PHILIPPI DECII MEDIOLANENSIS IVRISC. CELEBERRIMI

In Decretalium Volumen perſpicua Commentaria:

ATQVE EIVSDEM LECTVRA In Titulum de Priuilegijs.

CVM ADNOTATIONIBVS CLARISSIMORVM I. C. Franciſci Curtij, Syluestri Aldobrandini, Hieronymi Gigantis, Theodori Medda, aliorumq́, doctiſsimorum hominum.

Adiectis ſummarijs, & locupletiſsimo Indice.

Nunc poſtremò diligentia maxima ab innumeris mendis vindicata.

Communes verò Opiniones ab Auctore citatas hoc ☞ ſigno inſinuante.

VENETIIS, M D LXXVI.

Tabula Titulorum & Capitulorum ex Commentarijs Philippi Decij, ad Decretales.

FINIS.

PHILIPPI DECII
MEDIOLANENSIS
IVRISCONSVLTI PRAECLARISSIMI

Commentaria in Ius Pontificium.

SVMMARIVM.

1 *Omnium Operum Christus fundamentum esse debet.*
2 *Papa Vicarius Christi dicitur, & vices Dei gerit in terris.*
3 *Digniora specialiter tractanda sunt.*
4 *Fides catholica ab omnibus teneri debet.*
5 *Constitutiones ab omnibus seruandę sunt.*
6 *Ius scriptum, an sit dignius iure non scripto, & quare.*
Leges per ora Principum promulgata sunt.
7 *Dei permissu omnia fiunt.*
8 *Ius scriptum, an sit prius consuetudine.*
9 *Consensus expressus potentior est tacito.*
10 *Constitutio quid sit.*
11 *Regi conueniunt ea, quæ de Principe dicuntur.*
12 *Rex in regno suo est Imperator.*
13 *Constitutio largè sumpto vocabulo, quid comprehendat.*
14 *Constitutio inferiorum, quando ius ciuile appelletur.*
15 *Statuta Episcopi, vel Marchionis, vel alterius inferioris à Principe, an dicantur constitutiones.*
16 *Constitutio est terminus generalis acceptus pro ordinatione quadam, & decreto.*
17 *Species continetur propriè sub genere.*
18 *Dictio, tantùm, non excludit casus similes.*
19 *Constitutio, vnde dicatur.*
20 *Papa, an ardua explicare possit sine consilio Cardinalium.*
21 *Papam liberam habere potestatem.*
22 *Papa solus potest creare Cardinales.*
23 *Princeps solus, an legem condere possit.*
24 *Constitutio Papæ cum consilio Cardinalium, vel Concilij, Papæ ascribitur.*
25 *Etymologia impugnari non debet ex eo, quod non valeat argumentum ab ea.*
Nomina debent esse consequentia rebus.
26 *Lex ad sui efficaciam, an requirat scripturam.*
Intellectus ad c. 1. de iureiuran. lib. 6.
27 *Priuilegijs scriptura non requiritur.*
28 *Sententia Principis scripturam non exigit.*
L. 1. §. hæc dispensatio & in nouissimo ff. de origi. iur. [illegible]
29 *Lex in ratione consistit.*
30 *Sententia Principis habet vim legis generalis.*
31 *Dictari dicitur, quod viua voce etiam disponitur.*
32 *Scriptura aliquando fit ad faciliorem probationem.*
33 *Consuetudo non desinit esse consuetudo scriptura interueniente.*
Scriptura non alterat naturam consuetudinis.
34 *Dictio, ex, denotat causam immediatam.*
35 *Necesse, id est vtile.*
36 *Scriptura qualiter dicatur de forma legis.*
37 *Gratiam, & priuilegium valere sine scriptura.*
38 *Eps dr ille, qui pronunciatus est Eps alicuius ciuitatis statim à Papa.*
39 *Dictio, fiat, à Papa prolata facit gratiam perfectam.*
40 *Gratia solo verbo facta non expirat per mortem Papæ, & qualiter fiant literæ in expeditione.*
41 *Gratia commissa alteri, vt impartiretur, expirat morte mandantis Papæ.*
42 *Scriptura non requiritur ad essentiam gratiæ, vel priuilegij, sed ad probationem.*
43 *Collatio episcopatus nō pbaretur hodie per testes, sed exiguntur literæ Papæ.*
44 *Collatio beneficij probatur testibus.*
Testibus, an probetur collatio beneficij doctoratus.
45 *Doctoratus testibus probari potest.*
46 *Gratia, an probari possit testibus.*
47 *Prioritas gratiæ, vel priuilegij probatur testibus.*
48 *Priuilegij ampliatio testibus probatur.*
49 *Tenor amissi priuilegij probatur testibus.*
50 *Rubrica, quando habet orationem perfectam, potest allegari.*
51 *Rubrica si est generalior nigro, non est attendenda.*

Prima lectura Rubricæ de Constitutionibus.

QVONIAM Ea, q̄ in scriptis reponuntur, maiorē diligentiā vñr requirere, idcirco, vt aīus ad studiū acutiori stimulo ꝯcitet̄, sup isto ti. de constitutionib. ꝓposui q̄dā scribere, qb. q̄tum in hoc meo I pꝛiam regressu i quotidianis lectionib. laborauerim, facile poteris iudicari. ¶ Cōtinuat̄ hæc rubrica ſm Ab. post alios hoc mō Quia autor tractatur[a] d iure, ꝑmisit de Summa trinitate ꝓ fundamento opis, arg. c. cū Baulus. 1. q. 1. & fuit ꝯtinuatio Host. q̄ oēs hic sequunt̄. ¶ Sed
a ꝯsiderādū est, ꝙ fundm̄, ꝙ s̄. ꝑmittit̄, nō respicit spāliter istū ti
1 tulū de ꝯstit. sed i[o] quolibet alio titulo hēret locū. † qa in prin. cuiuslibet operis in Deo, & in Christo dēt fundamētū fieri. d. c. cū Pau. & xxvj. q. v. c. nō liceat. facit tex. in Aue. de armis, ī pri. in Aue. q̄uo oporteat epos. in prin. & no. in proœ. Insti. in prin. vbi gl. Ergo ista n̄ vr̄ bona ꝯtinuatio: qa titulus, q̄ seq̄t̄, dēt spāliter applicari ad ꝑcedētē. & titulus ꝑcedens aliquo respū spāli dēt postulare sequētē. l. 2. ff. de sta ho. facit tex. in l. ꝯtinuus. in
b prin. de ver. ob. inst. de leg. in prin. cū si. Præterea fund m̄[b] ꝯsistit in sola inuocatione, ut colligit̄ in iuribus s̄. alleg sed hic in tit. præced. ponuntur constitutiones editæ in ꝯciliis a summo Pōtifice circa fidem, & ideo videtur, quòd titulus generalis de const. præmitti debuisset. ¶ Aliam continuationē tradit And Sic. hic dicēs, Supra visum est de actu ꝯcernēte ipsum Deum immortalē, ꝯgruū fuit videre de actu spectante ad ipm̄ Papā.
2 † quia Papa Vicarius Christi dr̄, & uicem Dei gerit in terris, c. vnico. infra. ut ece. benefi. in c. quanto. & in c. licet. de transla.
c Episco. Et ista ēt nō satisfacit. [c] quia s̄. i[o] ti. præced. licet in subiecto illius tituli tractetur de Deo, tamen agitur de constitutionib. Papæ, & concilii, editis a summo Pontifice circa fidē, vñ ꝯueniēs fuisset, ꝙ iste gñalis titulus prius positus fuisset, vt
d s̄. dixi. ¶ Et iō cōuenienter sic adaptari potest.[d] Nā tractaturus autor de iure scripto, qa dignius vr̄ esse ius scriptū de Deo
3 rōoe subiecti: de illo prius spāliter loquitur. † nā ꝓpeius dignitatem conueniens fuit, quòd de illo specialiter tractetur, arg. Litem apud Labeonem. §. hoc edictum. ff. de iniu. & postea ꝯpetenti ordine rub. de constitu. subiicit̄, arg. l. si seruus seruū.
e §. inqt lex. ff. ad leg. Aquil. ¶ Vel etiam[e] aliter continuari po-
f test. [f] s̄. dictum est de Summa Trinitate † & fide cath. q̄ ab oīb.
4 debet teneri l. 1. C. de Summa Trinitate. † meritò hic ponitur
5 de consti. quæ etiam ab omnibus debent obseruari. c. 1. infra.
6 eo. ¶ † Et dū Abb. dicit, ꝙ dignius est ius scriptū iure nō scripto, hoc a quibusdam declaratur: quia ius scriptum originem habuit a Deo, cum leges diuinitus per ora Principū ꝓmulgatæ sint, xvi q. 3. in c. fi. & no. in l. fi. C. de ꝑscr. lon. tēporis. Sed i[o] non scriptum procedit a tacito consensu populi, merito ius scriptum diuinitus ꝓmulgatum nobilius videtur. Sed rō ista
g nihil valet: [g] quia quod dr̄ de legibus, ꝙ sint diuinitus promulgatæ, idem uidetur dicendum de cōsuetudine, quæ diuinitus
7 a populo inducitur. † quia omnia. quæ fiunt, permissu Dei fie
8 ri dñr. c. nec mirum. 16. q. v. not. Abb. in c. 1. de sepul. † Vnde aliter

ADDITIONES.

a Syl. Aldo. Considerandum. Has duas responsiones damnat hic Ripa, colum. 3. nō dicit tñ cur hic titulus specialiter exigat̄ à præcedente. Credo ego, ꝙ cū finis iuris cano. sit æterna felicitas, quā principaliter per medium fidei consequimur, sit de ea principaliter tractatum, vt de principali medio, sicut in iure ciuili, tranquillitas, & felicitas humanæ societatis finis est, cuius principale quoddam medium est ipsa Iustitia. ideo de ea principaliter ac primum tractatur in ff.

b Syl. Ald. Fundamentum. Huic fundamen. frigide respondet hic Rip. nam fundamentum Decij est, ꝙ sola inuocatio sufficiebat, nec exigebant tractatus.

c ¶ Syl. Ald. Satisfacit. Alia ratione damnat hic Ripa.

d ¶ Ald. Adaptari potest. Damnat hoc Ripa col. 2. Sed quare non posuit eadem ratione prius de consecratione, de hæreticis, de custodia Eucharistiæ, de celebratione missarum, vt videtur fieri in C.

e ¶ Hier. Gig. vel etiam. Ista continuatio salua Autoris reuerentia, cui ob singularē, & excellentē eius doctrinā plurimū debeo, nō vr̄ usquequaq, sufficiēs quia licet fides catholica ab omnibus teneri debeat, l. 1. C. de Sum. Tri. & fid. etiam vnaquæq; constitutio particularis ab oib obseruari dēt, & sic ista ratio non competit magis huic titulo, q̄ alijs sequētib. Præterea, vt ide Dec. dicit s̄. etiam in ti. de fi. cath. sūt constitutiones. Sed ego dicerem, ꝙ tractaturus Autor de iure, quod obseruare debemus ſm fidem nr̄am, prius præponit ti. de Sum. Trin. & fi. cath. tanquam fundamentum totius materiæ. Verum præmisso isto fundamento merito subiunxit hunc ti. de const. tanquam generalē ad oēs sequētes, exēplo Imperatoris, q in C. ꝓposuit ti. de Sum. Trin. de legi. Verum in istis continuationibus rubricarum insistendum non puto, quæ non est materia lucrosa, nec alicuius vtilitatis, ut inquit D. Vincen. Peru. præceptor meus, in rub. de leg. 3. in vit. verb.

f ¶ Syl. Ald. Continuari potest. Damnat hic Ferretus no. v. & Ripa colum. 2. in 3. continuatione.

g ¶ Syl. Ald. Nihil valet. Reprobat hoc optime Boschus, vide eum col. v. in princip.

aliter responderi potest, quòd ius non scriptum, & sic cõsuetudo, legem imitatur. §. ex non scripto. instit. de iure natu. ibi, diuturni mores, legem imitantur. ergo vr, q prius esset ius scriptum, ar. l. in testamento, la j. ff. de condi. & demon. est tex. in c. consuetudo. j. distin. vbi dr, q pro lege consuetudo suscipitur, cum lex deficit. cum ergo consuetudo in defectum legis admittatur. manifestum vr, quod illud, quod in primis attenditur, nobilius sit. & † quia in iure scripto est consensus expressus, qui est potentior, iuxta gl. notab. in cle. sæpe, in ver. partibus. de verbo. signi.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Rñderi potest. Damnat hic Ripa col. 4. & vide Boscum hic col. 8.

b ¶Syl. Ald. Diuturni. An consue prius fuerit q̃ ius scriptũ, vide Roch. in rub. de consue col. 1.

c ¶Prius. Hoc est cõtra tex. c. fi. §. ius vero cõsuetudinis. ideo Deciũ hic reprobat Roc. Cur. in rub. infra, de consue. in prin. & Fran. Rip. hic.

d ¶Syl. Al. Potentior Est potentius ius scriptũ alia rõne cõsiderata p Ripã hic col. 3. in fi. sed si scriptura nõ est de essentia quare ius scriptũ põt dici nobilius, vt dicit Marescotus in rub. eo ti. lib. 6. col. 4. in prin. de hoc tñ vide Ripã hic, col. v. in prin. idem tñ dicit it. ita de iud. in c. clerici. col. pe. in fi.

e ¶Significatione. Adde, q dici põt et, q ius scriptũ sit dignius cõsuetudine, eo qa est generalius nã cõsuetudo, vt plurimũ particularis est, & id Pontifex q oĩa iura in scrinio pectoris hr̃e præsumit, nõ p̃sumit scire particulares cõsuetudines oium locorũ, vt dicit tex. in c. j. de consti. in 6. Præterea ius scriptum dici potest nobilius cõsuetudine, qa est facilioris probationis, quàm consuetudo propter scripturam, probatio enim consuetudinis difficilis est. ita inquit idem Dec. infra, in c. j. & 2. lect. versi. de tertio. hoc eo. ti.

Pro expeditione Eorum, quæ in ista rubrica occurrunt, calcando vestigia D. Abb. primo quæritur quid sit constitutio. † Et sm Ab. prima conclusio est, quòd proprie dr constitutio illud, quod princeps statuit. 2. di. in c. constitutio. ad idem text. in l. 1. ff. de cõsti. prin. & in § sed & quod Principi. instit. de iure nat. ibi, hæ sunt, quæ constitutiones appellantur. † Et quod dr de principe, idem est in Rege, d. c. constitutio. ibi, quod rex, vel imperator constituit. † nam rex in suo regno imperator est, ut not. Baldus in l. exemplo col. fi. C. de prob. in auc. hoc amplius, col. 2. versicu. quæro, an filii regis. C. de fideicommis. & in proœmio fforum in 3. colum. in versicu. item nota. in ca. cum venissent. in 2. col. j. de eo, qui mit. in pos. & ideo quod dr de imperatore in l. pen. C. de do. inter vi. & vxo. sm Bal. ibi habet locum in rege, & no. hoc Old. in consi. cxxiij. & eius, de quo quæritur. & Bal. in c. imperialem. §. fi. de prohi. feu. ali. per Fride. dicit illum tex. qui loquitur de imperatore, quod habet locum in rege. ¶ † Secunda conclusio Abb. est, quod constitutio large accipitur pro omni iure scripto, etiam ab inferioribus à principe. c. consuetudo. § cum itaq. j. dist. Et ista conclusio confirmat, qa constitutio quodam iure peculiari principi ascribitur, d. l. j. de consti prin. & in d. §. sed & quod Principi. ibi, hæ sunt, quæ cõstitutiones appellantur. ergo secus, vr eẽ in alijs, ar. l. cũ ptor. de iud. in c. nonne. de præsumpt. xxv. di. c. qualis. Secundo ad idẽ tex. in d. c. constitutio dum dicit, qd constitutio tantum est, quod imperator, vel rex constituit. ergo vr secus in alijs, cum tantum de rege, vel imperatore loquatur, cum tamẽ iura scripta aliorum et constitutiones vocẽtur, d. §. cum itaq. & 3. di. in c. 1. Vt iura ad concordiam reducantur, consonat, ut dicamus, qd proprie constitutio sit in Principe, in aliis large sumatur, vt Abb. dicit. ¶ Prædicta conclusio sic comprobata limitat sm And. Sic. hic, nisi inferior à principe hẽret potestatẽ condendi ius ciuile: † qa tale ius ciuile inferioris, et constitutio pprie appellaret per tex. in c. 1. 1. di. vbi dr, quod constitutio ius ciuile appellatur. secus ergo sm eũ, in inferiore, q non potest facere ius ciuile, sed prætorium, iuxta notata per Bar. in l. v. in prin. de verb. obli. quia dum tex. in d. c. 1. inquit, Ius ciuile appellatur, sm eum, videt excludere p̃toriũ. Sed ista ponderatio non satisfacit, qa ibi manifeste paret, quod ius ciuile nõ dr ad drĩã iuris ptorii, sed ius ciuile accipitur pro toto iure ciuili, ad differentiam constitutionis ecclesiasticæ, put in principio ibi distinguitur, qd cõstitutionũ alia ciuilis, alia ecclesiastica. Præterea non dr ibi, qd ius ciuile dicatur constitutio, put iste arguit: sed cõ bñ dr, quod constitutio ciuilis, ius ciuile appellat. Et dato, qd diceret, põt intelligi largo modo, prout Abbas intelligit tex. in d. c. cum itaq. 1. di. Et ita indistincte remanet firmata cõis opinio, quòd in inferioribus a principe largo modo dicatur constitutio. ¶ † Vlterius tñ cogitãti, vr dicendum, quòd statutũ Epi, vl Marchionis, & sic inferioris a Principe, pprie tñ dicat cõstitutio. qa terminus iste, constitutio, gnalis vr, cũ p † quadam ordinatione, & decreto accipiat, ut colligit 1. di. in d. c. consuetudo. §. cum itaq. vbi cõstitutio ius scriptum dr. ibi, cõstitutio, siue ius appellatur. & in l. 1. ff. de priuã. delic. in princ. & in c. lex est constitutio scripta. 1. distin. facit text. in c. 1. 3. distinctione, ubi text. distinguit plures species constitutionum. & in cap. fin. de rebus eccle. non alienan. ibi, non constitutio, sed destitutio. & 4. dist. in princip. ibi, constitutionis legum. & sic patet, quòd constitutio, est genus, & ideo quælibet species constitutionis, est proprie constitutio. † quia species proprie sub genere continetur, ut no. Bal. in l. 2. C. de iure aureo. anulo. & facit rubrica hic, quæ simpliciter loquitur de constitutione, iuncto c. cum omnes. & c. cũ M. infra, e. ti. Non ob. quod proprie in principe sit constitutio. quia non per hoc excluditur quin etiam in aliis inferioribus dicatur proprie constitutio. Et ad hoc facit. quia dr cõstitutio Principis cum illa qualitate, vt habetur in rubrica de consti. princi. & sic etiam dicitur constitutio episcopi, vel alterius. Nã in istis proprie dicitur constitutio. Non ob. quod immo absolute, & quodam iure speciali in Principe dicatur constitutio, dum dr, hæ sunt, quæ constitutiones appellantur, quia ista verba referuntur ad rubricam, & sic supplentur constitutiones principum. Secundo, & melius respondetur, quod iura p̃allegata loquuntur de constitutionibus in principe, ad differentiã legis, vel senatusconsulti, & aliarum specierum iuris scripti de quib. ibi loquitur, & sic specialiter ibi cõstõ accipit prout distinguitur a lege, vel senatusconsulto secus vr si absolute consideretur. quia est genus, vt dixi. & hoc in simili Abb. dixit. in ca. ius generale. 1. di. & Mod. referunt ibi Vel tertio, & postremo, dici põt, qd constitutio proprie accipiatur prout in Principe consideratur, & in genere pro decreto, & ordinatione. & tamen proprie, ut de adoptione habetur l. 1. & 2. ff. de adop. & no. Abb. in c. Rodulphus, per illum text. in 1. col. j. de rescrip. Nec ob. text. in d. c. constitutio. cum ibi dr, quod rex, uel Imperator tantum constituit, quia taxatiua tantum, ponitur ad exclusionem senatusconsulti, de quo supra proxime loquitur, in quo plures interueniunt. sed constitutionem solus imperator facit. † nam illa dictio, tantum, nõ excludit casus similes, l. ob æs. C. de præd. min. & alius inferior in hoc similis uidetur, cum habeat potestatem legis condende.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Constitutio. Vide hic per Fel. in 3. no. Quid differat cõstitutio à lege, vide Ias. in l. constitutiones. C. de iur. & fac. ign. nu. 3.

b ¶Syl. Ald. Rege. Vide Boscũ hic col. 13. & sequen. vbi disputat. Intellige tñ de rege non recognoscẽte superiorẽ, vt [illegible] p Rip. col. 6. vbi extendit ad oẽs nõ recognoscẽtes superiorẽ, & q rex in regno suo sit imperator, vide Gomesiũ in c. 1. nu. 33. de cõst. lib. 6. & tradit idẽ Dec. in cõsi. cxc. qm̃ col. 6. nu. x Soz. cõs. 3 pe. col. lib. 3. Dec. in cons. cclxx. consultus. col 3. Parisi. cons. 3 t. nu. cvi. libro 1. Ias. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto C. de testa. nu. 3.

c ¶Imperator. [illegible]

d Syl. Ald. Prætoriũ. Vide Ias. insti. de act. in §. sed ite. in 6. colum. insti. de act. & Bulg. in rep. rub. C. qui admit. in 2. col. ubi tenet contra Bar. ibi.

e Syl. Ald. cõstitutio. Et id si cõpromissum sit ut iudicetur sm constõnes uerificabit et in his. Ab. in c. 3. in 3. no. de eo qui mitti. in rub. de consue. h̃ns facultatẽ dispẽsandi super irregularitate cõtracta ex cõstitutione, dispẽsabit ẽt in his, ut in simili uoluit Cal. in ti. de const. consi. 16. & in cnosi. 19. in titul. de regul.

f Syl. ald. Genus. Ripa hic fol. 8 limitat in odiosis.

g Syl. ald anulo. Optime declarat Boc. in topicis. li. 2. fo. 34. Dec. in c. si clerici, §. de adulteriis. col 9. de iud. in rub. ff. de iurisd. om. iud.

h Prin. Damnat hic Boschus, col. xj.

Secundo quæritur, vnde dicatur constitutio. † Et primo Abb. concludit, quod in Principe pprie, dr cõstitutio, quasi cõmunis statutio, quia lex debet esse communis, 4. dist. erit autem lex. & posteriores hic sequuntur. Sed ista conclusio vr contrariari tex. in §. sed & quod Principi. in uersic. plane. inst. de iure naturali, ubi patet, quod in Principe dicitur constitutio, licet non sit communis, dum ibi in primo dr, hæ sunt, quæ constitutiones appellantur. & postea dicit, plane ex his quædam sunt personales. ergo ista expositio non vr generalis. Præterea ista ratio, qa lex dẽt esse communis, ẽt militaret in inferiorib. a Principe & sic soli Principi nõ cõueniret. cuius cõtrariũ Abb. sentire vr, dũ spẽaliter loqr̃ i Principe. ¶ Scd̃a conclusio est, qd cõstõ dicat in Principe a con. qd est simul, qa simul cũ cõcilio pcerũ legẽ facit, l. humanũ. C. de leg. in c. per venerabilem. §. rationibus. qui filii

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Cõstitutio. Vana uidetur dubitatio Doc. cũ sit uerbale a uerbo cõstituo, qd significat decernere, & statuere. ita in priuato sicut in Principe.

b Syl. Ald. Generalis. Damnat hic Bosc. col. 15. item Ferrettus. nu. 8. ubi reprobat etiam sequentem responsionem.

c Syl. Ald. Simul Vel ex eo, q omnes complectatur, ut dicit Maresco. in rub. e. ti. lib. 6. colum. quinta.

20 filij sint legi. & Ab. ibi no. illum tex. † ꝙ Papa nō potest ardua
a explicare sine consilio Cardinalium, a & no. Bal. in l. cum multa. C. de bon. quæ lib. & est dictum Io. Mona. in c. super eo. de hæreticis. in 6. & tenet Car. in repe. c. perpendimus. col. 6. de sen. excō. cum sim. ut tradunt And. Sicu. & Mod. hic, & latius idē And. Sicu. prosequitur in tractatu Cardi. in 2. q. 1. patris prin. & in consi. ex sacris. in scda, & tertia car. in 1. li. Sed tñ cōmu-
b nis opi. in ɔ̄triuin est, b vt dicit Do. in d. c. super eo. videlicet,
c qd̄ solus Papa possit. c facit text. in c. cuncta per mundū, 9. q. 3.
21 ibi, absq; vlla synodo. † Nam Papa liberam habet potestatem cle. 2. vt lite pendente. c. 2. de præb. in 6. & c. significasti. in fi. de ele. ergo alios non tenetur requirere, iuxta gl. in cle. dudum, in verbo, libere, de sepul. & est gl. quæ hoc tenet, in c. fundamēta, in §. decet. in verbo, contigerit. de ele. in 6. cum si. ut congerunt Mod. hic, & communiter tenetur, ut dicit Io. de Anx. in
22 c. firmissime, de hæreticis. † Et inter alia dr̄, ꝙ Papa solus pōt
d facere Cardinales, d ut no. Io. An. in c. sane. de conuer. coniu. & Ant. de Bu. ibi sequitur, & ad hoc allego gl. notabilē in cle. ne Rom. in verbo, potestatis. quam ibi d. Abb. ponderauit. de
23 ele. † Et quantum ad propositum nostrum, ꝙ solus princeps
e legē facere possit, est tex. in l. fi. C. de legi. e & Albe. ibi, & Irub. eo. tit. dicit, ꝙ ista est communis opinio, & ꝙ tex seruatur, & idem Pau. de Ca. in d. l. humanum. in fi. Ex quo infertur, ꝙ ista secunda expositio non videtur bona, quia non est uerum ꝙ ɔ̄silio procerum debeat princeps ɔ̄stitutionem facere, & istud etiā dn̄t Doc. hic. ¶ Sed vlterius aduertēdū est, ꝙ ēt dato, ꝙ cōsilium procerum requireretur, ista tamen expositio non sa-
24 tisfacit, licet Doc. aliter sentire videantur, † quia cōstitutio facta à Principe de consilio procerum, ipsi Principi ascribit̄, nec aliquo modo à consulentibus fieri videtur, arg. l. aliud est uendere, aliud est vendenti consentire, ff. de reg. iu. & est quod not. Bal. in l. 2. in 20. q. C. de rescin. uen. & iō constitutio facta à Papa cum consilio Cardinalium, & Concilij, dicitur consti-
f tutio Papæ, & non f Concilij, g c. licet euitandæ. de elec. no. Ab
g bas in c. 1. de pac. & in c. j. de sponsa. cum si. ut dixi in c. 1. de iu
h di. in prin. ¶ Tertio Abb. h concludit. Si constitutio largo modo accipiatur, dicitur à cō, quod est simul, quia omnes de cōgregatione simul statuunt. Sed ista conclusio etiam nō satisfacit, quia hoc modo non potest large dici cōstitutio, ex quo non conuenit Principi, qui solus constitutionem facit, nec ɔ̄stitutioni, quam legatus facit, iuxta no. in c. fi. de offi. leg. Item non consonat, ꝙ alia sit etymologia, qn̄ uocabulum stricte, & alia qn̄ vocabulum large accipitur, ꝑut Abbas ꝓ̄a supponit, & patet in iuribus, in quibus habetur de etymologia uocabuli. Et ideo concludendum videtur, ꝙ constitutio tam in Principe, quàm in inferiore pro ordinatione, & decreto accipiat̄. Et dum Abbas in ista tertia conclusione dicit, ꝙ omnes de ɔ̄gregatione ita statuunt, intelligitur interpretatiue de maiori
25 parte, q̄ oēs repræsentat, l. quod maior. ff. ad munici. ¶ † Postremo ad omnia supradicta de etymologia vocabuli aduertēdū est, quia etymologia non debet impugnari ex eo, ꝙ non valeat argumentum ab ipsa etymologia, ut patet in mutuo, l. 2. §. mutuum. ff. si cer. pe. In testamento, in In. de testa. in prin. In possessione, l. 1. in prin. ff. de acq. pos. cum vulgaribus. Sed responderi potest, ꝙ in dictis casibus. & similibus, est etymologia legislatoris, quæ impugnari non pōt, cum illi necessario standū sit secus in illa, quæ traditur a doctoribus, quia debet talis fieri, ut valeat argumentum, quia nomina debent esse cōsequentia rebus, §. est & aliud genus. insti. de dona. & facit tex. in l. tugurij. de ver. sig. Vel secundo respondetur, ꝙ in casibus supradictis ubi est uocabulū, etymologia concurrit, ut in mutuo, & testamento, & similibus, non sic in casu isto, vbi est cōstitutio, quæ non est communis, nec simul statuitio, ut s̄. dictum est in Principe, & in inferioribus, qui soli constitutionē faciūt, & sic etymologia in casu nostro habet se in minus, quàm uocabulū, sed in supradictis casibus se habet in plus.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Cardinaliū. Hanc quæstionē late disputat Ioan. Cro. in rub. ea. libr. 6. vbi sim. lat, & latius eā prosequitur Ioan. Hier. Albanus Bergomen. in tract. de cardinalatu in 39. q. vbi nimium indulgenter loquitur.

b ¶Syl. Ald. Contrarium est. Contrarium tamen tenet hic Bosch col. 17. in fi. & Ferre. hic disputat, tandem tenet communem, nu. 14. Bosch. tamen hic ampliat x. modis, co. 2x. & seq. limitat 4 modis vbi videndum.

c ¶Solus Papa possit. Tamen Fran. Ripa hic, nu. 25. late distinguit. vide Io. Gerson in tracta. de potesta. ecclesiæ.

d ¶Syl. Ald Cardinales. Idē Fel. hic tenet cū Dec. & Hier Alb. in d. trac. de Cardi. q. 44. Sed contrarium te. et Ferr. nu. 22. quod vidi seruari.

e ¶Syl. Ald. C. de legib. Ad idem tex. in l. 2. §. si quid uero. C. de vete. iu. enu.

f ¶Hier. Gigas. Et non. Quę constitutio ... & quę Papę, uide p Abba. in c. cōlentus, de reb. eccl. non alienan. & per Fel. in c. 1. uersi. quarto nota ibi. Et dn̄s meus D. Antonius Burgos hispanus solitus erat dicere cum legeret Bononię, ꝙ quælibet constitutio facta in generali concilio siue ꝓponetur, siue non nomen Pontificis, conciliaris est. & ad hoc allegabat ipse c. cū in officiis, iuncto c. relatum, de testa.

g ¶Syl. Ald. Concilij. Late idem Dec. in c. j. in prima lect. in prin. ff. de iudic. in c. at si clerici. §. de adulterijs. col. 4. eo. ti. Alcia. in d. c. j.

h ¶Syl. Ald. Tertio Abb. Hæc fuit Host. vt per Boic. hic, col. 22. qui damnat dicta Decij, hic col. sequen.

26 Tertio, & vltimo † quæritur, an de essentia legis
a scriptura requirat̄? a Articulus eēt dispntabilis, & primo ꝓ parte negatiua, quam Abb. tenet, facit tex. in c. j. de renun. lib 6. & Do. ibi in prima col uer. nunquid scriptura, ponderauit illum tex dum ibi statutum prius factum reducitur ad scripturam ꝓpter timorem obliuionis. Sed ille tex. nihil facit, quia nō præcipitur ibi, ꝙ reducatur in scriptis, sed inter alias constitutiones erat enim prius extrauagans illa constitutio, in scriptis tñ, prout solitum est fieri. ¶ Se
b cundo facit. b qa sola voluntate Principis fit constitutio. §. sed & quod Principi, inst. de iure natu. ibi, quod Principi placuit & ibi, cognoscēs decreuit. & in l. j. ff. de ɔ̄st. prin. ergo scriptura nō vr̄ esse necessaria. Sed respondetur, qd̄ illa verba non accipiuntur ita simpliciter, sed intelliguntur eo respectu, qd̄ sola voluntate principis lex constituitur, absq; alia rōne, qa in his quæ sunt iuris positiui, est ꝓ rōne voluntas, debet tñ talis volūtas apparere debito modo, vt p gl. in d. § sed & quod Principi, in verbo, placuit. & iō intelligit̄ scriptura interueniente, ꝑut requiritur. & hoc patet, qa talis constitutio Principis ius scriptum dr̄. §. constat. institu. de iure nat. gen. & ciui. ¶ Tertio vr̄ tex. in c. j. de iureiu. in 6. ibi, nisi iurent statuta, & ɔ̄stitutiones ipsarū ecc̄liarū scripta. & si scriptæ. Vn̄r ergo eē statuta n̄ scripta, ergo scriptura necessaria nō vr̄. Sed r̄ndeɾi pt, ꝙ illa verba non scripta, intelliguntur pro consuetudine, de qua supra ꝓxime dixi. & no. ibi gl. in verbo, scripto. Vel etiam intelligi potest scripta, vel non, scilicet iura, quod in idē recidit. ¶ Quarto tex. in c. si qs. 1. q. 7. ibi in prin. dum inquit, traditionem ecclesiasticam scriptam, vel non scriptam violat. Sed potest responderi, quod illud uerbum, traditionem, satis verificatur in consuetudine. quæ est ius nō scriptum. Vel secundo loquitur ibi eo respectu, ut sit scripta, uel non scripta inter alias constitutiones. ¶ Quinto facit tex. in c. institutionis. xxv. q. 2. ibi, siue quæ scripto decernimus, siue quæ in nostra præsentia videnī esse disposita: nam prout in principio ibi colligitur, loquitur de decretis summi Pontificis. & p̄ su pponitur, quod ualeāt sine scriptura. Sed respondetur, quod loquitur in priuilegijs. vt colligitur in principio ibi, quæ sunt priuilegijs, & ordinatione dispositæ, † quo casu in priuilegijs scriptura non requirit̄,
27
28 glo. in clem. dudum. §. nos etenim. de sepul. † Vel secundo loquitur iō sententia principis, in qua scriptura non requirit̄, vt gl. in c. fi. in verbo, illustrium, de re iud. in 6. & glo. in d. c. institutionis hic dicit, quod loquitur in sententia. Vel tertio uidetur loqui ibi de dispositis ab alijs in præsentia Papæ, & de scripturæ nihil dr̄. ¶ Sexto facit text. in l. 2. §. hæc disputatio. & in §. nouissime. ff. de ori. iu. vbi responsa prudentum dicuntur ius
c sine scripto. Sed r̄ndetur, quod c ille tex loquitur antequàm data essent r̄nsa. quo casu disputabatur, & sic nō erat ius scriptū, hoc est non firmatum, neq; determinatum. quia in interpretatione futura consistit. secus post data responsa, & firmata, quod ius scriptum dicit̄, § constat. in verbo, responsa prudentum. insti. de iure natu. & ita patet, quod ille tex parum facit. ¶ Septimo facit tex. in §. singulorum. insti. de re di. dum ibi dicitur, quod leges scribi cęperunt. ergo videtur, qd̄ essent prius quàm scriberentur. Sed ille tex videtur potius probare contrarium. quia immo scriptura ibi coniuncta videtur essentia legis. & hoc patet dum ibi dicitur, de magistratibus, qui creati fuerunt, & prius nullo modo erant. ita ergo illa verba, scribi cęperunt, intelligi debent. quod essentiā à scriptura caperent. ¶ Octauo, quia in diffinitione legis, de qua habetur in §. constat. in versic. lex est, de scriptura nihil dicitur. ergo non vr̄ de essentia legis, scriptura. Sed respōderi potest, qd̄ immo de scriptura ibi dr̄, ex quo ibi lex ponit̄ sub capitulo iuris scripti, ut patet ibi in d. §. constat & 1. dist. in c. lex est, dr̄ quod lex est cōstitutio scripta. Præterea in diffinitione apud legislatorem nō ponuntur oīa, quæ in re diffinita requiruntur, ut no. in l. j. ff.
29 de test. & in l. j. §. 1. ff. de tutel. ¶ † Nono, qa lex in rōne cōsistit. 1. di. c. cōsuetudo. ergo vr̄, ꝙ scriptura non requiratur. sed dic qd̄ sola iō nō sufficit, sed alia requrunt̄. & tex. in d. c. ɔ̄suetudo, loquitur

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Requiratur. Vtilitas huius disputationis est, quia si liber constitutionum perderetur, posset dispositio probari testibus. Rota dec. ccxl vi. in no. & duas alias vtilitates considerat hic Ferret. nu. xv.

b ¶Syl. Ald Facit. Hoc argumento vtitur Bar. in l. de quibus, in repeti. co. v. circa med. ff. de legib.

c Syl. Ald. Sed r̄ndet. q. Male intelligit Deci. qa ille tex dt̄ sine scripto venisse illud ius ab initio, postea vero memoriæ cā cōposita eē illa iura disputatione, vt in testō nūcupatiuo dr̄, ita intellegit ibi Zasi⁹, cui⁹ intellectus mihi non placet quia intelligo, quod venie ab initio sine scripto eo, quod tales responsiones non scribebantur in formam legis, sed pro casuum decisione, & hoc est, qd̄ dixit venire sine scripto ibi.

loquitur respectu consuetudinis, in qua ratio cōsideraē absq; scriptura secus vř in lege, prout ibi colligitur. ¶ †Decimo arguiē, φ snīa principis habet vim legis generalis, l.ſi.C.de legi. in c.de causis, de re iud. sed in snīa principis scriptura non requiritur fm gl.in c.ſi.de re iu.in 6.ergo in effectu videtur dari cōstitutio absq; scriptura Sed rñderi pt, φ dū dř, snīa lata à principe habet uim legis. hoc intelligitur, si alia concurrunt, quæ in lege sunt necessaria. & sic intelligitur, scriptura interueniēte, prout requiritur. Et dum dř, snīa non requirit scripturam, hoc est verum in snīa simplici. secus videtur, qñ habet vim legis. ¶ Vndecimo facit tex.in l.2.§.exactis.ff.de ori.iur.ubi dř, quod leges 12.tabu.redactę sunt in scriptura, & positę pro rostris, vt apertius perciperentur. ergo uidetur, quod scriptura solum requiratur ꝓ maiori notitia, & ita arguit Are. hic. Sed respondetur, quod solum dicit ibi, quod positę fuerunt ꝓ rostris, vt apertius perciperentur, & non dicitur ibi, quod propter hoc facta sit scriptura, & ibi ꝑsupponitur, quod scriptura prius cēt in legib. xij.tabularū. ¶ Duodecimo, & vltimo, quia lex tenet eo, qđ iudicio populi recepta sit, l.de quib.ff.de legi. ergo nō vř necessaria scriptura, qa iudiciū populi sufficit, ut ēt Aret.dī. Sed rñdeř, quod intelligitur de iudicio populi debito modo declarato, sicut supra dictum est de sententia principis.

a Et istam partē [a] firmauit late Ioa. And.in r̄a, nemo pt.de reg. iur.in 6.Do.in d.cap.j.de renun.in ver.nunqđ scriptura. Ant. de Bu.post Io.And.in c.ſi.col.3.de consue.& Albe.post Cy.in rub.C.de legi.sentit Bar.in l.humanum.C.de legi.& tenet Rota in j.decisi.in ti.de const.in nouis.

ADDITIO.

a Syl.Ald Istam partem. Ampliat hic Boschus co.xxviij.& limitat co.pe.& φ hæc opi.sit communis, vide Maresco.in rub.e.li.6.col 4.in prin.

a **In contrarium** Vero ꝓ parte [a] affirmatiua, qđ scriptura sit necessaria, plura offeruntē.

¶ Primo tex.in l humanū.C.de legi.vbi dř, legē dēre dictari, & sic scribi. Sed rñdeř, †qđ ēi dictari dř, qđ viua voce disponitur, l dictantibus.C.de test. Vel secundo, illa forma fm Barto. ibi nō vř necessaria. Vel tertio, hř respectus ad cōem obseruātiā, q̄ est, qđ reducař in scriptis, nō qđ scriptura sit necessaria, vt j.dicā. ¶ Scđo, qa lex, vel ɔstō dř esse ius scriptū.§.ɔstat, de iure naturali. Sed dic, quod ius scriptū dř ad differentiā ɔsuetudinis, q̄ est ius nō scriptum, prout ibi distinguitur. non quod essentia legis in scriptura consideretur. Et eodē mō rñdeř ad tex.j.dist.in c.lex est.vbi dř, qđ est constitutio scripta. nam ad differentiā ɔsuetudinis intelligiř, de qua supra dixit. ¶ Tertio facit tex.in l.leges.C.de legi.vbi præsupponiř legem esse scriptam. & in c.consuetudinis xi.dist.ibi, legē scriptā. †Sed respōdeř, illud esse ad faciliorē ꝓbarionē, ut in l.ɔtinet.ff.de pign. Vel ad differētiā cōsuetudinis, vt dictum est. ¶ Quarto, quia si scriptura non esset necessaria in lege, nulla esset differentia inter legem, & consuetudinem. quæ hoc modo distinguitur. vt in iuribus supra allegatis. Sed dic, φ illa differentia scripturæ procedit habito respectu ad cōem contingentiā, sicut alibi in l.contractus.ff.de reg.iu.fit differentia inter commodatum, & depositum, propter cōem ɔtingentiā, put illū tex.declarat Bar.in l.quod Neruia.in xij.q.ff.deposi.& illa scriptura vt ŝ.dictū est, ad faciliorē probationem requiritur. Et remota scriptura, remanet tamen differentia inter legem, & ɔsuetudinē: qa solo consensu lex cōstituiř, sed in consuetudine plures actus requiruntur, & tpš, & tanq̄ tacitū ab expresso, ɔsuetudo à lege distinguiř, vt not.in l.de quib.ff.de legib. ¶ Quinto, qa vt dictum est, distinguitur ius scriptum à non scripto, d.§.constat, & in c.lex est, j.di.& in §.ꝑallegato, cū itaq; Sed in iure nō scripto videř de substantia, φ non interueniat scriptura ergo pariter econtra, in iure scripto scriptura necessaria uideř. Sed rñdeř, φ illa non est substantialis differentia, vt dictū est, sed cōem respicit cōtingentiā. †Et patet, qa ēt in ɔsuetudine interuenire pt scriptura, & tñ non desinit esse consuetudo, [b] ut no. Bar.in l.de quibus, col.4.ff de legi.& Ant.de Bu.in c.ſi.de consue.col.v. ¶ Sexto facit tex.in d.§.constat, dum inquit, φ constat ex scripto. ergo immediate videtur habere essentiam ab ipsa scriptura: †qa dictio, ex, [c] causam immediatā significat, vt not.in l.non dubium. vbi Bar.C.de legi.in l.eo tempore.§.ſi.ff.de pec.facit tex.in l.ex hoc iure, ff.de iust.& iur. Sed rñdetur, φ respectu probationis ad differentiam cōsuetudinis immediate ex ipsa scriptura hoc cognoscitur, & probatur. sed ꝑ hoc non infertur, φ scriptura de substantia sit. ¶ Septimo probatur in §.singulorum, inst.de rerum diui.ibi, leges scribi cœperunt. & in j.di.in §.ex his omnibus, vbi nomine legis humanæ, mores iure scripti, & traditi intelligantur. Sed dicendum est, quod ista, & similia iura. habent respectum ad cōem contiogentiam, quæ est, quod leges scribantur: non tamen scriptura videtur esse de substantia, sed fit ad faciliorem probationem ¶ Octauo, quia constitutio accipit nomen à scriptura, d.§.cū ita, j.di.vbi dř, quod illa est constitutio, quæ in scriptis redigitur: sed, vt dixi, loquitur ibi ad differentiam consuetudinis, vt ibi patet, non quod absolute constitutio ab ipsa scriptura nominetur. ¶ Nono facit tex.in l.inciuile est, ff.de legi.ibi, nisi tota lege pspecta, &c. quia debet promulgari publicè, c.1 de postul.præla.& illa videntur scripturam requirere. Sed responderi, φ illa, & similia iura, procedunt habito respectu ad cōem obseruantiā, & ad id, quod cōiter cōtingit, vt ŝ.dictum est. ¶ Decimo facit tex in l.ūno.in ſi.ff.de legi.dū ibi cř, quod adeo præualet autoritas consuetudinis, vt non fuerit necesse scripto illam comprehendere: ergo a contrario sensu videtur quod in lege scriptura necessaria sit. † Sed responderi potest, quod necesse, ibi exponitur pro, vtile, ut in l.j.ff.de nego.gest. Vel secundo, necessaria est scriptura, vt trāseat in notitiā, & ut obseruetur, non autem, vt sit de essentia ipsius legis per supradicta. ¶ Vltimo facit tex.9.q.2.in c.duæ sunt, in prin.ubi dicitur, quod lex publica est, quæ à sanctorum patrum scriptis est confirmata. Sed respondetur, quod illa ɔfirmatio arguit, qđ priua valeret, ut no.in c.inter dilectos de fide.instr.licet aliter dicat Are.hic. Et ex his patet, quod articulus esset disputabilis, & illam partem tenent Bal.& And Sicu hic, & Sal.in d.l.humanū, cū si.vt ɔsequunř Mod.hic. Sed ɔcordādo opi.Bal. in l.humanum.C.de legi.†distinguit, qđ scriptura non est de forma substantiali legis, est tamen de forma accidentali, ad inducendam obligationem ex lege. & sequitur Petr.de Anc. in regula, nemo.de re.iu.in 6.in ſi.& idē in effectu voluit Bal. hic, qui dicit, quod ad primordiale esse scriptura non requiritur, sed ad obseruationē: qa aliter nō posset innotescere, nec publicari, vt patet in ll.12.tab. Andr.Sicu.reprobat hoc dictū Bal.& dicit non esse verum, qđ pp obseruationē legis scriptura necessaria sit. Et hoc patet, fm cū, in cōsuetudine, q̄ ligat, & obseruař, & tñ nō scribiř: ergo pro obseruatione scriptura necessario non requiritur, §.& non ineleganter.insti.de iure naturali. Sed rñderi pt, qđ in consuetudine alia ratio esse vř, qa longo tēpore induciř. iō facile innotescit: non sic in lege, q̄ momēto expeditur. Et iō qđ Bal.dt, vř recte ꝓcedere, & cu eo uř concordare Are. qui distinguendo concludit, quod scriptura non reqriř ad essentiā legis, sed ad necessitatē ꝓbationis. ¶ Vlterius tñ vř, quod essentia legis non possit distingui, & separatim considerari ab obseruatione, prout Bal.& Doc.dñt, qa finis legis est, quod liget, l.j.ff.de legi.vñ licet snīa legis sit prius q̄ obseruātia: tñ vř suspēsa in futurū euētū scripturæ, & publicationis, ar.tex.notabilis in l.q absenti.ff.de acq.pos.facit tex. §.in his autē, insti.de ɔtr.emp.ubi ante scripturā venditio nō habet pfectionē, & essentiā eius & ad hoc vř text.in c.in illis. §.1.di.4.ibi dū inqt, leges instituuntur dum promulganř. ergo ante promulgationē leges nō uñt. Ad idem bene facit tex.in auc.ut factæ nouæ constitutiones, §.1.colla.v.vbi disponitur, constitutiones ex illo tempore valere, ex quo factæ sunt manifestæ. ergo prius nō vhr ualere, nec hře essentiā legis. Vñ cōcludendo dicamus, quod scriptura nō est de substantia: quia sine scriptura, & sine publicatione valet lex, & ligat statim, si conditor velit, ut pet gl.in cle.2.de hære.no in c.2.j.c. Sed in dubio, quando non constat de mēte cōditoris, intentio eius videtur suspensa, donec fiat scriptura, prout consuetum est. tali casu non uidetur, quod prius dicař esse lex, p supradicta. ¶ Ex supra scriptis notandum est, †quod gratia, & priuilegiū bene valent absq; scriptura, ut probatur in c.institutionis.§.allegato, & in cle.dudum.§.nec etenim, de sepul.†Vñ si Papa ꝓnunciauit aliquem esse episcopum alicuius ciuitatis, statim episcopus esse dř, ut no.Bal.in d.l humanum.in fin.& statim †qđ dicit, fiat, gratia statim perfecta [d] est, vt idem Bal.dicit in. l.ſi.in prin.C.de cōmu.ser.manu.& in l.ſi.col.2.ver.& iō fuit quæstio

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Pro parte. Hanc opi.tenet Bar.in l.j.C.q̄ sit lon cōsue.col.v.in ſi.a.q.

b ¶Cōsuetudo. Vnde recipit interpretationem etiam à veteri modo, añ scripturam, & alios effectus.

c Hier.Gig.Ex. Dictio, ex, denotat cām immediatā, adde Bal.in c.iniuria, l ſi.de pace iu.fir.& Bar.in l.nō dubiū.C.de legib ver.no.φ dictio, ex.& ibi ēt per Bal.ponit Abb.in c.inter dilectos, de ſi.inst.ver.no.ibi, ex eo Et de ista dictione, ex, ponit Are.in l.q liberis.§.hæc verba.ff.de vulg.& pupil.& Bar.in l.liberorū.ff de ver.sig.ver q̄ro si in aliqua.vbi q̄rit, an nepotes veniāt filiorū appellatione, qñ fit mētio i aliqua dispōne de filijs ex se natis. Et ista dictio, ex, denotat ēt qualitatē, Bal.in l.ex ctrah.C.de act.emp & dicit Fel.in c.placuit, in ver.& dū iste tex.φ ista dictio, ex, apposita termino, vt puta si dictū ē ex tali die, facit vt dies termini ñ ɔputeř i termino. allegat Bal.i l.à caligato milite.C.đ nup.& ista dictio, ex, facit vt tps đ momēto ad momētū nō cōputeř, vt dñt Doct.inter quos Dec.in c.sup eo, de appel.j.licet loquantur de dictione, A.tñ dictio, à, & ex, sunt eiusdē naturæ, vt not.Doct.in l.j.ff.si quis cautio.& de ista dictione ex, vide Alex.in l.petens.in versi.sed hoc est viola re.C.de pact.& Pau.de Ca.in d.l.nō dubiū, in ver.in tex.ibi, C.de legi.& ꝑ eūdē Pau.in l.j.in ver.quinto notabi.C.si seruus ext.se emi manda.

d ¶Syl.Ald.Perfecta est. Vide Do.in consi.65.in ſi.& Fel.hic col.3.

qualis cen. rescin. nõ possin l. si qua per calumniam. col. a. verf. deinde vos videritis. C. de epi. & cle. & in l. falsus col. viij. in verf. C. de fur. & lõ si post gratiã factã solo verbo, † Papa moriat, gra nõ expirat. debent tñ lrae successoris facere mẽtio nẽ de dispositione pdecessoris, vt Bal. cõcludit I d. l. humanũ. in fi. † Et ista conclusio pcedit, qñ gra fuit facta simplr. secus si deberet fieri p aliũ cui cõmitteret, a vt no. Bal. tradit in l. si. col. p. vers. sed pone, qd princeps. ff. de cõsti. prin. & in notabili casu cõ fuisse Old. in cõs. 3 24. factum tale est, col. ij. ¶ † Secundo pdicta cõclusio locũ hẽt qtũ ad validitatẽ, & essentiã grae, vel priuilegij. Sed quo ad pbationẽ, scriptura necessaria est, ut tenet Bal. in d. l. humanũ, in fi. & in d. l. si qua per calũniã. & idẽ Bal. per illum tex. in fi. in l. idem Vlpianus. ff. de excu. tuto. & hoc ẽt in magnis priuilegijs Bald. dicit in c. cõstitutus. col. pe. in fi. de rescrip. & idem tenet Car. in proemio b cle. ver. nec sane. in fi. & no. Abb. in c. nosti. in vlt. no. de ele. † vbi inqt, quod hodie nõ sufficeret pbare p testes, qd Papa pnũciauit aliquem epm ad hoc, vt in ecclesia recipiat tanq̃ eps, sed oportet, quod pbet p lras Papae. & idẽ Abb. in c. quatr, in prin de elec. Sed tñ in hoc cõtrariũ vr de iure, videlicet, quod gra ẽt p testes pbari possit. c qa non reperit expressum in iure, quod iste sit de casibus, in qb. requirat scriptura. ergo erit standũ rlae, q̃ ponit in l. pactũ, quod bona fide. C. de pact. facit text. in c. cum Ioannes, de fide instr. † Etiã videmus, qd collatio bñficij pbat testibus, d vt no. Bal. p illum tex. in c. 2. de test. spo. & Rota in decisi. 39. de pb. in antiqs. † Sic ẽt doctoratus testibus pbari pt, vt not. Bal in pe. decretali. col. 14. ver. mõ qro. † Et in gratia, e hoc vr tenere Old. cõs. 324. in fi. s. allegato, & Rot. in decisi. v. in ti. de pb. in antiqs, & in vltima decisione, de rescrip. in antiqs. & hoc idem tenet Ang. per illũ tex in l. j. in vltimo no. C. de ien. pal. & facit text. I d. cle. dudũ. §. nos idem. vbi tex aequiparat priuilegium. & gratiã cõcessam verbo, vel scripto. ergo vr parificari, quod pbet scriptura, vel testib. & per illũ tex. in d. cle. dudũ, vr tenere Bal. in c. cõstitutus, col. pe. in fi. de rescr. Ibi tñ ait ẽt esse in magnis priuilegijs, vt s. retuli. Sed illud ad faciliorẽ pbationem intelligendũ vr iuxta l. cõhit. ff. de pig. † Et ad hoc ẽt facit, quod prioritas gratiae, & priuilegij, testibus probari potest, vt per gl. in c. duobus, in verbo, apparet, de rescri. in 6. & in c. si à sede. in verbo, appareat. de pb. in 6. † & facit tex. in c. auditis, in prin. de resti. in integ. vbi per testes ampliatio priuilegij pbatur. ergo pariter idẽ vr dicendum de toto priuilegio. & facit text. in c. cũ olim. de priuile. † vbi tenor amissi priuilegij probat testibus. f pari ergo ratione nihil obstare vr quominus etiam à principio testibus probari possit, ut per supradicta. ¶ Vltimo in hac rubrica ad verificationẽ septimae conclusionis publicatae, notandũ est, qd licet sing. Docm opinionẽ, à qua hactenus nullus discrepauit, † rubrica, qñ hẽt orationẽ pfectã, possit allegari p tex. vt no. Io. An. in addi. Spe. i. ti. de disputa. & allega. §. fi. g circa fi. & Ant. de But. s. in pe. col. pe. & Abb. ibi col. fin. cũ si. tradit Alex. in l. i. ff. si cer. pe & idẽ Alex. cõs. 3. uiso processu causae vertentis, col. 7. li. 5. & in cons. cxii. visis his, col. 5. co. lib. Tamen cõtrium hac rõne breuiter suaderi põt, qa actus agẽtiũ non operat vltra eorũ intentionẽ, l. non ois. ff. si cer. pe. sed rubrica ponit ad designandũ illud, quod in nigro continetur, l. i. ff. si cer. pe. ergo non videtur disponere, nisi quatenus in nigro reperitur. Confirmatur hoc, qa rubrica videtur habere relationem ad nigrum, ergo non disponit, nisi quatenus in nigro repentur. ar. l. in testamento. la 1. ff. de condi. & dem. facit, quod no. Bar. in l. admonendi. col. ix. ver. pone, quod in libro, de iureiurã. Et certe de iure contrarium non reperitur. nã in rubricis, quae allegantur pro tex. quae orationem habent pfectam, ut in rub. C. ne fide. do. dentur. in rubr. ff. quod quisq; iur. in rubr. ne se. vac. in rub. vt eccle. benc. cum si. nigrum concordat cum rub. & nigrum est illud, quod tribuit auctoritatem rubricae. & rub. tanquam magis nota virtute nigri allegatur, & ita loquuntur, & locum habent omnes rubricae, quae pro cõi opi. adducuntur. Secus ergo uidetur, quando nõ reperitur nigrum, quod rubricae correspondeat, qa tunc nullo modo videtur, quod pro tex. allegari possit, per supradicta. & h ita ẽt dixi in l. i. ff. si cer. pe. h ¶ † Et ex praedicta cõclusione infertur alia conclusio, quod si rubrica sit generalior nigro, qd i nõ attendat. cuius tamen cõtrium gl. & Doc. omnes tenent. i

ADDITIONES.

a ¶Ald. Cõmitteret. Et an scriptura requirat ad probandam facultatem collatoris, vel sub collatoris. Rot. deci. cclxvi. dixeruut. in no. & an ad probandam cõmissionem conferendi beneficia, Rota deci. ccccxvij. si episcopus. in no.

b ¶Hier. Gi. Proemio. An bullatio sit de substantia gratiae, vel priuilegij. Cardi. ponit in loco hic allegato, & cõcludit, q nõ, qa nec ẽt scriptura est de essentia gratiae seu priuilegij, nisi quo ad probandum ipsam gratiã, seu priuilegiũ.

c ¶Hier. Gig. Probari possit. Dicas, q immo cõtrarium vr dicendum, q gratia Papae testib. nõ pbet. & ita cõmer tenetur de stilo curiae post longas altercationes inter Doc. ut refert Fel in c. ex diligẽti. in fi. de simo. & Card. in pe. cle. in vers. sane. in fi. vbi ad haec allegat deci. Rotae, q̃ incipit Romana cur. in qua decidit hoc. & rationẽ assignat Car. in dicto loco dicẽs, q ideo gra p testes nõ potest pbari, pp multa absurda, quae sequerentur permittendo pbationẽ gratiae per testes, apud quos difficillimum, & quasi impossibile est scire omnẽ cõtinẽtiã gratiae. Nec obstat, q prioritas grae possit pbari p testes vt dicit Dec. hic, qa rñdet, q illud iõ est, qa nõ sit ita difficilis ista probatio sicus probatio gratiae. nã testis melius recordabitur de tempore gratiae, q̃ de toto tẽpore ipsius gratiae. Istã tamen cõclusionem, vt gratia per testes probari non possit, limita vt per Fel. in c. si diligenti. in fi. & adde dum ibi Fel. dicit, q circũstantiae gratiae, bene poterunt probari per testes. Rot. in deci. 131. in nouis. vbi voluit Rota. quod qualitates, & accidentia grae possint pbari per testes, & iõ dic, q certa scientia Papae per testes probari poterit. tamen motus proprius testibus non probat, sed scriptura, & est decisio supra allegata, q̃ incipit, licet Romana curia & adde etiã hic, q licet potestas, & autoritas collectoris apostolici in toto Venetorum Dominio probanda sit per scripturã, tamen autoritas subcollectoris per testes probari potest, vt voluit Rota deci. 266. in rub. de proba. in nouis.

d ¶Syl. Ald. Testibus. Idem Bal. in rub de rescr. col. j. Ro. consi. 318. Bellam. decisio. 746. Dec. in cõsi. clxix. col. 2. in prin. ubi dicit, q etiam mãdatũ uicariatus potest probari testibus.

e ¶Syl. Ald. Et in gratia. Et q in gratia expeditio lrarũ nihil pstet nisi respectu pbationis cũ solo uerbo Principis perficiat, cle. j. de sepul. Arch. & Io. And. i pe. 6. Old. cõs. 326. q articuli. col. 2. cũ si. ut per Pari. consi. 1. nu. lx. li. 4.

f ¶Syl. Ald. Probatur. Quales autem debeãt esse eo casu testes, uide late Dec. in auc. si quis in aliquo, nu. 18. C. de eden.

g ¶Syl. Al. Allegari. In notabili casu in constitutione quadam Marchiae consuluit Pari. in consi. 53. nu. 93. lib. 3.

h ¶Si cer. pe. nu. 7. ubi ostendit communem esse contra Deciũ. Adde Pe. Pau. Pari. in consi. 13. lib. 3.

i ¶Syl. Ald. Omnes tenent. Do c. omnes tenent post Bar. in l. j. ff. si cer. pe.

SVMMARIUM.

1 *Natura humana proclinis est ad delinquendum, & est imitatrix vitiorum.*
2 *Concupiscentia radix omnium malorum.*
3 *Legum condendarum causa, quae fuerit.*
4 *Scriptura semper loquitur.*
5 *Constitutio quid sit.*
6 *Canones veniunt appellatione legum.*
Legum appellatione veniunt canones.
7 *Rubrica si nigro sit generalior, ea attenditur, si orationem haberet perfectam.*
8 *Constitutio vnde dicatur.*
9 *Dictio, solus, non excludit in episcopo capitulum, & in principe consilium.*
10 *Papa solus etiam explicat ardua.*
Et solum creat Cardinales. nu. 11.
12 *Papa solus Cardinales non deponit.*
13 *Papa solus canonizare potest sanctos.*
Canonizatio à solo Papa fieri potest.
14 *Actus non attribuitur consentienti, sed facienti.*
15 *Lex ad sui essentiam, an requirat scripturam.*
16 *Gratia Papae, an exigat scripturam.*
17 *Ius constitutionis potentius est quam praecepti.*
18 *Dominium potest alicui auferri per viam legis non praecepti.*
19 *Praeceptum perpetuum est lex.*
20 *Ius constitutionis potentius est, quam priuilegij.*
21 *Ciuis ex forma statuti verus ciuis est ac si esset originarius, praeterquã in fauore filiorum.*
22 *Ius constitutionis potentius est quàm dispensationis.*
23 *Legatus non potest statuere contra ius, sed bene dispensare.*
24 *Statuto multa fiunt, quae pacto fieri non possunt.*
25 *Princeps suo pacto ligatur, non sua lege.*
26 *Canon qui dicatur.*
27 *Decretum dicitur, quando de consilio Cardinalium Papa ad nullius consultationem disponit.*
28 *Decretalis epistola, quae propriè dicitur.*
29 *Dogma, quod dicatur.*
30 *Mandatum dicitur doctrina de moribus.*
31 *Interdictum est constitutio prohibitiua sine poena.*
32 *Interdicere est prohibere.*
33 *Sanctio est prohibitio cum poena.*
34 *Pragmatica sanctio dicitur constitutio promulgata super aliqua causa ventilata in concistorio principis.*
35 *Annotatio, quid sit, & quid differat a pragmatica sanctione.*
36 *Constitutio conciliaris, quae dicatur.*
37 *Episcopus non derogat constitutioni conciliari.*
38 *Clausula, non obstantibus, generalis, non tollit constitutiones conciliares.*

Secunda lect. Rubri. de Constitutionibus.

Pro solito more Papiensium lecturus iterum de cõstitutionib. quem superiori anno diligenter interpretatus sum, procedam hẽ perscrutando ca, quae prius dicta sunt, & quandoq; addendo, prout oportunũ vr. Et in primis inuestigand cãm huius tractatus, considerandũ est, quod cũ Deus creasset hoĩem ad similitudinem suã, vt hẽ 33. q. v. c. haec imago. & in l. si qs in metallũ. C. de poe. cũ eo prodiit ius naturale, quod incepit ab exordio rõnalis creaturae. c. 1. in prin. v. dist. Et multiplicatis hoĩbus, iuxta illud qd hẽ Genes. 1. Crescite, & multiplicamini erant homines ad 1 malũ pniores † quia humana natura quodãmodo labitur ad delicta.

delicta.§.si quis igimr.in auct.de mon.colla. 12.q.1.c.oīs ætas. procliuior est.n.cursus ad voluptatē,& imitatrix est natura vitiorū.xx.q.3.in c.procliuius. opus fuit homini cōcupiscentiā
a refrenare,† quæ est radix oīum malorum. xlvij.dist.c.bonorū.in ,c.nā concupiscentiā.j.co.vnde data fuit per Moysen lex decalogi.in qua decē pcepta cōtinenē.nā deca decē: & logos sermo dr:deinde translato sacerdotio lex noua successit, ca. translato.j.eo.hinc Sancti patres,& summi pontifices decreta & cōstitutiones ediderunt,vt sub iuris regula hoīes coarctati discant honeste viuerē,alterum non lędere,ius suum vnicuiq; tribuere,vt dr̄ s.in proę.huius li.in ver ideoq;.Et ex prædi-
3 ctis colligitur,sm Gof.hic [b] causa,propter quā proditę fuerūt constitutiones.pro quo est lex.4.di.in prin.vbi dr̄,cā cōstitutionis legum est humanā coercere audaciā,& nocendi facultatē refrenare.& idē hr̄ ea.di.c.factæ sunt leges.Et ꝯ pdictā rō oē argui & rndcri pōt, vt no.Io.An.& Imo.post Car.in ꝓę s. in prin.13.& 14.oppo.& Doc.post Arch.in c.j.4.di.¶ Venio nunc ad ꝯtinuationē rubricæ,ex qua ex dictis Abb.tres ꝯclosiones colligunē.Primo ꝯtinuatio ad pcedētia.Scdo ad sequētia.Tertio,ꝙ ius scriptū arctius sit, & dignius iure nō scripto. ¶ Circa primū ista fuit ꝯtinuatio Host.q cōiter oēs sequunē, sed mihi nō placuit,p ea,q̄ als dixi. Reformari tñ pt:qa autor tractaturus de iure,vt pollicet s.in proęmio, cōueniens fuit prius tractare in præcedēti titulo de iure scripto circa fidē.qa rōne subiecti dignius vr̄:deinde in ti.isto de ꝯst.de iure scripto circa mores hoīum,& in effectu ēt ita als dixi.¶ Ad sm de cōtinuatione ad sequentia,est aduertendum,ꝙ inter istum titulum de consti.& titulum de consuetudine,ponitur de rescriptis,de quo Abbas nihil dicit. Sed rndetur, ꝙ rescriptum iuri scripto attribuiē,& iō de rescriptis.idē iudicaē,quod de cōsti. Etiam aduertendum est,quia Iurisconsultus in libris storū vr̄ prius loqui de consuetu.quàm de cōst.ut patet in l.de quibus.ff.de legi.& per oēs als ll.eiusdē tituli vsq; ad finem , quæ ponunē ante titulum de consti.prin.vbi de iure scripto tractatur.Sed respōderi pt,ꝙ Iurisconsultus habuit aliū respectum : ibi.n.loquitur de consti.in specie,de ꝯsti.prin.& prius tractauit de alijs speciebus iuris,quæ à pluribus cōstituuntur,prout est in lege,quæ fit à populo,senatuscōsulto,& similibus, ut hr̄ in s.lex.insti.de iure natura.& cū illis conformatur ꝯsuetudo, quæ tacito consensu populi inducitur,vt no.in l.de quibus.ff. de legi.& postea ponitur de consti.quæ fiunt à solo principe: secus in casu nostro,vbi ponitur generalis rub.de cōstit.¶ De tertio,videlicet,ꝙ ius scriptum sit arctius.hoc clarum uē, qa ipsa scriptura apparet,quæ faciliorem probationem facit,l.ꝯ-
4 hit.ff.de pign.† & scriptura semp loquitur c.cum Marthæ.de cele.missa.consuetudo cum sit facti probari debet:consuetudo autem non ita de facili probari potest,facit quod no.Bar. in l.non fatet.ff.de confessis.Quod autem sit nobilius, dicendum est,vt aliàs dixi.Et vlterius aduertendum est,qa argui pt, ꝙ immo ius non scriptum nobilius sit:nam ius naturale erat ius non scriptum,ut patet,qa hoīes nesciebant scribere, & tñ constat illud nobilius eē,quia inter oīa iura antiquitate,& dignitate obtinet principatum,c.j.v.di.Sed respondetur,ꝙ Ab. de iure nō scripto Romanorum loquitur prout loquitur tit. in s.constat.& tale ius non scriptum, est formatum à iure ciuili scripto,quia consuetudo sm terminos iuris inducitur, vt habetur in l.de quibus.ff de legi.& in l.j.& 2.C.quæ sit longa consue.& sic in effectu Abb.loquitur de iure non scripto posi-
5 tiuo,de quo ipse tractaturus intendit.¶ †Circa istā rubri.primo Abb.quærit quid sit constitutio.& ex dictis eius tres conclusiones habentur.Prima est,quod ꝓprie dr̄,quod princeps statuit.Secunda,quod constitutio largo modo accipitur pro constitutione inferioris,& pro omni iure scripto.Sed,ut late als dixi hic,col.2. ver.secunda conclus.videtur, quod etiā constitutio inferioris à principe proprie dicatur constitutio,considerando constitutionem,vt genus,vt late dictum fuit. & addatis,qđ istam opinionem tenent antiqui,quos refert Anto. hic,in ver.2.vnde dicitur,& expresse Imo.idem tenet,dicens quod constitutio est nomen generale,& hoc idē scotit Goff. in sum.eo.ti.vbi inquit,quod constitutio est ius scriptum.nā ponēdo diffinitionem hoc modo,proprie loqui uidet.¶ Nō obstant iura,quæ alleganē in ꝯtrū:qa rnsum fuit in prima lec. col 3.ver.2.& melius respondeē & præsertum illa respōsio vera vr̄:quia illa iura loquuntur considerando cōstitutionē in spe ad dfiam legis,vel senatusconsul.de quibus ibi s.proxime
6 dr. Et hoc in simili voluit do. Abb.in c.ius generale.1.di.†ubi inquit,quod appellatione legū veniūt canones,c.Nicena.21. di.Non ob.quod hr̄ in c.lex est,2.di.vbi dr̄,ꝙ lex est, q̄ fit à populo.qa rndeē,quod lex ibi describitur multū stricte,& specialiter ibi ponitē.ut spēs distincta à senatusconsulto,plebiscito, & ab alijs spēbus iuris.de quibus ibi hr̄.alias si semper sic acciperetur, prout ibi describitur,appellatione legis non uenirent constitutiones principū,& ita latius declaratur,quod als dixi.¶ Tertia cōclusio.Abb.incidenter colligit,ꝙ qñq; nigrū est generalius rubro.Et ꝓ ista conclusione est gl.no.in auc.de trien.nu.in prin.Et ista cōclusio clara est, qa nigrū disponit,
7 & econtra etiam cōiter Doc.tenent,ꝙ attēdatur rub.† si generalior sit nigro,etiam ad decisionē causarum,qñ orationem
a habet perfectam, [a] vt no.Imo.in rub.de ver.obl.vbi ita dicit, & idem in statuto respondisse Alb.l.j.vbi Mar.C.de cap.ciui. lib.xl.& segē Rom.in consi.16.viso themate.col.j.& in cōs.32. visa municipali.& in consi.cxx.circa prin.Alc.in consi.1.col. 3.li.4.& in no.q.tradit Paul.de Cast.in cōsi.cccxxiiij.præsens casus.col.3.& Bald.in consi. cccxvj.est statutū.& licet ista uideaē cōis opi.ꝯrium tamen de iure videtur,vt alias dixi,vt patet in prioribus scriptis circa fi.rub.& ita tenendū est,qa ratio-
b nes,quas induxi,efficaces sunt. [b] ¶ †Secundo q̄rit vnde dica-
8 tur constitutio.& sm Abb.dē a cō,quod est simul,& statutio. & Abb.hic.ad quod bñ facit 24.q.j.in c.prudentiā.vbi dr̄ , ꝙ consecrari,est simul sacrari.Secundo Ab.cōcludit,ꝙ in principe constitutio dicitur quasi cōis, & simul statutio :quia lex debet esse communis omnibus,4.dist.in c.erit autem lex.Sed aduertendū est,qa illa expositio aliàs non placuit in 2.lec.col. 4.ver.secundo quæritur,duplici ratione.Prima,quia est contra tex.in §.sed,& quod principi.Insti.de iure natu.ubi cōstitutio principis dicitur,licet particularis sit Secūda , quia ista ratio,ꝙ lex debet esse communis,militat ēt in inferioribus à principe,& sic soli principi non conueniret , ut alias dixi , & bene.Addo tertiā ronē:qa illa expositio dū dē , cōis statuitio, debet referri ad personam agentem,vt sit communis statuttio,& non bene verificatur passiue respectu eorum,qui in lege comprehenduntur.Tertio Abb.in principe dicit, ꝙ cōstitutio dici potest à con,quod est simul,quia de consilio procerum suorum legem facit l.humanū.C.de legi. Sed ista expositio reprobatur,quia princeps ipse solus legem facit,l.fin.C.de legi.vt alias dixi in 2.lect.col.4.versi.3.Abbas concludit.Et adde tamē,ꝙ ad l. fin.C.de legi.dū dicit,ꝙ solus potest facere le-
9 gem,videtur posse responderi,†qđ illa verba,solus potest, nō excludunt senatū,vt in simili habetur de episcopo:qa licet dicat,quod solus possit,intelligiē tñ cum capitulo suo.xv.q.vij. in c.si autem.& per gl.in c.j.in gl.fi .de hære.in 6.& no.Bal.in l. j.de bon.poss.contra tab.in 1.op.Sed replicari potest.qđ in iuribus prælle.quæ loquuntur de episcopo , non dē absolute, quod solus episcopus possit.licet dictio,solus, ibi ponatur respectu episcoporū, de qbus agitur ibi: secus uideē prout loqē
10 Bal.in d.l.j.& bene facit tex.in l.1.C.ubi,& apud quem.†Et qđ quid sit,cōis est opinio , quod Papa solus sine Cardinalibus ardua explicare possit,vt dicit Do.in c.super eo.de hære.in 6. cum sim.vt dixi post Mod.hic,&c.Ex hoc inter alia infertur,
11 †quod Papa solus Cardinales creare possit, vt no Io.And.in
12 c.verum.de conuer.coniug.Et adde,†quod bene solus Papa
c non potest Car.deponere, [c] vt late Andr.sicut tradit in trac. de præstan.Car.in 8.q.principali,de quo ibi videndum est.Infer-
13 tur etiam sm Moder.hic.†quod canonizatio sanctorum fieri possit a solo pontifice,vt concludit Arch.Floren.in sum.in 3.parte dec.xxij.& in c.v.in §.v.ver.si autem quæratur .ubi ad hoc refert ita tenere Aug.de Anco.Adde tamen quod Ioan. An.& Ant.in c.1.de reli.& vene.san.videntur sentire contrarium,dum ibi in 6.requisito dicunt,quod Papa tenetur cum fratribus,& eorum requisito cōsilio diligēter examinare,an sint probata ea,propter quæ canonizatio fieri dēt.Nec ob.qđ Ioā.An.ibi col.fi.postmodum dicat,qđ solus Papa pt sanctos canonizare:qa loqē ad exclusionē inferiorū,& nō vult excludere ꝯsilium fratrum,ꝓut superius dixi.Præterea , dato quod consilium iudicis,& consensus pcerū requiratur,nō per hoc
14 dr̄ communis statutio,†quia actus non ascribitur consentiēti,l.aliud est vendere,ff.de ver.sig.cum si.vt dixi.& notat Bart.
15 in l.cum pater,§.libertus.de leg.2.¶ †Tertio principaliter sm Ab.quæritur,an de essentia legis scriptura requiratur,de quo dicendum est,ut late dixi in prima lect.col.v.cum quatuor sequentibus.& no.Abb.in c.1 de postul.præla.col.4. Et pro illa
16 parte,†quod scriptura requiratur in gratia Papæ,addatis Bal. in c.1.in prin.circa fin.per quos fiat inuesti.vbi loquit , quod omnis gratia Papæ,videtur fieri hoc pacto,quod scriptura ꝯficiatur.non an scripturam factam non dē perfecta,& idem Oldr.tradit in consi.cccxxvi.quod articuli.col.3.ver.item,quod gratię.& no.Domi.in proę.6.§.fi.& Car.in proę.clem.in ver. tiec sanc,in fi.& Io.in repertorio suo, in ver.gratiæ.col.vii.in versi.gratia apostolica.& facit tex.in extrauagan.iniunctę.de elec.

ADDITIONES.

a ¶Syl.Ald. Perfectam. Hanc materiam abunde,& distincte tradit Purpura. post alios in l.j.in 3.col.in prin.ff.si cer.pe.

b ¶Efficaces sunt.Et idem contra communem opinionem tenet idem in rubr. ff.si certum petatur.

c ¶Syl.Ald.Deponere.Vide Hippol in sing.669.iura volunt,& ita seruatur.

17 elec. †Et vlterius in hac rub. notãdũ est, ꝙ potẽtius est ius ꝯsti-
a tutionis, q̃ pcepti,[a] vt ẽ dictũ Inn. ĩ c. q̃io. de ꝯsue. facit, qd not.
18 Bar. in l. fi. C. si ꝯ ius. †vbi tenet, ꝙ dñiũ alicui pt auferri p viam
19 legis, nõ p viã pcepti. †Et hoc verũ intelligit ĩ pcepto roali, se-
cus est in perpetuo, qa in effectu tale pcepiũ est lex, l. j. ff. de cõ-
stõni prin. & in l. itẽ veniũt, §. cæterũ. ff. de pe. hæ. & ibi Ange.
20 †Itẽ ẽt potẽtius est ius ꝯstõnis, q̃ priuilegij. l. eius militia. §. mili-
tia missus. vbi Bar. ff. de mil. testa. §. qa vero verisifc. ver. opor-
tet. n. in Auth. de nõ alie. col. pe. & co. 2 & no. Bal. p illũ tex. in l.
21 Cẽturio. in 2. no. ff. de vul. & pu. †Et iõ ciuis ex forma statuti, p
prie ciuis dĩ, ac si cẽt originarius, ut no. Bal. in l. vrbe. ff. de stat.
ho. hoc tñ fallit fauore liberorũ. auth. hoc inter liberos. C. de
22 testa. ¶ †Similiter potẽtius est i[b] ꝯstõnis, q̃ dispẽsationis.[b] †vñ
b licet legatus, phibeaĩ statuere ꝯtra ius, põt tñ dispẽsare, [c]vt no.
23 Ant. p gl. fi. ibi. in cle. 2. de resc. vt Imo. ibi refert circa fi. & no.
c And. Sicu. in c. cũ oẽs. col. pe. j. co. facit. qd no. Dom. in c. j. col.
24 fi. de fil. psby. cũ si. vt dixi in c. fi. col. 2. j. eo. † Et sic ẽt potentius
est ius ꝯstõnis, q̃ pacti, quia multa possent fieri p statutũ, q̃ per
pactũ fieri nõ pñt, vt no. Bar. in l. alia, §. eleganter. col. 2. ver. itẽ
aponiĩ. sol. ma. facit gl. in l. neq, ex prono, in l. neq; pignus. §.
priuatorũ. ff. de re. iu. no. Barto. in l. oẽs populi. in 3. q. tertiæ q.
principalis. ff. de iust. & iur. & in l. non impossibile. ff. de pa. cũ
25 si. vt tradunt Mod. ibi. † Et adde tñ ꝙ quandoq; plus astringit
d pactum, quàm statutũ,[d] nam princeps obligatur ex proprio
ꝯctu. c. j. de probat. & tñ propria lege non astringitur, l. digna
vox. l. leges. C. de legi. ¶ Vlterius pmittendum est, ꝙ constõnũ
26 ecclesiasticarũ plura sunt nomina, vt p gl. 3. di. in summa. †Nã
primo est canon, qui appellaĩ, qñ constitutio est facta in Con-
e cilio generali,[e] sm gl. pallegatam. & sequitur Arch. ibi, qui ad
hoc alle. tex. in c. adeo, xxx. di. & 21. di. in prin. & 21. di. in c. Ni-
cena. Et licet illa iura possent cauillari, tñ qđ dictũ, ẽ appro-
baĩ cõiter, & no Inn. in c. j. de conces. pb. in 6. Imo. hic in rub.
& in c. j. j. co. Abb. in c. quia V. de iud. cum si. ut tradunt Mod.
in c. j. j. co. & adde Host. in summa, in proœmio. in §. quo no-
mine nuncupentur. vbi dicit, ꝙ ẽt canon dĩ constitutio edita
27 in Concilio prouinciali. †Secundo est decretũ, qđ dĩ qñ Papa
de consilio Cardinalium statuit ad nullius consultationẽ, sm
gl. in loco præallegato. 3. di. in summa. & idẽ Ho. vbi s. & hoc
intelligiĩ ꝯsiderando decretum spẽ, prout distinguiĩ a cano-
ne, & a decretali epi, aliàs uero dcretũ accipiĩ plurib. modis, ut
notat Albe. in l. nec quicquã. §. vbi decretum. ff. de officio pcõ.
28 Tertio dĩ decretalis Epistola, †q̃ Papa solus statuit, vel cũ Car
dinalib. ad consultationẽ alicuius, sm gl. in loco pal. & Archi.
ibi allegat bonũ tex. 19. di. c. si Romanorũ. Quarto dĩ dogma,
29 †qđ consistit in doctrina fidei Christianæ. pro quo glo. ibi alle
gat tex. 23. di. in c. qui eps. & Arch. ibi allegat tex. cũ gl. fi. in c. la
tis. 96. di. & à doceo dĩ dogma dogmatis. i. doctrĩa, vñ dogma
tus i. doctus. & sm hoc verbum est gñale, & facit tex. 33. di. in
c qui de mensa. ibi, ignorat dogmata philosophorum. & sic vĩ
ꝙ dogma ẽt dicaĩ, licet nõ agat de doctrina fidei Christianç.
& facit tex. in l. j. C. de sum. Tri. ibi, hçretici dogmatis. & in c. fi.
de sum. Tri. ibi, condemnamus peruersissimu dogma Alma-
30 ricij. & ad pdicta facit gl. pe. in cle. j. de testi. † Quinto dĩ mãda-
tũ, ꝙ consistit in doctrina de morib. gl. ibi allegat tex. 23. dist.
c. his igĩ. & idẽ Host. in loco s. alle. vbi allegat tex. 4. di. in c. de
niq;. Illa tñ iura de mandato nihil dicunt. hoc tñ magistraliter
procedit ꝯsiderãdo mãdatũ in spẽ, put distinguiĩ ab alijs spẽ
31 bus cõstitutionũ. Sexto est interdictũ, †qđ dĩ ꝯstõ phibitiua si
ne pçna, & idẽ dicit Host. in summa palegata. vbi allegat c. nõ
32 oportet, de cõsti. dist. 3. & hũ probatur hoc, †quia interdicere,
ĩ effectu ẽ phibere, §. sunt tñ, Inst. de interdi. facit in c. significa
sti. de offi. arch. & in c. maior. 17. q. 3. cũ si. vt tradit Cald. in tra.
de eccl. interdi. in prin. facit tex. in l. j. C. de postul. & in l. fi. ff.
33 de pç. †Septimo, sanctio[f] dĩ phibitio cũ pçna,[g] & de hoc est
f tex. in cap. sanctæ. Inst. de re. diu. & hoc ppriè loquẽdo: aliàs
g largius accipiĩ, vt p gl. ibi & in cle. fi. §. fi. de vita, & hon. cle. &
in cle. sæpe. in ver. constitutione. de ver. sig. & in proœmio ffo-
34 rũ. ĩ prin. ĩ verbo. sanctionẽ. †Octauo, & ultimo exponiĩ prag
matica sanctio, q̃ dĩ ꝯstõ promulgata sup aliqua cã ventilata
in ꝯsistorio principis gl. est in c. j. ne rerum pm. gl. ĩ c. puenit.
j. di. & gl. est ĩ prima ꝯstõne Co. ĩ ver. pragmatica. & ĩ l. fi. C. de
diuer. resc. & ĩ auc. q̃ ĩ puincia, ĩ gl. fi. C. vbi de cri. & idẽ notat
35 Ho. ĩ loco pall. †Reperiĩ ẽt annotatio, q̃ differt à pragmatica
sanctione, vt p gl. ĩ l. nõ afr. C. de palati. sacra. lar. lib. 12. & est l.
fi. C. de diuer. resc. ¶ In suprascriptione ibi, ex Cõcilio Meldẽ
36 si. ex hoc patet, ꝙ fuit ꝯstõ Cõciliaris. †Secus si dicaĩ, talis Pa-
pa ĩ Cõcilio: qa cẽt ꝯstõ Papæ, vt Abb. declarat ĩ c. j. in vlt. not.
de Pa. & in c. j. in v. no. de ipõ. cũ si. vt dixi j. de iu. in c. j. in prin.
Et nõ est parui momenti, ꝙ ꝯstõ dicaĩ Conciliaris, qa maioris
37 autoritatis reputatur. †vñ illi per epm derogari nõ põt,[h] vt p
h gl. in c. cum dilecti de elec. †Et cõstõ Cõciliaris p gñalẽ clausu
38 lam, non obstantibus, non tollitur,[i] ut no. Arch. in c. j. de con-
i sti. in 6. & Bal. in l. humanum. C. de legibus. de quo tamen dicẽ
k dum est, vt videbimus in c. nonnulli.[k] infra de resc. vbi Mod
in 4. col. ver. & no.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Præcepti. Idem tenet Dec. in l. id quod nostrum. ff. de reg. iu.

b ¶Al. Dispensationis. Bene facit decisio Abb. in c. cum consuetudinis. in fi. de consue. vbi habetur, ꝙ eps in casibus, in quibus habet potestatem dispensandi, non potest statuere, alle. Fed. in consi. 17. talis q. & idem Fed. consi. 275. casus talis est. col. 2. & dicta Dec. hic sequitur Galiau. in rep. l. Centurio. col. 3 ĩ ver. breuiter. ff. de vulg. & pup.

c ¶Dispensare Pan. in c. cum consuetudinis. in fi. de consue. Galiau. in rep. l. Cẽturio. de vulg. & pup.

d ¶Statutũ. Adde ꝙ statutũ, ꝙ nõ liceat appellare, nõ valet, ita voluit Bar. in l. oẽs populi in ver. iuxta pmissa q̃ro. ff. de iust. & iu. & Bar. in l. si cui. alias incipit, si cuiue. ff. de aq. plu. ar. & Bal. in l. pscriptione versi. nũc venio ad exẽpla. C si ꝯtra i[o], vel vti. pu. & tñ appellatio p pcm tolliĩ. tex. est ĩ l. fi. C. de epi. ap.

e ¶Sy. Al. Concilio generali. Et in quo differat canon sinodalis à pontificio, vide Alc. lib. 6. parado. c. x.

f Sanctio. Adde tex. iuncta gl. in cl. sçpe. de uer. sig. & ibi Car. in 7. no.

g Syl. Al. Pçna. Decipiunĩ oẽs in intellectu huius verbi, ut dixi in d. §. sanctæ. est. n. illa pars legis sanctio, q̃ solebat plurib. capitib. alicuius l. subijci in qua pœna statuebatur aduersus eos, qui contra fecissent, cuius extat Romæ in marmore exemplum.

h Syl. Al. Derogari nõ põt. Pro hac gl. est tex. in c. post trãslationẽ. de ren. sm to. de Ana. in c. cũ diœcesi col. fi. de vsur. de quo uide Fel. in c. nõnulli. ĩ prin. col. 4. ver. rõ huius de resc. quinimo nec legatus põt. Spe. i ti. de in. del. §. 8. versi. qđ si Papa. Limitat tñ Ro. in sin. 486. sed an eps, nisi iusta causa adesset.

i Syl. Al. Non tollitur. Vide eundem in c. prudentiam. in prin. in 3. no. de offi. de. leg. & in c. j. in 2. col. in prin. de iud. in c. at si clerici. §. de adul. col. v. in fi. co. ti. Fel. in c. j. in 9. col. ver. secunda declar. de resc.

k Cap. nonnulli. Vbi Dec. nihil scriptum reliquit, sed tangit j. de of. dele. c. prudentiam, ubi uideas.

SVMMARIVM.

50 Papa

50 *Papa solo verbo facit episcopum, vel sacerdotem.*
51 *Papa, & Imperatori nulla lex imponi potest.*
52 *Princeps solo verbo transfert dominium.*
53 *Papa malè electus dicitur diabolus, & habere claues inferni.*
54 *Princeps non est solutus ratione naturali.*
55 *Successor non ligatur lege prædecessoris.*
56 *Infideles, qui dicantur.*
57 *Saraceni unde dicantur.*
58 *Gentiles, qui dicantur.*
59 *Iudæi magis odiosi sunt alijs infidelibus.*
60 *Infideles ligantur quo ad pœnas corporis, & pecuniæ.*
61 *Iudæus cognoscens Christianam qua pœna puniatur.*
62 *Lex quando liget in foro conscientiæ.*
63 *Præscriptio cum bona fide etiam in foro conscientiæ procedit.*
64 *Ius accrescendi, de quo in l. 1. §. si ex fundo ff. de har. inst. habet locum etiam in foro conscientiæ.*
65 *Lex canonica non discrepat à foro conscientiæ.*
66 *Gabella iniusta licitè potest fraudari.*
67 *Contrahentes, an possint inuicem se decipere in foro conscientiæ.*
68 *Forum conscientiæ ad terminos iuris naturalis, & gentium reducitur.*
69 *Conscientia non ligat, quos natura non obligat.*
70 *Electio habito consensu eligentium valet, licèt forma non fuerit seruata.*
71 *Alienatio rei ecclesiæ ex causa legitima valet, etiam forma non seruata.*
72 *Pœna imposita à lege pro delicto, an & quando in foro conscientiæ debeatur.*
73 *Fur in foro conscientiæ non tenetur ad pœnam furti*
74 *Pœna debet commensurari delicto.*
75 *Lex imponens pœnam respicit publicam utilitatem, & ideo dicitur iusta.*
76 *Captus iustè, peccat si aufugit.*
77 *Obligatio ex delicto respectu pœnæ est de iure naturali.*
78 *Actiones aliquando dicuntur actus extraiudiciales.*
79 *Clausula, tuo sensu, quid importet.*
80 *Verba, quæ aliàs importarent liberam voluntatem, si agatur de præiudicio tertij, intelli guntur pro arbitrio boni viri.*
81 *Voluntas in compromissis, pro discretione, & arbitrio boni viri accipitur.*
82 *Verba ad iudicem relata important arbitrium boni viri.*
83 *Consuetudo ante omnia in iudicando, inspicienda est.*
84 *Practica præstat veram interpretationem, & ab ea non est recedendum.*
85 *Consuetudo interpretatiua non exigit præscriptionem.*
86 *Proprietas verborum in iudicando quando attendatur.*
87 *Proprietas verborum etiam lata attenditur etiam in odiosis.*
88 *Benignior intellectus accipiendus est, & quando.*
89 *Similia quando in iudicando attendenda sint.*
90 *Interpretatio à Principe petenda est, & quando.*
91 *Iudex habet potestatem interpretandi leges.*
92 *Iudex dubitans etiam inuitis partibus potest causam consulendam committere.*
93 *Opinio communis quando attendenda sit.*
94 *Opin. Glo. an præualeat communi opinioni.*
95 *Matrimonij fauore, an singularis opi. præualeat communi.*
96 *Media via quando à iudice sit eligenda.*
97 *Opinio vltima pluribus relatis attenditur, & quando.*
98 *Aronit. as facit, ut prima opin. relata censeatur probari.*

1 CAnonum. †Summaẽ, & diuiẽ, vt p Abba. & 2 alios hic. ¶ † Primo not. ſm Ab. hic, ꝙ appłone canonis q̃libet conſtõ eccleſiaſtica cõprehẽdiẽ. & idẽ dñt Car. & Imo & Mod. ſimpłr hic ſequuntur. ¶ Sed aduertendum eſt, quia cum ſimpłr tex. hic de canonib. loquaẽ, & ꝯſtõ iſta edita fuerit in Cõcilio Meldẽſi, vt ex ſupraſcriptione colligiẽ, cõſonat, ꝙ ſm qualitatẽ Cõcilij loquẽtis intelligaẽ, & ſic de canonib. Conci a liarib.ᵃ ſicut alibi Bal. dicit in c. cũ veniſſent. col. 2. in ver. ĩ tex. ibi, ſm ius. j̃. de eo, q mit. in poſ. ꝙ ſi Rex Angliæ faciat mẽtionẽ de iure, de ſuo iure regio intelligiẽ. Verũ qa illud, ꝙ hic dẽ, locũ habet in qualibet ꝯſtõne eccłiaſtica, q̃ ab oĩb. dẽt obſeruari, c. ſi Romanorũ. 19. di. ſatis dici p̃t pp ſubiectam mãm, ꝙ canõ hic largo mõ accipiaẽ, put dñt Abb. & Doc. hic, & facit tex. in c. j. 3. di. ibi, eccłiaſtica ꝯſtõ canonis noĩe cẽleẽ. hic tñ ñ vẽ imediate pbari p iſtũ tex. vt dixi, ſed potius per alia iura. & idẽ no. Abb. ĩ c. a nobis, p illũ tex. j̃. de teſti. & ſm hoc illud dictũ Bal. ĩ d. c. cũ veniſſent. declaraẽ, vt pcedat, niſi ſubiecta mãᵗ 3 aſt ſuaderet, p iſtũ tex. declarãdo, vt dixi. † Et dũ Ab. dixit, ꝙ canones dñt leges eccłiaſticæ. hoc idẽ Ab. tradit ĩ c. j. ĩ prin. de re 4 iu. & ĩ c. ius gnale, ĩ pri. 1. di. & Mod. ibi. † Et an lex canonica di b caẽ diuina,ᵇ Abb. declarat ĩ c. j. ĩ 7. no. de iur. cal. cũ ſi. vt And. ſic ſcribit ĩ c. filiᵒ, ĩ 4. not. de teſta. An ãt app. canonis veniat ꝯ c ſtõ epi. Bal. hic ĩ pri. tenet, ꝙ nõ.ᶜ qa, ſm eũ, ſequereẽ, ꝙ ius mu- nicipale cẽt ius cõe. Cõtrariũ tenet And. Sicu. hic, & mouetur 5 primo, † qa abſurdũ ñ vẽ, ꝙ ius municipale, lᵒ cõe appelleẽ, ut ĩ no. q. Bal. dicit ĩ l. j. co. xij. vet. qnto dico. C. de ꝯſc. Sed rñdetur ꝙ Bal. ius cõd. de quo in libello dicebaẽ, de neceſſitate de iure municipali intelligebaẽ, qa illud tñ phibitũ erat de iure municipali & ĩ iure cõi illa phibitio nõ poterat verificari. vñ, ut libellus ſuſtineaẽ, lᵒ cõe p iure municipali ibi intelligiẽ, ſecus in caſu nr̃o vẽ, vbi ſm ius cõe verba intelligi, & verificari p̃nt. 6 Scdõ ad idẽ all. Bal. in l. 2. C. de bo. q̃ lib. † vbi maritᵒ, q pmittut dotẽ reſtituere, ſm ius cõe, obligaẽ ſm opinionẽ Martini, q̃ ſeruaẽ de cõſuetudine, ut no. ĩ l. dos à p̃re. C. ſo. ma. Sed rñdeẽ, ꝙ ꝯſuetudo de qua loqẽ Marti. in d. l. dos à p̃re erat gñalis. & cum ab oĩb. gñaſr dẽret obſeruari, ſatis dẽ ius cõe. ſecus vẽ ĩ ſtatuto particulari epi, de quo Bal. hic loquiẽ. Tertio ꝯ Bal. adducitur tex. hic, ubi appełõe canonis q̃libet ꝯſtõ eccłiaſtica ꝯtineẽ, ut Doc. hic dñt. Sed rñderi p̃t, ꝙ hic ĩtelligiẽ đ ꝯſtõne eccłiaſtica iuris cõis, q̃ ab oĩb. obſeruari dꝫ, ut hic dẽ: ſecᵒ vẽ ĩ ꝯſtõe pticulari epi, qa illa nõ vẽ ꝯphẽdi ſub noĩe canonis, vt Bal. hic dicit pro quo facit tex. ĩ cle. j. ĩ pri. de priu. vbi primo dẽ de canone, & poſtea de ꝯſt. puĩcialib. ergo vẽ ꝙ noĩe canonis, ſolũ de pmulgato à Papa, vel à Cõcilio ĩtelligaẽ, & ita Car. ibi, ĩ 26. q. ad hoc põderauit illũ tex. & hoc vẽ pcedere ĩ mã odioſa, put tex. ibi loqẽ, & ita dictũ Bal. hic intelligẽdũ vẽ. ſecus eſt in mã 7 fauorabili, vt no. Cal. diſtĩguit ĩ ꝯſ. 19. † abbas hñs priuilegiũ. ĩ ti. de rſa. vbi ꝯcludit, ꝙ ſi qs hẽt ptãtẽ diſpẽſandi ꝯ canones, ẽt ꝯ ꝯſtõnes ordinis poterit diſpẽſare, qa mã fauorabilis eſt, & late dẽt ĩterp̃tari: ſecus dicit ĩ mã pęnali, put loqẽ tex. ĩ d. cle. j. đ priu. & p ſua di. all. tex. ĩ c. pe. de ver. ſi. iũcto c. ſi. j̃. de p̃b. & hoc idẽ tradit Cal. ĩ ꝯſi. 16. an appłone canonis. ĩ ti. de ꝯſt. & ſimpłr ſequunẽ Mod. hic. Sed vlterius aduertẽdũ eſt, nã primo dictũ Bal. hic, q̃tũ ad tex. hic, de plano, & ſine dubio vẽ pcedere: qa tex. hic loqẽ de canone, & ꝯſtõne eccłiaſtica, q̃ ab oĩb. obſeruari dẽt & hoc ĩ tali ꝯſtõne epi verificari nõ p̃t, qa ĩ eius diœceſi tñ reſtringiẽ, c. 2. e. ti. ĩ 6. Secundo ſi res agaẽ ĩ loco, ĩ quo uiget, & obſeruaẽ ꝯſtõ epi, pp ſubiectã mãm ꝯ Bal. ddm vẽ, ꝙ appełõne canonis ĩ tali loco ẽt ꝯſtõ epi cõphẽdaẽ. & hoc ex pluribus ſuadeẽ. Primo p iſtũ tex. ſm cõem ĩtellm. nã qua rõne canõ large accipiẽ p qualibet ꝯſtõne eccłiaſtica pp ſubiectã mãm, q̃ in qualibet ꝯſtõne eccłiaſtica verificaẽ, vt Doc. hic dñt. & hic ẽt hẽt locũ ĩ mã odioſa pp oĩmodã rõnẽ. pari rõne idẽ dđm 8 eſt ĩ ꝯſtõne epi, q̃ cẽt ĩ loco. † Secũdo hoc ꝯprobaẽ, qa ſicut uerd ba intelligunẽ ſm ꝯdõnẽ pſonæ,ᵈ l. plenũ. §. equi. ff. de vſuc. & ha. ita ſm qualitatẽ loci ĩtelligi dẽnt. & ita arguit Pa. de Ca. in ꝯſ. 230. aſs 218. dubitaẽ primo. co. v. valet. n. arg. de pſona ad locũ, l. 1. §. filius, iũcta l. 2. ff. ne quis eũ, & verba ĩtelligẽda ſunt ſm qualitatẽ loci ubi ꝯſtõ epi p canone hẽ. Tertio facit tex. ĩ c. rſa. §. porro. 1. di. vbi ꝯſtõ Cõcilii puincialis uenit ſub noĩe cano 9 nũ ergo idẽ ĩ ꝯſtõe epi. † Quarto, qa canõ rſa dẽ can. canon. 3. di. & talis rſa ĩ ꝯſtõne epi verificaẽ. Quinto facit tex. ĩ c. ſi. de cla. deſt. deſpõ. ĩ fi. ibi canonicã ñ effugiet vltionẽ &c. mõ loqtur tex. ĩ c. nihil. đ elect. nã iſta uerba ẽt ĩtelligereẽ, ſm ꝯſtõnẽ epi, q̃ cẽt ĩ loco, ſi ĩ p̃dictis caſib. ĩponeret pęnã. Et ſic ẽt ĩ mã odioe ſa, vbi oĩno cẽt ea. rõ, ſupradicta hẽnt locũ,ᵉ nã ẽt ĩ mã odio- 10 ſa diſpõ, q̃ loqẽ gñaſr, gñaſr ĩtelligiẽ. l. j. §. qđ ãt. ff. đ alea. & ĩ l. cũ f ſi. ff. de teſt.ᶠ † & ẽt ĩ mã odioſa pp ſ idẽtitatẽ rõnis, fit extẽſio ad 11 caſum, q ſublata ſignificatione uocabuli ꝯtineẽ, l. filiũ hẽo. ff. g ad Mace. l. 2. §. ſi mẽ. ver. qd ſi curatores. ff. ad Tert. no. d. Ant. ĩ c. ſi. ĩ mã extẽſionis, ĩ i. ſal. j̃. de ꝯſuc. Do. in c. j. de tẽ. ord. ĩ 6. Nõ ob. tex. ĩ d. cle. i. de priu. qa illa ſpecificatio ñ tollit, qn ẽt abſqꝫ illa ſpecificatiõe ꝯphẽdereẽ, vt pbaẽ ĩ d. c. rſa. §. porro. nã ſæpe numero fit, vt ſpẽs cũ gñe exprimaẽ, vt ĩ tu. C. de ſeru. & aqua. 12 † Vel ſcđo expſſio, q̃ fit ibi de canone, & de ſñĩs latis ab hoĩe, nõ fit reſpũ ꝯſtõnis puincialis. Nõ ob. tex. in d. c. ſi. de p̃b. quẽ 13 Cal. adducit. qa nihil facit, cũ ibi de canone nihil dicaẽ. † Secũ h do no. ꝙ ꝯſtõ canonis ab oĩb. dẽt obſeruari.ʰ & iõ dicit Inno. 14 hic, † ꝙ ꝯditori canonis oĩs creatura ſubiiciẽ, vt no. Inn. ĩ c. ſup his, col. 1. de uoto. & idẽ gl. dicit ĩ c. ſerpẽs, in verbo, ꝙ Deo. 1. di. 15 de peni. † & Papa eſt p̃r patrũ, & cũ oĩ ordinario concurrit, vt no. Bal. ĩ c. i. io prin. col. 1. in ti. q feu. da. poſ. & in c. i. col. i. in ti. qs dica. Dux, vel Marchio. cũ ſi. ut tradut Mod. hic. qb. addatis iura, q̃ expreſſe hoc dñt, videlicet tex. in c. quanto j̃. de tranſla. 16 epi. vbi dẽ, ꝙ factũ à Papa, † reputaẽ factũ à Deo, qa ipſe ñ puri hominis,

ADDITIONES.

a Syl. Al. Cõciliarib. Pro hoc vid. ſa. ĩ l. ſi. iſta hẽc licet §. hi q. ſ 1. co. ff. đ ver. ob
b Syl. Al. Diuina. Hoc ſatis pbat tex. ĩ c. nimis. de iureiu. ĩ c. 1. de priu. lib. 6. ſed dñr diuinę ea rõne, qua & ſeculares diuinę dõr. l. ſi. vbi gl. 1 ver. diuino. C. đ pſc. lõ. tẽ. §. qa igẽ iperia in auth. de iſt. cau. & ſi. & dicit Io. And ĩ c. ſi. ue cle. vel mo. ꝙ lex ciuilis ẽ pars legis diuinę, & Theologię. ſeqẽ Bal. idẽ dicẽs de feud. ĩ pœ feu. col. 3. ver. appet igẽ. ẽ. n. lex donũ, & iuẽtio Deorũ. l. 2. ff. đ ll.
c Quod nõ. Idẽ Fel. hic & ĩ c. ſi. de ſimo. tñ Frã Ripa l. e. ĩ rub. nu. 17. tenet opi. Siculi. Sed uerior eſt opi. Bal. & cõis, iũcta modificatione Decij j̃. e. n. 7. & 8.
d Sy. Al. Perſonæ. Vide Fel. in c. cauſam quæ col. 12. de reſcr.
e Locum. Contrarium uoluit Fel hic tenens, ꝙ in materia odioſa canonis appellatione, conſtitutio epiſcopi non venit.
f Syl. Al. Gñaliter intelligiẽ. Adde Are in l. cũ lege. de teſt. Dec. j. cõſ. v. in cauſa. col. j. ĩ ſi. & col. ſi. & ĩ c. j. 13. co. ver. ſed p̃dictis de pb. ĩ c. quæ ĩ frõte. col. j. ver. ĩ cauſis. de ap. ĩ c. ĩ p̃ntia. col. 19. ver. ab iſta ipugnatione. de pb. ĩa cõſi. 27. co. ſi. ĩ cõſi. 128. licet ĩ caſu. col. j. in ſi. ꝙ declarat, vt per Gozadi. in repet. l. qui ſe patris, col. 26. C. vnde lib. & vide aliqua per Dec j̃. eo. c. col. x.
g Odioſa propter. Dec. infra eo. nu. 13. conſi. v. conſi. 617. in ſi. conſ. 649 & An. in l. vlt. col. j. de conſti pecu.
h Syl. Al. Obſeruari. Vide eundem in c. ſi. in prin. j̃. eo.

17 hominis, sed vicē Dei gerit in terris. † Et ipse est successor Petri, & Vicarius Christi, vt dicit tex. in c. licet, de trāsl. epi. & ī c.
18 unico. §. porro. j. de eccle. bñ. † Et solus Papa hēt plenitudinē ptātis. c. decreto. 2. q. 6. c. ad honorē, de auto & vsu. pal. Et ideo
19 dicit Bal. in rub. prooemij decretaliū, ver. ibi eps, † q̄ Papa non solū est eps, sed culmē epōrū, & cæterorū, quos intellectus imaginari pt, † & q̄ illi data est clauiū plenitudo, & Papa summ⁹
20 a ē sacerdos, & solus hēt ptātē, q̄ oēs patriarchę habuerunt, [a] ut ingt Bal. in l. rescripta. col. 2. ver. de Papa aliqd dicā. C. de pci. i. per. offc.
21 † Et Papa oīa pōt, q̄ pōt Deus, claue nō errāte, vt not. Host. in c. quāto de trāsla. epi Abb. in c. pposuit co. 3. de pce. p̄
22 bē. † Et maior est autoritas Papæ, q̄ sanctorū. xx. di. c. j. vbi gl. ī summa. no. Abb. in c. ne innitaris. j. e. ī c. quast. el 2. in princ. J. de accu. ī c. cū eām. in v no. de ele. ī c. cū apostolica. j. de his, q̄ fiūt à pla. & de Papa And. Sicu. plura scribit ī c. nouit. in 7. car.
23 de iu. † Et de illa autoritate, quodcūq; ligaueris sup terrā, [b] intel
b ligit statuto, vel pcepto, vt Abb. hic dicit, & in c. trāslato. j. e. & ī c. q̄to. col. pe. de ꝯlue. & declarat claue nō errāte, vt no. Abb. in c. licet de euitāda, ī pri. de ele. & in d. c. pposuit. de ꝯce. p̄bē. ¶ Tertio no. sm Car. hic ī 2. no. q̄ terius, statutū, accipit hic p
24 iure cōi, † sed hoc nō v̄r bñ pbari hic, qa tex. nō loquit de statuto simplr, sed sm qd de statutis canonū, sicut alibi dr̄ de statutis canonis in c. licet. de transl. episcop. In se tamen dictum verum est de proprietate sermonis, quia terminus, statutum, generalis v̄r, qa accipitur pro deliberatione, & decreto, l. j. §.
25 hæc uerba. ff. q̄ qlq; iur. & † ēt in snia verificat, c. ī h s, ubi Abb. de uer. si. merito ēt iuri cōi adaptat, vt pbat in c. statutu, ī pri.
c & Do. ibi, de resc. ī 6. & q̄ appsone statuti veniāt canones, [c] no. Dom. p illū tex. ī c. vt offin. §. ad ꝯscribēdas, ī vltimo no. de bç. in 6. facit tex. ī c. statutū, ī pri. e. n. ī 6. ī c. statutū. de ele. ī 6. ī c. j. d
26 ren. ī 6. Imo † q̄ plus est, ēt sub oōe statutorū ꝯsuetudo ī cludi
d tur, [d] vt ī no. q. Bal. tradit ī l. 2. ad fi. C. de bo. q̄ li. & seqt Al. ī ꝯl. 189. mature digestis. col. 3. lib. 2. ¶ Et pdicta pcedut inspecta verboru ppriętate, qa statuiū dr̄. quasi statū publicū tuens, ut Alb. dicit i prima parte statutoru, q. j. sed de cōi vsu loquendi statutū accipit p aliquo iure particulari, vt Alb. ꝯcludit ī d. j. q & ī no. q. tradit Rota in j. deci. in ti. de p̄b. in nouis. cū simi. vt
27 tradūt Mod. ī c. nōnulli. in pno. de rel. ¶ † Quarto no. sm An. de Bu. & Io. de Imo. hic, q̄ illa verba, facias sensu tuo, vīr im-
e portare liberā uolūtatē. [e] & certe in textu verū est, q̄ p libera volūtate accipiunt, dū aduersatiuè dr̄, nemo suo sensu, sed autoritate canonū ducat. Hoc tñ non v̄r cē de pprietate verborū, sed ex mō loquēdi hoc colligit. Nā idē hic fuisset, si verbis viert, q̄ aliàs arbitrium boni viri, & uoluntatē rōnā significarēt, vt quia tex. dixisset. Nō suo arbitrio, sed autoritate canonū ducat. ī ali. n. casu ēt illa verba. Suo arbitrio, liberā volūtatē importarēt, ꝯ pptiā coiū nām. & ita patet, hoc nō cē de vi sermonis, put ēt iterius dicā. ¶ In gl. prima, ꝯclō est q̄ tex. iste
28 de canonib gnalio intelligat, † qa leges locales, vel psonales, ab oīb. nō dent obseruari. facit tex. ī c. statuimus. §. his oīb. lxj. di. & ī c. nō āt. & ī c. petijsti o. q. j. & §. sed & q̄ prin. ver. plane. ī sti. de iure nā. Nō ob. q̄ lex debet fieri p cōi utilitate, ut ī c. erit
29 āt lex. 4. di. qa An. Sic. rndet, † q̄ talis ꝯstō particularis non erit lex, sed quoddā bñplacitū, ut no. Bal. ī l. iudicib. C. de ap. Vel
30 secūdo rndet, † q̄ licet lex facta sit ī fauorē alicui⁹ priuati bnmeriti pp virtutē eius, satis dr̄ facta p publica vtilitate, ut no. Bal. in auth. habita. col. 4. C. ne fil. p p̄re. & ita dūt Mo. in c. cū oēs. col. 3. j. e. Sed ista rnsio nō satisfacit, qa attēta tali ꝯsideratione lex diceret cōis & hoc v̄r ꝯ tex. ī d. §. sed & q̄ pri. vbi spālis dr̄ ꝯstō, si qd princeps ob meritū Idulsit. Præterea, text. io d. c. erit āt lex, du loqt de cōi utilitate, & nō de priuato cōmodo nō uerificat in isto casu, ubi solū ī effectu de priuato cōmodo tractat. Vñ ddm est q̄ iura s. allegata locū hñt io lege: secus io ꝯstōne principis, d. §. sed & q̄ principi. & in effectu hoc priuile
31 giū v̄r, c. priuilegia. 3. di. † Et dū dr̄ hic q̄ ab oīb. custodiant apparet cōstōnē esse gnalē, l. 3. de legi. ibi, vel ad oēs iussa est pune re. & ibi alia signa ponunt ad cognoscēdū, qñ ꝯstō dicat gnalis, & no. ibi Bar. & Pau. de Ca. & p gl. ī c. vt circa. in verbo, ppe
32 tuo. de ele. io 6. † Et inter alios casus, qñ Papa rndet ad consul-
f tationem [f] alicuius, v̄r cē ius commune, [g] vt p gl. in c. ex tua, ī
g gl. j. de fil. præsby. q̄ allegat tex. in c. ex multa. j. de uoto. & idem gl. fi. io c. consultationi de temp. ord. & not. Car. in cle. fi. in secūda opp. de præb. cū si. vt tradunt Mod. hic, qui etiam dicunt
33 † q̄ quicquid statuitur in fauorem ecclesiæ, v̄r esse ius gnale vt notabiliter Bal. dicit in auth. nisi rogati. col. 2. C. ad Trebel. vbi allegat tex. in §. hæc ergo, in auth. de non alie. Sed adde, q̄ contrarium videtur velle Host. in c. cum super. de sepul. vbi loquit, q̄ statutum pro vna ecclesia tunc demum ius generale, intelligitur, si in corpore iuris redactum sit. & sequuntur ibi Io. An. & Ant. de But. & hoc est nō solū in ecclesia, sed in qualibet alia constitutione locali, vel personali, quæ in corpore iuris inserta esset: quia tunc ius commune esse videtur, ut per gl. xix. dist. in sum. & no. in c. j. de loca. ergo nullum v̄r esse spale

in ecclesia, & dictum Bald. non v̄r probari iure, qa tex. io d. §. hæc ergo, quē ipse adducit, v̄r procedere ex eo, q̄ imperator ibi vlterius procedit, ita disponendo per viam extensionis. ergo alias secus v̄r, quia ead. rō est in ecclesia, cum limitate, & spāliter aliquid sibi concedit, quia limitata cā limitatum effectum producit, l. in agris. de acq. re. do. facit tex. in d. §. sed & q̄ principi. ver. plane. inst. de iure. nā. Dictum Bal. saluari pōt, qñ essemus in dubio, vt tunc fauore ecclesię ius gnale præsumat,
34 † sicut in dubio in materia fauorabili præsumitur ius reale, & non personale. glo. in l. forma. §. quamquam. de censi. Bart. in l. pater filiæ. ff. de serui. leg. not. & in l. quia personale. ff. sol. matri. ¶ Vltimo notandum est, q̄ si constō in principio gnalis sit, licet postea inserantur aliqua verba, quæ certas personas
35 videantur respicere, † tñ tota constō gnalis esse intelligitur in
h specto initio. [h] tex. no. in l. regula, § & licet. ff. de iu. & fact. ign. quem ad hoc pro notabili allegauit Imo. in l. si ita quis, in §. ea l. ff. de ver. ob. ¶ In gl. 2. ibi, abrogata: id est, sublata & corre
36 cta secundum Abb. hic, & no. † differentiam esse inter corrigere, & reprobare. nam corrigitur, quod prius valebat: reprobatur vero, quod nunquam ualuit, vt no. Car. dicit in cle. statutum. in 4. no. de elec. & in cle. si Romanus pontifex. in prin. de præb. Sed tamen ista differentia non uidetur iure probari, quia etiam reprobatur illud, quod tenuit l. sed u̅r reprobari in prin. ff. de excu. tut. & in l. vt gradatim. §. sed vt reprobari. de munc. & hono. vbi dr̄ reprobari medicus, qui fuerat approbatus & ad idem tex. io c. sententiam xxxv. q. 9. vbi etiam reprobatur, quod prius tenuit, & ēt corrigitur illud, quod nō tenuit c. ad apl'ce. §. pierca de re iu. in 6. vbi Papa se dicit paratū corrigere, quod male fecisset. faciunt iura, quæ dñr, q̄ corrigunt excessus, cap. qualiter. §. ad corrigendos. cap. sicut, in princ. de accu. cap. licet, c. irrefragabili. de of. ord. cum si. ¶ Et circa gloss.
37 hic colligitur, † q̄ constō, quę abrogata sit, non attēditur nam
l pœnam falsi incurrit, qui legem correctam allegaret. [l] vt no. Bar. in l. si. ff. de fal. & est tex. in §. hunc igitur. in prima constitutione Codicis, quem no ibi Alb. & Pau. de Ca. & Bal. ibi per illum text. infert idem esse in statuto correcto. & idem tradit Bar. in l. omnes populi. in fi. ff. de iu. & iu. Et ista conclusio pcedit, qñ lex fuit abrogata, id est, sublata in totum. prout loqtur gl. facit tex. in l. derogatur. ff. de ver. sig. & per gl. 4. dist. c. in istis. in §. leges. secus vero si derogatum fuerit legi, & sic pro parte tantum lex sublata sit. d. l. derogatur, quia pro alia parte obseruari dēt, vt no. Bal. in l. j. § fi. ver. item no. C. de lati. lib.
38 tol. † Et ratio manifesta uidetur, quia correctio antiquę legis facta non intelligitur, nisi expresse appareat. ut no. per glo. io verbo

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Al. Habuerunt. De potestate Papæ vide plura per Dec. j. eo. tit. in c. quæ in ecclesiarum. & per d. Cataldi. in trac. de transla. conci. Basileæ, & ibi Bolo gni. in add. vbi de potestate Papæ, & Cardinaliū & extant integri tractatus.

b Super terrā. Augusti. de Ancho. in tract. de potesta. eccl. quē sequunt Archie pūs Flo. in 2. par. 3. par. suæ summæ. in rub. de summis Pontificib. dicit, q̄ ista verba, super terrā. dupliciter intelligi possunt. primo, vt referantur ad ligātē videlicet quodcūq; tu existens sup terrā ligaueris. Scdo, ut referant ad illud quod ligatur, vt sit sup terrā, & attenta ista vltima intelligentia v̄r dicēdū, q̄ Papa nō possit date indulgentiā pro mortuis, qui nō sunt sup terram, sed sub terra sunt. & hanc opinionem tenuit Augusti. de Ancho. in d. suo tract. q. xxx in 4 arg. verum tamen est, q̄ indulgentiæ acceptæ pro mortuis psunt illis per modum suffragij. ita uoluit Richar. 4. dist. 100. tamen in c. q̄ āt, in fi. de pęnt. & rem. & ibi Io. And. in nouella. in prin. voluit, q̄ indulgentię etiā mortuis directe prosint. & dicit Io. in d. c. q̄ āt, in fi. q̄ Papa habet potestatē cōcedēdi indulgētiā ex istis verbis, quodcūque ligaueris &c. Vide Fel. de hoc & superius dictis in suo trac. vel sermone, de idulgentia plenaria, & de istis verbis, quodcunq; ligaueris &c. & uide eundē Dec. j. in c. trāslato. in 2. lect.

c Syl. Al. Canones. Vide Ias. in l. omnes populi. in j. lec. in 2. col. de iusti. & iure.

d Syl. Al. Includitur. De ueritate, uide Ias. in l. præscriptione. col. 4. C. si contra ius, vel uti. publ.

e Syl. Al. Voluntatem. Vide Ias. in l. si sic, in 3. col. ff. de leg. j. & posui j.

f Consultationem. Deci. in c. pastoralis. in prin. j. de excep. Phi. Fran. in c. j. de priu. in 6. Pet. Philip. Corne. in consi. 217. lib. 1. Soci. in rep. l. cum auus. de cō. & dem. Ant. Corse. in singula. in uer. consultatio.

g Syl. Al. Commune. Puto ego Dec. nō intellexisse illam gl. intelligi. n. dēt qñ nouū quid statuit, est tñ differentia iter respōsionē ad cōsultationē, & ad supplicationē, vt declarat hic Fel. & limita nisi responderet in casu alias non deciso, vt per Dec. in c. ad aures, col. 1. de resc. in c. inter cæteras. in prin. eo. tit.

h Initio. Facit illud vulgare, q̄ exempla non arctant regulam, seu generalitatē, l. a Diuo Pio, in prin. ff. de re iud. l. damni infecti stipulatio. §. fi. ff. de dā. infe. c. j. j. ne cle. vel mona. notandum tamen est, q̄ vbi præcessit aliqua spērū enumeratio, & postea immediate apponitur genus, tali casu genus restringitur ad spēs enumeratas, & similes. ita est notab. ad hoc in l. 3. §. cui dulcia. ff. de vino, triti. & oleo lega. tamen uide Dyn. in c. generi. de reg. iur. in 6. qui uoluit, quod illud coniungat in illo tex. propter naturā copulæ, & rei copulatæ ¶ Syl. Ald. Vide Dec. in c. j. in 2. col. ante fi. de proba. & ad hoc inserebat Imo. in l. si ita quis. §. ea lege. ff. de uerb. obli. quod si cōstitutio in prin. est generalis, licet postea inserant aliqua uerba denotātia, & respicientia psonas, tñ talis constitutio intelligitur esse generalis, sequitur Dec. in c. 2. col. 3. de iud. in cōs. 302. col. 3. & idem si principium gratiæ securitatis rescripti, uel statuti generale est, totum qd sequitur, generale præsumerat Dec. in consi. j. co. 2

l ¶ Syl. Ald. Allegare. Vide Iase Corse. in add. ad Abba. in c. nouit. de iud.

verbo, niſi in authen. de non alie. §. fina. & tex. in l. penulti. vbi Bal. C. per quas perſo. no. acqu. Et in ſtatuto[a] in notabili caſu tradit Pan. de Ca. in prima conſ. C. in prin. in ver. no. hunc ver. & in alio caſu conſuluit Ang. in cõſi. 72. pro parte, & in ſimili de pacto no. Bar. in conſi. 72. ex facto. col. v. Secundo, cõcluſio gl. intelligitur, qñ allegatur principaliter ad deciſionẽ caſus. ſecus ſi in arg. quia allegari põt, licet correcta ſit, vt no. Bart. in d. l. fi. de fal. in l. j. in fi. ff. de coniun. cũ emã. li. vbi allegat tex. in c. autoritate. de conce. pꝰb. in 6. vbi Do. poſt Arch. in gl. fi. in fi. cum ſim. vt tradunt Mod. hic. Sed adde,[b] ꝙ in ꝯtrariũ eſt glo. in l. j. in prin. per illum tex. in verbo, imaginẽ. C. de lati. lib. tollẽd. quæ expreſſe dicit, ꝙ ex legib. correctis ar. ſumi non põt, per illum tex. qui bene facit. ad idem tex. in auth. de nau. vſur. i princ. & no. And. Sic. conſi. 60. ſtat hęſitatio. col. 6. lib. j. & ibi concludit ꝙ ex teſtamento reuocato non põt argui uoluntas teſtatoris. Et rõ vr̃ manifeſta, q̃a quod allegatur in ar. venit à ſimili. vñ ſi lex correcta non ꝓbat, quod expreſſe, & principaliter diſponit, minus vr̃ probare à ſimili. & in ar. facit tex. in l. in teſtõ, de cond. & dem. la i. Non obſtat tex. in d. c. autoritate. quia ibi allegatur ab eo, qui habet p̃tãtem legis condendę. † Tertio, cõcl̃o gl. non procedit quo ad rõnem legis, q̃ nõ tollitur, licet lex correcta ſit,[c] ſm Ant. de Bu. & Imo. hic, p l. cas. ff. de capi. dimin. & no. Do. poſt Io. An. i c. j. §. illiũ ãt. in fi. de reſti. ſpo. in 6. Et rõ vr̃, quia rõ legis vr̃ ſeparata à dicto. unde licet lex tollatur, rõ non tollitur, quia nõ fit correctio, niſi expreſſe dicatur, vt ſ. dictũ eſt. † Ecõtra tñ, correcta rõne ipſa, lex correcta vr̃. gl. in l. j. ff. de legi. tut. in verbo, prouidentia. cũ ſi. ut tradunt Mod. hic, & in c. j. j. de reſc. col. fi. Sed addatis, ꝙ ꝯtriũ[d] tenet Io. And. in c. poſt tranſlationẽ, in gl. in uerbo, ceſſante. de renun. vbi inquit, ꝙ licet rõ legis correcta ſit, remanet tñ autoritas legis, & hoc idẽ uoluit Ro. in ſingulari. in verbo ratio, ubi ad hoc alle. tex. in §. fœminæ, inſt. de adop. Innđo §. præcedenti. Et facit ratio ſuperiꝰ allegata, quia rõ à dicto ſeparata vr̃ ab ipſa lege. unde correcta rõne, non vr̃ lex corrigi, vt ſ. in caſu eõ dictum fuit. Et hoc vr̃ intelligendũ niſi rõ, quæ allegatur, eſſet cauſa finalis legis, q̃a ceſſãte cã ceſſaret diſpõ, ut in c. cũ ceſſante. de ap. l. adigere. §. quis de iure pa. Vel niſi ratio haberet correlationẽ, uel connexitatẽ cum ipſa lege, vt in d. l. j. ff. de leg. tu. in l. ne lucrũ. C. de cura. furio. & no. Saly. in l. j. de rap. uirg. col. v. fach quod no. in c. trãſlato. j. eo. Quarto, lex correcta allegari põt, qñ concordaret cũ noua, ſm Arch. in c. fi. of. dele. in 6. ſed dicit Imo. non videre quo lex noua concordari poſſit cũ antiqua, quæ corrigitur, An. Sicu. & Mod. reſpondẽt, ꝙ hoc exemplificari põt, qñ nouus legiſlator prius oẽs ueteres leges annullaret, & poſtea nouas ꝯderet in aliquibus lateribus conformes, & ipſe Imol. hic ita declarat, & reſpondẽt. Sed conſiderandum eſt, ꝙ tali caſu vis tota eſt in lege noua. & per hoc non vr̃, ꝙ antiqua allegari poſſit. ¶ In fi. gl. ſecundæ primo ſm gl. Abb. concludit, ꝙ tex. hic ꝓcedit canonib. p̃cipientibus, ſecus eſt in conſulentibus.[e] quia conſilium non aſtringit. § quod p̃cipitur, allegato in glo. & 4. di. in c. ſi ſic ſi legibus, in fi. & in cle. exiui. de ver. ſig. Et idẽ Ab. † dicit qñ canones de honeſtate loquuntur, quia nõ obligant. al. Inn. in c. j. de vita, & honeſta. cle. vbi idẽ Abb. & alii ſequuntur. Et hoc dictum intelligendũ vr̃ de honeſtate, quæ in effectu ꝓ conſilio accipitur. Aliás vero ẽt quæ honeſtatẽ reſpiciunt, p̃cepta eſſe vñr, cum inter alia iuris p̃cepta dicatur, ꝙ quis debeat honeſte[f] viuere, l. iuſtitia eſt, §. iuris p̃cepta, ff. de iuſt. & iur. nam nõ ſolum, quod licet, ſed etiam quod honeſtum eſt attẽditur,[g] l. ſemper. ff. de ritu nup. † Publica. n. honeſtas impedit mr̃imoniũ, c. iuuenis. & in c. ad audientiã de ſponſa. & no. In c. nõ debet. de cõſangu. & affi. † Et ius honeſtatis ab omni reuerẽtia exceptuatũ ĩtelligitur, ut no. Bal. per illũ tex. in l. qđ ex liberta. C. de ope. li dicens † ꝙ mulieres ſubditę alicui dño, non dñt cõpelli, vt vadant ad domum eius ad nupudia, rõne honeſtatis. in iſtis n. & ſimilib. non vr̃ habere locum dictũ Inn. q̃a vñt eſſe præcepti. † Et quod dictũ eſt de conſilio, limitatur, niſi ex cõtemptu quis veniret ꝯ legem conſilij,[h] gl. no. in c. quis autẽ. x. diſt. Ab. hic, & in d. c. i. de uita, & honẽ. cle. cum ſi. vt tradunt Mod. hic, & latius And. Sicu. in rep. c. Ray. de teſta. col. 163. Sed conſiderandum eſt, q̃a tex. in d. c. qs aũr. loquitur de admonitionib. pr̃nis. q̃ vñr p̃ceptũ importare. facit tex. in l. 3. §. fi. ibi, inquilinos admonere. ff. de offi. pſc. vigi. in l. alimenta. ff. de li. agno. ibi, ſinãt, nec hic mõ admoneatur. & in c. apoſtolicæ. § ſed licet. de re iu. in 6. Cõfirmatur hoc, q̃a tex. ibi æq̃parat leges principũ, rr̃as patrũ, & admonitiones paternas. ergo vt æquiparatio ꝓcedat vr̃ ꝙ iſta tria p̃cepta ſint. Præterea in his, q̃ ſunt de conſilio ſimpliciter, nõ vr̃ ꝙ cadat ꝯtemptus. & iõ tex. 14. q. i. in c. pe. dicit ꝙ qui nõ utitur ꝯſilio, nihil mali patit. ¶ Scđo concl̃o gl. ꝓcedit in conſilio perfectionis, ut eſt tex. in c. paratus. 23. q. i. ubi hoc declaratur. ſecus eſt in conſilio reuerentiæ,[i] vt per gl. in c. ad aures, per illum tex. de æta. & qua. & ibi Ant. de But. Abb. hic, & in d. c. i. de uita. & hone. cle. ad idem gl. in verbo, conſulis. in c. Mattheus. de Simo. in cl. j. in verbo, hortamur. de teſti. † Et dr̃ conſilium reuerentię, qñ materia neceſſaria eſt, vt Abb. hic dicit. & eſt gl. in cle. j. in verbo, hortamur. de teſti. In quo aduertendũ eſt, q̃a ſi mã neceſſaria ſit, tunc in effectu vr̃ p̃ceptũ eſſe & nõ ꝯſiliũ, cũ ipſa materia attẽdatur, & nõ verba, vt probatur xi. q. 3. in c. rogo. Abb. in d. c. j. col. i. de vita, & ho. cle. & uidebimus in c. nam & cõcupiſcentiã. j. eo. Vnde dicendũ vr̃ ꝙ in cõſi. reuerentiæ materia non ſit p̃ciſe neceſſaria, quia exercitiũ actus omnino nõ ꝓhibetur. ſed pp reuerentiam conſulitur, ꝙ actꝰ non fiat. ut in c. teſtim. cũ gl. in uerbo, humiliter. 6. di. & in d. c. ad aures. de ęta. & qua. & in c. Mattheus. de ſimo. in c. ſponſus. 23. di. & 30. q. v. in c. ſponſus. & caſu quo in dictis caſibus mã eſſet neceſſaria non eſſet cõſiliũ, ſed p̃ceptum. Vñ concludẽdo pro reſolutione tres caſus cõſiderari poſſunt. † Primus eſt in ꝯſi. ꝑfectionis, & tũc ñ peccat, q illo nõ utitur, d. c. pe. 14. q. i. Et rõ vr̃ manifeſta, q̃a tale ꝯſiliũ pfectionis, reſpicit fauorẽ eius, cui cõſulitur: iõ illi põt renũciari, c. ad apſtcã. de rña. Secũdus eſt caſus, qñ mã eſt de p̃cepto, & tunc in effectu eſt p̃ceptũ, licet uerba aliter ſonẽt. iõ ꝯueniens mortaliter peccat, c. x. de ma. & obe. Tertius caſus eſt in cõſi. reuerentiæ, ꝙ nõ habet p̃ciſam prohibitionem d. c. teſtim. & d. c. ſpõſus. 30. q. v. & intelligitur nõ mortaliter, ſed uenialiter ſic, ut uo. Arc. in d. c. teſtim. in fi. 6. di. ¶ In gl. ab oĩb. Ex gl. & ex his, q̃ Abb. dicit plures ꝯcluſiones eliciũtur. ¶ † Prima eſt, ꝙ lex uniuerſalis ab omnib. recipitur, & intelligitur. l. ſubditus.[k] & hoc probatur in c. à nobis. el primo. de ſentẽ. exc. facit tex. in l. i. §. quod ait p̃tor. ff. qui ſatiſd. cog. cum ſimi. vt tradunt Mod. ibi, & no. in l. i. §. nunciatio. ff. de op. no. nun. cum concor. ut tradit ibi Ale. col. 7. And. Sicu. hic in v. chart. col. 2. ¶ † Secũda ꝯcl̃o eſt, ꝙ regula, quæ ponitur hic, nõ hẽt locum in ſummo pontifice,[l] quia ipſe nõ ligatur ꝑ ſtatuta canonũ. ipſe. n. eſt ſ. ius. c. propoſuit. j. de conceſ. p̃ben. † & iõ unico verbo põt facere ſacerdotẽ, vel epiſcopum, ut no. Ang. in l. 2. C. de eri. ſacri. & in l. j. C. de ſent. paſ. cum ſi. vt per Mod. hic. Et adde in propoſito, quod no. Bal. in c. i. circa fi. uer. ſecundo caſu, in ti. de alie. feu. ubi inquit, ꝙ Deus Papæ, & Imperatori leges ſubiecit, † & eorũ celſitudini nulla lex imponi poteſt, allegat tex. in auth. de conſu, & in l. fi. C. de legi. unde ſolo uerbo à principe dñium transfertur, † ut no. Ang. in l. officium. ff. de rei ven. cum concor. ut tradit Ale. in conſi. 3. ex his q̃, col. 3. lib. v. Mod. in l. traditionib. C. de pac. Et prædicta procedunt, qñ fuit legitime electus, † quia tunc eſt Deus in terris. ſecus ſi fuerit male electus, quia tunc diabolus eſt, & claues habet ĩferni, ut no. Bal. in l. fi. in prin. C. ſen. reſcindi non poſſe. tunc. n. non apoſtolicus dicitur, ut inquit tex. in c. ſi qs pecunia. lxxxix. diſt. facit gl. 23. q. j. in c. Acatius. el j. ¶ Secundo ꝙ dictum eſt de prĩcipe, verum eſt quo ad uinculum legis. quo alii ſubditi ligantur, nam ipſe nõ ſubiicitur. iõ non dr̃ eſſe ſub lege, l. digna uox. C. de leg. ſed in lege bñ eſſe dr̃, quia ad eius obſeruationem ea

ratione

ADDITIONES.

a In ſtatuto. Adde, ꝙ ſtatutum antiquum correctum allegari non poteſt ad deciſionem cauſarum, quæ emerſerunt poſt ſtatutum correctum, ſed bene allegari poterit tale ſtatutum correctum ad deciſionem eorum, quæ ante correctionem emerſerunt, nec iſto caſu punitur allegans ſtatutum correctum, vt notanter dicit Bar. in l. omnes populi. in vlt. col. ff. de legi.

b Syl. Al. Sed adde. Vide quæ ponit idem Dec. j. in 2. lec. col. 2.

c Syl. Al. Correcta ſit. De hoc vide Are. in l. 2. in 7. col. de vul. & pup. & ibi no. declarat, & vide quæ ponit idem Dec. j. in 2. lec. col. 2. in fi. & Io. Crot. in repe. l. ſi conſtante. in xl. col. circa me. ff. ſol. mat.

d Contrarium. Idem Dec. in l. fi. lect. 2. nu. 8. C. de bo. poſſ. cont. tabu.

e Syl. Al. Conſulentibus. Conſidera nunquid conſi. Principis neceſſitatem inducat, vt in ſimili dicit gl. in l. j. in ver. ſed ego. ff. ꝙ ius. & vide eun. Dec. in c. clerici. in prin. infra, de iud.

f Honeſte. Adde quod non videtur poſſe quis facere, quod honeſte fieri non poteſt, l. nepos Proculo. ff. de ver. ſig. & eſt in tex. ad hoc in l. filius. ff. de condi. inſt. facit 22. q. 2. c. faciat homo.

g Syl. Al. Attenditur. Vide eundem in l. ſemper in contractibus. ff. de regu. iur.

h Syl. Al. Conſilii. Vide Dec. in c. cum non ab homine. in 7. no. de iud. in c. prudentiam. in gl. arguendus de offi. deleg.

i Sy. Al. Reuerentiæ. Vide Dec. in c. nam concupiſcentiam. infra eo & in c. ſi ꝓ debilitate. in 2. col. de of. deleg.

k Syl. Al. Subditus. Vide eundem infra, in 2. lect. in 3. col. & in l. omnia. ff. ſi cer. pe. Io. Cro. in l. ſi conſtante. col. 51. in prin. ff. ſol. mat.

l Syl. Al. Pontifice. De hac conclu. & illationib. ex ea, vide Fortu. nino, in l. 1. in prin. in 4. col. ff. de pa. & i no. caſu ita reſpõ. Car. in cõſi. 2. circa ſtatutũ Fe. hic col. x. ver. 4. declaratio. Roch. Cur. in rep. c. fin. in 9. q. prin. de cõſue. ꝑ multa ibi allegata ꝑ eum, qui dicit hoc ꝓcedere dato, ꝙ in cõſuetudine inducẽda interueniat cõſenſus Principis. Hæc tñ declara, niſi lex rõni naturali innitere tur, vt no. declarat Bal. in c. j. §. fi. col. j. q. feu. da. po. ſeq. Mar. Laud. i tra. de Prĩcipe, ver. 305. bonæ, & naturales. bene facit, qđ voluit Bal. in l. 2. in 7. col. ver. itẽ no. ꝙ ſi Papa. C. de ſerui. & aqua. vbi dicit nullã l. abſoluere principẽ poſſe a l. naturæ, & dictamine rectæ rõnis, vel legis æternæ, ſequitur Fel. hic col. x. i v. declara. Rex tñ ligatur conſuetudine regni ſm Bal. in authen. oẽs peregrini. col. 2. ver. conſuetudo feudorũ. C. cõmu. de ſuc. in c. j. ver. & nota hic ꝙ princeps, de natu. feu. Soc. in cõſi. 58. ſup oppoſita. col. j. lib. 3. & ita debet intelligi Ioan. Fab. in l. digna uox. C. de legi.

tione astringitur, quæ dicit. Patere legem quã tu ipse tuleris. c.
cum omnes. j. eo. Et alijs non debent legem imponere, quam
negligunt obseruare: vt dicitur in c. pro illorum. j. de præben.
Et hoc est quod dr̃ in l. digna vox. C. de legi. vbi Imperator se spõ
54 te propria, alligatum profitet. ad idem tex. 25. q. 1. §. his ita. † In
hoc. n. ratio naturalis vertitur, à qua princeps non est solutus,
cum sit animal rõnale, vt Bal. dicit in l. 2. col. 11. ver. 18. C. de
serui. & aqua. Et supradicta locum habent in his, quæ sunt de
iure positiuo, iuri verò naturali Imperator subijcitur, de quo
in c. quæ in ecclesiarum. j. eo. videbimus. & ideo ex contractu
55 obligatur, c. j. de prob. de quo latè dixi ibi. ¶ † Tertia conclu-
sio, quod dictum est de principe, idẽ est in successore, qui nõ
ligatur constitutione prędecessoris, c. innotuit. de ele. ibi, suc-
cessorib. suis nullum potuit præiudicium generare. & Abb.
ibi in 6. no. facit text. in c. non debet. de consangui. & affi. in §.
fi. inst. de iure natu. & hoc, causa subsistente, aliter non videt̃,
quod possit saltem de honestate, vt per gl. in c. nõ liceat Papæ. 12.
q. 2. adeo, quod peccat reuocando sine causa, 25. q. 9. in cap. sentẽ-
tiam. in gloss. fina. aliàs in c. pœnitentiam. ¶ Quarta conclusio
56 est, quòd iste tex. non habet locum in infidelibus. † Et quãtum
ad propositum, infideles dicuntur, qui non sunt Christiani,
quorum aliqui dicuntur Saraceni, qui nec vetus, nec nouũ
testamentum recipiunt, sed varios Deos, imò dæmones ado-
rant, & colunt. Et isti pagani dicuntur, qui sacrificant accẽso
igne, vel victimas interficiendo, & pateris libando vina, quę om
nia eis sub nobis degentibus interdicuntur, l. pe. vbi text. C. de
pag. Sic etiam illis interdicitur, ne inspectione iecoris, catarũ-
que præsagio aliquid futurum diuinent, l. 2. C. eod. tit. de pag.
57 † Et dicuntur Saraceni à Sara vxore Abrahæ, à qua ipsi volue-
runt nominari potius, quã ab Agar, ancilla Abrahæ, de qua eo
rum fuit origo, ut no. 32. q. 4. in cap. recurrat. & in c. dixit Sara
58 vt per Host. in summ. de Sar. in princip. & §. j. † & prædicti ẽt
alio nomine Gentiles appellãtur, ut probatur 28. q. j. in c. caue
te. no. in c. secundo, de concess. prębẽ. Alij etiam infideles sunt
qui Iudæi dicuntur, & à paganis distinguuntur, 50. dist. c. qui
vero odii. ibi, paganum, vel Iudæum occiderit. facit rub. infra
de Iudæis, & Sara. & isti vetus testamentum sequuntur, & le-
gem Mosaicam ad literam obseruant, vnde qui veteri te-
stamento inhærent, dicuntur iudaizare, quod Christiani face
59 re nõ debent, cap. j. §. vngitur. de sac. vnc. † Et tales Iudæi [a] sunt
a magis odiosi. & peiores alijs infidelibus [b] reputantur, vt dicit
b tex. 1. q. 1. in cap. nonne. & glo. ibi in verbo, priores. declarat, qa
respectu nostræ fidei videtur eorum perfidia. Isti omnes [c] ab ec
c clesia alieni sunt, & constitutionibus ecclesiasticis. ideo non
arctantur, quia nihil ad eos attinet de his, quæ foris sunt. 2. q.
j. in cap. multi. & in cap. gaudemus. de diuor. & hoc verum est
in cẽsuris ecclesiasticis, & in pœnis spũalib. q̃ aĩam respiciũt. & e
60 isto respũ ista tertia ꝯclo ꝑcedit, † sec[o] ẽ ĩ pęnis corpalib. & pe
d cuniarijs, in quib. etiã infideles ligantur, [d] gl. no. quæ ita decla
rat, in c. sæpe. in gloss. fin. 28. q. prima, & probatur in cap. in Ar
chiepiscopatu. de rapt. in cap. post miserabilem. de vsu. in l. 2.
61 in l. ne quis. C. de Iudæ. † Et aliàs dubitatum fuit qua pęna pu-
e niatur Iudęus, qui Christianam carnaliter cognoscit. [e] & vide
tur, quòd morte, c. reos. 23. q. v. vbi dicit, quòd Phinees Iudæũ
cum Madianita coeuntẽ gladio transfixit, & hoc reputatum
fuit ad iustitiam, & idem text. habetur 2. q. 7. cap. nos si incom
petenter, §. his responderur. el 2. Sed ista iura loquuntur de iu-
re antiquo veteris testamẽti, vt expresse dicit tex. in d. §. his ita.
Et ideo concludendum est, quòd pęna arbitraria sit, vt Oldr.
tradit in consi. 333. qualiter puniatur Iudæus. & no. And. Sicu.
in consi. 63. lib. 4. colum. penulti. dixi in c. consuluit. clemẽ. 3.
62 de appella. ¶ † Successiuè Abb. quæru, an lex liget in foro cõ-
f scientiæ. [f] & ex dictis eius plures conclusio. colliguntur, in qui
bus breuiter insistandum erit. ¶ Prima est, quòd vbi lex distin-
guit forum conscientiæ ab alio foro, non receditur à dispo-
sitione legis, quę clara est, c. tua nos. de sponsa. secundum cõ-
munem intellectum. ad idem tex. in cap. quicunque, 17. q. 4. in
princ. ibi, sed iure fori, non iure poli. in cap. inquisitioni. in fi.
de senten. excommu. vide Imo. in proœ. supra, in fin. princ. Se-
cunda est, quod si lex iusta sit, non nutriens peccatum, debet
g seruari in foro conscientiæ, [g] quia edita videtur authorita-
te Dei per suos ministros, vt per Ab. hic. Et hoc modo text. hic
ampliatur, & ad hoc est gloss. 1. in c. quæ in ecclesiarũ. vbi Bal.
infra, eod. & idem Abb. concludit in proœm. supra, Rex pacifi-
cus. in 2. q. Fed. in consi. 21, nunquid hæres. Pet. de Anchar. in
consi. 14. videretur prima facie, cum concord. vt Mod. hic latè
prosequuntur. Et adde Bal. qui istam regulam facit in authen
ti. ingressi. colũ. 8. C. de sacrosan. eccl. & idem Abb. in c. vigilã
ti. col. 2. de præscrip. & in c. 2. de testa. Flor. in l. ex parte. §. seruo.
ff. fam. erc. & tradit Alex. in consi. 28. statutis. in 4. col. libr. 2. &
Archid. Flore. in summa, in prima parte, tit. 18. cap. in colum 2.
63 † Et ideo iura, quæ loquuntur de præscriptione cum bona fi-
h de, etiam in foro conscientiæ procedunt, [h] vt est dictum Inno.
in c. cura. de iure patr. Petr. de Anch. in reg. possessor. in 2. ch.
de reg. iur. in 6 Abb. in d. c. vigilanti. cum simi. vt ibi Moder.
64 tradunt. † Et ius accrescendi, de quo in l. 1. §. si fundo. ff. de hær.
i instit. etiam habet locum in foro conscientiæ. [i] Abb. in c. 2. de
65 testa. & no. Pet. de Ancha. & Imo. in cap. 1. e. tit. de testa. † Et ista
conclusio præsertim videtur habere locum in lege canonica
quę à foro conscientiæ non videtur discrepare, vt no. Pe. in c.
constitutus. de appella. & Abb. in c. cum causam. col. 4. de testi.
K ¶ Tertia conclusio est, quod lex iniusta, [k] vel statutum iniustum,
l non ligat in foro conscientiæ. [l] vnde Abb. infert, † quod gabel-
66 la iniusta licite fraudari potest, [m] vt per Bar. in l. vectigalia. ff. de
m publica. Bald. in l. 2. in fi. C. de iure aureo. anul. cum concord.
vt tradit Roma. in d. l. vectiga. in fin. ff. de public. & habetur in
tracta. de gabel. in 9. parte in 1. q. no. Abb. in consi. 13. vniuersi-
tas. circa finem. lib. 2. Similiter ex ista conclusione infertur põt,
67 † quòd iura, quæ contrahentibus permittũt se ad inuicem de-
cipere, vt in l. in causæ, la 2. ff. de mino. in §. pe. in l. item si in p
tio. in fin. ff. loca. no. Bald. in rub. C. de contrahen. emptio. in
n 12. q. non habeãt locum in foro conscientiæ. [n] Et ita tenet Ab
bas post Anto. de But. quem refert, in capu. quia plerique, in
9. q. de immu. ecc idem Abb. in c. 1. de emp. & uend. & Bal. in c.
cum causam. el secundo, de testib. Sed tamen aduertendum
o est, quod leges, quæ permittunt contrahentes se decipere, [o] secũdm
Cal. in c. nauigãti. de vsu. intelligunt̃ qñ re ipsa decipiunt̃. sec[us]
si ex

ADDITIONES.

a Hie. Gi. Iudæi. Adde, quod Iudæi quotidie execrantur, contemnunt, & blasphe-
mant nomen Domini Nostri Iesu Christi. ita dicit Vincen. de Perusio præceptor
meus, in rub. ff. de oper. no. nunc. vbi examinatur per Docto. illa quæstio, an
notarius conficiens instrũ inter Iudæos, debeat apponere illa verba, in nomi
ne Domini. Nec ualet legatum factum collegio Iudæorum, vt concludũt Bar.
Pau. de Ca. & Soc. in l. Senatus. ff. de reb. dub. & sic cõtra Hebræum coram iu
dice Christiano producatur scriptura manu ipsius, Hebraicè scripta, &
iudex nesciat ipsam legere, an de illius intellectu stetur dicto vnius Hebræi,
vel plures requirantur, vide per Ale. in l. j. §. eadem. in 2. col. ff. de verbo. ob.
& ibi per præfatum Dominum meum. & Ale. in consi. 35. inc. visa scriptura
priuata. in versi. circa fm dubium, & Iudæi dicuntur esse sub ptãte suorũ pa
rentum, vt p Ale. in consi. 223. in ver. nam Iudæi in 2. vol. & pñt dato libello
repudij uxorem dimittere, ut dicit Ale. in d. consi. proximè allegato. Et Iu-
dæus non potest illicita matrimonia contrahere, quia Christianorum legib.
& in istis subijciuntur. ita uoluit notabiliter Cy. in l. 1 copulandis. C. de nu. Nõ
tamen Iudæi, licet sint pessimi infidelium, repelli possunt de ciuitate, nec eo
bona per Principes auferri sine causa legitima, vt dicit Are. in c. licet vniuer
sis, de testi. & Iudæus ratione delicti cõtra eorum legem seu mores sortitur
forum ecclesiasticum, & similiter quando peccat cõtra naturam, vide ad hoc
Abb. in c. post miserabilem. in fi. de viur. infra.

b Syl. Al. Infidelibus. Vide eundem. infra, in 2. lect. col. 4. in fi.

c ¶ Isti omnes. Et hoc simpliciter uerum est, tex. in d. c. gaudemus. fundatus in
verbis Apostoli, 1. Corin. & ita sentiunt omnes veteres Theologi, nec non &
recentiores.

d ¶ Syl. Al. Ligantur. Vide aliqua per Deci. in l. 2. in 2. co. C. de iosti. & subst. &
vide Ioan. Cald. in consi 30. de testa. [illegible] & uide Soc. in l. j. in 6. col. ff. si cer. pe. & eundem in consi. 70. in
præsenti, ver. secundo, quia. in j. vol. vbi dicit ligari legibus, & statutis loci,
vbi habitant.

[illegible]

e ¶ Syl. Al. Cognoscit. Pro hac opi. habeo consilia Pa. de Ca. Nell. de S. Gemi. &
Ale. de Beneuenuis, q̃ non sunt impressa, de quo vide De in c. consuluit. el
in 2. no. C. de ser. fug. Ghirlan. in suo tract. lib. e. Hyppo. consi 63.

f Syl. Al. Conscientiæ. Et quod lex liget in foro conscientiæ, vide Inn. Ant. de But.
Abb. & alios in c. quia plerique. de immu. ecc. in c. quamquam. de vsur. lib. 6.
And. de Iser. in c. j. in fi. in ti. de pa. iu. firman. Fed. de Sen. in consi. 21. nunqd
hæres. Pet. de Anc. consi. 14. videretur. Flo. in l. ex parte. §. seruo. ff. fa. erc. Ias.
in l. nemo potest. in 2 lect. col. pe. ver. 4. moueor. ff. de leg. j. in §. sed iste. num.
196. insti. de act. in consi. 180. commune. col. fi. lib. 2. in consi. 192. placet mi-
hi, col. 2. ver. nec huic. eo. lib. Soc. in l. moribus col. 9. ver. ex qua conclusione
ff. de vul. & pup. diuus Thomas. 2. par. summ. q 96 arti 6.

g Conscientię. Thom. Aquinas. 1. 2. q. 96. arti. 4. par. 1. titu. 18. de iure ciuili. §. 1
Alex. consi. 19. nu. 16. lib. 6. And. Tiraq tract. de retrac. lignagi. in præfa. nu.
73. de legi. connubia. gl. 2. nu. 15. cum seq

h Procedũt. Adde quod in tm̃ hoc est verum, quod pscribens bona fide sit tutus in fo
ro consciẽ dato ẽt quod malafides sequeretur cõpleta pscriptione pscribẽs est tu
tus in foro conscię. ita volunt Cat. Imo. Abb. & Fel. in c. vigilanti, de præscr.
qd autẽ dicendum sit qñ probaretur, quod concurrente præscriptione præscri-
bens fuit in mala fide uide per Fel. in d. c. vigilanti, in fi.

i Al. Hanc q. vide late examinatam per Bald. in tra. præsc. col. totius operis. 69
ver. nono quæro.
Syl. Al. Conscientiæ. Vide Imo. in d. §. si ex fundo, in rep. col. 12. ver. interdum
vero. Lance. Galiau. in rep. l. Centurio. col. 27. ver. non ob. de vul. & pu.

k ¶ Lex iniusta. Adde And. Tiraq. in trac. de retrac. ligna. in præfa. nu. 67.

l Syl. Al. Conscientiæ. Vide Ias. in l. fi. in antepe. col. C. vnde leg. Dec. in c. nam
concupiscentiam in 2. col. in prin. in 1. lec. infra, eod.

m Syl. Al. Fraudari põt. Limita nisi ea pmissu principis esset imposita, vt per Fe.
hic, col. 11. & est communis opi. vt per Soc. regu. 132. vbi limitat plurib. mo
dis. Adde tamen pro principali decisione hic posita, Bald. in l. cum proponas.
in fi. C. de naut. fœno in l. j. in prin. col. j. vbi Cor. ut 3. nota. C. de cad. tol. Pe.
de Anc. in c. possessor. col. 15. ver. 4. quæritur, de reg. iu. lib. 6. in c. quam. pue.
in 4. q. de cens. eod. lib. 6. Abb. in c. innouamus. de censib. Guid. Pap. consilio
el. uno col. j.

n Syl. Al. Conscientiæ. Vide Dec. latè de hoc in l. si quis in conscribendo. C. de
pac. Ias. in §. sed iste. inst. de actio. col. 36. in prin.

o ¶ Decipere. Adde Dec. in l semper in stipulationibus ff. de reg. iur.

si ex proposito qs deceptus fuerit, qa nõ licet de iure canonico ẽt in foro cõtẽtioso, decipere, & Abb. sequit in c in ciuitate, de usu. vñ si nõ licet in foro cõtẽtioso, à fortiori nec ĩ foro cõscię. a Sed in deceptione, q̃ re ipsa facta sit, ex quo pmittit a iure canonico, ẽt ĩ foro cõsciẽ, b vr qs tutus b ex eo, qđ supradictũ est, qp si lex fundata sit in præsumptione, in foro consciẽ non obligat. si veritas in cõtrium sit. all. Inn in c qa plerique. de imu. eccl. & idẽ Ioã. An. & Abb. post alios in c. is q. de spon. Bal. in l. cũ qs col. 8. ver. quæritur, an lex positiua. C. de iur. & fact. ig. & 68 Pet. de Anch. in reg possessor. col. 13. de reg. iu. in 6. † Forus. n. cõsciẽ ad terminos iuris naturalis, & gẽtiũ reducit, ut no. Abb. 69 in c. j. in fi. de rest. in int. all. Ant. de Bu. in d. c qa pleriq;. † Et cõ 70 scientia nõ ligat quos de veritate cõstare poterit. ¶ † Quinta cõclõ, qp pęna, q̃ imponit a lege nã nõ obligat, vt Bal. inquit in 71 l. j. in fi. C. de vect. & cõmi. ¶ † Ex ista cõclone infert, qp valet electio, habito cõsensu eligẽtiũ. licet forma seruata non fuerit, ut no. Inn. in c. qa pp. de elec. & Abb. sequitur in d. c. j in fi. vbi ex hoc infert & ualere alienationẽ rei ecclesiasticæ factã ex cã, licet solẽnitas requisita nõ interuenerit, quasi illa forma, & solẽnitas faciat p̃sumptionẽ, q̃ in foro aĩæ nõ attendit, sed veri- c tas ipsa inspicit. Et idẽ esset in foro cõtentioso, c qñ cõ p̃sumptione de veritate cõstaret, vñ solũ vr esse dña in hoc, qa facilius in d foro cõsciẽ d de veritate cõstare poterit. ¶ † Quinta cõclo, qp pęna 72 q̃ imponit à lege p delicto in foro cõscientiæ, nõ debet. e gl. uo. e 12. q. 2. & in c. fraternitatis. Et rõ duplex vr fm Abb Prima, qa pęna, q̃ imponit in foro cõtentioso, a iudice imponit. 13. q. 2. cano, vnaquæq; in hoc, alias nõ ergo. Sed rõ ista parũ valet. qa vt s. dictũ est, in a. conclu. lex ciuilis licet in foro ciuili, & cõtentioso dirigat ad iudicẽ, habet tñ locũ in foro cõsciẽ si iusta sit. vñ quis pęnã cõtincat, pt dici, qp ẽt in foro cõsciẽ hẽat locũ, ex quo mixta lex vr cũ hẽat rõnẽ, vt delicta puniant, vt j. dicam. Scđa rõ est, qa pęna ad terrorẽ aliorũ imponit. l. aut facta. ff. de pœn. q̃ rõ cessat in foro cõsciẽ. sed rñderi pt, qp immo pęna imponit, ut delictũ puniat, & rr pęna delicto cõmẽsurat, vt j dicã, qđ Abb. dicit, qñq;, & nõ rr pcedit Et pdictas rõnes Abb. ẽt alijs rõnib. reprobat And. Sic. in c. Rayn. col. 17. de testamẽ. Aliã rõnem adducũt Mod. qa in pęna cessat peccatũ cũ respũ pœnę nihil restituẽdũ sit, iuxta rlam, peccatũ. de reg. in. in 6. Sed indet, qp militat rõ, vt delictũ puniat. Et ista vr iusta rõ ĩponẽdi pęnã, vt j. dicã. Quicquid tñ sit, glo in d. c. fraternitatis f cõiter approbat. f Bal. in l. post decisionẽ, in fi. C. de fur. per illã 73 gl. dicit, † fur in foro cõsciæ non tenet ad pęnã furti. & idem Bal. in l. iubemus. in §. sanc. col. j. ver. sed nunquid in foro cõsciẽtiæ, C. de sacros ecc. & in auth. ad hæc, col. v. ver. sed hic dubitat. C. de vsu. & in l. id quod pauperib. in ix. q. in fi. C. de epis & cle. & in l. quibus diebus. §. dñs. in fi. ff de cõd. & dem. Mathesi. in no. 23. no. quod leges. Pet. de Ancha. in consi. 47. pro clariori. circa fi. Alc. in consi. cix. uiso processu. col. 3. lib. v. Prædicta conclusio limitatur fm Abb. hic, non procedere qñ pęna ipso facto imponitur, quia tunc statim fisco ius est quæsitum. l. commissa. de publi. Ideo tunc ẽt in foro conscientiæ pœna, debetur. & idem Abb. in c. dilecti. in 4. col. de arb. Et eod. mõ, g quãdo reus esset iam condemnatus. g de delicto, quia obligat ad pœnam. ẽt in foro conscientiæ, secundum Bal. in d. l. id qđ pauperibus, in 9. q. in fi. & sequitur Pet. de Anc. in regula, possessor. char. 8. ver. 3. quæritur. de regu. iur. in 6. & Mod. hic. Sed ista dicta non uidentur procedere sine dubio, stãte conclusione supradicta pro vera, quia si non tenetur ad pęnam, quæ ratione delicti imponitur, pariter non debet teneri in conscientia, licet pęna ipso iure sit imposita, vel condemnatus sit: qa rõ, quæ põt cõsiderari in cõclusione, ut quis in cõsciẽa ad pęnã obliget, utique etiam militare videtur in prædictis casib. In herede forte hoc procederet, qui ex persona alterius, cõuenit, & ipse non ex delicto cõuenit: sed pp additionẽ hæreditatis, & ita iura allegata per Abb. loquuntur. Tertia conclusio procedit in pœna legali. secus vr in pęna conuentionali, quę a libero arbitrio procedit, vt no. tradit Pet. de Anc. in d. regu. possessor, col. 3. in ver. præalleg. Nam cum talis pęna debeatur ex contractu, habet uerum consensum, merito & in foro conscientiæ obligatur. Quarto, non habet locum in pęna, q̃ esset in interesse respectu recipientis, fm Do. in c. commissa. §. fi. de elc. in 6. Quinto idem esset in pęna subrogata in locum interesse, qp esset inæstimabile, puta pro membro debilitato. quia etiam talis pęna in foro conscientiæ debetur, vt no. uoluit Pe. de Anch. in regula, peccatum. co. 23. ver. sed remanet dubium. de re iu. in 6 ¶ Modo his relatis circa conclusionem s. factam de gl. in d c. fraternitatis, aduertendum est, quia si pęna cõmẽ 74 surata sit ad delictum, videtur quod non sit vera. † Nam pęna h debet commensurari delicto, h cap. quęsiuit. in fi. de his, quę fiunt a maio. parte capituli. in cap. felicis. §. illud. de pę. in 6. & 75 24 q. j. in cap. non afferamus stateras. † Et si pœna sit cõueniẽs, lex videtur iusta, quę fundata est in publica utilitate, quę est, ut delicta puniantur. c. ut famæ. de sen. excõ. ergo etiam in foro cõsciẽ obligare vr, ut s. ĩ prima cõclõne dictũ est. Facit gl. ĩ c.

76 ius gentiũ, in verbo, seruitutes. j. dl. † quæ dicit, qp iuste captus dici põt de sensu sapiẽtis, iuxta gl. fi. in l. si mãdato Titij. ff. mã. i peccat, si i aufugit. & idẽ gl. in cle. pastoralis. in uerbo, p vio- 77 lentiã. de re iud. † Et quia obligatio ex delicto respectu pœnæ K est de iure nãli, k vt no. Bar. in l. ex hoc iure, col. fi. de iust. & iu. gl. in l. seruus. ff. de his q no. infa. tex. in l. fi. vbi An. C. de col. fun. patri. li. 11. & bonus tex. in l. eius, qui delatorem. ff. de iure fisc. ergo ẽt in foro cõsciæ obligari vr, qa forus cõsciæ, fm ius nãle iudicat, vt s. dictũ est. Gl. in d. ca. fraternitatis, saluari põt, qñ l pœna delicti excessiua l est. tali casu esset lex iniusta, q̃ in foro consciæ nõ ligaret, ut s. dictũ est in scđa cõclone. Ex quo infertur, qp lex, q̃ pœnã imponit, rõne pęnæ nõ plus, uel minus cõscientiã astringit, sed solũ vis tota in hoc consistit, an lex iusta sit uel iniusta, licet Doc. cõiter aſr loquant, & gl. in d. c. fraternitatis And. Sicu. in c. Ray. in col. 113. de test. reprobat aliis rõnib. q̃ leuiores sunt. ¶ Nõ omitto tñ aliã resolutionẽ, quã tradit Pe. Phi. de Corn. in cõ. 69. de duobus q̃rit. in fi. in 2. lib. & in cõs. 1. circa primũ. col. 7. dicens, qp gl. in d. c. fraternitatis, hẽt locũ ex parte debitoris, vt in foro consciæ ad pœnã nõ teneat. secus, fm eũ vr, ex parte creditoris, qa cum bona cõsciã ab eo m pœna peti, & exigi põt. Sed ista distĩo m non satisfacit, qa si ĩ foro consciæ pœna non dẽtur, ergo vr, qp exigi nõ possit, qa ista sunt correlatiua, & qđ disponit in vno, hẽt locũ in alio, l. fi. C. de indi. vidu. tol. & in pposito no. Pan. de Ca. in cõsi. 19. pñens 78 dubiũ. col. a. vñ cõcludendũ est, ut supra dixi. ¶ † In gl. in actionibus. cõis cõclusio est, qp uerbũ, in actionibus, pro actibus extraiudicialibus accipiat, ut Abb. hic post alios cõcludit, & posteriores sequunt. & ad hoc facit tex. in auct. hoc ius porrectum. C. de sacros. ecc. in c. j. de maiori. & obedi. in ca. significasti. de ele. per gl. insti. de act. in prin. Et iste intellectus bñ procederet si tex. copulatiue loqueret. Sed cũ alternatiue dicat, in actiõibus, uel iudicijs, consonat, ut pro eodem ponant. facit text. in l. j. in prin. ff. de dolo. cũ gl. in uerbo iudiciũ. & in l. pe ff. de in ius voc. & erit sensus, qp ex primo dicto gñali inferat ad iudicia, in qbus oĩa dẽnt tractari. ¶ In gl. fin. ibi, suo sensu. l. malo. And. Sic. reprobat istũ intellectũ, qa fm eũ, à cõno sensu si haberet bonum sensum sequeret, qp dẽret attẽdi. Sed dicatis, qp malus sensus hic intelligit quilibet sensus, qui canonibus non cõ 79 ueniat, & hoc modo tollunt oĩa, quæ And. Sic. dicit. ¶ † In fi. gl. inducit ad q. de compromisso. Et conclusio est fm Abb. qp verba ista, suo sensu, important arbitriũ boni uiri. cõ Anto. de But. vt ipse refert, & ad hoc And. Sicu. prius, & Moder. postea tria allegant. Primo text. in l diuus ff. de offic. præsid. ibi, sensu sanior est. sed ille text. parum facit, quia respectu furoris loquitur

ADDITIONES.

a Syl. Al. Conscientiæ. Vide Dec. in l. pe. in 3. no. C. de pac. in l. semper in contractib. ff. de re. iu. vide tamen Ias. in d. §. sed istę. col. 25. ex dictis Dec. hic potest responderi his, quæ idem dixit in c. constitutionis. in 2. col de app.

b Tutus. Quod qñ in contractu interuenit deceptio re ipsa qs sit tutus ẽt in foro consciæ, est cõis opi. Dec. in c. in ciuitate, cõtra quã insurgit ibi Io. de An, facilis tamẽ est respõsio ad eius motiua. Aduertẽdũ tamẽ est, qp ista cõis opi. limitãda est, ut nõ hẽat locũ in ecclesia q̃ plus recipe nõ põt, q̃ res valeat, gl. est in ver. ut plus. in c. ex. n. §. hoc ius porectũ. x. q. 2. Tamẽ cõtra ecclesiã talis contractus admittit, ut probat p e cũ cã. j. de emp. & ven. & est text. in c. pe. de reb ecc. nõ ali. Mihi ãt dicẽdũ vr, qp sicut iste contractus contra ecclesiam, admittit, ita p ecclesia admittat, qt qd dixerit gl. in d. c. ex. n. §. hoc ius porrectũ. & pro hoc facit tex. in l. si uoluntate. in fi. ibi, neq; vlla rõnẽ concedere. C. de rescinden. venditio. vbi text. dicit, quòd nulla ratione talis contractus rescindi potest. præterea absurdum videtur qp huiusmodi contractus admittatur contra ecclesiam, & non pro ecclesia.

c Contentioso. Et sic sentis Dec. qp si constet alienationẽ rei ecclesiasticæ factã ex iusta cã, seruanda est ẽt in iudicio, licet de defectu solennitatis appareat, idẽ Dec. j c. c. q̃ in ecclesiarũ. nu. 9. q̃ Inia uera iudicat duob. alijs cõcurrentib. Primo dũmõ ẽt cõstet, qp eẽt ĩ utilitatẽ ecclesiæ, gl. i l. cũ hi. § eã trãsactionẽ. de trãs. Io. Fab. Inst. de eo, cui li. cau. bo adnec. ad n. Cæpol. cõ. ciu cõsi. 14. nu. 2. Ant. Corse. in sing. ver. pupillus. Dec. consi. 124. nu. 3. Adde secundum dummodo alienatio sit temporalis, ut in auth. de alie. & emph. § emphyteusim. Et ita quandoq; iudicatum fuit in Senatu Parisiensi. & bene, q̃ solẽnitates illę non sunt introductæ, ut ecclesiasticis liceat decipere, sed dũtaxat ne ecclesia decipiatur.

d Conscientiæ. Pœna an debeatur in foro conscientiæ. adde hic Fel.

e Syl. Al Debetur. Vide Fel. in c. audiuimus. de Simo. Dec. in c. quoniam cõtra. in 17 col. & seq. de prob. Abb. in c. cum causam. col. 4. de testi.

f Syl. Al. Approbatur. Vide Ias. in §. sed istę. col. 27. de action. & uide Abb. in proœ Rex pacificus. & Ias. in l. fi. col. antep C. vnde legi.

g Condemnatus. Idem Fel. hic, Ant. par. 2. tit. j c. 13 §. 8. Claua. in ver. inobediẽtia. Dec. in l. quod à quoquam. de reg. iur. quicquid hic dicat.

h Syl. Al Delicto. Vide omnino Dec. in l. quod a quoquam. ff. de reg. iur. in cap. quoniam contra in 16. col. de probatio.

i Aufugit. Io. And. in add. Spe. in tub. de iureiu. Ias. in l. si duo patroni. in fi. ff. eo. 11. rio. d. spu. a. 2. And Tiraq in tract. de retract. ligna. in præfa. nu. 65.

k Syl. Al. Naturali. Vide de hoc rostu. in l. legitima. col. 24. in fi. ff. de pac vbi disputat an in delictis ex consensu nascatur obligatio, & tenet contra alios.

l Excessiua. Sequitur Alcia. in l si quis maior gl. a. in fi C. de trans.

m Distinctio. Immo bona est, & eam pulchre contra Dec. tuetur Franc. Purpur. in l. sogalli § si tibi. nu. 57. ff. si cer. pe. quia creditor exigens facit authoritate, debitor autem non interpellatus iuste putat creditorem nolle hoc rigore uti, & sic non est par ratio.

loquitur. & ibi etiam pro libera voluntate accipiantur illa verba, quia solum ad exclusionẽ furoris plata sunt. Præterea, text. ibi loquitur de sensu saniori, & sic qualificato. sed no. Bart. in l. illa institutio. de hær. insti. qa tunc nõ agiẽ de sensu simpliciter, sed ſm q̃d, de sensu sapiẽtis Secũdo tex. in c. utinã. 76. dist. ibi, vnaquęq; puincia abũdat in suo sensu. & ĩ c. certificati de sepul. Sed illa verba ẽe intelligi pñt pro libera voluntate, qa ĩ statutis, q̃ sunt iuris positiui, est pro ratione voluntas, ut no. in l. j. § pueritiã. ff. de postulãdo. Tertio tex. in l. fi. C. de legi. ibi, regalẽ sensum cõtẽnat Sed ibi nõ loquiẽ de sensu simpliciter, sed de sensu regali dicit. Et ita patet, φ ista iura, q̃ Mod. adducunt, nõ probant. Vñ concludendo, primo text. hic nihil facit, qa vt diaĩ ĩ in 3. no. ex modo loquendi colligiẽ, φ ista verba nõ pñt intelligi pro arbitrio boni viri, ideo accipiunẽ p voluñtate simplici, vt s. dictũ est ĩ tertio no. & vlterius cõsiderandũ est, φ ista verba, suo sensu, nõ tñ accipiuntur hic pro voluntate simplici. & libera, sed p voluntate regulata, prout iudici equum, & iustum videbitur. talis tamen sensus regulatur à discretione, & prudentia singulari iudicis, non attenditur, si canones, & leges ɔdicũt, quia auctoritatem canonũ iudex præcisè sequi teneẽ. & istud est, quod uoluit dicere tex. hic. ad idem tex. in c. relatũ 37. di. & in c. iudicet. j. q. ¶ Secundo in quæstione compromissi opi. Abb. verissima vẽ, quòd ista uerba non accipiantur pro

80 libera voluntate. Et hoc tali ratione cõprobatur, † qa verba, q̃ aliàs importarent liberam voluntatem, si agatur de præiudicio tertii, intelliguntur pro arbitrio boni viri, ne tertio præiudiciũ inferatur, ut no. dicit Ant. de But. hic, col. pe. versi. non ob. Lap. allega. 61. visis literis. col. 2. Abb. in c. dilecti de iu. & colligitur ex dictis Bat. in l. filiusfa. ff. de do. l. j. ff. de testamen. milit.

a Cum ergo in cõpromisso[a] tractẽ de præiudicio tertii, concludendũ est, φ talia verba pro arbitrio boni viri intelligantur. &

81 istud est, φ Bald. dicit in c. Quintaualis. circa fi. j. de iureiur. † φ in compromissis voluntas pro discretione, & arbitrio boni viri accipiẽ. facit, quòd no. dicit Imo. post Host. in c. significaue-

82 runt. de testi. † φ verba, quę ad iudicem referuntur, semper important arbitrium boni viri. Tertio, in materia indifferenti de proprietate sermonis vẽ φ sensus pro graui iudicio accipiatur, cum seniores a sensu sapientes dicantur. 84. dis. in c. fin. & ax. dist. in c. fin. & cum glos. ibi in uerbo, seniores. Et sensus vẽ, φ pro iudicio accipianẽ, in c. Abbate. de verb. signi. ibi, sensus rectior est. ¶ Postremo Abb. ĩsistit qũo iudex dẽat ĩ casu dubio

83 iudicare. & ex dictis eius plures ɔclusiones colliguntur. ¶ † Prima est, φ in casu dubio ĩspiciẽ primo illud φ ɔsuetũ est. l. minime ff. de leg. c. cum dilectus, de cõsuc. vera. n. ĩterpretatio a practica sumitur, vt Bal. dicit in c. j. in prin. in ti. de feu. sine cul. nõ

84 ami. † & iõ ab antiqua practica[b] nõ est recedendũ, ut no. Bal. ĩ

b j. illud, p illũ tex. ff. de excu. tu. & Pe. de Anch. in consi. 177. visis,

85 ver. quinto allegatur consuetudo. † in tali consuetudine interpretatiua pscriptio nõ reqriẽ, vt no. voluit Ant. de Bu. in c. fin. de cõtue. in v. char. ver. ex his dicit Nic. de Mata. & sequiẽ Aret. in capit. cum M. infra eodem, & in consilio 11. procedendum

86 est. & Ale. in cõsi. cvij. pro inuestigatione. col. pe. lib. 2. ¶ † Secũda ɔcl̃o, φ cessante cõsuetudine ad proprietatẽ verborũ recurraẽ, facit tex. ĩ l. j § is, q nanẽ, versi. in re igiẽ dubia. ff. de acquiri. & in

87 l. nõ aliter. de leg. 3. † Et ita ɔclusio ĩ tñ pcedit, φ licèt materia odiosa sit, fit tñ late interpretatio, quatenus proprietas verborũ

c requirit,[c] ut no. Ang. dicit in l. fi. in prin. col. fin. versi. 3. q̃ri ẽ. ff. de cõsti. prin. Cal. consi. 3. in ti. de cõsangui. & affi. & no. Are. p

88 illũ tex. in l. cũ lege. ff. de testa. ¶ † Tertia ɔcl̃o, successiue ſm di-

d stinctionẽ Abb. est, φ in dubio benignior[d] intellectus accipiẽ, qñ vario mõ tex. intelligi põt. l. ɔxime. ver. sed in re dubia. ff. de his quæ in test. delẽ. facit tex. in l. benignius. ff. de legi. in l. si fuerit, in fi. de leg. 3. ibi, hoc valere benignum est. facit ẽt tex. in c. fi. de re iud. in l. inter pares. ff. de re iu. & in l. lege Iulia. ff. de mani. Et ea ista conclusione, iuncta præcedenti, patet φ pprietas verborũ p prius attendatur, vt colligiẽ ea doct. Abb. hic, & ad hoc

89 est gl. in l. si nõ possunt. ff. de leg. ¶ † Quarta ɔcl̃o, si mã sit ĩdifferens, ad similia recurritur, in l. nõ pñt. ff. de legib. & de ea. à simili videbimus in c. translato. j. eo. Et vt colliẽ ea pcedẽ. ɔcl̃one, vẽ φ in mã fauorabili nõ recurraẽ ad similia, sed vẽ, φ pars benignior prius eligatur. Sed in hoc ɔtriũ vẽ velle gl. in l. cum de nouo. C. de legi. & in l. nõ possunt. ff. de legib. prius pcedaẽ ad similia, & ĩ subsidiũ ad benigniorẽ intellectũ recurraẽ, & ad hoc facit, qa in titulo ff. de legi. l. nõ pñt. præcedit, & l. benignius sequitur. Pro priori tamẽ opi. facit, qa benignior interpretatio ex ipsa lege ĩmediate colliẽ. ergo ad sĩlia nõ vẽ recurrẽdũ, cũ casus in ipsa lege cõprehendaẽ. l. neq; leges. ff. de legib. Non ob. φ l. benignius. sit posterior, qa talis ordo ibi nõ attẽdiẽ, vt patet ibi in ɔsuetudine, de qua vltimo loco ibi ponitur, tamẽ illa ĩ primis

90 attẽditur, ut ĩ. dictũ est. ¶ † Quinta cõcl̃o, in subsidiũ recurren-

e dũ est ad principẽ in casu dubio,[e] c. inter alia. j. de sen. ex. com. facit tex. in c. intimasti. de appel. in l. 1. & 2. C. de rela. ĩ l. fi. C. de legi. in l. diuus. ff. de officio. psidis. in l. diuus. ff. de fal. in l. j. in fine. ff. de quæstioni. in l. ad bestias. ff. de pe. & in cap. per venerabilem. j. qui fil. sint leg. Et ista conclusio intelligiẽ, qñ iudex à se ipso resolui nõ potest, nã prius ipse debet dubiũ, qđ occurrit,

91 diligenter pscrutari, qa respectu causæ, † q̃ coram eo vertitur, iu-

f dex habet potestatẽ interpretãdi leges, & canones,[f] ut est dictũ Inn. in c. cum speciali. de appella. quod refert, & sequiẽ Abb. in c. j. in 1. no. de iura. calũ. in c. cappellanus. de fer. col. j. & in c. cũ

92 venissent. col. 3. de iudici. † & quãdo iudex dubitat, etiam inuitis partibus. põt cãm consulendã cõmittere, vt no. voluit Inn. ĩ c. sup qõnũ. j. de offi. dele. Et hoc pro no. refert, & sequiẽ Ang. ĩ l. 2. C. de sen. ex breui. reci. Et p gl. ibi dicit, φ in re dubia põt iudex, licèt peritus sit, dicere, φ velit habere colloquiũ cũ peritis, & sapientibus. Et ſm cum caute agit, si hoc facit. ex quo vẽ ĩferri, φ petere possit. ut in causa a doctoribus consulat. facit text. in l. dubium. vbi Ang. post Cy. idẽ dicit C. de repu. & no. Bal. ĩ l.

93 non sine. p illum tex. C. de bon. q̃ libe. ¶ † Sexta, & vltima ɔcl̃o Abb. est, quãdo in dubio, de quo agitur, sunt variæ opin. inter

g Doct. communis opi. s attendaẽ.[g] Et pro ista cõclusione est bo.

h tex. in c. nouimus, vbi Anto. de But. ibi, & quorundam sit opinio à pluribus approbata, de ver. sig. & ĩ c. j de iudiciis, 3. q. 3. c. in canonicis. aia. dist. & in l. j. ff. de offi. q̃sto. & gl. p illũ tex. in c. fi. de pęniten. dist. j. cũ si. vt tradũt Mod. hic. Et vlterius hoc idẽ no. Bal. in c. j. § iudices. co. pe. de pa. iur. fir. in l. j. in fi. ff. de sena. Alc. in consi. 95. visis pcessibus. col. 2. lib. 1. & in cõsi. 51. videretur. col. 3. lib. 5. Limitatur conclusio, vt non habeat locũ, qñ cõ

i munis opin. meliorib. rationib. conuincitur,[i] vt Abb. hic dicit post Ioan. And. & alios. Et ad hoc est bon. tex. in c. cappellanus, vbi Abb. de ferijs. Idem Abb. in c. ex literis. cl. j. de spon. in c. 3. ĩ fin. de censi. & Domi. in c. j. in 1. colum. in 3. no. de sum. Tri. in. cum si. ut tradunt Mod. hic, & vlterius idẽ no. Bal. in d. c. j. de iudicijs. vbi allegat illũ tex. quem Abb. hic adducit, & idem Abb. ĩ consi. 1. in fi. lib. 1. in c. tua nos. col. 2. versi. no. bene hoc dictum, de vsur. & in c. prudentiam, in prin. in 3. no. de offi. deleg. & idẽ Ang. tradit in consi. ex. sanctissima, & illustrissima. col. 6. vbi al

94 legat tex. in l. Aemilius. ff. de mino. † Secũdo ĩstaẽ, qñ ɔ cõem opi. est opi. gl. quia illa præualet. ſm Iac. Bu. vt in l. 1. C. qui p sua iurisdi. no. Bal. in l. cũ hæreditas. C. de po. cum si. & per Mod. hic. Sed ad-

ADDITIONES.

a ¶Compromisso. In quo vera quantumuis generalia, censentur probata sub cõfidentia arbitrorum. Ant. Bu. in c. quintavallis. j. de iu. iur. Deci. consi. 11.

b ¶Syl. Ald. practica. Idem Deci. in consi. 13. co. 9 sed declara dummodo non sit erronea. Bal. in l. 1. in ver. & ideo videtur. ff. de usu eius.

c Syl. Ald. requirit. Idem Dec. in cõsi. 13. co. 9. in fi. & fuit dictũ ĩ. hoc eo. c. co. 2,

d ¶Hie. Gig. Benignior. Adde hic, quòd benignior opinio, seu intellectus dẽ, qui est pro testamento. tex. est in l. si pars. ff de inoffi. testa. Item qui est pro libertate. in l. obscura. ff de regu. iur. l. inter pares. ff. de re iudi. Item intellectus q est pro reo, benignior est. d. l. iter pares. Idẽ p possessore. l. in pari causa. ff de reg. iur. & intellectus verisimilior benignior erit. l. in obscuris. ff. eo. Et sic ẽt intellectus qui magis fauet æquitati, q̃ rigori, dicetur benignior l. in omnibus, de reg. iur. Idem in intellectu pro dote. l. in ambigua. eo. ti. tellectus qui sonat ĩ non delictum benignior erit. l. merito ff. pro socio. Itẽ opinio quæ fauet iuri, benignior est arg. c. venerabilem. in fi. j. de ele. Item opinio q̃ fauet religioni, & Causæ piæ. l. sunt personæ ff. de religio. & sump. fune. Idem in opinione q̃ est pro pupillo, vidua, & miserabili persona. Item quæ est pro actis, vt potius valeant, vide tex. in c. fi. de re iud. & vide Mathe. in trac. suo opinio.

e Syl. Ald. Dubio. Idem Deci. in l. fin. in j. no. C. de pac. & hæc interpretatio nõ potest fieri nisi semel Ale. in l. quidquid astringendæ post gl. ibi, de verb. obl. vide tamen Deci. in c. cum venissent. in 3. col. de iudi.

f Hie. Gig. Canones. Istud dictum Inn. refert ẽt, & sequitur Do. Abb. in c. 1. versi. ex his duabus solutionibus, de postula. præla. & adde, φ iudex alias potest rescriptum interpretari ad certificãdum suam auctoritatem ad hoc, vt pronunciet, an sit iudex, & ad quæ extendatur sua iurisdictio. tex. est ad hoc in c. super l[ite]ris. j. de rescrip. quem ad hoc allegat Abb. in d. c. j in 5. col. vbi etiam dicit, φ legatus interpretari potest mandatum Papæ. Et quid in iudice, an possit suam sñiam interpretari, & quid in arbitro. Et aduertendum est, φ ista interpretatio, quã facit iudex de lege, est interpres tñ necessaria quo ad partes, sed non quo ad alios iudices, qui illam non tenentur sequi, vt dicit Abb. in d. c.

g ¶Hier. Gig. Communis opi. No. tamen, φ licet iudex iudicando debeat attendere cõmunẽ opinionẽ, nihilominus si iudicauerit ſm opinionẽ sui pceptoris, licèt illa sit ɔtra cõem, excusatur in syndicatu. ita voluit Ang. in l. terminato. C. de fruct. & lit. expen. & Old. in l. j. § quæsitum. ff de fun. instr. quos refert Fel. hic. versi. 5. nu. Et seqũẽs opinionẽ sui magistri excusatur ab expensis. vt inquit Abb. in c. j. de postu. pla. in 6 col. vers. & vide, φ dicit et in tñ est verũ, φ cõis opinio est sequenda, φ si iudex iudicauerit secundũ illã, licèt sit minus vera, excusaẽ tñ, qa cõis opi. doctorũ hẽt in se pbabilẽ errorẽ, ita dicit Ab. i d. c. j

h Syl. Ald. Attendatur. Adde Dec. in Consi. 11. col. 9. in fin. & in consil. 23 colũ. fin. versi. nõ obstat si dicatur. vbi late de hoc, & de cõi opinione, vide Ias. in l. sciẽdũ. §. fi. co. pe. ff. q satis. cog. i l. 2. & 3. co. d. in. m. & φ cõis op nio auctoritas rationi coniuncta, sit tenenda, probat l. 1. §. fi. ff. de vsufruct. Et φ plurimi facienda sit multorum opi. testatur Alex. lib. 5. Paradu. in proq. vbi cõprobat pluribus exemplis. rationem autem quare cois opi. attendi debeat, adducit Deci. in c. prudentiam. in prin. in 3. no. de offi. delega. & de hoc vide etiam Deci. in consil. 518. col. 2. in princi. & vsq; adeo attendi debet, φ æquiparatur dispositioni l. vel statuti, & sicut quis præsumitur scire ll. ita & coes opi. vt per Lancel. Gallia. in repetitio l. Centurio. col. 56. ff. de vulg. & pup.

i S. Al. Conuincitur. Vide omno Dec. in cõsi. 381. col. fin. in fi. vbi plura addidi. Adde Dec. in cõsi. cclix. & Franci. purpura. in l. cum quid. nu. 23. ff. si cert. petat.

Sed aduertẽdũ [a] est, quia non dicit Ia. Bu. quod opi. gl. pferatur cõi opi. sed quod quñ sunt opi. gl. pferatur, prout Ang. cũ refert in d. l. j. & hoc mõ de gl. loqr Bal. ĩ l. j. ĩ fi. ff. de vulg. & pup. ĩ l. j. in fin. C. de sen. q̃ sine cer. q̃ti. & ĩ ɔs. 398. ad euidẽtiã. lib. 1. & ĩ ɔs. 45. qdã mercator. co. lib. Ang. in ɔs. 188. visis actis in fi. Cuma. in cõsil. 44. ab arbitrali. post prin. & in ɔs. 16. pponit. in prin. Ful. in ɔs. 22. nobiles. in fin. Alc. 147. pspectis. col. pe. lib. 5. tradit And. Sicu. qui alios plures refert in c. ne innitaris. col. 3. j. eo. & ĩ ɔs. 60 col. 9. li. 2. ¶ † Tertio fallit in singulari opi. q̃ staret p mrimonio, [b] quia illa pfert cõi opi. [c] put est no. dictũ Host. in c. si vir. de cogn. spiri. vbi Abb. & idẽ Abb. ĩ c. fi. in prin. de re iud. & Mod. simplr hic sequunt. Et adde, quod pro ista opi. An. Sic. in ɔs. 60. scripsit est. lib. j. allegat tex. in c. fi. de re iudica & p illũ tex vr hoc dictũ de matrimonio extendere ad causam libertatis, & testi. & ĩ silibus fauorabilibus causis. In quibus vr hoc procedere, quãdo eẽnt variæ opi. vel ɔ̃riæ inter Doc. prout loquit tex. in d. c. fi. tũc. n. dẽt præualere opi. q̃ staret pro matrimonio. Secus vr, qñ cõis opi. esset in contrarium, quia fauore matrimonii non vr recedẽdũ esse à cõi opi. quia sic fauorabilibus causis debitores sumus, vt alijs iniustitia non fiat, c. ex tenore, de foro compe. & in c. fi. de do. inter virum, facit tex. in l. si pars. ff. de inoffi. testa. & ita p illũ tex. tradit And. Sicu. in ɔs. 3. scribit pclare. col. pe. in ver. nõ ob. ĩ primo lib. Et vr Abb. sentire ĩ d. c. fi. in prin. de re iud. ¶ Quarto, conclusio supradicta bñ pcedit stãte cõi opi. put loquitur, sed qñ non esset cõis opi. & vario mõ Doc. loquuntur, bonum est habere iudicẽ ppitiũ, quia poterit adhærere cui opi. voluerit, & non tenetur in syndicatu, vt Abb. hic dicit, & idẽ Bal. in d. c. j. §. iudices, col. pe. Et hoc vr ĩtelligẽdũ, seruato ordine supradicto, ne videat se incontinenti corrigere. arg. l. nã ad ea. ff. de cõdi. & demon. & tali casu, qñ vario mõ Doc. loquuntur, & cõis opi. discerni nõ põt, † tũc iudex mediã viã eligere põt, [d] vt no. uoluit Pe. de Anch. in ɔs. 211. inter ɔ̃ria, & ita Mod. simplr hic sequũtur. adde Bal. q hoc idẽ dicit p illũ tex. in l. si pr̃familias §. fi. ff. de hære. insti. Et idẽ Alc. in l. Titius, p illũ tex ff. ad Treb. cũ si. ut dixi in c. j. col. x. de pba. † Et qñ plures opi. simplr referunt, in dubio vltima opi. approbata intelr. [e] gl. no. ĩ l. q filiũ. §. Sabinus. ff. ad Treb. cũ cõcor. vt tradunt Mod. hic. Et adde Bart per illum tex. cũ gl. in l. bona fides. ff. depo. & Bal. p illũ tex. in l. si mater. C. ne de sta. defun. & ĩ l. fi idẽ. vbi infert ad dicta Inn. de iur. om. iud. l. si ego. §. partus. ff. de publ. circa fi. in auth. ex testã. col. 2. de colla. ver. ex quo vltimo. in l. j. circa fi. ff. de cõst. Prin. Card. ɔs. 29. iudex, col. 5. Ange. Are. in §. p̃tiũ, p illũ tex. insti. de ɔ̃hen. emp. Alc. in ɔs. 67. Franci. col. fi. lib. 5. Barb. consi. 28. lib. j. char. fi. Limitatur tamẽ gl. in l. qui filiũ. §. Sabinus, nisi post opi. ipsius gl. dicatur, alii dicũt, quia illa nõ reputat approbata, sed prima, vt colli ex gl. in rub. ff. si cer. pe. dũ inquit, alii dicũt. iuncto eo, qd no. p gl. ĩ l. certi ɔdõ. in prin. ff. eo. ti. si cer. pe. & no. Bart. in l. 1. C. q, & aduer. quos, & tradũt Mod. Perusi. in l. cum antiqtas, in gl. in verbo, interrogari. C. de testa. & in l. extraneum. colum. 2. ponderando verba Bal. ibi. C. de hære. institu. ¶ † Secundo limitatur, nisi vltima opi. haberet rigorem, & prima æquitatẽ, quia tunc prima approbata vr, [f] vt no. voluit Arc. in. cõsi. 163. diligenter. col. 6. vbi ad hoc allegat gl. in l. si cum exceptione. in §. sed & si quis. ff. qd met. cau. in verbo, omnimodo. vbi glo. dicit præualere ibi dictum Iulia. quia æquum, & tamen ibi ĩ tex. alia opi. alterius Iurisconsulti vltimo ponitur.

Philippus Decius Mediolanen. Papię legens.

ADDITIONES.

a Ald. Aduertendum. Cũ contraria tamẽ opi. trãsit Deci. in consi. 22. col. fi. & adde no. casum qñ cõtra cõem est cõsuetudo, vt per Dec. in c. at si clerici. col. 15. de iudi.

b ¶ Matrimonio. Deci. in c. directę. de appellatio. in cõsi. 501. in fi. Nic. Ante. ĩ locis legali, vt a contrario sensu in fi. Ant. Cor. à fin. ver. opi. & Ang. Clauasi. in sua summa, in ver. matrimonium.

c ¶ Ald. cõi opi. Idem Deci. in c. directæ. in vlti. no. de appella.

d ¶ Al. Eligere põt. Declarat, nisi extaret cõsuetudo, Dec. in c. at si clerici, in pri. colum. 15. de iudi.

e ¶ Ald. Intelligit. Vide Ias. ĩ l. si idẽ. §. fi. ff. de iu. om. iud. vbi latius vltra Dec. hic.

f ¶ Al. Approbata videtur. Idem Dec. in l. in omnibus quidem. ff. de reg. iu. Ias. in l. si tibi, in §. no. ff. si cer. pe.

Secunda lect. d. c. Canonum.

SUMMARIUM.

1 *Prælati dicuntur custodes canonum.*
2 *Canonici appellatione, venit omnis constitutio ecclesiæ.*
3 *Argumentum ab etymologia non valet affirmatiue.*
4 *Regulæ cancellariæ non constituunt ius generale.*
Decisiones Rotæ non habentur pro lege, ibidem.
5 *Vir bonus, & iustus liber est a lege peccati, non superioris.*
6 *Cardinales an ligentur canonibus.*
7 *Iudicia ecclesiastica quomodo regulari debeant.*
8 *Statuta laicorum seruantur inter clericos in ordinatione litis.*
9 *Reformatio quid differat a statuto. & quid sit, nu. 10.*
11 *Reformari uerbum, quomodo intelligatur.*
12 *Constitutio articularis inserta in corpore iuris, quando fiat ius commune.*
13 *Priuilegia licèt inserta in corpore iuris, aliquando remanent priuilegia.*
14 *Lex correcta, an, & quando allegari possit.*
15 *Contemptus causa quis magis grauatur.*
16 *Contempta quandoquis dicatur aliquid facere.*
17 *Contemnere quis dicatur.*
18 *Verba quantumcunque generalia non referuntur ad impossibilia statuentibus.*
19 *Uniuersalis terminus quando restringatur.*
20 *Princeps obligatur ex cõtractu, ita quod nec ex plenitudine potest contrauenire.*
21 *Contractus principis omnes bonæ fidei.*
22 *Argumentum de pacto ad statutum quomodo valeat.*
23 *Papa obligatur ex iuramento, & sine causa non potest se absoluere aut absolui facere.*
Nec potest alium sine causa absoluere. ibi. nu. 24.
25 *Cathecumenus non subyciuntur constitutionibus ecclesiasticis.*
26 *Cathecumenus quis dicatur.*
27 *Iudæi in cã vsurarũ, decimarum, vel matrimonij non conueniuntur coram ecclesiastico.*
28 *Iuramentum inter iudæos non confirmat contractum.*
29 *Dispositio c. quanquam, de vsu. lib. 6. an habeat locum in iudæo.*
30 *Iudæi qualiter legibus nostris ligentur.*
31 *Lex mulcta seruanda est ob timorem scandali.*
32 *Forus conscientiæ veritatem attendit.*
33 *Intel. & declaratio ad c. qui scandalizauerit, de reg. iur. in antiq.*
34 *Ecclesia non debet plus iusto pretio recipere.*
35 *Forum cõscientię adimus quãdo in cõtentioso non possumus nostrũ ius consequi.*
36 *Culpa leuis, vel leuissima, an obliget in foro conscientiæ.*
37 *Præsumptiones in foro conscientiæ non attenduntur.*
38 *Iudex debet non solum iudicare secundum ll. sed secundum consuetudinem.*
39 *Causa si commissa sit ut iudicetur secundum leges, & consuetudines, attenditur potius consuetudo.*
40 *Placuerit, verbum hoc importat arbitrium boni viri.*
41 *Intel. ad l. Tais. §. sororem. ff. de fidei. com. lib.*
42 *Opinio differt a voluntate, & quomodo.*
43 *Iudicem habere propitium quando expediat.*
44 *Iudex non tenetur in syndicatu, quando non est communis opi.*
45 *Iudex ex causa potest leges transcendere.*

¶ Io text. ibi, custodiant. i. obseruent. c. j. de pac. als verbũ, custodiant, ĩtelr ne ab aliis videat, † & hoc ptinet ad p̃latos, q dñr custodes canonũ. 25. q. 1. in c. sunt qdã. ĩ fi. & in c. ɔ̃riũ, in fi. 4. di. & in c. sicut. de accu. ¶ † Primo no. quod applõne canonis, venit oĩs ɔstõ ecclĩastica. Sed vt dixi, hoc notabile nõ pbat hic p istũ tex. q simplr loqt. & ɔsonat, quod ĩtelr pprie, quia editũ fuit hoc statutũ a cõcilio gñali, declarãdo vt dixi. & Adde qd Abb. hic dicit, quod proprie, & strictè canõ accipit p cõstõne edita ĩ cõsilio generali, iuxta glo. 3. di. in summa. Obstare vr, qd Ab. dicit, quod canõ idẽ est, qd rla, ut hr in 3. di. in c. canõ. nã scdm istã deriuationẽ, idẽ vr in ɔstõne Papæ, & aliorũ, ex qbus ẽt rla tradit. Sed respõderi põt, quod in ɔstõne ɔciliari, in potiori significato regula verificatur, vt in simili de canone Papæ no. Car. ĩ cle. j ĩ 26. q. de priui. & hoc idẽ in silĩ tradit Are. in l. j. fi. de test. co. 3. vbi hoc mõ saluat diffinitionẽ Iuriscõ ab ĩpugnatione Pau. de Ca. ar. l. pe. §. q ĩ perpetuũ. ff. si ager vect. † Vel alr rñderi põt, quod ar. ab etymologia nõ valet affirmatiuè, vt no. in l. 1. §. appellara. ff. si cer. pe. ĩ l. j. in prin. ff. de acq. pos. & dixi ĩ rub. j. de re iudi. ¶ Scdo. not. quod cõstõ canonis ligat oẽm creaturam. Et circa istud notabile als multa dixi, nũc addo primo † quod istud, qd dr de ɔstõne ecclĩastica, nõ hẽt locum in rlis cãcellariæ, [a] quia nõ ɔstituũt ius generale, [b] vt no. Pe. de Anc. in consi. 197. efficaciter, in primo. & idẽ Car. in cõsi. 99. dico, quod acceptatio. in fi. de quo tamen videndũ est, qd tradũt Mod. ĩ c. 1. co. pe. de resci. & melius p Frã. Paui. auditorẽ Rotæ celeberrimũ, ĩ pludiis ĩ extrana. lo. 11. co. 2. Et idẽ decisionibus Rotę, quia nõ habent pro lege, vt p Do in c. duobus. co. 7. in 6. de resc. lib. 6. & tradũt Car. & Mod. in c. pastoralis. col. pe. de fide instru. & latius Fran. Paui. in loco p̃allc. Scdo adde, quod ista regula, q̃ ponitur hic, nõ cõprehẽdit virum bonũ & iustũ, † q est liber à lege peccati, licèt nõ sit liber à p̃tate superioris, ut no. p gl. in cle. ad nr̃am, de hære. in ver. liberi. & tradit Abb. in c. solitę. ĩ 7. no. de maio. & obe. & in c. licet. in 3. no. de rla. ¶ † Tertio adde quod statuta canonũ nõ ligãt Cardinales, fm Pe. de Anc. in cõsi. 116. pro clariori euidentia. & Roma. in cõsi. 498. in casu quo quæritur. cum si. tradunt Moder. in cap. ad aures. in uersi. octaua conclusio, de rescriptis, & Moder. & concludunt contrarium, quibus addatis Barthol. Belleo. in tractatu de charita-

ADDITIONES.

a Cancellariæ. Idem Dec. in l. j. in fi. ff. si cer. pe. & adde Fel. in c. j. de re iudi. Fel. & Fran. Ripam in c. 2. de rescrip.

b ¶ Al. Ius gñale. adde eũdẽ i l. 1. ĩ add. nouis. ĩ illa q. qñ valet argũ ab auctoritate, ff. si cer. pe. Bellẽ. in c. ex pte, de feu. Ias. in l. 1. col. 5. ff. si cer. pe. cõtrariũ tñ tenet Pau. in prelud. extrauag. allegatus hic p Dec. decis. Tho. 444. ubi fuit quæstiũ An. Sic. in cõsi. 57. co. 2. lib. 1. Step. Bertrã. in cõs. 292. visis copus. co. 3. li. 3. Cassaneus consil. 10. viso. col. 5. & hanc dicit magis communem Lud. Gumes. in prohẽ. regularum cance. in 2. quæstio. vbi disputat ad partes.

tita, sublsi dio. in q. 66. vbi ongo apparatu tenet, illud psiliū
7 Pet.Ro. ¶ † Settimo no. quod ecclesia ecclesiastica s(ecundu)m rōnes dent re
gulari, & nō s(ecundu)m leges. Et hoc pcedit, et si de re ecclesiastica a-
gatur coram iudice seculari, s(ecundu)m Abb. hic, post Guil. quem re
fert. Tex. hic non vr̄ pbare hoc, qa loquit in iudiciis ecclesiasti
cis. ergo nō ur̄ habere locū in iudicio seculari. Sed dicere pōt
q illa verba, in iudiciis ecclesiasticis, accipiunt p causis, & ne-
gociis ecclesiasticis. & est sensus, q negocia ecclesiastica debent
s(ecundu)m canones decidi. Et ex ista gnalitate sufficit idē esse, si eā co-
ram seculari agat, & obiectū in se verū est, vt no. Abb. in c. eccle
sia. p illū tex. j. eo. & idē Abb. in c. q clericis. col. v. de foro cō.
vbi ad hoc allegat Host. in sum. & tex. in authē. clericus. C. de
epi. & cle. Et ista cōclusio pcedit vbi agit de decisione cāæ se-
cus si de mō pcedendi. & de ordinatione litis agat, ut Ab. hic
8 dicit. † qa tūc leges, & statuta laicorū seruari debent, gl. & do.
cōiter hoc tenent in d. c. q clericis. in fi. vt dixi. in c. ecclesia. j.
eo. col. x. Itē q dictū est, hēt locū vbi agit de re incorporata
ecclesiæ secus si de re acquirenda tractet, puta de actione psona
li, ut no. Arc. hic, & Ant. quē refert in d. c. q clericis. de quo di
cendū est, ut ibi habet. ¶ Quarto no. q canones hic dnr statu-
ta. & sic vr̄ q ius cōe statutū appellet, ut Car. in 2. no. hic dicit.
Sed iste tex. ut dixi parū facit, qa expresse dicit de statutis can.
9 de quo dcm est, ut dixi. ¶ † Et adde dr̄iam esse inter statutū, &
a reformationem.[a] qa statuta sunt illa q̄ fiunt cā ppetuæ iurisdi
ctionis. Reformationes uero dnr, q̄ fiūt pro ut res incidit. ita Bal.
no. in c. in causis. de re iud. Sed melius dici pōt, q reformatio
nes sunt, qñ prioribus statutis aliquid additur, vel detrahitur.
10 † qa reformatio dr̄, qñ in totū actus non tollit. in c. statutū. in
ver. reformationibus. de rescr. in 6. & Do. ibi, & Ant. in c. irre-
fragabili. in prin. in 3. no. de offi. or. facit tex. in ca. sicut olim.
& in c. olim. de accu. & est tex. in l. iurisgē. in §. adeo. ff. de pac.
& no. Bal. in consi. 23. cā dcm. lib. 2. & iō reuocatis statutis tol
lūtur reformationes, ut no. Bal. p illum tex. in l. j. C. de lati. lib.
11 tol. † Et de illo, q petit infam reformari,[b] quō hoc verbū intel
b ligat, no. Bal. in l. absētem. col. j. C. de acc. Et de verbo, reforma-
ri, no. Imo. in l. vectigalia. in prin. in ver. ite no. dr̄iam. ff. de pu
blica. ¶ In gl. j. hr̄ limitatio ad tex. vt non hēat locū in consti
c tutionibus particularibus,[c] & hoc cōfirmat, & declarat, vt a-
liàs dixi. Et addendū est, q dictū gl. intelligit, nisi cōstō parti
cularis ad alias psonas porrigat, vt dnt Io. And. Anto. hic, p c.
cū inhibitio. de clande. despō. Et ur̄ facta pṙogatio, si talis cō-
12 stō inserta sit in corpore iuris. † qa tunc vr̄ ius gnale, ut Mod.
hic dnt, allegāt Doc. in ca. sup. de sepul. & gl. 18. di. in summa.
addatis gl. in c. in causis, de re iud. & in l. metū. §. sed q ptor, i
uerbo, colligit, in fi. ff. q met. caus. & no. Azo in sum. de legi.
col. 2. & Pau. de Ca. in l. 3. in ver. vltimo scias. C. de leg. & idem
Host. in c. j. de loca. & hoc sane intellr̄ in dubio. secus, qñ inser-
tio facta sit p modū priuilegii, ut Do. in c. ignorātia. 38. dis. &
13 cōiter Doc. tenēt in c. j. de loca. † Et ad hoc facit, qa multa pri
uilegia inserta sunt in corpore iuris, q̄ tñ remanent priuilegia
vt p gl. in rfa, q̄ a iure cōi, de reg. iur. in 6. & in cle. cōstōne, de
reg. & in c. sanè, de priui. & in pposito est tex. cū gl. in l. deni-
que. C. de decur. li. x. & no. per gl. in j. cōstōne Codicis in § pe.
in verbo, rescripti. vbi Bar. & Saly. ¶ Secundo dictū gl. intelli-
gitur, qñ cōstō pcedit aliquibus in priuilegiū. secus, si pcedat
ad obseruantiā iuris cōis, vt no. Do. p illū tex. in c. ignorantia,
38. di. & ibi ēt allegat tex. in c. j. de iura. cal. & iō forma data in
rescripto inter alios, ēt ad alios porrigit, ut not. Do. ibi, circa
fi. ibi ad hoc allegat c. licet. xvi. q. 3. & ad hoc no. Mod. in rubr.
14 de rescri. vbi uidebimus. ¶ † In gl. 2. de lege correcta, dicēdum
est, ut dixi, adde dū dictū fuit, q lex correcta ēt in arg. allegari
nō pōt qa q allegat in arg. venit à simi, vñ si lex correcta no p-
bat, q expresse in ea ptinet. & fortius pbare nō vr̄ a simi. Et ad
hoc bñ facit, tex. in l. in testō. la t. ff. de cōd. & de. & inno. q. ita
dit And. Sic. in cōsl. xl. stat hæsitatio. col. 6. lib. j. vbi pp hoc cōclu-
dit, q ex testō reuocato voluntas testatoris argui nō pōt. ¶ Se
cundo dū dictū fuit, q rō legis allegari pōt, licet lex correcta
sit, l. eas. ff. de ea. di. adde, q hic intelligit in rōne naturali. pur
logē tex. q allegar in d. l. eas. als secus vr̄. & ita dnt Mod. in c. j.
col. fi. de rescr. & ad hoc facit, qa lex nihil aliud vr̄, q̄ ipsa rō, c.
consuetudo. 1. di. & in l. cū mulier. ff. sol. ma. ergo sublata lege
rō sublata vr̄, & remanēte rōne, lex remanere vr̄. Sed breuiter
ad ista rñdei, & cōsiderandū est, q regulariter rō dēat esse se-
parata à lege, arg. eius, q dicit, q non debet esse eadē rō cū di
cto, l. fi. & ibi Bart. ff. de offi. procu. Cęsa. l. qui interrogatus. ubi
Bar. ff. de pet. hr̄. vñ rō legis, licet non sit nālis, debet esse gene-
ralior lege, ex qua gnali rōne infertur ad id, q particulariter
in lege continet, vñ remota lege, nō vr̄ rō sublata, sicut remo-
ta vna spē, nō tollit gen⁹, vt no. in l. si qd earū. §. inter epistolā,
de leg. 1. Non ob. iura q̄ dnt, q rō est lex, qa isto respectu intelli
gunt, qa lex regulari dēt à rōne. l. adigere. §. quāuis. ff. de iu. pa.
sed pprie loquendo dispō legis ab ipsa rōne distinguit, ut pa
tet ex pdictis. ¶ Tertio ad ea, q dicta sunt adde, q lex correcta

allegari pōt p eū, q hēt ptātē legis cōdendæ, ut dnt Imo. & An.
Sic. hic. Sed aduertēdū est, qa licet qs hēat ptātē cōdēdæ legis,
& si lex correcta restaurari possit, nō tñ ur̄ in dubio velle hoc
facere, arg. cle. si summus Pōtifex, de sen. exc. facit, q no. in ca.
cū expediat, de ele. nā hic posset habere locū, qñ dispositio, in
qua lex correcta allegat, non posset aliter habere effectū, arg.
l. quidā consulebant, de re iud. ¶ In fi. gl. q dicit de consilio,
declarandū est, vt dixi, & dū limitatur conclusio gl. non hēre lo-
d cū, qñ quis ex contēptu cōueniret,[d] vt per gl. in c. qs aūt. x. di. ad
15 hoc facit, † qa rōne contemptus qs magis granat, vt p gl. in c.
vnū orariū. §. noīe aūt criminis, xxv. di. q̄ dt, q crimen venia-
le pp cōtemptū mortale efficit. Et q not. gl. 25. di. in c. qualis, in
verbo, blasphemias, cū si. vt tradūt Mod. & adde, qd dt Io. An.
in c. sacris, col. fi. q met. cā. vbi tenet, q eōicans excōicato in cō-
tēptū, mortaliter peccat, licet aliàs tm ueniale. facit text. in c.
fi. de ele. excō. mini. ibi. dūmodo nō in cōtēptū, & q no. Abb. in
c. j. col. 3. ver. no. hoc dictū, de uita & ho. cle. & in c. nā & cōcu
pisentiā. j. eo. cū aliis sim. ut An. Si. tradit in c. Ray. col. 113. ver.
16 12. facit, de test. † Et adde, q ex cōtēptu qs facere vr̄, qñ sine cā il
lud facit, gl. in c. metropolitanū. 2. q. 7 & not. Archi. & Do. 11.
q. 3. in c. nobilissimus. Et intelligit sine cā, ēt iniusta. qa si ex cā
e cōcupiscentiæ, vel iræ aliqd facit, nō dr̄ cōtēnere,[e] vt no. Car. i
17 cōs. 4. in ti. de sen. exc. † Et qñ qs dicat cōtēnere, no p gl. in c. cū il
lorū, in verbo, in cōtēptū, de sent. exc. Car. in cle. j. in 3. not. de
sepul. cū si. vt tradunt Mod. hic, & in ca. cū qdā, de iureiu. & in
c. 2. de maio. & obe. ¶ In gl. in verbo, ab oībus. ibi, subiectis, de
hoc est tex. in c. à nobis. de sen. excō. cū si. vt dixi, & adde text.
in c. 2. §. fi. eo. ti. in vj. talis. n. restrictio necessaria est, qa lex, uel
statutū restringit s(ecundu)m ptātē statuentis. l. fi. de iuris. om. iud. & in
iuribus. s. allegatis. Et p istā rōnem infert, q licet cū illa dictio
ne vñ, ab omnibus, veniant q̄cunq; alia verba pgnantia, tñ de
18 bent ip restringi ad terminos suæ ptātis. † qa verba quæcunq;
f gnalia, vel vniuersalia, ad impossibilia statuētibus,[f] nō referū-
tur, ut no. Bar. in l. si qs sub conditione. ff. de cōd. inst. & Bal. i
l. fi. §. in cōputatione. C. de iur. delibe. cū si. ut tradit And. Sic.
hic in 2. no. & dixi in c. ecclesia. col. 24. j. eo. & And. Sic. idē tra-
dit in si. 31. libr. 3. & gloss. sic intelligi dēt. & in terminis, i qb.
19 hic loqt, ista conclusio indistincte pcedit. † als vero psunda,
& lata qō est, qñ terminus vniuersalis restringit. de quo Bar. &
Doc. in l. j. §. nuciatio. de ope. no. nun. cū si. dixi, & no. in l. inter
oēs. cū gl. ff. q satis. cog. cū si. vt tradit ibi Ale. & And. Sic. in cōs.
1. car. 6. col. 2. li. 1. ¶ Et cū gl. hic dicit, regulam istius tex. nō ha-
bere locū in summo Pontifice, dicendu est, vt dixi. Et ista lita
tio restringitur s(ecundu)m Abb. dupliciter. Primo dicit. q Deus subie
20 cit Imperatori ll. & nō cōctus, ex quibus ipse obligat. † in cōctib⁹
n. æqualitas seruat. iō princeps iure cōi vtit, vt no. Bal. in l. ex
imperfecto. C. de test. cū si. vt dixi in c. j. de pba. in prin. Et di-
ctis ibi, adde And. Sicu. hic col. 11. & in consi. j. li. j. & in cōs. 3.
col. 4. lib. 4. Et intantū, q dictū est, pcedit, q nec ēt de plenitu-
g dine ptātis pt imperator vel Papa cōuenire contractui.[g] ut no.
Paul. de Ca. in l. digna vox. C. de leg. & Bal. in c. 1. §. ad hoc. col.
21 v. de pa. iur. fir. ¶ † Et in principe cōhente illud est pcipuum, q
h oēs cōctus, q fiunt à principe habēt nām bonæ fidei,[h] vt no. Bal.
in c. 1. §. si quis viro. in prin. de pa. Const. Et circa tex. in d. c. 1.
de proba. qui allegatur per Ab. hic, q princeps ex cōctu obliga
tur, aduertendū est, s(ecundu)m And. Sicu. hic, col. 14. quia loquitur in
pacto inito inter regem, & imperatorem. quo casu non vr̄ tā
ta disparitas, sicut inter īperatorē, & priuatū subditū ei⁹, & qa
ñ cōstat illū regē fuisse subditū impatori, cū multi sint reges nō
recognoscentes imperatorē, vt no. in c. p venerabilē. q fil. sint
legi.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Reformationē. Et qd sit reformatio, & q̄to minoris efficaciæ sit si si
sit inserta in volu. statutorū, q̄ si esset inserta, vide Ias. in l. oēs populi. in lec.
1. 2. col. ff. de iu. & iu.

b S Al. Reformari. De verbo reformare, vide Ias. i l. iurisſ. §. qnimo. col. 1. de pa.

c ¶Syl. Al. Particularibus. Vide Dec. in l. diem functo, in gl. in vers. præstitum.
ver. ad idem tex. ff de off. assesso.

d Syl. Al. Contrauenirer. Vide Dec. late in capi. cum nō ab homine. in vj. no. de
iudi. & in c prudentiam in ver. arguendus. de offi. deleg.

e Al. Cōtēnere. Vide eundem in c. cum non ab homine. col. 2. in 5. not. de iud.

f Syl. Al. Statuētibus. Ad idē tex. in l. Lucius. §. Imperator. ff. ad mum. c. nobis.
el 1. de sen. exc. l. si pf. ff. q̄ in fra. cre. l. Gallus. §. quidā. vbi Are. de lib. & po-
sthu. Io. An. in c. fi. de imu. ecc. lib. 6. & in no. c. f. Pau. de Ca. hoc tradit cōs.
294. in cā. col. j. lib. 1. Dec. in rub. de pb. col. 22. in prin. Io. Cro. i repe. l. filius.
§. diui. col. 13. versi. 1. q. ff. de leg. 1. Gal. in l. Cētu. col. 13. ff. de vul. & pup.

g ¶Syl. Al. Contractui. Hoc idem late tradit Ias. in cōs. j. lib. 1. in 2. dubio. late
Dec. in cons. 128. col. 3. & cons. 580. col. 2. & in cons. 48. col. 3. omnino Alex.
cons. 1. in 2. dub. lib. 3. vbi ampliat ēt ad priuilegia cōcessa, qa sapiunt cō-
tractū. Are. in c. 1. de pb. Bal. in cons. 241. lib. 3. in cons. 176. cū si. Dec. cons.
286. Cur. cōs. 49. col. 13. Dec. cōs. 191. vlt. dub. cōs. 197. Et hoc est verū
ēt si cōuentū esset cū hærede Soz. cons. 40. in p lib. 4. qui tamen lex, quæ tran
siuit in cōtractum, non potest tolli a principe. Ias. cons. 1. col. 4. lib. 1.

h Bonæfidei. Præpos. i c. 1. de natu. feu. Cur. sen. cons. 68. Bal. cōs. 4. lib. 2. Alb.
Bru. cons. 12. Ias. in §. actionū. Insti. de act. l. ciuitas. ff. si cer. pe. Ant. burgos in
c. dilectū. de emp. & ven.

legi.Sed rñdet, q cũ imperator sit dñs totius mondi.l. depre-
catio,ff. ad l.R ho.de iac.veriliter dictũ est, q eet subditus, nisi
de exemptione probetur. Et qa obligat Papa, uel imperator
ex ꝯctu rõne ꝯcitus,q est de iure nãli,cui imperator,& Papa
subijcit,cle.pastoralis de re iud.& ista rõ militat siue ꝯctus sit
cũ rege,siue cũ priuato ¶ Vlteri' ẽt opponit,& vr,q princeps
ex ꝯctu nõ obliget,qa nõ obligat lege,l. princeps.ff.de legi Et
a pari ꝓcedunt ll.& ꝯctus,vt no in rub.C.de decre.ab or.fa.li.
22 x Mod.in ca.j de ꝓba.col.2.rñdet,q affirmatiuè v3 argu.† qa
a rĩr pactũ põt illud,q statutũ.ᵃ sed negatiuẽ ñ valet, qa nõ oẽ,q
b põt pactũ,pt statuũ.Sed ista rñsio nõ est uera, qa ĩmo negati-
ue ᵇ v3 ar. qa potentius est ius statuti,q̃ pacti,ut no.Bar. in l.a-
lia.§.elegãter,sol ma.dixi s.e.in rub.vñ vr stare ar. si princeps
nõ obligat lege.pariter nõ vr obligari pacto.Sed rñderi pt, qa
illa regula fallit in isto casu pp diuersitatẽ rõnis, vt dixi in d.
c.j nã princeps legẽ facit tanq̃ princeps, cui soli talis facultas
cõpetit.l.fi.C.de legi.sed ꝯctũ facit tanq̃ priuatus, qa vrr iure
cõi,& nõ cõsideratr tanq̃ princeps,vt ibi dixi.¶ Circa scdm,ꝯ-
23 clusio Abb.est,† q Papa obligat ex iure.& sine cã,nõ pt se ab
soluere,vel absolui facere,p se,vel p aliũ,cũ ẽt aliũ sine causa
absoluere nõ possit.idẽ Abb.in c.quanto.col.3.ver. ex quo in
fero.de iureiu.& in c.proposuit.col.3.ver.ex quo infert. de cõ
ces.pben.& in dictis locis in ar.adducit c.fi.de insti.& c.p no-
24 stras,de iure pa.† Quod aũt aliu sine cã absoluere ñ possit no.
Car.in cle.j.§.si ꝯcio.xvij de iureiu.Pau.de Ca.in cõs.216.prę
supposito col.2.& in auth.sacra.col.3.C.si aduer.vẽdi.Rom.
in ꝯs.337.in casu ꝓposito.circa fi.Ale.ĩ ꝯs.42.sup p̃missõ.col.
pe.lib.j.facit tex.in c.quãuis.de pac.li.5.no.Arch.dist.ix.ex cã
c vero vr.q Papa seipsum ᶜ absoluere possit.ita Abb.sentit, dũ
negat hic sine cã.& qa tũc cessat rõ s.allegata,qa aliũ ex cã pt,
d ergo pariter seipsũ.Nec ob.ᵈ rla c.fi.de insti.& c. p nostras.de
iure pat qa Mod hic rñdet duobus modis.Primo, qa alteri pt
cõmittere absolutioẽ,iuxta gl.in c.sane.scdo,de offi.dele.Sed
ista rñsio nõ tollit arg.qa si absolutio alteri ꝯmittat, ñ erit ve
rũ,q seipsum absoluere possit.Præterea ẽt nõ vr,q alteri com
mittere possit,qa ille vr repręsentare psonã eius.& Papa in ef-
fectu videret facere p aliũ, ut ipse Abb.dt in c.fi.de inst.Scdo
Mod.hic dñt,q illa est regula iuris positiui,cui papa ñ subijci
tur.Sed replicari põt,q ĩmo sit rła iuris nãlis, vt sit distinctio
psonarũ,& hic vr Abb.sentire in d.c.quãto.& in d.c.ꝓposuit
nisi dicamus.q ĩmo talis regula vr ẽt de iure positiuo,qa nõ
hẽt locũ in iurisdictione volũtaria.l.si cõsul.ff.de ado. nec ẽt
in iurisdictione cõtẽtiosa,nõ hẽt locũ in Papa,q in cã ꝓpria
iudicare põt,vt no.in c.cũ uenissent.de iudi.vnde si põt in cã
ꝓpria iudicare ergo pariter vr, q in casu supradicto seipsum
e absoluere ᵉ possit,& ẽt alteri posset hic cõmittere, qui hic fa-
ceret iure ꝓprio,& ñ noĩe summi pontificis,vt not. Abb. de-
clarat in c.fi.de inst.¶ Successiue fm Abb.regula istius tex.nõ
25 hẽt locũ in infidelibus,de quo dicẽdũ,ut alias dixi.¶ † Et adde
f q idẽ est in catechumenis ᶠ.qui nõ subijciunt cõstonibus ec-
clesiasticis, ut sentit Do.in c.audite.23.di.in 2.no.dũ dt,q ibi
cõprehendunt.qa ꝓbatio ꝯhit ẽt de iure diuino, cui catechu
meni subijcunt,& sic vr sentire,secus esset in ꝯstõnibus iuris
26 positiui.† Et dr catechumenus,q vult effici xp̃ianus, & est in-
g tra tps ꝓbationis,ᵍ vt no.Bart.in l.a.C.ne sacrũ bap. & p gl.in
c.dilectus.de capel.monacho & in c.p catechismũ.de cogna.
spi.Nã volentibus venire ad fidẽ xp̃ianã olim dabat terminus
8.mensiũ,vt instruerent in fide,ut hr in c.iudæi.de cõsec.dist.
h 4.hodie vero dat terminus tm̃ xl.dierũ,ʰ in c.ne q absit.eadẽ
di.4.de cõsec & no.Abb.in c debitũ de bap.& Do.in d.c audi
te.Facit qa ante baptismũ nõ est Christianus, nec saluari põt,
de cõse.di.4.in c.catechumenũ.& p gl.fi.30.q.1.in c.peruenit.
¶ Et ex eo,q dictũ est,q infideles subijciunt ꝯstõnibus eccle-
siasticis.infert no.Pe.de Anc.in regula,ea q̃.in 6.q.de reg.iur.
27 in 6.† q iudei in cã vsurarũ,decimarũ,vel matrimonii,nõ de-
bent conueniri corã ecclesiastico, qa tales cãæ ad ecclesiasti-
cũ deferunt ꝓpter periculum animarũ.q̃ rõ cessat in istis infi
28 delibus.† Infert ẽt,q iurm inter iudæos non ꝯfirmet contra-
i ctũ,ⁱ vt no.Bal.in c.1.§.itẽ sacra.col.3.vers.quæro. de pace iur.
fir.& hic seqr Maria in cõs.60.circa priu.col.pe. & consi.seq.
col.pen.& idẽ Roma.tenet in consi.clv.p̃missum laudum.in
29 fi.† Siir infert ad qõnẽ,de qua fuit alias dubitatũ, an dispõ ca.
K q̃q̃ de vsu.16. annullet testim iudæi manifesti vsurarij ᵏ d.Bar.
Soz.cõsuluit.q nõ,in cõs.70.& idẽ consuluerunt do.Io.Bapt.
de S Seue.& Ale.ut patet ibi in cõsiliis sequentibus lxxi.& 72.
& idẽ Arc.in cõs.168.copiose,& subtiliter. & cõclusio istorũ
nõ tñ vr ꝓcedere sine dubio,qa ista pœna annullationis testi
ita patitur põt hre locũ i iudęo,sicut in Christiano,p ea,q̃ di-
30 xi in c.1.de ꝓba.col.13.ubi videndũ est.¶ † Et de materia quõ
l iudæi ligent legibus,& ꝯstõnibus nostris ˡ tradit And.Sicu. in
consi.lxv.col.pe.lib.3.& in cõs 13.& in cons.73. in 4.lib. Aret.
in d.consi.158.in secundo dubio.ubi pluribus mediis ꝓbat,q
dispositio,q̃ loquit simplr,nõ includit iudæos.¶ Subsequen-
m ter Ab.ꝓsequit,qñ lex liget in foro conscientię.ᵐ & circa hoc
Abb.ponit distinctionem eius,ex qua plures conclones colli
gunt,in qbus dñm est,vt aliàs dixi.¶ Et adde prĩo, q sicut fo-
rus animæ cõsideratr,idẽ ẽt quasi forus animæ reperit.de quo
no.Abb.in c.significasti.el a.in gl.credẽdũ.in fi.de ho.Secũdo
31 adde,dũ Abb.& Doc.cõcludunt,† q ẽt lex iniusta dẽt serua-
ri in foro cõscientiæ,qñ est timor scandali. & idẽ tradũt Mo.
in c.2.de p̃scri.ĩ 43.speciali ꝓpter scãdalũ.& hoc idẽ no. Imo.
32 in proę.Decr.in fi.prin.Nã ista cõclusio dubitabilis vr.† qa in
foro cõscientiæ veritas attẽdit,ut not.Inn.in c. qa pleriq;.de
immu.ecc.& Abb.hic,veritas potius,q̃ scãdalũ attendi dẽt:qa
vtilius scandalũ nasci pmittit q̃ q veritas relinquat.c.q scãda
lizauerit.de reg.iur.ergo vr,q lex iniusta ratione scãdali dẽat
33 obseruari.Sed rñderi põt,† q tex. in d.c.q scãdalizauerit, locũ
n habeat in teste,uł milite,quia rõne officii dẽnt ueritatẽ leg, ⁿ
vt no Abb.post Inn.in c.officij.de pœ.& remis. secus in aliis,
in quibus ista cõclo saluari põt.uel intelligitur fm distinctio
ne tex.in c.2.de ope.no.nũ.& q hr in gl.summæ.13.dis.¶ Ter
tio circa gl.in c.fraternitatis.12.q 2.q̃ voluit,q pœna nõ dẽat
in foro conscĩæ,de qua late scribunt Mod. & ego in effectu il
lã efficaciter reprobaui, vt in prioribus scriptis patet.qbus ad
de.q illa gl.nõ bñ allegat,secundũ And.Sic.in c.Raynal.col.
113.de test.qa loquitur in ecclesia, q̃ non debet petere pœnã.
ad q facit gl.no.in c.hoc ius.x.q.2.q̃ dicit,q ecclesia non dẽt
34 plus iusto p̃tio recipere. † Vñ ex hoc nõ bñ infert,q idẽ sit in
laicis.Sed rñderi põt,q licet gl.circa med.loquat in ecclesia,
tñ in fi.gñaliter, loqr dũ dicit,q si qs ꝯsitet furtũ sacerdoti, ñ
debet iniungi pnĩa ꝓ pęna.hoc.n.dictũ gñale ẽt locũ hẽt ĩ lai
cis,q tenent cõfiteri,c.oĩs.de pę.& remis.Sed dato, q gl. hic
voluerit, non dr uera,fm And.Sicu.in d.c.Ray. qa securi' agi
tur in foro conscĩæ,q̃ in foro ꝯtentioso,ut patet in c.nouit.
35 de iudi.† vbi recurrimus ad foru conscĩæ,qñ nõ possumus i'
nrm consequi in foro contentioso,vt no.Bart.in tracta.ad re-
primen.in ver.videbit.cũ ergo in foro cõtẽtioso pęna dẽat,
c.constitutus.& c.tua.de pœ.à fortiori in foro conscĩẽtiæ de
bita vr fm eũ.Sed rõ ista parũ valet, qa ꝓcedit,qñ tractat de i-
teresse,ne vnus lucret cũ iactura alterius. nã rõne peccati re-
currit ad ecclesiã,licet rõ ista cesset in pęna. qa ille,qui pœnã
petit,non p̃tẽdit interesse,sed velle lucrari.bene verũ est,q gl.
pallegata in d.c.fraternitatis.non videt vera p rõnes, quas ef-
ficacius induxi in prioribus scriptis, quas grã breuitatis non
refero.¶ Quarto, dum Abb.dicit, q quicunq; lex iniusta est
ex autoritate constituentis,p l.fi.ff. de iurisd.om.iudi. adde,q
tali casu lex vr nulla,ex quo facta est ab eo,qui non habet au
toritatem.Sed rñderi põt quantũ ad effectum,de quo agit, ut
non debeat obseruari,quia paria sunt,q sit nulla,uel iniusta.
¶ Quinto,adde not.esse dictum Inn.in c.sicut dignum. de ho
36 mi.† q quis ex leui,vel leuissima culpa nõ obligat in foro cõ-
o scientiæ,ᵒ & illud dictũ Ab.hic sequit.& idẽ Ab. in c.dilectus.
de arbi.in c.qm̃.de proba.in c.j.de cust.Eucha.& in c. p̃sbyte-
rũ.de ho.& hoc ꝓ dicto singulari Rom.tradit in sin.cv.pridie
fui

ADDITIONES.

a ¶Syl.Al.Statutum. Vide Dec in c.quæ in ecclesiarũ col.4.ad fi. de consti.Io.
Cro.in repe.l.filiusf.§.diui.de leg.j.col.21.in prin.

b ¶Negatiuè. Dec.in l.nec ex prætorio.in fi.de reg iur.Ale.consi.cxx. in fi.li.
vj Fran.Cur.in trac.de sequest.q.12.in fin.

c ¶Seipsum.Iac.Almain 4.sententia dist.18.q j.

d Syl.Al.Nec obst.Facium ea,quæ idem scribit in l.singularia. in 6.fol.in scri-
ptis meis.ff.si cer.pet.

e Absoluere. Adde q Papa,qui confiteri debet peccata sua,committit sacerdo
ti absolutionem.ita Car.in cle.1.§.1.in ver.8.quæro.de religiosis domib. &
ponit Abb in c.significasti.in v.col in ver.rigor iñ.de foro cõpetẽti.j. & ui
de fel.in c.sane,el 2.in uer.gl.in ver.terminandam.j.de offi.dele.

f ¶Catechumenis Scribendum erat cathecumenis.Idem vulgo putant de in-
fantibus Christianorum non baptizatis,ut p Car in cle.unica,de iudæis.&
Bonifa.de Vitalin.in cle.2.de pœnis.Sed immo cum [illegible] de populo xp̃iano
[illegible] de ecclesia eiq; sub[illegible], eis [illegible] debet baptismus,qui non debet filiis
infidelium,uel iudæorum, nisi adulti fidem profiteant sponte, ut per Tho.
Aqui.in 2.q.x.art.ult.Richar.in 4. senten.dist.6.Tho.Aqui. in problema.2.
art.7.Cald.consi 3.ii.de iudæ.Pau.c.sicut.de iudæ.quamuis Clau. post Sco
tum,uer.baptismus.6.& Math.Afflic.decisio.Neap.cli.aliter dicant.

g ¶Syl.Al Probationis.Vide Abb.in d.c.dilectus.in gl.j.

h ¶Syl.Al.XL.dierum.Si quis hodie baptizaretur ante quadragesimum diẽ,ef-
set pręsumptio fraudis,ut per Dec.consi.130.col.2.

i ¶Syl.Al.Contractũ.Poterunt tamen cogi seruare iuramentũ,nisi sit cõtra i'
ciuile,Sozi.consi.66.col.pe. Pau.de Ca.in consi.c.ui4,col.2.in anti.

K Syl.Al.Vsurarij.Vide Dec.in c.j.col.2.uer.tertio,quia de præben.

l Syl.Al.Nostris Vide aliqua in proposito per eundem in l.2.in 2.no.C.de in
sti.& subst.

m Syl.Ald.Conscientiæ.De hoc uide late per Iasõ in l.fi.in antep.colũ. C. unde
leg.ubi plura ponit circa hoc.

n Syl.Al.Sequi.Seqr idem Dec.in l.2.in 3.col.circa med.C.de eden.in c.quo
niam contra.in 4.not.de proba.

o Syl.Al.Conscientiæ.Hoc idẽ uoluit Ias.insti.de actio.§.sed istę in 29.col.

fui interrogatus. Sed aduertendũ est, q̃a de illo dicto Inn. Ab. dubitauit in c. si egressus. p illum tex. de iniu. vbi lex canonica obligat in foro cõtẽtioso danies dãnũ ex culpa leui, vel leuissima. ergo[a] vr hoc ẽt hr̃e locũ in foro cõsciẽtiæ. & idẽ Abb. in c. si. in prin. p illũ tex eo. ti. de iniu. & idẽ An. Sic. in d. c. Ray. col. 114. Abb. in d. c. si egressus. conat̃ rñdere, & dicit q̃ emendatio damni est pęna ex parte soluẽtis, & pęna in foro cõsciẽtiæ non dẽt, fm gl. in d. c. fraternitatis. Sed ista rñsio nõ placet duplici rõne. Prima est, q̃a talis rõ ẽt militaret in lata culpa, q̃ ẽt ex parte soluentis cẽt pęna, & tñ illa in foro cõsciẽtiæ peti põt, fm Inn. Secunda, q̃a gl. in d. c. fraternitatis. dato q̃ sit vera, intellr̃ de pęna ppria ex p̃te vtriusq;, & nõ hẽt locũ in pœna solũ ex parte soluentis, ut no. Do. in c. cõmissa. §. si. de elec. in vj. vñ Mod. in d. ca. sicut dignũ, aliter rñdẽt, & dñt, q̃ iura q̃ obligant dantẽ dãnũ ex culpa leui, uel leuissima, sunt fundata in p̃sumptione, quæ in foro cõsciẽ non attendit̃, †vt not. Inn. in c. q̃a plerumq;. de immu. ec. cũ si. vt dixi hic, in 4. cõclone, col. 8. Et si dicatur, q̃ ista rõ ẽt militat in lata culpa. rñdẽt Mo. q̃ illa p̃sumptio est adeo potẽs, & indubita in lata culpa, q̃ ueritati æquipollet. & ita singulr̃ sstandũ est dictũ. Inn. in d. c. q̃a plerumq;. Sed ista dicta ẽt nõ placent, q̃a iura q̃ obligant p culpa leui, vel leuissima, nõ vñr fundari in p̃sumptione, sed potius ĩ veritate, q̃a loquunt̃ de dãno dato, l. j. & 2. C. ad l. aq̃l. & ff. p totũ. & sic p̃supponũt, q̃ in ueritate sit damnũ culpa eius, q̃ conuenit̃. Præterea, si essent fundata in p̃sumptione, iura p̃allegata nõ haberẽt locũ, q̃n ueritas cẽt ĩ ɔ̃triũ. idẽ esset dđm in lata culpa, q̃ in foro ɔ̃sciẽ nõ teneri, ex quo ueritas esset ĩ ɔ̃triũ, & sic nõ eadẽ rõ militaret in lata culpa, q̃ esset in leui, vel leuissima. Et iõ postremo dici põt, q̃ in foro aĩæ illa iura, q̃ obligant pro culpa, leui, uel leuissima, nõ attendunt̃. q̃a deficit volũtas, q̃ in foro ɔ̃sciẽ consideraẽ, ut hr̃ xv. q. j. in c. j. in prin. & p totũ, & talis volũtas vr̃ esse in lata culpa, cũ sit dolus p̃sumpt⁹, l. qđ Nerua. ff. depositi. Non obst. q̃ de iure canonico damnũ datũ dẽat emendari: q̃a non sequit̃, q̃ idẽ sit in foro cõsciẽ: quia non tñ qđ disponit̃ à iure canonico, locũ hẽt in foro consciæ, ut no. Ant. de But. in c. inquisitioni in vj. no. per illũ tex. de sen. excõ. idẽ Abb. in c. cũ cãm. col. 4. de resti. & de dicto Inn. in c. sicut dignũ. videndũ est, qđ hr̃ in summa Angelica, in uersi. culpa. in fi. vbi illud dictũ reprobat̃.[b] ¶ In gl. in verbo, actionibus. Ab. dicit, q̃ gl. ita exposuit. s. ciuilibus, metu ɔ̃trij, q̃a sufficiebat dicere, in iudicio. quia cõprehendit̃ tã ciuile, q̃ criminale, vt no. in rub. de iud. Sed considerabis, q̃ per expositionem quã glo. facit, tollitur ar. quia ex quo iudicium dr̃ ciuile, & criale, uerbũ actionibus, exponẽdo ciuilibus, superfluũ fuit, quia satis erat dicere, in iudicijs. Vñ põt rñderi, q̃ q̃n simplr̃ dictũ est, de iud. ɔ̃prehendi potuisset ciuile, & criale. sed cũ spẽaliter dictũ sit de actionibus, bñ exponitur ciuilibus, quia proprie actio, ciuilis dr̃, vt no. insti. de act. in prin. & dixi in rub. in fin. de iud. Et verbũ, iudicijs, tali casu de criminalibus tñ intelligit̃, nõ de ciuilibus, de quibus specialiter dictũ fuit. Cõis intellectus vr̃, q̃ uerbum, actionibus, nõ accipiatur pro actione, fm qđ hr̃ instit. de act. in prin. sed actibus extraiudicialibus, ut Ab. hic dicit post alios. nã non est nouũ, q̃ terminus, actio, accipiat̃ p actu extraiudiciali, ut no. per gl. inst. de act. in prin. cũ si. vt aliàs dixi. Dicebã tñ, q̃ ista expositio ɔ̃ueniret, si tex. copulatiue loqueret̃. sed cũ alternatiue dicat in actionibus, vel iudicijs, vr̃ pro eodẽ exposuisse actiones, & iudicia, sicut q̃n dr̃ Alex. siue Paris Replicari tñ põt, q̃ illa alternatiua in effectu resoluitur in copulatiuam,[c] & est sensus, q̃ nec in actionibus. i. in actibus extraiudicialibus, nec in iudicijs oĩno dẽt q̃s moueri suo sensu, sed auctoritate canonũ. ¶ † In gl. fi. dicendũ est, vt dixi. & adde dũ in gl. d r̃ q̃ debet iudicare iudex fm leges, & iura. idẽ est in cõsuetudine,[d] inst. de offi. iud. ad idẽ tex. in l. iubemus. vbi Bal. & Sa. C. de iud. cum si. vt tradunt ibi Alex. & Mod. Et adde notabile dictum Bal. in rl. de pa. Constan. in ver. Iniæ quoque. in fi. vbi inquit per illũ tex. † q̃ si fuit cõmissa cã fm leges, & consuetudines, potius debet determinari fm cõsuetudines, q̃ fm leges. Et ex ista glo. Abb. infert ad q. 1. de compromisso, in quo dictum fuit, q̃ arbiter debeat iudicare sensu suo,[e] de quo dicendũ est, ut late dixi supra in præcedenti lect. col. x. uer. in fi. glos. Et adde dũ Abb. incidenter dicit, † q̃ uerbum, placuerit, importat arbitrium boni uiri,[f] per tex. in l. Thays. §. sorore. ff. de fideicom. libe. vbi libertas data seruo, si hæredi placuerit, intelligitur arbitrio boni viri. & ita per illum tex. tenet Bar. in l. si sic. de leg. 1. l. creditor. §. Lucius. mandati. & in tract. ad reprimen. in versi. videbitur. & idem sequitur Ang. in consi. 112. in facto præsupponitur. & Roma. consi. 55. si uolumus dicere. in prin. & licet ista sit communis opi. non tamen vr̃ iure probari. Et in cõtrarium facit, quod dr̃ 22. q. 2. in c. j. nõ esse mentiendũ cã placẽdi hominib. & facit tex. in §. sed & qđ principi placuit, inst. de iure natura. Addite, q̃ in principe in bis, q̃ sunt iuris positiui, est p rõne uoluntas,[g] iuxta gl. in l. relegati. ff. de pę. & no. in c. q̃ in ecclesiarũ. j. co. Non ob. tex. in d. l. Thays. † q̃a ibi apparebat de uoluntate testatoris, q̃ prius significauerat mentẽ suã sorori, ut ille seruus redditis rõnib. efficeret̃ liber, vt expresse tex. ibi dicit. Et iõ nimirũ, si per illa uerba, si hr̃di placuerit, nõ vr̃ recessum a uolũtate testõris, de qua constabat. Pręterea ẽt dici põt, q̃ ibi agat̃ de fauore libertatis, & q̃a hoc idẽ est in verbo, libuerit, qđ liberã uolũtatẽ significat. l. fideicommissaria libertas. la 2. de fideic. liber. no. Bar. in l. alia. ff. de ali. & cib. leg. ergo pariter idẽ dicẽdũ est de uerbo, placuerit. q̃a rõ diuersitatis nulla subesse vr̃. ¶ † Et dũ Abb. in fi. dr̃ iam facit ĩter opinionẽ, & uoluntatẽ, uideatis no. Arch. j. dist. in c. humanũ. col. 2. ubi dicit, q̃ uolũtas accipit̃ in bonã partẽ, & cupiditas in malã, & sequit̃ Dom. in gl. in verbo, vult. Ant. de Bu. in pęmio, in prin. col. j. in ver. dr̃ia est. Postremo Abb. instat qũo iudex se habere debeat ĩ iudicãdo in casu nouo, vel q̃n sunt opi. de quo tñ late dixi in prioribus scriptis, col. pen. Et adde primo, q̃ dũ in fi. Abb. dicit. q̃ caueat iudex à pœna cum ęterni. de re iu. in 6. q̃ non iudicet ɔ̃ ɔ̃scientiam,[h] addatis, & ɔ̃ iustitiam. ita loquẽ tex. in d. c. cum ęterni. & ita debet suppleri dictum Abb. q̃a dictum Doctorum intelligitur fm tex. quem alle. l. non solũ. §. si liberationis. ff. de lib. le. Et qđ utrũq; copulatiue reqrat̃, tenet Ab. in ca. j. col. 3. de off. or. iunio plura alia reqrunt̃, ut no. Bal. in l. fi. uer. item no. C. de pę. iudi. qui male iu. ¶ † Scđo adde dũ Abb. dic. t, q̃ ubi non reperitur communis opinio, bonũ est hr̃e iudicem proprium. & idem no. Bal. in c. j. § iudices. de pace iura fir. Et hoc in simili de iudice no. Card. in c. per tuas. & Mod. ibi de testi. q̃ dñt, bonum est habere iudicem pprium ĩ examinatione testiũ. † Et in casu nr̃o, q̃n non reperit̃ cõis opi. iudex nõ teneri in syndicatu, si ille cã partẽ, q̃ uelit, sequat̃, ut Abb. hic dicit, & fuit dictum Ang. in l. cũ prolaris. ff. de re iu. q̃ Abb. refert, & sequit̃ in c. j. col. 4. de re iu. & Bart. in l. fi. C. de pę. iu. q̃ male iu. cũ si. ut Ale. ĩ d. l. cũ plaris. de re iu. ¶ † Tertio, & ultimo adde, q̃ iudex põt leges transcendere,[i] ut est dictũ Inn. hic, qui allegatur, & no. Bal. in l. si quis filio. §. hi autem. in fi. ff. de iniust. rup. test. & in l. & si seuerior. C. ex quib. cau. infa. irrog. facit tex. in l. si hominem. & quod ibi Bar. ff. man. cum similibus, ut tradunt Mod. hic in 2. fal. post And. Sicu. in chartæ penult. hic, & idem Andr. Sicu. in repet. rubri. C. qui admitti. col. xxix. Et ista conclusio limitatur primo nõ habere locũ, quando superiori consuli potest quia tunc recurritur primo ad eum,[k] vt no. Ro. in l. si uero. §. de uiro. in 46. fal. ff. sol. mat. per tex. in l. diuus. la ultima. ff. de fal. ibi, Imperatori rescribat̃, & Moderni o. hic sequuntur. Sed ille tex. parum facit, quia secundum gl. ibi dicit, & in effectu tex. ibi loquitur in eo, q̃ hẽt iuris-

ADDITIONES.

a ¶ Ergo. Et bene, idem ɔ̃ Inn. gl. in c. confu[illegible] 2. q. v. Adr. de trac. qđ libr. v. Clauasi. ver. culpa, in fi. Pe. Rebuf. in c. postulab. ou. 51. de cle. excom. minist. quàuis Inn. sequatur Cæpo. in tract. de simula. ɔ̃. & Lud. Rom. in sing. ev. pridie. & idem Dec. ɔ̃. de probatio. c. quoniam contra falsam. nu. 31.

b Syl. Al. Reprobatur. Crederem ego ɔ̃trium teneri posse ex eo, q̃ in ea culpa inest ex negligentia, ẽt præsumptus q̃dam animus nocendi minori, tñ ex leuiori p̃sumptione, qđ inde cognoscimus, q̃ hi in quibus nulla est voluntas, aut animus, non tenentur aliquo modo. l. sed & si. §. iniuriam. ff. ad l. Aqui.

c ¶ S. Al. Copulatiuam. Probatur responsio in l. cum quidam. C. de verb. sign. in c. in calce. de conse. dist. 5.

d Syl. Al. Consuetudine. Vide Dec. in rub. de rescri. in prin. col. j.

e ¶ Sensu suo. De ista q. & de alijs similibus, puta q̃n dictum est, committimus voluntati tuæ, arbitrio tuo, fm conscientiã tuã, & si dicatur procedas de iure, de facto, velo leuato, secundum mentem tuã, & cæteris similibus, vide p Fely. hic, & de his quæstionibus, vide plene per Ias. remissiue tñ loquentem in §. in bonæ fidei. col. 3. insti. de actioni. & de verbo, prudentiæ tuæ. & Dec. post Abb. ɔ̃. in c. ne innitaris.

f Syl. Al. Boni viri. Adde Dec. in l. si pascenda. in 2. no. in prin. C. de pactis. Bar io l. j. in 11. col. C. de sacrosan. ecc. Gozad. in repe. l. qui se patris. in 11. colũ. C. vnde libe.

Syl. Al. Idem Pan. in c. verum, no. vlt. de fo. compe. Ias. l. si sic. ff de leg. j. Alb. Bru. tract. de forma, & solenni. arti. quando censeat̃ forma remissa, in fi. Non obstant iura, quæ Dec. in contrarium citat: q̃a ibi secundum materiam subiectam hoc verbum intelligitur.

g Syl. A. Voluntas. Adde Dec. in rub. de prob. col. 5. & faciunt dicta per eum in rub. C. de edendo. col. fi. & vide in c. quę in ecclesiarum. in 23. col. vbi late, & in c. si pro debilitate. pen. col. de offi. dele.

h ¶ Contra conscientiam. Quando iudex teneatur iudicare fm consciam suam & non fm allegata, & probata coram eo. vide late per Fely. in ca. pastoralis. §. q̃s vero. col. 5. ver. gl. in ver. tenetur. vbi facit regulam, q̃ iudex fm cõsciẽtiam iudicare non debet, sed fm acta, & probata demum limitat eam septem modis, vt ibi per eum. & vide d. Ias. in §. si minus. in v. co. in uer. in ea. gl. ibi, nisi. Inst. de actio. & plura pulchra, & aurea dicta de conscientia ponit Ias. in §. sed iste. in 55. col. Insti. eod.

i Syl. Al. Transcendere. Declara dũmodo hoc faciat ex causa publica n vtilitatem concernente, Sal. in auth. hodie. C. de iud. Bal. in l. si quis filio. § si autem. ff. de inoff. testa. in ca. obertus. qual. ol. fi. u. alie. po. in l. obseruare. in 2. q. ff. de offi procon. & leg. in c. 5. de re iud. de hac tamen q. vide late Hyppo. in l. vnios facinoris. §. cognitarum, pen. col. ff. de quæst. Bulga. in rub. C. qui admit. in 2. col. in prin. And. Sic. in c. studuisti. de off. dele.

¶ Adde Dec. ɔ̃. de proba in c. fic. & de appel. c. cum fit Ro. col. 4. c. consuluit. j. & in l. pacta nouissima.

k Syl. Al. Ad eum, Vide Ias. in §. ex maleficio. col. 3. insti. de actio.

iurisdictionem limitatã. & casus, de quo ibi agitur, iurisdictionẽ eius excedebat, vt ẽt dicit And. Sic. hic. vnde pro dicto Ro. est melior tex. in l. 3. in fi. ff. de pœ. Secundo limitat non habere locum in minoribus magistratibus, sm Bal. in auth. hodie. C. de iud. in fi. Sed tñ aduertendũ est, qa Bal. loqr in minoribus magistratibus, qui iurant seruare statuta. vñ ẽt idem esset in maioribus, qui pstarent iurm precise de seruãdo statuta, a q ẽt tenet Bal. in l. qd ergo § pœna grauior. co. 3. ver. iuxta hoc qro. ff. de his. qui no. infa. vbi inquit, q ptãs, q iurauit seruare statuta, si pôt recedere à statuto, licet durũ sit, ut dixi in rub. C. q admit.

ADDITIO.

a Syl. Al. Statuta. Vide aliquid per Ray. de Forli. in rep. l. oẽs populi. in fi. verb. ff. de iusti. & iu. quæ hñr in lectura Alb. de Ros. & vide Ias. in l. 1. col. 2. C. de precib. impe. offer. vbi aliter limitat. vide tñ Bal. sibi cõtrariũ, ut fere semper, in l. clari C. de fideic. & ita ẽt tenet Saly. in l. & si seuerior. col. pe. in 4. q. C. de inf. vbi nõ cõstituit hanc differentia inter ll. & statuta. & opi. hæc verior vr, quia iuramentum intelligitur nulla causa extrinsecus superueniente.

SVMMARIVM.

1 Rei appellatione veniunt personæ.
2 Legis natura est respicere futura.
3 Statutũ, q bannitus soluendo x. liberetur, de quibus bannitis intelligatur.
4 Delinquendi occasio dari dicitur, quando pœna minuitur.
5 Statutum imponens pœnam pecuniariam pro homicidio, non valet.
6 Puniri non debet quis sine culpa, & causa, licet aliquando sine culpa.
7 Occasio quando dicatur.
8 Statutum, quòd vnus pro alio puniatur, an valeat.
9 Statutum, q filij mercatorum teneantur ad debita patris, licet non sint hæredes valet.
Cautela ad euitandum dictum statutum. ibi. nu. 10.
Et odiosum est. ibi. nu. 11.
12 Statutum, q vnus pro alio obligetur, intelligitur in pœna pecuniaria, nõ in corporali.
13 Consuetudo, vt quis ad pœnam pro alio teneatur, an valeat.
14 Nullitas actus, an dicatur damnum, aut pœna.
15 Prohibita naturaliter sunt inualida.
16 Pœna dicitur, si cui interdicitur facultas negotiandi.
17 Statutum inhabilitans aliquem, dicitur pœnal.
18 Dispositio dicitur aliquando fauorabilis, licet actus annullet.
19 Extensio prohibita in pœnalibus, an procedat hoc in annullatione actus.
20 Commendare, uel est punire.
21 Statutum, quando afficiat ignorantem.
22 Ignorantia absque culpa excusat ab omni pœna.
23 Ignorans qui est in lata culpa, quando puniatur, ac si esset in dolo.
24 Ignorans, quod communiter scitur ab omnibus, non excusatur.
25 Culpa lata quibus casibus dolo non æquiparetur.
26 Dolus si expresse requiratur, lata culpa non sufficit.
27 Præsumitur quis talis, qualis eius habitus indicat.
28 Culpa lata non æquiparatur dolo, quando dolus tacitè requiritur.
29 Statutum, quòd percutiens aliquem puniatur in 100. dolum non exigit.
30 Pœna decapitationis dolum exigit.
31 Statutum de furto ex falsitate exigit dolum.
32 Statutum imponens pœnam mortis pro homicidio, intelligitur dummodo dolo, & proposito fiat.
33 Statutum puniens homicidiũ qualitercunq, cõmissum, qualiter intelligatur.
34 Ignorans qui fuit in leui, uel leuissima culpa, non punitur criminaliter.
35 Statutũ addens pœnam in facto damnato de iure communi, an liget ignorantes.
36 Delicti locus attenditur in delictis.
37 Constitutio à quo tempore liget.
38 Dispositio simpliciter facta non intelligitur respectu pœnæ, quæ odiosa est.
39 Constitutio inferioris à principe statim ligat à die scientiæ, & respectu ignorãtium tempus arbitrarium est.
40 Publicatio constitutionis requiritur ad hoc, vt liget.
41 Constitutio principis ligat post duos menses, & etiã ante si habita sit notitia.
42 Constitutio priuilegiatiua statim ligat.
43 Priuilegium ligat à die scientiæ quo ad eum, in cuius fauorem emanauit.
44 Priuilegium concessum per viam legis, differt a concesso per viam rescripti.
45 Ignorantia qualiter probetur.
46 Probatio per iuramentum non admittitur, nisi in subsidium.
Nec admittitur stante præsumptione scientiæ. ibi. nu. 47.
Nec vbi aliquid esset publicè notum. ibi. nu. 48. Nisi agatur de leui præiudicio. ibi nume. 49.
Nec sufficit ubi agitur de præiudicio tertij. ibi. nu. 50.
51 Ignorantia probatur probando absentiam à loco.
52 Bannum ad hoc, vt liget necesse est, quòd uadat per totam ciuitatem.

1 COgnoscentes. ¶ In tex. ibi, rẽ q culpa caret. Res hic p psona accipitur. † Nã rei appellatio gñalis est, l. 1. ff. si cer. pe. adeo, q ẽt psonæ includunt, l. oĩa. §. fi. de leg. 2. vbi tex. ĩ l. Paul'. §. fi. ff. de pig. hic tñ nõ accipit gñalr. sed pp subiectã mãm, solũ ad psonas restringit & uide, qd no. Bal. in l. 1. ff. de statu ho. 2 cũ si. & no. And. Sic hic. & cõl. 26. lib. 2. ¶ † Not. q nã legis est, futura respicere, ad idẽ tex. in c. fi. j. c. vbi uidebimus. nã p oẽs Doc. ista mã ibi reseruat. ¶ Nõ omitto tñ illud, qd Abb. dicit, ves, q hoc non habet locũ, qñ lex pœnã remittit. quia tũc, ne 3 occasio delinquendi pstet, p futuris casib. non intelligr. † vñ statutũ, q bannitus soluẽdo x. liberet, de pteritis, & nõ de futuris a intelligit, alleg. Bart. a in l. cũ lex. ff. de leg. vbi hoc dicit, & idẽ Bar. in l. oẽs populi. col. pe. ver. quid de ipe. ff. de iust. & iu. Alb. in vii. pte statutorũ. q. lvj. sitis iõ & Ang. in consi. 67. ex themate. in scdo dubio. Sal. in l. 2. p illũ text. C. de gene. aboli. cũ si. ut tradũt Mod. in c. fi. j c. Reperio tñ dñm Nel. de S. Ge. in suo tra. bãni. in 2. parte a. tẽp in a. q. circa fi. q dicit, hoc deñ pcedere, qñ delictũ impunitũ ex toto remanet: sec', sm eũ, si pœna minuat. Et iõ in terminis qõnis, put Abb. loqr, q soluẽdo decẽ liberet: dt ipse, q hoc nõ vr verũ, quasi uelit, q licet pœna mitiget, p hoc iñ occasio delinquẽdi non pstet. Et hoc refert, & sequitur do. Io. Bap. de S Seue. in repe. l. oẽs populi. in a 3. cat. 4 col. j de iusti. & iur. sed p hoc non est recedẽdũ à cõi opi. † qa & qñ pœna psueta minuit, occasio delinquẽdi pstari dr, licet in totũ pœna nõ tollat, ad hoc alego tex. sin. ĩ l. operis. C. de pœ. 5 † Et ad hoc facit, qa sm cõem opi. nõ valet statutũ ipones pœ b nã pecuniariã p homicidio. b qa dñt Doc. q occasio delinquẽdi pstat, vt no. Host. & Abb. post alios, in c. fi. j. de cõsue. Alb. in a. parte statu. q. 122. itẽ qro. cũ si. ut tradũt Io. de Ana. & Mod. in rub. j. de ho. Et iõ in proposito, si bãnitus forte p homicidio, vel p alio graui crĩe posset liberari soluẽdo x. daret occasio delinquẽdi. vñ ad futuros casus non porrigit, vt Bart. dt, & bn. Si tñ tpe statuti, qd pœnã remittit, delictũ iã pmissum eẽt, licet nõdu fuisset bãnitus, videret hẽre locũ statutũ, à cessante rõne Bar. Cõtrariũ tñ dñt Bal. & Pau. de Cast. in d. l. cũ lex. qa statutũ loquit de bannitis, & iste nõ erat bannitus. Sed pôt rñ c deri, c q lex, & statutũ sp loqui dr l. Arriani. C de hẽd & hoc vr sentire Bar. in locis s. allegatis, & Ab. hic, dũ inquit statutum habere locũ in futuris bãnitis, cessante illa rõne, q occasio de 6 linquendi remoueat. ¶ In gl. j. conclusio gl. est, † q sine culpa, & cã, nõ est qs puniẽdus. sed absq; culpa ex sola cã, bñ qs puniri pôt. & idẽ gl. in c. antiqua, de priuile. facit tex. ĩ c. qm frequẽter. §. si vero aliter. in fi. ibi, sine culpa, sed nõ sine cã, ue lit. nõ te. Et dt Abb. hoc esse intelligendũ de cã legitima, ali sm eum esset occasio, nõ cã, vt no. in c. solitę. ĩ prin. de ma. & ob. & Mo. sequunt. Sed ista dña, quã Abb. facit in pposito nõ vr bñ applicari. qa talis dña vr pcedere, qñ cã heret in se culpã, tunc n. ab occasione distinguit. Sed quantũ ad gl. hic, q tenet, q ex cã absq; culpa quis puniat, ita pariter ex occasione, sicut ex cã poterit puniri. Et patet hoc in exẽplo, qd ipse Ab. ponit, dicẽs q pp vtilitatẽ publicã qs iure suo priuari pt, l. itẽ si verberatũ. ff. de rei ven. nã tali casu, cũ sine culpa sua puniat, non magis ex cã q occasione rei suę punit. In alia mã, vbi cã respũ culpę 7 psideratur, tũc dicendum eẽt, † q occasio d dicat, qñ cã nõ est d ordinata ad effectũ, de quo agit, sed accidẽtaliter. & à casu il e lud pringit. e Ad hoc facit tex. in l. fi. §. sed cũ in scda. C. de fur. ĩ l. respectum. §. j. ff de distra. pig. in l. gñaliter §. si quis alienum. ver. plane. ff. de fideic. libe Et iõ aliud est, q aliqd ex aliquo agat, vel eius occasione, ut no. Bar. in l. fori. C. de aduo. diuer. 8 iudi. facit, qd no. gl. in d. c. decreto. de homi. ¶ † Et ex his, q gl. f hic dicit, infertur ad qõnẽ. An valeat statutũ, f q vnus p alio a g teneat, & puniat. g & cõiter tenet, q sic, h vt tenet Bart. in l. iu h re prouisum. C. de fabri. lib. xj. in l. sancimus. vbi Bal. p illum i tex. C. de pœ. cũ pcor. vt per Mod. i hic, & in prin. Decreti. col. pe. & Alex. qui alios refert, in l. sæpe. de re iudi. colum. 4. & in l. lex Cornelia. col. 2. de vulg. & pupil & no Moder. in l. de qui 9 bus. ff. de leg. in §. actiones. institu. de actio. † Et inter alia plura, quæ

ADDITIONES.

a Syl. Al. Alle. Bar. Et d. dec. Bar. refert, & simpliciter seq. Ias. ĩ l. si vnus. §. illud. ff. de pac. in l. aut prætor. la j. in 2. col. ff. de iurei. Dec. in 2. lec. in a. no. late Ias. in l. j. in 2. col. ad fi. ff. de cod. ex lege. vbi uide pro limitatio.

b ¶ Syl. Al. Homicidio. Vide Ro. in fin. cvj. iudex. Ang. in lib. malefi in ver. & ex interuallo, d l. Titius. in ij. col in fi. Dec. in l. j. in prin. ff quod quisque iur.

c ¶ Respondet. Sed dr inspiciendum esse mentem, & causam finalem statuti, si enim factum ex causa pacis, uel ad sedandas discordias, & tollendum metum confiscationum, tunc locum habet statutum, etiam in nondum bannito, uel accusato. si vero statutum est ob aliam ad hanc extensionem impertinentem causam, uel absque ratione, tunc non extendet, & procedet opin. Bal. & Paul.

d Occasio. Deci. in l. certi condictio. in prin. ff. si cer pet.

e Syl. Al. Contingit. Et quæ dicatur causa, & quæ occasio, uide Dec. in rub. C. q admit. in 4. col. in l. certi condictio, in prin. ff. si cer. pe. & quæ dicatur occasio bene declarat Bal. in consi. 119 col. fi. lib. 2.

f ¶ An ualeat statutũ. Statutum, q vnus pro alio puniatur, an ualeat uide per Fel. hic, ver. & hæc faciunt ad quæstionem amplìabilem.

g Syl. Al. Et puniatur. Vide Deci. j. in 13. lect. in 3. col. & eundem omnino in consi. 58. col. ij. circa medium.

h Quod sic. Bal. in rub. C. ne fil. pro pat. Alc. consi. 42. nume. 14. lib. 1. Car. Rui. consi. 8. lib. v.

i Mod. Deci. in hoc tit. per Mod. intelligit Fel. in iure canonico, & Iasonem in iure ciuili.

qui hic referunt, non est decisio. Bal. in l. dotis. C. de iur. dot. ubi inquit valere statutū, q̄ filij mercatorū teneant̄ ad debita pr̄is il lo mortuo, licet hæreditatē nō adiuerint, nā tale statutū valet, lȝ durū sit,[a] & sequit̄ Pe. de Anc. in c. i. §. eo in tepe. car. 17. col. 3. & idē vo lun Imo. in c. pe. de ɔsue. circa fi. & seq̄ Ale. in ɔs. xlij sup præ misso. col. 8. lib. 3. Bal. rñ in d. l. dotis.† tradit cautelā, vt statutū nō hēat locū, vȝ, q̄ filij exhr̄deut̄ Mod. in l. si filius, q pat. i 3. no. dñt q̄ talis cautela hodie nō vr̄ pcedere, qa cā legitima re b quir̄,[b] alr̄ nō valet. §. aliud quoq; capitulū. in auth. vt cū de ap. cog. Sed pōt rn̄deri, q̄ illud pcedat in exhr̄datione iniuriosa, put loquit̄ tex. i d. §. aliud quoq;. secus vr̄ in exhr̄datione fa c uorabili, qualis ista eēt,[c] ar. tex. no in l. multi. ff. de li. & posth. 11 & no. Arc. in l. si necessarijs. col. pe. ff. de acq. hę.† verba tn̄ talis statuti dēnt diligenter pscrutari, quia odiosum est, & stricte i terpretari dēt, vt no. Ang. in ɔs. lxi. q̄rit & idē Pe. de Anc. i ɔs. xc. p specifica, & clariori. & in ɔs. 271. in primo dubio. & i va d riis casib. sæpe ɔsului[d] Flo. i bi tale statutū viget.† Et pdicta cō 12 clo, q̄ statutū vnū p alio obligare possit, pcedit, & locū hēt i pęna pecuniaria. secus eēt in pęna corporali, vt no. Bal. in rub. C. res inter alios ac. col. j. ver. itē no. & in l. i. C. ne fi. p pa. ɔcor. e vt tradit Ale.[e] in d. l. sæpe. & Mod. hic & Ro. in consi. cv. plura sunt. & ad hoc pcipue allegat̄ tex. cū gl. 23. q. v. in c. cū hō, in 13 ver. suppliciū.† Et licet nō valeat statutū, valeret ɔsuetudo,[f] vt f qs ēt ad pęnā corporalē p alio obligari possit, ut vr̄ sentire gl. in d. c. cū hō. quā ad hoc p singulari allegauit Ro. in suo not. 231. tu scis & Bar. Vero. in cōsi xl. Lucius. col. antep. Sed ɔ̄ illā gl. arguit Mod. hic, q̄ aut talis cōsuetudo est irrationabilis, & nō dēt valere. ca. fi. j. de ɔsue. aut est rōnabilis, & pariformiter dēret valere statutū, cuius ɔ̄riū cōiter Doc. dñt. Sed aduertendū est, qa gl. i d. c. cū hō. nō facit dr̄iam inter statutū, & cōsuetudinē. nā primo loqt̄ inspecto iure cōi, & in principio dt, q̄ nullo iure reperit̄, q̄ fideiussor p alio ad mortē obligari possit. Et ad tex. ibi, q vr̄ hoc pbare, gl. i fi. rñdet, q̄ habuit respectū ad cōsuetudinē loci, nō q̄ istud eēt de iure cōi, & ita gl. vult valere cōsuetudinē, q̄ fideiussor ad pœnā corporalē astringat̄, & tali casu ēt valeret statutū. & gl. ibi hoc nō negat. Nec ob. q̄ Doc. cōiter tenēt statutū nō valere, qa nō loquunt̄ in fideiussore. sed qn̄ qs absq; facto suo immediate à statuto eēt obligatus, nō sic vr̄ in fideiussore, q propria voluntate se obligauit. Nec ob. si dicat̄, q̄ nō dēret valere ēt cōsuetudo cū nō sit dn̄s mēbrorū suorū. put ēt ɔ̄ illā gl. arguūt Mod. in prin. decreti. I si. qa rñdet̄, q̄ cū volūtate eius auctoritas cōsuetudinis cōcur g rit, merito ēt corporalr̄ astringi pōt.[g] ¶ In gl. a in verbo, dispē h dijs, gl. exponit, id est dānis, sine retractationibus, & cū in tali expositione ponant̄, vt diuersa dānū, & retractatio, act⁹ colli 14 gitur sm Abb.† q̄ nullitas actus nō sit dānū, & p ɔn̄s non sit pęna. Sed ista illatio nō vr̄ bn̄ inferri ex mō loquendi, quo vtit̄ gl. qa dū inquit, dānis, sine, retractationibus, potius vr̄ sentire ɔ̄riū. i. q̄ p eodē ponant̄. Sicut cū dr̄, Alc. siue Paris, vt p gl. in l. ad p i regendā. C. de in lit. dā. tut. An aūt in se verū sit, q̄ annullatio[i] K actus non dicat̄ pœna,[k] Dn̄s Abb. late insistit, & finaliter post Bal. in l. nō dubiū. C. de legi. 10 2. col. in ver. itē no. ɔcludit, q̄ si annullat̄ actus in odiū psonæ facientis, ɔ̄ prohibitionē, dr̄ pęna. Secus si actus reddat̄ nullus ex eo simplr̄, q̄ nō sit seruata forma reqsita. & sequit̄ Pe. de Anc. in c. j car. xj. io ver. ex pdictis babes. & eo. Ale. in l. turpia. de leg. j. Sed ista distinctio non multū satisfacit, quia in pęna cōsiderat̄ effectus. vn̄ ex quo in vtroq; casu resultat idem effectus q̄ actus sit nullus, in vtroq; casu idem vr̄ ddm. Ad hoc vr̄ posse rn̄deri, q̄ non oīs amissio iuris sui dr̄ pęna, sed tūc demū pęna dr̄, qn̄ quis pp delictū priuat̄, vt no. Bal. ponderando gl. ibi, in l. fi. C. de bo. liberto. Et sō licet idem sit effect⁹ in vtroq;, qa actus nō valet, nō sequit̄, q̄ in vtroq; casu sit pęna, cū in vtroq; casu non sit delictū. Scđo ɔ̄ Bal. facit tex. in l. senatus, de ɔ̄hen. em. ff. vbi actus nō annullat̄ in odiū psonæ sed pp vtilitatem publicā, ne ciuitas deformet̄, & tn̄ dr̄ pęna ut ibi hr̄. Nō ob. si dicat̄ hoc esse in odiū psonæ, q̄ venit ɔ̄ phibitionem: qa eadem rōne esset idem ddm in quolibet actu, q ex defectu solennitatis reqsitę annullat̄, & tn̄ sm Bal. nō dr̄ pœna. Tertio, ɔ̄ Bal. vr̄ tex. in l. fin. C. de posth. hr. inst. nisi vbi annullatio testi pp vitiū pteritionis, pœna dr̄. & sō ɔcludendū est, ut intra dicā. Mod. hic ɔcludunt, q̄ irritatio actus nō sit nālis pœna ɔ̄benitiunt ɔ̄ legem, vel mādatū superioris. sed tūc demū pęna nālis vr̄, qn̄ pęna corporalis, vel pecuniaria iponit̄, allegando Imo. in c. si vere, de sen. exc. circa mediū. Sed ēt ista cōclusio non placet, qa imo nālis pœna vr̄ q̄ actus sit nullus, alia pęna extrinsecus venit, & hoc expsse 15 no. Bal. in c. nā & ɔcupiscentiā. col. j. j. eo. vbi† inqt, q̄ oē, qđ ē ɔ̄hibitū, nāliter inualidū est, & talis pœna corporalis, uel pecuniaria, extrinsecus venit, ut no. Bar. in l. ptor ait. in prin. ff. de ope. no. nun. Et idem Imo. in c. si de rescr. in gl. in ver. psonalibus, in fi. vbi concludit, q̄ annullatio actus non est pœna extrinseca, sed intrinseca. ergo nālis ur̄, si extrinseca est. Vnde Inn. in d. c. si vere. dum loquit̄ de pœna nāli, vr̄ considerare, q̄ naturaliter, id est proprie dicatur, qn̄ tollitur ius quæsitum. Et ideo per nullitatem actus proprie nō dicatur pœna, cum agatur de iure quærendo, prout voluit Io. And. in c. fi. de ele. in 6. & Doc. ibi in gl. 2. idem Io. An. in regula, odia, circa fi. de reg. iu. in 6. in merc. & sequit̄ Bal. in l. nemo martyres. in fi. C. de sac. san. eccle. Sed ista conclusio etiam non ur̄ uera, quia immo pœna dr̄, licet ius quæsitum non tollatur. l. senatus ff. de cōtrah. emp. c. si religiosus. de elec. in 6. l. turpia. de lega. j ¶ Pro resolutione considero tres casus. Primus est, qn̄ annullatur i odium personę. Secundus, qn̄ in fauorem. Tertius, quando pp formam, uel solennitatem introductam propter utilitatē pu 16 blicam. ¶ † Primo casu conclusio Bal. ur̄ uera, pro qua allego tex. in l. moris. §. sunt autem. ff. de pœ. ubi pœna dr̄, si alicui interdicitur facultas negotiandi, uel conducendi ea, quæ publice locantur, ut in l. si quis forte. §. fi. iuncta l. aut damnum. in prin. ff. de pœn. & in l. testō Centurio in fi. ff. de ma. testa. facit tex. in l. hi qui. C. de aposta. & est tex. in c. super literis. j. ti. i. c. ibi in pœnam suæ peruersitatis nullum ex illis literis commodū consequantur in c. si religiosus. de elec. in 6. Ad idem est text. 17 in l. si is, qui hæres. ff. de uulg. & ibi Pau. de Ca.† q̄ statutum faciens quem inhabilem, dr̄ esse pœnale. nam cū talis phibitio absolute facta sit in odiū personæ, fortior dr̄, q̄ si prohibeatur aliquid fieri sine certa solennitate, quia fortior est prohibitio precisa, q̄ modificata, ut no. Bal. in l. i. in prin. ff. ne quis eum. ¶ † Secundo casu res clara videt̄, q̄ non sit pœna, qa si in fauorem minoris. vel mulieris alienatio prohibita sit, respectu ipsorum non dicit̄ pœna. cū illud in fauorem statutū sit,[l] & nullum sit delictum. ergo nō est pœna, l. sancimus. C. de pęn. & p l gl. in d. l. fi. ubi Bal. C. de bo. libe. Et licet hoc tendat in pitudicium aliorum ɔ̄hentium cū minore, vel muliere, uenit in cō 18 sequentiam,† & dispō dicit̄ fauorabilis, quamuis actus annulleť, ut no. Ale. per illum tex. in l. a. ff. de libe. & posthu. ¶ In tertio casu uidet̄ ddm. q̄ si actus annullatur sm regulas iuris cōmunis, non uidetur pœna & ideo iura, quæ annullant testamenta, uel sententias non seruata solennitate requisita de iure communi, non dr̄ pœnalia, & tali casu videt̄ habere locū dictum Bal. in d. l. non dubium. C. de leg. quod Ab. hic refert. Nec obst. huic conclusioni tex. in d. l. fin. C. de posth. hær. inst. quia non absolute dicit̄ ibi, q̄ sit pęna: sed dt ne pœnā præteritionis patiantur, & sic est pœna præteritionis, & non pœna simpliciter, & per ɔn̄s largo modo, & improprie pœna dicitur, vt not. in l. j. ff. de dona. Si vero contra rēgulas iuris cōis actus specialiter annullatur, vr̄ pęna d. l. senatus. Ex quo. n. tollit̄, q̄ de iure cōi competebat, satis dr̄ pœna, per supradicta in pmo casu, & uidetur pœna intrinseca. vt no. Imo. in d. c. si. de relig. Et nō vr̄ ita odiosa sicut extrinseca, quæ in afflictione corporis, vel in solutione pecuniæ cōsistit, ut no. uoluit gl. in cle. 2. de hære. dū inqt in uer. ex nūc, in fi. q̄ illa constō ad pterita extenditur quo ad nullitatem actus. sed nō respectu pœnæ, q̄ extrinsecus uenit, & illa gl. cōiter approbat̄. Ex quo inferri, ur̄ q̄ iura

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Al. Durū sit. Seq. Ias. in l. de quibus. in xv. col. ff. de leg. & in §. actiones, col. pe. insti. de act. Dec. in l. posthumo. in 2. lec. in 4. not. C. de contratab.

b ¶ Syl. Al. Requiritur. Accedat, q̄ exhæredatio illa facta in fraudem opitulari non debet, cogita.

c ¶ Syl. Al. Ista eēt. Idē pt. Ias. in l. multi. in fi. ff. de li. & posthu. vbi omnino vide.

d ¶ Consului. Cons. 359. & cons. 325.

e ¶ H. Gigas. Ale. Adde q̄ Bal. in d. rub. C. res inter ali. act. voluit, q̄ statutū irrogans infamiā alteri pro delicto alterius, vel pęnam corporalē, non valeat. tn̄ Ale. in d. l. sæpe ver. ex qua rōne. circa infamia tenuit contra Bal. cuius opinionē sequitur circa pœnam corporalem, & contra Bal. et in infamia, tenet idem Dec. j. in 2. lec. huius ca. nostri. in 2. col. ver. in gl. 4.

f ¶ Consuetudo. Bal. de pace Cōstantiæ. Io. de Ana. in c. sicut. de iud. Cæpol. cau sarum crimina. consi. 40. sed non valet vbi proceditur de iure, quidquid sit vbi procedit̄ de facto, vt per duces belli, & quosdam principes.

g ¶ H. Gigas. Potest. Dicas salua reuerentia tanti viri, q̄ opi. Fely. verior vr̄. nam Doctores concludunt hic, nō valere statutū, q̄ alter p delicto alterius corporaliter puniat̄. Nec obst. dicere, q̄ hic accedit consensus fideiussoris, qui se pacto adstrinxit, qa talis cōsensus nullius ē momēti, cū nemo sit dn̄s mēbrorū suorū, l. liber ho. ff. ad l. aqui. Nec dici pōt, q̄ authoritas consuetudinis det robur consensui fideiubētis, qa confirmat inualidū, vr̄ de nouo facere, l. j. & ibi gl. & Bal. C. de codicil. sed statutū hoc nō posset ex se inducere, vt l. ergo &c. & ppterea dico, q̄ inquantū Gl. in d. c. cū homo. 23. q. v. tenuit valere cōsuetudinē, q̄ fideiussor obligari possit ad pęnam corporalem, q̄ minus bene loquitur, & ad tex. in d. c. cum ho. dicas, q̄ ibi fideiussor fuit de facto punitus, vt eadem glo. sentit.

h ¶ In gl. Vide hic per Fely. in ver. in gl. dispendijs.

i ¶ Annullatio. Ale. consi. 30. nu. 23 lib. 4. & consi. 90 in fi lib. 7.

K ¶ Syl. Al. dicat̄ pęna. De hoc articulo vide p Ias. in l. nō dubium. in 3. not. C. de legi. & vide eundem Dec. in 2. lec. col. 3. & c. Ale. in l. 3. pōt. colū. 4. ff. de acq. hæ. Ias. in l. turpia. in 1. not. ff. de leg. j. Dom. in ca. fi. col. 4. de electio. & omnino Ale. in d. l. turpia. in 3. not. Cor. consi. 237. lib. 4.

l ¶ Syl. Al. Et licet hoc. Vide quæ dicit idem Dec. in c. intellecto. in 2. co. in fi. de iudicijs.

lura, q̃ prohibent extensionem fieri in pęnalibus, non vñr in anoullatione actus ꝑcedere, qua non tollit ius q̃sitũ. Et isto re spũ verificaẽ, & ꝑcedit opi. Io. Aod. in d. c. fi. de cle. in vj. in d. regula, odia. in fi. & Bal. in d. l. nemo martyres. in fi. Et istud intelligo, qñ act' annullaẽ ñ seruata solẽnitate. quo casu ꝓhibitio modificata est. Secus si ꝓhibitio esset ꝑcisa, & facta absolute in odiũ ꝑsonæ, put dictũ ẽ in primo casu. qa tunc extensio vẽ ꝓhibita, sicut in aliis iuribus pęnalibus, q̃ extendi ꝓhibenẽ, ꝑ ca, q̃ s. in primo casu dicta sunt. ¶ In gl. cõmẽdet. gl. exponit, id ẽ puniat. & Doc. sequunẽ, & istũ tex. cũ gl. ad hoc allegauit Alb. 20 in Dictionario, in ver. cõmẽdamus, † ꝙ cõmendare idẽ est, ꝙ punire. Sed ista expositio mihi nõ placet. qa verbũ, cõmẽdaẽ de se nõ importat punire, nec in aliquo loco hoc scriptũ reperiẽ. facit tex. in l. cõmẽdare. de verb. sig. in l. Lucius ff. depo. in l. si vero nõ remunerãdi. §. cũ qdã, ff. mã. cũ si. ut p Alb. in loco pal. Vñ hic, verbũ, cõmẽdet, dẽr coniungi cõ ver. dispẽdiis. Et ẽ sensus cõmẽdet dispẽdiis, id ẽ, patiaẽ dãnũ, vł dãno afficiaẽ, 21 & ẽ ornatus mod' loquẽdi. † In gl. ñ. prio Abb. instat, qñ statu 22 tũ afficiat ignorãtes. † Ex dictis eius pria ꝯclo est, ꝙ si ignorãtia sit absq; culpa excusaẽ, & euitat oẽm pęnã. facit tex. in ca. a. no. i. in 6. bo. tex. in l. Metrodorũ. ff. de pœ. & gl. no. in l. i ff. d recepta. in versi latrones. ad idẽ facit tex. in cap. apłicæ de cle. excõ. mi. in c. si vero, de sen. exc. in c. si vir. de cog. spi. Et ꝓbabiliter ignorãtia ẽt excusat, neq; lucro priuaẽ. l. fi. ff. d le. j. no. Ba. in l. auunculo. col. fi. ff. de cõd. sine cã. Et ſm istã cõclusionẽ. ꝙ ex ꝓbabili ignorãtia qs excusaẽ, in no. casu Ab. cõsuluit in ꝯs. 35. i. li. Ro. in ꝯs. 474. Io. de Ana. in ꝯs. 72. Sig. ꝯs. 132. in tertio dubio. Bar. in ꝯs. 16 col. pe. li. x. & Fede. de Se. in ꝯs. 13. cleric' ꝑcussit. & ꝙ tradit Nellus in 3. pte secũdi tẽp q. 83. in tracta. ban 23 nitorũ. ¶ † Secũda ꝯclo, ꝙ si ignorãs sit in lata culpa, puniẽ, sicut si eẽt in dolo in casibus, in qbus lata culpa dolo æqparaẽ, put est rẽ. l. ꝙ Nerua. ff depo. l. mulier. §. si hẽs. uer. sed etenim. 24 ff. ad Tre. l. j. § j. ff. si mẽ. fal. mo. dix. † Et iõ nõ excusaẽ ille, q ignorat illud, ꝙ cõiter oẽs sciunt. c. fi. j. q ma. accu po. l. sed & si pupillus §. ꝑcenbere ff. de inst. & in no. casu tradit Ro. in cõsi. 58. in 3. dub. in cõsi. 127. in fi. ¶ Tertia ꝯclo, si lata culpa nõ æqparaẽ dolo, nõ teneẽ de dolo, sed ꝑ modo culpę puniẽdus erit. 25 † Et inter alios casus, in qb' lata culpa dolo nõ æqparaẽ, duos 26 Abb. ponit hic. Prim', qñ in aliquo actu expłe dolus reqriẽ, a lata culpa nõ sufficit, a inducit tex. in c. si vero. el 2. de sen. exc. iuncto c. si qs suadente diabolo. 17. q. 4. & simpłr sequunẽ Mo. & fuit do. Bar. in l. ꝙ Nerua. col. 5. ff. depo. ꝑ tex. in l. j. in prin. iuncto §. si qs aũt. ff. ne vis fiat ei. & in l. 2. in prin. iuncto §. hac actione. ver. si publicanos. ff. vi bo. rap. & idẽ Bar. in l. j. §. ñ aũt. ff. si qs test. lib. & sequẽ Ale. ĩ ꝯs. 55. li. j. Sed aduertẽdũ est, qa primo text. in d. c. si uero. nõ vẽ ꝓbare, ꝙ Abb dr. qa nõ vẽ loq in lata culpa, cũ ibi esset ꝓbabilis ignorãtia, qa erat cleric' in ha 27 bitu laici. † & talis qs ee ꝑsumiẽ, qualis ex habitu iudicaẽ. l. itẽ apud Labeonẽ. §. si quis virgines. ff de iniu. Sũr iura, quæ allegat Bar. non vñr loqui in lata culpa. Scdo ꝯ Bar. & Ab. vẽ text. in d. l. j. §. hæc actio. ff. si men fal. mo dix. Et licet Barto. in d. l. ꝙ Nerua. coneẽ rñdere, ꝙ ibi illud sit ꝑ viam extensionis, qa iurisco. ita declarãdo viteri' ꝑcedit, hoc vẽ ꝯ illũ tex. vbi primo dr. ꝙ ñ teneẽ agrimẽsor d culpa, sed tñ de dolo, & reseruat latã culpã. ergo ñ vẽ ꝑ viã extẽsionis, vt Bar. dt, sed qa dolo ęqparaẽ, ut tex. ibi capłe dt. & sic vẽ tex. ibi, ꝙ licet dol' expresse, & ꝑcise reqraẽ, ut patet ibi ꝑ dictione, tm̃, nõ tñ lata culpa exclu diẽ. Tertio hic ꝯfirmatur, qa cũ lata culpa dolo æqpareẽ rẽr ex interpretatione passiua, ꝙ dr de dolo ẽt in lata culpa itelligiẽ, 28 ar. d. l. 1. §. lex Falcidia. ff. ad l. Fal † Scds casus, in quo lata culpa ñ b æqparaẽ dolo, ẽ qñ dolus tacite reqriẽ, b put est, qñ act' in ꝑsonã alterius poniẽ, put Ab. hic dt. & latius tradit Bart. in d. l. j. §. 29 ñ aũt. ff. si qs testa. liber. & Mod. simpłr sequunẽ. † Sed ꝯ hoc uẽ dictũ Bal. in l. 3. §. ꝙ ꝑtor. ff ne qs eũ. vbi inqt, ꝙ in statuto, quo cauẽ, ꝙ si qs aliquẽ ꝑcusserit, puniaẽ in centũ. dol' ñ reqriẽ ꝑ illũ tex. & idẽ Bal. in l. i actionibus. ĩ priu. ver. sed qd si statutũ dt. ff. de in lit. iurã. Pro ꝯcordia cõsiderandũ est, ꝙ statutũ dẽt intelligi ſm ius cõe, vt no. in c. cũ dilectus, de ꝯsue. in l. 2. C. d noxa. facit tex. in l. si qn C. de inoffi. test. Et iõ si statutũ in tali casu loquiẽ, in quo de iure cõi dolus reqraẽ, eodẽ mõ ẽt statutũ dẽr interpretari. Si vero pęna, q̃ à statuto imponiẽ rõne cul c pæ, ĩponi põt de iure cõi, tũc ẽt statutũ ꝑ culpa c intelligiẽ. Et ita Ang distinguit in l. 1. ff. de legi. in ver. itẽ q̃riẽ, si statutu. Vñ 30 ibi infert, † ꝙ si pœna decapitationis imponaẽ, dẽt subaudiri, d dũmõ dolo d fiat. allegat tex. in l. cũ aũt §. excipiẽ. el 1. in uers. capitalẽ. ff. de ędit. edic. Et idem no Bart. in d. l. 1. §. nõ autẽ. dũ inquit, ꝙ sunt quædã delicta, in quibus de iure nã dolus requi 31 ritur, vt in furto, vel falsitate. † vnde statutum de furto, vel falsi 32 tate intelligitur, ꝙ dolose fiat. † Ex qbus infertur, ꝙ statutum imponens pœnam mortis pro homicidio, intelligi debet dũ e modo ex dolo, & ex proposito committatur. e & ita expresse in statuto de homicidio tradit Bal. in l. data opera. col. 4. vers. item si statutum ꝑcise punit homicidium. C. q accusare. & idẽ

Bal. & Saly. in l. 2. C. de noxa. cũ ꝯcor. vt tradit Ale. in l. & si seuerior. C. de infa. & in ꝯs. cxl. vẽ in casu ꝓposito. col. 1. & in ꝯs. 144. post redditũ cõsiliũ. co. fi. e. li. Et ita de facto dt se rñdisse Pau. de Ca. in d. l. & si seuerior. & ꝑ singulari allegat illd dictũ Bal. ĩ d. l. data opera. & idẽ Pau. de Ca. in l. nemo. C. de epi. audi. ĩ l. 1. in prin. C. vbi senat. vel cla. & in l. fi. ff. de leg. in fi. & in ꝯs. 151. ĩ cã carceratorũ, ĩ prin. & idẽ Ang. ĩ l. is, q cũ telo. C. de sic. in fi. quẽ refert, & sequiẽ Fulg. in ꝯs. 134. vtsis denuncia. in fi. Et ſm istã conclone ẽt ꝯsuluit Car. in ꝯs. 44. ꝑ dño Christophoro, circa fi. ubi ad hoc ẽt allegat Io. And. qui hic dicit I regula, ꝑ possessore. col. 2. de re iu. in vj. in mer. & Bar. Veroñ. in cõs. 30. & in ꝯs. 31. Et ampliaẽ ista ꝯclo, si statutũ exciperet cãm defensionis, vt qa excipiat vnũ casum, ñ tñ ampliaẽ rẽa statuti quo minus intelligaẽ ſm ius cõe. s. dolo interueniente, vt no. voluit Car in c. lator. de ho. vbi Io. de Ana. in col. fi. in ver. 33 vlti. quæri Flo. † Prædicta cõclo de homicidio limitaẽ nõ ꝑcedere, f qñ statutũ loqueretẽ de homicidio qualitercunq; cõmisso: f qa tũc ẽt in homicidio absq; dolo cõmisso hẽret locũ pęna g statuti, g vt no. voluit Sal. in l. 2. col. 1. C. de noxa. & refert, & sequiẽ Ale in d. l. & si seuerior. C. de inf. Et hoc dcm̃ plerią; Mo. in variis locis simpłr sequunẽ. Sed tñ tẽperaẽ illa limitatio, vt ñ h includat homicidiũ cõmissum ex cã necessarię defensionis. h vt no. tradit do. Io. Bap. de S. Seue. in rep. l. oẽs populi. ff de iust. & iu. car. 29. in ver. quarto infert. Et ad superius dicta vidẽdũ est, ꝙ no. Bar. in l. iuste possidet, circa fi. ff. de ac. pos. & Are. ibi col. pe. opponit de d. l. 3. §. ꝙ ꝑtor ff ne qs eũ. & aẽr rñdet q̃ s. dcm̃ tit. Bar. in l. 1. §. nõ aũt. ff. si quis test. lib. & Abb. hic. dt ibi Are. ꝙ nõ uẽ dẽa, an statutũ loquaẽ in rẽ, vel in ꝑsonã. qa in effectu illa uidentur correlatiua, ut latius ipse deducit. Sed rñderi põt. si esset uerũ, cõsiderato eo, ꝙ in ꝯtia venit. Sed Bar. loqẽ, attento eo, ꝙ principaliter statutũ vẽ respicere. Et in simi casu hoc mõ ẽt distinguit Bar. in l. si qs pro eo. co. 3. ff. de fideiuss. & in auth. sacra puberũ. col. 3. C. si aduer. ven. & no. Car. in ꝯs. 34 9. in ti. de iureiu. cũ si. ¶ † Quarta ꝯclusio Abb. est, ꝙ si ignorãs fuit in leui, uel leuissima culpa, nõ puniẽ criãliter, ut uot. Cy. in l. data opera. C. q accu. Et hoc verũ, ubi ciuiliter puniri põt, arg. l. qui ędes. ff. de incen. rui. nau. aliàs secus. & tali casu procedit ꝙ no. Bart. in l. respiciendũ. in §. delinquunt. ff. de pę. ut pet eũ hic & Mod. sequuntur. Sed aduertendum est, quia Bart. in d. l. respiciendum. §. delinquunt. contra Cy. allegat illum tex. in d. l. qui ędes. qui parum facit, quia nõ vẽ, ꝙ ibi criãliter puniaẽ licet ciuiliter puniri nõ possit. qa illa cõmutatio in pęnã corporalẽ sit ibi accidentaliter, qñ non põt soluere ęstimationẽ dãni. & debet fieri de uoluntate creditoris. l. fi. vbi Bal. ff. de in ius voca. & tex. in l. respiciendum. §. delinquunt. ff. de pę. quẽ ibi no. Bar. uẽ ꝑcedere quis in illo casu ẽt ciuiliter agi potuisset. Vñ Bal. in l data opera. col. 4. uer. nunc de tertio. C. qui ac. dicit esse distinguendu, an sit culpa in faciendo, uel nõ faciẽdo, & sequiẽ Pau. de Ca. in l. j. ff de leg. Bal. in d. l. data. An. in c. fi. de his, q se occi. & idẽ Bal. in d. l j. ff. legi. dẽ iam facit inter leuẽ culpã, & leuissimã, & sequiẽ Bar. Vero. in cõsi. 42. cũ Petr'. col. pe. Et in isto casu ẽt aẽr distinguit Ang d. l. j. de leg. dicẽs, ꝙ ordinaria pœna nũqñ criãliter imponiẽ ꝑ culpa leui, uel leuissima. Secus ẽ in pœna extraordinaria, de qua loquiẽ tex. in d. §. delinquunt. & ita ẽt Bal. in l. in actionib ff. de in litẽ iurã. dicit illũ §. in pœna extraordinaria procedere. Et ista cõcordia probabilis uẽ, aliter ẽt concordando Cy. & Bar distinguit Sa- 35 ly in l. j. in fi. C. de sica. ¶ † An autem statutum addens pęnam i in facto damnato de iure communi liget ignorantem, i Ant. de But. hic late insistit in 4. col. in uer. ex his decidiẽ dubiũ, & finaliter

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Al. Nõ sufficit. Hoc idem repetit in l. in actionib. in gl. in verb. culpa. ff. de in lit. iur.

b ¶ Syl. Ald. Requiritur. Vide Ias. in l. j. in 3. col. ff. de legi.

c Culpa. Alex. in l. 1. §. 1. ne quis eum, qui in ius voc. Dec. in auth. qui rem. 4. C. de sacrosan. eccle.

d Dolo. Ale. in consi. cix. nu 5. lib. 1. Dec. in l. in actioni. nu. 10. de in lit. iuran.

e Syl. Al. committatur. Vide quæ scripsi ĩ. statuto Flo. 125. lib. 3. de pęna homicidium committentis, & Ias. in l. oibus in 7. col. in fi. versi. ex hoc inferre. ff. de in iusiurã. vbi omnino Dec. in gl. in ver. culpam. ver. in ea. gl. ibi, nec quantum ad corporalem.

f Qualitercunque cõmisso. Adde ꝙ cõtra hãc limitationẽ est decisio eiusdem Deci. in cons. 37. vbi consuluit, statutum Florentinum quo cauetur, ꝙ nullus magnus possit, vel audeat quoquo portare, seu tenere picta arma rebellium. intelligitur tñ ne liceat tenere talia arma dolose, & sic cõsuluit ꝑ quodam Petro de Puciis, qui habebat picta domi talia arma, ꝙ non deberet puniri, nisi probaretur, ꝙ dolose ea teneret.

g Syl. Ald. Statuti. Adde Ias. in l 2. §. ꝑtor ait. ff. qui satisd. cog. in l. in actionib. col. 7. ff. de in lit. in vbi uide omnino Dec. in gl. in ver. culpam. vbi reprobat.

h Syl. Al. Defensionis. Hoc negat sub dubio Ias. in l 2. § pretor ait. ff. q satis. co.

i Syl. Al. Ignorantem. Vide Dec. in c. ecclesia S. Mariæ. in 18. col. j. de consti. Io. Bap. de S. Seue. in d. l. j. col. 23. Fel. hic, col. 4. Io. Crot. in c. ut animarum. in gl. in ver. ignorantes. de consti. lib. vj.

Ealiter tenet, ꝙ non. & idē Do. post Io. An. in c. 2. colū. pe. in glo. verbo, statuta. co. ii. in vi. Contrariū uř voluisse Bar. post Cy. in l. 1. col. 8. ver. 2. q̄ro. C. de sum. Tri. cum simi. vt referunt Mod. hic. Et ista opi. verior[a] est de iure, licet alia æquior sit, ut concludit Ab. in c. à nobis. de sen. exc. col. pe. qa dicit ipse, ꝙ ignorātia non est ꝓbabilis, ex quo factū est dānatū, allegat bonū tex. in l. vulgaris. §. si quis es, ff. de fur. Sed rñ ille tex. parū facit,[b] qa ibi cōsideratŕ interesse ptis. iō veritas inspicitŕ. qđ esset aurū. Mod. hic arguunt, & vř sequi primā opi. ꝙ pp ignorātiā excuseŕ p tex. in c. si qs cū duab. in c. si qs cū matre. 33 q. vlt. sed illa iura de ignorātia nihil dīt. ¶ Scđo, qa constō, q̄ dēt extendi ad pterita ſm ea, q̄ hñr in c. fi. j. e. nō extēdiŕ rōne pœnæ, ne ignorās pœnā patiaŕ, vt p glo. in cle. 1. de hæ. Sed rñde, ꝙ in tali casu ignorātia est multū ꝓbabilis, cū ignorāti imputari nihil possit. secus in ꝓposito vř. vbi factū est reprobatū de iure cōi. Tertio, qa dū reus incurrit pœnā, ꝯcurrere vř q̄dam nālis obligatio ad pœnā,[c] d. l. Imperatoris. ff. de iure fisci & no. Bart. in l. ex hoc iure. col. fi. ff. de iusti. & iu. q̄ non cadit in ignorāte. Sed rñderi pt, ꝙ ex quo dat operā rei illicitę, reputaŕ ꝯsentire ēt in eo, qđ sequiŕ pter eius intentionem, ut patet in ca. fi. de ho. in vi. Quarto, qa respectu pœnæ vř lex noua, q̄ non ligat ignorātem. Sed dici pōt, ꝙ ista nouitas nō attēdiŕ in isto, qui operā pstat rei illicitę, vt dictū est. Vltimo allegaŕ tex. in l. eu qui. §. pe. ff. de iniu. Sed loquiŕ ibi, qñ vni iniuria fit ex psona alterius, quo casu animus iniuriantis simpľr inspiciŕ, vt declarat Bar. in l. diuus. ff. de sic. Et iō, ut Abb. dicit in d. c. à nobis. verior de iure vř opi. Bar. pro qua facit rō c. fi. de ho. in vi. ibi, cū potuerit cogitare, &c. Cū vnaqueq; ciuitas hēat ꝓpria statura, & a-

36 bundet in suo sensu, ut dř in c. utinam, 76. dist. † Et iura volūt, ꝙ in delictis locus delicti attendaŕ, auth. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. l. sacculari. in §. sunt q̄dam. ff. de ex or. cri. no. Bart. in d. l. j. C. de sum. Tri. Bal. in l. 2. in fi. C. de noxa. cū si. Et ꝓ ista ꝯclusio. facit tex. in l. si qs aliqd. §. q abortionis. ff. de pœ. in fin. & qđ

37 no. Bar in l. respiciendū. §. delinquunt. in fi. ff de pœn. ¶ † Principaliter Abb. ꝓsequiŕ, an ad hoc, ut cōstō liget indistincte, tps duorū mensiū attendaŕ. Et primo concludit,[d] ꝙ si tps sit determinatū, pcise illud attēdiŕ, adeo ꝙ si dicaŕ ex nūc, statim ligat, quantū ad hoc, vt actus sit nullus. sed nō respū pœnæ ut per gl. in cle. 2. de hæ. quā Car. & Imo. ibi sequunŕ. Mo. um

38 pľr hic, & do. An Sic. in consi. 14. col. fi. lib. j. † Et sic no. est, ꝙ dispositio facta simpľr non intelľr respū pœnæ q̄ odiosa est,[e] & an sim est gl. no in cle. 1. in uer. sanctā. de ui. & ho. cle. c. fi. in gl. fi. de pœ. facit. qđ de pœna no. Bar. dicit in l. in testō. la 1. ff. de ꝯdi. & de. Bal. in l. 1. io 9. q. C. de his, q̄ pœ. no. & qđ tradit Bald. in

39 l. cū pater certā, de leg. 2. ¶ † Scđo Abb. concludit, ꝙ cōstitutio inferioris à principe, statim ligat à die sciæ, & respū ignorantiū, tps arbitrariū est.[f] & idē uoluit Host. co. ti. in sum. §. aliqñ. Bar. in l. oēs populi. in 5. q de iust. & iu. & Pe. de Anc. in c. 12. q. prin. circa fi. in uer. hic ēt quæri pt. lib. 1. s. eo. ti. cum si. ut tra-

40 dunt Mod. hic, & idē Abb. in consi. 15. uř primo. lib 1. † Et adde, ꝙ sciā simpľr nō sufficit, sed ēt publicatio[g] requiriŕ, ut no. Bal. in l. unica. §. fi. per illū tex. C. de cadu. tol. Ang. in §. fi. circa fi. in auth. de nō eligen. Abb. in d. cōsi. 15. & no. in c. 1. j. de po-

41 stu. pla. & tradit Ale in cons. 39. uisis. in fi. lib. 3. ¶ † Tertio Ab. concludit, ꝙ constitutio principis ligat post duos menses, & etiam prius, si habita sit notitia,[h] ut p gl. in c. 2. de reb. ecc. non alie. in uerbo, hactenus. in 6. & Bar. in d. l. oēs populi, in 5. q. cū si. ut tradunt Mod. hic, & idē Abb. in c. 1. col. 2. de post. pla. ubi ad hoc ponderanit illū tex. in uer. si. sufficit. & uidetur idē uelle Fede. in cons. 112. factū tale est, iudex col. pe. Nec ob. ꝙ Ant. de Bui. uideatur tenere ꝯtrium hic, in 4. col. ibi, puto tñ de mēte iuris, dum inquit, quod imo ante duos menses constitutio principis non ligat etiam scientem, nisi hoc exprimaŕ, p text. in d. auth vt fac. no. consti. quia Mod. rñdent, ꝙ data sciā ante duos menses, frustra postea expectaŕ terminus duorū mēsiū, cuius euentus nihil operatur, ar. c. cū contingat. de offi. de leg. alia rñsio bñ ꝓcederet, psupposito pro constanti, ꝙ tps duorum mensium solum constitutum sit ad habendū scientiam. Sed istud fortasse uoluit negare Ant. de Bu. pro quo multum facit tex. quem ipse adducit in d. auth. dū in rub. & in text. dř constitutionem ualere post duos menses uř, ꝙ prius ante nō ualeat. & qa uř tps duorū mensium esse determinatū. ergo illud attendiŕ, ut s. in prima conclōne dcm̄ est. & qa si constitutio principis ligaret scientē añ duos menses data sciā, nō eēt dfia inter constōnes principis, & aliorū inferiorū. cuius contrariū Doc. cōiter dñt. & ista opi. vř de iure sustentabilis.[i] Non ob. tex. in d. c. 1. de post. pla. in uer. sufficit. quia non dicit simpľr de sciā, sed requiriŕ ꝙ sciat constitutionem solenniter editam, et publicè promulgatam. et ista satis includunt tps duo-

42 rum mensium, quod est à iure determinatum. ¶ † Quarta cōclō Abb est. ꝙ constitutio priuilegiatiua statim ligat, et idem tenet Bar. ī d. l. oēs populi. ī 5. q ī prin. et ī l. pen. C. de decu. li. 10. & ibi Bar. dt hoc esse quantu ad eū, in cuius præiudiciū tēdit. & ad hoc illū tex. pro singulari allegat Ro. in ꝯsi. 330. circa

43 primū, col. pe. † Sed quantū ad eū, in cuius fauorē cedit priuilegiū, sciā requiriŕ,[k] vt Abb. hic dt per tex. in c. j. versi. ex pte, de ꝯcesś. pb. vj. p quē tex. ita ēt tenet Car. in ꝓœ. cle. in ver. vniuersitati, in v. q. idē no. Bar. in l. fi. ff. de ꝯst. prin. ver. quæro, qū sit īterpretatio. vbi allegat tex. cū gl. in l. fi. C de consu. lib. 12. vbi ēt Bar. & no. Pau. de Ca. in ꝯsi. 11. in casu pñti. & in no. casu tradit Pet. de Anc. in ꝯsi. 159. pmitto. & in consi. 65. visis pūcto. cū si. vt tradūt Mod. hic, & Ale. in l. q absenti. ff. de acq pos. ubi pp hoc reprobat dcm̄ Bart. in l. fi. C. de sen. pas. Sed aduertendū est,[l] qa huic cōclusioni pcise aduersaŕ, qđ Bart. dicit in d. l. oēs populi. in d. v. q. in prin. dū ibi ꝯcludit, ꝙ statutū priuilegiatiuū, qđ ꝯ modu ꝯtinet, statim operaŕ suū effectū ad similitudinē legati. Ioā. de Imo. hic, in 2. col. ppendit de ista ꝯtrarietate, et

44 vř rñdere, † ꝙ aliud sit in priuilegio ꝯcesso p viā legis, vel statuti, & aliud, si p viā rescripti priuilegiū concedaŕ. & ad hoc facit, qa statuta æquiparantur vltimę volūtati, vt no. Bar. in l. j. C. de his, qbus vt indig. merito Bar. in d. l. oēs populi. arguit de legato ad statutū, in quo solū cōmodū continetur. Sed ista ꝯcordia nō satisfacit. qa si per viā rescripti, & priuilegij, notitia requiriŕ. ergo idē vř per viā legis. qa nā legis est, ꝙ sciā requiratur, ut hic. & iō melius accōmodantr distinctio, quā Car. tradit in d. proœ. cle. in ver. vniuersitatē, in q̄ō. vbi inquit, ꝙ priuilegiū ignorāti ꝓdest, sed non efficaciter, anteq̄ sciat. Nā statim ignorāti ius q̄riŕ, vt priuilegiū reuocari nō possit. sed cū effectu añ notitiā nō dř esse ius q̄sitū. & ita uerba dñi Car. declarati pnt. ¶ † Postremo instat Abb. quaľr ignorantia ꝓbeŕ, & cō-

45 clō vř, ꝙ p iurm ꝓbari possit,[m] vt p gl. in rīa, psumiŕ. de re. iu. in 6. in c. ꝓposuisti. 82. di. in c. innotuit. de elec. in c. statutū. de resc. in vi. in ver. ꝓpriū iurm, facit tex. in c. pastō. de exce. & in c. si vero. el 2. de sen. exc. in c. nulli. de elec. in 6. cū si. vt tradunt Mod. hic. & adde gl. quā ibi no. Bar. in l. atqui nā. §. cū me absente. ff. de neg. ge. & ad hoc facit, qa ignorātia pēdet ab aīo. ergo vř ꝙ iuro ꝓbari possit: qa ea, q̄ consistunt in aīo, pñt ꝓbari p iurm, gl. in §. aliæ. inst. de act. in c. significasti. el 1. de ho. facit gl. 2. in l. j. C. de sic. & isto casu iurm vř ꝓbatio lītima, vt late dixi in rub. de ꝓb. Et ista conclusio nō ita firmiter, & absolute ꝓcedit, sed tēperaŕ arbitrio iudicis, vt Abb. hic ꝯcludit. & idē in sīi Abb. tradit in c. ex rōne. de app. in 4. quæst. cū simi.

46 vt dixi ibi. † Et in hoc erit arbitrium iudicis, ut talis probatio per iuramentum non admittaŕ, nisi in subsidiū, qñ aliter probari non pōt, ut no. uoluit Car. in cle. 1. in 8. q. de ꝯsan. & affi. & simpľr Mod. hic sequuntur. adde Card. qui idē dt in cle. in ver. fi. in fi. de pœ. & ad hoc facit, qa vř ista probatio priuilegiata, & ꝯ ius cōe. & iō in subsidium admitti dēt, ut in simili dicit tex. no. in l. 2. §. diuus. el 1. ff. de iure fi. ibi, si verū aliter non inueniŕ. & quod no. Abb. in c. 1. de prob. cum simi. ut ibi dixi.

47 † Similiter arbitrari debet iudex, ꝙ talis probatio p iurm, non admittatur, qñ scientia à lege præsumitur, quia tunc nō sufficit

ADDITIONES.

a ¶ Verior. Idē Petrus Perticus in repe. l. j. C. de sum. Tri. Albe. in j. par. statuto. q. 15. & par. 3. q. j. Ias. d. l. j. & ibi Io. Bap. de S. Seuer. Henr. de Bottis, in trac. de Synodo, par. 3. art. 2. nu. 17. Et placet, nisi pœna esset valde excessiua. Adde Io. Crotū c. 1. super gl. in ver. ignorantes. eo. ti. in 6. Hier. Gra. consi. 49.

b Syl. Al. Facit. Vide Ias. in d. l. 1. in 1. lec. in 7. col. C. de sum. Tri. & in 2. lec. in v. so. col. 2.

c Syl. Ald. Ad pœnam. Vide j. in c. 1. in 1 lect. in 9. col. post prin. eo. tit.

d ¶ Concludit. De hac conclusione vide Ale. de Im. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iur. q. 8.

e Syl. Al. Odiosa est. Vide Fel. in c. cām q̄. col. 3. versi. limita primo. de rescrip. Dec. in c. 2. requisitis. de app. in consi. 26. col. fin.

f ¶ Arbitrarium est. Henr. de Bottis in tract. de Synodo. par. 3. ar 3.

g Publicatio. Barb. consi. 33. lib. 1.

h Syl. Ald. Notitia. Vide infra, eo. c. in 2. lect. col. 4.

i Sustētabilis. Tu dicas, ꝙ cōis opin. est uerior, vz ꝙ cōstō ligat hñtem sciam ipsius ante lapsum duorū mensiū. Nam tale tps constitutū est solum, vt ipsius legis habeatur notitia, ut probat tex. in d. auth. vt fac. nou. cōst. in prin. quare licet factæ sint leges, tñ non sunt cognitę. & idem probat ille text. in versi. cur. n. culpabimus eos. & in pluribus aliis locis illius tex. cum ergo ex tali causa sic appositus terminus duorū mensiū. ergo constitutio ligabit scientem antea: qa frustra expectaŕ tps. cuius euentus nihil operaŕ, vt inquit hic Fel. Præterea pro ista cōi opi. est tex. q in contrarium allegat in d. auth. in fal legato ver. cur. n. ponderando tex. ibi, dū dicit, ꝙ quis paulo post scriptā legē cā ignorās testm̄ fecerit, non ſm illam testm̄ valebit. ergo si illam sciuerit, vř tenuere tex. ꝙ testm̄ non valuisset. & hoc idē ꝓbat aperte ille text. in ver. nō. n. infringi. Nec ob. ille tex. iuncta rub. dū dicit, constōnem post duos menses valere, quia non propterea negatur ibid. ꝙ antea constitutio nō valeat, quo ad scientes ea. Præterea terminus duorū mensium, appositus est, vt constitutio innotescat oībus, vt in d. text probatur, & ex his stante manet cōis opi. quidquid dicant Anto. & Dec. hic. Gigas.

k Syl. Al. Requiritur. Ro. & alii in d. l. qui absenti. & Pe. de Anc. in cons. 164. visis. Dec. consi. 661.

l Syl. Al. Sed aduertendum est. Vide Ias. in l. fi. col. 9. de const. prin.

m ¶ Probari possit. Vide Ias. inst. de act. §. sed iste. col. 24. Bal. consi. 310. lib. j. Soci. reg. lxxii. Ab. in c. quoniam, de præsum. & vide ibi Fel. col. 2. & latius hic, 6. Ale. consi. 4. col. vi. lib. 2.

a cit iuꝛm,[a] vt no. Doct. in c. eos q. col. j. ĩ gl. de tẽ. or. & Mo. sim- pl'r seqnñ & ad hoc facit rña no. quã ponit Bar. in l. inter oẽs.
b §. recte. ff. de fur. φ ñ stat iuro, qñ ẽ ꝓsumptio[b] ꝯ iurãtẽ.[c] & hoc
c in terminis de ignorãtia tradit Alc. in ꝯ s. 71. videret, col. 1. li. j.
48 † Et id vbi esset aliqd publice notñ, qa sciã ꝓsumit. c. si. q ma. ac
49 cu. pos. nõ possit ignorãtia ꝓbari p iurm, vt no. Ro. ĩ ꝯ s. 481. pmis. in fi. & Abb in c. pastoralis. col. 2. de exce. † Et hoc intel- ligit, nisi agat de leui ꝓiudicio, qa tũc nõ obstãte ꝓsumptione recipit ꝓbatio p iurm, sm Ab. in c quosdã, circa fi. de ꝓsum. Vel nisi agat, φ pena cuitet, vt no Arc. de ĩ c. j. col. 4. in prin de accu. vbi allegat gl. ĩ c. 2. de tẽp. ord. in vj Cõtraoũ tn vr sentire Bar. in d. l. inter oẽs. §. recte. nisi dicat, φ Bar. loquat in his, q
50 de sui nã mala sunt, & ꝓhibita aĩs secus. † Sed si agat de ꝓiudi cio tertii, ñ sufficit ꝓbare ignorãtiã p iurm, vt no. Doct. in d. c. eos q. de tẽp. ord. allegat tex. in c. ex insinuatiõe de ꝓc. & Mo. hic sequunt. Sed hoc dictũ ñ vr sine dubio, qa ĩ c. nulli. de ele. in 6. in c. pastoralis. de exce. agit de ꝓiudicio tertii, & tñ suffi- cit iurm in simi. casib nisi dicat, φ ibi agat de leui ꝓiudicio,
51 vt s. dctm est. ¶ † Successiue Abb. colligit ex gl. vnũ aliũ mo-
d dũ ꝓbãdi ignorãtiã si abñtia ꝓbet a loco,[d] p quo est tex. & ibi Bal. in l. plane ff. de excu. tu. in d. c. si q. ioa. accu pos. & in l. tres fres. vbi Ang. ff. de pac & in l. Titius. §. Lucius. vbi Bal. & Doc. ff. de li. & post. & no. Bar. in l. is ꝑteriti. col. v. de ac. hæ. & tradit Ro. in consi. 55. ad discutiendũ ad fi. Ab. dt referẽdo Arch. in
52 c. φ dicitis. 16. di. † φ ad hoc, vt bãnũ liget, op' est, φ uadat per totã ciuitatẽ. sufficit tñ, φ in locis principalib. ciuitatis publi- cet sm Ab. hic, & idẽ Imo. hic, & no. Fede. in cõsi. 211. sup the mate ꝑmisso. col. fi. facit, φ no. gl. in cle. j. in ver. publice. de sep. cũ si. vt tradunt Mod. hic, nec aliter dicendũ est Archi. voluis- se in d. cap. quod dicitis. 21. dist.

ADDITIONES.

a ¶Ale. Iuramentum, adde Dec. in c. j. nu. 6. de post. præla. Ias. in §. aliq. insti. de act. col. 24. in 2. limi. vbi ad hoc plura alleg.
b ¶Præsumptio. Hip. Marsi. no. 435. & in rub. de prob. Alciat. in tract. præsum. reg. 3. prəsump. 13.
c ¶Syl. Ald. Contra iurantem. Idem Dec. in c. nouit. col. fi. de iudi.
d ¶S Al. Loco. De hoc vide Dec. in c. super literis. col. 4. & considera an suffi- ciat tñ allegare abñtiã, vt vr voluisse Spe. quis Bar. in l. is pôt velle. ff. de ac qui. hæ. videatur velle. φ sufficiat, φ probetur ad excludendã scietiã. de quo vide Ias. insti. de act. § rursus. col. j. & olim Dec. in consi. 64. col. 3. ad fi.

Secunda Lectura c. cognoscentes.

SVMMARIVM.

1. *Rei appellatione veniunt persona.*
2. *Damnum, & pœna differant.*
3. *Item damnum, & expensę. ibi, nu. 3.*
4. *Damnum non comprehendit furtum.*
   Nec fructus. ibi, nume. 5.
6. *Dictio, quoties, idem importat, quod semper, & de eius significatione.*
   Et quando pro pluribus vicibus accipiatur. ibi. nu. 7.
8. *Promittens præsentare aliquem toties quoties, qualiter teneatur.*
9. *Ius nouum quando dicatur statui.*
10. *Puniri non debet quis sine culpa.*
11. *Legis natura, quando sit futura respicere.*
12. *Statutum, vel consuetudo, qua quis inducatur ad delinquendum, nõ ualet.*
13. *Statutum, quòd spurij succedant, non valet.*
14. *Quod operatur propositum in proposito, operatur oppositum in opposito.*
15. *Contrariorum eadem est disciplina, & quando.*
16. *Statutum, quòd duo testes sufficiant in confectione testamenti, sufficient & in reuocatione.*
17. *Statutum, quòd solutio probetur solum per instrumentum, facit vt debitũ etiam probandum sit per instrumentum.*
18. *Contractus si sit bonæ fidei, erit bonæ fidei etiam distractus.*
19. *Donatio sicut nudo pacto perficitur, ita nudo pacto resoluitur.*
20. *Pignus sicut nudo consensu sine traditione constituatur, ita & resoluitur.*
21. *Statutum, vt vni pro alio infamia imponatur, non valet.*
22. *Pęna corporalis, & infamia æquiparantur.*
23. *Infamia pœna de iure positiuo est.*
24. *Statutum, quòd vnus pro alio puniatur, intelligitur de delicto commisso in territorio statuentium.*
25. *Statutum, quòd pater teneatur pro filio mercatore, non habet locum si fi- lius negocietur extra territorium.*
26. *Statutum, quòd vnus pro alio corporaliter puniatur, non valet, sed consue tudo sic. & ibi, nu. 27.*
28. *Sententia in causa criminali transit in rem iudicatam, si pars non appellat.*
29. *Renuntiare quis non potest defensionibus suis, ut morti subijciatur.*
30. *Annullatio actus, quando sit pęna.*
31. *Clausula decreti annullatiua ligat ignorantes.*
32. *Retractare quid significet.*
33. *Ignorans, an & quando excusetur à pęna.*
34. *Annullatio actus fit etiam contra ignorantem.*
35. *Statutum, quod allegari non possit ignorantia, valet. & ibi, nu. 50.*
36. *Dolus si quo casu requiratur, non sufficit lata culpa.*
37. *Dolus verus vbi exigitur, non sufficit præsumptio.*
38. *Dolus verus à præsumpto quomodo distinguatur.*
39. *Homicidium culpa etiam lata commissum, non punitur pęna homicidij.*
40. *Culpa leuissima non punitur criminaliter, secus in leui.*
41. *Tempus statutum intelligitur à die scientiæ.*
42. *Papa in beneficialibus, & spiritualibus liberam habet potestatem.*
43. *Retractare actum perfectum sine causa, in quo sit tertio ius quæsitum, an Princeps possit.*
44. *Publicatio legis, an sufficiat in curia Roma. & vbi facienda sit.*
45. *Testis assignans rationem, qua vicinus, probat.*
46. *Vicini qui dicantur.*
47. *Vicinitas locorum quæ dicatur.*
48. *Ignorantia, quando iuramento probetur.*
49. *Iuro alicuius si standũ sit, intelligitur, nisi qualitas personarum repugnet.*
51. *Iuramenti probatio quando admittat probationem in contrarium.*
52. *Iuramentum si pro plenaria probatione habeatur, non admittit probatio- nem in contrarium.*
53. *Ignorantia an probetur probata absentia.*

¶ In tex. ibi, cognoscẽtes, & j. quare iste modus loquẽdi repe- riat sępe numero ĩ decre. declarat Io. An. in c. à nobis, de iure pa. in prin. vbi dicit hic factũ fuisse pp illos, q erãt ĩ illo tpe, & studuerãt in antiqs cõpilatiõib. & pp gl. antiquas q allegabãt
1 ista principia. ¶ † In tex. ibi, rẽ q culpa caret, nã res hic accipit p psona, vt aĩs dixi, hic primo no. & no. Bal in l. j. ff. de sta. ho. cũ si. vt tradit And. Sic. hic, & in ꝯ s. 26. in 2. li. ¶ In tex. ibi, dãnũ id ẽ in pęnã. vt colligit ex seq & sic vr ꝓbari hic, φ appellatiõe
2 dãni pęna cõphendat. † Et hic uerũ ur largo mõ. ꝓpriè uero
a aliud ẽ pęna,[a] & aliud ẽ dãnũ. † Sicut aliud ẽ dãnũ, & aliud sunt
3 expẽsæ,[b] c. in nra. de iniur. † Sic ẽt appellatione dãni nõ uenit
b furtũ, ut no. Bal. in l. nauta. §. qcunq. p illũ tex. ff. nau. cau. cũ si.
4 ut Alc. tradit in l. 2. de dã. infe. & in cõs. 67 regsitis. li. 2. qd ꝯsi-
5 liũ repetitũ ẽ in ꝯ s. 20. li. v. † sic ẽt appellatione dãni nõ uẽiũt
6 fructus, ut no Bal ĩ ti. d pace Costã. ĩ uerbo. possessionis. ¶ † In tex ibi, quoties, ista dictio hic ur idẽ importare, φ sp. facit tex. in l. sicut suam'. ff. qb. mo. usus. amit. & no. Car. & Imo. hic, &
7 add Bar. ĩ l. cũ qcertarũ §. fi. de uer. ob. ubi † ingt, φ dictio, quo ties, p pluribus uicib. accipit noua cã superueniẽte. & bñ facit tex. ĩ l. j. §. j. uer. toties quoties. ff. si fa. fur. fecis dicat. & Isti. de eo, cui
8 liber. cã bo. addi. in §. in primis. in prin. † Et ex his And. Si. hic infert ad qõnẽ de illo, q ꝓmisit pñtare aliquẽ toties quoties op' fuerit. nã sm Ang. in l. si finita, ĩ prin. ff. de dã. infe. ur, φ so lũ bis pñtare teneat. Sed ꝯ õũ t3 ibi Io. d Imo. & ista op. uerior ẽ, ut Alc ibi cõcludit col. 2. & idẽ Alc. in ꝯ s. 45. qñ abũde, li.
9 2. ¶ † In tex. ibi, nouũ qd statuit. qñ ius nouũ statui dicat, not. Ang. in l. j. ff. φ qsq; iur. cũ si. vt tradit And. Sic. hic, & p gl. in c. gñali. de ele. in 6. in uerbo, de nouo. cũ si. ut tradit Alc. in rub. d
10 ope. no. nũ. col. fi. ¶ † Pr'o noto, φ sine culpa nõ ẽ qs puniẽd'. ut in rña, sine culpa. de re. iu. in 6. cũ si. & facit tex. 14. q. i. §. j. ibi, aĩa, q peccauerit, moriat. & uidebim' ĩ gl. à ꝯ õo sensu ꝓbatur hic, φ ille q ẽ ĩ culpa, dẽt puniri, ut ꝓbat expsse ĩ si hic. Et facit tex. in c. ut fame. de sen exc. & q fuit stult' ĩ culpa, erit lapiẽs in pęna, id ẽ, φ p pęnã efficiet sapiẽs, c. q ca. 18. dis Et in tñ diui- na iustitia ur hoc requirere, φ dñt Theologi, φ si pr est ĩ paradi so, gaudet uidere filiũ tn ĩferno, ut dñs Abb. refert in c. j. in pe. no. de post. ꝑla. & ad hoc facit, qa iustitia est, ĩdignari ꝯ malos
11 ex cęlo disciplinæ. ut dt 45. di. in c. uera. ¶ † Scdo no. φ nã legis
c est futura respicere. & hoc, nisi occasio delinquẽdi ꝑstet.[c] ut Ab. hoc dt. de quo ddm est, vt aĩs dixi hic in pr'o not. & adde φ qñ occasio delinquẽdi daret, φ nõ hẽat locũ futuris. ĩ nota- bili qõne tradit Do. in c. j. col. fi. uers qd si eps. de fil. ꝑsby. in 6. vbi cõcludit, φ si ꝯ stõ habilitat illegitimos ad bñficia, nõ ĩtel-
d ligit de futuris,[d] ne det m ã delinquẽdi. & facit text. notabilis
12 in c. ex pte. de ꝯ stit. † Et ibi Abb. in scdo no. dt, φ nõ vз cõsue-
13 tudo, nec ẽ statutũ, p φ inducat qs ad deliquẽdũ. † Et hac rõne cõcludit Fede. ĩ cõsi. 265. casus talis ẽ. nõ valere statutũ, φ filij
e spurij possint succedere.[e] de quo no. Bar. ĩ l. testi ĩ factio. ff. d tes. & late ibi Arc. insti. & ad ꝑdicta bñ faciunt q dixi in c. 1. col. 3.
14 de app. ¶ † Tertio no. sm Car. Imo. & And. Sic. hic, φ illud, qd operat ꝓpositũ in proposito, operatur oppositum in opposi- to. facit tex. in c hospiciolum. 32. distio. in fi. & in l. & si ꝯ tabu- las. ff. de vul. & pup. in l. fi. in prin. ff. de le. 3. facit tex in l. sm na
15 turam ff. de regu. iur. † Et no. Bal. per illum text. in l. pe. in fi. C. de sol. & hoc modo intelligitur, quod contrariorũ eadem sit disciplina,

ADDITIONES.

a ¶Pœna. Fran Rip. l. 3. de dam. infect.
b Expensæ. Alc. l. si tibi decem §. quædam. ff de par. & consi. 108.
c ¶S. Al. Præstetur De hoc vide eundem ĩ e. c. fi. per to. vbi habet hic materia.
d ¶Al. De futuris. Vide Ias. in l. at prætor. la j. in 2. col. ff. de iure iu.
e Syl. Ald. Succedere. Extat Perusii hoc statutum, super quo consuluit Bar. de Saly. φ non valeret, cuius consilium est apud me lib. 2. consi. j. in 1. dub. Con trarium ẽt consuluerunt fere oẽs Docto. Bon. vt habes in seq. consi. & vide Io. Bap. de S. Seue. in repeti. l. oẽs populi. ff. de iust. & iur. col. 41. ver. septimo quærit, Deci. in c. in præsentia. col. 16. infra, de proba.

a diſciplina,id eſt,per ɔ̄rium · effectum, vt no.Bar.in l.inter ſti-
pulãtẽ.§.ſacrã.de ver.ob.& hoc ꝓcedit, niſi eſſet eadẽ ratio in
vtroq; ɔ̄rio,quia tũc,ꝙ ſtatuiť in vno,habet locũ in alio, vt di
cit Bar.in d.§.ſacrã.& tradit Are.in rub de acq.pot.per gl.ĩ cle.
ſi.de app.in verbo,repulſio & facit, ꝙ no.Bal.in l.ſi.col pen.C.
16 de fidet.vbi tenet,† ꝙ ſi ex forma ſtatuti duo teſtes ſufficiunt in
cõfectione teſtamẽti, eodem mõ in reuocatione plures nõ erũt
neceſſarij.Et in ſimili no.Bal.in c.1.de reſt ſpol.cũ ſi.vt tradũt
Mod.in rub.de acq.poſ qb.addatis Pe.de Anc.in cõſi.301.ĩ q.
17 ubi ɔcludit,† ꝙ ſi ex forma ſtatuti ſolo debiti nõ põt probari,
b oĩſi p inſtrm,idem erit in ɔ̄rio.l.in debito.ᵇ † Et ſi ɔ̄ctus ſit bo-
18 næfidei,ẽt diſtractus erit bonæfidei.l.ab emptione.vbi Bart.&
19 Doc.ff.de pac.† Et ſicut hodie donatio nudo pacto perficiť ſic
ẽt nudo pacto reſoluitur , vt dñt gl & Doc.in d.l.ab emptore.
20 † Et ſicut pignus cõſtituitur ſolo cõſenſu abſq; traditiõe.l.j.ff.
de pig.ac.l.ſi tibi.§.pignora.cũ gl.ff de pac.ſic ẽt ſolo ɔ̄ſenſu re
ſoluiť.l.pe.C.de pig.Facit regula,nihil tam naturale,de reg.iu.
& in c.1.de reg.iur.& in l.j.& 2.C.qñ lice.ab emp diſcedere. &
in §.fi.inſt.qui.mod tol.obl.¶ In gl.1.dicẽdũ eſt, vt aľs dixi hic
in col.2.& adde primo,ꝙ ſicut nõ valet ſtatutũ,vt quis ꝑ alio
puniatur corporaliter , vt dictum fuit: ſic ẽt in pœna infamiæ,
21 qa non valet ſtatutũ,† ꝙ vni pro alio infamia imponať,vt no.
Bal.in rub.C.res inter alios acta,col.1.dicẽs pœnas corporales
infamiã per ſtatutũ innocentib.pro alienis delictis imponi nõ
22 poſſe,quia eſt ɔ̄ ius diuinũ.† Et ſic ſm Bal.pœna corporalis,&
pœna infamię æquiparanť.l.iuxta.vbi gl.ff de manu.vindic.l.
iſti quidẽ,verſ.ꝙ ſi dederit.ff.ꝙ me.cau. Ale.tñ reprobat hoc di
ctũ in l.ſæpe.col.6.ver.ſed aduerte.ff.de re iud.per tex.in l.qſqs.
C.ad l.Iul.maie.& in 6.q.1.in c. ſi quis cũ militib. vbi filijs pœ
na infamię imponiť ꝑ crĩe læſæ maieſtatis a patre cõmiſſo. et
ita Mod.ſequunť.1.diſt.in c.ius gñale.col 9.verſi. & inquantũ.
Sed aduertẽdũ eſt,qa ꝙ Alex.dicit,nõ bene probatur in iurib.
p̄allegatis,qa loquunť in caſu ſpãli, & tali caſu ẽt valeret ſtatu-
tũ,ꝙ pœna corporalis imponereť. & ꝓbať in d.l.quiſqs. & in
d.c.ſi qs cũ militib.dũ ibi dť , ꝙ filij paterno dẽrent puniri ſup-
plicio.ſed illis ex humanitate Imperatoris vita cõcediť.vñ nõ
23 mirũ ſi pœna infamiæ imponi põt,† qa ẽt pœna corporalis ĩ-
poni potuiſſet.Pro opi.tñ Alex.facit,quia pœna infamiæ vť in
ducta de iure poſitiuo,vt in l.1.ff.de his,q nõ infa.ergo vť,ꝙ va
leat ſtatutũ a ceſſante rõne Bal.facit tex.in§.fi.inſt.de iu.nat.&
ſicut valet ſtatutũ in pœna pecuniaria,vt quis pro alio punia
24 tus.ita vť valere in pœna infamiæ.¶ † Secũdo addo,ꝙ ĩ caſib.
in quib.valet ſtatutum,ꝙ vnus pro alio puniatur , tale ſtatutũ
intelliť de delicto cõmiſſo in territorio ſtatuentiũ vt no.Bar.in
trac.repreſaliarũ,in 1.q.prin.& Bald.in l.1.3.q.C. ne fil.pro pa.
25 ¶ † Et id ſtãte ſtatuto,ꝙ pť teneať pro filio mercatore , tale ſta-
tutũ non hẽt locum qn filius negociatus fuerit extra territo-
c riũ.ᶜ Et ita aľs conſuluerunt Maria.& Are.Do.Bar.refert.& ſe
d quiť in l.Modeſtinus.ff de exce.Sed tñ iſta concluſio vť dubi-
tabilis,cõſiderata vi,& proprietate verborum,q̃ attendiť ẽt in
mã odioſa,vt dixi in c.1.ſ.co.Nã dum ſtatutum diſponit, ꝙ pť
pro filio teneatur,in effectu pater loco filij obligatur,& ſm ꝓ-
prietatem uerborum intelligiť , ꝙ pater teneať in oĩb.caſib.in
quib.filius tenetur.ſed ita eſt filius pro delicto cõmiſſo ex̄ terri
torium conueniri poteſt in loco domicilij,& ĩ loco originis,
ſi ibi reperitur,vt no.in c.fi. de fo.cõp. ergo vť , ꝙ etiã tali caſu
26 pater teneať,quia abſolute ꝑ filio teneť.¶ † Tertio adde, ꝙ vt
aliàs dixi hic,col.2.verſi.& ex his,q̃ gl.dicit doc.cõiter tenent,
ꝙ licet non valeat ſtatutũ, qđ vnus ꝑ alio corporaliter punia-
e tur,ualet tñ cõſuetudo,ᵉſm gl.23.q.5.c.cum homo.in verbo,
ſuppliciũ . & ad illã gl. plura allegãt Mod.in c.legebať. col.1.de
maio.& obe.Sed ɔ̄ illam gl.arguunt Mod.hic,quia aut cõſue-
tudo eſt irrationabilis, & nõ debet valere,c.fi.de cõſuetudine.
Aut eſt rationabilis,ᶠ & pariter deberet valere ſtatutũ . Ad hoc
rñdeť,vt aliàs dixi,ꝙ illa gl.nõ facit dñam inter ſtatutũ,& con-
ſuetudinẽ.ſed ſolum in fine dicit valere de conſuetudine,ꝙ fi-
deiuſſor pro reo principali ad pœnã corporalẽ obligeť & tali
caſu illa gl.no negat quin ẽt ualeret ſtatutũ, qa regulariter a pa
ri ꝓcedunt cõſuetudo,& ſtatutũ, vt not.in l.de quib.ff.de legi.
27 † Et ſi dicatur doc.cõiter tenent non ualere ſtatutũ , ꝙ vnus ꝑ
alio pęna corporali puniať, ut no.Bal.in rub.C.res inter alios.
cũ ſi. Rñdeť,ꝙ Doc.loquunť qñ quis immediate abſque facto
ſuo eſſet obligatus,& tali caſu ẽt nõ ualeret cõſuetudo . Secus
eſt,qñ quis obligať pro alio tanquã fideiuſſor,quia valeret cõ-
ſuetudo,prout loquiť gl.in d.c.cũ homo. & tali caſu ẽt valeret
ſtatutum,vt ſ.dixi.Et rõ diuerſitatis manifeſta vť , quia in fide-
iuſſore concurrit voluntas ipſius,qui per ſtipulationẽ obligať.
l.blanditus.C.de fideiuſſ.Et iſta rõ ceſſat in eo qui immediate
ſine facto eius, & abſq; voluntate ſua a ſtatuto obligatur . Nec
ob.ſi dicatur, ꝙ uoluntas fideiuſſoris nõ attenditur in iſta pœ
na corporali, cũ quis nõ ſit dñs membrorum ſuorũ,l.ita uul-
neratus.ff.ad l.Aqui.& ita arguũt Mod in c.ius generale.1.diſ.
in fi.& fuit iſta rõ Bar.in l.ſi quis reum.in prin.ff.de cuſto.reo.
qa ẽt ad hoc rñdetur, ꝙ iſto caſu cũ uoluntate fideiuſſoris,au-
f ctoritas cõſuetudinis ᶠcõcurreret,ut alias dixi.† Et hic ulteri⁹
g cõprobať.qa uidemus , ꝙ ſententia in cã criminali trãſit in rẽ
28 judicatã,ſi pars non appellauit.l.1.in fi.ff.de qõ.l.diui fratres.ff.
29 de pę.† & tñ nõ põt pars renunciare defenſionib.ſuis, ut mor-
h ti ſubijciať,ʰ vt no Bar.in l.cuſtodias.ff.de pub.iud.facit tex.in
l.nõ tñ,ff.de ap.ſed trãſit in rẽ iud.cũ pars nõ appellauit,nõ ex
taciturnitate partis ſimpliciter , ſed quia cũ taciturnitate eius
auctoritas legis cõcurrit.nã licet quis nõ ſit dñs mẽbrorũ ſuo
i rũ.ipſa tñ reſpublica dña reputatur,& habet ptãtẽ,ⁱ vt no.Bar.
dicit in l.Titio cẽtum.§.Titio centum . el 2.in ver.tertia rõ eſt.
ff.de cõd.& dem. & idẽ Bar.in l.ſi quis reum.ff.de cuſtu.reor.
¶ In gl.in uerbo.diſpẽdijs.Abb.tractat, an annullatio actus di-
cať pœna.de quo dicendũ eſt ut aliàs late dixi hic, in 1.lec.col.
30 3.in gl.in uerb.diſpẽdijs.† Et addatis primo,ꝙ no.Bal.in c.ſuper
lr̃is.col.1.& 2.de reſc.ubi inquit. ꝙ annullatio actus qui gñaliť
ſit perm ſſus de iur.gen. eſt pęna.alle.l.ſenatus.ff de ɔ̄hẽ.emp.
& l.fi.C.de poſthu hær.inſt.Et hic qñ actus annullať rõne doli,
uel culpæ.ſed ſi ex defectu ſolennitatis actus nõ ualet,iſta nõ
eſt pœna,ſed defectus ꝓuidentiæ, & iſta diſtinctio Bal.latis con
firmať cũ his,ut aliàs dixi . Secundo adde An.Sic.in cõſi.17.co
lũ.pe.lib.1.alle.iſtã gl.ꝙ annullatio actus ſit pœna,qa pœna nõ
afficit ignorantes,ut ꝓbať hic, & in l.fi.C.de decre.ab ord.fac.
31 † Sed cẽſ decreti annullatiua afficit ẽt ignorãtes,ut actus redda
k tur nullus, c.1.uer.adijciebať.de cõcel.p̃bẽ.in 6.ergo uť,ꝙ an-
nullatio actus nõ ſit pœna.Sed põt rñderi , ꝙ non ſit pœna ita
odioſa quo minus afficiat ignorãtes, qa cã tollit lucrũ , & ius
q̃rendũ.Secus in alia pœna,q̃ tollit ius q̃ſitũ,& damnũ infert.
Quarto , & ultimo aduertẽdũ eſſet circa gl.dũ loquiť de retra
32 ctatiõib.† nã vť p̃ſupponere,ꝙ actus ualeret,& dẽrent retracta-
ri.id eſt reſcindi.l.retractare.C.ne ſi.rem quã vẽdi.euincat.li.x.
& in l.1.in prin.ff.ne de ſta.defu.u.not.in l.qui ſub p̃textu.C.de
trãſ.cũ ſi.quo caſu erat ius q̃ſitũ.ideo talis retractatio propter
uť pęna,qa tollit ius iam q̃ſitũ, nõ ſic uť in annullatiõe actus
33 facta a prin.& de hoc loquunť Doc.¶ † In gl ſi.primo Abb.ꝓ-
ſequiť an,& qñ ignorãs excuſeť a pęna,in quo addẽdũ ẽ prio-
ribus ſcriptis.Primo,dũ in prima concluſione dť ꝙ ſi ignorã
tia ſit abſq; culpa,excuſať,& euitat oẽm pęnã. in ɔ̄riũ uť text.
in c.in lectũ.34.q.1.ubi marito,q ignorauerit.& ſine aliqua cul
pa,cognouerit ſororẽ uxoris,pñia imponitur.Sed gl.ibi dicit,
ꝙ ad cautelã talis pñia iniungitur. ¶ Secundo adde ꝙ p̃dicta ɔ
cluſio intelligitur,ubi culpa conſiderať.Secus uť in caſib.in q-
bus ſine culpa qs,ſed ex cã puniri põt,qa nõ obſtãte probabili
ignorantia ex tali cã poterit puniri, & ita no.An dicit in l.1.in
prin.ff.ſi qs omiſ.cã teſt.¶ Tertio adde ꝙ cõcluſio p̃dicta ꝓce-
dit in dubio ſecus ſi conſtaret de mente legis,ꝙ uelit ignorãtẽ
34 cõprehẽdere hic† patet in annullatiõe actus,q̃ ẽt habet locũ ɔ̄
ignorãtẽ.c.1.§.adijciebať.de cõcel.p̃bẽ.in 6.& ꝑ gl.in cle 1.de
35 hære.† & qa ualeret ſtatutũ,ꝙ ignorantia allegari nõ poſſit, ut
not.Bald.in l.1.uer.ſed an ualeant.ff.de legi.per l.Diuus la 1.in
prin.

ADDITIONES.

a ¶Syl.Ald.Contrarium.Vide Doc.in rub.ff.de acqui poſſ.& addi.Deci.in l.ni
hil tam naturale.ff.de reg.iur.

b ¶In debito . Falſum eſt cum dicta ſtatuta intelliguntur quantum ad impediẽ
dam executionem.Sed poterit probari ſolutio per teſtes,& repeti, vt ꝑ Bar.
l.1.§.& parui,ꝙ vi aut clam.

c ¶Syl.Ald.Territorium . Et idẽ econuerſo in ſtatuto obligante filios pro pa-
tre fallit,vide Deci.conſi.359.& uide quæ ſcripſi in commen.ſtatu.Floren.
ſub rub qualiter pater pro filio conueniatur , & quæ ſcripſi ſuper a.ſtatu.de
ceſſantib & vide Deci.in l.poſthumo.in 4.no.in 2.lect.C.de contra.tab.in l.
ſi fugitiui in prin.C.de ſer.fug.

d ¶D.uar.l.Bartholomæus Soc.in d.l.Mode.Idem tenet Dec.in l.ſi de iur.om.
iud.& ita conſuluit conſi.359.& bene,quamuis hic contrarium ſentiat.

a ¶Syl.Al.Conſuetudo Seq.Bal.in l.neque.C.ne fil.pro pat.in c.cum breui.da
tureiur.col.3.in l.2.C.de conſti.Pe.de Anch.in rub de fideiuſſorib.vbi Imol.
Ro in conſi.15.Sal.in l.ad commentarienſem.C.de cuſt reo.

f ¶Conſuetudinis.Sed ꝙ hæc conſuetudo non ualeat, conſuluit Sylueſter Al-
dob.vt ipſe hic refert.

g ¶S l.Al Concurreret. Ego tamen contrarium conſului.ſ.conſuetudinem nõ
ualere,& per conſequens non præſtare talem auctoritatem.

h ¶Syl.Ald.Subijciatur.Idem Deci.in c.intrauit.col.pe.de prob.

i ¶Hiero.Gig Poteſtatem. In ſuperiori lect.huius cap.in apoſti.appoſita ſuper
uerbo,poteſt. tenui contra opi.Decij,ibi pro defenſione opi.Fel.nec dum ui-
deram dicta per Deci.hic,qui addit aliud fundamentum contra opi.Fel.ſed
ſalua eius reuerentia illud fundamentum mihi non uidetur ſtringere cõtra
Fel.& pro reſponſione dico, ꝙ ideo ſententia in caſu criminaliter tranſit in
rem iudicata ſi pars non appellat,quia non appellando , pars vť acquieſcere
ſententiæ.poterat n.delictum confiteri, & ex ſua confeſſione ueniebat dam-
nandus l.proinde ff.ad l.Aqui.Præterea non appellans eſt is,qui deliquit.ſed
in caſu noſtro fideiuſſor nullum delictum committit, & ſic puniri non debet
melius eſt n.impunitum relinqui facinus nocentis, quàm innocentem dam-
nari.l.abſentem.ff.de pę.& ex his apparet hoc fundamentum non obſtare.

k ¶Syl.Al Nullus.De hoc uide Deci.in c.cæterum, col.4 de reſcr.uer.ſecundo
principaliter.& poteſt eſſe ratio , quia ubi reperitur conſenſus partium non
operatur aliquid,ſed.in c.cum acceſſiſſent.col.14.de conſt.Deci.in c.a.olim.
col.2.de excep.

prin. ff. de fal. vbi Bar. hoc idẽ dicit. de quo dicendũ est, vt Ro. 36 tradidit ĩ l. de pupillo. §. nũciationẽ. de ope. no. nun. ¶ † In quãtum aũt Abb. concludit, ꝙ qñ ĩ aliquo casu dolus expresse requirit, nõ sufficiat lata culpa. de quo dixi in tertia concl. ĩ ver. prius. Et vltra ea, q̃ ibi dicta sunt ꝯ istã conclusionẽ, facit tex. in l. 1. in prin. ibi, si de malo, iũcto §. nõ aũt. ibi, sed culpa dolo ꝓxima dolũ repræsentat. ff. si quis testa. liber esse iussus fuerit. Et licet Bar. ibi, col. 1. reprehendere conetur, reprehensio sua ẽ diuinatiua, vt ẽt dixi declarando tex in l. 1. §. hæc actio. ff si men. fal. mo. dixe. & ꝯ conclusionẽ Abb. ẽt facit tex cũ glo. in l. 3. §. interdũ. de neg. gest. & in l. si mora. cũ glo. sol. ma. & ꝙ no. Are. ibi, post Pau. de Ca. in 3. no Pro ꝯclusione tñ Abb. facit, quod no. Ang. in l. si id, quod. §. doli mali. ff. de iur. om. iud. vbi inqt, 37 † ꝙ vbi uerus dolus reqrit, nõ sufficit ꝑsumptio. † Qñ distin- 38 guat verus dolus a ꝑsumpto, no. Alex. in consi. 110. vr primo. col. pe. li. 1. & concludendo distingui põt, vt tradit in d. l. 3 §. interdũ. de neg. ge. ꝙ in statutis, & in mã odiosa ꝓcedat cõclusio Abb. secus est in mã iuris cõis, q̃ odiosa nõ sit. ¶ Quarto adde, ꝙ dũ Abb. ꝯcludit, ꝙ ignorãs ex lata culpa nõ punit ĩ casib᷑, 39 in quibus lata culpa dolo nõ æquiparat: infert † ꝙ homicidiũ cõmissum culpa, ẽt lata, nõ punit pœna homicidij. qa tali casu a culpa nõ æqparat dolo. [a] l. in lege Corne ff. ad l. Cor. de sicar. & in statuto no. Bal. in l. data opera. colũ. 4. C. q accus. cũ si. vt late hic dixi, col. 5. ver. ꝓ cõcordia & latius hoc vr in cõs. 9. inter cõsil. impressa, ubi late cõsului. Et notandũ est, ꝙ Abb. dicit, licet qs nõ puniat de homicidio; de culpa tñ puniri debet, ſm qualitatẽ eius. facit tex. in l. lex Corne. in prin. cũ si. vt in cõs. ꝑalle. & ex dictis ibi hoc limitat, nisi homicidiũ cõmittat in actu licito, quia tunc nullo mõ punit c. lator. de homi. cũ si. ut hr ĩ d. cõs. vbi inducendo plura in cã mihi cõmissa cõsului, ꝙ ꝓ homicidio cõmisso in ludo pugnorum, ſm ꝯsuetudinẽ ꝑriæ, non b erat quis aliquo mõ puniẽdus. [b] Et ad ꝑdicta adde Pau. de Ca. in cõs. 192. in cã. Io. de Ana. in cõs. 63. Præsupposito. & ꝙ not. 40 Ang. Are. in versi. sciẽter, & dolose. in trac. males. ¶ † Vltim. adde dũ dixi, ꝙ culpa leuissima ñ punit criminaliter. secus est in leui. alle. Bal in l. 1. de leg. addatis, ꝙ Bal. idẽ tenet in l. data opera, C. q accus. & ibi hoc mõ cõcor. tex. in l. q ædes. & l. q fortuito. ff. de incen. rui. & idẽ Bal. tenet in l. 3. §. ꝙ prior. ff. ne quis eũ q & Io. de Ana. sequitur in c. si. de his, q n. occi. & idẽ Ang. in l. si vsus fructus. ff. de vsufr. Hæc ẽt distĩctio Abb. ꝓbabilis vr, declarãdo, vt Sal. tradit in l. 1. in fi. C. de sica. ¶ Secũdo Abb. principaliter ꝑsequit, an indistincte reqrat tps duorum mensiũ, ad hoc vt ꝯstõ liget. Et primo cõcludit, ꝙ si cõstitutio exprimat tẽpus, post cuius lapsum velit ligare, stãdũ est tempori determinato. alle. c. cũ singula. de ꝑben. in 6. ¶ Sed aduertẽdũ est, quia ille tex. loquitur qñ exprimit tps certũ a die scientiæ, ibi, intra mẽ- 41 sem, postq̃ ꝑsens constitutio peruenerit ad eosdẽ. † Idẽ tñ ur, c qñ statuitur tps simpliciter, quia a die scientiæ [c] intelligitur, vt habeat locũ pœna c. fin. cũ gl. j. ne cle. vel mon. Facit quod not. Abb. in c. nos quidem. col. 7. uers. unum tñ no. de testa & ĩ terminis no. Do. in c. seruus. 54. dist. in gl. 1. ad fi. & ibi dicit hoc ꝓcedere, nisi sciẽtia temporis exprimatur. qa tunc ꝑcise illud tẽpus attenditur, per tex. in c. statutum. de ꝑben. in 6. ibi dũ inqt, post mẽsem, a die, quo bñficiũ uacauerit, numerãdũ. & glo. ibi. & facit tex. in l. si in diẽ. in prin. ff. de cond. & dem. cum si ut dixi in c. super eo. el 2. de app. & vr Abb. hoc sentire, dum hic dicit stãdũ esse tẽpori determinato, & subiicit, ꝙ hoc intellr quãtũ ad retractationẽ actus, nõ aũt respectu pœnæ, quia absurdũ 42 esset ad pœnam ligare ignorantem. ¶ † Sed aduertẽdum est. nã quod dr de retractatione actus, ur habere locũ in beneficialibus, & in spiritualib. in quibus Papa liberam habet ꝑtãtẽ. c. 2. de ꝑben. in 6. & in cle. 1. in fi. ut lit. pen. Et no. Pau. de Ca. in cõsi. 280. primũ dubiũ. col. 2. cum si. ut dixi in c. q̃ in ecclesiarũ. col. 14. j. eo. & ita loqtur tex. in c. 3. §. adiiciebatur. de cõcess. præben. in 6. & in d. cle. 2. de hære. in uerbo, ex nunc. quã Abb. adducit hic. & tali casu ur, ꝙ ẽt respectu pœnæ ignorãs ligari possit. qa in beneficialibus, & spiritualibus nõ vr absurdũ, cũ ẽt sine cã Papa dñium auferre possit, ut no. Pau. de Ca. in consi. s̃. allega. ¶ Sed in alia mã nõ beneficiali maius dubiũ uidetur, in quo dicendum est primo, quãtũ ad annullationẽ actus à principio, 43 videtur ꝙ hoc fieri possit, quia tollitur ius quærendũ. † sed retractare actum ꝑfectum, in quo esset tertio ius quæsitum, non videtur, ꝙ fieri possit sine causa, ut not. Bar. in l. quæcunq;. C de fide instr. lib. x. cum simi. ut tradunt Moder. in d. c. quæ in ecclesiarum. & a fortiori non uidetur, ꝙ ignorans puniri possit si- 44 ne causa, iuxta not. in d. cap. quæ in ecclesiarum. ¶ † Secundo prioribus scriptis adde, dum in fin. Abb. concludit, ꝙ debet publicatio fieri in prouincia. & non sufficit, ꝙ facta sit in curia d Romana, per c. 1. de postu. præla. cum si. ut per eum. [d] nam Cardi. Alex. tenet contrarium in d. c. 1. de postu ꝑla. illud fuit ex ꝯtingẽtia facti. Nec ob. ꝙ absurdum uidetur, ꝙ publicatio facta in curia, ad loca valde remota extendatur. quia respondet, ꝙ illi, qui non habuerunt notitiam, erũt excusati. Et ita Car. Floren. dicit in proœmio cle. in ver. vniuersitati. In 4. q. Sed tñ dictũ Abb. defendi põt. & idẽ, quod Abb. tenet Imo. hic, col. 1. nisi esset cõsuetudo in ꝯtrium & mouet ratione Abb. qa ex quo ita statutum est, tex. in c. cui. de ꝑben. in 6. debet seruari de iure cano. quia ꝯtrium non reperitur, vt not. in c. 1. de ope. noui nu. Non ob. ꝙ illi. qui erunt remoti, excusati erũt, vt Car. Alex. dicit. quia cõsiderandum est, ꝙ aut erũt excusati allegãdo ignorantiã simpliciter absq; alia probatione, & tunc videtur, ꝙ publicatio facta Romæ non sufficit. & sic habes intentũ ſm intẽtionem Abb. Aut erunt excusati probando ignorantiã, prout loquit Car. Flo. in loco ꝑalle. & tunc idem esset, facta publicatione in prouincia: quia licet ꝑsumat notitia, ꝯtrium tñ probari põt, vt cõiter Doc. dicunt. ¶ Circa tertium membrum principale, dum Abb. concludit, ꝙ ex vicinitate locorum notitia ꝑsumatur est notandum, ꝙ vicinus præsumitur scire facta vici- 45 ni. Ex quo infert, ꝙ bona ratio est in teste, † qui interrogatus de cã scientiæ respondet, quia vicinus. vt no. Bar. in l. 1. ff. si cer. pe. & hic intelligitur in his, quæ cõiter cadũt in notitiam vicino- e rum. alias secus, [e] vt no. Bal. in l. cõuenticula. C. de epi. & cle, colum. 5 tenet idẽ Bal. in l. 1. in fi C de collu. detegen. facit, quod no. idẽ Bal. in l. qñ sorotẽ. C. de his quib. vt indi. & tradit Alex. in consi. 80 examinato. lib. 2. & in cõsi. 50. In causa, & late. li. 5. 46 † Et dũ Abb. loquit de vicinis, ẽt intelligit de illis, q ad uocem f audiri possunt, [f] ut per Bar. in l. si tertius. §. vicinus. ff. de aqu. plu. 47 arc. † Sed de uicinitate locorum Abb. distinguit in ca. quosdã. de præsump. & per gl. in c. fœlicis. in uer. uicinarum. de pœ. in 6. 48 cum si. vt tradũt Mod. in d. c. quosdã. ¶ † Postremo in vltimo membro Abb. prosequitur, qñ ignorantia iuramento probet. de quo dicendum est, ut dixi colu. 7. uer. postremo instat Abb. ¶ Et adde primo dum Abb. concludit arbitrariũ esse, qñ ignorantia probari posset per iuramentũ. nam ista conclusio non probatur in iuribus per eum allegatis, uidelicet in c. innotuit. cũ gl. de elec. quia gl. ibi absolute dicit, ꝙ ignorantia iurõ ꝓbatur. nec ẽt tex. in c. fi. de iureiu. videtur probare hoc, quia loqr de arbitrio dato iudici in deferendo iurm magis vni parti, q̃ alteri. Põt tñ dici. ꝙ ille tex. alle. in ar. & dictum Abb. iustificari ur ex eo, ꝙ iura uario modo loquuntur, arg l. 1. C. de iur. deli. 49 Et tale arbitrium regulari debet ſm ea. quæ alĩàs dixi. † Secundo adde, ꝙ in casibus, in quibus statur iuramento alicuius, in- g telligitur nisi qualitas personarũ aliud suaderet. [g] & alia indicia essent in contrarium, ut no. Bal. in l. 1. de collu. detegẽ. & il- 50 lud dictum Bal. sequit And. Sic. in cõs. 26. col. fi. lib. 2. † Tertio adde dum Moder. hic concludunt, ꝙ ignorantia non potest probari per iuramentum, quando statutum prohiberet ipsum ignorantiã allegare. quo casu valet statutum, ut no. Barto. in l. Diuus. la 1. ff. de fal. Bal. in l. 1. ff. de legi Abb. & Io. de Ana. in c. ad falsariorũ. de crimi. fal. Nam aduertendum est. quia si ignorantia nõ põt allegari, ergo videtur, ꝙ non possit probari aliquo modo. & si non potest probari testibus, multominus nõ poterit probari per iurm. & hoc indubitatum uidetur. Secundo in tali statuto considerãdum est, quia aut statutum uoluit punire factum sine dolo, & culpa, ex aliqua cã: quia vt supra dictum

ADDITIONES.

a Syl. Al. Dolo. Adde ad idẽ Hippo. in l. lege Cornelia. §. cum quidã. ff. ad l. Cor. de Sica. & ibi Anga. qui alle. l. pen. C. de custo. reo. & in l. pen. ff. de incen. rui. nau. quod quis capitaliter punitur etiam ex lata culpa, & Vide Ver. in consi. 30. col. 2. & in consi. 33. col. 2.

b ¶ Syl. Ald. Puniendus. Vide Vero. in repe. l. si fugitiui. C. de ser. fug. col. 4. in fi. cum seq. Ias. in l. in actionibus. col. 4. ff. de in lit. iur. col. 6. & idem Vero. in d. consi. 32. vbi dicit quanto tempore debeat relegari. & vide Cre. in sing. 149. mos puerorum. & ibi in addi. & vide quæ scripsi alias Florentiæ in simili casu. & ita consuluit Pe. de Anch. in consi. 272. iure stricto. Alex. cõsi. 107. Pro inuestigatione. col fi. lib. 2. Io. de Ana. in c. fœlicis. de tornea. An. Sic. in c. cum venerabilis. col. 5. de consue. in c. cum consuetudinis, col. 4. de consue. Hip. in repet. l. fi. C. de proba. in 6. q. in l. 1. nu. 201. ff. de sica. & hoc consilium, de quo meminit hic Deci. habetur in consi. x. per totum. seq. Marsi. in trac. malefi. in §. vlterius. col. pen.

c ¶ Scientiæ Faciunt quæ dicit Ias. in consi. 83. ꝙ forensis si per annum in loco manserit, præsumitur scire statuta.

d ¶ Syl. Al. Romana. Et hinc alias consului Ferrariæ, ꝙ regulæ de publicandis resignationibus non fit satisfactum per publicationem factam in curia. vide qa postea fuerunt impressa commentaria Lud. Gome. s̃. reg. cancel. ubi super regu prædicta, q. 9. attigit hanc materiam.

e ¶ Syl. Ald. Secus. Adde Doct. omnes in d. l. 1. & vide quæ add. Bar. ibi, & Fely. in c. literis. de præsump. Soc. consi. 197. in controuersiam. lib. 2. Alex. consi 36. col. 2. lib. 1.

f ¶ Syl. Al. Audiri possunt. Dicuntur tamen plerunque ex possibilitate conuersandi simul. Bal. in l. si tertius. in prin. ff. de aqua plu. arcẽ. in l. si vicinis. C. de æ. priu. Signo. in consi. 32. qui dicantur.

g ¶ Hier. Gig. Suaderet. Ideo qui semel periurus fuisset, non poterit solo iuro suo ignorantiam probare, quia ei iurm etiam in defectum semiplenæ probationis non defertur, vt dicit no. tex. in c. paruuli. 15. q. 5. & ibi gl. & no. in c. testium. de testib. nec etiam tale iurm esse sufficiens ad probandam ignorantiã in eo, qui facilius est ad iurandum. quia etiam illi in defectũ probationis non defertur, ut notab. dixit Bal. in l. qui sub conditione. ff. de condi. instit.

dictum est quando quis punitur de causa sine culpa, & tali casu valeret statutum cum subsistente, quia is non esset in dolo, neque in culpa. Aut statutum voluit punire factum ratione doli, vel culpæ, put vt in dubio, alio casu non apparente, & tunc statutum prohibens allegari ignorantiam, debet intelligi, quia ignorantia non possit allegari probando illam per iuramentum: non tamen vr excludi quominus contrarium possit probare per alias probationes legitimas. nam isto casu statutum satis operatur, & dummodo aliquid operetur, debet restringi quantum pôt, c. cum dilectus, de consuetu. Et per hoc rñdetur ad illud, quod dicunt Mod. quod tale statutum si intelligatur de ignorantia supina, prout Doc. videntur intelligere, erit statutum superfluum, quia intelligendo, quod excludatur iurm, non erit superfluum. Et dum Mod. ad iustificationem dicti statuti allegant tex. in c. vidua. de reg. vbi scientia præsumitur, ignorantia probari non pôt. rñdetur ad illum tex. quod ibi erat pro testo contra ius, quod nô valet. c. cum M. Ferrarien. & etiam ibi erant manifesta signa scientiæ. ¶ † Quarto adde, quod licet ignorantia probata sit per iuramentum, contrarium tñ per aduersarium probari pôt, vt no. Bar. in l. si cui. § eisdem. ff. de accu. & per gl. in c. eas. in ver. affectata, de temp. ord. in 6. cum si. vt per Mod. hic, & ad idem gl. in c. 1. in verb. caput. de frig. & malefi. & in c. quod autem. 27. qo. 7. in verb. probare. & no. Abb. in c. continebatur. de despon. imp. & in c. proposuisti, de prob. cum si. & late Alex. tradit in l. quod bona. §. qui damni. de dam. infe. & idem Alex. in consi. 114. in câ, & lite. libr. 4. & est gl. quam no. ibi Pau. & Alex. in l. 1. §. si habens. in verb. iudicio. ff. si ex nox. causa agatur. & idem not. Do. post Io. in c. statutum. §. cum vero, col. 4. versi. sed an contra iuramentum. de rescr. in 6. † Et ista conclusio limitatur non habere locum quando iuramentum hr pro plenaria probatione,[a] quia tunc præcise standum esset iuro, nec contrarium probari pôt, gl. no. in cle. 1. in ver. narramus, de proba. per tex. ibi. fidem plenariam. & legit Alex. in l. 1. §. si absens. & in d. §. qui dâni. col. 5. Secus tñ est, si dicatur iurm habeatur pro plena probatione, & sic vtatur positiuo. quia tunc contrarium probari potest, sm Alex. in côsi. 114. col. 3. Sed tñ videtur dicendum in côparatiuo, quia licet iurm habeatur pro plenaria probatione, contrarium bene poterit probari, contra gl. in d. cle. quæ mouetur per illum tex. qui loquitur in summo Pontifice, in quo speciale vr, propter singularem eius auctoritatem, ne de mendacio arguatur. & ita Are. dicit in l. si dno, in gl. fi. de ac qui. hær. alias ergo excepta persona summi Pontificis, secus videtur, quia licet per instrm fiat probatio manifesta, c. licet câm, de prob. contrarium tñ probari pôt, c. inter dilectos. c. cum Io. de fi. instru. & quod Are. dicit, rône confirmatur, quia dum iurm hr pro plenaria probatione satis operatur statutum, quia vr integrare iurm, quod non est legitima probatio. c. fi. quod met. cau. vnde nô debet vlterius interpretari, quia videatur excludere probationes in contrarium. ar. l. si quando, C. de inof. test. & c. cum dilectus. de consue. ¶ † Quinto, & ult. dum Moder. concludunt, quod probata iusta causa ignorantiæ, puta absentia a loco, tûc ignorantia probari potest per iuramentum alleg. Cald. in consi. 4. in ti. de sen. excom. & Card. in consi. 36. si est. in consi. 34. lite in Romana curia. nam considerandum est, quia probata absentia, videtur probata ignorantia etiam absque iuramento, c. fi. qui matri. accu. poss. & ponit Abb. hic, cum si. ut alias dixi. & ex his expedita sit hæc secunda decre.

ADDITIO.

a ¶ Probatio est. Vide Ias. in l. 1. §. si absens. ff. si ex nox câ agatur. Dec. in c. proposuisti. in 3. no. de prob. Alex. in consi. 112. col. 2. lib. 4. Aduerte tamen, quia mihi vr quod Deci. æquiuocet: verbû. n. plenaria, non est comparatiuû, sed positiuû, & si uerbû latinum non sit. di. n. comparatiue plenior probatio, nô plenaria.

SVMMARIVM.

1 *Extensio fit a similitudine rationis etiam in pœnalibus.*
2 *Extensio de stricta significatione ad latam facilius fit.*
3 *Statutum in electione habet locum in prouisione, & postulatione.*
4 *Extensio non fit in iure correctorio simul, & pœnali.*
5 *Extensio in materia correctoria fit quando ratio est expressa.*
Nisi materia sit etiam pœnalis. ibi. nu. 6.
7 *Aequiparata si duo sunt, statutum in vno, habet locum in alio.*
Si æquiparatio est facta in eadem materia. ibi. nu. 8.
Vel quando fit per modum regulæ. ibi. nu. 9.
10 *Expressum non dicitur quod virtualiter intelligitur.*
11 *Executum non potest peti pro interesse, si in instrumento habente executionem fuit promissum factum, & ibi de veritate.*
12 *Executum competit pro tacita stipulatione à lege subintellecta in instro dotis.*
13 *Expressa censentur quæ sunt de natura contractus.*
14 *Interesse dicitur tacitum in instrumento promissionis facti.*
15 *Connexorum idem est iudicium.*
16 *Connexum quod dicatur.*
17 *Statutum in principali habet locum in connexis.*
18 *Cohærentia iudicantur pariter sicut, & principale.*
19 *Vnitorum uniformis est dispositio.*
20 *Pactum super principali non porrigitur ad appendices.*
21 *Refutatio concessa super principali non porrigatur ad accessoria.*
22 *Testes qui admittuntur contra regulas iuris ad probandum delictum principale, non admittuntur ad probandum adminicula.*
23 *Argumentum à connexis quomodo procedat.*
24 *Similia sunt illa quæ sunt eiusdem iuris, & conditionis.*
25 *Simile dicitur quod non est idem formaliter, sed in effectu.*
26 *Similis gratia quæ dicatur.*
27 *Argumentum a simili valet.*
Etiam in delictis. nu. 28.
Etiam si in aliquibus sit dissimilitudo. nu. 29. 30. & 31.
32 *Similia non dicuntur ea quæ in plurib. diuersa sunt, quam conformia.*
33 *Comparatio literarum exigit omnimodam similitudinem.*
34 *Consuetudo fauorabilis est, & debet extendi.*
35 *Statuta, & consuetudines recipiunt interpretationem extensiuam.*
36 *Argumentum à simili non procedit, quando induceretur correctio iuris.*
Neque in simili per fictionê in statuto. nu. 37. Si statuti sit canonis côe. n. 38.
39 *Statutum loquens in casu vero, habet locum in ficto in materia iuris.*
40 *Statutum quòd verba statutorum intelligantur ad literam, facit, ut habeat locû argumentum à simili.*
Et tale statutum parum operatur. nu. 41.
42 *Statutum sola voluntate inductum non extenditur ad casus similes.*
43 *Statutum quod trahitur ad præterita non extenditur ad similia.*
Et est odiosum, & exorbitans. nu. 44.
45 *Argumentum à simili non habet locum in contractibus.*
Neque in pœnis. nu. 46.
Neque in præscriptionibus. nu. 47.
48 *Simile quod prius inspiciendum sit iuris communis, an statuti, vel consuetudinis.*

TRanslato. ¶ † Primo no. quod lex recipit extensionem à similitudine rônis. & hic sm Abb. etiam procedit in pœnalibus [a] per tex. in l. 2. ver. quid si curatores. ff. ad Tert. & in c. si postquam, cû gl. de ele. in 6. De argumento à simili videbimus post gl. hic. Quantû ad id, quod Abb. dicit de materia pœnali, aduertendû est,[b] quia primo tex. in d. l. 1. nô vr absolute hic probare, cû ibi facta sit extensio de tutore ad curatorem, qui largo modo pôt dici tutor. l. pater Seuerinâ. §. conditionû. de condi. & demon. † quo casu fit extensio de stricta significatione ad latam,[c] l. filiû habeo. ff. ad Ma. no. Ant. de Bu. in c. fi. de consue. in 1. fallentia, dum prosequitur materiam extensionis, & idem Do. in c. 2. de temp. or. in 6. Sic etiam tex. in d. c. si postquam. † vbi statutum in electione habet locum in prouisione, & postulatione, sm glo. ibi. hoc procedit, quia illa sunt æquiparata in c. 1. in princ. & in c. vt circa, eo. ti. in 6. & facit tex. hic. Vnde in dictis iurib. non probatur simpliciter, quod Abb. hic dicit, & idem Abb. tradit in c. fina. col. 2. de rescrip. Sed pro dicto eius est bo. text. in c. j. §. porro. in ti. quæ fuit prima causa be. amit.[d] & est gl. or. in l. si quis id, quod. ff. de iur. om. iud. cum concor. vt ibi tradit Alex. & ad idê est tex. quem ibi ponderauit Alex. in l. eum mulier. ff. so. ma. & plura ad hoc Ro. adducit in cons. 429. côsidero. in secundo dubio. Et Ang. Are. late insistit in §. ius aût ciuile. inst. de iu. na. in 6. ca. vbi ad hâc gl. 1a. cumulauit.[e] † Limitatur ista conclusio, nisi esset ius pœnale, & correctorium simul,[f] quia tunc extensio fieri non potest secundum gl. no. in cle. 2. uer. in eisdem, quem ad hoc allegauit Ant. de Bu. in d. c. fi. de consuetu. in materia extensionis, in prima fal. & Do. in c. 1. col. 2. de temp. or. in 6. Sed considerandum est, quia si ius correctoriû sit pœnale, & illa pœna non vr esse in consideratione, ex quo in solo iure correctorio extensio non admittitur, ut no. in auth. quas actiones. C. de sa. san. eccl. † Ad hoc breuiter dicendû est, quod immo etiâ in mâ correctoria fit extensio, qñ rô expressa reperitur,[g] ut no. p gl. in cle. 1. de ele. in uer. eligatur. no. in d. auth. quas actiones. in l. his solis. C. de reuo. dona. † Hoc fallit, qñ agitur de correctione, & etiam mâ pœnalis sit, quia non fit extensio, licet ratio sit expressa. & ita procedit gl. in d. cle. 1. de æta. & qua. quam hoc mô declarat Alex. in l. si constâte. in prin. col. 5. ver. 3. lîta. ff. so. ma. aliæ lîtationes colliguntur ex his, quæ tradit Mathesil. in suo tract. extensionis, & Ro. in auth. sisr. C. ad l. Fal. Imo. in l. si uero. §. de viro. ff. so. ma. & late prosequitur Ang. Are. qui oês refert in d. §. ius autê ciuî. ¶ † Secundo no. quod qñ duo sint æquiparata, statutum in vno, habet locû in alio,[h] vt Abb. hic dicit, per istum tex. & not. glo. &

ADDITIONES.

a ¶ Pœnalibus. Alberi. in prima par. stat. q. 104. Decius l. factum. §. in pœnalib. de reg. iur. Sed uide late Io. Crot. in l. si constante. ff. sol. ma.
b ¶ Syl. Al. Aduertendum est. Hoc idem dicit Io. Crot. in l. si constante. in 31. colum. ff. so. ma. in fi. vbi respondet pluribus modis.
c ¶ Syl. Al. Ad latam. Vide j. in 2. lec. & in c. ecclesia san. Mariæ. col. 7. j. eo.
d Syl. Al. Amitt. Responde ad hæc infra, vt j. in 9. lec. in 1. not.
e ¶ Syl. Ald. Cumulauit. Vide Dec. in l. factum §. in pœnalibus. col. 2. ff. de reg. iu. Ias. in l. cum quidam. in 3. col. ff. de lib. & posthu.
f ¶ Syl. Al. Simul. vide Io. Crot. in repe. l. si constante. ff. sol. ma. col. 32.
¶ Adde Ro. consi. 150. & Ias. consi. 28. lib. 1.
g Syl. Al. Repertitur. Adde Dec. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. in 7. col. j. eo.
h ¶ Ald. In alio. vide Ias. in l. si constante. in 5. col. ff. so. ma. & hanc conclusionem examinat ibi late Io. Crot. col. 26. in uers. secunda conclusio. & ibi ponit sex limitationes ad hanc regulam.

gl. & Bar. in l. ſi quis ſeruo perſuaſerit. C. de fur. Bar. in l. ſi cōſtā te. in 7. q. ff. ſol. ma. Et iſtā regulā ēt tradit Ant. de Bu. in d. c. fin. in 3. fall. facit tex. in l. j. §. lex fal. ff. ad leg. fal. vbi Bar. cū concor. vt ibi proſequiť Alex. Et adde Bal. qui facit iſtam regulam per illum tex. in auth. poſt fratres. la j. C. de legi. hære. Et ſm iſtā regulā arguit Ro. in conſi. 32. viſa municipali. in pe. col. & in cō-
18 ſi. 129. licet magna. † Prædicta concluſio limitatur procedere,
a qñ æquiparatio eſt facta in eadē mā. [a] aliàs ſecus, ſm Ant. de But. in d. c. ſi. in loco pᷓalleg. dicētē, ꝙ ita intelligiť gl. in reg. quę à iu
19 re. de reg. iur. in 6 in fi. † Secūdo, regula habet locū, qñ fuit fa-
b cta æquiparatio per modū regulæ. [b] aliàs ſecus, vt no. tradit Ma theſi. in tract. extenſionis, quē refert, & ſequiť Ang. Are. in d. §.
20 ius autē. col. 12. verſ. tertio fallit. ¶ † Tertio no. ſecundum Ant.
c de Bu. ꝙ illud connexum, quod virtualiter intelligiť, non dici eſſe expreſſum. [c] vñ illud non habebit executionem paratam, ſtante ſtatuto. [d] Ex quo inferť, ſecūdum eū hic. in quarto
21 no. ꝙ pro facto, † quod in inſtr̄o cōtineť. non poterit peti executio ad intereſſe, & ſequiť Io. de Imo. in 5. no. Et pro iſto dicto facit, quod dicit Bal. in l. legē. C. loc. & in l generalit. in vlti not.
22 C. de lac. ſan. ec. cū ſi. & late proſequunť Moder. hic. † In ꝯtrium ēt plura adducūt, & pᷓcertim dictum Bal. in l. ad probationem
d la. C. de prob. vbi inquit, ꝙ inſtrumentū dotis ēt habebit exe
e cutionem paratam pro tacita [e] ſtipulatione, q̄ a lege intelligiť. & idē Bal. in l. 1. §. & vt plenius. C. de rei vx. ac. cum ſi. vt tradit Alex. in l. iuris gen. §. quod ferè. ff. de pac. vbi dicit, ꝙ ita cōiter teneť. & ad idem bonum tex. in c. cum olim. in fi. j. de cenſi. & quod ibi Abb. poſt Ant. de But. cum ſi. vt late congerunt And. Sic. & Moder. hic, qui vñr tenere cōtra Ant. de Bu. & in termi
f nis contra dictum Bu. tenet Ro. in l. certi condictio. in princi.
g ff. ſi certum pet. [f] Mihi vť. ꝙ opi. Ant. de But. verior [g] ſit de iure. & moueor hac rōne, quia hoc ſtatutū eſt contra ius cōe. l. mi. nor viginti quinque ann. cui fideicōmiſſum. ff. de mino. ergo ſtricte debet intelligi. l. 3. §. hæc verba, & ꝙ ibi Bar. de neg. geſt. l. 1. §. hoc interdictum. & quod ibi Bar. ff. de fonte. Vnde cū loquať de inſtrumentu, videtur loqui de eo, de quo factū eſt inſtrumentum inter partes. & ita ſtatutū videtur tribuere executionē conuentioni partiū. ergo talis executio nō vť cōpetere p intereſſe. quia abſolute intereſſe dicitur prouenire ex diſpoſitione legis, & non ex conuentione contrahentium, vt no. dicit Bar. in l. cum ſtipulatus. de verb. ob. Confirmatur hoc, quia dum ſtatutum loquitur de inſtrumento, debet intelligi de eo quod immediate prouenit ex inſtrumento. ſed intereſſe non prouenit immediate ex inſtrumento, ſed a lege, licet ſit ex taci ta voluntate contrahentium, ſicut dť de iure accreſcēdi, vt no.
23 in l. ſi in teſtamento. ff. de vulg. & pup. † Et quia ea, quæ veniunt tacite ex natura contract°, hnr pro expreſſis per fictionē, vt pᷓbat in l. cum quid. ff. ſi cer. pe. ibi, pro cauto hť. & declarat Are ti. in l. 4. §. Cato. col. 13. de ver. ob. Et iō tale ſtatutum nō intelligiť de intereſſe, de quo vere nō eſt inſtr̄m. & quia ſtatutum vť
24 loqui de eo, quod eſt expreſſum in inſtr̄o. † vnde nō vť habere locum in intereſſe, quod tacitū dť, vt no. Bal. & Imo. in l. illud. ff. de acq. hær. & ad hoc bo tex. in l. 1. § ſi. ff de hær. inſt. quē ad hoc Are. in d. l. illud. adducit. ad idem tex. quē ibi no. Are. in l. ſicut certi. C. de teſta. mili. Non ob allegata in ꝯtrium, quia pᷓcedunt fauore dotis. Non ob. tex. in d. c. cum olim. quia ibi illud erat expreſſum in inſtr̄o. licet incidenter illud diceret, ſed ī ca-
25 ſu iſto nullo modo expreſſum fuit. ¶ † Quarto no. illud ad qd̄
h vulgariter iſte tex. allegať, ꝙ de cōnexis idē eſt iudicium. [h] & in c. quanto. de iud. & huc idem no. Bal. in l. quid ergo. §. ſufficit. per illum tex. ff. de conſ. iud. in. facit gl. in c. quia in tm̄. j. de pᷓb.
26 cum cōcor. late aggregatis per Mod. hic. † Quib° addatis primo quid dicať eſſe connexum. tradit Are. in cōſi. 19. diligenter. co lum. 12. Alex. in cōſ. 58. circa primū in fi. lib. 1. & Ant de Bu. & Imo. in c. cū inter. de te iud. Et de cōnexis dicit Bal. in l. ſi qs. in §. rationem. ff. de eden. ꝙ conſules mercatorū, & notariorū habent iuriſdōnem non ſolum in pertinentibus ad artem, ſed ēt in cōnexis. Et in no. quæſtione tradit Pau. de Ca. in l. cum vendente. C. vbi cauſ. fiſc. vbi refert ſe de facto habuiſſe in ciuitate Lucana. Et in ſimili caſu notat Ro. in conſi. 241. ad prædicto-
27 rū. circa fi. † Et ſtatutum in principali ad connexa porrigiť, vt no. Bal. in l. 3. §. ſed & ſi quid. ff. de neg. geſt. & per gl. in c. præterea. in gl. fi. de offi. dele. & in c. quia in tantum. de præb. & in ordinatis ad inuicem conceſſo vno, vel pᷓhibito. idem eſt ī alio connexo, vt no. Do. poſt Io. Mon. in c. ii. in prin. in gl. fi. circa fi. de app. in 6. Et de cōnexis no. Are. in d. cōſ. 29. Io. de Imo. in cō
18 ſi. 139. cū duob. ſeq. † Et ꝙ dictum eſt de connexis, idem eſt de cohærētijs, de quibus idē iudicať, quod de ipſo actu principa-
19 li. vt no. Bal. in c. propoſuit. in fi. de app. † Et vnitorum vniformis debet eſſe diſpoſitio, vt no. Ang. in l. ſed ſi plures. §. filio. p illum tex. ff. de uulg. & pup. Bal. in l. item ſi fundi. §. huic vicin°. per illum tex. ff. de vſuf. Prædicta, & ſimilia, quæ per Mod. referunt, non vñr ita ſimpliciter procedere. Nam in contrarium facit, quod no. Bal. per illum tex. in l. in his. §. manc. ff. ſolu. mat.

20 † vbi inquit, ꝙ pactum ſuper principali non porrigitur ad appendices. Et quod no. Bar per illum tex. in l. ſi. §. Lucius. ff. de cō
21 di. inde. † vbi reſtō cōceſſa ſuper principali, ad acceſſoria non
22 porrigiť. Et quod no. Bar. in l. in quæſt. in fi. ff. ad l. Iul. ma. † vbi illi, qui admittunť contra regulas iuris ad probandū delictum principale, non admittunť ad probandum adminicula, & ſeqtur Bal. in auth. ſi teſtis productus dicať. C. de teſt. ¶ Ex quibus dicendum vť, ꝙ ſuperius allegata nō habeāt locum in odioſis.
23 † & qñ aliquid ꝯ ius cōe cōcediť, vt ex pᷓdictis colligiť, & de argumento à ꝯnexis, qñ pᷓcedat, tradit Alb. in ver. arg. a cōnexis. ¶ In glo. fi. inſtat Abb. poſt alios, an, & qñ ar. a ſimili procedat.
24 † Et in primis ad intelligentiā pᷓſupponendū eſt, ꝙ ſimilia dñe
i illa quæ ſunt eiuſdem iuris, & cōdōnis, [i] vt no. Inn. in c. dilec. in
25 prin. de capel. mon † Et ſimile dť, ꝙ non eſt idem [k] formaliter,
k ſed in effectu, vt no. Bal. per illum tex. in l. q lib. in prin. de uulg. & pup. cū cōcor. ut ibi tradit Alex. & idem Alex. in l. Gallus. §. & quid ſi tm̄. col. 7. de lib. & poſth. Mod. in c. capitulum. col. 2. de reſcr. Et adde Pe. de Anch. in cōſ. 251. In qō. prædicta. ubi inquit, ꝙ ſimilia ſunt illa, q̄ regulanť p eādē rōnē, & ſimilitudo ē in diuerſis rebus eadē, uel ſiſis qualitas, ſm Bald in l. 1. col. pen. C. de fur. & idē Bal. in c. j. in prin. de cog ſcu & in l. de quibus. col. 13. uerſ. reſtat uidere. ff. de leg. ubi inqt, ꝙ ſimilitudo eſt in
26 diuerſis perſonis, cauſis, uel rebus una, uel quaſi eadem rō. † Et grátia dť ſimilis, qñ in effectu continet idē, qd̄ alia. licet clauſulæ excellentiores ſint in una, q̄ in alia, ut Do in c. pen. in x. not. de prob. in 6. Et ſimilia dñr, quorum termini ſunt pares. ut no. Bal. in cōſ. 199. In cauſa iſta. col. 2. lib. j. & in conſ. 199. In primis in ſecundo lib. Et iſta addenda ſunt ad ea, quæ dicūr Mod. hic.
27 † Eſt enim regulare, [l] ut arg. a ſimili procedat, l. non poſſunt. ff.
l de leg. cum concor. alle. in gl. hic, facit tex. in c. cum cauſis. j. de
28 re iud. in §. huic ſimile. inſti. man. † Et hoc etiam procedit ī delictis, ut dictū fuit in no. & tradit Bal. no. ī l j. C. de int. Alb. ī l. ſi
29 qs ñ dicā rapere. C. de epi. & cle. ī fi. col. ubi late hoc pᷓbat. † Et pᷓ
m cedit iſtud ar. licet ī oīb° nō ſit ſilitudo. [m] qa ſufficit, ꝙ ſilitudo ſit in

ADDITIONES.

n ¶Syl. Ald. Materia. Idem dicit Iaſ. in l. ſi conſtante. col. 5. ff. ſol. ma. ſi punctaliter eſt facta in caſu, de quo agitur. & vide ibi omnino Io. Cro. in 23. col. ver. prima conclu.
¶Adde Iaſ. in §. ex malef. cum ſeq. inſt. de ac. Alex. conſi. 171. nu. 3. lib. 7.

b ¶Ald Regulæ. Hoc idem dicit Io Cro. in d. l. ſi conſtante. col. 24. verſ. prima cōcluſio. late Iaſ. in l. 2. col. 4. de iureiur.

c ¶Expreſſum. An illud, quod reſultat, habeatur pro extenſo, vide hic per Fel. ver. ſed generaliter.
Adde Cur. Sen conſi. 48 ſed contra. Idem Cur. conſi. 49. Pe. de Anch in repet. c. 1 de conſti. Alex. conſi. 144. in fi. vide Deci. j. de prob. c. quoniam contra falſam. nu. 141 cum ſeq.

d ¶¶Syl Ald. Statuto. Vide Aret. in l. reos. §. cum in tabulis. in fi. ff. de duob. re. Barb. in repe. l. cum acutiſſimi. in 9. col. cum ſeq. verſ. & facit, dictum Guliel. de Cu. C. de fideicom. faciunt dicta per Iaſ. quæ omnino vide, in l. certi cōdictio. in prin. in 7. col. verſi. ſecunda quæſtio eſt ff. ſi certum peta. vbi multa allegat pro & contra.

e ¶Tacita. Idem Fel. hic. Deci. l. certum. ff. ſi certum pet. & bene quidem, qequid dicat Decius hic.

f ¶Syl. Al. Certum pet. Et ibi vide Iaſ. in 7. col. cum ſeq. & in §. fuerat. colum. 4. inſti. de act. & vide Gal. in l. 1. in prin. fol. 16 colum. 1. ff. de verbo. obliga. vbi omnino vide.

g ¶Hie. Gig. Verior. Adde eundem Deci. in l. cum quid, ie 3. not. ff. ſi certū peta. vbi uoluit, ꝙ ſtante ſtatuto de quo hic, id quod tacite continetur in inſtrumē to, non habebit executionem paratam. hoc tamen ſane intelligitur procedere, quando ſtatutum diceret, ꝙ id, quod eſt expreſſum in inſtrumento, habeat executionem paratam. iſto caſu videtur ſentire, ꝙ etiam tacite, quod in inſtrumento continetur, habebit paratam executionem.

h ¶Syl. Ald. Iudicium De hac regula vide latiſſime Marſi. in l. 1. §. di. Adr. ff. de quæſtio in 2. colū. & uid; quæ addidi ad l. ſi communem ſeruum. ff. quemad. ſer. amit. & vide late do. Io. Pel. in rub. ff. de of. eius Deci. in c. quanto. col. 2. de iudi. & omnino Iaſ. in l. ſed ſi plures. § ſi ff de vulga. & pup. in l. ſi ita ſcriptum. §. regul. col. 1. ff. de libe. & poſthu. bene facit, quod no. Ro in ſing. 351. Reueren do. Card.

i ¶Syl. Ald. Conditionis. Vide infra in ſecunda lect. col. fin. & quæ poſui in l. qd̄ Nerua. ff. depoſiti

k ¶Hie. Gig Idem. Adde, ꝙ licet ſimile non ſit idem, vt inquit Philoſophus, tamen ſimile propter omnimodam ſimilitudinem idem dicitur, licet non ſit, vt eſt tex. in l. quod Nerua, ff depoſi. vbi lata culpa dicitur dolus. & tamen dolus non eſt, vt inquit Bar. ibi, dicens, ꝙ idem eſt in operibus diuerſorum hominum, quæ propter omnimodam ſimilitudinem eędem dicuntur, vt in l. nemo eſt qui neſciat. ff. de diuer. reis. conſt.

l ¶Hie. Gig Regulare. Adde Fel. hic, & in c. præterea. in 3. col. j. de ſpōſalib. vbi ponit regulam cum octo fallentijs & vide de hoc argumento, à ſimili Cor. in conſ. 20. inci. Videtur, in prin. in 3. par. & in conſi. 100. incip. In cauſa. in 2. vol. & uide Soc in ſuis regulis, regula 407. vbi declarat quando argumētum à ſimili non corruat data diſſimilitudine.

m ¶Syl. Al. Similitudo. Alibi dicebat Iaſ. indiſtincte, ꝙ requirebatur ſimilitudo in caſu, de quo agebatur in l. ſtipulationes. §. ſi is qui duplam. in 3. col. in ſin. de ver. ob. Deci. ēt in rub. de prob. col. 7. in l. 1. col 6. C. de eden. in l. diem functo. in gl. in uer præſitum. verſ. 2. Bar. alle. ff de offic. aſſeſſ. & vide ad hoc omnino Deci. in c. conſtitutus. el 2. de app. & in rub. C. qui admit. col. 1. Et adde ꝙ arguitur aliquando de ſimilibus in genere, licet punctaliter non ſint ſimilia l. 1. & ibi gl. 1. circa medium. ff. de receptato.

a fi in eo respectu,ᵃ de quo agit, vt no. Abb. hic dicit, & idē Abb. in c. qualiter j. de accusa. Immo † q plus ē, ēt data aliqua dissimilitudine in eo, de quo q̄rit, nō tollitur ar. vt no. declarat d. Ab. in c. cōstitutus, p illū tex. j. de ap. Ad hoc est dictū Bal. in l. curatoris. col. 2. ver. 3. ꝯclusio. C. de neg. ge. † vbi inquit, q illud ē simile, q in aliquo habet dfiam. sed in plurimā habet cōuenientiā. facit tex. in l. q̄rit. ff. de sta. ho. & no. Bal. in l. humanitatis, C. de impu. col. j. & ita ēr dicit Ang. i l. de qb. col. 4. ver. t. ꝯ sołonē gl. ff. de legi. q attendat magis sile, ar. d. l. q̄rit, & no. Are. in l. ex facto. in 6. no. de vul. & pup. † Et iō vbi plures inueniunt dfiæ, q̄ cōcordātiæ, illa nō sunt silia, vt no. Pal. in l. t. in 2. no. C. de in. emphy. Et p hoc nō vr vera gl. in c. nō pt. in ver. curā. de p̄b. q̄ dicit, q n pt dici sile, vbi aliqua reperit dissimilitudo. & idē Ant. de Bu. in c. fi. de ꝯsue. in pe. part. vbi loquit de effectu consuetudinis, col. 4. ingt, q ar. a sili est debile, cū de facili dari possit dissimilitudo alle. Arc. 17. di. in c. relatū. & idē Alb. in ver. ar. in Dictionario, in ver. a rōne idētitatis dicēs, q ar. a sili est multum fallax,ᵇ qa oēs similitudines nō p̄cedūt a pari. alle. l. seruo inuito. ff. ad Treb. & dicit, q ois p̄bō est fortior arg. a simili,ᶜ p tex. in §. si vero nullus, in auth. de instr. cau. & fide ¶ † No. tñ vnum casum, in quo oimoda silitudo reqrit, videlicet in cōparatione lrarū,ᵈ vt est tex. in §. si quis igit, & ibi Ang. in prin. i aut. de inst. cau. & fide. † Et p̄cedit ēt illud arg. in ꝯsuetudine.ᵉ l. de qb. circa fi. ff. de leg. & no. Pau. de Ca. in cōsi. 159. in pñti. col. 2. Cōsuetudo. n. reputat fauorabilis, & debet attendi, vt no Anto. de Bu. in c. fi. col. fi. ver. ad quintū. de of. arch. & idē Bal. in l. de qb. col. 13. ver. no. q cōsuetudo. de legi. & idem Bal. in l. nō dubiū. col. t. C. de legi. vbi inquit, q statuta, † & cōsuetudines recipiūt interpretationē extēsiuā. alle. d. l. de qb. & idem Bal. in l. scimus, in prin. circa fi. C. de inof. test. dicēs, q cōsuetudo extendit sm ius, & rōnē, & Ro. in cōsi. 244. ad p̄dictorū in fi. ¶ † Limitat primo sm Abb. hic, vt tale ar. nō p̄cedat, qñ correctio iuris inducerec p notata in auth. quas actiones. C. de sa. san. ec. & idē Bal. dicit in c. inter cæteras. col. fi. ver. scias. j. de rest. Et rō vr manifesta, qa in correctoriis nō fit extēsio a similitudine rōnis, vt p gl. 10 d. auth. quas actiōes. Secus ergo esset dicendū in casib. in qb. pōt iuri ēt in mā correctoria, vt quia rō esset scripta in lege,ᶠ vel essent casus æquiparati, vt no. in d. auth. quas actiones. nā in talib. ēt p̄cederet ar. a simili, rōne p̄dicta. nec ēt procedit in casu l. 2. C. qñ prouo. vbi Bal. col. 2. Mod. in c. t. de re iudica. ¶ † Secūdo limitat tale ar. nō p̄cedere in statuto, q nō hēt locū in casu sili p fictionē, vt Abb. hic dicit, alle. Bar. vt per eum hic, & idē Bar. in l. j. §. hoc interdictū. ff. de son. no. Bald. in l. 2. §. volūtatem. in 2. no. ff. so. matr. in l. trāsigere. col. 4. ver. & facit ad qōnē. C. de trās. facit tex. in l. fi. C. de his, q ve. æta. impe. & q no. Abb. in c. graue. in 7. no. de p̄bē. cū si. vt tradit Alex. in l. j. §. lex falc. ff ad l. fal. in 3. no. l. adoptiuū. in prin. ff. de in ius voc. & in l. trāsigere. col. pe. C. de trās. & in cōsi. 52. perspectis. col. 3. li. 2. ¶ † Et ista ꝯclō p̄cedit, qñ statutū est ꝯ ius cōe. secus si esset statutū sm, vel p̄ter ius cōe, sm Imo. in d. l. j. §. lex falc. & in l. Gallus. §. & qd si tm. ff. de lib. & posth. ¶ † Similiter qñ statutū disponit ut mā iuris, in qua casus verus, & fictus æquiparant: statutum tūc ēt in casu ficto intelligit. Abb. per illū tex. in c. ad andiētiā. de cle. nō resi. facit tex. in l. Deo nobis. C. de epis. & cle. cū si. ut tradit Alex. in cōs. 179. viso p̄cessu. col. 4. lib. 5. ¶ † Tertio arg. a sili nō p̄cedit stāte statuto, q verba intelligant ad lram: qa lra est illa, q̄ legi p̄t, ut no. Bal. in l. 2. col. pe. C. de pa. q fi. dit. & Mod. sim p̄r sequunt. ¶ † Sed in ꝯrium facit, q no. Bar. in l. oēs ppli. col. pe. ver. vlt. q̄ritur, de iust. & iu. ubi ingt, q tale statutū parū operatur. facit, q no. Bal. in l. 1. §. his legib. ff. de ori. iur. ubi ingt p illū tex. q interpretatio est necessaria, & nulla ꝯstōne pōt p̄hiberi, & tale statutum non vr remouere interpretatione intrinsecā, vt no. Bal. in l. 3. in fi. C. de lib. p̄te. no. Alc. in cōsi. 80. uiso. co. 4. lib. j. & in cōsi. 50. uisis. eo lib. Vnde ꝯcludi pōt, q passiua interpretatio non excludatur, sed extensiua sic, & ita in terīs statuti Are tradit io cōs. 140. coegistis me. ¶ † Quarto nō hēt locū, qñ statutū mouetur sola uolūtate,ʰ ut no. Bal. in l. 3. in col. 2. uer. ea quo no. C. de iu. do. facit, q no. Bal. in c. 1. §. ad hoc, col. añpe. in ver. itē no. q ar. a sili, de pa. iur. fir. ubi inquit, q ar. a sili æquitatem ⁱ desiderat. Hoc q dūm est. pōt p̄cedere qñ statutū mouetur sola uolūtate, & ꝯ rōnem. als secus ur, qa in statutis est pro rōne uoluntas in his, q̄ sunt iuris positiui, ut no. Bal. in l. j. §. initiū. in prin. ff. de post. eum si. ¶ † Quinto nō arguitur a sim. qñ casus, in quo nr constitutio porrigitur ad p̄terita, quia non est æquū ut lex trahatur ad p̄terita. ita Bal. dicit in c. j. in ver. 4. no. in n. an maritus succe. uxo in bene. pro quo addo not. dictum Bar. in l. p̄tor ait la: §. etitq; hæc dria. in uer. & p hic posset determinari q st ui bo. raptor. ubi inquit q statutū, q hēt locum in p̄teritis casib. est odiosum, † qa exorbitans iure cōi, & iō dēt stricte interpretari. ¶ † Sexto no p̄cedit i ꝯclib. ut i, no. casu tradit Alex. in cōsi. 77. uisis dubitationib. col. 2. lib. 5. Contrarium no. Bal. per illum tex. in l. nominib. C. de ae. & obli. ¶ † Septimo in pœnis, quæ ipso iure ᵏ imponuntur, non proceditur de similib. ad similia, vt no. Bald. in l. de qb. col. 13. ver. restat videre. ff. de legi. ¶ † Octauo nō habet locū in p̄scriptione, q̄ est odiosa, vt per gl. in reg. odia, de reg. iur. in 6. no. Bar. in l. j. § si qs hoc interdicto, per gl. ibi. ff de iti. actuq; pri. & no. Inn & Doc. i c. audiris. de præsc. cū si. vt late ibi tradunt Mod. † Postremo Abb. dicit, q potius est recurrendū ad sile legis cōis, q̄ statuti. vel ꝯsuetudinis, vt per Bar. in l. de qb. col. 2. Et in hoc clarius ibi Ange. col. 4. ver. 1. ꝯ sol. gl. cōcludit, q primo debet attendi illud, q est magis simile, ar. l. q̄rit. ins de sta. ho. si æque sit sile, q benign⁹, & magis est rōnabile. ar. l. benignius. ff. eo. ti. de leg. Et data paritate in mā legis, sequimur legē. & in mā cōsuetudinis cōsuetudinē.ˡ qa in habētib. symbolu facilior est trāsitus. l. in rē. §. j ff. de rei vēd. & cū his in effectu cōcordat Ant. de Bu. in c. fi. de ꝯsue. in pe. parte. vbi loqmur de effectu ꝯsuetudinis, in 3. col. ver. sed est dubiū. & hic ēt late scribit Alb. in d. l. de quib. col. 7. vers. expeditis ꝯriis. & idem Albe. in d. l. non possunt. ff. de legi.

ADDITIONES.

a Respectu. Deci. in c. cum uenerabilis. j. de excep. in c. constitutus, nu. 1. de appella. in rub. C. qui admitti. Ias. in §. & harum. Insti. de actio. l. inter stipulantē. § sacram ff. de verb. obl.

b ¶Fallax. Pau. in l. fi. C. de inof. dona Cicero in Topicis, lib. 4. Io. Ger. in tract. de contract. propositio. 14. Ias. in l. de quibus. ff. de leg.

c ¶Syl. Al. A simili. Ang tamen in §. ius autem, in 13. col. inst. de iust. & iu. dicit q hoc argumentum est fortius argumento a contrario sensu.

d ¶Literarū. Adhuc, vt index arbitrabitur & Alé. consi. 73. nu. 8. 2. 10. lib. 3. decisio Neapo. de Afflict. 151.

e ¶Syl. Al. Consuetudine. Vide Ias. in auth. qui rem, in vlt. col. C. de sac. san. ecc. in l. de quibus, col. 3. de legibus.

f ¶Scripta in lege. Alex. in consi. 17. nu. 16. lib. 2. consi. 63. nu. 9. lib. 4. consi. 54. nu. 9. lib 7. Cur. senior consi. 44.

g Syl. Al. Ad literam. Adde quæ ponit Are. in l. Gallus. §. etiam si parente, in 2. casu. in 3. no. ff. de lib. & posth & vide Ias. in l. quamuis. col. 3 C. de impube.

h Syl. Ald. Voluntate. Faciunt quæ ponit Alc. in l. 3. in princip. in vlt. colu. & ibi Ias. ff. de acq. pos.

i ¶Aequitatem. Bal. in c. j. de allodio. in usu. feudo.

k ¶Ipso iure. And. Tiraquel. in repe. l. si unquam. uer. reuertatur. nu. 148.

l ¶Consuetudinem. Vide Deci. in 2. lec. colam. fi. bene facit, quod tradit Deci. in c. ea literis. col. 3. in 6. no. eo. ti.

S V M M A R I V M.

1 *Translatio denotat totalem transitum.*
2 *Transferre plus est, quàm concedere.*
3 *Traslatio totalis in spiritualib. fit ex sola dispositione sine traditione.*
4 *Sacerdotium accipitur pro quolibet sacramentu.*
5 *Sacerdos dicitur presbyter, epi, copus, & quilibet in sacris constitutus.*
6 *Ablatiui absoluti denotant conditionem, nisi cadant super certo. ibi. nu. 7.*
8 *Legis condendæ potestas est apud vicarium Christi.*
9 *Cardinales sede uacante non habent potestatem legis condendæ.*
10 *Extensio potest fieri in pœnalibus.*
11 *Aequiparatorum si quid in uno statuatur, censetur statutum in alio.*
12 *Limitatio ad l. cum prætor ff. de iud.*
13 *Consequentia debet necessario concludere.*
14 *Consequentia tollitur data instantia.*
15 *Probatio licet non concludat, satis est præsumptione iustificari.*
16 *Regulam habens pro se, dicitur esse certus.*
17 *Testes concordantur considerando, quòd eadem res fuerit successiue apud plures diuersis temporibus, uel per actus reiterationem.*
18 *Testium verba debent intelligi secundum communem usum loquendi.*
19 *Potestas a Deo principaliter fuit data Petro.*
20 *Paulus Apostolus quare secundum ritum curiæ ponatur à dextris.*
21 *Similium idem est iudicium.*
22 *Correlatiuorum eadem est dispositio.*
23 *Correlatiuorum natura cessat in pœna conuentionali.*
24 *Similia quæ dicantur.*
25 *Argumentum a simili non habet locum in pœna infamiæ.*
Item quando agitur de odio. ibi. nu. 26.
Item in statuto contra ius commune, ibi. nu. 27.
Habet tamen locum in consuetudine, ibi. nu. 28.

Secunda lectu. d. c. traslato.

¶ † In tex. ibi, translato.ᵃ istud verbū denotat totalē trāsitū, vt p gl. in c. lex est. 5. dist. dum ea ponit, transtulit, id est concessit. plus est. n. transferre, q̄ concedere, vt no. per gl. in c. 1. de cōmo. † Et iō translatus de vna ecclesia ad aliā, nihil retinet de priori. c. si quis translatus. 21. q. 2. & no Bal. per illum tex. in l. idem Vlpianus. ff de execu. tu. & tex. nostrum hic Alb. in Dictionario. in verbo, trāslato, exponit translato, id est, facto trāsitu, vel saltu. alle. l. j. in prin. & gl. ibi. ff. de iu. pa. † & ista totalis trāslatio in spiritualib. fit ex sola dispōne sine traditione, vt no. Inno. & Abb. post alios in c. inter cætera. de p̄b & Abb. in c. fi. de spon. duo. facit tex. in c. si tibi, de p̄ben. in 6. ¶ † In tex. ibi, sacerdotio, sm Io. An. post Abb. antiquum, sacerdotium hic accipitur pro quolibet

ADDITIO.

a ¶Traslato. De hoc uerbo uide eundem in regula non vult hæres. col. 1. de reg. iu. & q secus sit in uerbo, concedo, uide Ias. in l. 1. de consti. princ. Deci. in c. cum uenerabilis. in ult. no. de excep.

quolibet sacramēto in effectu, ꝑ suprema ptāte in administrādis sacramentis quæcūq; sit summo Pontifici, q summus sacerdos appellatur. 21. dist. in c. cleros. & tale sacerdotiū a Deo ꝓcessit, vt dr in auth. qūo opor. episc. in prin. Aliter vero sacer- 5 dos dr idē, † qđ presbyter. 21. dist. in c. cleros. hoc proprie stricte. sed largo mō appellatione sacerdotis veniunt oēs, qui in sacris sunt, vt no. Abb. in c. 1. de coha. cle. & mu. Et qñq; appellatione sacerdotū ēt ueniūt epi, ut no. Abb. in c. non pōt. in 3. no. de re iu- 6 di. ¶ † In tex. ibi, trāslato sacerdotio. hi. n. sunt ablatiui absolu- a ti, q de sui nā importāt cōdōnem.[a] l. a testōre. ubi Bar. ff. de cōdi. & de. l. ab emptione. vbi Bar. ff. de pac. Cal. in cōs. 1. de ver. 7 sig cū si. tn̄ hic nō faciūt condōnē. † quia cadunt super eo, ꝙ certū est. quo casu nō faciūt cōdōnē, vt no. tradit Bal. in l. 1. de 8 leg. 2. in 14. opp. ¶ † Circa istū tex. primo dū Abb. cōcludit ptātē legis ꝯdēdæ esse apud uicariū Christi, p̄sertim pp illa verba, quodcūq; ligaueris, ut hr 23. q. 1. in c. quodcūq;. nā dicta ver- b ba fm Abb. hic, intelligunt p̄cepto, uel statuto.[b] & idem Abb. in c. quāto. col. 3. post Inn. quē ibi refert. de ꝯsue. & idē Abb. in c. licet de euitāda. de ele. in 1. no. & in c. ꝓposuit. col. 3. de cōcessione pr̄ben. Aduerte tn̄, ꝙ illa uerba, quodcūq; &c. vñr solū recipere forū aīæ, dū dr ligatū erit, & in cœlis: & nō forū cōtētiosum, quod 9 agitar in terris. † Et adde, ꝙ illa ptās l. ꝯdēdæ est penes Papā, & nō apud Cardinales sede vacāte. clem. ne Roma. in prin. de electio. ¶ Ex isto tex. successiue colligunt p Abb. duo notabilia, 10 de qbus dicendū est, ut aliās dixi hic, primo no. prima lect. † Et adde primo dū Abb. in 1. no. dicit, ꝙ in pœnalibus pōt fieri extensio iura, q̄ ipse all. nō bn̄ ꝓbāt, ut dixi. Ego tn̄ ꝓ dicto Abb. allegaui tex. in c. 1. § porro, q̄ fuit prima cau. benefi. ami. Sed ad datis, ꝙ ad illū rñderi pōt tribus modis, ut tradit Io. de Imo. in l. si uero. § de uiro. col. 13. sol. ma. Secundo allegaui text. in l. cū mulier. vbi Alex. so. ma. Sed rñderi pōt, ꝙ loquit ille tex. qñ nō fuit expressa i l. & ita ēt Alex. ibi loquit. Et iō regula in ꝯtriū firmari pōt, ꝙ in pœnalibus nō debeat extensio fieri, prout Imo. cōcludit in d. § de viro. co. 13. vbi ad hoc plura inducit. & facit tex. in l. fi. C. de inter. ma. & circa hoc latius distinguit Math in trac. extēsionis, in pen. col & no. Abb. in c. perpendimus. co. 2. c de sen. excō. vbi inquit, ꝙ fit extensio in pœnalibus.[c] qa qñque maior pœna imponit pp frequentiā delicti. Et breuiter in hoc placet conclusio, quā ponit Ang Are. in § ius aūt. col. 21. insti. de iure nat. vbi cōcludit, ꝙ in hoc certa doctrina dati nō pōt. 11 sed singuli casus debēt considerari. ¶ † Secundo no. ꝙ qñ duo sunt æquiparata, statutū in vno habet locum in alio. de quo dicēdū est, vt aīs dixi hic, in prima lec. 1. no. Et adde, ꝙ tale argu. procedit, licet in illis æquiparatis dentur plures diuersitates, & instātiæ, vt no. tradit Are. per illū tex. in l ex facto. in prin. in 6. no. de vul. & pu. ¶ Tertio no. fm Ant. hic, in 4. no. & in pe. no. ꝙ ex eo, qūod dictū est, ꝙ statutū in vno habet locū in alio. li- 12 mitatio colligit ad regulā, q̄ dicit, † ꝙ vnius inclusio, alteri[e] exclusio est. l. cū pror. ff de iud. & in c. nonne. de presump. vt non habeat locum qñ ratione cōnexitatis inclusio facta sit. Et bene facit, quod no. Ant. in c. 1. in vltimo nota. de pac. Et ad dictam regulam plures alias limitationes tradunt Moder. in d. c. nonne, & dictis ibi addatis Salyc. in l. de crimine. in 1. oppo. C. qui 13 accu. ¶ † Quarto no. ꝙ consequentia debet necessario cōcludere. sic etiam dicit ipse, debet esse in probatione, quæ est cōsequētia actoris. c. in præsentia. de proba. facit tex. in l. nō hoc. C. vnde legi. & no Bald. in l. multis. C. de libe. causa. cum si. vt iste 14 dixi in præallegato c. in præsentia. † Et ad primum dictum, ꝙ consequentia debeat esse necessaria, facit illud vulgatum, ꝙ ad tollendum consequentiam sufficit dare instantiam. all. text. in l. creditori. de ope. no. nun in gl. pe. & ad idem gl. j. In ca. sicut d vrgeri. j. q. 1. cū sim. vt tradunt Mod.[d] in d. l. creditori. sed tamē Sal. in l. precibus. col. 2. de impu. dicit, ꝙ miseri Canonistæ, vt vtar verbis eius, ita dicunt ꝙ ad tollendam consequentiā suffi- e cit dare instantiā,[e] & ꝙ hoc sibi nunq̄ placuit, quia per casum specialem non debemus a cōmuni regula recedere. Et breuiter concludendum est. ꝙ sufficit. ꝙ consequentia, licet non sit necessaria, ex p̄sumptiōe iuris adiuuetur: sicut dr de probatio- 15 ne, quæ licet necessario non concludat, sufficit, † ꝙ fm p̄sumptionem iuris iustificet, & hr pro concludenti, vt no. Bal. i d. l. non hoc. in col. fin. C. vnde legi. cum plurib. si. vt dixi in d. c. in 16 præsentia. col. 3. † Et ideo satis est fundare intentionem ei9 fm regulam iuris, quia qui habet regulam pro se, dicitur certus. vt no. Bar. in l. quoties. ff. si quis cau. & idem Bar. in l. 2. colū. 1. ff. si quis in ius voca. non ier. vbi alleg. dictum Innoc. in ca. p̄terea. de dila. & hoc pro notabili dictū tradit Mathes. in no. 20. no. ꝙ sententia & isto casu bene procedit dictum Sal. quia ad tollen- f dum fundamentum,[f] quod fit in regula cōmuni, non sufficit dare instātiam simpliciter ad regulam, nisi detur specialiter in casu, de quo agit. prout inferius dicemus de arg. a simili. sed qñ nō esset regula, q̄ fundaret intētionem, haberet locum, qđ 17 no. per gl. in d. l. creditori. ¶ † In glo. 2. dum Abb. infert ad concordiam testiū. qñ fieri potest, considerando, ꝙ eadem res suc- g cessiue fuerit apud plures diuersis temporibus.[g] & in simi not. Bar. per gl. ibi, in l. operis. ff. loca. in prin. facit, quod not. Do. in c. 1. in prin de consti. cum si. ut per Mod. hic. & est regula, q̄ hr in c. cum tu. de testi. iuncto c. cum Ioannes. de fid. instr. vbi copia fit per reiterationem actus. & in tali materia not. loquitur Pe. de Anch. in consi. 486. licet pridie. col. 2. vbi concludit, ꝙ testes q deponunt aliquem fuisse infirmum die 12. mensis, concordant cū alijs, qui dicunt tali die fuisse sanū, distinguendo diem in mane, & in sero. Et plura similia de concordia testiū ponit Ro. in l. 1. in prin. ff. de ope. no. nun. in addi. in ver. in quātum Bar. hic, & ibi. tn̄ Ro. efficaciter arguit, ꝙ talis concordia 18 nullo mō fieri possit: † quia verba testium debent intelligi fm cōem vsum loquendi, vt no. Inn. in c. cum clamor. de testi. vt latius ibi per eum. Sed rñderi pōt illud esse verū, quantū ad ꝓbationē. secus est quantū ad tollēdā falsitatē. Est tamen notandū ꝙ talis concordia fieri debet, dūmodo verba manifeste nō repugnent, vt no. tradit Pe. de Anch. in cōsi. 297. visis articulis. et no. Bal. in d. c. cum tu. col. 2. & Ro. cōs. 301. in proposita cōsultatione. ¶ Et subijcit Abb. hic, ponderando plura verba, ex qui- 19 bus concludit datam fuisse ptatē Petro principaliter. † Et alleg. bonum tex. in c. ita dominus. 99. dist. ibi, vt beatissimo Petro omnium apostolorum summo principaliter collocare, & 21. dist. in c. nouo in prin. ibi, quia ipsi primo Pontificatus in ecclesia Dei datus est, dicente domino ad eum, tu es Petrus &c. & facit tex. in c. In illis. in fi. 80. distin. vbi dr, ꝙ inter apostolos par fuit institutio. sed unus præfuit omnibus. & facit, qđ hr in summa Pisana, in uerb. Papa. in primo casu summæ, vt tradūt Mod. hic, & idem Abb. in c. fi. col. fi. de cōfir. vti. uel inuti & bene facit tex. in ca. 1. 21. dist. vbi dr ꝙ Petro tradidit claues regni cœlorum pro omnibus, alijs. Et plures rationes ad probādum, ꝙ Petrus primatum habuerit inter apostolos, tradit Ioann. de Turre Cre. in summa eccl. in 2. libr. capitu 5. & 6. & in sequentibus ponuntur nonnullæ rationes in cōtrariū, q̄ cōfutantur. Et dum hic alleg. quod hr Matth. 18. quæcunq; ligaueritis. ibi alloquitur oēs apostolos. & ita vr, ꝙ data sit ptās oībus. Sed rñdetur, ꝙ licet data sit omnibus, non tn̄ æqualiter, quia Petro in primis, vt probatur in iuribus s. allega. & quare Petrus electus fuit in principem, & non Io. declarat Hiero. in li. 2. ꝯ Iouinianū. & Catholicon refert in uer. Petrus. Et ad prædicta videatis tex. no. in c. beati. 2. q. 7. vbi dr ꝙ Petrus, & Paulus æquales sunt meritis. hoc intelligitur quo ad Deum. sed in officio ma- 20 ior fuit Petrus, vt probatur in iurib. præallc. ¶ † Et quare Paulus fm consuetudinem ecclesiæ ponitur a dextris, quādo pingit cum Christo. & Petrus ponitur à sinistris, & idem est ī bul- h lis papalibus. videatis rationē.[h] quam ponit Spe. in libro, qui intitulatur Rationale diuinorum. in 7. lib. in ca. de euangelijs. col. fi. quem etiam refert Card. Alexan. in c. quamuis. 21. distinctio. ¶ Et dum Abb. postremo alle. glo. in c. per principalē. 10. quæstio. 3. uidendum est ad declarationem illius gloss. quod no. Card. in consi. 142. uidetur dicendum. & do. Abb. in ca. fin. col. fin. de confir. uti. uel inut. cum si. ut tradunt Mod. in c. quæ in eccle-

ADDITIONES.

a ¶Hie. Gig. Conditionem. Adde Soc. in l. Centurio col. 25. ff. de uul. & pup. Ias. in l. seruo legato. § si testator. col. pe. ff. de leg. 1. in rub. ff. sol. ma. ubi oēs Mod. & in testamentis inducunt conditionem etiam si cum eis sit dictio, ut, & dicitur conditio expressa. Deci. consi. 53. col. 2. consi. 89. col. 2. & in legib Deci. consi. 466. col. fi. & conditio dicitur expressa. Deci. consi. 582. col. 3. & nouam doctr. tradit Alc. in l. quærebatur. ff. de verbo. sig. & uide Deci. consi. 466. co. 18. limitatus per eum consi. 283. nu. 5. consi. 578. nu. 12.

¶Ald. Adde ꝙ ablatiui absoluti condōnē faciūt ēt si cū eis adijciatur dictio, ut, ita no. uoluit Bar. in l. sub cōdōne. col. 2. uers. uenio ad fm. ff. de solu. quē etiam refert, & sequitur idem Deci. in consi. 89. 2. col. uers. l. prima est. & in cōsi. 63 in 2. col. in uer. nam ista uerba, & utrobique dicit, ꝙ talis conditio quæ resultat ex ablatiuis absolutis, dicitur expressa. allegat Bar. in l. 1. col. fi. ff de cond. & dem. & alias dixit idem Dec. in consi. 11. in 8. col in ver. secūdo principaliter, quod ablatiui absoluti important formam.

b ¶Syl. Ald. Statuto. Declara vt ē. in c. 1. lect. in 2. nu. in 3. col. eo. ti.

c ¶Syl. Ald. In pœnalibus. De hac regula, an, & quando in pœnalib. licita sit extensio, uide eundem in l. factum suum, §. in pœnalibus. in 2. col. de reg. iu. Ias. in l. cum quidam. col. 3. de lib. & posth.

d ¶Moder. Scilicet Ias in l. si pro fundo. in fi. C. de transa. Cur. seni. consi. 2. n. 3.

e ¶Syl. Ald. Instantiam. Vide Ias in d. l. creditori. col. pen. ad fin. de ope. no. nun.

f ¶Syl. Al. Fundamentum. Vide omnino Abb. in c. constitutus in 3. no. de appe. vbi propter unam instantiam non est a cōi regula recedendum. in alia materia, sequitur Gabaula in l. Centurio. col. 36. in prin. ff. de uulg. & pup.

g ¶Syl. Ald. Temporibus. Vide Ias. in l. 1. col. 3. ff. ne quis eum, Dec. in l. pacta nouissima. in 1. no. C. de pac. vbi plene, & ibi dicit, quid attendatur, ubi est tāta contrarietas quæ iuuari non potest. plene per eundem in l. fi. C. de eden. in 3. no. & in consi. 11. col 2. vbi dicit, ꝙ ēt improprientur verba, ꝙ habet locū in contractib. vide quæ addidi ad Bar. in l. si tibi. in prin. ff. si cer. pe.

h ¶Syl. Ald. Rationem. Non fit hoc ad ostendēdam potestatem clauium, sed ministerium temporum ante & post dominicam passionem. tradunt Io. de Selua in trac. de benefi. in 5. q. primæ par. in 3. requisito. Ludo. Gome. in c. 1. de consti. lib. 6. nu. 37. & uidenda sunt quæ ponit Card. sancti Sixti. lib. 2. de ecclesia. nume. 13.

21 in eccleſiarum, in fi. co. ti. ¶ †In glo. fi. gl. arguit, ꝙ de ſimilib. ad ſimilia idem habendũ ſit iudicium. And. Sic. dicit, ꝙ iſte tex. nõ loquiť de ſimilibus, ſed de connexis, & certe hoc nõ ignorauit gl. quæ cũ miniſterio loquiť. & dicit, ꝙ arg. eſt, & in mã duæ cõcluſiones colliguntur. ¶ Prima eſt, ꝙ de cõnexis idem ſit iudicium: ſecunda, qđ de ſimilib. ad ſimilia arg. valet. Circa primã plura addidit vltra ea, quæ tradunt Mod. hic, vt patet in 4. not. & vlterius addatis tex. in l. Lucius Titius. §. Paulus rñdet. & ibi Bar. no. illum tex. à ꝯrio ſenſu. ff. de admi. tu. & tradit Aret. in l.

22 Gallus. §. & quid ſi tñ col. 3. de lib. & poſth. ¶ †Et ad hoc facit, ꝙ dĩ de correlatiuis, ꝙ ſtatutum in vno babet locũ in alio, ēt quo ad pœnã. no Bar. in l. fi. C. de indic. vid. col. & in l. fin. ff. de accept cum ſi. ut late congerũt Mod. ſ. in proœ. in ſupraſcrip.

23 ibi, Doctoribus, & ſcholaribus. † Et ibi dictis adde ſingulariter

a illud non babere locum in pœna conuentionali,[a] quia ſi appoſita ſit in contractu in perſona uenditoris, non haberet locum in emptore. de quo nihil dictum fuit, vt no. Bal. dicit in c. 1. qualiter dñs prop. feu. priue. in princip. quia ſm eum, nõ debemus conuentionem extendere. alleg. l. fideiuſſores. §. pro Aurelio ff. de fideiuſ. & ꝙ dictum eſt de connexis, intelligitur qñ ueniũt acceſſorie. aliàs ſecus prout Are. diſtinguit in d. §. & qd

24 ſi tantum. col. 4. ¶ †Circa ſecundam cõcluſionem primo notandum eſt quæ dicantur ſimilia, ut aliàs late dixi col. 3. in gl. fi. in lect. & addatis Bal. in l. neque. ff. de legi. ubi inquit quod illa

b ſunt ſimilia, quorum diuerſi ſunt termini, & una eſt ratio.[b] & idem Bal. in l. illud, col. 2. uerſi. item no. C. de ſac. ſan. ecc. dicit, ꝙ illa dicuntur ſimilia, in quibus eſt eadem, uel maior ratio, & ſecundum Bal. hic, col. 1. in fi. eſt ſimilitudo paritas rationis diuerſis terminis. & idem Bal. in c. inter cæteras. col. fi. de reſcr. & no. And. Sic. in cõſi. 50. col. 4. lib 4. & idem Bal. in c. cum ſpeciali. col. 1. de appe. dicens, ꝙ illa dicuntur ſimilia, inter quæ ratio diuerſitatis reddi nõ poteſt. Et ibi no. dicit, ꝙ ad iudicem pertinet iudicare, & declarare, ꝙ aliqđ dicatur eſſe ſimile, & à mala aſſimilatione iudicis appellari poteſt. ¶ Secundo notandũ eſt, qñ habeat locum arg. à ſimili. de quo dicẽdum eſt, ut ſcripſi.

25 †Et adde primo, ꝙ ar. à ſimili non habet locum in pœna infa-

c miæ,[c] ut no. Bal. dicit per gl. ibi, in uerbo, contrariæ. in l. furti. §.

26 fi. in fi. ff. de his, qui no. infa. †Et qñ agitur de officio odioſo, nõ fit extenſio de ſimilibus ad ſimilia, ut no. Bal. in l. ſi cum dotem, in prin. circa fi. ff. ſo. ma. ubi alle. tex. notabilem in l. fi. C. de in-

27 terdic. mat. †Et in ſtatu ꝯ ius cõmune, non fit extenſio de ſimilibus ad ſimilia. & Alex. tradit in conſ. 76. uiſis dilationibus. colum. 3. lib. 5. & ibi Alex. in 2. col. cõcludit, ꝙ diſpoſitio, quę loquiť de ꝯctu, non extendatur ad alium contractum ſimilẽ. Et ita aliàs allegaui illud conſilium in ꝯriũ, tñ allegaui Bald. in l. nominib. per illum tex. C. de actio. & obl. nunc vero reſoluendo concludendum eſt, ꝙ diſpoſitio l. quæ de contractu loqtur,

d etiam in ſimilibus videtur habere locum. qa natura legis[d] eſt, vt procedatur de ſimilibus ad ſimilia, l. nõ poſſunt. de legi. Sed diſpoſito contrahentium facta in vno, non porrigitur ad aliũ caſum ſimilem in contractibus. & ad hoc facit, ꝙ ſupra dixi al-

28 le. Bal. in cap. 1. qualiter do. feu. prop. priue. †Et dum aliàs dixi, ꝙ ar. à ſimili etiam habet locum in conſuetudine, hoc idẽ tradit Pau. de Ca. in conſi. 159. in præſenti. col. 2. & ſm hoc declaratur, ꝙ no. Bar. in l. qui rem. in fi. C. de ſac. ſan. ec. vbi inquit cõ

e ſuetudinem non extendi ad alium caſum.[e] & idem Bart. dicit in l. poſt dotem. in pe. col. ſo. mat. nã hoc intelligitur, niſi eſſet alius caſus ſimilis, ꝑ ſupradicta. vel dici poteſt, illud habere locum in præſcriptione, quæ odioſa eſt. ſecus in conſuetudine, q̃ videtur fauorabilis, vt aliàs dixi.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Conuentionali. Adde Deci. in l. 1. col. 3. C. de in ius voc. & infra in c. 1. in 1. lect. in 12. col. eo. ti.

b Syl. Al. Ratio. Idem Deci. conſi. 329. colum. penul. & videnda ſunt quæ ponit Caccial. in rep. l. omnes populi. colum. 133. ff. de inſt. & iur. & ſi teſtes dicant aliquid ſimile, quomodo intelligatur, Deci. in c. cum venerabilis. colum. 4. de excep. & an ſimilia dicantur, quæ in pluribus diſcordant, vide Iaſ. in l. 1. in 2. no. C. de iu. emphyt. quod declarat, vt per Deci. in c. cum venerabilis. in 4. colum. de exceptio. & quid ſit ſimile, vide Deci. in conſi. 483. col. 3. in fi.

c ¶Syl. Al. Infamiæ. Et generaliter vbi agitur de pœna gl. in §. mixta. ſuper verbo, iudicium, circa fi. inſt. de act. & Fel. hic, & in c. 2. de ſponſa Nico. Eueral. in ſua centuria argumentorum in loco x. à ſimili, in 3. limitatio.

d ¶Natura legis. In verbis legis facilius fit extenſio, quam in verbis hoïs. Alcia. lib. 1. de verb. ſign. & lib. 3. in princi. & in fin. & in l. 1. §. ſi quis ita. nume. 32. de uerb. obl. Per Philip. Corn. in l. 1. C. de condi. inſer.

e ¶Syl. Al. Caſum. Vide omnino Deci. in l. humanitatis. C. de impub. & omnino Io. Fran. Balbum in tract. de præſcrip. in 18. col. circa med. & addidi multa ad hoc in d. l. qui rem.

S V M M A R I V M.

1 *Lex prohibitiua extenditur ad ea, quæ ex illo ſequuntur, ſi neceſſario ſequantur.*
2 *Cupiditas eſt radix omnium malorum.*
3 *Cupidi ordinari prohibentur.*
4 *Legis virtus eſt prohibere.*
5 *Prohibitiua diſpoſitio fortior eſt, quàm permiſſiua.*
6 *Diſpoſitio affirmatiua in primo actu uerificatur, ſecus in negatiua.*
7 *Indefinita negatiua æquipollet vniuerſali de proprietate, ſecus affirmatiua.*
8 *Negatiua præcepta efficacius obligant, quam affirmatiua.*
9 *Legi contrauenient quando peccet mortaliter.*
Et quid in ſtatuto. ibi. nu. 10.
11 *Mulier contrahens ſine conſenſu requiſito à ſtatuto, an peccet mortaliter.*
12 *Renunciari non poteſt à muliere, uel minore ſtatuto, quòd obligentur ſine alicuius conſenſu.*
13 *Ieiunij præceptum tranſgrediens peccat mortaliter.*
14 *Iniuſto præcepto contrauenient non peccat.*
15 *Præcepto iniuſto Papæ non eſt parendum.*
16 *Conſuetudo licet excuſet à pœna temporali, non excuſat à gehennali.*
17 *Præcepto ſuperioris ex aliqua iuſta cauſa non obtemperans, non peccat.*
18 *Peccatum mortale non incurrit, non ſoluens ad mandatum iudicis.*
19 *Præcepto diuino contrauenient quamuis ſemper peccet, ſecus eſt in humano.*
20 *Lex conſilij non aſtringit.*
21 *Præceptum, & conſilium quomodo differant, & qualiter cognoſcantur.*
22 *Præceptiua verba accipiuntur pro conſilio ſecundum ſubiectam materiam.*
23 *Actus non iudicatur vt uerba ſonant.*
24 *Imperatiua uerba, an ſemper importent præceptum.*
25 *Imperatur ſi quid, id fieri neceſſe eſt.*

1 NAm concupiſcentiam. ¶† Primo not. ꝙ lex

a prohibitiua extenditur ad ea, q̃ ex illo ſequuntur.[a] ita Abb. hic. ad idem tex. in l. non dubium. C. de legi. ibi, & ſi quid fuerit ſubſequutũ ex eo, & ibi Bal. in 5. no. facit tex. in l. 3. §. ſciendum eſt, de do. inter vir. Et iſtam regulam ponit Bal. in l. 2. ff. de iur. om. iud. col. fi. ver. quarta regula eſt, & idem Bal. in l. 1. co. pe. in ver. ſecũda regula. C. ſi rect. prouin. & no. Bar. per illum tex. in l. ſed & hæ. §. prætor. ff. de ꝓcu. & in no. q. ita arg. concludit Sign. in conſi. 60. q̃ſtio talis eſt prin. vbi plura iura ad hoc adducit. Et hoc vř procedere qñ neceſſario ſequuntur, vt no. Bal. in l. quãuis. C. de fideicõ. Et circa hoc latius diſtinguit Bal in d. l. 2. ff. de iu. om. iu. & no. in l. 1. §. ſi

2 vir. ff de acq. poſ. †Secundo no. ꝙ omnia mala ex cõcupiſcẽtia proueniunt. cupiditas. n. eſt radix omnium malorũ. 47. diſt. in c. bonorum. § cogitatio. & §. eſt quoq;. In Auth. vt iud. ſine

3 quoquo ſuffra. †Vnde cupidi ordinari prohibentur, quia facile à iuſto deuiarent, vt dř in ca. 1. 47. diſt. Omnes. n. virtutes patiuntur detrimentum ab hoc vitio, vt dicit tex. de pœn. diſt. 5. in c. 1. facit, quod dicit gl. no. in c. diaconi ſunt, in glo. in ver. vi-

4 tio. 93. diſt. ¶ † Tertio no. vnam virtutem legis, quando prohi-

5 bet, vt in l. legis. de legib. † Et fortior eſt diſpoſitio legis prohi-

b bitiua,[b] q̃ permiſſiua,[c] vt no. Bar. in l. 3. §. liberti, per illum tex.

c ff. de ſuſpe tuto. & facit tex. vbi Bal. in l. ſi Ruffinus. C. de teſt. mili. & quod no. gl. in c. cum dilectus de conſue. quæ dicit, ꝙ nega-

d tiua[d] magis negat, q̃ affirmatiua affirmet. Et quod voluit gloſ.

6 no. in l. hoc genus. ff. de condi. & demon dicens † ꝙ licet diſpoſitio affirmatiua in primo actu verificetur, l. boues. §. hoc ſermone. de verb ſignifi. tamen ſecus eſt in prohibitiua, quæ ĩ in-

e finitum intelligitur,[e] & no. Old. in conſi. 16 thema tale eſt. Titius. Pau. de Caſt. in d. l. hoc genus. & Do. Sign. in conſi. 68. quędam mulier. colum. 3. verſi. deinde ſic oſtendo. facit, quod no. Rapha. Fulgo. in l. iuris gen. §. ſed ſi fraudandi. per gloſ. ibi. ff. de

7 pact. vbi inquit, † quod negatiua indefinita æquipollet vniuer-

f ſali de proprietate ſermonis, licet ſecus ſit in affirmatiua.[f] Et ad hoc etiam facit, quod not. Archid. 2. quæſt. 1. ca. ſi peccaue-

8 rit. † vbi inquit, quod præcepta negatiua efficacius obligant, & magis præciſe aſtringunt, quàm affirmatiua. refert, & ſequitur Abb. in cap. nouit. de iudi. in 4. colũ. verſi ſecundo, quæritur. dum tractat, an denunciatio Euangelica ſit de præcepto. ¶ Circa

ADDITIONES.

a Syl. Al. Sequuntur. Vide eundem ĩ. in 2. lec. in 2. nota.

b ¶Prohibitiua. Deci. ĩ. eo. c. cum Martinus. in c. pręſentia. de proba in l. ſi Ruffinus. C. de teſta. Alex. conſi. 100. lib. 3.

c ¶Syl. Al. Permiſſiua. Adde omnino Dec. in conſi. 3. in 3. col. in fi. vbi voluit, ꝙ ſi reperiantur duo ſtatuta in eodem volumine contraria, attendatur prohibitiuũ non permiſſiuum, & idem in priuilegijs, vt per eum ibi, & in c. paſtoralis. col. 3. in fin. de appe. & adde aliam differentiam per Io. Cro. in repe. l. ſi cõſtante. col. 17. ff. ſol. matrimo. ꝙ licet notorium cadat ſuper facto affirmatiuo. ſecus eſt ſuper negatiuo, & vide Dec. in ca. cum M. col. 4. infra, eod. & in nor. caſu vide eundem Dec. infra eod. titu. ca. penul. 2. colum. & in ca. 1, col. 4 de reſcrip. & in ca. at ſi clerici. colum. 15. vbi not. declarat, de iudic. & in conſi. 320. colum. ſecunda. & conſil. 263. colum. 1. hortatamen niſi affirmatiua eſſet ſpecialis, negatiua generalis, Deci. in cap. ſignificaſti. colum. fina. de offic. delega.

d Negatiua. Dec. d. l. ſi Ruffinus. nu. 7. & in d. l. 1. nu. 13. C. de pact.

e Syl. Ald. Intelligitur. Sequitur idem Dec. in conſi. 3. col. 3. & in c. an ſit. col. fi. de appella.

f Syl. Ald. Affirmatiua. Idem voluit Fel. in c. fin. de treu. & pa. & idem Deci. in conſi. 4. col. 3. Lud. Gameſ inſt. de actio. in rub. col. 3.

¶ Circa ea, q̃ do. Abb. scribit, cõclusio, & regula sit, q̃ si constat de mente legis,[a] † quod percipere velit, uel uerba præceptiua sint, ꝯueniens ad peccatũ mortale obligat̃ c. 1. de mai. & obe. 14. q. 1. in c. quod percipit̃. & in c. fin his. de uer. sig. bo. tex. in c. nulli phas. 19. dist. in c. uiolatores. 25. q. 1. & no. Do. in c. detestãda in prin. de cõcel. p̃bẽ. in 6. vbi ad hoc plura iura adducit, & idẽ no. Car. in cle. dudũ. ver. fi. in 2. no. de sepul. & ĩ cle. 2. ĩ ver. viri. de uita. & ho. cle. † Et hoc ẽt habet locũ in statuto municipali, vt no. Do. in c. 2. in gl. 1. eo. ti. in 6. & ibi ẽt dicit hoc p̃cede re, si alia pœna imponat̃. p gl. ibi, & idem Do. per illum tex. in c. perpetuæ. in 6. no. de ele. in 6. & in c. cõmissa. §. fi. in 2. no. eo. ti. in 6. ¶ Et ex ista cõclu. infert Bar. in l. si quis pro eo. col. 4. in 3. memb. ff. de fideiu. & in l. cum lex. col. 3. eo. ti. & in authẽ. sacra pube. C. si aduer. ven. † q̃ mulier, vel minor, qui ꝯhit absq; cõsensu propinquorũ ꝯ prohibitionẽ statuti, mortaliter peccet, & sequuntur Moder. hic. Sed in hoc Pau. de Ca. in l. legis virt⁹. ff. de legi. & in auth. sacra pub. tenet ꝯriũ.[b] quia cum tale statutũ respiciat cõmodũ, & fauorẽ eius, q prohibet̃, in effectu vr̃ esse cõsiliũ, & nõ p̃ceptũ. & idẽ Pau. de Cast. in l. is cui bonis. de ver. ob. Sed rñderi põt, q̃ ex quo tale statutũ fuit ad obuiãdũ, ne mulier, vel minor ex eorũ fragilitate in ꝯhẽdo decipiant̃, tale cõsiliũ in effectu p̃ceptũ vr̃. † Vnde p̃dicto statuto nõ vr̃, q̃ minor, vel mulier renunciare possit[c] ex eo, q̃ no. p gl. in l. 3. C. ne fide. do. den. Bar. in l. de his. ff. de transa. cũ si. Et quia si effectu esset consilium, vt Pau. de Ca. dicit. sequeret̃, q̃ mulier, vel minor non obligaretur ad obseruantiam statuti, quia cõsiliũ non astringit. 4. dist. c. 2. fi. in §. legibus in fin. & hoc falsum est. Alia tñ rõne dictũ Bar. nõ vr̃ procedere, vt ĩ. dicã. Similiter ex prædicta cõclusione Abb. infert in rub. de obser. ieiu. in fin. † q̃ ille, q transgredit̃ p̃ceptũ ieiunij, mortaliter peccet. & in simili no. Abb. in c. sacris. col. fi. quod met cã in c. peruenit. in prin. de deci. † Et cõclusio s̃. facta primo limitat̃ non procedere, qñ esset iniustũ p̃ceptũ legis, quia vt s̃. dictũ est, in c. 3. lex iniusta nõ ligat in foro cõsciẽ. † Et ẽt p̃cepto iniusto summi Põtificis nõ est parẽdũ,[d] vt per Inn. in c. inquisitioni. de sen. excõ. no. Ab. post alios in c. significauit. de of. or. in c. cum teneamur. ĩ. de p̃ben. & in c. si qñ. ubi uidebimus, ĩ. de rescr. ¶ Secundo fallit, qñ tali p̃cepto esset derogatũ à cõsuetudine, quia tũc ꝯfaciẽs, dato q̃ ꝯsuetudo nõ valeret, leuiter peccat.[e] s̃m Io. An. in c. fi. de cog. spi. in 6. quẽ refert, & sequit̃ Do. ibi, in gl. in uer. cõtrahit̃, & Mod hic. Addatis, q̃ in ꝯriũ est gl. no. in c. deniq;. in uer. consuetudine. 4. dist. quæ dicit, † q̃ licet cõsuetudo excuset à pœna tẽporali, non excusat à pœna gehennali. & sic non excusat à peccato. de quo agit̃ hic, & no. Ro. in consi. 466. vr̃ prima fronte. in prin. Sed rñderi põt q̃ gl. in d. c. deniq;. vr̃ p̃cedere in consuetudine, q̃ esset ꝯ p̃ceptũ iuris nãlis, vel diuini. in quo cõtraueniẽs nõ vr̃, q̃ p̃textu alicuius cõsuetudinis excusari possit à peccato.[f] & ita illã gl. declarat d. Abb. in c. cũ venerabilis. de ꝯsuetu. pro quo est bo. tex. in c. dilecto. de excess. p̃la. Secus vr̃ in alio p̃cepto, de quo loquit̃ Io. An. in d. c. fi. de cog. spi. facit, qd̃ no. Car. in proœ. cle. in ver. uniuersitati. Et in tali p̃cepto licet ꝯuenientes ratione consuetudinis à peccato excusent̃, vt dictũ est. secus tñ vr̃ in illis, qui à principio contrauenerunt, in quibus rõ ꝯsuetudinis cessat, ut no. Abb. post alios in c. j. de treu. & pa. Alex. in consi. 132. uisa facti narratione. in prin. lib. j. ¶ Tertio fallit, qñ p̃ceptũ obscurum esset, quia uario modo intelligi potest. quia tunc ꝯueniens. à peccato excusat, ut est no. dictum Inn. in c. per tuas. el. 2. ĩ. de simo. refert, & sequit̃ Bal. in l. ab eo. col. pen. uers. sed quia si g p intricationes. C. quo, & qñ iud. Ab. in c. capellanus. col. 3. ver. & no. ex hac gl. ĩ. de fer. facit, qd̃ not. Abb. in c. prox. ĩ. eo. ubi uidebimus. nã excusat̃ à peccato, q ex aliqua iusta cã p̃cepto superioris non obtemperauit, † vt not. Abb. in c. licẽt ex quadam. col. 2. de testi. in c. cam te. in 3. not ĩ. de rescr. ¶ Quarto aduertendũ est, quia regula, & conclusio s̃. facta, gñaliter nõ vr̃ uera, sed solum vr̃ procedere in quibusdã casibus, vt ĩ. dicã. Et ad hoc primo facit glo. no. in summa. in 4. q. 3. quæ dicit, † q̃ non soluens pecuniam ad mandatum iudicis, non tantum peccatum mortale incurrit. Secundo ad hoc, est no. dictum Arch. 77. dist. in c. unnam ubi inquit, † q̃ licet ueniens contra præceptu iuris diuini, semper peccet mortaliter: non tñ sic ligat̃ ueniẽs ꝯ ius humanum, nam euitare põt, si qs habet aliquã iustã cãm ꝯueniẽdi, & refert, & sequitur Abb. in c. licet ex quadã. col. 2. de restib. & in c. qm contra, in ult. not. de prob. Tertio istam conclusionem tenet, & efficaciter probat Io. de Imo. in c. 2. ĩ. de ma. & obe. ubi primo dicit, hic nõ procedere in p̃cepto iudicis secularis,[g] cum ipse non habeat ptãtẽ respectu peccati, qd̃ respicit animã, q̃ spiritualis est, ar. c. decernimus. de iud. Et per istam rõnẽ dictũ Bar. in d. l. si quis pro eo. de fideiu. cum si. s̃. all. nõ ur̃ uerũ.[h] ¶ Secundo in iudice ecclesiastico ẽt idẽ dicendũ ur̃. Nã aut fuit factũ p̃ceptũ in materia, in qua aliàs s̃m ius diuinũ, uel canonicum, transgressio obligaret ad peccatũ mortale, tunc ꝯfaciẽs incurrit peccatum uirtute legis diuinæ, uel canonicæ, & non pp præceptum qd̃ factũ vr̃ s̃m subiectam materiã, ar. l. si non. in prin. ff. loca. aut præceptũ emanauit in tali materia, in qua alias ꝯueniẽs nõ incidit in mortale peccatum. & tali casu ẽt nõ vr̃, q̃ præceptum simpliciter respiciat peccatum, sed potius intelligat̃, q̃ actus fact⁹ in contrarium sit nullus, uel q̃ alia extraordinaria pęna ĩponat̃, ut latius idẽ Ioã. de Imo tradit in c. cum contingat. in 10. char. s̃. de iureiu. Solũ ergo p̃dicta cõclusio ur̃ habere locũ qñ q̃s ex ꝯtẽptu faceret ꝯ præceptũ superioris, vel qñ à iudice ecclesiastico pęna peccati expresse iungeret̃. Postremo, superius dicta bñ procedũt in his, q̃ de præcepto sunt, secus si dẽ ꝯsilio[i] sint. † quia lex cõsilij non astringit. 14. q. 1. c. quod percipit̃. & 4. dist. in §. fi. Abb. hic, & dictũ fuit in c. 1. s̃. eo. † Quomodo autẽ præceptũ à ꝯsilio cognoscat̃, & distinguat̃, prima cõclusio sit, q̃ si ꝯstat subiectã mãm esse de p̃cepto, illa attendit̃, & verba, q̃ de sui nã importarent cõsiliũ, impropriãtur, vt Abb. hic dicit. & est tex. in c. rogo. 11. q. 3. vbi gl. & in c. 1. in ver. hortamur, vbi gl. exponit i. p̃cipimus. de testa. & per gl. in cle. 1. in ver. hortamur. de testi. cum si. vt tradunt Mod hic. Sed cõsiderandũ est. quia nõ vr̃, q̃ tali casu verba debeãt impropriari, prout gl. & Doct. dicunt, quia nõ est inconueniẽs, q̃ quis, hortet̃ ad illud. qd̃ facere tenetur, c. peruenit. 84. dist. Et iõ verbũ, rogo, & verbum, hortamur, in locis præallegatis proprie intelliguntur, & non inducunt præceptum, sed per alia iura, mã præcepti cẽ dicit̃. ¶ Secũda conclusio est, si materia de qua agitur, cõsilij sit, & nõ præcepti, † licet verba p̃ceptiua sint s̃m subiectã mãm, p ꝯsilio accipiunt̃, vt no. Abb. hic, & idem Abb. in ca. 1. col. 3. de vit. & hon. cle. no. per gl. in l. cum pater. §. mando. in ver. cõsilij. de leg. 2. in c. dilectissimis. in gl. fin. 12. q. 1. in c. si qs ingenu⁹. in ver. faciat. 19. q. 2. cũ si. vt p Mod. hic. Et isto casu bene verũ est, q̃ verba impropriè ponunt̃, quia natura cõsilij repugnat, vt p̃ceptũ dicat̃. ¶ Et ex his duabus cõclusionibus infertur, q̃ actus nõ inducat̃, put verba sonãt, † sed secundũ subiectã materiã.[k] & ab effectu rei denominat̃. vt no. Bal. in l. 2. in ver. sed iuxta hoc q̃ro. C. cõmo. vbi alle. tex. in l. insulã. ff. de p̃scr. ver. & idẽ no. do. Abb in c. 1. col. 2. dum alle. l. si vno. §. loca. j. cõm. facit text. in l. si olei. C. loca. in l. vbi ita donat̃. ff. de do. cau. mor. ¶ Tertia conclusio Abb. est, q̃ in dubio præceptũ, vel cõsiliũ, s̃m qd̃ verba sonãt, debet iudicari, vt probatur in c. quod p̃cipit̃. cũ alijs s̃. alle. & tex. in c. integritas. 32. q. 1. in prin. ibi, p cõsilio suadeo nõ pro imperio præcipio. Et est regula cõis, q̃ in dubio à proprietate verborum non est recedendũ, l. nõ aliter. de lega. 3. l. 1. §. sed & is, qui nauẽ. in ver. in re igit̃ dubia. ff. de exer. ¶ † Dubitat̃ tñ de quibusdam verbis,[l] an de sui natura p̃ceptũ inducãt, & p̃sertim in verbis imperatiuis, de quibus Abb. dicit, q̃ ex se non semper importãt præceptũ, vt in cle. exiui. §. nos itaq;. de uerb. sig. & idẽ dicunt aliqui Doc. hic, per tex. in c. paratus. 23. q. 1. Sed tñ vr̃, q̃ immo de sui natura importẽt p̃ceptũ. † quia qd̃ imperat̃, necesse est fieri, vt dr̃ in d. c. quod p̃cipit̃. 14. q. 1. & bo. tex. in d. c. integritas. 32. q. 1. ibi, dum dr̃, q̃ virginitas suaderi, & non imperari põt. ¶ Allegata in ꝯrium procedunt secundum, quod supra dictum est in secunda conclu. quando apparet, q̃ materia non est præcepti. Et ad supradicta quæ differentia sit inter præceptum, & consilium, tradit Arc. Flor. in Sum. sua, in prima parte. in ti. 14. c. vnico. §. 7. & ibi refert Sanct. Thom. in 1. 2. q. 108. arti. 3.

ADDITIONES.

a ¶ Legis. Veniens contra legem, an peccet mortaliter. Fel. hic in princ.

b ¶ Syl. Al. Contrarium. Vide Ias. in auth. sacra puberum, col. 4. C. si aduer. ven. ¶ Adde, q̃ idem tenet Alex consi. 27. lib. 2. Abb. in c. cum contingat. de iureiuran. & vltra Fel. hic, late Ale. in d. c. cum contingat. nu. 10. & nu. 225. & bene cessante fraudatione proximi, licet And. Tiraq. de legib. conni. gl. 2. nu. 18. cogitandum relinquat.

c ¶ Syl. Al. Renunciare possit. Idem ponit Ias. in l. 2. pen. col. ff. de lega. 1.

d Syl. Ald. Parendum. Et ideo alias inferebam non esse parendum Cardinali de accedendo ad curiam, si vertebatur periculum hæresis in diœcesi, cuius ipse erat administrator, vel si iusta causa ipsum impediebat. ¶ Adde q̃ principi parendum non est, quando ex eius mandato scãdalum sequeretur, siue magnum peccatum, vt inquit Abb. in c. quæ in ecclesiarum. & ibi Fel col. 21. vers. limita quarto, & duodecimo. aliàs dixit gl. no. in ca. sacerdotes. 2. q. 7. q̃ à prælato non seruante Canones subditi recedere possunt.

e Syl. Ald. Peccat. Etiam si cõsuetudo esset nulla. Deci. in auth. si quis in aliquo. col. 6. in fi. C. de eden.

f ¶ Syl. Al. Peccato. Vide ĩ. in secunda lect. in 4. col.

g Secularis. Hæc sententia Imo. est contra dicta Apostolorum 1. Pe. 2. Ro. 9. & contra Imo tenet Ale. in d. c. cum contingat. num. 102.

h ¶ Syl. Ald. Non videtur verum. Vide eundem in secunda lectu. col. 3. & vide Mathesi. in notab. 78.

i ¶ Si de consilio. Vide bonum tex. 2. q. 7. c. qui desistat. & de maio. & obe. c. 1. in fi. Abb. in c. omnis vtriusque sexus. de pœniten. & remis.

k ¶ Subiectam materiam. Alex. consi. 129. lib. 2. Deci. in l. quoties idem sermo. ff. de reg. iur.

l ¶ Syl. Al. Verbis. Limitari possunt hæc, nisi verba prolata fuera principe, quãuis eam rogationem sapiant, inducunt præceptum, gl. in l. 1. §. si iussum. ff. qd̃ iussu. tradit idem Dec. in c. clerici. de iud. in prin. Idem in patre, vt per eundem s̃. eo. ti. in c. 2. in 1. lect. col. 5.

SVMMARIVM.

1 Concupiſcentia ſumitur in malam partem.
2 Voluntas in bonam.
3 Dictio, &c. an differat ſi breuiate, uel extenſe ſcribatur.
Et comprehendit conſueta. nu. 4. Non tamen iuramentum. nu. 5. Nec quæ ſunt de ſubſtantia contractus. nu. 7.
6 Iuramentum addi non poteſt ab eo, qui habet poteſtatem extendendi inſtrum.
8 Frangens oſtium cauſa libidinis, ſi ſequatur furtum, & ſi non teneatur actione furti, tenetur tamen ad damnum.
9 Prohibito aliquo, omnia prohibita cenſentur, per quæ ad illud peruenitur. quod declara, & limita, ut ibi. nu. 11. 12. & 13.
10 L. oratio ff. de ſponſa. non probat illud, ad quod communiter allegatur.
13 Pœna contrahentis matrimonium non habet locum in ſponſalibus.
14 Pœna ſtatuta in electione, an habeat locum in poſtulatione.
15 C. nullus. de elec. lib. vj. non habet locum in poſtulatione.
16 Poſtulatio non eſt medium ad electionem, ſed via per ſe.
17 Generalis prohibitio omnes ſpecies includit.
18 Generaliter, & regulariter differunt, & de utriuſque ſignificatu.
19 Lex debet eſſe bona.
20 Ius eſt quandoque æquum, & non æquum.
21 Obedire recuſans etiam principi ſeculari, peccat mortaliter.
22 Contrauenient legi peccat.
23 Conſuetudo excuſat a peccato, & ab actu prohibito. nu. 24.
25 Statuimus, & decernimus, præceptum important.
26 Relatum eſt in referente cum omnibus qualitatibus.
27 Notitiam de aliquo quis habere tunc dicitur, quando notitiam habet de effectu, & proprietate illius.
28 Teſtes deponentes de fama debent ſcire, quid ſit fama. Et idem deponentes de conſuetudine. nu. 29.

Secunda lectu. c. Nam concupiſcentiam.

1 ¶ † In tex. ibi, concupiſcentiam. hoc uerbum in malam partē accipitur, ut no. Hoſt. hic. facit tex. in c. quanto. in fin. de traſla. præla. & no. Arch. in c. j. col. 2. j. diſt. ubi dr̄iam facit inter cōcupiſcentiam, & uoluntatem. † Concupiſcentia enim in malam 2 partem accipitur, & uoluntas in bonam, & ſequitur Anto. de Bu. in proœ. ſ. col. j. ¶ † In tex. ibi, &c. hæc dictio ponitur hic ar- 3 ticulate cū omnibus ſyllabis, & eodem modo habetur in c. 2. de reg. iur. & in c. ſi de libel. obla. & tali caſu accipitur, prout uerbum ſonat. ſed qñ breuitate ponitˀ, comprehēdit aliqua ul- a tra præcedentia, & comprehendit illud, ꝙ eſt ſolutum leg. ut no. Abb. in d. c. a. Sed iſta diſtinctio prima facie non ſapit: quia nō uḡ dr̄ia, an abbreuiate, uel extenſe ponatur. nam licet abbreuiate ponatˀ, uirtualiter extēſe legitur. & in caſu noſtro hic, ubi expreſſe ponitur comprehenditur tamen illud, ꝙ comprehenſum fuiſſet, ſi abbreuiate poſita fuiſſet. unde dr̄ia nō uḡ in hoc conſiſtere, an dictio, &c. poſita ſit abbreuiate, uel extenſe, in hoc non eſt vis. Sed conſiderandum eſt, an indeterminate ponatur, & ſic aliter non declaretur, & tunc ueniunt cōſueta, b & ea, quę ſunt de natura contractus, uel actus, de quo agi- b tur. l. Gallus. §. idem credendum. de lib. & poſth. & in l. magis puto. §. ſi pater. de reb. eorum. & in l. ſi ita quis. ff. de euic. & in c l. periculi. ff. de nau. fœno. Si uero dictio, &c. c breuiter, uel extēſe determinate ponatur, tunc illa includuntur, quæ exprimūtur ibi, uel per relationem ad aliud. auth. ex cauſa. C. de lib. præte. l. nam quod. §. qui compulſus. ff. ad Trebel. & in l. 1s cui. §. q legatorum ff. ut in poſ. lega. & in l. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauerit. ff. de iureiur. & hoc modo intelligendo doctrinam Abb. 4 bene dicit. † Et notandum eſt, quod quando dictio, &c. indeterminate ponitur, licet uideatur comprehendere conſueta, nunquàm tñ includit, ꝙ pœna apponatur, ſi hoc expſſum nō fuerit, ut notab. Bal. dicit in l. ſi col. j. C. de exec. rei iud. & Ale. ſe- 5 quitur in conſi. 28. viſo, col. 4. li. 2. † Secundo nō uenit, ut includatur iuramentum, quia requirit formalitatem verborum, ut 6 no. Anto. in c. penu. de iureiur. & ibi concludit, † quod ille, cui data eſt poteſtas extēdendi inſtrumentum, non poteſt addere iuramentum, ꝑ Abb. ibi col. pen. dicit eſt notabile. & tradunt hoc Moder. Senenſes in d. l. Gallus. §. idem credendum, de lib. 7 & poſth. † Tertio ſub iſta dictione, &c. non ueniunt illa, quæ d ſunt de ſubſtantia contractus, d ut no. Bal. in l. cum in iure peritus. col. ix de off. deleg. ¶ Primo no. quod lex prohibitiua extenditur ad ea, quæ ex illo ſequuntur, de quo dicendum eſt, ut dixi, & no. Pau. de Ca. con. 47. nouis. Et adde quod iſta concluſio procedit ſm̄ Bal. hic, qñ ſequitur ex illo prohibito, uel per illud. ſecus ſi occaſione eius perueniat. & non per illud. alleg. tex. in l. uerū. ff. de fur. la 2. ubi ille, qui fregit oſtium meretricis libidinis cā nō tenetˀ pro furto cōmiſſo ab alio, qui ꝑ oſtiū fractum domū intrauit. Sed contra hoc prima facie facit text. in l. non dubiū. C. de legib. ubi etiam prohibitum uḡ quod ob id ſecutum fuit. R̄ndeti poteſt qd tenetur, quādo fuit ſecutum ex eo, uel propter illud, ut Bal. dicit, quod illud prohibitū erat 8 ordinatum ad hoc. & tunc ſaltem fuit cauſa remota. † Secus ſi accidentaliter occurrit, prout loquitur tex. in d. l. uerum. Et ulterius aduertendum eſt, quia licet in caſu d. l. uerum. ille, qui fregit oſtium, non teneatur furti, quia nō habuit cauſam furādi, l. q iniuriæ ff. de fur. in prin. tñ in effectu tenetˀ ad æſtimationē dāni, ut no. Bar. ibi, & ſic ēt ibi uerificatur ꝓcſo. ꝙ prohibitiua 9 ꝑſtō extenditur ad ea. q̄ ex ꝓhibitione ſequunt. † Sic ēt, qñ aliquid ꝓhibetur, uḡr oīa prohibita, ꝑ q̄ ad illud peruenitur. text. eſt in l. oratio. ff. de ſpon. ubi ſi prohibetur mr̄imonium, ēt ſpōſa- 10 lia prohibita ſunt. † Et licet ille text. ad hoc cōiter allegetˀ, prima facie contrarium probare uidetur, uidelicet quod prohibitio facta in matrimonio non habeat locum in ſponſalib quia e per uiam extenſionis ibi illud ſtatuitur, e ut colligitˀ ibi, dū tex. dicit, ut ſuppleatur quod orationi deeſt. ergo datur intelligi, ꝙ prius non eſſent, quia non fuiſſet opus ſupplemento, & iſto modo arguēdi utitur Bart. in auth. quas actiones C. de ſac. ſan. eccl. dum alle. l. ſi furioſi. C. de nup. & illum tex. in l. oratio, ita declarat Bal. in l. 1. C. ſi rect. prouin. Sed tamē reſponderi poteſt quod ſupplementum ibi. cōſideratur reſpectu uerborum, qd patet, ut uidetur, ꝙ oratio nō erat locuta de ſponſalibus, & ſuppleatur reſpectu uerborum literæ. & non quo ad mentem, quę utique erat etiam in ſponſalibus. Et ad regulam d. l. oratio, no- 11 tandum eſt, † quia primo limitatur, quando prohibitio eſt perpetua. ſecus ſi ad tempus: quia tunc prohibito matrimonio, non ſunt prohibita ſponſalia. l. ſi quis officium. ff. de ritu nup. & ita concludit Io. And. poſt Dy. in regula, cum quid prohibetur. de reg. iu. in 6. & facit tex. in l. ſolet. §. fi. ff. de his q notā. infa. de quo tamen dicendum eſt, ut not. in l. 1. C. ſi rect. prouin. 12 † Secundo dicta regula locum habet, quando finis abſolute ꝓhibetur. ſecus ſi tantum modus prohibitus ſit, ut no. dicit Bal. per illum tex. in c. innotuit, de elec. col. 1. uerſi. non prohibito 13 aliquo. ¶ † Tertio illa regula non procedit reſpectu pœnę, qa pœna impoſita contrahenti matrimonium non habet locum f in ſponſalibus, f ut per glo. no. in cle. 1. in uerbo, contrahere de conſan. & affi. De hoc tamen uidetur gl. in contrarium in c. 1. in gl. fin. de poſtu. præla. & Abb. ibi, qui dicit, quod ubicunque duo ita ſe habent, quod de uno peruenitur ad aliud etiam in 14 materia pœnali, ſtatutum in uno habet locum in alio. † Et ideo pœna ibi ſtatuta in electione habet locum in poſtulatione, per quam ad electionem peruenitur electiue. Aliter tamen in hoc 15 loquitur do. Abb. in c. 2. de teſta. ubi concludit, † quod diſpoſitio c. nullus. de elec. in 6. non habet locum in poſtulatione. & 16 hoc uerius uidetur, † quia poſtulatio non eſt medium ad electionē, ſed eſt uia per ſe, ut no. Inn. in c. 1. in fi. de poſt. præla. & gl. in d. c. 1. poteſt habere locum, quando poſtulatio, & electio eſſent æquiparata in illa materia, quia tunc ſtatutum ī uno haberet locum in alio, c. ſi poſtq. in fin. cum glo. de elec. in 6. cum g ſimilibus, ut dixi, g in c. tranſlato. ¶ † Secundo no. ꝙ ſub gñali ꝓ- 17 hibitione omnes ſpecies cōprehenduntˀ, & quidem ꝓprie, ut no. Bal. in l. 2. C de iure aureo. annu. & not. dr̄iam eſſe, an aliqd 18 conſtituatur gñalr̄, uel rl̄r: † nam, ꝙ regulariter ſit, habet plerū h que exceptionē, h ut inquit gl. in rub. de reg. iur. in 6. & no. Ab. poſt Car. in c. qm̄. in prin. ut ſi. non cont. facit tex. in l. regulariter. ff. de pe. hære. & in l. regula ff. de iur. & fac. igno. & in c. pen. de re iud. cum concor. & tradit Io. An. in rub. de reg. iur. Secus ſi gñaliter aliquid diſponatur, quia oīa ſine aliqua exceptio- i ne includuntur, cum plus ſit aliquid gñalr̄ fieri, q̄ regulariter, i ut ꝓbari uḡ in c. uenerabilem. de elec. ibi, rl̄r & generalr̄. & Ab. ibi ad hoc ponderauit ſtricte, & idem Abb. in d. c. qm̄. in prin. & Moder. ibi ſequuntur. Sed tamē aduertendum eſt, quòd iſta diffe-

ADDITIONES.

a Syl. Al. Sequi. Adde Bal. in conſi. 368. lib. 3. Rom. in conſ. 343. co. 2. Deci. conſi. 67 co. 2. & dicit Ēmo. in conſ. 86. ꝙ ſi quis in actis iurauit, &c. dicitur ſolenniter iuraſſe, & quid ſi minor in contractu iurauit, &c. Bal. conſi. 133. co. 2. li. 3.

b Conſueta. Non tamen, quæ nouam diſpoſitionem inducat. adde Socin. conſi. 94. lib. 1. conſ. 101. lib. 3. Corn. conſi. 137. lib. 4. Lauren. Calca. conſi. 47. & cōſ. 70. Aymo Crauet. conſil. 36. & conſi. 71. & 4. deciſio, conſil. 449. ubi tenet ꝙ nec uenit conſtitutum.

c Hie. Gigas. Dictio, &c. De hac dictione, &c. uide late per Soc. in l. Gallus. §. idē credendum. in 2. co ff. de lib. & poſth. & vide late per Fel. in c. cum P. tabellio. in 2. col. uer. ſexto quæritur. j. de fide inſtr. & Old. in conſi. 138. in fi. & de hac dictione, &c. uide etiam, quæ late ſcribet Iaſ. in d. l. Gallus. §. idem credēdum. in 2. co. & Car. in conſi 133. in 1. col. Corn. in conſ. 215. inci. antequam, & in conſi. 326. inc. uidetur. in 3. uo. Et de effectu huius dictionis, &c. ultra alios plene per Andream Tiraquel. in trac. de iure conſti. poſ. par. 3. limitatio. 31. nu. 23. & in.

d Syl. Al. Contractus. Adde ꝙ ſimiliter nō venit conſtitutum, vide Dec. in conſ. 249. co. 4. in fi. contrarium vide per Pau. de Ca. in conſ. 10. ſi vera, in anti 4. & vide Cor. conſi. 137. col. 2. lib. 4. omnino Soc. conſi. 101. in 3 limita. & ꝙ non ueniant ea, quæ ſunt de ſubſtantia contractus, vide Iaſ. in l. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauerit col. fi. de iureiur.

e Syl. Ald. Statuitur. Idem dixit in c. iurauit. in 3. co. de prob. in l generaliter, §. cum autem. in 2. no C. de inſti. & ſubſti. in l. 2. in fi. ff. de iuriſ. om. iud.

f Syl. Al. Sponſalibus. Adde Iaſ. in l. cum quidam, in 3. col. in fi ff. de libe. & poſthu in l. ſi. co. 2. ff. de iu ius voc. in l. 2. col. ſi ff. de iuriſ. om. iud

g Vt dixi. Idem Dec. in c. 1. in fi. j. de poſtula. præl.

h Syl. Ald. Exceptionem. Vide Dec. in l. 1. ff de reg. iu. in prin.

i Syl. Al. Regulariter. Vide Dec. i. l. 1. & 4. ff. de reg. iu. in l. oīa. in prin. ff. ſi cer. pe.

differentia nō vł vera, qa r̃la ꝯstituit̃ ex oratione v̄li, vel indefinita, q̃ gn̄alis dr̃, ut p gl. in rub. de reg. iur. in vj. & in rub. ff. e. ergo r̃la vł significare gn̄alr̄, ut vł, s̄m qꝫ verba r̃lę loquunt̃. & ꝓbat̃ in d. c. qm̄ ubi dr̃, ꝙ r̄lt testes ante lit. conte. nō recipiunt̃. & talis r̃la ēt uł gn̄alr̄ in rub. ut lit. nō ꝯt. ergo ꝓ eo ponunt̃. & facit tex. in oblōne gn̄ali. de pig. ubi gn̄alis oblō modificat̃, & al̄s nō ēēt dr̃ia, an lex gn̄aliter, uel v̄lr loqueret̃. ꝯ no. p Bar. in l. gn̄ali. §. vaori. ff. de vsusr. leg. & no. Alex. in consi. 118. in casu, li. v. ¶ † Tertio no. s̄m And. Sic. hic, ꝙ lex dēt ēē bona. sed istud notabile nō ꝓbat̃ hic, quia simplr̄ dr̃, ꝙ bona est lex, q̃ malū ꝓhibet. nā nō sequit̃. est bona: ergo dēt ēē bona, sicut nō sequitur, lex mala est, q̃ malū permittit, ergo dēt ēē mala. in se dictū verū est. quia lex dēt esse bona, & iusta. 4. dist. c. erit āt lex. † Notandū tn̄ est, ꝙ qn̄q; ius est æquum, ut hic, & ī l. j. § j. ff. de iusti. & iur. & qn̄q; bonū, & nō æquū. ut per gl. & Bar. in d. l. j. & no. Bal. in rub. ff. de ꝯsti. in prin. ¶ Vltimo s̄m Abb. colligit̃, iuncta gl. ꝙ ueniens ꝯ ꝓhibitionē legis peccat, in quo Ab. late insistit & alia plura dixi col. 2. j. lce. uer. circa ea, q̃ do. Abb. & alteri.

† Primo adde, ꝙ ēt nō obediēs prīcipi seculari mortalr̄ peccat, ut no. Ab. in c. 2. in fi. de ma. & obe. ¶ Nec ob. ꝙ iudex nec princeps secularis. nō vł hr̄e ptāē ligandi aīam ad peccatū, cū aīa tanq̃ sp̄ualis subijciat̃ ecclesiastico, ut dicebat Imo. quē al̄s allegaui in c. 2. de maio. & obe. quia pōt r̄nderi, ꝙ nō obediēs prīcipi seculari, incurrit peccatū pp ꝯstōnē ecclesiæ. q̃ asserit obediendū esse principib. secularib. c. r. & c. solitæ. in prin. ibi, siue regi, siue ducibus de ma. o. & obe. xj. q. 1. & c. resistit, & c. Iulianus. ¶ Secūdo adde, ꝙ † ꝯueniens cōstōni peccatū incurrit, ēt si alia gn̄alis pœna constituta sit, ut no. Domi. in c. perpetuę. p illum tex. & in c. cōmissa. de ele. in 6. cū si. & tradūt Mod. hoc al̄s dixi. ¶ Sed in ꝯriū facit, ꝙ notab. scribit Matthe. notab. lxxviii. no. doctrinā mirabilē ubi inquit, ꝙ si in r̃la ꝯtinent̃ aliqua facienda à religiosis, & certa pœna apponat̃ puta, ieiunij duorū uel trium dierū, ꝯfaciētes nō incurrūt peccatū. quia intētio cōditoris fuit limitare ꝓhōnē tm̄ ad illā pœnā expressam. alle. Hosti. & Io. And. in c. relatū. ne cler. uel mon. ¶ Et istud dictū confirmat̃, quia vnius inclusio alterius est exclusio, c. nōne. de præsump. l. cū ꝑtor. de iudi. ita apponendo sp̄alē pœnā ieiunij vł al̄s penas excludere. & facit quod no. Cy. in l. non dubiū. C. de leg. Bar. & Docto. in l. prętor. in prin. de ope. no. nun. ¶ Et tenēdo illud dicunt Matthesi. non ob. tex. in d. c. perpetuę. & c. cōmissa. quia ibi utraq; pœna exprimitur, ut colr̄ ibi, dū dr̃, præter diuinā, quā incurrit offensam. unde non mirum, si utraq; pœna locū hēt. secus vł qn̄ pœna limitata fuit ad unā, ꝓut loquit Matthesi. sed tn̄ defendendo ꝙ Dom. & Doc. dicunt, considerandū est,[a] ꝙ licet cōditor r̃læ apponendo sp̄alē pœnā, ipse nō uideat̃ de alia pœna cogitare: tn̄ exclusa nō vł pœna, quæ ex alio fonte ꝓueniat. & iō distingui pōt, ꝙ aut sp̄alis pœna īponit̃ in mā, q̃ al̄s erat ꝓhibita, ut ultra sp̄alē pœnā hēat locū ēt pœna gn̄alis, q̃ est, ut faciens ꝯ prohibitionē peccet. nam tali casu illa sp̄alis pœna imposita uł ut ꝯ faciens solus grauet̃, & inductū ad unū fidē nō dēt operari ꝯriū. l. legata inutiliter. de leg. j. aut illa pœna sp̄alis apponit̃ in mā prius nō prohibita. & tunc non solō illa pęna expressa intelligit hr̄e locū. & isto casu loquit̃ Matthesi. & ista distō colligitur ex his, q̃ Doc. tradunt in d. l. ꝑtor. de ope. no. nun. † Tertio adde, ꝙ licet, ut al̄s dixi, ꝯfaciens prohibitiōni excuset̃ a pacto rōne ꝯsuetudinis.[b] vt no. Dom. post Io. And. in c. n. de cog. sp̄i. † Et sic ratione ꝯsuetudinis quis excusatur actu prohibito.[c] & ad idē facit gl. in c. cū venerabilis. in gl. 1. in fi. & Abb. ibi. de consue. & quod no. Bar. in l. quis sit fugitinus. §. apud Labeonem. ff. de ædil. edic. Pet. de Anch. in consi. 50. consuetudo circa fi. facit quod no. Io. And. & Ant. in c. 2. de fide Instr. ubi tenēt, ꝙ ꝯsuetudo excuset à pœna. In ꝯrium tn̄ al̄s allegaui gl. in c. denique. 4. dist. quę in effectu uult, ꝙ ꝯsuetudo nō excuset a peccato. Et r̄ndendo dixi, ꝙ consuetudo non excusat cōtra ius n̄ale. uel diuinū. al̄s secus. Et adde gl. in uer. flagitio. xxij. q. vij. & facit tex. in c. nō satis. de simo. & in c. inter dilectos. de exces. præla. Et ulterius aduertēdū, quia sicut in talib. casib. nō excusat̃ quis contra ius diuinū, uel n̄ale à peccato, pariter nō vł excusari in foro cōtētioso, & in pœna temporali, ut probat̃ in iurib. præallega. & iō nō uerificatur gl. in d. l. denique. q̃ dr̃iam facit inter pœnam æternam, & temporalē. ¶ Quarto aduertendū est ad dr̃iam, quā Abb. facit in uerbis cōibus ponderando mām, talis distō ēt vī hr̄e locū qn̄ essent uerba præceptiua. quia in effectu subiecta materia attendit̃. ¶ † Et etiam considerandū est, quia uerba ista cōia, statuimus, & decernimus, in effectu vīr præceptum importare, maxime si pœna apponatur. facit tex. in cle. 2. in fi. de reb. eccl. non alie. & in c. quarito. de usu & in l. decernimus. C. de sacro san. eccl. ¶ Quinto, & ultimo dum Abb. concludit, ꝙ in religiosis eorum professio tantum respicit tria substantialia, & nō alia singula exempla, quæ in regula continentur. ¶ Et aduertēdum, quia ista conclusio uidetur contra istum tex. ubi uno ꝓhibito, vīr prohibita, quæ sequūtur ex illo. † & quia relatū est in referente[d] in omnib. qualitatib. eius, ut no. Bar. in l. j. ff. de recepta. Sed ergo ꝓfessio, q̃ refert̃ ad r̃lam, uł referri ad singula. r̄nderi pōt ad primū, ꝙ alia capitula regulæ non sequuntur ex illis trib. substantialibus, sed parata sunt, & ita tollitur primū argū. Secundo nō ob. ꝙ vł facta relatio ad oīa, quæ in regula cōtinētur. quia hoc negari pōt per ea, quę not. Bar. in l. si cui. la 2. §. si à filio. de leg. j. Pręterea dato, ꝙ ad oīa ēēt facta relatio nō tn̄ intelligitur æqualiter, sed aliter. & aliter, s̄m quod regula loquitur, ut probat̃ in d. cle. exiui. ¶ In gl. hoc n. not. ꝙ apostolus sciebat per experientiam facti, quid esset concupiscētia, sed eius proprietatem ignorabat, & illo respectu dicebatur nescire. ¶ † Ex quo notandū est, s̄m Ant. & Imo. hic, ꝙ proprie qs dr̃ hr̄e notitiam de aliquo, quando notitiam hēt effectu, & proprietate eius, quod notandū est ꝯ testes, qui deponunt de fama:[e] † quia debent scire proprietatē famæ, & effectus eius. Et ideo testis, qui deponit de mala fama, si interrogatur, quid sit mala fama, & nesciat, nō probat,[f] ut no. Bal. in l. j. ff. de his, q sunt sui, uel alie. iur. Alex. in consi. 150. in causa, & litec. o. 6. lib. v. & idem Bar. dicit de mutuo in l. 1. ff. si cer. pet. cum si. vt tradit ibi Alex. & idem Ale. in consi. 45. uisis. col. 1. lib. 2. ubi Alex. † hoc idem dicit in consuetudine, de qua testes deponūt, & facit gl. no. in c. concertationi. de app. in 6. in ver. sciuit. & illam pro notabili alle. Alex. in consi. 114. ponderatis his. col. 2. lib. j. ꝙ ubi requiritur scientia, debet haberi cum qualitatib.[g] eius, & idem Roma. in consi. 343. expositio. circa fi. & tradunt Mode. in c. quo ad consultationem. col. fi. de re iudi.

ADDITIONES.

a ¶Considerandum. Idem Dec. j. de testi. in c. in nomine.

b Consuetudinis. Roma. in sing. xix. an consuetudo. Pet. Gerar. sing. lxxxviij. Ancha. consi. 46. & consi. 289. Alex. consi. 8. lib. vj. & Aymo Crauet. consi. 255. nume. 12.

c Syl. Al. Prohibito. Quinim o& consuetudo reprobata excusat. Ro. sing. xix. an consuetudo. & consuetudo excusat, licet de re alias prohibita, si est introducta sub specie permissa. Dec. in l. 2. in quarto notab. in fi. C. de inst. & subst.

d ¶Referente. Dec. in cons. 47. cōs. 291. & l. unica. C. de errore calcu. Bal. consi. 338. li. 2. Are. consi. 155. limitat Are. in consi. 21. col. 2. Curtius sen. consi. 49.

e ¶De fama. Decis. Tholos. cc. lxxx.

f Syl. Al. Probat. Adde quæ late posui in l. j. ff. si cer. pet. & ibi Dec. in gl. in uerbo, uarios. ubi omnes.

g ¶Qualitatibus. Alex. consi. 114 lib. 1. unde nō nocet ratificatio, nisi lectus sit tenor Oldra. q. cccxxix Bal. consi. 177. lib. 2. Pan. consi. 465. lib. 1. cons. 581. lib. 1. Corn. consi. 165 lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Iudex non debet iudicare secundum suam prudentiam, sed secundum leges.*
2 *Iudex æquitate uti debet, & qua.*
3 *Prudentia verbum, quando importet liberam voluntatem, vel arbitrium boni viri, & quid in commissione. nu. 4.*
5 *Bonus vir, pro iudice intelligitur.*
6 *Sanctorum patrum dicta, an seruari debeant de iure, & quando auctoritati Papæ præponantur, vel non. nu. 8.*
7 *Sanctis non fuit data potestas legis condendæ.*
9 *Doctores ecclesiæ si uarient, quibus magis standum sit.*
10 *Medico chirurgo potius standum est, quàm physico de vulnere.*
11 *Doctoribus canonum, an Theologis magis standum sit.*
12 *Episcopus si eligendus sit, quis præferatur Theologus, an Canonista.*

1 NE innitaris. ¶ † Primo no. ꝙ iudex non debet s̄m suam prudentiam iudicare, sed secundum decreta canonum, & secundū leges, ut Abb. hic dicit. facit tex. in c. relatum. 37. distin. & 25. quæstio. 2. in c. institutionis. Et sic reprobatur hic singularis prudentia iudicis quia canonibus, & iuri aduersatur. aliàs vero bene debet iudex iudicare, prout sibi iustum uidetur §. j. in auth. iusiur. quod præstatur ab his, & ibi videtur, ꝙ 2 debet sequi æquitatem. ad idem text. 3. q. 4. in c. j. † ibi, iudices autem æquitate uti debent. & in l. quod si Ephesi. ff. de eo, ꝙ cer. loc. Et hoc intelligitur de æquitate informata à iure,[a] vt not. Abb. per illum tex. in c. ex parte. el ij. infra. de offic. deleg. in 3. not. Vel in subsidium, quando ius scriptum non reperitur, ut dicit tex. in c. fina. infra, de transact. facit text. in l. 11. §. item 3 Varus. In fin. ff. de aqua plu. arcen. † Secundo no. ꝙ verbū, prudentiæ tuæ, importat liberam uoluntatem,[b] s̄m Anto. de Bu. prout Abb. refert. ipse tn̄ tenet ꝯrium, quia hic talia uerba ponūtur improprie, ut per gl. hic, & idē dicunt Imo. & Mod. hic, ¶ Sed

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. A iure. Alter Dec. in c. ex parte. in 3. nota. de of. deleg. & in l. si tibi, in v. notab. ff. si cer. pet.
¶Adde Bal. in rub. C. de consti. pecu. & cons. 97. lib. 2. secundum ueterē, aliàs cons. 101. lib. 3. secundum nouam impressionem.

b Syl. Al. Voluntatem. Adde Fel. in c. 1. 3. co col. 35. Ale. in l. si sic. ff. de legat. 1. ubi multum eleganter discutit, & respondet ad istum tex. & uide infra in secunda lect. in princip.

¶Sed aduertendum est, quia primo Ant.de Bur.nõ vr̃ hic ac-
cipere prudentiam, p voluntate simplici, prout Abb.refert, sed
dicit, quia verba, fac fm prudentiam tuã, intelligunt̃, de pru-
dentia non data a iure, sed per hoc non infert̃, q pro voluntia-
te simplici accipiantur, & vere hic pro voluntate simplici nõ
accipiunt̃, qa pro libito voluntatis ille nõ mouebat̃, sed ex sin-
gulari eius prudentia, credẽs se facere, q iustum esset. Sed talis
prudentia in iudice non attenditur, ex quo canones ꝯ dicũt, &
4 istud est, quod voluit dicere text. hic. ¶ † Secundo dum Abb.
concludit, q commissio facta prudentiæ tuæ, arbitrio boni vi
a ri fcã videat̃,[a] idem tenẽt Imo.hic, & Mod.ꝯ Ant.de Bu.p rões,
quas Abb.inducit, & idẽ Abb.in c.j.de sequest.pos.& fruc.col.
3 Sed tñ prima facie opi.Ant.de But.probabilis vr̃, qa rõ, quã
Abb.potissime adducit, vr̃ procedere in prudẽtia, quæ absolu-
tè consideret̃. secus vr̃, qñ prudentiæ tuæ aliqd cõmittit̃, quia
tua singularis prudentia vr̃ considerari, prout verba sonant. Et
licèt talis prudentia hic reprobet̃ in iudice, q ſm iura dẽt iudi
care non sic vr̃ in commissione, q̃ a voluntate partium, vel su
perioris regulat̃, & istud vr̃ de vi verborũ. Nihilominus pp ve-
risimilẽ voluntatẽ superioris, vel partiũ, q̃ cogitauerũt de isto
tanq̃ de bono viro, qui deberet facere, q iustum esset, cõcludẽ
dum est prout cõiter Doc.dicunt, q arbitrio boni viri cõmis-
sio facta intelligatur. quo casu arbitrium boni viri à iure, & sta
5 tutis loci deberet regulari, sicut in iudice hic dr̃, † qa bon⁹ uir
pro iudice intelli. l.uir bonus.ff.iu.sol.l.continuus §.cum ita, ꝺ
ver. ob.& ita tradit Ale.in cons.5. puto, col.1.li.4. Et ad prædi-
b cta faciunt, quæ dixi in c.1.ŝ.eo. Nõ obst.[b] q hic illa verba, pru-
dentiæ tuæ, non accipiuntur pro arbitrio boni viri, quia ea mõ
loquendi hic apparet de mente superioris, q non possint intel
ligi pro arbitrio boni viri. prout in simili dixi in c.j.ŝ. eod. de il
lis verbis, suo sensu. Vel dicamus, q qñ prudentia alicui⁹ repro
batur, non accipit̃ pro arbitrio boni uiri, vt hic. secus si appro-
betur, prout est. quãdo prudentiæ tuæ aliquid committitur, vt
6 ŝ. dictum est. † Tertio not. q dicta sanctorum patrũ seruari de-
c bent,[c] ad idem tex. 20.dist.in c.1.in fi.& idem no. Ab. per illum
tex. in ca.cum ab apostolica.in 3.not.de his, quæ fiunt à præla.
sine consensu cap. vt tradunt Mod.hic, & idem Abb.in c.cum
causam.in 5.no.de elec.in cap.1.de offi.de leg. Et ad hoc est glo.
in §.cogitatio.in ver.eloquiorum.in auct.vt iudi.sine quoquo
suffra. quæ dicit, q scripturæ diuinæ possunt allegari ad deci-
sionem causarum. ¶ Sed aduertendum est, quia ista cõclusio,
quam pro regula ponunt Mod.hic, non videtur vera. Nam so-
lum hoc vr̃ procedere in casib.in quibus hoc expressum repe-
d ritur,[d] vt hic, cum similibus ŝ. alle. nam in talibus casibus de
dictis sanctorum patrum est facta lex, vel decretalis, cui stãdũ
est, propter auctoritatem summi Pontificis, aliàs ergo secus vi
e detur. Et ita de auctoritatibus aliorum auctorum[e] dicunt Iac.
Bu.& Pan.de Ca.in l.j.ff.si cer.pe. Et in proposito de dictis Salo
monis prout text. hic loquitur. hoc specialiter do. Abb.tradit ĩ
c.1.de præsump.in princip. dum inquit, q ibi statur dicto Salo
monis, quia à summo Põtifice approbatur. aliàs secus, quia Sa-
lomon non habuit potestatem legis condendæ, & ista ratio vi
detur habere locum in omnibus dictis Sanctorum. Et Abb.hic
expresse circa fin. hoc dicit, dicens, q præualet constitutio Pa-
7 pæ dictis Sanctorum, † quia Sanctis non fut data auctoritas le-
gis condendæ, & idem Abb.in c.qualiter.el 2.in prin.de accu.
& not.glo.20.dist. in summa. Nam ex ista ratione absolute in-
fertur, q dicta Sanctorum non habeant auctoritatem legis, &
8 ista opinio de iure verior videtur. † In vno tamen casu Sancto
rum dicta auctoritati Papæ pponuntur, videlicet, qñ sunt mu
nita authoritate noui, vel veteris testamenti, vt dixit gl.not.in
c. de libellis. 10.dist.in versicu.illorum. Abb.hic, & in d.ca.qua-
liter. Ro.in sing.587.dicas.& Mod.hic.& ratio videtur, quia Pa
pa contra nouum, vel vetus testamentum disponere non po-
test. 25.q.1.in c.sunt quidam. Ex quo duo inferuntur. Primum
est, quod tali casu non statur dictis Sanctorum propter se, sed
propter auctoritatem veteris testamenti, & non bene uerifica
tur, quòd dictum Sancti præferatur, authoritati summi Ponti-
ficis, & ideo ista limitatio non bene cadit. Secundo infertur,
quod in casibus, in quibus Papa potest ex causa derogare iu-
ri diuino iuxta not.in cap.quæ in ecclesiarum. infra, eod. tunc
constitutio Papæ, & auctoritas eius præualeret, à cessante ra-
tione. argu. cap. cum cessante. de appel. in l.adigere. §. quamuis.
9 de iure patronat. ¶ † Vltimo notandum est, quod si Doctores
f ecclesiæ,[f] vario modo loquantur, illi potius credendum est,
qui in professione, de qua agitur, magis peritus sit, vt not. vo
luit gloss. secunda in cap.ut veterum.9.distin. & Do.ibi, & Mo-
10 der. inferunt, † quòd de vulnere, an sit mortale uidetur po-
tius credendum chirurgo, quàm physico. & idem in exami-
ne Doctoris dicunt Moder. hic, quòd præualebunt voces illo-
rum, qui peritiores sunt, & magis profitentur facultatem, in
qua quis debet approbari. Et pari ratione inferri potest,
quòd si Bart.& Ioan.And.dissentirent in materia legali, Barto.
& in materia iuris canonici, potius Io.And.credendum esset.
& sic de similib.& no.Domi.in consi.114.si procurator. in pe
nul.col ¶ Et ad hoc bene applicatur quæstio, de qua sæpenu-
mero dubitari contingit, an magis sit standum doctorib. ca
g nonum, quàm Theologis.[g] † Et breuiter concludo, q circa in
11 terpretationem iuris diuini quo ad opera Christi, quatenus
interpretatio tẽdit ad spiritualitatẽ, & ad cognitionem veræ fi
dei ꝯ hæreticos, & Iudæos, magis credẽdum est Theologis. Sed
quatenus interpretatio iuris diuini respicit moralem philoso
phiam, recurrendum est ad doctores iuris canonici, puta I ma
trimonio, in uoto, in decimis, in usuris, ut late tradit Petr. de
Anch.in dispu.inter antiquis, & modernis temporibus. refert,
& sequitur Io.de Ana.in c.in ciuitate.in 4.char.de usur. Alex.in
consi j.circa prin.col.v.& vj.li.2. Et ad hoc bene facit, quod uo
luit Host.in c.j.de consan.& aff quem Abb.post alios sequitur.
12 vbi concludit, † q si eligendus sit episcopus in loco, ubi plures
h sint hæretici, theologus debet preferri.[h] Si uero causarum ven
tilatio ibi frequens sit, canonista præferendus erit.

ADDITIONES.

a Syl.Al.Videatur. Vide Ias.in l.6 fic.in 2.col ff.de leg.1.

b ¶Ald.Non obstat. Hæc fuit responsio Alex.in l.si sic.ff.de leg.1.

c Hie.Gigas.Seruari debent. Adde no per dn.Fel.hic, & in c.1.in pen. col.uer. de libris sacris.& in antepen.col.ver.authoritates diuinæ scripturæ.de rescr. & per Alexã.in l.j.col.8.versic.circa tertiam partem.ff.si certum petat. Et authoritates diuinæ scripturæ allegari possunt in causis, usuræ.C.de usur.

d ¶Reperitur. Idem Dec.j.de offi.deleg.

e ¶Syl Al.Auctorum. Idem Ias.in l.illam.in 2.not.C.de colla.in l.1.col.7.ff.si cert.peta.

f ¶Syl.Al.Ecclesiæ. Vide Decium in c.propositisti. in ultima notab. de proba.& an credatur illis sine iuramento, Ias.in repe.l admonendi, colum.lxxxvj.ff.de iureiurando.

g ¶Hie.Gig.Theologis. Adde, q Doctor Theologiæ ratione subiecti aliis est dignior, ut no.Doct.in c.cleri.de iud.ubi Dec. & ponit idem Dec. in rub.ff.si cer.pet in 2.colum Et uide eundem in l. cum quid.in 3.col.in ver. secũda regula.eodem tit.ubi ponit, quando & quibus casibus Doctor Theologię Canonistam præcedat, de quo vide etiam per eundem in d.c. clerici.in iiij.v.& vj.colum.

h Præferri. Host.sequitur gl.prag.titu.de colla §.insuper.uersi.habeant. At Anto.par.3.titu.xxj. c.2.§.vlt. censet cæteris partib.præferendum Theologum. Quidam censent simpliciter præferendum Theologum.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ad audiendam uoluntatem non sufficit in probatione sententiæ. Sententia lata citata parte ad audiendam voluntatem non valet.*

2 *Iudex non iudicat secundum suam prudentiam.*

3 *Conscientia iudicis scrupulosa reprobatur.*

4 *Prudentia importat liberam voluntatem, & aliquando simplicem scientiam, & voluntatem. nume.5. proprie tamen accipitur pro voluntate regulata ex maturo consilio. ibi.nu.6.*

7 *Sanctorum patrum dicta, an seruanda sint, & an allegari possint, & an habeant authoritatem iuris. nu.8. & si in eorum dictis sit diuersitas, utri magis credatur. nume.9.*

Secunda lect.c.Ne innitaris.

Primo No. secundum Abb. iudicem non debere iudica
1 re secundum uoluntatem eius. † & ideo quando
fertur sententia, si citatio facta sit ad audiendum uoluntatem
a iudicis, non ualet,[a] ut tenet Rot.in xvij.dec. retento eodẽ the
mate.de re iudi.in nouis. Matesi.in nota. & Ioan.de Ana. post
Imol.in c.ad petitionem, colum.vj. de accusa. debet enim ex-
primi ad audiendam sententiam, ut no.Domi.in c.2. in v.no.
de dolo, & contum.in vj.& per glo.in clemen. sæpe, in uerbo,
ad id, de uerbo.signifi.cum si. ut tradunt Mo.ibi, & in c.consu
2 luit.de offi.deleg. † Similiter non debet iudex iudicare secundũ
suam prudentiam, ut hic dicitur. & sic reprobatur singularis
prudentia iudicis, quæ canonibus aduersatur, declarando ut
3 dixi. † Et adde, q etiã scrupulosa conscientia iudis reprobatur,
quia debet secundum iura, & iudicium rationis confirmari,
ut no.Abb.in c.si quæstionis. in princ. de simo. & idem Bald.
In l.a.colum.fi.C.de sen.ex breui reci. Abb.in cap.constitutus.
In secundo notab.de appella.cum similib. ut dixi ibi. ¶ Secun-
4 do no. secundũ Anto.de Butr. † quòd uerbum, prudentiæ, tuæ,
Importat liberam uoluntatem, aliter tamen Abb. dicit hic,
5 de quo concludẽdum est, ut aliàs dixi. † Et adde, quòd pro opi.
Anto.de Butr.facit, quod prudentia quandoque accipitur pro
simplici scientia, & uoluntate. l. qui ædes.ff.de incen.rui. nau.
Ibi, si modo sciens prudens, & facit tex.in capit.fin.de despon.
6 impube. † Sed pro opinio. Abb. facit, quia prudentia pro-
prie accipitur pro uoluntate regulata, & maturo consilio.c.
statutum.§.notarium de rescrip.in vj.ibi, prudenter refrenet.
in pœ.ff.in prin.ibi, prudentia nostra, & in proœ.insti.in §.cũ
sacratissimas.ibi, veteris, prudẽtiæ, & ĩ uer.fi.ibi, uiri prudentes
nobis

ADDITIO.

a ¶Syl.Al.Non valet. Et idem tradit Maria.Soc.in trac.de cita.artic.22.q.xviii. Dec.in c.consoluit.col.v.in fi.de offi.dele.

nobis abstulerunt. Et ideo dicitur, quod oportet episcopum esse prudentem. xxxvj. dist. in prin. & c. qui reliquissis. ead. dist. ubi dicitur, Estote prudentes sicut serpentes. ¶ Tertio no. secundum Abb. quod dicta †Sanctorum patrum servari debent pro lege. text. tamen hic loquitur de decretis patrum simpliciter, & non de dictis Sanctorum. & isto modo etiam loquitur tex. in l. abolitionem. C. de adul. ibi, patrum decretis. Doc. tamen communiter dicunt, quod dicta sanctorum possunt allegari in decisionibus causarum. Sed ego alias dixi, hoc non esse verum, nisi in casib. in quibus hoc expressum reperitur, in quibus de dictis Sanctorum est facta constitutio ecclesiastica, ut de dictis Salomonis no. Ab. in c. j. de praesum. Et in simili de dictis poetarum not. Pau. de Ca. in l. j. ff. si cer. pet. Sed nunc addatis, quod in dictis Sanctorum hoc expressum reperitur generaliter, †quod habeant authoritatem iuris, ut probat in c. j. in fi. xx. dist. in. vbi expresse dicitur, quod in causis diffiniendis dicta sanctorum secundum obtinent locum, uidelicet, post summos pontifices. & sic inducuntur quatenus canonibus non contradicunt. & in c. cum apostolica. ubi Abb. in tertio no. de his, quae fi. à ma. par. capi. ¶ †Notandum tamen est, quando in dictis Sanctorum esset diuersitas, quia vario modo sensissent. tunc quis potest eligere opinionem, quam uelit, ut not. Io. An. hic, & Bal. in l. capiatorias. col. pen. uer. & scias. C. de test. milit. cum si. vt tradunt Mod. hic, & Alexã. in consi. 5. lib. x. & Io. de Ana. in c. j. de haere. Et hoc intelligendum videtur, nisi opinio alterius esset communiter approbata, quia ab illa non esset recedendum per ea, quae dicta sunt in c. j. s. eod.

S V M M A R I V M.

1 *Consuetudo, quòd canonici non residentes percipiant fructus, valet.*
Secus in distributionibus quotidianis. ibi. nu. 2. Nisi essemus in casu, quo dubium esset de iure, an deberentur. nu. 3.
4 *Statutum episcopi contra ius licet non valeat; tamen ex consuetudine potest interpretari contra ius.*
5 *Statutum contra consuetudinem de non residendo, non valet.*
6 *Residere beneficiati tenentur.*
7 *Statutum, per quod fit reditus ad ius commune, reputatur fauorabile.*
8 *Consuetudo tollitur à statuto, sed an tollatur futura, nu. 9.*
10 *Bona capituli annecti possunt prebendis, quae tenues sunt.*
11 *Episcopus tenetur de suo augere praebendas tenues; quas supplere non possunt.*
12 *Canonici largo modo dicuntur successores.*
13 *Canonicus contrahendo non potest obligare successorem.*
14 *Commissionem factam canonico non transire ad successorem.*
15 *Statutum si fiat in odium certae personae; an possit appellari.*
Et si non sit appellatum; an reclamari possit. nu. 16. & infra quod tempus. nu. 18.
17 *Sententia iudicis fortior est, quàm statuti.*
19 *Dolus in statuendo non facit statutum nullum.*
20 *Ius quaerendum facilior tollitur, quàm quaesitum.*
21 *Maior pars, an & quando possit facere in praeiudicium eius; qui non consentit. num. 27. 28. 29.*
22 *Prohibentis conditio in re communi melior est, praeterquàm ad vsum, ad quem res est destinata. nu. 23.*
24 *Liberationis fauor facit, ut factum à maiori parte valeat.*
25 *Litium dirimendarum fauore valet factum a maiori parte.*
26 *Patronorum maior pars sufficit.*
30 *Maior pars; an possit tollere, quòd omnes ordinarunt.*
31 *Reuocatio exigit solennitatem requisitam in confectione.*
32 *Eligere ad hoc vt possit extraneus cum his, qui ius eligendi habent, necesse est; quòd omnes consentiant.*
33 *Capitulum si vices suas velit alieni committere, omnium consensus exigit.*
34 *Officialis reformatio non valet facta a maiori parte communitatis.*
35 *Appellatio, an deuoluatur si unus ex pluribus iudicibus deferat, alij non.*
36 *Ius suum ad hoc vt tolli possit; an omnes consentire debeant.*
37 *Statutum, quòd omnium consensus requiratur, an valeat, ita quòd factum a maiori parte non valeat.*
38 *Statuentes, an sibi possint legem imponere, a qua non possint recedere.*
39 *Delictum factum a maiori parte vniuersitatis non ligat alios.*
40 *Actus factus ab uniuersitate contra formam traditam, an valeat, & an uideatur illi formae derogatum.*
41 *Absentes; an & quando uocandi sint.*
42 *Absens proprie dicitur, qui non est in ciuitate, aliter dicitur secundum subiectam materiam. nu. 43.*
44 *Alienatio bonorum ecclesiae, an exigat uocationem absentium.*
45 *Vniuersitatis homines non sufficere diuisim consentire; sed in unum conuocatos, nisi omnes consentient. nu. 46.*
47 *Electio fieri debet simul, non diuisim.*
48 *Patroni debent simul praesentare.*
49 *Personarum distinctio quibus casibus habenda non sit.*
50 *Nobilitas inter monachos, & religiosos non consideratur.*
51 *Vniuersitatis duae partes requiruntur in actibus explicandis.*
52 *Vniuersitas in vno residere potest.*
53 *Nomina illorum de collegio, an sint exprimenda in instrumento alienationis bonorum.*
54 *Syndicatus instrumentum ad vendendum bona debet continere bona vendenda, nec sufficit si dicatur simpliciter, ad uendendum.*

Cum omnes. †Primo no. cum gl. fi. quod ualet consuetudo, ut canonici percipiant fructus beneficiorum non residendo.[a] & idem tenet glo. in c. dudum, el a. in gl. pen. de elec. in c. ad audientiam. de cle. non resi. in gl. j. & in c. fi. de rescr. in vj. ¶ †Secus tamen est in distributionibus quotidianis, in quibus non ualet consuetudo,[b] ut no. gl. in c. j. per illum text. in uer. improbantes. de cle. non resi. in 6. † Et hoc verum intelligitur, nisi esset dubium in iure. an deberentur: quia tunc ualeret consuetudo, ut in no. casu tradit Bal. prout reperitur inter consi. Card. in consi. 53. dico. quod istae quotidianae distributiones. ubi propter consuetudinem ecclesiae approbat opi. Io. And. in c. cum olim. de re iud. & sequitur ibi Car. qui illud consilium subscripsit. †Et ad hoc facit, quod singulariter uoluit Ant. de But. in c. cum dilectus. de consue. in v. col. ibi, ex quo infertur, quod licet non valeat statutum episcopi contra ius, tamen ex consuetudine contra ius potest interpretari, & quod de se operatur statutum virtute consuetudinis extenditur. & dicit hoc esse no. quia alibi non legitur. ¶ †Secundo no. ualere statutum contra consuetudinem, quae erat de non residendo.[c] & no. Hos. & Doc. in c. ad audientiam. de cler. non resi. & Abb. ibi post alios. & do. Ab. in c. cum M in 2. no. j. eod. tit. Et hoc in isto casu clarum videtur. quia per statutum res ad ius commune reuertitur, quod est, †quod beneficiati residere teneantur. c. peruenit el x. de app. c. cum inter quatuor. c. conquerente. & c. pe. de cle. non resi. †Et ideo tale statutum reputatur fauorabile,[d] vt per gl. in c. statutum. in uer. numerandum. de praeben. in vj. alias tamen extra istum casum etiam saepenumero reperitur, † quod a statuto consuetudo tollatur; in l. eos. C. de vsu. in auth. nauigia. C. de fur. & in cle. statutum. de elec. & ibi per gl. in uer. consuetudine. † quod per hoc futura consuetudo tolli non videtur. de quo late scribit Alex. in l. si mihi, & tibi. §. fi. de le. j. ¶ †Tertio no. quod singularia bona capituli annecti possunt praebendis, quae forte tenues sunt. Et idem de capellis Abb. hoc dicit. †Et adde, quod si non sint bona, quae applicari possint, episcopus debet de bonis suis supplere, ut no. Ab. in c. propofuisti. de praeb. & idem Ab. in c. 3. in gl. x. de ec. aed. facit, quod idem Ab. dicit in c. fi. circa fi. e. ti. de ecc. aed. ¶ †Quarto no. quod canonici dicuntur successores.[e] & hoc secundum Abb. largo modo intelligitur, proprie uero canonicus non dicitur habere successorem, ut per gl. in c. quod sicut. in uer. consentite. circa fi. de ele. ubi Abb. no. Bar. in l. bonorum, l fi. ff. rem ra. ha. Doc. in c. si duo. in prin. col. 2. de praeb. in vj. †Etiam non potest contrahendo obligare successorem,[f] ut tradunt Imo. & Doc. in c. fi. ne prela. uices su. Ang. in consi. 245. quia omne bonum. col. x. †Sic, & commissio facta canonico ad successorem eius non porrigitur,[h] ut no. Io. An. in c. quoniam Abb. de of. dele. Bal. in l. si praeses. col. pe. C. de cond. inser. Pe. de Ane. in rta, priuilegium. in fi. c. bar. ulti. uer. sed iuxta praedicta quaero. de re. iu. 16. Doc. in c. statutum. in pri. co. 3. de resc. in 6. Imo. in cle. si principalis. de resc. col. 3. & in c. dilecto. col. fi. de praebe. ¶ Quinto no.[i] secundum Abb. textum hic pro opi. Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. ubi uoluit, † quod si factum sit statutum in odium particularis personae,[k] ab eo possit appellari,

ADDITIONES.

a Syl. Al. Residendo. Declara duobus modis, vt per eundem in 2. lec. in 2. col. hoc in notabile non bene colligi ex hoc tex. docet hic Ferretus Et declara secundum Bal. hic, col. 4. quando consuetudo inducta est cum consensu episcopi, & capituli saltem tacito, ut hic per Fel. col 4. Item declara; nisi esset multum praeiudicialis ecclesiae. c. j. de consue. in fi. & dicit Abb. in consi. 96. lib. 2. quod est communis consuetudo à mea approbata per totam Italiam. tradit Roch. de Cur. in trac. de cons. fol. 51. col. 3. in paruis. uer. item infertur ex limitatione praemissa.

b ¶Syl. Al. Consuetudo. Idem Henri hic, in fi. & Fel. col. xx. & est com. opi. & ratio est, quia quotidianae distributiones dantur pro labore, & seruitio, & eas capiunt clerici, sicut alij operarij diurnum denarium, late Paris. consi. 52. lib. 4.

c Syl. Al. Non residendo. Intellige, si fuisset omnib. commune, aliàs secus. Host. & Innn. in c ad audientiam. de cler. non resi. & declarat hic Ferre. in 2. notab.

d Hic Gig. Fauorabile. Adde eundem Dec. in consi. 3. ubi uoluit, quod statutum per quod causa reuertitur ad ordinarium, sit fauorabile, quia per ipsum redit ad ius com. ¶Adde Dec. in l. fi C. unde legi. Fel. in c. cum accessissent. j. eo. Alex. consi. 77. nu. 5. lib v. And. Tiraq. in praefa. trac. de retra. nu. 58.

e Syl. Al. Successores. Et ideo quaesita iniuria praebendae debentur capitulo, non successori. Abb. in c. ex literis. col. v. de prob Pet. de Anch. in d. reg. priuilegia. de reg. iur. col. 3. lib. vj. Distingui tamen solet, an sit certus numerus praebendarum distinctus, & in illo habeat successorem proprie, aut non, & procedant hic dicta, ita est de mente Pet de Ancha. in c. relatum, el 2. col. 2. de test. Abb. in d. c. ex literis. col. v. Imo. hic, & Ferre. & ad notata hic, adde Fel. in d. c. ex literis. col. 4. uer. tertio declara. in c. quoniam Abb. colu. 4. de of. del. & Dec. ibi, col. 7 & in c. 3. de proba. col. 1.

f ¶Obligare. Ita tenent omnes in simplici canonico, & circa locationem ad modicum tempus, ut Pan. dispu. 3. Anch. consi. 296. Gem. consi. 17. & bene, quia simplex canonicus non habet administrationem bonorum suae praebendae, quae sunt capituli, penes quod est ius agendi, & disponendi, non penes canonicum. Ideo si colonus uelit esse tutus, debet capere à capitulo, uel eius authoritate, in praelato autem habente administrationem, qui locauit ad modicum tempus, multum uariant Docto. in c. fi. ne praela. uices suas. Sed de iure crebrior, & sanior est opi. standum huic locationi aliàs recte, & sine fraude factae.

g ¶Syl. Al. Successorem Et idem uoluit Abb. in c. ex literis col. 3. de proba. Deci. in c. 3. col. 5. de proba.

h ¶Syl. Al. Porrigitur. Idem Fel. in c. quoniam contra Abb. col. 3. de offi. deleg.

i ¶Gig. Quinto no. De hac quaestione latissime super ea scribit Fel. hic. j & ij. col.

k ¶Personae. Dec. consi. 391. Ias. Claud. de Seysel. in l. j. in prin. ff. de leg. Franc. Ripa lib. 2. respons. c. xxx.

a appellari. arg. l. 2. in fi. ff. de excep. do. & idem tenet Abb. in c. consuluit. el 2. de pac. Bal in l. j. in prin ff. de leg. cum concor. ut tradunt Moder & adde Alexan. in consi. 179 mature digestis. Cardin 2. lib. & idem Alex. in cōsi 1 9. uisis, quæ in themate. col. 3. & in 3. li. & dixi in d. c. consuluit. Secundo in ista q̃stione Abb. tenet, † q̄ et si appellatum non fuerit, nihilominus reclamari b pōt, qa extraiudicialia non transeunt in rem iud. & Mod. simplr sequunt. † Et pp hoc in proposito dicit Bal. in l. j. § similiq. mō, in fi. C. de lati liber. tol. q̄ son ler est sn̄ia iudicis, q̃ statuit. † Notandum tñ est, q̄ talis facultas nō est perpetua. sed solum per annū c durare vr̄, & Bar. singulariter scribit in l. ambitiosa. col. pe. ver. quæro j. quantum 17. ff. de decre. ab or. fac. vbi ad hoc alle. tex. in l. qui grauatos C. de cēsi. lib. xi. ¶ Tertio Abb concludit, q̄ immo in tali casu lex sit nulla, quia lex dēt esse rationabilis, cōis, & honesta. 4 distin. in c. erit autem lex. ergo tale statutum iniquitatem continens nullū vr̄, & Mod. simpliciter sequuntur, & idem tenet Arc. hic. quia sicut sn̄ia ꝯ aliquem sine citatione est nulla, cle. pastoralis, de re iu. ita in isto casu vr̄. Sed tamen in hoc communis opinio vr̄ esse in ꝯriū d videlicet † quod immo ualet statutum, licet iniquum sit, quia dolus in statuendo non facit statutum nullū, vt not. Ange. & Ale. in l. 2 ff. q̄ quisq. iur. per illum tex. & quia, ut dicit Bal. hoc statutū est stricti iuris, ergo vr̄, q̄ pp dolū non uitietur ipso iure, pur dr̄ in ꝯctu stricti iuris, ut no. in l. si qs cum aliter, de ver. ob. Non ob. text in d. c. erit aūt lex, quia apparenter lex est iusta, & cōis in sui forma, cū gn̄alr loquatur. Vel secūdo in isto casu, qñ respicit particularem personam, in effectu reputatur præceptum. & ideo appellat̄, quia est ꝯ nām legis, ut not. in l. si qua pœna. de uerb. sig. Vel tertio dato, q̄ lex debeat esse rationabilis, & iusta, non tñ sequitur, si iniusta sit, q̄ dicatur ipso iure nulla. patet hoc in sententia quæ debet esse iusta, & tñ si iniusta sit, non redditur nulla, sed pp appellationem rescinditur. l. j. in prin. ff. de appel. Non ob. æquiparatio, quā Arc. fecit, quia non vr̄ procedere, cū in sententia data sit forma, q̄ citatio requiratur, nō sic in lege. & arg. retorqueri pōt, quia iniustitia sententiæ, & iniquitas non facit sn̄iam nullam. ergo pariter vr̄ cō in iustitia legis. ¶ In glo. j. ibi, & malo zelo. secus ergo si bono zelo hic fecissent, sm̄ Host. Nam si in utilitatem ecclesiæ conuertissent, ualuisset statutū. Do. Abb dicit, q̄ hoc dictum non placet, quia vr̄ ꝯ rationem literę, quæ fundat se super inæqualitate, & non super utilitate propria, quia statuentes tenentur seruare statuta ꝯ se, ut in tex. quod quisque iur. &c. Vñ nō pñt dici moueri bono zelo, si non reputant idoneum in proprijs psonis, q̄ in aliis statuerunt. & idem in effectu uoluit Imo. hic, col. 3. & posteriores sequt vñr. Sed tñ, quòd dicit Host. magis satisfacit, quia ut ipse inquit, non vr̄ inconueniens, q̄ aliquo respectu canonici iam recepti sint melioris conditionis, q̃ fumari, argu. c. fi. de ꝯstit. in 6. & quia natura legis est, quòd ad futura referatur. c. 2. ē. eod. Si enim statutum uniuersitatis disponeret, q̄ scholares, qui deberent matriculari, soluerent xl. solidos, nō esset iniustum, licet prius recepti minus soluissent. facit text. xxx. dist. in c. ante trienniium. Nam in receptis tractatur de iure quæsito, & in recipiendis de iure quærendo, † q̄ facilius tollit̄. l. qui autem. in prin. ff. de his, quæ in frau. cred. no. in l. seruus. C. de pac. & ista præsertim in casu proposito procedere uidētur, quia erat statutum conforme iuri communi, q̄ non residentes non haberent fructus beneficiorum. Non ob. rationes Abb. & primo, dū facit uim in tex. qui fundatur super inæqualitate, & non super vtilitate propria: quia potest responderi, q̄ talis inæqualitas hic ponderatur in terminis, in quibus decretalis loquitur, qñ cederet in utilitatem ipsorum statuētium, secus si in utilitatem ecclesiæ, prout Host. dicit, per supradicta. Non ob. q̄ statuentes non possunt moueri bono zelo, ex quo inæqualiter disponunt, quia negatur hoc. Nam conuertendo in utilitatem ecclesiæ, quæ indiget, uidentur moti bono zelo, ut consulant, & prouideant utilitati ecclesiæ, prout dicunt, & pro minori scandalo hoc statutum fuit solum in futuris qbus nullum erat ius quæsitum, & aliis rationibus s̄. dictis. Sed tale statutum reprobatum fuit, quia factum fuit ab ipsis canonicis præsentibus principaliter pp cupiditatem, ut ipsi lucrarentur, ut colligitur ibi, ut prouentus eorum inter singulos diuidantur. Et licet hoc non exprimatur in j. par. decretalis, tñ intelligitur, quia una pars per aliam declaratur, ar. l. utrum. ff de pe. hære. Et ad prædictorum cōfirmationem bene facit, quod post longam disputationem concludit Io. And. in regula, qd̄ oēs, de reg. iur. in vj. in merc. ¶ In ea. gl. circa fi. quatuor ex ista gl. colligunt̄, in quibus do. Abb. insistit. Et primo circa ea, quæ cōia sunt pluribus, ut singulis, regulam facit † q̄ maior pars nō pōt in tali re aliquid disponere in præiudicium eius, quia nō consentit, vt gl. hic dicit. per tex. in l. qui fundum. ff. de ser. rust. præd. ubi Bar. & Doc. no. per gl in regula, q̄ oēs, de regu. iur. in vj. & in regula, cōi. eo. ut eum si tradunt Mod. hic, & facit text. in l. concedendo. ff. de aqua plu. arcen. ubi consensus eius requiritur, cuius ius minuitur. & facit rl̄a, non debet. ff. de reg. iur. † Et quia in re cōi melior est conditio prohibentis. l. Sabinus. ff. cōi diui. facit q̄ no. gl. de scholarib. habētib. domū cōem. in l. non aliter. ff. de vsu, & habi. † Ista rl̄a fallit primo in usu, ad quem res destinata f sit, ut Abb. hic post gl. dicit. per tex. in §. religiosum. in uer. in cōe sepulchrum. inst. de re. diui. ad idē bonus tex. in l. arborib. §. nauis. ff. de usuf. facit tex. in l. si ædes. ff. cōi diui. in l. cum duob. §. itē si mala. ff. pro socio, & no. Alb. Flo in d. l. Sabinus. ff. cōi. diui. ubi Flo. allegat illū tex. in d. l. arborib. §. nauis. & per illum tex. dicit, q̄ qñ quis utitur re cōi ad usum destinatum, non inspicitur, q̄ euenire pōt. Secundo rl̄a locum hēt, qñ iure proprio, & singulari ius competit: sicus in iure ecclesiæ, qa tunc in redditibus superfluis attendunt, q̄ fit a maiori parte, ut est tea. no. in c. fi. j. de bis, q̃ fi. à ma. par. quia tunc disponūt ad vsum destinatum, sm̄ Abb. hic, & Mod. sequunt̄. ¶ Sed cōsiderandum est, quia attenta hac rōne ēt unus solus deberet hoc posse facere, si ad illum usum esset res destinata, & non requireretur maior pars, prout in d. c. fi. requirit̄. & sentit Abb. ibi, circa fi. vñ aū dicendum est, q̄ in d. c. fi. non agitur de iure singulari, qa clerici, & plati in bonis ecclesiæ dr̄r procuratores, & non dñi. ca. 2. j. de do. & ipsis solum debentur alimenta. c. de bis. de eccl. ędifi ultra alimenta hn̄t administrationē. quo casu in his, q̃ cōpetunt rōne administrationis, attendit̄ q̄ fit à maiori parte, ut in l. 3. ff. de admi. tut. Vel pōt dici illud eē ex noua prouisione summi Pontificis, ut colligr ex uerbo illo, statuimus. Et motus vr̄ Papa ad ita statuendum rōne, quā s̄. proxime dixi & quia ibi redditus conuertuntur in piā cām. alr ergo secus esset, ut Abb. ibi dicit. † Tertio fallit, prout Abb. successiue dixit, fauore g liberationis. l. maiorem. ff. de pac. & in l. fi. C. qui bo. pos. sed tamē ista limitatio non vr̄ procedere ita gn̄aliter, prout Abb. loquitur, quia restringitur in terminis, prout iura prææallegata loquunt̄. Et in d. l. fi. illud vr̄ procedere ex eo, q̄ lex ultra procedit, sic de nouo disponēdo, ut colligr ibi, sancimus. Quarto fallit rōne administratione bonorum pupilli. l. 3. ff. de admi. tu. † Quinto fallit fauore litium dirimendarū. c. fi de re iud. & ita Abb. & Moder. hic. Sed melius dici potest, q̄ in istis duobus casibus, & similibus, ratione officii hoc procedat, quia non agitur de singulari, in quo de propria uoluntate tractatur ad hoc, quod Abb. in c. cum in ueteri. in gl. in uer. no. singulariter hoc dictum. de elec. vbi inquit, q̄ quando plures simpliciter eliguntur ad consulendum, vel consentiendum, vel aliquod officium exercendum, ualet quod à maiori parte factum est. † Sexto fallit in iure patronatus competenti pluribus, quia licet videatur competere pluribus, ut singulis, tñ maior pars attenditur, h c. 3. de iure patron. & dicūt Card. Imo. & Mod. hic. Vel aliter dici potest, quòd aut agitur principaliter de interesse eorum, qui ut singuli ius cōe habere dr̄r. & regula s̄. dicta locum habet. aut agitur

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Appellari. Vide Dec. in c. consuluit. el 3. in 2. colum. de appella. vbi late, & dic, q̄ Bar. hic dicit in d. l. omnes populi, in vlt. q. 5. q. prin. & Vide Dec. in 2. lectu. in 2. colum.

b ¶Reclamari. Deci. in c. cum sit. Ro. j. de app. quamuis Alex. ab Exea hic nu. 95. citet Deci. in contrarium.

c ¶Per annum Idem Io. Bapt. de San. Seue. in rep. l. omnes populi. ver. oritur mihi. ff. de iust. & iu. Fran. Balbus in tracta. præscrip. in 4. part. 4. prin. q. 30. nu. 6. & omnes fere vbiq; post Bar. sed grauiter errant, quia d. l. qui grauatos, nō loquitur in perpetua peræquatione, sed in una, quæ non durat, nisi vsq; ad futurum censum, qui sępe solebat repeti. l. omne territorium. co. xi sic non erat tā magnum præiudicium, tum loquitur in peræquatore, qui rationes reddere tenetur, merito ibi restringitur querela illa temporaria ad annum. ne contingat rationes talium officialium annis perturbari, & impediri, & hic est verus sensus d. l. qui non debet ad alia extendi, cum speciales habeat rationes, quas nullus adhuc Doc. attigit. Quod enim Ale. ab Ex es hic, nu. 96. 97. dicit ibi esse actionem criminalem ex dolo, falsum est, & male reprehendit Io. de Pla. tenentem cum communi, q̄ ibi sit actio ciuilis, q̄ uerum est. Dic ergo, q̄ hæc facultas appellationis, vel querelæ tandiu durat, quādiu durat ius, vel actio materiæ subiectæ.

d ¶Syl. Ald. in contrarium. Et potest confirmari, quia fortior est sūis Bal. in l. 1. §. similiq; modo. C. de lati. lib. tol. & ex quo tollitur si diceretur statutum hic transire in præceptum, vt per Dec. in d. c. consuluit, & quod sententia interlocutoria sine citatione est nulla, & fuit ratio Dec. in l. 1. in 3. no. ff. quod quisque iur. vbi optime declarat.

e Immo valet. Idem Deci. j. de appellatio. c. consuluit. 3. ad fi. & consi. 37. Ioan. Crot. in rep. l. omnes populi. ff. de iust. & iur. Cur. Iun. in l. 2. ff. qd̄ quisque iur. Sed uerior est prior sententia, quòd iura antiqua non sint iura, Aristot. lib. 3. rhetorico. August. 19. de ciuitate Dei. ca. 21. dic, quod ipso iure sunt nulla. quamuis non semper ipso facto, donec deferantur, vel talia declarentur, sicut actus nullus, semper nullus est de iure, licet non semper de facto.

f ¶Syl. Aldo. Destinata. Dixi ego late in d. §. religiosum, & singulariter limitat, & declarat Deci. in consi. 249. in fi.

¶Adde Deci. in l. 1. C. qui testa. face. pos. l. si socius. ff. pro socio. Soz. in consil. 108. lib. 4.

g ¶Syl. Ald. Fauore. Pro no. Ro. refert singu 99. creditores. vbi limitat, declara tamen vt in decis. Neap. 288. sępe, & sępius.

h ¶Attenditur. Hanc q. late examinat Cæsar Lambertin. Episcopus Insulen. in suo tracta. de iure patro. in 1. & 2. arti. 3. q. princi. 3. par. 2. lib. fol. 314.

tur principaliter de interesse alterius, & tunc maior pars suffi
cit, ne impediatur actus in præiudicium eius, pro quo princi-
paliter cōsideratur, & hoc mō pcedit, q̄ dictū est de patronis, &
in alijs duabus limitationib. s. proxime pcedentib. ¶ Vltimo
fallit in casu, quē ponit Bar. in l. 4. § Cato. ff. de uer. ob. de quo
27 dicēdū est, ut notat Alex. ibi, col. fi. † Secūda rā est, quæ ex glo.
colligitur, q̄ in his, q̄ cōia sunt plurib. ut uniuersis, puta in re-
a bus collegij, uel uniuersitatis, attendit q̄ fiat à maiori parte. l.
quod maior ff. ad mun. gl. in uer. tractatus. tc reb. eccl. nō alie.
in vj. cū si. ut tradūt Mod. hic, & Alex. in l. iuris gē. §. qui incipit
hodie, circa fi. ff. de pac. Pet. de Ancb. in ɔsi. x. vr efficaciter. col.
28 2. And. Sic. ɔsi. 7. lib. 1. Lap. alle. cxxxj. qu. j. † Et maxime ista cō
clusio procederet, qñ dictū esset in aliquo casu, q̄ maior pars
facere possit, qa tūc absolute ualet factum à maiori parte, ut
29 no. Ang. tradit in cons. 167. nō est dubium. ¶ † Ista cōclusio li-
b mitatur primo. ut procedat in actu necessario, uel saltē unli,[b]
sm Inn. & Doc. hic, no. Lap. alle. cxxxi. j. scripta sunt, in princi.
c Bal. in l. 1. ff. de magis. cōue. Secus est in actibus uolutaris,[c] sm
gl. hic, quā Doc. coiter sequuntur. Sed tñ Abb. in effectu post
Card. tenet ɔtrium, dicens illā opin. de iure ueriorem, per d. l. q̄
maior quæ gñaliter loquitur. Et hoc tali rōne cōfirmari pōt.
qa in facto uniuersitatis, uel collegij, non agitur de īteresse sin
gulorū. l. in tm. §. uniuersitatis. ff. de re. diui. l. sed si hac, §. q̄ ma
numittitur. ff. de in ius uoc. iō maior pars sufficit, qa represen-
tet totā uniuersitatē. d. l. q̄ maior. Et ista rō ēt militat in actib.
voluntariis. ergo ēt in illis sufficit factū à maio. parte. Dñs An-
dr. Sicu. pro cōi opi. duo iura inducit in quib. dicit ipse, maior
pars non sufficit. qa actus nō erat uoluntarius. Primo tex. in l.
si quis hac lege. §. quoties. ff. qui, & à quib. ubi in accusatione
liberti, ut in seruitutem reuocet, oīum patronorū cōsensus re
quiritur. Sed rñdet, q̄ ibi nō erat illud ius cōe plurib. vt uniuer
sis, sed ut singulis. iō in proposito nihil facit. & dato q̄ ageret
de actu uniuersitatis, posset dici esse speciale, in fauorē liber-
tatis. ¶ Secundo allegat tex. in §. fi. in auth. de defen. ci. ubi in re
formatione officialis nō sufficit maior pars. Sed ibi ponit ca-
sus spālis, ut no. Bar. in d. l. qđ maior. Nā talis reformatio erat ɔ
ordinem ibi datū, q̄ ultra bienniū non duraret officiū. unde
nō pōt ɔueniri, nisi sm modū, q ponitur ibi. ut illud fiat nullo
reluctante. & ideo, ut Abb. & Card. dñt uerior vr opi. ɔ glo. hic.
¶ Secundo fallit, qñ aliquid deberet fieri ɔ proprias constitu-
nes, ut per Inn in c. accedentib. de pri. & refert, & sequit Abb.
30 in c. ueniens. col. 6. uer. ad idē adduco de pscriptionib. ¶ † Ex
quo infert Ro. in rub. de arb. col. 17. q̄ si maior pars uelit sta-
tuere ɔ illud, quod oēs ordinassent, nō pōt, qa oīum ɔsensus re
d quiritur.[d] & idem Ro. in consi. 251. quæritur primo. in tertio
dubio. Sed tñ ɔtrium tenet Bal. in l. fi. C. de auto. præstan. dicens,
q̄ ɔ oīum ordinationem pōt maior pars statuere. quia totam
repræsentat uniuersitatē. Mod. hic, his relatis distinguūt, q̄ aut
maior pars mouetur ex necessitate, & poterit reuocare, q̄ fa-
ctum fuit ab oīb. aut ex simplici uoluntate, & non poterit. Et
idem simpliciter dicunt Mod. in d. l. maiorem, & fuit ista con-
cordia And. Sicu. hic, q̄ non satisfacit, ut j. dicā. Sed primo tm̄
quantū ad dictū Inn. in d. c. accedentib. considerandum est, qa
non dicit, q̄ factum à maiori parte nō ualeat, sed q̄ unus pōt
impedire, qñ illud, q̄ fit, est contra honorē ecclesiæ. īmo tali
casu qñ offenditur dignitas ecclesiæ, ēt oēs concordes nō pñt
ɔuenire. Et ita illud dictum Inno. allegat Ro. in consi. 252. s. al
legato. & idem Ab. in c. cum accessissent. j. co. circa fi. ubi vide
bimus. Præterea dictum in se ēt nō vr uerū, q̄ maior pars pro-
priæ cōstitutioni ɔuenire nō possit, qa sicut maior pars posset
nouā ɔdere ɔstitutionē: ita vr, q̄ tollere antiquā possit. Et hoc
de plano vr qñ talis cōstitutio à maiori parte facta fuisset, qa
actus eo modo, quo cōtrahitur ɔtrio mō dissoluit. c. j. de reg. iu.
in antiquis, & in l. nihil, & in l. nihil tā nāle. de reg. iu. cū si. Sed
qñ oīum cōsensus in tali ɔstōne interuenisset, tūc essemus in
alio casu, in quo Bal. & Ro. ɔdicūt. Et nō placet ɔcordia Mod.
quia illa attenta nihil operaretur, q̄ oīum ɔsensus interuenis
set. Et quia talis distinctio in effectu reduceret ad opi. gl. hic, q̄
de iure non vr pcedere, ut s. dictū est in prima limitatione. s.
proxime præcedenti. Et pro opi. Ro. indistincte facit, quia in
reuocatione eadem forma requiritur, quæ in constructione.
auth. econtra si filius, in fi. C. de repu. facit glo. in l. cum pro-
poneretur. de leg. 2. Et ideo aliter concludendum vr, videlicet
q̄ aut in primo actu omnium consensus interuenit, & hoc
data opera, & studiose factū fuit, ad hoc, ut aliter act. nō pos-
set reuocari, & tali casu etiam in reuocatione cōsensus oīum
erit necessarius, arg. gl. no. in c. ubi periculum. §. idem quoque,
in uer. singulis. de elect. in 6. & ita opi. Ro. procedere vr. Aut
in primo actu simpliciter omnium cōsensus interuenit, & sic
ex accidenti illud fuit, & tunc forma data non vr, quia accidē
e taliter, & ex abūdanti illud fuit, & hoc casu dictū Bal.[e] locū ha
31 bet. Et hoc cōfirmatur, † quia in reuocatione actus sufficit, q̄
adhibeatur illa solennitas, quæ erat necessaria in confectione,
& si ultra necessitatem aliquid interuenit, illud in reuocatio-
f ne non requiritur,[f] ut no Bar. in l. actor. ff. rem rat. ha. co. pe. uer.
sed iuxta prædicta, Pau. de Ca. in l. tria ff. de serui. rusti prædio.
Inno in c. 2. de testi. in 6. tradunt Doc. in c. edoceri. j. tit. proxi.
Et per hoc apparet nō obstare, q̄ s. dicebat, eandē solēnitatē
debere adhiberi ī reuocatione actus. qa illud uerū est, qñ erat
32 necessaria, aliàs spec. alr no. Pa. de Ca. in d. l. tria. ¶ † Tertio fal-
g lit, qñ agitur, q̄ unus extraneus[g] ad electionem simul cū aliis
h de collegio admittatur,[h] quia omnes debent consentire, vt vo
luit Compostellanus, quem refert ibi. & sequitur Abb. in 2. co
lum. in c. scriptū. de ele. Et pro hoc dicto singulari tradit Ro.
in xlvi. not. quia heri. & sequuntur Mod. hic. & sequitur Ro.
in l. de pupillo. in prin. col. 1. de ope. no. nun. ubi tñ dicit, q̄ rō
per quam mouetur Compo. nō est uera, dū inquit, q̄ in re cōi
melior est conditio prohibentis. Nam illa regula procedit in
his, quæ cōia sunt plurib. ut singulis, & no. ī his, quæ cōia sunt
pluribus, ut uniuersis, prout agitur hic. Do. Abb. in d. c. scriptū,
videtur uelle, quòd illo casu tractetur interesse illorum de col
legio. Singulariter, ne extraneus simul cum eis admittatur, qa
cuiuslibet interest, ne extranei admittantur, cum ex hoc dimi
nuat cuiuslibet potestas. & si ita esset, ratio Compostel. bene
pcederet. Sed hoc non bene consonat, quia immo tale inter-
esse vr vix considerari, ex quo in tali actu electionis attenditur
q̄ fit à maiori parte cap. cū inter, c. auditis, & c. coram, de elec.
Et ideo dictum Compostel. non vr probari de iure, ut Ro. di-
cit in d. l. de pupillo. in prin. sed pp eius authoritatem in practi
33 ca præualeret. ¶ Quarto fallit, qñ capitulum uelit eius uice ali
quibus committere, quia omnium ɔsensum reqrit, sm Arch.
i in c. eps. xvi. q. vii. & Mod.[i] simpliciter hic sequuntur. adde gl.
& Abb. in c. quia pp. de ele. per illum tex. ibi, eligendi potestas
k aliquibus uiris idoneis committatur, qui uice omnium,[k] &c.
& no etiam Abb. in c. scriptum. col. 2. co. tit. de ele. & in c. cōsti
tutus. de app. Sed in contrarium facit. quia si maior pars suffi-
cit immediate in ipsa electione, ut s. dictum est. ergo pariter
idem vr esse dicendum in compromisso de eligendo, quia in
effectu videtur facta electio ab illis, q potestatem eligendi ha-
bent. l. item eorum. §. si decuriones. ff. quod cuius. uniuersita.
& no. Barto. in l. unum ex familia. §. si de falcidia. de lega. 2. Et
quia hoc interesse, uidetur pluribus, ut uniuersis competere, ut
s. dixi, ergo maior pars uidetur sufficere. Retenta tamen com
muni opinio. limitatur procedere in compromisso facto sim
pliciter, secus in compromisso secundum formam cap. cum
dilecti. supra, de electio. ut no. Do. tradit in c. cum expediat. co-
lū. pe. de ele. in vi. tali enim casu maior pars sufficit, ut ibi post
Lap. concludit. Non ob. tex. in d. c. quia propter. qa uice oīum
eligunt, quantū ad iuris intellectum, ex quo factum à maiori
parte, ab omnibus factum reputatur. l. quod maior. ff. ad mu-
34 nicip. ¶ † Quinto fallit in reformatione officialis,[l] ut est tex. in
l §. fi. in auth. de defen. ciui quem pro casu speciali allegat Bar. in
d. l. q̄ maior. & in l. omnes populi, in 2. quæstio. in prin. de iust.
& iu. cum si. vt Mod. hic tradunt, & uide etiam Bar. in d. §. fin.
qui dicit illud esse speciale ibi, in honoribus continuandis.
Vel dicamus esse speciale ex eo, quod tex. ibi ulterius proce-
dit. Valet enim statutum, uel lex, q̄ oīum cōsensus aliquo ca-
su

ADDITIONES.

a ¶ Hie. Gig. A maiori parte. Adde, q̄ factum à maiori parte dicitur concorditer factum, ut inquit idem Dec. in consi. c. incip. in causa inquisitionis. in 7. col. ver. secundo potest responderi. ubi ad hoc allegat. c. cum olim cum glo. in c. ubi periculum, de electio. in vj. in uer. idem quoque.
¶ Syl. Al. Vide Ias. in l. & suum. §. hodie. in 3. col. de pac. Corset. in uer. uniuersita. & in addi. ad Abb. in c. 2. de ope. no. nun.

b ¶ Syl. Al. Vtili. Idem consuluit Petrus de Ancha. ut habes in consi. 103. in 2. dubio. lib. 5.

c ¶ Voluntarijs. Idem Pet. de Anch. in c. peccatum. de reg. iur. in 6. Pet. Philip. Corn. consi. 81. lib. 2. Andr. Barb. consi. 7. li. 1. Iac. à San. Geor. in l. & suū. §. hodie, in lect. 2. in fi. de pact. & est commu. i. Sed uerior est opinio Abb. & Decij, nisi minor pars ex rationabili causa dissentiat, ut vult hic Fel. & bene.

d ¶ Syl. Al. Requiritur. Pro hoc facit regula l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur. & regula cōtrariorū, de qua ibi per Dec. in c. 1. in 2. lec. in 2. col. ī. eod.

e ¶ Dictum Bal. Tene simpliciter hanc sententiam Bal. reiectis dictis distinctionibus sequentibus, nisi minor pars contradicat ex iusta causa, & ita uult Panor. disputatio. 1. & bene, quicquid in eodem casu contrascripserit Ro. consil. 366. quem sequitur Iacobatius tract. de conci. lib. 6. arg. 3.

f ¶ Requiritur. Vide Iafredum, deci. c. si pupillus.

g ¶ Extraneus. Idem Dec. infra eod. 2. lect. & in c. constitutus. de appella. Ias. in l. maiorem. ff. de pact.

h ¶ Syl. Al. Admittatur Idem in c. constitutus. el 2. in 2. col. in 3. no. de appel.

i Modernis. Scilicet. Fel. fallen. xiiii. Idem Pan. in c. in causis. no 4. de electio. Bartach. in tract. de epis. par. 3. lib. 3. q. lin. Ias. in l. & suum. §. hodie, de pact. Alex. ab Exea hic, nu. 296. & est cōis. sed de iure non probatur. unde si non agatur de omni perpetua potestate, sed tm̄ ad certum actum, puto standum regulæ, sentit Dec. hic, & firmat. j. de app. c. constitutus. 2. no. 3.

k ¶ Syl. Al. Vice omnium. Idem in c. constitutus. el 2. in 3. no. de app. ubi residet in opi. contraria.

l ¶ Officialis. Pro sing. no. Ro. sing. xcvii. Heri.

35 ∫a requiritur, vt ∫. dicam. ¶ † Sexto limitatur in no. casu, quem posuit Rota in decis. 2. verũ si à grauamine. de app. in antiq. ubi tenet, quod si vnus ex tribus delegatis appellationi detulerit, cã deuoluitur, licet alii duo non detulerint. & hoc propter reuerentiam sedis apostolicæ, arg. c. si duob. de app. & in ca. si à sede. de præb. in 6. Sed ista iura loquuntur cæteris paribus. Et iõ contra determinationem Rotæ vr esse cõis opinio, videlicet quod ex declaratione vnius iudicis ex pluribus, cã ad superiorem nõ deuoluatur. & ita tenet Bal. in auth. hodie. versic. sed quid si appellauit de app. & sequitur Peru. in c. fi. in 7. q. j. co. & idem Ang. in l. si cum dote. §. eo aũt tpe. ff. sol. mat. ver. hinc dixerunt Doc. & Car. in cle. j. in 26. q. de app. & idem Imo. ibi, col. pen. facit tex. in cle. 1. ibi, coram ipsis, vel maiori parte ipsorum. & hoc idem late Dom. tradit in c. cum appellationib. §. 1. versi. sed quid si erant. de ap. in 6.

36 ¶ † Septimo fallit, qñ tractatur de auferendo alicui ius suum. vt in l. vendito. §. si constat. ff. cõmu. præd. quia tunc nẽs est ꝓ sic cõsentire debent, ſm Ang. in consi. 270. visis, & examinatis. ver. secundo principalr. & Mod. hic sequuntur. Sed considerandũ est, quod aut subsistente cã legitima illud factũ fuit, & vr quod maior pars sufficiat: aut sine cã. & et omnium consensus non vr sufficiens, ut alicui ius suum sine causa tollatur, per pdicta s. in 5. no. Non obst. gl. quam Ang. adducit in l. 2. C. quæ sit long. consue. dum inquit, quod maior pars non põt detrahere patrimonio singulorum, quia idem esset in tota vniuersitate, quæ sine causa hoc facere non potest. & glo. ibi hoc non negat. Nam ratio, quæ est in maiori parte vniuersitatis, pariter militat in tota uniuersitate, vt iuri priuatorũ absque cã præiudicare possit.

37 ¶ † Octauo fallit, si ex forma statuti, vel constitutionis, omnium consensus requiratur. a gl. in c. vbi periculum. §. idem quoque. in uer. singulis. de elec. in 6. Et ita illi de vniuersitate statuere possunt, ut not. in c. constitutis. de app. facit tex. in d. §. fin. in auth. de defen. ciu. vbi ita statutum est. Si tñ constaret de voluntate statuentium, quod voluissent à statuto recedere, etiam vr, 38 † quod valeret statutũ à maiori parte, quia sic legem imponere non poterunt, à qua non liceat eis recedere, iuxta ea, quæ no. Pau. de Ca. in l. 1. in princ. ff. ad l. falci. Bald. in l. 2. C. de ser. expor. Bartol. Vero. in cautelis, in char. pe.

39 ¶ † Nono fallit in delictis. b quia factum à maiori parte non præiudicat aliis, vt no. Bal. per illum tex in l. 1. ff. de magi. conuen. in ver. & hoc facit ad plura, & idem Ang. in l. & summ. §. hodie. ver. attende tamen. ff. de pac. & idem Ange. in l. sicut. §. 1. in fi. ff. quod cuiusque uniuer. Pet. de Anch. in consi. x. videtur efficaciter. col. 3. & And. Sic. in consi. 7. lib. 1.

40 ¶ † Decimo fallit, quando fit actus ab vniuersitate contra formam requisitam à statuto vniuersitatis. c Nã valet actus, quia tacite vniuersitas videtur illi formæ derogare, vt no. Bar. in l. vniuersis. in fi. C. de pci. impe. offe. Bal. in l. 1. col. 1. ver. unde hic quæro. ff. de lrgi. Pau. de Ca. in l. 1. in prin. de consti prin. in l. 1. in prin ad legem falcid. d Sed in tali casu requiritur, quod omnes d de collegio, vel vniuersitate sint præsentes, e vt singulariter voluit Bar. in l. obseruare. C. de decurio. lib. 10. in 3. no. Vnde cum aliàs Senis fuisset facta ꝓductã cuiusdam doctoris non seruata forma statuti, dicebatur non esse derogatum formæ statuti, & dictum Bar. in d. l. vniuersis. non habere locum, ex quo omnes de consilio non erãt præsentes. quod no.

¶ Tertia conclusio ex glo. principaliter habetur, 41 quod ad hoc, vt valeat factũ à maiori parte vniuersitatis, † absentes debent vocari, & secundum Abb. conclusio gl. clara est, quando absentes sunt à capitulo, licet tamẽ sint in ciuitate, quia præsentes sunt, ex quo in loco reperiuntur, & idem tenet Cald. in consi. 3. eo. ti. in fi. cum si. vt tradunt Mod. hic. 42 † Et probatur f ista conclusio, quia propriè absens dr, qui non est in ciuitate, f vt no. Doc in c. ubi periculum. §. 1. colum. fin. versi. quæro quando dicatur Cardinales absentes. de elec. in 6. facit quod no. Bar. de citatione facta propter absentiam, in l. 4. § prætor ait, colum. prima, de dam. infec. cum concor. ut per Alexand. ibi, colum. 2. Et not. Ro. in consi. 454. in re præsenti. colum. 2. & quod not. Fulgo. in consi. 115. mulier quædam de curatore absentis. aliàs absens vario modo dicitur secundum subiectam materiam, 43 † ut per glo. in auth. de fideiuss. §. primo, in uersi. præsentes. cum concor. ut tradit Alexan. in l. prima, in princi. ff. de verborum obligatio, in l. secunda. §. uoluntatem. ff. solut. mat. In absentibus vero extra ciuitatem duæ sunt principales opiniones. Prima negatiua est, secundum glo. in c. secundo, in uersi. ipsorum. de test. in 6. quam Bal. Card. & Imo. hic sequuntur, & idem tenet Old. in consi. 259. impugnatur electio. column. fin. Fed. in consil. 228. si potero. in fin. Calder. in consil. quarto, in titul. de his, quæ fi. à præla. cum simi. ut tradunt Moder. hic. Et ista opinio communiter approbatur, ut Innocen. hic dicit, & in c. fi. de maior & obed. in secunda colum. Secunda, quòd in arduis g debent uocari absentes, g ut uoluit Imo. in c. 1. de ope. no. nũ. ubi Ant. But. & hic sequitur, & in c. fin. de maio. & obed. col. 2. idem tenet Abb. hic, & in c. primo, col. fin. ∫. de his, quæ fiunt a maio. par. cap. cum simil. ut prosequuntur Mod. hic. 44 † Sed ista opinio uidetur efficaciter impugnari, ex eo quod in alienatione h bonorum ecclesiæ uocatio absentiũ nõ est necessaria. h auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosf. eccl. ubi Bal. in 2. col. in uersi. subsequẽter quæritur. per illum tex ad idem tex. vbi Arch x. q. ij. in c. hoc ius. Nec satisfacit responsio Abb & Mod. hic, qui dicunt, quod talis alienatio non vr esse grauis præiudicij, si facta sit in casu licito, quia in perscrutandũ hoc, res ardua, & præiudicialis vr. Et hoc patet ex eo, quod talis alienatio prohibetur absque magna solennitate. Nam ex hoc arguitur, quod res sit non leuis, puta vbi maius periculũ est, cautius agendũ est, in c. vbi periculũ. in prin. de elec. in vj. l. j. §. parui. ff. de Car. edic. facit text. in l. fi. C. de nen. re. ciui. lib. xj. & quod per illum tex. inferius di i cã. & ideo non est recedendum a prima i opi. quæ cõis est. quã et sequitur Fed. in alio consi. 287. casus talis est. in quodã publico instrumento. & in consi. 148. casus talis est, aliqui sunt canonici. Et idem tenet Imo. in c. cũ apostolica. in gl. 2. & in c. j. col. 3. de his, quæ fi. à præla. & ibi etiam dicit, quod gl. in d. c. j. cõiter teneri consueuit. & Pau. de Ca. in d. auth. hoc ius porrectũ. idem sequitur Petr. Philip. de Cor. in consi. 181. visis, in 2. libr. Et de ista quæstione etiam late scribit Maria. in tract. de cit. ar. v. q. xv. & Lauren. de Ro in repe. c. sine exceptione. xij. q. 2. in vj. q.

45 ¶ † Quarta, & ultima conclusio in glo. prædicta firmatur, quod in actibus uniuersitatis, & collegij, dicunt simul congregati, & non sufficit, quod separatim consentissent. In hoc Abb. insistit. Et ex dictis eius post Bar. in l. omnes populi. de iust. & iure. duæ conclusiones principaliter colliguntur. Prima est secundum glo. quòd in agendis ab uniuersitate requiratur consensus k in communi. facit tex. in c. cum accessissent. ∫. eodem. ibi, communiter statuisse. in c. cum ecclesia Sutrina, de causa pos. & propriè. et not. Bart. in d. l. omnes populi. colũ. 4. Pet. de Ancha. in c. j. s eodem, in char. xvj. versic. ulterius quæro post Bar. Bal. in auth. hoc ius porrectum. colum. 2. uersicu. sed pone. C. de sacrosan. eccle. & idem Abb. post Imol. & alios, in c. in Genesi. de elect. cum si. ni prosequitur And. Sicul. & Moder. hic. Et considerandum est, quòd ista conclusio Doctorum de plano procedit, quando homines collegij, uel vniuersitatis separatim simpliciter consentirent. quo casu uiderẽtur consentire, ut singuli, & proprio eorum nomine, argum. l. magis. ff. de solu. Et clarum est, quod talis consensus non sufficit, cum nomine uniuersitatis requiratur. & aliud sint singuli. & aliud vniuersi, ut no. in l. in tantum. § uniuersitatis. ff. de rerum diui. in l. sed si hac. §. qui manumittitur. ff. de in ius voc. Sed maior dubitatio vr, si isti de uniuersitate separatim ꝯsentirẽt, noĩe tñ uniuersitatis,

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Requiratur. Declara, ut per Dec. in 2. lec. pen. col. in l. aliud est uendere. §. referre. de re. iu. Ias. in l. rescriptum. in j. no. ff. de pac. ubi aliter declarat.

b In delictis. Io. de Ana. in c. dilectus ij. de simo. Pet. Phil. Cor. consi. 124. lib. 4. Cur. seni. consi. 10 & consi. seq. Ange. consi. 246. Dec. in l. culpa caret. ff. de regu. iur. nisi in actu successiuo. Dec. consi. 456. in fine.

c Syl. Al. Vniuersitatis. Vide omnino Dec. in consi. x. viso puncto. in prin.

d ¶Omnes. Immo sufficit, quod duæ partes, iuxta l. nulli. quod cuiusq; vniuer. no. l. nominationum. C. de decur. lib. x.

e Hie. Gig. Præsentes. Adde, quod hoc, quod omnium de uniuersitate requiratur præsentia, quando actus fit ab uniuersitate contra statuta uniuersitatis, non uidetur uerum. nam maior pars uniuersitatis potuit statutum condere, ut no. Bar. in l. omnes populi. in ij. q. prin. uer. alius modus est. de iust. & iu. ergo & maior pars poterit actum facere contra statutum, seu ad minus duæ partes vniuersitatis. quia eadem solẽnitas, quæ requiritur in faciendo statutum, requirit in eo tollendo, ut no. Bar. in d. l. oẽs populi. facit gl. no. in l. cũ proponebatur. ff de leg. 2. quam exclamat Ale. in rub. ff de acq pos. Nec ob. no. per Bar. in d. l. obseruare. quia Bar. loquitur in consilio, quod conuocari debet. & si non conuocetur, non ualet, nisi oẽs sint præsentes. non tamen negat Bar quod si consilium sit conuocatum iuridice, & adsint duæ partes consilij, tunc consilium non possit actum facere contra statuta facta per eum, sed requiratur præsentia omnium, ut in casu suo & maxime ista procedunt, quando statutum uniuersitatis fuisset factum a maiori parte vniuersitatis, iuxta dicta superius per Dec. in superiori col. j. uersi. præterea dictum.

¶Syl. Al. Adde Deci. in consi. x. uiso puncto. col. ij. in fi.

f Hiero. Gig. Ciuitate. Adde tex. in l. absentem. ff. de reg. iur. aliàs absens dr, qui vocem alterius audire potest, tantum distat a loquente. l. j. in prin. de uer. obl. alio modo absens dr, qui non est præsens in iudicio. l. 4. §. prætor ait. ff. de dã. infe. uide ad hoc gl. in l. fi. in uer. inter absentes. C. de præscrip. longi. tempo. & glo. in d. l. absentem. de reg. iur.

Syl. Al. Et quis propriè dicatur præsens, uel absens, declarat bene Balbus in trac. de præscrip. col. lxxxv. ver. secundo quæro. Ias. in §. rursus. insti. de act. col. j. Bal. in repet. l. fi. C. de præscr. longi tempo. col. fi. circa fi. in ult. q. & omnino Alex. in l. j. in prin. ff. de uer. ob. in l. j. §. uoluntate. col. 2. ff. sol. mat. & capitur secundum materiam subiectam. Alcia. in l. mulieris. in fi. ff. de uer. sig. & uide Alex. cons. 108. lib. v.

g Syl. Al. Absentes. Quòd hoc non sit uerum, & in quibus casibus procedere possit, uide Ias. consi. 54. col. 4. lib. j. uer. nec ad hoc obstat illud.

h ¶Syl. Al. Necessaria. Adde gl. in c. fi. in gl. 2. in uer. præsentium, de mai. & obe. in c. cum in ecclesijs. in uer. commoda. de præben. lib. vj. in c. cũ apostolica. in ver. totius. de his, quæ fiũt a præl. Bar. in d. auth. hoc ius porrectum. col. j. ver. circa illam partem quæro. Ias. in consi. 54 col. 3. lib. j ver. ista sunt tria.

i ¶A prima. Scilicet negatiua sub prædicta exceptione de arduis. Alex. ab Exea hic, nu. 26. facit regulam negatiuam cum fallentijs.

k Syl. Al. Consensus. Vide Ias. omnino in l. si quis a filio. §. fi. in pe. col. ff. de le. j.

tis, & in ea intentione ex̄pressa, ut actũ vniuersitatis expediret.
Et idẽ tñ dicendũ esset, q̃a talis consensus nõ sufficeret, ea quo
debito modo non p̄stat̃ cũ debeant simul cõgregari, & q̃a mi
a litant rõnes,[a] quas ponit Bar. ĩ d. l. oẽs pp̃li. col. 4. ver. q̃ro q̃d si
oẽs de populo. & iõ delictũ, neq; alius actus vniuersitati non
imputat̃, nisi ex cõsilio simul deliberato factum sit, ut no. tra-
dit Bar. in l. aut facta. §. fi. col. 4. uer. ulterius q̃ro ff. de pę. vbi al-
legat tex. in l. sp. §. si in sepulchro ff. quod vi aut clã, & in. Pau.
de Cas. ꝯs. 104. in cã Sfortij. Ang. in cõs. 160. & super hoc, & in
cõsi. 255. visis, cũ si. vt tradunt Mod. hic, & idẽ Ang. Pau. de Ca.
to l. sicut. §. j. ff. ꝙ cuiusq; vniuer. Bal. in cõ. 370. permittendũ, li.
46 4. Alex. in consi. 68. & visio, col. 3. lib. 2. † Et ultra ea, q̃ Mod. hic
dñt, limitat̃ ista cõclusio nõ hr̃e locũ. q̃n oẽs de uniuersitate
aliquid fecissent, quia tũc vr̃ illud factum ab uniuersitate, licet
b nõ[b] essent solẽniter cõuocati,[c] ad hoc vr̃ gl. no. in l. sicut. §. j. ĩ
c uersi. debet. ff. ꝙ cuiusq; uniuer. & ibi Bal. in fi. & hoc expresse
uoluit Bar. in l. obseruare. C. de decu. lib. 2. vbi inquit, ꝙ si oẽs
de uniuersitate nõ solẽniter cõgregati sunt p̄ntes, & aliquid fa
ciunt, ualet ꝙ actũ est, perinde ac si uniuersitas solẽniter ꝯgre
gata fuisset, q̃a ex quo sunt oẽs p̄ntes, nõ est q̃d quis lædat̃, ex
eo, ꝙ vocati non fuerint. Et hoc idẽ uoluit Bald. in l. nulli. ff. ꝙ
cuiusq; uniuer. in gl. in uer. duæ. ubi inquit, ꝙ q̃n oẽs sunt præ
sentes non requiritur cõuocatio. Immo, ꝙ plus est, dñs Io. Milis
ĩ suo repertorio, in uer. uniuersitas. col. 3. gñaliter tenet cõem
opi. ꝙ si maior pars uniuersitatis aliquid facit, ẽt absq; alia de
liberatione præcedente, uniuersitas obligat̃ eo ipso, ꝙ maior
pars cõsentit. l. ꝙ maior. ff. ad mu. Et dicit, ꝙ iure cautũ non re-
perit̃, ꝙ talis cõuocatio consilij requirat̃, & ꝙ tex. in d. l. semper. §.
si in sepulchro, nõ probat opi. Bar. ut ipse ibi lati[9] deducit. Sed
eius opin. nouissime reprobat Pet. Philip. de Cor. in consi. 224.
considerata forma. col. v. & vj. in 3. lib. ubi sequitur, & tenet, ꝙ
dictũ est gr̃a breuitatis non refero eius uerba. ¶ Scd̃a cõclusio
Abb. est, ꝙ ẽt in actibus pertinentibus ad particulares ẽt requi
ritur, ꝙ oẽs simul consentiant, q̃n maior pars p̄iudicare p̄t mi
nori. & ad hoc primo allegatur tex. in l. & iuũ. ff. de pac. & Doc.
oẽs sequunt̃. Sed aduertendũ est, quia ille tex. iudicio meo, nõ
vr̃ probare hoc. Nam si cõueniunt creditores, ꝙ pars debiti rę
mittat̃, talis conuentio, put ad literam ibi dr̃, obest creditori-
bus si in unum, & cõi cõsensu declarauerint quota parte debi
ti cõtenti sint. Si uero dissentiant, tunc p̄toris partes necessarię
sunt, qui decreto suo sequetur maioris partis uolũtatem vnde
illa uerba, si in unũ consentiant, non accipiuntur pro congre-
gatione simul facta, ut Doc. dicunt, sed p̄ cõi cõsensu, qui etiã
haberetur, si omnes singulariter consentirent. & illa uerba, in
unum, & cõi consensu, pro eodẽ ponuntur. i. pro cõsensu om
nium, ad differentiam eius, quod dr̃ in uer. si uero de cõsensu
maioris partis: Cum n. ille uersi. si uero, aduersetur dicto præce
denti. l. si uero. ff. q̃ satis. co. in eo, ꝙ ibi dr̃ de maiori parte, nõ
requiritur ꝙ in unum consentiant, ut bene aduert̃. ergo pa-
tet, ꝙ illa verba, si in unũ, non accipiuntur pro conuocatione
simul facta, quia hoc ẽt in maiori parte requireretur, cuius ꝯ-
rium ibi uidetur uelle tex. ergo intellectus cõis ad illum text.
nõ vr̃ procedere, & potius cõtrariũ vr̃ ibi probari. & facit tex.
ut dixi in uer. si uero dissentiant, ubi aduersatiue dr̃, q̃n dissen-
tiũt. ergo vr̃ in dicto pręcedenti, ꝙ solũ loquat̃ tex. q̃n consen-
tiunt. Et si considerantur duo casus. Primus q̃n consentiunt.
& Secundus q̃n dissentiunt, & de conueniendo simul. ibi ni-
hil dr̃ Secundo pro ista conclusione uidetur tex. in l. fi. C. q̃ bo.
cede. pos. ibi, omnibus in unum coadunatis. & Bal. ibi illum
tex. ad hoc ponderauit. Sed ille tex. etiam nihil facit, quia non
loquitur, ꝙ creditores debeant simul congregari, prout allega
tur: sed dicit, ꝙ ille, qui est creditor in maiori summa, alijs in
unũ coadunatis, reputatur maior pars creditorũ, quia quan-
titas debiti. & non numerus personarum, consideratur. ideo
in proposito non meretur allegari. Tertio vr̃ tex. in c. uenerabi
lem. de elec. & Abb. ibi illum signauit pro dicto Bar. intelligẽ
47 do, ꝙ electores ibi eligant, ut singuli. † Sed uidet̃, s̃m alium in-
tellectum, ꝙ immo electio facta ab electorib. vr̃ facta, ut a col
legio. quo casu simul fieri debet, quãdo fit iure collegij, ut no.
Feder. in consil. 102. nobilis, col. 2. uer. 2. dico. La. p. alle. lxxviij.
uacauerat ecclesia. col. 1. Ioan. And. in c. 3. de iu. pa. Doc. in c. si
cut. col. 2. uer. ex hoc not. de elec. in vj. & ita patet, ꝙ ista secun
da conclusio non probatur iure. Et in ꝯtriũ facit, quia cũ istorũ
consensus pro singulorum interesse requiratur, sufficit quo-
cunque modo præstetur l. per fundum. ff. de serui. rust. præ. &
48 tex. in d. l. & iuum. ut s̄. dictum est. † Retenta tamen hac secun-
da cõi conclusione, Abb. infert, quod etiam ubi sunt plures
d particulares patroni, debent simul præsentare,[d] q̃a maior pars
præualet, & minor posset trahere alios in eorum sñiam. & idẽ
Abb. dicit in c. j. de iu. patr. in c. in Genesi. de elec. & Mod. hic
sequuntur, qui dicunt Ferrariæ ita consuluisse. Sed tñ in con-
trarium videtur communis opin quia quando plures patro-
ni eligunt, ut singuli, non reperitur iure cautũ, ꝙ debeãt se cõ

congregare. vt dicit Fed. in d. consi. 102. nobilis. col. 2. Lap. in
d. all. lxxviij. vacauerat. & Io. And. in d. c. 3. de iu. pa. in uer. sed
incidit dubium, ubi sequitur Ant. de But. & pro ista opi. facit, ꝙ
dixi s̄. per d. l. p fundũ, de serui rust. p̄d. & s̃m cõem opi. consu-
luit ipse Abb. in consi 76. plura sunt, in secundo dubio, lib. 3.
Nec ob. illa ratio, ꝙ minor pars possit alios in sentẽtiã eius tra
here, ut in l. si in tres. ff. de arbi. l. duo ex trib. ff. de re. iud. quia il
la iura loquunt̃ in actibus iudicialibus, qui consulte expediri
solent, & in quib. agit̃ de p̄iudicio tertij. Secus uet̃ ĩ casu isto in
patronis, qui solũ pro interesse ipsorũ requirunt̃. iõ possunt sin-
guli consentire, arg. d. l. per fundum, & ista cõis opi. uerior vr̃.
49 ¶ † In gl. pe. ibi, oẽs pares esse dẽnt Ab. concludit, quod in vesti
bus. & cibarijs, vr̃ habenda distinctio personarum, & non co-
gant̃. xlj. dist. & in l. sed & si quid. § j. ff. de vsur. & in l. habitatio.
ff. de ven. in pos. mu. & no. Abb. in c. statuimus. de maio. & obe.
cũ concor. vt tradunt Mod. hic. ¶ Sed aduertendũ est, quia gl.
hic loquitur in Canonicis, qui sunt in eodẽ collegio, & idem
esset in monachis, qui sunt in eodem monasterio, uel conuẽ
tu, nam conuenit quòd ẽt in uestibus, & cibarijs isti sint pares,
& facit tex. in c. cum ad monasteriũ. §. porrò. de statu mo. ubi
specialiter conceditur debilibus, & infirmis ex dispensatione
abbatis, ut cibis magis delicatis uti possint, ergo secus vr̃ esse
de iure cõi. & q̃d isti dicuntur fratres, ut no. in c. cãm, quæ. de
iud. c. dilectus. el 2. de p̄bẽ. inter quos debet esse æqualitas. l. cũ
50 oportet. C. de bo. quæ lib. in prin. † & iõ inter ipsos non cõside
ratur nobilitas, nec hr̃ distinctio personarum ea', q̃. ibi, glo. de
sta. mo. allegata per Abb. & Doc. hic, videntur habere locum
in alijs personis, quæ nõ essent in eo, collegio uel conuentu.
51 & ita ẽt loquunt̃. ¶ † Postremo in ista m̃a s̃m Abb. q̃rit̃ quot
debeant interuenire in actibus uniuersitatis, & cõcludit, ꝙ s̃m
e cõem opi. canonistarũ, & legistarũ, duæ partes requirunt̃.[e] &
p̄bat̃ in l. nulli. ff. ꝙ cuiusq; uniuer. ibi, ordo dedit. cũ duæ par-
tes adessent, & in l. nominationum. C. de decur. lib. 2. & maior
pars istorum sufficit, & sic intelligitur. l. ꝙ maior. ff. ad muni.
vt Abb. hic dicit, & idem Abb. in c. j. circa fi. de his, q̃ fi. a ma.
par. & in c. cum uniuersas. in pe. col j. de elec. & idem do. in c.
j. §. si uero, post gl. ibi in uer. duę partes, in fi. de cle. ęgro. in vj.
cum si. ut tradunt Mod. hic. & fuit doctrina Barto. in l. ꝙ ma-
ior. in prin. ff. ad mu. in d. l. nominationum, & in l. 2. ff. de de-
cret. ab ordi. fa. & est cõis opi. licèt Ioan. de Imo. in c. fi. de ma.
& obe. col. 3. ver. item not. ex gl. dicat hoc procedere de iu. ciu.
Secus secundum eum videtur de iu. cano. quia iura canonica
simpliciter de maiori parte loquunt̃. Sed põt r̃nderi, ꝙ etiã iu
ra ciuilia simpliciter dñt attendendũ esse, ꝙ fit à maiori parte,
l. maior. l. aliud. in §. refertur ff. de re. iur. & tñ recipiunt decla-
rationem s̃m alia iura, quæ duas partes p̄ntes requirunt, ut
s̄. dictum est. Si ergo iura canonica, q̃ simplr̃ loquunt̃. ita dẽnt
declarari, q̃a cũ hoc expressum sit de iu. ciui. debet ẽt hr̃e locũ
de iure cano. ex quo canones expresse non contradicunt, ut
no. in c. j. de ope. no. nun. Et prædicta conclusio, quæ cõiter ap
probat̃, locum hẽt nisi essent absentes per contumaciam. q̃a
tunc de necessitate duæ partes non requiruntur. sed in illis, q̃
p̄ntes sunt totum ius uniuersitatis residet, ut Abb. concludit,
& in hoc damnat opi. Bar. in d. l. omnes populi, q̃ dicebat, ꝙ
sp̄ duæ partes præcisè requiruntur. Et idẽ Ab. tradit in c. ĩ cãis. ĩ
52 vlt. no. co. 3. de ele. ubi dicit, † ꝙ sicut uniuersitas põt ĩ uno resi
dere. l. sicut. §. fi. ff. ꝙ cuiusq; uniuersitatis. ita vr̃ ꝙ ĩ paucis præ
sentibus pp̄ aliorum contumaciam possit repræsentari. Et idẽ
Abb. in c. cum nobis, col. pe. de ele & Moder. simpliciter hic se
quuntur. & adde Bal qui no. hic idem dicit, l. j. colu. fi. C. quã-
do non peten. part. & tradit Bartol. Veroñ. in cautela. xxxj.
Sed

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Rationes. Dicit tamen opin. Bar. damnatam esse Dec. in c. prudentiã. col. 3. de offi. dele & dum subdit idem esse in delictis, uide Io. de Lig. in cle. j. de pœn. ubi dicit se ex his defendisse ciuitatem Bononiæ.

b ¶Al. Licet non. Idem Alb. in d. l. nulli. Ang. consi. 45. Io. Crot. in repet. l. omnes populi. & ibi Ioan. Bap. de Caetalup. de iust. & iur.

c ¶Al. Conuocari. Vide in not. casu Dec in consi. 2. uiso. col. 2. in fi.

d ¶Al. Præsentare. Vide correctum hic not. lxj. qui late disputat hanc q.
¶Quicquid dicat. Dec. hic, illatio relata ad conclusionem uera est, quamuis sententiam Decij hic firmet Aymo consi. lxiij. Tamen si omnes patroni conueniant, ualent consensus siue præsentatio particularis. & plus, ꝙ ẽt si aliqui, uel unus quidẽ præsentet unũ, ualet, alijs, non concurrentib. ĩ. ips præsentandi, & idem quocũq. alter, uel alij siue ad tempus, siue in perpetuũ negligãt, uel excludantur, tenent Bal. c. quarto. & ibi Barba. ĩ. de iudi. Alex. in l. si ui[illegible] & Tuto, in fi. de uer. obl. Roch. Cur. in rub. de iure patrona. uer. suff. q. vj. Fran. Ripa. rep. l. re coniuncti. in fi. de leg. 3. sed quando. ĩ. tempus conquerãtur, uel dissentiunt. Et hoc late Roch. Cur. in d. rub. de uer. honorificum. q. lx. & ita practicatur, in tantum, ꝙ si uel unus solus ex pluribus discordet usq; ĩ. dictum tempus simul conuenerint, lapso tempus ordinarius prouidebit, etiã si plurium particulares p̄ntationes in vnũ concurrãt. Et cõtra, minoris partis, uel unius, qui congrue uocauit alios, qui conuenire contempserunt præsentatio præualebit. & ita pluries in senatu Parisiensi iudicatum fuit.

e ¶Al. Requiruntur. Vide Dec. consi. 66. stante statuto, col. pe. ver. & breuiter.

Sed aduertendū est, qa stante ista legitimatione inferri vr, q cō clusio s. facta de duabus partibus pñtibus nō sit uera, nec possit verificari, qa cum oēs de vniuersitate debeāt vocati, vt not. Bar. in l. quod maior. ff. ad muni. & in l. obseruare. C. de decu. li. 10. & in l. oēs populi, col. 4. vet. 2. q̄ro ptincipr. de iust. & iu. & in l. nulli. in fi. ff. quod cuiusq; vniuer. vbi inqt, q licet maior ps, vel duæ partes sufficiant, oēs tñ debent uocari. Et no. Ang. ī ɔsi. 268. non est dubium, si illi, q non ueniunt tanq̄ contumaces, faciunt q totū ius vniuersitatis in præsentibus remanet, ut Abb. dicit per d. c. cum nobis. de ele. Infertur, q dictum Bar. nō sit verum, q duæ partes oīno debeant esse præsentes, & non solum duæ partes, sed nec ēt maior pars vniuersitatis non erit necessaria, ex quo ius residet in præsentibus, quotquot sunt pp contumaciam absentiū. do. Abb. in d. c. in causis. vr sentire istā difficultatem, & rñdet, qd tex. in d. l. nulli. cum alijs s. alle. habet locum, qñ vniuersitas per se ɔgregatur, tunc n. duæ partes oīno requiruntur. Secus qñ auctoritate superioris conuocatur. Sed ista distinctio non satisfacit. qa ɔsonat, q iura pallег. q̄ de duabus partibus loquunr intelligant sm aliam rlam iuris, q̄ est, q vniuersitas debeat congregari auctoritate superioris. Et qa sunt absentes vocati auctoritate superioris, non pñt dici ɔtumaces, vñ ēt à duabus partibus pñtibus actus non posset fieri in pjudicium absentium, qa absentes agere possent de contemptu. Et ideo verior vr opi. Bar. p s. dicta. Nā ēt ipse Bar. in l. j. ff. de albo scriben. hoc idē tenet, q si illi de vniuersitate vocati nō veniūt, absq; illis proceditur ad electionē. Sed hic intellr. dummō duæ partes sunt pñtes, put idē Bar. dicit in locis s. all. Et si opi. Abb. esset uera, sequeter q duo, uel tres pñtes, alijs uocatis nam accedentibus, haberent ius totius uniuersitatis, qd absurdū vr. Nec ob q ius vniuersitatis ēt in vno consetuer, vt in l. sicut. §. fin. ff. quod cuiusq; uniuer. qa illud ucrū est, qñ alij non reperiunt. Secus qō adsunt, q pñt cōgregari, qa tunc agir de interesse vniuersitatis, q oīno duæ partes interueniāt, cū magis integrum iudicium sit, qd plurimorū sniis confirmar, vt dicit tex. in c. prudētiā. ī ver. illa gppc. de of. del. ¶ Vltimo nō omitto unum, d̄ quo superiori anno Florentiæ erat altercatio, videlicet an in his, q̄ 53 agūtur per vniuersitatem, singulorum noīa inscribi dēant. † Et br concludeodum est primo, q in instro alienationis bonorū a collegij, necesse est, q singulorum noīa ponantur a in īstro, ut no. Bar. in l. 1. ff. de albo scrib. per tex in l. fi. C. de ucn. re. ciui. lib. 11. & idem Bal. dicit in l. ciuitas. ff. si cer. pe. in fi. & in l. 1. de magi. conue. Ant. de But. in c. 1. col. 1. de synd. & ista est cōis opin. ut Alc. tradit in cons. 1. col. 3. libr. 4. & de hoc est dictū Arch. 12. q. 2. in c. sine exceptione. refert, & sequitur Bal. in c. Imperatorū, de iura. calum. col. 2. in uer. & adde quod dicit Arch. in c. tertio 54 loco. col. 3. de prob. † Et in tali alienatione est aliud speciale, qa, b si bona debent specificari, b & non sufficit si in instro syndica-c tus dicatur, ad vendendum bona uniuersitatis, c ut not. uoluit Bal. in rub. C. de contrahen. emp. in 3. q. vbi dicit se ita cōsuluisse. allegat l. prohibere. §. planc, ff. quod vi aut clam. Ex quib. inferri vr, q actus alienationis reputatur multum præiudicialis, quod no. est ad illud, quod dixi de absentibus, qui non debent regulariter vocari. Secundo in vniuersitatibus magnis ēt Doc. cōiter tenent, q nomina inscribi non debeant, Bar. in d. l. 1. per tex. in c. fi. de procu. & idem tenent d. Ant. & Abb. in c. 1. d̄ syod. Bal. in d. l. ciuitas. circa fi. Ang. in d. l. nulli. ubi tñ dicit, q ēt ī magnis uniuersitatibus ī arduis, & quando res sit de longinquo, cōsilium est, q singulorū nomina inscribantur. Tertio in collegijs, & paruis vniuersitatibus, uario modo Doc. loquuntur. Nam Bart. in d. l. 1. tenet q debeant singulorum nomina notari, & inscribi. Et dicunt Alb. & Bald. in d. l. nulli, quod ita obseruatur de consuetudine. Sed tamen de iure necessarium non vr, ut concludit, & late probat Alb. in d. l. nulli. col. . versi. ex quo etiam dependet quæstio. & idem Ang. ibi, Ant. de But. & Abb. in d. c. 1. de synd. idē Abb. & Imo in c. quanto. de his, q̄ fiunt a præla. De consilio tamen tutius est, q exprimanr, vt Doc. dicūt in locis præalle. & ad prædicta vide And. Sic. in cons. 18. lib. 3.

ADDITIONES.

a Nomina ponantur Sed qua iure non cauetur, contrarium verius est, vt tenet Pet. Philip. Corn. consi. 181. lib. 2. dico tamen q omissio eius, quod passim consuetum est, suspicionem facit.

b Hie. Gigas. Specificari. Quod specificatio bonorum requiratur in alienatione bonorum vniuersitatis, vide eundem Dec. in consi. 162. in ult. co. vbi etiam voluit, q ad hoc, ut ualeat licentia impetrata a Pontifice de alienatione bonorum ecclesiæ facienda, continere debet specificationem bonorum.

c Syl. Al. Vniuersitatis Idem Dec. in l. ciuitas, col. fi. nu. 2. ff. si cer pet.

SVMMARIVM.

1 *Indefinita in probationibus, an æquipolleat vniuersali, & quid in dispositione legis nu. 2.*
3 *Lex si aliquam dubitationem decidat, omni alio respectu habilitatem præsupponit.*
4 *Instantia aliquando largo modo accipitur, & quid sit propriè.*
5 *Consuetudo, ut canonici percipiant fructus præbendarum in absentia valet, quod intellige, quando absentia est ex iusta causa, nu. 5. nec valeret in beneficijs curatis nu. 6. & intelligitur dummodo per alios seruiant nu. 54.*
7 *Episcopus quando solus sine capitulo possit statuere.*
8 *Statutum si fiat in odium particularis personæ potest appellari etiam à princip.*
9 *Absentia principis non appellatur.*
10 *Principis intentio non ex stimatur, vt velit tertio fieri præiudicium.*
Appellari potest a mala informatione principis.
11 *Consuetudo q omnes canonici æquales sint in perceptione fructuum, valet.*
12 *Iuniores canonici sunt aliquando potiores in portione percipienda.*
13 *Antiquiores canonici non intelliguntur ætate, sed gradu, & receptione.*
14 *Antiquioris, vel*
Maioris appellatione veniunt maiores ætate, si absolutè ponatur.
15 *Residentia sola sufficit ad potestatem percipiendorum fructuum non præsentia in diuinis, dummodo dicat officium priuatum. nu. 6.*
16 *Officium si quis clericus non dicat, tenetur ad fructuum restitutionem.*
17 *Canonicus dicitur possidere præbendam.*
Præbenda dicitur possideri a canonico.
18 *Statutum factum ab episcopo de consensu capituli, per quod mensa sue aliquid applicetur, non valet.*
19 *Consentire alteri potest qui facere non potest.*
20 *Canonici sine episcopo non possunt statuere.*
21 *Episcopi consensus exigitur in ipso actu faciendo à capitulo.*
22 *Consensus episcopi exigitur per modum auctoritatis.*
23 *Auctoritas in ipso actu requiritur.*
24 *Vicarij consensus, quādo sufficiat vbi consensus episcopi exigitur, & n. 26. 27.*
25 *Institutio spectans ad episcopum non potest fieri per vicarium.*
28 *Capitulum sede vacante potest statuere, vel quasi vacante. nu. 29.*
30 *Episcopus non potest sine capitulo in arduis statuere.*
31 *Prælatus habens ecclesiam pleno iure subiectam etiam si sit de inferioribus, potest sine episcopo statuere.*
32 *Maior pars, quando possit aliquid facere nu. 42. 46.*
33 *Pijs causis etiam non potest maior pars statuere in præiudicium minoris.*
34 *Feudum non potest alienari etiam pro anima.*
35 *Pijs causis non ita debemus, vt alijs minkstimus.*
Sepulturæ ratione conceditur, q nec pia causa simpliciter concederetur.
36 *Destinatio ad vsum certum plurimum operatur.*
37 *Bona ecclesiæ auferri possunt etiam sine causa, quia in eis non habetur dominium.*
38 *Princeps rem communem alienat inuito socio.*
39 *Vniuersitas, quæ habet superiorem, non potest disponere de rebus singulorum.*
40 *Vniuersitas si non sit soluendo, potest singulis collectam imponere.*
41 *Collectæ imponi possunt pro necessitatibus vniuersitatis.*
43 *Consuetudo quòd omnes, vel duæ partes collegij, debeāt consentire, non valet, & quando.*
44 *Omnibus. Si statuens velit aliquid fieri ab omnibus, an verificetur in maiori parte.*
45 *Vtilitas ecclesiæ necessitati æquiparatur.*
47 *Præsentans ab omnibus patronis concorditer omnino, debet institui, non obstante quòd postea maior pars variauerit.*
48 *Citatio vniuersitatis, vel capituli fit citando prælatum, & maiores.*
49 *Maior pars non sufficit, nisi sit sanior.*
50 *Sanior pars cuius respectu dicatur.*
51 *Absentes an in arduis vocandi sint.*
52 *Consensus in reb. collegij, vel vniuersitatis debet præstari communiter.*
53 *Consuetudo quòd illi de capitulo, vel collegio singulariter consentire possint, an valeat.*
55 *Missa si quotidie celebranda est per sacerdotem ex dispositione testatoris, potest per alium celebrari.*
56 *Citare non possunt alios duæ partes collegij, vel uniuersitatis.*
57 *Vniuersitatis minor pars requisita à duabus partibus, an opponat, quòd velit expectare finem termini iuris.*

Secunda lectu. c. cum omnes.

¶ in tex. ibi, canonici, ista indefinita hic accipir p oīb. canonicis, & capitulo, qa alr non ualuisset statutū. a Ad idē text. in c. si canonici, in prin. vbi Dom. de of. ord. in 6. & in c. ad decimas. ī prin. de rest. spo. in 6. & in dictis locis Do. & idē And. Sicu. post Doc. reprobant Old. in ɔs. c. in executione. q dicit, quod si ī instro dicatur simplr, q canonici talis ecclesiæ hoc fecerūt, non intelligitur necessario, quod oēs, vel maior pars fecerit, quia talis sermo uerificari pōt in duob. Mod. hic in pen. char. dicunt, b qd dictū Old. procedit in mā probationis, b q̄ debet de necessitate ɔcludere. c. io pñtia. de pb. sed in alia mā habet locum iste tex. cum si. & fuit concordia. q p tius tradit Alc. in l. rescriptum. 1 in prin. ff. de pac. ¶ † Et primo quātū ad illud, qd dictum est de pbatione, bñ facit. qa in probationibus indefinita non æquipollet

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Statutum. An autem quando fit mentio de canonicis, vel antianis, intelligatur collegialiter, vel singulariter, vide Corn. in reperto. Abb. in versi. indefinita. aliquid per Dec. in c. tertio loco, de prob. col. 4. & si est facta petitio, vel concessio à canonicis, vel hominibus castri, an æquipolleat vniuersali, vt intelligatur, vt canonici, vel vt capitulum. uide Dec. consi 612. col. 1.

b Probationis Idem Dec. J. de prob. c. 3. & consi. 61. Ant. Corn. in sing. uerum de finita. Alc. consi. 7. nu. 2. lib. 2. & consi. 201. nu. 2. lib. 7.

pollet vñ, ut no. Inn. Abb. post alios, ĩ c. auditis. de præscri. & tradit Alex. in cõsi. ex uisis acutissimis. col. 1. in fi. lib. j. cũ si. ut p Mod. in d. c. auditis. Scd̃o in alia mã, prout tex hic loquif, An. Sic. in c. requisiti. col. xl. de test. dicebat, q̃ ista iura procedũt in actibus, qui ñ pñt fieri à canonicis, nisi ut à capitulo. & ideo, vt actus ualeat, dictũ de canonicis intelli̇r de capl̃o. Sed ista rñsio nõ ualet: qa attẽta tali rõne idẽ est dicendũ de pbõnibus. qa ĩ casu in quo Old. loqr̃, pstõ pcuratoris nõ ualet, nisi facta sit a capl̃o. & ita dñt Mod. in d. c. auditis. Sed replicari põt, qđ talis interpretatio, vt actus valeat in dublo, nõ fit in pbationibus qa dr sui peculiari nã pcludere dẽnt, c. in pñtia. de pb. Secũdo ad istũ tex. cũ si. dicunt Mod. in d. c. auditis. q̃ loquit, qñ verbũ canonici. pferr̃ a legislatore, & hoc colligitur ex doctr. Alex. in d. l. rescriptũ. & ad hoc facit, qa in dispõne l. indefinita æquipollet vñi, ut not. Bar. in l. si plurib. de leg. a. † Tertio ulterius psiderãdũ est, qa in isto tex. cũ si. sunt uerba narratiua legislatoris incidẽter prolata ad aliũ effectũ. unde intelliguntur, q̃ canonici hóc cõstituerũt debito modo. qnia qñ apud legislatorẽ quærir̃ de uno dubio. psupponir̃ qđ cũ alio respectu habilitas cõcurrat, l. qui testõ. ĩ prin. ff. de test. c. unico. đ ætа. & quali. in 6. & de his ẽt tradit And. Sic. in c. cũ M. j. eo & in c. 3. loco. col. x. de prob. ¶ † In tex. ibi, vel de cætero. hæc alternatiua ñ erat in verbis pstitutionis, qa inepta locutio fuisset, sed apposita fuit per summũ pontificẽ referentẽ effectũ cõstitutionis, & prima pars alternatiuę poterat hr̃e locũ in illis, qui iam recepti fuerant post constitutionẽ usq; ad tempus querelę, & ita declarat Imo. hic. ¶ In tex. ibi, ĩstituti. largo modo accipir̃ institutio, sicut † in c. j. de reg. iur. in 6. Et proprie q̃ dicar̃ institutio, no. Abb. in c. ex frequẽtibus, & in c. auctor. de insti. ¶ In tex. ibi, pares. supple, qa oẽs recipiebãt redditus in absentia. & hic s̃m cõem intellectum. Primo not. s̃m Abb. quod ualet cõsuetũdo, vt canonici percipiãt fructus præbendarũ ĩ absentia. de quo dicendũ est, ut dixi. Et adde duo. Primũ est, † q̃ talis cõsuetudo intelligir̃, qñ quis absens sit ex iusta causa, & nõ habet locũ in illis qui uacarẽt, ut no. Inn. ĩ c. ex tuę, ubi Abb. col. fi. & Imo. ibi. col. v. de cle. nõ resi. † Secũdo, qđ talis cõsuetudo ñ valeret in curatis beneficiis, ẽt si qs seruiret per uicariũ, ut no. Arch. in c. sacerdotibus xxxj. dist. qa electa ẽ industria personę, cũ per se debeat residere. c. extirpandæ. §. quero. de præb. c. qa nonnulli. de cler. nõ resi. ergo alteri cõmitti nõ põt. c. fi. de offi. dele. & ita tenet Do. in c. fi. de res c. in 6. in gl. in uerbo, fructibus. & Mod. sequunr̃ hic. Sed considerandũ est, quòd ista conclusio uera ẽ, qñ gñaliter, & absolute cõsuetudo uellet, q̃ curatus non residẽs perciperet fructus, quia esset irrationabilis. iõ non ualet, c. j. & fi. de consuet. Secus uidetur, si consuetudo eẽt limitata in aliquibus casibus; quia ualeret. nam cum posset ex causa ordinarius dispensare, c. licet canon. in fin. de elec. & in c. cum ex eo, eod. tit. & bene facit text. in c. relatum. de cle. non resi. pariter quòd ualeat consuetudo. Et restringendo tex. nostrum hic in absente ex iusta causa, ut supra dictum est, secundum Imol. inferri uidetur, quòd non sit differentia inter curata beneficia, & simplicia, sed solum respectu causæ erit differẽtia, quia in curatis iusta causa requiritur. Et similiter ĩferri põt, quòd etiam in distributionibus quotidianis ex causa valebit consuetudo, ut in absentia recipi possint. sed non generaliter, prout loquitur tex. in cap. j. de cler. non resi. in 6. ¶ Secundo not. quòd contra consuetudinem de non residendo, valet statutum capituli, de quo dicendum est, ut dixi hic, in prima lect. in 2. not. Et adde quod Abb. uidetur intelligere hoc, quando ecclesia esset destituta suffragio canonicorum. & tali casu clarum est, quòd ualet statutum: † nam tunc etiam solus episcopus, si capitulum non uelit consentire, potest hoc statuere, ut not. Abb. in c. ad audientiam. col. 2. de cler. non resi. facit tex. ĩ c. pen. eod. tit. non tamen videtur, quòd text. hic restringatur ad hoc, quia à contrario sensu, cessante inæqualitate, de qua hic dicitur, absolute uidetur, quod ualeret statutum. & maxime, quia res reducitur ad ius commune, ut aliàs dixi. ¶ Tertio no. quod singularia bona capituli possunt annecti præbẽdis, si fructus præbendarũ sunt tenues, & ob hanc causam necessitatis uineæ annexę fuerunt præbendis, ut Abb. dicit hic. Hoc tamen non probatur in tex. qui loquitur simpliciter. sed dici potest, quod cum præsupponatur hic factum fuisse, intelligir̃ quod ex causa factum sit, etiam causa illa uider̃ esse, quando præbendæ tenues sunt. ¶ Quarto not. istum tex. secundũ Abb. pro opin. Bart. in l. omnes populi. ff. de iu. & iur. † quod si factũ sit statutum in odium particularis personæ, potest appellari, immo secundum Abb. tale statutum non ualet, de quo aliàs dixi hic, in v. not. & in c. consuluit. el 2. de app. Et adde, quòd istud dictum etiam locum habet in cõstitutione principis, ut not. Abb. supra eod. in rub. † Ex quo infert, quod licet à sententia principis non possit appellari, l. j. in princi. ff à quibus ap. non licet. ab isto tamen actu extraiudiciali appellari põt. & ratio uidetur, quia tractatur de præiudicio tertii. quo casu princeps præsumitur circumuentus, & male informatus. † qa inuẽtiosũa non ur̃ esse, ut tertio præiudicium inferatur, gl. 2. §. si quid à principe. ff. ne quid. in loc. pub. cap. super eo. de offic. dele. & à mala informatione principis appellari potest, l. 1. §. quæsitum. ff. de app non sic in sententia uider̃, quia causa cognita procedit ¶ † Quinto not. ualere consuetudinẽ secũdum Abb. quòd omnes canonici, antiqui & iuniores, æquales sint ĩ perceptione fructuũ, & hoc etiam uidetur esse de iure cõmuni. unde tantũ ualet uox iuuenis, sicut senis. etiam inter Cardinales, ut Bal. hic dicit. Et adde, quod etiam quandoque iuniores canonici sunt potiores in portione percipienda, † vide licet si maiores sint in ordine, cap. statuimus. de ma. & obe. & illum tex. pro sing. alleg. Roman. in sing. 611. maior in ordine. & not. Abb. in d. c. statuimus, & facit gl. not. xvi. distin. ĩ c. Isid. † Et ad prædicta notandum est, quòd antiquiores canonici nõ intelliguntur ætate, sed gradu, & receptione, ut per glo. not. in cap. fin. in uerbo, antiquiores. de consu. in 6. & dixi in c. cler. đ Ind. & ratio uidetur, quia antiquitas intelligitur respectu qualitatis, cum qua coniungitur: nam ille, q̃ esset ætate antiquior, non esset antiquior canonicus. secus uidetur si absolute dicar̃ de antiquo, vel maiori, † quia tunc ratione ætatis intelligitur, ut in not. q. tradit Per. de Anc. in c. j. char. cccexliiij. versi. consuluit etiam Bal. supra, eo. cum simi. ut tradit Alexan. in consi. 4. ponderatis, lib. 4. & Mod. in rub de ma. & ob. circa fin. ¶ † Sexto no. secundum Ant. quod ad potestatem percipiendi redditus beneficii sola residentia sufficit, & præcise non requiritur interessentia in diuinis, sicut in distributionibus quotidianis. cap. 1. de cler. non resi. in 6. & quod not. per glo. ibi in verbo, affuerit. & istud dictum Antonii intelligo, dummodo dicat officium in priuato. aliàs non uidetur, † quòd licite percipere possit fructus beneficii, immo tenetur ad restitutionem, ut not. Cald. in c. 1. de cele. missa. & sequitur Do. in c. fi. de rescr. in 6. in 1. not. & in c. si can. §. saturi. in prin. de offi. ordi. in 6. est uerum, quod Car. & do. Abb. tenent contrarium in d. c. 1. col. fi. & Mod. sequuntur in c. postu. col. xv. de rescrip primam tamen opi. tenet Summa Ang. in uerbo, hora canon. §. xi. & ista uerior uidetur in puncto iuris, saltem in foro conscientiæ. sed in foro cõtentioso uidetur habere locum opinio Abb. ut concludunt Mod. repetentes in cap. 1. de accu. char. a 2. colum. 1. ¶ † Vltimo not. ibi, possidentibus, quòd canonicus dicitur possidere præbendam. ad idem tex. in cap. ex literis. de probat de quo dicendum est, ut ibi habetur. ¶ In gl. prima, circa intellectũ glos. dicendum est, vt aliàs dixi. ¶ Et ulterius secundo notandũ est, quod Abb. dicit post Hostien. quòd in terminis istius decretalis ualeret statutũ factũ ab episcopo & consensu capituli. qa in episcopo cessaret rõ text. cũ nõ agatur de interesse suo. secus ergo uidetur, si mensæ suæ deberet aliqđ applicari.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Vniuersali. Vide Dec. in l. in actionib. ff. de in lit. iur. in gl. 1.
¶ Gigas Adde, quod etiam quando indefinita affirmatiue profertur, non æquipollet uniuersali, quando uero profertur negatiue, tunc sic, ut per eũdẽ Dec. in consi. 3. in 4. col uer. comprobatur. & intellige sane, q̃ indefinita prolata affirmatiue nõ æquipollet uniuersali de proprietate sermonis, nã ita loquir̃ Dec. in d. consi. Et quod indefinita non æquipolleat uniuersali in pbõnibus. uide eundẽ Dec in cõsi. 1a, in 2. col. ubi uoluit idẽ, quod hic, uidelicet quod cõsilium Old. pcedat solũ in materia probationũ. & idem Dec. in consi. c in 4. col. uer. circa secundũ. ubi limitat hãc conclusionẽ dicẽdo, qđ indefinita æquipollet, vel in teste, qñ fit relatio ad capitula. & uide ẽt per eundẽ in cons. cxlvi. in 3. col. ver. nunc, 3 q in fi. & eo. consi. col. fi. in fi.

b Syl. Ald. Vniuersali. Et quod in probationibus non æquipollent, uide bene p Dec. in c. 3. loco, col. 4. de prob. in consi. 1a, col. 13. & an, & quando hoc sit uerum, uide eundem in consi c col. 9.

c ¶ Concurrat. Vide quæ posui in c. seq. in prin.
¶ Adde eundem Dec. j. eo. c. quæ in ecclesiarum. in prin. c. 1. j. de iud. c. tertio loco infra, de proba.

d Syl. Al. Institutio. Vide Cur. in tract de iure pat. col v. ver. v. quæro.

e Al. Vacarẽt. Adde Host. Io. de Lig. Bal. Imo. An. đ But. & Car. hic, & Bal. hic ponit exẽplũ de eo, qui abest cã partialitatis. tñ ex quo inoleuit cõis cõsuetudo, q̃ ẽt absentes percipiãt, & consuetudo toleratur à Papa, uider̃ q̃ si noua cõsuetudo superinducatur in ecclesia, ea intelligar̃ si uolũtaria sit absentia.

f Syl. Al. Appellari. Et si princeps ille superiore recognoscat, vt dicit Bal. in l. j. in fi. ff. de of. præf. præto. Pau. de Cast. in consi. ccxxv. super primo dubio in fi. Dec. in c. pastoralis. col. 2. de app.

g Syl. Al. Inferar̃. Vide Dec. in c. cũ uenissent. col. 5. ĩ pri. de iud. principis tñ uoluntas psumir̃ in dubio eẽ talis, qualis eẽ dẽt. Iaf. in l. iust. col. 2. ff. de iust. & iu. Dec. consf. xlviij. i fi. in consl. xcvij. p totũ, in consf. 580. col. 5. & ideo verum est, q̃ si cẽser̃ velle pĩudicare tertio, ut plene Dec. in consf. 520. col. 2. ẽt in iure ad rẽ, ut p Dec. in consi. 525. col. 2. in fi. & ẽt in minimo, ut per eũdẽ Dec. ibi. col. 3. in prin. ubi addidi.

h Principis. Deci. j. de ap. c. intimasti. & consi. 580. Mat. ĩ trac. de pri. § xlij Pan. disp. j. eps. Alb. Bru. cõs. 31. Frã. Luc. ĩ tra. priuil fisci. Bal. ĩ l. fi. C de relat. facit tex. c. sñia. 35. q. 9. c. cum apud. 12. q. 3. Card. Flo. in cle past. de re iud.

i Syl. Al. Pet. de Anc. Late Dec. in consi. 463. col. 4. post medium.

k Syl. Al. Præbendam. Adde Dec. in c. 3. in 2. not. de probat.

applicando non valeret statutu, cũ in fcõ proprio non possit auctoritatẽ interponere, cle. 2. de reb. ecc. Et ex dicto Hosti. vr, q̃ licet canonici ipsi statuere non possint, tñ epo statuẽti consentire põt, & istud nõ est nouũ q̃ ille, q̃ non põt facere, possit alteri facienti consentire. † q̃a ista diuersa sunt. l. aliud est vẽdere. ff. de reg. iu. & no. Bar. in l. cũ pr. § libertis ff. de leg. 2. Bal. in l. a. in 20. q. C. de sacrosc. eccl. ven. cum si. ¶ Tertio Abb. refert aliũ intellectũ, q̃ nõ valuit statutũ ex defectu p̃tãtis, q̃a non potuerũt canonici absq; ꝯsensu epi hic statuere, sed Abb. dicit istũ intellectũ non ꝯuenire literæ, q̃ in rõne inæqualitatis fundat, & sic nõ vr defectũ ptãns considerare. Et vlterius hoc ꝯfirmat, q̃a hic non dubitat de validitate statuti rõne inæqualitatis, p̃sumẽdũ est, q̃ oĩ alio respectu valeret statutũ, & sic, q̃ cõsensus epi interuenisset, q̃a qñ de vno defectu q̃rit, in aliis habilitas p̃supponit. l. q̃ testã. in prin. ff. de test. & in c. j. de æta. & quali. in 6. ¶ † Quarto notandũ est fm Abb. illud, q̃ in se verũ est uidelicet, q̃ nõ possint canonici statuere sup residẽtia sine epo, vt per gl. in c. 1. de ver. si. in 6 & probat ĩ c. cũ ꝯsuetudinis, de ꝯsue. no. Pet. de Anc. in c. 1. car. 13. de consti. ver. de sexta, & no. Old. in cons. 183. d̃ auctoritate. circa si. ubi loquit in terminis huius decretalis. & idem Abb. dicit in ecclesiis inferiorib. subiectis epo, ut est dictũ Inn. ĩ c. requisiti. vbi Abb. in 8. no. de testa. & idẽ Abb. in d. c. cũ ꝯsuetudinis. cũ si. ut tradũt † Mod. hic, & tali casu nõ sufficit, q̃ ꝯsensus epi supueniat, sed in ipso actu requirit, ut no. Domi. in c. susceptũ, co. j. de resc. in 6. & rõ vr, quia † consensus epi p modum auctoritatis reqrit, ut no Ant. in d. c. cum consuetudinis, † q̃ auctoritas in ipso actu interuenire debet. d. l. obligari. § tutor. ff. d̃ auctor. tu. & per gl. in c. j. de reb. ec. non alie. in 6. & no. Bart. in l. tã is. § j. ff. de don. cã mor. cũ si. ut tradit Alex. in l. si qs mihi bona. § iussum. vbi uidẽdũ est ad declarationem huius dicti. ff. d̃ acq. hær. † Nec ẽt in tali casu, in quo cõsensus epi reqrit, ꝯsensus uicarii sufficeret, ut no. Fed. in cons. 264. licet canonici. ar. c. fin. de of. vicarii. in 6. & sequit Ro. in sing. 72. ea longæua. ĩ si. & Mod. hic. sed aduertendũ est, q̃a tex. in d. c. si. loq̃t 10 collatione bñficii, q̃ d̃et principalr fieri per epm, sed in isto casu solũ agit de cõsensu epi reqsito in statuto fcõ principalr à capitulo, & talis cõsensus vr, q̃ p uicariũ præstari possit, q̃a vr accessorius. sicut dr de instõne spectante ad epm, quæ † p uicarium fieri põt.[a] c. ex frequentib. ubi Abb. de insti. talis. n. consensus vr potius assimilari institutioni, q̃ collationi. † Vel saltem illud verum est, q̃ ab sente epo uicarius tunc poterit consentire, ut no. Arch. in c. romanis. 63. di. in si. facit tex. in e. dilecti. el 2. de app. † Et supradicta locum hñt, ubi agit ve rebus grauibus, & ponderosis. secus est in rebus leuibus pertinentibus ad capitulum, puta quãr capitulum d̃eat congregari, vel qualiter distribuantur quotidianæ distributiones, ut quãr massa grossa diuidi d̃eat, & de similib⁹, ut per gl. in d. c. 2. de uer. sig. in 6. & tradit Ab. in c. cum cõsuetudinis. col. j. & facit, q̃ no. Cal. in consi. 2. eo. ti. de const. † Secũdo prædicta procedunt stante epo, sed illo mortuo, & vacante sede, capitulum poterit statuta facere.[b] & no. Fed. in consi. 16. capitulum ecclesiæ cum sanc. ur late tradunt Mod. hic, & latius insistit Fran. Pauinus in trac. ne sede vacante. q. 6. prin. ĩ prima parte, & idẽ Abb. in e. cum olim. in 7. q. de maio. & obe. † & q̃ dr de epo mortuo, & sede uacante, idẽ est sede quasi vacante, c. si eps à paganis. de supplẽ. negl. præla. in 6. cũ gl. † Et adde q̃ sicut canonici sine epo, ita cõ, non põt eps sine consensu capituli, & hoc intelr in arduis,[c] sed in aliis ꝯsiliũ sufficit fm Inn. ĩ c. nouit. de his, q̃ fiunt à p̃la. & Abb. seqt in c. 1. de isti. de quo no. Abb. in d. c. nouit. & in c. ad audientiã, de ele. non resi. & in d. c. cũ ꝯsuetudinis. Et q̃ ĩ. dictũ † est de ecclesiis inferioribus, intelr nisi prælatus inferior hret ecclesiã sibi subiectã pleno iure, & iuxta gl. in cle. j. de reb. ecc. non alie. de qua p Mod. in c. auditis. de præse. ¶ In ea. gl. circa si. plura colligunt fm Abb. hic, & primo, † q̃ in his, q̃ cõia sunt pluribus, ut singulis, non põt maior pars statuere in p̃iudicium minoris partis. de quo als dixi co. 3. ver. in ea. gl. circa si &c. † Et adde hoc ẽt p̃cedere ĩ rebus piis, ut no. Abb. in c. si. co. 7. uer. 2. no. ex dictis Inn. de his, q̃ hũt à maio. & facit tex. in c. 1. § donare, qualiter olim feu. alie. pote. ubi feudum ẽt pro anima alienari † non põt, & no. Ro. in auth. sist, col. 9. in 15. speciali in ꝯctibus. C. ad l. falc. & ad hoc etiam facit, † q̃a piis causis, & fauorabilibus sic debitores sumus, ne aliis iniustitia committat. c. ex tenore, de or. cog. hoc tñ fallit rõne sepulturæ, l. sunt p̃sonæ. ff. de religio. & in l. plures. eo. ti. per gl. in l. Sabinus. ff. communi diuidun. † Et retenta prædicta conclusione limitatur primo, nisi res cõis pluribus, ut singulis, destinata sit ad certũ usum, ut in gl. hic hĩ per tex. in § religiosum, ver. in cõmune vero sepulchrũ. de re. diui. Sed considerandũ est, q̃ illud, q̃ ibi dr de cõi sepulchro, ẽt hret locum in cõi fundo, fauore religionis. d. l. si plures, & l. sunt personæ. ff. de reli. nam in cõi sepulchro hoc p̃cedit fm rõm iuris cõis, cum sepulchrũ sit destinatũ ad hoc, sed in fundo cõi illud statutũ est spãli rõe religionis, & sepulturæ. & d̃ ista limitatiõe no. ẽt Abb. 10 c. rõ ou lla. de p̃b. & facit, q̃ dicit Fulg. in cõsi. incip. duo vicini. quem refert, & sequitur Bar. Vero. in trac. de serui. iu. si. de pariẽte, & muro si. ¶ Scdo limitat nõ hre locũ in redditib⁹ ecclesiæ, p tex. ĩ c. si d̃ his, q̃ fiũt à maio. de quo d̃dm est, ut als dixi hic, co. 1. ver. regula, q̃a bona ecclesiæ ñ sunt p̃prie p̃lati. † Et addẽ, q̃ ad hoc bñ facit, q̃ no. Pa. de Ca. in cõs. 181. primum dubiũ. ubi inqt q̃ bona ecclesiæ auferri põt, ẽt sine eã, q̃a in talib⁹ rebus nõ hẽt dñiũ, & no. Abb. post Ant. in c. ꝯstitutus. co. 2. de reli. domi. cũ sim. ut dixi in c. q̃ in ecclesiarũ. co. 14. ĩ. eo. & de aliis limitationib. d̃dm est ut als dixi. Et dũ limitat rõne facilioris administrõnis, ut ĩ l. 3. de admin. tut. vidẽdũ est, q̃ hr in l. si. C. de aui. tut. † Et adde ẽt, q̃ ꝯclo ĩ. dicta nõ hẽt locũ in principe, q̃ rem cõem inuito socio alienare[d] põt. l. 2. C. d̃ ꝯmu. re. alie. no. Ab. in ca. rõ, de præb. ¶ † Et dum Abba. concludit, q̃ uniuersitas, q̃ hẽt superiorem nõ potest disponere de reb. singulorum fm gl. in l. unica. C. quæ sit lõga. nam illa gl. intelligitur, qñ vniuersitas uellet obligare singulares pro facto alicuius personæ singularis. secus si pro facto cõcernente factum publicum vniuersitatis, ut not. Bal. in d. l. 2. & seqnit Ale. in l. 4. in j co. ff. de re iud. † Et ita in effectu vult Abb. hic dum dicit, q̃ si uniuersitas obligata sit, & non sit soluẽdo, põt collectam[e] singulis imponere, vt per gl. in l. 1. § fin. ff. q̃ cuiusque vniuer. & Bar. ibi per illam gl. dicit, † quòd pro necessitatibus vniuersitatis collectæ imponi debent, & idem Bar. in l. solent. de alim. & cib. leg. Ang. in l. 4. § actor. in prin. ff. de re iu. dicens se de fcõ habuisse Paduę, cum concord. ut tradit Alex. in d. l. 4. in princi. col. 4. ff. de re iud. & idem Alexand. in consil. 52. visis his. lib. 5. & Mod. in c. cum dilecta, circa si. de elec. ¶ † Secũda ꝯclo ex gl. hr, q̃ in rebus collegii, vel uniuersitatis attẽditur quod fit a maiori parte. de quo dicẽdum est, ut dixi col. 3. vers. 2. regula, & no. Abb. in c. licet, de elec. in 9. no. & de ratione huius conclusionis no. per gl. in l. aliud. § refertur. de reg. iur. not. Arch. in c. Nicena 32. dist. & Bal. in c. non potest. de re iud. & alibi etiam habetur, quòd maior pars reputatur pro toto, ut per Bar. in l. cum de lanionis. § Sabinus. ff. de fundo instr. in l. propter litem, ubi Bal. ff. de excu. tu. & in c. 1. § illum. de resti. spo. in 6. ¶ † Et prædicta conclusio adeo procedit, quòd consuetudo in contrarium non ualet. sic non valeret consuetudo, q̃d omnes, vel duæ partes deberent consentire, quia utilitas ecclesiæ sępenumero impediretur, cum homines faciles sint ad dissentiendum. ita no Abb. dicit in c. 1. in antep. not. de his, quæ fiunt à ma. par. cap. Sed tñ reperio, quòd ꝯriũ tenet Bal. in d. c. nõ potest, de re iud. vbi inquit, quod attẽditur, quod fit à maiori parte, nisi esset statutum in contrarium, quod omnes requirerentur. & illud, quod Bal. dicit de statuto, patet non habere locum in consuetudine, arg. l. de quibus, ff. de leg. & quod ualeat statutũ, uel ꝯsuetudo, facit gl. per illum text. ĩ c. ubi periculum. § idẽ quoque, io uer. singulis. de elec. in 6. & no Abb. in c. cõstitutus. col. 2. de app. Sed concordando distingui potest, q̃d aut constituitur gñalr[f] in omnibus casibus, & nõ ualet statutum, neque consuetudo, quia difficile esset expedire negotia ecclesiæ, & ita loquitur Abb. in d. c. j. Aut hoc constituitur in aliquo casu particulari, & ualet statutũ, uel consuetudo, & hoc mõ p̃cedũt allegata in ꝯriũ, & facit tex. in c. licet, de elec. Et quod dictum est de maiori parte, intelr de maiori parte respectu totius capituli, vel uniuersitatis. c. ecclesia. el j. & ibi Abb. de elec. † Et adde, q̃ iura, q̃ in materia collegii, vel uniuersitatis loqnũtur de omnibus, etiam verificarẽtur in maiori[g] parte, per regulam l. q̃ maior. ff. ad muni. & de hoc est tex. in l. rescriptũ. in princ. ubi Bal. ff. de pac. ut no. per gl. in l. quicunque. la 2. in uerbo, omniũ. C. de omni agro deser. lib. xj & ideo tex. in c. sine exceptione. xij. q. 2.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Fieri potest. Et ideo licet vicarius generalis non possit conferre, potest instituere. Dec. in consi. 121. col. 2.

b H. Gigas. Statuta facere. Adde q̃ sede uacante licet capitulum succedat epo, tamen non succedit in his, quæ episcopo competebant de iure speciali, vt per eundem Dec. in consi. 128.

¶Syl. Ald. Succedit. n. tunc capitulum in iurisdictione, de quo vide no. dictum Abb. in c. scriptum. de ele. col. 4. & uide Dec. in c. at si clerici. § j. col. 2. de iud. & vide Rot. dec. 316. fuit dubitatum. in no.

c Syl. Ald. In arduis. Est. n. hic regu. q̃ episcopus in maioribus negotijs non statuit, gl. in c. 1. de maio. & obe. vbi Ant. de Bu. Abb. Car. Henr. in c. conquestus, de ferijs, in 3. dist. Fel. in c. q̃ super his, col. si. ver. & no.

d ¶Sy. Ald. Alienare. Vide Hipol. in l. cum quidam. insti ff. de q. & vide Dec. in consi. 235. nu. 7. Ias. in l. qui sine, in 5. limitatione. ff. de cond. sine causa.

e H. Gigas. Collectam. Quod vniuersitas vrgẽte necessitate possit collectam imponere, vide Io. de Imo. in consi. 66. inc. in casu præmisso, in 1. col. versicu. circa primum.

¶Adde Ale. consi. 178. lib. 6. Fran. Rip. de rescrip. respon. 4. & hoc uerum de iure hoc tantum casu, aliàs est de reseruatis supremo Principi. Iac. de S. Geor. in tract. feu. ver. cum mero imperio. & ver. qui quidem inuest. præst. iur. fideli. & in tract. de homag. vide Gui. Pap. decis. Delphi. 88. Aufer. in addi. deci. Tholo. 348.

f ¶Generaliter. Adde Alciat. in l. collegarum. de uerb. sig.

g H. Gigas. In maiori. Videndus est Dec. in cons. c. 7. col. ver. 4 dicitur, in fi.

q.2. licet dicat de omnibus, intelligitur, quòd idē sit in maiori parte, & hoc tunc procedit, nisi cōstaret de mēte legis, quod precise omnium consensus requiratur per §. dicta. Et dum Abb. dicit idem esse, vbi agitur de utilitate ecclesię, sicut de necessi- 45 tate. †Est notādū, q utilitas ecclesiæ necessitati æquiparatur, de a quo no. do. Abbas post Car. in c. venerabilē. col. fi. de elec. cū 46 si. ut tradunt Mod. in c. cū super. in prin. de testi. cog. ¶ †Prædicta conclusio limitatur procedere in actibus necessariis. secus est in uoluntarijs, ut gl. hic concludit, de quo dicendū est, ut dixi col. 4. ver. Ista cōclusio. Et adde tñ, q opinionē gl. hic sequitur do. Abb. in c. qa pp. §. 1. col. 2. de ele & And. Sic cōsi. 27. col. 3 lib. 2. & in cōs. 7. col. fi. li. 1 Scdo limitatur non habere locum, qñ pars uellet uenire cōtra illud, q oēs ordinassent, ut per Ro. in rub. de arbi. col. 17. de quo uidendum est, qđ aliàs late scripsi. Et adde no. dictum Ioan. An. in regula. Iure cōi, in fi. de reg. iu. 47 in 6. ubi inquit, qđ †præsentatus ab omnibus patronis concorditer, omnino dēt institui, non obstante, q postea maior pars uariauerit, alium præsentando. & sequitur Lap alleg 78. vacauerat. col. 3. ver. itē posito. & cōsidera, quod non negat Io. An. quin uariatio possit fieri: sed uult, q pars instituatur. Ex quo notandum est, q licet factum a maiori parte uideatur factum ab omnibus: tamen illud, quod fit ab omnib⁹ vere, reputatur firmius. quod notandum est. Tertio limitatur non procedere, qñ do unus extraneus, qui nō sit de collegio, debet admitti ad dandam uōcem, quia tunc maior pars non sufficit. Secus si ad cōsulendum, ut per do. Compo. dicitur in d. c. scriptum. & Abb. etiam ibi in uer. dicit tamen Comp. & de aliis limit. dicendū est. ut dixi. Et adde, quod regula non habet locum in electione summi pontificis, in qua maior pars non sufficit, sed duæ 48 partes requiruntur. c. licet. de ele. † Item limitatur regula non procedere in citatione uniuersitatis, vel capituli, in qua nō est opus maiorem partem requirere sed sufficit prælatum, & maiores, siue presidentes uniuersitatis citare, vt per glos. in c. bonæ, el 1 in uerbo, singulares. de ele. in c. si capitulo, in verbo, factum. de conces. prębē. in 6. & no. Bar. in l. nn. ff. quod cuiusq; 49 uniuer. & in l. non potest. de regu. iur ¶ †Vltimo notandū est, b quòd non sufficit maior pars, sed etiam sanior [b] requiritur, qa communiter iura copulatiuè loquuntur de maiori & saniori, c. 1. de his, quę fi. à maio. ibi, quod à maiori, & saniori. & Abba. ibi, in prin. & in c. qa propter. de ele. ubi Abb. in 1. not. & in c. ecclesia nostra. co. tit. circa fi. & Abb. ibi in glos. fin. late decla- 50 rat, q ista sanioritas cōsistit in tribus. †Primo in maiori auctoritate eligentium, ut quia sint maiores dignitate, ætate, vel gradu. Secundo consideratur in zelo, qui in animo consistit, videlicet, ut non moueatur propter consanguinitatem, vel amicitiam. Tertio consideratur ex merito uitæ prius electi, & qđ dictum est, etiam tenet Abb. in c. prudentiam. in prin. col. 3. de offi. de leg. cum si. ut tradunt Mod. hic & idem Abb. in c. fin. de his, quæ fi. a præla. & in cap. in Genesi. de elec. ubi Abb. in pri. Et ista conclusio procedit in testibus ecclesiasticis. secus est in prophanis, & secularibus, in quibus iura ciuilia specialiter dicunt, quod maior pars attenditur, prout Alex. concludit in l. 51 maiorem, de pac. †Circa tertium, an debeant uocari absentes ī arduis, aliàs sum secutus opinionem negatiuam, ut hic, col. 6. uersi. tertia conclusio, quia uidetur magis cōmunis articulus. tamen esset disputabilis, & pars affirmatiua hoc modo sustineri potest, quia quod dr̄ in illis tribus casibus, in quibus tm̄ debent uocari absentes, sm̄ gl. in c. 2. de testi. in 6. & p Abb. hic, nō vr̄ esse aliqua specialitas in illis tribus casibus: sed illa iura uidentur loqui simpliciter secundum regulā iuris, ut in d. c. qa propter. §. illud. ibi, nisi sit absens in eo loco, de quo debēt aduocari. & in c. quamuis. de offi. ord. in 6 & in d. c. cum ī ecclesiis. de præben. in 6. ibi absentes, si commode fieri ualeat. & qa ratio, quæ potest considerari in dictis casibus, etiam uidetur militare in aliis casibus similibus. In contrarium solum allegant duo iura, uidelicet text. in auc. hoc ius porrectum. x. q. 2. vbi tantum præsentes uidentur requisiti. ibi, aīt dr̄ maiori parte ibidē seruitiū consentire. Sed uideri pōt, q ibi ñ agebat de graui præiudicio capituli, quia erat qō inter episcopos de iure primatię, vel ibi illud fuit ex forma commissionis papæ, qui ita cō- 52 misit. ¶ †In quarto, & ultimo dum Abb. post glo. concludit, quòd in actibus collegii, & uniuersitatis debeat consensus pstari cōiter etiam simul, dicendum est, ut dixi col. 7. ver. 1. est sm̄ gl. & inter alia dictum fuit, quòd tex. in l. & suum. ff. de pac. nō probat illud, ad quod allegatur. quia illa uerba, si conuenerint in unum, & cōi consensu statuerint, accipiuntur pro cōsensu simplici, q patet in uer. seq. ubi aduersatiue dicitur, si uero dissentiunt. ergo in d. prece quæstione loquitur simpliciter, qñ 53 consentiūt, declarādo latius, ut dixi. ¶ †Et adde tamen, qđ ualeret consuetudo, qđ illi de caplo, vel collegio consentire possint singlr, ut no. Bal. in auth. hoc i⁹ porrectu. col. 3. C. de sac. san. ec. de quo tamen dicto dubitāt Mod. in c. cū cā. col. 6. de re iu. & in c. cā te, col. xvi. de rescr. qa cōsensus, qui pstaī singlr, non vr̄ ita deliberatus, sicut qñ simul, & collegialiter pstaī. & ideò ecclesia posset dānificari. & ideo talis consuetudo uelut pīudicialis ecclīæ, nō ualet. c. 1. de consue. sed responderi potest, q talis consuetudo nō uidetur multū pīudicialis ecclīæ: & iō ualet, ut no. Abb in d. c. 3. in fi. de cōsue. & pbaī hac rōne. qa si cōsensus pbaī singlr, sufficit, ut tollaī ius, q alicui cōpetit singlr. ut in l. p fundū ff. de seru. rust. pd. à fortiori talū cōsensus pstitus singlr debet tollere illud, quod competit alicui uīr tanquam uni de collegio, vel uniuersitate. & sic talis ñ uideī multū pīudicialis ¶ †In gl. fi. no. est, q ualeret consuetudo, quod 54 in absentia reddit⁹ percipiantur. de quo dictum fuit in not. & dicebat Host. in n. q talis consuetudo intellr dummodo seruat p aliū m. & licet Abb. aīt dicat, in dictū Host. notoriū vr̄. qa cū talis cōsuetudo sit contra ius cōe, intelligi debet. ut minus derogeī iuri cōi. ar. c. cū dilectus. de consue. & ista rō bene pcederet in statuto. sed in consuetudine cōsiderandū est, quāter cōsuetudo se habuerit: nā si fuerit cōsuetudo, q pciperentur reddit⁹ nō ponēdo uicariū, hīet locū, q Abb. dr̄, & pdicta pce- 55 dūt, qñ de iure cōi residētia eēt necessaria. † sed qñ ñ eēt necessaria, ñ eēt op⁹ cōsuetudine, put ī notabili casu tradit Lap. alle. 36. vtrū. ubi inquit. q si testator disposuit de capella, q ibi deberet missam celebrare sacerdos, potest per aliū celebrari. qa c sm̄ cum non est iure cautū, quod per se debeat seruire. [c] ¶ Vltimo Abb. instat, q debeāt esse pręsentes in actibus uniuersitatis, de quo dicendū est, ut dixi. & adde ad declarationem eorū 56 quæ Abb. dicit, † quòd duæ partes non pñt alios de uniuersitate citare, sed dicūt uocare, uel requirere. qa citatio pertinet ad iudicem, ut no. Inn. in c. cū nobis. col. fi. de ele. & ad ea q̄ Abb. 57 dicit uide Cal. in consi. x. & xj. de iur. pa. † & an facta requisitione à duabus partibus minor pars opponere possit, quod uelit expectare finē termini dati à iure io illo actu. no. Imo. in cle. a. col. 7. in fi. de iur. pat. ubi tenet, quòd non detur tamē loquitur Mod. in fi. casu in c. cum Bertol. col. v. de re iud.

ADDITIONES.

a H. Gigas. Vtilitas. An autem utilitas ecclesiæ præsumatur statim quod allegaī, ut puta si quis in supplicatione porrecta pontifici, dixerit alienationē bonorū ecclesiæ cedere in eius utilitatem, uide per eundē Deci. consi. cxlii. in iij. col. in ver. ultimo non obstat, & dicta per eum ibi procederent etiam qñ allegaretur necessitas ecclesiæ, per regulam traditam hic, q utilitas ecclesiæ & necessitas æquiparantur.

b Sanior. Fel. hic Alex. ab Exea, nu. 292. adde Nic. Boer. deci. Burdegalen. 3.

c Syl. Al. Seruire. Idem uoluit hic Hen. col. fi.

SVMMARIVM.

1 *Preces à quocunque porrigantur, non refert.*
2 *Legislator si de aliqua qōne quęrat, omni alio respectu habilitas præsupponitur.*
3 *Iudex ex officio supplet, ubi agitur de utilitate ecclesiæ.*
4 *Testime, de cuius interesse non agitur, admittitur quando iudex ex officio potest supplere.*
5 *Inopia, &*
Paupertas, an different.
6 *Allegauerit, id est, probauerit.*
7 *Probabiliter quod dicatur,*
8 *Liberam habeat facultatem, quid significet.*
9 *Libere fieri dicitur, quod sine alterius licentia fit, tamen hæc uerba recipiunt determinationem secundum alia iura. nu. 9.*
10 *Ciues pñt in eorū ciuitate statuta condere ēt si sint contra ius commune. nu. 11.*
12 *Clerici etiam cum episcopo non statuunt contra canones.*
13 *Statuendi potestas ab homine concessa, non comprehendit potestatem statuendi contra ius superioris.*
14 *Statutum excedens fines potestatis, est nullum.*
15 *Forum sortiri & statutis ligari, à pari procedunt.*
16 *Statutum laicorum non potest disponere super rebus ecclesiasticis, etiam stante iusta causa. nu. 17. 18. etiam si dominium utile sit laicorum. nu. 19. nisi quando concernit eorum laicorum præiudicium. nu. 20.*
21 *Cassata constitutione, non tolluntur contractus illucusque facti.*
22 *Forma electionis annullata, non annullatur electio prius facta.*
23 *Statutum ad præterita non porrigitur, maxime decisa. nu. 24.*
25 *Sententia lata prætextu statuti nulli, non ualet.*
26 *Cassatio aliquando ad factum, non ad ius refertur.*
27 *Alienatio bonorum ecclesiæ duo requirit, formam, scilicet, & iustam causam.*
28 *Alienatio rei ecclesiæ ualet non seruata solemnitate, si est in utilitatem ecclesiæ.*
29 *Contractus non seruata solemnitate factus, ualet in foro conscientiæ.*
30 *Contractus factus sine solemnitate fauore ecclesiæ potest ratificari.*
31 *Feudum etiam urgente necessitate non potest alienari.*
32 *Iure poli quid significet.*
33 *Forus conscientiæ secundum naturalem æquitatem regulatur.*
34 *Villa, vel*
35 *Castrum subiectum ciuitati in rebus suis statuere possunt, etiam si non habeat iurisdictionem. nu. 36. non tamen apponunt pœnam. nu. 37. nisi & pacto se obligarent. nu. 39. vel haberent ex consuetudine. nu. 41.*
38 *Statuere est iurisdictionis.*
40 *Statutum uallatum pacto, plus potest quàm solum statutum.*

Consuetudo

42 Confuetudo videt aliquando lo, scindet non valet statutum.
43 Princeps iudicis ex causa sua diuinum limitare potest.
44 Papa ex causa contra ius diuinum dispensat.
45 Papa dispensat in omnibus præterquam in articulis fidei, & ibi de multis dispensationibus.
46 Dispensare potest Papa cum monacho, ut contrahat matrimonium, idem de clerico in sacris constituto. nu. 47.
48 Dispensat Papa in matrimonio contracto per verba de præsenti. item carnali copula consumato. nu. 49.
50 Dispensat Papa super iuramento ex causa super irregularitate ex bigamia. num. 51. super vsuris. nu. 52. circa modum dicendi officium. 53.
53 Officium diuinum Papa potest tollere ex toto.
54 Statutum, quod bannitus possit occidi, valet.
55 Statutum concedens premium occidenti bannitum, valet si zelo iustitiæ fiat. nu. 56.
57 Statutum, quod bannitus pro debito pecuniario possit occidi, non valet.
58 Statutum, ut contumax ad mortem puniatur, non valet.
59 Contumax quis non potest puniri in amissione totius causæ.
60 Statutum, quod bannitus occidi possit, non intelligitur in filio, nec in fratre. num. 53. nec vxore, nec in non legitime bannito. nu. 64. nec in occidente seipsum. num. 66. aut proditorie. 58. vel veneno. 69.
61 L. nemine ff. de religio. qualiter intelligatur.
62 Statutum loquens de homicidio, non habet locum in parricidio.
65 Statutum de bannitis, quod occidi possint, habet etiam locum in cancellato minus legitime.
Item in alio bannito, ut gaudeat dicto statuto. nu. 67.
70 Veneno occidens dicitur proditorie occidere.
Proditorie occidere quis dicatur. ibi.
71 Veneno occidere atrocius est, quàm gladio.
72 Statutum, quòd accusatio de homicidio post duos menses non admittatur, non habet locum in beneficio.
73 Princeps supremus non potest ius diuinum nunquam limitatum limitare.
74 Mulier, quæ occidi potest ex forma statuti, non potest adulterari.
75 Adulterium non minus malum est, quam homicidium.
76 Adulterium ex causa fuit aliquando permissum.
77 Adulterium est de se malum, & Papa non dispensat.
Dispensare non potest Papa super adulterio.
78 Papa non dispensat super adulterio, etiam in Rege habente vxorem sterilem.
79 Causa non præsumitur contra ius diuinum.
80 Princeps non dispensat contra ius diuinum, nisi ex magna causa.
81 Papa in temporalib. & Princeps laicus in spiritualibus, non possunt se impedire.
82 Iudæus per baptismum consequitur remissionem peccatorum in foro poli, non fori.
83 Absolutus à crimine in foro ecclesiastico, non potest conueniri in seculari.
84 Baptisma non liberat à pœna delicti in præiudicium reipu.
85 Ecclesia non defendit iustè condemnatos pro delictis.
86 Princeps ex causa statuere potest contra ea, quæ sunt de iure naturali, vel gentium.
87 Defensio naturalis tolli potest ex causa.
88 Citatio ex causa tolli potest à principe.
89 Præscriptio, an sit contra ius naturale.
90 Princeps ex causa potest rem alteri auferre, dummodo precium persoluat. nu. 91. nisi causa haberet culpam domini. nu. 92. vel nisi lege generali tolleretur. nu. 94.
94 Cessante causa, non cessat effectus consumatus.
95 Princeps non subditis non aufert dominium rerum suarum, etiam ex causa, nisi res in dominio eius esset. nu. 97.
96 Priuilegium concessum non subdito reuocari non potest.
98 Principis solius non inferiorum est iura alterius tollere. nu. 102.
99 Causa quælibet mouens sufficit in principe, secus in statuto.
100 Statutum populi inferioris à principe potest res suas alicui tollere.
101 Ciuitates possunt suis statutis alterius iura tollere.
103 Princeps supremus de plenitudine potestatis potest nobis dominium auferre nulla subsistente causa.
104 Commissio generalis non includit, ut alteri dominium auferri possit.
105 Ciuitas statuit contra ius commune.
106 Reseruata principi si inferioribus concedantur, non recipiunt illam plenitudinem potestatis, quæ in ipso principe consideratur.
107 Papa, vel Imperator iuri naturali, vel gentium sine causa non derogat. etiam per indirectum. nu. 108.
108 Papa, vel Imperator infidelibus bona sua non aufert sine causa.
110 Infidelib. non possunt bona auferri sine causa, nec offendi personaliter, vel in bonis.
111 Papa in beneficialib. habet liberam potestatem, & non potest ius quæsitum ecclesiæ sine causa auferre, non autem in bonis patrimonialibus clericorum. nu. 112.
113 Clerici magis Papæ subijciuntur, quam laici Imperatori.
114 Bona patrimonialia clericorum in plurib. gaudent priuilegijs clericorum, & ecclesiæ.
115 Princeps potest cogere ad compromissum.
116 Alienatione prohibita prohibetur compromissum.
117 Alienare qui non potest, non potest facere actum, ex quo alienatio sequatur.
118 Intellec. ad c. cum inter. de elec.
119 Princeps etiam sine causa potest modicum præiudicium inferre.
120 Princeps non præsumitur velle præiudicare etiam in modico.
121 Princeps non potest sine causa tollere ius quæsitum de iure ciuili, vt in præscriptione, & sententia.
122 Dominium vtile tolli potest facilius, quia est de iure ciuili.
123 Causa acquisitionis, quæ principalis est, attenditur.
125 Emphyteuta dominum sine causa à principe tolli non potest.
126 Ius quæsitum naturali æquitate tolli non potest sine causa, secus si solo iuris rigore.
127 Priuilegium sine causa reuocari potest à principe.
128 Causa in dubio non præsumitur in principe, contra ius naturale, vel gentium statuente.
129 Præsumitur pro iudice, nisi procedat sine citatione. nu. 130.
130 Sententia principis lata sine citatione non valet.
131 Cle. 1. de proba. quomodo procedat.
132 Princeps supra ius positiuum est, & potest contra illud statuere, & rescribere.
133 Positiuis habetur pro ratione voluntas, & in his iusta causa præsumitur, & standum est assertioni principis. nu. 134.
135 Causa quando præsumitur in principe, est si quid motu proprio faciat, non ad postulationem alterius.
136 Variatio, maxime in personis ecclesiasticis, reprobatur.
137 Pauperi, qui culpa sua in paupertatem incidit, an succurratur.
138 Bona ecclesiarum possunt alienari pro redemptione captiuorum ex maleficio.
139 Bona subiecta fideicommisso, an alienari possint, vt redimat se hæres à condemnatione propter maleficium.
140 Vasallus subinfeudare potest, quamuis alienare non possit.
141 Pactum quod feudum, vel emphyteusis alienari possit, intelligitur secundum ius commune.
142 Locator non potest expellere inquilinum etiam ex sua necessitate, si promisit generaliter non expellere.
143 Feudum decimarum subinfeudari non potest.
144 Episcopus non potest feudum decimarum concedere.
145 Vasallus subinfeudatus feudum habet donec viuit primus vasallus.
146 Vasallus non potest eius feudum in testamento ecclesiæ relinquere, nisi sit perpetuum, vel Francum. 147. 148.

1 **Q**Væ in ecclesiarum. Sūmat. & diuidit. ut per Abb. hic. ¶ † In text. ibi, ad audiētiā nr̄am. ex eo, q̄ n̄ dr̄ p quē, inferūt Car. & Imo. hic, q̄ n̄ refert à quocūq; pces pricipi porrigant. Sed ista illatio n̄ vr̄ necessaria, qa n̄ de hoc, sed d alio dubio q̄rebat hic. & qn̄ apud legislatorē d vna qōe dubitat, psupponit, † q̄ oī alio tēpū habilitas pcurrat, [a] l. q testō. in prin. ff. d testa c. j. in fi. de ta. & equali i 6. de q̄ m n̄ in se verū est, saltē ī casu isto, quia agit de utilitate ecclīæ. quo casu iudex ex officio supplere pt. c. cū venissent. † vbi Abb. in ult. no. de in ith. & ubi iudex ex officio supplere pt, admitti ēt tertius, de cuius interesse non agit, † vt pbat ī c. cū parati. vbi Imo. declarat. & dixi ibi de app. ¶ † In tex. ibi, ad inopiā. inopia. n. à paupertate distinguit, quia inops dr̄, q nihil hēt: pauper vero q parū hēt, vt no. Arch. ī di. c. quo iure. Segr̄ Pa. de Ca ī d. l. d, q̄ pauperib. circa fi. C. de epis. & cle. Sed tn̄ ista drīa n̄ pbat iure [b], ut Alc. pcludit ī l. si pstāte. ī prin. co. 15. ff. so. ma. & ī auth. pterea. ī gl. ī uerbo, locuples. C. vn̄ vir, & vxor. & dixi in c. ex rōne. col. 3. de app. allegādo text. in l. si pcurat rē. §. si ignorātes. ff. mād. ibi, si paupertas non pmisit, excusata est eorū inopia. ¶ † In tex. ibi, pbabilr allegauerit. i. allegādo pbauerit, sm Host. Io. An. & Car. hic. [c] Scdo Bal. itelligit pbabilr. i. sine culpa. d quo ī gl. Vr̄ tertio magis placet, ut dicamus pbabilr. i. ita, q̄ pstet saltē p pr̄sumptiōe, & uertitur d futura inopia. facit tex. ī c. bonæ. ī d app. ibi, ex verisimilib. & pbabilibus causis, & gl. fi ibi, & ī tex. ī c. inqsitioni de sen. excō. ibi, pbabili, & discreta. ¶ † In tex. ibi liberā hēat facultatē. i. sine cōsensu ecclīæ, ul alteri' dni, ut dnt Bal. & Imo. hic. Et hoc pbat, qa liber [d] illd fieri dr̄, q̄ absq; licētia alteri' fieri pt sm gl. ī c. dudū, in uerbo libere, de sepul. & ī c. cū pses. ī uerbo, libere. de of. del in 6. Et no. Abb. in c. statuimus. de reg. iu. per illum text. cū si. ut late tradunt And. Sicu. & Mod. in c. 1. de offi. or † Et uerba ista important liberam uoluntatem, [e] sm Anto. de But. & Imo hic & no. Bar.

ADDITIONES.

a Sil. Al. Cōtrarium. Facinus quæ idem dicit in cons. 11. quoniam, co. 7. & hoc idē dicit in l. si pf, in 2. no. in prin. C de mili. & sub th. Cuma. in l cum filiofa. i gl. 3. in 2 lec. ff. de leg. 1. Dec. in l. fi. in prin. in uer. secundo contra cōem intel. C. de insti. & substi. & I. in c cum omnes, in 1. lect. in 2. col. in prin. & in c. r. col. 8. de iudi. & in c cum cessante, in 7. no. de appel.
b Syl. Al. Probatur iure Et hanc drīam reprobat Alc & Ias. in l si ab arbitro, per illum tex ff. qui sa. co. Ias. in l. si constante, co. 24. Deci. th in auth. pterea. C. vn̄ uir, & uxo. vr̄ sequi hanc drīam. an aūt differant pauper, & egenus, vide tex. in l. quisquis. §. filii vero. C. ad l. iul. maie. & quis dicatur pauper, uide Dec. in c. sæpe, col. 2. in fin. de rescrip. & ad hoc uide late Dec. in c. uxorem. in 4. col. de app. Alc. in consi. 91. nu. 7. & in consi. 118. nu. 8. lib 7.
c Syl. Al. Facit gl. & quæ ibi multa addidi, in rub. ff. si quad. pau. fec. dica.
d Hie. Gig. Libere Adde q̄ liberū dr̄, q̄ fit nullo cogente imperio, vel necessitate, vt inquit Bal. in suo cōsi. sebilmatis, qd ponit sub rub. C. ne fili. pro pat. in 5. col. & qn̄ princeps concedit alicui priuilegiū, & in cōcessione addit uerbū libere, concessum necessario continet aliqd vltra ius cōe pp istud uerbū, libere. Ita notanter dicit Fran. de Are. in cons. 76. inc. diligenter visis. & ponderatis. quē refert, & sequitur Ias. in l. 1. co. 3. in uer. quarto mouet C. de sacrosan. eccle. & quid importent ista uerba, liberum ac ualidum. vide eundē Dec. in cōsi. 51. in 2. col. ver. & hoc in casu. Et q̄ uerbum libere, importet sine conditione, & impedimento, vide eundem in consi. 116. in prin.
Vide Dec infra. de offi. dele. c. si pro debilitate.
e Syl. Ald. Voluntatem. Vide Ias. in l. 3. in 3. no C. de sa. san. eccl. Deci. in c. reprehensibilis, col. 2. de app. in c. si pro debilitate, col. 5. de offi. dele. in c. directe. in 2. not. de appel.

Bar. in l. allo, col. 3. de all. & ciba. leg. cum fi. ut tradunt Mod.
9 supra. c. car. pe. Adde tamen, † quod verba prędicta recipiũt de terminationem ſm alia iura, glo no. in c. cũ nobis olim. in verbo, libere. de ele & not. in c. 2. de feu. & Ales. hoc tradit in cõſi. lxxa. viſo, in ſecundo dubio. lib. j. & in cõſi. 12. uiſo themate, colum, antepe. ll. 2. Aret. conſ. lxxvj. diligenter, col. 2. Barb. in cõſ.
10 3. & 12. in 2. lib. ¶ † Primo no. quod ciues habent poteſtatẽ cõdendi ſtatuta in eorũ ciuitate. ut Abb. hic primo dicit, & talis poteſtas competit cuilibet de populo. l. omnes populi. ff. de iuſti. & iur. §. ius autem. inſt. de iu. nat. † Et hoc etiam locum hẽt
11 licet ſtatutum ſit contra ius commune, ut probatur in l. item eorum. ff. quod cuiuſque uniuer. in l. prohibere. §. plane. ff. qđ ui aut clam. & in l. j. C. de eman. lib. & not. Alb. in prima parte
12 ſtatutorum. q. 7. † Secus tamen eſt in clericis, qui etiam cũ epo
a non poſſunt ſtatuere contra canones, a c. quòd ſup his. de maio. & obed. de cuius diuerſitatis ratione not. Abb. in c. fi. col. v. verſ. ſed pulchrum eſt uidere. J. de conſuet. Imol. in c. fi. col. ij.
13 verſic. & ſic no. de off. leg. Mod. in J. cap. quod ſuper his. † itẽ ſecus eſt, ſi poteſtas ſtatuendi alicui ab homine concedatur qa contra legem ſuperiuris ſtatuere non poteſt. l. formam. C. de off. preſec. prei. facit tex. in prima conſtitutione C. in §. quib⁹.
14 & quod ibi Bar. & Doct. ¶ † Secundo colligitur, ſm Abb. hic, quod ſtatutum excedẽs fines ptãtis eſt ipſo iure nullum, allegat. l. fin. ff. de iuriſ. om. iu. & in c. 2. de conſt. in 6. Et dum allegat l. fin. quæ loquitur in iudice ius dicente extra territorium, ſen
15 tit, quòd a pari procedunt ſorum † ſortiri in loco, & ſtatutis li-
b gari, b & eſt regula quam Inn. ponit in rub. J. de conſti. ubi Ant. de Butr. verſ. unam regulam habetis. & idem Arch. 8. diſt. cap. quo iure. Spe. eo tit. §. j. verſ. & no. Et hoc modo arguit Raph. Cu. in conſi. 149. P. laicus. colum. 2. in prin. Paul. de Caſt. in cõſi. 69. viſis. col. 2. Alexand. in conſi. ccx. ponderatis. col. j. lib. ij.
16 ¶ † Tertio not. quod ſtatutum laicorum non poteſt diſpone-
c re ſuper rebus eccleſiaſticis, c & iſtud notabile ampliatur primo, ut procedat etiam, quod iuſta cauſa ſtatuendi ſubeſſe vi-
17 deatur. † ut erat hic, propter paupertatem. Nam licet ſtatutum
18 laicorum de rebus † eccleſiaſticis factum ſit iuſta ratione, non tamen ualet, ut hic: & ĩ notabili caſu Ang. tradit in cõſ. 23. dictum ſtatutum, quia non ſolum iuſta cã, ſed etiã poteſtas requiritur, ut in eodem caſu Abb. ſcribit cõſ. 83. præſena dubiũ.
19 lib. j. † Secundo ampliatur, etiam ſi talia bona ſunt, quorum utile dominium laicorũ ſit, ꝑut erat hic in ſeudis. Ex quo ſm Abb. infertur, quod diſpoſitum de dominio in rebus eccleſię, etiam locũ habet in directo dñio, quòd ſolũ apud eccleſiã reperitur. quaſi Abb. velit, qđ non ſolũ in pleno dñio, ſed ẽt in directo ſolo, habeat locum iſte tex. Et pari rõne in utili dominio duntaxat idẽ eſſet dicẽdum, per ea, quæ uidebimus in c. eccleſia S. Mariæ. ſupra eo. Sed iſta tamen illatio, quam Abb. facit, nõ vr̃ hic bene inferri, quia in tex. de dñio nihil dicitur, ſed de feudo eccleſiaſtico, ꝗ erat apud laicũ. nã ꝙ libere poſſit alienari, id eſt ſine conſenſu dñi, hoc erat ĩ prçiudiciũ eccleſiæ. c. i. de alie.
20 feu. ideo ſtatutũ nõ ualuit. † Sed quatenus agitur de ꝑiudicio laicorũ, qbus bona in feudũ, vel emphyteuſim ab eccleſia conceduntur, bene ualeret ſtatutũ laicorum in talibus reb⁹ eccle-
d ſiæ, d ut no. tradit Pet. de Anc. in conſ. 414. poſtquàm iſta dña. & idẽ Pet. de Anc. in conſ. 124. uiſis, & diligenter reaſſumptis. col. pe. Paul. de Caſt. conſ. 216 præſuppoſito. in fi. & Alex. in ꝯſ. ix. ponderatis his. in v. lib. An. Sic. in cõſ. 14. col. fi. lib. j. ¶ Quarto no. ibi, ꝯſtitutiones hmõi, & vẽditiones, quòd Papa hic caſſauit non ſolũ conſtitutiones, ſed etiã venditiones prius factas
21 uirtute taliũ cõſtitutionũ. & ita vr̃ ſentire tex. hic, † quòd caſſata conſtitutione, cõtractus facti tpe cõſtitutionis nõ vr̃ reuo-
e cati. e niſi exprimaṙ & ita ꝑ iſtũ tex. dicunt Card. & Abb. hic. &
22 idẽ Abb. in c. fi. J. e. † Et ad hoc eſt gl. no. in c. 1. in uerbo, de certo. de poſtul. præl. in 6 q̃ dicit, ꝙ licet forma electionis, de qua ibi, annulletur: electiones tamen prius factæ non dẽnt retracta
f ri. f Ad idem gloſ. in c. j. in uerſ. receperit. de elect. in 6. & in
23 cle. ut hi, qui. in uerbo, in poſterum. in fi. de æta. & qualit. † Et ratio eſt manifeſta. quia noua conſtitutio ad prætetita nõ porrigitur. c. 2. ſupra, eo. & in c. fi J. eo. † & præſertim in deciſis ꝑut
24
g eſt in contractibus præcedẽtibus, g ut no. per Bart. poſt glo. in l. cauſas, vel lites. C. de tranſac. & idẽ Bar. in l. j. §. fi. ff. ad Ter. & in l. omnes populi. in 2. quæſt. v. q. princip. ff. de iuſt. & iur. cum ſimili. ut uidebimus in cap. fi. J. eo. & ibi etiam dicam de intellectu gl. in clem. j. de immun. eccl. quam Abb. hic adducit. Et iſta concluſio procedit, quando conſtitutio, quæ reuocatur, ualuit in prçteritum. ſecus ſi nulla fuiſſet, quia contractus facti
25 ꝑtextu talis conſtitutionis non ualuiſſent. † ſicut etiam ſenten
h tia lata prætextu ſtatuti nulli non ualet, h Bald. in c. cum cauſa. in prin. per illum text. de re iud. facit text. in l. pen. C. de inceſt. nup. & quod not. Bart. in l. omnes populi. & Abb. in cap. fi. j. eo, de annullatione ex cauſa de præterito, de qua ibi uidebimus. Et ideo hic uidetur, quòd omnes contractus nulli fuiſ
26 ſent, ex quo ſtatutum erat nullum, † unde caſſatio hic, ut Abb.
i finaliter dicit, ad factum, non i ius referri uidetur. Ad hoc facit tex. in c. ſi quis presbiterorũ. de rebus eccleſiæ ñ alie. ibi, uirib⁹ euacuetur quamuis ab initio nullus. & gloſſ. in l. 1. in uerbo, infirmabit. ff. de feriis. in l. ex empto. §. is qui vinum. ff. đ actio. empti. in gl. 1. & de verbo, caſſamus, eſt tex cum glo. in c. 2. ut
27 lite non conte. ¶ † Quinto not. ibi, ſine legitimo, & ex his quę Abbas hic dicit, quod in alienatione bonorũ eccleſię duo re-
k quiruntur, forma, id eſt ſolennitas, & iuſta cauſa k & idem Abbas in c. nulli, de rebus eccl. nõ alie. & in c. j. poſt An. đ But. ibi, de reſti. in integ. & Do. poſt alios in cap. ij. de rebus eccleſ. non alie. in 6. cum ſi. ut tradunt Mod. hic, & hoc late proſequitur Lauren. de Rodul. in rep. cap. ſi de exceptione. 12. q. 2. ĩ 2. prin. quæſt. & idem Pet. de Anch. conſi. 56 quædã ex prędictis. Barb. in conſil. 8. in 4. lib. & Alex. in conſi. 18. uiſo inſtrumento. lib.
28 4. ¶ † Addaria tamen, qđ ſi alienatio facta eſſet in fauorem eccleſiæ, quod ualeret, licet ſolemnitas requiſita non interueniſ
l ſet, l prout uoluit glo. no. in l. cũ hi. § eam tranſactionem. I ver. alimentarius ff. de tranſact. per illum tex. Eſt verum, qđ gloſſ. ibi reprobatur per Iac. Butr. & ſequuntur Bart. Alber. Paul. de
m Caſt. & Mod. ſed tamen. opinio glo. verior m uidetur, quã ibi Bald. & Angel. ſequuntur. & idem Bald. in l. contra iuris. ad finem. ff. de pact. & probat efficaciter in d. §. eam tranſactionem. Nec obſt. reſponſio Paul. de Caſt. ibi, quod illud ideo ſit, eo, quod text. ultra procedit, quia conſiderandum eſt, quod non per uiam extenſionis ulterius procedat, ſed per viam declarationis à ceſſante rõne, iuxta c. cũ ceſſ. de ap. Et hoc comꝓbatur, quia talis ſolemnitas in fauorem eccleſiæ. requiritur, &
29 ubi adhibetur præſumitur, † quod actus ſit in utilitatem ec-
n cleſiæ, n ut not. Bald. dicit in c. j. col. ij. uer. quęrit la. qui feu. da. poſ. ſequitur Alex. in conſ. laaia. circa prin. col. ij. in j. lib. & idẽ Bal. in cap. ſicut, in fin. de re iud. Si ergo conſtat de utilitate eccleſię, ſumus in caſu claro, & non eſt opus coniecturis. l. con-
30 tinuus. §. cũ ita. ff. de uerb. ob. † Et ideo in foro conſcientiæ, ubi ueritas attenditur, ualet contractus licet ſolemnitas non in-
31 teruenerit, ut no. Abb. in c. j. in glo. fi. de reſt. in integr. † Et pro iſta cõcluſione bene facit gloſſ. in c. j. in gloſſ. fi. J. ne ſede uacante, quæ uoluit, quod contractus factus abſque ſolemnitate in fauorem eccleſiæ ratificari poſſit, & eſt dictum Inn. in c. j. de his, quæ fi. à præla. & ita Mathel. concludit in not. cliij. in cip. not. quòd ſi minor. in fin. & tenet Anto. de Butr. in cap. ſi quis presbyterorum. col. 1. in fi. de reb. eccl. non alie. & in ſimili caſu not. Ang. in l. 2. ff. de accepti. & in conſil. cccxvj. ſtatutum,

ADDITIONES.

a Syl. Al. Canones. Vide Dec. in c. ſi duobus, col. 3. de appel. Iaſ. in repe. l. oẽs populi, col. 2. ff. de iu. & iure. ubi allegat rationem.

b Syl. Al. Ligari. Idem J. eo. in c. eccleſia S. Mariæ. in 2. col. ubi addidi. in c. 2. col. xix. de iud.

c Syl. Al. Eccleſiaſticis. Et hinc fit aliàs ſolet inferri ꝙ oẽs ll. C. quæ de rebus eccleſiaſticis aut pſon's tractãt, nihil ualeat, ut per Dec. in c. eccleſia. S. Mariæ. col. xj. J. eo. ubi addidi, & col. xix. verſic. & primo ubi uidebimus.

d Syl. Aldo. Eccleſiæ Vide hoc idẽ p Dec. in auth. caſſa, in 2. no. C. de ſac. ſan. eccl. ex quo aliàs inferebã, ꝙ quædam interpretationes factæ Ferrariæ, & redactæ in uolumine ſtatutorum ſuper quodam priuilegio Bonifacij noni, quæ de iure quantum eſt reſpectu eccleſiæ non ualent, ut per Aret. in conſ. 53. & no. in l. ex facto, ff. de vul. & pup. de quibus aliquid tradit Anch. in conſil. 304. tñ inter Ferrarienſes quatenus tangerent tantum laicorum intereſſe, dicebãt ualere, & attendi debere, per ea quæ tradit hic Deci. Anch. in conſ. cxxv. Deci. in conſ. 139. col. 2.

e Syl. Ald. Reuocati. Adde ꝙ quando actus ſit ſecundũ legem ueterem, etiam ꝙ fiat poſtea noua conſtitutio; qua introducatur alia forma i gerẽdo illo actu, ille actus valet, imo ſi ille actus fiat ſm legẽ veterem poſt factã legẽ nouã nõ tamen publicatam, ualet. tex. eſt expreſſus ad hoc in auth. ut fac. no. conſt. in uerſ. cur enim culpabimus eorum. & in pluribus locis illius tex.

f ¶ Hie. Gig. Retractari. Adde Fely. in c. fi. col. 8. de conſt.

g Syl. Al. Præcedentibus. Late Dec. i c. fi. col. 2. J. eo. uerſ. circa primũ, & hoc niſi expſſe dicatur, ut declarat ibi. col. 3. ubi declarat etiam quæ dicantur cauſæ finitæ, & de hoc tradit etiã Fel. ibi, col. 4. & Iu. Crot. in l. omnes populi. ſol. 7. in fi. ff de iu. & iur. Iaſ. in l. cauſas, vel lites, in 2. no. C. de tranſ.

h Syl. Ald. Non ualet. Adde Dec. in c. cauſam quæ. in 2. not. de reſcrip.

i Syl. Ald. Non ius. Et quod caſſetur, quod nullum eſt, Abb. i c. ex parte de reſt. quod qualiter intelligatur, uide Dec. in auct. caſſa. in princ. C. de ſacroſan. eccleſ. differunt tamen multum declarari, & caſſari, ut per Angel. in cõſ. 26. & quid ſit caſſare, uide Bald. contra Angel. in conſ. 438. lib. 2. & Abb. in cap. uenerabili, col. 2. de offic. deleg.

k Iuſta cauſa. Ad idem uide Dec. in conſ. cxlii. col. 2.

l Syl. Ald. Interueniſſet. Pet. de Anchar. in terminis in cõſ. 197. ſubtiliter. col. 1. in fi. ſeq. Marſ. in l. j. §. ſi ſerui, col. 3. in prin. ff. de q6. Corſ. in nota. i uer. pupilli. ubi late, & uide Dec. in conſ. 134. col. 2. & ita ego aliter late cõſului in fauorem Reuerendiſſimi Cardinalis de Saluiatis.

m Syl. Al. Verior. Pro qua facit l. ita cõſtante, ff. de iure do. l. uni. C. de inoffi. do. Sed contra facit l. prædium. C. de prædi. mino. & fortius ſtringit l. ſi fundus. i fi. ff. de reb. eo. Dicendum, ut dixi ſupra ad Dec. eo. tit. c. 1. lect. j. num. 19.

n Eccleſiæ. Et hic aliàs dicebat Dec. in conſi. 53. col. 2. in fin. ꝙ alienatio rei eccleſiaſticæ facta authoritate Papæ præſumitur ceſſiſſe in utilitatem eccleſiæ, & econuerſo contractus damnoſus reputatur in quo non ſit ſeruata ſolennitas, ut de utroque tradit Dec. in conſil. dcxxxii. col. iij.

tutum, quod mulier, & plora similia. ad hoc, prosequitur Fel. in consi. 31. circa propositum, & Moder. in cap. causam quæ. de iudi. & Barba. in consil. 26. colum. pen. lib. secundo. Nec præ dictæ conclusioni obstat tex. in capitu. bene quidem. 96. distin. ibi, non valet statutum laicorum etiam in fauorem ecclesiæ, quia ibi erat defectus potestatis, ut probatur in c. ecclesia. j. eo. ¶ Similiter non ob. icit. in cle prima. & in capit. primo, de reb. ec. non alie. in 6. quia prædicta iura procedunt, quando ipsa ecclesia astringeretur, & conueniretur pro tali cõtractu. secus videtur. quando ipsa velit contractum obseruari in fauorẽ eius,
32 per ea, quæ sæpius dicta sunt. ¶ † Sexto & vltimo no. quòd hic
a videtur probari, quod feudum[a] etiam vrgente necessitate alienari non possit, de quo no. Bald. in capitu. primo. §. si liberatio. col. secunda, qui. mo. feu. amit. & tex. in c. primo, in prin. qualiter olim feu. alie. pot. Spe. in ti. de feudis. §. quoniam, versic. 3. & Ia. Aluaro. in c. primo §. si. in 33. conclusione, que fuerit prima causa benefi. amit. & per glo. c. primo. §. hoc quoque, de succes-
33 sione feudi. ¶ † In glo. prima ibi, iure poli. id est iure cæli secundum æquitatem naturalẽ, vt Abb. hic dicit. vel melius, iure poli. id est, in foro conscientiæ, & secundum Deum. facit tex in c. si. 17. q. 4. ibi, sed iure fori, non iure poli. & no. per glo in l. celebrandis. in verbo, legitimi. C de nup. Hoc tamen satis confor-
34 matur cum eo, quod Abb. dicit, quia forus ꝯscientiæ † sm natu-
b ralem equitatem regulatur,[b] vt notat Bal. in l. j. in fi. C. de vecti-
35 ga. & comm. & Abb. in c. j. in fi. de restit in integ ¶ † In fi glo. Ex his, quæ Abb. dicit, prima conclusio est, quod villa, vel castrum subiectum ciuitati, in rebus suis statuere potest, & idem tenet Pet. de Anch. in c. j. in repet. car. 12. alias 10. vers. nono quæro. in fi. supra eo. vbi ad hoc allegat gl. in c. cõstitutionem. in verbo, statutum. de verborum signi. in 6. & idem Bal. in consil. 497. præ-
36 supposita. in 4. lib. † Lddum Abb. in hac prima conclusione dicit tale castrum non habere iurisdictionem, vt tenet Bart. in l. omnes populi. ff. de iustit. & iure. & in l. j. ff. de damno infecto. Ray. de Forliui. tenet contrarium in d. l. omnes populi. in rep. per l. j. C de emancipa lib. Sed respondéri potest, quod ille ex.
c intelligitur de statuto municipij,[c] quod habet iurisdictionem,
37 & non est alteri subiectum. ¶ † Secunda conclusio Abb. est, quod cum talis villa, vel castrum nõ habeat iurisdictionem, infertur quòd pœnam componere non possit. quia hoc pendet à iurisdictione, vt Abb. dicit.[d] & idem Ang. in l. j. per illum text. ff. si quis ius di. non obtempe. col. prima, ubi etiam ad hoc allegat Inno. in c. cum accessissent. infra, eo. & sequitur Alc. in d. l. j. col. 3. & hoc idem tenet Ant. de But. in cap. cum omnes. col. pen. versi. nunquid autem. supra eodem titu. & idem Bal. in rub. supra eo. Et sic ista videtur communis opinio. Sed tamẽ in contrarium facit, quia eo respectu, quod statuere possunt super rebus suis, videtur etiam quòd tali casu possunt pœnam imponere, quia accessoriè venit, & tendit ad cõfirmationem. arg. gl. not. in cle. ne Romani. in verbo, tolli. de elect. facit quod Abb. hic dicit de vniuersitate scholarium, per c. ex literis. infra, eodem. Non obstat ratio Doctorum, quod pœnam imponere, ad iurisdictionem pertinet, quia verum est, in mulcta, prout loquitur tex. i d. l. prima, secus uidetur esse in pœna, quæ à principio statuitur. Item
38 non obst. si dicatur, † quòd statuere sit iurisdictionis, ut notat
d Bar. in d. l. omnes populi. ff. de iustit. & iu.[d] quia verum est sup his, quæ ad iurisdictionem pertinent, puta super decisione causarum. alias secus, vt concludit Alex in l. prima, col. tertia, ff. de iurisdi. om. iudic. Et quia attenta ista ratione non possent etiam statuere super rebus suis, cuius contrarium Doc. omnes dicũt. Et ideo videtur, quòd sicut concedunt Doct. quòd super rebus suis potestatem habeant statuẽdi, pariter ad corroborationem statuti pœnam adijcere possint, ar. dictæ glo. not. in cle. ne Ro-
39 mani. ¶ † Retenta tamen communi opinione, limitatur dupliciter. Primo secundum Abb. hic, nisi ex pacto ad inuicem se obligarent, & ad hoc est etiam gloss. not. in capitul. cum aliquibus, in verbo, firmitate. de tesci. in texto, & not. Anton. de But. in d. capitu. cum omnes, loco præallegato. Idem Imol. ibi, colum. fin. vers. sic item potes. Sed considerandum est, quia in tali casu, in quo ea pacto obligant ad pœnam, tali etiam casu etiam per statutum videntur posse obligari, quia si concedit tur, vt pacto fieri possit, à fortiori per statutum, prout arguit text. in l. fina. de fideiussor. Sed responderi potest, quod quandoque virtute pacti quis obligatur, & non uirtute statuti, vt patet in principe, qui legibus solutus est. l. prin.
e ceps. ff. de legi. l. digna vox. C. eo. tit. & tamen ea pacto obligatur,[e] capi. primo, de prob. Vel secundo dicamus, quod licet quis statuto solo non obligetur, tamen pacto cum statuto simul obligari potest, vt in notabili quæstione Bal. tradit in c. venientes,
40 col. fi. ver. sed nunquid. de iureiuran. † dicens, quod plus fieri
f potest per statutum velatum pacto, quàm per statutum[f] sim
g pliciter.[g] facit notabile dictum Archid. in c. certe. 12. q. 1. præ-
41 cipio. † Secundo limitatur, nisi vniuersitas haberet hoc ex consuetudine, secundũ Io. de Platea in l. j. C. de dica. vsu. li. 2. & segẽ Ale. i d. l. prima. ff. si qs ius dicen. per l. viros. C. de dinet. nu. li. 12. Sed obstare uidetur, quia si non ualet statutum, pariter non videtur valere consuetudo, ar. l. de quib. in. ff. de legi. & tex. in d. l. uiros, non loquitur de consuetudine, ut ualeat eo casu quo nõ
42 valeret statutum, unde nihil facit. † Sed potest respõderi, quod quandoq; valet consuetudo, licet nõ valeat statutum, ut patet in clericis, qui nõ possunt statuere contra canones. c. quod sup his. de maio. & obe. & tamen ab eis consuetudo cõtra canones induci potest, c. fi. de consue. & maxime hoc haberet locum, si consuetudo ita statutum interpretatur, quia quandoque statutum, quod de se non valet, à consuetudine interpretatiue corroboratur, vt singulariter dicit Ant. de But. per illum tex. in ca. cum dilectus, de consue. col. 5. ver. ex quo infertur. ¶ Successiue Abb. prosequitur materiam decretalis, & primo dum loquitur de iure diuino, secundum eum prima, & principalis cõclusio
43 sit, † quod princeps secularis[h] ex causa ius diuinum limitare[i]
h potest, vt patet in homicidio, & restibus, & no. Bar. in proœmio
i digestorum, col. 3. ver. quæro quid de rescriptis. Bal. in auth. ad hæc. col. 2. de vsur. & in l. 2. ad fi. C. de precibus impera. offeren. & ita Mod. hic in secunda col. Et idem late tradit Bar. in l. omnes populi. In tertia quæstione principali ff. de iust. & iure. Alb. in prima parte statutorum, q 7. & in l. quoties. col. 9. & C. de precibus impe. offeren. Ale. in cõsi. 107. pro inuestigatione co.
44 secunda, lib. 2. † Et quod dictum est de Imperatore, idem est de summo Pontifice, qui ex causa contra ius diuinum dispensare
k potest,[k] vt per glo. in capitu. à nobis, in verbo, exemptis. de decimi. notat Inn. in c. post translationem. in fi. de renun. Pet. de Ancha. in rep. c. j. §. eod. in secunda oppositione cum similibus, vt
45 late insistunt Mod. hic. † Et adde, quòd Papa in omnibus dispẽ
l sare potest, præterquàm in articulis fidei,[l] vt dicit Vincen. Io. An. & Abb. post alios in c. proposuit, de concess præb. & Pet. de Ancha. istam regulam facit in consi. 373. reuocatur in dubium
46 col. 3. † Et ideo dispensare potest cum monacho ex causa, vt co
m trahat matrimonium.[m] ut late tradit Io. And in regula, semel Deo. de reg. iu. in 6. in texto Inn in e. cum ad monasterium, vbi Ab. post alios. in secunda colum. de statu monacho Bal. in l. fi. filius. ff. de adop Pet. de Ancharano. in d. c. j. colum. 3. uer. ulterius quæro. supra eo. & in consi. 60 parum dubitationis. eo. a. Imo in clem. 1. colum. fin. ver. sed quæret Guillel. de consan-
47 guin. & affin. Et † idem de clerico constituto in sacris, ut not.
48 Bal. in l. rescripta. C de preci. Impera. offeren. uer. item dispen- sat. no. per glos. & Docto in e. cum olim. de cleri. coniug. † Sic etiam Papa dispensare potest in matrimonio contracto per
n uerba de præsenti.[n] ut glos. fina. concludit in cap. ex publico. de conuer.

ADDITIONES.

a Feudum. Zasi. in epito. feu. parte nona. Adde Ias in prima parte C. in usi. feud.
b Syl. Ald. Regulatur. Idem Dec. in cap. 1. colum. quinta. de of. deleg & in quo differat à foro cano. Dec. in cap. nonis. colum. 7. de iud. & dicebat Baldus in consilio trigesimo. casus est quidã, ad finem lib. quarto, quòd in foro conscientiæ standum est veritati, in foro iudicis, oportet seruare scripturas.
c Municipij. Vide decis. Tholosa. 344. Ale. in consi. 16. in prin. Adde Alciat. in c. quod sedem. nu. 86. de of. ordina.
d Syl. Aldo. iure. Et quod potestas statuendi reguletur à iurisdictione, vide late per Decium infra, eo. ti. cap. ecclesia S. Mariæ, columna undecima. versi. prima conclusio.
e Syl. Ald. Obligatus. Et ibi late Dec. in primo notab. & in l. legem. in primo notab. C. de pac. & supra, in c. 1. in prima lectura. in 7. colum. circa medi. & in secunda lectu. in tertia colum.
f Hie. Gig. Statutum Adde hic dicta eiusdem Deci. j. in c. cognoscentes in prima lectu. colum. 3. ubi tenuit valere consuetudinem, quòd quis pro alio ad pœnam corporalem obligari possit & assignat rationẽ, quia cum auctoritate consuetudinis concurrit voluntas se obligantis. cuius tamen opi. reprobatur ibi in apostillis.
g Syl. Ald. Simpliciter. Vide Ias. in l. non impossibile. in fine. ff. de pactis.
h Secularis Princeps secularis potest ius diuinum limitare. adde his do. Felyn. ver. prima conclusio.
i Limitare. Immo nulla humana potestas, nisi interpretari, vel declarare in materia spectante ad suam iurisdictionem, vel administrationem, & hoc intellige de iure propric diuino. secus in iure diuino ob politiam humanam facto, ut per Io Gerson. in lib. de uita spirituali animæ.
k Sil. Ald. Potest. Adde Dec. in consi. 1 r 2 co. 2. in fin. Sed declara, ut hoc facere possit cum causa, & idem Dec. in consi. 476. co 4.
l Sil. Ald. Fides. Adde Dec. in consi. 137. co. 2. Bal. in l. eos. §. super. C. de usu. Pa. de Ca. in consi pen. co. 4. in notab. in cons. 218. circa fine. ver. 54. dubium. in antiq. uide tamen Dec. j. co. 7. in fine. ubi dicit, quod si Rex habet uxorem sterilem, non potest dispensare, ut teneat concubinam, quod enim Papa confirmat, nemo infirmat, vt per Dec. in c. seq. col. 7.
m Sil. Al. Matrimonium. Et idem dicit Dec. in monacho, in clerico, & in iuramẽto. in consi. 112. colum. 2. & c. cum M. colum. 7. infra, eo.
n Hiero. G g. De præsenti. Adde quod ita consuluit idem Dec. in consi. 112. ubi enumerat etiam omnes casus, quos ponit hic, in quibus Papa dispensare potest, faciendo regulam generalem, quod Papa in omnibus dispensare potest, præterquam in articulis fidei, & uide per eundem in consi. 138. in 2. col. & an Papa possit dispensare cum religioso professo super uoto continentiæ, uide per Fel. late in c. si quando. in 3. col. de rescri.

conuer.coniug. quam Hostien. Ioan. And. & Doctores com
muniter ibi sequuntur, & idem Bald. in l. Deo nobis colum.
quarta. in uersicu ulterius nota. C. de episcopis, & clericis. Pet.
de Ancha. in cap. j. supra eodem. colum. sexta. versic. circa ma
trimonium, & in consilio ducentesimo quadragesimo, su-
pra allegato. ubi late insistit, & idem consi. cccex. viso, & d li
genter inspecto. columna tertia. Imol. in c. fin. infra de tran-
sactionib. dicens, quòd ita communiter tenetur, & ita post lõ
gam disputationem residet dominus Præpositus in cap. fina.
49 de sponsa. duo. † Et etiam in matrimonio carnali copula con
sumato, quod ex causa possit dispensare, consuluit Marianus
in consilio uigesimooctauo. circa primum quæsitum. in secũ
50 do dubio. † Sic etiam in iuramento potest Papa ex causa dispẽ
sare, ut per gloss. & Doctores in cap. quanto. de iureiuran. in
cap. auctoritatem. in gloss. circa finem decimaquinta, quæstio.
sexta. notat Cardi. in clemen. j circa finem. uersic. decimosepti
51 mo quæro. de iureiuran. † Sic etiam Papa dispensare potest cõ
a tra irregularitatem prouenientem ex bigamia, a ut notatur in
capi. super eo ubi Innocentius, Ioannes And. & Docto. de bi-
gamis. ut per gloss. Archidiaconum, & alios in capi. lector. tri-
gesimaquarta distinct. Goffre. in summa de biga circa finem.
Rota in prima decisio. In titu. de biga in nouis. Pet. de Anch.
in consi. centesimo uigesimotertio. circa bigamos. & Imol.
In capi. proposuit. in gloss. in uerbo, dispensare de conces. præ
52 bend. ubi inquit, quòd ita communiter tenetur. † Sic etiam Pa
b pa dispensare potest super usuris ex causa. b capi. salubriter. de
usuria. & late Alexan. tradit in consil. j. & 2. in secundo lib. & ĩ
53 consi. 107. pro inuestigatione. eod. libr. † Sic etiam Papa dispen
sare potest cum aliquo circa modum dicendi officium, licet
ex toto illud tollere non possit, Abbas tradit in capit. primo,
columna secunda. in ultimo nota. de celebra. missa. & notat
Cardi. post alios, quos ibi refert, in clemen. secunda, in sexto
nota. de celebratio. missa. & plura similia possent applicari,
54 sed gratia breuitatis, non insisto. ¶ † Ex hac prima conclusio-
ne infertur, valere statutũ, quòd bannitus impune occidi pos
c sit, c ut notat Bar. in l. omnes populi. ff. de iustit. & iur. cum con
cor. ut tradunt Moder. hic. Et idem tenet Bald. in l. amissione.
§. qui deficiunt. versic. secundo quæritur. ff. de capit. dimi. in l.
Gracchus. C. de adulteriis. Ioannes Andr. in addi. Spec. in titu-
lo de cõstitutio. circa finem, & Alexander in consi. 114. ponde
ratis. colu. prima, libro primo, & in consilio secũdo, uisis. in fi.
libro secundo, & in consil. cvij. pro inuestigatione columna
tertia eodem libr. secundo & in consilio lxv. attenta, in princi
pio, libro tertio, & tradit Nellus in prima parte secundi tpis,
55 qõne prima in tractatu bannitorũ. † Et adde, qd occidẽti talẽ
d bannitum etiam præmium constitui potest d secundum com
munem opinionem, vt Alexander concludit post alios, quos
refert in l. si plagii. in principio. ff. de verborum obligatio. &
ibi in principio dicit hoc etiam habere locum in foro cõsciẽ
tiæ, allegat Alberic. qui ita concludit in quarta parte statu-
56 torum. quæstio. vigesima nona. † & hoc, secundum eum, quan
do facit hoc zelo iustitiæ, secus si ad vindictam. & ita procedit
gloss. in capitulo inter hæc. trigesimatertia, quæstione secun-
da. Excipiuntur plures casus, in quibus tale statutum non ha
57 beret locum. † Primo quando fieret statutum sine iusta causa,
puta pro debito pecuniario, quia non ualeret secundum Ho
e stien. e in capitulo fin. de consue. & idem Antonius de Butrio,
& Imol hic, & Mod. simpliciter sequuntur. & per gloss. quar
ta, quæstione prima, ĩ summa, & idem tradit Gandi. in tracta.
malefi. car. fin. in fin. uersic. circa finem præsentis. & ibi refert
quòd Martinus de Fano ita determinauit, & Rayne. de Forli-
uio hoc idem dicit in repetitione dictæ l. omnes populi. in
quinta car. columna quarta versicu. ex ista doctrina, quod
tale statutum valet, quando, bannitus esset pro tali delicto, pro
quo a ministro legis occidi potuisset, alias non valeret statu-
tum, quia plus non debet priuato concedi circa vindictam,
quàm ministro legis. Sed tamen reperio, quòd contrarium te
net Nellus in tractat. Bannitorum, in prima parte secundi tem
poris, in quæstione prima supra allegata, & concludit indistin
cte valere statutum, quia hoc non solum statuitur pro delicto,
pro quo bannitus fuerit, sed etiam propter iuris contuma-
ciam, quæ contumacia est digna morte, capitulo secundo, de
maioritate, & obedien. Et per hoc ratio Rayna. tollitur. quia
procedit considerato delicto simpliciter, sed hic ultra deli-
58 ctum contumacia concurrit, † & valet statutum, ut contu-
max etiam ad mortem puniatur, ut notat Bald. in capitulo
primo. §. iniuria, colum. quarta. versicu. quæro utrum valeat
statutum, de pace iuramento firman. ubi allegat Speculator.
ad hoc in titu. de fideiussoribus. §. primo. & Ioan. Andr. in
capitu. veritatis. de dolo, & contumacia, & idem Bald. in ca
pitu. primo, columna fina. uersicu. pone latius, qui success.
io. tene. ¶ Non tamen recedendum uidetur à communi opi-
nione, quia non est verum absolute, quòd pro simplici con
59 tumacia quis Ita grauiter puniri possit. † Nam pro contuma
f cia non potest quis puniri In amissione totius causæ, f ut est
gloss. notab. in l. prima. §. hoc iudicium. ff. si quis ius dicen.
quem post alios ibi sequitur Alexand. qui post Bal. etiam con
cludit, quòd audientia propter contumaciam perpetuo dene
gari non potest. ¶ Non obstant allegata supra in contrariũ,
quia locum habent in eo, qui fuisset contumax in crimine,
pro quo grauis pœna imponi debuisset. Putarem etiam, quòd
pro debito pecuniario ex causa magna hoc statui possit, ut est
g Florentiæ g statutum, quo cauetur, quòd debitor cessans, vel
60 fugitiuus impune tanquam bannitus occidi possit. † Secun-
dus casus est, quando filius occideret patrem bannitum, nam
h isto casu non intelligitur statutum, h ut uoluit Angelus per il-
lum textum. in lege, si adulterium cum incestu. § liberto. ff. de
adulterijs & in auctentic. de incestis nupt. in principio. Sed in
hoc contrarium tenet Bartol. in dicto §. liberto, & sequuntur
Petrus de Ancharano, & Ioãnes de Ana. in rubric. de his qui
filios occide. Moder. hic dicunt, quòd prima opinio locũ hẽt
ante factum. secũda procedit post factum homicidum. ¶ Sed
considerandum est, quòd ratio, qua Bartol. mouetur in di-
cto §. liberto. per l. minime. ff. de relig. & sumptib. funer. etiã
militare uidetur ante factum. Et quia in tali casu semper post
factum quæritur. unde in effectu dictum Ange. parum ope-
raretur, & ideo indistincte opinio Angel. uerior uidetur,
quam tenet Albericus in quarta parte. statu. quæstio. sexta.
& Nell. in tracta. Bannit. in secunda parte secundi tempo-
61 ris, quæstione decima. † ubi respondet ad legem minime, ut
procedat in bannito, qui irrueret contra patriam. Et idem
sequitur Barthol. Veronen. in consilio quinto. casus talis,
colum. quinta. ubi etiam aliter respondet ad dictam legem,
i minime. Et ista opinio confirmatur tali ratione, i † quia sta-
62 tutum loquitur simpliciter de homicidio. ergo non uide-
tur habere locum in parricidio, quod grauius videtur, quia
statutum, quod loquitur de homicidio, non habet locum
k in parricidio, k ut notat Bald. in l. data opera. C. qui accusa-
re. quem refert, & sequitur Io. de Ana. in consi. lxiij. præsuppo
sita

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Bigamia. Adde Decium consi. centesimo duodecimo. colum. secunda, circa medium.

b Syl. Al. Causa. Idem Deci consi. cxij. colum. ij. contrariam tamen uoluit Antonius de Butrio consi. 2.

c Syl. Al. Possit Idem Barto. in quæstio. statuto ciuitatis Lucanæ. Pau. de Cast. in consi. 426. quod isti. libro primo. consi. 199. licet. columna nona. eod. libro. Deci. consi. 327. uiso. colum. 3. Deci. ubi plura cumulat in capi. dilecti. colum. penul. de exceptionib. cap. episcopus. de præben. in l. bona fides. ff. de regu. iuris. & ad limitationes positas hic per Decium. & alias etiam, uide per Iasonem in l. omnes populi. columna decima. ff. de iusti. & iur. in l. si plagii. col. ij. ff. de uerborum obliga. late in l. ubi pactum. colum. quinta. C. de trãsactio. quinimmo dicitur fauorabile inductum ob publicam utilitatem. Ias. in l. si idẽ cum eodem. ff de iurisdictio. omn. iudic columna secunda. Deci. in capi. dilecti. columna quinta. de exceptio. & quòd ualeat, uide Gandi. in trac. malefi. in rub. de bannimen. pro malefi. prima quæstio. & Ioan. Bapti. de sancto Seue. in repeti. d. l. omnes populi. colum. xxvij.

d ¶ Syl. Ald. Potest. Et quòd de iure tale præmium constitui possit, uide Deciũ ĩ capi. dilecti. colum. penul. de except. & dicitur fauorabile inductum ob publicã utilitatem. Deci. in consi. sexagesimoquinto. colum. secunda non tamen habet locum hic statutum in bannicidis, ut Deci. ibi. col. fin.

e Syl. Ald Hostien. Vide Veronen. in consi. v. col. 3. in criminal.

f Syl. Al. Causæ. Vide Deci. in l. 2. col. 8. C. de edeo. in cap ex literis. columna sexta infra eodem.

g ¶ Florentiæ. Nota tamen, quod illud statutum non intelligitur de quouis debitore priuato, sed dicis mercatoribus publicis, de quorum fide publice confiditur, qui fidem omnibus frangunt, contra quos etiam lata est maior constitutio in regno Franciæ die 2. Octob. M. D. xxxvi. ut extraordinarie contra eos procedatur, arbitrio iudicis puniantur, & per carceres debita soluere compellantur.

h Syl. Ald. Statutum. Vide Veronen. in consi. v. col. 3. versicu. 4. de hoc uidetur esse tex. ubi tenet contra Bart. opin. tamen Bart. defendit genitor meus in suo consi. centesimoquinto. sed uide Antoninum episcopum Floren. in summa in capi. de restit. uersic. quantum ad septimum. communis opin. est cum Bart. ut dixit genitor meus, & dixit Hippo. in l. 1. §. preterea. in 2. colu. ff. de quæstio.

i Hie. Gig. Ratione, Ista ratio nil facit, quare statutum simpliciter dicat, quòd bannitus impune occidi possit, & verbum, occidere, refertur ad parricidium, sicuti ad homicidium. l. minime. ff. de religio. & sumptib. funer. dicas tamen opinionem Angeli ueriorem, & æquiorem esse. quæ tamen limitari debet, ut non procedat quoties potest esse hostis patriæ, & ex tali delicto bannitus, quia tunc filius vigore statuti, bene posset patrem impune occidere, quia tali casu idem est de iure communi. d. l. minime. de relig. & sumptib. fune. quæ loquitur in casu speciali, uidelicet quando offenditur patria. nam eo casu filius magis patriæ, quam parentibus debet. l. postliminium. §. filius. ff. de capti. & postli. reuer. & ideo patrem occidere poterit.

k Syl. Al. Parricidio. Vide de hoc Deci. in c. de exulis, in prin. de offi. dele. Soci. in consi. clvii. colum. 2. in fi. lib. 2.

sita communiopinio. † Et tale statutum etiam videtur non habere locum in statre.[a] ut per Nellum in 2. parte secundi tẽporis, q. lui. in fin nec in vxore.[b] vt tradit Barth. Vero. in d. cõsi. v. licet aliter in vxore videatur velle Alc. in d. consi. cxiiij. in 1. lib. s. allegato. ¶ † Tertius casus est, quando quis occideret non legitime bannitum. quia statutum de bannito, de valido banno intelligitur,[c] ut no. Bar. in l. pen. ff. de adul. Ang. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud cum concord. ut tradunt Mod. hic & idem Alc. in consi. 77. visis, in tertio lib. & notat Bar. in l. 3. §. si seruus. in fi. ff. de acq. pos. & Bal. in l. 2. colum. 4. ff. si quis in ius voc. non ierit. vbi loquitur in clerico bannito à iudice seculari. † Eodem modo econtra si bannitus fuisset cancellatus, & non legitime, statutum haberet locum, quia uerum est, illum esse bannitum, vt in notabili casu tradit Barth. Vero. in consi. 7. quidam fuit Paduæ, & Nellus in prima parti tertii tẽporis q. 3. Et prædicta locum habent, quando constat. aliàs ꝓpter scripturam ex probabili ignorãtia quis excusatur, vt no. Bar. in d. l. pen. ff. de adul. Albe. in 4. parte statut. q. xxxvij. Bald. in d. l. de ætate §. ex causa. per illũ tex. ff. de interro act. Paul. de Ca. in consil. 32. licet ista sit quæstio. Alexã. in d. consil. cxiiii. lib. 1. & in l. huiusmodi. §. si ita. de leg. 1. ¶ † Quartus casus est, quia poterit bannitus seipsum occidere, nam propter statutum non euitabit pœnam, de qua in ti. de his, qui mortem sibi consciue. secundum Ioan. An. in addi. Spec. inti. de pę. §. i. vers. sed quæro. facit, quod notatur in c. contingit, de senten. excommunic. cum si. ut tradunt Mod. hic. & idem Bal. in l. 1. colum. pen. C. de ser. fug. & in proœmio. ff. rea pacificus. col. 8. Barth. Veronen in consi. supra allegato. colum 4. facit text. in l. omne delictum. §. qui se. ff. de re mili. in l. si quis filio. §. eius, ff. de iniusto rupto. Sed tamen considerandum est, quia immo videtur quod etiam impune seipsum[d] occidere[e] possit stante tali statuto. Nam videmus, † ꝙ talis facultas propter vtilitatem publicam etiam competit alteri bannito, [f] ut no. Bal. in l. rogasti in prin. ff. si cert. pe. cum cõcord. ut tradit ibi Alex. facit tex. in l. si quis. §. vtrum, & quod ibi Bart. ff. ad Sillan. & quod no. Barto. in l. 2. § exercitum, ff. de his, qui no. inf. & in l. quemadmodum. C. de agri. & censi. lib. 11. Ita ergo uidetur, ꝙ suadente publica vtilitate seipsum occidere possit. Non obstant iura superius allegata, quia loquuntur inspecto iure cõi secus uidetur stante tali statuto. Alios casus prosequunt̃ Moder. hic, sed gratia breuitatis vlterius non insisto. ¶ † Solũ addo vnum notabile dictum, quòd tale statutum non haberet locum in eo, qui socium bannitum proditoriè[g] occideret,[h] vt notabiliter voluit Ange. in l. fin. C. de delato. lib. x. † Ex quo notabiliter inferri videtur, quòd talis bannitus veneno necari non possit, † quia occidens cum ueneno, dicitur proditoriè occidere,[i] vt not. Baldus in l. nemo. C. de summa Trinit. & idem Bal. in l. cum fratrem. C. de his, quibus, vt indig. facit, quod no. Barto. in l. respiciendum. §. delinquunt, ff. de pœnis, & bene facit quod no. Ange. post Iacob. Butr. in l. 1. C. de malef. & mathem. ubi inquit, † ꝙ atrocius est, hominem ueneno occidere, quam gladio. & sequitur Ioan. de Anan. in cap. 1. colum. 4. de sortile. Vnde inferunt, † quòd si ex forma statuti accusatio de homicidio post duos menses non admittatur, tale statutum non habet locum in eo, qui accusatur pro homicidio commisso cum ueneno, quia non est simplex homicidiũ sed qualificatum. Et licet ista sint notabilia dicta,[k] tamen in terminis statuti, de quo agitur, dubia esse uidentur, ex eo, qđ s. dixi de interficiente seipsum, quia cum tale statutum respiciat utilitatem publicam, late debet interpretari. Vnde quocunque modo banniti interficiantur, intentioni statuti satisfactum videtur. Bannitus enim hostis dicitur, & dolus, an uirtus quis in hoste requiratur? ¶ † Modo conclusio superius formata tam in summo Pontifice, quã in Principe seculari, primo declaratur non procedere, quando est ius diuinum, quod aliàs limitatum nunquam reperitur, ut Abb. hic post alios dicit, & sequitur Bal. in l. fin. C. si contra ius, vel vti. pub. ubi exemplum ponit in illo præcepto. Non mœchaberis. † Et ideo infert, quod licet mulier bannita, ex forma statuti occidi possit, non poterit tamen adulterari & Mod. simpliciter hoc sequuntur. Sed aduertendum est, nam primo illationem, quam Bartol. facit, sequitur Pet. de Anchar. in capitulo 1. car ta rav. versi. prædicta infert ad quęstionem, supra eodem. Sed reprobatur[l] per dictum Nelli in tract. bannit. in 2. parte secũdi temporis, q. xlvi. quia secundum eum, si potest occidi mulier bannita, ergo uidetur, quòd per vim cognosci possit, cũ maius sit delictum, homicidium quàm adulterium,[m] capi. si quid vestus xxxiii. quæstione secunda, ibi. si enim factutus est, quod non licet, prius faciat adulterium, quàm homicidiũ. facit tex. in l. nec tuea. & quòd ibi Bartol. ff. de adulteriis. Nõ obstat, quòd adulterium nunquam permissum reperitur, qa verum est, quod per hoc non efficitur licitum sed solum pœna remittitur, actu remanẽte illicito, vt ipse latius ibi prosequitur. † Et vlterius dici pt. ꝙ ẽt qñq; adulterium ex causa ꝑmissum fuit, vt legit̃ de Abrahã, q cũ vxorem sterilem. haberet. de voluntate vxoris ex ancilla filium procreauit, 32 q. 4 in prin. & in c. dixit Sara. Sed tñ dictũ Bal. ꝙ[n] cõtrar approbat̃ verius[o] vr̃, † qa adulteriũ est de se malum, & in eo Papa nõ habet potestatem dispensandi, vt no. per gl. in c. literas. in verbo, non potest, de restitu. spolia. † Et ideo licet rex haberet vxorẽ sterilem, non potest Papa dispensare, vt teneat concubinam, ut no. Bal. dicit in c. lator. ver. sed quid si regina Ĵ. de re iud. Nõ obstat, ꝙ homicidiũ sit maius delictũ q̃ adulterium, quia est diuersæ speciei, quo casu sub eo, quod plus est, non continet̃ minus, vt per Dy. in regula, cui licet. de reg. iur. in 6. Et quia in adulterio non esset satisfactum menti statuti, sicut in homicidio. Secundo in ista prima limitatione, q̃ Doc. simpliciter sequuntur hic, considerandum est quòd bene procedit, qñ tale ius diuinum non fuit aliquo casu limitatũ, ea rõne, quia erat omnino de se malum, adeo ꝙ nulla ratione videret̃ posse excusari, iuxta no per gl. in d. c. literas. de rest. spo. secus si tale ius diuinũ hactenus limitatum non fuisset, qa casus forte nõ occurrit, qui iustam causam limitandi præbuisset. nã tunc iusta cã subsistẽte vr̃, ꝙ limitari possit, vt Doc. dñt in homicidio & in testib. Illa. n. vñr esse exẽpla, q̃ nõ restringunt regulam, c. j. ne clerici, uel monachi. §. hactenus. inst. de grad. Et in illis casibus à principio ius diuinũ limitatum fuit, quod prius non erat. Idem ergo vr̃ dicendum in isto casu, dummodo iusta cã subsistat. Et ad hoc facit tex. in l. minime. ff. de religiosis, vbi limitatur illud præceptum diuinum, Honora patrem, & matrem, & tamen prius illud limitatum non uidetur. ¶ † Secundo, cõclusio prædicta declaratur, dummodo causa appareat, quia tali casu contra ius diuinum causa non præsumitur,[p] vt notabiliter Abb. hic dicit, allegando Innocen. in c. quanto, de de consuet. Facit, quod notat Bald. in l. 1. versic. sed dubitatur. C. de iure aureo. annulo. vbi inquit, † ꝙ princeps non potest dispensare contra ius diuinum, nisi ex magna causa. Et probatur, quod Abb. dicit, qa cum hoc fieri non possit, nisi ex cã, ergo necesse est, ꝙ de veritate cãæ[q] appareat, ꝑ ea, q̃ tradũt gl. & Doctores in l. si donatione. C. de col & qđ notat Bar. in l. si forte. ff. de castr. pecu. per illũ tex. Facit tex. in l. q testamento ff. de pro-

ADDITIONES.

a ¶Ald. In fratre. Contrarium consuluit genitor meus in d. consi. cv.

b Syl. Ald. In vxore considera, ꝙ alibi Dec. in c. dilecti. col. pen. de excep. uidetur velle, ꝙ non habeat locum in muliere.

c Ald. Intelligitur. Idem Dec. consi. 482. col. 1. & ita consuluit genitor meus consi. 68. in prin.

d Seipsum. Sed hanc opinionem Decii reprobat Fran. Purpura. & bene, in d. l. rogasti. in prin. nu. 16.

e Hier. Gig. Occidere. Dicas, ꝙ in contrarium facit, quia nemo est dominus mẽbrorum suorum, l. liber homo. ff. ad leg. Aqui. Et hinc est, ꝙ reus q capitaliter uenit puniẽdus, renunciare non potest suis defensionibus, vt morti subijciatur, vt per Bar. in l. custodiri. in fi. ff. de publ iud & per Alex. ibi in apost. Prętcrea cõtra hac op. Decij facit, quia si bannitus interficit semetipsum, no pt dici, ꝙ faciat tanquã minister iustitiæ, sed potius desperatione aliqua ductus, & io non gaudebit priuilegio statuti. Et ꝙ ista rõ attẽdi dẽat patet, vt habetur per Fel. his in 3. col. versi. septimus casus est, si ignorãs aliquem esse bannitum illũ occidat, non gaudet beneficio statuti eo, quia dici non potest, qđ fecerit tanquã minister Respub. Facit et, qđ supra dictum est, ꝙ reus qui secũdum iustitiam mori debet, suis defensionibus renunciare nõ potest, vt morti subijciatur, secundum iuris dispositionem. ergo à fortiori non poterit semetipsum occidere, licet impune ab alijs occidi possit.

f Syl. Ald. Bannito. Idem Dec. in c. dilecti, col. v. de excep. & in consi x. sol 2. vbi plura allegat in princi. in consi 13. sol. 3. tradit Paul. de Ca. in consi. 53. viso puncto. col. pen.

g ¶Proditoriè. Idem qđ Dec. hic tenet Albe. in 4. par. stat q. 22. Bal. in tra. stat. in versi. bannitus. nu. 9. Roc. Cur. in repe. in c fi. de consue quia cum sit publicus hostis diffidatus, nõ vr̃ contra eum committi proditio. facit Dec. cõs. 327. salua, ꝙ nõ licet veneno occidere, qa est plus, & atrocius., Hipp. Mar. ff. de sicar. in rub. in fi. facit Cepol. Cautelarum. crim. consi. v.

h Syl. Ald. Occideret. Late Hipp. Mar. sing. 16. Pet. Gerar. sing. 14.

i Syl. Ald. Occidere. Vide Dec. in consi. lxv. col. 2. circa medium.

k Ald. Dicta. Confirmari potest, qa à priuato non est seruanda fides hosti. licet à rep. sic. Ias. in l. conuentionem. in prin. ff. de pac. licet secus dicat Dec. in l. ea est natura. ff. de reg. iu. in fi.

l Syl. Ald. Reprobatur. Vide Dec. in reg. non debet, col. 3 ff. de reg. ius.

m Syl. Ald. Adulterium. An autem adulterium sit de maioribus criminibus. Vide Dec. in c. at si clerici §. de adulterijs. col. 2. de iud.

n Syl. Ald. Quod. Adde Rationem, quia in occidendo bannitum vertitur fauor publicus occidendi hostem Reipublicæ, qui fauor cessat in adulterio bannitæ.

o Verius. Et bene, quia ꝙ permittitur homicidium, hoc fit tanquã pęna oblisè indicta, sed adulterium non est huiusmodi, sed nouum crimen. Ad prædicta de bannitis adde Hippol. in sua pract. crimin. in §. aggredior.

p Syl. Ald. Præsumitur. Idẽ firmat Dec. in consi. 576. pro resolutione. colũ. pen. versi. 2. & respondetur, & idẽ voluit Fulg. consi. 123. domina Catherina. col. 2. quãdo in Principe præsumatur causa, vide Hip in sin. 6 in princip. & Dec. consi. cxxv col. 2 & in consilio. 288. q̃ritur, col. 2. & in cõsi. cccxlj. col 3. Soc. omnino in consi. 4. col. 4 lib. 3.

q Causæ Alias actus ipso iure nullus. Bal. de pace. Const. ver. in nomine Christi. facit Bar. in l. 1 §. paru. quod vi aut clam

de probatio. Et stante causa etiã poterit dispẽsari cõtra ius diuinũ
alĩs non limitatum, vt sentit Abb hic. Et Moderni ex hoc infe
runt, ꝙ non sit differentia, an alĩs fuerit hoc ius diuinum limi
tatum, vel non, sed tota vis in causa consistit, & ita dñi Mod.
hic. Sed responderi potest, ꝙ quando ius diuinum aliquo ca-
su limitatum fuit, facilius videt̃ ꝙ causa subesse possit, argu.
tex notabilis in l. cum pater, § quindecim. ff. de leg. 3. Vel se-
cundo dicamus, ꝙ quando non fuit limitatum, ex eo, quod
nulla causa subesse potuit, pariter non potest limitari, cũ cau-
sa non reperiatur, propter quam limitatio conceditur. Si uero
non fuit limitatum, quia occasio oblata non fuit, tunc videt̃
ꝙ ex causa limitari possit, vt supra dixi ¶ Tertio, & vltimo se
cundum Abb. conclusio supra facta limitatur, dummõ prin-
ceps secularis, vel Papa, statuat in pertinentibus ad eius iuris-
81 dictionem, † videlicet princeps in temporalibus, & Papa in
spiritualibus, quia vnus non potest aliquid in preiudicium
alterius attentare. xcvj. distin. c. cum ad verum. c. nouit. de iu-
di. c. solite, de maioritate, & obed. c. causam, quæ qui filii sint
legi. & notabiliter tradit Pau. de Ca. in consi. ccxvj. præsuppo
sito. col pen. Et propter hoc dicebam superioribus annis Pa-
a duæ,[a] † ꝙ iura canonica, quæ Iudeo Baptizato delictorum pte
82 teritorum plenariam remissionem [b] concedunt, xxvj. distinc.
b c. 1. in fi. c. vna. de consec. dist. 4. c. 2. in fi. intelliguntur in foro
canonico, & non respectu fori secularis. cui statim cõmisso
delicto ius quæsitum fuit, l. licitatio. §. quod illicite. ff. de pu-
bli. l. fi. ff. de priuat. del. l. fi. ff. de furtis, qd ab ecclesia tolli non
83 potest, ut in iuribus præalleg. † Vnde videmus, ꝙ absolutus à
crimine in foro ecclesiastico potest in foro seculari conueni
c ri,[c] ut late probat Pe. de Anch. in regula, ea, q̃ de regu. iur. in 6.
Anto. de Bu. & Abb. in c. j. de off. ord. Ioan. de Anan. in c. 2. de
adult. cum sim. Facit quod no. Bald. in l. placet. C. de sacrosan.
ecc. & ideo absolutio facta ab ecclesia, non intelligitur in ꝑiu
dicium fori secularis. Et hoc modo confirmatur communis
opin. quæ habet. quod sacramentum Baptismi no liberat Ba-
84 ptizatum † à pœna delicti in ꝑiudiciũ Reipublicę, vt tenent
Inn. Io. An. Pe. de Peru. Ant. de Bu. & Abb. post gl. in c. gaude-
mus. de diuor. & Abb. in c. his. de acc. & Io. de An. ibi dicit, ꝙ
ista est communis opin. quam etiam ibi probat, & sequuntur
Are. & Card. in cle. j. §. sane. q. 14. de vsu. Et ad iura in cõtrariũ
allegata aliter respondent Doct. in d. c. de his, ꝙ in foro ani-
mæ intelliguntur, & hoc probatur, quia Baptismus respicit
animam cum mediante illo sacramento qs efficiatur mem-
brum Christi. de consecr. distin. 2. c. quia passus. no. Bar. in l. j.
colum. 3. ff. ad municip. Ange. in l. hæres absens, §. j. in fi. ff. de
iud. & ideo videtur quod absolutio, quam ecclesia tribuit Ba
ptizato, quo ad animam intelligatur, quia talis remissio vide
85 tur habere causam limitatam respectu animæ, † & quia eccle
sia non defendit iuste condemnatos pro furtis, & delictis. 14.
q. vlt. c. fi. & quia beneficium absolutionis, quod ab ecclesia ꝯ
ceditur, sine præiudicio alterius intelligitur, c. super co. de of
fi. lega. c. ex tuarum, de auto. & vsu palii. l. 2. §. si quis à Princi-
pe. ff. ne quid in loco publico. Et præsertim dicendum est in
ecclesia, quæ est cultrix iustitiæ, c. j. de alie. feud. Et facit, quod
in Euangelio dicitur, redditę, quę sunt Cęsaris Cęsari, & quæ
d sunt Dei Deo. Et latius dixi [d] consulendo pro ueritate, & iu-
stitia, & merito ita iudicatum fuit per magnificum Potestatẽ
86 Paduæ dominum Thomam Mocenicum ¶ † Secundo prin
cipaliter in secundo membro principali de iure naturali, uel
gentium, Abb. primo concludit, ꝙ princeps ex causa statue-
re potest contra ea, quæ sunt de iure naturali, vel gentium.
Faciunt ea, quæ superius dicta sunt de iure diuino. Faciunt
notata in l. fina. C. si contra ius, uel vulita. public. vt infra di-
87 cam. † Et ideo ex causa defensio naturalis tolli potest, [e] ut
e not Ang. in l. si sic, ff. de legat. 1. Alber. in l. omnes, qui. colum.
1. C. de episcop. & cleric. Alexand. in l. cum mulier. ff. solut.
matrimo. & Nellus in tract. bannit. in 2. quæst secundi tempo
88 ris. † Vnde causa subsistente Princeps tollere potest citatio-
f nem, [f] ut no. Bal in l. cum cessante. in princi. C. quomodo, &
quando indi. cum similibus. ut tradit Alexand. in consilio 2.
uiso. colum. 4. libr. 1. Et dum Abbas in ista conclusione po-
89 nit exemplum in ista prescriptione, † sentit, quòd prescriptio
sit contra ius naturale. Sed contrarium tenet Ioann. And. in
regula, possessor. de regul. iur. 6. de quo Abbas, & Modern. in
90 fra. infra de prescript. ¶ † Et ex ista prima conclusione infer
g tur secundum Abb. post alios hic, quòd princeps ex causa [g]
h alicui rem suam auferre possit, [h] ut not. Barto. in proœmio di-
gestorum. in 2. colum. & in l. quęcunq. in fin. C. de fid. instru-
ment. libr. x. Bal. in l. rescripta. col. fi. C. de preci. Imper. off. cũ
concord. ut prosequuntur Moder. hic. Et est gloss. in l. Bar-
barius. In gloss. pen. ff. de off. pręt. cum similib. vt tradunt Mo
der. ibi. & ulterius idem Ang. tradit consilio cxxxix. uisis om-
nibus. colum. 4. Paul de Cast. consil. 105. donatio prędicta. in
fi. Fulgo. in consi. cxliij. Antonius. Ludouic. Rom. in cõsi. cccx.
in casu ꝑpositæ cõsultationis. Alexan. in cõsi. ccxv. nec argu
di. col. 4. in v. in 2. libro. & And. Sic. in consi. 55. & in consi. 64.
91 lib. 4. ¶ † Et ista ꝯclusio, ꝙ dominio rei suæ quis priuari pos-
sit, primo declaratur, dummodo pretium soluatur illi, cuius
i dominium rei aufertur, [i] vt not. Arch. in c. p principalem, ix.
quæst. 3. bonus textus. in l. serui. C. pro quibus causis ser. liber.
accip. & ibi Bald. cum similibus, ut tradunt Moder. hic. &
tex. in l. venditor. §. si constat. ff. commun. prædiorum. & Bal.
ibi in fine. & idem dicit in gl. in dicta l. Barbarius. ¶ Et adde,
quod hoc dictum de restitutione pretij limitatur dupliciter.
92 † Primo, vt non habeat locum, quando cã propter quam res
aufertur, haberet in se culpam, vel delictum eius, qui iure suo
priuatur, ut patet in casibus, de quibus Abbas hic loquit̃ in
præscriptione, & confiscatione bonorum. nam in his cõstat
93 pretium non esse restituendum. ¶ † Secundo, hoc intelligitur
quando alicui particulari personæ specialiter dominium rei
K suæ tollitur: secus si per uiam legis generalis, [k] quia tunc nul-
la restauratio fieri debet. ut no. declarat Alexan. in consi. cxij.
uisis his, col. antep. versi. ad tertium argum. in 3. lib. & in ꝯsi.
clxxxix. mature. col. v. lib. 2. Secundo cessante causa priuatio-
l nis restitutio fieri debet, [l] ut dicunt Imol. hic. & Mod. allegan
do dictum Inn. in c. quia plerique. de immun. eccles. & quod
tradit Ro. in cõsi. cccciij. in casu proposito. cum simi. ¶ Sed
aduertendum est in perscrutando istam causam, quæ cessare
uideatur, nam in legibus, quæ in proposito allegantur in d. l.
uenditor, §. si constat. ff. commun. prędiorum. & in d. l. serui.
pro quibus causis serui liber. acci. non facile considerari po-
test, ꝙ causa cessare dicatur, quia in dictis iuribus causa erat
94 vera, & talis, quæ non uidetur, quòd cessare possit, † & quia
effectus erat consumatus, quo casu cessante causa, remanet
m tamen effectus, [m] ut no. in l. 2. §. fi. ff. de do. per l. fin. in princi.
ff. unde liberi. & idem Bart. in l. Titia. §. Imperator. ff. de leg. 1.
Sed in terminis, in quibus loquuntur Inn. & Roma. & in si-
milibus casibus, hoc bene procedit, secundum regulam, quæ
habet, quòd cessante causa, cessare dicitur effectus, cap. cum
95 cessante. de app. cum simil. ut ibi dixi. ¶ † Tertio, prædicta cõ-
n clusio habet locum in subditis, secus est in nõ subditis, [n] qui
bus rerum suarum dominium, etiam ex causa auferri nõ po
test. quia hoc respicit iurisdictionem, quæ non cadit in non
subditis, ut notabiliter tradit Pau. de Ca. in consi. cclxxxj. pri-
mum dubium. col. penul. ubi loquitur in Papa respectu laico
rum, & idem Pau. de Cast. in consi. ccxvi. præsupposito. col. 2.
96 uersi. sed dubium est. cum simili. ut tradunt Moder. hic. † Et si-
mile est in priuilegio, quod si concedatur non subdito, reuo-
o cari non potest, [o] licet secus sit in subdito, ut no. Inn. in c. no
uit. de iudic. ubi Abbas post alios sequitur Ant. de Bu. In cap.
cum M. Ferrarien. col. 4. c. Ludouicus Romanus in consilio
cclii. pro decisione. & in consilio cccli. quæritur primo. co-
lum. 3. Lapus allegatione 100. in quæstione proposita, circa fi
nem. Car. in consi. lxxxv. pro responsione, & Pe. de Ancha. in
consi.

ADDITIONES.

x ¶ Syl. Ald. Paduæ. Et ita reperitur in consi. cxxx. proponitur.

b ¶ Remissionem. Id est, veniam infamię, & irregularitatis, exceptis ea, quæ ex bigamia, vel defectu natalium, glo. l. distin. c. si quis viduam. Scot. in 4. distin. xxxiij.

c ¶ Syl. Ald. Conueniri. Et eodem mõ absolutio facta in foro pęnitẽtiali non tollit quominus quis in foro iudiciali, & ecclesiastico puniri possit, gl. in c. de his. de accus. Deci. in consi. cxxxvij. & diligenter. in prin.

d Dixi. Consi. cxxx. & bene.

e ¶ Syl. Al. Potest. Vide pro declaratione Dec. in l. vt vim. col. 2. ff. de iust. & iu. col. v. & in rub de app. in 6. col. & vide eundẽ in l. id quod nostrum. ff. de reg. iu. in fi. & de quo iure naturali sit hoc intelligendum, vide Dec. in c. ad hęc sumus, col. 3. de rescri.

f Sy. Ald. Citationem. Adde Bal. in auc. si quis in aliquo, col. fi. C. de eden. Alex. consi. xlj. lib 2. sed vide Dec. consi. cccccxxvij. nu. 8.

g Ex causa. Sed non ꝑsumitur iusta cã, vt dixit rel. hic. Ias. in l. si testamentum. C. de test. in l. quo minus, de filijs decurionũ. consi. ccclxvii. consi. ccccxix. & consi. 602. Fran. Ripa de rescr. resp. ix. & And. Alciat. in tract. de præsump. reg. 3. præsump. 8.

h Syl. Ald. possit. Adde Ias. in l. Barbarius, col. 8. ff. de off. pt. in l. fin. C. si contra ius vel vtil. pub. Soz. omnino, consi. 4. lib. 3. Ias. in l. uenia. C. de in ius voca. colum. fina.

i Syl. Ald. Aufertur. Adde Dec. consi. cccexcviij. col. fi. & consi. cccccxx. col. 2. & vide eundem in c. fi. col. 3. in l. id quod nostrum, ff. de reg. iu.

k ¶ Syl. Ald. Generalis. Seq. Lud. Gozad. in consi. 1. num. 21.

l ¶ Hier. Gig. Debet. Ad hoc facit, ꝙ si ex forma statuti uxores, seu filii bannitorum, non possunt stare in ciuitate, mortuis bannitis redire poterunt ut no. dixit Bald. in l. cum acutissimi. C. de fideicom. quem sequitur Barth. Boz. in l. eius. uersi. ex quo no. ff. si cer. pet. & in consi. cclxiij. inc. in causa. in uersi. præterea, & secundo. in 2. par.

m Syl. Ald. Effectus Idem Dec. in consi. 24. col. 2. in fi. in consi. xxxj. co. 3. in fi. Ioan. Crot. in l. si constante, col. 7. ff. sol. matr. ubi no. declar.

n Syl. Ald. Non subditis. Adde Dec. in con. 407. uisis, & diligenter considera-tis. col. penul.

o Syl. Ald. Non potest. Adde Dec. in d. cõsi. cccevij. col. pen. in c. nouit, de iud.

97 consi.cclij.pro intelligentia,in fi.†Sed quantum ad propositum,considerandū est,q licet quis non esset subditus,si tñ res cuius dñiū aufertur,esset in territorio, & iurisdictione Principis auferentis,hoc uř sufficere.ar.c.sane.de for.cpe.& in c.fi.c.ti.& in l.fi.C.vbi in rē actio.facit text.in l.formā,§.si uero,ff.de censi.& in c.Romana.§.contrahentes.de fo.comp.in 6. ¶Quarto prædicta conclusio procedit in ipso Principe.secus est in alijs inferioribus dñis,qui etiam ex causa rem suam au
98 ferre alicui nō pñt,† quia solius Principis priuilegium est iura alterius tollere,ut notabiliter dicit Bal.in l.2.col.7.uers.itē no.qd si Papa.C.de ser.& aqua.& idem Bal.in l.rescripta.col.fi.uer.tertio quærunt Doc C.de prec.Imp.off.cū si ut p Mod.hic.Sed aduertendum est,qa Bal.in locis præallegatis vř considerare istam prærogatiuam in Principe,qñ hoc faceret sine causa,dum inquit in d.l.2:quod hoc facit princeps de plenitudine potestatis,& qđ plenitudo ptātis nullis iuris regulis limitata est.Et eodem modo loquitur Bal.in d.l.rescripta.dicens,
99 †q pro cā hř quælibet rō motiua ipsius Principis.secus dicit esse in statuto populi,in quo debet esse causa probabilis,& ꝯ
100 digna.Ergo manifeste vult Bal.†q etiam per statutum populi inferioris à Principe,ex causa res sua alicui auferri possit.Et hoc idem tenet Bar.in l.toties,ff de pollic.dicens,q ciuitas pt
101 per statutum eius ius alterius tollere.[a] allegat d.l.venditori.
a §.si constat,& idem Bar.in l.Antiochensium,ff.de priui.cre.& in pe.ffor.vbi primo loquitur de Imperatore, & postea idem dicit in ciuitatibus inferiorib.ergo ista limitatio Mod.hic nō videř vera,quia Bal.hoc non dicit,sed potius tenet ꝯrium,vt s̄.dixi.& Bar.in locis supra allegatis.Sed tñ pro opi.Mod.est notabilis decisio Alb.in l.quoties.C.de pe.imp.offe.quam ibi refert,& sequitur Pau.de Ca.in 1.col.ver.adde vnū,
102 †quod est notabile.dicens, q tollere ius alterius non ptinet nisi ad supremum Principem,vt est Papa,vř Imperator.& nō ad illos,qui superiorē recognoscunt,vt sunt Comites,vel Barones.& ad hoc allegat Arch.xxv.q.2.in summa,& dicit Pau.de Ca.se ita consuluisse in ciuitate Bergomi.& idē Bald.dicit in d.l.item si verberatum,§.1.ff.de rei vend.Resoluendo primo dici potest hoc esse reseruatū Principi, qñ hoc faceret sine causa ex plenitudine ptātis,prout uidetur velle Bald.in d.l.2.& in d.l.rescripta.Et tali casu idem expresse tenet Ang in d.
103 l.item si verberatum,§.j.vbi†inqt.q Imperator de plenitudine potestatis auferre nobis potest dñium,ēt nulla causa suadēte,& q ꝯriū dñt,fm eū,mentiunř.& idē Ange.dicit in l.1.C.de quadr.præsc.& in l.3.§.si is,pro quo.ff.quod quisq; iur.Barb.in cons.lxiij.col pe.in 4.lib.& hic,in col.pen.vbi plures rationes adducit.Et certe cū ptiū soluař,vt s̄.dictum est, hoc nō uř multum præiudiciale,ut no.Albe.in d.l.quoties,col.2.& ideo consonat,q ex plenitudine ptātis hoc princeps possit sine cā,sed de ptāte ordinaria cā requirař,ēt in Principe,vt s̄.in cōclusione dř.Et ita intelligiř,q no.Ful.in l.fi.C.de pac.quē referūt simpliciter Mod.hic,& Barb.cōs.24.in 1.lib.& idem Ful.in cōs.61.dña Catherina,col.2.In inferiorib.vero distingui pōt,qđ in ciuitate pōt loquitur Bar.in locis supra allegatis, ipsa possit ex cā,cū hēat iure proprio ptātē faciendi statutū,l.oēs populi.ff.de iust.& iur.Secus vř in Marchionibus,& Comitibus
104 qui ptātē,& auctoritatē ab hoīe ꝯsequunř,†qa in gñali ꝯmissione non venit ista potestas auferendi dñium alicui priuato,vt no.Bart.in d.l.toties,ff.de polli.& Bald.in d l.2.C de ser.& aqua.in loco pallegato.¶Nec ob.si dicař,q ista rō ēt militaret in ciuitate,qa in gñali potestate sibi data p l.oēs populi,ñ vř hoc includi.Et ita pariter in ciuitate,p istā rōnē Albe.hoc dicit in d.l.quoties.col.v.versi.sed vidi dubitari. Quia ad hoc.rñderi pt,q potestas, q ꝯcediř ciuitati de iure cōi plenior est,
105 q̄ illa q ab homine conceditur.hoc patet, † qa ciuitas vigore huius potestatis pōt facere statutū,ēt ꝯ ius cōe,l.itē eorum, ff.q cuiusq; vniuersit.no.in l.prohibere.§.plane.ff.quod vi aut clam.secus est in alijs,vt in l.normā.C.de of.pf.præt.& dixi.s̄.
106 in j. no. Et not. est,q in casu isto ptās,† & alia, q̄ Principi sunt reseruata,si inferioribus à Principe concedanř,nō recipiunt inferiores illam plenitudinem potestatis,quę in ipso Principe
b consideratur,[b] vt no.Bal.in d.l.2.C.de serui & in d.l.rescrip.& in locis supra allegatis,& idem Bal.in l.si testm̃.in princ.C.de test.cum si.ut tradunt Mod.hic.& idem Alex.in consi.xciij.ꝯsiderans his.in col.pen.lib.1.& in consi.lx.visa legitimatione,col.7.in 2.lib.& idem Bal.in c.dño guerram. in princ. in pen.
107 col.ver.est autem sciendū.in ti.hic finiř lex.¶†Scda ꝯclo Ab.est in hoc scđo mēbro principali,q iuri nāli, vel gentiū sine
c cā Papa,vel Imperator derogare nō pt.[c] & idē Bart.& Doct.dicunt in l.fi.C.si contra ius.& etiam in locis supra allega.& idem no.Bar.in l.3.C.de sun.pat.lib.xi.Pau.de Ca.in cōs.clvi.viso.in fi.Pe.de Anch.cōsi.cccliij.pro intelligentia.col.fi.Ange.in consi.cxxxix.uisis.col.3.Alexan.in consi.3.ex his quæst.col.2.lib.v.& consi.lxxxix.excellemissimi.in col.3.eodem lib.
108 v.†Et sicut non licet Principi directo hoc facere,ita nec per indirectum,ut no.Arc.in l.1.in prin.col.3.ff.de acquir.poss.
109 †Et ista conclusio etiam habet locū in infidelibus,qbus Papa uel Imperator bona auferre non pōt, ut Abba hic dicit alleg.
110 Inn.in c.quod super his.de uoto.†nā offendi nō dēnt personaliter,nec in bonis[d] c.sicut,§.fi.de Iudæis,l.Christianis.C.đ pa
d ganis,& templis eorum.& ibi dicit Bar. secus cē in Saracenis, & rationem diuersitatis ibi adducit.& no.Old.in cōs.lxxij.an ꝯ Saracenos. Abb.in c.1.de conuersione infid.& Io.de Lig.in trac.de bello.q.xii.¶Et ex præmissa conclusione inferūt Mod.hic,q male loquitur Ang.in d.l.item si uerberatum,§.1.de rei vend.vbi uoluit contrariū, q ēt sine causa princeps hoc possit.Sed opi.Ang.uidetur sustentabilis duobus concurrentib.videlicet soluto pretio,vt supra dictum est, q princeps hoc facit de plenitudine potestatis,ut Ange.loquiř,& s̄.dixi.Ex quo habeř unus casus, in quo prædicta conclusio non procedit.
111 ¶†Secundus casus est in beneficialibus,in quibus Papa liberam habet potestatem,in c.2.de præb.in 6.clem.1.in fin.ut lite pen.& ideo potest dñium,& ius quæsitum alicui ecclesiæ,etiā
e sine cā auferre,[e] vt no.tradit Pau.de Ca.consi.cclxxxi.primū dubium.col.2.& no.Abb.post Ant.de Bu.in c.constitutus,col.2.de relig.do.post gl.3.in fi.in c.si gratiosæ.de rescri.in 6.facit gl.no.in c.per principalem,2.q.3.cum si.ut per Mode.hic.Et adde Rom.in consi.ccxc.circa præmissa.col.2.ubi pro illa gl.in d.c.per principalem.allegat tex.in cle.dudum,§.uerum. de sepul.Et ad hoc ēt facit tex.ubi Abb.in c.ex multiplici.de dec.& no.Bald.in cōsi.xxxviii.li.1.in cons.1.lib.3.& vide quod no.
112 Petr.Phil.Cor.consil.cccxlix.col.3.lib.1.†Et hoc bene procedit in beneficialibus.secus esset in bonis patrimonii,etiam clericorum,in quibus Papa nullam hēt maiorē ptātē, q̄ hēat Im
f perator in bonis laicorum,[f] vt no.Abb.post Ant.de Bu.in d.c.constitutus,col.3.& idem Abb.in c.cum dilectus.in 3.no per illum tex.de iurepa.Pau.de Ca.in consi.ccixxxi.primum dubium,col pe.Ista tñ æquiparatio ita absolute nō uř uera.quia maiorem uř habere potestatem Papa in clericis,& bonis eo
113 rum,q̄ Imperator habeat in laico, † quia clerici magis subiiciuntur Papæ, q̄ laici Imperatori,c.significasti.de fo.comp.
114 & no.Bart.in l.1.§.post operis.de oper.no.nun.†Et quia bona patrimonii clericorum in pluribus gaudent priuilegiis clericorum,& ecclesiæ,ut no. per gl.in c.ecclesia j.eo.& ibi uidebimus.Et ad hoc facit tex.in d.c.ex multiplici.de dec.ubi Ab.in j.not.dicit,q Papa habet maiorem potestatem in personis ecclesiasticis.Tertius casus hř,qñ ius alterius non tollitur præcise,& certitudinaliř,sed solum occasio pstatur,ut tolli possit,
115 †vt si princeps aliquē cogat ad compromissum,qa hoc pōt,c.cū inter.de ele.& ita p illū tex.dt Do.hic.& Mod.referūt;dicētes tñ,quod per tale compromissum,cū sit necessariū,non vř tolli ius partis,cū appellari possit,vt no.in l.fi.C.de iudi.& in c.suspicionis.de off.deleg.Sed rñderi pt,qđ licet appellari possit,poterit tñ succūbere, & sic erit uerū dicere,qđ occasiōe cōpromissi ablatū sit ius ptis.¶ista tñ ꝯclo alia rōne uera non uř,
116 qa est ꝯ regulā cōem,q̄ dt,† qđ vbi alienatio phibeř,tali casu
g ēt ꝯpromissū phibeř,[g] qa ex ꝯpromisso alienatio seq pt,[h] c.cū
h tpe.de arb.vbi Ant.de Bu.eo.fi.¶ Abb.ibi col.2.uer.ult.colligi pt.& idē Lapus alleg.cii.non potest clericus.Car.in cōsi.xev.ad primū.col pen.& Rom.consi.clxxv.col.pen.& ꝯs.cccixix.
117 col.4.†Et ad hoc facit,quia ille,qui non potest alienare,non potest facere actum,per quem alienatio sequi potest,ut per gl.in l.item quia.ff.de pact.no.Bart.in l.codicillis.in § matre.ff.de leg.2.& per glo.& Docto.in l.ita quis.§.ea lege.ff.de uerbo.obliga.Vnde sicut non potest princeps sine causa tollere dominium

ADDITIONES.

a ¶Syl.Al.Tollere.Vide Dec.in c.ex parte,el 2.col.3.de offic.deleg.vbi plura allegat ad hoc.

b Syl.Al.Consideratur.Adde Dec.in c.pastoralis.col.2.de app.

c Syl.Al.Non potest.Faciunt ea,q̄ ponit in rub.de appell.col.6.in prin.In l.id,quod nostrum.ff.de reg.iu.& de quo iure naturali intelligař,uide Dec.in c.ad hoc summus.col.3.de rescri.& uide Ias.in consi.1.col.7.lib.j.

d ¶Ald.In bonis. Adde Dec.& quæ ibi addi.in c.consuluit.el 3.in 2.no.de ap.

e Al.Auferre.Vide ēt Ias.in l fi.in vlt.col.ff.de pac.& idē Dec.in consi 173.in prin.in cōs.224.col.fi.vel hic,col.xv.Mars.sin.xxv.Papa.Dec.cōsi.cxlj.col.2.Ias.in l Barbarius.col.9.ff de of præt.Alex.in cōsi.9.visis codicillis.in v.col.lib.j.Dec.cōs.clxxv.col.6.ubi quid de officijs curiæ.& vel.hic col.xj.
¶Adde qđ idē tenet Bal.de his,q feu.da.possunt.Alb.Bru.cōsi.1.cōsi.2.& cōsi.2 Clau.de Seysello in speculo feu.q feu.dare pōt.Sed cōtrarium And.de Ser.de capitu.Cr.in vsi.feu.dicēs, q est cū administrator ex cā iusta.

f ¶Syl.Ald.Laicorū.De hoc vide Fel.hic,col.xj.ver.tertia declaratio.

g ¶Gig.Prohibetur.Quod phibita alienatione,sit phibitū ēt cōpromissum,ponit ēt idē Dec.in cōs 39.in 2.col.in versi.tertio nullitas laudi.ubi cōsuluit nō valuisse quādā alienationē bonorū immobiliū minorū factā per arbitrum,vel arbitratorē,qa fideicōmissum non ualuit,& allegat Ang.q idē in terminis cōsuluit,in cōs lxvj.in 2.dub.incip.visis.dictis compromissis.

h ¶Syl.Ald.Potest.Idem voluit Dec.in cōsi.xliij.col.in fi.& in consi.222.uiso.col.1.& in consi.ccc.visa petitione.in prin.

dñium, & ius parti quæsitũ, pariter vr, ꝙ non possit per viam compromissi. facit regula, cum quid vna via, de reg. iu. in 6. & in proposito no. Are. in l. 1. in prin. col. 3. ff. de acqu. pos. ¶ Nõ

118 obstat tex. in d. c. cum inter. † quia loquitur in beneficialibus, ut Abb. dicit ibi. vel secundo loquitur, qñ ex causa factum fuit, vt quia partes diu litigassent. facit tex. in c. placuit, xc. dist. not. Ant. de But. & Imo in c. j. de mut. pe. Alex in l. j. §. post operis.

119 ff. de ope. no. nun. ¶ † Quartus casus, vbi tractatur de modico

a præiudicio, quod etiam sine causa à Principe inferri potest,[a] ut Abb. hic dicit per l. quoties. C. de preci. Impe. offe. & idem no. Bar. in d. l. fi. C. si contra ius. Alc. in consi. ccav. nec arguendi. col. v. lib. 2. facit tex. in c. cæterum, de do. & in c. si q̃stiones. de simo. & 12. q. 1. c. terrulas. cum si. vt dixi in c. de appellationibus. j. de appel. Et ista conclusio procedit, quando costat de mente Principis, prout loquitur d. l. quoties. secus autẽ est in

120 dubio, † quia non præsumitur, ꝙ Princeps velit, etiam in mo

b dico præiudicare,[b] vt voluit gl. no. secundum quod illã ponderauit Do. ibi, in c. cum olim. in ver. sine præiudicio. de ꝯsu. & ita referunt, & simpliciter sequuntur Mod. in c. super eo de offi. dele. Sed in contrarium est gl. in l. sed cũ, vt ab hrde. in fin. gl. ff. ad Treb. & in l. seruitutes. la grande in gl. in ver. incõmodo. ff de serui. titu. generali. & ad idem glo. in l. nec auus. C. de emancipa. liber. & in l. 2. §. si qs à Principe, in ver. impetrauit. ff ne quid in loco publico, & no. Cardi. in c. mandatum. in septimo notabili. de rescriptis. Concludendo, præcedens dictũ verius videtur, ꝙ in dubio etiam in modico non præsumatur ꝙ princeps voluerit præiudicare, quia cum tale ius modicũ de iure cõmuni ꝓpetat, etiam quod nimium est attenditur, l. si proprietarius. in prin. ff. de dam. infe. ubi Bar. & iura generaliter dicunt, ꝙ intentio Principis non videtur velle tertio p̃iudicare, d. c. super eo. cum si. Et gl. allegatę in contrariũ faciunt fundamentum in d. l. quoties. quæ loquitur qñ constat de uoluntate Principis, secus ergo in dubio vr, vt supradictum est. ¶ Quintus casus in dñio, vel iure quæsito de iure ciuili, puta

121 ex præscriptione, vel sñia. † Nam ẽt sine cã illud tolli p̃t à Principe, vt no. Bal. in l. fi. col. 2. in ver. sed immediate opponit. C. sen. rescin. non pos. & idem Ang. in l. Lucius, ff. de eui. Pau. de Ca. in l. cum hęredes. in prin. ff. de acq. pos. cum si. & per Moder. hic. & idem Pau. de Ca. in l. 3. col. 1. ff. de testa. Bal. in c. 1. §. dño guerram. in prin. col. pe. in ti. hic finit lex. Alex. in cõs. 2.

122 viso. col. 9. lib. 1. Et ea hoc inferri vr, † ꝙ utile dñium tolli possit, quia est de iure ciuili, vt no. Iac. de Are. Bar. & Doc. cõiter

c in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iure. Mod.[c] tñ hic in effectu tenẽt contrarium, quia dñium acquisitum in dictis casib. est de iure gentiũ, licet modus acquirendi sit de iure ciuili, ut no. Bar. in d. l. ex hoc. co. 2. ver. vlterius opponitur, & ideo cum dñium sit de iure gentium, nõ vr, ꝙ tolli possit sine causa, & ita in terminis Bal. dicit in l. 1. in fi. C. de iure aureorum annulorũ. Sed tñ tñderi p̃ot, ꝙ immo in tali casu dñiũ ur esse de iure ciuili, s̃m nãm causæ, q̃ est de iure ciuili. vt ꝓbat in l. in tẽ. in prin. ff. de rei ven. ibi, iure gentiũ, aut iure ciuili dñiũ acq̃siuit, & facit tex. in l. in rebus. C. de iure dotiũ. Præterea, & s̃cdo, melius rñ-

d detur,[d] quia dato, ꝙ dñium in se esset de iure gentium, prout communiter tenetur, cã ipsa acq̃sitionis dẽt ꝯsiderari, q̃ est de iure ciuili, qa tũc dñiũ in ꝯñtã uenit, vt not. Bald. in d. l. fin. C.

123 sen. rescin. non posse. † & cã acq̃sitionis, quæ principalis est,

124 attẽditur, ar. l. si quis nec causam, in prin. ff. si cer. pe. † Et ideo ratione voti, in quo Papa habet potestatem dispensandi in cõsequentiam ius quæsitum laico ẽt per Papã tollir, vt not. dñt Ino. & Ant. de Bu. per illum tex. in c. 2. de voto. Et ita firma remanet ꝯclo, ꝙ princeps dñiũ acq̃sitũ de iure ciuili sine cã au

e ferre possit.[e] Hoc tñ limitãdũ vr, nisi mediante contractu tale dominium acquisitum fuisset, quia tunc nõ vr, ꝙ princeps sine causa illud tollere possit, ut probatur in c. 1. de natura feu

125 di. in prin. & qđ ibi Bal. † Et idem in emphyteuta, cui utile dominium sine causa à Principe tolli nõ potest, vt no. Bart. in l. 3. C. de fun. patrimo. lib. xj. & Pau. de Ca. consi. lxvj. supra allegato, in fin. Et ratio manifesta ur, quia princeps ex contractu efficaciter obligatur, c. j. de proba. cum ergo dominium in dictis casibus acquiratur mediante contractu, non ergo mirũ si princeps contrauenire non potest. Facit quod not. Abb. hic, de feudo, & quod no. Bal in l. rescripta. col. fi. uersi. quarto que-

126 ritur. C. de preci. Impera. offe. † ubi inquit, quod quando ius q̃situm naturali æquitate nititur, non potest tolli à Principe, secus si innititur ex solo rigore iuris ciuilis, ut in re iudicata,

127 & præscriptione. † Et quod dictum est, bene procedit in contractu, secus esset in priuilegio, quod concessum fuisset à prin

f cipe, quia illud ab eo ẽt sine cã reuocari po est,[f] ut per gl. fi. in c. decet. de reg. iu. in 6. & no. Ange. in l. Antiochensium, ff. de priuile. credi. quã ita intelligit, & declarat Ale. in consi. j. in 2.

128 dubio. & in consi. ccxv. nec arguendi. col. 5. in 2. libr. ¶ † Tertia conclusio in hoc secundo membro princip. Abb. est, quod in Principe aliquid faciente ꝯ ius naturale, uel gentium, causa

g In dubio præsumatur,[g] Et idem Abb. in consi. lxiiij. uider primo. col. pe. ver. 3. principaliter in j. li. & in c. cum inter. col. 2. de exceptio. cum si. ut tradunt Mod. hic. Et idem Alexan. in cõsi. cj. uisis. col. pen. lib. j. & in consi. 2. uiso, col. pe. in 2. lib. ubi al-

129 legat rationem, quam adducunt Mod. hic, † quia in dubio ꝓ iudice præsumitur, c. in præsentia de renun. a fortiori ꝓ Principe præsumendum uidetur. Sed considerandum est, quod ista esset bona ratio, si regula, quæ dicit, quod præsumitur ꝓ iudice, haberet locum etiã in casib. in quib. iudex aliquid facere non potest sine causa, prout agitur in proposito in Principe, sed hoc isti non probant. Vnde ista ratio comprobari potest ex eo, quod habetur in l. j. §. j. de officio eius. ubi nõ potest iudex causas meri Imperij delegare, nisi ea causa, uidelicet in casu necessitatis, ut ibi dr, & tñ iudici asserenti se impeditum credir, ut dicunt ibi Cul. de Cu. Alb. & Alex. in d. l. 1. in prin. ergo ur, ꝙ pręsumatur pro iudice, aliàs non crederetur iudici. & hoc in simili casu etiam tradit Signo. consi. ccliiii. in quæstione, col. fi. Sic ergo in proposito uidetur dicẽdum, ꝙ licet princeps non possit alicui rem suam auferre sine causa, si tamen aufert, præsumitur hoc factum fuisse ex cã, & Principi hoc asserenti credendum esset. facit tex. in cle. j. de prob. Sed circa istã conclusionem, in qua tota uis uidetur consistere, aduertendũ est: quia si uerum est generaliter, ꝙ causa præsumatr, ergo quęlibet dispositio facta à Principe etiam in pręiudicium alterius ualebit, quia semper habebit causam ueram, uel præsumptã. & ita Fulg. dicit in consi. 61. domina Catherina. in 2. co. Istam etiam difficultatem sentit Ioan. de Imo. in c. nam cõcupiscẽtiam. col. 2. uersi. extra gl. supra, eo. & ibi respondet, dicens, qđ causa in Principe pręsumitur, qñ aliquo modo imaginari p̃t. secus si nulla causa potest imaginari. Sed ista resolutio nõ satisfacit, quia semper videtur, ꝙ causa aliqua poterit imaginari. Et ideo finaliter Mode. hic tenent, quod non præsumatr causa nisi appareat. Et ista conclusio uerior uidetur de iure, ut tenet Fulg. in consilio pręallegato, & probatur per rationem, q̃ s̃. induxi, dum tractatum fuit de iure diuino. nam pariter in isto casu concludit. Cum enim non possit princeps sine causa tollere ius quęsitum iure naturali, vel gentium, ut supradictũ est, ergo actus, quem princeps facit in contrarium, nõ uidetur

h ualere nisi ex causa, quę appareat iustificetur,[h] ut per glos. & Doc. in l. si donatione. C. de colla. not. Bart. in l. si forte. ff. de castren. pecu. & no. in l. qui testamentum. ff. de probatio. Facit, ꝙ Abba. dicit hic de contractu. nam ratio sua uidetur procedere in qualibet dispositione facta contra ius naturale, uel gen-

130 tium. † Et facit, quod dr de citatione, quia non ualet senten-

i tia Principis lata sine citatione,[i] nec præsumitur pro sententia lata parte non citata, ut no. Abb. in c. j. col. 1. de causa pos. & propric. & in c. cum olim. de re iu. cum si. In citatione nulla ratio uidetur, quia non potest princeps tollere citationẽ. clem. pastoralis. de re iudic. Et ista ratio militat etiam in aliis casib. ꝯ ius naturale, uel gentium, ubi non habet p̃tãtẽ sine causa, ut dictũ est. ¶ Ex istis rõnibus ẽt ĩferr, qđ nõ sit credẽdũ assertioni ipsius Principis asserẽtis cãm subesse. & hoc in simili casu no. uoluit Bar. in l. diuus, ff. de adi. leg. & tradit Aret. in c. 2. de ꝓba. col. 5. in fi. & quod dñt Gul. de Cun. Albe. & Alexan. in d. l. j. in prin. non ur uerũ, per supradicta. ¶ Non ob. quod pręsumatr

pro

ADDITIONES.

a ¶Ald. Inferri potest. Adde Dec. in c. super eo. in 2. no. de offi. de deleg.

b ¶Syl. Al. Præiudicare. Hoc idẽ firmat Dec. in cõs. 515. visis his, col. fi. in prin. in consi. 580. col. 1. & seq. vbi, ꝙ magis præsumendum est fuisse circumuẽtũ etiam si motu proprio, & ex certa sua scientia, disponat.

c Moder. Scilicet Fel. hic & bene, quidquid dicat Dec. quia lex ciuilis est Reipu. pactum, quod non debet esse ludibrio, l. j. ff. de legi.

d ¶Syl. Ald. Respondetr. Hãc opi. & respõsionẽ seq. Lud. Goza. in consi. v. nu. 17.

e ¶Hier. Gig possit. An autẽ Princeps tolle re possit pęnã parti acquisitã. uide ꝑ Bar. & alios, maxime Ias. in l. j. in 3. col. uer. ex secũda parte. C. de in ius uocan. ubi concluditur, ꝙ non regulariter, nisi princeps iusta causa motus, puta fauore reipublicæ, talem pœnam remitteret parti.

f Hier. Gig Reuocari põt. Hoc, ꝙ priuilegiũ concessum à Principe sine cã reuocari possit, limitari debet, ut nõ ꝓcedat in priuilegio alicui cõcesso in remunerationẽ laborũ, uel alia de cã, quod tolli, & reuocari nõ p̃ot per Principẽ sine cã, ita uoluit Ro. in cõs. suo 436. in 3. col. in uersicu. septima principalis rõ. Fallit dicta regula in priuilegio concesso non subdito, qa illud etiam ex causa reuocari nõ potest ita Ro. in d consi. & col. uer. secundo idẽ probatur. Syl. Al. Adde eundẽ Dec. latissime reassumentẽ hãc materiã in c. nouit. in 8. col. de iud. & uidẽ Lud. Goza. i cõs. 5. nu. 11. Amplia ẽt in donatione ob bene merita, qa eã p̃t ẽt princeps reuocare Ias. i l. ex hoc iure. col. xi. ff. de iu. & iu.

g Syl. Ald. Præsumatur. Vide Ias. in l. si testamentum. C. de testa.

h Syl. Ald. Iustificetur. Idem in l. 1. in 3. no. in fi. C. de insti. & substi.

i Syl. Al. Citatione. Et ꝙ sñia Principis lata sine citatione sit nulla, tradit Dec. in cõsi. 410. nu. 8. consi. 528. nu. 8. Calc. consi. 16. nu. 8. Ias. consi. clxxvii. col. 4. lib. 1. Dec. cõsi. 544. nu. 10. consi. 603. nu. 21. Cur. consi. 12. col. x. Ale. consi. 21. col. 3. lib. 7. Soz. cõsi. 54. col. 2. li. 3. cõsi. 12. co. 1. li. 1. 27. lib. 3. consi. 120. col. 9. lib. 3. Adde Abb. consi. 92. contra. l. b. 1. in consi. 68. quamquam. col. fi. lib. 2. Dec. in c. ecclesia S. Mariæ. col. 9. in fi. ubi etiam addi. ea.

pro iudice, q̄a verū est in his in q̄b.hēt ptātē simplr. secus nō, q̄n hēt ptātē limitatā, vt possit aliqd facere ex cā, q̄a de illa cā in qua fundamentum ptātis suæ ꝯsistit, ꝯstare debet. Et ad hoc 131 facit dictum In.in c.præterea.de dila.† Non ob.cle.1.de ꝓb.q̄a non habet locum, q̄n tractatur de p̄iudicio tertij, vt no.tradit Pe.de Anc.consi.ccxcix.p̄mitto, circa fi.& Pau.de Ca.i d.cōs. clvj.viso col.fi.¶ Superest tertium membrum, in quo Abb.lo 132 quitur de iure positiuo.& bñ ꝯcludit, q† Papa, vel Imperator ꝯ̄ ius positiuum statuere, vel rescribere possit, cum ipse sit s̄. ius, c.proposuit.de conces.p̄b.facit tex.in §.fi.insti.de in.natu-rali. Et isto casu intelligitur, q no.Bar.per glo.ibi in l.relegati. ff.de pœnis.vbi inquit, q in Principe est pro rōne voluntas. Et 133 idem est in statutis.† Nam in his, quæ sunt positiui iuris, volū a tas pro ratione habetur, ᵃ vt no.Bal.& Ange.in l.j.§.pneritā. post glo.ibi.in verbo, ratus, per illum tex.ff.de postu. Et dicunt q illum tex.ad hoc allegauit d.Fran.de Scalis in quadam dispu tatione.& idē Ang.in l.iustitia est, ff.de iusti.& iur. Sic etiā vbi Papa dispensat ꝯ̄ ius positiuum, pro cā, & rōne, volūtas suffi-cit, vt est dictum Inn.in c.cum ad monasterium.de statu mo na.sequitur Abb.in c.fraternitati.de schisma. Et idem Spe.in ti.de le.vbi tractat materiam dispensationis in §.nunc bñ, col. 134 fi.vers.& no.Ant.de Bu.post Inn.in c.1.col.fi.s̄.e.† Et in istis, q̄ sunt iuris positiui, iusta cā p̄sumit, & ēt esset standum assertio ni Principis, ex quo cā non est necessaria, per ea, quæ no.Bar. in l.si forte.ff.de castren.pec.& per gl.& Doct.in l.si donatio-135 ne.C.de colla.† Et hoc intelligitur, q̄n motu ꝓprio princeps aliquid facit. secus si ad postulationem alterius. q̄a tūc iusta cā non præsumitur, sed concessum illud uidetur propter impor b tunitatem ᵇ petentis, ut no.Ro.dicit in cōsi.436.q indultū Pe tri.col.3.per l.i.C.de peti.bono.subla.& idem Ro.in l.si vero, §.de viro.ff.so.ma.& sequunt simplr Mod.hic. Et idē And.Si cu.tradit in consi.13.col.6.in 5.lib. Sed aduertendum est, quia ista limitatio Ro.nō bñ adaptat, quia importunitas illa, quæ ꝯsideratur, arguit defectum voluntatis in dubio. hic vero nos loquimur q̄n constat de voluntate ipsius Principis. Et ideo in ꝓposito dicit no.Bal.in l.rescripta.col.a.ver.reuertor ad quæ-stiones.C.de preci.Impe.offe.q iura, q̄ dūt nō valere rescrip-tū ꝯ̄ ius, xxv.q.2.c.rescripta, intelligunt ex defectu volūtatis, q̄a non p̄sumit, q velit iuri cōi derogare. secus q̄n ꝯstat de volun-tate eius, quia clarum est, q pōt p supradicta. ¶ Postremo no-tandum est, q licet ꝯ̄ ius positiuum Princeps, vel Papa statuere possit, non tñ ꝯuenit, q illud faciat de facili.& sine cā, & ideo Papa sæpenumero vtitur excusatiōe, & timet ne reprehēdat, c.non debet.de consang.& affi.c.nihil.de autori.& usu palli. 136 † Et quia variatio, maxime in personis ecclesiasticis.reprobat, cle.1.de renū.uñ, derogādo iuri positiuo sine cā peccat, u t hic Abb.dicit, & idem Abb.in cap de multa, de præbendis. ¶ In 137 gl.in verb.inopiam.videtur uelle, † q nō sit subueniendū illi, q culpa sua incidit in paupertatem, in quo late insistunt Mod. hic.& prius Alc.in l.qnis.ff.sol.ma. ¶ Et breuiter ꝓ resolutio-ne habemus ꝯsiderare tres casus. Primus est quātū ad tex.hic, c Abb.concludit non esse subueniēdum ei, qui culpa sua eget. ᶜ Sed tñ idem dicendū esset, si absq; culpa eius hoc contigisset, q̄a cū p̄iudicio alterius non est paupertati subueniendum, ar. l.si pignore.§.1.ff.de fur.14.q.v.c.deniq;.& hoc inspecto iure cōi, sed statutum valeret respectu laicorū, q̄a in hoc nō agitur de graui p̄iudicio dñi, q̄a oīno retinet directū dñiū, licet utile absq; consensu suo in alium transferat, & idē dicunt Card.& Imo.& Moder.hic. Et hoc intelligēdū vr, q̄n dñs nollet ꝯsen-tire ita, q alienationem impediret. aliàs secus, q̄a requisitio ꝯ sensus simpliciter non impediret, quo minus paupertati eius consulatur, quia satis erit, q dño contradicente tunc eō inui-to possit. Secundus casus est, q̄n culpa ordinata fuit ad casum paupertatis, nam tunc illi non subuenitur l.pen.in fin.ff.de iu re do.l.fi §.fi.de his, quæ in frau.cre.l.etiam.§.1.ff.sol.ma. Ter-tius, & vltimus casus est, q̄n culpa nō fuit ordinata ad casum 138 paupertatis, & tunc succurrendum videtur.† Et ideo bona ec clesiarum, quę propter redemptionem captiuorum alienari possunt, iuxta l.sancimus.C.de sacrosanc.eccle.ēt ꝓ redēptio-d ne captiuorum ex maleficio ᵈ alienari possunt, ᵉ gl.no.12.q.2. e c.sacrorum, quam pro no.sequitur Bal.in l illud, in 1.no.C.de sacrosan.eccle & in l.quis.ver.sed & si ideo.per illum text.in versic.ex vinculis, ff.sol. mat.& probatur in c.ū res, 14.q.6.cum aliis iuribus alleg.in glo.in d.c.sacrorum, ut Alex.inducit in d.l.quamuis. nam cum tali casu culpa non sit ordinata ad ca sum paupertatis, non attenditur, c.quia diuersitatem, de con-ces.præb.l.non omne, ff.de sta.lib l.is, qui.ff.de acti.& obl.no. Bar.in l.2.§ fi.si quis cautio.& in l.si ut certo.§.sed interdum. ff.com.facit gl.in c.de cætero de homi. Prædicta glo.in d.c.sa-crorum.limitatur non procedere, quādo specialiter ageretur de præiudicio tertii.ita dicunt Mod.hic ex eo, q tradūt Ang. Imo.& Ro.in l.Marcellus, §.res quæ, ff.ad Treb.† concludēt ca 139 hæredem non posse in præiudicium fideicommissarii alie-nare bona hæreditaria, vt redimeret se condemnatū ex male-f ficio. ᶠ Et hoc idem prius tradit Alex.in d.l.quamuis.& in d.l. Marcellus, §.res quæ. ¶ Sed aduertendū est, q in casu, in quo loquuntur Ang.Imo & Ro.in d.l.Marcellus, §.res, q̄ si hæres absq; culpa eius captiuus fuisset, vtriq; in præiudiciū fideicō-missarij bona alienare potuisset, s̄m Bar.& Doc.in auc.res, q̄. C.com.de lega, & tenet Ang.in d.l.Marcellus, §.res quæ.ff.ad g Treb.& sic tali casu præiudicium tertij non consideraf. Idē ᵍ ergo dicendum videtur, si culpa eius hoc cōtingit, q̄a ex quo culpa non fuit ordinata ad hoc, non attenditur, ut s̄.dictū est. ¶ In gl.pe.in verbo, feudum. Ex his, quę Abb.dicit post gl.pri 140 ma conclusio est, † q licēt vasallus feudum alienare non pos-h sit, insfeudare tñ alteri potest, ʰ vt est tex.in c.1.§ similiter.de le ge Conra.no.Abb.in c.ex transmissa.in 4.no.de for.comp.cū si.vt tradunt Mod.hic. Et ad idem adde tex.in c.beneficium.si de feu.fue.contro.& gl.ibi ponit, quæ requirantur ad hoc, ut talis in feudatio fieri possit. Et de tali in feudatione miratur Bal.in c.sane, col.fi.de renun. Ibi tamen dicit hoc esse statutū in fauorem dominorum. Et aliam etiam rationem adducit Bal.hic in 8.col.ver.sed quare permittitur. Ista cōclusio limi-tatur primo non habere locum in feudo ecclesiæ, secundum Bal.in c.1.§.pręterea.in prin.de ca. Conra. Sed dicunt Mod.q hoc videtur contra intentionem gl.hic, & contra tex.in c.cū apostolica.de his, quę fi.à prela secundum vnum intellectū, vt per Abb.ibi col.2.vers.ego puto. Et vlterius contra Bald.te-net Ia.de Bel.quem sequitur Ia.Alua.in d.c.j. præterea.in 1.q. extra gl. Et quia cum talis infeudatio sit in fauorem dñi, & ip se Bal.dicit in d.c.sane.ergo videtur habere locum in ecclesia cui non minus fauendum est, quàm priuato. ¶ Fallit secundo q̄n apponitur pactum de non alienando, quia ad hoc, ut ver i ba aliquid operentur, etiam infeudatio ⁱ prohibita videf, s̄m Bal.in d.c.j.§.præterea.Mod.hic contra dicunt, quia in pacto dr de non alienando, & ista non est alienatio. unde verba nō debent impropriari, vt iste incidat in pœnam Et pro ista opi. 141 ꝯ̄ Bald.facit.quia si fiat † pactum, q feudum, vel emphyteusis alienari possit, intelligitur s̄m ius cōe. videlicet domino reqsi k to, ᵏ ut no.Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua.versi.xciiii.& sequi tur Alex.in consi.cvi.viso themate.col.2.uol.3. Sed tñ pro di-cto Bal.ratio sua efficax vr, vt verba aliquid operentur, arg.c. si Papa de priuil.in 6.& arg.l.si q̄n, ff de leg.i Et quia in cōtra ctibus nullum verbum, ēt minimū, superfluum esse debet, ut idem Bal.dicit in rub.C.de contrahen.emp.in 9.q. Et ꝯ̄ dictum l Spe.vr tenere Sal. ˡ in l.fi.col.i.C.de iu.emph.dum dicit, quod si dictum fuit, q alienari possit, intelligitur dño irrequisito, vt verba aliquid operentur, & idem Imo.in c.potuit, de loca. Ale.in consi.clxxii.uiso themate, & scripturis.col.pe.in 1.lib. 142 Facit no.dictum Ang.in l.ędem.C.loca.† vbi voluit, q si dña promisit inquilino illum non expellere durante tpe cōditio nis, vt verba aliquid operentur, intelligitur ēt si dñs vellet do-m mum pro sua necessitate, ᵐ q̄a non poterit expellere, ⁿ & ita li n mitatur tex.in d.l.ędem.quod no.est.& ideo opi.Bal.uerior vi 143 detur. ¶ Tertio fallit in feudo decimarum, quod alteri infeu-dari non potest.c.prohibemus, vbi Abb.in 2.not.de decimis. no.Io.An.& Doc.in c.2.de feudis. De consensu tamen episco pi potest, ut tradit Card in d.c.2.in x.q. Et dicit Imo.ibi, quòd ita seruatur de consue. Et Moder. simpliciter sequuntur, di-144 centes tamen communem opi.esse contra d.Card. † Et adde Cald,

ADDITIONES.

a ¶Syl.Ald.Hr. Adde Dec.in rub.de ꝓb col.j.& in rub.C.de eden.col.fi.in c. 1.in 2 lec.s̄.de consti.col.pe.in c.si quando.in fi de rescri.

b ¶Gig.Importunitatem. Adde, q q̄n Papa recedit ab aliqua sua dispositione sine cā, p̄sumitur circumuentus.ita dixit notabiliter Card.in consi.suo 136. in 4.col.ver.sic autem est in proposito.

c Syl.Ald.Eget. Ego late declaraui in §.sed & propter paupertatem.Inst.de ex cu.tut.quando culpa fuit ordinata ad paupertatem.

d Maleficio. Ide Fel.i c.significat, d̄ iudę Sed cōtra q̄dā putāt p l.bonafides.de posit.& licet ex eis fieri possit eleemosyna, non tamen est iusta cā alienādi,

e ¶Ald.Possunt. Hoc idem tradit Dec.in c.pastoralis.col.pe.de ap.Fel.hic, col. a1.ver.10 gl.2.Soz.in reg.339.in 7 limi.

f Syl.Ald.Maleficio. Adde, q cōtrariū tenuit Fulg.in d.auct.res q̄.C.cō.de leg: opi.tamen Ro.tenēt And.& Imo.ibi, & idem vr velle Bal.in auc.contra ro gatus.C.ad Treb.Soz.in regu.38.in no.in 7.limi.& Ias.in d.auc.res q̄, dicit opi.Ro esse communem Idem tenent in d.§.res quæ, & eam dicit commu-nem Ioan.Cro.in l.filiusfa.§.diui.ff.de le.1.col.19.in fi ubi vidēdum est de veritate, & ibi Ferdi.Loazes.nu.363.opi.Fulg.in puncto iuris veriorem dicit Ale.in l.quamuis, in 2.col.ff.sol.matr.

g Idem Imo.secus, vt nuper dixi per l.bona fides, depo.l.mora.de usu..obl, l. damnum, §.vnicuiq;.de reg.iuris.

h Potest. Adde Ias.in l 3.§.ex contrario, ff.de acq.possessio.

i In feudatio. Adde Dec.in consi.666, col.2.

k ¶Syl.Ald.Requisito. Ego latissime consului secundum opi.Spe.Ferrariæ.

l ¶Saly.bene. Et adde etiā in ntto, & deinceps, vt singularis successor idē possit,

m Necessitate. Falsum, nisi contrahentes tunc hanc necessitatem præiudicent.

n Ald.Expellere. Faciunt quæ idem dicit in c.ecclesia S Mariæ.co.7.j.eo.& in c.pastor.in 1.no.de ap.

Cald.in cons.1.de feudis.q tenet, quod etiam episcopus non possit tale feudum decimarum concedere, & dicit d.c 2. procedere in feudo rei temporalis. Sed pro opi. Car. vide Petr.de Anc.in cons.clxx.casus talis est. 145 †Quarto prædicta conclusio declaratur, ut ille, cui concedit in feudum, tandiu habeat donec primus vasallus viuat. & no. Spe.in ti.de feu.§.2.ver.38.& Bal.in c.j.in no.de alie.feu.cum si. vt per Mod.hic.& tradit Alc.in consi.xv.uisis narratis.in 3.col. libr.5.Ex quo inferri uidetur, quod etiam in ecclesia infeudatio fieri possit, cum non duret vltra tempus uitæ concedentis, nisi dicatur, quod ab ecclesia non ita de facili res poterit auocari, per ea, quæ habentur in l.ij. ff.qui satis.cog.Sed tamen tex.in d.c.& si clientulus,§.j.de alie.feu. uidetur considerare effectum iuris, dum dicit, quod ecclesia non desinit hæres esse, quia semper habet hæredem. 146 ¶†Secundo Abb. post gl.concludit, quod uasallus non possit feudum in ultima a uoluntate ecclesiæ relinquere. a & est tex.in c.j.§.donare.quali.olim feu.alie.pos.not.Bal.in l.uoluntas.col.1.C.de fideic.& in c.1.col.3.uer.quæro ergo,de prohi feu.alie.per Frider.cum si.ut tradunt Mod.hic.& tali casu reuertitur ad agnatos,& non ad dominum ut no.Bal.in d c.1 col.2.uer.quæro quid si uasallus.cum si.per Alex. in consi.2.col.5.lib.5.Limitatur ista conclusio, nisi esset feudum perpetuum, uel Francum, ut late insistunt Mod.hic.& de feudo perpetuo notat Alc.in consi.xxviii.in causa,& lite.col. 147 fi.lib.5.†Sed tamen, quod etiam in feudo perpetuo ista conclusio habeat locum, tenet Io.de Imo.in c.ii.de feu.col.ii.& late 148 Fran.de Cur.in consi.l.col.xi.†Et de feudo Franco no.Alc.in consi.xxx.quoniam.col.ii.lib.1.& in consi.ii.lib.5.& quia non est propria materia huius decretalis, nec communiter traditur hic ab aliis, ulterius non insisto.

ADDITIO.

a Hier.Gig.Relinquere.Adde, quod nec potest vasallus de feudo dotem dare filiæ suæ, vt per Card.in consi.lxuij.in fi.& Specu.in ti.de emph.§.nunc autem aliqua. Ale.in cons.28.inc.in cau.& lite.in fi.in v.vol.& vide per Fel.hic.in xxvij. col.in prin.

SVMMARIVM.

1 *Manus importat potestatem.*
2 *Clausula, in suo robore, non adijcit robur de nouo.*
3 *Dignitas, & personatus, idem important largo modo. alias secus.*
4 *Primiceriatus non dicitur dignitas, nisi largo modo.*
5 *C.statutum.de rescrip.lib.6.non habet locum in primicerio, & ibi de veritate.*
6 *Collatio beneficij ecclesiastici dicitur donatio largo modo, non proprie.*
7 *Collatio non reuocatur prætextu ingratitudinis, vt donatio.*
8 *Statuentes possunt sine licentia superioris recedere à statuto confirmato per eum. Intellige, quando concernit commodum statuentium, non quando publicum.nu. 11.Vel quando confirmatio non erat necessaria.nu.14.*
9 *Testamentum confirmatum à Principe potest reuocari.*
10 *Intell.ad l.omnium, C.de testa.*
12 *Confirmans censetur facere.*
13 *Statuta capituli confirmata per Papam, non possunt tolli per canonicos, quatenus respiciunt fauorem publicum, vel alteri est ius quæsitum.*
15 *Interpretari statutum non possunt, qui non possunt tollere.*
16 *Inferior non pot.adimere dignitatem, quam quis est adeptus auctoritate Papæ.*
17 *Statutum confirmatum à Papa dicitur Papale.*
18 *Reditus ad ius commune est fauorabilis.*
19 *Clausula decreti apposita in statuto facit, vt statuentes reuocare non possint, & quando.*
Et in ea consensus partium nihil operatur.nu.20.Et per eam videtur data forma.nu.21.
22 *Forma renunciari non potest, nisi contineat priuatam vtilitatem.nu.23.*
24 *Præceptum continens solum vtilitatem eius, cui præcipitur, consilium est.*
25 *Statutum, & rescriptum æquiparantur.*
26 *Statuentes uenientes scienter contra statutum, uidentur tollere.*
27 *Episcopus sine capitulo super quibus statuere non possit.*
28 *Episcopus, & capitulum, an possint augere numerum præbendarum, & canonicorum, vel dignitatem in ecclesia creare.*
29 *Iuramentum assumit naturam statuti, super quo interponitur. ideo reuocato statuto, reuocatum est iuramentum.*
30 *Iuramentum fidelitatis præstitum Imperatori, non obligat si desinit esse Imperator.*
31 *Statuentes contrauenientes statuto iurato tacitè prius videntur statutum sustulisse.*
32 *Iuramentum habet vim clausulæ derogatoriæ.*
33 *Iurare seruare contenta in statuto, vel statutum, differunt.*
34 *Actus factus à statuentibus, qui iurarunt seruare statutum, contra illud valet, licet ipsi sint periuri.*
35 *Iurans potest contrauenire de mandato superioris.*
36 *Confirmatio in forma communi nihil addit.*
37 *Consuetudo, vt numerus augeatur in ecclesia valet, contra statutum confirmatum à Papa, & iuratum.*
38 *Capitulum de nouo potest creare dignitatem solitam in ecclesia, & quomodo.*
39 *Capitulum sine episcopo non potest facere statuta, quæ tangant statum ecclesiæ.*
40 *Auctoritas episcopi debet in ipso actu interuenire.*
41 *Vicarius sine speciali mandato non potest interponere auctoritatem in statutis episcopi.*
42 *Dos requiritur regulariter, quando ecclesia, vel locus pius construitur.*
43 *Canonici, an possint minuere numerum eorum, vel præbendarum, vel dignitatem supprimere.*
44 *Papa vbi apponit manum, ibi inferior se non intromittit.*
45 *Papa si quid confirmat, nemo infirmat.*
46 *Causa semel in curia commissa, nunquam exit, nisi Papa remittat.*
47 *Monachus, qui habuit prioratum à Papa remoueri non potest, nisi propter delictum.*
48 *Capitulum non potest facere ecclesiam collegiatam sine consensu patroni.*
49 *Patrono inuito beneficium vniri non potest.*
50 *Patronus in traditione rei ecclesiæ potest apponere onus soluendi collectam.*
51 *Paupertas ecclesiæ superueniens, facit vt à solito statu beneficij recedant.*
52 *Hæres patroni, an possit mutare voluntatem, ut posset patronus.*
53 *Episcopus cum consensu hæredis patroni dispensare potest contra ordinationem testatoris.*
54 *Clericus potest pro una causa officium procuratoris exercere, licet generaliter non possit.*
55 *Vniuersitatis testes repelluntur, quando singulorum commodum resultat.*
56 *Prælatus in causa ecclesiæ iudicare potest.*
57 *Prælatus in causa ecclesiæ potest, ut suspectus recusari.*
58 *Priuilegium quomodo tollatur.*
59 *Priuilegium seruari debet, ut in eo continetur.*
Et eius tenor in primis inspicitur.nu.60.
Et eius uerbis inhærendum est nu.61.
Et regulatur secundum eius causam tacitam, vel expressam.nu.62.
63 *Priuilegium perditur non utendo spatio decem annorum, & an hoc uerum sit in ecclesia.nu.70.*
Et an in ciuitate.nu.71.
Et intelligitur, quando habuit facultatem utendi.nu.74.
Et quando non fuit positum in libera uoluntate.nu.75.
64 *Priuilegium sui natura debet esse perpetuum.*
65 *Rescriptum non tollitur per non usum.*
66 *L.falso.C.de diuer.rescrip.an habeat locum in priuilegio.*
67 *Priuilegium facilius tollitur, quam lex communis.*
68 *Priuilegium datum ad non faciendum, non perditur, licet quis in aliquibus casibus contraueniat.*
69 *Negligentia minor est in omittendo, quam in faciendo.*
72 *Quis uel qui, an comprehendat uniuersitatem.*
73 *L.j.ff.de nundi.qualiter intelligatur.*
75 *Lex non tollitur simpliciter per non usum, sed exigitur contrarius usus.*
77 *Facultati aliquid faciendi præscribi non potest.*
78 *Liberum arbitrium præscribi non potest.*
79 *Priuilegiatus non potest renunciare priuilegio in præiudicium Principis qui concessit.*
80 *Priuilegio renunciare videtur, quando datum fuit ad non faciendum si contraueniat, hoc si expresse posset renunciare.nu.84.nisi protestetur.nu.85.*
81 *Voluntas tacita colligitur ex facto.*
82 *Voluntas tacita non habetur, nisi quatenus ex actu infertur.*
83 *Priuilegiatus qualiter ne soluere teneatur, si semel soluit non perdit priuilegium.*
86 *Priuilegium non tollitur ex contrauentione nulla.*
87 *Actus nullus declarat voluntatem.*
88 *Actus nulli consuetudinem inducunt.*
89 *Renunciatio facta in compromisso non nocet, si compromissum non habuit effectum.*
90 *Renunciatio, quando inferatur ex contrauentione.*
91 *Renunciatio priuilegij censetur donatio, & non præsumitur.*
92 *Statutum non tollitur ex contrauentione, quæ fit faciendo gratiam alicui.*
93 *Priuilegium quæsitum consuetudine, per solam contrauentionem non tollitur.*
94 *Priuilegium concessum ecclesiæ, non tollitur per contrauentionem canonicorum.*
95 *Priuilegium datum populo, non tollitur per contrauentionem singulorum.*
96 *Refici potest, quod de nouo fieri non posset.*
97 *Reficere non est de nouo facere, nisi res in totum sit destructa.nu.98.*
99 *Facere sumitur, vt genus, & vt species.*

CVm accessissent. ¶Summatur, & diuiditur, ut per Ab.hic. ¶In tex ibi, nostris auribus. eodem modo loquendi sæpe utitur Imperator l.omnium.C.de testa.l.maximum vitium, C.de lib.præte.l.fi.C.de acqui.pos.& quandoq; Iurisconsultus, l.si extraneus, ff.de iure do.& ista allegat Andr.Sic. ad idem tex.in l.1.C.de thesau.libr.x.in l.unica.C.ne sine ius. prin.In c.cum olim.de consue.& xxii.q.5.in c.humanæ aures. 1 ¶†In tex.ibi, ad manus nostras. ista uerba hic denotant potestatem. a facit text.in l.manumissiones,& quod ibi Bal.ff.de ius. & iur.& in l.2.in prin.& quod ibi Bal.ff.de orig.iur.cum sim. & Andre.Sicu.prosequitur.ad idem text.in l.fin.cum gloss.in uerbo, sua manu.C.de emancip.lib.& in §.præterea.& glos. ibi, in uerbo, sua manu. Instit.quibus mod.ius pat.pote.solui.in c.ii.in prin.de arbitr.& in c.post electionem,§.cum igitur.de concess.præben.in c.cum nobis. de elec.& in c.si.eodem ti.in

ADDITIO.

a Syl.Al.Potestatem.In hoc significatu accepit M.Cice.pro Quintio, in principio dum inquit, propterea quod omnes quorum in alterius manu uita posita est, sæpius illud cogitat quid possit is, cuius in ditione ac potestate sunt, quam quid debeat facere. & hinc infertur ad q.si quis filios reliquit in manib.uxoris, intelligitur enim de potestate tutelari.insti.de tu.in prin.de qua Ial.in d.l.manumissiones, in prin. Dec.in c.ex parte, el.2.in j.no.de appe.facit tex.i l.ij.i prin.ff de ori.iu.dum inquit,& omnia manu à regib.gubernabunt.& dixi Inst.de libert.in prin.in 3.no-

ti.in 6.¶†In tex.ibi, In suo robore.p hæc verba nullũ robur de nouo adijcitur,vt no. Ang.declarando illum tex.qui simili modo loquit in l.omnes.C.de pſc.xxx.an.& in l.fi.in prin. C.de tempo.appel.cum si.ut per And.Sicu.hic.Et hoc intelligit,nisi cum talibus verbis alia verba ɔcurrant,ex quibus nouum robur tribuat,prout colligit in c.1.de excep.in 6.& no. Moder.c.inter monasteriũ.de reg.iu.& videbimus in c.intelleximus.de iudi.¶†Primo no.ꝙ dignitas,& personatus * idẽ important,vt hic.ad idẽ tex.in c.ad aures.de rescri.& oo.gl. allegãdo illum tex.in c.quia nonnulli.vbi Abbas,de cleri.nõ resid.Et hoc procedit largo modo,secundũ Abbatẽ hic.sed ꝓprie ista inter se differunt,[a] ut idem Abb.tradit in c.de multa, de præben.post antiquos Arch.& Do.ibi,in 2.col.in c.1.de ɔsue.in 6.& Ol.in cõsi.cl.in ecclesia Valentina,col.3.& Are.io consi.24.io præsenti,col.2.¶†Et idem de primiceriatu.licet enim hæc dignitas appelletur,largo modo intelligit.sed proprie loquendo nõ dr̃ dignitas.†vnde c.statutum,de rescrip.in 6.quod dignitatem reqrit in delegato summi Pontificis,non habet locũ in primiceriatu,[b] vt Alex.concludit in consi.77. in causa,& lite.col.2.lib.ij.aliter tñ tenet Are.cons.ꝓallegato. col.1.in fi.& And.Sic.in cons.xl.lib.j.& istorum opinio videtur procedere capiendo dignitatem largo mõ, ut dictum est. vel qñ ita in loco reputatetur,vt Alex.dicit in consi.prællegato.¶†Scd̃o noto,ꝙ collatio beneficij ecclesiastici donatio appellat.ad idẽ Abb.allegat tex.in c.fi.de offi.vica.in 6.& in c. relatum.de præb.quę iura hoc tamen nõ bñ probant.Nam in illo c.fi.collatio æqniparatur donationi.& nullum simile est idem,l.quod Nerua.ff.deposi.& in d.c.relatũ dũ ibi dr̃, concedas liberaliter.non ponuntur illa verba pro liberalitate,quæ sapiat donationem,sed potius respicinnt resistentiam capituli.quasi dicat libere concedas sine pertinacia.Cum enim ille esset receptus in canonicum,& debita sibi,ac ꝓmissa pbeoda fuisset,noo cadit liberalitas,qa io necessitatibus nõ dr̃ liberalitas, l.rem legatã.ff.de adimẽ.lega.Per alia iura bene ꝓbatur, qnod dictum est in c.eam te.de rescri.in c.licèt.de sup.neglig.ꝓl.in c.proposuit.in c.qa diuersitatẽ.de ɔcei.præb.quæ omnia iura collationem,donationem appellant.Et hoc intelligit largo modo,qa proprie collatio nõ dr̃ donatio,[c] †vt Abb.hic dicit.& iõ prętextu ingratitudinis in personã collatoris ɔmissę non potest reuocari,vt notat Abb.post Ioã.An.& alios in c.fi.de dona.col.vlt.ver. sed hic quærit.¶†Tertio oota,qd̃ statuentes recedere possunt à statuto ɔfirmato p superiorẽ absq; alia licẽtia superioris,qui ɔfirmauit.[d] ita dicit Abb.per istũ tex.hic,& no.Bar.in l.omnes populi.col.3.vers.iuxta prædicta quæro.ff.de inst.& iu.& probat in l.oĩum.C.de testa.† vbi testamẽtũ ɔfirmatũ à Principe reuocari potest . & idem notat Abb.in c.dilecto.j.de pb.cũ cocor.vt tradunt And.Sic.& Moder.hic.†Nouissimi tñ scribentes in d.l.omnium.dñt,quod ille tex.in quo cõiter fundatur ista ɔclusio,oihil facit:qa testamẽtũ,de quo ibi,nõ fuit ɔfirmatum ab Imperatore,[e] vt vr̃ ꝓbari ibi,in ver.nec sane.& gl.ibi in verbo,respõderint. hoc expresse dicit.Sed potest responderi , qnod immo ibi à fortiori probar̃ communis opinio.quia,vt patet ibi,testamentum,qđ aliàs non valebat , recipit robur ex sola præsentia Principis. & ista est confirmatio,de qua Doctores loquuntur, licet verbis ab Imperatore facta non fuerit.Vnde si præsentia Principis,per quã validatur,& confirmatur testamentum , qđ nullum fuisset,non impedit reuocationem testamenti,vt ibi dr̃. multominus confirmatio simplex non debet reuocationem impedire.¶ Nec ob.qđ tex.in d.l.oĩum. videat̃ sentire contrarium,nidelicet,qnòd Imperator ibi ɔfirmasset testamẽtum , qnòd reuocari non potuisset,qa non est intelligẽdum,quod tex.ibi hoc ponat pro constanti,sed solũ vr̃ remouere dubitatiooem,quæ oriri potuisset.aliàs esset valde absurdnm,qnòd testamentum confirmatum simpliciter ab Imperatore , non posset reuocari.Vel secũdum tex.ibi loquitur de ɔfirmatione quæ haberet in se præceptum , ut colligitur ibi,voluntates.n. hominum audire volumus,noo iubere.Bal.vero in c.constitutus.col.2.de rescri.vr̃ aliter respondere,dum inquit,qđ tex. in d.l.omnium.procedit io testamento, prout loquitur , qđ de sui natura reuocabile est.Sed nec ista responsio satisfacit,[f] qa idẽ est io statuto,quòd de sui natura ad libitum statuentiũ reuocari potest,§ fi.Insti.de iur.natu.Et istam æquiparationẽ de testamento ad statutum in proposito facit Bal.in ti.de pa.Constan.in princ.colum.7.ver.deinde quæro. Vnde retenta prædicta conclusione,primo declaratur,ut procedat , quando statutum concernit fauorem ipsorum statuentium. † secus si agatur de fauore publico, vel aliorum , quia tunc tale statutum non poterit reuocari,ut Abb.hic concludit . Et rationem adducit . † quia ex quo superior confirmat , uidetur dispositionem suam facere,l.1.C.de iure uete.enucle.c.si apostolicæ.de præbend.in 6.facit dictum Innoc.in ca.accedentibus.de priuileg.& no.Car.io consi.cxxx.ad primam partem.

vbi † inquit , qđ statuta capituli cõfirmata per Papã non pñt tolli per canonicos,quatenus respicinnt fauorem publicũ.& idem si alteri sit ius quæsitum,vt no.Lapus alleg.86.in q.uertente,& ita sequuntur Mod.hic,& adde Rom.in cõsi.57.uiso puncto col fi.Ang.in d.l.omnium.col.ult.Sed considerandũ est, quod illa ratio Abb. qnod superior confirmando uideat̃ constitutionem suam facere,etiam militat in primo casu,qò statutum respicit fauorem statuentium,& tñ statuentes illud tollere possunt.Prætera,qñ statutũ respicit utilitatem publicam,uel præiudicium alterius,tali casu statuentes non pñt statutum tollere ẽt absq; confirmatione superioris,ut per Inno. in d.c.accedentibus.facit c.si diligenti.de foro compet . Ergo nõ ur̃ esse uis aliqua in ɔfirmatione,ex quo etiã remota ɔfirmatione,statutum in præiudicium utilitatis publicæ,uel tertij,reuocari nõ potest.Vñ ista cõcordia non satisfacit,[g] sed dicendum est,ut inferius dicam.¶†Scd̃o ɔclusio prædicta locũ hẽt,qñ ɔfirmatio nõ fuit necessaria,qa statutũ p se ualebat.secus si ɔfirmatio fuisset necessaria,quia tunc statuẽtes nõ possunt ɔuenire,ut Bar.concludit in d.l.omnes populi.Et rõ ur̃, quia tali casu,ex quo confirmatio conualidat actum,dr̃ statutum superioris ut per Bal.in l.ex placito.C.de re.permuta.co.2.Vnde sicut in condendo statutum necessaria fuit auctoritas superioris,ita io reuocando,arg.gl.in l.cum proponeret. de leg.2.cum si.ut tradunt Mod.hic.†Et adde, quòd tali casu sicut statuentes no pñt tollere statutum ita nec interpretari,[h] vt dñt Bal.Ang.& Imo.io l.ex facto.in prin.ff.de uul.& pupil. cũ cõcordãtib.†ut tradit ibi Alex.& And.Sic.in consi.27.col.pe.in 2.lib.Et si quis adeptus sit dignitatẽ auctoritate Papæ, inferior illã adimere nõ pt̃,ut no.Bal.in cõs.333.casus talis est, li.3.¶Sed tñ in ista limitatione,quã simpliciter omnes tenẽt, aduertendum est.qa in ɔ̃riũ ur̃ tex.in d.l.omnium.C.de testa. ubi illa ɔfirmatio,q̃ insurgit ex pñtia principis , erat necessaria.qa aliter testamentum nõ ualuisset.& tñ ibi reuocatio nõ impedit̃.Vnde concludendum uidet̃ , qđ doctrina Doctorũ hñ ꝓcedit in statuto,ꝓut loqt̃,qđ quidẽ statutũ ɔuenit superiori,& sibi adscribi potest.Secus est in testamento , in donatione cã mortis , uel io alijs dispositionibus priuatorum , in quibus licèt coofirmatio esset necessaria, reuocari tamen pñt d.l.omnium.quia sunt actus priuatorum,& uidentur confirmati à superiore,prout io priuato considerantur. quia superiori attribui non possunt.Vel secũdo dici põt,qđ illa ɔfirmatio in casu d.l.omnium,erat facta in fauorem ipsius testatoris.& si non posset reuocari,retorqueretur in odium, contra l.quod fauore.C.de legi.Et pariter idem uidetur in statuto dicendum ,[i] in quo licet confirmatio superioris fuerit necessaria,tñ si superior motus fuit ꝓpfauorẽ statuentium simpliciter,ur̃ qđ statuentes possint à tali statuto recedere.Et ita expresse Bal.dicit in l.ex placito.col.ij. circa fi.C.de re.pmu.†ubi inquit,qđ si Papa cõfirmat statutum,qđ pr̃ possit relinquere filijs spurijs,tale statutũ dr̃ Papale. qa aliter statutũ nõ ualebit, tñ illud Papa fecit fauore populi.Et iõ ppl̃s p̃t pęnitere, & à tali statuto recedere.quod notandũ est.Et sic duobus modis,ut patet ex prædictis,hæc secunda limitatio restringitur.¶†Tertio nõ habet locũ,qñ statuentes reuocando statutum redirẽt ad ius

ADDITIONES.

* ¶Personatus.Adde Dec.in c.ex parte v.in prin.infra,de rescrip.

a Gigas.Differunt.Quod dignitas,& ꝑsonatus inter se differant, vide p Card. in cle.2.ver.quinto.no.de iudi.& vide Inn.in c.quia nonnulli, de in.& hic. & vide Car.in clem.1.in 3.col.versi.quæro,quid est dignitas,de præben & in clem.2.§.j.in prin.de ætat.& quali.

b ¶Syl.Ald. Primiceriatu.Et qui dicantur in dignitate ecclesiastica constituti,vide Rotã deci.173.de thesaurario.in nouis.

c ¶Ald.Donatio.Hoc idem tradit Deci.in c.postquam.de elec.in prin.eo,qđ habet in se necessitatem.

d Ald.Cõfirmauit.Vide in proposito huius doctr.Dec.in c.1.in 3.not.de confir.vti.vel inutil.

e Syl.Ald.Imperatore.Idẽ eẽt si expresse cõfirmatũ esset,immo si prohibitum eẽt nõ reuocari,ar.eorũ,q̃ dicunt̃ in l.stipulatio hoc mõ cõcept a.ff de verb. ob hoc enim eẽt cõtra bonos mores.præterea cum Imperator cõfirmauerit fauore testatoris,retorqueretur in odium.Præterea præsentia Principis subrogatur loco aliarum solennitatum,sed aliæ solennitates nõ impediunt reuocationem accidit, ꝙ confirmationis natura non est extendere, sed robur tribuere,at si reuocari non posset,hoc esset extendere.

f Syl.Ald.Satisfacit.declara sol.Bal.ꝙ testũ sui natura reuocari p̃t sine superiore,qa sine eo ẽt inducit̃.sed statutũ ñ inducit̃ sine superiore,ergo stat responsio.

g Syl.Ald.Interpretari.Est.n.regula in hac materia,ꝙ is posit statutũ vel legẽ interpretari q̃ p̃t & cõdere,& tollere,l fi.C.de legi l.2.§.si qd vero.C.de ue. iu.enuc.& ad idẽ uide Deci.in c.2.in 1.no.de offi deleg.in c.cum venissent. col.2.de iud.& ibi col.3.quando inferiores hoc possint in ꝓiudiciũ partiũ.

h Gig. Interpretari.Adde,quod licitum esset statuentib.interpretari tale statutum,qñ ex tali interpretatione statutum disponeret idẽ,ꝙ ius cõe,qa si talis casu .f.vt reuertatur ad commune licitum est statutum tollere,a fortiori illud interpretari poterit,per regulam c.cui licet.de reg iu.in 6.ꝙ ait licet reuocare statutum,qñ reditur ad ius cõe,vide j.proxime in hac eadem col.

ad ius commune, quia tunc indiſtincte reuocari pōt ſtatutū
confirmatum, licet confirmatio fuiſſet neceſſaria, vt no. Bar.
in d.l. omnes populi, per l.2.ff.de iniuſto rup. & in l. hac con-
ſultiſſima.§.ſi quis autem.C.de teſta. facit tex. hic, & idem Bal.
in d.l. ex placito facit gl. in c. ſtatutū. in verbo, numerandū. de
ꝑben. in 6. & quod dr̄ in l ſi vnus.§. pactus ne peteret.ff. de pac.
& 36.di.c. ab exordio. cū ſi. ut per Mod. hic. ¶ Sed tñ iſta cōclu
a ſio vr̄ dubitabilis, ᵃ quia ſi ꝯfirmatio fuit neceſſaria, dr̄ ſtatu-
tum ſuperioris, vt ſ̄. dictum eſt. ergo non pōt tolli ab inferio-
ri. xxj di. c. inferior. c. quod ſuper his. de ma. & ob. Alias ſequeret̄
ꝙ ſtatutum factum ſimpliciter per ſuperiorē, poſſit tolli. & ꝙ
lex noua correctoria, ad ius antiquū correctū reduci poſſit. ꝙ
nō vr̄ verū, d.c. ꝙ ſuper his. cum ſi. Et licet ius ſpāle facilius tol
lat̄, ꝗ̄ ius cōe, l. eius militis.§. militia miſſus.ff. de teſta. mil. hoc
verū eſt data ptāte, ꝗ hic nō hr̄. Nō obſtant iura alleg. ꝑ Bar. ꝗa
ibi erat ſolum defectus in numero teſtiū. ſed in iſto caſu vr̄ de-
b fectus ptātis. ᵇ quo caſu illa iura nō ꝓcedūt, vt no. tradit Ro. ī
ꝯſ. cccvj. ꝓpoſita ꝯſultatio, col. pen. vel in iuribus ꝑallegatis le
giſlator vlteriꝰ ꝓcedit ita diſponēdo. alias ergo ſecus vr̄. Nō ob.
ꝙ lex de facili ad naturam eius reuertat̄, ꝗa illud vr̄ verū data
19 ptāte, ꝗ in iſto caſu nō hr̄. ¶ † Tertio. ꝯcluſio ſupradicta fallit,
qñ in confirmatione clauſula decreti apponit̄, ꝗa tunc ſtatuē
tes ēt ſtatutum in eorū fauore reuocare nō poſſent. text. no. in
c. dilecto. ver. niſi forte. & ibi D. Ab. col. 3. ver. no. gl. iūcto text.
de præb. † Et ad hoc facit, ꝗa vbi talis clauſula apponit̄, cōſen
20 ſus partiū nihil operatur, ᶜ vt per gl. in c. ſtatutū. in prin. in ver
c bo, committatur. de reſcrip. in 6. cum ſi. vt tradunt Mod. hic.
& ad hoc ēt facit, ꝗa qñ dicta clauſula decreti apponit̄, vr̄ da-
ra forma, † ut no. Bal. in l.1.ff. de lib. & poſth. & formę renun-
21 ciari non poteſt, † vt no. Bar. in l. de his. de tranſac. & ita ēt dūt
22 Mod. in l. pacta, quæ contra. C. de pac. ᵈ Sed his non obſtantib.
d vlterius cogitanti iſta limitatio non videtur vera, ᵉ quia clau
e ſula decreti, quæ apponitur in ſtatuto confirmato, & cōcernē
te vtilitatem, & fauorē ſtatuentium ſimpliciter, nō vr̄ reuoca
tionem ſtatuti impedire. † Nā dato, ꝙ talis clauſula videatur
23 formam, vel præceptum cōtinere, qñ forma priuata reſpicit
vtilitatem, illi renunciari poteſt, c. ſi.§. is autem, ubi Abb. in
2. no. de of. deleg. no. Bar. in l. filio præterito. per illum tex. ff. de
iniuſto rupto. † Et præceptum, ꝙ ſolum reſpicit vtilitatē eius,
24 cui ꝑcipitur, in effectu conſilium ᶠ dr̄, l. cū pr̄, §. mādo. vbi gl. in
f verbo, ꝯſilij. de leg. 2. & ī l. 2.§. fi. ff mā. no. Pau. de Caſ. in l. legis
virtus. ff. de leg. & dictū fuit ſ̄. e. in c. nā ꝯcupiſcētiā. ergo dicta
clauſula non videtur impedire, quo minus poſſit reuocari.
¶ Nō ob. tex. in d.c. dilecto. ꝗa ibi non pt renunciari ex eo, qđ
agitur de fauore eccleſiæ, & non ſimpliciter de fauore ſtatuen
tium. Papa. n. ibi apponendo clauſulam decreti, voluit obuia
re facilitati canonicorum, ut declarat ibi Abbas poſt Inno. in
gl. in verbo, huic primum Et ideo in præiudiciū eccleſiæ renū
ciatio fieri non poteſt, iuxta dictum Inno. in c. accedentib. de
priuil. Et eodem modo procedit glo. in d.c. ſtatutum. quia ibi
agitur de fauore mixto merito renunciari non poteſt, ut no.
Do. ibi poſt Io. de Imo. Secus, qñ ſolum tractatur de fauorē ſta
tuentium, per ſupradicta. Et iſtam concluſionem tenet Pe. de
Anc. in d.c. ſtatutum. de reſcr. in 6. in fi. vbi ita concludit in re-
ſcripto, licèt ſecus dicat eſſe, ſi talis clauſula ponatur in cōſti
tutione, prout Doc. hic loquuntur. Et ita referūt Mod. in c. cū
ex officij verſi. ad idem. vbi Pe. de Anch infra. de præſcriptio.
& quamuis Mod. ibi videantur talem differentiā reprobare, ꝯ
25 cludentes idem eē in reſcripto, quod in ſtatuto. † Et eſt uerū,
g ꝙ ſtatutū, & reſcriptū ᵍ æquiparantur, ut tradunt Ant. de Bu.
& Imo. in c. proxime præcedenti. & ſequit̄ Ale. in cōſ. 2. niſo.
col. pen. lib. 2. tamen argūn eorum pōt retorqueri. uidelicet, ꝙ
illud, ꝙ dicit Pe. de Anc. in reſcripto, ēt procedat in ſtatuto, ꝑ
26 ſupradicta. ¶ † Vltimo no. ſm Abb. poſt alios hic, ꝙ ſi ſtatuen-
tes veniunt ſcienter contra ſtatutum, vīr tollere ſtatutum, ita
ꝙ per vnicum actum collegialiter factum cōtra ſtatutum, tol
litur ſtatutum. Ad idē tex. in c. pro illorum, vbi Abb. in vl. no.
ī. de præb & no. Old. allegando iſtum tex. in conſi. cclix. impu-
gnat̄ electio. col. 1. in fi. & Ant. de Bu. in conſi. 42. viſis. colum.
ſi. de quo inferius videbimus. Sed quantū ad tex. hic dici pōt,
ꝙ hoc cōcludenter non probatur hic: quia licèt dicatur, qđ
ſtatutum obſeruari debeat, niſi contrauениſſent, & ſic data cō
trauentione non dicatur eſſe obſeruandū, intelligitur in iſto
caſu, vt prouiſio facta à ſummo Pontifice non impediat̄, ꝗa
canonici, qui ſtatuto ſuo contrafecerunt, non poſſent tale ſta
tutum allegare ad deſtruendum prouiſionē ſummi Pontifi-
cis, ſed per hoc non infert̄, ꝙ abſolutè ſtatutum ſublatū fuerit
cum ex vnico actu contrauentionis non videatur tolli ſtatu-
tum, ut ī. dicam. Solū. n. hic nr̄ purgari uitium ſubreptionis:
ꝗa ꝗ̄uis Papa conferendo talem dignitatem non uideatur uo
luiſſe derogare ſtatuto eccleſiæ, hoc fallit, qñ tale ſtatutum ab
ipſis canonicis uiolatum fuit. quia non debent ſummo Pon
tifici legem imponere, quā ipſi negligūt obſeruare, ut dr̄ in c.

pro illorum. de præb. ¶ In gl. 2. primo Abb. ꝑmittit, ꝙ in mate
27 ria, de qua gl. hic loquitur, capitulū ſine epo, † & Eps ſine ca-
h pitulo, aliquid ſtatuere non poteſt. ʰ Sed conſiderandum eſt,
ꝙ iſta æquiparatio bene procedit in materia, quæ ſpectarēt ſi
mul ad capitulum, & epiſcopum. alias ſecus, vt ipſe Abb. tradit
in c. cum conſuetudinis. de conſu. ¶ Deinde Ab. inſiſtit prin-
28 cipaliter in duobus. † Primo, an epiſcopus, & capitulum poſ-
ſint augere numerum præbendatum, & canonicorum, vel di
gnitatem in eccleſia creare. Secundo proſequitur, an poſſint
minuere, vel dignitatem ſupprimere. ¶ Circa primū ꝯſiderat
quatuor caſus. ¶ Primus eſt, qñ numerus non eſt cōfirmatus
à ſuperiore, nec cum iuramento, & clarum eſt, ꝙ augeri pōt.
allegat tex. in d.c. dilecto. & in c. vacante. ī. de ꝑb. Tex. in d.c. va
cante bene facit, ꝗa ibi de vna ꝑbēda pñt duæ fieri, ſi faculta-
tes ſuppetunt, & ita augetur numerus ꝑbendarū, & canonico
rū. Sed tex. in d.c. dilecto ī ver. quāquā. cauillari poteſt, ꝗa illa
fuit allegatio partis, & nō ſunt verba ſummi Pontificis. Sed tñ
reſponderi poteſt, ꝙ ex quo illa allegatio non reprobat̄ à ſum
mo Pontifice, vr̄ approbata, ut no. dicit Io. de Imo. in c. 2. ſ̄. eo.
col. 2. uerſ. aduerte tñ. Secundo, quia tex. in d. ver. ꝗ̄quā. dicit, ꝙ
hi, ad quos ſpectat electio, interdū pñt. ergo vr̄, ꝙ regulariter
nō habeāt ptātē. Sed rñdetur, ꝙ nō pñt ſine cā, d.c. vacante. &
iſto reſpectu in d.c. dilecto, dr̄, interdum, ꝗa ſine cauſa non li-
cet. Et iſta concluſio probatur rōne, quia materia, de qua agi
tur, cōiter ad epum, & capitulum ſpectare vr̄, vt per gl. in c. fin.
de ſup. neg. prel. & in c. irrefragabili. in verbo, ca. de off. ord. &
late tradit d. Abb. in c. cum eccleſiæ. de elec. 3. col. merito in ta
li caſu pñt ſtatutum facere, & reuocare. §. fi. Inſt. de iu. na. ¶ Se
i cundus caſus eſt, qñ numerus eſt iuratus, ⁱ & idem Abb. cōclu
dit, qd non obſtante iuramento numerus poterit augeri, ſub-
lato priori ſtatuto, vt no. in d.c. dilecto. & dūt Mod. quòd tale
iuramentū remitti poteſt, quaſi ſit præſtitum alteri per alterū
vt in c. 2. de ſponſa. Sed iſta ratio videtur contra intentionem
Abb. qui conſiderat, quòd prius tollatur ſtatutum. nam ſi re-
mittatur iurm̄, tollit̄ principaliter iuramētū abſq; ſtatuto. Et
29 ideo ratio Abb. magis ſatisfacit, quæ in effectu eſt, quia iurm̄
aſſumit naturam ſtatuti. vnde reuocato ſtatuto, etiam iurm̄ re
K uocatum vr̄, ᵏ vt no. Bar. in l. omnes populi. col. 8. verſi. iuxta
prædicta quæro. ff. de iu. & iure. & Card. in cle. 1. in princ. in 3.
30 q. de reg cum ſi. ut per Mod. hic. † Et ad hoc eſt bonus tex. in c.
venerabilem. in fi. de ele. vbi iuramentum fidelitatis præſtitū
Imperatori non obligat, ſi deſinat eſſe Imperator, vt no. Abb.
ibi in vlt. no. Et ita in propoſito dicendum eſt, qđ iurm̄ de ob
ſeruando ſtatutum, intelligitur niſi ſtatutum tollatur. & non
ſolum expreſſe tolli poteſt, ut Abb. præſupponit, ſed etiam ta-
31 cite: † ꝗa ſtatuentes cōtrauenіendo ſimpliciter ſtatuto iurato,
tacite

ADDITIONES.

a Gig. Dubitabilis. Quod iſta cōcluſio ſit dubitabilis, ꝓbat̄ etiā vltra adducta hic ꝑ Dec. tali rōne. nā eadē ſolennitas, ꝗ requirit̄ in actu, adhiberi debet in deſtructione illius actus, gl. eſt ordinaria ad hoc, in l. cū ꝓponebat̄. ff. de leg. 2. de qua ꝑ Ale. in rub. ff. de acq. poſ. Sed in condendo ſtatutum fuit neceſſaria auctoritas ſuperioris, ergo idem erit in eo tollendo.

b ¶Syl. Ald. Poteſtatis. Quinimmo etiam in iuribus Bar. erat etiā defectus poteſtatis, cū ibi teſtator nō haberet ptātem condendi teſtamentū corā minori numero ſeptem teſtium, & tñ ſi ſit editus ad ius cōe cenſet̄ reuocatū, quāuis in eo deficiat talis poteſtas. ergo eodē modo licet populus nō habeat poteſtatem ſine ſuperiore, tamē ſi ſit is redditus poterit, & fuit reſpōſio Goz.

c ¶Syl. Ald. Operatur. Adde Dec. in c. olim, in 2. col. de excep.

d Syl. Al. C. de pact. Adde Dec. in c. 3. col. 4. circa med. de reſcr. in l. pen. in ver. ſecunda concluſio. C. de pac. vbi hæc omnia replicat, & multa ſimilia adducit, & eadem repetit in c. olim, col. 2. in fi. cum ſeq. de excep.

e Syl. Ald. Vera. Aduerte, ꝗa hæc declaratio nō vr̄ vera, quia ratio huius cōcluſionis ſm Imol. in l. quicquid aſtringendæ. ff. de ver. obl. quam ſeq. Dec. in d. l. pen. eſt, ꝗa ſolennitas, & forma eſt iuris publici. ergo pacto priuatorum remitti nō poteſt. l. nemo poteſt. ff. de leg. 1. l. ius publicum. cum vulga. ſi ergo omnis forma, & omnis ſolennitas, eſt iuris publici, ergo non poteſt fieri illa diſtinctio, ꝙ reſpiciat priuatā vtilitatē, vel non Nec obſtat l. filio ꝑterito, ꝗa fatetur ibi Iuriſconſultus de ſubtilitate nō valere tale teſtamentū, ſed ꝙ cōſeruet̄ ex bono, & æquo. & rō poteſt ēt, ꝗa licet ex altera parte ſit fauor formę & ſic publicus, tamē ex alia eſt ēt publica vtilitas, de qua in l. 1. C. de ſacroſan. eccl. vt ſupremę hominū voluntates exitū habeant, & iō dicit, ꝙ ex bono, & æquo cōſeruat̄, ꝗa vere ob inobſeruantiam formę erat ruptum.

f ¶Syl. Ald. Conſilium. Adde Dec. in c. 2. in 3. no. de appel.

g Syl. Ad. Reſcriptum. Vide contrarium per Dec. in rub. de reſcrip. col. 3.

h Syl. Ald. Nō poteſt. Adde Anch in c. 3. in v. q. 9. q. prin. ver. vtrum autem, ī. e. Ioan. An. Gem. Fran. & Ioan. Cro. in c. 2. e. ti. li. 6. Ber. in tract. de epiſcopo. 2. par. lib. 4. q. xv. Io. Bap. de S. Seue. in rep. l. omnes populi. col. 9. ver. incidēter, ff. de iu. & iur. Car. in cle. ne Romani. in prin. q 6. de ele.

i Syl. Al. Iuratus. Hanc q. reaſſumit Io. Cro. in rep. l. omnes populi. col. 23. ver. quærit Bar. an ſtatutum iuramento firmatum. ff. de iu. & iur. vbi per quinq; concluſiones examinat.

k Syl. Al. Videtur. Et regulariter, ꝙ iuramentum aſſumat naturā cōtractus, & cuiuslibet actus ſuper quo interponitur. Ang. in conſi. cccxv. ſtatuto cauet. col. 3. Old. conſ. 235. cum mulier. in conſi. 578. licet quantum. in 3. q. Rom. in conſi. cclxix. non eſt dubium. Are. in conſi. 24. Quatuor dubia. in prin. Dec. conſi. ccccxciii. col. pe. in conſi. cccccxxxvj. col. 3.

a tacite per prius vlt statutū tollere, ne incidāt in periuriū,ᵃ ut no. Car. concludit in cle. j. de reg iu. in 3. q. in fi. col. 7. ver. sed si
32 ꝯueniāt. cū si. vt tradunt Mod. hic. ¶ † Nec obst. ꝙ iur̄m habet
b vim clausulæ derogatoriæ.ᵇ vt per Bart. in l. si qs in principio testamenti. ad fi. ff. de le. 2. per l. cū pater. §. filius matrem. de le ga. 2. quo casu de clausula derogatoria debet mentio specialis fieri, d. l. si qs. & in l. si mihi, & tibi. §. in legatis. ff. de le. j. qa r̄n detur ꝙ illud verum est quo ad ualiditatē actus, sed non quo ad illaqueandum periurum, vt no. dicit Ant. de But. in c. j. co. pe. de his, q̄ fiunt à maio. par. cap. Et quod dictum est de tacita remissione iuramenti, declaratur, vt tradunt Mod. in c. constitutus. col. 6. ver. istam limitationem. de rescr. Et vlterius ꝯ istā ꝯclusionē, q̄ Abb. facit in isto secundo casu, vr̄ tex. in d. c. dilecto. in ver. nisi forte. de præb. vbi dr̄, ꝙ canonici communi cō sensu augere possunt numerū, nisi obuiaret statutū iur̄o con firmatū. ergo stāte iuramento vr̄, ꝙ non possint. Confirmatur hoc, qa in dicto ver. nisi. excipiunt duo casus, videlicet iur̄m, qn̄ interuenit, vel qn̄ clausula decreti à superiore apponitur, sed clausula decreti, s̄m oēs, facit ꝙ reuocatio impediat̄, ergo idē vr̄ in iur̄o, cū ad istum effectum isti duo casus ibi æquiparentur. Et ideo Ant. de But. in c. cum M. j. eo. col. 2. dicit, ꝙ numerus iuratus infringi nō pōt, quia in actib. spiritualib. factū, ꝯ iur̄m est nullum de quo inferius dicam. Retenta tn̄ cōmuni conclusione, limitatur procedere, qn̄ fuit statutū iuratum
33 simpl̄r. † secus si statuentes iurassent obseruare cōtenta in statuto, non referendo se ad statutū, quia tūc ipsi contrauenire non possunt, ut Abb. not. hic dicit. & idē Abb. in d. c. dilecto. col. pe. Car. in d. cle. j. de reg. Bal. in præludiis feudorum, col. 4. cum si. vt tradūt Mod. hic. qui dicunt istam limitationem ꝑcedere, qn̄ illud, quod iurant statuentes, non concernit principaliter eorū vtilitatē, alias secus, qa tūc indistincte contrauenire possunt, ut concludit Ant. de Bu. in c. 2. in fi. de sponsa. Sed aduertēdū est, qa si illud, quod iurat̄ non concernit vtilitatē iurantis, contrauenire nō pōt, ēt si statutum simpl̄r sit iuratū, & sic tali casu nō vr̄ differētia, an sit iuratū statutū, vel illud, ꝙ in statuto continetur, ꝯ Mod. hic. Et ideo aliter dicēdū vr̄, ꝙ aut loquimur respectu potestatis reuocādi statutum, vt loquitur Ant. de Bu. in d. c. 2. in fi. de spon. quia si statutum respicit vtilitatē statuentiū, indistincte reuocari pōt, siue sit iuratū statutū, siue illud, quod in statuto continetur. Aut loquimur respectu volūtatis, & tūc vr̄ ꝓcedere differentia, quā Abb. hic facit, quia si iuratū sit statutū, sublato statuto, tollit̄ iuramentū, quia ista vr̄ fuisse intentio statuentiū, referendo iur̄m ad statutū. Secus si iuratū fuit illud, quod in statuto continet̄, nō referendo se ad statutum. quia tunc licet tollatur statutum, non tollitur iur̄m, ꝙ separatū vr̄ a statuto, & hoc ex defectu voluntatis. Si tn̄ ꝯstaret de volūtate, ēt posset tolli iur̄m eius, ꝙ in statuto ꝯtinet̄, ex quo respicit fauorē iurātiū, vt dicit An. de Bu. in d. c. 2. in fi. & idē An. de But. in d. c. j. col. pe. ver. sed sc cēmus in mā. de his, q̄ fi. a ma. pa. Et licet Abb. hic videat̄ velle ꝯtrium, dum inqt, ꝙ absq; auctoritate Papæ nō pōt ꝯueniri, hoc non vr̄ verū, qn̄ tale iur̄m solū respicit fauorē iurantiū, vt dictum est. & de dicto Ant. de But. in c. 2. in fi. de sponsa. not. Abb. in d. c. dilecto. in fi. de p̄b. ¶ Postremo in isto secūdo cas. Abb. subiicit, ꝙ si statuentes, qui iurauerūt seruare cōtēta in statuto ꝯue
c niūt iur̄o, actus tn̄ tenet.ᶜ † sed ipsi incidūt in periuriū,ᵈ & idē
34 Abb. post Io. An. & alios in d. c. dilecto. & in c. cū ad monaste
d riū. col. 2. ver. secundo no. de sta. mo. & no. Io. An. in regula, ꝙ semel. de re. iu. in 6. & gl. no in c. fi. in uerbo, reuocetis. de procurato in 6 cum si. vt tradunt Mod. hic, & prius Alexā. in l. stipulario hoc mō concepta. col. 3. ff. de ver. ob. & idē Ale. in ꝯsi. 18 visis capitulis, col. j. lib. 2. & in consi. 15. pōderatis narratis. co. 2. in 3. li. & idē Pau. de Ca. in consi. 66. dico nō obstante iuramēto, col. j. & si. in fin. & Mod. in c. ex parte decani, col 8. de rescr. Sed in ꝯriū tn̄ vr̄ tex. in d. c. dilecto. ver. nisi forte inducēdo, vt s̄. dixi. Abb. ibi circa fin. conat̄ r̄ndere, sed r̄nsiones eius vn̄r ꝯ illū tex. cōsiderādo, vt s̄. dictū est. & pp hoc Inn. in d. c. dilecto distinguit, ꝙ actus tpalis tenet ꝯ iur̄m, nō sic ī actu spirituali, d. c dilecto. Abb. ibi, col. 4. ver. extra gl. dicit, ꝙ ista distinctio Inn cōiter nō tenet̄, qa ēt actus spiritualis, non obstante iur̄o, valet, & tenet, c. sicut. de spō. Sed r̄nderi pōt, ꝙ dictū Inn. intelligit̄ prout loquit̄ in actu spirituali, q nō cadit in laicum, puta in canonicatu, vel p̄benda ꝯnexa cum canonicatu. secus si cadit in laicū, ut no. dicit Io. de Imo. in c. dilecto. colū. 11. & Alexan. sequit̄ in d. consi. 116. col. 3. in 3. li. & idem tenet Ant. de But. in c. cū M. col. 2 j. eo. & Rot. in dec. 8. in ti. de procur. in antiquis. & idem late tradit Im. in c. cū cōtingit. char. 45. ver. sed circa istud membrum. de iureiu. & in l. cū uir. col. antepen. in prin. ff. de v suc. Et in terminis nostris, ꝙ non teneat actus, si canonici ꝯueniāt iur̄o, late scribit Ful. in ꝯsi. 210. pro euidentia sciendum, & ibi col. fi. resoluit allegata s̄. in cōtrariū. ¶ † Et
35 in isto secundo casu no. est, ꝙ statuentes nō obstāte iuramēto,
e pn̄t de mandato superioris numerum augere,ᵉ vt no. Old. tradit in ꝯs. 97. factum tale est quidam Abb. Et etiam ex qualibet alia iusta cā pn̄t statuentes iur̄o ꝯuenire. l. fi. ff qui satis. cog. l. si libertus ita iurauerit. ff. de ope. lib. & in c. quemadmodum de iureiu. & no. Bal. in l. clari. C. de fidei. cū si. vt dixi in c. ad hæc. el 2. de app. ¶ Tertius casus est, vbi solū numerus est confirmatus à summo Pontifice, & tali casu canonici numerū augere pn̄t non obstante confirmatione, s̄m Abb. hic per istum tex. & c. quia diuersitatem. de conces. præb. Et hoc intelligit̄, qn̄ cōfirmatio fuit facta in forma cōi, quæ non tribuit ius, prout lo quitur tex. in d. c. quia diuersitatem. talis. n. confirmatio nihil
36 addit, † ut no. Spe. in ti de leg. §. nūc ostēdēdū. ver. 11. Old. in ꝯs. 164. viso priuilegio. Bar. in l. si ꝯstat. ff. de app. Pet. de Anc. in ꝯsi. 390. visis diligenter. col. fi. no. in c. inter dilectos. de fide inst. Secus vr̄ in confirmatione facta ex certa scīa, p q̄ actus nullus ꝯfirmat̄, & confirmatio actus adscribit̄. s̄n ea, q̄ supra in 3. no.
f dicta sunt.ᶠ Et hoc mō intelligit̄, quod Abb. j. dicit de diminutione præbendarum facta authoritate summi Pontificis. ¶ Quartus, & vltimus casus est, quando numerus esset iuratus simul, & confirmatus. quo casu si alterum impediret reuocationem, à fortiori si utrunq; concurrit, & si alterum nō sufficit, nec ēt utrunq;, s̄m Abbatē hic, & alii sequuntur. Facit tex. in l. spadonē. §. q iura multa. ff. de excu. tut. & in l. j. in fi. C. qui nu. tut. & in no. qōne tradit Ro. in cons. 333. quoad primum in 2. dubio. Facit, quod no. Bar. in l. j. §. itē Cornelio ff. de qō &
37 in l. admonendi. cum si vt tradit ibi Alc. co. pe. ff. de iureiu. † Et no. ꝙ licet esset numerus iuratus, & confirmatus à Papa, ualeret in ꝯsuetudo iu ꝯriū ut numerus possit augeri, ut no. Ro. in deci. 11. in ti. de ꝯsue. in antiquis, & tradūt Mod. in d. c. constitutus. col. fi. de resc. ¶ † Vltimo in hoc primo, & principali mem
38 bro de augmento Abb. concludit, ꝙ capitulum de nouo creare possit dignitatem consuetam esse in ecclesiis, per istū text. hic & no. Cald. in consi. xxx in prin. de præb. secus est in noua dignitate Cardinalatus, ut ēt Roma. tradit in consi. vl. col. 3. Et ista conclusio intelligitur, accedente consensu episcopi, & dū modo dos pro tali dignitate constituat̄, vt concludunt Mod. hic, & ista non specialiter in creatione dignitatis, sed regulari
39 ter requirunt̄, † quia capitulum sine episcopo statuta facere
g non pōt, q̄ tangant statum ecclesiæ,ᵍ vt per gl. in c. 1. in ver. sta
h tutū. de ver. si. in 6. Old.ʰ in ꝯs. 181. de authoritate. & Pet. de Ancha. in c 1. s̄. eo. char. 13. ver. de sexta. cum si. ut tradunt Moder.
40 in c. cum omnes. s̄. eod. † Et debet authoritas episcopi in ipso
l actu interuenire. Nec sufficeret, si postea superueniret,ⁱ ut no. Do. in c,

ADDITIONES.

a Syl. Al. Periurium. Facit quod dici solet, ꝙ vt actus valeat præsumitur, ꝙ præcedat actus qui præcedere debuit, vt late Deci. in c. constitutus. in 3. not. de resc. in c. quoniam Abbas, in v. col. in fi. de offi. del. in c. prudentiam. in fi. e. ti.

b Syl. Al. Derogatoriæ. Idem Dec. in c. 2. in v. col. de rescri.
[illegible] vide Alciat. j de iureiu. c. cum contingat. num. 157.

c Tamen tenet. Adde, ꝙ idem tenet Alc. in consi. 16 nu. 4. lib. 3. consi. 29. lib. v. consi. 124. nu. 10. lib. 6. Aymn consi. 191. nu. 6. Alci. in c. cum contingat. num. 369. cum seq. infra de iureiu. vbi respondet ad c. dilecto, de præb. ꝙ ibi non est actus nullus, quia contra iuramentum, sed quia factus à non habentibus potestatem, quam per statutum iuratum abdicauerant.

d Syl. Al. In periurium. Nemo. n. pōt sibi legē imponere à qua recedere non liceat, ad l. si quis in principio testamenti ff. de leg. 3. l. si mihi, & tibi. §. fin. ff. de leg. j. Facit, quia ēt si iuraui nō reuocare ꝓcuratorē, nō obstante iur̄o reuoco, gl. in c. fi. de proc. lib. 6. Bar. in l. cū p̄cario. ff. de preca. & possum ēt reuocare testm̄ nō obstāte, ꝙ iurauerim nō reuocare, gl. in c. vltima volūtas. 13. q. 2. Tn̄ vidi aliàs ita distingui, ꝙ aut eramus in actu pendēte à voluntate vnius tm̄, & tunc ꝓcedāt p̄dicta, vt s. valeat actus, sed fiat periurus: aut sumus in actu pēdēte à volūtate duorū, in quo ab initio liberū fuit nō contrahere, ꝙ facto cōtractu est necessariū, l. sicut. C. de act. & ob. & tali casu actus nō valeat, ita distiguit Lu. Gomes. inst. de ac. à pri. col 4. i pri. ver. nō ob. mō allegata l ꝯriū.

e Syl. Al. Augere. Late declarat Dec. in c cum pastoti. de app. in 3. col.

f Syl. Al Dicta sunt. Adde Dec. de confir. uti. uel inut. in rub. col. j. & in c. ecc. S. Mariæ. de consti. in 8. col in prin. in consi. 516. col. 4. in prin.

g Ald. Ecclesiæ. Non enim potest statuere, nisi super minimis causis sine episcopo. Car. in c. cum omnes. s̄ eo. x. q. col. pe. & col. 3. in 3. opp. Collecta. in c. cum olim. col. 1. de maio. & obedien. in fi.

h Old. Cōsi. 259. Aymo cōsi. 170. nu. 7. q̄uis aliter Cald. cōsi. 2. sub ti de consti.

i Hie. Gigas. Superueniret. Adde, ꝙ immo videtur dicendum, ꝙ si authoritas episcopi, siue immediate sequatur post actum, licet non interueniat in ipso actu, siue ante actū interponat̄ actus, valeat, p no. p Bart. in l. si qs mihi bona, §. iussum. col. 2. ver. no. ꝙ dicit ff. de acq. hæ. & ibidē Ang. q licet ibidē dixerit, ꝙ stāte statuto, ꝙ syndicus nō possit creari ab vniuersitate, nisi interueniat auctoritas Potestatis, actus non valeat, nisi interueniat authoritas Potestatis in ipsa creatione syndici. tamen contra ipsum tenent ibidem Dyn. Cyn. Bald. & Imol. vt refert Alexand. ibi, in 4. col. sequens opinionem Cyni & sequaciū, quæ uidetur magis cōis. ualet, ꝙ authoritas interponi possit post ipsum actum. & pro hoc facit tex. notter hic in fi. vbi habetur, ꝙ canonici possunt eligere primicerū. nec fit aliqua mentio de epō, ergo videtur ꝙ authoritas episcopi interuenire debeat ad confirmationem, & nō pro forma actus, & sic ꝙ possit interponi post actum, vt per Alex. in d. §. iussum.

¶ Syl. Al. Adde Deci. in c. cum omnes. nu. 23. s̄. eo. in 2. lectu.

in c. susceptum. col. j. de rescr. in 6 Bal. in c. j. in prin. de alie. feu. paterni. ¶ † Nec etiã authoritas Vicarii sufficeret absq; mãdato speciali,[a] ut no. Fed. in cõsi. 264. si canonici, & idem Dom. in c. fi. col. 2. de offi. Vica. in 6. Rom. in sing. 72. ex longena, in fi. & quod no. Cald. in consi. 3. de offi Vica. † Similiter in dote regulariter illa requiritur, quando locus pius, vel ecclesia constituitur, c. nemo, de consecra. dist. j. c. cum sicut. vbi Abb. de cõsecra. eccle. uel alta. Ad idem tex. in auth. vt nul. fabri. ora. vbi Bar. in 2. no. in ver. nulli & in auth. vt determinatus sit nu. cle. vbi Bar. in j. no. & Host. in ti. de ecc. ædifi. §. cuius authoritate, in prin. & Ioan. de Ana. consi. 24. primo videtur. ¶ † Venio ad secundum, videlicet an canonici minuere possint numerum canonicorum, vel præbendarum, vel dignitatum supprimere In quo primo Abb. concludit, q absq; causa nõ possunt, c. ex parte. j. eodem. Nam diminuendo, extenuatur cultus diuinus, & hoc sine cã fieri non potest, d. c. ex parte. secus est in augmẽto, quia diuinus cultus ampliatur faculiate, quod facilius permittitur, vt hic, dummodo non agitur de præiudicio alterius. c. cum olim. j. de consue. no. in c. vacante. de præb. & ideo confirmatio Papæ non impedit augmentum fieri, licet secus sit ĩ diminutione, ut Abb. hic dicit. ¶ Secunda conclusio Abb. est, q etiam causa subsistente numerus minui non possit, si authoritate Papæ taxatus fuerit, arg. c. cum uenissent. de iud. † Nã vbi Papa apponit manũ, inferior se non intromittit,[b] c. ut nostrũ. de app. no. Inn. in c. proximo, in fi. Bal. in c. j. §. ad hæc, col. 3. de pa. iur. fit. Cal. in consi. 7. in ti. de præb. † Vnde, quod Papa confirmat, nemo infirmat, vt Bal. dicit in l. rescripto. col. 2. C. de p̃ci. Impe. offe. † & si causa semel est in curia, nunquam exit, nisi Papa remittat, vt no. Bal. in l. si ut proponis. la j. in pen. col. C. quomodo, & quando iud. & quod no Pet. de Anch. in consi. 58. circunscriptis. de prouisione etiam nulla facta à Papa. † Et ideo monachus, qui habuit prioratum à Papa, remoueri[c] nõ potest per Abbatem, vt not. Dom. post Archid. in c. præsenti, col. 2. de offi. ord. in 6. Pet. de Anch. in cle. j. col. pe. versic. circa istam reuocationem. de sup. neg. præla. Lapus alle. 9. disputa. & Abb. in c. ad audientiam. col. 2. ver. & ex his, de confir. vtil. vel inuti. quod tamen intelligitur, nisi propter delictum, vt not. Bal. in d. l. rescripta. Tertio Abb. concludit, q si alius cõstituisset præbendas, vel dignitatem, non potest capitulum illas minuere sine consensu fundatoris, vel hæredis eius, ut per Hostien. Cal. & alios, quos Abbas refert, † & ideo non potest facere ecclesiam collegiatam sine consensu patroni, † vt no. Bald. in l. si quis presbyter. in 3. no. C. de epis. & cle. sicut etiam non potest vnire[d] beneficium, patrono inuito,[e] vt Abb. hic dicit, & Cal. in consi. 96. Papa vniuit. in fin. cum simi. vt per Moder. hic, & quod no. Domi. in c. cum in ecclesia, in vlt. no. de præb. in 6. Et prædicta locum habent, quando talis ordinatio fuit facta à principio de cõsensu episcopi, ex eo, q no. Anto. de Bur. in c. cũ dilectus, p tex. de cõsue. & est gl. no. ad hoc in c. gñali. in versic. fundatione. de electio. in 6. Et hoc vltimum dictum limitandum, & declarandum videtur, quando alteratur ius spirituale, quia tunc episcopi consensus requiritur. alias videtur quòd valeat ordinatio fundatoris absq; episcopo. argumen. cap. verum. de conditio. apposi. & quod ibi Innocen. † dicens quòd in re, quæ traditur ecclesiæ, potest apponi onus soluendi collectam,[f] & sequitur Bald. in l. neminem. C. de sacrosan. ecclesi. in versi. extra glossas. & facit, quod not. Bald. in l. uenia. in princip. C. de in ius vocan. ¶ Secundo Docto. videntur istam conclusionem generaliter intelligere, quòd contra voluntatem fundatoris, etiam ex causa, capitulum disponere nõ possit. Sed tamen dicẽdum videtur, q immo ex causa numerus taxatus a fundatore minui possit, puta si redditus essent diminuti, argu. d. c. ex parte. & hoc Abb. hic dicit, quando ordinatum fuit authoritate Papę. idem ergo pari ratione in isto casu dicendum est, & ad hoc bene facit quod no. Abb. in c. 2 in fi. de relig. do. † vbi inquit, quod a solito statu beneficii receditur, quando ecclesia est depauperata ita, q in solito statu conseruari non possit, alle. tex. in cle. ne in agro. §. ad hæc. de statu mona. ¶ Tertio illud, quod in cõclusione dicitur de hærede, non uidetur sine dubio procedere, quia hæres non potest venire contra factum defuncti, l. cum à matre. C. de rei vend. & licet patronus, qui fundauit beneficium, consentire possit, & mutare uoluntatem, † ista tamen facultas non videtur hæredi[g] competere, vt in simili est text. not. in l. si ego §. si res. ff. de iure do. facit tex. in l. fina C. de reuo. do. in cap. fin. de donatio. & in l. 3. ff. de seru. expor. Et in terminis huius quæstionis hoc tenet Io. de Imo. c. quia contingit. in 4. colũ. de relig. do. & Car. ibi in v. q. in fi. quorum opi. probatur in d. cle. quia cõtingit. † & per iura supra allega. Moder. hic dicunt, quòd p una vice poterit episcopus cum consensu hæredis dispensare contra ordinationem testatoris, ut in simili casu uoluit Anton. de But. in c. fi. circa med. de testa. † Et hoc comprobari potest, quia pro una causa clericus potest officium procuratoris suscipere, licet gñaliter non possit,[h] ut est dictum Inno in c. j. in fi. de ob. ad ratiocinia. no. Arc. 86. dist. in c. peruenit. cũ si. ut dixi in c. constitutus. de app. & in c. 2. de iu d. Sed tñ, ut dictũ fuit ibi, hoc potius procedere videtur ex quadam æquitate, quã de iure, vt no. Ab. in c. 2. de postu. Et ita videtur dicendum in proposito nostro, quia tex. in d. cle. quia cõtingit, & iura s̃. allegata, generaliter loquuntur, & non probatur iure, q in uno casu authoritate ep̃i possint relaxari. ¶ Quarta conclusio Ab. est, q si bona sint communia cum ep̃o, ep̃s non potest de illis disponere, quia præstaret authoritatem in facto proprio q ẽẽ non debet. cle. 2. de re. ecc. nõ alie. Idem si canonici vellent applicare mensę diuisę capituli, quia non p̃t, ut per gl. in d. cle. 2. in ver. mensę. Dicit tñ Imo. hic, col. 3. ver. vel potes dicere, q licet mensę capituli non possint applicare, quia agitur de interesse capituli, tñ si vellent applicare vni præbendæ, uel singulis possent, quia non præstarent authoritatem in facto p̃prio, cum aliud sit applicare capitulo, aliud singulis de capitu. Mo. hoc reprobant, quia cum resultet cõmodum singulorũ, vñr esse suspecti. † Nam propter hoc illi de uniuersitate repellunt̃[i] vt no. in l. in tm̃. §. uniuersitatis. ubi Bar. ff. de rer. diu. & quia si capitulũ est suspectũ, qñ agitur, de applicando mensę capituli, & sic, vt uniuersis: à fortiori, qñ vt singulis applicat̃. Sed põt responderi, q ista suspicio nõ facit, q dicatur cã propria capituli, & ideo licèt singulis utilitas acqrat̃, † uerum tñ est dicere, capitulum nõ præstare authoritatẽ in facto proprio, prout vr̃ considerare Io. de Imo. hic. Sicut in simili habetur de prælato, qui in causa ecclesiæ iudicare põt, ut per gl. in c. si quis erga, in uerbo, priuet̃. 2. q. 7. & in c. cũ venissent. in uerbo, iudicati. de iud. cũ si. & tñ tanq̃ suspectus p̃t recusari. † vt late Abb. concludit in d. c. cum uenissent. idem Abb. in c. j. in 2. no. de in. in c. j. de maled. & in c. postremo. ubi Perusi. in 5. q. de ap. ¶ Quinta, & ultima conclusio ex dictis Abbatis colligitur, q si bona diuisa sint inter episcopum, & capitulum, potest capitulum, cum consensu episcopi numerum restringere, uel dignitatem supprimere. Et ista conclusio intelligitur, nisi hoc caderet in utilitatem capituli, quia tunc nõ vr̃, q capitulum ad propriã authoritatem hoc facere possit, vt dicunt An. de But. Im. hic, & Mod. Ex quo inferri videtur, q non debet fieri differentia, vtrum bona communia sint, vel diuisa, sed solum cõsideratur an talis diminutio facta sit ad vtilitatẽ episcopi, vel capituli, vel alterius. de quo dicendum est, vt supra dixi. ¶ † In gl. in verbo, contrauenerint. Abb. late prosequitur, qñ, & quomodo tollat̃ priuilegiũ.[k] & primo cõcludit, q si in priuilegio sit tp̃s determinatũ. illud attẽdit̃. Ad quod facit, † quia priuilegium debet seruari, secũdum q in eo cõtinet̃,[l] vt gl. notabiliter dicit in c. fi. in gl. fi. circa fi. de trans. episc. † & tenor priuilegij in primis inspicit̃. c. porro. c. accepimus. de priui. adeo † verbis priui. inhærendũ est, q licet priuilegiũ debeat stricte interpretari, quia est stricti iuris, vt no. Bal. in l. j. in prin. C. de legi. & no. Io. And. & Doct.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Speciali. Adde Dec. in d. c. cum omnes. in 2. lect. an. 24. 26. 27.

b ¶ Syl. Ald. Intromittit. Adde Ro. in consi. 335. circa primum, co. i. ver. cæterũ. Dec in consi. 137. col. 2. ver non obstat.

c ¶ Remoueri. Amplia, etiam si est prioratus non conuentualis, sed reuocabilis ad nutum per superiorem, iuxta clem. ne in agro, de sta. regula. & cle. quia regulares. §. pe. de supplen. negli. prælato. reuocabilis tñ ex cã demum rõnabili, iuxta Inn. in c. insinuante, qui cleri. vel vouen. per Inã. And. & Gemi. in c. cum singu. de præb. in 6. Limitatur primo vt procedat, dummodo sit prouisus à Papa ex certa scientia donec vixerit, vt per Pan. in c. cũ inter, de elec. & in c. ad nostrã, in fi. de cõfir. vti. vel inuti. Limitat̃ secundo, vt p̃cedat prioratib. vel administrationibus nõ vnitis, sed p se stãtib. vt in d. cle. quia regulares. secus in fundatione, cõcessione, vel vnione, sint de mẽsa ad onus deputãdi Vicariũ t̃palẽ, vel ad nutũ (de cõsensu forsan episcopi) reuocabilẽ, quia p̃uentio, & prouisio Papæ nõ impedit quin ad nutũ, ut prius, reuocari possit.

d Vnire. Adde Pet. de Peru. in tract. de vnio. ecclesi. c 4. q. 12. & c. v. q. v. Ias. cõsi. 216. in fi. lib. 4. plus dicitur, q si agitur de ecclesia parochiali, cõsensus parochianorum requiritur, quia eorum interest, magis etiam, quam patroni.

e ¶ Syl. Ald. Inuito. Hanc q. attigit distinguendo Tho. Fastoli causa 2. dub. 6. Gaze in rep. c. fi. de elec. li. 6. Fel. in trac. qũ lit. apo. no. pat. in 7. lim. Car. cõsi. 96. Papa vniuit. And. Sic. consi. 23. scripsit Prophera. in 5 co. lib. j. Corse. in sing. suis. in ver. patronus. in 21. col. uer. sine consensu. Pau. de Cita de iure patro. in 4. par. versicu. secundo finitur. Roch Curt. in tractat. de iure patronatus, in verbo, honorificum. in 3. q. 2. col. Lamber. in eo. tract. art. 2. 6. q. prin. 3. lib. Deci. in consi. 174. col. fi.

f ¶ Syl. Al. Collectam. Potest enim fundator opponere quas leges vult, ut tradit Pet. de Anc. in cle. quia contingit. in 4. col. in 9. no. de relig. do vbi Imo. co. j. & hanc q. latissime prosequitur Lambe. in trac. de iu. pat. in 9. q. j. par. j. libr. vbi distinguit, & facit tres conclusiones.

g Hæredi. Adde, quod immo inquantum tangit interesse patroni. sufficit consensus hæredis.

h Syl. Ald. Possit. Idem Dec. in consi. 95. col. 2. in fi.

i Syl. Al. Repellunt̃. Hãc cõcl. examinat late Dec. in c. tertio loco. col. v. de prob.

k Priuilegium. Adde Phil. Fran. in c. dudum, de præben. Fel. hic Sal. in l. voluntarie. C. de execu. tu. Ale. in consi. 33. lib. 3.

l Syl. Al. Continetur. Declara, & limita, ut per Dec. in c. cum ordinem. in glo. j. de rescrip.

& Doc.in c.olim.de ver.si.& Ol.in cōsi. 168. q̄stio est, Rom. in cōsi.180.si admittimus.in fi.facit glo. in c.j.de const.in 6.tū quatenus verba sonant, & proprietas verborū requirit, lata Iterpretatio fieri debet,[a] vt no.Ang.in l.fi.col.fin.ver.3.q̄ur, de const.princ.Cal.in consi.j.in ti de consan.& affin.facit tex. & 62 q ibi Arc.in l.cum lege.ff.de testamentis.¶ † Secunda conclusio, q priuilegiū regulatur f̄m causam eius tacitam, vel expressam.[b] c.suggesto. de deci.l.generaliter.C.de ep & cl.& no.Bar. in l.Titia.la 2.§.vsuras.de le.2.per illum tex.& ita arguit Ful. ī consil.52.quidam Antonius in 1.dubio. & Ro. in consi.180. si admittimus.in 3.dubio.& Bal.in consi.201.mater.lib.4.qđ limitaī.& declaratur, vt per Io.An. & alios in regula, decet.de re.iu.in 6.& quod no.Abb.in c.Abbate.in gl.fi.de ver.si.& dicit in c.cum cessante de appel. ¶ † Tertia conclusio Abb. est, q 63 priuilegium datum alicui ad aliquid faciendum, perdit spatio a.[c] annorum.l.i.& quod ibi Bar.ff.de nūdi.& idem Bar. in l.licitatio.§.earū.ff.de publi.Pet.de Anc.in consi.261.in q̄stione, quæ vertitur.col.fi.cum si.vt tradunt Mo.hic.& idem Ab. in c.vt priuilegia.de priu.& in consi.18.in causa, col.2.li.2.& in consi.61.factum, super quo.col.fi.eo li.2.And.Sic. in consi. 41.col.8.lib.j.Quidam tamen, vt referunt Mod.hic, dicebant esse speciale in nundinis, quia agitur de præiudicio multorū. 64 †Et ista opi.probabilis videtur de iure, quia de sui natura priuilegium debet esse perpetuum, vt in regula, decet.de re.iu.in 6.no.in l.falso.C.de diuer.res.vbi gl.videtur tenere istam opin. dum inquit esse speciale in nūdinis, propter præiudiciū multorum, & sequitur ini Alb.de Ro.& idem tenet Ioā. de Fan.& 65 Arc.25.q.2.in cap.l.quod incipit, priuilegia.in fin.†Nec obst. q tex.in d.l.falso.loquatur in rescripto, quod non tollitur per non usum.secus in priuilegio, vt dicunt Mod.hic, allegantes Abb.qui hanc differentiam facit in c.plerunq;.in 3.no.de re- 66 scrip.†quia ista differentia procedit, etiam stante cōmuni opi. prout Ab.ibi loquitur.Et licet d.l.falso, loquatur in rescriptis, idem tamen est in priuilegio, quod regulariter de sui natura est perpetuum.d.reg.decet.& quod ibi gl.facit tex.in l.seruus. C.de pę Et pro ista opin.arguit Alb.in d.l.falso. quia per non vsum non tollitur lex, ut no.in l.de quibus.ff.de leg.in c.Ioānes 67 de el.non resi.pariter ergo non videtur tolli priuilegiū.†Sed responderi potest, q facilius tollitur priuilegium, quàm lex cōmunis, l.eius militis.§.militia missus.ff.de testa. mil. & iō tale arg.non valet. Alia tamen ratione magis efficaci ista opinio ꝯ 68 probari potest, †quia ex eo, q quis contrauenia in aliquibus casibus priuilegio dato ad non faciendum, non perditur priuilegium, l.uoluntariæ.C.de excusa.tu.& j̄.dicam. a fortiori licet quis nō utatur priuilegio, non debet illud amittere, cum 69 minoris efficacię sit negligentia, q̄ illud, †quod in faciēdo cōsistit, iuxta gl.in l.si mora.ff.sol.mat.& ita in proposito arguit 70 Abb.in consi.61.factum, super quo.lib.2.col.fi.¶ † Retenta tn̄ hac conclusione, quæ communiter approbatur, primo limitatur non habere locum in ecclesia, f̄m Abb. hic, imo nec vr̄ 71 habere locum in ciuitate: †quia tex. in d.l.j.de nund. videtur loqui in priuato, dum dicit, qui meruit priuilegium. quo casu in materia stricta, prout videtur hic in priuatione priuile- 72 gij, † sub isto uerbo, quis, vel qui, vniuersitas non comprehenditur, vt per Bal.in l.omnes populi.co.pe.de iust.& iur.no.Ab. in c.nouit.de his, quæ fiunt à præla.& late Ro. in consi.cccc. 73 quærimr. col.fi.cum si. †Sed tamen in utroq; dicto contrariū dicendum videtur,[d] quia in d.l.j.de nund.ponitur dictum generale.ibi, nundinis impetratis à Principe non vtendo, q meruit, decennij tempore vsum amittit. Vnde si ecclesia velit uti tali priuilegio, debet uti eo modo, quo à iure ciuili disponir̄, vt no.in ca.j. de noui. operis nunciat. & in cap. nouit.de iud. & in simili de statuto laicorum not. Bald. in l.omni nouatione.C.de sacrosanct. eccl. & in l.j.in vl.q.C.de contrahen.emp. cum si.Et similiter illa verba absolute posita, nundinis impetratis à Principe, videntur habere locum etiam in ciuitate, q̄ tale priuilegium impetrare potest. Et hoc posito, quod negari non potest, sicut concessio, ita finis concessionis in ciuitate locum habere debet, nec illud relatiuum, q, repugnare vr̄, l.omnes populi, qui.ff.de iust.& iur.Nec est verum, q materia odiosa sit, sed potius videtur fauorabilis, cum ad ius commune reuertatur, iuxta gl.in c.statutum.in verbo, numerandum, 74 de prębend.in 6.¶ †Secundo prædicta conclusio declaratur, vt procedat, qn̄ priuilegiatus habuit facultatem utendi priuilegio, & uti noluerit. Secus si vti non potuit, quia occasio oblata non fuit,[e] gl.est no.in c.Abbate.in ver.ibidem.de verb.sig.& ibi Abb.post Anto.de Bur & idem Abb.& alij in c.Io.de cler. coniug.& no.Bar.in l.in filijs.C.de decu.li.x cum concor.vt p Mod.hic, & in l.fi.de consti.prin.& in d.l.falso.C. de diuer.rescri.& idem Abb.in cōsi.cj.in q.quæ uertitur, col 7.lib.j.Et hoc cōprobatur manifesta rōne, quia propter negligētiā eius, qui nō vtit priuilegio elapso decennio, tollitur priuilegium p nō vsum, d.l.j ff.de nund.sed talis negligētia nō cadit in eo, q nō habuit facultatem vtendi priuilegio, argu. c.quia diuersitatē, 75 de conces.præ.& in l.j.in fin.C.de anna.exce.† Et in simili benefacit, quod dicitur de lege, quæ non tollitur simpliciter per non vsum, sed data facultate vtendi requiritur, q contrarius vsus interuenerit,[f] vt no. Bar.§.cum antea, in proę.ff.omnium.Cy. in l.a.C.quæ sit long consue.& late Ang.Aret.in §.igir̄, in pę. insti.Alexan.in consi.133.aliàs 132.visa facti narratione.col.ū. pen.lib.j.s̄.alleg.no.in d l.de quibus.ff.de leg.Et pro ista limitatione allegatur text.quem glo.parall.adducit in l.Atilicinus. ff.de ser.rust.prædi.sed ille tex prima facie videtur probare cōtrarium.quia ibi datur restitutio, & sic priuilegium ibi ipso iure amittitur. de quo dicendum est, vt dixi in cap.ea ratio- 76 ne.de appella.¶ †Tertio prædicta conclusio.limitatur habere locum, quando fuit data similiter facultas aliquid faciendi, prout in d.l.j.de nundi.Secus si facultas posita sit in expressa voluntate eius, cui concessio fit, & tunc nullo modo præscribitur.gl no.in c.vt priuilegia, in glo.pen.in fi.de priui.no.Cal. in consi.j.in ti.de præscri.& Domi.in princi.col.j de consuetu. cum si.vt tradunt Moder.hic.Abb.tamen in d.c.ut priuilegia,[g] videtur reprobare illam glo.quia dicit esse contra text.in d l. j de nundi vbi illa facultas faciendi nundinas erat in facultate priuilegiati.& tamen perditur spatio a.anno.Mo.hic respondent, quod d.l.l.procedit, quando fuit facta concessio simpliciter quo casu tacite intelligitur, quòd illud sit in voluntate priuilegiati.Sed glo.in d.c.vt priuilegia. loquitur. quando expresse dicitur, q faciat, si velit, & sic in effectu differentia uidetur inter expressam, & tacitā voluntatem. Ad hoc facit tex.in l. si ita legatum.§.illi si uolet.de leg.i.& in l.nonnunquam.de cōdi.& dem.cum si.Sed tamen considerandum est, q rō gl.in d. c.ut priuilegia, fundatur simpliciter in hoc, vt Abb.ibi post 77 alios dicit, † quia facultati aliquid faciendi præscribi non potest.[h] l.viam publicam.ff.de uia pu.Et ista ratio pariter militat in facultate aliqđ faciendi simpliciter.in tali.n.facultate vr̄ esse 78 liberum arbitrium, qđ p̄scribi nō pōt, †vt per glo.no. in l.i.in ver pro socio, quam ibi no.Bal.C.de anna excep.ergo non vr̄ differentia in isto casu inter uoluntatem expressam, & tacitā. vr̄.n.captimi, quod tacite inest, cui' expressio nihil operar̄, l. 3.de le.i.& Bar ibi rn̄det ad iura s̄.allegata in contrarium. Et ad tex.in d.l.i.de nund.potest respōderi esse spāle in nundinis. in qb.agitur de p̄iudicio multorū, vt s̄.dictū fuit, & qa text.ibi 79 vlterius procedit ita disponēdo in illo casu ¶ † Quarta ꝯclusio Abb.est, q priuilegiatus à Principe nō pōt priuilegio renūciare in p̄iudiciū Principis.[i] c.cū tpe, de arb & ibi ēt Ab. in v.no. ad idem tex in c cum olim.el 2.de priui.& in c.2.in fi.de resti. in integ.cum si.ut tradunt Mod.hic, & idē Abb in c.ad audiētia, co.v.de p̄scr Ro.in consi.369.circa primū.cum si.vt prosequuntur Mod in c.cum olim .co.fi.de præsc.& idē.Car.in ꝯsi. 38.primo rōnes.in fi.& facit quod j̄ dicam in 6 & ult.ꝯclusio. 80 de priuilegio ecclesiæ.¶ † Quinto Abb cōcludit, q ꝯueniēs priuilegio dato ad aliqđ nō faciendū, vr̄ illi renunciare,[k] & illud amittit,

ADDITIONES.

a Syl.Al. Debet.Hoc nō tm̄ verū est in priuilegijs, sed in omnib.alijs quantūcunq, restringibilib & odiosis, vt per Dec.in consi.v.in causa.in fin in consi 23.col.3.in c.j.in j.lec.in 2.col.Leo.in c.ecclesia S.Mariæ.j̄.eo.col.v.versi.3 quia.Gemi.in repe ru de app.col.6.in fi.regulariter tamen priuilegium stricte interpretandum est. Dec in cōsi.123.in prin.in consi.21. col.pe. in consi. 312.col.2.& eius verba diligenter perseruanda sunt, vt tradit Dec.in cōsi. 271.col.j.debent autem semper ita interpretari, vt non noceat priuilegiato. Dec.consi.417.col.3 .& quando priuilegia sunt contra ius commune qualiter interpretanda sint, vide Dec.in c.causam, quæ.in fin.de rescrip.in consi.512. col.fi.& in consi.516.col.fi.

b ¶Syl.Al.Expressam.Et hinc dici solet, q cessante causa priuilegij, cessat priuilegium, vt per Dec.in c.cum cessante.in prin.de app. quod est verū, nisi iam effectus consumatus esset, vt declarat ibi Dec.& in consi.23.col.2.

c ¶Syl.Al.Spatio decem. Ad hanc q.vide Sign.in consi.7 col.4.Ias.in l.fi.ff. de consti.prin.col.11 ver.3.principaliter, & eodem mō si quis habet latum priuilegium, & eo stricte, & remissius vtatur, sibi præiudicat, vt postea non vtar̄ amplius large.Bar.in l.vsum aquę.C.de aquęd.lib.11.Ale.consi.33.col.2.li. 4.quod declara, vt per Ias.vbi s̄.col.antepe.

d ¶Syl.Al.Videtur.Hanc tamen limitationem seq.Io.Fran.Balb in trac.de præs. in 4.par.4.par.prin.q.4.limita.

e ¶Syl.Al.Non fuit.Adde nota.deci.Bal. in l.arborib.§.nam & fi.per illū tex. ff.de vsuf.Ias.in d.l.fi.& Balb.in d.tract.de præsc.vbi s̄.in 3.lim.

f Syl.Al.interuenerit. Adde Ias.late in l.de quibus.in 6.no.col.9.de leg.Alex. in consi.136.In causa, & lite.col.7.lib.2.in consi.199.col.4.eo.lib.

g ¶Abbas.Et Ias.in l.fi.ff.de const.prin.sed gl.verior est. & hæc limitatio falsa, vt sentit Dec.hic, & bene.Cal.consi.3.in fi.sub ti.de consuetu.

h Syl.Al.Non potest.Adde circa hanc conclusio.Io.Fran.Balbum in trac.de p̄scr.in 4.par.v.quæst.prin.ubi latissime examinat.

i Hier.Gigas.Principis.Adde q sicut priuilegiatus à Principe non potest renūciare priuilegio in præiudiciū Principis.ita nō potest vti priuilegio suo cōtra Principem. faciunt no. per Bar. in l.amicissimos. §.Lucius.ff. de excu.tut.& ita uoluit idem Bar.in l.petendę.C.de tempo.in int.rest.

k Syl.Al.Renunciare.Et ideo priuilegiatus in non soluendo si soluat, & sic contrafaciat, uidetur renunciare quatenus est cōtrafactum, vt dicit paulo post nu.83.ubi addidi.

amittit, ut hic, & in l. 2. C. de iur. do. impe. facit tex. xj. q. 3. in c. priuilegium. & no. Bar. in l. j. C. de his, qui ſpon. mune. ſube. li. x. Pet. de Anch. in conſi. 261. circa fi. ſ. all. & quod no. Ange. in l. j. §. ſiqnis tutor. ff. q̄n ap. ſit. cū ſi. vt tradūt Mo. hic, & idē Ale. in conſi. cj. viſis inſtrumentis, catra fi. li. j. And. Sicu. in cōſi. 41. li. j. Sed aduertendum eſt, quia iſta ↄcło nō vř vera ſimpł̄r, ꝑut ponit. nec bñ vř probari in iurib. præalle. Nam ea ↄuentione

81 tacita voluntas arguiť, † qa ēt ea facto tacita voluntas declarať

82 l. Paulus rñdet. ff. rēra. ha. † & talis uoluntas tacita non hř, niſi

a quatenus ea actu ↄuentionis inferať.[a] l. fi. C. ne vxor pro marito. not. Bar. in l. j. §. hoc interdicto. ff. de iti. actuq; pri. facit glo. in cle. ſæpe. in verbo, partib. de uer. ſig. quam pro no. Alle. Pa. de Ca. in l. ſi conuenerit. de iuriſ. om. iudi. & in conſi. 25. ſuper primo. col. v. Et ideo licet canonici hic contrauenissent ſtatuto, recipiendo aliquem in primicreiū, non per hoc vř in totū ſublatum fuiſſe ſtatutum, ſed ſolum violatum vř in illo ſolo caſu contrauentionis, vt dixi ſ. in ult. no. quia cum actus ↄuentionis limitatus fuerit, non inferř, q̄ ſtatutum tollať. Similiter non ob. tex. in d. l. 2. de iure domi. impe. qa ibi agebať de unico actu momentaneo, & non reiterabili, in quo ea ↄuentione neceſſario inferř ad reuocationē illius actus momentanei & ſingularis. Secus vř eē in ſtatuto vel priuilegio, quod vř hēre cauſam ſucceſſiuam, & ad plures act' ſucceſſiue referri vř, vt tradunt Pe. Cy. & Sal. in d. l. voluntariȩ. C. de excu. tu. & in d. l. 2. & in l. falſo. C. de diuer. reſc. & no. Bar. in l. 2. in fi. ff. de decu. & Alex. in locis j. allegandis. Non obſt. quod dř in c. priuilegium. 11. q. 3. vbi perdit priuilegium, qui eo abutitur, qa verum eſt quatenus abutitur quia limitata cauſa limitatum effectum producit, l. in agris. de acq. re. dom. Non ob quod no. An. in d. l. j. §. ſi qs tutor. & Bar. in d. l. i. quia illud procedit in cōtrauentione uniuerſali, videlicet, quando hñs priuilegium immunitatis, patitur ſe ſcribi in libro debentiū ſoluere. & ita loqtur Ale. in conſi. ci. ſ. alle. Secus videtur in actu particulari cōtrauentionis, per ſupradicta, & declarat Cy. in d. l. voluntariȩ. in 2. opp. & Bar. in d. l. j. Et contra iſtam quintam concluſionem late conſuluit Alex. in conſ. 33. ponderatis his, in v. lib. & idem Ale. tenet in conſi. 108. viſis his. col. fi. lib. 3. & idem Ale. in conſi. 192. ex themate præmiſſo, col. pe. lib. 2. Retenta tamē prædicta concluſione; primo, & principaliter limitatur procedere, q̄n priuilegio directe contrauenitur, ſecus ſi indirecte,

83 quia non tolletur priuilegium. † Vnde priuilegiatus generařr

b vt ſoluere non teneatur, ſi ſemel ſoluit, non perdit[b] priuilegium, l. voluntariȩ. C. de excuſatione tutorum. Ab. hic cum ſi. vt tradunt Mod. hic. Et adde, q̄ idem tenet Bald. in conſi. 237. ſuper primo. in fi. lib. 4. & Alex. in d. conſi. 33. ponderatis. in v. lib. & ſecundum Doc. in locis præallegatis directe videtur fieri contra priuilegium, q̄n actus contra ius in totum priuilegio aduerſatur, indirecte, q̄n priuilegium generale ab aliquo actu particulari oſtenditur. Et conſideratis his, quæ ſupra dixi iſta concluſio breuiter ſic reformari poteſt, vt dicamus, q̄ priuilegium tollať ea contrauentione, ſm qualitatē ↄtrauentionis. Nam ſi vniuerſalis fuerit contrauentio, reſpiciens actus futuros. in totum priuilegiū derogať, vt no. Bar. in d. l. j. C. de his qui mune. ſpon. lib. a. Si vero contrauentio particularis fuerit ſolum in illo actu particulari, receſſum vř a priuilegio, & in aliis remanet illęſum priuilegiū, per ſupradicta. & iō ſi priuilegium reſpiciat actum momentaneum, qui reiterari poſſit, cōtrario actu momentaneo tolliř, d. l. 2. C. de iure dom. impe. Si vero priuilegium habeat effectū ſucceſſiuum, vnico actu

c contrario non tollitur,[c] vt no. concludit Bart. in l. fi. in fi. ff. de conſti. prin. & in l. 2. §. ſi in fi. ff. de decu. & Bal. in c. plerumque, col. fi. de reſc. Ale. in d. conſi. 33. col. 2. li. v. Secundo prædicta cō-

84 cluſio locum habet, † q̄n extaret priuilegium, cui ↄtrauenięs renunciare poſſit, ſecus ſi illi renunciare non poteſt, ut no. voluit Inn. in c. accedentib. de priu. & Mod. ſimpł̄r hic ſequunř. & adde gl. in c. priuilegium. aj. q. 3. & idem Abb. in c. pro illorum, de præbē. Bal in d. conſi. 287. lib. 4. & Car. in conſi. 38. primo rōnes. in fi. & melius in conſi. cxaa. ad primam partē. in 2. eo. Et ratio videtur manifeſta, quia ſi expreſſe priuilegio renūciare nō pōt, multo minus tacite ↄueniendo. arg. l. q ad certū.

85 ff. loc. & ad hoc facit, quod inferius dicam in vl. ↄclu. ¶ † Tertio limitať ꝑcedere, niſi ↄuoniēs ꝑteſteť, vt Abb hic dicit poſt Bar in d l. j. & idē Ro in conſ. 251. ꝑ deciſione, in fi. cū ſi. ut tradunt Mod. hic, & idē Bal. in conſi. 338. ſuper primo. lib. 4. Ale. in conſi. 108. in 3. li. ſ. alle. Sed cōſiderādū eſt, qa ſi ↄuentio erat vniuerſalis, reſpiciēs ēt actus futuros, bñ ꝑcedit, q̄ dictum eſt de ꝑteſtatione, & ita loquiř Bar. in d. l. j. facit tex. in l. ſi debitor. §. 1. ff. q. mo. pig. vel hyp. ſol. & q̄ ibi Bar. & in l. ille a quo. §. ſi teſtō. & q̄ ibi Bar. ff. ad Treb. in l. fi. C. de ↄpē. vbi Bar. cū ſi. Si vero ↄuētio eēt in actu particulari, ꝑteſtatio nō vř eſſe neceſſaria, qa ēt abſq; ꝑteſtatione priuilegiū ī futurū ↄſeruať p ſ. dicta. ad maiorē tñ cautelā fieri pt, ſed reſpū illius actus particularis vř actus ↄrius proteſtationi, de quo ĵ. eodē, in c. cum M.

86 ¶ † Quarto declarať, dūmō actus ↄrius priuilegio habuerit ef-

d fectū. alias ſecus,[d] vt notabiliter dicit Ant. de But. in c. paſtoralis, col. 6. in ver. ſed eſt dubiū, an poſſit. de cā poſſeſſionis, & ꝓ-

87 prie. & Mod. hic ſequuntur. Sed tñ in ↄrium facit, † qa ↄuentio ponderať ad arguendū volūtatē, q̄ ēt ex actu nullo oſtēditur,

88 & declarať, l. fi. vbi Bar. ff. de reb. co. † & ex acti. nullis ēt ↄſuetu

e do inducitur,[e] ut tradit Bal. in l. de qb. in ver. ſed q̄ro. ff. de legi. Ang. Are. in §. ex nō ſcripto. inſt. de iut. na. col. 8. in ver. q̄ro, an ex actibus. niſi dicamus dictū Bar. in d. l. fin. nō habere locū in actu præiudiciali ipſi facienti actū nullū. Vel aliter dici pōt, q̄

89 aliud ſit in actu nullo, † aliud ſit. q̄ actus nō ſortiať effectum, ꝓut loquiř Ant. de Bu. Pro quo facit q̄ no. Bald. in l. ſi diuerſa, ver. ex ꝓdictis. C. de tranſ. vbi inquit, q̄ renunciatio facta in cō-

f promiſſo nō nocet, ſi compromiſſum non habuit effectum.[f] & in no. caſu tradit Alex in conſi. 28. viſo inſtro. in prin. lib. j.

90 † Quinto intelligiř, q̄n ↄuētio neceſſario infert renunciationē priuilegij. ſecus ſi cadit alia ꝓſumptio, q̄ renūciationis, ut no. voluit Ant. de Bu. in c. accedentibus. col. a. ver. ꝑ ꝓdicta, de priu. dicens, q̄ ſi canonici habentes ſtatutum de certo numero ad mandatum ſummi Pōtificis recipiāt aliquem vltra numerum, non vřr hoc feciſſe, vt ſtatutum tollať, ſed potius, ut mandato Papæ obtemperarent, & Mod. hic ſequunř. idē Ale. in cōſ. 13. col. 3. lib. v. ſ. allegato. & eſt glo. in d. c. pro illorum. in

91 verbo, recepiſſe. † Et hoc comprobať, qa renunciatio priuile-

g gii vř donatio, q̄ nunq̄ ꝓſumiř, vbi alia ↄiectura capi pōt.[g] c. ſuper hoc, de renun. l. cum de indebito. ff. de ꝓba. Facit gl. no. j. di. in ca. ↄſuetudo, quæ dicit, q̄ ad hoc, vt actus ↄſuetudinē inducant, debent fieri ea intentione, vt conſuetudo inducať, quia

92 alias de gratia fieri potuiſſent. † Et ꝑ hoc ↄfirmať, q̄ uoluit no. Car. in d. cōſi. 130. vbi notabiliter inquit, q̄ q̄n canonici ↄtraueniunt ſtatuto volentes alicui gratiam facere, ſtatutū ea tali ↄuētione non tollitur. Et dictum Ant de Bu. in d. c accedentibus, procedit q̄n in mandato ſummi Pontificis eſt facta mētio de numero ſtatuto, prout loquiř ibi Ant. de Bu. quia tunc mādatum valet, & canonici tenentur obedire. Secus ſi non eſſet facta mentio de numero, qa tunc mandatum non ualet, nec coguntur canonici obedire, & iō tali caſu ↄuenientes videnř tollere ſtatutum, ut notabiliter tradit idem Ant. de Bu. in c. cō-

93 ſtitutus. col. 3. de reſc. & no. Mod. ibi col. 6. ¶ † Sexto, & ultimo fallit in priuilegio q̄ſito mediante conſuetudine, qa tunc ex ſimplici contrauentione non tolliř, ſed plures actus ↄrii priuilegio requirunř, ar. c. j. de re. iu. ita Inn. in c. accedentibus, do. Ant. hic, in fi. facit gl. no. in l. nemo. §. tpalis. ff. de re. in. cum ſi. vt proſequunř Mod. hic. Et ulterius idem Abb. in conſi. 94. vř primo, circa fi. li. j. Ant. de Bu. in c. fi. eat. 3. col. 3. de ↄſue. Ale. in conſi. v. ſi uera ſunt. col. 4. li. v. & Alex. in l. a. in fin. principii. ff. ſo. ma. & no. etiam Car. in cōſi. 161. videndum eſt. in fi. Aret. in conſi. 23. in præſenti conſultatione. col. fi. Sed cōtra iſtam limitationē vř tenere Imo. hic, col. fi. ver. itē ēt aduerte, quia ſicut tolliř ſtatutū, ita vř tolli ↄſuetudo, cū a pari ꝑcedāt, vt not. in l. de qb. ff. de legi. Et iō do. Abb. in c. pro illorū. de ꝓben. in vlt. no. in fi. diſtinguit, q̄ q̄n actus fit collegialiter ↄ ↄſuetudinem, ita tolliř ↄſuetudo, ſicut ſtatutū. Sed ſi aliqui de populo aliqd facerēt ↄ ↄſuetudinē, aliis ſcientibus, & nō ↄdicentib. nō tollitur ↄſuetudo, ſed requiř tm̄ tp̄s, q̄tū ad illā inducendā neceſſariū fuit. & ita ſm eū, intelligiř gl. ī l. nemo. in §. tpalis, & Mod. hic ſequunř. Sed ↄſiderādū eſt, q̄ nec tali caſu, q̄n aliqui de populo ↄuenirēt, nō tollereť ſtatutū, cū ipſi nō habeāt poteſtatē ꝑ ea, q̄ ſ. dicta ſunt. Et ſi tali caſu tollať ſtatutū ex eo, q̄ alii ſciētes nō cōtradicūt, vt ꝑ d. Abb. in cōſi. 63. in fi. lib. ſ. alle. pariter etiam

ADDITIONES.

a Syl. Al. Inferatur. Hæc enim uoluntas, quæ ex factis colligitur, ſtricte interpretatur Dec. in c. cū uenerabilis, in 16. col. de excep. & in c. dilectū. col. 2. in 2. nota. de app. Intelligas tñ, q̄ voluntas deprehenditur ex facto ſcilicet, q̄ factum ſit ex uolontate, non ex neceſſitate, vt per Dec. in c. ſolicitudinem, col. 3. in fi. de app & idem quod ponit hic Dec. dixit etiam in conſi. 432. colū. v. nu. 24. vbi plura. alleg. ad hoc.

b Syl. Al. Perdit. Adde Alex in conſi. 193. ex præmiſſo themate. col. fi. li. 3. Dec. conſi. 496. in cauſa. col. 2. ver 2. reſpondetur.

c Syl. Al. Tollitur. Adde Dec. in d. conſi. 496. col. pe. ver. non obſtant. ĵ. allegata in contrarium.

d Syl. Al. Secus. De hoc vide Ro. deciſ. 382. fuit dubium. in no. & Iaſ. in l. fi. col. 12. de conſt. prin. in l. falſo. C. de diuer. reſc.

e ¶ Syl. Ald. Inducitur. Vide omnino Dec. in c. at ſi clerici. col. 9 de iu. in c. oblatę. in ult. no. de app. in c. ut debitus. col. 3. co. li. Alex. lib. 3. de ver. obli.

f ¶ Syl. Al. Effectum Adde Dec. in conſi. 3. col. pe. in fi. in l 3. in j. nota. C. de impu. Fel. in c. cum olim. in fi. de praſ. Iaſ. in l. ſub prætextu. la j. in fi. C. de trāſ. Dec. in conſi. 149. col. 3. Dec. in c. ad aures. de app.

g ¶ Al. Poteſt. De hoc vide per eundem in l. cuius per errorē. in 4. lim. ff. de reg. iur. Fel. in c. debitores, circa finem. 4. col. de iureiurando, & an & q̄n ex coniecturis agnoſcatur, vide Fel. in c. ſi cautio. col. j. de ſi. inſt in c. nouit. ver. præterea etiam. de iud. & q̄ vbi alia poteſt capi coniectura non iudicatur renūciatio priuilegii per contrauentionem, vide Dec. conſi. ccxvij. col. fi. in princ.

etiam tolleretur cõsuetudo, quia data paritate terminorum, nõ vr̃ differẽtia inter cõsuetudinem, & statutum, ſm opi. Im. q̃ in puncto iuris verior vr̃, nam clarum est, ꝙ priuilegiũ virtute consuetudinis q̃sitũ, tollereẽ statuto ꝯrio, vel per renũciatione exp̃ssã, & vnico actu ꝯrio, ergo pariter idẽ dicẽdũ est in renũciatione tacita, q̃ ex unico actu ꝯtio necessario ĩferaẽ, ſm ea, q̃ supius dicta sunt. ¶ † Scara, & vltima ꝯclo Ab. est, ꝙ si priuilegium datum sit ecclesiæ, non tollitur p̃ ꝯuentionem canonicorum, vel clericorum, quia ipsi in præiudicium ecclesiæ, renunciare non p̃nt, ut p Inn. in d. c. accedẽtib. de priu. & idẽ Bal. in consi. 237. super primo. in 3. dubio. li. 4. & Car. in consi. 130. ad primã partẽ. co. 3. † Et pari rõne idẽ dicẽdum est in priuilegio dato populo, vel ciuitati, quia non tolliẽ p̃ ꝯuentionẽ singulorum,[a] vt de Genuensib. & Pisanis tradit And. de Baru. in l. 1. C. de his, qui spon. mun. pub. su. li. x. referũt Mod. & idẽ tradit Alex. in d. cõs. 33. in v. lib. Quod tñ limitatur, vt notabilr̃ Abb. tradit in d. consi. 61. li. 2. col. fi. ver. non ob. si dicatur. & facit, ꝙ no. Pet. de Anc. in consi. 157. ex narratis. cum si. vt tradũt Mod. in c. cum omnes. s. eo. ¶ † In gl. fi. no. ꝙ actus, qui à principio de nouo fieri nõ põt, refici[b] tñ potest, † q̃a reficere, nõ est de nouo facere.[c] gl. in cle. fi. in ver. creatum, de resc. facit text. in c. consuluit. de iudę. cum si. vt insistunt Mod. hic. ad idẽ tex. in l. 3. §. reficere. ff. de iti. actuq; priua. in l. 4. C. de oper. pub. & in gl. in l. 1. §. pe. ff. de mor. infe. & sepul. cum si. vt tradunt Alex. & Mod. in l. 1. §. si quis ędificium. ff. de ope. no. nũ. & idẽ Ale. in ꝯs. 108. li. 3. s. alleg. col. 2. & pe. vbi hoc limitatur. Et prædicta cõclusio procedit, nisi reficiatur res, quæ in totũ destructa sit, † quia tunc reficere proprie facere dicitur. Host. in sum. de ecc. ędifi. in fi. Abb. in d. c. consuluit. facit tex. in l. si ita legatum. §. fi. de le. j. l. inter stipulãtẽ. §. sacrã. de ver. ob. & gl. in c. de monachis. 18. q. 2. & c. 3. de iur. pa. cum concor. & Mod. in locis. s. all. Sed tñ ꝯsiderãdũ est, ꝙ licet ædificiũ in totũ destructũ sit, remanent vestigia prioris ædificii, vñ facilius debet p̃mitti, vt restaureẽ. ar. l. fi. de decu. & ꝙ no. Bar. l. i. C. de aduo. diuer. iu. & facit gl. hic, q̃ dicit, ꝙ restauratio dignitatis permissa fuit canonicis, & tamẽ hic erat prius in totũ sublata. † Vel aliter, & secũdo, ꝯcludẽdo dici põt, ꝙ verbum facere, duob. modis cõsideraẽ. Primo[d] vt genus, & iubeo, tanq̃ genere, verbũ reficere, cõprehendaẽ, proprie, vt spẽs. Et in si. no. Bar. de ver. p̃ctaẽ, & repetaẽ, in rub. ff. so. ma. Facit quod dr̃ de adoptione, & arrogatione l. l. 2. ff. de ado.

Margin numbers: 94, 95, a, 96, b, 97, c, 98, 99, d

ADDITIONES.

a ¶ Singulorum. Adde Pe. Philip. Cor. in consi. 148. & consi. 199. lib. j. consi. 46. lib. 5. Ias. in consi. 81. lib. 3. & consi. 140. lib. 4.

b Refici. Adde Dec. in l. domum. ff. de regu. iur. Ale. in consi. 190. nu. 7. lib. 2. & Nico. Boer. deci. Burdeg. 44.

c Syl. Al. Facere. Adde Ias. late in l. ius autem ciuile, col. 3. ff. de ius. & iu.

d Al. Primo. Idem dicit in rub. ff. si cer. pe. & in simili de verbo, venire, ꝙ significat redeuntẽ. Ale. in cõs. l. viso pũcto, col. 3. ver. accedit. li. 4. Fel. in c. ex si clericus. in prin. de iud. col. 7. vbi de verbo, cõuenire, ꝙ cõprehẽdat recõuẽtionẽ.

SVMMARIVM.

1 *Socij non dicuntur propriè consortes eiusdem rei.*
2 *Socij dicuntur emententes rem simul.*
3 *Ecclesia si sit depauperata receditur à solito eius statu.*
4 *Sustentari congruè posse, quomodo intelligatur.*
5 *Canonicus fieri potest sine prabenda.*
6 *Episcopus non potest ordinare aliquem sine titulo.*
7 *Canonicus non dicitur esse in sacris ordinibus respectu canonicatus.*
8 *Canonicus sine prabenda non dicitur beneficiatus.*
9 *Collatio beneficij fieri potest ad preces alicuius.*
10 *Collatio fieri potest etiam nepoti, imò filio proprio. nu. 11.*
12 *Numerus certus statutus à Papa augetur auctis facultatibus ecclesia.*
13 *Gabella augeri debet aucto comitatu.*
14 *Augmentum rei vendita non spectat ad emptorem.*
15 *Emptores lacus Perusij si multum lucrentur non est eis inuidendum.*
16 *Emptor gabellarum videtur emere futurum euentum.*
17 *Emptor gabellarum aquiparatur vsufructuario.*
18 *Clausula solita apponi subintelligitur, & quando.*
19 *Doctor simpliciter conductus, intelligitur secundum consuetudinem studij.*
20 *Domus conducta intelligitur pro pensione consueta.*
21 *Magistratus datus intelligitur secundum consuetudinem.*
22 *Notarius censetur rogatus apponere consueta.*
23 *Consuetudo, & quod consuetum est, intelligitur in qualibet dispositione. Dispositio qualibet interpretatur secundum id, quod consuetum est, intellige tamen iure ordinario. nu. 30.*
24 *Clausula codicillaris apposita videtur in testamento ex tacita testatoris voluntate.*
25 *Consuetudo interpretatiua generalis non indiget probatione.* *Nec requiritur, quòd sit prascripta. num. 26. Neque illi derogatum censetur, nisi expressè. nu. 27. Et si consuetudo expressè reprobatur, non intelligitur de statuente. 28.*
Substantialia omnino exprimi debent etiam si aliàs consuetum esset.
29 *Consors, quando possit agere pro consorte; & quod non agat pro inuito. nu. 34.*
31 *Sed bene defendat. nu. 35. Nec in his, qua requirunt speciale mandatum, numero 36.*
Nec in criminalibus. nu. 37.
32 *Lis propriè dicitur, quando contestata est.*
33 *Consors litis non dicitur ante litem contestatam.*
38 *Causa criminalis, & ciuilis regulariter à pari procedunt.*
39 *Negatiua regula praualet affirmatiuę.*
40 *Consortium non tollit plures inhabilitates. nu. 41.*
42 *Excommunicatus pro sua defensione tantum potest esse in iudicio.*
43 *Excommunicatus non potest eius litis consortem defendere.*
44 *Coniunctus non admittitur vbi requiritur speciale mandatum, nisi agatur de modico praiudicio. nu. 47.*
45 *Restitutio in integrum non potest peti a coniuncto.*
46 *Coniuncta personę solui non potest, aliter nu. 52.*
48 *Coniunctus rescriptum impetrat.*
49 *Coniuncti gesta non nocent, nisi ratificata sint.*
50 *Coniunctus non dicitur procurator, licèt agere possit.*
51 *Coniunctus non admittitur contra voluntatem coniuncti.*
53 *Canonicus pro canonico agere non potest, nisi in petitione absolutionis ab excommunicatione. nume. 54.*
55 *Pralatus, & capitulum, maiorem habent coniunctionem inter se, quàm canonici inuicem, & maiorem effectum producit. nu. 56. & reputatur vnum corpus. numero 57.*
58 *Patrem, & fratres spirituales ita diligere debemus, vt carnales.*
59 *Canonicus in causa canonici recusatur.*
60 *Prabenda vna potest habere duos canonicos, quando duobus sufficit.*
61 *Protestatio facta super dependentibus o potestate potestantis valet, & actus vitiatur.*
62 *Protestatio in his, qua pendent ab animo magis valet, quàm factum, intellige si pręcedat. 63.*
64 *Protestatio in his, qua pendent o consensu duorum, non valet absque consensu alterius partis.*
65 *Propositum in mente retentum nihil operetur.*
66 *Dispensare non potest episcopus, quòd constitutus in sacris contrahat matrimonium, nec Papa etiam, nisi ex magna causa.*
67 *Protestatio non valet contra illud, quod consecutiuè pendet ex dispositione iuris.*
68 *Professionem emittens reseruata sibi proprietate bonorum, nihil agit.*
69 *Patronus fundans ecclesiam non potest protestari, quòd eximatur a potestate ordinarij.*
70 *Protestatio praualet in dependentibus o sola voluntate protestantis.*
71 *Protestans se nihil dicere velle contra fidem, an teneatur, ne incidat in irregularitatem. num. 72.*
73 *Adiens non animo adeundi, an vtiliter adeat.*
74 *Profitens religionem animo non profitendi, an valeat professio.*
75 *Fideiubens qui prius protestatus fuerat, quòd nolebat obligari, an teneatur.*
76 *Protestatio sine consensu alterius partis, quando ex iusta causa valeat.*
77 *Protestatio clandestina non praiudicat, & quando.*
78 *Protestatio facit metum facilius probari.*
79 *Protestatio valet parte consentiente, etiam quòd sit contraria facto.*
80 *Tacens protestationi consentire videtur, maximè si contradicendo poterat impedire. nu. 81.*
82 *Tacens in sui praiudicium non videtur consentire.*
83 *Literarum receptio inducit consensum iuncta taciturnitate.*
84 *L. filiusfam. ff. ad Maced. qualiter intelligitur.*
85 *Protestatio contra dispositionem iuris valet consentiente illo, in cuius fauorem ius disponit.*
86 *Protestatio continens turpitudinem iuncto etiam consensu partis nihil operatur.*
87 *Obligans se non animo obligandi, non obligatur.*
88 *Contestans litem animo non contestandi, inducit contestationem, non obstante protestatione.*
89 *Vendens non animo vendendi facit venditionem, non obstante protestatione.*
90 *Actus contrarius protestationi, quando vitietur, vel valeat.*
91 *Actus, qui multipliciter potest intelligi declaratur a protestatione.*
92 *Protestans iudici nolle in eum, vt in competentem consentire, debet addere, nisi quatenus de iure tenetur, alias potest vt contumax puniri.*
93 *Protestatio de non consentiendo in iudicem, debet repeti in actu facto ex interuallo.*
94 *Genus regulariter tantum operatur quantum species.*
95 *Species derogat generi, quando ab eodem fonte procedunt. secus, si a diuersis.*
96 *Voluntas mutari non prasumitur.*
97 *Mandans cõmitti delictum obligatur, etiam si ex interuallo illud sequatur.*
98 *Protestatio in pendentibus a voluntate protestantis facta simpliciter, porrigitur ad ea qua sequuntur ex interuallo.*
99 *Prabenda duplex est, altera temporalis, altera spiritualis.*
100 *Pręhenda collata, censetur collatus canonicatus, quãdo solita est cõferri cum canonicatu. Et Papa conferens prabendã censetur cõferre canonicatũ. nu. 102.*
101 *Accessorium non trahitur ad principale.*
103 *Emens bona temporalia ecclesię, videtur emere ecclesiã propter cõnexitatem.*
104 *Accessorium, si de accessorio fiat dispositio, porrigitur ad principale, quod largo modo sub accessorio comprehenditur.* *Idem si accessorium est inseparabile. nu. 105.*
106 *Accessorium trahit principale.*
107 *Praparatorio electo videtur electum principale.*
108 *Dignius trahitur aliquando o minus digno.*
109 *Accessorio probato probatur principale.*

110 *Statuto fieri non potest, ut canonicus noviter receptus aliquid soluere teneatur, consuetudine sic, num. 111. & ibi de veritate.*
112 *Simonia non committitur si canonicus noviter receptus aliquid soluat sponte, etiam si statutum arctaret.*
113 *Sponte non dicitur factum id, ad quod quis cogi poterat virtute statuti.*
114 *Compromissum, an dicatur sponte factum, si poterat cogi authoritate statuti.*
115 *Necessitate aliquid factum etiam probari debet à dicente.*
116 *Motu proprio concessum dicitur, etiam si supplicatio interueniat.*
117 *Spontaneus actus voluntatem omnino liberam desiderat.*
118 *Voluntas coacta voluntas dicitur, & quomodo.*
119 *Sponte solutum an dicatur, si praecedat petitio.*
120 *Voluntarius actus an dicatur factus ab eo, qui cogi poterat.*
121 *Alienatio indicatur necessaria quando subest necessitas, licet voluntaria esse potuisset.*
122 *Legatum factum à debitore in dubio videtur factum animo compensandi.*
123 *Actus in dubio videtur fieri ab eo, qui facere tenebatur.*
124 *Instituti filios, & nepotes vocare censetur ordine successiuo in casu necessitatis.*
125 *Officialis capiens bannitum non consequatur praemium statuti.*
126 *Curator haereditati iacenti datus, potest compromittere, ex quo poterat per statutum cogi.*
127 *Praebenda potest diminui, vt alia suppleatur.*
128 *Praebenda debetur canonico ratione canonicatus, non ratione promissionis.*
129 *Praebenda debetur canonico recepto.*
130 *Expressio eius, quod tacitè inest, nihil operatur.*
131 *Simonia non committitur promittendo pro spirituali re, quod tacite intelligebatur.*
132 *Canonicus supernumerarius quamuis non habeat praebendam, habet omnia emolumenta canonicorum.*
Et potest esse delegatus Papae. nu. 133.
Et habebit dignitatem consuetam dari canonicis. nu. 134.
Et quid consequatur nume. 138.
135 *Canonicus sine praebenda non dicitur beneficiatus.*
136 *Mandatum Papae debet regulari secundum naturam capituli, ad quod dirigitur.*
137 *Mandatum Papae non valet, si non habet notitiam de numero statuto in ecclesia.*
139 *Canonici in eadem ecclesia non possunt habere plures in praebendas.*
140 *Litigiosi vitium inducitur post litem contestatam, etiam in actione personali.*
141 *Papa cognoscendo videtur causam ad se auocare, etiam quòd actus esset nullus, numero 142.*
143 *Processus factus coram inferiore non valet, quando Papa motu proprio auocauit, si certificatus sit inferior, & hoc an sit verum in expressa auocatione, vel in tacita, nume. 144.*
145 *Processus factus coram duobus iudicibus, quorum alteri non subycitur, an valeat.*
146 *Iurisdictio iudici generali non tollitur per concessionem specialem.*
147 *Praeuentioni est locus inter iudicem generalem, & specialem, nisi fraus est adhibita. num. 148.*
149 *L. vbi coeptum. ff. de iudi. locum habet si excipiatur.*
150 *Sentientia secunda contra primam non valet, lata à duobus iudicibus, quamuis processus coram eis valeret, neque etiam in alia instantia. nu. 151.*

CVm M. Ferrariensis. ¶Summatur & diuiditur, vt per Abb hic. ¶In tex ibi, pro se, & quatuor
1 socijs † Licet enim consortes eiusdē rei ppriè non dicantur socij, vt per gl. in § itē si inter aliquos. insti de oblig. quae ex quasi contrac. & vr tex. in l. ut sit. ff. pro so. cū si. tradit Ale. in consi. xl perspectis. li. 2. in fi. tamen ex quo causa erat communis hic, & ab omnibus lis contestata fuit, prout requiritur, l. 2. C. de cōsor. eius. litis. taitem tacite respectu litis societatis contracta vr, & ita text. hic
2 intelligitur. aliàs propriè non essent socij, vt dictum est. † & li-
a cet Bar. in l. 2. §. j. ff. communi diui. dicat ementes[a] rē simul, dicuntur socij. & idem Bart. in l. Titium, & Meuium. §. altero. ff. de administratione tuto. hoc intelligitur, quando tacite, vel
b expresse actum fuit q essent socij,[b] vt no. Flo. in l. j. ff communi diu. & tradit Are. in l. ex duob. ff. de duob. reis. col. xi. ¶ Primo no. sm Abb. q iuxta causa restringendi numerū, est qn̄do red-
c ditus pro omnibus non sufficiunt.[c] tot enim in ecclesia ponē-
d di sunt, quot possunt congrue sustentari.[d] c. j. de insti. c. j. de in
3 sti. c j. de statu re. nu. 6. † Vnde si ecclesia depauperata sit à solito statu ecclesiae receditur, ut no. do. Abb. in c. 2. in fin. de relig.
4 do. vbi allegat tex. in cle. ne in agro. §. at haec. de stat. mo. ¶ † Et notandum est, q debēnt congrue sustentari, vt Abb. hic dicit. Non ergo sufficit, q viuere possint absq; penuria. Nam inter ista. magna differentia est, quia vnus de centū florēnis nō posset viuere commode, & cum 25. florenis absque penuria viueret, vt per gl in d. c. j de statu reg. in 6. in versi. absq; penuria, q̄ Abb. & Imo. sequuntur in d. c. j. de institu. & idē Abb. & Mod.
e in c. postulasti. de rescr. Sed tamen contra illam[e] gl. facit tex. hic dum dr, q possint sufficere competenter, & in eodem casu loquitur tex. in d. c. j de inst, & dicit, q viuere possint absq; penuria. ergo parificantur viuere competenter, & absque penuria. Et hoc sensit Abb. hic dum dicit, q congrue debent sustentari, allegando illa iura. Et ideo talis differentia non videt pro-
bati. Ad idem dicit tex. in c. episcopus, de praeb. ibi, necessaria subministrat, iuncto c. cum secundum, de praeben. vbi in eod. casu loquitur, & dicit, necessaria congrue subministres. & facit gl in c. fi. in verbo, distinctio. circa fi. de conces. praeb. in 6. q considerat, quòd tanta sit penuria, q honeste viuere nō possit. Ad idem tex. in auth. vt iud. sine quoquo suffra. in prin. ibi, ad nouissimam penuriam. & facit text. in l. nepos Proculo. ff. de verbo. signifi & gloss in clem. prima in §. fi. in verbo, com-
5 modè. de poenis. ¶ † Secundo no. q quis recipi potest in cano-
f nicum sine praebenda.[f] facit text. in c. dilectus. el j. in c. relatū. de praeben. vbi Ab. & in c. cum super. in principio, de conces. prae-
6 ben. & idem Abb. in cap. constitutus. in gloss. j. de rescrip. † Episcopus tamen non potest aliquem ordinare sine titulo episcopus. & capitul cum secundum, de praebendis. Sed illud
7 verum est in sacris ordinibus, † secus est in minoribus, vt per gloss. & Docto. in cap. 2. de praebend & canonicus non dicitur
g esse in sacris ordinibus ratione canonicatus.[g] cle. vt hi, qui. de
8 aeta. & qualita. talis tamen canonicus sine praebenda non dicatur beneficiatus, vt † not Abb. c. in nostra. in 3. not. de rescript.
9 ¶ † Tertio not. q tenet collatio beneficij facta ad preces alicuius, & hoc secundum Ab. intelligitur de iustis precibus, & nō
h de carnalibus,[h] vt per gloss. in c. iuam. de aeta. & qualit. & 8. q. j. in c. Moyses. in verbo, rogauerit. cum simi. ut tradunt Mod. hic.
i Adde, q[i] collatio beneficii etiam nepoti fieri potest, c. dilecto,
10 † & ibi Abb. de praeb. Imo etiam filio[k] proprio beneficium cō-
k ferri potest. gloss. not. & ibi Abb. in capit. † quia clerici. de iure
11 pa. & idem Abb. in c. consuluit. eod. tit. & in c. fi. de fost. † Quar-
12 to no. q in statuto de certo numero, etiam per Papam confirmato, tacite conditio intelligitur, nisi redditus creuerit, & io auctis facultatibus, numerus augeri debet, vt Abb. hic dicit, & idem tex. in authē. vt deter. sit numerus cleri. in verbo, postea. vbi Ange. no. illum tex. ad hoc, & Mod. simpliciter hic sequuntur. Sed videtur hoc limitandum, vt non habeat locum in mādato, quia si alicui committatur, ut exteouatis facultatib. numerus solitus restringatur, non tamen auctis facultatibus poterit numerus augeri, vt est casus no. in c. fi. de ver. si. & ibi Ab.
13 in tertio no. † Et ex eo, quod dictum est, q excrescentibus facultatibus numerus augeri potest, infert Ang. in d. authē. vt deter. sit nu. cle. q si vendita sit gabella uini in comitatu, & comitatus augeatur, etiam gabella poterit augeri,[l] Mod.[m] hic non af-
l firmant hoc dictum, quia augmentum comitatus videtur
m cedere ad utilitatem emptoris. ad quem post venditionem pfectam periculum pertinet, l. id quod, ff. de peric. & commo. rei
n vend. Sed tamen hoc affirmari potest,[n] & ad tex. in d. l. id qd, respondetur, q habet locum in augmento alluuionis latenti: prout loquitur, secus videtur in augmento patenti, de quo Ange. dicit. Et pro ista disti. est text. no. in l. item si fundi, in §. hinc dicimus ff. de vsufru. declarando tñ hoc, ut per Ang. in l. si seruitus. in pe col. ff. de ser. vrb. praed. vbi dicit hoc procedere in cōtractibus, & non in ultimis uoluntatibus, l. q in rerum, §. pri-
14 mo, † Et quod augmentū rei venditae non spectet ad emptorē, est tex. in l. Rutilia Polla. & in l. in lege. ff. de cōtrah. emp. & no. Ang.

ADDITIONES.

a Sy. Al. Ementes. Vide omno Ias. insti. de actio. §. quaedā actiones mixtae. in 2. no.
b Syl. Al. Socij. De hoc est tex. in l. vt. sit. ff. pro soc. & adde q idem uoluit Rip. in l. reos. ff. de duo. re. De. in consi. 21. viso, ibi disputat, declarat late Ias. in d. § quaedam actiones mixtae, in 2. no. inst. de act. dicit tñ hic Rip in 6. no. q hic nō constituitur hoc no. q a nō dicuntur hic socij respū litis, sed canonicatus.
c Syl. Al. Sufficiunt. Idem dixit in c. ex parte, in 2. no j. eo & in c. praeced. nu. 51
d Hier. Gig. Sustentari. Adde q licet capitulū non possit minuere numerū canonicoru sine consensu fundatoris ecclesiae, poterit tamen qñ ecclesia est adeo depauperata, q tot sustentari ab ea nō possent, vt no. doct. in c. cū venissent, vbi per eunde Dec. col. 6. ver. secundo Doctores, qñ imo tali casu nō solū poterit episcopus, & capitulū minuere numerū canonicorū, & praebendarum, sed et supprimere dignitatē, q ect in ecclesia, vt p Doc. 3. in d. c. cū venissent.
e Syl. Al. Illam. Ripa hic, in 14. no. defendit Abb. a Dec hic hoc. idem tamen dixit Dec. in c. postulasti. in 2. no. de resc.
f Syl. Al. Praebenda. Vide Rotam decisi. 444. quidam. in no. Abb. in c. mandatū. de resc. in c. relatum. de praeben.
g Syl. Al Canonicatus. Adde Fel. in c. qm̄ Abb. col. 3. de offi. dele. in contrarium
h Syl. Al. Carnalibus. Ad idem gl. in. ordinationes. j. q. j. Declara tamen, nisi insurgat, vel extinguatur obligatio ad antidora, nam & antidoralis obligatio inducit simoniam. Fel. in c. ad audentiam. col. 7 de rescrip.
i Syl Al. Collatio. Idem uoluit Abb. in consi. 96. ad claram. in j. dub. lib. 2. Dec. consi. 129. in princip.
k Filio. Adde Pan. in consi. 96. lib. Archi. in c. omnino, in fi. x. q. 2. & Philip Dec. in consi 129.
l Hie. Gig. Augeri. Adde q secus est in emphiteuta. nam si res emphiteuticaria augetur, siue augmentum sit latens, siue apparens, cedit commodo emphiteutae, nec propterea augeri debet pensio, ita voluit gl. in ver. emphiteuticarius. in l. j. ff de iure emph. & ibi per Doc. maxime per Ias. in 18. col. in ver. in fin. gloss.
m Mod. Scilicet sel. quem sequitur hic fran. Ripa, nu. 36. sed verior est opi. Ang. quem sequitur Io. de Plate. in l. hi, quos in fi. C. de fun. rei priu. lib. 11. & Hip. de. Marsi. sing. 134 & in rub C. de probatio.
n Syl. Al. Potest. Opi. sel. defendit ab impugnationib. Dec. hic Rip. in 16. no. vbi ampliat pluribus modis.

Ang in d.l.ſi ſeruitus.col.pe.vbi aliter rñdet ad d.l.ld,quod.facit,qđ no.Ray.Raph.Cu.& Alc.in l.ſi ex toto,in fi.prin.de le.j. Reſpectu[a] vero fructuũ,& redditũ,piculũ ptinet ad emptorẽ gabellarum,vt no.Bald.in l.cũ fundus.C.de ſol.†vbi inquit, per illum tex.ꝙ ſi emptores lacus Peruſii multũ lucrentur,illis innidere non debemus.ſicut ſi eſſent in damno, non eſſet eis ſuccurrendũ.Et hoc idẽ dicunt Bal.& An.in l.at vbi. & l.vtrũ, ff.de pe.hęr.Nam emptores gabellarum videntur emere futurum euentum.†vnde qualiſcũq; euentus ſequatur, ad emptores ſpectat.l.ſi tactum tetis.ff.de act.emp.l.ec etiam,§.aliquando.ff.de contrah.emp.l.ꝙ ſi in venditione. cum l.ſeq.ff. de hære.vel ac.ven.Et ita de emptoribus gabellarum.Bart. dicit in l. cotem ferro.§.qui maximos.in 3.q.ff.de pub.Bal.in l.ſi ea leg. C.de vſur.cum ſi ut tradit Alc.in conſi.3. viſo inſtrumento,li.j.†Et emptores gabellarum ęquiparantur vſufructuario,[b] ut no Bal.in l.2.in fi.C.de ver.ſign.Io.de Ana.in conſi.74.viſis, & ponderatis.circa fi.Vnde ſicut ad vſufructuarium euẽtus omnium fructuum pertinet,l.vſufr.& l.item ſi fundi.ff.de vſufru. Ita in iſtis emptoribus dicendum eſt.Et ita his, & quibuſdam aliis rõnib.motus conſului ſuperioribus annis Lucę.[c] ¶†Quito no.ibi,conſueuit,ꝙ clauſula ſolita[d] apponi,intelligitur, & idem in contractibus,[e] l.ꝙ ſi nolit,§. qui aſſidua.ff.de ędil.ed.l. p q̃ dicit Bar.in l.nemo eſt,q neſciat.ff.de duob.reis†ꝙ Doctor conductus videtur ſecundũ conſuetudinem ſtudii. Et Bal.hic dicit,ꝙ lectura data Doctori ſimpliciter,cũ ſalario conſueto intelligit.†Et idem in domo cõducta.Sal.in l.excepto C.loca. vt pro ſolita penſione intelligatur.†Et magiſtratus datus intelligitur ſecundũ,ꝙ conſuetum eſt,ut no.Bar.in l. magiſtratus.ff. ad mun.†Et Notarius rogatus videtur,vt apponat clauſulas cõſuetas,[f] ut no.Bar.per illum tex.in l.fi.C.de fideiuſſ.†& generaliter quælibet diſpoſitio recipit interpretationẽ ab eo, qd conſuetũ[g] eſt,vt eſt no.dictũ Inn.in c.olim.de ver.ſig. & ſequit Abbas in c.certificati.de ſepul.cũ ſi.vt late congerunt Mod. hic,& prius Alc.in l.huiuſmodi.in prin.de leg.j.& conſi.27.in cauſa, & lite.lib.2.& conſi.107.pro inueſtigatione,col.pe.eo.lib.2.& idem Alc.in conſi.37.viſo dicto inſtro,co.2.lib.3.Et iſta etiam prius late tradidit And.Sicu.in c. quo ad tranſlationem.in 3.car.de offi.leg.& idem And.Sic.in conſi.v.col.pe.lib.i.& in cõſi.7.col.9.in conſi.14.col.pe.& in conſi.37.col.v.& in cõſi. 51.col.3.in 2.lib.Et ulterius addatis tex.in l.ut liberis,& ibi Albe. C.de colla.& nouiſſimi ſcribentes ibi.dicta Moder.hic reaſſumunt.ad idẽ eſt bonus tex.in l.item eorũ.§.decuriones. ibi,ſm conſuetudinem locorum. ff.ꝙ cuiuſq; uniuer. & idem not. Bal.in l.ita demũ.§.fi.ff.de arb.& in l.ſi certis annis. in 3.col. in ver.credo autem.C.de pac.& Rom.in conſi.294.viſis his,col. fi.†Et ex ſ.dictis ĩfert,ꝙ clauſula codicillaris[h] appoſita videatur in teſtõ ex tacita uolũtate teſtõris,cũ ſit cõſuetũ, ꝙ apponat,ↄ̃ Bar.[i] in l.j.ff.de iu.codicil.in 6.q. & ita Alc. concludit in conſi.i.col.9.in prin.lib.v.& idem And.Sic.in d.c.quo ad tranſlationẽ †Et talis cõſuetudo ſi generalis eſt,probatione nõ indiget,[k] vt no.Bal.in l.i.C.ad Velle.†Et dicit no.Arc.hic,ꝙ nõ requirit,ꝙ talis conſuetudo præſcripta ſit, allegat Anto. de But. hoc dicentẽ in c.fi.in v.cath.in ver.ex his dicit Nico. de Mata. de conſuc.Et idem Aret.tradit in conſi.xi.procedendum.in colũ.pe.& Alc.in cõſi.107.pro inueſtigatione,col.pe.in 2.lib.†Et adeo efficaciter cõſuetudo iſta attendit,ꝙ illi derogatum nunquam vř,niſi ſpãliter dicat,vt no.Bal.in l.fi.C.ſi ↄ̃ ius.Alex.in conſi.cxxv.†viſo titulo qõnis.col.3.li.2.Imo,ꝙ plus eſt,ẽt ſi cõſuetudo expreſſe reprobet,nõ intelligit de iſta ↄſuetudine Iterpratiua,vt no.ſcribit Pet.de Anch in cõſi.127.viſis.in ver. quĩ to allegat ↄſuetudo.† Limitat tñ iſta cõcluſio, vt nõ hẽat locũ in ſubſtantialibus,q̃ oĩno exprimi dẽnt,& omiſſa vitiãt,[m] ut no.Io.An in add.Spe.in ti.de inſt.edi.§.inſtrm. in ver. qd ſi à ↄ̃hentibus.& Mod.hic ſimpl̃r ſequunt.& idẽ Ang. In l.licet. C.loca.vbi inquit,ꝙ ſi quædã verba apponenda ſunt de cõſuetudine in inſtro,& ꝙ aliter nõ valeat inſtrm,tunc non ſupplet inſtrm à ↄſuetudine.Secũdo p̃dicta concluſio declarat, vt procedat in his,q̃ conſueta ſunt cõiter a iure ordinario, † ſecus ſi ex ordinario iure,[n] ut no.Bart.in l.Seio §.medico,p illũ teat.ff. de ann.leg.cum ſi.ut tradũt Mod.hic,& idẽ Barto. in l.ſed & ſi quis.§.quæſitum. in fi.ff.ſi quis cau.Ant.de But in c.i. de commo.Alc.in conſi.31.niſis,co.pe.lib.2.& in conſi.107. perſpectis verbis.col. pe.lib.3.De quo tn aliter dicit Im.in d.c.1.& Alc. in d. §.quæſitum.& in l.pretia rerum.in fin.ad l.Fale. Tertio tex. noſter hic,de clauſula conſueta,limitatur,ut per Ro.in conſi. 377.quæſtio eſt nunquid,in fi.¶In glo.i.ex his, quæ Abb. poſt gl.hic dicit,tres concluſiones principaliter colliguntur.†Prima eſt,ꝙ quis agere poteſt pro conſorte eiuſdem litis.Secũda ꝙ coniunctus non admittitur pro coniuncto ad ea,in quibus ſpeciale mandatum requiritur. Tertia, ꝙ canonicus pro alio concanonico agere non poteſt.¶Circa primam, iſta concluſio primo limitatur,vt procedat lite conte prout loquitur tex. in d.l.2.alle.in gl. ibi,poſt litem legitime ordinatam. Et ratio vř ſm Pau.de Ca.ibi,quia ex quo lis conte.fuit cum omnibus. cenſentur alij velle,ꝙ terminetur.alleg. in arg.l ſi ſeruos.ff. de pig.act.Et iſta ratio ẽt videret habere locum lite non conteſt. qñ nomine omnium facta eſſet petitio, & citatio communi nomine facta fuiſſet.facit tex.[o] in d.l.2. de conſor. eiuſdem lit. quia non dicit expreſſe de lite conteſtata,ſed de lite ordinata, qđ ẽt añ litem conteſtatam verificat,ut p gl.in l.j.C.qui da.tu. poſ.Cõiter[p] tñ tenet quod dictum eſt, videlicet, ꝙ præciſe litis cõteſtatio requitat.Et ad hoc facit,†qa proprie lis dř lite ↄteſt. c.ex parte.el 2.de ver.ſig.no.Bar.& Doc.in l.cauſas C.de tranſa. vñ conſortes litis non videntur eſſe ante litẽ conte.¶†Secũdò iſta concluſio intelligitur,qñ agitur pro cõſorte abſente, & nõ ↄ̃dicente:†ſecus eſſet eo inuito,vt p gl.& Doc.in d.l.1.C.de cõſot.eiuſ.litis,& idẽ gl.p illũ tex.in l.ſi petitor.ff.de iud.facit tex. in l.Pomponius,§.ti.ff.de procu.†Et ad hoc procedit agendo, ſed defendẽdo ẽt pro conſorte inuito admitteret,vt no.Card. dicit in cle.religioſus.in xj.q.de procu.ar.l.ſolutionẽ.ff.de ſol. †Tertio non videtur habere locum in his, in quibus ſpãle mãdatum requiritur.ita vř ſentire Abb hic, æquiparãdo ↄſortes coniunctis perſonis.Non ob.ꝙ tex. in d.l.2. loquatur generalr quia reſtringi debet ſicut fit in iuribus,q̃ generaliter loquunt de coniunctis,d.l.ſed & hę.ff.de procu.cum ſi.& tamẽ reſtringuntur,ut non habeant locum in requirentibus ſpãle mandatum,vt Doc. ibi dicunt.Sed tamen quicquid Abb.[q] dicat, contrarium dicendum vř, videlicet, ꝙ etiam in caſibus requirentibus ſpãle,[r] mandatum quis pro cõſorte agere poſſit,quia cũ rõne conſortij habeat talem ptãtẽ agendi, & cõi noĩe litis cõteſt.facta ſit d.l.2. cenſentur alii velle, ꝙ cauſa terminetur,ut ſ.dictum eſt. & iſtę rõnes ẽt militant in cauſa, in qua mandatum ſpãle requirit, quia in effectu ſm p̃dicta de tali cã cogitatum ſpãliter videtur. ¶ † Quarto prædicta concluſio limitatur, non procedere in criminalibus,ut per glo.in c.cum dilecti. in gl.j.de dolo,& contu.Sed contrarium tenet Bald.in l. ſeruum quoq;.§.publice.col.fi.ver.unum q̃ro.ff de pc.vbi all.Inno.ad hoc in c.licet in Beato.in princ.de acc.d.Maria.in c.veniẽs.in vlt.car.in ver.35.de acc.diſtinguit.& Moder.hic ſimpliciter ſequuntur.Sed adde primo,ꝙ opi.gl.in d.c. cum dilecti.vř ſequi Bal.in rub.C.ſi ex plu.vnus app. vbi inquit,illum ti.non habere locum in cauſa criminali.Sed tñ alia opi.quam Inn.& Bald. tenere videntur in locis ſ. alleg.verior indiſtincte uidetur, qđ idem ſit in cauſa criminali,† quia regulariter à pari procedũt cauſa criminalis,& ciuilis,l.omnem.ff.de iud.no.in l.abſentẽ, ff.de pę.Et per iſtam rõnem Alc.in l.minoribus.C.de his, qui. ut in-

ADDITIONES.

a ¶Syl.Al.Reſpectu.Adde ad hoc omnino Dec.in conſi.4.col.j. & vide aliqua in contrarium per Dec.in c.auaritiæ.nu.15.de præben.

b Vſufructuario.Quatenus eſt par ratio,non alias.

c ¶Syl.Al.Lucæ.Hoc conſilium eſt impreſſum,& quartum in ordine. ¶Adde Pau.de Ca.in l.ſi merces.§.uis maior.ff.loca.

d Solita.Adde Dec.in conſi.531.in l.ſemper in ſtipulationib.de re.iur. in l.vt liberis.C.de colla.Hippo.de Mar.ſing.125.Pet.Girar.ſing.41. Fran.Ripa hic num.39.cum ſeq.

e Syl.Al.Contractibus.Et licet non ſint in matrice,præſumuntur nihilominus ineſſe.Arc.in c.j.col.4.de iud. & idem eſt in reſcriptis.Iaſ. in l.argentarij.in prin.ff.de eden.

f ¶Syl.Ald.Conſuetas.Adde And.Sicu.in conſi.6.in fin.lib.3.conſi.54.col.xv. eo.lib.conſi.21.in fi.lib.3.conſi.58.co.9.eo.lib faciunt quæ ponit Bal.Noua. in rub.de ver.obl.in prin.& ibi Hiero. ver.in generali enim mandato veniũt ea,quæ ſunt de conſuetudine. Bar.in l.fi.in prin.ff.quæ in frau.cre.in l.ſi pri° ff.de aqua plu.arc.in no.Rom.conſi.114.viſis.in 5.dub.& ex hoc infert Alc. in conſi.61.in cauſa.in prin.lib 7. ꝙ notarius ratione generalis conſuetudinis põt apponere pœnam in contractu,& hoc idem in procuratore ad uẽdẽdum dicit Ang.in l.bene à Zenone.C.de quadr.præſc.per illum tex.& in l.1. in prin.ff.de iuriſdom.iudi.

g ¶Conſuetum.Adde Pet.de Anc.in repe.c. ſi propter tua debita in 4 oppoſitio.de reſc.in 6.& Alc.in conſi.37.nu.9.lib.2.

h ¶Codicillaris.Sed immo verior eſt opinio Bar.niſi quando ea alijs verbis teſtamenti apparet de mente,vt quia dixi,uelle valere teſtamentum in vim donationis cauſa mortis,vel alias,licet verbum,codicillus,eſſet omiſſum.

i ¶Syl.Al.Contra Bar.Adde Alc.in conſi.105 col.4.ver.præterea.lib.3.Arc.in conſi.vlt.col.pe.vbi declarat dicta Bar Dec.in l.ſemper in ſtipulationib. nu. 11.de re.iu.& hanc eandem opi.latiſſime firmat Dec.in conſi.490. viſis col. v.ver.non obſt.quòd obijcitur.

k ¶Syl.Al.Indiget.Idem Dec.qui plura allegat in conſi.540.quæritur.col.3.

l Syl.Al.Sit.Adde Dec.in c.21 ſi clerici.col.xv.in fi.de iud.in conſi 48.col.5.in prin.in conſi.11.quoniam iudicantium.col.8.Roc.Cur. in rub. de conſue.in 4.q.prin.in prin.

m ¶Syl.Al.Vitiant.Poteſt tamen notarius,qui omiſit ſubſtantiale,inſtare coram iudice,ut ſibi liceat addere,ſecundum Bar.in l.fi.in fi.de fide inſt.Fel.in c.ex litera.col.8 & in c.cum p.Tabellio.col.3 de fi.inſt.

n ¶Syl.Al.Iure.Adde Dec.omnino in conſi.7.col.2.in prin.& col.fin.vbi plura alleg in contrarium.

o ¶Syl.Al.Tex.Huic reſponſioni replicat Rip.hic,nume.55.& dicit,quòd Dec. decipitur.

p Communiter.Et bene Fran.Rip hic num.55.

q ¶Syl.Al.Abb.Hanc opi.contra Abb.cum Decio tenet hic Ripa nu.57.

r ¶Speciale.Idem Fran. Ripa hic nu.58.per cle.religioſus de procurato.

ut indig. reprobat dictum Bal. in d. rub. C. si vnus ex plu. & idē
Cuma. & Ang. Are. in l. si quis separatim. §. fi. ff de app. Hoc tñ
intelligendum videtur casu, quo in criminalibus procurator
interuenire possit, iuxta no. in d. c. veniens. & in l. pen. §. ad cri-
men. ff de pu. iud. Secus videtur si procurator interuenire non
possit, quia si cum mandato expresso procurator non ad-
mittitur, multominus cum tacita ratione consortij admitti
non debet, & quia est contra regulam communem, ꝙ quis ꝓ
alio admittatur sine mandato, unde restringēdum videtur in
casibus, in quibus procurator interuenire potest, argu. c. cum
dilectus. de consue. & quia iura quæ consortibus his tribuunt
facultatem agendi, debent limitari a regula negatiua, quæ est,
ꝙ procurator in criminali causa non admittatur, d. l. pen. §. ad
39 crimen. Ista † enim est regula negatiua, quæ præualet affirma
a tiuç, quæ de consortio loquitur,ᵃ l. i. § liberti. vbi Bar. ff. de iu
40 spe. tit. facit tex. in l. si Ruffinus. vbi Bal. C. de testa. mil. ¶ † Quin
to, quod dictum est de consorte, habet locum in eo, qui sit ha-
bilis ad agendum. Secus si non haberet legitimam personam,
vt possit in iudicio agere, quia consortium non habet plures
inhabilitates supplere, vt dicit Ant de But. hic, col. 9. in ver. qd
etiam operetur litis consortium. alle. c. non potest. de præb. in
6. facit tex. in l. prima. de do. promis. & ideo secundum eum in
cle. religiosus, de procur, dum ibi religiosus pro consorte ad-
mittitur, intelligitur si habuit mandatum a consorte, quod di
cit esse notandum. Et facit ille tex. dum loquitur negatiue, ꝙ re
ligiosus non possit mandatum suscipere, nisi pro consorte, &
sic videtur, ꝙ pro consorte suscipere poterit mandatum. Sed
b tamen contrarium ᵇ in hoc tenet Car. in d. cle. relig. in 11. q. in
fin. dicens, ꝙ religiosus pro cōsorte admittitur etiam sine alio
41 mandato. Et idem Imo. ibi in quarto no. † vbi inquit, ꝙ consor
tium supplet non solum defectum mandati, sed etiam inhabi
litatem personæ, per illum tex. Et ista opi. verior uidetur, quia
cum in casu d. cle. reli. sit factus consors litis, vt ibi, pro constā-
ti præsupponitur. ergo videtur, ꝙ omnia possit, quæ consorti-
bus competunt. Ista. n. est interpretatio passiua, quæ etiam in
materia stricta locum habet, l. j. §. lex Falcidia. ff. ad leg. Fal. & ꝙ
ibi Bar. Nam de inhabilitate personæ ipse Ant. de Bu. hic fare-
tur, & probatur expresse in d. cle. relig. de mandato est tex. in d.
l. 2. C. de cons. eiusd. li. & quia statim, ꝙ datur consortium litis
in eo, qui erat inhabilis, iam habilitatus reperitur, & non est
verum vicēre, ꝙ consortium suppleat inhabilitatem personæ,
ex quo ꝑsona illius eam habilitare vr̄, vt possit esse in iudicio,
ideo in effectu consortium solum vr̄ supplere defectum man
dati. Et per hoc tollitur ratio Anto. de Bur. cui ēt aliter rñdent
Mod. hic. ¶ Nec ob. ꝙ in d. cle. religiosus, dicatur, an possit mā-
datum suscipere, quia illud intelligitur ꝓ eo, ac si dicatur sim-
pliciter, an pro alio agere possit, prout colligr̄ ibi ex eo, quod
excipiendo, de cōsorte dicitur, quia exceptio declarat regulā.
l. nam quod liquide. §. fi. ff. de pe. hæ. Et ista conclusio sane in-
telligitur, quando quis habilitatus fuit simplr̄ ad iudicium, ꝓ-
42 ut loquitur tex. in d. clem. religiosus. † Secus si quis limitate ha
bilitatus sit, ut contingit in excommunicato, cui solum pro de
fensione necessaria permittitur, vt possit esse in iudicio. c. cum
c inter, c de excep. † talis enim excommunicatus nō potest aliū
43 litis consortem defendere, vt not. concludit Ant. de But. in c.
44 post cessionem. in fi. de proba ¶ † Secunda conclusio fuit, ꝙ ꝯ-
d iunctus non potest ea, quæ requirunt speciale mandatum ᵈ, &
de hoc est gl. in l. exigendi, in verbo, non cogitur. de proc. quæ
allegat tex. in l. pri. ī prin. ff. de mi. vbi restitutio in integrū nō
45 potest peti pro coniūcto, † quod alia ratione non uidetur nisi
e quia in restitutione in integrum ᵉspeciale mandatum requiri-
tur, l. illud. § j. ff. eo. ti. de mino. & hoc sequuntur vbique Doct.
46 ¶ † Et ex ista conclusione Abb. hic infert, ꝙ coniunctæ perso-
f næ solui non potest, ᶠ per iura, quæ ipse adducit, ᵍ & not. Bald.
g per illum tex. in l. filius. C. de pac. cum si. vt tradit Alc. in l. j. in
prin. ff. sol. mat. & idem Alex. in cons. 4. videretur. co. 3. lib. 2. &
47 in alio cons. 37. viso dicto instrumento. in prin. in 3. lib. † Limi
tatur tamen ista conclusio, nisi agatur de modico præiudicio
quia tunc coniunctus admittitur, ēt vbi speciale mandatum
requiritur, & illa rōne ꝯiunctus pro coniuncto rescriptum
48 impetrare potest, c. nonnulli. §. j. de rescr. † & ibi Abb. in 3. not.
Idem Abb post Io. And. in c. constitutus. col. pe. de rest. in inte.
c. cordi. de app. in cle. j. in ver. quin ēt, de conces. præb circa fin.
h Modo his ʰ relatis super ista conclusione diligenter cogitādū
est, quia licet ab omnibus approbetur, dubitabilis videtur, con
49 siderando hoc modo, † nam gesta per coniunctum non no-
i cent coniuncto, nisi ratificatio eius sequar̄, ⁱ vt est tex. in l. j. C. q
50 bus res iud. non no. † quia coniunctus non dr̄ procurator, ᵏ li-
k cet agere possit, l. i. § 1. ff. iudi. sol. & ibi Pau. de Cast. & declarat
Sal. in l. exigēdi. in v. op. C. de proc. Cum ergo non inferat ꝓiu-
diciū ꝯiūcto, nisi ipse habeat ratum, ergo vr̄ dicendum, ꝙ cō-
iunctus ēt possit pro coniuncto illa, in quibus spāle mandatū
requiritur. Et ad hoc vr̄ tex in d. c. nonnulli. §. j. vbi statuitur, ꝙ
requiratur spāle mandatum in impetratione rescripti, ˡ & tñ ꝑ
mittir̄ cōiunctis, ꝙ impetrare possint. Nec ob. qd̄ Doc. dñt, ꝙ ī
impetratione rescripti agitur de modico præiudicio, quia sꝑ
agi vr̄ de modico præiudicio, ex quo actus non nocet, nisi ra-
tificatio sequar̄. Præterea non vr̄ verum, ꝙ impetratio rescri-
pti sit modici præiudicij, quod patet, qa spāle mandatum req-
ritur, quod non solet requiri in leuibus & text. ibi considerat
rationem, quia per rescriptum præstatur occasio litigandi, ꝙ
non est parui momenti, ꝙ quis implicet se litibus, & expensis,
bene facit tex. in l. minoribus 25. annis. la 1 ff. de mino. Nō obst.
tex. in d. l. patri, in qua Doc. faciunt fundamentum, quia ibi pr̄
admittatur ad petendum restitutionem in integrum pro filio
51 etiam contra uolūtatem filij, pro suo interesse, † vt ibi dicitur,
cum aliàs coniunctus pro coniuncto contra voluntatem cō-
iuncti nullo modo admittatur, vt est casus in l. Pomponius. §.
fi. ff de procu. Et ista ratione alij coniuncti ibi non possunt pe
tere resti. in integ. quia coniunctus contradicebat: sed quando
non appareret de uoluntate contraria, coniuncti vtiq; potuis
sent restitutionem petere, licet in ea requiratur speciale man-
52 datum per ea, quæ s. dicta sunt. † Ex quib. etiam infertur, ꝙ ēt
l coniunctus solutionem ˡ pro coniuncto recipere possit, quæ
tamen non præiudicabit, nisi coniunctus ratum habuerit, l. q
53 hominem. §. si gener. ff. de sol. ¶ † Tertia cōclusio fuit, ꝙ cano-
nicus pro canonico agere non potest. & ita tenet Spe. & Ioan.
An. in ti. de rescr. præterea. § ratione quoque impetrantis. uer.
sed nunquid canonicis. Host in sum. de rescr. §. quæ possunt.
car. 4. ver. 97. & idem Abb. in c. coram. de offi. deleg. in c. fi. de
54 postu. cum si. vt tradunt Mod. hic. † Et ista conclusio limitatur
simpliciter. Primo, nisi canonicus pro canonico absolutionē
peteret ab excommunicatione, quia tali casu admittir̄, ut no.
voluit Inn. in c. Romana, de senten. excommu. in 6. sequir̄ Ro-
55 ta deci. 36. in ti. de procu. in nouis. † Secundo non procedit in ꝓ
lato, qui agere potest pro capitulo, quia inter prælatum, & ca-
pitulum maior coniunctio uidetur, quàm inter canonicos, ut
no. dicit Ant. de Bu. in c. edoceri. colum. 3. ver. alter vero pro al
tero. de resc. Est verum, quod Mod hic reprobant in cap. non-
nulli. §. j. car. pe. de rescrip. quia Doct. hic indistincte dicunt, ꝙ
m coniunctio spiritualis non sufficit. Sed responderi potest, ᵐ ꝙ
Doc. hic loquuntur in coniūctione spirituali simpliciter, ꝓut
consideratur in canonicis. secus videtur in tali casu, in quo ē
56 maior coniunctio. † Et non est nouum, ꝙ ista maior coniun-
ctio, quæ est inter episcopum, & capitulum, maiorem effectū
producat, ut per gl. in cle. fi. in verbo, ecclesiam, de reb. ecclesi.
non alie. no. Bal. in l. dudum, circa fin. C. de contrah. em puone
Cald. in consi. 11. in ti. de feu. & Hostien. & Docto. in ca. posses-
siones.

ADDITIONES.

a ¶ Al. Loquitur. Idem dicit Dec. in consi. 3. col. 3. in fi. in c. pastoralis. in 3. col. in fi. de app. in c. nam concupiscentiam. in 3. lec. in 3. no. J. eo. In. Crot. in l. si constante. in 16. col. ff. sol. mat. ver. quinta conclusio.

b ¶ Syl. Ald. Contrarium. Facit gl. in l. tutores qui post. ff. de admi. tu. vbi vult, ꝙ minor coniunctus possit agere pro coniuncto, licet alias non admitteret. de quo per Bar. in l. exigendi. C. de procu.

c ¶ Syl. Ald. Inter. Et ibi late in Dec. 3. no. & in c. intelleximus, in 3. no. de iu.

d ¶ Syl. Ald. Mandatum. Vide in proposito Abb. in c. coram. de offi. del. vbi, qd in coniunctis spiritualiter, & ciuiliter, & ibi And. Sicu. col. 12. & quid in beneficialib. & nō recipientibus æstimationem, vel interesse. vide Rotam deci. 420. si committitur. in no.

e Integrum. Proprie non est speciale ob ipsam restitutionem, sed quia contrauenitur facto, cuius rescissio petitur, quæ dependet a uoluntate, quæ non ꝓsumitur mutata contra factum proprium. Quare idem est si petatur rescissio ex l. 2. C. de rei vendica. licet ibi mero iure agatur sine restitutione: tamen contrauenire facto proprio non venit in generali mandato, nisi hactenus, ne temporis præscriptio interrumpatur, & remedium, uel beneficium iuris conseruetur, quod no. quis nullos adhuc tetigit.

f Hie. Gig. Non potest. Quod coniunctæ personæ solui non possit pro coniūcto vide per Soci. in l. non solum, in 2. col. ff. sol. ma. Ista tamen conclusio non ꝓcedit in patre, qui est legitimus administrator bonorum filij, ratione vsusfructus quem habet, quia patri in talibus bonis recte pro filio solui potest. ita uoluit excellentis. præceptor meus D. Vicentius Herculanus de Perusio in d. l. non solum. in 11. col. alleg. l. j. C. de bon. quæ libe. §. ubi autem uoluntas. & l. j. C. de bo mater.

g Syl. Ald. Adducit. Bal. in l. si autem. ff. de neg. gest vult ꝙ quamuis non possit exigere, possit saltem cogere debitorem deponere, & vide Abb. in d. c. corā. in 2. col. de offi. dele. & Car. in l. 3. §. j ff. iud. sol.

h Syl. Al. Modo his. Vide Ioan. Crot. in l. si constante. col. 63. in prin. vbi reprobat omnia ista dicta Dec. hic, & idem facit Rip. nu. 60.

i ¶ Syl. Ald. Sequatur. Adde Are. in consi. 22. factum. col pe. ver. circa secundum.

k Syl Ald. Procurator. Et ideo statutum loquens de procuratore, non habet locum in coniuncto. Bal. in l. j. C. qui. res iudi. non no. & coniunctus non potest agere, ut procurator. Bal. in l. j. C. de procu. & de hoc uide late Ioan. Crot. in d. l. si constante. col. 43. ff sol. matrimonio.

l Solutionem. Nemo dubitat se recipi posse. sed quæstio est, an exigere ab inuito, in quo quicquid dicat Decius, vera est communis sententia, ꝙ nō pōt sine mādato sufficienti ad tutam apocham, cum communi, Fran. Ripa hic nu. 60.

m Sil. Ald. Potest. Ripa hic, nu. 61. respondet ad hoc fundamentum Dec.

57 siones. de reb. eccl. nō alie. † Et q̄a agitur de interesse pprio, cū reputet̄ vnū corpus. c. nouit de his, q̄ fi. à pla & in ca. requisisti.
a de testi. no. in c. edocen. de resc. ¶ Et vlterius [a] ēt suaderi pōt, q̄ canonicus pro canonico admittatur, q̄a q̄ ɔiunctus agere possit pro cōiuncto, non vr̄ esse alia rōne, nisi pp affectionē, ex qua tacita voluntas absentis coniuncti arguit̄, q̄a ɔ uolūtatē ipsius coniuncti non admittit̄. l. Pōponius. §. fin. ff. de procu. Et ista rō
b pariter militare vr̄ in coniunctione [b] spūali; q̄a ita dēt q̄s pr̄em, & fratres spūales, sicut carnales, diligere. c. j. 30. q. 3. in c. pictatiū
58 in gl. † ca. cā. & q. in c. qualis. 2. q. 7. Et q̄ admittunt̄ nō solū cōiuncti nāl̄r, sed ēt affines, q̄ accidentaliter coniuncti sunt; & q̄ plus est, ēt liberti admittunt̄. d. l. sed & hæ. in prin. ff. de procu. ibi, affines, & liberti. ergo idē dicendum vr̄ in canonico, qui est frater
59 spiritualis, vt in glos. hic. † Et pp hoc canonicus in cā alterius canonici recusari pōt. c. cū inter R. de of. del. & videmus, q̄ pp cōiunctionē spūalē m̄rimoniū impedit̄, q̄ est magni ponderis, vt in ti. de cogna. spi. Vn̄ rōnib. p̄dictis dicēdū vr̄ in isto casu, i quo in effectu agitur de modico p̄iudicio, q̄a non infert̄ p̄iudiciū absenti coniuncto, nisi secuta ratihabitione. l. j. C. quib. res iudica. non nocet. & q̄a rōne consortij litis q̄s admittit̄. l. 2. C. de consor. eius. litis. Idē ergo in canonico vr̄, q dr̄ socius alteri' canonici, vt d. c. cum inter R. & ista conclusio probabilis vr̄, licet
60 in ɔ̄triū sit cōis opi. ut s̄. dictū est. ¶ † In gl. in uerbo, ad cā. Ant. d̄ But. quē Ab. refert, r̄ndet ad ɔ̄triū, q̄ duo ad unā p̄bendā recipi pn̄t, qn̄ redditus p duob. sufficiūt, vt in c. uacante. de p̄bē. & ita intelligatur tex. hic. d Abb. dicit hoc esse verum, qn̄ expresse fieret diuisio. Secus vr̄, si tacite, quia cum præbenda in reb. tēporalib. consistat, oportet q̄ actualis diuisio interueniat, ut no. Inn. in c. maiorib. de præb. ubi idem Abb. sequitur, & idem Ab. per illum tex in c. tuæ, in 1. no. & in c. dilecto. & in uerbo, augmentare. j. de præb. Sed responderi pōt, & dicendum vr̄, q̄ actualis diuisio requiratur ī diuisiōe facti, ut partes ad oculū distinguātur. sed per hoc non vr̄ impediri diuisio, quoad effectum iuris quo minus ualeat receptio duorum ad eandem præbendam, q̄ duob. sufficit. Nam ipse Abb. hoc tenet in d. c. tuæ. ubi inquit q̄ una præbenda dari pōt duob. qn̄ est sufficiens, ut illā cōiter habeant. & facit tex. in d. c. uacante, & in d. c. dilecto. in uers. procurator tuus, & gl. ibi, in uerbo, augmentare. in fi. & facit rl̄a, q̄ hr̄ in l. reos. §. cum in talibus, de duo. re. in l. j. C. si plu. una sen. & i l. si plurib. de leg. 2. cum simi. Ista solutio Ant. de But. defendi p̄t ab impugnatione Abb. Alia tn̄ rōne non vr̄ procedere, quia diuinat ad tex. hic, & quia non vr̄ uerum, q̄ fructus p̄bendæ duobus sufficerent, ut colligitur ibi, dum dr̄, donec essent præbendas primi duo integraliter assecuti. ergo patet, q̄ primi duo non sunt consecuti integras præbendas. Vnde Abb. & Doc. sequuntur primam solutionem gl. q̄ ista fuerit allegatio, & q̄ probatū non fuit de duob. ad eandem præbendam receptis, q̄ tn̄ nō caret diuinatione; & quia ex quo talis allegatio nō impugnatur, approbari vr̄. Et ideo finaliter dici pōt, q̄ receptio duorum ad unam præbendam non ualeat, qn̄ prędicti duo tenerent unam præbendam, prout dr̄ in d. c. tuæ. ita q̄ præbenda diuisa remaneret, sed receptio duorum ad unam præbendam, q̄ dēat postmodum integrari, bene ualet, & capitulum illas integrare tenetur, ut per gl. & Doc. in d. c. uacante, & in d. c. tuæ. de præb. & hoc modo tex. hic intelligitur. ¶ In gl. in uerbo, sine p̄iudicio.
c tractatur materia protestationis, [c] quæ in magno pelago uersatur, sed pro solito more duntaxat insistam in his, quæ do. Abb. hic scribit, qui breuiter post Ant. de But. hic tria membra facit. ¶ Primum est, qn̄ protestatio uenit ad tollendum illud, q̄ uenit consecutiue ad factum ¶ Secundum quādo protestatio est de directo contraria facto. ¶ Tertium est, quando protestatio
61 tendit ad declarādū factum multipliciter intelligibile. ¶ † Circa primum ex dictis Abb. plures conclusiones colligūtur. ¶ Prima est, q̄ protestatio facta super dependentib. à potestate protestantis, ualet, & actus uitiatur. per tex. in l. per seruum. §. 1. ff. d̄ usu, & ha. & idem prius tradit Anto. de But. hic, in 4. cat. uersic. tertius casus principalis. ubi inducit d. l. per seruum. quam etiā ita intelligit Alexand. in l. non solum. §. morte. colum. 8. uersic.
d sed forsan. de oper. no. nuncia. Sed [d] in intellectu illius l. aduertendum est, quia licet legatum ususfructus penderet a uoluntate testatoris, tamen protestatio, de qua ibi, uidetur facta super dependentibus, à dispositione iuris, dum relinquitur ususfructus sine usu. hoc enim est contra iuris dispositionem, de quo infra, in ult. conclusione huius membri. Ista tamen conclusio uera est in se, & communiter approbatur, & not. Barto. per illū tex. in l. qui aliena, §. Celius. de acqui. hære. & in d. §. morte, colum. 5. dum loquitur de effectu protestationis declaratoriæ. & in l. pacta nouissima. colum. fin. in princip. distinctionis. C. de
62 pac. † & idem tenet Bald. in l. ut debitum, per glo. ibi C. de hære. ac. dicens, quod in dependentib. ab animo, magis ualet protestatio, quām factum. & ad hoc facit text. in l. si mihi, & tibi. §. in. in l. si ita scriptum, in princip. de leg. primo. ubi protestatio uitiat legatum, q̄ sequitur. no. in l. si quis in prin. testamēti. de lega. 3. ad idem text. in l. at si quis. §. pleriq; ff. de reli. ¶ Et ex ista conclusione infertur ad id, quod no. Doc. post Io. And. in c. si delegatis in 1. col. uer. quæro quid si committat, de of. dele.
63 in 6. † Et hoc sane intelligitur, quādo protestatio præcedit, uel
e fit in ipso actu. secus si sequatur, quia non ualet. [e] gl. not. in l. in concubinatu. ff. de concu. & no. Bal. in l. si ita scriptum. de le. j. cum si. tradunt Mod. hic, & prius Alex. in d. l. si ita scriptum. &
64 idē Ro. in consi. 248. primo dici potest. in fi. ¶ † Secunda ɔclo est, q̄ in his, q̄ pendent à consensu duorum, protestatio non ua
f let absq; consensu alterius partis. [f] Et istam ɔclonem firmauit Bar. in l. pro hærede. §. Papinianus, per illum tex. ī uer. ult. no. d̄ act. hæ & idem Bar in d. l. non solū. §. morte. col. 5. ubi rōnē adducit.
65 † q̄a sicut propositū in mēte retentū nihil operat̄. l. si repetendi. C. de cond. ob cau. ita ista protestatio, quā ignorat ille, cū quo postea ɔ̄hit̄, nihil dēt operari in præiudicium eius. facit in l. ij. §. item si prædixerit, ff. nau. cau. stab. & gl. in ca. tua nos. in gl. 1. in uer. sed pone. de spon. & q̄ no. glo. 1. in ca. olim cām. de
66 censi. ¶ † Et in ista conclu. Abb. incidenter dicit, q̄ ep̄s dispēsare non pōt, q̄ constitutus in sacris m̄rimoniū ɔ̄hat, immo nec
g Papa, nisi ex magna causa, [g] ut not. in c. cum olim. ubi Ab. post alios in col. fi. de cle. côiu. & Bal. in l. rescripta. C. de p̄ci imp. of.
67 & dixi in c. quæ in ecclesiarum. s̄. eo. ¶ † Tertia ɔclo Abb. est, q̄ protestatio nō ualet ɔ̄ illud, q̄ ɔsecutiue pēdet ex dispositione
h iuris, [h] ut hic, ubi isti recepti fuerūt simplr̄ cū protestatione ut,
i q̄ de canonica nihil p̄ciperēt. quo casu est ɔ̄ dispositionē iuris, [i] ut in c. relatū. j. de p̄b. & Ex his tollunt̄ rōnes Abb. q conat̄ r̄ndere ad istū tex. licēt uideat̄ approbare ɔclonē, p qua ēt facit tex. in c. Diaconi. 28. di. & idē a fortiori dicendum est, si p̄testatio principaliter sit ɔ̄ dispōnem iuris, ut per gl. & Doc. in l. alimenta. C. de neg. gest. facit tex. in l. nemo pōt, de leg. 1. in l. q̄ de bonis. §. 1. ff. ad l. Fal. & l. fi. ff. de iuris, & legi. in l. eum precario. ff. de p̄ec. cum si. Et ex ista conclusione comprobatur, q̄ no. glo. in auth.
68 Ingressi. C. de sacros. eccl. de illo † qui facit professionē reseruata
k sibi p̄prietate. nā talis reseruatio non ualet, [k] de quo ibi hr̄.
69 † Et simpliciter in patrono qui fundauit ecclesiam, non ualet
l protestatio, ut illa eximatur à potestate ordinarij, [l] ut no. Inno. in c. Lateranensi, circa fi. de præb. Bar. in l. quoties. §. fin. de admi. tut. Abb. in c. cum dile. in 4. no. de consue. cum si. ut tradūt Mod. in c. cum uenerabilis. de excep. Et ista conclusio procedit qn̄ protestatio non potest derogare dispositioni iuris, prout iura s̄. alleg. loquuntur. secus si dispositio iuris posset tolli, quia ualeret protestatio, ut no. do. Abb. declarat in c. Cumana. col. 4. in uer. contra p̄dicta de elec. per illum text. bene facit tex. in authen. excipitur. C. de bon. quæ lib. & q̄ no. in c. uerum. j. de condi. appo. ¶ Modo in ista tertia conclusione aduertendum est, quia licet protestatio uitietur, & actus ualeat protestatio, & q̄ actus uitietur, probatur in d. l. per seruum. ff. de usu, & ha. uñ distinguēdū est, ut tradit Bar. in l. ubi ita donatur. ff. de dona. cau. mor. & in d. l. per seruum. & in locis præalle. ¶ Secūdum membrum principale fuit, qn̄ protestatio est directo facto ɔ̄ria, in
70 quo Abb. primo cōcludit, † q̄ in dependentib. à sola uolunta-
71 te protestantis p̄ualet protestatio, † ut Abb. hic exemplū ponit in eo,

ADDITIONES.

a Et vlterius. Sed quicquid dicat Deci. uera est opi. Fely. & communis, Fran. Ripa hic. nu. 61 & 63.

b Syl. Ald. Coniunctione. Hæc uidetur uera quo ad reuerentiam præstandam, vt dicit hic Fel & tradit Ias. in l. adoptiui. §. ait prætor. ff. de in ius voc. Sed aliter, & bene respondet hic Rip. nu. 61.

c Syl. Ald. Protestationis. Latè Fel hic, Franc. Ripa nu. 68. usque ad nu 166. Ant. Rub. in repeti. §. morte. in l. non solum. ff. de ope. no. nunc. Alci. in l. detestatio. de verb. sig.

d Syl. Al. Sed Rip. hic respondet ad dicta Decij hic, nu. 71.

e Syl. Ald. Non ualet. Pro d. gl. est tex. in l. sed si de fructu. vbi Bal. & Alb. ff. de vsu, & hab. & idem voluit Prepo in c. solicitudinem. col. 32. de appel. ēst n. natura protestationis futura respicere. l. fi. ubi Doc. C de neg. gest.

f Syl. Al Partis. Hanc conclusionem latius attigit hic Rip. faciens tres articulos, & vide Dec. col. seq. ver. 2. Abb.

g Hie. Gigas. Causa. Vide quæ dixi supra hoc eodem ti. in c. quæ in ecclesiarum. in apost. in ver. præsenti.
Syl. Al. Adde Dec. in consi. 215. col. 2. & in d. c. quæ in ecclesiarum nu. 47.

h Hie. Gig. Iuris. Quod protestatio fcā cōtra ea, q̄ sunt ex dispositione iuris, non ualeat, uide ēt. per Ias. in §. fuerat. in 26. col. insti. de actio. vbi singulariter uoluit, q̄ si maritus cuius bona sunt tacitè ex dispositione iuris obligata p dote accipiens dotem protestatur, q̄ noluit sua bona esse obligata pro dote protestatio non ualet. idem secundum ipsum erit in socero, si protestante cuius bona sunt tacite obligata pro dote nurus.

i Syl. Al. Iuris. Hanc inductioné dicit non esse ad propositum Rip hic nu 77.

k Syl. Al. Valet. Vide Abb. & alios in c. fi. de cōdi. appo. vbi Card. & Abb. tenent ɔ̄trium quāuis Ant. de But. hic col. 18. dicat quod totus mundus ita tenet. Adde q̄ ingresso ex quo aperte retinetur proprietas, non valet professio. Alcia. in l. j. §. sed si mihi, de verb obl. Ant Rub. in d. §. morte. nu. 193.

l Syl. Ald. Ordinarij. Abb. tamen in c. dilectus. in 5. not. post gl. in ver constitutum. de consue. limitat nisi episcopus consensisset ante dotationem, quia ut q̄tendis potest prejudicare successori, vide tamē de hoc Dec. in c. cum venerabilis. in 2. not. de except. & consilio . . . col. 3. & seq.

in eo,qui proteſtatur,ꝙ non intendit aliquid dicere ꝯ fidē.nam a ꝓteſtatio iuuat.quia hoc in animo conſiſtit.ᵃ & de fide hoc tradit Banh.Veron.in cautela 156 bonum,& vtile conſilium eſt, & Alb.quem ibi refert in tertia parte ſtatutorum.q.31.ita quę nt ipſe Gandinus circa ſi.ubi Albe.de ſeipſo loquitur,qui fuit ita proteſtatus.& de tali proteſtatione etiam no.Alb in rub.C. de hære.circa ſi.Inn.in c.firmiter.in fin.de ſum.Trin.& fid.ca. 72 † & de ſimili proteſtatione, ne quis incidat in irregularitatē, no.Io.de Ana.in c.poſtulaſtis.col.2.de homi.Et pro iſta ꝯcłone facit tex.in l.ſi quis in prin.teſtamenti.de leg.3.in l.ſi mihi.& ti bi.§ in legatis.in l ſi ita ſcriptū.in prin.de leg.3.cum ſi. vt fuit ſ. in prima concluſione primi membri principalis.¶ Sed aduer-b tendum ᵇ eſt,quia in dictis iuribus,& in eo,ꝙ dictū eſt de fide, non vř factum ꝓciſe eſſe ꝯtrium proteſtationi,declarando ut ꝑ Bar.in l.1.col.pe.C.de lit cont.& per Ange.in l.qui aliena.§.ſi. ff.de acq.hær.& no.per Abb.in c.1.col.9.ver. & ad id, ꝙ dř.d li. ꝯt.& ſequitur Ale.in conſi.130.in cā.col.fi.lib.4. Nā i dictis iuribus ſolum receditur à ſolita facti interpretatione propter volūtatem derogatoriam ꝓcedētē.q ꝓualet Secus vř, qū directo, & præciſe factum proteſtationi ꝯtrēt & repugnat,quia proteſtatio vitiari vř,ēt in dependentib.à voluntate proteſtantis.c.ſolicitudinē.in fi.de app.& no.Ang.in l. iuris gentium.§. ꝙ fere, 73 in prin.ff.de pact.dum inquit, † ꝙ ſi adeo hæreditatem animo non adeundi,valet aditio.Et ſi profiteor religionē animo non 74 profitēdi,valet profeſſio.& proteſtatio uitiatur. † & idem Ang. in d.l.qui in aliena.§.fi. & Io.de Imo.in d.l. nō ſolum.§.morte. col.3.de quo J.dicam.¶ Secundo Ab.concludit,ꝙ ſi actus contrarius ſit proteſtationi in dependentib.à conſenſu duorū, altero ꝯdicente,vel ignorante,proteſtatio nihil operatur in ꝓiudicium eius,qui non conſenſit. & ſ.dictū fuit in ſecūda cōcłone primi ꝓcedentis membri,& no.Pet.de Anch.in conſi.32. p ſtatutum.circa ſi.Et huic concluſioni non ob. ꝙ uoluit gl.not.in c.licet mulieres.de iureiurā.in 6.quia rñdetur,ut no.Bal.ī l.duobus.§.fi.ff.de iureiur.& aliter,vt late tradit Alc.in conſi. 16.pon 75 deratis.in 1.lib.†Et ex iſta concluſione ſm Ab.hic infertur,ꝙ ille,qui alicui fideiubendo ſe obligauit,tenetur,non obſtāte proteſtatione prius fcā,ꝙ nolebat obligari,& hoc clarum eſt i terminis in quib.hic loquitur, qū creditor ignorabat ꝓteſtatio-c nē.Secus ſi proteſtatio facta fuiſſet ipſi creditori,ᶜ qa tunc non obligaretur.& præualeret proteſtatio,ut not.Bar.in d.l.non ſolum.in §.morte.col.7.cum concor.ut ibi tradit Ale. co.14.ver, item in quantum.& idem late Ale.in l.pacta nouiſſima.col.3, C.de pac.& in notabili, & quotidiano exēplo ponit Ange.in l. 76 mora,col.2.in ult.no.ff.de vſur.† Et iſta concluſio ſm Abb.hic limitatur,niſi iuſta cā ſubeſſet,quia tunc ēt abſq; conſenſu alterius partis valeret proteſtatio,vt probatur in c.j.J.ꝙ me.cau.de eo,qui præſentia partis non audet proteſtari,& ibi ēt Ab.ī gl 1. & no.Bal.in l.ſi repetendi circa.fi.de condi.ob cau.facit,quod no.Bar.in l.de pupillo,§.ſi quis ipſi ꝑiori.in fi.de ope.no. nun. Et iſta limitatio ſane intelligitur quantum ad illum,cuiꝰ reſpe 77 ctu quis non audet proteſtari,ut in d.c.1.† Secus quo ad tertiū, d cui illa clandeſtina proteſtatio non præiudicaret, ᵈ ut no.Bart. in l.qui in aliena.§.Celſus de acq.hær.& Alc.ibi,no.Bal.in l.clari.circa fi.C.de fideicom.& idem Alex.in d.conſi.16.ponderatis,col.fi.lib.3.¶ Vlt.in caſu d.c.j.ꝙ met cauſa.conſiderandum eſt,ꝙ proteſtatio ibi parum vř operari,quia probato metu, ut ꝓſupponitur ēt abſq; proteſtatione actus deberet retractari.ſm gl.in d c.1.& not.Ale.in d.l.qui in aliena.§.fi.col.3.de acq.hære. 78 Proteſtatio enim † hoc ſolum operatur, ꝙ per eam metus facilius probatur,vt no.dicit Ang.in l.metum.la grande. in princ. 79 ff.ꝙ me.cauſa.& latius dixi in c.fi.de appel.¶ † Tertio Ab.concludit, ꝙ in actu pendente à conſenſu duorum,altero ēt ꝓſentiente,ualet proteſtatio.allegat no.in c.Cuma.de elec.ubi gl.in verbo ꝓteſtatione.& ibi ēt Abb.hoc idem dicit.& no.Bar.in d. l.non ſolum.§.morte.colū.6.in uer. circa ſecundum. & Pet.de Anch.in conſi.32.ſ.allegato.Et ratio uidetur manifeſta, qa ex quo uterq; conſenſit,actus agentium ab intentione eorum regulatur.l.non omnis. in prin ff.ſi cert.pet.l.obligationum ſub-80 ſtantia.ff.de actio.& obli.† Et iſto caſu ille,in cuius præiudiciū e fit proteſtatio,tacens pro conſentiente hř,ſecundum ᵉ gl.in c.j. in ver.ſi conteſtatus.27.diſt.& in l.1.§.1.cum gl.in uer.denūciauerit ff.de lib.agno.& in l.prætor.§.hoc autem interdictum, in ver.adiicitur.de ope.no nun.Et hoc de plano procedit in caſibus in quibus ſola ſcientia præiudicat,ut no.Bart.in d.l.non ſolum.§.morte.in fi.& in l.1.C. de lit.conteſt.aliàs uero communis opin.videtur,quòd conſenſus expreſſus requiratur, prout tenet gl.contraria in cap.Cumana.de elec.quam Innocen.Hoſtien.Ioan And.& Abb poſt alios ſequuntur. & not.Archid.in d.cap.primo, 27. diſt.colum.1.Card. in clem.1.in ult.quæſtio. vt lit.pen.cum ſimi.ut tradunt Mod.hic.Sed tamē Io. de Imo. hic in colum.22.in uer.quarto caſu dicit,quod uerior opin.ui-81 detur,quod ſola præſentia cum taciturnitate ſufficit:† quia ea quo ille,qui tacet,potuiſſet contradicendo proteſtationem impedire,tacens habetur pro conſentiente, ut no.in l.ſępe. de re iud.Iſta ratio non ſatisfacit,quia non uidetur verum, quod ille qui contradicendo poteſt actum impedire,tacendo dicatur, conſentire,ut probat,& concludit Abb.in c.nonne.de ꝓſump. Prædictam tamen opin. ꝙ taciturnitas ſufficit , etiam plerique tenent,quos Alcaan.in d.l.non ſolum.§.morte.col.12.& Rom. f in conſi.311.in caſu propoſitæ.Et ideo ᶠ concordando opi.pro reſolutione conſiderandum eſt,quòd aut actus de quo agitur, principaliter reſpicit prçiudicium proteſtantis,qui ex tali actu de nouo obligari debet,& tali caſu tacens,cui obligatio acquiritur,pro conſentiente habetur, quia quo ad eum tractatur de præiudicio iuris quærendi,& facit quod no.Bart. in l.quæ dotis,col.fi.ff ſol.mat & facit tex.in l.qui autem.in prin.ff. de his, quæ in frau.cred.Et quia ille , qui proteſtatur, non debet aliter obligari , quàm ipſe uoluerit , aut actus principaliter tendit in præiudicium eius,cui fit proteſtatio,& ſic tractatur de præiudicio iuris ſibi quæſiti, & tunc non uidetur, ꝙ taciturnitas ſuffi-82 cit.† ſed expreſſus conſenſus requiritur ſecundum regulam, q̄ eſt,ꝙ tacens, in præiudicium ſuum non uidetur conſentire.l. filiusfa.§ inuitus.ff de procur.l.qui vas.§.uetare.ff.de fur.& no. in l.quæ dotis.ſol.mat.& in regula, is qui tacet. de reg. iur.in 6. 83 † Et iſta concluſio procedit in eo,qui tacet ſimpliciter.ſecus ſi cum taciturnitate,actus receptionis literarum cōcurrit, quia g tunc conſentire videtur,ᵍ vt eſt text.not.in l.ſi filiusfa.la.2.ff.ad Macedon.& no Bar.in l.quo.n.ff.rem ra.ha.& in l. Titius.ff.de conſti.pecu.Bal.in rub.C.de fi.inſt.in car.fi.uerſi. quæro quid de literis,cum concor.vt per Mod.hic,& Alc.in d.l.non ſolum. §.morte.col.11.adde tamen hic,ꝙ Pau.de Ca.in d.l.quo.n. quā legit ſimiliter cum l.interdum.eo. ti.tenet contrarium, dicens ꝙ text. in d.l. ſi filiusfa.haber locum in patre, prout loquitur, 84 † quia pater pro mutuo ſacto filio tenetur,ſi ipſo ſciente,& tacente mutuum filio factum fuerit.l.ſed Iulianus.§.fi. cum l.ſequen.ff ad Mace.& ideo ſecundum eum tex.in d.l.ſi filiusfam. non haberet locum in extraneo,quia recipiens literas licèt taceat non videtur ſibi prçiudicare.Alcaand.in d §.morte.colū. xj.dicit quòd in d.l.ſed Iulianus.§.fi.nō probatur dictum Pau. de Caſt.quia text.ibi videtur requirere voluntatem patris. non autem dicit,quòd ſola ſcientia patris ſufficiat.vnde ipſe ſequitur intellectum Barto. qui communiter approbatur . Ex quo, ſecundum eum infertur,ſi ille,cui tacenti facta ſit proteſtatio, recipiat ſcripturam proteſtationis, videtur conſentire , & ſibi h præiudicare.In puncto iuris tamen verior ʰ videtur opin. Pa. de Caſ. & pro reſolutione conſidero duos caſus. Primus eſt, quando fuit facta proteſtatio præſenti , & tacenti , & illi poſtmodum traduntur literæ proteſtationis, prout loquitur Alex. nam his duobus concurrentibus conſenſus arguitur, ut probatur in cle.1.de procura.ubi procurator qui habuit notitiā mandati.& tacuit recipiendo ſcienter literas,vel inſtrumentū mandati,conſentire videtur,vt dicitur ibi in fi.cum per hæc ad omnia tuū videaris præſtitiſſe conſenſum.Secundus caſus eſt,quādo quis recipit literas alicuius actus , de quo prius non habuit notitiam , & tali caſu ex taciturnitate non arguitur conſenſus, vt à contrario ſenſu colligitur in d.clem.prima,dum ibi ponderatur ſcientia. Nam ſcientia, quæ à principio habetur ex literis,non debet plus operari,quàm illa, quæ percipitur ex uerbis eius , qui expreſſe proteſtatur . Et in hoc , vt dixi , verior videtur opinio Pau. de Caſt. In d.l. quo enim , & per alias etiam rationes, quas ibi contra Bartolum inducit . & quidquid Alexander dicat,uera uidetur reſponſio ſua ad dictā l. ſi filiusfamilias.

ADDITIONES.

a Syl.Al. Conſiſtit.Vide hic Card.Ale.in c.j.col.2.ver. quartus principalis.27. d it.& Iaſ.in rub.C.de ſum.Tri.

b Syl.Al.Aduertendum.Opi. Decij hic comprobat per plura Ferretus.nu.13.

c Ipſi creditori.Idem Iaſ.in dicto §.morte.Franc Ripa hic nu.121. Alcia.in d.l, deteſtatio,& eſt cōmunis opi.Sed uerius puto non ſufficere,niſi creditor aperte conſenſerit proteſtationi,vt vult Præpo.Mediolanen.in c.ſolicitudinem.de app.& Ant.Rub.in d.§.morte.nu.311.& 347.

d Syl.Ald.Præiudicaret.Et hinc inferebat Ale.in conſ.16.ponderatis, col.pen. lib.3.ꝙ proteſtatio clandeſtina facta à patrono de non præſentando alium,& ſi præſentaret,faceret per metum, talis proteſtatio non præiudicaret, qui poſtea fuit præſentatus,& idem ſequ.Deci.in conſ.219.viſo puncto.col.2.ubi limitat,niſi ille tertius fuiſſet ipſe cauſa metus inferendi,& vide Hippo.in l.j. § præterea.col.26 in fi.ff. de quæſt.

e Syl.Ald.Secundum.Vide Card Ale.ibi.col.3. ver.ſi uero factam. aliter tamen declarat hanc materiam Ferretus hic.

f Syl.Ald.Et ideo.De hoc uide late per Dec.in l.traditionib in gl.fi.uer.ex quo inferebam C.de pact.& in conſi.31.col.3.ubi omnino vide.

g Syl. Al.Vi.Hanc cōcluſionem optime declarat genitor meus in conſi.57.lib. 8.in ſimili,vide Pau.de Ca.conſi.230.pro pleniori. in fi.& late Pariſi.in cōſi. 112.nu.45.lib.1 Pau.de Caſt.in d.l.ſi filiusfami.Matheſi. in no.23. vbi plene de hoc,& Veronen.caut.8.Corſet.verſi.taciturnitas.Marſi.in ſingu.383. Corſet.in ver.epiſtola.

h Verior.Adde Alex.in conſi.78.num.1.lib.primo Ant.de Rube.in d.§. morte. nume.327.

filiusfamilias.quod ibi speciale sit in patre, cuius sola scientia, & patientia operatur, vt non habeat locum Macedonianum, vt probatur in l.si tñ patre sciente.ff.ad Maced.vnde quod dicitur in d.l sed Iulia.§.fin de voluntate patris, intelligitur etiã de tacita, quæ ea sola scientia habetur, in odium senatusconsulti Macedoniani. 85 ¶ † Quarta, & vltima conclusio Abb.est, ꝙ protestatio ꝯ dispositionem iuris valet, consentiente illo, in cuius fauorem ius disponit. & ista in effectu est ampliatio tertiæ conclusionis s̄.proxi.præcedentis, quæ sane intelligitur in casibus, in quibus renunciatio fieri potest, iuxta no.in l. pe. 86 C.de pç. & in c.si diligenti.de foro compe. aliàs secus. † ideo si protestatio contineret turpitudinem, consensus partis nihil operaretur, vt Abb.hic dicit.& idem Abb in c.tua nos.in glo. de sponsal. & in c.per tuas. in glo.in verbo, præsumendum.de conditio.apposit.cum simi. ¶ Et in hoc secũdo membro principali in quo, vt s̄.dictum est, Abb. loquitur de protestatione facto cõtraria.non aperit Abb.quid iuris sit qñ actus est præcise protestationi contrarius quo casu Bart.in d.l.non solum.§. morte.colum.7.versicu. sed si in ipso actu obligandi, videtur 87 velle ꝙ valeat protestatio, † dum inquit, ꝙ si obligo me non animo obligandi, non contrahitur obligatio, per l.obligationum substantia.§.fin.ff de actio.& oblig.sed Io de Imo.in d.§. morte. colum.8. tenet contrarium, ꝙ imo tali casu obligatio contrahatur,& protestatio vitietur. quia est contra substantiã actus, quo casu non valet.l cum precario. ff.de precar.& idem tenet Angelus in l. iuris gentium. §. quod fere. in princ. ff.de 88 pactis. † dum dicit, quòd si contestor litem animo contestandi, erit facta contestatio non obstante protestatione.& si adeo animo non adeundi, aditio inducitur. & si profiteor religionem animo non profitendi, erit professio consummata. & eodem modo, si promitto per stipulationem non animo stipulandi, erit contracta stipulatio.alle.l.si debitor. ff. quib.mo. pign.vel hypo.contra.& l.qui in aliena. §.fina. ff.de acquiren. hære.& sequitur Paulus de Cast. in d.§. quod fere.in princi.referendo Innocen.hic. & idem Alexand. in d.§. morte.colum. 89 8.& idem Angelus in l.qui in aliena.§.fina.dicit, † ꝙ si vendo non animo vendendi, nihil operaretur protestatio. Et in simili casu not.Fulg.in consil.107.inpereo, colum.1.etiam in consil.146.visis.Petr. de Ancha. In dicto consil.32. per statutum. ergo pari ratione dicendum, quòd si obligo me non animo obligandi, quòd non obstante protestatione oriatur obligatio, contra Barto. In dicto §. morte. Nam in prædictis casibus verba referuntur ad ius, dum dicitur, contestor litem, adeo hæreditatem, promitto per stipulationem. Et eodem modo loquitur Bartolus referendo se ad ius, dum inquit, obligo me. & ideo vitiatur protestatio, cum actus sit præcise contrarius protestationi. Secus si verba referantur ad factum, quia tunc valeret protestatio. vnde si assumerem habitum professorum, non animo profitendi, non esset facta professio, vt dicit Angelus in dicto §. quod fere. & hoc modo respondetur d. l. obligationum substantia. §. fina. quia verba ibi respiciunt factum. merito valet protestatio. Sed tamen pro defensione Bartoli considerandum est, quòd imò si dicam, obligo me non animo obligandi, non videtur, quòd nascatur obligatio, quia remouetur consensus, in quo consistit fundamentum obligationis.d l.obligationum substantia §.fina.facit tex. in l.non solum ff. de actio. & obliga. Nam ista ratio militat ẽt quod verba ad ius referrenƭ, quia remoto animo, & consensu, non oritur obligatio. & probatur hoc in d.l.qui in aliena.§. fina.vbi verba ad ius referuntur, dum ibi diciƭ, adierit hæreditatem, & tamen valet protestatio contraria. Non obst.ratio l. cum precario. quam contra Bart.Imol. adducit in d.§.morte. quia ibi non erat defectus consensus, ideo actus valet,& protestatio vitiatur. secus videtur in isto casu, vbi consensus deficit.d.l.obligationum substantia.§.fi. Non ob. si dicatur quòd quando verba ad ius referuntur, resultat præcise contrarietas, dum dƭ, adeo non animo adeundi, vel obligo me non animo obligandi & sic præsupponitur aditio,& obligatio, quæ absq; consensu omnino contrahi non possunt. quia rñderi potesƭ, ꝙ etiam in casibus supradictis, verba non referuntur ad ius.i. ad quod resultat effectus iuris. sed potius in effectu verba referuntur ad factũ, ex quo aliàs effectus iuris causatur. Nam dũ dƭ, adeo, intelligitur, id est, facio actum, qui de sui natura solet aditionem inducere.obligo me, id est, promitto, & sic facio actum, ex quo regulariter obligando contrahitur.hic tñ non contrahitur ex defectu consensus pp protestationem. Et hoc modo opi.Bart.saluari põt. Finaliter tñ breuis, & vera resolu- 90 tio videtur, vt dicamus. ꝙ tunc demum actus contrarius † protestationis vitiatur, si ad illum eundem actum protestatio ꝯria non referatur, aliàs secus, vt not. concludit & declarat Bart.in l.j.colum.pen.C.de lit.contesta.Abb.in d.c.j.de lit.contc.col.9. & sequitur Alexan.in d.consil.130.lib.4. Et idẽ in effectu tenet Ang in d.l.iuris gentium.§.quod fere.ff.de pact.in princ.tacit, quod not.idem Ange.in l.metum.la grande.in princ.ff.quod met.cau. dum inquit, ꝙ debet fieri differentia an actus sit ex- 91 presse ꝯrius protestationi, vel præsumptiue. ¶ † In tertio membro principali Abb.concludit ꝙ actus, qui multipliciter intelligi põt, ſm protestationẽ declaratur, prout voluit Innocen. hic.& idem tradit Bar.in d.l.non solũ §.morte col 6.vbi alle.l. Nesennius.de nego.gest.& idem sequitur Ange.in l.iurisgentium.in § quod fere.in prin ff.de pact & idem Ange.progi ibi in l.j.ff.de iudi.Et procedit ista cõclusio, licet actus cõiter haberet vnum intellectum.tñ si põt intelligi ſm protestationẽ, restringitur ſm intellectum protestationis.ita infertur ex his, quę Do- 92 ctores dicunt in locis præalleg. † Et not.est dictum Inn.ꝙ Abb. hic refert, in c.Cumana de elec.de eo qui protestaƭ iudici nolle consentire in eum tanq̃ iudicem cõpetentẽ, quia debet adderre, nisi quatenus de iure tenetur, alias vt cõtumax poterit pu- a nin.& ita cõiter obseruatur, vt [a] Ang.dicit in l.non vƭ.ff.de iudi & in § illud quoq;.in authen.de caihib.re.cum si.vt tradunt Moder.hic.& Alex.in l.si ita scriptum.de leg.j. adde tñ Pau.de Cast in d l non vƭ, qui dicit, ꝙ talia verba ex abundanti ponũtur: quia licet protestatio facta sit simpliciter, eo modo intelligitur. imò ꝙ plus est, dico ꝙ intentio protestantis satis declaratur, quia non negat velle rñdere, si tenetur, sed non vult ex aliquo facto suo ad hoc obligari, vt dicit in d.c.j.de iudi.in vlti. 93 char. ¶ † Postremo Abb.dicit, ꝙ qñ quis protestaƭ ꝙ nõ rñdet animo litem conte.talis ꝓtestatio repeti debet, quia non por- b rigeretur ad actum, qui cum interuallo sequeretur. [b] l.cum in plures. § locator horrei. ſm vnum intellectum. ff.loca. & fuit intellectus Iac.But.vt Bar.refert in l.pacta nouissima.C.de pact. sed reprobatur, vt per Bal.in d.l. pacta nouissima. & merito, qa diminat.& ad d.§ locator horrei.alius fuit intellectus antiquorum, ꝙ propositum ibi fuisset in mente retentum, sed Bar.reprehendit illum in d.§.morte.quia dicitur in d.§.locator horrei, ꝙ perinde habetur, ac si remissum fuisset: nam in proposito retento in mente non esset opus remissione. Vnde ſm Bart. intelligitur, ꝙ protestatio ibi fuit facta absente parte.ideo nõ præiudicauit postea inferenti merces. & Doct. cõmuniter istũ intellectum sequuntur. Sed considerandum est, ꝙ laborat eodem morbo, quo intellectus antiquorũ, qui ꝑ Bar. impugnaƭ. Nã si absente parte facta fuit protestatio, ergo nõ valuit in præiudicium absentis. Si non valuit, ergo non cadit remissio, qa priuatio præsupponit habitũ.c.ad dissoluendum.de desponsa. impu. l.manumissiones.ff.de iusti.& iur. Nisi dicamus ꝙ largo modo & improprie remissio dicatur. & hoc modo etiam intellectus antiquorum saluari potest. pro quo facit verbum illud, propositum, quod hƭ ibi, quod proprie ad propositum retentum in mente bene adaptatur. l.si repetendi. C. de condi. ob cau.c.maioris.circa fin.de baptis. Nisi dicatur ꝙ intellectus antiquorum fuisset de indubitabili, vt aliàs latius dixi in d.l. pacta nouissima.in fin. Non omitto tñ ꝙ Moder. in §.morte. aliũ ponunt intellectum ad d.§.locator horrei. videlicet ꝙ protestatio ibi fuerit generalis, sed receptio ꝯria fuit spãlis. & spẽs derogat generi, ſm rƭam, generi per speciem.de regu.iur. in 6. Sed non placet, quia ex quo fuit protestatio gñalis. ergo 94 omnes speciales casus cõplectitur, † quia regulariter tñ operatur genus, sicut species.l.si duo. ff.de admi.tu. Et si in illo casu spãli esset derogatum protestationi generali, idem esset dicẽdum in alijs particularibus casibus, qui fierent ꝯ ꝓtestationem. & sic in effectu illa ꝓtestatio gñalis nihil operatur.& rƭa 95 illa, † ꝙ spẽs deroget generi, hẽt locũ, qñ ab eodẽ fonte ꝓcedũt. secus si a diuersis, vt not.Bart.in l.j.§. hoc autem edictum.col. pen.de ope no nunc. Et quicquid sit circa intellectum dicti §. locator horrei.de quo non agitur hic, cõclusio tñ Abb. cõiter approbatur.& ita in terminis tenet Arch. 27.dist.c.j.Hosti.eo. tit.in §.qm consti. in peo. colum.& Anto.de Butr.in c.j.colũ. 96 antepenul.de litis cõtest.cum si.vt tradunt Mod.hic. † Sed tñ in cõtrarium facit, quia voluntas mutari non præsumitur.c.maiores.de bap.in fi.vbi Abb.c.licet.de ꝓcur.in 6.vbi Ioã.And & 97 Doc.& † Ideo ille, qui mandauit delictũ committi, obligaƭ, ẽt si ex interuallo illud sequaƭ, vt not.Inn.in c.ad audientiam.de homi.vbi Abb.in fi.& not.Bal.in l.j.col.2.C.de ser.fugi.in l.nõ eo minus.in fi.C.de acc.ergo videtur, ꝙ illa protestatio habeat locum etiam in his, quæ ex interuallo sequuntur. Moder.hic respondent, ꝙ in casu, in quo loquitur Innoc. nullus actus superuenit, ex quo videatur mandatum reuocari. sed hic faciens actum non repetita protestatione, vƭ ab illa recessisse.

Sed

ADDITIONES.

a Syl.Ald. ¶Vt. Vide Deci.in d.c.1.in prima lectu.in antepenul.colum.versicu. vnde ad tollendam.

b Syl.Ald ¶Sequeretur. Adde Aret.in l.si ita stipulatus.in prin de ver obl.in l. Titia.§ 1.eo.tit.in l.qui in aliena.§.fina. ff.de acquire.hære.Cardi.Alex.in c. sollicitudinem.in 9.q.de appe.qui tenent contrarium.

Sed ista rñsio nõ satisfacit, quia sicut per illã ꝓtestationẽ tollitur actus ꝯrius, qui statim sequit̃: ita vr̃ tolli, si fiat ex inter-
98 nallo, put in casu, in quo loquit̃ Inn. Et ꝓ ista opi. facit,† qa vt plerique tenẽt, in depẽdẽtibus à voluntate protestantis, ꝓtestatio facta simpl̃r porrigit̃ ẽt ad ea, quæ postea ex interuallo sequuntur, vt no. Bar. Bal. Ang. & Saly. in l. pacta nouissima. C. de pact. facit tex. in l. si quis. in prin. testa. de leg. 3. Et ista opin. saltẽ vera vr̃, qñ ꝓtestatio fuit gñalis relata in futurũ, quia dicit ꝙ nõ intendit consentire in eũ, licet postea faciat aliquos actus corã eo. facit gl. in l. is qui. la 2. ff. ex quib. cau. maio. Secus si ꝓtestatio fuisset spẽalis respectu actus de quo agebatur, vt qa qs ꝓtestat̃ ꝙ nõ intendit cõsentire per responsionẽ, quã faciet. & isto casu haberent locũ, quæ Bar. & Doc. dicunt in d. l. non solum. §. morte. ad cautelã tñ in omnẽ euentũ vtile erit ꝙ ꝓte-
99 statio repetat̃ ¶ † In glo. in ver. canonicos. ex dictis dñi Abba. prima cõclusio est, ꝙ duplex sit præbẽda. Vna tpalis, de qua loquitur gl. hic. Altera spũalis, qñ est cõnexa cũ canonicatu. de qua est tex. in c. dilecto de præben. & ibi Abb. in 5. not. & idẽ Abb. post Inn. in c. maioribus. de preb. & no. Card. in cle. fi. de præbẽ. in 7. q. cũ si. vt ꝑ Mod. hic. & idẽ tradit Ro. in consi. 308. præsens cõsultatio. Sed tñ cõsiderandũ est, qa nõ vr̃ ꝙ ꝑbenda, quæ sp in bonis tẽporalibus cõsistit. dici possit spiritualis, qa licet qñ reperit̃ ꝯnexa cũ canonicatu, dicat̃ esse ius spũale, vt hr̃ in d. c. dilecto. illud est rõne canonicatus, à quo tanq̃ à digniori, totũ illud ius vnitũ denominatur, vt latius dixi in d. c. maioribus. rñdendo ad illũ tex. qui ꝓ cõi opin. pluribus modis induci põt. & ad hoc qđ dixi, bñ facit text. j. q. 3. si qs obiecerit.
100 ¶ † Secundo Abb. cõcludit post Cõpo. & alios, quos refert, ꝙ collata præbẽda ẽt canonicatus collatus vr̃. qñ est solita con-
a[a] ferri cum canonicatu.[a] * & idẽ tenet Fede. in consi. 29. quia in præsenti. Domi. post Archid. in c. si clericus. de præben. in 6. in prin. col. 2. cum si. vt tradunt Mod. hic. Contrariũ tñ voluit Pet. de Anch. in regula, accessoriũ. in 12. char. in verbo, & apte
101 põt hic applicari. in fin. de reg. iur. in 6.† quia accessoriũ non trahitur ad principale. l. ex pupillari. de vul. & pup. l. quod per manus. ff. de iure codic. & ideo non vr̃ ꝙ collata præbenda, q̃ accessoria est, inferatur ad canonicatum, qui principalis est. Mod. sequuntur primã opin. quæ est cõis, per gl. quæ hoc tenet in c. proposuit. in verb. inuestiuit. de cõcel. præben. & per tex. in c. peruenit. el 2. in fi. de app. & in c. ꝓposuit. de cle. excõ. mistr. quæ iura ad hoc alle. Domi in d. c. si clericus. Et vlterius confirmatur ista opin. quia qui vult ꝯñs, vr̃ velle omne necessarium antecedens. l. illud. ff. de aequi. hære. & Bald. per illum
102 text. infert,† ꝙ si Papa conferat præbendam canonicalem, eo ipso vr̃ canonicatum cõferre. facit text. in c. si quis obiecerit. j.
103 q. 4.† vbi qui emit bona tẽporalia ecclesiæ, vr̃ emere ecclesiã pp connexitatẽ. & quia nõ est verisimile ꝙ superior, qui cõtulit præbendam, voluerit separare canonicatũ à præbenda. & ideo vt dictum est, collata præbenda, vr̃ collatus canonicatus sibi connexus. Nõ ob. 10 Pet. de Anch. in d. regula, accessoriũ. quam pro noua rõne ꝯ cõmunẽ opin. Areti. adducit in d. l. il-
104 lud. quia ipse ibi rñdet, ꝙ † dispositio facta de accessorio, porrigitur ad principale, quod largo modo sub accessorio compre
b hendiitur,[b] vt not. in c. Rodulphus. de rescript. & colligitur ex
105 dictis Doct. in d. c. si clericus. de præben. in 6.† Et vlterius clarius rñderi põt, ꝙ qñ accessoriũ est inseparabile ab ipso prin-
c cipali, concesso accessorio, vr̃ concessum principale.[c] ita Bart. per illũ text. dicit in l. quisquis. C. de agri. & cens. lib. 11. Et non
106 est nouum,† ꝙ qñq; ab accessorio trahatur principale. Vnde qui eligit præparatoriũ, vr̃ eligere principale. l. fi. vbi Bar. C. de
107 codi.† Et qui in causa præparatoria aliquem defendit, ẽt in cã
d principali cogitur defensionẽ suscipere.[d] l. qui proprio. §. itẽ
108 quæritur. ff. de procurato. vbi Barto.† Et minus dignum qñq; trahit ad se qđ dignius est. §. si tñ. Insti. de rer. diui. clem. per
e literas. de præben. Et sic probato accessorio ꝓbat̃ principale.[e]
109 l. 2. vbi Bal. C. de dot. promi. ¶ † In glo. in verbo, perciperent.
110 Abb. primo cõcludit,† ꝙ rõne statuti non põt fieri, ꝙ canonicus nouiter receptus aliquid soluere teneatur, ẽt si illud debe
f ret fabricæ ecclesiæ applicari, ꝑ tex. in c. ex multis. j. q. 3. Secus.[f]
111 dicit rõne consuetudinis,† qa cõsuetudo principiũ habet voluntarium. Io. de Ana. in c. sicut pro certo. de simo. tenet ꝙ tali casu non valet cõsuetudo, sicut nõ valet statutũ, qa rr̃ a pari procedunt cõsuetudo, & statutũ, vt not. in l. de quibus. ff. de legi. Et ꝙ non valeat cõsuetudo, facit tex. in d. c. sicut pro certo, vbi reprobat̃, quia corruptela dr̃. ad idẽ tex. in c. non satis. in c. veniens. de simo. & text. in d. c. ex multis. quẽ Abb. adducit ita prohibere vr̃ consuetudinẽ, sicut statutum. & quia cõsuetudo habet necessitatẽ posteaq̃ inducta est, sicut statutũ, licet a principio ex actibus voluntarijs induci videatur. Vnde quantum ad illum, qui recipit̃, ex quo tpe receptionis cogitur soluere ratione consuetudinis, simonia videtur, sicut in statuto, ꝙ ẽt habet principium voluntarium, cum a voluntate statuentiũ procedat, vt not. in §. ius. Insti. de iure nat. Ex quib. oĩbus non vr̃ ꝓcedere dr̃ia, quã Abb. facit inter cõsuetudinẽ, & statutũ. Vñ idẽ Abb. in c. Iacobus. de simo. in fi. aliter loquit̃, dicẽs valere cõsuetudinẽ in laicis, per c. ad apostolicã. de simo. Secus in clericis. quia laici principiũ voluntariũ habuerũt. & Mod hic sequunt̃ ¶ Sed ista dr̃ia nõ vr̃ ꝓbari iure, qa rõ illa de principio volũtatio, nñ vr̃ vera: qa tẽpus receptionis attendit̃, vt s. dictũ est. Et qa hoc principiũ voluntatiũ, qđ rõne cõsuetudinis cõsideratur, ita in clericis, sicut in laicis. militare vr̃. Et tex. in d. c. ad apostolicã. in laicis loquit̃, qa casus ita occurrit. idẽ tñ esset in clericis, si extaret talis consuetudo, vt tradit Fed. in cõsi. 155. q. an laici. Nã ille tex loquit̃ de cõsuetudine introducta simpliciter in fauorẽ ecclesiæ, & non respectu sacramẽtorum, q̃ deberẽt libere exhiberi, vt ibi dr̃. Talis. n. consuetudo valet, ꝙ aliquid præstet̃ a parochianis absolute, sicut cõtingit in solutione decimarũ, & nõ pp sacramenta illud soluit̃. Secus si ꝯsuetudo haberet correlationẽ ad spiritualia, quia tunc nõ valeret, vt probat̃ in iurib. s. all. & ita vr̃ velle do. Abb. in c. pe. in fi. de sepult. ¶ Secundo Abb. refert notabile dictũ Inno. hic,
112 † ꝙ si receptus in canonicũ sponte aliqd soluit, simonia non cõmittit̃, licet statutũ exigat ꝙ illud soluatur. Sed ꝯ illud dictũ
113 facit,† quia ex quo virtute statuti poterat compelli ad soluendum, non vr̃ ꝙ sponte dicatur soluere, vt not. Bal. in l. nouissimè. per illum text. ff. quod fal. tut. autho. quod est dictum Ioã. And. in c. præterea. el 2. de iure patr. & in regula, bona fides. de regu. iur. in 6. cum simi. vt tradunt Moder. hic. Et in terminis de simonia est text. in c. dilectus. el 2. de simon. & ibi Abb. hoc tenet. & Moder. hic sequuntur. Sed adde, ꝙ pro dicto Innoc.
114 facit quod not. Saly. in l. fin. C. de iudi. vbi voluit, ꝙ † compromissum dicatur sponte factum, nisi probetur, vel appareat factum fuisse vigore statuti, quod compellebat ad compromis-
g sum.[g] & sequitur Alexand. in l. si quis maior. in prin. C. de trã-
115 sac. dicens,† ꝙ ille qui allegat aliquid fuisse ex necessitate, debet illud probare. & idem Alexand. in l. 1. in vlti. char. ff. solu. matr. & in simili not. Barto. in l. huiusmodi. §. cum pater. circa fin. de lega. 1. quem refert, & sequitur Areti. in l. Gallus. §. quidam rectè. colum. 2. de libe. & posth. Facit quod de motu proprio Bald. dicit in c. nisi specialis. in versi. pone in literis.
116 de offi. dele. quod etiam motu proprio concessum † dicitur
h interueniente supplicatione.[h] Non obst. quod not. Bald in d. l. nouissimè. quia videtur posse responderi, quòd illud procedat, vt pœna euitetur, prout text. ibi loquitur. Vel secundo, & melius respondetur, ꝙ in d. l. nouissimè. hoc non probatur. ibi enim solum isti duo casus æquiparantur, quòd quis fecerit compulsus, vel metu ne compelleretur. sed ille qui allegat metum, probare tenetur. ergo pariter ille qui dicit se fecisse eo prætextu, quia compelli poterat, debet probare, cum isti duo casus ibi æquiparentur. & facit regula, ei qui dicit, ff. de probatio. Sed tamen his non obstantibus conclusio Modernorum verior videtur, per ea quæ infra dicam. Et pro resolutione considerandum est primo, quòd clarum videtur

ADDITIONES.

a Hie. Gig. ¶ Canonicatu. Collata præbenda solita cõferri cum canonicatu, vr̃ collatus canonicatus. intellige hoc procedere qñ canonicatus vacabat, aliàs non censetur canonicatus, ne augeatur numerus canonicorum, vt in simili dixit Domi. in d. c. si clericus. in 2. col. vers. qđ si conferatur præbenda, in 6. & propterea dicebã anno præterito, dũ occurrisset casus in patria mea, vbi quidam canonicus supernumerarius, cui assignatũ fuerat certum beneficiũ sine cura admodũ tenue loco præbendæ, mortuo quodã canonico optauit illius præbendam vacantẽ, vigore priuilegij de optando, qđ habent canonici Forolempronienses, & capitulũ ad quẽ spectat creatio noui canonici, elegit aliũ in canonicum loco defuncti, accedente consensu episcopi. qui quidẽ canonicus nouiter creatus noluit acceptare præbendam illam vacantẽ, q̃ fuerit assignata illi supernumerario, & ante huiusmodi assignationẽ erat beneficium cura valoris forsan quatuor, vel quinq; florenorum. verum quidã illam impetrauit, non canonicus. dicebam non propterea isti esse collatum canonicatũ, quia nullum vacabat. & ecclesia habebat integrum numerum canonicorum per s. dicta quod verum arbitror. Quantum autem ad conclusionem hic firmatam, quod collata præbenda solita conferri cum canonicatu, censetur collatus canonicatus. idem tenuit Deci. in consilio 76 in 5. colum. circa fin.

* Syl. Ald. ¶ Canonicatu. Idẽ dixit Dec. in ꝯsi. 77. col. pe. versi. & ad hoc ẽt facit.

b Syl. Ald. ¶ Comprehenditur. Idem sequitur Deci. in d. consi. 77. col. pen.

c Syl. Ald. ¶ Principale. Adde Deci. in c. prudentiam. §. fi. col. fi. j. de offi. delega.

d Syl. Ald. ¶ Suscipere. Adde Ang. ibi. & Deci. j. de iudi. in rubr. in prin.

e Syl. Ald. ¶ Principale. Idem Deci. in c. prudentiam. §. fi. in fi. de offi. delega.

f ¶ Secus. Idem Felyn. hic, nu. 20. & in c. Iacobus. de simo. sed ꝙ etiam statutum valeat, tenet Albe. 3. par. statuto. q. 66. vide Franc. Rip. hic, nu. 175. Aufre. in addi. decis. Tholos. 312. gloss. prag. de anna. versi. consuetudinea. Clauasi. versi. simonia. 2. §. 5. & Deci. consil. 115.

g Syl. Ald. ¶ Compromissum. Adde Petr. de Anch. in consi. 155. contra superius consulta. hoc tamen limitat Salyc. in l. fin. C. de iudi. quando vel in compromisso, vel actis constat de præcepto iudicis, vt de hoc Dec. de quo vide ibi latè Ias. Rimnald. aliter declarat in l. si quis maior. in prin. C. de transac. ad quẽ vide quæ scripsi super statuto Florentino de compromiss. in versi. per iudicem. & vide omnino Deci. in consil. 200. colum. 5. in princ.

h Syl. Ald. ¶ Supplicatione. Adde Deci. in c. 2. in 2. not. de rescript. & in consil. 52. colum. 2. versi. non obstat si dicatur.

videtur, † quod nō dicatur sponte fieri illud, quod fit ab eo, qui cogi pōt, † quia in actu spontaneo volūtas oīno libera requiritur. & ideo licet voluntas coacta voluntas dicatur, 15.q.1. in c.merito. l.si patre cogente. ff.de ritu nupt. non tñ est volūtas spontanea, vt no. Abb. per illum tex. in c.1. de reg. gl. no. in c.notificasti. in verbo, licentia, 2.q.5. Et ad hoc bene facit, quod no. Pet. de Anch. in cle. præsenti. de censi. io 5. not. vbi inquit, quod non dr̄ solutum sponte, qñ petitio processit, q̄uis † soluens soluere non teneretur, & sic licet voluntaria videatur solutio, non tñ dicatur spontanea. *Secundo, dato quod non dicatur spōte fieri p s̄. dicta, † an tñ dicatur actus volūtarius factus ab eo, qui poterat compelli? Et similiter concludendum est, quod non, sed potius necessarium debet iudicari, per ea quæ tradit Mod. hic. ¶ Et vlterius probatur ista cōclusio ex pluribus, quæ Are. inducit in consi. 24. quatuor dubia, col. 3. facit regula, velle non creditur. ff.de reg. iur. † & quia iudicatur necessaria alienatio, qñ subest necessitas, licet etiā voluntaria esse potuisset. l.fideicommissa. §. si rem. de leg. 3. † Et debitor ex causa necessaria, in dubio si facit legatum, vr̄ illud fecisse animo cōpensandi, & sic prætextu illius necessitatis, l.si cum dotem. §. si pater, ff. sol. mat. † & actus in dubio vr̄ fieri ab eo, qui facere tenebaẗ, l.fin. C.de ali. pupil præstan. no. Bar. in l.cum seruus. de verb. obli. Et argentarius, qui suscipit mandatum scribendi, non tenetur actione mandati, quia non vr̄ mandatum voluntariū, ex quo ratione officij cogebatur illud suscipere, vt not. Bar. in l.4. C.de eden. † Et qñ testator instituit filios, & nepotes ex eo, vr̄ ordine successiuo in casu necessitatis illos vocare. l.Gallus. §.quidam rectè. vbi gl. & Doct. ff.de liber. & posthu. † Et officialis, qui capit bannitum, non consequitur præmium statuti, quia nō voluntariè, sed ex necessitate officij hoc fecisse videtur, vt no. Bar. in l.3. §. vtrum. ff.ad Syl. Et curator datus hæreditati iacenti, si fecit compromissum, valet: quia videtur necessario fecisse, ex quo virtute statuti poterat cōpelli, vt notabiliter tradit Ang. in consi. 192. quæritur, an de iure. ¶ Non obstant alleg. s̄. in 2̄trium, & primo dictum Inno. hic de statuto, quia cum tale statutum non valeat, vt s̄ dictum est, necessitatem nō inducit. secus ergo in casu, quo statutum valuisset, per supradicta. Non ob. dictum Saly. quia respondetur, quod tunc apparet compromissum factū fuisse ex necessitate, stante tali statuto, de quo partes habuerunt notitiam. per supradicta. alias dictum Sal. nō esset verum. Vel secundo dictum Sal. procederet, qñ constaret, quod omnino partes, ēt absque statuto compromittere voluissent. Secus vr̄ esse in dubio, quia videtur habuisse respectum ad dispositionem statuti. Et hoc modo etiam intelligitur dictum Bal. de motu proprio allegatum s̄ videlicet, qñ superior etiam absq; postulatione illud cōcessurus fuisset. ¶ † In gl. in verbo, industriam. dum Abb. dicit, quod etiā ex præbenda singulari poterit aliquid detrahi, si abūdat, vt alia suppleatur. Mod. dicunt, quod hoc dictum Abb. non poterit facile practicari, quia maiores præbendæ cōiter conferunẗ hominibus maioris conditionis, vt per Abb. in c.causam quæ. de iudi. facit tex. in c.de multa. de præben. & quod no. per gl. in c.cum adeo. de rescrip. Sed respōderi pōt, quod dictum Abb. intelligetur habita distinctione personarū. Et quod de vna pingui præbenda alia integretur, vt no. Abb. post alios in c.vacante. in fi. de præben. ¶ † In gl. in ver. vacaturas, concludendū est breuiter s̄m Abb. quod præbenda debeatur canonico ratione canonicatus, & non virtute promissionis, & est gl. quæ hoc dicit in c.1. de conces. præben. in 6. & idem Abb. in c.relatum. de præb. & in c.dilectus filius. el 1. eo. tit. Sed tñ, quod iure canonico debeatur præbenda ratione promissionis sibi factæ, vr̄ in d. c. relatum. & ibi, à te habuit in promissis. & ibi, s̄m promissionem tuam cōcedas. ergo vr̄ quod virtute promissionis debeatur. nam cum hoc ibi bis repetatur, non vr̄ factum fuisse sine ministerio, & per hoc tollitur responsio Abb. ibi, qui dicebat hoc esse dictum ad maiorem exagerationem. Et hoc etiam ratione comprobatur, quia talis promissio habet fomentum iuris cōmunis. † quia canonico recepto præbenda debetur, vt hic, & d.c.relatum. ideo promissio, quæ aliās non valeret, corroborari vr̄, arg. l.1. & 2. ff.de iniust. rup. testa. & † quia exprimitur, quod tacite inest. cuius expressio nihil operatur, l.2. de leg. 1. Et in simili no. hoc Fede. in tract. de pmu. benefi. in pe. q. † Et quia videmus, quod si pro re spirituali promittatur illud, quod tacite intelligebatur, simonia non committiẗ, vt per gl. in c.significasti. de elec. in c.ad audientiā de rescri. Non ob. quod non valeat pactū de hæreditate cōsanguinei viuentis, l.fin. C.de pac. & tñ ibi datur concursus iuris cōis, quia ab intestato illis erat delata hæreditas, prout Inno. hic dicebat, quia rñderi pōt dupliciter. Primo, quod ibi votum captandæ mortis. magis præcise cōsideratur, quia persona erat certa, de cuius hæreditate tractabatur, non sic in casu nostro, vbi psona incerta est. Secundo, quia in casu nostro non solū per mortē alterius, sed et de fructibus excrescentib. recepto prouideri poterit, vt hic. ¶ † In gl. in verbo, numerum. Abb. concludit, quod receptus simplr̄ à capitulo vltra numerum, dēt hr̄e oīa emolumēta canonicorum, licet non habeat præbendā. & ideo debent interesse in actibus capituli, & possunt eligere, si ecclesia vacat. & no. Feder. in consi. 290. quia in præsenti. col. 4. versi. an isti recepti. vbi alle. Inno. Host. & Compost. hic. † Et pari ratione poterit esse delegatus Papæ, Card. hic & no. Domi. in c.statutum. in prin. col. 1. de rescri. in 6 † Similiter habebit dignitatē consuetā dari canonicis, s̄m Domi. in c.si is cui. de præben. in 6. cū simi. vt tradunt And. Sicu. & Mod. hic. & no. Lap. alleg. 14 prima conclusione. in 7. conclus. & late insistit Ant. de Bu. hic, in col. pen. & fi. considerando plures casus. † Notandū tñ est, quod talis canonicus sine præbenda, non dr̄ beneficiatus, vt no. Abb. dicit ī c.in nostra. in 3. no. de rescript. Et supradicta etiā locū habent in recepto de mandato Papæ simplr̄, licet Abb. post Io. And. & Ant. de But. aliter dicat. & ita tenet Card. hic, & sequitur Inno. quia efficacior vr̄ receptio facta authoritate Papæ, q̄ authoritate capituli. c.hi qui. c.si postquā. de præbē. in 6. & hoc ēt ipse, Abb. vr̄ tenere in c.dilectus. el 1. in vlt. no. de præben. per illū tex. & facit ratio c.relatum. de præben. † Et quia mādatum Papæ debet regulari s̄m naturam capituli, ad quod dirigitur, vel s̄m intentionem eius, quæ verisimiliter vr̄ fuisse, vt nō debeat esse deterioris cōditionis, q̄ si esset simpliciter receptus à capitulo. & hoc sane intelligitur, & qñ Papa habuit notitiam de numero statuto in ecclesia. aliās secus, † quia mandatū non valeret. c.constitutus. de rescrip. & tali casu vr̄ procedere opi. Abb. & aliorum hic. & hoc modo conclusio supra facta limitatur. ¶ Secundo fallit, qñ receptus fuit in canonicū, vt esset supernumerarius, vt Abb. hic dicit. Et hoc vr̄ intelligendū in casu, in quo licite recipi pōt canonicus sine præbenda, iuxta no. p Inno. in c.fi. de cle. non resid. aliās secus vr̄, quia conuentio nō valeret. c.per tuas. el 3. de simo. c.dilectus. el 1. de præb. Vel hoc intelligitur, qñ capitulū à seipso ita constituit, vt per glo. s̄. in verbo, reciperent. in fi. † Et de isto canonico supernumerario quid consequatur, tradit do. Abb. in d.c.dilectus. de præben. ¶ In glo. fi. ex dictis Abb. duæ conclusiones colligūtur. Prima est, s̄m primum intellectum, quod reuocatio hic facta fuit ppter perfidiam canonicorū, qui inter ipsos alienationem fecerūt. secus si inter alios alienatio facta fuisset. Sed hoc dictū non vr̄ procedere absq; diuinatione, quod alienatio inter ipsos canonicos facta fuisset, quia tex. hic, in fi. generaliter loquitur. † Et qa ipsi antiqui canonici non possunt in eadē ecclesia plures habere præbendas. c.literas. de cōcess. præben. Et quia si in extraneos alienatio fieri non poterat absque perfidia, pari ratione videtur, quod inter ipsos fieri potuisset. † Vnde dici potest, quod etiā in actione personali post litem contesta. vitium rei litigiosæ inducatur, vt not. Bar. in l.fin. ff.de litigio. & Imo. hic tradit. & in c.dilecti. j. de except. & no. in l.2. C.de litig. ¶ † Secunda conclusio ex secundo intellectu habetur, quòd Papa cognoscendo, videtur ad se causam auocare. ideo attentata coram inferiori reuocantur, secundum Innocen. hic. Sed iste intellectus videtur

ADDITIONES.

a ¶Sponte. Deci. j. de rescri. c.ex tenore. io fi. consi. 690 no. 9 quod plenius cōsi. 33.
b Syl. Ald ¶Requiritur. Adde Deci. in l.qui cum alio. ff de reg. ior.
c Syl. Ald ¶Dicatur. Adde text. in cap. displicet. 24. q. 4. in l. si mulier. §. si metu. & ibi Bar. & oēs. ff quod met. cau. Bar. i l.3. §. si quis vltro. ff. de quæstio. & ibi Alex. in apostil. & Hippo. col. 18. declara, vt per Dec. io l.velle. ff.de reg. iur.
d Hier. Gig ¶Spontanea. Adde quod spoliatus beneficio si constituat procuratorē ad resignandum illud, non dicitur sponte constituere. ita dicit not. Cardi. in cle. 3 versi. 9. no. de renunciat. alleg. tex. io c.solitæ. de restit. spol. & propterea resignatio facta per talem procuratorem non valeret, quia ipsius constitutio non valuit, ex quo non fuit sponte facta, vt ibi per Cardi.
* Ald. ¶Adde quod contra hoc dictum est tex. in l.2. C.de pact. vbi emptor fuerat citatus nominatim & requisitus. & tñ dr̄ ibi spontanea voluntate iudicium suscipere, ea eo quod non proposuit exceptionem, quæ sibi cōpetebat, quoniam tex. ad hoc ponderat ibi Deci. in 2. no. in c.solicitudinem. col 3. de app.
e Syl. Ald ¶Præstan. Adde Abb. in consi. 54 causa. lib. 1. Corn. consi. 110. videtur. col. 3. lib. 1. Bal. in l.id quod pauperib. in fi C.de episc. & cle. Deci. in c.t. in 3. no. de iudi.
f Syl. Ald. ¶Voluntarium. Adde Deci. in consi. 22. col. 2 vbi multa allegat.
g Syl. ¶Videtur. De hoc vide Deci. in consi. 22. col. 3. & hinc etiam aliās inferebat sing. Ripa in l.3. col. 2. nu. 5 ff. de acqui. poss. quod milites stipendiati, qui receperant bona suorū capta ab hostibus, tenētur ea restituere prioribus dñis.
h Syl. Ald. ¶Compelli. Idem voluit Ang. in consi. 194. mortuo debitore. col. fi. Deci. in cōsi. 22. col. pe. & 3 cōsi. 401. licet l causis. col. 3. ver. & curator datus.
i Syl. Ald. ¶Promissionis. Idem dicit in l.2. in 4. not. C.de instit. & substitu. & in c.relatum. de præben. Deci. consi. 118. col. 2. versi. 3.
k ¶Tacite. Franc. Rip. hic, nu. 117. Dec. de præben. c.relatum. Gemi. consi. 84. glo. pragma. tit. de collatio. §. sequiẗ. versi. voluerit. Dec. in d.c. significasti. nu. 17.
l Ald. ¶Committitur. Et hoc dicebat Cardi. in clem. fin. in 10. q. de præben. quod præbenda oritur ex canonica, tanquam filia ex matre.
m Syl. Ald ¶Papæ. Hæc omnia comprobant Do. de Rot. deci. 445. si legatus. ver. sed quid si sit canonicatus. in nouis.
n Syl. Ald. ¶Beneficiatus. Idem voluerunt Do. de Rot. decis. 445. s̄. allegata.
o Syl. Ald. ¶Rei litigiosæ. Adde quod Bar. in l.cum te. C.de litigio. tenet quod in actione personali nunquam res fiat litigiosa.

videtur contra text. hic. In fi. dum dicit, post motam quæstionem coram Episcopo Ferrariensi. & nō dicit, post causam delatam ad Papam. Nam ſm intellectū Inno. litera deberet punctari ibi, post motam quæstionem. & addidi, ſ. coram nobis. & verbum illud, innouata, deberet referri ad illa verba, coram Episcopo Ferrariensi. & hoc modo litera violabitur, quod nō est dicendum. In se tamen verum est dictum Inno. ꝙ Papa co a gnoscendo de causa, illam ad se auocare videtur,[a] c. vt nostrū. de app. & no Cald. in consi. 7. in titu. de præben. & Bald. in c. t. b §. ad hæc. col. 3. de pace iura. fir.[b] †Et hoc etiam videtur habere 141 locum, quamuis actus per quem causa auocatur, fuisset nullus, vt no. voluit Pet. de Anch. in consi. 57. circumscriptis. cum 143 simi. vt dixi in d. c. vt nostrum. de appel. †Et coram inferiore non valet processus, quando motu proprio auocauit, dūmodo inferior certificatus sit, ſm Ant. de But. hic, per c. si duobus. de appel. Abb. tamen idem tenet, etiam dato, ꝙ nō fuerit cer- 144 tificatus, per c. 1. de concess. præben. †Distingui pōt, ꝙ in expressa reuocatione habeat locum opi. Abb. sed in tacita procedat, quod dicit Ant. de But. quia expressa potentior videtur, q̄ tacita, vt no. Inno. hic, & Imo. hic in car. pen. col. 2. facit glo. in cle. sæpe. in verbo, partibus. de verb. sig. & in l. j. §. sed viden- 145 dum. ff. de success. edi. ¶ †Vltimo quæritur, si de eadem causa agatur coram duobus iudicibus, quorum alteri non subijcit, an coram vtroq. valeat processus. Abb. post Inno. & alios, concludit ꝙ sic. & idem sequitur Ang. in l. si is à quo. ff. de rei ven. in l. pen. ff. de peti. hære. Bal. in l. j. ff. de offi. cōsul. & Pet. de Anchar. in cle. quandiu. de app. cum simi. vt tradunt Mod. hic. & idem Abb. in c. cum contingat. de rescri. Et ista conclusio etiā videtur procedere, si vni specialiter competeret iurisdictio in 146 illa causa, & alteri generaliter, †quia per illam specialem con c cessionem non tollitur iurisdictio iudici generali.[c] l. j. vbi Bar. C. de offi. præf. vrb. facit tex. in c. per hoc. de hære. in 6. & late ponit Roma. in consil. 392. præsens consultatio. cum simi. vt per 147 Mod. in c. pastoralis. de offi. ordi. †erit tamen locus præuentioni, si opponatur. ſm Inno. hic, & no Bal. in l. nulli. in fi. C. de iudi. & in auth. se nouo iure. col. pen. C. de ser. fugi. Et ex hoc cautela habetur, vt quis prius conueniatur coram iudice sibi propitio, & fauorabili, vel coram alio vbi minor pœna imponatur, vt instruit Ang. in d. l. pen. ver. ex prædictis. de peti. hæredi. 148 †Si tamen appareret de fraude, ꝙ hoc procuratum fuisset, nō valeret præuentio, vt no. Ang. post Bal. in l. si seruus plurium. §. 1. de leg. 1. & sequitur ibi Alex. cum tamen hoc competeret de iure communi, quia quilibet erat iudex competens, non videtur fraus, si hoc procuretur, arg. l. Gracchus. C. de adulte. 23. q. 4. in c. qui peccat. Et ad hoc specialiter facit text. in l. atq. natura. §. cum me absente. ff. de nego. gest. vbi procuratio permittitur pro conseruatione iuris sui. Si non excipiatur, valet 149 processus, vt dictum est, ex quo ſm Abb. †limitatio colligitur ad l. vbi cœptum. ff. de iudi. & habeat locum si excipiatur, alias valet processus coram vtroque iudice, & plures alias limita- d tiones[d] ad d. l. vbi cœptum. prosequitur And. Sicu. & Mod. in 150 c. ex tenore. de rescri. †Et licet valeat processus coram vtroq; si tamen contrarias sententias proferunt, non valet secunda 151 contra primam, vt dicit Compost. quem alij sequuntur. †Ex quo ſm Abb. hic, est ꝙ etiam in diuersa instātia, & coram diuersis iudicibus non valet sententia lata contra primam, quæ transiuit in rem iudicatam. & idem Ant. de But. hic. sequitur Card. Flor. versic. not. hoc dictum Compost. & idem Anto. de Butr. in consi. 46. visis. de quo dicendum est, vt not. in c. inter monasterium. de re iudi.

ADDITIONES.

a Hier. Gig. ¶ Videtur. Quòd Papa cognoscendo de causa illam ad se auocare videatur, adeo ꝙ inferior amplius circa illam sese intromittere non possit, nisi Papa causam ad ipsum remittat, vide per eundem Decium in consi. 137. incip. Et diligenter. in versic. non obstat illud.

b Syl. Ald. ¶ De pace iura. fir. Adde, ꝙ alibi est in c. ad hoc. de allod. colum. 3. & hanc conclusionem amplia idem Deci. in consil. 137. in 2. col. ꝙ habeat locum etiam si prouisio Papæ sit nulla.

c Syl. Ald. ¶ Generali. Vide quæ in hoc proposito dicit Deci. in consi. 3. in 2 col. vbi late comprobat, & defendit ab obiectis. & in c. prudentiā in prin. col. 3. in fi. de offi. deleg. late in c. cæterū col. 3. de iudi. vbi limitare videtur in domino feudi. & in fine videtur ponere regulam in cōtrarium, ꝙ in dubio iurisdictio videatur adempta. vide omnino quando videatur adempta, Fel. in d. c. cæterum. col. 3. Corn. consi. 66. & seq. lib. 1. & consi. 77. col. pen. eo lib. in consi. 30. lib. 2 Imol. in consi. 120. vbi si statuatur, ꝙ appelletur ad Potestatē, non tollitur potestas appellandi ad eum, ad quem prius appellabatur. & vide Aret. in consi. 102. spectabilis. Roma. consi. 393. Bald. consil. 385. visis nominibus. lib 4.

d Ald. ¶ Limitationes. Plures alias limitationes ad illam l. vbi cœptum, de iudi. ponit Corse. in suis sing. fol. 20. in ver. iudicium, vbi declarat illam legem.

SVMMARIVM.

1 Statutum contra ius Ecclesiæ, vel contra libertatem Ecclesiæ, non valet.
2 Pœna debet commensurari delicto, nisi ob inclinationem ad delinquendum, vel frequentiam delicti, pœna augeatur. num. 3.
4 Laici oppidò clericos infestos habent.
5 Statutum quomodo dicatur contra libertatem Ecclesiæ.
6 Statuta, quæ veniunt contra priuilegia concesso Ecclesijs à Deo, vel Imperatore, non valent, vel quando auferuntur ea, quæ sunt concessa à iure communi canonico. nume. 7.
8 Libertas magis tollitur in his, quæ sunt iuris communis.
9 Statutum, quòd clerici non possint contrahere cum Laicis, non valet.
10 Statutum subtrahens libertatem, seu obedientiam Papæ, non valet.
11 Statuta quibus clerici timidiores redduntur, dicuntur cōtra libertatem Ecclesiæ. Item si statutum sit contra libertatem vnius particularis Ecclesiæ. nume. 12.
12 Ecclesiæ vni iniuriam faciens, vniuersam Dei Ecclesiam offendit.
13 Libertas ecclesiastica in quo consistat.
14 Libertas Ecclesijs concessa est de iure diuino.
15 Consuetudo, quòd Rex habeat iurisdictionem in clericos, non valet.
16 Papa vniuersaliter disponere non potest, vt clerici subsint laico.
17 Personæ ecclesiasticæ statutis Laicorum non ligantur.
18 Forum sortiri, & statutis ligari, à pari procedunt.
19 Clerici etiam in minoribus sunt de foro Ecclesiæ.
20 Statutum de compromissis non ligat clericos etiam in minoribus.
21 Clerici prima tonsura habent immunitatem Ecclesiæ, & gaudent etiam priuilegio fori. nume. 22. & est idem quòd cantor. nu. 23.
24 Prima tonsura dicitur ordo.
25 Clerici coniugati quibus casibus gaudent priuilegijs Ecclesiæ.
26 Ecclesiasticæ personæ quæ dicantur.
27 Pia loca sunt de foro ecclesiæ, & ecclesijs æquiparantur.
28 Statutum laicorum non ligat hospitale.
29 Populi appellatione, an clerici includantur.
30 Indefinita non æquipollet vniuersali, vbi est diuersa ratio.
31 Episcopatus & dignitas, & culmen dignitatum.
32 Episcopi non includuntur in generali dispositione de habentibus dignitatem.
33 Etiam, huius dictionis natura est implicare casum magis debilem.
34 Clerici dicuntur esse de districtu.
35 Districtus respicit territorium.
36 Populi appellatione in materia odiosa clerus nō cōprehēditur. nu. 39. & nu. 40.
37 Interdicti materia dicitur odiosa.
38 Priuilegium contra ius commune solet stricte interpretari.
41 Vniuersitatis dicitur esse sacerdos.
42 Episcopus & eius vicarius dicuntur esse officiales communis.
43 Causa ecclesiæ si coram laico agatur, non deciditur secundum statuta laicorum.
44 Ordinatoria iudicij fieri debent secundum leges fori in quo tractantur.
45 Processus causæ, & decisio diuersa sunt. & ideo de vno ad aliud non infertur.
46 Iudex secularis etiam incidenter non cognoscit de causis ecclesiæ.
47 Laicorum quidam religiosi dicuntur, quidam non.
48 Conuersi qui dicantur.
49 Conuersi præscribunt spiritualia.
50 Religiosi qui propriè dicantur.
52 Superfluitas statuti quando tollatur ex nouo tantum remedio.
53 Fratres Iesuati faciunt contra probibitionem c. fin. de relig. domib.
54 Dispositio generalis nō comprehendit personas in dignitate excelsa constitutas.
55 Regula cancellariæ de vero valore exprimendo non comprehendit gratias.
56 Reseruatum Papæ est approbare statuta laicorū concernentia res ecclesiasticas.
57 Confirmatio, per quam actus nullus confirmatur, debet fieri ex certa scientia.
58 Cōfirmatio Papæ nō censetur in dubio extendi ad statuta cōtra libertatē ecclesiæ.
59 Statuta seruare qui iurauit, non censetur iurasse seruare ea, quę sunt contra libertatem ecclesiæ.
60 Reprobatio aliquorum statutorum non censetur approbare alia.
61 Confirmatio statutorum generalis non trahitur ad iniusta.
62 Papa vtrum possit se subijcere potestati Imperatoris.
63 Papa habuit à Deo, vt ab alijs non iudicetur.
64 Ecclesiæ status si turbatur, non admittitur quod aliàs admitteretur.
65 Bona patrimonialia clericorum gaudent priuilegio bonorum ecclesiæ, & quando, & ratione fori. nume. 66.
67 Forus principaliter personam respicit.
68 Collectari non possunt bona patrimonialia clericorum.
69 Collectæ quæ dicantur.
70 Restitutio an detur clerico in bonis patrimonij.
71 Episcopus tenetur prouidere ordinato, nisi habeat patrimonium.
72 Sententia lata contra non confessum, & conuictum, est nulla.
73 Sententia lata sine citatione est nulla, etiam Principis.
74 Statutum quòd sententia contra non citatum valeat, non tenet.
75 Nullitas proueniens ex defectu citationis non tollitur à statuto.
76 Citari non debet præsens. fallit in sententijs. nu. 77.
78 Monitio iudicis sedentis pro tribunali habet vim citationis.
79 Sententia est nulla, etiam si facta citatione iudex processit non data copia parti ad se defendendum.
80 Iudex, pro iudice præsumitur qui exceptiones non admisit.
81 Sententia nulla est, quando iudex non plenè informatus de meritis causæ sententiam tulit.
82 Probationes non sunt de substantia iudicij.
83 Iudex, qui non discutit merita causæ, grauat partem.
84 Iudex si non vidit acta, sententia eius iniqua est.
85 Sententia valet, licet nullæ probationes factæ fuerint, quando in causa processum fuit.

86 Sententia

86 Sententia lata tam breui tempore, vt cognitio adhiberi non possit, nō valet, quod declara nu.87.
88 Lex Imperatoris etiam fauorabilis, clericis non valet.
89 Statuendi potestas a iurisdictione regulatur.
90 Imperator nullam habet iurisdictionem in clericos, vel eorum bona.
91 Leges C.de sacros.eccl.& similes, non valent.
92 Solemnitas introducta ab Imperatore in alienatione bonorū ecclesię nō attēditur.
93 Leges loquentes de emphyteusi ecclesiastica, non debent obseruari.
94 L.ad instructionem.C.de sac.san.ecc.non debet obseruari.
95 Lex ciuilis generalis, quæ sine peccato seruari non potest, non valet.
96 Papa potest statutum etiam inter laicos tollere ratione pcccati.
97 Peccans legis authoritate non peccat, qualiter intelligatur.
98 Leges diuinitus esse promulgatas, qualiter intelligatur.
99 Iuramentum non ligat, quando etiam matris peccatum veniale.
100 Legatum an possit præscribi per heredem habentem notitiam testamenti.
101 Actioni pigneratitiæ præscribitur, licèt non sit nata antequàm debitū soluatur.
102 Duellum prohibitum est ratione peccati.
103 Duellum si quis acceptauit, potest illud recusare.
104 Lex ciuilis generalis rationabilis, & fauorabilis, non contradicens canonib.habebit locum in clericis.
105 Leges de tutoribus loquentes, habent etiam locum in clericis.
106 Infames de iure ciuili, sunt infames etiam de iure canonico.
107 Generalitas non trahitur ad id, quod in specie fieri non potest.
108 Specialiter prohibita quandoque generaliter conceduntur.
109 Fauorabilis materia, quæ dicatur.
110 Lex ciuilis deuians à iure canonico, non tamen continens peccatum, seruanda est in foro suo.
111 Canones præualent in foro seculari in terris de temporali iurisdictione ecclesiæ.
112 Filijs spurijs de æquitate canonica alimenta debentur, etiam in foro seculari.
113 Pater filio spurio potest relinquere pro alimentis.
114 Alimenta à spurio, an coram seculari iudice petantur.
115 Ius canonicum in foro seculari attenditur, quando est certum de iure canonico, & dubium de iure ciuili.
116 Ius canonicum in subsidium attenditur in feudis, propter iuramentum. Item in causis miserabilium.nu.117.
118 Ius ciuile attenditur in foro canonico ad euitandam pœnam.
119 Lex ciuilis, quæ tollit lucrum, in materia spectante ad ecclesiam, non valet.
120 Lucri amissio non est propriè pœna.
121 Lucrum quandoque facit, vt de eo iudicetur, vt de damno.
122 Pœnæ omnes impositæ mulieri per transitum ad secunda vota, an hodie sublatæ indistinctè sint?
123 Mulier transiens ad secunda vota de licentia viri, non incurrit pœnas iuris. Idem si non habeat filios primi matrimonij.nu.124.
125 Mulier per transitū ad secunda vota nō priuatur bonis ↄ̄stitis contēplatione viri.
126 Delictum non videtur, quod fit iure concedente.
127 Filia nubens sine consensu patris exhæredari non potest.
128 Statutum laicorum, ꝙ mulier sine consensu patris matrimonium contrahere non possit, non valet, quamuis videatur rationabile.nu.129.secus si consilium patris requireretur.nu.130.
131 Conditio, quæ astringit mulierem ad contrahendum matrimonium arbitrio, vel consensu alterius, reprobata est: secus si consilio.
132 Lex ciuilis disponens circa temporalia ad actum spiritualem valet, si canones nō contradicunt.
133 Causa dotis, an sit merè secularis, quando separatim consideratur, sine disputatione matrimonij, vel mixti fori.nu.134.
135 Iudex secularis in causa mixti fori, potest supplere negligentiam iudicis ecclesiastici non obstante præuentione.
136 Statutū laicorum reddens timidiorem mulierem ad contrahendum matrimoniū, non valet.
137 Lex ciuilis, si præsumit circa actum spiritualem, & lex canonica contradicit, statur iuri canonico.
138 Fornicatio præsumitur secundum canones ex cohabitatione masculi, & fœminæ, quamuis lex ciuilis præsumat matrimonium: sed hoc non habet locum respectu filiorum.nu.139.
140 Episcopus potest mulierem non suspectam domi tenere.
141 Dispositio auth.episcopo.C.de episco.& cler.non valet.
142 Lex ciuilis si præsumit circa actum spiritualem, & canon non contradicit, ualet. limita nu.144.
143 Statutum laicorum, quòd contractus ex aliquibus præsumptionibus præsumatur vsurarius, non valet.
145 Statutum, quòd contractus præsumatur simulatus etiam apposito iuramento, an valeat, & quando.
146 Statutum, vel consuetudo vbi agitur, iudicium attenditur in ordinatorijs, etiā respectu clericorum.nu.147.
148 Forma, quæ traditur in c.j.de excep.in 6.quando opponitur exceptio excommunicationis, debet etiam obseruari, si in foro seculari opponatur.
149 Forma data à iure canonico, quando materia pertinet ad ecclesiam, etiam in seculari foro obseruari debet.
150 Statutum laicorum attenditur in foro seculari. fallit si aliter in tali materia à iure canonico disponatur.
151 Clericus litigans in foro seculari non poterit appellare ante sententiam, prout iura ciuilia disponunt.
152 Appellari posse, vel non posse, respicit modum procedendi, non autem causæ decisionem in ipsa, scilicet interloquutoria.numero 153.secus verò in diffinitiua.numero 153.
154 Statutum præcisè tollens appellationem à diffinitiua, non præiudicaret clerico litiganti in foro seculari.
155 Interloquutoria quæ pronunciatur non posse appellari, habet uim diffinitiuæ.
156 Statutum disponens, quòd contra instrumentum nulla exceptio opponatur, pertinet ad causæ cognitionem.
157 Statutum, quòd non possit appellari à diffinitiua, respicit decisoria.
158 Appellatio a grauamine irreparabili respicit decisoria, aliàs secus.
159 Clerico litigante in foro seculari, seruabitur instantia iuris ciuilis, etiam contra clericum.
160 Statutum laicorum limitans tempus instantiæ, seruabitur contra clericum litigantem in curia seculari.
161 Statutum laicorum, ꝙ debet fieri compromissum habet locum contra clericum litigantem in foro seculari, si simpliciter tantum modo ad compromissum cogit, nec vlterius procedat.nu.167. Fallit si dicatur, vt laudum ex tali compromisso habeat paratam exequutionem.nu.168. Fallit rursus si prohibeatur petì reductio ad arbitrium boni viri.nu.169.
162 Compromittere est de processu litis.
163 Exceptio, quæ impedit processum litis, impedit compromissum.
164 Clericus litigans in foro seculari his, quæ ordinem, & processum litis respiciunt, obligatur.
165 Statutum quòd debeat fieri compromissum, ligat etiam forensem in alieno foro litigantem, vbi tale statutum sit.
166 Statutum, quòd magistratus ad partis petitionem teneatur causam committere bonis viris cognoscendam, & terminandam: forensem quoque ibi, vbi huiusmodi statutum extat, litigantem ligat.
169 Statutum ex quo iuris remedia contra arbitrorum iniquitatem tollit, litis decisionem respicere videtur.
170 Statutum de causis compromittendis magis respicit ordinem procedendi, id est, coram quo, & qualiter procedatur, quam decisionem causæ: nisi forte alterata sit decisio per potestatem arbitris attributam.
171 Compromissum in arbitros decisoria respicere dicitur.
172 Cōpromissum in arbitros non hēt locum in clericis litigantib.in foro seculari.
173 Statutum laicorum de compromisso de iure compulsiua, non includit clericos, etiā in minoribus constitutos.
174 Statuta inferiorum à Principe, quando specialiter de clericis, vel ecclesijs loquuntur, ex defectu potestatis non ualent. Et hoc procedit non solum in clericis, & in rebus ecclesiasticis, sed etiam in bonis patrimonij clericorum, quæ non sunt de foro laico.nu.176.
175 In materia clericorum, plus Principi, q̄ inferioribus tribuitur.
177 Clerici statutis laicorum non subijciuntur.
178 Forum sortiri, & statutis ligari, à pari procedunt.
179 Statuta inferiorum a Principe non valent, quando aliæ personæ intuitu clericorū opprimerentur.
180 Statuta fcā contra consanguineos clericorū, contra ecclesiasticā libertatē dicitur.
181 Statutum, quòd conductores pro futuro tempore certo casu possint res cōductas etiam clericorum dimittere, non valet.
182 Statutum Senarum, quòd conducens apothecam etiam ecclesiæ, vel clericorū, nō possit expelli soluendo solitam pensionem, non valet in præiudicium clericorum. 183. Statutum laicorum quo cauetur, quòd clericis idem ius reddatur in foro seculari, quod redditur laicis in foro ecclesiastico, ualet.
184 Statutorum laicorum beneficia clericis denegari possunt.
185 Statutum Florentiæ quo cauetur, quòd possessio ecclesiæ, vel beneficij accipi non possit, sine licentia dominorum, non valet.
186 In statuto non solum iusta causa statuendi, sed etiam potestas requiritur.
187 Statutum, quod quis non debeat impetrare beneficium ecclesiasticum sine licentia domini temporalis, non ualet.
188 Statutum excludens monialem a successione indistinctè, non ualet.
189 Statutum, quòd si clericus Potestatis iurisdictionem declinauerit, sit extra protectionem Communis, & ei ius non reddatur, non ualet.
190 Statutum, quòd qui uadit ad molendinum ecclesiæ soluat decem, non ualet.
191 Statutum, quòd bona allibrata ecclesiæ uendi non possint, non ualet.
192 Statutum, ꝙ ecclesia, uel hospitale tenetur vēdere singulis annis tantū, nō valet.
193 Statutum prohibens legata ad pias causas, non ualet.
194 Statutū, ꝙ super decimis, vel in causa usuraria iudex iudicare possit, non valet.
195 Statutū, ꝙ de legatis ad pias cās soluantur duo denarij pro libra, non ualet.
196 Statutū, ꝙ in funere sit taxatus certus numerus clericorū, & cereorū, nō ualet.
197 Statutū, ꝙ exceptio excōicationis non possit opponi in foro seculari, non ualet.
198 Statuta inferiorum, si generaliter disponendo procedat, ad clericos, vel iura ecclesiastica non extenduntur.
199 Dispositio generalis statuti non trahitur ad illud, quod in specie fieri non potest & procedit etiam si statuta fauorabilia sint: quando loquuntur præcipiendo., nume.200.
201 In iudicando materiam esse fauorabilem, subiecta materia spectari debet.
202 Statuta inferiorum, quòd quando generaliter procedunt, ad clericos, vel iura ecclesiastica non extendantur. procedit quando tempore statuti quis clericus, vel res ecclesiastica reperitur. secus si laicus sit, vel de foro seculari tēpore statuti.
203 Vinculum à statuto laicorum iniectum ante clericatum nō eximitur. & hoc procedit in casibus qui habent principium, & fundamentum ante clericatum.nu.204. Secus in his qui accipiunt fundamentum post clericatum.nu.205.& nō procedit tale statutum respectu bonorum.nu.114.
206 Statutum quòd solutio debiti per testes probari non possit, nō ligat eum, qui post

solutum debitum clericus factus est.

207 *Statutum dictans, quòd debitu tanto tẽpore præscribatur, non ligat clericũ hæredem creditoris, quamuis contra eum creditorem capta fuisset præscriptio.*

208 *Exclusio dicitur respectu inclusionis.*

209 *Statutum excludens filiam dotatam, continet etiam, quæ antea dotata erat.*

210 *Primogenitus viuente patre habet quasdam prærogatiuas.*

211 *Clericatui quomodo vinculum inijci dicatur.*

212 *Primogenito, viuente patre, non est ius quæsitum, nec in regno, nec in hæreditate.*

213 *Statutum excludens fœminas non ligat monialem, quæ post conditum statutum egressa sit religionem.*

215 *Statutum, quòd de illis bonis soluatur collecta, etiam si peruenerunt ad ecclesias illa bona, valet: quia factum est ante ius ecclesiæ quæsitum.*

216 *Statutis laicorum fauorabilibus fruuntur etiam clerici.*

217 *Statutum quo cauetur, vt extantibus clericis masculis fœminæ excludãtur, presbyteros, & monachos includit: hoc statutum locum non habet in hæreditate clerici. nu. 218.*

219 *Beneficium statuti non vr cõpetere clericis, qui ciuitatis onera non subsunt.*

220 *Clerici non dicuntur simpliciter forenses.*

221 *Clerici vbi viget statutum, non dicuntur omnino extranei.*

222 *Statutum, quòd aliquid denegetur forensib. non habet locum in clericis. Contrarium dicendum si denegaret non subditis. nu. 223.*

224 *Clerici sunt magis non subditi, quàm alij non subditi laici.*

225 *Clerici vtentes beneficio statutorum laicorum debent vti eo modo quo statuta loquuntur.*

226 *Clerici non possunt uti beneficio statutorum laicorum, quando expresse illud eis, quod fieri potest, denegatur. & hoc statutum non dicitur contra libertatem ecclesiæ. nu. 227. Idem dicendum est, si beneficia statutorum non subditis denegantur. nu. 228. Non procederet hoc, si statutum negaret ea forensibus. nume. 229. Et ita dannum possunt laici beneficia statutorum suorum clericis denegare si a principio statutum hoc dicit, si enim iam beneficia, priuilegiave clericis acquisita sunt, amplius nequeunt. nu. 230.*

231 *Ciuitas eleemosynam, quæ clericis dari consueuit, reuocare nequit.*

232 *Imperator priuilegium ecclesiæ concessum reuocare non potest.*

233 *Statuta laicorum quamuis honesta, quæ generaliter loquuntur, nec sint contra libertatem ecclesiæ, clericos non ligant.*

234 *Statutum, quod in specie non valet, in genere etiam non valet.*

235 *C. cum venissent. de eo qui mit. in poss. habet locum in consuetudine mista laicorũ, & clericorum.*

236 *Clericis videtur concessum beneficium statuti secũdum eius naturã, quæ est, quòd possit reuocari.*

237 *Clerici vtentes statutis laicorũ non debẽt esse melioris condõnis, q̃ ipsi laici.*

238 *Statutum laicorum specialiter, & expresse beneficium clericis concedens reuocari non potest, etenim respectu clericorum in priuilegium transire videtur.*

239 *Statu. laicorum generaliter loquẽs quo casu ad clericos extẽditur, reuocari põt.*

240 *Statu. laicorum in quæsitis ecclesiæ præiudicare nequit, in quærendis uero potest.*

241 *Prælatus ecclesiæ in quærendis præiudicare potest, secus in quæsitis.*

242 *Actus qui debet fieri à clericis, si laici admiscentur, non tenet.*

243 *Laici in loco subiecto Papæ etiam in temporali iurisdictione non possunt aliquid aduersus canones facere.*

244 *Argumentum a contrario sensu non est sumendum, contra alia iura.*

245 *Statutum, quòd alienatio non possit fieri in non subditum, non comprehendit clericum, ecclesiamve.*

246 *Ecclesia ex speciali priuilegio dominium sine traditione acquirit.*

247 *An in generali concessione condendi statuta huiusmodi priuilegio derogatum videatur, & distingue duos casus. nu. 250.*

248 *Pactum in ecclesiam rem non transferri, valet.*

249 *Authoritas statuti, quam pacti maior est.*

251 *Statutum laicorum si habet rationabilem causam etiam respectu ecclesiarum, & piæ causæ, nec agitur de graui præiudicio clericorum, seruari debet.*

252 *Institutio facta de ecclesia limitatur secundum dispositionem statuti, per quod legitima filiorum augetur.*

253 *Statutum viterbij, q̄ mulieres habentes filias non possint disponere, nisi de decẽ procentenario, etiam locum habet si dispositio in ecclesiam conferatur.*

254 *Statutum quo prohibetur alienare sub certo modo, & forma valet, etiã respectu ecclesiarum, & clericorum, nisi forma ita difficilis sit, ut reputetur impossibilis. nu. 263.*

255 *Ecclesiarum fauore non debet iurisdictio laicorum turbari.*

256 *Statutum, quòd non ualet venditio, nisi publicetur in palatio, si quis contradicere velit, debet contra ecclesias, & clericos obseruari.*

257 *Statutum, quòd non ualeat alienatio, nisi adsint proximiores, aduersus ecclesias, & clericos obseruari debet.*

In statuto, quòd non ualeat alienatio, nisi quis sit maior vigintiquinq; ann. idẽ dicendum. co. nu. 257.

258 *Statutum in contractu minoris vigintiquinque annis, si requirat agnatorum consensum, obseruari debet etiam in contractu cum clericis, vel ecclesia celebrato.*

259 *Statutum, quando concernit solennitatẽ adhibendam tempore contractus, si omissa tali solennitate contractus erit nullus, prout statutum disponit, habet locum etiam si contrahatur cum clericis.*

260 *Obligare si quis alterum vult, omnia sine quibus ille obligari nequit, obseruare debet.*

261 *In testamento, quando clericus instituitur à laico, debet laicus statuti solennitates obseruare.*

262 *Statu. Perusinum, quòd cessio actionis in nobilem contra plebeium fieri nequit, habet locum etiam si ab ecclesiastico cessio.*

264 *Statutum, quòd alienatio non possit fieri in non subditum sine consensu communitatis, aduersus ecclesias obtinet.*

265 *Quod pendet à consensu superioris impossibile non censetur, quando illud concedi solitum est.*

266 *Statutum loquens in rem, putarem alienari non posse, alienatioq; absolute prohibita sit, indistincte respectu clericorum intelligitur. nu. 268.*

267 *Statutum, quòd debitum probari non possit, nisi per instrumentum, habet etiam locum contra clericos.*

269 *Statutum imponens gabellam pro contractu non ligat clericos.*

270 *Clerici, vel ecclesia non tenentur ad solutionem pedagij, quod per statuta laicorum imponitur.*

271 *Idem de gabella, quæ soluitur pro rebus, quæ transferuntur. Fallit hoc quando clericus negociatur. nu. 272. Fallit etiam si gabella sit imposita pro refectione viarum. nu. 274. Fallit tertio, quando clerici utuntur beneficio statuti laicorũ. num. 275.*

273 *Negociari non dicitur, qui uendit frumentum, & oleum suum.*

ECclesia sanctæ Mariæ. Ne ad hui⁹ famosæ decretalis interp̃tationẽ protinus accedamus, p̃mittẽdũ est primo, s̃m Bal. in rub. s̃. eo. tit. in prin. ĩ uer. q̃ro an sit d̃s. q̃ licèt †statutũ ꝯ iura eccl̃iæ, uel ꝯ libertatẽ eccl̃iasticã neutro casu ualeat, nt hic: t̃n q̃ statuit ꝯ libertatẽ eccl̃iæ, plus punit̃. auct. cassa. C. de sac. san. ecc. nõ minus. c. aduersus. de ĩmu. ecc. Quod dc̃m prima facie nõ vr̃ procedere sine dubio: quia ubi mai⁹ delictũ est, maior pœna req̃rit̃, cũ pęna dẽat delicto cõmensurari.[a] 23. q. 1. in c. † nõ afferamus. no. Bar. in l. leuia. in pri. ff. de acc. Bal. ĩ auth. clericus. co. 2. de epi. & cle. & ĩ l. i. co. 2. uers. quarto opponit̃. C. q̃ accu. Cal. ĩ ꝯs. 1. ĩ ti. de accu. & tradit gl. 1. in ca. p̃posito. 27. q. 1. Et maius delictum vr̃ in eo, qui statuit ꝯ ius eccl̃iæ, quia tollit ius cõe, q̃ ĩ eo, q̃ ꝯ libertatẽ ecclesiasticã ꝯstituit, quia tollit priuilegiũ, arg. l. ei⁹ mil tis. §. militia missus. ff. d̃ test. mil. ergo plus dẽt puniri. Sed p̃t rñderi, q̃ s̃p nõ est uerũ, q̃ p̃ maiori delicto maior pęna imponat̃. †Nã p̃p frequẽtiã delicti, uel p̃p maiorẽ inclinationẽ ad delinquẽdũ, maior pœna q̃nq; p̃ minori delicto ĩpõit̃, ut p̃ gl. in d. c. p̃posito, & ĩ c. admonere. ĩ uer. existimes. 33. q. 2. p̃ illũ tex. ubi maior pœnitẽtia ĩponit̃ ĩterficiẽti uxorẽ, q̃ m̃rem:[b] quia ut gl. ibi dicit, hoĩes p̃niores sunt ad interficiẽdũ uxores & ita vr̃ dd̃m in casu isto. † Nã laici clericos oppido ĩfestos habẽt,[c] ut dr̃ 2. q. 7. ĩ c. laicos. & hoc maxime p̃textu libertatis eccl̃iasticæ, ĩ qua clerici sunt maioris ꝯdõis, q̃ seculares. & ex hoc maior inuidia ꝯcitat̃. & iõ p̃niores sũt laici ad statuẽdũ ꝯ libertatẽ eccl̃iasticã, & sic ꝯ priuilegia eccl̃iarũ, uel clericorũ. vñ ut retrahant̃ ab eo, ĩ quo magis ĩclinãt, maior pœna statuit̃. †Quãtũ t̃n ad hoc, q̃ statuta sĩt nulla, & ñ ualeãt ĩ p̃iudiciũ eccl̃iasticorũ,[d] pluri b. modis dñr eẽ ꝯ libertatẽ eccl̃iasticã. ¶ †In primis s̃m Inn. ĩ c. nouerint. d̃ sen. exc. sũt illa statuta, q̃ ueniũt ꝯ priuilegia cõcessa ecclesiis à Deo, vel à Papa, vel ab Imperatore.[e] & sequunt̃ ibi Hos. Io. And. Pet. d̃ Peru. & Abbas post alios ĩ dicto capi. nouerint. & Cynus, Bartolus, & Salyce. in auth. casta. C. de sacrosan. eccle. & idem Bartolus in consil. 187. domini prioris. & in l. prima, in uersicu. quinto quæro. C. de sum. Trio. Bal. in rub. s̃. cod. in prin. uersi. sed quæro. & in authen. statuimos. in fi. C. de episco. & cle. Pet. de Aochar. in ca. 1. in 2. char. s̃. eo. in uersi. quæro igitur. Card. in c. perpendimus. in 3. q. de sen. excom̃. Abb. in consi. 63. videtur primo. in prin. lib. 1.

¶ Secundo

ADDITIONES.

a Syl. Al. Commensurari. Adde tex. expresse in l. sancimus. C. de pęn. in §. plene. no. gl. 1. q. 1. si qui episcopi. & s̃m hanc regulam arguit idem Dec. ĩ in ca. ex literis. co. 6. in fi. eo. ti. & vsque adeo solet esse uera hæc regula, q̃ Vero. in repeti. l. si fugitiui. in 2. no. C. de ser. fug. dicit seruandam esse, vt non solum pęna commensuretur ad delictum, sed etiam ad membrum quod peccauit. Adde Dec. infra de iudi. c. at si clerici. Ias. in l. ex facto. §. Iulianus. ff. de vulg. & pup. Fran. Purpura in l. si. nu. 51. C. de pact.

b Syl. Ald. Matrem Hoc idem dicit gl. in c. cito. ver. durior. 1. q. 1.

c Syl. Ald. Habent. Et per hanc rationem dicit Pet. de Anch. in consi. 193. Magnifico. q̃ non valet factum statutum contra concubinas clericorum factum à laicis. refert, & sequitur Ias. qui propter hanc rationem aliud tenet, in l. cum quædam. col. 3. ff. de iur. om. iud.

d Syl. Al. Ecclesiasticorum. Adde Abb. in consi. 84. præsens. lib. 1. aliquid per Iason in l. de quibus. in 4. colum. ff. de legib.

• H. Gi. Imperatore. Statutũ, q̃ venit contra priuilegia concessa ecclesijs à Deo, Papa, vel Imperatore, dicitur esse contra libertatem ecclesiasticam. adde vltra adducta hic per Doct. quæ late scribit do. Ambro. Opizonus, Doctor Papiensis in l. filiusfamilias. in §. diui. de leg. 1. quem §. repetitione satis celebri exornauit, & ibi examinat, quæ statuta dicantur esse contra libertatem ecclesiasticam. in 47. col. in uer. nunc accedo ad tertiam.

e Syl. Al. Imperatore. Adde no per Per. de Anch. in consi. 154. optimis rationib. latissime And. Sicu. in rub. de reb. eccl. non alie. in 4. q. & Io. Crotum de Monteferrato interpret. l. filiusfami. §. diui. in 24. co. ver. ex dictis Bar. ff. de leg. 1. & vide quæ addidi ad Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. col. 7. & vide late Ferdinan. in d. §. diui. in 82. col. in fi. cum seq.

¶ †Secundo quando auferuntur ea, quę cõcessa sunt ecclesijs, vel ecclesiasticis personis, de iure cõi, canonico, vel ciuili, ut not. Ant. de But. in d. cap. nouerint. col. pen. ubi inquit, † qd libertas magis tollitur in his, quæ cõpetunt de iure cõi. alleg. c. fi. de reb. eccles. nõ alie. & c. fi. de uit. & hone. cleri. & idẽ Anto. de Butr. in c. cum in terra, per illum tex. de elec., cum concord. ut tradit Alex. in §. filiusfamilias. § diui. col 7. de leg. j. & idẽ Alc. in consi. ccx. visa facti. col. 4. lib. ij. & in consil. ccix. col. pen. eo. lib. & idem sequitur Alc. in cõsil. 17. viso instrumento. col. pen. lib. 4. And. Sicu. late in consil. 31. lib. 4. & idem tenet Lap. alle. 92 in specimus. † Et ideo quando statuitur, quòd clerici non possint contrahere cum laicis, dicitur statutum contra libertatem ecclesiæ, ut not. Domi. in cap. fin. in 2. not. de immu. eccle. in 6. & idem Card. in cõs. cxliiij. super themate. col. pen & statuta, † q̃ subtrahunt libertatem, seu obedientiam Papæ, dicuntur cõtra libertatẽ ecclesiæ, ut not. Domi. per illum tex. in cap. 2. §. cæterum in 4. notab. de uerb signifi. in 6. ¶ † Tertio contra libertatẽ ecclesiæ dicuntur illa statuta, ex quibus clerici timidiores red duntur, ut uoluit Bar. in d. auct. cassa. ubi exemplũ ponit, si minor pœna imponatur pro homicidio commisso in clericũ, quàm in laicum. & idem Bar. per illum text. in l. j. §. quæ onerandę. ff. qua. re. actio non datur. ubi Ang. sequitur. & do. Abb. in d. cap. nouerint. Pet. de Anch. ĩ loco supra alleg. & idẽ Abb. in cons. 88. præsens dubium. in prin. lib. j. & Pau. de Cast. ĩ cõsi. 335. primum dubium. col. v. Et isto casu tollitur clericis, qđ de iure communi eis conceditur. Vnde ista cõclusio sub conclusione præcedenti satis includitur. † Quarto ꝯ libertatem ecclesiæ etiam statutũ dr̃, qđ est contra libertatẽ unius ecclesiæ particularis, quia q facit iniuriã vni ecclesię, totã Dei ecclesiam offendit, ut no. Bal. in l. j. in rep. C. de sum. tri. & in hoc reprehẽdit Inn. qui vr̃ aliter uoluisse in d. cap. nouerint. & refert do. Io. Ba. de S. Seue. in l. omnes populi. in 43. car. ff. de iust. & iure. & idem Saly. in auct. cassa. in 2. q. C. de sacrosan. eccl. ubi circa hoc notabiliter loquitur. Et hoc idẽ uoluit Cardi. in d. cap. perpendimus, in 4. & v. q. † & ibi prius late declarat in quibus libertas, & immunitas ecclesiastica dicatur cõsistere. Et ĩ ecclesia particulari rationem adducit, quia uniuersalis ecclesia offenditur, sicut in uno clerico, qui coram seculari conuenitur, quia toto ordini clericorum derogatur, cap. si diligenti. de foro compet. † Et ista libertas concessa ecclesiis dicitur etiam de iure diuino. cap. quamquam. de censi. in 6. glos. not. in ca. si Imperator. 96. dist. in uerbo, dis eut l. facit ille text. in d. ca. si Imperator. & tex. xj. q. j. in c. in sacerdotibus & in c. Syluester. & x. dist. in cap. certum est. el j. & in cap. solitæ. ubi Abb. not. illum tex. & inducit đ maio. & obed. facit etiam text. 22. dist. ca. 1. & no. Old in consil. 83. an episcopus. Car. in c. perpendimus. col 4. de sen. excom. Et propter hoc concludit Rot. in x. deci. de consue. in antiq. † ꝙ non ualet consuetudo, quòd rex Angliæ habeat iurisdictionẽ in clericos. nec Papa † etiam circa hoc saltem uniuersaliter, pt disponere, ut no. Car. & Mod. in ca. 2. de maio. & obe. ¶ † Secundo principaliter præmitto, † quòd personæ, & loca, quæ sunt đ foro ecclesiastico, statutis laicorum nõ subiiciuntur, quia forum sortiri, & statutis ligari, à pari procedunt, ut no. Inn. in rub. ĩ. de consue. ubi Ant. de But. refert in uersu nam regulam haberis. & dicit quod illam regulam posuit Cal. in disputatione incip. statuto. & idem Arch. in 8. dist. ca. quo iure. Spec. in tit. de constit. §. j. ver. & not. & ita arguit Cum. in cons. 139. p. laicus. in 2. col. in prin. Pau. de Ca. in consi. 69. uisis. col. x. ubi alle. Fed. in cõs. 96. apparet. & ibidem Alex. in con. ccix. ponderatis, col. j. lib. 2. & † Ideo clerici omnes, etiam in minoribus ordinibus constituti, cum sint de foro ecclesiæ. c. cum non ab homine. de iud. in cap. 2. de foro compen. in ca. clericum. in ca. nullus. xj. q. j. laicorum † constitutionibus non astringũtur, & merito, dicit Bal. in cap. cum uenissent. col. 4. de eo qui mit. in pos. quòd statutum laicorum de compromissis necessariis, nõ ligat clericos, etiam in minoribus constitutos. Et ista etiam procedunt in clericis primæ tonsuræ, † quia habent immunitatem ecclesiæ, ut per gl. in cap. nullus. in uerbo, tonsura. de tempo. ord. in 6. & gaudent priuilegio fori, ut no. Host. in cap. cum contingat. de ætat. & quali. Abb. in d. cap. cũ non ab homine. † Nam clericus primæ tonsuræ idem est, quod cantor, secundum glo. in d. c. cum contingat. † & isti omnes clerici dicũtur, 21. dist. in c. cleros. 72. dist. ĩ c. clericum. xj. q. j. c. de persona. uersi. ne uero. cum si. ut per glo. in d. c. cleros. & in d. ca. si quis suadente. 17. q. 4. † Et quia, secundum canones, prima tonsura dicitur ordo. d. ca. cum contingat. in fi. facit tex. 27. q. si quis episcopus. 44. dist. ca. non oportet, el 1. Vnde consonat, ꝙ iura q̃ loquuntur in priuilegio fori, uniuersaliter de clericis, ĩ quibuscunq; ordinibus constituti sint intelligantur. d. ca. cum non ab homine. & in c. clericum. xj. q. j. etiã in clericis primæ tonsuræ uerificentur, et per consequens statutis laicorum non subiiciantur. † Et idem esset in clericis coniugatis, quia in casibus in quibus retinet priuilegium fori, ut in c. j. de cle. coniu. in 6. pariter etiam a statutis laicorum eximantur per supra dicta. Et hoc specialiter late tradit Lap. allega. cxviiij. quæritur non leuiter, an clericus. col. fin. Et non solum in clericis, sed idem generaliter dicendum est in omnib. personis ecclesiasticis, de qb. expresse text. hic dicit, ibi, super ecclesijs. et ecclesiasticis personis. † Et quæ dicantur personæ ecclesiasticæ, not. per gl. in c. quisquis. 17. q. 4. in c. duo sunt, xj. q. j. in c. ut lex. 27. q. 1. in uerbo, ecclesiasticis. Et sunt omnes personæ, quæ gaudent priuilegio fori, de quibus Doct. tradunt in c. 1. de for compe. † Et prædicta non solum locum habent in ecclesijs, de quib. text. hic loquit, sed etiam in omnibus locis piis, cum sint de foro ecclesię, & ecclesiis æquiparentur. c. fin. ubi Abb. in 3. not de testa. c. accedentibus, ubi Abb. in 2. not. de priui. no. in c. de quarta. de prę script. † Et ideo statutum laicorum non ligat hospitale, ut tradit Anto. de Butr. in consi. 40. nulla est dubitatio. Abb. in consi. 26 uidetur, quod sit. quanquam Alex. in cons. 208. statutis accurate perspectis. lib. 2. Facit tex. in l. omnia, & qđ ibi Bart. C. de episc. & cler. cum sim. Et generaliter omnia, quæ sunt de foro ecclesiastico, statutis laicorum non subiiciuntur, per supradicta. ¶ † Tertio non impertinenter quæritur, an appellatione populi, clerici includãtur, cum hic tractetur an statuta populi, vel laicorũ, ad clericos extendantur. ¶ Et primo pro parte negatiua faciunt plura, in quibus clerus, & populus, tanquam diuersa ponuntur, in c. quod sicut. de elect. in fin. & ibi, clerici, & populi, in c. fi. de fer. ibi, cum clero, & populo. in c. ex parte. el j. de priui. ibi, clerum, & populum. & text. in c. ubi periculum. §. super his. de elec. in 6. in c. 1. de censi. in 6. in c. ut cõmissi. de hęr. in 6. in cle. 1. car. ult. de reliqui. & ue. sancto. Cum enim copula ponatur inter diuersa, ut not. in rub. ff. de iur. & fac. ign bene infertur, quod appellatione populi clerus non comprehendatur, & ita arguit Abb. post alios in c. 1. per illum text. de præb. Card. in c. plerisq;. de elec. Doct. in c. qui in aliquo. per illum text. li. dist. ad idem text. 63. dist. c. nosse. & 93. dist. c. miratus, cum simi. Sed ad ista iura dupliciter responderi potest. Primo, quod appellatione populi clerus cõtineatur, non tamen clerici dicuntur esse de populo simpliciter, sed ultra qualitatem popularem alia cõditio in ipsis clericis repetit, cum sint forte electi, & diuino officio mancipati ut dicitur in c. duo sunt. 12. q. 1. & xx. dist. in clericos. & in c. cum secundum. de præben. & propter talem qualitatem iura distincte loquuntur de clero, & populo, nõ ꝙ diuersa sint, sed tanquã genus, & species

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Vel ciuili. Adde Rapha. in auc. cassa, & irrita. C. de sacr. san. eccle. Imo. in d. c. nouerint. de qua conclu. uide Ioan. Cro. in repeti. l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. 1. col. 24. uer. ex dictis Bar. ubi infert ad no. statutum adde Bal. in l. j. C. de sum. Tri. col. 3. Fel. hic col. 32. ver. expedita j. quæstio. Lanc. Galia. in rep. l. Cẽturio. co. xaix. in prin. uer. septimo quia. ff. de uulg. & pupil.

b Syl. Ald. Timidiores. Idem uoluit Vero. in cons. xv. uertitur. col. 2. And. Sic. in cõs. 23. col. pen. lib. 3. in consil. 31. in prin. lib. 4. Dec. in d. auc cassa col. fi uer. 3. Bar. hic, & idẽ Bal. in d. auc. cassa. col. 2. uer. tertio quæro. Imol. in l. non amplius. col. 1 de lega. 1.

c Syl. Al. A pari. Adde Dec in repeti c. 2. ĩ. de indi. in l. fi. in prin. ff. de iurisd. om. iud. Alex. in cons. ccx. lib. 2. & Nico Boer. decis. Burdeg. 13. nu. 14.

d Syl. Ald. Procedunt. Adde Deci. supra in c. quæ in ecclesiarum. nu. 15. de cõst. ubi addidi. & infra eo. c. col. 7. & col. xix.

e Syl. Ald. Constituti. Et idem dicat in eo qui uoluit ingredi religionem, ut per Bal. in l. j. C. an ser. ex su. fac. tradit Ias. in l. eum quædam. in 2. col ver. limita singulariter ff. de iuris. om. iud. Et idem est de eo, qui est infra annum prof. sionis, ut per Ang. in l. j. ff. de pen. & Ias. ubi supra, col. 3. uer. & quod dicit ĩ religiolo. Et idem in concubina clerici, secdm gl in c. eos. 32. di. tradit idem Ias. ibi, uer. secundo limita. ubi dicit ita cõsuluisse Pet. de Anch. in cons. cxij. ut ibi per eũ, & idẽ tradit Car. Alc ĩ d. c. eos. i no & adde hic quæ ponit Ferd. in repe. §. diui. ff de leg j. col. 81. & Fel. hic, col. 31. Soz. consil. 57. pen. col. li. 3. ubi in not. casu statuti Florentii.

f Syl. Ald. In minoribus. [illegible]

g Syl. Ald. Constitutos. Adde Deci. infra eo. c. col. 17. ubi addidi.

h Syl. Ald. Ecclesiæ. Adde Deci. in c. cum non ab homine. in 2. no. de iud.

i Syl. Ald. Fori. Adde de hoc Deci. in c. 2. in 4. not. de iudi.

k Hiero. Gig. Eximantur. Adde tamen, quod extra casus, in qbus clerici cõiugati retinent priuilegiũ fori, ut in c. j. de cleri. cõiugat. in 6. cõprehenderent statuta laicorũ, quia extra illos casus clericus reputatur laicus. Et hinc est, ꝙ non potest esse uicarius episcopi, ut uoluit Ab. quem alij sequunt in c. decernimus, in v. col. in prin ĩ. de iudic. Nec ei potest causa criminalis clerici cõmitti, ut de ea cognoscat, ut inquit Abb. in d. cap. decernimus. in d. col. v. in fi. uer. sed nũquid saltem, & ibidem per Deci.

l Pis. [illegible]

m Syl. Ald. Hospitale Seq. Fer. Loaze. l. in rep. l. filiusfa. §. diui. in 82. col. ff. de leg. j. late Balb in tract. de præscri. col. cle. in prin. & quæ ibi addi. Dec. omnino in c. j. col. ix. ĩ. de prob. omnino Bal. in cõs. 421. lib. 3. dicens non ualere statutum contra libertatem hospitalis, omnino Deci. consil. 488. colum. 2. & in cõsil. 504. in prin.

n Syl. Al. Populi. Adde Old. q. 32. & 74. & Alex. cons. xlj. nu. 4. lib. 7.

o Extendantur. Vide Deci. in c. ut nullus. in prin. de præben.

ſpecies ſe habent, vt in rub.C.de ſer.& aqua.Legit in Euãgelio, diſcipulis, & Petro, Fit n. iſta ſpãlis mẽtio ad maiorẽ declaratione. Na forte videbatur, ꝙ ſub noĩe populi, nõ cõprehenderentur populares qualificati, prout ſunt clerici: ad remouendã hãc dubõnẽ iura ſæpenumero de clericis ſpãliter loquunt. Ad hoc bene facit tex. in l.quæſitũ.§. pe.ff de fun.inſtr. Vel qa in illa ſpecie eſt aliqd plus, quã in alijs ſpẽbus. iõ noĩatim ſpecificatur, arg. l.itẽ apud Labeonẽ.§.ait ptor.ff.d iniu. Scdo rñdetur, & aduertẽdũ eſt, ꝙ omnia iura ſ.alle. primo noĩant clerũ, deinde ppĩm, quo casu appellatione cleri non uenit populus, qa pmiſſa nominatione cleri, neceſſaria fuit nominatio populi, ex quo mã erat cõis, & non ſolũ clericis, ſed omnibus alijs cõpetebat. Argu ꝙ ſi de iurib⁹ ſ.alle. hẽret locũ, qñ primo populũ, & poſtea clerũ nominaret, qa tũc nominatio cleri poſt ppĩm, non eſſet neceſſaria, ſi ſub nomine populi ꝯtineretur ſed pdicta iura ſemper prius de clero loquunt, ꝙ non vr fuiſſe factũ ſine miniſterio, ex quo ita uniformiter ſemper reperit. Prima tñ rñſio magis ſatisfacit. Scdo ꝓ iſta pte facit tex.12.q.1.c.duo ſunt. ubi dr, ꝙ duo ſunt gña Chriſtianorũ, clerici, & laici. ergo non vr, qd ſub uno gñe veniãt illi, q de illo gñe non ſunt. Sed rñdetur, ꝙ ille tex. loquit de clericis, & laicis, qui ſunt tanquam ſpẽs oppoſitæ, ut probatur in c.j.de ui.& ho cle. qõ nra ẽ de populo, & clero. quæ nomina tanquam ſpẽs, & genus diſtinguunt, ut dictũ eſt. Et uere unicũ eſt genus Chriſtianorũ, qa oẽs ſunt Chriſtiani, & appellatione Chriſtianorũ ita ueniunt laici, ſicut clerici, ut ibi colligit, & in l j.C.de ſum.tri. Vnde uerbũ, gña, ponit ibi ꝓ ſpeciebus: quaſi dicat, duę ſunt ſpẽs, ut in ſimili hr in l.2.§.genera,
a de acq.poſ. Tertio hoc vr efficaciter ꝓbari in c.ſi ſnĩa.de ſen. excõ.in 6.ubi ſi ſententia interdicti ꝓferatur in clerũ, populus interdictus nõ vr, & econtra, & ſic uno ipſorũ interdicto, alius licite admittit ad diuina. ergo datur intelligi, ꝙ appellatione populi clerus nõ ĩcludatur. Confirmatur hoc, dũ dicit. idẽ ecõuerſo, vr n.tex. æquiparare iſtos caſus. Vnde ſicut appellatione cleri populus nõ cõtinetur, vt clarũ eſt: ita ecõtra, appellatione populi, nõ debet clerus ꝯtineri. Sed tñ etiã ad illũ tex. rñderi põt, & dico, ꝙ licet ibi interdicto populo, clerus non includatur, hoc ꝓuenit ex eo, qd de vi ſermonis non ueniat clerus appellatione populi: ſed ibi hoc ſpãliter diſponit cõtra propriam naturã verborũ, qa in clericis agit de maiori præiudicio, ut illi interdicti
30 ſint, ad quos rerũ diuinarũ adminiſtratio pertinet.† Vnde indefinita non ęquipollet uniuerſali, quando diuerſa ratio repe
b ritur, ut no. in rub.de reg.iur.in 6.bonus tex in l.quæſitum.§. illud.de leg.3. Et patet in ſimili de epiſcopo, nam epiſcopatus ẽ
c dignitas, & quidem culmen dicitur dignitatum, in c.venera-
31 bilis de præb † & tamen diſpoſitio, quæ de habentibus dignita
32 tẽ † ſimpliciter loquit, nõ includit epiſcopos. d c.dilectus, de ꝯ
d ceſ.præben.c.inquiſitores, de hęre.in 6.in cap. quam periculoſum. de ſent.excom.in 6 Secũdo rñdetur, & dici põt, qd ibi per extenſionem de nouo hoc inducatur, & ſic Papa ita declarando intentionẽ ſuam ulterius procedit, alias ergo ſecus vr, arg. tex in l j.& qd ibi Bal.C.ſi rector prouin.& in ſimili no.Bar.in auc.quas actiones.C.de ſac.ſan.eccl. per tex.in l.ſi furioſi.C. de nup. facit ad hoc tex.in d.c.ſi ſentẽtia.in uerbo, intelligit. qd de ſui natura improprietatẽ denotat, l.j.in prin.C.de rei ux. actio. Nõ ob. qd tex.vr illos caſus æquiparare, qa illa æquiparatio reſtringit ſpãliter in illo caſu proui loquit: fit enim illa æquiparatio immediate, & non per modũ rõnis adducit & patet hic
33 ibi in illa dictione, ẽt, dũ inquit, † nec etiã ecõuerſo. de cuius na
e tura eſt implicare caſum magis dubitabilẽ, e ut per gl.in l ſi putator. ff.ad l.Aquil.& ideo argu.cõtra.nõ vr abſolute pariter ꝓcedere. Quarto inducitur tex in d.c.duo ſunt. dum ibi dr, qd laos græcè, latinè dr populus, ergo vr ꝙ laici, & populus idem ſint. Sed appellatione laicorũ clarũ eſt, ꝙ non ueniunt clerici, qa tanquam ſpecies oppoſitæ ponuntur in c j de vit.& ho.cle. ergo ita vr dicendu, qd nomine populi non ueniant clerici. & ita illũ tex.inducũt Mod. hic, & prius illũ tex. eodẽ modo põderauit Alb .in Dictionario, in uerbo, laici. Sed tñ pro reſpõſione conſiderandũ eſt, qd laici apud græcos ponunt pro ſpecie oppoſita clericis. ut in c.j.de uit.& ho.cle. Et ſi hanc qualitatẽ hominũ contrariã clericis exprimere uolumus latine, nõ hẽmus uocabulũ, qd præciſe hoc exprimat. Si tñ aliquo modo latine hoc dicendum ſit, utimur uocabulo generis, & dicim⁹ populu, & ſic non præciſe laus, & populus, idẽ ſignificãt, ſed potius, vt genus, & ſpecies ſe habent. Quod ita ſit, deducit ex eo, qd in eodem c.duo ſunt, dicit qd cleros græce, ſors latine dr, & tñ præciſe idẽ non ſonãt, cũ uerbũ ſors, ſit longe gñalius. vñ patet. qd pro uocabulo ſpeciei apud græcos, nos utimur uocabulo gñis, cũ apud nos maior ſit terminorũ penuria. Nã ſi populus laicos ꝓprie deſignaret, iura uterentur uerbis latinis, & dicerẽt populares, & nõ laicos. Vnde ex quo iura ſemper d laicis loquũtur, datur intelligi. quod uerbũ, populus, hoc ſpãliter ñ demonſtret. Et ita reſoluuntur, quæ pro iſta parte cõmuniter adducuntur. ¶ In ꝯtrium uero, f qd appellatione populi ueniat clerus, facit primo tex. in § plebiſcitũ. Inſtit.de iu.natu. ubi dr, populus eſt genus, & ſub noĩe ci⁹ uarię hoĩum cõditiones cõtinẽtur. iõ plebeii, ſenatores, & patricii, includũtur ergo idẽ vr dicẽdum in clericis. Sed rñdetur. qd ille tex. intelligitur in hominibus eiuſdẽ profeſſionis, qui ſunt oẽs laici, & Imperatori ſubiiciũtur: nõ aũt vr habere locũ in clericis, qui ſunt extra iuriſdictionẽ Imperatoris, de quibus ibi loquitur c.nouit. de iud. 96.diſt.c.cũ ad uerũ. facit tex.in c.à nobis. de ſentẽ.excõ. in c.a. de cõſti.in 6. Secũdo hoc probatur in c dilecti de fo.compe. ubi priuilegiũ datũ Anglicis, ẽt clericis cõpetit. Si ergo noĩe Anglicorũ, vel Mediolanẽſiũ, veniũt clerici, idẽ vr dicendũ nomine populi. Sed iſta æquiparatio negari põt, qa uerbũ illud, Anglicis, vr reſpicere nãm, & originẽ. Nã verũ eſt dicere, qd Mediolanẽſis dicatur. licet clericus ſit: per hoc enim, qd clericus efficitur, nõ uariatur origo natiuitatis. nõ ſic vr ſub noĩe populi, qa pp qualita
g tatẽ clericatus eximunt, ut nõ dicantur eẽ de populo, g ut Card. tradit in d.cle.in pleriſq;. de elect. Scdo põt rñderi, qd illud priuilegiũ datũ Anglicis à ſede apoſtolica, ex qualitate concedentis, intelligatur Anglicis.ſ.clericis, qui ſunt de foro eccleſiæ. Cum enim ibi uirtute priuilegij cõcedatur à ſede apoſtolica, qd Anglici citra mare nõ põt cõuenlri, & ita forus remittatur, intelligitur de clericis, qui erãt de foro eccleſiæ, & hoc modo ille tex. nihil facit. Tertio pro iſta parte ar.ꝓ tex.in Auct. de quæſtore, ĩ prin.col.6. ubi appellatione populi ueniũt forẽſes. ergo pariter vr qd clerici cõprehendantur. Sed rñdetur, qd in clericis alia rõ vr, quã in forenſibus ſimpliciter, cũ ipſi exempti ſunt a iuriſdictione ſeculari, adeo qd ſe illi ſubiicere non poſſent: ſecus in alijs forẽſibus. Vel ſecundo ille tex. intelligit duntaxat in ciuitate Romana prout illum tex. declarat Bal in rub.C.qui accuſare. col.fi. Vel tertio intelligi põt de forẽſibus, qui haberẽt ibi
34 domiciliũ. Prima tñ rñſio melior vr. ¶ † Quarto facit, qa cleri
h ci dicunt ẽt de diſtrictu, h ut no. Io.An.in c.fi.de off.dele.& ibi Do.in 6.& probatur hoc in c accedens, el 2.ut lite nõ cõte. ergo
35 idẽ ur appellatione populi. Ad hoc ẽt rñderi põt, † qd uerbũ,
i diſtrictus, reſpicit territorium. i d.c.accedens. ibi, de diſtrictu dicti Comitis. Vñ licet clericatus nõ eximat quẽ de territorio, vr tñ eximere de qualitate populari, q̃ reſpicit perſonã. Et ſic, ut patet ex predictis, articulus eſſet diſputabilis, & ſic aliàs diſpu
36 tauit Piſis. Cõis tñ opi.ẽ, † ꝙ in materia odioſa appellatione populi clerus non cõprehendatur, d.c.ſententia. de ſenten.excõ. in 6.ſecus in materia fauorabili, d.c.dilecti. ubi Abb. ita cõcludit, et idem Pe.de Anc.Imo.& Abb.in d.c.j.de præb.et Abb.in c.j.
k de uit.et hon.cle.cum ſimi.ut tradunt Moder. k hic. Sed in iſta cõmuni opi.aduertendum eſt: quia iura, q̃ allegantur, nõ cor
37 reſpondent. † Et primo tex.in d.c.ſi ſentẽtia, nõ uidetur loqui in materia odioſa: loquitur enim in interdicto, cuius mã non ur
l odioſa, l cũ aliàs fiat lata interpretatio, qa agit de ſalute animæ, ut no.Ab.in c.cum in partibus. in fi.de uerb.ſig.et in c.j.in glo. pe.ꝓ illũ tex.de poſt.pl. facit tex.in c.pe.de ſent. excõ. Secundo
38 tex.in d.c.† dilecti, q allegatur ꝓ materia fauorabili cõtinet pri
m uilegiũ cõtra ius cõe, qd ſolet ſtricte ĩterpretari. m c. ex tuarũ. de auto-

ADDITIONES.

a Hier,Gig De acquir.poſ. Adde tex. Inſti.de donatio.in pri.& in §.eſt aũt aliud genus.eo.tit.quæ iura probant, quod id quod à logicis ſpecies appellatur. nũcupatur genus à Legiſtis.

b Syl.Ald.Reperitur. Idem Deci.in fi.col.3.j.eo.in c.1.in v.colũ j.de reſcrip.in conſi.43.col.5 in conſi.472.col.1.in c.ut nullus. nu.5.de præb.

c Syl.Ald.Dignitatũ. Et de hoc an epiſcopatus ſit dignitas, uide Dec.in c.1.nu.4.de præb & qd ſit ordo, idem c.cum in cunctis.§ cum uero.nu.4. de elect.& uide Fel.in c.ſicut certo, poſt prin.de Simo. Abb.in c.quanto.col.j.de conſue.

d Ald Epiſcopos. Adde Deci.in c.j.nu 4 de pręben.

e Syl.Ald.Dubitabilem. Adde Soc.conſi.23.circa.col.4.

f In contrarium uero. Hoc idem tenet Cald.in tract.interdict.in 3.col. in fi.

g De populo. Clericus propter qualitatem clericatus eximitur, ut non dicatur de populo; non propterea amittit priuilegiũ, quod ſibi cõpetit tanquam vni de populo. ita arbitror dicendum per ea, quæ no. Pau.de Ca.in l.falſa demonſtratio, §.3.ff.de condi.& demon. ubi dixit, qd Doctor qui legit per xx. ann. licet fiat Comes, nõ propterea perdit priuilegiũ popularé, ſi prius erat de populo. Quẽadmodũ notarius factus Doctor, nõ deſiuit eſſe notarius. Nec monachus factus epiſcopus deſinit eſſe monachus. quatenus igitur ei fauorabile eſt, nõ deſinit clericus eſſe de populo. Facit quod dicunt Doct. hic, ꝙ in materia fauorabili, appellatione populi uenit clericus.

h Syl.Ald.Diſtrictu. Idem Iaſ.in l.j.§.huius ſtudij, col.j.ff.de iuſt.& iur. Dec.in c.ut nullus.nu.10.de pbẽ.& hic idem tenet Car.Ale.in c.iua publicũ.j.diſt. ubi dr facere ad ſtatutũ, quod nemo trahat aliũ extra curiã Peruſinã. nã ei dicit contra factũ ſi qs trahat ad curiam epiſcopi, ut per Bal.in l.j.ff.de iuſt.& iur.

i Syl.Ald.Territoriũ. Adde Ab.i cõſ.xx.uſ prin. Are.conſ 78.& rõ. diſtrictus.n. capitur pro territorio. Dec.in conſi.17 uiſo puncto.col.1.uer.2.pricipaliter.

k Moderni. Et in c.Rodulphus.nu.18.de reſcrip.

l Odioſa. Hanc opi. ſimpliciter ſequitur Cal.Alex.in c.ſi forte 63.diſt.

m Syl.Ald.Interpretari. De hoc uide late Deci.in c.cauſam quæ, in fi.de reſcrip.& ideo interpretamur, ut minus deroget iuri communi. Deci.conſi.512.col. fin.in fin. nec extenditur de perſona ad perſonam. Deci.conſi.126.col.fi. ubi ponit plura exempla.

de auth. & vsu pal. no. in c. cũ his. de priuile. Tertio, q̃a cõis distinctio imperfecta vr. q̃a dũtaxat mã odiosa, vel fauorabilis cõsideraſ, & de mã indifferẽti nihil dr. & q̃a, licet mã odiosa sit
a tñ fit lata interpretatio, quatenus ꝓprietas verborũ requirit.[a] l. cũ lege. ff de testa. vbi Are. Vñ ꝓ resolutione circa istũ articu-
39 lum faciatis quatuor cõclusiones ¶ † Prima sit, ꝙ de ꝓprietate vocabuli applõne populi veniat clerus, vt ꝓbaſ i d. §. plebisci-
40 tum. † Prĩo, dũ ibi dr, ꝙ vniuersi ciues cõtinenſ applõne ppli, ergo ẽt clerici, q dñr ciues, vt de populo legiſ, o. dist. c. si in adiutoriũ. ibi, se Romanũ ciuẽ esse testaſ. Scdo, q̃a nomẽ populi est genus. d. §. plebiscitũ. ergo q̃libet spẽs sub gñe ꝯtinet. Comprobaſ hoc. q̃a añ clericatũ isti erãt de pplo, vt patet, & qualitas clericatus superueniẽs nõ repugnat, q̃n clerici ciues sint, & de pplo, attẽta nã verborũ, licet seculariũ iudicio nõ subijciãtur. ¶ Secũda cõclo, ꝙ in mã cõpetẽti dũtaxat clericis, applõne populi nñ, clerici ꝯtinenſ 8. q. j. in c. licet. dũ ibi dr, ꝙ pstantior ea oĩ pplo in episcopũ eligiſ. Nã in episcopũ eligiſ dũta-
a xat ille, q sit in sacris. c. à multis. de æta. & qua. ergo illa verba, ex oĩ pplo, solũ de clericis intelliguntur. ¶ Tertia ꝯclo est ꝯ in mã, q̃ nõ cõpeteret clericis, sed tm laicis cõueniret, applõne ppli nõ cõprehẽdunſ clerici, vt in c. graue. de sen. excõ. ibi dũ dr, à ptãte, & pplo. ¶ Quarta ꝯclo, ꝙ in mã indifferẽti, & cõi applõne ppli veniũt clerici. facit tex. ĩ l. j. C. de sum. Tri. & in c. forus. §. iudex. de verb. sig. ibi, quasi ius dicẽs pplo. & in c. forte, 23. q. 4. ibi, in pplo Dei. Et ad hoc ẽt facit text. no. in c. accusat⁹. in si. de hære. in 6. & ibi gl. & Do. dicit ꝙ in mã indifferẽti ap-
b plone seculariũ veniũt clerici. à fortiori ergo applõne ppli.[b] Fallit in casu d. c. si snĩa, rõne quã. s. dixi. Et ad supradicta con-
41 ferunt q̃ Old. scribit in ꝯsi. 31. q. est. vbi ꝓbat, † ꝙ sacerdos dicaſ ẽt de vniuersitate. & idẽ Alb. in l. j. col. 2. ver. vidi ẽt dubitati. ff. ꝙ cuiusq; vni. no. vbi tacito authore reassumit dicta Oldr. in cõsi. ꝓalleg. & idẽ sequiſ Bal. in c. j. col. si. ver. an sacerdos. de mi-
42 lite q bellica arma depos. Sic ẽt eps, † & vicarius eius, dñr esse
c officiales cõis, siue cõitatis,[c] vt notabiliter tradit Per. de Anch. in cõsi. 344. viso themate. ¶ Summaſ, & diuidiſ, vt p Abb. hic. ¶ Primo fm Abb. hic, vr tex. ꝯ Bar. in l. j. col. 11. C. de sum. trin. hic. n. statutũ laicorũ erat gñale, nõ nutriẽs peccatũ, & fundatum in rõne. & tñ nõ hẽt locũ in psonis, vel in rebus ecclesia-
d sticis,[d] ꝯ Bar. in d. l. j. vt Abb. hic latius deducit. Et ita fundamẽtum Abb. ꝯ Bar. est, q̃a statutũ erat gñale. & hoc tenet gl. in c. ecclesia. j. vt lit. pen. Bal. hic, & Saly. in auth. cassa. C. de sacrosan. eccl. & alij, quos And. Sic. hic refert. & idẽ q̃d Abb. hic, tradit Cald. in ꝯsi. 11. de cõsti. Bar. vero intelligit ꝙ tex. hic de cleri. & ecclesijs specialiter loquaſ. & idẽ Car. in repe. c. ꝓpẽdimus. de sen. excõ. & hoc seqſ And. Sic. in rub. de reb. eccle. nõ alie. col. 22. in scdo dubio, ꝓ tex. hic in ver. vñ Basilij. ibi, ornamẽtis ecclesiarũ. Ergo patet, ꝙ spãliter loquiſ de rebus ecclesię. Sed ad hoc prima facie respõsio manifesta vr, q̃a Abb. nõ loqſ de statuto Basilij, sed de alio, statuto ppli Romani. de quo prĩcipaliter agebaſ hic. & iõ idẽ And. Sic. hic, ꝓpẽdit de hoc, & conaſ tndere, dicens ꝙ ẽt statutũ ppli Romani verisimiliter specifice de bonis ecclesiarũ loquebatur, ea quo statutũ Basilij q̃d à simili inducit, ita loquebaſ. aliàs nõ fuisset bonũ sile de statuto Basilij loquẽtis spãliter ad statutũ ppli Romani, q̃d gñalr loquere tur. Et vlterius cõprobaſ hoc duplici rõne. Primo ꝯsiderando rõnẽ, q̃ in principio poniſ antecedẽtis, ꝙ laicis nõ ẽ data ptãs sup ecclesijs: nã, vt ea ista rõne ad casum ꝓpositũ inferaſ, dicẽdu est, ꝙ illud statutũ de rebus ecclesiasticis, spãliter loquereſ. als si statutũ illud gñalr disposuisset, ꝓut Abb. dicit, potuisset dici ꝙ nõ intelligereſ de rebus ecclesiæ, in q̃bus statuentes nõ habebãt ptãtẽ, 21. c. à nobis. de sen. excõ. Et rõ illa sup ecclesijs, in qua tex. fundaſ, nõ ꝯueniret. ¶ Scdo, q̃a tex. dicit statutũ lai-
corũ nullius esse firmitatis. ergo dẽt intelligi ꝙ spãliter de clericis, & expresse loquaſ. als tañẽ respũ laicorũ valuisset, & sic nõ esset verũ, ꝙ nullius esset firmitatis. Tertio, ẽt alia rõne iste tex. ꝯ opin. Bar. nihil facit, q̃a loquiſ Bart. q̃n statutũ non est ꝯ ius cõe. hic vero statutũ erat ꝯ ius cõe, & ꝯ rõnẽ ꝙ absq; citatione possessor esset priuandus possessione, c. licet eps. de pbẽ. in 6. & sic dictũ Bart. ab isto text. defendi põt. An aũt in se verũ
43 sit, j. videbimus. ¶ † Secũdo not. Abb. dicit, ꝙ causa ecclesiæ licet corã seculari agiteſ, non tñ dẽt decidi fm statutum laico-
44 rum, & bene dicit, decidi, & nõ tractari, † q̃a quo ad ordinationem iudicij, & ꝓcessus, debet seruari lex fori, vbi iudiciũ agitatur, vt per glo. & Doc. in c. ꝙ clericis. de foro compe. de quo dicam post Abb. Ex quo infertur q̃d aliud est, ꝙ cã decidatur,
45 & aliud est, † ꝙ in causa ꝓcedaſ. & ideo de vno ad aliud non
e infertur,[e] vt in not. q. tradunt Bal. & Paul. de Cast. in l. ꝓcuratorem. ff. de procur. & q̃d not. Bart. in l. si in lege. in princ. ff. loc. Paul. de Cast. in l. qui Romæ. §. Callimachus. de verb. oblig.
46 ¶ † Tertio no. ꝙ iudex secularis, ẽt incidenter non hẽt iurisdictionem ĩ negocijs ecclesiæ, vt Abb. hic per istũ text. dicit. Sed hoc nõ vr bene ꝓbari hic, q̃a factũ iudicis secularis nõ reprobatur hic cõne glonæ suæ. ita ꝙ ipse non hẽret ptãtẽ super facto monasterij incidẽter, sed q̃a nõ debuit moueri ex statuto laicorũ ad decidẽdũ. Nã ẽt si iudex fuisset clericus, hẽret locũ
f q̃d hic dr. Dictũ tñ in se verũ ẽ, ꝙ iudex secularis, ẽt incidẽter,[f] nõ hẽt iurisdõnẽ in clericos, nec in mã spirituali. c. tuã. vbi gl. & Doct. de ord. cogni. c. lator. vbi gl. qui filij sint legi. & in c. si
g iudex. de sen. excõ. in 6. de quo dixi in c. decernimus. de iudi.[g]
47 ¶ † Quarto not. ꝙ laicorũ q̃dã religiosi dicunſ, q̃dã nõ. Et verbum, religiosus, capiſ pluribus modis, vt Abb. hic prosequiſ in quarto no. ex cuius dictis plura colliguntur. Primo, ꝙ dũ tex. loquiſ de laicis religiosis. ẽt ĩtelligi põt de ꝯuersis laicis, q electio-
48 ni interesse nõ põt. c. ex eo. de elec. in 6. † Conuersi. n. dñr q se, & sua obtulerunt habitu mutato, & ꝓfitenſ tria substantialia: sunt tñ seculares, q̃a non promouenſ ad ordines, vt Abb. declarat in c. non est. in secũdo no. de regula. & in c. non dubiũ. in fin. de sen. excom. & de pluribus speciebus conuersorũ, no. Cald. in consil. 6. in titu. de regula. Sed considerandũ est, ꝙ in talibus cõuersis, de q̃bus Abb. loquiſ, non vr loqui tex. hic, q̃a tales nullam haberẽt potestatẽ, etiã respectu laicorũ. 12. q. 1. in c. duo sunt. & tex. hic vr loqui de laicis, qui habent potestatem statuendi quo ad laicos, licet talis potestas ad clericos nõ extendatur. Et q̃a tales cõuersi, sunt ꝓpriè religiosi, vt dictum est, & Abb. ipse fateſ, & à laicis distinguunſ, d. c. duo sunt. 12. q. j. ergo nõ sunt ꝓpriè laici. Et ad hoc facit, q̃a præscribunt spiri-
49 tualia, vt not. in c. causam, quæ. de præscri. vbi Abb. † Non obst. tex. in d. c. ex eo, vbi cõuersi laici dñr, q̃a sñdetur, vt p Do. ibi. & ideo tex. hic, qui loquiſ de laicis, ẽt religiosis, non dr in talibus
50 verificari, quicquid Abb. hic dicat. ¶ † Quinto no. est. q̃d Abb. dicit, ꝙ ꝓpriè dicuntur religiosi, qui tria substantialia profi-
h tentur.[h] Et idẽ Abb. in c. dilecta in glo. j de maio. & obe. & in rub. de reg. & idẽ in c. cum olim. circa fin. de arbi. Et ideo in statuto ita accipitur, vt Abb. dicit in d. rub. de reg. & stricte accipiendo, de illis intelligitur, qui habitũ sumpserũt ĩ religione, vt no. Do. in c. officium. §. verum. versi. no. bene istud dictum, de hære. in 6. ¶ Prædicta conclusio limitatur, nisi statutum als nihil operaretur: quia tunc verbũ, religiosus, largo modo intelligeretur. Exemplum in casu notabili, in quo consuluit Pet. de Anch. quem Abb. refert in d. rub. de regu. videlicet in statuto Senensi, quo cauetur ꝙ religiosi non possint habere officia publica ciuitatis. Si enim de religiosis propriè intelligeretur, statutum esset superfluum, per ea quæ habentur in cap. sicut. & per totum, j. ne cle. vel mona. ideo fm Petr. de Anch. statutum intelligitur de religiosis largo modo, & sic excluditur hospitalarius, & operarius ecclesiæ, licet propriè non sint religiosi. Abb. tamen in d. rub. tenet contrarium, quia statutũ
51 debet propriè intelligi, vt s. dictum est. † Et ad rationem Petr. de Anch. rñdet, ꝙ satis est, ꝙ statutum nouum ius producat, iuxta no. per Bar. in l. j. in §. j. ff. ad leg. Fal. Moder. hic dubitant. Mihi plus placet quod dicit Petr. de Anch. considerata mente statuentium, arg. glo. in l. tale pactum. §. fina. ff. de pactis. Nõ
i obst. quod nouum remedium statutum inducat,[i] vt Abb. dicit, quia hoc attento nunquam haberet locum communis doctrina Doc. in pluribus casibus, in quibus volunt ꝙ statutũ interpretetur contra ius commune, vt aliquid operetur. Et ita
52 rationem Abb. in alio proposito destruit † Alexan. in l. si cum dotem. in prin. colum. si. ff. solu. matri. Vel secundo magis formaliter rñdetur, ꝙ nouum remedium tollit superfluitatem, q̃n affert aliquã vtilitatẽ. aliàs secus, vt notabiliter tradit Aret. in consil. 20. in quæstione. colum. pen. & quod not. Matth. in not. 80. not ꝙ Bart. Et supradictis infert. Cardina. in consi. 138. dico per præmissas literas, quod iura quæ prohibent nouas religiones, vt in c. fin. de reli. do. in c. j. eod. titu. in 6. de religiosis pro-

ADDITIONES.

a Syl. Ald. ¶ Requirit. Hoc idem dicit in c. cum accessissent. col. 4. in fi. s. eo. vbi addi. & in c. inter cæteras. col. 3. in fi. de rescrip.

b Hier. Gig. ¶ Populi. Dictum est ad saturitatem, an populi appellatione veniãt clerici. sed his dictis adde, ꝙ clerici veniunt appellatione non subditorum. ita voluit Bal. in l. de quibus. in ver. 6. quæritur. ff de legi. quem refert & sequitur Deci. in consi. 114. in j. col. ver. & ideo infert. & incip. illud consiliũ, & pro tenui facultate.

c Syl. Ald. ¶ Communitatis. Et considera, ꝙ Pet. de Anch. ibi loquitur in statuto Bonon. & sic in materia stricte interpretanda, & vide Deci. in c. significasti. in 3. col. de offi. deleg.

d Syl. Ald. ¶ Ecclesiasticis. De hoc vide Fel. hic col. 32. ver. §. quarto.

e Syl. Ald. ¶ Infertur. Faciunt dicta per Are. in l. cohæredi. §. qui patrẽ. in 1. not. ff. de vulg. & pup. Bal. in consi. 73. sicut proponitur. lib. 1. & idem quoque volunt idem Deci. in c. ex parte. el 2. s. de offi. deleg. in 3. not.

f ¶ Incidenter. Idem Deci. j. de iudi. in repe. c. 2. sed dicendũ, vt ibidem dicam.

g Syl. Ald. ¶ De iudi. Vide Deci. ibi, col. 16. & vide omnino Ias. in l. j. §. qui mandatam. col. 3. ff. de offic. eius. vide tamen Marsi. sing. 70.

h Syl. Ald. ¶ Profitentur. Adde Car. in cle. j. de testi. in 4. no.

i Syl. Ald. ¶ Inducat. Hæc eadem ponit Deci. in rub. de proba. col. 12. vbi limitat, ꝙ intelligatur nisi aliàs graue præiudicium inferretur: nam sic nihil referet, ꝙ statutum nihil operetur, vt ibi per eum, & vide de hac materia omnino per eum in c. 1. col. 5. in prin. j. de rescript. & col. pen. in fi.

sis ꝓpriè intelligunt, & ſm eũ ꝓpriè ẽt religiosus dr̃ is, qui per ꝓfeſſionẽ oẽm eius voluntatẽ imperio prælati irreuocabiliter ſubmittit, c. religioſus. de elec. in 6. & iõ non includunt, ſm eũ, pauperes, q dicunt apoſtoli. Et ad hoc bene facit qd Abb. tradit in cõſi. 55. in qõne q̃ vertit, in prin. iuncto eo, qd ibi dicit, col. 4. in ver. & prio ad tura. lib. j. Et ꝑ hoc inferũt Mod. hic, ꝙ nõ rectè Abb. loquat in c. 2. de foro cõpe. col. pe. dũ inquit, ꝙ
53 fratres Ieſuati faciũt ꝯ † ꝓhibitionẽ c. ſi de relig. domi. vbi ꝓhibet, neq̃ nouã religionẽ inueniat. Nã, ſm ſupradicta, ex quo ñ ſunt ꝓpriè religioſi, hoc nõ vr̃ ꝯ illã ꝓhibitionẽ, q̃ de vera religione intelligit. Sed tñ cõſiderãdũ eſt, qa tmo ꝓhibitio canonum. † r̃ in talibus ꝓcedere. Dr̃. n. in c. j. eo. tit. in 6. neq̃s de cætero nouũ ordinẽ, aut religionẽ adinueniat, vel habitũ nouę religionis aſſumat. Certe iſta verba in talibus pſonis ſatis vñr verificari, qa ſaltẽ eſt nouus ordo, vel nouus habitus religionis, & qa eadẽ rõ vr̃, ne ꝯfuſio inducat, vt dr̃ in d. c. ſi. de relig. domi. Vñ cũ eadẽ rõ videatur, præſertim cũ ibi expreſſa ſit, debet ex-
a tenſio ᵃ fieri ad iſtos, qui ſaltem largo modo religioſi dñt, l. ſilũ habco. ff. ad Macc. cum ſi. ¶ Tertio Abb. hic dicebat in iſto quarto notabili, ꝙ cũ text. generaliter loquat de ſtatutis laicorum, idem erit in Rege, vel Imperatore, cũ laici ſint. Et hoc in iſto caſu vr̃ bene procedere, qa i eis eſt eadem rõ, videlicet defectus poteſtatis. 96. diſt. c. bene quidẽ. & in c. nouit. in c. cũ nõ ab homine. de iudi. & eſt text. in c. tua. de dcci. vbi Abb. Sed in
54 alia mã dici ſolet, ꝙ † diſpoſitio, quæ generaliter loquit, non includit perſonas in excelſa dignitate conſtituas, arg. c. quam ſit periculoſum. de ſenten. excõ. in 6. & in pulchra qõne tradit Pet. de Anch. in conſi. 216. pro clariori. & in cõſi. 298. efficaci-
55 bus. dicens, † ꝙ regula cancellariæ, quæ annullat gratias, ĩ quibus vetus valor beneficij non exprimitur, non habet locum
b in gratia facta ᵇ Cardinali. ᶜ Et idem Iare Rom. probat in cõſi.
c 398. in caſu quo vertitur, ꝙ Cardinales nõ tenentur ad onus charitatiui ſubſidij. Dictum tñ conſilium Romani late impugnat Bart. Bellenzinus in tract. de charitatiuo ſubſidio. q. 66. vbi plura adducit vltra ea, quæ tradunt Mod. in c. ad aures,
d de reſcrip. ᵈ ¶ † Quinto no. caſum Papæ reſeruatum, videlicet
56 approbare ſtatuta laicorum, alius ergo inferior non põt. Et ratio ſm Abb. vr̃, quia negotia eccleſiaſtica non põt prælatus
e laicis committere, ſed hoc ſummo Pontifici reſeruatur, ᵉ vt hr̃ in c. 2. de iudi. Et licet ibi hoc dicatur ratione fori, & reſpectu poteſtatis iudicandi: idem tñ eſt quo ad poteſtatem ſtatuẽdi, quia à pari procedunt, vt ſ. in prin. dictũ fuit. Ratio tamen, quã Abb. adducit, non vr̃ generalis, quia prælatus cauſam tẽ-
f poralem laico committere põt, ſm gloſ. quam Doct. cõiter ᶠ ſequuntur in d. c. 2. de iudi. Et attenta rõne Abb. eſſet dicendũ, ꝙ tali caſu valeret ſtatutum confirmatũ à ſuperiore, qui haberet poteſtatem faciendi ſtatutum in mã, de qua agerẽt. Et iõ dicendum eſt hoc eſſe de reſeruatis Papæ immediate per iſtũ
57 text. quare ratio Abb. non ſatisfacit. † Et iſta confirmatio, per
g quam actus nullus confirmatur, debet fieri ex certa ſcientia, ᵍ vt not. Inn. in c. j. de tranſ. in verbo, infirmitatis. Bar. in l. priuilegia. C. de ſacroſan. eccle. in l. ſi conſtat. de appel. & tradit Alex.
58 in conſi. 59. viſo inſtr̃o, colũ. 5. lib. j. And. Sic. hic, col. 18. † Et in dubio Papa confirmando non vr̃ cõfirmare ſtatuta, quæ ſunt ꝯ libertatem eccleſiæ, vt not. Bald. dicit in l. oẽs populi. colũ. 5. verſi. ſed nunquid Papa. ff. de iuſti. & iur. & idem Bald. in c. ve-
59 nientes, colũ. 3. verſi. ſed quid ſi Princeps, de iureiur. † Et Ptãs, qui iurauit ſeruare ſtatuta, non tenetur ſeruare illa, quæ ſunt contra libertatem eccleſiæ, vt not. Bald. in l. obſeruare, §. proſi-
60 ciſci, in 27. q. de offi. procon. & leg. † Et quamuis Papa reprobaret aliqua ſtatuta, ſonc ꝯ libertatem eccleſiaſticam: non tamẽ
h videtur alia inualida approbare, ʰ vt no. Bal. & Inno. in l. legata
61 inutiliter. de leg. j. & gnaliter ſtatuta iniuſta † nunq̃ in dubio videntur confirmata a ſummo Pontifice, vt not. Bart. in l. j. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iur. alleg. c. j. de iniur. in 6. & idem not. Bald. in l. j. in prin. ff. de conſti. prin. & in c. j. in princi. per quos
62 fiat inueſti. cum ſi. ¶ † Et ex prædictis infertur ad q. per domi. Abb. poſt Io. And. & alios, vtrum Papa poſſit ſe ſubijcere iuriſdictioni Imperatoris, vel alterius laici. Et cõmuniter Doct. te-
i nent, ꝙ non, ⁱ vt Abb. hic concludit, & idem Abb. in c. ſignificaſti. col. 7. ver. ex dictis. de foro compe. & in cap. at ſi clerici. in prin. col. 10. de iudi. in c. p. & g col. pe. de offi. deleg. Et ratio potiſſima vr̃, quia hoc eſſet in dedecus dignitatis. ideo non vr̃ ꝙ ipſe renunciare poſſit, arg. c. ſi diligenti. in c. ſignificaſti. de foro compe. Et ſimpliciter Mod. hic ſequuntur. Et ad hoc facit,
63 quia † Papa habuit à Deo iſtam prærogatiuam, vt ab alijs iudicari non poſſit. 19. diſt. c. ita dñs. ergo non vr̃ ab eo poſſe abdicari, cum ius diuinum ipſe tollere non poſſit. 25. q. j. c. ſunt qui-
64 dam. & quia † vniuerſalis ſtatus eccleſiæ turbaretur. ergo videt ꝙ non poſſit, vt not. Abb. in c. a. de maior. & obed. per ea, quæ not. per glo. in c. literas. de reſti. ſpolia. ¶ Sed tamen prædictis rationibus reſponderi põt. Nam primo tex. in d. c. ſi diligenti. cum ſi. videtur procedere, prout loquitur in eo, qui habet iudicem ſuperiorem, & ſic ab alio iudicari põt. Secus vr̃ eſſe in Papa, qui ab alio iudicari non debet. Vñ conuenit ad tollendum ſuſpicionem, quæ eſſet in cauſa ꝓpria, vt alteri ſe ſubijcere poſſit. Et ſicut ipſe in cauſa propria iudicare põt, ita vr̃ qd alteri hoc committere poſſit, c. vt litigantes. de offic. ordina. in 6. & in regula, poteſt. de reg. iur. in 6. Et per hoc etiam reſpondetur ad c. ſignificaſti. quia ibi agitur de præiudicio alterius iudicis. ideo ſine conſenſu eius non poteſt alteri ſe ſubijcere. Quæ ratio ceſſat in ſummo Pontifice, qui eſt iudex in cauſa ꝓpria, & quia Papa poteſt renũciare Papatui, vt eſt text. in c. j. de renũ. in 6. ergo pariter videtur ꝙ alteri ſe ſubmittere poſſit. niſi dicatur, ꝙ hoc argu. non valet, quia facta renunciatione remaneat priuatus, & hoc non videtur inconueniens. non ſic qñ Papa remaneret, & alteri ſubijceretur, quia abſurdum videt. & ideo reſpondetur, vt ſ. dictum eſt. Non ob. quod dr̃ de vniuerſali ſtatu eccleſiæ, quia hoc haberet locum, qñ Papa generaliter ſubijceretur iudici ſeculari. ſecus in aliquo caſu particulari. Et Papa poteſt in aliquo ius diuinum limitare, licet tñ illud tollere non poſſit, vt dictum fuit in c. quæ in eccleſiarum, ſ. eo. Et ita euitari poſſunt rationes, quæ pro communi opinione
K adducuntur. Vnde alia fuit opinio affirmatiua, ᵏ ꝙ Papa poſſit, prout tenet gl. 63. diſt. in c. In ſynodo, in verbo, apoſtolicã. & in c. nemo. in glo. j. 9. q. 3. & ſenſit glo. in proœ. 6. in verbo, ſeruus. & ꝓbatur iſta opinio in l. eſt receptum. ff. de iur. om. iudi. vbi iudex maior poteſt iudicio inferioris ſe ſubijcere. Sed Imo. hic, in ſi. col. reſpondet, ꝙ ille text. procedit qñ iuriſdictio inferioris prorogari poteſt. ſecus videtur in caſu iſto, vbi iuriſdictio laici prorogari non põt, d. c. ſi diligenti. Ad hoc replicari põt, ꝙ in ſummo Pontifice iuriſdictio etiam in laicum videtur poſſe prorogari, cum ipſe etiã cauſas ſpirituales laico committere poſſit, vt not. in c. decernimus. de iudi. Secundo pro iſta parte vr̃ tex. in c. non incõpetenter. 2. q. 7. vbi Papa iudicio Imperatoris ſe ſubmittit. Doct. cõiter reſpondent, ꝙ ibi iudicium pro diſcretione accipitur. & ibi loquitur tex. ex quadam humanitate, non ſm diſpoſitionem iuris. Sed hoc vr̃ ꝯ illũ tex. dũ inquit, legitimo terminentur examine. & ibi, indiſcuſſum, vel indefinitũ remaneat. Nã iſta verba oſtendunt, ꝙ tex loquat de vero iudicio. & ita Domi. ibi ponderauit illum tex. & ſequũtur Mod. hic, & in d. l. receptum. Sed tñ ad illa verba, in quibus magnam vim faciunt Mod. rñderi põt, ꝙ non reſpiciunt iudicium Imperatoris, cui Papa ibi ſubijcitur: ſed referuntur ad illum, qui per informationẽ tranſmittitur, prout patet ibi. Talis enim dẽt oẽm rẽ diligenter, & legitimo examine perſcrutari, vt verã relationem facere poſſit. Et ideo ille tex. non bene põderatur. Et iſta opinio verior de iure vr̃, licet altera opinio cõi-
65 ter approbetur. ¶ † In glo. a. in ſi. no. ſm Abb. ꝙ bona patrimo-
l nij clericorum gaudẽt eodẽ priuilegio cũ bonis eccleſiæ. ˡ hoc ꝓcedit ſolum in caſibus expreſſis a iure. aliàs ſecus, vt Abb. hic concludit, & idem Abb. poſt Ant. de But. in c. ſi diligenti. col. ſi. de pſcrip. & in c. j. de cõſuet. & in c. ſi. de vi. & hone. cle. in c. ex literis. de pign. cũ ſimi. vt tradunt Mod. hic. Sed in iſta cõmuni reſolutione animus non quieſcit. In effectu enim regula eſſet negatiua, ꝙ clerici in bonis patrimonij non haberent priuilegia clericorum, cuius contrarium videtur præſupponere text. in c. ſi. de vita & honeſt. cleri. Vnde probabiliter dici poteſt quòd quando bona principaliter ſunt in conſideratione, nõ gaudent priuilegio clericorum. ſecus ſi perſona conſideretur principaliter, quia tunc quę acceſſoriè veniũt, gaudẽt priuilegio

ADDITIONES.

a Syl. Ald ¶ Extenſio Adde Deci. in c. tranſlatn. in j. lect. col. j. ſ. eo & hoc præcipuè q̃ ratio eſt ſcripta in l. vt hic. & ibi. & Alex. in conſi. 50. viſis, col. 4. li. 2. Io. Crot. in l. ſi conſtante. col. 26. ff. ſol. mat. & col. 30. ver. 2. fallit, vbi late. & ver. ſecunda ratio, & Deci. in c. at ſi clerici. §. de adulterijs. col. 7. ſ. de iudi.

b Syl. Ald. ¶ Facta. Adde Io. Mo. in c. 1. de ſchiſ. Old. in conſi. 293. And. Sicu. in c. in noſtra. de reſcript. in tract. de præſtan. car. q. 7. Iaſ. in conſi. 117. col. 3. lib. 4. Fel. in c. quod ſuper his. de ſide inſtrum.

c Hier. Gig. ¶ Cardinali. Adde, ꝙ Cardinalis non ligatur ſtatutis canonum, vt no. idem Deci. ſ. in c. 1. in 2. lect. in 2. col.

d Syl. Ald. ¶ Reſcrip. Huic ſententiæ adhæret etiam Fel. in c. cum in iure. de offic. deleg. Deci. in l. vnica. C. de mand. prin.

e Hier. Gig. ¶ Reſeruatur. Papæ reſeruatum eſt, laicis negotia eccleſiaſtica committere. Adde, ꝙ Papa poteſt laicis committere facultatem conferendi beneficia. glo. eſt 16. q. 7. in ſumma, & in c. imperium. 10. diſt. & vide per eundẽ Deci. in conſi. 134. incip. viſo puncto. ver. nam Papa.

f Syl. Ald. ¶ Communiter. Et illam glo. dicit cõiter approbatã, Deci. in d. c. 2. in 2. col. in ſi. vbi p plures col. diſputat de hoc. & eã defendit ab oĩbus obiectis.

g Syl. Ald. ¶ Scientia. Vide Deci. & quæ ibi addidi in c. cum acceſſiſſent. col. 6. ſ. eod. & in conſi. 262. col. ſi. & conſi. 534. col. 2.

h Syl. Ald. ¶ Approbare. Ego aliàs limitabam, niſi eſſent omnia propoſita, puta voluntas ſtatutorum: nam videretur tunc approbare per doct. Abb. in c. nonne. de præſumpt. in 2. not.

i Ald. ¶ Quod nõ. Et ita dicit cõiter tenere Iaſ. i l. eſt receptũ. ff. de iur. om. iud.

k Syl. Ald ¶ Affirmatiua. Et hanc opin tenet Bario. in d. l. eſt receptum. ff. de iuriſdict. omn. iudi.

l Syl. Ald. ¶ Eccleſiæ. Vide eundem ſ. eod. c. nũ 176. ver. & primo.

gio clericorum. Et hoc modo plura dicta ɔ̄ria Doctorũ, q̄ sim
pliciter referunt per Mod. hic ɔcordari pnt. Nā rōne fori bo-
66 na patrimonialia eodē† gaudent priuilegio, l. decernimus, vbi
67 tea. C. de episc. aud. † qnia quo ad forũ persona principalr cō-
sideratur, vt no. Old. in consi. 83. an eps. facit qd not. Abb. in c.
qualiter. de iud. in fi. col. dum loquit, q̄n clericus actione reali
conuenitur. Et sicut non pnt collectari res ecclesiæ, ita nec bo-
68 na patrimonij† clericorũ, a vt no. Ant. de But. in c. 1. de cōsuc.
a ver. quid si cōsuetudo. vbi Imo. sequitur. & idem Ant. de But.
in c. nō minus, in 3. no. de immu. eccle. In isto. n. casu ēt psona
69 principalr consideratur, † quia collectæ illæ dnr, quæ imponũ-
b tur personæ pro rebus, b vt no. Bar. in l. rescripto. §. sciendũ. ff.
de mune. & hon. & in l. libertus. § sola. ff. ad muni. cum simi. vt
Alex. scribit in consil. 68. visso. in princ. in 4. lib. Secus, vt dixi,
q̄n principaliter ipsa bona sunt in cōsideratione, quia tūc bo-
na patrimonij non hñt priuilegiũ clericorũ, prout est in tribu
to, vt per glo. 11. q. j. in c. si tributũ, de deci. & per gl. in c. nnuũ
genus. de deci. & in præscriptione, vt per glo. in c. possessione.
16. q. 4. cum simi. facit qd hr in d. l. rescripto. §. sciendum. ff. de
mune. & hon. Et ista rōne non dar restō in integ. clerico in bo
70 nis† patrimonij, quia illa conceditr respectu bonorũ, & nō in-
tuitu personæ. c. 1. de testi. in integ. Prædicta ɔclusio limitatur
non hr̄e locum, q̄n bona patrimonij in titulũ conceduntur,
quia tunc alia bona indistincte gaudent priuilegio ecclesiæ.
glo. not. in c. Episcopus, in glo. fin. de præben. quā adducunt
Mod. dicentes, ꝙ non solet ad hoc notari. Sed addatis Bal. qui
illam gl. ad hoc allegauit in tit. de pace Constan. col. 6. In prin.
in ver. ex his apparet. Et pro dicto gl. arguunt Mod. hic ex regu
la cōi, quia subrogatũ sapit nām eius, in cuius locũ subrogatr, l.
si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cau. Cũ ergo tali casu bona
patrimonij subrogata sint in locũ beneficij, & bonorũ eccle-
siæ, debent hr̄e priuilegiũ. Sed rñderi pōt, ꝙ per illā intitulatio-
nem bona non vñr subrogata ī locũ bonorũ ecclesiæ, sed pro
71 exoneratione ep̄i, qui † teneretr prouidere ordinato, nisi habe
ret patrimoniũ. c. episcopus, & c. tuis. de præb. & ideo gl. in d. c.
tuis, tenet quod talis intitulatio nihil operetr. Nec obst ꝙ actus
intitulationis debeat aliquid operari, quia Abb. ibi rñdet, ꝙ
satis operatr, quia hoc modo iuri satisfactu vr. Sed ista rō parũ
facit, quia ēt absq; intitulatione sufficit, ꝙ ordinatus ea reddi-
tibus patrimonij viuere possit, d. c. eps. in fi. & d. c. tuis. Vñ con
cludendũ vr, ꝙ cũ ordinatus ad titulũ patrimonij nō sit one-
rosus ecclesiæ, saltē vr, ꝙ intitulatio debeat operari, vt in tali-
bus bonis suis priuilegia bonorũ ecclesiæ consequatur, fm gl.
in d. c. eps. quā sequitr Bal. in loco præalleg. Et hoc intelligitr vbi
tractatur de fauore eius. secus si agatur de præiudicio intitula-
ti ad patrimoniũ. & iō non obstante intitulatione poterit bo-
na patrimonij alienare, vt per gl. in d. c. tuis. quæ ita loquitr, &
72 procedit. ¶ † In glo. fi. no. ꝙ sn̄ia lata ɔ̄ non cōfessum, vel non
conuictũ est nulla. In quo Abb. ponit tres cōclusiones, in qui-
73 bus instandũ erit. ¶ † Prima est, ꝙ si fuerit lata sn̄ia absq; cita-
c tione, clarũ est, ꝙ sit nulla. c l. j. § item cũ ex edic. ff. quæ sen. sine
app. rescin. & in l. 2. vbi Bal. C. si per vim, vel alio modo. & no.
Cal. in consi. 8. in prin. de re iudi. Pet. de Anch in consi. 16. vi-
so processu. col. 2. & in consi. 212. de iure cōi. in prin. & in cōsi.
260. ea verbis. col. 2. & Roma. in consi. 321. in casu proposito.
circa fi. And. Sicu. in consi. 42. col. 4. lib. 3. Et hoc ēt procedit in
d Principe, d vt no. Bal. per illũ tex. in l. fi. C. de legi. Ad idem facit
tex. in c. 1. & ibi Abb. post alios, de cau. poss. & proprie. & idem
Abb. in c. cum olim. de re iudi. col. pe. per tex. in cle. pastoralis.
de re iudi. cũ simi. & tradit Alex. in l. de vnoquoque. in prin. ff.
de re iudi. & Roma. consi. 487. in causa præsenti. in fi. And. Sic.
in consi. 24. col. pe. lib. 2. & Are. in consi. 165. col. 2. Et hoc ēt lo-
cum hēt in summarijs. cle. sæpe. de verb. sign. in ver. non sic tñ.
* Similiter licet de facto iudicari possit, citatio tñ requiritr, * vt
Rom. concludit in consi. 238. hæc sn̄ia. & hoc not. & late tradit
74 Nel. in tract. banni. in 4. q. in 3. par. primi tēporis. † Et non vale
e ret statutũ, ꝙ ɔ̄ non citatũ valeret sn̄ia, e vt no Bald. dicit in l. j.
col. j. ver. sed hoc quæritur. C. quō, & q̄n iud. & talis nullitas p-
75 ueniens ex defectu citationis, † non tollitr à statuto, ꝙ gñaliter
nullitatem actus remoueret, vt no. Cald. in d. consi. 8. de re iu-
di. circa fin. & idem Ang. in consi. 177. in facto proponitr. cir-
76 ca fi. & Pet. de Anch. in d. consi. 212. de iure cōi. col. fi. ¶ † Præ-
dicta cōclusio limitatur, nisi quis esset pñs in iudicio, qa tunc
f alia citatio non requiritr, f vt Abb. hic dicit, allegando Bart. in l.
prolatam. C. de sen. & idem Bar. in rub. C. de in ius voc. cũ con
cor. vt ibi tradit Alex. & idē Bar. & Mod. in l. j. ff. de in ius voc.
Non tñ cogitr statim rñdere, vt p Bal. in l. cũ fratrē. circa fi. ver.
sed pone. C. de his, qnib. vt indig. Sed tñ aduertendũ est, qa ista
limitatio bene procedit in processu, prout loquitr Bar. & Doc.
in locis præalleg. Sed in sn̄ia prout Abb. hic dicit, hoc non vr
77 verũ, qa non sufficit, partē esse præsentē in sn̄ia, † sed citatio p-
g cise requiritr, g vt no. tradit Raph. Cum. in cōsi. 7 visis. in princ
vbi alleg. Bar. in tract. ad reprimen. in ver. super dicto crimine

78 & facit gl. in cle. sæpe. in verbo, ad id, de verb. sig. cũ simi. ¶ † Si-
militer Abb. dicit, ꝙ monitio iudicis sedentis pro tribunali ha
h bet vim citationis, & peremptorij, h vt per glo. in c. cōsuluit. in
verbo, terminũ. de offi. deleg. & ad idē gl. & Bal. in l. 2. in 4. not.
C. quō, & q̄n iu. qd declarat, vt p Sal. in d. l. 2. & Mod. in d. c. cō-
suluit. & limitatr, vt p Bal. in c. j. colũ. 2. ver. sed mirum. de mili.
79 vasal. qui cōtum. est. ¶ † Secunda conclusio Abb. est, ꝙ si facta
citatione iudex pcessit, non data copia parti ad se defenden-
dum, sn̄ia ēt est nulla. allegat Inn. in c. tua de coh. cle. Istā con-
clusionem reprobat Perusinus in c. dilecto. de app. in 55. q. in
7. col. illius qōnis. in ver. secũdus casus est. vbi concludit, ꝙ q̄n
pars offerendo suas defensiones petit dilationes a iudice, & iu
dex protulit sn̄iam, non admissis defensionibus, sn̄ia non dr
nulla, qa cũ pars citata fuerit, vr lata cũ causæ cognitione, l. in
causæ. §. cognita. ff. de mino. & not. Bar. in l. prolatā. C. de sent.
& dicit ꝙ Inn. in d. c. tua. nō firmat se in tali opinione. Et ꝙ va-
leat pcessus, pbatr fm eũ, in c. dilectus filius. de rescrip. in c. ex
parte M. de appel. vbi si iudex non admittit exceptiones, & de
fensiones, dēt appellari, & si nō appelletr, valeret sn̄ia, qa ē ɔ̄ ius
partis, cle. cũ a repulsione. de app. & ad idē vr tex. quē ibi pon
derauit Bal. ad hoc, in c. cōstitutus. el 3. de testi. & facit tex. in c.
interposita. in prin. de appel. Sed ad ista vr posse rñderi. & pri-
mo non vr verũ, ꝙ per citationē dicatur adhiberi causæ co-
gnitio, qa causę cognitio in sola citatione non cōsistit. & ideo
tex. in d. l. in causæ. §. causa cognita, copulatiuè loquitr, & di-
cit causa cognita, & pñtibus partibus restitutio cōceditr. Bene
verũ est, ꝙ in causæ cognitione citatio vr esse necessaria, sed
sola citatio nō sufficit, & de causæ cognitione loquitr Bar. in d.
i l. platā. Non obstant i alia iura, in quibus appellatio vr esse ne-
cessaria, qa ibi poterat iudex moueri ex aliqua iusta causa ad
non admittendũ exceptiones. & ita in dubio præsumitr p iudi-
80 ce, qui exceptiones nō admittit, vt no. dicit † Ant. de But. in c.
post electionē. de concess. præben. & sequitr Alex. cōsi. 41. habi-
ta super contentis. col. 4. in princ. lib. 2. & in dictis iuribus non
erat totaliter defensio denegata, qa in causa erat pcessum. Se-
cus vr in casu, in quo Abb. hic loquit. Itē licet appelletur, po-
tuit tñ appellari, quãuis sn̄ia esset nulla, vt in c. examinata. de
81 iud. ¶ † Tertia cōclusio Abb. est, ꝙ similiter nulla est sn̄ia, q̄n
iudex nō plenè informatus de meritis causæ sn̄iam tulit. alle-
gat tex. in c. cō ea lr̄is. de in integ. rest. & Bart. in l. cũ prolatis, de
re iud. Sed concludendũ est, qa primo tex. in d. c. cũ ex literis. vr
pbare ɔ̄trũ, dum ibi datr restitutio, qa nō fuerat iudex plenè in
structus, & sic vr ꝙ valeret sn̄ia. Et ita Abb. ipse hoc dicit ibi in
8. no. & qd not. Bar. in l. cum prolatis. nihil facit, qa loquitr ibi
de sn̄ia lata ɔ̄ legem, quæ est nulla. Sed hic nos loquimur de
sn̄ia lata ɔ̄ ius partis, quæ valet, & transit in rem iudicatam, nisi
appelletr. Et ɔ̄ istā cōclusionē faciunt oēs rōnes, quæ s. ɔ̄ secundā
conclu-

ADDITIONES.

a Syl. Ald. ¶ Clericorum. Vide Pau. de Cast. in consi. 412. in nouis. & Soc. in con
sil. 12. lib. 4. vbi quid si bona facta sint tributaria, & postea transeant in ec-
clesiam, & vide quæ scribit Deci. consi. 694. pro resolutione in prin.
Hier. Gig. ¶ Quod bona patrimonialia clericorum collectari non possint, vide
per Bar. in consi. punctus qōnis talis est. quidā Titius olim de Perusio. & ad-
de Spec. in tit. de cleri. coniug. in ver. ad huius autē articuli. An aũt clericus
teneatur soluere collectā de bonis, quæ cōia habet cũ fratre, vide Spec. in d.
tit. in ver. quid si clericus. limita tñ qd hic dr, nō procedere in clerico coniu-
gato, quia ille tenetur soluere de suo patrimonio collectam. no. Abb. in c. ex
parte. de cleri. coniug. Item collectam impositam pro refectione murorum ci
uitatis, tenetur clericus soluere. per not per Bar. in l. administrationes. C. de
sacrosan. eccle. Item supradicta non procedunt in prædijs tributarijs, pro
quibus clerici soluere tenentur collectas Bar. in auth. item nulla. C. de episc.
& cler. Item nō excusantur clerici à solutione collectæ impositæ pro solutio
ne custodum ciuitatis, & murorum. facit text. in c. 2. j̄. de immu. eccle.

b Syl. Ald. ¶ Pro rebus. Idem dicit Deci. in d. consi. 694. in princ. vbi multa al-
legat ad hoc.

c Syl. Ald. ¶ Nulla. Adde Dec. in consi. 410. col. 2. in consi 428. col. 3. Cale. in cō-
sil. 16. num. 18. Deci. in consi. 544. no. 20. in consi. 631. nu. 25. in consi. 606. no.
51. Curt. consi. 20. col. j. Alex. consi. 11. nu. 8 lib. 7. & talis sententia sine cita
tione nulla est, etiam in summarijs, & vbi de facto iudex pōt se informare,
nec valet statutũ in ɔ̄rium. Dec. in cōsi. 410. col. 2. i cōsi. 528. col. 3. & in sum-
marijs loquit Dec. in cōsi. 544. nu. 21 Soc. q oino vidēdus est, ī cōsi. 12. ī prin.
lib. 1. & ēt si de facto qs posset se informare, Dec. in d. cōsi. 410. nu 4. & cōsi.
544. nu. 21. cōsi. 603. nu. 11. & etiā si sine scriptis. Soc. consi. 46. nu. 50. lib. 4.

d Syl. Ald. ¶ Principe. Idem ponit Deci. vbi quædam addidi, supra in c. quæ in
ecclesiarum. nu. 130. de consti.
Syl. Ald. ¶ Requiritur. In hoc tamen distinguit Nel. in tract. de bāni. in j. par.
in temp. q. 4. & vide quæ addidi. s. ad hæc omnia. & vide Mar. Soc. in tract. de
cita. art. 8. q. 36.

e Syl. Ald. ¶ Sententia. Adde Deci. in consi. 410. col. 2. in consi. 528. col. 3.

f Syl. Ald. ¶ Non requiritur. Adde Deci. in rub. C. de in ius voc. col. 2. in princ.

g Syl. Ald. ¶ Requiritur. Vide Ias. in rub. C. de in ius voc. vbi videtur velle con
trarium. & vide Maria. Soc. in tract. de cita. in 5. art. q. 16. fol. 6. num. 51.

h Syl. Ald. ¶ Peremptorij. Idem dicit Bar. per illum tex. in d. l. 2. C. quomodo,
& quando iudex. vbi Alex. in addi. dicit illam glo. in c. consuluit, communi-
ter approbatam, & tradit ibi Dec. late, col. 7.

i Syl. Ald. ¶ Non obstant. Hæc non ob. si considerantur termini, Bar. in d. l. pro-
latam, quia præcesserunt ibi alia, vt patet ex lectu.

conclusionem adductæ sunt. sm Perusinum, quæ in casu isto vr bene procedere. † Et ad hoc facit, quia probationes nō sunt de substantia a iudicij, vt no. Bar. in l. prolatā. in fi. C. de sen. Bal. in l. 2. C. de eden. cū simi. vt tradit Alex. in consi. 105. ponderaris col. 2 lib. 5. facit quod no. Inn. in c. prudentiam. in prin. de offi. deleg. cū concor. vt tradūt Mod. hic, & not. Ang. in l. iudices. in 2. not. C. de iudi. vbi inquit † q iudex, qui nō discutit de meritis cāæ, grauat partē. & ideo pōt ab eo appellari. † Nam si iudex non vidit acta. dr sñia iniqua. allegat Inn. in c. cū Bertoldus. de re iudi. & idem Abb. in c. afferte. de præsumpt. col. 3. per illum tex dicit valere sententiam, † licèt nullæ probōnes factæ fuerint, qn in causa processum fuit. Et idē Abb. hic in repetitione, col. 3. secus si nihil agitatū fuit, quia tunc sñia est nulla. Et ita, sm eū, intelligit gl. hic, quia pro iudice præsumit, b c. in præsentia de renun. & iō valet sñia absq; pbationibus, p s. dicta. Secus qn cōstaret, q iudex instructus nō fuisset, & q de causa non cognouisset, quia non valeret sñia. ita saluat, & pcedit glo. hic. facit tex. in l. ex stipulatione. C. de sen. in cle. pastoralis. de re iudi. † Et iō si fuit lata sñia in tā breui tpe, q cāæ cognitio non potuerit adhiberi, non valet, c vt no. Bart. in d. l. prolatā. & Cald. in consi. vlt. tit. de re iudi. & Pet. de Anch. in consi. 82. visis diligenter. & in consi. 88. visis consilijs. cum simi. vt tradūt Mod. hic. & idem Fulg. in consi. 165. i q. in prin. & Pet. de Ancha. in alio consil. 256. in causa & qōne. Perusinus in d. c. dilecto. in d. q. 55. Et conclusio Bart. intelligit, qn ex breuitate termini manifestū sit, † q nullo modo pōt esse instructus. secus si instrui potuit, licet non plenè, vt not. Abb. in d. c. cum ex literis, per illum tex. vt s. dictum fuit. ¶ Superest, vt propriā, & peculiarē materiā huius decretalis aggrediamur, quādo. Abb. hic prosequitur, considerando in mēbro principali septē casus. Et sm ordinem eius solito more eliciā cōclusiones, applicando varias qōnes, prout opportunum videbitur. ¶ † Prima conclusio Abb. est in primo casu, q cōstitutio Imperatoris, q spāliter de clericis, vel rebus ecclesiasticis loquit, ēt si fauorabilis sit, nō valet ex defectu ptātis, per illum text. d & per alias rationes, quas ipse hic inducit. & hoc melius probat in c. bene quidē. 96. dist. vbi magis præcise dr, q laici, licet religiosi sint, & potentes, de facultatibus ecclesiasticis aliqd decernere quolibet modo prohibentur. † nam potestas statuēdi à iurisdictione regulatur, e vt no. Bal. in l. oēs populi. in 1. q. prin. ff. de iustit. & iure. Bal. in l. fi. per illum tex. C. de iurisd. omn. iud. l. decernimus. col. 2. C. de sacrosan. eccle. Anto. de But. in c. cum oēs. col. pen. s. cod. & Petr. de Anch. in c. 1. in 6. car. in ver. nono quæro. s. eo. facit tex in c. 2. eo. tit. in 6. Sed † Imperator, vel alius Princeps secularis, nullā habet iurisdictionē in clericos, vel bona ecclesiarū, 96. dist. c. cū ad verū. c. si Imperator. & 11. q. 1. c. placuit. & in c. Syluester. & 10. dist. c. certū. & in c. si diligēti. de fo. cōpe. Ergo sequit, q ex defectu potestatis cōstitutio non valet. ¶ † Ex qua conclusione infertur, q oēs leges, quæ hñr in titu. C. de sacrosan. eccl. & in tit. de episc. & cler. non valeant, cū de clericis, & bonis ecclesiarum specialiter loquātur. & † ideo solennitas introducta per Imperatorē in alienatione bonorum ecclesiæ, f vt in auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. eccl. nō attenditur, vt Abb. hic dicit, & no. Inn. in c. 1. de reb. eccl. non alie. in 6. & ibi Domi. in gl. in verbo, tractatus. in fi. & idē Abb. in c. nulli col. 1. in fi. de reb. eccl. nō alie. & in c. inter alia. col. 5. ver. pterea. el. 2. de immu. eccl. & in c. in psentia. col. 6 ver. ego in hoc dubito. de pba. vbi eadē rōne pcludit, † q iura ciuilia, q loquunt de emphyteusi ecclesię, nō debēt obseruari. d quo dixi ibi † car. 28. Sic etiā tex. in l. ad instructionem. C. de sacrosan. eccl. non debet obseruari, vt no. per gl. in c. nouarum. 16. q. j. de quo tradit Cald. in consi. 2. in ti. de censi. Abb. in cōsi. 3. videtur primo dictū monasteriū. in 1. lib. Bart. & Doct. in d. l. ad instructionem. & late And. Sicu. in consi. 1. in 3. lib. & in consi. 29. in 4. lib. ¶ † Secundā conclusio Abb. est in secundo casu, q lex ciuilis, quæ generaliter loquit, & sine peccato seruari non potest, non valet, vt patet in legibus inducentibus præscriptionem g cum mala fide, c. fi. de præscript. & est gl. ordinaria in regu. possessor. de reg. iur. in 6. no. Bar. in l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. Pet. de Anch. in d. c. 1. s. eo & Abb. in c. 1. de oper. no. nunc. & in c. clerici. de iudi. facit tex. in c. 1. & 2. 10. dist. † Vnde ratione peccati etiā inter laicos pōt Papa statutum, vel consuetudinem tollere, vt no. Abb. in c. ad nostrā. in vlt. no. per illum tex. j. de proba. † Et ideo, quod dr, qui peccat legis authoritate, non peccat. h 23. q. 4. in c. qui peccat. intelligitur de authoritate iuris canonici, vt no. Bal. in c. 1 omni. de testi. † Et qd dici solet, q leges sunt diuinitus promulgatæ. 16. q. 3. c. fi. intelligitur, quando iustæ sunt, & nō cōtinent peccatū. facit tex. 11. q. 3. in c. Imperatores. Et ista cōclusio pcedit, ēt si agat de peccato veniali, vt no. Io. de Imo. in c. fin. de præscri. in 3. not. ex eo, q de peccato veniali no. gl. 22. q. 4. i c. si aliqd. i verbo, peiorē. q † iuramētū nō ligat qn ēt nutrit peccatū veniale, vt no. idē Imo. post Ant. de But. in c. si vero. de iureiur. & Io. And. in c. quamuis. de pact. in 6. & in d. c. fi. rñdet Imo. ad illum tex. qui vr facere in ɔtrium, dum loquitur de peccato mortali. † Et circa illū tex. d. c. fi. not. est singulariter vnum, quod non est relatum in locis communibus Mod. q ille tex. non habet locum in legato. q possit præscribi per hæredem, non obstante, q habeat i notitiam testamenti, & q videatur esse in mala fide, quia in legato actio nō cōpetit legatario: sed pōt cōpetere acceptādo legatū. & tex. i d. c. fi. intelligit qn præscribit ɔ creditorem, cui actio cōpetit de præsenti. ita mirabiliter dicit Per. de Anch. in regula. sine possessione. in 4. car. in ver. item intelligas. de reg. iur. in 6. & ibi refert Bal. ita cōsuluisse. Sed iñ istud dictū periculosum vr, quia statim mortuo testatore, actio vr competere legatario §. nostra aūt. Insti. de leg. facit tex. in l. cum pr. §. surdo. de leg. 2. Nam ratio Petr. de Anch haberet locum si legatū relictū esset legatario, si volet. iuxta l. si ita legatum. § illi, si volet, de leg. 1. Præterea, dato q de præsenti actio nō cōpeteret, tñ quia hoc pendet a voluntate legatarij, non vr impediri præscriptio. sicut in simili, quia † actioni pignoratitiæ præscribit, licèt non sit nata antē. q debitū soluat, vt per gl. in l. cum notissimi. § 1. in verbo, conatur. C. de præscr. 30. anno. & in no. casu tradit Pau. de Ca. in consi. 292. alias est 290. ego Pau. Vnde sicut præscriptio potest habere locum: ita debet impediri propter malam fidem. d. c. fin. de præscrip. Et in terminis, q ēt ille tex. habeat locum in legatario, consuluit Rap. Cu. in cōsi. 147. domina Contesia. Et ex ista qō. superius firmata infertur, qd † cum duellum ratione peccati prohibitum sit de iure canonico: k leges ciuiles, q illud permitterent, nō valent, vt no. Io. de Imo. in l. cum filius. §. fi. de leg. 2. & ibi infert, q ille † qui duellum acceptauit, licite illud possit recusare. Et dicit Ang. ita ɔsuluisse. vna cum dño Fran. de Rampo. & hoc idē refert Imo. in l. is, qui reus. col. 18. ver. nunquid tamen ex aliquo casu. ff. de publi. iud. vbi etiā dicit Angel. consuluisse, & habuisse cētum aureos ab vno, qui volebat recusare pugnā, si de iure potuisset, & idem sequitur Ioan. de Ana. in rubr. de cleri. pugnan. in duel. circa fi. ¶ † Tertia conclusio Abb. est in tertio casu, q qñ lex Imperatoris gñaliter loquitur, & rationabilis sit, & fauorabilis, cui canones non contradicunt, etiam habebit locum in clericis, l secus si præiudicialis sit. Et fauorabilis reputat illa q commodum, & incōmodum afferre pōt, vt patet in oibus legib. q de ɔtractibus loquunt. nā oēs, q canonib. nō ɔdicunt, ēt. quo ad ecclesias, & ecclesiasticas psonas, seruari debēt, vt Abb. hic deducit, & idem Pe. de Anch. in c. 1. in 4. car. circa illam fi. doctrinam s. e. facit tex. in c. 3. de oper. no. nun. vbi Abb. & idē Abb. in c. dilecti. in c. innotuit. de arbi. in c. 1. de iuramen. calū. cū simi. vt tradunt Mod. hic, & idē Ant. de Bu. hic, col. 3. uersi. dic si quæritur. Arch. x. dist. in c. lege. Host. & Doct. in c. fi. de solu. cum sim. vt tradit Alex. in consi. 121. viso themate, col. fin. lib. 2. & idē Alex. in consi. 122. viso processu. col. pe. lib. v & cōsi. seq. circa fi. † & ideo leges, quæ de tutoribus loquunt, etiā in clericis locum habent, vt no. Bald. in consi. 243. in quæstio. ista. lib. 1. † Et illi, qui īfames sunt de iure ciuili, etiā de iure canonico infames habentur, vt no. Ang. in l. 3. in princ. ad fin. ff. de his, qui no. infa. vbi allegat Innocen. in c. qualiter. de accusa. Sed tamen in ista conclusione aduertendum est: nam principaliter videtur fieri differentia vtrum iura ciuilia specialiter de clericis, vel rebus ecclesiasticis loquantur, non valent, etiam si fauorabilia sint, vt in prima conclusione s. dictum est. secus si generaliter loquantur, vt in ista cōclusione hic. Ista dr̃ia non videtur vera de iure, quia vis tota consistit in materia, de

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Substantia. Adde Dec. in l. 2. col. 10. C. de eden. vbi late de hoc. & in c. quoniam contra. col. 18. j. de proba. in consi. 295. col. 1. in fi.

b Syl. Al. Præsumitur. Hæc ratio nō procedit præsumptio in ordine processus 2 na ad sniam nō præsumitur pro iudice, vt per eundē in c. cōsuluit, el. 1. de ap.

c Syl. Ald. Non valet. Adde Dec. in l. 2. col. 11. C. de eden. in c. cū venerabilis. col. v. de exce. vbi omn. Arc. in c. qñ contra. in vlt. verbis de prob. Alex. in consi. 218. visis, in fi. lib. 3. vbi de eo qui incontinenti executus est literas.

d ¶ Syl. Ald. Tex. Contra hoc aliqualiter facere videntur ea, quæ ponit idem i. in c. quæ in ecclesiarum, eo. ti. col. 4.

e Syl. Ald. ¶ Regulatur. Idem in c. quæ in ecclesiarum. nu. 38. eo. ti.

f Syl. Ald. ¶ Ecclesiæ. Contra hoc faciunt, quæ idem dicit in c. 1. in 3. lect. col. 8. versi. ex ista conclusione. supra eo.

g ¶ Syl. Ald. Præscriptionem. Adde Fed. de Se. in consi. 275. circa med. Dyn. in d. c. possessor. Host. in sum. de præs. §. quæ exiguntur. Abb. in c. si diligenti, col. 3. de præscri. limita tamen, vt per Dec. in c. 1. in 2. lec. in 4. col. s. eod. & idem voluit in c. ex parte. el. 2. col. 2. de offi. deleg.

h Non peccat. Imò tex. dicit oppositum, scilicet, q qui peccat, non peccat legis auctoritate, sed contra legis auctoritatem.

i Notitiam. Et bene, quidquid dicat Deci. Additur, etiam si sciat legatarium agnouisse, nisi hæres interpelletur.

K Syl. Al. Canonico. Adde fal. in consi. 144. facti contingentia. in 2. dub. col. v. lib. 2. And. Sic. consi. 62. lib. 3. Matth. de Affl. in c. 1. §. si quis hominem, col. 3. de pac. tenen. Deci. in consi. 487. in q. in princi. & in consi. 686. magnificus. in prin. Cur. Iun. consi. 174 habita.

l Syl. Al. Clericis. Adde eundē in l. gñaliter. §. cū autē prin. C. de institu. & substi.

ria de qua agitur. Si n. fauorabilis sit, ita quod in effectu priuilegiũ contineat, habebit locũ in clericis, etiam si de ipsis spãliter non loquaẽ: qa ut ĩ. dictũ est in prima cõclusione, clericis priuilegiũ concedi põt, ut no. ĩ c. nouit. de iud. Si uero materia non sit fauorabilis, vel ẽt fauorabilis sit, sed iura ciuilia loquũtur prohibendo, & præcipiendo, ex quo superioritas arguiẽ, sicut nõ ualent, quũ nominatim de clericis loquunẽ ex defectu ptãtis, ut patet hoc ĩ statuto Basilij, ꝙ tali casu lex, q̃ loquitur gñaliter, non ualebit quo ad clericos, qa eadẽ rõ militat. s. defe 107 ctus ptãtis, qa si nõ põt in spẽ, minus poterit tn † gñe, & illa ge a neralitas trahi n vẽ ad illud, ꝙ in specie fieri non põt. c. à nobis. de sen. excõ. no. Bar. in l. si qs sub condi. in fin. de cond. inst. Bal. in l. fi. §. in cõputatione. de iure deliber. cũ si. & bñ facit tex. in d. c. bene quidẽ. ae vj. di. in fi. Nec placet, ut materia dicatur fauorabilis in legibus, quæ de ꝯctibus loquunẽ, qa primo mã fauorabilis ñ facit, ꝙ laici statuere possint, uetando, & ꝑcipiendo, ut hic patet in statuto Basilij. & quia non consonat, ꝙ mã dicaẽ esse fauorabilis ex eo, ꝙ prodesse clericis agentibus põt, licet nocere illis possit si cõueniatur: qa cũ illud cõmodum sit contingẽs, non põt præcise dici, ꝙ mã fauorabilis sit, nec etiã præiudicialis, absolute dici põt, ex quo hoc pendet a casu, ar. eius, ꝙ dẽ in l. in fideicõmisso. C. de trãsac. in l. si pẽ puellę. C. de inoff. test. in l. si ea pactione C. de usu. facit tex. in l. uerum. §. pe. ff. de mi. ¶ Nõ ob. iura, in qbus canones vñr leges approbare, vt in d. c. j. de oper. noui nũ. cũ si. de qbus Abb. hic in prin. opponit. quia responderi potest, ꝙ tñ uideaẽ facta approbatio in illis casib. in qbus hoc expressum reperiẽ, quia de illis legibus facti sunt canones, vel decretales, sicut de auctoritate Vergilij, & aliorũ auctoiũ, post Iac. But. dicit Pau. de Ca. in l. j. ff. si cert. pet. Et de dictis Salomonis not. Abb. in c. j. de ꝑsũmp. Vnde & hic inferri nõ põt, ꝙ aliæ leges, quæ generaliter loquuntur, de qb. canones nullã faciũt mẽtionẽ approbare dicantur, ita quod ĩ- set clericos obseruari debeant, quia regula negatiua ẽ, ꝙ laicis nulla sit data potestas super ecclesijs, vel rebus ecclesiasticis, ut hic, & in d. c. bene qdẽ, & bonus tex. 13. q. 2. c. inter hæc. ubi dẽ qđ sancta ecclesia mũdanis legibus nunquam constringiẽ. Sed tñ ne uniuersalis machina huius materiæ alterẽ, ꝯcludendũ est, ꝙ lex ciuilis approbata uideaẽ si fauorabilis sit, & canonib⁹ non contradicat, ut probatur in d. c. j. de ope. no. nun. ubi Papa determinat casum ẽm determinationem iuris ciuilis. Nec pt dici illud eẽ ex speciali approbatione facta in decretali, ut ĩ. dicebatur: quia ẽm hoc, casus ibi, qui præcedebat talẽ approbationẽ, nõ fuisset decisus uirtute illius approbationis, q̃ in effectu noua constitutio ecclesiastica fuisset, q̃ ad futura porrigiẽ, & nõ habuisset locũ in præteritis. e. fi. ĩ. eo. Nec Papa ubi vẽ immediate à seipso illũ casum determinare, quia refert se ad decisionẽ iuris ciuilis dicens, ꝙ statuta canonũ cõstitutionib. principũ adiuuãtur. & ideo leges, quæ nõ cõtradicũt canonibus, approbatæ dicuntur, ut ibi efficaciter colligitur. facit tex. in c. 1. & 2. x. dist. Et quia ex pluribus casibus particularibus, in quib⁹ specialiter iura ciuilia approbata sunt per canones, regula colligitur, ꝙ leges approbatæ sint ab ecclesia, si fauorabiles sint, & canonibus non cõtradicãt, & uirtute talis approbationis debent seruari, nõ uirtute legis ciuilis, & talis approbatio facta ñ reperiẽ in legibus, q̃ de clericis, vel ecclesiis specialiter loquuntur. Et hoc mõ obstat, ꝙ dicebatur, qđ si lex ciuilis nõ põt ĩ specie, minus poterit ĩ genere, qa illud eẽt uerũ cõsiderata ptãte legis ciuilis simpliciter. sed hic attẽditur approbatio canonũ, q̃ facta reperiẽ, quãdo generaliter, & nõ specialiter loquunẽ. Pręterea ẽt dici † põt, qđ qñq; cõcediẽ in genere, qđ spãliter prohi- 108 beẽ. l. quædam. ff. de acquir. rer. do. c. ex literis. iuncto c. de iure. 109 ĩ. de iure patr. Et † materia fauorabilis esse dẽ, eo qđ principaliter in fauorem, & vtilitatẽ hominũ introducta b sit, argu. l. si qs b nec cãm. ff si cer. pet. & in l. qui exceptionẽ. ff de cõd. inde. Vnde iura, q̃ de ꝯtractibus loquũtur, dñr fauorabilia, qa principaliter in fauorẽ hoĩum facta sunt. Exemplũ in cõtractu emptionis, & uendõnis. nã in fauorẽ emptoris statutũ est, ꝙ hẽat actionẽ, ut rẽ uẽditã consequaẽ. Et hoc ẽt in emptoribus clericis locũ hẽt. Et similiter ĩ uẽditore statutũ fuit, qđ habeat actionẽ ex uendito. Et quia hoc reputaẽ esse fauorabile, & io clericis uẽditoribus procedit. Et licet in clericis cõuentis hoc odiosum esse uideaẽ, illud in cõsequentiã venit, & nõ attẽdiẽ, ut dictum est.

110 ¶ † Quarta conclusio Abb. est in quarto casu, qđ quando lex ciuilis deuiat à iure canonico, & nõ cõtinet peccatũ, debet seruari in foro suo. exẽplũ in c. nõ sine, de arb. oo. ĩ c. cũ esses. de test. & tradit glo. ĩ regula, possessor. & in d. c. 2. in uerbo, ciuilis. Bar. in l. priuilegia. C. de sacr. san. ec. Abb. post An. de But. io c. clerici. de iud. & in ca. j. de oper. no. nun. & no. Cal. io cõsi. 18. eo. ti. de cõst. & Pe. de Anch. in c. j. ĩ. eo. Ab. ex ista cõclusione plures casus excipiunẽ, in qbus ẽt in foro seculari, ꝑualent canones. 111 † Primus est in terris, quæ sunt de tpali iurisdõne ecclesiæ, ut 112 Abb. hic dicit, & ꝓbaẽ in l. si duobus. de app. ubi dcm̃ fuit. † Secundus casus est in c. cũ haberet, in fi. de eo q duxit in mat. ubi c de æquitate canonica filiis spuriis alimenta c debentur, d & ta- d lis æqtas attendiẽ ẽt in foro seculari. e ut Ab. cõcludit in d. c. cũ e hẽret, ĩ gl. fi. & idẽ Ab. in cõs. 50. & ĩ cõs. 95. ĩ 2. li. & idẽ Ang. Are. inst. de iur. nat. in prin. circa fi. & in trac suo, de test. in uerb. itẽ reliqr filio spurio. in fi. & idẽ Pet. Vbal. in trac. de succ. ab intest. 113 in 7. car. uer. sequitur qrtarta. † Ex quo inferẽ, ꝙ pẽ filio spurio ꝓ alimẽtis relinquere possit, ut no. Bar. in auct. ex cõplexu. C. de 114 incest. nup. Et an talia alimenta † corã iudice seculari peti possint, subtiliter tradit Are. in cõs. 48. reuocatur in dubiũ. & d. Io. 115 Ba. de S. Seue. in l. frater à fratre. in aix. q. ff. de cõd. ind. † Tertius casus est, qñ de iure ciuili sunt opiniones, & de iure canonico decisum sit: nã tunc ius canonicũ ẽt in foro seculari attẽdiẽ, & f ꝑualet illa opinio, quæ concordat cũ iure canoni. f quia si in dubiis recurrimus ad cõsuetudinẽ, l. si de interpretatione. ff. de legi. a fortiori uẽ recurrẽdũ ad ius canonicũ, ut not. Abb. dicit in c. cũ tpe. in gl. j. in fi. & idem Abb. tradit in c. j. de no. oper. nũ. in 6. col. cum si. ut tradũt Mod. hic, & Bar. Bellen. in addit., in d. c. 1. de oper. no. nun. & idem Ful. in consi. cxlvi. uisis. Quartus 116 † casus est in mã feudali, in qua in subsidiũ recurritur ad canones g pp iurm, g ut not. uoluit Bal. in c. Imperialẽ. §. fi. col. 2. đ ꝓhi. feu. alie. p Fride. & sequũtur Mod. hic, & idẽ Ale. ĩ cõs. v. si ve- 117 ra sunt, col. 3. li. v. facit tex. in c. fi. de fo. compe. in 6. ¶ † Quint⁹ casus est in miserabilibus ꝑsonis, q̃ sunt sub protectione ecclesiæ: nã in eorũ causis dispositio iuris canonici attendiẽ, qñ ri- h gorem legũ in aliquo casu mitigaret, h ut uult Ant. de Butr. & 118 Imo. sequitur in c. clerici. de ind. † Sic est ecõtra qñq; dispositio iuris ciuilis inspiciẽ, & obseruatur ẽt in foro canonico ad istũ effectũ, ut pœna euitetur, ut in notabili casu uoluit Archi. 75. di. in c. qđ a patribus. in uerbo, sabbati. & sequitur Bal. in c. ego N. col. 1. de iureiur. Et complures alios casus, in quibus etiã ĩter laicos dẽnt canones seruari, Abb. post alios late prosequitur in ca. licet ex suscepto. de fo. cõpe ¶ In quinto casu Abba. tres po 119 nit cõclusiones. † Prima est, quòd non ualet lex ciuilis, quę tollit lucrũ, in mã spectante ad ecclesiã. Exẽplũ in casu gl. quę habetur 36. q. 2. in c. de puellis, in fi. in uerbo, nullatenus. dum cõcludit, qđ iura ciuilia, quæ prohibent raptam contrahere matrimonium cum raptore imponendo pœnam: quia priuaẽ lucro bonorũ, & quod habuit a raptore. in auct. de rap. mul. col. ix. concludit gloss. in loco pręalleg. qđ non ualeant, quia cum permittatur matrimonium. cap. fi. de rapto. cessat ꝓhibitio. ergo illa pœna etiã debet cessare. & idem Abb. in cap. cũ cãm, de rapto. in ca. 1. de spon. & Ro. in rub. so. ma. col. 2. & sentit Fed. in consi. 36. Sed huic rationi responderi potest, qđ ista ratio haberet locum in pœna, non sic uidetur in lucro, de quo agitur, 120 quia amissio lucri proprie non est pœna, ut not. † Bal. per illũ tex. in l. Titio centũ. §. Titio. et l. 1. de cond. & demõ. & qa alia rõ dãni, alia lucri hẽ l. fi. §. in ĩa. C. de iur. delib. cũ si. Scđo. pro ista conclusione facit rõ Abb. hic, quia si mulier tali lucro priueẽ, reddiẽ timidior ad matrimoniũ cõtrahendũ cũ raptore. & mrĩmonia debent esse libera. c. gemma. de spõ. & in l. Titia. in prĩ. de uerbo. obli. Et istam rõnẽ dicunt Mod. fortissimam esse. Sed respõdeẽ, qđ hoc vẽ ꝓcedere in pęna, ꝓut iura ꝑallegata loquũtur. Secus vẽ in lucro, qđ in isto casu datũ vẽ mulieri conditionaliter, si non nubit raptori, vt dt Saly. in l. 1. C. de rap. uirg. col. v. Et hoc fieri potest, ut probatur in l. cum ita legatũ. in prin. de condi. & demon. ubi ualet legatũ relictũ mulieri, si non nubit Titio. & si contra facit nõ debeẽ legatũ, qa uiduitatẽ non inducit, cũ aliis nubere possit. Tertio dñt Mod hic, ꝙ attẽtari põt, qđ lex ciuilis, q̃ priuat mulierẽ tali lucro, nõ sit honestas qa cũ difficultate

ADDITIONES.

a Non potest. Latius hoc attigit idem Dec. ĩ. e. c. & in rub. de prob. col. 22. ĩ pri. Ioan. Crot. in l. filiusfa. § diui. col. 23. vers. 2. q. ff. de leg. j. Lancel. Gali. in l. Centurio. all. 13. ff. de uulg. & pup. Ale. in l. nolle adire. ff de acq. hær.

b Syl. Ald. Introducta. Et de hoc Bar. in d. l. qui exceptionem, & uide quæ late dicit Lancel. Gali. in l. Centurio. col. 37. circa med. ff. de uul. & pup.

c Syl. Ald. Alimenta. Adde Deci. infra de prob. c. in præsentia. in consi. 618. Ale. in cons. 74. li. 2. cons. 193. nu. 3. lib. 7. Hipp. de Mars. no. 358. Carol. Rui. in cons. 85. num. 4. lib. 1. & ita obseruatur. Adde Philip. Dec. ĩ. de: in ca. clerici. nu. 2.

d Hier. Gig. Debentur. Alimenta filio spurio debentur de iure canonico, & per consequens ciuili. & hoc in tãtũ est verũ, qđ etiam ꝙ pater prohibuerit i suo testamento alimenta præstari filio spurio, nihilominus debẽtur. ita uoluit Bal. in l. id, ꝙ pauperibus, in ult. col. in uer. ultimo quæritur. C. de epis. & cle. & per Spec. in tit. de succes. ab intest. uers. nunc dicamus.

e Syl. Ald. Seculari. Adde quòd contrarium uult Imo. in l. Lucius. §. testamento. ff. de leg. j. & uide Dec. in c. clerici. ĩ. de iud. & in consi. 476. pro resolutione, in prin. & consi. 311. colum. 2. Corn. consi. 236. lib. 2.

f Syl. Ald. Canonico. Idem Alex. in l. a diuo Pio, in prin. col. 1. ff. de re iud. Abb. in c. dilecti. in j. notab. de iud.

g Syl. Ald. Iuramentum. Melius declarat Dec. in c. cęterum. col. fi. de iudi.

h Syl. Ald. Mitigaret. Et hic uidemus, ꝙ contra tales non præscribitur minori tẽpore xl. annorũ. §. pro temporalib. in auc. de eccl. tit. in c. 2. ubi Abb. & Fel. de pręscri. Ias. post Bal. in auc. quas actiones. C. de sac. sau. ecc. circa prin. & in §. ex maleficiis col. xi. insti. de act.

difficultate reperiet maritũ, & nubendo raptori vr̃ potius cõsulere honori suo, & talis conditio, tanquã impedimẽta matrimonii, reijcienda uidetur, vt in simili est tex. in §. sed hoc in p̄senti. in auct. de san. epis. Sed ista, de quibus gloriantur Mod. hic, inconsulte dicta sunt, qa q̄ dicitur in d. §. sed hic i præsenti. habet locum in conditione, quæ gñaliter retrahit à religione, & pariter in casu nostro, qñ absolute prohiberetur matrimonium, haberet locũ, q̄ dicũt Mod. Secus si ab aliquo speciali monasterio qs retrahar, vel cũ aliqua speciali persona prohibeatur matrimonium contrahere, prout in proposito contingit, quia ualet dispositio d. l. cũ ita legatum. in prin. l. & hoc modo. ff. de condi. & demon. ubi Imo. post Bal. h. d. in monasterio speciali, limitãdo tex. in d. §. sed hoc in præsenti. Nec ob. q̄ mulier rapta de facili nõ inueniret aliũ maritũ, qa immo lucro, q̄ hẽt de bonis raptoris, verisimiliter inueniet aliũ maritũ. Et hoc toleratur in pœnam raptoris, etiã casu quo non de facili maritũ condignũ haberet. & ita resoluũt rationes, quæ pro illa
a parte adducuntur. Vnde alia opinio contraria [a] principaliter
b reperitur, quã tenet gl. in c. cũ sm̃. de hære. in 6. [b] in uerbo, certoq; casu, dicens quod in foro ciuili seruabitur illa lex in loco qui non sit de temporali iurisdictione ecclesiæ, qa lex potuit tollere lucrũ. & sequũtur ibi Io. An. & do. Ant. de But. in c. 1. de spõsa. Saly. in l. 1. C. de rap. vir. col. v. & Io. de Ana. in d. c. cũ causam. Et fundatur illa opinio in duobus. Primo sm̃ Saly. in d. l. j. quia lex ciuilis uidetur dedisse illud lucrum conditionaliter, si non nubit, & ideo deficiente conditione, non debetur, d. l. cũ ita legatum. in prin. de cond. & demon. Sed respondetur negãdo, quod hoc non est verum. quia immo simpliciter statim in pœnam delicti bona raptoris pleno dominio mulieri acquiruntur, vt est tex in d. l. j. §. si aũt. de rapt. uir. & post talem acquisitionem, ut hr̃ ibi, prohibetur matrimonium contrahere. Secundo, quia tex. in c. cum secundum, de hære. in 6. uidetur approbare illas leges, quæ auferunt lucrum mulieri. Mod. ad hoc rñdent, q̄ ibi sunt uerba narratiua, q̄ non disponunt, iuxta glo. in c. 2. de dolo, & contu. in 6. Sed replicari potest, quod licet nõ disponant, tamen uidentur approbare dispõnem iuris ciuilis. Et ad hoc facit tex. & quod ibi Bal. in l. 2. de do. promis. Et pro illa opi. Arc. hic ponderat tex. in d. c. cum secũdum, dũ ibi præsupponitur etiam delictũ, si contra prohibitionẽ nubit raptori, q̄ patet in illa comparatione, quam tex. ibi facit. ergo non uidetr̃ lex ciuilis sublata, quia non esset delictum. Sed responderi potest, quod tex. in d. c. cum secundum, solum loquitur d̃ pœna, q̃ imponitur raptori, qa ipso iure priuatur dominio bonorum suorum, & isto respectu, prout loquitur, uidetur lex ciuilis approbata, sed de priuatione lucri, & de prohibitione matrimonii, ibi nihil dicitur, & lex canonica contrarium disponit in matrimonio. unde uidetur remouere priuationẽ lucri, & ita patet ex prędictis, quod articulus esset disputabilis. Finaliter tamẽ magis placet conclusio superius firmata, secũdum gl. in d. c. de puellis. Et ratio efficax uidetr̃, quia fit illa priuatio stante prohibitione matrimonij, quæ vr̃ causa finalis. ideo illa cessante, debet cessare dispositio. c. cum cessante. de ap. l. adigere. §. quamuis, de iure pa. & quia cum legitimè secundum canones matrimonium contrahi possit, c. fi. de rap. q̄ legitimè factũ est, pœnam non meretur. l. Gracchus. C. de adul. Non ob. q̄ hoc agatr̃ de lucro, non de pœna: quia cum lucrum esset acquisitum statim post raptum, de tali lucro ideo iudicatur, quod
121 † de damno, [c] ut per glo. in l. j. §. si quis autem. in uerbo, restitutionẽ. ff. de iti. actuq; priua. & no. Bar. in l. non amplius. §. j. de leg. j. & ẽ tex. & ibi Bal. in l. cum te sponsæ. C. de do. ante nupt. cum si. ut tradit Alex. in l. 3. de dã. infec. & ideo si legitimè contraxit, non debet tali lucro acquisito priuari, qa pateret sic pœnã sine culpa. c. 2. supra eodẽ.
122 ¶ † Secũda cõclusio Abb. est, q̄ oẽs pœnæ quę mulieri imponuntur, quãdo trãsit ad secũda uota, indistinctè sublatæ sunt. Sed cõmunis opinio in cõtrariũ est in pœnis, respicientibus fauorẽ filiorũ, [d] vt [e] no. Bar. in l. j. in fi. C. de secun. nup. & in l. liberorum, in fi. ff. de his, qui not. infa. Inn. & Doct. I c. fi. de secũ. nup. & Pet. de Anc. in c. j. §. in 7. car. uer. iuxta prædicta. & idẽ Pet. de Anch. in consil. c. ca prædicto. cum sim. vt tradunt Moder. hic, & idem Ioã. de Ana. in cons. 81. & his, in cõs. cij. visis. col. fi. Maria. cons. 33. & cõs. 39. Et ista communis opi-
123 nio locum habet, † nisi de licentia mariti defuncti transiret, secundum Baldum in l. 1. colum. 3. uer. sic. sed pone. C. de secund.
124 nupt. & late consuluit Rom in consi. ccix. ex themate. † Item intelligitur extantibus filiis eiusdem matrimonii, alias secus, ut
125 tradit Alex. in consi. 63. lib. 2. † Et dato, qd̃ mulier priuetr̃ bonis, quæ habuit a marito, non sic de bonis, quæ cõtemplatione mariti acquisiuit, secundum Roma. in cons. cccccv. præsuppositis.
f ¶ In puncto iuris tamen uerior [f] uidetur opinio Ab. hic, quod generaliter etiam respectu filiorum, pœnę sublatæ sint, p̄ qua arguit Aret. per tex. in d. c. fi. dum mulieri liberam facultatẽ nubendi concedit. Nam si aliqua pœna deberet puniri, non esset uoluntas libera. l. Titia. in prin. de uerb. obl. c. gemma. de spõ.

126 ¶ † Secundo, quia mulier transeundo ad secũda nota utitr̃ potestate sibi cõcessa ab Apostolo. d. c. fi. ergo non uĩ delictũ. l. decuriones, & q̄ ibi Bald. C. ex qui. cau. infa. irro. Tertio, p̄ ista opi. postremo induco tex. in d. c. fi. cõsiderãdo modũ arguẽdi, quo utitur, dũ inquit, cũ liberã habeat ptãtem, non dũ sustinere pœnã legalis infamiæ. Ista cũ rõ i qualibet pœna cõcludit. Nã qua rõne tex. ibi infert ad pœnã infamiæ, eadẽ rõne infert
127 ad alias pœnas. † Et ideo filia, quæ nubit sine cõsensu patris, si p̄t exhæredari, qa ex quo hic facit iure canonico pmittẽte, nõ debet incurrere uitiũ ingratitudinis, ut Abb. concludit in c. j. de spõ. impu. uer. sed circa hoc quæro, idẽ Ab. cõs. aliur clare nu 3.
128 in j. lib. ¶ † Tertio Abb. in fi. quinti casus concludit, q̄ non ualet
g statutum laicorum, qd̃ mulier sine consensu patris [g] matri
h monium cõtrahere non possit, [h] sm̃ opi. Io. An. in c. statutum. de hęre. in 6. quam ibi. Do. post alios sequitur, & idem Ab. post Ant. de Bu. in c. j. de spõ. & in d. cons. 12. præalleg. & idẽ tradit Ang in cons. 39. Titius existens. Ant. de But. in consi. 35. uisa forma. Pet. de Anch. in cõs. xx. pro solutione. cum si. ut prosequuntur Moder. hic, & Alex. in l. Seius. ff. ad l. Fal. & in cons. j. col. viij. lib. 3. & in consi. 97. principalis dubitatio. lib. j. & in rub. ff. sol.
129 mat. col. fi. † Et quamuis statutum uideatur esse rationabile, ut no. Bal. 3. co. in rub. col. fi. & in c. clerici. col. j. de iud. in c. tenor, in fi. de re iud. in l. omnem, circa fi. C. ad Tertul. & in l. j. §. ius naturale. col. j. de iust. & iur. And. Sicu. in consi. ult. in 2. lib. tamen non sufficit rationem subesse, ex quo deficit potestas. Et communem opinionem ipse Bal. sequitur in l. nemini. C. de nupt. & in c. pen. in fi. infra de consu. cum si. ut nouissime late scribit Fran. de Curte in cons. 27. Magnificus uir. Et prædicta cõclusio bene procedit, quando statutum loquitur de consensu, prout dicit Io. An. secus si a statuto consilium patris requireretur, qa
130 ualeret statutum, † ut no. uoluit Bal. in d. c. statutum. de hære. in 6. ubi hoc refert Perusinus, & uidetur de hoc dubitare. sed p̄
131 dicto Bal. bene facit, quod no. tradit Pau. de Ca. in cõs. 36. uĩ dicendum. ubi concludit, quod † licet reprobata sit conditio, q̃ mulierem astringit ad contrahendum matrimoniũ arbitrio, uel consensu alterius: secus tamen est, si cõsilium requiratur, quia consilium sequi non tenetur. c. cum olim. j. de arbitr.
132 ¶ † In sexto casu Ab. cõcludit, quod si lex ciuilis disponit circa
i temporalia ad actum spirituale, exemplum in dote, [i] valet lex ciuilis, si canones non contradicunt. Et idem tenet Inno. &
133 Abb. ibi post alios in c. 1. de spons. † Et ista conclusio de plano
k procedit, posito pro constanti, quod causa dotis sit mere [k] secularis. quando separatim consideratur sine aliqua disputa-
l tione matrimonij, [l] ut per gloss. in c. de prudentia. in uerbo, accessoriè, infra de dona. inter uirum, & uxorem, & Dom. Bald. in l. in contractibus. in fin. C. de non numerata pecunia. Ange. in l. prima, col. finali. ff. solu. matri. cum simil. ut Alexãd. ibi scribit in secunda char. Et maxime ista opinio haberet

ADDITIONES.

a Contraris. Hæc de iure verior, quam tenet Io. And. in nouella. & Pet. de Anc. Gemi. in d. c. cum secundum, licet Phil. Fran ibi vacillet, & quamuis Fely. hic, & Deci. teneant prima. quæ communis est, sed hanc secũdã tenet Luc. de Pen. in l. 3. in fi. C. de naucula. lib. 11.

b Syl. Ald. Hære. in 6. Vide Abb in c. j. col. 3. de spon. in c. fi. col. 4. de præscr. Ale. in cons. 97. col 2. li. 1. in cons. 45. in fi. lib. 4.

c Syl. Ald. D. damno. Vide Alex. in cons. 89 col. pe. li. 1. in cõs. 69. col. pe. lib. v. cons. 164 col. 3. eo. li. Alex. in d. §. j. Deci. in cons. 63. col. 4. in prin. est tex. in l. liberto octuaginta. ff. de ope. lib.

d Hiero. Gig. Filiorũ. Pęne impositæ mulieri trãseunti ad secũa uota, q̃ recipiunt fauorem filiorũ prim matrimonii, nõ sunt sublatę ultra hic adducta. hoc idẽ tenuit ipse Dec. in cons. 187. incip. pro resolutione casus. in 3. col. uersi. restat ergo tertius casus. ubi in terminis consuluit pro ista communi opi. An autem pęna imposita mulieri transeunti ad secunda uota, habeat etiam locum in uiro accipiente secũdam uxorem, uide Deci in d. cons. in 2. col. in fi.

e Filiorum. Vi idem uolun Dec. in cons. 87. pro resolutione. col. 2. uer. restat ergo, & in cons. 485. casus, col. 3. in fi. quod est errore duplicatum. consi. 537. & cons. 620. quinimo, & filiis tacite consentientibus. Ang. in consi. 396. doctor insignis. col. pe.

¶ Adde quod hanc communem sequitur Dec. in cons. ccxxx. & in rub. C. de secun. nup nu. 8.

f Verior. Vide Pau. de Cast. in l. decreto, in fi. C. de his, qui no. infa.

g Hie. Gig Consensu patris. Quod non ualeat statutum, quod mulier sine patris consensu nubere non possit, uide ultra adducta hic Fely. in c. 2. in 6. col. uersi. quarta declaratio. j. de sponsali.

Adde q̄ idem late tenet Dec. in cons. 231. Ant. Cors. in no. in uer. statutum, 9. Caro. Rui. consi. 164 in fi. lib. quinto. Sed ueritas est in contrarium Et qd̃ ius ciuile non sit in hoc correctum, pulchre tenet Io. Cora. in l. Paulus, de sta. hom. & in miscella. lib. 1. c. 17.

h Syl. Ald Possit. Vide eundem in l. nupt. non cõcubitus. ff. de reg. iur. & de hac conclusione uide late per Io. Crot. in. rep. l. oẽs populi. in xv. col. ver. 2. conclusio. ff. de iust. & iu. ubi itat aliqbus no. modis, & ego scripsi Inst. de nup. i pri.

i Hier. Gig. In dote. Quod statutum laicorum circa dotem ualeat, uide etiam per Fel. in c. 3. in viij. col. j. de sponsa. uer. tertio fallit prædicta regula.

k Syl Al. Mere. Hæc ueritas, & ita etiam seruatur in regno Franciæ.

l Matrimonii. Vide Fede. de Sen. in cons. 236. Soz. in l. j. ff. sol. ma.

beret locũ in dote cõstituenda, vt not.tradit Pet. de Anch. in
134 cõsi. 20. p sorore.in 6.du. †Sed tenendo ꝙ sit mixti fori, ꝓut vo-
luit Inn. I d.c.prudẽtia. quẽ Abb.hic,& ibi sequũt,& alij quos
Alex.refert in d.l.1.ff.sol.mat.& idẽ Cat. in cle.dispendiosam.
in 30.q.de iud.cũ si.vt tradũt Mod.hic,& in c.licet ea suscepto.
de fo.cõpe.col.3.And.Sic.in c.ex lr̃is.j.de pig.& in cõsi.36.col.
pe.in 1.lib.& Bald.Nouel.in tract.de dote.in 9.par.q.6.& Petr.
Phil.de Cor.in ꝯsi.131.lib.3.Tunc si canones ꝯdicerẽt,deberẽt
in suo foro canonico obseruari,& lex ciuilis in foro suo secu-
lari hr̃et locũ,vt Abb. hic ꝯcludit, & esset locus ꝑuentioni,ꝑ-
235 ut in sacrilegio,& alijs,q̃ sunt mixti fori,cõtingit.¶ †Et in tali
casu mixti fori notãdũ est, ꝙ secularis põt supplere negligẽtiã
iudicis ecclesiastici,nõ obstãte ꝙ ꝑuenisset,vt I not.casu tradit
Pet.de Anc.in cõsi.197. magnifice, & illustris.in vlt.dubio.In
vno tñ casu vr̃ cã dotis solũ ad forũ ecclesiasticũ pertinere, vi
delicet, qñ venit incidẽter ad cãm matrimonij, in qua agebat̃
principalr̃. tunc.n.dẽt regulari sm nãm cãæ principalis, q̃ tñ
est de foro ecclesiastico.cle. dispẽdiosã. de iud.& d.c.de piud.
de don.inter vi.& vxor.& facit tex.in c.fi.cũ gl.in verbo,de[illegible]
dentibus.de iudi.in 6.& tali casu nõ valeret statutũ laicorũ,cũ
236 cã sit de foro ecclesiastico, p s̃. dicta. †Similiter qñ mulier ex
statuto laicorũ sup dote redderet̃ timidior ad ꝯhendũ matri-
moniũ,nõ valeret statutũ, vt in no.casu cõcludit Ant.de But.
in cõsi.33.visa forma. facit qd̃ s̃.dictũ fuit in casu præcedenti.
237 ¶ †In septimo casu prima cõclo Abb. est, ꝙ si lex ciuilis ꝑsu-
mit circa actũ spiritualẽ,& lex canonica ꝯdicit,stat̃ iuri cano-
238 nico.Vñ si masculus † & foemina habitãt simul,ꝑsumit̃ forni
a cano,sm canones.30.q.5. in c.aliter. licet sm leges [a] matrimo-
nium ꝑsumat̃,l.in liberę.ff.de ritu nup. & de ista dr̃ia not. Bal.
in c.ex transmissa.col.2. de rest.spo. & in d.l.in liberę.& p gl.
in c.illud.in verbo,va ore.de ꝑsum.Et istã ꝯclonẽ ꝙ stet̃ iuri ca
no.et firmauit Bal.in l.& si ꝯ.C. de nup.col.2. & sequit̃ Pet.de
Anc.in c.j.char.7.ver.2.q̃ro s̃.eo.& idẽ Abb.in c.illud.in fi.de
239 ꝑsum.†Et ista cõclo, ꝙ nõ ꝑsumat̃ matrimoniũ, ꝓcedit respu
b ipsorũ cohabitantiũ.secus est respectu filiorũ, [b] qa vt ipsi dicã-
tur legitimi,ex tali cohabitatione ẽt de iure canonico,ꝑsumi
tur matrimoniũ, vt not.idẽ Abb.concludit in c.laior.j. qui fi.
sint legi.post Alanũ ibi.& idẽ Bal.dicit post Cyn.in d.l.& si ꝯ.
240 & in d.c.ex trãsmissa.de rest.spol.† Et dũ Abb.hic dicit,ꝙ epi-
scopus sm canones põt mulierẽ nõ suspectã in domo retine-
c re, [c] per c.interdixit.32.dist.Arch ibi tenet ꝯriũ, & idẽ tenet gl.
in c.legitur.81.dist.in verbo,mea, & sequunt̃ Anto.de Butr.&
Imo.in c.j.de coha.cle.& mul.& Host.in summa de coha.cle.
§.3.& hoc idẽ Domi. sequit̃ in d.c.interdixit.per tex.in c.j.34.
dist.vbi cõuersatio filiæ ẽt epõ interdr̃.Abb.in d.c.j.de cohab.
241 cler.& mul.idẽ tenet ꝙ hic. † Non ob.authẽ.epõ. C.de epi.&
cler.qa fuit cõstõ Imperatoris, quæ nõ valet, ex quo canones
aliter disponũt.¶ Non ob.tex.in d.c.j.34.dist.qa ibi familiari-
tas immoderata ꝓhibet̃, & loquit̃ ibi qñ epũs erat iuuenis, se-
cus [illegible] cohabitatione cũ mulieribus nõ suspe-
ctis.c.a nobis.de coha.cle. & hoc idẽ sentit Spe.in ti.de denũ.
§.qs denunciare possit.col.2.in verbo,sed quær,& hr̃ in tract.
242 de epõ.in 4.lib.in j.par.q.6.¶ †Secũdo Abb. principalr̃ in isto
septimo casu ꝯcludit,ꝙ si lex ciuilis præsumit circa actũ spũa
lem, & Canon non ꝯdicit, ẽt non valet, & sic in vtroq; casu
idẽ est, qa sicut lex ciuilis nõ põt de tali disponere,ergo nec ꝑ-
243 sumere.Vñ infert̃,† ꝙ non valet [d] statutũ laicorũ, ꝙ ꝯctus ꝑsu-
d matur vsurarius ex quibusdã cõiecturis, & ꝑsumptionibus,
vt cõsuluit Fed.in cõsi.116. apparet.& sequit̃ Abb.hic,& in c.
cũ cõtingat.de iureiur.& Pau.de Cast.in cõsi.68.aliás cõsi.71.
244 visis.†Limitat̃ tñ ista ꝯclo,qñ disponit̃ a lege ciuili circa actũ
spiritualem,ꝓut Fed.loquit̃. secus si disponat̃ super actu tpali,
e cui actus spiritualis accedat, [e] vt no.tradit Bar.in l.oẽs populi.
245 ff.de iusti. & iur.dũ concludit valere statutũ laicorũ,ꝙ †ꝯctus
f præsumatur simulatus, [f] licet appositũ fuerit iurm, & hoc qñ
ex iusta cã,& rõnabili ꝑsumit̃,aliás secus.Et eodẽ modo á for
tiori,si statutũ imediate annullatet iurm, nõ valeret,vt Abb.
cõcludit hic,& in d.c.cũ cõtingat.col.4.& in q̃one p cũ dispu-
tata,stante [illegible] dubio.cũ [illegible] tradunt Mod,
hic,& not.Bald.in consi.152.statutũ.lib.3.Vbi loquit̃ in statuto
Papiensi.& idẽ Bal in cõsi.seq.ibi.& in cõsi.382.lib.4.in cõsi.
vlt.lib.5.& in cõsi.388.lib.j. & idẽ Pan.de Cast.in authen.sacra
pub.C.si aduer.vend.in lect. & in repetitione.& in l.fin.ff.qui
satis.cog.& late ꝓsequit̃ d.Ioã.Bap.de S.Seuer.in l.oẽs populi.
in 8.car.Et sm istã cõclusionẽ cõsuluit Alexã. in cõsi.68.viso
instrõ,in j.lib.& idẽ Alex. in ꝯsi.125.visis.col.antepen.cõsi.27.
viso.col.pe.ro.lib.j.& cõsi.39. viso statuto.lib.4.& idẽ Aret. in
cõsi.8.abunde.& in cõsi.32. diligẽter.col. fi.& in cõsi.54.in cã
magistri Blasij.in prin.& And. Sic.in cosi.7.in 2.dub,in 3,lib.
& in cõsi.13.in 4.lib.& Pet.Phi.de Cor.in cõsi.36.& in consi,
135.lib.j.& in cõsi.121.lib.2,& in cõsi,152.lib.4.& Soci.in cõsi.
279. ¶ Octauo post septẽ casus s̃. enumeratos Abb.cõcludit,
ꝙ omnia s̃. dicta,& j.dicenda ꝓcedũt ꝯsiderata vi legis cõpre

hensiua.secus si cã in foro seculari agit̃, qa tũc leges, & sta-
tuta laicorũ, quæ respiciunt ordinẽ ꝓcedendi, etiã ꝯ clericos
obseruari debent.gl.est,quã oẽs sequunt̃.in c.ꝙ clericis.de fo.
146 comp. †Et est regula cõis,ꝙ in his, quæ spectant ad litis ordi-
g nationẽ,attendit̃ statutũ, vel cõsuetudo, vbi cã agit̃. [g] l.3.§.fin.
vbi Bar.ff.de testi & no.Bar.in l.j.col.6.ver.q̃ro. C. de sum.Tri.
Nam cũ iudiciũ nascatur vbi agitat̃, legib.& statutis illius lo-
147 ci subijcitur,vt no.Rap. Cu in cõsi. 139.p.laicus.col.fi.†Et hic
etiam hẽt locũ respectu clericorũ,vt dictũ est, qa cũ lex cano.
conleutiat ꝙ cã ibi agitetur, sm regulam, quæ est ꝙ actor fo-
rum rei sequatur. c.cum sit generale. de fo. compe.vr̃ velle,ꝙ
sm leges illius iudicij causa tractet̃,vt late Cald.tradit in disp.
statuto ciuit.cautum.col.pe.Ioan.And.in rub.de consti.in ad-
di.Spe.Pet.de Anch. in regula,ea quæ.col. pen.de reg.iur.in 6.
& in c.j.s̃.eo.char.17.colum.3.& Curt.in d consi.138.Cald.in
consi.11.eo.tit.de cõstit.dicens,ꝙ tali casu clerici non ligant̃
statu.laicorum.sed arctantur ad obseruationem iudiciorum,
quæ subeunt.& idem Cal.in consil.144.statuit ciuitas.col.fin.
& Bald.in consil.14.casus,colũ.3.lib.j.& do.Abb.in consil.33.
præsidio altissi.col.1. lib.2. Et pro ista declaratione conclonẽ
Abb.hic,adducit gl.not. in cle. dispendiosam. de iudi.in ver-
bo,vsuris.quæ dicit ꝙ forma, quæ traditur ibi in procedendo
in causa vsurarum,non esset seruanda in foro seculari,qa non
põt lex canonica dare modũ procedendi foro seculari. Quod
tamen non videtur procedere sine dubio, quia cum materia
vsurarum spectet ad ius canonicum, videtur ꝙ possit dare for-
mam, quæ etiam in foro seculari seruetur, & ad hoc videtur
gl.notabilis in c.j.in verbo,ecclesiasticis.de excep.in 6.quæ te-
148 net,†ꝙ forma.quæ traditur ibi , qñ opponitur exceptio excõ-
municationis, debeat etiam obseruari, si in foro seculari op-
ponatur.Et licet Domi.in c.2. in pen.notabili,de iureiuran.in
6 conetur dictas glo.concordare,tamen ratio prædicta videt̃
149 omnino procedere, ex quo materia pertinet † ad ecclesiam,
forma data a iure canonico,etiam in foro seculari debet ob-
seruari,quia statutum fori secularis non videtur in hoc habe-
re potestatem : & ideo conclusio supra dicta, quod statutum
laicorum attendatur in foro seculari, videtur habere locum,
150 nisi aliter † in tali materia á iure canonico disponatur. ¶ † Ex
151 præmissa conclusione Abb. hic infert,quòd clericus litigans
h in foro seculari, non poterit appellare ante sententiam, [h] se-
cundum quòd iura ciuilia disponunt. & ita voluit Archidia.
2. quæstione 6. in canone, non ita . & idem sequitur Abb. in
d.capitulo.quòd clericis.colum. fina. post Anto. de Butr. ibi.
152 & in d.capitulo qualiter. in 2.notab.de iudi. & idem † Petrus
de Ancha.in dicta regula, ea quæ & in d.capitulo j. supra eo.
Nam posse, vel non posse appellari, respicit modum proce-
dendi, & non decisionem causæ, vt not. Alexand. dicit in
lege prima,circa fin.de lega.2.vbi allegat Anto.de Butrig in d.
cap. quod clericis. & idem Alexand. in consil. 160. viso toto
processu. circa fin. libro secundo. Et hoc de plano pro-
cedit, quando agitur de appellatione ante sententiam, &
153 sic de appellatione † ab interlocutoria prout Doctores lo-
quuntur

ADDITIONES.

a ¶Secundum leges.Imò secundum leges altero contradicente,etiam post li-
beros susceptos,non præsumitur,nisi legitime probetur,vt est tex.in authẽ.
quib.mo.na.effi.leg.§.quoniam.vbi non corrigitur,sed recitatur,seu præsup-
ponitur ius antiquum.Ideo male dicit Panor.in c.illud.in fi.de præsum.ꝙ d.
l.in liberę,sit correcta per d.§.quoniam. [illegible]

b ¶Filiorum.Adde Alc.de præsump.reg.1.præsump 5.

c ¶Syl.Ald.Retinere. Adde videndum omnino Car.in d.c.interdixit. & consi-
dera quòd ille tex.loquitur pariter de episcopo,& de alijs clericis.

d ¶Valet. [illegible]

e Syl.Ald.¶Accedat Ad hoc vide Io.Crot.in repe.l.omnes populi.col.17.versi.
12.conclusio.ff.de iusti.& iure.

f ¶Simulatos Idem Rom.in consi.11. Anch.in repe.c.1.j.eod.& in consi.330.
Alex.in consi.196.nu 4.lib.6.& in consi.151.lib.7.

g ¶Syl.Ald.Agitur.Adde Bar.in l.1.§.fi.ff. de vent.inspi.Ang.in consi.161.&
vide not Dec.Alex.in l.à diuo Pio.§.1.col.5. de re iudi.vbi dicit,quòd iudex
quo ad executionem debet attendere iura fori sui, & vide Alexan.colum.8.

h Hier.Gig ¶Sententiã.Adde ꝙ imò ꝯtrariũ vr̃ dicendũ,videlicet ꝙ clericus li
tigans in foro seculari,appellare poterit ẽt ante sniam,qa ẽt de iure ciuili añ
sniam appellari põt, sine de iure canonico,ita voluit idem Dec. in c.cum sit
Romana.in 4.col.ver.8.no.j.de appel.vbi rñdet ad tex.ibi, qui cõtrariũ pro-
bare videtur.& maxime procedit ista conclusio si essemus in terris,quæ es-
sent de temporali iurisdictione ecclesiæ , quia in illis etiam inter laicos serua-
ri debent canones,vt not.per glo.in c.possess.de reg.iur.in 6.not.Abb.& ibi
Dec.in 2.colum.in versi.vlt.not.in cap.si duob.j. de appel.Esto igitur,quòd
verum esset ꝙ de iure ciuili appellatio ante sententiam nõ daretur in terris,
quæ mero iure sunt de temporali iurisdictione ecclesiæ, clericus litigans in
foro seculari ante sententiam appellare posset,quia idem esset in laico per s̃.
dicta. Imò plus voluit Abb. in d.c.si duob. quòd in terris,quæ sunt de tpali
iurisdictione ecclesiæ statutũ contra canones non valeret factum per laicos

quuntur in locis s. alleg. qa ca hoc ius partis perimitur. Secus
154 †vr, si pcisctollat appellatio, et à diffinitiua, qa tūc • hoc vr re
a spicere decisionē cāæ.[b] iō tale statutū nō piudicaret clerico li
b tigāti in foro seculari, ut uo. uoluit Ate. in d. c. q† clericis. in 3.
155 co. qa sicut interlocutoria, qua pronunciat nou posse appellari, hēt vim diffinitiuę, ut no. Bal. in tub. C. ne lic. ter. prouoc. co. 2. facit, quod no. Bar. in l. Titia. ff. d acc. & ita vr, q talis pnūciatio respiciat decisoria. Et ad hoc bñ facit, quod no. Bal. in l. 1. in 5. q. C. ne filius pro pre. ubi inquit, q qñ statutum disponit
c q ꝯ instrm nulla exceptio opponatur,[c] † hoc pertinet ad deci
156 sionē cāæ. ergo idē vr, qñ absolute tollit appellatio, qa ius par
157 tis perimitur. Hoc ēt expresse tenet † Peru. i c. si duob. §. deniq;. co. j. de app. dicens, q statutum, q non possit appellari à diffinitiua, respicit decisoria. alleg. Ant. de Bu. in d. ca. q clericis, & idē repetit Perus. in c. ut debitus. co. 13. uer. 7. qnr. de appel. Ex quo
158 inferri vr, † q qñ appellat à grauamine irreparabili, tūc appel
159 latio respicit decisionē. aliás secus. ¶ † Sitr, & secundo, retenta conclusione s. facta, infert fm Abb. q clerico litigante in foro seculari seruabitur instantia iuris ciuilis, et ꝯ clericū. alleg. Cal. in disputatione pallegata, statuto cauet. quē ēt refert, & sequtur Pet. de Anc. in d. reg. ca, q. in car. fi. & iō statutum laicorū limi-
160 tans † tps instātiæ, seruabit. et ꝯ clericū litigantē in curia seculari, ut no. Ant. de Bu. in d. c. q clericis. co. 8. & Imo. ibi. co. j. & Sa
161 ly. in auth. cassa. in 3. q. C. de sac. san. ecc. ¶ † Tertio inferri pōt ad qōnem, de qua aliàs Pisis dubitatū fuit, an statutum laicorū, q dēat fieri cōpromissum, hēat locū ꝯ clericū litigātē in fo-
d ro seculari.[d] † Et vr dicendum, q sic, qa ꝯpromittere est de pro
162 cessu litis,[e] ut no. Bal. dicit in l. si iudex. in fi. ff. de his, q sunt sui.
e † Et iō exceptio, quæ impedit processum, īpedit ꝯpromissum,[f]
163 vt no. Bal. in l. fratris. C. de tran. iac. ergo vr, q clericus teneat ad
f cōpromissum, † qa in respicientibus ordinē, & pcessum, cleri-
164 cus litigās in foro seculari obligat, ut s. dictum est. Et per istam rōnem concludit Pau. de Ca. in consi. 73. q in cā appellationis. col. fi. q forensis litigans in foro alieno, ubi uiget tale statutum,
165 † cogat ad compromissum, & idē tenet Pau. de Ca. in ꝯs. 66. super primo dubio. in 3. dubio, in fi. & ita etiam consuluit Ric. d Sal. in consi. inc. in qōne uertente inter regem Cyp. ubi consu-
166 luit, q stante statuto Genuæ, q † magratus ad partis petitionē teneatur cām committere bonis viris cognoscendam, & terminandam, & ēt forensis litigans in tali loco ligatur, quia respicit ordinatoria, prout etiam late probat Pau. de Ca. in cons. 73. supra allegato. Et in clerico hoc uonissime tradit Pet. Phil. Cor. in consi. 114. quamuis primo aspectu. li. 2. licet de supradictis uullam faciat mentionem. Et ista conclusio vera est, &
167 videtur procedere, † quando statutum simpliciter cogit ad cōpromissum, & vlterius non disponit. secus si per statutum vlte
g rius procedatur, ut quia dicatur, [g] q laudum secutum ex tali
168 compromisso habeat paratam executionem, uel q † reductio
169 ad arbitrium boni uiri peti non possit. † Nam tali casu cum tollnntur remedia iuris contra iniquitatem arbitrorum, statutum uidetur decisionem respicere, sicut supradictū est de statuto prohibente appellationem à diffinitiua. Et de statuto, quód contra Instrumentum nulla exceptio opponatur. Et ita in terminis hoc uoluit Bal. in cons. incip. punctus, super quo consilium petitur, talis est. dicit statutū. ubi loquitur in statuto prohibente reductionem, & alia iuris remedia contra laudum. & concludit tale statutum non habere locum in clericis litigantibus in foro seculari. Et hoc idem tenet Bal. in c. fi. uers. quid si
170 statutum, ut lit. pend. ubi inquit, † q statutum de causis cōpromittendis magis respicit ordinem procedendi, id est coram quo, & qualiter procedatur, quàm decisionem cāæ, nisi forte alterata sit decisio per potestatē arbitris attributam. ¶ Et ex prædictis inferri vr, q dum à sniā arbitri appellari non possit. l. diē
171 proferre. §. stat. ff. de arb. † q compromissum in arbitros dicat respicere decisoria. sicut s. dictum est de statuto, quod tollit appellationem à diffinitiua. Et per ꝯns infertur, q no haberet lo-
172 cum in clericis, litigantibus in foro seculari. † Illud clarum est,
173 q statutum laicorum de compromissis de ui † compellit, non
h includit clericos, et in minorib. constitutos, ut s. dixi,[h] allegando Bal. in d. c. cum venissent. co. 4. de co, quæsti. in pos. & idem tradit Bal. in l. j. in rep. in char. 12. C. de sum. Trin. ¶ Scdo principaliter Abb. prosequitur, qñ statuta inferiorum à principe ad
174 clericos, uel ecclesias porrigantur. † Et primo concludit ipse, q qñ specialiter de clericis, uel ecclesiis loqunnt, ex defectu po
l testatis non ualent,[i] vt hic, & ita per istum tex. tenet Bart. in l. 1. co. xj. ver. 5. quæro. C. de sum. Trin. Abb. in d. c. q clericis. de so. comp. & idē Car. in c. perpendimus. in x. q. de sen. excō. Nā si lex principis isto casu non nalet, ut s. dictum fuit, à fortiori statutum inferioris non ualebit, cum in ista materia ipsi principi
175 plusquàm inferioribus, tribuatur, ut no. Bar. in l. si diuina † domus. C. de exac trib. lib. x. Host. & Doc. in c. fi. de sol. Bal. in l. pla
176 cet. C. de sac. san. ecc. & in consi. 336. circa fin. lib. j. † Et hoc procedit non solū in clericis, & in rebus ecclesiasticis, sed ēt i bo
k nis patrimonij[k] clericorū, quia non sunt de foro laicorū. ut Abb. hic dicit, & est tex. in l. decernimus. C. de episc. audien. &
177 not. Oldr. in cōs. 83. an episcopus. ergo † statutis laicorum non
178 subijciuntur, † quia à pari procedunt, forum sortiri, & ligari
179 statutis, ut s. dixi in euidentialibus. ¶ † Secundo prædicta conclusio locum habet non solum, quando clerici nominantur, sed etiam quando aliæ personæ intuitu clericorū opprimun
180 tur, quia etiam statuta † facta contra [l] consanguineos [m] cleri-
l corū, dnr ꝯ libertatem ecclesiasticam, ut no. Ang. dicit per glo.
m ibi, in l. j. ff. in ius uoc. ut eant. & idem tenet Barto. in l. i. in fi. ff. de his, quæ pe. no. & in l hi penes. s. de agri & censi. lib. xi. & ad hoc bonus tex. in c. sciant cuncti. de elec. in vj. cum si. ut tradunt Mod. hic, & Alex. in d. l. j. & Andr. Sicu. in consi. 29. lib. 4. facit tex. in c. quicunque. de sen. excom. in 6. & quod de concubinis clericorum uo. Pet. de Anch. in consi. 197. magnifice,
181 & illustris. ¶ † Ex præmissa concl. primo infertur fm Abb. hic, non ualere statutum, q conductores pro futuro tpe certo casu possint res conductas, etiam clericorum dimittere, quia laici in præiudicium clericorum hoc statuere nō potuerunt, & ita in terminis consuluit Bar. in consi. 187. domini Priores. Et sequitur Pet. de Anch. in c. j. s. eo. char. xaii. uer. quæro etiam de
182 qōne. ¶ † Secundo infert, fm Abb. hic, ad statutum Senarum quod conducens apothecam, etiam ecclesiæ, uel clericorum, non possit expelli soluendo solitam pensionem, non valet in
n præiudicium clericorum.[n] Et in simili casu tradit Alex. in cōsic. 17. viso instrumento. col. pen. lib. 4. & Andr. Sicu. in consil.
183 14. in secundo dubio. in 2. lib. ¶ Tertio Abb. infert ad quæstionem, statuto laicorum cauetur, quod clericis idem ius reddatur in foro seculari, quod redditur laicis in foro ecclesiasti-
o co.[o] nam isto casu Abb. concludit, quod licet statutum loquatur de clericis, tamen valet, quia in effectu nullum præiu
184 dicium infertur clericis, † sed solum beneficia statutorum laicorum denegantur clericis, quo casu nulla iniuria eis infertur, ut Abb. hic dicit, & idem post Iacob. But. Bald. tenet in authen. cassa. C. de sacrosan eccles. in uersic. sed quæritur. & sequuntur ibi Salic. Fulgo. & Pau. de Cast. ut notat Bal. per illum tex. in l. si quis curialis. uersic. deinde noto, C. de episcopis, & cleric. cum similib. ut tradit Alexand. in consi. ccviij. statutis. colum. v. libr. ii. & etiam infra dicam. hoc tamen limitatur, per Bald. in consil. xiiii. casus. colum. iii. versicul. non obstat,
185 libro primo. ¶ † Quarto infertur, non valere statutum, quo Florentiæ cauetur, quod possessio ecclesiæ, uel beneficij, accipi non possit sine licentia dominorum. Nam tale statutum non valet, cum expressam faciat mentionem de ecclesiasticis

---

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Tunc. Adde Soz. in cons 71. lib. 4. & in consi. 195. lib. 2. ubi melius.

b ¶ Decisionē. [illegible]

c Syl. Al. Opponatur. Immo quicquid hi dicant, spectat ad ordinationē, quia nō fit executio, nisi prouisionalis, data cautione, & in diffinitiua reuocabilis, ut per Bar. in l. j. § & parui, quod ui aut clam.

d Syl. Al. Seculari. De hoc uide Bal. in consi. 161. lib. 3. & uide quæ addidi s. eo. c. nu. 10. & Soz. consi. 71. lib. 4.

e ¶ Syl. Al. Litis. Et q statutū de compromissis dicatur respicere decisoria. uide Cor. consi. 114 col. 2. lib. 2. q quāt respicit ordinatoria, & sit attendendus loc[9] iudicij. uide Pau. de Ca. in consi. 324. q in causa. in fi. in antiquis.

f ¶ Syl. Al. Compromissum. Et ideo exceptio præscriptionis impedit cōpromissum. Cor. cons. 46. in cā. col. 1. uer. x. exceptio lib. 2. Bal. in trac. de præscr. col. xii. Dec. cōs. 22. col. 3. & in qualibet exceptione litis finitę. ut Sal. Ful. Alex. & Rimi. in d. l. fratris. C. de transa. ubi ēt Ias. & maxime Alex. ibi, qui no. distinguit. & uide Fel. in in c. licut. de re iud. c. inter monasterium, col. xiii. eo. tit. & idem est in exceptione iurisiurandi. l. j. ubi Ias. ff. de iureiur. Pau. de Ca. consi. 69. visis. Alex. cōs. 81. col 4. lib. 1. Soz. in cons. 300. lib. 2. hoc est uerum etiam q non esset opposita, si de ea aliter constaret, ut per Rimi. in d. l. fratris.

g ¶ Dicatur. Immo adhuc idem quicquid Dec. ex Bal. subijciat, & inferat.

h Syl. Al. Dixi. Supra in 2. col ubi uidendum.

i ¶ Syl. Al. Valent. Vide eundem j eo. tit. in c. quæ in ecclesiarum, 3. no. de consti. & vide late And. Sicul. in rub. de reb. eccl non alie. in 2. & 3. dubio.

k ¶ Patrimonii [illegible]

l ¶ Syl. Al. Cōtra. Ang. in §. quis uero Leonis. i auth. de nō ulien. & uide omnino Ale. l addi. ad Bar. in d. l. j. & Soz. i l. mulieri, & Tit. in pri. gl. ff. de cōd. & de.

m ¶ Consanguineos. Adde Ias. in l j. C. de indi. vid. tol. & Hippol. de Marsi. not. ccinj. & cccxxxj.

Hier. Gig. Adde, q hinc est, q statutum disponens, q consanguinei clericorū incidant in pœna, si clericus iurisdictionem declinauerit, nō ualet. ita uoluit Bal. in l. si. C. de indi. vid. tol. Et sicut renunciatio facta per clericū de beneficio ob metum sibi illatum, non tenet. ita ēt si fiat ob metū illatū consanguineo suo. uide p Soz. in l. mulieri, & Titio. in 4. col. ff. de cond. & demon. allegat Rot. deci. 7. in noete. uide eundem Soz. post Bar. in l. 1. in 2. col. uer. statutum ciuitatum. ff. de his, quæ pę no.

n Syl. Al. Clericorum. Vide late Gui. An. Vesp. in consi. 58. lib. 2. & ita ego quoque consului aliàs.

o ¶ Syl. Al. Ecclesiastico. Vide de hoc Ias. in l. de quibus. in 4. col. ff. de leg.

a ecclesiasticis. Et ita [a] in terminis late ꝯsuluit Abb. in cõsi. 83. ꝓ-
sens dubiũ in effectu. in 1. lib. Et licet tale statutũ videat̃ factũ
bona rõne, vt scandalũ euitet̃, vt in tali statuto tradit Ang in
186 cõsi. 23. dictũ statutũ, hoc nõ facit, † qd valeat, qa in statuto nõ
187 solũ iusta causa statuẽdi, sed et̃ potestas requirit̃. vt † Mod. dñt
hic. Ea quo inferunt nõ valere statutũ, ꝙ qs ñ d. beat impetra-
188 re beneficiũ ecclesiasticũ sine licentia dñi tpalis. ¶ † Quinto
infert̃, non valere statutũ excludens monialẽ à successione, ex
b quo spãliter de religiosis dicit, & ita voluit Bar. [b] in l. fin. col. 3.
C. de pact. & licet Bar. ibi distinguat, an statutũ loquat̃ de ingre
c diente, vel ingresso. tñ [c] cõis opin. est ꝯ Bart. ꝙ indistincte non
valet statutũ. Ang. in d. l. fi. col. pen. & idẽ Bald. in l. oẽs populi.
col. 7. ver. sed qd si statutũ dictet. ff. de iust. & iur. Mathesi. in no.
145. nota mirabile dictũ Pau. de Cast. in l. si quis id, qd. ff. de iu-
risd. omn. iudi. & in ꝯsi. 335. pmũ dubiũ, col. 4. cũ si. vt ꝓsequit̃
Alex. in l. stipulatio hoc mõ concepta. col. 18. de verb. ob. & in
cõsi. 139. viso themate. col. fi. lib. 1. Abb. hic in rep. col 20. ver.
circa illũ casum, & do. Pet. de Vbal. in trac. de succes. ab int. cle.
189 col. 10. ver. an valeat statutũ, & dixi in l. fin. C. de pact. ¶ † Sexto
non valet statutũ, ꝙ si clericus declinauerit iurisdictionẽ Pote
statis, si extra ꝓtectionẽ cõis, & ei ius nõ reddat̃. Bal. in authẽ.
cassa. col. j. C. de sacrosan. eccl. & in auth. statuimus col. fin. C.
de epis. & cle. & in l. j circa fi. de ind. vidu. tol. & in c. j. §. si cleri-
cus. de pac. tenen. Si aũt tale statutũ gñalit̃ loquat̃, tradũt Mod.
190 hic, & Alex. in l. nolle. de acqui. hære. ¶ † Septimo, nõ valet sta-
tutum, ꝙ quicũq; vadit ad molendinũ ecclesiæ, soluat decem,
191 vel † ꝙ bona [d] allibrata nõ possint vendi ecclesiæ, [e] vt no. Bald.
d in l. j. in rep. C. de sum. Tri. & refert, & seq̃ do. Io. Bap. de S. Se-
e nerino, in l. oẽs populi. in 12. car. ff. de iustit. & iure. † Octauo,
192 nõ valet statutũ, ꝙ ecclesia, vel hospitale, teneatur vendere tan
tum singulis annis, vt no. Bal. in auth. hoc ius porrectũ. colũ. 1.
versi. & ꝓpterea nõ valet statutũ. C. de sacrosan. eccl. & idẽ vo-
luit Bar. in cõsi. incip viso instrõ. ꝓut refert do. Ioã. Bap. in d. l.
193 oẽs populi, in loco præalleg. ¶ † Nono, nõ valet statutũ ꝓhibẽs
legata ad pias causas. Car. in cõsi. 66. in dubio ꝓmisso, circa fi.
194 † Et nõ valet statutũ ꝙ iudex laicus iudicare possit sup decimis.
Ful. in consi. 156. visis, col. pen. & idẽ de ex vsuraria no. Pau. de
195 Cast. in cõsi. 71. visis. col. j. ¶ † Decimo, nõ valet statutũ ꝙ de le-
f gatis ad pias cãs soluant̃ duo denarij [f] ꝓ libra. Anto. de Butr. in
cõsi. 40. nulla est dubitatio. & idẽ Abb in cõsi. 25. vt̃ ꝓ sic. lib. 1.
196 ¶ † Vndecimo. non valet statutũ ꝙ in funere sit taxatus certus
numerus clericorũ, & cereorũ. Abb. in c. fi. per illũ tex de reb.
ecc. nõ alie. de quo Imo. ibi. & idẽ Abb. in cõsi. 26. s̃. alleg. & in
g cõsi. 67. videt̃ pmo, in 1. lib. & Rom. in sing. [g] 551. reuerendus
197 dominus. ¶ † Duodecimo non valet statutũ, ꝙ exceptio exco-
h municationis [h] non possit opponi in foro seculari. Bal. in l pla
cet. in fin. C. de sacrosan. eccle. & Io. de Ana. in ca. postulasti. de
homi. In ꝓdictis. n. casibus nõ valent statuta, qa spãliter loquũ
tur de clericis. vel ecclesijs, vel de his, q̃ sunt de foro ecclesiasti
198 co. ¶ † Secundo in statutis inferiorũ Abb. concludit, ꝙ si gñalit̃
disponendo ꝓcedant, ad clericos, vel iura ecclesiastica nõ ex-
i tendatur, [i] & hoc ex defectu ptãtis, per istũ tex. & in d. c. bene
quidẽ. 96. dist. cum si. & etiã ex defectu voluntatis, qa statuen-
tium à ptãte regulat̃. Ideo gñalis dispõ statuti non trahitur ad
199 illud, † ꝙ in specie fieri non põt, [k] vt no. Bar. inferendo ad ꝓpo
K situm de clericis, in l. si qs sub cõditione. in fi. ff. de cõdi. insti.
Bal. in l. fi. §. in cõputatione. C. de iu. delib. & fuit doctrina Io.
Monachi in c. 2. de cõsti. in 6. quã refert, & ꝓ notabili sequitur
Ant. de But. hic circa fi. in ver. vnum tñ aduerte. facit tex. in c.
nobis, el j. j̃. de sen. excom. & istã conclusionẽ tenet Arch. 10.
200 dist. in ea lege. & tradit And. Sicu. in consil. 21. lib. 1 † Et ꝓcedit
et̃ si statuta fauorabilia sint, qñ loquuntur præcipiendo, vt ꝓ-
batur hic, & in d. c. bene quidẽ. & not. Lap. alleg. 101. colum. 5.
Domi. in c. fi. in prin. col. fin. de offi. deleg. Alex. in cõsi. 209. col.
pen. lib. 2. & Card. in c. perpendimus. de senten. excom. Sed in
201 hoc aduertendum est, † qa in iudicando mãm esse fauorabilẽ,
subiecta mã ꝯsiderari debet, & ideo si de sui natura fauorabilis
sit, non est vis ꝙ præcipiendo vel ꝓhibendo loquatur, quia in
effectu non est præceptũ, vt dictũ fuit in c. nam concupiscen-
tiam. s̃. eo. Non obst. tex. hic, & in d. c. bene quidẽ, quia licet mã
esset fauorabilis, auferebat tñ facultatẽ alienãdi absolute, quę
cõpetebat ecclesiæ iure communi. & isto respectu non valuit, quia
talis facultas non poterat tolli, nisi ab eo, qui haberet authori
tatem. Et hic licet mã esset fauorabilis aliquo respectu, tñ in
veritate continebat præceptum, vt præsupponitur hic. ibi, nõ
authoritas imperandi. ideo vr̃ distinguẽdum ꝙ aut est mã fa-
uorabilis, quæ tñ habeat in se præceptum, & necessitatem &
habet locum iste tex. & ꝙ Doct. dñi. Aut est mã adeo fauorabi-
lis, ꝙ præceptũ resoluatur in vim consilij, vel priuilegij. & tũc
202 etiam vr̃ habere locum in clericis, vt j̃. dicam ¶ † Prædicta con
clusio procedit sm Abb. hic, qñ tempore statuti quis clericus,
vel res de foro ecclesiastico reperitur. secus si laicus sit, vel de
l foro seculari tempore statuti, quia tunc à statuto vinculum [l]
iniicitur, à quo postea nõ eximitur, vt per Abb. hic, qui infert
ad quæstionem, quam disputauit. Io. Ant. in reg. sine culpa. de
203 reg. iur. in 6. in fin. de statuto, ꝙ primogenitus præferatur. † nã
si secundo genitus tpe statuti laicus reperitur, ligat̃ à statuto,
& excluditur, quãuis postea clericus efficiatur. Et idem Abb.
dicit de moniali, qñ fœminæ à statuto excluduntur. si enim
tempore statuti sit fœmina secularis, excluditur, licet postea
m monasterium ingrediebat̃. [m] Et idem Abb. tradit in cap. ꝙ cle-
ricis. car. pe. de for. cõp. Et de moniali hoc voluit Lap alleg 101.
col. pe. ver. nec obstat. Pau. de Cast. in consil. 135. primũ dubiũ.
col. 6. & consuluerunt Ant. de But. & Pet. de Anch. vt Abb. re-
fert in d. cap. ꝙ clericis. & idẽ Salyc. in auth cassa. col. fin. ver. ex
his deciditur. C. de sacrosan. eccle. vbi inquit, ꝙ ita vidit termi
nari in persona Episcopi Imolensis. & hoc sequitur Rom. in l.
stipulatio hoc modo concepta. de verb. obli. & And. Sicu. in
consi. 4. col. 8. lib. 1. Et filius filiæ clericus etiam excluditur, vt
not. Card. in d. cap. perpendimus. in 10. q. Et ꝙ dictum est de
primogenito, sequitur Pet. de Anch. in consil. 434. postquam
ista domina. & in cap. j. s̃ eod. car. 27. versi. pro hoc quæstio di-
sputata. in c. postulasti. in 5. q. in fin. de for. compe. Rom. in d. l.
stipulatio hoc modo concepta. colũ. 8 Et alia ratio etiam alle-
gatur per Ioan. And. in d. regula. sine culpa. in fin. quia de fa-
cili fraus posset fieri, quia secundo genitus clericus efficeret̃.
& idem sequitur Ant. de Butr. in d. cap. quod clericus. & Mar.
de Laud. in tracta. primogeni. colum. 8. perpulchrum dubium
204 est. ¶ † Et ista conclusio de vinculo iniecto ante clericatum, ꝓ-
cedit in casibus, qui habent principium, & fundamentum añ
clericatum, sicut in exemplo de secũdogenito, vel de moniali
205 fœmina, quæ excluditur. † Secus est in alijs casibus, qui essen-
tiam, & principium recipiunt post clericatum. In quibus non
potest dici, quod ante clericatum vinculum iniiciatur. Exem-
plum in quæstione quam disputauit Cald. incip statuto ciui-
tatis cauetur colum. fin. vbi concludit, dictante statuto, quod
206 † solutio debiti per testes probari non possit, si laicus post so-
lutum debitum efficiatur clericus poterit solutionem ꝓbare
testibus, quia probatio fit post clericatum, & respectu proba-
tionis non potest dici ꝙ vinculum iniiciatur ante clericatum,
quia probationes habent suum principium, qñ fiunt coram
iudice. Et hoc modo dictum Ioan. And. sm eum declaratur. &
sequitur Pet. de Anch. in regula, ex quæ. col. fi. de reg. iur. in 6.
207 & Raph. Cu. in d. consi. 149. col. 2. & 3. † Sic etiã in præscriptio-
ne debiti, quæ à statuto inducitur. Nam si ꝯtra creditorem in-
choata sit, & non perfecta, clerico hæredi creditoris nõ nocet,
quia viuente creditore non potest dici, ꝙ vinculum iniectum
fuisset, ex quo præscriptio non erat perfecta, vt not. concludit
Ant. de But. in disputa. incip. stante statuto municipali. in fi. se-
cundi dubij. quem refert Mod. hic, & sequitur Cuma. in d.
consi. 139. Hoc tamen quod dictum est de præscriptione, non
bene assimilatur [n] probationi, quia probatio habet principiũ
in iudicio, vt dictum est, sed præscriptio prius fuit inchoata.
Vnde ꝙ Ant. de But. dicit de præscriptione, videtur ꝯ dictũ Io.
And. de primogenito, contra quem, & ꝯ illud, ꝙ dictũ est de
moniali, arguit Aret. in d. c. ꝙ clericis. in fin. quia non videtur
sm eum, posse dici ꝙ statutum iniecerit vinculum ante cleri-
catum, vel anteq̃ mulier efficiat̃ monialis, quia cũ istud con-
sideretur

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Et ita. Vide quæ scripsi in commento d. statuti Florentini sub rub. de prohibito accessu ad bona ecclesiæ per alium detenta sine licentia dominorum num. 47. lib. 3. vbi teneo, ꝙ valeat d. statutum Florentinum.

b Syl. Ald. ¶ Bart. Vide omnino Deci. in c. pœnitentia. de proba. col. 25. adde Bal. in consi. 216. monialis. lib. 3. & hanc etiam dicit communem Alex. refert Ias. in l. fi. in antepen. col C. de pact. vbi latissime tractat hunc art.

c ¶ [illegible]

d ¶ [illegible]

e Syl. Ald. ¶ Ecclesiæ. Vide Pet de Anch. in cõsi. 22. & consi. seq. & in consi. 154. vbi consuluit in Vngaria contra communitatem. pro communitate tamen consuluit Bal. inter eadem consilia, consi. 12.

f Syl. Ald. ¶ Denarij. Et in statuto Lucano dante certã solennitatem, an comprehendat legata ad pias causas. vide Bald in consil. 474. lib. 1. & in statuto Brixiæ, Bal. in consi. 321. lib. 1.

g Syl. Ald. ¶ Singu Qui stulte gloriatur de textibus rotundis, qui nil faciunt.

h Syl Ald. ¶ Excommunicationis Contrarium seruatur in Regno Franciæ.

i ¶ Extendatur. Vide Pau. de Cast. in consi. 17. in fi.

k Syl. Ald. ¶ Potest Adde eundem Deci. s̃. in 14. col. vbi addidi.

l Syl. Ald. ¶ Vinculum. Decisio Tholosa. 145. Aufrer. in clem. j. de offi. ordi. fallent. 21. Hippoly. de Marsil. in l. statuliberum. ff. de quæstio.

m Syl. Ald. ¶ Ingrediebatur. Vide Pet. de Anch. in consi. 107. Bal. in cõsi. 300. li. 3. Abb. in consi. 111. lib. 2. & de statuto prædicto vtrum extendatur ad moniales, vide Fel. hic col. 29. Roma. Imol. & Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. oblig. Socin in consi. 81. col. 3. in consi. 230. colum. fin. in consil. 241. col. 2.

fideretur respectu successionis, tps mortis inspicit, iuxta no. in l. si cognatis. de reb. dub. licet qa exclusio vr fieri eo tpe, quo hæ-208 reditas defert, arg. l. qui superstitis. ff. de acq. hær. † Et ad hoc facit, qa exclusio dr respu inclusionis, vt p Bar. in l. 2. §. videndũ. ff. ad Tertul. Sed viuente illo, de cuius hẽditate agit, nõ põt qs dici inclusus, cũ sibi nõ sit delata successio, nisi ipe, q̃ nõ hẽt eã de pterito, vt no. Bar. in l. is pt. de acq. hær. ergo pariter illo viuente nõ põt dici exclusus. Vñ vr q pdicta de iuris subtilitate nõ pcedant. sup quo Are. dicit esse cogitandũ. Et hoc idẽ vr sentire Saly. in d. auth. cassa col. fi. in ver. & ex his infert dũ ibi cõsiderat ius q̃situ ipe mortis eius, de cuius hẽditate q̃rit. Facit qd not. Bal. in l. oẽs populi. in 7. col. ver. sed pone statutũ. ff. de 209 iust. & iur. † vbi dicit, q filia dotata añ statutũ, excludit à statuto postea facto, disponẽte q filia dotata nõ succedat, qa licet nõ exclusiua sit ex cã de pterito, casus tñ deferẽdæ hẽditatis est de futuro. ¶ Sed tñ vr posse rñderi, q licet absolute respectu hereditatis nõ possit dici esse ius q̃situ viuẽte eo, de cuius hæreditate agit, tñ in casibus pdictis in primogenito respectu secũdigeniti, & in masculis respectu fœminarũ, vr esse ius quæsitũ, 210 put j. dicã. † Et de primogenito satis clarũ vr, cũ etiã viuente pre hẽat quasdã prerogatiuas, vt no. Bal. in l. cũ antiquioribus. col. 5. C. de iure delib. & ẽt pre inuito ius respectu hẽditatis sibi debet, vt no. in d. reg. sine culpa. Et idẽ i filia dicendũ est, qa ad eius exclusionẽ masculis vr ius q̃situ. qa eo ipso q nascit filia, recipit inhabilitatẽ succedendi. put statutũ disponit. Vñ transeundo ad monasteriũ, transit cũ illa impotẽtia succedendi, extantibus masculis. Sicut ẽt remoto statuto ingrederet cũ illa facultate, quã hẽt de iure cõi. Et sufficit q per ingressum monasterij non efficiat deterior cõdõnis q̃ esset. Et non est verũ dicere, q monialis à statuto excludat, cũ prius esset exclusa tpe natiuitatis suæ. late Paul. de Cast. declarat in d. consi. 235. col. j. 211 † Et hoc mõ dr iniici vinculũ añ clericatũ, qa exclusio causat pp qualitatẽ pcedentẽ clericatũ, vel ingressum monasterij, pp quã in oẽm euentũ exclusa fuisset. Et hoc mõ ius q̃situ cõsiderat Lapus in alleg. 100. circa fi. Et licet pdicta rñsio applaudere videat, finaliter tñ nõ satisfacit, qa sm illã cõsiderationẽ q sit iniectũ vinculũ, vr q fere sp statuta laicorũ ligarent clericos, qa qñ nascunt, sunt laici, & subijciunt statutis, & sic ligantur. & licet postea efficiantur clerici, remanent tñ ligati, quia esset iniectum vinculũ, vt Doct. dñt, & sic fere sp essent clerici ligati 212 statutis laicorũ, qd non est dicendũ. † Nec est verũ, q in primogenito sit sibi ius quæsitũ in regno, vel in hæreditate, viuente pre, vt concludit Old. cõsil. 94. eleganter. col. 8. Pet. de Anch. in consi. 81. dicta facti narratio. cũ simi. vt tradit Alex. in consi. 4. ponderatis verbis. col. 4. lib. 4. Nec placet illa rõ Paul. de Cast. q sufficit, q monialis non efficiatur deterioris condõnis, q̃ prius esset, qa attenta tali rõne, clerici. & psonæ ecclesiasticæ ferè sp statutis piudicialibus laicorũ subijcerent, & ideo ius quæsitũ in moniali, debet considerari tpe mortis eius, de cuius hẽditate agit, vt expresse tenet Saly. in d. auth. cassa. col. fin. ver. ex his infert. Et ad hoc facit, qd not. Bal. in l. oẽs populi. col. 7. ver. sed 213 pone statutũ. ff. de iust. & iur. † Et sic in puncto iuris vr q dicta monialis à dicto statuto non excludat. nec ẽt clericus secũdogenitus, nisi in fraudẽ hoc factum fuisset. ¶ Nec ob. q qñ quis nascitur, sit putatiue laicus, & sic vr ligatus statutis laicorũ, qa à tali vinculo eximit p ordinẽ clericatus, p quẽ hoc priuilegiũ 214 cõsequunt. ¶ † Quod aũt s. dictũ est de vinculo iniecto, bñ pcedit respectu bonorũ, ex eo, quod tradit Bart. in l. rescripto. §. 215 sciendũ. ver. sed quæro vtrũ. ff. de mu. & hon. † vbi inquit, q pro bonis, quæ non sunt quæsita ecclesijs, vel clericis, statuta põt fieri, q etiam si peruenerint ad ecclesias, vel clericos, collecta imponi poterit, hoc mõ statuendo q oĩa prædia ciuium, quæ sunt in comitatu, sint tributaria, & affecta onere tributorũ p [a] collectis imponendis. • Et dicit, q hoc colli ex dictis Inn. in c. postulasti. de foro cõpe. & q ita fecerunt Perusini. & idẽ Bart. in l. placet. C. de sacrosan eccle. Cald. in consil. 7. in tit. de cõsti. & de censi. in consi. 2. Ang. in cõsi. 24. ecclesia tenetur. & Pet. de Anc. in consi. 304. hoc statutum, & qd not. idẽ Pet. de Anc. in consi. 218. dubiũ facit. cũ si. vt p Mod. hic, in 5. q. & not. Bal. in consi. 172 præmisso. lib. j. Cõtrariũ tñ in hoc tenet Bal. in l. placet. C. de sacrosan. eccl. in 4. no. & in l. fi. C. sine cen. vel reli. Abb. in c. fi. de vita & hone. cle. & late Rom. in l. si publicanus. §. j. ff. de publica. Et ista opi. hẽt locum, qñ hoc esset statutũ in fraudẽ clericorũ, vel ecclesiarũ. aliàs pcederet prima opinio 216 de qua latissime scribit And. Sicu. consi. j. lib. 3. char. 3. ¶ † Secũdo, cõcło prædicta limitatur nõ hẽre locum in statuto fauorabili, qd in effectu vr priuilegiatũ, qa etiam clericis cõpetit, sm Abb. hic, & idem tradit Lapus alleg. 101. in ciuitate Flo. col. 5. versi. q autem. vbi concludit q qñ statuta laicorũ permissiua sunt, seu præbentia consiliũ vel priuilegiũ, etiam ad res, vel ad psonas porrigunt. allegat l. oĩa priuilegia. C. de epis. & cle. & c. a. de consue. & eum refert, & sequit. Do. in c. fi. in prin. col. vlt. de offi. dele. in 6. & not. Car. in c. perpendimus. in 2. q. circa fi. de sen. excõ. & idẽ Abb. in c. si. ex literis. in prin. de vi. & ho. cler. Alex. in cõsi. 109. col. pe. in 2. lib. & Doct. in locis s. alleg. in dis. ¶ Et ista pclo pcedit, ẽt si statutũ specialr de clericis loquat, vt Abb. hic vlt. loco dicit & hoc not. Bal in cõsi. 441. verba capi-217 tuli. lib. j. ¶ † Et sm prædictam conclu. Abb. infert q statutum [b] quo cauet q extantibus masculis fœminæ excludant, • cõprehendit ẽt masculos clericos, & sic fœminæ ab eis excludent. Et fuit qõ, quã latè disputat, & in ea ita concludit Lapus in d. alleg. 101. & in alia alleg. circa fi. & idẽ tenet Bal. in l. j. col. 7. ver. sed hic vlterius q̃rit. C. de sum. Trin. dicẽs q in tali bñficio statuti pbyter, & monachus includit. & idẽ in terminis Bald. in consi. 30. lib. 4. Car. in d. c. ppendimus. in 8. q. vbi refert Ioã. de Ligna. Fran. de Alb. & Lapum ita consuluisse. & ipse sequit. & idem Abb. in d. c. q clericis. in vlt. char. post Ant. de But. & idẽ Ant. de But. in c. quæ in ecclesiarum. col. j. s. eo. Abb. in c. cõstitutus. per illum text. de in integ. resti. & in no. casu consuluit 218 And. Sic. in cõsil. 50 lib. 3. ¶ † Not. tñ, qd tale statutũ non habet [c] locũ in hẽditate clerici. • Imo. in c. q clericis. col. 3. de foro cõp. Alex consi. 44. col. 4. in fi. lib. 5. ¶ Et sm prædicta deciditur casus, de quo dubitauit Rom. in sing. 436 habeo casum in facto. & ita se habet cõis opi. licet aliter velit Mathes. in not. 109. not. vnam lucrosam. & Pet. de Anch. in d. c. j. eo. tit. cat. 21. col. 3. & silem notabilem qõnem Alb. ponit in 2. parte statutorũ. q. 90. 219 ¶ † Non obst. q beneficiũ statuti nõ videat cõpetere clericis nõ soluentib. onera ciuitatis, vt no. Bal. in l. j. in 6. q. circa fin. C. de cõtrahen. emp. Et hoc gñaliter locũ hẽt in forẽsibus, qbus bñficia statutorũ ciuitatis denegant, vt no Alb. in prima parte statutorum. q. 9. Ang. in cõsi. 73. q dicta actio. Pau. de Cast. in l. oẽs ppli. in fi. ff. de iustit. & iure. & in consil. 156. in j. par. statut. Rom. in 220 cõsi. 224. ista captura. † qa rñdet q clerici non dñt simplr esse [d] forenses, cũ habitẽt in ciuitate, & onera spũalia sustineant, • & ita istã dñiã inter clericos forẽses tradit no. Pau. de Cast. in cõsi. 296. ad primũ. col. j. & hoc idẽ voluit Lapus in d. alleg. 101. in 221 8. col. † vbi inquit, q clerici, vbi viget statutũ, nõ dñt oĩno exnei. in ver. itẽ illud, qd dr. & idẽ no. Pet. de Anc. in cõsil. 40. ista 222 qõ. in ver. pterea ecclesiæ. † Et ita statutũ, qd aliqd denegaret fo-223 rensib. nõ hẽt locũ in clericis. † Secus vr si denegaret nõ subditis, vt no. Bal. dicit in l. de quibus. in versi. 6. quærit. ff. de leg. vt 224 not. tradit do. Signo. in cõsi. 21. statuta ciuitatis. col. 2. † vbi dicit q clerici sunt magis non subditi, quã alij non subditi laici, cũ 225 ipsi non possint, etiã si velint, se subditos facere. † Intelligit tñ q clerici vtant beneficio statuti laicorũ, eo modo, quo statuta loquant, vt not. Bal. dicit in l. omni nouatione. C. de sacro-[e] san. eccl. ibi, tu dic. • & in l. j. in vlt q. C. de cõtrahen. emp. in l. de quib. in versi. 6. quæritur. ff. de leg. & in l. cõtra iuris. §. fin. ff. de 226 pact. Facit quod not. Abb. in consi. 6. casus, super quo. lib. 1. † Et supra dicta procedunt, nisi statutum laicorum expresse dene-[f] garet beneficium statuti ipsis clericis, quod facere potest, • vt not. Bald. per illum text. in l. si quis curialis. C. de epis. & cler. & in auth. cassa. ver. sed quæritur. C. de sacrosan. eccle. & in d. l. de quibus. ver. 6. quæritur an clerici. vbi inquit, q per hoc statutũ 227 non dicitur cõtra libertatem ecclesiæ, † quia qui non impedit 228 beneficium, iniuriam non facit. † Et sm Bald. ibi ampliat ista conclusio, vt etiam habeat locum, quando beneficia statuto-[g] rum denegantur non subditis, • quia appellatione non subditorum, etiam clerici comprehenduntur, cum generalis sit determinatio statuti. arg. l. in fraudem. de testamen. mil. Et hoc verum videtur in terminis, in quibus Bald. loquitur de non subditis. Secus si statutum dicat de forensibus, per ea, quæ su-229 pra dixi. † Et quod dictum est, statutum laicorum posse † eius 230 beneficia clericis denegare, verum est, quando à principio statutum hoc dicit. secus videtur quando clericis semel beneficium, vel priuilegium statuti acquisitum fuit, quia per laicos postea reuocari non põt, vt no. Bar. per illum tex. in l. priui-231 legia. C. de sacrosan. eccle. circa fin. † vbi inquit, q ciuitas non potest

ADDITIONES.

a Syl. Ald. ¶ Imponendis. Fel. hic col. 28. postquam multa pro, & cõtra adduxit, concludit cõtra cautelam Bar. vide Iaso in d. l. placet & adde quid debeat facere Episcopus, qñ clerici grauantur indebite collectis. Fely. hic. q. 19. col. 41.

b Syl. Ald. ¶ Excludantur. Adde And. Sic. late in rub. C. qui admit. col. 6. versi. 3. facit. & Georg. Nattam in repe. c. quamuis. de pact. lib. 6. nu. 170.

c Syl. Ald. ¶ Clerici. Adde Georg. Nattam in repe. c. quamuis. de pact. lib. 6. colũ. 56 ver. 18. quæro quid de clericis coniugatis, & Bald. in auth. ingressi. in fin. vbi videtur velle, quòd non habeat locum in fratribus minorib. refert, & sequitur. Nic. de Vbal. in tract. de suc. ab intest. cleric. col. 1.
¶ Adde quòd idem tenet Caro. Rui. in consil. 145. & consi. 200. lib. 2.

d ¶ Syl. Ald. Sustineant. Hanc conclusionem late prosequitur Dec. in consi. 271. In causa. & in consil. 114. col. 2.

e Syl. Ald. ¶ Tu dic. Bal. ibi nihil dicit de hoc. vide Bald. in l. in legatis. C. ad l. Falc. Ias. in l. de quibus. col. 4. de leg.

f Syl. Ald. ¶ Potest. Vide ibi Fulg. & Saly. in 5. & 10. q. Pau. in d. auth. cassa. Ias. in l. de quibus. col. 4. in prin. ff. de leg.

g Syl. Ald. ¶ Subditis. Adde Ias. in l. de quibus. col. 4. in prin. ff. de leg.

1 potest reuocare eleemosynam, quæ ꝯsueuit dari religiosis,[a] & 232 idem allegat ho. text. in c. ad apostolicā. de simo. † & sequitur Do. in c. j. in vlt. opp. eo. titu. de consti in 6. Imo ipse Imperator priuilegium semel cōcessum ecclesiæ, reuocare nō pōt, vt no. Inn. in c. nouit. de iud. Arch. 11. q. 3. in c. quicunq;. & no. Pau. de Cast. in consi. 206. præsupposito sine præiudicio col. pen. Facit qđ no. Host. & Abb. in c. si. de solu. Pau. de Cast. tñ in d. l. priuilegia. miraẽ de illa decisione Bar. qa sicut ciuitas potuit facere statutū. ita vr̃ ꝙ illud tollere possit, arg. l. si qs, in prin. testamēti, de leg. 3. & ꝯ Bar. etiā tenet Saly. in auth. cassa. in 5. q. C. de sacrosan. eccl. ¶ Et primo occurrit illa qō, quam firmauit Bar. in l. j. C. de sum. tri. in versi. quærit. vbi inquit, ꝙ statuta laicorū quæ honesta sunt, & gñaliter loquunẽ, nec sunt ꝯ libertatē ecclesię,
b et ligant clericos,[b] alleg. tex. in c. cū venissent. de eo, q mit. in pos. in c. constitutis. de in integ. rest. & in c. cū causa. de re iud. vbi cōsuetudo laicorū reprobaẽ, qa erat mala. secus ergo si bona fuisset. Et ꝓ ista opin. Do. inducit tex. in c. 1. de iureiu. in 6. Et hoc vr̃ tenere And. Sic. in cōsi. 14. in 2. dubio. in 2. lib. & idē in rub. de reb. eccl. in car. 13. col. 4. & car. seq. in prin. & Bart. legẽ
233 Lapus alleg. 81. ¶ † Sed hr̃ opin. Bar. cōiter reprobatur, vt dicit Do. in d. c. j. de iureiur. & Ant. de Bu. hic, col. pe. dicens, ꝙ hoc dictum cōiter damnaẽ per Canonistas. Et ꝯ Bar. tenet Bal. in d. l. j. col. 8. ver. sed hic vlterius quæriẽ. & in l. omni nouatione. C. de sacrosan. eccl. qa licet statutum sit bonum & æquū, per hoc non daẽ auctoritas statuenti. Abb. in prin. hic, per istū tex. per quem prius ꝯ Bar. tenet Cald. cōsi. 11. in tit. de const. Idē Abb. in c. tua. de deci. Do. in c. Romana. in §. porrò. in j. noi. de sen. excom. in 6. do. Ant. in disputatione, stante statuto. col. 22. ver. ista theorica Bar. nunq̄ mihi placuit. quem referunt Mod. hic, & idem Lapus allegatione 100. in qōne proposita. vbi contra Bar. c. ecclesia. vt lite pend. Sal. & Fulg. i auth. cassa. C. de sacrosan. eccl. Ant. de Bu. per illum tex. in c. fi. de vita & hone. cle. in c. fi. de reb. eccl. non alie. & Alex. in consi. 209. & consi. 210. lib. 2.
234 † Et facit quod s̄. dictum est, qa si in specie non valet statutum,
235 ergo nec in gñe. ¶ Non ob. iura allegata ꝑ Bar. † Et primo text. in c. cum venissent. quia locū habet in cōsuetudine mixta laicorum, & clericorum. & ita pōt intelligi, vt dicit Ant. de Bu. in d. c. ecclesia s̄. eo. idem Cy. & Imo. in l. non amplius. de leg. j.
236 ¶ † Et pro ista opin. facit, quia clericis vr̃ cōcessum beneficiū statuti ſm eius naturam, quæ est ꝙ possit reuocari. §. fin. Insti.
237 de iure nat. † Et quia, vt s̄. dictum est, clerici vtuntur statuto laicorum eo modo, quo statutum loquitur, & eodem modo, quo ipsi laici vtuntur. vnde nō vr̃ ꝙ ipsi in tali statuto debeāt
238 esse melioris conditionis, q̄ ipsi laici sint. † Et ideo concordando opin. considero duos casus. Primus est, qñ statutum laicorum specialiter, & expresse beneficium clericis cōcedit, & isto casu videẽ habere locum, qđ not. Bar. in d. l. priuilegia. cum si. quia tunc statutum respectu clericorum vr̃ transire in priuilegium, quod cum sit concessum non subditis, non videẽ posse
239 reuocari, vt not. in c. nouit. de iud. † Secundus casus est, qñ statutum laicorum gñaliter loquitur, quo casu licet extendatur ad clericos, videtur tñ ꝙ reuocari possit, qa intelligitur ꝙ clerici vtantur tali statuto, donec durat, & nihil impedire vr̃, quominus reuocatio fieri possit, quia clericis nihil concessum vr̃.
240 ¶ † Tertia conclusio s̄. tacta habet locum, qñ tractaẽ de præiudicio iuris quæsiti. secus vr̃ esse in quærendis, in quibus valet statutum laicorum in præiudicium eccl. & clericorum, vt no. Bald. in rub. s̄. eo. col. 1. ver. quæro, an valeat statutum. & idem Bal. in consil. 11. prout reperitur inter consi. Pet. de Anch. inci. factum, super quo. col. pe. cum si. vt tradit And. Sic. in consi. j. in 4. char. lib. 3. Facit quod s̄. dictū est de beneficio statuti, qđ
241 clericis denegari pōt. † Et ad id, quod dictum est de prædijs tributarijs, quæ cum suo onere transeunt in ecclesiam, facit qđ
* dr̃ de prælato, q ecclesiæ præiudicare pōt in quærendis,[*] licet non in quæsitis, vt per Fede. in consi. 9. casus talis est. Lapus alleg. 16. cū si. vt tradit Alex. in l. legatum de leg. j. Rom. in cōsi. 184. visis quæ narrantur. & Abb. consi. 56. lib. 2. ¶ Et ex prædi-
c ctis[c] hactenus pro solito more expedita sunt omnia, quæ per domi. Abb. hic traduntẽ. Modo vlterius ex cōclusione superius facta de statutis inferiorum, quæ gñaliter, loquunẽ, ꝙ ad clericos non extendantur, ad varias qōnes inferri pōt. Abb. in d. c. cū venissent. in 2. no. & in c. cū cā. in 3. no. de re iud. And. Sicu.
242 hic, & in d. rub. conatur impugnare istam rñsionē, † qa actus, q dēt fieri à clericis, si laici admiscenẽ, nō tenet, c. Messana, & c. sacrosan. de ele. Sed ista rō nō bene adaptatur in ꝯsuetudine, quæ tacite induciẽ, & in ea nō cadit cōgregatio laicorū cū clericis. Negari tñ nō pōt, quin dicta solutio diuinet, licet necessarium sit ita dicere, vt iura iuribus cōcordenẽ. Saly. in d. auth. cassa. aliter rñdet, videlicet ꝙ ibi cā fuit cōmissa, vt decideretur ſm bonā terræ cōsuetudinē, & sic vr̃ consuetudo approbata. Sed And. Sic. dicit ꝙ ibi causa fuit cōmissa à legato Papæ, qui non habebat auctoritatem, cum debeat approbari à Papa, vt hic, tñ non sufficit ꝙ fiat à legato. clem. qa contingit. cū gl. de relig. do. Et ideo ipse. And. rñdet ꝙ ibi illa cōsuetudo intelligiẽ, ꝙ esset approbata à Papa, aliter non valuisset, & respectu lai-
243 corū, † quia erat i loco subiecto Papæ, etiā i tpali iurisdictione. quo casu laici ēt non pōt aliquid facere ꝯ Canones, ſm Host. c. cum oēs. s̄. eo. Sed ista etiā non caret diuinatione. vñ prima solutio dr̃ tolerabilior. ¶ Non ob. tex. in c. constitutus. qa loqẽ in statuto fauorabili, qđ clericis bene cōicaẽ, vt s̄. dictū est in
244 secunda limitatione. & vide Abb. ibi, col. 2. ¶ † Non ob. c. cū cā. quia ibi non ꝓbatur, nisi per arg. à ꝯrio, ꝙ non est sumendum
245 cōtra alia iura, vt dicit Imo. hic. Alex in d. ꝯsi. 210. ¶ † Secūdo infertur ad statutū, ꝙ alienatio fieri non possit in nō subditū,
d qđ clericum, vel ecclesiam non includit.[d] Ioa. And. In c. fi. per illum tex. de immuni. eccl. in 6. ibi, quicquā vendant. Et ꝙ nō includantur, facit text. hic, & in c. bene quidem. 16. dist. cū si.
246 ¶ † Tertio, quia ecclesiæ datum fuit priuilegium speciale, vt dñium acquiratur sine traditione, l. fina. C. de sacrosan. eccle.
247 † Vnde in generali concessione condendi statuta, iuxta l. oēs populi, non vr̃ illi priuilegio derogatum, vt latius tradit Ioan. And. in d. c. fi. & refert, & sequitur ibi Domi. in 2. col. & idē tenet Bar. in l. filiusfam. in §. diui. ver. quæro an per statutum. de leg. j. cum plurib. concor. vt ibi congerit Alex. quæ referuntur per Mod. hic, in 9. q. char. 18. & tenet Abb. in ꝯsi. 26. lib. 1 ¶ Cō-
e trarium videtur tenere[e] Bald. in c. clerici. de iud. col. j. versi. sed hic quærit de tali dubio. vbi format qōnem in statuto nostro
f Mediolanēsi,[f] quo caneẽ ꝙ nullus subiectus Potestati Mediolani alienare possit in non subditum, nisi soluat tñ pro libra. Nam concludit, ꝙ etiam in ecclesiasticam personā alienatio fieri non possit. alleg. domi. Sign. de Mediol. ita consuluisse in consi. 19. vbi concludit iuridicum esse istud statutum, quia cōditum est fauore publici, & communis boni, quod est. vt bona remaneant apud subiectos statuto, qui in eis possint subire onera ciuitatis l. cura. §. in opes. ff. de mu. & ho. & idem Bald. in c. quæ in ecclesiarum. col. 1. ver. sed hic quæritur. s̄. eo. & in l. j.
248 col. 19. versi. sed quid si statutum disponit. de sum. Trin. † quia valet pactum, ꝙ res in ecclesiam non transferatur, vt not. per gl. in l. si ita quis. §. lege. de verb. obli. & probatur in l. fina. C. de
249 pac. inter emp. ergo etiam debet valere statutum, † quia maior est auctoritas statuti, q̄ pacti, vt per glo. in rub. C. de decu. lib. 10. not. in l. non impossibile. ff. de pact. & idem videẽ tenere Bald. in 2. col. hic. ver. idem videtur dicendum. & consuluit Franc. de Albergo. vt Card. refert in consi. 154. col. 2. & in repet. c. perpendimus. in 9. q. car. 5. Alex. tñ in d. §. diui. & Moder. hic sequunẽ primā opinionē, per tex. in d. c. fi. vbi pœna excōmunicationis ipso facto imponiẽ superiori, qui subditis suis laicis interdicit ne vendant clericis, quia hoc modo ecclesiasticæ libertati derogatur, vt text. ibi dicit. ergo statutum non valet.
g authen. cassa. C. de sacrosan. eccle. ¶ Nec ob.[g] quod dicitur de æquiparatione pacti ad statutum, quia ſm Moder. hic diuersa ratio videtur, quia in pacto, ille qui paciscitur habet ptātē ad hoc pertinentem, qđ non est in statuto. ¶ Nec obst. ꝙ statutū sit factum pro bono publico, quia non sufficit iusta cā statuti, sed etiā auctoritas requiritur, quæ in isto casu deficit. ¶ Si volumus tenere opi. Bal. ad supradicta rñderi pōt. Et primo tex. i quo fundatur cōis opin. in d. c. fi. parum facit, quia ibi tex. loqtur, qñ prohibitio specialiter loquitur de clericis, & ꝓhibitio est gñalis ibi, quicq̄ vendant & non subest rō, quæ in casu isto consideratur. vnde his cōcurrentibus apparet ꝙ illa ꝓhibitio facta sit principaliter in præiudicium clericorum, merito pœna excōicationis ipso facto imponiẽ. Sed in ꝓposita qōne statutum loquiẽ gñaliter, & clerici nō noĩantur, & ꝓhibitio est facta

ADDITIONES.

a Syl. Ald. ¶ Religiosis. Adde do. Io. Bapt. de S. Seuer. in repe. l. admonendi. fol. 14. col. j. ff. de iureiur. vbi reddit de hoc rationem. & adde Abb. in c. auaritiæ. & ibi Dec. de præb. & Abb. in rub. de pacto. in 5 ti. verb. vide Rom. in auth. similiter. C. ad leg. Falc. in 9. col. ver. nouum quia. Et vide omnino Calcan. in consi. 42. colum. 4. Fel. hic q. 12. & de veritate, vide Iaſ. in consi. 1. col. 6. lib. 1.
b ¶ Syl. Ald ¶ Clericos. Adde Fel. hic, col. 35. ver. ſ. quæritur. & Dec. s̄. eo. c. col. 5 & quæ addit Alex. ad Bar. in d. l. j. in apostil.
* ¶ In quærendis. Adde Dec. j. de proba. in c. in præsentia. nu. 8.
c ¶ Prædictis. A num. 50. s̄. eod.
d Syl. Ald. ¶ Includit. De hoc statuto vide late per Io. Cro. in l. filiusfam. §. diui. col. 23. versi. secunda sit conclusio, & ibi Ferd. Loazes col. 71. ff. de leg. 1. vbi ampliat etiam in clericis in minoribus constitutis ordinibus.
a Syl. Ald. ¶ Tenere. Et est apud me consilium excellentissimi d. Pet. de Exio. in consi. suo 14. lib. 6. vbi consuluit in terminis contra Bal.
f Hier. Gig. ¶ Mediolanensi. Adde Dec. in consi. 124. in c. & pro tenui facultate. in j. & 2. col. vbi consuluit ꝙ statutū Mediolani, quo cauetur ꝙ non obedientes statutis Mediolani non gaudeant priuilegio statutorum, non excludit clericos quin vti possint priuilegio statutorum, & ibidem per eundem habes in vlt. col. in ver. 3. principaliter, ꝙ statutū Mediolani, quo cauetur ꝙ psona quæ de iure communi pro mortua ciuiliter reputatur, non admittatur ad successionem, nō cōprehendit personas ecclesiasticas, nisi quo ad successiones, quæ illis ex statuto deferuntur: quo autem ad successiones quæ competunt personis ecclesiasticis de iure cōi, ab illis non excluduntur vigore dicti statuti.
g Syl. Ald. ¶ Nec obstat. Vide Soc. in consi. 183 elegantes. ver. vlt. dicit, lib. 2.

facta tñ sup alienatione bonorũ immobiliũ, pp publicã vtilitatẽ ¶ Nõ ob. tea. hic, & in c. bene qdẽ. cũ si. qa põt rñderi dupliciter. Primo, q̃ spãliter de clericis loquant, vt s̃. Vel secũdo, & melius, loquunt in bonis acqsitis ecclesiæ. Sed in qõne ista de bonis q̃rendis, in qbus ecclesiæ vr̃ q̃ facilius possit p̃iudicari. l. q aũt. in prin. ff. de his, q̃ in frau. cred. & patet in p̃iato, q in q̃rendis ecclesiæ põt p̃iudicare. Et qa rõ Bal efficax vr̃, qa si valet pactũ ergo & statutũ. ¶ Non obst. q̃ diuersa rõ vr̃ ex eo q̃ statu ẽtes no habent potestatẽ, qa hoc parũ facit, qa sufficit q̃ habeãt potestatẽ statuẽdi. Nec est verũ q̃ isto casu deficiat potestas, p supradicta. ¶ Vltimo q̃ non ob. qđ s̃. dr̃ de priuilegio ecclesiæ, iuxta l. fi. C. de sac. san. eccl. qa cõ sideraẽ priuilegiũ ex ɔ̃ctu valido, sed in isto ꝓhibet, &c. Et aduertẽdũ est, qa Bal. loquitur qñ alienatio ex toto non ꝓhibet, sed sub certo modo.

a ¶ Vñ cõcordando [a] opiniones, cõsidero duos casus. † Primus 250 est, q̃ alienatio bonorũ immobiliũ in non subditũ absolute ꝓhibet, & ꝓcedit opi. Io. An. Bar. & aliorum, q ita loquunt. Et ita tenet, & cõcludit Card. in repe. c. ꝑpendimus. in 10. q. ibi, si aũt statutũ simpl̃r ꝓhibet. qa nõ debent in hoc clerici esse deterioris ɔdõnis, q̃ laici sint. c. nõ minus. de immu. eccle. Et hoc, ſm eũ ꝓcedit, qñ tractaẽ de graui p̃iudicio clericorũ, vel ecclesiarũ, ꝓut ɔtingit in alienatione bonorũ immobiliũ. Secus vr̃ in alijs rebus, in qbus non agitur de graui interesse clericorũ, vt quia ꝓhibentur arma alienari in non subditũ. nam hoc ẽt intelligitur de clericis. Et idem in alijs quæ clericis prohibita sunt. Similiter idem in alijs, quæ cõpetunt clericis, si nõ tractetur de notabili præiudicio clericorum, & aliqua rõnabilis cã sit statuti, puta, statutum disponit q̃ certa bona, quæ sunt in cõfinibus, non alienentur in non subeuntes onera, ne possit contingere fines variari, vel disponit q̃ aliquæ domus, q̃ sunt ad vsum publicum, licet sint singulorũ, non possunt trãsferri in non subditũ, à quo non possent forte conduci p vsu publico, nam in istis casibus, etiã in clericum, vel ecclesiam alienatio fieri non poterit. Et idem tradit Car. in consi. 164. sup the- 251 mate præmisso. col. pen. † Et ad hoc benefacit, quia qñ nõ agiẽ de graui præiudicio ecclesiæ, & statutum laicorum habeat rõnabilem causam, etiam respectu ecclesiarum, & piç causæ, dẽt seruari, vt no. voluit Fede. in consi. 78. prout refert est sequitur 252 Do. in d. c. fi. col. pen. de immu. eccl. † vbi institutio facta de ecclesia, limitatur ſm dispositionem statuti, per qđ legitima filiorum augetur. Et idem in simili casu no. Car. in d. consi. 144. col. fi. vbi statutum Viterbij, q̃ mulier habens filias non possit disponere, nisi de decem pro centenario, etiam locum habet, 253 si dispositio in ecclesiam conferatur. † Et idem in isto casu cõsuluit Pet. de Anch. in cõsi. 24. videretur prima facie. nam fauore filiorum hoc toleratur ſm eũ. & late idem cõsuluit Abb. in consi. 61. vr̃ primo dictum legatum. lib. j. Considera, q̃ pp fauorem filiorũ procederet quod dictum est, aliàs forte secus in dispositione facta pro anima, siue ad pias causas, ea eo, qđ de causa pia no. Car. in d. c. perpendimus. in 10. q. Bar. in l. j. de sum. tri. Mod. in l. j. col. fi. C. de sac. san. eccl. Ana. consi. 57. Abb. in c. q̃ clericis. col. 8. ibi, nisi hoc fecerit pro anima. vide allegata per Mod. char. 16. col. 1. ver. alia opi. Et idem videẽ in rebus ecclesiæ iam quæsitis. vide Cuma. cõsi. 159. colum. 2. vbi alle- 254 gat But. in d. c. q̃ clericis. ¶ † Secundus casus est, qñ absolute in statuto alienari non ꝓhibetur, sed sub certo modo, & forma prout loquiẽ Bal. in statuto Mediolani. & isto casu valet statutum, etiam respectu ecclesiarum, & clericorũ, ſm Bal. & Doct. 255 in locis s̃. alleg. † Et hoc idem videẽ tenere Card. in distinctione sua in d. c. perpendimus. in 10. q. ibi. si aũt adijcitur ɔ̃ctui, qa licet fauendum sit ecclesijs tñ iurisdictio laicorum nõ debet 256 turbari. c. nouit. de iudi. † Vnde infert valere statutum, q̃ non valeat venditio, nisi publiceẽ in palatio, si quis ɔ̃dicere velit. 257 † Et idem in statuto, q̃ non valeat alienatio, nisi adsint proaimiores, vel nisi qnis sit maior. 30. ann. Nam huiusmodi statuta etiam ɔ̃ ecclesias, & clericos debent obseruari. Et cum ista 258 conclusione concordat Saly. in auth. cassa. † vbi inquit, q̃ si à statuto in ɔ̃ctu minoris 25. ann. requiratur consensus agnatorum, hoc etiam erit seruãdum in ɔ̃ctu, qui fieret cum clericis, vel ecclesiasticis. & idem Albe. in secunda parte statutorum. q. 2. in fin. vbi loquiẽ in statuto Mediolani. Et ista confirmãtur ea doctrina do. Abb. hic, in repe. char. fin. & in c. q̃ clericis. de 259 for. compe. col. 7. ver. ego vero. † vbi inquit, q̃ qñ statutum concernit solemnitatem adhibendam tpe ɔ̃ctus, si omissa tali solennitate ɔ̃ctus fiat, erit nullus, prout statutum disponit. & hoc etiam habet locum si ɔ̃hatur cum clericis. non quia statutũ 260 liget clericos, † sed quia si clericus velit laicum obligare, dẽt obseruare omnia, sine quibus ille obligari nõ põt. Idem Abb. dicit in testamento, q̃ laicus debet seruare solennitatem statuti, licet clericus instituatur. & idem Rom. in consi. 160. viso di- 261 ligenter. col. 1. † Et in proposito benefacit, quod voluit Fed. in consi. 85. statuto ciuitatis Perusinæ. de statuto q̃ cessio actio- 262 nis in nobilem, ɔ̃ plebeium fieri non possit, † nam habet locũ, etiam, si ab ecclesia cessio fiat. & hoc consiliũ sequitur. Pau. de Ca. consi. 159. in p̃ñti causa. & vide Alex. qui adducit in consi. 93. visis, & ponderatis, lib. 2. col. pen. vbi referẽ consilium. Fed. & infert ad qõnem not & in simili allegat Bal. & Saly. & ibi p 263 eum. Et ad prædicta cõferunt quæ nouissime tradit Pet. Phil. de Cornco Peru. in cõsil. 03. lib. 3. ¶ † Conclusio tñ facta in isto secundo casu limitatur ſm Car. nisi modus, & forma, sub qua deberet fieri alienatio, esset admodum difficilis, adeo q̃ impossibilis reputaretur, iuxta not. in l. apud Iulianum. §. constat. de 264 leg. j. † Ea quo ifert Car. in loco s̃. alleg. q̃ si alienatio nõ posset fieri in non subditum sine licentia cõmunitatis, non valet statutum in præiudicium clericorum. In hoc tñ ɔ̃rium vr̃ velle Alb. in d. q. 2. s̃. alle. vbi expresse concludit valere statutum prohibens alienationem in non subditum sine consensu superio- 265 ris. † Et hoc videẽ verius per s̃. dicta. & qa qđ pendet à cõsensu superioris, non reputatur impossibile, qñ illud consuetum est fieri, vt probaẽ a ɔ̃rio sensu in d. l. apud Iulianum. §. constat. ibi, distrahi non soleant. vbi Mod. Et videmus in alienatione bonorum ecclesiæ, in qua consensus superioris, & aliæ solennitates requiruntur, & tñ hoc non dr̃ impossibile, & sicut in bonis ecclesiasticis statutum fuit, ita non debet ecclesia conqueri, si hoc statuatur in bonis laicorum, vt in tit. qđ q̃sq; iuris. 266 ¶ † Postremo quod s̃. dictum est in primo casu non valere statutum, limitatur non ꝓcedere, qñ statutũ loquiẽ in rem, vt qa dicat statutum, rem alienari nõ posse, quia tũc indistincte, ẽt respectu clericorũ intelligitur, ea eo, qđ not. Abb. in d. c. q̃ cle- 267 ricis. col. 8. ver. q̃sq; statutũ. & hic in repe. char. vlt. † Et ad hoc facit quod not. Saly. in authen. cassa. de statuto, quod in rem loquiẽ, puta, q̃ debitum probari non possit, nisi p instrm, quia etiam habet locum ɔ̃ clericum. Et not. Bald. in l. oẽs populi. de statuto q̃ debitum peti non possit. Considera q̃ ista limitatio non cadit hic, quia licet videatur statuti respicere rem, tñ dr̃ 268 postea in non subditum, &c. † quæ verba statuti videntur excludere clericum. cogita. Ista limitatio posset habere locum, qñ alienatio esset ꝓhibita absolute, q̃ res non possit alienari &c. 269 ¶ † Tertio infertur, q̃ statutum, qđ imponit gabellam p ɔ̃ctus, non ligat clericum. Bal. in l. j. in vlt. q. C. de ɔhen. emptio. do. Anto in c. non minus. col. fin. de immu. eccle. in c. j. in fin. de censi. idem Bal. in l. placet. col. 2. C. de sac. san. eccle. ver. quæro iuxta hoc. Abb. in consil. 6. casus super quo. in 2. dubio. lib. 1. & 270 idem Abb. in consil. 14. vniuersitas. lib. 2. † Sic etiam ecclesia, vel clerici non tenentur ad solutionem pedagij, quod per statuta laicorum imponitur. Abb. in c. innouamus. de censi. & idem Abb. in cap. ex literis. de vita, & honesta. cleri. Ang. in ɔsi. 24. ecclesia. Et de gabella idem not. Bal. in l. pen. quæ incip. sancimus. C. de sac. san. eccle. dicens q̃ ecclesiæ non debent solue- b re gabellam de ɔ̃ctibus suis. [b] alleg. Inno. in c. nouerit. de sen. 271 excom. † Idem de gabella, quæ soluit pro rebus, quæ transferũ- 272 tur. Bar. in l. j. circa fin. C. de muli. & in quo loco. lib. 10. ¶ † Limita, nisi clericus negocietur, quia tunc tenetur gabellam soluere. Feder. in consi. 207. nos Grisolus. probatur in c. quan- 273 quam. de censi. a contrario sensu. in cle. præsenti. de censi. † vbi glo. not. Abb. in consil. 6. in 2. dubio. & ibi dicit q̃ non dicitur negotiari licet vendat vinum, & granum, vel oleum suum. 274 ¶ † Secundo limita, nisi gabella imponatur pro refectione viç, quam currus, & plaustra destruunt, quia sicut tenentur ad refectionem viarum, l. ad instructionem. C. de sacrosan. eccle. ita & ad gabellas, secundum Bald. ibi, ver. quçro de duobus. & ita hoc pendet à d. l. ad instructionem. de qua dubitaẽ, an hodie procedat. de quo Cald. in consil. 2. in titu. de censi. & domi. Abb. in consil. 20. casus, super quo. lib. 1. Et ad hoc vide quæ late scribit And. Sicu. in consil. 1. lib. 3. & in consi. 29. lib. 4. & Pet. 275 Phi. de Perusio consil. 72. lib. 4. ¶ † Tertio fallit, quando clerici vtuntur beneficio statuti laicorum, pro quo gabella imponiẽ quia tunc tenentur ad gabellam. Bald. in d. l. j. circa fin. C. de ɔ̃hen. emp. & in not. q. Abb. tradit in consil. 6. supra allegato. facit quod s̃. dixi, quod clerici vtũtur statutis laicorum eo modo, quo disponunt, &c. ¶ Sunt & alij casus, quibus clerici priuilegio suo vti non possunt tum respectu fori, tum etiam respectu certarum rerum. tametsi enim priuilegio fori renũciati possint, vt no. in cap. si diligenti, de foro compe. in antiquis. Tamen in reali actione respondere debent coram iudice seculari, cum res sit de territorio Regis. vide And. Barb. consil. 1. ver. præterea induco (vt idem recte ait) soluere collectas secũdum æstimum communis, idque statuto cauetur, quod est laudabile. Est & alius casus, quo clericus nõ vtitur priuilegio suo, puta

ADDITIONES.

a ¶ Concordando. [illegible]

b ¶ Suis. Et quando ecclesia tenetur soluere gabellam de obligationibus, & alijs contractibus suis, vide Dec. in consi. 496. col. 1. & se.

puta, quãdo est conuentus ad recognoscendum suam scripturam, & schedulam. & tenebitur recognoscere, vel negare. & si recognouerit, tenebitur deponere, & obsignare summam in schedula conuentam, vt eleganter tradit do. Nico. Boeri in decis. 114. par. 1. Vide tamen Alex. consil. 152. Non vtitur etiam clericus si per insidias, & ex proposito interfecit fratrem suũ presbiterum. & tempore homicidij & captionis non habebat tonsuram, vt vestes clericales. ita Guido Papa decisio. 138. Petrus. in c. ea, quæ. de reg. iur. lib. 6. text. c. ex parte. de priuilegi.

SVMMARIVM.

1 *Verbum, deuotio, accipitur pro affectione & obedientia.*
2 *Doctores legentes faciunt collegium. nu. 3. Idem & scholares.*
4 *Collegium ratione religionis approbatum est.*
5 *Scholarium congregatio ad obediendum Deo instituta est.*
6 *Collegium, an reprobatum videatur. num. 10.*
7 *Suffraganei non faciunt collegium, aut vniuersitatem.*
8 *Scholarium congregatio largo modo dicitur causa religionis.*
9 *Scholarium congregatio publicam respicit vtilitatem.*
11 *Scholarium vniuersitatem approbatam esse intelligendum est in loco, vbi studium viget, alias secus.*
12 *Scholares in præiudicium Doctorum nihil statuere possunt, nec Doctores in præiudicium scholarium.*
13 *Iuramentum Doctorum, quòd scholares gratis Doctorari nequeant, non valet.*
14 *Scholaris promissio iurandi sub aliquo Doctore, vt turpis reijcienda est.*
15 *Vniuersitas inferior statuendo, pœnam secundum eius potestatem imponere potest.*
16 *Collegium Doctorum licitè ex scientia exercitio emolumentum capit.*
17 *Doctores ex causa aliquem collegio priuare possunt. Idem & scholares.*
18 *Scholaris, qui non vult iurare Rectori, pro scholari non debet haberi.*
19 *Aduocatus à consortio aduocatorum, clericus à consortio clericorum expelli ex causa possunt.*
20 *Collegia inferiora superioribus iudicibus subijciuntur.*
21 *Collegium data paritate clericorum, & etiam si laici sint plures, an ecclesiasticum dicendum sit.*
22 *Laici existentes in vniuersitate ecclesiastica apud quos, & quomodo conueniantur.*
23 *Statutum dubium recipit declarationem à iure communi.*
24 *In statuto ecclesiastico ad ius canonicum, in statuto ciuili ad ius ciuile recurrendum est.*
25 *Statuta in terris Ecclesiæ vbi seruantur canones, cum eis debent concordari.*
26 *Statutum in primis secundum aliud statutum interpretari debet.*
27 *Stylus curiæ facit ius.*
28 *Stylus respicit scripturam.*
29 *Vniuersitas habet iurisdictionem in singulos de vniuersitate.*
30 *Ad vniuersitatis essentiam non requiritur, quòd habeat Rectorem, intellige de Rectore speciali. num. 31.*
32 *Vniuersitas non potest esse sine capite vniuersali.*
33 *In pœna tempus expressè determinatum attenditur.*
34 *Relegatus ad certum tempus extra ciuitatem, finito tempore absque alia superioris licentia redire poterit. Fallit in excommunicato ad certũ tempus. nu. 35.*
36 *Si pœna pro crimine imponatur, & dicatur simpliciter, quòd sit temporalis, intelligitur 10. annorum.*
37 *Iudex condemnare ad tempus volens, si per imperitiam non expresserit tempus, intelligitur condemnasse pro decem annos.*
38 *Pœna apposita simpliciter nulla facta mentione temporis, perpetua intelligitur, si pro crimine sit apposita. Fallit si pœna delicto non conueniret. num. 39.*
40 *Ciuitas damnata ad murorum destructionem, perpetuò damnata intelligitur.*
41 *Propter contumaciam quis non potest in totum suo iure priuari.*
42 *Pœna pro contumacia imposita, temporalis intelligitur, etiam si perpetuò esset effet apposita pœna. nu. 43.*
44 *Pœna in dubio temporalis censetur. Declara quando non apparet, quòd causa cognita & diffinitiuè pronunciatum fuerit. nume. 46. Item in euitatione maioris pœnæ. nume. 50. Nisi fauorabilior esset interpretatio iudicando actum perpetuum. nume. 51.*
45 *Pœna perpetua est, quando iudex diffinitiue, & causa cognita procedit.*
47 *Pœna in dubio videtur imposita pro contumacia, non pro crimine.*
48 *Pœna vbi pluribus modis intelligi potest, de minori intelligitur.*
49 *Condemnatus si quis reperitur ad rei furtiuæ restitutionem, non idcirco infamis censetur.*
52 *Dictio, dummodo, est modificatiua, & restringit.*
53 *Arbitrium datum simpliciter, extendi potest vsque ad mortem.*
54 *Arbitrium datum iudici in puniendis criminibus, extenditur vsque ad mortem inclusiuè. Nisi absolutè esset datum arbitrium, secus si limitatum fuit. nu. 55.*
Secundò intelligitur pro graui crimine. num. 56.
Tertiò intelligitur in consumatis, nu. 58. hoc tamen declara, vt num. 59. & 60.
Quartò non habet locum si datum esset arbitriũ iudici moderandi pœnam. nu. 61.
Quintò limitatur ne fiat transitus ad diuersam speciem pœnæ. nume. 63. Declara hoc per eum nume. 64. 65. & 66.
Sextò limitatur si alia pœna consueta ist apponi. num. 67.
Septimò limitatur ne possit imponi pœna prohibita à lege. num. 68.
Vltimò limitatur si verba præcedentia ostenderent arbitrium nõ extendi ad pœnam mortis. nume. 70.
56 *Pœna debet commensurari delicto.*
57 *Iudicis commissio, arbitrio boni viri facta videtur.*
62 *Arbitrium datum iudici moderandi pœnam limitatum censetur.*
69 *Arbitrio generali dato, non videtur iudici concessum, vt fiat illud, quod à iure prohibetur.*
71 *Statutum dicens, quòd quis puniatur pœna manus, vel alia pœna, arbitrio iudicis intelligitur de simili pœna.*
72 *Pœna imposita ad beneplacitum alicuius, an perpetua iudicetur, vide quòd non. fallit si additum sit, nec reuocetur. nu. 75.*
73 *L. iurisperitos. ff. de excu. tut. habet locum, quando verba referuntur ad dignitatem, vel in dubio, secus si ad personam referrentur.*
74 *Suspensio banni facta ad beneplacitum alicuius, finitur eius morte.*

1 EX literis. ¶ † In tex. ibi, vestræ deuotiõis. hoc verbum accipitur pro affectione, & obedientia. l. à legatis. in ver. deuotorum. & ibi glo. C. de vectiga. facit quod not. Bal. in titu. de pace Cõstan. in prin. in ver. deuotionis. & q tradit Pet. de Anch. in consi. 272. de titulis criminum. & facit text. in c. 1. in princ. ibi, fideli, ac deuota. de sum. trin. in 6. & in c. decet. de immu. eccl. in 6. & in l. fraudem. in l. mediterraneæ. C. de anno. 2 & trib. lib. 10. ¶ † Primò no. iuncta suprascriptione. ibi, vniuer 3 sis Doctoribus, q Doctores legentes faciunt collegium. † Idẽ Abb. dicit de scholaribus. ea. quia in causis. ibi, vestra vniuersitas. iuncta suprascriptione, scholaribus Parisiensibus. de procura. Et quia etiam ipsi licitam habent causam se congregandi, vt no. Bar. in l. fin. col. 2. de colle. illici. & idẽ Abb. in d. c. quia in causis. & in disputatione, Pandulphus. col. 5. cũ simi. vt tradunt Mod. hic. Et idem tenet hic Io. de Anan. prout etiã refert And. Sicu. hic, allegando Bal. qui hoc dicit in auth. habita. car. 4 fi. in prin. col. antepen. ver. tertio q̃ritur. C. ne fil. pro pa. † Et pro ista opi. And. Sicu. rationem adducit, quia ratione religionis 5 approbatum est collegium. l. j. ff. de colle. illici. † Sed ad istũ effectum v̾ esse congregatio scholarium, quia ad obediẽdum Deo instituta est in d. auth. habita. & ad sacerdotium acquirẽdum, l. j. ff. de iu. & iur. & istam communẽ opi. esse dicit Abb. in d. c. quia in causis. Et merito reprobatur glo. quæ cõtrium voluit in l. fi. C. de iur. om. iudi. & in ver. pertinet. vbi Pau. de Cast. idem sequitur. ¶ Sed tñ considerãdum est, quia rationes, quæ supra adductæ sunt, non videntur multum efficaces. Nam primo non obst. c. quia in causis. quia licet scribatur vniuersitati, non per hoc videtur approbata, vt per glo. in c. 2. de schisma. facit tex. in c. literas. de conces. præben. in cle. fi. de senten. ex-6 com. † Et collegium in dubium reprobatum videtur,[a] l. pen. a & l. fi. ff. de colleg. illici. & facit text. in c. 1. de offic. lega. vbi Papa scribit vniuersis suffraganeis archiepiscopi. & tñ non vide-7 tur, † q suffraganei faciant inter se vniuersitatẽ, vel collegiũ. & in cap. licet vniuersis. de voto. ¶ Secũdo nõ ob. q mãni licitam habeant se congregandi, quia in scholaribus negari põt, per rõnem gl. in d. l. fin. C. de iur. om. iu. & quia nõ reperit approbata auctoritate senatusconsulti, vel Cæsaris, put requirit, 8 d. l. pe. §. j. de colle. illici. ¶ † Vltimo non ob. q d̾ de religione. quia cõgregatio scholarium propriè non d̾ causa religione, sed largo modo, prout d̾ de pia causa, vt in l. cõ voluntatem. C. de man. test. & in l. cum his. §. mulier. ff. de condi. inde. Non tñ recedẽdum est à cõi opinione, quæ alia ratione comprobari 9 põt, † quia talis cõgregatio respicit vtilitatẽ publicã. §. fi. in pœ. insti. & in prœ. fforũ, §. fi. ergo approbata v̾, l. j. in prin. vbi Bar. ff. q cuiusq; vni. & Bal. ẽt ibi. ita per illũ text. dicit in 2. col. & p istã rõnẽ idẽ dicit Io. de Lig. hic, & sequit̾ Pe. de Anc. in c. cũ dilectus. j. de cõsue. Et quia qñ superior scribit vniuersitati, illã v̾ approbare. vt no. Inn. in c. cũ ecclesiarum, de offi. or. Bar. in d. 10 l. j. col. 2. ¶ † Non ob. q s̄. dixi in cõtrariũ, quia in dispensatione illud procedit, vbi tractat̾ de habilitãdo illud, quẽ cõstat inhabilem esse. non sic in casu isto, in quo non cõstat collegiũ illici 11 tum esse, sed potius approbatũ v̾ pp licitã pfessionẽ. † Et ista cõclo q vniuersitas scholariũ approbata sit, intelligit̾ ĩ loco, vbi viget studiũ gñale. aĩs secus, vt no. Sal. in d. auth. habita, col. pe. 12 ver. ego puto. † Et retenta cõi op. dicit Abb. q scholares nõ pñt in p̃iudiciũ Doctorũ aliqd statuere, nec cõ Doctores in p̃iudiciũ scholariũ. & no. Bal. in d. auth. habita. col. 2. in ver. mõ q̃ro. & ver. sed qd ĩ collegio. & Pet. de Anc. in c. 1. car. 13. ver. vlterius quæro. de consti. Et adde not. dictum Bald. in l. si ad excluden-13 dum. C. de re. cre. † vbi inquit, q non valet iuramentum præstitum à Doctoribus, quod scholares gratis doctorari nõ pos-14 sint. Quòd notandum est contra Doctores, qui dicunt se iurasse non remittere portionem collegij. Et q † no. Abb. in c. 2. de magist. vbi inquit, quod nõ valet promissio scholaris de intrando

ADDITIO.

a Syl. Ald. ¶ Videtur. Ad idem tex. vbi hoc not. Bart. in princ. in l. j. ff. quòd cuiusque vniuer. nomi.

trando sub aliquo Doctore. quia turpis.[a] ¶ †Secũdo no. quòd vniuersitas inferior potest statuẽdo apponere pœnam fm eius potestatem. de quo dixi in c. quæ in ecclesiarũ. š. co. iii. ¶ †Tertio no. quod collegium Doctorum licite recipit aliquod emolumentum ex scientiæ exercitio, vt in conuentibus, & similibus. facit text. 14. q. 5. in c. non sane. & glo. in c. cum ab omni. in glo. pen. de vita & hon. cler. Alibi tamen glo. dicit, ꝙ quando quis non laborat, gratis consilium dare debet, in c. non licet, 11. q. 3. Sed Ioan. And. tenet contrarium[b] in additionibus Spec. in tit. de sal. §. sequitur. & sequitur Imo. in c. cum ab omni. col. fin. de vita & ho cler. Do. in d. c. non licet. & Io. de Ana. in rub. de mag col. fin. ¶ †Quarto no. ꝙ ex causa possunt Doctores priuare aliquem collegio. & idem in scholaribus. †Nã scholaris, qui non vult iurare Rectori, non debet haberi pro scholari,[c] vt no. Bal. in c. 1. in prin. in versi. no. optimum arg. de contr. feu. apud pa. ter. & ibi allegat istum tex hic Et Doctor, q contra prohibitionem statuti est aduocatus, matricula debet priuari,[d] vt no. Bal. per illum tex. in l. placet. in versi. deinde tenementi. C. de episc. & cler. Et propter periuriũ Doctor deponi potest, vt no. Bal. in c. cum quidam. de iureiur. in 1. not. †Sic etiam clericus à consortio clericorũ, & aduocatus à collegio aduocatorum ex causa expelli potest, vt no. Bald. in l. nemo. in fi. C. de sum trin. vbi etiam allegat istum tex. hic. Et de his inferius tradunt Mod. hic. ¶ †Quinto no. ꝙ collegia inferiora superioribus iudicibus subijciuntur, videlicet ecclesiasticum ecclesiastico, & seculare seculari, vt no. Inno. in c. dilecti. de excess. pla. Et dr ecclesiasticũ, qñ sunt plures clerici & seculare, qñ plures[e] seculares. Et data paritate ecclesiasticum reputatur, [f]quia magis dignum inspicitur, in c. ꝙ in dubijs. de consecra. eccle. vel alta. no. Bar. in l. fin. ff. de colle. illici. col. 3. & ita Abb. hic. & idem no. Bar. in l. cum senatus. in fin. ff. de reb. dub. Abb. in d. c. cum ab ecclesiarum. col. 2. de offi. ordi. cum simi. vt per Mod. hic. Et adde Bar. in l. 1. §. si quis in appellatione. col. pen. ff. de appel. Abb. in rubr. de appel. in 6. q. & Petr. de Ancha. in regula, ea quæ, in 16. q. princ. de regu. iur. in 6. ¶ †Sed aduertendum est ad vnum, de quo sæpius dubitaui. Nam dum Abb. hic, & Bart. & Doct. in locis š. allegatis concludunt, ꝙ data paritate clericorum, & laicorum, vniuersitas, vel collegiũ iudicatur ecclesiasticum, quia magis dignum attenditur. Certe ista ratio, vr̃ etiam militare, dato ꝙ esset maior pars laicorum, quia data commixtione indistincte pars dignior debet considerari, licet in quantitate sit minor. d. c. ꝙ in dubijs. vbi si modicum olei consecrati misceatur oleo non consecrato totum consecratum reputatur. Vnde si duo laici cum vno clerico concurrunt in aliquo actu, qualitas solius clerici præualet,[g] vt est text. no. in c. ꝑ tuas. de arbi. quem ibi nu. Ant. de Bur. in vlt. no. facit ꝙ no. Bar. in l. præcipimus. in §. pen. C. de appel. & in l. solent. de alim. & ciba. leg. Et ideo attenta ratione š. dicta, esset dicendum, ꝙ vniuersitas dicatur esse ecclesiastica, licet essent plures laici, q̃ clerici. cuius tamen contrariũ Doct. omnes tenent. ¶ Sed pro responsione considerandum est, ꝙ aut plures, vt singuli, & propter se simpliciter considerantur in aliquo actu indiuiduo: & tunc si vnus sit clericus, qualitas clerici attenditur, licet cum eo plures laici concurrant. Et ita procedit, quod no. Bar. in d. l. præcipimus. cum simi. š. in contrarium allegatis. Aut plures considerantur ad faciendum vniuersitatem, & respectu vniuersitatis, & habet locum, quod Doct. hic dicunt, & Bar. in d. l. fin. de colle. illici. cum simi. š. primo allegatis, quia tunc ad iudicandum qualitatem vniuersitatis, maior pars simpliciter attenditur. Et talem differentiam tradit Marian. in consi. 12. quoniam in præsentiarum. col. 2. non tamen aliter rationem diuersitatis adducit. sed assignari potest, quia vniuersitas recipit nomẽ à pluralitate personarum. Vnde si plures sunt laici, quàm clerici, necessario dicitur vniuersitas laicorum. Et falsum esset, si diceretur vniuersitas ecclesiastica, ex quo minor est numerus clericorum, & numerus personarum inspicitur. ¶ †Et notandum est, ꝙ quando vniuersitas est ecclesiastica, singuli, etiam si sint laici, debent coram ecclesiastico conueniri, fm Abb. in c. 1. de loc. col. pen. ponderando glo. ibi ad hoc. Sed cõtrarium tenet Ang. in l. fin. ff. de colle. illici. Et hoc dicunt Mod. verius esse, per ea, quæ habentur in l. sed si hac. §. qui manumittitur. ff. de in ius vocan. Sed tamen concordãdo opiniones distingui potest, ꝙ aut singuli conueniuntur in his, quæ vniuersitatem respiciunt, & coram ecclesiastico debet conueniri, ex quo vniuersitas ecclesiastica iudicatur. Et videmus ꝙ ipsa vniuersitas imponit pœnam singulis de vniuersitate, vt j. videbimus. Aut pro alijs rebus, & tunc cum ipsi laici sint, coram seculari conueniuntur. ¶ †Sexto no. ꝙ statutum dubium recipit interpretationem à iure cõmuni,[h] ꝙ declaratur, vt not. Abb. in c. causam quæ. de rescrip. circa fi. & late Alex. in l. fi. §. In computatione. C. de iure deliber. & in consi. 20. viso processu. col. pen. lib. 1. & idem Alex. in l. 4. §. prætor ait. col. 4. & 5. ff. de dam. infe. in l. si quis priore. col. 3. ad Treb. & per Pau. de Cast. in l. in ambigua. in fi. ff. de leg. In l. lege 12. tabularum. C. de leg. hære. in fi. & in d. l. fi. §. in cõputatione. ĩ fi. C. de iure delib. †Et dicit Abb. hic, ꝙ in statuto ecclesiastico ad ius canonicũ, & in statuto seculari ad ius ciuile recurrendũ est,[i] & Bal. in l. j. col. 2. C. q bo. ced poss. in versi. quæro si statutũ. †dicens, ꝙ in terris ecclesiæ, vbi seruantur canones, debent statuta cõcordari cum iure canonico, & in terris imperij, cũ iure ciuili. facit ꝙ no. Bal in l. si nondum. in fi. C. de fur. cũ simi. vt per Mod. hic. †Et adde, ꝙ in primis statutum fm aliud statutum intelligi dẽt, & interpretari,[k] quia in habentibus symbolum facilior est transitus. ita dicit Pet. de Anch. in consi. 93. ista domina. & in consil. 433. viso puncto. col. fi. & tradit Pau de Cast. in cõsi. 125. dubitatur primo. col. 5. in 2. par. ¶ †Septimo no. fm Abb. ꝙ stylus[l] curiæ facit ius,[m] vt hic, & in c. literas. de iura. calum. hic tñ non videtur stylus, sed consuetudo, † quia stylus respicit scripturã,[n] vt no. Io. And. in c. fi. ĵ. de consu. in 2. col. versi. de quarto. in fi ibi, ego puto. & Bal in rub. de teseri. col. antepe. versi. quæro qualiter. Alb. in l. de quib. ff. de leg in rep. in car. 8. in ver. in quo autem differant. ibi, ego aũt puto. Alex consi. 36. in ñ. lib. 2. & cõsiderandum est, quia etiam dici potest, ꝙ hic non agar̃ de stylo, nec de cõsuetudine, prout est ius separatum à iure scripto, sed solum tex. hic de iure scripto intelligar̃, ꝙ in vsum receptũ fuerit, quia nisi lex scripta obseruetur, & in vsum recipiatur, non valet, vt per glo. in c. 1. de treug. & pac. & pro isto intellectu facit tex. in l. x. C. de probat. ibi, more iudiciorum. ¶ †Octauo, & vltimo not. quòd vniuersitas habet iurisdictionem in singulos de vniuersitate. Nam aliud est vniuersitas, & aliud singuli. Vnde licet quis sibijpsi legem imponere non possit. l. pen. ff. de arbit. vniuersitas tamen habet in singulos potestatem. Et quomodo, & qualiter singulos de vniuersitate grauare possit, not. Barto. in l. 4. §. actor. ff de re iudi. cum concor. & tradunt

ADDITIONES.

a Hier. Gig. ¶Quia turpis. Promissio facta ab aliquo scholari de intrando cum certo Doctore non valet. ita vltra Abb. voluit Vincen. quem sequitur Fel. in d. c. 2. de magist. Sed an Doctor mutuans scholari pecuniam, vt secum intret, committat vsuram. dicas magis communiter teneri à Doctoribus, ꝙ non, vt inquit Fel. in d. c. 2. in j. col. ver. ex quibus etiam. vbi tamen remissiue loquitur. Dicas etiam ꝙ Doctor, qui facit secum intrare famulos scholarium, vt videatur habere maiorem numerum scholarium, est infamis. ita dixit Bart. in l. j. C. de stud. libe. lib. 11. Qualiter autem puniatur Doctor, qui pecunia sibi acquirit scholares, vide glo. in §. pen. in versi. remittitur. Insti. de suspec. tuto.

b Syl. Ald. ¶Contrarium. Et ita practicatur, nec est abusus in hoc, [illegible]

c Hier. Gig. ¶Scholari. Adde tex. in c. cũ in ecclesijs de maio. & obed. vbi monachus, qui non vult obedire Priori, vel Abbati, potest priuari cõsortio fratrũ.

d Hier. Gig. ¶Priuari. Doctor, qui contra prohibitionem statuti aduocat, priuari debet matricula, adde ꝙ ista pœna non habebit locum in Doctore qui alloquitur iudicem, vel ei cedulam mittit. nam prohibitus aduocare, ista facere non prohibetur, vt no Bar. in l. Paulus. ff de leg. & alibi dixit Bar. in l. 3. §. 1. ff. depo. ꝙ prohibitus aduocare poterit consulere in camera. & dicas etiã, ꝙ prohibitus aduocare, si gratis aduocet, non incidit in pœnam. ita not. voluit Rom. in l. 2. in prin ff. de verb. oblig.

e Syl. Ald. ¶[illegible]

f Syl. Ald. ¶Reputatur. Vide Dec. in rub. de appel. col. pen. & ibi Ner. col. 27. vbi limitat & declarat.

g Syl. Ald. ¶Præualet. Adde ea quæ ponit Fel. in c. 1. col. 5. de præscript. Pau. de Cast. in d. l. præcipimus. in d. § penult.

h Syl. Ald. ¶Communi. Vide omnino quæ ponit Aret. in consi. 20. in q. col. 3. in fin. Et ideo recipit omnes declarationes datas à iure communi ipsi iuri communi, in illa materia. Ant. de But. in cõsi. 9. viso. in 3. dub. & in not. casu Dec. consi. 484. col. 2. Et hoc est verum etiam ꝙ nihil operetur, ne tertio fiat præiudicium Dec. consi. 37. col. 3. in fi. Tamen debet interpretari, vt aliquid addat. Dec. consi. 272. col. 5. omnino in consi. 356. col. fin. & quid si veniat derogando iuri communi. Alex. consi. 31. col. 3. lib. 6

i Syl. Ald. ¶Recurrendum. Dec. in consi. 158. col. 2. dicit, quòd potius à iure ciuili, quàm canonico debet interpretari.

k Syl. Ald. ¶Interpretari. Statutum magis ab alio statuto, quàm à iure communi interpretari debet. adde ꝙ idem voluit Deci. in consil. 65. in 2. col. tertio præmittendum est, in fi. allegat Pet. de Ancha. in consi. 93. incip. ista differentia, in versi. non obstat, quòd illud.
Syl. Ald. ¶Adde Ang. in consi. 311. quidam col. fi. Dec. consi. 11. col. 4 Lanc. Galiau. in l. Centurio. ff de vulg. & pupil. col 34. & versi. inquantum Bald Curt. Iun. consi. 6. col. 9. versi. confirmo. Dec. consi. 110. col. 3. in fin. in consil. 132. in consil. 301. col. 3. in consi. 309. col. 3. in consi. 372. col. fin.

l Syl. Ald. ¶Stylus. Vide Dec. in rub ĵ. de consue.

m Syl. Ald. ¶Ius. Adde Corn. consi. 277. litera d. lib. 3. vide omnino Alex. consi. 39. col. 2. lib. 6. & seruandus est, siue respiciat ordinatoria, siue decisoria dixit Ang. in consi. 308. factum. col. fin Fulg. in consi. 78. quidam. col. 2. Alex. consi. 63. col. fi. lib. 1. vbi an stylus deroget solennitati citationis, & vide aliqua no. per Corn consi. 72. col. 1. lib. 2. & ꝙ circa citationem & locum, vbi ius redditur, deroget iuri communi. Deci. consi. 163 col. 6.

n Syl. Ald. ¶Scripturam. Vide Deci. consi. 12. col 8. in fi. vbi quid differat stylus & consuetudo, vnus tñ actus non inducit stylum, Alex. consi. 28. col. pe. lib. 2.

tradunt Alex. ibi, & Mod. hic. ¶ Et subijcit Abb. hic, ꝙ ad essentiam † vniuersitatis nõ requirit̃ ꝙ habeat rectorẽ, vt est dictũ Innocẽ. in c. cũ non ignores. de præben. & sequit̃ Bar. in l. fina. col. 3. ff. de collc. illi. & in l. nulli. in princ. ff. ꝙ cuiusq; vniuer. Abb. in c. j. in pr. j. de pc. cũ si. vt tradũt Mod. hic. † Et hoc dictũ Inn. intelligit̃ ð rectore speciali, vt qa sit vniuersitas scholariũ sine rectore, vel collegiũ Doctorũ absq; priore. Secus vero cẽt in rectore, vel capite vniuersali, † vt qa absolute nullũ haberet superiorẽ. nã tali modo vniuersitas esse nõ põt, vt no. Domi. p gl. ibi in c. vnico. in fi. de schisma. in 6. & idem Domi. post Ioã. de Imo. ibi, in c. statutũ. circa fi. de elec. in 6. Et dicunt, ꝙ hoc modo intelligit̃ dictum Bal. in auth. habita. col 16. ver. 2. quæritur. C. ne fil. pro pa. vbi vr̃ approbare dictum Inn. per c. nulla ratione. 93. dist. ¶ In gl. j. nõ insisto, qa do. Abb. se remittit. ¶ In gl. 2. tractatur mã ppria huius decretalis, & ex his, q̃ do. Abb. dicit, plures conclusiones eliciuntur. ¶ † Prima est, ꝙ si in pœna tẽpus expresse determinatũ sit, illud attenditur, & ideo finito tpe, pœna finit̃, ad hoc est tex. in l. Imperator. ff. de pollu. facit text. in l. si vnde. §. si cum reo. ff. de pact. in l. epistola. §. fin. ff. eo. tit. cum si. Et in tantum hoc procedit, † ꝙ si quis ad certũ tempus fuerit extra ciuitatem relegatus, finito [a] tpe determinato absq; alia licentia superioris poterit redire in ciuitatem, vt not. voluit Bald. post Specu. in tit. de officio ordinarij... [sic: vt oot. voluit Bald. poe. fforum. In §. hæc aũt tria. colum. 1.] sed quærit̃ dicens, ꝙ tẽpus limitatũ licentiat pro homine, arg. l. si qñ. C. de testi. & idem Bal. in l. actione. §. si rẽ. versi. diximus. in fi. ff. pro so. Ang. in l. si vnus. §. si cum reo. in lec. antiq. ff. de pac. & ita dicit Fran. de Cre. se cõsuluisse in not. suo 46. cõsuluimus heri. & idem tenet Bal. hic, col. 6. ver. sed ecce. ¶ Sed tñ huic cõclusioni vr̃ obstare text. in c. felici. §. cũ aũt fuerint. de pę. lib. 6. vbi erat limitata pœna ad tẽpus trium annorũ, & tñ dr̃ ibi in ver. nec exinde. ꝙ reuerti nõ põt absq; speciali licẽtia, nisi dicamus ibi hoc esse, quia text. vltra procedit ita disponendo pp grauitatem delicti perpetrati ꝯ Cardinalem, prout ibi loquit̃. ¶ † Ista ꝯclusio fallit in sentẽtia excõicationis, qa excõicatus ad certum tẽpus, finito tpe nõ vr̃ absolutus. sed absolutio est necessaria, [b] vt no. tradit Inn. in c. cũ bonæ. vbi Ant. de Butr. sequitur, de æta. & qua. & Abb. in c. fin. de matri. cõtrac. ꝯ inter. ecc. facit gl. not. in cle. j. in versi. donec. de deci. cum si. vt dixi in c. j. io 6. not de iud. ¶ † Secunda conclusio est, si pœna pro crimine imponatur, & dicatur simplr̃ ꝙ sit tẽporalis, intelligitur pro 10. annis. [c] l. sine præfinito. ff. de pę. vbi est text. sing. fm Bar. ibi, & not. Bal. in l. j. in prin. C. de postul. & hoc simplr̃ sequunt̃ Mod. hic. Sed cõsiderandũ est, ꝙ illa verba, sine præfinito tpe, etiam ĩtelligi possunt ꝙ nullo modo, etiã gñalr̃, tps fuisset expressum, & ꝙ simplr̃ cõdemnatus fuisset, & tũc non probaret dictum Doc. Nam text. ibi vr̃ velle, ꝙ ille debuisset cõdemnari ad certum tẽpus, & non perpetuo. Vñ si per imperitiam non fuit determinatum tẽpus, lex supplet, siue exprimatur tempus in genere, siue nullo modo. Nã qñ exprimit̃ in genere, apparet ꝙ pœna nõ debuit esse perpetua, & idem esset, qñ nihil exprimitur. & alio modo apparet, ꝙ pęna debuisset esse ppetua, etiã haberet locum ꝙ dr̃ in d. l. sine, intelligẽdo, vt dixi. & pro isto intellectu facit text. in l. seruus. C. de pę. quẽ text. Doct. hic adducũt, & intelligũt ꝙ tẽpus ibi nullo mõ expressum fuisset. & tñ text. ibi eodem modo loqui vr̃, dum dr̃, sine tpis præfinitione. Vñ cum istæ duo iura eodẽ mõdo loquant̃, non vr̃ ꝙ diuerso modo intelligi possint. † Et idem conclusio ista põt reformari, vt dicamus ꝙ si iudex debuit, vel voluit aliquem ad certum tẽpus cõdemnare, & per imperitiam tempus nõ fuit expressum, sed simplr̃ fuerit condemnatus, lex supplet ꝙ in dubio intelligatur pro 10. annis, quamuis intentio iudicantis in plus vel minus esse potuerit. ¶ † Tertia conclusio Abb. est ꝙ pœna, quæ pro crimine simpliciter imponit̃, nulla penitus facta mentione tpis, perpetua intelligitur. Addit Abbas, si delictum meretur. Et illud est, de quo quæritur. † & ideo conclusio vera vr̃ simplr̃, nisi appareat ꝙ pœna nullo modo conueniret, vt quia res esset multum leuis. † Et pro ista conclusione allegatur tex. in l. seruus. C. de pęn. vbi Bar. dicit, ꝙ ciuitas damnata simplr̃ ad destructionẽ murorũ, perpetuo damnata intelligitur. Et idem no Bart. in l. si qui adulterium. §. j. ff. de adul. Nam nã sententiæ est imponere perpetuum silentium. l. fi. vbi Bal. j C. vt lite pen. facit ꝙ dicit gl. j. circa fi. c. ad apostolicæ. de re iu. in 6. cum si. vt psequuntur Moder. hic. ad idem tex. in l. j. C. de postu. & not. Imo. in c. sicut. in prin. in 3. uo. de coha. cleric. Et cõprobatur ista conclusio, quia sicut dispositio, quæ gñalr̃ loquitur in personis, vel rebus, generaliter intelligit̃. l. j. §. gñaliter. de leg. præstan. l. in fraudem. in fi. ff. de test. mil. ita dicendũ est respectu tẽporis generaliter, id est ĩ perpetuum intelligat̃, cum de personis, vel rebus ad tempus valcat [d] argumẽtum. l. miles. 11 a. §. & quia dicimus, vbi Bar. ff. de test. mili. l. qui plures. vbi Bart. ff. de vul. & pu. in prin. facit ꝙ no. in l. vinum. ff. si cert. pet. Et prædicta conclusio procedit, qñ diffinitiue, & causa cognita, pœna imponitur. Secus si interloquendo, qa tunc solũ durat tpe officij. [e] l. fi. ff. de pęn. gl. in l. puto. ff. de postu. not. Bal. in d. l. j. C. de postu. cum si. vt tradũt Mod. hic. ¶ Sed cõsiderandum est, ꝙ iste intellectus ad tex. in d. l. fi. de pę. applaudere nõ videt̃, quia text. ibi dicit, ꝙ præses non põt. nam ista ratio non videt̃ procedere, si diffinitiue, pronunciaret. vñ ad d. l. fi. videt̃ dupliciter posse rñderi. ¶ Primo, ꝙ ibi speciale sit, qñ alicui exercitium eius interdicitur, quia in hoc etiã Respublica lædi videt̃. & isto casu præses prouinciæ vltra tps officij sui nõ hẽt potestatem. alias secus vr̃, quia perpetuo pęnam poterit imponere. l. seruus. C. de pęn. vbi text. de præside loquitur. ¶ Ista tñ responsio periculosa vr̃, quia aduocato interdici põt officiũ perpetuo, & ad tempus. l. moris. in prin. ff de pę. & in l. pe. & in l. j. C. de postu. & tñ dr̃ ars. glo. j. ff. de iusti. & iur ibi, ars boni, & æqui. nisi dicatur, ꝙ text. in d. l. moris. dum dicit de perpetuo, intelligitur donec durat magistratus, arg. l. j. ff. pro soc. Secũdo dici põt, ꝙ d. l. fi. intelligitur in cõdemnato pp contumaciam: † nam sicut pp contumaciã qs non põt priuari in totum iure suo vt no. Bal. in l. & in multis. circa fi. ver. sed quæro. C. de app. nec in perpetuum audientia põt denegari, vt per glos. in l. j. §. hoc iudicium. ff. si quis ius dicẽ. vbi Bal. & Alex. ita vr̃ ꝙ rõne contumaciæ alicui perpetuum exercitiũ suum interdici non possit. ¶ † Quarta conclusio est, ꝙ si pro contumacia pœna imponatur, temporalis esse intelligit̃, videlicet, vt habeat locum, donec duret cõtumacia, vt probat̃ hic, & no. Bal. in d. l. j. C. de postu. Paul. de Cast. in consi. 31. super primo. cũ si. vt insistunt Mod. hic, qui dicunt istam conclusionẽ pcedere, etiã si pro contumacia pęna perpetuo imponatur, † quia perpetuo intelligitur, durante contumacia, sed remota contumacia, & pœna remouetur, vt per gl. in c. clericos. in ver perpetuam, de coha. cle & mu. in c. reperiuntur. 1. q. 1. in ver. perpetuo, & in rła actus legitimi. de reg. iur. in 6. Sed aduertendũ est, qa hoc vr̃ prima facie esse ꝯ tex. hic, dum ponderatur ꝙ non fuit dictum ꝙ huiusmodi priuatio in perpetuum perduraret. ergo si dictũ fuisset, vr̃ ꝙ absolute sp pœna perduraret. facit text. ĩ d. l. j. C. de postu & in d. l. moris. in prin. ff. de pę. & ꝙ voluit glo not. in c. cupientes. in §. cæterũ. io ver. perpetuo. de ele. in 6. ¶ Non ob. glo. in locis s̃. alle. quia loquuntur in snĩa excõmunicationis, in qua rõ spãlis vr̃, vt per Abb. in d. c. clericos. Veritas tñ huius dicti vr̃ pendere ab eo, ꝙ s̃. dictũ est. an pro contumacia pęna perpetuo imponi possit. Et tenendo ꝙ non. vt s̃. dictum fuit, conclusio ista vr̃ pcedere, ẽt si pœna pro cõtumacia ppetuo imponatur, quia ex quo talis pęna in infinitum extendi non põt, verbum perpetuo, intelligitur fm subiectã mãm, vt p glo. in l. j. ff. pro soc. not. in l. 2. in prin. ff sol. ma. ¶ Non ob. tex. hic, quia à ꝯrio sensu vr̃ probare ꝯriũ, vt s̃. dixi. quia pro mẽ sinne cõsiderandum est, ꝙ in decisione huius casus duę rões principaliter adducuntur, quarum quælibet sola sufficeret. Et ideo ab vna nõ valet arg. à ꝯrio, quia vna cessante, altera remanet, quæ sufficit. §. affinitatis. Institu. de nupt. l. liberorum. vbi Bart. in princ. ff. de his qui not. infam. & quia dum ponderat̃ hic, ꝙ non fuit dictum perpetuo, intelligitur, in alio casu, vbi nõ agit̃ de contumacia, qa de cõtumacia postea statim dicit, ar. l. duli clausula. de verb. ob. ¶ † Quinta, & vltima conclusio est, ꝙ in dubio pęna tẽporalis, & nõ perpetua vr̃, vt Abb. hic dicit, pro quo est tex. cũ gl. fi. in c non oportet. el 2. 33. q. 4. no. gl. in rła, in pęnis. de reg. iur in 6. & Rapb. Cu. in cõsi. 138. hoc maxime. in pen. col. Sed huic conclusioni obstare videtur tertia conclusio superius firmata, in qua dr̃ ꝙ pęna perpetua intelligitur, qñ pro crimine simplr̃ imponitur, & sic tali casu in dubio perpetua vr̃ pęna, & non temporalis. ¶ † Saluando dicta dñi Abb. dicendũ est. ꝙ qñ iudex cã cognita diffinitiuè pro crimine pęnam imponit, perpetua est, si hoc delicto cõueniat, qa his cõcurrentib. nõ dr̃ res esse in dubio. facit ꝙ not. Io. An. in dicta reg. io pęnis. † Sed qñ non apparet, ꝙ causa cognita, & diffinitiue pronũciatum fuerit, in dubio pęna vr̃ temporalis. † Et hoc modo ista quinta cõclo intelligitur, & pcedit. Et hoc cõfirmatur ex eo, ꝙ Abb. vltimo loco dicit, ꝙ in dubio pęna videt̃ imposita pro cõtumacia, [f] & nõ pro crimine, & sic erit tẽporalis. Et p hoc vltimo dicto Mod. hic alle. tex. in l. si iõ. ff. de euic. vbi cõdẽnatus in absentia vr̃ potius cõdẽnatus pp contumaciam quàm pp malam causam. Sed ille tex. non bene facit, qa illud dispo-

ADDITIONES.

a ¶ Finito. Adde Deci. in l certi iuris. C. de testa. mili.

b Syl. Ald. ¶ Necessaria. Adde Deci. in c. quæstioni. in 2. not de appel.

c ¶ Annis. Vide And. Tiraquel. in tract. retract. conuent. §. 1. glo. 2 nu. 4.

d Syl. Ald. ¶ Valeat. Est tex. in l. videamus. ff. de in lit. iur. Bar. in l. si constante. in 7. quæstio. 1. quæstio. princip. ff. solu. matr.

e ¶ Officij. Adde Panor. in c. fin. de offi. deleg. Paris de Puteo in tract. synd. versi. in paruis. quamuis aliter velit Anto. Rub. in repe. §. morte. l. non solum. num. 21. ff. de oper. no. nunciat.

f ¶ Pro contumacia. Adde Alex. in consi. 84. lib. 3 Hipp. de Mar. sing. 4. & Alcia. in tract. præsump. reg. 3. præsump. 22.

diſponiť in odiũ cõtumacis. & ibi reo cõdẽnato fauorabilius eſſet, ꝙ ꝑꝑ malã cãm non videreť condemnatus potius, ꝙ̃ pro cõtumacia reſpectu cuictionis, de qua ibi agiť. hic vero in fauorem cõdẽnati præſumiť cõdẽnatus pro cõtumacia, vt mi-
48 nor pęna imponatur, vt in rẽa, in pęni. de reg. iur. in 6. †Et faciunt ſimilia, quæ gl. ibi adducit. Et ad hoc facit, ꝙ no. Bal. in l. ſi. per illum tex. cũ gl. C. quæ res ven. non poſſ. dicens ꝙ vbi pœna põt intelligi plurib. modis, de minori intelliř. facit gl. in l. j. in ver. capitali. C. ne Chriſtia. man. & ꝙ no. voluit Io. de Ana. in c. qualiter. §. ad corrigẽdos. col. 4. de accu. vbi inquit, ꝙ ſi quis reperiť condẽnatus ad reſtitutionẽ ici furtiuę. no ꝑ hoc vř in-
49 famis: †quia põt intelligi, ꝙ fuerit cõdẽnatus ꝯdictione furtiua, quę non infamat, & dicit ſe ita Venetijs cõſuluiſſe. & ꝙ tradit Ioan. And. in c. quanto de iureiur. quẽ Ant. de But. & Doc. ibi ſequunť. Imo. in l. 1. col. 5. de pu. iud. cũ ſi. vt ꝓſequiť Alex.
50 in conſi. 104. ſtatutũ loquens. lib. j. †Et illa cõcluſio bene ꝓcedit ad euitationẽ maioris pęnæ, ꝓut Doct. hic loquũtur, qa talis interpretatio eſt fauorabilior, vt pœna ſit temporalis, & nõ
51 perpetua. †Secus ergo ſi fauorabilior eſſet interpretatio iudi-
a cando actum perpetuũ, ª quia tũc in dubio deberet actus perpetuus iudicari attenta rõne Doctorũ hic. & eſt text. not. in l. ſufficit. ff. de ꝯdi. inde. & declarat ibi Pau. de Caſt. ¶ Poſtremo Abb. dicit no. eſſe, ꝙ qñ pęna arbitrio iudicis imponiť, dẽt eſſe tpalis, ſm Alb. qui alle. tex. in l. j. ff. de fur. & balnea. ibi, nõ egrediendum modũ operis publici tẽporarij. Sed in ꝯ̃riũ facit glo. no. in §. in ſumma. Inſt. de iniur. quæ voluit, ꝙ talis pœna arbitraria extendať ẽt ad pœnã capitis. Abb. cõcordando ꝯcludit, ꝙ ſi pęna imponať arbitrio iudicis ĩ aliquo crimine ſpãli, dẽt eſſe tẽporalis. & ita dictum Alb. intelliř, & ꝓcedit. Si vero gñalř datum ſit arbitriũ iudici in criminib. ẽt vſq; ad mortem, incluſiue intelligiť, & pari rõne pœna poterit eſſe perpetua, & tali caſu habet locum glo. in d. §. in ſumma. Sed iſta diſtinctio, quã poſteriores hic ſequi videnť, non ſatisfacit. quia etiam ſi arbitrium in aliquo ſpãli crimine iudici tribuatur, vř tñ ꝙ pœna mortis, vel ꝑpetua imponi poſſit, ſi qualitas delicti videať hic requirere. qa rõ, quæ conſiderari põt in arbitrio dato gñaliter in criminib. vř militare in arbitrio dato in aliquo crimine ſpeciali, maxime ꝑꝑ qualitates, & circũſtantias aggrauantes, ꝙ̃ cõcurrere pñt. ergo idem ius dẽt hře. l. à Titio. ff. de verb. obli. l. illud. ff. ad l. Aqui. ¶ Non ob. tex. in d. l. j. de furt. & balnea. qa primo rñderi põt, ꝙ loquiť in pœna, q̃ cãm hẽt ſucceſſiuã. Gl. vero in §. in sũma. loquiť in pęna mortis, quę momẽtanea vř, ideo perpetua eſt, vt ipſe Abb. hic in pœna cõtumaciæ. ſ. diſtinguit. Non tñ vř iſta rñſio ꝓcedere ſine dubio. qa ſi pœna mortis imponi põt rõne arbitrij, à fortiori vř ꝙ perpetua pœna ſucceſſiue imponi poſſit. ¶ Vñ ſecũdo melius rñderi põt, ꝙ in d. l. j. nõ dať arbitrium iudici ſimpľr, ſed tex. ibi virtius ꝓcedit limitando arbitriũ, vt patet ibi, dũmõ. nam iſta dictio, dũmõ,
52 eſt modificatiua, †& reſtringit. ᵇ l. cum ab eo. ff. de ꝯ̃hen. empt.
b c. tuis. de ꝑben. c. præſenti. cod. tit. in 6. Secus ergo vbi abſolute arbitrium cõcediť, ꝓut loquiť gl. in d. §. in ſumma. & ita Imo. dicit col. pen. & ad idem eſt tex. in l. j. §. expilatores. & in §. fi. in ea. l. ff. de effra. & expil. ibi, dũ modo nõ excedat relegationẽ. Et ita arbitriũ, ꝙ liberũ eẽ dicebať, reſtringiť, vt ẽt not. Bar. Vero. in conſil. 72. circa accuſationem. col. 2. & hoc idem tradit Do. Signo. in conſi. 70. q. diſputata. col. 7. in ver. itẽ præmitto. dicẽs
53 †ꝙ arbitriũ datũ ſimpľr, extendi põt vſq; ad mortẽ. ſecus qñ mitigat arbitriũ, vt certa pœna non excedatur, & ad hoc ibi
54 plura iura inducit. †Sit ergo cõcľo, ꝙ arbitrium datum iudici
c in puniendis criminibus, extendiť vſq; ad mortẽ ᶜ incluſiue, ᵈ
d ſm glo. in d. §. in ſumma. quã ſequitur Bal. in l. j. in fi. per illum text. C. de his, qui latro. & in c. j. §. iniuria in princ. de pa. iur. fir. facit text. in l. ſaecularij. §. ſunt quædam. ff. de extraor. cri. in l. 2. C. de his, qui latro. occul. cũ ſi. vt tradit And. Sicu. & reaſſumũt Mod. hic. & idem And. Sicu. in conſi. 11. col. 5. lib. j. vbi dicit, ꝙ gl. in d. §. in ſumma. cõiter approbatur. & in conſi. 23. circa fi. lib. 2. & Alex. in conſi. 5. in cã. ad fi. & idem Alex. in conſil. 111. ponderatis verbis. col. pen. & fi. eo. lib. j. ¶ Modo concluſio glo.
55 præallegatæ plurib. modis limitatur, & declaratur. ¶ † Primo, vt ſ. dictum eſt, qñ abſolute datum eſt arbitrium. ſecus ſi limitatũ fuit, vt dixi. ¶ Secundo intelligitur pro graui crimine, vt no. Bal. in l. fin. ff. de te. diui. & exẽplum ponit Bal. ĩ d. c. 1. §. iniuria. in prin. de eo, qui daret alapam Poteſtati. Et idem tradit Io. de Imo. in c. inquiſitionis. in prin. quem ibi refert, & ſequitur Io.
56 de Ana. in l. ñ. ĵ. de accu. & Alex. in d. ꝯſi. 5. & 111. ſ. alle. †Et hoc cõprobať rõne manifeſta, qa pœna debet cõmenſurari deli-
e cto. ᵉ c. quæſiuit. in fi. ĵ. de his, quæ fi. à ma. par. capi. & in c. non afferamus. 24. q. 1. facit, ꝙ not. Bart. in l. leuia. in princ. de accu. Cald. in conſil. 1. de accu. gl. in c. propoſito. 27. q. 1. Et hoc mõ
57 dẽt iudex arbitrari, † quia vř ſibi facta cõmiſſio arbitrio boni viri, qui debet ſequi regulas iuris cõis, vt not. Bart. in tract. ad repri. in ver. videbitur. & Ant. de But. in c. j. ſ. eo. col. antepe. cũ ſimi. vt tradit Alex. in ꝯſi. 33. viſo themate. col. j. in fi. lib. j. & eſt
58 gl. in c. ſup his. de accu. in ver. arbitrium. ¶ †Tertio mõ gl. ꝑallegata intelligitur in delictis conſumatis. ſecus eſt in delictis
f attentatis, pro quibus pœna mortis non imponitur, ᶠ vt Bald. tradit in cõſ. ſciẽſe oportet, quẽ refert, & ſequunť Mod. hic. & adde Flo. q hoc idẽ dicit ita limitãdo gl. in d. §. in ſumma. in l.
59 item ſi obſtetrix. circa fi. ff. ad l. Aqui. ¶ †Sed cõſiderandũ eſt, ᵍ
g ꝙ hoc non ꝓcedit ſpãliter in morte, q̃ imponẽda ſit arbitrio iudicis, ſed generaliter in quolibet caſu, in quo pœna mortis imponitur de iure communi, quia ex generali conſuetudine non habet locum pro delicto, in quo conatus non habuit effe-
* ctum, * vt not. Spec. in titu. de accu. §. 1. verſi. quid ſi primo. in fin. Ang. & Paul. de Caſt. in l. j. §. hæc autem verba. ff. ꝙ quiſq; iur. Et hoc ſaltem habet locum, quando pœna mortis à ſtatu-
h to imponitur, ʰ vt not. Bart. in l. j. §. diuus. ff. de ſica. cum concor. vt tradit Alexan. in conſil. 15. viſo proceſſu. lib. 1. Et ſtante tali cõſuetudine hoc de plano procedit, per ea, quæ ĵ. dicam.
60 †Sed remota conſuetudine haberet locum ius cõe. Et in caſibus, in quibus de iure cõmuni conatus punitur ad mortem, iudex ĩ illis caſibus, vel ſimilibus, poſſet de pœna mortis arbitrari, cum eius arbitrium ſm iuris communis regulas debeat informari, vt ſ. dictũ eſt. Et præſertim ĩ crimine læſæ maieſtatis, iudex indiſtincte pro ſolo conatu de pęna mortis poſſit arbitrari, ex eo, qđ no. Ang. in d. l. j. §. hæc verba. in fi. ff. ꝙ qſq; iu.
61 ¶ †Quarto, non haberet locum, ſi datum eſſet arbitriũ iudici moderandi pœnam, deberet minui, & ampliari, vt no. Maria. in c. inquiſitionis. in prin. in ver. moderari. de accuſa. facit gl. in cle. j. in verſic. moderationem. de iure patro. tex. in c. ſtatutũ.
62 de præben. in 6. ad idem tex. no. in c. fi. de verbo. ſigni. † Et ratio vř manifeſta, quia tali caſu arbitriũ vř eſſe limitatũ, & ideo ſm formã datã debet regulari, vt ſ. in prima limitatione dictũ eſt.
63 ¶ †Quinto gl. prædicta declaratur, vt procedat, dummodo nõ fiat tranſitus ad diuerſam ſpeciem pœnæ, puta de nõ capitali ad capitalem, de pecuniaria ad corporalem. ita dicunt Mod. hic, allegando Franc. de Albergo. in conſi. quidã excus. Ange. de Aret. ĩ diſpu. Attalus. in pen. char. & Pau. de Caſt. in cõſil. 26.
64 viſo puncto, col. fin. †Sed aduertendum eſt, ꝙ iſta limitatio vř procedere, qñ eſſet delictum leue, cui corporalis, vel capitalis pœna non conueniret, vt ſ. dictum eſt, in ſecunda limitatio-
65 ne. † Vel quando arbitrium deberet regulari ſm præcedentia,
66 vt ĵ. dicam. †Secus ſi arbitriũ ſit datum ſimpliciter, & delictum eſſet graue, quod corporalem, vel capitalem pœnam poſtularet, quia poterit iudex đ pœna mortis arbitrari, vt ſ. dictũ fuit. Et ita in effectu iſta limitatio non vř neceſſaria, quia cum alijs
67 reſolui videtur. ¶ †Sexto gloſſ. prædicta procedit, niſi alia pœna eſſet conſueta apponi, quia ab illa non poteſt iudex recedere, vt not. glo. & Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior. col. 3. de his, qui not. infa. idem. Bart. in l. ſerunm quoque. § publice. ff. de procu. col. 2. Anto. de But. in c. j. ſ. eo. col. fi. in ver. vlti. aduerte. Bald. in l. quicunque. col. 5. C. de ſer. fu. Abb. in c. licet. de pę. col. fin. in ver. vlti. aduerte. vbi alle. text. cum glo. in l. hodie.
68 ff. de pęn. ¶ †Septimo glo. prædicta intelligitur, dummodo iudex non imponeret pœnam, quæ eſſet prohibita à lege, quia
69 in generali arbitrio † dato iudici, non videtur conceſſum, vt
i fiat illud, ꝙ à lege prohibetur, ⁱ vt not. Angel. in l. ſi à milite. §. ædictum. per illũ tex. ff. de teſta. mili. & idem Bal. per illum tex. in l. incredibile. C. de pę. & idem Bal. in c. j. colum. 5. verſi. adde tamen

ADDITIONES.

a Syl. Ald. ¶ Perpetuum. Ita tenet Bar. in l. quemadmodum. C. de agric. & cenſi. lib. 11. & idem Deci. in c. 10. viſo puncto. col. 2. in princ. & in conſil. 13. col. 3. in fine.

b Syl. Ald. ¶ Reſtringit. Alex. in l. j. in 3. no. ad l. Falci. quod dn neceſſitate requiritur, qui exiſtit illud cui iungitur, & vide omnino Iaſ. in conſil. 202. col. 8. lib. 2.

c Hier. Gig. ¶ An iudex, cui à ſtatuto datur arbitrium imponendi pœnam pro delicto, arbitrari poſſit de pœna mortis, vltra hic adducta vide per eundem Deci. in conſi. 100. in vlti. col. in fi.

¶ Adde eundem Deci. in l. qui iuriſdictioni. ff. de iuriſd. omn. iud. Cæpol. in l. ſi fugitiui. C. de ſer. fugi. Alex. in conſi. 121. lib. 1. conſi. 13. nu. 15. conſi. 191. num. 9. lib. 7. Ant. Corſe. in repe. in ver. pœna.

d Syl. Ald. ¶ Incluſiue. Vide Fel. in c. 1. col. 33. de conſti. Alex. in l. ſi ſic. ff de legat. 1. col. 2. verſi. quid de verbo, arbitrio. Deci. in c. de cauſis. in vlt. not. ĵ. de offic. deleg. vbi addidi.

e Syl. Ald. ¶ Delicto. Hæc eadem alle. idem Deci. ĵ. in c. eccleſia S. Mariæ. in prin. eod. titu. vbi addidi.

f Syl. Ald. ¶ Imponitur. Idem Deci. in l. ſi fugitiui. in glo. j. in verſic. & quando delictum non eſt conſumatum. C. de ſer. fug. num. 65.

g Syl. Ald. ¶ Conſiderandum eſt. Vide in propoſito Iaſ. in l. ſi. col. pen. ff. de oſſi. præ. in l. 2. in fi. ff. de iuriſd. omn. iudi.

* ¶ Effectum. Adde Alex. in conſi. 15. lib. 1.

h Syl. Ald. ¶ Imponitur. Late Deci. in l. ſi fugitiui. in glo. j. verſi. & ſupradicta procedunt de iure. C. de ſer. fug. num. 65.

i Syl. Ald. ¶ Prohibetur. Adde tex. & quæ ibi no. in l. ſi in lege. ff. loca. Bal. in l. incredibile. C. de pen. in l. 2. C. qui ad libe. perue. non poſſ. per l. aut damna. §. t. ff. de pęn.

tamen. in tit. de mili. vasal. qui contu. est. Et ad hoc facit qd̄ s. dixi. ꝙ arbitriū iudicis debet ſm dispositionē iuris regulari. 70 †Octauo, & vltimo limitat̃, nisi verba pcedentia indicarēt ꝙ a arbitrium datū iudici ad pœnā mortis non extendat̃, a vt not. Bal. in l. conuenticula. C. de epis. & cler. col. 3. versi. itē est argū 71 à natura alternatiuorū. vbi inquit, ꝙ †si statutū dicit ꝙ puniat̃ pœna manus, vel alia pœna arbitrio iudicis, intelligit̃ de simili pœna. & sic de mutilatione membri, nō aūt de amputatione capitis. & idem Bal. in l. 2. col. 3. in versi. considera ēt hic. C. de proba. cū simi. vt tradit Rom. in rub. ff. de arbi. in 7. q. Mod. ī d. c. inquisitionis. circa fi. facit, quod no. Bal. in l. si fugitiui. col. fi. 72 versi. & sic patet. C. de ser. fugi. ¶ †Quid aūt si pœna imponatur ad beneplacitū. Moder. hic tenent, ꝙ perpetua reputet̃. quia il- b lud quod non habet certū finē, reputat̃ perpetuū. b l. iureperitos. in prin. & ibi Bar. ff. de excu. tut. & no. Bal. in l. de pupillo §. si quis ipsi ptori, ff. de ope. no. nun. facit glo. in cle. 2. in ver. electionem. de rescrip. cū simi. vt tradunt Mod. hic. Sed considerandum est ꝙ tex. in d. l. iureperitos. & alia quę Mod. adducūt, loquunt̃ in materia fauorabili, vt in illis patet. Et ideo in dubio interpretatio fit amplīado fauorē. & perpetua dispositio iudicatur, arg. l. quidā. ff. de libe. & posthu. & est text. ī l. sufficit. ff. de cōdi. indebi. quē s. ita declaraui. secus esse vr̃ in pœna, q̄a in dubio vt pœna minuat̃, debet iudicari tēporalis, per ea quæ 73 s. dicta sunt. †Et quod dr̃ in d. l. iureperitos. hēt locū qn̄ verba referunt̃ ad dignitatem, vel in dubio. secus ad personam, vt est tex. & no. in c. si gratiose, de rescri. in 6. & no. Bar. in l. centesimis. §. fi. de verb. obli. cū simi. vt per Mod. hic. & adde Ang. in cōsi. 74 a 17. in cā accusationis. col. 9. †vbi inquit ꝙ suspensio bāni facta ad beneplacitū do. Bernabonis, eius morte finit̃. in l. 4. ff. lo- 75 ca †Et hoc bene pcedit qn̄ dr̃ ad beneplacitū. secus si dictū sit, c nec reuocet̃. quia licet per mortē volūtas cesset, nō tn̄ c p mor- d tē dr̃ voluntas reuocari, d vt no. declarat Bar. in l. more. col. fi. ff. de iurisd. om. iud. & est tex. in c. si delegatus. de offi. dele. in 6.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. ¶Extendatur. Dicebam aliàs hæc declarari posse, si verba hæc essent in eodem capitu. secus si in diuersis, per ea quæ ponit Aret. in l. prætor. la 2. §. exitq. colum. 4. versi. si autem quæris. ff. de vi bon. rape. & quæ ibi addidi.

b Syl. Ald. ¶Perpetuum. Adde Cy. & Bal. in l. quisquis. C. si cer. pet.

c Syl. Ald. ¶Non tamen. Adde Deci. in l. contractus. nume. 22. ff. de rega. iur. & in l. eius est nolle. in fi. eod. titu.

d Syl. Ald. ¶Reuocari. Vide Deci. in l. 3. in fi. de reg. iur. vbi plura alleg. ad hoc.

SVMMARIVM.

1. *Inhiare proprijs commodis, in malam partem accipitur.*
2. *Canonici non possunt tollere statuta Ecclesiæ minuendo cultum diuinum.*
3. *Legatum in dubio videtur, quod maius est fauore diuini cultus.*
4. *Canonici possunt minuere numerum præbendarum diminutis redditibus.*
5. *Præbendæ vacantes debent conferri cum consilio Episcopi.*
6. *Consilio alicuius si quid faciendum sit, eo mortuo, fieri non potest.*
7. *Consultore mortuo, mandatum non expirat.*
   Consilium non præsumitur de substantia, secus in consensu.
8. *Consilio alicuius si quid faciendum sit nomine dignitatis expresso, si absit, vel mortuus sit, expectandus est vel successor, vel quòd reuertatur.*
9. *Executorie officium iniunctum alicui sub nomine dignitatis non porrigitur ad successorem.*
10. *C. quoniam Abbas. de offi. delega. limitatur in offic. executoris.*
11. *Nominis appellatiui expressio non attenditur, quando ex aliqua speciali coniectura colligitur, quòd dispositio sit personalis.*
12. *Periculum si sit in mora, actus potest expediri per alium.*
13. *Consilio alicuius si quid expediendum erat, & nolit consulere, vel reuerti, si erat absens, actus expediri potest.*
14. *Consilium per literas præstari potest.*
15. *Consilium requisitum ex dispositione hominis, si non petatur, actus est nullus, & quod in dispositione legis.*
16. *Collatio facta contra mandatum quando valeat.*
17. *Negatiuum mandatum potentius est quàm affirmatiuum.*
18. *Negatiua magis negat, quàm affirmatiua affirmet.*
19. *Prohibitio simplex fortior est, quàm ea qua quid prohibet certo modo.*

1 EX parte. ¶ †Ibi, proprijs cōmodis inhiātes, id est praue affectantes ſm Host. & Io. And. hic. & eodē modo loquendi vtit̃ text. in c. ex parte. in fi. ibi, inhiare. ī. de cēs. quē tex. And. Sic. hic adducit. ad idem adde tex. 20. q. 3. in c. fi. ibi, turpe lucrū inhiantes. facit tex. in c. 1. in prin. de reli. do. ibi, importuna petentiū inhiatio. l. j. C. pet. bo. sub. lib. 10. & in l. per diuersas. in prin. C. mand. Et pro isto qui prauo lucrandi appetitu, q hic detestat̃. facit tex. in l. si pupilli. §. 1. ver. sed & si qs. ff. de neg. gest. de quo Io. And. Card. & And. sic hic insistunt. & no. Bal. & 2 Pau. de Cast. in d. §. sed & si quis. ¶ †Primo no. ꝙ canonici non pn̄t tollere statuta Ecclesiæ diminuendo cultum diuinum, qui debet augeri, vt hic dr̃. ad idē text. in c. vasa. de consecr. dist. j. & a glo. ibi in ver. subcreuit. facit tex. ille no. in l. Titia. a in §. fin. vbi Bar. ff. de aur. & arg. lega. vbi fauore cultus diuini legatū in du- 3 bio vr̃ ꝙ maius est. †hoc tn̄ intelligit̃, nisi aliqua rōne speciali augmentū diuini cultus prohibeat, vt in c. fi. de relig. do. & in 4 c. vnico. de reli. do. in 6. ¶ †Scdo not. à ɔ̄rio sensu cū glo. ibi, ꝙ data diminutione redditum pn̄t canonici numerū præbēdarum, & canonicorū minuere. Et ad hoc facit ꝙ no. Abb. in c. 2. in fi. de reli. do. vbi no. dicit, ꝙ a solito statu beneficij recedit̃, qn̄ Ecclesia est depauperata, ita ꝙ in solito statu cōseruari non possit. alle. tex. in cle. ne in agro. in §. ad hæc de stat. mo. 5 de quo dictū fuit s. eo. tit. ī c. cū accessissent. ¶ †Tertio no. hic, ꝙ pbendæ, quæ vacant, debēt cōferri cū cōsilio episcopi. facit tex. in c. nouit. ī. de his quæ fi. à præla. ¶ Quid aūt si consilium haberi non pōt. Abb. late insistit. & ex dictis eius plures cōclu 6 siones colligunt̃. ¶ †Prima est, ꝙ si actus dēt fieri cū consil. alicuius, proprio nomine eius expresso, & ille mortuus sit, actus fieri nō potest, cū forma requisita obseruari non possit. & ita Moder. hic sequuntur. idem Domi. in c. 1. §. fi. ī prin. ne se. vac. in 6. Et Pau. de Cast. post Pet. in l. turpia. §. 1. de leg. 1. & in consi. 86. vr̃ dicendum. ¶ Sed ɔ̄ istā conclusionē vr̃ conclusio Bal. in c. si pro debilitate. col. 3. versi. quid si consultor. de offic. deleg. 7 †vbi cōcludit ꝙ mortuo cōsultore non per hoc expirat mandatum, quia forma cōsilij requisiti est accidentalis, & nō attēditur. Voluit fone dicere ꝙ forma nō est substantialis, ex quo consiliū non est sequendū. Nam consiliū non ꝑsumit̃ esse de substantia, licet secus sit in cōsensu, vt no. dicit Bal. in l. fi. §. necessitate. col. 4. in ver. subsequēter q̄rit gl. C. de bo. quæ lib. vbi alle. Arch. 18. dist. in c. episcoporū. facit text. in l. quidā decedēs. §. 1. ff. de admi. tut. & qd̄ per illū tex. no. Bar. in rub. C. de excep. col. 1. Io. de Ana. in cōsil. 15. circa testm̄. in 2. dubio. cū si. Et ista opin. vr̃ probabilis in cōsilio requisito simplr̄. secus si vlterius procedendo dicat̃ ꝙ absq; cōsilio actus nō valet. vt idē Bal. distinguit in auth. ingressi. col. 2. C. de sacrosan. eccl. & in d. rub. 8 de excep. ¶ †Secunda cōclusio, ꝙ si consiliū alicuius sub noīe dignitatis requirat̃, & morte, vel absentia impediat̃. successor eius, vel ipse ꝙ reuertat̃, debet expectari. Sed in primo mēbro huius cōclu. ꝙ Doct. hic simplr̄ sequunt̃. aduertendū est, q̄a licet sub expressione noīs appellatiui consiliū alicuius requiratur, non tn̄ per hoc vr̃ ꝙ ad successorē talis cōsultatio deferat̃, ex eo qd̄ no. voluit glo. in c. fi. de test. in 6. in ver. expresserit. di- 9 cēs, † ꝙ officiū executoris iniunctū alicui sub noīe dignitatis, non porrigit̃ ad successorē, quia pp affectionē psonæ illud fa- 10 ctum vr̃. †Et p illā gl. dicit ibi Doct. ꝙ limitat̃ tx̄, quæ ponit̃ in 11 c. qm̄ Abbas. de offi. delegat. † Nam expressio noīs appellatiui nō attendit̃, qn̄ ex aliqua alia speciali coniectura colligit̃ ꝙ sit b dispositio personalis, b vt declarat do. Abb. in c. qm̄ Abbas. & in c. requisisti. in 5. not. de test. in c. nouit. in col. fi. de offi. dele. & in consi. 93. in q. quæ ad ꝑsens vertit̃ lib. 2. & idē tradit Bart. in d. l. pe. col. j. ff. de stip. ser. Doct. in c. si gratiose. col. 3. de rescr. in 6. & in c. 1. col. j. in fi. de offi. vic. in 6. Et iō in proposito considerandū est, an consiliū alicuius rōne aliqua spāli requiratur. quo casu non trāsiret in successorē. Et ita primū mēbrū huius conclusionis dēt limitari. Quod aūt in secundo membro dr̃ de absente, qui dēt expectari. hoc non solū vr̃ hr̄e locū, qn̄ sub noīe appellatiuo consiliū requirit̃. prout Abb. loquit̃, sed ēt si noīe proprio requirat̃. quia est oīno eadē rō, vt forma, q̄ im- 12 pleri pōt, obseruet̃. †Et ista secunda cōclusio in vtroq; mēbro limitat̃, nisi esset periculū in mora, in actu, qui debet expediri, vt Abb. concludit hic, ꝑ tex. in c. 1. in fi. ne se. vac. lib. 6. Bar. in l. j. §. si plures. in 2. q. ff. de exer. facit tex. in c. si is cui de offic. deleg. in 6. in c. fi. de testa. in 6. cū simi. vt tradunt Mod. hic. facit ēt tex. in c. cū nullus. in ver. episcopo aūt. de tēp. or. in 6. & in c. qm̄ 13 frequenter. §. porrò. vt lit. non cōtesta. ¶ †Tertia cōclusio est, ꝙ si præsens ɔ̄sulere nō velit, vel absens nō velit accedere, absque eius consi. actus expediri pōt, c. cum in veteri. de elec. vbi 14 Abb. †Et in absente vr̃ ꝙ per literas consiliū ꝑstare possit, vt in simili hr̄ in c. 1. 64. dist. no. in c. si quis iusto. de elec. in 6. facit qd̄ no. Bar. in l. fi. §. necessitate. circa fi. C. de bo. q̄ lib. in l. si qs mihi bona. §. iussum. in fi. ff. de acq. hære. Ang. in l. si cū dotē. in §. si patri. ff. sol. mat. cū concor. vbi ita tradit Alex. in d. §. iussum. in prin. ¶ Postremo Abb. q̄rit, si pōt hr̄i consiliū, & petitū nō fue- 15 rit, an actus valeat. †Et primo cōcludit, ꝙ si ex cōmissione hominis peti debuit, actus est nullus, vt in c. cū in veteri. de elect. Idē si ex dispositione legis, q̄ cū ista qualitate consilij requisiti potestatem tribuit, vt ī c. nouit. de his, q̄ fi. à ꝑla. vbi gl. fi. in fi. & ibi Abb.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. ¶Titia. Aduerte, quia ille text. probat contrarium. nam fundat se in eo quod in illo templo non fuerant consueta esse, nec fieri nisi vasa argētea, vel aurea. & sic essent soluta fieri de alio metallo, innuit ꝙ nō intelligitur de illis. & ita sentit Bal. Nouel. in tract. de dote. in 6. parte, in 73. speciali. & vide ad hoc Ro. in auth. similiter, 22. speciali vltimæ volūtatis. in 53. col. C. ad leg. Falc. & vide eundem Deci. in l. semper. in obscuris. col. 2. ff. de reg. iur.

b ¶Personalis. Adde Spec. in titu. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. Bar. & Ias. in l. qui liberis. §. 1. ff. de vulg. & pup. Imo. in consi. 136. & Lanfran. de Orian. in tract. de arbit.

fbl Abb. Et in istis casibus verificaẽ ista cõclusio, ꝙ vbi requisi-
tur consiliũ, illo non requisito, qñ haberi põt, actus non vale. vt tenet gl. fi. in c. non est. de consue. in 6. no. Bar. in l. j. §. si plures col. pe. in ver. quarto quæro. ff. de exerci. Abb. in c. ad apostolicam. circa fi. de reg. cũ simi. vt per Mod. hic, & idem Alex. in consi. 59. viso tit. lib. 4. & in consil. 145. viso processu. circa fi.
a lib 5. Secus si aliàs habenti [a] potestatẽ, mandaẽ consiliũ adhiberi, quia tunc valeret actus sine consilio, licet cõtrafaciens puniendus sit, vt Abb. hic vltimo cõcludit. arg. c dilectus. el 2. de
b præben. Et in simili est glo. in cle. j. de iure pat. in ver. [b] inhibentes. & idem Do in c. 1. in ver. officiales. in fin. de offi. ordi. in 6 & in c. fi col. fi. super glo. in ver præmissa. de sup. negl. pla. eo. lib. 6. Roma. in consi. 103. quo ad primum. Pet. de Anch. in clem. 1. in fi. de sequest pos. & fruct. cum simi. vt congerunt Mod. hic. adde Areti. in l. si quis mihi bona. §. si coram. col. pe. de acq. hæred. vbi reprehendit Abb. hic, & dicit ꝙ dictum glo. in d. cle. j. de iure pat. non bene in proposito allegatur, quia consiliũ, de quo agitur hic, vẽ requisitũ pro forma, & solennitate: ideo si omittatur, actus redditur nullus. l. cum hi. §. si prætor. ff. de transactio. Sed in casu d. glo. prohibetur actus fieri simpliciter. & p hoc non vẽ ꝙ tollatur, vel suspendaẽ iurisdictio. & ideo actus non redditur nullus. Sed videri potest, ꝙ imò ratio glo. præalleg. vẽ à fortiori in casu isto procedere: quia hic agitur de consilio, cuius forma non vẽ substantialis, vt s. dixi. & hic simpliciter consiliũ requiritur, & ibi actus prohibetur, quæ prohibitio fortior vẽ, vt j. dicam. Et ista vlti. conclu. sm glo. præalle. intelligiẽ, & procedit, qñ mandaẽ aliquid fieri simpliciter habenti aliàs potestatem iure ordinario. tunc enim tenet ꝙ fit ꝯ man-
16 datum virtute potestatis ordinariæ, vt in d. c. dilectus. †vbi valuit collatio facta à capitulo contra mandatũ Papæ, quia in tali casu superior non intendit auferre potestatẽ, quæ sibi prius competebat. secus si directè mandatum esset prohibitorium, vt quia Papa mandaret collatori, ne conferat. nã contra man-
c datum collatio facta non valeret. [c] c. si sol. c. si capitulo. de cõcess. præben. in 6. vt latius declarat do. Abb. in d. c. dilectus. cit-
17 ea fin. & Moder. simpliciter hic sequuntur. †Et sic in effectu videtur differentia, an mandatum sit negatiuum simpliciter, videlicet ꝙ non faciat ꝙ non conferat, & actus in ꝯtium nõ valet. Et ad hoc addo bonũ tex. in c. inter cætera. de præb. ibi, nullij præbendam assignare præsumat. an vero mandatum affirmatiuum sit, puta ꝙ Titio conferatur, & actus in ꝯrium tenet. & ratio vẽ, quia mandatum negatiuum est vniuersale, cũ actus in ꝯrium directo aduersaẽ. Sed mandatum affirmatiuũ est particulare, cui factum in ꝯrium non ita directo opponiẽ. & licet ex mandato particulari affirmatiuo, ꝙ Titio conferaẽ, videatur resultare negatiuũ, ꝙ alteri non conferaẽ, arg. c. non-nne. de præsumpt. & hic à ꝯrio sensu colligiẽ. quo casu non est
18 ita potens. & no. tradit Bar. in d. l. si. in prin. de leg. 1. †Et ad præ-
d dicta facit, qa negatiua [d] magis negat, q̃ affirmatiua affirmet, [e]
e & per glo. in c. cum dilectus. de consue. facit quod voluit glo. no. in l. hoc genus. ff. de cõdit & demon. Et ex his hẽ prima declaratio ad glo in d. cle. j. de iure pat. vt non procedat in mandato negatiuo. Et hoc vẽ verũ in mandato negatiuo facto simpliciter: secus vẽ in mandato negatiuo facto non simplr, sed aliquo respectu expresso, prout loquiẽ tex. in cle. j. de iure pat.
19 quia actus in ꝯtium valet, vt glo ibi dicit. Et iõ vẽ, †quia fortior est prohibitio illa, quæ fit simpliciter, q̃ si fiat certo mõ, vt no. Bal. in l. j. in prin. ff. ne quis eum. Secundo non habet locum, qñ in alium esset potestas translata. si ille, cui factũ fuit mandatũ, non adimpleret, ut notab. tradit Abb. in c. cum in ueteri. col. 2. de elect. Moder. hic. facit in simili quod no. Bal. in l. liberto. §. Lucius. de annu. lega. Bald. in l. dictam. C. de condi. ob causam. cum simi. reliqua per Moder. hic.

ADDITIONES.

a ¶Habenti. Idem Deci. j. de offic. delega. c. de causis. & c. causam matrimonij. Pet. de Anch. in repet. c ea quæ. de reg iur. in 6. Roma consi. 103. Alex. in l. j. in prin. ff. ad leg. Falcid. Aegi. Bellame. decis. 696. in fin.

b Syl. Ald. ¶In ver. Et ad illam glo. vide Ias in l. non dubium. col. 5. versi. tertio limita. C. de legib. vbi dicit illam notab. & singu.

c Syl. Ald ¶Valeret. Adde eundem in c. cum M. col. 4. versi. 4. prædicta conclusio. s. eo. & in c. 1. col. 4. post medi. de rescrip.

d ¶Negatiua. Adde Dec. in l. si Ruffinus. nume. 3. C. de testamen. milit. & in l. j. nume. 13. C. de pact.

e Syl. Ald. ¶Affirmet. Adde doctri. Bart. in l 3. in princ. ff. de suspec. tuto. & ad hanc regulam vide eundem Deci. in consil. 567. col. 3. & in consil. 147. col. 1. & in consil. 167. col. fin. & j. eod. titu. in c. cum M. in not. casu col. 4. versi. 4. prædicta conclusio. & in c. 1. in 4. col. j. de rescript. & in consil. 520. col. 2. & in statutis habere locum hanc regulam dicit Deci. in consi. 3. in fi & in priuilegijs no. Bal. in l. si Ruffinus. C. de testamen. milit. & Deci. in d. consi. 3. & vide eundem in c. pastoralis. col. 3. in fi. de appel. in c. nam concupiscentiam. in j. lectu. in 3. col. in 3. not. de constitutionibus. & vide Deci. in c. at si clerici, col. 15. de iudi. vbi declarat rationem. limita tamen hanc regulam, nisi affirmatiua esset specialis, & negatiua generalis. Deci. in c. significasti, col. fin. de offic. delegat.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio Pontificis omnes ligat. Idem in constitutione Imperatoris. nume. 4.*
2 *Dictio, omnis, vniuersalis est.*
3 *Vniuersalis dispositio comprehendit ea, quæ non venirent in generali.*
5 *Præscribi non potest contra auctoritatem Papæ, Imperatoris verò sic.*
6 *Lex debet esse clara.*
7 *Statutum obscurum non debet allegari in causis.*
8 *Superflua ne quidem syllaba debet esse in legibus tradentibus regulam.*
9 *Obscurum, & ambiguum differunt, & de veritate.*
10 *Legis natura est, futura respicere.*
11 *Verbum dubium, quòd accipi potest pro præterito & futuro in legibus, vel statutis, interpretatur in futurũ, nisi ratio contrarium suadeat. quid in alijs. nu. 13.*
12 *Remuneratio fauorabilis est, & ad eam inducendã dispositio late interpretatur.*
14 *Statutum disponens expresse, quòd trahatur ad præterita, non intelligitur de præteritis decisis, nisi hoc expresse diceretur, & quid in rescripto. nume. 15.*
16 *Lex, & rescriptum æquiparantur, & quomodo, & in quibus. & num. 18.*
17 *Statuendi potestas fauorabilior est, quàm rescriptum.*
19 *Legis potestas potentior est, quàm præcepti.*
20 *Rescripti natura est, vt ad ius commune restratur.*
21 *Statutum disponens, quòd prius gesta pro infectis habeantur, facit retractari decisa, etiam si de præiudicio tertij agatur. ibi. num. 22.*
23 *Restitutio banniti facta non obstante condemnatione, quam Princeps vult haberi pro infecta, facit recuperari bona etiam alienata. & ibi de veritate.*
24 *Iniuria grauis est, quòd qui de rebus suis non possit disponere vt libet.*
25 *Ius etiam spe quæsitum tolli non potest.*
26 *Princeps facere non potest, quòd restitutio trahatur ad alienata.*
27 *Dominium quæsitum ex contractu auferri non potest.*
28 *Indefinita non æquipollet vniuersali, stante diuersitate rationis.*
29 *Præiudicare tertio in dubio Princeps non præsumitur.*
30 *Princeps per indirectum potest auferre ius, mandando suis magistratibus, vt ius de aliqua re non reddant.*
31 *Præterita decisa dicuntur ea, quæ finita sunt per solutionem, sententiam, vel transactionem.*
32 *Lex noua annullans præterita, nõ porrigitur ad confirmata diuturnitate tẽporis.*
33 *Exceptio præscriptionis dicitur exceptio litis finitæ.*
34 *Præscriptio solutioni dicitur æquiparari.*
35 *Longo tempore seruatum difficilius retractatur.*
36 *Statutum expressè dicens, quòd trahatur ad præterita, non intelligitur de præteritis pendentibus per appellationem.*
37 *Statutum de causis pendentibus, nõ habet locum in pendentibus per appellationẽ.*
38 *Pendere non dicitur causa semel decisa etiam pendente appellatione.*
39 *Sententia per appellationem certis casibus non extinguitur, neque suspenditur.*
40 *Statutum disponens, quòd trahatur ad præterita, an trahatur ad pendentia in causa principali. & quid quando motu proprio statutum est. ibi. num. 41.*
42 *Clausula, motu proprio, non operatur in præiudicium tertij.*
43 *Lex semper motu proprio fieri solet.*
44 *Statutum expressè disponens, quod trahatur ad futura, prout est eius natura, quid operetur.*
45 *Lex declaratoria simpliciter loquens, porrigitur ad præterita, nisi expressè se referat ad futura. & nume. 49.*
46 *Lex simpliciter loquens, an sit declaratoria, vt habeat locum in præteritis.*
47 *Declaratio propria est, quæ nihil noui addit.*
48 *Declaratio Papæ non potest tollere ius quæsitum.*
50 *Lex declaratoria si communis obseruantia sit in contrarium, ad actus præteritos non porrigitur, nisi esset manifestè irrationabilis.*
51 *Lex declaratoria non porrigitur ad decisa per sententiam. quod declaratur. ibi.*
52 *Appellationis causa iudicanda est secundum iura, quæ tempore sententiæ fuere.*
53 *Sententia lata virtute opinionis reprobatæ in sacramentalibus, propter periculum animæ semper retractatur.*
54 *Error communis facit ius in sacramentalibus, & pendentibus ab ordine.*
55 *Lex procedẽs annullãdo, si cã annullationis sit de præterito, hẽt locũ in pteritis.*
56 *Lex procedens confirmando non porrigitur ad præterita.*
57 *Confirmans actum nullum de nouo dare videtur.*
58 *Constitutio noua, quæ respicit ordinẽ procedendi, an includat causas præcedentes.*
59 *Auth. vt cum de appel. cog. §. 1. an loquatur de examinatione causæ.*
60 *Constõ respiciens executionẽ habet locũ in præterito respectu executionis futuræ.*
61 *Lex an debeat trahi ad casus præteritos, licet executio sit de futuro.*
62 *Principalis dispositio attenditur, non executio.*
63 *Constitutio noua non porrigitur ad actũ perfectum, licet effectus sit in pendenti.*
64 *L. iubemus. C. de testa. hẽt locũ qñ testator superuixit, & potuit mutare testm̃.*
65 *Pœna an debeat imponi secundum tempus delicti, vel sententiæ.*

1 Quoniam. ¶†Primo not. ꝙ constitutio Papæ omnes astringit. de quo dictũ fuit in c. 1. in 2. not.
2 s. eod. †Nam dictio, omnes, quæ hic ponitur, vniuersalis est, &
a omnia includit. [a] l. Iulianus. de lega. 3. l. à procuratore. C. mand. no. in

ADDITIO.

a Hier. Gig. ¶Includit. Dictio, omnis, cum sit vniuersalis, omnia includit. Adde eundem Deci. in consil. 69. in 2. col. vbi voluit, ꝙ idem sit dicere, relinquo omnem hæreditatem, ꝙ dicere, relinquo totam hæreditatem. & ideo consuluit, ꝙ ille qui reliquit omnem partem hæreditatis alicui, dicatur illi reliquisse non solum partem hæreditatis, quæ illi obuenerat, sed etiam partem quam emerat ab alijs cohæredibus, vel ad illum quoquo modo peruenerat.

no.in c.1.de obser.ieiu.in princ. †& ideo sub dictione vsi veniunt etiã illa, quæ in generali dispositione non includuntur,[a] vt no Bar.in l generali.§.vxori.de vsufr.leg.& in no. casu tradit Roma. in consil. 44. ea supra narrato themate.in 3.dubio. & dixi in l.omnia.ff.si cer.pet.†Et q̃ hic dr̃ de Papa, idẽ in constitutione Imperatoris,cui omne humanũ genus subijcitur,vt inquit tex.in l.j.in prin.C.de condi.& procu.præd.fisca lib.11. no in l.j.C.de sum.trin.& fide catho.Magis † præcise tñ vr̃ Papæ authoritas, contra quam præscribi nõ potest,licet secus sit in Imperatore,vt Abb.hic dicit, de cuius dicti veritate dicendum est,vt no.Cardi.in cle.præsenti.col.pen.versi.7. quæro.de censi.& late tradunt Mod in c.cum nobis. de præscri. ¶ †Secundo no.q̃ lex debet esse clara, vt hic,& 4.dist. c.erit aut lex. Nihil n.magis proprium legis est,q̃ claritas,vt dicitur in auth. de testi.ĩmpe.§.nos igitur.†Vnde sm̃ Bal hic statutum obscurũ in causis allegari nõ debet.Sic tñ in legibus claritas obseruanda est, vt superfluitas euitetur, † quia in legibus nec ẽt syllaba superflua esse debet,vt no.Bal.per illum tex.in l.j.ff.q̃ met.cau. facit tex.in §.quib.in j.cõsti.C.& ibi Bal.& s̃.in proœ.decr. ibi, resecatis superfluis. Et hoc præsertim locum habet in legibus tradentibus regulam,[b] vt not Bal.in l.Gallus.§.1.in 3.oppo.de libe.& posthu.vbi alle.tex.in l.j.ff.de reg.iur. ibi breuiter enarrat.¶ †Tertio no.ibi,obscurum,vel ambiguum.Nam obscurum refertur ad literam.& verbum ambiguum ad mentem,vt Abb.post Io.And.& alios hic dicit. Sed tñ ista differentia nõ videtur probari, quia etiam respectu mentis obscuritas dicitur. l.ita fidei. ff.de iure fisci. ibi dum dr̃, diuersitas rerum obscurũ faciat legatum.facit tex.in reg.in obscuris.de reg.iur.l 6.Et hic pro eodem ista verba posita videntur, facit text. in l.veteribus. ff.de pact.ibi, pactionem obscuram,vel ambiguam,& gl.ibi illam ponit differentiam, dicens q̃ proprie obscuritas est in dictione,quæ plures habet significatus,& ambiguitas est in oratione.[c] vt cum dr̃,aio te Eacida Romanos vincere posse. Et sequuntur ibi Bar.Ang.& Pau.de Cast & idem gl. in l.in ambiguo.de reb.dub.sed Albe.in d.l.veteribus. dicit totum ecõtra, q̃ obscuritas est in oratione, & ambiguitas in dictione.& idẽ Albe.in Dictio.in verb.ambigua.& in l.in ambigua . ff.de legi. & glo.in c.1.de indi.in 6. dicit ambiguum esse, vbi sunt varia iura,& opi. & sic ambiguum videtur vbi pluribus modis intelligi potest,& obscurum,q̃ nullo modo intelligitur.glo.in l.de ætate. §.nihil.in ver.obscurè. de interro.actio. ¶ †Quarto no. q̃ natura legis est,futura respicere.& ratio ponitur ĩ c.2.s̃.eo. †Et ideo verbum dubium prout est futurum subiũctiui,q̃ pro præterito,& futuro intelligi põt,in lege,vel statuto, in futurũ interpretatur,vt Abb.hic concludit post Bar.in l.omnes populi.in 6.prin.in 3.q.ver.iuxta præmissa.ff.de insti.& iure,& no. Bal.in l.leges.col.3.C.de legi.facit glo.in c.vnico.§.fi.in ver.receperit.de cler.non resi.in 6.cum simi.vt late congerunt Mod. hic.Et adde,q̃ ista conclusio limitatur non hr̃e locum in no. casu,in quo consuluit Ro.[d] in consi.333.quoad primum.vbi inquit q̃ prærogatiua,quæ conceditur illis, qui laborauerint in concilio per annum,non solum in futurum, sed etiam pro præterito intelligitur,quia eadem ratio videtur, vt illi, quorũ æqualis fuit labor, pariter præmium consequantur.77.dist.c. scire debet.& in c.1.de sepul.Sed considerandum est,q̃ nõ videtur eadem ratio in illis qui laborauerant in concilio ante illam constitutionem,quia intentio constitutionis fuit, inuitare alios in futurum ad laborandum pro concilio, & laborantes post talem constitutionem videntur moti prætextu illius constitutionis,quæ ratio cessat in illis,qui prius ante constitutionem laborauerunt, & ideo deci.Ro. dubia videtur, q̃a illud verbum,laborauerint,deberet intelligi in futurum,prout Doct.hic dicunt.†Saluari tñ potest specialiter in casu remunerationis,prout ipse loquit̃, quia vbi agitur de remuneratione,late debet interpretatio fieri,vt not.voluit Gul.de Cu.quẽ refert,& sequitur Alex.in l.3.in prin.ff q̃ quisque iur.& erat beneficium Principis,q̃ late debet interpretari . c.cum dilecti.de dona.¶ Secundo prædicta conclusio procedit in lege, vel statuto,prout Doct.hic loquuntur.†Secus est in alia materia, q̃a verbum tale dubium,etiam pro præterito intelligitur,[e] vt no. Bar.in l 3.in 7.q.ff.de iure codic.Abb.in c.ad hæc. per gl.ibi , de rescrip.cum simi.vt tradit Alex. in l cũ stipulamur. ff.de verb. obli.Mod.in d.c.ad hæc.& no.Fulg.in cõsi.136. in causa. col.2. ¶ in glo.fin.ibi,cum ru.Abb.hic concludit , q̃ illa constitutio respectu pœnæ sit noui iuris promulgatoria, & ideo isto respectu tanquam de nouo iure debet iudicari, vt not.Ant.de But. & Imo.hic, tradit Alex.in consi.7.visis,col.2.lib.3. ¶ Pro solutione materiæ præsentis decreta. Abbas considerat tres casus principales. Primus est,quando in lege,vel statuto expresse dicitur,q̃ trahatur ad præterita. Secundus, quando solum exprimitur de futuris.Tertius quando simpliciter loquitur. ¶ †Circa primum Abb.concludit,q̃ licet expresse dicatur,q̃ ad præterita porrigatur, nõ intelligitur de præteritis decisis,[f] per tex. in l.causas vel lites.C.de transa. vbi Bart.h.d.& idem Bart.in l. omnes populi.in 2.q.5.q prin.de iusti.& iure. & in l.j.§ fin.ff. ad Tertul.cum simi.vt tradunt Mod.hic.& idem Bar.in l.Lucius.§.quæ Marco de leg.2.& late Ang.in consi.259.super primo quæsito.vbi late adducit rationem, quam domi.Abb. hic ponit. & idem Pet. de Anch. in consi.163. de viribus.col.3.Et ad hoc etiam facit, quia cum tale statutum sit contra ius cõmune, vt hic.ergo debet strictè interpretari , arg.c.cũ dilectus. de consuetu.Et in terminis pro tali statuto[g] no.Barto. in l.4.§. cuiusque differentia col.2. ver. & per hoc posset determinari.ff. vi bon.rapt.¶ †Prædicta conclusio limitatur, nisi expresse dicatur ad præterita decisa,per glo in d l.causas , quæ bene procedit in statuto.secus vr̃ in rescripto,sm̃ Bar.in l.fin.C.si cõtra ius vel vti. publi.sed Abb. concludit idem esse in rescripto,q̃a eadem ratio videtur, † & Modet. hic simpliciter sequuntur.& ad de Alex.in consil. 5.col.pen.incip. viso.lib. 1. vbi dicit non esse differẽtiam,an per viam legis,vel rescripti tollatur ius tertio quæsitum,alle Anto.de Butr & Imol.in c.quæ in ecclesiarum.de consti.pro dicto Barto.tamen facit , quia potestas statuendi est fauorabilis magis,[h] quàm rescriptum. †Vnde quandoque valet statutum,& non valeret rescriptum, vt no.Bald. in c.cum omnes.col.pen.s̃.eod. †& ideo per viam legis vel statuti derogatur statuto contrario confirmato iuramento, non sic per rescriptum,vt no.Domi.in c.cum non deceat . col.fin. de elect.in 6.& facit q̃ no.Inn.in c.quanto.de consue.† vbi voluit,q̃ maior,& potentior sit authoritas legis, quàm præcepti. refert Anto.de But.ibi.& sequitur Bald. in l.j.ff.de consti.prin. cum simi.vt tradit And.Sicu. in c.1.col.6.j.de rescript. vbi ad hoc etiam alleg.Sal.in l.fi.C.quæ sit lon.consue.in d.l.fin. C.si contra ius.col.fin.in l.j. C.de seru. Reipub.ma. in quibus locis Saly.tenet,q̃ maior sit authoritas statuti,quàm rescripti. Et in proposita quæstione ista opinio verior videtur, quia in rescripto agitur de iure particulari alterius, quod tolli non potest,l. quoties. C.de preci.imper.offer. † Et hoc repugnat naturæ rescripti , quod ad ius cõmune referri debet,l.falso . C.de diuer. rescript. Secus videtur in statuto, vel lege , quæ generalis est,vt no.Abb.hic. Et licet ab ista ratione postea videatur recedere, tamen vera videtur , quia rescriptum videtur impetratũ propter importunitatem, & ideo contra ius non valet.l.scriptura. C.de preci.imper.offer. l.fi. C.senten.rescin. non poss. Secus in lege,quæ videtur facta motu proprio. vt j.dicam. allegata s̃.in contrarium haberent locum, quando euidenter constaret de mente Principis,& de causa . †Secundo limitatur s̃.dicta conclusio,nisi in l.noua dicatur,q̃ prius gesta pro infectis habeantur,quia tunc etiam decisę debent retractari,vt voluit glo.no. in cle.j.in ver.pro infectis de immu.eccle.quam ibi sequuntur Cardi.& Inn.Cald.in consi.12.in tit.de rescri. & no.Pet. de Ancha.in consi.142.pro domina Paula. col.fi. Abb. in c.non debet.in fi.de consan.& affin.cum concor.ut per Mod. hic.ad idẽ glo.in cle.j. de stat.reg. quam Abb. adducit in d.c.non debet. & ad idem est bonus tex.ĩ l.decernimus. & q̃ ibi Pau.de Cast.

C.de

ADDITIONES.

a Syl.Ald. ¶Includuntur . Hæc omnia latius ponit & declarat idem Deci. in l. omnia.in 1.not.ff.si cer.pet.& vide Deci.in consi.482. in prin. & quid operetur hic verbum,omne,vide per Pet.de Anch.in consi.67. subtiliter , quem refert,& seq.Io.Crot.in l.si constante.in 12.col.post prin.ff.sol.mat.& in no. casu vide Paul.de Cast.in consi.320.in causa decimali.col.2.versi. item inuestiturae.& adde omnino quæ ponit idem Deci.in rub.ff.de iurisd.omn.iud.in c sedes.in 2.no.in fi.de rescrip.& in d.consi.472.in prin.vbi late. ad quæ vide omnino Soc.in l quidam relegatus.in 2.col.ff.de reb.dub. & Zasium omnino in suis intell.singula.

b Syl.Ald.¶Regulam. Adde Deci.in l.j ff.de reg.iur.

c Syl.Ald ¶Oratione. Aduertendum existimo,quia res per se clara est, differũt enim obscurum,& ambiguum.nam vt dixit Quintil.lib.7. c.11.aliud est obscurum ius,aliud ambiguum, dicemus igitur illud obscurum esse cuius sensum elicere non possumus,& cuius sententia lata . ambiguum dicitur quoties verba clara sunt,sed sensus in diuersas partes trahi potest , prout exemplificat Cicero. lib.1.ad Heren. in c.de cõfirmatione,& confutatione.vbi dicit quomodo ex ambiguo controuersia nascatur,& ponit exemplum.Tullius hæres Terentiæ vxori dato 30 pondo vasorum argẽteorum, quæ volet . post mortem mulier petit quod vult vasa,hæres dicit se debere quæ ipse volet,& hæc est cõtrouersia quæ nascitur ex ambiguo,de hoc tñ vide omnino A.Gellium lib.11.c.12.& Alcia.in l nepos Proculo.ff.de verb.signi.in l.in conuentionibus.eod.tit. vide Soc.in l.in ambiguo.ff.de re.dub.

d ¶Ro.Adde Ias.in l.j.§.hæc verba. ff.quod quisque iur.

e Syl.Ald.¶Intelligitur. Declara quando secundum præsens esset elusoria,glo. & ibi Bal.in l.cum tale.§.falsam.ff.de condi.& demon.Aret.in l.gerit. col.4. ff.de acquir hæred.

f Syl.Ald.¶Decisis. Idem in c.quæ in ecclesiarum.s̃.eo.in 4.not.Ias. in d.l.causas,vel lites.in 2.no.Fel.hic col.4.Io.Crot.in repe.l.omnes populi. fol.7.in fi.

g Syl.Ald.¶Statuto.Et idem Deci. in c.translato.in j.lectu.col.4.in fi.s̃.eo.titu dicit,quòd in hoc statuto non habet locum argumentum a simili.

h ¶Magis. Adde Glo.Zenzili.in extraua.execrabilis. in ver. de liberatione.Bal. in l.j.ff de fer.Roma.in consi.327.Deci.in c.5.in fi.j.de consuetu.Franc.Purpura.in l.fi.num.53. & 259.de pact.

C. de sacrosan. eccle. facit text. in l. videmus. §. In Fauiana. ff. de vsu. & late tradit And. Sicu. in consi. 78. lib. 3. & consi. 13. eo. lib.
21 † Et ampliatur illa limitatio, vt etiam procedat non obstante, ꝙ de præiudicio tertij tractetur ſm domi. Cardi. in c. quia dili-
23 gentia. de elect. † vbi inquit, ꝙ si Princeps restituit bannitum, non obstante quacunque condemnatione, quam vult haberi
a pro infecta, talis bannitus etiam bonum in tertium [a] translata recuperabit. & sequitur Imo. ibi, in fi. & Alex. in l. Gallus. §. & quid si tantum. in pen. car. de libe. & posthu. & idem in simili casu Abb. tradit in cõsi. 84. illud. col. 3. lib. 1. Sed tamen contra-
b rium [b] in hoc volunt idem Card. in c. ad petitionem. de accu. dicens glo. in d. clem. j. de immu. eccle. non habere locum in præiudicium tertij, cui esset ius quæsitum. Et sequitur Ioan. de Anan. vlti. no. Et hoc tenent Mod. hic, qui dicunt istud procedere, nisi esset ius quæsitum in spe, prout Abb. loquitur in cõsi. 84. præalleg. & ꝙ in casu in quo loquitur Cardi. in d. c. quia diligentia, non videtur illi tertio, à quo bona auferuntur, præiudicium inferri, ex quo illi precium debet restitui, ſm Imo. ibi. Sed considerandum est, ꝙ dato ꝙ precium soluatur, tamẽ cum priuetur dominio rei suæ contra eius voluntatem, non
24 leue præiudiciũ inferri videtur, † quia grauis est iniuria, quod homines de rebus suis aliqua facere cogantur, vt dicit text. in l. dudum. C. de contrahen. empt. facit tex. in l. nec emere. C. de iure delib. in l. venditor. §. si constat. & ꝙ ibi Barto. ff. commo-
25 nia præd. cum simi. † Et quia etiam ius quæsitum spe, tolli nõ
c potest, [c] vt no. Bal. in l. si cõstante. per illum text. C. de dona. ante nupt. Et ideo dictum Cardi. in d. c. quia diligentia. nõ vide-
26 tur verum, † quia non potest Princeps facere, ꝙ restitutio trahatur ad res per fiscum medio tempore alienatas, concludit Bal. in l. Gallus. in §. & quid si tantum. col. fi. ver. 3. q. est. de libe.
27 & posthu. † quia dominium quæsitũ ex contractu auferri nõ potest, vt no. in l. fi. C. si contra ius. vel vtil. publi. & dictum fuit in c. quæ in ecclesiarum. s̄. eod. ¶ Non obst. glo. in d. clem. j. de immu. eccle. quia procedit prout loquitur in his, quæ sunt iur. positiui, vt no. Card. in d. consi. 12. in tit. de rescript. Pet. de Anchar. in consi. 142. & Card. in c. cæterum. de rescript. Secus videtur in dominio quæsito de iure gen. vt no. in d. l. fin. Præterea dato, ꝙ tale ius quęsitum tertio auferri potuisset ex illa resolutione facta ita simpliciter, & indefinitè, ꝙ condemnatio pro infecta habeatur, non videtur inferri ad præiudicium ter-
28 tij, † quia indefinita non æquipollet vniuersali, quando non
d est eadem ratio, [d] vt no. per Dyn. in rub. de regu. iur. in 6. & tra-
29 dit Bar. in l. si pluribus. de leg. 2. † Et hic nõ videtur subesse eadem ratio, quia in dubio superior nunquam præsumitur velle tertio p̄iudicare, l. 2. §. merito. & §. si quis à Principe. ff. ne qd in loco publi. Et ita dictum Cardi. in præalleg. c. quia diligentia. ex defectu potestatis, & etiam ex defectu voluntatis nõ videtur procedere. Saluari tamen potest per indirectum illud, quod Cardi. dicit, videlicet si superior in loco mandaret, ꝙ in
30 tali casu illi tertio per suos magistratus ius nõ redderetur. † Est
e enim in potestate superioris iurisdictionem [e] magistratus sui moderari. l. 2. in princi. de orig. iur. Et hoc modo loquitur etiã Cardi. in d. c. quia diligentia. cuius dictum pro valde no. extollit, & sequitur Alex. in d. §. & quid si tantum. & idem in simili casu tradit Bar. in consi. 188. domini Priores artium. in 2. dubio. Abbas in c. Ecclesia S. Mariæ. s̄. eod. in repet. in 24. col. & simili not. Bald. in l. omnes populi. col. 6. in versi. sed an Episcopus. in fi. ff. de iusti. & iure, & not. tradit Lap. alleg. 101. In ciuitate Florentiæ. col. fi. circa fin. Nec obst. ꝙ per indirectum non debet permitti illud, ꝙ directo prohibetur, vt in reg. cũ quid. de reg. iur. in 6. quia laici possunt sua beneficia denegare clericis, nec per hoc dicit offendi libertas ecclesiastica, vt dictũ fuit
31 in c. ecclesia. s̄. eod. † Et ad declarationem primæ conclusionis superius firmatæ, notandum est, ꝙ præterita decisa intelliguntur illa, quæ finita sunt per solutionem, sententiam, vel transactionem, vt Abb. hic dicit post Barto. & Doct. in d. l. causas. & idem Bar. in l. omnes populi. in 5. q. princ. versi. iuxta prædicta quæro. de iusti. & iure, facit text. in l. transacta. ff. de verb. signi.
32 in l. j. §. fi. ff. ad Tertul. in c. 1. de lit. contes. in 6. † Et idẽ si diuturnitate temporis confirmata sunt, quia lex noua annullando præterita ad talia non porrigitur, vt not. Ang. dicit in cõsil. 54. in quæstione proposita, col. fi. per text. in l. qua in prouincia §. diuus. ff. de ritu nupt. Sed considerandum est, ꝙ aut ex diutur-
33 nitate temporis præscriptio inducitur. † Et clarum est, ꝙ res dicitur decisa, quia exceptio præscriptionis dicitur exceptio li-
f tis finitæ, [f] d. l. transacta. vbi Bat. ff. de verbor. signi. l. fin. vbi Bat.
34 ff. pro suo, & in d. l. fin. & ibi Barto. ff. ad Tertul. † Et quia præscriptio solutioni æquiparatur, l. sed si vnius. §. prætor ait. versi. sicut ante. ff. de iniur. & in l. si pupillus. in fi. vbi Bart. ff. de administrat. tuto. aut præscriptio completa non fuit: & tunc dictum Ange. dubitabile videtur, quia non potest dici res decisa. Et text. quem ipse adducit in d. l. qua in prouincia. §. diuus. parum facit, quia ibi cum diuturnitate temporis alia plura concurrunt, ex quibus motus fuit ibi Imperator ad dispensandum, vt colligitur ibi, dum inquit, Idcirco hæc omnia in vnum concurrãt. Præterea illud quod dicitur ibi, procedit ex eo, ꝙ tex. ibi vltra procedit, ita disponendo & dispensando. non autem ex diuturnitate temporis immediate illud causatur. sed tñ placet, ꝙ Ang. dicit, & iustificari potest, quia licet præcise non dicatur esse res decisa ante præscriptionem
35 completam: negari tamen non potest, quin illud, † quod longo tempore obseruatum fuit, non ita de facili tractetur, argu. d. §. diuus. qui saltem in argu. facit, & in §. alienationis. in ver. quod itaque. in auth. de nõ alie. colla. 2. & in § hæc igitur omnia. in auth. de arbitris. Et idem alleg. bonum tex. in c. contingit. de transact. ibi, si tñ aliquot annis obseruata. facit text. in l. 2. ff. de consti. princ. Et ideo statutum, quod expresse ad præterita se refert, cum sit cõtra ius commune, vt supra dictum est, debet restringi, vt non intelligatur de præteritis diuturnitate temporis cõprobatis, in quibus est maior ratio, ut nõ ita de facili debeãt retractari. & hoc modo dubitationes Mo-
36 der. hic resoluuntur. ¶ † Secunda conclusio Abba. est, ꝙ licet in nouo statuto expresse dicatur, ꝙ habeat locum in præteritis, non intelligitur de præteritis pendentibus per appellationem, vt est tex. in auth. vt cum de app. cog. § 1. & not. Bart. in l. omnes populi. in 5. q. princ. ff. de iusti. & iure, Pau. de Cast. in consi. 104. in causa Sfortij. col. fi. in fi. ver. tertio quia. Nam cũ negotia præterita à pendentibus distinguantur, cle. j. in fin. de proba. statutum, quod porrigitur ad præterita, cum sit contra ius commune, stricte, & limitate, prout loquitur, intelligi debet & sic de præteritis simpliciter, & non de pendentibus. Et pari ratione, si statutum in tali casu loqueretur de penden-
37 tibus, non haberet locum in præteritis. † Et notandum est, ꝙ prouisio facta à statuto de causis pendentibus, nõ haberet lo-
38 cum in causis pendentibus per appellationem, † quia quantum ad hoc, causa non reputatur pendere, cum semel decisa fuerit per sententiam. licet appellatio pendeat. ita no. Ang. dicit per illum tex. in §. super hoc. in ver. & no. diligẽter. in auth. in me. litis fac. ius. non fie. colla. 8. Et hoc comprobatur ratione supradicta, quia cum tale statutum sit contra ius commune, debet intelligi de pendentibus simpliciter, in quibus deci-
39 sio nulla facta reperitur. † Et iste erit unus casus singularis, in quo sententia per appellationem non extinguitur, neque suspenditur, quod no. est ad ea, quæ habentur in c. venientes. de iureiur. & dixi in rub. de app. Et idem intra quãdo volũt includere causam appellationis, expresse dicunt de depẽdentibus per appellationẽ. cle. 2. in fi. de iureiur. in cle. j. in fi. de sequest. pos. & truc. in cle. j. in fi. de prob. cum simi. Et ita ex supradictis habetur, ꝙ statutum de præteritis non habet locũ in causa appellationis pendentis. Similiter statutum in pẽdentibus non intelligitur in causa appellationis. Si tamen statutum loqueretur simul de præteritis, & pendentibus, causa appellationis videretur includi. cum sit facta prouisio in vtroq; simplici, argu. l. si ita facta. ff. de iniust. rupt. not. in l. 2. in princ. de
40 verb. signi. ¶ † Tertia conclusio Abb. est, ꝙ idem sit in causa principali, quia si expresse in statuto dicatur, ꝙ habeat locũ in præteritis, non intelligitur in pendentibus etiam in causa principali, & ita concludit Bar. in d. l. omnes populi. in loco s̄. alleg. per tex. in auth. in medio lit. fac. ius. non fie. Ille tamen tex. non videtur loqui in terminis, quando in statuto dicitur, ꝙ trahatur ad pręterita, sed videtur simpliciter prohibere nouam impetrationem fieri pendente lite. Ista conclusio probatur ratione, quam supra adduxi in causa appellationis, nõ pariter militat in causa principali, quia cum statutum loquatur de præteritis, non habet locum in pendentibus, cum sit contra ius commune, vt dictum est. Et licet in isto casu idem sit in causa principali, quod in causa appellationis: secus tamen est, quando statutum loquitur de pendẽtibus, quia tunc causa principalis comprehenditur, licet causa appellationis nõ includatur, vt s̄. dictum fuit. ¶ Modo, quod supra dictum est, de statuto, ꝙ porrigitur ad præterita, non habere locũ in præteritis pendẽtibus in causa appellationis, nec in causa principali,

ADDITIONES.

a ¶ Tertium. Adde Pau. de Cast. consi. 439. lib. 1. Caro. Rui. consi. 21. lib. 5. vbi loquitur pro Bentiuolis. Nico. Boer. decis. Burdeg. 64.
b ¶ Contrarium. Adde Alb. in 4. par. statu. q. 46. Alex. consi. 101. num. 6. lib. 2. Math. de Afflict. decis. Neapo. 116. Ias. in consi. 139. consi. 192. lib. 3. consi. 25. lib. 3. fallit in tract. p̄cis. Nico. Boer. decis. Burde. 35. nu. 7.
c Syl. Ald. ¶ Non potest. Adde Dec. in consi. 107. col. 2. in fi.
d Syl. Ald. ¶ Ratio. Adde Dec. in c. Ecclesia S. Mariæ. col. 4. in prin. s̄ eod. in c. 1. in 6. col. fi. de rescript.
e Syl. Ald. ¶ Iurisdictionem. Adde in simili casu, quod scribit Alex. in cõsi. 12. versi. super tertio. lib. 1.
f Syl. Ald. ¶ Finitæ. Adde Io. Franc. Bal. in tract. præscrip. col. 3. versi. 9. principaliter. Alex. in consi. 213. viso. in prin. lib. 2. Dec. in consi. 272. col. 4. in fi. in consi. 515. col. fin. in fi.

41 pali. limitatur secundum Abb. hic, † nisi tale ius nouum, motu proprio superioris emanauerit, quia tunc ad casum pendentẽ principalem, uel appellationis porrigitur. Pro quo facit, quod no. Bal. in l. qui autem per gl. ibi. ff. si quis cau. vbi ĩquit, ꝙ ualet priuilegium, etiam lite pendente, si motu proprio concessum fuerit. & sequuntur Pau. de Ca. ibi, & Alex. Sed tamen, ut dicũt Mod. hic, ista limitatio Abb. non uidetur uera duplici ratione. Prima est, quia in l. communi, prout Doc. hic loquuntur, illa semper motu proprio dicitur fieri, propter vtilitatẽ publicam 4. distin. c. erit autem lex. & ideo nõ cadit ista distinctio, an mo-
42 tu proprio, vel ad postulationem facta sit. † Secunda ratio est, quia hic agitur de præiudicio tertij, & clausula motus propri
a in præiudicium tertij[a] nihil operatur,[b] ut not. per Host. Anto.
b de But. & Abb. in c. causam. el 2. de testi. glo. in cle. si Romanus pontifex. in uer. ualidam. de præben. Dicunt tamen Mod. qđ Doct. in d. c. causam, loquuntur ĩ priuilegio, quod respicit priuatam utilitatem, & stricte interpretatur. Vnde nõ bene inferẽ ad ius commune, de quo agitur hic, quòd sit propter utilitatẽ publicam. d. c. erit autem lex. Et ideo finaliter sequuntur opi. Abb. quia si lex noua expresse se trahit ad præterita, pariter uidetur habere locum in pendentibus, in quibus non uideẽ posse dari ratio, quare non debeant ita includi, sicut alia præterita. Et hoc dummodo lex non sit facta ad postulationẽ partis.
43 † Sed uerior mihi uidetur opi. contra Abb. quia efficax illa ratio uidetur, quod lex semper motu proprio fieri solet, ut not. Bart. in l. j. in fi. C. de bon. vacan. lib. x. & in auth. quas actiones. circa finem. C. de sac. sanc. eccl. Et ideo semper esset dicendum, quòd lex noua, quæ nominatim se trahit ad præterita, etiam haberet locum in pendentibus & destruerentur cõclusiones. s. proxi. præcedentes, quæ approbatę sunt ab omnibus. Et ratio diuersitatis uidetur manifesta, ꝑ ea, quę supradicta sunt, quia cum tale statutum, quod se trahit ad præterita, sit contra ius commune, debet stricte intelligi. Vnde cum loquatur limitate de præteritis, non debet habere locum in pendentibus, ut su-
44 pradixi. ¶ † Venio ad secundum casum principalem, quando dicitur in noua lege, quod habeat locum in futuris negotijs, quo casu Abb. dicit non esse dubium, quia natura legis est futura respicere, ut hic, & in l. leges. C. de legi. quasi Abb. velit, quod exprimatur illud, quod tacite inest, cuius expressio nihil operatur. l. tertia. ff. de leg. j. Bar. uero in d. l. omnes populi. in v. q. prin. in uer. circa secundum dicit, quòd quando exprimitur, quod ad futura trahatur, ad ea sola trahetur. Et in isto modo loquendi uidetur sentire, quòd tali casu non ueniant pręterita, quæ aliàs uenirent, quando lex simpliciter loquiẽ, & secundum hoc talis expressio multum operaretur. Et istud, quod uidetur sentire Bart. consonat, ut uerba aliquid operen-
45 tur, argu. c. si Papa, de priui. in 6. † Et ad hoc bene facit, quod no. Imo. hic col. 6. uers. nam primo. ubi inquit, quod lex declaratoria licet de sui natura porrigatur ad præterita qñ loquitur simpliciter: secus tñ est, ſm eũ, qn ad futura se refert, quia tunc solũ respicit futura, & pręterita. alleg. tex. in c. fi. de spon. duo & in c. j. de postu. præla. in 6. facit, quod not. Domi. in c. j. §. qui uero. ĩ gl. in uer. receperint. in uer. 2. no. ex gl. in fi. de cleri. nõ resi. in 6. ¶ Superest tertius casus principalis, qñ statutũ simpliciter loquitur, in quo ex his, quæ Abb. dicit, plures conclus. colliguntẽ.
46 ¶ † Prima est, ꝙ si cõstitutio, quæ simpliciter loquitur, declaratoria sit, habet locũ in præteritis, & no. Bar. in d. l. omnes populi. in v. qõ. prin. ver. circa tertiũ, per tex. in Auct. de fil. ante dot. ĩstru. na. §. 1. & idem no. Bal. in l. non dubium. in 3. not. per illũ tex. C. de leg. bonus tex. in Auct. de rapto. §. fi. ĩ fi. est fi. ut tradũt Moder. hic & idem Alex. in consi. 7. visis. col. 2. lib. ij. Ro. in con-
47 si. 65. viso. ¶ † Et aduertendum est, qa ista conclusio clara vẽ in simplici declaratione, quæ nihil noui facit, l. hæredes palam, §. si quis post. ff. de testa. & ibi Pau. de Ca. ĩ ij. col. dicit, ꝙ Papa multoties hoc facit, declarando suam intẽtionem circa gratias factas aliquibus, & no. tradit Ange. in consi. 273. non est dubiũ. col. ij. Nam hoc bene procedit in declaratione propria, quæ cõsistit circa aliquod verbum dubiũ. Secus dicit Pau. de Ca in
c d. §. si quid post. si non esset dubium, quia tunc esset noua di-
48 spositio, q̃ nõ tolleret ius quæsitum. † Et hoc in declaratione
d facta à summo Pontifice, ꝙ non possit tollere ius alteri quæsitũ, uoluit uo. Pet. de Anch. in cons. 199. præmitto pro clariori decisione, col. fi. Et idem Pau. de Cas. in consi. 47. uiso, & examinato puncto. col. fi. facit ꝙ no. Cal. in cõsi. 12. in tit. de rescri. in fi. Et licet isti loquantur in rescripto, vel priuilegio; idem tñ vẽ dicendum in proposito, uidelicet in lege, vel cõstitutione, quę cum loquatur simpliciter, non trahitur ad præterita in præiudicium alterius, ut hic, & in c. ij. s. co. nisi agatur de propria, & simplici declaratione, quæ cõsistit in declaratione uerborum, in qua nõ põt dicit esse ius alteri quęsitum, ut declarat Paul. de Ca. in d. § si qd post. Et hoc mõ hæc prima cõclusio declaraẽ,
49 scđo litaẽ nisi lex declaratoria referat se ad futura, † quia tunc de mẽte auctoris cõstare uideẽ, ꝙ noluit præterita comprehendere, ſm Imo. hic col. 6. ver. nam ĩ primo. post Ant. de But. quẽ refert per text. in c. fi. de spons. duo. & in c. j. de post. præla. in 6. cum si. ut tradũt Mod. q hoc simpliciter sequũtur. Et ista limitatio cõprobari põt per text. hic, ubi constitutio, quæ de sui natura ad præterita non porrigitur, tñ fallit qñ in constitutione hoc expresse dicitur. ergo pariter econtra uidetur, quòd illa, quę de sui natura includit præterita, ad illa non referatur, si de mente legis appareat. Sed tñ considerandum est, quia si cõstitutio proprie, & simpliciter declaratoria sit, prout isti loquũtur, ex quadam necessitate vẽ, ꝙ ad præterita referatur. aliás resultaret q̃dam perplexitas, & repugnantia, ꝙ esset cõstitutio declaratoria, & nõ habet locũ in præteritis, per s. dicta. Non obstant iura: s. allegata, quia non uidentur loqui in declaratione sed potius uñr procedere per viam confirmationis, vel annul-
50 lando, de quibus j. uidebimus. ¶ † Tertio limitatur prędicta cõclusio, nisi constitutio declaratoria reperiret cõmunem obseruantiam in ꝯrium, quia tunc ad actus præteritos non porrige-
e tur.[e] gl. in c. j. de postu. præle. in 6 in uer. de cętero. & ibi Dom. in uers. no. bene istam glo. Ant. de But. hic, col. a. & in c. fi. in 4. no. de spon. duo. ad idem glos. in c. j. §. qui vero. in uer. receperint. & ibi Dom. in uersi. 2. no. ex gl. & no. Io. de Anan. post Anto. de But. quem ibi refert, in c. cum tn. in glo. in uersi. siue post. de vsur. Et ista limitatio sane intelligitur, qñ nõ erat euidẽs irrationabilitas, sed ita postea declaratur: secus si manifesta irrationabilitas fuisset, quia tunc cõstitutio declaratoria omnino haberet locum in præteritis, non obstante, ꝙ cõmunis obseruantia, in ꝯrium fuisset. glo. nota. in cle. 2. in vers. decernimus. de reb. eccl. non alie. & ibi Card. in 7. q. post antiq. Ant. de Butr. & Abb. hic. & idem Abb. in c. aqua. in ulti. not. post illum text. de consec. eccles. vel alta. Nã si manifesta erat irrationabilitas, illa cõis obseruãtia non valebat, quia consuetudo dẽt esse rõnabilis. c. fi. de consue. & tunc omnino actus de se redditur nul-
51 lus, absq; ꝙ cõstitutio trahatur ad præterita. ¶ † Quarto fallit ĩ præteritis casibus, in quibus sententia lata reperitur, quia talis sententia non debet retractari propter errorem, qui ex constitutione declaratoria detegatur, arg. l. Barbatius. ff. de officio ꝑtoris, & ita dicunt Io. And. & Doctor. hic, qui tñ subiiciunt hoc non habere locum, quando à sententia appellatum fuisset per tex. in c. cum causa. j. de re iudi. ut latius referunt, & sequũtur Mod. hic. Sed aduertendum est: nam quod Doc. dicunt de sententia, hoc clarum uidetur, quando in rem iudicatam transiuit, quia tunc pro ueritate habetur. l. res iudicata. ff. de reg. iur. c. cum inter. de re iud. & ideo rescindi non potest, adeo quod ẽt per instrumenta de nouo reperta non retractatur. c. suborta. j. de re iu. l. Imperatores. ff. cod. tit. Si uero non transiuit in rem iudicatam, ut quia appellatum sit, uolunt Doc quod possit retractari, per c. cum causa. de re iudi. Sed ille text. parum facit, quia

ADDITIONES.

a ¶ Tertij. Adde Philip. Franc. in c. si tibi, de præben. in 6. Vital. in tract. clausula. in clausula, motu proprio Fel. in c. ad aures. nu. 8. de rescrip. Soz. in cons. 115. lib. 3. etiam si ageretur de modico præiudicio. Gl. in c. cum olim. uersi præiudiciũ de consue. Nec ob. l. 2. §. merito. ff. ne qd in loco publi. quia procedit, qñ constat principem velle præiudicare, & hoc scire Ias. cons. 24. lib. 3. & tamen tex. in d. c. cum olim, & glo. quam allegant, probat potius oppositum, quia ibi erat rescriptum ad postulationem partis, & sub expressa conditione, dummodo nulli inferretur præiudicium.

b Syl. Ald. ¶ Operatur idem đt Dec. in d. c. super eo. col. 5. de offi. dele. habetuꝛ in cle. per literas de pręben. Parisius in con. 140. inspectis idultis, col. 2. nu. 9. lib. 4. Deci. in consi. 417. uisis, & diligenter consideratis. colũ. pen. uersi. primò clausula illa, motu proprio nu. 10. & Cardi. in consi. 136. præmitto. colũ. fin. late Dec. in consi. 410. in causa mota Mediolani. col. v. uer. similiter illa clausula, motu proprio. nu. 23.

c Syl. Ald. ¶ Dubiũ. Adde ad hoc, quòd quoties declaratio prioris dispositionis, non stat in meris terminis declaratiuis, quia uerba non sunt dubia, transit ĩ nouam dispositionem, & non præiudicat iuri quæsito ex priori dispositione, & ẽt uoluit Pau. de Ca. in cõs. 22. visa quadã scriptura. col. fi. lib. 1. & in d. cõs. 156. qđ est cõs. 340. 8. colũ. li. 1. & apertius ĩ cõs. 340. ꝑmissis allegationib. adhæreo, col. 1. e. li. Deci. in l. ĩ ambiguis. ff. de re. iu. ĩ c. cũ uenissent. de iu. & idẽ prius uoluerat Bal in c. j. col. 3. ver. itẽ q interpretatur. s. de const. ad qđ facit tex. in c. cũ dilect. de accus. ubi declaratio seu interpretatio debet fieri non perimendo, sed exponẽdo, quẽ ad hoc põderat Bal. in l. 1. in fi. C. de li. cõt. in l si de interpretatione. in prin. ff de legi. reiicitur enim illa interpretatio qua recedimus à uerbis claris. Bar. in l. ab executore. col. 5. uer. itẽ si uerba, & ibi Imol. & Ang. de Aret. ff de appel. Bal. in l. uolũtatis. col. fi. uer. quæro si statutum C. de fideicõ. Ang. in l. si quis intẽtione. col. fi. uers. ult. scias. de iud. Dom. in c. licet. uersi. præmissę. in tertio nota. de test. Pau. de Cast. in consi. 338. quia exceptiones, col. 2. lib. 1. Are. ĩ l. v. §. stipulatio. col 1 uer. sed huic rationi. ff. de uer. obl. Purpura. in l. edita. C. de eden. col. 18. nu. 100. Alex. in l. diuortio. col. 4. uersi. item d ctũ ff. sol. mat. in consi. 28. uisis. col. pen. lib. 1. Sozi. in l. naturaliter. §. nihil cõmune, col. 7. uer. sed tu cõsidera, ff. de acqui. pos. And. Sic. in cons. 38. col. 12. uer. & si quispiam, lib. 2. Bertr. consi. 269. viso. col. 4. lib. v.

d Non possit. Dec. in l. 1. de impub. & alijs subst. in l. in ambiguis. de reg. iu. s. de exceptio. cap. pastoralis. in fin. Pau. de Cast. consi. 338. consi. 340. lib. 1. cõs 46. lib 2. Alex. consi. 23. nu. 14. lib. 7.

e Syl. Ald. Porrigitur. Declara illam gl. ut per Abb. in c. causam, quæ. in secundo not. de rescript. ubi uide.

quia abſque appellatione ſententia ibi non habuiſſet locum, quia erat nulla propter manifeſtam irrationabilitatem. Nam expreſſum iuris errorem continebat, cum ibi virtute conſtitutionis laicorum contra Archipresbyterum pronũciatum 52 fuiſſet, quo caſu ſententia eſt nulla. c. 1. de re iudi. †Et ſic in d. c. cum cauſa, nulla erat vis in appellatione. Præterea in cauſa appellationis iudicandum eſt ſm iura, quæ erãt tempore ſententiæ, vt probatur in auth. vt cum de app. cogno. in prin. ergo non dicitur retractari ſententia ex eo iure, ꝙ appellatione pendente ſuperuenit. Et ſi hoc eſſet ex eo, ꝙ interpoſita appellatione ſententia non tranſiret in rem iudicatam, idem eſſet dicendum in omnibus caſibus, in quibus ſententia etiã abſq; appellatione non tranſit in rem iudicatam. Et ideo concludendo in tali ſententia, quæ non tranſiuit in rem iudicatam, dicendum eſt, prout ſupra dictum fuit de communi obſeruãtia, quæ erat in contrarium in præteritis caſibus, quia ſi declaratio poſtea facta oſtendat euidentem irrationabilitatem etiã in præteritum fuiſſe, retractabitur talis ſententia. arg. glo. in d. cle. 2. de reb. eccl. non alie. Et probatur in d. c. cum cauſa. de re 53 iudi. †Et hoc maxime dicendum eſſet in ſacramentalibus, in quibus ſententia lata virtute opi. reprobatæ ſemper retractatur, ſm Io. And. hic, propter periculum animæ per text. in c. veniens. j. de presbyt. non Bapt. & Moder. ſimpliciter ſequuntur. & idem Ang. in l. Barbarius. col. j. ff. de offi. præto. vbi alleg. Innoc. in c. nihil. de elect. Et hoc idem ſequitur Bal. in l. non mutat. C. de lib. cau. & in l. 2. in fi. C. de ſer. & aqua. & no. per gl. fi. 54 in fi. In c. 2. de præsbyt. non Bapt. per quam Abb. ibi dicit, † ꝙ in ſacramentalibus, & in dependentibus ab ordine, communis error facit ius, valent tamen geſta quo ad meritum propter fidem eorum, qui probabiliter crediderunt, ſm glo. in d. c. 2. Abb. poſt alios ſequitur. ad idem glo. not. in c. dudum. el 2. in 55 ver. deceptæ. de elect. ¶ †Secunda concluſio Abb. eſt, ꝙ ſi conſtitutio, quæ ſimpliciter loquitur, procedit annullãdo, & cauſa annullationis ſit de præterito, locum habet in præteritis, l. fi. C. de pact. ibi, ſit. itaq; veteres regulas. ad idem text. in auth. de alie. & emphy. circa fi. in §. omnia vero quæ contra, & in §. hoc quidem. in auth. de inceſt. nupt. & in l. pen. C. de inceſt. nupt. quæ iura Bart. adducit in d. l. omnes populi. in 5. q. prin. ver. circa tertium. Et ratio huius concluſionis manifeſta videtur, quia annullatio in effectu non videtur fieri à noua lege, ſed per legem antiquam. Et ſic virtualiter non eſt verum dicere, ꝙ lex noua habeat locum in præteritis. facit ꝙ ſ. dictum eſt 56 de lege noua declarante. ¶ †Tertia concluſio Abb. eſt, ꝙ conſtitutio non porrigatur ad præterita, quando procedit confirmando. Et iſta concluſio vera eſt, & intelligitur, quando actus 57 nullus confirmatur, † quia tali caſu, qui cõfirmat, de nouo dare videtur, vt no. in l. adoptio non iure facta. ff. de adopt. & per Bar. in l. & quia. ff. de iuriſd. omn. iud. Et quia actus valet prout a nunc, & non trahitur retro in præiudicium tertij,[a] vt no. in l. ſi partem. §. fin. quemadm. ſer. amit. & per Bart. in l. bonorum. ff. rem rat. hab. Et de confirmatione not. Abb. per illum text. in c. dudum. de deci. in pen. not. Secus verò ſi actus validus confirmetur, quia ad præterita porrigitur, vt per Bal. in l. leges. col. 58 fin. C. de legib. ¶ †Quarto Abb. concludit, ꝙ noua cõſtitutio, quæ reſpicit ordinem procedendi, etiam cauſas pendentes includit. glo. in c. licet Canon. in ver. de cætero. de elect. in 6. no. Bar. in d. l. omnes populi. & in l. 2. §. fi. per illũ text. C. de iur. cal. Bal. in l. leges. col. 2. C. de leg. vbi infert ad not. quæſtionem. facit, quod Bal. no. c. fi. j. vt lit. penden. Sed contra iſtam concluſionem arguit Ioã. de Imol. in fin. colum. j. quia ſicut hic noua conſtitutio non habet locum in præteritis, niſi expreſſe dica-59 tur. idem in pendentib. niſi exprimatur. d. l. 2. §. fin. † Et ad hoc videtur tex. in auth. vt cum de app. cog. §. 1. vbi cauſa debet examinari ſm leges antiquas. Mod. hic dicunt, ꝙ ille text. de examinatione nihil dicit. Sed non eſt verum, q2 imò text. expreſſe dicit de examinatione, vt patet ibi, dum inquit, cauſam examinari, & terminum ſm ipſas accipere. Et iſta opi. de iure verior videtur quia natura legis eſt, futura reſpicere, non autem præterita, nec pendentia, niſi exprimatur, vt hic, & in c. pen. de offi. lega. in 6. ¶ Non obſt. ꝙ actus ſit de futuro reſpectu proceſſus futuri, quia relationem habet ad præterita, cum fiat ſuper actu præterito, & ad hoc bene facit, quod ſtatim j. dicam.

60 ¶ †Quinta concluſio, ſm Abb. eſt, ꝙ ſi conſtitutio reſpicit executionem, habet locum in actu præterito reſpectu executionis futuræ, per glo. no. in cle. 1. in ver. poſterum. de æta. & quali. facit quod no. Bal. in l. illam, in ver. ex hoc arguitur. C. de dona. & in l. omnes populi. col. 7. ff. de iuſti. & iure. cũ ſimi. vt tra-b dunt Mod. hic. Sed in hoc etiam contrarium[b] tenet Imo. hic, quia non videtur, ꝙ lex debeat trahi ad caſus præteritos. licet 61 executio ſit de futuro, per tex. hic. ¶ †Non obſt. d. cle. 2. de æta. & quali quia ibi verba ſunt, quæ expreſſe præterita reſpiciunt ibi, emancipati, & idem in cle. j. de teſta. dum loquitur de deputatis. ſecus ergo videtur, quando conſtitutio loquitur ſimpliciter: & pro hoc bene facit tex. hic, vbi executio cedendi videtur eſſe de futuro, & tamen conſtitutio non habet locum.

62 †Et quia diſpoſitio principalis attenditur, & non executio, vt eſt text. no. in c. literis. de reſcript. & in not. q. Ang. tradit in l. ſi poſſeſſor. in prin. ff. de pet. hær. facit, quod not. Bald. in l. j. C. de nundi. cum ſimi. & in propoſito vide quæ tradit Are. in cõſil. 63 85. conſiderata ¶ †Sexta concluſio eſt, ꝙ noua conſtitutio nõ porrigitur ad actum perfectum, licet effectu ſit in pendenti, vt 64 eſt tex. in l. iubemus. C. de teſt. †Sed aduertendum eſt, quia tex. in d. l. iubemus. non haberet locum, quando teſtator ſuperuixiſſet, & potuiſſet mutare teſtamentum, quia tunc deberet formam nouæ ꝯſtitutionis obſeruare, vt no. voluit Ang. in auth. c vt fac. nouæ conſtit. per illum text. à contrario ſenſu, & Mod.[c] ſequuntur in d. l. iubemus, per illum tex. qui conſiderat, ꝙ teſtatori nihil poteſt imputari. quæ ratio videtur ceſſare, quando teſtator ſuperuixit, & potuit teſtamentum mutare. Et ad hoc etiam alleg. bonum tex. in l. 3. C. de inoffi. teſta. vbi in ſimili caſu conſideratur, ꝙ teſtator ſuperuiuat, & facultatem mutandi teſtamentum habuerit. ¶ Et retenta iſta limitatione ad tex. in d. l. iubemus. infertur, ꝙ iſta concluſio non ſit vera, quia imò noua conſtitutio etiam haberet locum in teſtamento prius facto, quod poteſt mutari. ſecus eſſet in teſtamentis, quæ non poſſent mutari, de quibus videtur loqui text. in d. l. iubemus.

65 ¶ †Poſtremo ex ſupradictis infertur, ſm Abb. hic, an pœna imponi debeat ſm tẽpus delicti, vel ſententiæ. de quo per Bar. in d. l. omnes populi. cum ſimi. vt tradunt Moder. hic in 8. fallen. & per Nellum in tract. ſuo bannitorum. in 11. q. in 3. parte ſecundi temporis. Alex. in l. pen. ff. ſi ex noxa. cau. aga. & dom. Io. de S. Seuerino in d. l. omnes populi. in 22. ca.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. ¶ Tertij. Vide Deci. in l. quod in initio. ad fi. ff. de reg. iur.

b ¶ Contrarium. Et bene, & ſic ex nouo ſtatuto, ꝙ debitores ſub garantigio inſtrumento obligati poſſunt capi, nõ capitur debitor obligatus ſub tali inſtrumento facto ante ſtatutum publicatum, quicquid dicat Pan. hic.

c Moder. ¶ Scilicet Iaſ. Idem Ang. in auth. vt cum de appel. cognoſca. in princ. contrarium tenet Pau. in d. l. iubemus, & varius per tex. in auth. vt factæ nouæ conſti. qui vult omnino iam facta teſtamenta valere, etiã ſi teſtatores nouæ legi ſuperuiuant. Et licet text. ſubdat, ꝙ non ſemper facultas eſt teſtãdi, hæc ratio eſt impulſiua, & non reſtringit: ſed etiam aduertendum, ꝙ Iuſtinianus ibi loquitur de ſuis, & imperialibus conſtitutionibus dumtaxat, non autẽ de alienis, vel municipalibus, in quibus Bar. in d. l. omnes populi, aliud tenet dicendum.

Summo Deo Laus.

¶ Pro patria quondam Decius pugnauit vterque,
Nunc patriam Decius legibus inſtituit.

Commentariorum ſuper titu. de conſtitutionibus Clariſſimi vtriuſque iuris Interpretis Domini Philippi Decij Mediolanen. Finis optatus apparet.

CLARISSIMI IVR. VTR. DOCT.

D. PHILIPPI DECII MEDIOLANENSIS

COMMENTARIA AMPLISSIMA

super titulo de rescriptis, Incipiunt.

SVMMARIVM.

1 Iura parum esset constituisse, nisi essent iudices, qui ea exequerentur.
2 Priuilegia quo ad priuilegiatos habent instar legis.
3 Rescriptum est species iuris scripti.
4 Rescriptum habet vim legis inter partes, & debet esse commune.
5 Aequalitas in iudicijs seruanda est.
6 Rescriptum quo ad alios, si principis est, an vim legis habeat, & quid si rescribatur ab inferioribus.
7 Epistola principis quando habet vim legis.
8 Contractus principis habet vim legis, & etiam inferiorum à principe. num. 9.
10 Exemplis principis iudicandum est.
11 Rescriptum proprie dicitur, quando scribitur ad obseruationem iuris communis, quod limita, vt ibi.
12 Rescriptum quare dicatur modici praeiudicij.
13 Rescriptum interpretatur secundum ius commune, & quare.
14 Verba rescripti debent conformari iuri, & equitati, licet natura verborum non patiatur.
15 Clausula apposita in rescripto recipiunt omnes interpretatione, quas recipit ius commune in ea materia.
16 Rescriptum strictius interpretandum est, quàm statutum. item & quàm priuilegium. nu. 17.
18 Rescripta ad lites debent strictius interpretari, quàm ad beneficia.
19 Rescriptum non dicitur, quando conceditur aliqua facultas sine iurisdictione.
20 Rescriptum potest dici priuilegium, & gratia. nu. 21. & priuilegium venit quandoque appellatione rescripti. nu. 22.
23 Priuilegium propriè est, quando scribitur contra ius commune.
24 Beneficiū est nomen generale, strictè tamē est gratia a principe prter ius cōcessa.
25 Beneficium ecclesiasticum quando, & ex quibus dicatur.
26 Beneficij appellatione venit altare.
27 Beneficium simplex.
28 Beneficij appellatione non venit canonicatus sine prabenda, nec etiam cum prabenda in materia stricta, & q venat Papatus. nu. 24.
Nec venit pensio. nume. 29. Nec beneficium curatum in materia stricta. nu. 25. nisi eadem sit ratio ibi.
Et an veniant praestimonia. nume. 20. & an hospitalia. nume. 32. & an dignitates. nume. 33.
31 Praestimonium, an dicatur beneficium ecclesiasticum.
36 Conferendi beneficij facultas etiam ad curatum extenditur.

De rescriptis. Rubr.

ET quoniam. Super isto titulo multa extāt antiquorū, & Modernorū cōmentaria, breuiter instabo solito more calcādo vestigia Abbatis, & aliq̄ addēdo dictis oium, q hactenus scripserūt. Et rub. ista ſm Abb. post Ant. de But. ptio ꝯtinuat. †Nā s. dictū fuit de cōsti. & quia parū esset iura cōdere, nisi essent ministri. i. iudices, q ea exequerent. c. vbi piculū. §. pterea. de ele. in 6. l. 2. §. post originē. ff. de orig. iuris. iō post tit. de constit. videndū est de ministris iuris, videlicet de iudicibus. Et quia iudices pleriq; danf p rescripta, merito ponif rub. ista de rescr. Sed ista cōtinuatio licet cōiter approbet, nō satisfacit, Primo, a qa illa attēta, prius hic poni debuisset ti. de off. pr. & de of dele. i qb. tit. principlr de ipsis iudicib. tractaf. Preterea & scdo, b si Papa prius voluisset tractare de iure, deinde de ministris, & sic de iudic ib. sicut pmisit tit. d consti. ita et debuisset pmittere de cōsuetudine, ſm quā ēt iudices iudicare debēt. Inst. de of. iud, ī prin. l. iubemus. C. de iud. ¶ Scdo, aliā cōtinuationē ponit Io. An. hic, & Host. ī summa, eo. ti. Supra. n. dcm̄ fuit de cōsti. & qa rescriptū inter partes hēt vim cōstitutiōis. iō ponif iste tit. de rescr. Et istā tenēt Ant. Car. Imo. And. Sic. & Mod. hic. Sed nec ista c cōtinuatio vf pcedere sine dubio: qa attēta tali rōne, †idē eēt dicēdū de priuilegiis, q̄ hñt instar legis quo ad priuilegiatos. 3. dist. c. priuilegia. de qb. tñ j. lōgo Interuallo hf. ¶ Vñ tertio, d & melius pt cōtinuari, vt dicamus, s. dictū fuit de cōstitutionib. & sic de iure scripto, †& qa rescriptū vf q̄dā spēs iuris scripti, e vt no. Abb. in rub. de consti. bñ facit gl. ī rub. C. de mād. princip. iō post ti. de cōst. ponif de rescr. †Ex pdicta cōtinuatione no. est, q lo. An. & doc. dnt, q rescriptū hēt vim legis inter illos, inter quos cōcedif. Sicut. n. lex dēt eē cōis inter oēs. I 4. dif. erit aūt lex. ita rescriptū dēt eē cōe inter partes. & iō qd dr in rescripto, pro illo, q impetrauit f ēt hēt locū p aduersario f, vt no. p Rot. in 2. dec. in ti. de do. & cōtu. in antigon. Facit qd no. Bar. in l. sacris. la 3. in fi. C. de px. sac. scri. lib. 12. cū si. vt tradūt Moder. hic. †Et rō vf, qa in iudiciis debet seruari aequalitas. l. fi. C. de fruc. & lit. expē. & in reg. in iud. d reg. iu. in 6. †Et dnt Mod hic, q ēt quo ad alios in sibus causis g rescriptū principis hēt vim legis, g vt no. Dom. post Arc. 18. dis. in c. ignorātia p tex. ī c. licet 16. q. 3. & 2. q. 1 c. in multi. & facit tex. in l. metū. §. sed qd pror. ff. qd me. cau. secus ē in inferiorib. a principe, vt no. Ang. ī l. 1. col. 3. ff. de ser. & legf ibi Ale. reprobata alia opi. quā tenuit idē Ange. in l. itē veniunt. §. cæterū. in ver. & ex his hēs. ff. de pet. hær. ēt idē Alex in cons. 57. alias de facto. col. 3. lib. 5. & ita resident Mod. hic. Sed aduertēdū est, qa rescriptū principis nō vf habere vim legis, quo ad alios, vt ē tex. in l. 2. C. de leg. & hoc intelligif. nisi appareat de mēte prīcipis, q velit hre vim legis gñalis § sed qd principi. Inst de iure nat. l. 1. ff. de cōst. prin. & hoc mō intelligunf iura, q̄ Mod. hic adducunt. Et facit qd no. Pau. de Ca. in l. 1. de cōst. princ. †vbi ingt, q h epistola principis hēt vim legis, h qñ dirigif vniuersitati, vel qñ inserta est in corpore iuris. Et idē vf, si aliter cōstaret de mēte principis, vt qa rescripto essent signa legis gñalis, de quib. hr I l. 3. C. de lega. facit tex. in l. fi. C. de leg. & in c. in causis. de re iud. †Et in simili ēt dicit de ꝯtractu principis, qui hēt vim legis. i l. Cęsar. vbi Bar. ff. de pub. 4. pe. vbi Bar. C. de donat inter vir. & vx nā ēt hoc intelligif, qñ fuit factus ꝯtus ca intētione, qd haberet vim legis, vt no. Alex. in l. ciuitas. col. fi. si cer. per. Et dña, quā faciūt Mod. post Doc. in locis s. alle. inter principē, & inferiores, q hēnt ptātem legis condendæ. nō vf vera, qnia ex quo hñt ptāiē & de voluntate cōstat, idē vf esse qd in principe, cū oīno eadē rō subesse videaf. & iō dictū Ang. in d. l. itē ueniūt. uerius uidef. & facit qd no. Bal. in l. 1. in prin. de cōst. princ. ubi 9 inqt, †q ēt ꝯct inferiorū a principe hnt uim l. & idē Bal. in l. j. in 2. col. C. de hær. uel actio. uend. Et retēta cōclusione s. dicta, q rescriptū, uel sñia principis habeat uim legis, inferf, q alii 10 ad exemplū principis debeāt iudicare. †Et limitaf regu. q̄ dicit k nō esse exemplis k iudicandū, l. nemo. C. de sen. ut nō hēat locū in principe, ut no. in c. in causis. de re iu. Sed melius dici potest, q ex quo apparet de mente principis, q uoluerit rescriptū, uel sñiam eius haberi pro lege, ī effectu iudicaf lege, & nō exēplis simplr, sicut qñ iudicaf scdm consuetudinē, q̄ uirtu. antib. exemplis inducif, nō tñ uerū est dicere, q exemplis iudicef, ut 11 no. in c. fi. de consti. †Querit Abb. post alios, quid sit rescriptū. Ex dictis eius prima cōclō est, q rescriptū pprie df, qñ scribif ad obseruationem iuris cōis, ut qa df, q fiat ius, & ad hoc est tex. in l. fallo. C. de diuer. rescrip. facit tex. in l. rescripta. C. de pci. ipe. offe. & no. Bar. in l. fi. s. de cōsti. prin. †Et pp hoc rescri- 12 ptum dicif esse modici præiudicij, l ut no. Bal. ī l. j. C. de diuer. rescrip.

ADDITIONES.

a ¶Al. Primo. Rñderi pt rescriptū respectu iudicū præparatoriū esse. ideo pmittēdū q Doc. in rub. de edē. Preterea debet pcedere necessariū ahs ad cognitioné iudicū añ. n. q̄ cognoscamus, qui sint iudices habētes ptāté cognoscendi, necesse est, ut intelligamus, an rescriptū sit ualidū. ergo pmit. ēd illc i. aul.

b Al. ¶Secundo. Responde, quód hic tractatur de modo introducendi iudices, vnde est s. dictum sit de constitutib. quib. cōstituuntur. nunc, & de rescrip. de consuetudine aūt ponaf postea, qa cū rescriptū sit sps iuris scripti, patet, prius de eo dicēdū erat, q̄ de iure non scripto, & q cōsuetudo tribuat iurisdōnem, tex. in c. cum contingat. de foro compe. in c. dilecti. de arbi. l. fi. C. de emp. lib.

c ¶Syl. Ald. Nec ista. Dic satis esse, q titulus de priuilegijs particulari ratione ibi applicetur, & not. q reprehensio Decij facit contra eius continuationē, quia priuilegium est pars iuris scripti.

d Ald. Tertio. hæc continuatio est Abb. s. in ti. de consti. ubi continuat tres titulos, & idem ibi sentit Dec. in rub. in 2. lec. col. 2.

e ¶Syl. Ald. Scripti. Et ideo habetur pro lege. Doc. in l. ciuitas. nu. 0. ff. si cer. pe. in l. legē. nu. 3. C. de pac. & declarat i ē Dec. in l. cognitio, col. 2. ff. de off. ei.

f ¶Syl. Ald. Aduersario. Pro hoc facit tex. in c. prudentiam. de mut. pet.

g ¶Syl. Al. Vim legis. Vide Dec in c. j. in 13. lec. in 13. col. de consti.

h ¶Syl. Al Vim legis. Vide Ias. in l. ciuitas. ff. si cer. pet. col. 3. in fi. Alex. in consi. xcviij. aliàs de facto. lib. 3.

i ¶Syl. Al. Publice. Vide Ias. in consi. 1. in 3. dub. col. 3. lib. j.

k Hic. Gig. Exemplis. Adde, quod ista regula limitatur plurib. modis, ut per Soz. in suis fall. reg. ccclxxxiij. & remissiue per Fel. in c. afferte mihi gladiū, in princ. j. de de præsumptio.

l Syl. Al. Præiudicij. Adde Dec. in c. super literis. col. 4. j eo.

13 reſcrip. †Et propter hoc ẽt reſcriptum interpretaẽ ſm ius cõe, a c. cãm, ꝗ. ꝗ. eo. †Et uerba poſita in reſcripto debent ꝯformari iu 14 ri, & æquitati, licet nã uerborũ nõ patiaẽ, ut in gl. in c. parat. 15 xxiij. q. j. in uerſ. ſi uera. †Et clauſulæ poſitæ ĩ reſcriptis recipiũt b oẽs interpretationes, quas recipit ius cõe in tali materia, b ut no. Do poſt antiquos in c. licet canõ. §. fin. de ele. in vj. in uerſi. 16 nota bene iſtud dictũ. Et ex prædictis Ab. infert ĩ d. c. cãm, ꝗ. †ꝙ c magis ſtricte interpretari debet reſcriptum, ꝗ ſtatutũ, c ga ĩ ſtatuto interpretatio debet fieri, ut aliqd operẽ, nõ ſic in reſcripto, quod ad ius cõe reducitẽ. Et ꝑ iſtã rõnẽ idẽ vẽ in priuilegio, qđ 17 debet aliqd operari, c. in his. de priui. c. ſi Papã. eo. tit. in 6. † Et ſic vẽ, ꝙ ſtrictius debeat interpretari reſcriptũ, quàm priuilegiũ iſto reſpectu, ut uerba aliquid operenẽ. & ita Bald. dicit in rub. in prin. Et ad hoc ẽt facit, qđ no. Ab. dicit in c. capĩm. col. 18 3. uer. & nota hoc uerbũ, ĩ. eo. †ubi inquit, ꝙ reſcripta ad lites, ſtrictius debẽt interpretari, ꝗ ad beneficia. quod dicit notãdũ eẽ, ga in bñficiaiib. fit ſtricta interpretatio. c. ꝗuis. de præben. in vj. Et ex his, nõ vẽ uerũ, ꝙ Bal. hic dicit in rub. in 2. col. ꝙ reſcriptũ debet interpretari, ut aliquid operẽ, nam hoc non vẽ uerũ quantũ ad merita cãæ. ſed ſaluari põt reſpectu iudicis dati ĩ reſcripto. Et ꝑdicta ꝯclo, ꝙ reſcriptũ dicaẽ, qñ reſcribitur, ad obſeruationẽ iuris cõis, ĩtelligiẽ, qñ iuriſd. tribuiẽ. ſecus ſi abſ- 19 que iuriſdõne aliqua facultas ꝯcedaẽ: †ga nõ eſſet reſcriptũ. ut no. Cal. in conſi. 5. eo. tit. Scdo limitatur procedere habito reſpectu ad merita cauſæ, uidelicet, ut fiat iuſtitia, & tribuaẽ unicuiq; qđ ſuũ eſt, ſecus eſt ꝗtum ad iudicẽ datum in reſcripto, ga recedetur à iure cõi, ex quo ordinariæ iuriſdictioni deroga 20 tur. †Et iſto reſpũ reſcriptũ põt dici priuilegiũ, ut no. Ant. in c. 21 olim. de uer. ſig. †Et ex iſta ꝯſideratione, qñq; reſcriptũ, grã appellaẽ. c. ſedes. & in c. nonnulli. in prin. ĩ. eo. Et ideo qñ in reſcripto conceditur aliquid ꝯ ius cõe, mutat nomen reſcripti, ſm 22 gl. in c. i. in uer. naſcaẽ. de cõſti. in 6. † Vnde qñq; appellatione d reſcripti priuilegiũ cõtinetur, ſm ſubiectã mãm, d ut no. Do. poſt antiquos in c. j. col. 5. de reſcrip. in vj. in uerſi. querit. Lap. Tertio declaratur, ſm Bal. in fi. qui dicit, ꝙ reſcriptũ proprie dẽ, qñ abſenti ſcribitur, quia cum abſente loquitur, qui epiſtolam ſcribit. Et iſtud dictũ Bal. vẽ ꝓcedere ꝯſiderato eo, ꝙ cõiter fieri ſolet. ſed de iure nihil obſtare vẽ, quin ẽt præſenti ſcriptura proprie dirigatur. quia ſcriptura ad faciliorem probationẽ 23 fieri vẽ, iuxta l. ꝯhitur. ff. de pig. ¶ †Secunda concluſio Abb. eſt, e ꝙ proprie dẽ priuilegium, qñ ſcribitur ꝯ ius cõe, e & dẽ priuilegium quaſi lex priuata, & non cõis, quia reſpicit priuatam vti f litatem alicuius particularis, 13. diſt. in c. priuilegia. c. Abbate. uer. contra quod, de uerb. ſig. no. Bar. in l. a. ff. de conſt. princ. & in l. j. C. de iur. & fact. ing. cum ſi ut tradit Alex. in l. ga pſona. ff. ſol. ma. & Pau. de Ca. in l. maritum. ff. eod. tit. facit, qđ no. Bald. in l. item lapilli. col. 3. uer. ego dico. ff. de re. di. Hoſt. in ſumma. eo. tit. & in uer. quas uires. col. 2. & Do. in c. j. col. 4. de exceſ. pl. 24 in vj. in vj. op. quam ibi refert. ¶ †Tertio, & ult. Abb. cõcludit, ꝙ beneficium eſt nomen generale. c. olim. de verb ſig. vbi An. circa fi. ita dicit. & no. etiam Ab. in c. nonnulli. §. ſunt. Hoc modo accipitur in c. j. §. beneficium. qui. mod. feud. amit. ubi dẽ, ꝙ eſt beniuola actio gaudium tribuens capienti. Sed ſtricte, & ꝓprie dẽ gratia concessa à principe præter ius, ut no. in c. olim. de uerb. ſig. & alij in gl. in uer. reſtringendo. & in c. ad audientiã. el ij. in prin. ĩ. eo. Et idem Alex. in conſi. 159. uiſo themate. lib. 2. Et notabilem q. ponitur Bar. in l. beneficium. ff. ad legem Falcidiam ſi. ut tradit ibi Alex. Et quando dicatur beneficium in alia 25 q. Alex. ſcrib. in conſi. 12. nrio themate. in fi. lib. 2. †Et de hoc be g neficio eccleſiaſtico, quando dicatur no. g Pet. de Anch. in reg. j. in j. col. in fi. de reg. iur. in vj. & ibi cõcludit, ꝙ quatuor debẽt concurrere ad hoc, ut proprie dicatur beneficium eccleſiaſticum, & idem Cal. in c. in noſtra. in 3. q. in fi. Modc. ibi, in 3. car. 26 col. 6. poſt Ant. colum. 6. de reſcrip. †Et appellatione beneficij h venit altare, h quod datur in titulum, glo. j. in fi. cle. ij. de dec. & 27 Do. in c. j. colum. fi. de cenſi. in 6. †Et eſt beneficium ſimplex, ut 28 per Abb. in cap. recolentes. circa fi. de ſta. mona. †Et appellai tione beneficij non uenit canonicatus ſine præbenda. i Abb. in c. noſtra. in prin. ĩ. eo. Nec etiam cum præbẽda in materia ſtricta, ut per Rotã, in 2. deciſ. in titu. de fil. presb. in nonis. Sed largo modo ſic, ut no Ab. ĩ c. poſtulaſti. & Mod. ibi, in 3. car. de reſcr. Et adde Doc. in c. fi. in princip. in 2. no. de conceſ. preb. in 6. ubi tenuit, ꝙ ueniat præbenda, officium, & alia, de quib. ibi ha 29 betur. †Et appellatione beneficij non uenit penſio. k c. quamk uis. el j. & ibi Domi. de præben. in 6. cum ſi. ut tradunt Mod. in 30 c. ad audientiam. el ij. in prin. Infra, eod. †Et appellatione beneficij, an ueniant præſtimonia, no. Fed. in tract. de permut. benefi. q. ix. Et Ioan Milis in uer. beneficium, colum. 1. & quod tradunt Mod. in c. poſtulaſti. in car. v. in col. j. uer. circa ſecun- 31 dam. infra eod. & adde Old. cõſi. lxxxi. ꝙ proceſſus, in prin. †Et Do. in c. fi. in prin. de conceſ. præbẽ. per illum tex. ubi tenet, ꝙ præſtimonium dicatur beneficium eccleſiaſticũ, quando daẽ 32 in titulum. †Et an appellatione beneficij hoſpitalia ꝯꝑhẽdanẽ Io. Milis in d. ver. beneficium. alle. Fed. in trac. de perm. ben. ĩ q. 14. & alia per eũ. facit text. in cle. & ſi as. de ꝑb. de cuius intellectu 33 late ſcribit And. †Sic in conſi. 64. li. 3. & appellatio. bñficii lar- l go mõ dignitates ꝯprehenduntẽ. l gl. in c. j. de reg. iu. in 6. ĩ cle. auditor. in ver. bñficium. de reſc. in cle. j. ut li. pen. in verſi. bñficio. in cle. ſi Romanus. de ꝑb. verſi. & in cle. in ver. bñfic. de ca. poſ. & ꝓp. & no. Doc. in c. ſi ꝓ clericis pauperib. in fi. de ꝑb. in 6. 34 †Et ẽt Papatus, ꝯprehendi vẽ appõne bñficii, in ca. j. de maleſ. 35 †Sed in materia ſtricta, appellatione bñficij nõ venit curatum m bñficiũ. m c. cũ illis. de ꝑb. in 6. & Pet. de Anch. ibi ĩ 3. no. & no. Abb. in c. poſtulaſti. in gl. 2. de reſc. in c. fi. in 2. no. de ꝑb. & ꝑ gl. in c. ſi eo tpe. de reſc. in 6. verſ. cum cura. & Pet. de Anc. ĩ prin. & hoc intellr, niſi eſſet eadẽ rõ, qa tunc ẽt ĩ mã ſtricta appõne bñficii, venit curatũ, ut no. Doc. in c. ſi gratioſe. col. pe. de ꝑb. in 36 2. Et † idõ ſi alicui ꝯcedaẽ facultas ꝯferẽdi bñficiũ, ẽt de curatis ĩtelligaẽ, ut no. Doc. in c. dubiũ. co. 3. ver. ex his inferẽ. de ꝑb. ĩ 6. & hoc de uicario no. Do. ĩ c. j. in fi. circa fi. de of. vic. ĩ 6. & ibi alle. Rot. ꝗ eſt 7. de of. vic. in antiquis. & tradunt Mod. in c. poſtulaſti. car. 7. ver. & ſcias. infra eod. Adde tamen Car. qui aliter loquitur in conſi. 30. in hac dubia quæſtione. col. pen. verſ. ad ꝑdicta. Et ex his expedita hæc ſit rubrica.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Cõmune. Late Dec. in c. cauſam, quæ. in 1. no. ĩ. eod. limita niſi aliter conſtaret de mente reſcribentis. Dec. in conſi. 33. co. 1. Ale. in l. ex facto. co. 1. ff. de vulg. & pup. Dec. in c. ex parte. el 2. in 1. no. de of. del.

b Ald. Materia. Dec. in conſi. 33. in conſi. 209. co. fi. in conſi. 234. in fi.

c Syl. Ald. Statutum. Imo ꝙ æquiparentur, vide Dec. in c. cum acceſſiſſent. col. 4. de conſt. in c. cauſam, quæ. co. 2. in gl. in ver. inferenda. infra, eo.

d Ald Materiam. Vide Ale. in l. quia tale, in prin. ff. ſolu. mat.

e Hier. Gig. Commune. Quod priuilegium dicatur, quando ſcribitur contra ius commune, per Papam, vide eundem Dec. in conſ. ſuo 157. j. co. ver. 2. ad declarationem, ubi etiam ponit quid ſit reſcriptũ, & qualiter a priuilegio differat.

f Syl. Ald. Particularis. Et in hoc differt à reſcripto. Dec. in conſi. 147. in princi.

g Ald. Dicatur, ut no. Vide Dec. in cõſi. 210. in j. co.

h Altare. Gem. & Philip. Franc. in c. 1. de conſuet. in 6. Dec. conſ. 210. numero 4. Lud Gomes in reg. cancel. 18. q. 23.

i Ald. Præbenda. Vide Rotam deciſ. 445. ſi legatus. in nou.

k Hier. Gig. Penſio Non uenit beneficij appellatione. ratio eſt, quia dẽ ipſæ nihil habent ſpiritualitatis, ut uoluit Car. in c. conſtitutus. de relig. domi. Et hinc eſt, ꝙ penſio aſſignari poteſt ẽt laico, niſi talis ſit quæ conſueuit pro beneficio eccleſiaſtico aſſignari. ita uoluit Bal. in c. ad audientiam, el 2. in j. col. uer. j. capio gl. infra, hoc eo. ti. noſtro. & de materia penſionum vide latius ꝗ alibi per Fel. in d. c. ad audientiam. el 2. in j. 2. 3. 4. & 5. col.

l Ald. Comprehenduntur. Vide Rotam deciſ. 147 habens. in no.

m Syl. Ald. Beneficium. Vide omnino Dec. in c. poſtulaſti. in fi. infra e. ubi Deci. fortiter opponit contra hanc concluſionem.

SVMMARIVM.

1 *Indulgere gratiam ſignificat.*
2 *Indulgentia accipitur pro beneficio conceſſo à iure.*
3 *Indulgentia minus tribuit, quàm ſtatutum, & quomodo cognoſcatur à ſtatuto. numero 4.*
5 *Indulgentia, & priuilegium quomodo differant.*
6 *Papa committit cauſam appellatione remota.*
Appellatione remota, cauſam committunt Principes ſuperiores, non inferiores.
7 *Legatus non committit cauſam appellatione remota, etiam ſi ei eſſet data poteſtas iudicandi appellatione remota. nu. 8.*
9 *Statutum ꝙ procedatur appellatione remota, valet.*
10 *Ciuitas non recognoſcens ſuperiorem poteſt per ſtatutum tollere appellationem.*
11 *Appellatio ab interlocutoria, an poſſit tolli ab inferiore à principe.*
12 *L. ſi. C. de ſent. qualiter intelligenda.*
13 *Legati de latere poteſtas, remiſſiue.*
14 *Appellatio tollitur ſi audientia denegetur.*
15 *Audientiam generaliter denegari, vel ſpecialiter agendo, vel excipiendo, differũt.*
16 *Appellatio an tollatur commiſſa cauſa cum plena, & omnimoda poteſtate.*
17 *Clauſula, libere expediat, & terminet, quid operetur.*
18 *Appellationem tolli à reſcripto, vel à iure, maxime differunt.*
19 *Appellatio ſi remota ſit, intelligitur in cauſa principali.*
20 *Princeps an tollat defenſionem.*
21 *Clauſula, appellatione remota, non tollit quin ſuperior grauamẽ remouere poſſit.*
22 *Appellatio abſolute tolli poteſt, quia eſt defenſio ciuilis.*
23 *Generi per ſpeciem, quando derogetur.*
24 *Priuilegium ſpeciale, quando deroget generali, non facta mentione generalis.*
25 *Ius in re, & ius ad rem, differunt.*
26 *Iuris ad rem, fieri debet mentio.*
27 *Ius in ſpe tolli non poteſt.*
28 *Genus tantum operatur quo ad genus, quantum ſpecies quo ad ſpeciem.*
29 *Priuilegium negatiuum præualet.*
30 *Priuilegium conceſſum ad limites iuris debet intelligi, vt aliquid operetur.*
31 *Verba potius debent nihil operari, quàm ꝙ tertio damnum inferatur.*
32 *Verba ſtatuti potius debent nihil operari, quàm ꝙ quis indebitẽ grauatur.*
33 *Clauſula, non obſtante collatione alteri facta, intelligitur de inualida, ne ius quaſitum tertio auferatur.*
34 *Verba potius impropriantur, quam ꝙ tertio præiudicetur.*
35 *Statuto, ꝙ non extantibus maſculis fœmina ſuccedat, vt verba operentur, intelligitur, vt eis ſtantibus excludatur.*

36 *Clausula, appellatione remota, vt aliquid operetur quamuis odiosa sit, intelligitur in probabili.*
37 *Statutum puniens homicidium qualitercunque commissum, vt verba operentur, intelligitur etiam absque dolo.*
38 *Verba debent intelligi, vt minus derogetur quàm fieri possit.*
39 *Indefinita non æquipollet vniuersali, vbi est diuersa ratio.*
40 *Rescriptum speciale derogat primo generali, etiá si certus articulus causæ prius commissæ committatur. nu. 41.*
42 *Causa continentia diuidi non debet.*
43 *Rescriptum primum speciale derogat secundo generali, & quando.*
44 *Specialius illud dicitur, quod ad personas refertur.*
45 *Rescriptum vtrumque primum, & secundum, si speciale sit, non valet secundum nisi facta sit mentio de primo.*
46 *Priuilegium secundum speciale non derogat primo, siue speciali, siue generali, & nu. 47. & 48.*
49 *Decimæ nonalium quæ dicantur.*
50 *Priuilegium secundum generale quando deroget speciali primo, & nu. 52.*
51 *Immunitas alicui concessa non tollitur eo, quòd postea onera imponuntur.*
53 *Priuilegio inserto in corpore iuris facilius derogatur quàm non inserto.*
54 *Rescriptum contra priuilegium secundum ius commune valet, non facta de eo mentione.*
55 *Priuilegium secundum ius cõe, an addat nouum vinculum, & quid operetur.*
56 *Litera ad beneficia sunt odiosa.*
57 *Statuto conformi iuri cõmuni non intelligitur derogatum sublato iure communi.*
58 *Ius commune confirmatum consensu partium non tollitur sine speciali mentione.*
59 *Rescriptum secundum non valet in præiudicium priuilegij iuris communis dantis formam rescriptis impetrandis sine expressa mentione.*
60 *Causa dicitur per citationem.*
61 *Lis dicitur pendere per citationem, etiam si ad citatum non peruenit.*
62 *Priuilegium concessum motu proprio, difficilius tollitur.*

1 SIcut Romana. ¶† In tex. ibi, indultum. hoc verbũ gratiã significat, l. licitatio. §. earũ. cũ gl. in cle. fi. ĩ verbo, indulgẽtiã. ff. de pub. & p gl. in cle. fi. in vers. ĩdulgemus. de celebra. miss. facit tex. in l. 2. in l. generalis. in l. cũ in dulgẽtiã. C. de sen. pas. & tex. in c. cũ ad monasteriũ. de sta. mo. 2 ibi, q̃ ex indulgẽtia possit. † Qñq; tñ indulgentia pro beneficio cõcesso a iure accipitur, vt in tẽa, indultũ. de reg. iur. in 6. 3 & qñ p sibi ꝯcessione accipiť, vt in c. 2. & fi. de dila. † Et ꝙ minus tribuit indulgentia, q̃ statutũ, gl. no. in §. cũ aũt. in gl. fi. inst. quib. mo. ius pa. Et quõ cognoscať indulgẽtia a statuto, not. 4 Bal. in l. cum lex, ff. de legi. † Et quæ sit dĩa inter indulgentiã, a & priuilegiũ, ᵃ tradit Ant. ĩ c. nr̃a, in 2. op. de sepul. & ibi dicit, ꝙ indulgẽtia tpalis est, priuilegiũ perpetuum, vel ꝙ indulgentia respicit locũ, & priuilegiũ, & personas. Sed talis dr̃ia nõ probať b iure, & iõ dici põt, ꝙ indulgẽtia fit qñ pœna remittitur.ᵇ §. sed & qđ principi. inst. de iur. na. ibi, si cui ob meritũ ĩdulsit. & gl. ibi, & ĩ l. 1. in fi. ff. de cõst. prin. Et ĩ effectu indulgẽtia est species 5 priuilegij. † Priuilegiũ vero genus, & ꝯprehẽdit quamlibet cõ- 6 cessionẽ factã ꝯ ius cõe, vt s. dcm̃ est in rub. ¶ † Primo no. ꝙ cã c a summo Pontifice cõmitti põt appl̃one remota.ᶜ & idem est d in principe ᵈ seculari, l. 1. §. fi. ff. a qbus appel. nõ lic. secus est 7 in inferiorib. a principe, vt in d. §. fin. dr̃. † iõ nec ẽt legatus põt cãm appl̃one remota cõmittere, vt Abb. hic dicit, & est glo. in c. quo ad trãslationẽ. in gl. mag. ĩ fi. de of. leg. & sequiť Bal. ĩ l. 2. vers. sed nunqd lega. C. de appel. Et idẽ tenet Spe. in ti. de leg. §. nũc ostendendũ. vers. 14. Sal. in col. pe. C. de sen. & tradit Perus. 8 in rub. de app. col. 8. Et hoc† ẽt procedit in legato, cui data eẽt ptãs iudicandi appl̃one remota, quia ipse hoc alteri cõmitte- e re non põt, ᵉ vt no. Bal. in l. 2. circa fi. versi. sed quid, C. de appel. & est tex. in c. super qõnũ, §. si vero, de of. dele. & no. Perus. in c. pastoralis. in 2. q. de appe. Ang. Are. in l. 2. § fi. in prin. ff. de appe. Et pdicta procedunt in inferiorib. a summo pontifice. secus est in inferiorib. a principe seculari, qui põt cãm appellatione remota cõmittere. Ita dñt Mod. hic, aliq Bal. ĩ l. fi. in fi. C. quo. 9 app. † vbi inqt valere statutũ ciuitatis, q procedať appellatiõe remota, & qđ no. Pau. de Ca. in consi. 175. super primo dubio. in 3. col. vbi dicit, ꝙ epi, & alij plati magis astringuñť, quàm alij seculares inferiores a principe seculari, & probať in c. qđ super his, de maio. & obe. iũc. l. oẽs populi, ff. de iust. & iu. Sed aduertendũ est, qa nõ vr̃ verum, ꝙ inferior secularis a principe possit cãm appl̃one remota cõmittere. nam contra hoc est tex. in d. l. 1. §. fi. ff. a qbus appe. non licet. ad quẽ tex. nõ aduertũt 10 Mod. † Nõ ob. dictũ Bal. in d. l. fi. qa locũ habet in ciuitate, q̃ nõ recognoscit superiorẽ. al's non valeret statutum, vt no. Abb. in c. venientes. in princ. de iureiu. & no. Bar. in l. oẽs populi. col. 7. ver. iuxta pmissa q̃ro. ff. de iust. & iu. cũ si. vt tradit And. Sic. ĩ cõ si. 79. col. 2. lib. 3. Non ob. dcm̃ Pau. de Ca. in cõs. pręal. quia põt hře locũ in alia mã, prout loquiť, sed nõ respectu appellatiõis, 11 quæ non põt tolli nisi à principe, vt dictũ est. † Secundo prædicta cõclusio, ꝙ appellatio non tollitur ab inferiore, locũ hẽat in appellatione a diffinitiua. secus est ab interlocutoria, vt no. Barto. per illum tex. in l fin. C. de senten. Mod. hic dñt, ꝙ intell- 12 a Bar. cõiter reprobať, & qa tex. in d. l. fin. † intellr̃ de appellatione friuola, circa qđ talis clã apposita p inferiorẽ tn̄ effectũ nihil operatur, ut no Bar. in d. l. fi. cum si. ut tradũt Mod. hic. Sed non cõsonat, ꝙ tex. in d. l. fi. intellr̃ de appl̃one frustratoria in f effectu p tex. in c. pasto. de appel. ¶ Vñ vera solutio ᶠ uť, ꝙ in d. l. fi. inferior iudex possit appellatione remota, cãm committere. 13 † Sed intellr̃, ꝙ remota sit ab eo, & nõ in pͥudicium superioris, ut no. declarat Ang. in d. l. j. §. fi. col. fi. & sequitur Ang. Are. ibi. q dicit, ꝙ ista est ueritas. Alia dicta Mo. de ptãte legati de latere, nõ prosequor, qa ex̃ propositũ sunt ea, q̃ Mod. hic dñt. no Fed. in consi. 195. factũ tale est. & in ꝯsi. 200. ꝙ permutatio. Bal. in ti tu. q feu. da. pos. ĩ c. j. in prin. co. 3. ver. qđ de le. cardinalib. & Alua. ibi in fcđa car. Ro. in cõl. 37. niso pdicto. in ij dubio. & in cõ sil. 251. in casu proposite ꝯsultationis, Abb. in c. p illorũ. col. fi. & in c. dilecto. in 3. no de præben. Alex. in consi. 1. & in consi. 112. lib. 5. & Mod. repetentes in cle sæpe. in uer. mandamus. de 14 ver. sig. † Et qđ dr̃ cl̃a, appellatione remota, idẽ est si audiẽtia g denegeť: qa tolliť appellatio, ᵍ ut no. Arch. avj. q. vii. in c. si qs deinceps. in uer. audiẽtia. Et sequiť Anto. de Bu. in c. significauerunt. circa fi. in ver. vlt. inqtũ. de exce. Imo tñ ibi tenet ꝯtrũ per tex. in c. in noĩe dñi. 23. di. ubi excõicato audiẽtia denegať. Et idẽ præcisè ibi, nec aliqua super hoc audientia referneť, & tñ excõicatus appellare põt. c. significauerũt. c. fi. de excep. Sed rñdeť, ꝙ in isto mõ arguẽdi fallacia est. Nã dũ dr̃. ꝙ excõicatus appellare põt, uerũ est rñr, qa excõicato non denegať audientia absolute, sed duntaxat, si agere velit. c. intelleximus. de iudi. c. cũ inter. de excep. Sed qñ pse, & absolute audientia excõicato denegať, prout specialiter in d. c. in nomine domini. dispo niť, in illo casu ẽt appellatio prohibita vr̃. Et ita declarando dictũ Archi. bñ pcedit, qđ ẽt tenet Spe. in tit. de app. §. 2. uer. 32. 15 † Et in effectu dr̃ia est utrum audientia denegetur gñalr̃, uel agendo tñ, uel excipiendo, ut tradit Perus. in rub. de app. col. 7. Et retenta conclusione, ꝙ denegata audientia tollať appellatio, talia conclusio vr̃ procedere, qa de ui verborum, si tollitur audientia, exclusa vr̃ appellatio. secus si uerba essent generalia, ex quibus necessario non inferatur ad appellationem. puta si cã committatur, cum plena, & omnimoda potestate. Nam p hoc non tollitur appellatio, ut notat Bal. in l. 3. uers. sed pone. C. de app. & propter dictum Bald. hoc non vr̃, ꝙ bene dicant Ant. & Imo. in c. irrefragabili. in princip. per illum tex de offi. 16 ord. volentes, ꝙ † si cã cõmittať libere expedienda, & terminanda, ꝙ tollatur appellatio. Nam dictũ eorũ in effectu vr̃ ꝯ illud, quod Bal. dicit. Non obstat tex. in d. c. irrefragabili. in prin. qa respondet Peru. in rub. de appella. col. 8. versi. sed quid si com- 17 mittatur. † ꝙ immo ille tex probat contrarium, quia ibi nõ intelligitur exclusa appellatio, ubi foret iusta cã appellandi. Sed ista rñsio non vr̃ uera, quia licet ibi admittatur appellatio, ex iusta causa, videlicet, si modum excedatur, ut gl. ibi dicit per illũ tex. tamen ex quo regulariter ibi appellatio prohibetur, propter illud uerbum, libere, dictum Anto. & Imo. ibi, probari nř. Vnde ad illum tex. aliter responderi potest, ꝙ ibi loquitur de appellatione ab interlocutoria. quæ impediret processum in causa principali. secus uidetur in appellatione à diffinitiua. de qua loquitur Bal. in loco s. alleg. quia in diffinitiua agitur de maiori præiudicio, & officiũ iudicis nõ impeditur, qa lata sententia, est functus officio eius, l. iudex post quã, de re iud. Et ad prędicta notandũ est, dĩtam esse, an appellatio per rescriptũ tollať, ut hic, uel tollatur à iure, quia à iure efficacius remouetur, ut no. uoluit Host. in c. pastoralis. §. fi. de offi. deleg. & illud dictum pro singulari refert An. ibi, & Abb. post alios sequitur.

ADDITIONES.

a Syl. Al. Priuilegium. Vide omnino tex. in §. sed non vsque. insti. de lega.
b ¶Syl. Al. Remittitur. Vide Bar. in l. fi. C de sen. pas.
c ¶Syl. Al Remota. Vide Dec. late in rub. de appel col. vj. in prin. ubi declarat, & & in c. pastoralis. col. v. de app. ubi quis possit apponere clausulam appellatione remota.
d Hier. Gig. Principe. Adde, ꝙ princeps tollere potest appellationem, eundẽ Deci. in rub de app. j. in vj. col. in uersic. ex prædictis infertur, & uide eundem in c. pastoralis. in j. col. in uer. quæritur, s̃m Abb. de app. ubi tale examinat qs possit causam appellatione remota committere.
e Syl. Al. Non potest. Confirmatur, quia clausula appellatione remota, apposita in rescripto delegati à principe, qui potest subdelegare, non transit in subdelegatũ. Dec. in c. si pro debilitate. col. 4. de offic. deleg.
f ¶Syl. Al. Videtur. Considera, quia eadem uidetur ratio in diffinitiua. Et dũ dicit hoc de præiudicio superioris, uide ne non sit verum hoc. nam præfectus pretorio à quo non appellatur. l. j. C. de sen. præfc. pręto. posset committere, ex quo nõ infeť præiudicium principi & tñ l. j. prohibet, ꝙ excepto principe alius non possit committere appellatione remota. unde dici põt, ꝙ rõ sit præeminentia principalis. cap. super qõnũ. in princ. uer. nos autem. ubi non fiebat aliquod præiudicium Papæ, & tñ non vult, ꝙ alius possit cõmittere.
g Hier. Gig. Appellatio. Adde, ꝙ idem est, qñ dictũ est, sine aliqua cõtradõne. qa cẽsel exclusa appellatio, ut uolũt But. & Imo. in c. personas. j de app. ubi p eũdẽ Dec. in 4. no & idem erit qñ remouetur querela, ut idem per Dec.

19 tur.†Similiter notandũ est, ꝙ si appellatio remota sit, intelligi
tur in causa principali, vt no.Bal.in l.si ex causa.§.nunc viden
dum, ff.de mino.& idem Bald.in c.conquerente. de resti.spo.
Ang in cõsi.46 vllo pacto, de quo dicendum est, ut dixi in c.
20 pastoralis.in prin.col.3.de appe.¶ †Secundo oo.principẽ pos
se tollere defensionem, & quia appellatio, defensio est, c.ingge
stum.de appe.hoc vr ꝯ cle.pastoralis. de re iud.Sed Abb.rñdet,
ꝙ tollitur formalitas appellationis, q̃ est de iure positiuo, &
21 hoc vr Abb.dixisse ex eo, qđ † hr in c.pastoralis de appe.vbi pp
clausulã, appellatione remota, nõ tollitur quin p superiorem
a grauamen emendari possit.[a] secus ergo vr si appellatio ex toto
tollatur.ita vr sentire Abb.hic. Sed tamen ꝯriũ dicendum vr,
22 videlicet † ꝙ appellatio absoluta tolli põt, qa appellatio est de-
b fensio ciuilis,[b] vt no.Abb.in c.dilecti.de excep.Do.in c.nõ so-
lom.in 2.no.de appe.in 6.Pe.de Anch.& Arch.in c.1.de appel.
de quo late dixi in rub.de appe.vbi videndum est, quia non io
23 leo semel dicta repetere ¶ † In gl.1.Abb.late insistit, & finaliter
ẜm eum.resolutio est, vt dicamus, ꝙ aut per generale priuile-
gium est iusq̃situm in re, in qualibet specie contenta sub gñe,
& tũc species nõ derogat generi, vt in exẽplo decimarũ. Nam
si gñaliter vni ꝯcedant decimæ in parochia, & alij postmodũ
cõcedat, vt possit decimas alicujus prædij percipere in eadem
24 parochia, hoc ẜm priuilegiũ spãle noo derogat † primo genera
c li, de quo mentio facta non fuit.[c] & tali casu habet locũ tex.io
c.veniẽs.de præscr.& qd no.per gl.in regula, generi, de reg. iur.
in 6.& 25.q.2.in summa. aut nõ fuit ius quæsitum in re, sed ad
d rẽ,[d] & procedit iste tex.vbi priuilegium prius datũ gñaliter, ꝙ
possit appellari io qualibet cã, non tribuit ius in re p̃senti, sed
datur facultas appellãdi in futurũ, oblata occasione. Ideo ẜm
priuilegiũ spãle derogat generali, nulla de eo facta mentione,
sicut est in priuilegiato dato alicui gnaliter conferendi benefi
cia in certo loco, cui derogat ea spali derogatione alteri facta
de quodã beneficio dicti loci, licet de priori priuilegio genera
li oihil dictum sit, vt est tex.in c dudu.in c q̃uis. el 2.de p̃b in 6.
qa ẽt in tali casu nõ est q̃situ ius in re, sed ad rem, & nõ tollitur
primũ priuilegiũ, sed illi derogatur. ita Abb hic, & idẽ Abb.
tradit in d.c.veniens, col.3.Are.in consi.76.visis diligenter.ver-
e si.circa fin, & sequunt And.Sic.[e] Mod. hic regulã c.postulasti.
25 ĩ.eo.† Et quia dr̃ia est inter ius in re, & ius ad rem,[f] c.pe.de p̃b.
f i 6.ĩ c.fi.de cõcel.p̃b.Sed aduertẽdũ est, qa licet doctrina Abb.à
posteriorib.approbata sit, dubitabilis tñ vr. Nã primo tex.in c.
postulasti, quẽ Mod.adducunt, potius in ꝯrium facit.dũ ibi re
quirit, ꝙ faciat mẽtionẽ de eo, qđ si Papa sciuisset.ñ ita de faci
li ꝯcessisset, qa negari nõ põt, ꝙ si Papa sciuisset de iure alteri[o],
ẽt ad rẽ, oõ ita de facili ꝯriu rescripsisset. Silr n ob.ꝙ dñi Mod.
dr̃iã esse ioter ius in re, & ad rẽ, qa dato, ꝙ illud verũ sit, ꝙ ius
ad rem facilius tollat, tñ ẽt de iure ad rem mentio fieri debet.
26 † aliás nõ vr illi derogatũ, vt no.Abb.io c.in nostra.in 3.oo ĩ.e.
Do.in c.si motu proprio, de p̃b.in 6.& io c.q̃ lit.§.1.de ele.& p
27 Rot.in 16.deci.de p̃b.in nouis.† Et ad hoc facit, qa ẽt ius alie-
g ri quæsitũ in spẽ, prout vr esse ius ad rẽ, tolli noo põt.[g] no.Bal.
in l si cõstante.per illũ tex.C.de dona.ante nup.facit tex.in l.2.
in fi.de nata.resti.Et licet Doct.in locis p̃alle.videant loqui, qñ
jus ad rẽ in totũ tolleret.idẽ tñ vr io casu isto, qñ pro parte illi
28 derogat, qa † regulariter tñ operat genus quo ad genus, quãtũ
h species quo ad speciem.[h] l.si duo. in fi.ff.de admi.tu l.si chor[o].
in prin.de leg.1.l.oẽs.in prin.de præscr.30.vel 40.annor. Tertio
ꝯ Abb.Are.hic alleg.tex.in c.q̃uis.el.2.§.fi.de p̃b.in 6.vbi data
erat facultas cõferendi beneficia ad sed.apost.deuoluta, & sic
in illis erat ius quæsitũ in re, & tñ ibi generali p spẽm derogat li
cet de tali iure nulla mentio facta sit. Quarto ꝯ doctrinã Abb.
vr tex quem gl.mag.hic in fi.adducit in c.ex parte. el 1.de offi.
dele.vbi specialis prouisio de archidiaconatu resignato ĩ vna
ecclesia nõ valet, qa non fuit facta mentio de tali prouisione
generali facta pro alio de primo archidiaconatu vacaturo, &
rõnem Papa adducit, qa si memor Papa fuisse de priori proui
sione generali, illã spãlem prouisionẽ nõ fecisset, quia rõ pari-
ter militare vr io proposito. Nec ob.si dicat, ꝙ ibi primũ priui
legiũ noo erat generale, sed spãle de primo archidiaconato va
caturo, vt gl.fi.ibi dicit, circa h.& in c generi, de reg.iur.in 6.&
in c.studuisti.de of dele. & no.Abb.io c.pastoralis.§.1.ĩ.eo.qa
in tali spãli priuilegio omnino militat eadẽ ratio, quæ in gna-
li, qa nõ tollit primũ priuilegiũ, sed restringit, & ĩ alio archi-
diaconatu poterit hr̃e locũ. Licet.n.ibi esset scriptũ p primo
archidiaconatu vacaturo, intellr nisi collõ facta eẽt a Papa, q
in tali collõne ꝯcurrit.d.c.dudũ.& in c.q̃uis.de p̃b.in 6.& in d.
c.ex parte, agit de iure ad rẽ, & tñ non valet spãle, per rationẽ,
q̃ ibi allegat, q̃ vr militare in casu nostro, vt dictum est. Nec ob.
ꝙ ibi agat da onere eiusdẽ ecclesiæ, vt p gl.hic, in h.quia tex vr
fundari ibi, ne fiat p̃iudiciũ illi, p qoo scriptũ fuit, de quo non
fuit memor. Et qa toto gl hic reprobat per inio.& ꝯcqd sit.in-
tentio Abb.nõ pbat in iurib.per eum all. Nam primo tex.hic
nõ multum facit, qa ẜm speciale priuilegium oon vr tangere,

primũ gñale, qa in primo dicebat, ꝙ libere appellare possit, &
hoc referebat ad dispõnẽ iuris cõis, & sic erat facultas appellã
di, oõ obstante, ꝙ appellatio esset prohibita de iure cõi, sed per
hoc nõ sunt ligatę manus summo Pontifici, quominus possit
ipse in aliqua causa appellationem prohibere, quia talis prohi
bitio prouenit ex dispõne hoĩs, de qua non fuit cogitatum in
priuilegio gñali. Et rõ, quæ allega.in tex.generaliter accipitur
hoc modo, quia in primo priuilegio erat generaliter pmissa
applõ, in secũdo erat specialr prohibita, & species derogat ge
neri in isto casu, quia in generali agebatur de applõne phibi-
29 ta a lege. in speciali de prohibita ab homine, vt dixi.† Et qa pri
uilegium gñale erat affirmatiuũ, & speciale negatiuũ, qđ p̃ua-
i let.[i] l.si Rufinus.vbi Bal.C.de testa mil.& in l.3.§.liberti, & qđ
ibi Bar.ff de suspec.tu. ¶ Silr circa tex.in d.c.dudum. & in c.q̃-
uis.de p̃b.in 6.est considerandũ, ꝙ ibi non agitur de interesse
pecuniario in priuilegio generali, cui derogat, qa facultas cõ-
ferendi beneficia, q̃ alijs debeot integraliter conferri, iuxta no.in
rub.ĩ.vt eccl.benefi.& hoc no.Do.post Pau.io d.c.dudũ. circa
fi.& sequunt Mod hic Et vlterius considerandũ est, ꝙ ibi agit
de potestate conferendi beneficia, io qua Papa cõcurrit cum
quolibet ordinario.9.q.3.c.cuncta per mundum. c.si a sede.de
p̃b.in 6.vnde illi, q ex priuilegio talẽ potestatẽ cõsequunt, oõ
debẽt esse melioris cõdõnis, quàm ordinarius, cum quo papa
cõcurrit. Satis est.n.ꝙ priuilegiũ aliquid operet, & io alijs dẽt
ẜm ius cõe intelligi, arg.c.cũ dilectus. de cõsue.& in l.si qñ.C.
de inof.test.Et ista rõne, qa Papa cõcurrit licet.in p̃al.c.q̃uis.in
fi.priuilegiũ videat ꝯtinere ius in re, prout illum tex.s̃.Are.ĩ-
ducit, tñ valet collõ facta a Papa, quia concurrit, vt dictum est.
Et sic patet ex p̃dictis, ꝙ doctrina Abbatis non pbat in iuribus
p̃al qa spãlem hũt rationẽ, ut dictum est. saluari tamẽ põt, qđ
Abb.dicit io rescr.per tex.in c.pastoralis, ĩ.eo.& io c.studuisti,
ĩ.de of lega.quia in rescrip.vertitur modicum p̃iudicium, vt
30 dictum fuit s̃.in rub.¶ Subijcit † Abb.hic, ꝙ priuilegiũ cõces-
k sum ad limites iuris dẽt intelligi, vt aliqd operetur.[k] ita dicit p-
bari hic p istum tex.secundum ĩtellectum Host.facit c.in his,
de priui.in c.si Papa.eo.ti.in 6.no.Bald in auth.habita.in 4.oo.
C.ne fi.p pat.& Pe.de Ancha.consil.186.p parte ecclesiæ. cum
sim.vt late tradunt Moder.hic, & idem Bald.in rub.s̃.cod.co-
lum.2.& Cal.consi.1.de offic.Archi.& consi.12.de priuile Sic
etiam in statuto no.Barto.io l.1.ff de vsucapio.in l.3.§ prætor
ait, ff.de dam.infect.cum sim.vt tradit ibi idem Alexao.colũ.
l 4.Et idem in contractibus,[l] vt no.Bald.in rub.de contrahẽ.em
ptio.9.q.& no.Ang.in l.eadem.limitando illum tex C.loc.Et p-
cedit ẽt ĩ materia correctoria, in qua etiam argu.a contrario
sensu collr ad correctionem iuris antiqui, quando aliás verba
m nihil operarentur,[m] ut no.dicunt Roma. & Alexan.in authẽ.
ex testamento.per illum tex.iuncta l.1.C.de collatio.& dixi in
cap.pastoralis.ĩ princ de appella.Hic tamen aduertendum est,
ꝙ verba oon erant simplr ad terminos iuris communis, quia
dicebatur, ꝙ libere possit appellari. Vnde in tali casu a fortio-
ri, ista conclusio procedit quæ limitatur tamen procedere, oi-
si tractetur de præiudicio tertii, qa tunc potius toleratur, quòd
31 verba nihil operentur, quàm ꝙ † tertio præiudicium inferа-
n tur,[n] p ea, quæ no.Bal.post Cy.in l.si quando.C.de inoffi.testa.
& ita hic Are.dicit, & Mod.sequuntur, pro quo adde glos.no.
in l.fina.§.in computatione.C.de iure delibe.quam Bartol.&
Doc.

ADDITIONES.

a ¶Syl.Ald.Possit.Et an quando sublata est per statut.censeatur sublata quere-
la, & supplicatio, vide Dec.late in consi.538.col.1.
b ¶Ald.Ciuilis.Vide Dec.late hic tractantem in rub.de ap.col.6.in prin.
c Syl Ald.Fuit Declara, vt per Dec.in consi.147.per totum.
d Ad rem.Imo.adhuc idem, vt non derogetur primo, de quo non fit mentio, vt
sensit Dec.hic, & bene, & hic tex.proprie loquitur in rescripto secundum
ius commune, non autem in priuilegio.
e Moder.Scilicet Fel.in c.causam, quæ.in fi.c.in nostra.ĩ.eo.sed contrarium ve
rius est, vt Gemi.in c quia sæpe.de præb.in 6.Philip.Fran.in c.si motu, de præ
ben.in 6 Gemi.in consi 107.in fi.Rot.Decis.120.& 157.in antiquis.Aegi.Bel
lame.Decis.157.Dec.infra, de of.dele.c.super eo, & in rub.de iud.lec.2.c.at
si clerici.§.1.Ioan.Sel.in tract.de benefi.par.3.q.11.Fran.Ripa ĩ.de iudic.in
rub.nu.71.
f ¶Syl.Ald.Ad rem.Idem Dec.in d.consi.147.col.2.
g ¶Non potest.Adde Dec.in consi.107.col.2.in fi.nu.25.de consi.
h ¶Specie.Vide Dec.in consi.20.col.2.in fi.
i ¶Syl.Ald.Præualet.Adde Dec.in c.nam concupiscentiam.in 1.lec.in 3.no.de
const.in c.cum M.in 4 col.ver.4.prædicta conclusio.eo.ti.in 2.col.in fi.de cõ
sti.& Dec.in c.at si clerici. col.15.de iud.vbi declarat, & vide Dec.in consi.
567.col.1.in consi.267.col.fi.
k Syl Ald.Operetur.Vide Dec.in l.quoties idem sermo, ff.de reg.iu.
l ¶Syl.Al.Contractib.Vide Dec.in consi.473.col.1.in fi Gem omnino in cap.si
Papa, de priui.vbi ponit 5.no.limita.Gomesium inst.de act.in prin.col.2.3.
m ¶Syl.Ald Operentur.Idem vult gl.in l.nulla.C.de epi & cle.Lancel.Galigan
in repe.l.Centurio.col.17.ver.& si diceres, ff.de vulg.& pup.
n ¶Syl.Ald.Inferatur.Hoc videtur intelligi de magno præiudicio, secus de mo
dico.vide per Dec.in c.super eo.col.2.de of.dele.ĩ.de preb.in rub.col.2.a.

32 Doc cōiter sequunť, cū si. vt tradit ibi Alc. concludētes, † q̄ potius tolerať, q̄ verba statuti nihil opereť, q̄ q̄ q̄s indebite grauet. Secūdo est bonus tex. in c. ad audientiā. vbi illū tex. ad hoc ponderauit Ant. & Imo. sequiť de cler. nō residē. cū si. vt tradit Alex. in d. l. fi. §. in cōputatione. Tertio bñ facit dictū Cōpostel. quod Doc. cōiter sequunť in c. cām q̄. ȷ. e. vbi inq̄t, q̄ illa verba posita in lr̄is beneficialibus, nō obstāte collatione alteri facta, 33 intelligunť † de collatione inualida, [a] ne eius quæsitum tertio a auferať.[b] & sequiť Do. in c. si posťq̄. de p̄ben. in 6 Ale. cōs. 136. b viso lib. 2. Quarto facit, qd̄ not. Bal. per illū tex. in c. super eo. de 34 offi. delega. vbi dicit, q̄ † potius uerba impropriari debēt, q̄ tertio p̄iudiciū inferať. Est tñ aduertēdū, q̄ p̄dictę limitationi vr̄ p̄lura aduersari, q̄ Doc. tradūt in varijs locis. Primo, quod no. 35 Bal. in l. cōuenticula. C. de epis. & cle. col. 1. de statuto, q̄ † non extantibus masculis filia fœmina succedat. nā s̄m eū, vt verba aliqd opereť, a ɔ̄rio sensu statuti colligiť, q̄ stātibus masculis filia fœmina excludatur, & cōiter Doc. hic sequunť, vt patet ex his, q̄ Alex. scribit in l. 1. in prin. ff. de offi. eius. & in l. si cū dote. In prin. ff. sol. ma. Et tñ in tali casu agit de graui p̄iudicio, q̄ filia excludať. Secundo facit, qd̄ no. Abb. in c. pastoralis. in prin. 36 de app. vbi inquit, q̄ † clausula, appellatione remota, licet odiosa sit. tñ vt aliquid operetur, intelligitur de app̄lone p̄babili, & tñ vr̄ tractari de graui p̄iudicio, q̄ tollatur app̄lo. Tertio facit c. ex parte. el 2. de offi. dele. Quarto facit, qd̄ no. Sal. in l. 2. C. de 37 nox. vbi dicit, q̄ † si a statuto puniať homicidū qualitercūq. cō c missum, ēt de homicidio,[c] absq; dolo ɔmisso, statutū intelligitur, vt verba aliqd opereť, & sequitur Ale. in l. & si seuerior. C. de insa. Vnde p̄babilis distinctio accōmodari pōt, vt dicamus q̄ p̄dicta l̄itatio habeat locū, qñ verba gn̄alia sunt, qa non vr̄ sub illa generalitate beneficiū iuris sp̄āliter alteri cōcessum excludere, qñ de tali p̄iudicio sp̄āliter cogitatū sit, vt in statuto, q̄ admittit fœminas masculis deficientibus, a contrario sensu vr̄ sp̄āliter cogitatū, q̄ illis extātibus excludantur. Et idē in cl̄a, appellatione remota, in d. c. pastoralis. & in d. c. ex parte, & iō dictū Cōpost. allegatum in ɔ̄rium nō vr̄ verum, qa verba ibi denotāt collationē validā, arg. l. 3. in §. cōdēnatum, ff. de re iudi. & merito de illo dicto dubitant Moder. in d. ca. causam quæ. 38 ¶ † Secundo limitať prædicta ɔclo, dūmodo minus derogetur q̄ fieri possit, vt no. Abb. in c. certificari. 3. col. vers. sed quæro. de sepulturis. facit c. cos. §. 1. in fi. de tēpo. ord. in 6. cum si. vt per Moder. hic. Et no Calde. consi. 31. de testamentis. cū si. vt Alex. tradit in l. fi. §. in cōputatione. col. fi. de iure deli. & Roma. cōsi. 334. circa principium. facit, quod no. Imo. post Card. in c. tuę. de cleri. non resid. Et ex ista limitatione inferunt Mod. hic, q̄ priuilegium, de quo loquitur tex. hic, non debet operari omnia, quæ Docto. dicunt, quia satis est, q̄ aliquid operetur, & vr̄ operari effectū quē pars elegerit, s̄m Mod. Et hoc vr̄ intelligendum p̄ vna uice, vt semel declarare possit effectum, quē pars d uelit. aliās operaretur omnes effectus s̄m quod expediret. Vel[d] melius dici potest, q̄ omnes effectus operetur, ex quo generaliter loquitur, arg. in l. 1. §. & generaliter. ff. de leg. præstā. Et hoc quando non est ratio cur magis in vno, q̄ in alio restringatur. secus est, ubi esset ratio diuersitatis, quia indefinita non æquipol 39 let uniuersali, ubi diuersa † ratio reperitur,[e] vt per Dy. de regu. e iur. in 6. in rub. Vnde tale priuilegium non uidetur habere locum, qñ quis esset prohibitus appellare propter delictum, ut no. Abb. hic post Alex. in prin. Similiter nō haberet locum, qñ iste non esset grauatus, quia remoto grauamine fundamentū appellationis cessat. l. 1. in prin. ff. de app. quicquid dicat gl. hic, quæ ēt per Imo. reprehendiť. ¶ In gl. fi. Abb. complectitur materiā, cōsiderando tres casus principales. Primus est in rescrip. Secūdus est in priuilegijs. Tertius in rescripto, & priuilegio cō 40 currentibus. Circa primum conclusio est, s̄m eum, † q̄ rescriptum speciale deroget primo generali præcedenti. ut hic, & in c. pastoralis. §. 1. ȷ. eo. & no. per gl. in c. generi. de reg. iur. in 6. & dicit, q̄ illa regula ēt procedit in rescriptis, & facit cap. studuisti. de offic. lega. Et ista conclusio procedit, dato q̄ in secundo sp̄āli nulla sit facta mentio de primo generali, quia illa regula uř ita procedere, ut hic, & in iuribus s̄. allega. Et licet Doct. ita cōiter dicant, tñ prædicta cōclusio in iuribus præallegatis nō bene probatur. nam primo tex. hic uř potius loqui in priuilegijs, q̄ in rescriptis. & uř habere specialem rationem, declarando, ut s̄. dixi. Secundo, tex. in c. pastoralis, non loquitur generaliter, prout Abb. conclusionem ponit, sed quando erat ius q̄situm ad rem, ut s̄. idem Abb. declarat. Tertio, tex. in d. c. studuisti. parum facit, quia ibi non derogatur rescripto generali, sed loquitur ille text. in cōmissione generali facta legato, cū quo Papa concurrit, & ideo est locus præuentioni, ut s. dictum fuit declarando tex. in c. dudum, de præben. in 6. Retenta tamē prædicta conclusione, ampliatur, ut ēt procedat si in secundo spe 41 ciali certus articulus † committatur causæ alteri prius cōmissæ, iuxta no. in c. 1. de offic. delega. quia illa sp̄ālis cōmissio articuli particularis attenditur. ita dicunt Moder. in c. cæterum. col. 8. ver. sexta restrictio. ȷ. eo. & ibi referunt Are. uiua uoce ita 42 dixisse. Sed hoc dictum dubitabile uř, † quia cōtinentia causæ diuidi non debet, c. 1. de causa pos. & propri. l. nulli. C. de iud. Et quia ex eadē causa non debet q̄s trahi coram diuersis iudicib. c. fi. ȷ. eo. & quia talis articulus uř cōprehendi in primo rescripto. arg. l. 2. ff. de iurisd. om. iud. & c. præterea de offi. deleg. Et his rationibus uř q̄ superior non ita de facili talem articulum cōmisisset. ideo non ualet rescriptum, c. postulasti. ȷ. eod. Nisi dicamus, q̄ superior hoc fecerit ex certa scientia, & habita notitia de cōmissione causæ prius facta, de qua uerisimiliter potuit cogitare, ex quo super uno articulo causæ tñ rescriptū concedit. Et conclusio supradicta limitatur, nisi in primo generali prius facta sit specificatio, q̄ secundum speciale impetretur, d. c. pastoralis. §. 1. & ratio uř, quia illa specificatio operať, perinde ac si a principio illud expressum fuisset, sicut dř de legato generali, in quo postea electus censetur a principio lega43 tus. l. cum incertus. ff. de leg. 1. ¶ † Secunda conclusio Abb. est ɔ̄, q̄ rescriptum primum speciale derogat secundo generali posteriori eadem ratione, quia generi per speciem derogatur, in regula, generi. de reg. iur. in 6. & ita Abb. & Doct. dñt. Vel melius dicamus, q̄ generalis dispositio, quę sequitur, non refertur ad specialē dispositionē, arg. l. doli clausula. ff. de uerb. ob. & in l. sanctio legum, ff. de pœnis. facit l. legatorum, § qui plures. de lega. 2. & in l. alimenta. §. balistæ. de alim. & cib. leg. ¶ Tertia cōclusio Abb. est, q̄ si utrunq; generale sit, præualet illud, in quo prius facta sit specificatio, ut Abb. & Doc. dicunt. Et hoc clarū est, facta specificatione, ut probatur in d. c. pastoralis. Et hoc uř procedere in rescriptis. in quibus non agitur de graui præiudicio, an unus, uel alter cognoscat. alias secus uideť per tex. in l. 3. ff. qui, & a q̄bus. iuncta l. si hæres. ff. de opt. lega. & not. in l. si cum opiio. co. ti. Sed dubium est, si specificatio facta nō fuerit, quod attendatur. & uř, q̄ primum si nō sit de illo facta mētio in secundo, q̄a regulariter tñ operatur genus quo ad genus, sif cut species respectu speciei,[f] l. si duo, ff. de admi. tut. in fin. l. omnes, C. de p̄scr. 30. uel 40. ann. l. si chorus, in prin. ff. de leg. 3. Esset tñ cōsiderandum, an unum rescriptum iudicaretur magis spe44 ciale, q̄ alterum, & tunc illud præualet. † Nam si unum respiceret causas, & aliud qualitatem personarum, reputatur magis g speciale illud, quod ad personas refertur.[g] Bald. in l. 1. 3. q. ff. de off. cons. & in l. executorē, col. 6. de execu. rei iud. & in l. 1. § ubi autē. col. 3. uersi. illud scias. C. de cadu. tol. & in l. Gallus. §. ille ca45 sus. col. pen. ff. de lib. & posth. cum si. ¶ † Quarta cōclusio Abb. est, q̄ si utrunq; rescriptum sp̄āle sit, nō ualet s̄m, nisi sit facta h mentio de primo.[h] c. cæterum, ȷ. eod. & non solum de primo, sed ēt de cl̄a, q̄ esset in primo, mētio fieri debet, ut no Abb. per illum tex. in c. ex cōquestione. in 5. col. de resti. spol. Old. cōsi. 324. factum tale, dñs. 2. col. de quo videbimus in d. c. cæterum. ¶ Quinta, & vltima cōclusio esset, s̄m intell̄m c. vt debitus. de 46 app. de quo dic, ut dixi ibi. ¶ † In secūdo articulo principali de priuilegijs prima conclusio est, q̄ s̄m sp̄āle, nō derogat primo siue sp̄ali, siue gn̄ali, ut Abb hic dicit, s̄m gl. & Cōpo. in priuilegijs decimarum. & istā ɔclonē tenet gl. in c. gn̄i. de reg. iu. in 6, p tex. in c. ueniēs. de p̄scr. & no. Are. cōsi. 76. diligēter uisis. col. 2. & Pe. de Anc. cōsi. 160. uiso. col. 3. Et s̄m hoc, ut patet ex supradictis, uř dr̄ia, utrum rescriptum, quod præcedit, sit gn̄ale, cui per s̄m sp̄āle derogatur, licet de primo nulla mentio facta sit secus tamen est in priuilegio generali, cui non derogať per speciale, nisi de primo generali mentio fiat. Et p̄pter hoc Ab. & Doc. sentiunt differentiam esse inter rescripta, & priuilegia. sed tñ considerandum est, quia data paritate terminorum, nō vř dr̄ia. Nā si agatur in primo rescripto generali de iure ad rē, illi p s̄m sp̄āle derogatur, dato q̄ de primo nulla mentio facta sit, ut hic, & in d. c. pastoralis, §. 1. Et tali casu idem esset in priuilegio. Card. & Imo. in c. cum ordinem. col. fi. ȷ. e. ubi dicunt, 47 † q̄ priuilegio cōcesso religiosis quibusdam, ut non teneātur soluere decimas de quatuor possessionibus ab eis noīandis, derogatur sp̄āli priuilegio ante noīationē postea impetrato sup 48 certa possessione, q̄ illa noīari non poterit. † Et per hoc alias

ego

ADDITIONES.

a ¶ Inualida. Adde Fel. in c. causam quæ. ȷ. eo. Alex. consi. 3. nu. 4. consi. 24. consi. 142. lib. 5. Io. Sel. in trac. de benef. par. 3. q. 13.

b ¶ Syl. Al. Auferatur. Declara ut per Dec. consi. 191 in causa. col. 3. uer. nō ob. q̄ derogatio. l. fin. l. si quis iniquum. §. si is pro quo col. 6. ff. q̄ quisque iur.

c ¶ Hie. Gig. Homicidio. Adde ad hoc eundem Deci. supra, de const. & in c. a. cognoscentes. in uers. prædicta conclusio, & quæ ibi dixi in apostil.

d ¶ Syl. Ald. Vel. Considera, quia aliud est, q̄ loquatur generaliter, aliud indefinite si enim loquitur generaliter, non procedit, quod ipse dicit, per text. in l. 1. §. q̄ etiam. ff. de aleat. cum simil. b.

e ¶ Syl. Al. Reperitur. Vide Deci. supra, tit. in c. fin. colum. 3.

f ¶ Species. Idem infra eo. c. nu. 18.

g Syl. Al. Refertur. Adde quæ in simili dicit Deci in consi. 3.

h Syl. Al. Primo. Immo valet data negligentia primi impetrantis, ut est text. ibi no. idem Deci. in c. si autem, in 2. no. infra eo.

a ego ɔſului ᵃ Papiæ in cã, q̃ vertebaẽ Veronę, ꝙ priuilegio ſpãli de exigẽdis decimis noualiũ eſſet derogatũ ab alio priuilegio poſteriori ſpãliter dato quibuſdã religioſis, vt non tenerentur ſoluere decimas de noualibus, q̃ ipſi reducerẽt ad culturã, qa in primo generali priuilegio ñ erat ius q̃ſitũ † in re de pñti, ſed ad rem, cũ decimæ noualiũ ſint illæ q̃ percipiunẽ de agris nouiter ad culturã reductis, e quid per nouale. de verb. ſig. l. agraria. in fi. ff. de termi. mo. & in c. fin. de priui. & no. in c. 2. de decimis, in 6. & eſt tex. in d. c. quid per nouale, j. de ver. ſig. & hoc hẽ in cõl. 147. Si vero agaẽ in primo generali de iure quæſito, vt dictũ eſt, p ſm priuilegiũ ſpeciale nõ derogatur primo gñali. Et hoc idẽ vẽ dicẽdũ ĩ reſcripto, licet Doc. aliter dicãt. Si enim qs impetrauit generale reſcriptũ, vt corã vno iudice poſſit oẽs eius debitores conuenire, nã ſi vnus ex debitoribus impetraret poſtea reſcriptũ, ꝙ nõ poſſet cõueniri niſi corã tali iudice, vẽ ꝙ nõ valeat ſm, non facta mentione de primo, qa primo impetrãti erat ius q̃ſitũ ɔ̃ oẽs debitores ſuos, & ſic ɔ̃ illũ, qui ſm impetrauit, qa tm valet genus, quantũ ſpẽs, vt s. dixi, nec ɔ̃riũ iure pbaẽ. & rõ, q̃ eſt in priuilegio, ẽt vẽ eſſe ĩ reſcripto, & hoc idẽ vẽ ſentire Abb. s̃. in prin. dũ diſtinguit inter ius in re, & ius ad rẽ. nõ faciendo dẽiam inter reſcriptum, & priuilegiũ. Non ob. c. paſtoralis qa ibi añ nnſationẽ nõ erat ius q̃ſitũ, & qa reſcriptũ ibi non erat gñale, ſed potius vẽ ſpãle, qa illa verba, &

50 quoſdã alios, reſtringunẽ, vt hẽ in c. 2. de reſcr. in 6. ¶ † Secunda cõcluſio eſt eɔ̃, quia primo priuilegio ſpãli nõ derogaẽ à ſecũdo gñali, niſi de primo mentio facta ſit, d. c. veniẽs, & not. Bal. hic in pe. col. verſ. pone princeps. vbi exemplũ ponit in immu-

51 nitate alicui ſpecialiter cõceſſa, † q̃ nõ tollit ex eo, ꝙ poſtea ge-

b neraliter onera imponantur. ᵇ allegat tex. cũ gl in l. 3. C. de ſilẽtia. lib. 12. & idẽ Bar. ibi, & per illũ tex. idẽ no. Bal. in l. 1. col. 1. ff. de conſt. prin. & in l. dotalẽ. ff. de teſt. mil. & in auth. habita. C. ne fil pro patre. in 4. no. tradit Pau. de Ca. in conſi. 132. aſs 133. notandũ. col. pen. cũ ſi. ut tradunt Mod. hic, & iſta ɔcluſio vẽ a fortiori pcedere, ꝙ ſi ſpãle nõ derogat primo gñali, nec ſpãli, vt dictum eſt s̃ in pcedenti ɔcluſione, multo minus gñale derogare nõ vẽ, & pdictæ ɔcloſiones hñt locũ in priuilegijs, quæ ſunt extra corpus iuris, ſecus ſi utrũq; priuilegium incloſum

52 ſit ĩ corpe iuris, † qa tũc ſm derogat prĩo, ſicut ẽ ĩ iure c. 2. de ɔſti. in 6. Hoc tñ nõ vẽ hẽre locũ, qñ primũ eſſet ſpãle, & ſm gñale, p d. l. 3. C. de ſilẽtia. lib. 12. & qa ita eſt de iure, ꝙ noua iura ſm antiqua diſtinguanẽ. l nõ eſt nouum l. nã, & poſteriores, & qđ ibi Bar. ff. de leg. facit gl. in l. ſciendũ. ff. q ſatiſd. cog. & ĩ auth. offeraẽ. C. de lit. ɔt. cũ ſi. Si vero alterũ priuilegiũ eſſet ſolũ extra corpus iuris, illud attẽdiẽ, & pĩudicat incorparo, ſm Doct. cõiter hic. Ab. tenet ɔ̃riũ, qa ſm eũ, priuilegiũ debet facere mẽtionẽ de iure ɔ̃rio. c. ex parte, de capel. mon. Mod. hic ſequunẽ opi. eõem, qa attẽta rõne Abb. nunq̃ valeret priuilegiũ ñ facta mẽtione de iure ɔ̃. gl. in c. 1. de cõſt. in 6. Et qa idẽ iudicaẽ de priuilegio inſerto, quod de iure cõi, vt p gl. in c. vt circa, de ele. in 6. Sed dicẽdũ ẽ, ꝙ Abb. logẽ ſm opi. eiꝰ, q tenet, ꝙ in priuilegio dẽat iuri cõi derogari, p d. c. ex pte. vt p cũ hẽ ĩ c. nõnulli. j. e. & ſic ſm eũ, nõ reputaẽ abſurdum illud, qđ Mod. dñt. Verum, qa opi. Abb. reprobaẽ. & fundm̃ eius tolliẽ, qa eo ipſo, ꝙ daẽ priuilegiũ, vẽ iuri cõi derogatũ. vt no. Bal. in l. itẽ lapilli. col. 5. ver. & no de rer. diui. cũ ſi. vt videbimus in c. nõnulli, in prin. j. eo. iõ

53 nõ eſt à cõi opinione recedendũ. ¶ † Et ita patet ex pdictis, ꝙ facilius derogaẽ priuilegio inſerto in corpe iuris, q̃ nõ inſerto. Et hoc pcedit, qñ tolliẽ ius cõe, tũc. n. tolliẽ facilius inſertũ, qa ius cõe reputaẽ. Nam ſtatim dato priuilegio, videẽ derogatum iuri cõi ex natura priuilegij, vt dictum eſt, & ſic pariter derogatũ vẽ priuilegio inſerto in corpore iuris, de quo idẽ iudiceẽ, qđ de iure cõi. Secus eſt, qñ nõ tolliẽ ius cõe, ſed tolliẽ priuilegiũ, quia tunc facilius tollitur nõ inſertũ, qa eſt priuilegiũ pprie, & ſimplr, quã tollaẽ inſertũ, quod non vẽ priuilegiũ ſimplr ex quo de eo iudicaẽ idẽ, qđ de iure cõi. Et iſto caſu habẽt locum gl. quæ volunt, ꝙ ſi tollantur priuilegia, non vñr tolli inſerta

c in corpore iuris, ᶜ ut per gl. in l. 1. §. oẽs. in uer. compellũtur. ff. de iud & in auth. qua in prouincia. in verbo, illic, C. vbi de crimine agi. & no. Bar. in l. hæres abſens. ĩ prin. ff. de iud. & ĩ trac. ad reprimendã. in verbo, non obſtãtibus, col. fi. Et ita breuiter habes clarã reſolutionẽ ad difficultatẽ, quam mouent Mod. hic, in qua laborãt, & ſe inuoluunt, ſed ex paucis prædictis reſolutio hẽ. ¶ Tertius, & vltimus articulus principalis, qñ con-

54 currũt reſcriptũ, & priuilegium. † Et ſm Abb. prima ɔcluſio ẽ, ꝙ ſi priuilegium ſit ſm ius cõe, valet reſcriptũ, licet de eo nullam faciat mentionem, & probatur hoc, ſm vltimum intellectũ gl. & no. Do. in c. qm̃. 18. di. col 6 uerſ. ſuper. 3 dub facit gl. in c. 1. de cõſt. in 6. in verbo, facti. & iſta cõcluſio plane procedit in reſcripto, qa cõceditur ad ɔ̃ſeruationẽ iuris. Idem tamen eſſet in priuilegio poſteriori, in quo nõ eſt opus facere mẽtionẽ de primo, quod conformaẽ cum iure cõi, vt Docto. dicunt

55 per iſtũ tex. † Nec obſt. ꝙ priuilegium videatur addere nouum

d vinculũ, ad hoc, vt aliqd opereneẽ, ᵈ arg. c. ſi Papa. de priui. in 6. quia tale vinculũ non conſideraẽ, niſi aliam afferat vtilitatem vt notabiliter Are. tradit conſi. 10. in 1. q. col. pe. & facit, qđ no. Matheſ. in no. 81. inci. no. ꝙ Bar. Et in iſta prima concluſione cõſiderandũ eſt, ꝙ de plano procedit in reſcripto ſm ius cõe, quo caſu ñ dẽt mẽtio fieri de iure cõi. ergo nec de priuilegio. Sed in reſcripto ɔ̃ ius, prout loquiẽ tex. hic, appellatiõe remota, debet fieri mẽtio de iore, qa clauſula, nõ obſtante regriẽ, vt no. in l. reſcripta C. de prec. impe. off. & in c. nõnulli. j. eo. & tũc ſi derogatũ eſt iuri cõi, vẽ ẽt priuilegio derogatum, & ſic ĩ effectu de tali priuilegio idẽ, quod de iure cõi, iudicatur. Et pdicta cõcluſio procedit, qñ priuilegiũ in totum eſt cõforme iuri cõi ſecus ſi p parte eſſet ɔ̃ ius cõe, vt no. tradit Inn. in c. veniens. de pſcr. cũ ſi. vt tradunt Mod. hic, & idẽ Alex. conſi. 62. aſſumam in ɔſultatione, col. pen. lib. 1. Et ad hoc facit regula cõis, q̃ hẽt, ꝙ eadẽ rõ eſt de parte quo ad partẽ, quæ de toto quo ad totũ, l. q̃ de tota, ff. de rei vẽd. & in c. paſtoralis. §. itẽ cum in totum.

56 de of. del. † Secundo pdicta ɔcluſio nõ habet locum in literis

e ad beneficia, q̃ ſunt magis odioſę. ᵉ ca. quãuis. de pben. in 6. ita Ant. de Bu. hic, cũ ſi. vt tradũt Mod. & idem Alex. conſi. 62. præallegato. in fi. & idẽ Alex. conſi. 194. in fi. lib. 2. vbi idem conſilium repetitum vẽ. Tertio limitatur, niſi reſcriptum concedatur ab illo, qui priuilegiũ prius cõceſſit, arg. eius, quod diciẽ de

57 ſtatuto conformi iuri cõmuni. † non videtur derogatũ ſublato iure cõi, quando ſuperior illud cõfirmauit, vt per Io. An. in rub. de teſt. in add. Spe. Dom. in c. 1. in prin. col. pen. de fil. preſbyt. in 6. & ſequitur Alex. in d. conſi. 62. & 194. præalleg. Quarto fallit, qñ illud, quod cõpetebat de iure cõi, & ex priuilegio illi cõformi, incipit competere priuilegio ſpeciali cauſato de conſenſu partium, quia de illo ſemper mentio fieri debet, vt no. Abb. in c. ſi. verſ. ex hoc vl. de præſcri. & Mod. hic ſimplici-

58 ter ſequuntur, & hoc generaliter vẽ dicendũ, ꝙ † qñ ius cõmune eſt confirmatum conſenſu partium, ꝙ tunc illi non deroga-

f tur, niſi ᶠ ſpecialis mentio facta ſit, arg. c. cæterũ, j. eo. facit c. ex multiplici, vbi Ab. in vlt. no. de decimis. & gl. no. in cle. dudũ. §. nos etenim. in verbo, pacta, de ſepul. & no. Ro. cõſi. 393. ad fi.

59 præſens cõſultatio. & conſi. 404. in caſu. in fi. ¶ † Secunda concluſio Abb. eſt, ſi priuilegium cõtra ius cõmune dat formam reſcriptis impetrandis, nõ valet reſcriptũ, niſi faciat mentionẽ de priuilegio, c. cum ordinem. j. eod. vbi Bald. infert ad cãm feudi, quæ ſpeciales habet iudices. Et idem in ſcholaribus dici poteſt, per auth. habita. C. ne filius pro patre. Nam in dictis caſibus non valet reſcriptũ non facta mentione de qualitate feudi, vel de qualitate ſcholaris, qa per reſcriptum in effectu tollitur priuilegiũ, quod cõcediẽ in dictis caſibus de proprijs iudicibus. ¶ Tertia cõcluſio eſt, ſi priuilegiũ producit exceptionẽ peremptoriã, nõ impediẽ reſcriptũ, quia datur ad obſeruationẽ iuris, & exceptio perẽptoria nõ impedit pceſſum, & ſic per reſcriptũ nõ derogaẽ exceptioni perẽptoriæ. iõ valet reſcriptũ nõ facta mẽtione de tali priuilegio. Et idem Abb. in c. cũ ordinẽ. j. eo. Dom. in c. 1. in fi. de lit. cõteſt. & Car. cõſi. 91. fauendo. col. 2. & idẽ tradit Peru. in c. dilecto. 3. no. de ap. Et iſta cõcluſio pcedit, niſi priuilegiũ pduceret exceptionẽ peremptoriã, quæ impediret litis ingreſſum, d. c. 1. de lit. conteſt. in 6. & no. Peruſ. in d. c. dilecto, in 3. nota. Secundo limitatur iſta concluſio, nõ habere

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Conſului. Hoc conſilium hodie reperitur in conſi. 157. vbi videndum.

¶ Adde tu ꝙ male conſuluit, nec eſt proprie dẽa inter reſcriptum, & priuilegium, cum ſæpe vnum pro alio ſumatur, ſed effectus, & res ſubiecta debuit attendi. Et ſic ſi per primũ eſt q̃ſitum ius in re, vel ad rẽ, nõ derogaẽ p ſm non faciens mẽtionẽ. ſiue generale, ſiue ſpãle primũ, & vltimum ſit, nõ curo. Si autẽ per primum non eſt ius quæſitum, nec in re, nec ad rem, tunc procedit regula, ꝙ ſpecies derogat generi, ſiue præcedat, ſiue ſequatur, vt in hoc caſu, in quo reſcriptum emanauerat ad meram iuris communis obſeruantiam.

b ¶ Syl. Ald. Imponantur. Adde Iaſ. in l. 1. col. 3. ff. ſo. ma. in l. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cog. Lud. Goz. in regu. l. qui ſe patris. col. 13. in fi. C. vnde lib.

c ¶ Syl. Ald. Iuris. Adde Vero. cau. 47. & vide Lanc. Galia. in rep. l. Centurio. col. 14. in fi. ff. de vol. & pup. Car. Alex. in c. priuilegia. 3 diſt. Pau. de Ca. in conſil. 315. col. 2. verſ. nam & ſi diceret. Io. Bap. Caccial. in repe. l. omnes populi. colum. 7. ff. de iu. & iuſt. Iaſ. in l. 1. col. pen. ff. de conſt. prin. Lancel. Dec. in l. 2. §. omnes. ff. de iud. Fel. in c. ſi. col. 3. verſ. quæſtio priuilegium perdatur delicto. de foro compe. & vide quæ late ſcripſi in meo tract. clauſularum in verſic. non obſtantibus.

¶ Adde Lud. Ro. in rep. l. ſi vero §. de viro. fall. 23. ff. ſo. mat. Fel. hic. nu. 22. & j. eo. c. nonnulli. & Alex. in l. miles. in fine prin. ff. de iud. Franc. Cur. in l. 2. §. oẽs autem, de iud. Io. Cro. in repe. c. 1. no. vlt. de conſt. in 6. Phil. Dec. in conſi. 165. in fi. Fran. Ripa hic. nu. 74. & 79.

d ¶ Syl. Ald. Operentur. Faciunt dicta per Dec. in ca. ex parte el 2. in 4. col. de offi. dele. contrarium tenet gl. in c. ex parte. in gl. magna. verſ. præterea ſuperfluum, de verb. ſig. & idem, quod hic dicit ſ. in c. eccleſia S. Mariæ. de conſtit. col. 7. & j. in rub. de proba. in 12. col.

e Syl. Ald. Odioſæ. Et ideo dicit, quod facilius redduntur nullæ literæ ad beneficia, quam ad lites. Dec. in c. ſuper literis, col. 4. circa med. de reſc.

f Niſi. Immo derogari non poteſt, ſicut nec contractus.

habere locũ in l̃ris ad bñficia, qbus exceptio surreptionis, seu peremptoria opponi pōt ad impediendũ processum, vt not. Imo.hic, col.pen.& in d.c.cũ ordinẽ, in gl.post Inn.quẽ ibi refert, p tex.in c.ↄstitut°.j.eo.& idẽ pbat ĩ c.fi.vbi Imo de plum. & in d.c.dilecto, vbi Per.& idẽ Do.in d.c.1.in fi.de lit.ↄt.Et ratio vr̃.qa odiosa sunt, d.c.quis.de pbẽ.in 6.Tertio limitatur, vt no.Abb.tradit p illũ tex.in c.inter monasteriũ.col.5.de re iud. ¶ Quarta, & vltima cõclusio est, q̃ si rescriptũ pcedit, vt priuilegiũ, non fit piudiciũ rescripto, & priuilegiũ nõ nocet cãæ inchoatæ, in c.fi.vt lit.pẽd c.cãm.el s.de testi.& cã dr̃ pẽdere per

60 † citationẽ. cle.2.vt lit.penden.no.Abb.in c.fi.col.fi.vt lit.pen. Pe.de Anch.cõsi.17.viso processu p d.cle.2. vbi dr̃ lis pendere

61 facta citatione, q̃ † ad citatũ peruenit.immo in piudiciũ citatis citatio facta simplr̃ sufficit, licet nondũ intimata sit.ᵃ Rom.cons. 330.circa primũ.Ro.in 4.deci.in ti vt lit.pen.in antiquis, & in 6.eo ti.in nouis, cũ si.vt tradũt Mod.I c.sup literis.j.eo.¶ Et aduertendũ est, qa tex.in d.c cãm, quẽ Abb.adducit, vr̃ cõsiderare solã cõmissionẽ, ibi, postq̃ cãm ipsam cõmisimus. & gl.alle. illũ tex.in cle.2.pal.in vers.citatio.vide Imo.ibi, pro solutione, & Abb.in d.c.cãm. Et pdicta cõclusio habet locũ, qñ impetrat̃ priuilegiũ sup eo, de quo lis pendebat.aliás secus, vt no.Abb. consi.98.in cã, & qõne.col.2.1.lib.Et adde no.dictũ Bal.in c.1. circa fi.de cõtro.feu.apud pares ter.vbi dicit prætextu lit.pẽdẽ. nunq̃ cã impedit̃, nisi qñ habet talẽ cõnexitatẽ, q̃ snĩa lata in causa pendente, pareret exceptionẽ rei iudi.in alia cã, q̃ debet

62 inchoari.¶ † Secũdo limitatur non hr̃e locũ, qñ priuilegiũ cõcederet̃ motu pprio.gl.no.ĩ l.gaũt.in verbo, nouo.quã Doc.ibi sequunt̃.ff.si qs cautio.de quo tñ aliter Mod.dicũt in d.c.cãm, & in d.l.qui autem. Et ex his expedita sit hæc prima decretalis.

ADDITI.

a ¶ Syl.Ald.Intimata sit.Vide omnino Dec.in c.vt debitus, col.5.de appel.& in consi.450.col.4 in fi.

SVMMARIVM.

1 *Legitimum dicitur quod fit secundum leges, tamen specialius accipitur pro eo, quod respicit ordinem iuris, & formam rescripti.*
2 *Adiudicare, &*
3 *Abiudicare differunt, & de eorum significatione.*
4 *Prorumpere sonat in vitium, quandoque tamen accipitur in bonam partem.*
5 *Periurium facit quem remoueri a beneficio.*
Et periurus deponitur ab ordine.nu.6.
7 *Emphyteuta, qui singulis annis promisit soluere canonem apposito iuramento, statim cadit non expectato biennio.*
8 *Periurus agere prohibetur.*
9 *Episcopus pro periurio grauius punitur.*
10 *Periurium, an faciat quem priuari ipso iure.*
11 *Priuatio beneficij ipso iure non inducitur, etiam pro homicidio.*
12 *Pœna priuationis non habet locum nisi exprimatur.*
13 *Pœna semper intelligitur imposita per sententiam, non ipso iure.*
14 *Pœna censetur imposita ipso iure, quando imponitur per uerba denotantia executionem facti.*
15 *Spoliari verbum, an intelligatur ipso iure, vel per sententiam.*
16 *Amoueri, intelligitur per sententiam.*
17 *Restitui fundum, si mandet princeps, intelligitur præcedente causa cognitione.*
18 *Verba directa ad iudicem, secundum eius qualitatem sunt intelligenda.*
19 *Petens debitorem cogi ad soluendum, videtur prius petere quòd condemnetur.*
20 *Renunciatione quis priuatur beneficio, etiam si esset Papa.*
21 *Renunciandi licentia impetrata cogitur quis renunciare.*
22 *Renunciatio per metum facta non valet, aut retractatur.*
23 *Resignatio facta ob liberationem factam fratris de carceribus non valet.*
24 *Renuncians si quis vexatus ob episcopo motus indignatione, potest beneficium repetere.*
25 *Renunciatio beneficij facta timore excommunicationis non valet.*
26 *Rescriptum emanatum ad instantiam partis censetur habere clausulam, si vera sunt narrata.*
27 *Clausula, si preces veritate nitantur, quando subintelligatur, nu.29.*
28 *Motu proprio dicitur etiam factum, quod fit ad postulationem.*
30 *Relatio in contractibus non facit, vt ad eam dispositio restringatur.*
Idem in sententia.nu.31.Idem in statuto.nu.32.
33 *Relatio si fiat per eum, qui habet potestatem disponendi, & constat de mente, valet eius dispositio, quamuis relatio non verificetur.*
34 *Conditio tacita suspendit dispositionem, nisi respiciat executionem.nu.35.*
36 *Rescriptum deuians a communi stylo præsumitur falsum.*
37 *Clausula insolita suspicionem inducunt.*
38 *Libellus formatus contra stylum reijci potest.*
39 *Citatus sub forma insolita, non comparens excusatur.*
40 *Motus proprius non purgat suspicionem.*
41 *Falsitatis suspicio pro falsitate habetur, & quando.*
42 *Præcisè, id est, absolute, & quando hoc verbum ponitur in statuto, ab eo non potest recedi.nu.43. & an excludat causæ cognitionem nume.44. & habeat vim clausulæ derogatoriæ.nu.45.*
46 *Verba si propriè accipi non possunt, impropriantur secundum subiectã materiã.*
47 *Verbum unum propriè, & impropriè accipi potest.*
48 *Copula posita inter incompatibilia resoluitur in disiunctam.*
49 *Compromissum factum in arbitrum, & arbitratorem intelligitur, vt habeat electionem.*
50 *Copula quando ponitur inter non diuersa, resoluitur in id est.*
Et quando ponitur inter genus, & speciem, qualiter accipiatur, nu.51.
Et de sui natura ponitur inter diuersa.nu.52.
53 *Copula posita inter diuersa in extraiudicialib. exigit concursum copulatorum.*
54 *Copulata ad eundem finem in iudicialibus non debent omnia probari, quod limitatur nu.55.*
56 *Reus, & si non probet ea, ad quæ se astrinxit, actore non probante absoluitur.*
57 *Qualitas debet probari quam quis proposuit, & si non probetur absoluitur, ibi nu.58.nec facit præiudicium etiam in alio iudicio, nu.61.*
59 *Qualitas requisita in dispositione probanda est, etiam si agatur de publico interesse.nu.60.quod limita octo modis, vt ibi nu.63.& 64.*
62 *Confitens delictum sine qualitate, an puniri possit.*
65 *Qualitas adiecta delicto tunc probanda est, quando alterat delictum.*
66 *Negatiuè proposita non astringitur quis probare.*
67 *Clausula, non tamen se astringens, facit vt quis non teneatur probare qualitatem.*
68 *Protestatio non iuuat, vbi subest causa probandi.*
69 *Clausula, super quibus omnibus, & singulis, facit q̃ sufficit alterum probare.*
70 *Clausula, peto reum condemnari secundum formam iuris, & statutorum, facit, ut quis possit condemnari pro delicto simplici non probata qualitate.*
71 *Qualitas in principali dispositione apposita, videtur repetita in clausulis accessorijs.*
72 *Clausula, saluo iure addendi, & minuendi, facit ut possit quis obtinere non probata qualitate.*
73 *Ius canonicum in foro canonico, ius ciuile in ciuili seruatur.*
74 *Liber decreti, an, & quomodo dicatur approbatus pro authentico.*

1 EX parte. ¶ † Summa, & diuide, vt per Abb. ¶ In tex.ibi, lit̃me. s̃m Bal.post Ioã. An.hoc intelligit̃ quo ad ordinẽ iuris, & formam

a rescripti.ᵃ & ad hoc est gl.no.in c.consanguinei.in verbo, legitime.de re iud.q̃ dicit, q̃ verbum, legiti-

b me,ᵇ respicit ordinẽ iuris, & nõ veritatem.pro quo allego bonũ tex.in c.in literis.de test.& hoc vr̃ habere locũ hic, & in iuribus palle.s̃m subiectã mãm.alias verbũ, legitimè, generaliter intellr̃ pro eo, qd̃ fit s̃m legẽ, & lege permittẽte, l.Gracchus.C.

a de adul.¶ † In tex.ibi, abiudicasset, ᶜ id est, abstulisset, qñ scribit̃,

c cu b.vt hic, & in c.inter cæteras j.eo.ibi, abiudicari debere. sec°

3 qñ scribit̃ cũ d, † qa adiudicare idẽ est, q̃ assignare c.Abbate, in prin.de re iud.in 6.& inst.de of.iud.§.si familiæ. & in l.si qs

4 putãs, §.si fundus.C.cõi di ¶ † In tex.ibi, in uocẽ appellationis prupit.hoc verbũ, prupit, sonat in vitiũ.s̃m Io.An & Host.hic Ad idẽ facit tex.in c.put.infra, de dolo, & contu.vbi text.eodẽ mõ loqr̃, put hic.& bñ facit tex in c.significasti.de ele.ibi, ↄ canonũ statuta proruperit & in l.si qs in hoc genus.in prin.C.de epis.& cle.Qñq; tñ ẽt in bonã partẽ accipit̃, vt in c.j.s̃.eo & ẽt vr̃ hic, q̃ in bonam partem accipiat̃, quia licitum erat appellare, cũ regulariter permissa sit appellatio.pfertim a diffinitiua,

5 iuxta gl.in l.q restituere, ff de rei vend.¶ † No.1.duo, quorum quodlibet sufficit, vt qs a bñficio remoueat̃. Primũ est, crimẽ

d periurij,ᵈ vt hic, & in c.q̃relã j.de iureiu.& ad hoc etiã Abb.allegat tex.in c.peruenit, de fideins.sed ille tex.potius vr̃ probare ↄtrium. Vnde dicendum est, vt notat Abbas ibi, in vltimo no. Et non solũ propter periurium quis debet priuari illo beneficio, cuius respectu periurus fuit, sed omnibus alijs, & ẽt ad futura inhabilitat̃. Abb.per illum tex.in ca.tua nos.el 1.in 2.not.

6 de iureiurand. Et rõne periurij † etiã quis ab ordine deponitur. ca.cum non ab homine, de iudic.& not.Abb.in d.cap.quere-

7 lam.1.no.Sic ẽt periurus iure suo priuatur. † Vnde si emphyteu

e taᵉ promisit singulis annis soluere pensionem, statim quod cessauit primo anno, est priuatus iure suo, & non expectatur biennium

ADDITIONES.

a ¶ Ald.Rescripti.Adde Abb.in d.c.consanguinei.& in c.ea quæ.eo.tit.

b ¶ Hier.Gig.Legitime.Adde Abb.in d c.consanguinei, in 1.col.in vers.no.vlt. & uide eundem Abb.in c.ea, quæ.in 1.col.in prin.ubi dixit, q̃ uerbum, iuste, refertur ad iustitiam.verbum rationabiliter, ad ordinem iuris, sicuti dicitur hic de isto uerbo legitime, de quo alias dixit Host.in c.dilecto, de rescrip q̃ si forma non seruetur legitime, quid fieri non dicitur. Dicitur etiam legitime factũ, qd̃ factum est bona fide, vt p Bal.in l.fi.§.cũ igitur.C.de iure delibe.

c ¶ Syl.Al.Abiudicasset.Abiudicare apud latinos authores proprie significat cõtrarium eius, quod significat uerbum adiudicare. nam abiudicare agrum ab aliquo, idem est, q̃ iudicio auferre. Cic.de lege agr.iudicabit, inquit, Alexan regis esse, a populo R.abiudicabit, quauis pro quauis alienatione aliquando accipiatur, quandoq, etiam, & repudiare, & reijcere, biudicare est. Adiud ca re aũt uerbũ est proprium trium illorum iudiciorum duplicium fam.erc.cõmu.diui.& finium regun.§.quædam, & ibi Iaf.& Zasius inst.de act.

d Syl Ald.Periurij.Adde omnino Dec.in c.cum non ab homine.col.2.de iu.in c.dil.in 1.no.de excep.

e ¶ Emphyteuta.Idem Ant.de Peru.in repe.l.1.de iureiu.effec.24 in fi.Ant.Cor se.in repe.rub.de iureiu.priu.x.Alex.in cons.105.lib.3.Sed fallum est, quãu 3 Fran.de Ripa hic nu.20 cum se.vacillet.

a biēniū.[a] iuxta c.potuit.de loca.ita voluit no.Bal.in c.querelā. de iureiu.& tradit Alex.cōsi.35.non puto,lib.1.& hoc dictum clarum declarandū vī ſm distinctionē, quā ponit Cal.cōsi.1. 8 de iureiu.†Et ratione periurii ēt qs agere prohibetur,vt p gl.fi. in c.paruuli.23.q.5.Et hoc tñ intelligitur in causa illa,in qua periurus fuit secus est in alijs,vt Alex.cōcludit in l.si quis maior.in vlt.col.C.de transa.& tradunt Mod.in c.dilecti.de exce. 9 Et prædicta † maxime haberent locum in episcopo,qui pro periurio grauius alijs punitur,c.cum quidam.de iureiu. Et dū Abb.dicit,φ periurium sufficit, vt quis a beneficio remoueaẽ. 10 sentit,†φ ipso iure quis non sit priuatus, & ita tenet Ino.in c. inter dilectos.de exces.præla.late Abb.post alios in d.c.querelā,uer.q̄ro ultra gl.& per Mod.hic,& ibi. Et est regula genera- 11 lis,φ† pro delicto, & ēt pro homicidio priuatio beneficij ipso iure nō inducitur,vt no.Inn.in c.cum nostris.de conces.pben. Abb.ibi col.fi.& oo.Bald.in l.cum fratrem. col.2.uer.circa instrumētū.C.de his, quib.vt indi.Car.in cle.constitutionem.§. cæterū.in fi.de ele.& Abb.in c.fi.in 5.no.de exces.præla.Et ad 12 hoc facit,quia† pœna priuationis nō habet locū nisi exprimatur,vt p gl.in c.fi.de iure patr.In gl.pe.in cle.2.in verbo,suspēsus,de vit.& ho.cle.facit tex.in l.si qs.§.diuus.ff.de reli.cū si.ut tradit And.Sic.cōsi.102.lib.ita ergo videẽ, φ talis pœna ipso iure non habeat locū,nisi exprimatur,& in dubio semp pœna 13 †intelſr imposita nō ipso iure,sed per snīam,ut no.Bal.post Petrū in l.1.in fi.C.de legi.facit gl.2.in c.1.de sagitta. & in c.2.de. matri.ɔ̄tī.ɔ̄ interdic.ecclesiæ,cum si.ut prosequitur Alex.consi.103.uẽ,col.pe.lib.1.Contrarium tñ tenet hic And.Sic.φ im- 14 mo ipso iure periurus priuatus sit beneficijs:† qa qñ iura vtuntur uerbis denotantibus executionē facti,pœna ipso iure īposita vẽ,ut no.Ant.de Bu.per illū tex.in c.si.a.col.ver.quarto,ad declarationē.de postulando.Cū ergo hic tex.dicat,amoueret ab ea.in d.ca.querelam, remouens.intelligiẽ,φ ipso iure pri- 15 uatus sit.Et de verbo,spoliari.idē no.† Abb.in c.ex parte.in 3. no.de cleri.non resid.& in c.cum clerici. de pac.Sed Mod.hic rñdēt,φ hoc nō est uerū,quia licet dicatur,φ spolietur, tamē intelſr per snīam,vt colligiẽ in c.postulastis, de cleri.excōicamini.iuncto c.clerici.eod.ti.& in c.uergentis.de hæret.iuncto c.cum ſm,de hære.in 6.cum si.ut late insistunt Mod.hic.Et vlterius probaẽ ista cōclusio,φ aliud est in verbo,spoliari, aliud in verbo,amoueri,de quo loqẽ tex.hic, sicut aliud est amoueri,aliud rapi,ut dicit iuriscōsultus in l.3.§.nō solū.ff.de incen.rui.naufr.verbū.n.spoliari,sonat in vitiū,non sic uẽ in uerbo, 16 amoueri,†quod per snīam intelligendū uẽ, & specialiter probatur in c.Abbate sane.in prin.de reg.iu.in 6.ibi,petijt adiudi 17 cari monasterio locum ipsum,& vos exinde amoueri. † Et ad hoc facit dictum Bar.in l.præscriptione. in 2.col.C.si contra ius,uel uti.pu.ubi dicit,φ si superior mandat, φ fundus restituaẽ,intelligitur præcedente causæ cognitione,& sic p snīam Confirmaẽ.quia cū tex.noster loquaẽ in rescripto, quod concediẽ ad iuris obseruationē,l.falso.C.de diuer.rescr.& uerba, 18 †diriganẽ ad iudicē,secundum eius qualitatem intelligi debēt ut no.Host.Imo.& Are.in c.significauerunt. de test.ideo uerbum,amoueri.intelligiẽ mediante sententia,quia ad remotionem uẽ necessaria antecedens sententia. Vnde qui petit debi 19 torem cogi ad soluendum, uẽ prius petere † φ condemneẽ,[b] b ut no.Ant.de Bu.& Imo.in c.examinata.infra,de iud.facit gl. no.in c.constitutus.in gl.fi.& quod ibi Ant.de Bu.de reli.cum 20 si.ut tradit Alex.in rub C.qui admit.¶ † Secundo dictū est de renunciatione,per quā quis etiam priuatur beneficio, ut hic, & in c.ex trāsmissa,& c.super hoc.de renun.facit tex.in ca.quā periculosum.7.q.1.& in l.1.§.qui semel,ff.de succes.edi. Et hoc 21 ēt pcedit in Papa,si renunciaret Papatui,c.1.de renū.l.6. † Et ñ solū per renunciationē, sed ēt per snīam renunciandi īpetratā a superiore pars sibi pīudicat, quia cogiẽ renunciare,c.qui- 22 dam.de renū.†Et intelſr,qñ renunciatio libere, & sponte facta c fuit.aliās secus,quia si per metū[c] facta sit, nō ualet,uel saltem retractari pōt,d.c.sup hoc,de renun.& in c.Abbas, qđ metus 23 cau.& iō resignatio † facta de beneficio pp liberationē fratris de carceribus,non ualet,Rota x.decis.in ti.de renun.in nouis. 24 †Et si clericus grauatus,& uexatus ab epō, renunciauit quadā d indignatione cōmotus,potest beneficium repetere,[d] ut disputat,& cōcludit Bar.Brixien.in quæstionibus suis.6.q.incip.quidam clericus,& eum refert,& sequitur Domini.in d.c.quam 25 periculosum,& renunciatio beneficij facta in timore excōica e tionis,in effectu†non ualet,[e] ut scribit And.Sicu.cōsi.30.lib.3. 26 ¶ †Secundo oo.φ in rescripto emanato ad instantiā partis,ut 27 Abb.hic dicit,intelſt clausula,si uera sint narrata.†Et hoc etiā f hẽt locum,si motu proprio rescriptum concederetur,[f] licet aſt Abb.hic sentire uideaẽ. Ita Car.no.dicit cōs.90.uẽ unio pmissa. col 1.Nec ob.φ in motu proprio non uideanẽ pces interuenire,qa tali casu preces pro informatione, & cā motiua principis accipiunẽ Facit qđ nu.Bal.in c.nisi specialis. uer.pōe 28 in literis.de of.leg.ubi no.dicit,φ†etiā motu proprio factū dẽ illud,quod fit ad postulationē,uidelicet si oīno absq; petitiōe g illud ɔcessum fuisset.[g] Et quod hic dẽ,habet locū ī priuilegio, uel rescripto gratioso.secus est in rescripto, quod conceditur simpſr ad obseruationem iuris cōis,ut no.declarat Bar.in l.pscriptione col.1.C.si contra ius,uel uti.pu & Pau.in l.& si legibus.C.eo.ti Ratio tñ,quam Bar.adducit in d.l.præscriptione. bene procedit quantum ad merita causæ,sed respectu iudicis dati in rescripto cessare uẽ, quia tali respectu rescriptum gra- 29 tiosum uẽ.†Secundo fallit in ɔ̄ctibus,[h] in quibus dicta clau- h sula nō intelligiẽ,gl.no.in l.pe.in uer.præcipimus.C.de trāsa. & Pau.de Ca.ibi, qui dicit, φ illa clausula intelligitur in ɔcessione facta a principe.secus est in actibus priuatorū factis pretextu alicuius scripturæ, quia non intelligitur eōdō,si ita est, ut per gl.ibi,& idē Pau.in l.fi.C.de diuer.rescr.facit, quod not. Abb.per illū tex.in c.cum in apostolica.de sponsa. Et ratio uẽ posse assignari,quia partes ipsæ habent potestatem contrahendi simpſr,l.1.§.si conuenerit.ff depo. & in regula,cōtractus. de reg.iu.in 6. Vnde ualet conuentio,& non restringitur ad relat. 30 †quæ etiam expresse facta fuisset,ut no.uoluit Bart.in tract.ad reprimen.in uers.prout,ubi loqtur in contractibus,& in qua- 31 libet alia materia.†Et idem in snīa[i] no.Bar.in l cum, qui.§.Iu i lianus ff.de const.pec.†Et idem in statuto no. Bart.in l.ad mo- 32 nendi.col.2.ff.de iureiu.Bal.in l.1.in fi.C.de epi.& cler.Paul.de Ca.consi.320.in causa decimarum.col.2. & Are.consi.76.diligenter uisis.col.3.cū si.& in alio proposito late tradunt Mod. 33 hic.†Quorū dictis addatis,φ qñ fit relatio per eum, qui habet ptātē disponendi, si cōstat de uoluntate eius, dispositio ualet k dato,φ relatio non uerificeẽ,[k] ut Doc.dñt in locis præalleg.secus est,qñ apparet de relatione,quæ aliter dicit, quā relatu sit, l nā tunc non ualet illa dispositio,quia erronea[l] uẽ,ut not.tradit Alex.consi.9.ponderatis his,9.col.uersi.& hoc saltem in casu nr̄o procedit.Car.consi.11.singulis.col.1.& dixi consi.63.in secundo dubio.Et pdicta limitatio uẽ habere locū nisi dolo quis esset inductus ad cōtrahendū,iuxta tex.in l.iuris gen.§.prætor 34 ait,& in l.tres fratres,ff.de pac.†Et ista cōdō,quæ tacite intelſt, suspendit dispōnē,quia cōdō tacita, sicut expressa suspensio- m nē[m] inducit gl.in l.itē quia,ff.de pac. Et ipāliter de ista clausula ī notabili casu tradit Pe.de Anc in cōsi.141.per prædicta, & sequit Vitalis ī tracta.clausularū.x car. ubi de ista clausula loqtur,cum si.ut tradunt Mod.hic.¶ Sed aduertendum est, qa ista conclusio,dubitabilis uidetur,nam ista condō,etiam si exprimatur,

ADDITIONES.

a ¶Syl.Ald.Biennium. Adde ad hoc Fely.in d.c.q̄relā.col.3.Ias.in l.si quis maior.C.de transa.in 4.no.& ibi Parpa.in 3.not.& idem uoluit Bane.in trac.de virtute iuramenti.vers.10.Tho.Bri.cau.20.quāuis alibi Ias.in l.2.co.15.in 9.q.C.de iur.emphy.voluerit contrariū,licet ipse ab ea opi.discedat in d.l.si qs maior,& ideo alias inferebā Ferrariæ,φ res ceciderat non obstante bulla beneficij,quia pacto etiam tacito ei præiudicari potest, vt voluit Pe.de Anc.in consi.427.circa prin col.fi.uer.de iure uero singulari.Pau.de Ca.in cons.246.lib.2.1.no.in prin.attenditur.u.tenor inuestituræ non obstante dicto indulto.& quāuis adsit decretum,φ non cadant, nō intelligitur si sit iuratū Ia.in d.l.si quis maior.col.3.in 4.not.in terminis consuluit Bolo.in consi.31.seq. Brix.in d.cau.20.& licet hoc non habeat locum quando statutum est confirmatū per sedē apostolicā ex certa scientia,hoc est verū,qñ esset expresse annullatum iurām.Fel.late in c.constitutus.col.9.de rescr.Dec.consi.112.col.2. quod non est in priuilegio Bonifacii,quo fit,vt succedat,quod dicit glo. obiter approbata in c.cum non deceat,in ver.effectus, de ele.lib.6.φ siue l.siue statutum,siue rescriptum, siue priuilegium,siue quæcunq; dispō sit, nunquā trahitur ad casus,& contractus iuratos, nisi hoc in d.disposi.nominatim expressum sit.pro qua gl.est optimus tex.in c.constitutus,vbi Fel.late,col.2.de resc.& Alex.plene in consi.125.visis,col.fi.lib.1.in consi.202.cum statutum. in 10.arg.lib.4.vbi dicit hanc opi.cōmunem,& idem in consi.37.col.6.li.2.

b ¶Syl.Ald.Condemnetur. Immo non valet petitio,ex qua non dixit condemnari,secundum opin.Bart.in l.1.C.de execu.rei iud.tamen contrarium tenet And.Sic.in c.2.col.6.de offic.deleg.vbi plura allegat in contrarium. Ias.insti. de act.§.1.col.25.in fi.vbi dicit,φ opi.Bar.est verior,& communior, & vide Dec.in c.2.in 2.no.de offi.deleg.

c ¶Metum. Quod non sit nulla ipso iure, Deci.Tholosa.126. & ibi Aufre.Sed verius est,φ sit ipso iure nulla.non solum in casu cle.2.de pœn.qui in regno Franciæ sæpe contingit tempore Regis Francisci, sed generaliter sentit hic Fran.Ripa nu.25.& diserte firmat gl.pragma.ti de ele.§.4.ver.libere, Fortuni.Garzi.in rub.de insti.& iu.in ar.illatione,& bene.

d ¶Repetere.Nisi ex interuallo.Lud.Gomes in reg.cancel.de infir.regnan.quæstio.10.in fi.

e ¶Syl.Ald. Valet.Adde Dec.in consi.219.col.2.

f ¶Ald.Concederetur.Et quod semper subintelligitur,vide Deci.in cōsi.242. colum.4.

g ¶Syl.Ald.Fuisset.Adde Dec.in c.cum M.nu.216.de consti.

h ¶Contractibus.Adde Ias in l.2.C.de diuer.rescr.

i ¶Syl Ald.In sententia.Idem Dec.post Ias.in l.pe.C.de insti.& substi.in 2.no. Dec.in c.quoniam.col fi.de offi.deleg.

k ¶Ald.Verificetur.Adde Dec.in c.cum venerabilis,col.15.de excep.in consi. 63.colum.3.

l ¶Syl.Ald.Erronea.Vide Dec.in l.pe.in 2.nu.C.de insti.& substi.

m ¶Ald.Suspensionem. Illam glo.dicit communiter approbatam ad hoc Dec.in consi.2.col.3.Ias.in l.2.§.creditum. col.1.ff.si cer.pe.in l.cum quid.in 2.lect. in prin.co.ti.

a matur, non facit [a] conditionē, φ dispositio suspendaī, q̄a ponitur ad iustitiam, ita, vt debeat considerari, q̄n agitur de meritis causæ, ut no. Bal per illū tex. in c. fi, col. j. ver. sed tūc q̄ro. de præsump. per l. muto. § sub cōditione. ff. de tute. & facit tex. in l. condōnes. quæ extrinsecus. ff. de cond. & de. Ista enim cōditio videtur respicere executionē, prout sentit Bal. in loco p̄ 35 allegato quo casu tacita † conditio non suspendit, [b] & non habet locū gl. in d. l. litē quia. ff. de pac. vbi Bar. hoc dicit r̄ndendo ad gl. in l. ita demū. ff. de arbi. vbi ēt Bar. idē dicit: & idē Bald. in d. c. fin. de præsum. & in l. 3. C. de arbi. & in l. si ex cautione. 8. q. C. de non nu. pe. vbi dicit, φ à cā finali non impediī natiuitas dispositionis, quia à posteriori non impediī inū principium Et sic vī, φ licet dispositio non suspendaī quo minus commissarius procedere possit, tn̄ si narrata non sunt uera ex defectu causæ finalis, dispositio nō habet locum. & ita ēt Car. in d. c. fi. de præsum. Et per hoc non vī verum, q̄d tradit Pe. de Anch. in d. consi. 241. Et merito de illo cōsilio dubitant Mod. in c. fi. col. 7. de præsump. per ea q̄ no. Inn. tradit in c. prudentiā. de offi. dele. & per illud dictū Inno. bene cōfirmaī, quod dictum est, φ talis conditio ēt si exprimaī, non inducit condō-36 nem. ¶ † No. tertio, φ vbi rescriptū principis deuiat à rōne, & c cōi stylo, [c] est p̄sumptio falsitatis [d], ut per Abb. hic. facit gl. 1. l. si d quis sub cōdōne. ff. de cond. inst. per quā dicit Bal. ibi, φ † clau 37 sulæ insolitæ inducunt præsumptionē fraudis, & ideo iudex 38 † pōt reiicere libellū formatū ꝯ stylū, & cōsuetudinē curiæ, ut 39 no. Ang. in l. j. in prin. ff. de off. asse. † Et excusaī nō cōparēs citatus sub forma insolida, ut no. Ang. in l. fi. C. de cano. larg. lib. x. cū si. nt p Mod. hic, & adde tex. principalē in c. quā graui, de crimi. falsi. & facit c. ex parte. el 2. de offi. deleg. tex. in l. constōnibus, in fi. ff. ad muni. ibi, ne in futurū à forma obseruata di-40 scedaī. & no. Bal. in c. qa verisile. in prin. j. de p̄sum. † Et p̄dicta p̄cedunt, etiā si motu proprio concessio facta sit, nā p hoc suspicio non purgaī, ut notabiliter dicit Bald. in l. fideicōmissa. §. si seruo. de leg. 3. cū simi. traditis per Franc. de Curte cōsi. 17. col. 3. Et facit l. iubemus. in fi. C. de test. vbi Pau. de Cast. & talis suspicio etiā non purgaī, licet asseraī de ueritate, ut in simili no. Bal. in l. j. C. de collu. dete. dicens, φ suspicio vsurarum nō purgaī, licet inst̄ fm dicat creditorē recepisse pecuniā p vero e & mero capitali. [e] † Et notandū, est φ suspicio falsitatis, de qua 41 hic, habetur pro falsitate, nisi ille de quo suspicatur, probet veritatē. Et istud est vnū spāle inter plura alia in crīe falsitatis, vt no. Do. Post Arch. in c. memoriā. 19. dist. sequiī Ale. cōs. 77. in 42 causa accusationis. col. pe. lib. j. & consi. 62. in eā. li. 3. ¶ † Not. vltimo, φ verbū, p̄cise, idē importat, q̄d absolute. Abb. hic alleg. cap. contra Christianos. de hære. in 6. ad idem text. institu. de leg. Aquil. in §. j. in princip. facit gloss. in l. hæreditatem. in ver. cogendum. ff. de dona. & in l. iusiurandū & ad pecunias, ī uerbo, certioreī. ff. de iureiu. in l. miles. §. decem. in ver. petere. 43 de re iud. † & in l. sed & hę. §. fi. ff. de proc. in verbo, defendere. Et q̄n verbū, p̄cise, poniī in statuto, nullo mō ab eo recedi pof test, [f] ut no. Bal. in l. 2. C. de execu. rei iudi. col. 2. versi. sed quid si in statuto. & in auth. hodie, in fi. C. de iu. cū si. nt tradūt Mo. hic. Et prins Ale. in l. 1. nu. 14. ff. si cer. pe. And. Sic. cons. 28. col. 28. lib. 1. & cōs. 6. col. 12. li. 4. Bal. in l. clari. C. de fideicō. in rubr. de ꝯstit. s̄. col. 2. & idō fm Abb. hic istud verbū, p̄cise, uī exclu-44 deret † cāæ cognitionē, per istū tex. Sed in cōtrariū facit, quod no. Bal. hic in fi. col. ver. vlterius indueo. dicens, φ verbū, precise, nō excludit legitimas defensiones. Et hoc no. Bal. in l. stipulatus sum Damam. in prin. ff. de uerb. obl. Bart. in l. filiusf. §. fi. ff. de proc. & ī l oēs populi col. x. ver. sed quid si caueī statuto. ff. de iust. & iur. & idē Bal. in l. fi. col. 1. C. de ꝯhen. emp. Ale. cō g si. 80. viso. col. 3. lib. 1. Ange. & Mod. [g] in l. 3. §. in amittenda. ff. de acq. pos. & And. Sic. in consi. vj. præallegato. Nō ob. tex. hic quia copulatiue loquiī, dū inquit præcise, & sine cāæ cognitione. ergo verbū, p̄cise, de se non uī excludere cāæ cognitionē. & licet inferius verbū, præcise, ponaī simpl̄r, tn̄ fm supradicta intelligiī. Et ꝯ Abb. tenet And. Sic. in p̄allegato consi. vj. h Concordando tn̄ opiniones distingui [h] pōt, φ aut superior, q cām ꝯmittit, de causa cognouit, & vera sit opinio Abb. quia tūc vī solū executionem cōmittere. Si vero de cā non cogno 45 uit, altera opinio ꝯ Abb. procedit. † Et subiicit Ab. hic, φ veri bū, p̄cise, habet vim clausulæ derogatoriæ. [i] & sequiī And. Sic. in d. cons. 6. & est simile in iuramento, quod habet naturā p̄cisam, ut p gl. in l qui pecuniā. in princ. in verbo, necesse. ff. de K cōd. ob cau. & idō iuramētū habet uim clausulę derogatoriæ, [k] 46 ut no. Bar. in l. si quis in prin. cica fi ff. de leg. 3. ¶ † In gl. 1. gl. tractat materiā copulę, in qua Abb. late insistit. & ex dictis ei' prima cōclusio est, φ verba, q̄ p̄prie accipi non p̄st, dēnt impro l priari fm subiectā māmₗ [l] vt p glo. in l. eas causas, in verbo, eas vero. ff. de cōd. & de. & in l. & puto, in verbo, nō cōicari. ff. fa. ercis. & no. Bar. in l. si olei. C. loc. & in l sed & si possessori. §. itē & si iurauero. ff. de iureiu. cum si. nt tradit ibi Ale. & idē Bar. ī l. si tibi pecuniā. ff. si cer. pe. cū cōcor. ibi late traditis per Mo. & idē Ab. in c. in tantū. de simo. cū cōcor. per Mod. ibi. Et hoc 47 limitaī, ut p Arc. in l. à Titio. col. fi. de ver. obl. † Et adde, φ etiā m vnū verbū proprie, & improprie diuersis [m] respectibus q̄nque n accipitur, [n] vt per gl. in l. 2. in verbo, manumitti. ff. de offi. procon. & leg. & no. Bar. in l. j. C. de usufr. & Abb. in c. inter alia. in 48 3. no. j. de sen. exc. & Mod. ibi ¶ † Scd̄a conclusio est, φ q̄n copula ponitur inter incompatibilia resoluitur in disiunctio uam, [o] ut no. in l. fi. C. de codic. & per Bar. in l. si is, qui ducenta. §. utrū. ff. de reb. dub. & ita Mod. hic, & adde Bar. in l. si Titio. la 1. ff. de vsufr. leg per illū tex. & idē Bar. in l. 2. q. 2. ff. de iur. codi cū si. vt tradit Ale. in l. recensare. §. Titius. ff. ad Tre. & no. ēt Bal. in c. cū venissent. 3. no. de eo qui mit. in pos. Pau. de Ca. ꝯs. 190. 49 sub stō p̄dicta col. 2. Ale. cons. 82. p̄spectis. in prin. lib. 2. † Et ad hoc facit, q̄d dī de cōpromisso facto in arbitrū, & arbitratorem, nā illa copula poniī pro uel, quia ille in quē fit hoc mō cōpromissum, hēt electionē, ut not. Bal. in l. si seruus plurū. 50 § si numerus. de leg. 1. cum si. ibi traditis per Ale. ¶ † Tertia cōp clusio est, φ q̄n copula [p] poniī inter ea, q̄ nō sunt diuersa, non q stat p̄prie, [q] sed poniī pro id est, l. 1. in prin. & ibi Bar. ff. de pac. & Bar. in l. 1. in prin. ff. de iust. & iur. & in rub. C. de agr. et cens. lib. 11. Et no. in c. monasteria. vbi Abb. in 2. opp. de vi. et hon. cle. et p gl. ī l. si ī uēditione. ff. de eui. et ī l. 1. ff. d trāsa. et ī l. adulteriū. ī gl. fi. C. de adult. et ī §. sed istę, īsti. de act. et ī c. cupiētes. 51 §. deniq;. ī prin. de elec. ī 6. † Sic ēt copula q̄nq; poniī inter genus, et spēm, et tūc nō arguit oīno diuersitatē, vt ī rub. C. de serui. et aqua. et no. Imo. in l. si cū dotē. § finaūt in prin. ff. sol. ma. per illū tex. et no. Bar. in l. 1. in princ. ff. ad muniei. et facit tex. in c. cū longe. 63. dist. et gl. ibi, in uerbo, Gallinę. et no. Alb. 52 in rub. C. de ser. et aqua. † Alias vero de sui natura copula poniī inter diuersa, ut p gl. in rub. ff. de iu. et fac. ign. et in c. q̄relā, de simo. et in l. si duo. in uersi. nescit. C. p quas p̄so. nob. acqui. 53 ¶ † Quarta cōclusio est, φ in extraiudicialibus, q̄n copula poniī inter diuersa, ad uerificationē copulę requiriī concursus r utriusq;, [r] l. si hæredi plures. ff. de cond. insti. §. pe. insti. de hæred. insti. et in l. si quis ita stipulatus fuerit. de uerb. ob. et no. per gl. in cle. in plerisque. de elec. in uer. populo. cum simi. nt tradūt Mod. in l. 1. in prin. ff. de iustitia, et iu. et tradit Ale. cons. 48. superhæsitatione. lib. 1. et Ro. consi. 166. uisa diligenter. & consi. 204. pater reuerende. Et hoc etiam habet locū in materia pœnali, ut not. Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior. in prin. ff. de his, qui no. infa. et in no. casu ponit Ang. in cōsi. 61. q̄nī. et Ful. consi. 46. And. de Luca. et in substitutione no. Pe. de Anch. ꝯs. 54 267. iste magister, cum si. nt dixi in consi. 99. col. 3. ¶ † Quinta conclusio est, φ in iudicialibus, q̄n plura copulantur ad eundem effectum in quo singula sufficiunt, satis est, φ alterum p̄betur, ut hic, et in pluribus alleg. in gl. no. Bar. in l. Fulcinus. §. cum hoc edictum. ff. ex quib. cau. in pos. ea. & idē Barr. consi. 93. cōe Lucignani. Bal. in l. si mater tua. C. de rei vendi. cū si. nt tradunt Mod. hic. facit quod no. Bal. in l. edita. circa fi. C. de eden. & quod no. Bar. per illum tex. in l. qui concubinam. in prin. de le. 3. & in l. si is, qui ducenta. §. vtrū. 4. opp. in mā copulę. de reb. dub. Et fm hoc dr̄ia vī inter iudicialia, et ex̄iudicialia.

ADDITIONES.

a ¶ Non facit. Bar. & Ias. l. præscriptione. C. si cōtra ius, vel vti. l. pub. Fran. Ripa hic nume. 28.

b ¶ Syl. Al. Suspendit. Vide de hoc Fortu. in l. item quia. pe. col. ff. de pa. & Dec. in c. seq. col. 4.

c Stylo Dec. j. de ꝯsi. vti. vel inui. c. ad nostrā. nu. 3. & late Frā. Ripa hic nu. 32.

d ¶ Al. Falsitatis Adde Ias. in l. testamentū. ver. factūs etiam clausulę. C. de test.

e ¶ Al Capitali Adde Dec. in consi. 448. col. 4. circa med.

f ¶ Ald. Potest. Adde Ias. in l. quamuis. ff. de in ius voc.

g ¶ Mo. Scilicet Ias. & in l. 1. ff. de iu. om. iu. l. stipulatus sum Damam. l. liber homo. in prin. de ver. ob. Ale. consi. 80 nu. 5. lib. 1. consi. 36. nu. 10. lib. 4.

h ¶ Distingui. Seqī Fran. Rip. hic nu. 38. p no. Bar. l. à Diuo Pio. in prin. de re iu.

i ¶ Syl. Al. Derogatoriæ Adde Cor. cons. 65. libr. 2. Ias. in d. l. quamuis, col. 2. ff. de in ius vocan.

k ¶ Ald. Derogatoriæ Adde Dec. ī c. cū accessissent. in v. col. uer. nec ob. de cōst. ¶ [illegible]

l ¶ Syl. Al. Materiam. Adde Ias. in l. si quis ita stipulatus. in 2. limi. ff. de ver. ob. Soz. in l. sed & si possessori. §. item si iurauero. in 2. not. ff. de iureiu. vbi Ias. col. pe. Dec. infra, in rub. de prob. col. 3. Ias. & Dec. in l. si tibi. ff. si cer. pe. in 3 col. in l si pascenda. in gl. fi. in prin. C. de pactis

m ¶ Diuersis. Gl. Pan. c. considerauimus. de elec. Phil. Dec. in l. in testamento. C. de testa. mil late And. Tiraq. in trac. retrac. proximi. §. j. gl. 12. nu. 22. & Zasi. l. 2. §. ex his nu. 26. ff. de uerb. obli.

n Syl. Al. Accipitur. Adde gl. in l. si filius hæres. ff. de lib. & posth. Abb. in c. cū dilectus. in vj. no. de consue. And. Sic. consi. 27. col. xv. ver. & si dicat. libr. 1. Dec. late in c. quoniam Abbas. in prin. de offi. deleg.

o ¶ Syl. Al Disiunctiuam. Vide Dec. in consi. 227. col. 2. vide tamē omnino Dec. in rub. de exceptio. col. 1. in fi.

p Copula. Fran. Cur. iun. l. 2. §. fi. nu. 27. de reb. cre. Lancellot. Dec. in l. oēs populi. ff. de iust. & iur.

q ¶ Proprie. Adde Ale. in consi. 35. col. fi. in fi. lib. 6.

r ¶ Syl. Al. Vtriusque. Vide Ias. in l. 1. col. 2. cum seq ff. de insti. & iur. & Dec. in ꝯsi. 33. col. 2. vbi in statuto. & vide Dec. in l. in eo, φ. §. vbi verba. ff. de re. iur.

lla, vt ex præcedēti ꝯclusione colligitur. Et rō uidetur, ut sentit Bal. hic col. 2. quia in extraiudicialibus, prout loquitur text. in d. l. si hæredi plures. cum si. actus respicit dispositionem à sola voluntate disponentis, sed in iudicialibus actus regulatur sm iuris dispositionem. Sed ista ratio non vr bona, quia etiam rescriptū pendet à nutu superioris, & tn̄ sufficit, ꝙ alterum ex copulatis in rescripto probetur, vt hic cū si. alle. in glo. Ad hoc rn̄deri potest, ꝙ superior, qui rescriptum concedit, uidetur illud conformare cum dispositione iuris, quia ista est nā rescripti, ꝙ sm ius concedatur, l. falso. C. de diuer. resc. & sm ius ēt interpretatur cap. cām, q. j. e. Et pro ratione Bal. facit, qd no. Bar. in l. Gallus. §. & quid si tantum, ff. de lib. & posthu. dū distinguit inter conditionem voluntariā, & necessariā. Et pdicta conclusio ēt

55 locum habet, † qn̄ plura cōputantur per se, & non respectiue ad aliud, quia tunc copula ponitur continuatiue, & concursus copulatorum non requiritur, vt no. Bar. in l. j. circa fi. ff. de his, q no. infa. Et tali casu vr procedere, quod no. Bal. in l. j. in princ. col. 2. ff. de iust. & iu. vbi inquit, ꝙ legatū factū Doctoribus, & medicis, debetur habentibus vnam qualitatem de prædictis. Et sequitur Ale. consi. xx. ponderatis. col. 3. lib. 3. Et hoc dictū Bal. intelligitur in materia fauorabili, secus si materia odiosa sit, vt not. dicit Imo in cle. plerique. 8. col. versic. per quod infertur ad q. de ele. Sed istud dictum Imo. non vr verum, quia loquitur Bal in l. legatis. quo casu mā legatorum non videtur fauorabilis, ar. l. nūmis. ff de leg. 3. & in l. apud Iulianū. §. seio. de le. 1. Et quod dicit Imo vr contra dictum Bar. in d. l. j. de his, qui no. infa. ff. vbi loquitur in materia pœnali. & tn̄ requiritur cōcursus copulatorum, quia copulata sunt principaliter proptce se, prout ēt vr in casu, quo Bal. loquitur. Et prædicta cōclusio limitatur, nisi quis se adstringat ad vtrunque probandum, vt Abb. hic dicit per no. in c. licet cām. de prob. Et not. Bar. in l. 1. §. idē quæsitū. ff. de aqua quo. & æsti. & idem Ang. consi. 155. in

56 hac q. cū simi. Et hoc in actore intelligitur. † secus est in reo, q licet non probet id, ad qd se astrinxit, sibi non nocet, quo minus absoluatur, actore non probante, vt Abb. hic dicit, per no. in l. circa. ff. de prob. vbi Floria. quem Mod. hic simplr sequuntur. Et adde Bar. qui hoc expresse tenet, in l. diuus, col. 2. C. de re iud. & idē Bal. in l. 1. col. 19. C. qui accus. non pos. Est tn̄ aduertendum, quia ēt in reo si nō probat, vr succumbere quātū ad hoc ut pro eo non feratur declaratoria, cuius respectu ipse onus pbandi suscepit, licet non priuetur possessione, ex quo actor non pbauit. ¶ Sexta ꝯclusio Abb. est, ꝙ licet quis expresse se non

57 adstringat, tn̄ vr se adstringere tacite, † qn̄ aliquid proponitur qualificate, vt quia dicit, ꝙ testes corrupti falsum dixerunt, ut probatur in d. c. licet cām. ubi Abb. post alios in gl. in vers. ad-

58 stringere. Ideo accusatus de percussione cū effusione † sanguinis, vel cū armis, si qualitas deducta non probetur, absolutio seq debet, vt no. Cy. in l. 1. de prob. ver. ex hoc arguit Ia. de Are. qa

a istud factū sine qualitate nō est illud, quod in libello deductū[a] est, l. denunciasse § quid tn̄. ff. de adult. ubi late. & idē Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior. pe. col. ff. de his, qui not. infa. & in d. l. diuus. col. j. cū si. vt tradunt Mod hic, & in ca. licet cām. de proba. & prius Ale. in d. l. diuus. Et adde Io. And. in addi. Spe. in rub. de accu. col. pe. Bar. consi. 117. accusatio fuit instituta. Ab. consi. 77. col. 2. lib. 1. viso toto processu. Ro. cōs. ex. qō consultationis. & cōsi. 152. præsens accusatio. & cōs. 167. accusatus Antonius. col. fi. Sign. consi. 8. in qōne vertente. 4. dubio. vbi dicit hoc procedere in ciuilibus, & crīalibus. Cępol. in cōs. 53. esto.

59 col. fi. Barb. consi. 13. lib. 2. † Et est regula generalis, quod ubi ali

b qua qualitas in dispositione requiritur, illa debet probari,[b] no. Io. An. in c. 1. de homi. in vj. refert Bar. in l. si quis non dicā rapere. col. 3. C de epi. & cle. & not Bar. in l. 1. §. 1. ff ne quid in flu. pub. cum si. ut Ale. tradit consi. ult. viso processu lib. 2. & ꝯs.

60 1. col. 8. lib. 3. & con. 41. uisis. col. a. lib. 4. † Et prędicta conclusio

c ampliatur,[c] etiā si agatur de interesse publico, quia militat ratio supra allegata videlicet, ꝙ est probatum illud, qd in libello deductum fuit. Et ita notabiliter Ab. dicit in d. c. licet cām, col. v. Et probatur hoc ex dicto Cyn. in d. l. 2. de proba. cum si. s. alle. nā ibi agitur de vtilitate publica, vt delicta puniantur, & tn̄ absoluitur reus, si qualitas deducta non probatur. Non ob. ꝙ Abb. hic vr velle ꝯrium, allegando glo. in c. si forte. de elect. nam Abb hic loquitur, qn̄ copulatiue locutus fuit, & se ad vtrunq; probandum astrinxit. secus vero est, qn̄ qualificatiue aliquid proponitur, vt no. Abb. distinguit in d ca. licet cām, col.

61 xv. † Secundo ampliatur, ut nec ēt in alio iudicio ex probationibus pdictis puniri possit, ex quo esset aliud factū, vt not. Ab. dicit in d. c. licet causam. col. xv. ver. & posset, ut credo, atten-

62 tari † Tertio ampliari potest, vt habeat locū, si reus confiteatur delictum sine qualitate, non tamen poterit puniri, ita vr velle Io An in d. rub. de accu. & Ro. consil. 167. s. allegato. col. fi. &

d Sig. in d. consi. x col. fi Sed in hoc tn̄ ꝯriū expresse tenet Bald.[d] in l. & si seuerior. col. fi. C. ex qui. cau. inf. irrog. & idem Bald. in l. quid ergo. §. pęna grauior. in rep. col. j. ver. iuxta hoc q̄ro, ff. de his, qui no. inf. & idē Ange. in d. l. denunciasse. §. quid tn̄, de adul. Concordando opi. dici pōt, ꝙ iudex tali casu non tenetur reum condemnare, pōt tn̄, si velit. † Limitatur nunc conclu-

63 sio pdicta, ut non habeat locum, qn̄ constaret de eodē facto, vt qa nō esset reiterabile, vt puta in homicidio certi hoīs, ut no. Ang. di. in d. §. qd tn̄, ver. sed adde. & ad hoc facit, quod no. Imo. in l. is q reus, cat. pen. in fi. ver. ex gl. ff. de pub. iu. & quod

64 no. Bal. in l. j. col. 12. ver. super septimo. C. qui accu ¶ † Secūdo limita, vt procedat, qn̄ qualitas est de substantia actionis ppositæ. secus si non sit de substantia, quia deficiēs in probatione qualitatis, obtinet in facto principali, simplr probato. Bal. in l. Titia, in prin. ff. so. mat. p l in delictis. §. si detracta. ff. de nox. & in l. j. in princi. col pen. uer. extra quæritur. ff. de eden. & no. Bar. in d. l. denunciasse. §. quid tn̄. ff. de adul. cum si. vt tradūt Moderni hic. Et ide Sign. consi. 141. procurator dñi Lucoli. vbi

65 inquit, † ꝙ qn̄ qualitas adiecta delicto, alterat ipsum delictū, & pœnam, si nō probetur, absoluitur reus a s secus, quia si nō alterat delictū, & pęnā, defectus vnius qualitatis non nocet, p dictū. §. si detracta. Et hic infert Bal. in l. i. in vee. sexto q̄rit. C. de cōdi. inde. & in l. fi. ver. ego mō q̄ro. col. a. C. si ex fal. ins. ꝙ si dico, ꝙ testes corrupti falsum dixerunt, & sic corruptio p modū

e qualitatis allegatur, sufficit probare falsitatē,[e] ꝯ Bar. in d. l. diu[9]. & Abb. hic. & in d. c. licet cām. Et hoc verius vr p rōnes quas Ab. inducit, qn̄ plura copulatiue proponuntur, in d. c. licet causam. nā pariter militat, ꝙ per modū qualitatis aliquid proponatur. Et dictū Bar. nō probatur in d. l. diuus, ut ibi declarat Imo. in 2. col. ver. iuxta prædicta quæro. Silr nō probat in d. c. licet causam, ꝙ ibi probauit solā corruptionē, q̄ non erat sufficiēs. secus si probasset falsitatē ut dicit Pau. de Ca. in d. l. diuus. Nec ēt corruptio fuit plene pbata, ut ibi colligitur. Vel vbi fuit opus vtrunq; probare, quia pro altero tn̄ non fuisset admissus, ut Abb. ibi declarat. Vel intelligitur, qn̄ expsse se adstrinxit. ¶ Ter-

66 tio, conclo pdicta fallit in reo, ut s. dictū est. ¶ † Quarto, nō habet locū, si aliqua negatiue proponantur, quia non vr quis se adstringere, ut no. Bal. in l. cum te. in fi. C. de prob. Alex. in d. l. diuus. & Mod. hic sequuntur. Sed tn̄ cōsiderandum est, ꝙ si illa quæ negatiue proponuntur non dent probari ex parte proponentis, clarū est, & sine dubio, ꝙ nō vr sic adstringere. Si uero probari debent, ut quia in his fundamentū intentionis consistit, iuxta not. per Inno. in c. super his, de accus. & Bar. in l. hoc iure. de verb. obl. & tūc idē dicēdū ur, in negatiue ppositis, qa eadē rō vr, sicut in propositis affirmatiuè ¶ Quinto fallit si

67 apponatur clausula, nō tn̄ se adstringens, vt Ab. hic † dt l fi. Ant. de But. in c. exhibita. col. pe. de iud. & Bar. in d. l. diuus. Sed ad-

f uertendū est, qa ista clausula solū vr remouere pbationē nō necessariā, ut verba sonāt, sed nō pbationē qualitatis, q̄ necessaria est, ex quo semel deducta fuit. facit, qd no. Bar. in l. nō iō,

68 in fi. C. de lib. cā. vbi inquit, ꝙ † protestatio nō iuuat, vbi subest necessitas pbādi sed allegata in ꝯriū vnr pcedere, qn̄ plura co-

69 pulatiue pponuntur. ¶ † Sexto fallit, si apponatur clausula, sup q-

g omnib. & singulis,[g] &c. qa est disiūctiua, & sufficit, ꝙ alterū probetur, vt no. Bald. in l. 2. col pe. C. de probat. & in l. 1, col. 19. ver. sup hoc septimo pūcto. C. q de accu. cū si. vt tradūt Mod. hic. Et adde Bal i l. & si seuerior. col. fi C. ex quib. cau. infa. irrogat. Floria. in l. in delictis. §. si detracta. ff de noxa. Ang. Are. & Mod. in tract. malefi in verbo, super quibus omnibus, & singulis. & idem Ale. consi. 120. super e. col. pe. li. j. ¶ Sed ꝯ Bal. tenet Ro. ꝯsi. x. qō. cōsulationis. Et idem reprobat subtiliter, & concludit Corneus Perusi. in consi. 197. visa denunciatione, lib. ij.

70 ¶ † Septimo fallit, si apponatur clausula, per quā reus petitur

h cōdemnari sm formam iuris & statutorum;[h] quia ēt tūc nō probata qualitate pro delicto simplic condēnari pōt, sm Bal. in d. l. 2. C. de probati. Et de illa clausula Bar. ponit i l. rerum quidem amotaru. ff. rer. amo. cū ꝯcor. traditis p Ale. in l. Gallus. §. si eius. ff. de lib. & post. Ang. & Mod. insti. de actio. §. j Sed Aret. hic

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Deductum. Adde. Ale. in consi. 72. col. 3. lib. j.

b ¶Al. Probari. Adde Dec. qui hic omnia repetit in c. licet causam, col. 17. de prob. Cur. consi. 59. dux. col. vj. ver. tamen quia. Soc consi. 220. col. vj. in prin. ver. j. quia illa verba. Dec consi. 466. col. 3 circa me. in cons. 610. col. fi. in cōs. 574. col. j. in prin. Alcia. lib. j. de verb. signi. fol 20.

c ¶Ampliatur. Ex male per c. euidenter. j. de accusationi.

d ¶Bal. Et bene. Adde Dec. j. de iudic. c. at si clerici. in prin. nu. 3. in fi.

e ¶Falsitatem. Contrarium tenet Io. de Imo. in d. l. Diuus. Tu autē dicas, ꝙ opinio Bal. vera est, si sunt coniecturæ corruptionis, vel si falsitas adeo verisimilis, vt non sit suspicio, testes esse subornatos, quod iudex arbitrabitur.

f ¶Ald. Aduertendum. Vide tamen Dec. in c. licet causam, col. 22. de prob. vbi de hoc. ver. 8. hoc idem videtur.

g Syl. Ald. Et singulis. Vide Dec. in d. c. licet causam. col. 17. ver. 5. limitatur de probatio.

h Syl. Ald. Statutorū. Vide Ias. in §. 1. col. 17. in fi. inst de act. Dec. in c. licet causam. col. 17. ver. 6. idem dicendum est de proba vide Dec. in rubrica de iud. in 2. lec. in 7. col.

hic tenet contrarium, quia delictum non fuit deductum sine qualitate. & clausula illa restringitur ad finem specificatũ in
71 libello, quia qualitas in principali † dispositione apposita, repetita vr̃ in clausulis accessorıis, vt not. Barto. in l. si ita stipulatus. §. Crisogonus. ff. de verbo. ob. Mod hic sequuntur dictum Bal. quia accusans, qui petit reum condẽnari iure cum puniente, vr̃ cogitare ẽt de delicto simplici, ex quo ẽt delictum simplex à iure punitur. Sed rõ ista parum valet, quia tollitur per rationem Areti. quæ efficax vr̃. quia cum delictum qualificatũ fuerit sine qualitate ꝓbatum, aliud delictum reputatr̃, vt s̃. dictum est. Et clausula accessoria intelligitur ſm qualitatem delicti ꝓpositi. & per talem clausulã. nullo modo cogitatum vr̃ de delicto simplici. Et licet petat reũ condẽnari oĩ mõ ſm formã iuris, & statutorũ: hoc bñ põt in delicto qualificato verificari qđ diuersimodè puniri põt. Et nõ infertur per hoc, ꝙ delictũ sine qualitate ꝯsideretur, qa à præcedentib. nõ vr̃ recessum, ꝑsertim incontinenti, nisi quatenus apparet, ar. l. nã ad ea. ff. de ꝯd. & de. ¶ † Octauo, & vltimo idem est in clausula, saluo iure
72 a addendi,[a] &c. ſm Bald. in l. Nesennius. col. fi. ff. de nego gest. & Mod. hic sequuntur per illũ verbũ, minuẽdi. & idẽ Mod. Scribentes sequuntur in l. edita. col. fi. C. de eden. Sed considerandum est primo, ꝙ si illa clausula hoc operatr̃ ꝑ verbũ, minuẽdi debet ẽt expectare, ꝙ minuatr̃, & ꝙ illa qualitas detrahatur. Scdo dictũ Bal. ẽt non vr̃ verum, quia non vr̃, ꝙ detrahi possit quia non eẽt idẽ delictũ, ergo dicta clausula non põt operari diminutionẽ qualitatis. Et hoc vr̃ velle ipse Bal. in c. inter dilectos. 3. col. uer. saluo iure. j. de fid. instr. vbi inquit, ꝙ lit. ꝯtest. actor adstrictus est, ut qualitas diuidi nõ possit. ¶ Gl. pe. in fin. not. drĩam, q̃ est inter leges, & canones. Et in hoc dispositio iuris canonici maiorẽ æquitatẽ hẽt, vt dñt Io. An. & Doc. hic.
73 b & ſm Card. & Imol. dispositio iuris † canonici in foro canonico, & dispositio iuris ciuilis in foro seculari seruari dẽt,[b] iuxta gl. in rña, possessor, de reg. iu. in vj. Sed Alb. in d. l. fi. C. de diuer. rescrip. in princ. dicit, ꝙ de consuetudine illa l. nõ seruatr̃. & ita indistincte vr̃ præualere dispositio iuris canonici. & hoc
74 c vr̃ velle Bar. in l. à diuo Pio. in prin. ff. de re iu. ¶ † Et circa istã gl. Abb. concludit, ꝙ liber decreti[c] approbatus sit, ex quo longo tpe lectus fuit in studijs, vt dicit Bar. de Arist. in l. j. ff. si cer. pet. Mod. hoc sequuntr̃. Sed aduertendũ est, qa ista approbatio tripl'r ꝯsiderari ꝑt. Primo, ꝙ approbatus sit pro libro magistrali, ad instituendũ, & docẽdũ, sicut est in alijs libris autorũ, ut Abb. dicit, & clarũ hoc vr̃. Sed ista approbatio cõsiderata hoc modo, simpl'r nõ facit, ꝙ liber decreti hẽat auctoritatẽ iuris in decisionib. causarũ. iõ declarandũ est, vt j. dicã. Scđa ꝯsiderari põt, ꝙ talis liber approbatus sit ꝑ libro auctentico iuris, ita ꝙ allegari possit ad decisionẽ causarũ. sicut est in alijs libris iuris, q legunt̃ in studijs, q hẽnt authoritatẽ. Et isto respectu talis liber approbatus nõ reperit̃, ſm Io. An. & Doct. hic, & tenet Per de Anc. in c. 1. col. 15. vet. sed quid dices. s̃. de cõsti. Nõ ob. ꝙ liber decreti allegetr̃ in c. ꝯtinebatr̃. de despõ. impu. ibi, cũ in decretis hẽatr̃ expressum. qa nõ loquit̃ de libro decretorũ, sed de decretis patrũ, de quib. in c. ne innitaris s̃. de ꝯst. Ista tñ rñsio non satisfacit ad illũ tex. quẽ Mod. hic non adducunt, vel in cle. 1. 3. col. ibi, ſm formã ĩ decretis, q̃ incipit, dño. de iureiu. nã ista verba pro libro decreti intelliguntr̃, ut patet 63. dist. c. dño. Sed ad illũ tex. rñderi põt, ꝙ licet illo casu particulari approbatio facta videatr̃, non per hoc infert̃, ꝙ alia dicta, quæ in decreto continentur, approbata sint, sed solũ illud dictũ de quo fuit fcã illa decretalis, vt in simi dici Ab. de dictis Salomonis in c. de ꝑsum. Tertio cõsiderari ꝑt, ꝙ liber decreti approbatus sit, qa facit fidẽ, ꝙ illa dicta, q̃ ibi inferuntr̃, sint dicta Augustini, & aliorũ sanctorũ, ꝓut referuntr̃, & ita tenet Arch. in c. qs nesciat. 9. di. & Mod. sequuntr̃ ĩ ꝓœmio decreti. 6. q. q hoc ꝯfirmãt ex eo, qđ de ꝯsuetudine dr̃ Bar. in l. de qb. circa fi. ff. de leg. ꝙ Doctori asserenti de cõsuetudine credẽdũ est. Sed ista cõclusio dubia vr̃ ꝑ ea, q̃ hñr in auth. si qs in aliquo documẽto. C. de eden. & dictũ Bar. de ꝯsuetudine reprobat Ale. in l. post dotẽ. circa fi. ff. so. ma. Areti. ꝯs. 133. in causa q̃ vertit̃. cũ li. ut tradunt Mod. in d. l. de quibus. nisi dicamus, ꝙ licet non sit immediate credendũ Graciano, qñ simpliciter aliquid refert, tñ relatio sua approbata vr̃, ex quo publice legitur, & ita longo tpe factum fuit, vt Abb. dicit, & eius dictum isto respectu saluari põt. Vel ẽt dici potest, ꝙ ex quo liber decreti approbatus est, videtur approbatus tanquam liber iuris, ex quo legit̃, sicut alii libri, qui habent actoritatem iuris, leguntur. & sic declarando bene procedit, quod Abb. dicit.

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Al. Addendi. de hoc late tradit idem Dec. in c. licet causam. col. 17. ver. 7. & idem esset, de proba. & vide in cons. 146. col. 4. ĩ 2. dub. in fi. Ias. in §. omnium. col. 28. inst. de actio.

b Syl. Ald. Debet. Vide quæ idem scribit pro declaratione istorum in ca. ecc. S. Mariæ col. 14 nu 137. de consti.

¶ Decreti. Fel. hic col. 17 & Fran. Rip.

SVMMARIVM.

1 CAeterum. ¶ Summatur, & diuidit̃, vt ꝑ Abb. hic. ¶ † In tex. ibi, cæterum, aduersatiue ponitur, ut per gl. in l. pen. ff. de vi. tu. olcoque leg. Et facit tex. in c. cęterum. infra, de ind. & in c. cæterum. de inta. cal. in c. si duo procuratores, de procu. in vj. & in c. ordinarii. §. cæterum. de offi. ord. in vj. cũ si. Et ſm Io. An. aduersatur ad ea, q̃ in antiqua decretali ꝯtinebant̃. Et aliu modis ista dictio, cæterũ, qñq; põit̃, ut ꝑ Alb in Dictionario ver.
2 cæterũ. ¶ † In tex. ibi, impetrauerit. cũ effectu intell'r, qa aliud est petere, & aliud impetrare, ut no. Bart. ꝑ illũ text. in auth. de referen. in 2. no. facit. tex. in c. fi. de exce. in l. ẽt, in prin. ff. de bo.
3 a lib. & in l. 3. in prin. ubi Bar ff. qđ quisq; iu. ¶ † In tex. ibi, aduersarius, hic aduersarius dr̃ ẽt, añ litẽ inchoatã,[a] qđ notandũ est
4 per ea, q̃ dixi in c. 1. in 2. no. de iud. ¶ † In tex ibi, nesciẽte. ergo à ꝯtrio sensu parte sciẽte purgatr̃ uitiũ subreptionis, & ille. qa tacet vr̃ sibi ꝑiudicare. Hoc in vr̃ ꝯ regulã. qa ille, qui tacet, non ur̃ ꝯsentire in ꝑiudiciũ suũ, l. sicut. §. nõ vr̃. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. no. in rña, is qui tacet. de reg. iu. in vj. Sed rñderi põt, ꝙ hoc ꝓcedat in isto casu, vbi nõ agit̃ de iure q̃sito, & qa in rescriptis agit̃ de modico ꝑiudicio, ut dixi s̃. I rub. ¶ † In tex ibi,
5 b dolo, vr̃ fraude. nã dol' est genus, & fraus spẽs,[b] ut per Bal. in l. quæ fortuitis. 2. col. ver. & ꝑn irte ad euidentiã. C. de pig. acti. & no. ꝑ Bar. & Doc. in l. iurisgentiũ. §. adeo. ver. sed si fraudãdi
6 c ff. de pac. ¶ † No. primo regulã, quæ hic ponit̃, ꝙ de primo rescripto dẽt fieri mẽtio in secundo, alr̃ ſm non valet.[c] & idem est

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Al. Inchoatam. Adde Dec. in d. c. j. de iud. in vtraque lect. in 2. no. & in l. j. in prin. C. de eden.

b ¶ Species. Vide Ias. insti. de act. §. item si quis in fraudem. col. 4. & Deci. in l. generaliter. ff. de re. iur.

c Syl. Al. Non valet. Et non solum hoc est verũ, qñ rescriptũ est impetratum ab alio, sed ẽt, qñ est impetratũ ab eodẽ. Dec. in c. cũ te. in 3. no. de offi.

est in cã appellationis, quia primũ non tollitur à secundo, nisi de primo mentio facta sit, qa eadẽ rõ oĩno vr̃, ut concludit Imo. in c. ex literis. in gl. 2. in fi. de offi. leg. Et ad hoc facit, qa regulariter idẽ est in cã appellationis, † qđ in causa principali.ª d. l. j. vbi Ang in prin. ff. an p aliũ cã appellationis. & in auth. vt cũ de app. cogn. in prin. † Et de primo rescripto debet fieri mentio noĩatim, & non sufficit dicere gñaliter, nõ obstantib[b] aliquibus literis ad alios iudices impetratis, ut no. Io. An. in c. 2. per illũ tex. de dolo. & contu. Et Abb. & Imol. post alios in c. ex literis, de offi. dele. vbi rõnem adducunt, qa vr̃ fieri iniuria q̃dam primis iudicibus, arg. l. litigatores. ff. de arbi. & Mod. in prin. hic sequuntur. Sed tñ ɔsiderandũ est, qñ primũ rescriptũ concessum fuit simpl̃r in forma cõi, sufficit, q̃ hẽatur notitia de priori ɔmissione. c. cãm q̃, el 2. de iudi. ibi, nõ obstantibus prioribus literis, in cã rõne præuia ꝓcedatis, & in c. audita. de rest. spol. ibi, non obstantibus literis ab altera parte impetratis vt no. Ro. decisio. 6. eo. ti. in nouis. Et maxime hoc esset dicendum, qñ aliud rescriptum prius solum impetratũ fuisset: nã tunc talis mẽtio gñalis, q̃ nõ p̃t referri, nisi ad aliud rescriptũ, reputat̃ nominatim facta, ẽt in materia odiosa, arg. l. 2. ff. de li. & posth. Et hoc intell̃r, vt dixi, qñ primũ rescriptũ, cui derogatur, concessum fuit simpl̃r in forma cõi: secus vr̃, qñ in primo esset data spãlis forma, tũc. n. de illa forma speciali dẽret mentio fieri. qa papa hoc cognito, nõ ita de facili literas in ɔ̃rium dedisset, arg. c. postulasti. j. eo. no. Abb. in c. 2. de dolo, & contu. † Et ideo si primũ rescriptũ de cõi consensu impetratũ fuit, in secundo de tali cõi consensu dẽret mentio fieri, vt Abb. dicit post. gl. qa Papa non ita de facili derogare vr̃ ad id. † qđ cõi cõsensu factũ fuit, vt not. in c. ex multiplici, de decimis, & p gl. in cle. dudũ. §. nos etenim, in vers. pacta. de sepul. † Et ista rõne ẽt de clausula, appellatione remota, inserta in primo rescripto, debet mẽtio fieri in secundo,[b] vt no. Ab. in c. ex cõquestione. 4. no. de rest. spolia. Et idẽ de clausula anteferri, vt no. † Old. cõsi. 334. factũ tale est. dñs nr̃. col. 2. Car. consi. 142. vr̃ dicendũ, 2. dub. Et rõ supradicta ꝓcedit, qñ primũ rescriptũ valet, alias secus. qa de rescripto, nullo modo est opus facere mentionem. gl. & Doc. in c. ex tenore. j. eo. vbi videbimus. † Secundo hẽt locũ in eadẽ cã, ut tex. loquitur. secus est in alia. † Et alia cã intelligit̃, qñ sñia lata in vno, non parit exceptionẽ rei iudicatę in alia, iuxta l. cũ q̃rit̃. ff. de exceptio. rei iud. facit dictũ Bal. de lite pendente. in c. j. circa fi. de ɔtro. feu. apud pares ter. † Tertio regula non habet locũ in mandatis, qa fm mandatum reuocat primũ, licet de primo nulla mentio facta[c] sit, vt not. Ant. de But. in c. fi. per illũ tex. in 6. no. de dilatio † Et idẽ est in ꝓcuratoribus, qa cõstituẽdo vnũ ꝓcuratorẽ posteriorẽ, prius reuocatus vr̃. licet de primo nihil dictũ sit,[d] l. si qs cũ ꝓcuratorio. §. fi. ff. de procu. † Idem in vicarijs,[e] qa per fm primum reuocatur, vt per Domi. in c. licet. col. fi. de off. vica. in 6. Et † quid in iudicibus ordinarijs? no. Ang. & Pau de Cast. in d. l. si quis cũ ꝓcuratorio. in fi. † Et qd in curatoribus? no. gl. ibi, & tradit Bar. in l. cũ semel, ff. de tute. ¶ † Quid aũt in cõpromisso? conclusio est, q̃ p fm compromissum tollatur primũ,[f] ut no. Spec. in tit. de arbi. §. finitur. ad fi. p tex. in l. sed & si in seruum. §. fi. cũ seq. ff. de arbi. & idẽ tenent An. de Bu. & Im. & Abb. in c. innotuit, de arbi. & idẽ vr̃ velle Lapus allegatione 108. an pẽdente vno cõpromisso, licet pręcise non firmet, & aliquid ẽt Lapus tradit allegatione 98 ¶ † Secundo no. q̃ illa dictio, continuo,[g] intelligit̃ sine ipis interuallo, ut Abb hic dicit. facit tex. in l. stipulatus sum Damã, de ver. ob. in l. sancimus. la 2. §. j. C. de adm. tuto. in l. j. in fi. ff. p soc. Et hoc uctũ est, nisi subiecta mã aliud suaderet,[h] vt p gl. & Bar. in d. l. stipulatus, & p glo. in l. 3. §. in amittenda. in verbo, animo. † & qđ ibi Ange. & Mod. ff. de acq. pos. facit. qđ dr̃ de dictione, incontinenti,[i] vt per gl. in c. an sit. de app. & qđ no. de dictione, mox. 20. q. 2. c. j. cũ si. vt tradit Alex. in l. j. in prin. de verb. obl. † Et de dictione, statim, q̃ in alio sensu accipit̃,[k] vt no. Abb. in c. cũ cãm. 2. no. de elec facit tex. in c. fi. de verb. sig. in vj. vbi Do. cũ si. ut tradunt Mod. s̃. in ꝓœmio decretalium ¶ In mã huius decretalis Abb. prosequit̃ principaliter 3. q. Prima est, an fm rescriptũ non faciens mentionẽ de primo, sit ipso iure nullũ, vel ipso facto, quod idem[l] est, ut no. Bar. in l. j. col. j. ff. de his, qui no. in fa. † in qua Abb. finaliter ɔcludit fm opi cõem, q̃ nõ est nullum ipso iure, sed ope exceptionis annullat̃, rationib. de quibus p cũ hic. Sed And. Si. sequitur Cõpost. qui ɔ̃rium tenet per illũ tex. ibi, nec secũdæ literæ obtineãt alicuius roboris firmitatẽ. Ista enim verba vĩr importare nullitatẽ actus, vt in simili hr̃ in c. ad aures. j̃. eo. in fi. ibi, vires nolumus obtinere, & in c. qđ in dubiis. de renũ. & c. ex literis. de offi. deleg. & in l. prolata. C. de sen. Mo. hic conãtur rñdere, & dicunt, q̃ prædicta uerba denotant nullitatẽ ipso iure, in materia, in qua non sit per alia iura declaratũ, q̃ sit locus exceptioni: secus vr̃ in casu nostro, in quo per alia iura declaratu est, q̃ valeat rescriptũ, nisi exceptio opponat̃, per tex. in c. plerunque. infra, eo. vbi fm rescriptum impetratũ nõ facta mentione primi hẽt effectũ data negligentia primi impetrantis per annũ, ergo datur intelligi, q̃ fm valet, qa si nullum fuisset, non potuisset reconualescere per r̃iam, nõ firmatur, de reg. iu. in 6. Et ita dicunt Abb. & Doc. hic. Tota ergo vis est in rñdendo ad illud c. plerunq;. quo remoto Doc. faterent̃ nullitatem secundi rescripti Barba. rñdet, q̃ ille text. intelligit̃ qñ impetratio secundi rescripti facta fuit post annũ. Sed ista sol. diuinat, quia ibi hoc non apparet Scdo rñdet, q̃ speciale sit illo casu in odium primi negligentis. Sed ista sol. diuinat, quia ibi hoc non apparet. Secũdo rñdet, q̃ speciale sit illo casu in odium primi negligentis. Sed Mod. replicant nõ esse cautum, q̃ actus, qui esset nullus de sui nã, validus efficiatur propter odium alterius. Concludendo, opinio Cõpost. & An. Si. probabilis est, & prima facie verior vr̃ per istum tex. qui pręcise loquit̃, dũ dicit, non obtineat alicuius roboris firmitatẽ. ergo vr̃, q̃ aliquo respectu nõ valeat, ut denotat illud verbũ, alicuius, vt dr̃ de verbo, aliquid,[m] in l. si seruus. §. prætor ait. ff. de acqui. hæ. vbi Bar. gl. in cle. j. de fo. comp. Secundo † probatur in c. sedes. j̃. co. in fi. ibi, mendax peccator careat penitus impetratis. illa dictio, penitus,[n] ipso iure intelligitur,[o] vt not. Do. † post Io. An. in c. 1. col. 2. de postu. præla. in vj. Facit tex. in c. Romana. §. vniuersitatẽ. vbi gl. in verbo, penitus. de sent. excõ. in vj. & tex. in c. p inquisitionũ, in fi de offi. ord. in vi. Tertio facit tex. cũ gl. fi. in c. nouit. de his, q̃ fiunt è præla. & quod no. Abb. in c. q̃ super his. de fi. instr. Quarto facit tex. in ca. ne captandæ, de concess. p̃b. in 6. ibi, nec aliquã obtinente roboris firmitatẽ. Quinto, qa fm non valet, p̃p intentionẽ superioris, qui vr̃ velle iudicẽ datũ reuocare, ut s̃. dictũ est, & ista rõ facit, q̃ statim nullũ sit rescriptũ. Sexto, & vltimo facit, q̃ qñ verba denotant ipso iure nullitatẽ actus, non reperit̃ iure cautum, q̃ ponant̃ pro rescissione actus, vel pro actu ualido mero iure, licet ɔ̃riũ qnq; reperiatur, vt not. Arc. tradit in l. 1. col. 3. ff. de test. ¶ Solũ difficultas vr̃ restare ad c. plerunq;. j̃. eod. ad quod, vltra ea, q̃ Doc. dñt hic, vr̃ de plano posse rñderi, q̃ text. ibi vlterius procedat, ita disponendo de nouo in odium negligentis, ut probatur ibi, cum igitur non sit malitiis hominũ indulgẽdũ, statuimus, &c. † quia verbũ, statuimus, est noui iuris promulgatoriũ,[p] ut per gl. in cle. fi. de rescri. & in ca. super qõnis. §. verũ, in versi. statuimus, de offi dele. † Et clarum est, q̃ Papa põt illud, quod fuit nullũ à principio, ɔfirmare,[q] ut not. Imol. in c. 3. col. pe. de his, quæ fi. a prælat. ¶ Non obst. c. vt debitus,

ADDITIONES.

a ¶ Al. Principali. Adde Dec. in c. cum te. in j. nu. de offi. deleg.

b ¶ Syl. Ald. Secundo. Adde Dec. in consi. 462. viso puncto. col. 3. ver. & ideo de clausula, de rescrip.

c ¶ Syl. Al. Facta. Et idẽ est generaliter in omnibus contractibus, vt vltima derogent prioribus, late Hip. Marsi. in l. j. §. si serui quasi. in 3. & 4. col. de quæst.

d ¶ Syl. Ald. Sit Declara, vt per Bar. ibi, hoc esse verũ ante lit. contest. dic tñ, q̃ si post litẽ conte. dñs alium constituat, vel primũ expresse reuocet, nisi reuocatus cõtradicat sententia lata cum primo est nulla, Rot dec. 21. si dominus. in fi. in no. & an si quis constitutus sit procurator ad certa cãm censetur reuocatus per generalem constitutionẽ alterius ad ões causas. Rot. deci. 296. si quis. in no. & vide Dec. in consi 432. in fi. vbi in nouo mandato procuratoris, & quid si secundus non acceptet, an censeatur primus reuocatus. Ro. deci. 281. si contra. in no. & quid in constituente nouum substitutum, vide Rotam deci. 321. si procurator. in no.

e ¶ Syl. Ald Vicarijs. Valent tamen gesta per primum ignorantem reuocationẽ vt tradit Rom. in singu. 57. fuit qõ. Dec. j̃. de ap. c. si duobus nu. 12. Nic. Boe. dec. aut. 347. 112, & practicatur.

f ¶ Ald. Primum. Adde Soz. in consi. 27. col. 2. lib. j.

g Hie. Gi. Continuo. De ista dictione, continuo, vi de Corn. in consi. xlj. in 2. par. incip. vr̃. & vide tex. in l. Arist. in prin. cuncta gl. in ver. continuo. vbi exponit continuo, idest statim. ff. de dona. & alias ponitur ista dictio, cõtinuo, pro integro, vt est tex. in l. Paulus. §. Casus. ff. de lib cau. & vide de hac etiam dictione tex. in c. fi. in §. verum, quia. de verb. sig. in vj.

h Al. Suaderet. Vide Ro. in consi. 353. viso. Cor. consi. 41. videtur. litera, f. lib. 2. Abb. in c. cũ causam. de elec. & vide Alex. in consi. 33. col. 4. lib. j.

i ¶ Ald. Incontinenti. Adde Dec. in consi. 440. col. 3. in fi. & vide Dec. in c. an sit. col. 5. de app.

k Syl. Ald. Accipitur. Vide gl. in l. 3. in ver. triduo. C. de erro. aduo. Ale. in l. j. §. q presens. de verb. obli.

l Syl. Ald. Idẽ. Adde Archi. in c. j. in prin de rescr. lib. vj. Alex. in d. l. j.

m S. Ald. Aliquid. Vide eundem in l. 2. in xj. col. in fi. C. de edend. in l. j. col. 3. & ibi Purpu. col. ij. ver. q̃ minoris. ff. de offi. eius. & nd. Tiraquel. in rep l. si vnquam. ver. omnia, vel partem aliquam. nu. 14. in fi. C. de reuo dona.

n Hier. Gig. Penitus. De hac dictione, penitus, vide per Sozi. in l. qui vsumfructũ, in 2. col. ff. de verb. obl. & vide per eundem Dec. in c. ex ratione, vbi dixi in apostillis. in 4. col. in ver. Perusinus hic.

o Al. Intelligitur. Est optimus tex. in §. aliq. circa fin. Inst. de do. & vide De. in c. ex ratione, col. 2. de app. & vide in consi. 137. col. j. in fi. Vero. in consi. 34. si nunquam, col. 8. & omnino Soz. in consi. 31. visis. col 3. ver. quãdo ponderandum est, lib. j. Dec. consi 327. viso, col. 2. & in consi. 401. licet, col. 2. in princi.

p ¶ Ald. Promulgatorium. Sed non semper gl. in l. præsides, C. de fer. & quãdo significet de nouo, vide Io. Cro in l. si constante. col. 3. in ff. so. mat. in fi.

q ¶ Al. Confirmare. Hoc probant omnia iura, quæ volunt principem confirmantem actum inualidum censeri de nouo dare, vt per eundem s̃. de consti. c. a. fi. in pen. colum.

bitus.addnctū hic per Abb. quia ibi si attendaẽ præsentatio,
agiẽ de validitate rescripti cũ effectu,de qua non agiẽ hic, qa
in casu nostro oẽs presupponunt,ꝙ ſm ialtẽ in effectu sit nul
lũ,si opponaẽ. Vnde ille tex ad istam q.nõ bene allegaẽ. & qa
ẽt habet varios intellectus. Et sic patet ex p̄dictis,ꝙ opi. And.
Sicu.vẽ sustentabilis,& nõ debuit ita graui supercilio reprehẽ
di,ut faciunt Mod.hic.Finaliter tñ nõ recedo à cõi, quæ effi-
cacitet ꝓbaẽ in d.c.plerunq;.Nec obst. ꝙ illud de nouo statu-
tũ sit,vt diecbã,quia illud vẽ verũ quantũ ad terminationẽ an
ni,prout tex.ibi loquiẽ,sed respectu validitatis secundi rescri
pti,de nouo ibi nihil statuitur,quia prius erat statutũ, ꝙ secũ
dũ valeret,data negligentia primi impetrantis,c.si aũt.eo.tit.
Et ita cõis opi.ꝯprobaẽ rõne,quia põt esse, ꝙ primus,q impe
trauit,nõ velit vti rescripto. Et in ista materia ad purgandum
surreptionẽ tacitus consensus aduersarii ꝯsideratur, vt colli-
giẽ hic.ibi,altera nesciente.Non obst.tex.hic,quia intelligiẽ,
qñ iudices dati in primo rescripto procedunt, tunc ſm rescri
ptum nõ habet firmitatẽ, quia exceptione opposita tolliẽ.Et
retenta cõi opin.ampliaẽ, ut p Abb. in c.ex parte Adę.col.4.
ver.3.not.de testib.Et limitaẽ ꝓcedere in rescripto surreptitio
vt p Abb.hic,& no.Inn.in c.dilecta.j.eo.cũ si.ut per Mod. hic
col.2.Et exẽplificari põt,ut per Bal.in l.1.§.fi.uers.itẽ facit im-
28 petrantẽ.ff de ac.emp.ubi inquit, †quod si ille,qui patiẽ defe
ctum natalium,impetrauit dispensationẽ, non obstante etiã
a si pateretur defectũ in natalibus,talis dispensatio non ualet,[a]
quia gratia uẽ obreptitia. Et p̄dictã limitationẽ sequiẽ Andr.
Sicu.consi.56.col.5.lib.v. Sed tñ talis dr̄ia non probaẽ iure,vt
Abb.dicit in d.c.cũ dilecta,& in terminis est text. vbi Bal.hoc
29 dicit p illum tex.in l.1.C.si nup.ex rescrip.pe.vbi patet, † ꝙ in
b eode casu rescriptum appellaẽ surreptitium, & obreptitiũ.[b]
& no.ẽt Bald.in l.præscriptione.col.4.C.si ꝯ ius,uel uti.publi.
secundo limitaẽ ſm Abb.nisi rescriptum sit accessoriè impe
tratum,qa sicut gratia uitiaẽ propter surreptionẽ,ita ẽt rescri
ptum,quod accessoriè sequiẽ, arg.c.si super gratia,de offi.de-
le.in 6.Et ad hoc adde bonum tex.in c.super eo.de præb.in 6.
& ibi Do.in uer.sed pone.& ad idẽ tex.not. in cle. per literas.
de præb.vbi gl.in vers.ecclesias,& idẽ quod hic,no.Abb.in c.
constitutus.vlt.no.j.eod. & Roma. hoc idẽ in terminis dt in
consi.230.circa primã,col.2.& Oldr. consi.81.ꝙ processus.&
in simili tradit Rom.in l.fi.§.quoties.in fi.de pub.ff.Et retenta
cõi opi.ꝙ secundũ rescriptũ non sit nullũ ipso iure,Abb.suc-
cessiue concludit,ꝙ satis est si excipiaẽ ꝯ secũdũ,nec opus est,
ꝙ appelletur,si exceptio non admittaẽ,quia iudex datus in se
cundo rescripto,tali casu solus non hẽt iurisdictionẽ, per c.
pastoralis.j.eo.Et idẽ tenet And.Sic.hic, per l.3.C. si quacũq;
c p̄di.fuerit ptãte.Sed tñ cõis opi.[c] in ꝯriũ est,quã Mod.[d] sequũ
d tur,quia † qñ iudex non admittit exceptionẽ, sed vltra ꝓce-
30 dit,valet processus,nisi appelleẽ,cap.ex parte.el 3.de app.& in
c.cũ dilecti.de elec.Non obst.rõ Abb.de dicto c.pastoralis,qa
dicunt Mod.ꝙ illa forma non est substantialis, quod non est
verũ,ꝙ iudices secundi rescripti non hẽant iurisdictionẽ, &
ptãtẽ cognoscendi,quia immo habent, vt ipse Abb. tenet in
d.c.pastoralis.col.3.ver.secundus casus.Non ob.d.l.3.C.si qua
cunq; prædi. pote.quia dñt Mod.ꝙ iurisdictio ibi in totũ in a-
liũ transferẽ,ideo nullã retinet ptãtem,non sic in d.ca.pasto-
lis,vbi solũ iurisdictio in articulo speciali prævaliditatis lite-
rarũ transferẽ, vnde processus hẽt fundm̄ in iurisdictione nõ
transfusa.Mihi placet,& verior vẽ opinio Abb.supplendo ſm
opi.Io.de Ligna qñ excipiens corã secundo, vlterius non cõ-
paruit,quia iurisdictio tali casu in effectu est attributa duobus
videlicet iudicibus primi rescripti,q hñr ꝓ vno,licet sint plu-
res,& iudicibus secundi rescripti,q ẽt pro vno hñr,d.c.pasto-
ralis,ergo ꝓcessus alterius iudicis nõ valet, ex quo duobus cã
cõmissa est,ut est tex.in c.cãm matrimonij.de offi.dele.ibi,qa
cũ cã duobus cõmittiẽ,snia vnius non tenet,& qa in d.c.pa-
storalis,est data forma,ꝙ discordantibus iudicibus,deueniaẽ
ad arbitros,ergo interim suspensa vẽ iurisdõ in cã principali
donec pendet cã p̄ualiditatis rescripti apud ipsos iudices, uel
arbitros,arg.c.secundo requis.§.fi.de appel.ibi, tunc demũ iu
dex auctoritate sua vteẽ,ergo nõ prius. Et istã opi. sequiẽ Alc.
consi.89.diligenter,lib.1.Non ob. ꝙ iudices secũdi rescripti in
c.pastoralis,habeant iurisdõnẽ,vt dñt Mod.allegãdo Abb.ibi
qa suspensa vẽ eorũ iurisdõ,vt dixi. Vel illud locũ habeat ꝓut
loquiẽ Abb.in d.c.pastoralis,videlicet,qñ pars cõparuit.& in
cã ꝓcessit: secus vẽ,qñ pars opposita exceptione vlterius non
cõparuit,ſm opi Io.de Lig.& bñ facit tex.in d l.1.C. si quacũ
que p̄di.fue.po.Nec ob ꝙ ibi in totũ sit iurisdictio in aliu trãs-
lata,qa eadem rõ vẽ in isto casu,qa iste articulus de p̄ualidita-
te rescript otũ,est p̄iudicialis, quia si primũ rescriptũ p̄ualeret
in totũ tollitur iurisdõ. vñ interim suspensa vẽ in cã principa
31 li,ut dixi,& iõ ꝓcessus in ꝯriũ est nullus.¶ †Secũdo principa-
liter q̃ritur,an rescriptũ ſm faciẽs mentionẽ de primo, ipso
iure tollat primũ. Et in hac q.Abb.primo ꝯcludit,† ꝙ qñ in se
cundo facta fuit mentio de primo cũ clausula decreti. vcz, si
secus actũ sit,non valet,qa tunc ipso iure primũ reuocaẽ, &
32 processus virtute primi ipso iure non valet,† ẽt si ignorãtet fa
e ctus sit,qa nã decreti est afficere ẽt ignorãtem.[e] c.j.ver. adiicie
batur,de concel.p̄b.in 6.c.pe.de p̄b.in 6.c.si co tpe.de elect. in
6.Et idẽ no.Abb.in c.audita.col.pe.de rest.spol.Do.in c.j.§.ex
parte.col.pe.ver.super illo dubio.de ꝯces.p̄b. in vj. Et ſm Do.
ibi,ista ꝯclusio limitaẽ, nisi ille, in cuius fauorẽ decretũ illud
appositũ fuit,illi renũciaret,quia tunc valeret ꝓcessus.allegat
Lap.in c.pe.de præb.in 6.& facit qd̄ ibi not.Do.in d.c.pen.co.
33 2.ver.sed quid si iste.† Nec ob.ꝙ fauore clausula decreti nõ vi-
f deaẽ posse renũciari,licet agaẽ de fauore renunciãtis,[f] vt no.
in c.dilecto.& ibi Abb.de præb.quia Mod.hic rñdent ꝙ illud
qd̄ habeẽ in d.ca.dilecto.hẽt locũ,nisi tacita cõditio intelligaẽ
quæ suspendat illã clausulã decreti.vt ibi,nisi fructus augeanẽ
& ita ẽt hic tacite intelligiẽ si impetrans vtatur. Sed ista rñsio
non placet,qa est ꝯ mentẽ oĩum Doc.hic,q uolunt, ꝙ tũc de
mũ talis conditio intelligaẽ,qñ Papa rescribit simpliciter,se-
cusq̃ñ decretum apponiẽ. Vnde considerandũ est, ꝙ si sit cõ-
ditio tacita,vel expressa, q̃ suspendat,illa clausula decreti su-
spenditur.cle.1.de conces.p̄b.no.Car.in cle.1. de elec.q.18. in
fi.Ro.consi.313.ꝯ primũ,& Alex.consi.97.ꝯsideratis his.lib.v.
Sed ista conditio tacita,si impetrans uti uoluerit, nõ vẽ suspẽ
dere illã clausulã decreti,qa respicit executionẽ, quo casu, ut
supradictũ est in c.p̄cedenti,condõ tacita, q̃ respicit executio-
g nẽ,nõ suspendit.[g] vt no.Bar.in l.itẽ,qa ff.de pac.† & in l.ita de
34 mũ.per gl.ibi,ff.de arb.& facit tex.in l.cõditiones,q̃ extrinse-
cus.ff.de cõd.& demõ.& iõ vẽ stare argumẽtũ, ꝙ clausula de
creti vẽ impedire renunciationẽ,licet agaẽ de fauore renũciã
h tis.Sed rñderi põt ex his,quæ dixi supra.ti.j.c.cũ accessissent.[h]
Ex q̃bus patet,ꝙ non est verũ, ꝙ per clausulã decreti impedia
tur renũciatio,q̃ respicit utilitatẽ partis simpr̄: iõ ille,in cuius
fauorẽ clausula decreti apposita est,põt illi renunciare,ut su-
35 pradictũ est,ſm Doc.¶ †Secunda conclo Abb.est, ꝙ ualet ꝓ-
cessus agitatus uigore primi rescripti reuocati, si de reuocatio
i ne nulla notitia habeẽ.[i] ca.audita.de resti.spo.facit c.2. de off.
delega.in l.si forte.ff.de offi.p̄si.no.Bal.in l.mandatũ.col.pen.
C.manda.in l.1.in fi.C.ut lit.pendẽ.Cal.cõl.4.col.3.de off.de-
36 leg.cũ si.¶ †Tertia cõclo est,ꝙ sit ualet ꝓcessus factus uigore
primi rescripti reuocati,ẽt si primus iudex sciat de reuocatio
ne,dũmodo non fuerit a parte oppositũ. quia forte non uteẽ
rescripto ille,q secundo impetrauit,& idẽ tenet Ant.de Bu.&
37 Car.hic,post Inn.& idẽ Abb.in d.c.audita,col.pe.† Et hoc ue
k rum est,nisi reuocatio facta sit motu[k] proprio, qa tunc sola
sciẽtia sufficit,ut Ab.hic ꝯcludit post Ant.de Bu.& idẽ Ab.in
d.c.audita,col.pen.per c.si duobus.cũ gl.in uersi.cognouerit.
de app.& l.iudicium soluiẽ,de iud.Imo,qd̄ plus est,ſm Imol.
hic col.5.tali casu,ẽt data ignorantia,uẽ facta reuocatio,& ꝓ-
38 cessus non ualet,† quia re integra morte delegantis iurisdõ ex
pirat,ẽt si delegatus ignoret,ut per gl.quæ cõiter approbatur
in ca.cum uenissent.de test.& probatur in c.fi.§ officium, de
offi.dele.in 6.ergo idem uẽ in isto casu. Mod.hic rñdẽt, ꝙ ista
æquiparatio non ꝓcedit,quia reuocatione,q̃ fit per mortẽ de
legantis,deficit radix iurisdictionis,ex quo mortuus est ille,q
delegauit,sed qñ motu ꝓprio fit reuocatio.nõ sic,qa remanet
fundm̄ iurisdictionis apud delegantẽ.Sed ista rõ solum diuer
sificat casus,sed nõ uẽ ponere rationem diuersitatis, qa licet
per mortẽ delegantis iurisdõ extinguaẽ in ipso delegãte, quia
mors oĩa soluit.§.deinceps.in auth.de nup tñ respectu cõmis
siõis iã factæ superior,qui delegauit,erat functus officio suo,
dũ cõmisit,& quantum ad cõmissionẽ semel factã nihil fa-
cit fundm̄ iurisdõnis apud illũ,q motu proprio cãm cõmisit,
& ideo rõ Imo.efficax uẽ. Et à fortiori hoc mõ cõfirmari pt,
39 qa p mortẽ uoluntas cessat, & tñ p mortẽ nõ induciẽ reuoca-
l tio,[l] c.si delegatus.de offi.deleg. in 6.& no.declarat Bar. in l.&
quia,in ult.col.ff.de iuris.om.iud.& sic potentior est reuoca-
tio,

ADDITIONES.

a ¶Non ualet.Contra.sentit Dec.bene.
b ¶Ald.Obreptitium.Adde Dec.in c.super literis.in 1.not.j.eo.
c Ald.Opi.Adde Dec.in consi.173.in fi.& omnino in consil.175.col.1. & seq.
d ¶Moder.Scilicet Fel.
e ¶Ald.Ignorantem.Idem Dec in c.2.in 2.lec.nu 31.de constit.
f Syl.Al.Renunciantis.Adde Dec.in c.cum accessissent.nu.22.de const.& in c.cum olim col.2.de excep.
g Ald.Suspendit.Vide Dec.in c.præce.col.4.in prin.
h Al.Accessissent.Vide Dec.in c.olim.col.2.& seq.de exce.
i Syl.Al.Habetur.Adde Bal.in l.falsa.C.de fur.Roma.in l.more col fi.ff.de iuris omn.iud.
k Motu. Imo adhuc idem,si motus emanauerit fauore alterius partis,quę nõ excepit,nec vsi,sed si superior per se, etiã vtraque parte muta,reuocat:tũc sufficit hoc notificari per superiorem etiam neutra parte opponente.
l Syl.Ald.Reuocatio Declarat idem in l.3.in fi.ff.de reg.iu.in c ex literis in fi. j.de consti.& vide j.de offi.dele.in c.relatum,col.4.

tio, quã sit cessatio uoluntatis, quæ per mortem inducit, l. 4. ff. loc. Si ergo per mortẽ ipso iure expirat mandatũ iurisdõnis, à fortiori per reuocationem expressam, q̃ fortior est, ut Bar. concludit in d. l. quia. Et ista rõ pariter inferre vr, q prædicta tertia conclusio non sit uera absolute, & sic dõm ur, q primũ rescriptũ per sm tollatur ipso iure, qñ scit, & cõstat de reuocatione, & sic processus uirtute primi rescripti tali casu non ualeat. Et expresse hoc probatur in c. ex literis. de offi. deleg. circa finẽ ibi, quando apparet de reuocatione, dum ibi dr cum appareat primos iudices iurisdictionem nullam penitus habuisse. Nec nb. q ille tex. quo ad tertium intelligat. quia ratio generalis ibi ponit, ex quia arguitur de partibus, postea ad tertiũ in ɔñam, vt patet ibi in fi. ergo talis dñia non vr ꝓcedere. Nec placet rõ illa Doct. q sm habet illam tacitam conditionem, si impetrans vtetur, quia ista cõditio respicit executionem, & non suspendit, ut supra dictum est. Et attẽta tali rõne, quælibet donatio, vel dispositio facta in testamento purè, & simpliciter, esset conditionalis, contra tex. in l. si ita legatum. §. illi si uolet. de leg. 1. no. in l. 3. eo. ti. Et quia iura solum põderant, an iudex primi rescripti notitiam habuerit de secundo rescripto reuocante primũ. d. c. 2. de of. dele. ibi, innotuit, & in d. c. si duobus. de appellationibus. ibi, cognouerit. Et quia iura, quæ allegantur per Doct. quando Papa hoc faceret motu proprio, simpliciter loquuntur, & ita uidentur generalr procedere, d. l. iudicium soluitur, & d. c. si duobus. Et si dicatur attenta rõne imo confirmata vt s̃ dicendum esset, q etiam processus factus ab ignorãte uirtute primi rescripti nõ valeret, ꝯ secundam ꝯclonem s̃. formatam: respõderi põt, q isto respectu uidetur differentia, quia licet per mortem ipso iure extinguatur iurisdictio. ẽt respectu ignorantis, tamen non sic vr in reuocatione expressa, quę vr habere effectum solum data notitia ex uerisimili mente reuocantis, arg. tex. notabilis in l. qui absent. ff. de acqu. pos. Et hoc in dubio, qñ aliter non apparet de uoluntate superioris reuocantis. secus qñ constaret de uoluntate, ut s̃. dictum est de clausula decreti, & ita declarando vr. ¶ † Tertio q̃ritur, an iudex ad instantiã alterius partis dari possit. Et prima ꝯclo Abbatis est, q non possit, si utraq. pars est pñs, per l. obseruandũ. ff. de iudiciis, quæ ita intelłr, & ita gl. ibi, quam Bar. Ang. & Doc. sequuntur, & no. Host. in summa de offi. deleg. §. cui possit. delegari, versi. committitur. & idem Gosf. in summa eo. ti. ver. committatur. Sed non caret diuinatione. q ille tex. intelligatur partibus pñtibus. Et rõ, quæ ĩ tex. allegat, ẽt vr habere locum parte absente, nisi intelligatur, q pars præsens sit, & cõtradicat. quo casu si esset datus iudex. recusari põt, a fortiori impediri debet. ne detur, qñ pñs contradicit, argu. l. patre furi. so. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. Et dicit Bal. in d. l. obseruãdũ, q illa lex intelłran factum, qa non debet dari ad petitionẽ alterius partis tantum. si tñ datus sit, valet datio, sed potest recusari. ¶ † Secunda cõclusio est, q de stylo curiæ ad instantiam unius partis contra absentem datur iudex, salua tñ recusatione alteri parti, c. cãm, quæ. de of. dele. Et videtur ẽt esse hoc de iure, ex quo iura canonica hoc permittũt, qa talis impetratio est modici præiudicii, ex quo tecum fieri põt, † & iõ citatio partis non requiritur, ut no. Bart. in l. 2. in 2. no. C. de temp. appel. ¶ † Tertia conclusio est, q si pars p̃sens petat apponi aliquam clausulam in p̃iudicium absentis, debet pars citari, saltem per edictum Host. tamen in cap. cum olim. de re iu. tenet, q debeat citari in hospitio, si sit pñs. † Et rõ nr, quia cũ persona certa sit, non sufficit citatio per edictũ, ut no. Bal. in auth. si oẽs. C. si ut se ad hære. absti. & in l. si curatoris C. de iure deli. & no. Bar. in trac. ad reprimen. in uersi. pedictũ, & in l. si eo tpe. C. de remis. pig. cum simi. † Et quod dictum est, q requiratur citatio, qñ rescriptum conceditur in pręiudicium alterius. tenet gl. in l. nã ita diuus. ff. de adoptioni. Spec. in ti. de rescrip. præsentan § fi. col. 12. uer. item quod ad rescripti impetrati. Pau. consi. 5 . alias 338. quia exceptiones. lib. primo, ut tradunt Mod. in d. c. cum olim. de re iud. ¶ † Quarta conclusio, & ultima, q si utraque pars sit p̃sens, & discordant, vna pars eligit unum iudicem, & altera alium, & curia dat tertium, ut per gl. in d. l. obseruandum. ff. de iud. & est regula generalis, † q partibus discordãtibus ad iudicem recurratur, ut Bal. dicit in l. de die. in prin. ff. qui sat. cog. & no. Bar. in l. 1. §. 1. ff. de uentre inspic. & in l. in venditione. §. fina. ff. de bon. auctori. iud. possid. Bald. in cap. proposuisti, in fine de probatio. cum similibus.

ADDITIONES.

a Hierony. Gigas. Iurisdictionis. Mandatum iurisdictionis expirat morte. adde quod licet iurisdictio delegati expiret morte, nõ tamẽ expirat morte Papæ iurisdi. legati, ut est tex. in c. 2. de of. leg. in 6 de quo fui milies interrogatus his dieb nam cum ad præsens sedes vacet morte Leonis a Ponti. Max. & apud hunc Venetũ dominium sit nuncius cum auctoritate Legati de latere Reueren. dñs Altobellus Auerolduo Brixien. Eps Polens vir non minus doctrina, q̃ grauitate, prudentia, integritate, religione, ac sanctitate conspicuus, multi ignorantia oppressi dicebant eius legationis munus expirasse, cuius contrariũ expresse dr in d. c. 2 & uolebant, q talẽ nõ posset amplius beneficia conferre. Sed in contrarium allegaui ad hoc tex. in c. si eu. de pb. & digni. in 6. & Domi. in c. is cui. in 5. col. in uer. quęro, an duret grã. eo. ti.

b Fortiori. Peccat argumentum Decii, quia cum reuocatione per mortẽ concurrit simpliciter dispositio iuris, quæ in expressa reuocatiõe repugnat, nisi notificetur ad euitandum fraudes. Et sic Dec. male reprehendit Felynum.

c Syl. Ald. Edictum. Et de hac citatione generali per edictum, quando certus est possessor qui citari debet, vide Ale. in l. fi. co 6. C. de edi. di. Adr. tol. in l. decẽ in 6 col. & seqq. de uer. ob. in l. cũ filius co. fi. in prin. eo. ti. in l. de unoquoq. in prin. ff. de re iud. Ias. in l. nec quicquã. §. ubi decretum. col. 9. uer. 9. falli ff. de of. procon. & leg. & vide Hyppol. sing. 219. gñalis citatio. Ro. in cõs. 410. & clarior. circa prin. oĩno Pet. de Anc. & Domi. in c. fi. de elc. lib. 6.

d Syl. Al. Alterius. Pro illa glo. uide aliã gl. ĩ c. cũ olim, de re iu. & ibi And. Sic. Ant. de Bu. i e cæterũ. j. de iud. Bal. in rub. ĩ. eo. & vide Ale. in cõs. 153. à fi lr. a.

e Syl. Ald. tertium. Illa gl. hic non dicit. vide eam.

f Syl. Ald Recurratur. Vide Bal. in l. uidue. C. de nup.

SVMMARIVM.

1 *Consultationi respondens, respondere censetur secundum ius commune.*
2 *Occupare, hoc verbum, in malam partem accipitur.*
3 *Filius sacerdotis dici potest natus ante sacerdotium.*
4 *Primogenitus regis quis dicatur, an natus ante regnum, vel primus post regnũ adeptum.*
5 *Qualitas adiuncta verbo, intelligi debet secundum tempus verbi.*
6 *Filius etiam legitimus repellitur à beneficio, quod pater eius immediatè habuit.*
7 *Beneficia ecclesiastica non dantur iure hereditario.*
8 *Dignitates seculares prohibentur ad plures ex eadem domo peruenire.*
9 *Filius potest habere beneficium in ea ecclesia, in qua pater beneficiatus sit.*
10 *Filius illegitimè natus ordinari non potest.*
11 *Filij sacerdotis, & nati in sacerdotio, possunt esse legitimi, & quomodo.*
12 *Filius, quando dicatur natus in figura matrimonij.*
13 *Filius natus in figura matrimonij est legitimus, etiam quo ad ordines. num. 14. & feudum. nu. 15.*
16 *Clericus adoptare potest.*
17 *Filius sacerdotis legitimatus à Papa, dicitur legitimus.*
18 *Sacerdos in sacris quibus casibus vxorem, & filios legitimos habere possit.*
19 *Occupans beneficium repellitur, & punitur.*
20 *Alternatiua, vt verificetur, sufficit alteram partem esse verã, quod est de proprietate. nu. 21. & an tam in affirmatiua quàm negatiua. nu. 26.*
22 *Alternatiua dispositio vnum in effectu continet.*
23 *Alternatiuè petens, non dicitur præcisè alterum petere.*
24 *Iurans non venire contra contractum, an possit alternatiue petere, vel pretiũ suppleri, vel rescindi.*
25 *Alternatiuè, an censeatur prohibitum, quod erat prohibitum simpliciter.*
27 *Seu, auget, sed inter ea, quæ sunt idem nu. 31.*
L. si quis ita legauit, de aur. & arg. leg. qualiter intelligatur.
28 *Interpretatio lata fit etiam in odiosis, quatenus verborum proprietas patitur.*
29 *Portus, Idem iudicatur de portu, quod de vrbe.*
30 *Destinatum ad aliquem locum dicitur in eo loco esse.*
31 *Disiunctiua posita inter genus, & speciem, resoluitur in coniunctam.*
33 *Electio in pœnis ad quem spectet relatis verbis ad iudicẽ, quid in dubio. nu. 35. quid si referantur ad reum verba. nume. 36.*
34 *Pœna minor à iudice habente arbitrium eligi debet.*
37 *Eligere non potest reus pœnam mortis, etiam quãd sit alternatiuè posita.*
38 *Membrorũ suorum quãuis quis non sit dominus, est tamen domina respublica.*
39 *Ordo scripturæ in pœnis, quando seruandus sit.*
40 *Substitutio alternatiuè facta, puta substituo talem, vel eius filios, intelligitur ordine successiuo.*
41 *Pœna si post certum terminum translata sit in aliam, iudex elapso termino non habet electionem.*
42 *Legatarius, cui fuerat relictus fundus infra certum diem sub pœna, an elapso tẽpore possit fundum petere.*
43 *Missus in possessionem potest petere debitum.*
44 *Datio insolutum facta de quibusdam bonis post certum terminum, habet locũ volente creditore.*
45 *Pœnam quilibet soluere potest pro condemnato, quando lapso termino surrogatur pœna corporalis, etiam eo inuito, & repetit.*
46 *Pœna etiam alternatiua debet imponi secundum q consuetum est.*
47 *Iudex in pœna imponenda non seruans consuetudinem, facit litem suam.*
48 *Alternatiua, quando respicit fauorem creditoris, an sit electio debitoris.*

INter cæteras. ¶ Summat. & diuidit, ut p Abb. hic. ¶ † In tex. ibi, cõsultationes tuas. Nã qñ Papa r̃ndet ad ꝯsultationẽ ur sm ius cõe r̃ndere, secus si ad supplicationẽ, qa tũc grãm facere vr, vt p gl. j. in c. ex tua de fil. p̃sby. & in c. ꝯsultationi, in gl. fi. de tẽ. ord. & facit tex. io c. ex multa. in prin. de voto. & no. Abb. in c. ad aures. j. eo. cũ si. ut tradunt Mod. in c. 1. io 2. car. de cõst. ¶ † In tex. ibi, occupauit. hoc verbũ in sui nã in malã partẽ accipit, ut p gl. in c. gñali, in versi. occupare. de ele. in vj. in c. fin. in versi. occupasse, de resti. spol. in

ADDITIONES.

a ¶ Mod. & ibi Dec. lec. j.

b ¶ Ald. Accipitur. Idem dicit Dec. in c. quia Gu. de iudi. in prin.

hãc in cle.j.§.si qs añr. in uersi. occupare. de sequest. pos. & fru.
Hoc tñ in tex. hic nõ ꝓbaꝰ, qa dr̃ occupauit illicite, & sic seip-
sum declarat. Eodẽ mõ loquiꝰ tex. in d.c. fi. de rest. spo. in 6. Sed
ꝓbaꝰ per alia iura in c. ex frequentibus, de insti. in c. ea literis,
de ꝓba. 8. q. j. c. illud. c. p̃nti. de offi. ord. in 6. l. j. in prin. ff. quorũ
3 leg. & in l. decernimus. C. de epis. & cle. cũ si. ¶ †No. primo sm
Abb. ꝙ qs põt esse filiꝰ sacerdotis, & nõ natus ĩ sacerdotio. & sic
sm Abb. vr̃, ꝙ ẽt natꝰ añ sacerdotiũ, dicaꝰ tñ filius sacerdotis,
& ꝓbaꝰ in c. ad extirpãdas. de fi. p̃sby. ubi filij p̃sbyterorũ appel-
lanꝰ siue sint nati in sacerdotio, siue nõ. Ad idẽ tex. in l. senato
4 ris filiũ, in fi. ff. de sena. p quẽ tex. infert Guid. de Suza. † ꝙ natꝰ
a añ. adeptũ regnũ dicatur primogenitus regis, ita ꝙ in succes-
sione regni preferaꝰ, & ita Alb. tenet ĩ trac. statutorũ, in prima
parte, q. clvij. sed supponamus. Sed breuiter ꝯriũ de iure dicen
b dũꝰ est, ut Bald. cõcludit in l. imperialis §. fi. ver. & ideo si sit ꝯ-
suetudo. C. de nup. & idẽ Bar. in terminis dicit in l. cũ satis. cir
ca fi. C. de agri. & cẽsi. li. aj. & in l. si senator. C. de digni. lib. 12. &
in l. qui ad tp̃s. §. in filijs. ff. de decu. & sequitur Io. de Ana. in c.
a. circa fi. ver. ex quo infero. j. de iudi. Et ista vr̃ cõis opi. quã pie
tiq; Mod. sequunꝰ Mar. Lau. ĩ trac. de primogenito, col. v. vers.
gradus q̃ro. Frã Crẽ. no. suo xlia. nidi pulchã qõnẽ. ubi refert se
ita respõdisse Duci Mediolani in mensa. Et idem tenet Nic. de
Vbal. in trac. de suc. ab intest. col. 26. ver. hęc faciũt ad aliam q.
ubi alleg. bonũ text. in l. ex libera. C. de suis, & leg. & idẽ habeꝰ ĩ
5 tractatu de regia ptãte, c. 16 †Et probaꝰ ista cõclusio efficaciter
qa qualitas adiuncta uerbo, sm tp̃s uerbi intelligiꝰ, l. in delictis.
§. si extraneus. ff. de noxa. & in l. si Titius, ubi Bar. ff. de test. mili.
& late Bar. in l. ex facto. ff. de nul. & pu. Et ideo nõ vr̃, ꝙ possit
dici filius primogenitus regis, nisi qui natus sit post regnũ ac-
c quisitũ. Nõ ob. d. l. senatoris filiũ. quia largo modo ibi accipi
tur in illa materia fauorabili, quod patet, quia idẽ tex. dicit in fi
lio adoptiuo, ut senatoris filius dicaꝰ. Secus in casu nostro uꝰ,
in quo de pręiudicio alterius agitur ¶ Nõ obstat. tex. in d. c. ad
extirpãdas, qa loquitur quo ad effectũ, de quo ibi agiꝰ. Et ĩ esse
ctu uoluit dicere text. ꝙ repelliꝰ filius in illo casu, siue sit legiti
mus, siue nõ Et pp hoc dicitur ibi, siue natus in sacerdotio, si-
ue nõ. ¶ Secũdo not. duo, quorũ quodlibet per se sufficit, vt qs
ab ecclesia remoueaꝰ. Primũ si sit filius sacerdotis, & in sacer-
dotio genitus. Secũdũ, si occupauit ecclesiã, ut Abb. hic prose
6 quiꝰ. Ex cuius dictis tria colliguꝰ. †Primũ est, ꝙ filius ẽt legiti-
mus repelliꝰ à beneficio, quòd pr̃ eius immediate habuit, vt hic
7 probaꝰ, & in c. ad extirpandas. de fil. præsbyt. †Et hoc statutum
fuit, ne uideanꝰ b̃nficia ecclesiastica dari iure hæreditario, c. ex
8 trãsmissa, c. cõquerente. de filiis p̃sbyt. †Et idẽ est ĩ dignitatibus
secularibus, in quibus plures successiue ex cadẽ domo eligi ꝓ-
hibenꝰ, c. p venerabilẽ, c. fi. uersi. insuper. de elec. & ibi in 4. col.
Abb. arguit ꝯ illos, qui instanter petunt cõferri b̃nficia eo p̃te-
xtu, ꝙ plures de corũ domo, vel eius familia habuerũt. Nã ista
9 rõ potius facit, ꝙ repellanꝰ, ꝙ no. est. †In eadẽ tñ ecclesia p̃t fi
lius habere b̃nficiũ, in qua ẽt pr̃ eius b̃nficiatus sit, ut no. tradit
Cal. cõs. j. in prin. de fil. p̃sbyꝰ. Secũdũ dictũ Abb. est, ꝙ dũ tex. lo
quiꝰ hic de filio genito ĩ sacerdotio, debet subaudiri maxime,
qa in isto casu in b̃nficio, qd̃ pr̃ eius tenuit, ẽt si eẽt legitimus,
repelleret, ut dictũ est. Sed illud supplementũ dictionis, maxi-
me, manifestã habet diuinationẽ. Vñ dicendũ vr̃, ꝙ mandatũ
erat limitatũ ad ista duo, q̃ alternatiue ꝓponit, & alterũ erat ꝓ-
bandũ, ad hoc ut mãdatũ summi Pontificis haberet locũ, nec
erat in cõsideratione, ꝙ pr̃ in tali b̃nficio prius administrasset,
quia ad hoc nõ loquebaꝰ mãdatũ, nec satis fuisset probare hoc
virtute huius mãdati limitati solũ ad ea, q̃ in eo cõtinenꝰ, ar. c.
cũ dilecta. j. eo. verũ qa ita ꝓpositũ fuit summo Pontifici, ad ta
10 lẽ ꝓpositionẽ vr̃ Papa se retulisse. †Tertiũ dictũ est, ꝙ natus in
sacerdotio, ẽt g̃naꝰ illegitime natus ordinari nõ põt, ut est tex.
in c. j. de fil. præsbyt in 6. de quo p Host. in summa, de fi. p̃sby. in
prin. & in d. c. j. & ij. de fi. p̃sb. in 6. & no. Old. cõs. 215. pũcta bre-
uia. col. j. Cal. cõs. j. de fil. p̃sbyt. & Rot. in j. decisio. in ti. de filiis
p̃sby. in antiquis, & in prima, & secũda. eo. tit. in nouis. Not. tñ
11 est, ꝙ † ẽt filij sacerdotis, & nati ĩ sacerdotio, p̃nt esse legitimi, vt
no. p Bal. in l. qui ꝯ. C. de incest. nu. in uers. pone Bert. ubi inquit
ꝙ si mulier accepit maritũ p̃sbyterũ, q fingebat se laicũ, & ipsa
mulier ita credebat, filij, q nascunꝰ, legitimi sunt, qa nati in fi
12 gura matrimonij, & est tex. in c. 2. q fil. sint leg. ubi Abb. dr̃, † qd̃
filius natus dr̃ in figura matrimonij, qñ cõgregatis amicis pu-
blice ꝯtũ fuit mr̃imoniũ, & idẽ dicit Io. An. in add. Spe. in ti.
de clande. despõ. in j. col. Old. cõs. cclvj. Clemẽs episcopus, in
13 fi. & idẽ Abb. post alios in c. cũ inhibitio, de clãde. despõ. † Et ta
d li casu, ut dixi, filius est legitimus, d. c. 2. ubi An. & But. v. no. &
in c. ea tenore. in 6. no. eo. tit. qui filij sint le. Et no. per gl. in c. j. de
eo, qui duxit in matrimoniũ, quã polluit p adulteriũ. & in d. l.
qui ꝯ. in uer. acerrimo. in fi. C. de incest. nup. & Bald. ibi, & not.
Bar. in l. cũ qui. ff. de sta. ho. & ita cõsuluit Dy. con. 6. ea testamẽ
to, circa fi. & do. Benedictus Capra cons. xcvj. & si prima facie,
14 col. n. † Et sic talis filius, ẽt quo ad ordines legitimꝰ est, ut Abb.

15 dicit in d. c. ex tenore. p gl. ibi. † Et ẽt in feudo succedit, sm Bald.
in c. j. §. naturales, col. j. uer. pone. ꝙ ñ tenet mr̃imoniũ, in tit. si
16 de feu. fue. cõtro. inter do. & agna. † Simĩr filius sacerdotis põt
esse legitimus p adoptionẽ, ut no. Ang. in l. quaores. ff. de adop.
quod dictũ refert Alex. pro singulari ĩ l. Gallus. §. quod si is. ff.
de lib. & posth. in fi. facit quod no. Bal. Ang. & Alex. in l. si quis
17 posthumos. ff. eo. ti. † Similiter filius sacerdotis erit legitimus, si
legitimatus fuerit à summo Pontifice, q habet potestatẽ, ut p
gl. in c. p uenerabilẽ, in uer. adulterinis, q fil. sint legi. & p Host.
eo. ti. §. fi. col. 4. uer. nunq̃ ergo, col. 4. & tradit Alc. qui cõsuluit
18 cõs. 2. col. v. lib. j. & uide in materia q̃ dixi cõs. ultimo. † Alius ẽt
casus reperiꝰ, in quo ille, qui est in sacris, uxorẽ hẽt, & filii sunt
legitimi, ut Abb. tradit in c. uerũ, ĩ primo no. de cõuer. cõiu. Et
19 aliũ casum ponit Ant. de Bu. ĩ c. lr̃as. de fil. p̃sby. † Ad sm, ꝙ re
pellaꝰ ille, q occupauit b̃nficiũ, & ẽt puniaꝰ, hr̃ in c. ea frequẽti
bus. de inst. in c. qsqs. de ele. & 16. q. 7. c. si qs deinceps. & in c. cũ,
q. de p̃b. in 6. facit tex. in c. j. de reg. iur in 6. Hoc tñ vitiũ purga-
ri põt, si illi, q occupauit, ex certa sciẽtia Papæ ꝓuideaꝰ, ut no.
Dom. in d. c. cũ, q. in uerbo, uiolẽti. in fi. in uer. no. istud dictũ fa
cit, qd̃ no. Saly. in l. auctoritate. C. vñ vi. ver. q̃ro de q̃st. facti, cũ
20 si. ut tradũt Mod. in c. postulasti. col. pe. j. eodẽ. ¶ † Tertio notꝰ
e ꝙ ad verificationẽ alternatiuę sufficit alterã partẽ ueram esse, f
f ut in r̃la, in alternatiuis, de reg. iur. in 6. in l. si ita qs stipulatus
fuerit. de uerb. obl. cũ si. ut tradit ibi Alc. ad idẽ tex. in l. si is, q in
21 puteũ. §. hoc interdictũ. ff. quod vi aut clã. ubi Bar. † Et hoc est d
g proprietate sermonis, licet qñq; secus reperiaꝰ, ut no. Bal. hic,
22 & in l. j ĩ pri. col. fi. uers. sed an ad ueritatẽ. de iusti. & iu. † Et iõ ĩ
alternatiua dispositione unum in effectu cõtineꝰ. l. eum. ff. qñ
23 dies leg. ced. l. si illud, ubi Bal. de leg. 2. † Vnde qui alternatiue
petit, nõ dr̃ p̃cise alterũ petere. §. huic aũt. insti. de actio. Et per
hoc dubitabile uideꝰ dictũ Bal. qd̃ Mode. hic, in fi. referunt, &
24 sequuntur in l. quæ sub cõditione. §. si quis. ff. de cõd. insti. † ubi
inquit, ꝙ ille qui iurauit nõ uenire ꝯ ꝯtractũ, põt tñ petere, qd̃
pretiũ sibi suppleatur, in quo deceptus fuit, & si peteret alterna
tiue pretium suppleri, uel ꝯtũ rescindi, diceret periurus, qa il-
lud, quod est prohibitũ simpl̃r, ẽt alternatiue prohibeꝰ, per illũ
tex. & idẽ Ang. ibi dicit, & Cy. in l. ij. C. de rescin. vendi. in 6. qõ.
Sed hoc dictũ nõ vr̃ uerũ, qa ille, qui alternatiue petit, nõ diciꝰ
p̃cise alterũ petere, ut dictũ est. Et qa iste, qui petit alternatiue
pretiũ suppleri, vel cõtractũ rescindi, nõ uideꝰ uenire ꝯ ꝓmis-
sionẽ, quia promisit simpliciter, & absolute non cõtrauenire,
intelligitur cõtra voluntatẽ eius, ĩ cuius fauorẽ iurauit, sed vo
luntate eius bene põt, cum ipse iuramentũ remittere possit, c.
ij. de sponsa. Et iõ petitio alternatiua, q̃ in effectu pendet à uo-
luntate debitoris, q electionẽ habeꝰ, ꝓlerunq; ĩ ñ. ff. de iur. do.
25 uideꝰ esse prohibita. † Et qa nõ est verũ, ꝙ illud, qd̃ prohibitũ ẽ
simpliciter, ẽt alternatiue prohibeaꝰ. Nam in cõtrariũ est casus
in l. adigere. §. j. ff. de iure patro. & in l. fi. §. is, qui. ff. qui, & à qui-
bus, & est gl. no. in c. multorũ. in uer. aut certe. xxij. q ij. Nõ ob.
tex. in d. l. q̃ sub cõdi. §. j. de quo gl. oppo. in d. c. multorũ, & ĩ d.
l. adigere. §. j. qa r̃ndet Alb. post ia. de Bel. ĩ d. l. fi. §. is, qui. ff. qui,
& à quib. qd̃ illud est speciale propter cõditionẽ iurisiurãdi, fa
uore religionis. Et ulterius cõsiderandũ est, ꝙ illa cõditio iuri-
siurandi, q̃ remittiꝰ, nõ põt cõsensu partis induci, quia pretor
prohibet, l. quos prohibet. ff. de post. secus est in q. de qua Bal. lo
26 quiꝰ, ut supradictum est. Et p̃dicta regula, † ꝙ ad verificationẽ
alternatiuę sufficit alteram partẽ esse verã, procedit in oratio-
ne affirmatiua, secus in negatiua, sm Abb. hic. Et idẽ Ang. in d.
l. si quis ita stipulatus, & sequitur Alc. ibi, & Maria. cõs. lij. vr ve
rã. col. pe. Et cõclo est, ꝙ nõ sit differentia, an negatiue, an affir
matiue alternatiua ꝓferaꝰ, qa utroq; casu sufficit, si alterũ veri
ficeꝰ, ad istũ effectũ, ut stipulatio cõmittaꝰ. & hẽt locũ, vt ꝓbaꝰ
in d. l. si qs ita stipulatus fuerit. de uer. ob. & no. Dy. in regula, in
alternatiuis uer. ad secũdã partẽ, dicẽs ꝙ in alternatiua affirma
tiua sufficit unum alternatiue uerificari. & in negatiua satis ẽ,
ꝙ alterũ negatiue uerificeꝰ, ad hoc ut stipulatio cõmittaꝰ, ut
dixi. Sed ad hoc, ut stiplo non cõmittaꝰ requiriꝰ, ꝙ neutrũ fiat.
Vnde qd̃ Abb. dicit, nõ sum obligatus, si alterũ accidat: debuit
dicere,

ADDITIONES.

a ¶Ante. Nec veritas, & tenet hic Fr. Rip. idẽ nouissime Ioã. Cro. ĩ l. filiũ. de sen.
b Syl. Ald. Dicendum. Hæc disceptatio fuit inter Xersem, & Artamenem filios Darij. Artamenes. n. natus fuerat ante regnum Cyriaphenes patruus arbiter regnum Xersi detulit, cuius iudicio acquieuit alter, ut refert Iustinus lib. 2.
c Filiũ. ¶Hoc nihil facere vr̃, qa qualitas illa filiationis, est successiua, nõ momẽtanea. statim. n. ꝙ qs pr̃ adipisciꝰ dignitatẽ senatoriã, verũ ẽ dicere filios ee senatores, si aũt cũ uerbo, filios, adijcereꝰ verbũ denotãs actũ pricipij, ut puta, natus filiꝰ senatoris, tũc esset inspiciẽda qualitas tp̃e natiuitatis, ꝙ & verũ puto.
d Syl. Ald. Legitimus Declara, nisi uterque sciret impedimentum, nã tunc nõ sufficeret matrimonium contractum fuisse in sua figura prædicta, ita declarat idem Dec. post alios in consi. 150. in prin.
e ¶Tertio no. late hic Fel. nu. 4.
f ¶Ald. Esse. Vide Dec. in c. placuit. nu. 1. de test. in consi. xcv. in prin.
g Syl. Ald. Sermonis. Idem dicit Bar. in d. §. hoc interdictum.

dicere, si neutrũ accidat, & hoc sic declarat. Nam si alterũ fiat ex alternatiuis, stipulatio committitur, ut dictum est. ergo à cõtrario sensu, si alterum non fiat, nõ ꝯmittitur stipulatio. & ut uerum sit hoc, ꝙ alterum factũ non sit, necesse est, ut neutrũ fiat, & sic, ꝙ **27** non obligetur copulatiue, requiritur ut neutrũ fiat. ¶ † Successi- **a** ue Abb. tractat de natura dictionis, seu,ᵃ & ꝯclusio eius est, ꝙ de sui **b** natura augere intelligitur,ᵇ ut est tex. in l. si quis ita legauit. ff. de au. & arg. leg. ibi, seu ampliandi legati grã appositũ est. Hoc vr habere locum in legatis, in quib. fit larga interpretatio. secus est in ꝯtractib. ut dicit Imo. hic & Mod. sequuntur in co. pe. & ita uoluit Bal. in d. l. si qs, & Abb. hic. facit gl. no. in c. ego Ludouicus. vers. seu. 63. dist. & ad idẽ facit tex. ubi Bar. in l. cũ qs decedẽs. §. si. de leg. 3. & no. Bal. in l. pe. in 9. op. uer. & hoc facit ar. C. de uer. sig. ubi inquit, ꝙ si lego pecuniam, quam hẽo Perusii, seu Paduæ, vtraq; pecunia uenit in legato, & idẽ Bal. consi. 85. statuto. li. 1. Cal. cons. 4. in fi. de uer. sig. Io. de Imo. consi. 44. In casu præmisso, co. 2, & idem Ro. consi. 363. petitur. Fran. Cre. no. 55. lego digestum Ale. cons. 192. ex themate. 2. dubio. 2. uo. And. Sic. cons. 33. co. 6. lib. 2. Sed aduertendum est, nam ista cõis declaratio ad d. l. si quis ita legauit, ꝙ procedat in legatis, quia mã fauorabilis sit, non uidetur procedere sine dubio, quia regula est in cõ- **c** trarium ᶜ, cum in legatis debeat fieri stricta ᵈ interpretatio: vñ **d** in dubio vr legatum, quod minimum est, l. nummis. ff. de le. 3. l. Iulianus alias incipit, idem Iulianus. §. scio. de leg. j. & qa testator vr minus grauare hæredẽ, quàm fieri possit, l. unũ ex familia. §. si rem, de leg. 2. & quia tex. in d. l. si quis ita legauerit, vr ponderare naturam dictionis, seu, quæ est ampliare. Vñ si hoc est de proprietate uerbi, ita vr habere locum ĩ materia odiosa, **28** sicut in fauorabili, † quia ẽt in mã odiosa fit lata interpretatio, **e** quam proprietas uerborum requirit.ᵉ l. cũ lege, ubi Aretinus. ff. de testa. & no. Cal. consi. j. de consan. & affin. Et ideo do. Mari. hic dicebat, ꝙ sibi suaderi non põt, ꝙ si lego alicui fundum talem, siue domum talem, ꝙ utrunq; debeatur, quia vr ꝯ mentẽ testatoris. Et istud expresse tenet Bal. hic, uer. pone testõr. dicẽs, quod si testator legauit equum album, seu nigrum, alter tñ debetur, quia noluit tñ unum legare, ex quo loquitur in numero singulari, Et sic limitatur d. l. si quis, ut procedat, qñ testator utitur plurali numero. Ipse do. Maria. conatur hic defendere intellectum Roge. in d. l. si quis, videlicet quod dictio, seu, ibi ponatur inter genus, & speciem, & iõ ponitur pro coniuncta, ut eum plene refert filius eius dñs Bar. Soz. in l. si is, qui ducenta, §. utrum. ff. de reb. dub. ubi ipse non sequitur, sed alium posuit intellectum, dicens ꝙ dictio, seu, ibi iũgitur cum relatiuo, quo casu auget, & ampliat dispositionem. l. ca tñ adiectio. ff. de le. 3. Sed ꝯ istum intellectum facit ille tex. qui facit uim simplr in illa dictione, seu, quæ ponitur gratia ampliandi legatũ. ergo non vr hoc procedere uirtute relatiui. Et quia sequeretur, ꝙ sine relatiuo ille tex. non haberet locum, quod vr ꝯ mentem iurisconsulti ibi. Et hoc patet in secundo exemplo, dum ibi loquitur de vino, vbi dictio, seu, ponitur sine relatiuo, & quia alia vr nã co- **f** pulæ, & alia istius dictionis, seu. Vnde postremò cogitabam ᶠ, ꝙ ille tex. intelligitur prout loquitur, uidelicet qñ dictio, seu, ponitur inter illa, q̃ habent conformitatẽ, & conuenientiã, ita ꝙ nõ sunt omnino diuersa. Nã mundus, & ornamẽta mulieris, de quibus loquitur in primo exemplo, satis dñr parata grã uxoris, l. argumento. §. ornamẽta, & §. mundus. de aur. & arg. leg. & iõ, qñ testator legauit mundũ, ornamẽta, seu q̃ grã vxoris parata sunt, illa dictio, seu, ponitur augumẽtatiuè. Simlr in alio exemplo. qñ testator legauit vina, q̃ erant in urbe, seu in portu, Nam de por- **29** tu idem iudicatur, quod † de urbe,ᵍ vt no. in l. Cesar. ff. de pub. & **g** in c. vbi periculum. §. porro, de ele. in 6. † & quia erat uinum in **30** portu destinatum ad ciuitatẽ, & iõ reputatur esse in ciuitate,ʰ vt **h** no. Bal. in l. ex facto proponebatur. ad fi. ff. de hæred. insti. Albe. in l. j. § j. de of. præf. urb. facit l. q̃situm. in prin. in l. cui. de leg. 3. Vnde tali casu dictio, seu, auget, quando ponitur inter ea, quæ **31** idem sunt, c. 1. §. verum. de statu reg. in 6. † ibi, ab aliquo principe, seu dño tpali, & in l. 1. ff. de his, quib. ut indig. ibi, legato seu fideicommisso, & cum dr, Alexander, siue Paris, vt per gl. in l. **32** ad protegendum. C. de in ll. dan. tut. † Et quando disiunctiua **i** ponitur inter genus, & speciem, resoluitur in coniunctam ⁱ, vt no. Bar. in l. Quintus in prin. ff. de aur. & argen. lega. facit quod notat Bal. in c. j. de eo, qui sibi, & hæredi suis. Et sic in d. l. si ita quis legauerit, illa dictio, seu, ponitur inter ea, quæ pro eodẽ reputantur, & iõ augmẽtatiuè intelligitur. aliàs ergo secus vr. Et s̃m istum intellectum dictum Bal. hic verũ vr de equo albo, & **33** nigro, qa ponitur inter pœnitus diuersa. ¶ † Subsequenter Abb. prosequitur, cuius sit electio in penis alternatiuis. Et prima conclusio eius est, si uerba ad iudicem referuntur, eius electio sit, ut per gl. in c. fraternitatis. 34. dist. cum simi. vt per Abb. hic, & facit quod no. Abb. in cap. 2. in fi. de coha. cle. & mulie. & in c. apostolicam. de regula. cum si. ut per Mod. hic. adde glo. in l. si **34** soror C. de colla. cum simi. ut per Alexan. ibi. † Et tali casu iu- **k** dex, qui habet arbitrium, minorem debet eligere ᵏ, glo. in cap. de causis. in verb. certa die, de offi. de le. cum si. vt per Mod. hic, & adde dictum Bal. in l. quicunque. col. pe. ver. scias etiam C. de ser. fug. quod no. Alexand. sequitur in consi. 5. in causa inquisitionis. in fi. & in consi. 111. ponderatis. colum. penu. lib. primo. ex quo inferri videtur, quòd parum refert, an reus, vel iudex habeat electionem, quia sicut reus verisimiliter minorem pœ- **35** nam eligeret, ita etiam iudex facere debet. † Et prædicta conclusio ampliatur, vt etiam procedat in dubio, ut electio ad iudi- **l** cem ˡ pertineat, ut Abb. inferius concludit contra Bart. per gl. in d. c. fraternitatis, & in cap. sicut. de Iudę. cũ simi. quæ in dubio loquuntur. Et allegat etiam tex. in cap. quoniam frequenter. in fi. j. vt lit. non contest. ibi, ita videlicet, quòd alterutra pœna, quæ magis timeri debeat, iudex a principio sit contentus, & in cap. quærenti, in fin. de ver. sig. Et quia iudex tanquam minister legis debet imponere pœnam secundum qualitatem loci, temporis, & personæ, l. aut facta. in fi. ff. de pęn. Et quia reus semper minorem eligeret, & alternatiua nũquam haberet locum. Et idem, qđ hic, Abb. tenet in c. à crapula. in fi. de vi. & honest. clerico. Sed tñ opi. Bar. in d. l. j. ff. de effrac. verior vr, ꝙ ĩ dubio electio sit rei, ut benignior interpretatio fiat in pœnis. l. si præses. ff. de pęn. facit regula l. plerunque. ff. de iu. dot. iuncta l. omnem. ff. de iud. Non obstant allegata in ꝯtrarium, qa ea, quę primo Ab. dicit, habent locum, qñ verba ad iudicem referuntur, & ita loquitur tex. in d. c. quoniam. §. fi. & in d. capit. quærenti, vt in eis patet. Non ob. ꝙ iudex sit minister legis, quia verum est in pœna, quæ simplr in arbitrio eius commissa sit. secus vr ĩ pœna alternatiua, de qua agitur. Vel secundo, licet sit minister, debet s̃m dispositionem iuris ministrare, quæ est, ꝙ in alternatiua in dubio electio sit debitoris. Non ob. ꝙ reus sp minorem eligeret, quia hoc non vr inconueniens, ex quo statutum alternatiue loquitur. videbitur. n. habuisse vtranq; pœnam ꝓ æquipollenti. Et hoc patet in debitore ex ꝯtractu. d. l. plerunq;. ergo idẽ vr in debitore ex delicto. d. l. oẽm. de iud. Vel ꝯcordãdo opin. distingue, ut per Bar. in d. l. qcunq;. videlicet, ꝙ in pœnis corporalibus sit electio iudicis, in pecuniarijs in dubio sit electio rei. **36** ¶ † Secunda conclusio est, ꝙ si verba dirigũtur ad reum, electio est rei. l. quicunq;, vbi gl. & Bar. C. de ser. fug. cum si. vt per Mod. hic, & facit gl. in d. l. si soror. C. de coll. & in l. Lucio, de leg. 2. & notat Bar. in l. j. 2. col. ff. de condi. ex lege. Et hoc ẽt habet locũ ĩ dubio, per ea, quæ supradicta sunt. Limitatur tñ ista ꝯclo, primo Abb. hic, nisi verba ad reum referantur passiue, ut quia dicatur, ꝙ patiatur istam, vel aliam pœnam, & ista s̃m eum ꝓbat in c. sicut, cum gl. de Iudę. Sed considerandum est, quia in effectu sp reus, qui debet pœnã sustinere, se habet per modum patientis, iõ talis distinctio non cadit. Et ad illum tex. in d. c. sicut, Mod. ibi in fi. dicunt, ꝙ intelligitur in pęna, quæ successiue imponatur, sed ꝙ priuetur officio, vel excõicetur. s. si non hẽret officium. Et ad hoc facit ꝙ ĩ. dicã in tertia limitatione. Vel dicamus, ꝙ cum dicatur ibi de excõicatione, quæ debet fieri à iudice, eodem mõ altera pars alternatiue intelligitur, ꝙ illud fiat à **37** iudice, ar. l. j. & ibi Bar. ff. de reb. dub. † Secundo limitatur nõ hẽre locum, qñ in vna parte alternatiuæ esset mors, quia illam non posset reus eligere, s̃m Maria. in d. c. sicut, per tex. no. in l. aut dãnũ, in prin. ver. proinde. ff. de pę. ibi, reo morituro electio mortis à iudice non tribuitur, & illum pro no. alle. Bald. in l. 1. C. de his, qui ad lib. peruc. non pos. Ro. sing. 336. quæro an iudex. & licet ille tex. non loquatur in pęna alternatiua, quia etiã si non agatur de morte, si vna pœna esset pecuniaria, & altera corporalis citra mortem, non videtur, quòd reus corporalẽ eligere possit, quia non est dominus membrorum suorum, l. liber homo. ff. ad l. Aquil. cap. contingit, de senten. excom. Et per istam rationem

---

ADDITIONES.

- a Seu. Adde Ale. in cons. 193. nu. 4. in 2. vo. & Fran. Ripam hic, nu. 44.
- b Syl. Ald. Intelligitur. Adde Bar. in l. j. C. de nautic. s. 11. Arch. in c. ad eius. 8. dist. Abb. in c. bonę, de postu. præl. Dec. consi. 69. colum. 4.
- c Syl. Ald. Contrarium. Idem in regula, in testamentis. ff. de reg. iu. sed in contrarium est tex. in l. 1. ff. de optio. leg.
- d Stricta. Adde Dec. in l. semper in stipulationibus, & in l. in testamentis. ff. de reg. iu. Aymo in consi 32. nu. 3. & in consi 86. nu. 10.
- e Syl. Ald. Requirit. Idem Dec. in c. eccl. S. Mariæ. co. 5. ver. 3. quia. ĩ. de const. & ĩ. eo. ti. c. sedes. in 3. no.
- f Syl. Ald. Cogitabam. Considera, quia intellectus Decij, cum dicit, patitur difficultatem, quam ipse obiicit Soz. nam si iurisc͂on. facit vim solum in dictione seu, ad quid considerare conuenientiam, & conformitatem? & illum tex. aliter declarat Ale. de Ale. li. 2. dierum genialium. ca. 3.
- g Syl. Ald. De vrbe. Et factum in portu, an dicatur factum in ciuitate, vide Ias. in l. ius autem ciuile, in fi. verbis ff. de iust. & iur.
- h Syl. Aldob. In ciuitate. Adde tex. in c. præsenti §. fi. de præb. vbi do. Dec. in obs. 577. viso copioso. co. 2. Fel. in c. cum adeo. co. 2. & ibi Dec. in 4. no. ĩ. eo. Alex. omnino in consi. 98. col. 2. & seq. lib. 3.
- i Syl. Ald. Coniunctam. Vide Signo. in consi. 107. quidam co. 7 in fi.
- k Syl. Ald. Eligere. Vide Dec. in c. ex literis. 6. 5. nu. 48. supra, de consti.
- l Iudicem. Et bene indistincte, quicquid dicat Decius.

tenet Mod. hic reprobante Maria. qui alr dicit in d.c.sicut. Et reperio, quòd idem tenet Cepo.in l.si fugitiui.x.co.C.de ser.fug. licet q no.Bal.in l.Lucio.ff.de leg.ver.cauc m.ubi dicit q si statutum dicat, puniať in centũ, uel manus sibi amputeť, nõ ẽ pœna alternatiua, sed pœna corporalis subrogata vť in loco pecuniariæ, ar.l.si quia id, q.ff.de iu.om.iu.& in l.fi.ff.de in ius uo. Sed tñ in hac limitatione,& supradictis, diligenter consideran dum est, qa in pena pecuniaria reus hẽt electionẽ, à fortiori ĩ pœna corporali hoc vť habere, ar.l.si præses. iuncta l. in seruorũ.ff.de pę.ut no.Bal.in l.quicunq;.co.4.C.de ser.fug.ubi ita arguit Et rõ vť, q reus eligere possit quam pœnam uelit, licet in una parte alternatiue sit pœna pecuniaria,& altera corporalis. Et hoc Abb.hic tenet,dum format qõnẽ,& dicit, puniať in centum,uel pes amputeť. Nõ ob.d.l.aut dãnũ.§.pinde, qa nõ loqť ĩ pœna alternatiua. Non ob.rõ Mod dũ dñt, q reus nõ pñt eligere pęnã corporalẽ, qa non est dñs mẽbrorũ suorum. quia rñdetur, q ipse tali casu non disponit, sed statutum, vel snĩa illud facit. sicut qñ quis ɔdemnatus fuit ad mortẽ,& nõ appellauit, qa snĩa transit ĩ rem iudicatam. l.diui fratres.vbi Bar.ff.de pę.l.j.§.

38 fi.ubi Bar.ff.de quæst. † Nam licet quis non sit dñs mẽbrorum suorũ, respublica tñ habet potestatem,& est dña mẽbrorũ eius, vt Bar.no.dicit in l.Titio centum.§.Titio centum.el 2.ver.3.ratio.ff.de cond.& dem.Non ob dictum Bal.in d.l. Lucio, qa nõ probatur in iuribus per eum alle.quia loquuntur, qñ pęna corporalis imponitur in defectum pecuniarię. Illud tamen dictum ex æquitate procedere põt, qñ in prima parte alternatiue ponitur pęna pecuniaria.in secunda parte ponitur pœna corporalis, per ea, quæ statim dicã. Tertio limitatur prædicta ɔclo, ſm

39 Imo.† hic, nisi uerisimiliter ex mente proferẽtis dẽat seruari ordo scripturæ.c.mandatum.in fi.de præb.in 6.& in c Metropolitano.vbi gl.in uer.ex pñbyteris.63.dist.& in l.eum pater.§.pe.

40 qui inc.à te peto.de leg.2. Et ad hoc facit,† quia si testator sub-

a stituit aliquem, vel filios, talis alteroatiua ordine[a] successiuo

b intellr,[b] ut no.Bar.in d.l.cũ pr.§.pe.& in l.Gallus.§. quidam recte.co.2.de li.& posth.& in l.pen.C. de ver.sig.ad idem tex.in l.hæredes mei.§.fi.ff.ad Treb.& Raph.Cu.in consi.106.mr instituit maritum. Are. consilio 4.niso testamento.li.2.cum simili.

41 ut dixi in consi.95.¶ † Tertia conclusio est, q si pęna translata sit post certũ terminũ in aliam pœnam, iudex elapso termino

c non hẽt electionẽ,[c] ſm dictum Bar.in l.cũ duob.§. idẽ rñdet. el 2.ff.pro soc. Nam tali casu est ius quæsitum fisco, cui iudex pĩudicare non põt, quia tenetur statuta seruare: secus ergo, si fiscus ille uellet pęnam corporalẽ remittere, quia põt, cum illud ĩ fauorẽ eius statutum sit, ut no.Bal.in l.commissoriæ.C.de pac inter emp.& vend.& idem Ang.in l.si proprietarius.in prin.ff.d dam.inf.& in l.quicunq; in fi.C.de ser.fug ubi dicit Bar.ita ɔsuluisse apud Assisium.& bene facit d.l.cum duobus.§. idẽ rñdet,& Bar.ibi, ſm aliam lec.hoc tenet. & ad hoc in simili addu co, quod no.Bal.in l.1.co.6.C.de his, q̃ pęnæ nomine.vbi inqt,

42 † q si testõr grauauit hæredẽ, ut det mihi fundum j. certũ diẽ, sub pęna centum, licet post tps sit commissa pœna. possum tñ fundum petere. allegat Inn.in c.Raynoldus. de test.facit quod

43 no.Arc.& Doc.in rub.de eo, qui mit.in pos.in 6.† vbi missus ĩ possessionẽ põt petere debitum, si non uelit expectare, q possessor efficiatur, quod dictum pro singulari tradit Ro.sing.403.

44 si reus conuentus.† Et ex his,& quibusdam aliis consului Florẽtiæ, q datio insolutum facta de quibusdam bonis post certum terminum, non haberet locum volente creditore, vt patet cõl. 12. Et q dictum est in qõne nr̃a, ẽt tenet Fran.de Crema singu. 502. Titius.& Aret.cons.89. placet. & late nouissime idem tra-

45 dit Corn. cons.5.licet.in 3.lib.† Et tali casu infra terminum nõ põt reus prohibere volentem soluere pro eo, vt pœna corpora-

d lis euitetur. ideo soluens repetit nõ obstante prohibitione,[d] ut no.Io.And.in c.fi.de foro con.p.in 6.Bar.in l.Stichus, de pecu. leg.cum si.vt hic per Mod.& prius Ale.in l.quamuis.ff.lo.mat.

* Sed tñ in ɔtrium est regula,[*] quæ ponitur in l.fi.C.de neg.ge.vbi soluens ɔ prohibitionem, non repetit. Nec ob. q nõ sit dñs mẽbrorum suorum, quia hic concurrit adminiculum sententię,

46 vel statuti, ut s̄.dictũ fuit.¶ † Quarta & vltima ɔclo, q licet pęna alternatiua imponatur: illa tñ debet imponi, ſm quod con-

e suetum est,[e] iuxta gl.in l.hodie.in gl.fi.ff.de pęn.& in l.quid ergo §.pœna grauior.in ver. onerasset.ff.de his, qui notan.infa.& no.Bar.in l.fi.in prin.de priua.deli.Bald.in l.quicunq..co.5. C.de ser.fugi.& Abb.in c.licet.de pę cum si.vt tradunt Moder. hic,& idem Abb.in c.Inquisitionis.in prin. circa fin.de accus. Mod ibi. Et adde dictum Bal.in c.j.§.iudices.col.3. ver.sed nun-

47 quid.de pac.iur.fir † vbi inquit, q iudex, qui nõ sequitur cõsuetudinem, facit litem suam. Quod dictum pro no.refert Barba. consi.58.col.fin.lib.1.& q idem tradit de consuetudine consi. 31.colum.pen.lib.4. Nec ob. q Abb.dicebat hic, q in isto casu consuetudo induci non potest, quia respõdetur, ut tradit Imo. in c.ex parte Atten. colum.pen.de concel.præben.¶ Postremo

48 no.illud, quod Moder.dicunt, † quòd quando alternatiua respicit fauorem creditoris, puta si quis promisit infra mensem soluere centum, vel dare fideiussorem, poterit cogi ad soluen-

f dum,[f] ut no.Bar.post Guil.de Cu.in l.quamuis.ff.de pign.act. quia talis conuentio est in fauorem creditoris. ideo nõ debet in odium retorqueri.l.quod fauore.C.de legi. Et quia tñ nõ posset cogi ad soluendum, esset in potestate debitoris non soluere, ut Bar.ibi dicit,& sequitur Pau.de Ca.in l.cum proponas.C.de transac. Ale.in l.4.§.si ex conuentione.ff de re iudi. & Moder. hic. Sed ista decisio dubitabilis videtur, quia est ɔ regulã l. plerunq;.ff. de iure dot. vbi in promissione alternatiua est electio debitoris. Vnde si quis principaliter promisit soluere decem, vel dare fideiussorem infra mensem, dando fideiussorem erit

g liberatus[g] ab illa promissione alternatiua Non ob. q sit facta promissio in fauorem creditoris, quia hoc est verum respectu promissionis absolute, sed illa alternatiua non respicit fauorẽ creditoris, sed debitoris. non ob. q erit in facultate debitoris non soluere, quia hoc nõ attenditur, cum satis sit, q altera pars alternatiue impleatur, nam exigi postmodum poterit à fideiussore. Præterea, dici potest, q debitor postea remanebit obligatus, sicut si à principio promisisset cum fideiussore. Et eodẽ modo dicẽdum videtur, q si promitto tibi, vt possis incidere, & accipere unum, vel duo plaustra lignorum in meo nemore, electio sit mei debitoris. de qua quæstione tradunt Mod.in §.plus.vel.nunc autem Insti.de actio.

ADDITIONES.

a Successiuo. Et vulgariter im̃, nisi aliud ex uerbis eorũ ve tractu, colligi possit.

b Syl.Ald. Intelligitur. Aduerte, quia hic argumentũ Decij non procedit, nã ibi intelligitur substitutio ordine successiuo, quia inter illas personas cadit ordo charitatis, ut dicit ibi Bar.& etiam Deci.in d.consi.95. ea igitur cessante, ordo scripturæ non faceret hoc, sed vis uerborum propria locum haberet.

c Syl.Al. Electionem. Sequitur Ale.in l.ita stipulatus.in fi.ff.de uer.ob. Fel.in c. sicut, de Iudæis,& hic,& ita fuit relatum Florentiæ de anno 1509. per do. Nicolaum Altouitam egregium aduocatum Florentinum,& uide Ang.Aretin tract.malefic.in uer.quos si non soluerit, amputetur sibi manus dextera, & uide ibi Aug. de Arimi.& omnino Dec.in cons.12.

d Sil.Ald. Prohibitione. Vide omnino Dec.in c.si quando.in 2.co.in fi.de offic.dele.& omnino Dec.in consi.691. ubi firmat hanc sententiam, q solutũ pro salute alicuius etiam eo inuito, repetitur.

* Regula. Sed illa fallit hic, quicquid dicat Deci.

e Sil.Al. Consuetum est. Et idem est, quando iudex hẽt arbitrium nam tunc non debet excedere pœnam consuetam. Deci.in c ex literis.co.pe nu.67.de cõsti.

f Sil.Ald. Soluendum. Vide pro hac decisio. Ale.in l.1.in not.ff. qui sat.cog. Ias. in d.l.cum proponas.C.de transac.late Sal.in l.quod fauore.co.fin.C.de legi. Deci.in cõs 12.co.1.circa medium. de hoc tamen dicto dubitauit etiam Ias. in d.l.1.ff.qui sat.cog.

g Liberatus. Falsum est, nisi promittat pro alio, uel ex causa donationis, & lucratiua,& sic Fel bene dicit.

SVMMARIVM.

1 *Exasperare quid significet.*
2 *Turbatur quis ex iniustitia, & mandato iniusto.*
3 *Præcepto superioris deuiantis ab honestate, non tenetur officialis parere, sed supersedere, & rescribere.*
4 *Obediendum semper non est Papæ, & eius literis, & mandatis.*
5 *Rescripto Principis duriorem pœnam continenti non est parendum.*
6 *Executor sententiam iniustam exequi debet, nisi executio esset corporalis. nu.7*
8 *Innocentia, si apparet, & contra innocentem aliquid committatur, aut rescribatur, supersedendum est.*
9 *Iussio secunda facit constare uoluntatem superioris.*
10 *Clausula, motu proprio, & secunda iussio æquipollet.*
11 *Papa si mandat aliquid fieri sub pęna excommunicationis, quod iniustum sit, an ei parendum sit.*
12 *Clausula, ex certa scientia, non impedit probari de obreptione.*
13 *Appellari potest à sententia principis male informati.*
14 *Papæ præcepto continenti scandalum, vel hæresim, non est parendum.*
15 *Cardinales non tenentur obedire Papæ, etiam si illos excommunicaret, quando Concilium impediretur.*
16 *Papa si scribat pro notorie indigno, an sit ei parendum.*
17 *Dispensatio debet expresse fieri.*
18 *Absoluere excommunicatum non videtur Papa scienter eidem communicando, vel concedendo rescriptum. nu. 19.*
20 *Spurius scienter promotus ad episcopatum, an uideatur dispensatus.*
21 *Princeps non uidetur uti in dubio plenitudine potestatis. Nisi quando aliter actus non valeret. nu.22.*
23 *Inferiores à principe non dispensant in consequentiam, sed tantum expresse.*
24 *Testes rationem reddere tenentur si interrogati sint.*
25 *Testes rationem adducentes præferuntur non adducentibus.*
26 *Testibus rationem non adducentibus non defertur iuramentum in supplementum.*
27 *Consuetudo, uel*
Statutum quòd credatur testibus malam rationem adducentibus, non valet.
28 *Iudex ratione generalis arbitrij non potest adhibere fidem testibus malam rationem adducentibus.*
29 *Prælatus rationem reddere tenetur.*
30 *Rationem reddere tenetur quilibet administrator.*

31 Ratio reddi non potest de his quæ pendent à uoluntate Dei.
32 Ratio non redditur de positiuis.
33 Ratio non est quærenda ubi habemus legis dispositionem claram, vel statuti.

SI quando. ¶ Sūmatur,& diuiditur, ut p Abb.hic. ¶ In tex. ibi, exasperare, † id est, exacerbare, cōmouere,& asperum facere. facit tex. in c.cū ptidem.§.propter mali tiam aūt.ibi, exasperans est, de renunc. ¶ † Primo not. ꝙ ex iniustitia, siue ex mādato iniusto quis turbaṫ,& admiratur. ad idem tex. in c.cū adeo.j.eo.& in c.solitę.de ma.& obe.facit tex.in c.uera iustitia.xlv.dist. ubi dicitur, ꝙ solent iusti recte peccatoribus indignari. ¶ † Secundo not. ꝙ ubi præceptū superioris prima facie deuiat ab honesta te,& iustitia, nō teneṫ officialis immediate parere, sed supersedere pōt,& rescribere, ut probatur hic per hunc tex. dicit gl. fi. in c.2.de fili.psby. † nō semper esse obediendū literis, vel mandato Papæ,ª& facit glo.no. quā Bal.& Imo. hic adducunt, in auth.de man. prin §.deinde cōpetens, in ver nunciās, qui arguit prælatos, qui nō audent ꝯ lras Papæ reclamare, ꝙ tacere nō debent.& no.Pet.de Anch.cōsi.ccxlj.per prædicta,& cōsi.314.nisi legibus.cū si.ut late congerunt Mod.hic, quorū dictis adde tex. nn.in l.si vendicati.C de pę.ubi Angel. † dicit nō esse parendū rescripto prīcipis, qn̄ duriorē pœnā cōtinet, quā delictū videatur postulare, sed debet xxx.dieb᷑ supersedere.ᵇ Et fuit facta illa lex à Theodosio Imperatore ad instantiā diui Ambrosij. xj. q. 3.c.apud Thessalonicā,& de his ēt not. Floria. in l.4. §.sed & si quis ff.si.reg.& Cępol. in cau.6.nu.6.col.3.Bal cōs.39.proponitur.lib.3. Alex.in l.debitorib.colū.3.ff.de re iud.facit text. in c.si qn̄.de off.deleg.in l.j.§.fi.ff.de qō.In l.diui fratres.ff.de pę.& aduertēdū, ꝙ Abb.hic dt, ꝙ teneṫ immediate parere, & sic sentit hoc esse in facultate iudicis. Et hoc vṙ pbare hic, dum alternatiue dṙ, ꝙ adimpleat, vel rescribat,& sic vṙ, ꝙ statī exequi possit, si uelit. In ꝯriū facit, nā īmo vṙ, ꝙ iudex teneatur, & debeat omnino supersedere. per tex. in l.rescripta.C.de pci.impe. offe. ibi, rescripta ꝯ ius elicita ab omnib. pcipimus refutari. facit tex. in d.l.si uendicari, dum dicit, nolumus. Sed rn̄deri pōt cōstare esse ꝯ ius, vel qn̄ agiṫ de duriori pœna. iudex supersedere dēt. secus dṙ, qn̄ iudex ipse suspicaṫ, prout loquiṫ tex. hic. Et ad tex. in d.l.rescripta, ēt rn̄deṫ, ꝙ loqṫ in rescripto, ꝙ spāliter phibeṫ in illo casu impetrari, put Bal. ibi in prin. declarat illū text. secus in rescripto, ꝙ simpr̄ fit ꝯ ius cōe. Vel ēt aliter text. hic declarari pōt, cōsiderando ꝙ cū ministerio dṙ, ꝙ qualitas negocij debet cōsiderari diligēter, qa licet prima facie videatur mādatū iniustū, tn̄ interius bene cogitādo forte apparebit iustū, & tūc mandatū debet impleri, prout dṙ in prima parte alternatiuę. Aut finaliter diligenter cōsiderando, mādatū tn̄ vṙ iniustū, & tūc dēt rescribere, prout dṙ in secunda parte alternatiuę. Et cōclusio,& regula s.firmata per istum text. vṙ procedere ī iudice, qui cāæ cognitionē adhibere debet. † secus vṙ in executore, q sententiā iniustā exequi dēt.c.pastoralis.§.quia uero.de off.deleg.in c.si qn̄, eod.tit. † Et hoc intelḷr, nisi cā esset criminalis corporis afflictiua, vt not. Abb.post Inn.in d.c. † quia vero.& maxime hoc vṙ hr̄e locū, qn̄ constaret de innocētia. quo casu oīno supersedēdū eēt.ᶜ l.j.§.fi.ubi Bar.ff.d qō.circa fi. in uers.item no.& no.Bal.in l.j.circa fi.C.de ꝯfes.ubi allegat Inn. ī c. a.p illū text.de pur.vulg.& no.ēt Bal.in l.addictos.circa fi. uers.dicit ēt Inn.C.d epis.aud.& facit tex. no.in l.inde Neratius.ff.ad l.Aqui. §.fi.Secdo.ista regula vṙ procedere ī dubiis, put tex hic loquiṫ, dū dicit rescribē.esse ad perscrutandū uoluntatē superioris. secus si constaret de mente, qa tūc cessaret rō, q̄ hic allegaṫ. Et iō inferri vṙ, ꝙ habita secūda † iussione tex. nō hēret locū, qa tūc appatet de uoluntate superioris.§.& hoc uero iubem᷑, ī auct. ut nulli iudic. colu.8. Et idē dicēdū vṙ, si motu pprio rescriptū emanauit, qa † & secūda iussio, & clausula motu pprio æquiparanṫ,ᵈ ut no.Bald.in l.dānosa, de pci.impe.offe. ꝙ dictū p singulari no.Ro.in l.si nero.§.de uiro.ff.sol.mat.31.fallē. Alex.in l.3. in prin.ff. ꝙ quisq; iuris. Sed cōtta hic, ꝙ dictū est de motu proprio, vṙ decisio Car.in cōs.cxlij.col.fi.uer.& si dicatur.cōsi.inc. vṙ dicendū. ubi uṙ velle, ꝙ iste tex. ēt haberet locū in rescripto, e motu pprio cōcediṫ,& Mod.ᵉ hic sequuntur. Sed primū dictū ēt tenet Bal.in c.cum adeo.col.fi.uers.ego puto.j.e.& hoc uerius uṙ, quia cessare uideṫ rō, quę in tex. allegaṫ. ¶ Successiue Abb.quærit an habeat locū iste tex. si mandet Papa aliquid fieri sub pęna excōicationis, quā incurrat ipso facto si nō paruerit. Et ex dictis eius duæ cōclusiones colliguntur. † Prima est, ꝙ si dubitatur de mente Papæ, supersedere pōt, & rescribere, quia hoc facit iure permittente, ut hic. Vnde licet dicaṫ, districte pcipiendo mandamus, pt tn̄ ex iusta cā superlederi, ut not. Bal.in c.cū teneamur.de pręb. prout illū referūt And.Sic.& Mod.hic. † Et idē vṙ, si ex certa scientia scriptū sit, quia pt m̄ pbari de obreptione,ᶠ ut no.Bal.in l.fi.col.j.C.sen.reicin.nō potuer. sed an poterit.& facit, quod no.Bal.in d.l.fi.col.a.uer.dicas ēt,& Alex. cōsi.125.viso titulo quæstionis. in fi. lib.2. Et tō prædictorum oīum vṙ, quia qua ratione superior, qui scribit, deceptus vṙ ī facto principali circa informationē: ita pariter in clausulis accessoriis, arg.l.doli.§.diuersum.ff.de nou. † Et ad pdicta facit l.j.§.quæsitū. in fi.ff.de appel. ubi licet à sentētia principis non possit appellari, fallit qn̄ fuit male informatus, quia tunc nō vṙ cognouisse de causa, ut ibi dicitur. Et prædicta cōclusio procedit, qn̄ est dubium de voluntate, prout Abb. loquiṫ. secus si cōstaret, qa tunc parendum est mandato, licet durū sit.ix.dist.in memoria, ut supradictū fuit. sed hoc limitatur, ut in seq. cōclusione dicam. ¶ † Secunda cōclusio Abb. est, ꝙ si timetur de scādalo, vel si mādatum continet hęresim, vel peccatū, nō est Papæ obedīēdū,ᵍ ut est dictū no. Inn.in c.inquisitioni. de sent.excom. ꝙ Abb.hic refert. Et per hoc infert do.Abb.in d.c.inquisitioni. † ꝙ Cardinales non tenētur obedire Papæ. ēt si illos excōicaret, qn̄ cōcilium impediretur. Et idē Abb.in c. cū teneamur, de præben. ubi concludit nō esse obediēdū isto casu, quāuis in mandato, siue præcepto dictū sit, nō obstante scandalo, & idem Abb.in c.significauit.col.2.de offic. ordi. in ista enim cōclusione est defectus potestatis, in quæstione præcedenti est defectus uoluntatis, ut Baldus declarat in l.rescripta.col.2.C. de precib.imper.offe.& ad prædicta facit, quod dicam in seq. q. ¶ † Ex supradictis Abb. infert ad qōnem.an parēdū sit, si Papa scribit pro notorie indigno, ut sibi certū beneficiū conferatur,& cōsilium eius est, ꝙ sic si cōstat de mente Papæ in quo dispensare potest. Sed ꝯ hanc cōclusionē facit, quia dispensatio debet expresse fieri,ʰ per gl.in c.2.de schisma. † & not. Anto.de But.in c.significauit.in fi.de offi. ordi. ergo non vṙ, cū notorie indigno dispensatum, nisi exprimaṫ. Ad ꝙ bene facit tex. ī cle. si summus pontifex.de sen.excō. † ubi licet Papa scienter excōmunicato cōicet, per hoc nō vṙ illū absoluere,& quāuis ex certa scientia nominet aliquē, vel tractet sub titulo alicui᷑ dignitatis, nō per hoc vṙ dispēsare, si erat inhabilis, ut in d.cle.habetur. † Et ideo dicit Ang in l.libertus,& l.2.ff.de ī ius uoc. ꝙ licet Papa ex certa scientia rescriptū concedat excommunicato, n̄ per hoc vṙ illū absoluere, ut agere possit. Pro ratione considerandum est, quod in summo Pontifice, vel in principe, prout Abb. hic loquiṫ,& in promotione ad dignitatē, uel alio actu gratioso, conclusio Abb. uera ı uṫ,ⁱ quia princeps hēt potestatē, & cōstat de uoluntate, & illa dispensatio erat necessaria ad ualiditatē actus, de quo agebatur. Et in terminis hoc idem dicūt Bal.& † Ang.de spurio scienter promoto ad episcopatum, in l.imperialis.§.si miles, per illum tex.cum gl.in uer.oportet.C. de nupt.facit tex.in l.quidam consulebant.ff.de re iud. cum si. ut tradit Rom.cons.cccvij.in casu propositę.Mod. in c. præterea.de testi.cog. † Et ad hoc ēt facit, quia licet in dubio non uideatur † princeps uti plenitudine potestatis,ᵏ ut per Innocē. in c.innotuit, de ele.tn̄ fallit, qn̄ actus aliter ualere non potest. ˡ ut no.dicit Pau.de Cast.in l.ex imperfecto. in fi. C. de testa.& cōsi.280.aliàs 414.in facto præsenti. Alex.in l.quāquam.C. de testa.mil. † Secus ᵐ est in inferiorib.à principe, in quibus causæ cognitio requiritur,& ideo expressa dispēsatio necessaria est, ut Abb. distinguit in d.c.2.de schisma.& ita intelligitur, quod in contrarium allegatur de expressa dispensatione. Nō ob.tex. in d.cle.si summus pontifex.quia per illū tex. conclusio supra facta limitatur procedere, quando verba prolata à principe ostendūt inhabilitatem, ut quia dicatur, talē illegitime natum promouemus, aliàs secus, ut not.concludit Ant.de Bur.in pę. decreta. col. 6. Mod. sequuntur hic. Et hoc modo multum restringitur cōclusio Abb.hic. Et ideo in terminis, in quibus ipse loquitur,

ADDITIONES.

a ¶Syl.Ald.Papæ. Adde Dec.in c.nam concupiscentiam.col.2.de consti.
b Syl.Ald.Supsedere. Et hūc tex.unicū ī iure dicit Hip.ī l.j.§.fi.col.16.ff.d q̄st.
c Syl.Ald.Esset. Adde Deci.in c.inter cæteras.col.v.de rescrip.in c.i literis. col.2.de offi.deleg.& vide Hip Marsi.in d.l.1.§.fi.col.16.ff.de quæst.
d ¶Syl.Ald.Aequiparantur. Adde Deci.in consi.137.in prin.
e Moder. Scilicet Fely.& bene, quidquid dicat Deci.
f Syl.Ald.Obreptione. Eodem mō pt probari de subreptione, nō obstante hac declara.Deci.in c.j.in pe.col.de cōsis.ut.uel inu..& ibi dicit, quòd talis clausula non purgat falsitatem narratorum.
g Syl.Ald.Obediendum. Hæc conclusio ualde disputata fuit in defensione Hieronymi Sauonarolæ Ferrarien.
h Syl.Ald.Fieri. Facit quod uoluit Card.in clem.si Romanus.de præben. ubi uoluit, quòd non censetur dispensatum cum inhabili, cui Papa mandat prouideri de beneficio.
i ¶Hier.Gig. Vera. Adde ꝙ pro opi. Abb. facit ēt doctrina Bar.in l.Barbarius.in 2.colum.in prin.ff.de offic.præto.
k Potestatis. Adde Deci.j.de offi.deleg.c.quoniam abbas.
l ¶Syl. Al. Non potest. Adde Fel.in c.j.col.2.in fin.de consti.in c.cum inter.in 3. col.de rescript. Mancel Galigau.in repe.l.Centurio.col.26.uer.tertio limita. ff.de uulg.& pup.Deci.in c.quoniam.col.6.de offi.deleg.in c.2. in quarta colum.de appellationib.
m Secus. Deci.j.de elect.c.cum in cunctis.§.inferiora.gl.Gem.Phil. Fran.c.j.de æta.& qualita.ordinan.in 6.Spec.in tit.de dispensa.§.viij.nu.3.& Pan. cap. diuersis.de cleri.coniuga.

loquitur, videtur quòd certa scientia sufficiens sit, vt inducat dispensatio, quia constat de potestate, & voluntate, vt supra dictũ est. Non ob. tex. in d. cle. si summus pontifex. qui loquitur ĩ uerbis enunciatiuis quæ non disponunt. secus in qõne Abb. ubi sunt uerba dispositiua, & aliter actus nõ valeret. Nõ obst. dictũ Ang. q̃a loquitur in rescripto, q̃d conceditur ad iuris cõmunis obseruantiam. secus vr̃ in actu gratioso, ut s̃. dixi. ¶ In gl. in uerbo, rationabilem. Abb. post gl. & Host. primo concludit, ꝙ quis tenetur rationem adducere si ex officio sibi incũ-
24 bit, ut in testibus, à quibus ratio reddi debet, † & hoc ĩtelligir, q̃n interrogati sunt de ratione. aliàs vero testes, qui simpliciter
a deponunt, bene probant, si de ratione non sint interrogati, ᵃgl. Bar. & Doc. in l. solam, C. de testib. & per gl. 4. q. 3. c. si testes. §. itẽ
25 solum. Innocẽ. & Doc. in c. cum causam. de testi. † Præferũtur
b tñ testes, qui rõnẽ addūcunt; ᵇ & testes q̃ rationẽ nõ adducũt, nõ sunt idonei ad reprobandum instrumentum, ut no. tradit
26 Bal. in l. præsbyteri. in fi. C. de epis. & cle. † Et talibus testibus, q̃ rationem non adducunt, dato q̃d non sint interrogati, non defertur iuramentum in defectum probationis ut no. dicit Bal. ĩ c. 1. §. sacramentum, col. 2. de consue. recti feu. de quo dixi ĩ rub.
27 de proba. in fi. ¶ † Et notandum est, quod nõ ualet cõsuetudo,
c uel statutum, ᶜ quód credaṽ testibus malam rõnẽ reddẽtibus, vt inquit Bal. in l. si non speciali, in fi. C. de testi. & iudex ratione
28 generalis arbitrij, † quod haberet, non potest credere tali testi,
29 & dixi in c. 1. de appel. † Et quod dictum est de teste, ᵈ idem est
d in prælato, ut in gloss. hic, quia tenetur reddere rõnẽ, ut in iuribus in gl. allega. & idẽ gl. in c. qualiter. el 2. in uer. rõnem. de accu. facit tex. 17. q. 2. in c. sane. nam non dicitur homo, qui caret ratione. 27. q. 3. c. si homo, cum glo. j. Et ubi maior est ratio, ibi
30 maior auctoritas esse uidetur, ut dr̃ in c. j. 3. dist. † Et idem est in quolibet administratore, qui tenetur, administrationis rõnem
e reddere, ᵉ ut no. Ro. in consi. clxviij. circa prin. in 3 dubio, & cõs. 414. quo ad primum. Abb. cõs. 12. nt clare, mã. in 6. dubio. lib. j.
31 Cum consi. 87. in casu præmisso, in princip. ¶ † Secundo Abb. cõcludit, ꝙ de secretis Dei ratio reddi non põt, ut in iuri. alle. ĩ glo. Vnde si quæratur quare uoluit incarnari Xp̃s illo tempore, & non prius, ratio reddi non potest, ut per gl. in cle. j. in uer. ex tempore, de sum. Tri. & tex. no. de pęn. dist. 4. c. si ex bono. ubi
32 glo. prima. & facit tex. 11. q. 1. in c. sacerdotibus. in fi. † Tertio cõcludit, ꝙ de iustitia positiua, & de his quæ consistunt in uolũ-
f tate principis, ratio reddi non põt, ᶠ ut per glo. in l. j. §. pueritiã. in uerbo, prętor ratus. ff. de postulan cũ si. ut late tradũt Mod. hic. Et no. etiam Bar. in l relegati. ff. de pę. ubi dicit, quòd ĩ his est pro ratione uoluntas. & Bal. in l. Gallus. §. si eius. ff. de lib. &
33 posth. ubi dicit, † quod quando habemus legem, vel statutum,
g non debemus ulterius inuestigare ᵍ rationem.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Interrogati. Hoc idem uoluit Deci. in cons. c. in prin. ubi dicit hoc habere locum in criminalibus, ꝙ testes non assignantes rationẽ dicti sui ꝓbẽt, casus contrarium dicit idem Deci. in c. at si clerici. in prin. col. 2. de iudi.

b Hier. Gig. Adducunt. Quòd testes qui rationem adducunt, non adducentibus pręferantur, uide etiam per eundem Deci. in l. j col. 6. ff. si cer. pet.

c Hie. Gig. Statutum. Quòd non ualeat statutum, ꝙ credatur testibus malã rõnẽ reddentibus, uide etiam per Deci. in cons. 37. in 2. colum. in 1. uolu.

d Teste. Inepta uidetur extẽsio de redditione ratione testis, ad redditionem rationis administrationis.

e Syl. Al. Reddere Idem Deci. in cõs. cx. vere ut puto. in 2. dubio. in prin. & omnino in cons. 364. in prin. Et quando dicaṽ reddita, vel nõ, Pati. cõs. 96 lib. 1.

f Syl. Ald. Nõ põt. Idẽ in rub. de prob. col. 1. & facis si dicta p̃ eum in rubr. C. de edẽ. col. fi. & in c. 1. in 2. lec. ad fi. de const. in c. q̃ in ecclesiarũ. col. 13. de const.

g Syl. Al. Inuestigare. Adde Imol. in c. irrefragabili. in fi. de off. ord. ubi inquit ꝙ sufficit sic statutũ eẽ, & idẽ Bal. in l. j. §. si initium ff. de posiu per quem text. dicit Bal. in l. de quibus, col. x. ff. de legi. q̃d de substantia consuetudinis nõ est ratio, Bal. in cõs. clxvj lib. j. in cons. 473. col. 2 lib. v. in rub. de consti. colum. 2, uers. constituto, in l. j col. 4. uers. item alle. C. si plu. una sent. Calc. cõs. 3. post prin. Ias. cons. 157. ante fi. lib. 2. Deci. cons. 163 dun dubia. col. fi.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ sunt tales, vt in eis possint religiosi priuilegiari à Papa.*
2 *Decimæ quamuis in totum tolli non possint, possunt tamen à Papa aliquibus remitti.*
3 *Priuilegium circa decimas strictè debet interpretari.*
4 *Rescriptum impetratum contra religiosos valet, licet non faciat mentionem de qualitate religionis.*
5 *Specialiter aliquando quid conceditur alicui, quod generaliter competebat.*
6 *Rescriptum non ualet contra priuilegiũ, quod dat formam rescriptis impetrãdis.*
7 *Rescriptum impetratum super feudo, non facta mentione, quod sit feudum, non ualet.*
8 *Rescriptum contra scholarem, non facta mentione, quod sit scholaris, non ualet.*
9 *Feudorum natura separata est ab alijs, ideo causa feudi non comprehenditur nisi exprimatur.*
10 *Priuilegium restringitur ad eius causam limitatam.*
11 *Priuilegium est stricti iuris, & non extenditur de persona ad personam, limita quatuor modis, ut ibi.*
12 *Priuilegium ne reddatur inutile, large interpretatur.*
13 *Priuilegium derogans speciali statuto est laté interpretandum.*
14 *Dispositio generalis personas priuilegiatas includit.*
15 *Citatus an in dubio comparere debeat. Et quid quando constat iudicem non habere iurisdictionem.*
16 *Clericus citatus coram seculari comparere non tenetur.*
17 *Episcopus si citet fratres mendicantes, comparere non tenentur.*
18 *Scholaris à pratore citatus non tenetur comparere.*
19 *Legati quamuis habeant priuilegium insertum in corpore iuris, tamen tenentur comparere.*
20 *Notorium debet allegari ab eo, qui præsens est, secus in absente.*
21 *Iudex debet pronunciare se competentem.*
22 *Iudex omnino incapax, puta laicus contra clericos, nihil agit pronunciando se competentem.*

1 CVm ordinem. ¶ † Summatur, & diuiditur, ut hic per Abb. ¶ Primo nota, ꝙ super decimis possunt religiosi, & alij à Papa priuilegiari. c. ex pte. el primo.
2 ubi gl. declarat. de decimis. † Et sic licet ĩ totum tolli non possint, iuxta no. in cap. quæ in ecclesiatum. de constitu. tamen quibusdam personis à Papa remitti possunt, ut glo. not. concludit, quam Host. Io. And. & Abb. post alios ibi sequuntur, in cap. à nobis. in versicu. exemptus de de-
3 cimis. Debet † tamen tale priuilegium stricte interpretari, ut no. Oldr. cons. 187. quæstio est, vtrũ priuilegium. Roma. consi.
4 180. si admittimus. ĩ fine. cum similibus, ut dixi cõsi. 113. ¶ † Secundo nota, ut Abbas dicit hic, quòd rescriptum impetratum
a contra religiosos valet, ᵃ licet non faciat mentionem de qualitate religionis. & cuius ordinis sint, satis est etiam constare ꝯ cuius monasterii religiosos impetratio fit, ut probatur hic per locum à spãli, quia si conceditur specialiter religiosis Cisterciẽ-
5 sibus. ergo vr̃, ꝙ non sit de iure cõi. † Ista tñ rõ, quã Abb. adducit, absolute non procedit, quia quandoq; specialiter alicui cõcediṽ, quod tamen generaliter competebat, ut no. in c. j. s̃. eod. & gloss. ibi. & facit tex. in c. aduersus. j̃. de hære. Dictũ tamen Abb. in se uerum videtur, quia non reperitur iure cautũ, quòd de qualitate ordinis debeat mẽtio fieri. sed sufficit, quod certũ sit contra quos rescriptum impetratur. Et si dicatur, sic cõstabit de monasterio, & constabit de qualitate ordinis monasterii, dico ꝙ illud uerũ est, sed satis est, quod in impetratione non requiritur, ꝙ hoc exprimaṽ, & ualet rescriptũ, dato ꝙ superior igno-
6 ret qualitatẽ religionis. ¶ † Tertio not. quòd ubi priuilegiũ dat formam rescriptis impetrandis, nõ ualet rescriptũ non seruata
b ta forma tradita in priuilegio, ᵇ & s̃m Abb. hic, non bene allegatur iste tex. ꝙ rescriptũ impetratũ ꝯ priuilegium debeat facere mentionẽ, quia hic de priuilegio super decimis nihil dr̃, sed solum de ordine. Sed aduertendum est, quia ĩmo vr̃ probari hic, ꝙ rescriptũ impetratum ꝯ priuilegiũ non ualet, non facta mentione de priuilegio: quia rescriptũ respicit ordinẽ ꝯueniẽdi, ĩ quo isti erant priuilegiati, & iõ de tali priuilegio debet mẽtio fieri, quia rescriptũ est ꝯ priuilegiũ, & hoc modo bene allegatur. & ita hunc tex. alle. Spe. in tit. de rescrip. p̃sentatione. §. rõnẽ quoq; eius, ꝯ quẽ impetrauit rescriptũ. in uers. item excipiṽ. Bene verum est, ꝙ de tali priuilegio decimarũ non debet mẽtio fieri, quia respicit peremptoriã exceptionẽ, cui non derogaṽ p̃ rescriptũ, & tali casu rescriptum non est ꝯ priuilegiũ. c. j. de lit. conte. ĩ 6. & dictũ fuit ĩ c. j. s̃. eo. & Abb. hic sic inferius declarat,
7 & per istũ tex. Bal. hic col. 3. uer. istud c. est argm̃. dicit, † ꝙ non ualet rescriptũ impetratum super feudo, non facta mentione
c feudi, ᶜ quia causa feudi proprios habet iudices, ut no. in c. cæterũ. j̃. de iudi. Et pari rõne Andr. Sicu. infert hic, col. 4. uersi. ex
8 hoc infero, ꝙ † nõ ualet rescriptũ ꝯ scholarem, ᵈ non facta mẽ
d tione, quod sit scholaris, ᵉ quia scholares proprios habẽt iudi-
e ces, auth. habita. C. ne filius pro parte. Mod. dicunt aduertendũ esse, quia isti Cistercienses nõ hñt proprios iudices, Imo ñ sunt exempti, ut Imo. hic in fi. dicit, & ideo non uidetur bene inferri, quod Bal. & Ange. hic dicunt. Et considerandũ est, q̃d cum isti Cistercienses essent priuilegiati respectu fori, ut nõ possent conueniri, non facta mentione de ordine ipsorum. iõ non ualet rescriptum, per quod tollitur priuilegiũ fori, nisi sit facta mentio de priuilegio, & sic in causa feudi, & scholarium.
9 † In causa feudi, facit quod not. Signo. consi. ccxx. quidam dominus

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Valet. Aliter uidetur loqui Henri. Boye. hic, quem vide.

b ¶ Syl. Al. In priuilegio. Quid de exemptis, an ualeat rescriptũ cõtra exemptũ non facta mentione exẽptionis, uide Fel. in c. j. col. 9. ver. 2. restringe. s̃. eo.

c Syl. Ald. Feudi. Huc melius ꝓbat tex. in c. ex parte II. de fo. cõpe. & hic dr̃ esse sing. Ias. in cõs. 224. primũ dubiũ, in prin. lib. 2. & in cõs. 70. super utraq;, col. pe uer. cõfirmo & 2. lib. 3. & celebrat valde idem Ias. in cõs. cclij. uera, & iuridica. col. 1. lib. 4. super limitatione tñ ad feudi successionẽ, i quo fuit tacitũ, q̃d erat feudũ nobile q̃d nõ uitietur, Pau. de Cast consi. 461. aiũs. col. pen.

d Scholarem. Barb. hic & Ripa, s̃. eo. c. j. nu. 99.

e Syl. Ald. Scholaris. Quid si in literis clericatus narratum sit, quòd sit scholaris cum non sit, uide Vera. consi. 11. col. 3. in causa criminali.

dominns Ioãnellus. vbi inqt ꝙ nā bonorũ feudaliũ est separata ab aliis, iõ de cã feudi non vr̃ facta dispositio, nisi exprimatur.[a] Et in cã scholaris facit, ꝙ no. Abb. in c. fi. ĩ princ. de ꝑsum.

10 ¶ † In gl. j. de intellectu decretalis ĩ. videbimus. Ex his, quę Abb. hic dicit. referendo Cal. hr̃, ꝙ priuilegiũ restringit̃ ad cãm eius limitatã, in quo late insistũt Mod. hic, 11 † & addatis, ꝙ priuilegiũ est stricti iuris, & nõ extẽdit̃ ad aliã ꝑsonã,[b] ut not. Bal. p illum tex. in l. 1. aũ. 2. C. de legi. & facit tex. in c. sane. ubi Ab. de priu. & idẽ Abb. in c. q̃relam. co. 4. de ele. & ista ɔclo limitatur primo, 12 nisi ex stricta interpretatione † priuilegiũ redderetur inutile, qa taliter interpretari debet, † aliquid operetur. c. in his. de priui. vbi Abb. & no. Ant. de But. in c. dilecti. co. 3. 4. opp. de for. compe. facit c. pastoralis. in prin. de app. cum si. ut dixi ibi. Secundo limitat̃ non habere locũ. qñ priuilegium posset esse inutile, qa talis potentia ẽt facit, ꝙ priuilegium late debeat interꝑtari,[c] c. licet, de priui. in 6 & gl. ibi in uer. nõ debẽt, & no. Abb. in c. quã 13 sit, de Indæ. † Tertio prædicta conclusio procedit. qñ priuilegiũ derogaret iuri cõi. secus est si derogaret ſpãli statuto, vel ɔsuetudini, qa tunc fit lata interpretatio, ut no. Ant de Bu. p illũ text. ſm intellectum in c. ulim, in fi. col ver. & ſm hoc hẽs de uerbo. sig. facit ꝙ no. p gl. in c. statutũ, in c. numeran. de præb. ĩ 6. Quarto fallit prædicta conclusio,[d] quia tunc põt fieri late interpretatio, quatenus proprietas verborũ requirit, ut no. dicit Cal. ɔs. primo de consan. & affi. & idem no. Aret. per illum text. in l. cũ lege ff. de testa. ubi bene probatur, ꝙ in mã odiosa, & pœnali, fit lata interpretatio, ſm ꝙ proprietas uerborum vr̃ requirere. ¶ In gl. fi. ɔclo est, ſm Abb. post alios, ꝙ tex. hic loquatur in rescripto ɔcesso ad iuris obseruãtiã simplr̃, & nõ ualet, qa nõ faciebat mentionẽ de priuilegio dato ordini Cisterciensiũ, ꝙ nõ possent ɔueniri, nisi facta mentione de ordine, & sic tale priuilegiũ respiciebat exceptionẽ dilatoriã, & dabat formam literis impetrandis, merito rescriptũ impetrandũ non ualet. Sed considerandũ est, ꝙ non caret diuinatione. ꝙ isti haberent priuilegiũ, ꝙ isti nõ possent ɔueniri nõ fcã mentione ordinis. Itẽ stãte tali priuilegio non esset uis, ꝙ rescriptũ impetratũ fuisset sup decimis, ut loqt̃ tex. hic, qa idem est & in aliis reb. super qbus non essent priuilegiati, & iõ debet intelligi, ꝙ essent priuilegiati hoc mõ, ꝙ nõ tenerent̃, rñdere sup decimis, & aliis. in quib. erant priuilegiati, nisi esset fcã mentio de ordine ipsorũ, ut in gl. 1. hr̃. Vel dici põt, ꝙ isti Cisterciẽses essent personæ multum priuilegiatę, & pp hoc nõ ualet rescriptũ ɔ illos impetratũ simplr̃, nõ fcã mẽtione ipsorũ, qa Papa non ita de facili ɔ eos lr̃as ɔcessisset, cũ sint personæ multũ priuilegiatę. Sed tñ iste intellectus nõ vr̃ ꝓcedere, qa priuilegia nõ debẽt multiplicari, & iõ ĩ 14 gñali dispositione ẽt ꝑsonæ priuilegiatæ † includunt̃,[e] ut ẽ tex. no. in l. in fraudẽ. §. fi. ubi Bal. ff. de test. mil. unde non est recedẽ 15 dum à cõi intellectu. ¶ † In ea. gl. ibi, uenire tñ debẽt. ista cõclusio gl. procedit, & hr̃et locũ in dubio secus, qñ constaret iudicẽ non hr̃e iurisdõnem, qa tunc citatus non tenetur uenire, ut Abb. hic concludit, per ea, q̃ ipse adducit. Et idem tenet glo. & 16 Abb. in c. si duobus in ver. cognouerit. † de app. & in l. a. ff. si qs in ius vo. non ie. Et iõ clericus citatus corã seculari, ɔparere nõ tenetur, ut per gl. in c. conuenior. in verbo, cõgrueret. 23. q. 8. & ĩ c. placita. in gl. fi. 15. q. 4. Old. consi. 83. an episcopus. cũ si. ut tradunt Mod. hic, & dixi in c. si duobus. Ex quo Abb. infert, quod 17 † si episcopus citaret fratres mẽdicantes, q notoriè sunt exẽpti, 18 ipsi non tenent̃ ɔparere. Et pari rõne inferri põt, † ꝙ scholaris[f] citatus à ꝑtore non teneat̃ cõparere, quia cõstat de priuilegio eius in auth. habita. C. ne fil. pro pat. Vñ in q. gl. hic, isti religiosi non tenent̃ cõparere, qa constat de eorum priuilegio, ut tenet Abb. hic post Cal. & alios. Sed ɔrium in hoc tenent Bal. Imo. & Mod. hic, qa isto casu iudex delegatus cõpetens videt̃. ergo ualet processus, si nõ opponat̃, ut per gl in cle. 2. ut lite penden. & qa licet notoriũ sit, dẽt tñ proponi, & allegari, ut p gl. in clem. 19 appellanti. de appel. Et hoc patet in legatis, † qui habẽt priuilegiũ insertũ in corpore iuris, vt nõ possint ɔueniri. l. 2. ff. de iudi. § legatis, & tñ citati cõparere tenent̃, & eorũ priuilegia allegare, ut est tex. in l. si quis ex aliena. ff. de iudi. ad ista tñ rñderi põt, ꝙ stante exceptione notoria, supradicta nõ habẽt locũ, ut no. Abb. in d. cle. appellãti ubi inqt, ꝙ notoriũ dẽt allegari ab 20 eo, † q est præsens. secus in absente, qa si non tenet̃ uenire, ergo nec allegare. Et idem Abb. dicit in c. ex parte. el 1. de appel. Nõ ob[g] quod dicitur de legatis, q debent cõparere allegaturi priuilegiũ eorũ, d. l. si quis ex aliena. qa dẽt intelligi, ut cõpareant ad istũ effectũ, ut faciant fidẽ de legatione ipsorum, qa non cõstabat illos esse legatos, sed in casu nr̃o cõstat istos esse religiosos Cistercienses. ¶ In fi. gl. ibi, aliàs teneret sentẽtia ɔ eos lata. hoc est verum respectu contumaciæ. secus esset in casu principali, 21 † quia non est iudex, nisi pronunciaret se competẽtẽ, ut Abb. hic concludit. Et hoc etiam procedit, dato ꝙ iudex ipso iure non haberet iurisdictionem, ut no. Abb. in ca. ex parte decani. in 4. not. j. eo. & ideo utile est semper pronunciare se competentem, ut no. Imo. in c. si duobus. de appel. Et ista conclusio procedit, nisi iudex esset omnino icapax, prout est iudex secularis 22 contra clericum, † quia tali casu. licet pronunciaret se competentem, sententia nihil ualet, ut no. Abb. in c. si diligenti. col. fi. de for. compet. Ex quo uidetur, quòd idem esset dicendum, si isti religiosi exempti[h] essent, per ea, quæ habentur in ca. cum tempore. de arbi.

ADDITIONES.

a Syl. Ald Exprimatur. Et ꝙ in qualibet dispositione generali non comprehendatur feudum, nisi exprimatur, tradit late Bal. in consi. 207. q. est, spurius, co. 2 in fi. li. 2. Card. Ale. in c. 1. in fi. ti. de inuesti. de re alie. fac. Deci. in cõsi. 139. in fi. quãuis secus videatur in uniuersali. Dec. consi. 359. col. fi.

b Syl. Ald Personam. Adde Deci. in consi. 113. in prin. in cõs. 512. co. 2. & qñ large interpretetur, u de eundem consi. 12. co. pe. & fi. & vide eundem Deci. in c. eam, quæ. in fi. de rescrip. & ꝙ non extendatur de persona ad personam, uide Dec in cons 516. col. fi. vbi ponit plura exempla. in c. eccl. S. Mariæ. nu. 38. ĩ. de consti. & in c. cum accessissent, en 8. nu. 61. co. ti.

c Syl. Ald. Interpretari. Adde Dec. in c. eccl. S. Mariæ. co. 7. de consti.

d Syl. Al. Tunc. Adde Dec. in c. cum accessissent. en. 8. de consti.

e Syl. Al. Includuntur. Vide eundem in l. 1. co. 2. ff. de regu. iur. in l. 1. in §. no. C. de edend.

f Hie. Gig. Scholaris. Adde ꝙ contrarium voluit exp̃sse Ale. in l. 2. in 1. co. ff. si quis in ius voc. non ierit ubi dixit, ꝙ scholaris, qui priuilegium habet declinandi forum Potestatis, si coram eo citatur tenetur, comparere ad allegandũ suum priuilegium, aliter mulctari potest ab ipso prætore. Et uide eundem do. Ale. in consi. 101. in §. un. co. 2. uer. pro hoc bene facit, & dixi aliàs in c. si duobus, in apostillis. ubi per Deci. ad materiam, ĩ. de appella.

g Syl. Ald. Non obstat. Pro hoc tamen est dictum Bald. in consi. 277. nu. 2. lib. 2. vbi voluit, ꝙ tex. in d. l. si in aliena. intelligendus sit in dubio facti.

h Exempti. Adde Io. And. in reg. sciens, in fi. in mercurialis.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, si bene meminimus, Et clausula, ni fallor, ponuntur pro affirmatiua.*
2 *Decanus dicitur honorabilior pars capituli.*
Et à pluribus dicitur archipresbyter. nu. 3.
Est maior archipresbytero. nu. 4.
Eius officium est potius de consuetudine, quàm de iure. nu. 5.
6 *Dedignari, & indignari differunt.*
7 *Promotus, an dicatur electus, non consecratus.*
8 *Episcopus non dicitur ante consecrationem, sed electus. nu. 9. appellatur tamen aliquãdo episcopus. nu. 13. & quando. nu. 14. & unde nu. 20.*
10 *Abbas dicitur ante benedictionem.*
11 *Consecratio tribuit episcopo ordinem.*
Benedictio abbati non confert ordinem.
12 *Abbas ante benedictionem nihil potest.*
15 *Pontificis appellatione non venit electus. fallit in summo Pontifice. nu. 16.*
17 *Imperator ante coronationem, an dicatur Imperator, & de consuetudine administrat statim post electionem. nu. 20.*
18 *Priuilegium Imperatoris ante coronationem, an valeat.*
19 *Electio sola Imperatoris habet administrationem.*
21 *Doctor non dicitur ante insignia suscepta, sed licentiatus.*
22 *Ecclesia appellatione venit capitulum sine episcopo. Itẽ prior & decanus. nu. 23.*
24 *Decanus quando dicitur de capitulo.*
25 *Mandatum & præceptum differunt.*
26 *Rescripti surreptio consideratur secundum tempus data.*
27 *Delegati habilitas consideratur secundum tempus data.*
28 *Canonicus & Archidiaconus quis esse potest in eadem ecclesia. Item canonicus, & episcopus. nu. 29.*
30 *Iudæus factus Christianus est capax beneficij, etiam in ecclesia cathedrali.*
31 *Laicus est incapax beneficij.*
32 *Conuersus de nouo ad fidem dicitur neophitus, & prohibetur ordinari ibi, & etiã ad officia secularia publica. inter Christianos prohibetur assumi. nu. 33.*
33 *Nullatenus, est dictio vniuersalis negatiua.*
34 *Procurator vniuersitatis non est idoneus in causis singulorum.*
35 *Episcopi electio debet in primis fieri de canonicis, si ibi reperitur aliquis idoneus.*

1 **E**am te. ¶ Sũmatur, & diuidit̃, vt p Ab. ¶ † In tex. ibi, si bene meminimus, & in simili dr̃, ni fallor, in l. 1. ĩ prin. ff. de iust. & iu. & ĩ fi. ff. de orig iur. Ista tñ uerba pro affirmatiua[a] simplici accipiunt̃, ut no. Bal. & Doct. in d. l. j. ff. de iust. & iu ¶ In tex. ibi, decano, & ecclĩæ. facit tex. in c. ex pte dcani, ĩ c. & ĩ c. cũ inter uniuersas. ibi, ad dcanũ, & alios canonicos uestros. ĩ. de elec. & in ca post 2 electionẽ. ibi, decano. de ɔces. ꝑb. † Nam iõ specialr̃ decanus nominatur, quia ipse est honorabilior pars capituli. ut per glo. in 3 c cũ inter uniuersas. † Sed ɔ hoc facit, quia decanus dr̃ à plurib. 4 archipresbyter. c. ad hoc. de of. Arch. & Archidiaconus est maior Archipresbytero, quia illi est subiectus. d. c. ad hoc. & in c. 1. de off. Archipresbyteri. Et cum in ista esset Archidiaconus, ut probatur hic in fin. potius illi scribendum fuisset attenta maiori dignitate. Et iõ dicendum vr̃, ꝙ hic, & in iuribus prædlegat. scribatur

ADDITIO.

a Ald. Affirmatiua Ias. tamen in d. l. 1. col. 4. ver. quarto pondera tex. alleg. multos tenentes contrarium.

scribat decano, quia agebat de ipsius interesse. Vel quia illis casibus ipse habebat potestatem de consuetudine, saltē† quia officiū decani est potius de cōsuetudine, q̄ de iure, vt per gl.c. ex parte.de cleri.nō resid.¶† In tex.ibi. dedignari si debes. dr̄ia est inter verbū, dedignari, & indignari,ᵃ ut per gl.xlv dist.in c. vera.de quo tñ Archia.ibi,& Domi.in fi.qui aliter,& melius loquitur.¶†No.primo s̄m Abb.post alios,q̄ antequā quis sit cōsecratus in ep̄m, nō dr̄ promot⁹,per istum text cōiungēdo principiū cū fine. Sed hoc dictū dubitabile vr̄, quia electus p̄motus vr̄, ut p̄batur in c.cū in cūctis.§.hoc sanc.cū gl.in verti. promoti.j.de elec.& facit tex.in c.sup his,de accusa.& tex.hic, dū dr̄, q̄ tēpore datæ, erat canonicus,& archidiaconus Nā si elect⁹ fuisset, dixisset illū fuisse electū, sicut dixit d̄ archidiaconatu,& canonicatu Nec ob. q̄ dr̄. q̄ non erat cōsecratus, quia intelligit̄ nec electus per s̄.dicta,& quia terminus, promotus, vr̄ terminus cōis.c.non magis.In fi.& c.fi.in fi.ne cleri.vel mona.ibi, spem totius promotionis amittat.& iō satis verificat̄ i electo. Et subijcit Abb.in hoc primo not. †q̄ ante cōsecrationē non dr̄ episcopus,perᵇ tex.i c tua.de his quæ fi.a præla.ibi, episcopo, vel electo.ubi ēt Abb.In primo not.† Et iō ante consecrationē appellat̄ electus.c.tam literis.in prin.& Abb.ibi,d̄ testib.& in c.nosti.de elec.ubi Abb.in ulti.no.cū si. ut late tradunt Mod.hic,& hr̄ in trac.de episcopo,in 3. lib. in c. de effectu confirmationis. Et adde bonum text.in c. iter corporalia. § sicut ergo.de transla præla.quē text.allegauit Areti.in c.meminimus.de accusa. † Secus tñ est in abbate, quia añ benedictionē abbas dr̄.c.j.de suppl.negli.præla.& istā dr̄iam Old. ponit cōsi.14.cū quærit̄ col.j.Abb.in c quanto.2.col.de off.ord. in c.meminimus.in prin.de accu.ubi rōnē diuersitatis adducit,† quia consecratio ordinē episcopo confert.secus est in benedictione, ut late dicūt Mod.Sed adde gl.i c.j.de suppl.negligen.prelat.quæ dicit, q̄ abbas ante benedictionem nihil pōt. †allegat c.nosti.de elec.qd loquitur in episcopo,& sic vr̄ equiparare abbatē episcopo,& facit tex.in c.inter monasteriū, in fi.de re iud. ubi ēt Abbas ante benedictionem appellatur electus.Non obstat tex.in c.1. qd allegatur de suppl. negl. præla, qa ibi ante benedictionē ñ appellat abbatē simpliciter, sed dicit tex.abbates substitutos.i.electos.Et idem ēt pōt dici de episcopo, qui licet absolute non dicatur episcopus ante consecrationē, dr̄ tñ episcopus electus,gl.no.in rub.sexti.in uerbo, ep̄s. † Et qñq; ēt episcopi consecrandi appellantur episcopi simpliciter, ubi tractat̄ de consecratione episcoporū.in c. qm̄. lxxv. di.& in c.prouida.in fi. de elec.in vj.† Et qñ tractat̄ de concernētib⁹ iurisdictionē, respectu iurisdictionis electusᶜ episcop⁹ dr̄, cum habeat iurisdictionem, vt no.Domi. post lo. And. in c.cum ex co.de elect. in 6.colu.1. uersi. notat incidenter, & facit gloss. in clem. j. in uers. iurisdictionē. de foro compet. cum si. ut tradunt Modern.hic. Et concludendo non videtur differentia inter abbatem, & episcopum, data paritate terminorū, quia aut sumus in materia, quæ explicari pōt per episcopum ante cōsecrationē,& episcopus dicitur, licet consecrat⁹ non sit.& idē est in abbate in his, in quibus habet potestatē. aut sumus in his, quę nō pōt episcopus ante consecrationē, & non dicitur episcopus. Et idē cēt in abbate, in his, in quibus nō habet potestatē ante benedictionē. de quibus habetur i d. c.j.de suppl.negli.præla. Solū ergo videtur differētia, qa abbas per electionem ferè cōsequit̄ totā eius potestatē, nō sic in episcopo ante consecrationē. Et quod dictū est de episcopo, idē est de pontifice.† quia appellatione pōtificis nō uenit electus, s̄m gl.quā Abb.hic alleg.in clemē.2.in uer.pōtifice. de pœnis. Hoc tñ† fallit in summo pontifice, ut per gl.in data vj.in uer. pontificatus. quæ allegat tex.in c.de euitanda.de electi. Et qd dictum est de episcopo, idē uidetur in † Imperatore. qui ante coronationē non dicitur Imperator, ut dicuntᵈ Mod.hic, allegando Ang.in l.bene à Zenone.C. de quadri. præscript. qui in libro meo hoc non dicit in l.ex co.ff.de testamen.mili. ubi alleg.d.l.bene à Zenonę.& gl.ibi, in uerbo, Insulas quæ dicit, † q̄ non valet priuilegium Imperatoris ante coronationem.ᵉ facit tex.in clemen.j.circa mediū.ibi, ego enim Romanorū rex, annuēte Deo futurus imperator.de iureiurā.Bar.tñ tenet, qd priuilegiū concessum ab eo ante coronationē ualet, i l.sed & reprobari.in prin.ff.de excu.tuto. Et † qd sola electio hēat administrationem, tenet gl.i cap. indemnitate. de electio.i vj. in uer.auctoritate.& de hoc late tradunt Moder.ᶠ in c. per uenerabilem.colum.xxxv.uersicu.quarto quęro.qui fil. sint legiti.& no.Bal.in proœ.tex pacificus.s̄.colum.4.ubi alleg. Archid.xcij. dist.in c.legitimus. Et de cōsuetudine approbatur, † quòd administret statim post electionē, ut Abb.dicit in cap. venerabilē.circa finē.de electio.† Sic etiam Doctor nō uidet̄ ante acceptū birretū, licet licentiatusᵍ sit. Bal.i l.athletę.in pri. de excu.tuto. Et hoc clarū est in licentiato, quia licentiatio nō tribuit dignitatē, ut dixi in c.clerici.de iudi.secus forte esset qñ Doctor declaratus sit à Vicario, licet nōdū acceperit īsignia à Doctore. Et ex eo.qd dictū est de ep̄o nō cōsecrato, īfert Bal. in l.nondū.C.de fur.in prin.uersi.itē si ciuitas, q̄ si ciuitas interfecit electū, non tñ dr̄ interfecisse ep̄m, iuxta c. ita nos. xxv. q.2.& facit gl.clem.2.de celebr.miss.q̄ Abb. allegat hic.ubi priuilegiū datū episcopis non habet locū in electis. Ad idē gl. in clemen j.in prin.in uer.quæuis.in fi.de penis, & in c j. de reli. do. Et hoc sane intelligit̄, nisi mā cēt pariter proportionabilis electo,& confirmato, sicut cōsecrato, ut concludit Domi per illū text.in c.fi.circa fi.de priuile.in 6.¶ †Secūdo no ibi, decano,& ecclesiæ, q̄ noīe ecclesiæ venit capitulū sine ep̄o, ut per Abb.hic, tex.tñ loquit̄ de decano. De episcopo vero,& capitulo, qa repñtant̄ unū corpus, in c.nouit.de his, q̄ fiūt à p̄la. dicendū est, ut tradūt Mod s̄.eod.in proœ.& in c cū olim.2.col. de re iudi. Sed de capitulo,& decano, p̄ut loquit̄ tex.hic, reperio Bal.in c.fi.de elec.qui dicit in fin.col.† qd nomine capituli cōtinet̄ prior & decanus.ʰ& not.Abb.p̄ illū tex.in c.cū inter diuersas.j.not.j.de elec.vbi inquit, † q̄ decanusⁱ est de capitulo, & hoc, s̄cd̄m eū, ibi intelligitur, qñ decanus sit canonicus als secus. Sed ista resolutio nō vr̄ bona, quia si decanus sit canonicus, tūc erit de capitulo rōne canonicatus, & nō erit verū dicere, q̄ decanus sit de capitulo, & ideo cōcludendū est, q̄ decanus non sit de capitulo, quia decanus, archidiacon⁹,& præpositus,& alii, qui habēt inferiores dignitates ab ep̄o, nō dñt esse de capl̄o.ut no.Abb.cōcludit in c.dilecti i primo notab.de maio & obe.& in c.cū olim.col.4.de re iudi & in c. auditis.col.2.de elec.& no.Do.in c fi de prebē.in 6.Et hoc intelligit̄, nisi aliquo iure spāli talis hr̄et uocē in capl̄o arg.c cū in eccl̄ia.de p̄bē.i 6.¶ †Tertio no ibi, mādatū & p̄ceptū.qd dr̄ia est inter mādatū & præceptū.ᵏ Nā mādatū d̄ se nō necessitat, ut in tit.ff.māda.secus ubi fit à superiore, ut per Abb.hic.& sic s̄m eū, mādatū quod emanauit à superiore, p̄ceptū dr̄. Et facit, qd not.Pau.de Cast.in l.j.in prin.ff.qd iussu.ubi dt, q̄ mādatū s̄m illi, q est in potestate, dicit̄ iussus,& præceptū. Vnde mādatū,& iussus qñq; ponunt̄ p̄ eodē, ut no.Card.in cle.dudū.in 8.not.de iudi. Et cōcludēdo, p̄ceptū in se semper hēt necessitatē.14.q.j in c.quod p̄cipit̄.mandatū uero pōt esse uolūtariū.ut in tit.ff.māda. Et dicit Archi.quē Abb.hic refert in d. c.qd p̄cipit̄. q̄ mādatū tenet mediū inter p̄ceptū, & cōsiliū: sed talis dr̄ia nō probat̄ iure, quia tale mediū nō repenit̄, & i superiore idē vr̄ esse mādatū,& p̄ceptū, ut colligit̄ in c.j de offi dele.ubi in eodē casu appellat̄ mādatū, q̄ prius appellabat̄, & facit gl.in auct.de māda.pri.i pri.¶ †Quarto no. ibi, si datā. qd in cōsiderādo ul rescripti circa surreptionē tēpus datę cōsiderat̄,ᵐ ut per Abb hic.† Et ēt in cōsiderādo habilitatē delegati, tp̄s datæ inspicit̄, ut p gl.i c.statutū.i uers.canonis, i fi. de rescrip.in 6.& no.Bal.in l.p̄cipim⁹.§.fi.C.de app.Car & Imo. In cle.fi.col.pe.de rescrip.& Pau.d̄ Ca.cōs.325.ad primū.4 col. Facit qd de iudice excōicato no gl.in c.dilecto.el 2.de p̄bē & Spe.in tit.de iudi.delega.in prin. Quinto not.qd †quis poterat s̄m ista tp̄a esse canonicus,& archidiaconus i eadē eccl̄ia. de quo per gl.i c.j.de cōsue.i 6.uers.unicū.& i cle.fi.de p̄b.& no. Dom i d.c.j.i d.gl.i uer.unicū & hic vr̄ p̄cedere d̄ iure spāli, sicut ēt qs p̄t eē canonic⁹,† & ep̄s i eadē eccl̄ia, c.cū i ecclesia.d̄ p̄b.in 6.& no.i c.ex literis.ubi Ant.de But.& Imo.cū si. ut tradūt Mod.ibi, i pri.d̄ p̄b.¶ †Sexto,& ultimo no.qd iudæ⁹ fact⁹ Christian⁹ ē capax b̄nficii ecclesiastici, ēt in ecclesia cathedrali.& ista cōclusio p̄cedit in casu isto. i quo p̄supponit̄, q̄ esset ordinatus,† quia purus laicus ñ ē capax b̄nficij.c.cū adeo.j.eo. unde

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Indignari. Adde Deci.in c.clerici in prin.de iudi.
b Syl.Al.Episcopus per. Adde Anto.de Butr.in cons.xix.quia hic agitur.col.2. Deci.in c.at si clerici.§.j.col.xij.in prin de iudi.
c Electus. Scilicet confirmatus.
d Syl.Ald.Vt dicunt. Idem uoluit Bar.in rub.proœ.ff.in fine. dies enim coronationis ortus est imperij.l.omnes.cum gl.in uer.ortus.C. de feriis.
e ¶Syl.Ald.Coronationem. Communis Doctorū conclusio est, q̄ ualeāt gesta per electum Imperatorem ante coronationem, vt uoluit Ang.c.Are.in proœ. Insti.in uer.Imperator.col.3.Signo.in cons.129.Præposi.in c.per venerabilē, col.89.vers.quæro quarto.qui fil.sint legi.Soci.i cōs.63.col.1.lib.3.Cur.post trac.de feu.cons.j.Deci.qui multa allegat in cons.194. late Hiero. Cagn. in rub.proœ.ff.colum.6.nume.32.
f Moder. Scilicet. Præposi.Mediola. Idem Albert. in d.l. bene à Zenone. Marti. Laud.de priuil §.23.Cald.de priuileg.cons.8.Bar. in extrauag ad reprimen. uersi.Reges. Anto.Rose.in trac.legitima. Ludo.Sardus eodem trac. Guid.Papa cons.lxv.Gul.Occā in dialogo fol.139.Iac.Aluar.in tract.de suprema potestate laica.Pet.Philip.Corne.in cons.clxxvij.lib.3.Phil Deci.cōs.194.& cōs.588.nume 7.quamuis contrarium teneat Oldr.q.clxxx.cum seq. Bonifa.d̄ Vitalis.clemen.ne Roman.de electio.clem fin.de censi.
g Syl.Al.Licentiatus. Vide Fely.in proœ.Grego colum.v.
h ¶Syl.Al.Decanus. Et quid de prælato, vide Fel.i.in proœ.Grego. col.4. uers. non obstat.& quid de archipresbytero Fel.ibi, col.v, in prin.
i Decanus. Et uera est opi.Abba.quicquid dicat Deci.
k Syl.Ald.Præceptum. Adde Fel.in c.nam concupiscentiam de consti.
l Datæ Deci.i de proba.c.post cessionem nu.3.Fran.Ripa hic cum seq.
m Syl.Al.Consideratur. Vide Rotam decis.409.circa tertium.in nouis.

vnde si fuit dignus ordinari, ẽt ad bñficiũ reputari dẽt.ca.acce pimus.de æta & qualit.Et talis ordinatio,q̃ hic p̄supponitur,in

32 tellr,†ꝙ de grã facta fuerit, qa de nouo cõuersus ad fidẽ Christianã,q neophitus dr̃.ꝓhibeť ordinari.48.di.c.j.& 2. Vel ẽt dici põt,ꝙ ordinatus esset in minorib.ordinib.in quibus ẽt neophiti ordinari pñt,ut no.Domi.post alios,in c.qcunq.,in glo.in ver.statim.78.di.Vel tertio dici põt, ꝙ ordinatus fuerit pp uitæ ꝓbitatẽ,de qua post ꝯuersionẽ apparuit. quo casu talis nõ prohibetur ordinari,ut ꝓbať 57.dist.in c.si quis ægritudine,& hic pro singulari Rom.tradit ĩ sin 406.an factus Christianus.Et ẽt

33 notãdum est,†ꝙ talis neophitus ẽt ad officia publica secularia inter Christianos ꝓhibeť assumi.16.q.4.c.ꝯstituit,& no.Ro.in sin.672.nunc ueniamus,& Io.de Ana.ĩ c.cũ sit.in prin.de iude. Mod.iñ ibi ꝯdicũt,p istũ tex. qa si pñt habere ecclesiastica bñficia,ergo & secularia.Sed rñderi põt, ꝙ ecclesiastica ꝯceduntur pp ordinationẽ,q̃ prius facta fuisse p̄supponiť.secus qñ immediate bñficium ecclĩasticũ,vel seculare deberet cõferri.Vel secundo rñderi põt illud non hr̃e locum,qñ apparet ꝙ sit bonæ ꝯuersationis,& uitæ,qa sicut tali casu ordinari põt,ut s̃.dcm̃ ẽ.

a ita pariter poterit ꝯsequi bñficia secularia,& ecclĩastica.[a] ¶ Expeditis not.circa ĩtellectũ decretalis multũ laborãt Doc.hic.Et primus intellectus quẽ Abb.refert,cõiter reprobať, ꝙ tex.intelligiť ꝓcedere ex grã in fauorẽ nouiter recepti ad fidẽ, p rõnes quas Abb.inducit.Et ulterius mihi vr̃,ꝙ iste ĩtellectus sit ꝯ tex. hic,in fi.dũ rñdet tacitæ qõni,& dicit,ꝙ ep̃s non dẽt dedignari,ex eo ꝙ iste fuerit Iudęus.ergo dať intelligi,ꝙ tex.hic superi⁹ gñalr loquatur , & non restringatur in isto casu particulari de

34 Iudæo.Secundo bñ facit tex.†hic,dũ dicit nullatenus[b] faceť de

b bnfĩs.Ita vbis negatiua probare vr̃,ꝙ nec de iure speciali, ep̃s poterat excusari.facit tex.in c.statutum.§.cũ uero.de rescri.ĩ 6. in c.qñ in fi.ibi,nullatenus absoluať.de immu.ecc. in 6.& ĩc. 2.de deci.in 6.facit gl.no.in cle.j.in uer.nullatenus,& quod ibi Ant.de Bu.& Imo.de sequest.pos.& fruc. & no.Io. And.& do.

35 In c.Romana.§.sñĩas.de app.in 6.¶ †Secundus ẽt intellect⁹ reprobať.ꝙ mandatũ factũ capl̃o nõ afficit singulares,per tex.in c.fi.de præb.in 6.& facit tex.in l.sed si hac.§.qui manumittiť.ff. de ĩius uoc.& hoc ẽt procedit si persona particularis sit caput capituli,vt Abb. hic dicit in tertio intellectu. Et ad hoc ẽt facit, quia qñ mandatum debet referri ad singulos de capl̃o, vel uniuersitate,illud exprimiť,ut in c.nimis.in fi.de excel.præla.in c. gñali.in prin.de elec.in 6 & in cap.2.de suppl.negli.præla.in 6. ¶ Et ex ista cõclusione inferť,ꝙ aliud est capitulum,uel uniuersitas,& aliud sunt singuli de capl̃o,uel ď uniuersitate.Et ad hoc facit,ꝙ procurator ꝯstitutus ab uniuersitate, nõ est idoneus in

c causis singulorũ.[c] l.2.ꝙ cuius.uniuer.& in simili in no.casu tradit Pet.de Ancb.consi.205.inc.uisis cõsi. ut Iste cõgerũt Mod. hic,& dixi ego cons.61.co.3.in prin.& ẽt tradit Cõpo.cõs.158. uisis.co.1.in fi.facit,ꝙ no.Old.cons.100.in executione, cum si. ut dixi in c.cum oẽs.5.de cõsti.in nouis scriptis.Subiicit ẽt Ab. hic,ꝙ iste secundus intellectus alio medio reprobať,qa dato,ꝙ singuli canonici obligati fuissent,ex quo illa obl̃o pp qualitatẽ canonicatus causať,cessante illa qualitate, ep̃s q desinit esse canonicus,nõ fuisset obligatus.ar.c.uenerabilẽ.in fi.de ele. Sed illa rõ non vr̃ uera, qa p̃sona singulariter erat ĩ cõsideratione, & simplr quidẽ,& nõ rõne canonicatus, & si qualitas canonicatus dẽret considerari,satis erat, ꝙ illa qualitas adesset tẽpore mandati,ut p gl.in c.statutũ.in uer.canonicis.de rescri.in 6 cũ si.allega.s̃.in 4.no.Non ob.c.uenerabilis.in fi.nam ibi omnino cessat cã,pp quã erat fcã promissio.alia tñ rõne vr̃, ꝙ iste ĩtells non ꝓcedat,qa tpe datę,quod ibi põderatur,canonici ẽt ut singuli nõ habebãt ptãtẽ conferendi, & istud mandatũ nõ ďbuit trahi ad ptãtẽ superuenietẽ,ar.c.fi.j.de resc. ¶ Successiue Abb. refert tertiũ ĩtellm̃,quẽ reprobat,& bñ.& finalr trãsit cũ quar-

d to intellectu Inn.ꝙ hic fuit rescriptũ capitulo , tanq̃[d] gerẽti uices ep̃i.quia p coniunctionẽ,quã hẽt ep̃s cũ capl̃o, ut in ca.nouit.de maio par.cap.nõ erat alius,cui ꝯuenĩetius scribi potuisset,& iõ creato ep̃o,q est principalis,cessat officiũ uicegerentis. Sed iste intells,q cõiter s pprobať,ẽt ñ satisfacit.quia hic multũ ponderatur,ꝙ ep̃s creatus erat canonicus tpe mãdati,& sm̃ istum intellm̃ idẽ fuisset in quocunq; alio,q fuisset ep̃s, licet ñ fuisset de capitulo,& non ꝯsonat, ꝙ sine misterio dicať hic, ꝙ ep̃s creatus erat de capitulo,ut Abb.& Doc.dñt, qa in hoc fundať decisio tex.dum reprobat excusationẽ episcopi,ibi dũ loquit cum tpe,quo literæ datæ fuerũt,de capl̃o esses,& idẽ ĩ pñĩ dr̃ ibi,& adhuc in eodẽ capl̃o existẽte,qđ ꝓfecto nõ vr̃ sine ministerio.Præterea diuinare est, ꝙ scriptu sit capl̃o tanq̃ uicegerẽti.Potuisset.n.capitulum tali casu mãdatum adimplere,cui⁹ ꝯ. tiũ in tex hic dr̃,& iõ iste ĩtellectus nullo mõ vr̃ ꝓcedere. Et certe difficile vr̃ perscrutari uerũ intellm̃,sed tñ placet,ut dicam⁹, ꝙ mandatum hic factũ fuit capl̃o uacante sede , & cũ deberet electio fieri de ep̃o,mãdatũ factũ capl̃o in isto casu vr̃ scm̃ singulariter vnicuiq; de capi.casu quo eligereť ĩ ep̃m , qa ab ipsis

36 canonicis erat faciẽda electio,ut p gl.ĩ c.quanq̃.ď elec.io 6.† Et de ipsis canonicis in primis electio dẽt fieri si idoneus reperiť c.ne pro defectu.circa fi.de elec.c. cum inter canonicos.ubi gl. in uer.aliam.c.ti.de elec.& facit tex.in c.oblitum.61.di. Tali.n. casu mandatum non poterat hr̃e locum respectu capituli , qa non habet talem ptãtẽ,ut dr̃ in tex.hic, & hr̃ in ca.illa.ne sede uacan.nec ẽt respectu singulorum canonicorum,qa mandatũ factum capitulo,non afficit singulares de capitulo,c.fi.de p̄bẽ. in 6.Sed in isto casu,quia uacabat sedes, & erat eligẽdus ep̃s, vt tale mandatum factum simplr ualeat,& sortiatur effectũ, intelligendum vr̃,quòd iniũctũ sit unicuiq; canonico,casu quo eligeretur in ep̃m,& ita vr̃ casus singularis hic,& considerãdo hoc modo, cessant rationes, quæ in ꝯnum allegari possunt. Et si iste intellectus non placet,cogitetis de meliori.

ADDITIONES.

a Hiero.Gig.Ecclesiastica.Pro ista opi.facit no.consilium eiusdem Decij in cõsi. 76.inc.licet in casu proposito.in 5 co.vbi voluit, ꝙ habilitatus ad actus spirituales,censetur habilitatus ad actus seculares,per c.per uenerabilem,qui filij sint legiti.& ideo consuluit ibidem , ꝙ dispensatus super beneficio cum cura,& sine cura,etiam ad feudum admitteretur ratione prædicta.

b Hie.Gig.Nullatenus.Ista dictio apposita in prohibitione superioris habet vim clausulæ decretalis,vt per Fel.in c.ex parte.colum.5.ver. quintus casus est.de consti.& vide eundem Fel.in c.Rodulphus.in 18.col.uersic.nullatenus fiat,j̃, hoc eodem tit.nostro.

c Syl.Ald.Singulorum.Adde Rotam decis.426.si decanus.in nou.

d ¶Tanquam.Hæc uera Ias.in l.j.in prin.si ex noxa.cau.aga.quidquid dicat Deci.& quamuis Fran.Ripa nu.50. putet mandatum capitulo, ut executori apostolico,quod deterius est.

SVMMARIVM.

1 *Decanus,Archidiaconus,præcentor,sunt nomina dignitatis.*
2 *Decanus dicitur pars honorabilior capituli , & a multis dicitur archipresbiter. numero 3.*
4 *Archidiaconus & ꝙ non haberet administrationem, dicitur habere dignitatem.*
5 *Præcentor dicitur habere dignitatem.*
6 *Præcentoria quid.*
7 *Nobilitatis & diuitiarum,an habeat fieri mentio in impetratione.*
8 *Nobilibus facilius beneficia,an conferantur,& nu.seq.*
10 *Qualitas beneficij notabilis, an & quando debeat fieri mentio in impetratione.*
11 *Curæ animarum mentio fieri debet in impetratione beneficij.*
12 *Beneficium curatum non comprehenditur,nisi expresse.*
13 *Beneficium curatum non dicitur, quando cura accessoriè annexa est, vel quando ex accidenti.nu.14.*
15 *Cura non dicitur facta mentio per clausulas in executione positas,in quibus de cura animarum fiat mentio.*
16 *Curatum dr̃ beneficium,siue habeat curam fori contentiosi,siue pœnitentialis.*
17 *Cura animarum propriè est in foro pœnitentiali.*
18 *Cura fori contentiosi,vel pœnitentialis , vtrum sit dignior.*
19 *Curatum beneficium dicitur,quando quis ex necessitate facit.*
20 *Curatum beneficium non facit baptismum,& chrisma.*
21 *Residentiæ fieri debet mentio in impetratione.*
22 *Qualitatum,quæ insunt de iure communi,non est necesse facere mentionem.*
23 *Dignitas an fieri debeat in impetratione.*
24 *Dignitas & curatum beneficium æquiparantur.*
25 *Ordinis requisiti defectus,an sit facienda mentio in impetratione.*
26 *Surreptio non inducitur ex taciturnitate ordinum sacrorum requisitorum.*
27 *Valor beneficij exprimendus non est in impetratione secundum ius antiquũ , sed de stylo sic.nu.28.& quid si motu proprio gratia facta sit,nu.29.*
30 *Clausula,motu proprio,operatur circa pluralitatem beneficiorum,& vtrum operetur circa valorem exprimendum.*
31 *Valor falsus expressus plus vitiat,quàm taciturnitas valoris.*
32 *Causa falsa uitiat gratiam,licet motu proprio factam.*
33 *Clausula,motu proprio,non operatur,quando constat principem errasse.*
34 *Cardinales impetrantes,an teneantur uerum exprimere valorẽ in impetrationib.*
35 *Impetrationes dispensationum super beneficijs retinendis exigunt expressionem qualitatum,sicut literæ beneficiales.*
36 *Surreptionis uitium facilius purgatur,q̃ ꝙ dispensatio inducatur.*
37 *Impedimentorum uno sublato,si plura sint,aliud non tollitur.*
38 *Vitiosi ingressus mentio facienda est in dispensatione.*
39 *Qualitatum beneficij debet fieri mentio specialis.*
40 *Literæ ad beneficia impetrari possunt sine speciali mandato,secus ad lites.*

1 AD aures. ¶ † Not.primo tria beneficia, q̃ sonant in nomen dignitatis, Decanus,Archidiaconus,& Præcentor,ut colligitur ibi , uel aliis ecclesiasticis præditi dignitati-

2 bus.† Decanus enim dicitur pars honorabilior

a capituli,[a] secundum glo.cap. cum inter uniuersa.in princi.de elec.allegat tex.in cap. post electionem. de concess.præben.ubi Docto.præsupponunt pro constanti,quòd habeat dignitatem, ut not.ibi Imo. colum.tertia. Et ad hoc facit,

3 † quòd Decanus à multis dicitur archipresbyter. ca. ad hoc.de

4 offi.archypresby.50.dist.cap.in capite.40.dist.capit.1.& 2.† Archidiaconus uero dato etiam , quòd non haberet administrationem.

ADDITIO.

a Syl.Ald.Capituli.Adde Deci.in c.praeced.in prin.vbi idem dicit.

tionem, dicitur tamen habere dignitatē, ut Abb. post alios ꝯcludit in c. de multa col. penul. uers. secunda conclusio. de p̄ben. 5 † Et præcentor etiam dicitur habere dignitatē. ſm statutum, vel consuetudinem, quæ esset in loco ſm no. in c. j de ꝯsue. in 6. & in c. cū olim. de consue. ubi etiam tex. de præceutore. Et aliās ēt reperitur præcentor, & præcentoria, de qua in c. cum deputati. de iudi. & in c. Abbate sane. in supraſcriptione, de re iudi. in 6 ¶ 6 † Secūdo no. ꝙ impetrās beneficiū, ēt minimū, debet facere mētionē specialiter de dignitate, quam obtinet, de quo ĩ. videbimus post Abb qui late insistit. ¶ Successiue Abb. post alios opponit, & in effectu cōcludit, ꝙ dū tex. loqtur de impetratione facta super minorib' bñficiis, dēt ſubaudiri, maxime quia idē esset in maioribus beneficiis, qa Papa facilius minora ꝯcedit, q̄ maiora, & quia de quolibet minimo dēt mētio fieri. c. si motu proprio de p̄bē. in 6. Sed certe maxima diuinatio vr̃, ꝙ subaudiat̃ maxime, ut patet. nā si Papa hoc uoluisset, dixisset. l. j. § fin aūt C. de cad. tol. Et iō dicēdū vr̃, qđ iste tex. hēat locū tm̃ ĩ minorib' bñficiis. vt loqt̃. & necessario p̄supponēdū ē. ꝙ iste fecisset mētionē de alio bñficio simpliciter, & ĩ gñe, qa aliter nō valuisset impetratio, p iura q̄ Abb. adducit. & facit tex. in c. cū adeo ĩ. eo. & ĩ c. cū teneamur de p̄bē. & probatur hic, dum tex. facit vim, ꝙ nomē dignitatis expressum nō fuit. Nam non esset opus facere vim in taciturnitate nominis dignitatis. si de bñficio nulla mentio facta ēēt, qa ex regula cōi impetratio nō valeret. Et iō ĩ tex. hic pōderatur, ꝙ nō fuit expressum nomē dignitatis, qa Papa voluisset tale bñficiū tenue reseruare pauperibus clericis. In beneficiis vero b [b] maioribus satis est facere mentionē de primo bñficio, dato ꝙ dignitas exprimat̃. & ita vr̃ velle text. hic, qui facit vim in dignitate suppressa. Et in effectu iste vr̃ intellectus Card. ſm quē infertur, ꝙ regulariter non requiritur, ꝙ fiat in specie mētio de bñficio, ꝙ impetrās habet: sed sufficit, ꝙ simplr̃, & in genere facta sit mentio de bñficio, ut p gl. in cle. 1. de p̄bē. Sed Abb. c reprobat [c] istū intellectū. quia simplr̃ hic appellauit se clericū, & nulla penitus erat facta mentio de bñficio, ēt in genere, ſm eum. Sed rñderi pōt, ꝙ imo p̄supponendū est, ꝙ hic fuisset facta mētio de bñficio in gñe, ex quo tex. uim facit in qualitate dignitatis, ut ĩ dixi. Si. n. nulla mentio penitus facta fuisset de bñficio, alia rōne gñali nō ualuisset impetratio, p regulā. quæ hr̃ in c. si motu ꝓprio, de p̄ben. in 6 & nō fuisset opus facere vī in qualitate bñficij, put tex. facit. Secūdo Abb. arguit ꝯ̄ itel' ſm Card. qa induceret ius nouū, ꝙ nō est dicendū, quia Papa rñdet ad cōsultationē Sed rñderi pōt, nō esse hoc incōueniens, qñ fit cōsultatio in casu aliàs n̄ determinato. Tertio Abb. allegat qa vr̃ rña, ꝙ dēat fieri mentio de qualitate bñficij, p cle. si Roma. de p̄bē. ubi in illo casu spāle est, ergo in ꝯ̄riū ē ius cōmune. Sed rñdet̃, ꝙ ibi spāle nō est pp qualitatē bñficij, sed absolute: quia in illo casu nō est opus facere aliquā mētionē de 7 bñficio. de hoc ĩ. uidebimus. ¶ † Successiue ex dictis Abb. colli d gitur post Io. And. & alios ꝯ̄ Hosti. ꝙ de nobilitate, [d] & diuitijs impetrātis nō dēt mētio fieri. And. Sic. hic tenet opi. Host. qbusdā rōnib. leuib', quibus Mod. rñdēt. & sequunt̃ opinionē 8 cōem, † qa facilius nobilibus debēt bñficia cōferri, ut not. in c. de multa, de p̄bē. Et adde tex. no. in c. venerabilis. ĩ. de p̄ben. 9 ubi in collatione beneficiorū nobilitas non attēdit̃, † & acce e ptio personarū nō hr̃. Videtur, tñ, ꝙ si nobilitas capitur pro potētia, & diuitiis, & agatur de bñficio tenui, ꝙ deberet mentio fieri in tali casu de nobilitate, per rōnem text. hic. Et licet tex. loquatur in illis, qui abūdant ex redditibus beneficiorū, vr̃ tñ quantū ad intentionē superioris militare rō, quæ ĩ text. allegat̃, ne fiat p̄iudiciū pauperib. clericis. Et notandū est, qđ hic vr̃ considerari p̄iudiciū alterius, ēt in spē multū remota. Sed dicendū est, ꝙ hic potius cōsideratur intentio superioris, quā alterius p̄iudiciū. & ad prædicta cōferunt, quæ de patrimonio tradunt Mod. in c. postulasti. col. 13. ĩ. eo. & de nobilitate ĩ c. cū adeo. col. pe. ĩ. eo. ¶ Pro resolutione aliorū, quæ Abb. hic scribit, uidendū est de tribus. Primo, an & qñ debeat mentio fieri de qualitatibus bñficij impetrandi. Secūdo specialiter, an de valore beneficij debeat mētio fieri. Tertiò, an de qualitati- 10 bus beneficij obtenti. ¶ † Circa primū Abbas cōcludit, quòd de qualitate beneficij notabilis mētio faciēda sit, qa qualitas inducere pōt Papā ad non concedendū, ſm regulā c. postulasti. ĩ. eod. Et istam conclusionē ēt Abb. tradit in c. super literis, in gl. in ver. litera. in prin. ĩ. eo. Domi. in c. dudū. col. pe. in glo. in vers. de ipso. de prębeu. in 6 & idē tradit Lap' alle. lxxxix. factum, super quo. col 3. ver. item sciēdū. & Rota decisio. 3 x. quidā habens canonicatū. de rescrip. in nouis. & in decisio. lxj. d. Papa Gregorius. de conces. pręben. in antiquis. & Old. cōs. 21. ad quæstionem. in fi. Alex. consi. 114. ponderatis his, col. a. lib. 1. dū allegat pro singulari illum tex. in d. c. postulasti. Et aduertēdū est, qa de qualitate, quæ induceret superiorē ad facilius concedendū, est de cōsilio, quod exprimat̃, sed de necessitate non requiratur. Et prędicta cōclusio ꝓcedit in qualitatibus, de quibus nō est iure cautum, ꝙ exprimant̃. secus est in his, in quibus iura disponūt, quod expressio dēat fieri, quia tunc p̄cise expressio facienda est, nec considerat̃ tunc intentio superioris, ut not. Dom. in c. dudū. in loco p̄allegato, per c. si motu proprio, de p̄ben. & no. Mod. in c. in nr̃a, col. x. uer. theorica. ĩ. 11 eo. ¶ † Secundo Abb. specialiter ĩfert, ꝙ dēat mētio fieri de cu f ra animarū, [f] si quā illud beneficium habet. c. cū ĩ illis. de p̄sc. 12 in 6. ubi Domini. per illum tex. dicit, † ꝙ beneficiū curatū nūquam includitur, nisi facta sit mentio de ipso. & no. Card. cōs. xxx. in hac dubia q. cum si. ut per Mod. in c. in nostra. in x correlario ĩ. eo. & fuit dictū Cald. in d. c. in nostra, ubi Imo. col. fi. 13 Et adde, † ꝙ hoc est verum, nisi cura accessoriē ānexa sit, quia g tunc non reputatur curatum beneficiū. capi. [g] super eo. de p̄- 14 ben. & dicit Do. in d. c. super eo. col. fi. † qđ ad iudicandū beneficiū curatū non attenditur illud, ꝙ ex accidēti cōpetit, sed ei' nā cōsideratur, & hoc idem Oldr. dicit consi. cij. factū tale est. 15 † Secundo. ꝙ non vr̃ facta mentio de cura, licet in executione dicatur, quod cura animarū non negligatur. tex. sing. in cle. 1. 16 in prin. de p̄ben. † Tertio adde, qđ curatū dr̃ beneficiū, siue habeat curam fori contentiosi, siue fori pęnitētialis, ut no. Inn. In c. dudū, el. a. de elec. & Abb. ibi in 9. not. & idem Abb. in c. de multa. col. fi. de p̄ben. & per glo. in extrauaganti, execrabi- 17 lis, in uer. curam animarum. † Sed tñ proprie, & strictè cura animarum est in foro pęnitentiali. & nulli conuenit, nisi sacerdoti. ut no. Inno. in c. cum satis. de offi. Archi. ubi Anto. de 18 But. col. 2. uers circa primum. Cardi. cōs. xlviij. ad dubia. † Et q̄ sit dignior cura fori cōtentiosi, vel fori pęnitētialis, disputat Car. in cle. 1. in prin. q. 7. & Imol. ibi. col. 3. in fi. Et curatū beneficiū proprie intelligitur, quando quis facit illud ex necessita- 19 te, † qa ipse adstringitur, & alij cogūtur accedere, ut no. Abb. ĩ d. c. de multa. col. fi. ubi alle. gl. in cle. dudum. in uers. impendāt. 20 de sepul. & ibi Abb. & notandū est, † ꝙ habere baptismum, & chrisma, non faciūt, ut beneficium curatum sit, ut tradit Fed. cons. lxxx. factum tale est. col. fi. & Card. in cle. 1. 4. q. de baptis- 21 mo. ¶ † Tertio specialiter Abb. infert, ꝙ debeat mentio fieri de qualitate continuæ residentiæ, ut per Cald. in c. in nostra. ubi Imol. col. fi. de rescript. per not. in c. fi. de cle. non residen. Sed obstare vr̃, ꝙ omnia beneficia de iure cōi non reqrūt residentiam, ut no. Inn. Io. And. & Abb. post alios in d. c. fi. de cleri. nō 22 resi. † Et de qualitatibus, quę insunt beneficio de iure cōi, non est opus facere mētionē, vt tradit Rot. deci. lxxx. dominus Vrbanus. de rescript. in antiquis. facit ꝙ tradit Rom. sing. 37. vtrū nobilis, in fin. cū si. ut tradunt Mod. in c. in nostra, in 4. correlario. ĩ. eo. & in c. super literis. col. 8. uer. secūda regula. ĩ. eo. Sed responderi potest, ꝙ prędicta conclusio procedit habito respectu ad consuetudinem generalē, quę est, ꝙ simplicia nō requi- 23 rant residētiā, ut no. in c. gratia. de rescri. in 6. ¶ † Quarto Abb. infert, ꝙ debeat mentio fieri de dignitate, per illū text. Sed iste tex. parum facit, qui loquitur in illo casu particulari, qñ agit̃ de minoribus beneficiis, per ea quæ ĩ. dixi ſm ĩtellectum Cardi. Et ideo pro ista conclusione bene facit tex. in c. de multa. de 24 præben. ubi dignitas, † & curatum beneficium æquiparantur. Sicut ergo debet fieri mentio de cura, ita uidetur etiam de dignitate. Secundo probatur in c. fi. de præben. ubi mandatū, ut prouideatur alicui de beneficio, nō includit dignitatem. ex quo datur ĩtelligi, ꝙ dignitas sit qualitas notabilis, de qua mentio fieri debet. Tertio facit tex. & ibi Abb. in fin. per illum text. in c. ad hæc, de præben. dicit, quod quælibet dignitas residentiam requirit, ergo mentio fieri debet, ut supra dictum 25 est. ¶ † Vltimo Abb. concludit, quod de defectu ordinis requisiti non est opus facere mentionem, per c. ei, cui. de præben. in 6. no. Calde. in d. c. in nostra. & refert Imol. ibi, col. fin. & est ēt text. in c. si pro clericis pauperibus. de præben. in vij. Et ibi Domi.

ADDITIONES.

a Syl. Al. Administrationem. Adde Cardi in clem. fi. de præben.

b In beneficijs uero. Inter has varietates uide per do. Fely. hic. adde Phil. Frā. in c. si apostolicę, nume. 6. de præben. lib. 6.

c Reprobat. Et bene Fely. hic Fran. Ripa late, quicquid dicat Barbatia.

d Syl. Al. Nobilitate. Adde Dec. in c. cum adeo. in gl. ĩ. eo.

e Syl. Al. Videtur. Et ꝙ magis nobilibus sit prouidendum, dicit Goffre. in summa. in titu. de tempo. ordin. §. sed circa hospitalitatē. a fi. facit tex. in c. de multa. de præben. in c. cum adeo. ĩ. eo. in c. constitutus. el 2. de app. gl. in l. societas. §. societas. ff. pro soc. & quod no. glo. in c. statuimus. in uer. uolumus esse potior emp. de maio. & obe. cū si. quæ late deducit Bonus de Curtili Brix. in suo tracta. nobilita. uer. 20 xv. priuilegio.

f Hyer. Gig. Animarum. Adde ꝙ licet fieri debeat mētio de cura animarū, nō propterea opus est exprimere an cura sit magna, uel parua. ita dicit Car. notāter in cōs xxx hic allegato in 3. col. 10 n. & assignat rōnē, qa hoc iure nō cauetur Præterea qñ ad idē concurrunt cura collegij, & cura parochiæ, non est opus facere mentionē de cura parochiæ, sed sufficit exprimere curā collegii. ita uoluit Car. in d. cōs. col. 3. uer. 3. ad idem ubi ad hoc allegat c. statutū, de elect. lib. 6. Et q̄ sit ratio, ꝙ fienda sit mentio de cura animarū, qñ impetratur beneficium, uide eundem Cardi. in d. consi. 1. ver. item omnis ratio.

g ¶ Syl. Al. Capitu. Vide qualiter idem Dec. declaret hoc. ĩ. ea. col. na. 37.

26 Domi. in secundo no. dicit. † q̄ taciturnitas ordinū sacrorū re
quisitorum non inducit surreptionē in literis beneficialibus,
& hoc, nisi expressè illud disponat, vt dicit Domi. ibi, in 3. no. p
tex. in c. nemo deinceps. de elec. in 6. & vide Abb. qui hoc nota
biliter declarat, in c. cum in cunctis. §. inferiora. de elec. col. pē.
27 ¶ † Circa secundum articulum, an debeat mentio fieri de valo
a re beneficii,ᵇ ex dictis Abb. tres ɔclusiones colliguntur. Prima
b est, q̄ de iure non requiritur, q̄ exprimatur valor beneficii, ut
per gl. in cle. 1. de præb. in gl. 5. quam sequitur ibi Car. & Imo. &
Ant. de But. & Imo. in c. in nſa. j. e. Et rōnē huius ɔclōnis Abb.
hic adducit, quia bñficium debet principaliter ɔferri pp spūa-
lia, tpalia uero accessoriè ueniunt, & non sunt in ɔsideratiōe.
Facit q̄ s. dixi de cura. q̄ accessoria est, de qua mentio fieri nō
debet. c. super eo. de p̄b. in 6. cum simi. ut tradunt Mod. in c. in
nſa. in correlario 13. j. eo. & Rot. deci. 46. eo. tit. in antiquis. Sed
tñ considerandum est, q̄ rō Abb. vr procedere in accessoriis ñ
necessariis, non sic vr in accessoriis necessariis, prout sunt tpa-
lia, sine quib. spiritualia esse non possunt. j. q. 3. c. si quis obiece-
c rit, sicut anima sine corpore esse non pōt,ᶜ ut per gl. in c. illud, ð
maio. & obe. ¶ Secundo pro ista conclusione Abb. in fi. ponde
rauit tex. hic, qui solum facit mentionem dignitatis, dum an-
nullat literas. ergo valor, & redditus beneficii non vr esse i cō-
sideratione, vt latius per eum hic. Sed respondetur, q̄ finis intel
ligitur ſm præcedentia, & præcedentibus paret, quia de digni-
tatibus loquitur respectu reddituum. Nā in principio dicit, q̄
supprimunt nomen dignitatis. Deinde infert tex. q̄ nō ē cōue
niens, q̄ pluribus redditibus abundantes habeant talia mino-
ra beneficia. Ex quo patet, q̄ in principio tex. loquitur de digni
tatibus respectu redditū, quia ex dignitate uerisimr præsumit
de redditibus. Et hoc mō inducendo tex. vr probare ɔrium ei⁹,
q̄ Abb. dicit. Et q̄ sit de iure, q̄ valor beneficii exprimatur, facit
rō, quam Abb. adducit ad iustificandum illud, q̄ est de stylo cu
riæ, dum dicit, q̄ quantitas valoris posset principem mouere,
vel inducere ad concedendum, iuxta rſam, hr in c. postulasti. j.
eo. Nam ista rō ēt vr militare de iure. Et iō cōcludendum vr, q̄
non est de iure præcise, q̄ ualor exprimatur, quia iure cautum
nō repetitur, sicut est cautū de beneficio, licet minimo, c. si mo
tu pprio. de præb. in 6. Sed quantum ad coniecturandum intē
tionem superioris, est de iure, ſm regulam d. capitu. postulasti.
28 ¶ † Secunda conclusio Abb. est, q̄ de stylo curiæ est, q̄ ualor ex-
d primatur, & ita ordinauit Vrbanus Papa 6. ut hr ᵈ p Rotam in
19. decisione. licet impetrans. eo. ti. in nouis, & no. Pet. de Anc.
consi. 296. pro clariori euidentia. in prin. & consi. 298. efficacib.
in prin. & idem statutum fuit per Ioānē Papā 22, ut refert Pet.
de Anch. consi. 138. de natura, & idem temporibus nostris or-
dinauit Inn. 8. in regula 6. inc. item uoluit, q̄ in gratis. & huius
styli Ab. hic rōnē adducit, qa quantitas redditūm posset Papā
e remouere à concessione, ſm qualitatē psonæ,ᵉ ut. d. c. postulasti.
Sed aduertendum est, quia ista rō ēt inferre vr. q̄ hoc sit de iu-
re, vt s. dixi. Et stante stylo, prout Abb. hic loquitur, ista rō non
debet attendi, qa tunc stylus debet præcise obseruari. Nā quēad
modū dictū est, q̄ de iure debet fieri mentio de alio beneficio
ēt minimo. c. si motu proprio. de præb. in 6. & tali casu non at-
tenditur intentio superioris, sed præcise seruandum est, q̄ à iu
re disponitur. ita ergo vr in stylo, & ex quo ita statutum fuit à
29 pluribꝰ pōtificibꝰ, iā vr esse non tm̄ de stylo, sed ēt ð iur. ¶ † Ter
tia conclusio Ab. est, p quā pcedēs ɔclō ampliaṙ, videlicet q̄ ēt
si gr̄a motu proprio facta sit vitiaṙ, tñ si uerus valor nō expri-
f maṙ,ᶠ quia licet motus proprius extinguat surreptionē. c. si mo
tu proprio. de p̄b. in 6, & in cle. si Romanus. de præb. non tñ fir
mat grām ɔ uoluntatem concedentis, ut latius p eum hic. Sed
ɔ hoc facit tex. in d. c. si motu proprio, & in d. cle. si Rom. ubi vi
tium taciturnitatis alterius beneficii, purgaṙ, & tollitur p clau-
sulam, motu proprio. Et certe hoc vr ɔ volunratē ɔcedentis,
qa alias non præsumitur voluisse prouidere beneficiato, ut i c.
cum adeo. j. eo. & in c. cū teneamur, de præb. & ita arguit Arc.
in c. causam, el 2. de testib. & in terminis nostræ quæstionis ɔtra
Abb. tenet Pet. de Ancha. consi. 137. de natura, & efficacia. vbi
30 inquit, † sicut clausula, motu proprio, operaṙ circa pluralitatem
bñficiorum. ita debet operari in quantitate valoris, & allegat,
q̄ no. Io. And. in d. c. si motu proprio. vbi inquit, q̄ sicut motus
proprius purgaret uitium taciturnitatis aliorum bñficiorum:
ita oēm aliam taciturnitatē, q̄ alias uitiaret. Et facit q̄ de clau-
sula, motu proprio, ēt no. Pet. de Anch. consi. 296. p clariori. in
prin. & Ro. consi. 327. istę sunt. col. fi. cum si. ut tradunt Moder.
hic, concludentes ɔ Abb. in ista tertia conclusione. Et facit, q̄ ð
clausula, motu proprio, no. Bar. in l. uniuersi. in prin. C. de leg.
li. 10. cum simili b. tradunt Arc. & Mod. in c. cām el 2. de testib.
facit tex. in l. 3. in prin. ff. q̄ quisq; iuris, & glo. no. in l. qui autē.
ff. si quis cau. & quod ibi Alc. post alios, q̄ no. Ang. in l. sed & si
quis. in §. quæsitum. in fi. ff. si quis cau. & idem Ange. in l. om-
nes, in prin. ad fi. C. de quadrien. præscr. & q̄ no. Abb. in cap. 2.
col. 5. de immu. eccl. Non ob. q̄ motus proprius non operetur

ɔ voluntatē ɔcedētis, put Ab. hic dicit, qa ɔriū pbari vr in d. c.
si motu pprio. Et iō distinguēdū est de volūtate ɔcedentis, qa
aut loquimur quo ad uitiū surreptionis, & isto respectu bñ ope
ratur ēt ɔ verisimilē uoluntatē ɔcedētis. d. c. si motu pprio, ut
s. dixi. Aut quo ad dispensandū circa inhabilitatē impetrātis,
& motus pprius non operaṙ. Et p ista distinctione bñ facit tex.
in c. nō pt. in fi. de p̄b. in 6. vbi puisio alicui facta a summo Pon
tifice de bñficio, non obstante, q̄ aliud hr̄et bñficiū, ista verba
nō inducunt dispensationē, ut retineṙ possit vtrunq; bñficiū,
sed solum operantur, q̄ gr̄a non sit surreptitia. Et sic remanet
firma opi. Pet. de Anch. ɔ Abb. q̄ ualet gr̄a facta motu proprio,
licet verus ualor nō exprimatur, talis. n. taciturnitas non uitiat:
31 secus tñ esset in valore expresso, † qa si falso exprimaṙ in notabi
li quantitate, gr̄a uitiaṙ, licet motu pprio ɔcessa fuerit, vt not.
ɔcludit Pet. de Anch. in ɔs. 137. de natura, & efficacia. & sic i ef
fectu plus vitiat falsitas expressa in valore bñficii, q̄ taciturni-
32 tas. nā qñ falsus valor exprimiṙ, vr expressa falsa † cā. quo casu
nō ualet gr̄a, licet motu pprio fcā sit, ut no Abb. in c. qa circa.
eo. fi. de ɔsan. & affi. ver. sed q̄ro, & Card. cōs. 116. vr vnio. i pri.
& Pet. de Anch. cons. 188. visis consiliis. col. pe. cū sim. ut hic p
33 Mod. Et adde Bal. in l. imperialis. §. similes. in fi. C. de nup. † vbi
inqt, q̄ pprius motus principis errātis, ñ facit valere priuilegiū.
34 Et q̄ † dictū est de ualore exprimendo ſm stylum curiæ, non ha
g bet locum in Cardinalib.ᵍ vt concludit Pet. de Anch. in consi.
296. p clariori euidentia. in simili casu tradit Rom. consi. 158.
in casu de quo quæritur, cū simi. ut tradūt Mod. hic. & adde q̄
istam qōnem late psequitur Bar. Bellē. in trac. de chari. sub si. in
q. 65. vbi sequitur opi. Pet. de Anc. & late reprobat Ro. in cons.
s. all. ¶ Venio ad tertiū dubiū, videlicet an debeat mentio fie-
ri de qualitatibus beneficii impetrati. in quo ex dictis Ab. duæ
ɔclōnes colliguntur. Prima est, q̄ si agatur de dispensatiōe, ita
q̄ liceat retinere ſm cū primo, nō ualet dispēsatio, nisi sit fcā
mentio de qualitate primi: & iō habens præpositurā, si impe-
trauit, ut possit habere aliā dignitatē, & simul retinere cū ppo-
situra, si non fecit mentionē, q̄ pposituta esset curata, nō valet
35 dispensatio, ut pbaṙ in cle. j. in prin. de p̄b. Et ad hoc facit, † qa
iura, q̄ requirunt in lr̄is beneficialibus expssionē certarū quali-
tatū, habent ēt locū in impetrationibus dispensationū sup bñfi
ciis retinēdis, ut no. Do. per gl. ibi, in c. non pōt. in prin. ad fin.
36 de præb. in 6. & ille tex. bene facit in fi. † q̄ vitium surreptionis
facilius purgaṙ, q̄ q̄ dispensatio inducatur. Et in ista prima con
37 clusione notandum est, q̄ incidenter dicit Abb. † q̄ ubi sunt im
h pedimenta, uno sublato, aliud non tollitur, ut no.ʰ Bart. per il-
lum tex. l. si domus. de ser. urb. præd. & Old. q̄ allegat illum tex.
in d. l. si domus. consi. 247. factum tale est. no. Bal. in l. 1. col. pen.
C. de fur. facit, q̄ no. Bal. in l. eam, quam. co. 9. uer. sed pone qui
dam. C. de fideicom. cum simi. ut late per Mod. in c. postulasti.
in prin. j. eo. Secundo notandum est, quòd Abb. dicit de illo, q
38 impetrauit dispensationem super beneficio, † quòd illicite oc-
cupauit, non facta mentione de uitioso ingressu, quia dispen
satio non valet, & idem no. Do. in c. eum, qui. col. fin. de præbē.
in 6. Imo. in cap. postulasti. pe. colum. cum si. ut late ibi congge-
39 runt Mod. in c. ar. fin. ¶ † Secunda conclusio Abb. est, quòd de
i qualitatibus beneficii obtenti, ⁱ debet fieri mentio specialis, ut
probatur hic, & idem Abb. in capit. in nostra. in ulti. no. per il-
lum tex. infra, eod. & facit tex. in cle. 2. de offi. ord. cum si. ut per
Mod. i prin. hoc est uerum, q̄ And. Sic. hic tenet cōtrarium, q-
busdam.

ADDITIONES.

a V. alure. Q. Tholosa. 435.
b Syl. Ald. Beneficii. Adde Deci. in consi. 262.
c Syl. Ald Non potest. Indignum sane verbum homine Christiano, nihil enim aliud est homo, nisi ex spiritu carnem facere, & ex carne spiritum.
d Syl. Ald Habetur. De hoc uide late Gomesium in commenta regu. cancell. de valore beneficiorum in impetrationibus exprimendo, in prin.
e Syl. Ald. Personę Vera ratio fuit pp fraudem annatarum euitandam. nam vide mus, q̄ in beneficiis non soluentib. annatas non exprimitur valor, vt in mona steriis monialiū, & hospitalib. datis in administrationē. item q̄ Cardinales, q non soluunt annatam non tenentur hac regula. ita uoluerunt Fernam ordu ben. Hispa. in trac. de annatis. & Bellem. in trac. de charita. subsi. q. 16.
f Syl. Ald. Exprimatur. Aduertatur, quia q. hæc superuacanea est, attento q̄ ſm sty lum curię ualor non exprimitur in collationib. motu proprio factis. quamuis enim olim ita statuerit in sua regula Vrba. 6. & eam secutus sit Martinus 5. prout de ea meminit. Pet. de Anc. in consi 297. efficacibus & consi. 295. pro clariori. tamē Io. 23. primus d. regulam sustulit, quem excepto Martino vsq; ad hæc tempora omnes sunt imitati. & vide Fel. in c. dudum. col. 3. ver. sed vl- tra omnes alios. de præsump.
g Sil. Ald. Cardinalibus. Hæc opi. communis est, & recepta Romæ, & cū ea tran sit Belleo. in tra. de chari. subsi. q. 66. col. 6. Rip. consi. 15. li. 1. respons. And. Sic. in consi. 23. col. 5. in 3. du. li. 1. & in c. nostra. col. 2. j. eo. vbi dicitur, q̄ hæc op. est firma sicut petra. quamuis contrarium teneat Gomesi. in d. reg. cancel. de valore exprimendo in 1. q. ubi uidendum.
h Sil. Al. Vt no. Adde Ias. in l. fi. col. 8. ff. de consti. princ. Dec in consi. 10. col. fin. Alc. consi. 40. colum. pen. lib. 2. in consi. 195. col. 3. lib. 2. Fel. in c. postulasti. col. 4. de rescrip.
i Obtenti. Fel. hic. & Ioan. de Sel. in tra. de benefi. par. 3. q. 1. au. se.

busdam rationibus, qui bus Mod. hic respondent. Sed concordando opi. dicendum vr, q si facta sit mentio simpliciter de beneficio in genere, videtur purgari uitium pluralitatis, iuxta c. quia in tñ. de præb. Et quia hoc est expressum in iure, debet exprimi, etiam si minimum beneficium sit. c. si motu proprio. de præbend. in vj. Et tali casu non debet attendi intentio superioris, qualis verisimiliter fuisset. sed præcisè debet fieri mẽtio de beneficio, saltem in ḡne, qa ita est statutũ a iure, d. c. si motu proprio, & no. Do. in c. dudũ. de præb. in vj. Sed de qualitatibus beneficij obtenti non vr cautum iure absolute, q exprimãtur, sed debet considerari, an sit talis qualitas, quę verisimiliter haberet retrahere superiorem ad non concedendũ, ſm regulam c. postulasti. infra, eo. ¶ In gl. j. in fi. no. ex ista gl. ſm Ab. q literæ ad beneficia per alium impetrari possunt sine speciali mandato, †secus est in literis ad lites. ᵃ & idem gl. in c. nonnulli. in §. j. ī gl. magna. in fi. j. c. & no. Ab. ī c. ex ore. primo no. de his, q̄ fi. a mai. parte capi. de quo dicendum est, ut tradunt Doct. in d. c. nonnulli. §. j. ubi Mod. col. aiiii. ver. fallit primo.

ADDITIO.

a ¶Syl. Al. Ad lites. Adde Dec. qui idem dicit in c. ad hoc. in a. no. j. eo.

SVMMARIVM.

1. *Rescriptũ ſcdm nõ faciens mentionẽ de primo, nõ hẽt effectum data negligẽtia.*
2. *Nullum quod est, Papa conualidat.*
3. *Rescriptũ extinguitur data negligentia petentis, quãdo s. ſecundũ fuit impetratũ.*
4. *Dolus, & negligentia æquiparatur.*
5. *Dolus magis punitur, quam negligentia.*
6. *Dolus non præsumitur præsertim in re parua. nu. 9.*
7. *Notarius potius errasse præsumitur, quàm dolum adhibuisse.*
8. *Iudex malè iudicans ex potius imperitia, quàm malitia fecisse credendum est.*
10. *Mendax non præsumitur in dolo nisi de commodo eius agatur.*
11. *Dolus probatur ex indicijs, ex qualitate facti. nu. 12. ex qualitate temporis. nu. 13. ex qualitate personæ. nu. 14. ex non facto. nu. 15.*
16. *Negligentia qualiter probetur.*
17. *Negligens in faciendo quando quis dicatur.*
18. *Testes deponentes de negligentia etiam non interrogati, debent rõnem adducere.*
19. *Diligentia quando probetur.*
20. *Exceptio perpetua est, licet actio sit temporalis, & quare.*
21. *Reus suam exceptionem potest per viam actionis deducere. & nu. 30. id autem fit officio iudicis, nu. 22. etiam in reali. nu. 31.*
23. *Ius offerendi, quod exceptionem producit, perpetuum est.*
24. *Excipiendi ius tollitur sublato iure agendi, quando non habet causam distinctam ab eo, si competit, quia habet ius agendi.*
25. *Exceptioni compensationis præscribitur.*
26. *Præscriptio tollit debitum sicut solutio.*
27. *Exceptio compensationis non est proprie exceptio.*
28. *Replicatio respectu temporis regulatur secundum actionem, in cæteris habet naturam exceptionis. nu. 29.*

SI autem. ¶Summa, & diuide, ut per Ab. hic. ¶ 1 †Not. primo, q secũdũ rescriptũ, ᵃ non faciens mentionẽ de primo, hẽt effectũ data negligẽtia primi impetrantis. Ex quo datur intelligi, q non est nullũ ipso iure, quia si esset nullũ nõ posset reconualescere, vt 2 in rẽa non firmatur, de reg. iur. in vj. † Et hoc uerum intelligir, nisi constaret de mente Papæ, q bene potest illud, q est nullũ 3 ꝯualidare, ut no. Inn. in c. 3. col. pe. †& de his, q̄ fi. a præla. ¶ Secundo no. q rescriptũ extinguitur data negligentia petẽtis, & hoc quando ſm impetratum fuit, & ita limitatur l. falso. C. de diuer. rescrip. ſm Abb. hic. & Mod. sequuntur reiecta opi. Bal. in l. peculio eius, qui dicebat istum tex ꝓcedere de iure canonico. sec⁹ ẽ de iure ciuili. Et q Ab. hic dicit, tenet Bar. in d. l. falso. & sequuntur ibi Bal. & Pan. de Ca. & idẽ tenet gl. hic. Et ad hoc facit, qa in dubio non debet cõstitui dr̃ia inter ius canonicũ, & ius ciuile, ut no. in c. j. de ope. no. nun. & quia tex. in d. l. falso, loquir respectu tpis, q tali respectu ꝑpetuũ est, qa rpe nõ tollir simplr. Sed in casu isto agitur de reuocatione primi b rescripti ꝑ ſm, de quo non ᵇ agir ibi. ¶ Tertio no. casum, in quo 4 †dolus, & negligentia æquiparantur. Ad idem facit tex. in c. si- 5 gnificauit. de off. ord. ubi Ant. de Bu. †Magis tñ dolus, q̄ negli gentia puniri debet, vt dr in c. ad falsariorũ. in fi. de fal. & in d. 6 c. nihil est. de elec. ubi Ab. ¶ †In gl. j. ex dictis Abb. hr primo, q dolus non præsumitur per regulã l. quoties. §. qui dolo. ff. de ꝓba. & ista regula limitatur, ut p Flo. ibi, cuius dicta simpliciter 7 reassumunt Mod. hic. & adde, †q propter hoc ĩ notario ſp po c tius præsumitur error, quàm dolus. ᶜ ut no. Bar. dicit in l. quo- 8 ties. §. j. ff. de hæred. insti. † Et idem de iudice, qui male iudicauit. qa potius imperitia, q̄ malitia præsumitur, ut no. Bald. in l. obseruare. in §. proficisci. xxix. q. ff. de off. procon. & lega. Et ꝓdicta maxime procedunt, qñ agitur de modico præiudicio. ca. 9 accedens de cri. fals. & Abb. ibi dicit, q in re parua dolus nõ ꝓ- 10 sumitur, sed intelligendum est, maxime. † Et etiam in eo, qui mendacium dixit, non præsumitur dolus, nisi agatur de utili- d tate eius, ᵈ ut probatur in l. eleganter. §. fin. cum l. seq. ubi Bar. ff. de dolo. & no. Alex. in l. dolũ. C. de dolo. qui per hoc reprobat Pan. de Cast. ubi simpliciter dicit, q ille, qui scienter asserit illud, qd' ignorat, dr esse in dolo. & Mod. sequunr hic. Sed dcm Pauli de Ca. saluari põt, put ipse loquitur, qñ quis pro certo cõ 11 stanter asseruit, qd ipse ignorabat, & nõ erat verũ. ¶ †Scdo Abbas ꝯcludit, q dolus ꝓbar ex indicijs, ut est tex. in c. 2. de renun. in vj. & per gl. in l. apud Cellium. in prin. in gl. ii. ff. de excep. doli. cum si. ut tradunt Mod. hic, & prius Alex. in l. dolũ. C. de do- 12 lo. †Et adde, q ex qualitate facti dolus probatur. l. j §. fi. ubi gl. in uer. ea facto. de exce. doli. facit tex. in l. summa cũ rõne. §. j. ff. de pecul. in l. oẽ. §. Lucius. ff. de his, quæ in frau. cred. in l. dolus, C. de rescin. uen. & in l. j. §. quod aũt. ff. eod. per quẽ fac. erit. Sir 13 ea qualitate temporis dolus arguitur. †l. si mandauero. in fi. ff. 14 mand. l. si quis forte. ff. de pœnis. † Similiter ex qualitate personę dolus arguitur, l. uiduæ. C. de nup. l. 1. ubi pupil. educa. debe. & in auth. quibuscunq;. C. de sacros. eccl. Et ex pluribus alijs dolus præsumitur. ut late Alb. prosequitur in l. dolũ. C. de dolo, post Pileũ, quem ibi refert, & ibi ẽt plures casus ponit, in quib⁹ suspicio doli purgatur. Et adde tex. & gl. & Bar. ĩ l. ꝑ ueneni. §. nec quis. ff. ad Syll. ubi inquit, q ille, qui scit factu contra ius, & facit. præsumitur esse in dolo. Non tñ omnis sciens in dolo est, ut dr in l. nouissime. ff. quod falso tut. auct. & in l. ait ꝓtor. §. 16 qd' ait. ff. de his, quæ in frau. cre. † Et adde, q ẽt ex nõ facto probatur, & præsumitur l. si procuratorem, §. si ignoranter. ver. dolo aũt, & in l. dolus. ff. mand. in l. 1. in fi. ff. depositi. & no. Pau. de Ca. in d. l. dolũ. Et in dolo esse dr, qñ quis non facit illud, ad qd' 16 tener, & scit se teneri, ut probar in iurib. ꝑalle. ¶ †Tertio Abb. hic post gl. dicunt, q negligentia probatur per lapsum termi- e ni ᵉ statuti, & ḡhaliter qũo probetur negligentia late Bar. cõs. cij. charissime dñe. col. ii. Car. cõs. lv. in casu d. Christophori, cũ concor. ut late per Mod. hic. Et adde Ale. ꝯs. 81. stantib⁹ his, lib. 4. ubi ponit quomodo probetur negligẽtia. Et ẽt tradit Andr. Sicu. consil. 64. col. penul. inter consilia do. Lauren. Calcanei. 17 †Et qñ quis dicatur negligens in faciendo, ẽt no. Bar. in l. inficiando. §. infans. col. j. ff. de fur. & quod no. Bar. in l. tutor. in prin. ff. de admini. tut. & in l. si seruũ. in prin. ff. de ver. obli. 18 cum si. ubi tradit Alex. in l. si ab hostib. §. j. ff. sol. ma. †Et in probando negligentiam debent testes, ẽt non interrogati, rõnẽ adducere, ut no. Bar. in l. qui testã §. fi. circa fi. ff. de testa. & in cõs. præallegato, quẽ refert, & sequitur Bal. in l. solam. C. de test. co 19 lum. fi. †Et qũo diligentia probetur, no. Ang. ī l. & id. C. de his, quib. ut indi. And. Sicu. consi. ult. in quinto dub. 3 lib ¶ In gl. ii. ea his, quæ Abb dicit, tres ꝯclõnes colligũtur. Prima est, † q 20 exceptio perpetua est, licet actio tp̄lis sit, et hoc ſm Abb. intelligitur, qñ exceptio nõ descendit ab actione, l. pure. §. fi. ff. de excep. doli, ubi ratio in tex. allegar, qa non est in potestate rei, qñ utatur exceptione. Sed aduertendũ est, quia ista rõ nõ vr uera, 21 †quia ẽt reus, cui exceptio competit, agere põt, et exceptionẽ f per viam actionis deducere, ᶠ ut per gl. et Bar. in l. si ꝯtendat. ff. g de fideius. & no. Abb. hic circa fi. Raph. Cu. ita arguit in d. l. pure. §. fi. post gl. ibi, & in l. ii. ff. de excep. rñdet, q reus dũ agit pro exceptione sua vtitur remedio extraordinario. sed tex. ĩ d. l. pure, intelligitur de remedio ordinario, & Mod. uidentur sequi 22 in d. l. a. Et ad hoc facit, †quia ius agendi, qd reo competit, est per officium iudicis, ut no. Bar. in l. 1. col. 3. in prin. uer. sed cõtra opponitur. ff. de condictione ex leg. & est text. in l. 1. C. qui bo. ce. pos. & per ꝯseqnẽs est extraordinarium remedium, l. pecuniæ uerbum. §. persecutiones. de uerb. signific. l. cum filius. ff. si cer. pet. l. 1. C. de liber & eor. lib. cum sim. ut dixi in rub. j. de iudi. ista tñ rñsio non vr tollere rõnem, quæ cõsideratur in d. l. pure, § fi. q̄ est, q actor põt consequi ius suum agendo. Et ita vr in reo, qa ẽt ipse de iure suo experiri ꝑt. Et licet extraordinario iure agatur, non refert in effectu. Vnde aliter ad d. l. pure, rñdet Alex. in l. si finita §. eleganter. col. pen. versi. nec ob. ff. de dã. infe. videlicet, q ibi dr non esse in ꝑtãte rei, qñ cõueniar, uerũ est,

ADDITIONES.

a ¶Syl Al. Rescriptum. Vide Dec. in c. j. in 5. no. de appel.

b Syl. Al. Non. Vide Ias. in l. qui accusare. in 3. no. C. de eden.

c ¶Syl. Al. Dolus. Vide Dec. in cons. 7. col. pen.

d Syl. Al. Eius. Et an quãdo reus petit declarari se liberatum, & aduersario silẽtium imponi, dicatur actor, uel reus. uide Dec. cons. 43. col. 1. Pau. de Ca. in l. de pup. §. si remissionẽ. ff. de ope. no. nun. & de hac materia uide Alex. in cõs. 103. lib. v. Et ad practicam huius materiæ, uide Afflictũ dec. Neap. 254. nu. 1. & qui iudex hoc casu adiri debeat, Ale. in d. con. 103. lib. v. & uide q̄ scripsi ĩ cõs. 46. lib. xi. & q hẽat hoc locũ ẽt in reali, uide Dec. in c. in ꝑsẽtia. in 3. & 4. no. j. de prob. & uide multa ꝑ Io. de Mil. in suo reper. in uer. actor. agẽs. col. 4.

e Hie. Gigas. Termini. Negligentia probar per lapsum termini statuti adde tñ q licet quis petere debuisset certũ suũ creditũ certo, & statuto termino, nõ ꝓpterea si in dicto termino non petit probatur eius negligentia, qñ perẽdo in termino, exceptione repelli poterat. ita uoluit Pet. de Anch. in cõs. 7. inci. ꝑ parte. in vlt. dub. quẽ refert, & sequitur idem Dec. in l. nõ vĩ. in prin. ff. de reg. iu.

f ¶Reus. Adde Alex. cons. 70. nu. 11. lib. 7.

g ¶Deducere. Vide eũdẽ ĩ l. c. 1. col. 7. uer. quarta cõclusio. ubi vr uelle cõtrariũ.

est, sed qñ reus agit, p sua exceptione, non petit q cõueniat, sed q declaretur illum non teneri Et ita et dicit Pau. de Cast. in l. si contendat ff. de fideiuss. Sed ista rñsio et non satisfacit, qa verba lis vr. nã satis est, q insit in facultate rei, vt ius suũ pleruet, cũ d iure suo experiri possit. Atr et sndet Bald. in l. 3. C. qui bon. ced. pos. vbi inquit, q si reus nõ possidet, agere non põt. sed expectare debet, q ad iudicium prouocetur. d. l. pure. secus si possidet. Sed ista distinctio non sxpit, qa tex. in d. l. pure. §. si. gñalr loquitur, & quia ille, q possidet minus vr habere facultatẽ agendi. §. æque. Insti. de Actio. Et iõ concludendũ vr, non esse verũ rñr, q reus agere possit, per d. l. pure. §. si. prout efficaciter pbat Imo. l. si contendat. ff. de fideius. ubi rñdet ad oĩa allegata in õriũ, de-
23 clarãdo q habeant locum in casibus particularibus. † Et retẽta pmissa õclone, q exceptio perpetua sit, infertur q si alicui competat ius offerendi, qd exceptionẽ pducat, vt exceptio pperua est: ita et ius offerendi perpetuum erit, & nullo tempore pscri-
a bitur, [a] ut nn. Bar. in l. pignori, in 2. mẽb. distin. ff. de usuca. Ant. de Bu. in c. qñ frequenter. in fi. ut li. non cont. & Signo. õsi. 160. casus. A. precio librarum 10. eo. & Ang Are. l. s. actionũ. char.
24 ti. ver. ex his oĩbus, insti. de act. ¶ † Secunda õclo Abb est, q qñ
b ius excipiẽdi nõ hẽt cãm distinctã à iure agendi, [b] si cõpetit, qa hẽt ius agẽdi. tũc sublato iure agendi, tollitur ius excipiendi. l. Papinianus. §. si filius. ff. de inuf. test. ubi eo tpe quo filius excluditur à qrela et à iure excipiendi excluditur, & ita ille tex. allegatur per Abb. & Mod hic post alios. Sed tñ ista conclusio non vr probari ibi, quia in d. §. si filius. nullum uerbũ de tpe dr, sed solũ tex. dicit, q si filius exhæredatus possidet rem hrditariã, & conueniatur p modũ õdictionis, qrelam inducat, queãdmodũ ageret, si non possideret, sed peteret. Ista n æquiparatio alio respectu uerificari põt, q respectu tpis, ut not. Bart. in d. §. si filius, fm unũ intellm. Istã tñ õclonem Abb. in effectu et ponit Bart. in l. 2. col. 1. ff. de excep ubi inquit, q quædam est exceptio compẽ-
25 sationis, † & huic exceptioni pscribir, qa est in ptãte rna, qñ illa exerceas, & sic cessat rõ d. l. pure. allegat l. fi. in fi. ff. rem rat. ha. vbi ille, qui excludir ipe à iure agendi, qd sibi cõpetebat, et à iure excipiendi excluditur, & not. Ang. in l. 2. in fin. C. vnde ui. Et ista conclusio vr bñ pcedere in exceptione cõpensationis, pur
26 loqnitur Bar. † qa p præscriptionẽ in effectu tollitur debitũ, si-
c cut per solutionẽ l. sed &. si unius. [c] §. prætor ait. ver. si ante. ff. d iniur. l. si pupilli, in fi. ubi Bar. ff. de adm. tut. & iõ nõ admittir
27 exceptio cõpensationis. l. qcunq;. ff. de compens. & † quia exce
d ptio cõpensationis nõ est proprie exceptio, [d] quia hẽt in se impugnationẽ, qnia qui compensat, dr petere. l. amplius nõ peti. ff. rem rat. hab. Et iõ bñ dicit Bar. q exceptio cõpensationis cõpetit, quia actio competit ad debitum, quod debet compensari. Et tali casu hæc secunda conclusio Abb. bene procedit, quia exceptio compensationis puenit, ex alio fonte, & nõ respicit actionem propositã. nec continet meram defensionem, per d. l. pure. §. fi. & l. licet C. de excep. In tali enim exceptiõe licet ius excipiendi videatur habere causam à iure agendi, quia ex eodem facto actio, & exceptio oriuntur, & cui datur actio, à fortiori ex eodem facto exceptio competit. l. inuitus. §. cui damus. ff. de re. iu. l. j. §. quod autem. ff. de superficie. Et sic videtur, q exceptio perpetua sit, licet actio temporalis sit, d. l. pure. §. fi. & ibi ius excipiendi non videtur habere causam distinctã à iure agẽdi, quia ex eodem facto actio, & exceptio producitur. Non ob. q actio de dolo respicit pœnam, & exceptio respicit interesse, ut Abb. hic dicit, & idem Card. & Imo. hic: quia ratio iuramenti in d. l. pure. §. fina. uidetur etiam habere locum, dato quòd actio non esset pœnalis, quia considerat ibi text. quòd in potestate actoris sit agere, quando uelit, & non in potestate rei, quãdo conueniatur. Nam illa ratio etiam militat, dato quòd actio non esset pœnalis, & solum in exemplo compensationis, ut dictum est, uidetur procedere ista secunda conclusio Abb. per ra-
28 tiones, quas superius induxit. ¶ † Tertia conclusio est, quòd replicatio regulatur secundum naturam actionis respectu temporis, quia tãto tempore durat, sicut actio, ut per gloss. in l. licet. C. de excep. Et ad hoc est text. qui allegatur in l. quæ-
29 situm. §. fina. & gloss. ibi ff. de peculio. † Secus est in aliis, quia
e replicatio habet naturam exceptionis. [e] l. 2. ff. de excepr. & not. Barto. in l. nemo. in fin. ff. de except. & tradit Alexand. pulchre in l. fi. C. de eden. Nec ob. huic conclusioni, si dicatur, q in replicatione eadem ratio uidetur, quæ in exceptione, ut debeat esse perpetua, quia non potuit actor cogitare de replicatione respectu exceptionis, de qua diuinare non potuit, & debuit: quia potest responderi, quòd actori imputandum est, qui potuit, & debuit cogitare, & omnia perscrutari, antequàm ageret. Et de materia not. Salyc. in d. l. licet. C. de excepe. Albe.
30 in l. nec non. §. exemplo. ff. ex quibus cauf. maior. ¶ † Postremo Abb. concludit, quòd reus, qui habet exceptionem præuenire potest, & petere, quòd declaretur, actori nullum ius competere, iuxta gloss. in l. si cõtendat ff. de fideiuf. cum si. & no. Bar. in l. si finita. §. eleganter. ff. de dã. infec. ubi late Alex. insistit. & hoc petitur officio iudicis. l. 3. C. qui bo. ce. pos. & no. Bar. in l. 1.
31 3. col. ff. de cõdi. exi. † Et hoc non solum procedit in actione p
f sonali. sed et in reali, [f] ut no. Are. p illũ tex. ĩ c. 1 pñtia. de pbat. & no. Roma. cõl. 3 1 a. p habenda, & de hoc formã libelli ponit Bal. in l. 2. ne filius pro patre. & dixi in d. c. in præsentia. in 3. no.

ADDITIONES.

a Syl. Al. Præscribitur. Hæc opi. cõis est, ut attestat Ang. de Are. in d. §. actionũ. col. 17. & idem uolunt Sal. in l. cũ notissimi. §. eo aũt tpe. C. de pscri. xxx. ann. Ioan. Fran. Balbus tra. de præscr. in 4. par. v. par. prin. q. 2.
b Agendi Id est à solo iure agẽdi descedit. secus si tã agere, quã excipere liceat.
c Syl. Al. Sed & si unius. Et secundũ hãc regulam arguit Dec. in c. si. col. 3. in fi. de const. & quãuis præscribens similis sit soluenti, id tñ nõ est verũ per oĩa, ut declarat Fel. in c. ad aures, colũ 2. de præscri. tradit late Io. Fr. Balbus in d. trac. de præsc. in vj. q. in fi. ver est autem ratio.
d Syl. Al Exceptio. Adde Dec. in c. cum inter, col 9. in fi. de excep.
e Syl Al. Exceptionis. Vide Dec. in c 2. in 3. col. in fin. de excep.
f ¶Syl. Al. d Reali vide quę ald di. ĩ hic eo. c. nu. 21.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, vt asserit, excludit approbationẽ referentis, quamuis non sit necessaria.*
2 *Referens simpliciter dicta aduersarij non videtur fateri.*
3 *Literæ deuiantes à communi stylo sunt suspectæ.*
4 *Literæ ad lites quare dicantur odiosæ.*
5 *Rescripta ad lites strictius interpretantur, quàm ad beneficia.*
6 *Mandatum speciale requiritur in scripta ad lites, secus in beneficialibus.*
7 *Iudex datus cum potestate sibi eligendi collegam, an ualeat.*
8 *Incertitudo quando reprobetur, & quando vitiet. nu. 10.*
9 *Libellus incertus valet, quando incertitudo pendet à facto rei.*
11 *Executor constitui non potest, ut talis elegerit.*
13 *Papa potest confirmare actum ex certa scientia, quod aliter de iure communi non valet.*
14 *Clausula, ex certa scientia, quę habet vim clausulæ, de plenitudine potestatis, intelligitur in his, in quibus princeps præsumitur habere notitiam. nu. 15. & de ea apparet ex narratis. nu. 17.*
16 *Papa non debet uti plenitudine potestatis sine causa.*
18 *Papa non potest committere causam suspecto remota facultate recusandi.*
19 *Causa quando præsumatur in principe.*
20 *Recusatio iudicis habet in se naturalem causam defensionis, nu. 21. & an à Papa possit prohiberi. nu. 18.*
22 *Condemnari quis potest sine defensione.*

AD hæc sumus. ¶ Summa, & diuide, ut per Abbatẽ. In tex. ibi, vt asserũt.
1 † Ex isto mõ loquẽdi dicit d. Ant. de But. hic, q caute colligitur, q ubi factum alterius recitatr, q qs cõfiteri
a non intendit, dicat talis. vt asserit, vel vt asseritur. [a] ad idẽ text. in ca. 3. infra de eo, qui mit. in pos. ibi, sicut asserit, & in c. p. & g. de offi. dele. & in c. iurauit. de pba. & no. Cal. in consi. 8. in ti. de rescriptis, & Card. cons. 69. quo ad prin. circa fi. cum sim. ut tradunt. Moder. in c. iurauit. prealleg. & idem Pet. de Anch. cõsil. 127. de natura. col. 2. & facit tex. in cle. pastoralis. §. j. ibi, iuxta imperatoris assertionem, de re iud Adde tamen, q ista cautela est utilis ad abundantem cautelam. sed nõ videtur esse ne-
2 cessaria. † quia ille, qui simpliciter dicta aduersarij refert, nõ uidetur fateri, ut uoluit gl. oo. in l. Gallus. §. idem credendum. uer. pronepos. in fi. ff. de lib. & posth. quam Ang. Imo. & Alex. ibi sequuntur. ¶ † Nota primo, q literæ deuiãtes à cõi stylo, suspe-
3
b ctæ [b] sunt, & non est illis credẽdum, [c] ut Abb. hic dixit. Et istud
c dictum est uerum in se, vt in c. quam graui. de cri. fal. & in c. si quando, s. eo. Sed quantum ad tex. hic in isto casu particulari, tex. vr probare contrarium. quia ita statuendo vlterius pro-
4 cedit. ¶ † Secundo no. rationem, quare literæ ad lites odiosę sunt, quia ordinariç potestati derogatur, contra cap. peruenit.
5 xj. q. j. & † ideo rescripta ad lites strictius interpretari debent, q
d literę ad beneficia. [d] ut no. Abb. dicit in c. capitulum, 3. col. uer
6 sic. no. hoc dictum. j. eod. n. Facit, † quia in rescriptis ad lites speciale mandatum requiritur. secus in beneficialibus, ut dictum fuit s. eo. in c. ad aures. in gl. j. Tertio no. duos casus, in qbus rescriptum est nullum. Primus, si omnia alicuius negotia committantur. Secundus, si iudex datus incertus sit, licet veniat certificandus. Sed tamen, ut j. dicã, tantũ vr vnus casus, quia

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Asseritur. Adde late Dec. in c. iurauit. in prin. de prob. in c. ad hæc. de app. & an quando dicitur, ut asseritur, oporteat probare ita esse. Vide q sic in alijs casibus, præterq in rescripto, in quo fuit distin. puta beneficiũ valet centũ, vt asseritur: nam tũc satis est pbare, q ita asseratur, fcdm. Rot. dec. 596. Papa confert. in antiq & idem tenet Abb. in c. dudum, de præsump vt refert Fel. ibi. in 3. col. ver. 2 limita, & vide Fel. in c. iurauit, circa princ. de proba.
b Hie. Gig. Suspectæ. Quod literæ, quæ à cõmuni stylo deuiant, sint suspectę de falso. Adde eundem Dec. in consi. 11. in 12. col. in ver. non obstat, q dictæ subscriptiones. Quid autem stylus, & qualiter à consuetudine differat, vide eundem in d. consi. 9. in ver. secundo respondetur, q statutam.
c Syl. Al. Credẽdum. Vide Fel. in c. ex parte, de rescrip. col. 7. uer. stylus curiæ. Dec consi. xi. col. x.
d Syl. Al. Beneficia. Adde Fel. in c. causam, quæ. col. ix.

quia tex. hic uidetur procedere concurrentibus his de quibus in tex. †Et quod dictum eſt de incertitudine iudicis, limitaſ non habere locū qñ datus ſit unus iudex cum poteſtate eligē di ſibi collegā. ut no. Domi. in c. ſtudeas, per illū tex. in 3. no. 50. diſtin. ita dicit limitari iſtum tex. hic. Sed in vē, ꝙ etiam alteri cōmitti poſſit ſiſt electio iudicis. qa tex. hic loquiſ in parte, q̄ veriſiſr fauorabilē ſibi, & aduerſario ſuſpectū eligeret, ꝑut in tex. expreſſe dſ. In alio miſta rario ceſſaret. ¶ †Gl. concludit ſecundum Abb. ꝙ Incertitudo reprobatur, qñ pōt declarari per agentē, uel impetrantē. aliàs ſecus, ut in contrarijs. † Et ad hoc facit, ꝙ libellus incertus ualet, qñ incertitudo pendet à facto rei. l. j. §. qui autem, ubi Bar. ff. quo. le. cū ſi. ut tradit Alex. in l. ubi aūt. §. qui illud. ff. de uerb. ob. †Et plures caſus, in quibus incertitudo uitiaſ, not. Spe. in ti. de emphy. §. nunc aliqua. q. lix. & ꝑ gl. in c. 2. de ele. in vj. & tradit Bar. in l. qdā recte. ff. de reb. dubi. ubi plura dicit, & ꝙ no. Bar. Alex. & Mod. in l. 3. §. incerta. ff. de acquir. poſ. & ꝙ no. Barb. conſi. 55. col. 2. & conſi. 79. col. 2. & 3. Et inter alios caſus dē de executore, qui non pōt ꝯſtitui, ꝑut talis elegerit, ut no. Io. An. & Do. in c. 1. uer. licet, de procu. in 6. & ſequitur Bal. in l. & in epiſtola C. de fideic. uer. quæro nunquid teſtator. & idem Bal. in l. id qd' pauperib. col. 5. in 4. q. C. de epi. & cle. & in l. executorem. col. 3. in prin. uer. ſed nunquid. C. de execu. rei iud. no. Bar. in d. l. quidā. col. 3. uer. quid in executoribus, & Mod. ibi, & idē Pau. de Ca. in cōſi. 145. in qōne, q̄ vertiſ. †Vltimo illud no. ꝙ de æquitate canonica incertitudo in ſpūalibus nunq̄ vitiat, ut no. Arch. dicit in c. ſunt nōnulli. j. q. j. & ſeqniſ Ant. de But. & Ab. in c. ex parte, de cēſi. & idē Ab. in c. 1. de deci. ¶ In gl. 2. circa intellectū decretalis, Ab. ꝯcludit, ꝙ ſi facta ſit ꝯmiſſio in forma iuſtitię, nō valet reſcriptū, in quo oīa negocia alicuius pñtia, & futura cōmittunſ. Et eodē mō non valet reſcriptū, in quo iudex incert' ſit, & ꝙ pñtia negotia bene cōmitti pñt, vt per eū hic. quē poſteriores ſequuntur. Sed aduertendū eſt, qa ſi oīa pñtia negotia cōmitti poſſent, ergo debuiſſet hic valere reſcriptū, ubi ſimpl'r oīa negotia ꝯmiſſa fuerūt. nā vt cōmiſſio ualeret, debuit interpretatio fieri de pñtib. arg. l. quoties. ff. de reb. du. & ipſe Ab. hic expreſſe tenet, ꝙ ſi ſimpliciter cōmittantur oīa negotia, nō intelligiſ de futuris. c. ſi. j. eo. & certe tex. hic ita loquitur. Præterea etiā vſ valere reſcriptū, in quo oīa negotia vnius pñtia, & futura cōmittunſ, quia ſi poteſt fieri reſpectu plurium, ut Ab. fatetur, non uideo rōnē, cur fieri non poſſit reſpectu unius. Non ob. tex. in c. ſi. j. eo. quia ibi de futuris expreſſe dictum non fuit, ſed cōmiſſio facta fuit ſimpliciter, prout etiam Abb. inferius dicit allegando illū tex. Similiter iudex hic non reprobaſ rōne incertitudinis, ſed qa dara ſuit electio actori, qui elegit ſuſpectum. & ideo vſ dicendum, ꝙ tex. hic intelligaſ, prout loquitur, his oīb. concurrentib. videlicet, ꝙ oīa negotia impetrantis cōmittanſ illi, quē ipſe impetrans elegiſſet, & extra iſtū caſum, decretalis iſta nō hēret locū. ¶ †In fi. gl. no. eſt ſm Abb. ꝙ actus, qui aliàs non ualet de iure cōi, ex certa ſcientia Papæ confirmatur.[b] Nam qđ princeps facit ex certa ſcientia, non poteſt in dubium reuocari,[c] ut no. Bar. in l. conficiuntur. §. codicilli. in prin. ff. de iure codi. Pa. de Caſt. conſi. 105. aliàs 178. lib. 1. donatio prædicta. col. 2. ubi alleg. gl. hic, & idem Bar. conſi. 196. ciuitatis Camerini. col. 2. Io. de Ana. con. 81. uiſo inſtrumento. col. fi. Oldr. conſi. 257. factū tale eſt, col. 4. Alex. conſi. 215. nec arguendi ſumus. col. 6. ver. 6. confirmatur. lib. 2. ¶ †Ex quo infertur, ſm Abb. hic, ꝙ clauſula ex certa ſcientia, habet nim[d] clauſulæ de plenitudine poteſtatis.[e] Et idem Abb. dicit allegando gl. hic, in c. cū inter, col. j. ver. & ſcias. j. de excep. & idē Abb. in c. cum olim. col. 6. uer. an aūt princeps. de re iud. & idem Bal. in l. eos, in prin. C. de appell. ubi expreſſe dicit, ꝙ illud, quod facit princeps ex certa ſcientia, videtur facere de plenitudine poteſtatis, & no. Rom. conſi. 369. circa prin. in 6. dubio, circa fi. ubi allegat iſtam glo. hic, & idē Alex. conſi. 1. ponderatis. col. 3. lib. 5. † Et prædicta concluſio ꝑcedit in his, in quibus princeps præſumitur habere notitiam, ſicut ſunt ea, quę in iure cōſiſtunt. ſecus eſt in his, quæ præſumitur ignorare, ut ſunt facta, & conſuetudines, & ſtatuta locorū. quia tali caſu dicta clauſula nihil operatur,[f] ut no. Bald. dicit in l. fi. col. 2. uer. dicas etiam. C. ſen. reſcin. non poſ. & ſequiſ Alex. conſi. 125. viſo titulo qōnis. in fi. lib. 2. & no. Pau. de Caſ. conſi. 159 qō iſta vertitur. in fi. bene facit quod no. Ab. in c. paſtoralis. §. præterea. col. j. de of. dele. & And. Sic. conſi. 13. col. 7. lib. 3. Secundo Abb. dicit allegando Inn. in c. innotuit. de elec. ꝙ Papa non debet uti plenitudine pŧātis ſine cā.[g] †& idē Abb. tradit in c. illa quotidiana. in 2. no. de elec. ubi ēt alle. Inn. in fi. in d. c. innotuit. & ibi ēt Ab. in fi. in d. c. innotuit. dicit illud dcm̄ Inn. ſingulare. Et hoc ēt no. Bal. in l. 2. de cōmn. te. alie. ver. not. tñ. & in l. ſi teſtm̄. in prin. C. de teſt. ¶ †Tertio Abb. concludit, ꝙ ſolū de certa ſcientia Papæ apparet. qñ expreſſe dſ, ꝑut voluit gl. fi. in cle. & ſi principalis. de reſcrip. & in c. ſtatutum. in uer. literarum. in fi. de reſcr. p. in 6. & no. Bal. in c. j. in fi. per quos fiat inueſti. ubi alle. Old. qui hoc tenet, conſi. 325. thema. Cald. cōſ. 8. de reſcri. cū ſi. ut tradūt Mod. in c. cū Inter. de excep. Sed ēt ſi apparet de certa ſcientia Papæ ex narratis, hoc ſufficit.[h] & idē Abb. ꝯcludit in d. c. cū inter. & in c. nonnulli. in prin. col. 1. de reſcr. cū ſi. ut tradunt Mod. in d. c. cū inter. col. 1. & idem Imo. in cle. ii. de reſcr. in fi. cum ſi. ut tradit Fran. de Curte conſi. 65. ſuper præmiſſa. col. xvii. ¶ †Vltimo Ab. arguit per gl. hic, in fi. ꝙ Papa nō poſſit cōmittere cām ſuſpecto, remota facultate illū recuſandi.[i] & ita tenet Abb. hic, licet dicat Doc. cōiter tenere ꝯ̄rium in c. cum inter. j. de exec. & Ab. ibi, in ii. col. & idem tenet, qñ agiſ de cauſa, in qua Papa non hēt poteſtatem. ſ. de c. n. ſine cauſa recuſatio tolli non pōt cum ſit de iure naturali. c. qđ ſuſpecti. 3. q. 5. ibi, quodāmodo naturale eſt, inſidias ſuſpectorū iudicum declinare. & in c. ſecundo requiris. de appel. & tex. in cle. paſtoralis. de re iudi. †Dicit tñ ibi, ꝙ in dubio tali caſu cā ꝑ ſumitur, per no. in c. quæ in eccleſiarū, de cōſti. Mod. in d. c. cū Inter. late inſiſtunt, & tenēt ꝯ̄ Ab. ꝑ gl. in l. aptiſſimi. in uer. recuſare. C. de iud. ad idē gl. in l. eos, l prin. in uer. decīſam. C. de appel. cum ſi. ut tradunt Mod. in d. c. cū inter. & reſpondent rōnibus Abb. hic. Et primo non obſt. d. cle. paſtoralis, quam Abb. allegat hic, quia ibi allegatur de periculo uitę, ꝙ erat irreuocabile, & non vſ uerum, ꝙ recuſatio ſit de iure naturali, qa tex. in d. c. ꝙ ſuſpecti, dicit quodammodo, quod eſt nota improprietatis, & quia proprie ius naturale. & in l. 1. §. ius naturale. ff. de iuſt. & iur. † Et ꝙ recuſatio habeat in ſe naturalē rōnē, ſed non eſt de iure naturali, ut in ſimili. no. Bar. in l. ſi quis a liberis. §. parens. ff. de lib. agno. facit tex. in l. j. ff. de mi. & gl. in l. 2. in uer. naturali ratione. C. de in ius uoc. Sed tñ opi. Ab. defendi poteſt in terminis prout ipſe loquitur in d. c. cum inter. uidelicet i mā, in qua non hēt liberam poteſtatem, ut probatur efficaciter in d. cle. paſtoralis. ubi generaliter dſ, defenſionis, q̄ a iure prouenit naturali, facultas adimi valuiſſet, cum illa Imperatori tollere nō licuerit, q̄ iuris naturalis exiſtunt. Probaſ ergo ibi, ꝙ facultas defenſionis eſt de iure naturali, & tex. ibi gñal'r loquitur in iſta rōne, & ſic generaliter intelligitur, non ſolū ubi agiſ de periculo uitæ. †Clarū eſt aūt, ꝙ in recuſatione agitur de defenſione, ut eſt tex. in c. cum inter. de excep. ibi, legitima defenſio in iudicio reſeruaſ maxime recuſatio, ergo ibi vſ tex. ꝙ tolli non poſſit. Secundo ꝯſ' de iādū eſt, ꝙ ius naturale in d. cle. paſtoralis. non accipiſ ſtricto mō ꝑut cōpetit brutis, quia illa defenſio non ꝯpetebat brutis, & Imediate nō erat de iure nāli: ſed de iure poſitiuo, ſm ꝙ forma ꝑcedēdi à iure traditur, ſed qa tendit ad defenſionem. ne innocens opprimatur. dſ de iure naturali, & per Imperatorem tolli non pōt. †& hoc ſine cā ut Abb. dicit, ſed cum cauſa bene poteſt, quia ex cā quis etiam ſine defenſione damnari poteſt, l. fi. C. de ſica. l. in adulteriis. C. de adul. l. ſancimus. C. de fideiuſ. & ſm Abb. in d. c. cū inter, cā præſumitur. Sed in hoc nō bene dicit, quia cum diſponat in his, in quibus non habet liberam poteſtatem, prout Ab. ibi loquiſ, cauſa non præſumitur. Na cum non poſſit tollere ea, quę ſunt de iure naturali, ſine cā, debet conſtare de cauſa in ueritate, nec ſtaretur aſſertioni eius, per ea, quæ no. per gl. in l. ſi donatione. C. de colla. & no. Bar. in l. ſi forte. per illum tex. ff. de caſtr. pec. dixi in c. quæ in eccleſiarum. de conſti. Pro communi tñ opin. ꝙ recuſatio tolli poſſit a principe, Induco vnā rōnē, qa licet tollaſ recuſatio, nō tñ vſ tolli defenſio irreparabiliter, qa poterit appellari, ſi iudex ſuſpectus male iudicabit. Ita vſ tex. no. q. conſiderat iſtam rōnem, in l. j. in fi. ff. apud eum, à quo appel. &c. Et licet melius ſit præuenire antequā quis grauetur arg. l. fi. C. in quib. cau. in integ. reſt. non eſt neceſſaria tñ non uidetur eſſe præiudicium, quod a Papa de abſoluta poteſtate tolli non poſſit. & de hoc latius videbimus in d. c. cum inter.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Facto. Vide Iaſ. inſt. de act. §. ſed iſtę co. xvj. ubi diciſ tenere cōtrariū.

b Hie. Gig. Confirmatur. Adde, ꝙ actus nullus de iure confirmetur ex certa ſciētia Deci. in conſi. 72. in ul. col. in fi. incī. uiſo puncto, ex cuius dictis ibi limitatur hoc procedere, quando princeps, qui actum confirmet ex certa ſcientia, poterat illum actum gerere de iure, aliàs ſecus

c ¶Ald. Reuocari. Adde Dec. i cōſ. 463. col. 3. in fi. in cōſi. 614. & in conſi. 655. nu. 19. vbi, ꝙ cōtra illud non debet quis audiri, & uide eundē in c ſeq. col. 1.

d ¶Vim. Adde Dec. in l. in teſtamento. C. de teſta. mil. in conſi. 496. 516. & 715. nu. 10. & Curt. Sen. in conſi. lxv.

e ¶Syl. Al. Poteſtatis Vide Soz. in conſi. clxiiii. col. iii. in conſi. 3. col. 3. uer. confirmatus etiam lib. 3. Dec. in conſi. 655. nu 22.

f ¶Syl. Al. Operatur. Adde Alex. in conſi. 23. viſo proceſſu. lib 5. Fel. in c cū inter. de exce. col. 2. ver. uerū aūt. Gui. Papæ cōſi. 83. in fi. And. Sic. i cōſi. 25. col. 4 & col. 8. lib. 4. & in conſi. 40. col. 25. eo. lib. ubi dicit ſufficere eē appoſita aliqua verba, ex quibus appareat tunc habuiſſe qualem qualem notitiā, & uide Pariſ. in conſi. 1. nu 81. lib. 1. & idem Dec. in c. ſi quando. in 2. col. nu 12. j. e.

g Syl. Al. Cauſa. Adde Dec. in c. cum adeo. in 1. no. j. eo.

h ¶Syl. Al. Sufficit. Adde Dec. in d. cum inter. in 8. not. de excep. quod declarat per Lancel. Galix. in repe. l. Centurio, colū. 26. in prin. ff de uulga. & pup. Arc. omnino in l. pōt quis col. 3. uer. ſed iſta differentia, ibi, pro iſta differentia facit. ff de vul & pup.

i Syl. Al. Recuſandi. Vide Dec. ubi hanc materiam late examinat, in c. cum inter. in 3. col. de excep. & uide omnino in c. propoſuit. in 2. no. de app.

SVMMARIVM.

1 *Absolutum ab excommunicatione se asserenti non credatur, nisi probet.*
2 *Clausula, prima facie, quid significet.*
3 *Peccatum accipitur pro vitio.*
4 *Peccatum quid sit.*
5 *Peccatum, & delictum in quo differant.*
6 *Falsa latinitas vitiat rescriptum, siue sit de gratia, siue de iustitia. nu. 18.*
Etiam si constaret de mente Papæ, de quo vide nu. 7. Secus in instrumento, & alijs dispositionibus. nu. 12. & 19.
8 *Præsumptio iuris, & de iure admittit probationem in contrarium per confessionem partis.*
9 *Falsitas in vno capitulo vitiat in totum instrumentum, & quid de falsitatis præsumptione. nu. 10.*
11 *Grammatica, seu latinitas tunc vitiat, quando manifestè falsa est, secus si dubitabilis.*
13 *Ortographiæ error non vitiat.*
14 *Exceptio falsæ latinitatis non admittitur in curia Romana.*
15 *Falsa latinitas, quæ saluari potest per figuram, non vitiat, similiter si per verbi subauditionem. nu. 16.*
Item si modicus defectus sit. nu. 17.
20 *Quadragesima quare fuerit instituta.*
21 *Ieiunium in quadragesima est de præcepto.*
22 *Ieiunans in quadragesima non comedat nisi post vesperas, quamuis in alijs non sit præfixa hora. nu. 23.*
24 *Missa singulis diebus in quadragesima audienda est.*
25 *Missam audiendo non sunt dicendæ orationes.*
26 *Oblatio diebus festiuis quando sit facienda.*
27 *Ieiunio quadragesimæ non potest quis vti lacticinijs.*
28 *Ieiunium non frangitur ex potu ante, vel post cibum.*
29 *Confessio sacramentalis est de præcepto saltem semel in anno. & nu. 30.*
31 *Desperare nemo debet dum viuit.*
32 *Ecclesia nunquam redeunti claudit gremium.*
33 *Hæresis species est, quod qui uixit vsque ad senium in peccato, pœnitere non possit.*
34 *Clericus in sacris, vel beneficiatus peccat mortaliter, nisi tonsuram deferat.*
35 *Tonsura qualiter intelligatur.*
36 *Officium diuinum dicere tenetur quilibet in sacris constitutus, & quilibet beneficiatus.*
Et prætermittens tenetur ad restitutionem fructuum. nu. 37.
38 *Ecclesiam visitans intuitu mulierum peccat.*
39 *Amatoria pocula, vel imagines conficere non est hæresis, sed graue peccatum.*
40 *Eucharistia vnde dicatur, & quid significet.*
Et dignius sacramentum cæteris. nu. 41.
Sumenda est saltem semel in anno. nu. 42. Et ieiunio stomaco. nu. 43.
Nisi ex necessitate. 44.
45 *Eucharistiæ perceptionem debet præcedere abstinentia trium, aut quatuor dierum etiam ab vxore.*
46 *Laici percipiunt Corpus Christi sine Sanguine.*
47 *Eucharistiæ sacramentum continet multa mirabilia.*

AD audientiam. ¶ Summa, & diuide, ut p Ab. ¶ †No. primo nõ esse credendũ asserenti se esse absolutũ ab excõicatione, nisi lῑme pbet. Ad idẽ tex. in c. pposuit, ubi gl. 2. & Abb. de cle. excõi. ministrã. & in c. sicut. ubi Abb. in j. no. de sen. excõ. & no. Rot. in xi. dec. in ti. de sen. excõ. in antiq. Rom. consi. 288. in terminis propositę cõsultationis. & Imo. in cle. j. de priui. & est etiam tex. in c. post cessionem, 2 de proba. ſm intellm, quẽ posui ibi, col. ait. ¶ †Scdo nn. ibi, pri a ma facie, pro cõi usu loquẽdi.[a] Et dr̃ prima facie, idest, primo aspectu. ad idem tex. in d. c. dilectos. §. præterea. de ap. & in l. j. §. si vero nõ omnes. C. de cad. tol. & in l alieno §. pe. ff. de fideic. lib. ibi, prima facie videtur, & Insti. de replica. in prin. §. rursus. 3 & alibi dr̃ prima frõte. ĩ l. qnquagĩta. ff. de pb. ¶ †Tertio no. ibi, peccatũ, quod peccatũ accipit̃ hic p uitio, & defectu, & n̄ p peccato mortali, uel ueniali. facit l. sancim⁹. C. d pę. ibi, peccata suis teneant auctores, & sic peccatum accipitur p delicto. ad idem tex. in §. pœnam autem. & in §. si autem per nim. Insti. de pu- 4 bli. iudi. Facit, quod peccatum est uoluntas retinendi, uel faciendi, quod iustitia uetat. tex. xv. q. j. in fi. & no. Do. post Arch. in c. 5 decet col. j. de immu. eccle. in vj. †Et dr̃iã inter peccatũ, & delictum ponit Arc. xxv. q. ult. c. ita nos Alb. in l. fi. C. si aduer. delic. 6 ¶ †Successiue in mã decretalis de falsa latinitate, d. Ab. tres firmauit ɔclones. Prima est, quod falsa latinitas uitiat rescriptũ, si manifesta sit. & idem tenet Bar. in l. Plautius. in fi. de au. & ar. lega. ubi alle. tex. hic, & idem Bald. in l. Imperator. j. col. j. de statu ho. Arch. in c. in memoriam. ix. dist. & no. p gl. xxv. q ix. ca. postolicę. in gl. j. Facit quod no. Bar. in l. cum in testamento. in fi. ff. de aur. & ar. leg. Et ista ɔclo, quod uitiet̃ rescriptũ, ĩtelligit̃ respectu scripturæ, quia rescriptũ nõ facit fidẽ, put tex. hic loqr̃, sed p hoc nõ vr̃ uitiari, id, quod ɔtinet̃ in rescripto, quia aliter poterit pbari. qm̃ licet tollat̃ pbatio, q̃ fit p rescriptum, non tñ tollitur dispõ, q̃ cõtinet̃ in rescripto, ut in simili no. Bal. de instrõ ĩ l. fi. C. de falsa cã adic. leg. Bar. in l. si qs legatũ. col. fi. ff. de fal. Pau. de Cast. cons. 99. notãdũ est. cũ si. vt tradit Alc. ĩ l. seruum filii. §. eũ 7 q chirographũ. de leg. j. & dixi cons. 17. †Et p̃dicta ɔclo ẽt pcedit, si cõstaret de mẽte Papæ, quia tñ uitiat̃ rescriptũ respectu scripturæ, quia est p̃sumptio iuris, & de iure, ut dicit glo. hic, & tradit Ro. cons. 376. quõ est. co. pe uer. q̃ritur, & Mod. hic sequunt̃. Sed durũ mihi vr̃, quod n̄ ualeat rescriptũ, si ɔstat de mẽte Papę, p ea, q̃ dicta sunt in c. ad hæc, in gl. fi. s̃. eo. ubi nõ ualet rescriptũ ɔ̃ solitũ morẽ curiæ, & tñ ualet ex certa scientia Papæ, & quia uerba deseruiunt intentioni. c. intelligentia. de uer. si. & iõ qñ ɔstat d mẽte, recedit̃ à uerbis, ut no. in l. non aŕr. de leg. 3. in l. nõ dubiũ. C. de legi. & in terminis est dictũ Inn. in c. ex parte, de fid. instr. Nec ob. quod loquatur in defectu rõnis, nr Roma. dicit in ɔs. p̃allegato, quia oĩno est eadẽ rõ, & quia, ut s̃. dixi, licet uitiet̃ rescriptũ respũ 8 pbõnis, non tñ gr̃a debet uitiari, si aŕr probetur. †Et quia ẽt ɔ̃ pręsumptionẽ iuris, & de iure, admittit̃ pbõ in ɔ̃rium p ɔfessionẽ partis, iuxta gl. in §. illud, ĩ auth. de æqualita. do. Secũdo ampliat̃ dicta ɔclo, ut in totũ uitiet̃ rescriptũ, ẽt si capitula separata sint, ſm Bal. hic, co. n̄ uer. sed quid si rescriptũ, quia fides scri- b pturæ indiuisibilis est, & Mod.[b] hic sequunt̃. †quia falsitas ĩ uno 9 capitulo uitiat in totũ instr̃m, licet capitula separata sint,[c] ut c tradit Inn. & Doc. in c. fi. de hæret. Bar. & alii in l. si ex falsis. C. d trans. Sed aduertendum est, quod ista ɔclo bene procederet, qñ cõstaret de falsitate. secus vr̃ in proposito, ubi agit̃ solum de p̃sum- 10 ptiõe falsitatis. pp malam grammaticam. †quo casu p̃sumptio falsitatis in uno capitulo, non habet locum in alio capitulo separato. l. iubemus. ubi Bal. ad fi. C. de testa. no. Bal. in l. 2. C. de fideicom. lib. Facit quod not. Bart. in l. filius. §. sequens. ff. de fal. Non ob. tex. hic, quia intelligit̃ in capitulo, ĩ quo erat falsa grammatica. secus vr̃ in alio capitulo separato, quia ex quo capitula sunt separata reputantur plura rescripta, ar. eius, quod no. in l. ẽt. de min. 11 †Et prædicta ɔclo limitatur, ſm quod Abb. loquitur, videlicet qñ ẽ manifesta mala grammatica, prout tex. hic dicit. secus si dubitabilis sit, & idẽ no. Bar. in d. l. Plautius. in fi. Et probatur hoc rõe; 12 †quia aŕr mala grammatica non uitiat instr̃m, nec aliam dispositionẽ, sed hic est spãle ĩ rescriptis, ut ĩ. Ab. dicit post gl. & Doc. Et ista spãlitas ɔ̃ rõnem limitate intelligi debet, put loqur, uidelicet, qñ rescriptũ cõtinet manifestũ errorem. in aliis rõ habebit locũ, quia qñ dubitabilis est grammatica, error vr̃ probabilis, put dr̃ de iure dubitabili, in quo qs excusat̃, ut notatur in l. cũ 13 platis. ff. de re ind. in c. j. de re iud. †Et ad hoc ẽt facit quod no. Bal. ĩ l. Impator, la j. ĩ prin. ff. de stat. ho. ubi dicit istũ tex. nõ hr̃e locũ, si erratũ sit in orthographia, quia non vr̃ error manifestus. Secũdo p̃dicta conclusio vr̃ procedere de iure, sed de consuetudine 14 talis exceptio falsæ latinitatis †non admittit̃ in Romana curia, ita Car. cons. 113. nobilis, & præstans. & Mod. uident̃ seq hic, & idẽ Abb. in c. ex parte. de fi. inst. Sed hoc dictũ nõ vr̃ procedere, d & nisi aŕr probetur, de tali consuetudine nõ credit̃,[d] vt cõcludit Ale. in l. post dotẽ. ff. sol. mat. col. pen. Are. consi. 221 In eã, q̃ 15 vertitur, cũ si. ut tradunt Mod. in l. de quibus, pen. col. de legib. ¶ †Scda ɔclo Abb. est, quod falsa latinitas non uitiat, qñ põt salua- e ri p figurã.[e] Ita ẽt dicit gl. j. in c. j. de iud. facit gl. ĩ uerbo, vnctionẽ. in c. unico. de sacra unctio. cũ sim. de quibus p Mod. hic. Et melius est saluare p subauditionẽ, q̃ p figurã. Bal. in l. eã, q̃. co. j. 16 C. de fideicom. †& ſm Bal. in l. Imperator. la. 1. in 1. co. uersic. & no. de stat. ho. non dr̃ falsa latinitas, licet deficiat uerbum, orõnẽ pficiens, quia subaudit̃. alleg. l. uerbũ, uolo, C. de fideic. & ẽ bonus tex. in l j. §. si aũt. ff. de hære. insti. facit l. cũ auus. de ɔd. & dẽ. & quod no. Abb. in d. c. ex parte. de fide instr. de scriptura, q̃ dicebat illũ debere mitti in corporalẽ, nã subaudit̃ possessionẽ. Est tñ ĩ ista conclusione aduertẽdũ, quia gl. & iura, q̃ s̃. allegat, nõ loquũtur in rescriptis, in quibus speciaŕr statutum est, quod falsa grãmatica uitiat, quia insurgit suspicio falsitatis, per rõnem gl. hic, quæ quidem ratio militare vr̃. dato quod falsa grammatica saluari possit per figuram, quia non solent rescripta habere malam grãmaticam, q̃ saluet̃ p figurã talis. n. saluatio nõ vr̃ purgare suspicio- 17 nẽ falsitatis, p hunc text. hic, q gñaŕr loquit̃. ¶ †Tertia ɔclo est, quod falsa grãmatica ex modico defectu non uitiat, ut est tex. in c. ex parte. de fid. ĩst. ubi Abb. ẽt dicit. quod modic⁹ defect⁹ nõ uitiat. Et infert ad no. q. & idẽ Car. in cõs. 93. s̃. allegato, & hic intelĺr, nisi

ADDITIONES.

a Sil. Al. loquendi. Adde tex. in l. 1. §. si uero non omnes. C. de cadu. tol. & quid operentur hæc uerba, in iudice, vel in teste, vide Ias. in l. j. in prin. col. fi. ff. de iust. & iur. Item adde tex. in l. hæredes mei. §. cum ita. ff ad Treb.

b Mod. Scilicet Feli. & bene, quia præsumitur non exiuisse de cancellaria, quidquid dicat Deci. Sed hoc cap. non obseruatur de consuetudine, secundũ Fel. in c. ex parte, de fid. inst. Car. in consi. 95. Fran. Ripa in c. j. nu. 38. j. de iud.

c Sil. Ald. Sint. Contrarium uoluit Dec. in consi. 317. visis, quæ acutissime. col. fi. ver. sic etiam falsitas.

d Hier. Gig. Non creditur. Quod Doctori asserenti ita esse de consuetudine non credatur absque alia probatione, uoluit vltra alios idem Dec. in consi. 142. inc. & pro tenui facultate. in 2. col. uer. solum superest.

a Sil. Ald. figuram. Adde eundem Dec. in c. 1. col. 6. in fi. de iud.

aisi ex minimo defectu, et unius literæ mutaretur sensus, vel æquiuocatio induceretur, ut Abb. dicit in d. c. ex parte, per tex. in c. inter dilectos. de fi. instr. ¶ 18 † In gl. j. conclusio est, secundum Abb. quod falsa grãmatica vitiat rescriptum Papæ, siue sit de iustitia, siue de 19 gratia, † secus est in alijs instrumentis. Et idẽ est in diuinis scripturis. xxxviij. dist. c. dignum. & c. sedulo. de consecratio. dist. 4. c. retulerunt. & in c. si non sacrificatur. Sed considerandũ est, quia ut gl. hic dicit, in alijs instrumentis falsa grãmatica non vitiat quando constat de mẽte disponẽtis certa. Istud idẽ videtur habere locum in rescriptis, quia si constat de mente Papæ, nõ videtur habere locum tex. hic, ut dictũ fuit s. licet aliter videatur sentire gl. hic, & secundum hoc non erit differentia inter rescripta, & alia instrumenta, data paritate terminorum. nisi dicamus, quod in rescriptis nõ ita de facili cõstare põt de mẽte Papæ sicut in alijs instrumẽtis, quia statim, quod apparet de falsa grãmatica in rescripto, vitiatur rescriptũ, nisi de voluntate Papæ approbetur. secus in alijs instrumentis, in quibus licet appareat de falsa grammatica, non uitiatur instrumentum, quia uidetur constare de mente disponentis propter auctoritatẽ notarij, & de errore scribentis.

In hac Vltima lectione si aliquã decretalẽ inchoarẽ nõ possem expedire, idcirco secundum qualitatẽ temporis, dicã aliqua, quæ respiciunt salutem animæ. Primo de quadragesima, a & ieiunio.[a] Secundo de confessione. Tertio de Eucharistia. 20 † Primo, quadragesima instituta fuit, ut decima temporis Deo reddatur, quæ est xxxvj. diebus, prout est quadragesima, exceptis diebus dominicis, & ulterius additi sunt quatuor dies, & sic sunt quadraginta ad imitationem Christi, qui diebus quadraginta ieiunauit. c. quadragesima. de consec. di. v. Ecclesia vero Mediolanen. non accepit illos quatuor dies. 21 † Et in quadragesima ieiunium est de præcepto.[b] d. c. quadragesima. in prin. b † Et in tali 22 ieiunio illud præcipuũ est, quia nõ est comedẽdũ, nisi post uesperas, quæ hac rõne dicuntur in mane. c. solẽt. de cõsec. dis. j. & no. Abb. in 23 rub. de obser. ieiu. †† & ibi dicit, quod in alijs ieiunijs nõ est hora præfixa ab ecclesia. alle. Are. in d. c. solẽt. & ille tex. videtur ẽt probare aliud 24 speciale, † quod in quadragesima singulis diebus missa audiri dẽt. alias vero missa nõ est de præcepto, nisi dieb. dñicis, & festiuis. c. mis-25 sas. de cõse. dist. j. no. in c. ut dñicis. in prin. ubi Ab. de prob. ¶ † Et notandũ est, quod missa debet audiri, ut iura dicunt, & nõ debet tũc quis orationes dicere, nec legere, quia nõ põt esse intẽtus pluribus. no. in c. ex literis. de proba. & tradit sum. Angelica, in ver. feriæ. §. 26 xlvj. quod notandũ est contra dños Gallos, qui semper legũt. † Et notandũ est ẽt, quod in diebus festiuis oblatio dẽt fieri. de cõse. dis. j. oĩs Christianus. ita dicit Host. in c. cã. de verb. sig. sed Ab. dicit hic esse verũ si presbyter sit pauper, & parochiani diuites. alias stãdũ est cõsue-27 tudini. † Est ẽt aliud præcipuum in ieiunio quadragesimæ, quia nullo mõ licet uti lacticiniis. c. deniq. 4. dist. quod ita intelligitur. secus est in alijs ieiunijs, quibus quis põt uti ouis, & caseo, si cõsuetudo sit in loco, ut no. Are. in c. rogatione. de cõse. dist. 3. & ita 28 Abb. cõcludit in rub. de obser. ieiu. 3. q. † Et notãdũ est ẽt, quod potus ante, uel post cibũ nõ frãgit ieiuniũ, secundum Abb. post Inn. in rubr. de obser. ieiu. Sed dubiũ est de potu Gallorũ, qui comedũt bolum panis. Et idem videtur, quia intentio principalis est ad potũ, per ea, quæ habentur in l. si quis nec causam. ff. si cer. pet.

ADDITIONES.

a ¶Ieiu. De [illegible] ieiunio uide Esaiã c. lviij. Orig. in Leui. homil. x. cap. xvj. Hier. ad Nepotia. & ad Lucin. tomo primo.

b Syl. Al. De præcepto. [illegible]

29 Confessio. † Clarum est, quod est de præcepto,[a] saltem semel a in anno. c. oĩs vtriusq; sexus. de pę. † & remi. 30 Et non dicatis, quod loquitur tantum de hermafroditis, ut quidã Portugallensis senex dicebat. Nec ab isto sacramẽto cõfessionis 31 & pœnitentiæ quis debet retrahi prętextu desperationis, † quia nemo desperandus, dum est in hoc corpore constitutus. de pę. dis. vii. cap. 1. Nam cum conuersus ingemuerit, tũc saluus erit, 32 ut dicitur in c. fi. de pęn. di. 3. 26. q. 6. in c. his, qui tempore. † Et quia ecclesia nunquam claudit gremium redeunti. l. inter claras. C. de sum. Trinit. & c. super eo. de deci. in 6. 33 † Et ideo hæresim [illegible] senium, [illegible] consi. cclxxi: quod talis est. Et circa confessionẽ non insisto, quia longũ esset. solum notetis 34 duo, uel tria, quæ occurrunt scholaribus. † Primũ est, quod ille, qui est in sacris, uel beneficiatus, peccat mortaliter, si non deferat clericã, uel tonsurã, ut no. Abb. per illum tex. in c. si quis clericis. 35 de vit. & hone. cle. † Et tonsura intelligitur, quod præscindãtur capilli usq; ad aures, ut per gl. in cle. ii. in uer. tonsurã, de vit. & hon. cler. 36 & tex. in c. ñ liceat. xxiii. dis. & no. Imo. in d. c. si quis. † Scdã est, quod quilibet, qui sit beneficiatus, & quilibet, qui sit in sacris, tenetur dicere 37 officiũ, ut Abb. cõcludit in c. 1. de celebra. miss. col. 3. † & iste, qui b nõ dicit officiũ, tenet ad restitutionẽ fructuũ beneficii,[b] ut tenet Cald. in d. c. j. & Do. sequitur in c. fi. de rescr. in 6. Contrariũ tenet Car. & Abb. in d. c. 1. quibusdam rõnibus, quibus rñdetur,

ut tradit summa Angelica, in uer. hora. §. xi. Sed distingui põt ut tradit Hier. Zanctinus in repe. c. 1. de accu. ut dixi uobis 38 latius isto anno. † Tertio notãdũ est, quod dicitur per gl. xxxiii. q. j. c. odi. in ver. suas, quæ reprehendit scholares, qui uadũt ad ecclesiã propter mulieres, & non propter deuotionẽ. & no. Ab. in c. ut quisq;. in pri. de 39 vi. & ho. cle. † Et dare mulieri pocula amatoria, & facere imagines ad prouocandum amorem, est peccatum graue. Sed non est hæreticum, ut Alb. tradit in rub. de hære. col. 3.

ADDITIONES.

a ¶Præcepto. Vide per Bea. Io. Chris. super epistola ad Hebr. c. xj. & homil. xxxi. c. xii. & sup ps. v psal. 50. homi. 5. Aug. in epistola ad Iulia. Comiten. in l. j. a cõfessio. c. j. Amb. de Pe. Petri sermo xlvj. & de pęn. d. j. c. Petrus glos. pen. dist. v. in sum. Armach. super 4. sen. Pan. d. c. omnis vtriusq. n. 18. Th. Caie. in tẽtaculo.

b ¶Syl. Al. beneficij. Adde Deci. in c. cum omnes. in 2. lect. nu. 16. de consti.

40 Eucharistia † Græce. latine bona, gratia interpretatur. j. q. j. multi. gl. in cle. j. in verti. Eucharistia. de priu. & no. Archid. xxiii. di. c. acolyt[us]. Io. An. & Ab. post alios 41 in c. sane. de celeb. miss. † & est sacramentum dignius alijs sacris. de cõse. dist. ii. c. nihil. & in cle. j. §. 1. in uer. pretiosum. de reliq. & vene. san. ubi glo. lu quotiens opponi potest de baptismo. & declaratur, 42 ut tradit Imo. in d. gl. in ver. prętiosum. † Et dẽt sumi ad minus semel in anno. c. oĩs. de poen. & remis. olim ter. in anno. c. & si 43 nõ frequẽtius. de conse. dist. ii. † Et debet sumi ieiuno stomacho. c. liquido. de cõse. di. ii. licet gl. ibi dicat non esse de substãtia. in uer. seruat. & olim secus erat, ut per gl. in c. sacra. de consec. dist. j. 44 † Et hoc nisi ex necessitate, ut contingit in infirmis, ut dicitur in Angelica summa, in uer. Eucharistia. cl 3. §. av. per c. presbyter. de cõse. dist. ii. vbi dicitur, quod semper debet presbyter hr̃e Eucharistiã paratã pro infirmis. iõ ut statim cõicet. & idẽ tradit Steph. de Gaieta, in repe. c. ad limina. xxx. q. j. & q. lxxxvii. facit tex. in c. si quis de cor-45 pore. xxvi. q. vi. † Et ante sacrã cõionẽ ẽt a propria uxore trib[us] aut quatuor diebus abstinendum est. c. oĩs homo. de cõse. dis. ii. Et ẽt in die, quo accipitur tale sacramentum, ut no. Do. in c. spõsus. xxiii. dist. Et põt accipi in die Iouis sancto, uel die paschatis, ut Ab. cõcludit. in d. c. oĩs. col. 3. tñ magis placet, quod in die paschatis, quia in maiori deuotione persistit. facit c. ut Iudæos. ubi Abb. de iu-46 dæ. & ita cõcludit Steph. in d. c. ad limina. q. xcvii. † Et notandũ a est, quod laici recipiunt corpus Christi sine sanguine, & ideo[a] de necessitate nõ est adhibendũ, ut no. Arch. post Pe. in c. comperimus. de cõse. di. 3. & tradit Steph. in d. c. ad limina. in lxxvi. q. facit c. presente. xciii. dist. ibi, Eucharistiã corporis Xpi. text. tñ in c. & si Iudæos. facit in contrarium ibi, illas accipere, & sanguinem Iesu 47 Xpi. † Et in hoc sacro sunt multa mirabilia, ut per gl. in cle. in uer. mirabilia. de reliq. & uene. san. ubi Imo. colligit vii. & Arc. Flo. ponit aii. in summa, in 3. par. in ti. 13. c. 6. §. 16. nõ prosequor, quia ista pertinẽt potius ad Theologos, quàm ad Canonistas, per ea, quæ tradit Pet. de Anch. in dis. inci. in antiquis, & modernis tẽporibus. quem refert Io. Ana. in c. in ciuitate, de vsuris.

ADDITIO.

x ¶Et ideo. [illegible]

SVMMARIVM.

1 *Persona ecclesiæ, quæ dicatur.*
2 *Ecclesia plebanalis potest tenere capellam in plebanatu, ponendo ibi capellanum nomine plebis.*
3 *Capella sita in plebanatu, non pertinet ad plebem.*
4 *Capella, & plebs sunt compatibilia beneficia.*
5 *Capellanus positus ad beneplacitum, non dicitur rector.*
6 *Titulus tribui non potest, nisi à diœcesano.*
7 *Capella data in titulum perpetuum, dicitur beneficium.*
8 *Plebanatus, an sit dignitas.*
9 *Ecclesia matrix, quæ dicatur.*
10 *Libellus in quo agitur de possessorio, non alteratur, licet fiat mentio de proprietate in narratione.*
11 *Clausula, super quibus omnibus, & singulis, operatur in libello, ut posit pronunciari super probatis narratis, quamuis in conclusione non positis.*
12 *Literæ secundę non debent facere mentionem de primis elidibilibus.*
13 *Spoliari ille dicitur cuius nomine possidetur.*
14 *Ecclesia potest aliam possidere.*
15 *Superior agere potest pro molestia illata subditis.*
16 *Spolians aduersarium pendente appellatione, videtur appellationi renunciare.*
17 *Appellans non potest, nec tacitè, nec expressè renunciare appellationi in prœiudicium appellati*
18 *Appellans ab interlocutoria, an posit redire ad iudicẽ à quo, inuito appellato.*
19 *Appellatus quando appellatione deserta posit prosequi.*
20 *Iudex appellationis potest pronunciare appellationem desertam.*
21 *Appellatione deserta potest adiri primus iudex, & peti executio, & si opponatur de appellatione, replicatur de desertione.*
22 *Attentatorum remedium utilius est, quàm interdictum unde vi.*
23 *Exceptio alterius spoliationis obstat agenti interdicto recuperandæ, non tamen obstat in iudicio attentatorum.*
24 *Exceptio excõicationis obstat agenti recuperandę, secus si attentatorum.*
25 *Remedium ordinarium facit cessare extraordinarium.*

EX parte.ij. ¶ † In tex. ibi, psonæ, id ē, rectores ecclesię. Nam qlibet rectnr pōt dici psona ecclesiæ, & est vulgare Angliæ, ut dicit lo. de Imol hic, & facit tex. ĩ c. 1. de of. vica. ibi, si persona alicuius ecclesiæ. Aĩr vero accipiĩ ĩ c. ad aures. ſ. e. videlicet ꝓ dignitate. vt dicit Bal. hic, ð quo Abb. ĩ c. ð multa. co. pe. ver. extra gl. de ꝑb. Do in c. 1. co. 1. post Arch. ð ꝯſe. & dixi in c. cum accessissent in 1. no de cōſti. ¶ No. † primo ꝙ ecclesia plebana lis pōt tenere capellā positā in suo plebanatu, non ponēdo ibi rectorē. sed capellanū noīe plebis, & hoc ſm Abb primo intelliĩ, qn̄ ĩ fundo plebis esset capella ædificata, qa tūc rector prĩcipalis erit rector utriusq; ecclesiæ. ut ꝑ gl. in c. eā te. de ætat. & qual. Sed uide d. Abb. q reprobat illā gl. in c. ad audientiā. el t. co. pe. ver. itē adde. de eccl. edi. Scd̄o Abb. dicit, ꝙ tex. hic, intelligi pōt, ꝙ plebs hr̄et capellā ex priuilegio, vel ꝑſcriptione, & esset de mensa plebis, iuxta no. in c. sup. de reb. eccl. nō ali. alr̄ Ab. dicit. ꝙ de iure capella non pertinet ad plebem. † & hoc latius idē Abb. declarat in c dilectis. 1. co. de capel. mo. Et qđ dr̄ hic, ð iure ptineat, largo mō intelliĩ, ſm Abb. uidelicet, de iure cōi, vł ſpāli, ꝑ ſ. dicta.[a] & facit tex. in c. 1. ubi Abb. in 4. no. ut li. pend. & in c. 7. de eo, qui mit. in pos. ubi Abb. in 3. no. & ĩ c. licet cām. ubi Abb. in 2. no. cū si. ut dixi ibi. de prob. & not. Abb. & Mod. in rub. ĩ. de ꝯſue. † Tertio ēt tex. hic intelligi pōt, ꝙ capella fuisset collata plebano ab ordinario, qa ista vīr esse bñficia cōpatibilia, ꝑ ea, quæ tradit Lap. alleg 116. testator iussit, aliàs incipit Philippus, ad fi. cū si. ut tradunt Mod. hic. Et ex dictis ꝑ istū tex. hr̄, † ꝙ capellanus, q ponir ad placitū, nō dr̄ rector capellæ, sed officiatur,[b] & idē no. Bal. consi. 18. posito. lib. 5. ubi rationē adducit, qa titulus tribui non pōt, nisi a diœcesano.[c] † Secus ergo si capella detur in titulū perpetuum, † qa tunc dr̄ bñficium, ut per gl. 1. in fi. in cle. 2. de deci. & no. Do. in ca. 1. in fin. de consti. in 6. & tali casu est bñficium simplex, ut no. Abb. in c. recolentes. circa fi. de sta. mo. † Et ð plebanatu, an & qn̄ sit dignitas, no. Fed. consi. 80. factum tale est. ¶ † Scd̄o no. ꝙ ecclesia habens sub se capellas, pōt dici matrix ecclesia, ut per Ab. hic, q cōcludit hoc esse largo mō, sed ꝓprie solū dr̄ cathedralis. c. venerabili. de ver. sig. in fi. Et adde tex. in c. fi. de of. archipre. ubi plebanalis ecclesia, ab ecclesia matrice distinguiĩ, ubi Ant. de Bu. dicit, ꝙ appłone matricis ecclesiæ, cathedralis intelliĩ, & non plebanalis. ad idem tex. in cle. 1. §. quibus. cum gl. in uer. matricib. de priuileg. & facit tex. in c. ad audientiā. de eccle. ędifi. ¶ † Tertio no. ꝙ libellus, in quo agitur de possessorio n̄ alteratur, licet fiat mentio de proprietate in narratione, quia ꝯclō attendiĩ,[d] vt Abb. hic dicit, & idem Abb. post alios per illū tex. in c. ex pte B. de fo. comp. e. no. Ant. de Bu. in c. fi. de iud. ubi Are. cum si. vt dixi consi. 28. co. 3. & consi. 57. in prin. † Limitatur tn̄ ista ꝯclō non habere locum, qn̄ esset apposita clausula illa, sup qb. oīb. & singulis, qa tunc ēt ꝓbōnes fieri pōt, & pronunciari pōt sup petitorio, ſm ꝙ narratum fuit, licet tn̄ in possessorio cōclusio facta sit,[e] ut no. Abb. post Cald. & alios in c. 7. ut lite n. cogn. qđ tn̄ declaratur, ut no. Ale tradit ꝯſ 96. consideratis his, col. pe. n. 5. & dixi consi. 62. co. 3. ¶ † Quarto no. ꝙ de literis elidibilibus per exceptionem, non est opus facere mentionē in secūdis. ita Doc. tenent cōiter, ut Ab. hic dicit. Et satis probaĩ hic, ſm eū, & remittit se ad c. ex tenore. ĩ. e. ubi idem vr̄ tenere, dum alleg. l. si dari. de uer. ob. & est glo. in c. cum nostris. in uerbo, vacaret. de conces. præb. & ibi Abb. & not. Cardina. in consi. 92. fauendo pupillis. co. 6. uer. insuper. ubi dicit, ꝙ ita communiter tenetur. Sed tn̄ uide Cal. consi. 14. in eo. ti. de rescrip. ubi tenet ꝯ̃rium, & rn̄det ad l. si dari, ut ibi per eum. Et ad hoc facit, ꝙ hr̄ in c. consideranimus. de elec. ubi ualet secunda electio, si prima fuit nulla. secus si prima ualida sit, licet annullari possit: quia nisi prius annulletur, secunda non ualet. facit ꝙ dixi in c. si duobus. a. no. in fi. de app. Non ob. text. hic, quia literæ erant nullæ ꝑ ea, quæ Abb. hic ad fi. dicit. uidebimus ĩ c ex tenore. ĩ. e. ¶ † Quinto no. ꝙ ille dr̄ spoliari, cuius noīe possidetur, & non ille, qui fuit deiectus, in c. cum uenissent. de rest. spol. in fi. ubi gl. facit tex. in l. 1. §. deiicitur. iuncta l. fi. ff. de ui, & ui ar. & iō per constitutum possessio trāsfertur, ut per Bar. in l. ꝙ meo. ĩ prin. ff. de acq. pos. & in l. ab emptione. ff. de pac. cū si. Et istud limitatur, ut ꝑ Abb. in c. cum venissent. co. 2. & latius tradit Alc. in d. l. ꝙ meo. ĩ prĩ. de acq. pos. ¶ † Vltimo no. ꝙ una ecclesia potest aliā possidere. & si illa spolietur, agere pōt iudicio possessorio. quia ipsa ecclesia superior spoliata vr̄, ut ſ. dixi. † Quo casu cū agaĩ de interesse superioris agere pt̄ superior pro molestia illata subditis suis. ut no. Abb. in c. licet causam. in ult. no. de prob. & in c. dilectus. in 4. no. de app. cum si. declarando, ut dixi ibi. Et facit ꝙ no. per gl. 2. & ꝙ ibi Abb. de præscr. in c. audiuis, & ꝙ hr̄ in c. cū deputati. de iud. ¶ † Expeditis no. Abb. opponit, & ex dictis eius prīa conclusio est post gl. & Inno. hic, quòd ille, qui appellauit spoliando aduersarium, videtur appellationi renunciare, & ulterius non admittitur.[f] & istud dictum Innoc. hic, sequitur Ange. in l. fina. §. illud. C. de tempo. app. & hoc pro not. tradit Mathesi. no. 18. no. ꝙ si actor. cum si. ut dixi in c. an sit. in prin. ĩ. de ap. & ibi dictis nunc addo Bal. in l. præscriptione. col. x. ver. & præmitte ad euidentiam. C. si cōtra ius. ubi alle. Inn. hic, & gl. in c. non solum. de appe. in vj. & rōnē huius dicti ibi adducit. ¶ † Secunda conclusio Abb. est, ꝙ appellans non potest exꝓ̃sse nec tacite renunciare appellationi in præiudicium appellati, q appłonem recipit, & illam prosequitur.[g] & hoc idem dicit Bar. in l. si quis libellos. C. de appel. cum si. ut per Mod. hic, & dixi in c. interposita. §. illa deniq;. de app. post. Perusi. ibi, qa late insistit. & no. ēt Soz. ꝯ sil. xlv. uisa appellatione. col. pe. † Et dum Bar. in d. l. si quis libellos. dicit, ꝙ appellans ab interlocutoria nō pt̄ redire ad iudicē a quo inuito appellato, Perus. in d. § illa deniq;. in 7. q. post Ab. ibi, quem refert tenere cōtrariū. qa si bene appellatum fuit ab interlocutoria, cā principalis agitari dēt corā iudice à quo, c. ut debitus. de ap. & hoc solū statutō fuit in fauorē appellātis, cui iudex à quo esset suspectus. c. ad hęc. de app. Et rō ista cessat in appellato, qui non vr̄, ꝙ prætendere possit interesse, si eā ad iudicē à quo reducatur. & Mod. hic sequunĩ. Sed tn̄ opi. Bart. defendi pōt ꝑ tex. quē ipse alleg. in c. j. ver. post hoc. de app. in vj. & Dn̄i. ibi no. illum tex. ꝙ appellat[9] petere pōt, ꝙ causa principalis ad iudicē ad quē deferatur, qn̄ fuit appellatū ab interlocutoria. & ideo nō vr̄, ꝙ ipso appellato inuito causa ad iudicē à quo reduci possit. Nō ob. ꝙ nō agatur de interesse appellati: quia reputatur interesse, ex quo appellatus ita vult,[h] §. pręterea. inst. de act. in fi. & in l. fi. ff. de vsu, & ha. ¶ Tertio Abb. concludit dum ꝑonit secūdam lec. ad istū tex. ꝙ licet post terminum non admittatur appellans, nec appellatus, cum appellatio deserta sit, cle. si appellationē. de app. † hoc fallit, si appellatus infra terminum inchoauit ꝓsecutionē, quia post terminū finire poterit, ut Abb. hic, per istū text. dicit post alios, quos refert. & idem Ab. in cap. personas. col. fi. uersi. & per hoc restringi intellectū cle. de app. & idē Abb. in c. sæpe. col. 3. eo. tit. & Perusi. ibi, col. x. uer. tertius casus, cum si. vt tradūt Mod. hic. Sed ꝯ̃rium tenet Imo. hic, col. 4. ver. sed aduerte, per tex. in d. cle. si appellationem, qui indistincte loquiĩ, & expresse dicit, ꝙ nec etiam appellatus per se prosequi pōt appellationem, quæ transiuit in rem iudicatā. Et loqtur ille text. quo ad prosecutionem eius, super quo appellatū fuit. sed nō ꝓhibet ille tex. quin appellatus petere possit pronunciari appellationē desertam, & attentata reuocari, & appellantē ꝯdēnari in expēsis, ꝑut est tex. no. hic, in quo late insistūt Mod. hic. † Et ſm opi. Inn. iudex appellationis pronunciare pōt appellationem desertam. & Bar. hoc tenet in l. eos. col. fi. in uer. quæro an iudex appellationis pronunciare potest appellationē desertam. & Bar. hoc tenet in l. eos. co. fi. in uer. quæro, an iudex appellationis. in fi. ꝯ̃ gl. ibi, C. de app. Sed Ang. ibi dicit gl. n. habere locum, qn̄ appellans nunqnàm comparuit corā iudice appellationum, quia tūc ibi non est instantia, secus si cōparuit. Et ita dictum Bar. intelligitur, & no. Fed. cōs. 133. casus talis est, cum si. ut tradit Perusi. in c. ex ratione. in 7. char. uer. circa septimum membrum. in prin. ĩ de app. Prædicta tamen pronunciatio iudicis à quo, uel ad quē, nō est necessaria: † qa statim deserta appellatione adiri pōt primus iudex, qui tollit sententiā, ut ipse illam exequatur non expectata alia declaratione. Et si opponaĩ de appellatione interposita, replicari pōt de desertione, de qua ipse iudex aditus super executione tanq̃ super emergenti cognoscere [illegible] per illum tex. C. de appe[illegible] Par. de Cast. sequitur, [illegible] in d. l. eos. in prin. circa fin. & no. Bal. in auth. si quis litigantiū. col. 1. ver. quartus, & ultimus casus. C. de epis. aud. & idē tenet Ange. cōs. 140. statutum prædictum. cum si. ut tradit Perus. in d. c. ex rōne. col. pe. Et dū Abb. dicit retēto cōi intellectu, ꝙ appellat[9] prosequi possit appellationē post finē termini, qn̄ inchoauit in termino, limitaĩ ſm Abb. qn̄ non potuit perficere, secus si potuisset, ut ꝑ eū hic. Aduertēdū est, qa si nō potuit propter impedimen-

ADDITIONES.

a Syl. Al. Supradicta. Vide Fed. Loaz. insti. de iu. & iur. in prin. col. xv. nu. 123.

b Ald. Officiator. In cōtrariū facit tex. cū materia, in l iurisperitos. ff. de exc. tu.

c Diœcesano [illegible]

d ¶ Syl. Al. Attenditur. Adde Dec. in consi. 136. in prin. Ias. in l. j. nu 14 ff. de eodē & eundem Deci. in consi 493. col. 3. & uidemus in simili., ꝙ sola conclusio dicitur contractus. l. si uoluntate. C. de rescin. uen. vbi Bal. no & idem est in rescripto, ut tradit idem Dec. in d consi. 57.

e Syl. Al. Facta sit. Adde quæ scribit idem Dec. de hac clausula supra e. ti. col. 2. col. pen. in 6.

f ¶ Syl. Al. Admittitur. Adde Dec. in c. cum teneamur. in 3. no. ĩ. de appel. in c. an sit. in j. not. eo. tit.

g Syl. Ald. Prosequitur. Et tā in diffinitiua, q̃ interlocutoria, uide Bar. in l eius qui. in fi. ff. de appel. reci. Alex. in consi. 36. viso themate. colum. fin. lib. 4. Deci. cap. accepta. in fi ĩ. de appel.

h ¶ Ita vult Alex. consi. 55. in fi. lib. j. Lan. Calca. consi. 63. num. 1. And. Tiraq. in proq. retrac. nu. 25. ꝙ tamen nimis frigidum est. dic, ꝙ interesse est, ne rursus ꝯ̃uexetur appellatus.

pedimentum, prout Abb. loquitur, admitteretur ẽt poſt termi
num, dato ꝙ prius in termino nõ inchoaſſet p ea, quæ hñr in
22 c. ex rõne. j. de appel. ¶ † Quarta cõcluſio Abb. eſt in 3. iec. ad
tex. ꝙ hic agetetur offõ iudicis ad reuocatione attentatorũ. &
a & utilius eſt, ſm eũ, uti tali remedio, q̃ ſi agaẽ interdicto ª vnde
vi. Sed adde Old. cõſ. x. col. fi. ver. nec ob. ubi vr̃ tenere ɔ̃riũ, dũ
ingt ꝙ nõ reperit iure cautũ, ꝙ reuocatio attentatorũ hẽat ali
qd plus priuilegij, q̃ ſimplex iudiciũ reſtitutorium. Sed in, ꝙ
no. Abb. dicit, magis cõiter approbatur, videlicet, ꝙ remediũ
p ꝙ attentata poſt appellationẽ petunẽ reuocari, ſit fauorabi
b lius, ᵇ q̃ aliud remediũ reſtitutoriũ. & ipſe Old. ſibi ɔ̃rius hoc
hoc idem tenet ɔſi. 119. pro fundamento tradit Rota dec. ij. de
ſpol. in nouis. Car. cõſ. x. in qõne præmiſſa. col. j. & Abb. in c.
bonç. col. pe. de ap ubi late Peruſ. inſiſtit. & no. Mod. in c. dile-
23 cti. de ma. & obe. † Et ideo ſuperioribus diebus dicebaẽ, ꝙ licet
agenti interdictæ recuperandæ obeſt exceptio alterius ſpolia-
tionis, c. fi. de or. co. ſecus tñ eſt in reuocatione attentatorũ, ut
24 no. Abb. in d. c. bone. † Sic ẽt licet agenti interdicto recuperan
dæ opponi poſſit exceptio excõicationis, ut per gl. in c. ex inſi
nuatione, de procu. & no. in c. dilectus. el j. de reſcr. tñ talis ex-
ceptio non obſtat petenti attentata poſt appellationẽ reuoca
25 ri, ut p Rotã in d. 2. deciſ. in tit. de reſt. ſpo. in nouis. † Ex ex p̃di-
cta concluſione Ab. hic infert, ꝙ remediũ ordinariũ, nõ facit
ceſſare extraordinariũ, ꝙ ſit ſm ius cõe, ut hic in remedio at-
tẽtatorum, ꝙ ɔcurrit cũ interdicto unde ui. ſec⁹ eſſet in reme
dio extraordinario ɔ̃ ius cõe, ſm Ab. hic, p l. 1 cãæ. ff. de mino.
& ad hoc eſt glo. no. in l. j. §. per hanc, in uer. vendicare. circa
fi. ff. de rei uen. & Ang. ibi dicit illam eſſe meliorem de corpo-
re iuris. Sed cõtra hoc facit tex. in l. in prouinciali. §. j. ff. de ope.
no. nun. ubi licet extraordinarium remedium ſit ſecundũ ius
cõe, tollitur tñ per ordinarium, niſi dicamus illud extraordi-
narium eſſe ordinatũ in ſubſidium. quo caſu ſemp ceſſat, ſm
gl. in d. l. j. §. per hanc. & not. Bar. in d. l. in prouinciali. §. j. & in
l. j. §. unde quæritur. ff. de publica. Aliter etiam dici põt, ꝙ extra
ordinarium hic, non tollitur ab extraordinario, ut Abb. hic
dicit poſt Inn. & alios. & idẽ Bar. in d. l. in prouinciali. §. j. & eſt
gl. in l. fi. per illum tex. C. ſi aduer. rem iudica. ubi Bar. illam no-
tauit ad hoc. idem no. Ang. in d. l. j. §. per hanc. ff. de rei vendi.
Vltimo etiam dici poteſt, ꝙ extraordinarium remediũ ſit ſpe
ciale de attentatis pendente appellatione. ideo non tollitur à
generali, ut per Bar. in d. l. prouinciali.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Interdicto. Adde Dec. in conſ. 103. & in conſi. 100. & uide omnino eundem in c. bonæ. in vj. not. de app. & omnino col. 7.

b Fauorabilius. Adde Alex. conſi. 99. nu. 9. lib. v. & deciſ. Neapolita. xcviii.

SVMMARIVM.

1 *Sciſcitari, quid ſit.*
2 *Petitorium, pictatium, dicitur ſcriptura continens petitionem. nu. 3.*
4 *Iudex delegatus, an & quomodo dici poſſit executor.*
5 *Statutum de executore non habere locum in iudice delegato.*
6 *Seruus infamis, non poteſt eſſe delegatus. & nu. 7. & 8.*
7 *Seruus in iudicio eſſe non poteſt.*
9 *Infamis de facto repellitur à dignitatibus.*
10 *Iudicare eſt honor.*
11 *Verba reſcripti intelliguntur tam de facto, quàm de iure.*
12 *Reſeruatio beneficiorũ facta intelligitur, ſiue teneret ea de facto, ſiue de iure.*
13 *Moleſtatione prohibita intelligitur tam de facto, quàm de iure.*
14 *Verba quandoque referuntur ad id, quod de facto eſt tantum.*
15 *Verba reſcripti quandoque ſecundo iuris intellectum tantum intelliguntur.*
16 *Clauſula impotentia in reſcriptis, non includit voluntatem.*
Et non poteſt intelligi per ſe, uel per alium. nu. 17.
18 *Impedimentũ iudicis nõ ſatis eſt ſubeſſe, ſed debet alijs conindicibus intimari.*
19 *Impedimentũ nõ excuſat, niſi oſtendatur fuiſſe cauſam immediatã non facti.*
20 *Clericus licet excuſetur à reſidentia per infirmitatem, intelligitur ſi erat ſolitus reſidere.*
21 *Iudex eſſe non deſinit impedimento ſuperueniente, & quomodo.*
22 *Iudex ordinarius non repellitur propter impedimentum ſuperueniens, ſecus in delegato.*
23 *Delegatus ad uniuerſitatem cauſarum dicitur ordinarius.*
24 *Iudici, an opponi poſſit, quòd ſit periurus, vel homicida.*
25 *Criminoſi iudicare poſſunt, & alios corrigere.*
26 *Impetratio reſcripti tacito crimine iudicis impetrati non vitiatur.*
27 *Teſtis exceptione criminis non repellitur, iudex non, & quare.*
28 *Teſtis facilius repellitur, quàm iudex.*
29 *Crimen notorium etiam ordinario iudici opponi poteſt.*
30 *Notorium non requirit ſententiam quo ad intellectum iuris.*
31 *Iudex reſtitutus famæ iuriſdictionem reaſſumit.*
32 *Reſtitutionis verbum, quàm latè pateat, & quid in materia odioſa. nu. 33.*
34 *Iudicis furioſi ſnã, & nemine opponente, nõ ualet, nec diſpenſari poteſt. nu. 35.*
36 *Pupillus licet miles ſit, teſtari non poteſt.*
37 *Sententia iudicis infamis, vel fœminæ, quando ualeat.*
38 *Sententia iudicis patientis impedimentum occultum, quando valeat.*
39 *Infamia debet eſſe in loco inquiſitionis.*
40 *Doctorari qui ſe fecit in ciuitate, quæ communiter exercebat facultatem docto randi, tamen ipſe ſciebat, quòd illa non habebat, non eſt doctor.*
41 *Error communis non ſcienti prodeſt.*
42 *Iudex cui facta eſt commiſſio, an poſſit ſe excuſare prætextu infamiæ.*
43 *Turpitudinem ſuam ab alio detectam allegare quis poteſt.*
44 *L. Barbarius. ff. de offi. præto. qualiter procedat.*
45 *Impedimentum occultum, quando quis teneatur detegere.*
46 *Infamiã propriã allegare non tenetur quis, ut priuilegiũ immunitatis cõſequatur.*
47 *Pœna immunitatem tribuere non debet.*
48 *Inhabilis non poteſt officium petere, quando agitur de publico intereſſe.*
49 *Notarius, an impedimentum ſuum manifeſtare teneatur.*
50 *Delegato opponitur, quòd eſt illiteratus.*
51 *Illiteratus ab ordinibus repellitur.*
Et eſt magis odioſus, quàm homicida. nu. 52. & quis dicatur illiteratus. nu. 53.
54 *Imperitus quis dicatur.*
55 *Illiteratus poteſt eſſe iudex dummodo experientiam habeat iudicandi.*
56 *Iudex illiteratus, an poſſit ſententiam legere per alium.*
57 *Diſpoſitio extenditur ad acceſſoria, quæ veniunt in neceſſariam conſequentiam.*
58 *Aſſeſſor debet ſupplere imperitiam iudicis.*
59 *Iudex accuſatur per imperitiam aſſeſſoris, & quando.*
60 *Aſſeſſor debet eſſe peritus in ea facultate, in qua ſe exercet.*
61 *Legiſta in cauſa canoniſtali excuſari poteſt.*
62 *Iudex delegatus, quia à principio dixit nolle intereſſe, poteſt mutare voluntatẽ.*
63 *Aſſertioni iudicis ſtatur de impedimento ſtante in commiſſione clauſula impo- tentiæ. Item vt poſſit delegare, quæ ſunt meri imperij.*

a SCiſcitatus. ¶ † In tex. ibi, ſciſcitatus ª facit c.
1 ſciſcitatus. xxxiiij. diſt. ubi Arch.
dicit, ꝙ ſciſcitari eſt cãm ſciendi pſcrutari, facit c.
ſup hoc. in prin de renũ. ¶ In tex. ibi, duo, vèl tres.
hoc reſpicit antiquã ɔſuetudinẽ ſedis apoſtolicæ, quæ erat, ut
cauſa committereẽ potius duobus, quàm uni, & potius trib.
q̃ duob qa maturius reputaẽ iudiciũ, ꝙ à plurib. comprobaẽ,
cap. prudentiam. in prin. vet. illa quippe. de of. deleg. facit text.
a in c. fi. xx. diſt. ¶ † No. primo, ꝙ petitoriũ hic poniẽ pro ſcriptu-
2 ra continente petitionem, ſm Abb. hic, & ad idẽ tex. in c. præce
3 pta. lv. diſt quem hic alle. Io. An. & idem importat pictatiũ ᵇ ſe
b cundum gl. xxx. q. iiij pictatium. In alio tñ ſenſu accipitur hoc
verbum in l. actuarij. C. de erog. mili. an. lib. xij. & in c. ſi qs Pa-
4 pa. lxxi. diſt. & ibi gl. in ver. pictatia. ¶ † Secũdo no. ibi, ipſis exe
quẽdis ſm Abb. hic, ꝙ iudex delegatus largo modo executor
dr̃. Sed tñ iſte tex. parum facit, quia loquitur de literis exequẽ
dis, non autem iudex delegatus ſimpliciter executor appellaẽ,
imo tex. hic in contrarium facit, ibi, cum iudices, uel executo
res. & ſic ponuntur, ut diuerſa niſi dicamus in effectu, ꝙ p eo
ponuntur. Et pro dicto Abb. eſt tex. cum gloſſ. in c. ſi quis con
tra clericum. de fo. compe. in l. apertiſſimi. C. de iud. facit c. pru
dentiam. §. adijcimus. de of. dele. & hoc largo mõ intelligiẽ, ſe
cus eſt proprie, ut Abb. hic dicit. facit c. ſuper qõnũ. §. nos aũt.
5 ibi, non tam cognitorem, q̃ executorem. j. de offi. deleg. † Et iõ
ſtatutum, ꝙ de executore loqueretur, nõ haberet locum in iu-
dice delegato. nec contra. quia ſtatutum proprie intelligitur, l.
3. §. hæc uerba. ubi Bar. ff. de neg. geſt. & hoc in terminis tra-
6 dit Ab. in d. c. contra clericũ. 3. no. de fo. compe. ¶ † Tertio no.
ꝙ ſeruus, uel infamis non põt eſſe iudex delegatus. Et de ſeruo.
7 eſt tex. in l. cum prætor. §. fi. ff de iud. † Et ne dũ non põt eſſe iu-
dex, ſed nec ĩ iudicio eſſe põt. l. ſeruus. C. de iud. adeo, ꝙ nõ ua
let iudicium, licet poſtea ſeruus detegaẽ l. non idcirco. §. j. ff. de
8 ind. de quo in l. Barbatius. ff. de offi. præto. † De infamia ẽt pba
tur in l. cũ pror. §. fi. & gl. ibi, in ver. motus, ff de iudi. iuncta l. a.
ff. de ſena. & in c. infames. in prin. in 3. q. 7. Et hoc ẽt intelligr̃ de
infamia facti, ſm gl. in d. l. 2. de ſenato. & ita tenet Imo. hic, co.
9 antep. ɔ̃ Ant. de But. † quia infamis ẽt de facto à dignitatib. re-
pellit. l. 2. C. de digni. lib. xii. no. in regula, infamibus. de re. iur.
10 in 6. ergo vr̃ repelli à iudicãdo, qa iudicare eſt honor, † vt not.
Bal. in l. ſed & reprobari, in prin. ff. de excu. tu. & no. in c. ut de-
bit⁹. de app. cũ ſi. vt dixi ibi, in prin. & facit, qd̃ no. Car. per illũ
text. in c. teſtimoniũ. ubi Mod. col. 3. j. de teſti. Addatis tñ, qd̃ ɔ̃
p̃dicta vr̃ dictũ Ang. p illũ tex. in l. fi. ff. de iudi. ubi inquit, ꝙ
etiã infamis põt eſſe delegat⁹, quia munus iudicãdi eſt onus,
l. munerũ. §. iudicãdi. ff. de mune. & hono. Sed põt rñderi, ꝙ di
ctũ Ang. vr̃ hẽre locũ in delegato Papæ, qui debet eſſe in digni
tate, ut in c. ſtatutũ. de reſcrip. in vj. Veliſcdo dictũ Ang. nõ vr̃
verũ per ſ. dicta. Nõ ob. tex. in d. l. fi. qa loquiẽ in nuncio, uel exe
cutore, & nõ ĩ iudice delegato, ut ibi colligiẽ. Nõ ob. ꝙ mun⁹
iudicãdi eſt onus, qa nõ eſt uerũ ſimplr̃, ſed eſt iũctũ cũ hono-
11 re, & dignitate, ut no. in d. c. ut debitus. de app. ¶ † Quarto no.
ꝙ uerba reſcripti intelliganẽ tã de facto, q̃ de iure, ibi in uerbo,
ĩpotẽtia, q̃ de facto, & de iure intellr̃. facit tex. in c. ex rõne, & ꝙ
ibi Abb. dicit, j. de appell. Et iſta concluſio procedit, qñ uerba
generalia

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Sciſcitatus. Et tex. & ibi no. gl. in l. cum antiquitas. §. j C. de teſtam

b Pictatium. Hæc eadem alleg. Alb. in ſuo Dictionario, in uerbo, pictatium.

generalia sunt, & eadē rō sit, siue aliqd fiat de facto, siue de iure, ut hic. Et in simili casu tradit Rot. in pen. dec. in tit. de elec.
12 in antiq. †vbi reseruatio beneficiorū facta intelligitur, siue ille teneret bñficia de iure, siue de facto, & in simili idē tradit Rot.
13 in aviii. deci. circa fi. de resti. spol. in nouis. †vbi probibita moie
a statione, de facto, & de iure intelli. & no. Ab. in c. 2. de restit. spol. col. fi. late Alex. cons. 52. viso testō. lib. 1. & qđ no. Petr. de Anch. cōs. 108. cōtra fratres. & qđ no. Alb. in l. j. col. pen. C. de sum. Trini. Secus ubi non eadē esset rō, qa tūc uerba ēt cōssa de iure, & de facto restringunt fm nām contractus, ut no. Bar. in
14 l. stipulatio ista. de uer. ob. cum si. † vt tradit ibi Alex. Et qnq; ēt uerba solum ad illud, qđ est de facto referunt, ut no. Bal in l. j. C. de vsus. uer. sed pone. Pet. de Anch. consi. 186. omisso primo dubio, & no. Abb. per gl. ibi, in c. pro illorū. in uer. ꝯdicto-
15 res. de præben. & in c. audita. pen. not. de rest. spo. †Et quandoque uerba rescripti fm intellectum iuris solum accipiuntur. c. cām, quæ. j eo. & facit gl. j & qđ ibi Ang. Pau. de Ca. & Mo. in l.
16 j. C. de his, quib: ut indig. ¶ †Quinto no. ꝙ clausula impotentię non includit uoluntatē, quia nolēs interesse non pōt dici non
b posse. b Et hoc uerū est, quantū ad hoc, ut non excuset, prout tex. hic loquitur, sed, quantū ad aliorum iurisdōnem consolidandā, etiam uoluntatē includit, c. prudentiā. §. adijcimus, fm cōem intellectū. de offi. deleg. quia si unus ea pluribus iudicib. non uelit, uerum est dicere collectiue, ꝙ omnes simul procedere non possunt. & per illum tex. in d. §. adijcimus. uidet cōfundi doctrina Bar. cōmuniter approbata in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff de lib. & posth. ubi concludit, ꝙ qñ conditio est uoluntaria, si facta sit in uno casu, ad alium non porrigitur. Sed pōt responderi, ꝙ in isto casu licet prima facie cōditio uideat uoluntaria, quia pendet a uoluntate summi pontificis, tñ potius vr necessaria considerato fine, ad quem Papa habuit respectū, uidelicet, ꝙ cā expediat fm ea, quæ habentur in d. §. & quid si tantum & quod dr in d. §. adijcimus. uidetur procedere in rescripto ad lites. secus uidetur in rescripto ad beneficia per ea, quæ habentur in c. susceptum. eo. tit. in vj. Vel melius cōsiderando subtiliter in casu d. §. adijcimus. non fit extensio de casu ad casum sed conditio formaliter uerificatur in casu impotētiæ qa ut s. diai, si unus non uelit, uerū est dicere, ꝙ oēs si-
17 mul non possunt interesse. †Et notandū est, ꝙ clausula ista nō possit intelligi per se, uel per aliū, ut tradit Ro. decis. v. de offic. deleg in nouis, de quo tamen dicendū est, ut late Abb. distin-
18 guit post alios in c. corā. in fi. col. de offi. dele. ¶ †Sexto, & ultimo no. ꝙ non sufficit impedimētum subesse, sed debet alijs cō judicibus intimari, & an ualeat processus subsistente impedimento, & non facta insinuatione. Abb. se remittit ad no. in c. prudentiam. in prin de offi. deleg. ubi uidendū est. Et dicit Ab. hic. ꝙ etiam non sufficit probare impedimentum simpliciter
19 ad hoc, †ut quis excusetur, nisi ostendatur, quòd impedimentum fuerit causa immediata, quod quis non fecerit illud ad ꝙ
c tenebat, c ut no. Inn. in c. ex tuā missa, de ꝑscr. & pistum tex. hic ibi, dūmodo. Sed m̄ iste tex. parum facit, qa solum respicit notitiam impedimenti. Vnde melius ꝓbat in c. ex rōne. j. de app. & in c. cū sit Romana. eo. titu. & est tex. no. in l. q commeatus. vbi Bar. de re milita. cum concordan. vt tradit Alex. in l. 2. §. ꝙ diximus. ff. si qs cautio. & in cons. 49. perspectis, & pōderatis. li.
20 lj. †Et ad hoc facit, qa licet clericus excuset à residentia pp infirmitatē. c. j. de cle. ęgrot. hoc intelli, qñ erat prius solitus residere. aliàs sec9, qa tūc nō esset infirmitas cā immediata, ut no. Abb. post alios in c. j. de clerico ęgrotā. & in c. ad audientiā. de cle. non resi. & facit gl. no. in c. j. in uerbo, adfuerint. de cler. nō residē. in vj Et de hoc dicēdū est, ut late dixi in c. ex rōne. co. penul. de app. ¶ in gl. in uerbo, impotētiā dicēdū est, ut p Io. An: post. Host. hic, & Bal. post alios. ¶ In gl. ī uerbo, infamē. Primo
21 fm Ab. †cōcludit, & bene, fm cū, ꝙ superueniente impedimēto licet iurisdictio impediat. & sic exercitiū iurisdōnis impeditur, nō tñ desinit esse iudex. l. iudex datus. ff. de iud. l. qui furore. ff. de statu ho. Et circa hoc Abb. reassumit qōnē, & primo q̄rit
22 an ꝯ iudicē indistincte opponi possit de impedimēto. †Et cōcludit post Inn. & alios, ꝙ iudex ordinarius nō repellat pp īpedimentū, ꝙ allegaretur. secus dicit esse in delegato p rationes, quas ipse inducit. Et ideo fm Imo. hic, col. pen. licet cōtra epm opponat, ꝙ sit seruus, vel infamis, qa est ordinarius, nō repellit à iudicando ex quo tolerat à superiore, allegat Inn. c. cū sup
23 de of. deleg. secus est in Iudice delegato. †Et qa ordinarius iudex esse reperit, sed delegat9 adhuc non est iudex, ideo facilius impeditur fieri. ar. l. patre furioso. ff. de his, qui sunt sui vel alie. iur. & p rōnes Abb. hic, cū si. ut hic tradūt Mod. & idē Ab. in c. quæsr. & qñ. el ij. col. vj. de accusationib. & Ale. idē sequit in l. qdā cōsuiebāt. col. vj. de re iud. Et licet ista sit cōis opinio, nō in iure ꝓbat, nec vr uera cōsiderando hic mō. qa aut est tale impedimentū, p ꝙ qs ipso iure redditt inhabilis, ut qa sit seru9, uel īfamis, ꝓut loquitur tex. hic, & vr, ꝙ tali casu ēt ordinari9 repellat. De seruo ꝓbat in l. Barbari9. ff. d of. pto. p locū à spāli. ibi. n. snīa & ꝓcessus valet. qa reputabat liber. ergo secus vr si cōdō seruilis detecta fuisset. Et idē est de infami, ut ēt Abb. hic dicit, p l. 2. §. miles, cū gl ff. de his, qui notan. infa. Aut est impedimētū, p ꝙ ipso iure non reddit inhabilis, & idē vr in delegato, p ea, q̄ j. videbimus in seq. q Et sic data paritate terminorū, nō vr differētia inter ordinariū, & delegatū. Nec sunt efficaces rōnes diuersitatis, q̄ adducunt. Et primo rō principalis Abb. nō obstaret, qa cessaret in delegato ad uniuersitatē cārū, ut dicit Imol. hic: nisi dicat, ꝙ idē sit in tali delegato, ꝙ est ī ordinario, qa reputat ordinarius, iuxta gl. in c. cū cām. de app. Et iō ad rōnem Ab. aīr rūderi pr, ꝙ nō sit inꝯueniēs, ꝙ ordinarius repellat in vna cā, & remaneat iudex in alijs, ut patet in l. 1. C. si qua ꝑdi. fu. pōi. & in l. qui iurisdōni. ff. de iur. om. iu. Vel dicamus, ꝙ in totū desineret esse iudex, ꝓbata īhabilitate, ut s dictū ē. Nec ob, ꝙ p exceptionē nō dēt priuari officio: qa uerū est, ꝙ nō dēt puniri absolute p delicto opposito p uiā exceptionis, c. j. d exce. sed tñ repellat, ut in ꝑallegato c. j. de excep. Nō ob alia rō, ꝙ ordinarius hēt offm̄ de publico à superiore, qa solū illud attēdit, qñ cōi opinione reputat habilis, d. l. Barbarius. secus ergo si īhabilitas detegat, ut s. diai. Nec ob. alia rō, ꝙ ordinarius sit iudex, & delegat9 dēt fieri, qa ista rō hēret locū ꝑsupposita drīa īter delegatū, & ordinariū. Et ēt in ꝯtrium est rīa, q̄ hr in l. pluribus. §.
24 & si placet. ff. de uet. ob. †Secundo in hac prima q. gl. Abb. quę
d rit quid de crimine, an ꝯ iudicem delegatum d opponi possit, ꝙ sit periurus, vel homicida. Et concludit, ꝙ non, fm Inno. in
25 c. cum super. de of deleg. †quia criminosi iudicare pñt, & alios corrigere ea ptāte officij, licet non ea merito uitæ, ut per gl. 3.
26 q. 2. in summa. in fi. †Et iō licet impetratio rescripti facta sit, & de crimine nihil dictū sit, non p hoc uinat impetratio, ut not. Inn. in c. super lris. j. eo. sequuntur Ang. & Pau. de Ca. in l. si ꝑtor. §. nō aūt. ff. de iud. cum si. ut tradunt Mod. hic, & idē Lāfr. de Brixia. in c. qm̄ ꝯ falsam. in repet. in uerbo interlocutiones.
27 de prob. †Et fm hoc notādū est, ꝙ Abb hic dicit drīam esse inter testē & iudicē, qa testis exceptione criminis repellit, licet iudex nō repellat, ut p gl. 24. q. 1. c. miramur. §. his auctoritatib. I
28 verbo, gladio. †Ex quo infert, ꝙ in casu isto facilius repellit testis, q̄ iudex. Et rō est, fm Vinc. quem Abb. refert & Mod. hic, I fi. sequuntur, qa à dicto testis non appellat, & iō ī eo maior habilitas requirit, q̄ in iudice à quo appellari potest. Ista ratio parū ualet, qa à iudice appellatur, & appellari pōt, qñ iudex testes inhabiles admisit, & sic ꝑiudicium, quod īfert ea testib. remoueri pōt p appellationē, q̄ īterponit à iudice. Vñ rō melior vr, vt sit pp auctoritatē supioris, q̄ ī iudice reperitur: sed ista auctoritas non attendit, ubi agit de suspicione rōne affectionis, qa graue est corā suspecto iudice litigare. c. secundo reqris. de app. & tali casu facilius repellit iudex, q testis, ut per gl. in c. in-
29 sinuante. de of. del. †Et conclusio supradicta de iudice, limitat fm And. Sic. hic, nisi crimē notoriū sit, qa cū nō solū ꝯ delegatū, s; ēt ꝯ ordinatiū opponi possit, p c. nōne. 8. q. 4. à ꝯrio sensu, dū ibi nō repellit p dubia suspicione. secus ergo vr, si notoria sit. Sed Mod. hic rñdēt, ꝙ argm̄ à ꝯrio sensu nō colli, qa hoc esset ꝯ tex. in c. sciscitantib. 15. q. ult. in prin. ibi, cōprehensus in adulterio, cū gl. 1. ibi, cū si. ut per gl. in c. cū non liceat. in gl. 1. de præsc. in quibus patet, ꝙ licet delictum notorium sit, non tñ recedendum est à sacerdote in sacramentis, & quędam alia leuia And. Sic. adducit. qbus rñdent Mod. hic. Sed aduertendum est, quia tex. in d. c. sciscitantibus. loquitur in sacramentalibus, in quibus speciale est, per rōnē, quæ ibi ponitur, quia non dantis meritum, sed accipiētis fides ꝯsideratur, & quia, ut ibi dicit, ab omni sacerdote corpus Christi perfectum est. Et p opi. d. And. facit tex. in c. ex tenore. de tēpo. ord. vbi Io. And. & Imo. in c. nihil. de elec. ꝯcludunt. ꝙ notoriū non requirit snīam quoad ef-
30 fectū iuris. †Et hoc tradit Ale. in l. is, cui bonis, co. 3. de uerb. ob.
e ubi pp hoc concludit, ꝙ notorie prodigus e non pōt ꝯbere. Et ita pariter vr in proposito, ꝙ iudex, cuius impedimentum notoriū sit, iudicare non possit, nec ꝓcedere, quia iste vr effectus iuris.

ADDITIONES.

a Sil. Ald. Intelligitur. Et qualiter intelligatur de molestia facti, an iuris, vide Dec. in c. in præsentia. in 2. textuali. j. de prob. Et in hærede prohibito molestare uxorem usufructuariam sub pœna, vide Dec. in cons. 613. in prin & late io consi. 581. co. 3. & ꝙ molestia dicatur etiam, quando quis iudicialiter uexatur, est tex. in §. 1. in uer. molestus. io auct. de fideiu. l. 4 ubi Bal. C. de nund. Pa. de Ca. in cons. 204. præsupposito. co. 2. li. 1.

b Sil. Ald Non posse. Et huiusmodi clausula uerificatur etiam data recusatione. c super, in 2. no. ubi Abb. de of. del. & uide de uirtute, & importantia huius clausulæ Abb. in c. prudentiam. in 5. no. de of. del. omnino in c. coram, in 6. no. eo. titu. & uide ad id, quod hic dicitur, Dec. in d. c. prudentiam. §. adiicimus. in prin. de of deleg.

c Sil. Al. Tenebatur. Adde Dec. in c. ex ratione, co. 15. in fi. de app. l. qui commeatus, vbi Bar. ff de re mili. in l. præses. C. de appel. Deci. 10 consi. 404. Iuridicas. co. 2. uer. præterea dato. & in pulchro casu, in consi 532. col 2.

d Iudicem delegatum. [illegible]

e Prodigus. Adde Ias. ff. de uer ob. l. is, cui bonis, num. 9. Gui. Pap. decis. Delphi. 560. Pau. consi. 248. li. 5. Nic. Boer. decis. Bur. 23. nu. 32.

31 ¶ † In ſecundo … prin. Abb. cōcludit, ꝙ ſi iudex qui fuit i… ne famæ, ꝙ iuriſdictionem reaſſumit. Et … if, ſi ex toto reſtitutio facta ſit. Et hoc pōt … aure. Iā ſed neceſſariū non vr, quia glo. hic … at ſimplr, dū facit uim in uerbo reſtō, qd … noribus, & ordini priſtino, ac cæteris re-
32 de ſui nā facit, † ꝙ … Abb. dicit, ex nā uerbi intellr. Et ad idem … & ſic illud, ꝙ … tex. in l. uideamus §. ī Fauiana ff. de vſur. ubi dr, ꝙ hoc uerbum
a ᵃplenā hēt ſignificationē. ad idem tex. in l. reſtituere. in l. fi. §. fi. de ver. ſig. in l. 2. §. pen. ver. reſtitutas inquit. ff. ne quid in loco pub. & in l. ait prior. §. per hanc actionē. & §. præterea generaliter. ff. de his, quæ in frau. cre. facit tex. ī l. ꝙ ſi minor. §. reſtitutio.
33 ff. de mi. & in c. uenerabili. in prin. ubi no. Abb. de offi. dele. † Et hoc tñ limitaṫ, niſi mā eēt odioſa. l. fi. §. Luciᵘ. ubi Bar. & Do.
b ff. de cōdi. inde. & niſi agaṫ de præiudicio tertij, ᵇ iuxta not. per Bar. in l. Gallus. §. & qd ſi tñ. ff. de lib. & poſthu. & ꝙ no. Bar. in l. 2. ff. de decurio. ¶ In 3. qōne principali Abb. cōſiderat duos caſus. Primus eſt, qñ impedimentū erat notū, & oppoſitū nō fuit.
34 Secūdus, qñ occultū fuit, & poſt ſententiam detegiṫ. ¶ † Circa primū Abb. ponit duas concluſiones. Prima ē, ꝙ ſi impedimētū erat naturale, ut quia furioſus, nō ualet ſnīa, licet non opponatur, quia naturalia immutabilia ſunt, Innoc. hic, & ſequitur
c Ang. in l. fi. C. de excep. & tali caſu diſpēſari non pōt ᶜ † ut no.
35 Bal. in l. bonorū. col. 1. C. qui admi. cū ſi. ut tradūt Mod. hic, quibus adde tex. no. in l. fi. C. de teſta. mi. † ubi pupillus, licet miles
36 ſit, nō pōt teſtari. qa defectus nālis eſt, q ex priuilegio militiæ ñ purgaṫ, nec ī tali caſu hēt locū diſpēſatio, ut no. Bal. in l. j. C. de
37 confeſ. quē refert, & ſequiṫ Alex. in d. l. fi. † Scḋa cōclō Abb. eſt, ꝙ ſi ſit impedimentū iuris ciuilis, ut qa ſeruus, infamis, vel fœmina, non ualet ſnīa, licet non opponaṫ. ita tenet ipſe ꝯ cōem opi. qa taciturnitas partiū nihil operaṫ, ubi eſt talis defectus, q cōſenſu partiū remitti nō pt, ut p gl. pe. ī l. j. ubi de cri. agi opor. ſed partes ñ pñt facere ſeruū, vel fœminā habilē ad iudicādū, facit tex. in l. quos prohibet. ff. de poſtu. & tex hic, qui ſimplr loquiṫ. & qa ſpāle eſt, qñ ſeruus liber reputaṫ, l. Barbarius. ff. de offi. pto. ergo ſecut vr, qñ de ſeruitute appatet. Et iſtā opi. ēt tenet And. Sic. hic, p l. ij. ff. de reg. iur. ubi dr, ꝙ mulieres nec iudices eſſe pñt, nec magiſtratū gerere. & hoc idē prius uoluit Ang. ī l. cū prætor. §. non aūt. ff. de iud. & Mod. hic ſequuntur. Sed tñ cō-
d munis opi. in contrarium ᵈ eſt, ut tenēt Anto. de But. & Imol. hic poſt Innocen. cum concor. ut tradit Alex. in l. quidā conſulebant. colum. vij. ver. inquantū. de re iudi. & Alexan. ibi hoc ſequi uidetur, dum dicit, ꝙ Angel. in dicta l. prætor, mouetur leuibus rationibus. Et tenendo cōmunem opinionem poteſt reſponderi ad rationes Abb. & Mod. ꝙ uoluntas partiū tacita, uel expreſſa hoc ſimpliciter nō operaṫ, ſed adminiculū iuris concurrit: qa regula eſt, ꝙ dilatoriç exceptiones nō opponuntur poſt litē conteſtatā. c. inter monaſteriū, de re iudi. l. fi. C. de excep. vñ illa regula, ꝙ ſeruus, vel fœmina iudicare ñ poſſunt, debet intelligi ſm aliā regulā iuris, videlicet dummodo opponaṫ hoc ante litis conte. facit tex. no. in l. filiusfam. §. ueterani. ff. de proc. ubi milites non poſſunt eſſe procuratores, & ſic tex. præciſe loquiṫ, non poſſunt, put loqṫ d. l. 2. ff. de reg. iur. adeo, ꝙ nec ēt ſi aduerſarius uelit admittuntur, ut ibi vr, & tñ ſi pars tacet, & lis cōteſtetur, non repellūtur, & iudiciū valet, qa talis exceptio dilatoria eſt, & debuit opponi ante litē conteſtatam. Pro opinioñ Abb. facit, ꝙ ſeruus, & fęmina abſolute ꝓhibentur iudicare, & ſunt incapaces, & non ualet proceſſus, ut not. Ang. in d. l. cū prętor. § nō aūt. ff. de iud. & litis cōteſt. nō uideṫ iſtos habilitare, qa iſta diſpoſitio prohibitiua de ſeruo, & muliere, reſpicit perſonas. & ſic uidetur magis ſpecialis, & ideo ꝑualere vr, vt in reg. generi, de reg. iu. in 6. facit quod not. Bart. p illū tex. in l. 3. §. liberti. ff. de ſuſp. tut. Nō obſt. d. l. filius fam. §. ueterani qa ibi nulla eſt incapacitas, ſed ex priuilegio perſonæ illud cōceditur. unde facilius tolliṫ illud priuilegiū per litis cōteſt. arg. l. eiᵘ militis. §. militia miſſus. ff. d teſt. mil. & ſic iſta opi. Abb. in puncto iuris uerior uidetur, licet cōmunis ſit in cōtrariū
38 ſit. ¶ † In ſecundo caſu principali quando impedimentū occultū fuit, poſt ſententiam detegiṫ. Abb. concludit primo, ꝙ in impedimēto iuris ciuilis ualet ſentētia, ſi cōmuniter ignoraṫ. & ſic inferṫ, qd diſpoſitio. l. Barbarius. hēat locū ī delegato. adde tñ Innoc. in c. cū dilecta. j. eo. ubi tenet cōtrariū, uidelicet, qd d. l. Barbarius. ſolum hēat locū in ordinario, prout loquitur, & ñ in delegato. idem uidetur uelle Bar. in l. 2. C. de ſen. Sed cōmunis opinio eſt ſm cōcluſionē Abb. hic, & ita tenet Ang. & Sal. in d. l. 2. C. de ſen. Imo. in l. quidā conſulebāt. de re iud. cum ſimili. ut tradunt Mod. in d. c. cū dilecta. col. 3. & idem ſequitur Alex. conſ. lxxvij. in cauſa, & lite. col. 4. lib. 2. & uidetur tex. in c. uerum, 3. q. 7. in prin. Et iſta concluſio ampliatur, ēt ſi in alio loco impedimentum eſſet notum, dummodo in loco ſententiæ occultum ſit, ut Abb. hic cōcludit. facit quod no. Bal. in l. ea quidem. col. pen. uerſ. uem requiritur. C. de accuſ. † ubi dicit, qū in-
39 famia debet eſſe in loco inquiſitionis, & nō ſufficit, quod cētali. facit. quod no. Abb. in cap. cum oporteat. in fi. de accuſ. Prædicta concluſio limitatur non habere locum, quando partes ſcirent impedimentum, quod communiter ignoratur, quia geſta in fauorem partium non ualent, ut no. uoluit Cald. in cap. ad probandum. de re iud. & no. Abb. in cap. ſi duobus. col. fin. de appel. cum ſimi. ut tradunt Moder. in cap. ad probādū. de re
40 iud. † ubi inter alia inferunt, quòd ſi aliqua ciuitas reputaṫ cōmuniter habere priuilegiū doctorandi, & in ueritate ñ habet,
41 ſi aliquis hoc ſciens fecit ſe ibi doctorari non erit Doctor: † qa communis error illi ſcienti non prodeſt. Ita in terminis Brix. in repertorio ſuo, in uerſicu. error. Sed tamē conſiderandum eſt, ꝙ Cald. in d. cap. ad probandum. loquitur in excommunicato, cum quo cōicatio prohibetur, & ideo imputaṫ parti litiganti coram iudice, quem pars ſcit excōmunicatum eſſe. unde ex tali delicto ad alios caſus nō bene inferṫ, ut dixi in cap. ſi
42 duobus. de appel. ¶ † Vltimo Abb. qrit an iudex, cui facta fuit cōmiſſio, poſſit ſe excuſare prætextu infamiæ. & ex doctrina Abb. collige tres concluſiones. Prima eſt, ꝙ ſi impedimentū ab alio detectum ſit, etiam ipſe tenetur illud detegere, ut no. Bar.
43 in l. 2. p illum tex. C. ſi ſer. ad decu. aſpirauerit. lib. x. † Et ad hoc facit, qa pōt quis turpitudinem ſuam ab alio detectam allega-
e re, ᵉ ut no. Bar. in l. iuſiurandum, quod ex conuentione. §. procurator. ff. de iureiur. cum ſi. ut tradunt Mod. hic. Sed aduertendum eſt, qa tex. in d. l. 2. loquitur generaliter. ratio, q̄ in text. ibi allegatur, ob immaculatā dignitatē, etiam uidetur hēre locū dato, qd impedimentum eius prius detectū nō fuiſſet. Non ob. ꝙ turpitudo detecta allegari poſſit, qa dato, quod poſſit, non tn tenetur. Secundo Abb. cōcludit, ꝙ ſi ſit occultū impedimētū, & impediat executionem ordinis, uel officii, teneṫ illud manifeſtare. Sed cōſiderandū eſt, ꝙ iura allegata per Abb. loquūtur
f in ordinib. ᶠ in quibus ueritas attendiṫ, & non habet locum, ꝙ
44 diciṫ in l. Barbarius. de off. præt. † vt no. Ang. ibi, allegando Inn. in c. nihil. de elec. ut no. Bal. in l. nō mutatur, C. de lib. cau. unde de iuribus allegatis per d. Abb. non bene infertur ad propoſitū
45 noſtrum hic. ¶ † Tertio Abb. dicit, qd ſi impedimētum occultū ſit, non tenetur quis illud detegere, prout tenet Bar. in d. l. ij. Nec huic concluſioni obſtat tex. in d. l. ij. quia loquitur in eo q impetrauit illam dignitatem à ſuperiore, ut colligiṫ ibi, adſpiraſſe. & ita illum tex. declarat Bal. in l. quos prohibet. in prin. ff. de poſtulando. & in l. Caſſius, col. pen. ver. itē quæritur. ff. de ſenato. & iſta dicta ſunt, perſcrutādo dicta Abb. more ſolito. Sed pro uera reſolutione, conſidero duos caſus. Primus eſt in eo, qui uoluit hēre immunitatē in actu ſibi fauorabili, in quo non
46 tractatur de præiudicio alterius, & † in tali caſu nō pōt qs allegare infamiā propriā, ut priuilegiū immunitatis conſequaṫ. vt
47 eſt caſus in d. l. nec infamis. C. de decur. lib. x. † qa pœna immunitatem tribuere nō debet. l. legatorū §. fi. ff. de interd. & releg.
48 † Scḋs caſus eſt, qñ tractaṫ de intereſſe publico, vel alterius priuati, & in tali caſu inhabilis ñ pōt tale offīm petere. d. l. ij. C. ſi ſer-
49 uus ad decurio. lib. x. † Et ēt ab aliis requiſitus debet impedimētū eius manifeſtare, ut de notario not. Bar. in l. generali ij. not. C. de tab. lib. x. & quod no. Io. de Anan. in c. quam pniciosum. col. 4. de uſur. cū ſi. ut p Mod. hic, & hic intelligo uerū, qñ actus omnino non ualeret, dato qd nō opponaṫ de impedimēto. ſecus uidetur ſi actus ualeret non oppoſita exceptione impedimenti, quia tūc ipſe inhabilis nō teneṫ impedimentū ſuū detegere, ſed expectare debet, qd opponatur. l. Barbarius. de off. pt. ideo in qōne propoſita de infamia, nō tenetur prodere infamiam eius, quia ſi de illa ñ opponaṫ, iudiciū valet, ut no. Spe.
50 in ti. de iudice dele. §. excipi. uerſ. ſed nunqd. ¶ † Gl. in uerbo, impedimēto. ibi, illiteratus. no. qd ꝯ delegatū excipi poteſt, quod illiteratus ſit, & not. Spec. in titu. de iudice delegato. §. excipi.
51 uerſi. item, quod eſt illiteratus. facit tex. in §. cum hoc. ubi Nic.
g de Nea. in procemi. inſti. † Sic ēt illiteratus ab ordinibus ᵍ repellitur.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Verbū. Adde tex. in l. j. ubi Saly. & alii. C. de ſen. paſ. in l. j. & ī l. 2. C. ſi aduer. tranſ. l. j. C. de repu. gl. in c. quāuis, in uerbo, cum talis. in prin. de reſcrip. lib. 6. Cy. in l. ſi quidē. C. de præd. mino. Bar. in l. qui proprio. § idē nu… tur. in j. npp ff. de proc. Bal. in c. cum cāra. col. j ī. de teſt. Rota deciſ. 446. ī lata una. in nouis, Alb. in l. qui res. §. aream. nu. 2. ff. de ſol. Ang. in conſi. cclvi. ſecūdū ea. col. 2. And. Sic. qui multa alleg. in conſi. ix. ſupremi. col. pe. lib. r.
b Syl. Ald. Tertii. Adde Bar. & alios in l. quid ergo, §. pęna grauior. poſt glo. ibi ī uer. oneraſſet. ff. de his qui not. infami. Deci. in c. ſuper eo. col. x. de offi. dele.
c Syl. Ald. Poteſt. Adde Deci. in l. 2. §. fi. col. 1. ff. de reg. iu.
d Syl. Al. Contrarium. Vide eundem ī c. e. c. col. pen. ubi alleg. Specu.
e Syl. Ald. Allegare. Adde Abb. in c. cum ſuper, col. fin. de conc. præ. Cap. conſ. 62. Fran. col. j. ubi late. in crimina. And. Sic. in c. inter dilectos, col. j. de dona. Fel. in c. lator. col. j. de re iud. Ripa, in c. cum M. nu. 61 de conſt.
f Syl. Ald. Ordinibus. Adde Dec. late in c. fi. col. pen. nu. 53. de conſt.
g Hye. Gi. Ordinibus repellitur. Adde Ang. in auct. quomodo opor. epiſc. §. hic de eo. j. col. ubi dixit, ꝙ illiteratus non poteſt eſſe clericus, nec ad ordines promoueri pōt. & licet qui grammaticā neſcit poſſit eſſe monachus, non tamen eē poterit canonicus cathedralis eccleſiæ. ita uoluit Car. in cle. j. in §. regularis. uerſi. s. nota. de ſta. monach.

a pellitur. c. fi. de tempo. ord. in 6. & 34. dist. c. pcipimus. † Adeo 52 q illiteratus magis odiosus vr, q homicida, quia collatio facta illiterato nulla est, licet secus, si homicide fcã sit vt no. Inno. in c. cũ in nris. de concess. præb. Nam illiteratus nõ dr hõ, sed ima 53 gn hois, vt Abb. dicit in c. prudẽtiã. in prin. de of. del. Et not. † q illiteratus dr, q nescit & penitus ignorat lfas. imperitus vero dr, q nescit legere simplr, & scribere, ut dñt Mod. hic allegando Bar. in auth. sed nouo iure. C. si cer. pe. vbi Bar. tñ talẽ drĩã ñ facit. qa solũ ibi dicit, imperitũ appellari, q nullas lfas, vel modicũ scit, vt sunt mercatores q sciũt scribere, & legere vulgariter. & sic Bar. potius vr velle ɔ̃rium, q imperitus vtroque mõdicatur. Sed drĩam prædictam sentit Io. Fab. in §. similiter. Institu. de excus. tut. Et quantum ad propositum imperitus dicitur q non 54 habet peritiã iuris † Nam imperitia proprie ad ius refertur. gl. fi. in l. si per errorem. ff. de iuris. om. iud. licet ſm subiectã mãm quandoque etiam de imperitia facti intelligatur, ut no. Bar. in d. l. fi. allegando plura iura ad hoc. Dicit tñ Abb. hic, q ñ reqrit q delegatus peritissimus sit, cũ sibi ɔcedar, vt possit hre assessorẽ. c. statutum. § assessorem. de rescrip. in 6. Et cõsiderandũ est, q ex ista rõne Abb. inferri vr, q idem esset, si delegatus nullam 55 penitus hret peritiã, quia assessor supplere poterit. ¶ † In ea gl. ibi. l. certi iuris. no. q illiteratus põt esse iudex, dummodo expe b rientiam habeat iudicandi. b & idem gl. in d. cap. ad nostram, in gl. 2. de consti. & in cap. qui vult. in ver. sciat. de pœn. di. 6. & no. Abb. in c. ex literis. vit. no. de spon. cũ simi. vt tradunt Mod. hic. Adde tamen gl. quæ tenet contrarium in auct. de iudicibus. in priu. in verbo, qui ex se. per illum tex. Et Bart. ibi respondet ad tex. in d. l. certi iuris, q loqtur inter multos, put ẽt verba sonãt. & iste fuit intellectus antiquorũ, quem refert Spec. in ti. de iudi 56 ce delegato. §. excipi. d. versi. item q est illiteratus. † Retento tñ communi intellectu eo casu, quo iudex illiteratus sit, vr q per alium sententiam legere possit, & non vr hre locum tex. c. fi. de re iu. in 6. ut no. Bar. in l. fi. C. de sen. ex breui. recit. & Pet. de An 57 cha. in d. c. fi. cum si. ut tradunt Mod. hic. & ad hoc facit, † quia dispositio extenditur ad accessoria, quæ veniũt in necessariam consequentiam, vt per gl. in c. quia in tantum, de præb. in c. si qs in clero. 7. q. 1. facit q no. Io. And. in c. accessoriũ. de re. iu. in 6. & q no. Bal. in l. administrantes. in priu. ff. de excus. tut. & quia actus legendi sententiam separari potest ab actu iudicandi, vt ĩ 58 simili not. Bald. per illum tex. in l. j. §. interdum. de leg. tu. † Et casu quo iudex non sit sufficiẽter peritus eius peritia suppleri de 59 bet per assessorem, ut supra dictũ est. † Et tali casu iudex propter imperitiam assessoris excusatur, quãdo assessor habuit instrumentum doctoratus in studio pub lĩco, ut no. Saly. in l. fin. C. de pe. iud. qui male iud. & prosequitur Alexã. in l. 2. ff. quod 60 quisq; iuris, & consil. 75. habita super contractu. lib. 1. † Et asses 61 sor debet esse peritus ĩ illa facultate, in qua debet iudicare. † Et c iõ legista in cã canonistali recusari põt, c ut not. Do. post Lapũ in c. statutum. in prin. col. fi. de rescrip. in 6. ubi alleg. Spec. in ti. de requi. consi. 2. col. facit Bald. in l. fin. in 16. q. C. de hær. instit. 62 ¶ † In gl. fi. notandũ est. q si quis dicat à principio nolle interẽ ĩ cã sibi cõmissa, poterit tñ mutare uolũtatem, ut notabilr tradit Io. An. in rẽa, mutari. de reg. iu. in 6. ubi Bal. & Perus. sequuntur. 63 & Ale. in l. Stichũ, q mens erit. de leg. 1. Et no. † est, q qñ apponi d tur cã impotẽtiæ, stat dicto iudicis asserentis se impeditũ, d ut dicit Rot. in 5. decis. de of. de leg. in nouis. facit quod no. Gul. de Cu. Alb. & ibi Ale. in 16. col in l. j. in prin. ff. de of. eius cui mãd. est iurisdictio. vbi volunt, q stetur dicto iudicis asserentis se esse occupatum, vt causa meri imperii delegari possit. de quo tamen dicendum est, vt dixi in c. quæ in ecclesiarum. ĩ. de cõsti. & in c. cum sit Romana. col. pen. de appel.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Repellitur. Adde eundẽ Dec. in c. prudentiam, in prin. in j. no. de of. del.
b Syl. Ald. Iudicandi. Adde Dec. in c. si scripturam. nu. 27. de fid. instr.
c Syl. Ald. Potest. Vide Dec in c. 2. col. 14. in fin. de iudiciis.
d Syl. Ald. Impeditum. De hoc videnda sunt, quæ scribit idem Dec. in cap. si pro debilitate. col. 5. in prin. de of. del. in c. cum sit Romana. in 3. no. de app.

SVMMARIVM.

1 *Verba referuntur ad eum, qui loquitur.*
2 *Et ponitur pro, id est.*
3 *Sopiri dicitur causa etiam à qua potest appellari, quamuis dicatur proprie illa, quæ non potest retractari.*
4 *Arbitri iuris qui sint, & ab eis appellari potest.*
Non eliguntur, nisi in casibus in iure expressis. nu. 5.
6 *Rescripti validitas, si vnicum est, cognoscitur per iudicem datum.*
7 *Iudices ordinarij si contendant de iurisdictione, superior cognoscit.*
8 *Iudex secularis, & ecclesiasticus si contendant de iurisdictione, maior est ecclesiasticus.*
9 *Statutum q omnis quæstio compromittatur, intelligitur de quæstione facti.*
10 *Quæstio facti, quæ dicatur.*
11 *Quæstio iuris præsupponit factum certum.*
12 *Rescripta duo si eodẽ die sint impetrata, testibus probari potest prioritas unius.*
13 *Rescriptum debet probari per scripturam, non per testes.*
14 *Rescripti qualitas testibus probanda est.*
15 *Rescripti error, an possit probari testibus.*
16 *Prioritas etiam respectu horæ consideratur. Item & respectu puncti. nu. 17.*
18 *Prior quis dicatur, quando ex altera parte constat de die, & hora, ex altera de eadem die tantum.*
19 *Tempore in aliquo certo qui fundatur, illud probare debet.*
20 *Appellationis in causa locum habent omnia, quæ dicuntur in causa principali.*
21 *Iudices plures dati ex diuersis rescriptis possunt sibi mutuem deferre.*
22 *Recusatio salua intelligitur in iudice dato etiam à principe.*
23 *Recusatio fieri non potest dato consensu partium.*
24 *Maior pars delegatorum attenditur, & quando.*
25 *Citatus a duobus iudicibus ex tribus datis in rescripto, non tenetur comparere.*
26 *Maior pars vtriusque corporis exigitur, vbi duo corpora requiruntur ad aliquid faciendum.*
27 *Maior pars corporis coniuncti requiritur, quando duo corpora coniunguntur ad faciendum vnum corpus ad aliquid faciendum.*
28 *Nominati nomine collectiuo vna cum alio nominato nomine singulari, an veniãt pro dimidia, & quando.*

1 PAstoralis. ¶ † In tex. ibi. de reuocatione lfarũ, videlicet Papæ, qa ipse loqr, & ad cũ uerba debẽt referri, & ĩ simili de rege no. Bal. in c. cũ uenissent. col. 2. de eo, q mit. ĩ pos. & ĩ simili in uerbis testatoris no. Bal. in l. cum testõ. ff. de auro, & arg. leg. in l. ex fcõ. in prin. ad Treb. Idẽ tñ esset in lris legatorum, qa lræ apostolicæ sedis, & legatorũ æqparanr. c. statutũ. in 2 princ. de resc. in 6. ¶ † in tex. ibi, & utrũ illa copula, &, exponir a pro, idest ſm Imo. hic, a p quo facit tex. cũ gl. 2. in l. si in venditione. ff. de euictio. & in l. 1. ubi gl. fi. ff. de trãsac. & in l. 1. ff. locat. 3 ¶ † In text. ibi, sopiatur, & sic per determinationẽ arbitrorũ cã dr sopiri, licet a tali determinatione arbitrorum appellari possit, c. ab arbitris. de of. del. in 6. Aliàs vero proprie res sopita dr, q nullo mõ retractari põt, in l. j. in fi. ff. ad Tert. c. nonnulli. §. r. j. eo. & in c. exposita. de arbitris. ¶ No. primo, ſm Abb. hic, q iudices debẽt se de honestate sibi deferre ad cognoscendũ, qd rescriptum præualeat. Sed hoc tñ non vr probari hic, quia text. loquitur conditionaliter, & conditio nihil ponit in esse. l. si qs sub ɔdõne dandorũ decẽ. ff. si quis omis. causa test. & iõ hoc vr esse in eorũ uoluntate simplici, ut sonant illa uerba, dixerit deferẽdũ, si noinnt sibi deferre, oẽs simul habẽt ptãẽ. Et ſm Inn. hic in prin. in isto casu isti sunt iudices ordinarii, quia hic sunt q hñt iurisdõnẽ a lege, iuxta no. in l. & quia ff. de iuris. om. iudi. Et hoc refert Bal. hic, in 2. col. uer. quærit ſm Inno. sed tñ Bald. ipse dicit, q sunt anomali. Sed ɔcludendum vr, q sint delegati, & ista cognitio in ɔ̃ñam venit, arg. c. pterea. de of. del. & in l. 2. ff. de iur. om. iud. facit cle. dispendiosam. de iud. Si aũt oẽs iudices simul ɔgregari nõ sint ɔcordes, debent eligi arbitri ab ipsis 4 partib. † & tales sunt arbitri iuris, a quibus appellari põt, c. de arbitris. de of. del. in 6. & non mirũ, qa potius dñt iudices, q̃ arbi b tri, b vt no. Bar. in l. fi. C. de iud. Bal. in l. j. co. 2. uer. ulterius oppo nit. C. de peric. & comm. rei ven. Abb. in c. suspicionis. de of. dele. cum si. ut tradunt Mod. in c. fi. de re iud. Et subijcit Abb. hic 5 secundum Io. An. in c. j. de excep. in 6. † q tales arbitri nõ eligũ c tur, nisi in casibus expressis c à iure: sed ipse Abb. tenet ɔ̃rium, p gl. in c. statutũ. in uerbo, copia. de rescrip. in 6. & idẽ tenet Ab. in c. j. de arbitris, in j. no. & in c. cũ spãli. de app. Ro. in sing. 451. si allegar. seqtur op. Io. An. & ibi reprobat gl. ĩ d. c. statutũ. Mod. hic late insistũt, & finalr nihil firmant. Articulus disputabilis est, sed ɔcordando op. distingui põt, q aut casus est oino similis expresso, & vr, q extẽsio fieri possit, ut hic. vbi tex. loqr de reuocatione lrarum Papæ, nel legatorũ. Nã idẽ esset in lris aliorũ delegatorũ pp oĩm pdã rõnẽ. Aut nõ reperir casus silis expsso specialr in aliquo dubio, & tunc nõ est recurrẽdũ ad arbitros ex eo, q in quibusdã casib. ita factũ sit, qa illud solũ hẽt locũ in casib. expressis, vel similib. expressis, vt supra dictũ est, & dixi ẽt 6 in c. cũ speciali. ¶ † No. secundo, ſm Ab. q licet ubi solũ emanauit vnũ rescriptũ, & de ualiditate eius dubitar, solus iudex datus cognoscit. ca. super lris. j. eo. tñ ubi plura rescripta à diuersis partib. impetrata sunt, hẽt locũ iste tex. hic. Et notãdum est, q ɔcedit in delegatis, prout loqr. secus est in ordinariis, ſm Imo. 7 hic. col. j. ver. sed aduerte. † vbi allegat Inn. in c. sup literis. j. eod. quẽ ẽt refert Ant. de Bur. in ca. sane. de foro comp. Et ita est cõis opi. ut ɔcludunt Mod. hic, & adde Ang. in l. 5. versi. 8. fallit. ff. si quis

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Hic. Adde tex. insti. de lib. §. r. in c. 2. de sponsal. in l. de nuibus, & ibi gl. & Pa. de Ca. ff. de leg. 1. l. sed & reprobari. §. de plurib. i uer. stãtes. ff. de exe. tu.
b Arbitri. Seq. idem Dec. in consi. 13. col. 4. in princ. in c. prudentiam. in prin. in 7. colum. in fin. de of. del. uide tamen Bar. qui uidetur velle contrarium, in 2. consti. C. col. 1. concordat tamen Imo. in l. j. in pen. col. ff. solu. mat. & vide Ias. in §. primo, col. 2. ver. item præmitte. insti. de ac. & uide Dec. in c. cum speciali. in prin. in 2. not. de app.
c Expressis. Adde Dec. in d. c. cum speciali. in 2. no. de app.

quis in ius uocat. non ierit. ubi inquit, q si sit cõtentio inter ordinarios superior eorũ cognoscit, in delegatis hẽt locum tex. hic, & dictũ Ang. refert, & sequitur Alex. consi. j. col. 4. lib. v. Et hoc cõfirmat. qa uerba illi' decretalis, dũ loquit de reuocatione literarũ, nõ pñt adaptari in ordinarijs, & ideo nõ vr hẽre locũ dispõ. qa uerba nõ cõueniunt. c. indemnitatib'. §. pen. de elec. in 6. l. 4. §. toties. de dam. infe. Et concludit Ant. de But. in c. cæ-
8 terum. col. 2. uer. no. hoc dictũ. de iud. † q si contentio sit inter iudicem ecclesiasticũ, & secularem, non habet locũ iste text. qa maior uidetur ecclesiasticus. Et adde limitationẽ, quam ponit Ro. ad istum tex. consi. clx. breuiter dr. ubi dicit, q iste text. hẽt locũ, qñ iudices æquales sunt, & iudicia sunt paria. aliàs secus. Ex quo infert, q licet oẽs delegati à summo Põtifice pares sint, & repræsentent Papã. c. sane, de offi. dele. tñ si alio respectu unus eẽt maior altero, illi esset deferendum sm Rom. quod tñ non vr procedere sine dubio, ex quo respectu causæ æquales sunt, & quia tex. hic gnaliter loquit. ¶ In gl. j. ibi, de facto dubitari põt, nõ de iure. Hoc in simili no. Bal. in l. ancillæ. C. de fur. ĩ
9 3. no. de statuto, q † omnis qõ debeat cõpromitti. nã intellr de
a qõne, quæ in facto cõsistit, & nõ in iure.ᵃ & idẽ Bal. in l. si proponas. C. de reb. cred. Ang. l. 2. C. qñ prouoc. nõ est necesse. facit q no. Bar. in l. ornamẽtorũ. ff. d auro, & arg. leg. Et hoc pcedit, qñ est ratio diuersitatis inter quæstionẽ facti, & quæstionẽ iuris, sm ea, quæ dicta sunt in d. c. felicitatus. s. eod. Et quantũ ad intellectum glo. hic, licèt iste intellectus reprobetur per glo. saluari tamen põt, ut Abbas hic post alios dicit. Hoc tñ intelligitur quantum ad hoc, ut tex. iste habeat locũ etiam in quæstione facti, sed non excluditur, quin etiam habeat locũ in qõne iuris, ut inferius Abb. concludit. Et ad declarationem notan-
10 dum est, † quòd qõ facti dicitur, quando factum est incertum, super quo lex non præsumit, nec sapiẽs cõsulere potest, nec iu-
b dex iudicare,ᵇ ut no. Ang. dicit in l. Arethusa. col. 1. ff. de sta. homi. ubi allegat tex. in l. Seiæ. §. fin. ff. de fun. instru. & facit tex. in l. triticum. & Ang. ibi in prin. de verb. oblig. & in l. eum, quem temere. §. iudicibus, & ibi Ange. ff. de iudic. & Bal. in fine, dicit
11 † q quæstio iuris præsupponit factũ certum. & idem Bal. col. j. hic, & in auth. gñaliter. col. 6. vers. ultimo nota hic. C. de episc.
12 & cle. ¶ † In ea. glo. ibi, §. si quis duobus. ista secũda lectura etiã saluari põt. vt p Abb. hic. Ex cuius dictis pclo est, q licet eadẽ die impetrata sint duo rescripta, põt tñ testibus pbari, q unũ prius altero impetratũ sit, vt p glo. in c. duobus, in uerbo, appareant, de rescrip. in 6. & in c. si à sede, de præb. in 6. Ex quo duo
13 inferunt. † Primũ est, q licet rescriptũ dẽat pbari p scripturã, & non p testes, ut p Bal. in l. humanũ. C. de leg. cũ simi. ut dictum fuit in rub. s. de constitutionibus, & no. Bal. in l. nec exẽplo. C.
14 de fal. † qñ qualitas rescripti pbari põt testibus, & ad hoc ẽ tex. no. & ibi Abb. in 2. not. de resti. in integ. in c. auditis. & p hoc
c vr, q nõ bñ dicat.ᶜ Bal. in l. nec exemplo. C. de fal. dum inquit
15 † q error rescripti nõ põt pbari testibus, qa rescriptũ oẽt probari per scripturam, qa in errore agitur de qualitate rescripti.
16 ¶ † Secundo infertur, q prioritas etiã respectu horæᵈ cõsideraĩ,
d ut dicũt Doc. hic, & est glo. no. in l. si ex pluribus. §. x. ĩ uerbo,
e die. de solu. & no. Bal. in l. Imperator. la 1. ff. de sta. ho. cũ si. ut p
17 Mod. hic. † Et adde, q ẽt prioritas in puncto cõsideratur, ut no. Bal. in d. l. rebus. C. de dona. ante nup. ubi ĩquit, q prioritas horæ, vel puncti attenditur. facit tex. in l. si fiunt. §. planc. ff. de reb. dub. & q dicit in qõne de pũcto, ut p gl. ĩ l. si solu, in gl. j. ff. de in integ. rest. in l. arboribus, in uerbo, uiumfructũ. ff. d usufr. & no. in l. Arethusa. ff. de sta. homi. & q no. Abb. post alios in c. dilecto, de præben. Pau. de Cast. in l. filiusfamilias. §. diui. el a de leg. j. in uerbo, itẽ opponit, dũ allegat l. interdũ. ff. qb. mo. usufru. amit. & quod no. Alex. in l. si qs id q. ff. de iuris. om. iud. & conclusio. s. facta procedit, quando una hora est prior, & altera
18 posterior. † Sed dubiũ est, qñ pro una parte cõstat de eadẽ die, & certa hora, pro altera parte solũ apparet de eadẽ die, dicunt Mod. q fuit cõsultũ, qd prior, & potior sit illa pars, de cuius ho-
f ra constabat,ᶠ ex eo, qd not. Bal. post Cy. in l. de rebus. C. de don. ante nup. ubi dicit, qd qñ uterq; pbat de eadẽ die, melior est cõditio rei, nisi actor probet prioritatem horæ. Et idẽ Ioã. de Pla. in l. j. C. de iure fisci. lib. x. & latius tradunt Mod. hic: qui tamen dicũt, qd talis pbõ horæ non cõcludit prioritatem, quia potuit esse posterior, ex quo alter probat de eodẽ die ergo potuit esse ante illã horã, & sic probõ horæ necessario nõ infert prioritatẽ. argu. in c. in præsentia. de probatio. Et adde primo, qd cõsiliũ, qd referunt Mod. hic, fuit do. Bartholomæi Sozini, qui ita cõ-
g suluit tempore meo Pisis,ᵍ & ipse hoc refert in l. j. col. 2. ff. sol. ma. & ibi respondet ad quędam, quę in cõtrarium ibi adducit.
h & Mod. posterioresʰ ibi tacito autore ista referunt, & in contrarium adducũt rõnem Moder. hic, qd probatio horæ necessa-
19 rio non pbat prioritatẽ in spe. † Et ad hoc facit, qa ille, q fundatur in certo ape, præcise illud pbare debet, l. m rem. C. de pb. & not. Bar. in l. non solũ. §. sed ut proban. ff. de ope. no. nun. cũ si. Sed cõsiderando opiniones, distingui pt, qd aut ille q probat de eadẽ die, reperit esse in possessione, & nõ debet priuari, licet alter probet de certa hora eiusdẽ diei: qa licet hora certa sit, nõ infert prioritatẽ, & verũ est dicere qd ñ apparet de prioritate, & iõ melior est conditio possidentis. c. si à sede, de præben. in 6. Aut nullus possidet, vel uterq; prætendit se possidere, & tũc vr, qd præferaĩ ille, qui probat de certa hora. qa talis probõ uidetur magis certa, licet necessario nõ cõcludat. ¶ In eadẽ gl. ibi, non põt. circa intellm capituli cõclusio est Abb. post alios, qd tex. sic gñalr intelligatur, quocunq; modo cõtingat dubitari circa reuocationẽ rescriptorum, siue de iure, siue de facto, qa eadẽ rõ vr, iuxta ea q dicta sunt in c. felicitatus. s. e. Et bñ facit qd no. Bar. in l. pe. §. ad crimẽ. col. pe. de iud. ubi in no. q. æquiparat dubitationẽ facti, & iuris. Debet tñ dubiũ esse probabile. c. cũ coniugat. j. eo. qa nihil est tã indubitatũ inter homines, ut nõ possit suscipere quandã solicitam dubitationẽ, ut dr in auct. d tabellio. circa mediũ. & facit tex. in l. 3. § cũ. ff. de Carbo. & in l. Domitius Labeo. ff. de testa. ¶ In ea. glo. ibi, non habet locũ ĩ literis appellationis. Abb. post alios tenet idem esse, cum plura rescripta impetrata essent in causa appellationis. Et ad hoc facit tex. hic, qui generaliter loquitur, quando dubitatur de reuocatione literarum, & nõ magis loquit de cã principali, quàm de cã appellationis. Et dato, qd loquatur in cã principali, idem ẽt dicendũ est in cã appellationis, qa regulariter in causa appel-
20 lationis habet locũ, † quod disponitur in cã principali,ⁱ ut no.
i Ang. p illũ tex. in l. j. in fi. ff. an cãæ appel. & facit tex. in auth. ut cũ de app. cog. in prin. ¶ Extra glos. ad declarationẽ decretalis Abb. hic colligit quinq; casus. Et in primo, & in secundo casu clarũ est, qd non hẽt locũ iste tex. sed dubiũ ẽ in tertio casu, qñ pars citata per iudices alteri' rescripti opposuit de suo rescripto, & petiit procedi, prout hic dr, & tali casu Abb. cõ Inn. cõcludit istũ tex. procedere, qñ utrunque rescriptũ præsentatũ fuit, & coram utroq; excipit. Et pro dicto Abb. facit tex. hic, dũ simplr dicit, qn de reuocatione literarũ ambig. r. nã ista uerba latis vñt verificari isto ĩ casu. Sed pro Inn. facit, qa psupponit hic qd utrũq; rescriptũ eẽt præsentatũ, & qd uterq; posset, & uellet procedere: & qa possent sequi õriæ sniæ, daĩ forma procedẽdi hic, ut in gl. hr, dũ assignat rõnem ad tex. hic. Et dicta ratio cessat, si corã uno tñ facta sit pręsentatio, & ẽt agiĩ de interesse iudicũ, qui possunt sibi in hoc deferre, ẽt absq; consensu partiũ, ut inferius dicã. Et iõ distingui põt, qd aut iste q excipit de suo rescripto, illud postea præsentauit, & iudex cõmissionẽ acceptauit, & intendit procedere, & dictũ Abb. hẽbit locũ. Aut ñ cõstat qd iudex alterius rescripti pcedere uelit, & tũc dicta Inn. uidetur procedere, & sic in effectu opinio Inn. uerior ur. ¶ In quarto casu Abb. cõcludit, qd licet iudices unius rescripti inchoauerint processum, quãdiu non sit articulus diffinitus, iudices alterius rescripti sp dẽnt admitti tã in cognoscẽdo, q in diffiniẽdo. Et ista cõclusio vr pcedere, qñ iudices alterius rescripti, q uolũt pcedere, deferũt alijs iudicibus, q ĩcœperũt pcedere, appbãdo eorũ pcessũ. aliàs sec' vr, qa illi soli n hẽbãt potestatẽ procedendi, ex quo dubitabaĩ de reuocatione literarũ, & dicam in casu sequenti. ¶ Et ex ista conclusione infertur qd hic nõ attendiĩ præuentio, & nõ hẽt locũ regula l. vbi cæptũ. ff. de iudi. & ratio vr, qa super isto incidenti nõ habẽt singuli iurisdictionẽ. sed oẽs simul p illũ tex. hic. ¶ In quĩto, & ultio casu cõclo Abb. est, qd qñ iudices utriusque respicit, separatim procedũt, & pferũt õrias snias, tũc ualebit processus istarum p-ualentium,

ADDITIONES.

a Syl. Ald. In iure. Adde Lanfr. in c. sæpe, 10 6. no. de app. & qñ est admixta q. facti, & iuris, Dec. in c. sæpe. in 2. no. de ap. & qñ factũ est certũ, & ius dubiũ. vide Soz. in rub. ff. de reb. dub. intelligendũ aũt semper est illud statutũ de nõ liquidis. l. post rem. ubi Bar. Bal. Ang. & Doc. ff. de transac. Caccial. in tract. de transa. q. ix. Lud. Gaz. in re. l. qui se patris. C. unde lib. col. 3 1. in fi.

b Syl. Ald. Iudicare. Idẽ declarat Dec. in c. seq. in 2. no. de app. & unde multa circa hoc per Doc. in c. 2. col. xix. de iu. & quæstio facti dicit, qñ agitur de prioritate, & posterioritate l. idem erit. ff. de stat. ho.

c Syl. Ald. Dicat. Aduerte, qa Bal. ibi hoc nõ firmat, sed dicit se d hoc dubitare.

d Horę. Adde Dec. in consi. 629. & in l. in ambiguis. in fin. prin. ff. de regu. ior. in l. cũ quid, no. 15. ff. si cer. pet. Hippo. de Marsi. i sing. 319. And. Tiraq. in tract. de retract. § xj. gl. 1. no. 10.

e Syl. Ald. Consideraĩ. Adde And. Sic. in repet. rub. de fi. instr. col. 18. uersi. quid de hora. Iaf. in l. j. §. j. col. 2. ff. de eden. omnino Fel. hic, col. 2.

f Hier. Gig. Constabit. Adde Iaf. in l. j. col. 2. ĩ uerb. adde, q p ista. ff. sol. mat. ubi ponit de illa qõne qñ collatio ordinarij habens horam facta sit eodẽ die, quo facta est collatio Papæ de eo beneficio, utrum præualeat, & recitat allegata pro vtraq; parte.

g Syl. Ald. Pisis. Sozi. in consi. 67. lib. 3. cõmendat hanc dec. Deci. in l. in ambiguis. ff. de re. iur. seq. ẽt Negu. in tract. de pign. in 4. membro 2. par. nom. 125. ego aliter Romæ dicebã contrariũ si hora erat d. ultimis diei attenta cõsuetudine Pontificis, qui consueuerat signare de mane.

h Posteriores. Scilicet Iaf. cõsiliũ aũt Sozini hr lib. 3. cõsi. 67. Et Fely. hic, q hora nõ includat, sequiĩ Alcia. tract. de præsump. reg. 3. præsumptio. 44. 10 fi.

i Syl. Ald. Principali. Vide omnino Dec. in c. cum te. in 3. not. de off. del. in cap. cæterum, no. 3. s. eo. tit.

nasentiũ. allegat c. ex literis. de of. delegat. Sed in ista ꝯclusione dubium facit, qa iurisdictio hic trãsfert in ipsos oẽs iudices, de ſde l arbitros ergo nõ vr̃, ꝙ interim valeat processus, vt in fin s ſi no. Bal. p illũ tex in l. j. C. si quacũq; ꝑdi ꝑcita. ¶ Nõ ob. ca. ex lr̃is, qa iudex ibi hẽbat iurisdõnẽ, & valuit ꝑcessus, qa nõ cõstabat de reuocatione priorũ lr̃arũ, & de hoc dictũ fuit in c. cæterũ s. eod. Reuerã tñ cõi opi. in isto quoto casu, ꝙ ualeat ꝑcessus ꝯ dispositionẽ istius decretalis, infert, ꝙ ista forma non sit substã
a tialis.[a] & ita expsse tenet Ab. post alios in d. c. cæterũ, & facit qd no. Bar. in l. si qramus. ff. de testa. Et ista ꝯclo ꝑcedit I plurib. delegatis diuersorũ rescriptorũ, ꝑut loqt tex hic. Aliud esset I pluribus delegatis eiusdem rescripti, vt est tex. in cap. fin. de re iudi.
21 ¶ † In gl. in verbo, deferendum. gl. concludit, & Doct. cõiter sequuntur, ꝙ iudices pñt sibi adinuicẽ dferre in terũs isti° decretalis absq; consensu partiũ, p istũ tex qui simpliciter loquitur. & hoc cnim probatur rõne efficaci, quia iudices, quibus delatũ ab aliis fuit, prius cognoscere poterant, an sua esset iurisdictio, secundum rñam c. super literis. s. eod. nec in hoc consensus partium regrebat, merito nec in tali delatione cõsensus partium adhiberi dẽt, quia non videntur esse deterioris conditionis, q̃ essent prius, & illa delatio vr̃ cõsiderari respectu iudicũ. Et hoc tñ vr̃ intelligendũ salua recusatione qa si illi iudices, quib. ab
22 aliis delatum fuit, † essent suspecti, poterũt recusari, qa iudea ẽt
b datus à principe, intelligitur salua recusatione,[b] vt per gl. in c.
23 ad hoc. s eo. † & ibi dictũ fuit. Et hoc, ꝙ recusari possint, intelligitur, nisi delatio facta fuisset de consensu partiũ. ca. super questionũ. §. nos aũt. in fi. de of. del. & ita intelligunt iura allegata I gl. Et subiicit Abb. hic, ꝙ si partes non consentiunt, pars illa, cõtra cuius rescriptum pronunciatur, poterit appellare, secũdum opi. Host. contra Inn. & And. Sic. & Mod. hic sequuntur. Sed aduertendũ est pro uera resolutione, quia aut loquimur respectu delationis, quam faciũt iudices inter se, prout loquitur tex. hic. & tunc sicut illa fieri potest sine consensu partium, ut s. dictũ est: ita videtur, ꝙ à tali delatione appellari non possit. Et isto casu saluari põt dictũ Inn. Qua. n. rõne ꝯsensus partiũ non regritur in delatione, ita non vr̃, ꝙ appellari possit, qa nõ agit de interesse ꝯsiderabili partiũ, ex quo iudices qb. delatũ est, hẽbãt ptãtem cognoscendi ꝯ illũ. ꝯ quẽ impetratũ erat rescriptũ. vñ per talem delationẽ non vr̃ pars magis grauari, declarando vt s. dixi. & qa partes semel voluerunt, ꝙ secundum ordinẽ huius decretalis procederetur, ergo vñr consensisse, ꝙ iudices possint sibi deferre, prout hic dr̃: & qa in tali delatione nõ agitur d ꝑiudicio partis considerabili, ut dixi. Et hoc patet, qa si iudices qb. delatũ fuerit, erunt suspecti, poterunt recusari, ut s. dictum est. & casu, quo ꝑnunciarent se iudices, & ꝙ eorũ rescriptũ prę ualeret, possent appellare, qa ẽt à iudice dato ca ꝯsensu partiũ appellari põt. l. ex ꝯsensu. de appel. no. p gl. in ca. super qõnum. §. intentionis in uerbo, assensu. de of. del. Aut loquimur quantum ad sñiam iudicum, quib. delatum fuit, ut qa pronunciarẽt eorũ rescriptũ ꝑualere. ut dictũ est, & isto casu hẽt locum opin. Host. quã Abb. & Doc. sequunť. & militant rõnes, quas Ab. adducit. & ita distinguẽdũ est, licet Abb. istos casus diuersos inculcare uideať. ¶ In gl. in uerbo, plures. in fi. ibi, essent æquales, cõclusio glo. sane intelligiť, qñ iudices essent æquales, & maior ps vtriusq; rescripti haberetur, vt declarant Imo. & Abb. hic. Et ca
24 ista conclusione infertur, ꝙ † maior pars delegatorũ attendiť, ꝙ videtur procedere in casu istius decretalis. ubi in effectu agitur de interesse ipsorum iudicum. & in his, q̃ competunt rõne officii. maior pars attenditur, ut not. Abb. in c. cum in veteri. in gl. j. de elec. cum si. ut dixi in c. cum oẽs. s. de consti. secus esset in ꝑiudicium partium in cã principali, quia in pluribus delegatis in vno rescripto, maior pars non attenditur in præiudiciũ mi
25 noris. † Et iõ citatus à duobus iudicibus ex tribus datis in rescripto, non tenetur cõparere ad exercitium iurisdõnis. quę oĩbus simul competit, secundum gl. cõiter approbatam in c. prudentiam, in prin. de of. dele. & prędicta conclusio sine dubio procederet, tenendo, ꝙ iudices, q simul cognoscũt, in isto casu essent ordinarii, vt pleriq; tenent. ¶ Vltimo circa istam glo. Abb. po-
26 nit duas ꝯclones. Prima est, ꝙ vbi † duo corpora requiruntť ad aliquid faciendum, maior pars vtriusque corporis requiriť. Et rõ manifesta vr̃, quia si illa duo corpora requiruntur, est necessarium. ꝙ maior pars cuiuslibet corporis interueniat, qa à maiori parte totum illud corpus repręsentatur. l. quod maior, ad muni. & idem Abb. tradit per istum tex. in consi. 57. attingã pro citeriori consultatione. col. 4. lib. 1. & no. Bal. in l. si ad scribatũ, I fi C. de app. cum si. ut per Mod. hic. & facit quod no. Car. in cle.
27 plures. in 2. q. de iure patro. ¶ † Secunda ꝯclusio Abb. est, quòd ubi duo corpora coniunguntur, & faciunt vnum corpus, tunc simplr maior pars illius corporis attenditur, ut Abb. hic dicit de Artistis, & Iuristis, & idem Abb. in c. rescriptum. co. 3. de cle. & in cap. 1. de paroch. Sed in istis duabus conclusionib aduertendum est, quia idem uidetur in secunda cõclusione, ꝙ I prima. nam etiam vbi duo corpora coniunguntur ad faciẽdum vnum corpus, in ipsa ꝯgregatione duorũ corporum requirit maior pars cuiuslibet corporis, ad verificãdum, ꝙ duo corpora iungantur, per rationem allegatam s. in prima conclusione, quæ pariter militat in secunda conclusione. considératis verbis Abb. dum dicit, ꝙ duo corpora iunguntur. Et ideo considerandum est, ꝙ aut illud, quod dicit de duobus corporibus, respicit expeditionem actus, & maior pars totius corporis requiriť in ipsa expeditione. Aut respicit congregationem, & maior pars utriusque corporis interuenire debet, dato ꝙ in expeditione actus maior pars postmodum sufficeret. Et breuiter dici põt, ꝙ quando plura corpora requiruntur, maior pars corporũ requiriť. sed vbi maior pars personarũ simplr requiritur, sufficit maior pars personarum. Et quando dantur voces in vnũ, non potest dici, nisi ꝙ conueniant tãquam unum corpus, in quo maior pars attenditur, vt Abb. dicit in c. scriptum. in 4. col. de elec.
28 Et in materia notandum est, † ꝙ ubi actus vni personæ cõmittitur sub noĩe collectiuo, illud collectiuum ꝑ pte dimidia nocatur, & noĩatus spãliter pro altera dimidia. l. liber homo. §. Titius. ff. de hære. insti. vbi Ang. & Imo. cum simi. ut tradũt Mod. hic, & de hoc tex. in l. interdum. ff. de hær. inst. & in l. fi. C. de impu. ubi Bal. & Mod. & tradit Ro. in consi. 99. viso propositæ quęstionis in prin. Quod tamen limitatur, nisi quis esset nominatus specialiter ratione præeminẽtiæ tãq̃ caput, ut si dicatur Ti
c tius, & socii talis societatis sic permittunt:[c] nam tali casu Titi°, & socii, pro uno ponunť, ut no. Bar. dicit in l. si seruus communis. co. pe. de stipul. ser. Vnde cum in quodam casu dictum esset ꝙ iuspatronat° esset Bartholomęi, & fratrũ, & Thesaurarii, ꝯsuluit, ꝙ Bartholomęus, & fratres essent ꝑ una uoce, & Thesaurarius ꝑ altera, qa Bartholomęus erat noĩatus spãliter, quia erat maior in actu, & magis cognitus, ut patet in consi. 133. de quo tñ videndum est, ꝙ Abb. tradit in consi. 57. attingam. lib. j. ¶ In gl. fi. ibi tenet eorum sententiam. Mod. limitãt dictum glo. non procedere, qñ esset primum rescriptum ipso iure sublatũ motu ꝑprio cõcessum, iuxta not. in c. cæterum. s. eo. nam tali casu arbitri non possent tribuere iurisdictionem non habẽtt, quia priuatorum consensus iurisdictionem non tribuit. l. priuatorum. C. de iuris. om. iud. Sed ad hoc respondetur per rõnem gl. hic, in fi. Et considerandum est, ꝙ aut tali casu probabiliter dubitatur de reuocatione literarum, ita ꝙ habeat locum iste tex. ꝙ omnes iudices vtriusque rescripti habeant cognoscere, & tunc gl. bene dicit, quia arbitri recipiũt iurisdictionem à iure, & non à priuatis, & sic non ob. d. l. priuatorum. aut à principio constat de reuocatione, & nõ habebit locum iste tex. respectu iudicum: ita nec etiam respectu arbitrorum.

ADDITIONES.

a Substantialis. Faciunt quæ ponit Dec. in consi. 22. col. pen.
b Syl. Ald. Recusatione. Vide Dec. in d. c. ad hæc, col. 2. nu. 18. supra, eod. ti.
c Syl. Ald. Permittunt. Hanc materiam late, & diligenter prosequitur idem concludens, clarissimus aduocatus Florentinus, D. Ant. Malagonella. alle. in 4. libro curiæ Mercantiæ, vbi vide.

SVMMARIVM.

1 *Incertitudo personarum conueniendarum non vitiat rescriptum.*
2 *Commissio causæ valet facta iudici certo cum potestate eligendi alium.*
3 *Iurisdictio quandoque competit in potentia, non in actu.*
4 *Potentia proxima habetur pro actu.*
5 *Generi per speciem derogatur, etiam in rescriptis.*
6 *Genus à specie aliter distinguitur apud dialecticos, & Legistas.*
7 *Rescriptum primum generale, an tollatur per secundum speciale, si primum prius præsentetur.*
8 *Responsio debet inchoari ab eo, ex cuius decisione infertur responsio ad alia.*
9 *Iurisdictio, quæ competit in habitu, potest delegari.*
10 *Argumentum de personis ad locum, valet.*
11 *Nominatio stante clausula in rescripto, & quidam alii, non potest fieri de personis, quæ post rescriptum efficerentur debitores.*
12 *Episcopus non potest vicario committere causas sibi delegandas.*
13 *Patronus ecclesiæ, an possit alteri donare ius præsentandi, quod sibi poterit competere si beneficium vacabit.*
14 *Appellatio à futuro grauamine, si grauabor, an valeat.*
15 *Citare an possit iudex ante nominationem comprehensos in clausula generali, & quidam alii.*
16 *Citatio virtute clausulæ generalis, & quidam alii, de eis remissiue.*
17 *Citatio delegati exigit causam.*
18 *Iurisdictio licet sit perpetuata cum personis, vel causis expressis, non intelligitur perpetuata in non expressis.*
19 *Compromissa quomodo dicuntur plura respectu plurium causarum in compromisso contentarum.*
20 *Argumentum de personis ad res valet.*
21 *Subreptio, quæ vitiaret rescriptum in personis expressis, an vitiet in non expressis.*
22 *Perpetuatio iurisdictionis extenditur ad connexa.*
23 *Clausula, semel & pluries, in compromisso, intelligitur in diuersis rebus, non in eadem.*
24 *Clausula, semel & pluries iudicare, & iudicatum, limitatur in compromisso.*

Quo-

1 QVoniam. ¶†Primo not. fm Abb. quòd incertitudo respectu personarum conueniendarū nō uitiat rescriptū, vt hic in dā, & quoidā alios. secus respectu iudicum, ut in c. ad hęc. s. e. Sed aduertendū est, qa in terminis, in quibus loquit ista decretalis, idē eēt in iudicibus. hic enim interpretatur rescriptum contra personā 2 certam, & alios incertos. quo casu idem est in iudicib⁹, †qa ualet cōmissio facta uni iudici certo cū ptāte eligēdi aliū, vt not. Doc. p illū tex. in c. studeat. 50. di. & ī tali casu nō haber locū, q 3 dr in d. c. ad hic. & ibi dcm̄ fuit. ¶†Scdo no. q qnque qs habet iurisdōnē in habitu, & in potentia, & nō in actu. & idē ē ī alijs fitibus, ut p Abb. hic. in qbus patet, q aliter iudicaf de eo, q est ī actu, & aliter de eo, q in potētia sit, & hic intelligif in potentia 4 remota. secus si pxima sit, qa de tali idem iudicaf, †q de actu. l. quæsitū. §. illud. de leg. 3. l. Labeo. ff. de sta. lib. l. j. §. quotidiana. ff. de aqua quoti & æsti. Similiter qn̄ esset eadem ratio, idē iudicatur de ecclesia collegiata, vel parochiali, in habitu, ac si esset in actu, ut per glo. in cap. statutum, in uerbo, collegiatus. de elec in 6. no. Domi. in c. licet. e. titu. in 6. in uerbo, parochian⁹, cum si. nt tradit Alex. in cōsil. lxxiij. uiso pūcto, & cons. seq. lib. 5 2. ¶†Tertio no. secūdum Abb. hic, quòd in materia rescriptorū habet locū regula, gnīi per spēm, ut hic, & in c. j. s. e. sed illud dictū nō vr uerū simpliciter put Abb. loquitur, sed solū habet locū ī terīs decretalis, uidelicet qn̄ dispō gnālis erat ī habitu. secus si in actu fuisset, ut dictū est in c. j. supra, eo. Et subiicit Abb. 6 hic, q †genus à specie alr distinguitur scdm leges, & aliter apud a Dialecticos,[a] de quo dicendum est, vt tradit Bar. in l. Mæuius. §. duobus, in prin. de leg. 2. ubi ponit, q genus cōsideratur tripliciter, & eius dicta reassumit Pan. de Ca. in l. 2. §. mutui datio. ff. si cer. pe. Et adde, q ēt qnq; Legistæ accipiūt gen⁹ sicut Artistæ, ut no. Pau. de Ca. in l. 2. §. crediti. in prin ff. si cer. pet. Et aduerte ad tex. in §. plebiscitum. quē Abb. adducit ɔ̄. dū dr, q plebs differt à populo, ut species à genere. nā ibi ēt proprie nō ponif. ut genus, quia posita specie, ponif genus. qa si est homo, ergo animal est: sed ibi posita plebe, non ponif populus. Et ad declarationē eius, qd̄ Abb. dicit ultimo loco; opponif, & vr, q gnīi per spēm non derogeī, qa si uni optio serui gnāliter legata sit, & alteri Stichus spāliter legatus sit, ille Stichus optari pōt, l. si hīs. ff. de op. leg. no. in l. si dño. de le. j. & sic ur, q legatū speciale de Sticho, nō bēat derogare legato gnāli optionis serui. Ad hoc Abb. rndet, q tali casu non agitur de legato gnāli, sed speciali. utrunq;. n. vr legatū spāle, qa dū legaf optio serui in gnē, non vr legatū gnāle, ex quo in effectu tm̄ in uno debet uerificari, vt in iuribus pallegatis, & not. Bart. in d. l. si dño. & d. l. Meuius. §. duobus. de leg. 2. & ad hoc Abb. hic allegat tex. in c. ex parte. el j. de offi. deleg. & Mod. oēs hic sequuntur. Sed aduertendū est, qa licet dispō gnālis, q tm̄ in uno debet uerificari ī effectu spālis dicaf, qa ille seruus, q optatus fuerit, censetur à prin. legat⁹, l. cū incertus, de leg. j. tamen ex quo glibet seruus optari pōt, qa singuli legati vhr sub cōditione, si eligant, ut est tex. in l. 3. ff. q, & à quibus, isto respectu legatū vr gnāle. iō vr, q talis facultas optādi seruū, q gnālis est, deberet restringi, vt nō haberet locū ī seruo alteri spāliter legato. Et hoc à fortiori dicendū vr, qa legatū in effectu, & in substātia nō minuif, licet facultas eligendi restringaf, & sic tractaf de minori pīudicio, quàm si esset in effectu legatū gnāle & spāle, qa tūc substātia legati minuif. l. uxorē. §. felicissimo. de leg. 1. & iō illa iura vhr habere aliā rōnē. & tex. in d. c. ex parte, nō probat intētionē Abba. qa ibi primū mādatū erat factū de primo archidiaconatu uacaturo. vn̄ nō mirū si per scdm, nō facta mētione de primo, nō fuit illi derogatum. Similiter tex. in l. 4. ff. qui, & à quibus, vr facere ɔ̄ tex. hic, qa ibi ante electionē, quæ debet fieri per legatariū, cui optio serui legata sit, nō potest hīs manumittere aliquem seruū, qa erat ius quæsitū legatario, ut posset eligere quē uellet. Ita ergo uiderēf dicendū in primo rescripto, p qd primū impetrāti cōcedif ptās nominādi quos uelit. ergo ante noīationē nō vr qd̄ aliud impetrari possit, h facta mētione de primo rescripto. nisi dicamus hoc specialiter procedere in rescriptis, in quibus agif de modico præiudicio, ut no. Bal. in l. j. de diuer. resc. ¶ in gl. 2. colligitur, qd id, qd̄ hr in c. ut debitus. hēat locū ēt qn̄ concurrit rescriptū gnāle, & spāle. & Abb. hoc sequif, qn̄ secundo impetranti negligētia imputari pōt. Nec ob. qd primū gnāle h vr. qd̄ pītari possit, cū sit ipso iure reuocatum per impetrationē secūdi spālis, ut denotant illa uerba, penitus eneruetur, iuxta gl. in l. si aduocatorū, C. de postu. prout arguunt Moder. hic. Quia pōt rn̄deri, qd̄ talis reuocatio facta ipso iure. intelligitur secuta psentatione. ita qn̄ secūdo impetrāti negligētia imputari nō possit. Et ulterius pro declaratione considerandū ē, qd̄ si prior psentatio rescripti tollit primū spāle, d. c. ut debitus. à fortiori vr generale, & in isto casu lex pcedit sine dubio. Sed 7 difficultas est econtra, nunquid primū rescriptū † generale, si prius præsentetur, quàm secundum speciale, tollat fm? & Abb. concludit, qd̄ sic data negligentia secundi impetrantis. & hoc intelligēdū vr facta nominatione, quo casu ex tali nominatione illud gnāle rescriptum reputaf speciale, arg. l. cum incertus. de leg. j. sed ante nominationē factā nō uidef, qd tollatur secundū, qa delegatus nō habet exercitiū iurisdictionis. nisi dicamus, qd ex quo psentatio primi rescripti operatur in specificatis, ēt vr habere locū in clausula gnāli. Sed tamē hoc dicendū non uidef, qa iure cautū nō reperit: qa iura, quæ loquūtur de præsentatione priori, ut in c. vt debitus, cū si. loquunf in rescriptis, quę tribuunt iurisdictionē in habitu, & ī actu, & cū sint contra iura communia, nō debent extendi ad istū casum.

8 ¶†In gl. pe. colligif fm Abb. per istū tex. ordo rn̄dendi, quando plura proponunf, ut primo inchoef ab eo, ex cui⁹ decisione ad aliorū determinationē inferatur, & ad idē est gl. per illū tex. in c. prudētiā. in prin. de offic. deleg. & in c. postulasti. de iu 9 re patr. ¶†In glo. fi. prima conclusio est, qd̄ iurisdictio quæ in habitu competit in terminis huius decretalis potest delegari. & ita ampliaf, qd̄ hr in c. pastoralis. de offi. dele. in l. à iudice. C. de iudi. & probatur in dictis iuribus, quæ generaliter loquuntur ¶ Non ob tex. in c. Romana. in prin de offic ordi. in 6. qa Abb hic respondet, qd ibi ēt in habitu nō vr iurisdictio competere ante, q appellatum sit. Sed ista responsio nō vr procedere, quia etiam illo casu ante expressionē personarum, vel rerū, nō vr delegatus habere iurisdictionē, ēt in habitu: & si habet, idem uidetur dicendū in d. c. Romana. & iō melior responsio uidetur, qd in c. Romana, cōmissio fieri non possit in diœcesi suffraganei, in qua archiepiscopus nullā hēt potestatē, & sic ratione territorij cōmissio sibi phibetur, vt no. Io. An. & Doc. in d. c. si ɔfirmationē. de ele. in 6. & ita resident Mod. hic Sed considerādū est, q in d. c. Romana. non ur cōmissio impediri, ex eo q facta sit in diœcesi suffraganei, qa cū agaf de cā appellationis, archiepiscopus habet potestatem, vt possit cōmittere talē causam personis subditis suffraganeis. c. pastoralis. de offi. ord. ergo pariter vr, q talem commissionem facere possit in territorio suffraganei, arg. de personis ad locum, vt no. in l. vinum. 10 ff. si cer. pe. † facit tex. in l. utiles ita. de testa. mili. & hoc patet in d. c. Romana. vbi quando appellatio interposita est cā appellationis, pōt cōmitti in diœcesi suffraganei. ergo nō potest dici, q commissio impediatur rōne territorij, sed quia iurisdictio non competit. qa cā appellationis nō est in rerū natura & ideo ad illud c. Roman. aliter responderi potest, & dicit. q ibi tpe cōmissionis causa non erat in rerū natura, & nō poterat deduci ad actum: secus est in isto casu, quia res, & personę 11 erāt in rerū nā, q poterāt statim nominari. † Ex quo inferf, q noīatio nō posset fieri de psonis, vel rebus, q post rescriptum efficerenf debitores: sed tm̄ de illis, quæ tpe rescripti noīari potuissent, & nō de illis personis, vel de rebus, q tpe rescripti non potuissent cōueniri. Et ɔclusio gl. pcedit, qn̄ habitus reperitur prout in casu isto vr. secus si nō esset habitus, ut no. tradit Rot. 12 ī vlt. dec. in ti. de off. vica. in antiquis. vbi concludit, † q eps nō potest vicario eius cōmittere causas sibi delegandas, quia in illis nō habet habitū, sed capacitatē, & ita referunt Mod. quasi dicaf, q habitus ɔsideraf in potētia magis ppinqua. qn̄ pns status tēdit ad hoc, nō sic vr in capacitate, q designat potētiā ma 13 gis remotā, & accidentalē. †Ex his inferf, an patronus ecclesiæ possit alteri donare facultatem præsentandi, quæ in futurum b poterit sibi competere, si beneficium[b] uacabit. An. I. Sic. dicit c q nō, referendo Io. And. hic, qui tamen non firmat hoc. Et in ɔ̄rium est decisio Abb. post alios in c. fi. de conces. præb. & per d. c. Romana. Are. in c. significauerūt. de testibus, tenet ɔ̄ Abb. ibi, q nō valet appellatio à futuro grauamine, sub ɔdōne, si ero grauatus. Sed defendēdo Ab. ōdm est, ut dixi in c. dilecto. de ap. 14 †Scdo gl. ɔcludit, & Abb. sequitur, q iudex añ noīationē nō pt citare illos, q cōprehēduntur ī clausula generali. & idē Rot. in xviij. deci. si impetretur. in ti. de dolo, & ɔtu. in nouis. & Ro. in 15 cōs. cccxiij. quo ad primū. in 3. dubio. † Et de ista citatione virtute huius clausulæ gnālis plures qōnes tradit Mariā. in tract. de citatio. in v. art. q xxxj. ubi circa hoc xiij. ponit qōnes. Et dū Abb. ɔcludit, q post expressionē personarū, ante nominationē rerū, vel cātum, citatio fieri possit, hoc non vr pcedere sine 16 dubio, † qa in citatione taitē in delegato cā reqrif, ut no. in l. conientaneum,

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Dialecticos. Vide no. Io. Fab. insti. de insti. & iur. §. fin. Deci. in l. 2. §. j. col. 2. uer. in ea. glo. ibi, fm Porphi. ff. si cert. pet. & uide quæ scripsi post gl. in l. legato generaliter. ff. de leg. j. & Zasium intel. singula fol. j.

b Syl. Ald. Beneficium. Adde Dec. in consi. 695. uisa donatione, in prin. & in cōsi. 141. quod est errore duplicatum, & uide in proposito quæ scribit Cæsar Lābertinus in tract. de iure patro. lib. j. par. 2. q. 7. art. 6. q. 6. princi. 149

c Vacabit. Breuiter dic, q est in genere, & fine limitatione. secus si ī specie. Panor. in d. c. fin. Pau. de Citad. in tract. de iure patro. par. 6. q 41. Lap. alleg ciij. ubi tamen male limitat in habente unicū beneficiū: quia idem est, si vnū uel tū præsentare possit modo mandatum sit generale, & absque fraude.

conſentaneum, ubi Bald. in 4. no. C. quo, & quã iudex, & tradit Marianus in d. trac. de cira. artic. 20. q. 5. ¶ In fi. gl. ꝯcluſio ē, ſm gl. quam cõiter Doc. ſequuntur, † ꝙ licet iuriſdĩõ perpetuata ſit cum perſonis, vel in cauſis expreſſis, tñ perpetuata non intellĩ in non expreſſis, & ſic reſpectu clauſulæ generalis.[a] Et pro iſta concluſ. tria iura inducuntur. Primo tex. in c. ne aliquid. de hæ. ĩ 6. ubi ſpãle eſt in crimine hæreſis, ꝙ ēt in non cœptis iuriſdictio perpetuata ſit. ergo in ꝯtrium ius cõe vr̃ Sed rñdetur, ꝙ ſpeciale eſt ibi. Et qñ eã nullo mõ inchoata ſit, ſed hic eã erat inchoata in expreſſis in reſcripto. Vñ põt videri, ꝙ perpetua ſit in omnibus alijs comprehenſis in eodẽ reſcripto. ¶ Secundo allegatur tex. in c. fi. §. officium. de of. leg. in 6. ubi officium conſeruatoris ipſo iure expirat quo ad negotia non inchoata Sed reſponderi poteſt, ꝙ ibi plures cauſæ nõ erant commiſſæ expſſe ſimul in eodem reſcripto, prout eſt in caſu nr̃o, & hoc non parũ facit, ut inferius dicam. Præterea ibi agitur de uniuerſitate cãrũ, ĩ quibus conſeruator ille haberet poteſtatem, & per conſequẽs tractatur de maiori præiudicio ordinarii, q̃ in caſu nr̃o agat.

19 ¶ † Tertio facit tex. in l. quid tñ. in prin. ff. de arb. ubi plura reputantur compromiſſa, quando plures cãæ in eodẽ cõpromiſſo includũtur. ergo pariter in propoſito vr̃, ꝙ plura dicant reſcripta, qñ plures cauſæ includuntur. Sed rñderi põt, ꝙ ſunt plura ꝯpromiſſa improprie, vt colli̅r ibi, quaſi plura ſint cõpromiſſa. & iõ non debet iudicari ſicut de pluribus cõpromiſſis, ut in ſimili no. Are. p illum tex. in l. 4. §. ſed ſi Pãphilũ. ff. de ver. ob. & ĩ d. l. qd tñ, tex. loquitur, ut arbiter nõ poſſit reuocare, ꝙ ſemel iudicauit, ꝙ vr̃ odioſum. Sed in caſu nr̃o agit, vt iudicare poſſit, & ſic termini non ſunt pares. Et ꝯ ꝯcl̃onẽ gl. nr̃æ hic allegatur deciſio Bar. in l. & qa, co. pe. ff. d iur. om. iud. ubi ꝯcludit, ꝙ ſi plures cãæ committunt in eodem reſcripto, & in una incœpta ſit, perpetuat iuriſdĩõ in oĩb. Sed aduertendum eſt, quia Bar. loquitur, qñ plures cãæ commiſſæ ſunt, in quib. delegatus uniformiter hẽat iuriſdĩõnem in habitu, & actu. non ſic vr̃ in caſu iſto, ĩ quo ĩ nõ expſſis iuriſdĩõ non cõpetebat. Et p̃dicto Bar. Mod. in d. l. & qa. inducunt tex. in c. cum in plures. de of. dele. in 6. ubi ſi unus ex plurib. iudicibus inchoauit iudicium, perpetuat iudicium quo ad oẽs.

20 † Ergo idem vr̃ in rebus, qa ualet argũ de pſonis ad res. l. qui plures. de vulg. & pup. l. miles ita. ff. de teſt. mil. Sed rñdetur, ꝙ tex. in d. c. cũ in plures, loquit qñ vnus habebat ptãtẽ p omnia qa dati erant cũ clã. ꝙ ſi non oẽs. lĩẽ ibi erat tñ vna cã. & reſpectu unius cãæ, de qua agebatur, res non erat integra, unde non mirum, ſi iuriſdictio perpetuata ſit. ſecus in caſu nr̃o, vbi plures ſunt, & diuerſæ cãæ. Concludendo tñ in terminis, in quibus loquitur tex. hic, & gl. dicendum vr̃, ꝙ ẽt in non expreſſis iuriſdĩõ perpetuata ſit, quia illa clauſula gñalis vr̃ hr̃e ꝯnexitatẽ cũ expſſis, quia intellĩr de perſonis, & rebus ſimilib. expreſſis, ut eſt tex. in c. ſedes. j. eo. Et ibi Abb. expreſſe dicit, ꝙ illa clã gñalis habet connexitatem cum expreſſis. Et ideo infert,

21 † ꝙ ſubreptio, quæ uitiaret reſcriptum in perſonis expreſſis, pp connexitatem, etiam uitiaret reſcriptum reſpectu clauſulę generalis.

22 † Et Doc. hic omnes fatentur, ꝙ perpetuatio iuriſdictionis extendatur ad connexa, & tradit Fed in conſi. 111. quæſtio talis eſt. facit c. tranſlato. ſ. de conſt. & ꝙ dixi ibi, & ꝙ no. Ab. in c. ex parte. de app. cum ſi. ut dixi in 3. no. ¶ Poſtremo notãdum eſt dum Abb. allegat l. quid tamen. ff. de arb & ꝙ Bar. & Doc. dicunt ibi per illum tex. quòd ſi dictum ſit in compromiſſo.

23 † ꝙ arbiter iudicare poſſit ſemel, & pluries, intelligitur in diuerſis rebus, non autem in eadem re, vel cauſa, ꝙ pluries iudicare poſſit.[b] & no. hic Spec in titu. de ar. §. ſequitur. char. 9. verſi. ſed pone, actum eſt, & Bal. in l. j. C. ſi aduer. rẽ iudi. & in l. ſi diuerſa. C. de tranſ. Et hoc procedit, niſi tantum eſſet unus articulus, vel una cauſa, vel quando expreſſe dictum fuiſſet. † quòd poſſit ſemel. & pluries iudicare, & iudicatum limitare. & corrigere, ut tradit Ant. de Bu. in c. Quintaualis. in 3. col. 5. dubio. de iutelu. & hic etiam Ro. ſcribit in rep. rub. de ar. col. 7.

ADDITIO.

a Syl. Ald. Generalis. Vide eandam Doc. in c. ſeq. in 4 not

b Syl. Ald. Poſſit. Et ꝙ operetur ſemel tantum. Vide Ful. conſi. 145. co. 2. in prin. Bar. & Bal. in l. quid tamen. ff de arb. ubi uidentur velle contrarium eius, qd hic dr̃, & Bal. in repe l. ſi quis arbitratu. ff. de ver. ob Pet de Anc in conſi. 142. de uiribus, & efficac & quid ſi lata ſint lauda contraria. Bal. in conſ. 213. lib. 2. & aliquid in conſi. 114. ver. 5. quæritur. eo. lib.

SVMMARIVM.

1 SEdes. ¶ † In tex. ibi, ſedes apoſtolica. Quod hic dr̃ de ſede apoſtolica, idẽ eſſet in ſummo Pontifice, de quo ĩ effectu tex. hic intellĩr. alia tñ dr̃ia ꝯſtituitur, ut eſt tex. in c. ſi gratioſæ. de reſcr. in 6. Et de ſede apoſtolica, & aliorũ, plura tradit Fran. Paulinus in tract. de ſede vac. in 6. p̃miſſo, in 7. car.

2 ¶ † In text. ibi, malitiis obuiare. facit tex. in l. ĩ fundo. ff de rei uen. & aduerſus malitiam, qs cum malitia[a] reſiſtere[b] poteſt, glo. no. in c. cupientes. in uerbo malignantiũ. de elec. in 6. facit gl. in c. dñs, 23 q. 2.

3 † q̃ dr̃, hoſtem poſſe uinci inſidijs. Nam non vr̃ eſſe in dolo, qui fraudem excludit. l. cum pr̃ §. Titio. in fi. ff. de leg 2. & quod per illum text. no. Bal. in l. veluti. in fi. ff. de iuſt. & iu. & quod no. Ant. de But. in c. per tuas. qui fil. ſint legi. & in ca. j. de plus pet. & facit quod hr̃ in cante. 67. in c. ſi mutuaui. ¶ In tex. ibi, fraus, & dolus, iſta ponuntur tanq̃ diuerſa. Et iſto mõ loquẽdi utiĩ tex. in c. tuæ. de cle. non reſi. & in c. exterum. ſ. eo.

4 † Et differunt inter ſe, qa dolus eſt genus, & fraus eſt ſpẽs, vt eſt gl. in l. iuriſgentium. §. ſed ſi fraudandi cũ ſi. ut tradunt ibi Alexan. & Mod ff. de pac.

5 ¶ † Primo no. ꝙ ſedes apoſtolica debet ſe exhibere liberalem. Nam liberalitas p̃cipue ad principẽ pertinet, ut Abb. hic. adde text. in c. j ĩ de do. ubi dr̃, ꝙ liberalitas p̃prium eſt nobilitatis. facit tex. in l. filiusf. §. nonnunq̃ ff. de do. Iõ tutor regis donare põt ſm qualitatẽ regis, ut no. Inn. in d. c. grãdi. de ſup. negli. p̃la. & Ro. ĩ d. l. filiusfamilias.

6 ¶ † Scdo no. ꝙ genus, quod ſeqtur enumerationem

ADDITIONES.

a Malitia. Adde Ale. in tract. præſum. regu. 2. præſump. 31. in fi. And. Tiraq. in p̃fat. retract. proxim. nu. 70. quod eſt uerum cauendo, non autem committendo aliquod malum.

b Syl. Ald. Reſiſtere. Item & ſuum recuperare quis põt dolo ac mendacio, l. fi. §. fi. ubi Bal. ff. de dolo. Hoſt. in c. olim cãm. in ver. duxerunt. de reſt. ſpol. Archi. in c. nõ ſane. co. 2. ver. ſi vero. 14. q. 5. in c. dominus, 24. q. 2. hinc dici ſolet Dolus, an virtus quis in hoſte requirat. de quo vide Dec. hic, & in l. ea eſt natura. ff. de reg. iu. & ſolet dici de aduocato, qui ſi fouet iuſtam cauſam, poteſt aduerſarium decipere, vt per Dec. in d. l. ea eſt natura. ar. c. j. 3. q. 4. & hoc verum eſſe etiam in foro conſcientiæ dicit Bal. in rub. C. de fi. inſtr. co. 8. ver. incidenter etiam quæro, modo abſit falſitas, vt ibi dicit Pet. de Anch. in conſi. 145. domini. in fi. & vide Bal. omnino in conſi. 142. dominationibus. co. 2. lib. j. Ange. l. pen. ff. de vſu.

tione speciei, restringit ad spēs pr̄es capsas. Ad idē tex. in l. fi. §. cui dulcia. ff. de tritico uino & oleo leg. de cuius intellectu j. uidebimus. Et quantū ad tex. hic aduertendū est, q̄a non ponitur hic clausula gn̄alis simplr̄, sed ponit̄ dictio, alios, quia dr̄ aduersus talē, & quosdā alios. c. pastoralis. § qm̄ s. eo. quo casu ista dictio, alios, denotat similitudinē, vt no. ī l. 2. C. de ser. fug. vn̄ n̄ mirū, si talis clausula de partibus intelligitur. Conclusio tn̄ Abb. bn̄ pbat̄ ī d. §. cū dulcia. ut j. uidebimus. Et retenta hac conclusione, limitat̄, nisi cū clausula gn̄ali adijciat̄ aliquod uerbū, p qd̄ genus n̄ restringat̄ ad qualitatē speciei p̄cedētis, ita vr̄ probari in c. Rodulphus. j. c. ibi, ꝯ epm̄ Saginēsem, & quosdā alios Saginēsis dioecesis. Nā si dcm̄ nō fuisset de dioecesi comprehensi fuissent illi, q sunt de ciuitate. p illa uerba, cōtra epm̄ Saginēsem, & quosdā alios: sed illi de ciuitate excludunt̄, q̄a postea facta est mētio de dioecesi. Et subijcit Abb. p istū tex. ꝯfirmat̄ dcm̄ Inn. c. lr̄is. de

7 iure pat. ubi uoluit, † q̄ si dono alicui villā, & oīa iura, q̄ hēo, n̄ tenent spūalia, q̄a clausula illa generalis restringitur ad temporalia. Et in simili casu hoc tradit Bald. in l. a procuratore. C. mādati. In prin. ubi allegat illud dictum Inno. in d. cap. literis, & idē Roman. in sing. 57. volo. Sed aduertendum est, quia tex. hic parum facit, quia hic ponitur dictio, alios, quæ non habetur in casu, in quo loquitur Innocen. Secūdo in terminis, in quibus loquitur Inn. ius patron. includi vr̄ sub villa, q̄ est nomen vl̄e, vt pbat̄ in d. c. ex lr̄is, & ad hoc nō aduertūt Doct. Nā dictū Inno. hēret locū, qn̄ aliqua tēporalia particularia essent noīata cū clausula gn̄ali, & s̄m dictū Inn. cl̄a illa gn̄alis, & oīa iura restringuntur ad similia exp̄ssis. Sētit Abb. post Inn. q̄ illa gn̄alis cl̄a de se ī cluderet ius patronatus. cuius tn̄ cōtrariū Abb. tenet post alios

a in d. c. ex lr̄is. de iure patr. Et idē si dicat̄, de oībus bonis. nā sub ista gn̄ali dispōne ius patr. nō includit̄, ut cōiter [a] Doc. dicūt

8 in d. c. ex literis. † Sed in hoc ultimo dicto Abb. ibi tenet ꝯtrariū, q̄a applōne bonorū uniuersitas ꝯtinet̄. l. bonorū. la 2. de uerb. signi. Et p illū tex. secuti sunt posteriores opi. Abb. in varijs locis sed tn̄ ille tex. nihil facit, ut statim dicā. Et iō cōtra Abb. dicēdū est, q̄ n̄ vr̄ dr̄ia, an dicat̄ oīa iura, vel oīa bona, vt cōiter Doc. dicūt in d. c. ex lr̄is. Sed p vera resolutione cōsiderādū est, q̄ aut ille, q donat, vel vēdit oīa iura, vel bona, q̄ hēt ī tali loco, reperit̄ ibi habere uniuersitatē, puta uillā, vel castrū, & tali casu uenit ius patro. ex quo uniuersitas ibi reperit̄, q̄ ius patro. includit, & tali casu, ēt q disponeret de oībus bonis, ī cluderet ius patro. nō immediate, sed mediāte uniuersitate, q̄ ibi reperit̄. Et isto mō procedit tex. in d. l. bonorū, q̄a in effectu ibi vr̄ disponere testator de hæreditate, & successione vl̄i. l. uā q̄. §. fi. ff. ad Trebe. Aut in tali loco qs n̄ habet uniuersitatē, sed aliqua bona particularia, & tali casu nō uenit ius patronatus, q̄a nō reperit̄ ibi uniuersitas, cū qua transire possit. ita loquūtur Doct. & bn̄ in d. c. ex literis. licet Abb. aliter dicat. Nō ob. tex. in d. l. bonorū. q̄a nō loquitur isto casu qn̄ quis solū haberet bona particularia ī loco, sed qn̄ reperit̄ habere uniuersitatē, ad quam dicta uerba referunt̄, ut in primo casu dictū est. Et adde ad illud, q̄ dictū est s̄m Abb. de clausula gn̄ali, per istum tex. q̄ iste tex. loquit̄, & procedit, qn̄ clausula gn̄alis ponitur per uerba indefinita, put loquit̄ hic.

9 † Secus si per verba vl̄ia, q̄a tūc nō haberet locum iste

b tex. [b] ut no. Io. An. in c. cū in multis, eo. tit. in 6. ī nouella. & seq̄ Imo. de iudi. in c. j. Alex. ī l. si cōuenerint. in pe. col. de iur. om. iud. In cōtrarium tn̄ facit tex. in d. l. fi. §. cui dulcia, & vr̄ sentire Abb. hic, dū allegat illū tex. qui utitur signo uniuersali, dum dicit, omnia dulcia. & Abb. allegat illū pro concordantia ad tex. hic. Sed tn̄ magis placet, q̄ dictū est, q̄a aliud est si dicat̄ contra

10 quosdā alios, aliud est si dicatur contra oēs alios, † q̄a uniuersa-

c lis oratio lōge potētior [c] est, ut no. Bar. in l. generali. §. uxori. ff. de usufru. lega. cū si. ut dixi in l. omnia. ff. si cer. pe. Et q̄a in tex. nostro hic illa uerba, contra quosdā alios, etiā non vr̄ indefinite prolata, sed potius accedut ad nām particularis, ac si dicat̄

11 cōtra aliquos, uel nōnullos alios. ¶ † Tertio no. s̄m Abb. hic, q̄ in materia stricta, verba non accipiuntur ita large, sicut accipi possunt secundū proprietatē verborū, ut patet hic, ī clausula illa, & quosdā alios. multitudo effrenata nō comprehēditur, ut Abb. latius hic deducit, allegādo tex. in c. cū in cunctis. in si. de elec. in nō c. si cōpromissarius. de elec. in 6. Sed aduertendū est primo, q̄a Abb. p̄supponit, q̄ materia rescriptorū, de qua agit̄,

12 stricta sit, & odiosa † q̄ n̄ vr̄ verū. q̄a rescripta sunt in odium præiudicij, ut no. Bal. in l. j. C. de diuer. rescri. de hoc videbimus in c. cām q̄. j. e. Præterea, & secundo, dato q̄ esset verū præsupposi-

13 tū Abb. nō est verū notabile, † q̄ Abb. facit, q̄a in mā odiosa verba generaliter intelligūtur, & ut lata interpretatio, quatenus p

d prietas uerborū requirit, ēt in materia pœnali, [d] ut est tex. in l. eum lege. ubi Are. ff. de testa. & ad hoc ēt allego tex. not in l. j. §. q̄ āt. ff. de alea. & hoc idē tradit Cald. in materia dispēsationis, quæ odiosa est, in cōsi. j. in ti. de cōsan. & affi. Nō obst. tex. hic, quia clausula erat limitata ad quosdam alios. ideo nō extendebat̄, & q̄a agit̄ de remouēdo infinitatē, quæ regulariter euitari dēt, l. si tinea. §. fi. ff. de dam. infe. l. 1. C. de sen. quæ p eo, q̄ interest.

Nō ob. tex. ī d. l. si cum compromissarius, quia tex. ille procedit ex eo, q̄a ita ulterius disponendo statutū fuit. aliās secus fuisset per supradicta.

14 ¶ † Quarto not. ibi, careat penitus impetratis, s̄m q̄d

e Abb. inducit, q̄ subreptio in uno, uitiat rescriptum in totū. [e] Nō obst. c. si eo tpr̄e. de rescript. in 6. quia Abb. respondet limitando illū tex. q̄ nō habeat locū, qn̄ materia esset connexa, ut erat hic, ubi clausula generalis recipit determinationē, & declarationē à specie præcedenti, & Mod. sequitur. Sed aduertēdū est, q̄a illa clausula generalis nō uidet̄ connexa cum specialibus expressis, cū sint causæ separatę. & ideo s̄m Doct. cōmuniter in c. pastoralis. §. quoniā. s. eo. & Abb. ipse post alios cōcludit q̄ perpetuatio iurisdictionis circa expressa, nō operatur regulariter in non expressis, quæ in generali clausula cōprehēdunt̄ ubi tn̄ ego aliter dixi p rōne, quā Abb. hic adducit, de qua ibi memor non fui. Præterea, hic in effectu tantum vnū erat negotiū ī illa parte, in qua ponitur clausula generalis, ex quo nolebat agere contra personas expressas, quia expressio fuit facta ad finē nominādi alios, ut hic dr̄. Vnde non probat hic, q̄ Abb. dicit, & illa uerba, dū dicit̄, careat penitus impetratis, uident̄ hr̄e aliū intellectum, ut dicamus, careat penitus impetratis quia nō distinguitur an Papa fuisset concessurus tale rescriptum non obstante subreptione, sed indistincte uitiatur rescriptum propter mēdacium, prout simili mō loquit̄ tex. in c. super literis. j. eo Secundo Abb. dicit istū tex. habere locū ī subreptione, q̄ cōmittitur exprimendo falsum, q̄a illa in totū uitiatur. secus si cōmittatur tacendo uerū, prout loquitur tex. in dicto c. si eo tempore. de rescrip. in 6. & posteriores sequuntur. Sed etiam ista differentia in casu, in quo loquitur tex hic, non vr̄ procedere, uidelicet qn̄ malitiose falsum exprimitur, q̄a tunc etiā taciturnitas malitiosa uitiaret, & isto casu taciturnitas, & mēdaciū, æquiparant̄,

15 ut est tex. in c. super literis. † & ibi Abb. in j. no j. eo. Nō ob. tex. hic, quia intelligitur ut s. dictū est. ēt tex. potius videtur probare contrariū, dū dr̄, mendax precator. ergo intelligitur quatenus falsum dicit, quia in eo, q̄d uerum sit, non potest dici mendax precator. Et q̄a in effectu, ut dixit tex. hic uidentur tantum respicere unum casum. Tertio, secundum Abb. limitatur, nisi subreptio comittatur ī uno, q̄d fuisset causa obtinendi rescriptū, ut no. in c. super literis. j. eo. & idem Anto. de Bu. in c. exhibita. circa fi. de iudi. & tradit Perusi. in d. c. si eo tēpore. & facit, q̄d supra dictū est de connexis, & quia ualet arg. à cā cessante, c. cū

16 cessante, de app. † & quia ēt ī mā correctoria, qn̄ duo sunt, quorum unū cōmensuratur ad aliud, correctio in uno hēt locū in alio, ut no. An. de Bu. in c. fi. v. fallen. de cōsuc. p gl. in c. non dēt, de consan. & affi. facit, q̄ no Bar. in l. j. ff. de leg. tut. cum si. ¶ In glo j. conclusio est, s̄m Abb. hic, q̄ hic esset gratia, quia Papa ad ordinarium potuisset causam remittere. Et idem no. Abb. de re

17 sc. † q̄d Papa cōcedendo rescriptum dicatur facere gratiam, in c. nonnulli, §. sunt & alij, col. j. Infra eo. facit tex. ī cle. gratiæ, de rescrip. In cap. gratia, eo. tit. in 6. & in l. j. §. fin. ff. de quæstio. cum

18 si. ut tradit And. Sic. in consi. j. car. ix. col. ij. lib iij. † Et gratia dicitur quasi gratis data. 3. q. j. ca. j. Et gratia plurib[us] modis dicitur,

19 ut not. Abb. in cap. 1. de commo. Arch. in d. cap. 1. 3. q. 1. † Et ille, qui recipitur ad gratiam, remittuntur sibi culpę, & recipi-

f tur ad fauores, [f] ut no. Bal. in cap. j. in prin. col. 2. per illum tex.

20 in §. fin. in tit. de pace Constan. † Et de pœna amissionis gra-

21 tię, quid importet, est text. in ca. † quod sedes, de offi. ord. ubi Auto. de Butr. Et si Papa mandat alicui gratias haberi, importat exceptionem, ut not. Ange. per illum textum, in l. Paulus. §. Paulus. ff. de fideicom. lib. & no. Mod. in cap. ueniens, in prin.

22 de præscipt. & Andr. Sic. consi. 22. in prin. lib. 4. ¶ † In glo. 2. secundum Abb. colligitur, quod ex priori nominatione ma-

g ior dignitas arguitur. [g] ad idem gloss. in cap. bene quidem. xcj. distin. facit l. quoties. ff. de usufru. in l. generaliter. §. q̄d ergo. ff. de fideicom. liber. in l. j. ff. de albo scri. ad idem glo. in §. in alia. instit. de bo. pos. & no. Doct in cap. fi. in prin. de off. dele. in 6. cum simi. ut dixi in cap. Nicola. de app. & hoc sane intelligitur

h qn̄ prior nominatio [h] facta sit ī materia p̄lationis, ut ī d. l. j. de albo

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Cōiter. Adde Dec. cōs. 127. plura dubia. col. 2. & ī cōs. cxl. col. 2. ī prin.

b Syl. Ald. ¶ Iste tex. Vide infra, eo. c. col. v.

c Syl. Ald. ¶ Potentior. Vide Deci. in rub. ff. de iur. om. iud.

d Syl. Ald. ¶ Pœnali. Adde Deci. in c. inter cæteras. col. 3. supra eo. omnino in ca. at si clerici. §. j. col. pen. circa med. de iudi.

e Syl. Ald ¶ In totum. Vide quæ late scripsi in cons. 22. li. v. quod non. ¶ Adde Fely. nu. 1 Ias. C. de transac. l. si ex falsis. nu. 4.

f Syl. Al. ¶ Fauores. Et dicebat aliās Ferrariæ And. Sic. ut ipse refert in c. testimonium so penul. de test. & in c. cū te. in 12. col. eo. ti. q̄ ista uerba, facimus gratiā, important simplicē indulgētiā, & remissionem pœnæ, non autē restitutionē bonorū, s̄m Sal. in l. si in fi. post Bar. ibi, C. de sen. pas. tamen fallit si dīt plenā gratiā facimus. seq Iasan l. si tibi. §. quidā. nu. 5. consi. mo. ff. de pac.

g Arguit̄. Vide q̄ ī hoc pposito scribit Dec. in rub. de pb. & in c. auaritię. eo. tit.

h Nominatio. Vide Deci. in rub. de præben. in fi.

albo scrib. secus si fcã fit in alia mã, quia tunc non bene infert ad prælationem, gratia exẽpli, in d. l. quoties. de vsufr. si uni clerico, & episcopo alternis annis esset relictus vsusfructus vtriq; vt ibi dicitur, clericus primo nominatus haberet vsumfructũ, non tamen esset dicendum, ꝙ clericus esset dignior epo, quia ex diuersis non fit illatio. Vñ hoc declarandum est, vt dixi in c. Nico. de appe. Et subiicit Abb. hic, ꝙ illud, ꝙ dictum est de priori nominatione, non procedit, quãdo facta sit in actu vitioso, qa tunc digniores posterius debẽt nominari, ut not. Abb. in ca. auaritiæ, p illum tex. de præb. & ad idem est tex. in c. de regularib. in prin. de simo. sed tñ ꝯ hoc vr tex. in c. 2. de supplen. negli. præla. ideo dic, ut dixi in c. auaritiæ, de præb. ¶ † in glo. 3. ibi, intuebitur iudex, gl. concindit, ꝙ statut arbitrio iudicis, q̃ dicanẽ personæ digniores, & idem Spe. in ti. de rescrip. præsenta. §. fin. col. j. versi. sed quæ sunt personæ digniores, & ita communiter tenetẽ, ut dñt Imol. & Abb. post alios hic. Et ad hoc facit regula cõis, q̃ habet † ꝙ cum aliquid nõ fit determinatum à iure, arbitrio iudicis cõmittitur,[a] l. j. in fi. vbi Bal. ff. de iure delibe & in c. in causis. vbi Abb. de of. del. Et ista rõne vbi non est decisum à lege, vel consuetudine, arbitrio iudicis relinqtur, vt in c. nõnulli. in prin. J. e. † Sir quis dicatur pauper, arbitrio iudicis iudicatẽ, ẽm gl. quam Doc. cõiter sequuntur in auct. præterea. in ver. locuples. C. vnde uir, & vxor. † Sir qñ cã dicatur parua,[b] vt p glo. in c. fi. de re iu. in sexto. in ver. illustrium. † Similiter qui dicantur senes, vt no. Io. And. in c. quoniam frequenter. in prin. vt lite non cont. & Abb. ibi, & Mod. in 3. q. † Similiter quæ dicãtur personæ miserabiles, arbitrio iudicis declaratur,[c] vt no. Ioan. And. in c. significantibus. de of. del. cum si. ut tradit And. Sic. in consi. 2. co. pe. in 2. lib. & in consi. 3. col. 2. li. 1. Alc. cons. 17. viso instro. col. 1. lib. 4. & si in prædictis, & similibus casib. iudex inique arbitretur, appellari potest, gl. in c. super his. in ver. arbitrii. de accusa. ¶ In ca. ibi, aliàs enim. sentit gl. ꝙ hoc speciale sir ĩ rescriptis, prout tex. hic loquitur, ꝙ sub illa gñali clausula non veniãt maiora expressis ꝯ propriam verborum naturam, & hoc sequitur Abb. h. e. post alios, & hoc idẽ inferius latius Abb. deducit, quia tex. hic utitur verbis denotantibus promulgationẽ noui iuris ibi, volentes. & idem Abb. dicit in c. cum tibi, de verbo. signif. Contrarium tenet And. Sicu. & videntur seq Moder. hic, & rñdet ad tex. dum dicit nolẽtes, ꝙ in tex. est aliud verbũ, videlicet decernimus † quod non importat ius nouũ in materia prius declarata,[d] ut no. in c. decernim[us]. de iud. sed opi. Ab. verior vr, cõsiderando hoc mõ. Nam nisi fuisset iste tex. rescriptum impetratum ꝯ Titium, & quosdam alios, habuisset ẽt locum in maioribus personis, & dignitatibus, quia rescriptũ est modici præiudicii ut no. Bald. in l. 1. C. de diuer. rescr. cum iuri alterius non detrahatur. † Vñ si in alia materia, puta in cõstitutione procuratoris, si constituo procuratorem ꝯ Titium, & quosdam alios debitores, veniunt ẽt Titio digniores,[e] ut not. Inn. & Pet. de Anch. in c. 2. de rescr. in 6. a fortiori, vel saltẽ pari rõne, idem erat dicendum in rescriptis. in qb. ut dixi, agitur de modico præiudicio. Scdo quia qñ dr, ꝯ Titium, & quosdam alios, non põt intelligi ꝯ Titios, qa subiecta mã non patitur, vnde intellr ꝯ Titium s. debitorem, & ꝯ alios. s. debitores, etiam cuiuscunq; conditionis essent, qa respectu debiti erant omnes pariter debitores, & in iudiciis non hr acceptio personarũ. ca. nouit. de iud. regula, in iudiciis, de reg. iur in 6. Tertio, hoc efficaciter probatur, quia præsupponitur hic, ꝙ isti q malitiose nominabãt minores in impetratione rescripti, & reticebãt maiores sub clausula gñali. ꝯ quos maiores, si nominati fuissent, non ita de facili Papa rescriptum concessisset. Et sic patet, ꝙ añ istam decretalẽ clausula gñalis porrigebatur ad maiores, sed p istam nouam dispositionem ꝯ eum statuitur, ita alterius processũ dẽ no. Et ꝙ ista sit noua iuris promulgatio, probatur per verbum, volentes, vt per gl. in cle. 1. de of. vic & no. Abb. c. ex rõne, de app. cum simi. vt ibi dixi ¶ Non ob. ꝙ And. Sic. dicit de verbo, decernimus, † quia in mo de sui natura est noui iuris pmulgatorium,[f] vt per gl. in cle. m. per literas, de præben. & in cle. 2. de reb. eccl. non alie. nisi subiecta materia aliud suaderet, quia tunc impropꝛie ponitur, vt no in d. c. decertimus. Secũdo Ab. concludit post Inn. hic, ꝙ in alia materia clausula generalis ad maiora expressis porrigatur. De quo inferius videbimus. Solũ hic vnum dicam. ꝙ non sapit dñam, quam Abb. hic facit post gl. in cle. non potest. in uerbo. grauiora. de procura. dum cõcludit, † ꝙ aut in procuratorio exprimitur vnus casus, in quo speciale mandatum non requiritur, & tunc clausula generalis includit maiora expressis. Aut exprimitur vnus casus, qui speciale mandatum requirit, & tunc clausula generalis non porrigitur ad maiora expressis. cle. mẽ. non potest. Nam talis differentia reprobatur per Imo. in d. cle. non potest. in glo. præallegata. quia secundum eum non videtur ratio diuersitatis inter prædictos casus. Abb. tamen hic conatur respondere, quia vbi exprimitur casus, qui non requirit speciale mandatum, materia videtur fauorabilis. sed quando speciale mandatum reqritur, materia est odiosa. Vnde in hoc casu fit lata interpretatio, & in alio stricta, arg. l. cum quidam. ff. de lib. & posth. & in rña, odia. de reg. iu. in 6. ista ratio Abb. non satisfacit considerando hoc modo, quia dũ Abb. simpliciter dicit, ꝙ clausula generalis porrigitur ad maiora expressis, si casus expressus non requirit speciale mandatum, quia aut illa maiora expressis requirunt speciale mandatum, & non videtur, ꝙ ad illos clausula generalis extendatur. c. qui ad agendum de procu. in 6. aut non requirebatur speciale mandatum in illis, & talis casus includebatur in generali mandato absq; aliqua expressione alicuius speciei, & sic talis expressio nihil videtur operari. Expressio autem casus requirentis speciale mandatum multum operatur, quia facit ꝙ clausula generalis ad alios porrigatur d. ca. qui ad agendum. & sic cõtra Ab. vr, quia longe plus operatur expressio casus specialis requirentis speciale mandatum, q̃ si sit casus, in quo speciale mandatum non requiritur. Tertio dum Abb. dicit ꝙ tex. in d. §. cui dulcia. loqtur in materia fauorabili, videlicet in testamentis. aduertendũ est, qa potius materia vr stricta, ubi agiẽ de interpretatione legatorum, qa in dubio interpretatio fit, ꝙ uideatur legatum, quod minus est.[g] l. apud Iulianum. §. scio de leg. 3. & in l. nummis. de leg. 1. & ad hoc facit, qa testator vr semper minus grauare hæredem, q̃ sit possibile. l. unum ex familia. §. si rem. de leg. 2. ¶ Successiue Abb. refert doctrinam Ant. de Bu. & ex eorum dictis prima conclusio sit, † ꝙ si exprimatur genꝰ simpliciter sine aliqua specie, ueniret omnia, quæ sub illo gñe comprehendi possunt. l. fi. §. cui dulcia. ff de uin. tri. oleoq; lega. facit gl. in cle. 1. in uer. quamuis. de præb. cum si. ut tradũt Mod. Et adde tex. in l. si duo. ff. de admi. tut. ubi Bar. per illum tex. dicit † quantum ad inclusionem rei, tñ ualet gñalis prouisio, quantum specialis.[h] ad idem alle. tex. in l. si chorus. in prin. ff. de le. 3. & in l. omnes. C. de præsc. 30. ann. Signo. consi. 30. col. 1. factum, Et ista conclusio procedit, licet simpliciter facta sit mentio de genere prout loquitur tex. in d. §. cui dulcia, quia indefinita æqpollet uniuersali. l. 1. §. cum urbem, ff. de offi. præf. urb. in l. 1. §. & generaliter. de leg præstan. bonus tex. in l. qui habet. §. fi. ubi Bal. ff. de tute. † Et in tantum hoc procedit, ꝙ dispositio generalis, etiam refertur, & includit casus aliàs priuilegiatos,[i] ut not. Bal. per illum tex. in l. In fraudem. ff. de testa. mil. et ideo aliàs dicebam Florentiæ, ꝙ statutum, quod loquebatur simplr concedendo iurisdictionem quibusdam personis, ẽt haberet locum in causa dotis,[k] quæ in tali casu non esset specialiter priuilegiata. Nec ob. ꝙ in ꝯtrium allegabatur decisio Saly. quæ nihil facit in l. fi. per illum tex. C. de iure dot. quam Mod. sequuntur in l. j. co. 3. ff. sol. mat. quia aduertendum est, quòd si recte intelligatur dictum Salyceti, nihil facit, nec meretur in proposito allegari, quia loquitur Saly. in casu particulari illius legis, ubi habetur, quòd in causa dotis insinuatio non requiratur. Vnde arguit Saly. quòd si statutum generaliter uelit, quòd instrumentum debeat insinuari, hoc nõ habet locum in instrumento dotali, per illum text. quia statutum recipit interpretationem

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Committitur. Idem Dec. in c. si pro debilitate. 4. co. in fi. de of. del. vbi dicit, ꝙ arbitrio iud. relinquitur, quæ dicatur causa grauis, vel ardua.

b Syl. Ald. Parua. Latius idem Dec. in c. quoniam contra. in 5. no. in fin. de proba.

c Ald. Declarat. Vide omnino Dec. in c. 1. col. 2. de prob. & vide eundẽ in c. 2. 3. col. 4. in fi. de of. del. & iudicis arbitrio relinquuntur, quæ dicantur crimina grauia. Dec. in d. c. at si clerici. in 20. co. de iud. & arbitrio iudicis relinquitur ẽt quæ sit consuetudo rationabilis. Dec. in c. 3 in 6. co. de prob.

d Syl. Ald. Declarata. Vide paulo post nu. 31. & eundem in c. 2. in fi. col. de iud. & de hoc verbo, an sit noui iuris inductiuum, uide Io. Crot. in l. si constante. co. 30. in fi. ff. sol. mat. Dec. in c. pastoralis. in 1. no. de excep.

e Syl. Al. Dignitates. Vide quæ ponunt Fulg. in cons. 88. col. 2. in consi. 157. co. 3. & Ro. consi. 157. & cons. 249.

f Syl. Ald. Promulgatorium. Vide quæ addidi s. eo. c. nu. 59.

g Syl. Al. Minus. Vide Dec. in l. in testamentis. ff. de reg. iur.

h Syl. Ald. Specialis. Adde Dec. in c. 1. col. 3. nu. 32. de rescrip.

i Priuilegiatos. Adde Dec. in l. 1. nu. 9. ff. de reg. iu.

k H. Gig. Causa dotis. Adde ꝙ illud idẽ voluit ipsemet Dec. in cons. 6. inci. in cã do. Mariæ. in j. vo. per tot. ubi ẽt tenuit opi. Sal. in l. fi. C. de iure dot. quæ hic refert, videlicet ꝙ statutũ gñalr loquẽs, ꝙ oia instra debeãt registrari in actis publicis, uel in archiuo publico, aliàs sine nullius momẽti, non cõprehendit instrumentũ dotis. Ex qua doctrina dicebã nuper in cõtingentia facti ualere instrm quoddã dotale Romæ celebratũ inter Reuen. d. Bernardũ de Bibiena olim Cardinalem S. Mariæ in Porticu, dñm & patronũ meum, & magnificũ do. Bernardinũ Perolũ nobilẽ Vrbinatẽ, cui idẽ Cardinalis in vxorẽ dedit nobilem dn Marietã Diuitiã eius neptẽ. ac i dicto instro pro dote, & noie dotis ꝓmisit ducatos qnq, millia auri de camera eidẽ dn. Bernardino, qd tñ instrm non fuit registratum in archiuo Romanæ curiæ, ẽm quod cauet quadã cõstitutione felicis recordationis Papæ Iulij secundi. in qua dr, ꝙ notarij teneantur J. octo dies post assumptũ instrm illud registrare in dicto archiuo, & gñaliter loquitur de omni instro. Et propterea dicebat p hẽdes dicti q. Reuerend. tale instrm non valere rõne prædicta, consului tñ ex præallegata doctrina Saly & ex alijs pluribus, dictum instrm validum esse. Et hanc ẽt partẽ tenuit expresse do. Ias. in l. 1. in 3. co. in uer. & bene facit. ff. solu. mat. vbi comprobat prædictam doctrinam Saly. pluribus medijs, quam ẽt, vt videtis, sequitur hic Dec. hac tempestate nostra Cæsarei, Pontificijq; iuris decus, & ornamentum.

nem à iure cõi.c.cum dilecti.de consue.l.si quando.C.de inof. testam.& tali casu Salyc.bene dicit, quia reperitur in illo casu causa dotis specialiter priuilegiata. Secus ubi non esset priuilegiata specialiter in materia, de qua agitur, prout non erat in casu statuti, de quo agebaẽ Florentiæ, ut latius patet ex his, quæ a dixi[a] cons.v.& ista est clara resolutio ad illud dictũ Saly. & ita Florẽ. iudicatum fuit. & quæ superius dicta sunt de dispositio-36 ne generali, à fortiori habebunt locũ in dispõne vli: †quia qui oẽ dicit oĩa includit. l. Iulianus. de leg.3. l. a pcuratore. C. mandato. in c.2. de obser. ieiu. Nam minoris est uirtutis oratio vlis, 37 †quàm generalis, ut no. Bar. in l. generali. §. vxori. de vsufru. lega. & in not. casu tradiẽ Roma. consil.44. ex s. narratis, ad limitationem l. hac edictali. C. de secun. nup. Et hoc aliàs dicebab tur,[b] q† dispositio. l. obligatione gñali. ff. de pig. non haberet 38 locum in donatione oĩum bonorũ, præsentiũ, & futurorũ, qa ibi agitur de donatione vli. Quod notãdum est ad ea, quæ ponit Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta ai. col. de verbo. obl. ubi limitat cõem opi. de donatione oĩum bonorũ p tex. in d. l. obligatione gñali, & non bene per rõnem præallegatã, qa illa lex loquitur in gñali obligatione, & non in uniuersali. Et p hoc ẽt non recte loquitur Mathe. qui idem prius tenuit no-39 tabili ccaaxv. no. vnum motiuum. ¶ †Secunda cõclusio est, q si exprimatur genus post enumerationẽ specierũ, non cõprehenduntur sub gñe aliæ species, quæ differunt ab expressis in quantitate, ut hic, uel qualitate, ut d. l. cui dulcia. ff. de tri. oleoq; leg. fm Ant. de But. hic. Sed Abb. respectu qualitatis, vr tene pñum, & idem Imo. hic. col. v. uer. sed aduerte. & Mod. Et mouet primo Abb. per c. qui ad agendũ. de procu. in 6. ubi expresso casu requirente speciale mandatum, ueniunt alij requirentes spãle mandatum, & absurdum esset dicere, q non uenirent casus, q essent alterius qualitatis, quàm expssi, & quia fm Imo. hic tex. non ponderat diuersitatẽ in qualitate, sed solum, an sint maiora, uel grauiora expssis. Non obst. d. l. fi. §. cui dulcia, quia ille tex. procedit, qñ apparet de mẽte testatoris, q uoluit comprehendere ea, q̃ essent eiusdẽ qualitatis. Ex quibus infertur, q expresso clerico, ut ueniret laicus sub clausula gñali, quia laicus est minor clerico, licet diuersæ qualitatis sit, ut no. Spe. in ti. de rescrip. pñtatione. §. fi. uer. quid si quis nominauit. Imo. Ab. & Mod. hic, sed aduertendũ est primo circa tex. hic, q loquitur in rescrip. & uult, q cla gñalis non porrigaẽ ad maiores, uel digniores. Vñ cõsiderandũ est, q an est talis qualitas q̃ reddat aliquẽ maiorẽ, uel digniorẽ personis expressis, & cõclusio superius formata, fm Anto. de Bu. bene procedit. si uero ex tali qualitate quis nõ efficiẽ maior, uel dignior sub gñali cla includitur, & tali casu opi. aliorũ procedere vr. Et fm hoc rescri. impetratũ ꝯ clericũ, & quosdã alios hẽret locũ ẽt ꝯ lai-40 cum, qui minor reputaẽ, ut s. dictũ est. † In quo tñ aduertẽdũ est, quia si ad instãtiã laici cõcedaẽ rescriptũ ꝯ clericũ, & quosdã alios, tali casu non uẽ, q cla gñalis de laicis intelligaẽ, quia Papa non cõsueuit inter laicos rescribere, ut no. in c. si cleric[9] laicũ. de fo. compe. Quantũ ad tex. in d. §. cui dulcia. nõ placet rñsio Abb. ad illum tex. quia ibi non apparet de uoluntate testõris. sed tex. vr loqui in dubio, dum arguit intentionẽ testatoris ex qualitate vini expressi, prout ibi hr. Non ob. c. qui ad agẽdũ, q Abb. in ꝯriũ adducit: quia intelligitur, fm distinctionẽ p dictã, & potius facit in ꝯriũ, iuncta cle. non põt, ex qua patet, q ille tex. non habet locum in grauioribus. Et cum s. dicta cõcl. concordat Bar. in l. sed si quis. §. quæsitum. col. j. ff. si quis cau. Old. consi. 8. quidam paterfamilias, & Ro. consi. 108. admittimus. col. fi. cum si. ut hic, per Mo. & no. Sig. in cõsi. 70. in qõne. 41 col. 2. & idem Ro. consi. 271. uis tota. ¶ †Prædicta conclusio limitatur, nisi post clausulam generalem adijciatur aliquod corpus ulẽ, q de sui natura ẽt haberet locum in maiore, ut no. In noc. in c. dilecto. de offi. Arch. cum si. ut tradunt Mod. & facit l. 4. ff. de pe. hære. & q no. Inn. in c. conquerente. de offi. ord. col. 42 fi. Ang. in l. non põt. ff. de iud. †Secundo limitatur, nisi cla gñalis ponaẽ cũ signo vli ut qa dicatur, & quoscunque alios, quia tunc maiores, & digniores personæ includunẽ, ut no. Imo. de re iud. cum si. ut tradunt Mod. hic, qui tñ allegant gl. in ꝯrium l. 3. C. de ser. fug. in uer. qualibet alia poena. videlicet simili, & q no. Rot. in j. deci. co. u. in nouis, cum si. ut per Mod. hic, qui in effectu vñr recedere à prædicta limitatione, cõcludenter, q licet uerba vlia sint, non extenduntur ad maiora expressis, & ad hoc facit tex. in d. §. cui dulcia. ubi dr omnia dulcia. facit q no. Bar. in l. i. per illum tex. C. de fid. instr. lib. x. & q no. Cal. con-43 sil. 2. de arb. in fi. †ubi illa uerba, alia quacunque rõne, restringunẽ ad similia expressis, & idem Ro. in consi. 45. uisis. in fin. 44 & cons. 93. Indubitatissimã. †Pro prædicta tñ limitatione facit, quia illa uerba ulia, & prægnantia debent aliquid plus operari fm gl in d. cle. j. de re iu. & ad idem tex. in cle. fi. cum gl. in uerbo, alio quouis modo, de senten. excõ. in cle. ne Romani. in uer. quouis modo. de elec. in cle. j. in uer. cuius. de re. eccl. non alie. & glo. in l. cum poena. ff. de arb. & q no. Ange. in l. q si nolit. §. si quid ita finita. ff. de ædil. edi. Sal. in l. 2. col. 3. C. de noxa. cũ si. vt diai in rub. de proba. col. 16 Vñ pro solutione cõsiderandũ est. Primo q̃tum ad tex. ista limitatio vr uera, quia tex. hic loqẽ cõtra quosdã alios, & aliud est dicere, ꝯ oẽs alios, ut diai in notabilib. Extra istũ casũ in alia materia dicẽdũ est, q uerba ulia ita debẽt intelligi, ut aliquid operent. sed posito, q aliquid operenẽ, debent restringi fm subiectã mãm, præsertim ubi agitur de poena, ut loquiẽ gl in d. l. 3. C. de ser. fug. Et dum Abb. succesli ue dñam facit, & concludit, q in maioribus reb. ualet processus, si nõ opponaẽ, sed in personis sit nullus, ista dñia dubitabilis vr: quia sicut in personis maiorib. ipso iure nõ ualet processus, quia nõ includunẽ in cla gñali, ita vr in maioribus rebus, quia tex. in effectu æquiparare vr, dũ implicatiue dicit, nec audianẽ super maiorib. quia includunẽ, ut s. dictũ est de psonis. Et quia ista uerba respiciunt defectũ iurisdõnis, ergo processus vr nullus. c. at si clerici. in prin. de iud. Licet secus forte esset, qñ talia uerba referunẽ ad personã agentis, ut no. in l. j. §. sublata. ff. ad Treb. & quia ualet arg. de personis ad res. l. qui liberos. ff. de uul. & pup. Mod. in hic dñt, q talis dñia iustificari põt, quia iurisdõ delegati ad alias personas prorogari nõ põt. c. p. & g. de of. del. secus est in rebus. c. cũ olim. eo. n. & p gl. in d. c. p. & g. Sed ista rõ procedit data iurisdõne in psonis, q̃ hic nõ hñr. Itẽ pcedit qñ partes scirẽt illas res nõ includi in rescripto, aliàs si crederent cõprehẽdi in rescripto, nõ hẽt locũ prorogatio pp errorẽ. l. si p errorẽ. ff. de iuris. om. iu. & quia Abb. hic loquiẽ de ui 45 cõprehẽsiua rescripti, nõ de pgatione iurisdõnis. ¶ †Circa cle. nõ põt. Abb. cõcludit, q sub in cla gñali de requirẽtib. spãle c mãdatũ, nõ ueniũt casus, in quibus agiẽ de incurrẽdo poenã.[c] facit dictũ Bar. in l. procurator. de cõd. inde. & in l. 3. §. procurator ff. q quisq; iur. & iõ cũ pena imponaẽ appellãti ab executore, requiriẽ mãdatũ in indiuiduo. Ang. de Are. in l. ab executore. ff. de app. Quantũ tñ ad dictã cle. nõ põt. nõ cõsonat, q restrĩgaẽ casu, quo quis in penã incideret, quia tex. absolute loquiẽ, & dicit, q sub tali gñalitate nõ ueniũt maiora, & grauiora. Vñ dicamus, q sicut in gñali mãdato nõ ueniũt q̃ spãle mandatũ requirunt, ita nec in cla gñali requirente spãle mandatũ, non ueniunt illa maiora & grauiora, q̃ sint cõiter illa, q̃ requirunt d spãle mandatũ. ¶ Circa doctrinã Bar.[d] in l. q̃sitũ. §. pe. de fund. 46 instr. in illo mẽbro principali, †uidelicet an in dubio genus restringaẽ a spẽbus expressis, Abb. post Bar. concludit, q aut spẽs e ad genus[e] referunẽ, & genus restringiẽ. l. cũ delanionis. §. quidam. de fun. instr. & Bar. ibi declarat, quo spẽs ad genus referantur. quia enumeratio spẽrum uenit ad determinationẽ uerbi, per qđ genus signaẽ. Ibi. n. testõr legauit villã, prout ipse possidebat. Ista. n. verba, prout ipse possidebat, faciunt genus, & illud genus respiciunt spẽs nolatæ ibi dũ dr, q ipse possidebat cum supellectili, mensis, mãcipijs, & sic istæ spẽs referunẽ ad possessionem quã testõr habuit de reb. quæ erãt in loco. aut spẽs immediate respiciunt actũ, & genus nõ restringiẽ. l. q̃sitũ. §. pe. de fun. instr. & in dubio ẽt vñr spẽs referri ad actũ legãdi, ut no. Bar. ĩ d. 47 §. pe. p l. si mãcipia. e. ti. de fun. instr. †Et sic vr, q ĩ dubio spẽs cã demõstrationis, & tollẽdæ dubitationis, & nõ cã taxationis exprimanẽ. ut in no. q. hoc idẽ tradit Bar. ĩ l. Cẽturio. ff. de uul. & pu. col. xj. uer. sed quod diai. dũ ĩgt, q uerbũ, ĩpuberi, vr adiectũ gr̃a demonstrationis. & facit, q no. Bart. in l. cum pater. §. 48 mense. uer. quid si testõr. de leg. 3. † Et qñ uerba apposita uideaf tur cã demõstrationis. uel limitationis, pulchre[f] distinguit Pa. de Ca. in consi. 51. aliàs 53. quia exceptiones. col. 3 aĩs 33a. inci quia exceptiones. uer. pro intellectu huius dubii. lib. 1. Et fm cõclõnem s. factam per d. l. quæsitum. §. pen. de fun instr. uẽ, q in dubio augeaẽ legatũ, ꝯ rõam, q̃ hr in l. nummis. de lega. 3. ¶ Sed rñderi põt, q res nõ sit in dubio, pp genus, q oĩa inclu-49 dit. ¶ †Postremo in mã notandũ est, q qñ gen⁹ pcedit, & species sequunẽ cũ adiectione certi loci, genus restringitur ad locũ expssum, ut Old. ꝯcludit cõs. 8. quod paterfa ubi alle. bonñ tex. in l. nãq;. §. fin. ff. de. pe. lega. ubi si oĩs penus legata sit pter uinũ, qđ erat Romæ. restringiẽ legatũ ad penũ, q̃ esset Romæ, ad idẽ tex. in l. q̃sitũ. §. j. de leg. 3. iuncto secundo, & ultimo rñsis d. §. cũ gl. ubi testõr legauit argẽtũ omne, & supellectilẽ, & quicquid

ADDITIONES.

a Syl. Al. Dixi. Et idem uoluit Dec. in consi. 536. col. 4. in consi. 301. in cõs. 496. col. pe. tñ non caret dubitatione, & sunt qui cõtrariũ uoluerunt.

b Syl. Ald. Dicebatur. Vide Dec. in consi. 30. col. 2. circa medium. in l. omnia. ff. si cert. peta. hanc tñ declarationem reprobat Negusan. in trac. de pigno. col. 34. & seq. totius tractatus. uide tamen Corne. consi. 176. col. pe. lib. 2.

c ¶Syl. Al. Pœnam. Vide Bal. in consi. 307. factum super quo. lib. 1. in consi. 99. decreto domini, lib. 3. Ant. de Bu. in consi. 67. uisis. Ro. in consi. 61. mandatũ. Alex. in consi. 127. pulchre respondet. in pen. col. lib. 4. & uide Ro. consi. 241. col. 3. in § omnino. ubi declarat.

d ¶Syl. Al. Bar. Illam tamen doctrinam Bar. reprehendit Alcia. li. 1. dispun. c. vlt.

e ¶Genus. Adde Fran. Are. consi. pen. & Dec. in consi. 660.

f Syl. Ald. Pulchre. Et uide quæ alias dixi consulendo cum do. Hormanacio Deco. in consi. 49. lib. 13.

quidquid hēbat in pdio Semproniano, tale legatum restringit ad ea, q̄ solū erant in pdio Semproniano. Et iō cū testor legasset vxori oēs res, ornamēta lanea, & linea, & alias massarias domus, dicebā in tali casu, q fuit Senis, q legatum intelligebat de olb. rebus domus, & nō de aliis, q̄ ex domū fuissent, ut patet in

50 consi. 92. ¶ † Circa vlt. conclus. in qua Abb. ɔcludit, q dictio, alius, facit positionē eiusdē qualitatis,[a] ut per gl. in l. si fugitiui. C. de ser. fug. cum si. vt tradunt Mod. hic, & addatis l. fi. vbi Bal. C. de

51 his, qui à non dño manu. † Et ista ɔclō limitatur primò, nisi subiecta mā aliud indicaret, ut Abb. hic dicit, per gl. hic. Et ad hoc ē bo. tex. in auth. vt defun. seu fu. ibi, milites congregare, & alios seruos. & tñ serui nō sunt milites, & gl. ibi alle q hr in Euāgelio, put ēt hic, & idē gl. p illū tex. ī auth. vt defun. seu fu. §. oportet. in ver. alia facit gl. in c. deinde, 26. dist. in prin.

52 † Secūdo limitatur, nisi cū dictione, alius, addatur dictio vlis. gl. no. in cle. j. de re iud. in glos. in ver. alia quauis causa. ubi Imo de quo tamen dicendum est, ut dictum fuit s. de clausula generali.

ADDITIO.

a Syl. Ald. Qualitatis. Adde Dec. consi. 415. colum. penul. in fi. in consi. 182. col. 6. in consi. 16. in fi & in nu. casu Ale. in consi. 34. col. j. lib. j. in consi. 87. colum j. lib. 5.

SVMMARIVM.

1 *Actor quì rescriptum impetrauit, & præsentauit, & citari facit, non potest renunciare sine consensu rei, sed ante citationem potest. nu. 2.*
3 *Rescriptum non est nullum, non faciens mentionem de primo.*
4 *Rescriptum secundum ab eodem impetratum non est nullum ipso iure, sed est opus exceptione, vide nu. 12.*
5 *Careat, hoc verbum, ipso iure intelligitur.*
6 *Reus conuentus coram vno si conueniatur coram alio, potest excipere se non teneri.*
7 *L. vbi cœptum, ff. de iud. habet locum etiam in delegatis.*
8 *Causa eadem quæ dicitur.*
9 *Fraus, & dolus sunt tanquam genus, & species, q sint synonima. nu. 10.*
11 *Dolosi intuitu literæ, quæ aliter valerent, irritantur.*
13 *Pœna dicitur annullatio actus.*
14 *Lex quæ interpretatur, debet intelligi secundum legem interpretatam.*
15 *Rescriptum secundum non est opus, quòd faciat mentionem de primo elidibili, nec de nullo ipso iure. nu. 19.*
16 *Actus elidibilis per exceptionem ante oppositionem, & actus validus pro eodem habetur.*
17 *Iudex competens dicitur licet exceptione possit submoueri.*
18 *Electio secunda valet si prima est nulla: secus si valida, & possit annullari.*
20 *Vnio nulla habetur pro non facta.*
21 *Dispositio facta de aliquo actu, intelligitur de valido.*
22 *Paria sunt actu non fuisse factum, vel factum minus legitimè.*
23 *Actu nullo pœna non committitur, nisi lex factum consideret. nu. 25. vel nisi delinquentibus faueret. nu. 26.*
24 *Interpretatione prohibita à statuto non prohibetur declaratina.*
27 *Actus nullus aliquem producit effectum.*
Testamentum nullum voluntatem testatoris declarat.
28 *Consuetudo inducitur ex actibus nullis.*
29 *Testamentum nullum facere, & intelligi, differunt.*
30 *Actus nullus qui de facto seruatur, habetur pro valido.*
31 *Citari faciens aduersarium coram diuersis iudicibus, priuatur commodo literarū, & condemnatur in expensis, non autem amittit causam.*
32 *Pœna priuationis non habet locum, nisi expressè agatur.*
33 *L. vbi cœptum. ff. de iud. ampliatur quinq; modis, & limitatur duobus, & aliis pluribus, remissiuè.*
34 *Contumax non potest in sui fauorem contumaciam allegare.*
35 *Litis pendentia coram primo iudice alleganda est, aliter iudicium valeret.*

1 EX tenore. ¶ † Not. j. arg. ut Ab. hic dicit, q post præsentationē literarum, & factam citationē, nō pōt ille, q impetrauit renunciare rescripto sine ɔsensu rei, quia literæ sunt effectæ cōes, ut p Inn. & alios, in ca. ex ɔquestione. de test. spol. Et hoc, q Ab. dicit, vr pbari hoc mō, qa impetrando fm rescriptum, ad hoc ut ualeret impetratio, fuisset dicendum, q uideretur primo rescripto renunciare, ex quo dr imperratio secundi non ualere. ar. l. 2. ff. de iu. om iu. in c. præterea. de of. dele. Ex quo ergo fm non ualet, datur intelligi, q primo renunciare nō potuit post citationē, prout Abb. hic loqtur, & idem Abb. in d. c. ex conquestione. 6.

2 col. ubi post Host. tenet, † q solum ante citationem renūciari[a] posit. & idem Ro. consi. 141. ex proposito themate. co. pen. cū

3 si. ut tradunt Mod. in rub. s. co. ¶ † Secundo no. quemadmodū fm rescriptum impetratum ab aduersario nō est nullum ipso iure, licet non faciat mentionē de primo, ut in c. cæterum. s. co.

4 pariter si fm † sit ab eodē impetratum, non est nullum, sed exceptione opus est, sm Abb. hic. & vr probari hic, dū Abb. pro potuit, q non tenebatur rñdere. Et idem dicit Imo.[a] hic ponderādo tex. in fi. dum dr. careat cōmodo utriusq;. non. n. annullantur scripta ipso iure, sed solum commodum euacuatur. Sed tñ aduertendū est, qa tex. hic vr potius probare ɔtriū per illa verba, decernimus, ut ipse cōmodo careat vtriusq;. nam vr importare, q vtrūq; sit nullū ipso iure, per ea, quæ[b] dicta sunt in c. ad

5 aures. s. co. † quia uerbū, careat ipso iure, intelligitur fm opin. cōem, ut per gl. in l. prouidendū, in ver. careat, ubi Ang. C. de de postul. Abb in c. nihil. in uer pītate. de elec. cum si. vt in alio proposito dīt Mod. hic, & tradit Sig. consi. 132. factū sic se hēt in 4. dubio. Et quia si ipso iure ualeret rescriptū, valeret pcessus, parte nō opponēte, & sic tali casu hēret ɔmodū, ɔ tex. hic. & sic fundamentū, q facit Imo. per istū tex. retorquetur. Et quia æquipatatio, quā facit de c. cæterū. s. co. nō vr bona. Primo, qa in c. cæterū, peccat tacēdo, hic arguēdo, & ibi alterū ualet, hic vtrūq; annullatur. Non ob. tex. dum dr, q Abb. proposuit, qa ex

6 contingentia facti illud procedit. ¶ † Tertio no. q si cōuentus coram uno iudice, corā alio conuenitur, excipere pōt, q non tenetur rñdere, qa ubi cā incoboata est, ibi dēt agitari. l. ubi cœptū.

7 ff. de iud. & sic ille tex ēt hēt locū in iudicib. deleg. & intelli, qñ

8 agitur de eadē cā, prout loquitur tex. † Et quātū ad ppositū eadē cā reputatur ēt illa, quæ tali cōnexa sit, q snīa lata ī una cā, pariat exceptionē rei iud. ī alia,[c] ut no. Bal. in c. j. circa finē, de controuer. feu. apud pares termin. & de intellectu d. l. ubi cœ-

9 ptū. j. videbimus. † Quarto no. q fraus, & dolus, diuersa sunt. nā hñt se tangnā genus, & species,[d] fm gl. in l. iuris gentiū. §. sed si fraudādi. ff. de pac. & Ab. sequitur hic, q ponit descriptionē fraudis. & idem Abb. consi 68. vr primo dictum. col. 2. lib. j. & not. Bal. in l. quæ fortuitis. col. 2. C. de pig. act. facit gl. in l. 2. in versi. dolus. C. de in litem iurando. Talis tñ differentia non vr effi-

10 caciter reprobati iure. † Et ideo dicēdū vr, q fraus & dolus sint synonyma,[e] vt per Bar. in d. l. iuris gentium. §. sed si fraudandi.

11 ¶ † Vltimo no. q in pœnam dolosi qñq; literæ aliās validę irritantur, facit tex. in c. super literis j. c. ibi, in suæ peruersitatis pœnam nullū ex illis literis commodū consequatur. Hic tñ literæ immediatæ annullantur, quia non faciunt de priorib. mentio-

12 nem, vt hic dicitur. ¶ † In gl. j. in prin. ibi, sed si attentaret, perderet vtrunq;. Conclusio gl. est, q in sola impetratione nō hēat locum pœna huius decretalis: sed tunc demū, qñ quis vtroq; rescripto utatur. Et ista opi. communiter approbatur. Et ad ad tex. hic, qui vr ponderare impetrationē, intelligitur cū effectu, fm Abb. hic Mod. late insistunt. Sed breuiter ɔcludi pōt

13 ɔtra opi. gl. quia † ista annullatio est pœna.[f] c. super literis. j. co: Et in pœnis debet fieri stricta interpretatio,[g] l. si preses. ff. de pœnis. & ideo tex. intelligitur hic, put loquitur, uidelicet qñ fuit citatus reus auctoritate vtriusq; rescripti. Et licet tex, circa finē videatur loqui de impetratione, intelligitur fm pcedētia. Et hoc ēt inferius ɔfirmabitur. And. Sic. tñ hic tenet ɔtriū, uidelicet q ex sola impetratione, quis incurrat pœnam illius decretalis p tex. in c. dispendia. §. j. de rescrip in 6. ubi quis, prohibetur impetrare diuersos iudices super plurib. actionibus, quas hēt contra unum, & si contrarium fecerit commodo careat literarū, nec processus habitus ualeat, & reo debet in expensis condēnari, si fatigatus fuerit. & sic tex. ibi videtur ponderare solam impetrationem, qa primo prohibet impetrationē, & statim contra facienti pœna imponitur, secundum Domi. in glo. fi. in verbo, fecit. hoc probatur efficaciter, quia ibi solum dum loquitur de expensis reo soluendis, considerat tex. quod reus fatigetur. ergo in casu proxime præcedenti non considerata fatigatio rei, sed sola impetratio. Moderni hic conantur respondere, & dicunt, q stat in hoc, q actor vsus sit diuersis rescriptis contra eundem, tamen reus non sit fatigatus, ut quia præsentatur rescriptum coram diuersis iudicibus, & citatus forte non cōparuit.

ADDITIONES.

a ¶ Imo. Opi. Imo. & Pan. vera est, & practicatur, quicquid dicat Dec. Amplius ēt si fm sit auocatorium, & subreptitium, adhuc non est nullum ipso iure, nemine opponente, quicquid dicat Gul. Cassad. de rescrip. decis. j.

b Syl. Ald. Ea quæ. Est alia gl. in l. j. in uer. carebit. ff. ad l. Iul. de vi. priua. quā expendit Are. in c. si diligenti. col. 3. de foro compe. gl. in c. nihil. in uer potest. & ibi Io. An. Imo. & Abb. col. 4. de ele. Bal. in auth. habita. col. v. uer. sequitur in tex. ignitate careant. C. ne fil. pro patre. An. & Gu. in l. rem quæ nobis. ff. de acqui. poss. Ang. in consi 371. col. fi. Cal. in tit. de uerb. sig. consi. x. futurū. Bellam consi. 9. col. 9. ver. ad primam. & col. seq. And. Sic. in c. si sacerdos. col. x. de offi. ord. in c. si diligenti. col. 33. de fo. compe. in cle. j. col. 13. uer. no. de clausula, de elec. in repe. c. testimonium. col. 3. de test. in consi. xj. col. 8. libe. 2. Corn. consi. 246. vē. lib. 3. in consi. 40. uiso, col. 4. lib. 4 Phil Frā. in c. dispēdia. col. fi. de rescrip. lib. 6. Fel. in c. Rodulphus, col. 2. uer. careat uutb. Corn. ī sing. suis, in verbo careo, & in uerbo penitus.

c ¶ Syl. Al. In alia. Adde Dec. in c. j. s. co.

d ¶ Syl. Al. Species. Adde Alb. in l. fraudis. ff. de reg. iur. Abb in consi. 68. uidel. col. j. lib. j Dec. in c. cæterum. in prin. nu. 5 s. eo.

e ¶ Syl. Ald Synonyma. Fraternizant fraus, & dolus. d. §. sed in fraudandi, ubi gl Bar. Ang. & communiter oēs, ff de pact. in l j. in prin. & ibi glo. in uer. fraudē. ff. de his, qui no. infa. in c. cæterum, de rescrip. ubi Dec in prin. nu. 5.

f ¶ Syl. Ald. Pœna. Vide Dec. in c. fi. col. 4. de elec omnino, & Alex. in l. turpia. in ç. no. ff. de leg. j Cor. co fi. 167 lib. 4.

g Syl. Ald. Interpretatio. Vide omnino Dec. in consi. 406 licet. in fi. & omnino in consi. 452. col. 2.

pamit.Sed ista responsio est diuinatiua, & valde restringit illũ
texũ in c.dispendia.Et si ibi sola impetratio punitur in diuer-
sis actionibus,à fortiori in isto casu hoc dicendũ est,ubi in ea-
dem causa plura rescripta impetrantur.Vnde ad illum tex.ali-
ter respondetur,prout gl.ibi dicit,ꝙ uerbum illud,fecerit,cum
effectu intelligitur.Et probatur hoc per illum tex.qui refert se
ad tex.in c.fi.j.eod.qui loquitur in eodem casu.Et expresse lo-
quitur,quando aduersarius fatigatus fuit,ut colligitur ibi,co-
ram diuersis iudicibus trahunt.ergo pariter tex. in d.c.dispen-
24 dia,sic intelligi debet:quia lex,quę † interpretatẽ, ſm legẽ inter-
pretatam intellr.§.j.in auth.de filijs ante do.inst.nat.Confirma
tur hoc, quia impetratio literarum ad diuersos iudices,non
vr̃ prohibita alia rõne, q̃ pp interesse rei,ut probatẽ in d.c.fin.
in prin.Ergo nisi sequatur hoc,nõ vr̃ hr̃e locũ dispõ,ar.c.cum
cessante,de app.Et ad hoc facit ẽt tex.in d.c.dispendia.ubi tex.
dicit,ꝙ q ꝯtrũ fecerit, careat cõmodo literarum, nec prorsus
valeat. Ergo præsupponitur, ꝙ esset agitatus processus, & per
ꝯñs, ꝙ reus fatigatus fuisset, & ita cõis opinio corroboratur.
25 ¶ † In fi.gl.hr̃ ſm Abb.ꝙ non est opus facere mentionẽ in secũ
a dis literis de primis,q̃ elidi pñt per exceptionẽ. a Et ad hoc se-
cundũ Abb.facit l.si dari.ff.de uerb.obl.ibi, quasi nulla sit, ex-
ceptione obstante,& in l.non vr̃ fatitari.ff.de iu.& ad idem est
gl in c.cum nostris.in ver.uacare.de conces.præben.& ita cõi-
ter tenetur,ut Card.dicit in cõsi.92.fauendo pupillis,col.6.ver
sic.insuper.cum si.vt hic per Mod.Sed adde,ꝙ in ꝯtrium facit,
26 quia de actu elidibili per exceptionem,item † ꝙ de actu ualido
simpliciter iudicatur ante quàm exceptio opponatur, ut not.
Bar.in l.eum,qui ita.§.qui ita.de ver.ob.& no. per gl.& Bart.in
27 l.si unus.§.pactus ne peteret.colũ.v.ff.de pact. † Et ideo dr̃ iu-
b dex competens,licet exceptione possit repelli, b ut per gl.i cle.
2.in uerbo,com.ut lit.pend.Vnde Cal.consi.14 eo tit.de rescr.
tenet contrarium,ex eo,quod hr̃ in c.considerauimus,de ele.
28 ubi ualet secunda electio, si prima fuit nulla:sec⁹ si ualida sit,
licet annullari possit,quia nisi prius annulleẽ, nõ ualet,& rñd.
text.in d.l.si dari,ut per eum ibi. Et licet Moder.hic restringant
dictum Cald.in electione, tamen rõnes eius generaliter proce
dunt.& pro ista opi.est gl.in regula.non præstat. de reg.iu.in 6.
& facit,quia ille,cui exceptio competit,possit nõ uti exceptio
ne,ut no.in c.cæterum.s.eo.Et ad l.si dari,ultra Cald.rñderi põt
ꝙ habet rõnem specialẽ, quia loquitur quantum ad validan-
dam secundã stipĩonem,quo casu interesse ꝯsideratur,& mul
tum interest suam remouere except. per quã stipulatio prima
euacuari potuisset,& quia etiam tex.ibi dicit quasi nulla,ꝙ est
nota improprietatis.l in suis. de lib. & posth. nõ obst.l.nõ vr̃,
quia text.ibi loquitur quantũ ad excusandum contumaciam,
quia præsumitur,ꝙ uoluerit uti exce.sibi cõpetẽti, & pro op-
posita hr̃.Sed saluando cõem opi.dicit põt, ꝙ iste, q impetra-
uit ſm rescriptũ,sciens excep.sibi cõpetere ꝯ primum, satis vr̃
velle uti tali exceptione impetrando ſm rescriptũ,p ꝙ in effe
29 ctu intendit à primo recedere.Et subiicit Ab.hic, † ꝙ a fortio-
ri hoc idẽ dicendũ est,si primæ literæ fuissent nullę ipso iure,
c q a nõ esset opus facere mentionẽ de illis, c & idẽ Ab.ꝯcludit
in c.per vestras,in gl.in uerbo,tacita ueritate,de don.inter vir.
20 Facit ꝙ no.Cald de elec.nulla.cõl.14.eo.tit. † Et de vnione nul
d la, d idem no.Cald.cõsi.29.in ti.de præben. Oldr consi.99.q̃dã
Hug.in prin.cũ si.ut hic per Mod.& idẽ Ab.in c.oblatę.ut no.
21 de ap.cũ si.ut ibi dixi. † Et est regula cõis, ꝙ dispõ facta de ali-
e quo actu,de valido intelligitur, e l.4.§.ꝯdẽnatũ.ff.de re iud.l.nõ
putauit.§.nõ quæuis.ff.de bo.pos.ꝯtra. ubi Bar.cũ si.ut p Mod.
hic.Alex.in l.4.§.ꝯdemnatũ.ff. de re iud.in prin.& in l.j.§.hęc
22 uerba.ff.quod quisque iu. & Mod. ibi. † Et paria sunt, ꝙ actus
nõ fiat,uel factus sit nõ legitime.l.quoties.ff.qui sat.co & Mo.
ibi.& ꝙ no Bal.in l.j.§.ꝙ aũt.ff.de ot.pt.vtb.cũ si.ut tradit Ro.
in l.si vero §.de uiro.33.fall.sol.mat.& ꝙ no.Bal.in l.hõni.in
prin.de leg.j.cum si.ut Alex.ibi tradit.col.fi.& idem Alex.cõsi.
23 261.super primo dubio.col.pe.lib.v. † Et prædicta hñt locũ,ẽt
in actibus prohibitis sub pœna,si actus est nullus pœna: quia
f si actus est nullus,pœna nõ cõmittiẽ, f ut no.Bal.in l.2.col.j.ver
sic.ex prædictis.C.de epi.au.& no Bar.in l.filiũ.§. si qs.de lega:
24 præst. † Secundo prędicta ẽt procedunt,licet statutũ prohibeat
interpretationem fieri, quia non tollitur ista interpretatio de
g clararitua, g ut no.Pau.de Ca.cõsi. 196.super hoc puncto.v.col.
25 ver.sed his non obstãtib.Et † oĩa prædicta locũ hñt,nisi lex ꝯsi-
deraret factum simpliciter absque iuris effectu,ut not.Bar.in l.
quid ergo, §.ꝙ aũt.ff.de his qui no. in fa.facit l. eũ qui duas.C.
de adul & no.Car.in ele.j.8.oppo.de consan.& affi.& nisi cõ-
26 tingeret,ꝙ esset melioris conditionis ille,qui delinquit: † q a
tunc satis est aliquid de facto nulliter fieri, ut tradit Rot.in xv.
decis.de proba.in antiquis.Mod.hic,& Bar.Bellen in tract.de
char.subsid.q.cxxii.Et quantũ ad propositũ hic,ꝙ nõ sit opus
facere mentionem de rescripto nullo.hoc limitatur,nisi i actu
nullo ꝯcurreret aliqua qualitas, quæ uerisimiliter haberet su-
periorem retrahere,ut not.Abb. tradit in c. cum iam dudum.

27 col.j.ver.vj quia.de præben. † nã nõ est nouum, ꝙ ẽt actus nul-
lus aliquem effectum producat.licet.n.testm̃ sit nullum,tñ uo
h luntas testatoris ex tali testamento declaratur, h ut no.Bar.in l.
fi.ff de reb.eo.per illum tex.& idem Barto. in l gerit.col.3.ff.de
acquir. hære.no.Bal.in l. quia patre. per illum tex. ff.de co tu.
28 † Et ex actibus nullis ꝯsuetudo inducitur. ut late per Ang.Are.
qui alios refert in §.ex nõ scripto.insti de iu.nat col 8.& aliud
29 est,ꝙ † quis nullum fecerit testm̃ uel ꝙ fecerit, & inutiliter, ut
notabiliter tradit Cald. consi.6. de consti. & late Ro.cõsi. 199.
30 præsens.¶ † Vltimo notandum est, quod qñ actus est nullus,
sed tñ de facto obseruatur, quia superior ita uelit quo ad sub-
i ditos habeẽ perinde ac si valeret, i ut no.Alb.in l.j.col.pe.versi.
sed circa hanc materiam.C.de sum.Tri. facit glo.fi.in l.qui ha
bebat.ff.de man.test.cum si.ut tradit Alex.consi.167.pro inue
31 stigatione prædictorũ.col.7. lib.2. ¶ † In gl fi.conclusio est,ſm
gl.ꝙ faciens aduersarium citari coram diuersis iudicibus, nõ
pdit causam.sed priuatur cõmodo literarũ,& condẽnatur in
expensis.& ita cõiter Doc.tenent.& idem Abb.,in c.fi.col.2. p
illum tex j.eo.ubi solum priuatur rescripto,& condemnatur
in expensis,cum si.ut tradunt Mod. hic,& idem Alex. in l.quã-
32 uis.ff.de dã.infec.& in l.nulli.in fi.C.de iud. † Et ista conclusio
confirmatur, quia pœna priuationis non habet locum, nisi
k expresse dicatur, k ut per gl.fi.ubi Abb.in c.fi.de iur pat.no.Bal.
in auth.ex testã.col.fi.C.de secun.nup.per text.in §.cum igitur.
in auth.de non elig.secundo nuben. facit l.sed si quis,in §.di-
33 nus.ff.de relig. † Circa istam gl.Abb.& Mod.tractant de intelle
ctu.l.ubi cępium.ff.de iud.& dictis eorum addatis, ꝙ d.l.am-
pliatur quinque modis. Primo,ut habeat locũ ẽt in iurisdĩone
uoluntaria, ut probatur in l.j.ff.de of.consul. Secũdo habet lo
cum,etiam in iudicibus delegatis,ut in isto tex.hic. Tertio ha
bet locum,ẽt inter legatum summi Põtificis, & ordinarium,
ut no.Abb.in c.cum in ecclesia.de ap. Quarto procedit nõ so
lum in cã inchoata.sed ẽt in alia, q̃ haberet connexitatem cũ
illa cã prius inchoata,ut no. tradit Bal. in c.j.col.2.uer.item in
alio exemplo.de cõtr.feu.apud pares term.Quinto ẽt amplia-
tur,ut habeat locum etiam in cã inchoata corã arbitro,ut uo
luit no.Pau.de Ca.in l.pecuniam,quam. in prin.ff.si cer.peta.
34 ¶ † Limita nunc l prædictam legem, primo nisi reus fuerit cõ
l tumax, quia tunc non potest in fauorem eius contumaciã al-
legare,ut per Bar.in l.sepulchri.ff.de sep.vio. & Abb. hic, q ex
hoc infert ad limitationem illus tex.ut non habeat locũ si ci
tatus uigore huius rescripti non comparuit.nam tũc non po
terit excipere,si uigore alterius conueniatur. Circa primũ ad
uertendũ est,ꝙ Abb. loquitur cum ministerio, ꝙ contumax
potest excipere, quãdo nõ purgauit contumaciam.ergo vide
tur sentire, ꝙ posset purgata contumacia, & idem dicit Pau.
de Cast in l.si quis postea.col.2.ff.de iud. Sed contra hoc tenet
expresse Bar.in l.quãuis.ff. de dam.inf. col pe. dicens,ꝙ tali ca
su reus inuito actore non potest purgare cõtumaciam,ex quo
semel ꝓtorẽ ꝯtẽpsit.& sequunẽ ibi Imo.Pau.de Ca.& Alex.qñ
agitur de interesse actoris. Ipse tñ Bar.in d.l.stipulatur.ff.de sepu.
vio.vr̃ uelle ꝯtrium eius, ꝙ dicit in d.l. quamuis.& ista opi ab
solute uerior uidetur,quia solutis expensis purgatur cõtuma
cia, & actor in pristinum statum reducitur.l.sancimus.C.de
iu.no.in auth.qui semel C.quomodo,& qñ iud.Nõ ob.ꝙ agaẽ
de pręiudicio actoris,cui vr̃ ius q̃situm rõne cõtumaciæ,quia
ius quęsitũ est reuocabile ſm nãm contumaciæ ; & licet ꝯtem
pserit ꝓtorem, multari põt,ut no.in l.j.ff. si qs ius dicẽ.nõ obtẽ.
& quia

ADDITIONES.

a ¶Syl Al.Exceptionem.Idem tetigi s.in c.2.col.j.in fi.eo.ti.
b Syl.Ald.Repelli.Vide Dec.in c.dilecti.col.j.in fi.de app.
c Syl.Al.De illis.Adde Dec.in c.Abbate.in ult.no.de app.
d Syl.Ald.Nulla.Et de unione,& collatione nulla,idem Dec.in cõsi.126.co.fi.
e ¶Syl.Al.Intelligitur.Et ꝙ generalis dispõ de valida itelligaẽ,uide plura exẽ-
p a p Alc.lib.j.de uerb.sig.fol.28.& hinc dr̃, ꝙ laudũ nullum non dr̃ laudũ.
Dec.consi 475.col.fi.in prin.Cor.coo.cxl.lra 2,lib.4.qđ snia nulla nõ est snia,
Deci.consi.399.col.4. & confessio inualida non est cnofessio,Hipp. consi.14.
colv.j.nume.3.& hinc aliter consului,ꝙ inualide bannitus non uenit in di-
spõne loquente de bannito,ut in consi.68 libr.8.& similiter dicebam,ꝙ sta-
tutũ loquẽs de mandato intelligitur de valido,ꝙ dixit ẽt Dec. in c.Nicolao.
in 2.oo.de app.& põderaui aliter ad hoc tex.i l.qđ si feriatia,l prin.ff.de fer.
f Syl.Al.Committitur.Adde omnino infinita,quæ remisit ad Bal. in d.l.2.uer.
ex prædictis.C.de app.
g Hic Gig.Declaratiua.Adde,ꝙ ideo est,ꝙ ista interpretatio declaratiua,nõ tol
litur,quia declaratio nihil noui inducit,ut per Card.in cle.constitutionem.§.
j.in 1.col de elect alle.l.hæredes palam.§ sed notum.ff.de testam. de quo ẽt
per Ful.in,consi.148.in fi.
h Syl.Al.Declaratur. Adde Dec.in c.at si clerici.col.9.de iud.
i ¶Syl.Al.Valeret.Adde Dec.in consi.456. consului aliàs. in princ. & in consil.
387 col.j.ubi uide oo.casum,& uide Car.& Imol.in c.peruenit.col.6.ver.
3.casu.de fideius.
k Syl.Al.Dicatur.Adde Ias.in l.diuortio.§.si fundum.col.2 ff sol.mat.in l.j.co.
fi.C.de tran Dec.consi.553.col.2.consi.181.col.4.in fi.& idem Dec. in c.j.in
glo. j.de of.dele.uidetur hic aliqualiter declarare. & in rub.de iud.col.2.
l ¶Limita nunc.Vide hic Fely.nu.15.

& quia actor vr̃ eſſe in dolo, qui reũ trahit corã alio iudice, & hoc ꝑponderate nr̃ at. l. itẽ ſi obſtetrix. ff. ad l. Aql. Sc̃do litaĩ, qñ opponiꝶ de pẽdẽtia litis corã † primo iudice, aľs valeret iudiciũ parte ñ opponẽte, ut no. ᵃ In. I c. cũ M. vbi Ab. poſt alios, de ɔſti & no. Bal. ĩ auth. ſed nouo iure. col. pe. C. de ſer. fu. cũ ſi. ut tradũt Mod in d. c. cũ M. & dixi ibi circa ſi. aľs p̃ceſſitationes ɔſequunꝶ Mod. hic, q̃ pro maiori parte fuerunt And. Sicu. d. c. cũ M. xx. col. addatis Bal. in c. j. §. ſi. de proh. alie. ſ. ud. per Frid. co. 4. vbi dicit, ꝙ l. ubi cęptũ, non habet locũ, qñ fit ꝓiudicium iuriſdõnis alterius, & ibi ponit exẽplũ in dño feudi, qui põt ꝓhibere, ne vaſallus corã alio iudice litigaret, qa in ꝓiudiciũ eiᵘ non potuit iudiciũ inchoari, & ꝙ no. Bal. in l. j. C. de aſſer. tol. ¶ Circa illationem, quam Ab. facit limitando tex. hic, ꝙ non hr̃et locũ, ſi citatus uigore unius reſcripti ɔtumax fuiſſet. And. Sic. tenet ɔ̃riũ, quia hic ipſo iure nõ erat iudex, ex eo, ꝙ dr̃, ꝙ careat cõmodo vtriuſq; reſcripti, & ɔtumacia ɔſiderari nõ p̃t corã eo, q nõ hẽt iuriſdõnẽ facit tex. in l. filius. & ꝙ ibi Bar. ff. de interro. act. Mod. r̃ndẽt, & dũt, ꝙ imo anteq̃ ſm reſcriptũ ĩpetratũ ſit, iudex vr̃ hr̃e iuriſdõnẽ uirtute primi reſcripti, & iõ ɔtumax corã eo nõ p̃t litis pẽdẽtiã allegare. Præterea, ſm Mo. dato, ꝙ ipſo iure iuriſdõ nõ cõpateret, ſicuti nõ põt dici cõtumax, qa iudiciũ fuit nullũ, pariter vr̃ pẽdẽtia litis allegari non poſſit. Sed ad iſta replicari põt, ꝙ And. Sic. loquitur ſm terminos huius decretalis, qñ vtrũq; reſcriptũ ĩpetratũ fuit. tũc. n. caret cõmodo vtriuſq;, & ſic ꝓceſſus vr̃ nullus. ergo ɔtumacia allegari nõ põt, qa annullari vr̃ ꝓceſſus. Nõ ob. ꝙ pariter nec litis pẽdẽtia, ex quo reus hẽt intẽtũ, qa vtrũq; reſcriptũ annullaꝶ. Dũm tñ Ab. ſaluari p̃t, ut dñt Mod. hic ɔſiderãdo ꝓceſſum primi reſcripti, ꝙ tũc ualuit alia m̃ rõne illatio, quã Abb. facit nõ dr̃ bona, qa ɔtumacia ɔſideraꝶ ad limitationẽ. l. ubi cœptũ ff. de iud. l. in qua agiꝶ ſolũ de cõdemnatione expenſarũ. Vñ nõ bñ infertꝶ ad caſum noſtrum hic, in quo agiꝶ de maiori præiudicio, quia priuatur cõmodo utriuſque reſcripti. unde ex diuerſis, nõ fit illatio, l. Papinianus exuli. ff. de minoribus.

ADDITIO.

a ¶ Syl. Al. Vt no. Adde Afflictum deciſ. Neap. cccliij. in cauſa. nu. 2. Dec. in c. cũ e. col. ſi. in ſi. ſ. de conſti.

SVMMARIVM.

1. *Papa poteſt expreſſe conferre beneficium habenti alterum, & quid ſi tacitè.*
2. *Papa non debet vti plenitudine poteſtatis ſine cauſa.*
3. *Reprehendi aliquid non debet, niſi totum videatur.*
4. *Statuti partem non ſufficit producere.*
5. *Impetrãs bñficiũ dẽt facere mẽtionẽ de ꝑbẽda, & canonicatu, & ibi de ueritate.*
6. *Qualitas, quæ ineſt de iure communi, non eſt exprimenda.*
7. *Surreptio reſpectu canonicatus vitiat præbendam.*
8. *Certa res dicitur pro eo, qui habet regulam pro ſe.*
9. *Probatio non concludens admittitur ſi iuuetur præſumptione.*
10. *Impetrans beneficium, an debeat facere mentionem de clericatu.*
11. *Beneficij capax non eſt, qui non eſt clericus, etiam ſi haberet propoſitum ordinandi, & eſſet deſtinatus ad clericatum.*
12. *Religioſus non dicitur quis ante factam profeſſionem.*
13. *Clericus quis non præſumitur.*
14. *Idoneus ad beneficium qualiter quis conſideretur.*
15. *Lex inducta ob virtutem alicuius priuati, dr̃ facta pro utilitate publica.*
16. *Statutum, quòd in eccleſijs non recipiantur niſi nobiles, non valet.*
17. *Nobilitas in religioſis poſt ingreſſum, non conſideratur.*
18. *Hoſpitalitas à clericis debetur ſecundum qualitatem eccleſiæ. & qualiter.*
19. *Hoſpites qualiter verſari debeant in hoſpitio eccleſiaſtico.*

CVm adeo. ¶ Primo no. mirandũ eſſe, qñ Papa mãdat ꝓuideri de beneficio ꝑſonæ, q̃ reperiꝶ hr̃e cõpetens beneficiũ. Et rõ 1 ẽ. qa talis nõ dẽt ſufficiẽs reputari ad obtinẽdũ, & aliud bñficiũ ɔſequẽdũ. c. is cui ɔcediꝶ. de præbẽ. in vj. & c. ſuper inordinata. de ꝑb. vbi Abb. declarat hoc. † Et licet Papa poſſit expreſſe hoc diſponere, vt dr̃ in d. c. is cui. & facit tex. in c. propoſuit. de concel. præben. tñ non conuenit, ꝙ faciat hoc ſine cã. ut no. Abb. in c. quæ in eccleſiarũ col. pen. de cõſti. † Nã Papa, nõ dẽt vti plenitudine poteſtatis ſine cã, ut not. Inn in c. innotuit. de ele. cũ ſi. ut dixi in c. ad hæc. ſ. eo. ¶ † Secũdo no ꝙ ſcripura alicuius non dẽt reprehendi, niſi tota legaꝶ. facit tex. in l. incimlc. ff. de legi. † Et ideo nõ ſufficit ꝓducere partẽ ſtatuti, vt no. Bar. in rub. de ope. no. nun. cum ſi. & tradũt Alc. & Mo. & dixi in rub. de proba. in 34. col. ¶ † Tertio no. ſm Abb. ꝙ nõ ſufficit ĩ ĩpetratione beneficij facere mẽtionẽ de ꝑbenda, ſvel canonicato tñ: ſed de utroque mẽtio fieri debet. ᵃ Et iõ eſt, qa quis põt eſſe canonicus ſine ꝑbẽda, & eɔ̃. Sed iſtud notabile non vr̃ bene ꝓbari hic, qa Papa hoc ſolum dicit ad excuſationẽ ſuã, ꝙ non videaꝶ ſcripſiſſe pro beneficio, & qa erat appoſita hic clã, ſi idoneus eſſet, ꝓut inferius Abb. dicit. & pp clam iſtam non eſt opus, ꝙ impetrans dicat ſe beneficiatũ. An autẽ dato, ꝙ requiratur, ꝙ fiat mẽtio de beneficio requiraꝶ, ꝙ exprimatur de beneficio, & de præben. ſimul. Ab. ɔcludit, ꝙ tũc. Sed br̃ dicẽdũ eſt Primo, ꝙ ſufficit facere mẽtionẽ de ꝑbẽ. licet de canonicatu nihil dicatur, ut no. Rot. in 72. deciſi. eodem tit. in antiquis, & in 2. deci. in ti. de ꝑb. in antiquioribus. Econtra vero procedit concluſio Abb. quia non ſufficit, ꝙ facta ſit mẽtio de canonicatu, niſi ẽt de præbenda dicatur, & ita concludunt Mod. ᵇ reprobantes opi. Pet. de Anc. qui ɔ̃rium voluit I rła, acceſſoriũ in 15. car. de reg. iu. in 6. Sed tñ opi. Pet. de Anc. verior vr̃, qa cũ de iure cõi non debeat eſſe canonicus ſine præb. c. relatũ. de ꝑb. dicendo ſimpl̃r ſe eſſe canonicũ, ſm rłam iuris ĩtelligiꝶ, † ꝙ hẽat ꝑbẽdã. nã nõ eſt opus facere mentionẽ de qualitate, q̃ ineſt de iure cõi, ut tradit Rot. in deci. 75. eod. ti. in nouis. Mod. in c. an nr̃a. in 4. correlario. ĩ eod. Et ad hoc optime facit, quòd not Abb. in capitu conſtitutus. in glo. j. infra, eodem ubi tenet, quòd ſubreptio reſpectu canonicatus habet etiam † vitiare præbendam ratione connexitatis. ergo pariter videꝶ, ꝙ expreſſio canonicatus hẽat purgare ſubreptionẽ in ꝑbẽda pp cõnexitatẽ. † Et ad p̃dicta facit, qa res certa dr̃ ꝓ eo, q hẽt rłam ꝓ ſe, ᶜ ut no. Bar. in l. quoties. ff. qui ſat. cog. & no. Matheſi. in not. 19. no. ꝙ ĩnĩa facit gl. in rub. de reg. iu. in 6. circa ſi. † Ad idẽ facit, ꝓbõ, q̃ non eſt ɔcludẽs, admittiꝶ qñ ex iuris ꝑſumptione iuuaꝶ Bal. in l. nõ hoc. in ſi. C. vñ legi. Bal. in l. ſi qs ſcripſerit hæredẽ. de hær. inſt. cum ſi ut dixi in c. in pręſentia. de ꝓba. ¶ † Quarto not. ꝙ in impetratione bñficii dẽt fieri mẽtio de clericatu, & ita eſt de ſtylo curiæ. ſed ſm Abb. de iure nõ reqriꝶ, qa intelłr tacite clauſula, ſi idoneus ſit. Et ex hoc ɔfirmaꝶ, ꝙ ſ. dixi. Sed aduertendum eſt, qa attenta tali rõne Abb. eſſet dicendũ, ꝙ non eſſet opus facere mẽtionẽ de bñficio, ꝙ quis hr̃et, ex quo oĩno intelłr illa clã, ſi idoneus ſit. & hoc falſum eſt, qa ɔ̃ tex. in cap. ſi motu ꝓprio, de ꝑb. in 6. & no. in c. ꝓponente. ĩ. eo. Et iõ conſiderandum eſt, ꝙ iſta ɔdõ non vr̃ ſuſpendere diſpoſitionem, quia poniꝶ ad iuſtitiã, & conſideraꝶ circa merita cãæ, ut no ᵈ Bal. in c. ſi. de ꝑſump. & dixi in c. 2. ſ. eo. Et caſu, quo nõ reperitur idoneus, reſoluit grã impetrata, q̃ ualuit. Nõ ob. ꝙ dr̃ in d. c. ſi motu ꝓprio, qa in tali caſu, qa ita expreſſe diſpoſitũ eſt à iure, ꝓciſe debet obſeruari, & intentio ſuperioris aľr non conſideratur, ut no. Do. in c. dudum. col. pe. de ꝑb. in 6. & dictum fuit in ca. ad aures. ſ. eo. Et dato † ꝙ haberet propoſitum ſe ordinandi, & deſtinatus eſſet ad clericatũ, non m̃ eſt capax beneficii, ᵉ vt cõcludunt Inn. Io. And. & Doc. in c. a. de inſti. Abb. hic poſt alios, & idem Arch. 12. q. pen. ubi inquit Bonifacium VIII. ita ſeruaſſe in perſonam nepotis ſui. facit gloſ. in l. ſi nondum C. de fur. cum ſi. ut tradunt Mod. hic, & addatis gl. in c. ex literis, de tranſ. in gl. ſi. & ꝙ ibi Imo. poſt Hoſt. & bñ facit tex. in c. religioſo. de ſent. excõ. in 6. vbi † ante fcãm ꝓfeſſionẽ non põt dici religioſus, licet ſit intra annũ ꝓbationis, & facit tex. in l. ex co. ff. de teſta. mil. ubi deſtinatus ad militiã non dr̃ miles anteq̃ recipiaꝶ ĩ numero militũ. † Et notãdũ eſt, ꝙ quis non præſumitur clericus, quia nõ eſt qualitas, q̃ ineſt à nã, ſed extrinſecus ᶠ uenit, ut no. Bal. in c. ſi. co. ſi. verſ. ſed q̃ro. de præſum. & idẽ Car. tradit in c. perpendimus. in 3. car. in repe. de ſen. excom. Et ad hoc eſt dictũ Inn. in c. ſuper his. de accu. & Abb. ſequitur in c. bonę. el 1. de ele. & in c. 1. de lit. cont. cum ſi. ut dixi in conſi. 125. ¶ † In gl. 2. notandum eſt, ꝙ in conſideranda ſufficientia debet haberi reſpectus ad nobilitatem, & ſcientiam. alle. bonum tex. in ca. de multa, de præben. Et ratio eſt, ſecundum Abb. quia per has qualitates non ſolum prouidetur illi perſonæ particulari, ſed bono vniuerſali conſuliꝶ. Et idem Abb. dicit in c. de multa. col. 2. de præb. Et ad hoc bene facit dictum Bald. in auth. habita. C. ne fi. pro pat. col. 4. ubi inquit, ꝙ † lex factum in fauorẽ alicuius priuati pp virtutẽ eius, dr̃ facta pro utilitate publica. ᵍ Et licet nobilitas conſideretur, ut dictum eſt, non tñ intantum attẽditur, ꝙ ignobiles repellanꝶ. Vñ non valet ſtatutũ, † ꝙ reperitur in pluribus locis Alemaniæ, ʰ ꝙ in eccleſiis non recipiuntur niſi

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Debet. Et quando, & quomodo, & de quib. fit facienda mentio. Deci. in c. cum teneamus. de præben.

b Mod. Scilicet Fel. hic, & bene quidquid dicat Deci.

c Syl. Ald. Pro ſe. Idem in l. j. co. 2. ff. de re. iur. adde Bar. in l. 2. co. j. ff. ſi qs in ius voc. non ie cum ſi. vt per Dec. in c. tranſlato. co. 2. de conſti. in 2. lec. & iõ onus probandi transferꝶ in aduerſarium, qñ nõ ſumus in caſu regulæ. Abb. in rub. vt lite non cont in prin. Dec. in d. l 1. ff. de reg. iu. in conſ. 8. in princ. in conſi. 371. in cã. col. 1. conſi. 498. uiſo col. 2. & conſi. 503. viſo.

d Syl. Ald. Vt no. Et iſta clauſula, ſi eũ idoneũ inueneris, vel ſi idoneus ſit, facit potius admonitionẽ, q condõnẽ. Iaſ. in l. certũ, col. 8 C. unde legi. & in tali caſu executor non dẽt recipere informationes uia iuris, nec exigere iura à teſtib. ſed per modũ informationis. Iaſ. in l. admonendi co 18. ver. ex quo infert Albe. & de iu. iur. vide tamen Fel late in c. dudum. col. 12. de præſump.

e Syl. Ald. Beneficij Circa hanc concluſionem Pari. conſi. 125. an. col. 1. lib. 4. diſtinguit quinq; caſus nu. vbi pro reſolutione videndum eſt.

f Syl. Ald. Extrinſecus. Adde quæ poſui ad Dec. in conſi. 125. col. 1.

g Syl. Ald. Publica. Idem in ſimili D. c. in c. at ſi clerici. §. 2. col. pe. de iudi.

h Alemaniæ [illegible]

nisi nobiles,ut no. Ab.in c.venerabili. In tertio not.de præben. per illū tex.Et q dictū est de nobilitate,vr̃ hr̃e locū ĩ clericis. secus est in religiosis† quia post ingressum monasterij nobilitas non consideratur,[b] ut per gl.fi.in c.j.de purga.ca.& in c.psens.ĩ gl.j.xx.q.j.& 27.q.2.c.scripsit.Spe.ĩ ti.de sta. mo.§.j.uer. xi.& Bal.in l.Deo nobis.C.de epis & cle.Ro. in fin.xxxvij.vtrū nobilis.Et ſm prædictam cōclusionē vr̃, q in ecclesiasticis habeat acceptio personarū.p tex.in c.venerab.de pben.Sed rñdetur per Abb.in d.c.de multa.& idē Ab.hic.& dum gl.dicit de hospitalitate,† q clerici seculares tenētur ad hospitalitatē, ut in iuribus alle.hic in gl.& in c.de monachis.de pben.& in c.j. ne sede vac.Et hoc intelligitur ſm qualitatē ecclesiæ, ut Abb. hic dicit.& in c.de mona.de hoc esse intelligendū, si facultates ecclesię suppetant, qa primo necessitati Rectoris prouidēdū est.c.de his de eccle.edifi.xij.q.j.c. quia tua fraternitas. in fi. & c.fi.§.fi.& no. Abb.in c.cum ab omni.in iiij.de vi.& ho.cler. & prædicta locū hñt in hospitalitate voluntaria,ad quā clerici officio pietatis obligantur.xlij. dist.c.j.§.j. Secus est in hospitalitate onerosa, qa ipsi sunt immunes.c.i. de immunu.eccl.ubi gl.& per gl.in c.2.in uer.hospitalitatē.de sup. neg.præl.& pbat in l.j.ubi Bal.C.de epis.& cle.& no.Abb.in d.c.j.de immu.ecc. & hoc nisi ex necessitate,ut no.Abb.in c.cum ecclesia.de ĩmu. ecc.& in c.j.in fi.de custo.Encha.& Cy. & Bald.in l.nullus.C.de sum.Tri.& fid.cath.& qui hospitantur,meminerint comedere† q̃ apponuntur, & vti modestia.& nō dēnt patronos de propriis domibus eijcere, vt dr̃ in §.ad hoc. xiij.q.2.uer. itē præcepit.ubi dr̃,qmus in pera,ignis in sinu.& serpēs ĩ gremio,male remunerāt suos hospites,& idem faciūt pleriq; regij milites.

ADDITIONES.

a ¶Religiosis.Imo idem. And.Tiraq. de nobilita.c.xxxvj.Adde Bon.de Curtili.e. trac.par.vi.nu.19.cū seq.Ant.Corse.in trac. de potesta.regia.q.16.
b Syl.Ald.Consideratur.Circa hæc uide Dec.ĩ.eo.tit.in c.ad aures.nu.7.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum principis debet reduci ad ius commune.*
2 *Verba rescripti debēt conformari iuri, & æquitati, & si verba non patiantur.*
3 *Rescripta sunt stricti iuris, & strictè interpretanda.*
4 *Processus factus vigore literarum male intellectarum, non valet.*
5 *Sententia lata vigore statuti nulli, est nulla.*
6 *Processus potest pronunciari nullus parte absente, & quando.*
7 *L.de vno quoq;.ff.de re iu.limitatur.*
8 *Citatio requiritur in impetratione rescripti, si de præiudicio tertij agatur.*
9 *Verba absolutè posita referuntur.*
10 *Clausula si cōstiterit, intelligitur cum causæ cognitione, & citatione.*
11 *Comminatio de procedendo ad ulteriora quantum de iure fieri poterit, non habet vim peremptorij, & quando.*
12 *Citatio legis cum comminatione, quando habet vim peremptorij.*
13 *Rescriptum potest interpretari, vt nihil operetur.*
14 *Rescriptum ad lites strictius interpretatur, quàm ad beneficia.*
15 *Literæ ad lites sunt modici præiudicij.*
16 *Statuta sunt stricti iuris, & ideo strictè, & propriè intelliguntur,*
17 *Masculinum non concipit fœmininum in statutis.*
18 *Statutum intelligitur in casu vero, non in ficto.*
19 *Statutum reducitur ad intellectum iuris communis.*
20 *Statutū potius intelligitur ſcdm aliud statutum, q̃ secundū ius cōe, & quando.*
21 *Statutum latè interpretandum est, quando ita sequeretur minor correctio.*
22 *Statutum idem disponens quod ius commune, qualiter interpretetur, & an satis sit, quòd operetur nouum vinculum.*
23 *Priuilegium debet strictè interpretari.*
24 *Priuilegium latè interpretatur quatenus requirit proprietas uerborum.*
25 *Verba priuilegiorū Papæ interpretantur secundum canones, Imperatoris vero secundum leges.*
26 *Lex loquens in materia pertinente ad canones, an interpretetur secundum eos.*
27 *Statutum imponens pœnam contrahenti matrimonium in quarto gradu, intelligitur de quarto gradu secundum ius canonicum.*
28 *Auth.incestas,C.de incest.nup.interpretari debet de incestis secundū canones.*

CAusam,quæ. ¶†Primo not. q rescriptum principis debet reduci ad ius cōe,facit gl.in c.paratus.in ver si uerba.xx. q.j.q̃ per istum tex.dicit,q uerba rescripti debent conformari iuri & æquitati,[a] licet uerba non patiantur.†Et not. Oldea. in consil.268.quæstio est,utrum. col.fi.& Cald. in consi.2.cod. tit.de rescrip.cum si.ut tradūt Mod hic, quorum dictis addo Bal.in l.uxor.§.qui xccn.ubi inquit,† q rescripta sunt stricti iuris.& stricte debent interpretari,secundum dispōnem iuris, & sequitur Alex.in consi.96.viso themate,col.2.lib.2.Et no.etiā Bal.in auth.omnes,circa fi.C.cōmu.de succes.& Signo in cōs. 245.licet aliás.col.j.in fi.Fut in consi.62.stante statuto.col.fi.Et rōnē huius conclusionis Abb.adducit, quia rescriptum conceditur ad obseruationem iuris,ideo ſm nām eius intelligitur.Et in ista rōne vr̃ Abb.sentire,secus esse in priuilegio, q̃ obseruationē iuris cōis concedit . Sed tñ idem est in priuilegio ,qa quantū pōt, intelligi debet,ut conformetur cū iure cōi,ut iuri cōi minus deroget.l.si quando.in prin.C.de inof.test.¶†Secūdo no.q processus factus uigore literarū male intellectarū, nō ualet,ut aiunt per Abb.hic.ad q facit,q no.Bal.in c. cum causam. in prin.de re iudi. ubi inquit,† q sñia lata uigore statuti nullius,est nulla.facit tex.in l.pe.C.de incest. nup. Sed in isto dicto considerandū est , q licet rescriptum , vel lex male intellecta sit,vr̃ tñ q sententia valeat,ex quo non est error expressus in sententia.ideo vr̃ ualere,quia lata est ꝯ ius partis c.cum inter.de re iud.& quia tex.hic,annullare vr̃, quia Papa ita procedit vlterius disponendo.ergo alias actus ualuisset,ut no.Abb.p illū tex.in c.q̃ in ecclesiarū.de const.& ideo hoc declarandū videtur,put dixi in 3.no.¶†Tertio no.q pcessus pōt pronūciari nullus parte absente,ſm Ab.antiquum hic.†Et licet hoc dictum sit contra regulam in l.de vnoquoq. in prin.de re iudj.tñ ſm Abb.dictum Mod.saluari potest in duobus casibus.Primo, quia notorium erat de tali defectu ex tenore rescripti,& ita cōstabat absenti nullam defensionē cōpetere,[b] ut per eum hic, & in simili casu allegat tex.in l.2.§.q si de frumētaria ff.de admin.rerum.ad ciui.perti.quem tex. allegauit Rom singulari. cexxiij.ualet sñia,& Alex.in l.de uno quoq;.ĩ prin.& facit tex. in c.bonę.el j §.porro.de elec.& est glo.in c.sua.in gl fi.de off. vica.Sed tamen considerandum est quomodo ille defectus esset notorius,quia multa dicuntur notoria, quæ non sunt c.cōsuluit.el j.de appel. Secundo saluatur in interpretatione rescripti,quia Papa pōt suum rescriptum interpretari absente parte.c.olim.ubi Inno.de uerb.sig ita potest decernere nullitatem actus prouenientis ex interpretatione rescripti.And.Sicu.hic dicit hoc procedere in interpretatione extraiudiciali, prout hr̃ in d.c.olim. Secus vr̃ in iudiciali, in qua citatio necessaria ur̃,[c] l.fi.ubi Bal.C.de leg.Mod.cōcludunt,q in inferiori à principe citatio requirat̃;sed non in principe,prout Abb. hic loquitur.Sed ista distinctio vr̃ contra text.d.l.fi.C.de legi.qui loquit̃ in principe.†Et quia quando agitur de præiudicio tertij , etiā in impetratione rescripti citatio requiritur,[d] ut no.Bal.in l.nā ita diuus.ff.de adop.Et ideo postremo dici potest,q hic nō pbetur,q talis interpretatio fieri possit absente parte. sed potius vr̃ probari contrarium. ibi dum dicit, si constiterit nam†ista verba absolute ponuntur, ideo debent referri ad summū pontificem,[e] arg.l.cum in testō.& q ibi Bar.ff de aur.& arg lega.& ideo si constiterit pontifici, † & hoc intelligitur cū cāæ cognitione & habita citatione,ut per gl.in clem.j. in fi.de offi. deleg. & Inno.hic expresse dicit,q tex.intelligitur parte ltīme citata. ¶†In gl.ij.no.q comminatio.de procedēdo ad ulteriora, quātum de iure fieri poterit,nō habet vim peremptorij,& istā gl. allegauit Imo.in l.si finita.§.si plures col.3.uer. & adde,q glo. ordinaria.ff.de dam.infec.& idem Ant.de Bu.in c.sæpe.col.penul.de app.cum si.ut tradunt Mod.hic,& plenius Alexā.in l.si finita.§.Iulianus.de dam.infe.col.v.& adde Ang.in d.l.in peremptorio.in fi.ff.de iud.& no.Mathesi.in no.8.in fi & ista conclusio procedit, qñ simpliciter dr̃ de procedendo , put erit de iure. quia ex quo de iure citatio requiritur , talis citatio nō est peremptoria,ut no.Bar.in d.l.si finita.§.Iulianus.colū.2.Secus dicit ipse, si dictum sit,procedemus prout erit de iure ad cognitionem,& decisionem causæ,& idem tenet Rot.in dec.de re iudi.in nouissi. ut per Mo.hic,& prius Alex.in d.§. Iulianus.col. v.Sed aduertendum,quia etiam in secundo casu,qñ dr̃,q procedetur ad decisionem,& cognitionem causæ,ista ēt cōminatio non infert,q peremptoria sit,quia illa uerba intelligi possunt mediante citatione, quæ requiritur, & sic rō Bart.quæ in primo casu allegat̃,ēt vr̃ in secundo procedere,& sic vr̃,q neutro casu inducatur peremptorium . Ecōtra uero, q in vtroq; casu inducatur peremptorium , facit quia comminatio facta per iudicē debet aliquid operari,ar.c.si Papa.de priui.in vj.in l.si qn.in prin.ff.de leg.j.Sed si intelligatur prout ꝯat. dicit mediante citatione,q̃ requiritur à iure,nihil operat̃.†Et ad hoc bene

ADDITIONES.

a ¶Syl.Al.Aequitati.Limita,nisi constet de mente principis,quia tunc non reducitur.Dec.consi.33.col j.ver.nec ob.si dicatur.Alex.in l.ex facto col.j.in fi. de vul.& pup.Dec.in rub.ĩ eo.nu.13.ubi addidi. & ideo recipit omnes limitationes iuris cōis in materia illa loquentes,ut dicit Dec.in d.consi.33.col. pe.& in consi.219.col.fi.& in consi.234.in fi.& in rub.ĩ.eod.nu.15.
b ¶Syl.Al Competere.Et an,& qñ in notorijs partis citatio requiratur.Dec.in c.cum sit .col.xi.de appella.in c.peru enit.el j.in 2.col.eo.11. & qñ crimen est notorium,& nulla tergiuersatione pōt celari,uide Soz.consi.4.col. pe.lib.3.
c Syl.Al.Vr̃.Adde Dec.in consi.191.col.2.in cōsi.194.col.2.in consi.269.col.fi.
d Syl.Al. Requiritur.In impetratione iudicis loquitur Dec.in c.3 nu.40.ĩ.eo. vbi uidendum est.
e Syl Al.Pontificem Adde Alc.in cōsi 33.consideratis. lib.1.col.1.Are.consil. 156.diligenter.col 4 Hipp.sing 221.aliter Dec.in consi.11.qm col.11.in prin. vbi de ecclesia.in l.generali etiā.cum autem.in prin.C.de insti. & subst. & in no.casu Dec.in consi.dlvi.in fi.ego tñ in hoc casu cōtrariū dici posse existimo.quia doct.Bar.in d.l.cū in testamento,non vr̃ habere locum in verbis gl.in l.infantes nomine ibi, uel dic successori.C. qui admit. sentit Galiau.in l.Centurio.col.xxj.versi.4.mouetur.ff.de vul.& pup.

bene facit, qa citatio legis fcā cū tali cōminatione, habet tñ
perēptorij.c.j.de ele.in 6.ibi, sicut de iure fuerit, procedāt. &
in c.j.de app.in 6.& no Mathe.in d.no.3.ī fi.Et si hoc eil, qñ sta
tuit terminus a lege, idē vř, si ab homine ɔstituatur, qa mitius
agit cum lege, ꝙ̄ cum homine. ut l.Celsus.ff.de arb. Et hoc idē
comprobatur per tex.in l.in peremptorio ff.de iud.& declarā-
do illū tex.ut p Abb.hic dū concludit, ꝙ æquipollent, dicere p-
emptoriè, vel cōminare de procedendo.sup his tñ cogitādum
est qa Doc.cōtet ɔ̄rium dicunt. ¶ In gl.in verbo, inserēda. Qñ
sit ꝙ clausula referatur ad ꝓcedē.dicendū est, ut late dixi in c.2.
tequitis.de app.ad ꝙ cap.Ab hic se remittit.Et dū Abb.successi
ue dicit, ꝙ rescripta debēt fm ius cōe interpretari, ultra ea quæ
dicta sunt in notabilibus, notā.est, ꝙ rescriptū est stricti iuris, vt
per gl.& Abb.ibi in c.significāte.j.e.& strictius dēt rescriptū in-
13 terpretari.† ꝙ̄ statutum, & ita debet intelligi, ut aliquid operēt.
sed in rescripto non reputatur hoc inconueniens, ꝙ nihil ope
retur. Et idem Bal.dicit de priuilegio.quia debet interpretari,
ne reddatur inutile.sed uerba rescriptorū recipiunt interpreta
14 tionē iuris & canonum, ut Bal.dicit l rub.s̄.de rescri.ī prin.†Et
strictius dēt rescriptum ad lites interpretari, quàm ad benefi-
a cia,ᵃ ut no.Abb.in c.capitulum.col.5.uers.& not.hoc uerbum.
j.eo Sed Ant.de But.in c.olim.de uer.sig.in fi.vř tenere contra-
rium, dum dicit, ꝙ licet literæ ad lites debeāt strictissime inter
pretari, à fortiori hoc est dicendum in literis ad beneficia, in q-
bus agitur de maiori præiudicio.alle.c.quamuis, de præ.in 6.&
Mod.hic sequuntur, quia sunt magis odiosæ.d.ca.quāuis.Non
ob.ꝙ hř in d.c.capitulum, quia Doc.ibi loquuntur in casu par
ticulari, quantum ad hoc, ꝙ difficilius expirent literæ ad bene
ficia.quia licet rescripta ad lites intra annum expirent, c.plerū
que.j.eo.non sic in literis beneficialibus, qa in bñficialib.tracta
tur de maiori præiudicio. Sed per hoc non infertur absolute,
ꝙ Abb.dicit, videlicet ꝙ literæ ad lites debeant strictius īterpre
tari.Et iō concludendum est, ꝙ rřr literæ ad beneficia strictius
debent interpretari, quia de sui natura sunt magis odiosæ.d.c.
15 cui, & c.ꝙ̄uis.de præb.in 6.& quia literę ad† lites sunt modici ꝓ-
b iudicii,ᵇ ut no.Bal.in l.j.C.de diuer.rescrip. & hoc intelligitur
regulariter ut dixi. Fallit in casibus in iure expressis. & in d.ca.
plerunq;.& in c.sedes.s̄.eo.Et quantum ad hoc, ut nihil opere
tur, quia in rescriptis ad lites hoc absurdū non reputat. ¶ Sub-
f. qnenter Abb.tractat de interpretatione statutorum.Et bř cō
16 clusio sit, ꝙ statuta sint stricti iuris,† ut no.Alb.in prima parte
statutorū.q.2.Bar.in l.constitutionibus.ff.ad munic.Bal.in l.ɔ̄-
ctus.in prin.C.de fid.instr.& ideo stricte, & proprie intelligi de
bent, ut no.Bar.in l.oēs populi.in ult.car.in uersi. quæro utrū
statutum.ff.de iust.& iur.& in l.1.& in l.Labeo.§.ɔ̄ctū, de verb.
sig.cum si.ut tradit Ale.in consi.40.perspectis verbis, li.2. Hinc
7 est, † ꝙ in statutis masculinum non concipit fœmininum,ᵈ ut
c no.Bar.in l.j.ff.de uer.sig.Ale.in consi.24.animaduersis his.lib.
d 2.† Et ista rōne, statutum in casu vero, & nō ficto intelř, ut no.
18 Bart.in l.3.§.hæc verba.ff.de neg.gest.& in l.1.§.hoc interdictū.
19 ff.de fon.cum si.ut dixi in c.translato, de const.† Et ista rōne sta
tutum reducitur ad intellectum iuris cōis, ut Abb.hoc dicit.ar.
l.2.de noxa.vbi Bar.& Bal idem dicūt per illum tex.& ēt Bart.
per gl.ibi in l.fi.§.in computatione.C.de iu deli.Bal.in l cū mu
lier circa fi.de rei ven.cum si.ut tradit Alc.in d.§.in computa
tione.& in l prætor ait.de dam.infe.& in consi.142.col.1.lib.5.
& in no.casu tradit Ful.in consil.85.in proposita qōne.Abb.in
consil.13.casus est, libr.1.& in consi.16.in præsenti quæstione,
col.4.lib.2.Raph.Cu.in consi.48.statutum Floren.circa fi.& in
consi.126.uisa, col.1 Maria.in consi.38.pro decisione.col.3.cū
20 si.† adde tamen, ꝙ statutum potius intelligitur secūdum aliud
e statutum,ᵉ quam fm ius cōe.quia in habentibus symbolum fa
f cilior est transitus,ᶠ ut no.Pet.de Anc.in consi.93.ista domina.
& in consi.423.viso puncto.col.fi.Pau.de Ca.in consi.93.alias
21 125.dubitatur primo.col 5.& dixi in consi 65.col.2.†Et prædi-
cta locum habent, quando statutum est ɔ̄ ius cōe, & p interpre-
tationem restrictiuam minus receditur à iure cōi.secus si p ta-
lem interpretationem correctio iuris cōis magis euitetur, qa
latissime tunc uerba statuti intelligenda sunt, ut not.Abb.dicit
per illum tex.in c.cum dilectus.col.2.uer.ex hoc tex. de cōsue.
22 † Et subiicit Abb.hic, ꝙ si statutum loquitur pure in terminis
iuris cōis, id est, ꝙ disponat idem, ꝙ ius commune, fm ius cōe
g intelř: quia satis operatur, ꝙ nouum uinculū inducit,ᵍ ut not.
Bal.in l.j in prin.ff.ad l.Fal.ubi late Ale.insistit, & idem Abb.in
rub.de reg.& idem in c.ex parte.el 3.de ver.sig.Et ad hoc viden
dum est, ꝙ no.Mathe.no.80 nota, quòd Bar.Aret.in consi.20.ī
q.col.pe.Alex.in l.si cum dotem.in prin.colum.fi.ff.sol.mat.&
dixi aliquid in c.ecclesia.colum.2.de consti. ¶ In glo.in fi.cir-
ca interpretationē priuilegiorū Abb.se remittit, sed hic Mod.
23 late insistunt, ponendo regulam † quòd regulariter priuilegiū
h debet stricte interpretari,ʰ vt not. Ioan. And. & Anto.de But.
in capit.olim. de verborum sig. ut late congerunt Mod. hic,
& idem not.Bal.in l.prima.C.de legi.cum si.ut dixi in cōsi.313.

Et quia do.Abb.se remittit ad ea, quæ dicunt Mod. adde dno.
24 †Primum est, ꝙ priuilegium debet late interpretari, quatenus
proprietas uerborum requirit, ut no.Ang.in l.fi.C.de consti.
prin.facit, ꝙ no.Cald.in consi.1.de consang.& affi.& no.Aret.
25 per illum tex.in l.cum lege.ff.de testa.†Secundo dum Moder.
dicunt hic, quòd verba priuilegiorum Papæ debent interpre-
tari secūdū canones, & uerba priuilegiorū imperatoris inter
i pretari secundum leges,ⁱ ut no.Bal.in l.si quando.in prin.C.de
inof.test.& ꝙ no.Bal.in l.si nondum.C.de fur.& idem Bal.in l.
26 2.C.qui bo.ced.pos.†Sed circa hoc cadit pulchra dubitatio,
quid si leges loquant in materia pertinente ad canones, nun-
quid verba legis intelligantur fm canones? Et bene vř dicendū
ꝙ sic, ex eo, ꝙ singulariter uoluit Io.And.in addi.Spec.in tit.de
27 succes.ab intesta col.4.uer.& quia de gradibus ubi inquit,† ꝙ
si statutum ciuitatis imponat pœnam ultra ius commune cō
trahentibus matrimonium in quarto gradu, tale statutum. ꝙ
reputatur ius ciuile.l.omnes populi, de iust.& iur. intelligitur
de gradu secundum canones, & non secundum leges, qa loqē
28 in matrimoniali in qua canones attēduntur.† Et per hoc su-
k perioribus diebus inferebam,ᵏ ꝙ tex.in auth.incestas.C.de in
ces.nup.dum ibi imponitur pœna contrahētibus incestuosas
nuptias, intelligebatur de nuptijs incestis secundum canones.
& ex hoc cōfirmabam opi. Abb. qui in terminis hoc tenet in
c.sed si necesse.circa fin.de don.inter uir.et uxor. et idem no-
luit Signor.consi.25.factum sic proponitur. Aliter tñ in hoc
tenet Pet.de Anch.consi.319.uidetur prima facie, et Cal.in cō
sil.vlti.de consang.et affi.

ADDITIONES.

a Syl.Al.Beneficia.Deci in c haec.in 2.no.ī.eo.

b ¶Syl.Al.Præiudicij. Vide eundem in rub.ī.eo.nu.12.

c ¶Statutis.Late And.Tiraq.in trac.de retra.proximi.§.j.gl.13.nu.242.

d Syl.Al.Fœmininum.Et hic dicit Bal.in consi.6.factum.col.4.lib.v.quòd sta-
tutum loquens de torquendo adultero non habet locum in adultera.& ui-
de Dec.in consi.39.consului aliter.Alex.consi.45.lib.7.

e Hic Gig.Statutum.Quod statutum interpretari debeat secundū alia statuta, vi
de etiam per eundem Dec.in consi.12.inci.&: pro tenus, in 2.col.in fi.& i 4.
col.in prin & qñ vnum statutum ab alio interpretatur.an censeantur repeti
ta oia, quæ in alio continentur, vide eundem consi.19 in 4.col.in uer statu.
tum uero, in 3.uol.& ꝙ statutum recipiat interpretationem à consuetudine
vide late per eūdē in d.consi.21.in 3.col.in uer.ad hoc fundamentum.

f Syl.Al.Transitus.Adde Ang in.consi.221.quidam ciuis, col.fi.Cur.Iun.consi.
6.col.9.uer.confirmo.Deci.consi.12.col.3.in prin.in d.consi.65.col.pe.uersi.
3.præmittendū, in consi.210.col.3.in fi.in consi.158.& in consi.301.col.3.in
consi.329.& in consi.372 col.fi.ante med.

g ¶Syl.Al.Inducit.Adde Dec.qui declarat in consi.476.col.pe.& idem Dec.de
clarat duobus modis in c.ecclesi.Sanctæ Mariæ.de consti.nu 51.

h ·Syl.Ald.Interpretari.Vide Dec.in consi.284.in prin.& qñ interpretetur le
ge, uide eundem Deci.in consi.xi.colum.penul.& vide in consi.522.colū 1.
& uide Sig.consi.184.in quo.ubi uoluit, ꝙ priuilegium legitimandi spurios
nō cōprehēdat spurias.& in cōsi.219.col.pe.Cas.consi.231.Titius.col.fi.Ias.
in l.2.col.4.de uerb.ubi Dec.in l.omnibus.col.2.ff.de reg.iur.in consi.451.cō
sultum.& consi.cxvi.quoniam.Hip.sin.dlvi.habuisti.

i ¶Syl.Al.Leges.Adde Dec.in c.ex literis, in vj no.de consti.

k Syl.Al.Inferebam.Ita uidebis apud eundem in consi.clviij.

SVMMARIVM.

1 *Litera, uarie, & quæ olim dabātur.*
2 *Subreptio, an uitiet ipso facto, quod ampliatur dupliciter, & nu.10*
3 *Allegans aliquid, probare tenetur.*
4 *Tempus probari debet ab eo, qui in eo se fundat.*
5 *Præsumitur pro actu facto cum debita forma.*
6 *Actum in dubio valere interpretari debemus.*
7 *Veritas actus præualet ordini scripturæ.*
8 *Probare quis teneatur narrata in rescripto.*
9 *Gratia Papæ, in qua fit mentio de numero in ecclesia, quæ numerata non est, an valeat.*
11 *Impetratio de beneficio tāquam esset dignitas valet, licet reperiatur esse officiū.*
12 *Argumentum à maiori non habet locum in beneficialibus.*
13 *Plus non continet minus, vbi agitur de forma mandati.*
14 *Maiori summæ minor non inest in mandatis, ubi de veritate.*
15 *Statuta iurata non tolluntur per clausulam generalem derogatoriam statutorū.*
16 *Notarios ex potestate extendendi non posse apponere iuramentum.*
17 *Statutum de compromissis non habet locum in debito iurato.*
18 *Iuramentum semper intelligitur, vt superioris auctoritas sit excepta.*
19 *Papa non potest tollere sine causa iuramentum.*
20 *Iurare & testificari quis cogitur, non obstante iuro de se non examinando.*
21 *Citatus comparere tenetur non obstante iuro de non exeundo domum.*
22 *Iurm in fauorem alicuius præstitum non potest remitti à Papa, nisi sit illicitū.*
23 *Iurans non recedere de studio nisi satisfactis creditoribus, potest recedere si à pa tre reuocetur.*
24 *Doctor conductus ad legendum potest à patria reuocari.*
25 *Bona ecclesiæ non sunt in dominio capituli, prælati, vel Papæ.*
26 *Prælatus est procurator, non dominus bonorum ecclesię.*
27 *Subreptionis exceptio infra quantum tempus proponatur.*
28 *Exceptio peremptoria quandoque opponitur in vim dilatoriæ.*
29 *Subreptitia īpetratio vt dicatur, an attēdātur lřę executoriales, vel monitoriæ.*

Constitutus. ¶ †Primo Abb. præmittit de pluralitate literarum, quæ dabantur antiquis temporib. primo monitoriæ, secundo præceptoriæ, executoriales, ut ipse declarat hic. & idem Abb. in c. eam te. in 3. not. ş. eo. & in c. capimium. in 3. not. ş. e. & de aliis speciebus literarum, quæ sunt in usu, no. Ab. in c. postulasti. ĵ. eo. ¶ †Secundo no. q subreptio vitiat gratiã ipso facto, & hoc vr probari ibi, irritũ decernatis, facit tex. in c. significante. ĵ. eo. in fi. & 3. q. 6. in c. irritã. Videatis tñ tex. q aliter loquitur in c. cum dilecta. ĵ. eo. ibi, duximus irritandũ. Et dũ Abb. dicit hoc nescire alibi, ita bonum tex. dicatis, q melior est tex. in c. sim otu proprio. ibi, nires nolumus obtinere. de pb. in 6. & in cle. j. de præb. ibi, veluti subreptitia nullius penitus est momenti. Et q gra subreptitia nulla sit, ẽt tenet Old. in consi. x37. fcin tale est. Abb. in c. super his. in pe. no. de fi. instr. cũ si. ut tradunt Mod. in c. ad audientiam. el 2. ĵ. eo. & idẽ Car. in consi. 69. quo ad primũ. col. i. Et ista ꝯclo ampliatur dupli p Abb. secundũ hoc. Primo ẽt subreptio consistat in tacendo factũ alienũ, & nõ solum tacendo, qđ factũ est, sed ẽt tacẽdo ex qua cã, & quo factũ sit, ut p gl. in c. dilectus filius. Abb. in gl. i. ĵ. eo. & not. Ro. in consi. 316. in pñti consultatione. Mod. in c. dilectus. & in c. postulasti. colum 4. ĵ. eodem. Secundo ampliat etiam dato, q quis ignorãter tacuerit, de quo videbimus. in c. sup literis. ĵ. e. ¶ †Tertio no. q allegãti statutũ præcessisse gram, de qua agit, onus probandi incumbit. Et hoc procedit sm regulã, q est in l. incũbit. ff. de pba. †Scdo, qa ille, q fundat intentionẽ in certo tpe, tenet illud probare, ut p gl. in cle. fi. ĵ. eo. quã Abb. hic allegat. & no. Bal. in l. fi. C. an. seruus ex suo facto. & Bar. in l. nõ solũ. § sed & probari. ff. de ope. no. nun. cũ si. ut tradit ibi Alex. & dixi in c. in præsentia. in xij. no. de pba. Tertio facit, qa †psumitur p actu, q cũ debita forma factus reperit, vt no. Abb. in d. c. in pñtia. & in c. cũ virũ. de rla. facit tex. in l. ab ea parte. de pb. & no. Bal. in l. cũ te. C. de pb. cũ si. ut dixi in d. c. in pñtia. l x. no. †Quarto facit, qa in dubio interptatio fieri debet q † act' valeat. l. quoties. de reb. dub. nã ut actus valeat, psumit, q pcesserit illud, qđ facit actũ valere, ẽt non attento ordine scripturæ, ut no. Bal. in l. cũ in testõ. §. hæc verba. ff. de hær. insti. ubi Ang. & imo. sequuntur. Alex. in l. 2. §. si prius. de vul. & pup. in consi. 213. super dubio. col. 2. lib. v. & no. Ang. in l. si minus. §. fin. ff. de pac. iõ hic erat præsumptio p impetrante, q impetratio fuisset facta ante statutũ, nisi aduersarius ꝯriũ pbet, ut hic dicitur. ¶ †Quarto no. ex ş. dictis, q impugnans rescriptum ex neti taciturnitate, ipse pbare tenet. secus si improbet rescriptũ ex falsi assertione impetrãtis: qa ille, q ĩpetrauit, pbare tenet, ut est doctrina Io. An. in c. j. de lit. ꝯtest. in vj. & sequit Abb. hic, & in c. fi. de psump. col. fi. facit quod no. Cal. in cõsi. x. de pba. & qđ no. Old. in con. 256. Clemẽs eps, cũ si. & p Mod. hic, & idẽ Car. in consi. 59. quo ad primũ. col. fi. & tradit ẽt Soz. in cõs. 164. vi sa bulla. ¶ †Ultimo no. sm Abb. q subreptio vitiat gram, & ẽt lras aplicas ipso facto, qa isto casu lræ accessoriæ sunt ad gratiã, ut Abb. hic dicit. iõ vitiant, ut in c. cæterũ. ş. eo. arg. c. si super gra. de offi. dele. in vj. facit tex. in c. super eo. de præbẽ. in vj. & no. Ro. in consi. 330. circa primũ, colũ. 2. cum si. ut dixi in c. cæterũ. ¶ in gl. j. Ab primo ꝯcludit, q si literæ hic non fuissent subreptitiæ, i terminis huius decretalis tenebant canonici de pñti recipere istũ in canonicũ sub expectatione prebendæ, ut in c. dilectus. el j. & in c. relatum. ĵ. de præb. ut no. Abb. in d. c. dilectus. in c. cum M. in uerbo. infra numerum. de consti. & ideo debet esse in actibus capituli, & põt eligere, si ecclesia vacat, ut no Fed. in consi. 290. qa in pñti. col 4. Et sic põt esse delegatus Papæ, ut no. Do. in c. j. de rescr. in 6 cũ si. ut dixi in d. c. cũ M. Et subijcit Abb. hic, q subreptio, q̃ erat respectu canonicatus, ẽt uitiabat pbendã, q̃ accessoria est ad canonicatũ. & ad hoc facit, q fuit dictũ ult. no. ş. c. c. Et hoc ulterius ꝯprobari põt, qa Papa mãdauit puideri de pbẽ. psupposito, q illct prius receptus in canonicũ sm formã mãdati. si ergo nõ est receptus in canonicũ, nõ vr Papa voluisse, q hret pbẽdã. Ad hoc facit, qđ no. Iac. Bu. Sal. & Ful. in l. mancipia. C. ser. fug. & Ro. in sin. ccccixxxvj. statutum puniẽs, & successiue Abb. limitando istũ tex. post Cal. & Doct. cõcludit, q si uacaret canonicatus tpe ĩpetrationis valeret gra, non facta mẽtione de numero. Et idẽ si mandaret puideri de beneficio vacaturo, qa in istis casibus non derogat numero. & sic cessat rõ istius tex. Et ista ꝯclo de plano pcedit I isto scdo casu, qñ mãdat puideri de bñficio vacaturo: qa dũ Papa dicit de bñficio uacaturo, cogitauit, q ecclesia eẽt numerata, qa canonicatus, vel pbẽda nõ vr vacare, nisi ibi sit certus numerus, vt pbat in c. dilecto. §. præterea. de pbẽ. ubi Abb. sed in primo casu, qñ Papa mãdat simplr, q recipereť in canonicũ, non cogitauit de numero. Et licet numer' nõ frãgat, qa reperit, q vacat canonicatus, illud accidentalr, & ꝯtingenter venit, & nõ vr eẽ in cõsideratione. nisi dicamus q hic numerus est in cõsideratione, qñ frangit: si mãdatũ dẽ. ipsi ... sed qñ nõ rũpit, qa canonicatus vacat, nõ vr numerus I ꝯsideratione: qa paria sunt, q nõ sit numerus, & q sit, & nõ rũpat, & licet Papa nõ cogitauerit de numero tñ si numerus reperit. & nõ frãgit, Papa uerisilr nõ obstãte numero. q si rũpit. uoluisset illi puidere. & ad hoc facit, qđ ĵ. statim dicã in seq. ꝯclone. Sitr ꝯ Abb. dicit, q ualet gra, quã † Papa fecit, fcã mẽtione de numero, in ecclesia: tñ q̃ non reperit numerata p istũ tex. hic, & per gl. in c. fi. de conces. pbẽ. in 6. q̃ arguit, q si Papa noluit puidere in ecclesia, in qua eẽt certus numerus, à fortiori si nõ bret numerũ. Et ad hoc adduco, qđ no. Rot. in dec. xix. de pbẽ. in antiquiorib. quã Abb. refert, & sequit in c. significãte. ĵ. e. ubi hr, q si facta sit interpretatio de beneficio, tãq̃ † esset dignitas, ualet, licet reperiat esse offm, qa facilius Papa ꝯcessisset offm, q̃ dignitatẽ. In casu tñ, ĩ quo Ab. hic loqt, imo, tenet ꝯriũ In d. c. fi. de ꝯces. pbẽ. in vj p gl. ibi, put Domic. refert, † qa in bñficialib. non ualet arg. à maiori. no. in c. postulasti. ĵ. eo. & vr tex. in c. cui, de pben. in 6. in §. fi. ubi fuit mãdatũ de puidendo alicui de pbẽnda certi ualoris, puta de minori ualore & de uolũtate ĩpetrãtis, nõ põt puideri. Mod. hic dñt, q in d. c. cui. § fi. fuit expressa qualitas gra taxationis, sed in casu nro gra demõstrationis, q̃ demõstratio nõ restringit dispõnẽ. Sed ista distinctio põt hre locũ in alia mã, ut videbimus in c. sup literis. ĵ. e. Sed in casu nro nõ cõuenit, qa text. in d. c. cui, expresse allegat rõnẽ, qa fines mãdati diligẽter obseruari debẽt, & non dñt extendi ad alios casus, q̃ expressos, & in casu nro agitur de mãdato Papæ, & sic limitate intelligitur, secundum naturam mandati. Et per illum tex in d. c. cui. §. fi. dicit gl. no. in rla plus. de reg. iur. in 6. † q ubi agit de forma mãdati, plus nõ ꝯtinet, qđ est minus, & p illũ tex. dicit Alex. in l. j. §. si stipulãti. de ver. obl. in prin. q in † mãdatis in maiori summa minor nõ ꝯtinetur. Mod. tñ Senen. & alii scribẽtes ibi, tenẽt ꝯriũ, & dicũt, q imo ẽt in mãdatis in maiori summa minor continetur, l. legatus. ff. mãd. l. si ultra. C. eo. tit. & insti. eo. ti. §. is, qui. in ver. adeo. Sed aduertẽdũ est, qa tex. in d. cui, expresse hoc dicit, in mandatis. vñ qđ Mod dicũt ꝯ Alex. in d. §. si stipulãti. vr ꝯ illũ tex. Et ideo pro declaratione considerandum est, qa minor summa considerari põt dupliciter. Primo, quando minor summa est absq; maiori, prout loquitur tex. in d. c. cui. tali casu mãdatum in maiori summa non hẽt locum in minori, quia non est satisfactum intentioni superioris, qui cogitauit illi prouidere de maiori summa, d. c. cui. Secundo considerari põt, qñ minor summa concurrit cum maiori, vt quia mandatum fuit alicui, vt fideiuberet pro decem, & ipse fideiussit in xx. nam pro x. mãdator obligatur, quia satisfactum est intentioni mandantis considerari debet. & ita dicendũ est in proposito. quia voluit puidere Papa stante numero, à fortiori nõ existẽte numero, vt ş. dictũ est. †Et subiicit Abb. hic, q statuta iurata non tollunt p clausulam gñalem derogatoriam statutorũ, ut per gl. in c. cum nõ deceat. de elect. in 6 & no Rom. sing. 7. & in consil. 369. circa princ. col. 3. Ange. in l. 1. §. quæ onerandę. ff. qna. re. act. non dacũ si. ut per Moder. hic, & per Alex. in consi. 253. visis his lib. 2. & adde etiam Rom. in consi. 313. præsens consultatio. colum. fina. & in consi. 316. quod multum. colum. 3. Alexan. in consi. 37. viso, & opportune discusso. colum. x. lib. 1. Et ad hoc facit, qa nunquã præsumitur, nec videtur cogitatum de iuramento, nisi

ADDITIONES.

a ¶Hie. Gig. Gratiã. Adde q subreptio vitiat etiam literas ad beneficia. de quo vide per Car. in consi. 30 in ult. col. in ver. illud capitulũ. & qñ dicatur subreptio in literis ad beneficia. uide p eundẽ Car. in cõs. 40. in fi. & qñ subreptio uitiet, & qñ nõ, uide per Dec. late in ꝯxi. seq. c. vbi ẽt p alios scribentes.

b Syl. Ald. Sit. Vide eundem in consi. 142. col. 3. in prin.

c ¶Tempore. Adde Dec. ĵ. de proba. in c. in præsentia. nu. 13.

d Syl. Ald. Scriptura. Idem Dec. in c. quoniam Abbas. in v. col. in fi. de offic. deleg. in c. prudentiam, in fi. prin. eo. ti.

e Syl. Ald. Tenetur. Et q ueritas precũ debeat pbari per impetrantẽ si opponat narrata non uera. Dec. in consi. 142. col. pe. ẽt si sit clausula, habẽtes pro expssis. & in consi. 154. Fel. hic in prin. Calca. consi. 2. late.

f Capituli. Adde Io. Staphi. de literis gratiæ. c. j.

g Delegatus. Idẽ Io. Staphil. ubi ş. nu. 5. sed cõtra puto. qui de cõsuetudine non reputatur canonicus, nec in honore. ideo non puto uerũ, quòd iste supernumerarius possit habere dignitatẽ insuetam conferri canonico tñ, qa uerba debẽt intelligi cum effectu. quãuis aliter dicat Staphil. ubi supra. nu. 11. Amplio etiam si esset erectus per Papam, nisi Papa expresse ad hũc effectũ creasset, q̃ ẽ dispẽsatio, seu habilitatio reseruata Papæ p cõcordata sub ti. de rescr.

h Syl. Ald. Maiori. Idem est in dispensatione. Dec. in c. at si clerici. §. de adulterijs, col. 6. de iudi.

i Taxationis. Adde Dec. ĵ. de elec. in c. cum in cunctis. in prin. nu. 21. & infra, de præben c. quia tu tantum. nu. 5. cum seq.

k Syl. Ald. Continetur. Mandatum in pinguiori forma impleri nõ potest. l. si qs pro eo. ff. man. in c. cui non de sacerdotali. §. similiter. & §. fin. de præb. lib. vj. tradit egregie. A Gellius li. j. c. 13.

l Hie. Gig. ¶Iurata. Adde Alex. in con. 38. incip. visa petitione Antonii. in 2. & 3. col. in 3. vol. ubi late examinat hunc articulum.

¶Adde, q idem tenet ipse Dec in l. pacta nouissima. C. de pac. Alex consi. 17. nu. 8 lib. j. Matth. Afflict. decis. Neap. cxi. nu. 13. [illegible]

m ¶Syl. Al. Statutorum. Est cõis opi. ut dicit Alex. in consi. cxi. col. 2. lib. 4.

nisi expresse dicat. Vnde licet data sit licentia notario, vel iudici, † extendendi instrum, prout uelit, nō pōt apponere iurm, nisi expressum sit, ut singlr, dicit Anto de Bu. in c. pe. in uer. facit q si def insa, de iureiur. † Et si statutū cogit debitores ad compromissum, non hēt locū in debito iurato, [a] vt tradit Pau. de Cast cōs. 65. visis, & cōsideratis, & in sim casu Alex. in consi. 38. lib. 1. s. alleg. Et pdicta cōclo pcedit, nisi statutū reuocaret p uiā legis, qa tūc tollit statutū, licet iuratū sit, ut no. Dom. i c. cū nō deceat. de ele. in 6. qa tūc iurm nō vr hēre locū in isto casu, ar. c. venerabilē. in fi. de ele. & Mod. sequunt hic. Sed aduertēdū est, qa gl. in d. c. cū non deceat. loquit qn per leges derogat, put loquitur ille tex. & rō spālitatis, q̄ est in iuro, qa nō vr de illo cogitatū, ēt militat si p uiā leg. derogatū sit. Et ideo Imo. i d. c. cū n deceat. quē segt ibi Perusi. tenet illā gl. indistincte pcedere. facit quod no. Pau. de Ca in consi 65. s. alle. Quod tn̄ Domi. dicit i d. c. cū nō deceat. pōt hēre locū, qn illud statutū iuratū eēt reuocatū ab ipsis statuentib. qa non trahit ad iurm, nisi exprimat, sed iurm tollit, qa statutum intelligebat rebus sic stātib. & sic durante statuto. secus ergo si tollat statutū, hn facit tex. in d. c. uenerabilē. in fi. de elec. Silr cōclusio s facta pcedit, nisi Papa puideret de bnficio vacāte apud sedē apo. uel de bnficio reseruato, ut tradit Rot. aij. deci. co. si. in antiquis. Et hoc tn̄ vr pcedere potius de stylo curiæ, q̄ de iure, qa tali casu ēt militant
18 rōnes supradictæ, qa nō vr cogitatū de iuro. ¶ † In glo in ver.
b iuro, cōclo est, q in iuro auctoritas superioris reseruata [b] sit, [c] c.
c venientes. de iureiu. l. fi. in prin. ubi Barto. ff. ad municip. & no. Ol. cōs. 97 factū tale est, circa fi. Barth. Brixiē. in q. axxix. presbyter quidā, & per gl. in c. q̄ cō mores. 8. dist. cum si. ut late tradūt Moder. hic, & reassumunt Mod. in l. fi. ff. q sati. co. Et ista cōclo intelligit sm Abb. hic. qn præstat iurm sup rebus pertinentibus ad
19 Papā. secus † in nō pertinentibus ad Papam, quia non potest Papa sine causa tollere iuramentum, vt per gloss. in c. quanto. de iureiu. Est ergo aduertēdū ad iura, q̄ allegant, q auctoritas superioris excepuata intellr. nā auctoritas intellr p iure superioris, cui priuatus inferior piudicare nō pōt. Et ita loquit tex. in d. c. uenientes. ibi, intelligi ius superioris exceptū. & facit tex. in c. cū tpe. de arb. Et sm istā rōnē idē dicendū vr i quolibet alio, ēt priuato, qui hēret ius, licet nō esset superior, qa in præiudicium alterius iurm præstari nō pōt, ut in regula, non debet, de reg. iur. Sic ergo ubi agit de iure superioris, cōcludēdū est, q iur in sine eius præiudicio intellr in d. c. uenientes. ubi agebat de appllōne, q̄ non poterat ipediri, quominus ad Papā deferret, & in l. fi. ff. ad municip. agit de interesse publico, q ille esset inter decuriones, merito Imperator ibi iurm remittit. & isto casu ēt hic agitur de interesse Papę, q liberā habet ptātē
20 in beneficialib. c. 2. de præben. cle. j. in lii. pen. † Et ideo is cogi pōt ad testificandū cum iuro, non obstante, q iurauerit prius nunquā suscipere iurm, ut no. Spe. in tit. de teste. §. de testiū cōpulsione, uer. quid si quis iuro. & est bonus tex. in c. intimauit. de testi. qa tali casu agitur de iteresse publico. Et pari rōne idē est in iuro calūniæ, ut no. Cy. in l. 2. §. q si actore. de iur. calum. in 6. q. Spe. in tit. de iura. calum. §. superest videre. uersi. quid si
21 reus. † Et pari rōne citatus à superiore comparere tenetur, non obstante, q iurauerit nō exire domū, ut no. Spe. de cit. §. j. circa fi. uer. quid si quis iurat. & no. Arch. xv. q. vij. c. auctoritate, col. pe. in fi. Dom. in c. j. §. statuentes. in prin. de sepul. in vj. & in c. si cum. col. 2. de præben. In vj. In istis enim & in similibus casibus auctoritas superioris reseruata vr, quia agitur de interesse superioris. secus si non agatur de interesse superioris, sed priuatorū, qa iurm pręcise obligat, nec per superiorē remitti pōt, vt
22 Abb. hic dicit. per gl. in c. quāto. de iureiut. ¶ † Nā à iuro in fauorē alicuius præstito ēt Papa nō pōt absoluere, nisi cōstet, q illicitū sit, vt no. Card. in cle. j. §. fi. de iureiut. & ideo in casu c. quis. de pa. In vj. absolutio peti non pōt, ut no. Arch. Io. An. & Domi. & ibi idem Ange. in l. si quis pro eo. in prin. de fideius. & Pau. de Ca. in cōsi ccxvi. præsupposito, col. 3. & in authē. sacramenta pu. col. 3. C. si aduer. uend. Rom. in consi. 427. in casu proposito. circa fi. Alex. consi. quia super præmisso. col. pe. li. i. Et secundū istā declarationē dubitabilis reddit decisio Fe
23 de. in consi. cxcj. qō talis est. dū concludit † q scholaris, qui iurauit nō recedere de studio, nisi prius satisfecerit creditoribus, pōt recedere sine metu periurij, si à patre reuocet: nā tali casu tractat de præiudicio creditorū, quibus filius potuit se obligare. l. filiusfam. de actio. & obl. Similiter, q Abb. dicit in c. venientes, in fi. de iureiur. de doctore, † qui licet obligatus sit ad legen-
24 dū in aliquo studio forensi, potest tamen à patre reuocari, & ita illam decisionem allegabam apud Illustrissi. dominationē Venetorum, quando fui in patriā reuocatus; sed parum pfuisset, nisi singularis auctoritas Christianissimi nostri Regis efficaciter interposita fuisset. Nam illa decisio Abb. dubitabilis videt, quia Doctor potuit se obligare, nec in tali obligatione tā-
25 gitur ius superioris. ¶ † Secundo ex gloss. colligitur, quòd dominium bonorum ecclesię non est apud capitulū, nec apud
d pręlatum, immo nec est apud Papam, [d] sm Abb. hic, & idē Al. in c. cum omnes. in repe. col. 12. Do. in c. 1. in 2. not. de uoto. in 6. Idem tamen Abb. in c. cum super, col. pe. de cau. pos. & propr. tenet. q dominium, & possessio bonorum sit apud ecclesiam particularem, quia nomine ipsius ecclesiæ actiones reales intētantur. c. literæ. de dila. c. cum olim, el 3. de resti. spolia. Dicit tamen, q ipsę ecclesiæ particulares tenent locum Dei, quia bona ecclesiarum sunt de patrimonio Christi. cap. cum ex eo. de elec. in 6. Sed ista dicta Abb. cum quibus transeunt Mod. hic, vi dentur habere repugnātiam, q ecclesia particularis habeat do-
26 minium absolute, & † q teneat locum Dei: ideo magis placet, q Abb. dicit, q dominium sit apud Deum, ut iura expresse dicunt, & administratio apud prælatū, qui est procurator, & nō dominus. c. 2. de do. & adde Pau. de Cast. qui eleganter hoc tradit, in consi 81. primum dubium. colum. 1. Et quod Abb. hic dicit de actionibus realibus, illud est ratione administrationis, & largo modo etiam potest dici dominium, ca. si tibi absenti. de
27 præbē. in 6. ¶ † Successiue Abb. quærit, infra quantum tempus excipi potest de surreptione? & dicendum est, vt per eum hic, & idem Abb. in c. fi. col. 1. de præsum. cum si. ut per Mod. hic, &
28 adde Barto. in simili de exceptione peremptoriæ, † quæ quandoq; opponitur in uim dilatoriæ, ut ipse declarat in l. cum quę-
29 rebatur. in fi. ff. iud sol. & in l. 1. colum. fina. de or. cog. ¶ † In gl. in uer. impetrasset, Abb. varias opin. refert, & finaliter concludit, q ad iudicādum impetrationem subreptitiam, hic attēdūtur literæ executoriales, & non monitoriæ, quia illę non necessitant. Finaliter tamen Abb. fatetur, quòd Papa potuisset habere respectum ad monitorias si noluisset, prout habetur in c. literis. s. sed non aperit rationem quare potius in d. c. literis. attenduntur monitoriæ, q̄ hic. Sed responderi potest, q hic agebatur de literis monitoriis, & executorialibus impetratis à Celestino eius prædecessore, in quibus attenduntur executoriales, qa ille necessitant, ut dictum est: sed in c. literis, agitur de interpretatione proprii mandati, quia scripserat Papa pro uno, vt reciperetur, nisi ecclesia ab ipso pro alio grauata fuisset, & ibi, ut mandatum eius habere locum, declaretur, q ab eo nō dicitur grauata ecclesia, per literas eius executoriales.

ADDITIONES.

a Iurato. [illegible]
b Hier. Gig. Reseruata. Adde q auctoritas Papæ sit reseruata in iuramento. voluit etiam gl. in c. significasti in uer. excipitur. de electio. & ibidem per eūdē Dec. late circa finem illius capituli. in ver. in gl. in ver. excipit, & in ver. postremo aduertendum.
c Syl. Ald. Sit. Adde Dec. qui bene & late declarat in c. cum parati in 3. col. de appel. in c. cum accessissent. nu. 35. de consti. vbi addidi.
d Hier. Gig. Papam. Quod Papa sicut alius prælatus inferior, sit administrator non dominus bonorum ecclesiæ, vide etiam eleganter per eundem Dec. in c. significasti. in ver. octauo adducit simile. de electio. vbi dicit, q bonorum ecclesiæ est domina ecclesia vniuersalis quam sibi Christus reseruauit. dum dixit Petro, super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. & dixit, pasce oues meas, nam dixit ecclesiam meam, & meas oues, non tuam, & tuas oues.

SVMMARIVM.

1 *Diuersa & aduersa differunt.*
2 *Literæ in forma communi, quæ dicantur.*
3 *Subreptio dolosa vitiat, non attenta qualitate personæ impetrantis.*
4 *Subreptio & obreptio differunt.*
5 *Veritas ne occultetur scandalum potius toleratur.*
6 *Veritatem propalare non tenetur pars in præiudicium suum.*
7 *Subreptio dolosa uitiat in capitulis separatis.*
8 *Subreptio ex simplicitate, vel ignorantia proueniens, non vitiat rescriptum, nisi quatenus fuit causa concessionis.*
9 *Subreptio non nocet absenti.*
10 *Rigor iuris qualiter accipiatur.*
11 *Delegatus debet accommodare voluntatem suam voluntati delegantis.*
12 *Rescriptum sumit vires secundum intentionem rescribentis.*
13 *Nullatenus, qualiter ponatur.*
14 *Rescriptum impetratum super vna re, non habet locum in alia.*
15 *Rescriptum habet vim libelli.*
16 *Literæ ad beneficia facilius redduntur nullæ, quàm ad lites.*
17 *Rescripta sunt modici præiudicij.*
18 *Qualitas quæ sit illa, quæ tacita uitiat gratiam.*
19 *Testatorem non sufficit uoluisse, nisi disponat.*
20 *Ignorantia excusat in beneficialibus, & quando.*
21 *Ignorantia in absente probabilis est.*
22 *Coniunctus non præsumitur scire facta coniuncti absentis.*
23 *Rusticus quando excusetur ob simplicitatem.*
24 *Rusticus, qui præcepto iudicis non obtemperauit, excusatur.*
25 *Delictum in faciendo maius videtur, quam in omittendo.*
26 *Rusticus sagax non excusatur.*
27 *Rusticus non excusatur, quando agitur de contrarietate manifesta, & in ijs, quæ tendunt ad rigorem iuris conseruandum, nu. 28.*
29 *Rusticus non excusatur, nisi in casibus expressis à iure.*
30 *Subreptio dolosa non præsumitur.*
31 *Bonus quilibet præsumitur, nisi agatur de præiudicio alterius, vel aliquo prouenendo,*

mouendo, aut de [illegible] [illegible], vel agendo.

32 *Rescripto qua sunt [illegible] vado.*
33 *Arbitrio iudicis relinquitur, quod indeterminatum est à iure.*
34 *Gratia concessa conditione non visible, qui supplicant nō expressa cā, non valet.*
35 *Lites pendentia memini seri debet.*
36 *Rescriptum contra rem iudicatam non valet, limita tamen, ut ibi.*
37 *Sententia in causa matrimoniali non transit in rem iudicatam.*
38 *Forsitan, de hac dictione plura.*
39 *Exceptio peremptoria potest opponi ante litem contestatam ad processum impediendum, & qua.*
40 *Iudex an, & quando cognoscere possit an sit sua iurisdictio.*
41 *Episcopus in causa ecclesiæ iudicare potest, licet recusari possit.*
42 *Iudex ordinarius non repellitur prætextu infamiæ.*
43 *Incapacitas si sit in iudice, non cognoscit nec principaliter, nec incidenter.*
44 *Doctor in 17. anno potest esse iudex inter scholares.*
45 *Iudex suspectus allegatus non cognoscit de suspicione, sed arbitri eliguntur.*
46 *Iudex contendens de iurisdictione redditur suspectus.*
47 *Iudex redditur suspectus si uni magis favet quàm alteri.*
48 *Iudex qui ex officio procedit, an cognoscere possit an sua sit iurisdictio.*
49 *Arbiter an cognoscat an sua sit iurisdictio, & de incidentibus in cā compromissi.*

1 SVper literis. ¶ † in text. ibi, ne diversæ, id est adversa, & contraria. facit tex. in l. fin. C. de eden. in l. j. C. de pdi. mi. & ī l. duo iudices. ff. de re iu. Proprie tñ loquēdo diversæ, & adversa distinguūtur. c. cū apostolica. de his quæ fi. à præla. ibi, licet sint diversę itē tñ adversę, sunt, & facit tex. in l. sed & ipsis. ff. ut le. no. ca. ibi, diversis, vel cōtrarijs. ¶ In text. ibi, diversa sentire. Ista diversitas erat inter Legistas, ex qua inferunt Ant. de But. & Imo. hic, qd p dubijs Legistarū ad Papā recurritur, per istum tex. hic. Sed rñderi pōt, q hoc ēt esset dubium inter Canonistas, ex quo prius non erat decisum, & Papa hic vr respōdere respectu Canonistarū, & iurisdictionis suæ, ut colligitur ibi dum dicit, super literis q̄ à nobis, &c. Et sic emanavit ista decisio Papæ respectu literarū ipsius Papæ. Bene verū est, q talis decisio ēt attēdit inter Legistas, ex quo de iure civili aliter decisum nō reperitur, ut declarat do. Abb. c. licet ex suscepto, col. j. in 14. casu, de foro cōpetē
2 ti. ¶ † In tex. ibi, in forma cōi. In casu isto in forma cōi nō dñe
a literæ gratiosę[a] ad beneficia, ut Abb. tradit in c. postulasti. in
b 3. no. s. eo. Et in simili ēt reperit cōfirmatio in forma cōi, & in forma speciali. c. qa diversitatē. ubi Abb. de cōcess. præben. not.
3 in c. j. de cōfir. uti. vel inuti. ¶ † Primo no. q subreptio dolosa indistincte vitiat rescriptum. Et hoc adeo pcedit, q licet esset sanctus ille, q impetravit rescriptū, tñ p subreptionē vitiatur,
4 ut no. Bal. per illū tex. in c. j. in fi. s. ut lit. penden. † Secundo hoc habet locū, sive per subreptionē, sive p obreptionē impetratū sit, nā idē est in utroq; casu. qa inter ista, sm verā opinio. nō est
c differētia, ut no. Bal. per illū tex. ī l. j. C. si nup. ex rescrip. petant. de quo tñ Inn. in c. dilecta. & Abb. ibi, cū simi. ut tradūt Mod. ibi. j. eod. Tertio hoc procedit ēt si subreptio cōmittatur in tacendo verū, ut hic expresse dr, & in l. præscriptione. C. si cōtra ius, vel uti. pub. facit tex. in c. qui scādalizaverit. de re iu. ubi di
5 citur, q potius toleratur, qd scandalū nascatur, q̄ † q veritas occultet. Et hoc locum habet in isto tex. hic, & in teste, & ī iudice,
d ut prout dicit Inn. & Abb. post alios declarat in c. officij. de pę. & remis. Et in teste no. gl. per illum tex. in c. quisquis. xj. q. 3. & probatur in c. j. de cri. fal. ubi Abb. & no. Bal. in l. præsbyteri. C. de epi. & cle. quod declarat, ut per Mod. in c. 2. de testi. cog. & idē est in notario, ut no. Bal. in l. ubi exigitur. ver. dolo. ff. de eden.
6 & idē Bal. in l. iubemus. circa fin. C. de testam. † Sec° est in parte quæ non tenetur veritatem propalare in præiudicium suū, ut per gl. in c. ne quis arbitretur. 22. q. 2. & no. Ant. de Bu. in ca. j. per illū tex. de proba. facit, q no. Math. in no. xviij. no. q sñia,
7 cū si. ut dixi in c. si. de app. † Quarto, conclusio supradicta etiā procedit in capitulis separatis, ut hic patet, ubi vitiatur rescriptum ī totum, dato q subreptio solū fuisset causa specialis formæ [illegible] hoc, quando subreptio dolosa fuit, & per hoc secundū Abb. hic limitatur tex. in c. si eo tēpore. de rescrip. in 6. ut nō habeat locū, qñ subreptio dolo committit. Et per hoc ēt videt, q nō recte loquatur An. de Bu. in c. exhibita. circa fi. de iudi. ubi tenet, q si ex copulative narratis in rescripto una pars falsa sit, rescriptum non vitiatur in totum. Nā si malitiose illa copulative narrata sint, in totum deberent rescriptum vitiare. Sed tamen ad tex. hic considerandum est, qd capitula non videntur separata, ut Abb. dicit, ex quo eandem causam, & eundē finē respiciunt. Sed hic videtur, qd subreptio sit circa qualitatē rescripti, videlicet circa modū agendi, & respectu specialis formę habet vitiare in totum. d. c. si eo tempore non sic ubi capitula videntur omnino separata, de cuius intellectu inferius di
8 cam. ¶ † Secūdo no. qd subreptio ex simplicitate, vel ignorantia proveniens, non vitiat rescriptū, nisi quatenus fuit cā con-
* cessionis,* ut Abb. hic declarat. Et secūdū hoc vr, qd iudex poterit procedere simpliciter secundū rescriptū in forma cōmuni, & sic valebit processus delegati, non servata speciali formæ rescripti. Et hoc ideo fieri pōt, qa auctoritate iuris talis formæ hic tenetur. alias esset secus, quia forma rescripti debet servari. c. cū dilecta. j. eo. ¶ Tertio no. qd subreptio, quæ ex ignorantia committit, nō excusat, si fuit causa concessionis. Et hoc procedit, dato qd ignorātia probabilis sit, quia intētio superioris attendit, & culpa impetrantis non considerat, ut not. Abb. in c. cōstitutus. in 3. no. s. eod. Et hoc pcedit in eo, qui ignoran-
9 ter impetravit. secus si alius pro eo impetravit, † qa subreptio non noceret absenti secundū Rot deci. 67. dominus Vrbanus quintus. eo. ti in antiquis. Sed ista decisio Rotæ, quā Mod. hic sequunt, dubitabilis videt, qa rō s. all. qd attendat intentio superioris, & non ignorantia partis, licet probabilis sit, vr ēt pro-
10 cedere, quando alius p eo impetravit. ¶ † Quarto not. qd rigor
c iuris qñq; accipitur pro ordine iuris, & alijs modis, ut p Abb. hic, & ī c. tuæ. j. de præben. in fi. & in c. literis. de restitu. spo. & in c. si clericus laicū. in 4. not. de fo. cōpe. Et adde tex in c. si duob°. §. deniq;. de appel. ubi rigor ponit pro iure scripto ad differen-
f tiā consuetudinis.[f] cū similibus, ut dixi ibid. ¶ † Quinto no. qd
11 delegatus debet regulare se secundū voluntatē[g] delegantis, qa
g fungitur vice delegantis. c. sane. de offic. deleg. & hoc intelligitur, quādo iuridice procedit. alias secus, ut in simili de vicario episcopi tradit Pau de Cast. in cons. cxvij. notā. colū. fi. & dixi ī cons. cxliij Et ad istud notabile Abb. hic ēt facit dictū Innoc. in
12 c. cū ecclesiasticæ. de excep. ubi inquit, † qd rescriptū sumit vires secundū intentionē rescribētis, & sequit Bal. ī l. rescripta, col. pen. C. si contra ius, & in l. j. de cōsti. prin. ¶ Vltimo no. p istum tex. & dicit Ant. de But. q ista verba, nullatenus cogno-
13 scant, quæ † ponuntur in tex. non excludunt ex toto iurisdictionē. quod patet, quia inferius dicitur, qd potest cognoscere de qualitate precum. Sed responderi potest, qd text. hic loquitur de causa principali, ut colligitur ibi dum dicit, postquā sibi super hoc facta fuerit fides. Præsupponit ergo, quod ipse cognoscat de subreptione, qua probata, nullatenus cognoscit de causa, & sic loquit de causa principali, & isto respectu illa dictio,
h nullatenus,[h] in totum negat, & universaliter iurisdictionē ex-
i cludit.[i] facit gl. in auctēn. si qua. C. ad Vel. & in cle. j in ver. nullatenus. de sequest. poss. & fru. quod no. Dom. in cap. Romana. §. pe. ff. de appel. in 6. Ex tex. etiam colligitur, quod annullatio actus dicitur pœna, de quo dicendum est. ut late dixi in cap. x. de consti. ¶ Expeditis notabil. Abb. oppo. & ex dictis eius circa fi. limitatur, quod dicitur hic de rescripto, quod remanet validum in forma cōmuni. nā hic intelligit dummodo intentio impetrantis includi possit sub verbis rescripti. aliàs secus. Gfa exēpli. qs narravit Titiū obligatū ex cā mutui, & ita obtinuit rescriptū. si agere velit ex cā dānationis, nō pt, ut Abb. hic post Inno. & alios cōcludit. & idē not. Bal. in l. præscriptione. col. 9.
14 ver. ex pmissis. C. si cōtra ius, vel uti. pub. ubi inquit, † qd si rescriptū fuit impetratū super una re, nō habet locū in alia, vel super possessorio, nō habet locū in petitorio, & idē sequit Pau. de Ca. in consi. cccxj. aliàs cclxij. lib. j. ad cōfirmationē. cū si. ut tradūt
15 Mod. hic. Ad qd ēt facit, † qa rescriptū habet vim libelli, ut no. Bal. in l. j. p illū tex. C. qñ libel. prin. dat°, & no. Inn. in c. dudū, el 2. de

ADDITIONES.

a Gratiose. Sed potius iustitiæ, Staph. in tracta. de literis gratiæ, & iusti.
b Syl. Ald. Beneficia. Ideo autem huiusmodi literæ dr in forma communi, q̄ ēt dr in form a pauperum, quia Papa olim non solebat gravare ordinarios in collatione beneficiorum, nec concedebat literas gratiosas, sed scribebat contra ordinatores, ut ipsi providerent illis, quos promoverāt ad ordines. c. eps. c. non licet, de præben. 10. q ad obtinendū beneficiū ecclesiasticū dēant idoneos reputare quos ad ordines susceperunt cap. accepimus. de æta. & quali. & ideo dicitur etiam in forma pauperum, quia dantur clauda pauperibus, qui se divino obsequio manciparunt, quos dicet obtinere beneficia Io. An. & Dom in c. si paupere de præb. li. 6. ideo humōi literę reputantur potius iustitiæ, q̄ gratiæ, cū iustū sit milité suis stipēdijs si militare. c. cū sm, de pb. appellant ēt i forma. cū sm apostolū, qa sūt fundatæ sup illo dicto apostoli, qui altari servit, d. c. cū sm, ita ēt declarat Staph. i trac. de liter. grā, & iustitiæ. f. 21.
c Syl. Al. Differentia. Adde Dec. in c. 3. nu. 29. s. eo.
d Syl. Ald. Iudice. Adde Dec. in l. 2. in 3. col. cir med. C. de eden. in c. quoniā cōtra, in 4. nu de prob in c. si duobus. in 4. col de appel. & vide eundem in cap. i. in 2. lec col. v. in prin. de consti.
* Concessionis. Et quòd sufficiat saltem in gñe cogitatum, vide Decius in cōs. 137. col. 3.
e Syl. Ald Modis. Aliter distinguit glo in cap. ut constitueret. in versicul. detrahendum, & ibi Archi. I. dist.
f Syl. Al. Consuetudinis. Adde Dec in c. ex ratione. col. 7 in fi. de app.
g Syl. Ald. Voluntatē Et delegatus censet eadē psona cū delegante, tūc. sqē sequit eius voluntatē, vel iuste aliqd facit. aliter secus, ut dr Pau. de Cast. in d. consi. cxvij. & tradit Dec. in d. consi. 143. i casu col. 2. vers. nō ob. si dicatur.
h Hie. Gig. Nullatenus. Adde Fel. in c. in causis. in ult. col circa fin. de test. & in c. Rodulphus. in 17. col. de rescrip. & in c. pastoralis. in ult. col. in vers. & respōdet. de exceptio. & vide etiam per eundem Dec. s. in c. eam te. in 4. col. in vers. ex prædictis notabilib. s. hoc eo. tit.
i Syl. Ald. Excludit. Vide Lanfran. in c. qua fronte, col. pe. de app. Dec. in c. eā te. col. 3. nume. 33. s. eod.

a.de elec.& Spe.in ti.de libel.ob.§.nūc ostēdēdū.ver.6.Bal.in l.
si quis filio.§.hi aūt.ff.de iniust.rup.cū si.vt no.Ale. in cōs.xxij.
in causa,& lite lib 2.Sed tñ aduertendū,qa prima facie tex. hic
obstare vr.vbi verba rescripti respectu formæ specialis nō pos
sunt verificari,& tñ remota forma speciali valet rescriptū in
forma cōmuni,& sic rescriptū trahitur ad casum,cui uerba re
scripti non conueniunt.Nisi dicamus,q̄ solū variat modus ꝓ
cedēdi,& nō variat cā,nec res petita,prout Inn.& Doc.loquū
tur.Sed īstari pōt:nā sicut cōsideraī hic,q̄ Papa dedisset rescri
ptū in forma cōmuni,& ꝓpter hoc nō attendit forma rescri-
pti.ita ista rō pariter uidet militare in exēplo Doct. qa licet re-
scriptū loquat ex cā mutui,verisimiliter tñ etiā ex cā donatio-
nis Papa literas cōcessisset.Nisi dicamus,q̄ ista ratio, q̄ in text.
allegat,restringit in terminis,in quibus decretalis loquit,scili-
cet circa modū procedēdi.¶ Successiue quęritur, vtrū distin-
ctio huius capituli habeat locū in literis beneficialibus.& se-
cundū Abb.post alios conclusio est,q̄ sic in primo casu,videli
16 cet quādo fuit surreptio dolosa.† qa literæ ad beneficia facilius
redduntur nullæ,vt per eū hic,& qa sunt magis odiosæ,c.quam-
uis.de præbē.in 6.& bene facit tex in c.accedens.de cri. fal. ubi
in literis ad lites nō ita præsumit falsitas , sicut in beneficiali-
bus,& Inn.ibi arguit,q̄ in talibus facilius dolus ꝑsumit, quàm
17 in literis ad lites,† & qa rescripta sunt modici ꝑiudicij,ut no a
a Bald.in l.j.C.de diuer.rescrip.Ex quibus cōfirmat argumentū
Abbatis hic,q̄ iste text.qui loquitur in rescriptis ad lites,à for-
tiori habet locū in beneficialibus. ¶ Secundo Abbas conclu-
dit,q̄ secunda regula istius text.habeat locū in beneficialibus.
videlicet,q̄ subreptio nō dolosa eatenus solum habet vitiare,
quatenus fuit causa concessionis per c.si eo tempore.e. ri. in 6.
& ad hoc facit text.in c.dudū.de præben.in 6.cum simi. ut tra-
dūt Modet.hic.Huic conclusioni duo obstāt.Primo text. in c.
si motu proprio,de præb.in 6.Scdo tex. in c.susceptum . de re-
scrip.in 6.& in c.cui de non,de præb.q̄ iura Abb. adducit hic ,
& nō respōdet.Sed respondet limitando conclusionē duplici
18 ter.† Primo nisi talis sit qualitas,de qua sit faciēda mentio de in
re cōi,qa indistincte gratia uitiat.d.c.si motu proprio , quem
tex.ita declarat Dom.in c.dudum,de præben.in 6.Secundo,ni
si expressio qualitatis facta sit gratia taxationis.d. c. susceptū ,
& sic tenuerunt Mod.hic in prima,& quarta limitatione.Sed
aduertendū est:nā ista resolutio non satisfacit . Et primo circa
tex.in dicto cap.si eo tempore , in quo Abbas fundamentū fa-
cit,ille text.nō uidetur probare istā conclusionē duplici rōne .
Prima,qa ibi capitula erant separata, & diuersos respiciebāt ef
fectus.hic vero vr in effectu unū capitulū,qa tota forma rescri
pti tendit ad eundē finē,& facilius toleratur , q̄ modus agendi
varietur,ꝓut tex.loquitur hic,quā si agatur de alia causa,vel d̄
alia re.qa tūc nō habet locū iste tex.ubi inn.& Doc.dicunt , &
supra relatū fuit.Scda ratio est , qa in d. c. si eo tpe,erat expresse
facta gratia in utroq; casu à summo pontifice.hic uero agitur
q̄ gr̄a facta in illo casu de certa forma,ad aliū casum porrigat,
qđ non habet locū in beneficialibus.d.c.susceptū,de rescrip. &
d.c cui de non.Nec ob.q̄ expressio illius casus facta fuit gratia
taxationis,qa hoc apparet.& illa iura gn̄aliter loquūtur,& rō-
nē adducūt generalē,qa mandatū debet diligenter custodiri.l.
diligenter.ff.mand.c.cū dilecta.s̄.eo.Nec ēt ob.tex.in d.c.dudū.
de præb.in 6.quia ibi erat facta gratia expresse in illo casu , & ñ
agitur,q̄ ad aliū casum trahatur.Item in illo textu subreptio cō
missa nō fuit,quia dato , q̄ Papa habuisset notitiam de cōmis-
sione alteri generaliter facta,ipse tñ contulisset specialiter bñ
ficium.de quo ibi agebatur,per rōnem,quæ ī tex.ibi allegatur,
& dictum fuit in c.j.s̄.eod.Et ideo uerior vr opi.glos.in d. ca.si
motu,q̄ hoc.c.nō habet locū in beneficialibus, qa non sufficit
q̄ Papa uerisimiliter concessisset,sed requiritur,q̄ facta sit ꝓ-
uisio.& facta in uno casu,non porrigitur ad aliū.d. c.susceptū.
19 † Et idem dicimus in testatore,quia ñ sufficit testatorē ita vo-
luisse,nisi disponat.l quidam cū filiū,ubi Bald.& imo.ff. de in-
20 stit.¶ † Tertio Abb.concludit,quod in beneficialibus ignoran
tia excusat,vt in c.gratia,eo.tit. in 6.& s̄m eū ille tex. ꝓcedit qua
21 tuor cōcurrentibus.† Primo,q̄ ignorantia ꝓbabilis sit , & hoc
b probatur ibi,qa ī absente,ꝓut tex.loquit,ignorātia ꝓbabilis ē,[b]
c.fin.qui ma.accu.pos.& in l.plane.ubi Bal.ff.de excu.tu. & in
l Titius.§.Luci⁹.ubi Bal.& Doc.ff.de lib.& posth & in l.tres fra
tres,ubi Ang.ff.de pac.& ꝑ hoc dt Bar.ī l.is pōt.col.3.ff.de aeq.
hær.qđ licet cōiunctus ꝑsumatur scire facta cōiuncti.l.octaui ,
22 ff.† unde co.hoc nō habet locum in absente.[c] Secundo requi
c ritur,qđ nō agatur de præiudicio tertij. secus si tertio ꝑiudiciū
inferatur,& ita loquitur tex.in c.cōstitutus.s̄. e. Sed tñ ēt dici
pt,qđ ignorantia ibi non erat ꝓbabilis,qa impetrans debuit ꝑ
scrutari qualitatē ecclesiæ,in qua uoluit sibi ꝓuideri. arg. eius
quod notat.in l.qui in alterius.ff de regn.iur.& in regula , qui
cū alio contrahit.ff.eod.Item in d.c.cōstitutus,Papa nō fuisset
aliter concessurus,nō obstāte statuto de certo numero. e. pro
illorū de præben.& tex.in d.c.constitutus.cum d. ca. gr̄a aliter
concor.Domi in c.si motu.de præben.in 6.Tertio s̄m Abb.re
quiritur,q̄ Papa aliàs siṁr fuisset cōcessurus.Sed Imo.hic dt hoc
nō esse verū, quia Papa habenti beneficiū aliud nō dedisset. c.
si proponēte.j.eo.c.si motu.de præben.in 6.Sed pōt respōderi,
q̄ in terminis,in quibus loquitur tex. in d.c.gratia,Papa uerisi-
militer aliud cōcessisset,stante probabili ignorantia de benefi-
cio nondū acceptato,ad effectū,de quo ibi dr, vt alterū retine
re possit. Quarto requiritur,q̄ extra casum,in quo loquitur il-
le tex. non extēdatur,& hoc est regulare in beneficialibus.c. su
sceptum,eo.ti.in 6.& in c.cui de non. de ꝑb. Et ad hoc facit il-
lud.q̄ s̄.dixi ꝯ Abb.ad intellectū c.si eo tpe.¶ Quarto Abb. cō-
cludit,q̄ tertia regula,q̄ ponitur hic,habeat locū in beneficiali
bus,rōnibus ut per eum hic. Et quia si uitiatur rescriptum , ut
hic,à fortiori debēt uitiari lr̄æ ad bñficia,quæ sunt magis odio
sæ,ꝑ ea,q̄ dicta sunt in prima conclusione . Sed huic cōclusio-
ni fortiter obstat tex.in d.c.gr̄a. ubi subreptio ignoranter com
missa fuit cā cōcessionis,& tñ gr̄a nō uitiatur. Et iō ista cōclu-
sio limitatur non habere locū in illo casu, in quo plura cōclu
duntur,ut s̄.dictū est,& quia ibi nō erat bñficiū occupatū , vel
s̄m tempora istius decretalis nō habuisset locū,sed postea illud
statutū fuit prout loquitur,& illis cōcurrentibus subreptio nō
est causa cōcessionis,qa nō obstāte tali subreptione Papa ꝯces
23 sisset in terminis,in quibus tex. ibi loquitur . ¶ † In glo.in uer-
bo simplicitate.ibi,arg.ꝯ.ad illum tex.Abb.respondet, q̄ ibi ñ
excusatur,qđ agitur de iure naturali.& tex.ibi expresse dicit il-
lud esse fundatū in rōne naturali,& Doc.oēs ibi,& hic sequun
tur.Sed aduertendū est, quare uenia,de qua ibi agitur , non vr
fundata in iure naturali.Ius.n.naturale disponit,vt benefacien
ti benefaciamus,ut ꝑ gl.ibi.Et ex ista rōne inferēdū vr , q̄ liber-
tus nō posset debitū petere à patrono in recōpensatione liber
tatis,& hoc bñ esset fundatū in iure nāli:sed dato, qđ libertus
debitū exigere possit,prout iura de plano ꝑmittūt,& solū dīt,
qđ impetrare debet veniā in exactione debiti,& in hoc vr, qđ
rusticus deberet excusari.quia ex quo conceditur illud,qđ est
plus,ut debitū petere possit,& in hoc ñ cōsiderat obligatio na
turalis liberti erga patronū,hoc dato,qđ debeat veniā impetra
re.istud vr de iure positiuo,cū à lege ita statutū fuerit. nisi dica
mus,qđ rō naturalis.de qua ibi dr , cōsideretur hoc mō ꝑꝑ re-
uerētiā,quā à rōne nāli libertus patrono dēt, nō debuit ex ab-
rupto petere,sed eo mō,& forma,quæ sibi ꝑmittit,& hoc est ,
qđ tex.ibi dicit,qđ rōne nāli honor debet.¶ Secūdo aduerten
dū est,quia ꝯtra istā cōnclusionē vr tex.allegatus in gl.hic,in l.
24 2.§.si quis.ff.si qs in ius uoc.non ie.† Ibi.n.excusatur rusticus,q
pręcepto iudicis non obtēperauit,& tñ ē de iure naturali obe
dire patri,& magistratibus.l.ueluti.ff.de insti.& iu.& ita Ro.ar
d guit in d.l.ij.§.si quis.Mod:ā simpliciter sequuntur in d.l.ij. C.
de in ius uo.Sed pōt respōderi duplicitet.primo,qđ ī casu nro
agit de iure nāli proprie,ut benefaciēti. benefaciamus , sed in
d.l.2.§.si quis,agit de alio iure naturali,qđ potius dicitur eē i⁹
gentium,ut in §.singulorū.insti.de re.diui. Vel Secundo,in d.l.
2.§.si quis,errauit in non parendo,qa nō cōparuit.sed ī d.l. s.
25 errauit in faciēdo,qa patronū uocauit sine uenia.† Et istud pl⁹
e est,quia maius delictū reputat illud,qđ in faciendo[e] consistit.
26 iuxta gl. in l.si mora.ff.so. matr.† Et quod dictū est de rustico, q
excusat,nō hēt locū in rustico sagaci,iuxta gl.no.ī l.Athletę. §.
de rusticis,in uer.interdū,de excu.tu.Et Bal.ibi dicit , qđ hodie
27 fere oēs rustici sagaces sunt.† Scdo,ubi agit de ꝯrietate ñ excu
satur qs ꝑꝑ rusticitatē,ut no.Bal.dicit in l.scripturæ. circa fi. C.
de fi.instr.ubi alleg.Io.An.in c.cum Io. de fi. instru. Et istud di-
ctū Bal.intelligitur ubi esset manifesta ꝯrietas.aliàs sec⁹, qa tūc
ꝑꝑ rusticitatē ēt à ꝯrio qs excusat,ut not. Ang.dicit in §.& licet.
28 in uer.in tea.ibi eos.in auct.de test.† Tertio,in his, quæ tendūt
ad rigorem iuris ꝯseruādum,rusticus ñ excusatur,ut no. Bald.
in l.j.§.nūciatio.ff.de ope.no.nun.& ꝑ gl. istā in summa cū si.
29 ut tradunt Mod.in c.fraternitatis.col.4.d̄ test.† Vltimo no.ē, qđ
f rusticus nō excusatur,nisi ī casibus expressis à iure,[f] ut no.An.
de Butr.in c.ij.de consti.& Alex.in l.si quis id,quod.ff.de iuris.
om.

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Notat. Adde Aymo.consil.75.nu.16.consil.56.nu.14.cōs.46.nu. 12.
b Syl.Ald.Probabilis est.Idem Dec.in consi.460.viso puncto,col.pe.in fi.& uide Alex.in cōs.146.in prin.li.v.in l.Titius.§.Lucius.col.1.ff.de li.& posth.Rom. consi.19.ad discutiendum,col.2.ubi loquitur in ignorantia decreti.Dec.cōs. 64.col.3.in fi.ubi ī ignorantia delicti ī cōs.38.in fi.in 3.dub.in cōs.30.2.col.2.
c Syl.Ald.Absente.Adde Deci.cōs.64.Soz.in reg 98.Soz.in cōs.301.nu.2. li.2.
d Moder.Scilicet Ias.ibi.& in l.2.ff.si quis in ius uoca.non ier.Io.de Platea in l. 2.C.de agricol.& censi.lib.xi.
e Faciendo.Adde Dec.in auct.qui rem.nu.4.de sacro.san.eccle.l.quod te.nu.16. ff.si cer.pet.& in l.contractus.nu.4.& nu.39.ff de reg.iur.
f Syl.Ald.A iure.Adde Deci.in l.2.in 2.nu.C.de eden.in c. pastoralis.col. 5.de excep.in consi.274.uiso puncto.col.2.Alex.in l.iuste.col.ix.uer.sed si est defe ctus.ff.de acqui.pos.in consi.42.super præmisso.col.antep.uers.pro hoc etiam alleg lib.3.in consi.14.viso.col.3.lib.2.consi.65.qm̄,col.pe.uer.x.lib.6.Soz. in d.l.iuste possidet.col.2.

30 om.iu.¶†In gl.in uer.priori.no.est, q̄ ĩ rescriptis non p̄sumit̃ subreptio dolosa, quia de facili impetrant̃.ad hoc facit tex. ĩ c. accedens.de cri.fal.& gl.ibi & Inn.& dolus probat̃ ex cõiectu-ris, vt Abb.hic dicit,& est gl.in l.apud Celsum.& ibi Bar.ff.d ex ce.do.cum si.ut tradunt Mod.in c.si aũt.s̃.eo.& ibi dictũ fuit.
31 †Et no gl.hic dum dicit, q̄ quilibet præsumitur bonus.ᵃ Nam hoc procedit,nisi agat̃ de præiudicio alterius,ᵇ ut no. Abb. in c̃.cum in iure.de offic.deleg. & nisi agatur de aliquo promo-uendo,ᶜ ut dicit Car.in cle.j.in ij.no.de cõcess.præben. De quo tñ dicendũ est, vt no.in c.fi.de præsum.& nisi agatur de salute animæ,quare tunc nõ præsumitur bonus, vt via tutior eligat̃. c.iuuenis.ubi gl.de spõ.& no. Abb.in c.2.de obser.ieiu & in c. fi.de his,qui fi occi.& in no.casu tradit Pet.de Anch.cõs.179. prima facie. Itẽ q̄ quis præsumatur bonus,procedit qñ agitur de defensione.l.merito.ff pro soc.secus est agendo,ut Bar.not.
32 tradit in l.qui iurasse.§.si p̃.ff de iureiur.¶†In glos.in uer. lite ras.ex gl regula habetur, q̄ ea in rescripto exprimenda sunt, q̃ p̃nt mouere animũ principis ad concedendum,vel non cõce-dendũ,ᵈ & idem Abb.in d.c.ad aures.s̃.eo.cum concor.vt late ibi dixi. Et dicũt Mod.hic,non esse necessariũ, q̄ exprimantur ea.quæ possunt mouere superiore ad concedendũ. Sed hoc est de consilio,qa si nõ obtinuit,parti imputatur, q̄ non expressit illa,quæ potuissent mouere superiorem ad concedendũ. Si ue ro obtinuit,nihil refert illud tacuisse,ex quo oĩno obtinuit.Sꝫ considerandũ est, q̄ gl.loquitur ante factam impetrationem, & tali casu bene dicit, q̄ si velit obtinere,debet exprimere illa, quæ habeant uerisimiliter inducere superiorẽ ad conceden-dũ. Et hoc non tm̃ est de consilio,sed ẽt de necessitate uidetur obtinere,si uelit,sicut ẽt dẽt exprimere illa.quæ possunt moue re superiorem ad non cõcedendũ,qa aliàs gratia esset subrep-titia,& nõ ualeret,& sic utroq; casu uidet̃, q̄ hoc debet fieri de necessitate,si velit gratiam habere effectũ.Quæ aũt sint illa, q̃ possunt mouere superiorẽ ad concedendum,vel non,in hoc non potest dari certa regula, sed attendit̃ cõis stylus principis cõcedẽtis,vt no.tradit Lap.alleg.lxxix. factũ super quo.col.3. ver.itẽ est sciendũ,& cũ hoc nõ sit in iure determinatũ,potest
33 dici,†qđ sit in arbitrio iudicis.ar.l.j.& ibi Bal.ff.de iu.deli.cũ si mi.ut dixi ĩ c.sedes.s̃.eo.tit.in gl.3.Et subijcit Abb. hic, q̄ etiã dñt exprimi illa,quæ possunt mouere superiorẽ ad difficilius concedẽdum,vt ꝓbat̃ in c.postulasti.j̃.eo.Nã Papa daret benefi ciũ habẽti aliud renue; sed nõ ita de facili, sicut si nullũ hẽret beneficiũ.iõ taciturnitas vitiat.c.si motu.de p̃bẽ. in 6. ita Abb. hoc dicit,& alii oẽs sequũtur.Sed aduertendũ est, quòd text. in c postulasti.loquit̃ de habẽte sufficiens beneficiũ. ibi, ꝓ ha-bẽte beneficii sufficiẽtis subsidiũ,de quo non scribimus.Nã ta-li casu,prout ibi tex.loquit̃,Papa verisimiliter nullo mõ con-cessisset aliud beneficiũ,sm̃ regulã quæ hr̃ in c.cũ adeo.s̃.eo.c. cũ teneamur de præb.c.si proponẽte.j̃.eo.Et licet qñq; Papa ꝯ cederet esset de gratia.& de leui hoc ñ facit̃,d c.postulasti.Et iõ ibi nõ vr̃ probari,qđ Abb.dicit,uidelicet,qđ gr̃a uitiet̃ qñ Papa fuisset cõcessurus,licet nõ ita de leui,qa sufficit,qđ fuerit ꝯces-surus.Sir̃ nõ ob qđ dr̃ de bñficio minimo.d. c. si motu. qa ibi alia rõ vr̃,vt no.Dom.in c.dudũ.de p̃ben.in 6.videlicet, qa ita statutũ est à lege,qđ exprimat̃ bñficiũ,licet minimũ, & iõ sic p̃ cise dẽt obseruari.Et rõ vr̃,qa põt quis tacere bñficium,qđ hẽt sub hoc prætextu,qđ non esset sufficiens.iõ uoluit Papa,qđ de
34 quolibet beneficio licet minimo,dẽat mẽtio fieri.¶†In ea.gl. ibi,c.super eo.& p istũ tex.dicit Bal.in l.p̃scriptione.col.ix.C. si ꝯtra ius vel vti.pu.qđ si cõdemnatus ꝓ homicidio in mille suppli cauit ꝓ cõpositione,nõ exp̃ssa cã,qđ gr̃a nõ ualet,qa ueritẽ facti nõ exposuit.facit,qđ no.Bal.in l.eã, quã.C.de fideicõ. & Oldr. consi.147.factũ tale est.cũ simi prout late tradũt Mod. in c.po-
35 stulasti.col.j.j̃.eo.¶†In ea.gl.ibi,c.inter monasterium,no.qđ d litis pẽdẽtia dẽt mẽtio fieri,& idẽ gl.in c. vt debitus.de app. in
36 gl.in uer.dicat.cũ simi.ut dixi ibi.& tradũt Mod.hic ¶†In ea. glo.ibi,l.ult.ubi non ualet rescriptũ nõ facta mẽtione sñiæ, q̃ transiuit in rẽ iudi.ᵉ Et hoc nisi dicat̃,nõ obstãte tali sñia, vt p gl.& Doct.in d.l.fi.facit tex.in d.c.exposita.de arbi.cũ si. ut tra dit Alex.in consi.94.in causa,& lite.lib. 1. Et p̃dicta conclusio limitat̃ dupliciter.Primo,qñ sñia fuit nulla,ut tradit Alex.cõs. 95.visis ꝓcessibus.in fi.lib.2.& ad hoc faciunt plura,quæ dicta
37 sunt in c.ex tenore s̃.eo.†Scđo limitat̃ non habere locũ in cã matrimoniali,qa sentẽtia nõ trãsit in rẽ iudi. & iõ nõ est opus facere mentionẽ de sñia,ut no.dicit Lap.all.89. factũ sup quo. col.4.& Mod.hic sequunt̃.Sed aduertendũ est,qa licet sñia nõ trãseat in rẽ iudi.tñ non admittitur quis contra talẽ sñiam ita simpl̃r,sed cũ causæ cognitione,vt no.Inn.in c.tenor. de re iu di.cum simi.ut tradunt Mod.in c.lator.eo.n. & iõ hoc potuis-set reddere superiorẽ difficiliorẽ ad cõcedẽdũ.iõ talis gr̃a ui-tiat̃ ñ facta mẽtione de tali sñia.arg.c.postulasti.j̃.eo.sm̃ cõem intellm̃.Et ad hoc bene facit,qa qñ est lata sñia, licet ẽt appel-latũ sit,tñ cã dr̃ decisa,ex quo est pronũciatũ,ut no.Ang. dicit per illũ tex.in §.super hoc,in uer.& no.diligẽter.in auth.in me-
38 dio litis sacras iussiones nõ fieri.¶†In gl.uisi.ibi,nõ est dubitati
uũ.ᶠ idẽ gl.in c.nisi ĩ uer. forsitan de ren.nun.& in c. quamobrẽ. de pœn dist.j.in c.2.de testi.facit tex.13.qõ.2.c hñt l.si posses sor. §.j.de pe.hæ.l.itẽ si verberatũ §.j.de rei vẽ.& in cle.j.§.verũ.cl j. & gl.ibi in uer.forsan.de re iu.Et iõ licet cõsultor utat̃ isto uer-bo,nõ per hoc consiliũ dubiũ vr̃,ut no.Bal.in l.in subst.de vul. per gl.ibi,quid aũt ĩ sñia.Alex.idẽ ꝯcludit ĩ l.cũ quo.col.2.ad l. Fal.Et no.qđ ubi in assignatione cãæ ponit̃ hoc uerbũ, cã, non vr̃ finalis,gl.no.in cle.j.in uerbo,forte.de ap.& no.Alex.in l.in rõne.§.qđ uulgo.ad leg Fal.& Mod.in c.accedẽs.cl j.col.fi.vt li
39 te non cõte.¶†Ex gl.colli, sm̃ Abb.qđ exceptio perẽptoria op poni põt añ litẽ conte.ad processum impediẽdũ.ᵍ & sic excep. perẽptoria notoria æquiparat̃ illis reseruatis,de quib⁹ in c.j.de lit.cõte.in 6.& ita tenet Io.And.in d.c.j.per c.qm̃,de fil.præsby. Spe.de exc.§.dicto.uers.sed pone.cũ si.ut tradũt Mod ĩ c.j.d ex ce.col.1j.uer.circa perẽptorias.¶Similiter Abb.refert Arch. in c.ut circa,de elec.in 6.ubi idẽ dicit de omni perẽptoria,si ꝓba tio offeret̃ in continẽti,ar.l.3.§ idẽ ff.ad exh.Et pro illo dicto ẽ ar.pro & ꝯ.in c.literas.de resti.spo.Vide gl.in uer.offerunt.ubi licet spoliator incõtinenti offerat ꝓbõnes,tñ dat̃ restitutio,ni si agat̃ de periculo aĩæ.Mod.circa fi.hic reprobãt hoc dictũ p c. 1.de lit.cont.ubi ẽ spãle in illis,quæ dẽnt ꝓbari incõtinẽti, sed ibi de hoc nihil dr̃.Et pro dicto Archi.est dictũ Abb.in d. c. li-teris,in c.super eo.in fi.de offi.deleg.& in cons.64.uento ad pri-mũ.col.pen.lib.j.In cõtrariũ Alex.cõs.94.clarissime dñe.lib.4.
40 & idẽ Abb.in c.sciscitata.de rest.ĩ inte.¶†Et ex p̃dictis sumpta occasione Abb.tractat qñ iudex põt cognoscere an sua iurisdi ctio sit.ʰ & in primis prosequit̃ casus,in qbus cõiter tenet̃,qđ ñ possit.quorũ primus est,qñ agit̃ de infamia iudicis, ut qa op ponit,qđ sit infamis,ut Bar.in l.qdã ꝯsulebãt.ff de re iud.cũ si. ut tradit ibi Alex.col.v.& Mod.hic, qui concludũt sm̃ opinio nẽ Imo.ĩ d.l.qdã,qđ iudex habeat cognitionẽ,sed recusari p̃t.
41 †Et adde, q̄ ista resolutio sit ĩ simili in epõ q in cã ecclesiæ iu-dicare põt,licet recusari possit,vt late Abb.cõcludit in c. cũ ve nissent,de iud.cũ si.ut dixi ibi,& postremo,de appella.Scđo ad uertendũ est,qa ista cõclusio vr̃ ꝓcedere in delegato, ꝓut text.
42 hic loquit̃.†secus ẽ in ordinario,q ñ p̃t repelli p̃textu infamię, ut no.p Inn.& Doc.in c.sciscitatus.j̃.eo.Et in ꝓposito dicit Io. de Imo.in d.l.qdã.col.pe.ver.fallit tertio.& idẽ Alex.ibi col. 6. Scđs casus est,qñ exceptio pariter cõcludit in illo incidenti, vt quia opponitur,quòd sit minor,furiosus,vel mulier.ut p Abb. hic.facit quod no.Angel.in l.ij. uersi. quarto fallit.ff. si quis in
43 ius uoc.non ie.†ubi inquit,quòd quando incapacitas est in iu dice,nec principaliter,nec incidenter cognoscit, ut in iudice seculari cõtra clericos,cap.si iudex.de senten. excõ. in 6. & idẽ Inn.in d.l.quidã.colũ. 16.uers.nẽ scđo fallit. Et ratio manifesta vr̃,qđ sm̃ s̃.dicta personæ sunt incapaces.l.cum p̃tor. §.nõ aũt, ff.de iud.Et ista ratio militat ẽt in isto incidẽti,ut p Bar.in d.l.q
44 dã.†Et ideo in casu,in quo minor põt esse iudex, hoc nõ hr̃et locũ:puta, in doctore,qui in 17.anno põt eẽ iudex inter scho-lares,ut no.Bar.& Ang.in l.1.§.initium.per illũ tex.ff. de postu-
45 lan.Et subiicit Abb.hic, q̄ in ista cõclusione rõ colligit̃,† qa iu dex qui suspectus allegat̃,ñ p̃t de suspicione cognoscere,sed ar bitri eligunt̃.c.suspicionis.s̃.de off.dele.qa sicut est suspectus in cã principali,ita in isto incidẽti,& ĩ oĩbus,in qb⁹ iudex cogno scere nõ p̃t,an sit sua iurisdictio,arbitri tũc eligi p̃nt, q cogno-scãt,ut no.Bar.in d.l.qdã,de quo dictũ fuit ĩ c.pastoralis. ĩ pri. s̃.eo.Tertius casus,est qñ opponit̃ de totali fundamẽto iurisdi ctionis,vt qa dr̃ ñ est eps,vel p̃tãs,qa tali casu ur̃ hr̃e affectionẽ ad cãm,vt no.Bar.in l.ex sñia.ff.de test.tu.cũ si.ut p Mod.hic,& Ant.de Bu.in c.uenerabili,col.pen.de ccn.j̃.Alex.ꝯs.1.col.4. lib. v.Et rõ affectionis,quæ p Abb.allegat̃.facit qđ possit recusari, sed ñ, q̄ ipso iure cognoscere ñ possit.Quart⁹ casus ẽ,qñ agitur
nou

ADDITIONES.

a Hie.Gig.Bonus.Adde q̄ ista regula fallit,ut per Soz.in suis regulis, & fallẽt. reg.306.& uide late per Fely.post alios in c.fin.in 3.col.in uer.in glo.in uer. idoneus.de præsumptio.& fallit ẽt ista regula in populo. Nã licet unusquisq; bonos præsumatur in populo.tñ præsumet̃ esse aliquis p̃cio corruptibilis, ita notanter dixit Ab.in c. Osius.de electio.& ibidem per eũdẽ Dec.in uer.quin to not.sm̃ Abb. & de fallentijs istius regulæ plura ponit idem in d. cap. in uersi.item ulterius.
Adde Deci.in c.prudentiam,j̃.de offi.deleg.
b Syl.Ald.Alterius.Adde Deci.in c.causam quæ,in ult.no de offi.dele.
c Syl.Al.Promouendo.Idem Dec.in c.Osius,nu.7.de elect.
d Syl.Ald.Concedendum.Vide Sozi.in consi.169.ubi multa allegat in proposi-to,& vide quæ dixi in consi.2 1.lib.10.
e Syl.Ald.Iudicatam.Vide Dec.in consi.198.col.2.in l. res iudicata. ff. de reg. iur.in consi.295.col.2.in consi.308.col.j.
f Syl.Ald.In teste quid operetur dictio forte,uide Ant.de Bu.in consi.46. do-mina honorabilis col.2.
g Syl.Ald.Impediendũ.Et qualiter exceptio peremptoria opponi possit ad pro cessum,uide Deci.in c.dilecto.in j.no.de appel.
h Syl.Ald.Sit Et generaliter quando iudex possit se competentem pronũciare, uide Deci.in c.si duobus.in v.col.de appel.

non ſolũ de nudo exercitio iuriſdictionis,ſed de ꝓprietate ſubiectionis,vt qa cuatus ſe exemptũ dicit. de quo dicendũ eſt, ut dixi in c. ad audientiam.de app. Quintus caſus eſt, qñ notoriũ ſit ipſum non eſſe iudicem.de quo ſ.dixi.vel qñ ipſe iudex ſciret ſe nõ habere iuriſdictionem,vt in c.ſi duobus.de app. & ꝙ ibi dixi. 46 †Sextus caſus eſt,qñ iudex ſe ingerit,vt qa contendit de iuriſdictione,ſicut ſi eſſet pars,qa reddiť ſuſpectus,ut p glo. not.in cap.ſtatutũ.in prin.in uer.copia.in uer.& no.bene hãc glo.de reſcrip in 6.idem Abb.in c.licet.in 6.no.in fi.de reg. cũ ſi.ut tradunt Mod hic.Et adde tex.in c.accedens. ei a. ut lite nõ 47 conte. †ubi iudex reddiť ſuſpectus,qñ plus fauet uni, quàm alteri.& cũ in iſto caſu reddatur ſuſpectus,inferť ꝙ poſſit recuſari,no aũt,ꝙ non poſſit eſſe iudex. 48 †Ex his inferri uidetur,ꝙ iudex,qui ex officio procedit,nõ poſſit cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio.quia uidetur tenere locũ partis. Sed Abb. contrariũ tenet,quia illud facit ex neceſſitate officii.c.qualiter.cl a.de accu.& ad hoc uidetur tex.in c. ſi iudex.& ibi Domi.in ult.;not. de ſen excõ.in 6.Dicit tamen Do.ibi,ꝙ hoc vť contra gl.in d.c. ſtatutũ.ſed diſtinguiť ſm Do in c.cum perſonæ.§.j.in fi.de pri ni.in 6. Cuius diſtinctionem referunt Mod. hic, & dicũt illam non habere rationem diuerſitatis. Sed tamen ratio diuerſitatis manifeſta uidetur.ut patet ex his,quę dixi in c.ſolicitudinẽ. de app. Remotis ſ. dictis caſibus Abb.concludit,ꝙ regulariter iudex cognoſcit,an ſua ſit iuriſdictio.rationibus de quibus per 49 eum hic. †Et iſta regula etiam habet locum in arbitro, ut not. Abb.in c.cum dilectus,col.4.ver.extra glo.de arbi.& ita dicunt Moder.hic. Addatis etiam Abb.in c.pe.in gl.j.de reſti.in integ. ubi inquit,ꝙ põt regulariter cognoſcere nõ ſolum de expreſſis in compromiſſo,ſed etiam de eo,quod incidit in cauſa cõpromiſſi.Sed tamen conſiderandum eſt,ꝙ hoc ſolum uidetur procedere in acceſſorijs neceſſarijs, prout loquuntur gloſ. per quas mouetur Abb.in locis præallegatis.Sed in caſu iſto, iſta cognitio nõ uidetur eſſe omnino neceſſaria ad cauſam principalẽ, ut patet in caſib.ſ.alleg.vbi licet cã principalis cõmiſſa ſit,non a tñ cognoſcit an ſua ſit iuriſdictio. ᵃ Et prædicta cõcluſio ẽt locũ habet,quãdo opponitur iudici nullam penitus habere iuriſdictionẽ,vt not.Abb.in c.ex parte decani.ĩ 3. no ſ.e. & Mod. ſimpliciter ſequũtur.ſed opponi poteſt,quia ſi non habet ipſo iure iuriſdictionem,ergo non ualebit ſentẽtia in cauſa principali.Sed rñdetur,ꝙ hẽt iuriſdictionem a lege in iſto incidenti in cognoſcendo utrũ ſua ſit iuriſdictio:& ſi pronunciabit ſe cõpetentẽ,conſequitur iuriſdictionẽ in cauſa principali, ut no. Abb.declarat in c.cũ ordinem.in fi.ſ.e. Ab iſta regula ſm Ab. hic excipiũtur tres caſus,in quibus dubitatur. Primus eſt,quando excipiť,ꝙ locus non ſit de iuriſdictione citantis,ut per Ab. hic.Mod.poſt An.de But.in coi.antep.concludunt, ꝙ hoc ſit uerũ,qñ agiť de proprietate loci: ſecus ſi ſolũ tractetř de nudo exercitio iuriſdictionis.Breuiter dicatis,ꝙ reſpectu proprietatis res clara eſt,prout in ſimili de domino feudi Ang.concludit in l.2.in 3.fal.ff.ſi quis in ius uoc.non ie.& Alex.in conſi.j.in v. lib.col.j.Sed dubiũ eſt,qñ ſolum agitur đ exercitio iuriſdictionis,& in hoc qualitas loci conſiderari debet,prout Abb.io caſu ſequenti concludit,ubi agitur de commodo ſportularum. Secundus caſus eſt,qñ iudex eſt habiturus ſportulas, ut per gl. in l.de iure,in uer.prouincia.ff.ad Muni.& oo.Bart.in l. ſi quis ex aliena.ff.de iudi.cum ſimi.ut tradit Alex.in l.quidam.ff.de re iud.& Abb.hic poſt Ant.de But.in hoc caſu,qui concludit, qđ iudex cognoſcere non poſſit,conſiderata quãtitate ſportularum.ar.c.& ſi qõnis de ſimo.ita in effectu Ale.tenet in d.l.ij. ff.ſi quis in ius uoc.non ie.& gl.in d.l.de iure,vť loqui,qñ agiť de notabili cõmodo, videlicet quando decimã habiturus ſit. Nõ omitto tñ,quod Ale.in d.l.ij. adducit unã rõnem contra gl in d.l.de iure.& arguit, qđ cõmodũ ſportularum non dẽat reddere iudicem ſuſpectum in cauſa principali,ex quo illas eſt habiturus in omnẽ euentum,pro quacunque parte ferat ſententiam.Sed reſpondetur quod Doc.nõ loquũtur reſpectu cauſæ principalis,ſed reſpectu iſtius incidẽtis.an poſſit cognoſcere utrum ſua ſit iuriſdictio.Et in iſto incidẽti reddiť ſuſpect⁹, qa uериſimiliter inclinabit ad pronunciandũ ſe habere iuriſdictionẽ.ut poſſit habere ſportulas poſtea in cauſa principali.Et concluſio eſt,qđ pt cognoſcere,ſed põt recuſari ſm quantitatẽ ſportularũ, ut dictũ eſt,& ita ẽt concludit Are.conſ.cvij.chariſſime dñe. Tertius,& ultimus caſus eſt,qñ reſcriptũ falſum eſt. tunc enim nõ cognoſcit,qđ iudex non hẽt aliquo mõ iuriſdictionẽ.& iõ quæ eſt in prĩcipali,militat in iſto incidẽti,& hoc reprobat Bar.in l.ꝑſcriptione.C.ſi ꝯ ius,vel uti.pu ubi tenet ualere ꝓceſſum ſi uitiũ erat latẽs,ut p Ab.hic,& Mod.late. Sed tñ b opi.Bar.vť ſuſtentabilis,ᵇ quia cũ falſitas nõ ſit manifeſta, vť iudex in dubio hẽe iuriſdictionẽ ſuper iſto incidenti,ut Bat.dicit.Si hẽt iuriſdictionẽ cognoſcẽdi,ergo ualida vť eius ſnĩa, ſi pronũciabit ſe cõpetẽtẽ. Ad hoc bñ facit,qđ no.Ab.in c.ex pte decani.ĩ 3.no.ſ.e.ubi uoluit iudicẽ hẽe ptãtẽ cognoſcẽdi an ſua ſit iuriſdictio,ẽt qñ nullã penitus hẽat iuriſdi. & iõ tali caſu ſi pronunciat ſe competẽtẽ,& non ſit appellatũ,ſnĩa trãſit in rẽ iudi.& iuriſ.ſibi acquiriť in ipſa cã prĩ.alle.l.Barbarius.ff.de officio præt. Nec ob.quod dicũt Abb.& Doct.hic,qđ ibi auctoritas principis interuenit,qa ex quo princeps deceptus fuit, talis auctoritas nõ operatur.l.magis puto.§.ne paſſim.ff.de re.co.

ADDITIONES.

a An ſua ſit iuriſdictio.Adde hic Fely.nu.18.
b Suſtentabilis.Et placet,ſi aliàs erat iudex cõpetẽs,nec appareat ꝓceſſum limitatũ ad vires reſcripti,put l dubio nõ ꝓſumitvr, c.cũ ſuper,de offi.delega.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum impetratum contra ſolum prælatum ualet,licet cauſa ſit communis prælato, & capitulo.*
2 *Prælatus eſt caput capituli.*
Et habet adminiſtrationem.nu.3.Et debet citari ipſe non capitulum,nu.4.
5 *Tutor conueniri debet,non pupillus.*
6 *Prælatus ſolus tenetur procurare negotia capituli,aliàs negligẽs remouetur.*
7 *Rector uniuerſitatis negligens,remoueri poteſt.*
8 *Prælatus dicitur procurator, & non dominus: habet tamen plus iuris quàm alius adminiſtrator.*
9 *Prælatus,& tutor in quibus differant.*
10 *Prælatus poteſt alere coniunctos de bonis eccleſiæ,& ẽt filium illegitimum.*
11 *Abbas,& abbatiſſa non differunt in adminiſtratione.*
12 *Bona poſſunt eſſe diuiſa inter abbatem,& capitulum,temporalia ſcilicet.*
13 *Conuentus dicitur religioſorum, capitulum dicitur ſecularium, confunduntur tamen.*
14 *Diuiſio bonorum capituli cuius auctoritate fiat.*
15 *Patronus diſponere poteſt,quòd ius patronatus ad extraneos hæredes non transferatur.*
Et quod debeat præſentari ſeu per aliquis de genere ſuo,ſi idoneus ſit.nu.16.
17 *Abbas cum conuentu poteſt ordinare, quòd ſingulis monachis detur certum quid pro ueſtimentis,& quòd moniales poſſint lucra in earum proprios uſus conuertere.*
18 *Canonici ſine epiſcopo non poſſunt ſtatuere,ut uiuant in communi,& quòd bona omnia communia ſint.*
19 *Diuiſio facta per abbatem,& conuentum,poteſt ad nutum abbatis reuocari.*
20 *Reſcripto an debeat fieri mentio de abbate ſolo,vel etiam de conuentu.*
21 *Reſcriptum impetratum à conuentu nomine eccleſiæ ualet,& eius uirtute abbas agit.*
22 *Conuentus licet non poſſit agere ſine conſenſu prælati,poteſt tamen impetrare.*
23 *Filiusfami.impetrare poteſt,licet non agere.*
24 *Impetratio facta per excommunicatum non ualet.*
25 *Prælatus an agat ſine conuentu.*
26 *L.aut prætor.ff.de iur.delib.qualiter intelligatur.*
27 *Capituli conſenſus in arduis requiritur.*
28 *Papa an expediat ardua ſine conſenſu Cardinalium.*
29 *Poſſeſſorium arduum non reputatur.*
30 *Cauſa parua dicitur,quando contenditur de poſſeſſione rei ẽt maximi pretij.*
31 *Poſſeſſionis cauſa parui momenti non uidetur.*
32 *Abbas non agit pro conuentu,quando bona monaſterij ſunt omnino diſtincta inter abbatem,& conuentum.*
33 *Epiſcopus an agat pro rebus capituli diuiſis.*
34 *Coniunctio ſpiritualis non facit,quòd unus agat pro alio.*
35 *Epiſcopus magnam coniunctionem habere uidetur cum capitulo.*
36 *Prælatus poteſt procuratorem conſtituere etiam ante litem conteſt.*
37 *Procuratorem conſtituere poteſt,qui poteſt agere.*
38 *Prælatus ratificare poteſt geſta per capitulum.*
39 *Auctoritas in ipſo actu debet interuenire,quod limita duobus modis.*
40 *Capitulum litigare poteſt cum prælato abſque curatore.*
41 *Commendatarius iudicatur prælatus.*

1 IDoceri. ¶ †Primo no.qđ de iure ualet reſcriptũ impetratũ cõtra ſolũ ꝑlatũ, licet cã ſit cõis prælato,& capitulo ᵃ Et rõ vť, † quia ꝑlatus eſt caput capituli c.nouit,de his,q̃ fiunt à præla. 3 †Et qa ꝑlatus hẽt adminiſtrationẽ.c.ij. de dona. & quia hic dř,qđ tenetur negotia ſuæ congregationis procura- 4 re,& facit tex.in c.ij.de dona. †Et pari rõne prælatus ipſe debet 5 citari,& nõ capitulũ.c.fi. ubi Abb de maio.& obe. †Et idẽ eſſet b dicendũ in tutore,qa ẽt ipſe debet conueniri.ᵇ l.j.§.ſufficit.ubi 6 Bar.ff.de admini.tuto. ¶ †Secũdo no.qđ ſolus prælatus põt,& c teneť procurare negotia capituli.ᶜ Et idẽ in rectore uniuerſita 7 tis,ut p Inn.ĩ c.fi.de mai & obe.& ſi hoc nõ facit, † põt ꝑlatus pp negligentiã remoueri,ut p gl.fi.in c.ſæpe.xij.q.ij. Et hoc in d telligiť data magna negligẽtia.ᵈ ſec⁹ ſi parua ſit,ut no.Abb.l c. ca,

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Capitulo.Vide eunde m infra eod.cap.col.ſeq.in fi. uerſ. circa 2.q.
b Syl.Ald.Conueniri.Adde quæ ponit idem Deci.in c.ſua.in 3.no.de app. Ale. in l.neque impubes.ff.de in ius uo.de quo diſputat Deci.in conſi. 449. viſis duobus,col.3 ver.3.contra executionem tam in pupillo quam in adulto.
c Syl.Ald.Capituli.De hoc eſt tex.in c.j.de præben. lib 6.& ibi Domi.
d Syl.Ald.Negligentia.Si quidẽ magna negligentia dolo comparatur, ut declarat Deci.in d.c.j.in 8.not.de appel.in c.ſi autem,nu.4.ſ.eo.

ti, quæ col. j. de ela. tex. o. & dixi in c. j. de appel. & no. Mod. in c. i. in 1. col. de treu. & pa. ¶ † Tertio no. ꝙ prælatus dr̃ ꝓcurator, & nõ dñs, ad idẽ tex. in c. 2. de dona. & xii. q. i. c. ſi ibi, ꝓcuratio nẽ quodãmodo gerimus, & nõ proprietatẽ. & ita tex. x. q. 3. c. i. in fi. ibi, neq; dominantes in clero. & xcv. diſt. c. eſto ſubiectus. in prin. Plus tamẽ hẽt ꝓlatus, q̃ alius adminiſtrator, ut ꝑ gl. in c. fi. v. q. 3. quæ ponit plures differẽtias inter prælatũ, & tutorẽ.[b] † Et alia dr̃ia eſt, † qa ꝓlatus põt alere coniunctos[c] de bonis ecclesiæ.[d] c. i. de cohabi. cle. ubi Abb. dicit hoc ꝓcedere ẽt in filio illicite acquiſito. ſecus in tutore. l. tutorib. §. fi. ff. de admi. tuto. Et alias differentias inter prælatũ, & tutorẽ proſequit̃ Ioã. de Ana. in c. qualiter. el 2. in prin. col. 3. de accu. & Mod. in c. cum deputati. de iud. † Et quod dr̃ de abbate, idẽ eſt in abbatiſſa, qa nõ differunt in adminiſtratione,[e] vt no. Bald. in c. j. in princip. col. 6. q feu. dare poſ. Ab. in c. 2. in prin. de his, quæ fiunt à præl. Car. in cõſ. 17. circa prin. col. 1. ubi alleg tex. in c. cũ dilecta. de confi. nti. & bene facit tex. in c. indẽnitatibus. §. ſi vero. de elec. in 6. ¶ † Quarto no. ꝙ põt eſſe diuiſa inter abbatem, & capitulũ. & hoc procedit in bonis temporalibus, niſi aliter ſe haberet cõſuetudo, ut dicũt Mod. hic allegantes Inno. in c. cũ cleri. de verb. ſig. Sed conſiderandũ eſt, ꝙ aut loquunt̃ de iure cõi, & bona non ſunt diuiſa, vt Abb. hic dicit. Aut de aliquo iure ſpeciali. & tunc idẽ põt eſſe in ſpiritualibus, quod in temporalib. vel dic, ꝙ à cõter accidentib. ꝓcederet differẽtia, quã ponit In no. in d. c. cũ clerici. ut colligitur ex dictis Anto. de Butri. ibi. ¶ † Vltimo no. ꝙ cõuẽtus dr̃ religioſorũ,[f] & capitulum ſecularũ ſ̃m Abb. hic. & idẽ Domi. ꝯcludit in c. qa ſæpe. de elec. in 6. col. 1. ver. quæ ſit dr̃ia. Qñq; m̃ ꝓ eodẽ ponuntur, ut no. Abb. ꝑ illum tex. in c. innotuit, in j. no. de elec. facit tex. in c. contingit. de tranſact. & in c. niſi eſſet, de præb. c ũ ſi. ut tradunt Mod. in c. capitulum. j. eo. ¶ Dñs Abb. in mã hui⁹ Decretalis plures qõnes proſeqt̃, & circa ea, q̃ dicit In j. q. † videlicet cuius auctoritate diuiſio bonorũ fieri poſſit, prima ꝯclnſio eius eſt, ꝙ eṗs ad inſtãtiã patroni à prin. hoc facere põt: qa cũ iſta diuiſio reſpiciat modũ viuendi, & ſpiritualitatẽ, patronus nõ põt ſine eṗo, vt ꝑ Inn. in c. quoniã. ne prælati vices ſuas. & iſta cõcluſio clara eſt, & de plano procedit, vbi agitur de iure ſpirituali, ut eſt dictum Inn. in c. in lateranenſi. circa fi. de teſta. & no. Abb. in c. requiſiſti. col. pen. de teſta. & in c. nobis. col. 2. de iure pat. & in c. ſignificatũ. de præb. cũ ſi. vt tradũt Mod. in c. cũ venerabilis. de exce. Sed in tali diuiſione bonorũ tpaliũ, de qua agitur hic, non vr̃ tractari de iure ſpirituali. † Et ideo vr̃, ꝙ per patronum à prin. hoc fieri poſſit, ſicut poteſt patronus diſponere, ꝙ ius patronatus ad extraneos hæredes nõ trãsferatur,[g] vt no. Bal. in l. venia. C. de in ius voc. in prin. † Et ſicut ẽt poteſt diſponere, ꝙ debeat præſentari ſp aliquis de ſuo genere, ſi ſit idoneus, vt no. Do. in c. cum eccleſia. in ultimo no. de præben. In vi. cum ſi. ut tra. Mod. in q. de iur. pa. col. 2. Idẽ aduertẽdũ eſt, qa Ab. dicit, ꝙ eṗs debet hoc facere ad inſtantiam patroni, & ſic vr̃ ſentire, ꝙ patronus hoc facere non poſſit de conſenſu eṗi, ita ꝙ act⁹ principaliter fiat ab ipſo patrono, ſed debet principaliter fieri per epiſcopum. & ita loquitur Abb. in c. præterea. el ii. de iure pa. & in d. c. ſignificatum. de præben. Et iſta concluſio vr̃ procedere, qñ tractatur de iure ſpirituali, in quo laicus eſt inhabilis. c. cãm, quæ. de præſcrip. no. in c. 2. de iud. & tali caſu ꝑ ꝯſenſum ſuperioris non habilitatur, ut no. Arc. xcvj. di. in c. bene quidẽ. in fi. & facit tex. in c. ſignificaſti. de fo. compe. & quod no. Ab. per illum tex in c. ii. col. ii. de iud. Similiter quando pr̃onus diſponeret de ipſo iure patronatus ſibi cõpetenti, qa in illo habilitatus eſt c. 3. de iur. pat. poteſt ipſe principaliter diſponere, accedente aſſenſu eṗi. c. illud, de iure pat. † Secunda cõcluſio Ab. eſt, ꝙ poſſit Abbas cũ conuentu talẽ diuiſionẽ facere. Vnde ordinare põt, ꝙ ſingulis monachis dentur decem ꝓ veſtimentis, vel ꝙ moniales poſſint lucra in eorum proprios vſus conuertere.[h] & idẽ Abb. tradit in c. cũ ad monaſteriũ. col. 1. de ſtat. mo. & in c. cũ M. col. fi. de conſti. & in conſi. 87. vr̃ dictũ do. lo. col. v. lib. 1. Cald in cõſ. 2. in tit. de regu. cũ ſi. vt ꝑ Mod. in d. c. cum M. Et ſubiicit Abb. hic, ꝙ per talẽ diuiſionẽ, quã facit Abbas cũ conuentu, nõ alterat̃ ſtat⁹ eccleſię, qa facta eſt reſpectu vſus. & iõ conſenſus epiſcopi non requiritur. ſecus eſt in alio caſu no. quem Abb ponit in c. qm̃. circa fi. de vi. & ho. cle. † ubi tenet ꝙ nõ poſſit maior pars canonicorũ ſtatuere ſine eṗo, ꝙ oĩa bona cõia ſint, & ꝙ uiuant in cõi, qa tali caſu bene alterat̃ ſtatus eccleſiæ, quia ibi loquitur in clericis ſecularibus, in qbus bene alteratur ſtatus eccleſię, ſi omnia eorũ bona debẽt cõicari, & ꝙ uiuant in cõi, hoc enim reſpicit perſonas ipſorum, iõ bene alteratur ſtatus eccleſiæ. Secus in caſu noſtro, vbi agit̃ ſolum de diuiſione bonorũ reſpectu vſus. Et talis diuiſio facta, ꝑ Abbatem, & conuentum reuocari põt ad nutum Abbatis, capit. cum ad monaſterium. de ſtatu monach. ideo nõ alteratur ſtatus eccleſiæ. ſecus ergo videtur, ſi non poſſet reuocari, vt qa confirmatio Papæ ex certa ſcientia interueniſſet, iuxta no. per Abb. in c. ad noſtram. col. 2. de cõfir. vti. & in c. niſi cẽnt, circa fi. de præb. & no. Lap. alle. xxvij. diſputatio. & ad prędicta bene facit gl. in c. ſacerdo. in verbo, in domibus. j. q. ij. & quod no. An. in c. cum omnes. Moder. ibi. de conſti. ¶ Circa ſecundã q. quæ eſt de validitate reſcripti impetrati cõtra monaſteriũ, prima concluſio Abb. eſt. † quod ſi bona ex toto cõmunia ſunt vel ſaltem quo ad adminiſtrationẽ, valet reſcriptum expreſſo nomine abbatis tantum, quia ad ipſum pertinet procurare negotia monaſterii, vt hic dicitur. Et ſic fundatur deciſio iſta, quia adminiſtratio videtur principaliter abbati competere. ſecus ergo videtur, ſi æque principaliter conuentui competeret, ut qa unus eſſet deputatus nomine abbatis, alter uero nomine conuentus: tunc enim non ualeret reſcriptum contra ſolum abbatem, ut concludit Ioan. de Imo. hic, colum. 1. quia ceſſat ratio iſtius tex. Et hoc intelligitur. niſi in ſolidum, id eſt, utrique, uidelicet abbati, & conuentui data fuiſſet poteſtas, prout in ſimili eſt in tutoribus, qui in ſolidum ſinguli habent auctoritatem, l. fi. C. de auto præſtan. ¶ † Secunda concluſio eſt, ꝙ ſi conuentus in bonis communibus impetraret nomine eccleſiæ, ualeret reſcriptum, & uirtute talis reſcripti abbas agere poſſet. † Et ſic habetur, ꝙ licet conuentus agere non poſſit ſine conſenſu prælati, poteſt tamen impetrare, ut no. Abb. per illum tex. quẽ ibi inducit in c. cauſam, quæ. in 3. not. de iudi. † Et in ſimili tradit Rot. de filiofam. qui non poteſt agere, & tamen poteſt impetrare reſcriptum, ut habetur in 6. deciſio. in tit. de iudi. In nouis. Et ad hoc bene facit tex. in l. uniuerſis. C. de preci. impe. offeren. Sed contra hoc arguunt Moder. hic, quia proceſſus cum excommunicato valet, ut not. in c. 1. de exce. in 6. † & tamen impetratio reſcripti facta per excõicatum non ualet. c. 1. eo tit. in 6. Et ita uidetur, ꝙ impetratio reſcripti ſit magis prohibita, quàm facultas agendi. Mod. hic dicunt, ꝙ ſ̃m ſubiectam materiam quandoq; facilius eſt impetrare, quàm agere, quandoq; econtra. Sed hoc non tollit arg. Vnde reſpondendum eſt, ꝙ facillus conceditur impetratio reſcripti, quia agitur de modico præiudicio, per ſupradicta, niſi lex ulterius procedat, ut in d. c. j. de reſcri. in 6. Et circa iſtam concluſionem Abb. aduertendũ eſt, quia loquitur Abb. quãdo nomine eccleſiæ impetratio facta fuit per conuentum. unde nõ mirum, ſi abbas agere poteſt, licet nominatus non ſit, quia ipſe habet adminiſtrationem eccleſiæ. Et per iſtam rationem uidetur dicendum, ꝙ etiam ſi impetratio facta eſſet contra conuentum, abbas tamen poſſet cõueniri, quia ipſe habet adminiſtrationem, ut dictum eſt. ¶ † In tertia q. an prælatus agere poſſit ſine conuentu. Abb. primo cõcludit, quod ſic, per rationes, quas inducit, & idem concludit Hoſt. in ſumma de reſcrip. in §. quæ poſſunt obiici. col. 11. ver. 99. & Specu. in ti. de actore. §. 1. col. pen. uer. quid de clericis. Ange. in l. ſi. ff. quod cuiuſq; uniuer. ubi alleg. Inn. hic, & late Lap. in alleg. 49. licet materia. col. 1. & facit tex. in c. cum deputati. de iud. Non ob. text. in l. prætor. ff. de iure deli. ubi non põt agere, qui alienare prohibetur, quia Abb. reſpondet, ꝙ ibi eſt ſpeciale in hærede. Sed iſta reſponſio non ſatisfacit, quia text. ibi fundat̃ in proprietate uerborũ, & ſic vr̃ loqui generaliter. † Secundo Abb. dicit, ꝙ regula, quæ ponitur in l. ait prætor. habet locũ in eo, qui prohibetur agere proprio nomine. ſecus ſi alieno, ut in prælato, & in patre adminiſtrante bona filii, & fuit reſponſio quam ponit Spe. in d. ti. de acto. §. 1. in ver. ſ. alle. & vr̃ ſequi Bal.

A D D I T I O N E S.

a Syl. Ald. Dominus. Idẽ in Abb. & ꝑlatis voluit Spe. in tit. de iura. calu. §. 3. ver. quid ſi aliquid. nu. 2. & quidquid poſsidet de iuribus monaſterii, dicitur poſſidere nomine eccleſiæ. Bellame. conſi. 2. ver. & quia ex actis. & an ſit huius adminiſtrator, Bal. in c. auditis. nu. 16. de præſc. & quid iuris habeat in eccleſiis ſibi datis à Papa vel ab epiſcopo. tun. in c. paſtoralis, de don. nu. 2. & id iuris habeat in bonis monaſterii ꝙ monachus Cardina. Ale. in c. 2. 69. diſtin.

b Hyer. Gig. Tutorem. Adde dicta per Soz. in l. legatũ, in j. col. circa fi. ff. de leg. j. vbi voluit ꝙ de tutore ad prælatum non ſit bonum arguere, quia eſt maior auctoritas prælati, quam tutoris, cuius tamen contrarium videtur ſentire Dy. in c. delictum perſonæ, de reg. iur. lib. 6.

c Hier. Gig. Coniunctos. Adde ꝙ prælatus non ſolum alere poteſt cõiunctos pauperes de bonis eccleſiæ, ſed etiam poteſt de eiſdem bonis ſalua cõſcientia dotare ſororem ſuam, vel alium conſanguineum inopem, ita voluit d. Abb. notanter in c. peruenit. de arbi. in j. col. ver. nu. ſecundo argumentum, quod notandum eſt contra prælatos noſtri temporis, qui potius in alendis canibus, quàm in pauperes conſanguineos, redditus ſuorum beneficiorum erogant.

d Syl. Ald. Eccleſiæ. Et poteſt res eccleſiæ concedere conſanguineis ſuis ad tempus, puta in emphyteuſim ad ſecundam, vel tertiam generationem, non aũt in perpetuũ. ſecus ſi nõ conſanguineis. Bar. in Aut. qbuſcunq;. C. de ſac. ſan. eccl.

e Syl. Ald. Adminiſtratione. Et ꝙ eqparentur, vide Iaſ. in ti. qui feu. da. poſ. nu. 6. Alua. ibi. §. j. nu. 9. vbi dicit hoc verum in tẽporalibus. ſecus in ſpiritualibus.

f Religioſorum Adde cle. j. & ibi Card. de rebus eccle. non alie. in cle. j. §. j. de magi. Soz. in conſi. 19. col. 7. in prin. lib. j.

g Transferatur. Adde, Deci. in c. cum veniſſent. nu. 50. de conſti. facit qđ voluit Bal. in l. neminem. ver. extra gl. C. de ſac. ſan.

h §Syl. Ald. Conuertere. Adde Cardina. in cle. j. de ſupplen. negl. præl. ĩmo. in cle. quia regulares. nu. 14. eo. ti. poteſt etiã prælatus pati vt monachus ad tempus habeat certos redditus. gloſſ. in l. Lucius. §. tres. in verſicu. de omni. ff. ad Treb.

Bal. in d. l. ait pτor. ff. de iure delib. Sed ēt iſta rñſio non placet qa tex. in d. l. ait pτor. loquiť in tutore, vt colſr ibi, in prin. ubi dř, φ agebať nomine pupilli. & ſic rňa, q̄ poni: ibi, vř hře locū ēt, qñ agitur nomine alieno. Vnde tertio dici pōt, φ ibi erat ꝓhibitio magis gñalis, quia erat prohibitū aliqd minui, & nō erat ꝑcise, & ſimpľr, ꝓhibita alienatio. Quarto dici pōt φ ibi illa ꝓhibitio erat ad tp̄s pendente dilatione ad deliberādū, & nã dilationis eſt, ut illa pendente nihil innoueť. †Et ꝑdicta ꝯcľo limitatur non hře locū in arduis, in quibus cōſenſus capituli requiritur, vt Abb. dicit poſt Inno. & alios, & idem Ang. in l. fi. ff. quod cuiuſque vniuer. Lap. in d. alle. xlix. & Roma. in cōſi. 369. circa prin. in 3. dubio. cum ſi. nt per Mod. hic. †Et adde, φ idem vř in Papa, vt no Bal. ī l. cū multa. C. de bo. q̄ lib †vbi dicit, φ Papa non poteſt ardua expedire ſine cōſenſu Cardinaliū. Sed tñ in ꝯriū eſt cōis opinio, ut dixi in rub. de conſtitu. † Et iſta limitatio reſtringitur, qñ ardua adducunť p viam petitorij. ſecus ſi agatur poſſeſſorio, qa iudicium poſſeſſorium arduū nō reputať, vt no. Rot. l. deci. de of. arch. in antiquis, & ſimpľr Mod. ſequunť. adde Bar. in l. admonēdi. colū. pen. ver. ſed aduertēdū. de iureiur. † vbi tenet, φ cā dicať parua, qñ ꝯtendiť de poſſeſſione rei minimi pretij, ꝑ ea, quæ hñt in l. j. C. ſi de momē. poſ. ſeu. ap. & hoc ꝓ notabili dicto ponit Matth. in ij. no. Sed tñ iſta ꝯcľo vř dubitabilis, qa nō vř parui momēti † cōtentio poſſeſſionis, qa qñq; poſſeſſio trahit ad ſe ꝓprietatē. d. c. à ſede. de præben. in vj. facit, qđ no. Bar. ī l. j. §. nō aūt. ff. de bo poſ. ſm ta. per gl. xii. q. v. in c. illud. & qa magnū ē cōmodū poſſeſſionis. §. retinēdæ. inſt. de interdi. cū ſi. ut ꝑ Mo. In c. ex literis. de ꝓb. And. Sic. in c. j. de ꝓba. char. pen. & reaſſumunt Mod. in l. j. ff. ſol. mat. Nō ob. l. j. C. ſi de mo. poſ. qa φ ibi nō appelleť, nō eſt ex eo φ agať de modico ꝑiud. ut no. Bal. ibi, in l. j. in 4. opp. & hoc patet, qa ēt in cauſis minimis appellari pōt, l. in maiorib. C. de app. ¶ † Secūdo Abb. ꝯcludit, φ ubi bona monaſterii ſunt oīno diſtincta inter abbatē, & conuentū, tūc nō agit Abbas pro rebus conuentus, nec ꝯ̄ ꝑ tex. hic, in fi. †Et iſta cōcľo limitať nō hře locū in ep̄o, qui agere pōt ꝓ reb. capituli diuiſis. & ita dicit Ant. de Bu. hic, col. 2. uer. aliter uero. Mod. tñ reprobant iſtā limitationē in c. nōnulli. §. 1. car. pe. j. e. quia Doctores indiſtincte dñt, φ coniunctio ſpiritualis nō facit φ unus agat pro altero, ut ꝑ gl. & Doc. in c. cū M. de ꝯſt. Sed pōt rñderi, φ illud hēt locū in cōiunctione ſpirituali ſimpľr, prout ꝯſiderať in canonicis, ut per gl. & Doc. in d. c. cū M. † ſecus vř in ep̄o, qui maiorē vř hře ꝯiunctionē cū capitulo, arg. c. nouit. de his, quæ fi. à pręl. & quod no. per gl. in clem. fi. de rebus eccle. non alienan. & quod no. Cald. in conſi. xi. in titu. de feu. cum lim. ut dixi in d. c. cum M. in gl. in uer. tertia cōcluſio. & iſtam limitationem etiam tenet Imol hic, col. 3. in uer. item aduerte. ¶ In quarta qōne cōcluſio Abb. eſt φ ſolus prælatus poteſt procuratorē conſtituere ēt ante lit. conte. & idem ꝯcludit Bal. ꝯ̄ gl. ibi in l. 1. ff. de procu. cum ſimi. ut tradunt Moder. hic. Et eſt rňa, quam ponit Inno. in c. cum I. & A. ff. de re iudi. φ ille, qui agere pōt, pariter procuratorem conſtituere poſſit, & no. Bal. in l. filiofam. beneficiato, in l. filiusfa. in prin. ff. de ꝓc. & probatur in c. fi. de iud. in 6. ubi Pet. de Anch. no. illum tex. idem tradit Bar. in l. ſeruos. ff. de ali. & cib. leg. cum ſimi. vt tradunt Moder. in d. c. cum I. & A. Et huic concluſioni non obſt. tex. in c. 1. de procur. ubi ſubſcriptio clericorum requiritur, qa illa ſubſcriptio non requiritur ad ſubſtantiam actus, ſed ad maiorem probationem, propter malitiam epiſcopi, qui negauit prius ſe conſtituiſſe procuratorem. Et prædicta cōcluſio limitatur, ſm Abb. hic non habere locum, quando prælatus uellet generalem adminiſtratorem conſtituere, quia non poteſt, niſi eſſet clericus. de quo dicendum eſt, ut dixi in c. ii. de iudi. in j. qō. extra gl. Et ſecundum iſtam concluſionem declaratur tex. in l. 1. in prin. ff. de procu. & dū ibi dř, φ procurator mandato dñi ꝯſtituitur. nã intelligitur, uel alterius, qui ſit loco dñi, quātū adminiſtrationē, ut eſt tutor. l. qui fundū §. ſi tutor. ff. pro empto. & limitať, ut tradūt Mod. in d. c. cum I. & A. ¶ †In v. qō. quia Abb. ſe remittit, non inſiſto. ¶ In ſexta qōne Abb. concludit, φ prælatus ratificare poſſit geſta per capitulū. & Moderni ſequuntur allegãdo rōnē, quæ ſuit Alex. in l. ſi qs mihi bona. in §. iuſſum. de acquir. hær. facit quod no. Abb. in conſi. 89 ex themate propoſito. col. 1. lib. 2. Innocen in capi. 1. de his, quæ fiunt à præla. & no. Matth. in no. cliii. not. φ ſi minor. cum ſimi. ut dixi in cap. quæ in eccleſiarum. in v. not. de conſtitu. facit tex. in cap. cura. de iur. patr. in cap. quod ſicut. de elec. Et prædicta concluſio habet locum ubi agitur de conſenſu: ſecus ubi auctoritas requiritur, quæ in ipſo actu debet interuenire, †vt Abb. hic dicit per l. obligari. §. tutor. de auct. tu. & hoc limitatur dupliciter. Primo, niſi auctoritas requiratur per viam confirmationis, ut per Alex. in d. §. iuſſum. Secundo niſi requiratur ad executionem actus, ut no. Bald. in l. 2. de ſer. reipu. ma. Alex. & Aret. in d. §. iuſſum. ¶ In 7. quæſtio. Abbas cōcludit contra gloſſ. †quod capitulum litigare poſſit cum prælato abſque curatore. & idem tenet Specu. in ti. de ſyndi. §. j. gl. v. quæſtio. ii. cap. fina. & not. Abb. per illum text. in cap. cum ſuper. in primo not. de offi. deleg. ¶ In ultima quæſtio. concluſio Abb. eſt, quòd illud quod dicitur hic de Abbate, habeat locum in aliis prælatis per rōnem tex. & adde tex. in c. cum dilorum. & gl. ibi in verbo, Abb. de ſen. excom. facit tex. in ca. ex parte. & ibi Abb. in 3. not. de poſtu. not. in cap ex parte. de ac. †Et idem in commendatario ſecundum Abb. in c. querelā. de elc. & ibi Ab. in 1. not. quia liberam habet adminiſtrationem. ideo locare poteſt. Cald. conſi. 8. in tit. de loca. & not. in c. nemo deinceps. de elect. in c. ſi conſtiterit. de ac. & uide late Panorm. ſe vac. in 3. q. 2. partis. ¶ His ſine intermiſſione expeditis ad requiſitionem ſcholarium pro ultimis duabus lectionib. faciamus tranſitum ad capitulum poſtulaſti.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Alienatio. Vide in propoſito eundē in c. cām, quæ. col. 2. de iudi.

b Syl. Ald. Arduis. Adde Inno. & Dec. in c. cauſam, quæ. j. de iudi. Bellame. deci. 696. Pau. de Caſt. in conſi. 35.

c Syl. Ald. Conſtitu. Vide quæ ibi addidi, & uide Mod. in l. placet. in 1. not. C. de ſacroſ. eccl.

d Poſſeſſorio. Contra. ſentit Dec & bene.

e Syl. Ald. Reputatur. Adde Io Cro. in l. ſi cōſtāte. in 15. col. ff. ſol. mat. Soz. in l. l. rem quæ nobis. in 7. q. uer. & in hac cā. ff. de acq. poſ. Iaſ. in l. admonendi. colum xcix. de iureiur. Dec. in c. cām. in 2. col. in fi. cū ſeq. de iud. in c. de appellationibus. col. fi. in fi. de app. in conſi. 56. in prin. & in conſi. 136. in fi. & dicit Dec. in d. c. cām, in 3. col. φ licet ita hoc tenuerit, repetijt, tamen poſtea Cur. qui ita tenet in d. l. admonendi.

f Syl. Al. Abb. eſt. Adde deci. Tholoſa. lxxix. Item fuit quæſitum, & ibi in addit.

g Syl. Al. Poſſit De hac regula. uide late Dec. in c. intelleximus. in v. col. de iudi. ubi limitat quando quis agit nomine proprio, non nomine alieno.

h Syl. Interuenire. Vide Iaſ. in l. uniuerſa. col. pen. in fi. C. de prec. Imper. offer. Bal. in c. j. de alie. feu. pater. Gem. in c. ſuſceptum, col. 1. de reſcr. lib. 6. Dec. in c. cū oēs. de conſ. Io. Cro. in l. oēs populi. in 8. col. in prin. ff. de iuſt. & iur.

i Syl. Al. Rationem. Et non eſt mirum, quia uenit appellatione prælatorū. Dec. in c. a. in 2. nota. de iud. & ibi Rip. nu. 30. Boniſ. de Vitali. in cle. j. nu. 3. de ſuppl. negl. præla. And. Sic. in cle. 1. nu. 7. de reſcri.

k Syl. Al Poteſt. Et φ poſſit locare ad firmam. Anch. in c. ex literis. de iur. patr. nu. 1. & an decimas. Anc in c. ad hęc. de deci. nu. 3. & an poſſit locare monacho, Boniſa. de Vitali. in cle. 1. nu. 106. de exceſ. prælat.

S V M M A R I V M.

1. *Vicariorum alij perpetui, alij temporales, & quare dicatur perpetuus.*
2. *Vicarius perpetuus iudicatur ut Rector principalis.*
3. *Vicarij temporales, qui.*
4. *Vicarij appellatione in dubio intelligitur de perpetuo, & ibi de veritate.*
5. *Vicarius epiſcopi non iudicatur, vt vicarius perpetuus.*
6. *Vicarius quilibet reuocari poteſt.*
7. *Commode quid fieri quando dicatur, & an differat commodè, & ſine penuria.*
8. *Literarum quædam dicuntur in forma communi, quædam gratioſæ.*
9. *Literarum gratioſarum diuerſa forma.*
10. *Subreptio vitiat etiam ſi ſuit cauſa impulſiua, quia alias non ita de leui eſſet facta conceſſio.*
11. *Ceſſante cauſa impulſiua ceſſat effectus in beneficialibus.*
12. *Beneficij eccleſiaſtici appellatione uenit præbenda largo modo, ſecus ſtricte.*
13. *Genus comprehendit proprie ſpecies.*
14. *Indefinita non æquipollet vniuerſali, quando eſt diuerſa ratio.*
15. *Literæ, ad beneficia, an debeant facere mentionem de patrimonio, ſiue ſint literæ gratiæ, ſiue iuſtitiæ.*
16. *Clerici uiuere poſſunt de redditibus beneficiorum etiam quòd abundent patrimonio.*

POſtulaſti. ¶†Not. primo ſecundum Ab. φ vicariorum quidā ſunt perpetui, & quidam temporales, ut hic colligitur, & in c. extirpandæ, §. qui vero. de præbē. ubi Ab. in v. no. & no. Card. in cle. 1. in 3. q. de off. vica. & idem Abb. in c. G. perpetuus. in prin. de fid. inſtr. Et perpetuus dř, qa perſona eccleſiæ cū auctoritate ep̄i cū certa portione conſtitutus eſt, ut per gl. in c. fi. de offi. vi. & nō pōt expelli ſine iuſta cā, ut no. gl. per illum tex. in c. ad hęc. eo. tit. de of. vica. † Et de iſtis perpetuis idem iudicatur, φ de Rectore principali, ut hic, & in cle. j. de of. vic. & in c. ꝯſtitutus, & in c. Michael. de fil. ꝑſb. & per gl. no. in cle. 1. in uerbo, ſacerdotum. & Car. ibi, in 8. q. de offi. vica. & qđ idē Car. tradit in cle. dudū. §. uerū. 22. q. de ſepul. Pe. de Peru. in ſecunda parte. vbi loqť de quarta parochialiū ī 4. ca. circa fi. in trac. de quarta canonica. †Tēporales uero uicarii, dñr, qa ad tp̄s ꝯſtituunť, vt qa Rector eccleſiæ impeditus ſit ad tēpus, & ī locū eius vicariū ponit, vt c. peruenit.

ADDITIONES

a Syl. Al. Temporales. Adde Dec. in c. peruenit, in 2. col. de app.

b Hier. Gig. Vicarii, φ etiam uicarii temporales dicantur, qui ſeruiunt in locū abſentium. uide per Card. in cle. 1. in prin. de offic. uic. Et quid ſit uicarius. & quot ſint vicariorum genera, uide per Card. ibidē in uerſic. ſecundo quæro. in uer. tertio quæro. & late per Fel. hic.

c.peruenit.el 2.de app.& in c.cū ex eo.de elec.in 6.& i c nemo deinceps.de elec.in 6.& in no.casu tradit Bal in consi.34.factū sup quo circa fi.lib.2.Propriè m̃ uicarii dñr perpetui,non tpa-les.† & appellatione uicarii,in dubio de perpetuo intelligitur, ut no.Abb.post Vicen.& Ant.de But.in d.c.G.perpetuus.de fi.instru.Sed hoc dictū,q alii sequunt̃,vr̃ dubitabile,quia uicarius dr̃,qui alterius vices gerit,& hoc in tpali ꝓprie vr̃ habere locum,q pōt remoueri.Non sic vr̃ in perpetuo,qa dr̃ hr̃e ius ĩ re,& remoueri nō pōt,ut p gl.in d.c.ad hæc.de of.vic.& qa de vicariis ppetuis idē iudicat̃,qđ đ rectorib.principalib.ut s̃.dictū est,& iō iura,qñ loquunt̃ đ perpetuis,hoc exprimūt,ut hic,ibi ppetuo nicatio,et in c.extirpādæ.§.q uero.ibi,ppetuū hēat uicariū.talis enim expressio non vr̃ facta sine ministerio,& iō vr̃ proprie,q appellatione uicarii intelligatur de tpali,q remoueri pōt,& talis simplr̃ vicarius dr̃,perpetuus vero fm̃ quid,quia appellat uicarius perpetuus,& in effectu magis accedit ad naturā rectoris principalis,p ea q̃ s̃.dicta sunt,& iō absolute nō dr̃ vicarius.† Ex his infert̃ fm̃ Abb.q iste tex.q loqt̃ de vicario ppetuo nō hēt locum in uicario epi,q remoueri pōt ad uolūtatē epi,ut p gl.in cle.& si principalis.in uerbo,electionē.de rescr.& in cle.n.de procu.& no.Host.in summa,de of.vic.§.in qb⁹.ver.sed nunqd.& Do.in c.j.col.fi.de of.vic.in 6.† Et ĩ quolibet vicario,q reuocari possit no.Bal.p illū tex.in l.solent.in ver.sicut.de of.procon.& leg.& propter hoc ēt Ab.infert,q in vicario epi non habeat locū capi.de multa.j.de præben.vt Abb.idē tenet in quinta ꝯclone.¶ † Secundo no ibi,commodè sustētari,q tex.dicit cōmodè,& non dicit,sine penuria.ᵃ nā ista ĩter se differunt,ut per gl.in c.unico.de sta regu.in 6.q̃ dicit,q absque penuria quis dr̃ uiuere cum 25.florenis,& in commode non dr̃ posse viuere cū centum,& illam gl.Doc.sequuntur,& Abb,& Mod.hic,& idem Abb.in c.j.de insti.Sed aduertendum est,qa talis dr̃ia non probatur iure.ᵇ & in ꝯrium facit tex.in d.c.j.de insti.ubi dr̃ sine penuria,& in eodem casu loquitur tex.in c.cum M.de const.Et dicit competenter.ergo coniungēdo dicta iura,competenter & absq; penuria,parificant̃.ergo idē de verbo cōmode,qa cōmode,& cōpetenter,ꝓ eodem ponuntur,ut hic.¶ † Tertio no.q lr̃æ ad bñficia q̃dam dñr in forma cōi,q̃ ēt aliis modis nominantur,& q̃dā dñr gratiosę,ut per Abb.hic,† & de literis gratiosis,quædā conceduntur in forma,dignum arbitramur,ut per Rotam in l.deci.de cōces.præb.in antiqs.& idē Rota in co.nt.12.deci.in no.Et in literis ad lites ēt variæ formæ habentur in forma ꝯquestus,& in forma lr̃arū,ea,q̃ de bonis.vt per Inn.& Doc.ĩ c.episcopi.de reb.ecc.nō alie.¶ † Quarto no.ibi.de leui.nō scribimus,q surreptio uitiat lr̃as,nedum qñ fuit cā finalis gratiæ,sed ēt si fuit cā impulsiua,ut qa Papa ꝯcessisset cessante subreptione,sed non ita de leui,& sic subreptio non fuit cā finalis.† Ex quo ĩfertur fm̃ Abb.q cessante cā impulsiua in mã beneficiali,ēt cessat dispositio,& ita sequuntur posteriores hic.ᶜ Sed circa istam ꝯclonē ꝯsiderādū est,q si remota cā impulsiua gr̃a trahat̃ ad aliū casum nō exp̃ssum,uerū est,q cessante cā impulsiua,q̃ limitat gr̃am in uno casu,nō hr̃et locū in alio casu.c.susceptū.de rescri.in 6.c.cui de non,de p̃b.in 6.sed si cessante cā impulsiua gr̃a remaneret in eodē casu,nō vr̃.q gr̃a vitiet̃ pp defectū cāæ impulsiuæ,quia sufficit,q Papa oĩno fuisset concessurus,ut ꝓbat̃ in c.duđū.de præb.in 6.ibi,nihilominus gratiosè daremus.satis est,q cā nō retraxisset Papā.Nō ob.tex.hic,ᵈ qa erat hic defectus ĩ cā fi.& Papa hic verisimr̃ nullo mō literas dedisset pro secundo beneficio,ex quo primum erat sufficiens,ut colli̇r ibi,ꝓ habente beneficii cōpetētis subsidiū,de leui nō scribimus,id est,non solemus scribere,qn faciamus de primo mentionē.Et sic non ꝓbat̃ illud,q Abbas dicit,& in ꝯriū facit q supra dictū est.¶ † in gl.2.conclusio Abb.& Mod.est,q appellatione bñficii ecclesiastici largo mō veniat præbenda,ᵉ ut no.in c.j.de reg.iur.in 6.in clem.audit r.ubi gl.de rescrip.& in c.q̃uis.el 2.de præben.in 6.facit tex.in c.ĩ nr̃a.j.eodem,cum simi.ut p Mod.hic.ad idē glo.in c.1.de rerū permu.in 6.¶ Secunda conclusio est,q in mã stricta appellatione beneficii non uenit præbenda,ut tradūt Inno.& Doc.in c.fi.de præb.Et hoc limitatur,nisi dicatur de beneficio cōpetēti,quia tunc ēt de præbenda cum canonicatu intelli̇r,ut est tex.in c.pro illorum.de præbē.& in his late insistunt Mod.hic.Sed aduertendum est,quia non largo mō,ut gl.& Doct.dicunt,sed propriè appellatione beneficii,præbendæ,& maiora beneficia comprehenduntur,quia bñficium est genus.c.tua.de verb.sig.ergo oēs species comprehendit,& quidē propriè,quia talis est uā gñis.† ut no.Bal.in l.2.C.de iu.aur.annu.& qa plus,& min⁹ non differūt specie.l.fi.ff.de fun.instr.Non obstant iura,in qb.probari vr̃,q sub nomine beneficii non comprehendatur beneficiū curatū,ut in c.cū in illis.in princ.de p̃b.in 6.nec ēt bñficium,q habeat dignitatē,ut hr̃ in c.fi.de præb.quia in iuribus prealle.nō negatur quin de proprietate sermonis,& de ui verborum,talia bñficia cōprehēdantur,sed in illis casib.recedit̃ à proprietate uerborū pp intentionē summi Pōtificis.Et istud est,quod illa iura faciunt vim in intentione summi pōtificis.d.c.fi.ibi,intētio nostra,& in d.c.cum in illis.in prin.ibi,intentionis nr̃æ nequaquā existit † quia dispositio indefinita nō æquipollet vl̃i,qñ est diuersa rō.vt no.per Dy.in rub.de reg.iu.& no.Bar.in l si pluribus.de leg.ij.Secūdo nō vr̃ verū,q ĩ mã stricta,pur est,qñ mandat̃ prouideri de bñficio,nun cōprehēdatur præbenda,quia in ꝯrium est tex.in d.c.pro illorū.de p̃b.Nec obstat rn̄sio Doctorū,q ideo ibi illud sit,qa dictū fuit de cōpetēti beneficio.qa hoc semper intelligit̃,ēt si mandat̃ simpliciter ꝓuideri de beneficio:qa de cōpetenti intelligit̃,vt est tex.in c.2.de suppl.neg.p̃la.facit gl.hic in uerbo,cōpetenter.in c.cum adeo.de rescrip.& in c.conquerente.de cle.non resi.¶ † In gl.fi.Abb.infert ad duas qōnes.Prima est,an in literis ad beneficia debeat fieri mentio de p̃rimonio.& in effectu Abb.cōcludit,q q̃tū ad ualiditatē literarū non est opus facere mētionē de p̃rimonio.& hoc siue sint literæ gratiæ,siue iustitię.qa de hoc nō opponit̃ in uim dilatoriæ,ut Abb.post Io.And.& alios hic.Sed ad mãm cāæ opponi pōt ĩ literis,q̃ sunt de iustitia,secus in gratiosis.ita Abb.in effectu hic.Sed aduertendū est,quia in literis iustitiæ,ēt si vr̃ opus esse,q opponatur,quia literæ,quæ sunt de iustitia fm̃ ius cōe seruari debent pro pauperibus fm̃ earum naturā.vnde si quis habet patrimonium,epūs illi ꝓuidere nō dēt,dato q non opponat̃.In literis gratiosis ēt conclusio Doctorum non est uera simpliciter,sed pendet à qōne sequenti,de qua statim dicam.¶ † In ij q.Abb.concludit post alios,quos refert,qđ licite clericiᶠ viuere possint de redditibus beneficiorū,licet abundēt patrimonio,ᵍ idem latius Abbas tradit in disputatione,ĩ ꝑ iis clericus.in 4.dub.& c.epūs.de p̃b.cū si.ut per Mod.hic.& idē late And.Sic.in trac.de præstā.Car.in 6.q.prin.Et ista ꝯclo fundatur potissime in duob.Primo in illo generali dicto,q altari seruit,de altari uiuere dēt,c.cū fm̃.de p̃b.Ista.n.rō militat ēt in clericis abundantib.patrimonio.& quia stipendia dant̃ fm̃ merita clericorū.c.pe.j.q.ii.& quia text.ibi,dicit,oēs clerici.ergo in illa vl̃i,oēs,includit,siue diuites,siue pauperes sint,ut Abb.concludit in dispu.s̃.al leg.Et licet cū istis rōnibus transeant posteriores hic,& in d.c.epūs.tñ efficaciter non urgent.Nā primo illa rō,qui altari seruit de altari viuere dēt,intelligitur de pauperibus,vt ipse Abb.hic dicit,per tex.vbi est casus.ĩ c.sacerdos.j.q.ii.Nec obstat rn̄sio Abb.q illud esset in primitiua ecclesia.qa mouet̃,q hoc postea mutatū nullibi reperit̃,& text.in c.cū fm̃,q hoc simplr̃ dicit,intelligitur fm̃ iura antiqua,argu.l.non est nouū.ff.de legi.Non obstat tex.in d.c.fi dum dicit,q stipēdia tribuunt̃ fm̃ meritū,qa hoc intelligitur de clericis pauperibus.& ad hoc facit ille tex.dum dicit,fm̃ ordinationē canonū.Postremo nō obstat ille tex.in illa vl̃i,dum dicit,omnes,qa cum superiori anno ille tex.in publica disputatione Paduæ adduceret̃,responsum fuit,q illa dictio,oēs,intelligeret̃ de habili,& sic de pauperibus.& fuit ista responsio,quam tradit And.Sic.in d.trac.de præstan.Car.in 6.q.Ego aūt in illa disputatione aliud uerum & naturale responsum dedi,qđ etiā aduersarij negare nō potuerūt.Dicebam enim illam dictionem,omnes,vr̃ accipi fm̃ eius naturam sed aliter accipitur,quàm Ab.dicat.nā clericos,de quibus loqtur,qualificare debet hoc modo,uidelicet,oēs clerici,scilicet,maiores,& minores.Alij enim clerici maiores sunt,alii minores.c.cum tibi,de uerb.sig.& q Ab.dicit,nō placet,dum inquit,omnes clerici.ergo diuites,& pauperes.qa diuitię clericos non qualificant.Si dicatur,oēs clerici,ergo nigri,& albi.Talis nanque sensus nō bene consonat.Intelligēdū igitur est,ut dixi,oēs clerici,scilicet,minores,siue in sacris,siue in minoribus ordinibus.& pro illo intellectu bene facit text.ille,dum inquit,omnes clerici accipiunt stipendia secundum meritum:qa maiora minoribus debētur.& hęc breuiter sufficiant pro hac ultima lectione præsentis anni.

Claudite iam riuos pueri,sat prata biberunt.

¶ Summo Deo laus.

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Pœnuria Hoc idem dixit in c.peruenit.in vl.no.de appel.in c.cum M.de consti.in 1.no & in consi.dlv.col.2.ubi plura circa hoc.

b ¶ Nō probat̃ iure.Idē Dec.j.de appel.c.peruenit.2.no.vlt.de præb.c.de monachis.cōsil.dlv.quãuis.Frā.Ripa c.cum M.nu.30.ĩ.de cōstitutio.aliter sentiat.

c Syl.Ald.Hic.hoc idem tradit Dec.in c.cum cessante.in 1.no.de appell.Old.in consi.266.in prin.

d ¶ Syl.Al.Hic.Hæc respōsio euitari potest,quia imo ex uerbis papæ constat,q poterat esse,q concessisset,sed non ita de leui.

e ¶ Syl.Ald.Præbenda.Adde Dec.in l.actus legitimi.in fi.ff.de reg.iur & uide ĩ.in rub.col 2.nume.25.

f Clerici.Arch.in c.clericus.j.q.2.Ioan.de Ligna.& Car.Florenti.cle.generę.de rescrip.& Nic.de Vbal.de successio.ab intest.clerico.ver.ulti.quæro.

g ¶ Patrimonio.Et ita aliàs consului Ferrariæ,quamuis fuissent quidam Doct.qui contrarium attestabantur,allegabam Inno.in c episcopus.de præben.& Fel.in c ex literis.col 2 de consti.Ioan.de Ligna.in cle.gratiæ de rescri Arch.& Vgo.in c.clericos.j.q.ij.Nic.de Vbal.in tract.de succes.ab intest.cle.col.14.ver.vltimo quæro,nunquid beneficiatus.

Famoſiſſimi I. V. Doct. & interpretis acutiſſimi Domini Philippi Decii, ſiue de Decio, Medioladenſis, Commentaria ampliſſima ſuper titulo de officio, & poteſtate iudicis delegati plerunque ſuper cap. 1. de conſuetudine, Incipiunt.

De conſuetudine. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo dicitur ius non ſcriptum.*
2 *Conſuetudo in ſcriptis redacta non deſinit eſſe conſuetudo.*
3 *Scriptura plerunque fit ad probationem.*
4 *Scriptura infert conſenſum expreſſum.*
5 *§. Cum itaque, c. conſuetudo. 1. d. ſt. qualiter intelligitur.*
6 *Scriptura ſoſi ſt vbi non eſt de ſubſtantia, fit ad probationem.*
7 *Contractus emptionis non dicitur celebrari in ſcriptis, quamuis inter partes agatur, vt de eo fiat ſcriptura.*
8 *Teſtamentum dicitur nuncupatiuum, quamuis in ſcriptis non redigatur.*
9 *Statuimus, hoc verbum oſtendit volunt atem condendi legem.*
10 *Conſuetudinis, & legis eſſentialis differentia eſt cõſenſus tacitus, & expreſſus.*
11 *Conſuetudo, præſcriptio, vſus, & ſtylus differunt.*
12 *Præſcriptio odioſa eſt, & reſtringitur.*
13 *C. j. de præſcrip. lib. 6. non habet locum in conſuetudine.*
14 *Stylus eſt particularis perſonæ, vel loci, & reſpicit ordinem procedendi.*
15 *Stylus curiæ facit ius.*
16 *Stylo magiſtratus non poteſt induci aliquid contra ius commune.*
17 *Vſus eſt factum ex quo reſultat conſuetudo.*
18 *Conſuetudo quid ſit.*
19 *Solitus & conſuetus differunt, & quomodo.*
20 *Solitus quod vna vice tantum factum eſt, & de veritate.*
21 *Semel quod fit, raro fit.*
22 *L. Mela. ff. de ali. & cib. lega. qualiter intelligitur.*

NE abſentes. Ordinaria lectione defraudentur, quæ in præſenti anno erit in famoſo iſto titulo de offi. dele. pro iſtis tribus lectionibus, quæ ante principium ſtudij occurrunt, videbimus vtiliter rubricam, & c. primum, de conſuetudine. & in primis rub. iſta continuatur, vt per Abb. poſt alios hic. Ex qua continuatione hr, † q̃ conſuetudo ius nõ ſcriptum appellat. probat in §. ꝯſtat. in §. ex nõ ſcripto. Inſti. de iur. natu. in c. ꝯſuetudo §. cum itaq;. j di. † Et iſta ꝯcſo ampliat ut ẽt ꝓcedat ſi ꝯſuetudo in ſcriptis [a] redigat, qa per hoc nõ deſinit eſſe cõſuetudo. [b] * no. Bar. in l. de quibus. col. v. ver. ſed nũquid. ff. de legi. p l. imo. ff. de legi. † Et quia ſcriptura nõ inducit aliquid noui, ſed ſolũ probat, l. cũ res. C. de ꝓba. l. ꝯtra. ff. de pig. & idẽ tenet Bar. in l. 2. in prin. col. j. ff. de vul. & pup. cũ ſi. ut tradit ibi Ale. col. 2. Et idẽ ſequit Ant. de Bu. in c. fi. in prin. col. 3. j. eo. Ange. Are. in d. §. ea non ſcripto. col. j. Moder. [c] in hic Pa. pien. ſcribentes in d. l. 2. in prin. tenent ꝯ Bar. per illũ tex. cum ibi no. ubi patet, q̃ pupillaris ſubſtõ fuit moribus, & cõſuetudine introducta. Tñ qa cũ noua forma redacta eſt in ſcriptis, de iure ciuili dr, l. ius aũt ciuile. ff. de iuſti. & iur. ¶ Sed aduertendũ eſt, [d] qa iſta lõ reſpicit particulariter diſpõnẽ d. l. 2. ubi conſuetudo p ſcripturã alterat. Et non vr impugnare dictũ Bar. q̃ gñalr loquitur, qñ cõſuetudo ſimpl'r in ſcriptis redigit. ita q̃ cõſuetudo ꝓcedens nõ alteratur. ¶ Vlterius tñ ꝯ Bar. vr teat. in d. §. cum itaq;. in c. cõſuetudo. 1. diſt. dum ibi abſolute dr, q̃ in ſcriptis redacta eſt, cõſtitutio vocatur, quæ in ſcriptis redacta non eſt, conſuetudo appellat. Et hoc idẽ rõne cõprobat, † qa cõſuetudine ꝯſenſus tacitus ꝯſiderat. l. de quibus. ff. de legi. ſed per ſcripturã ꝯſenſus expreſſus hr, qa ſcriptura loquit, epiſtola inter claras. C. de ſum. Trin. ibi, q̃ ſcripturæ loquunt. ¶ † Ad iſta ẽt reſponderi põt, q̃ haberẽt locũ à principio, qñ nõdum formata eſt cõſuetudo, [e] qa tũc ea ſcriptura argueret, q̃ eſſet conſtitutio, & non conſuetudo, & iſto caſu nõ loquit Bar. ſecus vr, qñ fuit cõſuetudo introducta, q̃ poſtea in ſcriptis redigit, put dicit. ¶ Et reſoluendo, cõcludamus verã eſſe opinionẽ Bar. put ipſe loquitur, per rõnẽ ſuam, qa ſcriptura nõ inducit factũ, ſed qd factũ eſt, probat, in d. l. cũ res. & ſcriptura i iſto caſu vr facta ad faciliorẽ ꝓbationẽ l. ꝯtrahit. ff. de pig. Et ad hoc bñ facit, qa cũ de nã conſuetudinis ſit, q̃ in ea nõ reqrat ſcriptura. d. l. imo. & d. §. ea nõ ſcripto. † ſi facta ſit ſcriptura de cõſuetudine, in dubio vr facta ad ꝓbõnẽ, ita ut nã cõſuetudinis non alteret, ut in ſimi. caſu no. Saly. in c ꝯtractus. col. 3. C. de fide inſtru cum ſi. ut tradit Aret. in conſi. 160. longa eſt. col. 3. in 2. dubio. Et ibi ex pluribus concludit, † quod licet inter partes agatur, q̃ de ꝯtractu emptionis ſcriptura ꝯficiat, non p hoc ꝯtractus [f] dr celebrari in ſcriptis, [f] ſed illa ſcriptura ſimpl'r ad faciliorem probationẽ requiſita vr, d. l. contrahitur. de pigno. ¶ Et videmus etiam quod teſtm̃ nuncupatiue factum dicitur, licet in ſcriptis redigatur, ut notatur in §. fina. inſtit. de teſt. & tradit Spec. in tit. de inſtrumen. edi. §. ut autem. & facit quod no. Pa. Ca. per illum tex. in l. poſthumus in prin. ff. de iniuſt. rup. & in l. filius qui patri. in fi. colum. de vulga. & pup. & quod not. per gl. no. in l. ſui iuris patris: C. unde lib. & quod ibi Alex. col. xij. Et iſta concluſio Barto. vt dixi, procedit prout ipſe loquitur, qñ cõſuetudo, q̃ formata eſt, in ſcriptis redigitur. ſecus antẽ eſſet à prin. per ſupradicta & no. Bar. in l. de quibus. col. 3. ver. ſed iuxta præmiſſa quæro. in tepe. ¶ Secundo limitatur procedere, qñ in ſcriptis ſimpliciter redigitur. ſecus ſi aliqd addatur, vel detrahatur, ut no. in d. l. 2. ff. de vulg. ſub. ¶ † Tertio limitatur, niſi conſtaret de mente ſcribentis, q̃ voluiſſet legẽ cõdere, vt qa in ſcriptura dicat, ſtatuimus, [g] &c. vt eſt teat. in c. 2. de præben. in 6. not Bar. in l. de quibus. in 4. colum. ver. item quæritur. in repeti. ¶ Vltimo limitatur, vt habeat locum, quando conſuetudo redigitur in ſcriptis in loco, ubi conſuetudo uiget. ſecus ſi in alio loco, ut probatur in cap fin. de clandeſtina deſpon. ¶ † Et ad ſupradicta notandũ eſt, q̃ eſſentialis differentia inter conſtitutionem, & cõſuetudinẽ, [h] non eſt ſcripti ad non ſcriptum, ſed taciti ad expreſſum. l. de quibus. ff. de legi. & licet iura uideantur ponere talem differentiam ſcripti ad non ſcriptum. d. §. ex nõ ſcripto. & d. §. cum, itaq;. habuerunt reſpectũ ad cõem contingentiam: quia plerunque in conſtitutionibus ſcriptura interuenit, & non in conſuetudine. Sed iſta differentia non eſt eſſentialis. ut dicit Ant. de Bu. in c. fi. de conſuetudine. col. 3. in fi. Et fuit iſta opinio Petri ultramontani, quã Bart. reprobat in l. 2. col. v. uer. ſecundo quæro. C. quæ ſit lon. conſue. & ibi tenet, quòd immo non ſcriptũ ſit eſſe de ꝯſuetudinis. & iſtud uidetur uerum à principio in conſuetudine introducẽda, qa ſi ſcriptura interueniret, nõ eſſet cõſuetudo, qa expreſſũ hret cõſenſum, ſed poſtq̃ eſſet formata ꝯſuetudo bene poteſt redigi ad faciliorem probationem, & tunc illa ſcriptura non alterat conſuetudinem, ut dixi, & no. Barto. in l. de quibus. col. v. uer quæro nunquid. in lectura, & in repetitione. in 4. col. ver. ſed iuxta prædicta quæro. ¶ Expeditis his, quę ad cõtinuationem pertinẽt ad declarationem tituli præmittendũ eſt, † q̃ conſuetudo, de qua loquitur iſte titulus, à præſcriptione, à ſtylo, & ab uſu diſtinguit. Et primo de præſcriptione colligitur ex diuerſitate titulorum, de conſuetudine. & de præſcriptione, argu. l. ſi idem. ff. de codic. & in effectu inter conſuetudinẽ, & præſcriptionem differentia eſt, quia cõſuetudo eſt circa mores, & reſpicit ius publicum, quod alicui priuato tantum non appropriatur, ſed pręſcriptio eſt rerum, qa agitur de rebus, uel iuribus alicui priuato acquirendis, vt no. Pau. de Ca. poſt Bal. quem ibi refert, in l. cum de conſuetudine. ff. de leg. & idem Bal. in c. fi. col. 4. in uer. quærunt Doc. j. eo. & ibi Ant. de But. in 6. car. col. 8. verſic. ſic dico ſubſtantialem differentiam. & no. Barto. in l. ij. col. 6. uer. deinde quæro. C. quæ ſit long. cõſuetu. & in l. de quibus, colum. 4. in repet. ff. de legi. Ange. Aret. in §. ea non ſcripto. colũ. 3. inſtitu. de iur. nat. Et ideo conſuetudo reſpectu præſcriptionis fauorabilis eſt, quia reſpicit ius publicum, & extendit. ipſa uero p̃ſcriptio odioſa eſt, & reſtringitur, vt no. Ant. de Bu. poſt Inno. in c. dilecto. col. fi. de offic. archi. & in c. fi. car. 6. col. 3. uer. ex his concluditur. j. eo. Bal. in l. de quibus. col. iiii. de legi. ubi allegat Inno. in d. c. dilecto. & idẽ Car. in clem. j. colum. 8. in 6. q. de ſupplen. negli. prelatorum. ¶ † Vnde quod dr in c. j. de præſcrip. in vi. de titulo, qui in præſcriptione ibi requiritur, illud non habet locum in conſuetudine, ut no. Domi. poſt. Arch. ibi. in ii. opp. Ang. in d. l. de quib. col. antepe. Bal. in tit. de pace Conſtan. col. 5. uer. & no. hic expreſſum. & Alex. in conſi. 114. ſuper primo quæſito. col. ii. lib. 4. & dixi conſi. cxxxiii. uiſo puncto. colũ. fi. ¶ Secundo etiam ſtylus

ADDITIONES.

a In ſcriptis. Idẽ Aret. in l. moribus, de uol. & pup. Clau. de Seyſel. in ſpec. feudo. de orig. feu. Fran. Purpura. in l. j. no. 55. ff. ſi cer. pet.
b ¶ Hie. Gig Conſuetudo. Quod cõſuetudo nõ alteretur, licet redigat in ſcriptis, tenuit ẽt idẽ Dec. in rub. de cõſti. i 1. lec. i 6. col. i uer. quarto ibidẽ, q̃ illa
* ¶ Adde Dec. in c. quæſtioni. in 1. no. de appel.
c Mod. Scilicet Iaſ. in d. l. 2. nu. 10. quẽ vr ſeq. Roc. Car. in repeti. huius rub. ſed uerior eſt opi. Decii licet Syluest. Ald. Iaſ. diſcipulus Rocho magis adhæreat.
d Syl. Al. Eſt. Vide Rochũ Cur. hic, qui uidetur damnare Dec. hic.
e ¶ Conſuetudo. Hanc reſponſionem conuellit hic Rochus Cur in prin oſtẽdẽs q̃ eſt contra tex. in §. conſtat. ibi, ius quo utimur, & contra d. §. cum itaque. uide omnino, quia eſt colorata reſponſio.
f Syl. Ald. Scriptis. Ita conſuluit Pau. de Ca. in cõſ. 42. lib. 2. tria ſunt. And. Sic. in rub de emp. & uen.
g Statuimus. Eſt. n. verbum, ſtatuimus, noui iuris promulgatorium, Dec. in c. 3. col. 3. no. 26. & ibi addidi, ꝯ de reſcrip.
h Hie. Gig Conſuetudinẽ. Adde eũdẽ Dec. poſt alios, in rub. ꝯ. de conſti. in 1. lec. col. 6. ver. ſed dic, q̃ illa dña, ubi ẽt dixit, q̃ dña ſcripturę, quæ eſt inter legem, & cõſuetudine procedit habito reſpectu ad cõem contingentiam. ſed dempta ſcriptura nihilominus lex à cõſuetudine differt ut tacitũ ab expſſo.

stylus differt à consuetudine. nam licet quãdoque pro eodẽ ponatur stylus, & consuetudo, ut in c. quam graui. de crimi. falsi, tñ proprie differunt. nam consuetudo, de qua iste titulus loquitur, generalis est: † stylus vero est particularis personæ, vel alicuius officii, & respicit scripturam, & ordinem procedẽdi, ut no. Bart. in d. l. de quibus in repeti. col. 4. ver. vltra hoc quæro, & Alb. ibi, in car. j. in uer. in quo aũt differunt. Et de hoc notat Ang. Aret. in §. ex non scripto. col. 3. ver. quæro quid de stylo Io. And. in c. fi. col. 2. j. eo. & ibi Ant. de Bu. in 6. car. col. 1. q notabiliter dicit, q in tali stylo cursus tpis non requiritur, sicut in consuetudine, & q talis stylus non arctat sicut consuetudo, sed solum declarat mentẽ scribentis. ¶ † Sed contra ista dicta Anto. de Bu facit, q stylus curiæ facit ius, ut no. Abb. per illum text. in c. ex lr̃is. in pe. not. de consti. & in c. bonæ. el j. col. pen. de postul. præla. vt stylus sacri palatij dr̃ esse ius, licet proueniat ex fctõ, ut notat Rot. in deci. 16 co tit. in antiq & stylus vnius principis idem operat, quod consuetudo, vt tradit Ale. in cons 39. visis. col. fi. in fi. libr. 3. ¶ Sed resoluendo distinguendum est, q aut loquimur de stylo eius, qui habet potestatem legis condẽdæ. & hñt locum, quæ s. proxime allegata sunt. Aut loquimur in eo, qui nõ hẽt potestatem legis condendæ, & vr̃ procedere dictum Ant. de But. q talis stylus non arctat, nec vr̃ requirere cursum tpis. † Et iõ magr̃at non põt per stylum eius aliquid introducere cõ ius cõe, ut not. Ale. qui alios refert in cons. 36. viso themate in fin. lib. 2. ¶ Tertio, et vsus à consuetudine distinguitur, † quia unus sonat in factum, & consuetudo in ius, & usus vr̃ cã consuetudinis, non tñ immediata, sed mediata, q ex vsu volũtas tacita colli, ex qua immediate cõsuetudo inducit, vt no. Bar. in l. de quibus. in lectu. in fi. de legi. & in l. 2. col. 6. in ver. de iure quæro. C. q̃ sit lon. consuc. & no. Ant. de Bu & Imo. in c. cum consuetudinis. in prin. de consuetu. & tradit Corn. Perusi. in cons. 89. visis actis. circa fin. lib. j. ¶ † His pmissis, q hic tractatur de consuetudine, q̃rit qd sit consuetudo. & Abb. in effectu vr̃ approbare diffinitionẽ in qua resedet Bar. in l. de quib. col. 4. in lect. & idem Bar. in l. 2. co. 4. in j. q. C. quæ sit longa consuc. & talis diffinitio cõiter approbatur, ut Ang. de Are. concludit in §. ex nõ scripto. col. 2. breuiter tñ ẽt placet diffinitio Isidori, quam Abb. primo hic refert, ut dicamus, q est quoddam ius moribus vtentium institutum, qd pro lege suscipit, cum deficit lex, ut c. cõsuetudo. j. dist. I prin. & reperio, q istam opi. Bar. sequitur in d. l. de quibus. in lec. in 3. col. ubi illam declarat, & ibi reprobat diffinitionẽ, quam in lectura posuit. & Abb. hic sequitur, vt dictum est. Et mouetur Bar. q dũ in ea dr̃, de moribus totius populi, vel maioris ptis, non vr̃ comprehendi consuetudo alicui capituli, vel collegii. Sed rñderi põt, q illa uerba, totius populi, vel maioris, sunt posita ex abũdãti, vt patet in diffinitione Isidori, quã ipse Bart. ibi sequit. Et iõ, q ex abundanti dictũ est, non habet uitiare. l. testamenta. C. de testa. & q in diffinitione non est opus exprimere cãm efficientem, ut diai, in rub. de proba. in j. car. ¶ Et dũ Abb. vr̃ impugnare diffinitionem Io. And. q qñq; ẽt cõsuetudo indu citur ab his, qui non habent ptãtẽ legis condendę. rñderi põt, q diffinitio Io. And. procedit fm cõem rõam, & Abb. hic non meminit, q ipse hoc mõ saluauit diffinitionẽ iudicii ab impugnatione Cardinalis, vt per eum hr̃ in rub. de indic. ¶ † Vltimo in ista rubrica notandũ est, drĩam esse inter verbũ, consuetus, & solitus. nam ad hoc, ut quis dicat cõsuetus aliqd facere, plures actus requiruntur, ut no. in l. 2. C. de epi. aud. & in l. 1. C. q̃ sit longa consue sed uerbũ, solitus, ẽt in uno actu uerificat, ut no. Bar. per illũ tex. in l. Mela. uer. sed si alimẽta. ff. de ali. & cib. lega. ubi si testõr reliquit alicui alimẽta, q̃ in uita ei pstabat, intelli, put testõr erat solit pstare tpe mortis, & si uario mõ pstitit, ultima pstatio alimentorum attẽdit. † Vñ dicit ibi Bar. q illud dr̃ solitũ pstari, q tñ una uice pstitũ est, & idẽ dt Bar. in l. 1. in uer. sedo q̃ro. C. quõ, & qñ ind. & Pau. de Ca. ibi dt, q hic dictũ Bart. cõiter tenet, & seqt Ang. Are. in §. ex ñ scripto in fi. Ale. in cõs. 5. si uera sunt. co. fi. li. 5. & Cor. Perusi. in cõs. 28. in hac qstõne. in fi. lib. 3. Sed istud dictũ, q oẽs sequunt, nunq̃ mihi placuit, q tõnimãli repugnare vr̃. † nã qd semel fit, raro fieri vr̃. l. ea his. & l. nã ad ea. ff. de legi. & in l. fi. §. sed q ibi. semel, & si sępius. C. de iur deli. & ad idẽ ẽ tex. in l. fi. ff. de bonis auto. iu. pol. & reperio Bal. q in terminis cõ Bar. tenet in l. itẽ lapilli. co. pe. uer. octauo q̃rit. ff. de re. diui. ibi inqt, q illa uerba, solito cursu, nõ ucrificat in vno actu. & ibi rñdet ad tex. in d. l. Mela. put inferius dicã. Et ad hoc idẽ vr̃ velle Bal. in l. binos. in fi. C. de aduo. diuer. iudi. Et ad hoc facit, q pro eodẽ ponit cõsuetus, & solitus, ut colli in l. sed Iulianus. §. fi. ff. ad Mac. ibi, ad eã quãtitatẽ, q̃ pr̃ solebat administrare & in simi casu dr̃. usq; ad modũ, quo dñs ei præstare cõsueuerat, in l. 3. §. proinde ff. de in rem vers. & facit tex. cum glo. in l. fistulas. §. frumeora. ff. de contrah. emp. & in l. naturalem. §. pauonum. ff. de acq. rer. dom. ibi, ex consuetudine solent. & in ca. prout. de dolo, & contu. ibi, solita malitia recusari, & q dr̃ in l. 3. § fi. ff. de eo, quod cer. loc. de illo, qui solebat merces comparare, & de solito fœnerari, ut per gl. in l. cum allegas. C. de vsur. nã ista in uno actu non videnr̃ verificari, ut p gl. in l. j. I prin. ff. de tribu. & no. Bar. in l. legans. ff. de le. 2. Et certe hoc negaret nullus nisi esset tex. in d. l. Mela. vnde tota vis est in respondendo ad illum tex. Bal. in d. l. item lapilli. respondet q loquitur in testatore, qui potest mutare consuetudinem unico actu, & q ibi magis consideratur animus, q̃ factum. Sed ista responsio non satisfacit, quia ibi non constat de ista uoluntate testatoris. vnde in dubio uerba testatoris intelliguntur secundum proprietatẽ verborum. l. non aliter. ff. de leg. 3. ¶ † Et ideo ad illum text. aliter responderi potest. quia dum ibi dicitur, q ultima præstatio alimentorum attenditur, non exprimitur de unica præstatione, sed intelligitur secundum præcedentia, videlicet de ultima præstatione solita, quæ quidem non in uno actu, sed in pluribus verificatur. sicut si dicatur, q ultima consuetudo inspicitur. quo casu intelligitur, q illa consuetudo vltima pluribus actibus inducta sit, ut no. Bal. in l. binos. in fi. Quid enim si toto tempore vitæ suæ testator uno modo alimenta præstitisset, & nouissime alio modo tantum semel prẹstiterit? Certe nullo modo videtur dicendum, q illa verba, q solitus erat præstare, referantur ad illam unicam præstationem, contra illud, q aliàs semper obseruatũ fuit per prædicta. ¶ De quæstione, quã Abb. prosequitur in compromisso ne idem sẹpius repetatur, me remitto ad ea, quæ superiori anno scripsi in cap. licet causam, de proba. in secundo not. col. 3. & ex his expedita sic hæc rubrica.

ADDITIONES.

a Hier. Gig. Differt. Quod stylus à consuetudine differat, & qualiter, vide etiam per eundem Dec. in consi. 11. in 9. col. & vide Pau. de Cast. in l. 1. in princi. C. de sacros. ecc. ubi dixit, q stylus à consuetudine differt tanquàm species à genere.

b Syl Ald. Procedendi. Idem in consi. 21. col. 8. & in c. ex literis. in 9. no. supra de rescri ubi addidi plura. vide ibi.

c Hier Gig. Curiæ. Quod stilus curiæ faciat ius, uide per Are. in d. ca. ex literis. in 2. col. in fi. de consti. & vide per Car. in consi. 30. in j. col. ver. & idem no. & in tantum hoc procedit, q rescriptum impetratum deuians à communi stilo curiæ præsumitur subreptitiũ. c. quã grau. de crimi. fal. & priuilegium impetratum contra stilum curiæ est nullum. vide gl. in c. causam, quæ. el. 2. de testi. & sit gl ult.

d Adde Dec. s. de consti. c. ex literis. nu. 6. & cons. 699.

e Syl. Ald. Ius. Adde Fel. in c. 2. in uer. stylus curiæ. de rescr. & Dec. in c. ex literis, in 7. no. supra de rescr. quod intellige verum, quando stilus est solum interpretatiuus, non quando est contra ius commune, vt declarat Soz. in consi. 260. in causa. col. 12. & declarat hic Rochus in 4. q. ver. stilus autem.

f Sil. Ald. Approbatur. De hac definitione, & alijs, vide late Roch. hic in j. q.

g Sil. Ald. Solitus. De hac differentia vide eundem, in c. auaritiæ de præb. in col. 4. co. 2. ubi tenet cum Bar. licet idem teneat. in l. certi condictio. §. si nummos. in 4. no. ff. si cer. pet. And Sic. in c. Pisanis in 4. co. & se de rest. spol. q solitum in uno actu uerificatur, vide Dec. in consi. 222. col. pe. in fi. & quod importet verbum, solitus, in bulla Papæ. Are. in consi. 7. col. 1. & quando bona dicantur solita infeudari, Dec. cons. 341. col. 6. in fi. & solitus fœnerari ex quot actibus, & quomodo dicatur, Ias. in consi. 253. col. j. in 4. funda. lib. 4. & col. 6. in prin.

h Nunquam. Et merito. idem Dec in l. certi condictio. §. si nummos ff. si certum peta. quidquid dicat Dec. consi. 4. adde Dec. in consi. 223. & consi 251. & Ias. consi. 153. lib. 4.

i Sil. Ald. Placuit. Veritas vr̃, quam tradit hic Roch. videlicet q uerbum, solitus sit aptum comprehendere unam ex pluribus uicibus, & verificari possit in una, vel pluribus, ut tradit hic, col. 5.

k Sil. Ald. L. ex his. Non obstat hoc si uerbum, solitus, generale sit, ut dicit Roc. qui respondet ad omnia adducta per Dec. hic.

l Sil. Ald. Præcedentia. Verba illa, eam præstationem sequendam, quæ nouissima fuit, excludunt hanc responsionem, ut ponderat hic Roch. in 5. q. Solita. Et bene, q̃uis Roc. cur. in reper. huius rub. in q. 5. Dec. reprehendat per quædam leuia, quibus Dec. bene respondet, in l. certi cõdictio. §. nummos. nu. 6. in fi. ff. si cer. pet.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo inducens grauamen ecclesijs, reprobatur.*
2 *Consuetudo q præsbyter certa die det certas candelas parochianis, valet.*
3 *Consuetudo tollens solennitatem requisitam in alienatione bonorum ecclesiæ, non valet.*
4 *Consuetudo q quis possit dum est absens percipere fructus beneficiorum, etiam nõ ponendo vicarium, non valet, quia est onerosa ecclesiæ.*
5 *Consuetudo temporis, cuius initij memoria in contrarium non existit, quamuis onerosa sit ecclesiæ, ualet.*
6 *Consuetudo quòd non soluens canonem iure suo non priuetur, valet.*
7 *Rescriptum, quòd emphyteuta non soluens non incidat in commissum, non valet.*
8 *Iudex ecclesiasticus debet remouere consuetudines onerosas ecclesijs.*
9 *Iudex ecclesiasticus potest compellere statuentes ad declarandum, q statutum onerosum non intelligatur pro clericis, & pro ecclesiis.*

COnsuetudines. ¶ † Summatur. te p Abbatem hic. ¶ Primo not. quòd consuetudo, quæ inducit grauamen ecclesijs non ualet. facit tex. in c. grauamẽ, in c. nouerit, de sen excom. cap. cum causa. de re iud. & per istum tex. Ab. infert hic contra quosdam rusticos, qui nolebant soluere decimas, nisi prius haberent ab ecclesia certas libras carnium, secundum antiquã consuetudinem loci. & ista illatio Abb. videtur procedere, quando

talis

talis cõsuetudo esset multũ grauosa, ecclesię, prout glo. hic dñ, & Abb. in fi. hic, alias secus vř. & ad hæc bñ facit, q̃ notabiliter uoluit Fede. in cõl. cle. quæro an laici. vbi concludit valere cõsuetudinẽ, † q̃ præsbyter debeat certa die dare parochianis eãdelas de cera alba, qa talis cõsuetudo est modicũ præiudicialis. ¶ † Secundo, per istũ tex. Abb. infert post Io. An. ibi, in c. cũ causa. col. pe. de re iudi. ñ valere cõsuetudinẽ, q̃ remittit solẽnitatẽ requisitã ĩ alienatione bonorũ ecclesiæ, & idẽ Abb. in c. nulli. col. 2. de reb. eccl. nõ alie. & not. Bal. in auct. hoc ius porrectum. col. 3. C. de sac. san. eccle. cũ si. ut late Moder. tradunt in d. c. cũ cã. & Alex. ĩ cons. v. stueta sunt, col. pe. lib. v. ¶ † Tertio, p istũ tex. Abb. post Host. & alios, in c. cum oẽs, col. pe. de consti. infert, q̃ nõ ualet consuetudo, q̃ quis percipere possit fructus beneficiorum in absentia, non ponendo vicariũ, qa eẽt onerosa ecclesiæ, & hoc maxime hẽret locũ ĩ curatis bñficijs, ut no. Arch. in c. sacerdotib. 21. dist. & Domi. in c. fi. de rescrip. gl. in uers. fructibus, cũ si. ut dixi in d. c. cũ oẽs. in posterioribus scriptis. ¶ Modo regula istius capit. limitatur non pcedere, qñ cõsuetudo nõ esset multũ grauosa, ut glos. hic dicit Abb. in fi. hic, & Fede. in cons. el v. s̃. alleg. & idẽ Abb. tradit in cõs. 72. circa primũ. col. fi. lib. 1. & idẽ dicit Imo. in c. j. col. 1 de his, q̃ fi. a p̃la. ¶ † Secũdo, nõ pcedit in cõsuetudine tãti tẽporis, cuius initii memoria non esset in contrarium, qa ualet talis cõsuetudo licet onerosa sit, ut notat Bal. in c. j. in princ. col. 3. ver. quæro, quanto tẽpore. qui feudum dare possunt. & idẽ tenet Card. in cle. 2. de reb. eccle. non alie. in 8. q. & ibi restringit hoc, nisi talis consuetudo esset expresse reprobata in aliquo casu particulari, p tex. ibi, in fi. & ad hoc uř tex. ĩ c. j. de cõsue. in 6. ¶ Tertio nõ hẽt locum, quãdo consuetudo esset onerosa ecclesiæ respectu pęnæ, quæ deberet applicari ecclesiæ, qa valeret consuetudo, ut in notabili casu Abb. scribit ĩ cõs. 72. s̃. alleg. † ubi ꝯcludit valere cõsuetudinẽ, quòd propter canonem non solutũ, emphyteuta ecclesię iure suo non priuetur, quia hoc habet ęquitatẽ, quam ecclesia præ aliis obseruare debet, c. suam. de poe. & idẽ tenet Ioan. de Ana. in consi. 84. uidendum est, colu. fin. Et hoc bene procedit in consuetudine, prout isti loquuntur. Tali rõne idem esset in statuto: secus autem esset in rescripto, † quia nõ ualet rescriptum Papæ, quòd emphyteuta non soluendo, non incidat in commissum, ut notan. Bald dicit in l. si à te. in uersi. & no. C. de pac. inter empt. & vend. & sic potentius uideř ius consuetudinis, & constitutionis, quàm rescripti, ut dixi in c. fi. de consti & in rub. eo. tit. in posterioribus scriptis. Quarto limitař procedere, quando agitur de præiudicio ecclesiæ, secus si de præiudicio successoris in beneficio, ut in notab. quęstione tradit Ioan. An. in reg. nemo plus, quẽ Abb. hic refert, de regu. iur. in 6. & idẽ Abb. in c. cum in officiis, col. j. in fi. de test. Secundo no. principaliter hic, q̃ † ad officium superioris iudicis ecclesiastici, spectat remouere consuetudines onerosas ecclesiæ. & facit iste tex. pro dicto Io. An. in cap. fin. de immu. eccle. in 6 ubi inquit, quòd † iudex ecclesiasticus potest compellere statuentes ad declarandum, quod statutum onerosum nõ intelligatur pro clericis, vel ecclesijs, & pari ratione idem est de consuetudine, ut not. Imol. hic, quod dictum Ioan. An. in d. cap. fin. sequitur Do. ibi, col. ij. Bald. in l. iubemus, in 2. no. C. de sacr. sanc. eccle. & Petr. de Anch. in regula, ea quæ. in xxv. q. de reg. iur. in 6 ¶ De quęstione, quam Abb. hic prosequitur in bonis patrimonii clericorũ, dicendum est, ut dixi in c. ecclesia S. Marię de constit.

ADDITIONES.

a Syl. Al. Secũdo. Immo, & quæ inducere posset, ut puta si extet cõsuetudo, q̃ quoties ep̃us ad ecclesiã aliquam accedat, debeat splendide procurari. ea eñi consuetudo onerosa esse posset eo sæpius uisitante. ideo damnatur Hostiẽ. in summa hoc tit. §. fi. in fi.

b Solẽnitatem. Adde tamen, q̃ si cõsuetudo esset q̃ in alienatione bonorũ ecclesiæ non seruaretur solemnitas à iure requisita, quando alienatio fit in fauorẽ, & in utilitatẽ ecclesiæ, talis consuetudo bene ualeret per not. per Rom. in cõsil. 316. inci. circa propositum consultationem. uersi. tertio quia ubi uoluit, q̃ iudicium assumptum per minorem sine auctoritate sui tutoris, vel curatoris, ita demum sit ualidum, si sit sibi utile, propterea illud in propriis terminis uolunt Doct. inter quos Deci. in cap. quæ in ecclesiarum. in 2 colum. in uer. addatis tamen, supra de const. ubi uolunt, q̃ alienatio bonorũ ecclesiæ sine solennitate ualeat, qñ talis alienatio est utilis ecclesiæ. si igitur hoc est de iure, à fortiori tali casu ualebit consuetudo.

c Syl. Ald. Ecclesiæ. Dicit Roch. Cur. in c. fi. fol. 47. in paruis. col. 4. versi. ex præmissa conclusione, eo. titu. q̃ non uidet hanc differentiã inter casum Fed. & Abb. & Alex. declarat. pro hac tamen distin. quam facit hic. Dec. uidetur decisio Car. hic, in fi. qui eodem modo distinguit.

d Hier. Gig. Vicariũ. Adde eũdẽ Deci. in c. cum oẽs, in 2. lect. de const. in 1. col. ĩ uer. scdo, q̃ talis cõsuetudo. ubi plus dixit, q̃ ẽ, q̃ quis poneret uicariũ in beneficio, non ualeret talis consuetudo, cuius contrarium uidetur hic uelle.

e Syl. Al. Ecclesiæ. Intellige de solẽnitate canonũ, non de solẽnitate iuris ciuilis, qa ea nõ ligat, ut declarat Dec. in c. ecclesia S. Marię de cõst. col. 11. uer. ex qua cõclusio, ubi addidi. de quo uide Beltran. consi. 154. nu. 10. lib. 2.

f Syl. Al. Onerosa sit. Declara ut per Abb. in cap. quia uero. §. exstirpandę col. 15. uer. ex quo ad secundum. de præb. in repe. Fely. in d. c. cum omnis. in glo. fi.

SUMMARIUM.

1 Dignior ille est, qui dignitatem à summo Pontifice consequitur.
2 Postulatio, est præparatio futuræ electionis.
3 Postulationis diffinitio.
4 Postulatio continet dispensationem.
5 Prælati propriè appellantur, qui iurisdictionem habent.
6 Illegitimè natus cum eligi nequeat, postulandus est.
7 Postulatio homicidis, bigamis, mutilatis, & nonnullis alijs personis denegatur.
8 Eligibilis postulari non potest.
9 Differentia inter postulationem, & electionem.
10 Argumentum de electione ad postulationem, quando rectè duci possit.
11 Mandatum eligendi ad postulationem extenditur.
12 Postulatio duplex est.
13 Nominatio, & postulatio ferme idem.
14 Nominatio dupliciter consideratur.

De postulatio. prælato. Rub.

Circa continuationem Ab. uidẽdũ est, qđ dixi ĩ rub. s̃. đ rescrip. ¶ Et dũ Abb. hic dicit, q̃ iste titulus ponitur ante titulũ de electione, qa innitit gratię, And. Sic. hic arguit ĩ ꝯriũ, q̃ titulus de electio. quæ fundař in iure cõi, & est remediũ ordinariũ, prius poni debuisset, qa ius potẽtius vř, ar. l. eius militis. §. militia missus. ff. de test. mili. Sed rñderi pt, q̃ prouisio, quæ plerũq; fit a summo Põtifice, p postulationẽ, reputař dignior, † qa maior ille dicitur, qui dignitatẽ ꝯsequitur à summo Põtifice, c. per tuas, de maio. & obed. cap. cũ in distribuẽdis. de temp. ord. cũ si. ut dixi in c. clerici. de iudi. & ista rõne titul⁹ de offi. dele. poniř ante titulũ đ offi. ord. de quo tñ dicendũ est, ut dixi in rub. de offi. delega. ¶ † Et quantũ ad ꝓpositũ, alia rõ cõcurrit, pp quã iste titulus p̃mittiř, qa postulatio est præparatoria, & ordinař ad futurã electionẽ. c. innotuit. j̃. de elec. no. per gl. fi. hic, & in c. cũis. de elec. Id circo ista rubr. prius poniř, qa præparatoria præmitti debẽt, ut late dixi ĩ rub. de iud. in prin. ¶ Nec ob. si dicař, q̃ attẽta tali rõne prius dicendũ ẽt fuisset de trãsla. epis. qa illa ẽt fit per postulationẽ c. fi. j̃. c. Nã ad hoc rñderi p̃t, q̃ in trãslatione alia rõ vř, qa n agiř đ creãdo nouã dignitatẽ, sicut ĩ postulatione, vel electione. Translatio. n. p̃supponit dignitatẽ creatã, & acquisitã. qa q̃ nõ est, trãsferri nõ pt arg. l. si seruũ. ff. de ac. emp. iõ cõpetẽti ordine pri⁹ poniř de postula. p̃la. & de electione, qbus mediis noua dignitas creař. ¶ † Scđo calcãdo vestigia Abb. postulatio p̃la. s̃m eũ, diffiniř, q̃ sit gratia q̃dã facta à superiore de promouẽdo aliquẽ ad p̃laturã, ad quam de iure cõi, pp aliquod impedimentũ eligi nõ poterat, & idẽ in effectu tradit Host in summa. eod. tit. in princ. ¶ Primo enim dř gratia, qa talis postulatio de gratia admittiř, c. bonæ, el j. e. postulationẽ. j̃. eo. & ĩ c. cupiẽtes. §. deque. de elect. in 6. Et talis gratia qñque gñaliter, qñq; specialiter ꝯsideratur, ut no. per gl. in dicto §. denique. in uerbo, gratia. Et no. Abb. in d. c. postulationẽ, & in c. scriptũ. col. 7. uersi. primus casus. j̃. de elec. An. de Bu. in c. fi. col. ij. in uers. 8. j̃. eo. & Car. in cle. aud. aur. in x. q. de rescri. Et qa postulatio in effectu dispensationem cõtinet, vř considerandũ esse, an dispensatio sit debita. & necessaria, ut no. in c. exposuisti, de præben. & in c. constitueret. l. dist. & dixi post Abb. ĩ c. at si clerici. §. de adulteriis. col. pe. de iudi. ¶ † Secũdo dř, q̃ postulatio fiat à superiore, qa ut dixi cõtinet dispensationẽ, iõ debet peti ab illo superiore, qui in tali defectu dispẽsare põt, ut no. per gl. in c. fi. uer. permissione. j̃. eo. & in c. indemnitatibus. in prin. in uer. eligatur, de elec. in 6. † Tertio dř, ad prælationẽ, ista diffinitio restringiř ad prælationẽ, qa p̃lati ꝓpriè dñr, qui hñt iurisdictionẽ, ut not. p Abb. in c. decernimus, de iu. cũ si. ut dixi ibi in gl. fi. Et ĩ istis prælatis habentibus iurisdictionem adaptatur rõ, q̃ considerař in cõtinuatione, qa erat dicẽdũ de ministris, qui habẽt ius reddere, ꝑ ut sunt propriè prælati, de quibus rub. loqniř. & ĩ diffinitione dř ĩ aliis. tñ etiã vř habere locũ postulatio, ut no. in c. j. ubi Inn. & Doc. p illum tex. j̃. de obli. ad rõ. ¶ † Quarto, propter aliqđ ĩpedimentum. Hoc intelligitur de impedimento, in quo non sit peccatum, ut qa sit illegitime natus, q eligi non põt, sed postulari debet. c. innotuit. de elec. & in eo, qui eẽt in minoribus ordinibus, vel haberet defectum ętatis, vt per gl. in c. fi. j̃. eo. † Secus si esset criminosus, qa sicut eligi nõ põt, pariter nec postulari. c. j. j̃. eo. Et de homicida, & alijs pluribus no. Io. de An. in c. fi. j̃. e. Et ẽt qñ sine vitio eẽt oĩno ineligibilis, tũc ẽt postulare ñ põt, ut est bigamus, uel mutilatus, ut Io. An. in d. c. fi. ¶ † Quinto, & ult. dř, q eligi nõ poterat, qa si eligi potuisset, postulari ñ pt, nec dẽt, ut no. Abb. hic, circa fi. & in c. fi. post gl. ĩ col. pe. & no. ĩ c. unico, eo. ti. li. 6. ¶ Et ex prædictis dña colligiř ĩter postulationẽ, & electionẽ, & lan⁹ declarat Ab. hic, † & facit tex. ĩ cap. Osi⁹. §. sed aliud. 61. distinctio. ubi dř, qđ aliud ẽ postulari, aliud eligi,

& colu-

[illegible] noīm, & titulorū, ar. l. si idē. C. de codicil. in. Vñ electio [illegible] tur, & postulatio admittitur, ut Ab. dicit in c. scriptū. col. 3. de elec. Illa. o. admissio hēt uim cōfirmationis, vt p gl. in c. fi. de elec. io 6. Et uidebimus post Abb. io c. j. ī. c. & complures dñas inter postulatione, & electionē ponit Ant.
30 de But. in c. fi. col. 2. ī. co. ¶ † Et ibi etiā prosequitur plura, in quibus conueniunt. Et qñ est eadem rō, valet ar. de elec. ad postulationē, ut p gl. in c. j. ī. co. io ver. priuare, & in c. si postquā. ī ver. puisione, de elec. in 6. & io c. fi. in gl. 2. e. ti. io 6. & no. Abb. io c.
31 qa pp. in 2. q. de elec. † Et iō mandatum eligendi ad postulationem extenditur, gl. in c. in causis. in ver. postulatio. de elec. & ī c.
32 nullus. in ver. ciuitatis. 61. di. & io c. licet. 8. q. 1. in gl. 1. ¶ † Postremo ad declarationē tituli, & pdictorū, notādum est, q postula
a tio est duplex.[a] quædam solēnis dr, quæ fit ab eo qui dispensare pōt. Alia non solēnis, quæ petitur ab eo, q nō hēt potestatem dispensandi, sed eius consensus p eo interesse requirit, put est, qñ ɔsensus Abbatis in promotione alicuius religiosi postulatur, iuxta cap. si religiosus. de ele. io 6. Et ita Abb. declarat ī c. 1. col. fi. ī. co. & in c. quia propter. in 2. q. de elec. & ad hoc facit gl.
33 2. in cap. fi. de elec. in 6. ¶ † Et quòd dictum est de postulatione, idem uidetur in nominatione, quia quasi pro eodem ponuntur postulatio, & nominatio, ut oo. per gl. fi. in c. bonę. el 1. ī. eo.
34 tit. & Abb. ibi in ult. not. dicit, † quòd nominatio etiam cooside
b ratur dupliciter.[b] Prima est solennis, quādo duo, uel tres de capitulo proponitur Papæ, & petitur q Papa prouideat d uno illorum. Non solennis illa dicitur, quando quis antequàm fiat scriptura, nominatur inter canonicos, tanquam bonus, et sufficiens, & illa nominatio nullum ius tribuit, sed solum proponitur in collegio, si placet. capit. quòd sicut, de elect. ubi etiam Abb. latius declarat in primo not. Et idem Hosti. in eod. titu. in summa. io §. quis postulandus sit, in fin. & Hosti. & Abb. in loco præallegato ponunt differentiam inter postulationem, & nominationem.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Duplex. Hoc idem late tradit Cæsar Lamberti. in trac. de iure patr. in 12. arti 1. q. princi. 1. part. 2. libri, ubi hæc omnia diligentissime attigit.

b Syl. Ald. Dupliciter. Triplicem esse nominationem dicit Cæsar in loco proxime alleg. vide, quia declarat fusius quàm Deci. hic.

SUMMARIUM.

1 *Difficile est plures in vnum conuenire.*
2 *Consentire vniuersi non possunt, & quare.*
3 *Capituli actus fieri debent congregatis simul in vno loco.*
4 *Eligentes possunt eligere sibi locum pro electione facienda, & quomodo hoc intelligendum sit.*
5 *Electio facta extra ecclesiam, & locum consuetum, non vitiatur.*
6 *Electio Papæ fieri potest quocunque loco.*
7 *Gratia postulandi, an debeat fieri ab omnibus nemine discrepante.*
8 *Prodesse non dicuntur semper, quæ sufficiunt.*
9 *Ignorantia probari potest aduersus præsumptam scientiam non tamen iuramento, & hoc quomodo verum sit.*
10 *Abbas potest esse procurator pro ecclesia cathedrali.*
11 *Monachus de licentia Abbatis potest esse procurator pro amico monasterij.*
12 *Abbate vel clerico prohibito suscipere officium procurationis, non per hoc vitiatur iudicium.*
13 *Conclusio postulationis quomodo sit facienda.*
14 *Hæredes dicuntur pij implendo voluntatem testatoris in eo, quod de iure scripto non debent.*
15 *Dictio quasi, quid importat.*
16 *Dictio quodammodo, non importat veritatem.*
17 *Certus non dicitur, q[illegible] simpliciter ab alijs intellexerit, & hoc quomodo intelligendum.*
18 *Testis dicens se scire pro certo, q talis est filius alicuius, quomodo saluetur.*
19 *Confiteri creditur, qui tenebatur ad interrogationem respondere, cum non respondit in eius præiudicium.*
20 *Negare non videtur, qui excusationibus vtitur.*
21 *Procuratoris contumacia, quando domino noceat.*
22 *Confessio principalis magis præiudicat, quàm confessio procuratoris.*
23 *Confessio tacita, quæ insurgit propter contumaciam nō respondentis, reuocari potest probando contrarium.*
24 *Procurator potest confiteri in præiudicium domini, & quomodo hoc intelligendum sit.*
25 *Confessio sub eadem verborum structura facta, potest pro parte acceptari, & pro parte repudiari, & hoc quomodo procedat.*
26 *Excipiens non videtur fateri.*
27 *Sufficit importat, quòd nihil aliud requiratur, non tamen excludit quin vlterius fieri possit.*
28 *Constitutio non debet publicari auribus singulorum.*
29 *Citatio nominatim fieri debet si certa sit persona, si incerta sit, non.*
30 *Constitutio edita solenniter ligat antequàm promulgetur, & hoc, an in constitutione concilij procedat.*
31 *Alternatiua aliquando ponitur pro copula.*
32 *Constitutio an scientem ligat non expectato lapsu duorum mensium.*
33 *Scientia præsumitur ex promulgatione constitutionis.*
34 *Suffraganei tenentur seruare interdictum, quando ecclesia Metropolitano illud seruat.*
35 *Prælatus debet esse promptus in puniendo inobedientes.*
36 *Peccatum graue est superiori non obedire.*
37 *Obedire magis debemus iudici, quàm canoni, si iudex iuste præcipiat.*
38 *Prælato semper obediendum non est.*
39 *Sacerdos existēs in peccato mortali non debet obedire prælato iubēti, ut celebret, secus si esset in peccato veniali.*
40 *Verbum, vlcisci, in bonam partem accipitur pro vindicta iuridica.*
41 *Pœna maiorum videtur prodesse bonis, & quare.*
42 *Interdictum violans non potest postulari, & efficitur irregularis.*
43 *Appellatio sine causa interposita non tenet.*
44 *Appellatio extraiudicialis solum impedit ea, quæ fiunt contra appellationem.*
45 *Defensor præiudicare non potest, qui non habet mandatum, secus in procuratore.*
46 *Confessio erronea probato errore, an noceat, & quid in confessione voluntaria.*
47 *Præsumitur quilibet de prouincia scire ea, quæ publicè fiunt in aliqua parte prouinciæ, & quomodo hoc intelligendum, & in quibus procedat.*
48 *Fama sola facit sufficientem probationem, vt interdictum seruetur, & quæ sit rō.*
49 *Fama probat, vbi agitur de modico præiudicio.*
50 *Excommunicatio probatur per famam.*
51 *Interdictum an probetur per famam.*
52 *Excommunicationis probatio debet fieri apertissimis documentis, vt quis repellatur ab agendo.*
53 *Interdictum extenditur etiam ad adhærentes in crimine, & præstātes auxilium, & fauorem.*
54 *Excommunicationis, vel interdicti pœna, an sit pœna.*
55 *C. in pœnis, de reg. iur. in 6. procedit in dubio.*
56 *Pace inter aliquos facta, an adhærentes includantur.*
57 *Adhærentes in contractib. in quibus fit stricta interpretatio, an veniant, nisi exprimantur.*
58 *Adhærentes, qui dicantur.*
59 *Terra alicuius dicitur quandoque ratione iurisdictionis.*
60 *Genitiuus, an, & quando importet dominium.*
61 *Interpretatio Principis generalis est necessaria, & in scriptis redigenda.*
62 *Principum exemplis est iudicandum.*
63 *L. nemo. C. de sent. an limitetur, quando principum exemplis iudicatur.*
64 *Iudicans secundum consuetudinem non dicitur iudicare exemplis.*
65 *Interpretatio Principis, quando locum habeat.*
66 *Consuetudo est optima interpretatio.*
67 *Priuilegium potius interpretari debet à consuetudine, quàm à iure communi.*
68 *Statutum, quod non valet, à consuetudine interpretatiua corroboratur.*
69 *Consuetudo interpretatiua non requiritur, quòd sit præscripta.*
70 *Iudex habet facultatem interpretandi, & hoc in quibus iudicibus procedat, & quibus casibus, & quam interpretationem facere possit.*
71 *Doctor legens interpretari potest, non tamen eius interpretatio necessaria est, nisi quatenus probatur lege, aut ratione.*
72 *Decisiones Rotæ non habent vim legis.*
73 *Glossa non creditur, nisi legem alleget.*
74 *Gl. opt. præualet opinioni Innocentij, & de auctoritate glossarum.*
75 *Scholari, an concedatur magistralis interpretatio.*
76 *Scholaris doctus, an præferatur Doctori indocto, præterquàm in munere eligēdi.*
77 *Communis opinio excusat iudicantem in syndicatu.*
78 *Iudex, qui iudicando secutus est opinionem præceptoris sui, excusatur ab expensis, & hoc quomodo verum sit.*
79 *Iudex, qui iudicauit secundum opinionem vnius acutissimi, & famosissimi Doctoris à quo consilium habet, excusatur ab expensis.*
80 *Statutum in vno, locum habet in alio, quando duo sunt, quæ ita se habent, vt de vno ad alterum perueniatur.*
81 *Statutū puniēs cōtrahētes mřimoniū cū aliquib. an cōtineat sponsalia cōtrahētes.*
82 *Statutum pœnam imponens reformantibus aliquid in fauorem bannitorum, quos contineat.*
83 *Electionis pœna non trahitur ad postulationem.*
Pœna electionis ad postulationem non trahitur.
84 *L. oratio, de sponsali. declaratur.*
85 *Electio, & postulatio fieri possunt in loco interdicto.*
86 *Interdicto suspenduntur sola diuina officia, & sacramenta ecclesiastica.*
87 *Postulationis admissio quid operetur.*
88 *Inquisitio facienda contra promouendum, non requirit, quòd infamia præcedat, & ita limitatur c. qualiter, & quando. de accu.*
89 *C. qualiter, & quando, de accu §. 1. & §. fi. quomodo limitatur, & declaratur.*
90 *Officialis officio priuatur si videns aliquos rixari, non se interponit.*

AD hæc in beato. ¶ Summat, & diuidit, vt p Ab. hic. Iste modus loquēdi sępenumero reperit. ¶ In tex. ibi. beato Petro. qnia Gregori' antiquas Decretales pp carū plixitatē resecauit, ut dr ī. in proœ. & in memoriā antiquarū, principiū illarū ponit, pp illos, q erant illo tpe, & studuerāt in antiquis, & pp gl. antiquas, q principiū illarū allegabāt.
1 ut dicit Io. And. in c. à nobis. in prio. de iure pa. ¶ † Primo not. ibi, & de facili non possetis fm And. Sic. q non est facile plores conuenire in unum. tex. tñ non dicit hoc, sed ponit casus contingentiā, put ēt loquitur tex. in cap. nec nouum. 18. q. 1. quem tex. allegat Bald. hic. Et facit tex. in c. noice. 63. di. Sed dictum io

se verum

se versi est, p tex. in l. Itē si unus. §. princi palr. ff. de arbi. vbi de
duobus, vel tribus loquif, & dicit n facile oēs ꝯsentire. à fortio
ri ergo hoc dicendū est in ꝯgregatione, ubi maior numerus
reperif. quia nā fr hoīes facile dissentiūt. d. §. principaliter, qa
quot capita, tot snīę sunt, c. sicut in sacris. de conse. dist. 4. & in l.
qa poterat. ff. ad Tre. † Et pp difficultatē, q̄ est in nō cōuenien-
do simul, dr q uniuersi cōsentire nō pnt, l. j. §. fi. ubi gl. ff. de ac-
quir. pos. in l. j. ff. de lib. uniuer. ubi gl. facit tex. in l. cū sanc. ff. de
hx, q deie. & qd not. Bar. in l. continuus. §. cū qs. in fi. ff. de uerb.
ob. Et hoc vr intelligēdū, nisi cēt res, quæ de facili ꝯcedi solet,
ex eo, q in simili not Ale. in l. apud Iulianū. §. cōstat. ff. de leg.
j facit tex. in l. q eū maior. in prin. ff. de bonis li. & in l. j §. pmit
tif. ff. de aqua quo. & æsti. sed ꝯ hoc facit tex. in l. 1. ff. de lib. vni
ner. ubi in petēdo bonorū possessionē, in qua agif de utilitate
uniuersitatis, & verisimiliter oēs de facili deberēt ꝯsentire, &
tñ ibi dr, q cōsentire nō pnt pp difficultatē, & idē pbaf in d. l.
j §. fi. ff. de acq pol. ¶ † Scdo no. ibi, ī unū locū, q actus capituli
debēt fieri à cōgregatis simul in uno loco. ad idē tex. in c. cum
terra. j. de elec. in c. cū ecclesia Sutrina. in prin. de cā pos. & pp.
Et tali casu nō sufficit habere uoluntatē oium canonicorū, qa
posset habere particulariter a quolibet subscribēte ī camera.
& hoc non sufficit, sed requirit cōsensus oīum, uidelicet qd
simul consentiant in uno loco, ut declarat Bal. s. e. in rubr. col.
3. & Bar. in l. oēs populi. col. 4. ff. de iust. & iur. cū si. ut dixi in c.
cū oēs. de ꝯsti. col. 6. declarādo, vt ibi dictū fuit. ¶ † Tertio not.
sm Bal. q eligētes pnt sibi eligere locū pro electione facienda.
ad idē facit tex. in c. cū terra. de elec. in l. quid si tñ. §. si arbiter. ff.
de arb. & in l. pe. in fi. ff. de iust. & iur. in c. cū eps. de offi. ord. in
6. Quātū tñ ad electionē. de qua agif, vr q electio debeat fieri
in ecclesia, ut no. p gl. in d. c. cū terra, & probaf in c. q sicut. in
prin. j. de elec. ubi dr, q sm canonicas sanctiones, si fieri pōt, in
ecclesia electio debet celebrari. facit tex. ī c. ꝯceptū. 2. q. 2. & 27.
q. 8. in c. cōuenior. & in c. qua frōte. de appel. Et iō electio ali-
bi facta vr nulla, ut per gl. in c. in noīe dñi. in ver. urbe. 23. dist.
& not. Abb in d. c. q sicut. Et q Bald. hic dicit, intelligendum
ur, q eligētes pnt eligere sibi locū, qñ hoc fieret ex cā, vt qa in
ecclesia fieri nō posset, d. c. qd sicut, ubi gl. ¶ † Abb. tñ in d. c. cū
terra. col. fi. tenet, q electio facta extra ecclīam, & ex locū con
suetū, non uitiet, & hoc verius vr, qa locus non est de substātia
electionis. ¶ † Vñ licet electio Pōtificis dēat fieri in palatio, in
quo habitabat Papa mortuus. c. ubi periculū §. j. de elec. in vj.
locus tñ non est de substātia, sm cōem opi. ꝑut tenēt Arch. Io.
An. & Dom. in d. c. ubi periculū. §. j. & io vr, q in quocūque lo
co facta sit electio, ualeat. ¶ † Quarto no. ibi, postulastis, sm Bal.
intellr, nemine discrepātē, & And. Sic. & rōnē adducit, qa po
stulatio est actus gratiosus. in c. bonę. el j. ī. co. ut s. dictū est. Sed
gfa debet fieri à caplo, nemine discrepante, ut no. per glo. in c.
cum omnes. de consti. Sed certe ista conclusio uidef ꝯ tex. ī c.
scriptū. de ele. ubi distinguif, an postulatio facta sit à duabus
ptibus, vel à minori parte. ergo non uidetur necessariū, q fiat
nemine discrepāte. Nō ob. qd notaf per gl. in d. c. cū oēs, qa il-
lud dictū nō vr verū, ut dixi in d. c. cū oēs. col. 1. Itē illud dictū
hēret locū qñ capitulū faceret gfam, ñ qñ petit, ꝑut in postu-
latione contingit. ¶ † Quinto no. sm Abb. qñ oīno prosunt,
q̄ sufficiunt, sed cōꝯ debuit dicere, q aliqua prosunt, q̄ nō suffi-
ciūt, ut no. ipse Abb. inferius declarat, & ꝑbaf hic ibi, nō suffi-
cit, īmo nō ꝑficit. Et hoc exemplificari pt in bonis operibus, q̄
fiūt ab illo, q est ī peccato mortali. nā prosunt. sed nō sufficiūt
ad salutē. c. q gdā. cū glo. j. de pœn. & remis. & de pœn. di. 3. in
c. fi. §. pñiæ. ubi gl. in uer. utilis, & facit tex. de pen. dist. j. in c. tres
sunt. in uer. prodest. ¶ Sexto no. ibi, nō de facili facultas credē
di tribuif, sm Abb. q licet de facili nō credaf, qa præsumptio
est in ꝯriū, ut hic dr. ad idē tex. in c. si. q ma. acc. pol & in q dici
tis. 16. dist. & p gl. in c. quosdā. de ꝑsump. † Nō tñ excludif quin
ignorantiā ꝑbare possit, & admitti debet ad probādū. Fortior
tñ probatio reqritur, qa ꝑsumptio in ꝯtriū est, c. qa uerisimile,
ubi Abb. de ꝑsum. Et iō tali casu ignorātia nō pōt ꝑbari p in-
sm, ut no. gl. dicit in c. ꝑposuisti. 82. dist. & no. Abb. in c. pasto
ralis, col. 3. de excep. & Ro. in consi. 481. ꝑsentis dubitationis. in
fi. Et hoc uerū ē, nisi agaf de leui ꝑiudicio, ut no. Ab. in c. quos
dā. in fi. de ꝑsum. cū si. vt dixi in c. ij. in fi de const. ¶ † Septimo
no. q Abb. pōt esse procurator pro ecclesia cathedrali, ibi per
Abb. S. Petri, & no. Abb. post Host. in c. sospire. in 2. no. de cen
si. in cap. in nostra. in princ. de procur. & in cap. per uenerabi-
lem, in j. not. ī. qui fil. sint legi. & Fed. in consi. ccxx. quòd cleri-
cus. Inn. in c. j. in fin. de oblig. ad rō. Et † nedū abbas, sed etiā mo
nachus de licentia abbatis potest esse procurator pro amico
monasterii, ut est dictū Innoc. in c. cum I & A. de re iud. & tra-
dit Rom. in ij. deci. de procu. in antiq. cum si. ut dixi in c. decer
nimus. de iudi. colum. ix. & casu quo abbas, vel clericus prohi
beretur suscipere officium procurationis, non per hoc uitiaf
iudicium, † ut no. Fed in consi. præalle. cclxx cū simi. ut late di
xi in d. c. decernimus. col. x. ¶ † Octauo no. ibi, primum præbere
mus assensum, quòd ex istis uerbis practica colligitur ad porri
gendum postulationem: nam concludi debet, q Papa dignef
pium præbere assensum adeo, q si postulatio peteretur simpli-
citer, possit reiici, ut dicit Car hic, quem And. Sic. refert. qui si
concludit idē esse, si alia uerba humilia dicat, uel ipso actu cō
prehendaf, vt qa ueniat capite discoperto, & flexis genibus, vt
And. Sic. dicit. Sed certe ista humilitas nō sufficeret, qa ī quali
bet petitione ēt fundata in iure cōi, humilitas ista pp maximā
reuerētiā Pōtificis adhibef. Et iō dicēdū est, q ex nā postulatio
nis, ēt simplr hoc satis colir, dato qd nō exprimaf, ut in accusa
tione falsi intelir, qd per dolū cōmissum fuerit falsum, licet nō
exprimaf, ex quo petitur cōdēnari, ut no. Ang in l. nec exēplū.
C. de fals. & in simili casu de furto no. Bar. in l. Aureli⁹. §. si Sti
cho. de li. le. Et ad tex. hic de pio assensu, facit tex. ī l. fi. § illo. C.
de nece. ser. hæ. insti. ubi pij † dnt hæredes, implēdo uoluntatē
testōris in eo, qd de iure scripto nō dicūt. & facit tex. xxij. q. ij.
c. fi. in fi. ibi. ꝑcibus. & qa populi supplicatione mortis reuoca-
uit snīam. ¶ † Nono no. ibi, quasi pro certo, q dictio, quasi, hic
nō exprimit ueritatē. facit tex. in l. in suis, ubi Bald. ff. de lib. &
posth. in c. ij cū gl. de priui. in 6. & tradit Old. in cons. clv. qa de
forma. in prin cū si. ut tradūt Mod. in c. gratū col. j. de offi. dele.
& dixi ibi. † Et idē est de dictione, quodāmō, ut no. Bar. in l. prę
tor. §. 1. de eden. cū si. vt Alex. scribit in d. l. in suis, & in casu isto
Papa nō erat ꝑprie certus de isto negotio, qa simplr ab aliis in
tellexerat. quo casu nō dr certus. † q ab affectione boni u lri ali
quid intellexit. c. 1. de cleri. per sal.* promo. & no. Abb. per illū
tex. in c. si sacerdos, de offi. ord. Et facit tex. in c. si bñficia, de ꝑb.
in 6. in glo. ibi, in uer. certiores. & hoc intellr, nisi cēt talis mā, ī
qua certitudo haberi nō pōt, nisi ꝑsumptionibus, puta in filia-
tione, ut no. Bal. in l. filiū. in gl. fi. ff. de his, q sunt sui, uel alien.
iur. dicēs, qd saluaf testis dicens, scio pro certo, † qd iste est filius
talis. & facit tex. in l. 1. §. debebit. ff. de lib. agn. & ibi uere fili⁹ dr
ex talibus præsumptionibus, & coniecturis, cū si. ut dixi in rub.
de prob. col pen. & facit tex. in l. j. ff. de decr. ab ord. faciē ¶ † De
cimo no. sm Abb. hic, qd interrogatus, qui tenef rñdere, si non
rñdet, habetur ꝑ confitente in eius pręiudiciū. Sed aduerten-
dū est, qa illa uerba, nō negauit, in qbus Abb. facit fundamētū,
nō inserūt, qd tacuerit, qa intelligi pñt, qd hoc nō cōfiteref, &
hoc consonat pp excusationē quā faciebat. Et hoc mō uf ꝑba-
ri hic, † qd ille, qui aliquas proponit excusationes ex quo fun-
daf in excusationibus, nō vr negare, de quo no. in l nō utiq. ff.
de exce. & late dixi in c. cū uenera. de exce. col. ij. Dictū Abb. in
se uerū est, qa q non respondet, uf contumax & pp contuma-
ciā pro confitente hr, l. de æta. §. qui tacuit. ff. de inter. act. c. 1. d
cōfes. in 6. l. gñalr. §. his de pñtibus. ubi Bal. C. de re. cre. & not.
Bal. in l. si filius. la 1. ff. de inter. ac. & per gl. in l. certū. §. j. ff. de cō
fes. & hoc & hēt locū in procuratore, ut Ab. hic dicit, & ꝑbaf
in d. c. ij. de cōfes. in 6. † Et qñ cōtumacia procuratoris noceat
dño, e tradit Alex. ī l. 3. de procu. & late Mod. in c. j. ut lit. nō con
te. & Bar. Vero. in caut. 54. † Cōfessio tñ principalis magis præ-
iudicat, q̄ cōfessio procura. qa cōfessio principalis facta in vna
cā, ꝑiudicat ī alia inter easdē psonas, ut no. Bal. ī l. a. col. fi. uers.
fallit in cōfessione. C. de eden. secus est in confessione procura
toris, ut no. p Io. An in c p inquisitionē. de elec. cū si. ut tradit
Alex. in d. l. ij. col. fi. Et ad † ꝑdicta notādū est, qd illa cōfessio ta-
cita, quæ insurgit pp cōtumaciā ñ rñdentis, reuocari pōt, ꝑbā.
do ꝯriū, ut no. Bal. in l ij. §. qd si actor. C. de iur. cal. ut no. Pau. d
Cast. post Ang in l. 2. col. fi. C. qui tex. face. pos. cū si. ut tradit ibi
Ale. col. 2. et Are. ī ꝯs. 147. visa ꝯsultatione. col. 2. et facit, qd no.
Bar.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Verū. De hoc est tex. insti. de iu. nat. gen. & ciui. §. Senatusconsultū.
ubi ego not. post Ang. in l. 2. §. deinde quia difficile. ff. de ori. iur.

* Syl. Ald. Camera. facit, quia electio nō pōt fieri nec per nunciū, nec per lite-
ras. c. si iusto, ubi Doc. de elec. li. 6. Firma. in ti. de epi. li. 1. in 3. par q. 15. tradit
late Cęs. Lamber. in tit. de iure patr. art. xv. q. j. j. par. lib. 2. vbi dicendum.

b Syl. Ald. Quid. Adde, q de electione loci tex. ille non facit mentionē, voluit
allegare tex. in l. si cum dies. §. si arbiter. eo. tit.

c Syl. Ald Electionis. Host tenebat, q cōsuetudo pōt inducere, qd electio fiat in
certo loco: sed ea circūscripta, q pōt fieri in quocunq; honesto loco. cui⁹ opi.
dr cōiter teneri. Abb. ī c. q. a pp. col. 2. uer. uel saltē. Do. ī c. ubi periculū. § j. col.
2. de ele. lib. 6. Pau. Car. & oēs in cle. ne Romani, de ele. Firma in tract. de epo.
ī 2. par. pri. lib. j. 2. q. late Cęs. Lāb. ī tract. d iur. patr. 7. art. 2. q j. pri. 2. p 2. lib.

d Syl. Ald Iursm. Et iō ubicūque ignorātia nō est uerisimilis, nō sufficit iursm. c.
ut circa, ver. alioquin, & ibi Pet. de Anch. col. 2. uer. itē no. in uer super, & Do
mi. Et ibi. in uer. super huiusmodi, in 2. not. de ele. lib. 6. in c. nulli. & ibi Arch.
c. j. ubi Pet. de Anch. in ult. not. de elect. lib. 6. facit, quod uoluit Archid. ī c. j.
de dol. & contu. lib. 6. Rut. decis. 303. not. q ubi aliquis, in no. facit, quod uo-
luit Bal. in l. fi. in fi. C. de eden.

* Per sal. Adde Bar. ubi declara. in l. inter oēs. §. recte. col. fi. ff. de furt. Alex. in l.
j. §. per procuratorē, col. 2. ff. de acqui. pos. Ias. in §. sed istę. col. pen. ubi limi. duo
bus mo. Io. Fran. Balb in rep. l. Celsus. col. xx. ver. vj. conclu. nu. 50. ff. de usuc.

e Syl. Ald. Domino. Vide aliquid per Dec. in c. sæpe. in 7. not. de appel.

f Procuratoris. Adde Anch. & Philip. Fran. in c. 2. de confes. in 6. Matth. de Af-
flic. deci. Neapol. 83. & hoc nisi haberet mandatum speciale.

Bar. in l. absentia ff. de pę. Bar. Vero. in consi. 41. licet innit°. col. 4. ¶ † V ndecimo no. q un° ex pcuratorib. pôt côfitesi i piu- dicium dñi, sm Abb. q hic intelligit, qñ sunt dati in solidũ, aliàs se cus, vt in c. si duo. de proc. in 6 ubi gl. & no. Bart. in l. consilio. in fi. ff. de cur. fur. non tñ vr pcedere absq; diuinatione, q hic dati sint pcur. in solidũ, ut Ab. dicit. Vñ magis placet, vt dicam°, q ꝯfessio pcus noceret, ex quo erãt duo pcuratores. d. ca. si duo. Nec sex. hic expsse dicit, q ꝯfessio talis procur. noceret. sed hic à summo Pôtifice allegat ad maiorẽ exaggeratione, ad ꝯfirmã 25 dũ, qd Papa sciebat quasi pcerto, ut in tex. dr. ¶ † Duodecimo no. sm Ab. q qñ ꝯfessioẽ sub eodẽ uerborũ ꝯstructu, pt p parte acceptari, & p parte recusari. Hic. n. pcurator ꝯfitebat. saltẽ tacite, q eps ñ seruasset interdictũ, & ista ꝯfessio acceptata fuit, & allegabat excusatione, qa ignorabat interdictũ, & talis excu- satio reiicit, ut Ab. hic dicit. Et ista ꝯclu. pcedit, qñ sunt diuer- a sa fcã. aliàs secus vr, ut declarat [a] Bar. in l. Aureli°. §. idẽ qsiit. ff. de li. leg. & Abb. in c. bonæ el 2. co. pe. j. eo. cũ si. ut tradit Alc. in ꝯs. 87. in cã Ludouici. And. Sic. in consi. 3. col. fi. lib. 1. Vlterius ẽt considerandũ est, q in casu isto, licet de eodẽ facto agatur, tali casu ab eodẽ facto separari pôt, qa est psumptio in ꝯriũ, qa eps præsumebat habere notitiã interdicti, cũ esset publicatũ. quo casu pp talem psumptionẽ, ẽt in eodẽ fcõ qualitas ab ipso fcõ separati pôt, ut no. Bar. in d. §. idẽ quæsiir. cu si. ut Alexã. scribit in consi. 2. ex narratis in themate. col. fi. lib. 4 Abb. in c. cum ue nissent, col. 3. de insti. in c. qa nos. de spõ. & late Soz. tradit in l. 1. ff. de vulg. Postremo aduertendum est, qa ĩ. dicta haberẽt locũ qñ expsse confessio fcã fuisset, prout Doct. loquunt in locis su- pra allegatis. Secus vr in isto casu in tacita ꝯfessione, q resultat 26 ex ppositione exceptionis, put Ab. loqt, † qa excipiẽs nõ vr fa- teri l. nõ utiq;. ff. de exce. c. cum uenerabi. de exceptio. declarã- 27 do, ut late ibi dixi. ¶ † Tertiodecimo no. q uerbũ, sufficit, ĩpor- b tat, q nihil aliud requiratur, ut Ab. hic declarat. [b] alleg. gl. in c. statuimꝰ. in uerbo, canonicis. de rescr. in 6. ubi Dom. idẽ dicit, ut no. Ab. in c. cum locũ. in prin. de spon. in c. fi. de spon. duo. in c. fi. col. 3. de succes. ab intesta. facit tex. in l. 1. §. sufficit. ff. de admi. tu. in c. sufficit, de consue. dist. j. cum si. Et licet hoc uerbũ, suffi cit, importet q nihil plus requirat, nõ tñ excludit quin ulteri° fieri possit, ut no. per gl. ĩ c. constituisti. de celebra. mis. Itẽ ver- bũ, sufficit, intellr eo respectu, quo ponitur gra exẽpli, si dicat ĩ testõ numerus septẽ testiũ sufficit, verũ est respectu testiũ, non tñ excludunt aliæ solẽnitates, q in testõ requirunt. Et de isto uer bo, sufficit, vel sufficere, ẽt not. Luc. de Pen. in l. 3. C. de diuer. of. 28 lib. 11. ¶ † Quartodecimo no. q ꝯstõ non dẽt inculcari auribus 29 singulorũ, sed satis est, qd publicet. † Secus est in citatione, quę debet noĩatim fieri, si certa sit persona. secus si persona incerta sit, qa pôt fieri per edictũ, ut Ab. hic concludit. Et de hoc, quia impertinenter hic ponitur, dñm est, ut hr in c. fi. ubi tex. d elec. in 6. cum si. ut tradunt Mod. in c. gratum. de of. deleg. & ibi etiã 30 dixi. ¶ † Quintodecimo no. ibi, constitutio solenniter edit, aut publice promulgatur, dum alternatiue text. loquitur, sm Abb. col. lr, q ꝯstitutio edita solenniter ligat, anteq publice promul getur. Ex quo infert, q ꝯstitutio edita solẽniter in concilio po- puli, statim ligat, licet promulgata non fuerit. Sed certe istud di ctum vr dubitabile, qa licet solenniter edita fuerit constõ in cõ cilio, intentio statuentiũ vr fuisse, q liget nõ tunc præcise, sed post publicationẽ, sm nãm ꝯstõnis. ar. tex. no. in l. qui habẽt. ĩ prin. ff. de acq. pos. Et absurdũ esset, q qui fuissent in cõcilio, sta tim obligarent ad obseruationẽ ꝯstõnis, & nõ alii. Nõ ob. tex. 31 in illa alternatiua, aut, quia aliqui libri hñt copulã. † Et quan- doq; reperitur, q alternatiua ponitur pro copula. l. cum qdã. C. de uer. sig. & ẽt quandoq; ponitur, aut, expositiue, ut per gl. 32 in l. pe. ff. de actio. emp. in prin. ¶ † Sextodecimo no. q constitu c tio ligat scientem, non expectato lapsu duorum mensium, [c] vt not. per gl. in c. 1. de reb. eccl. non alie. in 6. Et idem Ab. inducit istum tex. in uerbo, sufficit, & idem tenet Abb. in c. 2. col. pen. de consti. reiecta opi. Ant. de But. qui uidetur ibi sentire contra rium. Sed tamen, ut dixi in d. c. pen. col. pen. opin. Anto. de But. videtur uerior, qui concludit ibi, colum. 1. quòd constõ prin- cipis non ligat, etiam scientem, ante lapsum duorum mensiũ, per tex. in auth. ut factæ no. ꝯstitutio. ubi dicitur in text. & rub. valere constitutionem post duos menses. ergo prius non ua- let. Et quia, cum sit taxatum tempus duorum mensiũ, illud prę cise attenditur, ut latius dixi in d. c. 2. ¶ Non obst. tex. hic in uer- sicu. sufficit, quia respondetus etiam aliter, quàm dictum sit in d. c. 2. Et considerandum est, quòd uerbum, sufficit, hic respicit præcedentia excludendo, quòd non debet singulorum aurib° inculcari, sed sufficit notitia, & publicatio, & illa verba solẽni- ter edita, aut publice promulgata, copulatiue intelliguntur, ut dixi, quia sola notitia non sufficit, sed publicatio requiritur, vt no. Bal. in l. una. §. fi. C. de cad. tol. & ipse Abb. late tradit in cõsi. 33 35. videtur primo. lib. 1. cum si. ut dixi in d. c. 2. ¶ † Septimode- cimo not. q promulgatio cõstitutionis facit præsumptionem sciẽtiæ. ad idem tex. in c. fina. qui matri. accu. pos. cum si. alleg. in gl. & ideo si de aliquo sit fama publica in loco, sciã præsumi tur, ut no. Bar. in l. is potest. col. 7. de acq. hære. in l. si cui. § ii ẽ. ff. de act. cum si. ut tradit Alc. in consi. 40. inhis, col. 2. lib. 1. & in consi. 136. in hac causa. col. 4. lib. 2. in consi. 199. visis, eod lib. 2. 34 ¶ † Decimooctauo no. q suffraganei tenent seruare interdi- ctum, qñ ecclesia Metropolitana illud seruat. facit tex. in cle. 1. de sen. excom. vbi religiosi oẽs ẽt exẽpti tenenẽ seruare iterdi ctũ, qñ ecclia cathedralis obseruat, qa non debẽt mẽbra à suo 35 capite recedere. c. cũ non liceat, de præsc. ¶ † Decimonono no. q platus debet esse promptus in puniẽdo inobediẽtes. Et Pau. apostolus, quẽ tex. hic refert, se paratũ dicit ulcisci oẽm inobe dientẽ. 23. q. 6. c. 1. 24. q. 3. c. de excõicationis articulo, & in c. 1 e 36 nitatis. de dolo. & cont. † Et graue est peccatũ nõ obedire supe- d riori suo. [d] 83. dist. in c. si q sunt 8. q. j. in c. sciendum. & in c. 1. de 37 ma. & obe. † Et maior est inobediẽtia iudicis, quàm canonis, vt no per gl. in c. dolentes. de celeb. miss. facit text. in l. Celsus. ff. de arb. & iura prælle. habent locum in casib. in quib. qs obedire tenetur, vt quia iustũ sit pceptũ. Secus si esset iniustũ, ut quia cõ tineret peccatũ. nã tunc non dẽt qs obedire, quia magis Deo, q hominibus parẽdum est, in 8. dist. c. quæ ꝯ. in fi. 11. q. 3. c. si dñs. 38 ¶ † Et iõ sp prælato obediendũ non est, ut dr in ca. nõ sp. in c. si is, q præest. 11. q. 3. facit quod no. Inn. in c. inqsitioni de sent. ex. c vbi Abb. ut dixi in c. si qñ. de rescrip. [e] & in ꝯl. 15 1. ¶ † Vñ si præ 39 latus pcipiat sacerdoti existenti in peccato mortali, q celebret, non tenet obedire. secus si esset in peccato ueniali, qa illud pur gat p illã gñalẽ confessionẽ sacerdotis, & aquã sanctã, ut p glo. in supraścriptione 6. in uer. benedictionẽ. & de illis tradit Car. 40 Alc. in l. testim. 6. dist. circa fi. ¶ † Vigesimo no. q uerbũ, ulcisci, ĩ bonã partem accipit pro uindicta iuridica, ut not. Abb. hic, & idẽ hr in iuribus s. alleg. addo tex. in c. j. ĩ. de of. ord. l. j. in fi. C. si seruus ante lib. ad decur. aspi. lib. x. ibi, ꝯgruenti pœna ulcisce- tur, & no. Bar. per illũ tex. in l. deuotũ C. de meta. lib. 11. & ĩ no. qõne tradit Pau. de Ca. in l. j. p gl. ibi. C. de his, quib. ut indig. & 41 Alc. ibi post Gulielmum de Cun. ¶ † Vigesimoprimo not. ibi, nihil obediẽtia pdesse vr, sm Ab. q pœna malorũ vr pdesse bo nis, qa eorum iustitia magis relucet ex pœna malorũ. Et refert Theologos qui dicunt. q pr beatus gaudet videre malũ filium in inferno, & eꝯ. Et ad hoc facit tex. 45. dist. in ca. uera. ubi dr, q 42 solent iusti peccatorib. indignari. ¶ † Vltimo no. q principali ter hic dr ad mãm tituli, q iste qui uiolat interdictum, nõ potest postulari, & ẽt efficit irregularis. ca. is cui. d: sen. excom. in 6. & 43 patitur etiam pœnã, de qua habetur ĩ c. fi. de exces. præla ¶ † In gl. j. Abb. declarando gl. dicit, q appellatio non tenuit, qa sine cã interposita fuit, ꝯ c. ut debitus, allegatum in gl. quod tamẽ lo- quitur in appellatione iudiciali. Ideo melius facit tex. in ca. bo næ. de app in c. j de appel. in 6. Dicit etiam Abb. q uidentur re- cessisse ab appellatione, ex quo postea vnanimiter postulaue- runt episcopum. Et ad hoc facit tex. ĩ prin. ubi dr, q erat discor dia circa electionem, & ab aliqbus appellatũ fuit, & tandẽ cõ- uenientes in unũ, &c. illa uerba referuntur ad præcedentia. & sic vr, q illi, qui appellauerunt, postea cum alijs simul postula- tionẽ fecerunt. iõ vr ab appellatione prius ĩterposita recessisse, ut Ab. dicit. & facit quod hr in c. gratum ĩ. de offi. delega. Tertio etiam dici potest, q appellatio prius facta non impediebat po 44 stulationem, † quia talis postulatio non erat contra appellatio- nem, & appellatio extraiudicialis solum impedire vr illud, qd fieret contra appellationem, d. c. cũ à nobis. de elec. & no. in c. j. 45 de app. ubi dixi. ¶ † In gl. 2. ibi, l. si defensor, ille tex. loquitur ĩ de fensore, qui non habet mandatum, & ideo præiudicare non potest, ut Abb. hic dicit, & hoc idem tradit Barto. in l. pennl. §. ad crimen. colum. 4. ff. de publi iudi. ubi inquit, quòd defen- sor, qui comparet sine mandato, non potest aliquid facere in præiudicium rei absentis, licet secus sit in procuratore, & idem dicunt

ADDITIONES.

a Syl. Ald Declarat. Soz. in consi. 212. colum. fin. dicit, q hæc opi. Bar. communi- ter approbatur. vide Dec. in consi. 600 col. 2. Iaf. in c. cum venera. in 11. colũ. de excep. in l. 1. ff. si cer. pet.

b Syl. Ald. Declarat. Adde Dec. in consi. 37. in causa. in prin. Phi. Fran. in d. c. sta- tutum. col. 3. dicit gl. ibi sing. And Sic hic. & in d. c. fi de suc. ab intest. Car. Ale. in d. c. cum locum. in 3. no. Abb. in c. cum apud de spons. in 2. no & ibi Card. Alc. col. 3. in c. tuæ fraternitati, post med. & ibi Cat col. 7. vc 1. 9 eod. tt. & idem Car. in c. fi. de spon duo. Abb. in c. quoniam contra. col. 19. ver. no. bene hoc di- ctum, & ibi And. Sic. col. 6. de prob. Ab. in c. 2. col. 12. nu 33. de ord. cog. in c. j. col. 2. de exce. Ro. in l. cum mulier. col 2. ver. præterea pondera ff sol. ma And. Sic. in consi. 11. col. 12. uer. & si quispiã. li. 3. consi. 8. col. 4. uer. item etiam ipsa, lib. 2. consi. 34. præclare. co. 18. uer. & si quispiam quærat. co. lib. 2. Fel. in c. ue- rum. col. 2. de for. comp. in c. 3. in 6. no. de spon. & tamen alia gl. quæ uidet cõ- traria in c. consuluisti, de cele. mis. sed concor. Abb. in d. c. quoniam contra. & Anto Cor. in rep. rub. de iureiu co. 5. & sing. fuit in ver. sufficit.

c Syl. Al. Mensium Vide Dec. omnino in c. 2. in 3. lec col. 6. in fi. de consti & in 2. lec. col 4. in fi. cum seq.

d Syl. Ald. Sun. Et non obediens peccat mortaliter, etiam qui non obediat secu- laris. Dec. in c. nam concupiscentiam. in 2. lec. de consti. nu. 22.

e Syl. Ald. Rescri. Vide Dec. in c. si quando. in 3. no. & quæ ibi addidi.

dicunt Ang.& Pan.de Ca.in l.seruũ quoq;.§.publice.ff.de procu.Abb in c.veniens.col.6.de accu.& late hr inter consi.Barth, 46 Vero.in consi.54.in casu præmisso.¶ † In ca.gl.ibi,§.pen.Abb. hic tñ det, q ille text.loquit in confessione erronea, q̄ probato errore non nocet Sed ista tñsio non vr vera, quia tex.ibi de errore nullum verbum dicit. Et ẽt in se nera nõ vr, quia idem esset in principali, qui erroneam confessionem posset reuocare, vt no.Bar.in d.§ pe.& ideo vera vr solutio fm Barto.ibi, videlicet, q ille tex.loquitur in confessione volũtaria, secus est in ne-47 cessaria, prout Bar ibi distinguit,& declarat.¶ † In gl.in verbo, allegãs, colligitur hic.ut Abb.dicit, q quilibet de prouincia p̃sumit scire ea, quæ publice fiunt in aliqua parte prouinciç. Et hoc secundum Abb. intelligr in cõcernentib totam prouinciã. sed in factis concernentibus unã diœcesim, solum illi scire pręsumuntur, qui sunt in illa diœcesi: non aũt illi, qui sunt in prouincia, c fi.qui matri.accu.pos & idem Abb.dicit in concernẽtib.ciuitatem Sed aduertendum est, quia illa distinctio Abb de concernentibus prouinciam.vel ciuitatem, prima facie nõ satisfacit, qa scientia, quæ præsumi debet, vr separata ab eo facto, quod concernit ciuitatem.vel prouinciã. Sed declarando mẽtem Abb.intentio sua fuit dicere,& considerare, an publicatio fuit facta respectu p̃uinciæ, prout hic dr de isto interdicto publicato respectu totius prouinciæ,& tunc scientia præsumitur respectu illorum, qui sunt in prouincia. Et idem est in diœcesi, vel ciuitate, qñ fuit publicatio limitata in ipsa diœcesi, vel ciuitate, & hoc in præsente. secus est in absente à loco publicationis, qa propter absentiam ignorantia præsumitur, tam in prouincia, quàm in ciuitate, vel diœcesi.[a] d.ca.fi.q matri.accu.pos. l.plane.vbi Bal.ff de eacu.in.l.Titius.§.Lucius.vbi Bal.ff.d lib.& posth.& in l tres fratres.ubi Ang.ff de pac no.Bart.in l.is p̃t. ff.de acq.hær.& Rom.in cons.59. ad discutiendũ. Et hoc intelligit, qñ est abñs in loco remoto. secus si sit ĩ loco p̃ximo,& vicino.& no.Bal.per illum tex in l.j.C.de fal.mo.facit tex.in cap. quosdã,& in c.quãto.de p̃sum. Et iõ si esset locus vicinus extra prouinciam, vel diœcesim, esset præsumendum de scientia,& in eadem p̃uincia, quæ esset magna, esset magis p̃babilis ignorantia, in ata gl.in c.corã dilecto.de elec.& totum hoc vr reside-48 re in arbitrio iudicis, attẽta qualitate rei,& personarũ.¶ † In gl. in ver.publice.Abb.dicit singulariter no.q sola fama facit sufficiẽtem probationem, ut interdictum seruetur. Et ratio fm Ab. 49 vr, qa vbi agit † de modico præiudicio, fama probat,[b] ut not ĩ b ca.veniens.de testi.& quia in his spiritualibus tutior via eligit, ca.iuuenis.de spon. Et ita simpliciter Abb.sequitur And.Sien. 50 hic. Et † pro ista p̃clusione facit, qa excõicatio probat p famã,[c] c vt in iuribus alleg.in gl & no.Abb.in d.c.illud.alleg.in gl.& idẽ tenet Bal.in c.1.col.j.uet.no.q excõicatio.ĩ ti.hic finit lex Con-51 ra.† Et q dr in excõicatione, idem est in interdicto, quia à pari procedunt, c.ad hæc, qñ de app. ¶ Sed tñ in p̃dictis aduertẽdũ est, qa non vr, q in interdicto sola fama sufficiat, qa agitur de magno p̃iudicio,& iõ in cessatione a diuinis pp interdictum, magna causæ cognitio requiritur, qa pp scandalum populi vr res magni præiudicij.c.si canonici,& c.quãuis.de of.or.in 6.¶ Nõ ob.tex. hic, quia aliter quàm per famam probatũ erat interdictum, quia erat facta publicatio in loco, vñ pręsumit, q eps habebat notitiã. Et qa interdictũ seruabat in ecclesia Metropolitana. ¶ Non ob.q dr de excõicatione, q̄ p̃bat p solã famã, qa 52 illud non vr uerum simplr:† qa p̃batio excõicationis ad hoc, vt quis repellatur ab agendo tãquàm excommunicatus, debet fieri apertissimis documentis, cap.primo.de exce.in 6.& in ca. prudẽtiã.§.sexta.de of.del.vbi dr, q probari dẽt legitime, adeo q ẽt fama cum uno teste non probaret excõicationem, ut no. Ant.de But.in d.c.ueniens.de test.col.fi.alle.Spec.in tit.de notorio cri.in § fama.Non ob.iura alle.in gl. qa vñr hre locum,& procedere, qñ no agitur de præiudicio alterius, vel in foro ani-53 mæ, vt ẽt dixi in d.c.prudentiã.§.sexta.in fi.¶ † In gl.in uer.terrã gl.primo concludit, q legatus largo mõ interpretatus fuit interdictum factum in terra Regis, ut ẽt de adhærentib.intelligat. Et ista conc1ũ de plano procedit, intelligendo de adhærentib.ĩ crimine,& præstantibus auxilium,& fauorem, prout gl.intelligere vr, qa tales pari pœna puniuntur.cap.j.de offi.dele. ¶ Nec obst.q in pęnis debeat fieri stricta interpretatio, vt in reg.in pęnis.de re.iu in 6.qa Abb.hic respondet, q pœna interdicti, vel 54 excõicationis non vr pœna, sed potius est medicina. † Sed ista rõ Abb.quæ vr colorata, non satisfacit, duplici rõne. Prima, qa attẽta rõne Abb.tex.hoc restringeretur in interdicto, prout loquitur, vel in excõicatione,& non haberet locum in aliis pœnis.& hoc vr p̃ intellectum gl.hic, quẽ Abb.ipse sequtur, sed nõ aduertit, qa illi adhærentes præstabant auxilium,& fauorem, merito includebantur in interdicto, qa ẽt in alia pęna includerentur, qa rr in delictis agentes,& p̃sentiẽtes pari pęna puniũ-tur, d.c.1.de of.del. Secunda rõ est, qa non vr uerum, q excõica-d tio non sit pęna,[d] nã in p̃trium vr tex.in c.qm frequenter.§.fin. ut lit.non p̃t.ubi excõicatio pęna appellat,& quia nulla maior pęna est in ecclia, q̄ excõicatio.24.q.3.in cap.corripiantur. Pro dicto tñ Ab.facit tex. in c.pe.de sen.excõ. de cui' intellectu, qa mã hic nõ cadit, videndũ est, q no.Inn.in c.j.de loc. Et Ioan.de Ana.in c.j.de sagit.& late Mod.ĩ c.directi.de exce.col.2.ĩ d.c.pe. 55 de sen excõ.† Vñ ad ar.qd Ab.facit de reg.in pęnis.rñsio colligit ex s̃.dictis, qa p̃cedit in dubio. secus qñ p̃stat, q sint adhærẽtes, p̃stando auxiliũ, p ut gl.hic intelligit, qa tunc non sumus in dubio, ex quo iura expresse dñt, q agentes,& p̃sentiẽtes pari pęna puniunt.d.c.j de of.dele.cũ si.ut dixi ibi. Põt ẽt intelligi text. q interpretatio facta à legato de adhærentib. intelligr de adhærẽtib.simplr rõne loci, qa ne fieret fraus interdicto, etiã terra cohærens interdicta uideretur, arg tex.no.in ca.si ciuitas.de sen.ex-56 cõ.in 6.ubi lata interpretatio fit, ne sñia interdicti eludat.¶ † Et ex his Abb.infert ad q.de pace factã inter aliquos, an adhærentes e includant.[e] Et primo p̃cludit, q sic, ubi debet fieri larga interpretatio, p istũ tex.fm eius intellectũ.& hic põt verificari nõ p rõnem Abb.quam s̃.reprobaui, sed per ea, quæ s̃.dixi allegan. 57 tex.in c.si ciuitas.de sen.excom.in 6.¶ † Scdo Abb.p̃cludit q in p̃ctibus, in qb.fit stricta interpretatio, non ueniunt adhærentes, nisi exprimatur, p tex.in d c.ad apostolicæ.de re iud.in 6.Et cũ ista p̃clone vr transire And.Sic.hic, co.2.idem seqr And.Sic.in consi.12.aliàs 11.fm nouam formam.col.42.in 2.li. Ad hoc facit q no.Bal.in l.in ver.sexto operatur.C.de epi.& cler.ubi inqt, q qlibet, q facit pacẽ, dẽt ẽr p adhærentib. promittere.ergo vr, q absq; promissione expressa non includantur, ut Abb.hic dicit,& ad idem facit text. in c.olim. de accus. Aliter tñ vr velle idem And.Sic.in c.quanto.col.2.de iud.ubi inqt, q de cõnexis idem est iudiciũ, per illum tex. Vñ infert, q facta pace cũ principali, vr facta cum adherentib.alleg.tex.hic. Non ob.c.ad apostolicç, qa põt rñderi, q ibi exprimit ad maiorem declarationẽ il-f lud, q tacite intelligebatur. Concordando[f] tñ opi.placet, ut dicamus, q adhærentes includantur, qñ pax non haberet effectũ inter principales, nisi adhærentes comprehenderentur. aliàs secus, ut no.Ang.concludit in l.quæ religiosis.in fi.ff.de rei vend. ubi alle.bonum tex in l.si stipulatus fuero per te non fieri.ff d 58 verb.ob.¶ † Et qui dicãtur adhærentes,[g] no.Ang.in auth.de hæ-g re.& fal.col.2.ver.ex hoc no. Et idem Ang.in consi.256.qa consultatio.col.9.cum si.ut tradunt Moder.in rub.de treug.& pac. col.pen.& in c.olim.de accusa.col.3.¶ Et notandum est, q ad hoc, vt disputatio facta de adhærentibus habeat locum, super hoc debet fieri declaratoria, pronunciando,& declarando talẽ esse de adhærentibus, ut no.tradit Ang.in cons.200.in ciuitate Lucana, col.pe.& est dictum Inn.in c.Lateranensi.ubi Imo.refert, col.2.de præb.¶ Secundo gl.aliam cõclusionem ponit declarando text.dum loquitur de terra regis, q intelligatur quo ad iurisdictionem, non respectu proprietatis. Et Ab.sequitur, q dicit, q hoc mõ Imperator dr dñs totius mundi, quo ad iurisdictionem. Iste intellectus non conuenit uerbis literæ dum facit mentionem de adhærentibus, qa illud uerbum esset positum 59 sine ministerio.† In se bñ verum est, q terra alicuius dr qñq; ratione iurisdictionis. vt no.Domi.per illum tex.in c.vt litigãtes. de of.ord.in 6.in 2.no.ubi alle.istam gl. Et idem Do.in c.1.§.fi.ĩ gl.in ver.eorum, in ver.no.gl.de usur.in 6.& est gl.in c.accedẽs el 2.in ver.ex præmissis, vt li.non cont.& not.Abb.in c.pro illorum.in 1.not.de præb. Et Fede.in consi.289.quidam in suo. 60 ¶ † Ex hinc sumpta occasione Abb & And.Sicu.insistũt, an,& h qñ genitiuus[h] importet[i] dñium, de quo late scribit Alexã.in i rub.de ope.no.nuncia.& ultra Alexan.& Mod.ibi, de hoc not. Ang.in consil.261.thema prædictum.col.2.Car.consi.30.ĩ hac dubia q.col.pe.Abb.in consi.83.videtur primo.li.2. Ro.in p̃si. 189.si adminimus, in fi.Bar.Vero.in cons.30.in causa querelæ, circa fi.Ale.in consi.25.viso processu.col.5.lib.4.Ang.Aret.in proç.insti.col.2.Car.Ale.3.dist.in c.quo iure.in fi.Cor.in cõsi. 61 32.licet.lib.4.& in consi.21.licet uideatur.col.2.lib.1.¶ † In gl. in uer.interpretatus. Abb.post gl.prosequitur magis naturalr quatuor species interp̃tationis. Prima est interpretatio principis, q̄ fm glos.generalis.est necessaria,& redigenda in scriptis. & gl.

ADDITIONES.

a Syl.Al.Diœcesi.Idem Dec.in c.super literis. col.3.nu.21.de resc.ubi addidi.
b Probat.Vide ad hæc Dec.in c.1 col.4.de app.
c Famam.De hoc vide Dec.in c.prudentiam.§.sexta,col.3.de of.deleg.
d Syl.Ald.Pœna.De hoc an excommunicatio sit pena, vide Dec. in c.de causis, in 7 col.de of.dele.in l.semper in obscuris.col.fi.de reg.in. Et ideo pro salute animæ præsumitur in dubio.Dec.in c.super eo, el 2.de app.
e Syl.Ald.Includantur.Adde Dec.in c.quanto.col.1.de iudi.
f Concordando.Idem Dec.ĩ.de iudi.c.quanto.nu.4.
g Syl.Ald.Adhærentes.Adde Dec.in c.quanto, col.2.de iudi.Ale.in l.j.C.si cer.pet.Ang.consi.256.quia consultatio.col.5.ver.his non obstãtib. Pet.de Anc.in c.1.de constit.fol.22.col.j.ver.vidi dubitari.& an adhærentes alicui domino cẽseantur ei dare iurisdõnẽ, in suis terminis Bal.consi.397.in fin.lib.3.
h Genitiuus.Adde Alex in consi.35.nu.14.lib.4.
j Syl.Ald.Importet.De hoc late Dec. in cap. quia V.in 3.not.de iu.Ruy. in rub.ff.de ope.no.nuncia.

& gl. hoc idem ... in l. si de interpretatione. in fi. ff. de leg. & 11. q. 1. §. in his omnib. & talis interpretatio dr̃ gñalis, & necessa ria, quia facit legem, quæ debet ab omnibus obseruari. l. fin. C. de legi. & de tali interpretatione loquūtur iura, quæ dicunt, q̃ eius est interpretari, cuius est condere. d. l. fi. & in c. Inter alia. de sen. excom. cum si. declarando, ut dixi in c. cū venissent, de iud. & cum alij omnes sequi teneãtur interpretationem principis, hic est vnus casus, in quo alii exemplo principis iudicare debent. & no. Abb. in c. afferte. in j. no. p illum tex. j. de præsum. di 62 cens iudicandum esse exemplis princip. † & sic s̃m eum limitatur tex. in l. nemo. C. de sent. quæ dicit non esse exemplis indi 63 candum, † idem Ab. in c. in causis. col. 2. de re iud. Sed aduertē dū est, qa ista limitatio Ab. ad l. nemo. nō vr̃ bñ adaptari, quia tali casu non iudicaĩ exēplo principis simpl̃r, sed potius iudicatur immediate, s̃m legē. qa illa interpretatio principis, & illud exēplū principis, facit legem gñalē, d. l. gñali. Sicut in simi vr̃ in consuetudine, q̃ mediantib. exemplis inducitur, ut no. in l. j. C. 64 q̃ sit lon. consue. in l. de quibus. ff. de leg. † Et tñ ille, q s̃m cōsue 65 tudinē iudicaret, nō diceret exēplis iudicare. † Et ista interpretatio principis hēt locū, qñ est magna dubitatio, q̃ p inferiorē declarari nō p̃t, vt no. Abb. in c. fi. col. 2. de cōstit. & in c. j. col. fin. eo. ti. de cōsti. & in c. 1. in 1. no. de iur. cal. Et talis interp̃tatio principis dēt redigi in scriptis s̃m unā opin. q̃ hēt, q̃ scriptura sit de essentia legis. de quo videndū est, q̃ dial late in rub. de consilt.

66 ¶ † Secunda species interpretationis est à consuetudine, q̃ optime iura interpretatur. l. si de interpretatione. ff. de leg. & ĩ c. cū dilectus. ē. de consue. bonus tex. in c. q̃ dilectio. de consan. & affinit. ubi Abb no. per gl. in c. ex parte, de celeb. miss. & in c. ab eo. de app. in 6. in ver. consuetudo, & hoc mō argui Spec. in tit. de test. §. iā de interrogatoriis. in prin. Bal. in cons. 130. verba proprie. lib. 1. & in consi. 48. super vnitate. lib. 3. Cat. in cōsi. 60. pro examinatione. col. 4. And. Sic. in consi. 34. lib. 4. & Ang. in cōs. 184. ex forma. col. 1. ubi dicit, q̃ uerba inuestiturę recipiunt interpretationē à consuetudine, & quælibet dispositio interpretatur à consuetudine, ut est dictū Inn. in c. olim. de ver. sig. q̃ re 67 fert. & sequitur Ab. in c. certificari. de sepul. † Et iō priuilegium potius interpretari debet à cōsuetudine, q̃ à iure cōi, vt no. Pet. de Anch. in consi. 431. postquàm ista domina. col. 1. alleg. tex. ĩ 68 d. c. qđ dilectio, & refert Alex in cons. 9. ponderatis. lib. 3. ¶ † Et ista cōclo ampliaĩ intm̃, q̃ qñq; ēt statutum, qđ non valet, à cōsuetudine interpretatiua corroboratur, vt dicit singulariter Ant. 69 de But. in c. cum dilectus. col. 5. ver. ea quo infert. † Et in tali cōsuetudine interpretatiua notandū est, qa non requiritur, q̃ prę a scripta [a] sit, vt no. dicit Ant. de Bu. in c. fi. in 5. car. in ver. ex quo ēt dicit Nic. de Mat. de consue. & Ale. in consi. 107. col. pe. lib. 2. Are. in consi. 21. pcedendo. col. pe. & in c. cū M. de cōsti. & dixi 70 in cons. 13. ¶ † Tertia est species interpretationis, q̃ fit a iudice ĩ casib. concurrentib. Nam quilibet iudex hēt ptātē interpretandi legem quo ad decisionem cāsum, ut no. Inn. in c. cū spāli, de app. cum si. ut dixi in c. intimasti. in prin. de app. vbi uidēdū est gr̃a breuitatis. Et talē interpretationē facit iudex, ēt post sententiā, si sit de maiorib. ut Abb. hic dicit, p tex. in l. ab executore, in prin. de app. ff. Secus ergo si esset de minorib. ut Bar. concludit in d. l. ab executore. In quo tñ aduertēdū est, qa aut ista interpretatio accipiĩ pro correctione, ut per gl. in l. j. in ver. interpretationem. ff. de ori. iur. c. sup. q. in prin. j. de of. deleg. no. Bar. in l. 1. §. si operas. ff. ad Tertul. & talē interp̃tationē correctoriam ēt iudex, q sit de maiori, facere nō pōt. Aut accipiĩ interpretatio pro declaratione, ut qa s̃m Bar. in d. l. ab executore, iudex condemnauit in centum, & nō dixit de qua moneta, vel condemnauit Titium, & duo sunt Titij, & tali casu illā facere pōt iudex, quia qui declarat, nihil noui facit, l. hæredes palam. §. si quid post. ff. de testa. ita dicit Bar. in d. l. ab executore. Sed certe ista rō ēt militare vr̃ in minorib. magr̃atib. qa ex quo talis declaratio nihil noui facit, videretur attenta hac rōne, q̃ ēt a minorib. iudicib. fieri possit. Sed pōt rñderi, q̃ illa declaratio dēt fieri si aliqua sint indicia, & præsumptiones, q̃ pendent ab arbitrio iudicis, vt no. Ale. declarando dicta Bar. in l. 1. col. 5. de lib. & posthu. Et tale arbitrium vr̃ datum maiorib. magr̃atibus, pro qb. lex præsumit. Bñ facit quod no. Bald. in auth. hodie. C. de iud. ubi plus 71 tribuit maiorib. iudicib. q̃ inferioribus. † Quarta species interpretationis est illa, q̃ fit à Doctoribus legentibus, quæ nō est necessaria, qa non statur tali interpretationi, nisi quatenus probatur lege, uel rōne, ut Abb. hic dicit, & not. Bar. & Doc. in l. 1. ff. si cer. pe. & dixi ibi, & no. Arch. 2. q. 3. in c. nolite. dicens, q̃ cuiq; magno Doctori non est credēdum, nisi dictum eius probetur iure, & ideo scripta Inn. non hñt auctoritatem legis, qa scripsit tanquā Doctor, vt ipse tradit ĩ c. per tua. el 2. de simo. tñ ut commētator alios excellit, qa ipse fuit pĩ, & organū ueritatis, vt Ar- 72 chi. dicit in c. 1. de exc. in 6. ¶ † Et eodē mō decisiones Rotæ [b] ñ b hñt auctoritatē legis, vt no. Do. ĩ c. duob. ĩ ver. pñ. iauerit. đ resc. 73 in 6. ¶ † Et eodē mō nō crediĩ gl. nisi legē alleget, ut no. Bal. in l. res publ. C. ex q. ca. ma. Vñ dt Abb. in ca. capellanus. in 4. no. de fer. non esse tenendā op. gl qa attendi dēt cōis opi. verum est, q̃ opi. glo. plurimū valet respū aliorū, qa oēs alios anteciliit, ut Bal. 74 dicit ĩ l. cū hr̃ditas. C. de epis. † Adeo q̃ opi. gl. prævalet opi. Inn. vt dicit Imo. in c. pastoralis. de of. or. quem refert And. Sicu. in cons. 19. col. 5. lib. 2. ¶ Et hoc mō intelĩr dctū Iac. But. in l. 1. C. q̃ p sua iur. ubi dicit nō esse recedēdū ab opi. gl. qñ firmat pedes, & refert Ange. ibi in fi Nam hoc est uerū, nisi cōis opi. sit in cō c trariū. [c] Et iō dicit Cur. in cō. 40. qdā filio. non esse recedēdū ab opi. gl. qñ ē roborata auctoritate multorū. Et q̃ ñ sit recedendū ab opinioē gl. & pfa đ auctoritate gl. tradit And. Sic. ĩ c. ne ĩnitaris. đ cōst. & ĩ cō. suo. 1. char. 6. lib 1. & in cōs. 39. col. anp. & in cōs. 40. col. 5. in consi. 51. col. 3. eo li. & idem And. Sic. repetit in consi. 9. col. 6. lib. 2. in consi. 45. col. 4. in consi. 52. col. 3. & in plurib. aliis consiliis, q̃ hñt in 3. & 4. lib. q̃ non est opus referre, qa idē repetit. Et q̃ non sit recedendū ab opi. gl. ēt tradit Ale. in cō. 66. cōsideratis. lib. 1. & in cons. 122. vr̃ prima facie. col. 2. eo. lib. 1. Et in consi. 39. prospectis. col. 1. lib 5. & ultra ea, q̃ referunĩ in præall. cō. no. Ang in consi. 178. uisis. in fi. in cons. 297. p p̃dictis. in fin. & idē Bal. in consi. 251. nonnulli. in fin. lib. 1. & in cō. 351. in bonis. eo. lib. 1. in consi. 236. iste maritus. lib. 3. & in consi. 169. Barthol. lib. 5. Imo. in consi. 14. in casu p̃misso. in fi. & in cō. 145. visis, col. 4. Bartho. Veron. in consi. 71. circa accusationem. col. 2.

75 ¶ † Et subiicit Abb. q̃ ista interpretatio magistralis cōceditĩ duntaxat Doctorib. & non scholaribus, alleg. tex. in l. magros. C. de profes. & medi. li. x. ubi debet esse approbatus ille, q legit, & idē tradit Ab. in c. clerici. col. 1. de iud. ubi limitat gl. in l. 1 C. de an- 76 no. ciui. lib. 1. q̃ dicit, q̃ scholaris doctus præfertur † Doctori in- d docto. [d] Nam s̃m eum, non hēt locū quo ad legendū: qa nisi sit Doctor, non dēt admitti ad legendum. alleg. d. l. magros. Sed tñ aduertendū est, qa gl. in d. l. 1. de anno. ciui. quā seqr ibi Ioā. de Pla. facit in cōtrariū, dū dicit, q̃ scholaris doctus p̃feratur Doctori e indocto [e] in pceptione annonę, q̃ daĩ s̃m meritū, non p titulis dignitatum, ut ibi dr̃. ergo vr̃, q̃ ēt p̃feraĩ in munere legēdi, qa illa annona distribuiĩ p meritis in recōpēsationē laboris, & qa satis est, q̃ sit iurisperitus, & hēat peritiam docendi, ut dr̃ in l. unica. C. de pfes. q in urb. Cōst. lib. 12. & hoc comprobatur efficaci rōne, qa nō staĩ ĩterpretationi Doctoris, nisi quaten⁹ pbeĩ lege, vel rōne. Et hoc uniq; p scholarē doctū fieri pōt. ergo illa rō impedire non vr̃, quominus ēt scholaris peritus ad legēdū deputari possit, & hoc Papiæ obseruai. ¶ Non ob. tex. in l. magistros, quē Abb. adducit, qa parum facit. nā nō loqtur de approbatione, q̃ facit illum Doctorem, sed de approbatione facta ab ordine decurionum ad legendum, & hoc patet, qa loqtur ibi ĩ principio de magistris, & Doctorib. & dicit, q̃ debent deputari ad legendum de consensu ordinis decurionū, & optimorū, & sic p̃supponiĩ, q̃ essent prius magr̃i, & Doctores, & dr̃, q̃ dnt approbari. ergo patet, q̃ illa approbatio non est respectu grad⁹ doctoratus. Et eodem mō loqtur tex. in d. l. unica. C. de profes. q in urb. Consti. & qa ibi loqtur de grammaticis, in qbus non cadit gradus doctoratus, & simul loqtur de iurisperitis, & dr̃, q̃ si digni fuerint, ab amplissimo cętu senatorum consequuntur dignitatē. Vnde patet, q̃ nō loqtur de approbatione doctoratus, 77 sed de electione facta de eis ad legendum. ¶ † Subiicit ēt Abb. hic, q̃ licet auctoritas doctorū non sit necessaria, tñ cōis opi. excusat iudicantem in syndicatu, quia à cōi opi. non est recedē f dum, [f] ut no. Bar. in l. 1. C. de pœna iud. q ma. iud. & idem tradit Ab. in c. 1. col. fi. de consti. cum si. ut tradunt Mod. & dixi ibi, & adde Fed. consi. 217. factum est tale. Io. de An. in consi. 118. uisis, in consi. 50. in q. in consi. 93. uiso. in fi. Et idem Alex in consi. x. vr̃. col. 3. & ĩ cons. 13. ex his, col. antepe. & in consi. 26. circa primū. ĩ cons. 27. viso. ĩ cons. 56. consideratis, ĩ 1. lib. Et ĩd. cons. 56. dt nō esse recedēdū ab opi. cōi, maxime si sit op. gl. Et idē And. Sic. ĩ consi. 49. col. pe. consi. 52. col. 3. in consi. 54. col. 5. ĩ 3. li. cū 78 plib. si. ¶ † Vltimo Abb. dicit, q̃ ille q fuit secutus opi. p̃ceptoris g sui, excusaĩ ab expēsis. [g] alleg. Old. ĩ l. q̃situ. in §. 1. ff. de fun. instr. quia

ADDITIONES.

a Syl. Al. Præscripta. Adde Dec. in consi. 42. in 1. col. in cap. ut si clerici. col. 15. de iud. in fi. multa tradit Dec. in c. cum M. in 5. not. de consti. ubi addidi.

b Rotæ. Adde Dec. in l. j. in fi. ff. si cer. pe & supra de cōst. c. j. in 2. lec. in prin.

c Syl. Ald. In cōtrariū. Vide Dec. & quæ ibi addidi, in c. j. in j. lec. col pe. de cōst.

d Syl. Ald. Indocto. Vide, ad hāc cōclus. Bauer. in §. fi. in fin. inst. de test. mil. Hēr. Bo. hic in pę. decr. in uer. Gregorius. Ias. in l. cū quid. in j. lec. col. 3. ff. si certū pet. Fel. in c. pastoralis. in prin. de of. del. & dicit And. Sic. in pę. clem. col. 14. in 2. lec fuisse decisum scholarem præferendum Doctorello, qui impetrauerat beneficium sub eadem data sub qua scholaris, & idem uoluit Rochus gl. reg. cancel. reg. 15. dicens, q̃ iudex in foro conscien. sequi dēt hanc op.

e Indocto. Idem Habetur. Bo. in proœ. decretali. ver. Gregorius. Marc. Ant. Bauera. Inst. de test. mil §. fi. in fine. Fel. in c. pastoralis. in prin. de off deleg. Ias. in l. cū qd, lect. j. ff. si cer. pe. Hinc refert Barb. in pœ. cle. lec. 2. cū qdā doctor ignarus, & scholaris doctus idē beneficiū impetrasset sub eadē data ab Eugenio 4. prælatū fuisse scholarē. Idē vult gl. in reg. cancellariæ. reg. x. & bene.

f Syl. Ald Recedendum De hoc tradit Dec. in c. j. in j. lect. col. pen. de constit.

g Syl. Ald. Expēsis. Ad dicta p Dec. hic, vide Dec. in c. vt debitum, col. 8. de app.

quia tenef qs opi. pceptoris sui defendere. l. dicere. §. j. ff. de atb. And. Sic. hic, dicit hoc dcm̃ esse verũ. qñ pceptor esset Doctor solẽnis, aliàs secus ex eo q̃ no. p gl. 24. q. j cũ beatissimus, q̃ dt, q̃ nõ debitis audire magr̃m, nisi illũ q hn̄ sciat. Sed tñ dcm̃ Old. & Abb. vr̃ gñalr̃ pcedere in quolibet Præceptore, qa si hoc dcm̃ restringeref in Doctore solenni, & famoso, nulla esset prerogati- 79 ua in magro: † qa p p opi. vni insecutissimi, & famosi Doctoris, à quo quis habuit ɔsiliũ, excusaf ab expẽsis, ut no. Ab. in c. calũ niã. de pœnis, circa fi. in uer. idẽ putarẽ, & no. Ang. in l. termina to. C. de fruc. & lit. expẽ. Vt ergo sit aliqua spẽlitas in pceptore, est dcm̃, q̃ dictũ Old. gñalr̃ pcedat. Et de interptatione plures spẽs ponit, & mãm late psequr̃ Luc. de Pen. in l. j. C. de profess. q 80 in vrbe Constan lib. 12. ¶ † in gl. fi Abb. per istã gl ɔcludit, q̃ qñ sunt duo, q̃ ita se hñt, q̃ de vno ad alterũ puenit, ẽt in mã pœna statutum in uno, hẽt locũ in alio, ut patet hic, qa pœna imposita in electione, hẽt locũ in postulatione, p q̃ ad electionẽ peruenir, & ad hoc allegat l. oro. ff. de sponsa quem tex. gl. hic adducit. Dicit tñ Abb. q̃ pœna imposita ɔhenti m̃rimoniũ, non hẽt locũ in ɔhente sponsalia, ut no p gl. in cle. j. de consang. & affi. & ita residet Abb. & And. Sic. q hic simplr̃ seqr̃. Sed tñ aduertendũ est, qa ɔ ɔclonẽ Ab. facit illa gl. in d. cle. j. & Abb. not. aduertit. Et rlam, quã ponit Ab. hic. ẽt tradit Ant. de Bu. in c. fi. de cõs. chart. anicp. in 8. fallentia. ubi allegat gl. hic, & refert Io. Bap. de S. Seue. in l. oẽs populi. char. pen. uer. 13. ff. de iust. & iur. Sed ɔ ta lẽ tã m facit, ut dixi illa gl. in d. cle. j. in uers. cũ trahere. de ɔsan. & affi. Et ad hoc ẽt facit, q̃ no. Bal in l. pe. §. docere. ff. ne qs eũ. ĩ 81 fi. ubi dicit, q̃ stãte statu. † q̃ null' Guelphus possit ɔhere m̃rimoniũ sub pena cũ aliquo ex Comitib. de Albertis, nõ hẽt locũ in ɔhentib. sponsalia, qa inchoauit delictũ, & nõ ɔsumauit. 82 Et eo † mõ sisit pœna imposita reformantib. aliqd in fauorem bannitorũ, ut no. Bal. in l. circa fi. ver. & p hoc determinar̃. C. si re. puin. & ibi dicit, q̃ dispositio l. oro. de sponsa. nõ hẽt locũ ĩ pœna. & seqr̃ Ale. in consi. 193. als 194. considerans. col. pe. lib. 83 a. † Et iõ in proposito hic, p gl. & Ab. non bñ allegar̃ tex. in d. l. oro. vñ pœna, quæ imponitur in electione, non vr̃ hr̃e locũ in postulatione, & ad hoc allego ipsum Abb. in terminis ĩ c. 2. col. 2. de testa. ubi præcise dicit, q̃ ius pœnale, q̃ loquitur d electione, non debet extendi ad postulationem, & p pdicta dcm̃ Abb. hoc non vr̃ verũ. ¶ Saluari tñ põt, qñ in tali casu est facta æquiparatio p iura antiqua, put Ab. loqr̃ hic. qa sicut eligentes sciẽter indignum sunt priuati, ita vr̃ in postulantib. c. scriptũ. in fin. de electio. & ita ẽt loquitur gl. quã Abb. hic adducit, in c. postquã. de elec. in 6. Et ẽt eadẽ rõne ualet ar. de electione ad postu 84 lationem, ut s. fuit dictũ in rub. ¶ † Et circa inicium d. l. oro. notandum est, q̃ dicit Bal. in l. 1. col. ñ. in ver. tñ hic aduerte, q̃. C. si rec. puinciæ. q̃ extensio principalis ad añs venit p interpretationem extensiuam, ponderando tex. ibi in d. l. oro. dum dicit, suppleatur. & sequitur Ale. in consi. s̃. alle. Sed põt rñderi, q̃ supplementum ibi cõsideratur respectu uerborũ, ubi inqt tex. suppleat, q̃ orõni deest. & non quo ad mentem, ut declaraui in c. 85 iurauit. de prob. ¶ † Extra gl. Ab. ɔcludit primo post alios, quos refert, q̃ electio, & postulatio, fieri possit in loco interdicto, & 86 dicit, q̃ Doc. cõiter ita tenent. † qa per interdictum solum suspẽduntur diuina officia, & sacra ecclesiastica. c. fi. de sen. excõ. in prin. in 6. & no. Frider. in consi. 3. quæstio talis. col. 2. & Cald. in trac. de eccles. interd. car. 5. col. j. ver. ex quibus sequitur. & talis, postulatio, vel electio sub tali prohibitione nõ comprehenditur. Et ista rõne citatio, de qua loquitur tex. in cle. j. de fo. compet. potest fieri in loco interdicto, vt no. Cal. ibi, in 10. q. & cum ista conclu. Ab. hic, concordat Domi. in c. vbi periculum, in §. porro. de elec. in 6. Ille tex. tamen obstare vr̃ huic conclusioni, quia si electio Pontificis facta in loco interdicto vitiatur, ut vr̃ probare tex. in d. §. porro, cui quidem electioni Põtificis nihil opponi potest, cap. licet de uitanda discordia. j. de elec. à fortiori vr̃, q̃ electio inferioris debeat vitiari. Sed rñdetur, negãdo: qa non est verũ, q̃ electio Pontificis vitief, qa text. hoc non dicit ĩ §. porro. solum ibi dr̃ de congregatione Cardinalium, quę non debet fieri in loco ĩterdicto. Si autem facta sit electio, & sequuta, non dicit tex. q̃ non ualet. iõ concludendum est, talem electionem Pontificis factam in loco interdicto non vitiari, per tex. in d. c. licet de uitanda. ubi rr̃a ponitur, q̃ electioni Pontifi 87 cis nihil opponi potest. ¶ † Secundo successiue quærif, qd operetur admissio postulationis. Doc. cõiter dñt, q̃ postulatus habilitatus vr̃, ut eligi possit, & sic remouef impedimentum, pp q̃ prohibitus erat eligi. dicit tamen Abb. q̃ cuna obseruat, ut euitetur circuitus, q̃ admissa postulatione postulatus consequif ius, ac si fuisset electus, & confirmatus. Et ad hoc facit glos. 2. in c. fi. de elec. in 6. quæ dicit, q̃ admissio postulationis habet uim electionis, & confirmationis, & idem dicit Host. ĩ summa eo. ti. in §. effectus. & Io. And. hic, & idem Abb. in c. seq. in gl. fin. Et ista ɔclo vr̃ pcedere, qñ postulatio fuit facta coram superiore, q hẽt ptãtẽ dispensandi, & sic intelsr̃ in postulatione solenni, vt Abb. hic dicit. ¶ Itẽ intelsr̃, qñ fuit facta ab illis, qui habent potestatẽ eligẽdi: qa postulãdo vr̃ ɔsentire electioni, qa postulatio est pparatoria electionis, & qui eligit præparatoriũ, vr̃ eligere il a lud, ad q̃ pparatio a fit, vt no. Bar. ĩ l. fi. col. 1. p illũ tex. C. codicil. 88 cũ si. ut dixi late in rub. de iudi. in prin. ¶ † Vltimo Ab. ɔcludit q̃ in inquisitione facienda ɔ promouendũ non reqritur, q̃ pcedat infamia, & ita limitar̃ tex in c. qualiter, & qñ. de accusa. 89 in prin. Est. n. regula, q̃ ad inqsitionem nõ pceditur † ɔ aliquẽ nisi infamia pcedente, d. c. qualiter. §. 1. & §. fi. & c. licet ille, de simo. & no in c. 1. de accus. in 6. Et de infamia debet probari, & non sufficit si dicaf in ipsa inqsitione. q̃ fuit formata, fama pu- b blica pcedente, b vt no. Fulg. in consi. 107. super eo col. 2. & idẽ Sign. de Mediol. in consi. 156. in pcessu. col. 2. Et limitar̃ ista regula ex dictis Inno. hic, vt pcedat in inqsitione, quæ debet formari ɔ pmotum. secus si ɔ pmouendum, vt Abb hic ɔcludit. Sic ergo facilius pceditur ɔ promouendum, q̃ ɔ pmotum. sicut ẽt maior ptãs concedif in delicto ɔmittendo, vt illud impediatur, q̃ in delicto commisso, vt per gl in ca. hic vr̃. 22. q. 5. in gl. 2. & per gl. in c. 1. de hæret. & no. Bal. in l. 1. §. quies. ff. de of. pfec. vrb. vbi inquit, q̃ iudex debet magis laborare, vbi agif de 90 delicto ɔmittendo. adeo † q̃ dicit si officialis videt aliquos rixari, & se non interponit, debet officio priuari. Et facit q̃ not. Inn. in ca. omnis vtriusque sexus. de pœni. & remiss. vbi limitat illũ tex. qui imponit pœnam sacerdoti reuelanti delictum alicuius, vt habeat locum in delicto cõmisso. secus fm cum, in delicto committendo. Et dum Abb. in fi. hic, infert ad executorem datum pro beneficio, cum clausula, si reperiatur idoneus, videndum est, quod nouissime dixi in l. fi. C. vnde cognati. & ex his diligenter expedita sit ista decretalis.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Præparatio Sequitur Dec. in c. cum M. in 12. col. in princ. de consti. in rub. de iud. in prin. & col. 2. in fi. vbi addidi.

b Syl. Al. Præcedente. Adde Ful. in consi. 136. in causa criminali. col. fi. Io. de Ar. in consi. 19. visa inquisitione. Dec. in consi. 170. viso themate. col. 1. in consi. 189. instatus sum. col. fi. Hip. Mars. in prac. malef. in §. constante. nu. 16.

SVMMARIVM.

1 *Electio quando dicatur.*
2 *Confirmatio post electionem, an requiratur.*
3 *Confirmatio ab electione videtur separata.*
4 *Consuetudo, quòd electio non confirmetur, ualet.*
5 *Præsentatio est ea, quæ pertinet ad patronum.*
6 *Electio dicitur largo modo præsentatio.*
7 *Institutio dicitur pluribus modis.*
8 *Collatio propriè quando dicatur, & quid sit.*

De electione. Rubrica.

AD declarationem Tituli pmittendũ est fm Ab. in c. authoritate. de instl. q̃ reperif electio, ɔfirmatio, pñtatio, instõ, collatio. ¶ † Et primo, vt Abb. 1 ibi scribit, electio dr̃, qñ canonici alicuius ecclesiæ eligunt platũ. Et diffinif p Abb. in rub. e. ti. 1. q e alicuius personæ ad plationem canonice facta voca 2 tio. ¶ † Scdo post electionem ɔfirmatio reqrit, q̃ p superiorem cã cognita fieri debet, c. nihil, j. eo. ti. in 6. Et pprie ɔfirmatio fit de electione, vt Ab. dt in d. c. authoritate. Et talis cõfirmatio facit, q̃ bñficiũ dicaf electiuũ. & si cõfirmatio nõ eẽt necessaria, a nõ diceref bñficiũ electiuũ, a vt Car dt in cle. qa ɔtingit, §. ut ãr. in 4. no. de relig. do. Sed hoc dictũ non ur̃ pcedere sine dubio, 3 † quia actus confirmationis videf separatus ab ipsa electione. & a diuersis pcedũt electio, & cõfirmatio. iõ nõ valet ɔ fitia, ñ cõfirmaf, ergo nõ est electio, vt no. Oldr. in cõs. cxlvi. factũ tale est, co. 2. Et patet in summo Põtifice q eligif, & nõ ɔfirmatur, vt no. Ab. ĩ c. licet. j. e. in v. no. Et in siñ facit, q̃ no. Bar. p illũ tex. in 4 l. 1. §. interdum. ff. de leg. tu. † Et fm Old. in cõs. s̃. alleg. valet cõsuetudo, q̃ electio aliter nõ cõfirmetur. Cui nõ ob. text. in c. cũ venerab. de cõlite. qa ibi erat alia rõ, pp q̃ cõsuetudo reprobaf, qa vt ibi dr̃, dimittebat dignitatẽ absq; lĩa superioris. Et q̃ dictum est de cõfirmatione pprie intelligitur, sed largo mõ electio, cõfirmatio appellaf, vt no. Abb. in c. cum dilectus. in glos. 5 in uerbo, elec. de cõfir. † Tertio, est præsentatio, q̃ ad patronum pertinet: ex iure enim patronatus ius præsentãdi patronus cõ- b sequif, b vt no. Abb. per illum tex. in cap. nobis. de iur. patr. Gof. in summa de iur. patr. in princ. & Host. eo. ti. in §. quòd competat.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Electiuum. Et ecclesia facta collegiata dicitur beneficium electiuum. c. 1. ubi Abb. j. eo Dec. consi. 373. in casu proposito. col. j.

b Syl. Ald. Consequitur Est emptio præsentatio fructus iu. pat. gl. in c. 1. de iu. pat. Abb. in cap. consultationi. eo. ti. gl. fi. in c. cum Bertol. de iu pat. Rot. dic. 19. 422. fuit dubitatum, in no. Dec. in consi. 219. col. 2. Rot. decis. 467. in no.

tat. in prin. Et ex pñtatione ius spūale nō acquirit pñtato, sed si idoneus[a] sit dēt institui p superiorē,[a] 16.q.7.decernim⁹.& not. Ab. in d.c.auctoritate. Et facit tex. in d.c.dilectus.de of.deleg.ubi dr, q plus iuris hēt in pcessione platus, q̄ in pñtatione pronus. Nā p electionē ius electo acqrit, sed nō p pñtationem,[b] ut no. Ab. in d.c.nobis in 3.no.in c.3.& in c.q aūt, in princ.de iu.pat. Et q dictū est, pcedit capiēdo pñtationē pprie, q̄ distinguit ab electione.c.cū in illis.§ cū aūt.ī prin.de p̄b. in 6.& no. Ab ī psi. 38.in q.q̄ ad pñs.in ver.4.posset attētari in 2.lib. Sed largo mō pñtatio, electio appellatur,[c] c.2.ubi Ab.c.nobis.& ibi Abb et idē Ab.in c.fi.de iu.pat.† Et iō de electione ad pñtationē arguit, ut no.Frid.in psl.134.sup primo.col.1.& Lap.all.8.psentatus.col.2. † Quarto pñtationē seqt instō, q̄ pluribus modis dr, ut plegt Ab. in d.c.auctoritate. sed pprie sm Ab.ibi, dr q̄dā collatio nō libera, scā p superiorē: qa si pñtatus idoneus sit.dēt institui p superiorē 16.q.7.decernimus.no.Abb.in c.ex frequētib.col.2.de insti.& in d.c.auctoritate.co.11. Et dfia est inter instōnē,& pfirmationē,[d] ut no.Ab.in d.c.nobis,in 5.no.de iure pat.† Quinto collatio reperit. q̄ pprie dr, qñ platus, q hēt ptātē, prouidet alicui de bñficio absq; pñtatione, ut no.Abb.in d.c ex frequētibus. & iō q hēt mandatū ad pferendū, pñtare nō pōt, ut not.Pa.de Ca. in consi.58.uenerabilis vir.col.1.versi.nec obstat illa clausula. Et sm Do.in c.cum in illis.§.illis vero.de præb.in 6.Collatio est q̄dā iuris translatio in alium,& talis collatio dr donatio.ca.cū accessissent.de const.cum si.ut dixi ibi. Et talis collatio rēr pertinet ad episcopum, ut no.Do.in c.à collatione, in prin.de ap.in 6.Et quod sit collatio, dixi in rub.C.de colla.& dum Ab. ī rub. hic dicit, q electio est nomen uerbale, & quód habet utrâque significationem actiuam, & passiuam, hoc idem latius Abb. tradit in capi. cum dilectus, in gloss. in versi. electio.de consuetudi.

ADDITIONES.

a Syl Ald. Superiorem. Nec tribuit is in re, sed ad rem, ut no.in c.cum Bert.de re iud.& an & quid is tribuat præsentato.Dec.in rub de iud in 2.lec.col.6.
b Syl Ald. Præsentationem. Vide Dec.in rub.de iud.in 2.lec.col.6.
c Syl Ald Appellatur. Adde c.querelam.de elec.c. nob. de iure pat.c.fin & ibi gl.2.de ele.lib.6 gl.in c.si ele de elec.Cesar Lamb. de iu.pat. in 12.arti.ar.6. q.primæ particul.2.libri,no.6.
d Syl. Ald. Confirmationem Sequitur Rot.Car.in trac.de iu.pat.q.6. confirmatio fit de electo,& super confirmat, constitutio tribuit plenum ius, largo tamen modo accipiuntur promiscue.

SUMMARIUM.

1 *Electio in ecclesia collegiata fieri debet per illos de collegio, & ideo in tali ecclesia patronus præsentare non potest.*
Patronus præsentare non potest in ecclesia collegiata.
2 *Legatus de latere non potest conferre ecclesias collegiatas.*
3 *Generali mandato de prouidendo alicui de beneficio non comprehenditur beneficium electiuum, & hoc quomodo procedat.*
4 *Beneficium electiuum includitur in mandato de prouidendo alicui de beneficio uacaturo, si nullus modus exprimitur.*
5 *Clerici generaliter beneficiati in ecclesia non habent electionem prælati, secus si in ea sint, vt collegæ.*
6 *Clerici quomodo cognoscantur constituere collegium.*
7 *Prælatus qui eligitur, appellari potest presbyter.*
8 *Episcopi appellatione quandoque inferioris gradus clerici continentur.*
9 *Ambitiosus dicitur, qui ecclesiam collegiatam aliter, quàm per electionem adipiscitur.*
10 *Reseruatio de episcopatibus, & ecclesijs collegiatis morte Papæ non expirat.*
11 *Prælatus non est de collegio, nec de capitulo.*
12 *Prælatus fieri potest de collegio, vel de capitulo à statuto, vel à principe.*
13 *Collegium in vno sola constitui non potest, licet in eo ius collegij cōseruari possit.*
14 *Cardinalis unus solus potest eligere Papam, & conseruat ius collegij, & an possit eligere seipsum.*
15 *Collegium si ad vnum redigatur, ille solus erit prælatus sine alia electione.*
16 *Clerici duo collegium faciunt ex particulari constitutione, secus de iure communi.*
17 *Populus a decem hominibus constituitur.*
18 *Plebem faciunt decem.*
19 *Plebs pro populo impropriè accipitur.*
20 *Gens, & populus sunt synonyma.*
21 *Turba a quot fieri dicatur.*
22 *Multitudo hominum verificatur in paucioribus decem.*
23 *Populus, & gens a quot constituatur, remittitur arbitrio iudicis.*
24 *Collegium, an possit sibi prælatum eligere.*
25 *Canonici cathedralis ecclesiæ non debent esse deterioris conditionis, quàm canonici ecclesiæ inferioris.*
26 *Regula, nemo dat, quod non habet, non procedit in beneficialibus.*
27 *Electio episcopi non exigit de consuetudine, quòd religiosi debeāt interesse, sed quādo ita esset consuetudo, admitterentur.*
28 *Populus non debet uocari ad eligendum, nec eius consensus requiritur.*
29 *Prælatus remouetur a beneficio sibi dato propter scandalum populi.*
30 *Electio prælati non requirit consensum principis secularis.*
31 *Abbate vel patrono deficiente, ius prouidendi transit in eum, qui habebat confirmare, non præcise ad episcopum.*
32 *C.quis propter, quando obseruari debeat.*
33 *Canonici soli, & non alij beneficiati, vocem habent in electione prælati.*
34 *Collegium seculare sibi rectorem eligere potest.*

NVllus in ecclesia. Summatur, & diuiditur, ut p Ab hic.¶ † Primo no. q in ecclia collegiata electio dēt fieri per illos de collegio. & iō in tali ecclesia pronus præsentare uō potest,[a] cap nobis. de iure pat. Et episcopus non hēt in tali ecclesia fundatam intentionem, nisi respectu cōfirmationis, vt no. Abb in c.significauerunt.in 2.no.de exce.facit tex.cum glo.in c.2.18.q.2.¶ † Et ēt legatus de latere d talibus ecclesijs collegiatis disponere non pōt,[b] c.pe.de of.leg. in 6. secus est in summo Pontifice, pp eius supremā ptātē, qa ēt de bñficijs electiuis prouidere pōt, c.2.de p̄b.in 6.cle.1.in fin.ut lit.pend & not.Card in psl 103.discussiōe pmissa, ī prin. Reqrit tñ q spālr exprimat d ecclesia collegiata: aliàs secus vr, ut est tex no.in ca.cū in illis.§.illis vero.in si.de præb. in 6.ubi si Papa mandat alicui prouideri de beneficijs, vel dignitatib. ad collationē, puisionem, præsentationē quorūcunque, bñficia electiua non comprehendūtur. no.Ab.in consi.38.in q.q̄ ad pñs uertit.col.2.versi.quarto posset attentari.lib.2.† Et ista pclō sane intellr, & pcedit, qñ certi modi exprimunt, put loquitur tex.in d §.illis uero.† Secus vr, si nullus modus exprimat, ut qa simplr mādat puideri de bñficio uacaturo, qa tūc in tali mādato bñficiū electiuū includit, gl.no.in cle.1.§.1.in uer.quāuis.ī si.de p̄b. ubi Card.finaliter illā segtur in 5.q & Dom.in d.§.illis uero col 1.in fi.uer. qd si ī literis.ubi allegat decis.Rotæ, q̄ hr in 11. decis.in ti de p̄b.in nouis. Et idem tenet Car.in psi.103.§.all.col.pe.cū si.in quib.residēt Mod.in c.in nra.de rele.in 32.correlario.¶ Sed aduertēdū,[c] qa dictū gl.in d.cle.1.vr p tex.in d.§.illis uero.ubi illa uerba, ad prouisionē, uel dispēsationē, gñalia sunt, & de puisione no.p gl.ī cle.si.de elec.in c.1.in gl.4.de elec.co.ti.ī 6.q̄ dicit, q puisio hēt vim electionis,& pfirmationis. De dispensatione hr in ca.2.in prin.de præb.in 6.cū si.ut tradit Dom.in d.c.illis uero.col.pe.& talia uerba gñalia de sui nā, & ui uerborū, deberēt pprehēdere electionē. Ex quo ergo electio nō pprehēdit, d.§.illis uero, dat intelligi.q de electione dēt fieri mētio spālis: qa ubi aliqd spālr exprimi dēt, gñalia uerba nō sufficiunt.c.q ad agendū. de pcu. in 6.Et ad hoc vr tex.in d. cle.1.ī si. de p̄b.ibi, nullam d electione fecerim⁹ mētionē. Et rō potuit esse, qa sub tali gñalitate superior nō itendit p̄iudicare pluribus. & sic necessaria est mentio spālis. ergo si null⁹ mod⁹ exprimat, nō icludit bñficiū electiuū cū ibi nō sit mētio spālis, q̄ reqrit.¶ † Scdo no.ibi, ī pgregatiōe fuerint, q ad hoc, ut clerici ī ecclia bñficiati habeāt electionē p̄lati, oportet q in ecclia sint, ut collegę. secus uero si gñalr beneficiati sint, ut in c.cū dilecta.cū gl.de excel.pl. ubi Abb. idem dicit in 2.no. Nā non seqtur, ī tali ecclesia sunt plures clerici, ergo ibi est collegiū.ut no.Inn.in c.postulasti.de iure pat. Archi.ī c.monasterium.16.q.7.Old.in consi.281.q priorat⁹, circa si.vbi allegat d.c.dilecta,& idem Ab.in d.c.cū nobis. de iure patron. ¶ † Quō aūt cognoscatur, qd clerici cōstituāt collegiū. Abb. se remittit ad d.c.nobis,& ibi post alios, col.3.cōcludit, q si non cōstat ex fundatione, vel priuilegio, q ibi sit collegiū, attēditur quasi possessio status, ī quo ecclia repitur. Et ī quasi possessiōe collegij eē dr, qñ ibi sunt plēs, q psueuerūt p̄latū eligere,& si habēt sigillū cōe,& arcā cōem, ut no.Inn.in d.c. postulasti Car.ī cle.2.in 4.q.de ætate,& qualit.Ro.in cōl.436.quod indultū Petri.Ale.in consi.74.aliàs 75.uisis.col.1.lib.4.Mod. in c.accedentes.de p̄sc.¶ † Tertio no.q p̄latus, q eligitur, p̄sbyter appellatur, & p̄sbyter p ep̄o accipitur.93.dist.ca.legim⁹.† Et qñque appellatione ep̄i ueniūt clerici inferioris ordinis, no.Ab.in[d] ca.1.de pig.tex.cū gl.ī c.2.de coha.cler.& mul.in c.1.de bigamis.ī ca.si.de post.¶ † Quarto not.q ille, q ecclesiā collegiatā adipiscitur aliter q̄ p uiam electiōis, ambitiosus dr, & ab illa dignitate expellitur.facit tex.7.q.1.ī c.qa frater.§.ambitionis. Ambitio.n.reprobatur ī bñficijs.[e] 61.dist.c.1.& c.cū iā dudū.de p̄b. ubi Ab.in ver.tertiā obiectionē, pcludit, q solū uitiū ambitionis sufficit, ut elect⁹ repellatur.ad idē tex.ī c.qa ī im.de p̄b.& Abb.ibi colligit diffinitionem ambitionis.[f] tex.in c.qm qa per ambitiones.94.dist.

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Non potest. Pro declaratione totius materiæ uide Cęs Lamber.in 5. q.prin.1.par.2.lib.& in seq.art.
b Syl.Al.Non potest. Declarat optime Dec. in consi.189. in causa iuris patronatus.col.4.uer.2.efficacius obstare uidetur.
c Aduertendum. Vide trac.de bene.par.5.q.2.nu.49.opi.Decij placet.
d Syl.Ald.Ab. in c. Limitarem ego in materia odiosa per no.per Ab.per ca.referente.in fi de præb.
e Syl.Ald.Beneficij Adde Dec in c.quia.in prin.de præb.
f Ambitionis. Est aūt propriè ambitio in hac materia, aspiratio ad dignitatem pcedēs ad actū, ut per Cęs.Lamb.in trac.de iure pat. in 2.ar.8.q.prin.3.par.li.2.nu.5. Ambitiosus aūt nō pōt eligi in episcopum. Firma.in trac. de episcopo.in 1.par.2 lib.q 29.& idem Bal.qui declarat quis dicatur ambitiosus, in l. quanquam C.de epi.& cle.eodem mō ambitiosus non potest præsentari, ut probat in ratione iuris, tex in c per uestras, de iure pat.

94.dist.& in c.auaritiæ.in c.quorũdam.eo.ti.li.6.& in cle.fi.eo. ri.eñ fi.Sed quantũ ad istũ tex.iste tex non habuisset locũ,si fcã fuisset puisio à summo Pontifice,q pôt disponere ẽt d bñficiis electiuis,vt s.dictũ est.& hodie gñalr iste tex.nõ pcederet pp reseruationẽ summi Pôtificis, q̃ fcã est de cpatib.& ecclesijs collegiatis,ut Ab.dicit hic, & talis reseruatio hr in extrauagãti Bonifacij 12.incip.ad regimen. † Et talis reseruatio non expirat per 10 mortẽ Papæ,vt no.Dom.in c.si gratiose, col.fi.de reser.in 6.Et stante tali reseruatione mã electionis parũ practicat ĩ Italia,qa Papa puidet ĩ talib.ecclesiis reseruatis, & puisio Papæ hẽt vim electionis,& confirmationis,vt no.p Abb.in c.fi.col.pe.de præsump.& p gl.in c.1 in gl.2.de electio.Sed tales reseruationes reuocatę sunt,& annullatæ in ɔcilio Basiliensi.& ita obseruat in regno Franciæ,& hr in pragmatica sanctione in ti.de elec.& reser.in ca.& quia.§.itẽ oẽs.Et certe hoc bñ factũ fuit, qa p hmôi reseruationes, & rlas cancellariæ totũ ius canonicũ destructũ vr.Et itẽ ista mã est magna.& vtilis p dñis citramontanis, qa in Gallia hoc ius cõe ɔseruat. Est tñ utilis ẽt p Vltramontanis Italicis:qa dato,q uoto eligentium non tribuat ius pp reseruationẽ.multũ tñ prosunt ad inducendũ mẽtẽ Papæ ad puidendũ, ut Ab.hic dicit.Et ad hoc facit,quod no.Arch.71.dist.c.hortamur.col.fi.ver.6.est ñ a.dũ loquit de populo, q p viã simplicis petitionis petit sibi prouideri de plato,& eps dẽt conari populo gratificari,ut nu.Ab.in c cũ uenerabilis,char.pe.in fi.ĩ versi. quarto no.j.de exce.& idẽ Abb.in c quod Dei timore,in 3.no. de statu mo.¶ In gl.j.Abb.finalr ponit duas ɔclõnes.Prima est, q si à principio ɔstituat, ut collegium sit duorũ, quorũ unus sit clericus,& alter platus.hoc fm eũ,fieri non pôt,qa pprie prælatus non est de collegio, nec appellatione collegij cõprehẽdit. gl.in c.vt hi,q.de æta.& qual.& ĩ altero solo,q remaneret, col 11 legium constitui non pôt ¶ † Primo ca ista conclu.Abb.incia denter colli,q prælatus[a] non est de collegio, nec de capitulo.[b] b & idem Ab.dicit in c.dilecti.in 1.no.de ma.& ob.In ca.auditis, col.2.j.eo & in c.cum olim.col.4.de re iud.Dom.in ca.fi.col.2. 12 de præb.in 6.& tradũt Mod.in proęm.Greg.§.3.in 4.col.¶ †Secundo quantum ad dictum Ab.considerandũ est,q licet pprie platus non sit de capitulo,vel collegio,inspecto iure cõi.in nõ bñ infertur, q hoc per statutũ,vel ordinationẽ à princ.fieri nõ possit. Vñ sicut collegiũ in duob.clericis simplr constitui pôt, vt Abb.hic dicit,& videbimus in seq. ɔclõne.ita vr, q in clerico, & plato ɔstitui possit,ut platus ea speciali ordinatione hoc consequatur. & sicut Doc.dicunt, q prælatus qñq; de iure speciali hẽt uocẽ in cap.ut no Dom.in d.c.fi.col.3.de pb.in 6.& ñ c repugnat quin platus possit esse de corpore capituli.[c] Bar.in l. quod constituium.ff.de test.mil.no.in c.à collatione.de appel. in 6.Dictum Ab.saluari pôt, qñ simplr dictũ fuisset,q collegiũ ea duob.constituat.nã tunc non intelligitur,q in illis duob. sit 13 prælatus,arg.cap.cum dilectus. de const. †In uno aũt solo collegium constitui non pôt, ut Ab.hic dicit, qa collegiu est nomẽ aggregatiuum,quod in uno verificari non pôt.Bal.in rub.C.p socio.col.pe. Abb.in c.nobis.ĩn 3.not.de iu.pat. Et licet in vno solo à principio collegium ɔstitui nõ possit, pôt tñ in uno ius collegii cõseruari.l.sicut.§.fi.ff. quod cuiusq; uniuer.no.p glo. hic.Et iõ un[9] solus,q remanet de caplo,platũ eligere pt,ut no.p 14 gl.& Doc.in c.gratũ ẽ.de postu.pla.† Et in uno solo Cardinali ius collegii residere pôt. & ille solus poterit Papã eligere,gl.no. in cle.ne Roma §.porro.in ver.oẽs. de ele. Et qñ ius collegii in vno solo residet,cautela est,ut possit seipsum eligere,q alteri talem potestatẽ committat,ut no.Ang.in l.plane. aliàs in l.nulli. col.2.ff quod cuiusque uniuer.& Pau.de Cas. sequitur in d.l.sicut.in §.decurionib ff.quod cuiusq; uniuer.& Io. de An.in c.1. co.4.de sacrileg.Arguit tñ Ang.in loco præallegato in ɔ̃tium, qa talis potestas eligendi non pôt committi alicui , qui non sit de capitulo,c.si quis iusto.§.pe co.ti.lib.6.Et rñdet ipse , q hoc toleratur pp necessitatẽ.& idem dicit Pau.de Ca.in d.l.sicut.§ ĩ decurionibus.¶ Sed ista rñsio non vr bona,quia tali casu non vr subesse necessitas, qa alium eligere pôt. Vnde ad arg.melius rñdetur,& dico,q ca quo ius collegii in uno residet,ipse committendo alteri vr committere de uoluntate collegii . quo casu ẽt illi,qui non sit de collegio,talis commissio fieri potest de voluntate collegii,ut est tex.in d.c.si quis iusto.§.pe.eo.ti.lib.6. ¶ Alia tñ ratione cautela,quam tradit Ang.in loco præallegato,impugnari pôt,qa committendo alteri ptãtem eligendi,ille cõmissarius hoc facit noĩe cõmittentis , & sic in effectu ille, q talem cõmissionem facit, vr p seipsum eligere , ñ p aliũ.quo casu non vr, q seipsum qa eligere possit,ut no.in d.l.plane.ff.q cuiusque uniuer.& istam rõnẽ Abb.inducit ad hoc in c. fin.de 15 insti.† Vñ aũt dicendum est,q qñ collegium reducitur ad unũ,il d le erit platus absq; electione,put in similib.[d] no.Bar. ĩ l.si ibi, §.j.ff.de opt.leg vbi ingt,q si unus tñ reperit ĩ saeculo,non est op[9],ut eatrahat.& licet ĩ uno pbe ñ cadat electio, si tñ accedat ɔfirmatio superioris,electio vr,ut no.Ab.declarat ĩ c.cũ ecclesia.el 2.j.eo.¶ † Scda ɔclo Abb.est, q si ɔstituat a princ.q duo 16

clerici faciãt collegiũ,q ibi ĩ illis duob.erit collegiũ,& hoc uerũ est ex illa spãli ɔstõne. alias uero duo nõ faciunt collegiũ, ut no.Bal.hic in rub.uer.secũdo q̃ro , qa in duob.maior pars non reperit.Idẽ And.Sic.sequitur in cõs.17.col.2.lib.1.licet glo.aũt dicat de iure canonico in c.j.20.q.j.per istum tex.& Car.in cle. si principalis,in 14.q.de rele.Sed ad istum tex.rñdetur per Do. in d c.j.q tex.hic intelligitur,qñ alii erant mortui.Ista tantẽ responsio non satisfacit, qa attenta tali rñsione ẽt ius collegii in uno tñ resideret, ut s. dictum est , cuius ɔ̃rium hic præsupponit,dũ loqtur tex de duob.uel trib.Vñ pôt aliter rñderi,q Papa hic loquatur de duob.vel trib.in congregatione.In uno aũt nõ esset ɔgregatio,licet retineret ius collegii,qa ɔgregatio psupponit pluralitatem personarum,& est genus gñalissimum,ut no. Alc.in consi.162. decreto domini.lib.1. Tres ergo reqrũtur ad ɔstituendũ collegiũ.l.Neratius.ff.de uerb.sig.& no.Bar.in rub. de colle.illi.Ang.in l.1.§. p hanc.ff.de rei vẽ. Et eum ita sit de iure ciuili,idẽ vr de iure canonico,ex quo ɔ̃rium dispositum nõ 17 reperitur,ut no.in c.1. de ope.no.nun.¶ † Scdo principlr ex gl. fm Abb.hr,q decem hoĩes faciũt populũ, & istam gl.sequitur Bar.in l.prætor ait.in pri.ff.vi bo.rap.per illum tex.dum loqt de turba,& dicit de x.vel 15.allegat ẽt l.oẽs.ff.de arbi.Et idem dicit Bar.in l.1.ff.de prob.in l.sicut.§.in decurionibus.ff. quod cuius.vni.no.Arch.7.di.c.in sacerdotib.Bal.in auth.q locum ĩ fi.C.de collatio.& Ange.in d.l.1.§.per hanc in fin.ff.de rei ven. 18 ¶ † Similiter x.homines faciunt plebem,ut Abb.hic dicit,allegat 20.q.4.in c.uno.ubi gl.fi.hoc dicit. Idem gl.in §.is ita.di.6.ĩ verbo extinctũ Sed in hoc dubiũ facit,qa plebs est pars populi. §.plebiscitum,Insti.de iure natu.unde nõ conuenit,q pars suo 19 toti adaptet,ita q dcẽ hoĩes faciũt populũ,sicut plebẽ.†Respõderi pôt,q improprie accipitur plebs p populo , ex quo dr in c.q psbyter,si à plebe,iuncto ca.presbyter.2.q.5.& facit tex.60, 20 di.plebs.† Ex q dctũ est de plebe, vel populo,idẽ est de gente,ut no.Abb.post Bar.in d.l.prætor ait.qa gens,& ppls sunt synonyma.vt ur probari in l.oẽs populi.ff. de iust. & iur.iuncto §. oẽs populi.Insti.de iure naturali.Et iõ inferunt ad statutum, si quis 21 coadunauerit gentẽ.†Sed in prædictis aduertẽdũ est,qa text.in d.l.ptor.ait.in quo est fundamẽtũ pdictorũ, dicit turbam esse,si pl̃es fuerint,puta x.vel 15.nã duo,tres, aut quatuor, nõ faciũt turbã,vt ibi dr.Et certe tex.non vr præcise determinare numerum ad faciẽdum turbã. qa grã exempli loquitur,ut colligitur ibi,puta facit tex.in l.in hoc, §.Imperator.el 1.ff.de sol.ĩ l.omnibus negotiis.ff. de ac.& obl. Et exẽpla nõ restringunt regulã.§. hactenus.Inst. de gradibus.c.1. ne cleri. vel mona.unde sicut x. vel 15.faciũt turbã,ita vr de 8.x.vel 12.Et ad hoc facit,quia regula ponitur, q plures reqruntur, vt turba ɔstituat. & excipiunt duo,tres,& quatuor, qui non faciunt turbam. ergo vr , q sex, vel octo,illam faciant.Et ad hoc etiam inducitur ille tex.in d.l. prætor ait.2.vi bon.rap.dũ ingt, turbam esse multitudinis ho22 minum turbationem,& cętum. † Nam multitudo hominum e verificatur ẽt de paucioribus,q̃ decem,[e] ut no.Bal. in l.hac cõsultissima.In fi.C.qui test.fac.pos. & probatur in l.2.ff. de excus. tut.ubi multitudo libertorum excusat à tutela, & hoc uerificat in tribus liberis.l.1.C.qui nume.libe.facit tex.in c.cumam i du dum.de præb. Et quandoque multitudo intelligitur de ccc.hominibus.l.1.ff.de testa.mil.Et uidetur, q hoc fm subiectam materiam accipiatur arbitrio iudicis,vt Alex.concludit in l. licet Imperator.ff.de le.1.ubi allegat Alb. in Dictio.Et idem Alb.in l.constitutione.ff.de admi tut.Et ita vr mihi de populo, & gen 23 te concludendum, † vt præcise non fuerit facta determinatio personarum, sed totum hic arbitrio iudicis cõmittatur. Et vr, q plebs,& populus sit magna turba. ergo nõ turba simpliciter. l.1.§.deinde.ff.de ori.iu.vbi populũ, & plebẽ tãquã turbam dicit.ergo de turba præcise non vr inferri ad populum, & tex.ibi probare videtur,q plebs,& populus sint ultra cc.quia dicitur, q difficile erat plebem , & difficilius populum congregare in tanta turba.ideo res ad senatum ẽlata fuit. Senatus autem erat centum numero.l.fi.C.de pe.hær.iõ ɔcludẽdũ est, q oĩa ista vi 24 deant esse in arbitrio iudicis.¶ † Successiue fm Ab.primo op. & videtur, q collegiũ non possit sibi prælatum eligere, qa nemo dat,q non hẽt.c.q aũt , de iure pat. & in c.non vr esse illa dignitas,q̃ per electionẽ tribuitur.iõ uidetur,q transferri non possit.Ab.post Io.ã Lig.rñdet,q licet capitulũ non habeat ius

prælationis

ADDITIONES.

a ¶ Prælatus. Adde Phil.Fran.in proęm.vi.& Lud.Ro.in consi.259.
b Capitulo Idem Dec.in c.edocert.in 1.no.de rescr.
c Syl.Ald.Capituli.Idem Dec.in c.2.in 11.col.de iud.
d Syl.Al.Similibus. Crederem sententiam Decij procedere si electio necessario esset facienda de personis collegij , alias secus.tunc enim non procedit simile Barto. & sic posset habere locum in Cardinalibus , qui ex consuetudine eligunt de corpore collegij , sed id faciunt , ex conuentione inter eos inita.
e Syl Ald.Decem.V.& in proposito Ale.in l.3.col.7.de leg.1.

prælationis formaliter: hēt tñ uirtualr, sicut est in dño fundi, qui non hēt formalitas seruitutis, & tñ alteri seruitutem ɔcedere pōt. l. per fundū. de ser. rust. præd. Dicit tñ Abb. hoc nō procedere in caplo ecclæ cathedralis. qa tale capłum ēt virtualr nō hēt ius epale, qa à solo Papa illud procedit. 22. dist. in c. 2. Et dicit, ꝗ capitulum non eligit propria auctoritate, sed ea ptāte data sibi à canone, & ita residet. Sed in istis omnib. aduertendum est, qa nō videntur procedere sine dubio. Nam primo illa æqparatio quam facit Io. de Lig. inter dñm, & capitulum, non uī vera, qa dñs hēt plenā, & liberā ptātē. l. in re mādata C. man. Nō sic uī ī capitulo, in quo nō reperit ēt illa ptās, quā hēt ꝑlatus. ca. j. & 2. ne sede vac. cū si. ut late tradit Fran. Paui. in trac. de sede vac. ī j. q. Vñ licet dñs hēat ius seruitutis virtualiter, qa hēt plenum iua

25 dñii, non sic tñ uī in capitulo ¶ †Secundo ēt non satisfacit illa dña, quam Ab. facit inter epm, & alios inferiores prælatos, qa canonici cathedralis ecclesiæ non dñr esse deterioris cōdōnis, quam sunt canonici ecclesiæ inferioris, cū ēt ipsi hēant ptātē eligendi à iure, ca. qa pp. c. ecclesia. cl a. c. in genesi. ī eod. ¶ Nec ob. tex. quem Abb. adducit de d. c. 2. 22. di. qa rñdet dupl'r, & primo, ꝗ ille tex. procedit s'm iura antiqua, sed postea data fuit potestas canonicis, vt no. per gl. in c quāquā, in gl. magna, de elec. in 6. ¶ Secundo, qa ille tex. loqr non solū de epali dignitate, sed ēt de alus iferioribus dignitatib. ut colli ibi, epatuū cathedras, vel ecclesiarum, siue cuiuscunq; ordinis dignitatē Romana instituit ecclesia. ergo ñ vī dña inter epm, & alios inferiores prælatos. ¶ Tertio ēt non vī uerum, ꝗ Abb. dicit de capitulo canonicorum, quod nō eligit ꝓpria auctoritate: nā cū canonici habeant à iure potestatem eligendi, videntur proprio iure eligere vt notabiliter declarat Bar. in l. 2. de opt. leg. Vnde reiectis his, quæ Abb. dicit ad arg. s. factū, dum dr̄, ꝗ quis dare non pōt, ꝗ ñ hēt, rñdēt Bal. in l. in manumissiones, circa n. ver. item gl. ff. de iust.

26 & iur. Et ibi dicit, † ꝗ illa rła non hēt locum in beneficialib. ut patet in epo, qui confert beneficia, in qb. non hēt dniū, neque possessionem. Sed ista rnsio ēt non satisfacit, quia regula quæ hic ponitur, habet locum non solum in beneficialib. ecclesiasticis, sed etiam in collegio seculari, ut no. in l. fi. ff. de iurisd. om. iu. & tradit Abb. in fi. hic. Idem Ab. ipse aliter respondit in c. cura. in fi. ī. de iure pat. vbi concludit, ꝗ quis nō pōt dare illud, qđ non habet in actu, nec in potentia. Et ita regula procedit. Secus vī in eo, quod quis hēt in potentia, licet non in actu, qa illud transferri pōt, vt patet in canonicis, q eligunt epm, & in Cardinalib. qui eligūt Papam. Vel aliter dici potest, quod ex quo canonici habent potestatem eligendi à iure, per istū modū trāsferunt dignitatem, quam non habent: quia non est nouum, ꝗ qui dominium non habeat, alii dominium præbeat, vt dī in l. non est nouum. ff. de acq re. do. vbi tex. exēplū ponit in creditore, & de hoc videbimus latius in regula, nemo potest. de re iur. in 6. ¶ In a. opp. quam Abb. facit ex suis dictis, plures conclusio

27 nes colliguntur. † Prima est, ꝗ in electione episcopi nō seruatur de consuetudine ꝗ religiosi debeant interesse, & tunc demum admittuntur religiosi, & alii clerici, si sit de cōsuetudine, vt no. per gl. in c. Cumana. in uerbo, consuetudine. infra eo. Nā consuetudo tribuit ius eligendi in ecclesiis, secundum gl. in c. cum in ecclesijs, de præb. in 6. & consuetudo potest restringere potestatem eligendi, sed non in totū tollere, vt no. Abb. in c. cum ter

28 ra. col. 2. infra e. & in c. Abbate sane, col. 1. de uer. sig ¶ † Secūda conclusio, ꝗ populus non debet vocari ad eligendum. 63. di. in c. non licet. nec ēt eius consensus de necessitate requirit. qa electio facta ɔ̄ uoluntatem populi valet, vt tenet gl. in c. j. 63. dist. & facit tex. in c. 1. & 2. & per totum, 63. dist. Et hoc secundum Ab. intelligitur, nisi scandalum generaretur, ex eo ꝗ no. Inn. in c. si

29 cum pridem. col. 2. de renun. † vbi hī. ꝗ pp scandalū populi ꝑlatus remouetur a beneficio, dato sibi cambio. facit tex. in c. cū olim. de cler. coniug. & quod no. Abb. in c. considerauimus. in fi. ī. eo. vbi dicit, quod pp scandalum uitandū ꝓhiberi pōt elec-

30 ctio eius, q non deliquit. ¶ † Tertia conclusio, ꝗ ɔsēnsus principis secularis in electione prælati necessario non requirit, sed ꝓ defensione uocari pōt, & latius hoc idem Abb. concludit in c. cum terra, ī 3. no ī. eo. dicens, ꝗ de honestate is qri pt princeps secularis, vt consentiat ad hoc, ne in futurū opponere possit ɔ̄ electionem, qa dns secularis opponere pōt, si hēt ꝑlatū suspectum pro eius statu, vt no. Inn. in c. super his. de accu. refert Ab. hic, & in d. c. cum terra. & in c. ꝗ sicut. col. 3. ī. eo. Et licet consensus principis secularis non sit necessarius in electione epi, valet tñ consuetudo, ꝗ mortuo prælato canonici procedant ad electionē, nisi prius denuncient mortem ꝑlati principi seculari, vt eius consensum hēant in electione, vt no. Inn. in ca. ꝗ sicut. ī. eo. vbi Abb. & idem Ab. hic, & in c. cu terra. col. fi. in prin. & in

31 c. cum inter vniuersas, in 3. no. ī. e. ¶ † Successiue Ab. concludit, ꝗ deficiente abbate, vel patrono, ius prouidendi ꝑtinet nō præcisè ad epm, sed ad aliū q hēbat confirmare, vel instituere, allegat gl. no. in cle. 1, in uerbo, disponere, de supp. ne. ꝑl. quā Car. ibi singularē dicit. Et de ꝓuisione ecclesiarū latius Ab. loqtur ī c. cum ecclesia Vulterana ī. eo. ti. ad quod Abb. hic se remittit, & tradit Dom. a 1. dist. in summa. facit quod not. Frid. in ɔs. 23. ꝗritur ad quē, cum si. vt late congerunt Mod. in c. cū uenerabi

32 lis. de exc. ¶ † Successiue Ab. dicit post Gof. ꝗ dispō c. qa pp, nō debet obseruari, qñ in ecclesia sunt duo, vel tres, qa uerba non

a conueniūt, iō cessat dispō. a & hoc in terminis tradit Lap. alleg. 82. in cā, col. 2. Et est regula vulgaris, ꝗ si uerba non ɔueniut, nō hēt locum dispō. c. Idēnitatib. c. pe. eo. ti. in 6. l. 4. § ꝑtori. ubi Bar. in fi. cum si. ut tradit ibi Alc. ff. de dam infe. & idē Alc. in consi. 17. requisitus. lib. 1. in consi. 67. perspectis. lib. 1. And. Sic. in c. significante. de resc. & in consi. 2. in 2. lib. & late Mod. in ca. nonnulli. in prin. col. 55. 56. de resc. Quorū oīum dictis addo, quod no. Bar. in l. q̄ (c pl̄is. col. fi. C. vnde liberi. vbi inquit, ꝗ licet ver-

b ba non conueniāt, satis est, ꝗ mens concurrat. b & idē no. Bart. in l. curatoris. col. 2. C. de neg. gest. Et etiam vī, ꝗ licet uerba in totū non conueniant, quatenus tñ adaptari pñt, illa dispō dēt seruari per ea, quæ Rom. scribit in consi. 433. in quo qrit, vbi

33 inter alia allegat gl. in c. j. ī. de decimis. ¶ † In pe. q. Ab. concludit ꝗ in electione prælati solum canonici habent uocē, & nō alii beneficiati Et idem Abb. in c. scriptum. co. 1. ī. eo. in c. cū olim, de re iud. col. 3. ver. quæro, an de iure. Inn. in c. 2. de institution. facit. quod no. per gl. in capi. cum ea eo. de elec. in 6. Ang. in §. hoc ēt, col. 1. in auth. de alien. & empb. Abb. & Mod. c. 2. col. fi.

34 de insti. & in c. cum olim. col. fi. de arbitris ¶ † Vltimo Ab. dicit illum tex. etiam habere locum in collegio seculari, vt possit sibi eligere vnum rectorem, qui habebit iurisdictionem in ciuilibus in pertinentibus ad illam professionem, ut est tex. in l. fi. C. de iuris. om. iud. no. Inn. in c. cum ab ecclesiarum. de offi. or. Et hac ratione etiam collegium conuersorum habet ius eligendi sibi rectorem, ut no. Ab. in d. c. 2. de inst. col. fi. & in cap. cum olim. col. fi. de arb. Et facit, quod no. Bal. in l. ex hoc iure, in 4. q. ff. de iusti. & iure. dum cōcludit, quod prouincia potest regem sibi eligere.

ADDITIONES

a ¶ Syl. Ald. Dispositio. Et secundum hanc regulam arguit Marsi. in l. qui falsam, nu. 66. ff. de falsis. & vide eundem in sing. 339. cui non conueniunt. Belitan. in q. 22. insti. nu. 4. lib. 1. & alibi sæpe.

b Concurrat. Hanc regulā de verbis, & mēte, latius & diffusius, quam quisquā alius prosequitur per plura folia Andr. Tiraq. celebratissimus Doct. Parisi. in rep. l. si vnquam. in ver. libertis. C. de reuo. don. in 1 q.

S V M M A R I V M.

1 *Canones quomodo condantur in concilio generali.*
2 *Concilium generale quodcunque facit constitutiones circa materiam fidei.*
3 *Concilium regulariter sine auctoritate Papæ congregari non potest.*
4 *Concilium sine auctoritate Papæ factum, in quibus casibus fieri potest non tenet, nisi in causa propter quam factum est.*
5 *Lex edita in concilio nomine concilij, publicari potest nulla facta mentione de Pōtifice, & hoc quomodo intelligatur.*
6 *Concilium generale habet potestatem condendi leges.*
7 *Synodus accipitur pro concilio generali, regulariter tamen accipitur pro congregatione, quam facit Episcopus.*
8 *Præsumitur aliquis esse in populo, qui non habeat sinceram fidem.*
9 *Populum inter, & particulares, an sit differentia.*
10 *Præsumi non debet aliquis bonus, quando agitur de promouendo illum ad dignitatem, secus est in promoto.*
11 *Regula quòd quis præsumatur bonus, quomodo procedat.*
12 *Populi acclamatio reprobatur nō solum in ecclesiastico, sed etiam in seculari.*
13 *Iuramentum ad clamorem populi præstitum, est illicitum.*
14 *Libertas data ad clamorem populi non valet.*
15 *C. Prudētiā. in prin. de of. dele. ɔcedit in plurib. & certis electis, s. cus ī populo.*
16 *Episcopus non datur inuitus.*
17 *Præsentandi ius populo competere potest.*

OSius. Summaī, & diuiditur, ut per Abb. hic. ¶ † In tex. ibi, Osius episcopus. De isto Osio epo, & de eisdē ɔcilio Sardicensi, hī 6. q. 4. in c. Osius, & 6. dist. in c. Osius. & 33. q. 5. quod vobis, in suprascriptione. Et de isto Osio episcopo Cordubensi narrat hystoriam Io.

1 And. hic, referēdo Isid. in lib. virorū illustrium. ¶ † Primo no. s'm Ab. hic, practicā condēdi canones in concilio generali. Et idem seruatur in legib. & statutis, vt no. Bar. in l. oēs populi. in 2. q. in prin. de iust. & iure. ubi Bar. ponit practicā. vt peraī concilium gñaliter, vel specialiter super casu distincto, & sequitur Pet. de Anc. in c. 1. de const. & char. 15. ver. seqtur hī. Et ordo est in concilio, qa primo fit propositio. Secundo super ea consulit. Tertio fit reformatio, vt no. Bar. per illum text. in l. 2. §. 1. ff. ad Vell. Et propositio dēt fieri p superiorē, cuius auctoritate cōcilium congregaī, ut no. Bart. in l. obseruare. C. de decurio. lib. 11. & Bart. ibi notāter dicit, ꝗ licet nō appareat de ꝓpositione facta solito more, sed solū de voluntate, & propositione cōcilii, illud ualet, qđ statutū est, & sic talis ꝓpositio non videī esse de substantia, ut videtur probari hic, vbi fuit facta propositio ꝑ unū, q erat de ɔcilio, & nō à superiore, & tamē ualet. facit qđ not. Barto. & Pau. de Cast. in l. uniuersis. C. de precibus Imper.

off. Et q̄ dictū est de ꝯcilio, q̄ requirit fcā ꝓpositione, ꝓcedit ī re dubia. secus si propositio fiat sup re certa, qa tunc non requiritur concilium, vt no. Bar. & ibi exēplū ponit, in l. si qd extraordinariū. C. de leg. ¶ †Scđo no. q̄ ꝯciliū gñale qñq; facit cōstitutiones circa mām fidei, ut patet hic ī mā electionis. Et ista ꝯclo quam Ab. hic simplr tradit. procedit Papa præsidente in cōcilio, ꝑut rīr fieri dēr. qa † Cōcilium absq. auctoritate Papæ nō pōt congregari. 17. di. c. j. & 2. & 3. di. in c. rīa. §. porro. sed si congregatio concilii fcā esset † sine Pōtifice, ꝑut pōt in qbusdā casibus,ᵃ tunc ꝯciliū non vr̄ hēre ptātē, nisi in illa cā, ꝑp quā ꝯgregatio fcā fuit. & in aliis se intromittere non pōt, nisi esset periculū in mora, & ita fuit ꝯclusum ᵇ in ꝯcilio Constātiensi, qa reseruata alia fuerunt futuro Pontifici, q fuit Martinus Quintus, vt Ant. Ros. scribit trac. de ptāte Papæ, chat. 40. col. 3. & idē hr̄ per Car. sancti Sixti in eius summa. li. 3. ti. 41. & idē ꝯcludit do. Ab. in disputatione sua, inc. episcopus, c. l. pen. dicēs, q̄ tali casu cōciliū fit administratur necessarius, & non uoluntarius. ¶ † Tertio no. q̄ lex edita in concilio, pōt noīe concilii publicari, licet nulla fiat mentio Papæ, ut hic, & in c. j. de pactis. ubi Abb. in ul. no. in c. j. de spon. ubi Ab. in pen. not. in c. aduersus. de immu. ecclesiæ. in c. consensus. de reb. ecclesię non alie. cū simili. Et hoc ꝓcedit, & intelr̄, qñ lex immediate ꝓcedit ab ipso ꝯcilio, ī quo Papa est præsens ad integrādū conciliū, q̄ sine eius auctoritate rīr celebrari non pōt, c. i. c. rīr, & per totū, 17. di. Secus si principaliter fcā sit constō ab ipso Papa approbante concilio, qa tūc eius noīe promulgatur, & dr̄ talis Papa in concilio, c. licet. j. e. ubi Abb. in 2 no. cū si. declarando latius. ut dixiᶜ in c. 1. ī prin. de iud. vbi uidendū est. ¶ † Et ex his infertur, conciliū gñale habere ptātē condendi legē. Facit tex. in ca. 1. de const. dum ibi dr̄ canonum statuta ab omnib. custodiantur, & in c. decreuit sancta synodus. 88. dist. in c. 1. in fi. de obl. ad rat. in c. nimis, de iure iur. Et non mirum, qa ut Abb. dicit in ca. 1. de pact. potestas ecclesiæ est in ipso concilio vniuersali, qa data fuit toti ecclesiæ ī persona Petri. alleg. cap. quodcunque. 23. q. 1. Ad idem tex. in c. 1. de translat. episcopi. vbi dr̄, q̄ priuilegium fuit datum Petro, & per eum ecclesiæ mediante eo: sicut qñ prælato intuitu ecclesiæ aliquid remittitur, vt no. in c. requisisti. de test. Et facit tex. ī c. à nobis, el. 2. de sen. excom. ubi dr̄, q̄ ecclesia habet potestatē absoluendi. ¶ † Quarto no. q̄ synodus hic accipitur pro concilio generali. Idem probatur in c. 1. de of. ord. in ca. fi. de præscri. ubi Ab. c. 1. j. de spons. Nam synodus idem est, q̄ congregatio, 15. distinc. c. canones §. synodus autem. Et congregatio est genus generalissimum, ut utar uerbis Bal. in cons. 242. decretum domini, lib. 2. Dicit tñ Abb. hic, q̄ communiter synodus capit̄ pro congregatione, quam facit eps, &ᵈ distinguitur à concilio prouinciali, quod facit Archiepiscopus, & à gñali cōcilio, qđ facit Papa. Et idem Ab. in c. 1. de of. ord. in ca. sicut. de accusa. & ī d. c. fi. đ p̄sc. ¶ † Quinto no. fm Ab. hic, q̄ in populo p̄sumit̄ aliqs esse, q non habet syncerā fidē, sed potius precio, & mercede corruptibilis sit. Et fm Ab. vr̄ mirabilis iste tex. qa licet particulariter quis bonus p̄sumatur. c. fi. de præsump. populo tñ collecto nō hr̄ ista p̄sumptio respectu singulorum. Sed aduertēdū primo, qa tex. dicit, potuissent plures esse: non aūt dicit, q̄ præsumātur. Sed tñ dici pōt, q̄ satis præsumatur, vt Ab. dicit, ex quo tex. ita disposuit, reuocando literas populi, ut hic dr̄. † Secūdo aduertendum est, qa dr̄ia quam Abb. facit absolute inter populum, & particulares, nō videtur uera, quia sicut quilibet bonus præsumitur, vt delictum excludatur, l. merito. ff. pro soc. ita vr̄ ēt in populo respectu populi, & ēt respectu particularium, qa nullus vr̄ esse in populo, de quo ēt particulariter non hñ præsumaf, fm rīam dictæ leg. merito. Et ista rīa fallit in electione, de qua agitur, & in qbusdam casibus particularibus, in quib. clamor populi reiicitur. Sed ꝑp hoc non bene infertur, qa ista bonitas non præsumitur gñalr in populo respectu particularium ut Abb. dicit, qa solum in casibus particulariter expressis, in qbus constat de mente, dicendum est, q̄ bonitas non præsumatur, & per hoc gñalr non infertur, ut Abb. dicit. † Item ulterius considerādum est, q̄ agitur hic de ꝓmouēdo ad dignitatē. quo casu qs ēt ī particulari bonus non præsumitur, licet secus sit in promoto,ᵉ vt no. Car. in c. 1. in 2. no. de cōcess. præb. & vbi agit̄ de præiudicio tertii, nō p̄sumit̄ qs bonus, ēt in particulari,ᶠ ut no. Abb. in c. cum in iure, in prin. de of. deleg. & hic in tali electione vr̄ tractari de interesse publico, ut bonus prælatus eligatur. † Item ista rīa, q̄ qs bonus præsumatur, procedit in reo ad accusationem, vt pœna euitetur, d. l. merito. Secus est in actore, q ex tali p̄sumptione intētionē fundare non pōt, utᵍ no. Barto. post gl. ibi in l. q iurasse. §. si pr. ff. de iureiu. merito ergo iste, qui volebat promoueri ad electionem, non poterat ex tali regula dare intentionem. ¶ Postremo ad declarationē tex. opponi... Nam licet in populo præsumatur esse aliqs, q sinceram ...eat fidem, vt Abb. hic dicit,ᶠ & vr̄ sentiret ext. hic, tñ maior pars in tali congregatione debet considerari, arg. tex. in l. quod maior. ff. ad muni. iō non vr̄ attendendū, quod factum fuit ab aliquibus, sed quod á maiori parte. Et hoc confirmatur, qa in his, q̄ fiunt a populo, tñ maiores natu interuenire debēt, ca. 1. ex est, 2. dist. & cum in populo sint complures, vr̄ esse maior præsumptio ī his, quæ fiunt à populo, qa firmius iudicium pluriū reputatur, c. prudentiam, in prin. de of. del. † Sed rñderi pōt, q̄ ista acclamatio populi, quæ ab aliquib. de facili corruptis, concitari pōt, reprobatur non solum in electione ecclesiastica, ut hic, sed ēt in seculari. l. si constat. ff. de appel. Sunt enim uanę uoces populi, q̄ non attenduntur, l. decurionum. C. de pœnis. l. ad bestias, in prin. ff. de pęnis. qa in populo plebs continetur. §. plebiscitum. Insti. de iure nāli, & plebs sępe clamoribus, grā, aut ꝑcio excitata moueri solet, ut dicit text. in c. si ergo. 8. q. 1. † Et iō ēt iurm ad clamorem populi præstitum illicitum est, † vt no. p gl. 22. q. 4. in summa. & et libertas, q̄ fauorabilis est, data ad clamorē populi non valet. l. si priuatus. ff. qui, & à quibus. Secus vr̄ si populus debito mō congregatus maturè aliqd determinaret, prout est, quando legem constituit, vt in §. lex, Insti. de iur. naturali. vbi patet, q̄ populus legem constituit, quæ debet esse iusta, & honesta, & pro cōi utilitate. 4. dist. ca. erit aūt lex. Et qđ dr̄ in c. prudentiam, vr̄ procedere in pluribus, † & certis, & electis, prout loquitur ille tex. secus vr̄ in populo ꝑp īcertitudinē. vel ēt haberet locum ī populo, qñ manirè, & liberatè aliquid facit. secus vr̄ in clamore populi, qui de facili concitatur, ut loquitur tex. hic, cum simi. s. allegatis. ¶ Circa intellectum decretalis Abb. post alios dicit, q̄ dupliciter intelligi potest. Primo q̄ quæreretur ab isto electo de sua electione, & ipse respondebat se habere literas populi. Vel secundo hoc allegauit, cum peteret confirmationē suæ electionis, & repellitur duplici ratione. Prima, quia electio facta per laicos non valet. c. sanc. j. eo. Et qa fuit facta ad clamorem populi. & ita Ab. hic post alios dicit. Sed certe iste intellectus non vr̄ uerbis literæ bene adaptari, quia ī tex. nō loquitur de electione facta à populo, quia in tex. de electione nullum verbum, & quia indubitatū esset, q̄ electio nō valeret, quia non cadit in laicum. c. sacrosancta. j. eo. Erga text. hic vr̄ reiicere clamorem populi, & non deliberatum consensum populi. Ideo planior intellectus vr̄, vt dicamus, q̄ allegat literas populi, ad mouendum, & inducendum electores, q̄ ipsum eligeret, quia licet populus non habeat ptātē eligendi, cap. non licet, 63. dist. tamen consensus populi dēt mouere illos, q habent potestatē eligendi, † qa episcopus non datur inuitis, ca. nullus inuitis. 61. dist. Et facit quod not. Archi. 71. dist. in capit. hortamur. colum. fina. versicu. sexta est uia. dum loquitur de populo, qui per viam simplicis petitionis postulat sibi prouideri de prælato, cum simi. vt dixi in capitu. 1. supra eo. & talis petitio maturè, & deliberate a populo fieri debet, & clamor populi, & tumultuarius consensus, non sufficit, qa fraudulenter de facili cōcitari potest, vt hic dicitur, & in d. c. si ergo. 8. q. 1. ¶ † Vltimo subiicit Abb. hic limitando istum text. quòd licet populus non possit habere ius eligendi, ius tamen præsentandi populo competere potest,ʰ c. querelam. j. eo. & ratio manifesta

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Casibus. Vt puta si Papa sit hæreticus. Bal. in c. olim. col. fi. ver. in hac congregatione, de rescrip. Dec. in c. cum venissent. col. 4. ver. 2. prædicta conclusio, de iudic. vbi ponit plures casus, in quib. concilium est supra Papam.

b Syl. Al. Conclusum. [illegible]

c Syl. Ald Dixi. Idem dixit Dec. in c. at si clerici. §. de adulteriis, col. 4. de iud. in prin. & vide quæ aliàs dixi consulendo in fauorem Reuer. Car. Rauen.

d Syl. Ald Episcopus. Et adde Ab in c. conquerente. col. 3. versi. 2. de offi. ord. in c. ego. n. col. 2. de iureiu. Pau. de Ca. in l. si minor. C. si aduer. lib. & q̄ synodus. & concilium sint synonyma dicit Ab in c. sicut. in 3. no. de accu. tamé, ut dicit hic Dec. ꝓprie accipit̄ pro congregatione illa, quā facit episcopus in sua diœcesi cum suis clericis, & subditis, fm Host. in sum. de consti. §. quis possit, col. 2. ver. sed tale concilium Car. Zab. in proę. cle. §. sane. & in cle. j. in prin. in 2 no. de priu. Ab. in c. fi. in 2. not. de præscri. in c. ex gestis. in 1. not. de cler. non resi. Fel. in d. c. ego, col. 3. Card. Ale. in c. si quis episcoporum. in 2. not 18. dist. bene verum est, q̄ hęc, quæ proprie synodus est, quandoque dr̄ concilium. ca. quando 38. dist. c. Abbates. 18. q. 2. quare crediderim synodi appellatione in materia odiosa venire tantum synodum episcopi, sicut aliter dicunt de diœcesi, q̄ in materia stricta venit comitatus. c. Rodulphus. de resc. Mathesi. not. 91. no. vnum. Dec. in rub. de proba. col. 3. ver. sed saluando. Are. in l. 1. ff. de testib. Henr. Boi. in trac. de synod. epis. in 1. parte. nu. 3.

e Syl. Al. Promoto. Idem Dec. in c. super literis. col. 5. in prin. de resc. in c. in præsentia. col. 8. de proba.

f Particulari. Vide Dec. in locis proxi. alleg.

g Syl. Ald. Vt idem Dec. in c. super literis. col. 5. de rescrip.

h Syl. Ald. Potest. Et licet ex hoc solo, q̄ ecclesia sit constructa in parochia, populus nō habeat ius patronatus, d. c. querelam. ubi Ab in 4. no. Inn. in c. cum venerabilis. de exce. Arch. in c. nullus. 16. q. 7. Io. And. in c. 1. de cap. mona. li. 6. in regula, quod alicui, de reg. iu. in mercu. in fi. Ab. in c. cum ecclesia Vulterana. col. pe. j. eo. & in consi. 25. inuocato, in 3. dub. Fel. in c. cum venerabilis. in 2. col. de exceptio. Tamen si uel construxit ecclesiam ex propriis eleemosynis, vt dicit Ab. in d. c. querelam, vel est in quasi possessione præsentandi. & de alio paterno non appareat, præsumitur ius patronatus penes populum, vt dicit ibi Abb. in 4. no. Ab. in consi. 86. in 1. dub. lib. 2. in consi. 106. casus. col. 3. eod. lib. in consi. 54. casus. col. 2. lib. 3.

festa vr̃,qa ius præsentandi est ius patrimoniale,& cõpetit lai
cis.& no.Cal.iu consi.9.in fi.de iu.pat.& transit in hærede etiã
eatrancum.c.j ubi Ab.de iur.pat. Et illa ratioue licet populus
eligere non possit, c.ca eo.de ele.in 6.præsentare tamen potest.
no. Lap.alleg.3.præsentatus. in princ.& alleg 75.casus talis est.
col.fin.& Domi.in d.ca.ex eo.& de vniuersitate, quæ habet ius
præsentandi,no.Cal.iu consi.x.& 11.de iur.pat.

S V M M A R I V M.

1 *Confirmatio electionis necessaria est.*
2 *Electus ante confirmationem administrare non potest, limitatur vt ibi.*
3 *Confirmatio non requiritur in Pontifice,& Imperatore.*
4 *Instituere tenetur superior præsentatum si idoneus sit.*
5 *Institutio dicitur collatio non libera.*
6 *Capitulum sede vacante, habet ius confirmandi & instituendi, non eligendi, vel conferendi.*
7 *Collatio non dicitur propriè donatio.*
8 *Negatiua regula præualet affirmatiuæ.*
9 *Negatiua potentius negat, quàm affirmatiua affirmet.*
10 *Electio non tribuit plenum ius, quia ante confirmationem est ius in habitu.*
11 *Consuetudo inducere potest electus absque confirmatione administret, & quãdo num. 21.*
12 *Electus ante confirmationem non dicitur promotus, sed promouendus.*
13 *Electio non dicitur ius quæsitum in re, licet electionem acceptauerit.*
14 *Beneficium non dicitur electi ante confirmationem.*
15 *Beneficium vacare dicitur per mortem primi, non electi, si decedat ante confirmationem.*
16 *Electus ante confirmationem potest renunciare in manibus eligentium absque auctoritate superioris.*
17 *Eligentes variare non possunt.*
18 *Confirmatio electionis est declaratio iuris prius quæsiti, & nõ transfert, nisi exercitium.*
19 *Confirmatio nihil operatur, si electio non valet.*
20 *Confirmatio requiritur in electione a collegio seculari.*
21 *Confirmans debet inquirere de vita, & moribus electi.*
22 *Electus debet esse idoneus ætate, & scientia, & ordine, & non sufficit, quòd istæ qualitates superueniant.*
24 *Inquisitio famæ dicentis debet fieri in loco, quo conuersatus est.*
25 *Talis quis habetur, qualis in ciuitate sua æstimatur.*
26 *Veritas perscrutari debet ab illis, qui verisimiliter sciunt.*
27 *Superior si nolit confirmare, quo remedio vtendum sit.*

POstquàm. † Summaĩ,& diuidiĩ,ut p Abb.hic. ¶ Primo no.secundum Abb.hic,ꝙ
confirmatio est necessitatis. Hoc vĩ probari dum ieat.
imperatiue dicit,impleaotur.facit tex.in anth.si dicaĩ.
in ver.impleatur.cum gl.C.de test.& in 23.q.5.in c.j.Et hoc ve
rum sit rñ,quia ante confirmationem electus administrare nõ
potest.[a] c.transmissam.j.co.Fallit in plurib. casibus,ut no.Ab.
in c.nihil est j.co.† Et inter alios casus, in Pontifice confirma-
tio non requiritur.c.licet deuitanda.in fi.j.eo.& idem in Impe
ratore,[b] vt per glo.in cle.Romani. ĩ verbo,reges.de iureiur.not,
Bar.in trac.ad reprimendum.in verbo, Reges. Ange.post Cy.ĩ
l.bene à Zenone.C.de quadr.pscr.Cald.in consi.70.de priuil.cũ
si.ut dixi io consi.124.& de his videbimus in d.cap.nihil.Et ista
necessitas,quæ consideratur in confirmatione, etiam habet lo
cum in institutione,qa † superior tenetur præsentatũ,si idone°
sit.instituere,c.pastoralis.de iure patro. 16.q.7.in c. decernim°.
† Et iõ institutio dĩ collatio non libera, ut dictum fuit in rubr.
s.eo.† Et propter talem necessitatem dicit Ab.hic, ius confirmã
di, & instituendi transit in capitulum uacante sede.c.cũ olim.
j.de maio.& obe.c.j.de insti.in 6. Secus in potestate conferẽdi,
vel eligendi.c.fi.de regularib.in 6.c.2. ne sede uacan.qnia talis
collatio libera est, & uolũtaria.iõ non transit in capitulum, &
idẽ Abb.in d.c.cum olim,& in d.c.x.de sede vacã. Sed tñ aduer
tendum est,quia illa rõ necessitatis, q̃ consideratur in ꝯfirma-
tione,vel in institutione, ẽt haberet locum in electione,q̃ d ne
cessitate dẽt fieri vltra centum ips.c. ne pro defectu.infra,eo.Et
idem in collatione.c.1.de concess.præb.& ista rõne,quia hẽt,in
se necessitatẽ.¶ † Nã collatio nõ ꝓpriè dĩ donõ,[c] ut no.Ab.in
fi.infra,de don.& no.Bar.in l.absenti.col.1.ff. de don.ubi in ca
su c.cũ inter,& in c.publicato. infra,eo.dicit electionẽ fieri ex
necessitate. Vñ attenta rõne necessitatis,electio,& collatio de-
berent transire in capitulum.Nec ob.ꝙ in electione, vel instõ-
ne sit maior necessitas,qa persona electa,vel pñtata specialiter
debet confirmari, vel institui,quia hoc non tollit argumeotũ:
qa si necessitas facit actum transire in capitulũ,ergo quatenu s
est necessitas dẽt transire in capitulũ,ſm rõnẽ Ab.Fean. Paui
nus in trac.de sede vacan.in 4.q.2.partis principalis dicit, ꝙ ra-
tio rationis est, quia cõfirmatio est iurisdictionis, quo casu ea,
quæ sunt de iurisdiõne,transeunt in capitulum,vt no.in d.c.cũ
olim. Et ista rõ in effectu conuenire videtur cum ratione Abb.
quia iurisdõ habet I ic necessitatem, ut patet ea diffinitione iu-
risdictionis,quam ponit gl.in l.1.de iur.om.iud.Et iõ melior ra
tio videtur illa,quam allc.gl.in d.c.2. de sede vacã.qa iure cau-
tum non reperitur,ꝙ capitulum fungatur oiee episcopi ĩ colla
tione beneficiorum,& per illum text.vĩ, ꝙ rña sit negatiua, ꝙ
capitulũ nihil possit uacante sede,nisi illud, ꝙ expressum repe
rit,& ad hoc plura all.Pauinus in d.trac.in d.q. Et licet ipse cõ-
cludat regulam esse affirmatiuam ex plurib.adductis, tñ ex pri
mo allc. per eum videtur, † ꝙ regula sit negatiua, quia sicut qñ
duæ sunt regulæ,una affirmatiua,altera negatiua, preualet ne
gatiua,[d] d.l.1.§.liberti.ubi Bar.ff.de iust.tut.ita vĩ, ꝙ efficaciores
sint rõnes, quæ pro regula negatiua inducuntur. & † quia ne
gatiua potentius negat,q̃ affirmatiua affirmet, ut per gl. in ca.
cũ dilectus.de consuc.cum si.ut dixi io c.nã concupiscentiam.
in 3.no.de consti.¶ † Secundo no.ꝙ electio nõ tribuit plenum
ius,[e] sed confirmatio requiritur,per quam exercitium iuris cõ
petentis prælaturæ acquiritur,& añ confirmationem solũ ha-
bet ius in habitu,non autem in actu,ut per glo.in c.quanto.64.
dist.& in l.priuatorum.C.de iu. om.iud.& Bal.ibi post Cy. & gl.
idem cõcludit in electione facta per collegium seculare. Et idẽ
Alb.in auth.habita,in x.co.C.ne filius pro patre.ubi tñ fatetur,
† ꝙ à consuetudine induci põt, ꝙ facta electione administret
absq; confirmatione. Secus ſm Ab. vĩ I collegiis ecclesiasticis,
quia talis consuetudo esset damnosa ecclesiis, & iõ non ualet,
vt Abb.hic concludit.Ex cuius dictis plures conclusiones col-
liguntur.¶ † Prima est, ꝙ per electionẽ ius plenũ non acquiriĩ
electo.vñ ante confirmationem non dĩ promotus,sed ꝓmouẽ
dus,[f] c.super his.de accu.vbi Abb.† Et electo non dĩ ius esse ac-
quisitum in re,licet electionẽ acceptauerit, ut no.Ant de But.
in c.in nostra.col.fi.ver.non hoc scripsiũ.s.de resc. & idem Ab.
post alios in d.c. super his. & iõ ante confirmationem bñficiũ
non dĩ suum,ut † no.Domi.in c.si electio.io gl.in uerbo,renũ
ciet.de elec.in 6.in fi Et bene facit gl.no. in cle.1.in uerbo,colla
to.† vt lite pen.quæ dicit, ꝙ † ante confirmationem beneficiũ
vacare dĩ per mortem primi,nõ autem per mortẽ electi, & iõ
electus añ confirmationem põt renunciare in manibus eligẽ
tium absq; auctoritate superioris,ut per gl.in c.1. in verbo, re-
nunciauerit.infra,de rest.in int.cum si.ut tradunt Mod.in c.cũ
Bertholdus.de re iu.infra.† Sed tñ prædictis non ob.conclude-
dum vĩ, ꝙ electo in re ius acquiratur,[g] quia eligentes variare
non põt.c.publicato.infra eo.& no.Abb.in c cum inter cano-
nicos.in ultimo no infra eo. & per electionem hĩ initium.c.fi.
de transla.præl.no.Pet.de Anch.in cle.1. in ult.not.de iureior.
vbi inquit,ꝙ † cõfirmatio est declaratio iuris prius quæsiti ele
cto,& ꝙ plenũ ius acquiritur per electionẽ,& ꝙ per confirma
tionem nihil noui iuris acquiritur, sed solum exercitiũ. Et idẽ
Old.tradit in cons.146.factum est tale,de consuetudine, col. fi.
ubi inquit,ꝙ cõfirmatio nihil noui iuris addit,sed solũ exerci-
tium administrationis:sicut decretum iudicis, ꝙ tutori admini
strationem decernit.l.fi.C. arb.tut.allegat ẽt tex.in c. si electio.
eo.li.in 6.Et hoc facit,quia confirmatio necessaria est, ut s. di-
ctum fuit.ergo vĩ esse ius prius in re quæsitum,qd trahit con-
firmationem,& quia qui confirmat non dat.l. & quia.ff.de iu-
risd.om.iud.c.inter dilectos.de fide instr.† Et ideo si electio nõ
ualet,confirmatio non prodest,vt no.per gl.in c.1.in uerbo,ir-
ritum de post.prælatorum in 6.cum si.ur not.Ab.in c.ꝙ sicut.
col.fi.infra eod Et hoc idem tenet Bar. sequuta accessione.in l.
absenti.ff. de don. dum alle. capitu. si tibi absenti. de præben.
in 6.Et ad c.super his,ꝙ videtur probare contrarium, respon-
det Arc.ibi.Et ex his plura dicta s.dubia videntur.¶ † Scda est
conclusio ea dictis Abb.io 2.no.ꝙ etiam ĩ collegio seculari fa-
cta electione confirmatio requiritur, ut no.per gl.& Bald.in l.
priuatorum.C.de iurisd.om.iud.& idem Bal.in auth.habita.col.
10.C.ne filius pro patre.& idem Abb.in c. cum in iure.in 4.no.
& in c.transmissam.infra eod.¶ † Tertia conclusio est, ꝙ licet
valeret consuetudo in collegio seculari, ꝙ electus administret
absq; alia ꝯfirmatione.secus tñ est, ſm Abb. in collegio eccle-
siastico.allegat c.cum venerabilis. de ꝯlue. & idẽ Abb.in d.ca.
trãsmissam.& I c.nihil.j.eo.I gl.fi.ubi circa hoc distĩguit,ꝙ aut
consuetudo

A D D I T I O N E S.

a Syl.Ald.Non potest.Adde Dec.in c.cum venerab.col.18. de excep.vbi ad. & in c.licet.j.eo.nu.10.
b Syl.Ald.Imperatore.Adde Dec.in ca.eam te.in j.not.de resc.vbi add.
c Syl.Ald.Donatio.Adde Dec.in c.cum accessissent.in j.no.de const.ubi add.
d Syl.Al.Negatiua.Adde eundẽ Dec.in ca. nam concupiscentiam.in j.lec.in 3. no.de consti.in c.cum M.col.4.uer.quarta conclusio.eo.ti. in c.pe.col.1.eod. ti.in c.1.col.5.de rescr.in quib.locis plura addidi.
e Plenum ius Quod est tñ ius ad rẽ.Gl.in cle.1.ut lite pẽ.Philip Fran.in c.1.in princ.u lite pend.lib.6 Rot de ele.in nouis.in fi.Gem. & Philip.Fran.in ca.si elec.de elec.in 6.Fel.in c.quo ad consultationẽ.de re iud.c.super his.de accu. Steph.Bertr.consi.2.nu.6 lib.2.Dec.in l.more.ff de iur. om.iud.c.3. de confir. vtili,vel inut.Sed idẽ Dec.plenius examinãs tenet hic,ꝙ quæriĩ ius in re,ꝙ verius est.Idẽ tenet Gl Pragma.de elec.c.1.uer.postulationis Ias.cõs. 155.lib.2.
f Syl.Ald Promouendus.Adde Dec.in c.eam te.in 1.no.de rescr.p.
g Syl.Ald.Acquiratur.Adde omnino Cesar in Lamb. in trac. de iure pat.in 2. arti.5.q.prin.2.pat.2.lib.cul 3.nu.6.ubi late.

consuetudo tribuit plenum ius electo, & valet consuetudo, quia talis prouisio habet vim electionis, & confirmationis. arg. ea. cum dilectus. de consu. aut consuetudo est, vt electus administret ante confirmationem, quam tamen petere tenetur. & talis consuetudo non ualet. Sed ista[a] dicto non videtur habere vrgentem rationem diuersitatis, quia sicut ualet consuetudo, quod prouisio haberet vim electionis, & confirmationis, quo casu in effectu tollitur confirmatio, ita videtur in secundo casu, quia solum agitur, ut confirmatio tollatur, sicut in primo casu. Et quod absolute valeat talis consuetudo, tenet Old. in cons. 146. allegato in c. sin. factum tale est, col. 2. Et hoc confirmatur, quia sicut in aliquibus. atib. specialiter electus consequitur plenum ius absque confirmatione, ut no. Abb. in c. nihil. j. co. Ita videtur, quod auctoritate consuetudinis induci possit: & sicut in collatione plenum ius tribuitur, ita videtur quod in electione induci possit auctoritate consuetudinis, quia sicut lex consulit de illo, qui habet potestatem conferendi, ita videtur, quod consuetudo de electo, ob fiduciam habere possit, vt eligant personam idoneam, & per hoc tollitur ratio Ab. ¶ Non ob. tex. in c. cum venerabilis, quia ibi erat alia ratio propter quam consuetudo reprobatur, vt dixi in rub. s. c. & not ipse Abb. in d. c. cum venerab. in fi. ¶ † Tertio no. quod superior, ad quem spectat confirmatio, debet prius inquirere de uita, & moribus electi. ad idem tex. in ea. cum nobis. ubi Ab. in sexto no. & in c. nihil. vbi Abb. in 3. no. j. c. & ibi confacienti pœna imponitur, nam electus debet esse idoneus ætate, scientia, & ordine, & non sufficit, quod † istæ qualitates superueniant, vt not. Ab. per illum tex. in c. dudum. el. 1. col. fi. in antep. no. j. co. & hodie est data forma. vt ponatur edictum, in c. fi. co. ti. in 6. & illa forma etiam debet seruari in præsentatione,[b] ut nota. ibi per gl. in verbo, electionem, & sequitur ibi Pet. de Anch. & do. Abb. hic. Et ad hoc facit, quia valet argumentum de electione ad præsentationem, quando est eadem ratio, ut dixi in rub. s. eo. ¶ † Quarto not. quod inquisitio famæ debet fieri in loco, ubi quis conuersatus est. ad idem tex. in c. scriptum. j. eo. vbi fit inquisitio Venetiis, ubi erat electus natus, & conuersatus, † & talis quis habetur, qualis in ciuitate sua æstimatur. l. de minore. § tormenta. ff. de quæst. † Et ueritas perscrutari debet ab illis, qui veritatem sciunt. c. nra j. q matrim. accus. possunt. facit tex. in l. consensu, in fi. C. de repud. & in c. veniens. el 2. in fi. j. de test. ¶ De aliis, quæ Ab. hic scribit, dicendum est, vt latius idem Abb. & Mod. tradunt in c. fi. de præsump ¶ † Vltimo Abb. hic concludit, quod si superior non uelit confirmare electum, nulla causa legitima existente, compelli potest per superiorem, c. nullus. j. de iur. patr. vel potest superior præfigere terminum habenti ius confirmandi, quo elapso ad ipsum superiorem potestas deuoluitur, ut Abb. hic dicit, & idem Abb. in c. 2. col. fi. de conc. præb. in c. pastoralis, colum. 2. de iu. pat. & in c. extirpandæ. § qui vero, col. 8. in repetit. de præben. & idem Abb. in consi. 28. in causa communis, lib. 2. Facit ad prædicta, quod not. Bar. in l. si cum dotem. § eo autem tempore. ff. sol. mat. cum si. ut tradit ibi Alex. col. pe. Et ex his expedita est ista decretalis.

ADDITIONES.

a Sed ista. Et beoe.

b Præsentatione. Idem Gem. & Philip. Fren. in d. c. fi Lap. allegatio. 8. Bal. in cons. 17. Factum sic proponitur lib. 5. Roch. Cur. in trac. de iure patro. ver. honorifi cum q. 2. q. 32. Io. Selua. trac. de Benefic. par. 3. li. 3. Aymo. in cons. 117. nu. 1. ubi tamen excipit legatum Auenionensem. Et hæc uera de iure, nec dictus legatus omittere potest, nisi sit ibi rescriptum de consuetudine, prout ubique fere solent, vt non seruetur forma d. c. si quæ tamen adhuc hodie seruatur in Neustria, siue in Normania, & est intelligendum non pro actu præsentationis, sed pro actu institutionis, quam uis Egid. Bellam. deci. 621. dicat hoc non requiri de iure in præsentato.

SVMMARIVM.

1 *Pallium episcopale mitti potest archiepiscopo per nuncium.*
2 *Apochrysarius exponitur pro nuncio.*
3 *Facere per se dicitur, qui facit per nuncium.*
4 *Nuncium mittere potest, qui non potest substituere.*
5 *Nuncius non potest alium nuncium constituere.*
6 *Iuramentum per alium exigi potest, & per alium præstari.*
7 *Iuramentum fidelitatis per alium præstari potest.*
8 *Papa creatus fuit vicarius Christi per illa verba, pasce oues meas.*
9 *Christi actio debet esse nostra instructio, & in quibus.*
10 *Aequiparatio facta inter aliquos, intelligitur quatenus fieri potest.*
11 *Papa non potest disponere contra Euangelium.*
12 *Iuramentum pro fide, & obedientia, præstatur.*
13 *Iuramentum fidelitatis præstatur tactis scripturis, etiam à prælato.*
14 *Concilia generalia non sunt supra Papam, sed Papa est superior.*
15 *Concilium non potest Papam iudicare.*
16 *Papa peccans admoneri potest, non corrigi.*
17 *Correctio Euangelica non habet locum in Papa.*
18 *Papa non habet potestatem, nec est illi obediendum, si status ecclesiæ turbatur.*
19 *Concilium in causa hæresis est iudex contra Papam.*
20 *Concilium errare potest.*
21 *Ecclesia qualiter dicatur non posse errare.*
22 *Papa accusari potest pro delicto doloso, & scandaloso, in quo sit incorrigibilis.*
23 *Argumentum de delicto in committendo non valet ad illud, quod in faciendo consistit.*
24 *Papa absoluit, quos synodus ligauit.*
25 *Concilia debent congregari authoritate Pontificis, nisi congregentur contra ipsum.*
26 *Authoritas non requiritur illius, contra quem agendum est.*
27 *Papa quare dicatur summus Pontifex, & maximus sacerdos.*
28 *Papa habet administrationem, non dominium bonorum ecclesiæ.*
29 *Possidere dicitur ecclesia vniuersalis mortuo prælato, nec sunt bona vacantia.*
30 *Ecclesia vniuersalis est domina bonorum.*
31 *Scandali causa potest inferior apponere manum ad casum spectantem summo Pontifici.*
32 *Tutoris datio a iudice si satisdederit, non inducit conditionem.*
33 *Clausula, si idoneum inueneris, sapit monitionem, non conditionem.*
34 *Symonia non dicitur, si conditio apponatur a superiore.*
35 *Simoniaca de iure diuino, vel de iure positiuo, quæ dicantur.*
36 *Papa potest suspendere excommunicationem.*
37 *Inferior quilibet debet de iure beneficia conferre.*
38 *Expressio eius, quod tacitè inest, nihil operatur, & quando.*
39 *Iuramenti fidelitatis, quod præstatur ab episcopo, forma.*
40 *Iuramenti Regis erga Papam forma.*
41 *Iuramentum Imperatoris in coronatione.*
42 *Iuramenti Abbatis forma, quod præstat Episcopis.*
43 *Iuramentum vasalli quale.*
44 *Clerici simplices non tenentur iurare Episcopo, nisi commissa sibi administratione bonorum ecclesiæ.*
45 *Iuramenta excepta intelligitur authoritas superioris, & quando.*
46 *Absoluere non potest Papa a iuramento præstito in fauorem alicuius, nisi sit illicitum.*
47 *Absolutio à iuramento in terminis c. quamuis, de pac. lib. 6. fieri non potest.*
48 *Papa absoluendo a iuro scienter, utitur authoritate excepta, secus si ignorat.*
49 *Ecclesia vniuersalis unica est, & quodnam sit caput, & quæ membra.*
50 *Membrum quod propriè dicatur in corpore.*
51 *Digitus est pars membri.*
52 *Membrum alterius, quando dicatur ecclesia.*
53 *Compensatio in deposita non admittitur.*

SIgnificasti. Summatur, & diuiditur, ut per Abb. hic. ¶ † Primo no. quod pallium mitti potest electo in archiepiscopum per nuncium. † Nam uerbum, apochrysarius, exponitur pro nuncio, ut gl. hic dicit. & facit tex. cum glo in c. conuenientib. j. q. 7. in verbo, apochrysariis, & in auth. quomodo opor. episcopos. § si vero in proposita. vbi gl. in verbo, apochrysarios, & in § reuerendissimi. in auth. de san. epi. in verbo, apochrysarii. † dum Abb. dicit, quod potest mitti per nuncium notandum est,[a] quod ille, qui mittit nuncium, dicitur facere per se, & non per alium. † Vnde qui non potest substituere, potest nuncium mittere,[b] ut no. Bald. in rub. C. de exerc. col. 1. uer nunc scias. alle. bonum tex. in l. præses prouincia. ff. de manu. vin. & tradit Ale. in l. quòd quis. col. fi. C. de proc. & ibi concludit, quod nuncius non potest alium nuncium constituere. ¶ † Secundo no. quem posse exigere per alium iuramentum. ad idem tex. in c. si diligenti. de præscr. in c. ea quæ. de iureiur. sic etiam per alium † præstari potest, c. fi. de iura. calu. in 6. in c. procurator. eo. titu. in 6. † Et in iuramento fidelitatis probatur in c. 1. § uerum. de statu regu. in 6 in clem. 1. de iu. iur. no. Bal. in c. 1. § 1. col. fi. quo tempore miles. cum si. vt tradit Ale. post Ro. in l. qui bona. § alieno. col. fi. de dam. infec. ¶ † Tertio no. quod Christus constituit Petrum Papam, & uicarium eius, per illa uerba, pasce oues meas. de quo Ab. hic, & latius tradit in c. translato. de consti. & ibi aliquid dictum fuit in posterioribus scriptis ¶ † Quarto no. quod Christi actio debet esse nostra instructio, ad idem tex. in c. Deus omnipotens. 2. q. 1. in ea. qualiter. el 2. de accu. in c. solennitates, de conse. dist. 1. in ea. ut nostrum, in princ. vt eccl. bene. Et hoc uerum intelligitur in his, quæ fecit Christus, ut homo, in quibus imitari potest. secus est in his, quæ fecit, ut Deus, in quib. imitari non potest. Sicut quando ambulauit super aquas. & 40. diebus ieiunauit, vt declarat Ant. Roscl. in trac. de potestate Papæ. char. 26. co. 4. uer. ad contra. † Et hoc facit, quia adequatio facta inter aliquos, intelliguntur quatenus fieri potest,[c] ut no. Bar. per illum tex. in l. 1. § lex fal. ff. ad legem Falc. bonus tex. in c. indemnitatib. § pen. eo. ti. lib. 6. & specialiter in proposito no. Abb. in ea. à nobis. el 2. de sen. exco. ubi specialiter dicit, quod debemus nos cum Deo conformare quantum possibile sit, & ita declarat tex. in d. c. ut nostrum, ut eccl. benef. ¶ † Quinto no. quod Papa non potest aliquid disponere contra euangelium.[d] bonus text. 25. q. 1 in ca. sunt quidam, & 11. q. 3.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Notandum est. Et an, & quando factum à nuncio factum censeatur à propria persona mittentis, uide Dec. in c. cum parati. col. 2 infra, de appel.

b Syl. Ald. Mittere. Adde Ang. in l. Gallus. § forsitan. & ibi Imo. ff. de lib. & posthu, Io. Cald. & alij in c. post cessionem, in fi. infra de probat.

c Syl. Al. Potest Facit, quia adequatio facta intelligi debet de his, quæ iure ordinario competunt. Deci late in consi. 198. in prin. & uide omnino Ang. de Are. insti. de leg. § 1. in gl. in ver. æquare.

d Syl. Ald. Euangelium enim potest tollere Ius diuinum, etsi contra illud dispensare possit, Deci. consi. 112. column. 1. & tunc cum causa Deci. consil. 576. colum. 3.

11.q.3.in c.filijs p̃ræcel.& 21.q.3.ca.cum ergo.§.item Galatis, & de hoc ſ.uidebimus.¶†Sexto no.licitum eſſe iuſm ꝓ fide,& obedientia.facit tex.in c.ego N.de in.iur.Et gn̄alr̄ ea cã præſtatur iuſm.c.ita ergo.& per glo.21.quæſt.1.in ſumma.†Et in iſto iuro fidelitatis ſpecialr̄ ẽt prælatus tangit ſcripturam,ut per gl. in cle.j.ĩ verbo,tacti.de iureiu.¶ †Septimo no.ꝙ ꝯcilia gñalia non ſunt ſ̃.Papam, immo Papa ipſe eſt ſuperior,a ut late Ab. hic proſequitur,& ad hoc eſt gl.in c.nemo,9.q 3.†quæ dicit cõcilium non poſſe Papam iudicare,& idem gl.in c.ſi quis pecuma.80.diſt & quod not.Hoſt.in c.propoſuit.de conceſ. præben. † vbi inquit,ꝙ ſi Papa iacet in peccato,admoneti põt,iuxta regulam Euangelii cui ſubiicitur,quantum ad primam partẽ,dũ dr̄,† Si peccauerit in te frater tuus,corripe eum inter te, & ipſum ſolum,vt legitur in c.nouit.de iudi. ĩ c.ſi peccauerit.2.q j. in prin.Quantum vero ad aliam partem regulæ,quæ dicit,ꝙ ſi non audierit,dic eccleſiæ, talia verba in ſummo Pontifice ĩtelliguntur in eccleſia triumphanti, quia ipſe ab eccleſia militãte iudicari non poteſt,& no Ab.in c.nouit.char.antep.in verſ. ſed circa hoc q̃ro,de iudicijs. Et iſta ꝯcl'o, ſm Abb.hic,intelr̄ ĩ his,quę ſunt iuris poſitiui,in qbus Papa eſt ſ̃.concilium,& hẽt plenã ptãtem.ſecus in his,q̃ non pendent à plena poteſtate Papæ,ut Abb.hic concludit ¶ † Et hoc cõfirmari põt,quia Papa in pluribus caſib.non hẽt ptãtem,& illi non eſt obediendũ,puta,ſi ſtatus eccleſiæ turbaretur,vel aliquod malum p̃ſumar̄,b vt no.Inn.in c.inqſitioni.de ſen.excom.& per gl.8.q.1.in c.apſica. & 9.q.3.in c.ſi per principalem.& ĩ c.literas.de reſt.ſpol.& Ab. hic allegando tex.1.q.7.in c.& ſi illam.nam in talibus caſibus ſi Papa non poſſet ab alio iudicari, iſta iura eluſoria redderẽtur, qa parum eſſet iura condere , niſi eſſent qui illa exequerẽtur.l. 2.§.poſt originem.ff.de ori.iu.c.vbi periculum.co.ti.lib.6. & ſi ab alio debet iudicari,de concilio intelr̄,vt † patet in cã hr̄ſis,ĩ qua concilium eſt iudex ꝯ̃ Papã,gl.& Doc.in c.Anaſtaſius.19. diſt. Arch.& Doc.in c.ꝙ Dei fauorem,de hære.in 6. Ab.in c.ꝓpoſuit.col.pe.de conceſ.p̃b.in ca.fraternitatis. de hære.& Card. in conſi.150.quæſitum ſępe fuit,in 4.dub. Et licet ſpãle ſit in cã hæreſis,qa iudicari põt.c.ſi Papa.40.diſt.tñ nõ eſt ſpãle, ꝙ à cõcilio poſſit iudicari,ſed eſt ius cõe:qa ſtatim,ꝙ ſtatutũ fuit ſpecialiter,ꝙ Papa ĩ caſu hæreſis iudicari poſſit.ordinario iure dicitur,ꝙ ab ipſo concilio dẽat iudicari.& ıõ idem dicẽdũ eſt in oĩbus alijs caſib.in qb.Papa non hẽt ptãtem, ſed iudicari p̃t, & facit ꝙ no Car.in d.conſi. 150.in j.dubio.†Et dũ Ab.dicit,ꝙ cõcilũ errare põt,ꝓut errauit,26.q.2.in c.placuit,qa in ꝯcilio nõ eſt vr̄a eccleſia,q̃ ex ꝯgregatione oĩum fideliũ ꝯſtituir̄,de conſec.diſ.1.in eccleſia,& de tali vr̄a eccleſia,ſm Ab.hic intelliguntur iura,q̃ dñt,ꝙ eccleſia errare nõ põt.c.maiores.ĩ prin.†,d̃ bapti̇ſ. 24.q.j. in c.adepta.ſecus eſt in ꝯcilio,ꝙ errarẽ p̃t, ut ſ̃.dcm̃ eſt.Sed iſta reſolutio nõ vr̄ vera,qa ẽt capiẽdo eccliã ꝓ vr̃ ꝯgregatione fidelium,vr̄ ꝙ errare poſſit,qa eſt eadẽ rõ,q̃ eſt in cõcilio,& ĩn eccłia,q̃ ſæpenumero fallit, ita ꝙ ligatus apud Deum q̃nq; ſit ſolutus apud eccleſiã,vt dicit tex.in c.à nobis,el.2.d̃ ſẽ. excõ vbi ipſe Ab.ita dicit ꝑ illũ tex.& melius logr̄, q̃ hic. Et ad iura,q̃ dñt,ꝙ eccleſia errare non põt,rñdet ibi,ꝙ intelligantur quo ad fidẽ,& in articulis fidei.aliàs ſecus. & facit ꝙ no.per gl. de tranſla.ſanctorũ,in c.j.de reliq.& vene.ſancto.in 6.¶†Vltimo Abb.hic alle.gl.40.diſ.in c.ſi Papa.q̃ no.dicit,ꝙ Papa accuſari põt ꝓ delicto notorio & ſcandaloſo, in quo ĩcorrigibilis c ſit.& dicit Ab.hic,ꝙ illa gl.tener̄ ꝑ oẽs,& idẽ Abb.in diſputa.in ei cp̃s,& qdã rector.ĩ fi.2. dubii, dicit ꝙ totus mũdus approbat illã gl.Et idẽ Ab.in c.propoſuit.col pe.de conceſ.præb.& in ca. cũ veniſſent.col.4.de iud.& gl.p̃alleg. late comprobat Rom.in conſ.73.q.diſcutienda.& Bal.idem tenet ĩ c.olim.col.fi.de reſt. eſt verũ, ꝙ nonnulli theologi reprobant illam gl.uidelicet Augu.de Ancho.Pet.de Palud.& Archiep̃s flore.q cos refert,& ſequir̄ in 3.par.ſuæ ſummæ,in ti.xx.c.4.§.3.in c.verũ Papa.& mouetur rõne prima facie ſatis apparenti,qa gl ĩ d.c ſi Papa, adducit rõnẽ,q̃ nõ vr̄ uera,dũ inqt,ꝙ tali caſu Papa accuſari põt, qa eſt in ꝯtumacia,ex quo nõ vult corrigi,& talis ꝯtumacia dr̄ hęreſis 81.di.in ca.ſi q p̃ſbyteri.Pro hæreſi aũt Papa accuſari põt, d.c.ſi Papa.Non ergo mirũ,ſi tali caſu accuſari põt:nã p̃dicti dicunt,ꝙ talis rõ non valet,qa tex.in d.c.ſi Papa,intelligitur d̃ hæreſi ꝓpriè,videlicet pro errore fixo eorũ,q̃ ſunt fidei,iuxta ea,q̃ hñr 34.q.1.in c.hæc eſt fides, & in c.firmiſſime.de hæret. & nõ vr̄ habere locũ ꝓ contumacia, q̃ dicir̄ largo mõ hæreſis. Sed ꝓ defenſione gl.in d.c.ſi Papa,aduertendum eſt, qa glo.ibi ponit duos caſus, in quib. Papa accuſari poteſt.Primus eſt in hæreſi, vt ibi expreſſe dr̄.Secundus eſt in alio delicto notorio, & ſcãdaloſo,in quo Papa incorrigibilis ſit,qa oĩs ĩcorrigibilitas,& cõtumacia dr̄ hæreſis,ſm gloſſ.ibi.Et tali caſu non requirir̄,ꝙ ſit hæreſis propriè,qa tunc ſecundus caſus reduceret̄ ad primum de hęreſi, & non eſt verum , ꝙ ĩ duobus caſibus Papa accuſari poſſit,ut gl. ibi dicit.vnde in ſecundo caſu, videlicet in delicto notorio,& ſcandaloſo,ſufficit ꝙ largo modo ſit hęreſis cum illis qualitatibus,ꝙ delictum notorium ſit ſcandaloſum , & incorrigibile Et ĩ hæreſi propriè.ẽt ſi delictum eſſet occultũ,Papa accuſari põt,ut gl.ibi dicit, & hoc mõ rõ theologorum tollitur,& apparet,ꝙ nihil facit. Vlterius rñ ꝯ̃ gl.in d.c.ſi Papa,ĩduci poteſt tex.in d.c.ſi Papa.dupliciter,primo,ꝙ regula ibi ponitur,ꝙ Papa à nemine iudicandus ſit. excipitur cauſa hæreſis.ergo in alijs caſibus non exceptis regula confirmatur.l.q̃ſitum. §.idem reſpondet.ff.de fundo inſtruc. vbi Bar.cum ſimili. Sed reſponderi poteſt,ꝙ exceptio facta de hæreſi videtur facta propter ſcandalum,arg.eius,ꝙ dicitur 61.di ĩ c.miramur.Et iſta ratio ſcandali pariter militat in alio graui delicto, notorio ſcandaloſo.vnde ſuccedit,ꝙ exceptio facta in uno caſu,etiam in caſu ſimili facta intelligitur.ca.cum dilecta, de confirma.uti.vel inuti.vbi Abb.cum ſimi vt dixi ibi. Secundo efficaciter inducitur ille tex.in d.c.ſi Papa.ꝙ ille tex.videtur loqui in crimine ſcãdaloſo,dum dicit , ꝙ Papa propter ſuum delictum innumerabiles populos in præcipitium ſecum deducit.& tamen ibi dicitur,ꝙ tali caſu Papa iudicari non poteſt.ergo videtur ibi text. ꝙ etiam pro delicto ſcandaloſo Papa accuſari non poſſit. Sed etiam ad hoc reſponderi poteſt,ꝙ tex.ibi loquitur, quando Papa erat in ſuis operibus negligens,& remiſſus,& ſic in delicto ĩ non faciendo,in quo eſt minor culpa quàm in faciendo, ꝓut loquitur,& intelligitur gl.in d.c.ſi Papa, arg glo.in l.ſi mora.ff. ſol.mat.† & ideo non valet argumẽtum,ꝙ fit de delicto ĩ omittendo,ad illud,ꝙ in faciendo conſiſtit,d ut not. Bar.in l.licet.§. fi.ff.de pecu.& quia gl.in d.c.ſi Papa,copulatiue loquitur in delicto ſcandaloſo.& incorrigibili,ideo non ſufficit, ꝙ altera tantum qualitas concurrat.l.ſi hæredi plures.ff.de cõdi.inſt.Et cõcluſio gl.in d.c.ſi Papa,confirmatur ex pluribus,quæ dixi in cõſil.151.vbi videndum eſt,& ultra prædicta in prealleg.cõſi.poſtea inueni Pet.de Monte in ſuo trac. de poteſtate Papę , in illa loquitur de poteſtate Papæ ſupra concilium.in 7.q.in verſi.his ita expeditis.vbi procedit per concluſiones. Et in 3.concluſio. tenet,ꝙ excepto crimine hæreſis, pro nullo alio crimine , etiã ſi notorium ſit,& Papa ſcandalizaret eccleſiam,deponi poteſt à concilio,& ſic contra gloſſ.in d.c.ſi Papa.& mouetur Pet.de Monte compluribus mediis. & primo per tex.cum glo.in cap. quodcunque.2.q.1.in ver.reconciliat,quæ tenet, quòd ſententia eccleſiæ Romanæ præferenda eſt ſententiæ totius eccleſię, intelligendo Romanam eccleſiam pro Pontifice.Sed hoc negari poteſt.quia diuerſa ſunt:cum eccleſia Romana,& ſedes apoſtolica ab ipſo ſummo Pontifice diſtinguatur,ca.ſi gratioſe,de reſcrip.in 6 & de hoc inferius dicam.Secundo reſpondetur,ꝙ illa gl.loquitur in aliis caſibus,in quibus non agitur de intereſſe Pontificis.ſecus videtur ubi tractatur de facto ipſius Pontificis,prout loquitur gl.in d.c.ſi Papa.¶†Secundo allegat text. in ca.cuncta per mundum.9.q.3. vbi Papa abſoluit quos ſynodus ligauit ¶ Tertio adducit text.2.q.6.c.ad Romanam.ubi ab omnibus appellatur ad ſedem Romanam. ¶ Quarto alle.text. cui dicit non poſſe reſponderi,9.q.3. in c.ipſi ſunt. vbi dicitur, quòd appellationes totius eccleſiæ ad Papam deferuntur. tota enim eccleſia pro concilio accipitur . & ſic videtur , quòd a concilio ad Papam appellaretur , ergo Papa ſuperior videtur. Sed ad iſta , & ſimilia iura , reſponderi poteſt, vt ſupra dictum eſt , quod loquuntur in aliis caſibus , non concernentibus perſonam Papæ.Secundo reſpondetur, quòd iura p̃alle.habent locum,quando proceditur iudicialiter,& cauſa cognita.quia tunc non ab eo appellatur.d. cap. cuncta per mundum,& ab aliis ad ipſum Papam recurritur.ſecus videtur ĩ terminis,in quibus loquitur glo.in d.cap. ſi Papa.ad hoc facit, qđ not.per glo in l.non videtur.§.qui iuſſu.ff.de reg.iu. quæ diſtinguit vtrum iudex iudicialiter, vel extraiudicialiter procedat , cum ſi.† vt dixi in cap. ſi quando.de offic.delega.in quo adduxi rationem,quia concilia debent congregari auctoritate Pontificis.17.diſ.cap.1.§.1.& 2. per totum.ergo Papa videtur ſuperior.Sed reſpondetur hoc eſſe verum regulariter, prout tex.dicit in d.cap.1 17.diſt. Sed talis regula fallit, quando concilium debet contra ipſum Pontificem congregari e in terminis glo. in d.cap.ſi Papa, quia tunc auctoritas Papæ non requiritur,ut ea pteſſe Bald.dicit in cap.olim.circa fin. de reſcrip. quia Papa veriſimiliter non conſentiret.Et ad hoc facit,quia ſi aliquo caſu auctoritas prælati requiratur, † vt in ca.cauſam quæ.de iud. tamen

ADDITIONES.

a Superior.Vide Auguſt.ep.162.& Mathe.18. ibi , dic eccleſiæ,& Act.decimoquinto.Ioan.Gerſon in trac. de poteſtate eccleſiæ. & Iaco.Aluaroc. in trac.de auctoritate eccleſię per totum.

b Syl.Ald.Præſumatur.Adde Dec.late in c.ſi quando col.2.de reſcrip.

c Syl.Ald.Incorrigibilis.Vide late Dec.in conſi.151.col 2.Fel.in c ſuper lit̃is,co.11.ver.an ſua ſit iuriſdõ,de reſc.in c.nonnulli,col.5.eo ti. & dicit Dec.in ca. cum veniſſent,col.4.de iud.ꝙ hanc gl.totus mundus ſequitur.

d Syl.Ald.Conſiſtit.Valet.n.tanquã de maiori ad minus,quia maius eſt delictũ in committendo,quàm in omittendo.l.ſi mora, vbi gl.ff.ſol mat.cum ſimi.

e Syl.Ald.Congregari.Adde Dec.in c.cum veniſſent.colum.4.verſic.2.prædicta conclu.

tamen ꝫ ipsum prælatum absq; eius consensu agi pōt, ut p gl. 2.q.8.in c.cum pall.& nu.in c.edoceri.de resc.& facit glo.magna in ff.in l.cum non solum.§ necessitate.C.de bon.quæ lib. Scdo pōt rñderi, ꝙ non valet ꝓsequentia, auctoritas Papæ reqri tur in congregatione concilii, ergo congregato cōcilio Papa est superior. nā auctoritate ꝑtoris,& magr̄atus, vniuersitas cō- gregari debet.& tñ nō legitur, ꝙ ipse prior sit maior ipsa vniuer sitate congregata, ut no.in c.cū oēs,de cōsti.¶ Sexto alle.istum tex.ubi expsse dr̄, ꝓ concilia non pñt ꝑfigere legē Romanæ ec clesiæ.Sed ad istum tex.Abb.rñdit in trac de cōcil.in char.pua. 51.ponderando, ꝙ tex.loqtur hic de eccl.Romana, nō de Pōti- fice.Ista rnsio vr̄ ꝓ tex.hic, ubi continuatiue dr̄, ꝙ in statutis cō- cilii, Romani Pontificis excipit̄ auctoritas.nisi dicamus, quod istud dictum est aliud dictu separatum ab eo, ꝙ s.dr̄ de ecclesia Romana. Vel secundo rnderi potest, quod tex.procedat s̄m re gulam, quam constat non habere locum in causa hæresis d.c. si Papa, & eodem mō dicendū est in delicto scandaloso, ꝑ s̄ di cta.¶ Septimo all tex.in c.licet de uitanda.j.eo.vbi Papa elect⁹ statim hēt administrationem, qa nullum habet superiorē, qui confirmare possit. Sed uidetur, illam regulam non habere lo- 27 cū in hæresi, nec pariter ī delicto notorio, vt s̄ dcm̄ ē.¶ †Octa- uo adducit sic, quia sicut ī uno populo est vnus episcopus ca put ecclesiæ particularis, ita debet esse in ecclesia vlī,& iō Papa dr̄ summus Pontifex,& maximus sacerdos.21.d.in ca.cleros.& ad hoc poterat allegare meliorem tex.in c. ita dñs.19.di. & in c.vbi periculum.de ele.§.cæterum.in 6. ubi Papa vr̄ rector vni uersalis ecclesiæ.Sed etiam ad ista, & similia respondetur, & pri- mo, ꝙ attenta similitudine, quam facit de episcopo ad Pontifi cem, esset dicendum, ꝙ Papa accusari possit sicut episcopus,& iō talis similitudo non valet. Non obst.iura, quæ dicunt, ꝙ Pa pa est summus sacerdos,& caput aliorum: quia hoc est verū ra tione administrationis, sicut dicitur de episcopo qui est procu 28 rator non dñs in bonis ecclesiæ.c.1.de dona †Et idē est in sum mo Pontifice, quia etiam ipse habet administrationem, nō do- a minium,ᵃ ut no.Do.post Archi.12.di.c.j.& idem Domi.in c.1. col.3.de sum.Tri.lib.6. Nam bona ecclesiarum sunt in pᵃtrimo 29 nio Christi.c.cum ea eo.de elec.in c.6.cū s̄m, de præb.¶† Et iō mortuo prælato ecclesia vniuersalis possidet, & nō sunt bona vacantia, ut no.Bar in l.j §.fi.in fi.ff.de acq.pos.vbi alleg.Inno. 30 c.cum super, de rest.spol †Et idem Bar.in l.sicut.§.fi.ff.quod cuius. vniuer.ecclesia ipsa vlīs vr̄ dña, quam Christus sibi reseruauit, dum dixit Petro,& super hanc petram ędificabo ecclesiam meā, non dixit suam & silr dum dixit, pasce oues meas, ut in tex.hic hr̄, non dixit suas,& ipse Christus est caput ecclesię, vt not.p gl. in cle.ne Roman ,in uerbo, consoriant, de ele & facit tex.in c.1. col.3.de sacra unctio.& per istum modum declarat, quod s̄.di ctum est, ꝙ ille tex.loqt̄ de ecclesia, non de Pontifice, q hēt solū 31 administrationē, non dnium. †Præterea dato, ꝙ Papa esset s̄.cō cilium,& s̄ ecclesiā, non hēt locū in delicto scandaloso, qa pp scandalum pōt ēt inferior apponere manum ad casum spectā tē summo Pontifici, ut no Abb.post Host.in ca.constitutus.de app.& ex prædictis rnsio colir ad oīa alia, quæ adducit Pet de Monte in loco s̄.alleg.quæ ulterius non prosequor gr̄a breuita tis.& ita non vr̄ recedendum ab opi.gl.in d.c.si Papa. q̄ cōiter 32 approbatur.¶ †In glo.ibi, l.muto.§.sub ꝯdōne.vbi datio tuto- ris facta à iudice, si satisdederit, nō inducit ꝯdōnem, sed admo nitionem. Et rō est, s̄m Bar.ibi, qa illa satisdatio tacite de neces sitate intelligebat̄, iō eius expsio nihil operat̄, 3.ff.de leg. & idem no.Bar.in l.quodcunq;.§.non solum.ff.de verb.ob.& idē Bar.in l.1.col.2.ff.de cond.& dem.declarando illū tex in d.§. sub conditione, dicit ꝙ illa expressio, si satisdederit, nō facit cō- ditionem, q̄ suspendat dationē tutoris, sed bñ facit ꝯdōnem, q̄ suspendit administrationē. Nā ꝯdō, q̄ respicit executionē act⁹, exprimi vr̄ prout actus intelligebat̄, l.quotiens §. in ff.de condi. & dem.& d.§ sub ꝯdōne Ar. ita vr̄ in illo casu, qa ista condō, si præstaret iur̄m fidelitatis, erat de nā actus, & respiciebat execu- tionem,& non vitiat, quia non concernit substantiam actus. 33 †Et iō refert Bar.in d.§.sub conditione, in fi.ꝙ si dicatur, proui- deas de tali beneficio, si eum idoneum repereris, talia verba sa piunt monitionem,& non conditionē.alle Io.And.in cle.1 de of.del.ubi gl.& no.Inn.ubi Abb.& late Mod.in c.fi.de ꝑsump. & Ale.in consi.118.visis, col.2.lib.2.facit quod no.Inn.in cap. prudentiam, in prin.de offi.dele.cum si.ut tradit Alex.in d.l.1.I 34 prin.de leg.1.†Secunda solo colligitur ex gl.ꝙ à superiore con ditio apponi potest absq; uitio simoniæ. Abb.dicit hoc nō esse 35 verum, nisi in summo Pontifice,† qui potest apponere condi b tionē in illis, q̄ sunt simoniaca, de iure positiuo. secus ᵇ si de iu c re diuino,ᶜ vt per eum hic. Nam de iure positiuo dicitur simo- nia, quę committitur in beneficialibus, qa tali casu simonia di citur, quia prohibita sunt De iure vero diuino dicitur simonia quæ committitur in ordinibus,& sacramentis ecclesiæ, in qui- bus ita dicuntur prohibita, quia simoniaca, ut no. per gloss.c. ex parte.de of.del.& dia ibi. Ex ꝑ ista prærogatiua Papæ facit,

quia multa specialia sunt in Pontifice, ut no.in c.dilectis.§.qa vero.de appel.post glo.ibi, quæ dicit, ꝙ Papa potest suspendere excōicationem, quæ non suspenditur, licet ab aliis hoc fieri nō 36 possit. † Et licet Abb. reprobet gl.in alio superiore vltra Papā, qa quilibet inferior debet de iure beneficia cōferre, prout iura disponunt.c.fi.de pac.c quæsitum, de re.permu.tñ glos.saluari potest in conditione, quæ respicit spiritualitatem, prout loqui tur tex.quem gl.alle.in c.qq.33.di.& ad idem tex.in c.de Syra cusanæ.18.di.facit tex.in c.1.de iureiu.lib.6.& tenet gl.8.q.3.in summa.& iō Imo.hic concludit, ꝙ si sit honesta cōditio, quæ respiciat spiritualitatē, opponi pt per superiorem, per id, ꝙ hr̄ c.di.in c.optatum,& in c.synodo.p gl.in summa, præalle.28.q. d Tertia sol.est, quæ recidit ī idem cum prima, ꝙ ea q̄ tacite ᵈ in- e sunt, exprimi possunt in traditione spiritualiū ᵉ absq; uitio si- 37 moniæ: † qa expressio eius, ꝙ tacite inest, nihil operatur.l.3.ff. de leg.j.& idem dicit gl.in c.olim.el 1.in uer.conditione.de re- sti.spol & in c.ad audientiam, el 1.in uersi.renunciante.de resc. cum simi ut tradunt Mod.ibi. Et ista conclusio procedit, qñ sit expressio eo mō, quo tacite inest. secus si aliter facta sit expressio q̄ inesset, ut Ab.hic dicit, per l.si ita legatum.§.illi, si uolet.de leg.1.& illum tex.etiam ita declarat gl.in l.aliquando ff.de cō- ditio.& demonst.& no.Bar.in d.l.3.ff.de leg.1.¶Postremo Ab. hic alle.gl.in c.unico.de spon.in 6. Sed aduertendum est, quia gl.quam Abb.approbare videtur in d.ca.uidetur contradicere supradictis, quia concludit, ꝙ expressio eius, ꝙ tacite intellige- batur, reddit dispositionem conditionalem, alle.text.in d.§.illi si uolet. Sed ille tex.non probat suam opinionem, quia ibi fuit facta expressio aliter.q̄ inesset, ut Ab.hic declarat.& sic ille tex. in quo gl.facit suum fundamentum, parum facit. Et in cōtra- rium est regula, quæ habetur in d.l.3.de leg.1.& glo.hic, cum si. s̄.alleg.& facit quod no.Fed.in trac.de permu.beneficio.in pe- nul.q.& tex.in c.relatum.de præben. declarando illum text.ut dixi in c.cum M.in gl.in uerbo, uacaturas supra, de const.¶ In 38 gl in verbo, unitate.est similis gl.in c.nullus.de iureiu.¶ † Et de iur̄o fidelitat. quod præstabatur ab ep̄o.de quo text.hic loqt̄, 39 forma hr̄ in c.ego N.de iureiu.† Et de forma iur̄i regis erga Pa 40 pam, est tex.in c.ubi dño.63.dist.† Et de iur̄o, quod præstatur in 41 coronatione Imperatoris, loquitur cle.1.de iureiu. † Et de for- ma iur̄i, quod ꝑstant abbates episcopis, vel archiepiscopis, est 42 text.in c.ne Dei.de sim.† & de forma iur̄i uasalli, est tex.in c.de forma.2 .q 5.& in c.1.de for.fide.in usib.feu. Et quod ur̄ in tex. 43 † hic, hēt locū in episcopis exēptis, q immediate subiiciunt Pa pæ.& iō illi præstant iur̄m.secus est ī nō exēptis, q eorū archie piscopo iur̄m, obediētiæ,& fidelitatis pręstare tenent̄.c.dilecti, de maio.& obe.Hodie tñ oēs, q in curia promouentur, siue ab 44 bates, siue episcopi, iurant Papæ, ut Abb.dicit in d.c.dilecti.†Et tale iur̄m fidelitatis præstatur à prælatis, non aūt à clericis sim- plicibus, qui episcopo suo iurare non tenentur.c. nullus, de iu- reiu.nisi illis commissa sit administratio bonorum ecclesiarū, vt ibi dr̄: vel nisi essent suspecti, ut quia aliàs inobedientes fuis- 45 sent, vt probat̄ in c.cū in ecclesiis, de maio.& obe.¶ †In glo.in verbo, excipitur.no.per gl.ex isto text.ꝙ auctoritas papæ exce- f ptuata intelligitur ᶠut hic,& in c.venientes.de iureiu. & in c.cō stitutus, de rescrip. Et idem in alio superiore, ut no.Bar.per illū tex.in l.si in prin.ff.ad mu & no.Bar.Brixi.in q.39. presbyter q- dam.Old.in consi.97.factum tale est.in uer.tertia ratio est. Fed. in consi.191.quæstio talis est, cum simi.ut congerunt Mod.in d.c.constitutus, de resc.& in l.fi.ff.qui sat.cog.& Alex.in consi. 124.omissis.lib.1.& in d.l.fi. Et ista ꝯclusio s̄m Ab.hic, Itelligit̄ in his, in quib. Papa plenam habet ptātē.secus vr̄ in aliis, ut pa tet in iur̄o, à quo Papa sine cā absoluere non pōt, ut per gl.in c. 46 quanto.de iureiu.†Et idem Ab.dicit in d.ca.constitutus. Nam à iur̄o præstito in fauorem alicuius, nisi illicitū sit, Papa absol- g uere non potest,ᵍ ut no.Car.in cle.1.§.fi.de iureiu.col.fi.in pen. 47 quæst.† & ideo in casu ca.quamuis, de pact.in 6.absolutio fieri non posset, vt not Arch.Ioan.And.& Domi.in d.clem.1.§.fin. de iureiu. Ang.in l.si quis pro eo, in princi.ff.de fideiuss.Pau.de Cast.in consi.216.præsupposito, colum.2.& in auth.sacramen ta puberum, colum.3.C.si aduers.vend. Rom.in consi.437.in casu proposito, in fin. Alexan in consi.42.super præmisso.col. 48 penul.lib.1. ¶ †Secunda conclusio supra lata habet locum, quando Papa habet notitiam iuramenti, & illo non obstan- te, con-

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Dominium. Adde Dec.in c.constitutus.col.fi in fi de rescrip.
b Secus Dec.consi.141.nu.2.Pan.in repe § qui vero.c.extirpandæ, de præb.Henric.Bohic.c.3.ne prælati vices suas.
c Syl.Ald.Diuino Et est tritissimum de iure, ꝙ simonia omnis purgatur auctoritate Papæ Dec.in consi.436.col.1 & seq.
d Tacite. Supra de consti cum M.apud Dec.nu.37.
e Syl.Ald.Spiritualiū.Idem dixit Dec.supra, de cōsti.in c.cū M.Ferrariē.nu.131.
f Syl.Ald Intelligitur.Dec. optime declarat in c.cum parati.col.3.de ap.in c.cū accessissent, nu.35.de consti.in c.constitutus.nu.18 de rescri.
g Potest.Dec.tradit in c.constitutus.col.fi.de rescrip.

κ, contrarium disponit. quia tunc uidetur uti auctoritate excepta. secus si de tali iure ignoret, ut not. Imo. post Anto. de But. in d. c. constitutus, col. j. uer. sed certe. Moder. in d. c. constitutus, & Bar. Soz. in consi. clxix. circa primũ. co. 4. ¶ Postremo aduertendum est, quia illud, quod dr̃ de auctoritate superioris, quæ tacite priuata intelligitur, haberet locum pro iure competenti ipsi superiori, prout loquitur tex. in d. c. uenientes, & in d. c. constitutus, quia inferiores non pñt derogare iuri superioris. Et ista rõne idẽ esset in alio priuato, qui haberet aliquod ius, cui ẽt præiudicari nõ põt. ut in regula, nõ debet. de reg. iur. de

49 clarãdo latius, ut dixi in d. c. cõstitutus. ¶ † In glo. in uerbo, corpore. Abb. concludit, ꝙ unica sit ecclesia uniuersalis. 24. q. j. in c. loquitur. ubi dr̃, unã esse ecclesiam, & ubi colligit ex illis verbis, una est columba mea. & ex alijs verbis, quæ ibi referunt, unũ corpus, unus spũs, una spes, unus dñs, una fides, unũ baptisma, & legit in symbolo, unã sanctã ecclesiã catholicã. Et ad idẽ tex. in c. j. § una no. ubi dr̃ una est fideliũ uniuersalis ecclesia, & in c. quãuis. xxj. distin. dr̃, ꝙ uniuersæ ecclesiæ unus est thalamus Christi, & in cle. j. § j. de sen. excõ. dr̃, ꝙ unica ẽ ecclia, q̃ unũ Deũ prædicat, & fidẽ firmiter cõfitet, & ꝙ totius uniuersalis ecclesiæ caput est Christus, cle. j. de iureiu. in prin. & no. p glo. in cle. ne Romani in uer. coniunctã. de elec. & Christi Papa est vicarius, d. cle. j. in prin. & in cap. licet de transla. episco. & in ca. unico. § porro. ut eccle. benefi. Aliæ uero ecclesiæ, & prælati inferiores sunt membra corporis uniuersalis ecclesiæ, ut Abb. dicit per istum tex. & ecclesia Romana est caput, & mater omnium ecclesiarum, cap. antiqua. de priui. & xij. dist. c. nõ debet, & ut ibi dicit, aliæ ecclesiæ tanquã membra non debent à capite recedere, & idẽ dicit in c. nolite. xj. dist. & hoc intelligitur, quo ad fidẽ, ut no. per gl. in c. j. in uerbo, docuit, de summa

50 Trinit. in 6. distinguendo latius, ut Domi. ibi tradit. ¶ † Vltimo Abb. ex prædictis sumpta occasione concludit, ꝙ mẽbrũ illud proprie esse dr̃, ꝙ in corpore habet officiũ per se distinctũ. vn

51 de manus propriè est mẽbrũ, † & non digitus qui dicitur pars

a membri, a & idem in effectu Bart. concludit in l. 2. col. fin. ff. de pub. ind. & idem Abb. in c. clericis in 2. no. ne clerici, vel mon. & in c. ego N. de iureiu. in 2. no. cum si. ut tradunt Moder. in c. pro illorum. de sen. excom. & Angel. Are. in tract. maleficiorũ. in uersi. membrum, cum addi. quæ ibi habentur, & Bart. Vero.

52 in auct. sed nouo iure, in 8. q. C. de ser. fug. † Et quando una ecclesia dicatur membrum alterius. in not. q. tradit Bald. in cons. ccv. In causa, quæ uertitur. circa fi. lib. 3. ¶ In gl. fi. non soluit con-

53 trarium, sed Abb. respõdet illud esse speciale in deposito, † quod nõ admittatur cõpensatio, ut est tex. in d. l. pen. quæ declarat no. & limitatur dupliciter, ut Bal. dicit in cons. 384. duo sunt videnda, lib. 1. & Bar. Sozi. in consi. 144. diu pro facto, col. j. Ex his expedita sit ista no. decretalis.

ADDITIO.

a Syl. Ald. Membri. Adde Ang. in l. publicorum. in fi. ff. de publ. iudi. Bar. in cõs. ccj. quæritur. Io. de Ana. in c. cũ ex iniuncto. co. 3. de hær. Fel. in c. cum illectũ, de sent. excom. Dec. in l. si fugitiui. in 4. no. C. de ser. fug.

SUMMARIUM.

1 *Schismaticus abiurato schismate, & pœnitentia peracta, remanet irregularis, nec eligi potest.*
2 *Bannitus restitutus non dicitur bannitus, & eligi potest.*
3 *Schismaticus quando dicatur incidere in hæresim.*
4 *Concilium est iudex duobus contendentibus de Papatu.*
5 *Abiuratio schismatici, & eius forma.*
6 *Electio nulla dispensatiuè aliquando admittitur.*
7 *Electio nulla non debet confirmari.*
8 *Subditi non tenentur obedire prælato schismatico.*
9 *Schismatici sunt excommunicati, & quando.*
10 *Suffraganei supplent defectum Metropolitani.*
11 *Negligentia superioris corrigitur aliquando per inferiorem.*
12 *Ecclesia non perdit iura sua, licet prælatus sit schismaticus.*
13 *Prælatus schismaticus non hẽt exercitiũ, nec administrationem in bonis ecclesiæ.*
14 *Peccatum notorium peracta pœnitentia quo ad ecclesiam militantem remanet.*
15 *Delicta commissa ante baptismum licet remittantur quo ad Deum, non tamen quo ad pœnam.*
16 *Episcopus an dispenset cum schismatico.*
17 *Episcopus dispensat in casibus, in quibus Papa dispensationem sibi nõ reseruauit.*
18 *Dispensatus simpliciter, etiam ad episcopatum habilitatur.*
19 *Publicatio bonorum ab homine, uel à lege, per solam pœnitentiã non tollitur.*
20 *Indulgentia concessa à principe non trahitur ad bona, nisi esset plena.*
21 *Restitutio ad bona non trahitur ad alienata, limita ut ibi.*
22 *Restitutio facta, uidetur sine præiudicio tertij.*
23 *Præiudicium maximum uidetur re sua priuari, etiam si precium restituatur.*

1 QVia diligentia. ¶ Summatur. & diuidit, ut per Abb. hic ¶ Primò no. † ꝙ ille qui fuit semel schismatic9, licet schisma abiurauerit, iuxta tex. in c. quoties. ij. q. vij. & pœnitentiã ege-

a rit, irregularis tamen remanet, ut eligi nõ possit, a facit tex. j. q. 7. c. j. Et per hoc limitatur, quod no. Bal. per illum tex. in l. imperialis. § fi. C. de nup. ubi inquit, ꝙ bannitus restitutus perdit nomẽ banniti per restitutionẽ, & eligi potest, sic ut alius, qui non fuit bannitus. nam hoc non habet locum ĩ spiritualibus quo ad irregularitatẽ. facit tex. 33. dist. in c. maritum. 50. dist. in c. de

3 his cl. j. & in c. qui aliquo. ¶ † Et subijcit Abb. hic, ꝙ incidens ĩ

b schisma non est hæreticus, b ut no. per glo. xxiij. q. j. c. j. Et hoc uerum est, quando quis non separat se ab ecclesia Romana, ut contingit in contendente de Papatu, quia unusquisque prætẽdit ecclesiam Romanam esse apud eum, & ita loquitur gl. prealle. Secus esset si quis recederet ab ecclesia Romana, & aliam ecclesiam sibi cõstitueret, ut olim Græci fecerũt, quia talis esset hæreticus, quia ueniret contra illũ articulũ fidei, & unã sanctã ecclesiã, & hoc modo intelligitur tex. 24. q. 1. in c. inter schisma, aliàs inter hæresim. ubi dicitur, ꝙ nullum schisma est sine hæ-

4 resi, & declarat Abb. in rubr. infra, de schismat. † Et successiue Abb. dicit hic, quod quando duo contendunt de Papatu, conciliũ est iudex. per tex. in c. si duo. 76. dist. & gl. ibi hoc tenet dicens, qđ tali casu uocabitur conciliũ, & idẽ late tradit Card. in consi. cl. quæsitum sæpe fuit, ĩ primo dubio. ubi hoc cõprobat

5 pluribus medijs, de quo uidebimus in c. se. ¶ † Secundo no. casum, in quo qs debet crimẽ abiurare, id est, cũ iurãto renũciare, ut Abb. dicit, p quo ẽ tex. in c. audita. de restit. spo. Et forma huius iurĩ qđ præstat à schismatico, ponit ĩ c. quoties. j. q. 7. & facit text. in c. super eo. & in c. accusatus. de hære. lib. 6. ¶ Tertio

6 no. casum, in quo electio nulla dispensatiue admittitur, † & p superiorẽ confirmat. regl̃r aut cõ, ut in c. innotuit. j. eo. ita Abb. hic. sed ille tex. in d. c. innotuit, uidet potius cõcordare cũ isto, quia ẽt ibi electio nulla p uiam dispẽsationis admittitur. Quod ergo Abb. dicit, regulariter cõtra, habuit respectũ ad regulã, q̃

7 est † ꝙ electio nulla nõ debet confirmari, ut per gl. in c. j. in uersi. irritum de postul. prela. in 6. & no. Abb. in c. ꝙ sicut § fi. col. fi.

8 j. eo. ¶ † Quarto no. ꝙ subditi non tenẽtur obedire p̃lato schismatico, ut hic colligitur à contrario sensu, ibi, cũ ad catholicã redierit unitatẽ, nam ab eo ẽt propria auctoritate posset recedere, ut p gl. in cap. cum non liceat. in uersi. recedere de p̃scri.

9 † q̃ allegat istum tex. & rationẽ Abb. ibi adducit, quia schismatici sunt excõicati. c. in nomine dñi. 23. dist. c. licet j. eo. quo casu ab excõicato receditur propter cõmunionẽ prohibitam, ut no. Abb. & Doc. in d. c. cum non liceat. Et p̃dictã rõnẽ ẽt Abb. adducit in rub. de schismat. ubi limitat hoc nisi quæstio schisma-

10 tis esset dubiã, prout dicit fuisse tpe suo, ut ibi in fin. dr. ¶ † Quinto no. casum, in quo suffraganei supplent defectũ Metropolitani, & hoc est de iure, sm̃ Abb. ut per gl. in c. j. c. dist. Et quo infert, qđ ĩ isto casu minor supplet negligẽtiã superioris, & hoc

11 solum habet locũ in casibus à iure expressis. † aliàs nõ minor, sed maior negligentiam supplere debet, ut no. Abb. in cap. cũ

12 in cunctis. § clerici. in gl. infra eo. † Vltimo no. quòd ecclesia non perdit iura sua, licet prælatus sit schismaticus, ut hic. & rõ ut, sm̃ Abb. ne ecclesia propter delictũ p̃sonæ puniat, ut in

13 reg. delictũ, † de regu. iur. in 6. & in c. si episcopũ. 16. q. 7. durãte tñ schismate p̃latus nõ hẽt exercitiũ, nec administrationẽ in bonis ecclesiæ. Et idẽ est in excõmunicato, ut not. Ab. in c. pastoralis. in § uerũ, de appel. cũ si. ut dixi ibi ¶ Expeditis no. Ab. opponit, & rñdet, & sm̃ eũ cõclo ẽ, ꝙ quo ad Deũ peccatũ per

14 pœnitẽtiã reintegrat. sed quo ad ecclesiã militantẽ ppt peccatũ notoriũ remanet irregularis, & mediante dispensatione habilitat. Et ad hoc bñ facit glo. no. in c. de his, de accu. in gl. fi. in fi. q̃ dicit qđ mediãte pñia qs absolutus est a crĩe, quo ad Deũ, sz

c p hoc nõ tollit quo minus in iudicio accusari possit. c Et idẽ nota. p gl. 33. q. 2. in c. admonere. in uerbo, pñia. & in c. pe. in uersi. qb. de pœ. dist. j. & no. Imo. post Ant. de Bu. in c. tuæ, col. pe. ĩ uer

15 bo, sed potes dicere. de pc. † Et hoc p̃cedit ẽt si delictũ cõmissum tñ si ante baptismũ, quia licet uideat nou9 hõ p baptismũ, & delicta prius cõmissa nõ noceat. xxvj. di. in c. j. & in c. una tm̃, de cõse. di. 4. c. 2. ĩ fi. hoc ĩtelligit quo ad Deũ. n liberat baptism9

d quo ad pœnã delicti in præiudiciũ reipu. vel priuati, d ut no. p glossam, quæ est in fine, in c. gaudemus. de diuort. ubi Anto. de But. col. 4. & idẽ Abb. ibi. & in d. c. de his, de accusa. Car. ĩ cle. j. § sane. 14. q. de usuris. cu si. ut dixi in cõs. 13 2. in notabili casu, q

fuit

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Non possit. Ad idem Deci. in cap. at si clerici. col. 22. vers. quintus ẽ in schismatico de iudi.

b Syl. Ald. Hæreticus. De hoc uide Io. de Ana. in rub. de schisma. & Deci. in d. c. at si cleri. in prin. col. xxij. de iud.

c Syl. Ald. Possit. Idem uoluit Dec. qui plura allegat ad hoc, in consi. 131. ppo nitur, ꝙ iudeus, col. fin. in fi. ver. ultimo non ob. ꝙ absolutio, & qđ qñ sumus in delicto in quo principaliter Deus offendatur, ꝙ absolutio facta ĩ foro pœnitentiali, ẽt tollat, ut accusari non possit, uoluit Bar. in consi. inc. p. minister fratrum. ubi consuluit, ꝙ ille qui blasphemauit, quia principaliter offenditur Deus, si absolutus fuerit in foro pœnitentiali, uidetur habuisse pacem ab offenso, ut pœna sibi remittatur. seq. Pet. de Anch. & Io. de Ana. in c. fi. col. 12. de male. Dec. in cõsi. 137. col. 2. uer. & maxime hoc est dicendum.

d Syl. Al. Priuati. Adde eũ. Dec. in c. quæ in ecclesiarum. nu. 84. de consti.

fuit Paduæ. ¶ Et subijcit Abb. hic, quod in isto casu dispensatio Papæ requirit ibi, dispensatiue permittimus & ideo, secundum eum inferior etiam legatus de latere, uidetur quod dispensare non possit. † Sed tamen idem Abb. tenet contrarium, quod immo cum schismatico etiam episcopus dispensare possit, in c. at si clerici. §. de adul. colum. 8. ver. item dubitatur. de iud. Et idem Abb. concordando opi. in c. 2. de schisma. circa fi. post Host. distinguit, quod in episcopatu solus Papa dispensare potest, & idem est in alijs, qui scienter, uel cum ignorantia à schismatico ordinem receperunt. si uero probabilis ignorantia fuit, tunc episcopus dispensare potest. Sed tamen indistincte uidetur, † quod episcopus dispensare possit, ex quo talem dispensationem Papa sibi non reseruauit. ar. c. inter, de sent. excom. ut in glo. in uerbo, non tenentur. & est dictum Inno. in c. dilectus. de temp. ord. quod Abb. allegat hic. Et hoc modo in simili casu arguit Abb. in c. pruas el 2. de simo. & in c. 2. de eo, qui cogno. consan. uxo. suæ. & in cap. postulasti. in glos. in uer. dispensatum. de elect. ex com. mini. Non ob. tex. hic, quia non uidetur facta reseruatio, licet tex. dicat, dispensatiue permittimus. Et notandum est, quod ille cum quo dispensatum fuit simpliciter, etiam ad episcopatum habilitatus uidetur, ut † Abb. concludit in d. §. de adulterijs, & dixi ibi col. fi. ¶ In gl. fin. ibi, protestatio necessaria est, melius dixisset gl. quod sit utilis, secundum Imo. hic. Nam non uidetur necessaria, quia etiam si facta non fuisset, idem esset. & ad hoc faciunt plura, quæ dixi in cap. fi. j. de appel. ubi uidendum est. Vltimo secundum Abb. quæritur, an hæreticus, uel schismaticus rediens ad fidem, recuperet bona, & ex eius dictis duæ conclusiones colliguntur, in quibus instandum erit. †Prima est, quòd ubicunque fuit facta publicatio bonorum ab homine, uel à iure per solutam pœnitentiam bona non recuperantur, & ideo cum in hæretico ipso iure bona publicata sint, ca. uergentis, de hæreticis. j. c. cum secundum, li. 6 infertur, quod bona publicata per solutam pœnitentiam non restituuntur, & no. Abb. & Io. de Ana. in d. c. uergentis. Et ista conclusio ampliatur, etiam si indulgentia concedatur à principe, quia non extenditur ad bona, † ᵃ ut not. Bart. in l. fi. C. de sen. pas. facit, quod no. Bal. in l. si adeptis bonis. C. de sentent. passis. Limitari tamen potest ista conclusio, nisi plena indulgentia concessa fuisset, quia tunc uidetur, quod etiam ad bona trahatur, ᵇ ut in simili no. An. Sic. in c. cum, q. col. 6. uersi. ego uidi dubitari, de rescript. dicens se consuluisse. & refert, quod si princeps dicat, facimus tibi plenam gratiam, quod tali casu bona includuntur ex eo, quod no. Bal. in ti. de pace Constan. in princi. in uer. in plenitudinem gratiæ nostræ recepimus. Et hoc dictum referunt Moder. in c. inter quatuor, in fi. de maio. & obed. ¶ †Secunda conclusio Abb. est, quod si facta fuit expresse restitutio ad bona non trahitur ad bona prius alienata per principem, ᶜ & idem dicunt hic Card. & Imol. quia † restitutio uidetur facta sine præiudicio tertij, ᵈ ar. c. quamuis. de resc. in 6. & no. Bar. in d. l. Gallus. §. & quid si tantum ff. de lib. & post. cum si. ut tradit Alex. ibi, & Mod. c. inter quatuor. ¶ Et ista conclusio limitatur procedere, nisi facta fuisset restitutio in forma plenissima, ut quia dicatur, quod restituit in pristinum statum non obstante aliqua condemnatione, quam uult haberi pro non facta. quia tunc restitutus etiam bona in tertium alienata recuperabit, ut dicit Car. & Imo. hic. sequitur Alex. in d. §. & quid si tamen, col. xj. ver. x. limitatur. dicens hic esse notabilissimum uerbum. Ex quo sumitur cautela ad formandam restitutionem fauorabilem pro amico, & facit, quod not. Abb. in cons. 84. illud in summa. lib. j. Sed contra istam limitationem, uidetur tenere ipse Car. in c. ad petitionem. j. de acc. quem ibi refert, & sequitur Io. de Anan. nit. no. & Bal. in d. l. Gallus. § quid si tamen. col. fi. uer. tertia conclusio. dicit, quod dominium quæsitum ex contractu, auferri non potest, & ideo uidetur, quod princeps, qui rem uendidit, non possit postea rem alienatam reuocare. Et ista ratione in c. fi. de const. tenui contra istam limitationem quam tradit Car. hic. & Imo. Et non ob. una ratione, quam Imo. hic adducit, quod illi tertio non uidetur graue præiudicium inferri, quia pretium recuperabit. ar. l. uenditor. §. si constat. ff. commu. præd. in l. serui. C. pro qui. cau. lib. ler. accip. quia licet soluatur pretium, uidetur tamen graue præiudicium, † quod quis inuitus dominio rei suæ priuetur. l. dudum, de contrahen. emp. facit tex. in l. nec emere. C. de iure delib. Si tamen uolumus defendere opi. Car. & Imo. hic, prædictæ rationi responderi potest, quod tale dominium acquisitum tertio ex contractu, habuit originem ex facto ipsius principis. unde uidetur acquisitum dominium reuocabiliter, secundum naturam & qualitatem rei, & tali casu non uidetur eadem ratio, quæ est in dominio quæsito de uoluntate domini, ut dicitur in §. per traditionem. Inst. de rerum diui. unde non mirum si talis alienatio reuocari potest, quia emptor hoc potuit cogitare inspecta qualitate rei, & accedente solutione pretij, non reputatur, quod iniuria sibi inferatur.

ADDITIONES.

a Syl. Al. Bona. faciunt quæ ponit idem Dec. in c. j. in prin. supra, de rescrip.

b Syl. Ald. Trahatur. pro hoc dicto facit, quòd dicitur, quod licet remissio iniuriarum facta in foro conscientiæ operetur in foro contentioso, ut per Bal. in l. non solum. §. j. ff. de iniur. in suis add. Ro. in l. 2. ff. ad Syll. hoc tamen limitatur nisi iniuriam passus dixisset se facere plenam remissionem, ut per Fel. in c. inter quatuor, circa finem de mai. & obe. & dictum And. Sic. refert & se. & comprobat Hi. Mar. in si. 256. remiss.

c Syl. Ald. Principem. Idem Dec. in c. fi. col. 3. nu. 21. de constitutio.

d Syl. Ald. Tertij. Est tex. in l. & si fine. § sed quod Papinianus ff. de mino. in l. fi. C. de sen. pas. Rota deci. 56. postquam Titius, in anti. Ias. in cons. 133. in causa, quæ uertitur. col. 2. lib. 1. & uide Dec. in cons. 220. col. 2. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Papa potest facere constitutionem super electione sui successoris, & nu. 3. & habet potestatem super explicandis post mortem eius. nu. 2.*
4 *Auctoritas concessa Papæ per illa uerba, quodcunque ligaueris, intelligitur statuto, uel præcepto, & claue non errante. nu. 5.*
6 *Claues an duæ sint, uel una ecclesiæ.*
7 *Papa non potest sibi eligere successorem, & de ueritate.*
8 *Christi actio quando nostra sit instructio.*
9 *Concordia non dicitur, ubi concordant tantum duæ partes.*
10 *Vniuersitas si quid facere debet de consensu omnium, uel plena concordia, satis est passiua interpretatione, ut fiat è maiori parte.*
11 *Papa potest eligi, quamuis non sit de numero Cardinalium.*
12 *Exceptio, quod non sit instrumentum, opponi potest, etiam stante statuto, quod contra instrumentum nulla opponatur exceptio. & nu. 37.*
13 *Papa an possit fieri monachus.*
14 *Papæ an opponi possit, quod habeat uxorem.*
15 *Papa ex sola electione pontificatum consequitur, nec exigitur confirmatio.*
16 *Confirmatio est actus superioris.*
17 *Papa appellatur episcopus, & sacerdos, & de eius nominibus.*
18 *Papa potest appellari Rex.*
19 *Papam se faciens quas pœnas incurrat.*
20 *Clausula, excommunicationi subiacet, importat excommunicationem ipso iure.*
21 *Pœna depositionis imponitur pro graui delicto.*
22 *Spoliatus pontificatu non restituitur si erat intrusus.*
23 *Electio non fit per accessum nisi in Papa.*
24 *Maior pars exigitur in explicandis per collegium, & qualiter intelligitur maior pars.*
25 *Sanior pars quæ dicatur.*
26 *Papa non habet superiorem.*
27 *Concilium an sit supra Papam in causa schismatis.*
28 *Concilium quis congregabit, si agitur de crimine contra Papam.*
29 *Consensus aliàs requisitus non exigitur, ubi præstandus esset contra eum, cuius consensus requiritur.*
30 *Concilium congregare spectat ad Cardinales, & ad quos.*
31 *Cardinalibus negligentibus, ad quos spectat conuocatio concilij.*
32 *Papæ electio spectat ad Cardinales præsentes, etiam si unus esset.*
33 *Cardinalis habens uocem, licet non pileum, potest interesse electioni Papæ.*
34 *Concilio congregato spectat electio ad concilium.*
35 *Excommunicatio pro futuris culpis non ualet.*
36 *Hæresis exceptio an possit opponi contra Papam electum.*
38 *Electo opponi potest exceptio non legitimæ electionis.*
39 *Exceptio de iure naturali, uel diuino opponi potest, quæ non excluditur.*
40 *Papæ non potest opponi, quod sit Laicus.*
41 *Papæ electio an possit fieri sub conditione.*
42 *Papæ electio per seditionem facta non ualet.*
43 *Electio facta à Cardinalibus per metum, non ualet. declara nu. 45.*
44 *Matrimonium carnale per metum contractum non ualet, nec spirituale.*
46 *Consuetudo potest restringere libertatem eligendi, quamuis illam tollere non possit.*
47 *Electus quando computetur in numero duarum partium.*
48 *Eligere quis non potest seipsum.*
49 *Facere non dicitur, qui alteri facienti consentit.*
50 *Vniuersitatis acta debent expediri per maiorem partem duarum partium præsentium.*
51 *L. planè. ff. quod cuiusque uni. no. qualiter intelligatur.*
52 *Papæ electio mortuis omnibus Cardinalibus, ad quem spectat. quid si duo, uel unus tantum Cardinalis remaneret. nu. 53.*

LIcet de uitanda. ¶ Famosa est ista decretalis, in qua de electione summi Pontificis tractatur. Summatur, & diuiditur, ut per Abb. hic. ¶ † Primo no. quod Papa potest facere constitutionem super electione sui successoris. ᵃ & idem probat in c. in nomine domini. 23. dist. in c. ubi periculum. de electio. lib. 6. & in cle. ne Romani. eo. tit. facit tex. in c. synodo. 63. distin. in c. si transitus. 79. distin. †Et ex hoc secundum Abb. infertur, quod Papa uidetur habere potestatem super explicandis post mortem eius. Et hoc uerum uidetur, & procedit in his, quæ incipiunt habere effectum Papa uiuente, prout est in constitutione ipsa, quæ statim ualet. Secus esset in his, quæ ipso uiuente non possunt habere locum, ideo non potest Papa sibi eligere successorem, ut infra statim uidebimus, & ita declarat do. Ant. Rosel. in li. de potestate Papæ, de quo inferius dicam. †Et dicit hic, quod Papa potest facere constitutionem super electione futuri Pontificis ex potestate sibi à Christo tradita dum in persona dicit, quodcunque ligaueris. prout habetur xxiiij. q. j. c. quodcunque. In quo considerandum est. quod per illa uerba quodcunque translatum fuit sacerdotium, & in consequentiam potestas legis condendæ translata fuit, ut dicit tex. in c. translato. supra de constitu. & talis potestas legis condendæ

ADDITIO.

a Syl. Ald. Successoris. Et uidebimus hoc factum fuisse à Iulio. 2. in sua extrau. incip. cum tam diuino. cum hæc enim sint positiui iuris, non est dubitandum, quod in dispositione Papæ sit subiectum, ut tradit Albanus in tractatu de Car. q. 31.

dendæ nō uidetur magis respicere constitutiones, quæ respiciunt electionem successoris summi Pontificis, q̄ alias cōstitutiones, q̄a talis potestas generalis fuit, & non est nouum in summo Pontifice, quia etiam in alijs, qui hēnt potestatē legis cōdēdæ, ut patet in legato, cuius statuta perpetua sunt, & durāt, ēt finito eius officio. c. fi. infra de offi. delega ¶ †Et subiicit Ab. hic, ꝙ illa auctoritas, quodcūq; ligaueris, intelligitur statuto, vel p̄cepto, & idem Abb. in c. translato. de constitutioni, & in c. quāto. col. quarta. post Inno. quem ibi refert. de consuetu. in c. proposuit, col. 3. de concess. preben. Io. cōtrariū tamē facit, ꝙ Ab. dicit hic, dū inqt, ꝙ verba illa, quodcunque. vniuersalia sunt, & omnia includunt. c. solitæ. de maio. & obed. ergo nō solū quodcūque prælatus ligauerit statuto, & præcepto, sed etiam alio quocūq; modo. Nisi dicamus, ꝙ quicunque alius modus includatur sub statuto, vel præcepto. ¶ †Et successiue Abb. dicit, ꝙ illa auctoritas, quodcunque. intelligitur claue discretionis nō errāte, & quòd duæ sunt claues ecclesiæ, una est potestatis, altera discretionis, & scientię. †Sed tamen concludendum est, quòd una tantum est clauis facit text. in cap. fina. de excess. prælato. & ista clauis consistit in potestate prælati. sed quia ultra potestatē prælatus debet habere discretionem, & scientiā, dicunt duæ claues. propter diuersos effectus, ut no. per gl. xx. distin. in summa, & idem Abb. in c. fi. in ultimo not. de excel. p̄la. & I c. j. col. pen. de summa Trini. cum similibus, ut tradunt Moder. ibi circa fin. ¶ †Vltimo Abbas in isto primo nota dicit, ꝙ Papa non potuit sibi eligere successorē, ut per gl. 8. q. 1. c. apostolicæ. §. his omnibus. & dicit Abb. ꝙ cōiter ita tenet, q̄a effectus electionis confertur in tēpus, quo nō erit Papa, & idē Abb. dicit I rub. de testa. Brixien. tamē dubitat de hoc, q̄a v̄r de iure positiuo, in uerbo, Papā. & iō Papa v̄r habere potestatem eligendi successorem, & Moder. referunt in c. j. in 4. fal. s. de consti ¶ Et hoc confirmari pōt, q̄a Christus constituit sibi Petrū successorē, c. ita dn̄s. xix. dist. c. nouo. & omnis Christi actio, nr̄a est instructio. c. significasti. s. eo. & hac rōne Petrus Clementē successorē elegit, 8. q. 1. si Petrus. & in testō ueteri ēt repetitur, q̄d Moyses filios sibi successores instituit. 8. q. 1. Moyses. & Papa p̄misit Maguntino archiepiscopo, ut successorem sibi eligeret, 7. q. j. in c. petijsti. in fin. & quia Papa pōt disponere, & statuere de forma adhibenda in electione summi Pontificis, ut s. in princ. dictum fuit. ¶ His tamen non ob. contrarium cōiter tenet, ut dial. Et ita concludit Ant. Rosel in d. tract. de potestate Papæ, char. 26. q̄a talis electio respicit tēpus, quo nō erit Papa, arg. l. cū qui. ff. de iuris. om iud. & facit tex. in l. Titio, cū morieт ff. de usufr. & quia hoc eēt mutare statū uniuersalē ecclesiæ, vt gl. dicit in d. §. his oībus. 8. q. j. †Non ob. q̄d d̄r de Christo, q̄a q̄d ipse fecit vt homo, est nr̄a instructio. secus super his, q̄ fecit vt Deus. Nā ipse ambulauit super aquas, & ieiunauit xl. diebus, & ad ista non astringimur, q̄a illa fecit miraculose, ut Deus, & sic Petrum ex diuinitate sibi coniuncta sibi elegit, s̄m quam falli nō potuit. ñ est sic in summo Pōtifice, qui ut homo errare pōt, & ista rōne Clemens uocatus à Petro, uidens ꝙ eēt posteris perniciosum, noluit renunciare, ut notatur per gl. 8. q. 1. in d. c. si Petr. Non ob. c. petijsti, quia loquiт in archiepiscopo, cui ex dispensatione Papæ hoc p̄mittiт: secus v̄r in ipso summo Pōtifice, per supradicta. Nō ob. q̄d pōt cōstitutionē facere de electione summi Pontificis, q̄a aliud est eligere sibi successorē, aliud est facere cōstitutionē circa electionē futurā summi Pōtificis, & ita ī effectu residet Rosellus in loco p̄allegato. Sed tñ disputatiue de iure v̄r nō ob. supradictis, ꝙ Papa possit successorē sibi eligere, saltē de p̄tāte absoluta, q̄a in primitiua ecclesia hoc erat permissum, sed ex cōstōne ecclesiæ ita ordinatum fuit. d. §. his oībus. 8. q. 1. ergo v̄r, ꝙ summus pontifex in contrariū dispensare possit, q̄a est s. ius. c. proposuit de cōcess. præbē & ad hoc facit tex. in d. §. his omnibus, ubi d̄r hoc cōstitutū fuisse, q̄a officiū cępit deferri nō uitæ, sed sanguini, & cessat rō. quæ erat ī Petro, q̄ idoneū successorē sibi elegit, ut ibi d̄r Ex quo patet, ꝙ Papa p̄t dispēsare, saltē qñ idoneū successorē sibi hēret, & deputaret. Non ob. rationes, quæ in cōtrarium adducunт. Primo quod dicitur de d. l. eum qui. quia illa lex procedit in legato, prout loquitur, quia delegatus facit nomine delegantis, & nihil p̄priū habet. l. 1. §. qui mandatam. ff. de offi. eius. ideo illo mortuo non potest repræsentare mortuum, quia mors oīa soluit. §. deniq;. in auct. de nup. Non sic in ordinario, prout est summus pontifex, & successor eius, qui habet potestatē iure proprio, & ñ repræsentat illū, qui eū constituit, ut diai in rub. de appel. circa fi. Nō obstat, ꝙ Christus cōstituit sibi successorē, ut Deus, non ut homo: q̄a hoc negari pōt, cū hoc ēt uideaт homini competere, ut patet in Petro, & in alijs, qui in primitiua ecclesia successorē sibi constituerunt. Nō obstat. q̄d aliud sit eligere successorem, & aliud facere constitutionē pro electione futuri Pontificis, q̄a eadem ratio uidetur in utroq;, ex quo effectus conferт post mortem, & ita etiā utroq; casu valere p̄t in effectu, ex quo conferī post mortē, sicut in donatione, quæ pōt fieri si confera tur post mortē. ut per gl. & Doc. in l. fi. C. de pact. & facit quod habetur in titu. ut actio. ab hæred. & cōtra hæred. Et sic probabilis v̄r cōclusio, q̄d Papa possit de potestate absoluta successorem sibi eligere. Sed tamē, ꝙ Papa eligaт, vt cōstitutum fuit in dicto §. his omnibus, bonis rationibus ordinatum fuit, quia eligi debet præstantior, & sanctior ex omni populo. 8. q. j. in c. si prestantior. & hoc melius fit per electionem, in qua uota plurium exquiruntur, ideo maturior uidetur deliberatio c. prudētiam. §. j. de offic. deleg. cum simi. ut tradit Cardi. Sancti Sixti I lib. 2. eius summæ ecclesiasticæ, c. I. ubi alias rationes adducit & forma eligendi debet seruari. & non debet Papa sorte eligi, ut no. Bal. in l. fi. C. communia de lega. & hoc dictum pro not. refert Mar. Lauden. in tract. de principe, in 66. not. ¶ Secūdo nota ꝙ Papa sæpe facit statutum approbāte concilio, & nō disponēte, ut Abb. hic dicit, quod latius declarari debet, ut dixi in c. 2. supra eod. & in c. j. de iudi ¶ †Tertio not. ꝙ concurrentibus duabus partibus collegij, nō dicitur plena cōcordia, & ad hoc facit, quia plenitudo aliud non uidetur admittere. 6. q. j. in c. si omnia In contrariū tamen uidetur tex. in c. cum olim. de re iudicata. ubi ista uerba, in plena concordia, secundum Abb. hic, etiam in maiori parte uerificantur, quando proferuntur in negocio uniuersitatis, in quo non apparet principem uoluisse ius immutare, ideo accipiuntur secundū subiectam materiam, & ad iuris terminos reducuntur, & idē tradit Aret. in l. pro hærede. §. fi. ff. de acq. hære. ubi inquit, ꝙ †quando mandatur aliquid fieri in uniuersitate, ea passiua interpretatione verificat in maiori parte, licet dicatur de cōsensu omnium, vel in plena concordia. Facit, quod no. Bar. in l. quicunque. la 2. in fi. per glos. fi. ibi. C. de omni agro deser. lib. 11 & idem gl. in l. exactores. C. de suspec. & archa. lib. 2. in uerbo, cętu. & quia Ab. hic se remittit, dicendum est, vt per Alex in l. & suum. ff. de pac. I cōs. 124. in causa, & lite, lib. 2. & late Moder. in c. non potest, de re iudic. ¶ †Quarto noto casum, in quo cōtra electum omnis exceptio remouetur. Ex quo Abb. primo infert, quod non poterit opponi, quod electus in Papam non esset de numero Cardinaliū, licet iura antiqua aliud innuere uideātur. c. oportet. 79. dist. ibi, unus de cardinalibus, præsbyteris, vel diaconibus. & notetis illum tex. ꝙ ēt Cardinalis diaconus eligi pōt in Papam, & pari rōne hodie subdiaconus eligi poterit, q̄a est ordo sacer, c. a nullis. de ętа. & qua. Et quantum ad conclusionem Abb. aduertendum est dum concludit, quod contra electū opponi non pōt, q̄d non esset Cardinalis, quia in cōtrarium facit, quod ex quo electio debet fieri de Cardinali, & à duabus partibus Cardinalium, ista uerba debent uerificari. unde sicut Pontifici electo opponi potest, q̄d non sit electus à duabus partibus Cardinaliū, prout ista constitutio loquitur, eodem modo opponi potest, †ꝙ electus nō esset Cardinalis, prout requiritur, d. c. oportebat. Sicut in simili dicunt, quod si nulla exceptio opponi potest cōtra instrumentum, poterit tñ obiici, quod non sit instrumentū, de quo statutū loquitur, ut no. Bar. per illū tex. in l. dinus. ff. de testa. mi. in l. j. § & partu. ff. quod ui aut clā. cum si. ut dial in c. ex parte. el 2. de offi. deleg. ¶ †Secundo infertur, quod contra electum in Papam opponi non potest, quod sit monachus. glos. tamen tenet contrarium in c. quam sit. 18. q. 2. sed illam glo. reprobat Ant. Rosel. in tract. de potest. Papæ. char. 31. col. 2. uer. ex his deciditur. quia iura quæ dicunт quod monachus non habet uelle, nec nolle. 12. q. j. in c. non dicatis. in c. religiosus, eo. ti. in 6. loquuntur per fictionem iuris, & de iure positiuo, q̄d isto casu non attendiт per istum tex. ut latius prosequiт Rosel. I loco p̄allegato, qui bñ loquitur quantū ad rōnē gl. in d. c. quā sit.

Sed

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Cōiter. Hanc op. ꝙ Papæ non liceat sibi eligere successorē, tenet gl. & post eā Arch. in c. si tractus lxxix. dist. gl. summæ. 8. q. 1. Phi. de Peru. i c. vbi periculū, de ele. lib. 6 Abb. in c. accepimus, de pac. in c. significasti. col pe s. eo. Firma. in tract. de episcopo. in 4. alias xl. q6. 3. par. lib. j. ubi amplius in hoc esse uerum, ut ēt si id Car. statuerent Pontifici non licere. Mar. Lau. in trac. de Car. q. 39. Bolog in priuil. Bon Gimnasij. Fel. in c. 1. in 7. fal. de const tas in rub C. g test. sa post Albanus in d. tract de car. q. 3 a [illegible]

b Syl. Ald. Supra ius Responsio facilis est ēt in positiuis in his, quæ ad uniuersale statū ecclesię pertinent sine iusta, & euidenti, & expressa causā dispensare nō posse, Abb. in c. quāto, post Inn. ibi, de const. Fel. i c. si qñ, de rescr. sed eligere sibi successorem cederet i maximum ecclesiæ damnū, ut late ioā. de Turrecre. lib. 2. de pote. ecclesia. c. lib. ergo.

c Syl. Ald. Concordia. Tamē alibi uidetur dicere Dec. q̄d ualet statutū, ꝙ cōsensus omnium exigatur. quasi tunc maior pars non sufficiat, s̄m gl. in c ubi periculū. §. 1. idem quoque in uerbo, singulis de elec. lib. 6. Dec. 1 c. prudentiam, in 3. col. ver. 2. quod dictum. de offi. deleg.

Sed glo. illa saluari pōt rōne, quā superius induxi, qa requirit, φ
sit Cardinalis ille, qui in Papam eligitur. Et hoc ēt opponi pōt
contra Pontificem electum ergo sequitur, φ etiam opponi pt,
14 φ esset monachus, & non Cardinalis. ¶ †Tertio pari ratione ī-
fertur, φ non poterit obiici ɔ Papam electum, φ uxorē hēat,
a ᵃut per glo. in c. si quis pecunia. lxxix. dist. qa continentia est ex
constitutione ecclesiæ, & sic de iure positiuo, φ tolli uidet̄ p
istū tex. vt Abb. hic concludit, quando cōstat, φ illa esset uxor.
secus in dubio. prout gl. distinguit in d. c. si quis pecunia. Et idē
Abb. sequitur in c. lo de regularib. & Ant. de Rosel. in d. tract.
char. 31. in prin. Mar. Lauden. in tit. de principibus, ī no. ecl. Sed
aduertendū est, quia ratio, quæ allegatur, φ continentia sit de
iure positiuo, esset bona si constaret, φ hoc cogitatū fuisset, qa ī
quolibet actu potestas, & uolūtas requirit̄, c. cū super. de offi. de
le. cum si. ut dixi ibi. Et licet tex. hic ḡnaliter loquat̄, non vr̄ tra
hi ad istū casum, qa indefinita nō æqpollet uniuersali, ubi non
est eadē rō, ut per Dynū in rub. de regu. iur. in 6. & in continen
tia non uidetur eadē ratio, quia Papa nō pōt cū illa disponere.
c. cū ad monasteriū, in fi. de statu mon. & quia turbaretur uni-
uersalis status ecclesiæ, si id, φ requiritur in corpore, ñ reperiat̄
in capite. 61. dist. in c. miramur. Et ideo gl. ī d. c. si quis pecunia.
in fin. dicit, φ debet renunciare Papatui. & sicut qñ constat Pa-
pa repellitur, eodē modo vr̄, si dubitatur, quia in dubio allega-
tio attendit̄ ad fundandā iurisdōnem, l. cū quidā. §. quoties. ff. d
iur. om. iud. Nō ob. φ Papa non habeat superiorē, quia imo re
curri pōt ad conciliū, sicut in cā hæresis, & in alijs casibus, in q
bus Papa accusari pōt, vt dictū fuit in c. significasti. s̄. eo. Et qa
sicut prouidet̄ uxori cōtra Papā, qñ ɔstat d mrimonio, vt oēs
fatent̄, eodē mō ꝓuidendū erit, qñ mulier attestat̄ de matrimo
15 nio, & probare uelit. ¶ †Quinto not. φ electus in Papā ex sola
b electione papatū cōsequit̄, & sic nō requirit̄ cōfirmatio. ᵇ Et
16 hoc ibi ōoc cōprobat̄, qa † confirmatio est actus superioris, ᶜut
c no. Bal. in l. ii. C. de legi. cū si. et d. ia l. in rub. de confirma. uti. uel
inuti. & Papa non habet superiorē, vt hic, in fi. dr̄. Non ob. qd
dicatur hic electus, & receptus, qa Abb. rñdet, qd hoc dr̄ habito
respectu ad consuetudinē quæ est, φ inthronizetur, id est, qd in
sede ponatur. Et hoc confirmat̄, qa verbū illud, receptus, respi-
cit executionē facti, & non vr̄ adaptari ad confirmationē, quę
ipso iure cōsistit. Et ad hoc ēt facit, qa verbū, receptus, refertur ad
duas partes, q̄ elegerūt. & receperūt, & sic fuit elect⁹, & recept⁹
à duabus partibus, à quibus ɔfirmatio fieri ñ deberet, vt patet,
17 φ pro eodē ponunt̄ illa verba, electus, & receptus. ¶ †Sexto no.
φ Papa appellat̄ eps. ibi, nomen epi. & ita obseruatur, quia qñ
scribit, dr̄ eps seruus, &c. Et no. per glo. in proœ. vj. in ver. eps. Et
appellat̄ summus pontifex, c. in causis in prin. & ibi Abb. de re
iud. Et dr̄ sacerdos c. per venerabilē. ubi Abb. col. 3. qui fil. sint
legi. Et de pluribus nominibus Papæ not. Arch. in c. statuimus.
18 4. dist. in supraescriptione. & Moder. ibi. ¶ †Et adde, φ Papa ēt pt
appellari Rex, licet hoc vsus nō habeat, ut tradit Card. sancti Si
19 xti in 2. lib. eius summæ. c. 4. col. 4. ¶ †Septimo no. pœnas, q̄ im
ponūtur gerēti se pro Pontificē, contra cōstōnem unius capi
tuli, nā excōicatus est ipso facto, per illa uerba, excōicationi
20 subiaceāt. † q̄ important excōicationē ipso iure, vt Abb. hic dt,
& idē Abb. in c. cū in cunctis. §. fi. col. pe. j̄. eo. Et idem Abb. la-
tius tradit in c. clericis. §. fi. j̄. ne cleri. vel mona. ¶ Secunda pœ
na est depositio ab ordine. ibi, sacri ordinis priuatione mulctē
tur, & ista pœna intelligitur per sola̅m, quia sunt uerba futuri
21 tpis, iuxta gl. in reg. in pœnis. de regu. iur. cū si. † & talis pœna ꝓ
graui delicto imponit̄, ut no. per glo. in c. fi. 1. q. v. in uerbo, sup-
plicauit. facit tex. 16. q. 7. c. inuentum. & c. tuę. de pœnis, cum si.
ut dixi in c. at si clerici. in prin. de iudi. ¶ Tertia pœna est, quia
ei denegatur in uita cōio corporis Christi. Sed ista pœna vr̄ sa-
tis includi in excōicatione, de qua s̄. dr̄, quia excōicatus priua-
tur sacramentis ecclesiæ. 3. q. 4. c. Engeltrudam, no. Abb in c. si
quis præsbyterorum. in 3. no. de reb. eccl. nō alien. Sed dici pt,
qd ista specialis expressio facta sit ad maiorem errorē, arg. c. si
aduersus. j̄. de hære. & in c. q̄q̄. 23. di. Et facilius denegatur cōio
in uita, quā in morte, vt hic dicit̄. ad idem tex. in ca. si quis sua-
dente diabolo. 18. q. 4. in c. pastoralis. §. 1. de of. ord. cum siml. ibi
alleg. in glo. ¶ Quarta pœna, quia nisi resipuerint, perpetuam
incurrunt damnationem, & sic etiam post mortem puniunt̄,
sicut Dathan, & Abiron, quos terra uiuos absorbuit, ut Abb.
hic dicit, & historiam refert. Sed in contrarium facit, qd supra
proxime dr̄, qd cōio solum in uita denegat̄, ergo non in mor-
te, & sic non perpetuo dānationem incurrunt. Sed illud intel
ligitur, si illos pęniteat. aliàs remanerent etiam post mortē dā-
nati, & ita tex. declaratur. Modo in prædictis pœnis aduertēdū
est, qd tunc demum vr̄, qd locus sit dictis pœnis, qñ quis esset
electus à tertia parte, & gerat se pro antipapa cōtra aliū electū
à duabus partibus. secus uidetur, si non esset alius electus à dua
bus partibus, quia tunc pœna huius cōstitutionis nō haberet
locum, quia hoc casu tex. non loquitur. & cum pœnæ odiosæ
sint, nō debent extendi ad aliū casum, & quia maior rō vr̄, qñ
alius electus est à duabus partibus, qa tunc est antipapa, quæ ra
tio cessare uidetur alio non electo. Ant. tamen Rosel. in tracta.
de potestate Papæ. Car. xxix. col. 3. tenet cōtrarium, qa text. hic
facit mentionem in eo, qui gerit se pro Papa, & generaliter loquitur.
ergo uidet̄ indistincte habere locum, siue alius electus sit, siue
non. Huic tamen rationi posset responderi, qd licet uideatur lo
qui generaliter in eo, qui gerit se pro Pontifice, ista generali-
tas restringitur stantibus præmissis, & sic stāte alia electione fa
cta à duabus partibus, prout superius dixi. Sed tamen pro opi.
Ant. Ros. efficacius induci potest iste tex. quia pœnę locum ha
bent in eo, qui se gerit pro Papa, qñ fuit electus a paucioribus,
quā à duabus partibus, ut dicitur in § præterea, & sic etiā ī eo,
qui à maiori parte electus sit. Respondetur, φ pœnæ habeant
locum, ex quo non ex electus à duabus partibus, prout hic re-
quiritur. Et sic infertur, qd electus à maiori parte, si gerat se pro
Pōtifice, incurrit has pęnas. ex quo seqt̄, qd pœnæ hñt locū in
eo, q gerit se pro Pōtifice, licet alius nō sit electus à duabus par
aa tibus †Et notandum est, qd iste q se intrudit in papatū, si spo-
liatus sit, non habet beneficiū spoliationis, ita qd restituatur,
d ᵈut est gl. no. in c. in noīe dñi. xxiij. di in uer. audientia, & 3. q. 4.
in §. patet ergo. in uerbo pecunia. ¶ Octauo no. φ electus a ma
iori parte Cardinaliū, nō dēt gerere se ꝑ Pontifice, qa duæ par
tes requiruntur nisi alij Cardinales accedant ita, ut duæ partes
a3 constituāt. †Et spāle est in electione Papæ, in alijs enim electio
ꝑ aliorū accessum nō confirmat̄, c. auditis. j̄. eo. & no. Abb hic.
Et rō specialitatis esse potuit, qa cū electio Pōtificis ī hoc sit de
terioris ɔdōnis, qd duæ partes necessariæ sint, ī alio talis electio
melioris est cōditionis, qa talis electio cōfirmat̄ per accessum
aliorū. ar. l. cū q. ff. de iureiu. Vlterius tñ aduertēdū est, qd ꝑ illa
uerba in quibus probari vr̄ de accessu aliorū, s̄m Abb. hic, ibi,
nisi maior concordia accesserit. nō ur̄ probare, qd dictū est de
accessu, qa intelligi pōt, nisi eligat̄ à duabus partibus, qa tunc
maior concordia accedit. Et ad hoc facit, qa rō, quare in alijs
electio nō confirmat̄ ꝑ accessum est, qa accedentes nō consen-
tiūt collegialiter, ut no. Abb. in cap. auditis. in 4. lect. j̄. eo. & ta-
lis rō ēt ur̄ militare in summo Pontifice, q eligi dēt à collegio
Cardinaliū collegialiter, vt no. Bal. in c. olim. col. fi. de rescri. Re
tento cōi intellectu, qd electio facta à minori parte cōfirmetur
ꝑ accessus aliorū, hoc intelligitur, nisi prius se gerat pro Pōtifice, qa
tūc incidit in pœnas, de qbus hic, & electio tūc ꝑ accessum alio
rū nō cōfirmaret̄. ut no. Imo. post Inn. hic, col. 3. Et ñ est omit-
tendū, qd qdā uoluerūt hūc tex. hr̄e locū, qñ electus habuit ma
iorē partē, quia tūc accessus aliorū admittitur. Sed tñ veritas ē
in cōtrariū s̄m Ant Ros in d. trac. in xxla. char. col. 3. ubi cōclu
dit istū tex. procedere ēt in eo, qui unā uocem tm̄ hēret, ꝑ istā
tex. ibi, à paucioribꝰ, quā à duabus partibus. nā si qs hēt vnā uo
cē, vel tres, vel quatuor, verificatur, φ electus sit à paucioribus,
q̄ à duabus partibus, & accessio fieri pōt s̄m cōmunē intellectū.
24 ¶ †Nono nota regulā, qd in explicādis per uniuersitatē. vel col
legium, sufficit maior pars. ad idem tex. in l. qd maior. ff. ad mu
ni. in c. cū oēs. de cōst. cū si. ut dixi ibi. & hoc intelligit̄ d maio
ri parte capituli, vel uniuersitatis, non autem de maiori parte
respectu minoris, ut declarat Abb. per illum tex. in c. ecclesia el
j. j̄. eo. Et inūm hoc procedit, quod consuetudo in contrariū nō
ualet, ut no. Abb. dicit in c. j. j̄. de his, quæ fi. a maio. par. cap. qd
dictū declarat̄, & limitat̄, ut dixi ī d. c. cū oēs. in 2. lect. Et dt Ab.
hic hoc ēt hr̄e locū in statutis. hoc intelligit̄ respectu maioris
partis ꝓut loquit̄ Bar. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iur. ¶ Et sub
iicit Ab. hic, qd copulatiue duo reqrunt̄, φ sit maior, & sanior,
ut hic, & in c. quia propter. j̄. eo. & in c. j. de his, q̄ fi. à maio. par.
25 ca. †Et in quo consistat sanior pars, ᵉ Abb. declarat in c. eccle-
e sia, el 2. in gl. fi. j̄. eo. Et ex hoc, qd sanior pars requirat̄. Abb. in-
fert in d. c. ecclesia. el 2. j̄. eo. col. 3. uersi. & ex prædictis. qd uoces
non debent dari per ballottas, quia uota eēnt secreta, & nō pos
set cōstare de parte saniori. Et qd dictum est de parte saniori, ꝓ
cedit in rebus. in quibus maior pars simpliciter attenditur s̄m
cōmunē opi. vt Alex. dt in l. maiorē. ff. de pact. & de his tradit
Mod. in c. cum omnes. col. 13. de consti. ver. decimo tertio, & ul
26 timo fallit, & dixi ibi, in 2 lec. ¶ †Decimo no. qd Papa non hēt
superiorem, & circa hæc, quæ Abb. hic dicit de superioritate
27 Papę, uidendum est, quod dixi in c. j. de consti. ¶ † Et ex hoc in
ferri vr̄, qd concilium nō sit s̄. Papam. & ur̄ probari hic, qd su-
per schismate concilium congregari non possit. Sed Ab. tenet
cōtrarium, per tex. cum gl. ī c. si duo. lxxix. dist. & no. Car. i cōs.
150.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Habeat. Vide omnino per Abb. in c. cum uenissent. col. 2. de iud.
b Syl. Ald. Confirmatio. Adde Dec. in c. postquam. in 1. not. de elect.
c Syl. Ald. Superioris. Quando enim confirmatio fit à pari, dicitur approbatio non confirmatio, ut per Deci. j̄ in d. rub. col. 1. & consi. lxxij. uiso.
e Syl. Ald. Restituatur. Et an eadē cā denegetur appellatio. Deci. in c. j. col. 1. de rescri. Fel. in c. significauerunt. col. pen. de excep. & cū sit excōicatus, an talis sic possit petere restitutione uide Fely. in c. dilectus filius. col. pe. de rescri.
d Syl. Al. Pars. Adde Dec. in c. cum omnes. in 2. lect. nu. 49. de consti.

quæsitum … fuit, in 2. dubio, & idem Abb. in cap. fraternitatis, de hær. †Et a quis tali casu congregabit concilium? Abb. dicit, ᵃp Card. alle. Hug. in d. c. si duo. Et idem Card. dicit in d. cõsi. cl. in 3. dubio. & idem Bal. in c. olim. col. fin. de rescrip. Et eodẽ modo ubi agitur de crimine contra personam Papæ, eius auctoritas non spectatur in congregando concilium, quia agitur de cã propria,ᵇ ut Bal. dicit in d. c. olim. col. fi. uer. in hac cõgregatione. Et idẽ Domini. in c. ad apostolicæ. in no. de re iudicata in 6. ¶ †Et ad hoc facit, qa si in aliquo actu cõsensus alicuiᵃ requirit, si contra illũ agat, cõsensus remittitur, ut per gl. 1. q. 7. c. cũ pastoralis, & in l. cũ nõ solum. §. necessitate. in fin. in glos. mag. C. de bo. quæ lib. ¶ †Et eodẽ modo si Papa sit negligens ĩ cõgregando cõcilium, ad Cardinales hoc pertinet, vt conclusit Cardin. S. Sixti in eius summa ecclesiastica. lib. 1. c. 8. col. 4. & Ant. Rosel. in suo tract. de potestate Papæ. char. xxv. col. 3. Arch. Flo. 103 par. suæ summæ, in lib. 23. c. 2. §. septimo. Et in p̄dictis casibus, in quibus ptãs congregãdi conciliũ Cardinalibus cõpetit, vr̃ illis cõpetere, vt collegio. iõ maior pars eorũ requiruntur, & sufficit, ut no. Bal. in d. c. olim. col. fi. ¶ †Aliás tñ dicebã q̄ si collegiũ Cardinaliũ ẽet negligẽs, vr̃ q̄ ẽt particulares Cardinales hẽrẽt istã ptãtẽ, qa uidemus in ecclesia particulari, qđ ubi agit de interesse eius, ptãs in primus cõpetit plato. si prælatus sit negligẽs, deuoluit ad capitulũ, & eo negligẽte, ad canonicos particulares. ut no. Inno. in c. dilecti. de maio. & obed. & ibi Abb. post alios, & idẽ Abb. in d. c. cũ olim. col. 4. de test. Lap. alleg. l. 1. dicebat in effectu, ĩ prin. idẽ ergo vr̃ in ecclesia uniuersali, qa ubi maius periculũ, cautius est agẽdũ. c. ubi periculũ. de elect. in vi. & de hoc latius dixi in consi. clj. ubi uidendum est. ¶ †Vltimo ex su prædictis, & ex tex. colligit, q̄ electio Papæ spectat ad Cardinales.ᶜ Et rõnẽ ponit Car. Ale. in c. ĩ nomine dñi, in ij. no. 23. dist. & in tali electione Car. ipsi habẽt prærogatiuã ultra alios. xxiij. dist. in d. c. in nomine dñi. Sed de cõsuetudine sunt pares, vt Abb. hic dicit, & idem Rosel. in d. tract. char. 16. col. j. in fi. Et hoc, qđ dr̃ hic de duabus partibus Cardinaliũ, intelligitur de p̄ntibus. absentes tñ per x. dies expectari dẽnt. c. ubi periculũ §. j. eo. ti. in 6 & ẽt qñ duæ partes in præsentibus ꝯsiderari p̄nt, hẽt locũ iste text. Idẽ tñ ẽẽt si duo tñ essent p̄ntes Cardinales, illi possent eligere, qa tex. in d. c. ubi periculũ. ĩ plurali numero loquit de Cardinalibus, & hoc uerificatur in duobus. l. ubi numerus. ff. de testi. & qđ duo Cardinales possint eligere, tenet Host. hic, Io. An. in reg. in totũ de reg. iur. in vj. Ioan. de Ana. in c. fi. de sortileg. Imo ẽt si unusᵈ tñ esset præsens, ille solus posset eligere, ut per gl. in cle. ne Romani. §. porro. in uer. omnes. eo. ti. & ibi Abb. & facit tex. in l. sicut. §. fin. ff. qđ cuiusq; uniuer. & qđ not. per gl. in c. gratũ. ĩ. de postu. p̄la. Nec ob. qđ in duobus, vel in uno, nõ sint duæ partes: qa licet formaliter duæ partes considerari non possent, uirtualiter tñ esse vñr, qa totũ ius uniuersitatis residet in uno, uel in duobus, ut dictũ est. Et đ hoc tradit Ant. Ros. in trac. p̄alleg. in char. 16. & 18. & ibi in 2. col. uer. sed hic† dubiũ. occurrit. & cõcludit, qđ ẽt Cardinalis, q nõ hẽt pileũ, habet tñ uocẽ, rõnibus,ᵉ de qbˀ ibi. Et potestas, quæ cõpetit Cardinalibus, ab ipso summo Pontifice tolli p̄t de absoluta ptãte, s̃m Rosel. char. 27. ver. & ex istis infert. col. 1. †Et qđ dictũ est de Cardinalibus, procedit nisi esset conciliũ ꝯgregatũ, qa tũc electio Pontificis spectaret concilio. s̃m Abb. hic, & in c. ad petitionẽ. in 3. not. de accu. & idẽ Abb. in dispu. quæ incipit, ep̄s. in 6. dubio. & per Rosel. in d. tract. char. 26. col. 4. in prin. Et subiicit Abb. hic, multa esse sp̄alia in electione Papę. & enumerando illa prosequit, & Rosel. in d. tract. char. 27. ¶ In gl. j. circa electionẽ Papæ Abb. narrat quinq; iura. & vr̃ loqui Ab. de electione Papæ, quæ dẽt fieri a Cardinalibus, aliás uero sunt plura iura, quæ diuersimode loquunt, ut p̄sequit Rose. char. 26. col. j. ¶ In gl. in uerbo, euitandi. in fi. ibi, cõtra de vsu. l. j. Ab. respõdet, qđ illa lex loquitur in sententia iudicis. tex. hic in cõstitutione, & ad hoc facit† tex. in c. Romana. §. uniuersitatem. de senten. excom. in 6. ubi non ualet sententia excommunicationis pro futuris culpis. secus tamen in statuto. ut no. per gl. in d. §. caueant. & alias complures differẽtias inter statutũ, & sententiam prosequitur Domi. in d. §. caueant. Ista tñ dr̃ia, quæ fit inter statutũ, & s̃niam, non tollit contrarium de l. harum, & l. egi, quæ loquuntur in sentẽtia, & ideo suppleri debet ex his, q̄ idẽ Abb. tradit in c. in nostra. in glo. in uer. de tertio, de sepul. ubi inquit, qđ quandoq; obligatio nondum est orta de præsenti respectu futuri t̃pis, & tali casu iudex se intromittere non debet. d. l. j. de usuris, ubi dr̃ iudicem non posse cõdẽnare ad usuras futuri t̃pis, qa respectu usurarũ nulla est orta obliga. & glo. in potestate debitoris, soluendo impedire, ne in futuru nascat. Quandoq; obligatio est certa de præsenti, prout est de seruitutibus, & alijs præstationibus, & tunc põt iudex etiam prouidere in futurum. d. l. harũ. & l. egi. cũ simi. ¶ †In gl. i uer. exceptione. tenet glo. qđ contra electum á duabus partibus potest opponi exceptio de hæresi. Doctores uario modo loquuntur. conclusio gl. uera uidetur, si non sit adeptus possessionẽ, sed post habitã possessionẽ, cũ habeat ius plenũ ex tunc exceptio nõ cadit, sed erit opus procedere contra eum, per uiam accusationis. ¶ Successiue Abb. ad declarationẽ tex. quærit quæ exceptiones opponi p̄nt. Et primo concludit, q̄ contra electum opponi potest. q̄ nõ sit electus á duabus partibus Cardinalium, & q̄ aliqui ex eligẽtibus non essent Cardinales, qa istæ sunt qualitates requisitæ, ut in simili de ĩstrũo dr̃, cui licẽt ex forma statuti nulla exceptio opponi p̄t, poterit tamen opponi, †q̄ non sit instrumentũ, de quo statutũ loquitur, ut not. Bar. in l. j. § & partũ. ff. quod vi aut clã, & in l. diuus. ff. de test. mil. cum si. ut tradit Alex. in consi. 33. viso themate. col. j. lib. j. & in cons. ij. in ca. & lite. col. 2. lib. 2. Et in illa q. latius loquit Ant. Rosel. in tract. p̄alleg. in xxx. char. †Et ex hoc vr̃ inferri, q̄ obijci possit, q̄ nisi sit electus legitime, qa tex hic loquit de electo, ut in simili no. Bar. in l. nõ putauit. §. non quæuis. ff. de bono. poss. contra tab. cũ simi. ut tradit Ale. in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. & in consi. cj super primo quæsito. col. 2. lib. 4. Ro. in l. si uero. §. de uiro. in 31. fal. ff. sol. ma. ¶ †Secũdo Abb. cõcludit, q̄ exceptio quæ sit de iure diuino, vr̃ naturali opponi põt. & idẽ Ros. in char. xxxj col. iij. vers. nunc venio. Et illa conclusio ratione comprobatur, qa ubi agitur de iure naturali, vel diuino, Papa dispensare nõ põt, ut no. in c. q̄ in ecclesiarũ, de cõsti. nec tali casu habet potestatem dispensandi, ut no. Bar. per illum tex. in l. fi. C. de test. mil. Vnde sub una generalitate absq; ulla exceptione non excludit casus, in quo Papa non hẽt ptãtẽ. arg. c. a nobis. el. j. de sen. excõ. ¶ Tertia conclusio Abb. est, q̄ reiciuntur exceptiones, quæ sunt de iure positiuo. †Ex quo infertur s̃cdm Abb. qđ non põt opponi, q̄ sit vxoratus, vel laicus. de uxore dictũ fuit s̃. in noˀ. Et q̄ nõ possit opponi, q̄ sit laicus, nõ ur̃ hoc p̄cedere sine dubio, qa dẽt esse Cardinalis ille, qui eligitur in Pontificem, & saltẽ requiritur, q̄ sit diaconus. 79. dist. c. oportebat. Non ob. quod Ab. dicit de Petro, qui laicus erat, & electus fuit in Pontificem, qa illud fuit in primitiua ecclesia, & postea mutatũ fuit, d. c. oportebat. ¶ †Et ex ista tertia conclusione infertur, q̄ ualet electio facta a Cardinalibus sub cõditione, ut per gl. in c. ij. eo. ti. lib. 6 in uerbo, alternatiua. Et plura alia inferri possunt, ut p̄sequit Ros. in char. xxxj. col. 4. ¶ †Ex prædictis infertur successiue s̃m Abb. an ualeat electio Pontificis facta per seditionẽ, & Abb. concludit, q̄ sic per istum tex. Et eodem modo valet electio facta per simoniam, ut per gl. in c. si quis pecunia 79. dist. & vr̃ probari per illum tex. a contrario sensu, dum ibi dicitur, qđ quis pecunia, vt gratia humana, vel alia corruptione, quã per pecuniam, & in c. gratia, ut in c. sunt nonnulli. j. q. j. electus sit, sine concordia, & canonica electione. ergo a cõtrario sensu, si facta sit electio per simoniam, dũmodo adsit consensus Cardinaliũ, valet electio, ut uoluit glo. in d. c. si quis pecunia. hoc modo declarat Card. alle. ibi. ¶ Sed iste intellectus non satisfacit, qa electio etiam a Cardinalibus concorditer facta per seditionem, uel simoniã, annullatur, d. c. in nomine dñi. 23. dist. in. Et non est illi derogatum, quia tex. hic procedit addendo, non derogando, & qa hoc modo electus, & sic non uerificantur uerba tex. hic quia sicut põt opponi, q̄ non sit electus á duabus partibˀ Cardinaliũ, pariter p̄t opponi, q̄ ñ sit electˀ, ex quo canonicè non est electˀ. Non ob. tex. in d. c. in nomine domini, ar. l. ij. C. de condi. ĩser. & per glo. in cap. cupientes. §. quod si per uiginti. eo. ti. in 6. Præterea, dato quòd sumatur argumen. a contrario sensu, text. ibi copulatiue loquitur, & requiritur, quòd electio facta sit in cõcordia, & canonicè. Vnde non sufficit, qđ a Cardinalibus cõcorditer facta sit per simoniam, vel per seditionẽ, quia talis electio non esset canonica, prout ibi copulatiue requiritur, arg. l. si hæredi plures. ff. de condit. instit. Bal. tamen in consi. schismatis, in 7. colum. quod consilium habetur in titu. C. si quis aliq. test. prohi. uidetur approbare intellectum glo. in d. c. si quis pecunia. considerando illum tex. a cõtrario sensu, ut supradictũ est, sed minus bene, ut declaratum fuit. ¶ †An autem ualeat electio

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Et Adde Dec. in c. cum uenissent col. 4. de iud.

b Syl. Ald. Propria. Id. uoluit Dec. in c. significasti. in prin. supra eo.

c Syl. Al. Cardinales. Scendũ est olim electionẽ Papæ pertinuisse ad clerũ populũq; Romanũ sicuti aliorum episcoporũ. c. cũ plebs. c. lectis. 63. dist. c. in nomine domini. 23. dist. qđ declarandũ est, ut populus consentiret nõ eligeret. c. nosce. in fi. § electiones. 63. dist. uer. sed q̄ populus. postea Hadrianus hãc ptãtẽ tribuit Carolo Francorũ Regi, & imperatori, c. Hadrianus. 63. di. Leo a. Othoni primo Imperatori seu Germaniæ Regi cõfirmauit, c. i synodo. 63. di. hoc durauit usque ad Hadrianũ 2. qui spretis oratoribus Ludouici Regis electus est, c. cũ Hadrianus. 23. dist. q̄ Ludouicus sedẽte Paschali cessit huic priuilegio, c. ego Ludouicus, c. sacrorũ. §. ex his. ea. di. ubi hr̃, qđ hæc potestas tradita fuit ñ solũ Cardinalibˀ, sed et alijs religiosis viris quo usque canones ad Cardinales tñ detulerũt, ut hic, & cap. ubi periculũ. de ele. lib. 6. cle. ne Romani, eo. ti.

d Syl. Ald. Vnus. Idem uoluerunt Car. & Imo. in d. § porro. Inn. in c. cum nobis de elec. Abb. i. consi. 25. & in cõs 38. li. 2. Are. & Ias. in l. si grege. ff. de leg. 2.

e Rationibus. Vide de hac q. Iaso. late in consi. 143. li. 1. Fel. in c. ex te. de resc. Fel. in c. de Dei. de sim. & hoc quando saltem uerbo essent tradita insignia, ut p Decium in in consi. 342.

ctio facta per metum à Cardinalibus: conclusio communis ē negatiua, quam tenet post alios hic Abb. & Imo. per tex. ī cap. ubi periculum. §. cæterum. eo. ti. in 6. † Et quia ita est in mrimonio carnali, quod nullum est, si cōtrahatur per metum, vt per glo. in c. Abb. quod met. causa, ergo idem vr̄ esse in matrimonio spūali. c. inter corporalia, de transla. epis. & idem tenet gl. in c. bonę. el 1. in uerbo, metuebat. ubi Abb. & in c. quisquis. in uerbo, abusum ubi Abb. j. eo. & Bal. in l. j. §. sed & qui dñi. C. de lati. li. tol. & in consi. schismatis, col. 2. & idē tradit Alcia. in con sl. 48. q. ū. per excellētissimū. lib. 4. † ¶ Limitat tñ ista cōclusio, fm Abb. hic. ut hēat locū, qñ per metū certa psona eligeret. secus b aūt fcdm cū, si electores per metum cōpellant eligere de certo genere personarū, qa tunc ualet electio: qa tūc libertas ñ tollit, sed restringit, sicut est in consuetudine, q̄ pt restringere libertatē eligendi. licet illā tollere ñ possit, vt not. in c. cū terra. j. eo. ubi Abb. hoc idē dicit. † Sed tñ in contrarium vr̄ dcm̄ Bal. in l. fi. §. sed & si qs. circa fi. in uer qd si popul'. C. cōia de leg. vbi tenet, q electio Papæ non ualet. qñ Car. sunt coacti eligere vnū de Italia. & idē Bal. in cōsi. psalle schismatis. col. 4. ubi allegat bonum tex. & dicit, q ius eligēdi restringi nō debet, in l. si optio. ff. qui, & à quibus. Non ob. simile, q Abb. adducit de consuetudine, quia consuetudo hēt taciū consensum, & pōt iuri derogare. Vñ non mirū, si cōsu tudo restringere pōt ptātē eligēdi, nō sic vr̄ in electione facta per metū. ¶ † In gl. in uerbo, à duabus, tenet gl. q electus nō cōputat in numero duarū partium. Facit tex. in c. cū i iure. j. eo. Ab. tñ hic dicit, q si electio facta sit per scrutiniū publicè, q tali casu electus publicè ab alijs pt electioni de se factæ consentire. Et idē latius Abb. tenet in d. c. cū in iure, & in d. c. Cumana. † Sed tñ d opinio glo. indistinctè sustentari vr̄ de iure, qa fundat tōne efficaci, ex eo, q quis nō pt seipsum eligere, ut dicit glo. in d. c. cū in iure j eo. & not. Bar. p illū tex. in l. si mādauero. §. si tibi. ff. manda. gl. & Bar. in l. plane. ff. qd cuiusque uniuer. Vnde ɔsiderandū est, q electus computat in numero duarū partiū, vt dr̄ in d. l. plane. qa in casu illius legis maior pars erat sufficiens, & alij cōstituebāt maiorē partē, nō cōputato electo, & tali casu electus non dr̄ seipsum eligere, qa non cōputat in numero eligentiū, licet cōputet in numero duarū partiū. quæ debent esse præsentes. secus vr̄, ubi electio deberet fieri à duabus partibus. qa tūc unus ex illis nō posset eligere seipsum, quia sibiipsi nō deret dare uocē, ut declarat Pau. de Ca. in d. l. plane. Et eodē modo, si electus deberet cōputari ad faciendum maiorē partē, quæ requirit & electus in illa maiori parte non debet cōputari. c. Cumana. j. eo. Difficultas ē in rñdēdo ad tex. in d. c. cū in iure. in quo Doc. valde laborant. Sed breuiter respondet, q ille tex. procedit, ut Compostel. ibi dicit, quia ita actū erat in cōpromisso, q illi, in quos factū erat cōpromissum, eligerēt unū ex seipsis. cōputata uoce electi. Et hoc satis probatur per illum tex. ibi, iuxta formā cōpromissi. & hoc mō res procederet sine dubio pp formā cōpromissi. Vel scđo ille tex. procedit duobus concurrentibus. uidelicet qñ electio dēt fieri per uiā cōpromissi, put dicebat ibi Host. & ita loquitur ille tex. Scđo cōcurrit, quia non dr̄ ibi, q electus det uocē, & q eligat principaliter cū alijs: sed dr̄, q dēt cōsentire electioni suæ. † Nā qui cōsentit alii facienti, nō dr̄ ipse facere l. aliud est uendere. in prin. ff. de reg. iur. l. si pr̄. in fin. de man. uin. ibi in in d. c. cū in iure. interpretatur, q ille consensus habeat pro electione. qa facit præponderare electionē, q̄ facta erat in pari numero. ¶ † In gl. in ver. speciale. ibi, sed quod dēant eē præsentes, conclusio gl. est q ī agēdis per uniuersitatē dēant eē duæ partes præsentes. Et dicit Abb hoc procedere tā de iure canonico, q̄ ciuili, & qd fit a maiori parte illarum duarū partiū præsentiū sufficit, & ita intelligitur regula l. qd maior. ff ad munici. Et idē Abb. tradit in c. cū omnes. col pen. de cōst. cū cōcor. ut dixi ibi col pe. in uer. postremo in illa materia. Et ista cōclusio procedit, nisi aliqui essent absentes per cōtumaciā, vt qa uocati per superiorem non uenissent, & qa tunc totū ius residet in p̄sentibus, dato q ibi non essent duæ partes, ut Abb. cōcludit in c. in causis. col. 4. j. e. qa ius uniuersitatis residet ēt in uno. l. sicut. §. fi. ff. qd cuiusq; uniuer. ita vr̄ residere in p̄sentibus, alijs absentib' per ɔtumaciā. Et pp hoc Abb. ibi reprobat Bar. qui aliter vr̄ uoluisse in l. oēs populi col. 4. ff. de iusti & iur. dū inquit, q nō sufficit, uocatos esse illos de uniuersitate, nisi duę partes pręsentes sint. Et secundū opinionē Abb. esset dicendū, qd nedū duę partes, sed nec ēt maior pars videt necessaria, ex quo ius residet ī præsentibus quotquot sint, pp contumaciā absentiū. Et attēta ista opinione Abb. esset dicendū, qd conclusio supra facta, qd duæ partes debeant esse præsentes, nō sit vera. Abb. in d. c. ī causis, uidet sentire difficultatem, & restringit tex. in l. plane, qd cuiusque uniuer. cum si. † ut habeat locū, quando uniuersitas congregata sit a seipsa, ita qd absentes non sint contumaces. secus si auctoritate superioris facta sit congregatio, quia tunc non uenientes excluduntur, tanquam cōtumaces, & totum ius uniuersitatis residet in præsentibus, ut dictum est. Sed ut dixi in d. c. cū oēs. e ista rñsio ad l. plane. cum si. nō satisfacit, qa cōsonat, qd ista lex quæ loquit de duabus partibus uniuersitatis, intelligat fcdm aliā regulā, quæ est qd uniuersitas debeat congregari auctoritate superioris. l. 1. ubi Bar. C. d decu. lib. 2. Et idē Bar. ī l. oēs populi. colū. 4. ff. de iust. & iur. & si uocati cōtumaces sint, cogi poterunt ad ueniēdū sub pœna. Et ēt Bar. in l. j. ff. de albo scrib. tenet, qd si uocati ñ ueniunt, ius residet in p̄sentibus. Sed hoc intelligit, dūmodo duæ partes p̄ites sint. Non obst tex. in l. sicut. §. fi. quem Abb. adducit, qa pcedit qñ alij nō sunt de uniuersitate. secus qñ absunt, q cōgregari possunt, ut latius dixi in d. c. cū oēs. col. fin. ubi uidendū est. ¶ † Vltimo quæritur, ad quē spectet electio Papæ mortuis Cardinalibus omnibus, an ad clerū Romanū, uel ad conciliū. Abb. post Host. inclinare vr̄ ī illā opinionem, qd ad clerum Romanum. ar. c. in noie. 23. dist. qa f difficile esset cōgregare conciliū. Sed tñ altera opinio f uerior vr̄, qd ad cōcilium, ar. c. si duo, cū gl. lxxix. dist. Non obstat. in d. c. in nomine dñi. qa ibi cōsensus cleri Romani non requirit principaliter in electione Pōtificis, sed accessoriè ad consentiēdū, vt patet dum ibi dicitur, reliquus clerus, & populus ad cōsensum nouæ electionis accedat. Cōfirmat hic, qa sub eadē determinatione dr̄ de clero, & populo † & clarum uidet, qd ad populū talis electio nō spectet. ergo pariter idē uidet dicēdum de clero. & de hoc ēt no. Bal. in l. ubi absunt. ff. de tu. & cu. da. ab his. ubi inquit, q deficientibus Cardinalibus electio Papæ pertinet ad Patriarchas. Si aūt essent duo Cardinales. Ab. hic tenet g qd ipsi pnt eligere. de quo s. dictū fuit. Si uero g sit unus Cardinalis tantū. Abb. cōcludit, qd poterit noīe collegij Cardinaliū alteri dare potestatem eligendi, & compromissarius poterit illum eligere. Et ista conclusio procedit, qñ cōpromissarius eligit noīe proprio, vel nomine uniuersitatis. sec' si eligeret noīe illius Cardinalis, qui solus remansit. ut Abb. not. distinguit in c. fi. de insti. Et ex his expedita sit ista decretalis.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Cardinalibus. Vide tamē q̄ circa hanc materiam ponit Ias. in l. qui in aliena. §. Celsus. ff. de acq. hære. q Cardinales in electione Vrbani non p̄sumitur elegisse metu ex quo non sunt de metu protestati, & an Cardinalibus asserētibus se elegisse Papā p terrorē credatur. Bonifa. de Vitals. ī clem. j. de homi. nu. 36. Bal. in tract. schisma. col. 2.

b Secus. Idem Card. in c. cū locū. de spon. Fel. in c. in præsentia. de proba.

c Cōtrariū. Ide late Fortu Garzi. ī rub. de iust. & iu. ī 22. illatione, & est veritas.

d Sed tamen. Alber. 2. par. statut. q. 16. Sed uide Roch. Cur. tract. de iure pat. ver. honorificum, nu. 20.

e Syl. Ald. Omnes. Vide Dec. in d. c. cū oēs, in j. lec. col. fi. in prin. de consti.

f Syl. Ald Opinio Adde, q Imo. in cle. ne Romani. de elec. uidetur inclinare in opi. Host. hic, cuius opi. fuit, q spectet ad clerū Romanū pp difficultatē congregandi. Albanus aūt in tract. de Cardinalato. q. 55. distinguit, q si facilis sit concilii cōgregatio ad illud reijciatur: si difficilis ad clerum Romanū. i. ad canonicos Lateranensis. eadem enim est cathedralis ecclesia, quod ego magis probo, q electio ad primā eius naturā, & statū reuertetur, ut superius dicebā.

g Syl. Al Si uero Adde Albanum in tract. de Card. quęst. 24. ubi clarissime disputat hanc q.

SVMMARIUM.

1 *Ordines sacri quam ętatem requirant.*
2 *Ordines sacri qui dicantur.*
3 *Subdiaconus fieri quis potest in 18. anno.*
4 *Aetas matura dicitur secundum subiectam materiam.*
5 *Morum grauitas exigitur in ordinandis.*
6 *Sacerdotem faciunt mores, & uita.*
7 *Monachi grauitate morum commendantur.*
8 *Habitus & incessus in ecclesiasticis considerandus est.*
9 *Mores boni præferuntur scientiæ.*
10 *Doctor ex malis moribus reprobari potest.*
11 *Ignorantia in ecclesiasticis non est digna uenia, & ab eis euitanda est, tanquam mater omnium malorum.*
12 *Literatis uiris ecclesia maximè indiget.*
13 *Illiteratus ab ordinibus repellitur.*
14 *Illiteratus magis odiosus est quàm homicida.*
15 *Literatis multum fauet ecclesia.*
16 *Promouens indignum tenetur ecclesiæ ad interesse.*
17 *Episcopus qua uita, & scientia esse debeat.*
18 *Episcopus in sua diœcesi habet curam, & dicitur eius parochia, & in ea habet fundatā intentionem.*
19 *Episcopus debet esse speculum, & exemplum aliorum.*
20 *Dispensari potest promouendus in episcopum circa ætatem, & mores, & scientiam ex iusta causa, & à Papa.*
21 *Dispensatio sine causa dicitur dissipatio.*
22 *Episcopus debet esse triginta annorum, & quare.*
23 *Episcopus eligi non potest, qui non sit natus de legitimo matrimonio.*
24 *Legitimatus per subsequens matrimonium an possit eligi in episcopum.*
25 *Legitimatus per rescriptum non comprehenditur in emphyteusi ecclesiastica.*
26 *Legitimatus per subsequens matrimonium includitur in emphyteusi ecclesiastica, & in feudo.*
27 *Legitimati non succedunt in feudis.*
28 *Legitimatus an, & quando comprehendatur à statuto excludente fœminas propter masculos.*

29 *Legitimato per subsequens matrimonium restituitur uere ius legitimorum, & ue- nit appellatione legitimè natorum.*
30 *Legitimatus per subsequens matrimonium, an excludat substitutum.*
31 *Scientia quæ requiratur in promouendis ad gradus ecclesiasticos.*
32 *Scientia triplex considerari potest.*
33 *Doctor, qui respondet sine reuolutione chartarum, an debeat habere salarium.*
34 *Scientia sufficiens quæ dicatur.*
35 *Literatus sufficienter quando quis dicatur.*
36 *Illiteratus potest eligi à Papa.*
37 *Episcopus quorum debeat habere notitiam.*
38 *Religiosi magis indigent contemplatione quam scientia.*
39 *Monachus an, & quando possit esse illiteratus.*
40 *Abbas non requiritur, quòd habeat magnam scientiam, & quæ in eo requiran- tur, & quando.*
41 *Illiterati ordinari non debent, sed ordinati recipiunt characterem.*
42 *Ordinati sine examine, & licentia superioris, recipiunt ordinem, licet non habeant executionem.*
43 *Officium acceptans non habens scientiam, peccat.*
44 *Prælatus qui confert beneficium indigno, peccat.*
45 *Dignitatem, ad quam quis habilis est, petere potest sine peccato, & quando pec- cat oblatam recusando.*
46 *Argumentum de maiori ad minus ualet etiam in materia odiosa, & quid in ma- teria dispensationis.*
47 *Argumentum a maiori procedit in ijs, quæ sunt eiusdem speciei.*
48 *Annus regulariter debet esse completus, & quid in ordinibus suscipiendis.*
49 *Abbatissa, ut creari possit, exigitur ætas annorum xxx. completorum.*
50 *Abbas creari potest xxv. annorum.*
51 *Femininum non comprehendit masculinum, nisi ubi esset eadem ratio, & ibi de ueritate.*
52 *Abbatissa non potest esse illa, quæ patitur defectum natalium.*

CVm in cunctis. Summatur, & diuidit, ut per Abb. hic. ¶ †Pri- 1 mo nota, quod in sacris ordinibus maturitas ætatis re quiritur. ideo pueri ad sacros ordines nullatenus ad mittuntur, ut Gregorius dicit j.q.j.c. pueri. bene facit text. in c. iu- dæorum. j. de ætat. & qualit. in c. super Inordinata. j. de præb. 2 ¶ †Et dicuntur ordines sacri proprie illi, in quibus retrocedere nō licet, quia impediunt matrimoniū, prout est ordo subdiacona tus, & alij superiores, c. à multis. de æta. & qualit. c. miramur. de ser. non ord. c. ca eo. de ele. in 6. & no. Ab. in c. j. in princ. de ele. 3 coniug. ¶ †Et cum in xviij. anno ad subdiaconatum quis pro moueri possit. ele. fi. de æta. & qualit. infert, quod in 18. ann. sit ma- turitas, vel saltē in xx. anno. quia tex. hic uidetur habuisse respe- ctum ad iura antiqua, in quibus ætas xx. ann. requiritur in sub 4 diaconatu, 28. dis. in c. de his, & 77. dist. in c. subdiaconus. † Et non mirum, quod secundum subiectam materiam ætas matura dicitur, ut colligitur in l. cum filio, in fi. de leg. 2. & l. cum hic status. §. sponsam. ff. de dona. inter vi. & uxo. & in c. j. 27. q. 1. & no. Arch. 5 23. q. 8. in c. conuenior, in prin. ¶ †Secundo, morū grauitas req ritur. Nam ecclesiastici morum nobilitate, & non generis, vel 6 patris claritate innotescere debēt. † ut dicitur xl. dist. in c. nos, q. Et uita, & mores tamen faciunt sacerdotem, c. j. xl. dist. Vnde labo- randum est, vt clericorum mores reformentur. c. vt clericorū, 7 de vi. & ho. cler. & †morū grauitas etiam cōmēdat monachos xvj. q. j. in c. monachos. Et ab ecclesiasticis vitia morū magis, quam 8 uerborum, euitari debent, c. sedulo. 28. dist. † Et in minoribus ēt incessus, & habitus in ecclesiasticis consideratur. c. j. xlj. di. c. cle 9 rici. j. de ut. & ho cler. cle. 2. eod. tit. †Et boni mores præferuntur scientiæ, ut probatur hic ea ordine literę, & facit tex. in c. sedu a lo. supra alleg. 38. dist. Et etiam in Doctore boni mores attendū 10 tur, †quia propter malos mores Doctor reprobari potest, ut no. Bart. per illum text. in l. medicos. C. de professio. & med. lib. 2. 11 †¶ Tertio sciētia requiritur, quæ si in laicis intolerabilis uidet, in ecclesiasticis non est digna excusatione, nec venia. 38. dist. in c. si in laicis. Nam ignorantia est mater cunctorum malorum, 12 & maxime sacerdotibus euitanda est. 38. dist. c. ignorātia. † Ec- clesia enim literatis viris maxime indiget, c. cū ex eo. de elec. in 6. quia scriptum est, tu repulisti scientiam, & ego te repellam, 13 ne sacerdotio fungaris. 38. dist. in c. omnes. in fi. † Et ideo illite- b ratus ab ordinibus repellitur, c. præcipimus. b 34. dist. c. fi. de tēp. 14 or. in 6. c. fi. j. de æta. & qualit. † Et magis odiosus est illiteratus, c c quàm homicida, ut no. Inn. in c. cum nostris. de concess. præb. cū fi. ut dixi in c. scitcitatus. de rescript. & tradūt Mod. in c. per tuas. 15 cl j. col. j. de simo. † Et ecōtra, ecclesia uiris literatis multū fauet, ut cū illis dispensari possit, c. de multa. in fi. j. de præb. & ibi Abb. col. 2. & idē Abb. in c. licet. col. 2. in fin. eod. tit. facit tex. in c. cū ex eo. de elec. in 6. Et si personæ promoueantur, quæ non habēt qualitates supra dictas, ecclesia grauia detrimenta patitur, ut di cit tex. in clemen. j. de ætate, & qualitate, & ibi in fi. dicit sing. 16 Petr de Anch. † quòd promouens indignum, tenetur ecclesiæ ad interesse, ad similitudinem magistratus, qui tutelam minus idoneo committit l. j. §. plane. uers. usq; adeo. ff. de tut. & rat. di- 17 str. † Et supra dicta maxime in episcopis requiruntur, ut hic di citur, quia sicut honore præstantior est. ita scientia, & sanctita te præcellere debet. j. q. j. cap. vilissimus, & nō sufficit, quod episco- pus ęqualem cum subditis uitam ducat. 8. q. j. ca. fin. & in eo maior scientia cōsideratur, c. nisi cum pridem. §. pro defectu. in fin. j. de renun. Et plura requisita in episcopo habentur 23. dist in c. si episcopus. lj. dis. in c. fin & 37. & 38. dist per totum 86. dist. 18 in c. fratrem. & in auct. quomodo opor. episcopos. §. j. ¶ † Se- cundo principaliter no. quod episcopus dicitur habere curā diœ- cesis, & tota diœcesis dicitur eius parochia, c. ad apostolicę. ubi Abb. in primo not. de dona. & in tota diœcesi episcopus habet fundatam intentionem in subiectione ecclesiarum. xvj q. vij. in c. omnes basilicæ. in c. cum episcopus, de off. ord. in 6. in cap. cum ex iniuncto. in fin. infra, de hære. & in cap. cum uenera bilis. j. de except. cum similibus, ut dixi ibi in x. notab. 19 ¶ †Tertio not. quod episcopus debet esse speculum aliorum in moribus. uita enim pastoris debet esse exemplar subditis. 2. q. 7. c. cum pastoris. Et nō solum episcopi, sed etiam omnes ec- clesiastici præuidere debent, ut totum populum sermone, con uersatione, & operibus præcedant, quia uehementer ecclesiā Dei destruit, meliores esse laicos, quàm clericos. 8. q j in cap. qualis. Vitia nanq; prelatorum facile transeunt in exēplū sub ditorum. Et scandalum generatur in mentibus laicorum dicen- tium, ubi est Deus clericorū, ut legitur in cap. magnę. de uoto. Et scire prelati debent, quòd si peruersa perpetrāt, tot mortibus digni sunt, quot ad subditos exempla perditionis transmittūt. 20 xi. q. 3. in cap. præcipue. ¶ † Quarto no. quod potest dispensari cir ca promouendos in episcopos. in his, quæ requiruntur, ut hic ad idem text. in cap. innotuit. j. eo. Et talis dispēsatio debet fie ti a Papa, ut notatur per glo. in c. cum dilectus, in uerbo, ætate. d & ibi Abb. colum. pen. j. eo. Et debet fieri ex iusta causa, d ut col 21 ligitur hic, † & in d. c. innotuit. Et facta sine causa, dicitur dis- sipatio, ut Abb. hic dicit, & in c. quia in tantum. de præb. cum 22 si. ut inferius dicemus. ¶ † Quinto not. quod eligendus in episco pum debet compleuisse xxx. annum. nam Christus in tali æta- te fuit baptizatus, & cœpit prædicare. 78. distin. in c. præsbyter. Et ad instar Saluatoris fuit illud tempus episcopo præfixum, ut Abb. hic dicit text. tamen in d. c. præsbyter. loquitur in præ sbytero, non in episcopo, & similitudo adaptari potest quo ad officium prædicādi. aliàs esset dicendum, quod in xxx. anno esset qs 23 baptizandus. ¶ † Vltimo notandū est, quod eligēdus in episcopū e debet esse de legitimo matrimonio. uerba ista videntur excludere legi 24 timatū † per subsequēs matrimoniū, quia non videtur natus de legitimo matrimonio arctēto tēpore natiuitatis. Cōtrariū tamen voluit glo. ad quā Abb. se remittit in c. innotuit. j. eo. & est gl. ibi in uer. promul gata, quā Ant. de But. Ab. & cōiter Doc. sequuntur, & idē Abb. 25 in c. tanta, per illū tex. j. qui filij sint legi. † Et in simili habetur, quod li- cet legitimatus per rescriptū, nō cōprehendatur in emphyteusi ec f clesiastica, f ut not. Bal. in l. generaliter. §. cū aūt. C. de insti & subst. cū si. ut tradit Alc. in l. ex facto, in §. si qs rogatus. col. 12. ad Tre 26 bell. † tamen legitimatus per subsequēs matrimoniū includitur, secundum Io. de Imo. in l. quod dicitur. char. ult. uer. & per hāc rōnē. ff. de uerb. oblig. & idē Pet. de Anch. in cons. 242. ea tenore priuilegij. col. pen. 27 † Sic ēt licet legitimati nō succedāt in bonis feudalibus, c. nāles, si de feu. fue. cōt. inter do. secus tamen in legitimato per subsequēs matrimoniū, secundum Bal. post antiquos in d. c. nāles. Et idē no. Host. Ioā. An. Ant. de Bu. & Car. & Mod. in c. lator. qui filii sint legi. & ita cōiter tenetur, ut Alc. dicit in d. §. si qs rogatus. col. xiii. Et cōem opi. sequitur Ab. in d. c. tāta, & in d. c. innotuit. And. de Iser. & Alua. in d c. nā- 28 les. † Sic ēt statutū, quod excludit fęminas propter masculos, habet locū in legitimato per matrimoniū subsequutū, licet secus esset in legitimato per priuilegiū. no. Ant. de Bu. in c. per uenerabilē, in pen. char. ubi loquitur de effectu legitimationis, uers. sed posset eē dubiū, & se- quitur

ADDITIONES.

a Ald Doctore. Adde Dec qui hæc eadem refert, & seq. in l. pacta quæ contra. in s. no. in prin. C. de pa.
b Syl. Ald. Præcipimus. Hæc, & alia quam plura de illiteratis, tradit Dec. in c. sci scitatus. col. pe. de rescript.
c Syl. Ald. Illiteratus. Adde Dec in c. prudentiā. in prin. in j. nota. ff. de off. deleg.
d Syl. Al. Causa. Idē dixit in cōs. j. 2. col j. in fi. Est n. regulare, quod in dispēsatione quali libet iusta causa exigatur, quia sine causa dispēsatio fieri nō debet, no. 7. q. j. §. nisi rigor, in c. de multa de præb Pau. de Ca. in cons. 117. notandum est, quod adulterium. col. 2. uer. præterea dispensatio. Pet. de Anch. in cōs. 242. colū. 2. idem Dec. in cons. 399. consului superioribus dieb col. pen. ver. ult. considerā dum, & idem uoluit Alc. in cons. lx. uisa legitimatione col. antepen. in fi. li. ij. Cur. ien in cōs. 64. seriola narratione. col. pe. Dec. in cōs. 176. pro resolutione. col. 2. uer. & in tali dispēsatione. & in cōs. 679. in præsenti casu. post prin.
a Syl. Ald. Legitimo. Potest tamen dispensari super hoc. c. cum Vintonie. ubi glo. uer. promeruit. de ele. & uoluit Host. ibi, & ibi An. & Abb. quod uidemus sæ- penumero fieri, & ætate nostra uidimus Iulium Medicē dispensatum, dū ele ctus fuisset à Leone x. archiepiscopus Flore. qui tamen postea fuit electus à Car dinalem, & in Papam, quamuis contra propriam confessionem ipsius, qui pe tijt dispensationem, inuenti testes sint quod ipsum tempore promotionis ad Car dinalatum probauerunt ipsum fuisse legitimum. qui escente tantum l. Cornel.
f Syl. Ald. Ecclesiastica. Adde Dec. in cons. 275. col. 11. in princ.

quitur Pau. de Ca. consi. 251, super eod. col. fi. & dixi in cōsi. 51.
29 ¶ † Et p̄dicta ɔclusio cōfirmaẗ, q̄a ubi fit legitimatio p̄ m̄rimonium subsequutū, vere ius legitimorū restituiẗ, & ab initio censeẗ fuisse lītmū, Ang. i aute. q̄bus mo. nat. efficiunẗ sui, in §. q̄m, in princip. Et iō appellatione legitime nati, cōprehēdiẗ legitimatus p̄ subsequēs m̄rimoniū. Ant. de Bu. in d. c. innotuit. col. ij. in uer. no. ergo. Et bene facit, q̄d no. Paul. in l. fin. C. de his, q̄ ueniā ætat. impe. ubi inquit, ꝙ licet legitimatus dicatur vere legitimus, tamen hoc non est verum ſm intētionem testatoris, vel statuti, nisi sit legitimatus per subsequens matrimonium, quia taliter legitimatus ēt in uerbis statuti, vel testatoris cōprehenditur. d. c. tanta. facit quod no. Dy. in consi. 6. ca testamēto,
30 circa fin. † Ex quibus omnibus [a] videtur, ꝙ non recte loquatur
a Bal. in consi. 367. in v. par. ubi uoluit, ꝙ legitimatus per subsequēs matrimonium nō excludit substitutū, ubi facta fuit substitutio decedēti sine filiis de legitimo matrimonio procreatis, nam hoc uidetur contra tex. hic, qui loquitur per talia uerba, de legitimo matrimonio, & tamen uerificantur in legitimato ex subsequenti matrimonio gl. & Doct. in d. c. innotuit, & ita aliàs consului consi. clv. ubi specialiter induxi dictum Paul. in
31 d. l. fi. & quod dicit Dy. in consi. 6. s. alleg. ¶ † Ad declarationē tex. dū scientia requiritur in promouendis ad gradus ecclesiasticos, Abb. post Inn. concludit, ꝙ scientia potest considerari tripliciter. Primo eminens dicitur illa per quam quis scit difficillimas q̄stiones explicare, & diffinire sine reuolutione char-
32 tarum. ¶ † Sed considerandum est, ꝙ q̄n quis posset illud facere sine reuolutione chartarum, diceretur eminentissima scientia, vt uia esset possibile in hominibus inuenire, cū infinitę q̄ones possent occurrere, & ideo hoc non uidetur esse in consideratione, quod uix reperiri potest, ar. l. nam ad ea. ff. de leg. vnde habito respectu ad id, quod cōmuniter contingit, euidens vẽ scientia, quando quis sciret, etiam cū reuolutione librorum, omnes quæstiones difficiles resoluere. aliàs esset dicendū, q̄d nec Ioā. An. nec Bar. nec Bal. & alii Doctores, qui famosissimi fuerunt, ꝙ eminentem non habuissent scientiā, quod non uẽ dicendū. Doctrinam tamen Inn. approbant simpliciter Mod. hic in c. per tuas. el. i. j. de simo. & idem Ioan. de Imo. in cle. j. de ætate, & qual. And. Sic. idē sequitur in consi. 54. in 2. parte. Iul.
33 chat. ¶ † Et notandum est, ꝙ q̄n quis respondet sine reuolutione chartarū, prout potest contingere in re clara, vel q̄n de recēti quis in tali materia instructus fuisset, nō debet habere salarium, ut uoluit gl. no. in c. non licet. xj. q. 3. idem uoluit Spe. in tit. de sala. aduoc. in prin. Sed tamē Io. An. ibi tenet contrariū, quia nō debet esse deterioris conditionis ille, qui pp peritiam longo t̄pe acquisitā r̄ndet sine reuolutione chartarum, quàm ille, qui propter modicam peritiā nescit respondere sine studio. Et gl. in d. c. non licet, reprobant etiam Car. & Imo. in c. cū ab omni. de ui. & ho. cler. And. Sic. in consi. p̄all. 54. conatur defendere illam glo. in d. c. non licet, quia eminens scientia est à Deo. 16. q. j. i c. reuertimini. & scriptū est, Gratis accepistis, gratis date. in c. ij. de magistr. Sed responderi potest, ꝙ sciētia est à Deo, non simpliciter, sed mediantibus laboribus, & uigiliis. & ideo non vẽ verum, ꝙ gratis quis illam acquisierit, sed cū maximis laboribus, & expensis, & merito glos. præall. reprobatur.
34 ¶ † Sufficiens vero scientia dicitur, ſm qualitatem officij, & beneficii, ut Abb. hic post Inn. dicit, & idem Imo. in d. clem. j. de
35 ætat. & quali. Abb. in d. c. qualiter. in 4. not. j. eo. † Et q̄n quis dicaẗ sufficienter literatus in no. casu tradit And. Sic. in consi. p̄al leg. 34. in ult. ch. 2. lib. Et ideo infertur, ꝙ Papa dēt habere maiorē scientiā aliis, cum ipse habeat curam totius Christianitatis, ſm Abb. hic. Pro eo tamen sufficit præsumptio iuris, ꝙ Papa præsumiẗ habere omnia iura in scrinio pectoris, c. j. de consti.
36 in 6. † Si tamen Papa illiteratus eligatur, non esset repellendus, ut per glo. in c. i. in uerbo, sufficientē, de renun. lib. 6. quia illa ex
37 ceptio cōtra eum opponi non potest, c. licet. j. eo. ¶ † Episcopus uero debet habere notitiam veteris, & noui testamenti, & articulorum fidei, & canonum, ut Abb. hic dicit: nā maior peritia in episcopis, quā in præsbyteris requiritur, ut not. Ab. post Inno. in rub. s. de sum. tri. Et Imo. in cle. j. de ętat. & quali. Et de episcopo bonus text. in c. episcopus. 23. dist. & 38. dist. in c. oēs
38 psallentes, & in c. qui ecclesiasticis. §. ecce. 26. distin. † Religiosi,
39 & eremitę magis indigent contemplatione, quàm scientia. † & ideo p̄ot monachus esse illiteratus, ut no. per gl. 16. q. j. in c. legi. In uer. instructio. & hoc intelligiẗ de monachis non clericis, iuxta no. in c. generaliter. xvj. di. si enim essent clerici, esset dicēdū sicut de clericis, & hodie cōiter sunt clerici, ut not. Abb. in c.
40 cum illorum, in uersi. promoueri, de sen. excōmu. ¶ † In Abba
b te ſm Innocent. non requiritur magna scientia, [b] & hoc verū est ſm Collectarium, nisi habeat curam animarum. Ex quo infertur, secundum Abb. ꝙ cum semper habeat curam animarū respectu monachorū, ꝙ debet habere scientiam. Et hoc nō negat Inn. q̄d debeat habere scientiā, pro officio, quod sibi incūbit, sed non tantā habere debet, sicut prælati seculares habentes iurisdictionem. Et cū Abbas debeat esse p̄sbyter. c. 1. de ęta. & qual. requiriẗ scientia, quę in presbyteris, qui debēt scire ea, quæ pertinent ad missam, & alia, de quibus diciẗ 38. dist. in c. q̄ ipsis. & not. Imo. in clem. 1. de æta. & qualit. & scientia, quæ requiritur, debet esse a princ. & non sufficit, ꝙ adsit tempore cō-
41 firmationis, ut no. Abb. in c. qualiter. in 6. no. j. eo. † Ex supradictis infertur, ꝙ illiterati ordinari non debent, c. fi. de temp. ord. in 6. & 3. dist. c. illiteratos. si tamē illi ordinati sint, recipiūt characterem, ut Abb. hic dicit. & Petr. de Ancha. in clement. 1. de
42 æta. & quali. † Et ad hoc facit, ꝙ ordinati sine examine. & sine licentia superioris recipiunt ordinem, licet nō habeant execu
43 tionem. c. j. ubi Abb. de eo, qui ordin. susc. ¶ † Vltimo notandū est dictum Innoc. quod Abb. refert, ꝙ peccat ille, qui acceptat officium, & non habet scientiam quæ in eo requiritur, & idem Abb. dicit in Doctore, ut no. Pet. de Anch. i cle. j. de æta. & qual. & de hoc est dictum Arch. 48. di. c. 1. quod refert, & legi Luc. d
44 Penna in l. contra publicam, in fin. C. de re mi. lib. 12. † Et eodē modo peccat prælatus, qui confert beneficium Indigno. Card. in d. clem. 1. in fi. Si autem sit dignus, absq; peccato gradū pete
45 re potest, † ut no. per glo. in cle. 2. in uer. honoremus, de magis. Imo, quod plus est, peccat, qui recusat suscipere dignitatē, quę per alium bene exerceri non potest, ut no. Abb. in c. uenerabilem, col. 7. j. eo. ¶ In glo. in uerbo, multo fortius. in princ. Abb. dt satis esse, ꝙ prælatus habeat sufficientē scientiā, licet alius reperiatur doctior, de quo uidenda sunt quæ late dixi in c. constitu
46 tis. in gl. in uerbo, utilem. de appell. ¶ † In fi. gl. colligitur hic, &
c in iuribus allegatis in gl. ꝙ ualet ar. de maiori ad minus. [c] ad idē tex. in auctent. multo magis. C. de sacr. san. eccl. & 54. di. c. fi. Et
d hoc ampliatur etiam habere locum in materia odiosa. [d] c. cū illorum, de sen. excōm. 24. q. 1. c. mitamur. in l. qui indignus. ff. de sen. l. cui pacto. ff. de set. expor. in l. relegatorum. §. potest ff. d interd. & releg. tea. in l. in suis. in fi. ff. de lib. & posth. & in l. nec in ea. ubi Bar. ff. de adul. Et per hoc non uidetur p̄cedere dictū Host. in c. postulasti. de rescript. qui dicebat tale arg. à maiori n̄ habere locū in materia dispensationis. Et idem tenet Abb. i c. ad aures. de rescrip. & Pet de Anch. in cons. xx. viso puncto. circa fi. Et Moder. in d. c. postulasti. Et hoc probant ea rōne simpliciter, q̄a materia dispensationis odiosa est, c. fi. de fil. præb. Sed illa ratio parum facit, quia etiam in materia odiosa tale ar. probatur in iuribus s. allega. Secundo pro dicto Host. Mod. alleg. tex. in c. fi. de transl. epis. ubi dispēsatus, ut possit transire ad archiepiscopatum, non potest transire ad episcopatū. Sed r̄ndetur, ꝙ eadē ratio non uidetur in minori dignitate, quia text. in d. c. fi. expresse dicit, quod in maiori dignitate pp maiorem dignitatem solet facilius dispensari. Tertio adducitur text. in c. cui, de non sacerdotali. de præben. in 6 ubi si mandaẗ prouideri de p̄benda integra, vel de beneficio certi ualoris, non potest proui-
e deri de dimidia præbenda, vel de beneficio minoris [e] ualoris. Sed ille tex. non loquitur de dispensatione. bene uerum est, ꝙ regula q̄ hic poniẗ, limitatur per illum tex ut non habeat locū in mandato de prouidendo in beneficialibus, de quo mandato, forma diligenter dēt obseruari. unde dispositio facta i uno casu, uel in uno beneficio, ad aliud non porrigitur. bene facit tex. in c. fi. de uerb. sign. & quod ibi An. de Bu. facit tex. c. susce-
47 ptum. de rescri. ¶ † Secundo arg. à maiori limitatur procedere, quando illud minus, ad quod arguitur à maiori, est eiusdē speciei, & qualitatis: aliàs secus, ar. tex. no. in l. solemus. §. latrunculator. ff. de indi. & per illū tex. no. Dy. in reg. plus. de reg. iur. in 6. Et ad illud, quod dictū ē de dispēsatione videdū est illud, q̄d dicit in c. at si cle. § de adulteriis, de iud. ¶ In gl. in uerbo, ea egerit. ibi, speciale in episcopo, licet Abb. uideatur approbare gl. non vẽ verū, quod sit sp̄ale in ep̄o, q̄a idē eēt in quolibet alio, q̄n esset idē verbū exegerit, q̄d vẽ rē p̄fectā, & cōsummatam signare. facit tex. in l. dolus, in fi. ff. mādati. ibi, si noliẗ soluere, q̄d exegerit. Sed saluādo gl. p̄ōt dici esse sp̄ale in ep̄o, ꝙ ita loquaẗ, q̄a i aliis nō ita dẽ, ut patet in §. inferiora. j. eo. ubi solū requiriẗ, q̄d xxv. annū attigerit. Ista tamē saluatio nō uideẗ bona, q̄a i abbatissa requiriẗ, ꝙ xxx. annū cōpleuerit ca. indēnitatibus. i pri. eo. ti. in 6. & dicit Arch. in c. fin. de iud. in 6. q̄d regulariter annus debet esse completus, nisi aliud expressum sit a iure, & re
48 fert Abbas hic, & in c. cū uigesimum. de off. dele. in gl. 1. † Abb. tamen

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Omnibus. Vide omnino circa hæc Alc. lib. 3. de uer sign. fol. 60.
b Scientia. De scientia requisita in Abbate, uide in Pragma. sanctione Galli. in titu. de electionib. §. deinde eligant, in glo. in uer. scientia.
c Syl. Ald. Ad minus. De hoc argumento uide Dec. in l. non debet. ff. de reg. iur. in c. cum non ab homine. colum. 5. de iud.
d Syl. Al. Odiosa. Et an habeat locū in dispēsatione Dec. in c. at si cle §. de adulteriis. col. 6. in fi. de iudi. Cor consil. 12. in fi. li. 2 item an locū habeat hoc ar. in beneficialibus, Dec. in c. constitutus. in colum. 5. nu. 11. s̄ de rescript.
e Minoris. Hoc uerū, q̄n maius est expressum causa taxationis. secus si causa demonstrationis, vel uitandę surreptionis. Rota decis. 582. in antiquis. Gem. cōs. cxj. adde late Dec. j. de præben. c. quia in tantum.

ñ hic cõcludit, q verba dispositionis debẽt cõsiderari, nam iudicat, qđ in 18. anno quis promoueri possit, sufficit. qđ nũ dũ attigerit, ut no. per gl. ĩ cle. si. de ætat. & qual. ĩ uer. 18. anno. & Car. ibi in 4. q. declarat, prout ẽt Ab. hic dicit, q̃a licet, qđ attigerit 18 annũ verũ est dicere, illũ esse in 18. anno, & hoc probat in l. si ita fuerit libertas relicta, in princ. ff. de manumissis test. Nec obstat, q ille tex. loquat ĩ libertate, q̃a fundat in rõne gñali, dũ dicit inter hos sermones 12. anno, & post 12. annos, 49 multũ interest † & quod qui 12. anno liber esse iussus est, oĩb dieb. anni liber esse vr. Et de materia, q̃ profunda est, vidẽdũ est in l. qui hoc anno. ff. de verb. oblig. & in d. l. si cui. de legatis pri- 50 mo. ¶ Extra gl. Abb. cõcludit, q † licet in Abbatissa requirantur xxx. anni cõpleti, tñ in Abbate sufficit ætas xxv. annorũ, fm regulã, q̃ ponit in §. inferiora. ĩ. eo. Ex quo colligit, q dispositũ in Abbatissa, nõ habet locũ in Abbate, & ad hoc est gl. no. in cle. 51 attendẽtes, in uerbo, cecidisse. de sta. mo. † Et hoc confirmatur, a q̃a masculinũ cõcipit fœmininũ, nõ ecõtra fœmininũ a cõcipit masculinũ, l. si ita scriptũ. de leg. 2. Quod tñ limitat fm Ant. de Bu. in c. fi. in ch. a. de consue. nisi esset eadẽ rõ in masculino, q̃a tũc ẽt fœmininũ cõcipit masculinũ, subsistẽte eadẽ rõne. & hoc dictũ pro notabili referunt, & sequunt Mod. in l. si qs id, quod. ff. de iurisd. om. iud. Sed, vt dixi in l. fœminæ. ff. de reg. iu. ĩ ca fi. ista limitatio nõ vr vera, q̃a si deberet eadem ratio cõsiderari, non esset dña inter genus masculinũ, & fœmininũ, quia ẽt masculinũ non cõcipit fœmininũ, nisi ubi sit eadẽ ratio, & hoc est cõtra tex. in l. si ita scriptũ, qui dr iam facit inter masculinũ, & fœmininũ. ¶ Et cõtra Ant. de But. est tex. in c. qm̃. de si mo. quẽ no ibi lo. de Ana. q fœmininũ ñ cõcipit masculinũ, licet sit eadẽ rõ. & de hoc latius dixi in d. l. fœminæ. Et de ætatibus aliorũ Abb. tradit in ca. super inordinata, de præb. & Car. 52 in clem. prima, de ætat. & quali. ¶ † Vltimo Abbas cõcludit, q Abbatissa nõ põt esse illa, quæ patit defectũ in natalibus, quia Abbatissa dr hrc dignitatẽ, c. indẽnitatib. §. si vero. eo. tit. in 6. & 16. q. 7. c. si qs deinceps. ad quã dignitatẽ tñ naturales promoueri nõ põt c. 4. in fi. & ĩ c. fi. de filijs presbyt. ¶ Videt tñ, q si aliæ nõ essent habiles, q ẽt illegitime nata admittit in defectũ aliarũ, arg. l. 2. §. spurios quoq;. ff. de decurio. ubi spurij decuriones cẽ non põt, & tamen in defectũ aliorũ admittunt, vel saltẽ est iusta cã postulandi, ut dispẽsetur, ut est text. in c. innotuit. ĩ. eo.

ADDITIO.

a Ald. Fœmininum. Adde Alex. in l. sed si hac. §. si liberos. ff. de in ius uoc. in cõsil. 46. lib. 4.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia electi in episcopum uacant quatuor concurrentibus.*
2 *Electio nulla non confirmatur.*
3 *Confirmatio potest præcedere electionem.*
4 *Beneficia electi in abbatem uacant ante benedictionem, statim post adeptam pacificam possessionem.*
5 *Abbas ante benedictionem dicitur Abbas.*
6 *Episcopus ante consecrationem non dicitur episcopus.*
7 *Episcopus promotus ad Cardinalatum, non perdit episcopatum, nisi uelit, & de uoluntate appareat.*
8 *Episcopatus an sit ordo.*
9 *Ordo an dicatur prima tonsura.*
10 *Episcopus an requiratur, quòd adeptus sit pacificam possessionem de facto, ut uacent eius beneficia, & an sufficiat possessio maioris partis.*
11 *Episcopus non dicitur habere episcopatum pleno iure ante consecrationem.*
12 *Dispensatio non currit tempus consecrationis.*
13 *Dispensatio suspendit pœnam negligentiæ.*
14 *Dispensatio motu proprio facta latẽ interpretatur.*

§. Cum vero.

Summat, & diuiditur, ut per Abb. hic. 1 † Primo not. quatuor reqsita ad hoc ut uacent beneficia electi in episcopũ. Primo enim electio requiritur, vt hic dicitur. & debet cẽ valida electio. aliàs cõfirma- 2 tio non ualeret, † & electio nulla non confirmatur, a ut p gl. in c. 4. in uer. irritum, de postulat prælatorum, in 6. & in c. q̃ sit. ĩ gl. fi. de electio. in 6. cum sim. ut Abb. tradit in c. quod sicut. §. fi. col. fi. ĩ. eo. Et ad hoc facit, quia cũ tex. hic dicat de electo, itelligit q electio ualida fuerit, l. 4. §. condemnatũ, ff. de re iud. l. nõ putauit. §. non quęuis. ff. de bon. poss. cõtra ta. Secũdo post ele- ctionem cõfirmatio requirit; & licet dẽat fieri post electionẽ, 3 c. si. eo. li. in 6. iam ẽ ẽt põt electionẽ præcedere, vt † no. Bal. in l. fi. nc in initio. C. de codicillis. & hoc vr esse intelligendũ, adhibita causę cognitione circa personã electi, q electio postea canonice facta sit, fm ea, q̃ hñr in d. c. fi. eod. lib. vj. Tertio reqrit, qđ electus cõfirmatus, bonorũ administrationẽ habuerit. & in effectu intelligit, q habeat possessionẽ bonorũ episcopatus, vt ĩ 4 simili hr in c. de multa. de præb. & uidebimus in gl. ¶ † Quarto requiritur, q sit consecratus, vt hic dicit. secus enim est in Abbate, cuius beneficia vacãt ante bñdictionẽ, vt no. Old. ĩ cõs. 14. cum quæritur, in prin. ubi concludit, q beneficia promoti ad abbatiam vacant statim, q habuit pacificã possessionem, licet benedictus non fuerit, quia est speciale ĩ episcopo, vt cõsecra- 5 tio requiratur. Et ad hoc facit, † quia Abbas ante bñdictionẽ b dicitur: secus in episcopo, qui ante consecrationẽ nõ dicit episcopus, ut no. Abb. in c. quanto, col. 2. de off. ord. cũ similibus, 6 † ut tradunt Moder. & dixi ibi in c. cam te. de rescrip. † Et si om- 7 nia prædicta non concurrant, beneficia electi nõ uacãt. Vnde episcopus promotus ad Cardinalatũ non perdit episcopatum nisi uelit, & de uoluntate appareat, ut no. Cald. in cõs. j. de trãslat. episc. Card. in clemen. j. in 8. q. in fi. ut lit. pend. Sed omnibus prædictis concurrentibus, priora beneficia electi uacant ipso iure, ut Abb. hic dicit per istum tex. qui superioribus cõcedit liberã facultatẽ cõferẽdi, & idẽ probatur ĩ c. de multa de p̄ben. ¶ Videtur tamen, q super prædictis concurrentibus declaratoria requiratur, ar. tex. in c. cum fm, de hæret. in 6. & not. Bar. in l. eius qui. ff. de iure fis. cum similibus. Et fm supradicta prouisio facta per Papam alicui de episcopatu, non facit, q ppria beneficia uacent, quia talis prouisio habet uim electionis, & confirmationis. ideo expectari debet, ut prouisus habeat administrationẽ, & q consecretur. Curia tamen non seruat hoc, q̃a statim cõfert beneficia prouisi, & non potest de iure, illo non consentiente, vt no. per glo. in clem. j. in uerbo, collatio, in fi. vt lit. pend. Stylus tamen curię inualuit, quia cõmuniter promoti in episcopos cõsentiunt, ut Cal. dicit in cap. j. de translat. episc. 8 in fin. ¶ † Et ad illud quod Abb. dicit hic incidenter, q fm cõ- 9 munem opinionem canonistarũ episcopat sit ordo, † & similiter prima tonsura, ut per gl. in suprascrip. 6. in uers. episcopi. Nam de prima tonsura probatur in c. cum contingat. de ætat. & qual. in fi. ibi, cui clericalis ordo cõfertur. & de episcopatu ẽ gl. quę hoc dicit per illũ tex. in c. 1. in uers. a cap. c. xij. dist. facit. tex. 21. di. in c. cleros ibi, ordo uero episcoporũ. & in auct. episcopalis ordo. C. de epis. & cler. cum si. ut tradit Card. Ale. in c. 10 j. xxj. dist. & facit tex. in cap. j. de ord. ab ep. qui epis. resign. ¶ † In glo. in uerbo, administratione, Ab. concludit, q ad hoc, vt priora vacent bñficia, nõ sufficit, q episcopus habuerit administrationem de iure: nisi etiã re ipsa, & de facto illam habuerit. ecõtra uero si haberet possessionẽ pacificã de facto, sed non de iure, dẽret priuari, & uacarent priora beneficia, ut in simili not. Inn. in c. cõstitutis. in prin. de app. quia ignorantia iuris neminẽ excusat, ut dicit ibi Inn. alleg. tex. in c. vel nõ est. de tẽp. ord. & sequitur Dom. in cons. cxl. quo ad primũ. in 3. dubio. facit tex. in c. eũ, qui. de p̄b. in 6. & quod no. Petr. de Anch. in consi. cia. cõtra fratres. Et subiicit Abb. hic, qđ satis est habere possessionem maioris partis, ut etiã no. per gl. & Do. in cap. cõmissa. uer. annus autem. eod. tit. in 6. Et idem Dom. in cõs. cxxv. sup 11 primo dub. in 3. dubio, & not. Abb. in c. de multa. col. 6 de p̄b. ¶ † In gl. in uer. cępta, no. q ante consecrationẽ episcopus nõ dicitur habere episcopatum pleno iure, & ideo ñ dicitur episco- c pus, c ut Abb. hic dicit, & dictũ fuit s. in no. & ẽ speciale in episcopo, ut no. Old. in consi. 14. s. alleg. & idẽ Abb. post Inn. in c. de multa. in gl. in uer. receptione. de præb. ¶ In ea. gl. ibi, statim põt cõferri priora beneficia. Abb. post Io. An. dicit cõclusionẽ gl. procedere qñ fuit cõsecratus, & habuit possessionẽ. Sed non fuit opus aliter supplere ad gl. q̃ ita loquit, qñ fuit plene trãslatus, & q̃a possessio est p̄ambulũ requisitũ ante cõsecrationẽ, vt colligit hic. Vnde qñ quæritur d cõsecratione, intelligit q prius sit electus cõfirmatus, & qđ possessiones habuerit. Et conclusio gl. probatur rõne manifesta, quia hic cõcurrũt quatuor reqsita, ex quibus vacãt priora bñficia. Nec ob. qđ ur decursum tps triũ mẽsiũ cõstitutũ ad petẽdũ consecrationẽ, q̃a solũ illud tps cõsiderat in illo, q nõ facit cõsecrationẽ, vt elapso illo tpe cõsecratio habeat pro facta, quãtũ ad hoc, ut priora beneficia uacẽt: sed facta cõsecratione, prout glo. hic loquitur, nõ est aliquod tps statutũ. Sed bñ verũ est, qđ in eo, q nõ faciet consecrationẽ, eius bñficia nõ uacarẽt, nisi elapso toto tpe triũ mẽsiũ, c. cõmissa, in prin. eo. tit. in 6. & no. Bart. in l. cũ stipulatus sim mi- 12 hi a Proculo. ff. de uerb. oblig. cum si. ut tradit ibi Alex. † Et qđ dicitur in tex. hic, qđ uacant priora beneficia elapso tẽpore de cõsecrãdis episcopis. limitat, nisi cũ promoto cẽt dispẽsatũ, q nõ teneat cõsecrari intra annũ, quia tũc durãte tali dispẽsatione non uidetur esse in mora, neq; negligẽtia sibi imputari potest. Et sic cessat ratio finalis, quę in tex. hic cõsideratur, ut dicit Ant.

ADDITIONES.

a Ald. Confirmaretur. Et hinc est, q dicitur, q si confirmatio potest se referre ad actũ ualidũ, & inualidũ, refertur ad ualidũ. Inn. & Ant. de But. in c. dudũ. de deci. tradit Alex. consi. 18. col. pe. in fi. lib. 6. Dec. in c. cũ inter, in 8. no. de exce pe. ubi addidi. & hinc sequit, qđ qñ ẽt fieri pot cõfirmatio act nulli, ca dẽt fieri ex certa scientia, ut per Dec. ĩ c. ecclesia S. Mariæ. n. 17. de cõst. ubi addidi.

b Syl. Ald. Benedictionẽ. Et q Abbas post electionẽ ante benedictionẽ dicatur Abbas, & possit uti baculo pastor. anulo, & mitra, tradit Abb. ĩ c. inter monasterium. col. fi. uer. quarto ulterius, de re iud. Io. de Lign. & Io. An. in cle. attendẽtes. § statuimus. de sta. mo. no. ĩ c. j. de æta. & qual. & c. meminimus. de accus. Anch. in d. c. inter monasteriũ. nu. 6. ubi Bal. nu. 3. Io. de An. in d. c. meminim. nu. 8. Dec. in d. c. eam te. in j. no. nu. 10. & ibi Fel. nu. 12. Fely. in d. c. inter monasterium. nu. 1. & in c. 1. de suppl. neg. præl. nu. 1. in d. c. meminimus, nu. 1. & ibi in add. & quomodo uocetur Abbas ante benedictionem, uide Arch. in c. alienationis. nu. 12. col. 1. 12. q. 2. & uide Ioan. de Selua in tract. de benefi. in 2. q. 1. par. uer. 13. beneficium.

c Syl. Ald. Episcopus. Late examinat Dec. in c. eam te, in j. no. de rescript.

An.de But.hic,& Abb.sequitur.Et† pro ista conclusione bene facit tex.in c.cum ex eod.tit.in 6.ubi patet,q dispensatio durante tempore dispensationis suspendit pœnam,quæ imposita erat pp negligentiam.Et in simili casu ẽt Abb.tradit in c.quia in tãtũ.col.2.uer.& ea hoc etiam habes,de præb. vbi dicit,q si fuit dispẽsatum cum minore,vt habeat ecclesiam curatam, & dispensatam,dicit q non teneatur promoueri intra annum, & sic euitabit pœnã c.licet canon.de elect.in 6.† Et ista cõclusio pfectiam habet locũ,si dispensatio facta sit motu proprio,qa tũc late interpretari debet,ut no.Ab.hic post Io.An.cũ si.ut tradit Mod.in materia dispensationis in 6.limitatione,ĩ c.postulasti.de rescr.Vltimo Abb.instat,an priora beneficia uacent,si electus administrationem,& possessionem habuit de facto.& ipse confuse loquitur.Sed uera conclusio uidetur,q si alia requisita concurrant,vt quia sit confirmatus, & consecratus,tunc priora beneficia uacant,quia non debet esse melioris conditiones iste,qui delinquit, & procedit ratio,quã Abb.adducit hic,per c.cum,qui.de præb.in 6.& dixi s̃.in gl in uerb.administrationem.Si uero alia requisita non concurrunt,non uacant priora beneficia.Aliter tñ uenit puniendus,quia delicta nõ debent remanere impunita,c.ut famę.de sent.excommun.

S V M M A R I V M.

1. *Ministeria,id est,officia ecclesiastica,& dignitates.*
2. *Ministerium idem est, quod officium.*
3. *Mysterium dicitur sacramentum.*
4. *Aetas xxv.annorum requiritur ad obtinenda beneficia ecclesiastica in iudice,et arbitro xx,annorum,in aduocato,& Doctore xvij.*
5. *Archidiaconus non tenetur facere se promoueri in sacerdotem,sed sufficit quod sit diaconus.*
6. *Decanus,& præpositus debent esse sacerdotes.*
7. *Aetas requisita an requiratur tempore collationis.*
8. *Beneficiatus non faciens se promoueri ad ordinem requisitum , an priuetur ipso iure.*
9. *Monitio necessaria est,ut pœna incurratur per negligentiam.*
10. *Monitio non requiritur ubi tempus est appositum.*
11. *Dignitates non habentes curam animarum,an exigant ætatem 25.annorum.*
12. *Anathema est excommunicatio solennis,& dicitur suprema maledictio, & quibus reseruetur.*
13. *Archidiaconus de iure communi non habet iurisdictionem.*
14. *Excommunicare an possit presbyter curatus.*
15. *Episcopus non dispensat in ætate.*
16. *Dispensare uidetur princeps conferendo minori.*
17. *Papa sola uoluntate potest dispensare.*
18. *Ordinationes debent fieri de presbyteris,& diaconis certis temporibus.*
19. *Ordines sacri quibus diebus conferri possint.*
20. *Abbatis,& abbatissæ benedictio quo tempore fieri debeat.*
21. *Ordines requisiti,an requirantur tempore collationis.*
22. *Qualitas adiuncta uerbo,intelligitur secundum tempus uerbi.*
23. *Actus quilibet exigit uoluntatem,& potestatem.*

§.Inferiora.

Summatur,& diuiditur , ut per Abb.hic. ¶ †Primo no ibi,inferiora ministeria, id est officia ecclesiastica,& dignitates,ut Ab.hic dicit. & ad hoc est tex.cum gl.in c.2.ij.de concess.præb & facit tex.in c.quia nõnulli.de cler.non resid.Et † ministerium idem est, quod officium,& sic uidetur uocabulum generale,ut Abb.hic dicit.pro quo facit tex.in l.item si serui,in fi.& ibi,gl.ff.de ędil.edic. & l. i si cui balnei.& in glo.ibi.in uerbo,ministeriũ.ff.quibus mo.vsusfr.amit.& ministerium ẽt pro rebus ecclesiasticis accipitur c.ecclesia S.Mariæ,de cõstitutio.Mysterium uero idem est. † q sacramentum,ut Abb hic dicit,per tex.in c multi.j. q. j.& adde tex.in c.cum Marthæ.§.ex eo,in fi.de ce.missa.ubi dicit mysterium fidei,quia aliud ibi creditur,quàm cernatur.¶ †Secundo not.q in promouendis ad officia , & beneficia ecclesiastica,regulariter ętas 25.annorũ reqrit̃.Et potuit ista regula fundari, qa ætas ista ẽt in magistratu seculari necessaria ẽ,ᵃ l. ad Rẽpublicam.ff.de mun. & hon. Et in iudice delegato sufficit ætas xx.annorum,c.cum uigesimum.de officio deleg.¶ Et idem in arbitro l.cũ lege.ff.de ar b.¶ In aduocato,& Doctore ætas 17. annorũ requiritur,l.j.§.pueritiam.ff.de postul.Et idem Car. dicit in clem j.de magist.in uers.secundo quæro . Dicit tñ idem Card.in proœ.decret.ã. colum. 1. q data sufficientia quælibet ætas sufficit,& referunt Moder.in d. c. cum uigesimum , in fi. †Tertio no.q Arch.nõ tenetur facere se promoueri in sacerdotem:sed sufficit, q efficiatur diaconus. secus est in decano , præposito,&† similibus ut hic,& in c.j.de æta.& qual.tex.tamẽ in c.nullus in præpositum ls.di.uidetur requirere,q à prin. sit diaconus,qui debet in archidiaconum ordinari, & q sit sacerdos a prin.qui debet in præposituñ ordinari. Sed gl.ibi rñdet , sit,id est fiat.Et ista expositio,licet incongrua uideatur, tñ probari uidetur in c.Innouamus.ca.lx.dist. quod c. immediate sequitur post d.c.nullus.¶ †Quarto nota,q ætas requisita dẽ esse tempore collationis.alias collatio esset nulla,vt hic,& in c.si eo tẽpe.de rescr.in 6.In c.licet canon.eo.ti.in 6.Secus est in ordinibᵉ requisitis sm naturam beneficii,quia satis est,qd prouisus illos postea accipiat,vt hic,& in c.si pro clericis de pauperib.de sti. in 6.& in c.2.de instit.in 6.& not.per gl.in d.c. si eo tempore,I uerbo,idoneus.de rescript.in sexto,& de hoc infra late uidebimus.† Quinto not.q non faciens se promoueri ad ordinẽ requisitũ in beneficio,non est ipso iure priuatus beneficio, nec dẽt priuari sine monitione,†ut probatur ibi,moniti.Et ad hoc facit,quia in facto negatiuo de quo agitur hic,ad hoc, ut pœna incurrat per negligentiam, monitio necessaria est,ᵇut est dictũ Inn.in c.extirpandæ.de præb.no.Bald.in auct.hoc amplius colum.4.C.de fideicom.cum si.ut tradit Alex.in l.ita stipulatus, col.v.de uerb. oblig. Hoc hodie fallit.in ecclesiis parrochialibus,in quibus ipso iure quis est priuatus,nisi faciat se promoueri intra annum,vt est tex.in c.licet canon.de ele.in sexto , & tali casu,ut ibi dicitur,alia monitio nõ est necessaria, ad idem tex.in cle.1.§.cæterum,de statu mona.†Et ratio uidetur manifesta,quia ubi tempus est appositum,alia monitio nõ requiritur,ut no.Bal.in l.2.C.de spons.Pet.de Anch.in cons.64.p clariori decisione,circa fi.& Dom.in d c.licet canon.§.j.† Expeditis no.Abb.quærit an,quod dicitur hic de ætate 25. annorum habeat locum in dignitatibus non habentibus curam animarum.& concludit,quod sic,post Io.An.per tex.in c.j.de ætate , & qualit.& facit text.in clem.j.§.cæterum.de statu mon.& no. Dom.in c.si eo tempore.in gl.pen.de rescrip.in sexto. & idem Abb.in c.super inordinata.de præb.& ibi prosequitur generaliter de ætate,quæ requiritur in beneficiis , & ordinibus, & idẽ Dom.in d.c.si eo tempore,& Card.in clem.fin.de ęta. & qual. in glo.in uerbo,archidiaconum.Ibi,anathema est.† Nam anathema,est excommunicatio solennis,ᶜ ut glo.dicit in c.ad apostolicæ,de re iudi.in sexto,in uers.anathematis.& dicitur suprema maledictio,ut no.Abb. in rubr.de sentent.excomm.cum simi.ut dixi in c.cum non ab homine.infra,de iud.Et talis excõmunicatio solennis reseruatur episcopis,ut gl.hic dicit.Et hoc intelligitur nisi Inferior haberet iurisdictionem Episcopalem iure speciali,ut dicunt Mod.in ca.2.de excep.Et hoc modo intelligitur tex.in c.sicut.de simo.Et hoc modo etiam intelligi pt tex.in c.j.de eo qui fur.ord.suscep.ubi tex.uidebatur probare cõtrarium,dum loquitur de Archidiacono,qui prohibuit ordinationem,sub interminatione anathematis.¶ † in fi.gl.Ab. concludit , quod Archidiaconus de iure ᵈ communi non hẽt iurisdictionem,ideo non potest excommunicare.Sed per consuetudinem locorum,in quibus habet iurisdictionem, excommunicare potest.Et id in aliis prælatis,qui iurisdictionẽ hñt, & idem Abbas cõcludit in d.ca.1.de eo qui fur.ord. suscep. Et In c.licet,in tertio,& ultimo no.infra de pœnis, & in c. si quis contra clericum.col.antepe.in reprt.de foro comp. cum sim. ut dixi in c.super eo.in glo.in uer.Archidiaconus.de officio delegati.† De præsbyteris curatis,an possint excõmunicare, Abb. hic se remittit ad capitulũ,si sacerdos,de off ord. & ibi colum. 2.concludit,quod non,& idem Abb.in d.c.si quis contra , in rep.in pen.char.¶ †In glo in uerbo,attigerit.Abbas dicit, q in ætate eps dispensare non pt,& idem not.gl.& Abb in cap.cum dilectus colum.penul.infra eod glo.in clem.fin.& ibi Card.in sexta quæstione,de ætat. & qualitate. ¶ †Et dum Abb. concludit,quod inferior a Principe conferendo dignitatem minori, non uidetur dispensare.secus ᵉ dicit esse in principe istam distinctionem etiam Ab.facit in c.j.in secunda col.j.de schisma. & in c.prętereca.col.penul.de testi.cog. & ratio diuersitatis est, secundum Abb.† quia Papa sola uoluntate potest dispensare, ut not. Inno.in c.cum ad mona.de sta. mon. & sequitur Abb. in c. cum ex literis. col. 1.de resti. in inter. & in ca. de multa.de præben. & in d. c.2. de schisma.sed in inferiore a Principe causa requiritur. Et secundum istam rationem esset dicendum , quod in casu, in quo etiam a Principe causa requiritur , iusta g.o.in c.non est,de uot. quod non uideretur dispensatum etiã a Principe. & data paritate terminorum non esset differentia, & de hoc dixi in cap.si quando , de rescrip. & Moder. late insistunt in d.c.præterea,de test. cog ¶ †In gl. in uersi.a canonibᵉ. ibi,in totum.& præcipue in c.si.ubi dicit , quod ordinationes præsbyterorum , & diaconorum , certis tantum temporibus fieri

ADDITIONES.

a Ald.Necessaria est.Hoc fuit ex edicto Augusti,prius enim lege ætas 30 annorum exigebatur.

b Syl.Ald.Necessaria est.Adde Alex.in l.si mora.col.6.& in l.diuortio.§.si fundum.ff.sol.matrim.

c Ald.Solennis Et quid sit anathema,& in quo differat ab excommunicatione tradit idem Dec.in c.cum non ab homine.col.v.de iud.

d Syl.Ald.De iure.Vide Dec.in rub.de off.deleg.in prin. & de hac cõsequẽtia uide quia aliás solet disputari an sit meri Imperij,ut per Abb.in c.cum contingat.col.4.de foro compet.in c.transmissam,hoc eo.tit.

e Secus.Vide late Old.in consi.325 cum multis seq.

fieri debent, & in c. de eo, de tem. ord. & tēpora sunt in Sabbato sancto, in Sabbato mediæ quadragesimæ, & in quatuor anni tēporibus, ut probatur in iuribus dictis. & per gl. in c. si p cleri cis pauper. in uer. à iure de præben. in 6. & in c. literas. in uersi. 19 pertinere, de temp. ord. Et† prædicta habēt locum in ordinibus sacris, sed alij ordines in diebus dñicis, & alijs festiuis atb° cōferri possunt, vt no. per glos. in locis superius alleg. ut tradit 20 Host. Io. And. Ant. de But. in c. consultatione. de temp. ord.† Et his diebus, quibus dantur ordines, benedictio abbatis fieri debet, fin Host. Io. An & Ant. de But. in c. cum contingat, de æta. & qua. & no. per gl. in cle. appellanti. §. sancimus ver. & bened. de sta. mo. quæ tamen dicit secus esse in benedictione abbatissæ, quæ dari potest quolibet die. ¶ In fin. gl. Abb. dicit, φ multa interualla, de quibus habetur in præalleg. dist. 75 hodie nō debent seruari, ut per gl. in cle. fi. de æta. & qualita. & idem not. per gl. in cap. ei, cui. in ver. ætate de præben. in 6. ¶ In glo. remouētur. Abb. prosequitur notabilem, & quotidianā materiā, vtrū ordo requisitus in beneficijs, requiratur, φ adsit tempore colla 21 tionis. Et ex eius dictis duæ no. cōclusiones colliguntur. ¶† Prima est, φ si fiat annexio ordinis respectu aptitudinis, vt no. hic, unde promotus ad ecclesiā curatā, quę regi dēt per sacerdotē: satis est, φ postea ordinetur in sacerdotem. ergo sacerdotiū nō erat necessarium tempore collationis. ad idem tex. c. si clericis pauperibus, de præb. in 6. In c. 2. de institutio. in 6. in c. j. de æta. & qualita. & ibi An. de Bu. & no. Inn. in c. fi. col. 4. de præben. & dixi in consi. 172. in fi. Requiritur tamē ætas requisita in ordine anneao, ita φ ad illū ordinem tempore collationis ordinari potuisset. Et no. Roman. in consi. 315. quoad primū, in prin. ubi allegat glo. quę hoc dicit in cap. cum in illis, in uerbu, prouidere. in fin. de pręben. in 6. Et hoc intelligitur, & habet locū in ordine sacerdotali, prout est tex. in cap. ei, cui prouideri, de præben. in 6. Secus est in alijs ordinibus, quia tunc beneficium conferri potest non habenti ætatem in tali ordine requisitam, ut tenet Io. An. ita limitando illum tex. in d. c. ei, cui. col. 1. & sequitur Dom. ibi colum 2. & Rom. in consi. p̄alleg. 325. in prin. ¶ Secūda conclusio principalis est, φ si annexio ordinis ī actu requiratur, vt quia statutum dicat, φ talis præbenda non conferatur, nisi existenti in sacerdotio; vel ēt si dicatur, conferatur 22 sacerdoti, quia† qualitas adiuncta uerbo, secundū tempus verbi intelligitur, l. si Titius. ubi Bar. ff. de test. mili. l. in delictis. §. in extraneis. ff. de noxalibus. in talibus casibus requiritur, φ tēpore collationis sit in sacerdotio, ut Abb. dicit post gl. in cle. ut hi, qui. in uerbo, annexio. de æta. & quali. Et Imol. ibi in fin. no. illam gl. quód est duplex annexio ordinis ad beneficium, & vna requirit ordinem post assumptum beneficiū, & de ista supra dictū est in i conclu. quædā est annexio, q̄ requirit ordinē p̄ambulū, vel tpe collationis beneficij. ita, φ ordo deficiēs uitiat collationē, & de ista dictum est in s. conclusione hic. Et secundū istam conclusionē consuluit An. Sicu. in consi. 33. in 2. dubio lib. 2. ubi loquitur in testatore, qui fundauit capellā, & noluit, φ conferatur præsbytero. & in effectu doctrina Abb. ad hoc reducitur, φ si ordo requirit tēpore promotionis, nō habenti ordinē requisitū collatio fieri non pōt. Aut ordo requiritur postea adepto beneficio, & satis est, φ postea ordinetur, & de hoc 23 no. Dom. in c. si pro clericis pauperibus, de pręb. in 6. ¶† In gl. in uerbo, velut, ibi sola uoluntas non sufficit. nam in quolibet actu uoluntas, & potestas requiritur, c. cū super. de off. deleg. cū simi. ut dixi ibi in 4. no. ¶ De ultima q. Abb. hic remittit se ad c. dudū. el j. j̄. eo. ubi tñ nihil dicit. Sed not. p gl. in c. j. 60. di. & per Dom. & Doc. in c. si pro clericis pauperibus. de prębē. in 6.

S V M M A R I V M.

1 *Eligens scienter indignum quibus pœnis subiaceat.*
2 *Eligens indignum præsumitur scienter elegisse, & nu. 14.*
3 *Pœna tanquam odiosa uerificatur in prima uice.*
4 *Dispensatio tanquam odiosa terminatur prima uice.*
5 *Dispensationis uerba in sententia pœnali non interpretantur, ut uerba sonant, sed restringuntur.*
6 *Periurus ratione periurij respectu certi beneficij priuatur non solum illo beneficio, sed omnibus alijs.*
7 *Pœna duplici quando quis puniatur.*
8 *De delicto eiusdem hominis sæpius non requiritur.*
9 *Nominantes indignum non incurrunt pœnam eligentium.*
10 *Pœna imposita pro delicto non habet locum nisi consummatum sit.*
11 *Ignorans excusatur si indignum elegit.*
12 *Ignorantia excusat a pœna.*
13 *Accusatio debet continere, quod quid scienter factum sit, quando ignorantia excusaret.*
15 *Capitulum supplet negligentiam episcopi in collatione beneficiorum, & eodem modo quando priuat, propter delictum.*
16 *Conferendi beneficij ius quando ad unum deuoluatur.*
17 *Capitulum in potestate conferendi succedit.*
18 *Collatio facta criminoso, ipso iure non ualet.*

1 **§. Clerici.** Summaꝛ, & diuidiꝛ, ut per Abb. hic.† Primo nota duas pœnas incurrere eligentes sciēter indignum. Prima est, quod sunt priuati potestate eligendi, a vt hic, & c. quanto, eo. tit. lib. 6. Et hoc habet locū etiam in postulantibus. no. per gl. in c. j. in uerb. ponere. j̄. de postu. pręl. & ibi dictum fuit. & idē est in præsentatis, ut tradit And. Sic. in cōsi. 2 33. in 2. lib. Et† notandum est, φ præsumptio est, φ eligentes indignū hoc scienter faciant, ut no. Bar. in l. si patronus. ff. de cōfirma. tu. Et quod dictum est, eligentes scienter indignū priuātur potestate eligendi intelligitur pro prima uice, ca. cum Vin 3 toniensis. j̄. eo. & ad hoc facit,† quia agitur de pœna, quæ odiosa est, & ideo debet interpretari, ut in regula, in pœnis, de re4 gulis iuris in 6. Et† ista rōne dispensatio, quæ odiosa est, c. j. de filiis præsby. in 6. etiā in prima uice terminaꝛ, c. non pōt. § 1. de præben. in 6. ¶ Secunda pœna est, quod eligentes scienter indi b gnum suspensi sunt per triennium a beneficijs ecclesiasticis. b Et ista pœna intelligitur tantum quo ad illa beneficia. quę habent in illa ecclesia, in qua fuit facta electio de indigno, cap. si 5 compromissarius, eodem titul. in 6† Ex quo infert Ioan. And. in regula. odia, de reg. iur. in 6 φ uerba dispensationis in sententia pœnali nō debent interpretari ita large, ut uerba sonāt, sed debent restringi, qñ subest ratio efficax restringendi. & hoc dictū pro no. Abb hic sequitur. Sed certe non uꝛ hoc procedere sine dubio, quia in cōtrariū induco tex. in l. j. §. φ aūt ff. de alea. ubi tex. interpretaꝛ pœnā, quæ imponiꝛ illi, qui tenet ludū in domo, vt agere nō possit pro furto, nā late interpretaꝛ Iuriscōsultus, φ nō possit agere ad pœnā, neq; ēt ad restitutionē, quia simpliciter p̄tor dicit, si qd subtractū erit, iudiciū nō dabo. Nā ibi erat alia rō in restitutione rei, quā ī pœna. Et tñ illud dictū gñaliter intelligiꝛ. Ad idē tex. in l. cū lege. ff. de testa. ubi ille, qui in pœnā efficitur Intestabilis, fit lata interpretatio, qa nō p̄t facere testamētū, nec pōt eē testis, neq; hoc pōt dici testimoniū, qa nā verbi hoc importare uꝛ, vt Are. dicit ibi Et pro ista conclusione sp̄aliter bene facit, φ no. ipse Ab. per illū text. in c. tua 6 nos, de iureiu. ubi in 2. no. dicit, φ† periurus rōne periurij cōmissi respectu certi beneficii, priuaꝛ nō solū illo beneficio, sed omnibus alijs. Et ita fuisset dicendū hic in illo tex nisi superuenisset noua dispositio, c. si cōpromissarius. eo tit. in 6. ubi Papa 7 ulterius p̄cessit ita disponēdo. ¶† Scdo not. φ qñq; qs ex eodē delicto duplici pœna puniꝛ. & hoc intellig. ī qñ ex una pęna nō uꝛ sufficiēter punitus. aliàs secus, qa duplici pœna nō dēt quis puniri, c. at si clerici. §. de adulteriis, vbi Abb. in prin. declarat. j̄. de iudicijs, & facit, qd not. per gl. 7. q. j. in c. cum pactio, & ēt di 8 ciꝛ,† qd de eiusdem hominis delicto sæpius nō quæriꝛ, l. licet. §. j. ff. nau. caup. l. si cui. § iisdem, ff. de accu. cū si. ut dixi in consi. 9 137. in prin. ¶† Tertio no. quod eligentes incurrūt pęnā, qñ eligerunt, secus fm Abb. si tantū facta fuisset nominatio. q̄ nō habuit effectum, quia nō incurrunt pœnam, c. perpetuo. eo. tit. in 10 6.† Ex quo inferꝛ fm Abb. qd pęna imposita a iure propter aliquod delictum, nō habet locū, nisi delictū cōsummatū fuerit, ut no. Io. And. in reg. odia. cū sim. ut Ab. hic dt & tradit Mod. in tract. quando solus conatus puniaꝛ, in 4. fallē. Et ulterius ad hoc bene facit tex. in cle. 1. in uer. cōtrahere, de cōsang. & affi. quæ dicit, qd pęna imposita cōtrahētibus matrimoniū nō hēt locū in sponsalibus. Et pęna imposita reformātibus aliqd ī fauorē bannitorū, nō hēt locū in proponētibus tm̄, vt no. Bal. ī l. unica C. si rec. prouin. circa fi. & ibi ēt Bal. ad p̄positū dt, φ si eps excōicat eligentes, nō sunt excōicati hi. qui dant vocem in scrutinio, qa illa nō est electio. In simili qō. ēt no. Bal. in l. j. § docere. ff. ne qs cū, & tradit Alex. in cōsi. 194. considerātis verbis. 11 col. fi. lib. 2. & dixi in c. iurauit de probationib. ¶† Quarto no. qd eps conferens beneficiū indigno, priuatur p̄tāte conferēdi. Et hoc si fecit scienter. secus si ignorāter. Et idē ē de canonicis, qui pp ignorantiā excusantur, c. innotuit. j̄. eo. & notat Bar. in l. 2. §. data. ff. de optio. leg. & in l. 2. ff. de uac. munc. Et ē cōclusio 12 generalis,† qd ignorātia excusat a pœna, vt notaꝛ p gl. in l. 1. ff. de recept. facit tex. in c. si uero, de sñia excōicationis. in c. apostolicæ. de clerico excōicato ministran. cum similib. ut dixi ī c. 1. col. 4. de constit. et in c. 2. in principio de exceptio. ubi uidendum 13 est. Et† qñ quis pp ignorantiā excusaꝛ, dēt caprimi in accusatione, qd scienter illud factū sit, ut no. Bar. ī l. omnes, circa finē. C. de agricolis, et censi. lib. 11. declarādo, ut dixi ī d. c. 2. de except.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Eligendi. Fuit alias dubitatum an si maior pars eligat sciēter indignū minor pars dignum, valeat electio facta a minori parte. & allegabam Abb. in c. dudum. el 1. col. 2. uer. ulti. no. j̄. eo. φ sic, iunct. his, quæ dicit Abb. in c. congregato col. pe. eo. ti. & idem respondisse postea reperio Dec. in consi. 5. 2. in causa electionis. col. 2. in 4 q. ubi optimè prosequitur.

b Syl. Al. Ecclesiasticis. Ité suspensus est, ut durāte triēnio eligi ipse nō possit, c. per inquisitionem. j̄. eo. sed hoc habet locū in beneficijs in eadē ecclesia, ut declarat Cæsar Lambert. in suo trac. de iur. pat. lib. 2. in 13. art 9. q princ. 1. par. ubi quærit de notabili quæstione an præsenta..s sciēter indignū priueꝛ, ut durante triennio non possit eligi, vel præsentari.

except.[a] Et adde, quod in casu nostro scientia requiritur à principio, nec sufficit, quod postea superueniret, gl. nota. in cle. 1. in uerbo scienter, de cõsang. & affinitate. & bene facit, quod no. Car. in no. casu in consi. 13. duo sunt uidenda. Et quod dictũ est de scientia, quæ debet articulari qñ quis excusatur ꝓpter ignorantiã. hoc uidetur habere locũ in alijs casibus. Sed quantũ ad istũ 14 tex. nõ uidetur ꝓcedere, †quia in dubio præsumit, quod scienter electio de indigno facta fuerit, ut no. Bar. in d. l. si patronus, 15 ff. de confir. tut. ¶ †Quinto no. quod sicut capitulũ supplet negligẽtiã epi in collatione beneficiorum. c. 2. de supplen. neglig. prel. c. de concess. præben. ita supplet, qñ eps priuatur ꝓpter delictũ, ut hic. secus est in c. quãquã. & in c. si cõpromissarius. 16 eo. tit. in 6. ubi isti duo casus non æquiparantur. ¶ †Successiue Abb. late insistit quomodo fiat deuolutio in collationibus be- b neficiorũ;[b] & dum cõcludit, quod licet in beneficiis spectantibus ad epm proprio iure, ipso negligente, deuolutio fiat ad capitulũ. & eodẽ modo epo conferente beneficium indigno, ut hic c dicitur. succedit capitulum. secus tñ est in beneficijs deuolutis[c] ad epm ex negligentia superioris, quia in illis propter delictũ epi potestas cõferẽdi nõ deuoluitur ad capitulũ, & sic non habet locũ iste tex. ut tenet Inno. hic, & Abb. sequitur, qui rationẽ adducit: qa in beneficijs deuolutis epo, non est tanta cõmunio cũ capitulo, sicut in spectantibus iure proprio, qa in deuolutis eps illa cõfert tanquã superior. iõ in illis capitulũ nõ succedit, sed ad alium superiorẽ fit deuolutio, & sm regulã c. licet, & c. fi. de sup. neg. pl. & idẽ Abb. concludit in c. in ult. not. j. de cõcess. præb. ¶ Sed ista conclusio dubitabilis vr, qa in cõtrariũ vr decisio Io. And. in c. quãquã, eo. ti. in 6 ubi inquit, quod licet capitulũ non succedat in collatione bñficiorũ, q̃ epo cõpetebãt iure proprio c. illa, ne sede uac. succedit tñ capitulum in bñficijs epo deuolutis, & Abb. ipse hoc sequit in d. c. illa. ubi rõnẽ adducit. qa deuoluta spectãt ad epm rõne iurisdictionis epalis, merito capitulũ succedit in iurisdictione epi, & in talibus habet ptãtẽ. Et aliã ẽt rõnẽ adducit, qa deuolutio fit fauore bñficij, iõ nõ expectat nouus successor, sed capitulũ habet ptãtẽ, ut facilius prouideat beneficio. Vt tollat ista cõtrarietas inter dictũ Inn. & Io. An. in d. c. quãquã. Ant. de Bu. hic distinguit, quod qñ vacat sedes, qa iurisdictio trãsit in capitulũ c. is, qui, de maior. & ob. ẽt in capitulũ transfert ptãs cõferẽdi bñficia deuoluta, qa rõne iurisdictionis fit illa deuolutio. & ita loquit Io. And. in d. c. quãquã. Sed sede non uacante, prout est in casu nr̃o hic, ĩ quo fit deuolutio pp delictũ epi, talis deuolutio nõ fit ad capitulũ, sed ad superiorem prout loquit Inn. hic. Istam distĩnẽ sequit Dom. in d. c. quãquam. Mod. in c. verum. col. 1. de foro cõpet. arguunt cõtra prædictam distĩnẽ: quia qua rõne, vacãte sede, capitulũ repñsentat episcopũ &c. ¶ Sed istud arg. tollit ex rõne diuersitatis, quæ s. allegat. quia vacante sede, ea, quæ sunt iurisdictionis, transeunt in capitulũ, & talis deuolutio respicit iurisdictionẽ. Sed qñ eps nõ delinquit, si uacat sedes, nec iurisdõ trãsfert ad capitulũ, ꝓut Inno. hic declarat. Finaliter tñ, qa tex. hic gñaliter loquit, & dicit, quod epo delinquente deuoluitur ad capitulum ptãs conferendi, cum generaliter loquat, uidetur habere locum siue iure proprio, siue iure deuoluto ptãs episcopo competeret, arg. l. 1. §. & generaliter. ff. de leg. pst. & ita tenet Inno. hic. ¶ Non obstat ratio, quã Abb. hic adducit, quod in beneficiis cõpetentibus episcopo iure proprio. uidetur major cõio. quã in deuolutis: qa in isto casu nõ consideratur cõmunio epi, & capituli. quod patet, qa capitulũ nõ succedit ad collationẽ bñficiorũ, c. illa, ne sede uaca. Sed qñ eps est negligẽs fauore bñficij, ut s. dictũ est, capitulũ succedit. Et ista rõ pariter militat in episcopo delinquente, & de hoc etiam no. Fran. Paui. in tract. de sede uacan. in 2. q. secundæ partis principalis, & Mod. in c. cũ olim. de maio. & obed.[e] In alijs quæ Abb. prosequit, angustia tẽporis in hac ultima lectione non patitur, vt ueritas perscrutari possit. 17 †Et ideo dũ successiue Abb. concludit, quod capitulũ succedit in ptãte cõferendi, ista conclusio late confirmatur ex his, quæ Frã. Pau. scribit in tract. pal. de sede uacan. in 4. q. 2. partis 18 princip. ¶ †Et dum incidẽter Abb. tenet, quod ipso iure collatio facta criminoso non ualet, recurrendũ est ad ea, quæ Mod. late scribunt in c. 2. de rescrip. Et de ult. q. Abb. hic uidendum est, quod dixi in c. super eo. 2. in v. no. ff. de appel. & quę tradunt Mod. in c. ita quorundam, ẽn fi. de iudæ.

ADDITIONES.

a Ald. De exception. b. Dec. loquitur de hoc ibi in 1. no.

b Syl. Ald. Beneficiorum. Adde quod hanc materiã melius quã quiuis alius attigit Pau. de Cita. in tract. de iure pat. in 6. par. in 16. q. hoc uerũ est Papã nullo tẽpore astringi, ẽt si sciat deuolutionẽ ad eum factã ex negligẽtia inferiorũ, sm Io. An. in c. 5. de præben. lib. 6. ubi optime Phil. Fran. licet Pau. de Cit. ibi aliter dixerit, & uide Rot. deci. 163. si propter negligentiam, 10 no.

c Deuolutis. Et bene idem ubi specialiter prouidetur. unde in effectis nominatis ab uniuersitatibus, vel graduatis simplicibus, nũquã succedit capitulũ, quia specialiter prouisum est de deuolutione ad superiorem immediatũ. Capitulũ aute etiã exemptũ non tanẽ superior est, & ita obseruatur, & de materia deuolutionis late Paulus de Citad. de iure pat. parte 6. q. 16.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconus, & archipresbyter habent iurisdictionem ordinariam.*
2 *Archidiaconus dicitur gerere vices episcopi.*
3 *Vicarius episcopi ordinariam habet iurisdictionem.*
4 *Delegatus a Principe est dignior ordinario, & maior eo.*
5 *Appellatio a delegato fit ad delegantem, ab ordinario autem non appellatur ad constituentem.*
6 *Iurisdictio ordinaria fortior est quàm delegati.*
7 *Officium est nomen generale ad omne ministerium.*
8 *Officium habere dicuntur coquus, tabernarius, macellator, custos artis, vel portarum, & procurator.*
9 *Officialis Papæ an dicatur ipsius delegatus.*
10 *Officiales communis, & pro communi, an differant.*
11 *Potestatis uerbum qualiter accipiatur.*
12 *Delegare quid sit.*
13 *Delegatio propriè quæ dicatur.*
14 *Iudex delegatus qualiter diffiniatur.*
15 *Executor, an dicatur delegatus, & quando.*
16 *Vicegerens qualiter differat à delegato, & dicitur habere ordinariam.*
17 *Suffectus iudex quis dicatur.*
18 *Vicarius qui propriè dicatur.*

De officio, & potestate iudicis delegati. Rub.

MAteria Huius tituli, utilis admodũ, & quotidiana e. iõ ad eius interpretationẽ diligẽter insistẽdũ erit. Et ꝓ expeditione eorũ, q̃ in rubrica ista occurrũt, primo uidebim[us] de cõtinuatione rubricæ, & de ordine tituli. Scdo, de offõ, & ptãte. Tertio, de ordinario dele. applicãdo plura notabilia, ꝓut infra apparebit. ¶ Circa primũ cõtinuat rubrica sm Host. Io. An. & Abb. post alios hic, qa s. in titulis præcedẽtib. dictũ est de his, qui vices alteri[us] gerunt in diuinis officijs, & in iurisdictione volũtaria, meritoq; & cõpetẽti ordine ponit ista rub. de off. deleg. in qua tractat de his, q gerũt alterius uices in iurisdictione cõtẽtiosa. ¶ Ista cõtinuatio reprobat per An. Sic. hic, qa ẽt s. dictũ fuit de off. Arch. a & de off. Archipresb. q gerunt uices ñ alienas,[a] sed proprio iure, 1 †Nã archidiaconus, & archipresbyter hñt iurisdictionẽ ordib nariã,[b] ut per glo. in c. a. perlectis. 25. di. in uerbo, iurgia. & facit tex. in c. ad hoc, de off. Arch. ibi, audire dẽt iurgia singulorũ, & a no. Host. in summa in tit. de off. Arch. ver. q̃ro qd sit offm. †Sed. rñderi pt, quod imo Archidiacon[us] gerit uices episcopi, & dr vicarius eius, c. 3. in prin. & d. c. ad hoc, in prin. de off. Arch. & similiter archipresbyter, ut lr in c. 1. de off. Archi. Aliter tñ contra ꝓdictã cõtinuationẽ instari pt, qa supra ẽt dictũ est de iurisdictione cõtẽtiosa, ut patet ĩ Archidiacono, q contẽtiosam hẽt 3 iurisd. d. c. ad hoc. & patet in uicario episcopi, †q ordinariã hẽt iurisdictionẽ, c. sua, de off. uica. & per gl. in cap. 1. de off. uic. ĩ 6. uerbo, officialẽ. facit tex. in cap. 2. de cons. in 6 Sed ẽt ad hoc pt c responderi,[c] qd continuatio intelligit cõsiderato eo, quod supra principaliter tractatur. Nam in titulis supra ꝓcedẽtibus agitur principaliter de his, qui gerunt uices alienas ĩ diuinis officiis, & in iurisdictione volutaria, qa administratio diuinorũ vr volũtariæ iurisdictionis, & isto respectu continuatio Doctorum bñ procedit, & ad supra dicta immediate adaptat. Nõ enĩ in titulo ꝓcedẽti tractatur de vicario episcopi, qui ordinariã, & contentiosam hẽt iurisdictionẽ, sed de vicario in diuinis, ut patet fere per totũ illũ titulũ. & licet ẽt aliqd tractetur de iurisdictione contentiosa in d. c. ad hoc, & in d. c. sua, inspicit quod principaliter tractatur, ar. l. quærit. de sta. hom. & ĩ l. si quis nec causam. ff. si cer. pe. ¶ Expedita breuiter cõtinuatione, q̃rit de ordid ne tituli,[d] quare iste ti. de off. deleg. ponatur ante titulũ de off. ord. & respondet, sm Io. An. in j. q. quem An. de Bu. sequitur, quod 4 in isto tit. principaliter tractat de off. deleg. à principe, †qui dicit dignior ordinario, quia repræsentat principẽ. in c. sane, el 2. j. eo. Et iste ordo ñ seruat in libris Digestorũ, qa ibi principaliter tractat d delegatis ab ordinario. iõ ille ti. ponit post titulũ de offõ ord. & ita dñt Pau. d Ca. & Ale. ĩ rub. de off. ei[us]. Et ex ꝓdie cta rõne notãdũ est, quod delegatus a principe est maior[e] ordinario

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Non alienas Adde Ro. de Curte deci. xj. in ant. Pet. de Anch. in cõs. lj. consuetudo. Rocus in c. fi. in v. limit. fol. ij. in p cuius, uers. quinto limita, ubi late prosequitur idem, Card. Flor. in cle. si uos. q. 8. in fi. de reb. eccl. non alie.

b Syl. Ald. Ordinariam. Adde Dec. in c. cũ in cunctis. §. inferiora. col. 13. de elec.

c Syl. Al. Responden. Idem in rubr. ff. de off. eius, in prin.

d Syl. Ald. Tituli. Idem in rub. ff. eo. col. 1.

e Syl. Ald. Maior. Hic dicit, qd delegatus Papæ est maior episcopo, Alex. cõs. 79 circa primũ. col. 3. uer. quis igit. li. 1. & delegatus episcopi ẽ maior uicario episcopi in illa causa, Rom. fin. 4. 8. iu habes titulũ. Gu. Papæ q. 278. iudex delegatus, & inter delegatos ille dicit maior q est delegat[us] maioris iudicis, vel prius ut tradit Soz. in cons. 78. serenissimus, col. 12. uers. prima difficultas. lib. 3.

tio d.c.sane. And.Sic.hic tenet contrarium, & mouetur princi paliter duabus rationibus, quas posteriores secuti sunt, reputantes illas efficaces. Prima est, quia illa uidet dignior iurisdictio, quæ capacior est, vt per glo xxj dist.c.in nouo. ergo uidetur iurisdictio ordinarii dignior, quia latior est. Sed respondetur, q arg. haberet locum, dat a paritate terminorum, videlicet quando vtraq; iurisdictio ab eodem fonte procederet. secus uidet in isto casu, quia delegatus principis habet causam ab ipso principe quem repræsentat, d.c.sane. & ratio ista cessat in ordinario. Secūda ratio est, quia si delegatus à principe maior reputatur, quia repræsentat principem, idē pariter uidetur in ordinario, qui creatur à lege. quia princeps, & lex ipsa æquiparant. §.fi. in auc.de cōsulib.col 4. Sed huic rationi etiam respondetur, & dico, q talis æquiparatio in isto casu procedit: quia licet ordinarius habeat à lege iurisdictionem, non tñ repræsentat ipsam legē eo modo, sicut facit delegatus. Hoc patet, quia à 5 † delegato principis ad ipsum delegātem appellatur. l.j.ff.si quis, & à quo, l.pcipimus. C de appellat. nō sic tñ in ordinario, quia ab ipso non appellat ad superiorem, q illū cōstituit, vt declarat Ange. Aret. post Cumanum in d.l.j.ff.quis, & à quo, & dixi in rubrica de appel. in fine. Bene fatent oēs, 6 † q iurisdictio ordinarii sit a fortior, quàm delegati, et à principe, ut no. Arch. in c.si episcopus. 2.q. in vj. fi. Bal. in l.si ut pponis, la 1.col.2.C. quo, & qn iudex. & late tradit Alex. in rub.ff.de officio eius. ubi finaliter cōcludit, q ordinarius iudex firmiorē habeat iurisdictionē: delegatus autem a principe dignior esse dicat, & in ista cōclusione Moder. omnes residere uidentur. ¶ Vlterius tamē aduertendū est, nam q nullo modo delegatus principis dicatur dignior ordinario, arguit: quia in illa cā speciali in qua repræsentat Papā, non cadit comparatio, & si respectu illius causæ delegatus maior dicitur, d.c.sane. prout Doctor. dicunt. erit etiam maior legato de latere, qui in illa speciali causa nullam habet ptātem, c. studuisti. de off. deleg. Et concludendum est, q delegatus a principe non dicatur maior ordinario solū respectu illius causæ, quia hoc indubitatum est, sed dicit maior absolute propter repræsentationē summi Pontificis, quæ in ordinario nō reperit. Et per hoc respondet ad illud, quod And.Sic. hic dicit, q delegatus est maior sm quid, uidelicet respectu illius causæ sibi cōmissæ, & non absolute: quia dico, q maior u det absolute, propter illā repræsentationē, quæ in ordinario nō reperitur, vt dictū est. Et ex prędictis desensata remanet cōis rō doctorū, qd iste titulus rōne maioris dignitatis præponatur. Sed finaliter aliis rōnibus prædicta ratio non satisfacit. Prima, quia attenta tali rōne, debuisset prius ponere titulum de officio legati cum legatus præsertim de latere, longe maior sit delegato in una cā speciali. Et ratio ista concludit. Secūda, qa s̄. dicit de officio vicarii, & clarum uidet, q vicarius non sit dignior suo principali. ar. l. quod per manus. ff. de iure cod. ideo non uidet Papa hic habuisse respectum ad maiorem dignitatem. Vnde cōcludendū uidet, qd ista ex arbitrio summi Pontif. procedūt, de quibus ratio reddi nō pōt, l. non possunt. ff. de leg. Non omitto tamē nonnullos esse, qui dñt, q si bene consideratur ordo istius cōpilationis, in effectu non differt ab ordine Digestorum, quia sicut hic post istum ti. ponitur de of.ord. ita vr in lib. Digestorū, qa post tit. de off. eius, cui mand. est iurisdic. ponitur de off. ord. gñaliter, videlicet de iuris.om.iud. Et sic añ istū ti. ponunt aliq tituli speciales, in quibus agitur de ordinariis in specie, ita in libris Digestorū obseruatū fuit, & istā cōsiderationē habuit do. Bulg. Sen. tpe meo dū legeret Pisis anno 1472. cumqua Moder b ni concurrunt in rub.ff.de off.eius. Sed non placet, b quia talis ordo nō ur bene adæquari. quia in tit de iurisd.om.iu. non dicit præcise de officio ordin. sed uniuersaliter de omnibus iudicibus, ergo et de delegatis, & hoc no. p gl. in rub.ff.de of.eius. Et quia in libris Digestorum ante ti. de off. deleg ponuntur ordinarii in specie, nō sic videt hic. ubi post istum tit. qui dicit de off. delegati. ponit titulus de off. legati, q ordinarius, est cap. 2. de off. leg. in 6. ¶ Et quia tit. qui hic præcedunt, nō tractant de iudicib. ordinariis, qui principalē habēt iurisdictionē, & corū officium principaliter in aliis cōsistit, videlicet in diuinis. uenio ad 7 secundū, in quo principaliter q̄rit de off. & pot. Et † primo de c officio. Est enim officiū nomē generale ad oē ministeriū, c ut no. per gl. per illū tex. in l. legatis. §. si ex officio. de leg. 3. etymologia uocabuli hoc īdicat, qa dicit ab efficiēdo, ut no. Ab. post 8 Cald. in c. post cessionē. in pen. notabili. de prob. † & ibi etiam d ipse dr, q est nomē gñale. Io ēt coquus d dicit hrē officiū. clem. ad nostrū. §. j. de censi. facit tex. in l. si qd vēdit §. fi. ff. de ædil. edi. no. Io. de An. in c. j. de sagittariis. Similiter tabernari⁹, & macellator dñr habere officiu, cle. j. de usura, & honest. clem. i prin. Et custos arcis, vel portarū dicit hrē officiū, ut no. Pe. de Anch. c. j. in fi. de consuet. in 6. And.Sic. hic per tex. cū gl. in l. ne qs. C. de dignitatib. li. 12. Et procurator similiter dicit hrē officiū, ut not. Dom. per illum tex. in c. si quem. de proc. in 6. cum simi. ut tradūt And.Sic. & Mod. hic, Alex. in l. j. ff. de iurisd. om. iud. Io. de

An. in d.c. t. col. t. de sagitt. & idem And.Sic. in cons. 58. col. fi. v. lib. 1. & late Franc. Pauinus in tract. de sede uacāte, in uerbo, offic. Pet. Philippus de Corneo in consi. 77. pñs cōsultatio, col. fi. lib. 3. & de consiliario not. Bald. in consi. ult. in 4. lib. ¶ Sed dictis omnium in locis præallegatis addo duas notabiles q̄stiones. 9 † Prima ē ad declarationē rubricæ, in qua dr de off. deleg. quæro, cum delegatus Papæ dicatur officialis Papæ, gratia exēpli habet in extrauaganti Io. 22. incip. cum Mattheus, & Eugenii 4. incip. diuina, q ordinarii iudices non pñt pcedere cōtra offie ciales Papæ, an ergo delegatus e Papę debeat gaudere tali priuilegio? Et aliàs consultū fuit, q nō, quia licet habeat a Papa cōmissionem, nō tñ dicit officialis Papæ, quia nō agitur de re spectante ad Papā, qn causa inter partes cōmittitur, & ita usus interpretatus est, ut no. dicidit Lapus de Castilioneo in consi. incip factum super quo consiliū petitur, col. 2. uers. ad secundū, & illud consi. approbatum, & subscriptum fuit a plurib⁹ Doct. inter quos fuit Cy. de Pist. & Ioan. de Lig. & hoc consilium impressum reperitur post consiliū Old. & in d. cōsilio declaratur qn quis dicat esse officialis alienus, de quo no. Ant. de Butr. in 10 consi. 74. visis statutis. col. 2. & facit quod dicam in seq. q. ¶ † Secūda qō est. Statutū facit mentionem de officialibus cōis Florē 11 tiæ, an ptās Pistorii, qui gerit magistratum pro cōi Florētię ibi dñante, dicatur officialis cōmunis Florentiæ. Et fuit alias consultū, & iudicatū, qd sic, ut no. tradit Nellus de S. Gemini. I tract. bannit. in 2. par. sr cun. tpis, in 66 q. ubi ad hoc allegat text. in l. noluit. ff. de interrog. actio. §. 1. ubi præses prouinciæ non dicit magistratus populi Ro. ut colligit ibi, magr̄atus populi Rom. vel p̄sidis prouinciarū. Ad idē allego. tex. in l. 1. in fi. ff. qd met⁹ caus. ibi, pop. Rom. magistratus, vel prouinciæ p̄ses. Et qs dicat f officialis cōis, no Pet. de Anch. in cōsi. 242. uiso themate, & in notabili casu Ange tradit in consi. 2 9. pmitto ad euidētiā, & 11 dixi in cons. 40. & no. Bal. in cons. ult. lib. 2. s̄. allegaro. ¶ † Secūdo, qd de potestate dicit, hoc uerbū pluribus modis accipit, l. potestatis uerbo ff. de uerb. sig. & per gl. i §. rursus. in uerbo, potestate instit. de actio. & q no. Bal per illū text. in auct. p̄sbyteros, in prin. C. de epis. & cleri cū siml. ut late scribit Pauinus in tract. de sede uacan. in 4. pmisso. Sed quantū ad propositū, hæc potestas, & officium, pro eodē accipiuntur, ut primo Io. And. hic dt. & ad hoc facit tex. in c. ij. ī. de bigamis. ibi, ordinatores eorū potestate, & offi. & hoc cōfonat, qa in aliis titu. dicit de offi. simpliciter. Vel secundo Io. An. dicit, qd officiū respicit illud, quod delegatur, potestas uero cōcernit illud, qd pōt delegatus. Sed ista differentia non sapit, qa æqualiter omnia verba ad ipsum delegatū referuntur. unde prima expositio magis placet. Vel tertio dicamus, qd officiū respicit actū, & exercitiū. potestas uero respicit habitū, & potentiā, ut in simili dicit Pet. de Anch. de offi. & iurisdi. in regula, ea quę. in 4. char. ver. itē præmittendū est, de reg. iur. in 6. Et hoc i effectu Bal. dicit hic, col. penul. dū inquit, qd officiū respicit actū, & potestas, secūdū eū dicitur quoddā abstractum, sicut albedo. sed officium dicitur quoddam concretum, sicut album. ¶ Tertio principaliter, & ultimo, qa in rubrica dicit, iudicis delegati, q̄ritur quis dicatur 12 esse iudex delegatus. † Et prius præmittendū est, qd delegare, est 13 uice sua alium dare, l. delegare. ff. de nouationib. † Et extra propositum nostrum, hic delegatio dicitur proprie, quando illud, quod mihi debes, de mandato meo promittis creditori meo, ut no. Pau. de Ca. in l. si usufru. ff. de nouatio. Bal. i l. ii. C. de exe. rei iud. Azo in summa C. de nouatio Alexā. in l. qui usumfructū. ff. de uerbo. obliga. et hoc modo accipitur in titu. ff. & C. de nouatio.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Principe. Idem Dec. in c. ad hæc. el j. colum. 2. de appel. Ale. in l. 2 duo Pro. col. 7. ff. de re iu. effectus colligunt Alex. & Rimin. in d. rub. & eod col. 6. ubi Purp. col 7. vers. 3. conclusio.

b Syl. Ald. Non placet. Hanc eandem obiectionem tollit plurib. modis. Purp. in rub. ff. eo col. v. ver. 3. modo ad difficultatem.

c Syl. Ald. Ministerium. Adde Fel. in c. post cessioné. in 2. not de prob. An. Sic. in consil. 57. præclare. col. 3 & t Corn. consil. 76 præsens consultatio. vers ult. li. 3. & adde hoc dictis, quod officialis appellatione uenit etiam coadiutor Dec. in c. 3. colum. fi. de proba.

d Hiero. Gig. Coquus. Adde q coquus esse est ars. ita notabiliter uoluit Ro. in sing. suo 66. quod incip. nunquid esse coquus. allegat tex. in l. si qs vēditor, in fi. ff. de ędil. ed. & refert Bal. dicere q coquus Imperatoris habet dignitatem.

e Delegatus. Quis autem proprie dicatur delegatus. Vide An. supra de rescrip. c. quoniam.

f Syl. Al. Cōis. Et an episcopus, uel eius vicarius dicantur officiales cōis, vel cōitatis, dic q sic, ut Dec. in c. ecclesia S. Marię. de constit. nu. 42. in c. significasti. col. 3 ī. eo & in c. sane. col. fi. eo. et in prin. & test. in l. noluit. ff. de interro. actio. ponderauit ad hanc cōclusionē Fran. de Albergo. ibi. ad idem pōderauit tex. in d. l. 3. §. cæterum, ante Deci. clarissimus doctor, & aduocatus Florentinus, do. Anton. Malegonella, & hoc idem io notarii opere, & eius officialibus, fuit cōsultum Florentię per celebratissimos aduocatos Florentinos d. Otonem de Nicolinis, d. Benedictum Accoltum, Petrum de Ebo, Bernardū Bon. Iyeronymum. Guliel. de Tamaglis, & ego alias idem consului, & scripsi super statuto Florentino sub rub. 24. iij. de pductio e actorū. in fi. ubi uide, qa multa dixi.

novatio. Sed quantum ad propositum, hic delegatio dicitur, 14 quando quis habet potestatem iudicãdi † & alteri illam committit, l. præcipimus. C de appel. & secundum Gof. iudex delegatus est, cui à Papa, vel legato eius, causa cognoscenda, & dicẽda committitur. Ista diffinitio non uidetur generalis, quia etiã delegatus reperitur à lege, ut probatur in c. irrefragabili. §. cęterum. ĩ. de offi. ord. & talis delegatus in diffinitione Gof. cõprehensus non uidetur. Sed responderi potest, quòd non est opus in diffinitione exprimere personam, quæ causam committit, ut patet in diffinitione Hostien. de qua statim dicam. Vnde illa expressio facta per Gof. uidetur facta gratia exempli, quæ quidem exempla non restringunt regulam, c. 1. ĩ. ne cle. vel mona. §. hactenus. institu. de gradi. Secundo responderi potest, quod etiam talis delegatus satis comprehenditur in eo, quod dicitur de Papa, qui est lex animata in terris. Alia tamen ratione diffinitio Gof. non uidetur bene procedere, dum dicitur copulatiue, cognoscenda & decidenda. quia etiam ex sola cognitione delegatus dicitur, c. si delegatus. in fi. de officio dele. in 6. Vnde secundo Hostien. dicebat, quòd delegatus est is, cui causa decidenda, seu exequenda committitur, vices alterius repræsentãs, 15 proprium nihil habens. Et † dum dicitur de causa exequenda, a uidetur quòd executor dicatur delegatus, & hoc a uerum uidetur quando sit datus cũ clausula, uocatis uocandis, quia tunc assumit partes iudicis, ut notat Abbas in c. exhibita. ĩ. de iu. Rota in xxx. decisio. de rescriptis, in nouis. Card. consi. 63. dico. In prin. cum similibus. Secundo quod Host. dicit de causa, idem est si principium, vel finis causæ committatur, vt no. Alexã. in rub. ff. de offic eius. colum. 3. Et sic diffinitio non uidetur perfecta, quia appellatione causæ articulus nõ comprehenditur, ut glo. in c. statutum, in princ. in uerbo, causæ. de rescript. in 6. Sed b tamen dici potest, b quòd etiam, saltem largo modo, articulus causæ, causa dici potest, sicut pars fundi, etiam fundus appellatur, l. quod in rerum. §. sicut potest. de legatis primo. Tertio dũ dicitur, vices alterius repræsentans uidetur sentire Host. quòd c delegatus, & uicegerens c idem sit, & hoc potest esse uerum largo modo, sed proprie distinguuntur: quia delegatus est ille, cui 16 iudex ipse committit. † vicegerens d uero dicitur ille, cui supe- d rior committit propter impedimentũ principalis officialis, & iste dicitur habere ordinariam iurisdictionem, ut not. Bart. in l. 2. C. de offi. eius, & in l. 1. §. hi, quibus. de leg. 3. Bald. hic col. pen. uer. sed quæro, Paul. de Ca. in l. 2. de offi. eius. Et licet Alex. aliter dicat in rub ff. de offi. eius. colum 4. allegata per eum habent locum capiendo uiceregẽtem largo modo. Et iste viceregens etiam appellatur subrogatus, ut per Bal. hic in loco præal 17 legato. ¶ † Reperitur etiam suffectus, qui dicitur substitutus in locũ defuncti ante tempus officii, c. quidã. ibi Archidiaconus. in uerbo, suffecti. 1. dist. & notat Gof. i summa, de off. uica. ĩ pri. Alb. in l. 2. C. de off. eius, qui uicẽ alterius gerit. ubi allegat text. in l. 2. col. pe. in § post hũc. in fi. ff. de orig. iur. Reperit̃ et̃ vicari⁹, 18 † qui dicit̃ ille, qui uicem alterius gerit siue in officio uoluntario, siue contẽtioso, ut per Gof. in summa, de offi. uica. in prin.

ADDITIONES.

a Ald Et hoc Vide Fely. in c. dudũ, col. 6. de præsum. & an & quõ iudex delegatus dicatur ipse executor, Dec. i c. scilicitatus, col. 3. de rescr. ubi qd in statuto.

b Ald. Dici potest. Hoc nõ placet, quia post causam in esse deductã, cã unũ quid dicit̃, quod mutari non põt. secus in fundo q cõstituit̃ ex destinatione patrisf.

c Hier. Gig Vicegerens. Nunquid autẽ uicegerẽs hẽat omnẽ potestatẽ quã hẽt is, q eum cõstituit, uide p Ro. in no. suis sing. 368. incip. Bart. in l. filius. & per Fel. in c. cum olim. el 2. in prin. hoc eo. tit. & p Dec. ĩ. i c. sane. 1 pri. hoc eo. ti.

d Vicegerens. Dec. in c. dilecti. 2. in fi. ĩ. de appel. Ang. Are. i' insti. de excep. i rub.

SVMMARIVM.

3 *Consultor interrogatus quid faciendum sit, vel quid iuris, debet respondere super accessorys.*
2 *Consultor interrogatus quid iuris, nisi super omnibus reddat consilium, non uidetur consilium reddidisse.*
3 *Potestatis appellatione tam in masculino quàm in fœminino genere quid veniat.*
4 *Potestas in magistratu accipitur pro mero imperio.*
5 *Clausula, iustitiam fieri, importat, ut fiat quod iuris est, & quod unicuiq; tribuatur quod suum est, & iuris ordo seruetur. nu. 6. & comprehendit non solum cognitionem, sed decisionem. n. 7. & apposita in libello facit, ut possit attendi narrata. nu. 9.*
8 *Conclusio attenditur in libello, non ratio.*
10 *Minæ, & terrores differunt, & quomodo.*
11 *Metum etiam uerborum excusat.*
12 *Metum iustum inducit vultus terribilis potentis.*
13 *Metus consideratur an æquum quis lædatur.*
14 *Minæ, ut faciant iustum metum. consideranda est qualitas minantis, item & qualitas personæ, cui inferuntur nu. 15.*
16 *Metus minor in muliere sufficit, quam in masculo.*
17 *Agentes, & consentientes pari pœna puniuntur.*
18 *Scriptura sacra quomodo ad decisionem causarum allegari possit.*
9 *Iudex delegatus potest iurisdictionem suam exercere, non solum contra partes, sed contra alios quoscunque.*
20 *Clausula, contradictores ecclesiastica censura compescendo, quid operetur in rescriptis.*
21 *Iudex delegatus potest non solum uti censura ecclesiastica, sed etiam aliam pœnam ponere.*
22 *Eximens citatum coram delegato, an incidat in edictum ff. ne quis eum.*
23 *Pœna priuationis non habet locum, nisi in casibus à iure expressis.*
24 *Pœna duplici quis affici non debet.*
25 *L. 3. ff. de alie. mu. iudi. cau. fac. quibus casibus habeat locum.*
26 *Pœnis spiritualibus etiam pluribus quis affici potest.*
27 *Obuiare delicto de iure ciuili quis non tenetur.*
28 *Defendere quis licitè potest alium accepta pecunia.*
29 *L. metum. §. sed licet. ff. quod met. cau. qualiter, & in quibus casibus procedat.*
30 *Periculo quis se subijcere non tenetur.*
31 *Benefacere alteri quis non compellitur, quod declara, vt ibi.*
32 *Reuelare non tenetur si scit, quod aliquis uult occidere aliũ, quod limita, vt ibi.*
33 *L. vtrum. ff. de parrici. qualiter intelligatur.*
34 *Particeps delicti quibus modis quis dicatur.*
35 *Reuelare quis tenetur tractatum contra principem, vel rempubl. quod declara, vt ibi.*
36 *L. quisquis. C. ad l. Iul. maie. habet locum in rebus.*
37 *Pater non tenetur reuelare filium, qui etiam incidisset in crimen læsæ maiestatis.*
38 *Obuiare delicto tenetur quis de iure canonico. & quomodo hoc procedat, & in quo foro.*
39 *Ius canonicum quomodo differat à foro conscientiæ.*
40 *Lex interpretans intelligitur secundum interpretatam.*
41 *Forum conscientiæ solum veritatem attendit.*
42 *Defendere quis potest alium ne offendatur.*
43 *Consulens aliàs non facturo, pari pœna punitur, aliàs mitius.*
44 *intellectus §. ope. insti. de oblig. quæ ex delict. nascuntur.*
45 *Consulens in atrocioribus indistinctè pari pœna punitur.*
46 *Consilium duplex est.*
47 *Consulens punitur extraordinaria pœna arbitrio iudi. & quando.*
48 *Consilium in dubio interpretari debet, quod bonum sit, & quod consulens non teneatur.*
49 *Consilium debet præcedere delictum, ut quis obligetur ex eo. item quod delictum secutum sit. nu. 50.*
51 *Consilium in ipso actu præstari debet.*
52 *Consilium de per se est titulus criminis, & indistinctè punitur, etiam facto non secuto.*
53 *Interdicto unde ui, non tenetur quis ex consilio.*
54 *Spoliare satis dicitur, qui consilium præstat.*
55 *Consilij tunc tenetur quis, quando eius nomine delictum commissum est.*
56 *Consulens propter diuersam qualitatem facientis, minori pœna punitur.*
57 *Consulens non punitur quando faciens absolutus esset.*
58 *Consulens non tenetur si reuocauit consilium.*
59 *Statutum de faciente, non habet locum in consulente, vel mandante.*
60 *Consulens in dubio an teneatur.*
61 *Consilium præstare quando quis dicatur.*
62 *Socius criminis dicitur quando cooperatur, & pari pœna punitur.*
63 *Auxilium præstans quando pari pœna puniatur.*
64 *Auxilij quis non tenetur, si non constat commissum fuisse maleficium.*
65 *Auxilium præstans non comprehenditur in statuto, cuius uerba scripta sunt in personam.*
66 *Auxilium præstitum post delictum non punitur eadem pœna.*
67 *Hæresis crimine tenetur præstans auxilium, etiam post factum.*
68 *Fauoris appellatione comprehenditur etiam fauor post actum.*
69 *Multitudo auxiliantium, & delinquentium, facit pœnam remitti.*
70 *Qualitas quando uariat delictum, an auxiliator teneatur eadem pœna.*
71 *Crimine læsæ maiestatis tenetur non subditus opem præstans subdito.*
72 *Auxilij non tenetur quis, nisi id scienter faciat.*
73 *Qualitas superueniens post delictum præter intentionem delinquentis facit auxiliantem non teneri.*
74 *Qualitas quæ facit minui pœnam in principali, an faciat minui in auxiliante.*
75 *Vindictã licet quis ex statuto possit impunè facere, tamen opem ferens punitur.*
76 *Opem ferre an dicatur associans.*
77 *Consensum præstans per modum auctoritatis plus peccat.*
78 *Lenocinium quare dicatur maius delictum adulterio.*
79 *Delictum maius est delinquere in alium quàm in seipsum.*
80 *Vsuras exigere peccatum non esse, asserens, magis peccat quàm usurarius.*
81 *Hæreticus dicitur asserens fornicationem non esse peccatum, item non esse peccatum ducere duas uxores. 82.*
83 *Delegatus potest exercere suam iurisdictionem in quoscunque impedientes suam iurisdictionem.*
84 *Inquisitores procedunt contra dominum temporalem impedientem familiam suam deferre arma.*
85 *Delegatus punit nuncium falsum referentem coram eo.*
86 *Delegatus non habet potestatem in collegam, quod limita, nu. 89.*
87 *Par in parem non habet imperium.*
88 *Procurator non exigit ab alio procuratore.*
90 *Delegatus non potest punire testes coram eo falsum deponentes.*
91 *Delegatus quam pœnam imponat contra turbantes.*
92 *Clausula, districtione ecclesiastica, quomodo intelligatur.*
93 *Delegatus etiam extraordinariam pœnam imponit.*

94 Delegatus

94 *Delegatus an priuet impedientem beneficijs.*
95 *Delegatus non potest confiscare bona.*
96 *Confiscare non potest bona habens generale arbitrium.*
97 *Delegatus,ut possit districtionem ecclesiasticam exercere,debet constare de delicto turbationis manifestè.*
98 *Vnde probatio dicatur ex coniecturis.*
99 *Coniecturæ in quibus casibus habeant uim probationis.*
300 *Fides si facienda sit,intelligitur plenè,& iure ordinario.*

QVia quæsitum. ¶Summatur, & diuiditur,ut per Abb.hic. ¶†In text.ibi,quid faciendũ sit,dicit And Sicu. ꝙ per ista uerba interrogatus pôt respondere nõ solũ super facto principali,sed & super appendicibus,quia Papa hic respondet non tantũ quo ad impedientes,sed ẽt quo ad cõsentientes.Et in effectu,ſm eũ, ista uerba idẽ important ac si cõsulaᷣ sup pũcto q̃d iuris,† quo casu cõsultor etiã de accessorijs respõdere potest,a ut no. Ang. in l.eius qui.in prin.ff.si cer.pet.col.j.& in l.quærebaᷣ. de testa. milita.cũ si.ut tradũt And.Sic.& Mod.hic,& Alc.in l.qui quadraginta,in prin.ff.ad l.Fal & Petusinus in c.intimasti. col. 2.de appel.Sed aduertendũ est in duobus.Primo,quia æquiparatio quam And.Sic.facit,non videᷣ bene procedere: quia uerba illa,quid faciendũ sit,generalia sunt, & uidenᷣ referri ad practicã.Sed illa uerba,quid iuris.solã iuris dispositionem respiciũt. nisi dicamus,ꝙ ex quo talis interrogatio facta est illi,q de iure respondet,ſm qualitatẽ personæ interrogatio intelligiᷣ,uidelicet q̃d faciendũ sit de iure.ar.l.plenũ.§. equitij.ff.de usu & hab. Et ad hoc specialiter facit text.l.qui mihi donatum.ff.de dona. ibi,quærebatur quid ageretur.intelligitur.s.de iure.Secũdo aduertendũ est,quia Ang.in d.l.eius,qui,& in d.l.quærebaᷣ,dicit ꝙ consultor potest cõsulere super appendicijbus.Sed tamen dicendũ est,ꝙ teneᷣ,b ut no.Bal.in c.j.col.2.in fin.de cõtro.inuest.ubi inquit,ꝙ si cõmittiᷣ causa cõsulenda per istũ modũ, q̃d iuris,nisi sup oĩbus reddat cõsiliũ,nõ vᷣ consilium reddidisse c arg.l. l.quid tñ.ff.de arbi.Sic per istã rõne vᷣ,ꝙ necessitetur , & ita loquiᷣ Perusinus in d.c.intimasti.¶†In tex.ibi,de potestatibus quæ.hic in feminino genere loquiᷣ,& idem hᷣ in c.fi.ĩ.de iud.ibi,Florẽtina potestas,& in c.si Imperator.96.di.ibi. potestates,quas.ad idẽ tex.x.q.2.in c.præcariæ.xv.q.4.c.2.Et tali casu denotat ipsam dignitatẽ. Sed qñ ĩ genere masculino ponitᷣ, ut dicit Io.An.hic,designat personã habentẽ ipsam dignitatẽ, ut in c.tua.de homicid.in l.si fideiussor.in prin.ff.d pign. & ibi gl.dum dicit à potestate,scilicet aliquo.Et licet uerbũ,ptãs,pluribus modis dicaᷣ,ut dictũ est s̄.in rub.†tñ in magistratu ptãs ꝓprie accipiᷣ pro illo qui habet merũ imperiũ,d ut not. Paul.de Ca.in l.eũ,qui.per illũ tex.ff.de iurisd.om.iu.facit tex.in l. potestatis.ff.de uer.sign.ubi diciᷣ,ꝙ ĩ persona magistratuũ Imperiũ significat,ut in l.Imperiũ.ff.de iu.om.iu. ubi merũ Imperium ptãs appellaᷣ.facit tex.in l.3.§.pign.ff.de reb.eorũ.ibi,presidijs, uel alterius potestatis,& ĩ l.3.§.fi.ff.de arb.& ĩ l.epale C.de epis. aud.in c.inquisitionis.§.prohibemus.de hære.in 6. Est verum, ꝙ Alex.tenet cõtrariũ in d.l.eũ,qui.sed illa,quæ ipse adducit,ꝓcedũt largo mõ,& ita ẽt largo mõ uideᷣ procedere tex.hic,q ẽt haberet locũ in eo,qui non haberet Imperiũ,sed modicã coerctionẽ pp subiectam materiã.& ad prædicta etiã facit tex. in c. grauem,de sen.excõ.in l.j.C.si rector prouinciæ.in l.j.C.si quacñq; predi.fu.pote.in l.fi.ff.quod me.cau.in l.2. C. de execu. & exacto.lib.12.¶†Primo not.ibi,iustitiã exhiberi præcipimus. ista uerba important,ut fiat quod iuris est.ita Bal.c.cũ uenissent,col.pen.uer.quæro Papa mandat.de testi.†Et effectus horũ verborũ est,ꝙ unicuiq; tribuatur,quod suũ est,& ꝙ iuris ordo obseruetᷣ,f ut not.Ang.in §.exhæredatos.in auct. de hære. & falc.& in l.eius qui.in prin.col.j.ff.si cer.pet.¶†Et sub uerbo,iustitia,non solũ cognitio,sed etiã decisio cõprehendiᷣ,ut no.Domi.in c.qm.de immuni eccle.in 6.facit,q̃d no.Bald.in l.nemo. in fi.C.de sen.Et ista clausula apponi solet in libello , ut † Abb. hic dicit,& ualde est utilis:quia licet aliàs in libello cõclusio attendaᷣ,& nõ narratiu,g ut not.in c.ex parte B de foro cõp.vbi Ab.post alios per illũ tex.no.Bar.in l.certi cõdi.in prĩ.ff.si cert. peta.Pau.de Ca.in consi.6.in causa,quæ uertitur,col.v.cũ sim. †Tamen uirtute prædictæ clausulæ etiam narrata attenduntᷣ,& sup illis probatio fieri pôt,& iudicari,h ut no.Cal.in c.2. de ordi.cogn.ubi Ab.in ult.char.post alios.Ange.in l.fi.C.de anna. exce.Ant.de Bu.in c.examinata col.8.de iu.cũ si.ut tradit Alc.ĩ cons.121.uiso processu,co.1.lib.1.& in cons.38.visa petitione, li.3.& in cõs.43.uisis,lib.4.quod tñ declaraᷣ,& limitatur,ut idẽ Alex.scribit in cõsi.96.cõsideratis his.li.v.& ĩ cõs.110. attentis, co.li.v.Pau.de Ca.in consi.163.quæritur primo.col.pen.Are.in consi.17,cõsideratis.col.4.& de ista clausula uidẽdũ est, ꝙ not. Bal.in l.fi.ff.de iust.& iu.¶†Secũdo no.ibi,minis,& terroribus, ꝙ ista inter se differunt.ad idẽ facit tex.ĩ c.cõstitutis.c.j.de test. ibi,minis,& terroribus.nã minæ in uerbis,terrores in atrocitate facti cõsistunt.promiscue tñ accipiunᷣ,ut Abb.hic dicit. facit tex.in l.3.§.qui armati.ff.de ui & ui arma.ibi,terror armorum sufficit.in l.3.in fi.ff.quod me.causa ibi,terrore verborũ.in l.fi.§.si iusto metu.ff.eo.ti.ubi iusto metu quis territus fuit,quia aduersarius potens minabaᷣ. Et de magistratu diciᷣ, ꝙ habet iꝰ terrẽdi.l.pupillus.§ territoriũ.ff.de uer. sig. Et debet esse delinquentibus terribilis.§.talẽ,in auc de mã prin.Et concludi pôt, ꝙ minæ pñt esse,q̃ nõ terreant:terrores uero sunt,qñ iustũ metũ inducunt.iõ agẽdo diciᷣ minis,& terroribus,ut hic,& in d. c.cõstitutis Et dicit Abb.hic,ꝙ minæ,& terrores iustũ metũ inducunt.facit tex.ĩ d.c cõstitutis. Nam †etiã metus uerborũ excusat,ut per gl.7.dist.in c.fuerunt,& in c.cũ dilectus,quod me. causã.Et †uultus terribilis potẽtis istũ metũ inducit.ut no.Bal. in c.j.§.iniuria,col.pen.de pace iur.fir.†Et metus consideraᷣ antequã quis lædaᷣ,ut no.Alex.in cõs.et.qm p excellentis. col.1. li.3.& subiicit Ab.hic,ꝙ ad hoc,† ut minæ inducant iustũ metũ,qualitas psonæ minantis debet cõsiderari,i all.Bar.in l.si donationis.in fi.& in l.metũ,C.quod metus cã,& idẽ Bart.in l.j.§. q̃ onerandæ,in fi.ff.quarũ rerũ.no.Bal.in l.fina.ff.de hæred instit.Et hoc de magistratu notat Bar.in l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori.ff.de operis no.nun.cũ si.ut tradũt An.Sic.& Mod.hic. Adde Bart.per illũ tex.in l.hæc aũt.ff.si cui plusquã per leg. Fal. Ang.in cõs.ccxv.thema tale,col.2.Rom in cõs.332. quo ad primum.col.j.Alex.in cõsi.156.uiso instro donationis.col. pe li. 2.Et dicit Abb.hic hoc ẽ habere locũ in marito, ut tũc demũ minæ mariti iustũ metũ inducant,qñ est solitus sæuire . Et idẽ Abb.in c.causam matrimonij.co.2.j. eo.de qua ibi uidebimus. Et notandum est,ꝙ sicut ex parte inferẽtis metũ qualitas personæ debet † considerari,ut dictum est ita ex parte eius, cui metꝰ infertur,qualitas consideranda est.Et ideo gl.notabilis in c. cũ locũ,de spõsa.dicit,ꝙ † minor metus in muliere sufficit,quã ĩ masculo.de quo videndum est,q̃d dixi in c.fi.de appel.& not. q̃d contra illam gl.in d.c.cum locũ,uidetur tex.in c. consultationi,de spon.ubi tex.in muliere loquitur.& dicitur ibi,ꝙ requiritur metus qui cadat in constantem uirum.Nisi dicamus q̃d intelligatur de constanti muliere,ut tex.loquitur,cuius cõstantia minor est,quã uiri, propter fragilitatẽ sexus. Postremo aduertendũ est,q̃d ea,quæ supradicta sunt de qualitate uiri inferentis metũ,in se uera sunt:sed quantũ ad tex. hic nõ vñt ꝓcedere,quia tex.hic uideᷣ generaliter habere locum qñ iurisdictio delegati impeditur,dato q̃d esset timor,qui non caderet in constantẽ virũ,quia sufficit.q̃d delegatus turbeᷣ,& impediaᷣ , ut hic.ibi,si eos cognoueris iustitiam impedire.& facit tex. in c.præterea.ĩ.eo.¶†Tertio not.q̃d agentes,& cõsentientes pari pœna puniuntur,ad idem est tex.2.q.1.c.notum.in fi.cum si.d̃ quo late in gl.uidebimus.¶†Quarto no.q̃d sacra scriptura allegari potest in decisionibus k causarum l de quo dicendũ est,vt dixi in c.ne innitaris.in 3.no.d̃ cõst.ubi cõclusum fuit, q̃d illud dictũ nõ sit verũ simpl̃r,sed solũ in casibus expressis in iure,ĩ quibus de dictis sacræ scripturæ,facta est decretalis,cui standũ ẽ pp auctoritatem summi Pontificis,ut ipse Abb.dicit in c.1.de præsum.Et in simili de dictis autorum no.Pau.de Ca.post la.Bu.in l.1.ff.si cer pet.& latius declaraui ĩ d.c.ne ĩnitaris.& in d.l.1.ff. si cer

ADDITIONES.

a Syl.Ald. Potest.Adde Ias.in d l.eius,in prin.ff.si cer.peta.
b Tenetur.Lancel.Dec.in l.quæro,de annuis lega.Ias.in l.eius qui,in fi. prin.ff. si cer.pet.l si fundum sub conditione §.Stichum.de lega.3.l.stipulatꝰ sum mihi à Proculo.§.fi.ff.de verb.obl.Io.Bapt.de Caccialup.in reper.c.3. de feudi cognitio.in usi.feudo.
c Syl.Ald.Reddidisse.Idem Dec.mutare uidetur sententiam in d.l.eius,in prin. in ult.nota.ff.si cer.peta
d Syl.Ald.Imperium.Falsum est hoc ex ea l.potestatis,ff.de uerb.sig. & l. 3.§.j. ff de reb.eorum. Claud. Gatiũ.in l.2.de offi.iudi.c.3.
e Syl.Ald.Iuris.De importantia horum uerborum vide late Dec. in c ex ratione.in ult.not.de appel.
f Syl.Ald.Obseruetur.Adde Ias in l.causas.C.de transac.Alex.in consi.84.in fi. lib.2.& idem in c.significasti.in 3.no.infra eod.
g Narratio.Adde Dec.in consi.57.& quæ ibi addidi in princ.& in consi.lxij.in prin.& in consi.493.
h Syl.Ald.Iudicari.Potest hoc comprobari,quia huiusmodi concl.generalis est, & conclusio generalis facit,ut censeantur intentata omnia remedia competentia.Dec.in consi.57.col.1.
i Syl.Ald.Cõsiderari.Vide aliqua per eundẽ in c.cãm matrimonij in ij.no.ĩ.eo.
k Hiero.Gig.Decisionibus.Adde dicta per Fely.late.in c.ne innitaris s̄. de cõst.
l Syl.Ald.Causarum.Distinguendũ ẽ in hac materia:nam si loquimur de Euangelio,clarũ ẽ ꝙ nedũ in foro canoni.sed ẽt in seculari attẽditur,gl.in §.cognitio,in uer.eloquiorũ in aucten.ut iud.sine quoque suffr.& si lex illis esset cõtraria,Bal.in auc.ad hæc.C.de usur.quod tñ declarandũ est,ut per Abb.in c.q̃m in ecclesiarũ,de cõstit.dum agitur qñ princeps ius diuinũ distinguit,de lege aũt Mosaica uidenda sunt quæ tradit Ias.in l.pactũ,col fi.C.de colle.& ẽ tex. in c fi.2x.dist.Fely.in c.translato,col.1,de cõsti.De dictis prophetarũ. est tex. in c.nõ licet x.dist.De dictis Solomonis,uidẽdus est istã Dec.in c.ecclesia S. Mariæ.col 2v.versi.nõ obstant iura in quibus canones,de cõst. De dictis diui Hieronymi est tex.ubi Abb.in 3.not.in c.cũ apostolica,de his q̃ fiunt à pl.ꝑ decla.ut per Ias.in §.quadra,col.12.instit de actio.De dictis Theologo.Ab.in proem. decreta.col.6.Dec.in consi.153.in 1.dubio.col.3.uer.nec est curãdũ.

19 si cer.pet. ¶ † Quinto, & vlti.no.ꝙ iudex delegatus pôt iurisdi-
ctionē suā exercere.nō solū ꝯ partes,sed ēt ꝯ alios quoscunq;,
& ista videt quædā ꝓrogatio iurisdictionis rōne delicti,ut no.
An.de But.hic,sicut si quis in loco alieno delictum cōmittit.c.
fi.de foro cōpe.& c.j de raptor.Et ex hoc uidet,ꝙ nō sit neces-
saria illa clausula,quæ in rescri ptis apponi solet.dum dicitur,
20 cōpescendo contradictores ecclesiastica censura.qa delegat⁹
a datus simpliciter habet talē potestatē,ᵃ ut no. Abb.in c.quærē
ti.de ver.sign. Et non solū ecclesiastica censura uti potest dele
21 gatus,sed † etiam aliam pœnā extraordinariā imponere potest,
ut Abb.concludit in d.c.quærenti.ver.sed quæro,& not.Ale.in
22 consi.13.viso themate.col.2.lib.2. ¶ † Et ex his infertur,ꝙ non
bene dixit Bal.in l.j.§.filius.in prin.in uer.itē excusatur.ff.ne qs
eū.d.rinquit,ꝙ eximens citatum coram delegato,non punit
pœna illius tituli,quia iurisdictio delegati non extenditur de p
soria ad personam,cap.p.& g.j.eo.nā hoc videt cōtra istū tex.
& ita dicit And Sic.hic.Sed tamē dictum Bal.videt posse salua
ri,cōsiderādo q delegatus habet potestatē limitatā contra im
pediētes eū,ne mandatū apostolicum exequat, & sic videtur
habere potestatē remouendi impedimentū futurū. vel quod
de præsenti instaret.Sed nō videt,ꝙ impedimentum illatū pu
nire possit:quia illud,quod factū est,pro infecto haberi nō pt,
l.in bello.§.lactę.ff.de captiuis.Et delegatus solū videt habere
limitatā potestatē cōtra impedientes Nisi dicamus,qd punire
ēt illos possit,qui impediuerūt,vt illi,& alii à futuro grauami
ne coerceantur,quia aliter iurisdictio delegati nihil operaret,
& elusoria redderet,cōtra tex hic,& de his uidebimus in gl. j.
in fi. ¶ In gl.j.ibi,iactura causæ afficiunt. Abb.hic.post Ant.de
Bu. concludit,ꝙ pœna d.l.j.allegatę in gl.nō habeat locum in
isto casu,quia tm loquit in alienatione.& idē sequunt And.Si
cu.& Mod.hic.qa d.l.j.loquit in actore,ut per gl.j.ibi,& in l.j.io
uerbo,tenebitur.ff.de aliena.iudi.mutā.cau.fa.hic aūt loquit I
23 reo.Et † quia pęna ᵇ priuationis non habet locum in casibus
b à iure expressis,ᶜ ut per glo.in cap.fin.de iure.patro.facit text.io
c l.at si quis.§.diuus.ff.de religio. † Et qa nō debet qs affici dupli-
24 ci pœna,c.at si clerici.§.j.j.de iud.cū simi.ibi allegatis in gl.Sed
tamē dictum gl.à rōnibus prædictis defendi pôt. Et primo nō
25 obstat,quod Abb dicit,† quia immo ille tex.in d.l.j. habet lo-
cū non solum in alienatione,sed generaliter in quocunq; ca-
su,in quo patrocinium potentioris imploratur,ut colligit ibi
in rub.& no.Bar.in d.l.j.in prin.dum loquit de implorantibus
patrocinitū priorum ciuitatis.& idē Bart.in l cum miles.ff.de
aliena.iudi.mutandi causa facta.Non ob.ꝙ ille tex. loquatur I
actore,quia etiam procedit io reo,ut not.Bar.ibi,& Doc.com-
muniter sequuntur.Nō ob.quod dicitur de pęna priuationis,
quæ non extenditur,qa hic uō agitur de extensione,sed habet
locū ille tex.qui generaliter loquitur.Non ob.quod dicitur de
duplici pœna,quia alterum iudex debet eligere,c.quoniā fre-
26 quenter.in fi.ut litē nō cōtestata. † & quia hic agit de pœna spi
rituali,iura allegata in contrariū procedunt in pœnis tempo-
ralibus.Alia tamen ratione gl.reprehendi,potest,quia text.in
d.l.j.tantum procedit in potentibus ratione officii.secus si po-
tens sit rōne diuitiarū,uel qa sit ex primatibus ciuitatis,ut no.
gl.& Bar.in d.l.j.Sed tex.hic habet locū in quolibet potente,&
ēt in priuato,qui iurisdictionē delegati impediret. Resoluēdo
cōcludendum uidet,ꝙ dictū gl.hic intelligat,prout loquit,re
ferendo se ad text.dum loquit de potestatibus,& sic potentib⁹
ratione officij.de quibus loquit d.l.j.nam impetrans auxilium
talium,punit ſm illum tit.qa verificat illud,quod ibi requirit.
Et ēt punitur,ſm quod hic dicit.Sed in aliis potentibus non rō
ne officii,& in priuatis,in quibus tamē haberet locū iste text.
in his clarum est,ꝙ pœna d.l.j.nō habebit locū. ¶ In gl.secūda
27 circa primū membrū,qn quis consentit negligēdo. † Ex his,q̄
Abb.dicit,prima conclusio est,ꝙ de iure ciuili quis nō tenet
d obuiare delicto,ᵈ ut per gl.in l.culpa caret.ff.de re.iur. & not.
Bart.in l.j.§.sed in eo.ff ad Syllanianū. in l.metū. §. sed licet.ff.
28 quod metus causa.per illū tex. † ubi quis licite pôt pecuniā ac
cipere,ut aliū defendat.ergo datur intelligi,ꝙ non tenet,quia
turpiter acciperet.l.pe.ff.de condictio. ob turpē causam. & ita
per istam rationem tenet gl.in c.quantę.de sen. excom. Et isto
fundamento utebatur Iac.But.quem Bar. refert, & sequit in l.
ut uim.col.1.ff de iust.& iu.Saly.in l.quisquis.§.id quod.ad leg.
Iuliam maiesta.& Roma.in consi. 117. ex præmissa.Et prædi-
ctā rationē omnes Mod.ubicunq; sequunt. Sed tn uidet posse
29 rńderi dupliciter. † Primo.quia tex.in d.l.metum.§.sed licet.lo
quit qn quis suscipit defensionem alterius generaliter,ut libe-
ret à ui hostiū,vel latronū.tunc.n.licite accipit pecuniam,qa
uidet locare operā suā,& res uidet habere tractū successiuū,d.
§.sed licet.in fi.ibi,mercedem accepisse uidet. Secus uidet,qn
agitur de aliquo casu particulari,& momētaneo occurrēti,pro
ut Doc.loquunt:quia tunc vr,ꝙ alium iuuare teneatur,si pôt,
ut probatur in d.l.culpa caret,a contrario sensu.Secundo rńde
ri pôt,ꝙ tex.in d.§.sed licet.loquitur qn quis non poterat aliū
iuuare sine periculo eius,quia agebatur,ꝙ illū defenderet à ui
hostiū,& latronū.& hoc gratis facere nō debet, quia periculo
se subiicere nō tenet,d.c.ex parte.el 2.de appe.no.1.l.2.ff. si quis
30 cautioni. † Secus uidet,qn potest absq; periculo suo,prout qō
Doctorum intelligit,& istud occurrebat.Et reperio,qd Alb.
31 in d.§.sed licet.ita respōdet.Pro cōi tn opinione facit,† qa qs n
cōpellit alteri bene facere,ut per glo.1.in c.ad reprimendā.de
off.ord.l Sed pôt respōderi,hoc nō habere locū in delictis,qui
bus quis obuiare debet,si pôt.d.l.culpa caret,a cōtrario sensu.
Retenta tn cōi opinione,Bal.infert in l.ut uim,in 8.q.ff.de iust.
& iur.ꝙ si potui offensum iuuare clamando,& nō feci,non te
neor,& si scio,qd Titius uult occidere Seiū,si tacui,nō teneor,
licet esset honestū reuelare.& idē no.Pau.de Ca.in l.fi.in fi.C.
32 de his,quibus ut indig. † Et prædicta cōis opi.limitat,ᵉ ſm Bal.
e hic,col.2.non habere locū in delicto atrocissimo parricidii,p
33 l.utrū.ff.de parricid. † ibi, conscij,& extranei,eadem pœna af
ficiendi sunt,& idē Bar.in l.j.§.occisorū.ff.ad Sylla.Gl.tn in d.
l.utrū.in uerbo,conscij aliter intelligit illum tex.supplendo d
cōsciis participibus,& Bar.ibi hoc sequitur,& idem Sal.in l.qs
qs.§.pe.C.ad l.Iul.maie.col.1.& in l.1.col.14.C.de rap.uirgi.Sed
contra istum intellectum facit,quia manifestā continet diui-
nationē,supplendo de cōsciis,& participibus. & ulterius hoc
uidetur contra illum tex.in illa implicatiua,etiam extranei,q̄
implicat ad filios,qui ex sola,& simplici scientia tenentur,l.2,
ff.de parricid.ergo pariter extranei ex sola scientia tenentur.Et
contra prædictū intellectū plus urget tex.in §.alia.insti.de pub.
iud.ubi tex.expresse loquitur de cōsciis,& participibus separa-
tim.& ita illum tex.ponderauit Bar.in d.l.utrū.Saluando tn gl.
in d.l.utrū.considerandum est,ꝙ ille tex.loquitur de filiis,qui
patrem interfecerunt.ibi,qui occiderūt parentes.& dicit con-
scios,& extraneos pari pœna afficiendos.Sed istud uidetur fal-
sum in cōsciis simpliciter,qui minori pœna puniunt.ut ē tex.
in d.l.2. ff. de parricid. Vt ergo illa æquiparatio de pari pœ-
na uerificetur,necessariū est dicere,qd text.ibi intelligatur de
consciis.& participibus,prout gl.ibi & Bar.dicunt.Non obstat
tex.in d.§.alia.quia Ang.in d.l.utrū.dicit,qd legit illū §.& qd
ibi nihil dicitur de participibus.And.Sic.hic colum.xvj.dicit,
qd immo loquitur de participibus dū inquit,cuius dolo ma-
lo factū ē,vel cōscius erit.Sed replicari pôt,qd illa uerba,cu⁹
dolo malo factū est,gn̄alr nō inferūt ad participes,sed uerifica
ri possunt in eo,qui dolo persuasit,c.sicut dignū.§.1.cū gl.i ver
34 bo,ꝓuocassent,de hom. † Et iste ē un⁹ mod⁹, in quo qs dicit eē
particeps delicti.Sunt alii plures modi,in quibus esse pôt parti
ceps delicti,ut per gl.in cle.1.in uerbo,defensauit.de pœnis.Et
aliis modis potest intelligi,& verificari uerbū illud,cōscius.&
ita responsio gl.& Bart.in d.l.vtrū.defendi pt,& dictū Ang.ibi
declarat. Verū,qa ista dicta non procedunt absque cauillatio-
ne,tutior uidetur responsio Bal.qd sit speciale in crimine par-
ricidii.& idē est in crimine læsæ maiestatis,l.quisquis.§.id,qd.
35 C.ad leg.Iul.maiesta.Ex quo infert Bar.in d.l.vtrū.in fi. † quod
subditus,qui sciens non reuelauit tractatū cōtra principē,vel
suam rēpub.puniatur,& idē no.Bar.in l.1.§.occisorū.ff.ad Syl
lan.ubi ēt Ang & Abb.hic,& in c.1.de resti.spo.Et hoc sane in
f telligitur,qn sciens tale delictū futurū,illud ꝓbare pt: ſ alias se
cus uidet,vt notabiliter uoluit Bal.in cōsi.incipiēte,q̄q̄.Et ibi
inuehit contra assessores,qui simpliciter sequunt dictū Bar.&
ita refert Ang.Are.I tractatu maleficiorū I uerbo, che hai tradi
to la tua pria.col.2.& Io.de Ana.in ru.de his,q filios occiderūt.
Mod. ī c. quāte.de sent.excō.& ī c.de cætero.col.fi.d re iu.Et p
dicto

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Potestatem.Ex simplici enim commissione delegatus habet aucto-
tatem puniendi partes contumaces,Dec.in c.de causis,in 4.no.de offi.deleg.
Idem tamen tradit in c.præterea,in 3.no.j.eod.

b Pena.Alex.consi.103.nu.15.Deci.consi.90.

c Syl.Ald.Expressis.Adde Deci.in c.ex tenore,colum.3.in fi.de rescrip. in rub.
de iud.colum.2,

d Hiero.Gigas.Delicto.An de iure ciuili quis teneatur obuiare delicto, vide et
per d.Ias.in l.ut uim.in pen.col.uersi.nunquid autem.ff de iusti.& iure,& per
Alex.post alios in l.talis.in fi.C.de his quib.ut indig.ubi inquit,ꝙ speciale est
in seruis,ut dominum iuuare teneantur,ergo in aliis est secus adde etiam di
cta per eundem Dec.in l.culpa caret.ff.de reg.iur.ubi fere de uerbo ad uer-
bum recitat dicta per eum hic.
Adde Fely.hic,& Deci.in l.ut uim.ff de iust.& iure.

e Hier.Gigas.Limitatur.Limita istam communem opinionem nō procedere in
seruis,qui tenent dominū defendere,alias puniuntur pęna capitis,l. talis. C.
de his quib.ut indig.Imo plus uoluit Cy.ibi,quem sequitur Ale.ibidem in fi.
d.l.talis.ꝙ si seruus sciebat dominum habere inimicos insidiantes illius vitę,
& dormiebat in eodem tecto in quo dominus interfectus fuit,nihilominus,
licet seruus dormiens non senserit rumores,quia dormiebat,tamen punit.

f Ald.Potest.Adde Fel.in c.quantæ col.2.de sen.exc.i c.de cætero.in fi.de re iu.
in c.a.de hæ.Ioā de Ana.in c.sicut dignū,de hom.Io.de Pla.in §.publica aūt.
insti.de publ.iudi.ubi latissime per plures col.attigit hanc q.Io.igneus in l.
pe.ff.ad Syll.num.13 qui tamen distinguit aliud esse pādere,& reuelare,aliud
accusare.uide omnino illum,qui late tractat de his,qui scelestissimā illā con
spirationem Ducis Borbonii contra Gallorum Regem,sciuerunt.

dicto Bal. bn facit tex. 2. q. 7. in ca. qua propter. ibi, ꝓbationibus competentib. exhibitis. Dicit tamen Ang. Are. ꝙ opi. Bar. ĩ practica seruat, & ita obseruatũ fuit Florẽtiæ dũ legerẽ Pisis cõtra Renatũ de Pazijs, q decapitat' fuit, qa nõ reuelauit ꝯiuratiõe ꝯ Rẽ pub.[a] quã sciebat. & hoc maxime hẽt locum in ducatu nr̃o Mediolani, propter quoddã decretum, qd̃ reperit valde rigorosum, de quo dixi in ꝯs. 63. Et ſm p̃dictam opi. Barto. infert, 36 † ꝙ dispositio d. l. qsq̃. de Impetatore loqt, ẽt hẽt vr locum ĩ rep.[b] de quo late Soz. scribit in ꝯs. 275. in cã fratris. † Et quod di 37 ctũ est de pœna sciẽtis, & nõ reuelãtis crimen læsæ maiesta. non hẽt locũ in p̃re, qa non dẽt filium offerre ad supplicium.[c] l. miles. §. desertorẽ. ff. de re militari. Ita Sal. dicit in l. pp insidias. C. q accusare, & no. Io. de Ana. in c. fi. col. pe. in ver. cõsidera quia. de his, q filios occiderũt. & Bar. Vero. ĩ cautela prima. ¶ † Scd̃a 38 ꝯclo Ab. est, ꝙ de iure canonico qs tenet obuiare delicto, ut tenet gl. in rũ, culpa caret, ff. de reg. iu. & ꝓbat in c. quãtæ. in fin. j. de sen. exc. ibi, eos delinquẽtib. fauere ĩterp̃taus, q cum possint manifesto facinori, desinũt obuiare. & ad idẽ est text. in ca. sicut dignũ. §. ilic ẽt j. de ho. & in c. dilecto. de sent. excõ. in 6. in c. nõ inferẽda. 23. q. 3. in c. fi. in c. qui põt. eadẽ cã, & q. ut no. Arch. a. q. 7. in c. negligere. & vñr seq Mod. hic allegantes Ange. in l. vnica, col. fi. C. de Nili agge. nõ rupẽ. & istã dr̃iã ẽt seqt Hiero. Zauetinus in c. 1. in 15. dr̃ia. j. de acc. And. Sic. tñ hic, de quo Mod. nullã faciũt mẽtionẽ, tenet ꝙ gl. in d. l. culpa caret, nõ sit uera, & ꝯcludit, ꝙ ẽt de iure canonico qs ñ tenet delicto obuiare. & hoc in foro ꝯtẽtioso. secus est in foro ꝯscientiæ. & hoc mõ iura supra allegata, ſm eũ intelligunt. & ista non est noua eius opi. nã ita in terminis voluit Ant. de But. in d. c. quãtę, circa fi. ubi dt, ꝙ gl. in d. l. culpa caret, intellr in foro pœnitentiali. Et hoc idẽ expresse tenet Ab. in c. j. de rest. spo. co. fi. in uer. ad tertiũ. ĩ fi & idẽ Sal. dicit in l. qsquis. ver. ad id, quod. C. ad l. iul. maie. & Bal. ĩ l. j. col. 4. C. de ser. fug. & Io. de Ana. in c. 2. de hære & ita ẽt tenent Mod. in d. c. quantæ. & in d. l. ut uim. licet prædicta nõ allegent. Et sic in effectu non vr differentia inter ius ciui. & cano. sed solũ inter forũ ꝯtẽtiosum, & pœnitẽtiale. Et licet ista videat cõis opinio Modernorum. tñ pro defensione glo. in d. l. culpa caret, cõsiderandũ est, qa non consonat, ꝙ iura s. alle. restringantur ãn foro ꝯsciẽtiæ, prout Doc. in locis p̃alleg dicunt, qa simpliciter loquunt. ergo intelligũtur simplr de iure ca. in foro cõten. 39 ꝓut cõiter iura canonica loquũtur. † Et quia qñ iura canonica alr in foro ꝯscientiæ, q̃ in foro contentioso uolũt disponere, solẽt hoc exprimere. 17. q. 4. in c. quicũq;. & in ca. inquisitioni. de sen. exc. no. in c. tua nos. de spõ. Et quia si in foro cõscientiæ qs tenet aliũ iuuare, idẽ vr esse de iure cano. quia ẽt de iure canonico bonũ animæ ꝯsiderat, ut per gl. in c. cum cõtingat. de iure iu. & facit tex. ĩ d. c. quãtæ. dũ inquit, ꝙ catholica auctoritas cõdẽnat facientes, & consentientes pari pœna. & certe hoc primũ dictum vr habere locũ de iure cano. ĩ foro ꝯtentioso, vt ẽt hic ꝓbat. deinde in d. c. quãtę. dictũ primum de ꝯsentientib. interp̃tatur, & dicit tex. eos fauere delinquentib. q cu possint, desiuunt manifesto facinori obuiare. Vñ sicut primũ dictũ ꝺ iure canonico in foro ꝯtẽtioso intellr, ita ẽt in isto secũdo dicto 40 dicẽdũ vr, † qa lex interp̃tãs, ſm legẽ interp̃tatã intellr. in auth. ꝺ fil. añ do. instr. na. §. 1. comprobat hoc, qa loquitur tex. in d. cap. quãtæ. de manifesto facinore. ergo vr loq de foro ꝯtentioso, qa 41 in foro ꝯscientiæ idẽ esset in facinore nõ manifesto, † qa ĩ foro ꝯscientiæ sola ueritas attenditur, ut p Inn. ĩ c. pleriq;, ꝺ imu. ecc. & eodẽ mõ loqnt tex. ĩ d. c. sicut dignũ. & ĩ d. c. negligere. facit ẽt tex. ĩ d. c. dilecto. uer. & qdẽ. ubi primo dr, ꝙ qs põt uicinum, vel ꝓximũ defendere. Et hoc ẽt clarũ est in foro cõtentioso, vt no. in l. ut vim. ff. de iust. & iu. & inferius dicã ampliãdo, in eodẽ casu dũ tex. dici, immo si põt, & negligat, vr iniuriã fouere. ergo hoc ſm dictũ pariter intellr in foro cõtentioso. & ita defenditur gl. in d. l. culpa caret. Et retenta ista conclõne, inferri põt idẽ esse de iure ciuili, ex quo ꝯnũ nõ est de iure ciuili cautũ, ut not. in c. j. de no. ope. nũ. immo idẽ ꝓbatur ꝺ iure ciuili ĩ d. l. culpa caret, à ꝯtrio sensu. & hoc, qñ p̃t absq; periculo eius. alias sec', 42 vt ĩ. dictum est. † Et subiicit in isto primo mẽbro Abb. hic, ꝙ ẽt de iure ciuili qs potest alium iuuare ne offendatur, & ita tenet Bar. in l. ut vim, col. pen. qa dicit ipse, si licet ꝓ reb. ꝓp̃ijs ꝺfendendis alium interficere, à fortiori pro personis. ar. l. sancimus. C. de sacros. eccl. Et ad tex. in d. l. vt uim. dum ibi dr, ꝙ licet hoc ob tutelam corporis sui, subauditur maxime, ſm eũ. Quod profecto maximã diuinationẽ cõtinet. Et rõ Bar. ẽt non vr multũ cõcludens ad defensionẽ alterius, ꝓut ipse arguit. Vñ idẽ Bar. ĩ l. si qs in seruitute. in fi. ff. de furt. melius argumentat p istũ text. qa si licet alium defendere in reb. suis, à fortiori in p̃sona eius. Et pro dicto Bar. est tex. in c. dilecto. §. & qdẽ, de sen. excõ. ĩ 6. & no. Bar. in l. ꝓhibitũ. C. de iure fisc. lib. x. cum similib. ut tradunt Mod. in d. l. ut uim. & in c. si uero. el 1. de sent. excõ. idẽ Ab. in c. olim. col. 1 t. ver. sed nunqd. de rest. spol. Pau. de Ca. in cõs. 192. aliás. 277. col. 4. in causa carceratorum. Ang. Are. in tracta. maleficiorum. in uerbo, se defendendo. Non ob. tex. in d. l. ut uim. dum ibi dr, ob tutelam sui corporis, cum ſm. qa r̃nderi potest ꝙ ẽt in tali casu agit de tutela proprij corporis: qa cum licitè alterius defensionẽ suscipiat, in tali defensione ponit se ĩ discrimine, & sic ĩmediatè agit de tutela ꝓprij corporis, l cet à princi 43 pio ꝓ alterius defensione interueniat. ¶ † In secũdo membro principali de cõsulente. Ab. post Host. concludit, ꝙ si is, cui cõsuluit, non erat aliàs facturus,[d] cõsulens pari pœna tenet. sed si erat facturus, dẽt mitius puniri.[e] & probat illa distinctio in c. sicut dignũ. §. q uero. de homi. facit tex. in l. non solũ. §. si mandato. ver. Atilianus aũt. ff. de iniurijs. & idẽ tenet glo. in §. ope. in uerbo, certe. insti. de oblig. q̃ ex delicto nascun & in l. 1. §. persuadere. ff. de seruo corru. & in uerbo, facturus. & no. gl. & Bar. in l. sæpe. in uerbo, condici põt. ff. de ver. sig. Bal. in l. ob hæc uerba. col. 2. ff. de his, qui no. in fa. in l. data opera. 17. col. C. qui accusa. non possunt. & in l. 1. C. de seru. fug. & dicit Alber. in d. l. ob hæc uerba. ꝙ Doc. cõiter ita tenent. & ita concludit Saly. in l. 1. colum. 2. uer. quæro. C. de rap. uirg. & idem sequitur Imol. in c. querelam. in fi. de electio. & Mathesila. ĩ notabili 97 not. ꝙ is, cuius consilia. ubi propter hoc reprehendit quæstionem Bart. in l. non solum. §. si mandato. col. 3. in uer. ueniamus ad persuasorem. ff. de iniur. vbi indistincte tenet, ꝙ consulens obligetur, siue principalis esset aliàs facturus, siue non. & dictum Bar. sequitur Imo. in cle. 1. col. 5. de pœnis. & Ang. Are. in tractatu maleficiorum, ĩ uerbo, mãdatorẽ. col. fi. uer. 22. quærit. Et istud dictum Bar. saluari põt, ut intelligat quo ad aliqualẽ pœnã ſm distinctionẽ supra factã, quæ cõiter approbatur. facit quod not. Ang. in l. is q opem. col. 1. ff. de furt. dum allegat Io. And. in c. felicis, de pœn. in 6. & idem Ang. in l. fur. §. ope. ff. eo. ti. de furtis. 44 Bartho. Veronensis in consi. 27. requisitus. col. pen. † & ſm prædictam distinctionem intelligitur tex. in d. §. ope. dum absolutè dicit ꝙ furti non tenetur, & non tenet eadẽ pœna: mitiori pœna tñ puniri potest arbitrio iudicis, ut no. Ange. in locis supra proxime allegatis. & ita ẽt declaratur, quod no. Bar. in cõsi. 165. ĩ quæstione, quæ uertitur. dum inquit, ꝙ factum est impunibile, quando quis dedit consilium ei, qui erat aliàs facturus. 45 ¶ † Prædicta distinctio non hẽt locũ in atrociorib.[f] in quib. cõsulens, & delinquens indistincte pari pœna punitur, c. felicis. in prin. de pœn. in 6. cle. 1. eod. ti. Dicunt[g] tamen Mod. hic, ꝙ forte dicta iura debẽt restringi ſm distinctionẽ supra factam, per tex. in d. c. sicut dignũ, ubi ita distinguitur in homicidio, quod tñ est de atrociorib. Et ad hoc vr tex. in d. c. felicis, in prin. iũcto §. illud aũt. ubi pro nudo consilio pœna mitigatur. Sed tñ ulterius aduertendũ est,[h] qa ista limitatio defendi põt p dicta iura, q̃ loquuntur in homicidio Cardinalis, & Archiepiscopi, & facit tex. in l. utrum. ff. de parricid. in l. qsquis. C. ad leg. iul. mai. & reperio, ꝙ hoc tenet Bal. in l. 1. col. 2. C. de ser. fug. ubi inqt, ꝙ ĩ atrocissimis ꝯsulẽs puniũt, licet principalis esset aliàs facturus. Nõ ob. tex. in d. c. sicut dignũ, qa loquit in homicidio simplici. Non ob. §. illud aũt. in d. c. felicis, quia loqr in cõsilio nudo, qd̃ nihil addit, ut gl. ibi dicit. secus vr in consilio, qd̃ augeret malitiã, licet ille esset oĩno facturus. & de duplici cõsilio no. p gl. in 46 cle. 1. in uerbo, consiliarios. de foro cõpe. † Non tñ vr, ꝙ consulens p̃cise eadem pœna puniatur, quia non tñ delinquit, sicut 47 principalis, † sed extraordinaria pœna arbitrio iudicis puniri dẽt, ut no. Bal. in d. l. 1. col. 2. & in isto casu in atrociorib. arbitrabitur iudex de grauiori pœna, q̃ in aliis. & hoc uerum est, nisi alr exp̃ssum sit in iure de pari pœna, d. l. utrum. & d. l. quisqs. & 48 d. c. felicis. in prin. ¶ † Scd̃a conclusio s. fcã procedit in cõsilio, quod constat esse ad malũ. aliàs in dubio interp̃tari dẽt, ꝙ bonum sit consiliũ, & consulens non teneatur, ut no. Bal. in l. 1. co. 4. uer. & no. ꝙ consilium. C. de seruis fugi. & Alex. sequitur in consi. 128. qm abunde. li. 4. facit tex. in l. merito. ff. pro soc. & qd̃ no. Bar. in l. non solum. §. sed ut ꝓbari. ff. de ope. no. nunc. & specialiter, ꝙ de uindicta notatur in l. 1. C. de his, quibus, ut indignis. & qd̃ ibi Pau. de Ca. & Alex. & quod not. Aug. ĩ uerbo, auferri.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Rẽpub. Coniuratio illa potius erat cõtra domũ Mediceã, & si nõ existimatã fuerit Paccianã illã cõiura. huc spectasse, vt a Mediceæ familiæ potẽ. rẽpu. Florẽtinã eripere, sed ut opp̃ssis Medicib. ipsi Principes ĩ ciuitate fierẽt.

b Syl. Ald. In republi. Vide quæ idem scripsi in c. sane. in 2. nota. infra eo.

c Ald. Ad supplicium. Adde Fel. in c. cum accusasti. de accu. Hip. in l. 1. §. 1. col. 6. de quæstio.

d Hier. Gig. Facturus. Adde Dy. in c. nullus ex cõsilio, ꝺ reg. iu. in 6. ubi facit similẽ distinctionẽ. & vide p Fely. in c. sicut dignũ. in 3. col. in uer. vero. ibi animũ, de homi & per eũdẽ hic in 3. col. in uer. secundum membrum Glo.

e Syl. Ald. Puniri. Idẽ Dec. late in l. cõsilij. col. 2. de reg. iu. Fel. in ca. sicut dignũ. col. 3. de homi. vbi dicit hãc cõem. & uide Pau. de Eleaza. in cle. 1 & ibi Imo. col. 4. de pœn. Gandi. in lib. malefi. in ti. de pœnis reo. nu. 30. vide Ang. in consi. 22. pro decisione. Corn. consi. 57. col. 2. lib. 4. Cępo. consi. 65. vidimus.

f Hier. Gig. Atrociorib. Adde Fel. in d. c. sicut dignum, in 3. co. in 1. limita. ub ẽt late examinat hãc materiã, & diffusius, q̃ hic faciat. & ibi ẽt ponit, qñ clericus ꝓpter cõsiliũ, quod dedit delinquẽti, icurrit irregularitatẽ de homicidio.

g Dicunt. Scilicet Fel. & bene, quidquid dicat Dec.

h Syl. Ald. Est. Hæc omnia repetit in d. l. consilij. ff. de reg. iu. col. 3. in 1. limit.

ferri,in l. postq. circa finem. ff.de peti.haere.& quod no.Bart de verbo uiolenter,in l.2.ff.de duobus reis,cũ si.ut dixi in c.in praesentia.de prob. 49 ¶ † Tertio limitatur, quia ad hoc,vt qs ex cõsilio obligeť,probare dẽt,ꝙ consiliũ praecesserit delictũ,ut no.Bal.ĩ d.l.1.co.4.ver.itẽ nemo. ibi,hoc dicit in mãdato, & cõsilio.C. de seruis fugi. & idẽ Bal.in l.ob haec uerba.col.2.ff. de his q no. tan.infa.in ver.item & alij, ubi allegat gl.in l.si uero nõ remunerandi.§.si uero post creditã.ff.mandati. & sequiť Ale in cõs. 196.circa prin.col.1.li.2. 50 ¶ † Quarto, ad hoc ut quis ex consilio 51 teneatur,requiritur † ꝙ delictum sequutũ sit,ut no.Car.ĩ cle.1. in prin.in.12.q. de poenis. Et in ipso actu dẽt consilium pstari, 52 † ut no.Signo.in consi.135.in q.circa fin.Et hoc uerum intellige, nisi consilium p se cõsideretur. quia etiam per se est titulus criminis,& indistincte puniť,ut no.Bald.in l.data opera. col.17.in prin.ubi allegat l.3.§.persuadere.ff.de seruo corrupto. & idẽ Bar. dicit in d.l.nõ solũ.§.si mãdato.in fi.ff.de iniuriis.& Ang.Are.sequitur in d.uerbo mandatorẽ.in fin.& tali casu puniť ẽt facto nõ sequuto,ut no Saly.in d.l.1.col.3. in l.1.C.de rap.uirginum. 53 ¶ † Quinta conclusio, ꝙ destitutio scã nõ habet locũ in interdicto unde vi,in quo ex cõsilio qs non teneť,[a] ut not.Inno.[b] in c. querelam.de ele.per c.cum ad sedẽ.de rest.spo.& sequitur Ange.in l.is qui opem.circa fi.uer scias aũt.ff.de fur.& Bal.in l.2.I x.col. ver.6.quaeritur.C.de seruitu.Abb.in c.sicut dignũ.col.fi.de homi. Dicunt tñ Mod.hic, ꝙ ista limitatio non vř vera, quia satis dř 54 spoliare,qui consilium praestat.† Et ad hoc allegat Rom.in singu.762.in contractibus.ubi dicit ꝯ Inn.determinatum fuisse p 55 dominos Rotae,per regulam c.sicut dignum.de homi. ¶ † Sexto fallit,qñ ille,cui datum fuit consilium, nomine consulentis delictum committit, qa tunc consulens indistincte teneť[c], ut no.Bal.in l.metum.in fi.C.quod metus causa.ubi allegat ca.cũ quis.de rest.spol.in 6.& licet Bal. loquatur in mandante, idẽ tñ videtur in consulente, quia tunc ẽt ex consilio motus uidetur. [d] ¶ Septimo fallit,qñ specialis poena cõsulenti imponiť,qa tũc praedicta distinctio nõ attendiť, sed dispositio legis,de qua cõstat,pcise obseruatur,l.1.C.de rap.uir.ubi Saly.in 8.col.in uer.x. quaero.& no.Barto.in d.l.is qui opem.ff.de fur.ubi allegat l.1.C. de Nili agge.non rumpen.& hoc mõ procedit tex.in d.l.1.§.persuadere.ff.de seruo corrupto.sm Sal.in d.l.1.col.9. 56 ¶ † Octauo fallit pp diuersam qualitatẽ facientis,qa tunc consulens quãdoq; minori poena punitur,l. qui seruo.§. item placuit. & quod ibi Bar.ff.de fur.§.hi,qui.versi.qui vero ope.insti.de obl.q ex delicto nascuntur.no.Saly.in d.l.1.col.8.in 2.q.C. de rap.virg.Facit tex.cum gl.86.dist.in c.tanta.in gl.fi.& quod not.Bal.per illum tex.in l.huius actionis in prin.ff.quod fal.tut.auto. Et qñque ẽt minori poena ipse consulens punitur, vt declarat Saly.in d.l.1. col.8.in d.2.q.& Io.de Ana.in c.sicut dignũ.§.ille etiam de homi. Et sic in effectu regula procedit,qñ est eadem qualitas facientis, & consulentis. & de hoc uidebimus in sequẽti mẽbro 57 de praestante opem ¶ † Nono,consulens nullo mõ potest cõdẽ[e]nari,qn faciens absolutus esset,ut no Inn.[e] in d.c.sicut dignum, ubi Abb.& Io.de Ana.sequuntur.& Pet.de Anc.in reg.accessorium.in 11.car.co.1.ver.iuxta quaero.de re.iu.in 6.& dixi in ꝯs. 58 8.uiso puncto.col.4.in fi. ¶ † Decimo,consulens non tenetur, si consilium datum reuocauit, ut no.Inn.in c. ad audientiã.de homi.cum si.ut tradit ibi Io.de Ana.in 3.col.& declarať hic & per Ang Are.in d.uerbo mãdatorẽ.circa fi.Et dictũ Inn.sequitur Barto.in l.non solum.§.si mandato.col.3.de iniuriis,cum si.ut tradit Alc.consi.63.uisa,col.5.lib.4. & Mod.in d.c.ad audiẽtiã. 59 in fi. ¶ † Vndecimo fallit in statuto,quod imponeret poenam facienti,qa non haberet locũ in cõsulente, qa statutum pprie intelligeť, vt in similibus no.Bar.in l.1.ff. de Sica.Abb.in ca.inter solicitudines.ĩ.de pur cano.in c.mulieres.de sent.excõ. & hoc in sim in mandãte tradit Bal.in l.non 1õ minus,col.6.versi.ego reuertor.C.de accusa.& late Alc.in consi.63.uisa.lib.4. ¶ Duodecimo,& ultimo,conclusio supra facta locũ hẽt,qñ consulit ĩ delicto:si uero pstetur consilium circa id,quod non cadit ĩ delictũ,non adhibeť dicta distinctio,an esset talia facturus,sed cõsiderať,an cõsulẽs sit in dolo,vel nõ,l.cõsilii nõ fraudulẽti.ff.de re.iur.ubi gl.facit tex.in l.2.in fi.& gl.pe.ibi.ff.mãda.& ibi Bart. ꝯcludit in l.nõ solũ.§.si mãdato.col.11.de iniuriis.p gl.in rła,nullus ex cõsilio,de reg iu.in 6.& no.ibi Perusinus,q dicit hoc nõ pcedere in consilio,qđ praestať rone officii,puta in assessore de 60 quo Alc.& Mod.in l.2.ff.quod quisque iuris. ¶ † Et notãdũ est ad declarationẽ ꝯclusionis,ꝙ in dubio psumiť, ꝙ nõ fuisset alias [f] facturus,& sic in dubio cõsulẽs teneť,[f] ut dñt Mod.[g] hic, arg.l. [g] merito.ff pro socio.Sed ita iõ Mod.vř in ꝯtriũ,quia pp hoc nõ plus excusatur principalis,& consulens magis obligatur. ¶ Pro dicto tamen Modei est decisio Bal.in l.data opera. col.17.C.q accusare.ubi allegat l.1.C.de rap.uirgi. & idem expresse Ange. dicit in l.1.in prin.in uersi.ultimo est uidendum.ff. de eo p quẽ factum erit.Car.in d.c.ad audientiã.& ibi Io.de Ana.in 4.colũ. Dicit tamen Bald.in l.1.col.2.C.de ser.fugi.ꝙ an esset quis aliàs facturus,hoc in probatione facti consistit, & sm eũm probať ex coniecturis,vt per Bal.ibi.col.4.facit,quod no.Bar.in l.si vẽtri.§ fi.ff.de priuile.creditorum. Bal.in l.multum interest.co.3. C.si quis alt.vel sibi.& in c.1.§. iurare, col.8.ver.quaero si Titi⁹. de pace iur.fir.Et aduertendum est ad illud,quod dictum est,ꝙ praesumať, ꝙ non fuisset aliàs facturus,nam ex quo hoc consistit in probatione facti,ut Bal.dicit in d.l.1.videtur, ꝙ allegans hoc fuisse factum ex consilio,teneatur probare.§. cum qui.ff.de probat nisi dicamus,ꝙ ex quo constat de consilio, ꝯ ipsum cõsulentem praesumitur:quia iura dicunt,ꝙ quis ex cõsilio obligatur. unde si velit ab ista regula se eximere, debet probare, ꝙ 61 omnino ille erat aliàs facturus.† Postremo esset videndum, qñ quis dicatur consilium praestare,de quo no. Bald.in l.1. in 4.opposi.C.de ser.fug.& not.Bar.in l.non solum.§ mandato.in fi.ff. de iniur.Ang. Are.in dicto verbo,mandatorem.in fi.& in notabili casu tradit Ang.in consi.22.pro decisione quęstionis.Bar. Veron.in consi.27.col.1.& Bal.in consi.220.in quaestione Milani.lib.3. ¶ In tertio membro principali,quando quis consentit delinquenti cooperando.Ex dictis Abb.duę conclusiones colli 62 guntur.† Prima est,ꝙ quis cooperatur,vt quia simul cum aliis delictum commisit. tali casu est socius criminis. & clarum est, [h] ꝙ pari poena punitur.[h] Et idem no.Car. in cle.1.in princ.in x.q. de pę.facit tex.in l.vulgaris.§.pe.ff.de fur.ĩ l.item Mela.§.si plures.ff.ad leg.Aqui.loquitur in d.l.3 C.de rap.virgi.col.12. Ang. q.vlti.& no.Bar.in l.si ĩ rixa.col.2.ff.de sicariis.in l.qui seruo.§. fi.ff.de furtis.cum similibus.ut tradit Alc.in consi.15.uiso processu.lib.3.Pet.de Anch.in consi.317 nos Bartho.& Do.post gl. in c.cupientes.§.caeterum.in verbo,culpabiles. de elec. in 6. & 63 de isto casu non agitur hic. † Secunda conclusio Abbatis est in eo,qui nõ apposuit manum in delicto,sed opem, & auxilium praestitit: de quo in proposito tractatur hic. & Abb. pariter se[i]cundum gl.concludit hic, ꝙ pari pęna puniatur.[i] & idem Bal. in l.raptores,in vlt no.C.de episco.& cle. ubi reassumit istã gl & in tertio membro concludit, ꝙ pari poena puniatur, & ita etiam tenet Bar.in l.in furti.§.ope.in l.is qui opem.ff. de fur.& sequitur Ange.Are.in tracta.maleficio.in uerb. semper astitit in uer.quaero quae pęna. facit quod not.Ange.in l.si scientiae.ff de parti.cum sim.vt tradit Alex.in l.3.§. si procurator. col.3.ff quod quisque iur.Et ista est communis opin. ut dicit Pet.Phi de Corneo in consi.8.circa primum,lib.4.& Bartho. Sozi.in consi.188.uisa bulla.colum.2. Et in isto casu non adhibetur illa distinctio,an ille cui praestatur auxilium, esset aliàs facturus, vt no.Barto.in l.non solum.§.si mandato.colum.fi.ff. de iniur. Et hoc,quod dictum est,etiam haberet locum in statuto,qa secundum ius commune debet interpretari,ut not.Saly.in l.1.C. de rap.uirg.col.pen.Et ista conclusio procedit, quando praesta[k]tio opis dedit cãm delicto.secus si non dedit causam delicto:[k] quia tunc mitiori pęna punitur, ut late concludit Sal. in l.1.C. de rap.virgi.col.14. & facit tex.ibi in §. pęnas autem. & ad idẽ tex.in cap. sicut dignum §. illi etiam , iuncto §. praecedenti,de ho. vbi talis distinctio probari videtur . Et fuit ista opin. Dyn. quam.Saly.late defendit in d.l.prima, & illam etiam sequitur Barth.

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Tenetur.Idem Dec.in d.l.consilij.col.3. in 3.lim.ff de re.iu. Ial.in §. omnes.col 2.Insti.de actio.in l 1.col.3.de ser.fugiti.

b Inn N si i subsidiũ,bñ qdqd alij post Rot. dicãt & Dec.ĩ l.cõsilij.nu.7.ďre.iu.

c Ald.Tenetur.Repetit haec eadem in d.l.consilij.col.3.in 4.lim.

d Syl.Ald.Imponitur.Idem in d.l.consilij.in 5.limit.

e Inn.Caue. quia Innoc. ibi non loquitur de absolutione iudicis , sed partis. Idẽ tñ tradit Dec.in l.consilij.nu.13.de regu.iu. August.de Arimi.in add.ad Ang.in tracta.malefi.in ver.dicto maleficio semper astitit.Hipp. de Mar.in l.3. in fi.de qstioni.sed si cõsulentis dolus arguatur , puto istud dictũ esse falsum, prout in simili in delictis absolutoria lata pro mandatario , ẽt tanq̃ nõ fuerit delictũ,non prodest madati, vt recte tradit Bar.in l.adulter.§.si eo tpe,de adulter.quę sequitur Pet.de Anch.in repe.c.accessorium ver. in secun o sũt mẽbra,de reg.iu.in 6.reprobata opi.Dyni,quam ẽt reprobant Io. And. in mercuriali.in regula,ratihabitionẽ.de reg.iu.in 6.& ibi Philip.Fran.Idem Panor. in c.quaemuis,de re iud.Alc.in l.sępe,de re iudic.Ang.Aret.in trac.maleficio.i ver.& ibi,caput à spatulis.& August.de Arimi. in add.ad Ang.in eod.tracta. ver.Sempronium mandatorem. igitur idem in dolose consulente.

f Syl Ald Tenetur.Adde ꝙ haec eadem repetit Dec.in d.l.consilij.col.3.ver.& ad praedicta Fel.in d.c.sicut dignum.col 4.ver.3.conclusio.

g Gig.Mod.Adde quòd idem late dicit Fely.in d.ca. sicut dignum.de homic.in versi vtrum autem praesumatur.

h Ald.Punitur.Est tñ necesse,ꝙ ad hoc principaliter sint adunati.l.3.§. hostes.ff. vi bo.rap aliàs.n.nõ puniunť,nisi de eo qđ fecerũt.Pet. de Anch.in cons.107. nos Bar.Hipp.in prac.§.cõstante.nu.45.in cons.67.nu.44.in cons.69.num.6. cõs.34.nu.7.cõs.67.nu.44.cõs.81.nu.31.cons.120.nu.26.cons.122.nu.31.

i H.G.Puniatur.Istud ide,ꝙ pstans auxilium puniatur pari poena , limita vno mõ hic notato per Dec. vt non procedat in eo q à principio non fuit ĩ animo praestandi fauorem, & auxiliũ.Ita elicitur ex dictis Bart. in l. si in rixa.in prin.in ver.sed contra hoc facit.ff.ad leg Corn.de Sic.& ad hoc facit dictum Bal.in l.data opera.in vlt.col.in ver.sed pone Titius rixabatur.ubi voluit,ꝙ si duob.rixantib.adinuicem venit frater vnius,& rixãtem cum fratre occiderit, ꝙ frater nõ teneť,qa eius mẽtio nõ fuit auxiliũ ferre,& dare fratri occisori.

k Ald.Delicto.Adde Hippo.Marsi.in cõs.44.nu.17.in consi.43.nu.46. & ĩ prac. malefi.§.constante,in 1.limi.nu.49.ver.& primo dicit.

Barth.Veron.in conſi.35.circa primum.col.4.in ver.videndū eſt,& Barth.Sozi.in conſi.188.præallegato.col.4.& ad hoc facit quod no.Bal.in l.1.C.ad l.Iul.peculatus.vbi ingt,ꝙ præſtans opem p pactum proximū facto, eadē pœna punitur.ſecus ſi p actū remotum,qa mitius puniri dēt,& quod notat Ang.ī l.is q opē.& ī l.furti.§ ope.ff.de fur.dū ibi allegat Io.An ī c.felicis. 64 de penis.in 6. † Secundo,prædicta ꝯclo limitaꝛ,qñ conſtat cōmiſſum fuiſſe maleficiū.a alr non pōt quis puniri de auxilio,ᵃ vt no.Bar.in l.ſi qs rem.la 2.§.ſi tu Titiū.ff.de fur.Per.ꝗ Anch.in d.conſi.117.l.fi.& idē Sal.in l.j.de rap.virg.col. antep.verſ.quæro ſocceſſine & facit,quod ſupradictū eſt de ꝯſilio.¶ † Tertio 65 prædicta concluſio procedit,niſi verba eſſent ſcripta ᵇ ī pſonā,puta ſi dicaꝛ,ſi qs occiderit,vel pcuſſerit:nā tunc debet puniri eadem pœna,qa pſtās opē nō dr̄ proprie delictū cōmittere,vt dicit Ant.de But.hic,col.2.Bar.in d.l.is,q opem.& ſequiꝛ Ange.in d.verbo.aſſiſtit.ver.1.poſito,& Alex in conſi.140.vr̄ in caſu propoſito.col.3.lib.2.facit quod no.Bar.ī l.hæc verba.ff.ď adul.& in l.atqui aliter.§.fi.ff.qđ vi aut clā.cum ſimi.¶ Quarto limitaꝛ procedere, niſi lex expreſſe aliter diſponat ſtatuendo pœnam pſtandi auxilium:quia tunc a diſpoſitione legis nō receditꝛ,ᶜ vt no.Bar.in d.l.is,qui opem.Sal.in d.l.j.col.13.C.de rapt.virg.Ang.in d.l.is qui opē.& in l.j.in fi.C.de Nili agge.nō rum 66 pen.¶ † Quinto limitaꝛ,qñ auxilium pſtitum fuit ante delictū,vel in ipſo actu.ſecus ſi poſt actum,quia tunc eadē pœna non puniꝛ,ᵈ vt dicit Ant.de But.hic in 2.col.& no.Bar.in d.l.in furti.§.ope.vbi notabiliter hoc declarat.& in l.ſi quis in grau.§.ſi qs.ff ad Sylleia.no.Bal.in l.non ideo minus.col.penul.verſi.quæro an aſſocians.C.de accuſa.& Sal. qui circa hoc late loquitur in d.l.j.C.de rapt.vir.col.12.Ang.in d.l.j.col.pen.C.de Nili agge.& idē Bal.in conſi.43.videamus.lib.j.ſm primā impſſionē. Et iſta limitatio ſatis ꝯprehēdiꝛ in prima limitatione ſ. facta. Et procedit iſta concluſio, niſi pceſſiſſet ꝓmiſſio de pſtādo auxilio poſt actū,ut Bar.in d.l.is,q opem.Et hoc pſumiꝛ,qn incō 67 tinēti hoc ſeqꝛ,ut per Bal.in d.l.non iđ minus.† Et hoc, qđ dictū eſt,nō hēt locū in crimine hæreſis,vbi indiſtincte puniꝛ. ēt 68 q poſt actū pſtat fauorē.c.excōicamus.§.credētes.de hæret.† Nā appellatione fauoris, ēt ꝯprehendiꝛ, q poſt actū pſtat fauorē, vt not.Ab.in cle.j.de pœ co.1. Et qđ dictū eſt de hæreſi,idē vr̄ ī aliis atrociorib. delictis.l.1.C.de his qui latro.occul. Vel dica69 mus,ꝙ ī illis caſib.ita ſit expreſſum p ſupradicts.¶ † Sexto fallit, vbi agiꝛ de ſtrage multorū, qa tunc ſeueritati detrahitur,& eadē pœna non debent auxiliātes puniri, vt not.Ang.in d.l.is, q opem.vbi allegat text.in l.pe.fi. de ſica. & gl.in l.aut facta,in gloſſ.pe.ff.de pen.facit text.5.dıſ.in cap.ut conſtitueretur,in fin. Et iſta limitatio vr̄ cōis ad illud, qđ ſupradictū eſt de conſilio.Et nonnullę aliæ limitationesᵉ datæ ibi, accōmodari pōt 70 ad illud mēbrum de ope,& auxilio.¶ † Poſtremo pdicta habēt locū,qñ principalis,& ille,qui opē pręſtat,ſunt eiuſdē qualitatis.Quid aūt ſi diuerſæ qualitatis ſint pp quam pęna augeꝛ, vel minuitur.Primo caſu,qñ pœna augetur,attenditur qualitas facientis,& opem pſtans eadē pęna teneꝛ, licet in eo illa qualitas non reperiatur.l.vtrum,ff de parricid.Et ibi Bar.infert,ꝙ ſi plebeius præſtat opem nobili,q ex forma ſtatuti magis puniꝛ, eadem pœna plebeius tenetur, quia inſpicitꝛ qualitas faciētis & idē Bar.in l.is,q opem.col.fi.ff.de furt.Ab.hic, & Ang.in l.vnica.col.2.C.de Nili agge.non rumpen.Sal.in d.l.j.C.de rap.virg.col.16.ver. quæro ſi pp qualitatē.Bene facit quod no.Spe.in ti.de treu.& pa.circa fi.vbi Vgoli.de Fontana concludit,ꝙ pſtans opem frangenti pacem, eadē pœna pacis factæ tenetur, & idē tenet Bart.in conſi.66.ad declarationem quæſtionis, & ſequitur Imo.in l.ſi ſtipulatus.la 2.de ver.ob. Et idem in ſimili quæſtio71 ne tenet Ioan.Fab.in § alia.inſti.de pub.iud.† vbi inquit, ꝙ nō ſubditus nō ꝯmittit crimē lęſæ maieſtatis.& hoc not per gl. in cle.paſto de iur.iur.no.Bal.in l.nihil. C.de manumiſſ. in l.2.C.de falſa moneta.Et tñ ſi præſtat opem ſubdito,tenetur crimine læſæ mai.& ibi Io.Fab.ēt aliam ſimilē qōnē poniꝛ. Et eadē rōne, qñ qualitas eſt in faciente rōne loci,vel tpis, tunc præſtans opē eadē pœna punitur,vt no.Bar.in d.l.is, qui opem.circa fi. Ant.de But.hic,Ang in d.l.1.C.de Nili agge.Et rō manifeſta vr̄, quia præſtans opem eſt cā illius delicti,ſecundum ſupradicta.merito ipſe tenetur ſm qualitatē delicti.Et iſta concluſio limitatur primo procedere,qñ illa qualitas,quæ reperitur in faciente,reſpicit delictum ita,ꝙ delictum grauius reddatur,d.l.vtru.ſecus ſi delictū non ſit grauius,ſed faciēs magis puniꝛ.quare illi minor reuerentia debetur quā præſtanti opem.qa tunc ille,q opē præſtat,minus punitur.Gr̄a exempli.Si decurio præſtat opem plebeio,non vr̄,ꝙ eadem pœna decurio teneatur, cui maior reuerentia debetur.l moris.§. iſte.ff.de pœ.facit tex.in l.1. in prin. iuncta l.3.§ fi.ff.de ſica.ita Are. notabilr dicitꝛ ī d.l. ſi ſtipulatus. la 2.vbi hoc modo reſpondet ad ea,quæ no.Bal.in l.non eo minus.col.4.C.de accuſa.& pro dicto Are. eſt dictum Bal.in l.1.in 72 4.no.C.de rap.virgi.¶ † Secundo limitatur,quādo præſtās opē ſciebat qualitatem ineſſe in perſona principalis delinquentis, propter quā pœna augetur,ut no.Ang.in d.l.1.col.2 C.de Nili agge.per d.l.vtrum.ibi,conſcii,& participes.ſecus ergo ſi ignorabat.Sed contrarium in hoc tenet Io.And.in loco ſ. allegato, vbi inquit,ꝙ præſtans opem frangenti pacem,teneꝛ,licet ignorauerit pacem ruptam.Et ita illum referunt Imo. & Are.in d.l.ſi ſtipulatus,& ꝯtra Ang ēt tenet And.Sic.hic, quia dās operā rei illicitæ,tenetur ēt ultra intentionē,ut no.Bar.in l.diuus.ff.ď ſica.facit tex.in c.fin.de homi.in 6.cum ſi. vt per Mod. hic.Sed f dictum Ang.verius ᶠ vr̄.& bene facit,quod idem Ange.ſcribit in §.fi.in auth.de eccl.ri. vbi inſtruit formātem inquiſitionem ꝯ auxiliantem,ut dicatur,ꝙ præſtitit auxilium,& fauorē ſcienter.facit quod no.Rom.conſ.27.præmiſſa.in prin. & quod no. Bal in l.quicunq;.col.pe.ver.6.no.C.de ſer.fugi. Non ob.ꝙ dās operam rei illicitæ tenetur vltra intentionē, d c.fi.de homi.ī 6. quia reſpondetur,ꝙ illud habet locum,qñ delictum, quod cōmittitur,erat ordinatum ad illud,quod ſequitur,prout loquiꝛ tex.in d.c.fi.alias ſecus,prout in caſu noſtro uidetur,quia præſtans opem non potuit cogitare de pace rupta; & ita illū text. in d.c.fi.declarat Bar.in d.l.diuus.in fi. & Bal.in l. cum mandari.C.manda.Ale.in conſi.140. vr̄ in caſu propoſito. col.3.lib.2. 73 ¶ † Tertio limitatur,quando illa qualitas aderat tempore delicti.ſecus eſt ſi ſuperuenit poſt delictum præter intentionē delinquentis, quia tunc opem præſtans non tenetur,ut no.Bart. in d.l.is qui opem, per illum tex. vbi opem præſtans ſolū teneꝛ furti non manifeſti,licet principaliter deprehendatur in furto manifeſto. & ideo ſi pœna augetur in principali propter contumaciam non obligatur opem præſtans,ſm Bar.ibi,& Ant.de But.& Imo.hic.Idem no.Barto.in l.liberis.§.poſthumus.ff.de 74 ali.& cib.le.¶ † In ſecūdo caſu principali,qñ pęna minuiꝛ propter qualitatem principalis.Bar.concludit in l. qui ſeruo §.itē placuit.ff.de fur.ꝙ non minuatur pena eius,qui opem præſtat, quia ipſe ſm naturam delicti punitur. Vnde infert,ꝙ ſi nobilis præſtitit opem populari, qui minus punitur, nobilis ſecundū ſuam qualitatē puniendus eſt,& ſic plus,quām principalis,p illū tex.& l l.ſi qs id,ꝙ circa fi ff.de iuriſ.om.iu.& tenet Bal.p illum tex.in l.1.in 4.not.in fi.C.de rap.uir. & ibi etiam Sal.in pe. 75 col.verſi.quid econtra.Ang.in d.l 1.col.2.ver. item deficit.† Et ideo ſi ex forma ſtatuti offenſus poteſt facere vindictam impu g ne,tamen opem ferens debet puniri,ut no.Ange.conſi.ᵍ 172. prout Are.refert in d.l.ſi ſtipulatus. Et illa concluſio procedit, qñ illud,quod fit à principali delinquēte,eſt delictum,licet impunibile ſit in pſona principalis.Secus ſi eſſet delictum,qa tunc opem pſtans nō teneꝛ,ut no.Bar.in l.ſi is.qui rem.§.ſi tu Titiū.ff.ď fur.& ſeqꝛ Are.ī d.l.ſtipulatus.qđ tñ declaraꝛ diſtinguēdo, ut p Bal.ī d.§.ſi tu Titiū.¶ Scđo limitaꝛ,qđ dictū eſt ď uindicta, ī eo,q apponeret manū,qa ñ licet ex quo vindicta ſolū offenſo pſonalr̄ cōcediꝛ. Secus ſi qs aſſociaret ſimplr̄ offendentē,qa nō dēt puniri, cū hoc acceſſoriū ſit ad actum pmiſſum,ar.l.Gracchus.C.de adul.ita Bal.concludit in l ut uim.col.3.verſ.& iđ ſi ſtatutū.ff.de iuſt.& iu. Are.in d.l.ſi ſtipulatus.vr̄ hoc reprobare, 76 † qa ex quo aſſociare aliquē,eſt ferre opē,ꝙ teneret ſm ciꝰ qualitatem,ut in pmiſſa concluſione dictū eſt. Et hoc ꝯfirmaꝛ, qa attenta rōne Bal.de actu acceſſorio ſequereꝛ, ꝙ ſi opē pſtans eſſet liber ex perſona principalis,q non teneꝛ. dictū in Bald.ſaluari pōt,qñ uindicta eſſet permiſſa oīno, ita ꝙ nō reputaretur delictū,ꝓut ipſe loqui vr̄.nam tali caſu præſtās opē nō teneꝛ,ī pcedenti limitatione dictū eſt. ¶ Poſtremo cōſiderandum eſt, qa ſm ſupradicta infertur, ꝙ opem præſtans ſemper teneaꝛ ad grauiorē pœnā,ſiue ratione qualitate facientis,uel propria. Vñ vr̄ dicendū,ꝙ pſtans opem,puniatur ſm qualitatem principalis,qa ipſe eſt cā huius delicti,quod pp illam qualitatem augetur,per ſupradicta.Et pari rōne uidetur,ꝙ ſi pp qualitatem principalis delictum

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Auxilio.Adde Hippol.conſi.34.nu 13.

b Scripta.Imo idem facit Ant Corſet.in ſingu.in ver.extenſio.

c Syl.Ald.Receditur.Adde Hippol.in d.§.conſtante.in 7.limita.Fel.in c.ſicut dignum.de homi.

d Syl.Ald.Punitur.Idem tradit Fel.in d.c.ſicut dignum Hippol.in d.§. conſtante,in 4.limita.nu.54.

e H G.Limitationes.Nota,ꝙ licet regula ſupra facta de præſtante auxilium, ꝙ puniatur;fallit,qñ principalis fuit abſolutus.tñ ſecus eſt in pſtante auxilium: qa licet principalis cōmittēs delictū abſoluatur, præſtans opem puniri poteſt ita voluit Bar.in l.adulterium.§.ſi eo tempore.ff.ad leg.Iul.de adult.& idē Bar.in l.pe.§.ſi quis vltro.in verſic.tertio no.ad quæſtionem.ff. de quæſtio.& iſta concluſio probatur no.per tex.in l.eos,iuncta gl.C.de furt. & vide Bart. in l.fi.in fi.ff.de iurein.& Ale.in apoſt.ad Bar.in l.ſi is cui,§.j.ff.de furt. & per Dy.in conſi incip ſed pone reum abſolutum,nec contra ſententia lata contra principalem nocet auxilianti,ut per Bald. in l.iuris.in fin.C. quibus res iudicata non nō.

f Verius. Et bene, quia huiuſmodi ignorantia detrahit grauitati delicti, vide Henri.de Botis in trac.de ſyno.par.3.art.1.nu.34.cum ſeq.

g Ang.conſi.Non inuenio illud conſilium,ſed dictum eſt verum in ſtatuto,qđ tantum pœnam indulget,& remanet delictum,Adde Are.in l.ſi ita ſtipulet. per to.ff.de verb.ob.Dec.in conſi.191.& in conſi.449.

delictum ĩ se minuat, ope pſtans dēt minus puniri, qa ſi qualitas principalis inſpicit, vt pœna augeat. ergo ēt eius qualitas attēdi dēt, vt pęna minuat qa idē operat ꝑpoſitū in ꝑpoſito, qđ operat oppoſitū in oppoſito. l. ſi. §. ſi. ff. de leg. 3. l. & ſi ꝯ tabulas. ff. de vulg. & pup. Et hoc verū eſt, & procedit, qñ qualitas reſpicit delictū. ſecus ſi reſpicit perſonā, ᵃ qa tūc ad aliū n̄ porrigit, vt no. in d. l. j. in quarto no. de rap. virg. & ſupradictū eſt. ¶ † In quarto caſu principali Ab. ꝯcludit, ꝙ pſtās cōſenſum p modū auctoritatis plꝰ peccat, ut gl. hic dicit, & cle. j. ĩ uerbo, diſpenſarit. de pœnis. & hoc verū eſt in cā hæreſis, & ĩ ſimilibus grauiorib. delictis. aliàs pari pœna dēt puniri p iſtū tex. hic. & ita ꝯcludit Abb. poſt Hoſt. & alios hic. Sed ꝯ iſtā ꝯcłonē facit, qa immo vr̄, ꝙ debeat minus puniri ex eo, qđ ſupradictum eſt, de pſtāte opē poſt factum, & ita eſſet in eo, qui ſimplr̄ defenderet illum, qui delinqt ne capiat, niſi ageretur de atrociori crimine, quia pari pœna puniri dēt, l. 1. C. de his, q lat. o. occul. Secus vr̄, qñ qs delinquētē defenderet in ipſo actu, dicēdo, ꝙ eſſet licitū, & commendaret illud, qđ eſſet delictū, qa tunc grauius peccat ꝓpter malū exēplū, ut no. Ang. in d. l. 1. in ſi. de Nili agge. nō rūpē. ubi inqt, ꝙ peccat in duob. qa ſit particeps delicti, & qa impedit iuſtitiā, & qa, vt dictū eſt, pſtat malū exēplū aliis. † Et iſto reſpectu eſt maius delictū lenocinium, ꝗ adulterium, ut p gl. & Bar. ĩ l. athletas. §. ꝗ lenocinium. ff. de his, q no. infa. † Et maius delictū eſt delinqre in aliū, ꝗ in ſeipſum. §. cū ĩ auth. vt iud. ſine quoquo ſuf. & gl. ibi ĩ verbo. qđ magis. Et ſpāliter in propoſito nr̄o no. Pet. de Anch. ĩ cle. j. §. ſanc. de vſuris, ĩ 1. no. p illū tex † ubi dicit ꝙ ille, q aſſerit nō eſſe peccatū exigere vſuras, plus puniť, quàm vſurarius, qa hæreticus reputať. ᵇ Et ſic patet, ꝙ plꝰ puniť ille, q defendit uſurariū, ꝗ uſurarius † Et eodē mō ĩduci pt̄ tex. in cle. ad nr̄m. §. 7. đ hære. ibi, q dicit fornicationē n̄ eſſe peccatū, hæreticꝰ dr̄, & ita plꝰ puniť. đ quo Io. de Ana. in ca. quať el 2. §. ad corrigēdos co. 5. de acc. Et eodē mō de piurio. no. Sal. ĩ l j. co. ſi. C. de ſumma Tri. Io. de Ana. ĩ c. ꝑterea. co. ſi. de hæreti. Et ibidē dicit de eo, q đt nō eſſe ſoluēdas decimas, & clericos eē expellēdos his tpib. qa male viuunt. † Et eodē mō de illo, q dicit nō eſſe peccatum duas vxores accipere, ita hæreticus reputať, ut no. Do. in c. accuſatus. §. ſane. de hære. in ſi. ¶ † In gl. ñ. ꝯcło eſt, ſm Abb. poſt alios, ꝙ iudex delegatus exercere pōt ſuā iuriſdōnē in quaſcūq; perſonas eius iuriſdictio. impedientes. ᶜ Et idē Ab. in c. ſignificaſti. in vlt. no. j. eo. & in c. dilectꝰ. circa fin. de pœnis. & no. Spe. in ti. de iudi. dele. §. ſeqť. uer. itē ad eius officiū. & Cat. In cle. 2. in ſi. de hære. ubi p illū tex. dicit. † ꝙ inqſitores pñt ꝓcedere ꝯ dñm tpalē impediētē familiā ſuā in delatione armorū. † Et pp hoc delegatus nuciū corā eo taitum referētē punire pt̄, no. Bal. in c. ꝑterea. in ti. j. eo. & in l. 2. de ſpon. in princ. Et idē eſt in delegato inferioris à Principe, ut no. Inn. & Ant. de Bu. hic. col. 4. q tñ dnt dr̄ā eē, qa delegatus Papæ ꝯ oēs hēt ptātē, delegatus uerò inferioris ſolu ꝯ ſubditos delegātis, & idē Bald. hic in ſi. col. Spe. in d. ver. itē ad eius officiū. & Abb. in d. c. ſignificaſti. in ult. no. Sed tn̄ ꝯſiderādū eſt, qa ꝯ illos, q impediūt qualeſcūq; ſint, ēt delegatus ĩferioris, vr̄ hr̄e ptātē, qa a lege protogata vr̄ iuriſdō, rōne delicti, & pp impedimētū, ut dictu fuit ſ. in vlt. no. ¶ † Et retēta ꝯcłoe ſupradicta excipiť perſona collegę, ꝯ quā delegatus nō hēt ptātē, ᵈ ut no. Bar. in l. j. §. is vr̄. in ſi. ff. ſi qs ius dicē. † qa par in parē nō hēt imperiū, l. ille à quo. §. tēpeſtiuū. ff. ad Treb. & ad hoc facit gl. ĩ c. cū cā. j. eo. tex ĩ c. ſtudeat, l. di. & ibi Do. in 4. no. p illū tex. in uerbo, ſuadere. † Et ſimr̄ eſt in procuratore, qui nō exigit ab alio procuratore, l. qui duos. ff. de procu. ¶ † Et hoc, qđ dictum eſt de collega, verum eſt, niſi dati ſint in clauſula, ꝙ ſi ambo nō poſſint, alter exequať, ut no. Domi. in c. ſi ꝯ. vnū. col. 2. ver. ſed pone, eo. ti. ĩ 6. & ita Mod. ſequuntur hic. ¶ Sed aduertēdū eſt, ꝙ illa rō. ꝙ par in parē nō hēt imperiū. ēt vr̄ hr̄e locū, dato ꝙ delegati ſint cum clauſula illa, ꝙ ſi ambo &c. qa alter non vr̄ habere ptātē in alterum. prout dr̄m eſt in duob. procuratorib. nā licet dati ſint in ſolidum, vnus in nihil pōt ꝯ alterū ut no. Bar. & Pau. de Caſt. in d. l. qui duos. niſi dicamus, ꝙ qñ eſt alter impeditus, alter ſolus remanet, pp clauſulā prædictā. Et iō ſi p alterum impediatur, ꝯ illum impedientē procedere poterit, qa non eſt collega, ut per Domi. in d. ca. ſi quis ꝯ. Sed qñ ſunt dati duo delegati ſimpliciter, vnus nō pōt ſine altero, c. cām matrimonii. j. eo. & alter non hēt poteſtatē compellendi alterū. Sed qñ alter turbaret alterū in caſu, ĩ quo turbatus ſolus procedere pōt, vr̄ ꝙ ēt collegam turbātē punire poſſit, qa ex actu turbationis ꝯſequitur iuriſdōnē à lege, vt ſupradictū eſt. Et ex iſta declaratione in effectu, ſi bñ ꝯſideretur ille tex. ēt haberet locum ꝯ collegā, ſi ſolus procedere pōt: ſed collega facit, ꝙ ſolus procedere nō poſſit, & ſicut nō pōt ꝯ collegā, ne ēt ꝯ alios ſolus ꝓcedere nō poterit, & ſi ꝯ alios pōt, pariter ꝯ collegā poterit. Et ſic data paritate terminorum, non vr̄ dr̄ia inter collegā, & alios, licet Doc. oēs aľr dicant. ¶ Secundo limitať prædicta ꝯcluſio nō habere locū in teſtibus coram eo falſum deponentibus. † quos delegatus punire nō pōt. de quo uidebimus poſt Abb. in c. præterea. j. eo. ¶ † Quam aut pœnam delegatus ꝯ turbantē ſuā iuriſdōnē imponere poſſit, tex. hic dicit de diſtrictione eccleſiaſtica. Nam hoc primo ĩtelligi pōt p cenſura & pęna ſpūali, ut in c. ꝗrenti. de uer. ſig. & facit tex. in c. pe. de immu. ecc. in 6. & talis pœna p delegatū imponi nō dēt. qñ uerilr̄ non ſit pro futura, ut dicit Ant. de Bu. hic col. pe. & idem Io. And. in c. ſolet. de ſent. ex cō. cū ſi. ut tradunt Mod. hic. & in c. apłicæ in 2. col. de excep. & facit tex. in c. clericos. de uitā, & ho cler. ¶ † Secundo illa uerba, diſtrictione eccleſiaſtica, intelligi poſſunt ēt pro pęna tpali, ut no. Abb. hic. & idē Ab. in c. nuncios. de deci. & in c. 1. de iureiu. † Et iō delegatus ēt extraordinariā pęnā imponere pōt, ut no. Ab. in d. c. quærēti. & Ale. in conſi. 25. lib. 2. ut dixi in notabilib. Et hoc uerū uř uirtute cōmiſſionis factæ ipſi delegato. ar. c. præterea j. eo. & not. Ab. in c. ꝗrenti. Sed non de ui uerborum, qa diſtrictio eccleſiaſtica plꝰ importare non uř, ꝗ cenſura eccleſiaſtica, quia utroq; caſu dr̄ de diſtrictione. & cenſura eccleſiaſtica. Et hoc certe nō pōt uerificari in pęna pecuniaria: quia illa non eſt eccleſiaſtica, ſed potius tpalis. Vnde iſta uerba ſolum intelligunť de cenſuris. facit tex. cum gl. in c. 1. de iureiu. in c. pro illorū. de pb. & in c. 2. đ uſuris. ¶ † An aūt delegatꝰ poſſit impediētē priuare bñficiis? Inn. p illū tex. tenet, ꝙ ſic in c. qa diuerſitatē. de cōceſ. pb. Contrariū tenet Do. in c. 1. §. 1. col. 2. de homi. in 6. & ad tex. in d. ca. quia diuerſitatem, rñderi pōt, ꝙ illud fuit ex ſpāli ꝯmiſſione Papæ. & Mod. hic ſequuntur opi. Inn. quia pōt delegatus imponere pęnā, quā uelit, ut Doc. hic dicūt. ergo poterit ēt priuare bñficiis. Nō ob. quia ĩ d. c. quia diuerſitatē. illud fuerit ex ſpāli ꝯmiſſione Papæ. quia dnt Mod. ꝙ illud exꝑſſum fuit ad cautelā, & ſic n̄ erat neceſſariū. Sed magis placet dictū Do. & ita uř tenere Ioā. Ant. de But. & Car. in d. c. quia diuerſitatē. † dū rñdēt, illud eſſe ex ſpāli cōmiſſione Papæ, & quia ibi non erat iudex delegatꝰ, ſed erat legatus đ latere, cui illa decretalis dirigitur. quo caſu legatus de latere dr̄ ordinarius. c. 2. de of. leg. in 6. Et quia ibi n̄ impediebať iuriſdō delegati, dato ꝙ fuiſſet delegatus. ſed ille retinebat bñficiū, qđ minus canonice adeptus fuerit. uñ conueniēs fuit, ꝙ priuaretur aliis beneficiis, prout ſpāliter ibi Papa cōmittit. Et ſic, remoto illo tex. concludendum eſt, ꝙ delegatus uirtute commiſſionis ſibi factæ gñaliter non poſſit impedientē ſe, priuare beneficiis. quia priuatio bñficiorum nō ſit, niſi ex magna cauſa. 17. q. 7. c. inuentum. & non ſit, niſi in caſibus exꝑſſis à iure, ut per gl. in c. ſi. de iure pat † Et iſta ratione etiam nō poteſt delegatus bona confiſcare, ut not. Bal. hic col. pe. Et ad hoc facit, quia in gñali arbitrio dato alicui. non uenit poteſtas confiſcādi bona, ut notat Bal. in c. 1. in prin. col. 5. uer. ſed hic quæro. de pace tenen. & idem Bal. per illum tex. in l. 1. C. ne ſine iuſſu prin. ubi poſt Azo. Odof. & Cy. hoc dicit. & Alex. ſequitur in conſ. 106. animaduerſis ſtatutis. col. 4. lib. 2. ¶ † Poſtremo dum Abb. cōcludit, ꝙ ad hoc, ꝙ delegatus exercere poſſit diſtrictionem eccleſiaſticam, debet manifeſtè conſtare de delicto turbationis. & non ſufficit ſi ex ꝯiecturis apparet, Io. de Imol. hic tenet ꝯtrium, ꝙ immo ſatis ſit hoc ꝯſtare ex coniecturis, & pſumptionib. †; & euidens probō dr̄ illa, q̄ ex coniecturis colľr. alleg. tex. in c. 1. de cleri. non reſi. in c. cum dięceſi. de uſuris. & ad hoc eſt bonus tex. in c. non ſolum. de reg. in 6. & in c. ueniens. in ſi. de pſby non bap. † Sed tenendo opi. Abb. reſpondetur, ꝙ iura allegata per Imo. cum ſimi. procedunt ſolum in caſibus in iure expreſſis in quibus lex ſtatuit coniecturam hr̄e uim probationis. aliàs ſecus eſt, ut no. Bal. in l. ciues. in prin. C. de appe. & per gl. in l. abſentē. ff. de pę. cum ſi. ut Ale. tradit in l. Imperator. col. 1. de leg. 1. & facit, quod no. Ang. ĩ l. 1. C. quorum bon. † ubi inquit, ꝙ qñ requiriť, ꝙ fiat fides, intellr̄ plene, & iure ordinario. Et ex his expedita ſit iſta notabilis decretalis, in qua quātū laborauerim, ſcripta oſtendunt, ſi diligenter perſcrutentur.

ADDITIONES.

a Perſonam. Idem Ang. Are. in tracta. maleficio. in ver. Sempronium mandatorem. in 2. q.

b Hær. Gig. Reputatur. Aſſerens, ꝙ vſura non ſit peccatū in plus punitur, ꝗ vſurarius. hoc tamen intellige ſane, qñ quis pertinaciter id aſſereret. ſecus ſi lapſu linguæ, & iocosè. ita dicit no. Car. in cle. 1. §. ſane. in ver. quarto quæro, de vſur. & an indiſtincte ſit verum, ꝙ hæreticus ſit, qui aſſerit, ꝙ exigere vſuras, non ſit peccatū. vide eunde Car. in d. cle. d. §. in ver. decimoquarto quæro.

c Ald. Impedientes. De hac concluſione vide Dec. in c. ſignificaſti. i. vl. no. j. eod. Adde ꝙ Gui. Pap. hic limitat ad duos caſus. nu. 3. ſed nō eſt tā ſtricte limitādū.

d Syl. Ald. Poteſtatem. Seq. Iaſ. ibi in ſi. vide tamen ea, quæ nut in l. ſi. ff. de re. diui. per Bar. in l. qui iuriſdictioni. ff. de iuriſ. om. iud.

SVMMARIVM.

1 *Literarum prioritate non apparente, Iudices ſuperſedere, & ad Pontificem recurrere debent.*
2 *Iudex dubius de ſua iuriſdictione, procedere non poteſt.*
3 *Legatus de latere non declarat prioritatem literarum.*
4 *Interpretatio pertinet ad eum, qui poteſt condere.*
5 *Interpretatio coheret perſonæ, & ab alio fieri non poteſt.*
6 *Priuilegium interpretari debet a Papa concedente.*
7 *Iudices delegati quomodo dicantur executores.*
8 *Cauſa cognitio largo modo dicitur executio.*

9 Libellus in quo simpliciter petitur executio instrumenti saluatur, & quomodo, & numero 10.
11 Verba narratoria, quando attendantur.
12 Narratio facta in lege, si secundum illam fiat, decisio attenditur.
13 Postea, dictio, denotat interuallum.

SAne. ¶ Summat, & diuidit, ut per Ab. hic. ¶ † Primo no. q vbi nō pōt iudicib. cōstare d prioritate lrarum, supersedere debēt, & ad Papā recurrere. & rō vr fm Pet. de Ancha. qa † iudex dubius d sua iurisdōne, procedere nō potest, ut no. Bar. in l. multū. ff. de ꝯd. & dem. Bal. in l. talius. col. 11. C. de fur. cū si. ut tradūt Mod. hic, & Mod. ī d. l. multū. & late Perusi. in c. cū parati. de appel. Alc. ī l. sed si d sua. ff. de ac hæ. & ī l. si finita. §. Iulianus in 16. col ff. de dā infec. Sed ista rō, quā Mod. sequunr, non satisfacit: qa hret locū, qn iudex exercere velit iurisdōnem sup cā principali, prout loquit Bar. in d. l. multū. cum simili. Sed qn incidenter dubitatur, an iudex habeat iurisdōnem sup isto incidenti, licet iudex dubius sit, habet potestatē cognoscendi, an sua iurisdō sit c. super literis. c. pastoralis. de rescri. l. si quis ex aliena. ff. de iud. Et idō, de rōne ex infra dicēdis apparebit. † Et qd dr hic, recurrendū esse ad Papam pcile de summo Pontifice intelligitur adeo, q legatus de latere talē declarationē facere non pōt, ut no. Spe. in ti. de leg. §. nūc ostendendum. in ver. 14. † qa eius est interpretari, cuius est cōdere. l. fin. C. de legi. & c. inter alia de sen. excō. † Et ad hoc facit, qa interpretatio cohæret personæ, & ab alio fieri n pt, ut not. In. in c. fi. de successio. ab intesta. cū si. ut dixi in ca. cū uenissent. de iud. † Idō ēt pro interpretatione priuilegii ad ipsum Papā q concessit, recurritur, c. cū uenissent de iudi. l. ex fcō. in prin. ff. d vul. & in c. ordinarii. §. si vero. de of ordin. in 6. & in c. fi. de ꝯcessione præbē in 6. Et in isto casu ad Papam recurritur, nec est locus gratificationi, prout dr in c. duobus. de rescr. in 6. nam illud ca. procedit in gra facienda. prout loquitur, quo casu utraque gratia ualere pōt: secus est in gratia facta, de qua agitur hic. quo casu altera tm ualere pōt, ut dicunt Moder. hic. Et fuit ista distinctio, quam tradunt Io. An. Pet. de Anch. & Domi in c. si ā sede, de pb. in 6. ꝯcordādo illum tex. cū d. c. si duob. Sed aduertendū est primo, qa non est uerū, q in d. c. si duob. utraq gratia ualere possit. Nam tex. ibi contrarium expresse dicit. ibi, quo electo alius oīno careat impetratis. & licèt a principio utraque gratia alternatiue ualere possit, idē est in casu isto. Secundo rō diuersitatis non vr posse assignari inter grām factam, & faciendā, qa utroq; casu ad Papā recurrendū vr. Vnde aliter ad c. si duobus responderi pōt, ut dicamus recurrendū esse ad Papā, nisi aliter prouisum sit, put ibi disponit, q locus sit gratificationi. Et potuit moueri summus Pōtifex ibi, qa solū agir de interesse & piudicio capituli habētis puidere, merito Papa uoluit. q circa ipsum gratificari possit. ¶ † Scdo nota ibi, supsedeāt executioni. fm Abb. hic, q iudices delegati dnr executores. Sed iste tex. parum facit, qa loqr de executione lrarum, & delegatus ipse non appellatr executor, & merito Ab. dicit hoc esse uerū largo mō, de quo uidendū est, ut dixi in c. sollicitudinis. de resc. Et per istum tex. dicit Do. hic prout Mod. referūt, † q causæ cognitio largo mō pōt dici executio, ex quo dicit se obtinuisse, † q procedit libellus, in quo simplr petebar executio instri, quia intelligitur executio pro ipsa causæ cognitione. † Et talis libellus ēt alia via sustineri pōt: qa ille, q executionem petit, prius vr petere, q adhibita causæ cognitione cōdemnet, ut no. Ab. c. olim. in 7. no. de censi. & licet Bar. ꝯrium dicat in l. si cum nulla. ff. de re iud. ꝯ Bar. est cōis opi. ut Ale ibi sequitur. Facit quod no. Ant. de Bu. in c. constitutus. per glo. ibi in uerbo, iuxta ratam. de re. do. cū si. vt tradit Ale. in rub. C. qui admit. ¶ In gl. primus intellrs est ad text. hic, q intelligatur, qn diuersæ literæ sub diuersa forma, ad eosdem iudices, in eadem cā impetrantur. nam pp identitatem iudicum neutræ præualent, sed superior cōsulitur. Sed ista lect. fm Abb. non procedit, si pōt constare de prioritate literarum: quia primæ ualent, de quibus non fuit facta mentio in posterioribus. c. cæterum. ꝯ. de rescrip. & ita Abb. hic, & posteriores sequuntur. Ad hoc tn vr posse responderi, q tex. in d. ca. cæterū. procedit, qū diuersi dantur iudices, prout loquitur. secus vr, qn sunt iidem iudices, ut hic gl. dicit. Et ista distinctio ratione confirmari potest, quia quando agitur de mutatione iudicum, Papa verisilr non vr uoluisse primos iudices reuocare, quib. vr fieri qdam iniuria, arg. l. litigatores. in prin. ff. de arb. & declarat Imo. post antiquos, quos refert in c. ex lris. ꝯ. eo. col. 1. Sed ista rō cessat, qn ad eosdē iudices fit noua interptatio. iō tūc ad Papā recurrit, ut hic. Et si dicat, quamuis interptatio fcā sit ad eosdē iudices, fuit tn facta sub diuersa forma, à qua Papa non ita d facili verisilr debuisset recedere. arg. cle. 1. de renuncia. iō isto casu vr eadem rō, quæ est in d. c. cæterum. nisi dicamus, q in c. cæterum. agitur de interesse primi iudicis, ne fiat iniuria, primū rescriptum attendit. hic uero solū agit de uolūtate Papæ. vn voluit, q ad ipsum recurrat. ¶ Scda lec. gl. reprobatur per omnes, quia est contra tex. ibi, utrarumq;. ¶ Tertia lec. gloss. est, q ista decretalis intelligatur in diuersis literis habentib. eandem datam. & ita istum tex. intelligit gl. in c. ex tenore. de resc. Sed contra istam lec. q cōiter approbatur, arguit Abb. per istum tex. dū inquit, non facta mentione priorum literarum. † nam si literę erant priores: ergo vr, q non haberent eandem datam. Abb. respondet, q in illis uerbis ponitur allegatio partis supplicantis, q non attenditur, iuxta gl. in l. 1. C. quando non peten. par. cū sim dixi ibi. Fatetur tamen Abb. q ista responsio non satisfacit. & bene, licet ipse aliter non declaret, qa Papa hic decidit casum fm illā narrationē, † quo casu talis narratio attenditur, vt no. dicit Imo. in c. cum apostolica. de his. q fiūt à præla. & Alc. sequitur in l. 1. col. 12. ver. 3. fallit. ff. de offi. eius. Vr tn aliter posse rnderi ut dicamus priores. s. respū psentationis. quia q prius ueniunt in lucem, priores dicuntur. facit tex. in cap. capitulum. ꝯ. de rescr. Sed ista responsio etiam vr ꝯ tex. qui dicit, literæ à nobis impetrantur, & aliæ postea ergo vr loqui respectu impetrationis, prout uerba præcedentia ostendunt. † & illa dictio, postea, denotat interuallum, iuxta glos. in l. pacta conuenta. ff. de contrahen. emp. Sed replicari potest, q uerbum ibi, postea, respicit sequentia, & determinatur ab alio verbo sequenti, opponuntur. ut no. Imo. hic, dicens q tex. dicit, postea opponunt. & non dicit, postea præsentantur. Sed responderi potest, q ista responsio bene procedit, quantum ad illa verba, aliæ postea impetrātur. sed efficaciter obstare uidentur illa uerba, non facta mētione priorum, quæ tergiuersari non possunt: quia respectu psentationis essent superflua. & necessario intelliganda uidētur, q in literis, q postea opponūtur, non esset facta mētio priorum, prout verba manifeste sonant. Et ista ratione etiam lectu. Host. reprobatur, ī qua præsupponitur, quod esset eadem data, quod nō est uerum, per supradicta. ¶ Alia etiam lectu. quam Abbas hic successiue refert, non satisfacit; quia diuinatione non caret, quòd tex. intelligatur in diuersis causis habentibus connexitatem. ¶ Postremo lectura, quàm Abbas generaliter ponit, etiam videtur hoc habere difficultatem. quia ex quo non fuit facta mentio priorum literarum, ut hic dicitur, obstare uidetur tex. in d. c. cæterum. de rescrip. ideò primus intellectus tolerabilior videtur, declarando vt dixi.

A D D I T I O N E S.

a Prioritate. Idem de omni dubio probabili super concursu literarum, quod per legatos, vel arbitros, decidi non potest. Panormi.

b Ald. Non potest. Idem uoluit Dec. in c. prudentiam, in fi. prin. infra eo.

c S A Non pōt. Faciunt no per eundem in c. cum accessissent. in 3. & 4. de const. & in c. cum uenissent, col. 2. de iudi. sciendum tn est, q declaratio seu interpretatio verborum, & quæ uerbis nō cōgruit, non censetur declaratio prioris dispositionis, sed noua atq; alia quædam dispō, q nō tollit ius alteri quæsitū ex priori dispositione, fm Pet. de Anc. in consi. 393. præmitto pro clariori. in fi. Pau. de Ca. in l. hæredes palā. §. si quid post, col. 2 ff. de test. in cons. 22. uisa, col fi. lib. 2. in consi. 148. uiso, & examinato, col. fi. lib. 5. in consi. 340. præmissis, col. 1. eo. lib. Dec. in l. in ambiguis. ff. de re. iur. in c. cum uenissent, de iudi. Bal. in c. 1. col. 3. ver. item qui interpretatur. supra, de constitu.

d Ald. Condemnetur. Adde Ias. in §. 1. col. 25. insti. de act. Dec. in c. 2. col. 3. ubi adde, supra de præse.

e Attenditur. Vide Fel. in c. 1. col. 5 de constitu. est gl. in §. si uer. ad sextum gradum, inst. de succ. cogna. ubi dixi.

f Ald. interuallum. Vide Iasn. late in l. fructus col. 2. ff. sol. ma.

S V M M A R I V M.

1 *Debilitas ab ęgritudine distinguitur.*
2 *Vel, ponitur inter diuersa.*
3 *Debilitas, quando propriè dicatur.*
4 *Debilitas non impedit animi iudicium.*
5 *Senis vmbra plus valet, quàm gladius iuuenis.*
6 *Articulo mortis constitutus testari potest. Item & matrimonium contrahere, numero 7.*
Examinari in testem. nu. 8.
7 *Matrimonium potest à constituto in extremis contrahi.*
8 *Testis examinari potest constitutus in extremis.*
9 *Delegatus Principis potest subdelegare etiam sine causa.*
10 *Subdelegatus cogi potest acceptare sine causa, nu. 11.*
12 *Argumentum a contrario sensu non habet locum contra illa iura.*
13 *Delegatus inferioris etiam subsistente impedimento non subdeligat.*
14 *Mandare, & præcipere differunt.*
15 *Preces principis habentur pro iussu.*
16 *Hortari verbum, in principe importat præceptum.*
17 *Præcipere magis præcisum est, quam mandare.*
18 *Delegatus Legati de latere, an subdeleget.*
20 *Legitimandi potestas concessa à Principe non delegatur.*
21 *Delegatus debet subdelegare idoneis.*
22 *Iudex debet habere scientiam, & conscientiam.*
23 *Idoneus quis dicatur, ut subdelegari possit.*
24 *Delegatus ex certa scientia non idoneus à Papa electus, an subdeleget non idoneum.*
25 *Subrogatus sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur, intellige primordialiter, nu. 26.*

27 Subdelegari

7 *Subdelegari non potest, quando est electa industria personæ.*
8 *Delegatus à principe, an causam meri imperij subdelegeet.*
29 *Clausula appellatione remota, non transit in subdelegatum.*
30 *Causa grauis non subdelegatur per delegatum Principis, etiam cum causa. nu. 31.*
32 *Nisi, est dictio exceptiua.*
33 *Causa grauis, quæ dicatur. nu. 35. & nu. 38.*
34 *Delegatus etiam Episcopus in causa matrimoniali, non subdelegat etiam Episcopum.*
35 *Matrimonialis causa dicitur grauis.*
36 *Iuramentum in defectum probationis non defertur in causa matrimoniali.*
37 *Causa matrimonialis potest de iure committi alijs quàm episcopis.*
39 *Causa ardua quæ dicatur.*
40 *Iudicis arbitrio relinquuntur indeterminata a iure.*
41 *Assertioni delegati dicentis se impeditum, an stetur, & num. 44.*
42 *Impedimentum allegans probare tenetur.*
43 *Assertioni non statur in præiudicium tertij.*
45 *Liberum de natura huius verbi est, ut actus fieri possit alio non requisito. Restringitur secundum alia iura, nu. 46.*
Et ita ne alteri præiudicium inferatur. nu. 47.
48 *Liberam eligendi potestatem habens non potest eligere indignum.*
49 *Libere verbum, restringitur secundum subiectam materiam.*
50 *Delegatus inferioris non subdelegat etiam de consensu partium.*
51 *Delegatus principis si subdeleget reseruato sibi consilio, quid importet.*
52 *Consiliarius nullam habet iurisdictionem.*
53 *Assessor dicitur consiliarius.*
54 *Consiliarius esse non potest, qui non potest esse assessor.*
55 *Auditor non iudex dicitur ille, cui committitur articulus mediæ causæ.*
56 *Sententia lata per subdelegatum non requisito consilio delegantis, qui committit causam consilio sibi reseruato, non valet.*
57 *Consilium sequendum non est, licet sit requirendum ab eo cui causa subdelegata fuit reseruato consilio.*
58 *Consilium sequi non tenetur ille, qui consentit, quòd causa committatur consilio sapientis.*
59 *Consilium sequi non tenetur iudex, qui causam consilio sapientis committere cogitur.*
60 *Consilij forma accidentalis est.*
61 *Consilium non præsumitur de substantia, Licet secus sit de consensu.*
62 *Statutum quòd consilium alicuius in matrimonio requiratur, valet, secus in consensu.*
63 *Conditio quæ cogit mulierem contrahere matrimonium cum consensu alterius reprobatur, secus in consilio.*
4 *Consilium sequendum non est, nisi hoc expressè dicatur, vel si ex coniecturis colligatur. nu. 65.*
6 *Consilium delegati sequendum est, quando delegans illud sibi reseruauit, ut iudici.*
7 *Consilium sequendum est ab aliàs inhabili.*
8 *Consilium intelligitur, quod iustum sit.*
69 *Commissio facta iudici, quòd iudicet consilium alterius, valet.*
70 *Princeps potest committere causam sub qua forma uult.*
71 *Iudex non requiritur, quòd sit peritus.*
72 *Laicus non potest esse assessor in causa spirituali.*
73 *Consilium intelligitur, quòd iustum sit.*
74 *Compromissum, quod pronuncietur secundum consilium alterius, non ualet.*
75 *Arbiter habet maiorem potestatem, quàm iudex.*
76 *Placet, importat arbitrium boni uiri. & nu. 79. ubi contra.*
77 *Legatum libertatis collatum in liberam uoluntatem hæredis, non ualet.*
78 *Legatum libertatis si placuerit hæredi, ualet.*
80 *Liber liberam uoluntatem significat.*

1 SI pro debilitate. ¶Summatur. & diuiditur vt per Abb. hic. ¶ † In tex. ibi, debilitate. debilitas ab egritudine distinguitur, ut colligitur in rub. de cleri. egro, vel debilitato, quia alternatiua, vel, ponitur inter diuersa, vt sic arguit Bar. in l. sub 2 pactū. C. de transac. † Et debilitas dr̄, quando officium mēbri impe- a ditur,[a] ut no. Bar in l. 1. in fi. ff. de pub. iud. Bal. in l. 3. in fi. C. de ser. fug. Ang. in l. idē offilius. in fi. in uer. 2. no. ff. de ędil. edi. Quantū tū ad ppositū idē iudicatur de debili, quod de ęgrotāte. facit, quod no. in rub. pall. de cle ęgro. & tex. in ca si q testiū. j. de test. in l. 2. §. si qs in iudicio. ff. si qs cau. & no. Ant. de Bu. in c. qm̄. in prin. col. 3 4. uer. quęro q apprehēdantur. j. ut lit. nō cōt. † Et dicit Bal. hic, quod debilitas, vel infirmitas corporis, nō impediunt animi iudicium. 4 † Et est tex. in l. 2. §. debilitas corporis. ff. de vaca. mu. & in c. j. de 5 renun. & quod ibi Bal. q dicit. † quod plus ualet umbra senis, quam gla b dius iuuenis.[b] † Et iō cōstitutus in articulo mortis pp infirmi- 6 tatē, nō prohibetur testari,[c] l. qm̄ indignū. & l. iubemus. C. de test. c † Sic cōstitutus in articulo mortis pōt mr̄imoniū cōtrahere,[d] ut per 7 Io. And. in reg sine culpa. de reg. iu. in 6. cū si. ut tradit Alc. in l. si d qs posthumus. ff. de lib. & posth. † Et facit, quod no. Bal. in c. j. in uer- 8 bo, vasalli infi. col. fi. uer. quæro vtrū. de pace cōstā. ubi cōcludit, e quod cōstitutus in extremis pōt examinari in testē,[e] sicut pōt facere testm̄. & idē Bal. in l. hac cōsultissima. col. pe. C. q test. fac pos. & Alex. ibi. co. 3. Vn̄ cū in cognoscēdo, & decidendo cās delegatas, agatur de iudicio animi, & intellectus, pp corporis debilitatē, non dēt impedi-

diri, & ita arguunt And. Sic. & Mod. hic. sed rn̄dent negādo, & dr̄, quod ēt corporis labor requiritur, vt colligitur hic ibi, interesse nō poterit. Sed certe vr̄ stare arg. quia si cōstitutus in graui infirmitate pōt testari. & alia facere, ut s̄. dictū est: pariter vr̄, quod de cā poterit cognoscere si uelit. nec in hoc labor corporis requiritur magis, q̄ in testando. Non ob. tex. ibi, interesse non poteris, quia hoc vr̄ respicere cōmoditatē iudicis delegati, quia non posse dr̄, qui cōmode nō pōt. l. nepos Proculo. ff. de uerb. sig. Et tali casu, quando cōmode nō pōt, alter pōt cōmittere, ut dr̄ hic, liberū tibi sit. nō aūt negat hic, quin cognoscere, & iudicare possit, si uelit. & ista 9 vr̄ clarior resolutio. ¶ † Primo no. quod delegatus principis pōt cām sibi cōmissam alteri subdelegare. & licet tex. videatur loqui ex cā debilitatis, vel alterius necessitatis: idem tū est dicendū, cessante qualibet cā, ut Ab hic dicit, quia ipse delegatus hēt hoc ex priuilegio, ut alteri subdelegare possit. c. pastoralis. j. eo. & in c. fi. j. eo. in c. cū cām de appel. in l. a iudice. C. de iud. & idem tenet Abb. 10 in c pastoralis. in prin. in gl. j. eo. & ita Doc. omnes tenēt. † Et ad tex. hic qui vr̄ considerare necessitatem, Abb. hic rn̄dent, quod ad istum effectum consideratur necessitas ut subdelegatum possit compellere ad acceptandū, ut no. in c. pastoralis. j. eo. ista rn̄sio 11 Ab. non † satisfacit: quia sicut pōt sine cā delegare, ita subdelegatū sine alia cā compellere pōt, ut ipse Abb. tradit in d. c. pastoralis. Vnde ad tex. hic pōt aliter rn̄deri, quod arg. à cōtrio sensu nō 12 colligitur, † quia esset cōtra alia iura, quo casu tale arg. nō habet locum, ut no. in c. significasti. de fo. compe. in c quāto. de usu. facit tex. in l. conuenticula. C. de epi. & cler. & ista est communis resolu- ¶ tio Doctorum hic. Sed ulterius aduertendum, quia satis probabiliter dici pōt, quod delegatus, sine cā alteri cām sibi cōmissam sub- f delegare non possit,[f] per istum tex. hic, & in c. pastoralis. in prin. 13 j. eo. † Et ad hoc facit, quia alius delegatus inferioris à Principe, ēt subsistente impedimento, nullo mō pōt subdelegare, ut notabiliter dicit Bar. in l. legatus. in fi. uer. sed quæro. ff. de offi. procon. per l. prætor. §. si post cām. in fi. ff. de uaca. mu. & iō priuilegiū datum delegato Principis satis operatur, ut possit cum cā. Et quia iura loquuntur, ut hic, & in d. c. pastoralis ibi, exigente necessitate. Et p ista debent declarari alia iura, q̄ simplr̄ dīt delegatū principis posse subdelegare, quia ista iura, q̄ requirunt cām, magis specialia sunt, & alijs derogare vnt, ut in reg. gnāli. de reg. iur. in 6. Et quia priuilegia debēt stricte interpretari, argu. c. sane. de priui. Et s̄m istam cōclōnē hr̄ prima declaratio ad rl̄am, quod delegatus 14 à Principe possit subdelegare, ut hoc ex cā intelligatur. ¶ † Secūdo ista conclusio procedit, qn̄ Papa dicit mandamus, uel cōmittimus, secus si dicatur, pcipimus, quia tunc non pōt alteri subdelega- g re.[g] gl. no. in l. sæpe, ff. de offi. præsi not. Bald. in l. 1. col. 1. C. quomodo, & qn̄ iud. cum si. ut tradunt Mod hic, q tamen dicunt il- h lam gl.[h] non esse uerā, † quia in Principe ēt hr̄ pro iussu,[i] ut p 15 gl. in l. 1. ff. quod iussu. ergo non vr̄ dr̄ia in Principe, siue dicat, i pcipio, uel mando, quia utroque casu præceptum videtur. Secundo ad hoc inducunt glo. in cle. prima, in uerbo, hortamur. de testibus, ubi illud uerbum importat necessitatem, & præce- 16 ptum. † ergo à fortiori in uerbo mādo, uel committo. & addit. Imol. in clem. sępe. in 1. colum. in uersicu. sed aduerte. de verb. signi. qui etiam dicit, quòd gloss. in d. l. sępe. non est uera per nota. in d. l. prima. ff. quòd iussu. Sed tamen non uidetur recedendum ab illa gloss. in d. l. sępe. quam totus mundus appro- k bat,[k] vt Alexan. dicit in l. more, col. pen. ff. de iurisd. om. iudic. & Moder.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Impeditur. Adde Ang. in l. non solum. de rei vendicatio. Vero. in rep. l. si fugi. ni. in 4. not. C. de ser. fug. & ibi Dec. in 4. no.
b Syl. Ald. Iuuenis. Vide quæ scripsi in §. item maior. insti. de excu. tu.
c Syl. Ald. Testari. sit quod constitutus in extremis possit condere testamentum, matrimonium contrahere, examinari in testem, gratiam concedere, uide Dec. in consi. 155. col. 6. & in consi. 489. col. 1. & constitutus in extremis, qui vix articulate loqui poterat, an condat testamentum ad alterius interrogationem. Dec. in d. consi. 489. col. 2.
d Hie. Gig. Contrahere. Quod constituens in articulo mortis possit matrimonium contrahere, vide ultra hic adducta per Bal. in consi. 212. in 5. vol.
e Hie. Gig. In testem. Adde tamen Ro. in l. si vero. §. de uiro. versi. sed fal. ff. solu. mat. dicit, quod existens in articulo mortis si examinetur in testem, facit eius dictum aliqualem præsumptionem.
f Non possit. Fateor quod non debet, sed factum tenet. Ideo verior uidetur op. Panor. Sed dico quod pars potest appellare, si subdelegat nominato per solū aduersarium, vel si indocto, aut manifeste suspecto.
g Hie. Gig. Subdelegare. Adde quod idem uoluit Bar. in d. l. sæpe. ff. de iur. om. iud. vbi etiam dicit idem esse, quando delegatio facta est per uerbum iubemus. Nam etiam tunc delegatus subdelegare non poterit. Dicas etiam, quod istud uerbum, præcipimus, necessitatem importat. ita no. Card. in cle. 1. in 2. col. in uer. nono no. de reliqui. & venera. sancto.
h Illam gl. Quam etiam reprobat Alc. in l. more. ff. de iur. om. iu. Ias. in l. à iudice. C. de iud. & l. 2. communia de leg. quamuis Dec. hic, & in d. l. more, conetur gl. sustinere. quam tamen reprobat in rub. C. de manda. prin. i.
i Syl. Ald. Iussu. Idem dicit Dec. in l. 1. C. de mand. princ. ubi late examinat Fel. in c. cum te, col. 7. de rescri. in 2. differen.
k Syl. Ald. Approbat. Vide in consi. 16. ponderatis, col. 1. lib. 3. Dec. in c. cum te. in 3. not. de rescrip.

& Mod.ipsi illam ēt sequontur in c.eam te.col 9.de rescr.Non obstant allegata supra in contrarium,quia locum habent quo ad istum effectum,vt debeat fieri,quod per superiorem mādatur;sed ꝙ præcise debeat fieri ab illo,cui committitur, illa iura non dicunt.& gl.in d.cle.j. de test.procedit propter subiectam materiam,q̄ præcepti est,ut dixi in c. nam concupiscentiā.de
17 con.†Et uerbum, præcipimus,magis astringit, q̄ verbum, damus,vt per gl in c.dubium.18.q.2.& facit gl.in l.1.in uerbo,in possessionem,in fi.ff.de iur.om.iud.quę dicit aliud est delegaꝛ,
18 & aliud est precipere.& Alexan.ibi,col.3.¶†Tertio.conclusio prædicta ꝓcedit in delegato principis. secus esset in delegato legati de latere,quia ēt ipse non habet potestatem subdelegandi, ut no.Domi.post Arch.Io.And.& Pet.de Anch.in c.2. de offi. leg.in 6.col. 1.uer.quæro,an delegatus.per tex.in ca.cum cām. de appel.ibi, cum nō , nisi delegatus a principe cām alii ualeat delegare.Contrariū tñ tenet Bal.in l.à iudice.in prin.C.de ind. quia speciale est in legato proconsulis, ut ipse subdelegare possit.l.cum prætor.§.is quoque.ff.de iudicijs. Ergo idem uideꝛ in delegato legati de latere,quia legatus de latere proconsuli æquiparatur.c. 2.de offi.leg.in 6.Mod.hic respondēt negando,ꝙ delegatus proconsulis subdelegare possit , quia text. in dicta l. cum ꝑtor,hoc non dicit. Sed certe hoc negari non pōt,qa text. expresse ibi dicit,ꝙ legati procōsulum iudices dare possunt,ergo subdelegare possunt.& idem no.Bar.per illum tex.in l.legatus.ff.de offi.procons.& iō Ang in d.l.cum prætor per rōnem Bal.hoc idem tenet,& sequitur Alc.in l.more,col.2.ff.de iurisd. om.iud.& idem Abb.in c.cum Bertoldus.de re iud. Sed tñ prima opi.quam Doc.cōiter tenent in d.c.2.de offi.leg uerior vꝛ, quam Alb.tenet in d.l.à iudice.col.x.versi.itē quæro, & Pau de Ca.ibi in fi.sequitur.& idē Ro.in d.l.more. Non obſ. ratio Bal. ad quam Mod.non bñ rñdent,ꝙ licet legatus de latere æquipararetur proconsuli,non tñ delegatus ipsius legati de latere in vna causa æquiparatur legato proconsulis, qui uniuersitatē habet cārū. sed data paritate terminorum æquiparatio procedit ,ut quia legatus de latere in loco legationis constitueret generaliter pro uniuersitate cārum delegatū.tali caso opinio cōis non procederet,& ita Doc.concordari possunt.& uide Pau.de Cas.
29 in d.l.à iudice.¶†Quarto limitatur non procedere in his, quæ sunt reseruata principi, quia illa alteri committi non possunt à delegato principis,ut no.dicunt Ant.de But.& Imo.in ca.qđ. sedes.de of.ord.& sequitur Alc.in l.mora.col 5.ff de iurisd.omn.
30 ind.Et iō potestas legitimandi,†& creandi notarios, & docto-
a randi,commissa à principe,delegari non potest, [a] ut no.Bal dicit in rub.ſ.col.8.uer.itē no.& in c.fi.in fi.j.eo.in l.gesta. ī prin. C.de re iud.& sequitur Alc.in l.imperium, col.pe.ff. de iu.om. iud.& in l.j.col.2.ff.de offi.eius.Et adde singulariter,ꝙ ista ꝯclusio procedit de iure ciuili.secus vꝛ de iure canonico,vt uoluit singulariter Marti.Laud.in l.j.ff.de offic.eius.quē refert,& seqꝛ dñs Præpo.in c.ꝑ uenerabilē.§.quod aūt.in 16.car.col.4.in ver. concatenatur huic.j.qui fil.sint legi.bene facit tex.in ca.fin.de offi.ord.& in c.venerabili.de offi.deleg & quod ibi Abb.in fin. Vel distingui pōt, ut dicamus , ꝙ tota potestas legitimandi, & creandi notarios,vel doctorādi,delegari non pōt. Vna tñ cā vꝛ ꝙ possit,sicut dꝛ in delegato ad uniuersitatē cārum,ut ꝑ glo.&
31 Doc in l.à iudice.C.de iud.¶†Secundo no.ꝙ nō vꝛ esse ī ptāte delegati à principe,cōmittere cām,cui velit,sed dēt uiris ido-
32 neis delegare.Nā in iudicante dēt esse scientia,& ꝯsciētia,† ut no.Bal.in l.hac lege.col.fi.uer.scias tñ.C.de sen. ex breuiculo reci-
33 tan.†Et q̄ dicantur ꝑsonę idoneæ,q̄bus cā subdelegari possit, dicit Abb.esse determinatum in c. statutū. in prin. de resc.ī 6. ubi requiritur,ꝙ sit in dignitate constitutus, vel ꝙ sit canonicus in ecclesia cathedrali,& ita ſm Abb.colliꝛ,ꝙ ille tex.qui loquitur in delegato principis, ēt habeat locū in subdelegato , & de hoc est tex.in d.c.statutū.§.in nullo.Et iō superiorib.diebus interrogatus dicebā, ꝙ nō potuisset canonicus delegatus Pa-
34 pæ vices suas simplici sacerdoti ꝯmittere.¶† Et circa hoc q̄rūt Mod.hic de no.q. si Papa ex certa sciētia cōmisit cām simplici sacerdoti nō habēti qualitatē reqſitā in d.c.statutū quo casu vꝛ cū eo dispensare,ut ꝑ gl.in d.c.statutū.ī verbo,lr̄arum.an talis sacerdos cū quo dispēsatū fuit, possit alteri simplici sacerdo-
35 ti cām subdelegare.†Et primo arguunt,ꝙ sic.Nā subrogatum sa-
b pit nām eius in cuius locū subrogaꝛ. [b] c.ecclesia.el 1.j ui lit.penden.cl.j.de sup.neg.prę la.ergo sufficit, ꝙ iste subdelegatus hēat
36 qualitatē delegati,cū quo dispēsatū fuit.† Sed Mod.rñdent ad
c hoc de subrogato,ꝙ illud uerū est ī mā primordiali, [c] & non in accidētali,de qua agiꝛ hic,ut no.Ant.de But.in d.ca.ecclesia.& de hoc est gl.no.in l.certi ꝯdō.in prin.in gl.2.in fi.ubi Barto.& Doc.ff.si cer.pet.Sed ista rñsio dubitabilis vꝛ,qa si non sapit accidentalē nām,ergo nō vꝛ habilitatus ad cōmissionē, q̄ accidētaliter occurrit.unde Alc.in l.1.col.pe.ff.de offi.eius.dicebat, ꝙ
37 tale arg.non habet locum,qñ electa est industria personæ, † qa
d tunc alteri cōmitti nō pōt. [d] c.fi.§.1.j.eo. Sed ista rñsio ēt nō satisfacit, quia attenta tali rōne, iste delegatus ēt alteri existenti in dignitate cōmittere nō possꝫt,cuius ꝯtriū oēs dicunt . Vnde postremo rñdetur,ut Alc.dicit in d l.1.co.pe. ꝙ tale arg.subrogationis non procedit in ista mā,qa sequeretur,ꝙ delegatus ēt ab ordinario posset subdelegare,sicut ordinarius pōt.ꝙ tñ falsum est l.à iudice.C.de iud.& uide qđ no.Bar.ī l.1.§ hæc actio. ff.si quis test.li.esse ius.sue Secūdo pro ista parte affirmatiua arguunt Mod.in c.ex lr̄is.de rest.in int. ubi præpositus subdelegauit decano partes suas in cā mr̄imonii,q̄ non pōt cōmitti,nisi episcopis. vñ sicut habilitatus ibi fuit ꝑpositus, ita vꝛ habilitatus decanus subdelegatus. Sed rñdetur,ꝙ delegatus cām ibi subdelegauit collegę suo iam habilitato ꝑ primam cōmissionē summi Pōtificis. Vel secundo rñderi pōt. ꝙ de iure cā mr̄imonii, ēt aliis cōmitti pōt,q̄ episcopis.c.proposuisti.de prob c.1.đ eo,
38 qui duxit in matri.c.1.de consan & affi. ¶†Tertio pro ista parte facit.quod no.Bar.in l.1.col 4.uersi.q̄ro nunquid delegatus. ff.de offi.eius.ubi ꝯcludit , ꝙ qñ princeps ex certa scientia cām meri imperij delegauit, ille delegans ꝑt ēt alteri cōmittere, qa uirtute primæ cōmissionis illa cā est facta delegabilis, arg.l.ꝑ filiū §. qndecim.de leg.3. Sed rñderi pōt, ꝙ illa opi magis cōiter reprobatur,ut ꝑ Alc.in d.l.1.col.pe. ad quā ēt rñdet Paul. de Ca.in l uoluntas.in fi.C.de fideicō.& dixi in consi.88.in fi. Cōtrarium tenent Mod.hic,uidelicet partē negatiuā, quia illa cōmissio facta à summo Pontifice non habenti qualitatē requisitam,fuit quædam dispensatio personalis, quæ ꝑsonam eius nō egreditur,arg.l.qa ~~portion~~a le.ff.sol.mat.in regu.priuilegium.de reg.iur in 6.Sed ad hoc rñderi pōt, ꝙ ex quo respectu principalis delegati dispensatum fuit,idē vꝛ respectu subdelegati . qa cū princeps sciret đlegatū eius posse subdelegare,habilitādo principalē delegatū,vꝛ ēt habilitare subdelegatum,& sufficit subdelegatum hr̄e qualitatē delegati,in cuius locū subrogaꝛ,argu.l. Parabolani.& ꝙ ibi Bal.C.de epi.& cle.Secundo Mod adducūt tex.in c.statu.§.in nullo.ubi vꝛ,ꝙ cōmissio fieri possit dūtaxat personis ibi exꝑssis.ergo non dēt extendi ad alias personas.Sed rñdetur,ꝙ attenta illa gñalitate. ēt excluderetur delegatus principalis,q non haberet illas qualitates. Vnde sicut non excluderetur delegatus principalis,cum quo dispensatum fuit.ita pariter subdelegatus excludi non videtur. Postremo Moder. adducunt tex in c.super q̄onū.§.si uero.j.eod.vbi clausula, appellatione remota. apposita in personam primi delegati. nō trāsit ī
e subdelegatū, [e] †ergo pariter in proposito vꝛ.Sed rñdetur, ꝙ il-
39 le tex.vꝛ hr̄e specialē rōnē in clausula illa. appellatione remota,q̄ odiosa est. & respicit ꝑiudiciū tertii. Secus vꝛ in isto casu, ubi solū agiꝛ de qualitate, q̄ in iudice reqritur. Et cōcordando opi.dicendum est,ꝙ cum Papa cōmisit cām sacerdoti.delegatus poterit alteri sacerdoti cām committere, ſm qualitatē suā. Secus si non hr̄et qualitatē principalis delegati.vnde cā ꝑ eum
40 non poterit Diacono subdelegari ¶ † Tertio noto,ꝙ cāæ graues non possunt ꝑ delegatū principis subdelegari , ut Abb. hic dicit.Sed aduertendum est, qa istud notabile non ꝓbaꝛ simpl'r ꝑut Abb.loquitur,quia text.non dicit simpl'r de causis grauib. sed vꝛ ponderare qualitatē grauitatis, dū inqt,ita graues sint.Et isto mō loquendi in simili utitur tex in c.quāto.de iud.ibi, ita
41 coniuncta est,& connexa.& ibi dictum fuit. † Scdo istud notabile ampliaꝛ,ut tales cāæ ita graues ēt cū cā , non possunt sub-
42 delegare ut probatur hic in ver.nisi.† Nam ista dictio facit ex-
f ceptionē [f] à dicto præcedenti,ut no.in l.actione.C.de transf. & in regula,peccatum de reg.iu.in 6. Vnde cum ſ.immediate dictu sit,ꝙ delegatus pōt subdelegare ex cā.& ab isto dicto causæ graues excipiuntur , ut exceptio conueniat regulæ, iuxta not. in rub.de re.iu.in 6.uidetur dicendū, ꝙ causæ ita graues,etiam cum causa subdelegari non possunt.& per istum tex.limitatur illud,quod habetur in l.prima,in prin.ff.de offi eius,& ibi Alexan.in 5.car.in versic.iuxta prædicta quæritur in fin.Et subiici-
43 Abb. in isto not. quód causæ graues sunt , † ubi eligitur industria personæ,uel si sit causa matrimonialis, quæ nō solet committi,nisi episcopis.Ex quo inferꝛ , ꝙ episcopus delegatus ī cā matrimoniali,

A D D I T I O N E S.

a Syl.Ald Non potest.Adde Dec.in l 1.col.8 de offi.eius.

b Syl.Ald.Subrogatur.Adde ꝙ debet sapere eandem naturam,ēt si in aliquo discreparet.nam nihilominus in alijs sequetur eandem naturam Paul.de Ca. in consi.73.& in consi.265.ꝙ idem est duplicatum errore,meo.licet ista domina Lisa,paulo ante fi,lib.1.Dec.in consi.190.circa primū dubium, col.3.uersi.4. hoc idem,in consi.144.in casu proposito.col.2.uer 3.hic confirmatur.

c Syl.Ald.Primordiali.Vide Ias.in d.l.certi condictio,& uide quæ addidi ad gl. ibi,& ad gl.in l si cum.§.quæ iniuriarum.ff.si quis cau.

d Syl.Ald Potest.Vide Dec.in consi.3.in pen.col.

e Syl.Ald.Delegatum.Faciunt quæ dicit Dec.de legato,in c.1.in 1.no.de rescri.

f Hie.Gig.Exceptionē.Quod dictio,nisi,sit exceptiua,adde Bal i l.qui se patris. in prin.in uer.item,nisi.C.unde liberi,& uide per Bart.in l. actione in 1. col. in prin.C.de transa.ubi ponit,& declarat, quando dictio nisi, sit exceptiue. & quando non.uide ēt per Old.in consi.49.& per Bar.in l.si cum.§.qui iniuriarum in 3.col.ver.venio ad dictionem nisi ff. si quis cautio. & per eundem Dec.j.in c.consultationibus.in fi.ff.de offi.deleg.

34 matrimoniali, non pōt † committere, nec causam subdelegare
non episcopis. Sed aduertendum est primo circa istā illationē
quam ultimo loco Abb. facit, quia non bene infertur ex pmis-
sis. nam stante, q cā matrimonialis, fm Abb. sit de causis gra-
uib. de quibus tex. hic loqnitur, non potest aliquo modo dele-
gari nisi episcopo, ex quo præsentia delegati præcise requirit, ut
35 tex. hic dicit, & in hoc Abb. inaduertenter loqt. ¶ † Secundo, q
Abb. dicit causa matrimonialis dicitur esse grauis, hoc est ue-
rum absolute, ut no. Spe. in ti. de rescrip. præt. §. ratione formę,
uer. nunc ad instructionem. & idem Abb. in c. cām mrimonij,
j. e. Et est glo. not. in c. mulieri de iureiur. quæ ꝑpter hoc dicit,
36 † q in tali causa non defertur iuramentum in defectum proba-
tionis, & idem Bal. in l. in bonæfidei. col. 2. C. de rebus cred. Pa.
de Ca. & Ale. in l. 3. in prin. ff. de iureiur. & idem Alex. in consil.
143. quoniam abunde. lib. 2. ubi propter hoc infert, q necessa-
riæ sunt probationes, quæ in criminalibus requiruntur, & di-
xi late in consi. 133. uiso processu. col. 2. Non tamen causa ma-
trimonialis est ita grauis quo minus subdelegari possit, saltem
episcopis, ut Abb. dicit. Et iō non uidetur hoc bonum exem-
plum ad text. hic, qui loquitur de causis, quæ nullo modo pnt
subdelegari. Et licet Abb. dicat, q nō solet delegari, nisi episco
pis: istud potest procedere de stylo curiæ, qui si probaretur, at-
37 tendi deberet. c. quam graui. de cri. fal. † Sed moto stylo cā mri-
monialis bene pōt committi alijs, quam episcopis, ut probat
in c. ex literis. de resti. in int. ubi Ant. de But. & Imo. in c. signifi-
38 cauit. de of. ord. & in cap. 1. de testi. cogen. ¶ † Generaliter autē,
quæ dicat causa grauis, arbitrio iudicis cōstituitur, a vt p Ant.
a de But. in c. fi. §. is autem. j. eo. † Et quādo causa ardua b dicatur,
39 etiam residet in arbitrio iudicis, ut no. Ant. de Bu. in c. edoceri,
b col. 2. de rescrip. cū simi. ut dicunt Mod. hic. cum enim hoc nō
40 sit determinatum à iure, arbitrio iudicis relinquitur, †, iuxta l. j.
ubi Bald. ff. de iure deliberan. cum simi. ut dixi in cap. sedes. in
41 gl. 3. de rescrip. ¶ † Ad prædicta quærunt Mod. hic, utrum stari
debeat dicto delegati dicentis se impeditum esse. & glo. in c. pa
storalis. in prin. in verbo, exonerare, tenent q sic. & Imo. ibi se-
quitur, cum similib. ut tradunt Mod. hic, qui tenent contrariū
42 quia ille, qui allegat impedimentum, ꝓbare † tenetur, vt no. In
no. in c. ex transmissa. de præscrip. facit text. in l. secunda. §. qd
diximus. ff. si quis cautio. & in l. qui commeatus. ff. de re milit.
43 † Et quia non statur dicto alicuius, ubi tractatur de præiudi-
cio tertij, cap. cum in iure. j. eod. Sed aduertendum est. Primo,
quia tenendo opinionē cōmunem, q delegatus, ēt sine aliquo
impedimēto, cām subdelegare possit, prout cōiter Doc. tenēt,
clarum est, q sit standum assertioni iudicis de impedimēto, ex
quo etiam absque impedimento delegatus hoc facere pōt, per
ea quæ no. Bar. in l. si forte. ff. de cast. pe. & ita gl. in d. c. pastora.
in prin. & ibi declarat Imo. & tali casu opi. Mod. hic nullo mo
do potest procedere. Sed tenendo opinionem, quam s. firmaui
mus, videlicet q delegatus non possit alteri cōmittere sine cau
44 sa, est maius dubium. Doc. tñ cōiter idem tenent, uidelicet † q
c credatur assertioni iudicis asserentis se impeditum, c & ita Al-
be. tenet post Guil. de Cu. in l. 1. in prin. ff. de offi. eius, cū si. ut tra
dunt Mod. in d. c. pastoralis. ubi ipsi idem sequuntur, & idē no.
Bal. in rub. s. eo. col. fi. ver. sed ego statim quæro. & Alc. idem se-
quitur in d. l. j. in princip. & in consil. 34. consultus aliás. lib. 4. &
idē tradit Signo. in consi. 254. in qōne uertente, col. fi. Nō obst.
ratio Mod. hic, q ille, qui allegat impedimentū, tenet illud pro
bare; quia hoc uerum est in priuato, prout iura allegata in pri
loquuntur. Secus est in iudice, prout Doc. dicunt in locis ₚalle
ga. qa pro iudice præsumitur. ca. in præsentia. de renun. & ita se
habet communis opin. de quo tñ uidendum est, q dixi in c. cū
45 sit Romana. in prin. in 2. no. ad fi. de app. in gl. 1. ¶ † In gl. 1. Ab.
sequitur d. glo. per istum tex. in uerbo, liberum. de cuius natura
est, ut actus fieri possit, alio non requisito, per iura allegata per
eum hic. & ad hoc est gl. no. in d. cle. dudum. in verbo, libere. de
sepultu. cum si. ut dixi in c. reprehensibilis. in 2. no. de appel. No-
46 tandum tamen est, † q uerbum libere, d fm alia iura restringit,
d ut per gl. in c. cum nobis. in uerbo, liberam. de electio. & iō fm
e terminos iuris intelligitur, e ita † q alteri præiudicium nō infe
47 ratur, ut not. Bal. in l. milites. in fi. C. de test. mil. in l. dotalē. in fi.
ff. eo. ti. Ang. in consi. 139. visis omnibus. col. 3. Bal. in l. an. §. hæc
autem clausula. ff. de arb. Vnde ille, qui habet liberam potestatē
48 eligendi, non potest indignum eligere, † ut no. Abb. in cap. cum
49 olim. de arbi. & uerbum, libere, restringitur † secundum subie-
ctam materiam. eo respectu, quo profertur, ut no. Alc. in consi.
80. viso in 2. dubio. lib. 1. per tex. in c. 2. de feu. ubi And. Sic. idem
dicit, & idem Alexā. in consi. 12. uiso themate. in 2. lib. Et ex his
in proposito dici potest, q illud uerbum liberum, q pōderatur
per Abb. hic, intelligatur isto respectu, quia alius delegatus in-
ferioris à principe delegare non potest. l. à iudice. C. de iud. Isto
respectu liberum est delegato principis subdelegare, quia ipse
facultatem habet à legē. Et sic necessario non infertur per il-
lud uerbum liberum, quòd hoc possit inuitis partib. Et ad hoc
50 facit. † quia delegatus inferioris nullo modo pōtest, etiam de
consensu partium, ut no. Bal. dicit in ca. cum Bertoldus. col. pe.
de re iud. & ideo delegatus principis habere t omnino maiorē
potestatem, dato quòd partium consensus requireretur. Sed ta
men non est recedendum ab opi. glo. quæ probatur per tex. in
c. fi. § is autem. per locum à speciali j. eod. ti. & no. in cap super
51 quæstionum. § quia uero. ubi Abb. in fi. j. eo. ti. ¶ † In glo. in uer-
bo, consulere, Abb. concludit, q delegatus principis subdelegā
do, reseruato sibi consilio, videtur ut bono uiro consilium re-
52 seruasse, & sic desinit esse iudex. Et ad hoc facit, † quia consilia-
rius nullam habet iurisdictionem, ut no Bar. de assessore. in l. 1.
53 ff. de off. asses. quia † dicitur consiliarius. l. consiliarius. ff. e. tit. &
54 in l. consiliarios. C. eo. ti. de assesso. Vnde † qui non potest esse as
sessor, non potest esse consiliarius, ut no. Bald. in l. nemini. C. de
adno. diuer. iudi. & dixi in consi. 8. uiso puncto. Ergo per reser-
uationem consilij, non remanet iudex. Et pro ista conclusione
bene facit tex. in c. super quæstionum, § porro. j. eo. ubi si com
55 mittitur alicui † articulus medius causæ, qui non sit iurisdictio-
nis, ille dicitur auditor, & nō iudex, & cum tali casu delegatus
non sit iudex, quia nihil iurisdictionis sibi reseruauit, non ap-
pellatur ad eum, sed ad primum delegantem, ut Bald. hic, col. 3.
56 in uersic. quæro quid sit delegatus. ¶ † Extra gloss. Abb. primo
concludit, quod quando delegatus committit causam consi-
lio sibi reseruato, ut hic dicitur, sententia lata per subdelegatū,
f non requisito consilio, non ualet, f ut not. Bart. in l. 1. §. si pira-
tes, colum. 8. versic. 4. quæro. ff. de exer. & est glo. fi. in c. non est,
de consue. in 6. & probatur in c. noui. de his, quæ fiunt à præla.
& no. etiam Abb. in c. ad apostolicam. circa fi. de regula. & in c.
ex parte, de consti. cum si. ut late congerunt Mode. ibi, & idem
Alex. in consi. 59. viso tit. quæstionis, colum. 2. lib. 4. & in consi.
115. uiso processu, colum. secunda, lib. 1. & in l. prima, colum. 3.
de lib. & posthu. Et de hoc dicendum est, ut dictum fuit in d. c.
ex parte. & de materia etiam no. Pau. de Cast. consi. 87. pro de-
57 claratione. ¶ † Secundo Abb. concludit, quod commissarius,
cui fuit causa subdelegata, reseruato consi. licet debuerit consi
lium requirere, illud tamen sequi non tenetur, in c. cum olim.
de arbi. ubi Abb. in pe. no. c. cum in ueteri. ubi Ab. in 4. colum.
de elec. & no. Bar. in l. prima, §. si plures. in prima q. ff. de exerci
to. Bal. in rub. C. de exercito colum. 3. & Ioan. de Ana. in consi.
15. circa testamentum. in 2. dubio. & in consi. 62. uisis. colū pri-
ma. Et in statuto no. Ang. in consi. 188. sed nunc uidendum est,
colum. pen. Et in testatore idem Ange. tradit in consi. 92. super
58 prima. colum. 2. † Vnde qui consensit, quòd causa committa-
tur consilio sapientis, non tamen tenetur illud sequi, ut not.
59 Roma. in consi. 238. pro plena discussione. in ulti. dubio. † Sic
etiam iudex, qui tenetur causam consilio sapientis committe-
g re, non cogitur illud sequi, & ideo g non excusatur in syndica-
h tu, h si illud sequatur, ut Barto. concludit in l. si conuenerit. ff.
de re

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Committitur. Idem Dec. in c. sedes col. 3. in fi. de of. del. ubi multa cir
ca hæc, & ibi add. di, & in c. de appellationib. col. fi. j. de appel.

b Hie. Gig. Ardua. Quæ autem dicantur causæ magnæ, vide per Bar. in l. admo-
nend, in ver. sed aduertendum. ff. de iureiur.

c Syl. Al. Impeditū. Add. Dec. q late examinat i c. cū sit Romana. à 3. no. de appel.

d Libere. Idem Alciat. in c. 1. no. 3. per illum tex. j. de of. ord. ubi limitat primo,
qñ alias verba nil operarentur. d. l. si qñ. l. j. ff. de test. mil. secundo, qñ decreē,
q fm liberam voluntatem suam. nam tunc non tenetur seruare solennitates
iuris ciuilis, sed naturalis tñ, in extrauag. ad reprimen. ver. videbitur. in fi. Fel.
in c. j. de consti. Vnde tali casu non posset præiudicare iuri quæsito tertio. Bal.
in l. dotalem. ff. de nul. test. Tertio, quando aliás esset necessaria alterius requi
sitio c. cum plures, de of. deleg. in 6. Mod. in c. reprehensibilis. j. de appel. gl. in
c. j. de homici. in 6. c. de multa, j. de præb. in cle. dudum, de sepul. Subdit tamē
Alciat. in d. c. j. nu. 10. se credere, q hæc gl. in cle. dudum. uer. libere. non sit ue
ra, & q contra eam fuit aliás consultum, ut per Fel. in c. j. de rescri. Nos uero
dicimus dictam gl. esse veram, quia dicta licentia parochi non esset opus priui
legio. Et sic, quidquid dicat Alcia. vera est dicta gloss. quam Card. probat ibi.
Fran. Rip. in trac. de peste, & communiter omnes sequuntur.

e Syl. Ald. Intelligitur. Et iō ista uerba, liberā facultatem, intelliguntur iuris or-
dine seruato, Iasan l. j. in 3. not. C. de sac. san. eccl. Deci. in c. quæ in ecclesiarū,
col. 2. in prin. de consti. & habentes liberum arbitrium condemnandi non pu
blicant bona, Bal. in l. j. C. ne li. sine iuss. prin. Ias. in l. 2. col. pe. C. qui testa. fa.
pos. ver. pro confirma. & de his verbis, libere fieri possit, uide Dec. i c. directę.
in 5. no. de appel. & ista uerba, liberam facultatem concedimus, vel liberā po-
testatem, important facultatem à iure non regulatam, seruato tamen iuris or
dine, Fel. in c. j. in 29 col. in fi. de consti. Are. in § in bonæfidei. col. pe. versic. 2.
principaliter est uidendum, insti. de ac. & ibi Ias. in 3 no. Ale. in l. si sic. col. 3. ff.
de leg. j. nino Iasōn pulchro casu, in l. miles. in fi. in 3 lec. ff. de re iud. & an ista
uerba, libere expediendā, tollant appellationē, Dec. in c. j. col. 2. nu. 17. de resc.
adde etiā, q omnia, quę ponit hic Dec. repetit. in c. dilecti. col. 3. de iudi.

f Syl. Ald. Non ualet. Idem in c. ex parte, in 4. col. ver. postremo Abb. s. de rescri.
Io. Cro. in rep. l. si constante. in 11. col. ff. sol. ma.

g Syl. Al. Et ideo. Idem in consi. 9. uiso, col 5. circa med.

h Hier. Gig. Syndicatu. Adde q hunc articulū late examinat pr, & pceptor meus
excellentissimus do. Vincētius Herculanus de Perusio, in d. l. si conuenerit. in
6. col. in uer. extra gl. Bar. ff. de re iud. an aūt ualeat sola, qñ iudex pnūciat fm
consiliū sapientis, uide eundem in l. j. §. si quis ita. in 2. col. ff. de uerbo. obli.

de re iudic cum fi. ut Alex. ibi scribit, i pen col. & Pau. de Cast. in d. consi. 87. Et merito dicit Bal. h c, col 3. ver. qd si cõsultor, 60 quòd † forma consilii accidentalis est, & idem Bal. in l. fin. §. necessitatem. colum. v. ver. subsequenter quærit glo. C. de bon. q̃ 61 lib. dicit, † quòd consilium non præsumitur esse de substantia, a licèt secus sit in consensu.[a] allc. Arch. 18. dist. in c. archiepisco 62 porum. Propter hoc valet statutum. † quòd consilium alicui' requiratur in matrimonio, licèt secus sit in consensu, vt not. Bal. in c. statutum de hæreti. in 6. ubi Perusi. refert. sic etiam li- 63 cèt sit reprobata conditio, † quæ adstringit mulierem ad contrahendum matrimonium cum consensu alterius: secus tñ est si consilium requiratur, quia consilium non impedit libertatẽ matrimonii, ex quo illud sequi nõ tenetur d. c. cũ olim. 64 ita no. Pau. de Cast. concludit in consi. 86 videt̃ dicẽdũ. † Prædicta conclusio procedit, nisi expresse dicatur, ꝙ cõsilium sequẽdũ sit, vt no. Bal in d. rub de excrci. col. 1. vers. quæro qd si te 65 stator. idẽ Bal. in auct. ingressi. co. 2. C. de sacro. san. eccl † Et idẽ esset, si ex coniecturis colligatur, ꝙ consilium seqnẽdũ sit, vt ĩ 66 notabili casu tradit Cuman in cons. 55. duo habentes. ¶ † Secũdo prædicta cõclusio habet locũ nisi delegatus reseruaret sibi cõsilium, ut iudici. quia tũc uidetur particeps consilii, immo cõsiliũ sequendũ est, vt Abb. hic concludit post Ant. de Bu. & Imol. & not. Bar. in d. l. si plures. in d. j. quæstio. in fin. per l. Titium in princ. ubi Bart. & tali casu delegatus poterit reuocare cõmissionem factã subdelegato, vt Abb. hic dicit. Nam cũ remaneat iudex reuocare potest. l. iudicium soluitur. ff. de iudic. quia tali casu vices suas in totum non commisit, iuxta notata 67 in c. super quæstionum. §. porro. infra eo. tit. ¶ † Tertio prædicta conclusio limitatur, nisi causa subdelegata sit alicui inhabili. qui nõ habet plenum intellectum, quia tunc debet sequi cõsilium, vt no. Bar. in d. §. si plures. per tex. in l. impuberibus. ff. de suspec. tuto. & not. Angel. Aret. in §. consequens Institu. de suspe. tut. col. fi. † Et ad hoc bñ facit, quia in locis vbi iudices cõ 68 muniter ignari sunt, quando cõsilium requiratur, illud sequi debet, qa intentio statuti ita fuisse vr, vt no. voluit Ant. de But. in d. c. cum olim. vbi Imo. sequitur, & Alexã. in d. l. si conuenerit. Bar. tamen in d. l. impuberibus. aliter dicebat, quòd in consilio requisito à lege, illud consilium sequendum est, & sequit̃ 69 Ang. Are. in §. consequens. Insti. de suspec. tut ¶ † Tertia conclusio Abb. est, ꝙ valet commissio facta iudici, ꝙ iudicare debeat sm consilium alterius, & idem tenet Barto. in l. prima. §. si plures, colum. fi. in ver. septimo quæro, ff. de exercito. & Bal. in auth. ad hæc. C. de iudi. & in l. nequicquam. §. vbi decretum, colũ. 4. ver. item quilibet ordinarius. ff. de offic. procons. & legat. Imo. hic post Host. & idem Imo. in l. illa institutio. ff. de hęre. instituen. And. Sic. tamen hic dicit hoc esse verum in principe, q 70 committere † potest causam, prout velit, vt no. Bal. in c. primo in prin. col. 2. in fi. in ti. si de inuest. inter do. & vasal. lis ori. Et etiã quando iudex delegatus esset imperitus, ex eo quod not. Bal. in l. solent. §. legatos ff. de offi. procons. Sed regulariter concludit quod ista conclusio nõ sit vera per istum text. vbi causa committi debet viris discretis, & idoneis; & si talibus committatur, cõsilium alterius superfluum vr. Sed respondetur, ꝙ nõ quilibet descretus, idoneus peritus reperitur: nam idoneus hic consideratur, sm quòd dicitur in c. statutum, de rescript. in 6. 71 & peritia de necessitate non † requiritur in iudice,[b] ut no. in c. b sciscitatus, de rescrip. & facit tex. in c. statutũ. §. assessorem, de rescrip. in 6. Secundo mouetur, quia consiliũ alterius solũ consideraĩ in re ardua, ut hic dicitur: secus uideĩ in aliis causis. Sed respondetur, ꝙ hic non negatur, quin etiam cõsilium reseruari possit, licèt causa non esset ardua: hoc totũ est in arbitrio delegantis, & de arduis hic mẽtionẽ facit, inspecta cõmuni contingẽtia. vnde à cõi opi. non est recedendũ. ¶ Secundo limitaĩ nõ habere locũ, qñ delegatus astrictus esset ad consiliũ laici ĩ causa spirituali, ut Host. hic dicit, quem Abb. refert, & sequitur Ant. de But. hic, col. 2. & hoc vr procedere, quando tale consi- 72 lium sequẽdum est, prout Doct. loquũtur. † aliàs secus, quia laicus potest eẽ assessor in causa spirituali, ut late diat in c. decernimus. in 6. q j. de iudi. Secundo non procedit quando delegatus adstringeretur ad consiliũ imperiti, ut no. Ant. de But. hic col. 1. in fi. per tex in c. ad nostrã. de consuetu. ille tamen tex. loquitur de imperitis, & indiscretis, qui rectum non haberẽt iu- 73 dicium, & tali casu bñ dicit An. de Bu. ¶ † Tertio limitatur, nisi consiliũ eẽt iniustũ, vt no. Abb. hic, qa consiliũ de sui nã hoc importare uidetur, quòd iustum sit, vt no Bart in d. §. si plures. colũ. 7. in 1. quæst. Bald. in l. manifestissimi § pen. in fi. C. de furt. Ant. de But. in c. intimasti. col. ij. de appel. & no. Bar. in l. si cõuenerit ff de re iudi. cũ sim. ut tradit ibi Alc. In isto tñ casu iudex excusaretur, licèt consiliũ eẽt iniustũ, ex quo dictũ est, quod iudicaret secundũ consilium eius. no. Bar in d l. si cõuenerit, & 74 ibi Alc. col. pe & idem Ang. in cons. 186. uisis, col. pen. ¶ † Quarto, & ultimo, Abb concludit non valere compromissum, ꝙ arbiter pronunciet secundum consilium alterius, per tex. in l.

c item si unus § idem Pomponius. ff. de arbi & Bar.[c] ibi hoc idẽ tenet, & idem Bar. in d. l. 1. §. si plures, in vi q. & ic quiĩ Imo. post An. de Bu. in c. cum olim in fi de arbit. & idẽ Imo. in l. illa. institutio. col pe. post Bal. & Ang. ibi, col. n ff. de hæ insti. Et hoc idẽ late tradit Ang. in consi cclxxj primus punctus. & in disputatione sua incip. duo adinuicem litigantes. col. 2. vers. de quarta. Et sic patet ex supradictis differentiam esse inter arbitrum, & 75 iudicem. & ratio diuersitatis est, † quia arbiter maiorẽ habet potestatẽ, ut Host. hic dicit, & Bar. in d §. si plures. in 7. q. & Ange. in locis præalleg. Et ista conclusio procedit tenendo intellectum Bar. ad d §. idem Pompo. sed sm intellect. Oldr. quem Bar. refert in d. §. idem Pompo. & in d. §. si plures, in vj. quæst. ẽt in arbitrum valeret cõpromissum, ꝙ arbiter pnunciet secundum cõsilium, uel arbitrium alterius, quia tali casu de arbitrio boni uiri intelligit. Secus si dicat, prout uoluerit, vel placuerit Titio, quia ista uerba liberam important uoluntatem & cõ 76 promissum non ualet. d. §. idem Põponius. Est verum, † quòd Bart. ibi conatur respondere ad intellectum Old. quia, secundum eum, uerbum placet, de quo loquitur tex. in d. § idẽ Pomd po importat arbitrium boni uiri.[d] l. 1 has. §. sorore. ff. de fidei com. liber. & idẽ dicit Bar. ĩ d. l. 1. § si plures in vj. q. ubi ad hoc etiam allegat tex. in l. Lucius Titius testamento. ff. de fideicõ. 77 lib. † Et ad hoc etiam rõnẽ inducit, qa legatum libertatis collatum in liberã uoluntatẽ hẽdis nõ ualet l. fideicõmissaria liber- 78 tas. la 1. in 1j. responso. ff. de fideicom lib & † tamen legatum libertatis factum si placuerit hæredi, valet ergo sequitur, quod verbum, placet. non importat liberã uoluntatẽ, sed arbitrium boni uiri. & idem Bar. tenet in l. si sic de leg. 1. & in tract. ad reprimen. in uerbo uidebit. Ang in cõsi. cxij. in facto præsupponitur & Ro. in cons. 60. si uolumus dicere in princ. Ex quibus patet, illam esse cõem opi. a qua nullus discrepat. Tamẽ in puncto iuris uera nõ uidetur. Et ideo saluando intellectum Old. di 79 co, † quod verbum, placet, non restringitur ad arbitrium bo- 80 ni uiri, sed pro uoluntate libera intelligitur. † nã hoc è in verbo, liber. quia liberam uoluntatẽ significat. d. l. fideicommissaria libertas. la 1. not Bar. in l. alio. de alimen & cib. leg. Imo & Alc. in l. si sic de leg. 1. ergo idẽ videĩ in uerbo, placet. Et ad hoc facit tex. in regula. quòd semel placuit de reg. iur. in 6. & in §. sed & quod principi placuit Insti. de iure nat. gen. & ciui. & ꝙ dicitur xaij. quæst. ii. c. 1. ibi, non est mentiendum cã placendi hominibus, nã in iuribus prealle. uerbum, placet, pro libera uoluntate intelligitur. non obstant allegata in contrarium, in quibus tota via consistit. & primo tex. in d. l. Thais. §. sorore, quia ibi cõstabat de uoluntate testatoris, qa Titius significauerat mentem suam sorori, vt ille seruus redditis rationibus esset liber, vt expresse dicitur. & uolũtas testatoris ibi non erat suspẽsa in eo, ꝙ hæredi placeret, & sic ibi per illa uerba, si placet hæredi, non uideĩ recessum ab illa uoluntate, de qua constabat. Vel secundo dici potest esse speciale ibi fauore libertatis, ꝙ uerbum, quod de sui natura liberã importaret uoluntatẽ, pro arbitrio boni uiri accipitur. & probatur hoc in d. l. fideicõmissaria libertas, in prin. Et hoc modo etiã respondetur ad tex. in d. l. Lucius Titius testamento. de fideicom. lib. Vel tertio respõderi potest, quod uoluntas uxoris ibi ñ attendiĩ, qa abstinuit ab hæreditate, vt gl. ibi dicit, & tex. ita loquitur. ¶ Non obst. ratio Bar. quæ efficax uĩ, qa pro responsione considerandum ẽ, quod qñque omnino constat de uoluntate testatoris, ꝙ posuit legatum libertatis in liberã uoluntatẽ hẽdis, & nõ ualet, qa in claris ñ est opus cõiecturis. & ita loquitur tex. in d. l. fideicõmiss. lib. in secundo respõso, ꝙ incipit, ꝙ si ita, dum inquit, legatum libertatis, si hæres uoluerit ita demum non ualet si totum in uoluntate stetit hæredis. Quandoque nõ constat de explorata uoluntate testatoris, sed testator utitur uerbis de sui natura importantibus liberã uoluntatẽ, vt quia dicit, si hæres uoluerit. Et ista uerba fauore libertatis impropriantur, & ualet legatum, quia arbitrio boni uiri accipiuntur, ita probaĩ in d. l. fideicõmissaria libertas. in prin. Et idẽ est in uerbo, placet, ꝙ fauore libertatis interpretatur pro arbit. boni uiri. Ab illa enim præsumptione, quæ ex proprietate uerborum colligitur, de uoluntate testatoris præsumitur, prout loquitur in text. in d. uersi. ꝙ si ita scriptũ. dũ dicit, si hæres uoluerit, ita demũ nõ ualet, si totũ stat in uoluntate hęredis. Vitiatur ergo legatũ, qñ oĩno constat de mente testatoris, sed non uitiaĩ ex eo simpliciter, ꝙ dicat, si hæres uoluerit, ut ibi manifeste probatur. super his cogitandum erit, quia Docto. communiter aliter dicunt.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. In consensu. Idem in c. ex parte, in j. col. nu. 7. de const.

b Syl. Ald iudice. Idem tamen ĩ. nu. 23. in iudice scientiã, & cõscientiã exigit.

c Et Bart. Quem sequitur Lanfranc. de Oria. in tract. de arbi. sed opinio Oldr. & Deci. æquior est.

d Hic. G g. boni uiri. Quod uerbum, placet, importet arbitrium boni uiri, uide ẽt per Bar. in l. item si unus. §. idem Pomponius. ff. de arbi. & per eundem in l. si quis arbitratu. in uersi. placuerit, in 3. col. ff. de uerb. ob. & in l. cum proponas. C. de fideicom. liberta.

SVMMARIVM.

1 Causa potest committi, vt infra certum tempus decidatur.
2 Iurisdictio certo loco dari potest, & certo tempore.
3 Argumentum de loco ad tempus valet.
4 Iurisdictio expirat elapso tempore perfixo iudici, & iurisdictioni.
5 Limitati temporis natura est, ut finito tempore, dispositio cesset.
6 Tempus præfixum primo delegato, censetur statutum etiam subrogato, quod limita, vt ibi. nu. 7.
8 Iurisdictio etiam elapso tempore præfixo non expirat quo ad delegantem quin ex eisdem actis causam expediat.
9 Terminus statutus ad iudicandum delegato potest à partibus prorogari.
10 Terminus statutus fauore partium si sit, ei renunciari potest.
11 Formæ rescripti, quæ fauorem partis respicit, renunciari potest.
12 Iurisdictionem licet priuati non concedant, possunt tamen limitatam prorogare, & extendere. nu. 13.
14 Prorogari non potest tempus statutum fauore ecclesiæ. Item nec fauore publico. num. 15.
16 Prorogatio instantiæ potest fieri pro maiori tempore, quàm primum.
17 Prorogatio facienda per arbitrum ex potestate sibi data in compromisso, limitari debet à tempore in eo statuto.
18 Delegatus ex simplici commissione punit partes contumaces.
19 Contumacia maior est in non veniendo.
20 Contumacia maior plus punitur.
21 Pœna certa non debet transgredi à iudice, nisi ex magna causa. nu. 22.
23 Pupillus etiam doli capax committens homicidium potest non decapitari.
24 Pœna si statuta non sit, relinquitur arbitrio iudicis.
25 Iudicis arbitrio relinquuntur indeterminata à iure.
26 Arbitrium iudicis in primis regulari debet à consuetudine, & ea cessante de similibus ad similia. nu. 27.
28 Similia sequenda sunt à iudice etiam in delictis puniendis.
29 Arbitrium extenditur usque ad mortem.
30 Pœna si imponenda sit arbitrio iudicis, non potest in principio officij declarare.
31 Declaratio quæ potest recipere uariationem in tempore, ante tempus fieri non potest.
32 Dispensari facilius permittitur, quàm statuere.
33 Terminus iudici præfixus currit à die præsentationis literarum.
34 Delegatus ante præsentationem rescripti non habet exercitium iurisdictionis.
35 Processus factus ante præsentationem rescripti, de consensu partium valet.
36 Iudex potest, & debet abbreuiare dilationes, si causa debet infra breuem terminum terminari.
37 Iurisdictio expirat etiam si dolo partis, causa infra terminum statutum non decidatur.
38 Prorogatio debet fieri durante primo termino, & sufficit factam esse vltimo momento. 39.
40 Traditio possessionis operatur eius effectum in instanti.
41 Maritus lucratur dotem ex dispositione statuti, licet momento temporis durauerit matrimonium.
42 Filius natus statim mortuus excludit substitutum.
43 Prorogatum tempus est idem cum primo.
44 Excommunicatus nisi infra decem dies satisfecerit, si prorogetur terminus excommunicationem non incurrit.
45 Periurus non est qui non soluit infra decem dies facta ei prorogatione.
46 Officium prorogatum dicitur idem.
47 Periurus an dicatur non soluens in tempore prorogato.
48 Terminus prorogatus est idem terminus.
49 Iuramentum an extendatur ad terminum prorogatum.
50 Prorogatio simplex intelligitur facta cum omnibus qualitatibus prioris temporis, nisi sit facta aliqua mutatio. nu. 51.
52 Terminus prorogatus in materia odiosa non reputatur idem terminus.
53 Prorogatum tempus idem est interpretatione iuris non propriè.
54 Prorogatio non præiudicat tertio.
55 Fideiussor censetur se obligare solum pro tempore quo principalis tenetur.
56 Gabella an debeat solui de contractu prorogato.
57 Prorogatio quæ incipere debet finito primo termino, non est prorogatio.
58 Dilatio secunda incipit currere finita prima.
59 Prorogatio facta à iudice finito primo termino, valet in uim nouæ dilationis.
60 Solennitatibus substantialibus iudicij partes renuntiare non possunt.
61 Renunciare quis potest: ... eius, quod in parte renunciari non potest.
62 Sententia nulla uirtute pacti potest approbari.
63 Compromitti potest in iudicem tanquam arbitratorem.
64 Conuentio, quòd non sit locus libello, nec sententiæ, ualet.
65 Renunciare partes non possunt substantialibus iudicij, nec in parte, nec in totum, ita quòd sententia sequatur.
66 Arbiter electus ex necessitate statuti dicitur iudex.
67 Lis contest. remitti potest in causa appellationis, & quando.
68 Renunciari potest solennitatibus respicientibus interesse partium.
69 Sententia lata post tempus præfixum iurisdictioni non ualet, secus si iudici.
70 Tempus importat formam.
71 Sententia lata post terminum præfixum à iure, vel statuto instantiæ, non ualet.
72 Terminus statuti subrogatus censetur in locum termini iuris communis.
73 Sententia lata post terminum impositum iudici sub pœna ualet.
74 Actus factus contra legem pœnalem non est nullus.
75 Confessus etiam perempta instantia potest condemnari.
76 Confessus opponit defectum iurisdictionis, non alias declaratorias.
77 Absolutoria ab obseruatione iudicij potest fieri perempta instantia.
78 L. 1. ff. de re iudi. limitatur in absolutoria ab obseruatione iudicij.
79 Missum in possessionem non est propriè pœna, contra. nu. 80.
81 Excommunicatio an dicatur pœna, & nu. 82.
83 Iudex mulctam imponere potest, etiam quòd miserit in possessionem.
84 Delegatus principis mulctã imponit, inferior uero à principe potest leuiter. n. 85.
86 Pœna noua imposita à statuto facit, ut censeatur recessum à pœna iuris cõmunis.
87 Iurans seruare statuta non potest ab illis recedere.
88 Statutum imponens pœnam pecuniariam pro homicidio tollit corporalem, & an tale statutum habeat locum in parricidio. nu. 89.
90 Statutum de homicidio non habet locum in homicidio qualificato.
91 Punitus secundum unam legem, an possit secundum aliam puniri.
92 Vindictam, vel priuatum commodum, quando quis prosequi dicatur.
93 Laicus punitus per iudicem ecclesiasticum, an puniri possit per secularem.
94 Delegatus ex causa minuere potest pœnam à iure impositam.
95 Iudex recedere potest à pœna, quæ de consuetudine imponitur.
96 Iudex an possit remittere pœnam impositam à statuto.
97 L. hodie. ff. de pœnis, an habeat locum in pœnis impositis à statuto.
98 Iudex infamis est si sine causa maiorem, vel minorem pœnam imponit, quam statuta sit à iure.
99 Delegatus etiam principis non dispensat in pœna.
100 Priuilegium insertum in corpore iuris habetur pro iure communi.
101 Dispensatio quandocunque, etiam post sententiam, fieri potest.

1 DE causis. ¶ † Primo no. q causa põt cõmitti, vt intra certum tẽpus decidat. 2 † Nam sicut iurisdõ in certo loco dari potest, ca. sua. s̃. de offi. vica. c. statutũ. §. trinullo. de rescrip. in 6. ita certo tẽpore limitari põt. 3 † Valet. n. argũ de loco ad tps. l. ninũ, ubi Bar. ff. si cer. pet. l. 1. §. si per uenditorem. ubi Bar. in fi. ff. de act. empt. facit gl. in cle. a. in uerbo, regularẽ. de censi. Et hoc, qđ dr̃ hic in delegato Papæ, ẽt habet locum in delegato inferioris à principe, vt no. Bal. in l. properandũ. §. si n autẽ utraq;. in fi. C. de iud. ¶ 4 † Scdõ no. q elapso termino, qui 5 pfigitur iudici, & iurisdictioni, iurisdictio expirat. † Et ista ẽ nã limitati tẽporis, q finito tẽpore dispositio cessat. l. Imperator. 6 ff. de stat. ho. cũ si ut dixi in c. ex literis. de cõstit. col. 1. † Et istud tps statutũ primo delegato, ẽt intelr̃ statutũ ei, qui in locũ pri7 mi subrogatur. l. si iudex. ubi Bar. ff. de iud. & subrogato dat̃ † integraliter qñ terminus præfigit̃ iudici. secus si instãtię, qa tũc tẽpus cõtinuat̃, vt no. Bal. in d. l. si iudex, & Pau. d̃ Ca. ibi p tex. in l. pperãdũ. §. sin aũt ĩ medio. C. de iudi. ubi tñ Alex. aliter distinguit. Et, qđ dictũ est, q expirat iurisdõ post tps, ĩtelr̃ quo ad 8 delegatũ. † secus qñtũ ad delegãtẽ, q ex eisdẽ actis iudicare p̃t, ut no. Bal. in l. properandũ. §. sin aũt utraq;, in fi. C. d̃ iud. & idẽ 9 Bal. in l. pe. q̃ incipit. placuit. C. d̃ ped. iudicibus. ¶ † Tertio no. q licet cã cõmissa, sit terminãda intra certũ tps, p̃nt tñ partes 10 terminũ prorogare. ad idẽ ẽ tex. in l. ij. § si iudex. ff. de iudi. † Et rõ vr̃, quia terminus statutus ẽ in fauorẽ partiũ, vt Abb. hic, dicit. Et iõ illi renũciare p̃nt, c. ad apostolicã. de regu. Et istã rõnẽ prius allegauit Bal. in l. si q ex cõsensu. col. ij. ver. secunda spẽs. 11 C. de epi. aud. Sic ẽt † qñ forma rescripti respicit fauorẽ partiũ, 12 illi possunt partes renũciare. c. fi. §. is aũt. ubi Abb. s̃. e. ¶ † Ex his infert̃ ĩ pposito. q licet priuati ñ possint iurisdictionẽ cõcede13 re. l. priuatorũ. C. de iur. om. iu. † p̃nt tñ iurisdictionẽ limitatam progare, & extẽdere, & ita Ang. de in l. & quia. in gl. in uer. lex. ff. de iur. om. iud. Et hoc, qđ dr̃ hic, locũ hẽt in iudice delegato, prout tex. loquitur. Secus est in ordinario, vt no. Bal. in d. l. si q ex cõsensu. in loco pallegato, & tradit Ang. in l. fi. col. ij. ff. d̃ iu. 14 om iud. Abb. in c. P. & G. s̃. eo. Itẽ † qđ dr̃ hic, procedit qñ tps statutũ respicit fauorẽ partiũ, vt dictũ ẽ. Secus si agat̃ de fauore ecclesię, ut no. Ang. dicit in d. l. fi. col. 1. in fi. ver. ego sum ĩ ista 15 opinione, ff. de iur. om. iud. † Et eodẽ mõ si agat̃ de fauore publico, ut est in instãtia iuris cõis, quæ prorogari nõ p̃oi, ut p gl. 16 & Doct. in l. properandũ. in prin. C. de iud. † Et aduertẽdũ est, quia ista prorogatio, de qua tex. hic loquit̃, p̃ot fieri ẽt p maiori tpe. quàm esset expressum tempus. Vñ licèt iudex habuerit cõmissionẽ, vt expediret cãm intra mensem, potuit de cõsensu partium terminus prorogari ad annum, vt no. in proposito Bal. scribit in d. l. si q ex cõsensu. in loco palleg. Et hoc pcedit in ista prorogatione, quæ fit ex consensu partiũ, qa partes pos17 sunt renunciare fauori suo, vt s̃. dictũ est. † Secus esset in prorogatione, quæ deberet fieri per arbitrum ex potestate sibi data in cõpromisso, quia illa præcisè limitari dẽt ad tẽpus expressum a in cõpromisso,[a] ut no. Bal dicit in c. fi. col. 9. versi. dubitat̃. s̃. de consue.

ADDITIO.

a Syl. Ald In compromisso. Adde Lanfran in tract. de arbi. fol. v. colũ. ij. in prin. Hippo. singu. lij prorogatio cõpromissi, & si non sit adiectũ non potest trãsgredi maius tẽp᷑, ar. auc. q semel. quomodo, & qñ iu. & l. sancimus. C. de fideius. & auc. ei, qui. C. de app. & ad dicta hic p Deci. adde Bal. in c. Quintaual. col. pe. ver. da. a est ptas. de iu. iur. Fel. hic, col. 2. Deci. i c. sua nobis. col. 1. i fi. de appel.

tõne.& in c.præsentata.col pe.ver.sed pone.de test.in c.sua nobis,in fi.de appel & idem Bal.in consi.299.nobiles viri,col.fi. io ver.venio ad quintum.lib.j.Aliter tñ loquiť Bal.in l.j. C. vt in possessio.leg.& tradit Alex.in consi.70.viso consil.col.2. lib. 2.

18 ¶ †Quarto not. ꝙ delegatus ex simplici cõmissione hẽt potestatẽ puniendi partes contumaces,ᵃ & hoc siue cõtumacia sit in non ueniendo,siue sit in non parendo,vt probať hic, & in

19 c.causam,q̃.ꝯ de re iud.†Et contumacia.quæ est in nõ veniendo,maior dř,vt late dixi in c.j.in 7.no.ꝫ.de iud.ꝑ lec.Pisana. Vn

20 de cum sit†maior cõtumacia,plus debet puniri.c. quæsiuit.ꝫ. de his,quæ fiunt à maio.parte cap.cum si.ut dixi in c.ar si clerici.in princ. de iudicis.

21 ¶ †Quinto nota,ꝙ ubi pęna certa sta-

b tuta est à iure,ab ea iudex recedere nõ debet.ᵇ ad idẽ tex. cũ gl.

22 in c.licẽt.de pęnis,in glos.in verbo.pęnã pecuniariã.† Et hoc verum est,nisi ex magna causa,pp quam iudex põt à pęna determinata à iure recedere,vt est notabile dictũ Inn.in c.4.de cõst.& no.Bal.in l.& si seuerior. col. 1.C. ex quib. cau. maiores.

23 ubi propter hoc infert,†ꝙ in pupillo,& doli capace cõmittente homicidium,est iusta cã dispensandi,ꝙ nõ decapitetur, & tali casu non teneť iudex in syndicatu,vt no.Bal.in l.obseruare. §.proficisci in xj.q.ff.de offi.procon.& legati,cum simi. vt latè tradunt Mod.in c.j.de cõsti.Alex.in consi.41. habita super con

24 tentis.col.4.lib.2. & dixi in rubr.C.qui admit.¶ †Sexto, & vlt. not.ꝙ ubi pęna nõ reperitur statuta à iure, ꝙ arbitrio iudicis

25 cõmittitur,ad idem tex.in l.j.§.expilatores ff.de effractori.† Et est regula generalis in omnibus non determinatis à iure, ꝙ arbitrio iudicis regulari debeat.l.j.in fi ff.de iu.delib.ubi Bald.ad hoc.plura similia dixi in c.sedes.de resc.& aliquid ꝫ. in c. præ-

26 cedenti.†Et arbitrium iudicis cessante lege,regulari dẽt à consuetudine,vt illa in primis attendatur.l.si quis reum.ff. de custo reo.Et no An.de But.hic,col j.in fi.Abb in d. c. licet.de pęnis.colum.vlti.ver.vlt. aduerte. & per gl.in l.qd ergo.in §.pœna grauior,in gl.pe.ff. de his, qui notã.infa.& no.Bal.in l.eternum quoq;.§.publicè. col.2.ff.de procu cum si.vt tradunt Moder.ꝑ c.inter cęteras.col.7.de rescrip.Et adde tex.Inst.de offi.iudi.in prin.& in auct.iubemus.ubi Bald.in ultimo notabili, C. de iudi.& idem Bal.in l.si quis non dicam rapere.col.3.de episc.& cle.

27 †Et cessante etiam consuetudine arbitrium iudicis regulatur de similibus ad similia,vt dicit Ant.de Butr.hic, alleg.

28 gl.quã dicit nescire alibi.in c.inquisitionis.de accu. Nã ẽt † in delictis puniendis procediť de similibus ad similia. c.j. §. porro.quæ fuit prima cã benefi.amittendi.ubi Bal. in ulti. not. dt illum tex.ad hoc eẽ meliorẽ de iure,& ẽ gl. no. in l.si qs id,qđ ff.de iu.om.iud.cum si.vt tradit Alex.& dixi in c. translato. de

29 constitu.in nota.& in gl.†Et tale arbitrium ẽt usque ad mor-

c tẽ extendiť,ᶜ iuxta gl.in §.ꝑ summa,Insti. de iniuriis. de eius in

30 tellectu dixi in c.ex literis.de cõsti. ¶ †Postremo adde notabilẽ decisionẽ, ꝙ qñ pęna pro aliquo delicto venit imponenda arbitrio iudicis,non põt iudex arbitrari,& declarare illã pęnã

d à principio officii:ᵈ quia declaratio,quæ põt recipere variationẽ in tẽpore,ante tempus fieri nõ potest.l.cum pr.§ à filia. de le.2.& ibi Bar.in fi.Sed hæc variari põt ex tẽpore pp qualitatẽ personarum & locorum,ideo fieri non potest, vt notabiliter decidit Bar.in l.omnes populi.in v.q.primæ q.princ.in versic. quæro,Potestas habet arbitrium.ff.de iust & iur.& sequiť Pe. de Anch.in c.1.in 1.q.prin.ver. quærit Bar.ꝫ.de cõst.& Abb.in

31 c cum consuetudinis.in fi.de consuetudine. ¶ † Et dixit Abb. ibi ꝙ ista ratione episcopus in casibus,in quibus habet potestatẽ dispẽsandi,nõ põt statuere:quia dispensatio variatur ex tẽpore sm qualitatẽ personarum,& tẽporis,& statutum eẽt firmum,allegat Fed.in cons.17.qđ talis est,col.fi.uersi. nõ obs. ꝙ

32 octauo.& idem Fede.in cons.x75.talis est,col.ij.† Et ex hoc infertur,quod facilius permittitur dispensari, quàm statuere, de quo dixi in c.fi.de consti.& in rub.eo.tit.in posterioribus scrip

33 tis.¶ In gl.1.ibi,iudicibus præsentatur.gl cõcludit,ꝙ†terminus præfixus iudici currat à die pñtationis literarum.Et ratio vř,

34 † quia ante præsentationẽ rescripti iudex delegatus non hẽt

e exercitiũ iurisdõnis.ᵉ c.super eo.el ij.de appel no.Inno.in c.ex conquestione. de resti.spol.Bal in l.1.C ut lite pendẽ.cum si.vt tradunt Mod.in c.cæterum.de rescrip.& dixi ꝑ c.super eo. Vnde absurdum esset dicere,ꝙ tẽpus inciperet currere ante, quã possit iurisdictio exerceri,arg.l.j.in fi.C.de anna.excep. ꝑ c.quia diuersitatem.de cõces.præbẽ.Et prædicta conclusio limitatur dupliciter.Primo,vt non procedat,qñ in specie statutũ fuit tẽpus iudici delegato,puta usq; ad pascha,quia tunc præcise illud attenditur,vt Abb.hic post Ant.de Bu.& alios cõcludit eũ si.ut dixi in c.super eo.de appel.& gratia breuitatis nõ repeto. Sed ꝯ istã limitationẽ arguunt Mod.hic de ratione ꝫ allegata, qa ante pñtationẽ rescripti delegatus nõ hẽt iurisdictionẽ: ergo uidetur,ꝙ non currat tẽpus,licẽt in specie assignatũ sit. Ad qđ respondetur,ꝙ verũ est,ꝙ non currit tẽpus propter negligentiam delegati,quæ sibi imputari non põt:sed currit,quia præcisè constat de volũtate superioris,qui voluit cãm intra cer

tũ tẽpus expediri,& illud certũ tps prorogari, vel multiplicari nõ potest,ut dixi in d.c.super eo.& ad hoc facit,qđ Doct.tradunt de præcisa uoluntate summi Pontificis in reuocãdo pri-

35 mum rescriptũ,in c.cæterũ de rescrip.†Secundo limitatur, nisi de cõsensu partiũ procedať,qa valeret ꝓcessus ante præsentationẽ rescripti.ita no.uoluit Bal.in l.nec quã.§. vbi decretũ,ꝑ fi.ff.de offi.procõ.& leg.Est verũ ꝙ dictũ hic Bal.reprobať per Perusi.in d.c.super eo.qa cũ ante pręsentationẽ rescripti nõ habeat delegatus iurisdictionẽ,nõ vř,ꝙ partium consensus ei illam tribuere possit.l.priuatorũ.C.de iu.om.iu.Et hoc sum se-

f cutus,confirmando,ut dixi in d.c.super eo.Sed tñᶠ defendẽdo Bal.responderi põt,ꝙ consensus partium non tribuit iurisdictionẽ,sed solũ intimare vř iurisdõnem datã in rescripto non dum præsentato,& ita uerisimiliter debuit credere partibus, de quorum præiudicio tractatur.¶ In fi.gl. notandũ est, ꝙ qñ

36 causa commissa debet terminari † intra breuẽ terminum, ẽt iudex põt,& debet abbreuiare dilationem,& est dictũ Innoc. quem Abb.hic refert in d.c.super eo.de app.cum si.ut dixi ibi.

37 †Et dum Abb.hic dicit,ꝙ ẽt si dolo partis causa nõ decidať ꝑ termino statuto,expirat tamen iurisdictio,sed ꝯ illam partem datur actio de dolo,vt Imo hic concludit l.arbitrio in §.dolo. ff.de dolo.de quo dicendũ est,vt dixi in c.ex ratione.in 8.col.de

38 appel.¶ †Postremo Abb.dicit notandũ esse, ꝙ prorogatio, de qua tex.hic loquiť,debet fieri durãte primo termino, aliàs nõ

g esset prorogatioᵍ l.sed si manente.ff.de preca.l.4.in prin. ff.de dam.infe.vbi Alex.& no.Spe.eo.tit.§.excipi põt.ver.itẽ ꝙ iurisdictio.ubi in terminis istius decretalis loquiť An.de But.in c.præterea in fi.de dilatio.Ang.in cons. 231. visis.Bar.in l.4. in prin.ff.de dam.infec.cũ si.ut tradunt ibi Alex & Mod. hic, & adde Anto de But.in consi.67.in facto proponitur.in fi. Ang. in l.si.in gl.magistra.ff.de feriis & Bal.in conf.471.cũ quartus,

39 col.fi lib.4.Alex.in consi.75.ponderatis.circa fi.lib.2.† Et prædicta conclusio ampliatur, quia sufficit ,ꝙ ꝓrogatio facta sit ꝑ ultimo momento primi termini,vt no.Bal.hic,col.3. in uers. quid si prorogatio.per d.l.sed si manente.facit tex.in l.2.C de posth.hæred.insti.ubi sufficit, ꝙ posthumus natus momento uiuat Bal.tñ vř limitare hoc, dũmodo in illo momẽto tẽporis,qđ superest,actus prorogationis fieri possit ,vt ipse notat, dicit in l.si à te.C.de pact.inter empto.& venditο & ita colligiť in d.l.sed si manente adhuc precario, tẽpus prorogasti. & facit tex.in l.cum sponsus.§.fi.ff.de publiciana.ibi.qui momẽto possedit rectè ac actione experietur,& illũ tex.alle.Bal.hic.ille tex.

40 aliàs allegabatur,quòd† traditio possessionis in instãti effectũ eius operatur,facit etiam quod no. Bal.de momẽto in l.si tan-

41 tum C.de leg.ubi inquit,† ꝙ maritus lucratur dotẽ sm dispositionẽ statuti,licẽt momento durauerit matrimonium. In simili not.Bal.in c.j.§.quin etiam.ver.quæro quid si masculᵘˢ,in

42 tit.episcopum,vel abbatẽ †de filio nato qui statim moriť, ad exclusionẽ substituti.Et idem Bal.in l.vnica. §. in nouissimo. col.2.uers.quæro nũquid infans.C.de cad. tol. & in simili etiã tradit Bal.de eo,qui in officio fuit,nisi per unum momentũ,in ca.1.in fin.in ti.quis dicať Marchio,Dux,uel Comes. dum alle

43 gat l.qui concubinã.§.uxori.de leg.3.†Et ex prædicta conclusione alia ꝯclusio inferť,ꝙ tps prorogatum, est idem tempus

cum

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Contumaces.Idem in c.prætarea.in 3.no.ꝫ.eo.

b Hie.Gig.Non debet.Adde,ꝙ licẽt iudex non nisi ex magna causa possit recedere à pœna iuris,põt tñ pœnã a iure statutã minuere,& mitigare,l.qd ergo. §.pœna grauior.ff.de his,qui not.infa.no.Fel.in c.qualiter,& quando.el 2.in §.fin.in v.col.in uer.circa quartum,de accus.& dictum hic, quòd iudex non possit immutare pœnã iuris intellige maxime in delegato, qui nec minuere potest,nisi sit incompetens ad pœnam iuris.secundum suam iurisdictionem, ut late declarat Fel.ibi ꝫ.in ea.col.uer.sed aduerte,in quãtũ,& per eundẽ hic.

c Syl.Al.Extenditur.Latissime vero in l.si fugitiui.in 7.col.C.de seru.fug.& addi ad Deci.in d.c.ex literis.

d Officii.Adde Deci.in consi.416.

e Syl.Ald.Iurisdictionis.Idem in c.prudentiam.§.j.col.fi.ꝫ.eo.

f Tamen. Et sic limit. Deci.ꝫ.de appel.c.super eo, nu.12.

g Syl.Ald.Prorogatio.Vide Ro.in consi.443.nu.9.Socy.cons.99.col.2.lib.3.vbi est prorogari non possunt.l.cũ stipulatus sim.& ibi no ff.de verbo.obl.Rom. in d.l.4.Sal.in auct.si tamen,in fin.C.de temp.app.in ff.& Bald.in proposito. in consi.321.uerba compromissi.lib.v.Ange.in l.2.ver.2.in glo.forsitan. & ibi clarius Pau.de Cast.ff de feriis.Pau.de Cast. in l.j C.de dila.Deci.in c.per sona.in pen.col.uersi.ulterius.ꝫ.de appel.est enim tunc non prorogatio, sed noua quædam dispositio,Ioan.And.in addi.Spe.in tit.de app.uer 2.§.nunc breuiter.ver.licet autem.Bal.in l si à te.in prin.C.de pac.inter empt.& vẽd.& in c.Quintaual.eo.pen.vers an finito.de iureiur.in cons.51.generali statuto. col. 2.uersi.item ista ista lib.v.consi.345.quartus,col.fi.lib.eo.Rota deci.331.supposito.col.vlti.ver.ulti.Inno.Cuma consi.74.quia superius,col.3.

h Syl.Al.Possit.Adde tex in c.consuluit,de off.deleg.& faciunt dicta Spec. in tit.de dila.§.dilationum.versi.quid si dicatur.& Ioan.And. in c. præterea,el 2.col.2.de app.& ibi Fran.col.pe uers.7.quæritur.Bene facit dec.Bal.in l.data opera,col.antepe.uer.ulti.no.C.qui accus.seq.Alex.in addi Bar.in l.6.§.fi. ff.de publica,facit,qđ scribit Saly.de eo, qui in extremo puncto appellauit,in auct.hodie.col.1.in 7.q.C.de appel.

cum primo tempore.[a] Et hoc in sententia excōmunicationis nn. Host. in c. præterea, de appel. ubi inquit, ꝙ excōicatus, nisi intra x. dies † satisfecerit. quod si tempus decē dierū prorogatum sit, nō incurrit excōicationem, elapso dicto tēpore decē dierum, ex quo tempus prorogatum fuit.[b] de quo dicendum est, vt dixi in c. præterea. de appel. Secundo ꝙ terminus prorogatus sit idē terminus, Mod. alleg. Car. in cle. j. §. nos itaq;. col. fin. ver. v. quæro, de iureiur. vbi concludit, † ꝙ obligatus cū iuramento ad soluendum intra decem dies, facta prorogatione per creditorem, non soluendo in dicto termino decem dierū, nō erit periurus.[c] Facit quod no. Ro. in xx. decisione. col. pen. ver. 2. hoc ꝓbatur, de præben. in; noula. Et quod not. Cardi. in clem. statutum. col. 4. de elect. cum simi. vt tradunt Mod. hic, & vlterius hoc tenet Bar. in l. 4. in prin. ff. de dam. infe. vbi concludit, quòd prorogato tēpore † officii, idem dicatur officiū, & idem Bald. in l. obseruare §. proficisci. in xix. quæstio. ff. de offi. procon. & legati. in l. meminisse. in fin. eod. titu. & in l. cum qui. §. iudicare. ff. de iurisd. om. iud. & not. Corn. Perusinus in cōsi. 235. de pluribus quæritur, colum. tertia. lib. secundo. Sed aduertendū est ad illud, qđ dictum est in iuramento nam clarū est, quòd elapso primo tempore, quod prorogatum fuit, debitor non incurrit periurium, vt Car. dicit in loco supra allegato, & declarani in d. c. præterea. Sed difficultas est, an postea elapso termino prorogato, incidat in periuriū, si non soluit? † Et cōis opinio est ꝙ sic, quia ꝓrogatio uidetur facta cū omnibus qualitatibus primi termini prorogati; & qa vř, vt supra dictū est, idem terminus. Et specialiter in iuramento uidetur hoc velle Bar. in l. cum stipulatus sim mihi à Proculo, col. pe. ver. itē si ꝓrogari terminū iuramenti. de ver. ob. & in l. j. § & post operis. col. fin. de ope. no. nun. cū si. vt tradit ibi Alex. col. 3. & idē Bal. in c. venerabilem. colū. v. de electio. cū simili. vt dixi in d. c. ꝑterea. Sed in contrarium[d] facit, qa qualitas iuramenti non uidetur in termino prorogato repetita, nisi expresse dicatur. c. pe. de iureiur. Videtur posse responderi, ꝙ tex. in d. c. pen. procedit, prout loquitur. quando iuramentū debet extēdi ad aliud. secus si agatur de eadem re, vt no. Bar. dicit in l. fi. C. de vendē. rebus ciui. lib. xi. & in illo casu idem continetur, qa † terminus prorogatus idem terminus reputatur. l. item quærit. § qui impleto. ff. locati. & supradictū est, & ita dicūt Mod. in d. l. j. §. & post operis. col. 2. Sed ista resolutio nō satisfacit, qa terminus prorogatus non uidetur idem terminus, saltem quantum ad peculiarem naturā iuramenti, quæ est, ut solum habeat locum in eo, super quo expresse interponitur. d. c. pen. Vnde cū solū interpositū sit super primo termino, non uidetur, ꝙ trahatur ad terminū postea prorogatū. Et ita in terminis reperio. ꝙ tenet Bal. in consi. 368. quæritur si factū sit compromissum. † quia iuramentum limitatū uidetur in primo termino, & nō extēditur ad terminū ꝓrogatū, de quo cogitatū nō fuit à prin. Secus ergo, secundum eum, uř si fuit à prin. in cōpromisso data potestas prorogandi. Et ita dicendū vř de iure. Et secundum hoc bř prima limitatio, ꝙ terminus prorogatus non reputatur idem respectu iuramenti. ¶ † Scđm prædicta cōclusio ꝓcedit, qn prorogatio fuit facta simpliciter, quia uidetur facta cū omnibus qualitatibus[e] prioris tēporis.[f] ut no. Bar. in l. j. §. & post operis. ff. de ope. no. nuncia. Bal. in l. si constante. C. de do. ante nup. cum si. & all. & ide Imo. in cōsi. 11. in casu pręmisso. † secus si aliquid mutatū sit de priori dispositione, quia tunc dř noua dispositio, & non prorogatio, ut no. Do. per gl. ibi in c. hi, qui. col. fi. ver. & not. istā glo. de præben. in 6. cū sim. ut tradunt Mod. hic. & idem Bal. in d. cōsi. 368. lib. 3. & in l. Titius. in prin. ff. de exe. tut. Cor. Perusi. in d. cōsi. 235. lib. 2. Abb. in c. P. & G. col. v. in ver. sed aduerte. j. eo. Et hoc verum vř in qualitate substantiali: aliàs secus vř, ꝙ pōt ꝓrogatio fieri in alio loco. Et istā qualitas loci non vř alterare dispōnē, vt no. Bal. in consi. 299. nobiles uiri. col. fi. versi. venio ad tertium. Aliter tñ loquitur in consi. seq. 300. col. fin. eo. lib. j. ¶ † Tertio prædicta cōclusio limitatur non procedere in materia odiosa, in qua terminus prorogatus non reputatur idem terminus,[g] ut no. Bal. in l. si à te. C. de pactis inter emp. & vend. Et ad hoc facit, quia proprie † secundum veritatem istud tempus prorogatū non est idē, sed per interpretationē iuris idē iudicatur,[h] vt no. Bal. in præallega. consi. 368. & in l. si cum dies. in prin. ff. de arbi. & hic, col. 1. ver. quæro utrum. Et ideo in materia odiosa, in qua fit stricta interpretatio, arg. l. cō quidā. ff. de lib. & posth. in ipsa stricta ueritate non dř idem tempus. Et secundum istā rōnē idē esset in statuto, quod proprie intelligitur. vide tñ Are. in l. filius à patre. §. j. in 3. no. ff. de lib. & posthu. ubi per illū text. arguit cōtra Bal. in d. l. si à te. C. de pac. inter emp. & ven. ¶ † Quarto limitatur non habere locū in præiudiciū tertii.[i] l. si cū Hermes. C. locati. Vbi Bal. in prin. dicit, ꝙ prorogatio operatur solum inter ipsas partes prorogātes, & non nocet fideiuss. & no. Spe. in tit. de fideiuss. §. j. in char. ij. vers. illud autem quæritur. Ang. in l. si unus. §. si cum reo. ff. de pac. Et hoc intelligitur, qn fideiussor ēi obligauit se limitate ad tps: secus si simpliciter ꝓmisit, vt no. Arch. in c. te quidē. xj. q. j. Abb. in c. cōstitutus. de fideius. Et ita in effectu dicūt & tenent Mod. hic. Sed aduertēdū est, qa si fideiussor se obligauit simpliciter, uidetur se obligare solū ꝓ tēpore, quo principalis tenetur, † qa qualitas tpis in obligatione accessoria repetita intelligitur, vt no. Bal. in l. Titius. per illum tex. C. de ope. lib. facit tex. in l. si vi proponitur. ff. de fideiuss. & qđ not. Bar. in l. si ita stipulatus. § Chrysogonus. ff. de verb. obli. & qđ tradit Alex. in consi. 34. viso instrumēto. lib. 2. Præterea si ad certū tēpus limitate se obligauit. non tenetur fideiussor ex eo, qa limitata fuit obligatio. nō ex eo, ꝙ agatur de ꝑiudicio tertii, vt Doctores dicunt. Et si rō illa attēdatur de præiudicio tertii, etiam haberet locū, quando fideiussor simpliciter ꝓmitteret. cuius contrarium Doctores dicunt. Vnde aliter declarandum videtur. Nam prædicta limitatio vera est, ꝙ facta prorogatione fideiussor liberatur, vt etiam Bal. tradit in l. Titius. ff. de excusa. tuto. qa respectu tertii prorogatio facit, vt nouus actus dicatur, ut Doctores dicunt in locis præalleg. & idem no. Bal. in l. Emilius. in repe. in 6. col. in v. uo. ff. de mino. ubi inquit, † ꝙ si cōtractus locationis ꝓrogatur, dēt solui noua gabella. Et hoc sane intelligitur, quando prorogatio auget obligationē: gratia exēpli, si qs cōduxit domū pro vno anno, dato fideiussore simpliciter, vel expresse pro illo tēpore, non curo; tali casu, si prorogatio locationis facta sit ad maius tempus, fideiussor non obligatur pro illo tēpore prorogato. Et in isto casu bñ ꝓcedit, qđ Doctores dñt, ꝙ facta ꝓrogatione fideiussor liberatur, id est, nō obligatur pro illo maiori tēpore, quia agitur de noua obligatione. Secus si ex prorogatione nō augetur. gratia exempli, si debitor promisit soluere intra mensem certā quātitatē, dato fideiussore, & si tps appositū fuit gratia facilioris solutionis, in isto casu. licèt tēpus solutionis prorogatū sit per creditorē debitori, nō liberatur fideiussor, qa obligatus erat, & ex tali prorogatione nō magis grauatur, & sic in effectu non obligatur de nouo fideiussor absque cōsensu eius, sed tñ nō liberatur ab obligatione contracta. & ita sentit Abb. in d. cap. constitutus. in fi. & dixi in consi. 93. in fin. ¶ † Quinto conclusio ꝑdicta intelligitur, quando prorogatio fuit facta simpliciter. secus si dicatur, prorogamus usque ad tale tempus inchoandū finito primo tēpore, qa tūc nō eēt prorogatio, ut Bal. hic dicit in 1. col. in uersi. quæro, pone. quia prorogatio cōfertur in tps inhabile.[k] Et in simili nota. Abb. in c. de uxore, in prin. j. de sepul. cum si. ut per Moder. & facit tex. in l. cū qui. ff. de iurisd. om. iud. & in l. ꝙ spōsę. C. de do. ante nup. Sed tamen aduertendū est, qa huic dicto obstare uř, qa expressio facta, ꝙ tps prorogatum inchoetur finito primo tempore, tacite intelligebatur, † quia secunda dilatio currere

ADDITIONES.

a Syl. Al. Tempore. De hoc est tex. in d. l. sed si manente, & in l. si dū dies. in prin. ff. de arb. & ibi gl. & Bal. uolunt in Spe. in ti. de iud. de leg. §. fi. ver. item ꝙ Bar. in l. 4. in prin. ff. de dam. infe. Ang. inter consilia Bal. cōsi. 347. post hoc, in prin. lib. 4. Ant. in c. præterea. in fi. de dila. Imo. in c. fi. de preca. Paul. de Cast. in consi. 281. in causa col. fi. lib. 1. & consil. 389. si consi. seremus eo. lib. Corn. consi. 135. de pluribus. col. 3. ver. ulti. lib. 2. Deci. consi. 497. auctoritate. col. 1.

b H. Gig. Prorogatum fuit. Adde ꝙ si excōicatus absoluatur per decem dies cū reincidentia, si infra dictos decem dies non satisfaciat, ꝙ elapsis dictis decē diebus reincidet in excōicationē, in qua prius erat; nec illa dicitur noua excōicatio, sed est eadem. ideo tali casu alia declaratoria non requiritur, & ita cōsuluit excellentissimus noster Deci. in consi. 199. per totum, in 3. vol.

c Syl. Ald. Periurus. Vide omnino Sozy. in consi. 99. col. 3. in fi. lib. 3. Hipp. Marsi. in singula. 500. ubi quid in pęna.

d Contrarium. Hanc tenet Deci. ubique, & male.

e Hier. Gig. Qualitatibus. Adde Sozi. in l. lecta. in 5. col. in uersi. octauo noto. ff. si cer. peta. ubi dicit, ꝙ prorogatio dispositionis censetur fieri cū suis qualitatibus, & uide Alex. post Pau. de Ca. ibi in 3. col. in uer. quinto noto ex eo. Bal. in cōs. 363. in 3. vol. vbi prædictā regulā notabiliter limitat, quē omnino videas.

f Syl. Ald. Temporis. Adde Dec. in l. pacta q̄ cōtra, in gl. fi. in fi. C. de pac. & hoc qđ hic dicit, ꝓbat tex. in l. 2. §. sed si iudex. ff. de iu. in l. Aemilius, cū gl. de mino. l. lecta. ver. dicebam, & ibi Pau. de Ca. melius Alex. in v. no. ff. si cer. pet. uolunt Alex. in d. §. & post operis. col. 2. Bal. in l. acceptā. col. 5. C. de vsur. in l. j. in 2. q. C. de his quæ pœ. no. Pau. in l. cum stipulatus sim mihi à Proculo, & ibi Are. col. pe. ff. de ver. obl. Vero. inter consilia crim. consi. 8. col. 5. vers. præterea. Cur. sen. consi. 57. super eo col. 6. nu. 45. Fel. in c. præterea. col. 13. adduco, de spon. Dec. in cons. 394. colum. 4. vers. sed prædictus. Ias. in d. §. & post operis. col. 1. in fi. ver. noto diligenter, ubi idem dicit in pœnalibus.

g Ald. Terminus. Vide Ias. in loco proxime citato, & in pœna. Hyp. sing. 300.

h Syl. Al. Iudicatur. Cy. & Bar. in d. l. si cum dies. in prin. Alb. in l. Labeo. in pluribus locis, co. ti. Bal. in c. j. de iud. Bal. in c. 1. §. j. col. 3. de leg. Cor. & cons. 436. quæritur. lib. 1. Sozi. consi. 99. col. 2. lib. 3.

i Syl. Ald. Tertii. Adde Dec. in c. requisiti. col. 1. de ap. Arch. in c. te quidē 2. q. j. Iac. de Are. Dy. & Bar. in l. Lucius. l. 2. § Paulus. ff. de adm. tu. Rot. dec. 306. penes Titiū, in anti. Alb. in d. l. sed si manēte. nu. 3. de preca. Car. Flo. in clem. j. §. nos itaque. in fi. ff. de sust. & tu. Arch. in c. fi. de fideiuss. Imo. in l. ubicūque. e. ti. And. Sic. cōs. 1. & seq. lib. 3. Are. in l. pacta nouiss. col. fi. C. de pa. Maria. in c. fi. de dil. Fel. in c. ꝑterea. col. 13. ver. & adduco, & post Ias. in l. 1. C. de iud. ubi distinguit. col. pe. Dec. Tholo. in q. 81. sic fuit qsitū. Bertr. q. declarat cōs. 188. dico, col. 3. lib. 3.

k H. Gig. Inhabile. Quod prorogatio non possit fieri post finitū primum terminum, no. et idem Dec. in c. personas. in ult. col. uer. ulterius in terminis. de appel. & per eunde in hoc cap. in 3. col. in ver. postremo Abb. dicit supra.

currere incipit finita prima, vt not. Bal. in l. fina. colum. fi. C. de repud. hære. col. 3. cum fi. vt tradit ibi Alc. col. fi. ergo vr, q ex pressio eius, quod tacite inest, nihil operetur. l. 3. ff. de leg. primo. Sed responderi potest, q aliter videtur facta expressio, quàm inesset: quia quando fit prorogatio simpliciter durante primo termino, ille secundus terminus consunditur, & non datur finis illius primi termini, sed reputatur vnus terminus totus, sicut si a principio ita constitutus fuisset, dicta l. sed si manente.
a ff. de preca. Secus[a] est, quando designatur finis primi termini, & principium termini prorogati: quia in effectu tūc vr nouus terminus. & ita tollitur argumē ad quod aliàs magnus Doctor insudauit. ¶ Vltimo no. est, q licèt post lapsum terminum nō di
59 catur prorogatio, vt supra dictū est: tamen si † iudex finito termino dicat, prorogamus vsque ad tale tempus, actus ualet in vim nouæ dilationis, vt no. Bal. in l. j. col. j. C. de temp. appel. & idem Bal. & Imo. in l. Titio centum, de leg. 2. cum simi. vt tradit Alc. post Roma. in l. 4. in prin. ff. de dam. infec. & idem Ro. in consi. 443. quo ad primum. in fi. & sequitur Are. in l. cum stipulatus. col. 4. de verb. obl. bene facit tex. in l. si quis mihi bona. §. sed quid si. ver. aut quid in petitam. ff. de acqui. hæred. & quod Bar. in l. 3. in prin. ff. de acqui. poss. cū si. vt tradit Alex. in consi.
60 146. in causa & lite. col. 3. lib. v. ¶ † In glo. in verbo, partium. in fi. nota q solennitatibus substantialibus iudicii partes renūcia-
b re non possunt.[b] Et hoc sm Host. intelligit, qn in aliqua parte substantiali partes volunt recedere ab ordine iudiciali. secus si ex toto ordo iudicii remittat, qa hoc fieri pōt, & idem tenet gl. in c. fi. in ver. illustrium, de re iudi. in 6. Sed istud dictū Hosti. vt Imo. hic dicit, sonat in absurdum: qa si partes non possunt particulari solennitati renunciare, multomiuus dnr posse totū ordinem iudiciarium remittere, c. cum in cunctis. de elect. ad
61 hoc tn̄ rñderi pōt, † q nō est nouū, q in totum renūciari possit, & nō in parte, ar. l. tutor urgentib. ff. de mino. & in l. si quis aliam. ff. de sol. cū si. Nā si in totū renūciet, nō resultat aliquod incōueniēs, sed pro parte absurdū vr q ordo iudiciarius diuidat, ar. l. i hoc iudicio. ff. fa. erc. Et ideo Abb. hoc declarat, q dictū Host. in d. c. fi. intelligatur, vt valeat in vim pacti, quod postea iudicatum fuerit: sicut ex post facto qn̄ approbatur sentē-
c tia nulla, valet virtute pacti[c] iuxta gl. i l. 2. C. cōia utriusq; iud.
62 † Sed aduertendum est, quia licèt post sniam, q nulla est virtute pacti approbari possit, ut per glo. in d. l. 2. non tn̄ vr, q à principio hoc fieri possit, put arguit Abb. hic: nā ipse Abb. hoc sentire vr in c. significasti. col. pe. vers. 2. principaliter est uidēdū, de fo. compe. cū si. vt tradunt Mod. ibi, col. fi. Vn̄ dictū Host. saluat secundum Imo. hic, ut intelligatur, q partes uoluerint, q iu-
63 dex cognoscat, vt arbitrator. † Nam in iudicem, ut arbitratorē cōpromitti pōt, vt p gl. in l. sed si in seruū, §. si iudex. ff. de arbi.
64 cū simi. vt tradit Alc. in l. j. §. & post opis. ff. de ope. no. nunc. † Et ad hoc facit gl. i d. c. fi. de re iud. in 6. q̄ dicit q valet illa cōuētio, vt nō sit locus libello, nec sniæ. Et sic fatet Host. & gl. ibi, q renūciatio nō valet eo respectu, q sententia sequatur, q̄ valeat, vt
65 snia. † Et sic indistinctè tenēdū est, qd gl. hic dicit, q partes non pnt renunciare substātialib. iudicii, nec in parte, nec in totum, ita q snia sequat. Et pro ista conclusione And. Sic. hic inducit tex. in auct. offeratur. C. de lit. cōtest. vt late per eum. cuius rōnes Ant. de Alex. ibi scribit in d. auc. offeratur. Quibus tn̄ posset responderi, vt aliàs dixi in c. 1. de libel. obla. ad quod Abb. hic se remittit. Et ideo pro nunc retenta cōi opinione, limitatur primo non procedere in arbitro, qui nō habet iurisdōnem, vt no. Bar. in l. si societatē. §. arbitrorum, col. 3. ver. quid expedit, in fi. ff. pro soc. Sec[9] ergo vr si haberet iurisdōnē, puta si eligat ex ne
66 cessitate propter formā statuti, quia tūc iudex † dr, vt no. Bart. in l. fi. C. de iudi. cum si. & sic rō Bar. cessare vr. Scdō cōis cōclusio locū hēt in causis, in quib. lit. cōtest. ē præcisè necessaria, put est in causa principali. secus vr in cā applonis, in qua litis cō
67 testatio nō requiritur, nisi partes psentes sint, † nā tali casu partes possunt litis cōtestationē remittere, ut no. Bal. i l. j. i fi. C. ne licc. tertio prouoca. & tradunt Mode. in c. 1. in fi. col. de off. iu
68 di. ¶ † Tertio procedit in solennitatib. respiciētib. vtilitatē publicā: secus si solū agatur de interesse partium, qa ab ipsis partib. poterit renunciari, vt per gloss. hic, & notabiliter tradit Alc. ubi aliud exēplū ponit, in l. si conuenerit. col. 7. de re iudi.
69 ¶ † In gl. in ver. prorogetur. Abb. primo concludit, q non facta prorogatione, si tēpus sit præfixū iurisdōni, post tps expirat iu
d risdō delegati, & nō snia:[d] secus si tm̄ iudici, quia tunc nō expirat iurisdi. sed iudex puniendus est, l. j. in fi. C. vt oēs tā ciuiles, q̄ crīales. ita ēt Bar. concludit in l. properādū. in pri. circa fi. C. de iudi. vbi rōnē in utroq; mēbro adducit. & idem Bar. in l. scire oportet. §. consequens. circa fi. in vers. secundo casu. ff. de excusa. tut. cum si. ut tradit Alex. in d. l. properandū, in pri. col. pe. & idem Ro. in cōsi. 421. quo ad primū, in secūdo dubio. & in cōsi. 427. in proposito casu, in fi. & Pau. de Cast. in consi. 313. vē dicendum. Et quod dictum est, q valet snia, qn terminus præfigitur iudici, [illegible] Abba q limitari dēt, ut per gl. in cle. j. de iure

c patr.[e] Nā uoluit dicere, vt puto, q licèt dictū sit, q qn̄ tps pfigit iudici, valet snia lata post tps. hoc limitat, nisi dispositio, q̄ præfigit tps iudici, illi cōcederet iurisdōnē ac ptātem, quā aliàs nō hēbat. qa tunc vr data potestas cū illa forma, q̄ seruari dēt, ut per gl. in d. cle. 1. Ex quo īferre vr, q ista conclusio nō hēret locū in iudice delegato, cui esset data iurisdictio cū forma limitati tpis. Et sic iste tex. indistinctè haberet locū, q post tps expirat iurisdictio, q notandū ē. Reperi tn̄ Pau. de Cast. in cōs. 313. pallegato. col. fi. i ver. nō ob. gl. dictæ cle. 1. ubi aliter loquit circa intellectū d. gl. dicit. n. illā procedere, qn̄ apponit qualitas, q̄ inducit modū, & formā pcedēdi. Sed tps, intra qd causa expediri debet, sm eū cōcernit. nec pertinet ad modū, & formā. Sed ista declaratio dubitabilis vr, quia immo q actus fiat intra cer
f tū tps, hoc ad formā pertinere vr,[f] † vt probatur in auc. q̄ sup-
70 plicatio, ubi Bal. C. de preci. impe. offeren. cū si. ut tradūt Mod. in c. cum dilecta. cat. 3. ver. octauum signum. de rescript. Et reperio, q hoc dictū Bal. ipse Pau. de Cast. sequit in l. fi. in princ. ff. loca. l. qui Romæ. §. Callimachus. in fi. de verbo. obl. ideo cō
71 cludēdū est, vt s. dixi. ¶ † Secundo Abb. cōcludit, q si terminus sit præfixus instantiæ, post terminū nō valet snia. Et hoc in instantia iuris cōis notatur in l. properandū. in prin. C. de iud. Et idem est in instātia præfixa a statuto, ut Abb. hic cōcludit post Io. An. in ti. de le. §. restat. ver. quid si in statuto, & Doctores in
72 locis s. alleg. † quia vt Abb. hic dicit, terminus statuti subroga-
g tus vr in locū termini iuris cōis.[g] Et ad hoc facit qd no. Bar. in l. superuacuā. C. de tem. in inte. rest. pe. cum si. ut tradit Rom. in cōsi. 38. in casu proposito. in secundo dubio. & in qōne nostra. in statuto no. Bal. i l. fi. i fi. C. vt intra certū tps. Et hoc maxime haberet locū, qn̄ constaret de mente statuti, q voluit recedere ab instantia iuris cōis, ut in no. casu Abb. tradit in cōsi. 16.
73 in pnti q. col. 3. & 4. lib. ii. † Et prædicta cōclusio limitat nō pcedere qn̄ statutū simpliciter imponit pœnā iudici nō termināti cām intra certum tēpus, quia valet sentētia post terminū, ut Abb. hic cōcludit. & rō vr, qa actus factus ꝯ legē, nō est nul-
74 lus, † quia illa specialis pœna tollit generalem penam nullita
h tis actus,[h] ut no. Bal. in l. non dubium. col. pe. C. de leg. Car. i cle. j. in 3. oppo. de resc. Abb. in c. 2. de testi. de quo tn̄ dicēdū est
75 vt dixi ibi in d. c. 2. ¶ † Secundo limitatur, nisi reus cōfiteat delictum, quia confessio notorium facit. Et ideo licèt perēpta sit instantia, condēnari pōt, et no. Bal. in l. properandū. in prin. in fi. C. de iudi. & Mod. hic, & ibi simpliciter sequunt. Sed aduertēdū est, qa Bal. ipse ꝯrium tenet in l. criminis, circa fi. ver. sed po
76 ne, statutum. C. qui accusare. ubi inquit, † q ille qui cōfitet delictū, nō pōt opponere alias exceptiones declinatorias, sed bn̄ pōt opponere defectum iurisdictionis, & idem Bal. in l. magisteriæ. C. de iuris. om. iudi. Sed distingui pōt, an sit talis iudex, cuius iurisdictio prorogari possit, q talis cōfessio piudicat: aliàs secus, vt notabiliter distinguit Ang. in l. i. ff. de cōfes. & dixi in c. at si clerici. in prin. in 4. nota. de iudi. & quæ scripsi in rubrica
77 de pb. col. 14. ¶ † Vltimo limitatur nisi absoluatur reus ab obseruatione iudicii, quia talis absolutoria ferri pōt ēt post instantiā peremptam, ut no. Ang. dicit in l. properādum. in prin. col. 2. C. de iud. p tex. in l. fi. C. vt intra certū tēpus, & idem Ang. ibi
78 per illum tex. dicit, & Bal. ibi rōnē adducit. † Ex quo colligitur limitatio ad regulam quæ dicit, q qui non pōt condēnare, nō pōt absoluere. l. 3. ff. de re iudi. vt habeat locū in absolutoria diffinitiua: secus si absolutoria sit ab obseruatione iudicii. Et tn̄ ēt aduertēdum est ad illum tex. in d. l. fi. C. ut intra certū tps, quia loquitur qn̄ pœna statuta est iudici, vt patet ibi in fi. Quo casu ēt snia condemnatoria valeret, ut s. dictum est: nisi dicamus, q instantia erat perempta, ut in prin. ibi colligitur. ¶ In gl. in verbo, certa. gl. opponit, & non soluit. Inn. hic respōdet, q allegata in contrariū hēnt locum in cōtumacibus condēnatis. tex. hic procedit in cōtumacibus citatis. Ista solutio non vr vera, quia iura allegata in gl. loquunt in cōtumacib9 citatis. Et iō Io. An. hic

ADDITIONES.

a Secus. Imo idem, quia ut actus ualeat, debet intelligi de fine intrinseco, non extrinseco termini, & sic debet exponi illud verbum, finito, id est, finiente.
b Non possunt. Adde Fely. hic, nume. 6.
c Pacti. De hoc late Deci. in c. pendentiam. in prin. co. 11. ꝯ. eo. Hip. in l. j. §. j. ff. de quæstio. col. 6. declarat no. Deci. in consi. 475. col. v. & in consi. 483. col. v. dic tamen, quòd quamuis valeat in uim pacti, non tamen hēt executionem, nec alia priuilegia sententiæ Deci. eo. consi. 399. col. fi.
d Syl. Al. Sententia. Vide Ias. in §. rursus. col. 14. Instit. de actio.
e Syl. Al. Pat. De illa gl. uide eundem in c. pe. 10 pe. col. ꝯ. eo.
f Syl. Al. Videtur. Late Ias. in d. auct. quæ supplicatio, & quando forma importetur per tempus, uide Deci. in c. cum sit, col. 8 de appella.
g Syl. Ald. Communis. Hoc idem late tradit Io. Frāc. Bald. in tract. præscrip. col. 248. uers. idem est.
h Syl. Ald. Actus. Et an, & quando actus factus post tempus appositum, sit nullus. Paul. consi. 228. uidetur, ubi dicit quòd non. Fely. in c. ex parte, col. fi. uers. sextus casus. de consti. in c. cum dilecta. col. ix. ver. limita. 1. de rescrip. Maria. in c. cum uenerabilis col. 13. uer. circa xii. de in.

hic dicebat, ꝙ Innoc. voluit dicere totum contrarium, ꝙ vitio scriptoris ita reperitur. Et in effectu ista solutio in hoc resolui- tur ſm Ant. de But. hic, col. 2. ꝙ pœna in nõ veniẽdo, eſt deter- minata a iure: ſed pœna contumaciç in nõ parẽdo nõ vr̃ de- terminata a iure. Sed ẽt iſta ſolõ nõ ſatisfacit, qa vr̃ ꝯ tex. hic, q loquit̃ de vtraq; contumacia in nõ veniendo, & in nõ cõparẽ- 79 do. Vñ dñs Abb. ꝯcludit, † ꝙ miſsio in poſſeſſionẽ ꝓprie non a eſt pœna, [a] ſed reſpicit intereſſe partiũ. Sir̃ nec ſententia excõ municationis dr̃ proprie pœna. & ideo de iſtis tex. non intel- ligitur, dũ loquitur hic de pœna certa. Sed debet intelligi de pç na, quç propter contemptum iudicis imponi debet, q̃ arbitra- 80 tia eſt, vt hic dr̃, & ita And. Sic. & alii poſteriores ſequunt̃. † Sed aduertendum eſt primo in miſſione in poſſeſſionẽ, ꝙ immo pœna ſit, eſt tex. in l. ſatis. ff. de in ius voc. vbi ſatis pœnæ ſuſti- nere dr̃. cuius aduerſarius in poſſeſſionem mittit̃. & idem text. 81 in c. qm̃ frequenter. §. fi. vt lit. non cont. † Secundo de excõica- b tione ẽt vr̃ ꝙ ſit pçna, [b] d. c. qm̃ frequenter. § fin. † Et nulla ma- 82 ior pœna eſt in eccleſia, vt tex. dicit in c. corripiant̃. 24. q. 3. vbi loquit̃ de pçna excõicationis. & dicit, quòd pœna maior in ec cleſia nulla eſt. & no. Inn. in c. qualiter, & qñ. de accu. cũ ſi. vt tra dunt Mod. ibi. in §. ad corrigẽdos. col. fi. Et certe abſurdum vi- deret̃, ꝙ ſi ſtatutũ de pœna loqueret̃, nõ haberet locũ in pœna excõicationis. Nõ ob. tex. hic, qa nihil facit, qa reſpicit aliquẽ caſum ſpãlẽ, vt colligitur ibi, dũ inquit, ſi tale fuerit negotiũ. Nã tex in iſtis verbis nõ habuit reſpectũ ad pœnã excõicatiõis vel miſſionis in poſſeſſionẽ, & qa illç pœnæ in quolibet nego- tio regl̃r locũ habent. Sed tex. hic reſtringit ſe ad nãm alicuius negotii particularis, in quo ſi eſſet ſtatuta aliqua pœna ſpecia- lis propter cõtumaciam, illã dẽt iudex imponere. alias arbitri ſuo, tunc arbitriũ regulabit̃, vt aduerſarius mittat̃ in poſſeſſio- nẽ, vel excõicet̃, ꝓut dr̃ in d. c. qm̃ frequenter. §. fi. Et ẽt ſi videbi tur iudici, alia pçna imponi poterit, iuxta l. j. ff. ſi quis ius dicẽ. 83 Licet. n. miſſio in poſſeſſionẽ facta fuerit, † põt tñ iudex ẽt mul c ctã imponere, [c] gl. no. in d. l. j. §. fi. in gl. magna in fi. vbi Bal. poſt antiquos, cũ ſi. vt tradit ibi Alex. col. pe. & Alc. ibi dicit hoc li- tari dẽre, qñ poſt miſſionẽ in poſſeſſionẽ iterum fuit cõtumax alias ſecus, qa vna pçna ſufficit. & ita voluit Pau. de Caſt. in d. l. j. §. j. & ibi Alc. ſeqt̃ per tex. in d. c. qm̃ frequenter. §. fi. ibi, altera pœna ſit contẽtus, ad alterã ꝓceſſurus, ſi hoc meruerit ꝓteruitas cõtumacis. Et hoc ſane intelligitur, niſi magna fuiſſet cõtu macia, vt no. Abb. in d. c qm̃ frequẽter. §. fi. col. 3. Præterea, ẽt ſi contumacia nõ fuiſſet magna, ſed eſſet talis in qua haberet lo cũ tex. in d. l. j. ff. ſi quis ius dicen. vr̃ ꝙ pro tali cõtumacia miſ- ſio in poſſeſſionẽ fieri poſſit, qa in hoc aduerſario, & ſic parti ꝯſulit̃. Et procedẽ cõtumacia ẽt vr̃ ꝙ mulctari poſſit ꝑ cõtem ptũ iudicis, iura allegata in ꝯtriũ ꝓcedunt, qñ ſolũ conſiderat̃, ꝙ citatus inducat̃ ad cõparendũ, & ſic remedia rẽdunt ad idẽ. d ¶ Succeſſiue Abb. q̃rit, an delegatus mulctare poſſit? [d] Et ex di- 84 ctis eius duæ concluſiones colligunt̃. † Prima eſt ꝙ delegatus e ꝓ̃ncipis mulctã imponere poſſit. [e] & dicit ꝙ iſta eſt cõis opi. & no. Spe. eo. ti. § ſequitur, col. j. in ver. ad eius officiũ. vbi allegat tex. in c. j. ẽ. eo. vbi Inn. in ver. punire, cũ ſi. vt tradunt Mod. hic. & iſta cõcluſio ſm Ab ampliatur, vt poſſit tãtã mulctã impo- nere, ſicut ordinarius. Sed in hoc ꝯtrium tenet Imo. hic ꝑ tex. in l. 2. C. de ſpor. & Alc. ſeqr̃ in rub. ff. de off. eius. col. 3. & in l j. col. 5. ver. ſecundo fallit. ff. ſi quis ius dicen. & in conſi. 35. viſo the- mate. col. fi. lib. 2. & licet iura canonica indiſtinctè loquãt̃, con uenit, ꝙ ſm iura ciuilia intelligant̃, ꝑ ea q̃ notant̃ ĩ c. j. de ope. no. nũ. eũ n. Sed tñ opi. Abb. verior vr̃, qa iura cano. indiſtinctè loquũtur, & delegatus eſt maior ordinario, c. ſane. ẽ. eo. Nõ ob. ꝙ iura cano. debeant diſtingui ſm iura ciuilia, quia hoc non vr̃ ꝓcedere in iſta mã delegationis, in qua apparet ꝙ alr̃ diſpo- nit̃ de iure cano. q̃ de iure ciui. vt not. in c. ꝙ ſedes. de offi. ordi. 85 ¶ † Secũdo Abb. ꝯcludit, ꝙ delegatus inferioris à principe põt mul ctas leuiter imponere, ſed Imo. hic tenet ꝯtriũ. Et ꝯ Ab. vr̃ cõis opi. gl. ꝑ illũ tex. in l. 2. §. fi. ff. de iud. Bar. in l. j. col. 2. ff. ſi qs in ius voc. cũ ſi. vt tradit Alc. col. antepe. in ver. extra gl. & ibi alle. An ge. q vr̃ hoc tenere, in cõl. 8. his ꝓrimis diebus. Sed in opi. Abb. hic vr̃ ꝓcedere de iure cano. qa delegatus põt oĩa, ſine quibus eã f expediri nõ põt. [f] c. ꝓterea. ẽ. eo & in delegato inferioris vr̃ tex. in c. ex literis. ẽ. eo. ti. allegata in ꝯtriũ locũ hñt de iure ciuili. d. l. 86 2. §. fi. ¶ † In fi. gl. Abb. ꝯcludit, ꝙ per nouã pçnã impoſitã a ſta- g tuto nõ vr̃ receſſum a pœna iuris cõis. [g] Et ſic ſequit̃ doctrinã Bar. ĩ l. j. ff. vi bo. rap. de quo Alc. late ſe remittit in l. j. §. hoc aũt edictum. de ope. no. nun. Et ꝯclõnẽ Abb. hic ſeqr̃ Bar. in l. ĩ eũ, C. de fur. cũ ſi. vt tradit Ro. in cõſi. 117. ex ꝓmiſſa. in fi. & Cuma. In conſi. 154. viſis. Bartho. Veronẽ in conſi. 14. ꝓ declaratione. Ang. Arc. in trac. malefi in verb. & caput à ſpatulis. col j. Sed br̃ ꝯtriũ ꝯcludendũ eſt, ꝙ immo in dubio receſſum videatur a pœ na iuris cõis, & ſolũ pçna ſtatuti attendat̃. & ita tenet Bald. in l. data opera. col. 6. ver. itẽ no. C. qui accuſa. in l. 2. in fi. C. de reb. cre. & in l. q. ſepulchra. ĩ fi. C. de ſepul. viola. & ibi late Sal. col. v. ver. q̃ro tunc. Ang. in aut. de ſanctiſ. epis. §. fi. cũ ſi. vt tradit Aug. de Arimino in addi Ang. Aret. in loco ſupra alleg. Et hoc idẽ tenet ipſe Ang. Arc. in §. quadrupli. col. 8. ver. an aut, Inſti. de a- ctio. & ita alias diſputatum fuit. & concluſum Genuç, & totus mũdus ita obſeruat, vt dicit Albe. in j. parte ſtatu. in 8. q. & Pau. de Ca. in l. j. §. dixerat aliquis. ff. de publi. dicit ꝙ ita ſeruatur in practica & idẽ ſequitur Pet. Phil. Cor. in conſi. 114. licet primo 87 aſpectu. lib. j. & vr̃ idẽ tenere Cuma. in d. cõſ. 154. † Et hoc ma- xime haberet locũ in Poteſtate, qui iurauit ſtatuta ſeruare, qa ab illis recedere non debet, vt no. Bal. in l. nõ eſt nouũ, in fi. ff. de leg. in l. q. dergo. §. pçna grauior. col 3. ver. iuxta hoc quæro. ff. de his, qui no. inf. l. j. C. ſi aduerſus delictũ, & in auth. hodie, 88 C. de iudi. ¶ † Et ex his infertur ꝯ Abb. hic, ꝙ ſtatutũ imponens pçnam pecuniariã ꝓ homicidio, vr̃ tollere pœnã corporalẽ, vt no. Bal. in d. l. data opera cũ ſi. ẽ. alleg. & ita pro conſtanti ab iſtis ꝓſupponit̃ valere ſtatutũ imponens ſolũ pœnã pecuniariã ꝓ homicidio. de quo late Io. de Ana. & Mod. in rub. j. de homi. 89 † Et ſtante tali ſtatuto ẽt haberet locũ in parricidio, [h] vt no. Bal. h dicit in l. data. circa fi. in ver. & eſt arg. C. de dona. Sed illud di- ctũ reprehendit Io. de Ana. in cõſ. 63. ꝓſuppoſita cõi opi. & di xi in rub. de ꝓb. col. 12. in fi. Et ad hoc facit, ꝙ in ſimili no. Iaco. 90 But. quẽ Ang & Sal. ibi ſequuntur. in l. 1. C. de venefic. † vbi in- quit, ꝙ ſtatutũ de homicidio, nõ hẽt locũ in homicidio qualifi cato, videlicet ſi factũ ſit cum veneno. Et ſequitur Io. de Ana. in c. j. col. 4. de ſortileg. Et in ſimili ẽt de homicidio qualificato, 91 not. Ang. in l. fi. C. de delato. lib. x. ¶ † Subſequẽter Abb. q̃rit, an i punitus ſm vnã legẽ, accuſari poſſit, vt ſm aliam legẽ puniat̃? [i] Et concluſio eſt, ſm eum ꝙ non. ſi tendunt ad vindictã. ſecus ſi 92 reſpiciunt cõmodũ priuatũ. † Primo, qñ dicat̃ agi ad vindictã, vel priuatũ cõmodũ, declarat Bar. in l. prætor. §. 1. ff. de iniur. cũ ſi. vt Alc. tradit in conſi. 211. viſis, col. 1. lib. 2. & doctrina Abb. hic colligitur ex dictis Bar. in l. 1. in fi. ff. vi bo. rap. & in d. l. præ- tor. §. 1. & in l. 1. C. qñ ciuilis actio. & limitatur, & declaratur, vt Arc. ſcribit ĩ c. de his. de acc. & per Bar. in l. 2. §. 1. col. 2. ff. vi bo. 93 rap & gl. & Bar per illũ tex. in l. ꝙ Senatus. ff. de iniur. † Et ex his infertur, an laicus punitus per iudicem eccleſiaſticũ, poſſit pu niri ẽt per ſecularẽ. de quo Ab. hic ſe remittit. & late tradit An. Sic. c. 1. cat. pe. de offi. ord. & Arc. in d. c. de his. de accuſ. & in cõ ſi. 58. diligenter conſideratis, in dubio. Abb. in c. tuæ. de procu. cũ ſi. vt hr̃ in locis præall. & do. Ioã. Bapt. de S. Seuer. late ſcribit in l. 1. C. de ſum. Tri. & fid. catho. ¶ In gl. pe. ex dictis Abb. duæ 94 concluſiones colliguntur. † Prima eſt, ꝙ iudex ẽt delegatus ex k cauſa minuere põt pœnã [k] a iure impoſitam, allegat Bart. qui hoc dicit, in l. quid ergo. § pœna grauior. ff. de his. qui no. infa. & eſt dictũ Inn. in c. j de conſt. cũ ſi. vt ibi late cõgeſſerunt Mod. In 7. fall. & prius And. Sic. ibi, & in rub. C. qui admit. col. 30. & 95 & reaſſumunt Mod. in l j. C. de preci. Impe. offer. † Et iſta cõclu ſio ampliat̃, vt ẽt hẽat locũ in cõſuetudine, quia Iudex ex cã re cedere põt a pœna q̃ imponit̃ de cõſuetudine, vt no. Abb. hic ĩ fi. allegando gl. in l. hodie. ff. de pœnis. Sed aduertendũ eſt, qa di ctũ Inn. qđ allegat̃ in d. c. j. de conſt. ſolũ vr̃ habere locũ in ma- iorib. magiſtratib. ſecus eſt in minorib. vt no. Bal. dicit in auth. hodie. C. de iud i. vbi Pau. de Caſt. & Mod. ſequunt̃. & pari rõne vr̃ dñm nõ hẽre locũ in delegatis iudicibus, q de minorib' eſ- ſe vñt. l. 2. §. fi. ff. de in. & ipſe Inn. hoc expreſſe ſentire vr̃ in d. c. 1. de cõſt. dũ ibi expreſſe loqr̃ de ordinariis iudicibus. ad hoc rñderi põt. Primo, ꝙ in iſto caſu nõ vr̃ dña inter maiores, & mi- nores magiſtratus, quia licèt maiores ſint, non tñ poſſunt ipſi minuere pçnam, & legẽ tollere, arg. l. formam. C. de off. præſe. prætoris

ADDITIONES.

a ¶ Syl Ald. Pœna Adde Deci. in c. ad hoc. nu. 19. de poſtula. præla.

b Hie. Gig. Pœna. Quod excommunicatio ſit pœna, adde eundem Deci. in c. 1. in uer. ſecunda ratio eſt. de poſtul. præla.

c Syl. Ald. Imponere. De quo tamen vide Iaſ. in l. 2. in textualib. ff. ſi quis in ius uoca. non ier.

d ¶ Mulctare poſsit Hic Henr. Bohic.

e ¶ Poſsit. Adde Ang in conſ. 8. & Alberi. in l. eos. C. de mo. mul. & uide Iaſ. in l. j. col. 5. in uer. ẽt gl. Bar. ff. ſi qs ius d. c. nõ ob tẽp. ubi dẽ ꝙ regula q̃ eſt ꝙ de legatus mulctare nõ poſsit fallit in delegato principis, q eſt maior ordinario.

f ¶ Syl. Ald. Non poteſt. Vide infra in c. præterea. in ultimo.

g ¶ Hie. Gig. Communis. An pœna impoſita a ſtatuto faciat ceſſare pœnam iuris communis. ultra hic adducta uide per Bal. in l. cunctos populos. in 6. oppo. & etiam in 5. q C. de ſum. Tri. & fid. cath. & in l. placet. C. de ſacroſ. eccl. & ponit Per. de Anch. in repe. c. canonum ſtatuta in uerſ. quæro utrum ſicut ſtatutum ſm, de conſt & uide Iaſ. iſtas, & plures alias cotas adducẽtem in §. quadrupli. in 5. col. Inſti. de actio. Quando autem duæ pœnæ differentes imponuntur à diuerſis ſtatutis, quç attendi debeat, uide per Deci. in conſi. [illegible] in 2. col.

h ¶ Hie. Gig. Parricidio. Contra hoc uide no. per eundem Deci. in conſ. 65. in 2. col. uer. nam primo ſtc. in 2. uol.

¶ Syl. Ald. Adde And. Sic. in conſ. 3. in 3. dub. lib. 2. & uide Deci. in ca. quæ in eccleſiarum. nu. 62. de conſt. eſt enim grauius homicidio, Soc. conſi. 157. colũ. prima, in fi. lib. 2.

i Hie. Gig. Puniatur. Adde Bal. in l. placet. in uer quærit hic Gvil. C. de ſacroſan. eccle. ubi dixit, ꝙ ſi quis ſpiritualiter a iudice eccleſiaſtico punitus fuerit de delicto, poterit etiam puniri a iudice ſeculari.

k Minuere põt pœnam. Adde Henr. Boh. in c. archiepiſcopatu. ẽ. de raptori.

toria. facit tex. in cle. ne Romani, de elect. Vñ maiores magiſtratus hanc poteſtatem conſequuntur, quia lex ipſa concedit, vt ex cauſa poſſit pœnam remittere: & ſi hoc lex permittit, ẽt in minorib. magiſtratib. permiſſum vĩ pro facultate ipſorũ. Niſi ſaluando communem opi. dicamus, ꝙ talis facultas vĩ cõceſſa duntaxat maioribus magiſtratib. quia de illis lex cõdidit. & pro eis magis præſumitur, ar. l. j. ff. de off præſec. pt. Secũdo aliter rñderi põt, ꝙ dato ꝙ dictũ Inn. nõ haberet locũ in minorib. magiſtratib. nõ bñ inferĩ. ꝙ nõ habeat locũ in delegato, ſaltem a principe, de quo Doc. hic loquunĩ, q͞a ipſe vĩ eẽ de maiorib⁹, cũ ipſe ſit maior ordinario c. lane. c. paſtoralis. j. eo. & talis facultas innitiĩ iuri cõi, & reſpicit iuſtitiam, vt ĵ. dicã. merito vĩ tractãte ĩ delegatũ cui cõmittiĩ, ꝙ iuſtitia fiat. & cũ q̃ potuiſſet delegãtẽ mouere, ẽt ipſum delegatũ mouere debet, vt dĩ in c. ſup litteris. in fi. de reſc. ¶ † Et retenta cõi ꝯclõne dubitaĩ, an hoc habeat locũ in pęna impoſita à ſtatuto, vt ex cã iudex illã remittere poſſit? & Bal. in terminis tenet ꝙ nõ, in l. j C. ſi aduer. delict. vbi poſt Iac. Bu. inquit, † ꝙ rña hodie. ff. de pę. l. nõ hẽt locũ ĩ pęnis ĩpoſitis à ſtatuto, q͞a ſtatutũ eſt præciſe obſeruandũ. & idem Bal. dicit in l. quid ergo. §. pęna grauior. col. 3. ff. de his, q̃ no. ĩfa. In ꝯtriũ tñ vĩ cõis opinio, ꝙ in iõ idẽ ſit in ſtatuto, & ita in ſtatuto loquiĩ Bar. in d. l. quid ergo. §. pęna grauior. in fi. vbi mateſiã illius §. extẽdit, vt habeat locũ in pęna impoſita a ſtatuto. & idẽ Bar. in l. ñ. in fi. ff. de receptato. & hoc idẽ tenet ipſe Bald in l. & ſi ſeuerior. col. 2. ver. & ex p̃dictis. C. ex quib. ca. inſa. irrog. & idẽ Abb. tradit ĩ c. 2. de delic. puero. & Fulg. in cõſ. 124. p̃ſuppoſitis. col. fi. in ver. cęterũ. & Are. in ꝯſ. 131. Spiritusſancti gra. 2 ĩ2 fi. & idẽ Are. in c. at ſi clerici. §. de adulteriis. col. 4. in fi. & idẽ Are. in c. at ſi clerici. §. de adul. col. 4 in fi. ĵ. de iud. Et iſta eſt magis communis opinio. Nã iõ, q̃ eſt in pęna, q̃ imponiĩ à iure cõi vt ex cã remittere poſſit, ẽt militat in ſtatuto. Et iõ dicit Bal. in c. 1. in fi. de re iud. ꝙ dictũ Inn. in d. c. 1. de ꝯſt. defendit Afflicto. c. 1. in fi. de re iud. ꝙ dictũ Inn. in d. c. 1. de ꝯſt. defendit Afflicto. rcs, q̃ q̃nq; ſtatuta tranſgrediũtur. & facit, q̃d dixi in rub. C. quĩ admit. Et ſubiicit Abb poſt Hoſt hic, ꝙ iudex eſſet infamis, ſi ſciẽter ſcienter maiorem, vel minorẽ pęnã imponeret, q̃ ſit ſtatuta à iure de quo no Ro. in ſing. 77. & in l. ſi vero. in 26. fall. ff. ſol. mat. Pan. de Caſt. in d l. & ſi ſeuerior. C. ex qui. cau. inſa. irro. ¶ † Scda concluſio Abb. eſt, ꝙ delegatus ẽt principis, nõ põt diſpenſare in pęna, ut gl. hic dicit. Ex quo inferĩ, ꝙ facilius pmittitur iudicis in pęna, ut gl. hic dicit. Ex quo inferĩ, ꝙ facilius pmittitur iudici, vt ex cauſa pęnam remittere poſſit, q̃ ꝙ poſſit diſpẽſare. Sed iſtã differẽtiã, quã Doc. cõiter ſequũtur, facit; quia ẽt q̃n pœnæ remittitur ex cã, vĩ eſſe diſpenſatio, quæ dĩ iuris cõis relaxatio, vt per gl. 7. q. 1. §. niſi rigor. & iõ inter iſta nõ vĩ eſſe realis differẽtia. Ad hoc cogitabam poſſe reſponderi, ꝙ licẽt remiſſio pęnę factæ ex cã, vide aĩ quædam diſpenſatio, habito reſpectu ad cõmunẽ regulam. tñ abſolutẽ talis remiſſio vĩ procedere de iure cõi, cũ a iure cõmuni hoc permittatur, † ſicut dĩ de priuilegio inſerto in iure cõi, ꝙ pro iure cõi reputatur, [a] vt per gl. in l. hẽs ab ſens. & ibi Bar. ff. de iud. cũ ſi. Hinc eſt, ꝙ talis remiſſio, q̃ fieri debet in ipſa ſententia, poſtea nõ poteſt, vt no. Bart. in d l. & ſi ſeuerior. ſecus eſt in diſpenſatione, † quæ ſemper fieri põt, vt no. Inn. in c. dilectus. col. 2. de rẽpo. ord. & Abb. in c. niſi ſpecialis, ĵ. de accu dixi in c. at ſi clerici. §. de adulteriis. col. 1. de iu. vbi videndum eſt. & quod dixi in c. conſuluit. el 1. ĵ. de appel. ex his diligenter habetis expeditam hanc decretalem.

96 97 98 99 100 a 101

ADDITIO.

a ¶ Syl. Ald. Reputatur. Verum eſt, quòd priuilegium inſertum in corpore iuris vi detur ſortiri naturam iuris cõis, & iõ eius præſumitur ſcientia in principe, ſi cut iura communis: q̃d nõ eſt, q̃ñ non eſt clauſum. Car. in conſi. lij. col. 2. & ſi cut ius cõe præſumitur motu proprio conditũ, ita & priuilegium in corpore iuris clauſum, gl. & Bar. ibi col. 2. ver ſecundu quęro, in auth. quas actiones. C. de ſacroſan. eccl. Car. Ale. poſt Ge. in c. ignorantia. 38. diſt vbi plures caſus recenſet. & eſt no. dictũ Bal. in l. liberor. C. de colla. facit l. cum ex oratione, cum no. ibi per Bal. ff. de excuſat. tut. tñ ſciendum eſt, difficilius tolli ius commune. bene verum eſt, ꝙ ſicut difficilius tollitur ius commune, quàm priuilegium, ita difficilius tollitur priuilegium inſertum, quàm non inſertum, ut per Paul. de Caſt. in l. ſi mihi, & tibi. §. in leg. 2s. ff. de lega. j. tamen non eſt uerum id, q̃d dicit hic Deci. ut in terminis illum reprobat Lancel. Galiau. i repe. l. Centurio. col 3 t nu. 141. ff de uulg. & pup.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio delegata ordinario, iuuatur ordinaria poteſtate.*
2 *Simpliciter, qualiter accipiatur.*
3 *Delegatus contumacem punire poteſt, licẽt in reſcripto non dicatur.*
4 *Seueritatis eccleſiaſticæ appellatione, q̃d veniat, & q̃ ſit plus q̃ cẽſura eccleſiaſtica. nu. 5.*
6 *Interrogatio ſimplex reſtringitur à limitata reſponſione.*
7 *Seueritas, & cenſura an mulctam importent. & nu. 8.*
9 *Cenſura eſt verbum generale.*
10 *Animaduerſio plus eſt quàm cenſura. & importat mortem. nu. 11.*
Quandoque pro ſimplici accuſatione. nu. 12.
13 *Delegatus poteſt mulctare, & aliam extraordinariam pœnam imponere.*
14 *Plenaria poteſtas, id eſt, libera, & abſoluta.*
15 *Delegatus an puniat teſtes, falſum coram eo deponentes.*
16 *Teſtes ſ. ipſos a conſtitu ind. a. bus puniri poteſt.*
17 *Iudex incidenter conſequitur poteſtatem.*
18 *Commiſſio extenditur ad omnia, ſine quibus commiſſum non poteſt explicari.*
19 *Statutum extenditur ad ea, ſine quibus actus explicari non poteſt.*
20 *Delegatus laicus dicitur habere iuriſdictionem eccleſiaſticam.*
21 *Papa ſpirituales cauſas laico committere poteſt.*
22 *Vendendi poteſtatem habens poteſt dare fideiuſſorem.*
23 *Abſolutio ad cautelam nunquam venit niſi exprimatur.*
24 *Reſeruata principi non veniunt etiam ſi aliter res explicari non poſſet.*
25 *Antecedens maius non venit in conſequentiam.*
26 *Acceſſorio probato probatur principale.*
27 *Collationis vim habet miſſio in poſſeſſionem canonicatus.*
28 *Inſtitutio infertur ex legato.*
29 *Epiſcopus puniri non poteſt in conſequentiam.*
30 *Conſequens dicitur venire ſub generalitate.*
31 *Mandatum ſpeciale requiritur in reſtitutione in integrum.*
32 *Tranſactio poſt rem iudicatam quando valeat.*
33 *Renunciare ſententiæ quando quis credatur tranſigendo.*
34 *Renunciatio ſpecialis requiritur in re iudicata.*
35 *Acceſſorium dicitur quod alterius cauſa adhibetur etiam ſi pretioſius ſit. nu. 36.*
37 *Opinio vulgi attenditur in iudicando quid ſit acceſſorium.*
38 *Impetratio non valet ſi taceatur beneficium acceſſorium, quod erat principale.*
39 *Acceſſorium comprehenditur a ſtatuto.*
40 *Conſuetudo tribuens iuriſdictionem in principali, tribuit in acceſſorio.*
41 *Acceſſorium ſuſpenditur, extinguitur, ceſſatur, & annullatur, vt principale, nu. 42. & 43.*
44 *Equo vendito, an veniat ſella, vel alia ornamenta.*
45 *Acceſſoria aliter quandoque iudicantur ac principale.*
46 *Eccleſiæ acceſſoriæ non eſt opus facere mentionem.*
47 *Gabella non ſoluitur de acceſſoriis.*
48 *Libellus incertus procedit in acceſſoriis.*
49 *Acceſſoria obligatio quandoque durat ſine principali.*
50 *L. ſi ita. ff. de au. & arg. lega. non habet locum in acceſſoriis.*

PRæterea. ¶ Summatur, & diuiditur, ut p Abb hic ¶ In tex. ibi, nõ ordinatio. de quo nõ eſt dubitandũ, quin ꝯtumacẽ punire poſſit, ſi cauſa ſibi delegeĩ, quia hoc ex poteſtate ordinaria ſibi competit. l. i. ff ſi quis iua dicẽ. † Ex quo inferri põt, ꝙ iuriſdictio delegata ordinario, adiuuari põt vigore p̃tãtis ordinariç, ex tacita mẽte ſuperioris. facit tex. ĩ c. ſignificaſti. in c. paſtora. §. quia vero. j. eo. & hoc no͞tandũ eſt ad ea, quæ habentur in c. cum ex officii. ĵ. de p̃ſcriptio ¶ † In tex. ibi, ſimpliciter delegatur, id eſt, generaliter vt q͞a dicatur, ꝙ fiat iuſtitia, ſm Card. hic poſt gl facit tex. in c. is, qui. de elec. in 6. & in l. i. C. de ędil. actio. & l. 1. §. ſi quis ſimpļr, de ver. ob. cũ ſi. ut tradunt And. Sicu. & Mod. hic. Quorũ dictis adde gl. in cle. ſæpe. in ver. ſimpliciter, quæ dicit ſimpļr, id eſt, ſine plica de verb. ſig. Et ſimpliciter. id eſt, gñaļr, vt dictũ eſt, & pbaĩ in l. i. §. cpaũ ff. de aleat & gl. ibi, in uerbo, ſimpļr. Et ſimpliciter. idẽ, ſine diſtinctione. & no. Bar. in l manifeſtiſſimi. §. 1. C. de fur. Et ſimpliciter. id eſt, ſine aliqua limitatione, ut not. Anton. de But. per illum tex. in capitu. primo. in quarto notab. de ſcrutinio. facit text. in l. ab hoſtibus. §. ſed ꝙ ſimpliciter. ff. ex quibus cau. maio. in l. Marcellus. §. quidam liberis. ff. ad Treb. in l. iubemus. C. de appel. gloſſ. in cap. religioſus, in verbo, ſimpliciter. de teſta. in 6. & in 4. q. 3. in §. item in teſtib conſiderandũ eſt, in uerbo, ſimpļr, cũ ſi. quæ facile aggregari. pñt. Sed q̃tũ ad tex. hic aduertendũ eſt, quia non vĩ ꝙ verbum, ſimpļr, hic abſolute, & generaliter accipiaĩ: q͞a ſi cã cõmiſſa ſit, ꝙ ĩtra mẽſem termineĩur, nõ vĩ generaliter, & abſolute ꝯmiſſa, quia habet determinationẽ certi tẽporis, per ſ. alle. Et tñ haberet locũ iſte text. vt probatur in c. de cauſis. ſ. eo. vbi delegatus, cui cã intra certũ tp̃s terminanda comiſſa eſt, p̃t tñ citare, & cõtumacẽ punire. & ideo tex. hic intelligitur ſimpļr iſto reſpectu, quia non eſt data aliqua forma in puniendo contumacẽ. Et quãuis reſpectu tẽporis, vel loci, forma data eſſet, hoc non facit q̃n cõmiſſio dicaĩ facta ſimpliciter eo reſpectu, quo tex. hic loqĩ. & ad hoc bñ facit. ꝙ no. Bal. in d. l. j. in prin. C. de ędil. actin. ¶ † Primo no. quòd delegatus partẽ cõtumacẽ punire p̃t, [a] licẽt hoc in reſcripto nõ dicaĩ, q͞a venit in cõſequẽtiã cõmiſſionis, dato quòd nõ exprimaĩ, vt tex. hic dicit. & idẽ Abb. in c. quęrenti, de verb. ſig. facit tex. in c. ex literis. ĵ. eo. in l. fi. ff. de offic. cius. & in l. 2. ff. de iuriſ om. ind. cũ ſi. ¶ † Scdo nota, ſm Abb. ibi. ſeueritate eccleſiaſtica, ꝙ appellatione ſeueritatis eccleſiaſticæ uenit nõ ſolũ cẽſura, [b] de qua in c. q̃renti, de uerb. ſig ſed ẽt facultas puniẽdi mõ extraordinario, vt pbaĩ hic, ſm Abb. referẽdo verba iſta ad cõſultationẽ, in qua gñaliter quæritur an contumax puniri

1 a 2 3 a 4 b

ADDITIONES.

a ¶ Hie. Gig. Poteſt. Adde Iaſ. in l. j. in 7. col. in uer. limita etiam aliis quatuor. ff. ſi quis ius dicen. non obtemperaue.

b ¶ Syl. Ald. Cẽſura De his omnibus uide Card. in cle. j. de teſtib. alibi ſeueritas pro ſtricto iure accipitur, in c. ñ. de tranſa. l. ſi compenſandi. C. de hære. inſti. in l. nulla. ff. de legib. l. 2. in prin. ff. de cuſt. reor. Hinc ſeuera ſententia in l. 1. §. caſum. ff. de pæ. & noluit Ale. in l proſpexit ff. qui & à quibus.

puniri possit. Ex quo Abb. infert, ꝙ verbũ, seueritas ecclesiastica, sit magis latũ, ꝗ verbũ, censura ecclesiastica, & posteriores simpliciter sequunt̃. Et idẽ Abb. tradit c. cũ clerici. ĩ fi. j. de pac. Sed aduertendũ est, quia talis dr̃ia non vr̃ iure probati. Nam licèt consulatio facta sit gñaliter, an contumax puniri possit, tñ 6 rñsio limitata fuit ꝙ puniri pōt seueritate ecclesiastica. † Vnde interrogatio facta simpliciter, à rñsione limitata restringitur, vt no. Abb. dicit in c. j. de treu. & pac. in c. inter dilectos. §. cæterum. de fid. instr. & in not. q. tradit Imo. in c. j. in vit. no. in versi. 7 sed forte. j. de pac. † Et de se seueritas ecclesiastica non vr̃ mulctã importare, quia illa esset seueritas secularis, & nõ ecclesiastica, vt notatur in l. j. ff. si quis ius dicen. Et sic in effectu non vr̃ dr̃ia inter cẽsuram ecclesiasticam, & seueritatem ecclesiasticã, ga vtroq; casu de ecclesiastica dr̃. Et dato ꝙ seueritas ecclesiastica ẽt de mulcta intelligatur, vt Doc. dicunt, idem vr̃ de verbo, 8 censura, † quia in eodem casu, videlicet vbi agitur, ꝙ cõtumacia puniatur, iura vtuntur isto verbo, censura ecclesiastica, in c. fi. de sepul. in c. tuæ. vt lite non cõtest. in c. j. in fi. in c. fi. de for. 9 comp. in vj. † Et quia censura vr̃ verbum gñale. c. j. in fi. qui clerici, vel vouentes. ibi, sacrorum canonum censura. Et idem dr̃ in c. de cætero. de testib. & 34. dist. in c. fraternitatis. & qd̃ dictũ est de seueritate, limitatur non habere locum, si dicatur p seueritatem canonicam districtissime compensantur. c. in quibusdam. de pœnis. † Sir Abb. dicit, ꝙ verbum, animadnersio, plus 10 importat, ꝗ censura. allegat Inn. in c. j. de homi. in vj. & ibi Pet. 11 de Anch. in v. not. & † Domi. ibi §. j. col. j. Et intantum hoc ꝓcedit, ꝙ animaduersio importat mortem,[a] vt not. Domi. in c. inquisitionis col. j. de hæte. in vj. Et idem Pet. de Anch. in cons. xv. spũalis iudex. col. fi. vbi allegat tex. in c. nõnullis. de iudæ. & 12 tradit Domi. latè post Arch. vj. q. v. in c. deniq;. † Reperio tñ ꝙ etiam ista verba, animaduersione debita, pro simplici accusatione accipiuntur, vt no. Do. per illum tex. in c. fi. de exce. in 6. Ideo conclusio vr̃ ꝙ ſm subiectam materiam istud verbũ intelligitur. Et idem dicendũ est de verbis præcedentibus. Et subiecta materia principaliter cõsideratur, an agatur de puniendo contumaciam, vel delictum, quia pro pœna delicti cõuenit ꝙ 13 maior pœna imponatur. ¶ † Tertio no. ſm Abb. hic, ꝙ delegatus potest mulctare,[b] & aliã extraordinariam pœnam imponere. Hoc tñ notabile non vr̃ verum, attento verbo, seueritate ecclesiastica, per supra proxime dicta. Sed probatur per rationem tex. in fi. hic, & in c. suspicionis. j. eo. & dictum fuit in c. de causis. s̃. eo & in c. j. s̃. eo. ¶ Quarto nota ibi, plenariam potesta-14 tem. id est, liberam, & absolutam, † vt Abb. dicit. Facit gl in l. si aliquant. §. cum plenissimam. ff. de offi. proconsul. & in cle. j. in verbo, narremus, in fi. de probat. & in cle. j. in verbo, omnimodam, de for comp. cum si. vt tradunt Andre. Sic. & Mod. hic, de quo hic remitto ad ea, quæ dixi in c. proposuisti. col. ij. de ꝓba. & de verbo pleno iure, late tradunt Mod. in c. auditis. de ꝑscri. 15 ¶ † Et ex isto tex. infertur ſm Bal. hic in fi. ꝙ delegatus possit punire testes[c] falsum coram se deponentes.[d] Et hoc ſm Abb. intelligitur, qñ delegat' ex hoc impeditur: aliàs secus, vt ipse hic concludit. Sed aduertendũ est, quia ex hoc iurisdictio delegati impediri nõ vr̃. quia punire testem, qui falsum deposuit, est qd separatum à causa, quæ delegato commissa est, & ex separatis non infertur. l. Papinianus exuli ff. de minoribus. Vnde quod dictum est de delegato, ꝙ testem coram eo falsum deponẽtem punire possit, intelligitur qñ est delegatus a Principe, secus est ĩ delegato inferioris. & ita distinguit Io. And ĩ tit de teste. §. j. ver. sed quid de delegato sequitur Imol. in cle. j. col. iij. de hæreti. & Abb. in c. j. circa fin. de crimine falsi. & Ioan. de Ana. ibi, col. pe. & ita residens Mod. hic. Sed considerandũ est, ꝙ delegatus contra tertium solum vr̃ habere iurisdictionẽ, qñ impeditur eius iurisdictio. c. j. s̃. eo. Et ista ratio etiam militat in delegato Principis. ergo vr̃ ꝙ etiam delegatus Principis nõ possit. Veritas huius quæstionis præsertim vr̃ consistere in intellectu quorundã iurium, quæ contradicere videntur. Nam pro parte negatiua vr̃ text. in l. diuus. la ij. ff. de falsis. vbi iudex, coram quo productum fuit falsum instr̃m, vbi iurisdictio sua non se extendit ad pœnam imponẽdam pro tali delicto, ad Imperatorem rescribit. ergo datur intelligi ꝙ propter illam falsitatem cõmissam coram iudice non augetur eius iurisdictio, & Bar. ibi, in fi. no. illam text. ergo vr̃ in proposito ꝙ ex falsitate coram delegato commissa iurisdictio sua non extenditur, & per illũ text. Mod. videntur tenere istam partem negatiuam in l. j. §. qui mandatũ. ff. de offic. eius. Sed tñ ad illum tex. vr̃ posse rñderi. Primo, ꝙ loquatur in iudice ordinario, qui habebat iurisdictionem limitatam. Secus vr̃ in delegato, qui ex persona delegantis omnia potest in pertinentibus ad causam, vt in isto tex. cum si. Secundo rñdetur, ꝙ ille text. vr̃ loqui respectu pœnæ legis Corneliæ de fals. ſm naturam rit. Secus est in pęna extraordinaria, de qua in casu isto agitur. Secundo, ꝙ delegatus non possit, allegatur tex. in §. si vero igno. in Auc. de testib. col. ij. vbi iudex, q no habet administrationẽ, si opus fuerit verberare testes de falso suspectos, remittit ad apparitorem prætoris. ergo vr̃ ꝙ ipse non possit. & ita ille tex. inducitur intelligendo in delegato. Sed ad illum tex. rñdetur, ꝙ ibi non remittit ad alium ex defectu potestatis, sed quia ipse non habebat familiam, vt not. Mod. in d. l. j. §. qui mandatum, & colligitur ex dictis Ale. in l. ij. ff. de iur. om. iud. Vlterius tñ ad illum tex. aduertendum est, quia in ista materia non bene allegatur. Nam ibi non agitur de pœna, quę testi falsum asserenti imponatur, sed tortura, quæ adhibetur ꝓ veritate eruenda, vt colligitur ibi, quatenus propter hoc nihil celent veritatis. Et hoc facit per apparitorem prætoris, gratia facilioris expeditionis, vtique tñ ipse delegatus hoc potuisset, ga hoc venit in executionem iurisdictionis, vt in simili not. Bart. de carcere in l. imperiũ. col. v. ver. sed hic quæro. ff. de iur. omn. iudi. Pro altera vero parte affirmatiua vr̃ casus in l. nullũ. C. de 16 † testibus. vbi dr̃ ꝙ si testis falsum dicit, data est potestas cunctis iudicibus animaduertendi contra illum testem, qui falsum deposuit. ergo etiam delegatis competere vr̃. Sed potest rñderi, ꝙ ille tex. loquatur de ordinarijs iudicibus, quia delegati nõ sunt proprie iudices, quia proprium nihil habent, sed eius qui mandauit, iurisdictione vtuntur. l. j. §. qui mandatum. ff. de offi. eius. Vel secundo rñdetur, ꝙ per text. vt ibi patet, non intendit ampliare potestatem iudicũ, sed solũ remouere priuilegiũ qd̃ delinquenti competeret, vt colligitur ibi, absq; vllo præscriptionis obstaculo. Replicari tñ potest, ꝙ verba illa, cũctis iudicibus quæ vniuersalia sunt, etiam videntur ampliare auctoritatẽ iudicum, quia solum ad remouendum priuilegium fori nõ erat opus illo verbo vniuersali, cũctis iudicibus. Sed ad hoc etiam rñderi pōt, ꝙ loquitur de cunctis iudicibus habentibus iurisdictionem, vt iurisdictio ipsorũ exerceri possit, non obstante priuilegio. Et hoc non videtur habere locum in delegatis iudicibus, qui nõ hñt iurisdictionem ꝯ tertium, & ꝯ eos opponitur defectus iurisdictionis. vnde licèt priuilegiũ opponi non possit, qd̃ facilius tollitur, quia est ius speciale. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testa. mili. non bene infertur ꝙ defectus iurisdictionis allegari non possit, quia talis defectus fundatur in iure 17 communi. † Secundo pro ista parte affirmatiua facit, ga iudex qui non habet potestatem principaliter, illã tñ incidenter consequitur. l. quoties. C. de iud. c. causa, de rest. in integ & not. Bar. in l. Interdum. §. qui furem. ff. de furt. & ideo ratione incidẽtiæ vr̃ ꝙ delegatus possit. Mod. hic rñdent ꝙ argumentũ procedit respectu partiũ, quæ litigant: non aũt respectu tertij, de quo agitur. Ista responsio dubia videtur, quia testis, qui corã delegato delinquit, non videtur reputari tertius: sed de ipso idem, quod de partibus ratione tacitę prorogationis iudicatur, vt dictum fuit in c. supra eo. Ideo aliter respõderi potest, ꝙ tunc demũ delegatus habet potestatẽ ꝯ tertiũ, qñ eius iurisdictio impedit̃, aliàs secus. c. j. s̃. eo. Sed in casu isto nõ videtur iurisdictio impediri, licet delegatus testẽ corã eo falsum deponẽtẽ punire nõ possit. Vltimo facit tex. in c. seper his. j. de pęnis. ubi delegatus videtur punire testẽ coram eo vacillantem. Sed respondetur illud factum esse ibi de speciali mandato Papæ, vt colligitur dũ inquit, de mandato nostro. & hoc mõ videtur probare contrarium, quia sine mandato vr̃ ꝙ non possit, nisi dicamus illud mandatum esse in contingentia facti. Concludendo, vera resolutio vr̃ illa. quam br̃ Abb. hic dicit, ꝙ delegatus possit testem coram eo falsum deponentem punire, qñ eius iurisdictio impeditur. aliàs secus per istum tex. & in c. j. s̃. eo. Et licèt supra dictum sit ꝙ iurisdictio delegati non impediatur, quamuis delegatus non possit testem punire: hoc nõ videtur verũ, quia si delegatus hoc non posset, de facili per eos veritas occultaretur, quia sperneretur iurisdictio eius. Et ideo vr̃ hoc esse de ptinentibus ad causam per istum text. Et hæc in effectu concludendum vr̃ ſm partem affirmatiuam, quam tenet glo. in l. quæsitũ. in gl fi. ff. de testib. cle. j. in ver. iudices. de offi. deleg. Bar. in l. nullum. per illum tex. in iij. no. de testi. Spe. in ti. de testi. §. j. vers. sed quid de delegato. Bal. hic in fi. Ang. in l. si lis. per glo. j. ibi, C. de falsis. & bene facit quod no. Pet. de Anch. in consi. 172. circa secundum dubium. in fi. facit qd̃ not. Abb. in c. suspicionis. in ij. not. j̃. co. Arc. c. tam literis. in ij. col. de testi. & Imo. in consi. 139. pręfatus Cy. debitor. col. ij. Ang. Are. in trac. malefi. in verbo, fal-18 sario. col. 4. quæro testis dixit falsum. ¶ † Vltimo nota illud, ad qd̃ cõmuniter iste text. allegatur, ꝙ vno commisso, videtur cõmissa

---

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Mortem. Adde Bal in consi. cxliiij. lib. ij. ubi optime.

b ¶Hie. Gig. Mulctare. Adde Vincen. Hercul. Perusin. patrem, & præceptorẽ meũ in l. à diuo Pio. in fi. princ. ff. de re iudi.

c ¶Punire testes. Adde Dom. Ias. in l. quæcunque. §. qui mandatum. ff. de offic. eius cui mand. est iur. sdictio.

d ¶Hier. Gig. Deponentes. Adde Alex. in l. ij. col. iiij. in ver. item contra Bar. ff. de iurisd. om iud. & Ias. ibidem in iij. col. & uide eundem Ias. qui hunc articulum late examinat, in l. ij §. fi. in pen. col. in uers. pro clara intelligentia. ff. de offic. eius, cui mand. est iurisd.

missa omnia ᵃ sine quibus illud explicari nõ potest. ᵇ ad idem
tex. in l. ij. ff. de iur. om. iu. cum si. vt Abb. hic dicit, & uot. Bar. in
l. ambitiosa. col. vij. ver. secunda regula est. ff. de decre. ab ord fa
cien. Bal. in l. j. col. fi. ver. circa brocarda. C. si rector prouinciæ,
cum si. vt tradunt And Sic. & Mod. hic. Et no. Bart. in l. veteres.
ff. de itin. actuq; priuat. facit tex. in l. iij. in fi. ff. de penu leg. cũ si.
vt prosequuntur Alex. & Mod. ᶜ in d. l. ij. de iur. om. iud. Et adde
Pet. de Anch. in c. j. in car. 8. col. 3. ver. circa primum, de consti.
vbi per istam regulam concludit, † q̃ et statutum extenditur
ad ea, sine quibus actus explicari non põt, & not. Abb. in c. pu-
blicato, in fi. ẽ. de ele. Bene facit qd no. Bar. in l. ex diuerso. §. j. ff.
de rei vendi. Ant. de But. ĩ c. cõstitutus. per gl. ubi in pe. col. ver.
no. gl. de religio. dom. cũ si. vt Alex. scribit in rub. C. qui admit-
ti. & no. Bar. ĩ l. quis. per illũ text. ubi et Bal. C. de fideicõ. Pau. de
Cast. in consi. ccxiiij. inci. in causa, quæ vertitur. col. 2. Ro. ĩ cõs.
71. col. 2. visis. & in consi. 94. visis, in fi. & in consi. 337. quo ad
primum. Et sm istam cõclusionẽ iurisdictio delegati ampliat̃,
licèt aliàs strictè intelligatur, vt Fed. dicit in cõsi. 164. sup inuo-
catione. col. 2. Et prædicta conclusio et ampliatur, vt nõ solum
uideant̃ cõmissa ea, quæ accessoria sunt ad principalẽ dispo si
tionẽ, sed ea, quę accessoria sunt accessorij, & sic ueniunt non
solũ immediate, sed mediate, vt no. Abb. per illũ text. in c. pru-
dentiã. §. si uero. ẽ. eo. tit. ᵈ & posteriores vbique sequũtur. Sed
tñ considerandũ est, q̃ in d. §. si verò, illud uidetur esse per viã
extẽsionis, & illud conceditur in odiũ excõicatoris, vt colligi
tur ibi, si excõicatores malitiosè distulerint. ibi, tunc delegati,
&c. Et sic in illo casu ratio specialis est, & non procedit sm re
gulam, quia tunc generaliter illud haberet locum, nõ conside
rata malitia excõicatoris, & ideo per illũ text. regula non am-
pliat, sed ponitur casus specialis, ĩ quo potestas delegati ĩ odiũ
personę extenditur. ¶ Et prædicta cõclusio nunc limitat̃, vt ea,
sine quibus causa expediri nõ põt, veniant, nisi psona incapax
sit. Vnde si eps cãm petitionis hæreditatis laico cõmittit, non
transit iurisdictio spiritualis necessaria ad expeditionem cau-
sæ, vt qa forte obiiciatur de illegitimo mrĩmonio, vt in c. tuã,
de ordine cognitio. ita Angel. notabiliter dicit in d. l. 2. col. 1.
uers. hoc autẽ limita singulariter. ff. de iu. om. iud. & sequitur
Pau. de Cast. ibi, in fi. in uer. ulti. scias. Mod. in d. l. 2. dñt, q̃ ista li-
mitatio nõ est vera in terminis, in quibus Abb. loquitur, qñ
episcopus delegauit laico, † quia cũ laicus fungat̃ uice delegã-
tis. l. j. §. fi. ff. de off. eius. in c. sane. j. eo. delegatus, licèt laicus, dici
tur hr̃e iurisdictionẽ ecclesiasticã, vt no. Abb. in c. significasti.
in fi. de for. cõpe. & iõ ex persona epi vr̃, q̃ d tali causa mrĩmo
niali cognoscere possit. Sed ab ista ratione dictũ Ang. defendi
põt, qa licet iurisdictio delegata ab episcopo ecclesiastica dicat̃,
& ita ex psona episcopi laicus habilitatus uideatur, hoc nõ ha
bet locũ in cã spirituali, quã episcopus, et expressè laico dele-
gare non põt, pp incapacitatẽ, vt gl. & Doct. omnes tenẽt in c.
2. de iudi. & ideo inaduertenter in hoc loquuntur Mod. in d. l.
2. Et ulterius dicto Aug. defensato, vt dixi aduertendum est, qa
bene pcedit in episcopo, qui laicũ in spiritualibus habilitare
non põt, vt no. p gl. & Doc. & ibi dixi, in d. c. 2. de iud. Secus ergo
esset in summo Pontifice, qui causas, etiã spirituales, laico cõ-
mittere potest, † ut per glo. ĩ d. c. 2. in gl. 2. ibi, Papa vero, de iu-
di. & in c. bñ qoidẽ, in uer. pter. 96. cũ si. ut dixi in d. c. 2. col 8. d
iudi. Vñ in delegato Papę, prout tex. hic loquitur, uidetur q̃ ip
se cognoscere possit incidenter de causa spirituali, qa tali casu
uoluntas, & ptãs concurrit; & cessat rõ, q̃ in episcopo cõsidera
tur. Scđo, conclusio s. facta limitat̃ procedere in his, quæ sunt
necessaria, & sine quibus res expediri non potest: secus si faci-
liorẽ aditũ ad rei executionẽ pstarent, qa talia nõ ueniunt, ᵉ gl.
notabilis in c. solet, in glo. 3. de sent. excom. in 6. q̃ Mod. simpli
citer sequuntur. Et pro ista cõclusione facit tex. in d. l. 2. d iuris.
om. iudi. ibi, sine quibus iurisdictio explicari non põt. Et eodẽ
modo loquitur tex. in c. suspicionis j. eo. Sed contrariũ repio,
q̃ tenet Bal. in l. 2. ff. de iu. om. iud. col. 2. dum ibi alle. text. in l. j.
sed, vt puto, voluit allegare l. pen. ff. de usufruc. Et hoc idẽ Are.
tenet in c. de testi. col. 3. j. de testi. ubi inquit, quòd in cõcessio-
ne hominis, uno concesso, uident̃ concedi accessoria, sine qb.
actus potest expediri, ni(=)bus tamen expeditur, & alleg. text. in
l. cuiuscunque. §. si ei, quem ad vendendum, in fin. ff. de instito
ria. & hoc magis placet per istũ tex. hic q ntitur latioribus uer-
bis, ibi, si per oĩbus, q̃ ad cãm spectare noscuntur. Nã ista uer-
ba et uidentur cõprehẽdere illa, q̃ faciliorẽ expeditionẽ cãæ re
spiciunt. Et ad hoc facit tex. in d. c. prudẽtiam. §. si uero, sm vnũ
intellectũ, ubi uenit accessoriũ accessorij, q̃ tamen ibi nõ erat
necessariũ ad expeditionẽ causæ. Facit q̃ no. Ang. in l. 2. col. j. ĩ
uer. potest † & aliter exẽplificari. ff. de iu. om. iud. ubi ille, cui est
data potestas vendendi, potest dare fideiussorẽ, & facere id, q̃
recipit faciliorem expeditionem. Et idem Ang. ĩ l. bene à Ze-
none. C. de quadrien. præscrip. cũ si. ut tradũt Mod. hic, & in c.
cũ M. Ferrarien. de consti. Non ob. gl. ᶠ in d. c. solet, qa loquitur
ibi, in absolutione ad cautelã, q̃ licet uideat̃ faciliorẽ cãæ expe-
ditionem respicere, tñ non venit propter peculiarem eius na-
turam, † quę est, q̃ in illa nunquã ueniat, nisi exprimatur, glo.
no. in c. capitulum, in gl. fi. ubi Abb. de rescript. & facit, qđ tra-
dit Rot. in decis. 36. in tit. de procu. in nouis, cum si. ut tradunt
Mod. in c. ad apostolicæ. de excep. ¶ Tertio limitatur, ut nõ ue
niant illa, q̃ principi reseruata sunt, † quamuis sine illis expe-
diri non possint, ut no. Abb. per illũ tex. in c. prudentiam. §. 6. j.
eo. & sequuntur simpliciter Mod. hic, & in d. l. 2. ff. de iur. om.
iu. & facit tex. in c quod translationem, de offi. lega. Sed consi
derandũ est, q̃ ista limitatio uidetur procedere quando Papa
verisimiliter de tali casu reseruato non cogitauit, & actus pote
rat habere effectũ, prout loquit̃ tex. in d. §. si uero Secus vr̃, qñ
Papa uerisimiliter de tali casu cogitauit, & actus aliter ualere
nõ põt, qa ut actus ualeat, Papa ur̃ aliàs sibi reseruata cõicasse,
arg. l. quidã consulebãt. in fi. de re iudi. cũ similib. ut dixi in c. si
qñ, de rescri. ¶ † Quarto limitatur non hr̃e locũ, si illud ante-
cedens sit maius, ut no. Rom. in l. illud ff. de acqui. hære. per l.
pen. §. illo. C. de necessa. seru. ut dixi in rub. de appel. & facit
text. in l. seruus. alleg. in gl. hic. Sed contra istã limitationem fa
cit tex. in d. l. pe. in priu. ubi instituto seruo hærede, uidetur da-
ta libertas, s quæ est quid maius. ad idem est tex. in §. idem iuris
est instit. qui & ex quibus caus. manumittere licet, & facit tex.
& in l. quoties. C. de iu. vbi causa status, quæ est maior, in conse
quentiam uenit ad illud, quod minus est. † & uidemus, quòd
probato accessorio, probatum uidetur principale. l. 2. ubi Bal.
C. de dotis promis. & facit tex. in l. quisquis, & quod ibi Bar.
C. de agri. & censi. lib. xj. & quod no. Roma. in consi. 338. quo
ad primũ, ubi concludit, † quòd missio in possessionem cano
nicatus, habet uim collationis, † & ex legato relicto infertur
ad institutionem, vt in notabi. qõ. tradit Bald. in l. id, quod pau
peribus. in 13. questio. in fin. C. de episco. & cleri. cũ simi. ut scri
bit Rom. in consi. 71. uisis, & facit quod not. Pau. de Cast. in cõ
si. 212. aliàs 313. in causa quæ uertitur. colum. 2. ¶ † Quinto p-
dicta regula non extenditur, vt episcopus puniri possit, quia ĩ
eo specialis mentio requiritur. cap. inquisitores. de hære. in 6.
cap. qa periculosum. de sentent. excommu. in 6. ita Dom. dicit
in c. 2. in prin. col. pen. uer. qd de p̃latis, de hęreti. in sexto: & pa-
ri ratione idem uidetur in omnibus casibus requirẽtibus spe-
cialem dispositionem, † quia istud, quod uenit in consequen-
tiam, venit sub generalitate. de hoc est decisio notabilis Salyc.
quam Alexan. sequitur simpliciter ibi, in l. fin. C. de hæredi. in-
stitu. Sed quod dictum est de episcopo, procedit solum in casi
bus expressis specialiter in iure. aliàs secus videtur, vt probatur
in c. sane. infra eo. facit gl. in d. c. quam periculosum. in uerbo,
suspẽsionis. q̃ cõcludit illũ textũ nõ hr̃e locũ in sñia excõica-
tionis, sed solũ in interdicto. prout loquit̃. hẽ dictũ Sal. in d. l. fi.
C. de hæredi. instituen. in casibus, in quibus præcise tpãlis di-
spositio requirit̃, bene procedit: secus ur̃ si in consequẽtiã nã
dispositionis alteretur. † gratia exempli, in restitutione in inte
grũ spãle mãdatũ requirit̃. ᵍ l. illud. §. si ff. de minori & m̃ non
requiritur specialis dispositio, ut not Bart. in d. l. illud. & in l. in
debitam. ff. de condi. indebi. & in l. cum procurator. in princ.
de oper. no. nuncia. ¶ Vltimo regula non habet locũ, qñ ante-
cedens præsupponit renunciationem rei iudicatę, ut probatur
in l. eleganter. §. si post. ff. de condi. indebi. l. post rem iudicatã.
ff. de transactio. ubi transactio facta post rẽ iudicatam, nullius
momenti est. Et hoc alia ratione nõ uidetur, nisi quia non ur̃
renũciatum rei iudicatę. Si enim uideretur renunciatum, vale
ret transactio. ita pro nouo dicto Moder. dicunt in l. j. ff. de trã-
sa. Sed aduertendũ est, qa si nõ ualet cõsequẽtia, transactio est
nullius momenti: ergo non uidetur renunciare rei iudicatæ,
qa dato q̃ uoluisset renũciare, nõ tñ ualeret transactio, quæ de-
bet fieri de re dubia. l. j. ff. de transa. Et ubi lis nõ ẽ in ueritate, lis
ficta à partibus ñ operat̃, q̃ ualeat trãsactio. ut ẽ tex. no. in l. cu
hi. §. si cũ lis. ff. de trãsac. † Et iõ ad pposiũ dt Ang. q̃ si post sen
tẽtiã, q̃ trãsiuit in rẽ iudicatã, postq̃ ñ negat̃ iudicatũ esse, ptes
transigant.

ADDITIONES.

a ¶ Commissa omnia. Adde d Henri. Boich. j de accusa. c. ex parte. & Gemi. in c. præscottam de testi. in vj.

b ¶ Syl. Ald. Non potest. Vide omnino Domi. in c. pręsentium. de testi. lib. 6. Aret. in c. de testibus. de test. alle. hic, vbi alle. duo iura ad hoc.

c ¶ Hiero. Gig. Et Moder. Puta Deci. intelligere hic de tas. quem omnino videas in d. l. ij. in j. ij. & iij. col. late examinat hunc articulum. & multa pulchra adducit pro ista regula.

d ¶ Syl. Ald. Eod. tit. Adde Deci. in consi. lxxij. col. iij. in fin.

e ¶ Syl. Ald. Veniunt. Vide omnino Domi. in c. præsentium. de testib. lib. vj. Are. in c. de testibus. alle hic. vbi alleg. duo iura ad hoc.

f ¶ Glo. Sed tamen Deci. in c. præsentium, vbi melius examinat. & c. vt debitus. nu 23. j de appel. reprobat dictam gl. & bene.

g ¶ Hie. Gig. Libertas. Adde quòd idem est quando dominus dat tutorẽ in suo testamento seruum suum filijs: nam licèt non liberauerit ipsum prius, ipso iu re liber efficitur. tex. est Instit. qui testa. tuto. da. poss. in fin.

h ¶ Syl. Ald. Requiritur. Adde Dec. in consi. lxj. col. iij. in fin.

transfigant, quia dñt super iudicatis litẽ oriri posse, talis assertio nil operat, qa lex resistit potentiæ trãsigendi, & dicit se pridie ita ꝯsuluisse, & ita reperit in consi. suo 66. visis, colũ. 3. Pau. de Ca. in consi. Mdlxvij. visis, & ꝯsideratis. col. fi. cum si. vt Alc. tradit in ꝯsi. 62. visa, in fi. lib. 2. Talis em̃ renũciatio bñ valebit virtute donõnis, sed nõ erit trãsactio. de qua agit. Sedõ põt rñderi, ꝙ post rẽ iudicatã nõ valeret trãsactio, qa nõ ꝑsumit, ꝙ transigẽtes habuerint notitiã de sñia. Sed qñ ꝯstaret † ꝙ notitiã ha-
33 buissent valuisset trãsactio, qa trãsigẽdo vñr voluisse renũciare sñię, vt Rom. no. ꝯcludit in ꝯsi. 369. circa primũ, in 2. dubio, in prin. & hoc idẽ Pau. de Ca tradit in l. si cã cognita. C. de trãsa. vbi mouet spãliter istã difficultatẽ. & dicit nunq̃ fuisse clarũ. & ibi finalr tñdẽt, ꝙ in sñia, q̃ trãsiuit in rẽ iudicatã, reqrit spãlis
34 renũciatio, † vt no Bal. dicit in l. diuersa C. de trãsa. cũ si. vt tradit Alc. ĩ d. l. si cã cognita. Vñ ꝯcludendũ est, nõ esse spãle in re iudi. vt Mod. dñt. sed idẽ est in re iudicata, qđ in alijs regrentibus expssam, & spãlẽ dispõnẽ, in qbus gñaliter rña nõ hẽt locũ, vt dictũ est s. in v. limit. reliqua dicẽda sunt, vt tradit Bal. in l. a.
35 ff. de iur. om. iud. Ro. & Arc. in d. l. illud. ¶ † In gl. fi. in prin. ibi, ꝯcesso principali, ꝯcedit accessoriũ. Primo ad declarationem notãdũ est, ꝙ accessoriũ dr, qđ alterius rei cã adhibet, l. & si nõ sint. §. ꝯueniamus. ver. sp. n. ff. de aur. & ar. leg. quẽ tea. ad hoc allegauit Pe. de Anc. in rña, accessoriũ. col. 2. ver. 3. collige. de reg.
36 iur. in 6. Et hoc ꝑcedit, ẽt si res accessoria † pretiosior[a] sit, d. §. ꝯ-
a ueniamus. in fi. ad idẽ tea. in l. cũ aurũ. §. fi. ff. de au. & arg. leg. &
b no. Ro. in sing. 617.[b] lego mulieri. Abb. in c. ea literis. in prin. de iurepatr. & in c. qđ iu dubijs. cit. fi de ꝯsec. eccl. vel alt. in c. extirpandę. § qa vero. col. 2. de præb. in repeti. Dom. in c sup eo. in 2. no. de ꝑb. in 6. Bar. in l. si in emptione. ꝑ illum tex. ff. de ꝯtrah. emp. & est tex. in §. si tñ. & gl. ibi in ver. ꝑtiosior. Insti. de rer. diui. Ex quo Ang. Arc. ibi infert, ꝙ licẽt famulus sit melius vestitus, dñs dẽt tñ magis honorari. Si aũt nõ apparet, ꝙ vna res, cã
37 alterius adhibeat magis, † q̃ ecõ. tũc est recurrẽdũ ad alias cõiecturas. ꝑsertim ad nominationẽ vulgi, vt tradit Pet. de Anch. in regula, accessoriũ, col. 2. de reg. iur. in vj. & ad hoc est gl. no. in cle. ꝑ lras, in verbo, ecclesias de ꝑb. facit qđ no. Bar. in l. Cum. in tẽ
38 §. 1. ff. de rei vendi. † Et ex his infertur sm Pet. de Anch. in d. rña, accessoriũ. ꝙ si quis impetraret bñficiũ, narrando illud esse accessoriũ, qđ erat principale, nõ valeret impetratio, refert Bal. ꝯsuluisse, de quo no. Card. in d. cle. ꝑ lras, in 17. q. & Andre Sic. hic, late insistit. ¶ Modo ad dictũ gl. hic, ꝙ cõcesso principali,
c cõceditur accessoriũ,[c] vltra allegata per Doctores hic, no. Bar. in l. si qs ex argẽtarijs. §. rõnẽ. ff. de eden. vbi inqt, ꝙ ꝯsules mercatorũ, & notatiorũ, sicut habent iurisdictionẽ in principalibus causis, ita in accessoriis, & ĩ notabili casu tradit Pau. de Ca. in l. cũ vẽdẽre. C. vbi cãæ fiscales. vbi refert habuisse qõnẽ in ci-
39 uitate Lucana. & statuiñ † in principali porrigit ad accessoriũ,
40 vt no. Bal. in l. 3. § sed si quid. ff. de neg. gest. † Et ꝯsuetudo, quæ tribuit iurisdictionem in principali, etiã in accessorijs tribue-
41 re vr, vt no. Ro. in consi. 243. ad prædictorũ. in fin. † Et pari rõne suspenso principali, vel extincto, idem est in accessorijs, vt no. Ioã. Mona in c. fi. in prin. & Domi. ibi, in gl. circa finem, de
42 app in 6. † Et cassato principali, omnia accessoria cassata sunt, vt dicit Bal. in l. Impetator. in lectu. magna. colum. pen. versic. item cassato. ff. de sta. homi. & in l. 1. colum. 4. versi. quæro vtrũ
43 iuramentum. C. de inofficio dona. † Et si non valet principale non valet accessorium, l. cum principalis, ff. de reg. in. l. non dubium. C. de legib. & no per gl. in l. si patronus. §. patronum. in verbo, Seuerina. ff. si quid in fraud. patro. & arguit Roma. in cõsi. 115. viso compromisso. col. 2. & in consi. 146. clarissime assessor. & no Bar in l. absentis. C. si cert. pet. colum. fin. versi. vltimo scias. & idem Bald. in rub. C. de consti. pecu col. 2. versic. venio ad causam. de quo tamen vide quod Alex. scribit in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. col. 8. de verb. obl. Vnde si nõ valet
d principale precarium, quod accessorium est, nõ valet,[d] vt no. Bar. in l. ex testamento. C. de fideicom. libert. cum simi. vt Alc. scribit in l. j. §. si vir. de acqui. possel. & in ꝯsi. 182. lecto, & discusso. colum. 7. lib. 3. Et ea prædicta conclusione infertur per Pet. de Ancha. ad plures quæstiones, in regula, accessorium, in v.
44 & vlt. no. † Et inter alias dicit. quod vendito equo, vendit sella,
e frenum,[e] & alia ornamenta. & hæc no. Bar. in l. cum qui. §. non solum, ff. de fur. in l. si vt certo. § adeo. ff. commo. Bald. in l. 2. in 1. colum. in fin. C. de ędi. actio. facit tex. in l ędiles. la 2. in princi. ff. de ędil. edicto. Et prædicta conclusio procedit regulariter: quandoque tamen de accessorijs aliter disponitur, quam de
45 principali. † nam dissensus in re principali vitiat contractum. Secus est in accessorijs, vt no. Ange. in l. veteribus. ff. de pac. al-
46 leg. 10 l. si in emptione, in princi. ff. de contrahen. emp. † Et de ecclesia accessoria non est opus facere mentionem, sicut de principali, vt no. Domi. in cap. super eo. per illum tex. in versi. sed pone. de præben. in 6. & Abb. in cap. extirpandę. § quia ve-
47 ro, in 3. no. de præben. no. in clemen. per literas. de præben. † Et de eo, quod accessorie venit, nõ debet solui gabella, vt no. Ro-
48 man. in l. fin. §. quoties. in fin. ff. de publi. † Et in accessoriis libellus incertus procedit, in cap. inter dilectos. vbi Abb. in 3. notab. de fi. instrumen. Bal. in l. j. in princi. in 2. col. ff. de eden. Bal. & Ang in l. si marito. §. fin. ff. sol. mat. cum simi. vt no. Alex. ibi. tn consi. xc. in causa, & iite. colũ. penul. lib. 2. & quod no. Alea. post alios in l. ĩ summa. §. 1. de re iudi. & in l. si filius. §. 1. de verb.
49 oblig. colum. fin. † Et obligatio accessoria quandoque durat si-
50 ne principali. l. si sine hærede. vbi Bar. ff. de admini. tn. † Et dispositio l. si ita. de aur. & argen. lega. non habet locum in accessorijs, secundum Roma. in sing. 496. in fin. vbi alleg. tex. in l. creditor. §. Caio. de libe. leg. ¶ In eadem gl. ibi, l. oratio. de intellectu huius legis, & huius regulæ, videatis ea, quæ scripsi in cap. iuramit, de probatio, & quod tradit Aret. in d. l. illud. de acqui. ren. hære. ¶ In fi. glo. de conneais, dicendum est vt dixi in cap. quanto. de iudi. & in c. translato. de constit. in prioribus, & posterioribus scriptis, &c.

ADDITIONES.

a ¶Preciosior. Panor. in repe. c. extirpandæ. §. qui vero. de præb: Ant. Corse. de potestata regia. q. 44. & in sing. ver. legatum.
b ¶Syl. Ald. Dcxvij. Alias est sing. nu. 622.
c H. Gig. Accessorium. Not. tamen, ꝙ licet ex principali inferatur accessoriũ, nõ tñ ex accessorio infert principale. Car. in consi. 108. in var. ad prædicta facit.
d H. Gig. Valet. Quod precariũ non valeat, si non valet donatio, & ꝙ nõ valeat possessio, quæ est accessoria ad precarium. vide per Vincen. Peru. præceptorẽ meum, in l. j. §. si vir vxori. ff. de acqui. poss.
e ¶Frenum. Adde Hippoly. de Marsi. in l. j. §. item Cornel. nu. 8. ff. de quæstio. & in rub. ff. de fideiussorib.

SUMMARIUM.

1 *Delegatus potest subdelegare collegam si est delegatus Principis.*
2 *Voces duas habens in electione, non potest duos eligere.*
3 *Scholaris qui habet duas voces in creatione Rectoris, non potest variare.*
4 *Procurator plurium patronorum non potest præsentare diversos.*

CVanuis. ¶ Si causa etiam simpliciter cõmissa sit pluribus, quilibet delegare potest. hoc dicit, secundum Abb. hic, & posteriores sequuntur. ¶ Sed istud summarium non videtur bene exprimere quod in text. dicitur, quia de collega nihil dictum est. vnde melius summari potest. Si causa duobus, etiam simpliciter sit commissa, quilibet vices suas, etiam
1 collegę committere potest. † Et ex ista conclusione ampliatur regula, quæ dicit, quod delegatus à principe potest alteri causam committere, vt etiam collegę talis commissio fieri possit. & sic collega procedit nomine proprio, tanquàm delegatus, & nomine sui collegę, tãquàm subdelegatus. facit text in c. super quæstionum. §. si vero. & in c licet. infra. eo, & cum. hoc c. superioribus diebus datum esset in pũctis, oppositum fuit ab vno prælãtissimo Doctore, ꝙ ista decisio respectu collegę non videtur procedere, quia cum papa simul duobus causam commisisset, cogitauit quòd iudicio duorum causa decidatur quia iudicium duorum, vel trium reputatur firmius, quam vnius, vt dicitur in cap. prudentiam §. illa quippe. infra eod. Si ergo causa collegę subdelegata sit, in effectu videtur quòd vnius iudicio terminetur, & non esset satisfactum menti papæ, qui de firmiori iudicio duorũ cogitauit. Sed tũc respõsum dedi, ꝙ satis dr iudicio duorũ cã terminata, qñ alter iudicat de cõmissione alterius: & nõ ẽ nouũ ꝙ qs qñq; vice duorũ fungat, c. qa ꝓpter, de elec. in fin. Et si dicat Papa, q cãm cõmisit, vr cogitare de iudicio duorũ immediate. in ipsa decisione causæ respõderi potest nõ esse verum, ea quo papa sciebat regulã iuris, ꝙ delegatus alteri potest vices suas committere. Et tali casu, quãdo quis collegę suo vices suas commisit, ille non potest diuersas sñias proferre, vt Abb. post Hosti. Vincen. & alios ꝯcludit per textum in c. pen § porro de electio. in 6. vbi ille, q habet duas
2 voces, vnam iure proprio, & † alterã ea cõmissione alterius, nõ
a potest diuersos eligere.[a] Et hoc ꝑcedit, nisi cõmissio fuisset facta specialiter de certa persona eligenda, vt ibi dicit. Ex quo pariter videtur in casu nostro, ꝙ si qs collegę suo causam cõmitteret, vt tali modo proco iudicaret, tunc põt diuersas sentẽtias proferre, per illum textũ in d. §. porro. Ea his habetur ꝙ dispositio dicti §. porro generaliter habet locũ, vbi agit de iudicio intellectus:

ADDITIO.

a ¶Eligere. Qua. n. conscientia eligit vnum pro se, debet eligere pro alio, & in patrono habente duas voces, vel in procuratore plurium patronorum, ꝙ non possit plures præsentare, voluit ea identitate rõnis Lap. alleg. 22. an sufficiat. & idẽ dicit si parochiani præsentant vnum iure singulari, non possunt præsentare alterum iure collegij. & idem est de mente Firma. in tract. de episcopo. lib. 1. in 3. par. in 14. q. & idem voluit Rom. in l. ij. in prin. 106. col. ff. de verb. ob. & idem tradit Fel. in c. cum olim. colum. iij. ver. dum dicit Abb de re iud. Pau. de Citta. in tract. de iur. patr. in 6. par. in 12. q in fi. Roc. in eo. tra. in verbo, honorificum in 21. q. hæc omnia tamen limitat, & declarat Cęs. Lambert. tract. de iure patr. in 11 ar. 3. q princi. 2. par. 2. lib. vbi etiam facit in fin. mentionem. Dec. hic, & vide Alexan. in l. si conuenerit. §. si nuda. de pigno. act.

intellectus: quia qua ratione nomine proprio putat illud esse iustũ, idẽ dẽt putare nomine alterius, vt notat Abb hic, & idẽ Abb. in cap. constitutus. l vltimo. col. ij. de appella. & in c. cum olim. col. 4. versi. & hoc casu. infra, de re iudica. & in argu. facit tex. in l. quod Nerua. in fi. ff. depo. in l. si vt certo. §. pinde. ff. cõmod. & in l. tutor ſm dignitatem. in princip. ff. de admini. tu. Et tex. in d. c. pe. §. porro. alleg. Rom. sing suo 78. scholaris. vbi propter hoc infert † ad scholarẽ q habet duas voces in creatione Rectoris, vt variare non possit, & per illũ textũ etiã dicit Lap. allegatione, an sufficit, † ꝙ procurator cõstitutus a pluribus patronis ad præsentandũ, nõ potest plures præsentare. & subdit ibi Lapus ĩ fine, allegando Cal. ꝙ si factæ sunt duæ electiones in discordia, & vnus canonicus in vtraq; contẽptus sit, si alteram ratificauit, alteram prosequi nõ põt. In hoc tñ vltimo dicto reperio ꝙ cõtrium tenet Oldr. consi. 64. quodam. Et prædicta omnia videntur procedere in materia electionis, put tex. in d. c. pe. loquitur, in qua melior eligi debet. 8. q. j. c. licet ergo. & in similibus casibus, q debent rtari ſm rõnẽ arbitrio boni viri. secus vr̃ vbi agitur de libera voluntate, quia tunc videtur, ꝙ ſm liberam uoluntatem variare possit. ex quo totum pẽdet ab eius voluntate, arg. l. cum quidam. de leg. ij. & in l. fideicõmissa. §. quandã. de leg. 3. ¶ Gl. vnica dicit rõnem dubitandi fuisse, ꝙ ex quo clausula illa, ꝙ si non oẽs, non erat apposita, videbatur ꝙ ille, qui non possit interesse, alteri cõmittere non possit. Sed aduertendum est, quia si causa cõmittatur duobus cũ ista clausula, videbaꝛ potius ꝙ impeditus non possit alteri cõmittere, ex quo erat facta prouisio a summo pontifice, ꝙ pp impedimentũ vnius alter solus haberet ptãtẽ, & appositio dictæ clausulæ videbaꝛ magis impedire delegationẽ, cõ gl. hic. Vnde aliã rõnẽ dubitandi Abb. ponit hic, post Hostiensem, & Io. And. qa cum causa esset cõmissa duobus, non videbatur, ꝙ ad vnum solum tota iurisdictio reduci posset. Sed ratio decisiones est, qa non procedit solus, ex quo de commissione alterius hoc facit. Sed ista ratio decidendi non tollit rationẽ dubitandi, quantũ ad subdelegantem, qui solus vices suas alteri cõmittit, quod videbatur contra textum in cap. causam matrimonii. j. eod. Sed rñderi potest ꝙ ille tex. loquitur respectu cãæ principalis, quã unus sine altero expedire non potest. Secus est in ptãte subdelegãdi, q̃ unicuique insolidũ competit à iure, cap. pastoralis, in prin. c. si. in prin. j. eo. ti. vbi Abb. & ita rõ gl. adaptari potest.

S V M M A R I U M.

1. *Delegatus potest mandare ordinario, quod sententiam suam exequatur. Item alteri, nu. 2. & 8. 9.*
2. *Delegatus habet potestatem mandandi ordinario omnia, quæ spectant ad causam sibi commissam.*
3. *Commissa causa simpliciter, censetur facta super toto, & concessa potestas cognoscendi, iudicandi, & exequendi.*
4. *Commissa causa simpliciter, intelligitur tam petitorij quàm possessorij.*
5. *Clausula, iustitiam faciat, potestatem cognoscendi, & terminandi includit.*
6. *Commissio causarum non intelligitur de criminalibus.*
7. *Verba non semper referuntur ad testatorem.*
8. *Delegatus principis potest ipse exequi.*
9. *Delegatus Papæ potest resistentes punire cuiuscumque dignitatis sint, secus si inferioris.*
10. *Delegatus qui alteri cõmisit executionem quando possit cõmissionem reuocare.*
11. *Delegatus Papæ an pro executione suæ sententiæ possit implorare brachium seculare, quod limita. nu. 15.*
12. *Delegatus Papæ non potest exequi manu militari suam sententiam.*
13. *Episcopus, an possit pro executione iustitiæ habere familiam armatam.*
14. *Officia turbari non debent.*
15. *Armorum usus ecclesiasticis prohibitus est.*
16. *Prohibitiua regula prævalet, nisi affirmatiua sit specialior. nu. 23.*
17. *Episcopus, & Vicarius episcopi, dicuntur officiales communis.*
18. *Clerici pro defensione rerum suarum arma suscipere possunt.*

SIgnificasti. ¶ Sũmatur, & diuidiꝛ, vt p Abb. hic. ¶ † Primo nota, ꝙ delegatus potest mandare ordinario, ꝙ sententiam suã exequatur. ad idem tex. ĩ c. pastoralis. §. quia vero, j. eo. Sicut enim delegatus à Principe ipsam cãm alteri subdelegare põt, c. præcedenti. l. à iudice. C. de iud. ita vr̃ † ꝙ executionem suã cõmittere possit. Et per istã rationem infertur, ꝙ non solũ ordinario, prout tex. hic loquitur, sed etiam alteri hoc commitri potest, & probatur in c. in literis. j. eo. ubi Abb. in 2. no. & idem Abb. in c. de cætero, in pr. no. j. de re iud. † Et licèt delegatus habeat potestatem mandandi ordinario omnia, quæ spectant ad cãm sibi cõmissam, qñq; tñ hoc ẽt specialiter impetratur à Papa, vt probatur in ca. 1. j. de testi. cogen. talis enim specialis cõmissio maioris efficaciæ vr̃. ar. c. quaquam. 23. dist. & c. si aduersus, de hæret. ¶ † Secũdo nota, ꝙ ex simplici cõmissione causæ delegatꝰ recipit potestatem cognoscendi, iudicandi, & exequẽdi, nam commissio facta simpliciter super toto facta itelligitur, vt not. Inn. in c. super quæstionum, in prin. j. eo. Bal. in peculio suo, in ver. cõmissio, in fi. † Vnde causa simpliciter cõmissa, non solũ possessorii, sed etiam petitorii causa commissa[a] videtur, vt no. Abb. in cap. j. in 4. no. per illum text. de sequest. poss. & fruc. † Et commissio, vt fiat iustitia simpliciter, includit quod cõmissarius habeat potestatẽ cognoscendi, & determinandi,[b] ut no. Dom. in cap. quoniã, in antepen. not. de immuni. eccle. in 6. † Cõmissio tñ causarum nõ intelligitur de causis criminalibus,[c] ut no. Domi. in cap. licet, in 2. & 4. not. de offic. vica. in vj. ¶ † Tertiò not. quòd delegatus principis potest executionem sententiæ alteri demandare, vt hic, & in cap. in literis, infra eo. & per istũ tex. tenet Bart. in l. à diuo Pio. in princi. ff. de re iudica. quòd delegatus à principe sententiam suam exequi possit, † & Docto. cõiter sequuntur, vt Alexan. ibi prosequitur. Non omitto tamen, quòd tex. in dicta l. à diuo Pio. prima facie videtur probare contrarium, dum ibi dicitur, à diuo Pio rescriptũ est magistratibus populi Romani, vt iudicum à se datorũ sententiæ exequantur. nam illa verba, à se datorum, de ipso principe intelligenda sunt, vt in simili no. Bar. in l. cum in testamẽto. in fin. ff. de aur. & arg. lega. & in l. ex facto. in prin. ff. ad Senatuscon. Treb. Et secundum hoc uidetur ibi casus, ꝙ sententia delegati à Principe per ordinariũ exequatur, & ita ille text. aliàs inducebatur. Sed respondetur, quòd inferius sunt alia verba, quæ declarant, ꝙ loquatur de delegatis ab ipsis magistratibus populi Romani, ibi, dum dicitur. Hi, qui eos dederãt. † Ex quo notandum est, quòd illud dictum Bart. in dicta l. cum in testamento, procedit nisi aliud appareat per alia verba.[d] Et de illo dicto Bar. no. Alex. in consi. 23. consideratis. lib. 2. colum. 1. Aret. in consi. 156. diligenter uisis. col. 4. † Et subiicit Abb. hic, quòd delegatus à Principe, etiam ipse immediatè executionem[e] facere potest,[f] vt probatur in d. cap. ĩ literis. Et ad tex. hic, qui videtur dare sibi potestatẽ in defectũ ordinarii non exequẽtis, respõdetur, quòd ad ordinariũ recurriꝛ pp faciliorẽ expeditionẽ, & ad hoc bñ facit tex. in c. pastoralis. §. qa vero j. e. text. in §. si vero ẽt qdẽ, in Auc. de exhi. reis, put illum text. declarat Alc. in l. a diuo pio. in prin. col. j. ff. de re iu. & facit tex. in §. si vero. ignoti, in auth. de test. declarando, vt dixi in c. præterea, j. eo. Sed aduertẽdũ est, qa conclusio Doctorũ vr̃ pcedere à principio, & re integra, prout loquũtur: sed in terminis huius decretalis, ex quo semel commissio ordinario facta fuit, vr̃ ꝙ solum in defectum delegantis possit prout tex. dicit, qa text. conditionaliter loquitur, qñ ordinarius non vult, aut nõ põt. Et ĩ simili bene facit ꝙ no in c. ex parte, de concess. præb. & per Rot. in ti. de iure patro. in x. decisio. in antiquis. de eo, qui cõsequitur potestatem ex iure deuoluto, qui tantum habet potestatem in defectum alterius. Sed tamen defendendo, quod Doct. dñr, rñderi põt, ꝙ Papa hic rñdet ad consultationẽ in casu occurrẽti, q fuit ꝙ ordinarius non exequebatur ſm commissionem delegati. & respondetur, quod ipse delegatus potest, & non negatur, quin etiam principaliter delegatus possit exeq re uocando commissionem factam ordinario, iuxta l. iudicium soluitur. ff. de iud. Et hoc procedit, quando in totum non abdicasset iurisdictionem à se, vt j. dicam. ¶ † Vltimo no. ꝙ resistẽs iudici delegato, ab eo puniri potest cuiuscunq; dignitatis sit, qa papam repræsentat. Secus in delegato inferioris, qui nõ hẽt potestatem, nisi in subditos delegantis, vt Abb. hic dicit, & idem Spe. in ti. de iud. dele. §. sequitur. ver. item ad eius officiũ. An. de But. & Imo. in c. j. s. eo. Bal. hic, in fi. Sed aduertendũ est, qa contra illos, qui impediunt, qualescũque sint, delegatus vr̃ habere iurisdictionem, quia vr̃ a lege facta prorogatio, vt not. in c. j. s. eo. & facit gl. fi. hic. Et ista ratio etiam militat in delegato inferioris, quia licèt ipse nõ habeat potestatem, propter delictum impedientis eum, illã consequitur. ¶ In gl. j. difficultas est in cõcordando istum tex. cum tex. in c. in literis. j. eo. vbi statim, ꝙ delegatus mãdauit executionem fieri, dicitur functus officio, cuius contrarium vr̃ probare Ant. de But. hic, in ver. ego dico. quem Abb. hic simpliciter refert, qui dicebat, ꝙ hic res erat integra. ideo potuit delegatus iurisdictionẽ reuocare. cap. quãuis.

ADDITIONES.

a Ald. Commissa. Adde Ro. deci. 396. si committatur, in no. Adde Ias. consi. 186. in fi. lib. 2. Bal. in l. si de proprietate. C. si à non compet. iudi. sed non seruatur.

b Syl. Ald. Et determinandi. Addé Dec. in c. j. in j. no. s. eo & Ias. in l. causas. C. de transactio. Alex. in consi. 54 in fin. lib. j. & uide Dec. in c. ex ratione. in vlt. not. de appella.

c Syl. Ald. Criminalibus. Adde Car. in cle. 1. in 18. q. de offi. uica. ubi contrarius

d Ald. Verba. De illo dicto Bar. uide Dec. in c. causam, quæ. 10 3. no. de rescri. & quæ ibi addidi, & in consi. 546. col. ii.

e Hie Gig. Executionẽ. Adde Ale. in l. 2. in 3. col. ver. tamen in ista responsione. ff. de iur. om. iud. & Vincent. Herculan. de Peru. in d. l. à diuo Pio. in 11. col. 12 uer. ideo põt. secus tamen est in subdelegato a delegato principis, vt per eundem in d. l. col. 12 in uer. sed contrarium eius, & per alios ibid.

f Syl. Al. Potest. Ias. late examinat in d. l. à diuo Pio. in prin. col. 2. ff. de re iudi.

nis eo.tit.in 6.Sed ista solutio non uidetur vera, qnia in cōtrarium facit tex hic, vbi dicitnr, quòd ordinarius nō potest aliis resistentibus, executionē cōmittere.ergo daī intelligi si alii resistebant, quòd res non crat integra. Vnde Abbas ponit resolutionem eius ex quo prima conclusio est, quòd tea. hic intelligatur, quando alicui commissa fuit eaecutio tāquàm nūcio, & ministro. ideo ad nutū eius reuocari pōt, & ita ēt An. de Bu. videtur intelligere istū tex. in d.c. In literis. in fi. secundæ oppositionis. Sed iste intellectus non caret diuinatione. & tea. hic repugnare videtur, qui solum delegato videtur iurisdictionē tribuere in defectum ordinarii. Vnde magis consonat, vt dicam quòd tex. hic procedat, prout loquitur, videlicet qnando mādatum factū ordinario nō babuit effectum, vt statim inferius dicam. 13 ¶ †Secūda cōclusio Abb. est, quòd si delegatus executionem alteri commisit, faciendo eū subdelegatū, etiā nibil retinendo, & tunc re integra cōmissionē reuocare pōt. c. quāuis. eod. tit. in 6. Secus si res non sit integra, vt quia subdelegatus incępit vti iurisdictione, quia tunc delegatus nō potest aliquid facere cum sit functus officio suo, & ita propriè intelligiť text. in d.c. in literis, vt latius per Abb. hic. Sed aduertendum est, qa in d.c. in literis. non videtur probari, quòd ibi delegatus vti cępit iurisdictione, quia tex. simpliciter dicit, quòd mandari pcepit. Præterea dato, quòd iurisdictione vti cęperit, non probatur iure, q illo nō perficiēte, delegatus nō possit iurisdictionē reuocare. Et contrarium videtur probari hic, nam sicut re integra potest iurisdictionē reuocare, ita videtur, q illo nō perficiēte in subsidiū admittatur, vt casus est hic. Sed tunc remanet difficultas de c. quāuis, vbi re integra delegatus potest reassumere iurisdictionē. Contrariū probatur in d.c. in literis. vbi per mādatum factū alicui dť functus officio suo, An. de Bu. ibi respondet, q verum est, sed tn̄ reuocabiliter, p d.c. quāuis. Ista respōsio vť contra tex in d.c. in literis. vbi probať, quòd īmo irreuocabiliter dicatur ibi functus officio, vt patet ibi in primo casu, qn̄ facta fuit executio. ergo idem vť si in alio casu mandauit simpliciter. quia de vtroq; casu sub eadē determinatione dť, q sit functus officio, ergo in vtroque casu irreuocabiliter ītelligitur, arg. l. iam hoc iure. ff de vul. in l. q̄uis C. de imp. l. si C. de sen. nisi dicamus, q inęqualiter ītelligiť facta determinatio pp diuersitatē rationis, cū in altero casu ibi executio habuisset effectū, in altero nō, arg. l. 2. cū gl. de offi. proc. & le. & hoc tolerari pōt, vt iura iuribus concordentur. 14 ¶ †Extra gl. quæritur, an delegatus Papæ pro executione sñiæ suæ implorare possit brachiū seculare. Ab. varias opi. refert, & finaľr sm̄ Inn. hic ɔcludit, q sic, & ita tenet Arch. p illum tex. in c. administratores. 23. q. v. ibi, ab episcopis, & ecclesiasticis viris, & idē Fed. in cōsi. 163. super innocatione. in 1. dubio. & Doc. post Lap. in c. vt officiū. §. denique. vers. an delegatus. de hęre. in 6. eū si. vt tradunt Mod. hic, & adde Old in cōs 84. episcopus innocat. circa fi. & ī cōs. 278 licèt quātū ad claustrales. in 4. dubio, & in cōs. 319. super executione. in fi. & idem Abb. in c. si qs ɔ clericū, ī pen. col. vers. nunquid aūt possit delegatus. de so. cōp. Pau. de Ca. post Alb. in l. episcopale, col fi. C. de epi. audi. Et tenendo istā opi. q̄ cōiter approbaī, vt Abb. hic dicit, opus est respondere ad tex. in c. vt officiū §. denique. de hære. in 6. quē Abb. in ɔriū adducit, & non respondet vbi specialiter hoc cōcediť īquisitoribus hæreticorū, vt brachiū seculare implorare possint ergo ius cōe in ɔriū vť. Sed responderi pōt, q tex. ibi nō fundatur in rōne speciali, sed in regula cōmuni, vt habeat potestatē exeqnēdi ea, q̄ sibi commissa sunt, & ista rō generaliter habet locū in quolibet delegato. c. pterea. s̄ eo & hoc ēt patet ibi, qa cōcediť facultas cōpelleō di ɔdictores cēsura ecclesiastica, qd̄ ēt in aliis delegatis locū haber, vt no. in c. 4. s̄. eo. ¶ Et retenta cōi opi. limitatur primo non habere locū in subsidiū, qn̄ delegatus nihil habet qd faciat, vt no Old. in d. cōsi. 84. eps innocat. circa fi. quia iura ita loquuntur, si opus fuerit. c. j. de offi. ordi. c. j de maledi. & c. j. circa fi. de simona. in 6. & idē Fed. tradit in cōs. 251. casus talis est, circa fi. ver. itē dato, cū si. vt diai in c. cū nō ab homine. in 7. no. de iud. & hoc maaime haberet locū, qn̄ hoc ea forma rescripti colligeretur, ut dixit Pau de Ca in consi. 39. visis actis, in pe col. 15 †Et ideo delegatus prius dēt ordinariū requirere, & nō sufficit, q inuocet brachiū seculare, ut Car scribit in cle. j. in x col. de off. deleg ¶ Secundo limitatur, si esset appellatum, quia tunc ecclesiasticus, à quo appellatū fuit, nō debet inuocare brachium seculare appellatione penden vt no. Alb. in l. episcopale. ver. sed circa hoc q̄ro, & Pau. de Cast. ibi in fi. C. de epis. aud. & idē Old. in consi. 84. s̄. alleg. & hoc procedit sm̄ regulā, q̄ hēt, q pēdēte appellatione nihil nouandum est. l. 1. in prin ff. nil innou. appe. penden. 16 †Successiue Abb. concludit, q delegatus Papæ nō potest manu militari eius sententiam exeqni, & idem Inn. in c. cum olim. col. 4. de priui. Ang. in l. j. ff. si qnis ius di. ī prin. col. 2 & in l. qui restituere, col. j. ff. de rei uē. cum si. vt tradūt Andr. Sic. & Mod. hic. Alex. in l. a diuo Pio. in prī. col. a. de re iud. vbi refert Ro. ī l. 1. ff. de iu. om. iudi. qui tenet ɔriū: quia si ordinarius exequi potest manu militari, pariter vť, q delegatus principis possit. qui est maior ordinario, c. sane. j. eo. Ale. ibi respon. hoc nō esse verū respectu executionis, quia delegatus illā habet limitatam j. annū. c. querenti. j. eo. Sed per hoc non tollitur arg. quin possit durāte anno, quia pro illo tēpore delegatus est, & maiorem habet potestatē, & ordinario mandari pōt, vt hic, & in c. pastoralis. §. quia vero. j. eo. & ad hoc facit rōa, q̄ hť in c. pterea. s̄. eo. Vn̄ si aliter executio fieri n̄ pōt, ergo vť, q ēt cū armis illā facere possit. Non ob. cl. 2. de hære. qa dū ibi dť, q inqsitores n̄ abutantur cōcessiōe armorū, nō p hoc inferť, q illa cōcessio specialis fuerit. hoc tn̄ intelligitur post requisitionem ordinarii, vt s̄. dictū ē de inuocatione brachii secularis, & ita opi. con- 17 cordari pnt. ¶ †Vltimo Abb. īfert ad qōnē. de qua dicit se fuisse interrogatū, an episcopus tenere possit officiales armatos p a executione iustitiæ.[a] Et concludit, q nō,[b] quia iura canonica p b uident, q debeat implorare brachiū seculare. 23. q. v. c. administratores, & c. principes. Et sicut principes seculares recurrunt ad ecclesiā pro spiritualibus: ita prelati ad eos recurrere debēt ī 18 tēporalibus. 96. dist. c. cū ad verū, & c. imperator. † Et officia eo- 19 rū turbari nō debēt. l. cōsulta. C. de test. † Et quia vsus armorum phibitus est ecclesiasticis. c. clerici, đ uita, & honesta. cleric. Arma. n. clericorū sunt lachrymę, & orationes. 23. q. 8. cōuenior. Et istam conclusionē ēt Abb tradit in c. cū nō ab homine, in penult. not. j. de iudi Sed ɔrium in terminis voluit Bal. in l. nā salutē. §. fi. ff. de offi. psec. vig ubi per illum text. dicit, q officiales cōis possunt arma portare. Vn̄ infert idē esse de familia episcopi, cū episcopus habeat imperiū in sua diœcesi. & illam opi. seqt And. Sicu. hic, qa in isto casu usus armorū vť licitus pro executione iustitiæ Vn̄ cū executio sñię ordinario permittať, oīa ad id necessaria permissa uidentur, ar. c. pterea s̄. eo. Sed ad ista vť posse responderi. Nā primo illatio, quā Bal. facit, non uť bene procedere de officialibus cōis secularibus ad ecclesiasticos, quibus armorum vsus prohibitus est, d.c. clerici. Nō ob. q accessoriè in isto casu vť permissus vsus armorum, per rōnē d. c. pterea. quia regula illa nō vť habere locum in prohibitis p alia iura, & sic vť extēdi ad arma, q̄ prohibita sunt. Et ad hoc 20 facit, † qa ista regula prohibitiua pualere vť, arg. l. 1. §. liber. ff. de c susp. tu. & qd̄ ibi Bar. & ideo Mod. hic etenēt opi. Abb. per tex. in c. inter hæc. 13. q. 2. ubi dť, q ecclesia nō hēt gladiū, nisi spiritualē, & ulterius pro ista opi. facit tea. per locū à speciali ī cle. 2. in fi. de hære. & qd̄ no. Bal. in l 2. col. 14. in uersi. sed nunquid episcopus. C. de ser. & aqua. & facit tex. ī c. cū à iudæis. 23. q. 8. ubi dť, q pro se ipse Christus capi arma tpalia phibuit, cū caperetur à iudæis, & facit tex. in c. ea multa §. fi. j. de uoto. in c. petitio, et qd̄ ibi gl. de homi. ¶ Sed prædictis non obstantibus opi Bald. 21 q̄ sequitur And. Sic. ɔ Abb. verior vť. † primo, qa dū Bal. loquiť de officialibus cōis, hoc ēt verificabitur in episcopo, qa epus, d & vicarius eius, dnr officiales cōis,[d] ut in not. q. tradit Petr. de Anch. in cōsi. 342. uiso themate. Secundo facit tex. in c. dilecto. 22 de sent. excō. in 6. † Vbi dť q clerico licet arma p defensione rerum suarnm suscipere, declarando illum tea. vt no. Abb. in c. suscepimus de homi. ergo pariter vť, q ordinarius tenere possit familiā armatā pro defensione iustitię. Tertio ēt ad hoc efficaa uť rō, q̄ And. Sic hic adducit, qa sibi cōmissa uidenť oīs, sine quibus officium suū exequi nō pōt. d.c. prætcrea. Nō obl. q illa regula non habeat locū in prohibitis, quia in isto casu p 23 executione iustitiæ hoc prohibitū non uidetur. Non ob. † q regula prohibitiua pualere vť, qa illud uerū ē, nisi affirmatiua sit magis specialis: tunc. n. illa attenditur, quia species derogat gee neri,[e] ut in regula, generi per speciem derogatur, de regul. iur. in 6. Non obs. alia. s̄ alle. in ɔriū. Et primo, qd̄ Abb. dr q ordinarius recurrat ad brachiū seculare, qa per hoc nō infert, quin ipse ēt immediatè possit habere familiā armatā. Hoc patet in inquisitore hæreticorū, qui pōt inuocare brachiū seculare. c. vt 24 officium † denique, de hæreti. in 6. & tn̄ ēt ipse potest habere officiales armatos, cle. 2. de hæret. in fi. Non ob. q officia n̄ debent cōfundi, quia hic nulla vť confusio, ea quo unus nō intromittit se officio alterius. Nō ob. q armorū usus phibitus sit ecclesiasticis, quia verū est regulariter. secus vť pro executione iustitiæ, ut per gl. fi. in d.c. dilecto, de sen. excō. in 6. Et per s̄. dicta & p hoc ēt videť ad tex. quē Mod. hic adducūt, I d.c. inter hoc.

¶ Vel

ADDITIONES.

a Syl. Ald. iustitię. Adde eundem in c. cū nō ab homine. in 7. no. col. 3. j. de iud.

b Quòd non [illegible] contra Deci. de iud. c. cum non ab homine. num. 9.

c Mod. hic. Sic etiam dominus Fel. tenet cum Abb. hic. Vers. utrū episcopus possit. sed ista opi. Abb. non haberet locum in episcopatu Sedunē quia episcopus habet utrunque gladium, & gerit bella quando opus est. Et sic opinio contraria do. Deci. est pro episcopo Sedunen.

d Syl. Ald Communis. Idem in c. ecclesia S. Mariæ. col. 5. de const. in capit. fine. colum. fi. j. eod.

a Syl. Ald. Generi. De hac regula prohibitiua, uide Deci. in c. nam concupiscentiam, n. 1. lect. in 3 not. de consti. & ibi addidi.

¶Vel secundo respōderet, illud esse verum, qñ clerici arma tractarent manibus propriis: secus uidetur si habeant familiā laicorū armatam, nō q sit speciale in inquisitore, dicta cle. 2. qa ibi nulla specialitas isto respectu demonstraē, vt s̄. dictū fuit. ¶ Præterea esset specialiter quo ad alios delegatos, & nō respectu ordinarii, de quo agiē. Nō obstant alia iura q̄ allegant, qa habēt locum, qñ ipsa arma tractarēt per seipsos, vt supra dixi. secus est in familia, quæ habetur pro executione iustitiæ, &c.

SVMMARIVM.

- a *Sententia notoriè iniusta tenet si error in ea non sit expressus.*
- 2 *Notorium distinguitur à manifesto.*
- 3 *Delegato Papæ iniustè procedenti ordinarius resistere non potest.*
- 4 *Iudici extraiudicialiter iniuriam inferenti resisti potest.*
- 5 *Iudici iudicialiter procedenti quibus casibus resisti possit, & nu. 8. & 13.*
- 6 *Præiudicium irreparabile facit, vt recedatur à regulis iuris.*
- 7 *Appellari potest à præiudicio irreparabili futuro.*
- 9 *Notoria iniustitia facit recedi à regulis iuris.*
- 10 *Notoria multa dicuntur, quę non sunt.*
- 11 *Notorium dicitur quod ex actis colligitur, sed non in materia stricta nu. 12.*
- 14 *Iudex post appellationem remanet tanquam priuatus.*
- 15 *Iurisdictio suspenditur per appellationem, nisi sit manifestè friuola.*
- 16 *Appellatio præsumitur iusta.*
- 17 *Compositio amicabilis largo modo dicitur transactio.*
- 18 *Arbitramentum non est propriè transactio, nisi ratificatum sit à partibus nu. 20. si tamen sit aliquid datum, vel receptum, nu. 19.*
- 21 *Transactio nullo dato, vel promisso, non procedit.*
- 22 *Transactio dici non potest quando totum datur.*
- 23 *Argumentum de transactione ad compromissum ualet.*
- 24 *Delegatus non potest transactionem coram eo factam executioni mandare.*
- 25 *Delegati iurisdictio restringitur ad id quod in eo immediate continetur.*
- 26 *Inquisitor non procedit contra eum qui abiurauit hæresim, si iniustam pœnitentiam non impleuit.*

SI quando. ¶ Summatur, & diuiditur, vt p Abb. hic. ¶ †Primo not. ibi, certū sit. q sentētia notoriè iniusta tenet, ex quo nō erat error expressus.ᵃ ita Bal. hic dicit in ver. itē est hic casus. Abb. dicit hoc notabile nō probari hic duplici rōne. Prima, qa poterat eē certū ipsi ordinario, & tñ nō erat notoriū. Scda, qa cū procederet, vt delegatus Papæ ordinarius, tāq̄ inferior, nō poterat resistere. Ista scda rō nō placet, qa Abb. ipse inferius ɔ̄trium dicit, q si notoria sit iniustitia, ordinarius resistere pōt. Prima ēt rō non est cōcludēs, quia tex. loquiē gñaliter. & absolutè ibi, certū sit. vñ ista verba nō restringunē in ipso ordinario, sed absolutè pro oībus dicunē. Reperio tñ Car. in cle. j. §. cotundē, in 2. q. in fi. de so. cōpe. ubi declarat istū tex. & dicit, q licèt esset certū, vt hic dē, nō tñ erat notoriū: †quia notoriū sicut distinguiē à manifesto, vt no. in l. ciues. C. de appel. in c. vestra. j̄. de cohabita. cler. & mulierum. ita absolutè pōt dici, q aliqnid certū sit, nō tñ notoriū. Idē dicit Car. in d. §. cotundē, in loco prælle. tunc demū notoria iniustitia reddit sententiā nullam, qñ ex tenore sententię hoc colligitur, & de hoc dicendū est, vt no. in c. inter cæteras. de re iu. ubi Mod. late insistunt. ¶ †Secundo not. q delegato Papæ, ēt iniustè procedenti ordinarius resistere ñ pōt violenter. Contra qđ Abb opponit, & resoluendo mām, notabilē ponit distinctionē, ex cuius dictis plures cōclusiones colliguntur. ¶ †Prima est, q si iudex extraiudicialiter alicui iniuriaē, q sibi, sicut cuilibet alteri resisti potest,ᵇ ut no. Inn. hic, per l. prohibitum. C. de iure fisci, lib. x. & no. Bar. in tractatu, qui sint rebelles, in ver. rebellando, in princ. in ver. in eo uero, per illū tex. in l. prohibitum, & idē Bal. in l. ab executione. col. pe. ver. quærunt Doc. C. quorū appel. cū si. vt tradunt Mod. hic, & adde gl. in l. nō uidetur data. §. qui iussu. ff. de reg. iur. Bal. in l. vt vim. in 7. q. ff. de iusti. & iur. & in l. j in 11. qō. C. unde ui. Card. in cle. j. in fi. ver. nono quæro, de celebra. mis. & Alex. in cōsi. 194. post reddītū primum consiliū. col. 3. lib. secundo. ubi alleg. Dyn. in regula, quod quis mandato. de reg. iur. in 6. facit tex. in c. cōquerente, vbi Abb. in ulti. not. de testi. ipol. & idem Abb. in c. cū causa, in pen. notab. j̄. co. in c. dilectus, col. pen. j̄. q met. cau. Et quod not. Bal. in l. si quis in tantam. in q. 11. C. vnde vi. & ad ppositū nostru hic de ordinario no. Dom. post Arch. in c. si eo tempore. de rescrip. in 6. col. uersi. noto istud dictum. ¶ †Secunda conclu. Abb. est. q si iudex procedat iudicialiter, & grauamen sit irreparabile per appellationē, sibi resisti potest.ᶜ unde si iudex mandat aliquem iniustè suspendi, vel torqueri, resisti potest, ut Abbas hic dicit. facit tex. 23. quæstio. tertia. ca. non inferenda. ibi, eripe eum, qui ducitur ad mortem. & per glos. quę allegat illum tex. in cap. hi, qui. 14. qō. sexta. facit, qđ not. Bar. in l. si alius. §. bellissimè. ff. quod vi, aut clam. cū simi. ut tradunt Mod. hic. Et in terminis etiam tenet Pau. de Cast. in l. vt vim. in versi. itē tertio. ff. de iusti. & iure ubi dicit hoc etiam procedere, si esset dubium, an præiudiciū esset irreparabile. Facit, †quod de præiudicio irreparabili no. Bal. in l. prima, col. fi. versic. præterea exceptio. C. qui accusa. in l. eum, qui duas. C. de adulte. & in l. prima. C. de in integr. resti. cum similib. tradit Alex. in l. 4. §. condemnatum, colum. 4. versic. 2. limita. ff. de re iudi.ᵈ & idē Alex. late consi. requisitus in causa lib. primo. Ex dictis concludit, q quando præiudicium est irreparabile receditur à regulis iuris cōmunis. Sed tamen in isto casu aduertendum est, quia Bal. in d. l. vt vim. dicit, q quando iudex procedit causa cognita, & sic iudicialiter, q appellatio tunc est omnino necessaria, & postea ei armata manu resisti poterit, pręcertim si grauamen reparari non potest. Et sic videtur velle Bal. q in isto casu appellatio requiratur, & quod immediatè iudici resisti nō possit, licèt grauamen sit irreparabile. Sed dici potest, istud verum esse, quando grauamen non infertur actualiter, sed iudex comminaē de grauamine futuro,ᵉ † nam à tali futuro irreparabili grauamine appellari potest. l. si prouocatione, ubi Bald. C. de appel. Sed qñ grauamen, quod infertur à iudice, consistit in executione actuali, uidetur procedere quod s̄. dictum est, vt illi immediate resisti possit. Et isto etiam casu melius est, vt ante resistentiam, etiā si potest, appelletur ad maiorem cautelam. ¶ †Tertio Abb. concludit, q si grauamen notoriè iniustum sit, resisti possit, etiam si reparabile sit. & ad hoc alleg. gl. pen. in c. ex literis j̄. eod. & ibi Imol. qui etiam intelligit illam, quando iniustitia erat notoria, & ad idem gl. xi. q. 3. c. non debet, & ibi Arch. & ita resident Mod. hic. Adde Car. in clem. j. §. eorundem. in 2. q. in fi. de so. compe. ubi alleg. gl. in d. c. ex literis, & intelligit, ut dictū est, & idem Frid. in cons. 161. super inuocatione in fi. Ang. in consi. 177. in facto proponiē, colum. 2. Et ad hoc facit, quia †ubi iniustitia notoria est, receditur à regulis iuris cōmunis,ᶠ ut late Rom. scribit in l. si vero. §. de viro. in 23. fal. ff. sol. mat. Alex. in consi. 17. requisitus. col. 2. lib. 3. An. Sic. in cōsi. 18. I prin. lib. 1. & in cōsi. 38. lib. 2. ubi late Iustit. ¶ †Notandū tamen est, qa multa dicē notoria, quæ nō sunt. c. consuluit. el. j de app. & quod ibi dixi. Constabit autem, iniustitiam esse notoriam ex actis, †quia notoriū diciē illud, quod ex actis colligitur,ʰ ut no. Inn. in c. ex insinuatione, de app. cū si. ut late dixi ibi. †Et hoc propter subiectam materiā: aliàs autem in materia stricta propriè notoriū nō dicitur, quod ex actis colligitur,ⁱ vt no. Abb. dicit in c. dudū, el. j. in ij. col. de el. ¶ †Quarta conclusio Abb. est, q licèt grauamēn sit notoriè iniustū, tñ si appellatū sit resisti pōt, quia per appellationē iurisdictio iudicis impeditur, ut Inn. hic dicit, quem Bal. sequitur in l. addictos. colu. ni. fi. C. de epis. aud. & adde Bald. in d. l. ut uim, in d. q. 7. †Et in no. q tradit Old. in consi. 89. episcopus inuocat. ubi inquit, q post appellationē iudex remanet tanquā priuatus, & iō sibi resisti pōt & idem Petr. de Anch. in regu. ea, q̄. in x. q. de reg. iur. in 6. Paul. de Ca. in l. episcopale, in fi. C. de ep. aud. Et ista conclusio, vt Abb. hic dicit, limitatur procedere, qñ certū sit appellationē tenere. secus fortè cum uidetur si dubium sit de validitate appellationis. Sed ista limitatio dubitabilis uidetur, qa ratio s̄. alleg. de appel. interposita, etiā videtur habere locū in dubio, vt suspendaē iurisdictio iudicis, à quo appellatur, †quia nisi appellatio manifestè friuola sit, iurisdictio suspenditur, vt no. in c. pastoralis. de ap. ¶ †Et in dubio pro appellatione pręsumiē, vt admittatur,ᵏ & hēat effectū appellōnis interpositæ,ˡ vt per gl. i cap. vt debitus, de app. cū si. vt dixi i c. de priore. i prin. de app.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Expressus. Et tamen dicimus sententiā cōtra notoriū nō valere. c. inter cæteras. c. cum Bertoldus de re iu. c. cum sit Romana. de appel. Et iō aliàs cōsului, q snia lata contra prouisionē editā in consilio publico erat nulla, vt patet in consi. 29. lib. 9. & idē aliàs si lata erat cōtra statutum editū à cōitate, qđ postea erat relatum in volumen statutorum, vt in consi. 14. lib. 10.

b Syl. Ald. Potest Sequi. Hipp. Marsi. in l. j. in princ. colū. 7. nu. 27. vers. tamē ista possunt limitari. ff. de quæst. Deci. in l. vt vim. col. 8. versi. prima conclusio sit. ff. de iusti. & iure.
Adde Deci. in l. non uidetur. §. qui iussu. in l. factum. de reg. iur. Alexan. in con si. 144. nu. 2. lib. 2.

c Syl. Ald. Potest. Adde Deci. in d. l. ut uim. colū. 8. vers. 2. conclu. sit. ff. de iust. & iur. vbi repeten.

d Hier. Gig. Iudi. Adde eundem Ale. ibi in ulti. col. in ver. per istā ulti. noluit post Pau. de Cas. ibidē, q qñ post executionē sententiæ peteretur procedi ad capturā personæ, quia ex captura infertur infamia, & sic pręiudicium irreparabile, tunc allegatio nullitatis sententiæ semper impedit eius executionem.

e Syl. Ald. Futuro. Distinguendum tamen esset si periculum esset in mora, vel fi.

f Ald. Communis. Hoc autem generale est in omnibus notoriis Dec. in c. sollicitudinem, in v. no. de app.

g Syl. Ald. Non sunt. Et ita etiam arguit Dec. in d. c. consuluit, in c. cum non ab homine. pe. col. de iud. in c. olim. in 2. col. de exc. in consi. 483. col. 6 in fi.

h Hier. Gig. Colligitur. Adde Fely. in c. cum ordinem, in 7. col. i̅. de rescrip.

i Syl. Ald. Colligitur. Idem Deci. in c. pastoralis, col. 4. de excep. late Dec. in c. ex insinuatione, colum. 2. in fi. de appel. & optime decl. in c. cum speciali. §. porrò, in 2. col. de appel.
¶Idem Dec. consi. 483.

k Admittatur. Adde Dec. in consi. 28. in fi.

l Ald. Interpositæ. Idem Dec. in consi. 28. col. 1. in consi. 99. in fi. Ias. in l. j col. 2. in princ. ff. si quis cau. Dec. consi. 514. in fi.

de app. facit tex. & quod ibi Pau de Ca. in l. j. ff. si qs caut. ¶ Secũdo prædicta cõclusio limitatur dũmodo resistens sit ille, q grauať. Secus si alius esset, secundũ Inn. hic, nisi ille alius vocareť à grauato, vt Abb. dicit. In quo considerãdũ ē quòd aut agitur de præiudicio irreparabili, puta de pœna corporali, & clarum est, ꝙ quilibet resistere potest, vt per gl. in d. c. nõ inferẽda. 22. q. 3. facit tex. in l. non tantũ. ff. de app. & no. Bal. in d. l. addictos, in fin. C. de ep. aud. cũ sim. & tali casu etiã reo inuito resisti potest, vt no. Bar. in l. Stichus. de pec. leg. cũ simi. vt tradunt Mod. hic, & in c. inter cæteras. de rescr. Alexan. in l. quamuis. ff. solu. ma. Aut agitur de præiudicio reparabili, & tunc maior dubitatio vř. idem tamẽ dicendum est, quia quilibet alium iuuare põt, vt no. Bar. in l. vt uim, col. fi. ff. de iust. & iu. in l. si quis in ser uitute, in fi. ff. de fur. & probatur in c. dilecto. § & si q̃dẽ, de sentẽ. exc. in 6. & in terminis no. Bar. in d. l. prohib. tũ. C. de iur. fisc. lib. x. Et sic indistinctè videť ꝙ quis, etiã non vocatus, neq; requisitus, alium defendere possit ab iniuria, quę sibi etiam à iudice infertur, cum tali casu videatur nõ tanquam iudex, sed tãquã 17 priuatus procedere. ideo illi resisti potest, vt s̃. dictum est. ¶ † In gl. j. sm Abb. colligitur, ꝙ largo mõ amicabilis compositio dř transactio, sed non ꝑprie. facit tex. in c. super eo. & in cap. sta 18 tuimus j̃. de transactio. † Vnde infert Anto. de Bu. hic, in prin. a in versi. & no. ꝙ arbitramentũ [a] ꝑprie nõ sit transactio, sed est b quædã amicabilis cõpositio. [b] quod dicitur esse notandũ pp c statuta. Et ꝙ arbitramentũ nõ sit proprie transactio [c] declarať Bar. in l. quod si Ephesi. §. fi. ff. de eo quod certo loco. in l. furti. §. qui iussu, in fi. ff. de his, qui no. inf. & Bal. in rub. de rerũ permut. in fi. Pau. de Ca. in consi. 70. viso puncto, cum simili. quæ 19 no. sunt. † Sed adde singularem limitationem, quia prædicta cõclusio procedit nisi arbitramentum ratificatum esset a parti- d bus, quia tunc proprie transactio reputatur, [d] vt no. voluit Pet. de Ancha. in disput. sua incip. cum C. laicus. in antepen. colũ. Cuius dictum pro notabili refert, & sequitur D. Io. Bap. de S. Seuer. in trac. de trans. in 3. q. in fin. & D. Barth. Sox. in cõs. lxxxv. 20 viso compromisso, colum. 2. & dixi in consi. lx. † Hoc tamen intelligendum videtur, quando in tali arbitramento ratificato sit aliquid datum, vel receptum. aliàs nõ potest dici transa 21 ctio, vt no. Bar. in d. l. quod si Ephesi. §. fin. † cum simi. s̃. alleg. Transactio enim, nullo dato, recepto, vel promisso, non proce 22 dit, vt dř in l. transactio. C. de transactio. † Vnde quãdo totũ datur, transactio dici non potest, vt no. Pau. de Ca. in cõsi. clxxiii. 23 viso casu. col. 3. † Et etiam notãdum est, quòd licèt arbitramentum largo modo transactio dicatur, tamen sm subiectam e materiam arguitur de trãsactione ad compromissum, [e] vt no. Bar. in l. post rem iud. ff. de transact. Bald. in l. transactio. C. de trãsactio. cum simi. vt Ale. ibi tradit, & idem Alex. in consi. 32. opportune. lib. 2. & in consi. cxviij titulus q. colum. 2. lib. 2. & idẽ econtra de compromisso ad transactionem arguitur, vt not. Ale. in cõsi. al circa primum. in fin. lib. v. ¶ In gl. fi. ibi, & tenebit appellatio, hoc dictum glo. verum est, vbi agitur de interesse appellantis, prout loquuntur iura allegata in glo. secus vř in casu istius decretalis, quia non agitur de interesse ipsius ordinarij, quòd prece eius non admittantur, & quia hoc modo in effectu iudex ordinarius resisteret delegato, cuius cõtra- 24 rium dicitur hic, & in c. pastoralis. §. quia vero. j̃. eo ¶ † Extra gl. Abb. hic post antiquos concludit, ꝙ delegatus non põt trãsactionem coram eo factam executioni mãdare, quia ipse est deputatus ad iustitiam faciendam, & iurisdictio sua non extẽditur ad transactionem, quæ fit de facto, consensu partiũ. & idẽ Abb. per gl. ibi hoc tenet in c. p tuas, in fi. de arb. facit tex. in l. 4. §. si ex conuentione. ff. de re iud. & in l. 2. ff. de execu rei iud. & 25 & in l. si apud acta. C. de transactionib. † Et ad hoc etiam bene facit, quia iurisdictio delegati est stricti iuris, & restringiť ad illud quod immediate in cõtineť, vt ĩ notabili casu tradit Cal. 26 ĩ cõsi. 2. ĩ ti. de hæret. vbi cõcludit, † ꝙ si inqsitor hæreticorũ abiuranti hæresim pœnitentiam imposuit, iuxta c. abolendam, de hæretic. si ille postea pœnitentiam sibi iniunctam non impleuit, propter hoc nõ potest cõtra eum inquisitor procedere, qa tũc ĩmediate non agitur de causa hæresis. Et in simili not. Bal. ĩ l. j. col. xij. versi. 4. quæro. C. de his q̃ pęne nomine Ang. in cõsi. 31. d. Phil. col. 3. Are. in cõsi. 148. in q. proposita, col. penul. cum simi. vt dixi in cõsi. 137. Et ꝑdicta conclusio limitatur non ꝓcedere quando transactio tenderet ad executionem sententiæ, vt Inno. hic dicit, p tex in l. tale pactũ. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac. sm vnũ intellectũ. Et ad hoc bene facit tex. in d. l. 3. §. ab executione. in fi. ff. de re iu. ¶ Scdo limitať ꝓcedere ĩ iudice delegato, put Inn. hic loqť. secus est in ordinario, vt no. Inno. in l. a diuo Pio, in prin. co. 3. vers. itẽ attẽde. ff de re iudic. & ibi ẽt aliter rñdet ad tex. in d. §. q prouocauit. defendendo dictum Inno. hic. ¶ Tertio limitať, nisi cõmissio facta fuisset ꝙ cã, cõcordia, vel iudicio termineť, ut dř in c j. de mu. pet. in c. fi. de transa. in c. causam quæ, de testib. in c. querelam, de sim. quia tunc delegatus talem concordiam exequi potest, vt late cõcludit hic An. Sic. & Mod. sequuntur. Sed tamen ista limitatio non uidetur efficaciter iure probari, qa concordia nõ uideť cõmitti, vt iudici, immo ĩ tali concordia delegatus nõ videť habere potestatẽ exequẽdi, sicut habet in sententia. nisi dicamus, quòd cum illa iura alternatiue dicant causam debere terminari cõcordia, vel iudicio, sicut in iudicio, sicut iudex habet potestatem exequẽdi, ita pariter videtur in concordia, quia una pars alternatiuę secundũ aliam intelligitur, l. j. ubi Bar. ff. de reb. dub. Replicari tñ põt, q hoc eẽt verũ, si in altera parte alternatiuè eẽt dictũ de executione, sed in dictis iurib' nihil đ executione dř.

ADDITIONES.

a Arbitramentum. Adde Dec. j̃. de iud. c. quanto. & in consi. 154. num. 4.

b Syl. Ald. Compositio. Vide Ias. In stit. de act. §. j. in j. no. Dec. in consi. 11. col. 3. in consi. 60. col. 2. & ꝙ arbitramentum non sit propriè transactio, probať, qa transactio nõ ualet nisi aliquo dato, vel retento, ut idem dicit inferius, & tñ arbitrator potest in totum absoluere. Paul. de Cast. & Ias. in l. transactio. C. de transact. Ias. in auct. si non contigerit. C. de iud. Ang. in consi. 66. comes, col. antepen. Item transactio ex instrumentis nouiter repertis nõ rescinditur, l. sub prætextu, la j. C. de transac. & tamen arbitramentum rescinditur, vt voluit ibi Bal. Pau. de Cast. & Ias. Sozin. in consi. 66. viso compromisso lib. 4.

c Gig. Transactio. Adde etiam ꝙ arbitramentum nõ dicitur propriè transactio, vt per eundem Dec. consi. 23. in 3. col. in uersi. similiter non ob. in j. vol. & an arbitramentum sit propriè transactio, uide per Sozi. in consi. 282. incip. in præsenti consultatione, in 2. col. in ver. & cum arbitramentum, in 2. vol. & Fulg. in consi. 73. in fi. 3. col. & in consi. 117. in 4. col. post med. & ẽt Sozin. in consi. 224. in 2. col. in uer. confirmatur, quia. in 1. vol. ubi dicit, ꝙ arbitramẽtum est quædã transactio. unde qđ cõcediť in trãsactione, vř ẽt permissum in laudo.

d Syl. Ald. Reputatur. Adde Soz. cons. 69. uiso col. 2. libr. 4. & in consi. 53. viso, lib. j. Dec. in consi. 193. reuocatur. idem etiam est si partes à principio sciebant quid pronunciaturus esset arbitrator, quamuis non sit ratificatum, Soz. in l. 2. ff. de iureiur. Porp. in rub. C. de transact. col. pen. num. 90.

e Syl. Ald. Compromissum. Vide in contrarium Sozi. in consi. 18. col. 15. & vide circa quæ late scribit Purp. in rub. C. de transac.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus ad unam causam dicitur iudex.*
2 *Iudex delegatus potest exequi sententiam per se, & per alium.*
3 *Auctoritas, & iurisdictio an sint synonyma.*
4 *Iudex delegatus, an dicatur habere iurisdictionem.*
5 *Iudex quando dicatur functus officio suo.*
6 *Iudex ordinarius, & iudex delegatus sententiam quę valuit, mutare non possunt.*
7 *Auditores Rotæ sententias diffinitiuas suas reuocare non possunt, nec mutare.*
8 *Iudex sententiam quam semel protulit declarare non potest.*
9 *Iudex non potest ferre sententiam sub conditione resolutiua.*
Sententiam an iudex posit ferre sub conditione resolutiua. nu. 9.
10 *Sententia lata sub conditione, quod si esset in plus, quàm deberet condemnatus, quod sententiam ad debitam summam reducit, an valeat.*
11 *Iudex delegatus si sententiam nullam tulit, dicitur functus officio suo.*
12 *Electio nulliter facta ab eo, qui eligendi potestatem habet, iterũ fieri non potest.*
13 *Lex, Si vt proponis. C. quomodo, & quan. iud. quomodo intelligatur.*
14 *Delegatus principis an sententiam nullam reuocare posit.*
15 *Delegatus principis ordinario æquiparatur.*
16 *Delegatus principis est maior ordinario in causa sibi commissa.*
17 *Iudex per sententiam nullam non facit litem suam.*
18 *L. si ut proponis. C. quomodo, & quan. ind. loquitur in delegato inferioris à principe.*
19 *Iudex delegatus ad uniuersitatem causarum sententiam suam nullam reuocare potest.*
20 *Iudex delegatus ad vniuersitatem causarum æquiparatur ordinario.*
21 *Iudex delegatus sententiam nullam ex defectu accidentali reuocare non potest; si uero nulla sit ex eo, quod forma mandati seruata non sit, iterum poterit iudicare.*
22 *L. quod tamen. in principio. ff. de arb. non habet in iudice locum.*
23 *Sententia arbitri uidetur actus extraiudicialis.*
24 *Extraiudicialium rerum potestas non extinguitur per actum nullum.*
25 *Arbitri potestas firmior est, quàm delegati.*
26 *Arbiter latiorem habet potestatem, quam iudex.*
27 *Iudex sententiam suam ideo nullam, quia dominus condemnatus sit, qui in iudicio non erat, reuocare potest, & aliam ferre. idem si sententia lata sit sine scriptis. num. 28.*
29 *Potestas alicui data per actum nullum non extinguitur, & de ueritate. num. 33. & 36.*
30 *Prorogatio arbitri, qua nulla fuit, non impedit quo minus arbiter iterum prorogare posit.*
31 *Beneficij acceptatio quæ effectum non habuit, non præiudicat.*
32 *Procuratoris acceptatio quę non ualet, non nocet.*
34 *C. compromissarius. §. j. de elec. in 6. declaratur. & num. 35.*
36 *Compromissum facere iussus si semel fecit, & effectum non habuit, adimpleuisse dicitur.*
37 *Iudex delegatus sententiam nullam propter errorem facti reuocare potest, & aliam ferre, & ibi de ueritate.*
38 *L. si vt proponis. C. quomodo, & quando iud. loquitur quando cum errore facti etiam error iuris concurrat.*
39 *L. diccre. §. fi. cum l. seq. ff. de arb. declaratur.*

40 *Iudex*

40 Iudex ordinarius si sententiam nullam tulit, aliam ferre potest absque eo, quòd sententiam illam nullam pronunciet, nume. 41.
42 Iudex ordinarius qui sententiam nullam tulit, si de nullitate illius sententiæ incidenter agatur, ipsi adiri debet, secus si principaliter.
43 Iudex ordinarius qui nulliter iudicauit, cognoscet tam incidenter, quàm principaliter de nullitate.
44 Superior, ad quem principaliter pro nullitate sententiæ latæ ab ordinario recurritur, potest etiam illam reformare, non tamen posset si libellus ineptus fuisset. nume. 45.
46 C.pastoralis. de off. ord. limitatur.
47 Archiepiscopus non potest adiri per viam querelæ.
48 Paria sunt, adiri per viam nullitatis, vel querelæ.

IN literis. ¶ Summatur, & diuidit, vt per Abb.hic. ¶ †Primo nota, quòd delegatus ad vnam causam, dicitur iudex, c.forus. de verb.sig. ita Abb.hic. Sed aduertendũ est, quia tex. in d.c.forus. §. iudex, vr loq in ordinario dum ibi dicitur, quòd iudex appellat, quasi ius dicẽs populo. Nam in delegato particulari hoc verificari nõ põt, & eodẽ modo loquitur similis tex.in c.j.23.q.2. Et similiter in tex. hic, non appellatur iudex simpliciter, sed delegatus. Et sic vr iudex secundum quid, sicut quando homo mortuus non dr homo, & facit tex.in l.1.ff.de don. ¶ †Secundo nota, quòd iudex delegatus exequi potest sententiam per se, & per alium, de quo dictum fuit in c.significasti.ʃ.eo. ipsa autem sententia per alium proferri non potest. c.fi. de re iud. in 6. ¶ † Tertio not. ibi, auctoritas, & iurisdictio. quòd ista uerba, secũdũ Abb. hic synonyma sunt, & idem importani, & idem prius dixit An. de But.hic. Sed And.Sic. arguit in contrarium per istum text. vbi copula ponitur, quæ arguit diuersitatem, iuxta gl. in rub. ff. de iur.& fac.ign. Et cõcludit, quòd in plus se habet auctoritas, quàm iurisdictio, ut patet in tutore, qui habet auctoritatẽ, & tamen non habet iurisdictionem. Et certe istud verum est in se, cum aliud sit auctoritas, & aliud sit iurisdictio, & hoc non negaret Ant.de But.& Abb.hic. Sed quantum ad istum tex. in iudice, prout loquitur, auctoritas iudicis, & iurisdictio iudicis, hic idem importare uidentur. ¶ †Quarto not. quòd delegatus dicitur habere iurisdictionẽ. facit tex. in l.2.ff.de iur.om.iu.& ita Abb. hic dicit. Sed considerandum est, quòd quantũ ad effectum iustitiæ administrandæ, verum est, quòd dicitur habere iurisdictionem, prout iura prædicta loquuntur. Sed absoluiè non dicitur habere iurisdictionem, ex quo iure proprio illam nõ habet, l.1.§.qui mandatam.ff.de off.eius cui man.est iurisd.l. more.ff.de iurisd.om.iu. Vnde dicit Bar.in l.imperium, in fin.ff de iurisd.om.iu. quòd iurisdictio delegati est eadẽ cũ ordinaria: & ideo delegatus propriè non dicitur habere iurisdictionem, sed solum habet exercitium, vel usum ordinariæ iurisd. ¶ † In glo.fi. Abb.late insistit, quãdo iudex dicatur functus officio suo, & principaliter considerat duos casus. Primus est, quando sententia ualuit. † Secundus est, quãdo fuit nulla. In primo casu Abb. cõcludit, quòd nec ordinarius, nec delegatus mutare[a] potest sententiam, quã semel protulit. sed quilibet dicitur functus officio suo, quoad cognitionem, & quoad ipsam sententiam, vt hic dicitur, & in l.iudex postquàm.ff.de re iud. & per gl. in l. quia arbiter.ff.de arb. Et hoc ẽt habet locum in causa criminali[b]. l.j.in fin.& ibi gl.ff.de quæst.& qđ ibi Bar.l.diui fratres.ff.de pœ. & no.Ang.in consi.18. factum est.in fin.col. facit text. in l.j. C.sen.resc.non poss.& in l.pœnam.C.de pœ. Et prædictam conclusionem sequitur Rota in 16. decis. de re iud. in nouis.in fi. † inferendo, quòd Auditores Rotæ sentẽtias suas diffinitiuas reuocare non possunt, nec mutare. & idem Rum.sequitur in consi. 301. quoad primum.in princ. Car.in consi. 29. iudex, in princ. Bal.in consi.58. iudex ad cognoscendũ.lib.5.& idẽ Abb. in cõsi.73. uidetur primo.lib.1.& in cõs.92. contra sententiam, col. 1.co.li.1.& in consil.6.in q.col.4 lib.2. ubi alleg.tex.in l.moris. §.iste.ff.de pœ.& Fulg.in consi.166.in q.col.fi. Alex. in consi.71. uidetur col.2.lib.5. † Et ista conclusio ampliatur, vt ẽt iudex sententiam, quã semel protulit, declarare non possit, vt not. Cald.in consi.9. intit.de app.circa finem, dum allegat Bart.in l.ab executore.ff de app. † Secundo ampliatur prædicta cõclusio in tantum, quòd iudex nõ potest ferre sententiam sub cõditione resolutiua, vt Abb.hic dicit post Bar.in d.l.iudex. colum.3. uer.ul quarto. ubi concludit, quod † si iudex condemnauit, addendo, quòd si esset in plus, quàm deberet condemnatus, quòd sententiã ad debitã summã reducit, talis conditio resolutionẽ inducit quæ post condemnationẽ fieri nõ põt. & idem tenet Bar.in l.moris §.iste.ff.de pœ. Bald.in l.& si seuerior.col.pe.ver. 3.quærit C.ex qui.cau.inf.irr.& idẽ Bal.in l.si quis filio. §.fi. in si ff.de inoff.tup.cũ si.ut late Alex.tradit in d.l.iudex col. pen. & idem Abb.in consi.72.uidetur primo.col. j. lib. j.Car.in cõs. 29.iudex.col.2.Flor.in l.itẽ Labeo.§.familiæ.ff.fam.erc. Sed cõtrarium in hoc uoluit Angel. in d.l.iudex.in prin.ubi dicit, quòd opin.Bar.nunquam sibi placuit, & contra Bart.alleg glo.in l. item Labeo.§.1.uer.sed si pure.in uerbo, falso.ff.fam.ercisc. Et idẽ uidetur tenere Bal.in l.certa.C.quã prouo.non est neces.in fi.& Alex.in d.l.iudex, cõcludit quòd ista opin. uerior est de iure, quia in effectu nõ agitur de reuocatione sñiæ, ex quo sña nõ est habita pro perfecta, & absolute ante quàm totus tenor sñiæ proferatur, ar.l.contractus.C.de fi.inst. facit tex. in l. inciuile. ff.de leg.& reperio, quòd istam opinionẽ sequit Fulg. in cõsi. 13. circa primũ.col.2.uers.superest. ¶ †In secũdo casu Abb. primo cõcludit, quòd si sit sententia nulla, delegatus dicitur functus officio suo, & aliter sententiam mittere non põt, per tex.cũ gl. in l.si ut proponis.C.quõ, & quã ap.& facit tex.in l.iudex postquã. cũ gl.ff.de iud. Et † per istã cõclusionẽ infertur, quòd ille, qui hẽt ptãtẽ eligẽdi ex cõmissione alterius, quòd eligẽdo, licẽt electio sit nulla, dicitur functus officio suo,[c] ut not. Bart. in l. 2.§.1.uers.ult. Doct.ff.de optio.leg. ubi alleg d.l.si ut proponis.& idẽ Bart. in l.serui electione.de leg.1.cum sim.ut ibi† tradit Ale.col.fi. Sed aduertendũ est, quia tex.in d.l.si vt proponis, in quo solũ fundatur ista cõclusio, non uidet præcise probare illud, quod dictũ est, quia ibi dicitur, quod merito præses alteri causam commisit, & sic uidetur iusta causa, quòd alteri eã cõmittatur, quã prim⁹ delegatus tẽpore feriato & sic culpa sua, nulliter iudicauit, & propter hoc ulterius non habet potestatẽ iudicandi, l.iudiciũ soluitur.ff.de iud. Sed si nõ fuisset facta reuocatio, nõ dicitur ibi, quòd iterum non possit iudicare. Retento tamen cõi intellectu, inferretur quòd licẽt actus sit nullus, producit tñ istũ effectũ, vt quis dicatur esse functus officio. Et limitatur, quod hr ĩ l.4.§.condemnatum.ff.de re iu. Quod notãdum est ad ea, quæ dixi in c.ex tenore.de rescrip. † Et prædicta cõclusio primo fallit in delegato principis, qui sententiam nullam reuocare potest, ut no Ange.in d.l.iudex.circa fi.de re iud. Contrarium in hoc uidetur velle Bal in d.l.si ut proponis.col.2.ver. sed sic dubitabitur.& hoc sequitur Imo.in d.l.iudex.& Alex.ibi. col 3. & Mod.hic, post Bal in prin. quia iure cautũ nõ reperitur, quòd aliud sit in delegato principis, quàm inferioris, in isto casu. & hoc idẽ Alex.latius sequitur in rub.ff.de off.eius.col.2. per illam l.si vt proponis, quæ indistinctè loquitur, & idẽ Perus.in cap dilecto, in q.38.de app. ex quibus paret istam esse cõmunẽ opin. ¶ †Sed tamen opin.Ang.defendi potest, quia delegatus à principe ordinario æquiparatur. Nã delegare alteri potest, sicut ordinarius.l.à iudice.C.de iud.c.pastoralis in prin.ʃ.eo.& † ẽ maior eo in causa sibi cõmissa, c.sane.ʃ.eo.facit, qđ no.Bal.in rub. ã.eo col.j.ver.itẽ qui eximit.& Ioan.Fab.in uers. item si aduersus.Insti.de actio. Et hoc uidetur procedere secundũ regulã, quæ est, quòd sententia nulla nullũ effectũ producit, l.4.§.condemnatũ.ff.de † re iud. Vnde per sententiã nullã iudex non facit litẽ suã, gl.j.in l.fi ff.de uariis, & extraor.cogn.no.Ang.in l.3.§.hæc verba.ff quod quisq; iur.cum si.ut tradit Alex. Non obstat, quòd nõ reperitur iure cautum, quia arg.retorqueri potest, quòd nõ repetitur iure cautum, quòd sit functus officio suo. † Non ob.tex. in d. l.si ut proponis, quæ loquitur generaliter.ut Ale.dicit: quia in hoc aduertendum est, quia immo tex.vr loqui ĩ delegato inferioris à principe, vt colligitur ibi, non immerito pses denuo[d] negociũ terminandũ commisit, & sic cã erat delegata à præside. † Secũdo fallit in delegato ad vniuersitatẽ causarũ, vt no. Bal. in d.l.si vt proponis.col.2.ver.quid si est delegatus, & est gl.notabilis in c.qualiter.el j.in gl.1.& ibi Abb.de accus.Ang.in l.2. col.penul.ff.si quis in ius uoc.cũ si.vt tradunt Mod.hic.& Ale. in d.l.iudex.col.3.vers.secundo fallit.Im.tñ in d l. iudex col. 4. dicit, quòd hoc nõ transit sine dubio. Et hoc suaderi potest, quia rõ quòd delegatus sit functus officio suo, quia nõ habet iurisdictionem iure proprio, etiam militat in delegato ad vniuersitatẽ causarum. †& licẽt in aliis retineat iurisdictionẽ, tñ in causa in qua nulliter iudicauit, ur functus officio suo: & licẽt in pluribus talis delegatus æquiparetur ordinario, vt prosequitur Perus.in c.cũ causam.de appel.[e] etiã ĩ pluribus delegato simplici æquipa-

ADDITIONES.

a Mutare. Adde Henric.Bohic hic, in princ.Panor.in consi 95.lib.1.& consi.6. li.2.Franc.Rip. in l. quod iussit.nu 30 de re iudic.

b Syl.Ald.Criminali. Adde eundem in c.inter cæteras, col.v.de rescrip.Abb.in consi.92.contra sententiam, lib.1.in cons.6.in 2.dub.lib.2.Ripa in l.quod iussit.num.30.de re iud.

c Syl.Ald.Officio suo. Illam doctr.Bart.in d.l.2.§.1.ff.de opt le.sequitur Ang. de Arec.in tract.de test.col.76.c.i. med.de quo uide Dec.in c.cum in cũctis. §.si.in 4.no.de el.ubi addidi.dic tñ hoc esse verũ in electione facienda iure alieno.sec⁹ si iure proprio, & uid Ripã i d.l serui electiõe.col.3.à 1.f.d.l.ff.de le.3.

d Syl.Ald.Denuo. Et si diceretur, quòd dictio, denuo, referatur ad verbũ, terminandũ, nõ ad verbũ, cõmisit, vt sit casus, quòd pses cõmisit negotiũ denuo terminandũ, quasi princeps primo, præses postea cõmiserit, præterquã, quòd hic intellectus diuinatione nõ caret, ẽ ẽt impossibilis, quia delegata primo loco causa à principe, sunt omnibus inferioribus ligatæ manus, & sublata potestas, nisi princeps iterum hoc consentiret, c.ut nostrum, de app. igitur fateri necesse est, nõ principem, sed præsidem primo cõmisisse, & ita censuerunt quidam Moder. etiam in rub.ff de off eius, & Nicol.Bel.lib.3.suppu.iuris, c.18.

e Syl.Ald.De appell. Adde Dec.ibi.col.3.

æquiparatur, ut tradit Ale. in l. more. colũ v. ff. de iurisd. om. iud. Et sic patet, ꝙ arg non ualet. In effectu enim ſm ſubiectã materiam conſiderari debet, an eadem ſit ratio in iſto delegato, quę eſt in delegato ſimplici. Et in propoſito, vt dixi, eadem
a ratio uidetur, & de delegato ſimplici ad iſtum [a] delegatũ ad
21 uniuerſitatem cauſarum arguit Ab. in c. relatum. ĩ . 2o. † Tertio fallit qñ ſnĩa fuit nulla ex aliquo defectu accidentali, vt quia lata fuit parte abſente, vel die feriato. Secus ſi ſit nulla ex eo, ꝙ forma mandati ſeruata non ſit, quia iterum poterit iudicare,
b ſicut in arbitro [b] dicitur, in l. quid tamen, in princi. ff. de arb. & ita Abb. hic, idem tenet Ange. in d. l. iudea. in fi. Bald. in d. l. ſi ut proponis, col. 2. Sal. in l. ſi accuſatoribus. in fi. cum ſim. ut tradunt Mod. hic, & in cap. qualiter. el. 1. col. pen. de acc. Alc. ĩ d. l. iudea. col. 3. ubi tñ refert quoſdã, qui dñt, ꝙ tex. in d. l. qd tñ, loquitur in arbitro, & non uꝫ habere locũ in iudice. Ipſe rñdet, ꝙ eadẽ rõ vꝫ in iudice. alleg. l. à diuo Pio. ff. de re iud. Tota ergo uis conſiſtere uidetur, an ſit eadẽ ratio in iſto; caſu in ſen
22 tentia arbitri, & iudicis, & † certe probabilis videt opinio [c] co
c rum, qui tenent quòd d. l. quid tamen, non † habeat locum in
23 iudice, quia quantum ad propoſitum, ratio diuerſitatis mani-
24 feſta uidetur, quia † ſententia arbitri uidetur actus extraiudicialis. quo caſu in extraiudicialibus per actum nullum poteſtas non extinguitur, vt no. Inn. hic quem Doct. communiter ſequuntur, vt inferius dicam. Et quia arbiter iure proprio iudicare uidetur, vnde deberet æquiparari in hoc iudici ordinario, & non delegato. Et quia poteſtas arbitri firmior uidetur,
25 † quia ea conſenſu partium recipit poteſtatẽ, arg. gloſ. in §. ex conditionali, Inſtit. de inu. ſtip. Et quia ſi delegatus ſit functus officio, ea ſententia nulla, remanet ſuperior, q cognoſcere poteſt, vel alteri cauſam committere. Nõ ſic videtur in arbitro, vel compromiſſario, quia ſi capitaret poteſtas arbitri, non ita
26 de facili reintegratur. † Et quia arbiter latiorem hẽt ptãtem quàm iudex, l. item ſi unus. §. idem Pompon. ff. de arb. l. diẽ ꝓferre. §. ſtari. ff. de arb. & uidimus in c ſi ꝓ debilitate. ſupra eo. aliter tamen Doct. communiter tenent, vt no. Spe. in tit. de ar. §. ſequitur. ver. quid ſi arbiter. An de But. in c Quintauallis. in ſix. differentia. de iureiur. & p Lanf. in tract. de arbit. in 7. part.
27 q. 1. in fi. Quarto fallit ſi ſententia fuit nulla, † ut quia domin[9] condemnatus fuit, qui tamen non fuit in iudicio, ut not. Bal. ĩ d. l. ſi ut proponis, in fi. Et idẽ ſi ſententia lata ſit ſine ſcriptis,
28 † quia delegatus in iſtis caſibus iterum iudicare pt, ut no. Bal. in tit. de ſententia, in prin. col. 1. in addi. Spec. & Mod. ſequunꝫ. Sed certè ratio diuerſitatis non uideꝫ, an ſnĩa ſit nulla, qa lata ſit parte abſente die feriata, prout loquitur tex. in d. l. ſi ut proponis. an uero ſit nulla, qa lata ſit in dominũ, qui litiganit per procuratorem, vel quia non fuit lata in ſcriptis. Et ita pungit Alex. in d. l. iudea. col. 4. ver. v. fallit. Quinto, concluſio ſupra facta procedit in iuriſdictione alicui delegata, prout loqꝫ text.
29 in d. l. ſi ut proponis. † Secus in alia poteſtate alicui data, qa ñ
d capitat, niſi res effectum ſortiatur, [d] ut no. Innoc. hic, & ſequiꝫ Bald. in l. fi. col. pen uer. 4. quæritur. C. de eden. & in l. qd quis. circa fi. C. de procur cũ ſi. ut tradunt Mod. hic, & facit tex. in l. hęc conditio, la 1 ff. de cond. & dem. quod p illũ tex. no. Bald.
30 in c. olim. col. ij. de reſcrip. ubi inquit, † ꝙ prorogatio arbitri, q̃ fuit nulla, nõ impedit quo minus arbiter iterũ prorogare poſſit. Ad idẽ facit tex. in l. qui per ſalutem. ff. de iureiur. & ꝙ ibi Bart. Bald. Ro. & Mod. tradunt, & dictũ Inn hic, etiam ſequiꝫ Bald. in d. l. qui per ſalutem. in uer. itẽ eſt argumentũ, & Oldr. conſi. ccxcv. orta materia. Pau. de Caſt. in d. l. ſi ut proponis. Et facit, ꝙ in notabili caſu Ro. ſcribit in conſi. 492. in caſu propoſitæ. dum alle. d. l. hæc conditio & quod habetur in regula, nõ præſtat impedimentum, de reg. iur. in vj. Et ideo acceptatio be
31 neficii, † quæ non habuit effectum, non præiudicat, ut no. An. in l. nihil §. ſi cũ filius. ff. de inoffi. teſta. Pet. de Ancha. in conſil. 414. ultra rationes, & ultra. Rom. in conſi. 429. præſens conſul-
32 tatio. † & acceptatio procuratoris, quæ non ualet, non nocet domino. Bar in conſi. 73. quæritur vtrũ, in ſecũdo dubio. Domi. in c. eum qui, in ſi. de præb. in 6. & Lap. alleg. 127. Anaſtaſi[9].
33 col. 3. Sed contra dictũ Inn. † hic, uidetur tex. in c. compromiſ
34 ſarius. §. 1 de elec. in 6. † ubi ſi compromiſſarius eligit nulliter, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter, eſt functus officio ſuo. Mod dñt, ꝙ Imo. reſpondet hic, ꝙ Inn. loquitur hic in cõmiſſione facta a ſummo Pontifice. Sed tex. in d. c. ſi compromiſſarius, loquiꝫ in inferioribus a principe. Quæ reſpõſio furioſa uidetur, vt dicunt Mod. hic, & aliter non declarant, & Imo. in libro meo ñ dicit hoc. Sed tamen iſta diſtinctio iuſtificari poteſt, quia in inferioribus a principe agitur de præiudicio ipſorũ, ad quos poteſtas reuertitur, in tali caſu particulari, & illud intereſſe in
35 principe non uidetur † ita conſiderabile pp ampliſſimã eius poteſtatẽ. Et ad tex. d. c. ſi compromiſſarius. Moder. etiã aliter rñdent, videlicet ſm gl. ibi in uerbo, cõſentire, ꝙ procedit in electione, per quã res nõ perficitur, quia poſt electionẽ confirmatio requiritur. ſecus eſt in prouiſione, de qua loquiꝫ Inn. hic,

& ſequitur Domi. in d. c. ſi compromiſſarius. Sed aduertendũ eſt, quia prima facie non uidetur ratio diuerſitatis inter electionẽ, & prouiſionẽ, qa etiam qui cõmittit electionẽ, vꝫ conſiderare electionẽ validã, & cũ effectu, & qa ille tex. in d. c. ſi cõpromiſſarius, loqui uidetur ẽt in prouiſione, ut colligitur ibi, ad ſuperiorem poteſtas deuoluitur prouidendi. His tamen remotis, ut ſtatim dicã, uideꝫ gl. in d. c. ſi compromiſſarius, qua cõmuniter approbatur, iuſtificari poſſe, ſupplendo hoc mõ, ꝙ tex. ibi loquitur in electione, & ibi ita ſtatuitur, quia agitur de præiudicio eorum, ad quos poteſtas deuoluitur. ſecus ergo eſt in prouiſione, ad quam ille tex. non extenditur, in qua effectus conſideratur ſecundum regulã, & agitur de. poteſtate data à ſummo Pontifice, quæ in effectu beneficiũ eſt, qd late interpretari debet, c. cũ dilecti. de don. Non ob. ꝙ tex. in d. c. ſi cõ-
* promiſſarius, [*] etiam loquatur in prouiſione, qa nõ eſt verũ, ſed de prouiſione ibi dicitur. quando fit deuolutio ad ſuperiorem. Itẽ in d. c. ſi cõpromiſſarius, illud uidetur ſpecialiter ſtatutũ in odiũ eligentis indignũ, quia facit cõtra prohibitionẽ legis, arg. in c. quia fruſtra. ĩ. de uſuris. Et retenta concluſione Inn. redditur dubia una ſingularis deciſio Bald. in l. i. in uer. 4. quæro. C. de his, quæ pęne nomine. ubi inquit, ꝙ iuſſus facere
36 compromiſſum † ab homine, ſi ſemel compromiſſum fecit, adimpleuiſſe dicitur, licèt compromiſſum non habuerit effectũ, qa expirauit, cum ſimi. ut dixi in conſi. aciij. Niſi dicamus dictũ Inn. hic procedere in ſummo Pontifice, prout loquitur.
37 † Sexto fallit, ſi delegatus protulit ſententiã nullã errore facti ductus, quia talis error non facit, ut officio eius functus dica-
e tur, [e] ut no. Inn in c. 1. de re ind. & ſequitur Bar. in d. l. iudex. cũ ſi. ut tradunt Mod. hic. & Ale. in d. l. iudex. in uerſ. quarto fal-
f lit. Alex. tamẽ poſt Imo. in d. l. iudex, tenet contrarium, [f] & allegat Bal. qui idẽ tenet, in d. l. ſi ut proponis, per illum tex. ubi iudex putauit illum cõtumacẽ, qui nõ erat, & tñ error ſi facit, qa dicatur functus officio ſuo. Et iſtã opinionẽ ſequuntur Mod. hic per tex. in l. dicere §. fi. cum l. ſe. ff. de arb. ubi arbiter dicitur functus officio ſuo, qñ abſoluit, vel condẽnauit, ẽt per errorẽ, qa ipſe errorẽ corrigere non põt. Sed ad iſta reſponderi poteſt.
38 † Nam tex. in d. l. ſi ut proponis, loquitur qñ cum errore facti ẽt error iuris cõcurrit, qa ibi iudicauit in die feriato, & error, facti reſpectu contumaciæ nõ erat probabilis, qa ad officium iudicis pertinebat perſcrutari ueritatẽ. Non ob. tex. in d. l. dice
39 re. §. fi. † quia intelligitur, qñ arbiter abſoluit, vel condẽnauit, ita ꝙ ualeret ſnĩa. & error, de quo ibi, nõ reddebat ſnĩam nullam, ſed iniquam, & tali caſu ipſe propriã iniquitatẽ corrigere ñ pt. Secus uidetur, qñ ſnĩa fuiſſet ipſo iure nulla, per ea. q̃ ſuperius dicta ſunt. Et quia tex. in d. l. ſi ut ꝓponis. vꝫ ꝯ regulas iuris cõis, unde intelligitur prout loqꝫur, & ad alios caſus non extendiꝫ. Et ad tex. noſtrum hic addatis limitationẽ, ut Abb. tradit in c. cum l. & A. de re iudic. Et aliã limitationem tradit
40 Ro. in conſ. 320. hæc iſtorũ. col. fi. in fi. ¶ † Secundo Abb. in iſto ſecundo caſu principali concludit, ꝙ ordinarius nõ dꝫ funct[9] officio ſuo, quia iterum ipſe cognoſcit, licèt nulliter iudicauerit, vt gl. fi. in fine, in d. l. iudex poſtquã. & notant Bar. & Bal. in d. l. ſi ut proponis. Bald. in l. 4. in 7. not. C. de accuſ. Car. in cle. 1. in 2. q. de re iud. cũ ſim. ut tradunt Mod. hic, & in ca. qualiter,
41 el 1. col. pen. de accuſ. † Et adde ꝙ ordinarius iudex iterũ iudicare poteſt, abſq; eo, ꝙ ſnĩam nullã pronunciet, vt no. Ang. in conſ. 219. dicta interlocutoria. colum. 2. Et prædictam concluſionem ſequitur Bald. in conſi. 157. ſtatuto cauetur. lib. 5. Cuman. in conſil. 36. proponitur. & in conſil. 146. Simon. Im. in conſ.

ADDITIONES.

a Ad iſtum. Contrarium tamen cum communi tenet Ripa in l. quod iuſſit. nu. 64. ff. de re iud.

b Hier. Gig Arbitro. An quod dictum eſt de delegato, ꝙ ſit functus officio lata ſententia etiam nulla locum habeat in arbitro, uide etiam per Alex. in d. l. iudex. in 3 col. in uerſi. & an ea quæ dicta ſunt. ff. de re iudic.

c Opinio. Ad rationes Decii hic reſpon. Ripa in d. l quod iuſſit. ff. de re iud. nu. 66. ubi tamen ipſe contra communem alia fundamenta adducit.

d Syl. Ald. Sortiatur. Adde Bald. in conſ. 142. ꝙ iudex non potuerit, poſt mod. lib. 4. Pau. de Ca. in conſi. 103. viſo teſtamento. col. 3. & etiam in fi. conſili lib. 2. Fel. in c. 2. in 1. lim. de tre. & pa. Iaſ. in l. diuortio. §. quod in anno. in 3 lim. ff. ſol. mat. Ale. in l. boues. §. hoc ſermone. ff. de ver. obl. pro quo ẽ bonus tex. quem iſti non allegant, in l. is cuius. § fi. ff. de adult. in l. 2. in prin. uerſi. dari, & ibi gl. & Bart. ff. de op. leg & in l. cum ita. §. 1. verſi. ſecundum quod. ff. eo. ti. ubi per electionẽ nulliter factã nõ expirat poteſtas eligendi, quẽ text. ad hoc ponderat gl. Bar. Alber. de Roſ. & alii, in l. ſeruũ electione. ĩ. de leg. 1. Roſi. in q. ſabbatina. 1. incip. Romana. & eſt gl. in c. De liber. in uer. reiterari. 1. q. 7. ſed aduerte quia, ut dicit Ripa in l. quod iuſſit. nu. 67 ff. de re iu. omnia iſta allegata per Dec. hic, procedunt fere in auctoritate quã quis haberet iure proprio.

* Compromiſſarius. Aliter reſpondet Ripa in l. quod iuſſit. ff. de iudi. nu. 67.

e Syl. Ald. Dicatur. Pet. de Anc. in cle. 1. de re iud. Pau de Caſt. in l. conquerebatur. ff. de re iud.

f Syl. Ald. Contrariũ. Idem uolunt Hoſt. Ant de Butr & Abb. in c. 1. de re iu. Bal & Sal. in d l. ſi ut proponis. Ripa qui reſpondet obiectis, in l. qd iuſſit nu. 65. ff. de re iud.

in consi.97.in causa.colum.fi. Et † si petatur iterũ pronunciari in causa coram ordinario, qui nulliter iudicauit, qa nullitas incidenter deducitur, ipse ordinarius præcisè adiri debet: sed si nullitas principaliter deducatur, est in ptãte agentis corã ipso, qui iudicauit, agere, vel apud superiorem, ut Abb. hic concludit post Bar. in d.l.si expressim Et idẽ Ang. in consil.139.col.fi. cum sim. ut prosequitur Perus. in cap. dilecto. in 27.q. de app.
43 Et idẽ Bal. in d.consi. 157. lib. iij. ubi ĩquit, † quòd ordinarius, qui nulliter iudicauit, cognoscit tam incidenter, quã principa
44 liter de nullitate. & casu quo † ad superiorem principaliter recurratur pro nullitate, superior potest non solũ sententiã ẽ nullam pronunciare, sed etiam nullam reformare, sicut contingit in remedio appellationis, quod Abb. dicit esse singulariter notandũ. Et idẽ Bar. in l.si vt proponis.colum.3.C.quõ, & qñ iu. ubi allegat Inno. in c.cum contingat.j.eo.tit.cũ simi. ut tradit Alex in consi.79.perspectis uerbis.col.2 li.2.& in cõsi.184.vi-
45 so ti.eo.lib.2.& in consi.53.quæritur, in princ.lib.v. † Et ista cõclusio procedit, nisi libellus ineptus fuisset, quia reformari nõ potest, ut no. Abb. per illũ tex. in c cũ dilecti, in vlnmo not. de emp. & vẽdi. Bal. in l. 2. in 14. q. C. de rescind. vend. cum sim. vt tradunt Mod. hic & Alc. in consi.79.ĩ.alleg.lib.2 col.2.& in d.cõs.53 lib.v.col.3.& dixi ĩ tub. de app.col.7. † Postremo Abb.
46 ex prædictis infert limitationem ad cap. pastoralis. de offi.ord. vbi archiepiscopus non potest se impedire de causis subditorum sui suffraganei, nisi per viam appellationis, nam suppleri debet, vel per viam nullitatis, & hoc dicit menti tenendũ. Sed
47 Mod. hic hoc † dictum reprobant, qa archiepiscopus non põt adiri per viam querelæ, c j. de off. leg. & in c. venerabili. in prin.
48 de sentẽ. excõm. in 6. ergo nec per viam nullitatis, † quia paria sunt adire p viam nullitatis, vel q̃relæ, vt per gl. in c. concertationi. in verbo, debitam de app. in 6. Et iõ doctrina Bar. quam Abbas hic refert, procedit in alio superiore, qui non habet ptãtem limitatã, sicut hẽt archiepiscopus, qa citra appellationem adiri nõ potest, ut ipse Abb. no. in c. ad reprimẽdam. de off. ord. & tex. in c.j. de fo. comp. in 6. Et ista dicta Mod. originaliter Perusinus ad literã posuit in dicto, c. dilecto, ĩ 27.q. in fi. col. illius q.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio delegati expirare potius permittitur, quàm quod absens absq; contumacia condemnetur.*
2 *Absens quamuis condẽnari non possit, absolui tamẽ põt, si apparet de innocentia.*
3 *Officium iudicis magis exuberat in absoluendo.*
4 *Iudex ex officio peruenire potest ad sententiam, si uidet perire instantiam.*
5 *Dilationes moderari possunt, si instantia sit breuis.*
6 *Restitutio, vt obtineatur duo probanda sunt.*
7 *Restitutio, vt contra iudicem obtineatur tria sunt probanda.*
8 *Absens non potest condemnari etiam cum agitur possessorio recuperandæ.*
9 *Spoliatus in iudicio auctoritate iudicis non habet restitutionem.*
10 *Absentia causa studiorum iusta est, & probabilis.*
11 *Absentans se post notitiam literarum præsumitur, quod malitiosè recesserit.*
12 *Constiterit uerbum, quomodo intelligatur.*
13 *Possidere, & in possessionem mitti, sunt diuersa.*
14 *Missio in possessionem ex primo decreto contra absentem fit ex iusta causa, & etiam contra ecclesiam.nu.15.*
16 *Decretum primum, vt locum habeat latitatio non requiritur, & ibi de veritate.*
17 *Missio ĩ possessionẽ ex primo decreto authoritate iudicis, an producat ius pigneris.*
18 *Decretum secundum post primum interponitur arbitrio iudicis in actione personali, nec expectatur annus. in contrarium uide nu.19.*
20 *Terminus conditionaliter datus non potest restringi per iudicem.*
21 *Absentis coniuncti, & amici citari debent antequam missio in possessionem fiat.*
22 *Sententia in possessione recuperanda dicitur quasi diffinitiua.*
23 *Possessoria iuris ordinem non requirunt.*
24 *Absens ex iusta causa si compareat post annum, debet in integrum restitui.*
25 *Absens ex iusta causa an teneatur ad refectionem expensarum, & damnorum etiam sine ulla restitutione.*
26 *Authen. ei qui. C. de bon. auct. iud. possid. in fi. intelligitur in primo decreto interposito contra contumacem.*
27 *Absens ex causa iusta non tenetur expensas reficere, quæ solum propter contumaciam tribuuntur.*
28 *Absens citatus si comparet in prima citatione, & confiteatur debitum, non potest in expensis condemnari.*
29 *Minor non reuocat primum decretum sine refectione expensarum.*
30 *L. minor, cum Glo. ff. de min. declaratur.*
31 *Missus in possessionem ex primo decreto non possidet, & qua ratione.*
32 *Missus in possessionem actione reali, an possideat.*
33 *Missio in possessionem facta in actione reali, & personali æquiparatur, & in quibus casibus hoc procedat.nu.34.*
35 *C. cum uenissent, de eo, qui mitti. in poss. quomodo intelligatur.*
36 *Missio in possessionem facta propter contumaciam rei transfert possessionem, & hoc debet exprimi in sententia iudicis.nu.37.*
38 *Contumacia nimia quando dicatur.*
39 *Cautela est, quod quando quis uult lucrari fructus rei pignoratæ mittatur in possessionem rei per nimiam contumaciam debitoris.*
40 *Statutum, quod missus in possessionem ex primo decreto lucretur fructus, valet.*
41 *Nisi, ponitur pro quamuis, & quandoq; excipit regulam ampliando, ut in exẽplo, de quo nu.42.*

CONSULTATIONIBUS. ¶ Summatur, & diuiditur, ut per Abb. hic. ¶ † Primo nota
1 sm Abb. quòd potius expirat iurisdictio delegati, quàm q absens absq; cõtumacia condemnari possit. Et ratio uidetur, quia minus præiudiciale ẽ, q iurisdictio delegati expiret, quã q absens nõ cõtumax cõdemnet. ideo hoc eligit, arg. l.j. & quod ibi Pau. de Ca.
a ff. si quis cau. † Et notandũ est, quod licèt absens condemnari
2 non possit, [a] * l. absentem. C. de accu. l. absentem. ff. de pen. si tamen apparet de innocẽtia, absolui potest, [b] † quia officium
3 iudicis magis exuberat in absoluẽdo, ut no. An. de Butr. post Io. An. in c. ueniens. col.1. de accusa. & sequit Bar. Veronen. in consi. xlj. licet inuitus. col. fi. in prin. ideo uidet, q tali casu delegatus absoluere possit, si cõstaret de innocentia, & primo text.
b hic, sic limitari pt. [b] Secũdo, quod hic dicitur, procedit in solẽnitatibus substantialibus, ut Abb. hic dicit, quia ille omitti nõ pñt, licet iurisdictio expiret. secus ergo vr in solennitatibus iudicii non substantialibus, ut Abb. sentit. Et hoc exemplificari potest. Primo ex eo, quod not. Bar. in l. Seius, & Augerius. ff. ad
4 l. Fal. ubi inquit, † q iudex ex officio peruenire põt ad sñiam,
c si uidet perire instantiam, [c] de quo Alex. ibi, col. pe. & idẽ Alex. in l.j. col. pe. C. ut quæ desunt adu. Secũdo exemplificari põt ex
5 eo, quod dictũ fuit in c. de causis. in gl.j. ad fi. † quòd quando
d instantia breuis est, dilationes moderari possunt, & [d] est dictũ Inn. in c. super eo. el 2.j. de app. cum si. ut dixi ibi, & in d.c. de
6 causis. ¶ † Secundo no. q ad obtinendam restitutionẽ, duo p-
e bari debent, uidelicet, q possideret, & quod deiectus fuerit. [e] ita tex. hic, allegatur. & est gl. in l.j. §. ĩterdictum. ff. de ui, & ui arma. & in c. a. olim. el 1. in uer. restitutionem. de rest. spo. & no. Lap. allegatione iij. lætatus sum. & Pau. de Ca. in consi.68. in causa
7 quæ uertitur. † Et ista regula procedit, qñ agitur cõtra priuatũ,
f sed si agat cõtra iudicẽ qui spoliat, tria probari debẽt, [f] ut no. dicit Domi. in consi. 136. dñs Burgensis. Sed tamen, si recte cõ-
8 sideretur, illa tria ad duo reducuntur. ¶ † Tertio notã, q cõtra absentem procedi non debet, etiam cum agitur possessorio recuperandæ, quo casu licet spoliatus ante omnia restituendus sit, l. si quis ad se fundũ. C. ad leg. Iul. de ui. & per gl. 3. q j. in summa. tamen hoc non habet locũ contra absentẽ, ut est text. hic. Et rõ uidet, quia spoliatus habet priuilegiũ, qñ constat de spoliatione. sed in probando spoliationẽ nõ habet priuilegiũ ille, qui dicit se spoliatum, & ideo talis probatio sm regulã, cõtra absentem, lite nõ cõte. fieri nõ põt l. properandũ. §. j. C. de iud. l. fin. §. illud. C. de temporibus appella. & j. ut lite nõ cõte. per totum. ¶ Quarto no. sm Imo. hic, ibi absq; iudicio spoliatũ, à
9 contrario sensu, † q spoliatus in iudicio auctoritate iudicis, ñ
g habet restitutionem, [g] & notatur per glo. fi. 7. q. 1. in præsentiũ. cum simi. ut tradunt Moder. in c. dilectus. el 1. in princi. de re-

ADDITIONES.

a Hier. Gig. Non possit Adde circa istud, q absẽs condemnari non possit, intantum est verum, q stante statuto, q cõmunitas teneatur ad emendationẽ dãni, absentes non tenentur contribuere ad talẽ emendationem, ita notanter voluit Alb. de Rosa. in tracta. statut. in 2. par. q.65 & q.83. quem refert, & sequitur idem Dec. in consi. 164. incip. & diligenter pro uiribus. in 3. col. in prin. in 1. vol. vbi late consuluit, q absens etiam in crimine læsæ maiestatis condemnari non potest.

* Syl. Ald. Qđ intellige, vt declarat Bar. in l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iud. Doct. in l. seruum quoq; §. publice. ff. de procu. Mari. post alios in c. ueniẽs. de accus. And. de Iser. in const. regni. terminum uitæ, col. fi. & in consti. si quis in posterum, col. 2. Pari. in consi. 152. iudi. col. 1. lib. 4.

b Syl. Al. Põt. Adde Egid. q. 79. quinimo, ubi iudici cõstat de innocẽtia inquisiti, ẽt, quod sit cõtumax, non debet ipm cõdẽnare, Bar. in d. l. absentẽ, in fi. & qđ absens ex forma statuti habeat p cõfesso, immo tenetur ex officio defensiones rei inquirere, l. & si nõ defendantur. ff. de pen. & ibi Bar. & ĩ fortioribus terminis Cor. in cõs. 194. licet in hac, li. j. & Bar. in l. j. §. si. ff. de qst. dicit, qđ iudex maleficiorũ põt ex officio examinare testes a parte nõ pductos. ubi q̃ritur de innocẽtia partis, ẽt ipsa parte non postulãte, quod dictũ prosequitur latissime Hipp. ibi, col 2. uer. ulterius ex hoc tex.

c ¶ Syl. Ald Instantiam. Adde Dec. infra de iud. c.j. in 1. lect. in 3. no.

d Syl. Al. Et Adde Bal. in c. fi. col. 6. de iureiu. ubi ĩquit, q ubi ẽ meta iudicii, ibi breuiores debent esse dilationes, non tamen ita arcte, q pœnæ sint impossibiles, alle. Inn. in c. de causis. ĩ. eo. Alibi dicit Bal. in l. j. in prin. C. de tẽp. app. qđ ubi tota instantia est breuis, ibi oportet singula eius membra eẽ breuiora. seq. Ias. in l. properandum. in prin. col. 4. in fi. uer. adde qđ dicit Bal. C. de iud.

e Syl. Al. Fuerit. Adde tex. in c. cũ ad sedẽ. in c. in literis, & ibi gl a. de rest. spol. Arch. i c quo iure. 8. dist. Io. An. i nouel. post Inn. i gl. caut. i c. cũ ecclesia. de cã poss. & ppr. & his duob[9] adde 3. Alb. ĩ l. 3. §. deiicit. ff. đ ui, & ui ar. scilicet, q vere possessionẽ perdiderit. Quartũ addit. Inn. in c. qualiter, & qñ, el 2 đ accu. q eo die quo possidebat, fuerit spoliat[9]. seq. hæc oĩa Curti. Seni. in consi. 70. super controuersia, col. 2. ver. sed præmissis, & uide Dec. consi. 57. col. 2. in consi. 62. in prin. & in consi. 252. col. 2.

f Syl Al. Debent. Adde Dec. in consi. 449. visis. col. v. uer. sed etiam dato.

g Syl. Ald. Restitutionem. Declara nisi probet illa tria, de quibus per Doct. in d. consi. 136. ut declarat Dec. in d consi. 449. col. v.

de rescriptis. quibus adde Bal. in consi. 148. spoliatus. & in consi. 350. proponitur. lib. 1. Do. in consi. 5 quia s. & in cōs. 136. dñs 10 Burgensis. s̄ alleg. ¶ † Quintò no. q absentia, causa studiorū iusta est, & probabilis, facit tex. in c. cum ex eo. de elec. in 6. quod no. Spe. in ti. de iud. §. 1. col. pen. versi. quid si fideiussor. & quod a no. Bal. in l. 1. col. pen. ff. sol. ma.[a] & in l. 1 C. si de momen. posse. 11 fue. appe. col. pen. versi. quid si vnus. ¶ † Sexto, & vltimo a contrario sensu no. q absentans se post notitiam literarum, præsumitur, q malitiosè recesserit, faciunt iura allega. in gl. 5. hic, & qđ no. Bal. in l. quoties. col. fi. C. de rei ven. & qd no. Inn. in c. fi. de eo, qui mittitur in pos. cum sim. vt tradunt Mod hic. & dixi 12 in c. suggestum. ʒ. de appella ¶ † In tex. ibi, constiterit. hic intelligitur per probōnes ltimas, vt no. Bal. in l. in bonæ fidei. colū. pe. C. de reb. cred cum sim. vt tradunt Io. de Ana. & Mod. in ca. b si constiterit. de acc. & ēt citata parte hoc intelligitur,[b] vt nota. Abb. in c. conquerente col. 2. versi. & no. aliud. de resti. spo. Idē Abb. post gl. in c. sacro. in verbo, constiterit, de sen. excomm. ad idē gl. in cle. præsenti. de censib. & in cle. 2. de pœ. in eo. verbo, 13 constiterit. ¶ † In gl. in verbo, restōnē. ibi, aliud est bona alicuc ius possideri, aliud in possessionē mitti.[c] ad hoc etiam tex. in l. si quis ante. ff. de acqui. pos. Nam etiam colonus dicitur esse in possessione, licèt non possideat. & qui mittunī in possessionē cā rei seruādæ, dñr esse in possessione, licèt nō possideant, d. l. si quis ante § 1. & in l. 3. §. fi. ff. de acq. pos. & in l. 3. §. creditores, ff. uti possid. & in l. cū legati. ff. ex qb. cau. in pos. catur. Et hoc facit ad regulam Cancellariæ Romanæ, q̄ loquiī de eo, qui resignauit beneficium, si tpe mortis reperitur esse in possessione, q beneficiū dicatur vacare per mortē, de qua scribit Pet. Philip. de 14 Corn. in cōsi. cxxxvij. licèt multas rōnes. lib. 3. ¶ † Primo ex ista gl. fm Abb. notādū est, q ꝯ absentem, etiā ex iusta causa, fit missio in possessionē ex primo decreto, si non defendatur, quia talis missio est modici præiudicii. iō fit etiā ꝯ absentem cā Reip. 15 l. ignorare. allega. in gl. C. de rest. mil. † Et talis missio etiam fit ꝯtra ecclesiā, vt no. Bal. in l. eum proponas. col. 2. C. de bo. auth. iud. pos. & tradit Ro. in consi. 154. in re præsenti, in prin. no. in c j. de eo, qui mit. in pos. Et per istū tex. in d. l. ignorare. cōcludit 16 Bar. in l. si finita, §. Iulia. col. 6. ff. de dam. infec. † q ad hoc, vt ad primum decretū perueniaī, non reqritur latitatio. & Alex. ibi, col. 24. ver. quo ad primū. dicit, q ita cōiter tenetur. Sed tamen aduertendum est, quia quod Abb. hic dicit, & Bar. in d. §. Iulia. non bene infertur per illum tex. in d. l. ignorare. in quo faciunt 17 fundamentum. Et pro vera resolutione considerādum est, † q missio in possessionē, quæ fit ex primo decreto auctoritate iudicis, inter alios effectus producit ius pignoris in rebus, in quibus missio facta reperitur, vt est text. in l. non est mirum, ff. de pig. act. & mediante primo decreto ad fm deueniī, & fm, primo non pcedente, non valeret, vt no. Bar. in d. l. si finita. §. Iuli. col. x. in ver. sed pone, q venit, cum si. vt tradit Alex. in cōsi. 4. queritur. col. 2. lib. 5. Sed missio, in possessionem, de qua loqtur tex. in d. l. ignorare. non producit ius pignoris, vt est casus in l. eū, q. la 1 ff. de pri. cred. nec in d. l. ignorare. ex illa missione ad secundū decretū peruenitur, vt probatur in d. l. ignorare. ibi, bona ipsi possideri. & idem probat in l. itē ait prætor, §. cæterum. alle. in gl. hic, ff ex quib. cau. maio. ibi, licet non defendaī, in bona tn mittitur. Et iō ex illa missione, quæ fit contra absentem cā Reip. non inferī absolute ad primū decretum, prout arguit Abb. hic. Similiter non infertur, q in primo decreto nō requiratur latitatio, prout arguit Bart. in d §. Iulia. Et remoto text. in d. l. ignorare. vt s̄. dictū est, iura manifeste pbare vñr, q ad primū decretū nō perueniaī, nisi contra latitantem, vt probatur in iuribus allegatis in gl. videlicet in l. Fulcin. §. sed si q. ff. ex qb. cau. in pos. ea. & l. corpe, in prin. ff. de peculio. ad idem tex. in l. ait ptor. §. fi. ff. ex qbus cau. maiores. Super his tamen cogitādū erit, quia Doctores cōiter aliter dicunt, vt supra dictum est.

18 ¶ † Secundo ex gl. colligitur, vt Abb. hic dicit, q secundū decretum post primum interponitur arbitrio iudicis in actione psonali, nec est necesse, q annus expectetur a tempore primi decreti. & hoc colligitur ex gl. & idem gl. in l. cum proponas. C. de bonis aut. iud. possid facit tex. in l. si finita. §. non autem statim. ff. de dam infe. & idem tenet Bar post glo. in d. l. si finita, §. Iulianus. de dam infe. cum si. vt tradit ibi Alex. char. x. versi. in eadem gl. ibi, arbitrio iudicis. vbi cōcludit istam esse cōem opinionem, reiecta opinione Canonistarum. Sed tamen pro opinione Canonistarū q immo secundum decretum non possit 19 interponi nisi post annū, † videtur tex. in ea. qm frequenter. §. in aliis. ibi, post annum constituatur verus possessor. j. vt lit. non contest. & in l. si quis emptionis §. sed si quis. C. de præsc. 30. anno. Alex. in loco s̄. allega. conatur respondere, & dicit, q dicta iura intelliguntur, nisi prius ante annum secundum decretū interponatur, sicut in simili in personalibus in qbus fm cōem opinionem, dantur 30. anni ad recuperandum tenutā, potest tamē prius interponi primum decretum. ¶ Sed ista cōparatio non videtur bene procedere de tempore 30. annorū, ad annum, quia in 30. annis, non conuenit, q res tanto tempore sit in suspenso, quæ ratio cessat in anno. Et quia non est expeditum, q in personalibus dentur 30. anni ad recuperādum tenutā. Nā Iac. de Arc. quem Bar. refert in d §. Iulia. col. ix. tenet idem in personalibus, per d. l. si qs emptionis, §. pen. de præscr. 30. ann. ibi, ad instar cæterorū. Et certe non videtur conueniens q iura s̄. allega. quæ de anno loquuntur, restringantur, vt Alexan. dicit, nisi prius a iudice fm decretū interponatur, quia terminus anni datus a lege nō debet anferri. regula, indultum. de reg iu. in 6. Præsertim, quia datur sine ministerio iudicis, vt notat in d. regula, indultū. & per Bar. in d. l. 2. ff. de re iud. Et quia tex in d. c. qm, §. in aliis. loqiiī condōnatr, ibi, si venerint intra 20 annū. † quo casu terminus cōdōnatr datus non pōt restringi p iudicē, vt no. Alexā. qui alios refert, in d. l. 2. col. 8. de re iud. Vnde cōcordando opiniones concludendū vī, q ex causa iudex d possit. aliàs secus,[d] per ea, quæ late dixi in c. cū sit Romana. de app. probatur hoc in d. l. si finita, § non statim. ff. de dam. infe. vbi dī, non statim qui misit in possessionē, ēt possidere iubet, 21 sed tūc demū, cum iusta causa videbiī. ¶ † Tertio, fm Abb. colligitur ex glo. q amici, & cōiuncti absentis citari debent ante, e quā fiat missio in possessionem:[e] tn legistæ dicūt nō esse necessarium, quia iura q̄ alleganī, loquuntur in casibus particularibus, & ita vī tenere Abb. hic. & idē Abb. ꝯcludit in c. causam, de dolo, & cōtu. vol. 5. ver. vlterius noto & idem Imo. in l si finita. §. Iulia. col. 7. & ibi Alex. col. 26. dicit istā esse magis cōem, & veriorē opinionē. Non ob. text. in d. l. itē ait pror, §. fi. cum l. seq. q̄ incipit, ergo sciēdū. ff. ex quib. ca. maiores, q̄ alleganī in gl. qa Imo. ibi rñdet, & Alex. sequiī in d. §. Iulia. q loquitur i casu spāli, in quo tollitur restō in integrū, q̄ datur maioribus ex iusta cā, ꝯ absentē, & hoc est de iure spāli, quod facilius tolliī, arg. l. eius militis, §. militia missus. ff. de test. militis. Sed tn opi. gl. nr̄ę defendi pōt, quā tenet ēt gl. in c. causam, in verbo, denūciationibus, de dolo, & cōtu. in cle. j. de iud. in verbo, ex certa scia, & ibi Car. in 6. q. & idē Sal. in l. 3. C. de proc. cum si. vt Alex. refert in d. §. Iuli. col. 27. Et probatur in d. l. ergo sciēdum. Non ob. rñsio Imo. & Alex q ibi in casu spāli loquatur, vt tollatur restō in integrum. quia immo, vt dicit Card. in cle. j. in d. q. 7. de iud. ibi ponitur rła generalis. Et hoc declarari pōt, quia ibi in §. fin. in l. pcedenti. dī, q fit missio in possessionē, qn abiens nō defenditur. Et ad verificādū, q quis non defendi dicaī, text. in d. l. ergo sciendū, inferī, q vocādi sunt amici. Et eodem modo induci pōt tex. in l. hæc aūt. §. non defendi. ff. ex quibus cau. in poss ea. vbi de amicis, & cōiunctis hoc dī, declarando quando quis non defendi dicatur, & ideo non vī designari aliqua specialitas. Et ista opin. vī procedere, qn absens ex iusta causa reperitur. aliàs secus, & hoc modo opiniones concordari pnt.

aa ¶ † Quarto, fm Abb. colsī, q in possessione recuperanda, sñia dī quasi diffinitiua, de quo Abb. se remittit in c. fi. de iud. & cō* munis ꝯclō est, q sit diffinitiua, quia fertur* lit. cōt. c. 2. vt lit. ꝯte. & durat instantia triennio, l. properandū. in prin. C. de iud. & ita tenet Bar in l. j. C. si de momen. pos. fue. app. & sequitur ibi Bal. Ang. & Sal. Bar. in l. 2. col. a. ff. de app. rec. & Bal. in l. post sententiam, col. 3. C. de sen. Ant. de Bu. in consi. 6. an sententia dationis insolutū, col. 2. Old. in consi. 106. quod literæ executoriæ.

23 ¶ † Quinto no. fm Abb. q in possessoriis ordo iuris requiritur,[f] vt pbatur in c. 2. vt lit. non cont. & no. Bar. in l. naturaliter, §. nihil cōe, col. xx. in ver. 5. q̄ro. de acq. pos. cū si. vt ibi tradit Alex. col. pen. & Mod. hic in fi. Et idē Alex. in cōsi. ij. cōsideratis his, colum

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Matri. Aduerte, quia Bal. in libro meo nihil dicit de hoc sed bene, q causa dotis & studiorum procedit a pari ex quo plura infert. Et similiter Bal. in d. l. j. non loquitur aliquid de absentia, de quo tamen argumento Bal. vide Rip. late in l. j. col. pen. versi. ver. vltima no. gl. ff. sol. ma. sed debuit Dec. allegare Bar. in l. fi. col. 2. versi. & primo quæro, ff. de in inte. rest.

b ¶ Syl. Al. Intelligitur. Et hinc dicit Rot. deci. 634. dic, q si in aliqua, in anti. q si in aliqua cōmissione dicaī, si cōstiterit de tali re, facias &c. q pars citanda est, vel eius procurator, fm Io. An. in cle. pñti. in ver. constiterit, de censi.

c ¶ Syl. Ald. Mitti. Et ideo aliud est esse in studio, aliud studere. Vnde priuilegia studentium non sunt communicanda existentibus in studio, & non studentibus, vt alias consului per ea, quæ late tradit Dec. in consi. 127. quod ā. matrre. Ias. in l. scriniarios, C. de test. mil. vbi seq. doctri. Barto. in l. sub prætextu, C. de colleg. & car. lib. 11. licèt eam impugnet in l. 1. in fi. ff. sol. matri. quam tamen defendit ibi Rip. nu. 132. & in c. 1. col. pe. de iudi.

d ¶ Syl. Ald. Secus. Adde quod Rober. Maranta in suo speculo aureo, in 6. par. in 2. membro. colum. 3. vers. fici. sed per quantum tempus. dicit, quod communis conclus. est de iure communi, quòd sit in arb. iud tamē de æquitate iudex nō debet peruenire ad secundum nisi elapso anno, sed hæc plerunque a statutis locorum alterata sunt.

e ¶ Ald Possessionem. Facit gl. in l. fi. versi. amicis, ff. vbi pu. ed. deb.

* ¶ Ald. Fertur. Adde Bal. in l. quod iussit, ff. de re iudica. Fel. in rub. extra eo. tit. Rip. in l. naturaliter, §. nihil commune nu. 132. ver. 1. in iudicio poss. ff. de acquirenda possessio.

f ¶ Ald. Requiritur. Si sñia lata in possessorio diffinitiua est, vt dictum fuit proxime sequitur lit. cont. requiri, & iuris ordinē, l. prolatam. C. de sen.

4 col.4.libr.3. ¶ † Vlti. sm Abb. colli. q si absens ex iusta causa cōparet post annum, debet restitui in integrum, non obstāte, q actor sit effectus verus possessor. alle. & tex. in c. dilecto. de verbo. sig. & facit tex. in l. si finita. §. si forte, ff. de dam. infe. Et quod plus est, dicit no. Imo. in d. §. Iulianus. col. 8. in versi. ite adde dictum Bar. ff. de dam. infe. q absens ex cā iusta, & necessaria, reuersus nō tenet ad refectionē expensarū, & damnorum, etiam

25 absq. aliqua restōne. † quod tamen dictū Alc. ibi reprobat. Primo, qa abns, ēt ex iusta cā, & necessaria patitur primū decretū l. ignorare, C. de resti. in integ. ergo non dēt audiri, nisi refectis expensis, vt probat in auth. ei. q. C. de bo. aut. ind. poss. in fi.

26 † Sed ad hoc rñderi pōt, q tex. in d. auc. ei. q. loqr, & intelligitur in primo decreto interposito ꝯ ꝯtumacē, & bñ. primum enim decretū producit effectus primi decreti absolute. Secus vr ī casu d. l. ignorare. qa illa missio nō habet effectū primi decreti, vt

27 s. dcm fuit. † Et pari rōne absens ex cā iusta, & necessaria, non vr q teneat expensas reficere, q solū propter cōtumaciam tri-

28 buunt, l. sancimus, C. de ind. † Et iō citatus si cōparet in prima citatiōe, & cōfiteatur debitū, nō pōt in expēsis ꝯdēnari, vt no. Bal. in auc. ꝯ q propriā. in fi. C. de nō nu. pe. & idē Ang in auth.

a q semel. col. fi. C. quo, & qū iud. cū simi. vt dixi in ca. nouit.ᵃ de

29 iud. in fi. † Secūdo, Alc. in d. §. Iulianus. contra Imo. adducit, qa etiam minor non admittit ad reuocandū primū decretū sine refectione expensarū. alleg. tex. in l. minor etiā, cum gl. ibi. ff. de

30 min. & no. Bar. in l. si finita. §. si forte. ff. de damno infecto. † Sed rñderi pōt, negando gl. in d. l. minor. quia hoc dicit sm vnum intellm. & plures alij intellus ponuntur ibi, qui approbantur. & quia tex. ibi loquit in minore ꝯdemnato, quod vr intelligendū in secūdo decreto, put ēt loqr text. in d. l. si finita. §. si forte.

31 ¶ † Successiue abb. cōcludit, q missus in possessionē ex primo

b decreto, non possidet.ᵇ & ita tenet gl. magna in d. l. si finita §. Iulia. circa fi. ff. de dam. inf. & probat in l. cū legati, ff. ex qb. cau. in pos. ea. & in l. 1a cui. ff. vt in pos. leg. & seqtur Bar. in d. § Iulia. col. 13. uers. qro vtrū. & idē gl. Bar. & Doc. cōiter tenent in l. 3. §. fi. ff. de acq. pos. & huius ꝯclonis rōnē Alex. adducit in d. §. Iul. col. 48. & Mod. hic, qa dñs rei, ꝯ quā fit missio, remanet in possessione, & retinet possessionē, d. l. si finita. §. si qa aūt. ergo si vr possessio esse apud illū, q mittit in possessionē, qa duo insolidū possidere nō pnt, l. 3. §. ex contrario. ff. de acq. pos. Sed ista ratio nō satisfacit, qa sicut in actione reali possessio transit in eū qui mittit in possessionem rei petitę, nō obstante q possessio prius esset apud dñm. ita pōt dici in actionibus personalibus, quo casu si possessio trāsiret per talē missionē, abdicaret possessio à dño, & sic duo nō possiderēt insolidū. vnde in d. §. si qs aūt, dñs retinet possessionē, qa non trāsit in eum qui mittitur in possessionē. ¶ Præterea, ēt duo possidēt insolidū in diuersa spē possessionis, vt probatur in l. si duo. in prin. ff. vti pos. Secus esset in eadē spē possessionis, d. l. 3. §. ex cōtrario. Vnde ratio melior vr, vt dicamus, q ptor noluit a principio tm̄ præiudicium inferre cōtumaci, vt priuetur possessione, sed satis fuit, q tenuta cōcedatur, vt reus tędio affectus inducatur ad parēdū. Et pdi-

32 cta ꝯclo habet locū in actione psonali. † Secus aūt est in actiōe reali, in qua missus in possessionē efficit possessor, l. si qs emptionis. §. sed & si qs. C. de pscr. 30. ann. ibi dū dr, prior possessor. & p illū tex. hoc tenet Bar. in d. §. Iul. col. pen. & in l. 3. §. fin. ff. de acq. pos. cū si. vt tradit ibi Alex. col. v. & ibi ēt alleg. tex. ad hoc in c. pasto. §. ptere a. de of. ord. vbi hoc pbari vr, ibi, possessionē restituere ī. annū. & ibi, post annū recuperare possessionē. ista enim verba arguūt possessionē fuisse trāslatā p primū decretū, put tex. ibi loqtur. Abb. in hic ꝯtrariū sentit, dū inqt q missus in possessionē non possidet, maxime in actione psonali. Idē ergo sentire vr in reali, & hoc tenēt Ang. & Ro. in d. §. Iulian⁹. & idē Abb. in c. qm̄ frequēter. § in alijs. eo. x. vt lite nō cōt. vbi respondet ad iura alleg. s. in cōtrariū, vt intelligātur de posses-

33 sione largo mō, videlicet p detentatione. † Et pro ista opi. facit, quia missio in possessionē facta in actione reali, & in personali, æqparātur, vt pbatur in d. c. qm̄, §. in alijs. iūcto. §. si. vbi tex. loquitur in actione personali, & dicit q ī. annū, & post, audietur, sm distinctionē in superiori casu annotatā. & sic refert ad

34 illud, quod s. dictū est de actione reali. † Sed rñderi pōt q æquiparatio vr pcedere, put tex. ibi loqtur, videlicet, vt qd s. dictū est in actione reali, habeat locū in psonali, nō aūt econtra, ibi dr q statutū in actione personali, ēt in actione reali procedat, prout in argumēto æqparationis dr, & sic nō valet arg. p no. in l. 1. ff. de leg. 1. Secūdo, ista cōclusio efficaciter probari vr, qa generaliter qlibet qui mittitur in possessionē cā custodię nō habet possessionē, vt est tex. in l. si duo, §. creditores, ff. vti poss. sed [illegible] possessionē, ēt [illegible] reali, dr missus cā custodię, vt pbatur in [illegible] de eo, q mittitur in possess. vbi [illegible] iudices decreuerunt partē esse [illegible] in possess. rei petitarū cā custodię. Ergo ꝯcludendū vr q ēt missus in actione reali

35 non habeat possessio. † Sed ēt rñderi pōt ad illū tex. in d. c. cum venissent. q ibi limitate fuit facta missio in possessionē rerum petitarū cā custodię. Et ad idē facit tex. in c. 1. de eo, qui mitti. in posses. ibi, rei seruandæ cā tm̄. tunc. n. quia missio fuit limitata, possessio non transit. secus vr si fuerit facta missio simpliciter,

36 prout cōia conclu. intelligitur. † Secunda conclusio s. facta limitatur non procedere, quando iudex hic decernit propter

c maximā cōtumaciā rei, qa tūc possessio trāsfertur,ᶜ vt not. Bal. in l. cōsentaneū, col. pen. C. quō. & quādo iud. in ver. est & ali⁹ casus, p text. no. in l. Fulcinius, §. fi. ff. ex q. cau. in pos[illegible]. & idem Bal. hic, col. 2. vers. & p intellectu gl. in aut. ei, q. col. 5. versi. qro nunqd iud. C. de bo. auct. iud. pos. & ita Mod. hic. & idē Bal. in l. 2. col. 5. in 6. q. in fi. si ex noxa. cā aga. An. de Bu. in c. cōtingit, col. pe. ī. de do. & contu. & est gl. no. in l. 4. §. duas. versi si forte. in verbo, decedatur, quā no. ibi Ang. cum si. vt Alex. ibi tradit, ff. de dam. infe. & idem Ro. & Are. in l. 3. §. genera, ff. de acqui.

37 pos. † Et hoc intellr, dūmō hic exprimatur in sententia iudicia vt no. Bar. in d. l. si finita, §. Iulia. col. pen. & Ang. in d. l. Fulcini⁹. §. fi. vbi ita intelligit illū tex. quando expresse iudex hoc decreuit, cum similib. vt per Mod. hic, & Alex. in d. § Iulianus, col. 1. vers. item quia gl. hic, & ibi reprehendit Imo. in d. §. Iulianus, q aliter sentire videtur post gl. ibi. Sed tamē opi. Imo. videtur sustentabilis, quia tex. in d. l. Fulcinius, §. fin. in quo totum fundamentum consistit, non vr requirere, q hoc exprimatur à iudice. nam ibi simplr actor fuit inductus in possessionem, & Imperator iussit, q propter nimiā contumaciā debeat lucrari fructus, vnde in ipsa missione nihil fuit dictū quia facta fuit simplr, & solū ibi ex rescripto Imperatoris hr dispositio iuris, q pp nimiam contumaciam missus in possessionem debeat fru-

38 ctus lucrari. † Et nimia cōtumacia dr, quādo expresse re⁹ dicit, nolo venire. ita in pposito dicit Ant. de Bu. in c. contingit. col. pen. de dolo, & cōt. Et iō satis esse vr q iudex illū, contra quem est facta missio ī possessionē, declaret esse in nimia ꝯtumacia, qa tunc succedit dispō iuris q missus lucretur fructus. arg. l. 1. §. 1. in fi. ff. ad Turpil. Et non vr necessariū, q hoc exprimat in

39 sententia iud. qa iure cautū hoc non reperitur. † Et ex ista limi-

d tatione hr notabilis cautela, quā vidi practicari Florentiæ,ᵈ q creditor qui vult lucrari fructus rei pignoratę, mittatur ī posses. rei p cōtumaciā debitoris, & propter nimiā contumaciam

40 decernatur à iudice, q lucretur fructus. † Et q de snīa iudicia pari rōne valeret statutū, q missus in possessionem ex primo decreto lucretur fructus, vt notanter Bal. ꝯcludit in d. l. consentaneū, col. pe. ver. idē forte si statutū, & idē tenet Bal. hic, col. ū. p: ri. vers. sed nunqd valet statutū, dicens valere statutū q missus in possessionē ex primo decreto lucretur fruct⁹ ad rōnē x.

e pro centū.ᵉ quia hæc nō est vsura, sed interesse diffinitū à lege. & idē Bal. dicit in l. accepiā. in 28. q. C. de vsu. & seqtur Lau. de Rod. in c. ꝯsuluit, in 64. q. de vsu. & bene facit gl. & ibi Ang. ī §. si vero. in Auth. de exhib. reis. vbi Ang. in pen. col. vers. vlterius qritur. & tradūt Rom. & Alex. in d. § Iulia. col. 19. & Ioann. de Ana. in c. salubriter. in vlt. char. vers. quæritur circa prædicta de vsuris.

ADDITIONES.

a Hier. Gig. Nouit. Adde Fel. in d. c. nouit. de iud. in fi. vbi limitat istam regulā non procedere quando quis ante citationem fuisset extraiudicialiter monit⁹: nam tunc etiam q citatus compareat & fateatur debitum, tenetur ad expensas, quia per interpellationem extraiudicialem reus constituitur in mora, ut late no. Ias. in §. sic itaque. in 9. col. inst. de act.

b Syl. Ald. Possidet. Vide Alex. in l. 5 diuo Pio. §. si super rebus, ff. de re iud. in d. §. Iulianus col. 36. in l. 3. §. genera, col. 3. ff. de acq. pos. & uide Rob. Marantam, in suo speculo aureo. in 6. par. 10 s. membro. col. 3.

c Ald. Transfertur. Adde Bal. in l. eum, qui C. de bo. auc. iud. pos.

d Syl. Al. Florentiæ. Nō requirit aliqua cautela Florentiæ, quia statutū disponit, q ille cui fuerit data tenuta sm ordinē cuiusdā statuti, de præcepto de disgūbrādo, lucretur pro dānis, expēsis, & interesse usq. in libras quinque pro centenario, super quo statuto fuit aliàs de ualiditate dubitatum, de quo late disputat Soc. in consi. 126. diligenter puncti narratione considerata, & Fely. hic ante Dec. cōcludens q sic. de quo Alex. à. 10 consi. 31. uisis. col. 2. lib. 6. Dec. in consi. 464. col. 1. in fi. & aliàs ita consului cum clarissimo do Hormàoocio Deto, cui q. cōsequitur alia q. an missus in possessione, stante d. statuto, possit recta consciā d. fructus retinere. & Lau. de Ro. in d. 64. q. dicit q sic, cum quadam tñ modificatione sed circa hanc q. vide Ias. oino in l. de quibus. colū. 33. uers. sed pulchriū & quotidianū dubium est. ff. de legib. & in §. fuerat, col. 4. uer an aūt ualeat statutum. inst. de act. Fuit etiam aliàs dubitatū Florentiæ, an pensiones domorum uenirent in illo statuto appellatione fructuum, & dixi ego q sic p gl. in l. diuortio in uer. quanta portio, ff. sol. ma. pro qua Alex. ibi col. 10. alleg. plura iura, licet postea dicat se putare cōtrariū verius. circa quod uide q scribit Alex. in d. l. diuortio. §. non solum, quē legit cū §. cum in anno. ver. 4. u. ot. ff. sol. ma. & in §. si vir in fundo. col. 5. in prin. ubi Alex. pen. col. & Alex. consi. 129. in fi. lib. 2. in consi. 122. col. fi. lib. 4. Fuit & dubitatū an lucraret fructus missus in pos. sm forma d. statuti à die adeptæ, uel à die confirmatæ tenutæ, & respondi ego q à die adeptæ, secuta tñ confirmatione, q retrotrahit l. donationes, & ibi gl. uer. referetur. ī. de do. inter ui. & uxo. & ibi Bal. & Sal. & ita alias uidi consultum per præclarissimum aduocatum Flo. D Aut. Malegon[illegible] i. Dicebam tamen aliter dubitando, q ex quo statutum dicebat q potestas tenetur dare eidem nuncium pro laborerio faciendo, & fructus colligendo, & sic cum loqui uideatur de tenuta confirmata, merito etiam alia pars statuti de ea intelligitur, sed uis retrotractionis tollit dubitationem.

e Pro centum. Facit Are. consi. 90. & ita firmat Fel. hic.

de vsuris. Ex quibus patet istā esse cōem opi. licèt aliter videatur sentire Bar. in d. §. Iulia. quē Abb. sequit̄ in d. c. qm̄. §. in alijs, in 9. col. vt lit non contest. ¶ In gl. fi. absurdum videtur dicere, ꝙ mutet casum, quia Papa rn̄det ad consultationem. Vnde tolerabilius est, †vt dicamus, ꝙ dictio, nisi, ponatur pro quanuis, vt q̄nq; reperitur, c. cū à nobis. de test. vbi gl. & facta tali expositione textus de plano procedit. Vel secūdo dici pōt, & hoc magis placet, †ꝙ dictio, nisi, excipiat ᵃ s̄m naturā suā, & q̄a exceptio v̄r facta de eo, qd in regula non contineť, & regulam ampliare v̄r: gr̄a exempli, si cōstituo procuratorē ad omnia, nisi ꝙ nō possit iur̄m deferre, & sic excipio casum requirentē sp̄ale mandatū. certè per talē exceptionē ampliatur regula, vt pcurator oīa alia pn̄ssit, in quibus sp̄ale mandatū requirit̄, vt concludit Do. post Lap. in c. qui ad agendū, §. j. de procu. in 6. Alex. in l. fi. ff. quod quisq; iuris. Ita v̄r in proposito, cum facta sit exceptio, ꝙ possit fieri processus ꝯ absentē contumacē, v̄r r̄a ampliari ꝙ ꝯ absentē absq; ꝯtumacia procedi nō possit ad restōnē possessionis, vt expresse hic dr̄. nec ēt alio mō. Et hoc cōfirmat̄, q̄a in tex. ponderat̄, ꝙ reus erat absens ex iusta causa. Certe aliàs pōderatio nihil operareť q̄tū ad restōnē possessionis, q̄ ēt ꝯ ꝯtumacē fieri non pōt, ex quo lis non erat cōtestata, & iō necessarium v̄r fateri, ꝙ regula amplietur, vt dictū est, & tunc ponderatio istę absentiæ recte procedit, & exceptio facta bō adaptat̄. & tollit difficultas, in qua Doct. multum laborant.

ADDITIO.

a Hiero. Gigas Excipiat. Quod dictio, nisi, secūdum propriam naturam sit exceptiua, vide per eundem Dec. vbi dixi in apost. in c. si pro debilitate. in ver. secundum illud notabile ampliatur. supra hoc eo. tit.

SVMMARIVM.

5 *Delegatus gerit vicem delegantis, & sicut ipse honorari debet.*
2 *Vicerector scholarium honorandus est sicut rector, & quando hoc sit verum. nume. 5. & 9.*
3 *Delegato si fiat iniuria, deleganti facta videtur, maior tamen esset in persona delegantis. nu. 10.*
4 *Oratorem interficiens respectu officij tenetur crimine læsæ maiestatis.*
6 *Principali maior reuerentia debetur.*
7 *Episcopo maior honor debetur, quàm eius vicario.*
8 *Legatus Papæ non debet sicut Papa honorari.*
11 *Pœna imposita offendenti rectorem, & magistratum principalem, non habet locum in offendente vicarium eius.*
12 *C. grandi, de sup. negl. præl. loquitur quando agitur de interesse pecuniario.*
13 *Delegatus vices gerit delegantis quando bene agit, aliàs secus.*
14 *Delegatus, an dicatur habere iurisdictionem.*
15 *Iurisdictionis appellatione intelligitur de ordinaria.*
16 *Maior & minor eadem persona diuersis respectibus esse potest.*
17 *Cardinales non habent maiorem dignitatem, quàm episcopi, sed maius officium.*
18 *Archidiaconus maior est in officio, quàm archipresbyter, & minor in ordine.*
19 *Maioritas ratione administrationis præualet, & attenditur.*
20 *Rebellis non solum dicitur qui domino suo resistit, sed etiam qui iudici non vult parere. & nu. 21.*
22 *Rebelles propriè dicuntur qui contra principem, vel officiales eius in pertinentibus ad statum imperij resistunt, & hoc quomodo intelligendum.*
23 *Pœna contumaciæ commensuranda est secundum qualitatem facti, & personarū.*
24 *Contumacia quæ fit in non veniendo, digna est excommunicatione: secus si in non parendo.*
25 *Interdictum restringi potest ad certum actum.*
26 *Terra in qua est episcopus, interdici potest ob delictum episcopi, & ibi quando hoc verum sit.*
27 *Terra an dicatur eius esse qui iurisdictionem spiritualem duntaxat habet.*
28 *Episcopus dicitur officialis communis.*
29 *Papa ligari potest a simplici sacerdote cui, se subijcit in actu confessionis.*
30 *Papa tenetur ad confessionem, sed nō cogitur confiteri secundum formam de quæ. in c. omnis vtriusque sexus.*

SAnè. ¶Summatur, & diuiditur, vt per Abb. hic. ¶†Primo no. ꝙ delegatus gerit vices delegantis. & ideo debet honorari tanquam repræsentans personam delegantis. Et ad hoc Abb. alleg. text. in c. fi. 93. dist. ibi, tunc enim sicut illius locum tenēs honorabitur. †Et ex hoc Abb. infert, ꝙ vicerector scholariū honorandus sit, sicut rector. & ad hoc est gl. no. in c. quæ de causa. 2. q. 5. q̄ dicit, ꝙ legatus Papæ honorari debet vt Papa, alle. tex. in d. c. fi. & no. Abb. in c. mandata, in prin. ī. de p̄sum. Ro. in singu. 366. incip. Bar. in l. si filius. & Pe. de Anch. in c. grandi. in 5. no. de sup. negl. præla. vbi per illum tex. dicit, ꝙ honor debetur administratori, sicut dn̄o; & prærogatiua, quod est ī principali est in locum tenente, vt no. Ang. in l. si prior. §. à Titio. in prin. ff. qui po. in pig. ha. †Et ideo iniuria facta delegato, v̄r facta delegāti, vt no. Abb. per illum tex. in c. cū olim. el 2. ī. eo. in princ. & ad hoc facit, quod no. Bal. in c. 1 ī co. co. 2. ver. qd si occidit. †vbi inquit, ꝙ interficiens oratorē, respectu officij teneť crīe læsę maie. allegat l. ossa, §. fi. ff. de relig. Sed in istis dictis q̄ Mod. vbiq; sequunt̄, aduertēdū est, q̄a nō ita simpl̄r v̄r procedere. Nā primo qd Abb. hic dicit, ꝙ delegatus debet honorari tanq̄ repræsentās personā delegantis; in hoc bn̄ loquit̄, vt probatur in d. c. fi. 94. dist. †Sed dū ex hoc infert, ꝙ vicerector debet honorari sicut rector, hoc bene inferri non v̄r, quia licèt quis dēat honorari tanq̄ repræsentans delegātē, vel rectorē, nō in̄ sequit̄ ꝙ debeat honorari tm̄ quātū principalis, q̄ repręsentat̄. † Nec ēt in se hoc verū v̄r, quia maior reuerentia debet̄ principali, vt probatur in l. sed & si. §. fi. ff. de in ius voc. vbi reuerētia q̄ debetur patrono, non debetur administratori. Et iō dicit Bal. ibi in d. l. sed & si has. §. p̄tor ait. ver. sempaūt. † ꝙ maior honor debetur ep̄o, quā vicario eius. Et ad hoc bene facit, q̄a fortior, & maior v̄r dignitas quā quis habet iure proprio, ꝯquā dignitas, q̄ cōpetit ex p̄sona alterius, vt no. Bar. in l. quod princip. in fi. de ic. a. facit, qd no. Bal. de ep̄o, & vicario eius, in l. a. ver. not. ergo arg. ff. de of. procon. & le. †Et pari rōne non v̄r, ꝙ legatus Papæ honorari debeat sicut Papa, quidquid dicat gl. in d. c. q̄ de cā, q̄ allegat tex. in d. c. fin. 93. dist. qui non probat hic, vt dictum est. †Similiter v̄r, ꝙ vicerector nō sit honorandus sicut rector. Et hoc Doctor. cōiter tenent in vicerectore creato ab ipso rectore secus si est creatus ab ipsa vniuersitate, vt no. Bar. in l. filiꝰ, ff. de leg. & in l. 1. §. hi, quib. de leg. 3. cum sim. vt tradit Ale. in rub. de offi. eius. col. 3. & in l. more. col. fi. ff. de iurisd. om. iud. & no. Ang. Are. in rub. Inst. de exce. col. 4. ver. 3. ex dictis glo. habes. & in tali casu, qn̄ ab ipsa vniuersitate ponitur, n̄r vicegerēs, vt no. in cle. 1. in 6. oppo. de officio vic. quo casu ordinariā habet iurisdōnē, vt dictum est in rub. ī. eo. ti. †Ex his ēt infertur, quia licet iniuria facta delegato videat̄ facta delegāti, † ꝙ tn̄ in p̄sona ipsius delegantis esset maior. Vnde pœna, q̄ imposita eēt offendenti ipsum rectorem, & magistratū principalē, nō h̄et locū in eo, q offenderet ipsum vicariū eius, ᵇ vt no. Bal. in l. 1. C. si rector prouin. col. 1. facit tex. in l. moris. §. pōr, ff. de pęn. & in no. q tradit Arc. in consi. 131. consultissime dn̄e, q̄a cū principali officiali maior debeatur reuerentia; maius delictū reputatur. Non ob. allegata in ꝯriū, videlicet tex. in cap. grandi. & in d. l. si prior. §. à Titio, cū si. quia illa iura loquuntur, vbi agitur de interesse pecuniario, & vtilitate, & non vbi tractatur de honore simpl̄r. †Non ob. qd no. Bal. in d. c. 1. ī. eo. dū inquit ꝙ offendēs oratorē, incurrit crimē læsę maiestatis q̄a primo dici pōt, ꝙ illud nō sit verū, q̄a tale crimē non cōmittitur nisi per subditū, vt p glos. in cle. pastoralis de re iud. Præterea dato, ꝙ sit verū, ex quo pcedit, q̄a tale crimen ēt cōmittitur, quādo aliquis magistratus populi Romani offenditur, l. 1. ff. ad leg. Iul. maie. & l. 1. C. eo. ti. Secus si pœna esset imposita offendenti principē simpliciter, per supradicta. ¶ Et resoluendo oīa supradicta concludendū est ꝙ delegatus, vicarius, vel locū tenens, debent honorari, tanquā repręsentantes p̄sonā principalē, & pp talē p̄rogatiuā alijs paribus suis p̄feruntur, d. c. fi. 93. di. Sed habito respectu ad principalem, non est verū, ꝙ tn̄ debeāt honorari, sicut principalis, p̄ supradicta. Et merito regia maiestas voluit, ꝙ dux Sabaudiæ, qui erat ibi p̄sonal̄r, legatis Venetorū p̄ferretur. ᶜ ¶ Secūdo principaliter in hoc ī. nota. Abb. addendū est, † q̄a qd hic dr̄ delegatū gerere vicem delegantis, limitatur procedere, quādo bene agit: aliàs secus, quia male agere, non v̄r sibi cōmissum à supiore. Ita de vicario ep̄i no. dicit Pau. de Ca. in consi. 118. notandū est, ꝙ adulteriū. col. fi. Et pari rōne idē dictū v̄r in delegato. Et quia expresse in rescripto dr̄ ꝙ fiat iustitia. Sed tamen aduertendū est, quia ista limitatio v̄r procedere, quādo vicarius, vel delegatus male faceret, tanq̄ priuatus. Secus v̄r si tanquā iudex, vt quia adhibita cāæ cognitione male iudicauit, nā in tali sn̄ia iniqua ēt v̄r repręsentare delegantē, aliter non h̄ret prāē iudicandi, & sn̄ia non valeret. Et licèt cōmissum sibi fuerit, ꝙ faciat iustitiā, illa est q̄dā monitio, pp quam nō v̄r data forma, quominus sn̄ia iniqua valeat, vt no. Inn. in c. prudentiam, in prin. ī. eo. Abb. & Imo. in c. fi. de præb. ¶ † Tertio, in hoc prīo no. dum Abb. ꝯcludit, ꝙ delegatus dicatur habere iurisdictionē, ᵈ p tex. in c. ex l̄ris, ī. eo ad idem est tex. in c. q̄renti, vbi Abb. ī. eo. facit gl. in l. j. §. qui mādatā. in verbo, iurisdōnem, ff. de of. cius, & qd no. in rub. ff. de iuris. om. iud. Sed tamen istā iura v̄r pcedere pp subiectā materiā, q̄ etiam in tali delegata iurisdōne, habebat

ADDITIONES.

a ¶Ald. Proprio. In simili dicebat Bar. in l. si quis in bello, ff. de capt. ꝙ firmius retinetur illud, quod quis habet ex propria acquisitione, quam ex aliena. & not. quæ tradit Arct. in consi. 131. consultissi. domine, sequ tur Dec. in l. 2. colum. 2. nu. 9. ff. de reg. iur. & idem Dec. in rub. ff. de of. eius, col. 5.

b Syl. Al. Eius. Aduerte, quia Bal. non loquit̄ de vicario, sed de filijs, nepotibꝰ, & collateralibus, qui iure sanguinis cōiuncti sunt, non iure repsentati honori.

c ¶Præferretur. Qd̄ refert, & laudat Frā. Purpu. in l. 1. nu. 533. ff. de offi. eiꝰ, c. 1 māda. est iurisd. vbi idē fert [illegible]

d Syl. Ald. Iurisdōnē. De hoc tetigit idē Dec. supra in c. in literis. de offi. deleg. in 4. no. sed latius prosequitur idem Dec. in l. j. §. j. in j. col. ff. de offic. eius. & ibi Purpurat. in fi. prima col. plura ex hoc notabilia infert.

re habebat locũ, vel ꝯstabat ꝙ de iurisdõne delegata loquerẽtur in d.c.in lr̃is.ibi,eius iurisdõ.& in d.c.ꝗrenti.ibi, eius iuris 15 dictio duret. Sed ꝓpriè,& strictè loquẽdo,† appellatione iurisdõnis.de ordinaria intelligit.ᵃ vt Ale.ꝯcludit in l.ait prætor. in prin.circa fi.ff.de re iud. vbi alleg Innoc.in c.tua.de of.vica.& Ant.de Bu.ibi.Et ad hoc facit tex.in l.& magis,ff.de sol.Et hoc intellr̃,nisi subiecta mã aliud suaderet,p iura superius allegata, & latius tradit Ale.in d.l.ait ꝑtor. & facit,qđ dem est in c.in lite 16 ris.ĩ.eo.Tertio no.† ꝙ diuersis respectib⁹ qs põt esse maior & minor,nã si eã cõmittat ꝑposito ꝯ epm Papiẽ.in tali causa præposit⁹ est maior epo,licet in alijs inferior sit. Bene facit,qđ no. Bar.in l.1.§.si qs in appõne.col.j.ff.de app. vbi dicit ꝙ ꝯsul maiorẽ hẽt dignitatẽ,ꝗ ꝑfect⁹ vrbis, sed ꝑfect⁹ vrbis maiorem ha- b bet administrationẽ.ᵇ Et idẽ dicit Bar.ibi de Cardinalib⁹, q nõ 17 hñt maiorẽ dignitatẽ,quã eps, † sed mai⁹ officiũ.ᶜ & hoc idem c Abb.tradit in c.ecclesia,col.fi.de ele.in c.qđ sup his,ĩ fi.de fide 18 inst.Do.in c.1.col 2.de of.le.in 6.& Ro.in cõsi.vlt.col.3.& † dixi in c.cũ venerabilis.de exce.Sicut ẽt est in archidiacono,qui d maior est in officio,ꝗ archipresbyter.& minor in ordine,ᵈ vt p gl.in c.1.de of.archipresby.& in ca.pen.in verbo,electionis. circa fi.de of.leg in 6.facit glo.in c.in nouo,in verbo,parı.adj. 19 di.in c.statuimus,in gl.fi.de maio.& obe.†Et illa maioritas rõne administrationis ꝑualet,& attẽdit. iõ archidiaconus ꝑfertur archipresbytero,ſm gl.in d.c.pe.in verbo,electiõis.& Car ꝑfert epo ista rõne,vt abb.dixit in d.c.ecclesia, & dixi in d.c.cũ 20 venerabilis.¶ † Quarto no.ꝙ rebellis nõ solũ dr̃,q dño suo re- e sistit, sed ẽt qñ iudiciᵉ nõ vult parere.ᶠ & ad hoc facit tex.in c. f ea ꝗ § j de statu mona.ibi,ꝯtumaces,& rebelles, & c.2.de ope. 21 no.nũ.† nã rebelles intelligunt oẽs,q sunt in proterua,& notoria inobediẽtia,vt no.Ang.in l.2.§.fi.ff. de iud.alle gl.in l.si certarũ.§ fi.in gl.fi.ff.de test mil.ꝗ loqr̃ de eo, qui excõicauit rebelles,& no.Bal.in l.si verò,§.q ergo sunt.de testa.mil. vbi dicit,ꝙ verbũ,rebelles, est vocabulũ gñale ꝓ quolibet subdito ꝯdicẽte dicto,vel facto supioris.Dr̃ enim rebellio , quasi belli iteratio, & post factã pacẽ ad bellum reuersio . Et rebelliter viuere dr̃, q scienter recusat facere quod de iure tenet̃,vt not.Do in c.fina. § 8.dist Et prædicta omnia procedunt largo modo , vt no.Bart. in trac.qui sint rebelles in verbo,rebellãdo.in prin.vbi allegat 22 istũ tex.Proprie vero,† ſm eũ ibi,rebellis dr̃,si qs cõtra princi- g pẽ,vel officialesᵍ eius, in pertinẽtibus ad statũ Imperij resisteret,prout tex ibi intellr̃.& rebellis dr̃, qñ sit ꝯdẽnatus, & sola h confessio delicti non facit rebellem,ʰ vt no.Paul.de Ca in cõs. 23 § 3.omisso ordine,in fi.¶ † Quinto no ꝙ pœna cõtumaciẽ cõmẽsuranda est ſm qualitatẽ facti,& ꝑsonarũ.ad idẽ est tex. q in terminis loquit̃,in c.2.e.ti.in 6.& no.Abb.in c.nouit.de iud.cũ 24 si.vt dixi ibi in 7.no Et subijcit Abb.† hic,ꝙ oĩs ꝯtumacia est di i gna excõicatiõe.ⁱ vt p gl.in c.duo sunt.96.di.in verbo, videbit̃ ꝗ gl.sanè intellr̃ in ꝯtumacia,ꝗ sit in nõ veniẽdo. secus si ꝯtumacia sit ĩ nõ parẽdo, vt notabiliter Abb.distĩguit ĩ c.j.de iud. in antepe.no.de quo me remitto ad ea , ꝗ dixi ibi in 7.not.in 25 prioribus scriptis, & in x.notabili,in posterioribus ¶ † Sexto no.ꝙ interdictũ restringi põt ad certũ actũ. Vñ ꝑsbytero interdici põt sacerdotale officiũ, vel exercitiũ alicui⁹ ordinis.Et ad hoc est tex.in c.significauit, de corpo.vitia.& ibi An.de But.in vlt.no tradit Cal ĩ trac de ecclesiastico ĩterdicto,in 6.char.col. 3.vbi loqr̃ de interdicto in singularẽ ꝑsonã.& Archieps Floren- 26 tinus in trac.de cẽsu.in ti.de interdic. singulari.¶ † Septimo,& vltimo not.ꝙ ꝑp delictũ epi terra,in qua ipse est eps , interdici ꝑt.& ita tenet Ianc.p istũ tex.q simplr̃ loqr̃. & Arch.in ca.si sñia,p istũ tex.ibi,dñi,vel rectores. de sen.excõ.in 6.& Do.ibi seqt in 2.col. Vicẽti⁹ aũt quẽ sequunt̃ Car. Abb.& And.Sic.hic tenet istũ tex.solũ ꝓcedere in epo,q sit dñs ciuitatis, & iurisdõnẽ hẽat tpalẽ . quo casu terra eius esse dr̃ , prout tex.hic loqr̃. 27 ibi,terrã illius. † nã ꝑp iurisdõnẽ spũalẽ non dr̃ terra illius,ſm Abb hic,p tex.in c.j.cũ gl.de post.pl & qa tex. dicit specialiter. Vñ vr̃ innuere , ꝙ in tali loco eps iurisdõnẽ haberet tẽporalẽ. Sed Moderni hic seqnunt̃ primã opinionẽ,ꝗ cõis vr̃, qa ẽt terra illius dr̃ rõne iurisdõnis,ᵏ ibi , ꝗ ad iurisdõnẽ suã ꝑtinet. Et k hoc ẽt in spũali iurisdõne verificat̃ cle.j.ĩ prio.cũ gl.de sor.ꝯp. Et qa nõ vr̃ drĩa inter rectorẽ ciuitatis,& epm Vñ sicut interdictũ ferri põt ꝑ rectorẽ ciuitatis , d.ca.si sñia.ita vr̃ ꝙ possit p epm Et qa terra vasalli, & dñi interdici ꝑt,vt no. Cal ĩ d.tract. de eccle.interdicto. in 4.char.col. 2.ergo pariter idẽ vr̃ in epo. Et ea his rñsio collr̃ ad illud,qđ Abb.dicit. Et nõ ob.verbũ spãliter,qđ p Abb.põderat̃,qa referri põt ad interdictũ qđ spãliter interponat̃ . Et ista opi.cõis verior vr̃,qa si interdictũ fieri põt ꝑp delictũ ei⁹,q iurisdõnẽ hẽt tpalẽ,a fortiori ꝑp epm, q spũalẽ hẽt iurisdõnẽ;& qa interdictũ,est pœna spũalis.c.ꝗrenti . de ver sig.in qua tpũalitate terra interdicta recognoscit epm.Vñ ĩ habẽtib⁹ symbolũ facilior est trãsit⁹.Et vr̃ tex.hic ibi,terrã illi⁹. 1.epi & declarat dñ subijcit,ꝗ ad iurisdõnẽ suã ꝑtinet,& sic ad 28 iurisdõnẽ ecclesiasticã,put in epo ꝯsiderat̃, quia illa est sua iu l risdõ.ˡ Et ad hoc ẽt facit,quia eps dr̃ officialis cõis,ˡ vt in no.ca su tradit Pe.de Anch.in cõsi.241.viso themate.& sic potest dici rector ciuitatis.iõ verificat̃ quod dicitur ĩ d.c.si sñia.ibi, dñi, vel rectoris.Et qa in fauorẽ epi ciuitas qñq; interdicit̃ clem.si qs suadẽte.de pœn.ergo pariter vr̃, ꝙ in ei⁹ odiũ interdici pos- 29 sit.¶ in gl.1.in fi.collr̃ ſm Abb.† ꝙ Papa ligari põt a simplici sacerdote,cui se subijcit in actu ꝯfessiõis.ad idem gl.in c.nemo. 11.q.3.& no. Abb.in c.cũ inferior.j. de maio.& obe.cũ si.vt tradunt Mod.in c.1.in 4.fall.in fi.de cõst. Et ꝯclusio est , vt dicunt 30 Mod.ibi,& hic,ꝙ† Papa tenet̃ ad ꝯfessionẽ, sed nõ cogit̃ cõfiteri ſm formã,quæ hr̃ in c.oĩs vtriusq; sexus. de pœni.& remi. Sed ꝯsiderandũ est ꝙ de rigore iuris nullo modo obligatur,c. proposuit. de ꝯcess.pb.l.digna vox.C.de leg sed solũ obligatur de naturali æqtate,ꝗ est,patere legẽ quã tu ipse tuleris c.cũ omnes,de ꝯst.& dixi ĩ c.j.de ꝯst.Et ex ista rõne ẽt infert̃,ꝙ ẽt teneatur ſm formã c.oĩs vtriusq; sexus. & quo Papa alteri se subijcere possit,late dixi in c.ecclesia sanctæ Mariæ.col.9.de constitu.

ADDITIONES.

a ¶Ald.Intelligitur.Idem Dec.in d l.2 §.1.col.2.ver.sed aduertendum est, ff.de offi.eius.

b ¶Syl.Ald.Administrationem.Adde Ias.in l.1.in prin.col 4.ff.de offi.eius.

c ¶Syl.Ald.Officium. Adde Ias.in l.1.in prin.in 4 col.in fi ff.de offic.eius.Dec. in c.cum venerabilis, in 3.no.de excep.Cue.consi.79 colũ.1.Bolog.consi.73. 2.colum.

¶Adde Gomes.in regu.Cancel.in prin.

d ¶Syl.Ald In ordine. Adde Card.in cle.1.in prin.in 7.q.de præben.& idem est præposito,vt voluit Bal.consi.332.lib.3.Are.in consi.23.col.1.

e ¶Iudici.Adde Dec.in consi.96.& in consi.306.

f ¶Syl.Ald.Parere. Adde omnino Alex.in consi.103.in fi.lib.1.Corn.consi.96. licet.lib.4.Dec.consi.604.col.1,& in consi.606,colum.1.

g ¶G.Officiales. Adde quod verum est,quod nolens obedire officiali,fit rebellis.hoc tamen procedit quando quis non vult obedire officiali principis propter principem,nõ propter ipsum officialem,vt voluit Bar.in l hostes. in vlt. col.in ver.circa prædicta quæro.ff de cap.& postl.reuer.

h ¶Syl.Al.Rebellem. Adde Dec.in consi.744.col.1 & in consi.606.col.1.

i Syl.Ald.Excommunicatione.Adde Dec.in ca.referente.el.3.de præben.in c. 1.in 7.no.de iud.

k ¶H.Iurisdictionis.Adde eundem Dec.in c.1.de postula.prælato.in ver.2.glo.

l ¶Syl Ald.Communis.Idem Dec.in c.ecclesia S.Mariæ.nu 42.ĩ.de const.& in rub.ĩ eo.nu o.

SVMMARIVM.

1. *Gratia dari potest ad archidiaconatum primo vacaturum.*
2. *Papa potest concedere ius ad beneficium vacaturum.*
3. *Legatus de latere non potest beneficium vacaturum conferre.*
4. *Legatus de latere potest reseruare beneficium vacaturum pro certa persona.*
5. *Archidiaconatus plures esse possunt in eadem ecclesia.*
6. *Beneficium transire potest de auunculo in nepotem, secus de patre in filium legitimum.*
7. *Dignitates spirituales,& seculares licèt in transuersales transeant , non tamen id conueniunt.*
8. *Beneficium quod apud alium de eadem familia non fuit , & nepoti & filio propria conferri potest.*
9. *Papa quandoq; fallitur obliuione,& hoc in quibus casibus procedat.*
10. *Obliuio in Papa præsumitur ne tertio præiudicium inferatur secus in facto suo.*
11. *Omnino, quid significet.*
12. *Renunciatio libera esse debet,nec certa persona fieri.*
13. *Renunciatio quæ fit in spiritualibus,in contractibus innominatis locum nõ habet.*
14. *Renunciatio de beneficio cum pacto,quòd renuncians habeat pensionem non valet,cautelam tamen vt valeat, vide nu.15.*
16. *Episcopus potest in collatione beneficij apponere onus alimentandi illum, qui renunciauit.*
17. *Simonia non committitur,si renuncians gerat in animo, vt certæ personæ conferatur.*
18. *Simonia mentalis,& conuentionalis differunt.*
19. *Vsura sola intentione committitur.*
20. *Simonia,& vsura aliquo casu non differunt.*
21. *Ecclesia non iudicat de occultis.*
22. *Canonicus qui vadit ad officium propter distributiones quotidianas , simoniam mentalem committit.*
23. *Simonia cadit in beneficijs ex prohibitione ecclesiæ, & ideo cum illa Papa dispensare potest.*
24. *Papa potest ius diuinum limitare.*
25. *Causa præsumitur in summo pontifice,limitatur nu.27.*
26. *Simoniam,quæ committitur in sacramentis,Papa dispensare non potest.*
28. *Simonia vt excludatur, interpretamur ꝙ pecunia data sit pro bonis tẽporalibus.*
29. *Actus in dubio sustineri non debet in præiudicium animæ.*
30. *C.iuuenis,de sponsal.non procedit in foro contentioso.*

1 EXparte. ¶Summatur,& diuiditur vt p abb. hic.¶ † Primo no.ꝙ gr̃a dari potest ad archidiaconatum primo uacaturũ , nõ solũ generaliter,vt in prin. hic dr̃ , sed ẽt in spẽ,vt inferius probat̃ hic.† & hoc bñ procedit in summo põtifice. prout tex.hic loqnt̃, qa ipse cõcedere põt ius ad bñficiũ vacaturũ,c.ꝓposuit.j.de ꝯce.ꝑb.vbi Ab.in 3.no.& no.Car.in cle.fi. 3 in 1.op.de resc.† Sec⁹ aũt esset ĩ legato, ẽt de latere,q nõ põt bñficiũ vacaturũ ꝯferre,c.dilect⁹.el j.vbi Abb.in 2.no.de ꝑb.& in

c.ɔstitut⁹,vbi Abb.in 1.no.de ɔcef.p̃b.eſt.n.hoc ɔ̃ cõſtitutionẽ
4 ɔcilij,c.1 de ɔcef.p̃b.c.1 & 3.eo ti.in 6.† ɔ̃ quẽ legatus diſpenſa
re nõ põt,c.dilectus.de fil.p̃sb & d.c.dilectus el.1 de p̃b.Reſer
uationẽ tñ de ... vacaturo ẽt p certa pſona,legat⁹ facere
põt c.cũ dil. ctus.de iurepa.vbi Abb.i prin.c.3.de oſ.le.in 6.c.ſi
apoſtolicę.de p̃b.in 6.Et rõnẽ d uerſitatis Abb.tradit in d.ca.cũ
5 dilect⁹.de iur pa.& in d.c dilect⁹.el 1.de p̃b ¶ † Scđo nota q̃ in
eadẽ ecc.pñt cẽ plures arch. de quo videbim⁹ in c.qm̃ abbas.j.
6 eo.ti. ¶ † Tertio no.q̃ bñficiũ trãſire põt de auũculo in nepotẽ
idẽ pbaŧ in c.2.de arb.in c.accedẽs.de acc.cũ ſi.Secus eſſet de
patre in filiũ,ẽt legitimũ,c.ad extirpãdas.de fi.presbyt.de quo
7 dixi in c.inter cæteras de reſcri.† Et etiã in tranſuerſalibus, licet
fieri poſſit,nõ tñ ɔuenit,etiã in dignitatibus ſecularibus, ne vi-
deanŧ per ſucceſſionẽ trãſferri,vt no.Abb.dicit p illũ tex.in c.
8 venerabi.in pe.no.s̃ de elec.† Sed qñ bñficiũ nõ fuit apud aliũ
de eadẽ familia,ɔferri p̃t nõ ſolũ nepoti.vt Abb.no.in c.dilect.
p illũ tex.de p̃b ſed ẽt filio proprio cõferri põt,vt p gl. vbi abb.
in c.quia clerici.j.de iurepa.& no.Abb.in c.ſi.de inſt. Et quod
Abb.hic dicit,q̃ bñficiũ acqriŧ nepoti iure renunciatiõis,dica
tis q̃ imo acqriŧ p collõnẽ factã à ſuperiore,quia renunciatio
a debet eſſe libera.[a] ¶ † Quarto no.q̃ Papa qñq; falliŧ obliuione.
9 facit tex.in c.p̃terea,23.diſt.ibi,niſi nos fallit obliuio. Nam om
niũ hr̃e memoriã nõ poſſumus,l.2.§ ſi quis aũt.C.de vete.iure
enu. Et de ſummo pontifice no.per gl.in c.cum adeo, in glo.1.
b de reſcr.Et hoc vŕ habere locum in his,quæ in facto cõſiſtũt,[b]
prout tex.hic loquiŧ.ſecus ſi in iure, quia in Papa non cadit
obliuio iuris,cũ præſumaŧ hr̃e oĩa iura in ſcrinio pectoris,c.1.
10 de cõſt.in 6.facit tex.in l.oĩum.C de teſt.† Secũdo, in iſto caſu
vŕ q̃ obliuio p̃ſumaŧ in ſummo põtifice, ne tertio præiudiciũ
inferaŧ,arg.c.ſi p eo.j.eo. Aliás vero in facto proprio obliuio ñ
p̃ſumiŧ,l.ſi.ff.pro ſuo l.quãquã.ff ad Velle.c.ab excõicato.de re
11 ſcr. ¶ † In gl.1.ibi,omnino,id eſt.ſine aliqua conditione,vel pa
c ctione.Et de iſta dictione,omnino,[c] late inſiſtunt Mod.& An.
Sicu.hic.& idem And.Sic.in cõſi.45.col.4.lib.2.& Alex.in con
ſi.7.viſis col.1.lib.2.Are.in l.1.col.1.de lega.1. facit tex.in ca.
cum ex eo.de ele.in 6.& in c.2.de pac. in 6.in l.fin.& quod ibi
Bal.C.de contrahen.emp.Ang in l.ſi per illum tex.C.de fidei.&
in l.ſi cum exceptiõe.§.quatenus,vbi gl.in ver.omnino. & ibi
Bar.ff.quod metus cauſa.& per gl.in cle.1.in verb.omnino, de
vita & hone cle & tex.in c.de regularibus, & Mo.ibi,de ſimo.
¶ In gl.1.ex his,quæ Abb.hic dicit,tres concluſiones colligun
12 tur.† Prima eſt,q̃ non valet renunciatio, niſi libera ſit,& non
debet renuncians dicere,q̃ certę perſonæ conferatur, quia tũc
renunciatio non valeret,nec collatio alteri facta, & idem gl.in
c.ordinationes.1.q.1.& in l.ille autem,ff.de hær. inſt.& no.Ab.
in c.cum vniuerſorum,col.1.ver.no.ex prædictis. de rerũ per-
13 mu.& in c cum inter R.col.pe.de ele.vbi inquit,† q̃ renũtiatio
quæ fit in ſpiritualibus,debet eſſe libera. Et non habet locũ cõ
tractus innominatus do vt des, facio vt facias.& idem Abb.in
14 c.dilecto,in prin.in 1.no.de præb.† Et ideo per gl.hic Abb.con
cludit in c.non ſatis, de ſim.q̃ renunciatio de beneficio, facta
d cum pacto,q̃ renuncians habeat pẽſionem,non valet,[d] vt no.
Calder.in conſi.1.in tit.de ſimo.Cautela tñ eſt ſecundum Abb.
15 in d.c.non ſatis † q̃ fiat renunciatio libere,& Papa ex officio ei⁹
16 apponat onus penſionis,† & ẽt epiſcopus poteſt in collatione
beneficij apponere onus alimentandi illum qui renũciauit, vt
no.Pe.de Anch.in conſi.270.quæſtio proponitur,& facit tex.
in c.niſi eſſent de præb.& no Ant.de But.in c.2.de arb.cum ſi.
vt tradunt Mod in c.ad audientiam.el 2.de reſcr.& dixi in cõ-
17 ſi.141. ¶ † Secunda cõcluſio eſt,q̃ ſi nõ apponaŧ pactum, licet
renuncians gerat in animo,vt certę perſonæ conferatur,ſimo-
nia nõ cõmittiŧ,ita vt non poſſit beneficium retinere ſed tene
e tur Deo ſatisfacere per ſolam pœnitẽtiã.[e] c.ſi.de ſim.Et ad idẽ
18 tex in c.tua nos,de ſimo vbi gl. † & Abb.ibi dicit differentiam
eſſe inter ſimoniam mentalẽ,& conuentionalem, quia in con
uentionali quis tenetur reſtituere talia ſpiritualia, vel tempo-
ralia recepta,c.inquiſitionis,in prin.de accu. Sed in mentali pec-
catũ aboleri poteſt per ſolam pœnitentiã,d.c.a.ſi.de ſimo.& idẽ
19 Abb.dicit in c.ex tuæ.in gl.1.eo.ti.de ſimo † Secus tamen eſt in
vſura,quę ſola intẽtione cõmittiŧ,ita q̃ recipiens ad reſtitutio
nem teneŧ,c.conſuluit de vſu.& pro ratione diuerſitatis mul
20 tum laborant Doc.poſt gl.in d.c.ſi.de ſim. ¶ † Sed aduertẽdum
eſt,quia ſi recte cõſideretur,in iſto caſu inter vſuram,& ſimo-
niam non vŕ differentia: quia aut loquimur in foro iudiciali
cõtentioſo:& pro ſimonia mentali,vel vſura qs moleſtari nõ
21 põt,qa de occultis nõ iudicat eccleſia, † vt dŕ in d.c.tua nos.&
in d.ca.ſi.de ſim. Aut loqmur in foro conſciẽ, & tunc ſicut p
vſura mentali qs cogiŧ reſtituere quod accepit,& retinere nõ
põt,d.c.conſuluit.ita vŕ in ſimonia,quia vt dŕ in d.c.ſi.tenetur
ſatisfacere ſuo creatori.Et ideo vŕ,q̃ illud,quod ſimoniace, &
turpiter accepit,teneatur in pios vſus conuertere, quia pecca-
tum non remittiŧ niſi reſtituatur male ablatum, vt in regula,
peccatum.de reg.iur.in 6.Cogitandum tamen erit, quia Doct.

22 aliter dicunt cõiter. † Ex iſta concluſione infertur ad canoni-
cũ,qui vadit ad officium propter diſtributiões quotidiana, tñ
mentalem ſimoniã cõmittit,vt per gl.in c.vnico.de cler.nõ reſ.
in 6.Abb.hic.& Car.in cle.1.in 6.notabili de celeb.miſſa & Io.
de Ana.in c.ſuã,in j.no.de ſim.& per gl.74.diſt.in c.conſuluit.
& idem Abb.in c.ſignificatum.de præb.col ſi.& in c.conſului
ſti.de celeb.miſ.vbi hoc dicit de presbytero celebrante. & hoc
habeŧ etiam in ſumma Angelica,in verbo, ſimonia.el iij.§.xij.
23 ¶ † Tertia ɔclo eſt,q̃ in beneficijs cadit ſimonia ex prohibitio
ne eccleſiæ,& ideo cũ illa Papa diſpenſare poteſt, vt no.per gl.
in c.cũ pridẽ, de pact.& idem tenet Card.poſt Hoſt.in c.j.de ſi-
mo.Sed abb.hic, & in d.c.cum pridem, allegat tex.in contra-
rium 1.q.3.c. ea mulitis vbi pariter prohibeŧ vẽditio beneficio
rũ in teſtamento veteri, ſicut ſacramentorũ. Et latius hoc idẽ
Abb.tradit in c.extirpandæ.§.quia vero.in vlt.char.de præb.&
idem Do.voluit in c.1.xij.di.vbi reprobat gl.hic,& tenet q̃ au-
ctoritas Papæ non excuſet,etiã in beneficialibus. & refert Ioã.
de Ana.in d.c.1.cum ſi.vt late proſequiŧ And.Sicu.hic.Moder.
hic rñdent,q̃ dato, q̃ de iure diuino phibita ſit venditio bene
24 ficiorum,† poteſt tñ Papa ius diuinũ limitare,vt probatur in c.
25 ſalubriter,de vſu.& in c.gaudemus,de diuortijs.† Et cauſa præ
ſumiŧ in ſummo pontifice,vt not.in c. quæ in eccleſiarum.de
cõſti. ¶ Sed iſta reſponſio Mod.nõ ſatisfacit,quia militaret etiã
26 in ſimo.quæ cõmittitur in ſacramentis.† & tamen gl.& oẽs fa-
tentur,q̃ in ſimonia,quæ cõmittiŧ in ſacramẽtis, Papa diſpen
27 ſare non põt.† Præterea nõ eſt verũ q̃ tali caſu cauſa præſuma
tur, quia ex quo nõ habet poteſtatem ſine cauſa, de tali cauſa
cõſtare debet,vt dixi in ca.quæ in eccleſiarũ,s̃.de conſt. Aliter
ẽt Mod hic rñdent,& non bene, quia verbales ſolutiones ſunt.
f Vnde tolerabilius vŕ[f] quod no.Io.de An.in c.1.col.2.de ſimo.
vbi dicit q̃ licet in collatione beneficiorum videatur conneçi
tas cum ordinibus.tamen pecunia vŕ data pro bonis tempora
libus.all.tex.in c.cõſtitutus, de reli.do.& ibi Ant.de Bu.colũ.2.
28 ver.ſm dub.vbi inquit † q̃ ad hoc vt actus valeat,& ſimonia ex
cludaŧ,interpretatio fit, q̃ pro bonis temporalibus data ſit pe
cunia,p illũ tex.ad quem tñ An.Sic.conatur reſpondere dupli
citer. Primo q̃ ibi eps liberaliter remiſit ius ſpãle, & econtra li
beraliter fuit ſibi penſio conſtituta,vt verba literæ ibi ſonant.
Secũdo dicit q̃ nõ dẽt capi illa cõiectura, vt actus in dubio va
29 leat,† qa potius dẽt capi intellectus peior, qui pro anima ſecu-
rior eſt,c.iuuenis.de ſpon. Sed replicari põt q̃ in d.c.ɔſtitutus,
fuit facta ɔceſſio ſimplr,vt ibi patet.Sed vt actus valeat ĩterpre
30 tatio dẽt fieri, q̃ ex liberalitate ɔceſſerit.† Non ob quod dŕ in
d.c.iuuenis,qa in foro aĩæ illud ɔcedit. ſecus eſt in foro cõten
tioſo,de quo agiŧ hic ¶ In glo.ſi.de intellectu huius decretalis
dicendũ eſt vt dixi in c.1.& ca paſtoralis §.quoniam,s̃.de reſcri.

ADDITIONES.

a Libera Nec poteſt in fauorẽ alterius admitti per inferiorẽ,ẽt legatum de latere,niſi haberet de ſpeciali mandato,quia eſſet ſimonia, [struck out],Ro.conſi.317.gl pragma.de ele.verſi.temporalia. Dec.conſi.141.nu.1.Adde Pariſi.conſi.243.lib.4.& Aymo.conſi.122.

b Syl.Ald Conſtituoi.Adde quæ voluit Alex.in conſi.224.lib.1.dum vult quod in officiali propter multitu.negociorum obliuio facile præſumatur, intelligas tamen hoc niſi ageretur de aliquo facto notabili, quia in eo non præſumitur obliuio eſſe ex antiquitate temporis c.illorum.§.circa. de ſent.excõm.c.quod dictis,16.diſt.facit quod no.Inn.in c.ex literis,de iureiu.refert Abb.in conſi.3.col.15.q.17.in conſi.41.col.2.lib.2. bene præſumitur obliuio in tempore & circa tempus,ſecundum Inn.Io.An.& alios,in c.qualiter, & quando,el 2, de accu.Vero.in conſi.5.col.3 Corn conſi.324.col.5.lib.3. & ideo inferebat Alex.in conſi 65.col.5.lib.2.quod teſtis. qui deponit dubitatiue de tempore magis probat,quam deponens affirmatiue,& præciſe.

c Hier.Gig.Omnino. De iſta dictione vltra adducta hic per Deci.vide eundem Deci.in conſi.1.in 5.col.in 1.uol.& Soc.in conſi.249.incip. in materia p̃ſentia conſultationis.in verſi.1.in effectu,circa fi in 5.par.Are.in l.ſi duo,ff.de acqui.hære.& Soc in l.qui vſumfructum,in 2.col.ff.de uerbo.ob.& in l.1.§.per ſeruum,in 1.col.ff.de acqui.poſ.& uide eundem Deci.in ca.ad hæc,in 2.col. infra de appe.

d ¶ Ald Non valet.Adde quod eſt hæc dictio præciſæ ſignificationis. Vide Deci conſi.553.col.1.in fi.

¶ Syl.Ald. Valet Et hinc dicebatur alias per Pariſi.conſi.143.quòd terminus.col.1.verſ.vlterius recun.lib.4.,quod quando ex coniecturis apparet quod renũcians voluit retinere fructus,renũciatio præſumiŧ ſimoniaca,q̃uis appareat fcã libere,& pure,& ibi pſequiŧ plures cõiecturas,& vid Aym.i cõſ.122. ſpri.

e ¶ Syl.Al.Pœnitentiam.Adde Pari.conſi.135.in.col.2.nu.18.lib.4.

f ¶ Syl.Al.Videtur.Patitur tamen hæc ſolutio difficultatem, quia ſimonia committitur eſſe in connexis ſpiritualibus,gl.1 q.1 in ſumma, quam ſequitur idẽ Dec.in rub.infra,de iud.col.8.verſ.ſed ad hoc reſpondetur.

SVMMARIVM.

1 *Si quando, quomodo exponatur.*
2 *Reſcriptum cum certa forma non cogit delegatum quominus legitimas exceptiones admittat.*
3 *Delegato ſi cauſa committatur contra aliquem, non ideo Papa prohibet quominus legitimas exceptiones admittat.*
4 *Verba reſcripti debent conformari iuri & æquitati, licèt eorum natura non ſeruatur.*

5 *Iudex*

5 Iudex etiam legatus non debet exceptiones minus rationabiles admittere, & hoc procedit etiam in summarijs.
6 Iudex debet procedere secundum aequitatem iuris,
7 L. quod si Ephesi. ff. de eo, quod cer. lo. & c. fi. de transa. intelligitur de aequitate informata à iure à Doctoribus. de veritate vide. nu. 8.
9 Aequitas dicitur naturalis iustitia, & consideratur ubi ius deficit.
10 §. pen. in Auct. iusiur. quod praesta. ibi, omnem aequitatem, quomodo intelligatur. & quod intelligatur in arbitrarijs, nu. 11.
12 Clausula, quod procedatur secundum aequitatem, quot & quales effectus pariat. & nu. 14. & 15. & 18. & 19.
13 Arbitrium datum ad procedendum non extenditur ad decisionem.
16 Arbitrator qui secundum aequitatem iudicare debet, non debet iudicare pro eo, qui se fundat in vsucapione.
17 Praescriptio cum mala fide non valet de iure canonico.
20 Exceptio excussionis dicitur esse de apicibus iuris.
21 Princeps omnes exceptiones etiam rationabiles tollere potest, si de voluntate eius constet.
22 Princeps ex causa rem suam alicui auferre potest.
23 Princeps non potest tollere defensionem, quae est de iure naturali, nisi ex causa. num. 25.
24 Exceptio omnis respectu formae est de iure ciuili.
26 Citatio potest tolli à principe.
27 Exceptio respiciens defensionem sine causa tolli non potest.
28 Clausula, nulla obstante exceptione, non tollit exceptiones legitimas.
29 Statutum reijciens interpretationes non excludit rationabiles, sed friuolas.
30 Exceptionem nullam opponere promittens, intelligitur de malitiosa non de legitima.
31 Verba potius superflua iudicantur, quam quod alteri notabile praeiudicium inferatur.
32 Papa conferens beneficium non obstante collatione alteri facta, praesumitur intellexisse de inualida.
33 Priuilegium alicui concessum ne opponantur ei exceptiones, intelligitur etiam de legitimis, quod verum est si apponatur clausula, non obstante vide ibi de ueritate, & nu. 36.
34 Priuilegium debet restringi, vt minus iuri communi deroget.
35 Priuilegium non requirit clausulam, non obstante.
36 Clausula, non obstante, non est necessaria in priuilegijs.
37 Rescripti natura est, quod ad obseruationem iuris communis concedatur.
38 Inferiores à principe ius alterius tollere nequeunt.
39 Statutum inferioris à principe ius alterius laedens valet.
40 Exceptio quamuis nulla contra instrumentum opponi possit ex praecepto statuti, tamen poterit illa opponi, quod non sit publicum, cum de eo statutum loquatur.
41 Statutum tollens omnes exceptiones, eas non tollit, quae ex alio statuti capite veniunt.
42 Statutum tollens omnes exceptiones, nō tollit exceptionē inhabilitatis personae.
43 Iudicio in summario persona legitimari debet.
44 Instrumento quamuis opponi non possit, potest tamen opponi contra personas.
45 Exceptio notoria opponi potest non obstante statuto, quod nulla exceptio apponatur.
46 Notoria allegatio, & exceptio nunquā in quacunq; materia censetur sublata.
47 Assertioni Papae quamuis standum sit de renunciatione in eius manibus facta, potest nihilominus probari renunciantem non habere ius.
48 Exceptio quam quis se offert incontinenti probare, non censetur reiecta.
49 Spoliatus ante omnia restituitur, etiam quod quis se afferat incontinenti probare.
50 Exceptio citationis omissa, non censetur sublata,
51 Statutum, quod absens damnari possit etiam capitaliter, quando valeat.
52 Citatio prima respicit defensionem.
53 Citatio de se non est de iure natura, sed propter defensionem.
54 Excep. perplexitatis, & contrarietatis non censetur reiecta à statuto.
55 Testium reprobatione prohibita non tollitur insurgens ex contrarietate.
56 Rusticus non excusatur à contrarietate.
57 Exceptio quae inest ex natura actus, non uidetur excludi.
58 Fideiussori competit exceptio cedendarum contra agentem, non obstante quod contra instrumentum defensio non possit admitti,
59 Venditor opponit exceptionem pretij non soluti, etiam quod nulla opponi possit exceptio per statutum.
60 Exceptio metus apponi potest non obstante statuto prohibente quascunque exceptiones.
61 Statutum, quod non possit opponi exceptio uis, uel metus, valet, sed qualiter sit curratur,
62 Exceptio simulationis opponi potest, non obstante statuto prohibente.
63 Instrumentum simulatum non dicitur instrumentum.
64 Innocentiae exceptio à statuto non potest tolli.
65 Innocentia apparente etiam post confessionem non debet fieri executio,
66 Exceptio fundata in consensu partis in iudicio, non censetur sublata à generali statuto remouente exceptiones,
67 Confessio aduersarij praeiudicat, etiam si id probari non poterat.
68 Solutionis exceptio admittitur, non obstante statuto remouente exceptiones.
69 Instrumenta incompatibilia derogant inuicem.
70 Libelli ineptitudinis exceptio admittitur, etiam si statuto prohibeatur exceptio.
71 Exceptio defectus potestatis semper opponi potest.
72 Laudum latum extra formam cōpromissi est ita nullum, quod ratificari nō pōt,
73 Exceptio incompetentiae iudici potest quandocunq; apponi.
74 Excep. de qua cōstet per sententiam, vel instrumentum, opponi non potest.
75 Exceptio nullitatis opponitur, non obstante statuto prohibente exceptiones, & opponi de ea potest perpetuo, nu. 76.
77 Defensio non intelligitur sublata si tollatur exceptio.
78 Officium iudicis non intelligitur remotum remotis exceptionibus,
79 Excep. causata dolo aduersarij non intelligitur à statuto sublata.
80 Obligatus ob casum fortuitū, nō obligatur ad casum procedentē culpa aduersarij.
81 Executioni opponi potest, quamuis instrumento non possit,
82 Recusatio non intelligitur sublata remota exceptione,
83 Exceptio solutionis non intelligitur sublata a statuto tollente excep.
84 Executio sententiae impeditur exceptione solutionis.
85 Excep. intentionis, & facti non dicitur propriè exceptio, & non comprehenditur in statuto prohibente exceptiones,
86 Excep. Macedoniani, & Velleiani non intelligitur sublata à statuto,
87 Exceptio usurarum potest opponi non obstante prohibitione statuti.
88 Vsurarum causa est fori ecclesiastici, ideo à statutis laicorū non comprehenditur.
89 Exceptio falsitatis opponi potest non obstante prohibitione statuti.
90 Statutum prohibens omnes exceptiones non comprehendit exceptionem, quod res de qua agitur, non sit in rerum natura.

1 EX parte. ij. ¶ Sūmatur, & diuidiē, vt p Abb. hic. ¶ †In tex. ibi, si quādo, id ē, aliquādo, ſm Io. And. hic, qa nō semp expedit seruare formā rescripti. c. causam, quae. de rescrip. Sed ista expositio nō sapit, quia regulariter forma rescripti seruari debet, c. cum dilecta. de rescrip. Et ad istā regulā verba text. hic referri uidenē. Vnde melius est, vt dicam*, si qn, pro quāuis, vt in simili habeē in l. fi. cū gl. C. de libe. & eorum
2 li. in verbo, si, id est, quāuis. ¶ †Primo no. ꝙ expressio certę formę in rescripto nō arctat praecisè delegatū, quominus teneaē legitimas exceptiones admittere, ut Abb. hic dicit, & in notabili casu exemplificari potest, vt tradit Domini. de S. Gemi. in consi. 132. in causa prioris, in prin. ubi per istū tex. concludit,
3 †ꝙ licèt causa cōmittatur delegato, vt debeat se informare cō tra talē priorē, nō per hoc Papa prohibere uidetur, quominus delegatus exceptiones, & defensiones legitimas admittaē. Et ad hoc bñ facit gl. no. in c. paratus. 23. q. 1. in uerbo, si uera. q̃
4 no dicit, †ꝙ verba posita in rescripto debēt conformari iuri, & aequitati, licèt natura verborū nō patiaē. Facit, qđ no. Dom. in c. licèt canon. §. fi. in uersi. nota bñ istud dictū, de electio. in
5 6 cū simili. vt dixi in rubr. de rescrip col 1. ¶ † Secundo nota, ꝙ iudex, ēt legatus non debet exceptiones minus rationabiles admittere. ita probatur a contrario sensu hic, ibi, rationabiles, facit quod not. Innoc. in c. post electionē, in fi. de concess. praeben. quē Abb. allegat hic, & dixi late in c. licèt causam, in o. no. J. de proba. Et hoc procedit ēt in summariis, vt probaē per gl. in cle. saepe. in uerbo. dilationes. & ibi Car. Abb. Imo. & Mod.
6 ¶ †Tertio no. ꝙ iudex debet procedere ſm aequitatem iuris,
7 †Vnde Abb. infert, ꝙ illud, quod dē iudicē habere aequitatem añ oculos, l. quod si Ephesi de eo, quod certo loco, & c. fin. de
a transa. intelligitur de aequitate informata a iure, ª ut latius per eū hic, & posteriores sequunē, & Mod post Alb. in d. l. quod si
8 Ephesi. de eo, quod certo loco. †Sed tamen aduertendū est, qa ista limitatio ad l. quod si Ephesi. ñ vē vera, & cōsiderandū est, ꝙ tex. hic expresse dicit de aequitate iuris, ibi, iuris aequitate. vnde ista uerba aequipollent ac si simpliciter diceret de iure, qa ius est bonū, & aequū. l. j. in pri. ff. de iust. & iu. l. si me, & Titiū,
9 in fi. ff si cer. pet. †Sed in l. quod si Ephesi. dicit, de aequitate simpliciter, quo casu aequitas dē naturalis iustitia, & cōsideraē ubi
b ius deficit ᵇ, ut no. Bal. in c. pasto. in fi. j. de cau. poss. & proprie. & probatur in d. c. fi. de transa. ubi expresse dē, ꝙ ubi ius deficit, procediē seruata aequitate. ergo talis aequitas nō pōt a iure informari, qđ nō reperiē. ad idē tex. in l. ij. §. itē Varus. in fi. ff. de aqua plu. arc. ibi, aeqtas suggerit, & si stricto iure definiaē. Pro dicto tñ Abb. vē tex. in Auct. iusiurādū, ꝙ pstaē ab his. § pe. vbi
10 iudices iurāt seruare aeqtatē, ibi, oēm aeqtatē seruabo. †Et sic ibi fit mētio de aeqtate simpliciter. & certe vē, ꝙ intelligiē de aeqtate informata à iure, qa iudices tñr seruare iura, & leges. Inst.
11 de offi. iud. in prin. †Sed rñdeē, ꝙ ille tex. intelligiē in arbitriis, ĩ qb' nihil à iure dterminatū reperiē, & ita illū tex. dclarat Imo. in d. c. fi. col. ij. de trāsa. & hoc satis colligiē in illo tex. dū dē, ꝙ
12 seruabit aeqtatē, ſm qđ iustū sibi uisū fuerit ¶ † Et ex his inferē qd opaē ista clausula, si ĩ rescripto dicaē, ꝙ pcedaē ſm aeqtatē.
Mod.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. A iure. Idem repetit Dec. in l. si tibi. in prin. ff. si cer. pet. in v. no. & ꝙ aequitas debeat esse rationi consonata, non imaginaria, & ex sensu nostro, uolo Bal. in rub. C. de consti. pec. & in consi. 99. super primo. col. j. in fi. lib. Ro. in consi. 149. conclusionem, col. 2. ver. non est ratio, Pau. de Ca. in l. placuit circa med. C. de iud. & dicit Bal. in c. j. §. & quia. col. ante pe. ver. quaero quomodo. de his qui feu. da. pos. in usi. feu. ꝙ aequitates hominū nō habent in se pōdus statuti nisi legibus, vel consuetudine praescripta sint roboratae.

b Syl. Ald. Deficit. Et idem dixit Bal. in c. j. in fi. de rerum. ꝙ aequitas est naturalis iustitia & hinc dixit Boetius lib. 3 Topicorum aequitas est, quod natura his nō persuasit, aequitas enim naturalis nihil aliud est nisi tacita quaedam lex naturae, cuius effectum notabilem habemus in §. conductor. Inst. de loca. declaraui ego in §. thesauros in 2. nor Inst. de rerum diuisio.

a Mod. hic dicunt, ꝙ exceptio pacti nudi non habebit locũ,[a] ut no. Bar. in l. Quintus. in fi. ff. mand. & adde: Bal. qui hoc sequitur in l. si pro ea. col. fi. ver. vnde facit quæstionẽ. C. man. Sal. in l. placuit. C. de iudi. Rom in rub. de ar. col. 2. Alex. in cõsi. 41. visso puncto. lib. 4. Are. in l. si seruum. §. sequitur. de ver. obl. Reperio tamẽ, ꝙ Rom. tenet contrarium in l filiusfamilias. col. 2. ver. & primo arduum ff. de dona. Sed ad fundamentũ eius responsio colligit ex his. quæ Bal. dicit in d. l. si pro ca. & Saly. in d. l. placuit. in fi. Et bene aduertendũ est, qa pdicta cõclusio nõ uidetur procedere in terminis, quibus loquunt Mod. hic, vide licet qñ fuit data potestas procedendi, quia talis potestas quæ respiceret processum, non haberet locũ in decisione, de qua
15 agitur, † quia arbitriũ[b] datũ ad procedendũ non extendit ad
b decisionẽ,[c] ut no. Bal. in l. qui procuratorẽ. col. 2. uer. pone, ꝙ
c datur arbitrium. ff. de procu. & no. Bar.[d] in l. fi. in prin. ff. loca.
d cũ si. & iõ Bar. in d. l. Quintus, ponit quęstionẽ, ꝙ causa decidi
14 debeat. † Secundus effectus huius clausulæ ẽ, ꝙ cõmissarius po-
e terit possessorẽ cõdẽnare reiecta exceptione pscriptionis,[e] ut no. Ange. concludit in l. sequit. §. si uiã. in uer. quinimo. ff. de usucap. & idem Bald. in l j. C. de præscri. xxx. an. in uer. item eã
15 est cõmissa. † Et hoc procedit qñ pscriptio processit cũ mala fide, prout Ange. loquitur in d. §. si uiã. Secus si cum bona, vt late Ro. cõcludit in rub. ff. de ar. col. j. & ita simpliciter sequunt Mod. hic, & dixi in c. j. de prob. col. 50. & adde Ang. in l. 1. ff. de
16 neg. ge. in prin. † ubi inquit, ꝙ arbitrator, qui hẽt decidere causam sm̃ æquitatẽ, nõ debet iudicare pro eo, qui fundat in solo præsidio usucapionis, & sic loquit ẽt in usucapione, quę fauorabilis reputatur, & idem Rom. in consi. cxlix. conclusionem primam. col. 2. ubi sequitur etiam distinctionẽ supra factam, & Lanfran. in tracta. de arbi. vltima parte, q. 25. Aret. in l. si seruũ. §. sequitur. de uerb. obl. ubi dicit ueriorem esse opin. contra Angel. & Cum. in consi. 67. statuto ciuitatis, in fi. Sed aduertendum est, quia cõclusio Ang. indubitata uidetur: qa ẽt si nõ esset illa clausula, de æquitate, illa præscriptio cũ mala fide nõ
17 attenderetur, † quia de iure canonico nõ ualet præscriptio cũ mala fide. c. fi. de præscri. & in regula. possessor. de reg. iur. in 6.
f & tale ius ẽt seruari debet in foro seculari, vt per[f] gl. in d. regula. possessor. & per d. gl. & Doc. in d. c. fi. de præscrip. & no. Bar. in l. priuilegia. C. de sacrosan. eccl. & quod not. Fulg. in consi.
18 cviij. in proposita quæstione. † Tertius effectus est, quia ille, q potest sm̃ æquitatẽ procedere, põt summariè pcedere, vt no. Bal. in l. obseruare. §. proficisci. in xxv. q. ff. de off. procon. & sequitur Ro. in d. rubr. de arbi. col. 5. versi. adde iñ quod dictũ ẽ.
19 † Quartus effectus, & ultimus est, qa exceptio excussionis[g] ta-
g li casu admitti non debet, † cũ talis exceptio dicatur eẽ de api
20 cibus iuris,[h] sm̃ gl. in l. si mancipium. §. 1. in verbo, cõi diuidũ
h do. ff. de euic. & tali casu reiiciunt exceptiones, quæ sunt d̃ apicibus iuris, ut no. Bar. in l. fideiussor. §. quædã ff. manda. Et ita in terminis Ro. concludit in cõsi. 430. duę rationes. Ang. Are. idẽ tenet in §. si qs in fraudẽ. col. x. ver. quæro statuto cauet. In sti. de act. ubi allegat Bal. hoc uoluisse in d. l. si mancipiũ. l apostillis. & idẽ sequitur Maria. in consi. 24. visis. col. fi. uer. insuper. & Fran. de Curte in consi. vi. primo aspectu. col. 1. Sed in cõtrarium allego notabile dictũ Bal. in l. fi. §. j. versi. fuit quæsitũ à iure. C. cõta de leg quod dictũ pro notabili sequitur Ale. in l. constanic. in prin. col xx. uersi. unũ noto. ff. sol. mat. de hoc uidendũ est, quod tradũt Mod. in cle. sæpe. in gl. in uerbo, dilationes.
21 de verb. signi. ¶ † Vltimo not. ꝙ princeps in rescripto tollere
i potest omnes exceptiones,[i] ẽt rationabiles, vt hic. Et hoc intelligitur, quando constat de voluntate eius, per gl. hic. & ad hoc uidetur gl. in l. 3. §. si is p quo. l uerbo, exceptione. ff. qd̃ quisq; iur. intelligẽdo, ꝙ ibi eẽt facta mentio de exceptione peremptoria, prout Alex. ibi dicit. Et quòd Papa exceptiones peremptorias tollere possit, no. Imo hic allegando notata in c. quæ
22 in ecclesiarum. supra de consti. † ubi Abb. post alios cõcludit, quod princeps ex causa rẽ suã alicui auferre potest, & no. Bar. in prœ. ffforum. col. 1 cum si. ut dixi in d. c. quæ in ecclesiarũ.
23 colum. 5. † Non ob. quòd princeps non potest tollere defensionẽ, quæ est de iure naturali, cle. pastoralis. de re iudi. quia illud verum ẽ in naturali defensione: secus est in ciuili, ut notat Abb. in c. dilecti. de exceptio. Bald. in c. à nobis. in fi. de excepi. cum sim. ut tradunt Mod. hic, qui ita respondent. Sed ista rñsio prima facie non satisfacit, quia solum haberet locũ in exceptione præscriptionis, vel rei iudicatæ, quæ sunt de iure ciuili, prout Abb. loquitur in d. c. dilecti. secus ergo esset in aliis ex
24 ceptionibus peremptoriis, quæ essent de iure naturali. † Ad hoc iñ replicari põt, ꝙ quælibet exceptio respectu formæ est de iure ciuili, vt nu. Abb. in rub. de excep. Et probatur, qa exceptio est exclusio actionis, l. 2. ff. de excep. Vnde sicut actio est de iure ciuili: ita ergo exceptio uf eẽ de iure ciuili, & hoc modo
25 arguit Bar. in l. ex hoc iure. circa fin. ff. de iusti. & iu. † Secundo & melius, responderi potest, dato ꝙ exceptio eẽt de iure natu-
k rali: tamẽ ex causa ẽt defensio de iure naturali tolli potest,[k] ut no. Ang. in l. si sic. de leg. j. Alb. in l. omnes qui. col. 1. C. de epi. et cle. in l. cũ mulier. ff. so. ma. & Nellus in tract. bannito. in 2. qõ.
26 secundi temporis. † Et ideo causa subsistente princeps ẽt tollere põt citationem, vt no. Bal. in l. cum cessante. in princip. C. qũo, & qñ iudex cũ simi. ut Alc. scribit in consi. 2. viso. col. 4.
27 li. j. † Et hoc modo intelligitur conclusio supra facta. Aliàs aũt sine causa exceptio, quæ respicit defensionẽ, tolli nõ pt, ut no. Bar. in tracta. qui sint rebelles. circa fin. in uer mille libratũ. Et cõclusio supra facta procedit, qñ constat manifeste de mente
28 principis. † Secus si simpliciter approbatur clausula, nulla obstante exceptione. quia tũc exceptiones legitimę non tollunt,[l] ut gl. hic dicit, quam Abb & Doct. sequuntur. ad idem est glo. prima in c. sine exceptione. 12. qõ. 2. & in c. lator. 2. qõ. 7. in uer si. excusatione. & in c. licet de vitanda in uersi. exceptione. de elec. & in l. & nõ tm̃ §. quod si pro emptore. ubi Ang. ff. de peti. hære. & no. Cy. in l. ita nobis pudor. C. de adult. Hostien. in sum. eo. ti. §. quid si eius officium. col. fin. uersic. idẽ ad eius officium, cum similibus, vt tradit An. de Canario in tract. de exe
29 cutione instrumentorũ. in 1. q. † Simile ẽ in statuto, quod gene-
m raliter reiicit interpretationẽ. Nam de friuola[m] intelligitur, &
n interpretatio rationabilis non excluditur,[n] ut not. Barto. in l. omnes populi. col. ante pe. ver. ultimo quæritur. ff. d̃ iust. & iu.
30 Et idem est in promissione conuentionali, † quia qñ quis promittit nullã exceptionem opponere, intelligitur de malitiosa, & legitima nõ excludit, vt no. Spe. in ti. de obl. & so. §. 1. col. 3. & sequit ibi Bal. in uer. nota, ꝙ q pmittit, & licèt in hoc Alex. in consil. 133. super quæsitis. col. 3. lib. v. alle. Bal. aliter uoluisse in addi. Spec. in tit. de emp. & uend. in prin. Bal. ibi hoc ñ dicit. & no. idem Signo. in consi 72. factũ sic proponitur. col. 1. Nã in dictis casibus, licèt uerba, q̃ uniuersalia sunt, oẽm exceptionẽ uideantur excludere: tñ quia nõ cõstat præcisè de uoluntate superioris. ista generalis restringit, ne tertio graue præiudicium inferatur, sicut est in casibus requirentibus spãle manda
31 tũ, c. qui ad agẽdũ. de proc. in 6. & in iuribus alle. in gl. hic. † Et quia uerba potius superflua iudicant. quã ꝙ alteri notabile p̃-
o iudiciũ inferatur,[o] ut per gl. no. in l. fi. §. ĩ cõputatione. C. de iu
32 re deli. ubi Bar. in fi. eũ sẽ. ut Ale. tradit ibi. † & iõ si Papa cõfert alicui beneficiũ non obstãte collatione alteri facta, intelligit d̃
p inualida,[p] vt not. uoluit Compost. in c. cãm q̃ de rescripi. De quo tñ dicendũ est, ut ibi dictum fuit. Secus ergo vẽ qñ expssè dr̃ de exceptione rationabili, & legitima, ut in gl. hic, qa in claris non est opus coniecturis l. continuus. §. cum ita. ff. de uer-
33 borum obligatio. † Et idem est, si hoc concedatur à Principe p niã priuilegii: qa ut priuilegiũ aliqd operet, ẽt exceptiones ltię remotę ufr, ut no. Bal. dicit in l. 3. §. si is, p quo. ff qd̃ quisq; iu. ꝙ sane intelligitur, qñ clausula, nõ obstan. apponit: aliàs sec⁹, ut in gl hic cũ s̃. alle. Idẽ Imo. cõcludit in l. fi. ff. à quibus ap. ñ li cet. & sequtur Ale. ĩ d. l. 3. §. si is, p quo. Sed aduertẽdũ ẽ prĩo, ꝙ ratio

ADDITIONES.

a Syl. Ald Habebit locũ. Vide Decium in l legẽ, in 4. nota. C. de pac. in consi. 7. in 2. co. Præpo. Sen in sua disputatione. in q. 4. Alex. in consi. 41. col. 1. lib 3. & dum Bar. ibi dicit hoc esse verum in curia mercatorum, declara & inter mercatores. Soz. consi. 104. lib 4. & vide in proposito etiam Soz. in consi. 110. col. 7. & Ioan. Crotum in l si constante, col. 47. in prin. ff. sol. mat. & ad hic dicta uide Dec. in l qui accusare. in uer. æquitas. C. de eden. Dec. in consi. 116. col. j. uide omnino Ful. in consi. 172. Alex. consi. 12, lib. 3.

b Arbitrium. Adde Soz. in consi 195 li. 2.

c Ald Decisionem. Quando enim alteratur modus procedendi non uidetur alteratus modus decidendi. Dec. in l. & si prætor. col. j. C. de offi. ciuz, & in c. ecclesia S. Mariæ. nu. 45. s̃. de consti.

d Syl. Ald. Bar. Barto. ibi hoc non dicit.

e Syl. Ald. Præscriptionis Vide bonam additionem ad Ro. in d. rub. de arb. & uide latissime Io Fran. Balbũ in tract. de præscri. in j. par. prin. q. v. col. 3. & seq.

f Syl. Ald Vt per. Adde eundem s̃. de constit. in c. ecclesia S. Mariæ. nu. 95.

g Excussionis. Adde Ro. in consi. 76. & in consi. 472.

h Ald. Iuris. Adde Ias. in l. iurisgentium. §. sed cum nulla. ff de pac. Ioan. Cro. in rep. l. si constante col. 47 ff sol. matr.

i Hier. Gig. Exceptiones. Adde tamen, ꝙ licèt per principẽ, vel statutũ omnis exceptio admittatur, nõ propter ea censetur sublata exceptio qualitatis detractiua, ut puta, ꝙ instrumẽtũ nõ sit publicũ, & quid simile. ita uoluit Bar. in l. 1. §. & parui ff. quod ui aut clam. in 1. col. in uers. ista gl. & in l. diuus. ff. de mili. test. Cuius cõtrariũ uidetur uoluisse Abb. in c. ẽ. in 1. col. in uersi. secũdo de reb. eccl. nõ alienan ubi uoluit, ꝙ exceptio defectus dominii, apponi si possit cõtra prælatũ male reuocantẽ alienata, propter uerbũ, absq; aliqua oppositione, positum in illo tex. hanc eandem limitationem postquã hoc scripseram, uideo, ꝙ Deci. ponit s̃. in uersi. secundo fallit,

k Ald. Potest. Adde Deci. in l. ut uim col. 2. ff. de iust. & iur. & col. v. & in c. quæ in ecclesiarum. nu. 27. s̃. de constit.

l Syl. Ald. Tolluntur. Adde Ias. in l. 3. qs iniquũ. §. si is pro quo. ff. qd̃ quisq; iur.

m ¶ Friuola. Adde Alex. in consi. 51, nu. 11. consi. 80. lib. 1.

n Syl. Ald. Excluditur. Adde Deci. in l. quamuis, in 1. no. C. de impub.

o Syl. Al. Inferatur. Adde Dec. in c. 1. col. 4. nu. 31. s̃. de constit. Fel. in d. c. causam col. 12. in fi. Alex. consi. 34 col. 2. in fi. lib. 4, in consi. 164. col. 3. lib. 5. Soz. consi 164. col. 7.

p Syl. Ald. Inualida. Adde Dec. in c. 1 col. v. uer. 3. benefacit, de rescri. in consi. 83. nu. 5. ub declarat illud dictum Compostell.

tatio.qua Bal.adducit, ꝙ priuilegiũ debet aliquid operari, nõ
infertur ad exceptionẽ peremptoriã, quia hoc satis operaẽ in
34 dilatoriis. † Et dato, ꝙ aliquid opereẽ, debet restringi, vt minus
iuri cõi derogeẽ. ar. l. si qñ. C. de inoff. test. Secũdo ista rõ Bald.
et procedere uideẽ, licèt clausula, nõ obstante, nõ apponatur,
quia utrq; tamẽ priuilegiũ taliter debet intelligi, ꝙ aliqd ope
35 reẽ, c. In his, de priuileg. c. si Papa. eo. ti. de priuilegiis. in 6. † Ter
tio, qa in priuilegio prout Bald. loquiẽ, clausula, nõ obstante, nõ
uideẽ necessaria, qa eo ipso, ꝙ princeps priuilegiũ concedit,
ipso facto apparet, ꝙ uult infringere ius cõmune, & clausula
a nõ requiriẽ,[a] ut not. Bal. in l. itẽ lapilli. col. 3. versi. ego dico. ff. d
rerũ diuisio. Bene facit, qđ no. Abb. per gl. ibi in c. cum olim.
36 de priui. † Et ideo concludendũ est, ꝙ dictũ Bal. habet locum
simpliciter, qñ cõstat principem cõcedere priuilegiũ, ꝙ excep
tio peremptoria opponi non possit. Gl. hic procedit in rescrip
37 to. prout loquiẽ, cuius natura est, † ꝙ ad obseruationẽ iuris cõis
cõcedatur, l. falso. C. de diuer. rescrip. Et facit qđ no. Abb. hic in
fi. Et in rescripto non reputatur absurdũ, ꝙ verba nihil operẽ
tur, vt no. Abb. in c. causam. quæ. de rescri. cũ simi. ut dixi ĩ rub.
de rescript. col. 2. Itẽ considerandũ est, ꝙ Bal. in loco supra alle
gato loquiẽ, qñ principaliter alicui cõceditur priuilegiũ, ꝙ si-
bi nulla exceptio opponi possit. gl. uero hic loquitur, qñ inci-
dẽter per modũ clausulæ dẽ, nulla obstante exceptione. unde
ista diuersa uidentur, & nõ cõtraria. Et stãte tali prohibitione
expresse facta à principe, vel statuto, de exceptionibus legiti-
mis, & rationabilibus non opponendis, limitatur non hẽc lo-
38 cũ in pluribus casibus, ut Mod. hic utiliter prosequuntur. † Et
primo non procedit in inferioribus a principe, qui ius alteri
b tollere non possunt,[b] ut dicunt Mod. hic allegando Inno. in
c. cum p. de fide instru. & adde Arch. 16. q. j. in ca. peruenit. Al
be. in l. quoties. in princi. C. de pc. impe. offer. & sequitur Paul.
de Ca. ibi col. j. in uer. adde vnũ, & dixit se ita Brixię consuluis-
se, & no. Bald. in l. rescripta. col. fi. C. de preci. impe. offe. cum si.
ut dixi in c. quæ in ecclesiarum. col. xiij. s. de consti. Sed consi-
derandum est, quia ista limitatio vera videtur, qñ ius alterius
tollitur per uiam priuilegij. secus si per uiam legis, vel statuti,
39 † qa tũc ẽt statutũ inferioris[c] valet, vt no. tradit Bart. ĩ l. toties.
c ff. de pollic. in l. Anthiochẽsiũ. ff. de priuil. cre. Ale. in cõs. 189.
mature. col. v. lib. 2. & in cons. cxij. visis his. col. antep. lib. 3. Vn
de in casu nostro valeret statutũ, ꝙ cõtra instrũm publicũ nul-
la exceptio, ẽt rõnabilis, opponi possit. Scdo fallit, qñ opponi
d tur de defectu qualitatis,[d] in qua statutũ fundatur gratia exẽ-
40 pli, † licèt cõtra instrumentũ nulla exceptio opponi possit, po
e test tamẽ opponi, ꝙ non sit instrumẽtũ publicũ[e], de quo statu-
tũ loquiẽ, vt Abb. hic cõcludit post Bar. quẽ refert. & idẽ Bar.
in l. diuus. per illũ tex. ff. de testa. mil. cũ si. ut tradunt Mod. hic,
& idẽ Bal. in l. si nõ fortẽ. §. j. in prin. ff. de condi. inde. & in l. 2.
col. 3. ad fi. ver. extra quęro. de execu. rei iud. cum si. ut Alexan.
scribit in consi. 33. uiso themate. col. 3. lib. 1 & in consi. 3. in cã,
& lite. col. 3. lib. 2. facit quod no. Bar. per illũ tex. in l. putauit. §.
non quaruis. ff. de contra tab. cũ si. ut Ale. tradit in l. 4. §. condẽ
natum. col. 1. de re iudica. in consi. ej. super primo q̃sito. col. 1.
lib. 4. & late Ro. in l. si uero §. de uiro. e 2. fallẽua. ff. sol. matr. &
41 idem Rom. in cons. xlii. visis. † Tertiò fallit in exceptione, quę
f cõpetit ex capite alterius statuti, qa illa tolli non uẽ,[f] cum non
sit uerisimile statuentes uoluisse statutum suum corrigere, vt
dt Imola hic post Anto. de But. & notat Bar. in l. j. §. & parui re-
fert. col. ii. ff. quod ui, aut clã. & est dictum Io. And. in add. Spe.
in ti. de executione snæ. §. fi. in uer. avj. cũ similibus, vt tradunt
Mod. hic, & Alex. in cõii. 8. uiso. col. 3. lib. primo. & idẽ Fulgo.
in consil. cvij. super eo, in fine. Rom. in cons. 244. pro euidẽtia.
col. fi. & in consl. cccclxxij. in eo, qđ petitur. col. ij. Corn. Peru-
si. in consi. cexlj. uidetur. lib. 3. facit quod no. Bar. in l. sciendũ.
in princ. ff. qui satisd. cogan. cũ sim. ut tradit Ale. ibi in ij. colũ.
42 ¶ † Quarto fallit in exceptione, quæ respicit inhabilitatẽ perso
g næ,[g] ita dicunt Mod. hic allegando Io. And. in c. fin. in uerbo,
spoliationẽ. de ordi. cogni. ubi spoliato agenti ad restitutionẽ
excõicatio opponi potest, ut notatur per gl. in c. ex insinuatio
43 ne. in uerbo, canonicũ. de procura. † Et ad hoc facit, qa in iudi-
h cio, ẽt summario, persona debet legitimari,[h] ut no. Bar. in l. ij.
C. de edicto diui. cũ si. ut per Mod. hic. tradit Ale. in d. l. ij. & in
44 consil. lix. viso processu. col. ij. lib. ij. † Et in terminis in casu no-
stro tenet Bar. in d. l. j. §. & parui refert. col. ij. ubi inquit, ꝙ licèt
opponi non possit contra instrumentum, opponi tamen põt
contra personã: puta si esset minor, vel excõicatus. Et per hoc
nõ obstat, quod Moder. dicunt cõtra Bar. in d. l. ij. C. de edicto
diui. uidelicet, ꝙ si causa principalis summaria sit, idẽ dicendũ
est de his omnibus, quæ incidenter occurrunt, ut no Bart. in
tractatu ad reprimen. in uer. summariè. col. vj. & in l. solent.
de aliment. & ciba. lega. Quia argumentum bene procedit re-
spectu causę, prout Bar. loquitur in locis prædllegatis. Secus est
respectu inhabilitatis personæ, de qua agiẽ per supradicta. &
idẽ no. Bal. in l. ne quicquam. §. de plano. col. fin. ver. sed nun-

quid. ff. de offic. procon. & leg. Alex. in cons. 59 supra allegato.
Et sequitur Ant. de Cana. in dicto tracta. de executio. instru. in
25. q. benefacit, quod notat Ro. in singular. 419. an uerba re-
scripti. ubi dicit, ꝙ clausula, supplentes omnẽ defectũ, nõ in-
i telligitur de defectu supponentis,[i] allegat Archi., qui hoc dicit
45 in c. Cenomanensem. 56. distin. & ibi Dominicus. ¶ † Quinto
fallit in exceptione notoria, quæ non obstante statuto opponi
k potest,[k] ut tradit Abb. in consi. 4 5. in præsenti quæstione. in ij.
dubio. cum si ut tradunt Mod. hic. facit gl. notabilis in cap. ex
conquestione. ubi Abb. in ultimo no. de restitu. spolia. Et gl. in
l. j. in uerbo, imperfectã ff. de tabu. exhiben. Et qđ no. Bald. in l.
j. col. j. C. ne liceat tertio prouoca. de notoria nullitate ad limi-
tationẽ cle. 1. de re iu. cũ si. ut Ale. tradit in l. 4. §. condemnatũ.
col. 4. ff. de re iudi. & in consil. 77. in causa, & lite. col. pen. lib.
ij. Perusinus in cap. dilecto. in iij. q. col. pen. de appellatio. Are.
in l. naturaliter. § nihil cõe. col. vj. ff. de acqui. pos. ubi dicit, ꝙ
46 ista est regula in omni materia, † quòd licèt præcisè excep-
tio, uel allegatio alicuius iuris excludatur, nunquam exclu
di uidetur. si talis allegatio notoria sit ut latius ipse ibi prose-
quiẽ, & idẽ Cal. in consi. 8. in fi. de re. iudica. Petr. de Anch. in
consi. ccxxij. de iure cõi. in fi. Ale. in consil. cxiij. viso. col. ij. lib.
v. & faciunt ea quæ allegaui in c. si qñ. s. eo. Et ista limitatio in
telligitur, quãdo exceptio notoria ẽ, ita ꝙ nõ hẽat disputatio-
nẽ: aliàs secus, ut notat Peru. in d. q. iij. in col. fi. ubi allegat Bal.
in l. data opera. charta fi. col. ij. ver. sed nunqd si bannitus. C. q
accusa. text. in c. consuluit. el j. de appellationibus, & qđ ibi di
xi. ¶ Sexto fallit in exceptione, quæ opponitur per indirectũ,
quia à statuto tolli nõ uideẽ, vt in simili no. dicit gl. in cle. 1. in
47 uerbo, fecisse narremus. de probatio. † ubi licèt standũ sit asser
tioni Papæ asserẽtis renũciationẽ factã fuisse in manibus suis:
probari nõ põt, illũ, qui renũciauit, non habuisse ius in benefi-
cio, & Abb. ibi no. illã gl. & Car. ibi in fin. uer. undecimo quæ
ro. & in simili casu not. Per. de Anch. in consi cclxxj. in primo
dubio, & idem Petrus de Anch. in cons. 90. pro specifica. & in
alio simili casu tradit Ant de But. in c. cũ Io. col. 3. vers. ad pri-
mũ de fide instru. dũ allegat gl. in d. cle. 1. & sequunẽ Mod. ibi
post Imo. col. xiii. in uers. ij. casus. & per illã gl. in d. cle. 1. in alio
notabili casu, Ant de But. & alios in c. is, qui fidẽ de sponsa. &
dixi in cõsi. lxiiij. col. 3. Et facit, qđ notat Bar. in l. quicunq;. C.
de apo. publi. li. x. Et in l. iuris gentiũ. §. quod fere. p gl. ubi Ale.
tradit. ff. de pactis. Et qđ notat Bar. in l. ij. §. prætor. ff. qui satisd.
cog. cũ concor. in secunda limitatione. s. allega. nã in effectu
48 ista limitatio in secundam limitationẽ reincidit. ¶ † Septimo
fallit in exceptione, quam quis se offert incõtinenti probatu-
l rum,[l] ut notat Abb. in c. suscitata in uer. soleo multũ, per glo.
ibi in uerbo, effectũ, de restitu. in integ. & idẽ Abb. in c. super
eo. in fine. j. eo. & in consi. lxiiij. uento ad primũ, col. fin. lib. j. et
ita tenent Mod. hic. Sed uide Alex. in consi. 92. alias 94. clarissi
me dñe. col. pen. lib. 4 ubi conatur improbare hanc decisionẽ
Abb. & dicit, ꝙ ẽt, si episcopus, vel Cardinalis hoc diceret, nõ ẽ
verum: quia ꝯ Abb. decidit Bar. ĩ d. l. prima. §. & parui. ff. qđ ui,
aut clam. Non obst. gl. in d. c. suscitata. in qua Abb. fundamen
tũ facit, quia loquitur in terminis iuris cõmunis, & nõ in ca-
49 su statuti. † Et in contrarium ẽt adducit, qa spoliatus ante om-
nia restitui debet, dato quòd quis velit incontinenti probare
de dñio, ut p Bar. in l. si de vi. ff. de iudi. Saluãdo tñ dictũ Abb.
ad prędicta responderi potest, ꝙ speciale est in odiũ spolian-
tis, ut non audiaẽ ille, qui spoliauit, dato ꝙ incontinenti uelit
probare

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Requiritur. Adde Dec. in c. 1. col. pen. nu. 52. ĩ. de rescrip.

b Syl. Ald. Non possunt. De potestate horũ principum inferiorum uidẽda sunt quæ ponunt Ang. in consi. 117. in causa, ubi de Duce Mediolani. Pau. de Cast. in consi. 217. super primo. col. 1. & 2. Rom. cõsi. 59. ubi de dño Fani. Abb. consi. 17. uer. ad secundũ. lib. 2. & in consi. 104. lib. 2. Ale. consi. 136. col. 2 li. 2. Fel. in c. quę in ecclesiarum. col. 18. de cõsti. Alex. consi. 4. col. 3. lib. 2. & ꝙ eorũ testamentum sit lex, uide Dec. consi. 519. col. 2. ubi plura de his.

c Ald. Inferioris. Adde Dec. in c. q̃ in ecclesiarũ. col. x. de cõst. ubi late distiguit.

d Qualitatis. Pau. in c. item cũ quis, de resti. spoliato. Gem. & Philip. Franc. in c. cupientes. §. quod si per uiginti, de electio. in 6. Gemi. cõsi. 24. Ale. consi. 3. nu. 3. lib. 1. Ias. in l. nã postea. §. si minor. nu. 9. de iureiu. idẽ Dec. ĩ. de appell. c. consuluit. 2. no. in l. ii. nu. 40. C. de edi. diui Adria tol. Dec. in cõsi. 458.

e Ald. Publicum. Adde Dec. in c. consuluit. el primo. in 2. no. de appella. & in cõsi. 458 col. 1. ubi late.

f Syl. Ald Videtur. Adde Ias. in l. 1. col. 4. C. de bo. po. cõtra tab. ubi ampliat, et si taxatiue loqueretur. & uide Dec. in cõsi. 44 col. 2. in prin. & uide oino Ale. in cõsi. 80. uiso, & opportune animaduerso, col. 3. li. 1. Dec. in cõsi. 239. nu. 9.

g Syl. Ald. Personæ. Adde Ias. in l. 2. §. prætor ait. col. 2. ff. qui satis. cog.

h Syl. Ald. Legitimari. Adde Alex. in l. iudices. C. de iud. Dec. in c. prudentiam. § sexta. in 3. no. de offi. deleg.

i Syl. Ald Supponentis. Adde Ias. in l. more, col. 8 ff. de iur. om. iud.

k Syl. Ald. Potest. Adde Soz. consi. xix. alias 3. circa præsentem. Dec. in c. interposita, in 2. col. in prin. de appel.

l Syl. Ald. Probaturum. Adde Ias. in l. iurisgentiũ. §. quod fere, in ult. col. ff. de pac. Dec. in c. an sit, in 3. not. de appel. & in consi. 466. col. 1. in fi.

probare de dũi n: aliās fecns esse, ubi ageretur de quasi ului nua, vt not. ipse Bart. in d. l. si de vs. ff. de iud. per l. cũ quærebatur. C. unde ui. & glo ibi in uerbo, ignorantiam. in fi. Et sic cũ ipsũ le sit in odiũ spoliatis, in contrariũ est ius cõe, & ita argumẽtum retorquetur. Nec est verũ, q Bar. in d. l. j. §. & patui. dicat cõtrarium, sed loquit generaliter, vnde debet eius doctrina limitari per rõnẽ Abb. per glo. in d. c. suscitata. Non ob. q loquatur de iure cõmuni, quia ita tamen statutum de quo agitur, interpretari debet, cũ odiosum sit, ar. c. cum dilectus. de cõsue. Et sic uidet, q nedũ Abb. sed ẽt monachus qui hoc dixisset, rectè loqueret. ¶ †Octauo fallit in exceptione pro ueniente ex defectu citationis, quia illa nõ uidetur excludi à statuto, vt no. Car. in consi. 8. in ti. de re iud. col. fi. & idem Pet. de Anch. in consil. ccxij. de iure cõi. col. j. & Ange. in consi. clxxvij. in facto proponitur. in fi. & facit, quod no. Bar. in l. si pretor. in princ. ff. de iudi. ubi inquit, q licet iudex nõ possit cognoscere de iniquitate sniæ, põt tñ videre an snia lata fuerit parte psente, & qd not. Bal. in l. 1. col. 1. uer. sed hic quærit. C. quõ, & qñ iudex. † ubi dt valere statutum, q absns damnari possit, ẽt capitaliter, dũmõ citatus fuerit, aliàs non ualeret, & facit, quod no. Abb. in c. ea, quę in fin. de re iudi. & Bald. in l. fi. C. de lega. cum si. vt tradit Perusi. in d. c. dilecto. in 1. q. in 2. limitatione. & Ro. in rub. de arb. col. v. versi. 17. pone. † Et ista limitatio, quã simpliciter tradunt Docto. in locis s. allegatis, sane intelligitur in citatione prima, quæ respicit defensionẽ, ut no. Bald. in l. executorẽ. col. pe. uer. tutius citatio. C. de executione rei iudi. † quia citatio de se non est principaliter de iure naturali, sed propter defensionẽ. allegat l. 3. §. sed addicim. ff. de re mili. Et talis defensio cõsideratur in prima citatione, aliæ uero citationes sunt de iure ciuili, ut no. Bal. dicit in c. cum sit Romana. circa finẽ. ver. itẽ nota de appe. Et ideo si allegatur defectus citationis non factæ ad audiendum sententiã, stante tali statuto, nõ vr q allegari possit, qa talis citatio nõ respicit defensionẽ, cũ iã sit cõclusum in causa, quo casu ulterius nihil allegari põt. c. pastoralis. de causa poss. & propr. & de hoc late tradunt Mod. in cle. sæpe. §. & qa in uerb. peremptorie. de uer. sign. ¶ † Nono fallit ĩ exceptione, q̃ haberet in se cõtrietatẽ, vel perplexitatẽ, qa talis exceptio nõ uidet excludi a statuto, vt in simili no. An. in l. tale pactũ. §. qui prouocauit. col. xv. ver. ulterius iuxta pdicta quæro. ff. de pac. ubi concludit, q remota nullitate, non vr tolli nullitas, quæ hẽt in se contrarietatẽ, l. ubi repugnantia. ff. de reg. iur. † Vnde prohibita reprobatione testium, nõ uĩ prohibita reprobatio, quæ insurgit ex contrarietate ipsorũ testium, ut no. Dom. in c. 2. §. fi. col. ii. de test. in 6. ubi allegat gl. quæ hoc dicit, 4. q. 3. c. si quis testibus. in uer. arguere. Nam ubi est contrarietas, ibi non cadit excusatio, nec simplicitas. † Ideo ẽt rusticus non excusatur, ut no. Bal. in l. scripturæ. col. fi. uer. quærunt Doctores. C. de fide instr. & facit tex. in l. j. C. de fur. in c. solicitudinẽ, de app. Et ista limitatio videt procedere, qñ est cõtrarietas in dicto principali. aliàs secus videtur, arg. eius, qd no. Bar. in l. eos ff. de falsis, cũ si. ut dixi in c. licèt causam. in ix. notab. de proba. ¶ † Decimo fallit in exceptione, quæ ineft ex natura act⁹, de quo agitur, qa illa excludi nõ uidet. Et hoc primo exemplificari põt ex dicto Bal. in auc. præsente. C. de fideiu. uersi. quæro dicit statutum. † ubi concludit, q fideiussori cõtra agentẽ competit exceptio cedendarum actionũ, non obstante statuto, q contra instrumentũ nulla defensio admittat. qa talis exceptio est de nã actus. & sequitur Rom. in consi. 272. in eo, quod quæritur. & in consil. 214. pro euidentia col. fi. Et notandum est, q talis exceptio cedendarum actionum non tollitur per generalem renunciationẽ, ut notabiliter uoluit Rom. in d. consi. 472. circa fin. Sed contrarium aliàs cõsului, ut patet in consil. 27. ubi rationibus Romani respondetur, & contra eum allegaui Ang. in l. 2. C. de fideiussio. † Secundo prædicta limitatio exemplificari potest, qa nõ obstante tali statuto, per venditore opponi potest exceptio precii non soluti, ut no. Bal. in l. si traditio. ver. tertio quæro, C. de act. emp. cum simi. vt tradit Alex. in l. filiæ licet. C. de coll. Mod. hic, & adde Bal. in l. ex prędiis. C. de euictio. & in l. ex placito. in si. C. de rerum permuta. & Alex. in consi. cxix. visio processu col. i. libr. 1 & Benedic. de Barzis d Perusio in tract. de instrum. guarentigiato, in v. quæstio. ubi allegat Bal. in l. peremptorias. colum. 2. C. senten. rescindi non posse, & ita se habet cõis opinio, vt Alex dicit in l. si duo. §. si qs iurauerit. ff. de iureiur. Et de hoc ẽt uidendum est, q scribit Ant. de Cana. in tracta de execu. instrumẽt. q. 26. & 27. ubi totaliter loquit. † Vndecimo fallit in exceptione met⁹, quæ opponi potest nõ obstãte dicto statuto, vt uoluit Bal. in l. qui in carcerem, in quibusdam apostillis. ff. quod metus causa prout referunt, & sequunt Moder. hic. Sed Bal. in sc. nihil dicit, & illud dictũ potest hẽre locum, qñ simpliciter in statuto dicitur, nõ obstãte exceptione. † Secus uidetur qñ expresse tolluntur exceptiones rationabiles, qa talis exceptio tolli vr, sicut qñ expresse dicitur, non obstante exceptione vis, vel metus. quo casu ualet statutum, sed succurritur, ut no. Bar. in l. 2. C. quod metus causa ¶ † Duodecimo fallit in exceptione simulationis, vt notat Bald. in l. fi. §. in cõputatione. col. fi. C. de iure delibe. vbi inquit. q instrũ simulatũ non est in effectu instrumẽtũ, simulatione probata. & id ẽ Bal. in l. si nõ verũ, C. de dona. inter uir. Bar. tamen tenet contrariũ in d. l. 1. §. & patui. ff quod ui, aut clã. qa licèt contractus simulatus sit, instrumentũ tamẽ veru est, & iõ talis exceptio nõ uidet impugnare instrumentũ. Mod. hic dicunt, q ista limitatio transire põt allegando Imo. in c. cum Io. de fid. instru. Sed uidendũ est, quod circa hoc latius scribit dñs Ant. de Canario in d. tracta. de executione instrumentorũ, q. 13. ubi alleg. Bal. in l. j. col. fi. C. plus ualere, quod agitur. & hoc ẽt tradit Bened. d Barzis in præallegato tracta. de guarentigia. in 2. par. q. xix. Et non obstat ratio Bart. quia non negat Bart. quin exceptio simulationis opponi possit, sed dicit instrumẽtum non esse simulatum. † Sed responderi põt, q in effectu instrm̃ nõ dr instrm̃, ex quo probata simulatione nõ habebit effectum, vt Bald dicit in d. l. fi. C. de iure delibe. Et ad prædicta uidendũ est, q scribit Ang. Are. in l. fi. ff. a quibus appellare nõ licet. ¶ † Decimo tertio fallit in exceptione innocentię, quę a statuto tolli nõ põt, ut no. Bald. in l. edita. col. pe. ver. ex tribus autẽ, C. de edendo quia est de iure naturali. & sequit Io. de Ana. in c. si aduersus. I fi. de hæret. & idẽ Io. de Ana. in consi. 59. visa inquisitione. Et ibi notabiliter dicit, quòd in probando innocentiam ẽt testes inhabiles admittuntur, & no. hoc Spe. in ti. de inquisitio. §. j. uer. sed nunquid. & sequitur Ale. in consi. 24. animaduersis. col. pe. lib. 2. † Et pro ista limitatione facit, qa ẽt post cõfessionẽ, si apparet de innocentia, executio fieri non debet, ut notat Bald. in l. j. C. de confessis, col. fi. ubi alleg. Inno. in cap. 2. per illum tex. de purgatione uulgari. & idem Bal. in l. addictos. col. ij. C. de epis. aud. circa fin. & no. Bar. in l. j. §. si qs ultro. uer. item no. ff. de q̃stio. Et istã limitationẽ ẽt sequitur Alex. in consil. 113. viso themate. colum. 2. ¶ † Decimo quarto fallit ĩ exceptione fundata in cõfessione partis facta in iudicio, vt notabiliter Bald. dt in l. si unus. §. pactus ne peteret. col. pe. ueri. ex prædictis arguit ad statuta. ff. de pac. Facit, quod notat Bal. in auct. sed nouo iure. col. pe. C. si cer. pe. † ubi inquit, q licèt aliquid probari non possit, si tamen aduersarius confiteatur, sibi præiudicat, cũ sim. ut late dixi in rub. de proba. col. xij. † Et pro ista limitatione ẽt facit, quia ut j. dicam nõ obstãte tali statuto, exceptio solutionis admitteret. ergo pariter etiam exceptio cõfessionis admitti debet, ut notabiliter in statuto Bal. dt in l. si non sortem. §. indebitũ. col. ij. ver. quid de exceptione fictę solutionis. ff. de cõdi. ind. & idẽ tradit Pau. de Ca. in consi. 394. quærit vtrũ. ¶ † Decimo quinto fallit in exceptione fundata in alio instrũo æque solẽni, qa in instrumẽtis incõpatibilibus unũ per alium derogatur, vt notabiliter Bal. dt in c. pastoralis. co. ij. ver. sed an poterit opponi in appellationibus. Et hoc idẽ tradit dñs Ant. de Can. in tracta. pręalleg. in 7. q. in fi. ubi dt, q admittitur illa exceptio, quæ momento probari põt per aliud instrumentũ. ¶ † Decimosexto fallit in exceptione ineptii libelli, ut notat Bal. in l. tale pactũ. § q prouocauit col. vii. ver. 6. q̃ro. ff. de pac. ubi alleg. c. cũ dilecti. de emp. & vẽd. & facit, qd ibi dt Abb. ĩ pen. notabili cũ simi.

ADDITIONES.

a Syl. ald Citationis. Adde eundem Dec. in c. dilecti. col. 3. in prin. infra de iud.

b Ald. Absens. Adde Dec. ĩ. in c. ecclesia S. Marię. nu. 74. de consti. in consi. 410. col. 1. 518. col. 1.

c Ald. Testium. Adde Dec. in d. l. ubi repugnantia. ff. de reg. iu. in l. edita. col. 13. cum seq. in 3. regula. Bal. C. de eden. in l. fi. eo. ti.

d Syl. Ald. Rusticus Declara, ut per Ang. in §. & licet. in uersic. in text. ibi, eos. in auct. de testi. Dec. in c. super literis. col. 4. nu. 17. de rescri.

e Syl. Ald. Exceptio Vide Dec. in consi. 446. in prin. ubi, q potest opponi post sententiam, & q non tollitur per generalem renunciationem, & de his omnibus vide Dec. consi. 17. consi 99 & consi. 104 col. 2.

f Consului. Imo & alibi Dec. sequutus opi. Ro. quæ vera est, ut consi. 446.

g Soluti Quod exceptio rei non traditæ, & precii nõ soluti opponi possit, non obstante statutorum ratione, uide etiam per eundẽ Dec. in consi. 119. in prin. Syl. Ald. Vide Ias. in l. si duo §. item si iurauerit. ff. de iureiur.

h Syl. Ald. Simulationis. Vide aliter cõsiliũ Petri de Exio. excellen. aduocati Florentini. ubi late probat, q non potest opponi, quod est in cõsi. 19 lib. v. Adde gl. in c. admonere. 33. q. 2. in fi. & idem uoluit And. Sicu. c. ad nostrã. col. 2. de emp. & uend. in consi. 27. scripsit. col. antepe. li. j. facit in sim. quod uoluit Bal. in l. fraus. ff. de leg. j. in l. j. C. pl. val. quod agi. in l. ab Anastasio. in 4. no. C. mã. in l. si non uisu. C. de do. inter vir. & uxo. Sal. in l. si donationis, per illũ tex. C. de contrahen. emp. Ias. in l. nemo, in 1. lec. col. 8. ff. de leg. j. in consi. 170. col. v. lib. 1. Dec. consi. 587 col. 1. Adde etiam And. Sic. in consi. 45. præclare, col. 9. lib. 2. consi. 51. scripsit. col. ij. eo. lib. consi. 53. col. 14. lib. 2. consi. 59 col. 13. eo. li. consi. 70. col. 8. lib. 3. consi. 21. col. v. lib. 4. consi. 31. col. 2. eod. lib. Alex. consi. 101. col. 2. lib. 4. Maria. sen consi. 65. col. 7. Fel. hic col. 4.

i Syl. Al. Non potest. Vide Dec. in c. quoniam contra, in 3. no. de proba. & in rub. de exce. in 4 col. in fi.

k Syl. Ald. Innocentiam. Facit Hippo. Marsi. singu. xix. Alex. consi. 109. lib. 2. Dec. in l. quatenus. ff. de reg. iur. in consi. 419. & 469.

l Syl. Ald. Debet. Adde Dec. in c. si quando. nu. 8 supra de rescrip. in c. in literis. col. 2. 3. eo. Hipp. in l. 1. §. fi. de quæstio. col. 16.

simil vt dixi in c.in litteris.circa finẽ.ẽ.eo.Et de hoc nn.Perusi.
71 in d.c.dilecto.in q.j.in fi.& in q.52.in 2 limitatione. ¶ †Deci-
a mo septimo fallit in exceptione defectus ptãtis, a vt qa iudica
tũ fuit de his,q̃ nõ erant cõprehensa in cõpromisso, vt notan
ter Ang.dicit in l.nõ erit.§.dato.ff.de iureiu.in fi.vers.itẽ aduer
te.& idẽ Ang.in ɔsi.248.Philippus.in fine.Bal.in l.si cãm.versi.
extra q̃ro.C.de executione rei iudica.cũ simi. vt tradit Mod.
hic.& latius Perusi.in d.c.dilecto.in li.q.in v.limitatione.Quo
x um dictis adde Petr.de Ancha.in ɔsi.208.in qõne pdicta.col.
pen.Ant.de But.in ɔsi.76.viso pũcto.in prin.Abb.ɔsi.44.in p-
72 senti qõne.in fi.lib.j †Ad hoc facit, qa qñ ferẽ laudũ vltra for-
b mã cõpromissi,est adeo nullũ,q ratificari nõ põt,b vt no.Bald.
in titu.de pace Constan.§ inlæ quoq;. & sequtur Ro.in ɔsi.cxlj.
eximie Doct.& in ɔsi.clv.pmissum laudũ.& in ɔsi.clxxv.dictũ
73 vltimũ,in ɔsil.cxv.viso cõpromisso. ¶ †Decimo octauo fallit
in exceptione incompetentię iudicis, q̃ semp opponi põt,vt p
gl.fi.in cle.j.de sequestra.possel.& fructuũ. & notat Bal.in l.ex-
ceptionẽ. circa finẽ, C de pba.cum simili.vt tradunt Moder.
hic.& Perusi.in d.c.dilecto.in li.quæstione.in 6.limitatione.&
idem Bal.in l.si quis filio.§.quod si quid.ff.de iniusto rupto.cũ
simil.vt Alex scribit in l de pupillo.§.qui opus. col.fi.de oper.
74 no.nun.& Mode.j.de foro compet.io rubr. ¶ †Decimo nono
fallit in exceptione quæ patet ex sententia vel instrumento,vt
not.Ant.de But.in c.cũ Bertoldus.col.6.ver.quintus casus.j.de
re iud.Cald.in consi.8 de re iud.cum si.vt dicunt Mode.hic.&
idem Bal.in l.si non sortem.§.j.versic.sed quid si instrumentũ
dicit.ff.de condi.inde.cũ si.vt tradit Ang.Are.in l.fin ff.à qui.
75 ap.nõ li. ¶ †Vigesimo fallit in exceptione nullitatis,vt no.An-
ge.in l.non erit.§.dato.ff.de iureiu.& Bald.in l scire oportet.§.
hæc de his.ff.de excus.tuto.cum si.vt prosequuntur Mod.hic.
& late Perusi.in d.c dilecto.q.52.Et not.Rom.in cõsi.42.visis.
76 & facit quod supra dictũ est in ij.fallẽ.† Et de tali nullitate per
petuo excipi potest,vt no.Bald in d.l.data opera. colum.xviij.
C.qui accus.cum si.vt Alex.scribit in consi.lix.viso titu colum.
77 vj.lib.2. ¶ †Vigesimo primo fallit in defensione,quia licèt ex-
ceptio tollatur,defensio tamen absolute nõ tollitur, vt no.Do
mi.in c.j de lit contest.in glo.3.in fi.lib.vj.& ad hoc bene facit
quod no Bar in d l.4.§.parui.ff.quod vi aut clam.vbi differen-
tiam facit vtrum statutum tollat exceptionem,vel defensionẽ
78 † & ideo à tali statuto per quod exceptio remouetur, non ex-
c cluditur officium iudicis.c l.plane.vbi Bal.ver.ij.nota.ff.de peti
tio hæred.cum si.vt late prosequuntur Mod.hic,& idem Pau.
de Ca.in consi.123.in causa quæ vertitur.colum.fi. & idẽ Pau.
de Ca.in consi.lxxj.visis compromisso.col.ij.Roma in consil.
325.quo ad primum.col.fi.Car.in consi.29.Iudex. col.3.vers.ij.
sic Imo.in consi.cxxxv.in causa quæ vertitur.circa finem.And.
Sicu.in consi.38.col.4.lib.j.& in consi.xlij.col.ix.eo.li.j.& in cõ
79 sil 7.col.13.lib.ij. ¶ †Vigesimo secundo fallit in exceptione, q̃
causatur ex dolo partis aduersę,& no.Anto de But.in c.cũ Ber
toldus.ver.ij casus. de re iudi.cũ si. vt Perusi.tradit in d.c.dile-
cto,q.lxij.in septima limitatione. & ad hoc bene facit in l cũ
proponas.C.de nauti.fœno.in l.qui officij.§.fi.ff.de contrahen.
80 emp quæ iura allegat Roma.in singulari 436.tu scis.† vbi con
cludit q obligatus de casu fortuito,non tenetur pro casu, qui
81 culpa aduersarij contingit. ¶ † Vigesimo tertio fallit,si oppona
d tur contra executionem,d quia licèt contra instrumentum op
e poni non possit,tamen contra executionem opponi potest, e
vt not.Bart.in l.si filius.ff.quod cum eo.de quo videndũ est qđ
scribit Anto.de Cana in d.trac.de execu.instru.q.xxviij. & Be-
ne de Barzis in trac.de guarenti in secunda parte.ver.nunc ca-
82 pio xvj & Cor.Perusi.in consi.ccxij.lib.ij. ¶ † Vigesimo quar-
to fallit,si opponatur contra iudicem recusatio, quia remota
exceptione,recusatio tolli non videtur, vt per gl.in c.qm con
tra.in verbo,exceptiones.de probat.de quo dicendum est vt ibi
83 dixi. ¶ †Vigesimo quinto fallit in exceptione solutionis, vt
f no.Ang.in l.& non tantum.§ q si proemptore.ff.de peti.hæ-
redi.Alex.in consi.113.viso,col.2.lib.v.& facit quod no.Ioan.
And.in ti.de executione sententiæ.§.fi.col.4.ver.xvj.in fi.post
Guido.de Suza.quem ibi refert.vbi concludit q executio sen-
84 sentiæ impeditur † per exceptionẽ solutionis,quia solutione
eius quod debetur,omnis tollitur obligatio. Instit.quib. mod.
tollit obligã.in prin.& in notabili casu tradit Pet.de Anch.in
consi.cclx.ex verbis.circa fi.& facit quod no.idẽ Petr.de Anc.
85 in consi.xix.visa petitione. ¶ †Vigesimo sexto fallit in exceptio
g ne intentionis, & facti, g quæ propriè exceptio non dicitur,
& statutũ propriè intelligit,vt in terminis no.Bal.in l.perem-
ptorias,col.v.vers.q̃ro nunqd.C.sen.rescin.nõ pol.& in l.san-
86 cimus.co.2.C.de don.& in l.in rebus circa fi C.de iu.do. ¶ †Vi
gesimo septimo fallit in exceptione Macedoniani, & Velleia
ni Senatus cõsulti,vt post lõgã disputationẽ ɔcludit Ant.de Ca-
87 na.pane.g.in q.xviij † Vigesimo octauo fallit ĩ exceptione vsu-
h rarũ,q̃ opponi põt,nõ obstãte ,phibitione statuti,vt no.h Bene
88 di. de Barzis in dicto trac.ĩ car. anpen.vers.sup septimo.† Et ad
i hoc facit,qa cã vsurarũ est de foro ecclesiastico,i in quo statu-
tũ laicorũ nõ hẽt ptãtẽ,vt no.Fed in ɔsi.46 appatet.Pau.de Ca.
89 in ɔsi.lxix.visis,& cõsideratis.cũ si.vt dixi in consi.xvili. ¶ †Vi
gesimo nono fallit in exceptione falsitatis,de qua ɔstet,vt no.
Bene.de Barzis ĩ dicto trac car.pe.ver.venio nũc ad nonum.
facit quod no.Bar.in l.Lucius.ff.ad Turpil cũ si.vt dixi in c.li-
90 cet cãm.in v.no.de pb. ¶ †Trigesimo fallit,qa si obstãte statu
to obijci poterit q res,q̃ petit virtute instri,ñ sit in rerũ nã, vt
cõcludit Bene.de Barzis in d.trac.car.pe.ver.super duodeci-
mo. Et alias limitationes ,psequitur,ad quẽ gratia breuitatis
me remitto,& in locis ĩ alle.qa vlterius insistere,longũ esset.

ADDITIONES.

a ¶Syl.Ald.Potestatis.Vide multa quæ circa hoc scripsi super statuto Florentino de compromissis,vbi late persecutus sum.

b ¶Syl.Ald. Non potest.Idem Deci.in c.significante,col.fi.in prin.de appellatio.

c ¶Ald. Iudicis.Adde q sublato offi iud.non est sublatum quod potest impartiri iudex,sed quod peti potest à parte,Deci.consi.524.col fi.

d Executionem.Hæc est obliqua conuentio,quæ non admittitur,nisi contra dispositionem irrationabilem.

e Syl.Ald. Potest.Vide ad hoc Pau.in d.l.si filius. Ias.In l.j.colum pe. C.de in. & fac.ig Ang.& Imo.in l.si fideiussores.§.idem respon.ff.de fideius. Rom.cõsil.ccc.in casu Ang.de Aret.Instit.de excep.§.app.col.xi.Deci.in consi.cxv.diligenter Alex.in l.Iul.§.offerri.ff.de act.emp.

f Hier.Gig. Solutionis.Quod exceptio factæ solutionis opponi possit,esto q statutum dicat q nulla exceptio opponi possit. vide etiam per eundem Deci.in consi.317.in 2.col.in versi.his stantibus.in 2.col.
Syl.Ald Adde Deci.in consi.562.col.2.

g Syl.Ald. Et facti.vide Alex.in l.qui se debere,ff.de condi.ob causam.

h Syl.Ald.Statuti.Solet tamen dici q si instrumentũ ex statuto habet executionem,exceptio vsurarum non impedit,secundũ Ang.& Imo.in l.4.§ cõdemnatum.ff.de re iudi.sequitur And.Sicu.consi.18 col.pen.ver.quintimo.lib.1.

i Ecclesiastico.Idem Deci.late consi clxx. [illegible].& ita etiam sentiunt Pet de anch.in repe c.ea,quæ in ii.princ.q.de reg.iur in 6. & consi.237.Ioan.Cald.in c.post miserabilem, de vsur.Pau de Leazar.clem.vnica,inter versi.repetentibus, de vsur Steph.Bertran.in consi.ccxix. incip.cu scriberẽ.li.2.Hiero.Cagnol.l.2.nu.33. C.de pact.inter emptor.& uenditor.

SVMMARIVM.

1 Agere dicitur quandoque etiam reus.
2 Verbum vnum propriè & impropriè quandoque accipitur.
3 Terminus idem non potest statui ad diuersos effectus, qui eodem tempore expediri non possunt.
4 Terminus ad agendum non potest assignari nisi ex causa, & quę sit iusta causa. num. 5. Et exigitur trina monitio ad hoc vt officiat.nu.6. Et potest præfigi à iudice absque nuncio.nu.7.quo casu habet vim peremptorij.nu.10.
8 Nunc ij factum de commissione iudicis a iudice factum censetur, & faciens per nuncium dicitur ipse facere.nu.9.
11 Delegato mortuo cui sub nomine dignitatis facta fuerat commissio, an debeat rescriptum iterum præsentari.
12 Iudex substitutus mortuo debet assumere causam in eo statu,in quo reperitur.
13 Delegatio facta nomine appellatiuo transit ad successorem: secus si proprio etiã re integra.nu.14.
15 Successor potest exequi commissionem factam dignitati,etiam si rescriptum præcessori non fuerit præsentatum.
16 Delegatio est quandoque realis,quandoque personalis.
17 Priuilegiorum aliud est reale,aliud personale,sed quid in dubio.nu.18.
19 Substitutus in dignitate videtur substitutus in appendicijs.
20 Subrogatum sapit naturam eius in cuius locum subrogatur.
21 Capitulum non habet ea,quæ habet episcopus ex iure delegato vacante sede.
22 Ratum, & firmum,sunt diuersa.
23 Clausula,quòd si non omnes,intelligitur durante impedimento,quod si momento vel paruo tempore cesset,non attenditur.
24 Locum tenentis gesta facta etiam vna die qua iudex rediyt,quãdo à iudice absente subrogatus fuit, valent,si iudex post illam iterum diem se absentet.
25 Momentanea cessatio non consideratur.
26 Intell.l.filiæ.§ Titia.ff.de cond.& demon.
27 Vxor est causa affinitatis, & de ea iudicatur vt de affinibus.
28 Dispositio generalis ex causa affinitatis restringitur.
29 L.cũ seruus.ff.de alimẽ.leg.an habeat locum in legato facto vxori, vel affinibus.
30 Intell.l.placet.ff.de lib.& posth.
31 Intell.l.annua.§.1.de ann.lega.
32 Religionis legatum ad successorem porrigitur.
33 Commissio facta sub nomine dignitatis,non transit ad successorem,si apparet committentem respexisse personam.
34 Præsumptio vna tollit aliam, & specialis generalem.nu.35.
36 Præsumptio magis specialis dicitur illa, quæ respicit personam.
37 Excommunicatio non transit in successorem.
38 Dispositio transit ad successorem, licèt nomen proprium tantum exprimatur,si subiecta materia respiciat dignitatem.
39 Commissio facta canonico an dicatur facta intuitu personæ, vel dignitatis, ex quo dignitas canonicatus erat necessaria.
40 Dignitas potest duobus modis considerari in abstracto, & in concreto.
41 Commissio quando propriè dicatur personalis.
42 Commissio sub nomine dignitatis,quæ iure proprio non competit, non transit in successorem.
43 Vicario episcopi relictum,non transit in successorem.

44 Commen-

44 *Commendatarius censetur subrogatus in commissione facta dignitati.*
45 *Commissis exprimens nomen dignitatis & proprium, censetur facta secundum illud quod praecedit.*
46 *Ordo litera declarat intentionem.*
47 *L. si communis seruus ita stipuletur. ff. de stip. seruo. qualiter intelligatur.*
48 *Expressio nominis proprij nihil operatur, quando committens non habet notitiã personae.*
49 *Commissa causa videtur contemplatum fuisse nomen vel persona, vel dignitatis quod facit actum valere.*
50 *Ordo litera facit vt ille actus praecedat, qui in ordine primus est. Nisi actus fieret nullius. nu. 51.*
52 *Praesumitur praecessisse quod praecedere debuit de duobus quę simul facta sunt, quamuis in scriptura sint praepostera.*
53 *Praesumptio validitatis actus est fortior qualibet alia praesumptione.*
54 *Princeps in dubio non presumitur vti plenitudine potestatis. Nisi actus redderetur inualidus. nume. 55.*
56 *Commissio facta canonico an sufficiat vt valeat quod ille fuerit canonicus tempore commissionis.*
57 *Qualitas requisita an sufficiat quod interueniat à principio, vel requiratur eius duratio.*
58 *Rationum finalium satis est quod vna militet.*
59 *Commissio facta canonico an transeat in successorem.*
60 *Canonicatus non dicitur habere successorem.*
61 *Commissio facta vicario sub nomine dignitatis an transeat in successorem.*
62 *Episcopus nullam habet auctoritatem in causa eius vicario delegata.*
63 *Commissio facta legato, an porrigatur ad successorem.*
64 *Commissio facta praeposito & capellano transit ad successorem praepositi tantum.*
65 *Commissio si fiat vni commemoratione duarum dignitatum quas obtinebat, puta praeposito & archidiacono, si moriatur ad quem deuoluatur.*
66 *Causa duobus commissa sub nomine appellatiuo, si alter moriatur, & alter impetrat dignitatem alterius, an ipse solus cognoscet.*
67 *Causa si sit commissa episcopo, qua pendente sedes illa erigatur in archiepiscopatum, an talis archiepiscopus poterit cognoscere.*
68 *Dignitas maior non mutat substantiam personae.*
69 *Prioratus in cathedralem erectus non amittit priora priuilegia.*
70 *Promittens dare scacchummatum cum pedona, si dedit cum pedona facta regina an impleuerit promissionem.*
71 *Qualitas adiuncta verbo intelligitur secundum verbi qualitatem.*
72 *Expressio in dubio videtur facta causa demonstrationis.*
73 *Dignitas superueniens facit vt quis possit se excusare ab eo quod promisit.*
74 *Scriptor qui promisit scribere librum non tenetur, si efficiatur rector.*
75 *C. quoniam abbas. de off. deleg. an habeat locum quando committitur ministeriũ sine iurisdictione.*
76 *Delegatus à principe subdeleget.*
77 *Delegare non potest ille, cui à principe fuit commissum ministerium.*
78 *Commissio facta potestati an transeat in vicegerentem.*
79 *Vicegerens electus ab officiali non succedit in delegatis.*
80 *Vicarius constitutus ab episcopo, habet solum ab eo, quae competunt illi respectu iurisdictionis.*
81 *Capitulum sede vacante, dicitur successor episcopi.*
82 *Capitulum non succedit in his quae competunt episcopo ex delegatione.*
83 *Vicegerens electus à superiore consequitur omnes praerogatiuas officialis, cuius vices gerit.*
84 *Legatum vxori an debeatur secundae vxori, quam post testamentum accepit.*
85 *Legatum coniunctis censetur magis factum ratione coniunctionis quam propter benemerita.*
86 *Compromissum factum sub nomine dignitatis an transeat in successorem.*
87 *Compromissum non transit in haeredem.*
88 *C. quoniam abbas. de off. deleg. procedit in dignitate quę iure haereditario non defertur.*
89 *Clausula, sicut est in stil., in confirmationibus, an ponatur conditionaliter, quid in sententiis. ibi nu. 90.*
91 *Relatio facta ad id quod non inuenitur, non limitat, secus si inuenitur.*

QVoniam abbas. ¶ Summatur, & diuiditur vt per Abb. hic. ¶ 1 † In text. ibi, ad agendũ. hic largo modo intelligitur, id est, ad procedendũ in causa. Vel proprie accipitur quo ad actorẽ, & improprie quo ad reum.[a] & ita dicit Io. An. hic. & Doct. oẽs sequũtur. 2 † Et nõ est nouũ quod quãq; vnũ, & idẽ verbũ proprie, & improprie intelligatur diuersis respectibus,[b] vt per gl. in l. 1. ff. de offi. procon. in l. cum mulier. in verbo, quos. ff. sol. ma. in c. Raynaldus. in ver. legauit. de test. in c. capitulũ in gl. fi. de rescr. in l. j. C. de vsufru. & in l. Plautius. in gl. 2. ff. de procu. facit tex. in c. cũ dilectus. de consue. in c. cũ ab excõicato. de resc. & no. Abb. in c. inique. in 3. no. de voto. in ca. inter alia, de sen. excõi. in 3. no. & hoc declaratur vt Alex. tradit in l. in testamento. C. de testa. mil. Sed tñ quantũ ad text. hic, iste intellectus cõuenire non videtur, quia terminus, qui proprie actori ad agendum statuitur, non videtur statutus reo ad excipiẽdum, 3 † quia idẽ terminus statui non potest ad diuersos actus, qui eodẽ tpe expediri non possunt,[c] vt per gl. in cle. sæpe. in verbo, post dationem. de verb. sig. no. Bar. in l. ij. in fi. ff. de re iu. Abb. in c. licet cãm, cũ si. vt dixi ibi in 1. no. de proba. Vnde text. hic intelligitur, partibus, scilicet actoris, quia cũ hic dicatur hoc incidenter, narrando factũ, 4 intelligi dẽt fm qd est de iure. † Et terminus iste, ad agẽdũ, nisi ex cã assignari nõ pt, vt no. Bar. in l. Titia. col. fi. ff. de accu. Ang. in l. si ra in prin. C. de accu. cũ si. vt tradit Alc. in cõsi. cviij. viso themate. in fi. li. j. Ang. Are. in trac. maleficiorum. in car. ix. ver. quaero an iudex. Rom. in cõs. 51. visis. 5 † Et causa iusta in isto casu vr, si iudici delegato tps restrictum sit, & limitatum. vt in c. de causis. §. eo. quia tũc dilationes oẽs 6 debẽt moderari, vt ibi dictum fuit. † Et tali casu etiam singulariter notandũ est, quod ad hoc vt talis terminus ad agendũ cstitui possit, ita quod postea actor non audiatur, requirit trina monitio, vt notabiliter Ang. dicit per illũ tex. §. si quis aũt. col. ij. ver. ex his infero. in Auc. de hære. & falci. & idem Ang. in §. si quis. circa finem, in ver. itẽ no. in Auc. de ecclesiasticis titulis. & sequit Ang. Aret. in loco supra allegato. & idem Alc. in prædicto cõs. cviij. vide tñ Alc. in l. fi. col. j. ff. de feriis. vbi dicit quod iura allegata per Ang. loquunt in casibus specialibus, & merito Ange. in 7 locis pallegat. nõ ponit hoc pro constanti. ¶ † Primo no. quod iudex põt pfigere terminũ partibus ad agendũ absq; nuncio. ita dicit Abb. hic. Et vr motus ex eo, quod tex. loquit simpliciter, & de nuncio nihil dicit. Sed tñ istud notabi. necessario non vr probari hic quia text. intelligi põt quod esset monitio facta mediãte nuncio, pro 8 ut fieri solet, † quia qd fit p nunciũ de cmissione iudicis, dr fieri ab ipso iudice,[d] vt no. Bar. in l. j. col. 3. ver. sed vr, post gl. ibi. 9 ff. de iuri. om. iu. † Et quia ille, qui facit per nunciũ, dr pprie ipse facere, vt no. Bal. in rub. C. de exercito. col. iii. cũ si. vt tradit Alc. in l. qd quis, col. fi. C. de pcu. † Et subiicit Abb. hic quod talis monitio immediate facta ab ipso iudice, habet vim perẽptorii, l. ij. C quõ, & qñ iu. De quo videbimus in c. consuluit. j. eod. ¶ † Secundo nota quod vbi morit delegatus, cui facta erat cõmissio, ex-presso noĩe dignitatis,[e] rescriptũ dẽt de nouo psentari succes-sori.[f] facit gl. in l. quæ oĩa. ff. de procu. & est gl. fm vna lecturã, & ibi no. Bar. in l. ii. C. de eden. Putat tñ Abb. hoc nõ esse neces-12 sariũ, † quia substitutus iudici pmortuo dẽt assumere causam in eo statu, in quo reperit, l. mortuo. ff. de iudi. cũ gl. Et idẽ tenet Imo. hic in prin. qui dicit hoc esse ad cautelam non de necessitate. Pro quo facit qd no. in d. l. ii. C. de edendo. vbi Bal. Pau. de Ca. & Ale. concludunt nõ esse opus quod acta pducant iterũ corã successore, sed sufficit illa productio, quæ semel facta fuit. Ad eius tñ instructionem realis exhibitio requirit. et ita in pposito vr. Et ad hoc ẽt allego Bal. in c. nouiter. col. ii. de offi. leg. vbi inquit quod in pcessu legati nondũ finito, Papa succedit in eo statu, in quo reperit, nec reuocatio requirit, sicut in procuratore. & ibi rõnẽ diuersitatis adducit. ¶ † Tertio nota quod delegatio facta sub noĩe appellatiuo trãsit ad successorẽ. Secus est si facta sit nomine pprio. Facit tex. in c. si gratiose, de resc. in 6. in l. qd principi. & quod ibi Bar. de le. 2. & quod no. Bar. in l. meminisse. ff. ff de offi. pcon. & istã conclusionẽ tradit Host. in summa eo ti. §. fi. ver. qd si is, cui cmittit. Spe. eo. ti. §. fi. & per gl. os. in fi. in l. & quia. §. ij. de iuris. om. iu. no. Bal. in l. si plures. col. pe. ver. [illegible] mo quæro. C. de condi. inser. & idẽ Bal. in l. more. in 3. q. ff. de iuris. om. iud. & in nota. q. tradit Ang. in cons. 218. in cã accusationis, col. x. Domi. in cs. 64. pro declaratione, col. ij. & Alex. in cs. 175. perspectis verbis. col. fi. lib. v. † Et quod dictũ est de noĩe appellatiuo, ampliat fm Abb. hic, vt ẽt habeat locũ re integra, quia tunc cõmissio trãsit in successorẽ. Sed in hoc cõrium voluit in terminis Ang. in §. & hic vero iubemus. in Auc. vt nulli iudicũ. in ver. si. autẽ dc. vbi expresse dicit quod delegatio alicui facta ẽt sub noĩe dignitatis, re existente integra, nõ porrigit ad successorẽ. Verior tñ vr, & magis placet opi. Ab. hic quã tenẽt Ant. de But. Car. & Imo. quia rõ illa quod dignitas nunq̃ morit, d. c. si gratiose, ẽt militat re integra. Et ad hoc bñ facit qd no. Do. post 15 Archi. in c. si is cui. in gl. ij. eo. ti. in vj. † vbi cõcludit quod qñ scribit dignitati, successor exeq põt cõmissionẽ, licẽt rescriptũ nõ fuerit psentatũ pdecessori, qui viuebat tpe dati rescripti. & de hac 16 mã inferius videbimus. ¶ † Quarto not. quod delegatio qñq; est realis, qñq; est psonalis, vt Abb. hic dicit. sic ẽt in priuilegio di-17 stinguitur, † quia aliud est reale, aliud psonale, s. l. forma. §. q̃cũq; g ff. de censibus. † An autẽ in dubio dicat reale, vel personale, not.

ADDITIONES.

a ¶ Ald. Reum. Adde l. j. & ibi Barto. in j. oppo. C. de in & fac ig. Bal. in l. si quis maior C. de transa. vbi Ale. Ant. de But. in c. si diligenti. de fo. comp.

b ¶ Syl. Ald. Respectibus. Adde Dec. in c. ex parte, i v. col. i pri. j. de rescr. vbi addi.

c Ald. possunt. Vide Dec. in c. licẽt causam. in 3. no. de prob. in c. pastoralis. col. 6. in fi. de except.

d Syl. Ald. Iudice. Quod factum à nuncio dicatur factum à mittente, & qñ, vide Dec. in c. cum parati. col. 2. de app. in c. significasti. in princ. de elec.

e Nomine dignitatis. Adde Aegi. Bellame. deci. 39. Ale. consi. 175. li. 5. secus in nominatis, & graduatis, quos vocant, vniuersitatum, quibus non debet nocere obitus prælati, cui insinuauerunt, & copiam dederunt.

f Syl. Ald. Successori. Adde Roma. idem tenentem in cons. c. in præsent. in j. du. & vi. Fel. in c. imputari. de si. mis. in fi. col. uersi. ultimo.

g Hier. Gig. Io. Personale. Adde Pet. de Anc. in consi. 325. & Fely. in consi. 68. & And. Bar. in consi. 44. in 3. uol.

Syl. Ald. Adde Dec. in consi. li. col. l. in fi. in c. i. in 4. col. in prin. de constit.

19 no. Bar. in l. pater filiæ ff. de seruit. leg. & late tradit Ale. in l. quia naturale. ff. sol. ma & in cons. excij. ex themate præmisso. col. ij. li. ij.
19 ¶ Quinto nota, quod substitutus in dignitate, videtur etiam substitutus in appendiciis, & sic in causa delegata. Et ad hoc facit, quia subrogatum
20 sapit naturam eius, † in cuius locum subrogatur, l. si enim. §. qui iniuriarum ff. si quis cautio. & in c. ecclesia. el ij. vt lite pendente Et quod no. Pau. de Ca. in cons. 125. licèt ista. in col. fi. Et hoc, quod dictum est, procedit in successore, in quem transeunt etiam ea, quæ sunt de iure speciali. ab. secus, vt patet in capitulo, quod succedit in loco episcopi, c. ad abolendam. de
21 hæretic. c. j. de maio. & obe. in vj. † Et tamen ea, quæ episcopo competunt ea iure delegato, non transeunt in capitulum vacante sede, vt not. Fede. in consi. cxxx. factum tale est, quædam domus. circa fi. vbi allegat Arch. & idem Fed. in cons. xxx. an capitulum sede vacante. Dom. in c. j. col. ij. de ma. & obe. in vj. Abb. in c. cum olim. in v. q. de ma. & obe cum
22 si. vt tradunt Mod. bie. ¶ † Vltimo nota, quod ratum, & firmum diuersa sunt, vt colligitur ibi, ratam, & firmam. Nam firmum dicitur de facto, & ra-
a tum de iure.ª gl. no. in l. id, quod pauperibus. in verbo, ratum, & firmum, C. de episc. & cle. & no. Bar. ibi. & in l. metum. §. volenti. circa finem. ff. quod metus causa. Abb. in c. Raynaldus in viii. no. de test. Alc. in l. si quis maior. C. de transactio. & in l. stipulatio ista. §. si quis forte, col. 4. de
23 ver. obl. ¶ † In gl. j. no. secundum Abb. ex isto intellectu gl. quod clausula illa,
b quod si non omnes,ᵇ intelligitur durante impedimento, quod alij procedere possunt, sed eo cessante debent procedere cum collega. & non est, quia illa verba, quod si non omnes, exponuntur, id est, quatenus vnus non possit, vel non velit, alter solus poterit procedere, vt no. tradit Io. And. in re. la, mutare. de re. iu. in vj. quem refert & sequitur Ale. in l. Stichum. col. s. de le. j. Est tamen singulariter notandum, quia si impedimentum cessaret modico tempore, puta vno die, & postea rediret, videtur tamen quod valeret processus agitatus per alterum, etiam in ea die, in qua cessauit impedimentum, ne partes
c ex tali modica variatione vexentur,ᶜ ex eo, quod notabiliter voluit Pau. de Ca. post Gul. de Cu. in l. sed & si pupillus. §. conditio. ff. de
24 instito. in 2. no. † vbi inquit quod si iudex facit aliquem locum tenentem quoties eum abesse contigerit, & eueniat casus quod iudex principalis
d vna die absens sit,ᵈ & vna die præsens, quod valent acta coram eo locum tenente, etiam illo die in quo iudex præsens fuit, ne ex ista modica va-
25 riatione partes decipiantur. Et ad hoc facit, † quia cessatio momentanea non videtur esse in consideratione, l. 3. in fi. ff. de diuor. l. plerique. ff. de ri-
26 tu nuptiarum, l. si quis ita legauerit. ff. de cond. & demon. ¶ † In glos. 3. ibi, l. filiæ. §. Titia. Abb. post Cald. & alios concludit, quod licèt ibi sit expressum nomen proprium, tamen venit Agathea empta, quia testator retulit se ad illam Agatheam quæ sua erit tempore mortis. Vnde secus esset, si dixisset simpliciter, lego Agatheam ancillam meam, ut latius Abb. hic concludit. & posteriores sequuntur, & idem dicit Imol. in c. requisisti. col. 3. de test. Sed aduertendum est, quia secundum istum intellectum, illa impositio eiusdem nominis facta à testatore nihil operatur, quia idem fuisset, si ancilla eiusdem nominis simpliciter empta fuisset, licèt tale nomen ab ipso testatore impositum non fuisset, quod videtur contra text. in d. §. Titia. ubi cum ministerio tex. ponderare videtur quod idem nomen testator ipse imposuerit. Preterea, quamuis testator retulerit se ad tempus mortis, tamen videtur sensisse de illa, quæ erat tempore testamenti, cogitando etiam quod esset sua tempore mortis ut dicitur in l. Stichum quod meus erit. de leg. j. Et hoc patet, quia in d. §. Titia. dicitur quod uendidit Agatheam, quam habuit tempore testamenti. Vnde relatio facta ad tempus mortis, non debet operari quod de alia ancilla testator intellexerit, ut probatur in d. l. Stichum. de leg. j. Et ideo illa decisio videtur fundata in subrogatione illa, quam testator fecit de eodem nomine, & facit tex. in l. si donare §. si sponsus ff. de dona. inter uir. & uxo. & quod no. Bar. in l. si seruus. §. quicunque. de le. j. per illum text. Reperio tamen Ro. in auct. sing. 17. specialis in ultima uoluntate. C. ad l. Fal. qualiter videtur intelligere tex. in d. §. Titia. videlicet, quod licèt testator, qui uoluntarie alienauit rem legatam, uideatur legatum reuocare, adeo quod si eadem res redimatur, non reconualescit legatum, l. cum seruus, ff. de adi. le. hoc tamen limitatur non habere locum in legato facto uxori, prout loquitur tex. in d. §. Titia. & dicit se noniter ad hoc ponderasse illum tex. Et sic,
27 secundum eum speciale est propter affinitatem legatarij. † Et de uxore, quæ est causa affinitatis, idem iudicatur quod de affinibus, l. non ideo minus. C. de hære. inst. facit tex. in l. cum alienam. C. de le. Nam uoluit, ut puto, Ro. quod illa subrogatio eiusdem nominis faciat, quod eadem res redempta uideatur, & affectio uxoris facit quod legatum reconualescat. Et facit tex. in l. Aurelius, §. Titius testamento. ff. de li. leg. cum si. ut tradit Ro. in l. si uero. §.
28 de uiro. in 17. fallentia. ff. solu. mat. † ubi ex pluribus concludit, quod dispositio, quæ generaliter loquitur, propter affinitatem personæ restringitur. Et secundum
29 hoc, esset dicendum contra, quæ ponitur in d. l. cum seruus. † non haberet locum in legato facto uxori, uel affinibus: quia si res legata aliena redimatur, legatum conualescit, quod tamen non probatur iure, quia tex. in d. l. cum seruus, loquitur generaliter, & iura alle. per Ro. loquuntur in casibus specialibus, & specialia non debent multiplicari, ut no. in l. j. ff. sol. ma. Non obst. tex. in d. §. Titia. quia tex. ibi videtur fundari in subrogatione facta eiusdem nominis, ut supra dixi. & licèt loquatur in legato facto uxori. illud contingenter occurrit. Et si esset uerum quod Rom.
30 dicit, illa subrogatio eiusdem nominis nihil operaretur. ¶ † In ead. gl. ibi, l. placet. ille tex. secundum Abb. non videtur contrarius, sed potius facit pro regula, quæ hic ponitur, quia posthumus est nomen appellatiuum, merito omnem posthumum comprehendit, quia testator ibi non restrinxit se ad tempus testamenti & Andr. Sicu. & posteriores sequuntur. Sed aduertendum est, quia ista solutio non satisfacit, quia secundum gl. & Doc. in d. l. placet. est speciale ibi fauore testamenti conseruandi. ergo in alia materia non videtur habere locum, quod ibi dicitur. Et tunc videtur stare contrarium, quia nomen. posthumus quod appellatiuum est, restringitur ad posthumum, qui sperabatur tempore testamenti, & non trahitur ad alium posthumum. Vnde aliter responderi potest, quod unus posthumus non uenit tanquam successor alterius, sicut in isto tex. contingit, & in d. l. placet, non agitur de subrogatione, sed ibi omnes posthumi in futurum comprehenduntur: & ideo ille tex. ad propositum nihil facit quia non agitur
31 ibi de subrogatione, ut dixi. ¶ † In ea. gl. ibi. l. annua. §. j. ille tex. obstare videtur, intelligendo quod nomen Hierophylacis, de quo ibi, sit nomen proprium Sed tunc secundum Abb. respondetur quod ibi apparebat de uoluntate testatoris, qui uolebat legatum præstari etiam successori, quia retulit se ad tempus futurum, de illis, qui in illo templo erunt, tempore mortis. Ista responsio videtur dubitabilis, quia consideratis illis uerbis legatum fuisset conditionale, l. Stichum qui meus erit. de leg. 1. & sic illis mortuis non deberetur legatum. & ideo
e ad illum text. aliter responderi potest, quod sit specialeᵉ ibi fauore reli-
32 gionis, † ut ad successorem legatum porrigatur, prout etiam legatum ibi multiplicatum videtur fauore religionis, ut Bar. ibi per illum tex. dicit. facit tex in l. sunt personæ. ff. de religio. & text. in l. pater filium. §. Tusculanus. & quod ibi Bart. de lega. 3. Bal. in l. omnia. in prin. C. de episc. & cler. ¶ Successiue Abb. aggreditur materiam decretalis, quam late prosequitur, & solito more ex
33 dictis eius prima conclusio est, † quod licèt expressum sit solum nomen dignitatis, si tamen ea uerbis, uel alio modo colligatur, committentem habuisse respectum ad personam, commissio censetur personalis. Et ita communiter Doctor hic tenent. Et idem Abb. tradit in c. mandata. col. 2. uersi. ego dico. de præsumptio. ubi etiam alleg. tex in c. requisisti. de testamen. & ibi Abb. in 6. nota. per illum tex. idem Bald. concludit in l. hac consultissima. col. pen. C. qui testamen. fac. poss. & no. Domi. post. gl. in ca. si. in §. sane. in uerbo, expresse. in uer. & nota istam glo. de testa. in 6. ubi inquit ita limitari illum tex. hic. & late hoc tradit Petr. de Anch. post Paul. de Leazar. quem ibi refert in regula, priuilegium. in 1. car. de regul. iur. in 6. & huius conclusionis ratio ma-
34 nifesta videtur, † nam una præsumptio aliam tollit,ᶠ ut not. Bar. in l.
f diuus. per illum tex. ff. de in integ. restitu. in 2. no. & per glo. fina. in c. transmissa. infra qui filii sint legiti. & probatur in c. literas, ubi Abb. in quarto nota. de præsumptio. Et præsumptio specia-
35 lis tollit generalem, † ut no. Bar. in l. cum de indebito. in princi. ff. de prob. & per illum tex. idem dicit Bald. in l. siue possideris.
36 col. 1. uers. ult. opponitur. C. de probatio. † Et illa præsumptio quæ
g respicit personam, uidetur magis specialis,ᵍ ut in notabili quæstione Bald. in l. 1. quæstio. 3. ff. de offic. consu. & in l. executorem, colum. 6. uer. hic redeo ad materiam. C. de execu. re iudi. Vnde in proposito, præsumptio quæ respicit personam uidetur præualere expressioni dignitatis. & ita hæc prima con-
37 clusio comprobatur. ¶ † Secundo ex uerbis Abbas. infertur quòd si episcopus Papien. simpliciter excommunicatus sit, excommunicatio non transit in successorem, ut not. per glo. fin. in cap. aduersus. de immuni. eccle. & ibi Abb colum. antepe. uer. nota signanter. & idem Abb. in cap. 1. colum. 2. infra, quod metus causa. & in cap. requisiti. in 5. nota. de test. & in consilio xciii in q. quæ ad præsens uertitur. col. li. li. ii. Domi. post Io. And. in c. 1. colum. 1. in fin. in uer. nut. bene. de offic. uicarii. in 6. † Et idem est econtra, si subiecta materia respicit dignitatem, dispositio ad successorem porrigitur, licèt nomen proprium tamen exprimatur,

ADDITIONES.

a Ald. De iure. Adde Ias. in l. omnimodo. col. 2. C de inoff. testa. in 3 no. Cors. in singu. in uer. pœna Fortu. in c. 3. in 4. col. post med. de pac.
b Syl. Ald. Non omnes. De hac clausula uide Ro. in sing. 13.
c Ald. Vexentur. Vide quæ scribit idem Dec. in consi. 559. col. 2. de momentanea acquisitione. Melius probatur ex doctri. Innoc. in c. 1. prudentia, hoc tamen dum uult quòd adiecta hac clausula, si non omnes, si unus ex delegatis absit breui tamen rediturus, per hoc alii non possunt procedere, non aliter ac si ille non abesset.
d Syl. Ald. Absens fit. Hoc idem uoluit Sal. in l. 2. col. antepe. C. de peda. iud. Dec. in l. 1. col. 17. ff. de off. eius cui man. est iuris. & Cyn. ibi in 7. 5. & 9. q. Alber. col. 7. Ale. in 19. col. uer. In gl. in uer. proficiscitur. Purp. fol. 11. num. 603.
e Speciale. [illegible]
f Ald. Tollit. Vide Alex in l. si prius. in 5. col. de oper. no. nun. in consi. 76. in ca. col. 2. li. 2. in consi. 62. lib. 3. Io. Franc. Balb. in trac. præscrip. col. 5. l. mater. ubi Bal. & Saly. C. de calum Deci consi. 302. col. 5. post med. in consil. 171. colum. 4. in fin.
g Syl. Ald. Specialis. Idem Dec. in c. 1. col. 6. nu. 44. supra de rescrip.

a exprimatur,[a] ut probatur in c.dilecti.ubi Abb.in gl.3.i ver.nora bene,de foro compe.& no.Dom.in c.si gratiosè.col.ij.vers. quid si appellaui.de rescri.in 6.Bar.in l.terminato. C. de fruc. & lit.expen.in uersi quæro quid si iudex.in l.si cōis seruus,colum.j.de stip seruorum.Abb in d.c.j.quod merus cā.ī d. cap. aduersus.& in d.consi.93.lib.2.supra allegato.Innoc. in cap.t. de transl prælа.per illum tex.& Dom.in consi.64. supra alleg. 39 col.2.†Sed in hoc ultimo dicto occurrit noua difficultas, qa causa à summo Pontifice nō pōt delegari, nisi canonicis cathedralis ecclesiæ.vel habentibus dignitatē,c.statuiū.de rescr. & iō si cā cōmittaĩ canonico,vel hnti aliquā dignitatē,subiecta materia indicare videĩ,ꝙ talis cōmissio ad dignitatē, q̄ necessaria est,referaĩ.& ita ſm pdicta,cōmissio semper transire ī successorē,licèt nomen propriū exprimaĩ cuiꝰ cōtrariū expresse in tex.nostro hic diciĩ.Ad hoc uĩ posse rñderi,ꝙ dignitas du-40 pliciter cōsiderari pōt.†Primo in abstracto, & de p se, & isto mō cōsiderando loquiĩ,& intelligiĩ tex.hic,qa si cōmissio facta sit sub noīe dignitatis,absolute vĩ cōtēplari ipsa dignitas, q̄ nō motiĩ,nec variaĩ ex mutatione psonæ,d c.si gratiosè, & facit tex.in l.pponebaĩ.ff.de iud.Secūdo considerari pōt dignitas in cōcreto,prout cohæret personæ,& ista extinguiĩ cū psona.& de ista dignitate arg.intelligitur,& hoc mō in simili casu distinguit Bart.in l.j.col.3.ff.de iurisd.om.iud. Na qñ dignitas cōsideraĩ in cōcreto,& cohæret personæ,ad istū effectū consideraĩ,vt valeat cōmissio, & ex quadā necessitate hĩ respectus ad dignitatē limitate,quantū ad validitatē cōmissionis,sed nō quo ad perpetuitatē,qa in hoc attēdiĩ intentio cōmittentis, & ita procedit tex.noster hic,& ita in simili casu Sal.dicit in l. 41 more.ff.de iuris.om.iud.quē refert ibi,& seqniĩ Alc.co.2.†Tertio Abb.cōcludit,ꝙ si ex verbis,vel ex mā nō pōt sumi coniectura de intētione disponētis,vt qa mā psonæ,& dignitatis pportionabilis sit,tūc hēt locū tex.hic,qa si expssum sit nomen propriū,dispō ē psonalis si appellatiuū,videlicet nomē dignitatis,in successorē porrigiĩ,& facit tex.in d.c.si gratiosè,de rescrip.in vj.cū si.ut dixi in 3.no.Et qđ dĩ de dignitate,intelligitur 42 †de illa,quæ cōpetit iure proprio.secus si ex persona alteriꝰ, b qa illa nō transit in successorē,[b] ut no.Bar.in l.quod principi. de leg.1.per l.si Augustæ.quæ ibi sequiĩ,co.11.& idē no.Bar. in l.& qa.in fi.ff.de iurisd.om.iud.Bal.in l.hac cōsultissima.ī ver. scdo casu.C.qui test.fac.poss.Ang.ī l.si qs Imperatorē.C.q test. fac.pos.Dom.in c.statutū.in prin.col.3.de rescrip.in 6.Alc.in l.q liberis.§.hæc verba.col.penul.ff.de vulg. & pupil. Lanfran. in tract.de arbi.in quinta par.in 22.q.in ver.solet dubitari. in fi.Imo.hic col.3.Floria.de san.Petro,& Cuma.in d.l.quod prin 43 cipi.ubi Bar.†ex hoc infert,ꝙ relictū vicario episcopi,ñ porri-44 gaĩ ad successorē,de quo.j.post Abb.uidebimus.†Et ista tertia cōclusio ampliatur,vt habeat locū ēt in cōmēdatario, in quē c delegatio facta sub noīe dignitatis trāsferĩ,[c] ut late tradit Andr.Sic.in cōn.scdo,in scda limitatione.facit quod no.Abb.in c.q̄relā.in 1.notab.de elec.& Cal.in cōs.8.in ti.de locato.cū simi.ut dixi in c.edoceri.in fi.de rescr.¶Quarta cōclusio Abb.ē, 45 †ꝙ si in cōmissione expressū sit nomē pprium, & appellatiuū, d cessantibus aliis cōiecturis,attendi dēt illud,qđ pcedit.[d] & no. Bar.in d.l.& qa.ī fi.& idē Abb.in c.mādata.co.2.ver.moueor, de præsump.& ad hoc semper allegaĩ tex.in l. si cōis seruus ita stipuleĩ.in ti.de stip.seruorum,& ibi Bar.Ant.& Imo.,& no.p glo.in l.cū ita daĩ libertas.in ver.ex his uerbis.de cōd.& demō. 46 †Et ad hoc facit,qa ex ordine literæ intētio disponentis arguiĩ, c.mandato.in fi.de pben.in 6.c.si quis iusto.in prin. de elec.in vj.l.quoties.ff.de usufructu.cū si.Nō omitto m̄,ꝙ Imo.hic, col. pen.vers.sed certe.videĩ tenere cōtrariū per istū tex.q indistincte dicit,ꝙ si exprimaĩ nomē propriū , cōmissio nō transit ad successore.Et ad idē facit tex.in c.si is,cui.eo.ti.in vj.ubi simpliciter pōderaĩ,ꝙ nomē propriū ñ sit expssum,ibi proprio nomine nō expresso . ergo a ꝯrio sensu quocunq; mō nomen pro-47 priū exprimaĩ,cōmissio personalis vĩ.† Nō ob.tex.ī d.l. si cōis seruus,qa ille tex.in ista mā nō vĩ procedere,qa rō diuersitatis manifesta vĩ.nā loquiĩ in actu acquisitionis fiendæ per seruū dñis,in quo nō cōsideraĩ industria psonę dñorū,qbus acquirēdū sit.Sed in casu isto agiĩ de cōmissione superioris,in qua verisimiliter industria psonæ cōsiderari consueuit. Vnde si ultra nomē dignitatis,qđ erat sufficiens ad demonstrādū personā, expressum fuit nomē propriū,psumi pt ꝙ iō noīata sit persona,qa eius industria cōtēplata sit.Et hoc idē vĩ sentire Ant.de Bu.hic,col.pe.in uer.tertio casu.dū refert Petrū,& alios, quos Imo.hic etiam refert.Et reperio,ꝙ hoc tenet Alex.in cōs. 175. perspectis.col.pe.lib.v. Sed defendendo cōem opi. responderi pōt,ꝙ qua rōne in d.l.si cōis seruus,ex priori noīatione causaĩ ille effectus ſm materiā,de qua ibi agiĩ.ita enim ꝓposito vĩ, ꝙ ex priori noīatione vĩ cōtēplatū nomē propriū ſm subiectā māmi.nā quantū ad propositū in cōmissione, de qua agiĩ, dupliciter cōsiderari pt,ꝙ electa sit īdustria personæ, videlicet vel particularis psonæ, vel in gñe cuiuslibet personæ existētis in tali dignitate.unde quando est expressum nomē propriū, & nomen dignitatis,primū denotat electā fuisse industriā illius personæ particularis nominatæ.ſm uerò denotat censeri electā industriā in gñe cuiuslibet existētis ī tali dignitate. Modo cū dubiū sit propter expressionē utriusq; nominis, recurritur ad illam præsumptionē quæ ex priori nominatione insurgit,d.l.si seruus.cū si.s̄.alle.¶Nō ob.iste tex.& in l.si is,qui. ubi simpliciter ponderatur,ꝙ nomē propriū exprimaĩ, quia intelligiĩ prout loquiĩ,videlicet qñ exprimaĩ propriū nomē simpliciter.Secus si utrunq; nomen exprimatur, per supradicta.Et ſm istam conclusionē erit dicendū, ꝙ commissio dēat iudicari,ꝙ sit personalis,qa cōiter prius exprimitur nomē proprium,vt quia dicitur dño Petro tali , episcopo Papień.& ita 48 Abb.concludit in c.licet undiq;.col.2.j.eo.tit. † Et retenta cōi opi.limitatur ſm Abb.hic primo,qñ superior, qui cām cōmisit,exprimēdo nomē propriū, & appellatiuū, nō haberet notitiam personæ,qa tunc expressio proprii nominis nihil operatur,sed solū nomē dignitatis inspicitur,per tex.in l. qui habebat.ff.de reb.dub.ubi Bar.in fi.& idē Bar.in d.l.si cōis seruus.colum.2.ver.3.rōne.notitiæ.Et no.Ang.post Gui.de Cu.in l.tale pactū.§.fi.circa fi.ff.de pac.Pau.de Ca.in d.l.si noīe.in fi.C.de testa.& Ioā.de Ana.in consi.xix.uisis instrumentis.col.iij. ¶†Se-49 cundo limitatur,quia si dispositio esset inutilis,altero nomine attento,in dubio iudicari debet , ꝙ illud nomen cōtemplatū sit,quod facit valere dispositionē,arg.l.quoties.de uerb.oblig. & in l.quoties.ff.de reb.dub.ita no.Bar.ī d.l. si cōis seruus.col. 2.in uer.4.qñ ſm,& idem Bar.in l.si unus.§.fi.qui incipit,seruꝰ. ff.de pac.& idē tradit Imo.in l.quod dicitur.col.x. de uerb.obl. ubi in simili allegat dictum Inno.in cap.in psentia.de renun. & Alex.sequitur in l.j.in fin.C.de lib.præte. & in d. l. quod di, col.18.Et ista limitatio exēplificari potest in notabili casu , ut 50 Abb.scribit in cons.93.lib.2.s̄.alle.Et ad hoc bene facit,† quia licèt præsumatur præcessisse actus,qui est primus in ordine literæ,ut per Bar.in j.constitu.Cod.col.fi.& Bald. ibi in §. quibus.tñ hoc nō hēt locū,qñ actus redderetĩ nullus , qa ut actus 51 ualeat,præsumitur† ꝙ præcesserit actus,qui I ordine literæ po-c sterior reperitur,[e] vt no.Bal.in l.cum in testamēto.§. hæc ver-52 ba.ff. de hæred.insti.vbi inquit,†quod si in instrumento apparet,quòd pater donauit filio,& ꝙ illum emancipauit,nō attēto ordine literæ,præsumitur,ꝙ emācipatio prius facta fuerit, vt actus donōnis ualeat,& sequitur hoc Ang.& Imo. ibi in d. §.hæc uerba.Alex.in l.a.§.prius,col.iij.ff. de uulg. & pup.in l. diuortio.in prin.ff.sol.mat.& in l.cum proponatis.C.de cod. 53 & in cōs.cxii.super eo dubio.col.ij.lib. v. Et ex his infertur,†ꝙ f ista præsumptio ualiditatis actus fortior sit, & aliis psumptio-54 nibus præualeat.[f] Ad † quod bene facit, quia licèt princeps in g dubio ñ psumatur uti plenitudine[g] potestatis,ut no.Inn.in c. 55 Innotuit.de elec.si tamen actus aliter † non ualeret, præsumiĩ h uti plenitudine potestatis, ut actus ualeat,[h] ut no.dicit Paul.de Ca.in l.ex imperfecto.in fin.de testa.& in cōsi.cclxxa. in facto psenti.Alc.in l.q̄q̄.C.de testamē.mili. ¶Ex supradictis Abb.in-56 fert ad plures qōnes.†Et primo ad illud,qđ uoluit gl.in c.statutū.in uerbo,canonicis.in fin.de rescript.in 6.ubi tenet,ꝙ si facta i sit cōmissio canonico,sufficit ꝙ sit canonicꝰ tpe cōmissionis,[i] & iō iudicare poterit,licèt desierit eē canonicus, qa pricipaliter inspiciĩ.& Do.ibi illā seqĩ.Et lȝ Ab.hic dubitaĩ videat,dictū illius gl.

ADDITIONES.

a Syl. Ald.Exprimatur.Adde eundē Dec.in c.ex parte.col.1.in fi. supra de const.

b Ald.Successorem. Vide Dec.in l.a.col.2.in prin.ff.de reg.iur.in rub.ff.de offi.eius,in prin.in c. sane,io j.no.ī.eo.

c ¶Ald Transfertur.Vide Purpuratum in l.j.ff.de off.eius.nu. 274.

d ¶Ald.Præcedit.Vide in proposito Dec.in c.Nicolao,in 1.no.de app.

e Ald Reperitur.Idem in l.si donatione.C.de col.ubi confirmat.in c. constitutus.in 3 no.de rescri.in c.prudentiam.in fi.prin.ī.eo.

f ¶Sy.Ald.Præualeat.Vide Dec.in c.si quando.in 3.col.de rescri.& ōino in cōsi.79.col.4.in princ. sed ista regula non est vera.patet, quia potius toleramus actum corruere,quā nimiā interpretationem facere, & sic videĩ validior alia regula,ꝙ uerba nō debeant improprіari.doctri.est Are.in l.a Titio,in ult. col. ff.de uerb.obl.alleg.ad hoc bonū tex.in l.tutores.§.j.& quod ibi Bar ff.de admi.tut.ad idem tex.in l.uerbis ciuilibus.ff.de uul.& pup.ubi substitutio facta per uerba ciuilia potius annullatur ,quā ꝙ verba improprientur ad fideicō. & contrariū sentit Ias.in l.j.§ j in 2.col.ff.de ope.no.non.Item validior ē alia regula,ꝙ hæres non censeatur grauatus de re aliena redimenda, quia potius præsumiĩ nullitas legati,l.uxor patrui,ubi gl.& Doc.C.de leg.tradit Ias. in l. apud Iulianū.§.fi.in v.col.ff.de leg.j.Item ualidior est præsumptio , ꝙ non sit donō.Ias.in l.si nō sortē.§.si quis falso.ff.de condi.inde.& validior est psumptio,ꝙ hæres minus censeatur grauatus,Ias. in l. ꝙ in rerū.§.j.ff.de leg.

g Plenitudine.Adde Hippol.Marsi.sing.54.Dec.in l.more.ff.de iurisd.om.iud.l. ciuitas.ff si cer.pe.& cōsi.77.Alber.Brun.cons.3.Aymo cons.75.nu.3.& Alc. consi.60.lib.2.

h Hier Gig.Valeat.Adde eondem Dec.in cōsi.73.in ver.circa principium.in 1. vol.& in consi.140.in 2.col.post medium,eo. vol.

i ¶Syl.Al ¶Commissionis.Vide circa hoc Robertum Strozam Floren. in rep.c. dilectus. in 9.car.ver.& pro hac conclusione.de præben.

gl. cōiter approbat, quia tex. in d. c. statutū, solū requirit, quod causæ committantur canonicis. Vnde sufficit, quod ista qualitas reperiatur adesse tempore cōmissionis, arg. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. & in l. Titius, & quod ibi Bar. ff. de testa. mil. & late Bald. in l. ex facto. in prin. de vul. & pup. & in proposito not. Bar. in l. præcipimus. §. sane. C. de app. & Bal. in d. l. præcipimus. in fi. hoc dicitur in canonico. Et quod sufficit istū esse canonicū tempore cōmissionis, tenet Bal. in l. si prædia. col. fi. ver. extra quæro. C. de fideicō. & in l. generaliter. col. 6. ver. & ex prædictis. C. de epis. & cle. Domi. in c. licet canon. in princ. col. 3. de elec. in 6. Car. in cle. & si principalis. in 6. q. de rescr. Abb. in cōsi. 93. in q. col. 3. lib. 2. & Pau. de Ca. in cōsi. cccxavij. ad primum. in 3. dubio. Ex quibus omnibus patet istā esse cōem opin. In qua tamen difficultatē facit, quia talis cōmissio à summo pontifice debet fieri canonicis, vel habentibus dignitatē, quia nō cōuenit, quod Papa, vel apostolica sedes à vili ministro repræsentetur, ut per gl. in d. c. statutū, in uerbo, cōmittantur. Sed ista rō uidetur procedere non solū respectu principii,

57 sed etiam quoad mediū, & finē causæ. †quia illa qualitas canonicatus, vel dignitatis, videtur denotare causam successiuā, & permanentē. ergo nō sufficit, quod solū à principio cōcurrat. ideo illa cessante, uidetur cessare dispositio, l. tutelas. de capit. dimi. c. cū cessante, de appel. & ita arguit An. de Bu. in d. cle. & si principalis. de rescrip. Imo. ubi refert co. 3. in uer. sed contra hāc rōnē. & idē no. Bal. in d. l. generaliter. C. de epis. & cle. Sed rñderi potest ex dictis Imo. in d. cle. & si principalis. col. 4. quod rō præallegata nō videtur finalis, sed impulsiua; & rō finalis illa esse videtur, quia cōiter illi, qui sunt in dignitate, vel obtinēt canonicatus in ecclesia cathedrali, præsumuntur periti, & honestiores. Vnde licèt tollatur qualitas canonicatus, vel dignitatis, præsumptio tamen peritiæ remanet propter qualitatē præcedētē, & ita etiam Bal. dicit in d.

58 l. generaliter, post Petrū, quē refert ibi. †Et dato, quod vtraque rō ex prædictis esset finalis, sufficit quod altera militet. §. affinitatis. Inst. de nup. l. liberorū. §. notandum. ff. de his, qui no. infa. Et cōclusio supra facta procedit, nisi talis, qui desinit esse canonicus, redderetur incapax iurisdictionis ecclesiasticæ, ut no. Car. in d. cle. & si principalis, in vij. q. & Imo. ibi col. 4. Do. in c. statutū. in pri. col. v. de rescri. in 6. Et idē si esset remotus propter delictū, ut no. Bal. in d. l. generaliter. in

59 loco s. all. dū ibi all. tex. in l. Cassius. ff. de senat. ¶ †Scdo infert ad aliā qōnē. s. quod cōmissio fuit facta canonico, an transeat in successorē. in qua cōsiderādū est, quod si ecclesia nō sit numerata, clarū est, quod cōmissio ad successorē nō porrigatur, vt no. An. de Bu. col. fi. in prin. hic in uer. per quod dico. & Abb. hoc sequitur, per c. dilecto. de præb. ubi Imo. col. fi. post Pet. de Anch quē ibi refert in ver. dictū do. Pet. & idē Imo. in d. cle. & si principalis. col. iij. Do. in d. c. statutū. in ver. & per hoc idē diceretur. col. 3. Sed dubitatio cōsistit in ecclesia numerata, & Abb. nō videtur aperte loqui. Idē tamen dicendū est secundum cōem opi. quā tenet Bal. in d. l. si plures. col. pe. in ver. vnde si Papa cōmittit. C. de cōd. inser. Do. post Imo. quē ibi refert. col. 3. in d. c. statutū. in pri. & idē Imo. in d. cle. & si principalis. co. iij. in ver. idē videtur, & in d. c. dilecto. in fi. & in c. relatū, el 2. col. 4. in ver. utrū aūt successor. de test. Do. in c. quis. col. 1. eo. ti. in 6. Petr. de Anc. in regula, priuilegiū. in ult. car. in uers. sed iuxta prædicta quæro. de reg. iur. in 6. Bal. hic, col. j. ver. sed nunquid, & And. Sic. in cōsi. 1. col. v. lib. 2. Et fundatur ista cōis opi. principaliter ca duobus. Primò, quia cōmissio, quæ fit canonico, semper videtur esse personalis, quia si cōmissio sit facta simpliciter canonico, nō exprimēdo nomē propriū, tanquam incerta nō ualeret, cū ibi plures canonici sint: ideo necessariū videtur, quod propriū nomē exprimatur ad habendū certitudinē, ut quia dicatur, cōmitto Petro tali canonico, &c. Et ita cōmissio videtur semper personalis, vt Abb. hic arguit. Do. in d. c. statutū. in prin. col. 4. in uer. ex his videtur sentire. Sed ista rō mihi nō satisfacit, quia potius in contrariū retorqueri pōt, quia expressio nominis proprii in canonico deberet minus operari, quod cōmissio sit personalis, quā in habentibus dignitatē, quia in habentibus dignitatē exprimendo solā dignitatē habetur certitudo personæ. unde expressio nominis proprij nō pōt uideri facta ad aliū finē, quā vt cōmissio sit personalis. Et ista rō nō militat in canonico, in quo ex solo nomine appellatiuo canonicatus nō habetur certitudo, & ideo expressio nominis proprii nō infert cōmissionē personalē, quia fieri potuit ad certificandū personā, vt supradictū est. Scdo fundatur ista opi. alia rōne, quia secundum cōem opin.

60 †canonicus etiam in ecclesia numerata nō dicitur habere successorem

a proprie, a ut no. gl. in c. quod sicut. in uerbo, cōsentire, de elc. Bar. in l. bonorū. in fi. ff. de rē ra. ha. Do. in c. si duo. col. 2. in prin. de procu. in 6. & tradit Ang. in cōs. ccxlv. quia oē bonū. col. x cū si. ut dixi in c. cū oēs. de cōst. Ad istud fundamētū etiam uidetur posse rñderi ex eo, quod Ab. hic dicit, quia cū ecclesia numerata sit, canonicatus vacare dicitur, & nō extinguitur per mortē, nec ius de nouo creari dicitur, ut no. in d. c. dilecto. de præb. Et quia præsumpta peritia quæ erat in canonico mortuo, etiam præsumitur esse in successore. Cōis tamen opinio est vt s. di-

61 xi, à qua nō est recedendū. ¶ †Tertio Abb. infert ad qōnē de vicario epi, vtrū cōmissio facta uicario sub nomine dignitatis, tran-

b seat in successorē. Et Doc. cōiter tenēt, quod nō, b quia talis dignitas iure proprio nō cōpetit, ut no. Bar. in d. l. quod principi. in fi. de leg. 2. & in d. l. Sc quia. in fi. Do. in d. c. statutū. in prin. col. iij. in uer. & per

hoc idē diceretur in uicario epi. cū si. s. alle. in 4. cōclusione. Car. tamen hic in 12. opp. tenet contrariū, & rñdet ad fundamētū Bar & aliorū, ut Abb. hic refert, quia differentia est inter Augustā, & uicariū, quia Augusta participat de dignitate mariti passiue, quia ipsa nihil agit: sed uicarius participat de auctoritate epi actiue, quia iurisdictionē ordinariā habet, vt Abb. hic dicit. Et ista rō satis bona videtur, secundū Imo. non est tamē recedendū à cōi opi. quia ratio in qua fundatur cōis opin. efficax videtur, quia cōmissio facta sub nomine dignitatis trāsit in successorē, ea rōne, quia dignitas ipsa nunquā moritur, & sic successor reperit dignitatē, quæ delegationē sustinet, c. si gratiosè. de rescr. in 6. Et rō ista cessat, quando dignitas extinguitur, prout cōtingit in dignitate, vel præeminentia, quam habet uicarius: quia per mortē vicarii extinguitur, & alius, qui subrogatur in locū vicarii mortui, de nouo creari dicitur, vt supradictū est de canonico in ecclesia nō numerata. Et ista rō nō tollitur ea his, quę Car. hic dicit. Et notandū est, quod in causa uicario delegata, epus

62 nullā habet ptātē, †quia in tali cā separatū est auditoriū epi, & vicarii, vt no. Car. post Pan. in d. cle. & si principalis. in 8. q. & Imo. ibi col. v. in uer. an aūt. de rescr. Fede. in cōs. 130. factū tale est. circa fi. Perusi. in c. dilecti, el 2. in v. q. de appel. ¶ Quarto quod dictū est de vicario, idē concludit Abb. post An. de Bu. hoc esse in le-

63 gato, †quia cōmissio illi facta nō porrigitur ad successorē, quia eo mortuo dignitas extinguitur, & proprie non dicitur habere successorē, & idē no. Abb. in c. nouit in fi. de offi. leg. & Do. in d. c. statutū. in pri. col. 3. uer. & per hoc decidit. ¶ Quinto, secundum Abb. quæritur, quod si duplex nomē appellatiuū expressum sit, quorū alterū nō est capax delegationis, puta si cā cōmittatur à summo pontifice, qui dicit, tali præposito, & capellano nostro. Abb. moder. contra Abb. antiquū cōcludit, quod cōmissio transibit in successorē præpositi tamen, quia in tali cōmissione solū illa qualitas præpositi uidetur esse in cōsideratione, ex quo talis cā capellano cōmitti nō pōt, ar. l. j. § seruus cōis ff. de stipu. ser. ad idē tex. in l. pe. inde. §. fi. ff. eo. ti. & l. si seruus cōis. ff. de au. tu. Et ad hoc facit, quod supradictū est in secūda limitatione quartæ cōclusionis, quod in dubio illud nomē cōtēplatū fuisse videtur, quod reddit validā dispositionem. facit tex. in l. miles qui destinauerat, & quod ibi Bal. in fi. ff. de test. mil. & quod Doc. tradūt in c. cū ex officii. de præscri. Et spāliter facit, quod in proposito no. Abb. in cōsi. 93. in qōne, quæ uertitur. in 2. li. Io. An. in reg. rōni. col. 3. de reg. iur. in 6. Et ista cōclusio Abb. bene procederet in nominibus appellatiuis, in quibus non esset cōiectura particularis affectionis, sed in terminis qōnis propositę, quando dicitur, præposito & capellano nostro. illa uerba, capellano nostro, uidentur denotare affectionē personæ. quo casu cōmissio iudicatur personalis, vt supradictum fuit, & facit quod no. Do. post Lap. in c. fi. §. sane. col. pen. in uer. quod si exprimit. de testa. in 6. nisi dicamus, quod illa uerba, capellano nostro, nō arguunt affectionē particularē, sed designāt illam præeminētiā, quod sit capellanus Papę, & ita videtur bene procedere quod Abb. dicit. Bene verū est, quod inaduertenter Abb. loquitur, dū formauit quæstionē exprimendo propriū nomen, dū inquit, Petro præposito, & capellano nostro. quia illa expressio proprii nominis, non cōuenit, nec ponitur in qōne formata per Abb. an-

64 tiquū. ¶ †Sexto infertur ad aliā qōnē, si cā sit cōmissa uni habenti duas dignitates, exprimēdo nomē appellatiuū vtriusque dignitatis, puta præposito, & archidiacono, & mortuo illo diuersis personis conferantur, an isti duo, qui in locū unius subro-

c gantur, succedāt in tali cōmissione. c Abb. cōcludit, quod sic, quia cōmissio fuit facta utrique dignitati. & ita tenet Ioā. An. in regu. rōni, col. 3. uer. in tertio uero casu. de reg. iu. in 6. & sequitur Ale. in l. qui liberis. §. hæc uerba. col. pen. ff. de uulg. & pup. Huic cōclusioni primo obstare videtur, quia Papa, qui uni cām delegauit, cogitauit de iudicio vnius, cuius iudiciū erat indiuiduū: vnde contra mentē Papę videtur, quod talis cā ad iudiciū duorū reducatur, quia ista possunt uariare, & contrarias ferre sniās, c. fi. de re iud. Sed rñderi pōt, quod ea quo fuit facta cōmissio expressis solū nominibus appellatiuis, Papa videtur habuisse respectum ad utranque dignitatē, nec offenditur intētio Papæ ex eo, quod cā ad iudiciū duorū reducatur, quia sedes apostolica cōsueuit causas cōmittere potius duobus, quā uni. c. prudētiā. §. illa quippe. j. eo. & ita colligitur ex dictis Io. An. in loco s. alle. Scdo obstare uidetur, quia sicut supradictū est in quarta cōclusione, si exprimatur nomē propriū, & appellatiuū, attenditur illud, quod præcedit.

ADDITIONES.

a Ald. Proprie. Adde Dec. qui ad plura infert, in c. cum omnes, in 4. no. in j. lect. de constitu.

b Ald. Quod non. Adde eundem, §. hoc eo. ea. nu. 42. & uide Fel. in l. si quis Imperatorem. C. qui testa. fa. pos. ubi nolunt, quod si uicario sit cōmissa causa, & ipse sit uel mortuus, vel remotus, quod successor non cognoscat, quamuis cōtrariū teneat hic Card. sed uide eundem in cle. 2. de rescri.

c Ald. Commissione. Sed quare nō intelligitur facta digniori, iuxta tradita per Fel. in rub. j. eo. Ias. in l. Imperium. ff. de iuri. om. iudi. videmus enim, quod cōcurrēte in eadē persona duplici dignitate, ea denominari debet a digniori. Inn. & alii, in c. solitę. de ma. & obed. facit, quod habetur in c. inter dilectos, de fid. instr. maius enim dignū minus ad se solet trahere, l. cū à diuersis. ff. de relig. & sum. fun.

præcedit. Ita uideretur dicendum in ista quæstione, quòd primum nomen appellatiuum cõtemplatum uideatur, & quòd commissio solum ad illius successorem deferatur. Sed responderi potest quòd in expressione nominis proprij, & appellatiui, fit illa interpretatio, quod primum attendatur, quia utrunque prout uerba sonant, non potest contemplari, quia ex uno nomine, uidelicet proprio, commissio uidetur personalis; ex altero, uidelicet appellatiuo, uĩ realis, & resultaret contrarietas si utrunque attendatur. quę ratio cessat in utroque nomine appellatiuo, quia ex utroque nomine commissio realis uidetur,
66 & ad utriusque successorem porrigitur. ¶ † Quid autem econtra, si causa fuit commissa duobus sub nomine appellatiuo, puta, præposito, & Archidiacono, & contingat quod altero mortuo alter impetrauit dignitatem collegę per dispensationem, utrũ ipse solus poterit procedere. Guil. de Cu. in l. de die. §. si fideiussor. ff. qui satisd. cog. tenet, quod non. quem Alexand. ibi in fi. simpliciter sequitur. Sed uide Ioan. And. qui in terminis tenet cõtrarium in d. reg. rationi. col. 4. uersi. circa secundũ, ubi ad hoc inducit c. licet, j. eo & c. quãuis. §. eo. tit. & latius ipse ibi prosequitur, & idem Io. An. in eo titu. in addi. ad Spec. in §. restat. in uer. quæstiones autẽ. & decisionem Io. An. sequitur Lap. alleg. 88.
67 communis Florentiæ. col. 2. ¶ † Septimo quæritur, si causa cõmissa sit episcopo, & postea lite pendente illa episcopalis sedes erigatur in Archiepiscopalem, an iste, qui erat episcopus tempore commissionis, nunc factus Archiepiscopus, poterit cognoscere? Abb. concludit quod sic, post Io. An. in eod. ti. §. restat.
68 col. 2. uer. & faciunt ad quæstionem, † quod illa maior dignitas nõ mutat substantiam personę. l. pe. ff. de senat. l. falsa. §. j. ff. de condict. & demonstr. & Alexan. sequitur in l. qui liberis. §. hæc uerba §. fina. ff. de uul. & pup. & reperio quod in terminis hoc tenet Old. in consi. ccxxxix. bonę memorię, & idem consilium est repetitum in consi. cclxxvj. Et ad hoc etiam facit, quod idẽ Old. tradit in consi. 267. quod domini episcopi. ubi concludit
69 † quod si prioratus in ecclesiam cathedralem erigitur, non perdit
70 priuilegia, quæ prius habebat. ¶ † Octano ex prędictis infertur ad quæstionem, in qua promittens dare schachomattum cum pedona, dicatur impleuisse promissionem, si dedit cum pedo-
a na effecta regina & Abb. concludit post Io. An.[a] in loco quem ipse refert, quod sic, si promissio fuit facta cum certa pedona. secus si generaliter, ut latius per eum hic. Sed indistincte opi. negatiua uerior uidetur, quia licèt sit facta promissio cum certa pedona: tamen ex quo facta est regina, & aliter dicatur regina quàm pedona, promissio non uerificaĩ, ut not. Imol. in l. falsa, §. j. in fi. ff. de cõdi. & demon. & idem tenet Bar. in l. legatis. §. si ex officio. de leg. 3. in fi. Alb. in l. clam possidere. in prin. ff. de ac-
71 quir. poss. † Et ad hoc facit, quia qualitas adiuncta uerbo, secundum qualitatem uerbi intelligiĩ, l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxal. l. si Titius. & quod ibi Bar. ff. de test. mil. & dicit Imol. in d. l. falsa. §. j. quod cõter ita tenetur. Et ista cõclusio bene procedit, qñ promissio facta cũ certa pedona fuit cõditionalis, ita quod qualitas pedonę cõsideret. Secus uĩ, qñ illa qualitas pedonę apponiĩ gr̃a demõstrationis, qa túc nõ facit cõditionẽ. nã tali casu hẽt lo-
72 cũ qd̃ Ab. hic dicit de certa pedona, † & ita concludit Pau. de Ca. ĩ d. l. falsa. Et ĩ dubio si aliud ñ apparet, exp̃ssio fcã uĩ, cã de-
b mõstrationis,[b] ut ĩ notabili qõe Bar. dicit ĩ l. cũ pr̃. §. mẽse. ď leg.
73 2. cũ si. ut dixi ĩ c. sedes. col. fi. de rescr. † Et notãdũ ẽ quod dignitas, q̃ supuenit, qñq; opaĩ quod qs excusare possit se ab eo, qd̃ promisit, ut no. Bal. post Ia. Bu. ĩ l. qsqs. ĩ fi. uer. ult. dicit hic Ia. Bu. C. ď epi.
74 & cle. ubi cõcludit quod scriptor, q† promisit librũ scribere, si postea rector efficiaĩ, qa ñ cõuenit dignitati rectoratus: alĩs uero scriptor p̃cise teneĩ, ut no. p gl. ĩ l. stipulo. §. si uc ãt. ff. ď op. no. nũ. cũ si. ut tradũt ibi Ale. & Mod. & idẽ Ale. in l. alia. §. elegãter. col. 4.
75 uer. 2. fallit. ff. so. ma. ¶ † Nono, & ultimo, secundum Abb. q̃riĩ, utrũ decisio istius decretalis hẽat locũ, qñ alicui aliqd̃ ministeriũ sine
c iurisdõne cõmittiĩ.[c] Bar. ĩ l. & qa. circa fi. ff. ď iuri. om. iud. cõclu-
d dit quod ñ. allegat Inn. ĩ c. fi. j. e. & idẽ Bar. ĩ l. q liberis. §. hęc verba.[d] ff. de uul. & pu. & seqĩ Pe. de Anc. in r̃la, priuilegiũ. col. pe. uer. q̃ro. ď reg. iur. ĩ 6. Abb. hic cõcludit ñ eẽ dr̃iam an iurisdõ, uel nudũ ministeriũ cõmittaĩ, qa rõ diuersitatis assignari nõ põt. idẽ uĩ tenere Anto. de But. in c. fi. §. cæterũ. col. 1. uer. hoc ultimum. j. eod. & Imo. ibi. col. pe. uer. circa fin, refert illã opi. Ant. de But. & dicit esse de iure veriorẽ, p regulã istius tex. quod cõmissio facta sub noĩe dignitatis, trãsit in successorẽ. idem tñ Imo. in d. l. qui liberis. §. hæc verba. col. 2. ver. extra glo. ff. de vulg. & pup. uĩ approbare opin. Bar. & rõnẽ diuersitatis adducit, quia vbi cõmittiĩ iurisdictio, uĩ facta cõmissio rõne p̃sumptę peritię, qua verisimiliter habere p̃sumiĩ ille, qui reperiĩ habere illã dignitatẽ. Facit quod no. in c. statutũ. de rescr. in 6. & sic p̃dicta rõ uĩ ẽt hẽt locum in successore. Secus est in nudo ministerio, quod non cõmittiĩ rõne peritię, sed pp affectionẽ, & cõfidẽtiã
76 p̃sonæ. † Et ad hoc facit, qa delegatus a principe põt alteri dele-
77 gare l à iudice. C. de iud. c. fi. j. eod. † secus est in eo, cui aliquod ministeriũ cõmittiĩ, d. c. fi. §. fi. j. e. Non tñ uĩ recedẽdũ ab opin.

Abb. hic, quã ẽt Abb. sequiĩ in c. fi. j. eo quia ex quo fuit cõmissio facta sub noĩe dignitatis, transire uĩ in successorẽ. Ista. n. rõ p̃ualere videĩ, & ita limitaĩ, quod diciĩ de ministerio ĩ c. fi. in-
78 fra eo. ut Abb. ibi post alios cõcludit cir. fi. ver. vlt. q̃riĩ. ¶ † Hactenus expedita sunt oĩa, q̃ p do. Abb hic traduñĩ. Sed vlterius & decimo ad mãm decretalis q̃riĩ, verũ cõmissio facta ep̃o, vel p̃lãti, trãseat in vicegerentẽ. Gui. de Cu. in l. & si prior ff de offi.
e eius. tenet quod nõ,[e] qa in tali causa nõ cognoscit tanq̃ p̃lãs, vel ep̃s, sed vt delegatus. Ale. in l. & qa. col. fi. ff. de iur. om. iud. dicit quod decisio Gui. de Cu. uĩ esse cõtra tex. hic, nec aliter declarat. Sed induci põt qa si cã fuit cõmissa ep̃o sub noĩe dignitatis, trãsit in successorẽ, vt hic diciĩ, & tñ de tali causa nõ cognoscebat vt ep̃s. Ideo rõ Guil. de Cu. nõ uĩ impedire quo minus cõmissio in alium transferaĩ. Vnde Alex. in d. l. & qa. col. fi. & in l. qui liberis. §. hæc verba. col. fi. in ver. not. incidenter duo. de vulga. & pup. cõcludit considerando duos casus. Primus est, qñ locum tenens, vel vicegerens constitutus fuit ab ipso ep̃o, vel p̃lãte.
79 † & tali casu vera sit decisio Gui. de Cu. quia nõ succedit in illa prærogatiua, & dignitate, in qua erat p̃lãs, vel ep̃s, vt in simili no. Bar. in l. filius. ff. de leg. Et ad hoc allego Fed. in consil. cxxx. factum tale est; quædã domus, circa fi. ver. immo põt dici. vbi
80 inq̃t †, quod ep̃s cõstituendo gñalẽ vicariũ, uĩ solũ ea cõmittere, q̃ cõpetunt sibi rõne ordinarię iurisdõnis, nõ antẽ ea, quæ cõpetunt ex iurisdictione delegata. facit quod not. Rot. in vlt. deci.
81 in tit. de offi. vica. in antiquis. Et videmus in simili †, quod licèt vacante sede capitulũ dicaĩ successor ep̃i, & põt multa facere, quę non põt vicarius generalis, c. ad abolendam. de hæreti. cle. j. eo. tit. facit tex. in c. j. de ma. & obe. in vj. cũ simi. vt tradit Fran. Pa-
82 ninus in trac. de sede vacan. in j. q. † & tamen ea, quæ episcopo cõpetunt ex iure delegato, nõ transeunt in capitulũ vacante sede, vt no. Fed. in consil. cxxx. præallegato. & idẽ Fed. in consi. xxx. capitulũ sede vacan. Do. in c. j. in j. col. in 7. q. de ma. & obe. in vj. Abb. in c. cũ olim. in v. q. de maio. & ob. cũ si. vt tradunt
83 Mod. ibi col. v. † Secundus casus est, qñ fuit factus à superiore, & tunc oẽs prærogatiuas p̃lãtis consequiĩ, iõ etiã de tali causa cognoscere põt, vt Bar. tradit in d. l. filius. cũ si. vt dixi in rubri. s. eo & in c. sane. el 2. s. eo. Sicut enim transiret in successorẽ, quia fuit facta cõmissio sub noĩe dignitatis: pari ratione videĩ in talẽ locũ tenentem transire, qui in effectu eius successor uĩ.
84 ¶ † Vndecimo q̃riĩ, si testator reliquit vxorẽ suã dñam, & vsufructuariam, & viuente testatore vxor, quę erat tpe testamenti moriatur, & testator aliam accepit in vxoĩe, an dicta vxor q̃ tẽpore mortis reperitur, ad dictum legatum admittaĩ. Bal. in l. fi. col. 4. ver. & no. C. de indi. vid. tol. tenet quod nõ. alleg. tex. in l. si quid carũ. §. fi. ff. de leg. 3. in fi. ibi, postetlon debeatur, si ei assignata sunt, qa nõ est ita de posteriori vxore cogitatũ & hoc dictũ Bal. pro singulari refert, & sequitur Fran. de Crema in not. suo 8. incip. quid si maritus. Bal. tñ in loco p̃alleg. non uĩ p̃cise hoc firmare, qa in vltimis verbis dicit, licèt sit ar. cõ in l. placet. ff. de lib. & posth. Et cõ Bal. reperio, quod in terminis Alex. cõsuluit in cõsi. 171. viso processu. col. 3. lib. 2. ubi primo dicit quod Bal. non firmat hoc, quia allegat in contrariũ dictam l. placet. Secũdo, cõ Bal. alle. l. si cognatis. ff. de rebus dub. ubi legatũ factum cognatis, debeĩ ẽt illis, qui non erant tpe testamenti. Non ob. tex. quẽ Bal. alle. in d. l. si quid carũ. §. fi. quia rñdet Ale. quod nihil facit, qa ibi cõstat de uoluntate testatoris, qui legauit uxori ea, quæ gratia eius parauerat. certe hoc legatum nõ debetur scdæ uxori, nisi etiam scdæ uxori assignata sint, quia cõstat quod illa parata fuerunt pro prima uxore, nõ pro scda. Nõ sic in casu, in quo Bal. loqĩ, qa non dixit, lego primæ uxori, sed simpl̃r uxori legatũ fa-
f ctũ fuit. ¶ Sed tñ ab his decisio[f] Bal. defendi põt. Et primo Bal. uide

ADDITIONES.

a ¶ Io. An. in addi. Spec. titu. de leg. §. licet, ver. restat. Idem Pau. d. l. falsa. §. j. de cond. & demon. Steph. Costa, in tract. de Ludo. Soci. l. fi. si ex noxa. causa agat. & bene, quidquid dicat Imo. facit Alex. consi. 33. lib. v.

b ¶ Syl. Ald. Demonstrationis. Vide Bar. & quæ ibi addidi, in l. nam quòd liquide. §. fi. ff. de pe. le.

c ¶ Ald. Cõmittiĩ. Adde quod mandatũ factũ núcio pub. de capiendo vel mittendo aliquẽ in possessionẽ, nõ expirat morte mãdãtis. Ias. in d. l. & qa col. 12. vbi Pe. pu. nu. 135. & de captura Ang. in l. fundi. ff. de acq. pos. Bal. in l. j. C. de postu.

d ¶ Gig. Hæc verba. Adde post alios scribentes Ias. in d. l. qui liberis, d. §. hæc uerba, in 6. col. ubi examinat illam quæstionem, utrum executore dato sub nomine dignitatis mortuo, commissio transeat in successorem.

e ¶ Quod non. Hæc uera indistincte. Fallit in commissione executiua.

f ¶ Ald. Decisio Bald. Aduertendum puto quòd Alexand. loquitur quando quis relinquit, puta, alimenta tali & eius uxori. quo casu militant rationes Alex. & late prosequitur Mari. Soci. in not. in consi. 171. pulchra certe, col. 5. nu. 15. lib. 2. unde non putarem easdem rationes militare in hoc casu: nam quando quis relinquit uxori alicuius, præsertim si tempore testamenti nondum uxorem habebat, uidetur testator motus contemplatione uiri, ideo eadem ratio uertitur in secunda, quæ uertebatur in prima, quod secus est in propria uxore, cum legata plerunque meritorum causa soleant relinqui, l. nec adiecit. ff. pro soc. & adde quod hanc doc. Bal. seq. Fely. in c. 2. de treug. & pa. Ias. in l. diuortio. §. si in anno. col. pe. uersi. 13. facit. ff. sol. mat. in l. duobus. §. si qui. col. 2. uersi. x. facit. ff. de iu. eiuran.

vř absolute ſtmare hoc dū dicit,ſit licet ar.ɔ̄ in l.placet.unde nō obſtante tali argumēto,tenet hoc,vt colligiř in verbo illo, f licet,& dictū eius bñ ꝓbař ī d.l.ſi qd earū.§.fi.[f] Nec verū eſt ꝙ ibi ɔſtabat de mēte teſtatoris,ꝙ cēt parata gr̃a primæ vxoris, qa tex ibi de vxore loqř ſimpľr.& legatū reſtringiř ad vxorē, q̃ erat tpe teſtamēti,qa de alia vxore poſteriori teſtator nō cogitauit.vt ibi dř.& ita pariter in qōne Bal.vř.Non ob.tex.in d. l.ſi cognatis,qa loquiř in caſu particulari,vt declarat Bart.ibi. & regula eſt in ɔ̄riū,ꝙ tp̃s teſtī attēdiū,l.ſi ita.de au.& arg.leg.& qa loqř in cognatis,de quibus in gñe teſtator cogitare potuit. Nō ſic vř in vxore,quia veriſimiliter de pluribus vxoribus nō cogitauit. Et iō finaliter Alex.in conſi.ſ̃.all.approbare vř deciſionē Bal.qa teſtōr legando vxori, quā hēbat tpe teſtamēti vř motus pp affectionē,& pp bñmerita vxoris, arg.l.nec adiecit. a ff.pro ſo.ſecus qñ quis legaret vxori alterius,[a] prout erat in caſo,in quo Ale.cōſuluit.Rōtñ ſ̃.alleg pro dicto Bal.euitari pōt, qa illud.qđ dř,legata fieri pp benemerita,vt in d.l.nec adiecit. 85 ff.pro ſoc.nō habet locum in cōiunctis,† qa potius p̃ſumiř, ꝙ rōne cōiunctionis fiāt,q̃ pp bñmerita.l.tutor.§.quæ tutoribus. ff.de excu.tu.& no.Bar.in l.qui filiabus.ff.de lega.1.& qđ dř de cōiūctis,idē iudicař de vxore,& iō legatū vř fuiſſe factū pp cōiunctionē,ſiue affinitatē vxoris.q̃ qdē rō ēt in alia vxore ꝓcederet. 86 Vñ dictū Bal.efficaciter ſolū vř ꝓbari in d.l.ſi quid earū. §.fi.¶ †Poſtremo q̃riř,vtrū cōpromiſſum factum ſub noīe di- b gnitatis,tranſeat in ſucceſſorem in dignitate.[b] Bar.in l.q liberis.§ hæc verba in ver.vlt hāc legē.ff.de vul.& pup.concludit, ꝙ nō.qa ſicut cōpromiſſum nō tranſit in hæredē.l.diē proferre.§.j.de arb.pari rōne,† nō tranſit in ſucceſſorem. & idē ſeqř 87 Ant de Bu.hic,col.1.Bal.in l.fi.in xxvi.q.in fi.C.de hær.inſt.cū ſi.vt tradit Alex.in d.§.hæc uerba.co.4.verſi.extra gl.& idē Bal. in l.fi.C.de rela.col.j.& in c.vno delegatorū. col.2. verſ.verū.ſ̃. co & in c.1.ver.marchio.colū.pe qui feu.da.poſ.ubi refert ita cōſulniſſe in cauſa Comitis Sabaudię.& Pe.de Anc.in c.ſi gratioſe.col.fi.in prin.de reſcr.in 6.& Lanfran.in tract.de arb.in v.par.q.22.ver.ſolet ēt dubitari.Ex qb[a] patet iſtā eē cōem opi. c Dnt tñ Mod.[c] in d.§ hæc verba,ꝙ Bar.errauit in fundamēto,dū arguit,ſi cōpromiſſum nō tranſit in hæredes,ergo nec in ſucceſſores in dignitate,quia talis conſequentia non valet.Nā videmus,ꝙ delegatio nō tranſit in hæredē,c.uno delegatorū.ſ̃. co.& tñ porrigiř in ſucceſſorē in dignitate,vt hic dř.Sed aduertendū eſt,qa dū dř ꝙ delegatio non tranſit in hr̃des,cōſiderari dēt,ꝙ aut delegatio facta fuit alicui proprio noīe, & tali caſu ēt nō trāſit in ſucceſſorē, vt hic diciř. Aut fuit facta ſub noīe dignitatis,& tūc nō trāſit in hæredē,qa in tali dignitate hęres nō reperiř,ſed ſucceſſor,in quo eadē dignitas reperiř. Et in cōpromiſſo,ꝓut Bar.loqř.vř ꝓcedere fundm̃ eius: qa ſi compromiſſum non trāſit in hæredē, qui reputatur eadē p̃ſona cū defuncto.§.j.in Auth.de iureiu.a morien.p̃ſti.minus dēt tranſire in ſucceſſorē,cū quo nō videtur tanta cōiunctio,ſicut eſt cū hęrede.& conſiderando hoc mō,fundm̃ Bar.vř bñ ꝓcedere non obſtante argumēto Modernorū. Afrm̃ ad fundamentū Bar.reſponderi pōt,ꝙ æqparatio,q̃ facit Bar.de hærede ad ſucceſſorē nō videtur bñ ꝓcedere,qa in hr̃de fortè nō erit illa qualitas q̃ erat in defuncto,cū poſſit hæres eſſe pupillus,vel mulier.ſecus ī ſucceſſore dignitatis,in quo illa pręſumptio,q̃ reſpū dignitatis 88 fuit contēplata,reperiř.†Ex quo inferř,ꝙ iſte tex.ſolū ꝓcedere vř in dignitate,q̃ iure hæreditario nō deferř,ꝓut loqř. ſecus ſi iure hæreditario deferatur,quia p̃ſona ſucceſſoris in ea qualitate cōtēplari nō pōt,ut dixi.Et ꝙ cōpromiſſum factū ſub nomine dignitatis trāſeat in ſucceſſorē,ɔ̄ cōem opinionē, ꝓbař p iſtū tex Nō obſt.ꝙ loquatur,vbi iuriſdō cōmittitur:ſecus ſi miniſterium cōmiſſum ſit,prout dicit Bar.eē in compromiſſo.quia illa opi.reprobař,ſm̃ Abb.vt ſ̃.dictū eſt.& iſtā opin.tenet Cuma.in d.§.hæc verba.p tex.in l.quod principi. de lega.2. & Ale.dicit illam eſſe veriorem in puncto iuris, & idem ſeqř Ang.Are.in §.ſubſtituitur.co.fi.in verſi.quærit Bar.Inſti.de pęnis.Et exēplū poteſt poni in caſu c.expoſita.de arbi.vbi fuit factū cōpromiſſum in Ducē Venetorū:certe tale compromiſſum vř tranſire in ſucceſſorem. Et iſta opi.omnino ꝓcederet, qñ partes non haberēt notitiā particularē p̃ſonæ, in quā factū fuit cōpromiſſum ſub noīe dignitatis & no.Pau.de Caſ.in d. §.hæc verba.arg.l.q hēbat,de reb.du.facit qđ ſupradictū eſt per d.l.qui hēbat.Idē tñ vř in pūcto iuris,ſi partes hērēt notitiam, qa ex quo ſub noīs dignitatis factū fuit ɔpromiſſum, dignitas 89 ipſa cōtemplata videtur.¶ †In gl.fi.concluſio gl.eſt, ꝙ iſta verba,ſicut eſt iuſtū,ēt in cōfirmationibus ɔdōnař ponunř: ſed in priuilegiis,& ī ſentētiis nō faciūt ɔdōnē. Sed aduertēdū eſt, qa ēt in cōfirmationibus,q̃ fiūt ex certa ſciētia ſupioris.ꝓut loqř gl hic ī ſentētiis,talia verba ēt in cōfirmationibus nō ponuntur ɔdōnař,vt no.Imo hic,& ibidē Abb.in c.excōicata.de cōfir.vti.vel inuti & ſic data paritate terminorū nō vř dr̃ia. Et in 90 ſnīa,ꝓut tex.hic loqř,† ꝙ iſta verba nō faciūt ɔdōnē,[d] eſt di- d ctū Bar.in l.cū q §.Iulianus.ff.de ɔſt.pe.facit,qđ no.Bar.in l.admonendi.co.2.ff.de iurein.cū ſim.vt tradūt Mod.hic,& in c.2. de reſcr.Alc.& Mod.in d.l.admonēdi.& dūt Mod.hic,ꝙ iſta cōcluſio limitař ꝓcedere,qñ illud,ad qđ relatio hř,nō inueniř.ſecus ſi reperiař,qa tūc diſpoſitio,ſm̃ ꝙ illud loqř, dēt limitari. alleg.ad hoc Are.in c.j.de ꝓba.Sed de hoc eſt deciſio notabilis Car.in cōſi.xj.ſingulā.col.j.& hoc idem in no.caſu tradit Ale. in conſi.ix.ponderatis his.col.ix.lib.v.& dixi in conſil.lxiii. io e 2.dubio.& in d.c.2.de reſcrip.col.ij.[e]

ADDITIONES.

f ¶Adde,ꝙ Bald.ſequitur Dec.in conſi.526. Gul.Benedict.in repe.c.Raynutius. verſi.cætera bona.nu.19.de teſta.Paulus Picus repe.§.Titia, cum nuber.in l. Titia.nu.120.q.xxviii.de leg 1.vbi limitat procedere,ſi tempore teſtamēti habebat vxorem.ſecus ſi non habebat,quia tunc venit vxor futura, nedum prima,ſed etiam decima.Fran.Crem.in ſingula 8.

a Alterius.Et conſtat,ꝙ tanquā vxori,non tanquā ipſi,& ſic contēplatione uiri.

b ¶Syl.Ald.Dignitate.Idem voluit etiam Mattheus de Affli.in d.c.j.col.xiij. in prin.qui feud.da. poſſ.

c ¶Hier.Gig.Mod.Adde ꝙ Iaſ.ibidem,de quo Decius hic loquitur,late examinat hunc articulum,in 4 & v col.

d Ald.Conditionē.Adde Pau.de Caſ.in conſil.310.in cauſa decimali.in anti.& vide Iaſ.& Dec.in l.pe.C.de iſt.& ſubſt.q̃ add.ſ̃ i c.2.in 2.no.13.co.de reſc.

e Syl.Ald.Col.2.Vide Dec.in conſi.353.in l.edita.nu.56.C.de eden.in l pe.C. de inſt.& ſubſt.& in auc.ſi quis in aliquo,vbi Purpu.nu.48.C. de eden.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio patroni dicitur ius.*
2 *Ius patronatus dicitur ius.*
3 *Verba principis reſtringuntur ne tertio præiudicium inferatur.*
4 *Papa ſi mandat epiſcopo,quòd alicui conferat præbendam,intelligitur cum conſenſu canonicorum.*
5 *Priuilegium vt quis poſſit percipere fructus beneficiorum,dum eſt in ſtudio, intelligitur cum licentia prælati.*
6 *Licentiam habens a Papa,non eget licentia prælati.*
7 *Papa dans,vel confirmans aliquid,intelligitur ſaluo iure alterius.*
8 *Reſtitutio non intelligitur facta in præiudicium tertij.*
9 *Verba potius improprientur,quam quòd tertio præiudicium inferatur.*
10 *Clauſula motus proprij,non facit,vt videatur voluiſſe tertio præiudicare.*
11 *Clauſula ex certa ſcientia,non operatur in præiudicium tertij.*
12 *Iuri ad rem non cenſetur Princeps velle præiudicare, & ideo de eo debet fieri mentio.ibi.nume.13.*
14 *Præiudicium modicum etiam conſideratur.*
15 *Diſpoſitio ne ſit fruſtratoria,princeps tertio præiudicare voluiſſe uidetur.*
16 *Actus,ut valeat,princeps videtur vti plenitudine poteſtatis.*
17 *Verba potius ſuperflua tolerantur,quā ꝙ tertio notabile præiudicium inferatur.*
18 *Princeps poteſt ius ſuum alteri auferre.*
19 *Princeps quando videatur voluiſſe præiudicare tertio.*
20 *Priuilegium non ſoluendi decimas intelligitur ipſo iure datum cum præiudicio eius,cui debebantur.*
21 *Clauſula,nō obſtante,non eſt opus ſi apparet principē voluiſſe priuilegiū cōcedere.*
22 *Clauſula,ex certa ſcientia, oſtēdit mētē principis vbi agitur de modico præiudicio.*
23 *Iudex datus inter patronos diſceptantes de iure patronatus, & ſi in commiſſione dictū ſit quòd ad præſentationem eius qui declarabitur patronus ordinet eccleſiam,non recipit poteſtatem inſtituendi præſentatum ab eo.*
24 *Ordinare comprehendit inſtitutionem, & omnem aliam diſpoſitionem.*
25 *Delegatus cognoſcit etiam inter tertios comparentes pro eorum intereſſe.*
26 *Reſcriptum reſtringitur ad perſonas nominatas in eo.*
27 *Clauſula,appellatione remota,non operatur quo ad tertium pro ſuo intereſſe comparentem.*
28 *Titulus,nil nouari appellatione pendente,non habet locum quo ad tertium.*
29 *Statutum remouens appellationē in inſtrumēto,non remouet quo ad tertiū.*
30 *Statutum tribuens priuilegium inſtrumento guarentigiato, intelligitur quo ad principalem,non quo ad tertium.*
31 *Tertius,cui præiudicium infertur, debet appellare.*
32 *Tertio præiudicium ſi fiat,qui proteſtatus fuit de intereſſe ſuo,actus eſt nullus.*
33 *Delegatus mandare poteſt habenti inſtitutionem,vt ordinet eccleſiam ad præſentationem patroni, & ſi non velit deuoluitur poteſtas ad legatum.*
34 *Ius quærendum facilius tollitur.*
35 *Inſtitutio facta per delegatum valet,ſi habens poteſtatem inſtituendi non contradicit.*
36 *Tacens non videtur conſentire vbi agitur de præiudicio eius.*
37 *Inſtitutio dicitur modici præiudicij,quia neceſſaria eſt,ibi.nu.38.*
39 *Inſtitutio tranſit in capitulum vacante ſede.*
40 *Collatio facta ab epiſcopo præſente, & tacente patrono, valet.*
41 *Tacens non conſentit niſi faciat aliquem actum poſitiuum.*
42 *Ordinatio eccleſiæ fauorabilis eſt.*
Tacens fauore religionis habetur pro conſentiente.
43 *Iuſtituere poteſt delegatus ſi inſtitutio deuoluta eſt ad Papam.*
44 *Papa ſi mandet vt alicui prouideatur de beneficio, & ordinet eccleſiam, an commiſſarius per ſe prouideat.*
45 *Impetrantes beneficia dato executore non adipiſcuntur poſſeſſionem per ordinarium,ſecus ſi non ſit executor.ibid.nu.46.*
47 *Auditores curię Romanæ diſtinguuntur ab his,qui,ſunt extra.*
48 *Beneficiū appellatione largo modo comprehenditur dignitas.*
49 *Inſtitutio corporalis de iure communi competit Archidiacono.*

50 Archidiacono pertinet tantum de iure institutio corporalis in beneficialibus, & examinatio clericorum ordinandorum.

55 Archidiaconi officium quod sit, remissiue.

55 Index si præsumit contra tertium volentem malitiosè impedire executionem potest illum repellere.

SVper eo. ¶Sũmaṫ, & diuidiṫ, vt per Abb. hic. ¶ †Primo nota, q̃ p̄sẽtatio, q̃ fit p̃ patronũ, dṙ cẽ ius, vt colligiṫ ibi, ius, de quo agitur. ita Abb. hic dicit, rectiꝰ tñ loq̃reṫ, si Ab. diceret de ipso iure p̄ronatus, qa p̄sentatio ipa vṙ cẽ qd facti, ar. l. ꝯsilio, ī fi. ff. de cura. furi. †Ius aũt p̄ronatus, bñ dṙ ius, & ita tex. hic intelligiṫ. facit rub. ĩ de iure pa. & tex. in cap. 3. & in c. cũ lai cl. in c. ꝯsultationibus, eo. ti. cũ si. & quia ius pa. est qd incorporale, ergo est ius. §. j. Insti. de rebus corpo. & incorpo. ¶ †Scd̃o no. q̃ verba prulata à Principe restringi dẽnt, ne tertio p̄iudiciũ inferaṫ, ᵇ& ad hoc quotidie allegaṫ iste tex. vt Abb. hic dṫ, & ꝯcordãtia iura sunt ī gl. ad idẽ tex. in c. ea tuarũ. de auto. & vsu pal. & in c. q̃uis. in fi. de rescri. in vj. & p̃ gl. in c. ad aures. & in c. mandatũ. de rescrip. cũ si. vtq̃ lare ꝯgerunt Mod. hic. & inter alia allegant Arch. 8. q. 1. in c. licet, vbi post Vgutionẽ dicit† q̃ si Papa mandat Ep̄o q̃ alicui cõferat p̄bẽdã, intelligiṫ cũ ꝯsensu canonicorũ. Et ad hoc adde quod no. Imo. post Car. in c. tuæ, circa fi. in ver. an aũt hñs priuilegiũ. de cle. nõ residen. vbi ꝯcludit † q̃ hñs priuilegiũ. vt possit pcipere fructꝰ bñficiorũ, dũ est ī studio, intelligiṫ cũ licẽtia p̄lati. Et sequitur Ioan. de Ana. in c. fi. col. pe. ver. qd aũt. de magistris. In cõtrariũ tñ videtur decisio Lap. in allega. 130. pro dubii propositi declaratione. col. fi. ver. sed aliud, quod opponebaṫ. vbi inquit, † q̃ si quis hẽt licentiã à Papa, non requiriṫ alia licentia p̄lati. ᶜ Et hoc vṙ intelligẽdum qñ aliàs concessio Papæ nihil operareṫ, aſs secus, vt in casibus s. in ꝯ̃riũ alle. Et ad regulam principalẽ huius c. adde Bal. in l. j. in j. col. de consti. prin. vbi dicit† q̃ si Papa dat aliquid. vel ꝯfirmat, intelligiṫ semp̃ saluo iure alterius. & no. Old. in cõsi. 263. q. est. in prin. & in consi. 310. thema tale est. & in cõsi. 355. thema q. in fi. Cal. in consi. 12. in ti. de priui. Bal. in consi. 190. ius abbatialis. in ver. 9. Car. in consi. 63. pro discussione. col. pe. vbi alleg tex in c. 3. & gl. ibi. ĩ. de reli. domi. & Abb. in cõsi. 94. in q. hæredum. col. 4. in 3. du. li. 2. & Imo. in ꝯsi. 1 a t. in eã. col. 2. Ale. in consi. 125. viso ii. q. li. 1. colum. 2. & idem Alex. in consi. 3. ex his, quæ in themate. col. 5. lib. v. †Et facit qd̃ dicitur de restõne, quæ non intelligitur facta in p̄iudiciũ tertij, ᵈvt per gl. & Doc. in l. Gallus, §. quid si tñ de li. & post. cum si. vt tradunt Mod. in c. intra quatuor. de maio. & obe. ¶ Et p̄dicta ꝯclusio ampliaṫ pluribus modis. Primo, quia potius verba improprientur, q̃ † q̃ tertio præiudicium inferaṫ, vt dicunt Car. Bal. hic per istũ tex †Scd̃o ampliaṫ vt habeat locum, etiã si motu proprio gratia facta sit, qa non tñ vṙ voluisse tertio præiudicare, ᵉ vt not. Abb. post Host. & alios in c. cãm q̃. el a. de testi. cũ si. vt tradunt Mod. ibi. Tertio ampliaṫ, ẽt si clã, ex certa sciẽtia, apponaṫ. †qa in p̄iudiciũ tertii nõ opaṫ, ᶠ vt no. tradit Pau de Ca. in cõsi. 157. q. ista verti. col. fi. Bal. in p̄ludiis feudo. col. 14. ver. itẽ dṫ And. de Iser. cũ si. vt tradũt Mod. in ca. nõnulli. in 2. limi. quartæ sal. s. de rescri & idẽ Arc. in consi. 15. reuerendissime pater. colũ. 5. Ale. in consi. 23. viso. col. fi. li. v. Quarto ampliaṫ, ẽt si agaṫ de p̄iudicio tertij, † nõ in re, se ad rẽ, ᵍ qa ẽt Papa non vṙ voluisse tali iuri ad rẽ derogare, † & iõ de tali iuremẽtio fieri dẽt, ʰvt no Abb. in c. in nostra. 3. notab. de rescrip. Do. in c. si motu p̄prio. de p̄b. in 6. & in c. quã sit. de elect. in vj. Rota in 16. deci. de p̄b. in nuuis. facit tex. in l. 2. in fi. ff. de natalibus restituen. Et quod no. Bal. in l. si ꝯstãte. C. de do. ante nup. & Domi. in ꝯsi. 99. super primo q̃siro cui si. ¶ †Vltimo ampliaṫ, ẽt si agaṫ de modico p̄iudicio, vt dicunt Mod. hic, allegando gl. & Do. in c. cũ olim. in verbo, p̄iudiciũ. de ꝯs. aſt tñ Ale. dṫ in consil. 105. nec arguẽdi sumus, col. 6. in ver. 6. in si. lib. 2. Sed vidẽdũ est qd̃ dixi in c. q̃ in ecclesiarũ. col. xv. in ver. quartus casus. de consti. vbi cõfirmaui istã opi. r̃ndendo ad plura allegata ibi, in ꝯ̃riũ. Et pro ista conclusione facit tex. hic, vbi in restõnem, de qua agebatur hic, vṙ tractari de modico p̄iudicio, qa agebaṫ de institutione pro vna vice tñ. & talis institutio necessaria est, ideo de modico p̄iudicio agebaṫ, vt infra dicã in gl. † Prædicta conclusio limitaṫ primo, non hẽre locũ, qñ aliàs cõcessio nihil operareṫ, qa ne frustratoria reddatur, vṙ Princeps ẽt tertio voluisse p̄iudicare. ita dicunt Mod. hic, allegando Cal. in dispu. inci. dñs Papa cõcessit. col. iij. ad hoc facit, † qa vt actus valeat princeps vṙ vti plenitudine p̄tãtis, vt supra dictũ fuit in c. p̄cedẽti. in 2. h. quartę cõclusionis. Et hoc intelligendũ vṙ, vbi agitur de modico p̄iudicio: ⁱ aliàs secus dicendũ est, † qa potius verba debent interpretari q̃ superflua sint, quã q̃ tertio notabile p̄iudiciũ inferaṫ, vt per gl. no. quã Bar. & Doc. sequunṫ cõiter in l. fi. §. in cõputatione. C. de iure delib. cũ simi. vt tradit ibi Alexã. col. v. vbi Bar. & Doc. hoc dicunt in statuto. quod reputaṫ ius cõe in loco, ar. l. oẽs populi. ff. de iu. & iu. à fortiori idẽ vṙ in priuilegio, ar. l. eius militis. §. militia missus. ff. de test. mili. & ad hoc bñ facit dictũ Compost. in c. cãm q̃. de rescri. † Secũdo regula procedit in dubio, prout iura, & Doc. loquuntur. secus est, si constaret de mẽte Principis, quia p̄õt Princeps, si velit ius suum alicui auferre, vt no. in c. q̃ in ecclesiarũ, de consti. & dictũ fuit in c. ex parte, el 2. s. eo. Et in proposito nostro Alex. tradit consi. 215. nec arguendi sumus, col. fi. lib. 2. & ibi in col. 8. in ver. denuo considero. concludit† q̃ ẽt constat Principem voluisse tertio p̄iudicare, qñ excipit particulariter aliquid, vbi agitur de præiudicio tertii. ergo in aliis non exceptuatis vṙ voluisse iuri tertii derogare. Et ad hoc facit, quod dixi in c. cõsultationibus. in fi. s. eo. Et eodẽ modo constare vṙ de mẽte Principis ex qualitate priuilegii. † Si enim cõceditṙ vni priuilegiũ, vt non teneaṫ soluere decimas, ipso facto apparet ipsum esse in p̄iudiciũ tertii, cui decimę de iure cõi debentur, & non requiritur q̃ derogetur iuri illius, in cuius p̄iudiciũ tendit priuilegium, vt no. Abb. p̃ gl. ibi, in c. cum olim. el j. de priui. cũ si. vt dixi in consi. 113. col. 2. facit qd̃ no. Bal. ī l. itẽ lapilli. col. 3. ver. ego dico. ff. de re. diui. vbi inquit † q̃ qñ apparet Principem voluisse priuilegiũ concedere non est opus alia clã, non obstante, ᵏ † Similiter clã, ex certa sciã, q̃ apponiṫ. facit constare de mente Principis saltẽ vbi agiṫ de modico p̄iudicio, vt no. Ale. in l. 3. §. si is, p̃ quo. ff. qd̃ quisq; iur. & Pau. de Cast. in consi. cv. donatio prædicta. io. de Ana. in consi. 81. viso instrumento. col. fi. Ale. in d. consi. ccxv. 6. colũ. ver. lib. 2. ¶ † Tertio not. quod iudex deputatus inter patronos disceptantes de iure patronatus, non recipit p̄tãtem instituendi presentatũ ab eo, qui declarabiṫ patronus, licẽt in cõmissione dictũ sit, q̃ illius ad p̄sentationẽ ordinet ecclĩã, ita Abb. hic dicit. Sed aduertendũ est, qa immo ꝯ̃riũ vṙ probari hic, per locũ à speciali. Hic enim delegatus p̄hibeṫ instituere, ne tertio p̄iudiciũ inferaṫ, vt expresse tex. dicit. aliàs ergo secus videretur, quia ista verba importarent p̄tãtẽ instituẽdi, qa expresse diciṫ de p̄sentatione, q̃ institutionẽ requirit. 16. q. 7. c. decernimus. & no. Abb. in c. authoritate. de institu. † Et qa ordinare, est terminus generalis, & ꝯprehẽdit institutionẽ, & omnẽ aliã dispositionẽ, ⁱ vt no. Domi. in c. cũ in illis. §. cũ autẽ. col. 2. versi. quid si scribaṫ. ubi alleg. Gui. de Monte laud. in extrauagan. Io. 22. q̃ incipit, sedes. in uerbo, ordinationẽ. facit text. in d. c. decernimus. in c. si tibi absenti. de præben. in 6. in c. 2. de concess. p̄ben. c. cum nos. de offic. ordina. c. ad aures. de excess. p̄lato. cum sim. sed hic ab ista proprietate uerborũ receditṙ, ne tertio p̄iudiciũ inferatur. ¶ † Quarto nota, q̃ delegatus recipit p̄tãtẽ cognoscẽdi nedũ inter partes, sed ẽt inter tertios ꝯparentes pro interesse eorum, ut Abb. hic dicit post Anto. de Burr. & Imo. hic. Sed considerãdũ est, qa istud notabile nõ vṙ probari hic, nõ enim dṙ, q̃ delegatus possit cognoscere inter tertios cõparentes, sed qa tertius appellare potest, si sibi p̃ delegatũ p̄iudiciũ inferaṫ, unde ista diuersa sunt, q̃ per d. Abb. hic coniunguntur. ¶ † Nã rescriptum restringiṫ ad personas nominatas in rescripto e. p. & g. j. eo. & non extendiṫ ad tertium, nisi qñ tertius impediret delegatũ, ut no. ĩ c. j. & in c. p̄terea. s. eo. ¶ † Quinto nota, q̃ clã, appellatione remota, operatur effectũ suũ respũ partiũ, & nõ respectu tertii cõparentis pro suo interesse, ᵐ& no. Bar. allegando illum tex. in l. j. §. interdum. versi. quæro Imperator. ff. à qb. appel.

ADDITIONES.

a ¶Ald Præsentatio. Verum est, q̃ præsentatio prout in fieri, est quid facti, sed facta postea, est ius, quatenus est fructus iuris patronatus, prout in alio p̄posito dicit Dec. in consi. 117. col. 2.

b Ald. Inferatur. Et ideo renouatio priuilegii facta à Principe in dubio interpretaṫ ne tertio præiudicet. Dec. in c. cum dilecta. in 4. no. de confir. vti. vel inut.

c ¶Ald. Prælati. Vide Dec. in c. dilecti. col. 3. in fi. de iudi.

d ¶Ald. Tertii. Idem in c. sciscitata. col. 4. ĩ. de rescri. in cõsi. 525. col. 2. in fi. & an extendatur ad ius alteri quęsitum per sententiã banni. Dec. in d. consi. 525. vbi ĩ. & ideo restitutio non trahitur ad bona per fiscũ alienata. Dec. in c. fi. col. 3. nu. 21. ĩ. de consti. in c. qa n. 21. de elec. vbi limitat nisi esset plenissima restõ.

e Hier. Gig. Præiudicare. Quod clausula, motu proprio, non operetur in præiudicium tertii. vide etiam eundem Dec. in consi. 33. in vlt. col. ver. præterea, & secundo, in j. vol. vbi etiam dicit, q̃ ista clausula non excludit illam tacitã conditionem, si preces veritate nitantur.

¶Ald. Idem in c. fi. col. 4. in fi. de constit. in consi. 410. nu. 23. in consi. 33. col. 4. in consi. 5. nu. 23. est optima decisio Rot. 114. licet in no. decis. 445. no. motus proprius, in antiq.

f ¶Syl. Ald. Non operatur. Adde Dec. in consi. 606. nu. 15. in fi. Cur. consi. 65. col. 8. Dec. consi. 373. nu. 14. in consi. 659. nu. 11. & in consi. 580. col. 2. licet Alex. in consi. cj. nu. 11. lib. j. & Dec. consi. 271. nu. 5. & in consi. 190. nu. 3 dicunt q̃ ex ea videtur inferri, q̃ Princeps voluerit tollere ius quæsitum tertio.

g ¶Ad rem. Dec. ĩ. de rescrip. c. j. ĩ. de iudi. c. at si clerici. §. j.

h ¶Syl. Ald. Fieri debet. Idem voluit Dec. in c. at si clerici. §. j. colũ. 12. de iudi. ĩ. in c. j. nu. 26. de rescrip.

i Ald. Præiudicio. Idem in c. cum super. col. 3. hoc. ti.

k ¶Syl. Ald. Non obstante. Adde Dec. in rub. de rescrip. ver. 2. conclusio. nu. 23. in c. j. col. pen. nu. 52. de rescrip. in c. ea parte. el 2. col. 9. nu. 31. s. eo.

l ¶Ald Dispositionem. Adde Arc. ibi. & pro consecrare accipitur. in cap. tibi absenti. de præb. lib. 6. & ibi Arch. c. quis diligentiam. de elec.

m Syl. Ald. Interesse. Adde Iaso. in l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pact. in l. certi cõdi. §. quoniã. col. v. ff. si cer. pet. Deci. in c. cum teneamur. col. 2. in fi. de appel. in c. sua nobis, col. 3. eod. titu. Soc. in consi. 258 col. 4. lib. 2.

appell.non licet Facit gl.no in l creditor. in prin.ff. manda in (28) verbo,posse. quæ dicit,† q titulus, nil noua. appellatione pēdente,non habet locū respectu tertij,& no. Ang.in l. per hanc. col.4.C.de temp.appel.& dixi.in ca cū teneant, de appellatio. facit quod no.Ang.in l.qdā consulebant.in fi.de re iud.cum simi.vt tradunt And.Sic.& Mod hic,& in c.cū super.de re iudi. (29) in c.qualiter el j col.6.de accus †Et ex isto notabili Infert Abb. hic,q si statutum remouet appellationem in instrumento cōfessionato,non censetur remota appellatio quo ad tertium.Et hoc dictū pro singulari refert, & sequitur Perusin.in c. pastoralis in prin.col pe.in versi.secundo quærit.de app.& idem dicit Imo.in cle.j.col.4.ver nota bene prædicta.de re iudic.Et ad hoc est notabile dictū Bal.in l.j.C.communia.de leg. col. 1. In ver.& facit ad qōnem.vbi inquit,q statutum tribuens priuile (30) gium †instrumento guarentigiato,habet locum, quando agit actione personali,vel hypothecaria contra ipsum principalē: (a) secus si agatur contra tertium [a] possessorē.Et sequitur [b] Pet.de (b) Anch.in c.j.in versi.circa istam extensionē.de constit.& Ale. in l.j.§.si hæres. colū.j.ff.ad Trebel. & idem Alex. in consi. 84. viso themate.co.fi.li.j & ibi infert ad notabilem quæstionem, & idē tenet Are.in cons.86.diligenter.in col.fi.in fi. vbi inquit (c) q sicut guarentigia non prodest tertio.[c] vt notat Bal.in l.si prote.C.de dotis promissio.ita ēt nocere nō debet.& idē Benedi. de Barziis de Perusio,in suo trac.de guarētigia.in x.car.ī prin. (31) ¶†Vltimo no q tertius.cui piudicium infertur, dēt appellare,& sic præsupponitur,q attentatum in eius piudiciū valeat, qd vr ɔ dictum Bal.in l.ob maritorum.col.j.C.ne vxor p mari. (32) in ver.qro nunqd,vbi dicit,† q factum in piudiciū tertij,q ptestatus fuit de suo interesse,est nullū.[d] & sequit Ale.in l.à diuo (d) Pio.§ si super rebus.col. 5.de re iudi.Nā tex.hic vr in ɔrīū.Et io tex.hic intelligit,qn non fuit facta ptestatio.Vel secundo dici pōt,q appellatio hæc non erat necessaria,vtilis tamē vr, vt grauamen facti remoueatur,vt in simi ɔsiderat Abb.in c.super qō- (33) nū.§.verū,j.eo.& vidēdū est,qd dixi in ca.dilecto.de app.¶†In gl.in verbo,ordinet,Abb.concludit,q vt verba aliquid operētur,delegatus mandare poterit habēti institutionē, vt ordinet ecclesiā ad pntationē ptoni,& si non velit,ad ipsum delegatū ptas deuoluit,arg.c prudentiā §.fi.j.eo. & in c. irrefragabili.§. excessus.j.de off or.Et iste est primus effectus illorū verborū. Sed ɔ istū effectū facit,qa qua rōne delegatus hic nō pt immediate ordinare ecclesiā,ne tertio piudiciū inferat,pari rōne nō vr q negligentiā illius supplere possit, qa hoc pertinet ad aliū superiorē,c.ij.de conces.pb.cui non vr piudiciū inferri rōne, de qua in tex.Ad hoc m rnderi pōt,q in casu huius cap.agit ne piudiciū tertio Iferat in iure qsito, videlicet illi,cui de pnti cōpetit ius instituēdi,sed in eo,q dēt supplere negligentiā nō in- (34) stituētis,de iure qrēdo:† qd facilius tollit,[e] vt no.ī l.seruus C. (c) de pac in l.fi.C.de acq.pos.& p gl.fi.16.q.6.in fi.can. placuit.in §.nec.Inn.in c.2.de don.vt verba aliqnid operent , de tali leni præiudicio non curatur ¶ Secundus effectus dictorū verborum est,s in gl.hic,quia si ille,qui habet ptātem instituendi,cōsentiat tali delegato,q ipse instituat,valebit institutio, qa tunc vr cessare piudiciū tertij,qd hic ponderat.Sed cōsiderandū est q ēt alius,qui nō esset delegatus,de voluntate eius,qui hēt ptātē instituēdi.posset instituere.vn talis commissio nō vr aliqnid operari.Ad hoc rnderi pt,q verū est,q instō facta p quemlibet alium de cōmissione epi,valebit:qa vr facta p ipsum epm , vt ī l.fa,qui per aliū,de reg.iu.in 6.Sed qn Eps simplr alteri instituēti consentiret,actus nō valeret,qa ille,q consentit alteri tacendo,nō dr ipse facere,l.aliud est facere.ff.de reg.iu Sed ī casu isto simplex cōsensus Epi sufficeret,qa delegatus auctoritatē hēt à seipso virtute cōmissionis. & licet ɔmissio nō extendat in piudiciū epi,ille consensus vr remouere piudiciū tertij,qa volen- (35) ti nō fit iniuria,l.j.ff.de iniur.¶†Tertius effectus est,q si hns potestatē instituendi nō ɔdicit, valebit instō facta p delegatū , vt Abb.hic ɔcludit.Idē tenet Imo.p istū tex.hic à ɔrio sensu, ibi,si videntes iuri suo detrahi,duxerint appellandū.ergo isto nō appellante,ɔmissarius poterit exeq ɔmissionē suā in ordinando (36) ecclesiā.†Nec ob.q tacens nō vr ɔsentire,vbi agit de piudicio eius,vt notat.in l.filiusfa.§ Inuitus.ff.de procur.in c.nonne.de psum.ī l.q dons.ff.so.mat & ista rōne Car. hic tenet ɔriū.Quia ad hoc rnderi pōt, primo q illa rōnō attēdit hic pp formam cōmissionis,q inspecta vi verborū vr continere ptāē instituēdi, vt dixi in notabilib'.Sed recedit à ppríetate verborū, ne tertio piudiciū inferat.& istud piudiciū bū ɔsiderat,qn ille,de cuius piudicio tractat,ɔdicit,& reclamat,vt hic dr.secus si tacet, qa dispō superioris impleri dēt vt verba sonant,nō obstāte taciturnitate.Ex quo no Infert q ɔcessio superioris intelligit , ēt in piudicium tertii,si tacet, & non ɔdicit , qa psumit cōsentire (37) dispōni superioris,si nō reclamet,vt est tex.hic not.† Scdo rn- (38) deri pōt,q in tali instōne,de qua † hic logt, vr tractari de modico præiudicio,qa talis instō necessaria est.16. q.7.c. decreui- (39) mus.† & ideo tale ius transit in cap.vac.sede,c.j.de inst.& transit in Vicarium ex gnali mandato c.ex frequentibus de inst.it. Et quia agit de vnica vice,& sic his duobus cōcurrentibus, vr tractari de modico piudio.quo casu tacens ht pro cōsentiēte, vt no.Bar.in l.q dotis in fi.ff.so.ma. Tertio rnderi pōt q absolute vbi tractat de ordinatione ecclesiæ,tacēs, de cuius piudicio agit.consentire vr.Et iō in ppositro Abb.in disputa. incipiente (40) Augerio.in secundo dubio,col.pe.†ɔcludit,q si Eps ɔfert bnficin psono pnte & tacente,valet collatio,qa psonus,qui tacet, cōsentire vr Est verū q ɔtiū in hoc noluit Car.in cle.j.col.pen. (41) in 6.q.de sup.negl.pl.† ubi inquit , q tali casu tacens nō hētur pro ɔsentiente,nisi faceret aliquē actū positiuū,ut in c.ex ore. de his,quæ fi.à maio.par.ca.& hoc approbant Mod. in c.cum Bertoldus de re iud.quia tacens nō habet pro consentiente, quia scit ius suum saluum esse,arg l.sicut.§. non videtur. ff.qb. mo.pig vel hypo.sol & quia videtur tacuisse ex quadam reuerentia erga superiorem,quo casu tacens non ht pro consen- (42) tiente l.pe.ff.de fur.†Sed ad ista rnderi pōt, q speciale est in ordinatione ecclesiæ,quæ fauorabilis est,ar.c si seruus.54.distin. vbi fauore religionis tacens habet pro consentiente,ut no.Bal. in auth si seruus.C.de episco.& cle. Prima tamen respōsio magis placet.Solum ad vnū aduertendum est,quia cū in isto casu attēditur appellatio,non vr quod statim tacēs habeat pro cōsentiente,sed tunc demū elapso termino decē dierum , qui datur ad appellandū ex ɔdicato,ex eo quod no. Barr.in l.j.C.de re- (43) la ¶†Quartus effectus est.qa si ius instituēdi ptineret ad Papā ex iure deuoluto,delegatus posset instituere,quia nō agit de piudicio tertij.& ad hoc bn facit tex.in cle.si de bnficio. de pbē. & ita Abb cōcludit hic.An Sic.post Io.de Lig.tenet cōtrariū, qa mens Papæ hic fuit facere iustitiā de qōne, quæ agebat Inter ptes,& nō cōcedere gratiā de eo.quod sibi competebat,prout logt tex.in d.cle.si de bnficio.Sed rnderi pōt, q ēi vr voluisse Papa gratiā concedere,dū dicit,q ordinet ecclesiā, & iō si nō agit de piudicio,tertii sed tm ipsius concedentis,lata debet interpretatio fieri,prout ēt in casu d cle.si de beneficio,& nota- (44) tur per gl.ibi in uerbo,ad nos ¶†Quintus effectus est,quia declarare pōt cōmissarius p quē institutio fieri dēt,& ita qdā dicunt hic,quibus Ant.de Bur.contradicit, quia delegato solū fuit cōmissa causa inter contendētes de iure psentandi,& non inter alios.Abb.legit primā opi.quia ex quo Papa mandauit , q ordinet ecclesiam,omnia vnr cōmitti,sine quibus eccia ordinari nō pōt,ar.c.præterea.ī.eo.cum si.Sed rnderi pōt , q illa regula pcedit in his,quæ veniunt in cōsequentiam ad cām sibi commissam.sed talis causa inter contendentes de īstitutione,cōmissa nō fuit,& licet sit cōmissa ordinario ecclesiæ, hoc intelligit,dūmodo nō agat de piudicio tertii,& de tali præiudicio tertii commissarius non videtur habere ptātē.c.P.& G. (45) j.eo ¶ †Successiue Abb.infert post Inn.q si Papa mandat Titio,vt alicui prouideat de beneficio , & ordinet ecclesiam de ministris,q iste mandatarius pōt per se prouidere , c.fi.de concel.præben.in 6.Ille tamen tex.loquitur in eo,qui habuit talē potestatem negligente capitulo.Idē tamen vr in isto casu , qn fuit data ptās alicui immediate,quia ipso facto Papa vr voluisse tertio preiudiciū inferre,per ea,quæ s.dicta sunt in notabilibus.Et subiicit Abb.hic post Host.q forma cōmissionis dēt attendi,ar.c.porro.de priuileg Et in proposito in executoribus ad beneficia no.Bal.in c.1.§.si facta.in fi.si de feu.fue.contro. inter do.& agna.& ibi concludit,q ordinarius in tali casu, in quo sit datus executor,nō pōt se intromittere. Et Idem Bal.in l.si seruus.in fin.C.de fideicom.lib.vbi inquit, q impetrantes (46) beneficia dato executore, non possunt† adipisci possessionē p ordinariū.& idem Do in c.j.in princip.col.2.versic.sed quid si mandatur.de conces.præben.in 6.†Sed quando non est executor,& gratia sit facta à Papa,bene potest ordinarius exequi, ut no.Do.in c.si sup gratia.col.2.versi.itē no.eo.ti.ī 6.& idē Do. in c.si clericus.§ verum. in 4.not.de præbend.¶ Subsequen- (47) ter opponit per Abb.hic de cle.auditor.de rescri.†& prima rnsio est,q ille tex.procedat in auditore dato in curia Romana. & ita tex.logt ibi,in curia Romana deputat' a nobis.sec' si ex curiā,ut hic,& gl.ī cle.auditor ī uerbo,curia Ro.hoc t5.& Ioā. An.& Ant.de Bu.hic sequunt.An Sic.hic ɔriū ɔcludit, q imo illa cle.ēt extēdat ad auditorē datū ex curiā , & mouet duplici rōne.

ADDITIONES.

a Tertium.Idem Deci.consi.410.nu.4 Ang in l si vnus.§.ante omnia de pact. Imo.l.quæsitum,à quib.appella.non licet Ale.in consi.56.in fi.libro 7. Cor. consi.118.lib.j.Ias.in l cum filiusfamilias ff.de verb.obl.

b ald.Sequitur.Idem voluit Ias.in l.certi.cond.§.quoniā.co.5.sup.j.gl.ff si cer. pet.& in.l.si vnus.§ an oia.ff de pac.Ale.in cōsi.[illegible]3.lib.3.in l.a diuo Pio.§. si sup rebus col.pe.ff.de re iu.Ias.in l.iurisgē §.prætor ait.col.2.ver.5. not.Pau.de Ca.i cōs.67.alias 607.viso,li.j.Dec.cōs.195.co.pē.i c.cū teneamur.co.2.ff.d ap.

c Tertio.Adde Ias.in l si vnus.§.ante omnia.ff.de pact.in l certi cond.in §.quoniam.ff.si cert.pet Sed falsum est,& contrarium seruatur.

d ¶Ald.Nullum.Adde Ang in d.§.si super rebus.

e ¶Tollitur.In pulchro casu Deci.in c.ecclesiæ S.Mariæ.de con[illegible].

rõne. Prima, quia fm gl. ibi, uerbũ, debitũ, extenditur ad dignitatẽ, licèt loquaĩ simplr de bñficio, ergo pariter extẽdi pt ex curiã Romanã. S. da, quia ibi exp̃sta rõ, vt euiteĩ circuitus, & vĩ militare ex curiã. Sed ad ista rñderi põt, qa cũ p̃cisè tex. ĩ d. cle. auditor. loquaĩ ĩ Auditore dato in curia Romana, nõ dẽt extẽdi extra curiã, qa verba repugnãt. Nõ sic vĩ ĩ dignitate qa licèt

48 loquaĩ de bñficio, extẽdi pt ad dignitatẽ, qa largo mõ appõne bñficij, ɔprehẽdiĩ dignitas, vt no. in c. si. de p̃b. & dixi ĩ rubr. de rescrip. Non ob. q̃ ea lẽ sit rõ ex curiã quia non est verũ, vt declarat Car. in d. cle. auditor. in 14. q. qa in auditore dato ĩ curia Romana, est de more cõferre cãm cũ alijs auditoribus, & pp hoc Papa de tali auditore magis cõfidit, quæ rõ cessat in auditore dato ex curiã. Et fm hoc ĩtelligiĩ de auditore, qui sit de numero auditorũ Rotę q̃ satis est verisimile. Et cum ista solutione coniungi pt alia solutio quã Doc tradũt, q̃ ibi agatur de collatione spectante ad Papã, & sic non agitur de præiudicio tertij, pui tractatur hic. Et ad hoc facit ille tex. in d. cle. auditor. ibi, absque cõmissione. & sic vĩ q̃ illa cõmissio ad Papam pertineret. ¶ In gl. in verbo Archidiaconus. Abb. in fi. concludit

49 † q̃ tex. hic intelligi potest de institutione corporali, quæ ɔpetit Archidiacono de iure cõi, c. vt nostrũ. de off. Arch. Et quot modis institutio dicaĩ no. Ant. de Bu. hic in fi. & Abb. in c. au

50 ctoritate. de insti. † Et conclusio est, q̃ ad officiũ Archidiaconi tm̃ ptinet de iure institutio corporalis in bñficialibus, & examinatio clericorũ ordinãdorũ, d. c. vt nostrũ. & ĩ c. ad hæc. §. an quadã. de off. Arch. vbi Io. An. dicit q̃ illa duo tm̃ ɔpetũt de iure cõi Archidiacono, in alijs est opus p̃bare ɔsuetudinẽ & Ant. de Bu. ibi seqĩ, col. 2. ver. q̃ro, an oĩa. & idẽ Abb. ĩ c. licèt. ĩ 2. not. de pœnis. & in c. dudũ. el 2. in verbo, ɔsuetudine. de ele. & in c. cũ in cunctis. §. inferiora in verbo, Archidiaconatũ, de elec. &

51 ĩ ɔs 21. vi lo. ĩ prin. li. 1. † Et de ptinẽtib⁹ ad offm̃ Archidiaconi

a no. Ant. de But. ĩ c. 2. & ĩ c. ad hæc. de off. Arch. versi. qd sit eius offm̃ Gost. in summa eo. ti. in prin. Doct. in c. p̃lectis. col. 3. 25.

52 dist. ¶ In gl. in verbo, tenebit. coll. g. ĩ fin Abb. † q̃ si p̃sumit in dex ɔ tertiũ executionẽ volẽtẽ impedire malitiosè, pñt illũ repellere. pro quo Ab. allg. Inn. in c. post electionẽ. de ɔcess. p̃bẽ. De quo me remitto ad ea, quæ superiori anno scripsi in c. licet causam. in 6. no. de prob. Et ad qđ Abb in fi. hic dicit de p̃batione, q̃ offerĩ in ɔtinenti, videndũ est illud quod superioribus diebus scripsi in c. ex parte, el 1. š. eo. vbi opi. Abb. defensata fuit ab his, q̃ Alex. in contrarium adducit, ut ibi patet.

ADDITIO.

a Ald. Archidiaconi. Et alias fuit Florentiæ dubitatum, ad quem pertineat cura sacramẽtorũ, quæ conficiuntur in die Iouis sancti, an ad Archidiaconũ, an vero ad Archipresbyterum Florẽtinum. & in fauorem Arch. diaconi cõsuluit Dec. consi. 410 quæritur an per totũ & circa hãc materiã Archidiaconi addo q̃ Archidiaconus, cui ab Ep̃o cõmissa est inductio in beneficiũ, põt subdelegare Rot. Deci. 360. si Ep̃s in no. & Archidiaconus nõ teneĩ se p̃mouere in sacerdotẽ. Dec. in c. cũ in cunctis. §. inferiora. no. 3. de elect. & põt esse plures in eadẽ ecclesia, Dec. in c. ea pte, el 1. 2. no. eo. ti. & est maior archipresbytero, Dec. in c. sanè. in 3. no. hoc eo ti. & ex p̃posito, Bal. cõsi. 338. lib. 3. & Archidiaconatus est dignitas, Dec. in c. ad aures, de rescri. in prin. & an dicatur habere iurisdictionem ordinariã, Dec. in d. §. inferiora. nu. 13 & in sub š. eo. in princi.

SUMMARIUM.

1 *Causa matrimonialis de stylo committitur solis Episcopis.*
2 *Confessio mulieris præcedentibus cruciatibus & flagellis non tenet.*
3 *Cruciatus & flagella incutiunt mulieri iustum metum.*
4 *Superlatiuum pro positiuo accipitur.*
5 *Metus facit quod actus retractari potest, sed interim valet.*
6 *Metus minor excusat mulierem, & ibi de veritate.*
7 *Modica coactio non excusat mulierem.*
8 *Delegati plures non habent exercitium iurisdictionis insolidum. vnde sine alio procedere non potest, etiam si pars consentiat.*
Arbitri plures non habent exercitium insolidum, ideo vnus sine alio nihil potest.
Delegatis pluribus datis si vnus remoueatur, iurisdictio tota remanet penes alios.
Sententia vnius ex pluribus delegatis non tenet, etiam interlocutoria.
9 *Sententia appellatione venit tam interlocutoria, quàm diffinitiua. & nu. 10.*
11 *Maritus potest ab ecclesia cogi nedum recipere uxorem, sed etiam maritali affectione tractare.*
12 *Maritalis affectio, in quo consistat.*
13 *Confessioni coniugum licèt non stetur quo ad separationem matrimonij, tamẽ statur in eo probando.*
14 *Confessioni iuuenis & puellæ statur, quod inter eos sit matrimonium ad euitandã pœnam stupri.*
15 *Metus iustus, in censetur ex præsentia superioris, cui reuerẽtia debetur, ita quod consensus rescindi possit.*
16 *Metus reuerentialis, an sufficiat ad hoc, ut actus requirens omnimodam libertatem retractari possit.*
17 *Metus reuerentialis, an excludat tacitum consensum qui aliàs induceretur.*
18 *Consentire non dicitur, qui non contradicit ob reuerentiam.*
19 *Transactio facta per mulierem in præsentia amicorum, vel consanguineorum, nõ rescinditur.*
20 *Fraus non præsumitur, vbi est præsentia consanguineorum.*
21 *Protestatio mulieris factam absentia, & clandestinè quod consentit alienationi propter reuerentiam mariti, non valet in præiudicium eius, in cuius fauorem postea renunciant hypothecæ.*
22 *Metus præsumitur ex sola præsentia personæ, cui reuerentia debetur, & cum qua contrahitur data enormi læsione.*
23 *C. quamuis. de pact. lib. 6. non habet locum data enormi læsione.*
24 *Actus requirens omnimodam libertatem retractatur ob solam reuerentiam.*
Matrimonium omnimodam libertatem requirit.
25 *Ingressus religionis, an retractetur ex sola reuerentia.*
Ingressus, vt retractetur exigitur metus cadens in constantem virum.
26 *Metus reuerentialis excludit tacitum consensum.*
27 *Tacens propter reuerentiam contrauenire potest.*
Consensus tacitus facilius remittitur, quàm expressus.
28 *Votum expressum non reuocatur nisi ex metu cadente in constantem virum, secus in tacito.*
Pater præsumitur bene consulere filio.
29 *Præsentia alicuius si in actu requiratur, actus eo absente non valet.*
30 *Cõtractus mulieris nõ adhibitis cõsanguineis requisitis ex forma statuti nõ valet.*
31 *Collatio beneficij facta per Episcopum absente patrono, irritatur.*
32 *Sententia criminalis lata absentibus duobus prioribus requisitis ex forma statuti, non valet.*
33 *Actus est nullus, quando potestas faciendi data est aliquo requisito, & sine eo factus est.*
34 *Delegati plures si sint ad uniuersitatem cãrum, vnus sine altero procedere potest.*
35 *Delegati ad uniuersitatem causarum ordinarijs comparantur.*
36 *Delegati ad uniuersitatem causarum in multis casibus simplicibus delegatis æquiparantur.*
37 *Delegatus ad uniuersitatem potest unam causam subdelegare.*
38 *Delegatus a Principe subdelegat.*
39 *Delegatus unus ex pluribus a Principe, solus procedere non potest.*
Procuratores plures ad uniuersitatem habent potestatem insolidum, licèt secus sit in deputatis ad causas particulares.
40 *Inquisitores hæreticorum specialiter fauore fidei possunt separatim procedere.*
41 *Inquisitores hæreticorum dicuntur delegati ad uniuersitatem, & nõ dicuntur ordinarij, nu. 42.*
42 *Inquisitorum officium non expirat per mortem Papæ.*
Iudicum ordinariorum officium non expirat per mortem Papæ.
43 *Delegatus ad uniuersitatem dicitur ille, cui commissæ sunt omnes causæ mutui talis loci.*
44 *Iudex unus ex pluribus qui suam sententiam dixit, & collegas in suam sententiam trahere non potuit, si recessit, possunt alij causam sine eo expedire, & de veritate, unde ibi.*
45 *Delegatus unus ex pluribus si iurat sibi de cã non liquere, possunt alij expedire.*
46 *Iudex, cui de causa non liquet, potest pronunciare, cõdemno condemnandum, & absoluo absoluendum.*
47 *Spoliatus prætextu sententiæ nullæ potest petere restitutionem.*
48 *Spoliatus dicitur clericus per sequestrum factum autoritate iudicis secularis.*

CAusam matrimonij. ¶ summaĩ, & diuiditur,

1 vt p Abb. hic ¶ † Primo no. ibi. Ep̃is. nam facit iste tex. pro stylo curię, q̃ causa matrimonialis cõmittaĩ solis Ep̃is, de quo dixi ĩ c. ɔposuisti. in prin. de prob. & aliquid dictũ fuit in c. si ɔ debi

2 litate. š. eo. † Se'o no. iuncta gl. j. vt Abb. hic dicit, q̃ ɔfessio fa

a cta per mulierẽ p̃cedentibus cruciatibus & flagellis, nõ tenet.ª

b si cruciatus, & flagella ĩcutiũt mulieri iustũ metũ.ᵇ † facit text.

3 in l. interpositas. C. de tur. in l. 3. in fi. ff. q̃ me. cã. Et in effectu re

4 qriĩ metus, q † cadat in ɔstãtẽ virũ,ᶜ c. cũ dilectus. j. q̃ me. cau.

c c. venieã. el 2. & in c. ɔsultationi. j. de spõ. Et licèt tex. in l. metũ.

5 la j. ff. q̃ me. ca. † vtaĩ superlatiuo de ɔstãtissimo viro, in ɔ posi

d tiuo accipiĩ,ᵈ vt no. Abb. in d. c. cũ dilec. in 2. no. Et dũ Ab. hic dicit, q̃ confessio nõ valet, intelligiĩ in effectu, qa retractari p̃t,

e licèt ipso iure valeat actus factus p metũ,ᵉ c. Abbas. vbi Abb. in 2. no. j. quod met. ca. Et text. hic nõ facit vim in cõfessione fcã

6 p metũ in decisione casus, sed quia vnus tantũ iudicauit. † Et

7 de ɔfessione metu facta hr̃ 25 q. 6. p totũ. Et subiicit † Abb. hic,

f q̃ minor metus plus excusat mulierẽ, quàm virũ,ᶠ vt p gl. no. in c. cum locũ. de spon. not. Abb. in c. cũ dilectus. in gl. pe qđ met cau. & in d. c. cũ locũ. & in d. c. cõsultationi. & in consil. 4. facti ɔtingentia. col. 2. ver. & aduertẽdũ est. li. 1. Cald. in cõsi. j. quod met. cau. in ver. tertio qđ maior metus. Sed tñ aduertendũ est, qa tex. in d. c. ɔsultationi, loquiĩ in muliere, quę dicebat se cõsensisse

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Non tenet. Adde eundem š. eo. c. j. in 2. no in c. fi. col. pen. de appel.
b Ald. Metum. Et q̃ sufficiat metus reuerentialis præcedentibus minis & verberibus, vide Phil. in c. quàuis. in 3. not. de pac. lib. 6. Alex. in l. si cum dotem. §. eo autem tempore. col. 3. ff. solu. ma. Are. consi. 24. col. 3. ver. uideamus modo.
c ¶ Ald. Virum. Vide Paris. consi. 67. nu. 40. lib. 1. consi. 2. nu. 171. lib. 4. consi. 51. nu 2. eo. lib.
d ¶ Ald. Accipitur. Adde pro declaratione illius tex. Abb. in c. uerũ. de iureiur.
e Syl. Ald. Per metum. Limita non procedere in sentẽtia, uel laudo, ut per Dec. consi 42. in 3. dubio.
f Ald. Virum. Adde Abb. in c. fi. de condi. appo. Pari. consi. 45. difficultas. nu. 28. lib. 4. consi. 36. nu. 64. lib. 3.

fensisse per metum.& Papa ibi dicit, q requirit metus,qui ca dat in constantē virū. ergo vr,q eadē qualitas metus requirat in muliere,sicut in homine, & ideo modica coactio non excusat mulierē,vt no. Abb.in c.insinuante.in 3.no.qui cle. vel vouen. Abb.in d.c consultationi. intelligit illū tex in cōstantē mulierē. & in d.c.cū locū.Et dicit ponderandū esse,qa tex. simpliciter dicit, in constantē,& ita antiqui libri se habent,sed libri in formis dnt,in constātē virū.Et tūc ēt potest rñderi, q sm subiectā mām etiā verificatur in mulieribus,c.licēt vniuersis.de testi iuncto c.3.j.de testi.vt dixi. Et retenta conclusione cōi, q minor metus requiratur in mulieribus,pari rōne inferri pōt, q ēt in masculis qualitas personæ deberet considerari,de quo gratia breuitatis me remitto ad ea,quæ scripsi in c.fi.j. de app.

8 ¶ †Tertio no.q plures delegati dati simpliciter,nō sūt exercitationis iurisdictionis insolidū.vnde vnus sine altero procedere nō potest,& hinc procedit ēt,q pars confiteatur, prout loqtur tex. hic,qđ notandū est,sm Bal.hic,in 2.no. Sed in iste tex. parū facit,quia confessio hic fuit extorta per metum,q non præiudicat,vt in gl hic dr. Et quod dr in delegatis,habet locum etiā in arbitris,c.vno delegatorū.vbi Abb.j.c.& in l.Pedius.ff. de arb. Similiter tex.hic procedit,quando vnus ex pluribus delegatis esset impeditus,vel mortuus,quia per hoc tñ alij non habent ptātem,d.c.vno delegatorum.Secus aūt est,si ex pluribus delegatis vnus remoueatur a superiore, quia tota iurisdō remanet apud alios,vt est tex.in l.cum prætor. in prin.ff.de iud. & Paul. de Ca.ibi declarat.Et subiicit Abb.hic, dū dr q sñia vnius non tenet,q hoc etiā de interlocutoria intelligit,quia appellatione

9 sniæ,tam interlocutoria,† quàm diffinitiua cōprehendit,vt p gl.in cle.j.de re iud.in verbo,snias. Aduertendum est, quia secundum And.Sicu.hic tex.loquitur solum de diffinitiua, referendo hoc dictum ad casum propositum, vbi patet q lata fuit diffinitiua circa separationem mrimonij. Sed hoc nō ignorauit Abb.qui fatetur tex.hic loqui in diffinitina,sed pōderat rationē tex.qui loquitur simpliciter,quia sententia vnius nō renet.Et hoc intelligitur ēt in interlocutoria, in pluribus delegatis,prout tex.hic loquitur,& no.Bal. in l.fi.circa fi. versi.tu dic. C.de aucto.præstan cū si.vt tradunt Mod.hic, & Alc. post Bar. & alios in l.si vni.col.3.de re ind.& videbimus in c.prudentiā

10 in prin.j.eo.† An aūt appellatione sniæ veniat interlocutoria, late tradunt Mod.in rub.de re iud.Alex.in rub.ff.de re ind.& in rub.ff.de re iud.& in consi.j.visis,col.2.li.2.And.Sic. in consil.

11 31.lib.2.& dixi in c.super co.ei 2.de app.¶ †Vltimo no.q ecclesia compellere potest maritum nō solum vt vxorem recipiat, sed etiam vt illam maritali affectione pertractet.ad idē tex. in cap.ex parte.de spon.& ibi Abb.in vlt.no.& in c.illud. de præ-

12 sum.vbi Abb.dicit † q tenetur illam tenere in lecto,& in mensa.Et de maritali affectione etiā dicit tex.in c.ex literis.de spon.

13 & in c.fi.de adul.¶ † in gl.ibi,in c.super eo. notandum est,q licet non stetur confessioni coniugum ad separationem matri-

a monij,tamen statur in probando matrimonium,[a]vt no.Abb. post gl.& alios in d.c.super eo.& idem Abb.per illum tex.in c. ij.de clande.desponsa.Ro.in sing.dcxiiij.tu audiuisti.& no.Host. in sum.de spon.& ma.§.qualiter cōtrahatur.col.2.ver.sed si ambo fateātur quod no.gl.& Bal.in l.pe.C.de fideiusso.circa fi.vbi cō

14 cludit,† q statur confessioni iuuenis, & puellæ,q inter ipsos

b sit matrimonium,vt euitetur pœna stupri,[b] & idem no.Bal.in l.quicunque,col.pe.C.de ser fug.& in c.j.§.iniuria.col.pe.de pace iura fir.cum si.vt tradit Alex.in consi.24.animaduersis his. col.6.lib.ij.¶ Circa illud,quod Abb.hic tradit de metu reuerētiali,late insistunt And.Sic.& Mod.hic.& quia materia quoti-

15 diana est,vt distincte procedamus vidēdum est de tribus.† Primo,vtrum sola præsentia superioris,cui reuerentia dētur,causet iustum metū,ita q consensus præstitus ab eo,qui reuerētiā

16 debet,rescindi possit.† Secundo,vtrum solus metus reuerētialis sufficiat,ad hoc vt actus requirens oīmodam libertatem,re

17 tractari possit.† Tertio, vtrum metus reuerētialis excludat ta-

c citum consensum,qui aliàs induceret.¶ Circa primum [c] Abb. post Inn.& alios concludit,q non,& idem tenet Bar.in l.j.§.q onerandæ.in fi.ff.quarum rerum actio non datur.in l. ad inuidiam,C.qđ met.cau.cum si.vt Alc. scribit in l.si cum dotem.§. eo autem tpe.col.vj.ff.sol.mat.& idem Abb.in c.insinuante.circa fi. qui cle.vel vouen.& in c.Abb.in j.no.quod met.cau.cum simi.vt tradunt Mod.hic,& idem Alc.consi.16.ponderatis narratis.col pe.li.3.& in consi.156.viso instro.col.pe.lib.2.Arc.in consi.24.quatuor dubia in 2.dubio.And.Sicu.in consil.6.col. 2.lib.1.Et probatur ista conclusio in ca.quamuis.de pact.in 6. & in c.cum contingat.vbi Abb.in 1.no.de iureiur.& idē Abb. in consi.1.in 6.q.in n.ii.7.Ex quibus patet,istam esse cōem opi. contra quam insurgit And.Sic hic.† Et primo adducit text. in l.pe.ff.de iur.in l.si eum dotem.§.eo autem tpe.ff.sol.mat.vbi ñ le,qui non contradicit pp reuerentiam, non præsumitur consentire.sed videtur, q in dictis iuribus tractatur de excindēdo consensum tacitum ; quo casu dicendum est, vt infra dicā in

19 3.quæst.† Secundo alleg.tex.in l.transactionem.C. de transact. vbi transactio facta per mulierem non rescinditur,qñ fuit facta in præsentia amicorum,vel consanguineorum: ergo non interuenientibus consanguineis,vel amicis,vr q rescindatur.Sed rñderi potest,quod ibi non apparet,q ꝯtus esset factus cū eo, cui reuerentia debetur,prout in casu nostro agitur.Et ibi ponit

20 dictum simpliciter,sicut alibi sitr habetur,† q præsentia coniunctorum præsumptionem fraudis excludit,l.Polla.vbi gl.& Bal. C.de his,quibus vt indignis.Et retenta cōi cōclusione Abb.infert hic,q protestatio mulieris facta in absentia,& clādestine,

21 † q consentit alienationi pp reuerentiam mariti,non valet in præiudicium eius,in cuius fauorem postea renunciauit hypothecæ.& ad hoc adde Bal.in l.clari.in vers.sed an valeat protestatio clandestina.C.de fideic.Bar.in l.qui aliena.§.Celsus.in fi. ff.de acq.hæred.cum si.vt tradit Ale.in consi. 16.lib.3.col.fi.s.alleg.Et quod Abb.dicit hic de minis,in quibus qualitas mariti debet cōsiderari, hoc communiter tenetur,vt patet ex his,quæ alleg in c.j.s.eo.Et hoc modo intelligitur dictum Bar.in l.j.§.

22 quæ onerandæ.in fi.ff.qua re.ac.non da †Et conclusio s. facta limitatur non procedere,data enormi læsione,quia tunc metus præsumitur ex sola reuerentia personæ,cum qua contrahi

d tur, vt no.voluit Pan.[d] de Ca.in consi.177.contra superius con

23 sulta col.2.vbi ita limitat dictum In.hic.& ad hoc facit,† quia data enormi lęsione,non habet locum tex.in c.quāuis.de pac. in 6.vt no.Pet.de Anc.in regula, accessorium.in 3.car. de reg. iur.in 6.& Cal.in cōsil.8.de iureiu. Ant. de But.in cons 45.Dña

24 Paula.cum si.vt dixi in consil.86.col.pe ¶ †Circa secūdū Ant. de But.in c.cum uirum in 2.col.de regula.per illum text. tenet q in actibus requirentibus omnimodam libertatem,actus ob solam reuerentiam retractari possit, sed Abb.ibi tenet contrarium,per tex.in c.vnico §.porro.de spon.impu.lib.6.vbi obligatur efficaciter filius, qui tacuit,patre pro eo matrimonium contrahente.& tñ mrimonium omnimodam libertatem reqrit,l.Titia,§.idem rñdet, de ver.ob.c. gemma.de sp̄ō.& Mod. hic sequuntur alle.gl.in c.præsens.20.q.3.in ver.patrem. Sed illa potius in contrariū facit.quia differentiam constituit inter matrimonium spirituale,& carnale. Alc. in d.l.si cum dotē.§. eo.autem tpe.nulla facta mentione de Abb. infert contra Ant. de Bu.in d.c.cum virum.& dicit q fuit locutus nimis generaliter,& melius dixisset,q fallit in ingressu religionis, & alleg.illam gl.in d.c.præsens.sed Ro.in d §.eo autem tpe.& Abb. in d. c.cum virum.etiam in ingressu religionis tenent ꝯrium,& be

25 ne,videlicet † q ex sola reuerentia,etiā ingressus religionis retractari non possit,vt probatur in c.j in c.cum dilectus quod me.cau.ubi requiritur metus, qui cadit in cōstantem virum. & facit tex.in c.insinuante.qui cle.vel vouen.& in c.accedens. de cōuer.coniug.Ad tex.in c.cū uirū.cū no.ibi in gl.Abb. hic

26 rñdet.¶ †Circa tertium concludit Bar.in l.quæ dotis,col.fin.ff.

27 so.mat.† q metus reuerentialis excludit tacitum [e] consensum,

e & sic tacens propter reuerentiam contrauenire potest[f]. l.pe.ff.

f de fur.& per gl.in l.filiusf.§.inuitus in ver.non probat.ff.de p. cu.facit tex.in l.in adoptionibus.in fi.ff.de adop.cum si. ut tradunt Mod.hic.& Alc.in d.l.quæ dotis.car.pe.uer.item inquarū.ff.so.ma.Est uerum,q Abb.tenet ꝯrium in c.nonne. de præsum.per tex.in d.c.unico.§. porro.de despon impu. Et pro ista opi.Abb.arguit Alc.in d.l.quæ dotis.quia si metus reuerentialis non impedit expressum consensum, ergo pariter non vr tacitum impedire,arg.l.cum quid. ff.si cer.pe.Sed ista ratio in ꝓposito non valet,quia facilius consensus tacitus remittitur,& retractatur,quàm expressus,ut no.Inn.in c.j. quod met.caus.

28 quem Abb.refert ibi,& sequitur in colum.fi.ubi concludit † q uotum expressum,in quo est consensus expressus, non potest reuocari,nisi probetur metus,qui cadat in cōstantem uirum. Secus tamen est in uoto tacito,quod ex susceptione habitus inducitur.Non obstat tex.in d.c.unico.§.porro, quia ibi non reputa-

ADDITIONES.

a ¶Syl.Al.Matrimonium.Vide Dec.in consi.133.viso processu.in prin.

b ¶Ald.Stupri.Adde Hipp.in l.j nu.69.ver.item despon.C.de raptu virg.

c ¶Primum.Fely.ver.Mod.hic dicunt.Ias.in l.transactioné.C.de transa.

d ¶Pau Quod est consi.173 cum seq.li.2.in nouis.Idem Fran.Arc.cōsi.24.Cor. in consi.124.& in consi.80.ad fi.lib.3.Soci.consi.263.lib.2.Cur.iun. in consi. 141.& bene.quamuis Aymo contra consi.114.

e ¶Tacitum.Idem Bar.in d.l.quæ dotis Ale in l.si cū dotem.§. eo tempore.sol. mat. Alciat.c.cum cōtingat.nu.6 de iureiu. vbi in lec.Alciat. impressio mēdosa est,qa vbi legitur & p̄sumitur cōsensus,l.pe.dēt legi,vt p̄sumat dissensus.

f ¶Syl.Ald.Potest Adde Ale.in l.interpositas.in gl.C.de transac.Ias.in consi.3. col.j.lib.j.& quòd excludat consensum aliàs præsumptum,vide Bal.in l.si fi ne.C.ad Velle.in l.j.C.de bo.mat.Ant.in c.nonne de præsum tamen dic,quod hic metus reuerentialis non faciat contractum retractari,nisi aliud probetur. d.l.interpositas.c quamuis vbi Fran.in 3.no.& Geor.Natta.in 2.no.de pac.li. 6 Bal consi.62.super primo,in prin.li.j.consi.316.li.4.in consi.144. statuto ciuita.ante fi.lib.j.

putat actus praeiudicialis contractus matrimonij, quia pater praesumit bene cōsuluisse filio, arg. l. si quidem. ff. quod met. cau. & ita Alex. dicit in d. l. quae dotis. pro quo est dictum Bal. in l. si fine. C. ad Velleia. in ver. primo q̄ro. vbi ita declarat text. in l. 2. § volūtatē. ff sol. mat. & in l. sed ea, quae. de sponsa. q̄ in terminis loquitur. ¶ †In gl. 1. no. secundum Abb. hic, quod vbi in alicuius actu praesentia alicuius de necessitate requiritur, eo absente, actus nō valet. Ad hoc And. Sicu alleg. dictu Bal in l. j. charte, si. in versi. extra quaeritur. C. qui admit. vbi inquit † quòd cōtractus mulieris non valet non interuenientibus consanguineis, quorum praesentia ex forma statuti requirebat.[a] & Mod. hic alleg. tex. in c. decernimus. 16. q. 7. † vbi collatio beneficij facta p episcopum absente patrono, irritatur. Et illum tex. hoc mō arguēdo Abb. adducit ī disputatione incip. Augerio. in scdo dubio in 4. arg. pri. par. Et quod talis collatio sit nulla, not. Abb. in c. cum Bertoldus. de re iud. cum si. vt tradunt Mod. ibi. Et in proposito nostro facit qd no. Bal. in l. cum sniam in fi. C. de sen. in ver. pone dicit statutum. vbi inquit † q̄ si in sententijs criminalibus debent interesse duo priores, non valet sentētia lata illis absentibus. Et ista conclusio procedit, quando nō est potestas penes exercētem actum sine alterius praesentia, prout text. hic loquitur. aliàs secus, vt Abb. hic dicit, per c. quod sicut. de elec. Et licèt secundum Abb. hic certa regula dari non possit, in resolutio huius q in effectu reducit ad no. per glo. in cle j. de iure pa. in ver. inhibentes, q̄ no. voluit q̄ vbi datur potestas cum certa requisitione, actus in cōtriū est† nullus, quia potestas limitata fuit, secus si habenti aliàs potestatem mandatum sit, quòd debeat certam solennitatem adhibere, qa tūc actus valet, licèt illa forma non seruet. Et illam gl. sequitur Car. ibi in 7. q. Abb. consi. 91. quo ad primū, & in c. ex parte. de consti. cū si. vt late congerunt Mod. ibi. ¶ †In gl. in ver. vnius. vt Ab. hic refert, iste tex. limitatur non hēre locū in pluribus delegatis ad vniuersitatem causarum, quorū vnus sine altero procedere potest, vt no. per gl. in l. si vni. ff. de re iu. & seqt Bal. in l. j. §. si plures. col. 2. ff de exerci. Bal. in l. fi. C. de auto. prēstan cum si. vt tradit Alex. in d. l. si vni. vbi dicit, q̄ cōiter Doc. hic sequuntur. Et cū dictis Alex. transeunt Mod hic approbantes istā opi. quam ēt tenet Bald in c. vno delegatorū. j. eo. col. j. in ver. dicit Accur. & Abb. ipse sequitur in c. cum cām. col. fi. de appel. Et fundatur ista opi. principaliter ex duobus. †Primo, quia delegati ad vniuersitatē causarū ordinariis aequiparantur, vt per gl in d. c. cum cām. in ver. delegatus. Et no. Ang. in l. iudex postq. ff de re iu. cum si. vt And. Sic. hic. prosequitur Peru. in d. c. cū causam, & in ordinariis vnius solus pōt, l. j. de offi. consu. Sed ad hoc responderi pōt negando, q̄ non sit verū absolute, † q̄ ordinariis aequiparent, quia etiā in pluribus casibus aequiparantur simplici delegato, vt Alc. tradit in l. more. col. v. ff de iur. om. iud. & dixi in d. c. cū cām. Prēterea tale argumentū sumit principaliter ex eo, † quia delegatus ad vniuersitatē causarū pōt vnā cām subdelegare, fm gl in d. c. cū cām. Et dato q̄ illud esset verum, ad quaestionē nostram non bene infert, qa videmus q̄ delegatus à Principe subdelegare pōt, † c. quis. s. co. c. si. j. eo. l. a iudice. C de iudi. † & tn̄ vnus ex pluribus delegatis à Principe solus pcedere nō pōt, † vt hic, & ita tollitur primū fundm̄. Secūdo fundatur ista cōis opin. per tex. in l. j. §. si plures ff. de exerc. vbi plures deputati ad vniuersitatē causarū, habent potestatem insolidū, licèt secus sit in procuratoribus deputatis ad cās particulares, l. si pluribus. ff. de procu. Sed rn̄deri pōt, q̄ in casu d. l. j. §. si plures. illi videntur habere ordinariā potestatē, prout not. Bar. ibi col. j. in fi. & hoc stante, cessat argm̄. Secundo potest dici specialiter statutū fuisse pp vtilitatē cōmercij, vt in prin. d. l. j. ibi, quia interdū locus, & tempus non patiuntur plenius deliberādi consiliū. Abb. vero hic recedit à cōi opi. & cōcludit, q̄ ēt in delegatis ad vniuersitatē cārū vnus sine altero aliqd facere possit.[b] & hoc p text. in c. officiū. in prin. de haeret. in vi. per locū à speciali, vbi in inquisitionibus haereticorū spāliter fauore fidei † conceditur, vt separatim procedere possint, † & tales dicuntur delegati ad vniuersitatē causarū, vt not. p Io. And. in c. per hoc. de haere. in vi. cum in talibus sit speciale. ergo in cōtrariū videtur ius cōe. & idem Abb. tenet in c. fi. col. pen de re iudica. in c. prudentiā. in prin. col. v. j. eo. & idem voluit Imo. in d. l. si vni. de re iudi. vbi rōnē adducit, quia in delegatis vnus sine altero nō pōt, qa non hn̄t iurisdictionē iure pprio, Et ista rō pariter militare videtur in delegatis ad vniuersitatē causarū. And. Sicu. & Mod. hic sequūtur cōem opin. & Alexan. in d. l. si vni. Et ad text. in d. c. vt offm̄. respondent And. Sicu. & Mod. hic q̄ sit speciale, vt inquisitores dicantur habere ordinariam potestatem. Non autē est speciale, q̄ separatim procedere possint, quia hoc est ius cōe, ex quo ordinarii dicuntur, l. j. ff. de offi. consu. Et hoc idem videt voluisse Alex. in d. l. si vni dum inquit, q̄ in d. c. ut officiū, ponitur ius cōe, nec aliter declarat † Sed ista responsio nō satisfacit, quia tales inquisitores non dn̄r ordinarii, sed potius[c] delegati, d. c. per hoc. de haere. in 6. & ibi Pe. de Anc. & Do. in prin. Et ad hoc bn̄ facit text. in c. ne aliqui. eo. ti. in 6. vbi spāliter statutū fuit propter fauorem fidei, quod officium inquisitorū nō expiret per mortem Papae. ergo non sunt ordinarii, quia regulariter in ordinariis non expirat officiū per mortē superioris, c. 2. de offi. leg. in vj not. in l. & quia. de iur om. iud. Et qa tex. in d. c. vt officium. vr ponere speciale in pcessu, ibi, procedentis separatim. Et q̄ tales sint ordinarii, ibi nullum verbum habetur. Vnde aliter ad illum tex. respondet Peru. in d. c. cū causam. de app. in vlt char. in ver. sibi non procedit aequiparatio. vbi dicit, quòd inquisitores non sunt deputati ad vniuersitatem cārum, ex quo tantum de haeresi cognoscunt, vt no. Lap. & Do. in d. c. ne aliqui. colum. j. in fi. Sed etiam ista rn̄sio dubitabilis vr, quia cum talis commissio referatur ad certum territorium vniuersalis vr, sicut quando cōmittūtur omnes causae mutui, quae in tali castro vertunt, † quia talis dicitur delegatus ad vniuersitatem causarum, vt no. Bal. in l. solet. ff de iurisd. om. iu. vbi Alex. dicit quod communiter hoc tenetur. Tertio cogitabam si possit responderi, quod tex. in d. c. vt officium, non loquitur in terminis, quia vr loqui, quando simul inceperunt procedere. quo casu regulariter etiam in ordinariis est locus praeuētioni. Fallit specialiter in cā haeresis, vt colligitur ibi. separatim, & tali casu videtur loqui ille tex. Sed per hoc non bene infertur ad quaestionem, de qua agit, videlicet, q̄ à principio vnus pcedere non possit. Sed ista responsio etiam non vr tuta, quia ibi dr separatim, aut singulariter. Vnde licèt illud verbum, separatim, possit intelligi, vt dictum est: tamen illud verbum, singulariter, repugnare vr, quia denotat vnum solum etiam à principio specialiter posse procedere. Vltimo alia ratio accōmodari potest, vt dicamus, quod licèt delegati ad vniuersitatem cārum respectu iuris vniuersalis iudicentur vt alij delegati: tamē respectu causarum particularium, quae includūtur sub vniuersitate, reputātur ordinarii, vt in simili no. in l. j. C. vnde cogna. vbi Cy. & Alexand. qui alios refert. Et ista etiam responsio periculosa videtur, & ideo inductio Abb. efficaciter militare videtur, & vt patet ex praedictis, articulus esset disputabilis. Retenta tamen communi opinione, vt supra dictum fuit, habetur limitatio ad textum hic. ¶ Aliam limitationē Inno tradit in c. Raynaldus. in prin. de testa. vbi inquit, † quod q̄n vnus ex pluribus iudicibus dixisset opinionem suam, & quia alios in eius sniam trahere non potuit, recessit, & noluit esse praesens in sententia. valebit sententia aliorum, quia videtur cessare ratio l. si in tres. ff. de arbi. Sed cōtrium tenet Bart. in l. duo ex tribus. versi. sed quaero. ff. de re iudi. per illū tex. vbi vnus aliis mandātibus iudicare debet: aliter ergo non tenet snīa, & Abb. sequitur, & idem tenet Bal. in l. item si vnus. §. fin. ver. quaero quid sit apparet. ff. de arbi. cum si. vt per Moder. hic & tradit Alexan. in d. l. duo ex tribus. vbi attestatur istam esse communem opinionē. & Mod. hic sequuntur, reiecta opinio. And. Sicu. qui sequitur opi. Inn. quam reperio quòd etiā tenet Alb. in d. l. itē si vnus. §. si plures. ff. de arbi. quia cessant rationes: quia ille tertius non videtur contemptus. nec alios possit in suam sententiam trahere. Et in puncto iuris ista opi. esset substentabilis, quia cessantibus dictis rationibus, potest dici, quòd iurisdictio in aliis iudicibus cōsolidetur. Et ratio Bar. & Abb. hic videtur pcedere in pluribus iudicibus delegatis simpliciter, prout loquuntur iura ab eis allega. quę quidē iura cessante ratione limitari possunt. Et ad hoc facit quod Doc. dnt in sequenti limitatione. ¶ † Vltimo limitatur, q̄n vnus ex pluribus delegatis iurat sibi non liquere de causa, qa alij iudicare possunt, vt not. Bart. in l. si vni. col. j. de re iudi. Abb. hic, cum simi. vt tradūt Mod. hic, & prius Alexan. in d. l. si vni. & idem Alb. in d. §. si plures. de arb. in ver. item quid si vnus. † Et casu quo iudici non constat de causa, pronunciare potest, condemno condemnandum, & absoluo absoluendum, ut not. Abb. in c. pen. colum. pen. infra de iudi. cum simi. ut tradunt Moder. ibi, & Alexand. in l. ait praetor. §. si iudex. col. v. de re iudi. Et hoc modo saltem deberet iudicare, attenta rōne Bar. & Abb. in limitatione praecedenti. ¶ † In glo. fin. secundum Abb. colligitur, quod spoliatus praetextu sententiae

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Requirebatur. Adde Sozi consi. 93. circa primū, col. pe. lib. j. cōsi. 112. co. ii. consi. 171. multū abūde, col. vi. versi. 4. difficultas est. li. 2. & in cōsi. 230. viso testimonio. col. 2. versi. & ad quantumcumq. eo. lib. Calca. cōsi. 13. p parte negatiua, col. j. & dictum Bal. alle. hic per nec. seq. Are in consi. 22. diligēter. colū fi. ver. venio nunc ad fin, & in consil. 73. ver. his ergo praemissis, Ias. in l. vniuersa, col. pen. uer. adde q̄ ex ea infertur. C. de preci impe. offe. And. Sic. consi. 12. scribitur. col. 3. ver. & si quispiā opponat, li. 3 & idem voluit Bal. in l. si quis mihi bona §. si corā, in fi. & ibi Rom. & Alc. ff. de acq. haer. in l. si duobus. ff de vul & pu. & in rub C. de rescin. vend Flo. in l. 3. col. 3. ff. si mens. fal. mo. dixe. are. in c. 2. in vi. no. de testi. Tiraquel. ī. dicto stat u. in gl. 2. nu. 3.

b ¶ Non possit. Et hoc est verum quando simul sunt delegati.

c ¶ Syl. ald. Potius. Vide Dec. in consi. 137. col. 3. in prin. & ibi, quid ex hoc inferatur. & Vide Lap. Io. an. & Gemi. in c. ne aliqui, col. 2. de haer. lib. 6. Io. Ba. de S. Seue. in l. more. qō. 19 ff. de iur. om. iud. Peru. in c. cum causam. col. antepe. de ap. Nicu. Bellonus in qō. ad quē sit appellandū à subconseruatore. nu. 18.

tæ nullæ potest restitutionem petere,ª ad idem tex.in c.ex insinuatione.vbi Ant.de But.in 4.not.infra de proc. & no.Bal. & Ang in l.meminerint.C.vnde vi.cũ sim.vt congerit Mod. in c.dilectus el j.de rescrip.& adde Bal.in cõsi.448.spoliatus,& in consi.350.proponitur.in fin. in j.lib.& in not casu tradit Petr.de Anchar.in consi.140.ad prædicta dubia.† vbi concludit,ꝙ clericus spoliatus dicitur per sequestrum factum authoritate iudicis secularis,quod tamen declaratur,vt dixi in cõsi.cxxv.in causa spoliationis.

ADDITIO.

a ¶Ald.Petere.Adde ꝙ spoliatus à iudice sine causæ cognitione, & nulliter,restituendus est, gl.in summa.3.q.j.Bar & Doc.in l.iuste possidet.ff.de acq.pos. Bal.consi.147.spoliatus in consi.134.copiose.in consi.149. proponitur.in fin. lib.3.in consi.317.iniustissimo.lib.2.Old.consi.127 de toto,col.j.versic secūda regula.Anto.de But.consi.62.hic de duobus,col.j.Vero.cõsi 19.Soci consi. 22.col.2.in fi.lib.j.Ro.cõsi.158.circa articulum.col.2.versi.3.qa iniuste. Abb. in c.ex insinuatione.in 5.not.de procur.Deci.in consi.cxxv.col.fin.in consi. cc.col j.in l.factũ a iudice.ff.de reg.iu.l.fin.col.2. C.de edi.diui Adr.tol.est tex.in c.cõquerente.de rest spo.Host.in sum.de resti.spo.§.qñ facienda.in prin. Soci.consi.xviij.col.2.versi.nec obstat,ꝙ Chinus. Aymo cõsi.clx.in causa spolij,col.2.nu.2.

SVMMARIVM.

1 *Iudex recusari potest suspectus etiam si habeat collegas.*
2 *Suspicio non purgatur ratione adiuncti,quod limita ibi,nu.3.*
3 *Testis suspecti fides per alios purgatur,& quando nu.6.*
4 *Vnus officiũ duorũ fungi nõ põt,qñ est taxatus certus numerus psonarũ.& nu.5.*
6 *Testes duo ad minus sunt necessarij.*
7 *Vniuersitate si in aliqua aliqs est suspect⁹,põt peti ꝙ remoueatur,lᵗ ꝙ alij adsint.*
8 *Suspectus in aliquo collegio recusari potest.*
9 *Dominus dicitur respectu familiæ largo modo.*
10 *Legatũ vxori ꝙ sit domina domus,intelligitur de præeminentia, non de domino.*
11 *Dominus in causa sui familiaris recusari potest.*
Suspectus est dominus in causa sui familiaris.
12 *Suspicionis causa allegari debet ante litem contestatam.*
Suspicionis causa ante litem contestatam non allegata,procedit iudicium.
13 *Pater in causa filij potest esse iudex nisi recusetur,de quo nu.seq.*
L.in priuatis.ff.de iudi.an procedat in iudice ordinario.
15 *Sententia lata per iudicem suspectum suspicione iuris,est ipso iure nulla.*
16 *Sñia in cã appellationis lata ab eo,qui iudicauit in prima cã principali,nõ valet.*
17 *Debet,importat necessitatem.*
18 *Iudicium in causa propria valet,parte non opponente,& ibi de veritate.*
19 *Recusationes iudicis causa. & nu.21.*
20 *Iudex,qui iudicauit,quando succedit appellanti,poterit eius sententia impugnari.*
22 *Dominus de præsenti intelligitur.*
23 *Qualitas adiuncta verbo,intelligitur secundum tempus verbi.*
24 *Religiosus licèt habeat qualitatem,quæ afferat suspicionem, aliàs in iudice non recusatur vt suspectus.*
Pro Episcopo multum præsumitur.
25 *Cardinali non creditur,vbi tractatur,de præiudicio alterius.*
26 *Bonus quis non præsumitur, quando agitur de præiudicio tertij.*

CAusam,quæ. ¶Sũmaĩ,& diuidiĩ vt p Abb.hic.¶†Primo nota.ꝙ iudex recusari põt,vt suspectus non solũ qñ est vnus,sed ẽt si hẽt collegas. ad idẽ tex.in c.cũ sup,j.eo.†Ex quo infertur ꝙ rõne adiuncti non purgaĩ suspicio. Et hoc,qñ cã est cõmissa pluribus,quia superior cogitauit de iudicio pluriũ, qbus causa eo. ipe cõmissa est.secus si causa debet per vnũ iudicari: qa si suspectus† sit. si alius postea addaĩ, qñq; suspicio purgaĩ, vt no.Sal.per illum tex.in auth.si vero contigerit.C.de iudi.Itẽ quod dictum est,procedit in pluribus delegatis,prout tex.hic loquitur.secus est in testibus,†in quibus suspicio vnius purgatur,& suppletur ab aliis multum fide dignis,ª vt not.Bal. in l.si quis ex argentarijs §.1 ff.de eden.cũ simi.vt tradunt ibi Alex. & Mod.Et idem Alex.in consi.24.animaduersis.col.8.lib.2.& in consi.221.visa facti narratione.col.v.lib.2.& in cõsi.153.visis. col.pen.lib.4.& in consi.lvj.viso processu,col.6.lib.2. Paul.de Cast.in consi 94.non sequendo ordinem.in fi.& Fulgo.in consi.173.in causa inquisitionis,colum.2. And.Sic.in cõsi.17.colum.24.lib.2.& in consi.51.colum.8 eo.lib.2.Et in pluribus delegatis ratio vĩ,quia vnus suspectus posset alios trahere in sententiam suam,quæ ratio cessat in testibus.Item in pluribus delegatis iudicium omnium requiritur secundum cõmissionẽ superioris.ideo non potest vnus vices alterius supplere,qa taxatus est certus numerus personarũ, quo casu vnus officio duorum fungi non potest.vt no.†Bal in l.Domitius. circa fin.ff.de testa & in not.q.tradit Pet.de Ancha.in cõsi.423.viso pũcto, cum sim.vt dixi in cap.ex literis.de proba.Et secundum istam rationem,†cum in testibus ad minus duo necessarii sunt,l.vbi numerus.ff.de test.vnus nõ potest supplere vices alterius & iõ quod supra dictum est de testibus, intelligitur quando sunt vltra duos testes. Nam tunc si vnus reperiatur aliqualiter suspectus,illa suspicio ex integritatia,& exubẽrãti fide alterius purgatur.Et per istum tex.infert Abb.hic.quòd si in collegio, vel vniuersitate,†quis habet aliquem suspectum petere põt ꝙ remoueatur,licèt alij non sint suspecti.Sed ista illatio non bñ pbatur per istum tex.qui loquiĩ, quandoꝙ causa fuit tribus cõmissa,quo casu vnus suspectus facilius inducere põt alios, duos in suam opi. trahere,ꝙ in collegio,vel vniuersitate, in qua cõmuniter sunt cõplures.& ita And.Sic.hic dicit,& bene.Et hoc idẽ alia rõne cõfirmaĩ, quia isto casu alii duo nõ hñt ptãtem. non sic vĩ in collegio,vel vniuersitate,quia licet vnus sit suspectus,residet potestas in aliis.quia faciunt maiorẽ partẽ,ꝙ sufficiet.l.qđ maior.ff.ad muni.Dictũ tñ Abb.in se verũ est, ꝙ†ille, qui est suspectus de collegio,recusari põt, & hoc præsertim in Doctoribus,q sunt ibi tãquã testes,vt Abb.hic dicit,& tali casu actus ab aliis expediri potest,vt no.Abb.in c.j.in gl.2.de iud.& Io.And.in addi.Spe.co.ti.§.in ver.iura ista.cũ si.vt tradit Ale.in cõsi.40.perfectis in 2.col.li.2.de quo dixi in d.c j.de iud.in prioribus,& posterioribus scriptis.¶†Secundo no. ꝙ habens aliq̃ familiã,potest dici dñs eius.Et ad hoc facit, quia largo mõ appellatur dñs,qui hẽt aliquã maioritatẽ,vel præeminentiã,alia ratione ᵇ q̃ ratione dominii,l.cũ si exhibuissent.§.qđ au. & ibi Bar.ff.de publi.& in no.casu tradit Alex.in consi. 129.puto de iure,in 2.col.lib.2 Et hoc etiã exemplificari põt in legato,quod cõmuniter faciunt testatores,dum relinquunt eorũ vxorẽ dominãᶜ domus,†quia nõ intelligiĩ ꝙ habeat dñiũ, sed præeminentiã in domo,sicut habebat viuente marito,ᵈ vt no.Bar.in l. Titia cũ testõ.in §.Titia.de leg.2.& idẽ Bart. in cõsi.9.super eo. & in consi.lvj.Bartolo.col.3.cum sim.¶†Tertio no.ꝙ dñs in cã sui familiaris recusari põt.& dicit Abb.hoc idẽ esse in ordinario,p tex.in l.qui iurisdictioni.ff.de iur.om.iu.Si aũt nõ recusatur,valet iudiciũ.ᵉ c.insinuãte.j eo & ita Abb.hoc dicit, & idẽ voluit Pau.de Cast.in d.l.q iurisdõni,põderãdo illũ text.q dĩt, non dẽt:nõ aũt dicit,non põt quasi velit dicere,ꝙ si tex.diceret.nõ põt,non valeret processus, ẽt parte nõ opponente Sed tñ ista inductio euitari põt,quia illud verbũ, non dẽt,sub eadem determinatione refertur ad ipsum iudicẽ, qui non dẽt ius sibi dicere in causa propria:& tñ isto casu,ẽt parte non opponente,iudiciũ esset nullum,vt no.in l.j.C.ne qs in sua causa. Prædicta tñ cõclusio rõne manifesta confirmaĩ, † quia talis cã suspicionis ante litẽ cõtest.opponi dẽt,c.inter monasteriũ. de re iud.ergo illa nõ opposita,iudiciũ valet,vt probaĩ in d.c.insinuãte.j.eo.Et sm istã cõclusionẽ intelligiĩ l.in priuatis.ff.de iud. † ꝙ ipso iure pater possit esse iudex in cã filii,nisi recuseĩ,vt dicit Paul.de Cast.in d.l.qui iuris.& hoc magis placet.q̃ illud,ꝙ gl.& Doct.cõiter dicũt in d.l.qui iurisdi. videlicet, ꝙ in d l.in priuatis,intelligaĩ in iudice delegato:qa iõ,quæ poniĩ in l.seq. post d.l.in priuatis,vĩ pcedere ita in ordinario, sicut in delegato,dũ tex.ibi dicit, ꝙ iudicare,munus publicũ est.Nõ tñ omittẽdũ est,qđ Ant.de But.voluit in c.dilecti.in ver.nota gl.de ap. prout referunt Mod.in d.l.qui iurisdictioni.† ꝙ nullo mõ valet sñia in causa propria, vel filiorum,etiã si exceptio non opponatur,& Moder.in d.l. qui iurisdi.hoc sequuntur,qa sñia lata per iudicẽ suspectũ suspicione iuris, est ipso iure nulla.vt not. Bal.in l.eos,in prin.col.2.per illũ tex.C.de app.†vbi non valeret sñia,si iudicaret in cã appellationis ille idem, qui in causa principali iudicauit.Et ad idẽ ponderatur tex.in d.l.qui iurisdictioni.in ver.nõ debet.ꝙ† importat necessitatẽ, iuxta no gl. in clem.attendentes. de statu mona. Sed ista quæ deuiant à cõi opi.non placent.Et primo aduertendũ est,qa Anto. de But.in d.c.dilecti.non bñ allegatur, quia ibi solum loquitur in causa propria,& non in causa filiorum. Vñ videndũ est de duobus. Primo,quid iuris in casu nostro hic,& in d.l.qui iurisdictioni. dũ loqĩ de vxore,& liberis Secundo,quid in cã propria. Circa primũ est concludendũ vt s̃ dixi,ꝙ valet iudiciũ, si non opponatur.Non ob.rationes Mod.Et primo dictũ Ant.de Bu. quia in isto casu non loquitur.Sĩr non ob.dictũ Bal.in d.l.eos quia etiam ipse loquitur in causa propria, & loquiĩ ibi in casu speciali, qñ iudex in causa semel iudicauit. Vnde non potest ipse idẽ in causa appellationis iudicare,quia esset præsumptio violenta ꝙ non velit iniquitatem, vel imperitiam iuris corrigere, iuxta l.j.in prin.ff.de ap Vltimo non ob verbũ illud, non dẽt, quia non tollit quin iure videatur hẽre iurisdictionẽ, & Paul. de Ca.in d.l.qui iurisdictioni.ponderauit illa verba in cõtriũ,dũ dĩ,non debet,& non dicit tex non põt, & in isto primo casu non vĩ dubitandũ.¶Venio ad sm, videlicet quid iuris in causa propria,in quo maior est dubitatio,† qa Ant.de But.in d.c. dilecti.

ADDITIONES.

a S.A.Dignis. Adde Fel.in c.nobis. de simo.in c.3.loco,de pba.& ibi I apostil.
b ¶Ald. Ratione.Adde in notabili casu Cor.consi.119.in prin. lib.3.
c ¶Dominam.Adde Alexan.in consilio 56.lib.3.Carol.Ruy.consi.35.38.lib.3. Tiraquel de legib.connubia.fol.91.
d ¶Syl Ald.Marito.Adde Ang.de Are.in tract.de testa.col.92. Cor.cõsi 178.li. 3.Ioan Ba.de S.Seuer in l.ii.C.de ind.vid.tol.
e ¶Ald.Iudicium.Vide Dec.in l.qui iurisdictioni.col j.ff de iurisd.om.iud.

dilecti. per gl. ibi expresse tenet, ꝙ iudicium non valeat,[a] & hoc idē vř velle Abb. in c. cū venissent. j. de iudi. de quo gratia breuitatis me remitto ad ea, q̄ dixi ibi, circa fi. ¶ †Quarto nota vnā cām recusationis, & aliā tradit Abb. hic, si iudex successit litigāti, vt est tex. in l. Iulianus. la ij. ff. de iudi. & no. Spe. eo. ti. §. superest. versi. itē si causa. †Et tali casu, quando iudex qui iudicauit. succedit appellanti, poterit eius sn̄ia impugnari. glo. no. iij. q. 7. c. infamis. in ver. tutor. & in l. j. ff. de except. rei vēd. †Et de aliis causis. ex quibus iudex recusari pōt, habetur in gl. hic, & per Spe. in eo ti. §. superest. & late insistit Peru. in c. postremo. de app. ¶ Vltimo notandū est, quantum ad tex. hic, qui dicit, †ꝙ est dn̄s, & sic videř ꝙ de præsenti requiratur ꝙ dominus sit. Vnde cautus esse debet ille, qui opponit, vt alleget, ꝙ de præsenti dominus sit, vt in simili no. Bal. in l. etiā. C. de testi. ver. sed quæro, & not Ang. in cons. j. And. Sic. hic, & idem Ang. in cōsi. 308 factum est tale, col. 2. & in simili casu tradit Old. in consi. 286. in electionis negotio. col. 2. † Et ad hoc facit, quia qualitas adiūcta verbo, secūdum tp̄s verbi intelligitur. l. si Titius, & quod ibi Bar. ff. de test. mil. cum si. Et quod dř in text. †hic, limitař, nisi persona iudicis haberet talē qualitatē, quæ suspicionem purgaret, vt quia esset religiosus, vt no. voluit Spec. in eo. tit. §. superest. in ver. quid si nō consanguineus. Ant. de Bu. in c. postremo. de app. & sequiř Ale. in l. qui iurisdictioni. ff. de iur. om. iud. Et hoc confirmař, & declaratur, vt dixi in c. postremo. ad fi. Sed tamen hic aduertendū est, quia ista limitatio nō probatur iure, & in cōtrarium facit tex. hic, vbi erat episcopus, ꝓ quo multum pręsumitur, & tn̄ recusatus fuit. Et ad hoc etiā facit, quia nō crediř etiā Cardinali, † vbi tractatur de præiudicio alterius. gl. no. vbi Abb. in c. sicut, de sen. excō. †& qa vbi agitur de præiudicio tertij, non attenditur illa præsumptio, ꝙ quis præsumatur bonus,[b] vt no. Abb. in c. cum in iure. in prin. j. eo.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Valeat. Etiā aduersario consentiente. Abb. in c. in Genesi, in 3. no. de ele. Soz. i. consi. 90. viso processu. col. 4. Deci. in l. qui iurisdictioni. 10 princi. in 2. amplia. ff. de iuris. om. iud. vbi late.

b ¶Ald. Bonus. Adde Deci. in c. super literis. col. j. in gl. in versi. priori. de rescri. in c. in pñtia. col. 5. circa medium. de proba. 10 c. Osius. in 5. no. de elect.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio à subdelegato Papæ ad Papam omisso medio non valet, quia debet appellari ad delegatum. secus in alio subdelegato, ibi. nu. 2.*
3 *Appellari potest a subdelegato delegati de latere ad Papam omisso medio.*
Legatus de latere reputatur ordinarius.
4 *Delegatus Papæ repræsentat Papā nedū in causa principali, sed appellationis.*
5 *Causa appellationis iudicatur eodem modo sicut causa principalis.*
6 *Causa appellationis summaria est, si principalis fuit summaria.*
Potestas conferendi beneficia si data sit alij à Papa, maior etiam remanet penes eum.
7 *Delegatus potest causam subdelegare vni, vel pluribus.*
8 *Delegatis ex pluribus vnus potest vices suas pluribus committere.*
9 *Maior pars subdelegatorum qualiter intelligatur, quando vnus ex pluribus delegatis subdelegat pluribus.*
Intellect. cap. fin. de re iudi.
10 *Subdelegatis de pluribus idem iudicandum est, quod de pluribus delegatis.*
11 *Subdelegatio certæ partis causæ fit aliquādo vt parcatur sumptibus, & expensis.*
12 *Episcopus si latam haberet diœcesim, & velit causam cognoscere in loco multū remoto à partibus, possunt partes petere causam committi in loco propinquo; et si hoc denegaret, potest appellari.*
13 *Appellari pōt, si causa per Episcopum non cōmittitur in loco propinquo partib.*
Tex. in c. cum Episcopus, de offi. ord. lib. 6. quo casu non procedat.
14 *Causa ardua debet tractari in loco insigni, vbi est copia peritorum.*

CVm te. ¶Sūmatur, & diuidiř, vt per Abb. hic. ¶ †Primo, nota casum singularē, in quo ad Papā appellari nō pōt omisso medio. qa à subdelegato appellari debet ad ipsum delegatū, & appellatio interposita ad Papā non tenet. & idē ꝓbař in c. sup qōnū. §. porro. j. eo. ī c. si delegatus, in fi. eo. ti. in vj. Et rō huius cōclusio. sm̄ Abb. hic vř, quia delegatus, qui nō Iotorū subdelegauit, ex quo remanet iudex delegatus, repręsentat ip̄m Papā in tali cā. c. sane. s. eo. & iō ad Papā nō est aliter recurrendū, ex quo in tali cā vices suas delegato cōmisit[a] & idē latius Abb. tradit in c. super quæstionum. §. porro. in fi. † vbi ꝑ hoc infert secus esse in subdelegato alterius delegati, quàm Papæ, qa tunc cessante rōne ꝑdicta ad Papā omisso medio appellari pōt, & idē no. Ab. in c. cū Bertoldus. circa fi. de re iud. & in c. dilecti. el 2. de ap. Et ista ratio ꝓcedit, qn̄ delegatus repręsentat Papā tanq̄ delegatus simpliciter: secus vero si tanquam ordinarius, quia tunc ad Papā appellari pōt omisso medio. Nam à subdelegato delegati de latere ad Papam appellari pōt omisso medio, vt Abb. declarat in d. c. cum Bertoldus. in fi. quia legatus ipse de latere reputatur ordinarius, c. 2. de offi. leg. & tāquam ordinarius repręsentat Papā. † Et ex prædicta ratione Abb. hic infertur, ꝙ delegatus Papæ nō solū in cā principali, sed etiā causa appellationis repręsentat Papā, qn̄ à subdelegato eius appellař. Et ita ampliař qđ dicitur in c. sane. s. eo. † Et ad hoc facit, quia idē de cā appellationis, qđ de causa principali, iudicař. l. j. ff. an palū. Et ideo superioribus diebus dicebatur, † ꝙ si cā principalis summaria sit, idē erit de cā app̄ōnis[b] & ita Angel. in terminis dicit in d. l. j. vbi Ange. Are. sequitur, in prin. & Peru. in c. interposita. §. fi. de ap. & hoc idem Bal. in terminis dicit in rub. de app. col. 4. ver. q̄ro nunqd. Et ꝑdicta ꝯclu. vř bene ꝓcedere in rescriptis ad lites, prout tex. hic loquitur. secus vř in beneficialibus, quia tunc procedit, quod dř in c. dudū. §. non igiř. de ꝑb. in vj. ꝙ licēt alteri data sit ptās cōferendi bn̄ficia à summo Pontifice, maior tn̄ remansit penes ipsum Papā, de quo dixi in c. j. de rescri. Et qđ diciř hic, limitař nō hēre locū in casu c. si is, cui. eo. ti. in vj. & in casu c. si à subdelegato. eo. ti. in 6. vt Ab. hic dicit. Adde alium casum in c. si duo ex tribus, eo. ti. in vj. ¶ †Scđo no. ꝙ vnus delegatus pōt causam subdelegare vni ex pluribus. facit text. in c. pastoralis. in prin. & in c. prudentiā. §. illa quippe. j. eo. & quod dixi in c. qm̄ Abbas. s. eo. ti. † Et eodē modo vnus ex pluribus delegatis poterit vices suas pluribus ꝯmittere, vt Abb. post Inn. & alios hic ꝯcludit. † Et ad tollendum ꝑplexitatē, in qua Doct. hic laborāt, tali casu cōsiderandum est, ꝙ si vnus ex pluribus delegatis subdelegauit causam pluribus, qui facere possint maiorem partē, puta tribus tunc maior pars attēdiř c. pastoralis. in prin. de rescri. cle. fi. de iur. pat. & si dicta maior pars concordat cū altero delegato, res de plano procedit. sed si discordant, tūc dubium est an habeat locū tex. in c. fi. de re iud. vbi ad delegantē recurritur, qn̄ duo delegati diuersas proferunt sn̄ias. Abb. & Docto. hoc non declarant, sed tamen vř ꝙ habeat locū tex. in d. c. fin. quia illa maior pars subdelegatorum repræsentat alterum delegatum; & vř verum dicere, ꝙ delegati discordant, & ideo tex. in d. c. fi. vř habere locum. Secundus casus est, qn̄ alter delegatus subdelegauit vices suas duobus, quibus discordantibus maior pars non potest considerari, tamen ex paritate rationis idem dicendum vř. Nam quando delegati discordant, ad delegantē recurritur, quia ipsi nō habent iurisdictionem insolidum. Ista ratio etiā militare vř in duobus subdelegatis, & quia regulariter illud, † quod statutū est in delegatis, ēt in subdelegatis intelligitur, c. statutum. §. in nullo. de rescri. in vj. & no. Abb. hic, in gl. & facit qđ no. Abb. in d. c. fi. col. 4. ver. ego vero, de re iudic. Et ideo isto casu discordantibus subdelegatis, recurritur ad delegatū, qui subdelegauit. Et hoc intelligitur, qn̄ sibi aliquid de iurisdictione reseruauit: si vero in totū vices suas cōmisit, ad primū delegantē recurrendū erit, prout in appellatione diffiniř, in c. sup qōnū. §. porro. j. eo. & ita ꝯcludēdū vř. ¶ Vltra Ab. hic, ex isto tex. colligitur, ibi, vt laboribus partium & expensis, † ꝙ subdelegatio certę partis cāæ, aliqn̄ fit, vt parcař laboribus, & expēsis partiū. facit tex. in c. sup qōnū, in prin. & in § porro. in fi. j. eo. in c. vt litigātes. de offi. or. in 6. Et ꝑ hoc inferř sm̄ Pe. de Anc. prout And. Sic. hic refert, † ꝙ si Episcopus latā hēt diœcesim, & velit cognoscere in loco multū remoto à partibus, ꝙ partes pñt petere vt cā ꝯmittař in loco ꝓpinquo. † & si hoc denegetur, appellari potest. ꝑ tex. not. in l. cū post sn̄iam. C. de app. & idē dicit Pe. de Anch. ī c. nōnulli, in prin. cū sim. tradūt Mod. ibi, & idem And. Sic. in consi. 52. col. 6. lib. 2. Et sm̄ ꝑdictā opi. Pet. de Anch. limitatur tex. in c. cum Episcopus, de offi. ord. in 6. † Et adde etiā aliā limi. quia qn̄ cā est ardua, q̄ indiget viris peritis, debet tractari in loco insigni, vbi sit copia peritorū, vt not. Abb. dicit in cle. j. per illum tex. col. 2. de foro compet.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Commisit. Et ista est cōmunis opi. quā sequiř Fel. in d. §. porro, Gemi. in c. si delegatus. in fi. eo. ti. lib. 6. Peru. in c. dilecti. col. v. de appel. & declarāt omnes talē appellationem ad Papā omisso medio esse nullā ope exceptionis si opponatur. item intellige si subdelegatus non admittat appellationē: nā si admittit, præiudicat deleganti, Ro. decis. 385. si appelletur. in no. & si subdelegatus admitteret posset puniri. Gem. in d. c. si delegatus, & hoc aliter fuit in ecclesia Dolana dubitatum, ad quem sit appellādum à subconseruatore, quæ q. late prosecutus est Nico. Bellon. inter repetitiones eiusdem.

b ¶Syl. Ald. Appellationis. Adde Deci. in c. cæterum, nu. 7. de rescri. in c. pastor. in prin. nu. 20. eo. tit.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum extraiudiciale expirat morte mandantis, vide num. 7.*
2 *Mandatum iudiciale expirat morte mandantis.*
3 *Mandatum substituti expirat morte substituentis, limita nu. 5.*
4 *Subdelegatio expirat morte subdelegantis.*
6 *Mandatum factum à tutore, & pupillo, an morte tutoris expiret.*
8 *Mandatum in quo expresse dictum est, ꝙ duret post mortem, an transeat ad hæredes, nu. 9. & num. 12.*
10 *Cautela, vt mandatum duret post mortem, siue hæreditas sit adita, siue non.*
11 *Procurator quis dicitur.*
13 *Hæreditas iacens repræsentat personam defuncti.*
14 *Bona vacantia quando dicantur.*
15 *Mandatum duraturum post mortem potest ab hærede reuocari.*
16 *Integra res non dicitur post citationem in mandato iurisdictionali.*

17 *Inte-*

17 Integra res dicitur ante litem contestatam.nu.19.
18 Satisdatio præstita a domino de iudicato soluendo,facit q res non indicatur integra,& mandatum non extinguatur per mortem.
20 Gratia non expirat per mortem concedentis,etiam si solo verbo sit facta,nu.21. nisi facta sit per viam simplicis commissionis.nu.22.
23 Iurisdictio ordinaria non expirat morte concedentis.
24 Ordinarius iure proprio facit,& non recognoscit concedentem, & ab ordinario non appellatur ad superiorem concedentem.
25 Iurisdictio delegata qualiter cognoscatur ab ordinaria.
26 Clausula,facias auctoritate nostra,importat delegationem,si sit apposita in principali dispositione.nu.27.
28 Iurisdictio delegata a lege,differt à iurisdictione delegata ab homine.
29 Iurisdictio delegati qualiter perpetuetur.
30 Præparatoria non faciunt quòd res dicatur cœpta.
31 Citatio est principium actionum instituendarum.
32 Iurisdictio delegata quòd extinguatur per mortem.
33 Iurisdictio non radicatur in persona delegati per exercitium iurisdictionis.
34 Delegatus semper facit nomine delegantis.
Delegatus habet vsum iurisdictionis.
35 Mandatum,quando morte mandantis extinguitur,id ideo fit,quia cessat voluntas non tanquam reuocatum sit.
36 Delegati ad vniuersitatem iurisdictio,an expiret morte mandantis.
37 Ius speciale potentius est,quam generale.
38 Iurisdictio ordinaria non expirat morte concedentis.
39 Delegatus ad vniuersitatem subdelegat.
40 Delegatus a Principe subdelegat.
41 Delegati à principe iurisdictio expirat morte delegantis re integra.
Mandatum quando morte mandantis expiret.
Præceptum quando expiret morte præcipientis.
42 Iudex si mandat aliquem mitti in possessionem per nuncium, an morte mandantis mandatum nuncio expiret.
43 Nuncius videtur facere ex mandato iudicis.
44 Præceptum non differt a commissione,quando commissio fit habenti alias potestatem.
45 Præceptum dicitur quoties quis maior mãdat aliquid minori quoquo modo mãdet.
46 Iussus expirat morte iubentis.
47 Mandatum eligendi cum consilio Sempronij durat etiam mortuo mandante.

RElatum. ¶ Summat,& diuidit,vt p Abb. hic,¶ † Primo no.q sicut mãdatum extraiudiciale re integra expirat per mortẽ mãdantis.ª l.mandatum.C.mand.in cle.fi.de procu.cum si.† ita etiam mandatũ iurisdõnale, vt hic,& idem Abb.in c.licet vndiq;.J.eo.& illã æquiparationẽ facit ᵇ tex.in l.& quia.ff.de iur.om.iud.Et no. Inn.in c.in nostra.de procu.cum si.vt tradũt Mod.hic, & Alc. in d.l.& quia.Et adde † q ista æquiparatio etiam pcedit in substitutis.nam sicut morte mandantis expirat mandatum, ita ẽt morte substituentis,expirat mandatum substituti, ut not.Old. in consi.130.omissa prolixitate facti,co.2.† Et idem est in morte subdelegantis, quia expirat mandatum subdelegati,c.licet vndique.J.eo.Et ista conclusio ᶜ procedit,quando quis iure pprio substituit,ut quia procurator sit effectus dominus litis p litem contesta.vel in delegato,qui habet potestatem subdelegandi a lege,c pasto.in prin.& c.fin.J.eo.† Secus vero,si sit data potestas substituendi,quia tunc non attenditur mors substituentis,sed mors principalis,vt no.Car.concludit in cle.fi.col.fi. versi.ad quæro.ibi,ego autem,de procur.& idem voluit Rot. in deci.34.si aliquis constitutus,de procu.in nouis. & Ro.in l. 2.§.sed,& si quis,col.ij.versi.quid autem ff.de don.† Et si mandatum factum sit per tutorem,& pupillum,an morte tutoris expiret mandatum.Et quid de prælato,& capitulo.no.Imo.in l. si super epistolam.ff.de acquir.hær.& Ro.in consi.ccix.in pcõclu.Et † in mandato extraiudiciali primo insistunt Moder.hic, & prosequuntur plures casus , in quibus regula prædicta non militat. Sed quia materia ista ᵈ non tangitur hic , nec principaliter pertinet ad istum tractatum, videndum est vltra Mod.hic,p Rom.in consi.102.quod est dubium.& idem Ro.late in l.2.§.sed & si quis.ff.de dona.Pet.de Anch.in cle.1.in fi.de renun.Alc.in l.fundi vẽd.col 2.& 3.ff.de acq.pos.& Alc.& Mod. in l.eius,qui.ff.si cer.pe.& no.Bal.in cõsi.170. ad euidentiam. lib.1.Non omitto tamẽ vnũ casum inter alios,in quo Mod.hic dicit,† q mãdatũ trãsit ad hẽdẽ,videlicet qñ expresse in mandato dr̃,q duret ẽt post mortẽ,vt voluit no.Ang in disp.Astẽ.in l.les, col.1.cum si.vt tradunt Mod.hic,& Ro.in d cõsi.202.& Bal. in d.cõsi.49.vbi magñfr loqr̃.Et p̃dictã cõclu.seqr̃ Cor.Peru.in consi.86.circa prin.col.fi.lib.4.& Sozi.in cõsi.87.in p̃senti cõcl. in princ.† Et p̃dicta cõcl.pcedit,dumõ ille,q mãdauit,decedat cũ hẽde,alis secus;& no Ang.dicit in d.dispu.col j.p tractatũ. In l.1. fin vo.ã lec.C.de act.& obli.& ibi refert,q ita de facto vidit iudicari Florẽtiæ,& sequũtur Rom & Alc.in d.l.fundi venditor, & Sozi.in d.consil.87.& alio consil.60.in præsenti.colu.4.Et ideo Florentiæ vtuntur hac cautela,† q procuratores constituuntur duraturi post mortem,hoc expresso,q mãdatum duret,siue hæreditas adita sit,siue non;& dato q quis decederet sine hærede. Sed tamen aduertendum est,quia talis cautela, & talia verba nihil videntur operari.Est enim considerandum , q qñ qs moritur sine hærede,videtur impossibile,q quis sit pcurator eius.† nã pcurator dr̃,qui aliena negotia mandato domini administrat. l.j.ff.de pcu.& hoc verificari nõ põt,qñ quis moritur sine hẽde,quia non sunt negotia defuncti,cuius morte omnia soluũtur.§.deinceps.J Auc.de nup.Nec etiam dñr negotia hẽditatis, quia dictũ Ang.intelligit,qñ non est hæreditas iacens,† vt quia apparet,neminẽ velle esse hæredẽ,ut quia facta diligẽti inquisitione,& citatis his,quos causa pxima successionis tangit,nullus inuenit,qui velit esse hẽs,iuxta practicã quã no.ponit Bar. post gl.in l.sancimus.§.quos aũt.C.ad Tre.† aliàs vero ante quã hoc appareat,esset hæreditas iacens,quę repręsentaret personã defuncti l.hæreditas.ff.de acq.re.do.l.cũ hæreditas.C. depo.vbi Bar.& propter illã repręsentationem duraret mandatum post mortẽ.Sed qñ non est hæreditas iacens,quia apparet neminẽ velle esse hæredẽ,† & tũc incipiunt bona esse vacantia,ad nemini oẽ pertinentia ante q̃ occupentur l.j.§.an bona.ff. de iur.fis.† Et ex his infertur,q quãuis dicat,q duret mãdatũ post mortẽ , siue adita sit hæreditas,siue nõ,& ẽt si quis moriatur sine hærede q talia verba nihil operantur.Nam aut hæreditas est iacẽs , aut bona sunt vacãtia,vt dictum est ,si hæreditas est iacẽs,durat mãdatum,dato q non sit dictum,siue adita sit hæreditas, siue non: Aut bona sunt vacantia,& non potest constituens facere,q duret mandatum,quia natura mandati repugnat , & subiecta materia non patitur,per supra dicta.Nam non põt facere ille, qui mandauit,quin leges habeant locum in mandato suo,l.nemo põt.de legat j.& ideo illa practica Florentinorũ nihil operat̃, & ita als dicebã Florẽtiæ.† Et casu, quo qs decedat cũ hærede ,durat mandatũ,vt dictũ est:ipse tñ hæres poterit mandatũ reuocare.l.fundi vẽditor.§.itẽ si amicus.ff.de acq.pos.vbi Alc.hic limitat tribus modis,& no.Ro.in cõsi.102.š.allc.Et supradicta cõcl.ẽt aliter limitatur,vt sing.tradit Pau.de Ca.in l.fi.per illũ tex.ff.sol. ma.& seqr̃ Sozi.in consi.172.multũ abundè.col.6.¶ † Successiuè Abb.hic dicit,q in mãdato iurisdõnia,res desinit esse integra per citationẽ ,ᵉ ita q p mortẽ delegãtis non expirat iurisdõ delegati,c.proa.c.ñ.in fi.de offi.dele.† Sed in mandato procuratoris ad iudicia,res integra dicitur ante lit contre.vt p gl.in cle. fi.de procu.in versi.ecclesia.Et huius diuersitatis rõnẽ adducit Bar in l.more.col.4.ff.de iur.om.iu.facit,quod no.Bar.in l.si pluribus.de leg j.dum ibi loquitur de præoccupatione iurisdõnis. & quod tradit Car.in cle.fi.in j.q.de procu.¶ † Notãdũ tamẽ est q etiã satisdatio præstita à dño de iudicato soluendo,facit q res non dicatur integra,& mandatũ nõ extinguit̃ per mortẽ, vt not. Bar.in l.si defunctus.per illum tex.ff.de pcu.vbi Bart.dicit illud esse mirabile,& no.ẽt Bar.in l.si acceptolatum.in princi.ff.iud. sol.Bal.in l.mandatum.in 2.opp.C.mã.& Car.in d.cle.fi.co.3.in ver.opponit̃.de procu.† In mandato vero extraiudiciali,qñ res dicatur esse integra,ita q p mortem expiret mandatum,no per gl.in §.recte.Inst.mand.cum si.ut tradit ibi Ang.Arc.& Alca.in l.si pecuniã.ff.de cond.ob caus.¶ † Subsequenter Abba.dicit, q iste tex.nõ hẽt locũ in grã,quæ non expirat p mortẽ cõcedentis,c.si cui,de præb.in 6.c.si super gratia,eo.tit.in 6.& no.Bal.in l.humanũ.in fi.C.de legi.vbi inquit,† q si post gratiã factã,ẽt solo verbo, Papa moriatur,gratia non expirat,ᶠ de quo dixi ĩ rubri.de const.col.pe.& no.Do.post Arc.in pę.6.in versi.vniuersitari.ĩ prin.Bal.ĩ l.falsus.col.12.C.de fur.† Et ista cõclu.ĩtelligit̃, qñ p viã grẽ aliqd cõcedit̃.secus si per viã simplicis commissionis,

ADDITIONES.

a ¶ Ald.Mandantis.Adde Ale.& Ial.in l.eius qui in puincia,in prin.ff.si cer.pe.

b ¶ Ald.Facit.Hæc tamen æquiparatio non est perpetua.Vide Ale.in d.l.& qa.& eundem Alex.in l.j.col.22.ff.de offi.eius.& vide Ro.deci.413.fuit dubitatum vtrum procurator.in no.vbi ponit differentiam.

c ¶ Ald.Conclusio.Vide Purp.in l.more.nu.109.ff.de iurisd.om.iu.vbi seq.

d ¶ Syl.Ald.Materia ista.Ego aliàs dicebam q cum quidam rector cuiusdam ecclesiæ cõstituisset pcuratorẽ ad resignandũ,& ante factã effectualiter resignationem mortuus esset,si ille procurator ignorans mortẽ mandãtis resignasset, talis resignatio non ualebat sed beneficium dicebatur vacasse per obitum , non per resignationem,ita est gl.in cle.1.in versi.quomodolibet,de renun.per tex. inc.dudum,de præben.lib.6.

e Ald.Citationem.Ita se habet communis opi.vt plene Purp.in l.more.nume.111. ff.de iu.om.iu.quinimo fuere, qui voluerunt quòd per commissionem solam citationis , quod communiter damnatur,vt dicit Alexan.ibi, quamuis Aqué. & Purp.ostendant contrariam esse communem. Illud tamen notandum est, quòd ad hoc , vt perpetuata sit iurisdictio , non requiritur relatio citationis , satis enim est , quòd sit executa , quamuis delegans moriatur ante relationem Soci.in rubri.C. de in ius uocan.intellige etiam de citatione ualida ut declarant omnes in d.l.more.præsertim Purpu.nume.114 Fely.in c.ex tenore. col.1.de rescri.Ro.consi.412.pro habenda.

f Expirat.Adde eundem Deci.in rubri.de consti.co.6.in j.lectu.in c.pasto.nu.12. de rescript.

a nis,ᵃ vt no. Io. And. in addi. Spec. in ti. de leg. in materia dispēsa
tionis. in §. videndum, ver. quid si is. & Io. And. & Ant. de But.
in c. ex tua. de fil. psb. liem qd dr̃ hic, procedit in iurisdōne de-
23 legata. proui loquitur.† secus in ordinaria, quę radicata est in
personam eius, cui concedit: iō illa non expirat morte conce-
dentis, vt Abb. hic dicit. Et ad hoc facit, quia ordinarius iure p
24 prio facit,† & non recognoscit concedentē: ideo ab ipso ordi-
nario non appellatur ad superiorem concedentē, vt no. Ange.
Are. post Cum. in l. 1. in prin. ff. de app. & dixi in rub. de app. cir-
ca fi. ¶ Quomō aūt iurisdō delegata cognoscatur? Abb. cōclu-
25 dit.† q si princeps, lex, vel consuetudo iurisdictionē tribuit su-
per castro, vel ciuitate, vel super vniuersitate causarum, videt̃
concedere ordinariam. & no. Bar. in l. & quia. de iurisd. om. iu-
26 di. cum si. vt Alex. tradit in l. more. co. 5. de iuris. om. iud.† Et p-
dicta cōclusio limitatur, nisi dicat̃, facias auctoritate nostra, qa
b tunc vr̃ data iurisdō delegata,ᵇ vt Abb. hic dicit. & Bar. in locis
præalle. & no. Mathe. in no. 90. no. q vbicunque. cum si. vt Ale.
tradit. in l. j. §. opus. ff. de oper. no. nun. & Abb. in c. licet. colum.
27 ij. de off. or. cum si. ut late congerunt Mod. ibi.† Et hoc sane in-
telligitur, quando dicta verba apponūtur in principali dispo-
sitione, ut quia dr̃, cognoscas auctoritate nostra. secus si in exe
c cutione ᶜ actus apponuntur, argu. cle. j. in prin. de præben. & ita
no. dicit Ant. de But. & Imo. in c. quoniam abbas ī. eo. & Ale.
seqt̃ in d. l. more. col. iij. & ad hoc plura similia prosequuntur
Mod. in d. c. licet quibus adde no. dictū Bal. in addi. Spe. in titu.
de instr. edit. col. 2. quod sequitur Alex. in l. quæ dotis. co. vj. in
ver. septimo fallit. ff. sol. ma. & quod no. Cor. Perus. in consilio.
ccxiij. in hac consultatione. co. 3. lib. 1. vbi refert Alex. de Imo.
cōsuluisse. Et ultra Abb. hęc regula, quæ ponitur hic, limitatur
non procedere in casu c. ne aliqui. de here. in 6. & in casu cle. fi.
de procu. cum sim. vt tradunt Ang. & Mod. in l. & quia. ff. de iu
ris. om. iu. Quibus adde q ista regula procedit in iurisd. delega.
28 ab homine.† secus si sit delegata a lege, vt no. abb. post alios scri
29 bit in c. irrefragabilis. §. cæterum. col. ij. de off. ord. ¶ † Quomō
aūt iurisdō delegati perpetuari dicat̃? abb. refert varias opi. sed
d ipse concludit, q citatio ᵈ omnino requirat̃, per text. in c. seq.
& in c. fi. de offi. dele. in fi. vbi expirat iurisdō, si citatio nō prę-
cessit, ut latius per eū hic, & idem tenet glo. in c. licet undiq; j.
eo. cum si. ut tradit Alex. in l. more. col. ix. ver. sed q requiratur
citatio, & ibi attestat̃ istā esse communem opinio. Et idem di-
cit Imo. in l. 2. §. sed & si quis. ff. de don. Host tamen in d. c. licet,
quem abb. hic refert, tenet, q non requirat̃ citatio, sed sufficit,
q delegatus aliter cęperit vti iurisdōne, & istā opi. pleriq; sequū
tur, quos Alexa. refert in d. l. more. And. Sic. & Mod. hic. & di-
cit Ant. de But. hic. q Legistę, & Cano. cōiter tenent istā opi.
Nō obstant iura alleg. per Abb. hic, quia licèt per citationē iu-
risdictio delegati ppetuet̃. non p hoc negatur quin idem sit, si
alio mō delegatus cęperit vti iurisdictione, vt probat̃ in d. c. li-
cet ibi, uti nō cęperit. & in d. l. & quia. Sed ista responsio nō sa-
tisfacit, psertim ad c. fin. de offi. leg. vbi negatiue dr̃, q iurisdi-
ctio delegati expirat per mortē delegātis, si citatio non pcessit,
& consequēter alius actus ante citationem nō vr̃ sufficiens. &
ideo Ant. de Bu. hic aliter respondet, q in d. c. fi. ideo citatio re
quiritur, quia finita iurisdictione legati, expirat dignitas ipsius
legati. Secus esset in epō, vel aliis ordinariis, qa his mortuis re-
manet dignitas ipsa, q iurisdictionē sustinet. Alex. in d. l. more.
col. 7 dicit, q ista rūsio est ꝯ tex. in d. c. fi. ubi solum considerat̃,
q iurisdictio extinguatur. & sic nō attenditur ibi quod officiū
& dignitas delegantis expiret. Sed replicari pōt, q licet ibi solū
de iurisdōne dicatur, tamen negari nō pōt, quin concurrat il-
lud, qd̃ dicit Ant. de But. videlicet, q ēt expirat officiū delegan
tis. Vnde aliter vr̃ dicēdū, q non sit in consideratione, licèt of-
ficium expiret. hoc patet, quia ibi valēt statuta facta p legatū,
& perpetua sunt, lic ēt officium expiret. ergo pariter delegatio
valere debet respū ipsius delegātis, licet expiret offīn, sed in de-
legato solū consideratur an cęperit vti iurisdōne. Et quātū ad
hoc pcise ibi requiritur, q citatio facta sit, hoc ēt patet in c. li
cet vndiq;. j. eo. vbi morte subdelegantis offm̄ eius expirat, &
tn̄ solū cōsideratur, an subdelegatus cęperit uti iurisdō. & sic pa
tet q opi. Abb. p hoc efficaciter probatur in d. c. fi. in fi. similiter
efficaciter pbat̃ in d. c. seq. ibi, citatione facta, negociū cęptum
ergo vr̃ q ante citationē nullo modo negociū cęptū dicatur.
30 † Et ad hoc ēt facit, qa præparatoria nō faciunt, q res cępta cē
dicatur, vt pbatur in l. posthumus. §. fi. de inoffi. testa. ibi, cępta
controuersia, uel pparata. Et sic tanquam diuersa ponuntur, q
31 controuersia cępta sit, vel pparata. † Et qa citatio est pncipium
actionū instituendarū, ut dr̃ Insti. de pœ. te litig. §. fi. iō nō vr̃, q
32 añ citationē qs dicat̃ cępisse vti iurisdōne. ¶ † Successiue q̃ritur
de rōne, quare iurisdō delegata extinguitur p mortē. Abb. rñ-
det, q p actū delegationis no trāsfertur iurisdō i delegatū. ideo
re integra delegans pt reuocare commissionē. c. q̄uis eo. ti. in
6. Sed p exercitiū iurisdōnis radicatur iurisdictio in psonā de-
legati, cu p mortē delegantis nō extinguitur. Sed ista rō nō sa-
tisfacit, qa p exercitiū iurisdōnis nō radicat̃ iurisdō ī psonā de
33 legati, † qa sp delegatᵘ facit nuīe delegātis, c. sane. ī. eo. † & nihil
34 hēt pprīū, l. j. § 1. ff de off. eius. Et p hoc ēt cōfundit̃ rō huius cō
clusionis, q̄ ponit Ang. ī l. more. col. j. de iur. om. iud. ubi inqt, q
delegatᵘ hēt vsū iurisdōnis: iō radice corrupta p mortē, ēt mā
datū corrupit̃, l. corruptionē. C. de vsufr. nā aucta tali rōne, idē
cēt dicēdū, q mādatū extinguat̃ ēt re nō integra, & ipse Ange.
de hoc ppēdit & cōcludit. q fauore iudiciorū lex cōseruat vsū
35 iurisdōnis, vt cā decidatur postea q̄ inchoata sit. † Et notādū est
q qñ p mortē delegātis extinguit̃ mādatū, nō extinguit̃ tanq̄
e reuocatū sit, sed qa volūtas cessat,ᵉ vt no. declarat Bart. in d. l. &
36 qa, col. fi. de iuris. om. iud. & dixi ī no casu in ꝯsi. 108 † An autē
iste tex hēat locū in delegato ad vniuersitatē cārū? Abba. ꝯclu-
dit q sic, qa ēt p mortē delegātis re integra expirat iurisd. dele-
gati. p c. ne aliqd. de hær. in 6. p locū a spāli. Et qa rō, q̄ est in cā
particulari, ēt militat in delegato ad vniuersitatē cārū, ut latius
p eū hic. & idē vr̃ velle Bar. in l. & qa. ff. de iuris. om. iu. idē tenet
37 Fulgos. in l. more. e. tit. de iur. om. iud. mouet̃, † qa potētius est
ius spāle, q̄ gñale, l. cognitio. in prin. ff. de off. eius. Si ergo iuris-
dō delegati in spē, q̄ fortior vr̃, extinguit̃ in illa cā particulari,
idē dicēdū vr̃ in delegato gñali. Et qa eadē rō vr̃, q̄ est in delega
to spāli, & ēt supra dictū est, sm abb. Ale. in d. l. more col. 6. dicit,
q rōnes Ful. fragiles sunt, qa imo sm eū, potētior est iurisdō
38 vlis, q particularis. † Nā videmus q iurisdō ordinaria, q̄ vlis est,
nō expirat morte cōcedētis, l. & qa ff. de iur. om. iud. c. 2. de offi.
39 dele. in 6. secus in delegato, ut hic, cū si. † Itē videmus, q delega-
tus ad uniuersitatē cārū subdelegare pt, vt p gl. in c. cām in ver-
si. delegatus. de ap. Secus est in delegato particulari, l. a iudice.
C. de iud. Sed ad ista, q̄ Ale. adducit, rñderi pōt Nā prima rō dū
inqt, q iurisdō ordinaria nō expirat morte ꝯstituētis, nō est ea
rōne. qa vlis sit, sed qa ordinarius illā hēt radicatā iure pprio,
d. l. & qa & no. Abb. post Anto. de Bu. hic. Scda rō ēt non valet,
dū dicit, q delegatus ad vniuersitatem cārū subdelegare pt. Nā
hoc negari potest, qa multi tenēt ꝯtrīū, ut patet ex his, q̄ dixi in
c. cū cām. de app. Et dato q illud cēt verū, non vr̃ obstare pdictę
ꝯclusioni, qa n iegī delegatᵘ ad vniuersitatē cārū subdelegare
pt, & in hoc ordinario æqparatur. ergo iurisdictio sua non ex
40 pirat morte delegantis. Huc pbatur, † qa delegatus a principe
subdelegare pōt, & in hoc æqparatur ordinario, l. a iudice. C.
41 de iud. c. pasto. c. fi. j. eo. † & in morte delegātis re integra expi-
rat eius iurisdō, ut hic dr̃. ergo illa ratio Ale. non valet. Et ratio
Ful. vr̃ bñ pcedere, qa potētius vr̃ ius spāle, q̄ gñale. facit qd̃ hr̃ ī
c. q ad agendū, de pcu. in 6. & in l. sed & si qs. §. q̄ situ. ff. si quis
cau. ¶ Postremo Abb. dicit q rña, q̄ hr̃ hic, q mādatum expirat
morte mādātis, pcedit, qñ in mādato datur noua potestas ad
actū, de quo agitur. Secus aūt est in pcepto qd̃ sit aliàs hñti po-
testatē, qa tūc solū antiqua ptās excitatur, & tali casu pceptū p
mortē non extinguitur, p tex. in §. & hoc vero iubemus. in Au-
then. vt nulli iud. q tñ tex. loqtur non de morte mandatis, sed
eius, cui fit mādatū. Et huius ꝯclōnis rationē abb. hic adducit,
qa qñ noua datur potestas, ille gerit vices mandantis. ideo per
mortem eius expirat ptās. Sed qñ reperitur habere ptātē, solū
ex-

ADDITIONES.

a Hier. Commissionis. Adde circa hoc Gondisal. de villa Dieghn. Sacri palatij apostolici causarum Auditorem, in trac. suo de legato. in 16. q. incī. sexto decimo quarto in ver. sed quæritur. vbi examinat illā quæstionē, videlicet utrum mortuo Papa expiret ptās legati eius quo ad ea, quæ sunt legato concessa vl-tra facultatem sibi a iure traditam. ubi allegat Specu. Io. An. & Ant. de Bu. in locis allegatis hic per Deci. quem quidem tractatū nunquā videram, qs ut est singularis, & aureus, ita ēt est rarus. sed illū mihi ostendit pteritis diebus, dū vacaret sed. morte Leonis x. pontificis maxi. Reuer. Do. Dominᵘ Altobellus Auerold Brix. Epš Polle. S. D. N. & sanctæ Romanæ Ecclesiæ per totum Vene torū dñiū legatus, cū auctoritate legati de latere Vir non minus sanctitate, re ligione, quā grauitate, prudētia, ac huiusce, & nræ aliarūq; sciētiarū cōspicuᵘ, atq̃ pclarᵘ, cui ob singulares, ob ingenii & aīi sui dotes, plurimū obstrictᵘ sū:
b Syl. Ald. delegata. Duplex est quæstio, an ista verba faciant iurisdictionē ordina riam, vel delegatā. prima, si cōcedat̃ iurisdō his verbis, nullā habētibus iuris dōnē altera si habenti ordinariam concessa sit, adiectis similiter his verbis, vtroque in casu dicitur delegata. Alexā. & Ias. in l. j. §. si quis simpliciter. ff. de ver. ob. & an tali casu iudex possit ex utraque iurisdōne, pcedere, decla. Fel. in c. cum ex officii. col. 1. ver. circa gl. 10 nos. de præscript. & si tamē constat ex qua cesserit, an ordinarius, vel ut delegatᵘ ex qua iurisdōne censendū sit pro cessisse. vide Ale. consi. lv. quonia corā pstantissimus. lib. v. q̄ recusat. Purp. ī l. more. ff. de iurisd. omn. iudic. nume. 47.
c Ald. Executione. Adde Ias. in l. ex pupillari. ff. de ulg. & pup. in l. ius autem ci nile, col. j. ff. de iust. & iur. Cur. sen. consi. v. col. 35. versi. x.
d Citatio. Ita sentit Deci. hic, & hæc vera indistincte. Et sic non est differētia in-ter leges, & canones, licèt videat̃ cōis opinio, q sm canones sufficiat cōmissio citationis, ut tenet Fel. in c. seq. Dec. in l. si pluribus. de leg. j. deci. Tho. 341. & & ibi Stepha. Auferii. Et quāuis postea Philip. Dec. distinxerit in l. more. num. 48. ff. de iurisd. om. iud. & quāuis idem Deci. in c. seq. nu. 2. sequatur commu-nem errorem. Sed q nō sit differentia inter leges, & canones, sed sufficiat, & requiratur citatio, tenet Egi. Bellame. j. de offi. lega. c. fin. nu. 6. & bene. nō aūt requiratur citationis relatio, sed sufficit executio. Soc. in rub. C. de in ius uoc.
e Ald. Cessat. Id. ut Dec. in c. cæterum, in ult. col. de rescrip.

excitatur illa ptas, q competebat, & cessat ratio palle.& sequuntur Mod.in d.l.more.col.pe Sed in ista ratione aduertedũ est: nã rla, quæ hic ponit, in iudice delegato loqt. & iudex delegatus sp vr repręsentare psonã delegãtis, c.sane.s e. Vnde si psona delegantis nõ repręsentatur, non dr delegatus, & rla ista non hẽt locũ. & si is, cui fit commissio habet aliunde ptãte, put in ordinario contingit. & in casu, in quo Abb. hic loquitur, non conguenter ponitur limitatio ad istum tex. Itẽ rõ Abb. pcedit, qñ esset facta commissio simplr, ita q non sit alterata ptãs, quę prius competebat. aliàs secus esset dicendum, cessante ratione

42 Abb. Retenta in conclusione pdicta, Abb. primo hic ĩfert, † q si iudex mandauit nuncio, vt mittat aliquem in possessionem, licèt iudex, qui mandauit, re integra moriatur, ipse tñ mandatũ

a exequi tenetur.[a] & de hoc est dictũ Bar. in l. fundi venditor. in fi. ff. de acq. pos. & seqtur Bal. in l. si de interptatione. ff. de legi. cum si. ut tradit Alex. in d. l. fundi. in 2. col. Et hoc dictũ de nũcio fundari vr rõne s. dicta, quia nuncius ur hẽre potestatẽ à

43 seipso, & non a iudice. Sed hoc nõ vr verũ, † quia nũncius vr facere ex mandato, & commissione iudicis, & ipse est nudum organũ. ar. l. si ptet. ff. de manumis. vind. facit tex. in l. qui aũt. §. fi. ff. de cõsti. pec. Et ita 9 illud dictũ de nuncio arguit Bal. in l. more. col. 3. ff. de iur. om. iud Ad hoc tñ responderi potest, q hoc dictũ intelligatur in nuncio deputato ab ista cõitate, uel à statuto: quo casu dr habere ordinariam potestatẽ, ut no. Ro. & Are. ibi declarat in d. l. fundi venditor. de acq. poss. Vel secundo intelligi põt q nuncius faciat noĩe officii, quod quidem officiũ durat, & per mortẽ non extinguit, ut no. Bal. in d. l. si de interpretatione. ff. de legi. vbi inquit, q est nuncius officij nõ p-

44 sonæ. ¶ Secundo ex prædicta conclusione Abb. infert, † q qñ fit cõmissio habẽti ass ptãtẽ, nõ vr dria an fiat pceptũ, vel simplex

45 commissio. Et no. Alex. in d. l. more. col. pe. vbi innuit, † q quociq; supior mandat ĩferiori, pceptũ dr, et si dicat uerbo, rogo, ut no. p gl. in l. j. in prin. ff. quod iussu. Et ideo dicit Imo. in l. qui

46 in aliena. §. is, qui putat. ff. de acq. hære. † q sicut mandatum expirat morte mandantis, ita ẽt iussus morte iubentis. & idem vr uelle Cal. in consi. 4. in prin. eo. ti. ubi pariter loquitur de mandato, & pcepto, qd p mortẽ expiret. Et expresse hoc tenet Goff. quẽ Car. refert in cle. fi. in j. q. in fi. de procur. Car. tamen ibi cõcludit in ver. p hoc dico, q natura pcepti cõiter est, q fiat ei, q aliàs habet ptãtẽ. iõ statim q emanauit, suum habet complementum, & per mortem non extinguit, sed mandatum fieri solet ei, qui non habet ptãtẽ. Et Mod. sequuntur in c. eam te. de rescrip. Sed tamen ista differẽtia ẽt a communiter accidentib. pbari non vr. iõ qd dictũ est, de iure verius vr, videlicet, q solũ consideret an alias habeat ptãtẽ, vel nõ, ille, cui commissio fit.

47 ¶ Vlt. Abb. refert dictũ Spe. dicentis, vt ipse refert, † q si mãdat aliquibus, ut eligant cum consilio Sempronii, licèt moriat supenor, quia mandauit, illi tamen tenentur in actu electionis requirere consilium Sempronii, Sed aduertendũ est, quia ista decisio secũdũ quod Abb. refert, non videtur vera, quia Abb. p supponit, q illi, puta canonici, quia aliàs habebant potestatẽ, faciant uigore potestatis, ordinario iure, illis competente. & hoc non uidetur verum, quia vbi mandatur alicui habenti ass potestatẽ, si ptãs in aliquo alteretur, de ordinario efficitur delegatus, ut no. in c. licèt. de offi. ord. facit tex. in c. cum aliquibus, de rescr. in 6. & ita vr in casu isto, quia agitur qd fiat electio de consilio alterius, quo casu alterat illa ptãs, & delegata efficitur ut in terminis de consilio no. Ang. in consi. ccxvii. in causa accusationis, quem refert, & sequitur Are. in l. j. §. si quis simpliciter. col. 3. de verb. obl.

ADDITIO.

a Syl. Ald. Tenet. Et cum Bar. est communis opi. et dicit Ias. in l. more ff. de iur. om. iu. col. xii. qui dicit idem etiã in licentia de capiendo data nuncio, & hoc dictum quo ad capturam seq. Ang. in d. l. fundi. Purpu. in d. l. more. num. 136. vbi dicit doc. Bar tripliciter limitari. primo quando nuncius nulla hẽbat potestatẽ, sed accipit à commissione. secundo quando commissio facta fuit eã contra. aliàs secus, vt p Ias. in d. l. more. col. xiii. de qua dubitat Purp. vbi supra. tertio limitatur, ut habeat locũ in iudicialibus, non in contractibus, quia si cut mandatũ soluitur morte mãdãtis, l. manda. C. mand. ita & iussus, sm Imo. in l quod in aliena. §. putat. ff. de acq hære. seq. Fel. in c. eam te. de rescrip. col. vj. vers. j differentia. quæ omnia refert, & declarat Purp.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio, ut perpetuetur non exigitur litis contestatio.*
2 *Statuta duo contraria in eodem uolumine, debent quantum fieri potest ad concordiam reduci.*
3 *Contrarietas remouenda est quantum fieri potest in qualibet dispositione.*
4 *Statutum dictans q aliquid seruetur non obstante alia lege, vel statuto contrario, impedit concordiam, ratione euitanda contrarietatis.*
5 *Statutum quod verba statutorum intelligantur ad literam, non tollit quin vnũ statutum per aliud suppleatur.*
6 *Iurisdictio delegati, vt perpetuetur, non requiritur quod citatio perueniat ad notitiam citati, sed sufficit emanasse a iudice.*
7 *Iurisdictio delegati perpetuatur statim, quod delegatus incipit uti iurisdictione.*
8 *Citationis commissio est sententia interlocutoria.*
9 *Citationis commissio est actus iurisdictionis.*
10 *Citatio prima sufficit ad perpetuandam iurisdictionem.*
11 *Citatio per edictum admittitur etiam hodie, vbi nec scitur quis sit citandus. secus vbi persona est certa, quia tunc citatio debet fieri specialiter.*
12 *Iurisdictio, vt perpetuetur, negotium debet esse quasi coeptum.*
13 *Iurisdictio non perpetuatur per subdelegationem.*
14 *Delegatus ex pluribus non potest procedere sine aliis.*
15 *Delegatus vnus ex plurib. vices suas solus alteri committere potest.*
16 *Subdelegandi actus est separatus a causa principali.*
17 *Appellans videtur renunciare appellationi, si litigant coram iudice à quo.*
18 *Appellandi iuri non censetur renunciare qui litigat coram iudice à quo pendente tpe ad appellandum, quod limita, ut ibi nu. 19. nu. 21. & nu. 22.*
20 *Voluntas quæ facto declaratur, eatenus arguitur, & demonstratur, quatenus ex ipso facto inferri videtur.*
22 *Actus impugnatus non præstat fundamentum.*
23 *Fundari quis non potest in uerbis aduersarij non acceptantis.*
24 *Appellationi quis renunciare non videtur per actum, qui non sortitur effectũ coram iudice à quo.*
25 *Priuilegio contraueniens videtur ei renunciare quando actus contrarius habuit effectum.*
26 *Fundare quis se non prohibetur super actu, super quo litigatur.*
27 *Excommunicatus post appellationem, si abstinet se à prohibitis excommunicato, non per hoc videtur renunciare appellationi.*
28 *Actus, qui in non faciendo consistunt, non ita declarant voluntatem, sicut actus, qui se habent per modum agendi.*
29 *Excommunicationis sententia timenda, etiam iniusta.*
30 *Appellationi non censetur renunciatum per actum gestum coram iudice a quo, si iudex appellationi ab interlocutoria detulit.*
31 *Apostolorum iniusta denegatio habetur pro delatione.*
32 *Iudex qui detulit appellationi, iudicatur priuatus iurisdictione.*
33 *Iurisdictio quæ est in habitu, licèt nõ in exercitio, de consensu partiũ exerceri põt.*
34 *Quasi, hæc dictio, denotat improprietatem, & diminut.*
35 *Delegati iurisdictio expirat morte delegantis ita, ut non valeat processus factus etiam a delegato ignorante.*
36 *Iurisdictione ipso iure expirata de consensu partium procedi non potest.*
37 *Intell. ad l. Barbarius. ff. de off. prætor. quod non habet locum in delegato. item & aliter declaratur. nu. 38.*
39 *L. si forte. ff. de off. præsi. an habeat locum in delegato.*

CRatum gerimus. ¶ Sũmatur, & diuiditur, vt per Abba. hic. ¶ † Primo no. quod ad perpetuãdũ iurisdõnẽ delegati non reqritur lit. contesta.[a] Et sm Abb. hic per istum tex. suppletur ad illud, qd dr in c. pcedenti. Et per hoc Abb. infert, † q qñ in eodẽ uol. reperiuntur duo statuta, q vñr 9ria, debent quantum põt ad concordiam reduci. Ad primum dictum aduertendum est, quia supplemẽtum de isto tex. ad præcedentem non vr posse adaptari: q a tex. in c. pcedenti. in ver. si vero, pcise dicit quod mortuo delegante ante lit. contest. expirat iurisdictio, & ideo necessarium est fateri qd ille tex. p istum corrigatur. Et ad illud dictum, quod vbi reperiuntur duo statuta fere 9ria, quantum fieri pt concordari debẽt. Vltra ea, q dñt Mod. hic idem Abb. tradit in c. sup qstionum. in 3. no. in prin. j. eo. Et no. Bal. in l. 1. §. & parui. ff. quod vi aut clam. cum si. ut dixi in c. ex parte. el 2.

3 s. eo. † Et est regula communis in qualibet dispositione, q ita in-

b telligi debet, ut contrarietas remoueatur,[b] ut probatur in c. inter dilectos. § cæterum. j. de fid. instr. quem tex. ad hoc all. Abb. in c. cum rub. de test. Et in not q. Bartol. in l. fin. §. idem q æsti. nit. ff. de cond. inde. Bal. in l cum falsa. circa fi. C. de iur. & fact. igno cum si vt Ale. scribit in l. j. in prin. ff. ne quis eum. Et idem

4 Alc. in consi. xl. viso themate. lib. j. in fi. † Et talis concordia nõ impeditur, licèt in statuto, uel lege dicatur, quòd illud debeat obseruari nõ obstante statuto, vel alia lege, q faceret in contra-

c rium,[c] vt est gl. no. in Auth de hær. ab intest. in prin. in versi. vacantibus. & not. Bal. in l. sciẽdum. ff. qui satisd. cog. in prin. cum si. ut tradunt ibi Alc. & Mod. & idem Alex. in consi. lxxx. uiso.

5 libr. j. † Et licèt statutum velit, q uerba statuti intelligantur ad literã, non tamen tollitur quin vnum statutum per aliud sup-

d pleatur,[d] ut no. dicit Pet. de Anc. in consi. 423. viso facto. col. 3.

6 in prin. ¶ † Secũdo no. ut Abb. hic dicit. quod ad perpetuandã iurisdictionem delegati non reqritur q citatio perueniat ad

e notitiã citati. satis est. n. q emanauit a iudice,[e] vt Abb. hic istũ tex.

ADDITIONES.

a Contestatio. Adde Ale. in l. 1. ff. de iur. om. iu.
b ¶ Ald. remoueatur. Adde Ias. in l. cum falsa. C. de iu. & fac. igno. & in prael. feu. in 7 col. idem Dec. in consi. 23. col. 2.
c Ald. In contrarium. Adde Ias. in l. j. in 3. col. in prin. ff. sol. matr. & vide multa quæ addi. ad gl. in d. auc.
d Ald. suppleatur. Vide Alci. lib. 2. ff. de verb. signi. fol. 51.
e Ald. Iudice. Confirmabam alias, quia citatio facta furioso, vel infanti perpetuat iurisdictionem, secundum Bal. in l. si pater, in fi. C. ne de statu defun.

tex. inducit An. Sic. & Mod. hic dñt, quòd iste tex. nõ pbat hoc, qa citatio p edictũ non ualet. Sed rñderi pt, q valebat isto tpe, licẽt correctio postmodũ facta sit, & qđ abb. dicit est uerũ in se, vt tenet gl. in cle. 1. in ver. & ad pte. vt li. pen. Et hoc idẽ latius Abb. pbat in c. fi. in fi. de off. leg. † Nã ppetuatur iurisdictio delegati statim, quod delegatus incipit uti iurisdõne, c. licet. infra eodem Et negari non potest quin utatur iurisdictione statim, quòd delegatus citatione committit, † cum talis commissio sit sententia interlocutoria, vt per glo. in l. cũ clericis, in ver. sententiarũ. C. de epis. & cler. & in § ad excludendas, in uer. interlocutionibus. in auth. de liti. coll. 8 & hoc idẽ vr̃ tenere Bar. in l. more. col. 4. ff. de iur. om. iu. dũ inqt, † q cõmissio citationis est actus iurisdõnis, facit q res non sit integra, & hoc idem teq tur An. Sic. in c. pcedẽti. † Et quãtũ ad istũ effectũ perpetuandi iurisdonẽ, prima citatio sufficit, vt p gl. in cle. j. I ver. citationẽs, de iud. & no. Abb. in c. proposuisti. col. pe. ver. sed qro, de for. comp. Et notandũ est dictũ Inn. † qđ Abb. hic refert, q vbi nescitur qs sit citãdus in spẽ, ẽt hodie admittitur citatio p edictũ: secus vbi psona certa sit, qa tunc spãlr citatio fieri dẽt, ut not. Io. An. in c. fi. de ele. in 6. & Do. ibi. circa fin. post Pet. de Anc. & idẽ Car. in consi. 93. do. Abb. col. 2. cũ si. ut tradũt Mod. hic, & ĩ c. 1. de constit. quorũ dictis adde Ang. in consi. cxciij pro decisio. qstorũ. col. fi. Ful. in consi. cxc. visis. col. 3. Alb. in l. ea, q. eo. lũ. ff. in versi. ad gnĩã q. C. qũo. & qn iud. Signo. in con. lvij. creditor volens, col. pe. & fi. Pau. Ca. in consi. lxxii. in cã q vertitur, co. iij in nouis. Ale. in consi. cij. pspectis statutis, lib. v. & in con si. 5. in cã, co. r. lib. 2. & in ɔsi. 137. in cã. co. lib. col. 3. An. Sic. ĩ ɔsi. 18. col. 3. li. 1. ¶ † Tertio no. q ad hoc. ut ppetuetur iurisdictio, negociũ principale debet esse quasi cæptũ. † Ex quo sm abb. infertur, q p subdelegationem non ppetuatur iurisdictio, ɔ gl. ĩ c. si a subdelegato, co. ti. In 6. qa p talem subdelegationem non tangitur negotiũ principale. Nec ob. q subdelegãdo vtatur iurisdõne, qa Abb. indet. q vtitur iurisdictione ordinaria, q a lege sibi ɔceditur, & non delegata. & idem Abb. dicit in c. pastor. in prin. in 3. no. in eo. ti. & in c. vndiq. in vlt. no. j. co. ti. † Et ista conclusio ɔprobatur, qa videmus, q vnus ex plurib. delegatis nõ pt pcedere sine aliis, ĩ c. cãm matrimonii. s. ec. † & tñ vnus ex plurib. delegatis vices suas solus alteri committere potest, c. quis. s eod. Ex quo datur intelligi, † quod actus subdelegãdi est actus separatus à cã principali. ut no. Abb. declarat in c. fin. in prin. in gl. 1. circa fi. j. eo. ti. ¶ † Quarto no. quòd appellãs, si postea litigauit corã iudice à quo, renunciare vr̃ appellationi, & hoc sm Abb. intelligitur in applone interposita, & ita text. hic loqtur, ibi. ea interposita. Non sic vr̃ in applone interponenda, † qa si grauatus intra tps datũ ad appellãdum litigat corã iudice a quo, non p hoc vr̃ renunciare facultati appellandi, qa interim deliberare pt, & si illa ɔrietas, q insurgit litigãdo in causa principali coram iudice à quo post applonem, non vr̃ pcedere in applone interponenda ut Abb. hic dicit post Inno. in c. sollicitudinem, de ap. Et ista limitat. o pcedit, qn ille, q appellauit, coram iudice à quo litigat ex pcepto iudicis, vt puta quia suscepit terminum sibi pfixum à iudice. secus si ipse grauatus sponte terminum petiisset ad pcedendum, quia tunc etiã appellationi interponende renunciare vr̃, ut no. Abb. in d. c. solicitudinem. in fi. & in c. qđ ad consultationem. col. 5. de re iud. & in cap. significauerunt de testi. cum sim. ut tradunt Mod. hic. Sed aduertẽdum est in pdictis, q communiter approbari vñr. Nã q apploni hic renunciatum ur̃, hoc insurgit ex ɔrietate, q resultare vr̃, quia p applonem a iudice à quo recedit. Vñ si ille, qui appellauit, postea prosequatur eãdem cãm corã iudice a quo, vr̃ appellationi renunciare, & talis renunciatio vr̃ fieri, quatenus ɔrietas insurgit, quia uoluntas, q ex facto declaratur, eatenus arguitur, † & demonstratur, quatenus ex ipso facto inferri vr̃. ca. solicitudinem. de app. facit quod not. Bar. in l. 1. §. si quis hoc interdicto. in fin. ff. de itine. actuque. priua. & ideo qualitas actus, q fit coram iudice à quo, dẽt considerari, an videaẽ inferre cõtrarietatem, & tacitũ consensum ẽt respu appellationis interponẽdæ. Nam si grauatus, non obstante grauamine, pro quo appellare põt, cãm prosequitur coram iudice a quo. Ista prosecutio arguit tacitũ consensum in iudicẽ. c. insinuauit. j. eod & sicut tollitur appellatio interposita, ita vr̃ tolli illa, q interponi pt, si ex natura actus consensus arguatur. Et quia facilius vr̃ impediri appellatio interponenda, q q appellatio iã interposita tollatur, arg. l. patre furioso. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. Et hic fatet ipse Abb. in d. c. solicitudinẽ. qn grauatus spõte corã iudice a quo petiit terminũ sibi assignari. Sed idẽ vr̃, si acceptauit terminũ sibi datũ a iudice, quia non necessitabatur illum acceptare, ex quo poterat recedere a iudice, interponendo appellationẽ. & sic actus sp vr̃ esse uoluntarius. Præterea, illa distinctio quam Abb. facit, an quis petat sponte terminum, vel sibi constituaẽ a iudice respectu appellationis interponendæ, alia rõne nõ vr̃ pcedere, quia si dicamus q appellationi interponẽdæ renunciatũ nõ vr̃, quia quo ad illã nõ insurgit ɔrietã, Abb. dicit hic post Inno. in d. c. solicitudinẽ, illa rõ pariter militaret, qn sponte qs terminũ susciperet, quia nõ vr̃ renũciaũ appellationi, ex eo ɔrietas nõ insurgit. vnde concludendum est, vt supra dixi. ¶ † Secundo limitaẽ tex. hic, nisi actus, qui geritur coram iudice a quo, tẽdat ad cõfirmationẽ appellationis, ut quia petat grauamen reuocari, & ad probandũ grauamen inducat testes ut per gl. in c. si a iudice, de appel. & Abb. hic. & idẽ Abb. in c. qđ consultationẽ, col. 5. de re iud. & in ca. cum venissent, col. 3. de eo, qui mit. in possess. Domini. tamẽ ĩ d. c. si a iudice post antiquos, quos refert, vr̃ reprobare gl. ibi, quia veritas grauaminis pbari debet corã iudice ad quem. ideo si fiat coram iudice a quo, renunciatum vr̃ appellationi. Et ideo saluando gl. Domi. ibi concludit illã procedere, qn ille, qui appellauit compareet corã iudice a quo, & petat grauamen reuocari per viã simplicis informationis, & non tanquã corã iudice. Perusinus in c. cũ teneamur. in vlt. no. de app. per illum tex. indistincte sequitur gl. in d. c. si a iudice, & dicit, q nõ bene reprobatur per Do. quia pro illa est tex. ibi: vbi patet, q licẽt corã iudice a quo, procedatur per illum q appellauit ordine iudiciario, non tñ vr̃ renunciatum appellationi. & hoc idem tenet Perus. in d. c. si a iudice, col. 3. ver. tu ad uerte, & in c. solicitudinem, col. 7. vers. sed aduerte, de app. Moder. hic respondẽt ad fundamentũ Peru. de d. c. cum teneamur. q ibi non procedebaẽ super articulo princip. appellationis, sed incidenter petebantur acta post appellationẽ reuocari. ideo in illo casu nulla contrarietas insurgit, licẽt ordine iudiciario procedatur. secus in terminis in quibus loquitur glo. & Do. in d. c. si a iudice. & ita ẽt alias dixi d. c. cum teneamur, & sic in effectu opin. Do. uerior de iure vr̃. & ad maiorem declarationem considerandum est, q renunciatio appellationis insurgit ratione contrarietatis, ut supradictum est. Vnde si appellans comparet coram iudice a quo, & velit coram eo iudicialiter procedere, ut cognoscatur de grauamine, & iustitia appellationis. & tunc licet faciat ad finem, ut grauamen reuocetur, & sic hic tendat ad finem, ad quem tendit appellatio: tamen renunciare vr̃ appellationi, quia quantum ad talem cognitionẽ iurisdõ iudicis erat suspẽsa, d. c. si a iudice. iõ cõtrarietas resultat in pcessu, & per consequens in appellatione. secus si appellans compareat coram iudice a quo, & ab eo simpliciter petat, & reuocet grauamen appellationis, & nõ comparet, vt cognoscatur, & discutiatur de articulo appellationis, quia tunc non vr̃ renunciare appellationi, quia in tali casu nulla contrarietas resultat respectu effectus, quia ad eundem effectũ tendit appellatio, vt grauamen reuocet. Hæc ẽt contrarietas non insurgit respu iurisdictionis, quia vt patet in d. c. si a iudice, solũ suspenditur iurisdictio iudicis a quo, quatenus agitur de cognitione appellationis, non autem quantum ad remouendũ grauamen ¶ † Tertio limitatur, sm Abb. hic, vt colligitur in c. cum venissent. cũ gl. de eo qui mit. in possess. videlicet † quando actus per appellantem coram iudice a quo, reprobatus fuit qa tunc non potest aduersarius se fundare in eo, quod impugnat, regu. ex eo. de reg. iur. in 6. & idem not. Abb. in d. c. cum venissent, col. 1. in prin. post glo. ibi. & hoc pro singulari tradit Roma. in sing. cl. appellans, cum simi. Mod. hic. Et adde Perus. qui hoc idem sequitur, in ca. solicitudinẽ. col. 6. versi. a. simi. & alleg. quod no. Bal. in l. si hæres. C. de repu. hæred. vbi 2. notab. dicit, q q non † acceptat uerba aduersarij, ex illis se fundare nõ põt, & in terminis est dictum Bald. in l. nihil. §. si cum filius, in fi. ff. de inoffic. testa. vbi inquit q pactum, † qui non sortitur effectum corã iudice a quo, non vr̃ quis renunciare appellationi. & no. Are. in l. naturaliter. §. nihil cõe. col. xi ff. de acq. poss. Et ad hoc bñ facit † qđ no. Ant. de Bu. in c. pastu. col. 6. de cau. pos. & ppric. vbi inquit q contrauenieus priuilegio, vr̃ illi renunciare, qn actus ɔrius habuit effectũ, aliàs secus. Et ista conclusio procedit, nisi † lis penderet adhuc sup impugnatione, quia non phibetur quis fundare se super eo, de quo litigatur, vt no. Pet. de Anch. in cõsi. xvj. viso instrumento, in fi. cũ si. ut tradunt Mod. in c. capitulũ. de rescrip. Quarto limitaẽ, vt dicũt Ant. de But. & Imo. hic, quando coram iudice à quo fit actus, qui

ADDITIONES.

a Vtatur. imo solũ pparat, & sic oportet citationẽ eẽ executã, vt dixi ĩ c. pcedẽti.

b ¶ Ad. Sufficit. Intellige autem, quod citatio valida sit, alias non perpetuatur iurisdictio. gl. fi. in c. cum plures. & ibi Ioan. An. in fi. de offi. dele. lib. 6. vbi Petr. de Ancha. col. fi. in 3. q. & Do. colum. fi. Philip. Fran. colum. 3. ver. 3. tenementi, & tradit Fel. hic, & Ioan. Lup. in c. per uestras. fol. 88. colum. 3. versie u. ad ista bene facit de don. inter vir. & vxor. Petr. de Anchar. in consi. xvi. viso processu. col. 2.

c ¶ Non potest. Rom. sing. cl. Felin. c. capitulum, de rescript. Alexad. consilio 131. numero 2. libro 5. Philip. Fran. cap. 1. de rescrip. in 6. Iason l. qui Romæ §. Seia. de verbo. obliga. Dec. l. cum fundus §. seraum, nume. 11. l. cum proponas. 2. au. 9. C. de pact.

qui in agendo consistit, ut tex.hic loquitur. Secus si in sola patientia consistit, ex eo, quod no.voluit Innocen.in cap.olim.et
27 ş.in fin.de restitutio.spoliat.dicēs, quod si iudex † post appellationem me excōmunicauit, & ego tolerem excommunicationem, abstinendo me a prohibitis excommunicato, non p hoc
28 videor renunciare appellationi.† Et hoc facit, quia actus, qui in non faciendo consistunt, non ita arguunt, & declarant voluntatem, sicut actus, qui se habent per modum agēdi, ut not.Ant. de But.in cap.veniens.col.1.de fil.presbi.cum simil.ut tradunt Mod.hic, & sequitur Perusi.in d cap.solicitudinē, versi.6.quæritur. Sed tamen aduertendum est, quia tali casu prout loquitur Innoc.in d.cap.olim. in illo, qui obseruauit excommunicationem, cadit alia coniectura, quàm quòd voluerit renunciare
29 re appellationi,† quia sententia excōmunicationis siue iusta, siue iniusta, timēda est.xj.q.3.c.su'a pastoralis. Vnde ad abūdātem cautelam ne incideret in aliquod præiudicium, voluit excōicatus obseruare excōicationē, & tali casu etiam si actus est in faciendo ex quo alia coniectura haberi potest, nō vr quis renunciare appellationi, prout in simili casu voluit no.Ant.de Bu in c.accedentibus, colū.2.ver.& per prædicta.j. de priuileg. quē refert, & sequitur, Alex.in consi.xxxiij.ponderatis his. colum.iij lib.v.cum simi.vt dixi in c.cum accessissent, col.pen.de
30 consti.¶ † Quinto limitatur, quando iudex detulisset appellationi ab interlocutoria, quia tunc per actum gestum coram eo non induceretur renūciatio appellationis, quia iurisdictio ab eo abdicata est, & in superiorem translata, c.cū appellationibus.in fi.de app in 6.& ita tenēt Domi.de Rota in dec.cccxlii. ex hoc insurrexit.ut referunt Mod.hic.sed contra hoc arguunt
31 Moder.de c.vt super.in fin.de appe.in 6.vbi † iniusta denegatio apostolorum habetur pro delegatione. & tamen adhuc appellationi renunciare potest. Nō ob.c.cum appellationibus, quia ibi de renunciatione nihil dr, & sic videt ꝙ delatio appellationis non impediat renunciationem, quæ inducitur ex prosecutione litis coram iudice a quo. Et ista nunc est noua opin.Mod. sed hoc tradit Perus.in c.sollicitudinem.col.6.in tertia limitatione.de appel. Et pro veritate huius limitationis videndū est,
32 † an iudex qui detulit appellationi priuatus sit iurisdictione, adeo quod illa reassumere non possit ex tacito consensu appellantis. Et breuiter conclusio vr ꝙ per delationem appellatio. si sit iudex priuatus iurisdōne, sed tāntum exercitio, ut no.Domi.
33 per glo.ibi.in versi.refutari.in d c.ut super, in † ver.noto primo ex illa glos & ideo de consensu partium reassumi potest, qa iurisdō, quæ est in habitu, licèt non in exercitio, de consensu partiū exerceri potest, c.pastoralis.c.j.de rescri.& idem est de cōsensu solius appellantis.ut no.Pe.de Anch.& Do.in d.c vt super. col.1.& tradit Perusi.in c.cum cessante, in 5 limit.de app.& in d c.cum appellationibus.§.si vero.col.2.de appellationib.i 6. & dixi in c.interposita.§.illa denique.de appel.ideo ista limita
34 tio nō uidet vera.¶ † In gl.prima colligitur per Abb. ꝙ dictio,
a quasi,[a] diminuit, & denotat improprietatem,[b] & no.Ang.in l.j.
b per gl ibi.ff.de transf.cum simi.ut tradūt And.Sic.& Mod.hic, & eorum dictis adde Abb.in c.j.de postu.præla.in 3 not.Bar.in l.hoc colore.ff.de inof.testamen.& in l.si ante.in prin.ff.so'.matrimo in d.l diuortio.§.si fundum.ff.eo.titu.& in l.si in rixa, eo
35 lu m.fina.ff.de sicar.& Bal.in l.in suis.ff.de lib.& posth.¶ † In gl. 2.conclusio prin.Abb.est, quod per mortem delegantis expirat iurisdō delegati, adeo quòd non valet eius processus, licèt delegatus ignoraret mortem delegantis.& idem tenet Bar.in l.
36 & quia.in glo.fi.ff.de iurisd.om.iud.† quia iurisdō ipso iure expirat, adeo ꝙ de consensu partium non possit procedere, ut p glo.in cap.cum venissent de testi.& facit tex.in cap.si cui nulla in fin.de præben.in 6.ibi, expirat omnino, cum simili.vt tradunt Mod hic.ad idem tex in c.fi.§ officium.ibi.ipso iure.co. titu.l.in 6 cū similibus, ut Alex.scribit in l.eius qui in prouincia. in ver ignorasset.in fin.ff. si cer.peta.ubi inquit, quod ista est communis opin.quam etiam tenet late do.Ioan.Bap.de S.Seuer.in repeti.l.& quia, in xxi.q de iurisd.om.iud. Huic conclusioni prædictæ ob.tex.in l.Barbarius ff.de offi.pto.vbi ignorantia, & communis error facit valere sententiam, & processum: quia Abb hic respondet, quòd ibi non interuenit solum communis error, sed officiū emanauit a superiore, q habebat potestatem, & sic duo concurrunt, communis error, & auctoritas superioris. Sed in casu nostro extincta iurisdōne per mortem, tollitur auctoritas superioris, & solus error remanet, qui non potest iurisdōnē tribuere. Sed ista responsio dubia videtur, qa ēt in terminis nostris officium emanauit a superiore habente potestatem, & a principio ualuit commissio de iure omni respectu ideo facilius deberet cōseruari, argumen.l.patre furioso.ff.de his, qui sunt sui. Non obstat quòd in casu nostro cessat auctoritas per mortem delegantis quia vetum est, si de morte constaret. Et ita etiam esset in d.l Barbarius.si constaret de seruitute prætoris, qu a intentio superioris non fuit constituere seruum prætorem. Vnde sicut communis error facit, quod ibi valent gesta, q in veritate nunquā valuerunt de iure, veritate inspecta, a fortiori communis error in casu nostro deberet fa
37 cere,† quod illud.quod valuit de iure, conseruetur. Ideo ad tex in d.l.Barbarius, respondet Inn.in c.cum dilecta.quod loquitur in ordinario, & non habet locum in delegato. Sed ista opin.reprobatur.ut Abb hic dicit, cum simi.vt dixi in capit sciscitatus.de rescrip.Ideo postremo responderi potest, quod in
38 dicta l.Barbarius, erat communis error omniū † qa ita publice reputabatur ab omnibus, in casu nostro agitur de ignorantia particulari ipsius iudicis, & non constabat hic, ꝙ ab aliis ita cō
39 muniter reputaretur.† Similiter conclusioni prædictæ nō obstat tex.in l.si forte.ff de offic.præsid quia secundum Imo.hic, loquitur in ordinario.secus in delegato, & idem dicunt Bald. Pau.de Cast.& Alexan.in dicta l.eius qui.ff si cert.peta.& de illo tex.in dicta l.si forte. dixi in cap.si duobus.colum.iij in fin. de appella.

ADDITIONES.

a ¶Dictio, quasi. Adde hic Fel. versi gl.in uer.captum.& per dominum tas. in l. in suis.ff.de lib.& posth.hæred.instit.

b ¶Syl.Ald. Improprietatem. Adde eundem in l.si pascenda, in gl.ff.C. de past.

SVMMARIVM.

1 Intellectus hominis debet informari a iure.
2 Scientia commendatur, præsertim in ecclesiis
3 Ecclesia indiget viris literatis.
4 Literatis beneficia facilius tribuuntur.
5 Illiteratus ab ordinibus repellitur.
6 Illiteratus in collationibus beneficiorum magis odiosus est quàm homicida.
7 Clericus qui patitur defectum scientiæ peccat, nisi eum inopia excuset.
8 Clausula, quod si non omnes, &c. quid importet.
9 Clausula hodie in vsu, videlicet omnes, duo, aut unus exequatur.
10 Iudicium plurium firmius reputatur.
11 Veritas per plures melius inuenitur.
12 Opinio à pluribus approbata attenditur.
13 Opinionem communem quare sequi debeamus.
14 Consilium collegij habet maiorem præsumptionem veritatis pro se.
15 Numerus minor attenditur, quando sunt maioris auctoritatis.
16 Communia negligi solent.
17 Statutum exigens consensum propinquorum, an verificetur in vno.
18 Clausula, non obstantibus, non sufficit contra constitutionem concilij.
19 Causa an potius debeat committi duobus, quàm uni.
20 Forma si data sit, irritatur processus, nedum si contra, sed etiam si citra formam fiat.
21 Contra, & citra paria sunt.
22 Forma nihil addi, vel detrahi potest.
23 Formæ omissio in minimo uitiat actum.
24 Forma ubi defectus est, refert quod ex æquipollentibus fiat.
25 Formæ omissio vitiat actum fauorabilem.
26 Forma vbi data est, illa debet exprimi in dicendo.
27 Actus refert an sit citra, præter, vel contra formam.
28 Episcopus non potest statuere contra ius.
29 Consuetudo contra ius non valet, nisi decurrat spatium xl.annorum, in consuetudine præter ius sufficiunt x.
30 Contra legem, & præter legem, differunt.
31 Processus appellatione non comprehenditur sententia.
32 Masculinum non conc pit fœmininum quando lex loquitur de utroque.
33 Processu uitiato, sententia quoque uitiatur.
34 Iurisdictio competens collegio, vel uniuersitati, non est apud singulos, sed apud corpus collegij.
35 Commissio facta antianis, uidetur facta uti magistratui.
36 Excommunicatio non cadit in uniuersitate.
37 Iurisdictio quando est apud collegium duæ partes debent congregari.
38 Collegij ius residet in præsentibus.
39 Numerus certus si in aliquo actu exigatur. præcise ille debet adhiberi.
40 Minor pars sufficit si fauor sit, quia hoc copulatiue requiritur.
41 Iurisdictio ordinaria ad unum officium, si competat pluribus vt singulis, quilibet uidetur habere potestatem insolidum.
42 Sententiæ contrariæ si proferantur ab ordinarijs iudicibus, quæ præualet.
43 Iurisdictione speciali uni attributa, non uidetur derogatum generali.
44 Causa capta coram vno, coram eo debet finiri, nisi qui primus inchoauit sit impeditus.
45 Vicarij duo eiusdem episcopi si sint, an causa capta coram uno possit coram alio finiri.
46 Iurisdictio si fuit apud unum ab initio, & postea deuenit in plures, an singuli habeant iurisdictionem insolidum in habitu exercitio.
47 Ius indiuiduum competens pluribus successoribus, nō potest ab uno sine alijs exerceri.
48 Iurisdictionem non potest exercere unus ex socijs, vbi tractatur de præiudicio aliorum.
49 Iurisdictio si diuersa sit, potius uidetur diuisa administratio, quia iurisdictio diuidi non potest.
50 Iurisdictionem communem habentes si discordant in diuisione administrationis, possunt compelli ad concordiam.

50 Delin-

decim q.& adde tex.in c.dilecti.ubi Bal.Ant.de But.& Imol. j.de maio.& obed.† Et ad hoc facit, quia formæ nihil addi,vel detrahi pōt,†vt no.Bal.in l.fi.col.2.C.de ſuis,& le.omiſſio formæ in qualibet minima parte vitiat actum,vt no.Ant. de Bu. in d.c.Piſanis. in 7.no.cum ſi.vt Mod.proſequuntur in d.c.cū dilecta.Et adde Bal.in l.ſi inſtitorē.ff.ſi cer pe.vbi inquit† ꝙ vbi eſt defectus formæ.bene refert quid ex æquipollētibus fiat[a] & quòd mādatum obſeruari debet in modo,& forma,† & omiſſio formæ vitiat actum,etiam in actu fauorabili.[b] vt no.Bald. in l.nō oīs.circa fi.ff.ſi cer.pet.in l.oēs ppli.col.j.ff.de iuſ.& iu. l.fi.C.ſi mancipiū ita fuerit alienatū.†Et vbi eſt data forma,illa dēt exprimi in dicēdo,vt no.Old.in cōſ.130. omiſſa ꝓlixitate, col.2.vbi allegat Inn.in c.2.de cōſue.Et ex his oībus ꝯfirmatur qd dictū eſt,qa ſi actus eſt ꝑter,vel circa formā,verū eſt dicere, ꝙ forma ſeruata nō fuit.ergo actus nō valet. Et iſta ēt ꝯclō ꝓcedit,vbi eſt data forma,aliàs ſecus:†qa dr̄ia eſt,an agat ꝯ,†vel ꝑter,vel citra,ſm[c] Abb.hic,qa ep̄s non pōt ſtatuere ꝯ ius.c.qd ſup his.de maio.& obe.& tñ pōt ſtatuere ꝑter ius,vt per gl.in cle.ne Romani.de elect.cū ſi.vt tradūt Mod.in d.c.qd ſup his. in 7.fall.†Et hoc idē ꝯfirmaī,qa videmus,ꝙ ꝯſuetudo ꝯ ius nō valet, niſi ſpatio 40.ann.& tñ in ꝯſuetudine ꝑter ius ſufficit tp̄s 10.ann.& no.Abb.in c.fi.col.7.de cōſuetu. † Et alibi ēt dr̄ia ſit an ſit aliqd ꝯ legē,vel præter legem, in l.ſtipulatio iſta.§.alteri. de verb.obl.vbi Bar.& per gl.in l.gn̄aliter.de verbo.obl.& in l. paciſci.ff.de pac.cū ſi ¶ † Vltimo no.ſm Ant.de But.hic,ꝙ appellatione proceſſus non cōprehendiī ſnīa,qa hic, vt diuerſa ponunī.ad idem alleg.tex.in c.fi.j.de fer.ibi,nec proceſſus,nec ſnīa.Sed ad iſtū tex.cū ſi.quē alleg.And.Sic.hic,& dixi in c.qm̄ ꝯ.col.8.de prob.rn̄deri pōt,ꝙ in iſtis iuribus non venit ſnīa,qa eſt facta mentio ſpālis de ſnīa & proceſſu. Secus videreī vbi ſolū diceret de proceſſu.ſicut alibi dicit Bal.in l.in multis.ver.itē non.ff.de ſta.hom. † ꝙ qn̄ lex loquiī de maſculo, & de fœmina,tunc nunq̄ maſculinū cōcipit fœmininū.& ad hoc facit regula l.ſanctio legum.ff.de pœ.& in l.doli clauſula.de verb.obl. In ꝯtriū vero vī tex.in c.cū l.& A.de re iu.vbi vitiato proceſſu vitiaī ſnīa,& Abb.ibi in vij.no.poſt Bal.no.illū tex.†Sed rn̄deī ꝙ licèt ibi vitiato proceſſu vitieī ſnīa,nō eſt ex eo,qa appellatione proceſſus ſnīa cōprehendiī, ſed qa ſublato proceſſu,tolliī fundamentū ſnīæ.Et de hoc dicendū eſt, vt dixi in c.qm̄ ꝯ. col.8.de ꝓba.¶ In gl.j.q̄ magna eſt, Abb.latè inſiſtit.& ex dictis eius conclō prima[d] eſt,†ꝙ ſi pluribus competit iuriſdictio, vel ptās,vti collegio,vel vniuerſitati,tunc talis ptās non eſt apud ſingulos de collegio,vel vniuerſitate, ſed apud ipſum corpus collegij,vel vniuerſitatis,vt no.Bald.in l.j.in 4.q.ff.de offi. ꝯſu. Bart.in l.ſi vni.col j.ff.de re iu.cum ſi.vt tradit ibi Alex.col.j.in ver.itē illud,qd dictū eſt.& idē Ant.de Butr.in cā matrimonij. in fi.§.eo.& Dom.poſt gl.fi.in prin.in c.2.de arb.in vj.& ad idē gl.in c.vt officiū.in verbo,ſeparatim.de hære.in vj & c.irrefragabili.§.j in verbo, per capitulum.& ibi Abb.de off.or.Sal.in l. cū magiſtratus.C.qn̄ prouo.non eſt neceſſe.& idem Abb.& in conſi.57.attingā,col.4.lib.j.Facit qd not.Bart.in l reſcriptū,in prin.ff.de pac.vbi inquit† ꝙ ſi cōmittitur aliquid antianis,vel prioribus ciuitatis,vī cōmiſſum vti collegio,ſm Bart.ibi,cū ſi. vt Alex.ibi ſcribit,& Mod.in c.auditis de præſcri.Et ꝑdicta concluſio procedit conſiderando iuriſdictionē,prout eſt iuris:ſed quantū ad ipſum exercitium,& ad actus, qui in facto ꝯſiſtūt, hoc non vī eſſe apud corpus collegij,qd fictū eſt,ſed apud ſingulares,vt in ſimili no.Dñi.7.q.j.in c.ſicut vir. & Mod.ſequuntur in c.eam te.§.de reſcr.Et m̄ conſiderādum eſt,quia illud,qd Domi.dicit,vī procedere in excōicatione, prout ipſe loquiī, † quæ non cadit in vniuerſitatem.c. Romana.§. in vniuerſitatem.de ſen.excom.in vj.non ſic vī in exercitio iuriſdictionis, quia illud vī eſſe apud collegium, & nullo modo dici poteſt, ꝙ illi de collegio habeant exercitium iuriſdictionis, ēt prout in facto conſiſtit,quia executio facti ab illis debet fieri,quibus vniuerſitas ipſa exercitium iuriſdictionis actualiter cōmitteret,qui iuriſdictionem exequuntur noīe vniuerſitatis, & ſcm̄ ab eis,ab ipſa vniuerſitate factum reputatur.†Et ſubijcit Abb. hic,ꝙ qn̄ iuriſdictio eſt apud collegiū, duæ partes debēt ꝯgregari,& qd fit a maiori parte iſtorū attēditur.& idē not.Abb.in c.j.circa ſi.de his,q̄ fiūt a maiori parte capi.cū ſi. vt dixi in c.cū oēs.col.pe.de ꝯſti.†Sed ꝑdicta ꝯclō de duabus partibus ꝓcedit, niſi alij eſſent abſentes p ꝯtumaciā, qa tūc totū ius vniuerſitatis reſidet in ꝑſentibus,vt notabiliter voluit d.Abb.in d.c.cum oēs.col. fi.vbi in hoc dānat opi.Bar.in l.oēs populi.ff.de iuſ.& iur.vbi tenet ꝙ ſemper duę partes pciſe requiranī: ſed in opin. Bar.verior vī,vt dixi in d.c.cū oēs.col.fi.vbi videndū eſt.†Secūdo qd dictū eſt de maiori parte , limitaī ſm Abb.hic, niſi certus numerus in aliquo actu requiraī, qa tūc ille numerus præciſe adhiberi debet ꝓut eſt in approbatione Doctoris, vt p eū hic.Facit tex.in c.fi.65.diſt.declarando illū tex.vt Alex.dicit in l.j §.fi.ff.de verb.obl.cū ſi.vt dixi in c.propoſuiſti. col.4.de ꝓb. Et ad hoc facit,qa ēt valeret ſtatutū, ꝙ cōſenſus oīum requiratur,[e] vt p gl.in c.vbi periculū,§.idē quoque.in verbo,ſingulis, de elec.in vj.¶ †Tertio limitaī.dūmodo ſit maior pars,& ēt ſanior,qa copulatiuè iſta duo requiruntī.vt Abb.hic dicit.& idē Abb.in c.j.per illū text.de his,q̄ fiūt a maio.par.cap.& in c.qa ꝓp.de elec.cū ſi.vt dixi in c.cū oēs.in poſterioribus ſcriptis. Et hoc intelligitur in actibus eccleſiaſticis ſecus in actibus ꝓphanis,& ſecularibus,qa iura ciuilia ſimpliciter dicunt, ꝙ maior pars ſufficit,vt Alex.ꝯcludit in l.maiorē.ff.de pac. ¶ †Secunda ꝯcluſio Abb.eſt, ꝙ ſi iuriſdictio ordinaria ad vnū officiū pluribus ꝯpetat vt ſingulis,quilibet vī habere ptātem inſolidū. & ita tenet gl.in l.ſi vni.& Bar.ibi ſequiī,ff.de re iu cū ſi vt tradit ibi Alex.q dicit,ꝙ iſta opinio eſt cōis,p text.in l.j.ff de offi ꝯſu. qui licèt loquaī in iuriſdictione voluntaria,idem tñ vī in cōtentioſa.Et no.Bal.in l.fi.C.de aucto ꝑſtan.Sal.in l.cum magiſtratus.col.j.C.qn̄ prouoc.non eſt neceſſe.Domi.in c.ꝯ.de arb. Et pro iſta cōi ꝯclu.bn̄ facit tex.in c.fi.de re iudi.vbi ſi ordinarij iudices † ꝓferūt ꝯrias ſnīas,præualet illa,q̄ fauorabilior ſit, qd non vī alia ratione, niſi quia inſolidū habent ſinguli poteſtatē.Et vtraq; deberet valere, ſed pp ꝯricatē fauorabilior eligitur.Et iſta ꝯclu.procedit,ēt ſi diuerſis tp̄ibus & vni ſpālirer, alteri gn̄aliter iuriſdictio ꝯcedaī,[f] qa per ſpecialē iuriſdictionē vni attributā non vī derogatū gn̄ali.l j. † vbi Bar.C.de offi. præfe.vrb.cum ſi.vt tradunt Mod.in c.paſtoralis, de offic.ord. & dixi in c.cæterum.de iu.col.3. † Et ꝑdicta conclō limitaī ſm Abb.hic,niſi cauſa eſſet cępta coram vno,qa coram illo finiri dēt,niſi primus qui inchoauit, impeditus ſit.l.j.ff de offi.ꝯſu. Ex quo Bar.ibi infert, † ꝙ ſi ep̄s habet duos vicarios, licèt quilibet poſſit ſeparatim procedere,tñ cauſa cępta corā vno,p aliū expediri non pōt,niſi dato impedimento. Et hoc procedit,qn̄ impedimentū eſt breue.Secus ſi eſſet impedimentū longū,ſm Bar.in d.l.j.ver.quæro quid ſi ille.qa tūc alius dēt in eius locū ſubrogati,p l.ſi longius.in prin.ff de iud.Car.hic dicit per tex. in d.l.ſi longius.ꝙ loquitur in delegato,vt colligitur ibi,iudex datus.nos loquimur hic in ordinariis,qui habent iuriſdictionem inſolidum.& Imo hic ſequitur opi.Card.qa tex. in d.l.j. de offi.ꝯſul.indiſtincte loquitur.ergo vī gn̄aliī procedere, ſiue impedimentū ſit longo tp̄e,vel paruo duraturū, & hoc idē cōfirmatur,ſm And.Sic.hic,qa tex.in d.l.ponit exemplū in impedimento infirmitatis,qd quidem vī intelligēdum de graui infirmitate,arg.l.q̄ſitum.ff.de re iudi. & per ꝯn̄s intelligitur ēt de impedimento longo tp̄e duraturo.Et iſta opi.ꝯ Bar.verior de iure vī,quia in caſu d.l. primæ iuriſdictio vnicuique inſolidū competit,ſed locus eſt ꝑoccupationi, & impedimentū ſuperueniens illi,qui ꝑoccupauit,tollit obſtaculū ꝑoccupationis factæ,pp quam exercitium alienus impediatur. ideo nō dēt eſſe in conſideratione qualecunque ſit illud impedimentū, qa alter vtitur iure proprio,& ille, qui ꝑoccupauit, alios excludit, dūmodo ipſe procedere poſſit:aliàs ſecus vī,per illū text.q loquitur gn̄aliter,vt dictum eſt.Et ad hoc etiam facit tex.in d.l.ſi longius. vbi loquitur de alio iudice dādo pp impedimentum lōgo tp̄e duraturū,& tñ ibi exemplificat in infirmitate ſimpliciter, & ſic infirmitas reputatur abſolute ibi longū impedimētum.ergo pariter in d.l.j.intelligi debet ꝙ infirmitas intelligatur etiā pro longo impedimento. Non ob.text.in d.l.ſi lōgius. quia ibi loquitur in vno ſolo iudice, quo caſu non datur collega, qui actū explicare poſſit , ideo alius ſubrogatur,etiam ſi eſſemus in ordinariis,ne lites remaneant in ſuſpēſo,ꝓut ibi dī. Præterea illud,qd tenetur in d.l.ſi lōgius,nullo modo adaptari pōt ad terminos d.l.primæ , qa in d.l.ſi longius,diſtinguitur ꝙ aut impedimētum eſt breue,& debet expectari , ꝙ ceſſet:aut longum,& alius ſubrogatur. Nā ſm talem diſtinctionē collega nullo caſu debet ꝓcedere.Et iō ꝯcludendū eſt,ꝙ d.l.j.gn̄aliter procedat, ꝓut loquiī. ¶ †Et ꝯclō ſ.facta procedit,qn̄ iuriſdictio a principio fuit penes plures. Quid aūt ſi originem habuit apud vnum,& deuenit in plures, puta in pluribus hæredibus vnius dñi habentis iuriſdictionem in vno caſtro? Ant.de But.hic,col.v.poſt Guli.de Cu.in l.j.ff.de offi.ꝯſul.tenet ꝙ ſinguli inſolidū habeant iuriſdictionē in habitu, qa indiuidua eſt, ſed nō ſ quo ad exercitiū,ſicut eſt in pluribus delegatis,[g] & iſtā opi.ſequitur Bal.in d.l.j.in 7.q.de officio ꝯſul.Pau. de Caſt. in l.ſi vni.

ADDITIONES.

a S.Ald.Fiat.Adde gl.in cle.j.in verbo,iij.de uita,& hon.cle.Bar.in l.non ſunt liberi.ff.de ſta.hom.late Alex.in l.j.col.fi.ff.de li.& poſth.Marſi.cōſ.27.col.2.

b S.Ald.Fauorabili.Eſt tex.in l.qui Romæ.§.Flauius.ff.de uerb.obli.Bal. in l.teſtamentum.C de teſt.in conſi.250.conſiderandum.lib.v.Iaſ.conſ.191.placet mihi.col.1.lib.2.ubi dicit procedere etiam in cauſis piis.

c S.Ald.Scd̄m.Vide eundem in conſi.11.col.2.Corn.conſi.147.litera k,lib.21.

d Prima.Adde hic Henr.Boyc.in prin.ponentē pulchrā diſtinctionē ſup hac gl.

e S.Ald.Requiratur.Sed an tunc ſufficiat maior pars.Vide Dec.in c.licet.numero 10.de electio.

f Syl.Ald.Concedatur.Idem in c.cum M.col.fi.de conſt.& in conſ.j,col.2.vbi late.& latius in c.cæterum.in 3.col.de iud.

g Sed non.Vnde non poſſunt multiplicare tribunalia & officiales.

l. si vni. ff. de re iu. & Dom. in c. si. in prin. in col. si. ver. tertio casu, de arbi. In s. Abb. vero hic concludit, secundum opinio Bar. in d. l. si vni. quod isti hæredes habent etiã singuli exercitiũ iurisdictionis insolidum, sicut defunctus solus habebat. & istam opinionem sequitur Imo. hic Ang. Imo & Alexã. in d. l. si vni. vbi Ale. rñdet ad quędam, q̃ in ɔ̃riũ adducunt. Et hoc facit, quia isti vñr iudices ordinarii quia proprio iure habẽt iurisdictionem. & hoc idẽ tenet Bart. in consi. 189 primo quæritur vtrum iurisdictio. col. 3 & sequitur Bartho. Sozi. in consi. 272. non ꝑsequendo ordinẽ. Non omitto tamen quod And. Sicu. hic ex pluribus iuribus conaĩ defendere opi. Guliel. de Cu. & mouet, 47 quia ius ẽt indiuiduũ ɔpetens pluribus successoribus, non pōt ab vno sine aliis exerceri, l. p fundũ, l. vnus. l. itinere. ff. de seruit. sti. pd. & in l. fi. ff. cõia pdi. Sed ad ista iura rñderi pt ꝙ loquunĩ, & procedunt, qñ tractaĩ de pũdicio aliorũ. quo casu ɔclusio 48 prædicta non habet locum, vt subiicit Abb. hic. dicens † ꝙ vbi tractaĩ de cõmõ sociorũ, vnus non pōt solus sine aliis exercere iurisdictionem, l. hæredes mei. §. peto. ff. ad Trebel. cum simili. vt tradit ibi Alex. & idem Ale. in d. l. si vni. post Bat. ibi, in 6. q. Sed in casu isto nos loquimur, vbi solũ agitur simpliciter de administratione iurisdictionis. quo casu non reputatur tracta 49 ri de pręiudicio aliorum, vt per Bar. in locis præallegatis. ¶ † Et subiicit Abb. hic quod si hæredes diuidunt iurisd. potius vr̃ diuisa administratio, quàm iurisd. quia iurisd. diuidi non pōt, sm̃ qd̃ infra dicam. & hoc idem not. Bar. in l. inter tutores. col. fi. ff. de adm. tut. in l. Lucio §. fina. ff. de aqua quoti. & æsti. cum si. vt tradunt Mod. in cap. quæ in ecclesiarum. char. fina. de cõsti. & Alex. in consi. 18. visis capitulis. col. 2. lib. 2. & idẽ Alexander in consi. 25. attentis narratis. col. 2. lib. 5. Bartolus in consil. 189. col. 4. vbi dicit ꝙ ciuitates quotidie hoc faciunt. And. Sic. in consi. 19. col. antepen. lib. 2. & si discordarent in tali diuisio 50 ne administrationis, possunt compelli ad concordiã,[a] vt not. a Ang. in l. 2. § ex his, de verb. obli. Abb. in c. fi. col. 1. de re iud. cũ si vt tradit Alex. in d. § ex his, & in d. cõsi. 25. col. 1. lib. 5. & in d. consi. 18. lib. 2. Ex pdictis ĩferĩ p Abb. hic, ꝙ diuisa administra- 51 tione, ex quo non est diuisa iurisdictio. † ꝙ si vnus delinqueret in administratione alteri attributa, ab illo puniri nõ pōt. qa pares sunt in iurisdõne, & par ĩ parẽ nõ hẽt imperiũ. vt Abb. hic dicit post Bart. in d. l. inter tutores, & in l. fi. ff. de re. diui. & seqĩ Paul. Castrẽ. in l. receptũ, ff de iurisd. om. iud. Bal. Ro. & Pau. de Cast. idẽ tenent in l. hæres per seruum, de acq. hęr. facit tex. in l. 52 g duos. ff de ꝓc. † vbi, ĩ pluribus ꝓcuratoribus oĩum rerũ, vnus 53 ɔ aliũ nõ hẽt potestatẽ, † qa pares sunt. Et idẽ in pluribus executoribus testamẽti, sm̃ tñ qd̃ distinguit Pau. de Ca. in l. q ꝓprio, §. si duobus. ff. de ꝓc. & dixi in ɔl. 91. & idẽ in sili casu Alex. di- 54 cit in l. cętera. §. itẽ q̃ri pōt, de le ga. j. † de duobus dñis castri, ꝙ si vnus ɔ ꝓhibitionẽ factã extrahit fiumẽtũ, nõ pt p illũ puniri. Et pdictã ɔclõnẽ ẽt seqĩ Bal. in c. 1. in fi. quaĩ vasa. iurare dẽat 55 fideli. † vbi hoc limitat, nisi esset piculũ ĩ mora, vt qa esset piculũ tumulti[b], & scãdali. Et ad hoc facit qd̃ no. Bar. ĩ l. j. col. 3. ver. b 56 vnũ tñ se. as. ff. d. of. ci. † vbi delegatus hẽt ptãẽ puniẽdi, pp scandalũ euitãdũ, in casu in quo alias nõ haberet ptãtẽ. Et qd̃ no. 57 Are. in cõs. 95. tñ dẽdo br, col. 3. † vbi inqnit, ꝙ iudex incõpetẽs efficiĩ cõpetẽs pp periculũ in morę. & ad hoc plura rõne scandali euitandi pmittunĩ, † vt not. Ro. in l. si vero. §. de viro. in 7. fal. 58 ff. sol. ma. & Mod. in c. nihil. de pscrip. ¶ † Secũdo, pdicta cõclu- 59 sio pcedit qñ iurisdictio indiuidua est, put loquiĩ Bar. in locis s. alleg. secus si esset diuidua, qa cessaret rõ, q̃ allegaĩ, vt no. Bal. ĩ c. imperialẽ §. pterea ducatus. col. 2. de ꝓhib. feu. alie. per Frid. 60 ¶ † Successiue Abb. hic ɔcludit ꝙ rĩr iurisdõ diuidi pt, † & hoc 61 ampliaĩ, vt et hẽat locũ in feudis, in qbus rĩr diuisio pmittiĩ. c c. 1. §. oẽs filii. si de feu. cõtentio sit inter dñm. & agnatos. & no. Spe. in ti. de feud. §. qm̃. ver. 4. quæriĩ. Cald. in cõsi. 12. in titul. de feud. cũ si. vt Alex. pleqĩ in ɔl. 7. in cõsultatione pmissa. lib. v & in ɔs. 25. attentis, eo v. lib. & Franc. de Curte in ɔsi. 69. d. lo. & Bar. Soz. in cõsi. 165. & cõsi. 228 Prædicta ɔclõ fallit sm̃ Abb. hic in feudo ducatus, & marchionatus, put loquiĩ tex. in c. im- 62 perialẽ § prætereà ducatus, d. proh. feud. alie. p Fri. † Et ista limitatio maxime pcedit in dignitatibus regalibus q̃ nullo mõ di- d uiduntĩ, sed tñ primogenitis[d] conferuntĩ, ca. licet de voto. vbi Abb. in pe. col. & Oldr. tradit in cõsi. 94. eleganter. col. 3. Alb. in proœmio Digestorũ in ver. discipuli. col. 2. & 3. & Per. de Anc. in ɔs. 131. p maiori intelligẽtia. Bal. in l. si plures. col. 2. C. de ɔd. 63 inser. & idẽ Bal. in authẽ. hoc amplius. col. 2. C. de fidei. † Et notãdũ est ꝙ illud, qd̃ dĩ in c. imperialẽ. §. pterea ducatus. nõ hẽt locũ de cõsuetudine, vt dicit Io. And. in rub. de feu. col. pe. ver. 64 non admittam vbi inquit ꝙ Italia cõiter & † in certis partibus Alemaniæ. ducatus, marchionatus, & oẽs dignitates pter rega- e les diuiduntĩ.[e] & i. tẽ Old. dicit ĩ cõs. 237. plectis. col. 1. † Et hoc p 65 sertim seruaĩ in Lõbardia, vt inquit An. de Ise. in d. c. 1. §. oẽs filii. si de feu. cõtẽtio sit inter dom. & agnatos. quẽ refert, m seqĩ Ale. in ɔsi. 18. visis capitulis. col. pe libr. 2. & in cõsi. 60. visis dubitationib. lib. 3. & in ɔs. 25. attẽtis lib. v. & Barth. Soz. in ɔl. 165. visis. col. 8. & in ɔs. 228 in q. nertente, talis tñ ɔsuetudo nõ dẽt extẽdi, vt no. Old. in d. cõs. 237 perlectis. & tradit Ale. in consi. 66 vi. visa inuestitura. † Et ad tex. in d. §. ptera ducatus. decẽ limitationes colligit Barthol. Soz. in d. consi. 165. quas vlterius nõ ꝓsequor, qa mã à psenti ꝓposito aliena est. Secunda conclusio s. facta, limitaĩ procedere sm̃ Abb. hic in pluribus diuersis lo- 67 cis. Secus † qñ tñ in vno loco iurisdictio pluribus competeret, f q̃ a rũc diuisio fieri non pt, arg. c. qm̃ in plerisq;. de off. ord.[f] Et qa hoc esset contra publicã vtilitatem, vt Abb. hic dicit, & istã conclusionem Alex. sequitur in d. consi. 25 attentis. colũ. pen. lib. v. & Barth. Soz. in d. consi. 165. vbi refert Fran. de Ram. ita consuluisse in consi. incip. in q. testamenti. Sed tamen aduertẽdum est, quia ista limitatio dubitabilis videtur, quia Bart. in l. cõi. diuidun. §. si. ff. cõi. diuid. vr̃ sentire ɔ̃riũ, dũ ibi loqĩ in vno castro, qd̃ tñ sm̃ eũ, ibi diuiditur. Et quia rõnes, q̃ allegãĩ ꝓ ea, q̃ dicit, ꝙ rĩr diuisio pōt fieri, ẽt militant in vno castro, & facit text. p locũ à speciali in d. §. præterea ducatus. nã cũ ibi in feudis, q̃ exprimuntĩ, ꝓhibita sit diuisio, ergo generaĩr in aliis permissa vr̃ arg. l. maritus. C. de procu. in l. cum ptor. ff de iud. Non obstãt rõnes Abb. & primo qd̃ dĩ in c. qm̃ in plerisq;. qa ille tex. loquitur in spũalibus, & nõ vr̃ pcedere in illa mã vbi diuisio pmissa ĩr vr̃, sicut in aliis bonis. arg. l. qd̃ in rerũ, §. pen. de lega. 1. Non obst. alia ratio dum inquit, ꝙ esset contra publicã vtilitatem talis diuisio quia propter hoc nõ debet impediri diuisio in bonis ɔmunibus. Et potius videtur esse vtilitas publica, ꝙ non sint plures domini pro indiuiso: quia cõio parit 68 discordias, l. cũ pater, §. dulcissimis, de leg. 2. † Et quia per vnũ facilius iurisdictio poterit exerceri. arg. c. primi. de arb. & in l. 69 item si vnus. §. principalr. ff. de arb. † Vltimo notãdũ est ꝙ casu, quo in feudis diuisio fieri possit, ad illam tñ non deueniĩ, nisi g de consensu oĩum vasallorum.[g] Ita no. voluit do. Abb. in cõsi. 81. q̃q̃ in his dubiis, col. pen. ver. ego tñ. lib. 1. ponderando tex. ad hoc in d. c. imperialẽ §. prætereà ducatus, ibi, si cõsortes vo- 70 luerint. diuidatur † & hanc notabilem decisionẽ Mod. simpliciter sequuntur in cap. quę in ecclesiarũ, in fi. char. de consti. h Sed videatis Ale. qui expresse ɔ̃riũ[h] tenet in consi. 25. lib. 5. s. alleg. vbi rñdet ad illum tex. ꝙ ibi non dicitur de omnibus. ideo intelligitur secundum alia iura. & idẽ Alex. tenet in consi. 7. in consultatione præmissa, eo. lib. v. & Fran. de Cur. hoc idẽ seqĩ 71 in cõsi. 68. s. alle. col. 4. & Barh. Soz. in d. cõsi. 278. col. 2. ¶ † Tertio principaliter in pluribus delegatis Abb. concludit ꝙ vnus sine altero procedere non potest, & idẽ est in pluribus delegatis ad vniuersitatem causarum, vt dictum fuit ĩ c. causam ma- 72 trimonij. s. eo. † Notandum tamen est singulariter ꝙ si vnus ex pluribus delegatis procederet sciente, & patiente superiore, q causam delegauit, ꝙ valeret sententia, & processus, vt in simili 73 no. voluit Gui. de Cu. in l. j. in princ. ff. de exerc. vbi inquit, † ꝙ si iudex delegatus ab ordinario, causam alteri subdelegauit, ordinario sciente & patiente, valet processus coram subdelegato. 74 quia ordinarius † qui hoc patitur, videtur ampliare mandatũ. ar l. j. § magistrum. ff. exerci. & illud dictũ multũ extollit Ale. in l. sæpe. col. 54. ff. de re iud. & idem Ale. sequitur in cõsi. 54. su- 75 per consultatione pmissa, lib. 5. † Ex quo not. infert, ꝙ si partes fecerunt cõpromissum super certis rebus in arbitratores, deinde litigauerunt, ẽt super aliis rebus non ɔprehensis in cõpromisso sup qbus laudatũ fuit, ꝙ laudum valet, qa censẽĩ partes ampliasse compromissum. quod no. est, qa alias in notabili casu Pisis consultũ fuit. Et ex supradictis expedita sunt omnia, q̃ Abb. dicit in primo membro, quando officium est auctoritate & vtilitate publicum. ¶ Subsequenter in secũdo membro Abbas cõcludit ꝙ in officio auctoritate publico, & vtilitate priua- 76 to † vt in tutoribus, vel curatoribus, vnusquisque habet potestatem insolidum, l. fi. C. de auc. pręst. & Bal. no. ibi illum tex. in secundo no. ad idẽ text. in l. 3. in prin. in l. de cætero. §. in duob. ff. de adm. tu. in l. 1. C. si vnus ex plurib. tutoribus, vt no. Bar. in in l. j. §. si plures. col. 2. ff. de exer. in vers. secundo casu. Ang. cõsi. 77 lvj. quæ reformatio. Aretin. in consi. 66. viso, col. 4. † Et ista conclusio limitatur, nisi agatur de actu, per quem tutela finiaĩ, qa tunc

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Concordiam. Vide omnino Cur. Iun. in tract. de feud. in 4. par. q. 30. in 2 regula. in j. limitatione.

b ¶Syl. Ald. Scandal. Adde Ias. in l. j. in prin. col. pen. ff. de offi. eius, in l. de pupillo. §. si quis riuos. in j. no. ff. de ope. no. nun.

c ¶Syl. Ald. Permittitur. Idem in consi. 389 col. j. vbi omnino vide Alex. consi. 30. lib. 3. & consi. itidem 30. lib. 6. in 2. dub.

d ¶Primogenitis. Adde Alex. in consi. 60. lib. 6. Franc. Cur. senior. in consil. 68. Ias. in l. stipulationes non diuiduntur.

e S. Ald. Diuiduntur. Et in feudis cõmunitatis quando possint diuidi, vide Bar. cõs. x. col. 2. li. 1. cõs. xx. nu. 20. e. li. consi. cvj. nu. 5. e. li. 1. Goz. consil. 62. nu. 10.

f ¶S. Ald. Non potest. Adde. Ias. in l. 3. §. ex contra. ff. de aquir. poss. col. fi.

g ¶Syl. Ald. Vasallorum. Vide omnino Cur. Iun. qui optime disputat, in tract. de feu. in 4 par. q. 30. in 1. lim.

h ¶Contrarium. Idem Alex. consi. 5. in consi. 30. l. b. 6.

78 tunc omnes debent consentire, vt dicitur in d.l. fin. †Ex quo Abb. hic infert idem esse in ordinarijs iudicibus, quando unus sine aliis nō pt aliquid facere, propter qđ eorū iurisdictio finiatur. Et hoc intelligitur, quando totum eorum officium finiretur, prout loquit̄ tex. in d.l fin. C. de auc. præst. In tertio membro, uidelicet in officio auctoritate, & utilitate priuato, prima con 79 clusio Abb. ē, †ꝙ si plures deputati sunt uniuersali administrationi, ut sunt plures exercitores, vel Institores, & hi habent potestatē insolidum. l.j. §. si plures. el 1. ff. de exerc. & loquitur ille tex. ī pluribus magistratib⁹, nō in exercitoribus simpliciter, ꝓut Abb hic dicit, de qbus aliter loquitur tex. in l. si tamen plu- 80 res. in prin. ff. de exer. †Et ex ista conclusione infertur, ꝙ plures procuratores constituti ad omnia negocia, habeāt ptātem insolidū, qđ Ab. hic manifeste sentire vr̄, dū loquit̄ hic đ ꝓcura a toribus particularib⁹,[a] & hoc expsse tenet Bar. I l. plurib⁹. ff. đ proc. ubi Bal. & Ang. sequūtur. Sed tñ in cōtrariū facit regula, q̄ ponitur in procuratorib. simpliciter in d.l. pluribus. & in c.j. in princ. e. ti. in 6. & qa idē est regulariter in pluribus executoribus. c. fi. de test. in vj. qui tamen vñr hr̄e gn̄alem commissionem omnium eorum, quę sunt in testō, & ꝙ plures procuratores omnium rerum dati simpliciter nō hn̄t ptātem insolidū, vr̄ tex. in l. qui proprio. §. fi. cum seq. quę incipit, qui duos. ff. de proc. cum sim. ut late deducit Are. in cōs. lxij. viso. col. 2. ī. 81 alleg. ubi uidendū est. †Secundo, in isto tertio membro Abb. concludit, ꝙ plures deputati ad causam particularem, non hn̄t ptātem insolidum, nisi exprimatur, ut patet in pluribus procuratorib. d. l. plurib & d. c. si duos. Et ex ista cōclusione, ſm Abb. 82 colligitur, † ꝙ officium procuratoris est autoritate, & utilitate priuatum, & in hoc melius Abb. loquitur, quàm in ca. post cessionem. j. de prob. ubi dixit officiū procuratoris auctoritate esse publicū, & non bene, ut dixi ibi. col. 12. Et ꝓdicta conclusio limitatur, ut per Bal. in rub. C. de exerc. col. fi. Sed uide Are. re ꝓ 83 bantem illud dictum Bal. subtiliter in d. cōsil. lxvj. † Et prædicta cōclusio etiam sallit, ſm Abb. hic in cā spirituali. Sed aduertendum est, qa Abb. non vr̄ præcise firmare hoc, dū se remittit ad tex. in c. si duo, de procu. in 6. & in c. pen. de elect. in 6. quæ intra hoc non probant. Nam tex. in c. pen. in princ. cōcordat cum regula, ꝙ in causa spirituali, de qua ibi, nō habēt ptātē insolidū, nisi dicatur. est speciale ibi, quia aliàs plures ꝓcuratores simul admitterentur, ibi repelluntur, ēt si velint concordari, ut not. Dom. ibi in uer. quid si procuratores. Similiter text. in d. ca. si duo. §. sane. nō probat, quia si hoc eēt, admitteretur qui primo occupauit, d. c. si duo. in prin. Bene est speciale ibi, ꝙ ex plurib⁹ constitutis simpliciter unus eligatur, qui solus habet potestatē insolidum, & isto respectu saluatur, qđ Ab. dicit, ut sit speciale 84 in causa spirituali, nō absolutè, sed eo modo, quo dixi. ¶† Itē prædicta conclusio fallit ſm Bar. in d. §. si plures. in plurib⁹ executoribus datis in testō, alleg. c. fi. de test. in 6. Abb. dicit, ꝙ Bar. non rectè excipit illum casum, qa loquitur ille tex. qñ unus ñ vult, vel non pōt interesse. unde si omnes essent pñtes non pt unus sine alio. Sed saluari potest dictū Bar. vt intelligatur secundum tex. quem alleg. quia in aliis procuratoribus, vel delegatis absolutè unus non potest sine altero, ēt si alter sit impeditus. c. vno delegatorum. j. eo. Sed in talibus, unus specialiter potest, 85 ne uoluntas testatoris impediatur. ¶† Et subiicit Abb. esse pulchrū dubiū, quid si sunt duo executores, an uno nolente inte- b resse, uel mortuo, alter solus[b] exequi possit,[c] de quo se remit- c tit ad Frid. in consil. 63. Sed aduertendū est, qa in terminis qōnis formatę per Abb. de duobus executoribus, est casus in d. c. fin. de test. in 6. & in hoc Abb. inaduertenter loquitur, vel fuit 86 uitio scriptoris. †Sed qō Abb. debuit formari, qñ essent tres, vel quatuor executores, & maior pars non pōt exequi, an minor possit. Isto casu Frid. in cons. 69. pone, quod sunt. ubi arguit ad partes, & varias opin. refert: & finaliter tenet, ꝙ text. in d. c. fin. isto casu nō habeat locū. Sed cōtrariū tenent alii, quos Frid. refert in d. cōs. 69. propter rōnem expressam in d c. fi. ne uolūtas testatoris impediatur. Et istorum opin. Abb. sequitur in cons. 65. casus, quidam Raynerius. in 1. dubio. lib. 2. Et idem Abb. in cons. cx. in causa hospitalis, in 2. dubio. eod. lib. 2. Et idē Cal. tenet in consi. 45. in tit. de test. Do. in d c. fi. §. sane. col. fi. de test. in 6. & casu quo essent tres impediti, & penetrantes. ita ꝙ essent ī pari numero, res non haberet dubium, ut dicit Pau. de Cast. in 87 cons. 146. super dubio, in 2. dubio. ¶† Vltimo Abb. concludit in arbitris, ꝙ unus non pōt sine alio. l. Pedius. ff. de arb. & hoc đ 88 iure ciuili. secus de iure canon c. 2. de arbit. in 6. † Et huic decisioni standum est in foro ecclesiastico, & in terris ecclesiæ, ut no. Abb. in consi. 67. col. 4. incip. in q. lib. 2. & facit glos. in reg. 89 possessor. de reg. iur. in 6. cum si. ut dixi in c. clerici. de iud. † Limitatur tamen tex. in d. c. 2. de arb. ut procedat in arbitris uolūtariis prout loquit̄: secus in arbitris electis ex necessitate iuris, ut no. Alex. in l. duo ex tribus. in prin. de re iu. allegat Inn. aliàs Imo. qui hoc non dñi, sed est dcm̄ Bar. in terminis in l. item si 90 unus. §. item si plures. ff. de arb. †Et ad hoc facit, qa de istis arbi d tris ex necessitate iuris idem iudicatur, quod de iudicibus,[d] ut no. Bar. in l. fi. C. de iud. cum similib. ut tradunt Mod. in c. fin. de re iud.[a] Successiue Abb. reuertitur ad gl. & in 1. q. glo. conclu- 91 dit, † ꝙ citatus à duobus delegatis ex tribus, cōparere non tenetur, qa citatio temeraria est, quæ nō arctat citatū, & ad hoc est gl. in cap. placita. in glo. fin. in fi. xv. q. 4. no. Old. in consi. 85. an eṗs. in fi. Bart. in l 3. ff. de iudi. cum si. ut cap. si duobus. de appel. no. etiam Abb. in c. cū ordinem col. 3. de rescrip. ubi etiam dictum fuit. Et ista cōclusio limitat̄, nisi esset iudex ualde cir- 92 cunspectus, † & honestus, ita, ꝙ uerisimiliter citationē nō fecisset in casu prohibito a iure, vt notabiliter Abb. dicit per illū tex. in cap. nisi essent, de ꝓb. in princ. & sequitur Are. in l. in illa. ff. de uerb. oblig. & Moder. in l. 2. ff. si quis in ius uoc. non ie. Sed tñ cōsiderandū est, ꝙ propter qualitatem personæ nō vr̄, ꝙ si non cōpareret citatus, ꝙ tāquam cōtumax eēt puniendus, iuxta l. si quis ex aliena. ff. de iud. qa licēt pp qualitatē personæ præsumendū sit ad executionē eius. non in vr̄, ꝙ in præiudiciū tertii talis ꝑsumptio attendatur. ar. gl. in c. sicut. de sent. ex 93 cōic. & qa illa ꝑsumptio quę est, † ꝙ quis præsumat̄ bonus, in præiudicium tertii nō intelli̇r, ut no. Abb. in c. cum iure. in pri. j. eo. & qa pp qualitatē ꝑsonę ñ receditur a regulis iuris cōis, 94 †ut no. Bal. per illum tex. in c. j. in fi. j. ut li. pend. cum si. ut dixi in c. postremo. de appel. Et notandū est dictū Inn. ī c. præterea, 95 de dilat. † qđ Abb. hic adducit, ꝙ citatus non tenet̄ cōparere, qñ citatio prima facie īiusta apparet, ſm regulā, licēt ī aliquo casu iustificari possit, & no. Bar. in l. 2. col. fi. ff. si quis ī ius uoc. nō ierit. cū si. ut tradit ibi Alex. & Mod. & idem Mathes. in no. xx. nota, ꝙ sentētia. Abb. per illū tex. in c. constitutus. in princ. de elec. in primo no. idē Abb. in c. j. de cleri. nō resid. in col. fi. Ant. de Bu. in c. fi. col. fi. de libel. obl. Alexan. in l. ex diuerso. §. si iudicio. col. 3. ff. sol. matri. & dixi in c. super eo. el 2. in cap. consuluit, el j. de appel. Et ista conclusio vr̄ posse limitari nō procedere in materia, in qua iudex haberet arbitriū recedendi à iure, quia tunc ualet sententia contra regulam iuris, dato, ꝙ in sententia causa non exprimatur, propter quā iustificari dēat. ita not. Aret dicit in l. si is, ad quem. col. 8. ver. vj. adde. ff. đ acq. hære. ubi ad hoc alleg. dictū Bar. qđ ipse ita interpretat̄ in l. qđ ergo. §. pœna grauior. col. 2. ff. de his, qui not. infa. & in l. relega- 96 torū. §. ad tp̄s. ff. de interd. & releg. † & in l. qđ ad statū. ff. đ pœn. ubi Bar. uoluit, ꝙ ualet sententia iudicis minuentis pœnam, q̄ imponitur à lege, licēt causa non exprimatur qa ſm Aret. in tali materia iudex habet arbitriū, & de hoc dixi in c. consuluit. el j. de app. Et facit, qđ no. Bar. in l. j. ff. de sol. cum si. ut tradit Ale. in consi. 101. super primo. col. v. lib. 2. Et hoc intelligitur quantū ad ualiditatem sn̄iæ, prout loquitur Bar. d. § pœna grauior. 97 † Sed ad iustificandū factū iudicis, ne teneatur in syndicatu, bñ tenetur iudex causam exprimere. ēt in arbitrariis, ut no. Bar. ꝑ illū tex. in l. Lucius. ff. de his, qui notantur infamia. ¶ In 3. q. gl. 98 Abb. primo concludit † ꝙ si lata sit sententia à iudice penit⁹ incompetēti, ratificari nō potest, & idem Bald. concludit in l. obseruare. §. post hoc, in 6. q ff. de offi. procon. & Bar. in d. l. obseruare. in fin. dicit, quòd talis sententia ēt cōsensu partium ratificari nō pōt, qa qđ nullū est, ratificari non pōt, & ad hoc est gl. in l. licēt ff. de iud & ibi Bar. qui alleg. Innoc. hic, & idē Bal. ibi sequitur. & Alex. in l. eius qui, in gl. in uer. cōpetere. ff. si cer. 99 pet. ubi inquit, ꝙ omnes ita dicunt, ꝙ illud, † qđ nullum est, ratificari nō potest, & idē Alex. in cōs. 124. ī cā, & lite. col. pen. lib. 2. & in consi. 79. uiso. col. antepen. lib. v. & idē Bal. in l. j. col. pen. ver. quæro nunquid sententia. C. si à non cōp. iud. in l. j. in princ. C. ad Maced. & Pet. de Anch. in regula, ratum col. fi. de reg. iur. in vj. Abb. in c. j. col. antep. uer. & aduerte. de re iud. Et 100 ad hoc facit, † qđ sententia, quæ lata est tp̄e feriato, nō valet, & tō ratificari nō pōt, vt no. Bal in l. si feriatis. uersi. extra quæro. ff. de fe. cum sim. ut Alex. scribit in l. j. in prin. col fi. ff. de feriis. 101 † Sic etiam iudiciū agitatū per filiūfam. sine consensu patris cū sit penitus nullū, ratificari nō potest, vt no. Iacob. But. in l. fi. §. ubi autem. C. de bonis, q̄ lib. & Ang. refert, & sequitur in l. licet. ff de iud. & no. per gl. & Doc. in l. fi. §. necessitate. C. de bonis, quæ libe. & per Bal. in l. si quis. § iussum. ff. de acquiren. hæ- 102 re. & de materia Rom. late insistit in consi. 4. visis. Et † prædicta conclu. limitatur non habere locum in summo Pōtifice, q sententiam

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Particularibus. Vide Hormannotium Decium in consi. 37. lib. 13. suorum consiliorum, ubi notabiliter declarat.

b Solus. Vide Ias. in consi. ca in fi. lib. j.

c S. Ald Possit. Solent tamē prudentes testatores adhibere in testamentis suis singulare remedium, ut executoribus. s. constitutis, debet illis licentiam exequendi insolidum. arg. c. religiosus. §. fi. de test. lib. 6. ita tenet Spe. in tit. de instru. edi. §. nunc uero aliqua. uer. notandum quoque. Soz. consi. 1 . circa præsentem Calc. consi. 102. pro parte. Ioan. Dilectus in tract. de arte testa. in ti. de tutore, & executore. caut. 3.

d S. Ald. Iudicibus. Idem in c. pastoralis in 1. no. de rescri. ubi addidi.

tentiam nullam ratificare, & confirmare pōt, vt not Abb. post Inn. hic. & hoc dictum pro notabili sequitur Ang. in d. l. licet, dicens, ꝙ Legistę hoc non ponunt. & ad hoc alle. tex. in l. adoprio non iure facta. ff. de adoptio. facit qđ not. in c. j. de trāsac. & in terminis hoc idē Bal. dicit in l. rescripta. col. 3. vers. itē ratificat. C. de prec. impe. offeren. & est gl. fi. in c. nullus alterius. ix. q. 2 ¶ Scđo. cōclusio s̄ dicta, ꝙ sententia nulla ratificari non 103 possit, intelligitur, † vt valeat tāq̄ sententia, sed vt valeat in vim a pacti ratificari pōt, [a] vt per gl. in l. a C. communia vtriusq; iudi. & no. Bar in l. prima, C. qui pro sua iurisdictione. Bal. in l. si diuersa. col. pe. C. de trāsa. & Abb. in c. significasti, col. pe. de fo. compe. cum si. vt late tradunt Mod. ibi col. 3. quorum dictis adde Roma. in consil. 171. ꝑ decisione. in fi. & in consi. clxxv. dictum vltimum. col. 2, Bal. in c. ex parte decani. col. 3. versi. quæro saliui ꝑcurator. de rescrip. in rub. s̄. eo. tit. col. fi. vbi ita limitat ꝯclusionē nřam hic. & idem Abb. in ꝯsil. 9a. ꝯ snīam. col. 1. lib. 1. & in ꝯsi. 61. in controuersia. col. 2. lib. 2. Ale. in consil. 123. discussis, col. v. lib. 1. & in ꝯsi. 32. oportune. col. 2. li. 2. & idē Ale. in l. qđ iussit, col. fi. ff. de re iudi. & ad supradicta facit, qđ tradit Pet. de Anc. in cosi. 121. vnus ex procuratoribus. ¶ Scđa cōclusio principalis Abb. est, quando iudex non est omnino incompetens, vt in terminis quæstionis gl. & Abb. cōtra Inn. conclu-104 dunt, † ꝙ ꝓcessus agitatus coram duobus ex tribus, non valet ꝑ istū tex. & idem tenent Car. & Imo. post Host. hic cum si. vt tradit Ale. in l. si per errorem. ff. de iurisd. om. iud. & idem sequitur Fulg. in consi. 166. nisi. in primo dubio. & facit text. in ca. cum 105 causa j̄. eo. Et notandum est incidēter dictum Inn. hie, † ꝙ qn̄ forma respicit priuatam vtilitatem partium, illi renūciari potest, & idem no. Abb. per illum tex. in ca. fi. §. his autem, in 2. no. j̄. eo. & idem Abb. in c. super quęstionum. §. verum, & in c. cum olim. el j. col. fi. j̄. eo. tit. & hoc idē no. Bar. per illum text. in l. fi-106 lio p̄terito. ff. de iniusto rupto. † Et ista ꝯclusio ꝓcedit, & si clausula decreti apponaſ, vt declaraui in c. cū accessissent. col. 4. de 107 consti. ¶ In gl. in verbo, nuncium, concludit † ꝙ nūcius dēt esse b probatę fidei. [b] & cū literis destinatis. Et ꝓ ista opi. facit, qa illud verbum, literatoriæ, vſ referri ad nuncium, & excusatorē, de q̄ 108 bus loquitur: qa qualitas adiecta post duo verba, † ad vtrūq; referri dēt, vt notat Bar. per illum tex. in l. doli verbū. in princ. ff. 109 de ser. corru. vbi inq̄t, ꝙ si statutū dicit, † ꝙ si aliq̄s fecerit sic, de nocte, illa qualitas, de nocte, refertur ad oīa præcedentia. Sed tn̄ in contrarium facit, qa si portat literas, illis standum est, & qualitas nuncij, vel executoris non dēt cōsiderari, vt Abb. hic 110 dicit. † Et hoc cōfirmaſ, qa tex. alternatiuè loquiſ, per certū nūcium, vel excusatorē literatoriæ destinatū. idō sufficit, ꝙ hoc in altero verificeſ, c. inter cæteras, de rescrip. & rła, in alternatiuis. de reg. iur. in 6. Et per hoc rn̄detur ad dictū Bar. in d. l. doli verbū. qa loquitur Bart. ibi copulatiue, & est eadē ratio. secus vſ in isto casu, vbi tex. alternatiuè loquitur, & non est eadē ratio, ꝙ illud verbum, literatoriæ, ad vtrunque referatur, & hoc in simili casu ꝓbatur in c. cum singula. in prin. de præben. in 6. ibi, prioratibus, vel ecclesijs curam aīarū habentibus. Nā illa ver-c ba, curā animarū habētibus, nō referuntur ad prioratus. [c] cle. j. in fi. de supplen. neglige. p̄la. & ibi gl. penul. & Imo. post Ant. de Bu. quem ibi refert, & hoc idē tradit Alex. in ꝯsi. 214. visis. col. 111 fi. lib. 2. † Et de qualitate, & fide nūcij, dixi i c. cū parati. de appe. ¶ In gl. in ver. ostēderit ibi, suis expensis venire non teneſ. col-112 ligitur, † ꝙ delegatus q̄ debet accedere ad aliquem locū, à principio debet habere expēsas a partibus. Hosti. hic tenet ꝯtriū, qa hoc modo ꝑ indirectū posset negligere mandatum Papæ. Et qa cū adhuc expensę nō sint certę, illas petere nō pōt, vt Abb. hic refert. Et ipse cōcludit dictū gl. procedere, quādo iudex esset impotens, q̄ suis expensis nō posset iter arripere. Sed tamen 113 dictū gl. indistinctè verius vſ, qa † delegatus dēt habere expensas victus a partibus. c. cū ab omni, & ibi gl. de vita, & hone. cle-114 ri. & est text. in c. statutū. § insuper. de rescri. in 6. † & qa non dēt suis stipendijs militare. c. cum ex officij, de præscri. Non obs. ꝙ hoc modo videretur negligere mandatū Papæ, vt primo dicebat Host. qa ex quo pars nō prouidet sibi de expensis, quas petit. non vſ stare per eum, argu. l. iure ciuili. ff. de cond. & demō. Non ob. ꝙ non sunt certę: qa non debet petere illas in totum, sed prout successiue expendit. & absurdū vſ, ꝙ de suo expenderet, & postea repeteret. Et hoc, qđ dictū est, intelligiſ, qn̄ delega-115 tus expensas petit: † qa nō debentur, nisi petantur, vt per gloss. not in c cupientes. §. si vero. in ver. contempserunt. de elec. in 6. quā ꝓ no. alle. Bal. in l. vnica. col. 2. in princ. C. ne li. in vna ca. eau. tertio ꝓuo. & ad p̄dicta facit gl in c. statutū. §. insup. i ver. 116 moderatus. de rescrip. in 6. † Et no. gl. hic, ꝙ nō sufficit, ꝙ dele-d gatus sciat impedimētū alterius, sed dēt sibi intimari [d], vt hoc facit gl. in l. nec ambigi. C. de dona. cū si. vt tradit Rom. in ꝯsi. 295. donatio. & in consi. 204. pro discutiēda veritate. in tertio dubio. Et facit, qđ dſ de venditore, cui denunciandū est, licèt 117 sciat litem motā † esse emptori, vt not Barto. in l. denūciasse. in prin. ff. de adul. & Abb. post Host. & alios in c. fi. de emp. & vēd. enim si. vt tradit Ale. in consi. 24. inspecto processu col. 2. lib. 4. 118 & dixi in consil. 74. ¶ † Vltimo Abb. concludit, ꝙ si tertius ex tribus iudicibus in veritate impeditus sit, sed alijs duobus non constat de impedimento tempore processus, non valet senten-e tia, [e] quia ignorabant fundamentum potestatis suę, vt in simili Bar. in l. multū. ff. de cōd. & demō. cū si. vt tradit Alex. in l. sed si de sua ff. de acq. hær. & late Peru. in c. cū parati. de app. cuius dicta reassumunt Mod in d. l. multū. de ꝯdi. & demō. & dixi in c. qm̄ ꝯ. in xiij. col. de ꝓb. Est verū, ꝙ in casu de quo hic q̄riſ, Ioā. An. in reg. cū q. de reg. iur. in 6. tenet ꝯriū, qa in isto casu nō tractaſ de dādo iurisdictionē, sed de remonēdo impedimentū. & hoc seq̄ſ Bal. i l. falsus. col. ix. uer. circa fm. C. d fur. & Dom. post Archi. in c. cū in plures. col. 2. eo. tl. in 6. cum si. vt tradūt Mod. in c. sciscitatus. de rescrip. sed tn̄ verior uſ opi. Abb. hic, quam tenet Bal. in d. l. multū, in fi. vbi alle. tex. hic vbi ē casus, & hoc cōiter teneſ, vt dicit Ro. in sing. xiij. si cā committiſ. Et ad hoc ēt est tex. in c. sciscitatus. de rescr. in ver. dūmodo. Ad quem tn̄ respondet Io. An. in d. regu. cū qui. ꝙ loquiſ de impedimēto incōmoditatis, vel aliàs euitabili, secus est in impedimēto necessario. & ita sequunſ Mode. in d. c. sciscitatus. Sed certe hoc vſ ꝯ illum tex. ibi, dūmodo is, q̄ de necessitate præsens esse nō potest. & sic uſ loqui de impedimēto necessario. Et qa vſ se refer-119 te ad s̄. ꝓxi. dicta, vbi tex. loquiſ de necessitate ineuitabili. † Et in tali notificatione impedimenti notandū est, ꝙ si litera excusationis delegati impediti, & ꝓcessus aliorū iudicū, sunt sub ea-f dē data, p̄sumiſ, ꝙ executio p̄cesserit, & no. [f] ꝯcludit Rot. in tit. de p̄sump. in vnica decisione, i antiquioribus. Et ad hoc facit, 120 † qa p̄sumiſ illud p̄cessisse, qđ facit actū ualere, ut in no. q. tradit Bal. in l. cū in testō, §. hæc uerba. ff. de hær. inst i. ubi inquit, ꝙ si 121 eodē die fuit facta donatio, & emācipatio filij, p̄sumiſ, † quòd prius emancipatio facta fuerit, ut donatio ualeat, & sequuntur ibi Ang. & Imo. Ale. in l. 2. §. prius, col. 3. de uulg. & pupil. & in consi. cxij. super eo dubio, col. ij. lib. 5.

ADDITIONES.

a S. Ald. Potest. Vide eundem s̄. in c. de causis, col. 6. eo. tit. in cōsi. 488. col. pen.

b S. Ald. Fidei. Ad officium nuncij nō assumunſ infames, Colle. in c. cum dilectis. in fi. de dolo, & contu. Bar. in extraua ad repri. in ver. nuncium. Ang. de Are. in §. quadrupli. col. 5. ver. quæro an credatur, Insti. de actio. & in tract. malefi. in ver. Petro publico, & iurato nuncio. & vide Sal. in l. tres denunciationes. C. quō, & quando iudex. Phil. Fran. in c. cum teneamur. col. fin. de app. de quo videndo sunt quæ ponit Augu. de Arim. in addi. ad Ang. Are. ubi supra.

c Ald. Prioratus. Idem in c. consuluit. in j. no. j̄. eo.

d S. Ald. Intimari. Vera & cōis oium resolutio est, ꝙ si denūciatio requiratur ꝑ forma, non sufficit scientia, & idem si requiratur de substantia, aut de solēnitate. si vero non requiratur ad effectus prædictos, sed tn̄ ad inducendā sciētiam, sufficeret. ita uoluit Io. An. in addi. Spec. in tit. de procu. §. ultimo, uersi. sed qd si debitor. Bar. in l. qdā decedens. §. fi. ff. de admi. tuto. Bal. in c. 1. si de feu. uasal. ab ali interp. fue. Cuma. in consi. 4. dña Stella. col. 2. uersi. cæterum posito. Floria. in l. Labeo. ff. de nau. foen. Dom. in consil. 33. pro examinatione. col. 2. Pan. de Ca. consi. 332. super primo, col. 2. lib. 1. Aret. in l. qui ante calendas. col. fi. ff. de uer. obl. Fel. in c. cum contingat. col. 5. in 4. conclu. de rescrip.

e S. Ald. Sententia. Idem in c. 2. in j. not. i. eo.

f S. Ald. Et no. Vide eundem in c. quoniam Abb. in 5. col. s̄. eo. & in c. super eo. el. 2. in j. not. de appel.

SUMMARIUM.

1 *Clausula impotentia uerificatur, etiam si tertius interesse non uelit.*
2 *Additione statuti facta, censentur ei inesse omnes qualitates statuti.*
3 *Conditio, si nequeunt interesse, censetur accessoria, & ideo porrigitur ad casum similem.*
4 *Iudex ordinarius nō pōt se intromittere in causa, in qua Papa manum apposuit.*
5 *Delegati iurisdictio, ut conseruetur debet fieri benigna interpretatio.*
6 *Dispositio facta in pluribus personis ex paritate rationis habet locum in paucioribus.*
7 *Statutum in paucioribus habet locum in pluribus.*
8 *Statutum, quòd stantibus masculis fœmina excludatur, habet locum etiam stante uno.*
9 *Distributio facenda ex præcepto testatoris inter pauperes, non potest distribui in unum.*
10 *C. quamuis. el ij. de præben. lib. 6. habet locum etiam in uno expectante.*
11 *Clausula, si pro alijs non scripsimus, uerificatur etiam in uno.*
12 *Exequi quis non tenetur commissionē Papa cū graui damno rerū suarū, nisi cōstaret de mente Papæ. nu. 15. si personaliter exequenda sit. nu. 16.*
13 *Iudicandi munus est necessarium.*
14 *Iudex qui uis negotijs superesse non potest, excusatur.*
17 *Indignationis Papæ pœna, quæ sit.*
18 *Contemnere plus est, quàm non parere.*
19 *Contumacia maior est quæ pro minima re insurgit.*
20 *Iudex ordinarius potest cogere subditum suum ad acceptandam delegationem.*
21 *Subditus cui causa delegata est, cogitur acceptare.*
Iurisdictio queritur etiam ignoranti subdito, cui causa delegatur.
22 *Delegatus ante præsentationem rescripti habet iurisdictionem, licèt non habeat exercitium.*
23 *Iudex recusari potest ante præsentationem rescripti.*

24 Processus

24 *Processus factus a partibus ante præsentationem rescripti valet.*
25 *Executor negligens exequi mandatum Papæ, non punitur ab eius collega, & quare, nume. 26.*
27 *Delegatus quando puniri possit ab ordinario.*

§.Adijcimus.

¶Summatur, & diuiditur, vt p Abb. hic. ¶Ad declarationē tex. hic Ab. op
1 ponit, & respondet. †Et cōclusio eius est, φ cǎa impotentiæ, ve
rificatur ēt si tertius interesse non velit, qa verum est dicere, se
eundū eū, φ oēs simul adesse nō pñt. Nam si tu non vis mecū
esse in scholis, verum est dicere, φ ego non possum esse tecum
in scholis, vt latius ipse hic prosequitur, & posteriores omnes
eum sequuntur. Sed aduertendū est, qa sm declarationem Ab.
iste tex. nihil nou induceret, qa ante istum tex. per rationē Ab.
a idem dicendū fuisset qa in effectu,[a] in alijs coniudicibus iuris-
dictio esset cōsolidata pp impotentiā. & hoc vr contra illum
tex. qui pcedit addēdo, vt patet ibi, adijcimus. Vnde aliter text.
hic intelligi, & declarari potest, considerādo φ additio, quā fa-
cit tex. hic, intellr sm qualitatē præcedentis dispositionis, argu.
gl. not. in cle. statutum, in ver. consuetudinem, de elec. per quā
2 dicit ibi Car. in 3. opp. †φ si statuto facta sit aliqua additio, om
nes qualitates statuti in additio. facta intelligunr. Et ideo in p-
posito, cū s. in prin. dictū sit, φ qñ apponitur cǎa, φ si non om-
nes, constito de impedimēto, statim in aliis cōiudicibus cōsoli
datur iurisdō. hoc idem vr, quando constat, φ tertius nō velit,
qa casus impotētiæ trahitur ad casum voluntatis ita, φ sicut iu
risdō aliorum consolidatur pp impotentiam, ita ēt consolida
tur immediate pp voluntatem, vt est casus sing. hic. Et hoc cō
firmatur, quia Papa, qui cām cōmittit, cogitat de effectu com-
missionis. videlicet, vt cā terminetur. Et illa conditio impoten
tiæ. si oēs nequiuerint interesse, vr quodam modo necessaria,
3 †& iō porrigitur ad casum similē respectu effectus, de quo agi
tur, vt istr no. Bar. in l. Gallus, §. & quid si tantū. col. 2. de libe. &
posth. per l. mulier. in prin. ff. ad Treb. & in l. 3. C. de inst. & sub.
Et ista iterpretatio suadetur, vt parcatur laborib. & expēsis par-
tium, arg. c. cum te. s. eo. cum si. ibi alleg. Nā si decisio isti⁹ text.
4 non hēet locū, esset opus redire ad Papam, † qa ordinarius nō
posset se intromittere in tali cā, ex quo Papa semel manum
apposuit, vt not. Bald. in l. vt proponis. la 1. C. qūo, & qū iud. cū
simi. vt dixi in c. vt nřm. de ap. Et sic in isto casu cessat ratio, φ
iurisdō delegata odiosa sit, quia tendit in præiudiciū ordina-
5 rij. † qa isto casu, vt dictū est, non agitur de interesse ordinarij.
Et quia ad ɔseruandum iurisdōnem delegati debet fieri beni-
gna interpretatio, vt p gl. no. in c. si delegatus. in ver. morte. &
ibi Do. eo. ti. in 6. Et non vr verum illud, qd Abb. dicit, φ si ter-
tius non velit interesse, φ verū sit dicere, φ omnes simul inter-
esse non pñt. quia licet verum est, φ alij duo nō possunt inter
esse cū illo tertio, qui non velit, sed absolute non verificatur,
φ oēs interesse non pñt: nam ista verba in effectu importāt, ac
si dicatur si vnus interesse non possit, quia impeditus sit, alij
duo exequantur. & sic intellectus Abb. etiam non est verus in
se, & est cōtra tex. vt supra dictum est. & ideo clarior est intelle
ctus, quē diximus. Et ex isto tex. in ver. idem quoque. notandū
6 est, φ dispō facta in pluribus personis, †ex paritate rōnis habet
b locū in paucioribus.[b] & idem eɔ̄ est, φ statutum in paucioribus
7 habet locū in pluribus, † gl. no. in c. duob. de resc. in 6. in gl. 2. &
ibi Do. ad idem gl. in c. si cōpromissarius. in gl. 2. ibi. vbi etiam
Do. de ele. in 6. & in c. si contra vnum. in gl. 2. eo. ti. in 6. Et facit
8 iste tex. p eo, qd no. Bal. in l. 1. C. de cond. inser. † vbi per illū tex.
infert, φ si extantibus masculis filia p statutū excludatur, ēt ha
bebit locū vno solo masculo existente, quia eadē est rō. sec⁹ vr
c vbi esset diuersa rō,[c] ex eo, qd no. Bar. in l. 1. ff. de opt. leg. vbi vo-
9 luit † φ grauatus distribuere bona inter pauperes,[d] nō potest in
d vnū solū distribuere. quia maior pietas vr esse in pluribus, de
quo tñ dicendum est, vt per Alex. qui alios refert in l. quartā, §.
fi. de leg. 1. & in simili casu nu. Ang. in cōsi. 56. quæ reformatio.
& ad prædicta ēt facit, quod no. Do. post Io. An. in c. a. col. 2. de
10 rerum permu. in ver. quid si vnus. † vbi concludit illum tex. q
loquitur in pluribus capectātibus, ēt habere locū in vno. & qd
no. Dom. in c. quamuis, el 1. colum. 1. de præben. in 6. vbi ingt,
11 † φ illa verba, quibus vtitur Papa, si pro aliis non scripsimus, ve
rificanr ēt si p vno scriptū sit. Et facit, qd no. Abb. in consi. 65.
casus, quidā Ray. col. 2. lib. 2. cū si. vt dixi in ɔs. 50. & latè tradūt
Mod. in c. oēs leges, 1. dist. ¶ In gl. in ver cū possit. not. sm Abb.
12 † φ quis non tenetur exequi cōmissionem Papæ cum graui dā
13 no rerum suarum. & ad hoc facit, † quia licèt munus iudican-
di necessarium sit. l. munerum, §. iudicandi, l. si quis magistra-
14 tus, ff. de mun. & hono. si tamen iudex datus impeditus sit, † vt
negocijs suis interesse non possit, excusatur, l. fin. in princi. ff. de
15 vac. mun. † & ista conclusio procedit, nisi constaret præcise de
mente Papæ: qa tunc mandatum oīno exequendum erit, 18. di
stin. ca. in memoria: ita Abb. hic dicit. Quod vr intelligendum,
16 qñ facta fuit cōmissio ita, φ † delegatus personalr illa exequar,
vt in c. si. §. 1. eo. ti. aliàs vero delegatus haberet ptātem subde
legādi, c. quis, c. si p debilitate. s. eo. cū si. ¶ In gl. in ver. arguen-
dus. Abb. post Gof. primo cōcludit, φ in terīs istius §. solū iste, q
noluit exequi cōmissionē Papæ, arguendus sit: qa agir de mo-
dico p̄iudicio. ex quo alij pñt procedere. Et ad hoc facit, qa il-
lud verbū, arguēdus sit nō vr importare φ puniar. c. qualiter
& qñ, §. & qa. de acc. & 6. q. 1. in c. oues. & in §. impuberes, insti.
de suspe tu And. Ste. tñ hic vr tenere contrarium: quia text. di
cit, grauissime arguendus. quo casu, sm eum vr incurrere indi
17 gnationem Papæ. † & pœna indignationis est priuatio benefi-
ciorū, vt no. Bal. in c. 1. §. porro. col. 1. ver. item no. quæ fuit pri
ma cā benef. amit. Sed ipse non probat, φ p illa verba, grauissi
me arguēdus, incurrat indignationē Papæ. Pro sua tñ opin. φ
iste puniēdus sit, induco tex. hic, vbi vr alternatiue, φ grauissi
me arguendus est pro eo, φ mandatum apostolicum subterfu
giat, aut contēnat. Nā pro contēptu puniēdus vr, quia plus est
18 cōtēnere, q̄ nō parere, † vt per gl. in c. quis aūt. x. dist. & no. Abb.
in c. 1. de cōst. cū si. vt tradūt Mod. ibi. Sicut ergo pro contēptu
puniri pōt, ita ēt si subterfugiat, quia vna pars alternatiuę secū-
19 dū aliā intelligitur. l. 1. vbi Bart. ff. de reb dub. † Et ad hoc facit,
quia maior vr cōtumacia, q̄ pro minima re insurgit, vt per glo.
in c. duo sunt. 96. dist. in ver. videbatur. declarādo, vt dixi in c. j.
20 de iud. Secundo Abb. dicit, φ illud, † qd dr hic in Papa, ēt habet
locum in ordinario, qui potest subditū eius cōpellere ad acce-
ptandū delegationē. l. 1. C. qui pro sua iurisd. c. pastoralis. de of.
21 ord. vbi Abb. in 4. no. † Et tali casu, quando est subditus ille, cui
sit cōmissio, cogitur acceptare, & ipso iure iurisdictio sibi ac-
quiritur, etiā ignoranti, l. cum furiosus, §. 1. ff. de iud. vbi Bar. &
Pau. de Ca. ibi sequitur. quia cum iurisdictio possit conferri in
inuitum, cum sit subditus: ergo & in ignorantem, l. qui pōt.
de reg. iur. & per gl. in d. l. cum furiosus. §. 1. Et ideo iudex dele-
22 gatus ante præsentationem rescripti † habet iurisdictionem, li-
e cèt non habeat exercitium,[e] vt no. Fride. in consi. 24. cogitetis,
23 & ibi propter hoc concludit, † quòd ante præsentationem re-
24 scripti iudex recusari potest. & pari rōne vr, † quod si partes li-
f tigant corā eo ante præsentationem rescripti. quòd valeat p-
cessus,[f] & hoc dicit sing. Bal. in l. nec quicquā, §. vbi decretū, in
fi. ff. de of. procons. & licèt hoc dictū reprobet Peru. in c. super
eo. el 2. de ap. quē ibi sum secutus: tñ per istam rationem illud
25 dictū varium vr. ¶ † Tertio. sm Abb. colligir ex glo. quòd ille, q
non vult exequi mandatum Papæ, non potest argui, nec puni
ri ab eius collega, quia par imparē, &c. ab ordinario tñ sm Ab.
post Host. poterit puniri rōne peccati, quia contempsit exequi
mandatum superioris. Et isto casu cessat maioritas, ex quo no
luit acceptare delegationē, vt Abb. hic dicit. Sed aduertēdum
est, qa ista rō, quā Abb. in ordinario adducit, φ cessat maioritas
ex quo nō acceptauit ɔmissionē, vr ēt pcedere in plurib⁹ dele
gatis: quia si alter nō acceptauit, cessat paritas. & nō videt pce-
26 dere rō s. alle. † φ par in parem, &c. Et ideo in pluribus delega-
tis ratio uider, quia alter, qui solus procedit, non habet in aliū
collegam ptātem, ex quo ab eo non impeditur: secus si illū im
pediret, vt no. Do. in c. si contra vnum. col. 2. ver. sed pone, eo.
ti. in 6. de quo tamen dicendum est, vt dixi in ca. 1. supra eodē.
27 † Et quando delegatus ab ordinario puniri possit, notat Abbas
in c. fi. col. fi. s. de rescr. Bal. in auct. qua in prouincia. col. 3. versi
cu. vlt. istud principium, C. vbi de cri agi opor. & Pe. de Anch.
in consi. 131. in 1. dub. Imo. in cle. j. col. pen. de for. comp.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Quia in effectu. Vide Dec. in c. sollicitatus. in 5. no. de rescr.

b ¶Syl. Al. Paucioribus. Item quādo vnus tantū est, veluti statuto exigente consen sum duorum cōsanguineorū, si vnus tantū extat, satis est consensus illius. Bal. in l. 1. C. vnde vir. & vx. vbi Pau. de Ca. Alex. Iās. & alij. Fel in 4. proposit. in 3. lim. 2. concl. de proba. Ias. in l. Stichum, qui meus erit, col. fi. ver. 3. adde, ff. de leg. 1. Fel. in c. quoties. in 3. no. de test.

c ¶S. Al. Ratio. Adde vel si esset de forma, quia tūc neque pluralitas resoluitur in singularitatem, nec econuerso Nic. Euerar. in sua centuria argumentorū, loco a nu. per gl. in l. 3. §. hoc autem a superiore, ff. de iti. actuque priu.

d ¶Pauperes. Vide Alex. in consi. 119. nu. 9. lib. 7.

e ¶S. Al. Exercitium. Idem in c. de causis. in gl. 1. supra eo.

f Valeat. Et bene, vt etiam sentit Dec. supra, eo. c. de censib. in prin.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio §. an sit necessaria.*
2 *Continuatio legis ad legem non requiritur.*
3 *Paragraphus debet continere quid diuersum in eadem materia.*
4 *Paragraphus quare dicatur, & quando.*
5 *Excommunicatus actor qualiter repellatur.*
6 *Exceptio excommunicationis potest apponi etiam coram delegato.*
7 *Rescriptum conceditur ad obseruationem iuris.*
8 *Exceptio excommunicationis opponi potest coram seculari.*
9 *Iudex secularis quomodo cognoscat de exceptione excommunicationis.*
10 *Excommunicatio quando debeat probari.*
11 *Incontinenti quando dicatur fieri probatio, & quid quando sit sine termino.*
12 *Persona debet legitimari in iudicio summario.*

13 *Practica procedendi per delegatum, quando opponitur coram eo exceptio excõmunicationis.*
14 *Rescripti impetratio non ualet facta ab excommunicato.*
15 *Absoluere alius iudex non potest ab excommunicatione facta ab homine.*
16 *Absoluere potest iudex causæ testes excommunicatos ad tempus.*
17 *Delegatus ratione accessorij absoluere non potest excommunicatum, quando absolutio fuit reseruata Papæ.*
18 *Commisso uno, non semper transeunt omnia, sine quibus expediri non potest.*
19 *Nolo, præcisam habet resistentiã, & contemptũ, non uolo simplicẽ denegationem.*
20 *Exceptio usuraria infra quantum tempus probanda est, & nu. 21.*
22 *Feriati dies quando incidunt in termino, quando detur restitutio in probãda exceptione excommunicationis.*
23 *Lis non contestatur super exceptionibus, nisi haberet uim actionis. nu. 24.*
25 *Iuramentum calumniæ non requiritur in exceptionibus dilatorijs.*
26 *Et præstatur post litem contestatam, & quando. nu. 28.*
27 *Et semel tantum.*
29 *Libellus non requiritur in exceptionibus, nec quod detur in scriptis.*
30 *Rescriptum non ualet non facta mentione processus inchoati.*
31 *Processus cum excommunicato ualet, si non opponatur.*
32 *Delegatus absoluere ab excommunicatione non potest, quando alius qui excommunicauit, est paratus absoluere.*
33 *Negligentia constare prius dẽt quã ob alterius negligentiã concessa est iurisdictio.*
34 *Forma non seruata, quando ualet absolutio ab excommunicatione, quod declaro numero 35.*
36 *Excommunicatus an probetur quis per simplicem denunciationem, & an ut actor a iudicio repellatur. nu. 37.*
38 *Excommunicatio an sola fama probetur, & latius. nu. 43.*
39 *Antecedens probatur probato subsequenti.*
40 *Excommunicatio probanda est apertissimis documentis.*
41 *Præsumptiones iuris sunt liquidissimæ probationes, sed in casibus a iure expressis. nume. 42.*

§. Sexta.

¶ Summaĩ, & diuidiĩ, vt per Abb. hic. Et continuaĩ iste § ad pcedẽtia: vt Abb. hic post alios
1 dicit. † & talis cõtinuatio vĩ fieri gr̃a cõmodioris doctrinæ, ᵃ vt
a p gl. in l. 2. in prin. de ver. obl. in l. j. in princ. ff. de acq. poss. & in
2 l. palã. in prin. ff. de ritu nup. † Aliàs vero de lege ad legẽ continuatio non requiriĩ, vt p gl. in l. Gallus. in prin. ff. de lib. & posth. & p̃sertim in legibus C. vt p gl. in l. 2. C. de peti. bono. subla. li. x. Et ita dicit And. Sicu. hic. & ista dicta reassumunt Mod. in lit.
3 de actio. ¶ † Sed tñ ɔsiderandũ est, q̃ §. dẽt ɔtinere q̃d diuersum in eadẽ tñ mã, vt no. Imo. in l. 3. §. ulius. in fi. de lib. & post. vbi ad hoc alleg. gl. in c. j. §. sub ea. in versi. sic. de postula. p̃la. in vj. Et isto respectu, §. deberet ɔtinuari, ne videaĩ alienã materiam ɔtinere. In isto in §. & similibus, in q̃bus Papa ɔsuliĩ de varijs q̃õnibus occurrentibus, nõ cadit ɔtinuatio, sed ɔgrua trãsio
4 sm ordinẽ ɔsultationis requiriĩ, vt colligiĩ hic. † Et quare dicaĩ §. & q̃ñ no. Arch. j. dist. c. j. Bar. Imo. & Ale. in d. l. 3. §. filius. ff. de
5 lib. & posth. ¶ † Primo no. sm Abb. hic practicã repellẽdi actorẽ excõicatũ. And. Sic. hic dicit, q̃ potius hic poniĩ finis, & effectus oppositę excõicationis, & practica, & forma opponẽdi hĩ in c. j. de excep. in 6. Sed tñ dictũ Abb. vĩ bñ pcedere ɔsiderata distinctione, q̃ hic ponitur. & latius declarat Abb. in 4. no. j.
6 eo. ¶ † Scđo no. q̃ exceptio excõicationis opponi põt non so-
7 lum corã ordinario, sed ẽt corã delegato. † Et ad hoc facit, q̃a rescriptũ ɔceditur ad obseruationẽ iuris, l. falso. vbi Bald. C. de diuer. rescrip. & dixi supra in rub. de rescrip. Vnde illud q̃d opponi põt corã ordinario, ẽt opponi põt coram delegato. facit
b tex. in c. sup literis, in fi. de rescri. ᵇ Et q̃d plus † est, ẽt corã secu-
8 lari exceptio excõicationis opponi põt, vt p gl. fi. in l. j. C. de iu. & fac. igno. & ibi Bal. col. 3. ver. vnũ omisi. ad idẽ glo. in c. j. ver. opponit, de exceptio. in 6. no. Bal. I c. intelleximus. col. 1. de iud. in c. ɔtingit. col. 6. ver. porro si iudex. de dolo & ɔtu. in l. quoties. circa fi. versi. vlt. quæro. C. de iu. in l. placet. col. 2. ver. ne noto. C. de sacrosan. eccl. & est tex. in c. decernimus. de sentẽ. excõ. in 6. facit tex. in c. postulasti. & ibi Io. de Ana. in col. 1. de homi. & in c. dño guerra, in tit. hic finitur lex Conradi. Et licèt coram
9 seculari † opponi possit exceptio excõicationis, ipse tñ de illa cognoscere non põt, sed dẽt remittere ad ecclesiasticũ, & pbatio corã eo fieri no põt, vt not. Bal. in d. l. quoties. in fi. & Bald. in ɔsi. 9. de for. cõpe. & hoc declaraĩ, vt p Domi. in c. j. de exce. in 6. in §. si q̃s. el. 2. in gl. in ver. ecclesiasticis. & in c. fin. col. fi. de for. cõpe. in 6. vbi dicit, q̃ remissio fit ad ecclesiasticũ, q̃ñ dubitatur de validitate excõicationis. secus si agatur de pbatione, q̃a pbatio excõicationis dẽt fieri corã eo, corã quo opponiĩ. q̃ notãdũ est ɔ Bal. in d. l. quoties, in fi. ¶ Tertio no. q̃ excõica-
10 tio pbari dẽt statim, vel intra terminũ cõpetentẽ. † Ex quo in-
11 ferri vĩ, † q̃ illa pbatio incõtinenti fieri dĩ, q̃ñ fit sine termino ex quo ista ponunĩ tanq̃ diuersa. c. inter cæteras. de rescrip. Sed ɔtriũ vĩ pbare tex. in c. literas, §. pp̃ea. de restit. spol. vt latius declarat Arc. in c. veniens. el 2. col. 8. de testi. & ibi rñdet ad istum tex. & ibi etiã dicit, q̃ iste tex. sing. probat illud, q̃d not. Bar. in l. fi. in fi. ff. pro suo. Similiter intelligẽdo text. generaliter put loquiĩ, & sic tã in iudicio summario, quàm plenario, vĩ pbari
12 hic † q̃ in iudicio summario persona dẽt plene ᶜ legitimari, ᵈ li-
c cèt cã requirat summariam probationẽ. & ita istum text. not.
d Arc. in c. 1. in prin. de accu. Et sic iste tex. facit p eo. q̃d no. Bar.
13 in l. 1. in fi. de edic. diui Adria. tol. ¶ † Quarto no. practicã pcedẽdi p delegatũ, q̃ñ corã eo opponiĩ exceptio excõicationis, vt Abb. hic prosequiĩ. Ex cuius dictis primo liĩ, q̃ iste tex. intelligiĩ, quando excommunicatus fuit post impetrationem re-
14 scri. q̃a si excõicatus fuisset tẽpore, † quo impetrauit rescriptũ impetratio non valuisset, c. 1. de rescri. in 6. Posset tñ dici, q̃ tpe huius decretalis illud nõ haberet locũ, quia postea ita statutũ
15 fuit in d. c. j. de rescrip. in vj. ¶ † Secũdo ex dictis Abb. colligiĩ, q̃ regulariter ab excommunicatione lata ab homine alius iu-
e dex absoluere nõ potest. ᵉ ad idem tex. in c. pastoralis, §. præterea. infra de offi. ordi. & in c. cũ ab ecclesiarum, eo. tit. & per gl. in c. si inimicus. in glo. magna, circa fi. xj. q. 3. & no. in c. ex frequentibus, vbi Abb. in vlt. no. de insti. & tradit Rom. in consi. 287. in terminis propositæ. col. 2. Ab ista regula excipitur casus noster hic, in delegato Papæ, qui data negligentia, vel iniusta recusatione illius, q̃ excõicauit, absoluere potest, vt hic diciĩ. Sed tñ cõsiderandum est, quia videretur, q̃ delegatus absq; malitia, vel negligentia excõicationis deberet posse absoluere ad tempus, videlicet donec causa sibi commissa expediretur, si-
16 cut videmus, † q̃ iudex causæ absoluere potest testes ᶠ excõi-
f catos ad tps, vt dicant testimonium, vt not. Hosti. quem Abb. post alios sequitur in c. veniens. el 2. de testi. Old. in consil. 278. licet. in 3. dubio. Mod. in c. pastoralis. §. præterea. de offi. ord. dicunt illud dictum Host. procedere in ordinario, & non in delegato. Sed contra hoc facit, quod no. Abb. j. eo c. §. fi. vbi concludit, q̃ ordinarius nõ potest absoluere excõmunicatum ab alio, dato etiam, quòd excommunicator nõ velit illum absoluere, quia in hoc maiorem habet potestatem delegatus, quàm ordinarius, quia delegatus repręsentat Papam, c. sane. 3. eo. & ideo differentia, quam faciunt Mod. in d. §. inter ordinarium, & delegatum non videtur vera. Vnde ad dictũ Host. videĩ posse rñderi, q̃ loquiĩ, q̃ñ excõicatus absoluitur pro interesse alterius, prout est in testibus, de quibus loquitur. secus vĩ ad cum-
17 modum ipsius excõicati, prout tex. hic loquiĩ. ¶ † Quinto no. q̃ delegatus ratione accessorij absoluere nõ põt excõicatum,
18 quando absolutio fuit reseruata Papæ. Ex quo Abb. infert, † q̃ vno cõmisso, non transeũt omnia, sine q̃bus principaliter cõmissum expediri non potest. Sed aduertendum est, q̃ intelligẽdo istum tex. prout cõiter intelligitur, q̃ iste actor excõicatus fuerit post rescriptum impetratum, ratio videĩ manifesta, q̃a de tali casu verisimiliter Papa cogitare non potuit, q̃ñ causam delegauit. secus uidetur, quando Papa verisimiliter de tali excõmunicatione cogitauit, quia vt actus valeat, etiam videtur sibi reseruata cõmisisse, vt dixi in c. præterea, supra eod. ¶ Vltimo no. de ver. non velit. nam secundum Abb. post Io. And. &
19 alios, verbũ, nolo, præcisam resistentiã, † & cõtemptũ ɔtinet: verbũ, non volo, denotat simplicẽ delegationẽ, & not. hoc Bal. in c. j. col. 7. đ mil. vasal. q̃ ɔtumax est & idẽ Bar. p illũ tex. in l. iã hoc dubitari. & ibi alia iura adducit. & idẽ sequitur Imol. ibi. ff. de hære. instl. & gl. in l. j. per illũ tex. in §. scientiam. in ver. velle. ff. de tribu. & ibi Alb. facit gl. 20. q. 2. c. solet q̃ri. i ver. noluit. Et tradit Ale. in l. q̃ se patris. col. v. C. vnde lib. & Maria. in trac. decreta. arti. 27. in 6. q. & in simili facit, quod not. Bart. in l. si lege. §. sed scite. ff. đ peti. hęr. Nescio tñ an Grammatici talem differentiam admitterent, quia verbum, nolo, componitur ex non, & volo, ut Catolicum dicit in verbo, nolle. vbi inq̃t, nolle, id est, non uelle. q̃a à non, & velle cõponitur. ¶ In gl. in ver. terminiĩ cõpetentem, ibi, intra octo dies. & ar. illius tex. idẽ dicitur quã-
20 do opponiĩ exceptio vsuraria, † ut no. Abb. post. Hos & Io Andr. in c. q̃a frustra. in fi. de usur. & idẽ tenet Lap. in alleg. iv. q̃dã coram iudice. Aliter tamen uoluit Ro. in sing. 46 intra quantum tp̃s. & aliter ẽt loquiĩ Io. de Ana. in d. c. q̃a frustra. col. 3. in
21 ver. adde ẽt p̃dictis. † vbi post Card. & Laur. de Rodul. quos refert, ɔcludit, q̃ in exceptione usuraria, quæ opponitur, termi-
22 nus dẽt assignari arbitrio iudicis. † Et notãdũ est sing. q̃ si in illis octo diebus, qui dantur ad probandum exceptionẽ excõicationis, occurrũt duo dies feriati in honorem Dei, non datur re-

---

ADDITIONES.

a S. Ald. Doctrinæ. Vide quæ scrib. ꝛ Hormannoctius Detes in repe. l. 4. §. Cato. ff. de uerb. ob. ubi multa sunt iuuenis addidi.
b ¶ S. Ald. Rescrip. Adde Pal. Bal. & Ias. in d. l. 2. & omnes in d. c. i. de exce. li. vi. Spe. in l. 2. de exce. §. nunc dicendum. uer. & no. q̃ iudex, & ibi Io. An. & Bald. Lap. alle. 1 12. inspeximus. col. 3. Roma sing. 625. Gui Papæ dec. 220. col 1. Fel. in c. tuæ. col. 2. ui lit. non contr. Dec. 3 de consti. in c. ecclesia S Mariæ col. xx. Ias. in l. eleganter. §. si quis post, col. 2. de condi. inde.
c ¶ Plene. Adde Alex. in consi 59. nu 2. lib. 2. & Dec. d. l. 2. nu. 47.
d ¶ S. Ald. Legitimari. Vide Ale. in l. iudices. C. de iudi. Pet. de Anc. consi. 35.
e Ald. Non potest. Idem in l. 3. ver. postremo. ff. de reg. iur. & vide omnino, quæ addidi ad gl. in d. §. scientiam.
f Testes. Vide j. ad Dec. de app. c. ad præsentiam.

...tio. Bal.dicit per illũ text.in l.sed & si per prætorẽ, §.si feriæ,ff.ex quib.cau. maio. & ita refert.de facto se habuisse. ¶ In gl.in ver.excõicatiõne. Abb.concludit, ꝙ indistincte cõmunis opi.vr̃,ꝙ super exceptionibus non sit lis contestãda. & hoc tenet Car.hic,in 12.q. post Bal cũ si.tradũt Mod hic, & Maria.in c.qm̃ frequẽter. in prin.in 67.q.vt lite non cõtesta. Petru.in c.interposita,§.fi.gl.pe.de ap. Et adde Ang in l si quis libertatẽ,§.nã cũ qdã.in fi.ff.de pet.hær.†vbi dicit hoc tamẽ limitari vt nõ hẽat locũ in exceptione,q̃ hẽt vim actionis,vt in exceptione,q̃ opponiẽ ꝯelectũ,quia sup illa debet lis contestari.alle.Inn.in c.bonæ.de elec ¶† Secundo Abb.ꝯcludit,ꝙ iuramentum calumniæ nõ requiraẽ in exceptionibus dilatoriis[a] ꝯ gl hic,quia debet præstari post litis conte.†vt patet ex ordine titulorũ.& quia semel tm̃ præstatur,vt no.in c.j.de iura.calumn. †Sed tñ opi gl hic,verior videtur.¶ Non obstant rationes Ab. Et primo,ꝙ iur̃m calumniæ præstatur post lit.contest. c.j.de iura.calum.l.2.in prin.C.eo.ti.† quia illud verum est in iuramento calum.quod præstatur super tota causa.secus est in iuramento calum.quod præstari debet sup certo actu, quia præstari potest ante lit.conte. vt no.Bar.in l.2.in prin.col.vlt.versi.mõ habemus videre.C.de iura.calum.& ipse Abb.hoc tradit in c.1.in 3.no.de iura.cal.¶ Non ob.quod iura.cal tantum semel præstatur.in auct.sacramentũ.C.de iura.cal.quia illud verum est,qñ super tota causa præstatur.secus si in aliquo actu præstari debet ante lit conte.vt dictũ est.¶† Tertio Abb.concludit,ꝙ in exceptionibus nõ requiraẽ libellus, nec dari debet in scriptis. De quo videndũ est,vt dixi late in c.qm̃ contra. in glo.in ver.exceptionis.de prob ¶† In gl.in ver aliam.ibi,de processu ordinarii.Colligitur primo secundum Abb.ꝙ in impetratione rescripti debet fieri mentio de processu inchoato coram ordinario, aliàs non valet rescriptũ.ad idẽ gl.in c.vt debitus.de appe.cũ si. †vt dixi ibi. & late tradunt Mod.in c.cæterum.de rescr.valet tamen processus agitatus cũ excõicato,si non opponatur ca.1.de excep.in 6.& ita Abb.hic cõcludit. Et pro rõne diuersitatis videndũ est,quod dixi in c.edoceri.de rescr.¶ In gl.in ver.ad excõicatorem.Abb.post alios sequitur gl. † ꝙ delegatus ex defectu potestatis nõ põt[b] absoluere,qñ alius,qui excõicauit, erat paratus absoluere.†Et ad hoc facit,qa cum habeat delegat⁹ potestatem propter negligentiã excõicatoris,debet prius de negligentia cõstare,c.si capitulo. de cõcess.pꝛb.in 6.c.ad reprimendã.de of.ord.no.in c.ex parte,de concess.præbẽd.& tradit Rot. in deci.x.in ti.de iure pa.in antiq.& dixi in consil. 129.col.4. Et tali casu non valet absolutio ex defectu potestatis, quia iudicibus delegatis vr̃ data ptãs absoluendi limitata in defectum excõicatoris.aliàs vero data potestate valeret absolutio, licet forma data a iure seruata non sit,†vt no.per gl.in c.cum desideres. vbi Abb.de sen.exc.& idem Abb.post alios,in c.qua fronte. de ap.cum sim.vt dixi ibi.†Et hoc sane intelligitur in forma data a lege.secus esset in forma data ab homine,vt no.Abb.tradit ꝑ illũ tex.in c.fi.col.3.de rest.spo.¶ †Extra gl.quæritur,an per denunciationẽ publicẽ factã quis probetur excõicatus.Abb.concludit,ꝙ vbi agiẽ de modico præiudicio,vt hic, per denunciationẽ excõicatio probaẽ.[c] secus si de magno præiudicio tractetur. In quo primo aduertendum est, quia ratio quam primo Abb.adducit ad probandũ, ꝙ per denunciationẽ non probeẽ excõicatio,vr̃ gñaliter procedere,dum inquit,ꝙ non sequitur est denũciatus ergo excõicatus,vt probatur, in c.licet.de sent. excõ.in 6.Sed r̃nderi põt,ꝙ licet hoc nõ ꝓbetur ꝯcludenter,ꝓbaẽ tñ p̃somptiue, & talis ꝓbatio p̃sumptiua sufficit, vbi agiẽ de modico p̃iudicio. † Et ꝙ ꝑ denũciationẽ ꝓbeẽ excõicatio, ad istũ effectũ,vt actor repellatur a iudicio tenet Arch.11.q.3. c.nemo contẽnat,col.2.ver.vlt.noto.Et idem Do.in c.1.§.si qs. in gl.in versi.nomẽ.de exce.in 6.cum si.vt tradunt Mod.hic,ꝙ istã opi.sequuntur,& idẽ in effectu concludit Rot.in 8.deci.in ti.de exce.in nouis.& sequitur Ro in cõsi.349.dum quæritur. Et fundatur ista opi.ꝑ tex.in d.c.licet.de sent.exe.in 6.† Et quia sola fama ꝓbat excõicationẽ,ad hoc,vt qs euitetur tanq̃ excõicatus,c.cũ desideres.§.secũdæ,de sen.exc.& ita arguunt,& resident Mod.hic.†Et istã opi.fui secutus in c.pastoralis,§.verum,de ap qa ꝓbato subsequẽti,ꝓbatur antecedẽs l.2.vbi Bal.C.de dot. promiss.Et ab ista opi q̃ cõis vr̃, non est recedendũ.¶ † Sed tamẽ in ꝯrĩũ efficaciter facit tex in d.c.j.de exce.in 6.vbi dr̃, ꝙ excõicatio debet ꝓbari apertissimis documentis. Do.in d.ca.j in d.loco,s̃.alle.r̃ndet, ꝙ text.ibi non loquitur præcise de excõicatione, sed dicit eam rem debere probari apertissimis documentis,quo casu ꝓbata denunciatione, est probata qualitas excõicationis, & satis dr̃ probata eadẽ res,arg.gl.no.in c.denique. 7. q.1.in gl.2.& Mod.hic sequuntur.Sed ista r̃nsio non satisfacit, quia verba tex.in d.c.1.repugnare videntur,dum ibi loquiẽ de spẽ excõicatiõis opposita, ut ex verbis p̃cedentibus colligr̃. ideo illa verba,eã rem,faciunt relationẽ ad spẽm excõicationis, de qua ibi s̃ proxime loquitur.facit tex.in l.Iulianus. & qđ ibi Bart, ff.de hær.inst.Similiter,ꝙ ꝑ denunciationẽ non ꝓbetur excõicatio,ꝓbatur hic vbi dr̃,ꝙ litimæ dẽt ꝓbari. facit tex.in c.at si clerici.in prin.cũ gl.in ver.litima ꝓbõne de iud.cum si.vt dixi ib. Mod.hic r̃ndent ad hoc, ꝑ denunciationẽ p̃sumptiue excõicatio ꝓbatur.& ista vr̃ p̃sumptio iuris.quo casu p̃sumptiones iuris dicũtur† esse ꝓbationes liquidissimæ, vt per gl in l.si tutor, vbi Bal.C.de peri.tut.†Sed ẽt ista r̃nsio nõ vr̃ bona,quia solũ in casibus expressis[d] a iure p̃sumptiones iuris dñr̃ liquidissime ꝓbõnes,aliàs secus,ut no.Bal.in l.ciues in prin.C.de appe.& sequitur Ale.in l.licet imperator.de leg.1.¶ Et si uolumus tenere istã opi.negatiuã, quã tenet Ro.in l.1.in prin.col.1.de ope.no.nũ. r̃nderi p̃t ad ea,q̃ s̃.inducũtur.¶ Nã primo non ob tex.in d.c.licet.qa ibi erat lata s̃nĩa excõicationis, & sola denũciatio nõ facit,ꝙ repellatur.& gl.ibi hoc dicit in ver.nunciari.¶ Non obst. qđ dr̃ de fama.qa statim de hoc uidebimus in art.seq.de fama. ¶ Non ob.qđ no.Bal.in l.2.C.de dot.pmĩ.quia loquitur in accessorio,qđ nullo modo stare p̃t absq; principali.sec⁹ uidetur in denunciatione. Vel secũdo illud,quod ibi dr̃.est speciale in dote,ut no.Alex.in l.legata inutiliter.col.2.de leg.1.¶ † Postremo q̃ritur, an excõicatio ꝓbetur per famã. Abb.antiquus dicit esse ponderandũ modũ opponendi. nam si dicu illum excommunicatũ,non sufficit ꝓbare famã.si vero dicã illũ non esse audiẽdũ,qa infamatus,sufficit ꝓbare famã,& cogitur se purgare,uel petere absolutionẽ ad cautelã. ꝑ tex.in c.cũ desideres, §.secundæ,de sen.excom.Abb.Mod hic dicit,ꝙ iudex probata fama, bene poterit repellere eum, & ex officio suo ad purgationẽ inducere.Sed ad petitionẽ partis non tenetur,nisi excommunicatio legitime probata sit.¶ Sed aduertendũ est,quia iste Infamatus dẽt euitari ante purgationẽ canonicã, vt probatur in d.c.cũ desideres,§.secũdæ.ibi,cp̃s, nec alius sibi cõicare debet & no.Abb.ibi post Inn.Vnde si euitãdus sit,vr̃ ꝙ iudex illũ repellere dẽat,ẽt ad petitionẽ partis,ꝯ Abb.hic.Et tenendo,ꝙ ꝑp solam famam debeat quis euitari,& repelli a iudicio, est ꝯ cõem opi.& ita tenẽt Mod.hic per tex.in d.c.cum desideres,§. secundæ & in c.illud.de cle.exc.mi.& idẽ tenet Bal.in c.domino guerrã.col.1.in ti.hic finitur lex Conradi. Et pro ista opi.arguunt Mod.hic.qa si denunciatio sola hoc operatur, a fortiori fama hic opari dẽt.¶ Sed tñ licẽt ista cõclusio videatur ꝓbari efficaciter in iurib.p̃al ur̃ contra istum tex.& in d.c.1.de excep.cui non uidetur posse bene r̃nderi. Vnde saluãdo opin cõmunẽ,dici põt,ꝙ tex.in d.c.illud.loquitur in foro animæ,ut tutior uia eligatur,ne incidat quis in irregularitatem prout tex. ibi loqui ur̃.non aũt dr̃, ꝙ repellaẽ a iudicio in foro ꝯtẽtioso. ¶Non ob.tex.in d.c.cum desideres,§.secundæ, quia ẽt ibi nõ loquitur,ꝙ repellatur a iudicio in foro contentioso. sed ur̃ ꝯsulere nequis ĩ tali casu dubio illi cõicet.uel loquitur ille tex. s̃m iura antiqua, & aliter postea dispositum fuit in d.c.1.de excep.¶ Non ob.qđ Mod.dicunt de denunciatione,quia contrarium s̃.dictum fuit,ut in supradictis patet.

ADDITIONES.

a ¶S. Ald.Dilatoriis.Id plane verum est,si talis exceptio legitimẽ probata sit,ve dicit Bal.in c.2.j.de prob.seq Ias.in l.admonendi. in repe.col.41.ver.condescendo,ff.de iureiu.& in l.iusiurandum & ad pecunias,§.qui iusiurandum.in 1.no.eo.ti.vbi subdubitare tamen videtur.

b S.Al.Non potest.Et si quis fuit excõicatus ꝑ vnũ ex executoribus, an ꝑ aliũ possit absolui,& a quo,& quando,uide Bertran.consi.275.nu.9.lib.2.

c ¶Probatur. Adde deci.Tholosa.301.

d ¶Expressis.Deci.j.de proba.in rub.nu.13.

SVMMARIVM.

1 *Excõmunicatus absoluitur præstito iuramento de parendo mandatis ecclesiæ.*
2 *Excommunicatus pro notoria contumacia,vel offensa,debet prius satisfacere integrẽ,quàm absoluatur.*
3 *Excommunicatus pro notoria contumacia,satis est,quòd soluat expensas antequàm absoluatur.*
4 *Excommunicatus ob contumaciam iudicialem, vt absoluatur non sufficit cautio iuratoria,sed requiritur fideiussor.*
5 *Cautioni iuratoria non statur in suspecto de periurio,*
6 *Delegatus cognoscit non solum de eo, quod uenit accessoriẽ ad causam sibi commissam,sed etiam de eo,quod uenit accessoriẽ ad accessorium.*
7 *Accessorium immediatẽ sequitur principale.*
8 *Reus in una causa pendente iudicio non potest trahi super alia causa coram alio iudice.*
9 *C.dispendiosã.§.reus quoque. de rescrip.lib.6.limitatur.*
10 *In accessorio statutum habet locum in principali,*
11 *Ex accessorio infertur principale,*
12 *Accessorio probato probatur principale,*
13 *Accessorium non vestit principale,*
14 *Accessorium non trahit principale,*
15 *Accessorij vitium non vitiat principale,*
16 *Accessorij falsitas non uitiat principale.*
17 *Delegatus absoluto actore à vinculo excommunicationis,cognoscere potest etiã de causa separata.*
18 *Subrogatum sapit naturam eius,in cuius locum subrogatur.*

19 *Iurisdictio legata non potest prorogari a partibus, sed a lege.*
20 *Episcopus ordinarius non poterit excommunicatum ab alio episcopo etiam in subsidium absoluere.*

1 §. Si vero. ¶ Summatur, & diuiditur, vt p Abb. hic ¶ † Primo nota ibi. mādato ecclesiæ, q absoluitur excōicatus pstito iuro de parendo mandatis ecclesiæ. facit tex. in c. quæstioni. c qua fronte. de app. & in c cum desideres. in c. ex tenore. vbi Abb. de sen. exc. ō. & dicit Abb. hic, q limitatur procedere, quando quis excōmunicatus fuit pro dubia offensa, vel contumacia: si autē pro notoria, non absoluitur cum iuramēto, † sed dēt prius integre satisfacere. c. ex parte, de verb sig. 2 c. venerabilibus, § secus. de sen excom. in 6. & ita Abb. hic. Sed aduertendum est, quia Abb. vr velle, q pro notoria contumacia non absoluatur excōicatus, nisi satisfaciat, quia æquiparare vr notoriam contumaciā & offensam, & idē Abb. in c. s. proxime pcedenti, in no. & in d. c. qua fronte. † Sed hoc non est ve- 3 rum simpliciter, quia in cōtumacia notoria satis est, q soluat expensas, & q præstet cautionē cum iuro, vt dicit tex. in d. § secus. quē Abb. hic adducit, & no. Do. in 2. no ¶ † Secūdo hoc fal- 4 lit in contumacia iudiciali, in qua non sufficit cautio iuratoria, sed requiritur q præstetur cū fideiussore, vt probatur in d. c. qua fronte. cum glo. ibi, in ver. cautione, per illū tex. ibi, sufficienti cautione. & illam gl. Abb. ibi, & doc. sequuntur, & idem tenet Ro. in 2. dec. in ti. de sen. excō. ī nouis. & in 20. deci. eo. ti. in antiquis. Sed certe ista esset magna restrictio ad iura, quæ generalr loquunt, vt in isto tex. cū sim. & iō ille tex. in d. c. qua frōte. dum loquit de sufficienti cautione, intelligi debet sm subiectā materiam de cautione iuratoria, & ista uerba Ant de Bu. interpretar in c. si. de rest. spo. quem Alex. refert, & sequitur in cō si. 36. viso processu. col. 6. in 4. vol. & dixi in d. capi. qua fronte.
5 ¶ † Tertio fallit in eo. qui esset suspectus de periurio. quia tunc a non statur cautioni simplici cū iuro,[a] vt no. Abb. in c. ad reprimendā. in 4. no. de of. ord. cū si. vt tradunt Mod. ibi, & dixi in c. 6 qōni. de app. ¶ † Secūdo not. vt Abb. hic dicit, q delegatus cognoscere potest nō solū de eo, qd accessorie venit ad cām sibi cōmissam, sed ēt de eo, qd venit accessorie ad accessorium cāæ sibi commissæ. nā hic delegat' absoluere potest actorē excoicatū, quia hoc accessoriè venit ad cām sibi cōmissam. Itē potest postea cognoscere de causa, pro qua excommunicatus fuit, quia accessoriè venit ad absolutionem, quam incidenter fecit. Sed tamen considerandum, quia istud notabile non videtur probari hic, quia hoc conceditur delegato ex noua causa pp ɔtumaciā, & malitiā illius, qui excōicauit. Nā qd Abb. dicit, 7 esset verū, qn immediate hoc posset delegatus, † qa accessoriū immediate sequit principale, vt ī regula, accessoriū, de reg. iu. in 6. & regula, quæ ponit in c. pterea, s. eo. & in l. ii. ff. de iurisd. omn. iud. loquitur q delegatus immediate omnia possit, sine quibus cā expediri non potest. ¶ Non ob. quód tex. hic appellat accessoriam causam, p qua excōicatus fuit, qa non videtur proprie accessorium, ex quo illa cā separata est, nibil cōe hēt cū cā delegata, sed potius incidēter hoc occurrit pp malitiam excōicatoris, vt hic dr. Et tali casu vr delegatus potius habere ptātē a lege, q ampliat ex causa potestatem ipsius delegati, contra ea, quæ hnr in c p & g. j. eod. & ita videtur tex. not. hic. ¶ In gl. in ver. distulerit. vr velle, q hodie nō pcedat, qd hic dicitur, 8 per c. dispendia, §. reus quoque. de rescri. in 6. † vbi dr, q reus in vna cā pendente iudicio, nō pōt trahi super alia causa coram alio iudice. Contrariū vr probari hic, quia iste actor fuerat excōicatus in alia cā, in qua erat reus. Hic dicitur, q potest tāquā actor psequi cām corā iudice p eū impetrato, & in alia causa pro qua fuerat excōicatus, respondere tenetur, vt reus coram alio iudice, & sic eodem tempore actor, & reus habent coram diuersis iudicibus litigare, ꝑ dictū §. reus quoque. Abb. primo respondet, q iste tex. potest intelligi, q iste actor fuit excōicat' in cā quā habebat, non cū isto, qui nunc est reus, sed cum alio. & sic cessat contrariū. Sed ista solutio Abb. non satisfacit, qa in tali casu, qn actor hēbat cām cū alio, iste tex. non pōt hre locū: qa non vr, q delegatus de illa cā quā actor habebat cum alio, posset ipse aliquo mō cognoscere, cum sit oīno separata; & rescriptū non extenditur ad alias personas, c p. & g. j. eod. & text. hic vr procedere, qn causa pro qua fuit actor excōicatus, tāgit ipsum reū, qui tunc conuenitur, vt videbimus in gl. fi. Secūdo Abb. rūdet secūdum Host. q prima causa forte erat per sniam finita: sed quia nō parebat executioni, excōicatus fuit, & sic rescriptu impetratum finito primo iudicio per sniam, licèt nō- 9 dum executionē habuerit. † Et sic saluatur tex. in d. §. reus quoq; prout ēt loquitur. ibi, durante eodē iudicio. & no. Do. post Io. in d. §. reus quoq;. in prin. Et hoc in se verū est, quia per sniam, q trāsiuit in rem iudicatā, lis finita dr. Sed tn ista solutio nō vr cōuenire ad tex. hic, q vr loq qn alia cā nō erat finita. ibi, super eadē cā rūdere, & quorū debeat iudicio stare. Tertio Abb. dicit, q iste tex. intelligitur, quando causa pendebat coram delegato: secus si corā ordinario. Dicit tn Abb. q ista solutio ex tono non satisfacit, per auctēn. & consequenter. allega. in gl. hic, voluit dicere Abb. q dicta authē. & pnr, habet locum in delegato, & in ordinario, prout cōiter ibi tenetur. Vnde postremo dici pōt, q isto tpe processus non erat nullus. si nō opponat. & ita procedit, quod hic dr. secus hodie in d. §. reus quoq; distinguendo, sm, vt tradit ibi Peru ¶ In gl. in versi. in prin. ibi, §. & fideiussori. ad limitationē dicti §. vide Bart. in eadem l. alleg. in gl. in § seq qui incipit, si legatorum. de cuius dicti veritate no- 10 tat Arc. in l. ex duobus. col. 5. ff. de duob. reis. † Et dum gl. hic di- b cit, q statutum in accessorio, habet locū in principali,[b] facit, qd 11 notat Bart. in l. qsqs, C. de agric. & cēsi lib. xj. † vbi inquit, q ea 12 accessorio infertur ad principale, qn est inseparabile. † Et probato accessorio probatur principale. l. 2. vbi Bal. C. de dot. pro 13 mis. † Regula tamen in contrarium est, quia accessorium nō vestit principale, l. qd per manus, ff. iu. cod. l. ex pupillari. de vulg. 14 † Et accessorium nō trahit principale, vt in no. q. tradit Bat. in l. 15 ambitiosa. in 2. col. in 5. regula. in fi. ff. de decr. ab. or. fa. † Et vitiū accessorij non vitiat principale, vt not. Doc. in c. j. p illum tex. 16 in 4. no. de consec. ecc. vel alta. † Et falsitas in accessorio non vitiat principale. l. 2. vbi Bal. C. de fal. Alex. in l. ex falsis, C. de trā. ¶ In gl. fi. omissa distinctione Io. An. quam Abb. sequitur, indi- 17 stincte verior vr opi. Host. videlicet, † q delegat' absoluto actore a vinculo excōicationis, cognoscere pt, ēt de cā separata: qa hic illu pceditur pp malitiā excōicatoris, q noluit de cā cognoscere per illū tex. q gnaliter loqnr. Et qa ratio malitiæ quę hic pōderar, vr gnalr pcedere, & qa delegatus, q subrogar in locū excōicatoris pp ei' malitiā, vr hre illā iurisdōnē, quā in tali cā 18 excōicator hēbat, † qa subrogatū sapit nām eius ī cuius locum subrogar, l. si eū, §. q iniuriarū, ff. si qs cau. facit tex. ī cle. j. de sup. 19 neg. p'la. † Nō ob. qd dr in gl. de iurisdōne delegata, quæ nō pōt progari, qa verū est a partibus, put loqnr tex. in d. c. p. & g. alle. in gl. Sed in casu nro ista vr progatio facta a lege ex causa, vt dixi in no. ¶ Postremo Abb. cōcludit, q iste tex. nō hēt locū in 20 ordinario, † quia eps ordinarius nō poterit excōicatū ab alio epo, ēt in subsidiū absoluere, quia rlr nullus pōt absoluere excōicatū ab hoīe, sed delegans pōt, quia gerit vices Papę, vt lat' Abb. hic dicit. Sed aduertendū est, quia delegatus licèt repræsentet Papā in cā sibi cōmissa, tn mandatū Papæ stricte interptatur. Sed in isto casu mandatū delegati a lege extenditur pp malitiam excōicatoris. vnde si extenditur potestas delegata propter malitiam excommunicatoris, a fortiori extēdi debet ordinaria, quæ fauorabilior est. & ita dicendum videtur.

ADDITIONES.

a Syl Ald. Iuro. Facit optime auct. ei q. C. de bo. auct. iu. po. vbi Bal. per illū tex. subtiliter includēdo dicit, quod ille qui semel fuit releuatus a satisdatiōe pp iuratoriā cautionē, si semel fuit periurus pdit illud priuilegiū, quia tūc est suspectus de periurio, p regulā, semel malus de reg. iu. lib. 6. & quia priuatur priuilegio iurandi, qui semel fuit periurus. c. paruuli. 22. q. vlt. tradit late Iaco. de S. Geor. in l. non exigimus, § qd diximus. col. 2. nu. 5. ff. si quis ca. post alios ibi.
b S. Al. In principali. Adde eundē Dec. in c. cum M. in 12. col. in prin. de const.

SVMMARIVM.

1 *Prouincia debet habere archiepiscopum.*
2 *Archiepiscopi plures ex dispensatione papa possunt esse in eadem prouincia.*
3 *Episcopus unus tantum debet esse in ciuitate.*
4 *Episcopi duo ex dispensatione apostolica possunt esse in eadem ciuitate.*
5 *Archiepiscopus debet habere sub se x. uel xj. episcopos.*
6 *Rex ut constituatur debet habere sub se x. vel xj. ciuitates.*
7 *Causa debet committi iudicibus non habentibus inferiorem dignitatem ipsis partibus de honestate.*
8 *Iudex quilibet in causa, in qua potestatem habet, citare potest etiam Cardinalem.*
9 *Par in parem non habet imperium.*
10 *Citatus a duobus ex tribus delegatis, non tenetur comparere.*
11 *Requisitio iudicis habetur loco citationis.*
12 *Citatio non requiritur, vbi pars est præsens.*
13 *Præsens non citatur.*
14 *Citatio a maiori parte vniuersitatis ualet, si duæ partes comparent.*
15 *Citatio nulla purgatur parte comparente.*
16 *Iudicis factum non ritè procedentis, factum priuati censetur.*
17 *Spoliatus à priuato habet restitutionem, & idem si à iudice incompetente.*
18 *Restitutio conceditur spoliato a iudice non ritè procedente.*
19 *Iudicis auctoritas non excusat a restitutione fructuum perceptorum.*
20 *Iudex si iniustè tradidit possessionem meam alicui, possum illam recuperare cum fructibus.*
21 *Datio in solutum facta non seruata forma statuti, an censetur lucrem fructuum.*
22 *Fructus ut quis lucretur non requiritur bona fides, sed sufficit abesse malā fidē.*
23 *Pares plures si sint in iurisdictione, non debent inuicem citari, sed rogari ut certo termino adsint.*
24 *Consiliarij plures si sint in liga, potentior uidetur habere mandatum ad alios cōgregandos.*
25 *Antiquior de familia uidetur habere mandatum ad requirendum alios.*
26 *Requisitiones quæ fiunt inter pares, an debeant esse trinæ.*
27 *Negligentia partis, uel inferioris, ut conuincatur, vnica requisitio sufficit.*

28 Requi-

28 *Requisitio ad conuincendã negligentiam superioris, qualis esse debeat.*
29 *Ad apostolos petendum sufficit instanter, & sæpius uno contextu petere.*
30 *Petitio pluries eodem contextu facta habetur pro una.*
31 *Clemen.quãuis, de appella.an contentetur unica interpellatione.*
32 *Appellationis causa exigit plures interpellationes.*
33 *Interpellatio unica constituit in mora iudicem.*
34 *Collegæ unica citatio sufficit.*

CVm causa. ¶ Summaſ, & diuidiſ, ut per Abb.hic. ¶ † Primo no. secũdũ Abb. ꝙ licèt ĩ vna prouincia dẽat esse vnus archiepiscopus. 6.q.3.c.scitote. tñ Papa quãq; ad petitionẽ Prĩcipũ hũc iuris ordinẽ trãsgrediſ, vt hic patet, † ubi erant tres Archiepiscopi ĩ Sicilia. † Sic ẽt licèt in una ciuitate debeat eẽ un' epũs tãtũ, c. qm̃ in plerisque. de offi. ord. tñ Papa dispensare pt, † ꝙ duo epi sint in eadẽ ciuitate, vt ponit Abb. in d.c. quoniam. per c. nõ aũt. 7.q.1. Et ex eo, qđ dictũ ẽ de archiepiscopo, q debet esse in qualibet ꝓuincia, inferſ ad regẽ. Et istã æquiparationẽ facit in d.c. scitote. † Vnde sicut archiepiscopus sub se debet hr̃e decẽ, vel aj. epõs, ita uideſ ꝙ ad cõstituẽdũ Regẽ reqraſ, † ꝙ habeat decẽ, vel undecim ciuitates,ª & ita no. Abb. dicit in c. constitutis. de testi. Aliter tñ Arc. ibi dicit, & hoc põt esse per viam dispensationis, vt s. dictũ est de epõ. ¶ † Secundo nota honestũ esse, vt cã cõmittaſ iudicibus nõ habentibus dignitatẽ inferiorẽ ipsis partibus, nõ tñ necessariũ est, vt probatur in c. sane. s. eo. ubi delegatus habet potestatẽ ꝯ episcopum. & rõ ibi ponitur, qa Papam repræsentat. † Quilibet enĩ iudex in cã, in qua ptãtẽ hẽt, citare põt quẽlibet, ẽt si esset Cardinalis, vt no. Bal. ĩ l. iubem'. §. fi. C. de epis. & cle. qa in tali causa maior reputaſ. facit text. in c. studuisti. de off. le. in c. oẽs. de maior. & obe. † Et si honestas deberet considerari, etiam pari causa non deberet committi, qa par in parẽ nõ habet imperiũ, c. innotuit. de elect. l. ille à quo. §. tempestiuum. ff. ad Tre. ¶ † Tertio nota, ꝙ citatus à duobus ex tribus delegatis, licèt non ualeat citatio, nec teneatur cõparere, vt dictũ est in c. prudentiã. in prin. s. eo. si tñ citatus cõpareret, & oẽs tres præsentes sint, ex noua requisitione facta nomine omniũ respondere tenetur, † quia illa requisitio iudicũ habet uim citationis. l. 2. C. quomodo, & qñ iud. † & quia cũ pars ꝑsens sit, citatio non requiriſ, ut Abb. hic dicit. ¶ Sed aduertendũ est, qa interueniente noua requisitione, ut Abb. dicit, res clara vĩ: sed absque alia requisitione, in secunda rõne, Abb. sentit, ꝙ ẽt respondere tenetur cũ præsens sit. † Nã qñ qs est præsens, alia citatio non requiriſ,ᵇ ut no. Ang. in l. de unoquoq; per illũ tex. ff. de re iu. cũ si. ut tradit ibi Alex. col. j. & in rub. C. de in ius uoc. & late Mod. in c. cũ oporteat. de accu. col. j. & Io. de Imo. in cons. cxj. ĩ cã quæ vertitur. colũ. 2. Et ꝑsertim hoc ui deſ procedere in isto casu, quia fuit citat' ad hoc, ex eo, ꝙ no. Bar in l. si accusatoribus. col. 2. C. de accu. & in l. 1. §. legatis. ver. nã & diuus. ff. de iu. Et in casu nostro bene facit, qđ not. Cal. in consi. xj. de iurepa. † ubi concludit, ꝙ licèt ñ ualeret citatio facta à maiori parte vniuersitatis, si tñ duæ partes cõparẽt, ꝑp præsentiã ualet qđ agitur ab ipsa uniuersitate. Et ad hoc bene facit tex. in l. j. ĩ prin. cũ gl. ibi, de fer. † ubi citatio q̃ fuit nulla, purgaſ ꝑte cõparente.ᶜ & illũ tex. ad hoc no. Bal. & Ale. ĩ d. l. j. ĩ prin. ff. de fer. & idẽ Alex. in cõsi. 123. uiso processu. col. 2. lib. 2. cũ si. ut tradunt Mod. in c. illud. de ꝑscri. & Ro. in consi. 410. vt clarior. col. 3. ¶ † Quarto no. ꝙ factũ iudicis nõ rite procedentis equiparaſ facto priuati. † Vnde sicut spoliatus à priuato hẽt restitutionẽ: ita ẽt si sit spoliatus à iudice, vt Abb. hic dicit. In quo cõsiderandũ est, qa ista cõclusio de plano ꝓcedit in iudice incõpetẽti, vt in c. cũm matrimonii. ubi Abb. in fi. s. eo. & ĩ notabili casu tradit Pet de Anc. in consi. 219. ad ꝑdicta dubia. cũ si. ut dixi in d.c. cũm matrimonii. in fi. † Similiter si esset iudex cõpetẽs, qui ꝓcederet extraiudicialiter, ordine iuris nõ seruato, restitutio peti põt aduersus spoliationẽ ab eo factã, vt no. in c. cõquerẽte. ubi Abb. in 2. col. de resti. spo. Et illũ tex. ad hoc allegauit Bar. in l. sequiſ. §. si fundũ. ff. de usuca. & de his late tradunt Mod. in c. dilectus. el 1. de rescrip. ¶ † Vltimo no. ꝙ auctoritas iudicis iniustè ꝓcedẽtis nõ excusat à restitutione fructuũ perceptorũ. † Vnde si iudex tradidit alicui iniustè meã possessionẽ, possum illã recuperare cũ fructibus, & idem Abb. post Inn. & alios cõcludit in c. consultationibus. col. 2. uer. sed dubitaſ. de iure patro. Bal. in l. 1. col. pe. C. de seruitu. & aqua. Rom. in cons. 454. in re præsenti. col. pen. & Abb. in cõs. 43. ex oĩbus. col. fi. in tertio dubio. Sed tñ in ꝯtriũ vĩ, qđ no. Alb. ĩ prima parte statutorũ. q. 67. incip. itẽ quæro, si statuto cauetur. † ubi concludit, ꝙ datio insolutum facta nõ seruata forma statuti, licèt titulo dationis insolutũ nõ lucreſ fructus illos, tñ lucraſ ꝑp bonã fidẽ. Et ad hoc vĩ notabile dictũ Bar. in l. sed si lege. §. scire. ff. de peti hære. circa fi. † ubi dicit, ꝙ ad lucrãdũ fructus nõ requiriſ bona fides, sed sufficit abesse malã fidẽ. & idẽ Bar. in l. si fur. § 1. ff. de usuca. Bal. in l. vẽditioni. C. de usucap. pro empt. cũ simi. ut tradunt Mod. in c. quarta. de præscrip. col. 2. & idẽ Abb. ĩ consi. 34. attinẽt. col. j. lib. j. & hoc qñ ius ñ resistit ut not. Bar in d. §. scire, & sequiſ Alex. in consi. 121. uiso themate. col. fi. lib. 3. & idẽ consiliũ repetitũ habetur in consi. 73. lib. 2. And. Sic. in cõsi. 41. colũ. x. lib. primo. & Fran. de Cur. in consi. 71. princeps defunctus. col. pen. & fi. Saluando tñ, qđ Abb dicit in casu nostro dicendũ vĩ, ꝙ iura hic resistunt, ut Abb. hic dicit, in fructibus percipiendis. Et hoc declarari põt, quia pendente appellatione iste spoliatus fuit, quo casu iura clamãt, ꝙ pẽdẽte appellatione nihil innouandũ sit, l. j. & per totũ. ff. nil nouari appellatione pendente. ¶ † In gl. j duo colliguntur per Abb. primo, ꝙ ubi sunt plures pares in officio, inter eos citatio fieri ñ põt, qa arguit superioritatẽ: sed dẽnt rogari, vt ĩ certo termino adsint. Et hoc de canonicis no. Inn. in c. cũ nobis, de elec. cũ si. ut prosequiſ Abb. hic. Bene facit, qđ no. Bal. in tit. de pa. Cõstã. in uersi. ego. in fin. † ubi inquit, ꝙ qñ sunt plures confœderati in liga, ille q est potentior, vĩ habere mandatũ ad requirendum, & congregandum alios. † Et idẽ in antiquiore de domo. & familia, ut no. Bar. in tracta. de tyranno. col. 4. cũ simi. ut tradunt Mod. in c. j. de maio. & obed. & in c. cum oẽs. de const. ¶ † Secũdo ex gl. colligiſ, ꝙ istæ requisitiones, q̃ fiũt inter partes, dẽnt eẽ trinæ. † Sed cõtrariũ Abb. hic cõcludit, ꝙ immo ad conuincendam negligentiam partis, vel inferioris, unica ᵈ requisitio sufficit, & ad hoc ẽ gl. quã ipse allegat in cle. j. in uer. reglicrint. de hære. & sequiſ Car. ibi in uer. dure. in 16. q. Et no. Bald. in l. q crimen. in 8. q. C. q accusare. cũ si. ut tradit Ale. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. col. 2. de ope. no. nun. & late Mod. in ca. ex literis. de cõsti. Et ista opi. cõiter teneſ, ut dicit Do. in c. si cõtra unũ. eo. ti. in 6. col. 2. & sm̃ istã conclusionẽ Ale. cõsuluit in cons. 79. stantibus his, lib. 4. & idẽ tenet Ang. Are. in §. sic itaq;. col. pen. ul. de acti. ¶ Et ista cõclusio limitatur nõ procedere in casibus, in quibus specialiter ꝯtriũ expressum reperitur in iure. & ita unico uerbo ad omnia contraria Do. respondet in d. c. si contra unum. Et hoc specialiter exẽplificari potest in alia conclusione, quæ colligitur ex dictis Abb. † hic, videlicet in requisitione facta in aliquo actu ad conuincendã negligentiam superioris, per tex. in c. j. de supplẽ. negli. ꝑla. & ibi An. de But. ĩ 2. not. & not. Bald. in c. j. col. 3. in fi. ver. dicit Host. de milite uasallo qui contumax est, cũ si. ut tradunt Mod. in d. c. ex literis. Sed in hoc contrarium uoluit Ro. in singulari 424. ego dixi ꝑ text. in cle. quãuis, de appel. † ubi ad petendum apostolos sufficit, ꝙ instanter, & uno contextu petantur, † & tñ illa petitio scã sæpius eodẽ tempore, pro una hr̃, iuxta gl. in l. 4. ff. de pig. act. & reperio, ꝙ idẽ tenet Ro. in cons. 417. in proposito casu, col. 1. Et ad tex. in d. c. j. rñdeſ, ꝙ loquitur in illo casu speciali, ĩ quo lex ultra procedit sic disponendo. & ita sequuntur Mod hic, & in d. c. ex literis. Sed aduertendũ est, qa ad tex. in d. cle. quãuis. rñderi põt, ꝙ ibi non negatur, immo probari vĩ, ꝙ trina interpellatio requiratur. Sed põt dici, ꝙ illæ tres interpellatione nõ habenĩ ꝓ una in illo casu speciali. † Et sic respõsio data ad c. pri. retorqueri põt & certè in casu d. cle. quãuis, unica interpellatio ñ sufficeret, ut no. Bal. ĩ auc. itẽ si appellatione. in fi. C. de tẽpo. appel. qa hoc nõ eẽt summa ope niti, prout requiriſ in appellatione. & no. Sal. in l. fi. §. illud. col. fi. C. de tẽp. app. † ubi inquit ꝙ Doc. cõiter volunt, ꝙ plures ĩterpellationes requiranſ ĩ cã appellationis. ex qb' patet, ꝙ Ro. ñ bñ loquiſ ĩ ĩtellectu d. cle. q̃uis. ¶ Finaſr tñ placet opi. Ro ñ ꝑ rõnẽ eius, q̃ ñ ualet, ut dcm̃ est, sed † qa in cã pricipali ex unica ĩterpellatione, ẽt iudex, q superior ẽ, ĩ mora cõstituiſ, vt no. Bal. in l. Titia. §. usuras. de le. 2. ĩ l. mora. ĩ princ. ff. de usur. cũ si. ut Ale. tradit in consi. 79. s. allegato. ubi ita cõcludit. & idẽ Ale. in cõs. 59. viso ti. col. 3. lib. 4. † Et de collega, ꝙ una citatio sufficiat, ẽt tenet Bal. ĩ l. nã ita diu'. co. fi. ff. đ ado. & Maria. ĩ trac. suo đ dilatio. ĩ art. 17. q. 7. co. 4.

ADDITIONES.

a S. Ald. Ciuitates. Vide Dec. in l. 3. in prin. ff. de off. asses.

b Syl. Ald. Requiritur. Vide Ias. & Cu. Inn. & Dec. in d. rub. C. de in ius uoc. Fel. in c. j. col. pen. ĵ. de iud. in c. illud. col. 4. de præscr. Iac. de S. Geor. in l. si omnes. C. si min. se ab hær. abstin.

c Syl. Ald. Cõparente. Intellige tñ, nisi pars cõpareret, & peteret actorẽ cõdẽnari in expensis ratione suæ temeritatis, secundũ doctrinam Spec. in tit. de cita. §. viso. uer. itẽ si quid in aliqua istarũ quod dicit bene notandum Iac. de S. Geor. in l. 1. in prin. col. fi. in fi. uer. si unum oportetis. ff de feriis.
S. Ald. Factã. Adde Iac. Rebuf. & Io. de Pla. in l. si coloni. C. de agr. & cẽsi. lib. 11. Ao. Are. in §. quadrupli. uer. itẽ dixi in libello. inst. de actio. Boerium in cõsi. 330 etiam si esset. lib. 3. nu. 3. Dec. in l. fi. C. de edi. diui Adri. tol. col. v. ver. s. conclusio Goza. consi. 51. uidetur dicendum. col. 3. vers. decimosexto. & si iste. nume. 19.

d Vnica. Et bene, nisi in casibus expressis. Roma. sing. 414. & consil. 227. Idem Dec. ĵ. de appel. c. ex parte.

SVMMARIVM.

1 *Tertius comparens pro suo interesse potest recusare iudicem si habet iustam causam.*
3 *Etiam post litem contestatam. nu. 2.*
4 *Tertius potest opponere dilatorias etiam post litem contestatam.*
Iudex recusari potest à uiro, si habet litem mecum.

Item si noluit admittere ad osculum pacis. nu. 5.
6 *Inimicus præsumitur qui non admittit ad osculum pacis.*
7 *Osculo Papa non censetur excommunicatum absoluere.*
8 *Osculo dominus non uidetur felloniam remittere.*
9 *Mulier priuatur dote propter adulterium, & per osculum luxuriosum.*
10 *Iudex recusari potest, si minatus est, quod noceret si posset.*
11 *Inimicus dicitur nedum qui fecit iniuriam, sed qui libenter faceret.*
12 *Minantis qualitas quanta consideranda sit.*
13 *Inimicus præsumitur qui non salutat.*
14 *Confiteri quis censetur omnia requisita in actu, quem facit, limita. nu. 20.*
15 *Contrahens cum aliquo tanquam cum tali, uidetur confiteri illum talem.*
16 *Actum faciens uidetur se astringere omnibus loquentibus de illo actu.*
17 *Facere qui tenetur, debet valide facere.*
18 *Censum recipiens ab aliquo tanquã emphyteuta, an fateatur illum emphyteutã.*
19 *Osculum ad pacis recipiens aliquem, non uidetur fateri illum monachum.*
20 *Litigans cum aliquo tanquam cum procuratore, non prohibetur allegare iudiciũ nullum ex defectu mandati.*
21 *Approbatio tacita in his, quæ non pendent à potestate mea, non releuat ad confirmandum iudicium.*
23 *Producens instrumentum uidetur fateri omnia contenta in eo.*
24 *Actus ad ualiditatem debet concurrere potestas & voluntas. Bal. addit, sed superfluè, scientiam. nu. 26.*
25 *Voluntas inanis est, ubi iuris potentia non assistit.*
27 *Vtile per inutile uitiatur in indiuiduis: secus in diuiduis.*
28 *Iudex proposita exceptione procedens ad ulteriora, videtur tacitè pronunciare, & exceptionem reijcere.*
29 *Facto plus est facere, quàm uerbo.*
30 *Facere plus est quàm pronunciare.*
31 *Voluntas quandoque uerbis declaratur.*
32 *Voluntas, quæ ex facto elicitur, est magis limitata, quàm illa, quæ ex verbis expresse habetur.*
33 *Posse, & uelle, quando dicantur contraria.*
34 *Actus interpretandus est, vt ualeat, nisi de graui præiudicio alterius agatur. n. 35.*
36 *Tutores habent potestatem insolidum.*
37 *Iudex ordinarius si procedit ex potestate delegata quam non habet, an ualeat processus ex potestate ordinaria, quam habet.*
38 *Clausula, omni meliori modo, facit processum ualere ex potestate quam habet, quãuis ex alia quam non habet, esset processum.*
39 *Clausula, omni meliori modo, operatur circa adeptionem, quando erat incertum ex quo testamentu competeret.*
40 *Actus quando uitiatur propter mixturam inhabilium.*
41 *Actus uniuersitatis valet, quamuis inhabiles interfuerint*
42 *Simonia uficit actum electionis.*
43 *Consules non cum iam officio functi, si quid faciant, valet actus.*
44 *Electio ualet quamuis ignoranter inhabiles admissi sint ad eam faciendam.*
45 *Actus qui debuit explicari per consilium minus, & fuit factus ab eodem minori consilio, sed cum interuentu maioris promiscue, non valet.*
46 *Actus non uitiatur per mixturam inhabilis, quando potestas competit vnicuiq; insolidum.*
47 *Notarij duo, si rogati sint de instrumento, quorum alter erat officio priuatus, ex persona alterius ualet instrumentum.*
48 *Notarij si sint rogati, non sufficit alterum subscribere.*
49 *Regula, si non valet quod ago, ualeat vt ualere potest, quæ declaratur quando hoc expresse dictum est. nu. 50.*
51 *Forma certa vbi requiritur, non ualet actus illa non seruata, etiam si dictum sit, quòd ualeat vt valere potest.*
52 *Clausula, ualeat ut ualere potest, habet locum data potestate. aliàs non.*
53 *Iuramentum facit ualere actum eo modo, quo potest, quod declara nu. 54*
55 *Iuramentum non supplet defectum consensus.*
56 *Iuramentũ nõ trahitur ad casus, ad quos nõ trahitur dispositio absq; iuramento.*
57 *Clausula, omni meliori modo, facit actum ualere, vt de iure potest, nõ tamen trahitur ad incognita. nu. 58.*
59 *Præsumitur in dubio disponentẽ uoluisse actum ualere omni meliori mõ, quo põt.*
60 *Interpretatio in dubio facienda est ut actus ualeat, etiam in actu secundario nedũ in principali. nu. 61.*
62 *Contractus factus nomine uxoris, si non ualet ut factus dicta nomine, non valet etiam ut factus nomine mariti.*

CVm super. ¶Sũmaĩ, & diuidiĩ, vt p Ab. hic. ¶ †Primo no. ex his, q̃ Abb. dicit 1 super glo. prima, ꝙ tertius cõparẽs p suo interesse, põt recusaĩ iudicẽ, si hẽt iustã cãm recusandi, & idẽ dicit Imo hic. & ad hoc istũ tex. p singulari allegat 2 Peru. in c. cũ spẽli. in prin I 2. q. de ap. † Et hoc ẽt pcedit post lit. ẽtc. qa ẽt tũc tertius cõparens p suo interesse iudicẽ recusare põt, vt no. Ang in l. qdã cõsulcbãt. in fi. in ver. vlt. adde, ff. de re iu 3 di. † Et ẽt alias exceptiones dilatorias tertius cõparẽs post litẽ cõtc. opponere põt. vt no. Ang. in l. si qs libertatẽ. col. fi. in fin. in prin. ff. de pet. hær. in ver. & tm hoc est casus in teris. de quo rñ dicẽdũ est, vt tradit Pe. de Anch. in cõs. 313. ad dubia. & p Mod. 4 in c. exceptionẽ. de exce. ¶ † Scdo colli p Abb. ꝙ ex trib° cãis a iudex recusari põt. Prima, si hẽt litẽ mecũ. & idẽ Abb. alle. istum tex. dicit in c. j. in 2. no. de iud. & no. Spec. in eo. ti. §. sup eo. ver. idẽ est, si cũ altera. & Do. post Io. An. I c. ltima. de ap. in 6. Peru. in c. postremo. in ner. 38 de ap. An aũt hoc pcedat ẽt lite finita, vidẽdũ est, qd plene scripsi in c. j. de iud. ii prio. io°, & posterio 5 ribus scriptis. ¶ † Secunda cã est, qñ noluit admittere ad oscu-6 lũ pacis. † arguiĩ. n. inimicitia, ex quo alij admittunĩ. b vt no. I o b ru. in c. postremo. in ver. 36. Et de osculo hĩ in c. dilecto. j. de p 7 bẽ. † Per osculũ tñ nõ vĩ Papa excõicatũ absoluere. cle. fi. I prin. 8 de sen. exc. † Et p osculũ nõ vĩ dñs vasallo fellonia remittere, vt 9 no. Bal. in c. j. in prin. col. fi. ver. an dñs. in ti. q. mo. feu. amit. † Et de osculo notãdũ est singlr, ꝙ sicut mulier pdit dotẽ pp adulterũ, ita ẽt pp osculũ. ita no. voluit Bal. in c. tuæ. de pcu. cuius dictũ efficaciter tñ reprobaui in rub de iud. in prin. in prioribus c scriptis, vbi vidẽdum c est. Tertia cã † est, qñ iudex minat° fuit, ꝙ 10 noceret, si posset. & sequiĩ Peru. in d. c. postremo. in 37. cã. † Et 11 ad hoc facit, qa nedũ est inimicus, q facit iniuriã, sed ẽt q libenter faceret si posset, vt no. Bal. in l. j. col. fi. ver. ex hac l. C. si qua 12 pdl fue. pot. alle. gl. in l. athletã, §. remissionẽ, ff. de excu. tut. † & in isto casu dĩ, ꝙ qualitas minãtis cõsiderari dẽat, iuxta no I c. cãm mrĩmonij, s. eo. qa suspicio sola sufficit, vt I simi casu gl. di-13 cit in c. a. in ver. inimicũ. de pcu. ¶ † Vlt. Abb. subijcit, ꝙ ille, q nõ salutat, p̃sumiĩ inimicus, & iõ recusari põt, vt p gl. 69. di. in c. cũ Adrian°. & hoc sane intelligitur, qñ erat solit° salutare. vt Abb. declarat in c. ad hęc, el. j. de app. & in c. repellantur. de acc. 14 ¶ † Tertio no. ibi, p ꝯñam cõfessus est. ꝙ quis cõfiteri dĩ oĩa requisita in actu, quẽ facit. Et ideo qui contrahit cũ aliquo tanq̃ 15 tali, † vĩ cõfiteri illũ talẽ d esse, l. si proponas, §. j. ff. de ino ff. testa. d vbi Bald. dicit hoc esse notabile. † Et qui facit aliquẽ actũ, vĩ se 16 astringere oĩbus legibus loquẽtibus de illo actu, vt no. Bal. in l. 17 si duo, ff. de acq. hær. † Et q pmittit aliquid facere, tenetur illud facere, ita ꝙ validũ sit de iure, & habeat oĩa requisita, vt not. Bal. in l. hmõi. in prin. de leg. j cũ si. vt tradit ibi Alex. in fi. prin. Et ex his nõ vĩ, ꝙ recte loquatur Bal. in l. non idcirco, C. de iur. 18 & fac. igno. † vbi inquit, ꝙ recipiẽs ab aliquo censum tanq̃ ab 19 emphyteuta, nõ vĩ cõfiteri illũ esse emphyteutam. † Et Abbas q recipit aliquẽ ad osculũ pacis spiritualis, nõ vĩ p hoc fateri illũ esse monachũ. Saluari tñ põt dictũ Bal. ꝙut ipse loquitur, vide licet qñ apparet de errore, & sic vĩ ꝯfiteri illũ talẽ rẽ, vt s. dixi. Sed talis cõfessio non est adeo efficax, quin ꝯriũ pbari possit, & 20 Ita primo limitaĩ, qd dictũ est. ¶ † Secũdo limitatur pcedere in his, q̃ sunt in ptãte illius, q actũ facit: aliàs secus, vt no. tradit Alex. in 21 cõs. 72. circa id, de quo. lib. 4. † vbi cõcludit, ꝙ ille, q litigauit cũ aliquo tanq̃ procuratore, nõ phibetur allegare iudiciũ nullũ 22 ex defectu mãdati: † quia in his, q̃ nõ pendẽt a ptãte mea, tacita approbatio mea nihil releuat ad confirmãdũ iudicium, vt no. 23 Bar. in l. Pomponius. §. ratihabitionis. ff. de procu. † Et ex supra dicto not. Abb. infert, ꝙ ille, qui producit instrũm, vĩ confiteri e oĩa, quæ in tali instrõ continenĩ, e vt no. Inn. in c. cũ venerabilis, j. de exce. cũ si. vt tradunt Mod. ibi, col. 5. & idem Bal. in ꝯsi. 171. oĩs assessor. lib. 1. Abb. in cõsi. 38. in qõ. col. 1. lib. 2. Cardi. in cõsi 56, in lucidatione. col. fin. Bal. in c. præsentiã, col j. de testi. And. Sic in cõsi. 8. in 4. car. lib. 2. In consi. 59. col. pen. eod. lib. 2. 24 ¶ † Quarto no. ꝙ ad validitatem actus, voluntas & ptãs debent simul cõcurrere, & ad hoc alle. iste tex. facit tex. in c. ad hæc. el. j. de app. ibi, põt, si uoluerit. & in c. sup ordinata. de pbẽ. & in l. si 25 gño, C. de iure do. in l. cũ te. vbi Bal. C. de don. ante nup. † Nam vbi non assistit iuris potẽtia, volũtas inanis est, vt no. Bald. per istũ tex. in l. nolle, ff. de acq. hæ. & idẽ Bal. in l. oẽ verbum. col. ij. C. commu. de leg. dicit, ꝙ in oĩ humano actu requiruntur voluntas & ptãs. alibi tñ Bal. videlicet in l. cum testim, C. de iur. & 26 fac igno. dicit, † ꝙ immo tria necessaria sunt, voluntas, ptãs, & sciã: sed tamẽ, qd de scientia dĩ, satis sub capite potentiæ comprehẽditur, vt ex dictis Bal. ibi colligitur. ¶ † Quĩto nota. ꝙ in f indiuiduis f vtile per inutile vitiatur, secus est in diuiduis, g vt p g gl. in l. pecuniæ fænebris, in ver. pro modo. de vsur. facit text. i l. j. §. Trebatius, ff de aqua quo. & æsti. no. Bat. in l. Grece, §. illud, ff. de fideiu. cũ si. vt tradit Ale. I l. j. §. pe. ff. de ver. obl. & in l. cent condictio.

ADDITIONES.

a ¶Causis Plures cãs recusandi iudicẽ ponit Spe. in ti. de iud. dele. §. superest vi dere. Pan. & Fel. in c. j. vt lit. non conte. Steph. Aufre. in trac. de recusatio.
b ¶Syl. Ald Admittuntur. Vide Iac. de S. Geor. in l. apertissimi. col. pe. in 29. causa. C. de iud. & facit, quia iudex ob inimicitiã nedũ capitalẽ, sed probabilẽ recusatur, gl. in c. 2. in ver. inimicũ, & ibi Do. de procu. lib. 6. etiã post reconciliationẽ. Spe. in titu. de iud. dele. §. superest, ver. ita, si quondam. & quadraginta quatuor causas commemorat Iac. in d. l. apertissimi, vbi omnino videndum.
c ¶Syl. Ald. Videndum. Vide quæ ibi addidi, Fely. in cap. præterea, colum. fin. de testib.
d ¶Talem. Alex. in consi. 17. lib. 3. Philip. Deci. infra, de excep. in c. cum venerabilis nume. 38.
e S Ald Continentur. Et quod hoc procedat in principalibus non in enunciatiuis vide Fel. in c. si cautio, col. 9. de fid. instr. ver. fallit nono in d. c. cum venerabi. col. 5. & quòd non admittatur probatio in contrarium de errore, vide Signo. consi. 239. in q. col. 1. 2. & si producatur cum protestatione, vide Soc. consi. 12. in prin. lib. 3.
f Indiuiduis. Henric. Bohic. hic, Phil. Fran. c. vtile, de reg. iu. in 6.
g Syl. Al. Diuiduis. Vide Ang. in consi. 205. vbi sequi.

condictio §.quoniam.ff.si cer.pe. Et in proposito huius casus no. Ro.in consi.56.in præsenti.col.pen. Et de hoc etiam scribit Old.in consi.37.ad primam quæstionem. Maria. in consil.38. circa prædictam.col.1. & idem Soci in consi.87.in præsenti cõsultatione. col.3.aliquid Signoro. in consil.114.thema sic se habet.col.2.& Alexan.in consi.17.viso instrumento.col.4.lib.4. Et videndum est quod dixi in d.l.certi condictio.§.quoniã.ff.si cert.pe.vbi Bald.vltra omnes hanc materiam explicauit.

28 ¶ † In gl.ij.colligitur per Abb.ꝙ si iudex, proposita exceptione procedit ad vlteriora, videtur tacite pronunciare, & exceptio-

a nem propositam reijcere.[a] ideo appellandum est, de quo alleg. tex.in c.ex parte M.de app.cũ si.vt dixi ibi. & late tradũt Mod. in c. suborta.de re iud. ¶ In gl.in ver confessus, ibi, c.dilecti.el

29 j. † vbi dicit, ꝙ plus est facto tacere q̃ verbo. † & alibi dicitur, ꝙ

30 plus est facere, q̃ pronunciare l.si tamen §.ci qui.ff.de ędil.edi-

31 cum si.ibi in gl.alleg. † Et voluntas[b] quandoq; verbis declarat.

b qa verba sæpe proferunt contra intentionẽ pferentis, vt not.

32 Abb.in ꝯsi.116.illud de iure quærit.col.pe.in prin.li.ij. ¶ † Notandum tamen est, ꝙ voluntas, q̃ ex facto elicitur, est magis limitata, q̃ illa, quæ ex verbis expresse habetur, vt per glo.not.in cle.sæpe.in ver.partibus. de ver.signi.cum si. vt dixi in c.dilecti.de app. ¶ In ea.gl.in fi.ibi, qui vnũ dicit, vel facit, plura facit vel dicit. Hoc dictum intelligitur in cõsequentiam, qa qua ratione aliquid facit, vr omnia alia facere, quæ sequũtur ex illo, iuxta regulã, quæ habetur in c.præterea ȷ.eod.in l.ij.ff.de iuris.

33 om.iu ¶ † In gl.fi.ȷ prin.ibi, no.ꝙ posse, & velle, ꝯria sunt. Hoc intelligitur, qñ tendunt ad diuersa, prout tex.hic loquitur, vt qa quis velit, qd non potest, & qd põt, non velit. alias vero posse, & velle, non sunt ꝯria, si respiciunt eundẽ finẽ, vt patet ex his, quæ dicta sunt in notabilibus ¶ In ea.gl.ibi, c inter cętera. ille tex. nõ est ꝯrius, qa ibi solum punitur eps, q ꝯtulit præbendã, quã non potuit. ¶ In ea.gl.ibi, c.dilectus.ibi erant plura fcã separata, ideo vtile per inutile vitiatur, fm ea, quæ sunt in vlti

34 mo no. ¶ † In ea.glo.ibi, potius interpretanda est res.vt valeat. Hoc est verum in dubio, secus in casu isto, in quo cõstat, ꝙ ille

35 voluit illud, qd non potuit. † Item illa rña limitatur, nisi agat

c de graui præiudicio alterius,[c] vt no.Fulg in l.ij.§.si quis insulã. per illũ tex.ff.de eo, qd cer.lo. ¶ Aliter etiam limitatur, vt no. Alc.in l.verbis ciuilibus. in 2.no.ff.de vulg.& pup. ¶ Et aliter, vt tradit Imo.in l.à Titio.& Aret.ibi, col.fi.ff.de uerb.obl ¶ In ca.glol.ibi, cap.si quos.ibi, & in iurib' sequẽtib'.in effectu habet, ꝙ vtile p inutile nõ vitiat, qa materia erat diuidua, vt dictũ ẽ,

36 ¶ † In ea.glo.ibi, solus potest administrare.hic prima solutio colligit, videlicet ꝙ tex.in l.j.§.j.alleg. ꝓcõtrario in glos.ꝓcedit in tutore, q hẽt potestatẽ insolidũ.l.fi.C.de aucto.tut. & ꝓcedendo cum falso tutore, processisse videtur tanquam habens potestatem insolidum. Secus est in delegatis, qui nõ habeut potestatem nisi pro parte, vt latius Abb.declarat hic, qui dicit illã esse optimam solutionem. Sed contra illã facit, qa etiã in isto casu Abb. solus habebat potestatẽ propter clausulam appositam in rescripto. Et sic in isto casu prima facie vr eadẽ rõ, q̃ est in tutore. ¶ Ad hoc respõderi põt, ꝙ in tutoribus qlibet a principio solus habet potestatẽ simpliciter. nõ sic in pluribus delegatis, qa à principio etiã apposita illa clausula vnus nõ hẽt potestatem solus, sed tunc demum, qñ alter non potest, vel non velit. & ita dicebat Imol.hic. ¶ Sed hoc non tollit difficultatẽ. qa ex quo in casu isto alter erat legitimè recusatus, liquidatum erat, ꝙ alter solus procedere potuisset. & sic facta tali liquidatione erat eadẽ ratio, quæ in tutoribus. ideo ista solutio non satisfacit. ¶ Et vlterius contra eandẽ solu.arguitur: quia licèt tutor solus habeat potestatẽ, tamen quãdò simul cum alio actum facit, nõ apparet, ꝙ uoluerit vti illa potestate, q̃ sibi insolidũ cõpetebat, sed potius apparet cõtrarium, ex quo cum alijs simul auctoritatẽ interposuit, per ea quæ no.in l.j.ff.de offi.ꝯsu. ¶ Iõ

d aliter rñderi põt, ꝙ hic constabat[d] de mente, ꝙ noluit procedere solus, prout potuisset, ex quo pronunciauit episcopum collegã eius, nõ esse legitimè recusatũ. Ex hoc enim legtur, ꝙ nõ credebat se solum procedere potuisse, & ideo non potuit cogitare, ꝙ vteretur potestate illa insolidũ, quã nõ credebat sibi cõpetere. Secus vr in d.l.j.§.j.qa sciebat tutor, & credebat se hẽre potestatem insolidum. Et licèt interponendo auctoritatem cũ alio non videatur velle vti potestate insolidum, ut supradicebatur. hoc uerũ est, qñ alter esset tutor, ita ꝙ actus ea persona vtriusq; ualeret. Secus si alter repęrit nõ hẽre ptãtẽ: qa ut actus ualeat sustineetur ex potestate, quæ insolidũ competebat, arg. l.3.ff.de test.mili. Et illa interpretatio non potest in casu isto adaptari, ex quo non credebat se habere potestatem insolidũ, & voluntas repugnare videt. ¶ Alia tamẽ fuit solutio gl.hic quã Abb.reprobat, quia diuinatiua est. & vlterius in se vera nõ vr. qa sequeretur, ꝙ si tutor verus crederet alium esse tutorem, q non erat, ꝙ actus non valeret, & sic non haberet locum tex.in d.l.j.§.j. Et hoc falsum videtur. quia dato, ꝙ plures sint tutores, cuilibet insolidũ potestas cõpetit.l.fi.C.de aucto.præstan. Vnde licèt vnus procedat cum alio tutore, quẽ credit esse tutorem verũ, si postmodum falsus reperitur, actus tamẽ valet. d §.j. q̃ generaliter loquitur.arg.l.3 ff.de test.mi.[e] Ex hac rñ solutione reprobata colligit fm Abb.limitatio ad tex.hic, ꝙ si delegatus verus scit se habere potestatẽ insolidũ, sed ad maiorem cautelam voluit procedere cum alio, ꝙ ꝓtestetur, ꝙ intendit procedere solus, inquantum solus habeat potestatẽ. tali enim casu cessat ratio, q̃ in tex.hic alleg & hoc dictum Abb.cõfirmari

37 põt. † quia videmus, ꝙ ordinarius si procedat ex iurisdictione delegata, quam nõ habebat, dubitatur an valeat processus virtute potestatis ordinariæ, quæ sibi cõpetebat de quo no.Ange. in l.si p errorẽ de iuris.om.iu.cum si.vt tradit ibi Alc. Si tamẽ

38 in sententia apponatur clausula illa, † ꝙ valeat omni meliori modo, tũc valet sententia ex potestate ordinaria, quam habe-

e bat,[e] vt no. Ant.de Bu.Car.& Imo.ibi Isi ȷ c.ex literis.ȷ.eo.cũ si

39 vt tradunt Mod.in c.cum ex officij.de præscrip. † Et eodem modo in illo, qui adiuit hæreditatem oĩ meliori mõ, quando erat incertum ex quo testamento sibi competeret, iuxta l.cũ, q duobus.ff.de acq.hære.valet aditio, vt no.Ang.in l cum q duobus. & in cõsi.183.thema prædicto cum sim. vt dixi in consil.14. ¶ Ex supradictis, id est, ex prima solutione, Abb.infert aliã limitationẽ ad tex.hic, ꝙ nõ hẽt locũ in ordinarijs, qui insolidũ habent potestatem. Sed quia illa solutio non vr vera, quia etiã in isto casu solus Abb.hic habeat potestatem, vt supradictũ est,

40 iõ ista limitatio non vr procedere. † Successiue Abb.ꝓsequitur an, & qñ actus vitietur propter mixturam inhabiliũ. & in effe

41 ctu principaliter cõsiderat duos casus. † Primus est in actibus vniuersitatis, in quibus concludit, ꝙ valet actus, licèt inhabiles interfuerint. & Idem Abb.dicit in cap.fi.in vlt.no per illum tex.de ꝓcu.Mod.in l.j.§.si stipulãti.ver.sed & si mihi.ff.de uer.obl in uer.8.adde.dñt, ꝙ ꝓ ista conclusione est text in c.Messana.in c.illa.de elec.in qbus patet, ꝙ electio, q̃ fuit facta à clericis simul cum laicis, nõ ualet. Sed rñderi põt, ꝙ illa iura hñt locũ qñ inhabiles scienter admittuntur. quo casu ꝯclusio Abb nõ tenet, prout tex.distinguit in d.c.fi.de proc.& Ab.ibi col.antepe.ita rñdet ad tex.in d.c.Messana. ¶ Scdo Moder.ꝯ Abb.alleg. tex.in c.nobis.de simo.ubi electio uitiat, quia unus ex quatuor electoribus corruptus fuit. Sed rñdet illud eẽ speciale I crimine simoniæ. Vel non agit ibi de inhabilitate psonarũ, ꝓut Abb.

42 loquit, sed de inhabilitate actus, & illud uitiũ est in rẽ: † qa illa simonia inficit actũ electionis, ꝓut ibi declarat Io de Ana.col.3.ibi nõ erat actus uniuersitatis, sa'tẽ immediatè singulorũ illorũ quatuor. ¶ Et ꝓ ista opi.Abb.facit, qd no. Bal.in l.trẽ uc-

43 niunt.§ ꝓdic.ff de pet.hær. † ubi inquit, ꝙ si noui ꝯsules ꝯgregati simul cũ antiqs aliqd faciũt, ille actus nõ uitiat. & est de m

44 Inn.in c.illa, de elec.col fi. † ubi inqt, q qñ ignorãter inhabiles admittunt ad electionẽ faciendã, electio non ualet. seqt Ro.in ꝯsi.56.in re psenti.in 5.dub.ubi ꝓ dicto Inn dicit esse tex.in d.c.fi.de ꝓc.& idẽ tradit Old.in consi.286.in electionis negocio. in quarto dubio Abb.in d.c.fi.& Marian.in ꝯsi.37 circa ꝓdictã ꝯsultationẽ. ¶ Et ista ꝯclusio vr ꝓcedere, qñ apparet, illos de uniuersitate cõsensisse, ꝓut Abb.hic declarat. Secus si hoc non obstaret, qa tũc pp incertitudinẽ actus uitiat. Gfa exempli, si

45 actus debuit expediri p ꝯsiliũ partiũ, † qd dicebat cõsiliũ minus, & fuit expeditus cũ dicto minori cons.& ẽt cũ maiori ꝓmiscue simul, actus non valet, ut cõcludit Io.An.in ti.de requisitione cõsilij.col.fi.uer.aliqd pabulũ. Et hoc ur esse intelligẽdũ, qñ nõ apparet, illos de minori cõsilio, ad quos actus princbat, ꝓ maiori parte cõsensisse. alias secus per supradicta. ¶ Secundus casus est, fm Abb ꝙ actus expediri dẽt à pluribus ut singulis. In quo Abb.duas fecit cõclusiones. Priã est, ꝙ si illis nõ cõpetit

ADDITIONES.

a ¶Syl.Ald. Reijcere. Ita late consuluit genitor meus in consi.46.lib.8. & an & qñ per processum ad ulteriora iudex pronunciet se competentem, uide Dec. in c.si duobus.col.5.de app.in consi.117.in prin.& uide ad hanc doctri.omino Dec.in c ex parte, el 2.in 4.no.de app.& limita nisi forsan processus sit nullus ex forma statuti. Dec. consi.225.col.3.& uide Ias.in l.2.in pe.col.ff.si quis in ius uocan.non ie.& Dec.in c.ex parte M.ii.no.ȷ de app.

b ¶Syl.Ald. Voluntas. Vide Dec.in c.dilecti, in 2.no.de app. & ista volũtas, q̃ ex facto colligitur, est stricte interpretanda, vt dicit hic Dec. & in c.cũ venerabilis, in 16.col.de exce.vide omino Dec.in d.c.dilecti, in 2.no.intellige tñ, ꝙ declaret ex actu facto ex voluntate, nõ ex necessitate, Dec.in c.solicitudinẽ.col.3.in 8.de app.& intensius declaratur per actũ, qui se hẽt p modũ agendi q̃ patiendi. Dec.consi.79.col.2.& vide Ias.in l.reprehendenda, in 4.no.C.de inst.& substi.limita tñ, vt dicit hic, quatenus ex actu infertur, & nõ vltra. Dec. consi 452.col.5.in fi.de necessitate, & nõ aliter.& consi.460.col.j in fi.& voluntas tacita, quæ ex facto infertur, limitate extenditur quatenus factũ iudicat, vt dicit hic. Dec.& in c.cum accessissent, nu.81.de constitutio.

c Syl.Ald. Alterius. Idem in c.super eo.in 2.col.ȷ.eo.tit.

d ¶Constabat. Panor.& Fely.hic, Alex.in l.si seruus plurium.§.fi.de lega.1.Idẽ consi.55.nu.8.lib.5.

e Syl.Ald. Habebat. Adde Deci.in consi.14.col.3.circa med.in consil.27.col.2 post med.

perit poteſtas inſolidum, prout eſt in arbitris, vel in iudicibus delegatis, actus vitiatur, vt hic. Sed aduertendū eſt, qa ſi poteſtas inſolidū non cōpetebat, nō vitiatur actus pp inhabilitate alterius, ſed qa ille ſolus nō habebat ptātem & p iſta ɔcluſione eſt tex. in l. Pedius. ff. de arbitris. Et hoc primo limitatur, niſi eſſet data ptās arbitris inſolidū, qa tunc ceſſaret rō, q̄ ſupra allegatur. ita pbatur in l. ſed ita q̄ immediate ſequitur d. l. Pedius. ff. de arb. & no. Bal. in d. l. Pedius. Scđo ſingulariter limitatur text in d. l. 46 Pedius. vt per Ab in c. p tuas. in 4. no. p illū tex. de arb. ¶ † Scđa ɔcluſio Abb. eſt, φ ſi ptās vnicuiq; cōpetat inſolidū, non vitiatur actus pp mixturā inhabilis. d. l. j. ff. qđ falſo tutore autore. Facit 47 qđ ſupradictū eſt de arbitris habētibus inſolidū ptātē. † ad hoc facit qđ not. Bald. in l. Imperator. col. 3. ver. noto φ ſi duo. ff. de ſta. ho. vbi inquit, ſi duo Notarij rogati ſint de aliquo actu, & vnus erat officio priuatus, ea perſona alterius tm̄ valet inſtrm. Et hoc dictū intelligo qñ ea abundanti duo Notarij adhibentur. Secus ſi reqſiti ex forma ſtatuti, vel de volūtate partium, vt no. 48 Bal. in c. tertio loco. in fi. de præb. † qa qñ duo ſunt rogati, non ſufficit, φ vnus ſubſcribat, vt no. Bal. in l. Iuriſiurādi. col. fin. C. de teſti. & in l. ſi qs ex argētarijs. §. j. in ver. qnto noto. ff. de edē. & dixi in cōſi. 35. Similiter ea ſupradictis infertur ad qōnē, quā ponit Io. An. in addi. Specu. in titu de ſnīa. § iuata. col. j. ver. qđ ſi ex duobus. cū ſi. vt tradit Alc. in d. l. duo ea tribus. col. fi. ff. de re iu. Pau. de Ca. in l. venales, in fi. C. qñ puo. oō eſt neceſ. ¶ Infertur ēt ad aliā qōnē, quam ponit Bal in ɔſi. 449. pponit. lib. 4. & 49 aliā qōnē tradit Maria. in conſil. 37. ſ allegato. ¶ † Succeſſiue Abb. pſequitur illā regulā, qñ nō valet qđ ago, vt ago, an valeat actus eo modo, quo fieri potuiſſet. Et omiſſis his, q̄ longo apparatu tradunt Bar. & Doct. in l. j. §. ſi quis ita, de verb. oblig. & Domi. in c. j. §. idē quoq;. deſpon. impu. primo habemus cō50 ſiderare aliquos caſus, in qbus regula de plano pcedit. ¶ † Primus eſt, qñ expreſſe dicitur, φ ſi nō valet actus prout agitur, valeat eo modo, quo poteſt, vt Abb. hic dicit. & idē gl. & Bart. in d. l. j. §. ſi quis ita. de verb. obl. Sed contra iſtum primum caſum videtur tex. in ca. j. § ſub ea etiam forma, de poſtul. præl. in vj. ubi dicitur quòd ſub ea etiam forma eligo, & poſtulo, prout poterit de iure melius valere, non tamen valet. Domi. in d. cap. j. in vj. 51 nota. dicit, † φ vbi certa forma requiritur, ſi illa nō ſeruetur, actus non ualet, etiā ſi quis dicat quòd uelit ualere prout melius poteſt. Mod. in d. § ſi quis ita. dicunt, φ iſta reſponſio non uidetur uera, quia in teſtamento certa forma requiritur: & tamen ſi illa clauſula apponatur, φ ualeat eo modo quo poteſt, operatur ut ualeat actus eo modo quo poteſt, vt not. in l. fi. C. de codicil. Sed reſpondetur, φ dictum Domi. intelligitur de forma, quæ habeat clauſulam derogatoriam, prout loquitur text. in d. ca. j. quia tali caſu in effectu lex reſiſtit, & latius idē Domi. declarat in c. j. §. idem quoq;. col. pe. ver. venio ad quintum, de deſpon. impube. vbi facit mentionem de forma requiſita in teſtamento: qa nō obſtante clauſula illa, operatur vt ualeat eo modo, quo poteſt. deinde limitat hoc non habere locum in caſu dicti ca. j. de poſtula. præla. in vj. ¶ Item ad tex. in d. c. j. ulterius aduertendum eſt: quia ad propoſitum nihil facit: quia ibi q̄ritur an valeat actus eo modo, quo agebatur: quia ibi dicitur, eligo, & poſtulo prout poteſt melius valere de iure. & dicitur, quòd nō valet, propter incertitudinem. & ſic illa clauſula, prout poteſt melius ualere, reſpicit actū electionis, & poſtulationis, de quibus agebatur, non negatur ibi, quin valeret actus eo modo, quo agi potuiſſet, prout in teſtamento ɔtingit, & in rub. de qua agitur. & in effe52 ctu illa clauſula operatur, data poteſtate, vt uerba ſonant. † ſecus 53 ubi non datur poteſtas, ut no. Aret. in conſ. 17. conſideratis, † col. 4. uerſi. non obſtat. & pro dicto Aret. in d. conſi. eſt tex. in c. j. de poſtu. præla. in 6. ¶ Secundus caſus eſt, quādo iuramentum interponitur. quia facit ualere actum eo modo,[a] quo poteſt.[b] l. cū pater §. filius matrem. de leg. 2. ubi Bar. per illū tex. & idē Bart. in l. ſi quis pro eo. col. pen. uer. ſeptimo prohibetur. ff. de fideiuſ. cum ſi. ut tradunt Mod hic, & in §. item ſi quis poſtulante. col. 2. Inſti. de actio. & hoc p notabili ponit Matheſi. in no. 56. no. 54 hanc regulā. & tradit Imo. in conſi. j. col. 5. † Et iſta concluſio procedit, quando actus non poteſt ualere ex defectu ſolennitatis: ſecus ſi ex defectu ſubſtantiæ, ut no. Bald. in l. ſi quis maior. C. 55 de trāſac. circa fi. † unde iuramentum non ſupplet defectū conſenſus,[c] ut Ro. ſcribit in conſi. 417. In caſu ppoſitę. col. pe. Are. 56 in conſi. 14. quatuor dubia. col. ij. † Et iuramentū non trahitur ad caſus, ad quos non trahitur diſpoſitio abſque iuramento,[d] ut no. Old. in conſi. 238. cum mulier. Bar. in l. ſed & ſi quis. in §. q̄ſitum. in fi. ff. ſi quis cautio. cū ſi. ut tradit ibi Ale. col. fi. & idem Ale. in conſi. 38. uiſis. col. pen. lib. j. & in conſi. 31. uiſis, col. pen. 57 lib. 2. & Corn. Peru. in conſi. 192. licèt. col. pen. lib. j. ¶ † Tertius caſus eſt, qñ apponitur clauſula, oī meliori modo, &c. & ita ſentit Abb. hic, dū loquitur de proteſtatione. & no. Bal. & Imo. in d. l. cū pater. § filius matrē. de leg. 2. Et hinc ſumpta occaſione plures effectus de iſta clauſula[e] tradunt Mod. hic. & adde Bal. in l. unum. col. pe. ff. ſi cer. pe. Alc. in ɔſi. lxxx. uiſis. col. ij. lib. 5. & in conſi. 176. uiſo proceſſu. col. 2. eo. lib. 5. & in conſil. 188. perſpectis uerbis. col. 1. eo. lib. 5. Fulg. in cōſ. 100. in qōne. col. 2. Corn. Peruſi. in conſi. 62. alias conſului. li. 2. col. 3. & in cōſi. 100. multum. col. 2. eo. lib. 2. Barth. Socin. in ɔſi. 173. reuerende pater. & Laurentium Calcaneum in conſ. 60. aggredienti mihi col. 4. & in conſi 7. primo eſt uidendū. col. 5. Et dixi in cōſi. 14. col. 2. 58 & in conſi. 11. col. pe. in cōſi. 73. col. 3. ¶ † Et prædicta ɔcluſio limitatur, ut talis clā non trahatur ad incognita, ut no. Ro. in ɔſi. 294. hæc ɔfeſſio. col. fi. cū ſi. ut per Mod hic. & idem Alc. in ɔſ. 31. uiſis. col. pe. li. 1. & facit, ut ſupradictum eſt de iuramento. ¶ Scđo p̄dicta ɔcluſio limitatur ut notanter Aret. tradit in ɔſil. 17 ɔſideratis. col. 4. uer. nō obſtat. ¶ Extra iſtos caſus, q indubitabiles ſunt, rl̄a eſt, ſm Abb. poſt Cal. φ in dubio p̄ſumēdū ſit, 59 † φ diſponēs uoluerit ualere actū oī meliori modo, quo pōt. Et p iſta ɔcluſione facit tex. in l. ſi tā anguſti. ubi Ang. ff. de ſerui. ruſti. p̄dio. in c. j. §. j. de deſpon. impube. in 6. in c. qdam. & ibi Abb. de ɔuerſio. ɔiuga. in l. certi ɔdictio. §. qm̄. ff. ſi cer. pet. in l. 60 pacta cōuenta. in princ. ff. de ɔhen. emp. Et ad hoc facit, † qa in dubio dēt interp̄ratio fieri, ut actus ualeat, l. quoties. ff. de reb. dub. & in l. quoties. de reg. iur. in l. 3. de teſt. milli. & ita dicit Ab. poſt Cal hic. Et ſm iſtā cōcluſionē ampliatur rl̄a p̄dicta, q̄ dicit, φ 61 in dubio actus interpretari dēt, † ut ualeat, & pcedat nedum in actu, de quo principaliter agitur, ſed ēt in actu d quo ſcđario agi potuiſſet. ¶ Et p̄dicta rl̄a ēt ampliatur, ut dixi ſupra i c. qm̄ Abb. in ſcđa limitatione quartæ cōcluſionis ¶ Et p̄dicta cōcluſio limitatur tribus modis, ut ſupradictū fuit in gl. ¶ Itē cōcluſio ſupra facta, de qua in pposito agitur, limitatur ſm Cal. niſi ea ɔiectura is de ɔtria uolūtate appareat, ut hic, ubi erat volūtas limitata, ſm q̄ſ declaratū fuit. Et hoc mō ēt rñdetur ad tex in l. multū in 62 tereſt. C. ſi qs alteri, uel ſibi. † ubi ɔctus factus noīe uxoris, ſi nō ualet reſpectu uxoris, ēt non ualet vt uideatur factus noīe pprio mariti, qa iſta ſunt pęnitus diuerſa, vt no. Dom. in c. j. de deſpō. imp. in 6. col. 2. in uer. venio ad primū. Ad hoc in ſimili plura Ro. tradit in cōſi. 446. primus. col. 3. Et eodē modo rñderi pōt ad tex. in l. 1. §. ſi qs ita. de uer. obli. & ad l. j. §. cū, q. ff. de cōſti. pec. Nā ibi non obligatur, ēt naturaliter, eo modo, quo potuiſſet, qa apparebat de intētione partiū limitata p̄ciſe ad ſtipulationem. Similiter in l. non codicillū. C. de teſt. euidenter colligebatur, φ teſtator volebat teſtm̄ facere, & non codicillos, ea quo fecit inſtitutionē, & exhæredationē, q̄ in codicillis fieri non pōt. § fi. Inſti. de codi. Similiter in l. ai inutilis. in prin. ff. de acceptil. ſciebat ſtipłonē eſſe nullā, & iō non videbatur hr̄e animū obligandi, meritò nullo modo obligatur, arg. l. nō ſolū. ff. de acti. & obl. ¶ Poſtremo in l. ſi ſeruus legatus. §. ſi ſeruus alienus. de leg. j. libertas ſeruo alieno relicta ſicut non valet iure directo, ita non ualet etiam iure fideicommiſſi, prout ualere potuiſſet quia ibi uoluntas teſtatoris repugnare videtur, ea quo illum ſeruum alteri legauit, ut ibi dicitur. & idem dicendum eſt in alijs iuribus, quæ in contrarium allegari poſſunt.

ADDITIONES.

a Eo modo. Fely. hic. & Alc. in conſi. 42. nu. 20. lib. 1.

b Syl. Ald. Poteſt. Adde Are. in conſi. 22. col. j. in conſi. 29. col. 3. Soci. in conſ. 103. col. fi. li. 4. in cōſi. 66. col. 4. uer. confirmatur. eo. lib Cur. ſe. conſi. 44. col. v. in prin. And. Sicu. in conſi. 16. col. 3. li. 2. Dec. in c. j. in 15. col. de iud. adde Bar. in l. eam quam, in 6. caſu, C. de fideicomm. Abb. in c. ſi diligenti. col. 4. uer. pro hoc, quia de for. comp. in c. cum contingat. col. pen de iureiur. Iaſ. in d. §. item ſi quis poſtulante. col. 2. uer. x. iuramentum. Inſt. de actio.

c S. Ald. Conſenſus. Voluit Barto. in l. ſi quis pro eo, in prin. col. fina. in 3. membro. ff. de fideiuſſ. Bal. in conſi. 349. ſuper eo. in fi. li. 4. Imol. in c. p tuas, de arb. Aret. in conſi. 24. col. 2. uerſi. nec ob. iuramentum, pulchra uerba ponit Bal. in conſi. 250. conſiderandum eſt. ante fi. lib. 5.

d S. Ald. Iuramento Adde Io. An. Ant. de Bu. Pe. de Anc. & Car. in c. j. de chmo. Bal. in c. j. col. 2. de conten. feu. ap. par. ter. Alex. conſi. 3. uiſo. col. 3. uerſi. ſeruus uoluit. lib. 1. conſi. 28. uiſis, col. fi. uer. nec ob. φ interueniat iuramentum. eo. lib. Soci. conſi. 70. inſtrumentū, col. fi. lib. 3. conſi. 103. 6. caſu. col. 2. li. 3. Dec. conſ. 374. in caſu. in fi.

e Syl. Ald. clauſula. Adde Marſi. ſing. 36. & conſi. 218. nu. 8. Soci conſ. 81. col. 3. lib. 1.

SVMMARIVM.

1. *Citatio peremptoria an requiratur ad ſententiam proferendam, teſtes recipiendos & diſpoſitiones publicandas.*
2. *Citatio an requiratur in exceptione & publicatione teſtium.*
3. *Publicatio teſtium interlocutoria eſt.*
4. *Citatio requiritur ad quamlibet interlocutoriam.*
5. *Sententia omiſſa teſtium publicatione ualet.*
6. *Sententia abſque teſtibus ualet.*
7. *Citatio peremptoria in receptione teſtium non requiritur.*
8. *Verba ſequētia referuntur ad omnia ſupraſcripta, niſi ſit diuerſa ratio. nu. 10.*
9. *Statutum quòd ſi quis fecerit ſic, & ſic de nocte, intelligitur ut qualitas noctis ad omnia referatur.*
11. *Monitio iudicis reputatur peremptoria.*
12. *Alternatiua una pars aliam declarat.*

13 Index

13 Iudex habet potestatem parcendi contumaci, & expectandi in aliam diem.
14 Iudicem propitium habere prodest saltem in arbitrarijs.
15 Cautela vt quis accusetur coram iudice propitio.
16 Iudex qui minus fauet alteri parti, potest ut suspectus recusari, nisi simus in arbitrarijs.
17 Iudex quando possit procedere alia die, & hora, quàm expressa in citatione.
18 Iudex impeditus die citationis, non potest alia die procedere sine noua citatione.
19 Citatus pro hora an, & quando possit non comparens expectari pro alijs horis sequentibus.
20 Iudex quando est quæsitum ius parti, putà quod sit deserta app. an possit expectare citatum pro alia die.
21 Ius quæsitum non potest dici ante lapsum terminum.
22 Peremptorium circunducitur, nisi prorogetur.
23 Citatus pro certa die, qua hora comparere debeat.
24 Electio de mane fieri solet.
25 Iudex debet actum suum perficere in luce.
26 Nocte factum quando dici possit factum de die.
27 Instrumentum confectum si sit de nocte, & Notarius dicat, factum tali die, non committit falsum.
28 Iurans soluere die Dominico, non est periurus, si soluat usque ad mediam noctem sequentem.
29 Contractus, testamentum, laudum arbitratoris, collatio beneficij, & appellatio, de nocte fieri possunt, & nu. seq.
34 Nocte generaliter omnia fieri possunt, nisi prohibita reperiantur.
35 Dies artificialiter computatur in his, quæ de nocte commodè fieri non possunt.
36 Locans operas tenetur operari lucente sole.
37 Scriptor, qui tenebatur scribere intra aliquot dies, intelligitur de artificialibus.
38 Soluere promittens tali die, intelligitur de artificiali.
39 Statutum imponens pœnam facienti delictum tali die, non habet locum si delictum de nocte sit commissum.
40 Lucis ad tenebras, nulla est participatio.
41 Dies propriè dicitur, quando sol est super terram.
42 Nocte factum leuioribus probationibus probatur, si à casu fiat, nu. 43. sed si fiat dedita opera de nocte, insurgit præsumptio contra facientem tali tempore. numero 44.
45 Instrumenta facta clam, & de nocte, sunt suspecta.
46 Medium dicitur, quod inter duo extrema clauditur. Item quod æqualiter distat ab extremis. nume. 47.
48 Iudex non debet se arctare ad ultimam diem termini.
49 Arctanti se imputandum est.
50 Actoris contumacia maior dicitur.
51 Præsens contra absentem contumacem, quæ remedia habeat.
52 Citatus quando illicentiatus recedere possit, & nu. 53.
54 Citatus præsens qui stetit sedente iudice potest recedere.
55 Præsens contra absentem contumacem potest petere se absolui ab obseruatione iudicij.
56 Absolutio ab obseruatione iudicij potest peti etiam ante litem contestatam.
57 Absolutoria ab obseruatione iudicij ferri potest non expectato fine termini.
58 Absolutoria non potest ferri, nisi prope finem termini.
59 Contumacia sola actoris, an sit iusta causa ne feratur absolutoria.
60 Princeps non præsumitur uelle in dubio, etiam in modico præiudicare.
61 Princeps pœnam parti quæsitam remittere non potest.
62 Citatio peremptoria requiritur in diffinitiua, & speciale est in summarijs, ut non requiratur, etiam si litis contestatio non requireretur ex forma statuti. numero 63.
64 Citatio peremptoria ad diffinitiuam non arctat citatum, nisi præcisè dicatur ad sententiam.
65 Citatio ad audiendam uoluntatem non sufficit ad diffinitiuam, & uide nume. 68.
66 Sententia non debet continere uoluntatem iudicis, sed iudicium secundum iuris dispositionem.
67 Voluntas in iudice de regulata intelligitur secundum qualitatem eius.
69 Citatio peremptoria an requiratur ad primum & secundum decretum.
70 Citatio peremptoria requiritur ubicunque iudex processurus est ad ea, quæ sunt magni præiudicij.
71 Interlocutoria exhauriens uires totius negocij requirit peremptorium.
Et talis interlocutoria habet uim diffinitiuæ. nu. 72. & 73.
74 Citatus si dixit se nolle uenire, ulterius citandus non est.
75 Peremptorium quibus casibus requiratur, remissiuè.
76 Monitio & requisitio iudicis facta in præsentia partis, habet uim peremptorij.
77 Citatio peremptoria causam non requirit.
78 Monitio nuncij in præsentia iudicis, an habeat uim peremptorij.
79 Monitio facta est, quòd sit facta apud acta.
80 Iudice præsente factum, uidetur ab eo factum.
81 Arbitri factum est, ut factum iudicis.
82 Peremptorium ubi exigitur, trina citatio requiritur, uel una pro omnibus, & qñ.
83 Citatio una pro omnibus fieri non potest in citatione facienda per edictum.
Neque ubi agitur de imponendo pœnam. nu. 84.
Si tamen grauis imponenda sit, secus si leuis. nu. 85.
86 Sententia excommunicationis uidetur esse magni præiudicij, à principio uidetur potius medicina quàm pœna. nu. 87.
88 Citatio una pro omnibus non sufficit, quando statutum dicit quòd quis debet ter citari.
Forma statuti debet ad unguem seruari, sub nu. 88.
89 Forma tradita à statuto in dubio censetur substantialis.
90 Citatio una pro omnibus non sufficit, quando statutum dicit, quòd contumax habeatur pro confesso.
91 Statutum, quòd contumax habeatur pro confesso, est contra ius commune, & strictè debet interpretari.
92 Citatio una pro omnibus potest solum fieri ubi agitur de pœna contumaciæ.
93 Iudex in ultima die officij iudicare non debet.
94 Iudex pro eo tempore, quo successorem expectauit, debet habere salarium.
95 Iudex delegatus ultima die suæ iurisdictionis iudicare potest.
96 Arbiter & arbitrator potest ultima die suæ iurisdictionis laudare.
97 Sententia lata à iudice ordinario ultima die, qua iudicare non poterat, ualet.
98 Actus factus contra prohibitionem legis, quando prohibet propter honestatem ualet.
99 Sententia lata de nocte an ualeat.
100 Appellare non est opus à sententia nulla.
101 Iudex an possit expectare contumacem ultra unam diem.

1 CONSULUIT. ¶ Summatur, & diuiditur, vt per Abb. hic. ¶ † Primo nota argumentũ sm̃ Abb. ꝙ ad sñiam ꝓferendã, ad testes recipiendos, & ad depositiones publicãdas, ꝓcedere citatio dꝫ perẽptoria. Et Abb. ꝯcludit hoc esse verũ respectu sñiæ, sed non in alijs actibus, vt supradictũ est. Et ad tex. hic, in verbo, perẽptoriè. rñ-
2 det, ꝙ non ponit cũ ministerio iuris, vt p eũ hic. † Ex cuius ver
a bis primo[a] hr̃, ꝙ in receptione testiũ, & in publicatione, citatio reqrit. De receptione testiũ est tex. in l. si qñ. C. de testib. in c. 2. de testibus. cũ si. vt dixi ibi. Et de publicatiõe idẽ tenet Bar. in auc. q semel. col. v. ver. qd si publicatio. C. de ꝓba. & seqr̃ Anto. de Bu. in c. fraternitatis. col. 9. in fi. de testi. & idẽ Bal. in d. l. si qñ. col. 2. & in auc. si qs in aliquo documẽto, col. pe. C. de edẽ.
3 † Et ad hoc facit, qa publicatio testiũ interlocutoria est, † vt no.
4 Bal. ĩ l. 2. col. 2. C. de testa. ergo citatio reqrit, sm̃ doctrinã Bart.
5 in l. si opus. ff. de ope. no. nun. cũ si. vt tradit ibi Ale. ¶ † Nec obstat, ꝙ valeat sñia omissa publicatione, vt no. Bar. in l. ꝓlatã, in fi. C. de sen. Bald. in c. j. col. 3. si de inuesti. inter, dom. & vasal. lis orlat ergo vr̃, ꝙ citatio nõ sit necessaria. qa rñdet, ꝙ ista cõsequentia non valet, licèt enim valida sit sñia absq; testiũ publicatione, non tñ seqr̃, ꝙ in ipsa publicatione testiũ non requiratur citatio. Hoc patet in testibus, & in quorũ examinatione citatio necessaria est, vt s. dictũ est: & tñ absq; testibus valeret
6 sñia, † vt no. Bar. in l. ꝓlatã. in fi. C. de senten. ¶ † Scdo principali
7 ter ex verbis Abb. in hoc primo notabili colligit, ꝙ in receptione testiũ citatio perẽptoria nõ reqrat. & idẽ Abb. latius tenet j. eo. post Io. And. & alios. & idẽ Abb. in c. 2. in 4. no. de testi. cũ si. vt tradũt Mod. ibi in j. q. extra gl. & Ale. in l. finita. §. Iuli. col. 21. ver. itẽ inqnantũ. ff. de dam. infec. ¶ Bal. tñ tenet ꝯrriũ in l. si qñ. col. 2. ver. venio ad materiã. in fi. C. de testibus. quia in receptione testiũ agitur de graui præiudicio, cum in ea fundamen
8 tum causæ consistat. † Et pro ista opin. videtur text. hic, vbi illa verba, peremptoriè cites, ad omnia supradicta referri debent, arg. l. fi. & quod ibi Bart. C. de sen. & in l j. de deli. præte. cum si.
9 vt dixi in ca. secundo requiris. de appel. ¶ † Et bene facit quod no. Bar. in l. doli verbũ, in prin. per illũ tex. ff. de seruo corrup. vbi inquit, ꝙ si statutũ dicit, ꝙ si qs fecerit sic, & sic de nocte, il
b la qualitas de nocte ad oĩa ꝓcedentia referr̃.[b] Et ex his patet, ꝙ absurdũ vr̃ dicere, ꝙ illud verbũ, perẽptoriè, ponat̃ sine ministerio, & ꝙ restringat̃ tm̃ ad sñiam, vt Abb. hic dicit. ¶ Si volumus seq cõem opinionẽ, cogitabã ad istũ text. posse rñderi, qa text. alternatiuè loqr̃, dũ inqt ad recipiendos testes, depositiones publicandas eorũ, vel sñiam proferendã, peremptoriè cites. vnde istud verbũ, perẽptoriè, vr̃ tm̃ respicere sñiam. q̃ qua alternatiuè loqr̃, & ad alia ꝓcedentia referri non vr̃, in quibus
10 non est eadẽ rõ, † vt probat̃ in c. cum singula, in prin. de præbẽ. in vj. ibi, prioribus, vel ecclesijs curã aĩarũ habentibus. Nã illa verba, curã animarũ habentibus, non debent ad prioratus re-
c ferri,[c] cle. j. in fi. de sup. neg. prælato. & ibi gl. pen. quã no. Imo. post Ant. de Bu. & in notabili casu tradit Ale. in consil. 213. visis. col. fi. lib. 1. vbi hoc modo limitat dictũ Bar. in d. l. doli verbũ. ff. de ser. corrup. ¶ Finaliter tñ p istũ tex. q euitari nõ põt, cõcludendũ vr̃, ꝙ in examinatione, & publicatione testiũ, sit necessaria sit citatio peremptoria, qa tex. hic solũ intendit loqui de peremptorio, vt colligitur ibi, perẽptoriè cites, & ibi vtisi iurisdictio duret post terminũ peremptorium. Nisi ergo præsupponatur, ꝙ in receptione testiũ, & in publicatione citatio peremptoria esset necessaria, impertinenter & extra propositũ tex. hic de his mentionẽ fecisset, qd nullo modo dicẽdũ vr̃. ¶ Nõ ob. tex. in d. c. 2. de testibus, qa loquit̃ simpr̃ de admonito à

ADDITIONES.

a ¶ S. Ald. Primo. Vide Ale. in l. quod nulla. col. 9. ff. de re iud.
b ¶ S. Ald. Refertur. Vide omnino Dec. qui no. declarat, in c. prudentiam. col. 9. supra eo. Lanc. Galiga. in repe. l. Centurio. in 71. col. in prin. ff. de vul. & pup.
c S. Ald. Referri. Idem in c. prudentiam. in 9. col. ẽo.

to à iudice, vel defensore. ideo debet suppleri p istũ tex de mo-
nitione peremptoria. Et ad hoc facit, qa text alternatiuè loqĩ
11 de monitione iudicis, vel defensoris: † sed monitio, q̃ fit à iu-
dice, reputatur perẽptoria, l.ij. cum gl. C quomodo & q̃n iud.
12 † ergo idẽ vr̃ in monitione defensoris, qa vna pars alternatiuę
13 ſm aliã intelligitur, l.ij. de reb. dub & ibi Bart. ¶ † Scdo no. q
iudici daĩ potestas p̃ ea contumaci, & expectandi illũ in
a diem sequentem.[a] Nec pars conqueri potest, quia iudex vtiĩ
potestate sibi data à lege Et ad hoc est dictum Spe. in ti. de offi.
iud in §. cõpetit in ver quid si iudex. cum si. vt dixi in c ad hęc.
14 el 3. de app. † Et ideo Abb. hic infert, q multum prodest habe-
re iudicẽ ꝓpitiũ saltem in arbitrarijs. Et ad hoc facit quod no.
15 Ang. in l. cũ idem. col. fi. ver. & ex p̃dictis. ff. de pet. hær. † ubi tra
dit cautelã, vt qs accuset corã iudice sibi ꝓpitio, & fauorabili.
de quo dixi in c. cũ M in ... de consti. Et ſm hoc declaraĩ quod
16 dicitur in c. accedens el ij. † vt lite non contesta. vbi qui nimis
fauet alteri, recusari potest. nam hoc non videtur habere locũ
17 in arbitrarijs, quod notãdum est. ¶ † Tertio no. casum, in quo
b iudex procedere potest alia hora,[b] seu die, quàm sit pręfixũ in
citatione, qa si expectat in diem sequentẽ, alia citatio nõ req-
riitur. vt hic dicit. Et hoc secundum Abb. habet locũ, q̃n iudex
voluit facere gratiam, ita q in fauorem non cõparentis fuit fa
cta dilatio in diem sequentẽ, vt est text. hic. secus si alio respe-
ctu, vt quia in die statuta nõ sedit iudex pp aliqd impedimen-
18 tũ, † nã die alia nõ dẽt ꝓcedere sine noua citatione,[c] vt no. Bar.
c in l. fi. §. fi. ff. qd vi, aut clã. Et rõ vr̃ manifesta, qa in primo casu
absens, q nõ cõparuit, conqueri nõ põt, ex quo pp eius fauo-
rẽ facta fuit dilatio, arg l. cũ in fundo. ff. de iu. do. In scdo casu
excusatur, si nõ cõparuit, ex quo iudex impeditus fuit, l. 2. in fi.
ff. si qs in ius vo. non ier. ¶ Scdo vltra Abb ad hoc dictũ Bart. in
d. l. fi. §. fi. videri põt, q intelligiĩ, q̃n citatus cõparuit. & ita Bal.
dicit in l cũ nõ eo die. in prin. C. q̃n ꝓuo. tex. vero nr̃ hic hẽt lo
cũ q̃n citatus fuit ꝯtumax. quo casu in die sequenti nõ dẽt ci-
tari, vt hic dr̃. ¶ Tertio dictũ Bart. in d. l. fi. limitaĩ, vt Abb. tra-
dit in consi. 38. tria sunt, col. j li. j ¶ Quarto limitatur, vt Alex.
tradit in l. si finita. §. Iulianus. col. 23. versi. item inquãtum Bar.
hic ff de dam. infec ubi inquit, q tex. in d. l. fin. non loquitur in
citatione iudicis ad comparẽdum in iudicio, quo casu datur
potestas iudici, ut in isto c. consuluit. sed loquitur in extraiudi
ciali denunciatione. Et hoc quidem accurate notandum est,
quia infertur, q dictum Bar. in d. l. fi. §. fi. non sit verum, qa loq
tur ille tex. in extraiudiciali denũciatione, quã quis facit ne ui
dearĩ clã fecisse. Vnde si non fecit opus eo die, quo dixit se fa-
cturũ, sed postea. dr̃ clã fecisse. Et illa denũciatio, q̃ fit à parte, fit
ad se exonerandũ, & nõ cõstituit in mora illũ, cui fit denũcia-
tio. Secus in casu nr̃o, in p̃cepto iudicis, in quo ille citatus, si
nõ ꝯparet in die perẽptorij. dr̃ esse in mora, & in ꝯtumacia, &
in die sequenti in maiori ꝯtumacia, vnde argu. c. cũ dilecti. de
dolo, & ꝯtu. in l Fulcinus. §. fi. ff. ex qbus cau. in pos. ea. Vnde si
actus expediri potuit in die peremptorij pp cõtumaciã citati,
à fortiori & in die sequenti poterit expediri, qa eadẽ vel maior
19 rõ vr̃. de hoc etiã inferius videbimus. ¶ † Vlterius limitaĩ iste
tex. ſm Bal. in l. cũ non eo die. ver. quæro si iudex. C. q̃uo, & q̃n
iu. vt ꝓcedat q̃n citatio fuit facta pro certo die, prout loquiĩ.
secus si certa hora diei, qa tũc expectari põt in horas sequẽtes,
non autẽ in diẽ sequẽtẽ, & sequunĩ Mod. hic, & idẽ lo. de An.
in c. ad petitionẽ. col pe. de accus. Ale. in l. si finita. §. Iul. col. 25.
ff. de dam. infecto. ¶ Dicunt t̃n Mod. hic, q ista limitatio nõ ꝓ
cederet q̃n esset data vltima hora diei: qa tunc rõ Bal. cessaret,
ex quo alię horę nõ supersunt. ¶ Sed rõ ista parum ualet, qa su
persunt horę alterius diei. ad quas ille terminus restringi põt,
& sic tali casu & militat rõ Bal. q nõ fiat trãsitus ad alium diẽ
simpliciter, sed ad aliã horã alterius diei. ¶ And. Sien. hic, col.
4. absolute tenet limitationẽ Bal. nõ esse verã, qa rõ benignita
tis, quæ ꝯsideraĩ in die. ꝓut tex. loquitur, & uĩ habere locum
in hora. Sed replicari põt, q in hora benignitas limitata videĩ
ad aliam horam, sicut in die ad alium diem. ¶ Alijs tamen ra-
tionibus ista opinio contra Bal. uerior uĩ: qa si hora exprimiĩ,
utique & dies exprimiĩ puta tali die, & tali hora. Si ergo dies
expressus sit. ergo uĩ tex. hic ꝓcedere. Et qa iudex hẽt facultatẽ
ꝓrogandi in diem sequentẽ, ut hic dĩ. Et ista facultas nõ uĩ
tolli iudici exeo, q hora exprimiĩ: qa nõ uĩ esse in potestate iu
dicis abdicare à se talem ptãtẽ, arg. l. si quis in principio testa-
mẽti. de leg. j. & qa hoc est bñficiũ partis, qđ sibi auferri non
20 dẽt, reg. indultum. de reg. iur. in 6. ¶ † Item limitaĩ text. hic, ni
si elapso termino in citatione apposito, esset ius parti q̃situ, ut
qa esset deserta appellatio: nam tunc iudex in præiudiciũ par
tis ulterius expectare non potest, & ita istum text. limitauit.
Abb. in c sępe. per gloss. ibi in verbo, perẽptoriæ, de appellar.
& sequitur Ale. in d. l. si finita. §. Iuli. col. 25. ¶ Est uerum, q Pe-
21 rusi. tenet ꝯtrium in d. c. sępe, in 4 car. † qa ante terminum elap-
sum nõ potest dici esse ius quæsitum. c. cõtingit, de elect. in 6.
Mod. hic sequuntur opi. Abb. p ea, q̃ habẽtur in l. cum stipula-
tus. ff. de verb ob. l Sed ad d. legẽ, & ea quæ habenĩ, respondet
Peru. in d. c. sępe. Et ꝓ opi. Perusi. vltra ea, q̃ ipse adducit, est tex.
in c. veniens de renun. vbi post terminum peremptorium erat
deserta appellatio, t̃n iudex vltra terminu expectauit p duos
mẽses, & illũ tex. no Bal. ibi a d hoc Et ad hoc & facit text. hic,
vbi erat citatio peremptoria, & sic videbatur quæsitũ ius parti
22 t̃n iudex differre põt in sequentem diem. ¶ † Item limitaĩ tex.
hic, quãdo iudex in termino citationis expresse prorogauit in
sequentem diem, aliàs secus: quia edictum peremptorium cir
cunducitur. l. & post edictum §. j. ff. de iud. & ita Ang. ꝯcludit
l de vno quoq;. in prin. ff de re iud. Imol. ibi col. 2. tenet ꝯtriũ,
qa text. in d. l. & post edictum. loquitur q̃n non cõparuit ille, q
fecit fieri citationem perẽptoriã, secus si cõparuisset. qa insta
te potuisset, vt die seq ferreĩ snia sine noua citatione, vt hic di
ciĩ & sequiĩ Alex. in d. l. de vno quoq;. & in d l. si finita § Iulia.
col. 23. & Mod. hic, põderando tex. qui dicit, poteris expectare,
& non dicit, ꝓrogare. ¶ Sed aduertẽdum est. quia ſm istã cõ
clusionem esset dñm, q iste tex. non haberet locũ in actore nõ
comparente, cuius ꝯtriũ probatur hic ibi, & carũ altera. & infe
23 rius Abb dicit in gl. secũda, vbi videbimus. ¶ † Quarto nota,
q vbi qs citatur, vt cõpareat certa die, nec hora determinaĩ,
intelligiĩ q cõpareat tali hora, q iudex cõgrue expedire possit
actũ incumbentẽ, & iõ citatus ad electionẽ dẽt de mane veni
24 re, † qa illa hora electio fieri solet: vt no Innoc. c. cum nobis. de
elec. & latius Abb hic, & idẽ Ab. in c. ij. col. ij. de test. cogẽ. cũ si.
vt tradũt Mod. hic, & Ale. ĩ d. l. more. de ferijs. & dixi in c. cũ pa
25 rati. de app ¶ † Et p̃dicta ꝯclusio intelligitur, dũmodo cõpa-
reat añ tenebras noctis, vt index actum perficere possit in lu-
ce, ſm Abb. hic. sed ꝯ hoc vr̃ gl. in terminis in l. more. in l. ij. ff. d
ferijs. q̃ voluit, q citatus hora nõ expressa, cõparere possit vsq;
ad dimidiã noctem. Sed vt declarat ibi Ale. intelligitur, q̃n ci-
tatus non fuit in culpa. & idẽ dñt Mod. hic. Sed considerandũ
est: quia nõ vr̃, q possit esse in culpa, ex quo durat facultas cõ
parendi vsq; ad dimidiam noctem: ideo cũ processus nõ pos-
sit fieri de nocte, vt hic dr̃, illa glo. non vr̃ vera, nisi iudex esset
26 solitus de nocte ꝓcedere. ¶ † Quinto not. q vbi dies[d] artificia-
d lis specialiter non requiriĩ in aliquo actu, factum de nocte põt
dici factũ de die, per l more. ff. de ferijs. Et iõ si instr̃m cõfectũ
27 sit de nocte, licèt dicatur p notariõ, † q actũ fuisset tali die, cõ-
mittit falsum, vt no. Inn. hic, cũ si. vt tradit Ale. in d. l. more, in
28 prin. & Mod. hic. & idem Bal. in l. qua ętate. ff. de test. † Similiter
qui iurauit soluere die dñico, nõ erit periurus, si soluit in dimi
dia nocte sequenti, vt no. Archi. 75. di. c. qđ à partibus. Bal. in c.
29 ego, N. col j. de iu. iu. Et p̃dicta cõclusio † ꝓcedit in his q̃ de no
30 cte fieri pñt, ꝓut sunt ꝯctus. l. nõ minorẽ. C. de trãsac. † Et idẽ in
31 testamẽtis, l. ad testiũ, § posse. ff. de test. † Et idẽ in laudo arbitra
toris, vt no. Bal. in l. cos. §. si aũt, in fi. C de ap. declarãdo, vt Ale.
tradit in d. l. non minorẽ & adde Pau. de Ca. in consil. 71. viso,
32 ꝯpromisso. cir. fi. Ro. in l. j. col. 4. ff. de arb. † Et idẽ in collatione
bñficij. q̃ de nocte fieri põt, vt p gloss. in c. vnico. ĩ verbo, occul
ta. vt ecclesiastica bñficia. Abb. in c j. de clãde. despõ. Do. post
33 Arch. in c. si tibi absenti. col j. de p̃b. in 6. † Et idẽ in applone vt
34 no. Bal. in auc. hodie, col. fi. ver. sed nũquid. C. de app † Et gñā-
liter vr̃, q oĩa de nocte fieri possint, nisi spãliter ꝓhibita sint.
35 † Secus aũt est in actibus, q cõmode fieri nõ pñt de nocte, qa
tũc dies cõputaĩ artificiaĩr, vt no. Ant. de Bu. in c. j ĩ 2. no. p illũ
36 text. de treu. & pace. † vbi infert ad locatẽ opas. qa intelligiĩ do
e nec durat dies artificialis, videlicet lucẽte sole,[e] vt not. Azo, in
summa, de op. libe. in prin. Alb. in d. l. more. Facit qđ not. Bal. ĩ
37 l. terminato. col. pe. ver. q̃ro. vtrũ. C. de fruc. & lit. expẽ. † Et iõ
scriptor, q ꝓmisit librũ scribere intra aliquot dies, intelligiĩ de
diebus artificialibus, qa de nocte scribere nõ dẽt, vt no. Ang. et
1 Imo. in l. stiplones cõmodissimum, ff de verb. obli. cũ si. vt tra-
38 dit Ale. in d. l. more. in fi. † Siĩr q ꝓmittit soluere in tali die, de ar
tifici intelligiĩ, qa solutio in nocte fieri nõ dẽt, vt p gl. in d. l. mo
39 re. qđ t̃n declaraĩ, vt Ale. ibi tradit. ¶ † Scdo, cõclusio, s. facta li-
mitaĩ, nisi agaĩ de pena, qa vt pena euiteĩ, statutũ, qđ imponit
pęnã delinquẽti tali die, nõ hẽt locũ, si delictum de nocte cõ-
f mittaĩ,[f] vt notabiliter voluit Fed. in consil. 14. factũ tale est, qa
proprie dies est, q̃n sol est sup terrã. & sequiĩ Alexã. in d. l. mo-
re, &

ADDITIONES.

a S. Ald. Sequentem. Vide quæ idem scribit in seq no.

b Hora. Decisio Thol. 477. Soci. in tract. de citatio. artic. 20.

c S. Ald. Citatione. Vide ĩ eo. col. pen. omnino. & adde q si iudex dixit, se velle ferre sententiam tali die, & hora, & ego constitui procuratorem ad illũ actũ si fiat postea, dr̃ fieri parte non citata, & ideo non ualet. vide Hyp. Marsi. sing. 49. actus factus.

d Dies. Late And. Tiraquel. in tract. retract. proximi §. j. gl. 11.

e Syl. Ald. Sole. Adde bonum tex. in l. 1. & in l. medicus. ff. de oper. liber. in l. si. ff. de annu. lega.

f Syl. Ald. Committatur. Idem uidetur uoluisse Fed. de Sen. consi. 256 Ro. Paul. & Ias. in d. l. more. Fely. in c. si per fodiens. de homi. in c. eccl. §. Mariæ, de consti. col. 13. ver. j. declaratio, ibi, sciast amen,

re.& Mod.hic pōderādo illū tex.in d.l.more. ibi, perīde ē quasi.quæ uerba denotāt improprietatē,& iō inferunt,ꝙ factū de nocte,ꝑprie nō dr̄ factū de die,ꝑ illū tex.Sed aduertēdū ē, qa tex.ibi non loquit̄ de die,ita ꝙ respectu diei improprietas no tet:sed loquit̄ de luce, ibi, perinde est quasi,quauis hora lucis
40 actū sit.& in luce uerum est, † quia nulla est participatio lucis ad tenebras,vt dicit̄ de pœn.dis.j.cap.si antequàm.in fin. Sed si sic in die naturali,qa est cōis ēt ad noctē.d.l.more.In se tamē
41 verum uidetur,qa proprie dicitur dies,†qn̄ sol est super terrā, ut Fede.dicit in consi.prææalle.& idē Bar.in l.j §. hoc senatus. ff ad Sillania.& in l.aut facta.§.tempus.in fi.de pœn. & idē Bal. in l.vnica.C.de emen.Codicis,cum si.vt tradunt Mod.hic,& ē tex.in l.hæc verba.la.3.ff.de verb.sign.ubi dicitur, quòd aut est dies,aut nox.& uno posito,alterum tollit̄.& hoc proprie intelligitur secūdū naturā tit.de verb.sign.ubi lex illa posita est . ad
42 idē tex.in cap.si perfodiens de homicidio.¶†Vltimo notādū est,qđ ad probandum factum de nocte,quod non ita de facili probari potest,admittuntur probationes leuiores, vt Alexan.
43 tradit in consi.156.viso processu.in prin.lib.v.† Et hoc uidetur procedere in his,quę à casu fiunt de nocte,prout ibi Alex. lo-
44 quitur. †sed quando eēt factū aliquid de nocte dedita opera, tunc præsumptio insurgit contra facientem tali tempore,vt ꝑ gloss.in cap.vnico.in uerbo,occulta. vt eccle.benefi. Abbas in ca.j.de clande.despon. & Bald.in cap.j.col.a.versi.item ait.de
45 fide instr.ubi inquit,†ꝙ instrumenta,quæ fiūt clam de nocte, sunt suspecta. Ideo caueant Tabelliones instrumenta de nocte cōficere, & iō cū tali casu pręsumptio sit contra facientē clā, fortiores,& clariores probationes requiruntur.cap.qa verisi-
46 mile,đ præsumptio.†Sexto nota,ꝙ medium dicitur,[a]qđ inter
a duo extrema clauditur.& idem not.Do.per illū text.in cap.nō solū,de appel.in 6.Bar.in tract.de insula.in uerbo,ꝙ frequenter.& facit textus in l.3.§.filius inter medias.& ibi Aret.ff.de li.
47 & posthum.† Alibi tamē medium dicitur, qđ distat æqualiter ab extremis,vt Baldus distinguit in l.qui sella.§.fi.in fi.de seruitu.prædio.cū si.ut late dixi in cap.j.de proba.in 4.no.ubi uidēdum est.¶ Vltimo nota instructionem Papæ secundum Abb.
48 †ut iudex non arctet se ad procedendum in ultima die suæ iurisdictionis,ne forte propter impedimentum superueniens,iurisdictio sua euanescat.Sed aduertendum est,qa si impedimentū superueniret,iurisdictio in effectu nō periret, vt notat̄ in c. ex ratione.de appel,Et ideo tex.hic vr̄ hēre aliū intellectū,vt iudex non debeat se restringere,ita ꝙ dies peremptorij sit ultima dies de termino iudicis, qa tunc non posset iudex facere gra-
49 tiā,ꝑn ꝙ supradictū est.†Et ꝙ imputandū sit illi, qui se arctauit,no.Abb.in c.cum in ueteri.in ulti.not.de elec.& not. in l. 2.§.quod diximus.ff.si quis cautio.& Ale.ibi declarat ¶ In gl. 2 in fi.ibi,l.& post peremptoriū.illa lex vr̄ facere in cōtrariu. Sed prima facie respōsio clara uidetur,qa text. hic loquit̄ qn̄ citatus nō cōparuit,in lege cōtraria reus citatus cōparuit, &
50 non actor,quo casu maior dr̄ actoris contumacia:†iō edictū peremptoriū circunducitur,& ita Inn.hic dicit, quē Abb. primo refert,& istam solutionē sequitur Inn.in c.j.de iud.& Alexā.in l.si finita.§.Iulianus.co.14.ff.de dam.infec.dicens,ꝙ hoc mō eleganter limitatur iste tex.vt habeat locū in reo cōtumace,secus est in actore.Sed ista limitatio est cōtra tex.hic,ut Ab. hic dicit,qa tex.loquitur generaliter,dum inquit , & earū alterā.nam uerba ista de altera parte verificantur ita in auctore, sicut in reo.Vnde aliter in contrariū rn̄deri pōt,vt dicamus, ꝙ edictum peremptoriū circunducit̄,prout dicitur in d.l.& post peremptoriū.nisi iudex velit absenti facere grām, prout hic đ
51 nouo statuitur.¶†Successiue Abb.cōcludit,ꝙ p̄ns contra absentē cōtumacē habet duo remedia.Primū est, vt petat edictū circunduci,& se absolui ab illa citatione peremptoria, vt in tali casu p̄sens nō dēat propria auctoritate recedere,ut Abb. hic dicit,cū iudex possit expectare contumacē ī diē sequentem.Et In hoc pro uera resolutione habemus considerare duos ca-
52 sus. † Primus est,quando iudex declarauit se uelle in diem sequentē expectare,& tali casu p̄ns nullo mō illicētiatus recede
53 re potest,vt Abb.ultimo loco cōcludit.¶† Secundus casus est, qn̄ iudex nihil dicit,& tali casu ēt Abb.cōcludit,ꝙ sine licētiā recedere nō debeat,cū iudex possit expectare in diē sequentē. Sed certè hoc intelligitur,qn̄ p̄ns non stetit per totā horā,quā absens habet ad ueniendū.secus si stetit tota hora,data ad comparendū,iuxta gl.in §.omnes Insti.de ver.obl. In uerbo,tribui debet,qa tunc vr̄,ꝙ recedere possit.& ita no.Bar.dicit in l.con sentan.ū.in fi.C.quō,& quando in.& idē in effectu voluit Ange.ī l.si finita.§. si plures.col.2.ff de dam.infe.ubi inquit,ꝙ iuf
54 ticit,†ꝙ pars pręsens steterit,donec iudex à tribunali discesserit,& idē sequit̄ Paul.de Cast.in d.§.si plures.col.3. & Imol.ibi col.8.Quia ex quo iudex nihil dixit in die perēptorij, & recessit à tribunali,excusatus uī ille,qui comparuit,inspecta forma citationis,& tali casu non vr̄ esse in cōsideratione illud, quod iudex de gratia facere potest,arg l.4.ff.de fideic.liberta. & hoc

saltem in casu isto vr̄ procedere, qn̄ iudex in die perēptorii nihil dixit,& recessit.¶ Secundum remediū,qđ datur p̄nti cōtra
55 absentē,est s̄m Abb.†qa p̄sens petere pōt se absolui ab obseruatione iudicii.nā talis absolutio peti pōt nō solū post litē cō
56 statā,†ut in l.properandum.§.1.C.de iudici. sed ēt ante litem contestatam,vt Abb.hic concludit post Inno. allegat auctēn. qui semel.C.quō,& qn̄ iud qui tex.ad hoc non bene facit, qa loquitur de absolutione diffinitiua , non aūt ab obseruatione iudicii.Sed quod Abb.dicit,probatur in auctē.quod fieri. C đ dila.& hoc idem Ang.sequitur in d.l.& post edictū perempto
57 riū.col.2.ubi inquit,†ꝙ talis absolutoria ferri pōt nō expectato fine termini,& sic tali casu nō habet locū,qđ dr̄ in d.l. pro
58 perādū.§.fin.C.de ind. †quæ dicit absolutoriā ferri non posse, nisi prope finem termini. Pet.de Anch.tamen tenet ɔ̄riū, & đt
59 †ꝙ sola contumacia actoris nō est iusta cā , ꝙ ferat̄ absolutoria,& idē tenet Imo.hic,dicens ꝙ ista fuit opi.Placent. in d.l. properandū.§.j.in uerbo, licentia. & hoc idē sequitur An.Sic. hic.Et de iure Codicis ista opinio erat uera, vt dicit Bal. in d.l. properādū. §.j.sed de iure Auctenticorū habet locū,qđ supra dictum est,per auct.qđ fieri.C.de dilatio.ubi Bar.¶ In glos. in uerbo,gratiā.ibi,3.qō.ix. ca.ult. Abb.hic respondet, ꝙ ille tex. limitatur,nisi agatur de modico præiudicio.ut hic. Sed cōtra hoc facit,qđ gl.hic dicit de expensis,in quibus vr̄ agi de modico pręiudicio,& tn̄ remitti non possunt. Ideo rn̄deri pōt, ꝙ hoc facit iudex hic auctoritate iuris,cū in hoc sit sibi datū arbitrium à iure,vt dicit Imol.hic.¶ In eadē gl.ibi,non tn̄ parcere pōt expensis Hoc dictū sequitur Inn.& Abb.hic,quia potestas data iudici,intelligitur sine p̄iudicio tertii.c.super eo.s̄.eo.An. de Bu.tenet ɔ̄riū,& pro eo facit tex.in l.quoties.C.de prec. impe.offer.Sed rn̄deri p̄t, ꝙ loquit̄ in principe.secus ē in iudice, q hēt potestatē limitatā,vt debeat iudicare s̄m iura.Inst.de off.
60 iud.in prin. ¶ Præterea ēt in principe illa lex hēt locum , † qn̄ constat de uoluntate eius.secus est in dubio,qa non præsumit̄ ꝙ velit ēt in modico alteri pręiudicare,ut dixi in c.super eo. & in cap.quæ in ecclesiarum.de consti.Et pro dicto glo.hic bene
61 facit glo.not.in l.2.C.de in ius uoc.† ubi etiam princeps pœnā acquisitam parti remittere non potest.¶ In gl.in uerbo,termi-
62 num peremptorium.Primo colligitur per Ab.hic , † ꝙ in sententia diffinitiua peremptorium requiratur.nam speciale est in summariis,vt non requiratur,clem.sæpe.§.sententiā uero de uerb.signi.ergo secus uidet̄ in causis ordinariis, & ita tenet gl.ibi in uerbo,peremptorie,& tradit Mathesi.in uot. 111.
63 cū si.infra alleg.¶†Et ampliatur ista conclusio,qa licet ex forma statuti non requiratur litis contestatio,tamen ad sn̄iam diffinitiuam peremptoriū requiritur, ut not.dicit Bal.in c.j. circa
64 fin.uersi.sed pone statutum, vt lite non conte.†Et talis citatio peremptoria in sn̄ia diffinitiua nō arctat citatum,nisi p̄cise di
b catur,[b]ad sententiam. † & non sufficeret dicere ad audiendū
65 uoluntatē iudicis,[c]ut no.Imo.hic,cū si.ut tradunt Moder. hic
c col.v.ver.2.no.& Ale.in l.si finita.§.Iulianus.col.xj.versi. & iuxta prædicta,de dam.infec.& Rom.in sing. ccclxvij recitatur qs. Mathesi.in no.8.incip. no. ꝙ differentia.& Ioan.de Ana.in ca. ad petitionem.de accu.col.vj.& Moder.in clem. sæpe. in uerbo, ad id . quod de uerbo. signific. ubi rationem adducunt,
66 †quia sententia non debet continere voluntatem iudicis,sed iudiciū secundum dispositionē iuris,ut per glo.in ca.iudicet , 3.quæst.7.& no.Abb.in rub.de re iud. col ij. Et ista ratione idē dicendum esset in aliis citationibus factis ad audiendū uolun
67 tatem iudicis.†Sed tn̄ ad istā rōnē responderi pōt, ꝙ uoluntas in iudice de regulata intelligitur secūdū qualitatē eius , vt no. Imo.post Host.in c.significauerunt.de testi. & Aret. ibi,col. 7.
68 uers.istud dictum.†Iō citatio facta ad audiendum voluntatem iudicis,intelligitur pro sententia de uoluntate regulata , prout ad iudicem spectat.Et certe nō posteaquā in causa cōclusum sit,quo casu tantū superest,vt feratur sententia , ī tali casu citatus ad audiendum uoluntatem iudicis,tātū citatus uidetur ad sententiā,& cōtrariū iure nō probatur. Licèt enim in quibusdā iuribus dicat̄ de citatione facta ad sententiā,nō tamē negatur quin ualeret citatio ad audiendū uoluntatē iudicis , quia in effectu s̄m subiectā mām,& considerata qualitate iudicis,illa uerba quæ dicunt de uolūtate, pro sententia in effectu intel
69 liguntur.¶ †Secūdo Abb.cōcludit post Inn.in c.ad petitionē. de acc.ꝙ in secundo decreto requirat̄ perēptoriū,īmo ēt ī primo,ut notat̄ per gl.in l.si finita.§.Iulianus.ubi Bar.cū si ut tradit ibi Ale.col.iij.ff.de dam.infec & idem Pau.de Cast.in cōsi. 52.super primo.col.ij.& Abb.in cōsi.84.casus,super quo.lib. 2.

¶ † Tertio

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Dicitur.Latius loquitur idem Dec.ad hoc plura congerens,in cap.j. col.v.in fi.de proba.

b Dicatur Idem Dec.c.ne innitaris,lect.2.in prin.de cōst.c.causam,quæ de rescr.Philip.Fran.c.sæpe contingit,de appellatio.

c S.Ald.Iudicis.Vide Maria.Soz.in tra.de cita.art.22.q.17.

70 ¶ † Tertio Abb. concludit, ꝙ ubicũque iudex est processur° ad ea, quæ sunt magni præiudicii, citatio perẽptoria requirit̃. Et ad hoc uidetur dictum Bar. in l. consentaneum. col. 2. uer. ad-
71 uerte tamen C. qũo & qñ iud. † ubi inquit, ꝙ quando interlocutoria sñia quasi exhaurit uires totius negotii, perẽptoriũ requirit̃. Imo. in d. l. si finita. § Iulianus. dicit, ꝙ dictũ Bar. in d. l. ꝯsentaneũ, nõ ꝓbat̃ iure. Alex. ibi, col. ij. pro dicto Bart. rõnẽ ad-
72 ducit, qa talis interlocutoria vr̃ hr̃e uim diffinitiuę. † iõ regulari debet, ut diffinitiua, ut per gl. in c. fi. in uerbo, inanes. de ele. ĩ 6. no. Bal. in l. minoribus. C. de his, qb. ut indig. cũ si. ut dixi in c. peruenit. el ij de app. Sed tñ ista rõ euitari põt, negãdo, qa nõ
73 vr̃ uerũ, † ꝙ talis interlocutoria debeat regulari, vt diffinitiua, ut no. Ioã. Mona. in c. cupientes. de elec. in 6. & no Bal. in l. j. co lũ. ij. C. ne liceat tertio prouocare. Et qa nõ ur̃ eadẽ rõ, qa hoc respicit solẽnitatẽ, quæ maior requiritur in diffinitiua, & non vr̃, ꝙ debeat cõsiderari præiudiciũ simpliciter, vt patet in summarils, in quibus agitur de graui præiudicio, & tamẽ perẽpto-
74 riu non requiritur. ¶ † Quarto Abb. cõcludit, ꝙ ubi peremptoriũ requirit̃, si citatus dixit se nolle venire, ulterius iudex illũ ci-
a tare nõ tenet̃,[a] & est gl. ad hoc 24. q. 3. c. de illicita. & hoc tenet Bar. in l. si finita. §. Iulianus. col. 3. ff. de dam. infec. cũ si. vt tradit Ale. in l. cõtumacia. ff. de re iud & Mod. hic. Qui tñ ꝯcludũt cõem opin. esse in ꝯtrũ, quã tenet Io. An. in ti. de contumacia. §. j. ver. de sexto. col. pen. cũ si. ut p Ale. in d. l. cõtumacia. ¶ Opinio Inn. s̃m Mod. hic. saluari põt in duobus casibus. Primus est, quando dixit se nolle uenire ad iudiciũ, s̃m gl. in c. uenerabilibus. §. secus. in uerbo, iudicio. de sen. excõ. in 6. & Bart. sequitur in l. ex consensu. §. fin. de app. Imo. tñ in d. l. ex consensu. dicit, ꝙ ratio, quæ habet locum in iudicio ẽt vr̃ procedere extra iudiciũ, & ita dicũt Mod. hic, & Alex. in d. l. cõtumacia. Sed tñ talis dr̃ia iustificari põt ex his, quæ dicit Perusi. in d. c. venerabilibus. in gl. prealle. in uerbo, iudicio. Et circa hoc lati° distiguit Maria. in tract. de cita. ar. 27. q. 6. col. 6. & vij. ¶ Secundus casus est, qñ citatus vtat̃ uerbo pñtis, & futuri temporis, vt qa dicit nolo cõparere, & amplius non cõparebo corã isto iudice. ita Mod. hic, allegant Imol. in d. l. si finita. §. Iulianus. & facit tex. ĩ cap. ij. de do. & cont. per quẽ dicit Alex. in d. l. contumacia, ꝙ cõis opin. Ioan. An. non procedit quãdo citatus dixit nolo cõparere in ista cã amplius, vel coram isto iudice. Sed ꝙ indistinctè uerior vr̃ cõis opin. quibuscunque uerbis utatur citatus, qa pœnitere potest, ut late probat Ioan. An. in d. tit. de contumacia §. 1. ¶ Nõ obst. tex. in d. c. ij. qa loquitur in eo, q appellauit. quo casu pp naturã appellationis suspensa est iurisdictio, ꝓut
75 tex. ibi loquitur. ¶ † Postremo casus, de qbus supradictum est, & alios, in quibus requiritur peremptoriũ, tradit Bal. in c. 1. de milite uassal. qui contumax est. Ang. in l. perẽptoriũ. ff. de iud. Mathe. in d. no. 8. Pau. de Cast. in l. ij. C. qũo, & qñ iudex. Alex. in d. l. cõtumacia, & late Maria. in tracta. de cita. arti. xxvii. q̃st.
76 6. ¶ † Secundo principaliter ex gl. colligitur, s̃m Abb. hic, ꝙ re-
b quisitio iudicis facta in p̃sentia partis hẽt uim perẽptorii[b] per tex. in l. ij. s̃m unũ intellectũ, C. qũo, & quando iud. cũ si. ut tradit Maria in d. tract. de citatione. art. xxvij. q. vij. col. fi. ver. & ẽt notandum. And. Sic. hic solus dicit, ꝙ sępennmero dubitauit de illa gl. in d. l. ij. Et in cõtrarium arguit, qa dũ tex. ibi dicit aduersus eos q moniti sunt, valere sentẽtiam, scd̃m eũ intelligit̃, ꝙ tribus uicibus monitio facta sit, ut probatur in simili in c. fi. de cle. nõ residentibus. ubi simpliciter dr̃, ꝙ clerici debent esse moniti ad residendum, antequã priuetur, & tñ intelligitur, ꝙ ter moniti sint, c. ca tuę. eo. tit. de clericis nõ residenti. Sed ista responsio ñ placet: qa si trina monitio facta fuisset, esset perẽptorium. ergo ñ cessaret cã perẽptorii, prout ibi dicitur. Non ob tex. in d. c. fi. qa ibi non fuit facta monitio in præsentia iudicis, prout tex. in d. l. ij. intelligitur. Secũdo ꝯ gl. in d. l. a. And. Sic. allegat tex. in c. j de milite uasallo qui contumax est. ubi in iudice monẽre vassallũ requirit̃ trina citatio. ibi, ad trinã citationẽ venire nolit. Sed r̃ndet̃, ꝙ ibi uassallus fuit uocatus per dñm ad curiã, qa dñs ipse nõ est iudex contra vassallum. in c. Imperialẽ. §. fi. de prohibita feudi alienatione per Frid. ubi dr̃, ꝙ curia est iudex, & ibi non cõstat, ꝙ curia uassallo p̃senti monitionẽ fecerit, sed poti° ꝯtriũ ibi probat̃, qa vassallus nunq̃ cõparuit. ¶ Aliis tñ rõnibus cõclusio s̃. facta ur̃ dubitabilis, qa in d. l. ij. non apparet, ꝙ ab ipso iudice monitio facta fuisset. Et qa tex. dicit, cessante causa perẽptorii in effectu, tex. intelligi põt, ꝙ dicere noluerit, ꝙ ubi non requiritur perẽptoriũ, puta ẽt ĩ summariis, iudex sententiam proferre põt: qa sicut potest sententiã proferre, quando procedit perẽptorium. ita quoque cessante perẽptorio, id est, in causis, in quibus non requirit perẽptorium, illo cessante, iudicare potest. Vel aliter etiã intelligi
77 potest, cessante causa peremptorii, id est, cessante causa, † quia in citatione peremptoria causa non requiritur, vt notat Bal. in l. consentaneũ. in 3. no C. qũo & qñ iud. & late tradit Maria. in dicto tract. de citatione, articu. xx. q. v. Et intelligendo tex. in d.
78 l. a. ut dictum est, uerba literæ magis correspondent. ¶ † Retento tamen cõmuni intellectu, ampliatur, vt habeat locũ & in monitione nuncii facta in præsentia iudicis, ut no. Bal. ĩ d. l. 2. col. 1. arg. l. si procuratori præsentis. ff. de uerb. obli. & idem sequitur Anto. de But. in cap. j. col. 7. versi. no. bene hoc dictũ, de libelli oblatione. & Imo. in clem. sæpe. in uerbo. peremptorie. de uerb. signifi. And. Sic hic tenet contrarium, quia ista uidetur prærogatiua data personæ iudicis: ergo eius personam ñ egreditur, arg. l. seruo si hæredi. ff. de statu lib. Sed respondetur, ꝙ immo idẽ est in monitione facta per nunciũ præsente indi-
79 ce, † qa sufficit, ꝙ talis monitio facta sit apud acta, vt no. Bal.
80 in dicta l. ij. † Et quia, quod fit præsente iudice, uidetur factum ab ipso iudice, qñ illud iudici incumbit. & ad hoc facit tex. in l. j. C. de errore aduocatorum. & gl. in cap. cum causam. de ap-
81 pel. † & quod dictũ est de iudice, idẽ est in arbitro, ut no Sal. in d. l. 2. circa fin. & sequitur Ro. in d. l. j. de arb. quia arbitria reda-
82 cta sunt ad instar iudiciorũ, ut ibi dicitur. ¶ † Et ad supradicta notandum est, quòd ubi peremptorium requiritur, trina citatio debet fieri, l. ad peremptorium. ff. de iud. Vel una pro omnibus, vt dicitur in l. nonnunquam. ff. de iudi. in l. contumacia. ff. de re iudi. 24. qõ. 3. ca. de illicita. & no. Imo. hic, & late declarat Marian. in tract. de citatione. arti. 27. in 7. qõ. in prin. ¶ Sũt tamen plures casus, in quibus una citatio non potest fieri pro omnibus, sed distinctè, & formaliter tres citationes requirun-
83 tur. ¶ † Primus est in citatione, quæ debet fieri per edictum, vt in cap. ex tuæ. de cleri. non residen. nam in illo casu vna citatio non potest fieri pro omnibus, vt tenet Ioã. And. in additio. Spec. in rub. de cleri. non residen. in fin. & Abb. sequitur in consil. 67. condescendo iuxta ordinem. colum. a. lib. 1. cum simi. ut per Moder. hic. & adde Imol. in dicto cap. ex tuæ. colum. j. versi. circa primũ. ubi uidetur hoc limitare, & declarat̃, vt latius Moder. insistunt in cap. quoniam frequenter. §. porro. in pen. char. vt lite non cõtesta. Sed vera resolutio uidetur, quia ĩ casu dicti cap. ex tuæ. agitur de pœna, quo casu non potest fieri vna citatio pro omnibus, vt no. An. de Butr. in cap. fin. col. fin. de dilatio. & de citatione per edictum iuxta clem. primam, de iudi. & late tradit Marian. in tract. de cita. art. xxiij. & Mod. in dicto ca.
84 quoniam frequenter. § porro. ¶ † Secundus casus est, vbi agit̃ de imponendo pœnam, quia tunc non potest fieri vna citatio pro omnibus, glo. no. clemen. j. in uerbo, tertio. de vi. & hone. cleri. cum simi. ut tradit Alex. in dicta l. contumacia. de re iud. & Mod. hic, & Abb. in cap. fin. de vi. & hone. cle. Et hoc intelli-
85 gitur quando grauis pœna imponi debet. secus si leuis sit, † qa tunc vna citatio potest fieri pro omnibus, vt patet in primo decreto, vel in excommunicatione. c. constitutionem, & ibi glo. de senten. excom. in vj. & ita Alex. concludit in d. l. contu-
86 macia, & Moder. hic. † Sed in contrarium facit, na Abb. hic dicit, ꝙ sententia excommunicationis uidetur esse magni præiudicii, & ad hoc uidetur tex. in cap. sacro. infra de sen. excom. ibi, tantam infligere pœnam, & nulla est maior pœna in ecclesia, ipsa excommunicatione. 24. quæstio. 3. ca. corripiantur.
87 Mod. hoc ponunt in d. §. porrò. † & ibi respondent, quod sententia excõicationis à principio non uidetur pœna, sed medicina, c. j. de sen. excom. in 6. sed tunc demum quando contemnitur. Sed ista responsio non satisfacit, quia iura s̃. allegata loquitur à principio, antequàm sententia excõicationis contẽnatur. Ideo aliter responderi põt, ꝙ pęna excõicationis est magna pœna, donec durat. Sed quia in potestate excõicati est remouere illã pœnã à se, cõparendo, & parẽdo, isto respectu reputatur leuis pęna, & medicinalis, ut dicitur in d. cap. j. de sen. excom. in 6. ¶ Vel aliter etiam dici potest super principali responsione, ꝙ glo. in cle. j. de vi. & hone. cler. habeat locũ in pœna, quæ extrinsecus imponitur, prout loquitur: secus in pęna, quæ ratione contumacię imponitur, prout est pœna excõica-
88 tionis. & ita dicit Ant. de Bu. in c. fin. j. de dilationibus. ¶ † Tertius casus est, qñ statutum dicit, ꝙ debeat ter quis citari in aliquo casu, quia tunc una citatio non potest fieri ꝓ omnibus, qa forma statuti debet ad unguem obseruari, vt not. Bald. in l. cessante. col. fi. in tex. ibi, non pro omnibus. C. quomodo, & quando iud. & idẽ Bal. in c. j. col. 2. de milite uasal. qui contu. ẽ. & in auct. qui semel. col. 4. versi. & iõ statuta terrarum. C. qũo, & qñ iud. Et tradit Alex. in consi. 137. in causa, & lite. col. 4. lib.
89 a. ¶ † Et ad hoc facit, quia forma tradita à statuto in dubio dicitur substantialis, ut no. Bal. in l. comparationes. C. de fi. instr.
90 in 3. oppo. ¶ † Quartus casus est, quando statutum dicit, ꝙ contumax habet̃ pro confesso, ut no. Bal. in l receptitia. col. fin. nec si. sed pone statuto cauet̃. C. de const. pec. Et hoc uidet̃ propter magnum præiudicium. quod infertur: pro quo facit, quod su-
91 pradictum est de pœna. † Et quia tale statutum, quod contumax habeat̃ pro confesso, est cõtra ius cõe, & debet stricte interpretari,

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Non tenetur. Vide Dec. in c. quoniam contra. col. xj. de proba.

b S. Al. Peremptorii. Idem Dec. in cap. eccl. S. Mariæ. col. 2. ost prin. de const.

terpretari, vt no. Bal. in c. nullus de psum. Ang. in consi. 186. visis igitur. col. j. 92 †Et tandē hr, ꝙ concludi pōt, ꝙ vna citatio pro oībus solum fieri pōt, vbi agitur de pœna contumaciæ fm ordinem iuris cōis, aliàs secus. & sic vbi alia pœna imponitur, & in materia odiosa gnalr non habebit locum, vt colli ex dictis. Abb. in c. fi. de vita, & ho. cle. & in c. qm̄, §. porro, j. vt li. nō cōtest. ¶ In gl. in verbo, ex tunc. Abb. concludit cum glo. in c. etsi Christus. de iureiu. in verbo, obseruādum. 93 † ꝙ iudex in vltimo die officij iudicare non debet, & hoc intelligitur post aduentū successoris, ante vero potest, vt Abb. hic sentit, & clarius h. d. in d. c. etsi Christus. p l. meminisse, ff. de of. procō, Et tradit Alc. in l. eū qui. in fin. ff. de iur. om. iu. 94 † Et pro illo tpe, quo successorē expectauit, debet hre salariū, §. illud. in Auct. de administratoribus. quē tex. p singulari allegauit Ro. in sing. 392. l. meminisse. Secundo, quod dictū est, habet locū in ordinario. sec' est in delegato, 95 † qui vltima die iurisdōnis suæ iudicare pt, vt text. hic probat. 96 † Et idē est in arbitro, vel arbitratore, vt no. Abb. in consi. 64. venio ad primū. col. 9. versi. nunc restat. lib. 1. 97 Tertio, licèt iudex non debeat iudicare vltima die, snīa tñ lata tenet, fm gl. in d. c. etsi Christus. Abb. hic, & in d. consi. 64. Nam cum hoc prohibitum sit pp honestatē, vt Abb. hic dicit, actus in cōtrariū valet, 98 † vt no. ipse Abb. in c. decernimus. de iud. & Fed. in consil. 291. factū tale est. col. fi. Rom. in cōsi. 105. quo ad primū. in secundo dubio, cū sim. vt dixi in d. c. decernimus. col. x. ¶ In gl. In verbo, tenebras, in fi. ibi, alij ꝯ. & istam opi. negatiuam tenet Inn. hic, ꝙ non valet snīa lata de nocte. idem glo. in l. more Romano, ff. de fer. 99 †, & sequit Imo. hic per istum tex. vbi prohibetur snīa ferri in tenebris. ergo actus in contrarium non valet, l. non dubiū. C. de legib. Et idem tenet Bar. in l. non minorē C. de trāsa. cum si. vt tradunt ibi Alex. & Mod. Ex quibus patet istā esse cōem opi. Et quia hora noctis incōgrua est, vt hic dr, ergo non valet. arg. c. fi. de fer. & ita arguit Imo. hic. & istā opi. vr tenere Abb. hic, qn̄ quis cōtradicit, & appellauit, vel ꝯdicit, & recessit. secus si pns fuit, quia valet snīa, licèt contradixerit, si non appellauit. ¶ Sed aduertēdū est, quia tenēdo, ꝙ snīa sit nulla, 100 vt supradictum est, non vr appło necessaria, † quia à sententia nulla non est opus appellare, l. si expressum, ff. de ap. no. i c. dilecto. de ap. secus qn̄ act' valet, licèt iniustus sit, qa tūc appło. requirit, & sola ꝯdictio non sufficit, c. cū dilecti. circa fi. de ele. & not. Imo. hic. Et hoc bene procedit tenendo opin. negatiuā, quæ cōis est. ¶ Si tñ volumus tenere opi. glo. hic, ꝙ valeat snīa lata de nocte, ad rationes, quæ s. adducuntur, rñderi potest. Nā primo non ob. ꝙ ex quo prohibetur snīa ferri in tenebris, ergo vr nulla, d. l. non dubium, C. de legi. quia rñderi potest, ꝙ talis prohibitio vr facta pp honestatem, vt sonant illa verba, horam congruā intelligimus. quo casu actus in contrariū valet, vt no. Abb. in d. c. decernimus. de iud. & supradictum fuit in gl. pceden. ¶ Non ob. tex. in c. fi. de fer. quia ibi est maior incōgruitas tpis. cum ibi facta sit prohibitio in honorē Dei, & expresse dr, ꝙ actus non valet, ēt de consensu partium. secus est in casu nostro, in quo fuit facta prohibitio simplr, & de consensu partiū, fm omnes, actus valeret. 101 ¶ † Vltimo extra gl. fm Abb. qrit numqd iudex poterit expectare contumacē vltra vnam [a] diem? Bal. hic col. 4. versi. sed vidi dubitari. concludit, ꝙ sic, & expectādo vltra vnā diem, non tenetur citare contumacē, quia sicut durat citatio peremptoria in diē sequentē ita, ꝙ iudex nō tenetur illum citare, vt dr hic, eadem rōne idem dicendum est in sequentibus diebus: qa quanto magis perseuerat in cōtumacia, illa plus crescit. & bene facit tex. in c. cum dilecti. de dolo & cōtu. & in l. Celsus, ff. de arb. ¶ Contrariū Abb. concludit hic per istum tex. in prin. ibi, in diem sequentē. ergo nō vlterius. & qa ex quo distulit vltra vnā diē. terminus vr sublatus, iō noua citatio requiritur, l. fi. & qd ibi Bar. ff. quod ui. aut clam. & idē Ab. in c. cum dilecti. col. pe. de do. & cōtu. Et istam opi. Abb. seqt Alex. in d. l. si finita, §. Iul. col. 24. ver. inqūi Bal. post alios, quos ibi refert, quia si actus expediat alia die, vr fieri parte nō citata, d. l. fi. qd ui aut clā. Et dicit istā esse veriorē opinionem, & ꝙ magis cōiter approbat. ¶ Non ob. c. cū dilecti. qa ipse rñdet, ꝙ loquit in eo, q citatus fuit ad totā cām. secus, si ad vnū actum, prout in casu isto agit. ¶ Nō obst. tex. in d. l. Celsus, qa loquit in obligato ad soluēdū in certo termino, q nō debet liberari post terminū, qa absurdū esset. Nō sic in casu nro, qa si citatus non venit, iudex pōt actū expedire, & citatus p cōtumacia in expēsis punit, & ita residet ibi Alex. ¶ Mihi verior vr opin. Bal. quā prius tenuit Host. d. c. cū dilecti. & sequit Pau. de Ca. in d. §. Iuli. Et ad tex. in d. l. fi. §. fi. in quo Abb. & Alex. faciūt fundm̄, rñdet, ꝙ nihil facit, qa loqt in denūciatione facta à parte ad se exonerādū, q nō cōstituit i mora illū, cui denūciatio facta fuit, sicuti est in casu nro in pcepto iudicis, & in casu d. l. fi. ille, cui fuit facta denunciatio p certo die, nō habet ptātē prohibendi illū, q denunciauit certo die, quo minus faciat in alio die. iō in alio die factū, clam fieri dr, & rō denūciatiōis cessat. sed i casu nro reus citatus in mora cōstituit, si non cōparet, & in die sequēti mora auget, & citatus potuit prouidere cōparēdo, put tenebatur. ¶ Præterea attenta rōne prædicta, quę fundatur in d. l. fi. esset dicendū, ꝙ tex. hic nō hēt locū, vbi paret, ꝙ citatus pro die peremptorij expectari pōt à iudice in diē sequentē, & tali die non requiritur citatio, vt est tex. hic, & patet, ꝙ illa rō d. l. fin. in caso isto adaptari nō pōt. ¶ Et remoto illo tex. qui in ueritate nihil facit, ut ēt dixi s. in 3. no. pro opinione Bal. & Host. efficax uidet rō illa, quā Bal. adducit: qa ex quo persistit in contumacia, grauius dēt puniri l. Fulcin. §. fi. ff. quib. ex caus. in pos. ca. & bene facit tex. in d. c. cū dilecti. ¶ Non ob. rñsio Alex. ꝙ ibi erat citatus ad totā cām, qa tex. ibi loquit simplr, & ēt ur potius loqui de citato ad certū actū, ut ibi colli ex fi. quod adducit de eo, cui mandat, ꝙ ad certū diē rem certā exoluat. nam ut illa æqparatio, quā tex. ibi facit cōueniat, uidet dicēdū, ꝙ ibi citatus fuisset ad certū actū. Silr bene facit text. in d. l. Celsus. ¶ Nō ob. rñsio Alex. dū inqt, ꝙ absurdū esset, si post terminū nō deberet soluere, qa aduertēdū est. Nā licèt esset liberatus ab illo pcepto respectu cōtumaciæ, de qua ibi agit, non tñ esset liberatus à debito, & sic nō sequeret absurdū, quod Alex. dicit. Et p opi. Bal. ēt facit, quia edictum peremptoriū circunducit duob' cōcurrentibus, qn̄ citatus cōparuit, & ille, q fecit illud fieri, non cōparuit. l. & post peremptoriū, §. j. ff. de iud. Secus ergo, si citatus nō cōparet, qa non uidet, ꝙ edictū peremptoriū circunducat, & sic pdurare videtur. iō alia citatio non requirit, prout in tex. hic habet. Et ex his expedita sit diligenter hæc Decretalis.

ADDITIO.

a Vnam. Immo quandocunque, saltem intra annum, & ita obseruatur.

¶ Summo Deo Laus.

PHILIPPI DECII AD TIT. DE IVDICIIS Commentaria.

REVERENDISS. IN CHRISTO PATRI, AC DO. DOMINO Ludouico Ambasiano, S. Rom. Ecclesiæ Cardinali, Episcopo Albiensi dignissimo Ioan. de Selua V. I. D. fœlicitatem.

VIgilatas Cleanteāq; lucernā olentes Reuerendiss. pater Iurisconsultissimi Doctoris pceptorisq; mei Dñi Philippi Decij in titulū de iudicijs, cōmētationes in lucē exire gestiens splēdidissimo tuo noī nuncupare decreui, quo veluti corruscāti quodā radiorū fulgore illustrare, clarioresordinatioresq; i mediū pdirēt. Quāuis. n. satis per se ipsæ luceant illustresq; sint, tanti tñ nois splendorem non respuunt, quo tanquam pręeunte lumine, cæteri ad sequendū alliciant. & profecto magni nois titulus non parū ornamētu illustrium virorum laboribus affert, quodq; gēmis lapillisq; est aurū, hoc libris est excellentissimi cuiuspiā nois præfatio atq; assumptio, sub cuius tutela veluti excelsa quadā arte ꝯ obtrectatorū inuidentiūq; impetus protecti defensiq; permaneāt. Hoc aūt opus, vt tibi potissimū dedicaret mihi persuasi, ꝙ pbe scirē te iampridē hoīs nominisq; eius studiosissimū esse cupereq; maxime, vt aliqd in officina eius ornatū expolitumq; in manus tuas veniret. Id qd non minus ipse quoq; auctor cupiebat. Quem. n. quæso assertorē, meliorē idoneamq; magis vindicē docti cuiuspiā hoīs lucubratio, q̄ te Reuerendissime pater, nancisci queat, qui & optimus sis & doctissimus? Huc ēt accedebat egregia illa gnis tui nobilitas præsertimq; propinquissima illa cum illustriss. illo Carolo Ambasiano

Ambasiano magno regalis Aulæ magistro, Mediolaniq; ac totius Insubriæ gubernatore prudētissimo, illa inquā arctissima sanguinis coniunctio, ut qui germanus eius sis charissim'. Cuius beneficentia singulariq; præsidio literati omnes fouentur, aluntur, recreantur. de quo pendent ueluti de magnete annuli ferrei, sub quo deniq; optimam sibi spem polliceri iure optimo & possint, & debeant. Accipe itaq; Reuerēdissime pater non indignū dignatione tua munusculum, auctorisq; deuotū tibi laborē oblatorisq; candorem æquis lancibus perpende. Ea enim gratia obtulimus, ut & præceptoris eruditionem splēdore tuo ornaremus, & splendorem tuo e præceptoris eruditione decoraremus, ut sic gemmatis honoribus aliqua ex tanto honore scintilla in obscuritatem nostram redundaret.

SVMMARIVM.

1 *Præparatoria inferunt ad principalem dispositionem.*
2 *Præparatorium eligens, videtur eligere illud ad quod fit præparatio.*
3 *Defendens in causa præparatoria tenetur defendere in principali.*
4 *Adulterium probatur ex præparatorijs adulterij.*
5 *Mulier sicut priuatur dote propter adulterium, ita per osculum luxuriosum, vel manibus positis ad mammillas.*
6 *Pœna priuationis non habet locum nisi in casibus à iure expressis.*
7 *Vasallus feudo generaliter priuari debet, si domino grauem offensionē intulerit.*
8 *Iudex præparatorij cognoscit etiam in causa principali. & nu. 15.*
9 *Absolutionem à iuramento petens coram iudice ecclesiastico, si contractus ille dicatur simulatus, coram episcopo terminandū erit, & uide nu. 18.*
10 *Iudex unus ex pluribus aditus super præparatorio, videtur electus etiam in causa principali.*
11 *Dignus quando trahatur à minus digno, & nu. 12.*
13 *Præbenda collata cui est annexus canonicatus, uidetur collatus etiā canonicatus.*
14 *Accessorium quandoque infert ad principale.*
Accessorio probato probatur principale.
16 *Actus factus ex necessitate non infert consensum in iudicem.*
17 *Approbare non uidetur personam aduersarij, qui litigat ex necessitate.*
19 *Forum quem quis sortitur ratione contractus, non sortitur ratione distractus.*
20 *Iuramentum strictè, & in forma specifica interpretatur.*
21 *Cautela, vt quis propter absolutionem iuramenti trahatur coram iudice ecclesiastico.*
22 *Absolutio facti non iuris à iuramento, non tribuit iurisdictionem.*
23 *Iudicij definitio. nu. 33. & nu. 38.*
24 *Actus quid significet.*
25 *Iudicium inquisitionis uidetur cum duabus tantum personis geri.*
26 *Legis diffinitio non semper uera.*
27 *Definitio debet constare ex genere, & differentijs,*
28 *Testes ad substantiam iudicij non sunt necessaria.*
29 *Iudicium, an ad sui essentiam exigat contentionem.*
30 *Reo confitente debitum, nullum uidetur esse iudicium.*
31 *Definitio causam finalem exigere uidetur.*
32 *Definitio qualis in iure non sufficiat.*
34 *Iudicium an dicatur causa.*
35 *Causa est etiam ante litem contestatam, sed propriè post. nu. 36.*
37 *Intell. ad tex. in c. forus, de uerb. sig.*
39 *Iudicium pro instantia, & discussione causæ.*
40 *Iudicij uerbum accipitur secundum subiectam materiam.*
41 *Iudicium pro uoluntate simplici, & libera.*
42 *Iudicio alicuius si causa committatur, qualiter intelligatur. & nu. 48. & 51.*
43 *Iudicium pro iurisdictione.*
44 *Volo, uerbum, quod alias liberam uoluntatem importat, relatum ad iudicem, alteratur secundum qualitatem personæ.*
45 *Iudicium aliquando pro arbitrio boni viri.*
46 *Iudicare dicitur, qui in ultima uoluntate disponit.*
47 *Iudicium est terminus communis ad absolutam uoluntatem, & regulatam secundum subiectam materiam.*
49 *Princeps committens causam non censetur uelle tertio præiudicare.*
50 *Voluntas in compromissis accipitur pro discretione, & arbitrio boni uiri.*
51 *Iudicium ante litem contestatam proprie non dicitur. nu. 53.*
52 *Iudicium unde denominetur.*
54 *Acta iudicij propriè non dicuntur ante litem contestatam, sed præparatoria.*
55 *Iudicium an incipiat à citatione, vel litis contestatio. nu. 56. 57. & 58.*
59 *Iurisdictio an præoccupetur ante litis contestationem.*
60 *Præscriptio interrumpitur ante litis contestationem.*
61 *Iudicium incipit à citatione.*
62 *Citatio fieri debet de commissione iudicis.*
63 *Iudicij principium durat usque ad contestationem.*
64 *Sententia an contineatur appellatione iudicij.*
65 *Inquisitionis iudicium, an ordinarium, vel extraordinarium sit.*
66 *Extraordinarium dicitur, quod contra regulas iuris communis conceditur, & nume. 79.*
67 *Inquisitio regulariter prohibetur, & permittitur solum certis casibus nu. 68. hoc de iure ciuili, secus de iure canonum, nu. 69.*
70 *Inquisitio ubi à statuto indistinctè permittitur, efficitur remedium ordinarium.*
71 *Inquisitionis ordo, & forma datur à lege.*
72 *Plus, & minus non differunt specie.*
73 *Statutū loquēs de remedio ordinario in materia odiosa, an cōprehēdat inqsitionē.*
74 *Legato argento balneari, uenit etiam quod diebus festiuis tantum vtebatur.*
75 *Interpretatio fit in materia odiosa, quatenus uerborum proprietas se extendit.*
76 *Generalis dispositio omnes casus includit, licet maior ratio sit in uno quàm alio.*
77 *Extraordinarium dicitur, quod officio iudicis expeditur.*
78 *Inquisitio iudicis officio expeditur.*
80 *Iudicium in tres partes principales diuiditur.*
81 *Denunciationis iudicium extraordinarium est.*
82 *Ordinarium est, quod inducitur à lege, an sit uerum.*
83 *Notoria etiam habent aliquem ordinem.*
84 *Ius patronatus, an sui natura sit spirituale, uel temporale.*
85 *Simonia committitur in iure patronatus.*
Et in connexis spiritualibus. nu. 86.
87 *Spiritualia non cadunt in laicum.*
88 *Ius patronatus possidetur per laicum.*
89 *Ius patronatus potest præscribi.*
90 *Incorporalia non possidentur.*
91 *Ius patronatus ad laicos pertinens transit ad hæredes.*
Et transfertur etiam in contractibus cum vniuersitate, nu. 92.
93 *Vna, & eadem res non potest sibi coniungi.*
94 *Iudicium ciuile a criminali quomodo cognoscatur.*
95 *Causa criminalis, quæ dicatur.*
96 *Remotio ab officio est tertia quædam species pœnæ.*
97 *Causa priuationis officij priuati ciuilis est.*

Prima lectura Rubricæ de Iudicijs.

a PRo solito more. Hæc a rubri. sm Ioan. An. & alios ad pcedētes sic subordinatur. nam supradictum fuit de præparatoriis iudiciorum, iō competēti ordine titul' iste de iudiciis subijcit. Et fuit ista continuatio glo. in rub. ff. & C. eod. † Ex qua elicitur, q præmissis pparatorijs ad principalem dispōnem infertur. Vnde bene dicit Bar. in l. fin. col. j. ad finē. per illū tex. C. de codi. † q ille, qui eligit præparatoriū, vtiq; videtur eligere illud, ad qd præparatio fit. † Et q ali quem defendit in causa præparatoria, ēt in causa principali cogitur defensionē suscipere, vt no. Bar. per illum tex. in l. qui pprio, §. itē q̄rit, ff. de proc. † Et ex pparatorijs adulterij arguit, & probat adulteriū. l. & si amicis. in fi. iuncta l. qd ait. in prin. & ibi gl. in verbo, in ipsis rebus. ff. de adul. Ex quo vr cōfirmari, & declarari, qd Bal. singulariter dicit in c. tuæ, s. de proc. in ver. qd si absq; carnali copula. vbi voluit, † q sicut [b] mulier priuat dote pp adulterium. c. plerunq;, j. de don. inter virū. ita pp osculū [c] luxuriosum, vel manibus positis ad mammillas, [d] vt verbis suis vtar. alleg. tex. in §. j. qb. mo. feu. amit. Nā certe hoc vr verū, qa ex talibus pparatorijs, ad adulteriū infert, per supradicta. Sed qn cstaret, q non fuisset secutū adulteriū, prout Bal. loquit, dictū eius esset valde rigorosum, & nō probatur [e] iure: quia præcise

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Hæc. Contra hanc rub. arguit idem Dec. in 2. lec. tribus modis.¶

b Sicut. Facit dictum Bal. in c. nam concupiscentiam, s. de const. q statutum puniens in termino, censetur punire in via. Sed hoc reprobatur per Ias. in l. 1. in fi. ff. de iurif. om. iud. & in l. qua minus. no 9. de flumi. & bene. quia licèt prohibito consequenti, sit prohibitum antecedens, non tamen quo ad pœnam incurrendam. gl. in cle. 1. ver. contrahere, de consan. & affi. Cy. Bal. & Sal. in l. 1. C. si rector prouin. Bal. in l pe. §. docere, q. vlt. ff. ne quis eum, qui in ius vocat. est, vi exi. Alex. in consi. 194. lib. 2. verum est, q Alcia. infra eo. c. cū non ab homine, nu. 102. saluat dictum Bal. vt procedat, quando quis erat in actu faciendi, & verisimiliter fecisset, nisi fuisset deprehensus, & prohibitens. et moui, quia aliàs ista deprehensio non adiuuat delinquentem, quia puniretur pro modo delicti, sed impedit delictum consumari, ideo impedit pœnam a statuto impositam delicto consumato.

c Hier. Gig. Osculum. Adde eundem Dec. in c. cum super. in 1. colū. versi. & de osculo, s. de offi. & potesta. iudi. deleg. & hæc opi. Dec. contra Bal. mihi vera videtur, quia licèt prohibito vno censeatur prohibitum omne: id per quod ad illud peruenitur, l. oratio ff. de sponsa. regula tamen illius legis non habet locum in pœnalibus, vt no. per eundem Dec. in c. nā concupiscentiā. in 2. lectu. in 2. col. in ver. sic ēt qn. s. de consti. Et sic licèt osculum sit quid præparatoriū, & antecedens ad adulteriū, si tamen adulterium non sequatur, non propterea ex solo osculo, mulier dote priuari meretur, per supradicta. Et si dictum Bald. verum esset de mulieribus, rara enim esset, quæ dote non priuaretur.

d Syl. Al. Ad mammillas. Sequi. idem Dec. in c. postulasti. col. 4. infra eod. in c. cū super. in 2. no. vbi addidi, de of. deleg. & vide omnino ad hanc q. Alcia. lib. 4. de reg. iur. c. 2. quinimmo ex deprehensione iuuenis cum muliere pulchra in domo, adolterium infertur, secundum Bal. in l. 2. in prin. ff. de fur. ea enim pulchritudo id facere sensit Bar. seq. Abb. in c. cum non ab homine, col. 5. versic. immo plus dicit. infra eo. Ang. de Are. in tract. malefi. in ver. fama publica colum. 5. ver. quæro an vnum iudicium. hoc tamen dictum Bar. declarat, & limitat Are. in c. præterea, col. 1. de test.

e Nō probat. Et sic Dec. sentit simpliciter, q illud dictū Bal. falsum est, & bene, quāuis Fran. Rip. hic nu. 16. sequat Bal. & reprobat Dec. sed postea Decius recte se defendit, & refellit Rip. in l. 1. nu. 47. C. de ser. fugi. vbi remitto. Et quāuis Alci. in d. c. cum non ab homine. nu. 103. nitatur saluare dictum illud Bal. ex eo, q mulier verisimiliter fuisset cætera concessura, nisi fuisset deprehensa: tamen dico, q illud dictū est falsum, ēt si nedū verisimile, sed certum esset, q cōsumasset, nisi deprehēsa, & impedita fuisset, quia licèt aliàs castigari possit, tamen pœna scripta in casu consumato, non debet extendi ad attentatum.

tisē iura loquuntur de adulterio, & cū pœnalia sint, non dēnt 6 extendi ad osculum, in quo longe minor rō vř.† & qa pœna a priuationis nō hēt locū, nisi in casibus a iure expressis, ut glo. in c.fi. de iure pa. vbi Abb. & no. Bal. in auth. ex testō. C. de secū. nup. facit tex. in l. sed, & si qs. in §. diuus. ff. de relig. & tex quem ipse adducit, loquitur in feudo, vbi non agitur de dāno, sed potius de perdendo lucrū. & quia ad dominum directo reuertiř, ad quem facilis videtur regressus. argu. eius, quod habetur in cap. 1. infra de feudis. Præterea, dum in illo tex. priuař vasallus feudo, qa cū vxore dñi concubuit, vel cū illa turpiter lusit, intelligi pt qñ ex tali turpi lusu argueretř adulteriū, ꝓut ex cōcubitu arguitur. sed qñ cōstaret, ꝙ adulterium nullo modo commissum fuisset, fortè ille tex. non haberet locum. Et de vasallo, ꝓut loquitur ille tex. non bene infertur ad illud, quod Bal. dicit. qa 7 vasallus generaliter priuari dēt feudo, † si dño grauem offensionem intulerit. c. j. §. porro. versi. prædictis modis. quæ fuit prima causa benefi. amitt. Et ista vř grauis offensa, merito priuatur. nō sic vř in vxore, quæ nō priuatur dote propter grauem offensam, sed præcisè pp adulteriū. qđ in solo osculo non veri 8 ficatur. ¶ † Similiter ad superius dicta dicimus, ꝙ ille, q fuit iu- b dex in præparatoriis, etiam in cā principali[b] cognoscit. l. minor xxv. annis. in fi. prin. ff. de eui. & in l. ordinarii. C. de rei vē. Ex quo Bal. no. ibi in 1. col. in 2. no. infert ad pulchrā quæstio- 9 nē. † Qđ si qs agere velit ꝯ laicum, & cōtractum, quē iurauit, dicat simulatum fuisse, & coram episcopo petat absolutionē à iuramento, ab eodem iudice ecclesiastico cā principalis debet terminari, quod dicit bñ esse notandū, & hoc dictum ꝓ notabili Alex. sequitur in l. quoties. C. de iudi. & idem Alexan. in consi. lviij. inci. circa primū quæsitum. ad fi. lib. 1. & in cōsil. 60. inci. in causa, & lite. col. 5. in 2. lib. Pau. tñ de Cast. in d. l. ordinarii, in pen. col. de quo Alex. in locis supradictis nullā mētionē facit, dicit, ꝙ dictū Bal. nō vř verū, qa ĩ casu, d. l. ordinarii, erat iudex competens in vtraque causa. nec ibi ex iudicio præparatorio noua iurisdictio acquiritur. sed in q. Bal. ecclesiasticus ĩ cā principali nō erat cōpetens ꝯ laicum. vnde non est dicendū, quod ex iudicio præparatorio in causa princi. iurisdō acquiratur, cum regula in contrarium sit, quia minus dignum non trahit ad se illud, quod dignius est, no. in l. si qs sciens. C. de rei ven. ita sequuntur posteriores scribētes in d. l. quoties. Et rō ista Pau. de Ca. facit contra continuationē supra factam, quia nō cōgruit, ꝙ præparatoria iudiciorū, quę pmittūtur ad se trahāt dispositionē principalem. Econtra, bene cōuenit, quod præparatoria sequantur dispositionem principalem, l. in argento, in prin. ff. de auro, & argen. ibi, an etiam id, quod ad præparationem bibēdi comparatum est. & facit regula, accessorium, de re c gu. iur. in 6. Si uolumus tenere opi. Bald. quæ cōmunis[c] est, prima facie dici potest, ꝙ etiā in quæstione Bald. ecclesiasticus esset iudex competens contra laicum ratione iuramenti, quod in contractu reperitur, cuius virtute laicus de foro ecclesiastico efficitur, vt est casus in c. fin. de fo. competen. in vj. & ideo non videtur, quòd agatur ibi de acquirendo nouam iurisdictionem, vt Pau. de Cast. dicit. Sed potius de præoccupando iu- 10 risdictionem inter plures competentes. † uñ bene conuenit, ꝙ si adeatur vnus iudex ex pluribus competentibus sup iudicio præparatorio, uideatur ēt facta occupatio in iudicio principali, quia qui eligit præparatorium, utique vř eligere illud, ad qđ d præparatio fit,[d] vt per Barto. in d. l. fina. per illum tex. C. de cod. 11 cum aliis. s. allegat. † Et ad rōnem dum ipse dicit, quòd minus dignum non trahit ad se, quod dignius est, respondeo, & dico, ꝙ illud verum est, nisi quod minus dignum est, habeat connexitatem cum digniori, & principali, prout est in præparatoriis in quibus ordo datus est a iure, vt præmittantur, & dispositio principalis sequatur. l. j. ff. de orig. iur. l. in certi. C. de interdict. 12 † nam quandoque minus dignum ēt trahit, quod dignius est. §. si tñ alienā purpurā, Insti. de re. diui. bonus tex. in clemē. per 13 literas, de præben. † Vnde alibi Doc. volunt, ꝙ si præbēda cōiūcta sit cū canonicatu, ꝙ collata pbēda alicui clerico, ēt canonicatus, qui dignior est, uideař collatus, ut tradūt Cōpost. Io. An. Aor. de Bu. & oēs in c. cum M. de consti. Federi. consil. xxix. in ci. quia præsenti. in ult. col. Archi. & Domi. in ca. si clericus. de 14 præben. in 6. cum simi. † Et quādoque ex accessorio infertř ad principale, nam ꝓbato accessorio ꝓbatū uř principale, tex. singularis, vbi Bal. in l. 2. C. de do. promi. & sic vidētur cunari posse rationes, quas contra Bal. Pau. de Cast. induxit. Sed tamen diligenter inuestigando vlterius, opin. Bal. non videtur vera, & contra eum est casus, qui in locis prædictis minime allegař, in l. j. C. ad exhibend. vbi dř, ꝙ præses prouinciæ cognouit in actio 15 ne ad exhibendū, quæ præparatoria est ad rei vēdicationē. † & tñ cā principa. ad iudicē rei remittiř. non ergo ibi, q est iudex ĩ cā pparatoria, iurisdōnē acqrit in principali. & illum text. ad hoc ponderauit Sal. ibi in prin. Comprobař hoc rōne, qa in q. in qua Bal. loquitur ex necessitate, absolutio petiř a iuramento ab ecclesiastico. c. j. de iureiu. no. per gl. & Doc. in c. quāto. e. ti. vnde ex hoc argui non pt, ꝙ ēt in cā principali illum velit ha- 16 bere iudi. † arg. l. rem legatam. ff. de adi. leg. xxviij. q. 1. in c. iam nunc. Actus enim qui fit ex necessitate, non infert cōsensum ĩ iudicem, ut no. Bal. in auc. offeratur. in 1. no. per illum tex. C. de lit. conte. & idem Ang. dicit in l. sed & si susceperit, in princ. de 17 iudi. † Sic ēt q ex necessitate litigat, non vř psonam aduersarii approbare, ut no. Bal. per illum tex. in l. a. in 2. not. C. de bo. au- 18 cto. iu. pos. Non ob. quæ s. dixi. † Et primo, ꝙ rōne iuramenti ecclesiasticus erat cōpetēs in cā principali: quia illud est verum, si ageretur ad obseruationē ꝯtus, sup quo iuramētū interponitur, prout loquitur tex. in d. c. si Similiter si agař pro absolutione iuramenti, vt no. do. Abb. in d. c. j. de iureiur. Sed cū agař 19 de retractatione ꝯtns, ecclesiasticus nō vř competens, † quia ubi qs forū sortiř rōne ꝯtns in aliquo loco, ille forus nō attendiř, si agař de resolutione ꝯtns, l. 2. vbi tex. no. quē ibi no. Bal. & Pau. de Ca. C. vbi, & apud quē cogni. resti. in inte. Et hoc in q. 20 nra oīno dicendū vř, † ꝙ iurā stricte, & ĩ forma specifica interptař, c. ad nřm, el j. de iur. iu. & ĩ no. q tradit Bal. in l. ampli- 21 nō peti ff. rē ra. ha. In practica tñ † nō de facili ab opi. Bal. recederet. Vñ vt tutiori via euiteř, cautela est, ꝙ actor renunciat iuramētū, qđ pōt, iuxta no. in c. j. de sponsal. & in c. j. de iureiu. tunc 22 n. nō erit opus absolutione, † & illa absolutio eēt facti non iuris, q nō tribuet iurisdōnē. ita no. Pau. de Ca. instruit in consil. 69. inci. visis, & pōderatis oībus. in 3. col. in versi. & sic non ob. & sequitur Ale. in d. l. quoties, & idem Pau. de Cast. in d. l. ordinarii. dicens se ita Brixiæ consuluisse. Ex quibus oībus hæc prima cōtinuatio vtilis redditur, ꝙ raro ĩ cōtinuationibus cōtingit. ¶ Scđa est cōtinuatio. quā Abb. refert, qa supra visum fuit de instřis iudiciorū, videlicet, de constitutionibus, de consuetudine, & de magistratibus vnde: nunc merito subiicitur rub. e de iud. Ista continuatio nō satisfacit,[e] quia ēt alia, sunt instřa iudiciorū, vt sunt testes, & instřa. c. peruenit. el 1. j. de test. cogen. l. notionē. in §. instrumentorū. ff. de uerbo. sig. & de his tñ inferius hř, & attenta rōne pdicta pmitti debuissent. ¶ Vnde tertio & postremo per do. Abb. alia continuatio adduciř. Nā cū s. in ti. ꝓpai. pcedēti dictū sit de arbitriis, & ad instar iudiciorū arbitria redacta sint. l. 1. ff. de arbi. idcirco rub. de iud. hic situatur. & colligiř ista cōtinuatio p gl. in rub. ff. & C. de arb. Nō tñ vř sine dubio ꝓcedere, qa rō, ꝙ arbitria ad ĩstar iudiciorū redacta sīt, arguit ꝙ ti. de iud. poni debuisset ante titulū precedētē, de arb. cū prius sit exēplar, q exēplū. l. in testō. ff. de condi. & demō. & ita Abb. hac rōne vř istā cōtinuationē reprobare in rubr. s. de arb. f Sed tñ saluari pōt,[f] qa arg. ꝓcederet, si respū vtriusq; tituli ordo considereř, & re existente integra, si quęrař quis titulus pponi dēt, de iudi. vel de arbitr. tali. n. casu dēt sequi titulus, de arbitr. quia ad instar iudiciorū arbitria sunt, & ita loqř Abb. in rub. s. de arb. & bene. sed cum titulus de arbitr. iam reperiatur hic prius collocatus, & id factū sit bona rōne, vt per Abb. ibi ĩ rub. nūc tñ qriř de isto tit. de iudi. & dř, ꝙ hic rectè subiiciř, qa arbitria sunt redacta ad instar iudiciorū. Ex hac. n. similitudine, & coniunctione, q ita gñaliter inter istos titulos considerař, iustificař ista cōtinuatio, q Abb. hic ponit. ¶ Expedita cōtinuatione, prius q vlterius ꝓgrediamur, cōsentaneū est diffinitionem iudicii ĩuestigare. Et iudiciū ꝓut hic accipit. sm Abb. post an- 23 tiquos hic cōiter diffinitur. ꝙ † iudiciū est actus triū psonarū, iudicis, actoris, & rei, in iudicio contēdētium. Primo in diffini g tione ibi, actus,[g] iste terminus, actus, accipitur hic prout ĩ diffi 24 nitione designatur. alias vero vř significare rē, q † breui momēto absoluař. l. actus. C. de fer. l. actus. ff. de reg. iur. vnde absolutè nō ꝯueniret iudicio, qđ cām bēt successiuā. Scđo dū diciř, triū 25 psonarū. in hoc ista diffinitio nō videř gñalis, † qa qñādoq; iudiciū reperiř cū duabus tñ psonis, ut patet ĩ iudicio inqsitionis, vñ nō videř bona diffinitio, q nō ꝯuertiř cū diffinito. l. j. § j. ff. de test. & ita arguit do. Car. qm Abb. hic refert, & seqtur Imo. hic & Ale. in rub. C. eo. Sed ad hoc p do. Abb. hic rñdeř, ꝙ ĩ illa diffinitione cōsiderař illud, qđ plerūq;, & regulariter contingit, h non aūt attendiř, qđ in aliquibus casibus ꝯ regulā reperitur.[h] Ad quod Are. hic nō in lectura impressa, sed in prioribus scri- 26 ptis eius adducit tex. in l. j. ff. de legi. † ubi diffinitur lex, qđ est comminne

ADDITIONES.

a S. Ald. Pęna. Idē in c. j. in gl. 1. supra, de offi. dele. in c. ex tenore. co. 3. de rescr.
b S. Ald. Principali. Idem in cap. j. co. 22. infra eod. in prin. & uide, quia nullus ordo datur in præparatoriis, qui omissus vitiet. Deci. in cōs. 309. colū. 1 in fin,
c Communis. Sed eam reprobat Deci. & tuetur opi. Pau. & bene, quāuis Fel in c. cum sit generale. infra de fo. competenti. c. j. infra, de iureiu. c. præterea. infra. de sponsalib. & Fran. Rip. nu. 25. sequantur. consi. 3.
d Ald. Fit. Idem in c. cum M. col. 12. in prin. de consti.
e S. Ald. Satisfacit. Istā impugnationē defendit idem Dec. in 2. lect. in 2. colum
f S. Ald. Potēst. Vide circa istam saluationem eundem in 2. lectu. col. 3. vbi ponit aliā continuationem.
g S. Al. Actus. Vide eundem in 2. lect. col. 3. in fi.
h Ald. Reperitur. Vide ad hoc Alc. a lib. 6 paradoxorum. cap. 9.

commune præceptū.& tñ hoc nō est semper verū,qa nō sp̄ p̄cipit,nec sp̄ cōis est,vt h̄etur in l.legis virtus.ff.de legi.& in l.fi. C.de legi.Sed p̄t negari, in d.l.j.ponaī diffinitio legis, vel p̄ceptū.ibi.n accipiī p̄ut gl.declarat. Vnde pro rñsione do.Abb. tō videtur manifesta.†Consydero.n diffinitio dēt cōstare ex gñe,& differentiis,ut no.in l.j.vbi Bar.ff.de testa.& iō bñ cōsonat, diffinitio ad cōem rlā tm̄ referatur,qa in casibus,q a cōi regula declināt,aliç vñt eē dñç,q̄ illos casus spāliter respiciūt, & in casibus fm regulā procedentibus nō p̄nt verificari, & iō vna diffinitio nō pōt eē gñalis,vt oēs casus fm regulā, & ɔ̄ regulā ɔplectaī.Sic ergo īspecta regula cōi,iudiciū est actus triū p̄sonarū,iudicis,actoris,& rei.& in istis tribus quidditas,& substantia iudicij ɔsistit,in p̄gressu tn̄ iudicii ēt testes reqrunī, & p̄ter hoc dicit tex.4.q.3.c.j. in oī iudicio quatuor p̄sonæ esse debēt.†Sed tñ testes [a] ad substātiā iudicij nō sunt necessarii, ut Azo dicit in sum.C.eo.in prin.Tertio ī diffinitione ibi,in iudicio.hoc intelligo in loco iudicii,p̄ut accipiī in l.pe.ff. de iusti. & iu.& in l.uolun.ff.de interro.act.alias non cōueniret,quod in diffinitione ponaī,& exprimatur illud, de quo quæritur. †Quarto ibi ,contendentium ex hoc videtur, ad essentiam iudicii requiratur ɔtentio. Ad quod bene facit tex.in c.forus. in prin.de uerb.sig.ibi,iudiciū est,dū discutitur. † Si ergo reus confitetur debitū,ut uelit soluere,nō uidetur esse iudicium,cū nulla ɔtentio sit.bonus tex.in l.si reus paratus ff.de procu.& in l.si domus.§.in pecunia.ff.de leg.1.Et si dicatur,ēt qñ reus confitetur debitū,lis tamen dicitur ɔtestata, & fertur diffinitiua , ut per gl.in c.dudum.el 2.in verbo,rñsionē.de elec.& per gl.in c.1.J.de lit.conte.& in l.j.ubi Bar.declarat,C.de li.conte.cum simi.Vnde sicut dicitur lis contestata per eum,qui confitetur:ita dicitur, tali casu iudicium sit. Ad hoc breuiter respondetur, nunq̄ per confessionem debiti, quā reus fecit,lis contestata dicitur,nisi aliquo respectu ɔtētio sit, vt colligitur ex his q̄ Bar.tradit in d.l.j Ioā An.in addi.Spec.in tit.de litis contesta.§. a.vers.qd si reus.& Abb.prosegtur in d.c.j.in 2.cat.ver.q̄ro quo ad fm. Nō ergo mirum,si dicatur iudicium.Sed quādo absolute reus dbitum ɔfiteī,& vellt soluere absq; aliqua exceptione, tunc nō dicitur lis eē ɔtestata,nec videtur ibi eē iudicium,per supradicta. ¶ † Quinto,& ultimo,contra p̄dictā diffinitionem argui p̄t,qa nō videtur ponere qualitatē,& essentiā iudicii,nec cām eius finalē designat,prout in diffinitione reqritur.l.j.ff. de testa.l.j.§.j.de iure.sed tm̄ actum ipsum iudicii narrat,& describit.Sed dicatis † in iure nostro sufficit diffinitionē ɔstare ex gñe, & differētiis,q̄ capiuntur,vt quādoq; ab essentia, & quidditate rei diffinitæ.& a cā finali,ut in iuribus præalle. Quādoq; ēt differentiæ colliguntur,ɔsiderando illud,qđ diffinitur, prout fit,& ī eē p̄ducitur, ut patet ī l.v.§.stipulatio.ff.de ver.ob.& in l.libertas.§.seruitus.ff.de statu hom.Et sic in proposito contingit,& in effectu sufficit, diffinitio cōuertatur cū diffinito. l.1.§.1.ff.de dolo,l.Quintus.la 2.§.cū aurū,ff. de au.& arg.lega. ¶ † Alia fuit diffinitio Cald.quā Abb.hic refert, est cā in iure reddēdo necessario posita,cū interpositione p̄sonarū. Sed per do.Abb.reprehēditur,† qa fm eū, non vr̄ verū iudiciū dicatur cā,per tex.in c.forus,in prin.de uerb. sig. vbi vr̄ à principio , qñ negociū proponitur, causa est,dum postea discutitur, iudiciū.ergo videī iudiciū nō sit causa, quia tm̄ à principio cā est,dū p̄poniī.nō ergo postea vr̄ cā,sed iudicium. Sed certè in hoc Ab.iudicio meo decipiī,qa licèt iudiciū dicaī dum discutiī, nō tñ desinit esse cā,nā post controuersiā, & litē conte. cā dr̄,& quidē propriè.[b] vt per gl.in l.1.in verbo,adhiberi.ff.de testi.& in l.causas.C.de transa.in verbo,causas,adeo añ lit.cōtest. non dr̄ cā,vt concludunt Bal.& Saly.& Pau.de Cast.in d.l. causas.facit gl in d.l.si § illud,in verbo,exordiū. C.de temp.ap. Sed tamē Bar.& Do.communiter in d.l.causas.tenēt † ēt causa sit ante litem contest.& idem Ang in consi.clxxxviii.incip. domina Peregrina.Rom.in cons.ccccxij.inci.p̄in habenda.& ad hoc bñ seruit tex.in d.c.forus.& dixi in d.l.cās.† Sed q̄tū ad p̄positū fatenī oēs,& negat nullus,qn cā dicaī post li.ɔtes.ergo diffinitio Cal.bene procedit,dū lqt, iudiciū cā est.† Non obs. tex.in d.c.forus qa respōdeo,& dico, aliter ille tex.intelligiī q̄ Abb.dicat.nā dū ibi dicitur, cā est dū proponitur, nō loqī tex illo respū,quasi velit, postea non sit cā , qa hoc eēt falsum,per supradicta Sed tex ibi dūtaxat voluit dicere, à principio nō dicaī iudiciū,sed cā simplr̄.& est sensus,dū p̄poniī,dr̄ cā simpliciter,& n̄ dr̄ adhuc iudiciū: postea vero dū discutitur, adiciī nomē specificū.& iudiciū appellaī,nō tñ desinit eē cā , licèt noīe spāli iudiciū nomineī,& sic declaraī ille text.ex quo patet, ibi nullo mō p̄baī,qđ Abb.dicit.Sūt.& aliæ diffinitiones,quas hic p̄sequunī Car.Imo.& Abb.sed qa ī his parua admodū,aut nulla ɔsistit vtilitas,vlterius nō insisto.¶ Nō omitto tñ, diffinitio,q̄ postremo Abb.hic tradit,vr̄ dubitabilis, † dū lqt,iudiciū est cāæ discussio,q̄ corā iudice iuridice fit. nam ista diffinitio vr̄ ēt cōpetere decreto , qđ à iudice adhibita cognitione cāæ interponitur,vt p̄batur in l.magis puto.§.ne passim, ff.de rebus eorū.in l.nāl.§.si q̄ratur.de cōfir.tut.in c.dudū, de rebus ecclesiæ nō aliena.in vj & sic nō vr̄ illud eē iudiciū,cum ibi non sint tres p̄sonæ ¶ † Iudiciū in isto tit.vt patet ex supradictis accipiī p̄ instātia,& discussione cāæ,vt in l.p̄perandum.§. j.C.eo.l. & in d.c.forus.† Pluribus tñ aliis modis qñq; dr̄ iudicium,[c] fm subiectā materiā, de qua agiī,[d] ut Abb.declarat hic, & est gl.ordinaria in §.p̄terea.Instit.qbus nō est p̄mis.face.testa.Host.in summa eo.ti.cum cōcor.ut p̄ Alc.ī rub.C. eo.& ibi Pau.de Ca.nouē significationes ponit,† & inter alias refert, iudicium qñq; accipitur pro uoluntate simplici, & libera , ut probatur in l.Thais.§.Lucius.el 2.cum gl ī verbo iudicis.ff.de fideic.libertatib.† & iō p̄ illū tex.Bar.no.dicit in l.si sic.ff. de le.j si res,vel cā alicuius iudicio cōmittaī,cōmissio facta intelligiī liberè volūtati eius,adeo, absolutè facere poterit illud velit.Sed tñ idē Bar.in trac.ad reprimē.in ver. videbiī.co.j.ipsum corrigit,& ɔriū tenet,videlicet, importat arbitriū boni viri,& uoluntate regulatā a iure.[e] & hoc in d.l.si sic.Doc.cōiter sequunī.Idē Car.in cle.sępe.col xv.& p̄ Imol.in col.antepe.de verb.sig Ant.de Bu.in c.j.circa fi.s̄.de cōst.& ibi Imo.& Mod & idē Mathes.ī no.xvi.inci.no. verbū, iudicio.Alex.in cōsil. 33.inci.viso themate.col.j.in 1.lib.& ad hoc est glo.16.q.2.in c. tria.in ver.iudicauerit. Et pro ista cōi opi.allegaī tex.in c.verū. J.de fo.cōpe.ibi,sub tuo iudicio cognoscaī.& ī c.inter corporalia.in fi.de transla epi.ibi,misericordiam postulās, & iudiciū nō reqrens.Et idem dr̄ in c.illud , de cle.excom.mi.& vr̄ text. ad lrām in c.in causis.J.de re iud.dū inqt,in causis , q̄ summi pōtificis iudicio deciduuī,ordo iuris,& rigor eqtatis est subtiliter obseruādus.Sed tñ ista iura,q̄ p̄ Do.maxime Mod adducūtur, hic nō bñ p̄bāt.† Nā primo tex.in d.c.verū, nihil facit: qa iudiciū ibi accipiī pro iurisdōne,nō eo respū,de quo in qōne nr̄a agiī.Scdo ad illū tex.& ad oīa iura s̄.alle.rñdeo,& dico, ī iuribus p̄dictis verbū,iudiciū,ad p̄sonā iudicis referī. vñ nō mirū si nō īportat liberā volūtatē,sed rlatā , p̄ut in iudice reqriī: qa uerba accipiuntur secundum qualitatē p̄sonæ, ad quā referunī.l.plenū.§.eqti.ff.de vsu,& hab.Et ad hoc specialiter faciunt, † qa verbū,volo, de sui nā liberā īportat volūtatē.l.cū qdā.ff. de leg.2.l. fideicōmissa.§.q̄q̄.de legat.3 Si tñ dirigatur ad iudicē alteratur p̄p qualitatē p̄sonę,[f] & intelligiī de volūtatē,q̄ a rōne moderatur,vt uoluit Host.& Imo.p̄ illū tex.ī c.significauerūt, J.de test.Sic ergo in p̄posito adm est, licet ī iuribus s̄.alleg.q̄ p̄sonā iudicātis respiciūt,iudiciū īteligaī p̄ arbitrio boni viri, nō p̄ hoc tñ infertur,qn ex illos casus fēt tale verbū liberę voluntati accōmodari nō possit,p̄ut noluit gl.in d.l.Thau.§.Lucius.† Culna opi.cōprobatur.qa ille,q in ultima voluntate disponit,dr̄ iudicare.c.licèt.in fi.de sepu.in 6.Et testm̄,iudiciū appellatur.l.3.ff.de testa.mil.& in l.si qs pecuniā.ff.si qs omis.ca. test.& ī l.1.C.de sacr. san.ecc.Et tñ ī testamētis agitur de libera voluntate.d.l.j.C.de sacr.san.ecc.facit tex.in c.nō solū.de reg.in 6.& ibi,non desiit iudiciū rōnis.Ergo vr̄ eē aliud iudicium, qđ nō sit rōnis,sed uoluntatis.& ad idem text.in c.qualiter. el 1.j. de accu.nā ēt q vtitur libera uolūtate,iudicat,dū eligāt.† Ex quibus omnibus vr̄, iudiciū sit terminus cōis,& gñalis ad liberā uoluntatem,& ad regulatā,& fm subiectā māiā intelligatur. ad hoc ēt allego tex.& Bal.ibi,ī c.j §.donare. quali.feu.alie.pos. vbi Bal.dicit, verbū,iudicare,est verbū cōe.† Vñ in qōne prædicta,qn iudicio alicuius res,vel cā cōmittitur, ɔsiderādū est, si agatur de p̄iudicio tertii p̄ut rłariter vr̄ in similibus causis,talis cōmissio intelligitur arbitrio boni uiri.Et ita cōis opin.p̄cedit.& sic loqtur gl.in d.c.tria.& sic omnia iura s̄.alleg.p̄cedūt. Et hoc nō est ex eo, natura verbi ad hoc restringatur, sed p̄pter subiectā materiā:qa superior q cōmittit, in dubio nō p̄sumitur, † tertio velit p̄iudicare. Vnde tali casu, ēt si essent verba,q̄ de sui natura īportarēt liberā voluntatē,tñ ne tertio p̄iudicium inferatur, accipiuntur p̄ uoluntate regulata,& pro arbitrio boni viri,vt dicit no.Ant.de Bu.in c.j.col.pe.versi.non ob. de cōsti.& seqtur Imo.ibi,& idē Lap.in alleg.lxi.incip.visis literis.col.2.& no.Abbas in c.dilecti.j.co.Et hoc colligitur ex dictis Bar.in l.filiusfa.ff.de dona.dū loqtur de statuto, ptās possit facere ad sui voluntatē,& idē Bar.in l.j.ff.de test.cum cō cor. Vñ merito Bal.dicit ī c.Quintauallis.circa fi.infra de iureiu.† in cōpromissis volūtas pro discretione,† & arbitrio boni viri accipitur.Si vero nō agitur de p̄iudicio tertii, sed tm̄ cōcedētis,tūc talis cōmissio latius dēret interpretari,scilicet pro libera voluntate.qa natura verbi hoc patitur,si mā talis sit, quę hoc

ADDITIONES.

a Testes.Idem Dec.J.de consti.c.ecclesia S.Mariæ.nu.23.
b ¶ Syl.Ald.propriè. Adde And.Sic.in c.de causis.in 3.no.ubi dicit esse casum.
c Dicitur iudicium. Adde Fel.hic in rub.uer.de iudiciis.gl.in rub.eod.in extrauag.criminibus.
d Syl.Ald.Agitur.Vide eum in 2.lect.col.3.
e Syl.Ald.A iure.Vide Abb.in c.j.de seq.pos.& fruc.col.3. ver.no.primo.
f Syl.Ald.Personæ.Adde Ias.inst.de act.§.in bonæ fidei.col.4.

hoc idē suaderet.d.c.licet eū si.§.alle.Iudiciū itaque pro instan-
tia, & ꝓgressu litis,ᵃ ꝓut accipit̃ hic ſm Abb.hic.dr̃ lite ꝯte.ꝓ-
52 pric no ēst iudiciū.† qa ab ipsa cōtestatione, & discussione cau
sæ nominat̃.c.forus.in prin.de verb.sig.ibi,dū discutitur iudi
ciū Et gl.hoc tenet in l.iudicium soluit̃.in prin.& in l.si is, qui
Romæ.in ucibo iudiciū.ff.eo.& in l.nam,& nocere,ff. de pac.I.
53 l.j.C.eo.tit.& in l.qa,in gl pe.ff.de iur.om.iud.† Vnde,qđ fit ante
lit.cōte.dr̃ fieri an iudiciū.l.is,qui obtulit.ff.de rei vend.in l.am
plius non peti.ff.rem ra.ha.in l.j.C.de lit.conte.in l.j. §.2. ff. de
54 interro.ac.† Et ideo dicit Bald.in auth.clericus.col.2.C.de epi.
& cle.ꝙ añ li.contest nō dñr proprie acta iudicii, sed ꝑparato-
ria.Et idē Bal.in l.j.§.similiq; mō cl.1.C.de Lati.liber.tol.dicit,
ꝙ añ lit.cōte.ꝓprie nō dr̃ figura iudicii.facit gl.in Auth.in me-
dio litis nō fieri factas iussio.co.§.§.ñ.in ver.pręmiis. & ī cle.
j.in ver.pǣmiis.& in cle.j.in ver.citationis eo.ti.& in l.fin.§. il-
lud in vers.exordium.C.de temp.app.Ex his verificat̃, qđ Bal.
dicit in c.j in 1.oppo.de li.conte.infra, ubi inquit,ꝙ litis conte
stō est fundm̃,& lapis angularis iudicii.Et retenta hac cōclusio
55 ne,infert̃ † ꝙ gl.in rub.C.de in ius uoc.non recte loquatur, dū
dicit,ꝙ iudicium incipit a citatione.alle.tex.in §.fi.Insti.de pę.
56 teme.litigan.† quia imò incipit iudiciū proprie a litis conte-
57 statione per supradicta.† Non ob tex.in d.§.fi.nā.ut dixi,in ru-
bri.non probat dictum gl.quia non loquitur de iudicio,sed di
cit,citationē esse principium actionum instituendarū.Ex quo
enim loquitur per verba futuri tpis,potius videtur velle, ꝙ ci-
tatio,ꝑparatio sit,& pręambulum futuri iudicii.Saluari tamē
potest dictū gl.in rub.pręalleg.in quibusdā casibus,in qbus cō
58 clusio s.facta non procedit † Primo,ut Abb.hic dicit respectu
loci.quo casu esse iudicium dr̃ ante lit.cōtestationē, ut no.in
l.uoluit.ff.de inter.act.sed melius probat̃ in l.si fideiussor. in
59 prin.eo.ti. † Scđo quantum ad iudicem, vt iurisdictio ab eo ꝑoc
cupetur,ante lit.conte.iudiciū dicitur.l.ubi cœptum. iuncta l.
si quis postea.ff.de iudi.facit.qđ no.in c.gratum.in c.licet vndi
60 que.s.de offi.d.le.† Tertio,quo ad interrumpendum præscri-
ptionem,de qua in l.sicut.& in l.oēs.C.de præscrip.30.ann.ubi
citatio dicitur facta in iudicio ante lit.contest.Vel scđo dica-
mus,ꝙ gl.in præall rub.C.de in ius uoc.vera sit, quando lar-
go mō iudicium accipit̃,& sic considerari videt̃ in rub.hic, at-
tento ꝙ post istum titu.sequitur titulus de fo.compet.& de li-
bel.obl.Proprie uero,& stricte,iudiciū lite contestata intelligit̃,
per supradicta.Ang.tamen in l.1.C.de iud.aliter loquitur.dicit
61 enim,† ꝙ respū partiū iudicium cœptū non dicitur,nisi lite cō
testata.sed quātum ad proprietatem verbi , iudicium incipit a
citatione.alle.tex.ī d.§.fi.Inst.de pę.teme.liti & gl.in d.ru.C.de
in ius voc.Pro quo facit,quia iudicium dicitur quasi iurisdi-
62 ctio,c.forus,in prin.de ver.sig.† Et hoc in citatione verificat̃,
quæ debet fieri de commissione iudicis,in l.neminē. C. de ex-
hib.reis.de quo in cap.j.ī eo.Et hoc sentit Bar.in l.2.ff. de furt.
63 dum inquit. † ꝙ principiū iudicii durat usque ad litem conte.
inclusiue. & sic vult,ꝙ ante.lit.contest.inchoetur.medium ve-
ro iudicii usq; ad cōclusionem in cā extenditur , & finis durat
64 vsque ad sententiam,secundum Bar.in d.l.2.¶ † Ex quo notan
b dum est,ꝙ appellatione iudicii, sententia continetur,ᵇ qđ ex-
presse Bal.dicit in l.j.in 4.no.C.si aduer.rem iudi.d.Abb.in cap.
vnico.j.de plus peti.& idē gl.& Doc.in c.statutū.§. insuper. in
ver.iudicium.de resc.in 6.& in c.j.§.si vero.in ver.iudicii.de ex
cep.in 6.ad idē gl.ꝑ illum tex.in l.j.in ver.iudicium.ff si ex nox.
cau.aga.facit tex.in c.ꝑsonas.in c.aures.j.de app.in c.in causis,
j.de iudi.¶ His præludij loco præmissis ꝓ discussione eorum,
quæ circa istā rub.cōtter Doc.hic tradunt, de tribus principali
ter qōnibus dubitari contingit.Prima est, an iudiciū inquisi-
c tionisᶜ ordinariū,uel extraordinariū eē dicatur.Secunda erit,
vtrum ius patronatus de sui natura sit mere spūale.Tertia,qūo
65 iudiciū ciuile a criminali distinguatur.¶ † Circa primā qōnē
Inn.variauit,ut Abb.hic refert.sed ipse pro cōcordia cōcludit
ꝙ extraordinarium dicatur eo, ꝙ in tali iudicio in pluribus ab
ordine iuris cōis recedit̃.Sed tñ ordinariū dici pōt , qa modus
iste ꝓcedēdi a iure introductꝰ.Et aliquo respū ordo iuris serua
tur.absolute tñ,& ꝓprie,ſm eū nō dr̃ ordinariū,nec in eo habe
ret locū statutū,qđ de ordinario loqueret̃, & sic Abb.ī effectu
vr̃ seq dictū Inn.in c.oportcat.j.de accu.vbi dixit illud esse ex-
traordinariū,& hoc voluit gl.in c.qm̃ ꝯ.in versi.extraordina-
rio de ꝓba.& 2.q.j.in ca.multi.in versi.extraordinario. & idē
sentit gl.4.q.4.in c.j.in versi.quatuor.in fi.Et ſm Arc.& Moder.
66 quos ipse refert,ista opi.ꝓbat̃ rōe manifesta: † nam extraordi-
nariū illud eē dr̃,qđ ꝯ regulas iuris cōis ꝓcedit̃.l.in cāæ.la 2.in
67 princi.ff. de min.l.j.† & ꝑ totū, ff.de extraor.cog.sed inqsitio re
gulariter ꝓhibet̃ l.rescripto.§.si qs accusatore.ff. de mu & ho.
ergo iudiciū inqsitionis extraordinariū dr̃.Ista rō de iure ciuili
bñ ꝓcedit,qa inqsitio duntaxat in quibusdā casibus ꝑmittitur,
68 † ut no.in l.2.§.si publico.ff.de adult.sed de iure canonico non
69 vr̃ vera,qa regulariter inqsitio ꝑmissa vr̃.c.j.ī.de offi.or.† & bo
nus tex in c.si qđ vero.86.di.& ib Bal.in d.c.j.de offi.or.in 2.co.
ver.q̃ro utrū inqsitio.expresse tenet,ꝙ de iure canonico sit re
mediū ordinariū,sed de iure ciuili extraordinariū dicat̃,rōne ꝑdi
cta,& hoc idē Bal.dicit ī c.sup lris.in vlt.car.ī prin.ver.q̃ro,inq
sitio s.de rescri.Car.in cle.sępe circa fi.de verb.sig.& sequunt̃
Mod.hic.Et ad hoc consonat,quod Bar.voluit in l.si maritus.
70 §.si autem extraneus.ff.de adulte.dicens. ꝙ † ubi inquisitio in-
distincte a statuto permittit̃,auxiliū ordinariū dicit̃,licet de iu-
re ciuili extraordinariū sit ,ex quo regulariter prohibet̃. & illa
opi.prima facie vr̃ ꝓbabilis.Et vlterius his rōnibus suaderi ꝑt,
nā tribus modis ꝓcedit̃ ad correctionē delictorū,per accusatio
nē,inqsitionē,& denunciationē,in c qualiter.el 2.§.fi.j. de ac-
cu.ergo si a lege ista inqsitio ꝑmittat̃,tale iudiciū ordinariū dr̃
arg l.1.C.de vac.mu.lib.x.ubi ordinaria dñr munera, q̄ a lege
īponuntur.Et licēt de iure ciuili videatur esse iudiciū extraor-
dinarium,cum in qbusdā tm̃ casibus concedatur:tñ ex quo de
iure canonico generaliter ꝑmittitur,vr̃ assumere nomē , ut or
dinariū dicatur ad hoc tex.no in l.1.de iu.fi.lib.x.ibi,nō extra-
ordinariū,ut hactenus.sed canonicū,id est,regulare nomē ac-
71 cipit.Cōprobatur hoc,qa in iudicio inqsitiuus ordo , † & for-
ma ꝓcedēdi datur a lege,in d.c.qualiter.el 2.§.dēt.& in c.quali
ter,el 1.in prin.ibi,debitū inquisitionis ordinē obseruasse.ergo
videtur ordinarium.facit tex.in l.omnes. C. de anno.& trib.li.
x.ibi,nec esse extraordinaria,nec vocari,q̄ solēniter deferenda
sunt.Et certè his rōnibus videretur dicendū,ꝙ ordinariū sit spe
cie sua: nā quāuis magis ordinariè procedatur in accusatione,
per hoc tñ nō tollitur,qn ēt inqsitio ordinarium dicatur , quia
72 plus,& minus,nō diffe uunt spē.l.fi.ff.de fun.instruc.† Et ex his
73 infertur ꝯ Abb hic,† ꝙ si statutū loqueretur de ordinario,etiā
in materia odiosa,ꝙ iudiciū inqsitionis cōprehendatur , quia
74 proprie in sua specie ordinariū est,ꝑ s.dicta.† Et ad hoc bñ facit
tex.in l.fi.§.vxori.ff de aur.& arg.leg.vbi in legato, qđ facit te-
stator de argēto balneari,etiā argentū illud continetur,quo dun-
taxat diebus festiuis in balneo vtebat̃,& tñ in legato solet stri-
cta interpretatio fieri.l.nummis.ff.de leg.3.Licet u.mā odiosa
75 sit,tñ fit lata interpretatio , † quatenus proprietas verborum re
76 quirit.l.cum lege ff.de testa.Et dispositio,† quæ generaliter loq
tur,includit omnes casus,etiam ꝙ in uno casu maior rō sit , q
in alio.bonus tex.in l.j §.ꝙ autē.ff.de alea.facit text.in l.in frau
dem.§.fi.ff.de test.mil.& qđ ibi Bal.in l.j.§.generaliter.ff.de leg.
ꝑst.cum si.Etsi prædicta iustificat̃ opi.eorum,q tenēt iudiciū
d inqsitionis extraordinariū esse,ᵈ ꝓut dixit Inn.in c.dilecto.de
sen.excom.in 6.Ioā.And.in c.a.de rescr.in 6.Gui.de Su.in l.ea
quidē,quæ Abb.refert.C.de accu.& Io.Ana.in d.c.qualr. el 1.in
v.col.de accu.ubi concludit,ꝙ respectu sui ipsius inquisitio di-
catur ordinarium iudiciū.sed comparatiuè ad accusationem
extraordinarium videtur.idem Domi.in c.dilecto,de sent.ex-
com.in 6.¶ Prædictis tamen minime obstantibus verior videt̃,
& magis placet opi.cōis,quæ habet ꝙ absolute extraordinariū
iudiciū sit.& sic cōcludo ,ꝙ ēt de iure canonico īquisitio sit iu
diciū extraordinariū, & hoc quidē probatur præcipue dupli-
77 ci rōne.† Prima est,ꝙ extraordinariū illud esse dr̃ , qđ officio
e iudicis expedit̃.ᵉ l.pecuniæ verbum.§.persecutionis.ff.de ver.si.
l.cū filius.ff.si cer.pet.& in l.si cui legatum,in fi.ꝓin.ff.de cōdi.
& demō.in l.j.§.si solent ff.de exer.act.in l.salarium.ff.man.& in
l.j.C.de lib.& eo.lib.& in l.1.in prin.ff. de var.& extraor cogn.ī
78 qbus omnibus iuribus ista cōclusio bene ꝓbat.† sed iudiciū in
qsitionis officio iudicis expedit̃,in d.c.qualiter,& qn.el 2.j. de
accu.ergo extraordinarium est.& ita referūt Bald.Ang & Pau.
79 de Cast.in d.l.j.C.de lib.& eo.lib.¶ † Scđaᶠ ratio est.nam, vt su-
f pra dictū est,extraordinariū dicitur illud,qđ ꝯ regulas iuris cō-
munis cōcedit̃.l.in cāæ.la 2.in princ.ff. de mino.sed istud iudi-
cium inqsitionis,in qualibet eius parte declinat,& a regulis iu
80 ris cōis recedit,qđ patet.† Iudiciū enim in tres partes principa
liter diuiditur,ut no. Bar.in l.2.de fur.nam habet principiū,me
diū,& finem,in principio inquisitionis sine accusatore ꝓceda
tur.d.c.qualiter,qđ est contra regulam.l.rescripto. §. si quis ac
cusatorem.ff.de mun.& ho.In secūda parte,scilicet, in medio,
testes recipiuntur lite non cōtestata.c.quoniam.§. sunt & alii.
infra.vt lit.non contest.In vltima parte, scilicet , in fi.non im
ponitur pęna determinatiua a iure,sed cōdēnatio alteratur,&
arbitrio iudicis pęna imponitur.c.inqsitionis.infra de accu.Et
sic patet,anomalum esse hoc iudicium.ergo extraordinarium,
per supradicta.& hoc absolute idē Bal.sequit̃ in l.j.§.in initio.
col.

ADDITIONES.

a Syl.Al.Litis.Et vide Cor.consi.cxxx.nisi litera.lib.3.& quòd iudiciū aliquā
do capiatur pro cognitione causæ,uide Dec.in c.cū in ecclesia,vlt.no.de app.
d ¶Syl.Ald continetur Vide Dec.in c.cum in ecclesia,vlt.no.de appel.
¶Adde Phil.Fran.in c.statutum.§.insuper.nu.6. de rescri.lib.6.Gem.in c.pra
§ ñ.de exceptio.in 6.
c Inquisitionis.Lite hic stan.Rip.nu.54.cum seq.
d Syl.Ald.Esse.Et plures ita tenentes adducit idem infra,in 2.lec.col.v.
e Ald.Expeditur Hanc rationem impugnat in 2.lect.in 5.col.
f Ald.Secunda.Idem in 2.lect.col.5.

col.fi.ff de offi.præfe.vrb Non ob.alleg.supra in contrariũ q primo rñderi pōt, ꝙ inquisitio sit remediũ ordinariũ, ex quo permittitur de iure cano.per supradicta & ita de remedio Bal. loquitur in locis supra alle iudicium tñ inquisitionis extraordinarium est per ea, quæ supra dixi ¶ Sed tamen ista differentia, quæ subtiliter fit inter remediũ, & iudiciũ, periculosa vr, q inquisitio respicit modũ agēdi, & a tali modo pcedēdi iudiciũ ordinariũ, vel extraordinariũ nominat, ut est tex.in l.filius.ff si cer.pet.ubi iud.eiũ extraordinariũ dr, q remediũ, qđ ibi cōpetit, extraordinariũ est.ergo vr ꝙ aliter iudiciũ iudicari nō possit, quā ipsum remediũ sit, & eodē mō induci pñt alia iura s.allega. ¶ Vñ iedo aliter rñdeo, & dico, ꝙ inqsitio generaliter de iure cano.permissa sit, nō tñ per hoc dicendũ est, ꝙ ordinariũ sit iudiciũ eius, q qualitas, & natura Inquisitionis est c regulas iuris cōis, ut supradictum est. Comprobar hic. nā restō in integ dr extraordinariũ remediũ, d.l.in cāe, la 2.ff.de minō.& tñ illa gñalr pmittit in causis minorũ. Sic ēt denuncia-

81 tio cōceditur a iure.d.c qualiter.el 2.j.de accu.†& tñ iudiciũ denunciationis extraordinariũ est, ut uidebimus in c.nouit. j. eo. Et idē dr in pluribus legibus.s.alleg.†Et ad arg.dũ dr, a lege

82 inducitur, ergo ordinarium est, l.1.de va.mu.dic illud verum, nisi illud, quod permittitur.repugnet regulis iuris cōis, prout patet i inquisitione, & in restōne in integ.cum simi quæ offi cio iudicis expediuntur, per s.dicta Non ob ꝙ etiam in inquisitione data forma sit, & ꝙ in sua specie dicatur ordinariũ, q licet aliquo respectu ordinariũ dici possit, hoc tamen facit, ꝙ absolutè ordinariũ dicatur, prout Doc.loquuntur. Sunt enim alia plura, quæ concurrunt, & pponderāt, ut extraordinariũ appelletur, & in casibus mixtis attendir illud, quod prævalet, l. quæritur. ff.de sta.hom. Confirmatur hoc, quia attenta tali rōne nunquā iudiciũ extraordinarium diceret, cũ semp eēt aliqualia ordo, qui posset considerari. †Nā etiā restitutio in inte.

83 hēt ordinē suũ, & in notoriis ēt aliqs ordo considerar, in c.ad nřam, el 3.j. de iureiuran. & tñ constat, ꝙ ista extraordinaria

84 sunt ¶ †Quantum vero ad secundā principalē q. Ant.de But. hic, & in c.quāto.j.eo. post alios, quos ipse refert, ɔcludit ꝙ ius patrona.de sui natura sit mere spirituale. & hoc pręcipuè pbatur ex eo, ꝙ iura dñt tale iuspa.cōicatũ laicis fuisse ex gratia, ut in c.3.de iurepa ergo datur intelligi, ꝙ sit de sua natura spirituale: quia si eēt tēporale, iure cōi absq; gratia laicis cōcederetur. ¶ Sed ad hoc rñdetur, ꝙ licet de gr̃a iuspatrona. laicis competat, non p hoc infert, ꝙ de natura eius spirituale sit, quia gr̃a alio respectu considerar. Nam dato ꝙ esset temporale, est tñ annexũ spiritualibus, & rōne cōnexitatis idem iudicatur de eo, ꝙ de spiritualibus, ut expresse dr in c.quanto.j.eo. Vnde sicut trāsactio prohibetur in spiritualibus.c.super eo, de transa.ita ēt in iurepa.c.pterea.e.ti. †Et simonia sicut i spũalibus, ita ēt in iure

85 pat.cōmittitur, ut no.in c.veniens.el j.j.de testi.†q in cōnexis

86 spũalibus simonia cōmittir, vt p gl.i.q j in sum.† & cũ spũalia

87 nō cadāt in laicũ.c.sacrosancta.& c.Massana.s.de ele.& ita eēt dicēdũ de iure pat.qđ est cōnexũ spiritualibus Et de ɔnexis idē iudiciũ hr p s.dicta. Sed tñ ɔ illā rā dispensatũ fuit, ꝙ iuspa.licēt cōnexũ sit spũalibus, tñ cōcedar laicis, vt inuitent ad bñfaciendũ ecclesijs. & ad hoc ēt tēdit, qđ per alia verba Arc.hic dicit, & ista est clara rñsio ad istud fundm̃, cui Abb non bñ rñdet.

a ¶ Alia ergo fuit principalis opi.ꝙ iuspa.sit tpale [a] de sui natura, quā Abb.hic, & in c.quāto.j.eo.pluribus verbis probat, & seqr, q p p̃sentatione quā patronus facit, nullũ ius p̃sentato q̃rit. & iō patronus laicus uariare pōt.c.cũ aũt.de iu.pat. Ex presentatione.n.sm eũ, datur initiũ quoddā ad ius spũale obtinēdũ, ut latius Abb.hic, & in d.c.quāto.insistit. Sed tñ rōnes suæ p̃cisè nō vñr pbare intētionē eius, sed veniunt a remotis.nō seqr, si q̃rit ius p̃sentato.ergo nō est spũale. Sicr ultra nō dñt, put Abb. refert, ꝙ sit initiũ ad futurũ ius spũale, sed tm̃ dñt, ꝙ p præsentationē patroni sit inchoatũ negociũ, ut in d.c.qđ aũt.ibi, a patrono inchoatũ.j.de iu pa. An aũt istud tale principiũ sit spirituale hoc nō declarauit, & in dubio potius eēt dđm, ꝙ tale initiũ spũale sit, ex quo instō, ad quā præsentatio ordinatur, spiritualis est, vt idē iudicer de medio, ꝙ de fine, argu.l.oratio.ff. de spon & qđ no.in cle dispēdiosam.de iudi. Arc.tamē seqr opin. Abb.pro qua adducit tres rōnes, quas ipse notabiles, & cōclu-

b dentes dicit. Prima est, nā spiritualia nō pñt præscribi, [b] c.cām, q̃.j.de præscr.sed ius patro.præscribit, vt no. Ant.de Bu.per illũ text in cap.querelam. s de elec.ergo vr esse tpale. Secunda, q spiritualia q̃ laico quādoq; conceduntur, detinentur per laicum & nō possident, ut dicit Ant de Bu.p illũ tex.in c.cũ ap̃lica.j.đ his, q̃ fi.a præla faciu, qđ no Inn.in c.cũ sicut s de elec.lo.An.in

88 in c.2.de præb.in 6.†sed iuspa.possider per laicũ.c.consultationibus, de iu pat.ergo vr esse tpale. Tertio per tex.in c.lectis.63. di.vbi ius postulandi consecrationem potest a laico præscribi, & sic non videtur spirituale. ita ergo in iure pat.dđm est, ut latius Arc.hoc deducit. & sic tota vis eorũ, q̃ ipse dicit, reducitur ad hoc, ꝙ iuspat.dicer esse tpale, q præscribitur & possider p laicum, qđ in spũalibus non cōtingit. ¶ Sed tñ p̃dictis rōnibus

89 rñderi pōt. † Primo negādo ꝙ iuspat pōt p̃scribi, [c] vt Arch.te-

c net lxxj uist in c.hortamur. & ita efficaciter pbat, & cōcludit Abb.in d.c.querelam.col.2.& idem Abb.in dispu incip. Augerio, in j.dubio, in j.col Nō obst.ꝙ iuspatru.per laicum dicatur possideri, d c.cōsultationib. q illud verũ est in patrono, put in lex.loqr. cũ quo dispensatũ fuit, ut habeat iuspat sed p aliũ laicũ, q nō esset patronus, non pōt possideri, ut per Abb.in locis s.alleg. Vel dicamus, ꝙ possessio ibi nō ponir proprie, sed pro detentione capir facit tex in l.stipulatio ista.§.hæc quoq; de ver.obl & in l.qui legatorũ.§.filiũ.ff.p hære. Nā uerbũ, possideant, nullo mō ibi stare pōt pprie, q iuspat.est ius incorpo-

90 rale, † & incorporalia nō possident. l.seruus, §. incorruptibiles, ff.de aeq re.do.tu.per gl.in c.cōquestus.j.de so cōpet.& in c. cum uenissent.s.de in integ.resti. ¶ Vel secundo principaliter ad oĩa, q̃ Arc.dicit, rñdet, ꝙ spiritualia mere, q̃ nullo mō cōicata sunt laicis, nō pñt præscribi, nec possideri per laicum. sic loquuntur iura alleg.p Arc.hic. Sed iuspatr.quāuis de sui natura esset spirituale, in eo tñ est dispēsatũ cũ laicis, vnde nō mirũ si pōt præscribi à laico, & possideri. & istam rñsionē expresse sentit ipse Arct.hic. sed illā reprobat, dicens ꝙ ista cōicatio, q̃ facta reperitur in laicum, de iure pat.nō dēt operari ꝙ præscribi possit: q uidemus, ꝙ ius decimandi ēt qñq; laicis cōpetit. vt no.in c.cũ ap̃lica.de his, quæ fi.a præl.in c.2.de dec.in vj Et tñ extra illos casus, qui conceduntur, tale ius nō pōt præscribi. c. cām, q̃.de p̃scr.ita, sm eũ dicamus in iurepatro. Sed ad hoc dicendũ est, ꝙ ista æqparatio nō pcedit, q in iure patronatus est facta maior cōicatio laicis, quām in illo iure decimarũ, qđ ex priuilegio quādoq; laicis ɔceditur. Ius enim patro.ad laicos ge-

91 neraliter pertinens, transit in hęredes, ut in c.j. de iure pat. &

92 cum vniuersitate † trāsferr, ēt in cōtractibus.c.ex literis. de iure pat.qđ nō est i iure decimādi. Et sic patet, ꝙ rōnes Arc.quas ipse cōcludētes dicit, euitari possunt. Placet tamē opi.Abb pro

d qua [d] mihi vr tex.in c.quanto.j.eo.& in c.de iure.j. de iurepa. i qbus iuribus dr, ꝙ iuspatronatus est annexum spiritualibus. si ergo annexum est, datur intelligi, ꝙ de se non sit spirituale: q illud, ꝙ est annexum, essentialiter distinguitur, & vr quid diuersum, & separatum ab eo, cui coniungitur. sicut dr, ꝙ nullũ simile est idē, l.qđ Nerua ff.de posi. ista enim connexio manifestè arguit diuersitatē, † q vna & eadē res nō pōt sibi cōiungi,

93 ut in c.fina.j.de instit.& in c.fi.de Baptis.no.in l.2.ff. de stipul.

94 seruo ¶ † Vltima qō [e] superest qũo iudiciũ ciuile a criminali

e cognoscar. & in hoc varię sunt opiniones. Nā vna opinio fuit quod ciuile iudiciũ sit, & agar ciuiliter, quādo est pœna pecuniaria. sed crialiter, quādo imponitur pęna corporalis.gl.in l.j. C.quando ciui.act.crim.piu.& idē sentit gl.in l.si qua p calumniā.C.de epis.& cle.in l.qui sepulchra. C. de sepul.viola. Et illa opi.cōiter uontener vt p Abb.hic, & per Bar.in l.3. ff.de sepul. viola. Sed tamē illi aliter non declarant quare ista doctri.non pcedat. nā p ea vr tex.in auth.sed hodie.C.de epis.& cle.ibi, in qualibet cā criminali, vel pecuniaria. ergo vr in illa alternatiua, quòd causa pecuniaria non sit criminalis. Et eodē mō loquēdi utitur tex.in auth.sed nouo iure. C. de pę.iu.qui ma.iudi.& idem tex.in l.j.in prin.ff.de resti.in l.1.in prin.ff an causæ p alium.in l.interrogari.C.de quęst.in l.fi.C. de requi.reis. Sed tamē hæc doctrina nō vr vera, q ēt quod pęna sit corporalis, seu pecuniaria, cā tamē dr criminalis, vt pbatur in l.1.C. quando ciui.act.cri.præiu vbi dr agi criminaliter, quando quis publico cōuenitur, & tamē pro crimine publico quādoq; pecuniaria pœna iponitur. Insti.de pub.iudi.in prin.& in §. itē lex Iulia de vi, iuncta l.1.C.q̃n ciui.ac.cri præiu. ¶ Scđa opi.reperitur, ꝙ vbi agitur de crimine, cā dicar criminalis. alias vero cā ciuilis sit, vt sentit gl.i l.lege Cornelia.ff.de iniu.sed Bart.ibi illam reprobat per tex.in l.prætor, §.j.eo.tit.ff.de iniu. Et contra istam opi.Abb.hic alleg.tex.in c.tuę.s.de procura.ibi, & sic de crimine agatur, nō tamē crialis est.& idē dr in c.per tuas.circa fi.j.de simo.& in c.sup his.in fi.de accus.ad idē allego tex.in l.fi.ff.de fur.vbi p furto agitur ciuiliter, & criminaliter, & in l. fi.ff.de priua.deli.in l.pe.& fi.C.de fal.& istud verũ est pprie, impprie tamē, & largo mō vr verũ, qđ si agatur de crimine, ergo causa criminalis est, & ita accipir in ea.item cũ quis.j. de resti. spo. Sicut cā spũalis dr, qñ agir de re spũali, & de similibus, ut p glo.

ADDITIONES:

a Temporale. Hanc tenet Dec.hic, & bene. Idem Roch.Cur.de iu.pat.uers.ius, & ita obseruatur, quandiu spectat ad laicos, uel rōne patrimonii. Late se inuoluit hic Fran.Rip.nu.60.cum seq.

b ¶S.Ald.Præscribi. Late tradit idē Deci.in c.cũ uenerabilis.co.19.de excep.

c Præscribi. Imo pt indistincte p̃scri. Gem.cōs.123. Ale.cōs.74.n.16.lib.4 Pe.Phi.Cor.cōs.47.li.2.Roc.Cur tra.de iure pat.versi.ipse, vel 15, a quo.qō.36.Dec. Ifra de excep.c.uenerabilis, & cōs.17.cōs.124.cō.126.& cōs 134.

d Syl.Ald Pro qua. Vide eundem latius declarantem in 2.lec.in v.col.

e Syl.Ald Vltima quæstio. Adde Ias.de Maino.in rub.C.de iudi,nu.4. & Fran. Rip.hic,nu.91.cum seq.

glo late xi.q.i.in sum. ¶ Tertiā opi. posuit gl. in l.3.ff.de sepul. 95 viol. φ si pęna acquiratur fisco, cā dicatur criminalis: † si uero parti agenti, dicitur ciuilis. & illam approbat Bar. ibi, & Doct. cōiter sequuntur, Cyn & Bal in l.si qua per calumniam. C.de epi.& cle.& idē tenuit gl 3. in l.aut damnum, in prin. ff.de pœ.& in l.j.in gl.si.vbi Alb.& Sal. C.de sepul.vio.& idem tradit Imo.in rubr. ff.de pub.iud & Do.in c.j.de cler.coniug.in 6.& ad hoc est bonus tex & gl ibi, in § in summa. Insti de iniu. ¶ Contra istā cōmunem opi. Abb hic adducit tex.in c.per tuas. J. de simon.ubi agitur ad priuationē beneficii.& illud beneficium non applicatur parti, & tñ dicitur agi criminaliter. Sed ad illum tex.rñdet, φ licèt ibi pęna non applicetur parti, nō applicatur ēt fisco: unde vr esse 96 tertia species pœnę. q dicitur remotio ab officio, † ut dicit text.in c.qualiter. el 2.in prin J. de accu.& in tali spē pœnæ dicitur agi ciuiliter non criāliter, ut no. Bart in l j.§. sciendum est. ff. de suspec. tu. ita dicit Arc. ad fi. hic; & sequuntur Mod. Ad quod facit, quia quādo agitur ad priuationem beneficii, ut d.c.per tuas. pœna non est parti applicabilis, ut c.a.olim. de rescrip. in fin. Et ideo conclusio supradicta, quæ habet, φ ciuiliter agatur, qñ pęna parti applicatur, intelligitur, si talis pœna sit, quæ parti acquiri possit. ¶ Sed tamen considerandum est, φ p hoc nō bene saluatur cōis opinio, quæ deficit fm hoc in tertio membro, scilicet, pœna non applicatur parti, nec fisco. Præterea etiam quādo quis priuatur officio publico, agitur criminaliter. Ad hoc videtur text. in l.3.§.pœna. ff.de crim. vel ubi pro illo crimine, quis priuatur officio, & tamen agit criminaliter, nam ciuiliter ageretur actione de dolo, ut per glo. in l j.co.ti. ¶ Secundo contra communē opi facit text. quem And. Sicu. hic adducit, in l.Caius. ff. ad Syl. ubi ciuiliter agitur, & tñ pœna fisco applicatur. Sed tex.ibi nō dicit cām ciuilem, sed pecuniariā. ibi cum sit pecuniaria, morte ingrati hæredis extincta non uideri. vnde quis pecuniaria sit, criminalis dicitur, ex quo fisco applicatur. Alii dñt, φ in d l.Caius. agebatur petitione hæreditatis, quo casu agitur ciuiliter, licèt noīe fisci agatur, ut declarat Bar. in d.l.3.ff.de sepul. uio. not. in l.t.C.de his, qui. vt indi. Sed hoc ñ vr uerū, qa verba literæ repugnāt cū ibi bona essent fisco denunciata, & in pœnam defuncti hæredis vendicentur. ¶ Tertio ɔ cōmunem opi. facit tex. in d.auth. sed hodie. & in d.auth. sed nouo iure. s alle. dum alternatiuè dr cā criminalis, vel pecuniaria. ergo datur intelligi, φ pecuniaria cā non sit criminalis, licèt fisco applicetur. Sed dicendum est φ causa pecuniaria ciuilis dr respectu pęnę corporalis, quæ criminalis ibi appellatur. & sic ex s. dictis uerificatur, qd dicit Saly in l.1.de sepu. viol. in 2.colum. versicul ex ista gloss. φ gl.& iura abutunt bis vocabulis, fm diuersam consideratiōnē. nā pena pecuniaria, q fisco applicatur, pōt dici ciuilis, habito respū ad pœnā corporalem. facit tex. in d.l.Caius ff. ad Syll.& considerata pęna pecuniaria, q parti acqrit, pœna pecuniaria, q debet fisco, pōt dici criālis, fm Sal & cōem opi. ut s. dixi. Et quandoque etiam dicitur agi, criminaliter, licèt fisco nihil debeat, ut in d.cap. cum quis. intra de testi. spol. Non quoque satisfacit doctrina, quam circa hoc Abb. hic tradit, quia nullo modo consonat, quod si parti pœna applicetur, dicatur iudicium criminale. Nam cum agatur ad priuatam vtilitatem, iudicium ciuile est, l infamem. ff. de publi. iudi. gl. in uersi. iudicio. & latius deducit Arc hic, & hoc melius probatur in d.l.j.C. quādo ciuil. act. cri. præiu. Et ideo non uidetur quod præcise certa doctrina dari possit. Inhærendum est tamen opi. communi, quæ minus periculosa uidetur. Et concludendo ex mente Doc. dicamus, quòd causa ciuilis dicitur, cuius finis est commodū partis, & priuatum interesse. Si uero ad utilitatem publicā agatur, causa dicitur criminalis, vt ɔcludit Ant. de Bu. hic. p quo allego tex. a i.q.3. in ca. quicūque ibi. ciuiliter, siue publice. Ex quo Infertur, quòd si pœna, quę petitur, debeatur parti, iudiciū ciuile sit. si fisco, vel Reip. applicetur, iudiciū erit criminale. Et ita cō 97 munis opi. bñ pcedit. ¶ † Scdo infertur, φ si agatur de priuatione officii priuati. causa erit ciuilis. ut de tutore Bal dicit in d.l.j.§. sciendū. ff. de suspe. tut. Si uero est tñ publicum sit, dr agi criminaliter. d.l.iii.§.pęnam, de cri. stel Non ob. tex. in d.c.p tuas. J.de simo. vbi dr agi ciuilr, & tñ illa priuatio bñficii vr respicere vtilitatē publicam, quia largo mō dr ciuilis respū grauioris pœnæ sicut largo modo criminaliter accipitur in dicto capitu. item cum quis de restit. spolia. vel ad cap. per tuas considerandū vr, φ ciuiliter ibi dicitur causa agitari, qa non agebatur, vt ille puniretur, sed potius ad correctionē, qa p viā denunciationis ibi pcedebat. Sic ēt ubi de criē excipitur, nō dr agi criminaliter. in c.sup his, in fi. de accu. qa nō agit ad pęnā. Si ergo pcederetur p inqsitionē, vr agi criālr, qa finis respicit pęnam. Et qñ extraordinaria ēt pęna īponitur arbitrio iudicis, dr agi criālr. l. fi. ff. de fur. § in sūma. Inst. de iniu. Et ex his bf hæc rubr. absoluta sit

ADDITIO.

a Syl. Ald. Sequuntur. De ista communi opi. vide eundem Deci. in 2. lect. co. 6. In 3.§ sequę post Deci. ponit Ludo. Gome. instit. de ac. in prin. col. 3. ubi disputat, & quam plura alleg. ad hoc.

Secunda lectu. super rubrica de iudiciis.

SVMMARIVM.

1 *Præparatoria præmittenda sunt.*
2 *Iudicium largo modo acceptum incipit à citatione, propriè vero, & strictè, à litis contestatione. nu. 3.*
4 *Continuatio debet fieri ad proxima.*
5 *Continuatio in principio libri continuatur ad remota.*
6 *Item quando tituli intermedij conferunt ad titulum præcedentem.*
7 *Præparatorij, & principalis idem est iudicium.*
8 *Præparatoria non debent trahere ad se principale, sed bene indicant eius aduentum. nume. 9.*
10 *Accessorio probato, probatur principale.*
11 *Actio ad exhibendum est præparatoria ad rei vendicationem.*
12 *Præposteratio quandoque toleratur.*
13 *Rei vendicatio intentari potest de se sine actione ad exhibendum.*
14 *Probationes iudici sunt ad instruendum mentem ipsius.*
15 *Iudex tenetur adhibere fidem testibus, & instrumentis, & iudicare secundum allegata, & probata.*
Nisi ex causa quandoque moueatur ad non credendum testibus. nu. 16.
Et tunc causa debet exprimi. nu. 17.
18 *Iudex ex causa potest à constitutionibus, & consuetudine recedere.*
19 *Dictio, videlicet, restringit.*
20 *Arbitria reducta sunt ad instar iudiciorum.*
21 *Exemplar est prius exemplo.*
22 *Iudicium dicitur quasi iurisdictio.*
23 *Arbitri dicuntur iudices.*
24 *Continuatio ad remota tunc toleratur, quando non est necessaria.*
25 *Iudicium dicitur pluribus modis.*
26 *Iudicium quid sit.*
27 *Inquisitio generalis an dicatur iudicium.*
28 *Testes non sunt de substantia iudicij.*
29 *Probationes non sunt de substantia iudicij.*
30 *Diffinitio non debet exprimere omnia necessaria in actu diffinito.*
31 *Contendere, hoc verbum, an referatur ad actorem, vel reum, vel iudicem.*
32 *Iudicium propriè dicitur lite contestata.*
33 *Statutum disponens, quòd quilibet maior xviij. annis intelligatur habere legitimam personam in iudicio, an intelligatur non solum in actibus post litem contestatam, sed etiam ante.*
34 *Iudiciorum sunt plures species.*
35 *Intellect. l. sui de procur.*
36 *Iudiciorum aliud generale, aliud vniuersale, aliud particular:*
Item aliud publicum, aliud priuatum.
Item aliud plenarium, aliud summarium.
Item aliud incidens, aliud emergens.
Item aliud simplex, aliud duplex.
Item aliud diuinum, aliud humanum.
37 *Inquisitionis iudicium, an sit ordinarium, vel extraordinarium.*
38 *Extraordinarium dicitur, quod fit contra regulas iuris communis.*
39 *Priuilegium dicitur ius extraordinarium, & quare.*
40 *Extraordinarium dicitur, quod officio iudicis expeditur.*
41 *Inquisitio expeditur officio iudicis.*
42 *Extraordinarium remedium cessat interueniente ordinario.*
43 *Inquisitio cessat accusatore superueniente.*
44 *Iuris patronatus iudicium dicitur mixtum.*
45 *Ius patronatus est annexum spiritualibus.*
46 *Præsentato quodnam ius quæratur.*
47 *Præsentatio facit, vt censeatur quasi contracta in sponsalia de futuro.*
48 *Ius, quod præsentato acquiritur, dicitur ad rem.*
49 *Impetrans beneficium nō facta mentione de præsentatione alterius, nihil agit, & impetratum non ualet.*
50 *Iuris ad rem regulariter fieri debet mentio.*
51 *Iudicium ciuile quomodo à criminali distinguatur.*
52 *Causa criminalis dicitur quando pœna fisco applicatur.*
53 *Pœna pecuniaria, quæ pro delicto imponitur, an fisco, vel parti applicetur.*
54 *Accusatio dicitur propriè quando agitur criminaliter.*
55 *Accusans aliquem, & petens illum condemnari, intelligitur criminaliter.*
56 *Accusatio impropriè ponitur quando parti pœna applicatur.*
57 *Pœna dupli, vel tripli intelligitur quod applicetur parti, & quare.*
58 *Pœna applicatur quando ius actionem producit.*
59 *Actiones populares competunt pro interesse publico, & tñ pœna pti applicatur.*
60 *Pœna quæ pro delicto simpliciter imponitur, in dubio debetur fisco, maxime si est ademptionis bonorum. nu. 61.*
62 *Publica vtilitas priuatæ præfertur.*
63 *Intellect. l. non puto. ff. de iu. fisci.*
64 *Pœna contractus in dubio parti applicatur.*
Item posita in ultima voluntate. nu. 65.
66 *Pœna in dubio de iu. cano. iudici censetur applicata, vt in pios vsus distribuat.*
67 *Pœna imposita propter damnum, vel interesse alterius, applicatur in dubio parti.*

Memini me aliàs Plenlori stylo super hac rub. & c. j. d iud. Pisis scripsisse. & quā scripta ab ĩpressoribus oībus exhibētur, nūc bꝛ̃ instabo, solū addēdo aliqua prioribus scriptis. ¶ Et primo ꝯtinuaꝛ̃ hęc rub. ſm Abb. post alios, qa ſ. dictū est de ꝑparatoriis iudiciorū, iō nūc ad iudicia ipsa veniēdū est. Et fuit ista cōtinuatio gl. in rub. ff. & C. eo. quā aliàs tum secutus inferēdo ad plura notabilia, vt ĩ prioribus scriptis patet. Sed postea itetū
a legēdo Pisis, deinde Paduæ,[a] visa fuit mihi dubitabilis. nā talis cōtinuatio vꝛ̃ bñ ꝓcedere in rub. ff. & C. eo. vbi añ titulū de iudicijs ponitꝛ̃ rubr. C. de eden. & de in ius voc. q̄ sunt de ꝑparatoriis iudiciorū. Secus in isto tit. ubi post tit. de iud. ponitꝛ̃ de foro compe. & de libel. obla. de quibus prius erat dicendum, attenta continuatione prædicta, cum etiam ista sint præparatoria iudicii. Vñ quidā conati sunt respondere, & dñt, ꝙ continuatio Doc. hic intelligiꝛ̃ de ꝑparatorijs largo mō, prout est cōducere aduocatos, procuratores constituere, & similia, de qbus tradit Spe. in ti. de ꝑpara. iud. in prin. & de istis ſ. dictū fuit ti. de postulan. in tit. de procu. arg. vero ſ. factū intelligiꝛ̃ de pręparatoriis stricto mō, put sunt illa, quæ immediate ꝑcedunt litis cōtestationē. Sed ista distinctio non tollit difficultatē, qa sicut præparatoria largo mō præcedunt, ita ēt ꝑparatoria stricto mō præ-
1 mitti debent, ut patet in rub. ff. & C. eo. † & regula gñaliter dicit ꝙ ꝑparatoria ꝑmittenda sunt, l. j. ff. de orig. iur. cū si. traditis per Alexan. in rubri. C. de edendo. in principio. Et quia Docto. simpliciter loquuntur de præparatoriis. vñ consonat, ꝙ dictū eorū ēt de ꝑparatoriis ꝓprie, & stricte intelligaꝛ̃. ¶ Vñ ad argu. vt aliàs dicebā, rñderi pōt, videlicet, ꝙ libelli oblatio, & competentia fori, de qb. j. hꝛ̃, non sunt hic ꝑparatoria iudicii, ex quo sequunꝛ̃ istum tit. de iud. & præparatoria debent ꝑmitti, vt ſ. di-
2 ctū est. Et iō necessario dicēdū est, † ꝙ iudiciū in isto titul. largo mō accipiaꝛ̃, put incipit a citatione, iuxta glo. in rub. C. de I ius
3 vocā. † Sed capiendo iudiciū ꝓprie, prout incipit a litis cōtest. l. j. cū gl. 4. eo. ti. & j. dicā libelli oblatio, & citatio sunt de præparatoriis iudiciorū. & ita in rub. ff. & C. eo. accipiꝛ̃. ¶ Scđo ꝯ ꝑdictā continuationē facit, qa vꝛ̃ fieri ad remota, cū referaꝛ̃ ad tit.
4 de postul. & de ꝓc. vt ſ. dictū est. † & hoc ꝯ naturā ꝯtinuationis q̄ dēr fieri ad ꝓxima, vulg. l. j. ff. de stat. ho. & ita An. Sic. in prin. hic. Ad hoc vꝛ̃ posse rñderi duobus modis, vt qdā hic dicunt.
5 † Primo, ꝙ cū hic sit principiū libri, cōtinuatio toleraꝛ̃, licèt sit ad remota, iuxta gl. in ru. de cond. fur. Sed ista solutio nō satisfacit, quia principium libri bñ facit, ꝙ continuatio non sit necessaria. sed dato, ꝙ requiraꝛ̃, put Doc. ꝑsupponūt, nō est bo-
6 na, si fiat ad remota, de quo j. dicā. ¶ † Scđo rñderꝛ̃, ꝙ qñ tituli, qui sunt in medio, conferūt ad tit. ꝑcedētē, ad quē cōtinuatio fit, tūc ēt ad remota cōtinuatio toleraꝛ̃. ff. si tab. test. nul. exta. & Insti. de leg. in prin. Sed nec ista placet, quia titu. intermedii habēt materiā alienā ad tit. ad quē fit continuatio. Et maxime altera forma continuationis, dū dꝛ̃, ꝙ ſ. dictū de præparatoriis iudiciorū, nunc de iudicijs. Præmissis. n. ꝑparatoriis, erat immediate dicēdū de iudiciis, & non cōuenit, ꝙ inter præparatoria
7 iudiciorū, & ipsa iudicia, extranea materia inferatur, † quia de præparatoriis, & de re principali idem iudicatur. l. in argento.
8 in prin ff. de aur. & arg leg cum si. ut aliàs dixi. ¶ † Tertio instari pōt, qa nō vꝛ̃ conueniēs, ꝙ præparatoria, q̄ ꝑcedūt, trahāt ad se principale. arg l. ꝙ per manus. ff. de iure codi. & in l. ex pupillari. ff. de vul. & pup. ita colligitur ex his, quæ aliàs scripsi. Posteriores hic respōdēt ꝙ ꝑdicta cōtinuatio bñ inferꝛ̃, ꝙ dicto de præparatoriis, congruēter dꝛ̃ de ꝑparato. Sed per hoc non ĩfertur, ꝙ pręparatoria trahant ad se principalem dispositionem.
b Sed ista verba nō tollunt arg.[b] quia si ꝑmissis ꝑparatoriis, congruēter poniꝛ̃ de ꝑparat. ergo vꝛ̃, ꝙ ꝑparatoria trahāt pñcipalē dispōnē, & hic nō vꝛ̃ posse negari. Vñ ad ar. aliꝛ̃ rñderꝛ̃, & dico,
9 ꝙ ꝑparatoria nō trahūt principalē, † sed indicāt eius aduentū.
10 nā ꝓbato accessorio ꝓbaꝛ̃ principale, † vt no. Bal. ꝑ illū tex. in l. 2. C. de dot. ꝓmis. & facit tex. & qđ ibi Bar. I l. qsqs. C. de agri. & censi. lib. xi ¶ Quarto argui pōt, qa nō vꝛ̃ verū simpꝉr, ꝙ ꝑpara-
11 toria ꝑmittantur, vt in ꝑdicta cōclusione ꝑsupponiꝛ̃. † Nam videmus, ꝙ actio ad exhibendū est ꝑparatoria ad rei vēdicationē. l. 1. ff. ad exhib. & ꝑ glo. in l. ad rē mobilē. ff. de ꝓcu. & in l. 1. C. de interrog. act. Et tñ in ordine titulorum postponiꝛ̃. & ita arguit Ant. de But. ꝯ Ale. in rub. C. de edē. Sed ſm eū respōdeꝛ̃, & Mod. ibi sequunꝛ̃, ꝙ talis ordo non est necessarius, iuxta no. per Bar. ĩ l. 2. §. si pri°. de uul. & pu. ¶ Sed instari pt, si talis ordo non est necessarius, ergo nō hēmus rōnē cōtinuationis quare ꝑparatoria ꝑmittanꝛ̃: nisi dicam° ꝙ iste ordo seruari dēt, qa ꝑparatoria debēt ꝑmitti, ꝑposterō tñ nō uitiat. Stant. n. ista simul, ꝙ ordo iste sit, & isto tēpū motus sit Imperator, & Papa hic. &
c tñ ꝑposteratio toleretur.[c] l. ambiguitates. & l. præpostere C. de
12 testa. † Secūdo ad arg. rñdent qdā hic, ꝙ actio ad exhibendum
13 nō est necessario ꝑparatoria rei vēdicationis, † quia absq; illa immediate rei vēdicatio intētari pt. c. examinata j. eo. Sed hic nō tollit arg. qa ꝙ opponiꝛ̃ de actione ad exhibēdū, intelꝉr, ꝙ ꝑparatoria est, put est r̃aliter. & licèt nō sp necessaria ꝑparatoria sit, Doct. hic nō loquunꝛ̃ de ꝑparatoriis necessariis, ut patet in tit. de ꝓcu. & de postu. de qb. tanq̄ de ꝑparatoriis ſ. dictū est, ſm Doc. & tñ necessario in iudicijs nō reqrūnꝛ̃, cū iudiciū esse possit ēt sine ꝓcuratoribus, & aduocatis. Vñ ad arg. vt dixi in rub. C. de edē. rñdeꝛ̃, ꝙ actio ad exhibēdū est ꝑparatoria rei vēdicationis, & isto tēpū debuisset ꝑmitti. Sed qa ex aliis pluribus cāis agiꝛ̃ ad exhibendū. l. 2. ff. ad exhib. respū aliarum cāꝝ nō ꝑmittiꝛ̃. Et in simili facit, qđ dicit Io. An. & Abb. post alios ĩ rub. j. de excepi. ¶ Secūdò ꝯtinuaꝛ̃ hęc rub. vt Abb. dicit, nā ſ. dictū est de instr̃is qb. iudices iudicāt, videlicet de cōsti. & de cōsue. & de ꝓtātib. iud. iō nūc ad iudicia ipsa ueniēdū est. Ista cōtinuatio aliàs non placuit, hac rōne, qa ēt alia sunt instr̃a iudiciorū, vt sunt testes, & instr̃a, l. si nēcionē. §. instrorū. ff. de verbi. si c. ꝓuenit. el j. de testi. cogē. & de his j. poniꝛ̃, & attenta rōne ꝑdicta ꝑmitti debuissent. Posteriores hic conati sunt rñdere, & dñt, quòd Abb. loqꝛ̃ de instr̃is iudiciū, & nō de instr̃is iudiciorū. Sed ista dr̃ia nō sapit: dū. n. Abb. dicit de instr̃is, quib. iudices iudicant, verba ista ēt verificanꝛ̃ in instr̃is ꝓbatoriis, put sunt testes, uel instr̃a notariorū. Nā instr̃a ꝓbatoria ēt vñt instr̃a iu-
14 diciorū, † qa ꝓbationes fiunt iudici ad instruēdū mentē eius l. qnquaginta. in fin. ff. de ꝓba. ¶ Scđo rñdēt posteriores, ꝙ Abb. hic loqꝛ̃ de instr̃is, qb. iudices ex necessitate iudicāt, & hoc nō vꝛ̃ hēre locū ĩ testib. qb. ꝑt iudex nō adhibere fidē. Sed nec ista differētia videꝛ̃ vera. Primo, qa verba Abb. ita verificanꝛ̃ in ĩstru-
15 mētis ꝓbatoriis sicut in aliis, ut dixi. † Scđo, qa iudex testibus, & instrumentis teneꝛ̃ adhibere fidē, cū dēat ſm allegata, & ꝓba-
16 ta iudicare, ut no. in l. illicitas. §. veritas ff. de offi. ꝑsi. † Et hoc nisi ex cā qñq; moueaꝛ̃ iudex ad nō credēdū testibus, & tūc cau-
17 sa debet exprimi, † vt no. Bar. ꝑ illū text. in l. Lucius. ff. de his,
18 q no. infa. † Et etiā ex cā pōt iudex a cōstōnib. vel consuetudine recedere, ut est dictū luno. in c. 1. ſ. de ꝯsti. vbi Mod. late ĩsistit. & iō efficax videꝛ̃ rō q̄ in priorib. scriptis adduxi, nisi dicamus ꝙ Abb. restringit se in instrumētis, de quibus expresse dicitur.
19 † quia utitur verbo, videlicet, ꝙ restringit. c. nouimus. de verb. sign. Cōtra ſ. dictā cōtinuationem tñ facit, qa videꝛ̃ fieri ad re-
20 mota, ꝑ ea, q̄ dicta sunt in prima continuatione. ¶ † Tertio ſm Abb. ad ꝓxima cōtinuari pōt, quia ſ. ꝓxi. dictū est de arbi. & arbitria redacta sunt ad instar iudiciorū. l. prima. ff. de arbit. ideo post tit. ꝑcedentem de arbitris, poniꝛ̃ de iudicijs. Et ita prius ēt
21 dicebat Cat. hic. Sed nec ista videꝛ̃ ꝓcedere sine dubio, † qa illa rō, ꝙ arbitria ad instar iudiciorum redacta sint, arguit, ꝙ prius poni debuisset tit. iste de iudi. cum prius sit exemplar. q̄ exemplum. l. in testō. la 1. ff. de cond. & demō. & ita arguit An. Sic. hic. & ipse Abb. hoc idem dicit in rub. ſ. de arb. & pri' Alb. in rub. de arbi. & Sal. in rub. C. eo. qdā Mod. hic dñt, ꝙ uerum est, ꝙ attēta simpꝉr rōne ꝑdicta, ti. de iu. ꝑmitti dbuisset. sed aliis rōnibus, q̄ ꝑpōderāt, prius poniꝛ̃ de arb. ut in rub. Doc. tradunt & ista fuit rñsio, q̄ ponunt Alb. & Sal. in locis ꝑallē. Sed nō satisfacit, quia dato, qđ hoc verum sit, nō ꝑ hoc ꝑdicta cōtinuatio saluaꝛ̃, qa hic q̄riꝛ̃ tunc de cōtinuatione istius tituli ad ꝑcedentem, licèt merito tit. de arb. ꝑmittaꝛ̃, put Doc. dñt, nunc ꝑmisso tit. de arb. q̄riꝛ̃ quomō iste tit. ꝯtinueꝛ̃. Et rō Abb. non est bona, qa arguit, qđ iste titulus debuisset ꝑmitti, ut dictum est. ¶ Ego aľs saluabā ꝯtinuationē ꝯsiderādo ĩ gñe similitudinē, q̄ habeꝛ̃ ĩter arbitria, & iudicia, & placuit posteriorib. Sed nunc aduertēdū est, qa illud, qđ dixi, ĩ effectu vꝛ̃ ponere nouā ꝯtinuationē, & rō Abb. nō adaptatur. ¶ Postremo ꝓbabilis cōtinuatio vꝛ̃, ut dicamus. ſ. visum est de iudicibus ordinariis, & delegatis a qb° pēdēt iudicia. l. ꝓperādū. §. 1. C. de iud. & ĩ quorū ꝑtāte
22 est finis iudiciorū. l. q explicādi. C. de accu. † Et ad hoc facit, qa iudiciū dꝛ̃ quasi iurisdō. c. forus. §. j. de verb. sig. & sic capit nomē a iudice, q ius dicit. l. 1. ff. d iu. om. iu. Et idē successiue dicen-
23 dū est de arbitris, q dñr iudices, † ut ꝑ Abb. ĩ ru. ſ. d arb. & ē tex. 2. q. 6 c. a iudicib. facit l. arbitrio. ff. q satis. cog. merito ergo postea q̄ dictū est de iudicib°, & de arb. poniꝛ̃ ista ru. d iu. vꝛ̃ ēt dici pt, ꝙ cū hic sit pñcipiū libri, ñ reqraꝛ̃ alia ꝯtinuō iuxta gl. ru ff. d ꝯd. fur. Quidā tñ dñt, ꝙ illa gl. nō dicit hoc, licèt illa allegeꝛ̃.

Sed

ADDITIONES.

a Paduæ. Et sic nunc Papiæ quarto legit, nec minus superuacuis scatet.

b Syl. Ald. Argu Melior videtur responsio, quòd dicamus, quod præparata trahant præparatoria. sed quia trahunt à parte ante, quia cogunt præparatoria præcedere, ideo dicatur de iudiciis.

c Syl. Ald. Toleretur. Videmus enim etiam in præparatoriis iudiciorum dari ordinem, is tamen vel omissus, vel præposteratus non uitiat, Bal. in auth contra rogatus. in §. C. ad Treb. in l. exceptionem. col 2. ver. reuoco in dubium. C. de proba. Fel. in c. cum dilecta, colum. 12. de rescrip. Dec. consi. dix. exhibētur duę sententiæ. col. 2. in prin.

Sed solum dicit, qñ est principium libri ꝯtinuatio pt fieri ad remota: nō aūt dicit, ꝙ continuatio nō requiratur. Sed tñ gl. vr̃ hēre intellectum, prout cōiter allegaẽ: qa dū gl. inqt, ꝙ in principio 24 † libri toleratur cōtinuatio ad remota, illud alia rōne non vr̃ nisi quia cōtinuatio nō est necessaria: quia si eēt necessaria cōtinuatio ad remota nō admitteret solū, quia nō est necessaria. arg. l. i. in prin. C. de rei.uxo.act. & gl. ꝑalle. in rub. de cond. fur. limitatur, & declaratur, vt tradit Ang. Are. in rub. proœm. Insti. col. fi. Et rōnē illius gl. ponit Bal. in rub. C. de ser. fug. ad fin. Cuius tñ rō tñ ꝯuenit in prin. vol. & nō bene accōmodaẽ in prin. 25 libri, qn alij ꝑcedūt. ¶ † Expedita continuatione Abb. ꝑmittit ꝙ pluribus modis dr̃ iudiciū, de quo me remitto ad ea, q̃ alias a scripsi [a] allegando Pau. de Cast. in rub. C. de iud. vbi ponit, ꝙ nouem modis dicatur iudicium. & addit gl. Io. Mon. in extraua. in rub. de iud. qui ponit xv. significatus. Et ulterius aduertēdū est, quia dum Abb. inter alia dicit ꝙ iudicium hic accipiẽ ꝓ instantia cāæ discutiendæ, loqẽ ꝑ verbum futuri temporis discutiendæ. & ĩ in diffinitione Abb. vtitur uerbo ꝑsentis tēporis dū discutitur, per c. forus. de verb. sig. q tex. ita loquitur. & sic Abb. videtur sibi ꝯtrius. ut dnt qdā hic Sed rñdetur, ꝙ illud verbū futuri tpis, discutiendæ, refert ad instantiā. de qua loquitur ibi, dū dicit, pro instantia cāæ discutiendæ: & isto respū bene dicit, qa instantia respicit tps futurū cāæ discutiendæ. & Abb. hic nō ponit diffinitionem iudicii, prout postea ĩ. facit Sed ponit vnum significatum, capiendo largo modo pro eadem instantia, & iudicium ad differentiam aliarum significationū iudicii, de quib. loqẽ. ¶ Circa diffinitionem iudicij, in qua Abb. hic insistit, pri-26 ma fuit diffinitio antiquorū, ut ipse refert ꝙ iudiciū † est actus trium personarum, videlicet iudicis, actoris, & rei in iudicio contendentium. Et de ista diffinitione alias seriose scripsi. & ꝑsertim respōsum fuit ad illud, qd per Car. opponitur de inquisitione, confirmando illud, ꝙ Abb. dicit. Et rñderi pōt vlterius, ꝙ prædicta diffinitio ꝓcedere intelligit in iudicio ordinario, secus in extraordinario, prout est iudiciū inquisitionis. & ita gl. dicit 4. q. 4. in c. j. in gl. j. in fi. de quo ĩ. videbimus. Et dū Abb. dicit ꝙ fama est loco accusatoris, nō rñdet ad ſm ar. Car. ꝙ ipse refert dum arguit de inquisitione gñali, quam iudex facit ĩ delicto notorio, ibi non reus. Sed respōderi potest, quod immo ibi sit reus licèt incertus sit l. congruè. ff. de offic. præsid. 27 ¶ † Præterea in tali inquisitione generali non diciẽ iudiciū, cū non sit fundatum cōtra aliquem. ita Bal. dicit in c. j §. iniuria. colū. 5. versi. pone ꝙ inuenitur. de pa iura. fir. Et dū diciẽ in diffinitione, triū ꝑsonarū, obstare videẽ tex. in 4. q. 4. c. 1. ubi diciẽ, ꝙ in oĩ iudicio ſp necesse est quatuor ꝑsonas, videlicet iudex, 28 actor, reus, & testes. † Sed respondetur, vt dixi alias, ꝙ testes nō 29 sunt de substantia iudicij, ut per Azo. in sum. eo. ti. in prin. † Et adde ꝙ gñalr ꝓbationes nō sūt de substātia iudicii, vt no. Bar. in l. prolatam. in fi. C. de sen Bal. in l. 2. C. de edē. colū. 2. cū si. ut no. Ale. tradit in cōs. cv. pōderatis. col. 2. vol. 2. sed tamen obstare videẽ tex. in d. c. 1. dum precisè loqẽ, & dicit ſp necesse esse. Quidā hic dnt, ꝙ ista verba intelliguntur quo ad faciēdū iustū. na licèt valida sit sententia sine testibus, vt dixi: nō tamen iusta videtur. Sed hoc non placet. Primo, qa illa verba præcisè, ut sonant. respiciunt ualiditatē actus. Scdo, qa text. vr̃ loquiẽ in oĩ iudicio. ergo siue iusto, siue iniusto. Tertio, quia ēt respectu iustitiæ nō ꝑcise testes necessarii sunt, cū ēt ex præsumptionibus iustificari posset. c. afferte. de præsum. Vltimo, quia ſm hoc diffinitio Doc. restringereẽ ĩ iudicio iniusto, quod absurdum videẽ. Vñ alr rñderi pt, ꝙ dato ꝙ ĩ oĩ iudicio essent testes necessarii, put illa verba sonat, pp hoc tñ diffinitio impugnari nō pt, quia sufficit ꝙ in diffinitione quidditas, & essentia rei diffiniẽ 30 ponatur † & in diffinitione nō dēnt exprimi oĩa necessaria in actu diffinito, vt no. in l. 1. ff. de testa. & in l. j. de tute. nā in iudicio necessaria est litis contest. c. dudū. el. 2. de elec. ca. j. & ij. vt hic nō ꝯtest. & plura alia requirunẽ. vt no. in l. prolatā. C. de sententi. & tñ in diffinitione nō ponuntur. Vel dic, ꝙ illa verba, omni iudicio, intelligi debēt respū sententiæ, q̃ qñq; iudiciū appellatur. l. ēpale. C. de epi. aud. & in c. causis, de re iudi. Nā de iudicio ꝓ instantia intelligi nō pūt, qa in ipsa litis ꝯtest. est ꝑpricipium iudiciū anteq̃ de testibus tractetur. c. forus. de ver. sig. & in text. in d. c. j. 4. q. 4. ut dixi, loqẽ respū sententiæ. & tūc ēt illa verba necesse eē, intelligūtur nō ꝑcise, ꝙ necessariū sit, sed ꝙ sit cōueniēs, ut in simili no. gl. in ca. nolite. lxxvi. dist. & alibi, necesse exponiẽ, id est, utile. gl. in l. j. ff. de off. præ. ꝑt. no. Bar. ꝑ illū tex. ĩ ꝓœ. ff. §. j. facit gl. fi. in cle. j. de ꝓc. Et qū dr̃, in iudicio cōtēdentium. declarandū est, ut dixi. Et addē, ꝙ verbū, contēdētiū, referri de-31 bet ad actorem, † & reum, de quibus ꝓxime. ſ. dr̃ & nō ad iudicē, q nō ꝯtendit. Vel ēt ad iudicē referri pōt, q latis dr̃ cōtendere, dum vtitur iurisdōne contentiosa, q̃ redditẽ in inuitum. l. inter stipulantē. § j. ff. de verb. obl. ¶ Aliā diffinitionē tradit Car. quā successiue Abb. refert, ꝙ iudiciū est inuestigatio, q̃ facit iudex ſm iuris ordinē per varios modos ad veritatē eliciendā & elicitā custodiēdā. Sed ista vr̃ nimis gñalis, qa ēt hēre locū, qñ iudex interponit decretum: nā ēt tūc dēt veritatē inuestigare, vt no. in c. dudū. de reb. eccle. non alie. in 6. in l. magis puto. §. nc passim. ff. de reb. eo. & ita ꝯ istā diffinitionē arguit Anto. de Alex. in rub. C. eo. Sed rñderi pōt, ꝙ tali casu sit iudiciū voluntariū. Et sic, ꝙ in ista diffinitione largo mō capiaẽ iudiciū. Hoc tñ vr̃ ꝯ intentionē Doctorū, ut ĩ. dicā. Tertia ē diffinitio ſm Cal. vt Abb. dicit, ꝙ est cā in iure reddēdo necessario posita, &c. Sed ꝯ hanc diffinitionē Abb. adducit c. forus. de ver. sig. vbi ipsa discussio cāæ appellaẽ iudiciū. ergo ñ videẽ bona diffinitio Cal. dum dicit, ꝙ iudiciū est cā. sed rñdeẽ, & declaratur, ut aliàs dixi. & ulterius ꝯsiderādū est, ꝙ in ꝑdicta diffinitione iudiciū nō appellaẽ cā simplr, sed cā iure necessario posita. & ista verba dnt in effectu discussionē negocii importare. ¶ Abb. postremo diffinitionē eius tradit dicēs. ꝙ iudiciū est discussio cāæ, q̃ corā iudice iuridice fit. sed, ut aliàs dixi, ista diffinitio vr̃ nimis gñalis, qa ēt videẽ decreto ꝯpetere: nisi dicamus, ꝙ ēt in decreto sit iudiciū voluntariū. & sic largo mō accipiaẽ, ut dixi ſ. in diffinitione Card. sed tñ hoc vr̃ ꝯ intentionē Doc. q vñt considerare iudiciū, put redditẽ in inuitum, ut in prima diffinitione, dū diciẽ cōtēdentiū. & in tertia diffinitione, ibi, necessario posita. Et hoc mō accipiẽ in isto tit. & in aliis tit de iud. & iō tenēda ē prima diffinitio declarādo, vt als dixi. & subiicit Abb. 32 hic, ꝙ cū iudiciū dicaẽ discussio cāæ, inferẽ, ſm eum, † ꝙ iudicium dicatur propriè lit. contestatio. & hoc tenet gloss. in l. iudiciū soluiẽ. ff. de iud. in l. j. C. eod. cū si. vt aliàs late dixi, & tradit Ale. in l. cū fundus. in prin. ff. si cer. pe. & no. Abb. in c. su-33 per quæstio. in uerbo, litis exordiū, de offi. deleg. † Et iō si statutum vellet, ꝙ qlibet maior xviii. ann. intelligiẽ hēre legitimā ætatē in iudiciis, put est Mediolani, intelligi post lit. cōtest. & sic b ꝑpriè. Vnde in his, q̃ fiunt ante lit. contest. nō videẽ habilitatus, puta si debitum cōfiteẽ, [b] & fiat sibi ꝑceptū de soluēdo, non tenetur, qa nō videtur habilitatus, vt no. cōsuluit d. Signo cōs. 361. incip. statuto ciuitatis Mediolani. & ibi præsertim alleg. gl. in l. fi. §. necessitate. C. de bon. q̃ lib. vbi licèt filiusfa. ꝓhibeaẽ eē in iudicio, nō tñ ꝓhibeẽ ꝯfiteri añ lit ꝯtest. ita ergo vr̃ eē, ſm eū. Sed tñ ista decisio vr̃ dubitabilis, quia si habilitatus fuit vt possit eē in iudicio cōtētioso lite contest. a fortiori habilitatus vr̃ in his, q̃ fiūt añ. lit. contest. arg. gl. in l. 1. C. q admit. Et per hoc non ob. gl. in d. l. fi. qa ibi prohibetur eē in iudicio. vnde illa prohibitio de vero iudicio intelligiẽ Sed in casu statuti permittitur, ut possit esse in iudicio. & si permittitur in uero iudicio, & ordinario, a fortiori in extraordinario, ut dictum est. c ¶ Scdo principlr Abb. quærit quare dr̃, de iudiciis, [c] in plurali. 34 Et rñdet, † ꝙ ita dictum fuit, quia plures sunt iudiciorum spēs. & dum alleg c. tuæ. de procu. dicens, quòd ibi est iudiciū mixtū, quia agitur de crimine ciuilr. & sic uult, quòd qñ de crimine agatur ciuilr, ꝙ iudiciū dicaẽ mixtū, p illū text. ibi, sed quasi mista inter ciuilē, & criālē. nā ꝑticipat de criāli, qa agiẽ de crimine. quo casu cā dr̃ criālis largo mō. ꝑticipat de ciuili, quia 35 nō agiẽ ad penā delicti, merito dr̃ mista, & ita fuisset † vr̃ intētio Abb. dū ēt alle. c. sup his, de accusa. de intellectu tñ dicit c. tuæ. vlterius dicēdū est, ut p Ant. de But. & Imo. ibi, & tradit Ale. in rub. C. de iud. & ꝯs. 66. inci. viso ꝓcessu, col. j. lib. j. & ꝯs. 32. inci. ĩ cā vertente circa fi. eo. vol. & no. Bar. ĩ l. nō solū § fi ff. de ꝓcu. Et 36 ad ea, q̃ Abb. dicit, adde † ꝙ sunt aliæ spēs iudiciorū. Nā aliud gñale, aliud vle, aliud particulare, ut p glos. in l. j ff. eodem. & aliud est publicū, & aliud priuatū, vt ff. de pub. iud. no. ĩ rub. Insti. eo. ti. Et quoddā plenariū est, & quoddā sūmariū, ut no. in cle. dispēdiosam de iud. ĩ l. 3. §. sciēdū, ubi gl. ĩ ver summarium. ff. ad exhi. Itē, quoddā ĩcidēs, quoddā emergēs, ut p gl. ĩ l. j. C. de ord. cog. in l. qd iussit, de re iu. ĩ d. c. j. de ord cogni. Itē aliud simplex, aliud duplex. l. in trib. ff de iud. Itē aliud diuinum, aliud 37 humanū. 6. q. 1. c. si oĩa, & xv. q. vi. c. 1. ¶ † Et dū incidenter hic Abb. trac de iud. inqsitionis, & finalr ꝯcludit, ꝙ ꝑpriè nō sit ordinariū, sed extraordinariū aliàs diligēter vētilaui rōnes, q̃ ĩ vtrāq; ptē adducunẽ, nūc vero ꝑtermitto cōclusione alias fir-38 mata ſm opi. Abb. qd extraordinariū sit in effectu, † quia extraordinariū dr̃ illud qd fit ꝯ rñs iuris cōis l ĩ cāæ, la. 2. ff. de minori. 39 Et ad hoc add tex. ĩ l. solēt. ff. de offi. ꝓc. & leg. & ibi Bal. † Et ista rōne priuilegiū dr̃ ius extraordinariū, vt not. Bal. p illū tex. ĩ l. pecunia, C. de pri. fis. Et ita vr̃ in iudicio inquisitionis, ꝙ in qualibet eius pte principali est ꝯ ius cōe, ut alias declaraui. ergo ex-40 traordinarium videtur. Secundo hic probatur, † quia extraordinarium

ADITIONES.

a ¶I. G. Scripsi. Vide rñdē ĩ superiori lect. huius rub. ĩ v. eo. in ver. iudiciū, ĩ isto ti.

b ¶Confitetur. Et bene, quidquid dicat Dec. quē reprehendit Fran. Rip. hic nu. 49. Sed mox idem Ripa vacillat Dic, quòd hoc statutum habilitat tātū in his quæ per modū iurisdōnis contentiosæ, non autem in his, quæ fiunt per modū iurisdictionis voluntariæ, siue ante, siue post litem contestatam, ut in simili Bar. in l certum. §. sed an & ipsos. ff. de confes. Bal. in l. j. C. de confes. Pan. c. j. ut li. non contest. c. fin de confes.

c De iudiciis, Adde hic d. Ias. de Mayno in prin. rubricæ C. eo. ti.

dinarium dr illnd, qd off. ind. expedit. l. eum filius. ff. ſi cer. peta. l. pecuniæ verbum. §. perſecutionis, de ver. obliga. cum ſi. ut aliàs dixi. Et ad idē tex. in l. j. & ibi Bar. ff. de fur. & balne. cū cō cor. de qbus p Ales. io d. l. eum filius. ad idem tex. in l. j. in prin. ff. de admi. tu. in l. j. §. ex hoc reſcripto. ff. de ven. inſpi. & bonus tex. in l. municipio. ut in poſſ. leg. † Sed inquiſitio offi. iud. expeditur. e. quaſi & qn. de accu. ergo extraordinariū vr. & ita per iſtam rōnē dicunt Ang. & Pau. de Caſt. p illū text. in l. 1. C. de liber. & eo. li. & ſic aliàs ſum ſecutus. ¶ Sed nūc eſt aduertendū. qa iſta rō poſſet euitari: qa in iurib' s̄ all. iudex interponit eius officium ad priuatam vtilitatem, & in dictis caſibus priuatum offi. iud. competit in locum actionis deficientis. merito tūc iudictum extraordinariū vr, qa ↄ regulam, quæ habet, q nemo ſi ne actione experitur. in l. ſi publici. §. uideamus, ff. de neg. geſt. Non ſic vr in iudicio inquiſitionis, in quo iudex ex officio mouetur ad publicam vtilitatem, vt delicta puniantur. e. ut famę. de ſent. excom. Et hoc ordinario iure ſibi incumbit. l. cōgruit. ff. de off. præſi. & ideo tali caſu ius ordinarium hoc vr ¶ † Tertio ſm And. Sicu. rōne efficaci pbar, † qa extraordinariū remedium ceſſat interueniēte ordinario. d. l. 1 cauſæ ff. de min. no. l. In prouinciali. ff de oper. no. nun. Sed ſuperueniente accuſatore, inquiſitio ceſſat, ut no. Bar. in l ſi maritus. la j § j. ff. de adult. & in trac. ad reprimendum in verbo denunciationē. Bal. in l. j. §. cum vrbem. col. pe. verſ. ſed nunquid. de off. præfe. vrb. cū ſi. Sed reſponderi pt hoc non eſſe expeditum in iure: quia ↄriū tenet Cy. in l. ea quidem. C. de accu. Vel ſaltem longa diſtinctio adhibetur, vt per Sal. ibi. car. 8. verſi. quæro eum Dy. & tradit Are. in trac. maleficio. in 4. car. ¶ Præterea dato, quòd inquiſitio ceſſaret ſuperueniente accuſatore, non infertur p hoc, q ſit extraordinarium, per no. in cap. volentes. de offi. leg. in cap. antiqua. de priuileg. & xxi. di. ea denique. Inhærendum eſt ergo primæ rōni, quæ efficax vr. Et q iudicium inquiſitionis extraordinariū ſit, ſm cōem opi. tenet Cal. in ↄſi 1. de accuſ. & in conſi. 1. de pe. Pet. de Anch. conſi. exe. plura. in prin. Ful. in conſi. 136. in cā & in conſi. clxxv. viſis. & Bal. in l. ēt. C. de fur. Barth. Vero in conſi lxv. ſup articulo. ¶ † Succeſſiue Abbas ↄcludit, q qn agitur de iure patronatus, iudicium dicatur mixtum, & q de ſui natura non ſit ſpirituale, ſed annexū: quia ordinatur ad inſtitutionē, vt per eū hic. Sed aduertendū eſt, quia ut alias dixi, rationes Abb. non ſunt multum efficaces. Sūt aliæ rationes, quas pro opin. Abb. Aret. inducit, euitari pnt, ot dixi. Placuit in opi. Abb. p iura vulgata, q̄ expreſſe dōt, q iuſpa. eſt annexum ſpiritualibus. in c. quanto. j. eod. & in cap. de iure. de iure patr. † ergo de ſe non vr ſpūale. quia cōnexum, eſt qd diuerſū, & ſeparatū ab eo, cui coniungitur, vt aſs dixi. ¶ Et vlterius cōſiderādū eſt. q talis annexio vr ſp fuiſſe ab initio, quo iuſpatronatus in eſſe productum fuit, quia iura gnalr loquuntur, quia militat ratio Abb. quare iuſpatronatus dicatur annexū ſpūalibus, quia ordinatū eſt ad inſtitutionē. Ius o. pronatus ↄſidera tur principlr reſpū p̄ſentationis. & iſta p̄ſentatio ordinatur ad inſtitutionē, q̄ ſpiritualis eſt. & hoc idē dicit Albe. in Dictionario. in verbo, patronatus. & Arch in 1. q. 1. circa fi. Et iſta rō militat ēt conſiderata origine iuris patronatus. Et quia a prin. qn eccleſia ↄceſſit iuſpatrona. fundatoribus, vt in c. decernimus. xvi q. 7. ita laicis, ſicut clericis, conceſſiſſe videtur, quia generaliter fundatoribus datum videtur. Et non eſt ēt incidenter, dū Abb. dicit præſentato nul ū ius competere. ¶ † Aduertendū eſt quia dicit præſentato nullum ius, ſcilicet ſpirituale, aliàs vero p̄ſentato bene ius acquiritur, ut no. Lap. alle. 8. incip. p̄ſentatus, ad fi. † & Car. in cle. 1. in 1. oppo. de ſup. neg. prǽla. & Cal. in eoo li. ix. in tit. de iure patr. vbi inquit, q per præſentationē videtr ↄhi ſponſalia de futuro † Et illud ius q p̄ſentato acquiritur, dicitur ad rem, & nō in re vt Abb. tradit in ca. cum Bertholdus. de re iud. col. 1. in 2. opp. poſt Inn. quem refert in c. dilectus, de offi. leg. & idem Lap. dicit in alleg. 8. s̄. alleg. circa fi. Et tale ius ad rem, non eſt parui momenti, † quia ſi alius impetraret bñficiū, non facta mentione de p̄ſentatione, non valeret impetratio, qa ītētio ſupioris non vr, vt præſentato p̄iudiciū inferatr, vt no. voluit Ro. in xv. deciſ. incip. licèt, de more. in tit. de præb. in nouis. † Et ad hoc facit, qa etiam de iure ad rē regulariter debet mentio [a] fieri.[b] ut no. Abb. in c. noſtra, in 3. not. de reſcript. Domi. in c. ſi motu proprio, de præbē. in 6. & in c. quamuis. de elec. co. lib. 6. ¶ † Tertio principaliter, ſm Abb. quæritur, quō iudicium ciuile a criminali diſtinguatur. ipſe late inſiſtit, & ultracum plura poſſunt referri q̄ alias dixi. Sed nūc breuiter cōcludendo, placet opinio cōis, q̄ bēt, q vbi pęna applicatur fiſco, cauſa dicitur criminalis, & iudicium dr criminale. † Si uero parti, ciuile dicitur, prout uoluit gl. in l. 3. ff. de ſepul. vio. in verbo, aureorum. & ibi Bar. & Doc. ita tenent. & not. Cy. & Bal. in l. ſi qua per calumniam. C. de epi. & cle. cum ſimi. ut dixi, & tradit Alexan. in rubr. C. de iudi. & in conſi. 32. viſa facti: colū. fina. lib. j. & idem Romanus. conſilio cli. præſeos accuſatio & facit, quod not. Barto. in l. fina. circa fin. ff ad legem Iul. pecu.

Et cum iſta opi. in effectu cōcordat Ant. de Bu. hic, q cōcludit, q cā ciuilis ſit, cuius finis reſpicit cōmodū partis, & priuatum intereſſe: & criminalis, quando finis eſt intereſſe publicum, & vindicta publica. Et cauſa mixta illa dr, quæ participat de vtroque. Nam qn pęna applicatur fiſco, agitur de intereſſe publico, merito cauſa dr criminalis, & qn parti, agitr de intereē priuato, iō cā ciuilis dr. & qn pœna partim fiſco, partim applicatr parti. exemplum eſt in l. lege Cornelia. §. fi. ff ad Sylla. & p glo. in l. ſi vero § hęc aūt. in verbo, pœnalis. ff de his, qui deie. vel eff. tali caſu cauſa dr mixta, vt no. Alex. in rub. C de iudic & in conſi lxvi. viſo proceſſu. col. 3. lib. 1. & in conſi. lxxxii. in cauſa vertente. circa fi. eod. lib Et pro iſta diſt. s̄. dicta aliàs allegaui duo iura, q̄ bene probant, uidelicet tex. in §. in ſumma Inſt. de iniur. cum glo. in verbo, pœna. & tex in c. quicunque. el 2. xi. q. 3. in prin. id eſt, ciuiliter, ſiue publice. Et ad hoc etiam facit tex. in l. infamem. cum gl. in verbo, priuato. & idem, quod Ant. de Bu. hic no. Bar. in l. fin. §. ſciendum. ff de ſuſpec. tut. Nec prædictis obſt. tex. quem Abb. hic in contrarium adducit, in c. p tuas. de ſimo. quia ibi pœna nec parti, nec fiſco applicatur. & doctrina cōis intelligitur, quando eſt pœna applicabilis parti. Sed in c. per tuas. nō pōt parti applicari. ca. olim. de reſcri. in fi. Eſt ergo tertia ſpecies, qn agitur ad priuationem officii, & tunc dicitr agi ciuiliter, ut no. Bar. in d. l. 1. § ſciendū. & in l. non ſolum. §. fina. de procu. Vel reſpondendū eſt, ut aliàs dixi. Et ulterius pōt reſponderi, ut quidam Mod. dnt in rub. C. de iud. q in c. p tuas agatr de intereē priuato, q quis remoueatur ab adminiſtratione. & de hoc eſt dictum Barto. expreſſum in l. non ſolum. §. fina ff. de procu. merito agitur ciuiliter per ſupradicta. Sed non bene conſonat, q in c. per tuas agatur de priuato intereſſe, ſed potius uidetur intereſſe publicum illud, quod reſpicit utilitatē eccleſiæ, c. nulla ratio. de præben. in l. 1. §. ius publicum ff. de iuſti & iur. & in l. ſi quis in hoc genus. C. de epiſc. & cler. ideo magis placet, quod aliàs dixi. ¶ Poſtremo non omitto ēt diſt. Abba. qui dicit, q agitur criminaliter, quando agitur ad grauiorē pœnā delicti, ſiue parti, ſiue fiſco pœna applicetur: ſi uero non agitr ad grauiorem pœnam, dr agi ciuiliter. Nam contra iſtam doctrinā Abb. arguit Are primo, quia ſi pœna parti applicetr, indiſtinctè iudicium ciuile videtur, cū agatr ad priuatam vtilitatem, l. infamē. ff. de pub. iud. cum glo. in ver. iudicio. Sed ille tex. non probat hoc, nec glo. quæ loquitur conditionaliter, ſi ciuiliter agatur. & dato q ibi hoc pbetur. intelligitr qn illa nō erat grauior pœna delicti, ſm diſt. Abb. ¶ Secundo ↄ Abb. Are. inducit tex. in l. diuus, la 2. ff. de fal. ſed ille tex. parum facit, qa ſolū dicit, q ſi inſtrm fallum pducatr, & qui pduxit mereatr pęnā, q̄ excedat iuriſdōnē iudicis, q Imperatori reſcribatr; & nō pbat. qd Are. dicit. ¶ Tertio ↄ Ab. argui pt, qa ſm cū ſi agatur p īqſitionē, qa pęna mitigatr arbitrio iudi. c. inqſitionis. de accu. dr agi ciuiliter. Sed ↄ hoc vr tex. in l. ſi. ff. de fur. vbi crīalr agitur qn extraordinaria pęna arbitrio iud. imponitur Sed riderí pt, q in d. l. fi. erat pęna ſeuerior q̄ in alio caſu īponi potuiſſet. Sec' eſt in pœna inqſitionis, & ita opi. Abb. defendit. ¶ † Poſtremo Abb quærit, an pœna pecuniaria q̄ p delicto imponitr, fiſco vel parti applicetur?[c] & ex dictis eius tres cōclu. colliguntur. Prima eſt, q ſi ius accuſationē inducit, pęna fiſco applicetr per l. multarū. C. de mo. mul. l prin. ibi, ærario noſtro eē quærenda nullus ignoret. Facit tex. in c. j. q̄ ſint rega. vbi inter regalia mulctarū penarūq; cōpēdia ponūtur. Cū n. ī dictis iurib' pęna applicetr fiſco, agitur ergo crīalr, vt s̄. dictū fuit. Si crīalr agitr, ergo dicendū eſt q agatr p viā accuſationis, qa † pprie accuſatio dr, qn agitr crīalr, ut p gl. Inſt. de pub. iud. ī prin. Inſt. de act. ī prin. & in l. 3. ff de ter. mo. & in l. q accuſare. C. de edē. † Et iō, ſi accuſo aliquē, & peto illū ↄdēnari ſimplr, itelr crīaliter, vt no. Spe: de accu. §. j. verſ. qd ſi primo refert, & ſeqr Bal. in l. viro atque vxore. ff. ſol. ma. & ibi Ale. & idē Alex. in d. l. q accuſare. & hoc mō iſta prima ↄclu. Abb. iuſtificatr. Et iſta ↄclu. ēt vr pcedere, licèt talis pęna īponatr p delicto, in quo priuatus principlr ſit læſus, vt ſentit Abb. dū gnalr loqr, & nā, & pprietas verbi hoc inducat, p s̄. dicta. Et qa, licèt offendatr priuatus principlr, ēt fiſc' offenditur, l. ſi. ff. de priua. delic. l. ſi. ff. de fur. l. licitatio. §. qd illicite. ff. de publica. & iſto reſpū de accuſatione dr. Et pdicta cōclu. pcedit, qn in accuſatione, & de pęna ſimplr dr. ſecus ſi cōcludatr, q pęna pti dēatr, † qa tūc verbū, accuſatio, impprie accipitr, vt no. Fed. tradit ī ↄſ. 23. Titi' electus. col. 1. † ſic ēt verbū, accuſatio, dēret īpropriari, qn ex cōiectuſis appareret, q pęna eēt pti applicāda, ut qa pęna dupli, vel tripli īponitr, qa ī duplo cum

ADDITIONES.

a ¶Mentio Deci. ſupra de reſcri. c.

b Ald. Fieri. Adde Dec. in c. at ſi clerici. §. 1. col. xii. infra eod.

c Hier. Gig. Applicetur. Adde Iaſ. Inſt. de act. in prin. in 3. col. in ver an aūt in dubio. ubi ēt tractat quando dicatur cauſa ciuilis, & quando criminalis. & de pœna debita ex ultima uoluntate, ut puta ſi teſtator iubeat aliquid hæredi, & ſi non fecerit priuet eū hæreditate, vel ei pœnam imponat. vide eundē Iaſ. vbi ſupra in fi. 3. col. in ver. & pœnę debitę.

cũ contineat simplũ, qđ debetur parti, illud duplũ ꝓpriè sub noĩe dupli nõ posset fisco applicari, vt dicit Are. hic, in 3. conclu. & hoc idẽ tradit Imo. ĩ rub. de pub. iud. col. 2. & Ang. Are. ĩ rub. Insti. de pub. iu. in fi. & qa illa determinatio dupli dẽr ęqualiter intelligi, & determinari, vt illi debeat duplũ, cui simplũ debet, arg l. q̃uis. C. de impub. & in l. iam hoc iure. §. fi. de vulg. & pup. & hoc idem tradunt Doc. in §. quadrupli, reprobãdo gl. ibi, in ver. quadruplũ. ¶ †Secunda cõclu. Abb. est, ꝙ si iura actionẽ introducit, pęna parti applicat, l. 3. in prin. de sepul. vio. ibi, ei cẽtum aureorũ actionẽ dabo. & qđ glo. ibi dicit, ꝓbat rõne, qa actio est ius persequendi in iudicio eius, qđ sibi debet, Insti. de act. in prin. & hoc colligit ex dictis Bart. in d. l. agraria, de ter. mo. in l. 2. ad fi. ff. si qs ĩ ius. & no. Sal. in d. l. multarũ. & Imo. in d. rub. de pub. iud Et iõ ista ɔclu. intelligit, ꝙ actio det parti vt ratio prælleg. adaptet. Et ista ɔclu. ẽt haberet locũ, si pœna imponatur ꝓ iuteresse publico, vt patet in actionibus popularibus, † q̃ ɔpetũt ꝓ interesse publico, l. ij. ff. de ac. popu. & tñ pœna applicatur agenti post lit. contesta. l. si cui. in princ. ff. de ver. sig. vt no. hoc Sal. in d. l. multarũ. Et ꝙ dictũ est de actione, idẽ si dicat iudicium dabo, ſm Imo. ĩ ꝓall. rub. de pub. iu. col. v. versi. adde quid iuris. p l. si quis id, quod. cũ gl. ff. de iu. om. iud. vbi Alex. sequitur, & sentit Bar. in d. l. agraria. dũ potuit istã ɔclu. & alleg. tex. in d. l. si quis id, quod, & eodẽ mõ si pœna ex aliquo edicto ꝑtoris imponat, applicat parti, ſm Io. An. in add. Spe. in titu. de do. & contu. in §. restat, in prin. col. 2. ibi dãs pro rña, & sequit Alex. in l. si qs id, qđ. de iur. om. iudi. Et ad hoc facit, qa ex edicto ꝑtoris oritur actio in factũ. §. fi. insti de interdi. ¶ †Tertia conclu. Abb. est, ꝙ pœna, q̃ pro delicto simpliciter imponitur, in dubio fisco [a] debetur, l. 3. C de sepu. vio. & facit tex. in d. l. multarũ. & in c. j. quæ sint rega. & hoc idẽ tenet Aug. in d. l. si qs id, quod. Bal. in l. ecclesię, in fi. C. de epis. & cle. & Pet. de Anch. in cle. posto. in 2. not. de re iud. Et præsertim hoc vr habere locum in pœna ademptionis bonorũ, † per ea, quæ Are. hic tradit in prima conclu. per tex. in l. iubemus, secunda. in §. is quoque, cum glo. in uerbo, bonorum. de sac. san. eccl. facit c. cũ ſm hærede. in 6. in c. fęlicis de pœnis. in 6. Et pro ista ɔclõne Aret. rõnẽ adducit. qa in dubio potius vr cõsulendũ Reipub. † qa publica vtilitas præponit priuatę. l. vtilitas. C. de primipi. lib. 12 c. bonæ. de postu. præla. Sed obstare vr tex. in l. non puto. ff. de iur. fis. vbi in dubio fit interpretatio ɔ̃ fiscũ. † qdã Mod. hic rñdent, ꝙ illa lex loquitur, qñ dubitat an alicui debeant bona auferri. Sed hic nos loqmur, qñ ɔstat ꝙ bona auferri dẽnt, sed solũ dubitatur an fisco, vel parti debeant applicari. Sed ista rñsio non tollit difficultatẽ, qa qua rõne fit interpretatio ɔ̃ fiscũ vt bona debeant auferri: ita vr pariter dicẽdũ, ꝙ in dubio dẽat pariter iudicari ɔ̃ fiscũ, vt pęna sibi nõ dẽat applicari. & ad hoc facit ꝙ no. Math. in 71. no. vnã rñm. vbi inquit ꝙ tex. in d. l. nõ puto, generaliter habet locũ quocunque modo contingat dubitari. vñ ad illum tex. rñdetur vt tradunt Alex. & Mod. in l. j. ff. sol. mat. Et vlterius dici ꝑt, ꝙ non hẽt locũ in pęna applicãda. quia illa quodã iure peculiari debet fisco, cũ hoc sit de regalibus. c. j. q̃ sint rega. Vel postremo, vt dixi in c. ex literis, de ꝓb. ille tex. in l. non puto, intelligitur ſm nãm tit. qñ agitur de aliquo priuilegio fisci ɔ̃ priuatum. nã in dubio iudicandũ est ɔ̃ fiscũ, vt non videat hẽre priuilegiũ. quia priuilegia nõ debent multiplicari arg c. sane, de priuile. Et retenta cõclusione supra facta limitatur vt procedat in pœna, q̃ ꝓ delicto imponitur. † secus est in ɔ̃ctu, vt no. Bal. in l. siqs maior. in 7. nota. C. de trãs. ¶ †Secundo sisr non habet locũ in vltima voluntate, vt no. Bar. in l. vxori. §. hæres. de le. 3. ¶ †Tertio, prædicta conclusio procedit de iure ciuili. secus est de iure canonico, quia in dubio dẽtur iudici, q habet illã in pios vsus distribuere, vt not. Abb. tradit post alios, quos ibi refert, in c. licet. circa fi. de pœn. ¶ Quarto limitatur, nisi pęna imponatur pp interesse, damnũ, vel iniuriã passi. † quia tunc parti applicatur ſm Ange. in d. l. si quis id qđ ff. de iu. om. iu. per l. fi. ff. de in ius voc. facit l. fi. ff. de litig. ibi, vt id veluti solatiũ habeat. & in ca. si deinceps. 17. q. 4. in l. & generaliter. §. illud. ff. de calum. & in c. in quibusdam. cum gloss. in uerbo, prorsus amittant, de pœnis, & in c. quia clerici. cũ gl. in verbo, spoliando, de iure pat. & in cap. canonici. §. j. de offi. ordi. in 6. & ad hoc bene facit dictũ Bar. in l. post legatũ. §. amittere. ff. de his, quibus vt indi. ¶ Postremo ɔclõnes supra factæ locũ habent, nisi lex vltra procedat aliter disponendo, vt not. Bar. in d. l. agraria. per illum text. cum si. ibi adductis per eũ, & per gl. in d. l. multarum. in uerbo, ærario. C. de modo multa, & not. Are. hic in prima conclusione, per text. in l. j. §. sin autẽ, C. de rap. uirg. & de prædictis no. Saly. in d. l. multarũ. Io. de Ana. in d. c. 2. de male. col. 8. Aug. Are. ĩ §. pęnales. inst. de actio. col. v. p Are. hic, & prædicta addenda sunt ad ea, quæ aliàs scripsi. Et ex his hæc rubrica absoluta sit.

58, 59, 60, a, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67

ADDITIO.

a Ald. Fisco. Vide Ias. in §. pœnales. in gl. in verb. corrupisset, Insti. de actio.

SVMMARIUM.

1 Ex, dictio, denotat causam immediatam.
2 Conciliaris constitutio dicitur, quæ nomine concilii editur.
3 Constitutio edita à Papa, approbante concilio, an dicitur conciliaris.
4 Consilium, & consensus differunt.
5 Facere non dicitur, qui facienti consentit.
6 Papa sine concilio potest constitutionem facere.
7 Conciliaris constitutio diceretur si Papa illam concilio tribueret.
8 Constitutioni concilij non ita facile derogatur, sicut Papæ.
9 Clausula generalis, non obstante, an tollat constitutiones conciliares.
10 Causa Episcoporum tractari possunt in concilio prouinciali.
11 Episcopus in concilio prouinciali deponi non potest.
12 Loci appositio non alterat naturam.
13 Aduersarius in iudicio quis dicatur.
Et ante litem contestatam, nu. 14.
Et qui in lite subrogatur, nu. 15.
Et procurator, & Aduocatus causæ. nu. 16.
Et qui appellare potest a sententia, dicitur aduersarius. nu. 17.
18 Iudex si datus sit ille, qui fuit nobis aduersarius in alia causa, recusari potest, vt suspectus.
Quid si lis illa sit finita, nu. 19.
20 Inimicitia causata ex præterita lite, durare præsumitur.
21 Aduocatus in vna causa contra me, non recusatur suspectus in alia causa, si sit datus iudex.
22 Iudex recusatur ex leuiori causa quàm testis.
23 Inimicus nouiter reconciliatus est suspectus.
24 Suspectus ne sit iudex, relinquitur arbitrio iudicis.
25 Citatio debet fieri ad instantiam partis.
Nisi iudex ex officio procederet, nu. 16.
27 Citatio præsumitur facta parte instante in dubio.
28 Ordo iuris in causis requiritur.
29 Processus non præsumitur.
30 Tutoris authoritas necessaria est in contractu pupilli.
31 Actus, in quo expensa requiritur, præsumitur factus instante eo, de cuius interesse agitur.
32 Solemnitas extrinseca non præsumitur.
33 Iudex interrogare potest vbicunque æquitas suadet.
34 Interrogare potest iudex etiam ante litem contestatam.
35 Iudex potest compellere partẽ ante litem contestatam ad respondendum an scriptura sit manu ipsius.
36 Interrogatio potest fieri à iudice, etiam post conclusum in causa. nu. 38.
37 Conclusio fit parti, non iudici.
39 Iudex ex officio potest testes recipere, etiam post conclusum in causa.
40 Iudex ex officio facere quandoque potest, quod partibus denegatur.
41 Interrogatio per iudicem post conclusionem ad quid fieri possit.
42 Iudex debet esse cautus ne post conclusionem admittat partem ad probandum, vel faciendum aliquid, quod non potest fieri citra conclusionem, quia censetur conclusionem reuocare.
43 Contumax dicitur, qui illicentiatus recedit.
44 Pœna imposita non comparenti habet locum in recedente sine licentia.
45 Statuta quòd contumax habeatur pro confesso, intelliguntur de vero contumace.
46 Excommunicatus donec satisfecerit non liberatur ex sola satisfactione, sed exigitur absolutio.
Etiam si ad certum tempus sit excommunicatus. nu. 47.
Etiam si à summo Pontifice, nu. 48.
Nisi quis excommunicatus esset vigore constitutionis postea reuocata, nu. 49.
50 Suspensus post satisfactionem non indiget absolutione.
51 Suspensio, & excommunicatio quomodo differunt.
52 Contumacia quælibet digna est excommunicatione.
53 Contumacia maior quæ sit illa in non comparendo, aut in non parendo.
54 Contumacia maior dicitur post litem contestatam, quàm ante.
Et maior in fine, quàm in principio, vel in medio. nu. 55.
56 Comparere qui non vult, duobus modis peccat.
57 Contumacia proprie dicitur in non comparendo.
58 Contumax vt quis habeatur pro confesso, quæ requirantur.
59 Qualitas requisita si non verificetur, non habet locum dispositio.
60 Clausula, nullus communicet tali, importat excommunicationem.
61 Videtur, & credimus, putamus, per hæc verba de iure respondetur, nume. 62. & 63.
64 Latinitas falsa non vitiat vbi potest saluari per figuram, nu. 65.
66 Recusari an possit tota synodus, vt suspecta, & an tota ciuitas.
67 Appellari potest à concilio.
68 Recusari potest ille, a quo potest appellari.
69 Suspecti an possint allegari omnes Doctores vnius ciuitatis, & quando, vide numero 70.
71 Suspectum potest allegari concilium, quando suspecti sunt præsidentes.
72 Suspectum potest allegari collegium ob suspitionem capitis.
73 Ecclesia tota errare non potest, intellige quo ad fidem, nu. 75. & 76.
74 Concilium non dicitur continere totam ecclesiam vere.
77 Recusari non potest Papa.
78 Recusari an possit ordinarius, si suspectum habeat assessorem.
79 Vicarius si est suspectus, poterit ordinarius recusari.
80 Suspectus non redditur assessor, vel Vicarius ex suspitione episcopi, vel ordinarij sed

sed è conuerso. nu. 81.

82 L. si conuenerit. ff. de iurisd. om. iud. qualiter intelligenda sit.

83 Prorogatio impeditur per errorem litigantium.

84 Clericus non prorogat iurisdictionem, nisi de consensu proprij iudicis.

85 Clericus si subiectus sit prelato inferiori ab Episcopo, potest fieri prorogatio in ordinarium sine consensu superioris, cui iurisdictio specialiter erat concessa.

86 Exemptus, quando proroget iurisdictionem ordinarij sine licentia superioris.

88 Pactum de non declinanda iurisdictionem proprij iudicis valet, cum effectu in eo cadat pœnitentia.

89 Pœnitentia an habeat locum in pacto de litigando coram iudice alieno.

90 Latitare non videtur, qui præsens non cogeretur respondere.

91 Clericus contrahendo prorogat iurisdictionem alterius iudicis sine consensu superioris.

92 Factum promittens præcisè, ad illud obligatur de iure communi.
Pœnitentia de iure canonico in contractibus innominatis non admittitur.

93 Pactum de litigando coram alieno iudice non inducit prorogationē irreuocabilē. limita nu. 100. 101. 110. 111. 112 138. 149.

94 Debitor si creditori promittit simpliciter quod velit posse conueniri in aliquo loco vbi forum non sortitur, tale pactum nihil operatur, cum possit pœnitere.
Etiam in secunda instantia. nu. 95.

96 Compromissum faciendum ex forma statuti, toties faciendum est donec laudetur, secus si ex facto hominis sit compromittendum. nu. 97.

98 Delegati iurisdictio non expirat perempta instantia.

99 Delegatus si absoluat ab obseruatione iudicij, poterit coram eo iterum causa inchoari.

102 Facto iudiciali quis præcisè obligatur.

103 Consensus tacitus, qui ex aliquo actu colligitur ad prorogādū efficaciter sufficit.

104 Iudicij calor actum efficaciorem reddit. vide contrarium nu. 109.

105 Confessio sine causa in iudicio valet.

106 Confessio mutui facta in iudicio exceptionē nō numerata pecuniæ nō admittit.

107 Prorogatio iurisdictionis non exigit consensum, nec scientiam iudicis, cuius iurisdictio prorogatur.

108 Iudicis præsentia si interueniat, vbi non erat opus, nihil operatur.

113 Pœna apposita contractibus innominatis debetur etiam si pœniteat.

114 Interesse si prætendatur de iure ciuili, competit actio ex nudo pacto.

115 Pœnitentia in contractibus innominatis non habet locum, si interueniat stipulatio.

116 Stipulatio assumit naturam contractus super quo interponitur, nisi natura stipulationis repugnet.

117 Pactum vestitum cohærentia contractus actionem producit.

118 Interesse si petatur in casu l. si conuenerit. ff. de iurisdict. omn. iudicum, quo remedio agatur.
Et coram quo iudice sit agendum. nu. 119.

120 Qualitas quæ respicit dispositionem si in vna dispositione adiecta sit, in alia repetita non videtur, licet veniat accessoriè ad præcedentem.

121 Promittens dare Ferrariæ certam quantitatem frumenti, aliter certam pœnā, an pro pœna Ferrariæ conueniatur.

122 Forum si quis sortiatur ratione contractus, sortitur etiam in accessorijs contractus.

123 Indebitum recipiens per errorem in aliquo, loco sortitur ibi forum, si agatur condictione indebiti.

124 Exceptio non numeratæ pecuniæ obijci potest in loco contractus.

125 Iudex facti est etiam iudex interesse succedentis in locum illius facti.

126 Interesse non solum est dependens à facto, sed idem cum facto, in locum cuius succedit quo ad iudicem.

127 Qualitas apposita in principali dispositione, videtur repetita in qualibet cohærentia eius.

128 Pœnitentia non habet locum quando est iuratum.

129 Iuramentum facit quem teneri præcisè ad factum.

130 Instrumentum guarentigiatū facit, vt quis teneatur præcisè ad factum, quod promisit.

131 Actus alias retractabilis apposita iuramenta non retractatur.

132 Iuramentum habet vim actus contestata.

133 Iuramentum semper videtur aliquid addere dispositioni super qua interponitur,
Et intelligitur secundum subiectam materiam. nu. 134.
In confessione mutui exceptionem non numeratæ pecuniæ, non excludit. nu. 135
Et quod dicitur quod iuramentum debet impleri formaliter, qualiter intelligatur nume. 136.
Et impropriè & fictè intelligitur, quando non tendit in præiudicium tertij. numera 137.

139 Confessio falsa scienter facta in his, quæ pertinent ad litis ordinationem, non præiudicat.

140 Renunciari an possit dispositioni l. si conuenerit. ff. de iurisd. om. iud. & nu. 142.

141 Confessio habet vim pacti ut declinatoria fori tollatur.

142 Procuratorem non potest pœnitere in ter minis d. l. si conuenerit.

144 Dominus in eadem voluntate censetur durare.

145 Promissio de stando in iudicio, & parendo mandatis curiæ, excludit pœnitentiam.

146 Acta facta ante pœnitentiam in terminis d. l. si conuenerit, valent.

147 Delegans potest reuocare delegatum.

148 Acta facta à delegato ante reuocationem de eo factam, valent.

149 Destinatæ solutionis loco quis conueniri potest, etiam quo ad accessoria. nu. 150. nu. 160. nu. 161.
Etiam si tacitè ibi sit destinata solutio. nu. 151.
Etiam si ex interuallo post contractum destinata sit solutio. nu. 152.
Etiam si generaliter sit destinatus locus, puta vbicunque fuerit petitum, numero 151.

153 Generalitas loci destinatæ solutionis non vitiat promissionem.

154 Creditor cui facta est promissio soluendi vbique, debet eligere locum ubi velit sibi solui, & tunc poterit conueniri pro tota quantitate. nu. 155.

156 Gabella debet solui in loco contractus non destinatæ solutionis.

157 Clausula, promisit soluere Florentiæ, Senis, & ubique locorum, ubi fuerit inuentus, restringitur ad loca similia expressis.

158 Conueniri non potest, quis in loco, in quo soluere promisit, nisi ibi inueniatur.

159 Conueniri non potest quis in loco, originis, quando alibi habet domicilium, nisi ibi inueniatur.

162 Promittens certo loco soluere, & se ibi repræsentare, debet ad illum locum semper remitti. & nu. 153.

164 Promittens soluere certo loco, & certo tempore, potest ibi conueniri, etiam si ibi non inueniatur.

165 Renuncians priuilegio fori potest conueniri in loco destinatæ solutionis, etiamsi quod ibi non reperiatur. nu. 166.

167 Destinata solutione in loco, in quo placuerit creditori, an poterit conueniri debitor in loco in quo forum non sortitur.

168 Pestis si vigeat in loco destinatæ solutionis, non potest debitor ibi conueniri.

169 Respondere promittens in aliquo loco, an possit ibi conueniri, & an excludatur pœnitentia.

170 Prorogetur si iurisdictio contrahendo, vel delinquendo, non habet locum pœnitentia. & nu. 171.

172 Prorogatio tacita, quæ insurgit ex litis contestatione, est irreuocabilis.
Et idem est in alia tacita ante contestationem. nu. 173.

174 Prorogatio tacita, an inducatur ex aliquo actu citra litis contestationem.

175 Iudicem approbare videtur opponens exceptionem contra libellum, vel personam actoris.

176 Inducta ad vnum finem uno respectu, alio respectu in consequentiam, contrariū quandoque operantur.

177 Tacitus consensus in aliquibus actibus iudicij non porrigitur ad alios actus, qui sequuntur.

178 Tacitus consensus limitatur secundum actum, ex quo colligitur.

179 Iudex quando approbatur, vt pronunciare possit super exceptionibus dilatorijs, & in causa principali approbatus intelligitur.

180 Declinatoriam iudicij sola litis contesta. excludit.

181 Approbans iudicem in causa præparatoria, illum in causa principali recusare nō potest.

182 Exceptio incompetentiæ non nocet quo minus iudex postea possit recusari.

183 Prorogatio tacita non inducitur in causa inquisitionis per actum litigandi, & ibi de veritate.

184 Exceptio deficientis iurisdictionis semper reddit iudicium retro nullum.

185 Confessio delicti coram iudice incompetente non est potens ad puniendum.

186 Imperiti, & rustici ex actibus eorum non censentur prorogare iurisdictionem. nume. 187.

188 Protestans debet dicere nolle consentire in iudicem per aliquem actum, nisi quatenus de iure teneretur, aliter tanquam contumax posset puniri.

189 Intell. c. rursus. 11. q. 3. remissione.

190 Contumax, an citandus sit ad excommunicationem.

191 Contumacia notoria existente, iudex potest mulctare, & excommunicare sine citatione, aliter secus. nu. 194.

192 Monitio requiritur in excommunicatione, etiam si factum sit notorium.

193 Excommunicatio non fertur ab homine nisi pro contumacia.

194 Citatio requiritur etiam contumacis ad excommunicandum, & quando.

195 Possessio ex primo decreto conceditur contra contumacem sine noua citatione.

196 Iudex si nullam comminatus sit contumaci, non est vlterius citandus.

197 Citatus, qui ex iusta causa comparere non potuit, non potest puniri.

198 Expensarum condemnatio, an exigat nouam citationem contra contumacem.

199 Citatus ad se defendendū si sit contumax, non potest condemnari in expensis sine noua citatione.

200 Expensarum taxatio nouam citationem exigit.

201 Mulcta, ut possit imponi, vera contumacia requiritur.

202 Expensis quis condemnari potest ex ficta, & præsumpta contumacia.

203 Contumacia ficta sufficit ad primum decretum.

DE quoduultdeo. ¶ In epigrammate, siue inscriptione Decretalis ibi, cōcilio Africano. dictio. † Ex cām primā designat, l. cū te. §. fi. vbi Bart. ff. de pec. no. in l. j. C. si fer. exter. Ex quo dat intelligi q̄ ista constitutio ab ipso ꝯcilio īmediatè emanauit. † Et iō noīe concilii editur, & dicitur conciliaris, vt hic, & in c. j. 2. & c. j. ti. 1. † si vero cōstitutio fiat principalr a Papa approbante concilio, editur nomine Papæ, & dr. Talis à Papa in cōcilio, vt in c. licèt. in prin. s. de elec. in c. Eps. in c. maiorib. j. de pb. in c. monasteria. in c. vt clericorū j. de vi. & hon. cle. & in c. Abbate. & gl. ibi, de re iu. in vj. Ita declarat Do. Abb. in c. j. in v. no. j. de spō & in c. j. in ul. no. s. de pac. in c. ꝯsensus. in 2. no. de reb. eccl. nō alie. & c. Osius, in 3. no. s. de elec. Similiter si dicat. Talis summus Pōtifex de ꝯsensu ꝯcilii, constitutio esset conciliaris. Secus vero si dr de ꝯsilio concilii. quia tunc ascribitur Papæ, quoniam consilium necessitatem nō inducit. c. cū olim. s. de arbi. sic notabiliter Abb. tradit in sermone, quem habuit in

bat in concilio Basiliensi.col.4.in vlt.parte, inducit ad hoc q tradit Arch.17.d ist.in prin.† vbi inter consiliu, & consensum hanc differentiam facit. Sed tamen hæc differentia dubitabilis vr, quia licèt dicat de consensu concilij, tamen dicendũ videtur q constitutio summo Pontifici attribuatur, quia ipse principaliter nominat, concilium vero cõsensit, † & qui alteri facienti consentit, nõ dicit facere, nec ab eo actus denominat, l.si pr.in fi.ff.de ma.vin.& in l.aliud est vendere.in prin.ff.de reg. iur.& qd per ista iura Bal.tradit in l.2.in xx.q.C.de resc.ven. Nõ ergo vr dña quantum ad propositum. an dicat de consensu, vel de concilio, quia vtroque casu actus fundatur in psona summi Põtificis. Ad hoc faciunt plura iura, in quibus consensus alicuius requirit, & tñ actus tñ cõsideratur in eo, qui principalr illũ facit, c.causam, quæ ĩ.eo.c.nobis.j.de iure pa.in c.cũ apostolica.& c.tua.de his, quæ fi.a pla.in c.super qõnũ.§.j.ĩ.de offi.deleg.& c.sicut.i.vlt.j.de iureiu. Immo q plus est, ẽt si dicat de consilio, & consensu simul, constitutio tñ a summo Pontifice nominai, in c.j.de renun.in 6.vbi dr q Papa statuit de concordia, consilio, & cõsensu Cardinaliũ. Idẽ in c.j.circa fi.de reli.& ven.sanc.in 6.& in c.vnico.de sede vac.in 6.in c.fi.de pact.& in c.vnico.§.j.de ele.egr.eo.lib.† Et hoc suadetur, quia Papa ipse sine cõcilio põt constitutionẽ facere.9.q.3.in c.cuncta per mundum ¶ † Illud clarum est, q qa Papa attribueret constitutionẽ ipsi concilio, diceretur conciliaris, in c.nimis, de iureiu.ibi, sacri authoritate conc.lij prohibemus, & 2.quæstio.j.in cap.fi.ibi, dum inquit te nobiscũ sancta synodus. Et ista inuestigatio, an cõstitutio dicatur Papæ, vel concilij, non est sine effectu, † quia constitutioni concilij, non ita de facili derogatur, illa enim non tollitur[a] summo Pontifice, per clausulam generalem, non obstant.[b] est dictum notabile Archid.in capitulo primo.de consti.in sexto usequitur Bald.in lege humanum.C.de leg.† Et Episcopus contra constitutionem concilij non potest dispensare.[c] gl.in c.cũ dilecti.in verbo, in ætate.de ele. ¶ His expeditis summatur hoc capitulum isto modo. Pactum de non declinando iudice, aliàs suo, qui exceptione legitima poterat repelli, irreuocabile est.hoc dicit sm communem intellectum. Diuiditur in quatuor partes. In prima parte narratio facti.ponit. In secunda, iuris dispositio. In tertia, limitatio. In quarta, iniusta accusatoris petitio remouet. Secunda ibi, placuit. Tertia ibi, donec. Quarta ibi, nam adimi. ¶ † Primo no.q & causæ Episcoporum tractari põt in cõcilio prouinciali. Et sic secundum Abb. post alios, hic tex.intelligitur de concilio puinciali,[d] quod tñ non bene pbatur hic, quia simplr de concilio Africano loquitur. & potuit illud esse generale, prout de tali concilio habetur in c.j.supra, de pact.in c.4.j.de paroch. Et quod conciliũ istud generale fuerit, probatur per istum tex.ad fi.hic, vbi præsupponitur q in exitu causæ Episcopus posset priuari, ergo dat intelligi q esset generale, † qa Episcopus in concilio prouinciali deponi non potest.[e] 3.q.6.in ca.accusatus, & hoc j.Abba.dicit, & idem Abb.in c.graue.in 3.not.infra de præb. Cõfirmatur hoc, quia tale statutum concilij hic ponitur simpliciter, & pro generali canone habet. ergo videtur q esset generale, quia prouinciale non ligaret omnes, iuxta not. per gloss.& Doct.in cap.j.de consti.& quia cum simpliciter dicat de concilio, in dubio de generali intelligitur, & sic in potiori significatu.arg.l.j.§.q in perpetuum.ff.si ager vec.vel emph.pet.& in c.pen.infra de sen.excõ. Et cũ concilium generale sit, illi non derogat ex eo, q nomẽ loci particularis apponat: locus enim ponitur, vt possit poni in contractu, prout declarat † do.Card.in proœmio clem.versi.hæc sane.in prin. ¶ † Secũdo not.ibi, aduersarius.quod ille, qui in lite mihi se opponit cõtendendo in iure, aduersarius meus dicitur. Quod notandum est ad statuta, quæ de aduersario loquuntur, secũdum Ant.de Bu.& Abb.hic.facit text.in l.si aduersarius.C.de fid.instr.& idem Abb.dicit per illum tex.in c.fina.in primo not.de eo, qui mit.in posses.causa rei ser.& in c.proposuisti.in 4.no.infra tit.primo.idem Abb.in cap.literis, in 3.no.& in c.item cum quis.in 2.no.de restitu.spolia.& hoc idem Domi.tradit in cap.fi.in 3.not.de iura.calum.in 6.dicẽs illum esse aduersarium, qui contra alium litem habet. Quod dictu notandum pro statutis.oĩs enim, qui contradicit, aduersariũ se facit, vt inquit Innoc.in cap.cum inter.infra de excep.refert Bal.in l.j.colum.3.C.qui admitti.† Et nedum post litem inchoatam, sed etiã ante,[f] aduersarius dicitur, vt colligitur hic, & melius probatur in §.fin.Insti.de pœna teme.litigan.ibi, aduersarius in ius vocan.est & sic ante citationẽ aduersarius appellatur.† Similiter non solum ille, qui litigare incipit, sed etiã qui in litem subrogatur, aduersarius[g] dicitur. Do.in c.si hi, in prin.in 2.no.vt li.pe.in 6.vbi ẽt dicit hoc notandũ esse p statutis, † q non tñ principalis in causa, sed etiam procurator & aduocatus, aduersarius dicitur. ita Nico.Milis.[h] in verbo, aduersarius, vbi allegat Ant.de Bu.hic, ij.no.& idem Ant.de.But.dicit in c.testimonium.per illum tex.in 2.no.infra.de testi, pro quo allego tex.cum glo.in l.j.§.qui autem.in verbo, aduersario.ff.de calũ.† Postremo etiam ille, qui appellare potest à sententia censetur esse aduersarius, secundum Bald.in c.qm.j.de testib. ¶ Et ex eo, quod dictum est de aduersario in lite, infertur q † si datus iudex sit in alia causa, poterit tanq̃ suspectus recusari, vt per glo.& Doc.in c.cum super.de offi.deleg.& psequitur Abb.hic, & hoc clarũ est durante lite, vt tenet Spec.de iud.deleg.§.super eo, versi.idem est si cum altera, & Io.An.& Doc.in c.legitima.de app.in 6.& Mod.tradunt in c.postremo.infra de app. ¶ † Sed pulchra est, & maior dubõ, si lis finita sit. an ille, q olim aduersarius meus fuit, possit nũc recusari. Et breuiter Arc.hic, qui solus hic specifice tangit, concludit quod sic.† quia inimicitia, quæ causata fuit ex lite præterita, durare adhuc præsumit.l.in ipsius.vbi Bal.per illum tex.C.fam.ercis.no.Inno.in cap.cũ oporteat.infra, de accu.& Bal.in auc.si dicatur.C.de test.& qd tradit Pet.de Anch.in cõsilio 157.incip.in causa agitata. Et ex ista ratione etiam secũdum Arc.infertur quod ille, qui fuit aduersarius meus in lite, non admittitur ad testificandum cõtra me quia inimicitia durare præsumitur, licèt cã finita sit, licèt in hoc aliter sentiat Io.And.in loco, quẽ Abb.hic refert, & idẽ Arc.tradit in c.repellantur.in j.col.infra de accus. ¶ Sed ista dicta nõ tradit vniuersaliter sine dubio procedere.[i] Nam primo, cõtra illud, quod dictum est de iudice, facit tex.in c.postremo, & quod ibi Abb.in 2.no.ad finem, j.de appel.ubi ille qui fuit aduocatus in una causa, si datus sit iudex in alia causa, non † potest recusari, ut colligit ibi, in codẽ negocio, aduocati officio functus. ¶ Sicut ergo ibi præsumptio, insurgit ex officio aduocationis, nam aduocatus etiam aduersarius dicitur, ut supra dictum est, & tñ suspicio tollitur, quando fuit functus officio & in alia causa nõ potest recusari, ut ibi: ita in proposito dicendum ut quod iudex recusari non possit ex eo quòd aliàs mecũ habuerit litem. facit text.in c.ad hæc.el j.in c.p proposuit.infra de app.ubi iudex a quo appellatum fuit in una causa, recusari potest in alia causa appellatione pendente. ergo uidetur quod finita appellatione non poterit recusari. Et sicut iste non repellitur à iudicando, à fortiori nõ prohibetur testificari: qa ex leniori causa recusatur iudex quàm † testis repellantur, ut p gl.in c.insinuante.in gl.j.& in c.cum R.in gl.2.supra de off.deleg.& in c.accedens.el.j.ut lite non contest.& 14.q.j.c.super prudentia, & in teste sentit Io.And.in addi.Spe.in rub.de teste.quem Abb.hic refert.& detur in Authẽ.de testi.§.si vero quis dicat, ibi, donec de crimine iudicetur. Et licèt Arct.in d.c.repellãtur.respondere conetur ad illum tex.responsio sua diuinat, & manifeste destruit illum tex ¶ Nõ obst.prædictis qd Arc.hic dicit de inimicitia, quæ durare præsumitur. quia illud uerum est, rebus sic stantibus, d.l.in ipsius, cum simi.supra allega. Sed hic uidetur sublata causa inimicitiæ præsumptæ, ex quo lis finita est per supradicta. Si tamen durante lite, manifesta fuisset inimicitia, & magna ex causa de recenti finita fuisset, posset habere locum quod Arc dicit ex eo quod in simili dicemus de inimico nouiter reconciliato, qui adhuc suspectus redditur, † & testis idoneus non iudicatur, 4.quæst.3.in ca.accusatores.el j.& tradit Innocen.in d.cap.cum oportet.de accu.† Et quia ista pendent ex facti contingentia quæ occurrit, non possunt bene distingui, merito in hoc standum uidetur arbitrio,[k] iudicis, prout cõcludit Ant.de But.hic, & bene.[l] ¶ † Tertio no.ibi, petijsset eum, quod citatio debet fieri ad instantiã partis. Potuit tñ hic, & uidetur q surrit ex facti contingentia. Dictum tamen in se verum est, vt do.Abb.hic prosequitur, & ad idem tex.in l.fi.C.de bon.auct.iud.pos.quẽ ad hoc adducit Bal.in l.cõsentaneũ.in 1.col.C.quomodo.& quando iud.& idem Bar.tradit in l.si finita.§.Iulianus.cum concor.vt per Alexan.ibi in 3.col.ff.de dam.inte.facit tex.in l.properandum.§.si quidem.ibi, requirẽte parte.& quod Bar.& alij.C.de iud.† Et prædicta cõclusio locum habet, nisi iudex ex officio suo procederet, quia tunc valet citatio absque petitione partis,[m] vt no.do.Abb.in capitulo proposuisti.in 2.not.infra titu.j.Alex.in d.§.Iulianus.facit, qd not.

ADDITIONES.

a ¶Non tollitur. Gem.consi.36.Alex.consi.126.colu.9.lib.4.Dec.in cõsi.152.& Ias.consi.98.lib.4.

b ¶Syl.Ald.Non obstante. Idem in c.prudentiã, in prin.in 3.no.de off.deleg.in c.at si clerici.§.de adul.col.3.j.eo.unde Gem.consi.36.col.pe.Alex.in consi.37.col.2.lib.3.Can.Gal.in repe.l.Centurio.num.216.ff.de vul.& pup.& idẽ Dec.in rub.de cõsti.in 2.lect.Fely.in c.j.col.9.versi.2.declaratio.de resc.Capra consi.156 col.2.Dec.consi.251 col.13.

c ¶Syl.Ald.Dispensare. Adde Dec.in c.at si clerici.§.de adul.in v.col.supra eo

d ¶Ald.Prouinciali. Idem in 2.lect.in 1.no.vbi approbat.

e ¶Ald.Non potest. Idem in 2.lect.in 3.col.

f ¶S.Ald.Ante. Idem in c.cæterum.in prin.de rescri.in l.3.in prin.C.de eden.

g ¶Ald.Aduersarius. Idem in 2.lect.in 2.no.

h ¶Milis.Qui hoc non dicit, nec hoc tradit. Fr.Ripa hic, ver.3.amplia.

i ¶S.Ald.Procedere. Defendit ista dicta in 2.lect.in 8.notab.

k Arbitrio. Idem effectu. Fr.Ripa hic nu.17.

l Ald.Et bene. Idem in 2.lect.in 3.not.

m ¶S.Ald.Partis. Idem in c.consultationibus.col.1.de off.deleg.

not. Barto. in l. Scius. in penul. q. ff. ad l. Fal. quem refert & inducit Aretinus hic. ¶ 27 †Et subijcit dom. Abb. post Anto. de Bu. quod si facta fuerit citatio, in dubio, præsumitur quod requisitio partis interuenerit, ex quo illa necessario requiritur, vt per eum hic. Sed ista consequentia non videtur vera. Hoc requiritur de necessitate, ergo præsumitur. Nam in causis ordo iuris necessario requiritur, 28 † vt not. in l. prolatam, C. de senten. 29 †tamen processus non præsumitur. cap. quoniam contra, 30 j. de probatio. † Et in contractu pupilli, authoritas tutoris necessaria est. Insti. de auct. tut. in prin. & tamen illa non præsumitur, l. quæcunque §. fi. ff. de publ. Talis enim consequentia haberet locum in solennitate intrinseca, prout habet in l. sciendum. ff. de verb. ob. & in §. fi. Insti. de fideiusso. Sed in proposita quæstione agitur de solennitate extrinseca, quæ non præsumitur d. l. quæcunque. §. fi. & hac rōne Roma. in d. l. sciendū. ꝯcludit, ꝙ nō præsumatur, citationē factam fuisse ad requisitionē partis. Sed Are. hic respondet ad hoc, licèt ista solēnitas extrinseca, tñ in isto casu præsumitur, quia in tali citatione aliqualia 31 impensa requiritur, vt not. in l. 2. C. de sport. †& actus, in quo a expensa necessaria est, factus ᵃpsumitur instātie eo, de cuius inte- b resse ᵇagit, l. fi. C. de alimē. pupillo pstā. & tradit Bar. in l. cū seruus. ff. de verb. ob. vbi Alex. plura adducit, & in pulchra qōne Abb. ꝯsuluit in ꝯs. 34 incip. vr primo. in prin. facit qd not. Inn. in c. nōnulli. s̄. de rescri. & Bal. in cōsi. 318. in 3. parte. ergo vr facta citatio ad instātia actoris, ad quē res ptinet. ¶ Ista rñsio bñ pcedere posset si expēsa eēt cōsiderabilis, put est in casibus ā. dictis. sed minima īpensa, q̄ in citatione occurrit, non dēt at- 32 tendi ꝯ regulā cōem q̄ hēt, ꝙ extrinseca, solēnitas ᶜ nō psumit, c ar. l. Scio. de mino. no. ī l. pprietarius. in prin. ff. de dā. infe. ī c. de app. vbi dixi, j. de app. facit tex. in c. & si qōnes j. de Simo. & 11. q. 2 ī c. tertulas. Vñ opi. Ro. vr sustētabilis, quā prius tenuit ēt Bar. ī d. l. si finita. §. Iulianus. ī gl. ī verbo, pemptorio. & Alex. ibi sequitur ī 3. col. Alia opinio saluari pt in actu, ī quo de modico agat ī iudicio, qa tunc extrinseca solennitas psumit, vt in fili Abb. dicit in vlt. car. j. eo. in ver. an aūt, vbi inducit ꝙ voluit Inn. in c. 1. de cle. peregri. & idē Abb. in c. Albe. in lec. Parmen. si j. de test. facit tex. in l. 1. in fi. ff. de vent. insp. ¶ Quarto no. sm Abb. post alios hic, iudicē posse dītē īterrogare. Vr tñ ꝙ potius à parte hic fuerit facta interrogatio, dum vr, an cū eo vellet experiri. nisi dicamus ꝙ cum iste fuerit citatus à iudice, & coram ipso cōparuerit, consonat ꝙ facta fuerit īterrogatio ab eo, coram quo cōparuerit; & cuius authoritate citatus fuit. qdqd sit, 33 dctm in se verū est, †qa iudex īterrogare pōt vbicūqꝫ æqtas hic 34 suadet, l. vbicūqꝫ. ff. de interro. act. † Et ista conclusio primo ex d parte ampliat, vt ēt ante lit. ꝯtesta. interrogatio fieri possit, ᵈvt declarat d. Abb. hic, facit illa dictio vniuersalis, vbicunqꝫ ergo ēt an lit. ꝯtest. & gl. tradit in l. j. in verbo, dāni. ff. de interro. act. & in c. pe. in gl. fi. de iu. clau. Ex qbus infert, & consuluit Ro. in 35 cōsi. 273. incip. in casu pposito. in prin. † iudicē posse ꝯpellere ptē an litem ꝯtest. ad rñdendū, an scriptura sit manu ipsius. Et idē Io. de Ana. ꝯs. incip. visis, q̄ in pcessu. ꝙ inter ꝯsilia īpressa 36 nō reperit. †Scdo ampliatur ea parte post, vt talis interrogatio e fieri possit, ēt postea q̄ in cā cōclusum ᵉsit, sm Ant. de Butr. hic & in c. cū cām. s̄. de iura calū. in c. cō Ioannes. j. de fid. instr. & in c. 1. j. de lit. contest. & Bal. hoc idē dicit in l. si accusatoribus. col. fi. ver. item pp aliud. C. de accusa. vbi loquitur in cā crimi- 37 nali. & inqt †ꝙ conclusio sit parti, non iudici, & sequitur Do. in c. 1. col. fi. de confess. in 6. vbi ad hoc alleg. Io. And. in addi. ad Spec. in tit. de positi. in §. quarto q̄ritur. ver. regulariter ergo. & 38 cōcludit iudicē ex †offō posse partē interrogare post conclusum in cā. & idē Imo. hic, Alex. in cōsi. 54. aliàs incip. in cā vertēte inter Michaelē, lib. 5. & And. Sicu. in consi. 30. incip. scribit &c. quidē viso pcessu. sic etiā in simili iudex potest ex officio 39 testes recipere, licèt in causa ꝯclusum sit. †vt tradit do. Abb. in 40 c. cum dilectus. j. de fid. inst. † qñqꝫ etiā pōt iudex ex officio citra facere illud, ꝙ partibus denegatur, vt do. Ant. in c. cum dilectus s̄. de cōsue. in c. bene, el. 1. s̄. de postu. præla. & qd voluit gl. in c. nulli. j. de accu. Dom. in c. indemnitatibus. §. sane. de elec. in 6. 41 †Est verū ꝙ multi tenent ꝙ talis interrogatio p iudicē tm̄ fieri possit ad declarationē iam actorum, non aūt super nouo articulo. Inn. in d. c. cum Ioannes, & ibi Car. in 2. no. & vr gl. ī §. illud. in auct. de testi. in verbo, nō habebit, circa fi. q̄ sequit Car. in cōsi. 71. incip. singulatim ad singula. in tertio dubio. & late hic tenet Ro. in l. 4. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dam. infe. vbi tamē, Alex. col. 4. conatur tenere primam opinionē simpliciter, q̄ vr magis cōmunis, per supradicta benefacit text. in c. pastoralis, 42 in fi. j. de causa pos. & pro prie. †Illud etiam notandum est, ꝙ iudex cautus sit ne post cōclusionem causæ partem admittat ad probandum, vel ad faciēdum aliquid, qd non potest fieri citra conclusionē, quia videretur conclusionem factam reuocare, vt tradunt do. de Ro. in 6. decisione, inci. Item si postquàm sequitur Ant. de Butr. in c. auditis. s̄. de procura. cū sim. vt p Alex. in l. quod iussit, col. pen. ff. de re iud. & consi. 70. incip. videtur

43 primo. lib. 3. ¶ † Quinto not. ibi, discessit. quod contumax di- f citur ille, qui illicentiatus ᶠrecedit. Idem probatur, 11. q. 3. in c. certum est, notat Bar. in l. consentaneum, in fi. C. quomodo & quando iud. & Bal. per illum tex. in l. oportet. §. sufficit. ff. de excusa. tuto. & in l. sancimus. in prin. C. de iudi. Abbas in c. put, 44 in primo not. infra de dolo & contu. †ideo pœna, q̄ imponit non cōparenti, etiam locū hēt in eo, q cōparuit, & absqꝫ licentia recedit, vt dixit gl. no. in c. cupiētes. §. q si p ex. in verbo, cōparere. de elec. in 6. allegat tex. ad hoc in c. si postq̄. §. 1. eod. ti. & lib. Et dicit An. de Bu. hic, ꝙ iste vr verus ꝯtumax, qa se p̄sentauit in iudicio. Et sic notorie ꝯstat de ꝯparitione, & de recessu eius, qa indicia manifesta sunt, vt ī c. venerabilibus. §. secus. de 45 snīa excōicatio. in 6. † Quod notandū est ad statuta. q̄ cōiter dicūt, ꝙ ꝯtumax habeatur pro confesso. intelligitur enim de vero contumace, vt per Ang. in consi. 186. visis igitur, col. 1. & idē Angel. in consi. 106. visis igitur. cum si. & ideo in tali cōtuma- 46 ce statuta habebunt locū ¶ †Sexto no. secundum Abb. hic. ꝙ excōmunicatus donec satisfecerit, non liberatur ex sola satisfa- g ctione, sed vltra eam absolutio requiritur. ᵍIste tex. tñ ad hoc parum facit, quia non dr hic simplr, donec satisfecerit, prout Abb. loquitur sed dr, donec absolutus fuerit. Quo casu clarū est ꝙ absolutio requiritur. Dictum tamen in se verū est, qa ex quo eiectus extra ecclesiam fuit, debet cum debita solēnitate reconciliari. Inno. in c. cū bonæ. s̄. de æta. & quali. gl. in cle. j. in verbo, donec, de deci. q̄ Abb. ibi singularē dicit. Sed alia est gl. in cle. psiti. in verbo, donec. de censi. & in c. cū tu. in verbo; donec. j. de vsur. & sequitur Arch. 89. dist. in c. decenter. & ibi reprobat gl. quæ cōtrariū voluit in c. fin. j. de ma. ꝯ. ꝯinter. eccle. 47 †Et idem Abb. in c. 2. j. de sponsa. Et hoc etiā procedit, si ad certum tempus excōicatio facta sit, vt tradit Inn. in d. c. cū bonæ 48 & Ant. de Bu. ibi, & do. Abb. in d. c. fi. ¶ †Secundo ēt ampliat, vt habeat locum in summo Pontifice, qui si aliquem excommunicauit donec satisfecerit, absolutio requiritur; quia licèt simplr verbo absoluere possit, non tamē videtur in dubio vti potestate summa, c. pposuit. j. de cōces. pb. ita do. Ant. & Abb. 49 in c. fi. præallegato. ¶ †Prædicta conclusio limitatur, nisi quis excōicatus esset virtute alicuius constitutionis, & constitutio reuocaretur per Papam, qui vellet illā haberi p infecta, nā esset opus absolutione. gl. no. in cle. j. in verbo, pro infectis. de immu. eccle. vbi Car. & alii, q̄ singu. alleg. Abb. in c. nulli. in fi. in c. cū desideres. in prin. & in c. si aliquādo. de sen. excō. cū si. 50 ¶ †Scdo limitat non hēt locū in suspenso, in quo post satisfa- h ctionem absolutio non est necessaria, ʰsm gl. ī cle. j. de deci. & idē tenet glo. 2. q. 3. in c. q̄ merito. vbi Arch. & 16. q. v. in c. si qs deinceps. & in c. quisquis, s̄. de ele. & in c. fi. in verbo, quousq. de offi. ord. in 6. & in c. exigit. de cēsi. li. 6. Circa istā dr iam tñ. q̄ 51 cōiter sit inter excōicationē† & suspēsionem, in ꝯriū arguunt, & efficaciter pbāt, ꝙ a pal pcedunt Paul. & Imol. in d. cle. j. de deci. in gl. pal. & ibi Card. in 30. q. ad quos me remitto. ¶ Septimo no. ꝙ contumax in recedendo absqꝫ licētia iudicis, excōicatur. Et qñ qs dicat contumax dū recedit, declarat do. Abb. in 52 ca. put, in penul. no. j de dolo & ꝯtuma. †Et gñaliter quælibet i ꝯtumacia dr digna excōicatione. ⁱ 11. q. 3. in c. certum. adeo ꝙ pro contumacia, quæ ex parua re insurgit, quis excōicat, vt p gl. singu. in c. duo sunt. 86. dist. qd pcedit, qñ contumacia cōsistit in non comparēdo. secus vero si quis cōparuerit. & postea parere noluit præcepto in re leui, qa pro tali ꝯtumacia leui in non

ADDITIONES.

a Factus. Albe. Bar. l. j. §. si quis in suo, ne quid in loco publico. Bal. in cōsil. 378. lib. 1. & Fran. Rip. hic. nu. 30.

b ¶S. Ald. Interesse Idem in c. cum M. col. 13. de consti. regulariter. n. actus psumitur factus ab eo, ad quem spectabat. Cur. sen. consi. 176. colum. 4. vide Deci consi. 179. col. 2.

c ¶Solennitas. Fely. c. sicut. de re iudica.

d ¶Syl. Ald. Possit. Idem Deci. addit aliqua j. in 2. lect. in 3. col. Item dic ꝙ iudex pt ex offō interrogare aduocatū, an sit infamis. dec. in l. 1. col. 3. ff. de of. asses.

e ¶Conclusum. Alex. l. 4. §. hoc aūt. de dam. infe. Geor. Natta. in repetitio. cle. sæpe. glo. in ver. interrogabit, de verb. sig. & hęc veritas, quāuis Dec. & Ripa, hic nu. 21. ad fi. contra sentiant. & apertius idem Dec. infra de proba. in rub. nu. 10. vbi reprobauit modificando.

f ¶Syl. Ald. Illicentiatus Et maior est contumacia eius qui comparuit & illicētiatus discessit, quā eius qui nunq̄ comparuit. vide Nic. Boe. Dec. 64. & hoc intellige quando aliquid actum esset si non abiisset, sed si forte nihil omnino actum fuisset, vel pp iudicis absentiā, vel aliqua alia cā, talis non diceret contumax. ita in simili, voluit Bar. Bria. q. vene. nu. 19. quidā citatus. per l. 2. § fin. ff. si quis in ius voc. non iet. Albe. in l. properandum, in prin. col. 4. ver. sed quid si actor. C. de iudi. Pet. de Anch. in consi. 97. in quæstione.

g ¶Requirit. Adde eundē Dec. in c. ex literis. in 4. col. ver. ista cōclusio. de cōsti. & vide in proposito Dec. in consi. 141. per totum vbi quid econtra, an absolutus ut satisfaciat, si non satisfecerit, sit ipso iure excommunicatus, vel alia sententia requiratur.

h ¶Necessaria Sed tantum declaratio Ripa hic nu. 21.

¶Syl. Ald. Excōmunicatione. Adde Dec. in l. in actionibus. in gl. in ver. culpam. in verb. in ea. gl. ibi, excommunicari. ff. de iureiu.

non parendo, qs nõ excõicatur, & ita intelliguntur canones q dicũt, q pro leuibus culpis excõicatio infligi nõ debet xi q. 3. in c. nullus. 53 † Et sic infertur, q maior cõtumacia reputat̃ illa,[a] quæ cõmittit̃ in non cõparendo, q̃ illa, quæ consistit in nõ parendo,[b] vt latius prosequit̃, & declarat do Abb. hic. Sed ꝯ do. Abb. insurgit Aret. qui hic concludit, q immo maior dicatur cõtumacia in ñ parẽdo præcepto iudicis, qđ probat̃ fm cum, qa cõtumax ĩ nõ cõparẽdo nõ hr̃ p cõfesso sed si cõparuit, & noluit parere, qa noluit r̃ndere positionibus, hr̃ pro cõfesso. l. generaliter. §. ijsdem pñtibus. ubi Bal. C. de reb. cre. not. in c. 2. j. de confe. in vj. ergo uŕ maior cõtumacia in nõ parẽdo. ¶ Secundo, dicit ipse, contumacia in nõ cõparendo est species cõtumaciæ in non parendo, qa qui nõ cõparet, nõ paret mãdato. ergo ñ potest dici aliud delictũ p se, ar. l. pen. ff. unde cog. & sic talis dr̃ia, quã Ab. hic facit, nõ vr̃ procedere. ¶ Vlterius ꝯ dominum Abb. facit tex. in d. c. certũ. xj. q. iij. ubi æquiparatur contumacia, qñ non uenit, vel si postea quam uenit, noluit obedire. utroq; eñ casu excõicatur. Ergo in proposito idem dđm vr̃ in utraque contumacia, & si altera maior debet iudicari illa, q̃ in nõ parẽdo consistit, maior vr̃, qm̃ maior dr̃ contumacia, q̃ in p̃sentia iudicis cõmittitur, ut ipse do. Abb. dicit ĩ cap. cum cãm, col. ix. ibi, & rõ diuersitatis. j. de iu. cal. facit tea. ĩ §. atroa. insti. de iniur. ergo maior vr̃ contumacia in non parendo, quæ in ꝯspectu iudicis cõmittitur. Et ad idẽ arguit̃ sic. 54 † Maior dr̃ contumacia, quæ committitur post litem cõtest. q̃ ante, ut do. Abb. ĩquit p illum tex. in c. prout. in pe. no. j. de dolo, & contu. ergo maior vr̃ contumacia in non parendo: qa ꝓpius ad iudiciũ accedit. 55 † Et maior dr̃ contumacia in fine causæ, q̃ in prĩcipio, vel in medio, scđm Bal. in l. j. in j. notabili per illũ tex. C. vt j. certũ tps. Confirmatur hoc, qa contumacia in non parẽdo nõ vr̃ considerari ad aliũ effectũ, nisi vt postmodũ pareat̃. ergo maior uidetur contumacia in nõ parendo, qa pp qđ unumqđq; tale, & illud magis. auct. multo magis. C. de sacrosan. eccl. c. cũ in cunctis. §. de electio. Et ad hoc facit tea. in c. ea parte. j. de verbo. sign. ubi excõicatio ꝯ cũ qui non comparuit, facilius relaxatur, q̃ ꝯ eum qui non paruit. ergo datur intelligi, q maior reputetur cõtumacia eius, qui non paruit, arg. 14. q. j. in ca. non afferamus. ¶ Sed tamen his nõ obstantibus opinio Abbatis defendi potest, 56 † quia ille, qui non comparet, peccat in duobus, ut Abb. dicit, & gl. in l. creditor. §. iussus. ff. de app. quam Bar. & 57 Doct. cõiter ibi sequuntur, & in clem. j. de dolo, & cont. † Nam contumacia propriè dr̃ in non cõparendo. l. cõtumacia. §. 1. ff. de re iud. ibi, p̃ñtiã sui nõ facit. Alia uero in non parẽdo, dr̃ quasi contumacia. l. de ætate. §. qui tacuit. ff. de interrog. ac. Et ille, q nõ cõparet, vr̃ magis cõtemnere auctoritatẽ iudicis. ar. l. si qs ex alieno. ff. eo. ¶ Non obst. allegata in contrarium per Arc. & primo, dum dicitur, q contumax in comparendo non hr̃ pro 58 confesso. † qa ꝓ responsione cõsiderãdũ est, q ad hoc, vt quis habeat̃ pro confesso, duo copulatiuè requiruntur: q noluerit r̃ndere, & q sit iussus[c] à iudice d. c. 2. de confessis. in 6. ibi interrogatus. iussusq; à iudice. Sed in eo, qui fuit citatus simplr̃, ista 59 nõ cõcurrunt: † iõ talis pœna in eo locũ hr̃e non potest, ca quo qualitas iussus requisita non concurrit, ar. eius, q no. Io. And. ĩ c. j. ĩ. de hom. in 6. refert, & sequit̃ Bal. in d. l. si quis non dicã rapere. C. de epi. & cle. & in l. hi, qui ad ciuilia. C. de ap. & qđ no. Bar. p illũ tea in l. fina. §. j. ff. ne qd in flu. pub. Esset enim absurdũ, q contumaa in non comparendo hr̃etur pro confesso positiones. qbus non recusauit respõdere, & q plus est, de quibus forte non habuit notitiã. unde subiecta mã non patitur, vt talis pœna ci imponatur, & ad hoc no. ibi Bal. loquitur, ĩ l. si filius. ĩa j. ff. de iur. act. Sed p hoc non sequitur, q sit maior ꝯtumacia in nõ comparendo, qa alia pœna habebit locũ in eo, qui non ꝯparuit, nã poterit mulctari, vt in l j. ff. si quis ius dic. nõ obtẽ. ¶ Secũdo nõ obst. q ꝯtumacia in non comparẽdo, ẽt sit in ñ parendo, ut s̃. dr̃: qa illud est verũ, & largo mõ, & gñaliter cõsiderata cõtumacia in nõ parendo. Sed dcm̃ doni. Abb intellr̃ đ contumacia in non parẽdo in specie, ꝓut distinguit̃ à ꝯtumacia in nõ cõparendo. Et ita accipit̃ per gl. & Do. in d. §. iussus, & sic cessant p̃ũt rõnes Arc. ¶ Tertio nõ obst. ea, quæ superius induxi. & primo tea. in d. c. certum est, quia æquiparatio ibi facta procedit in contumacia pro re nõ leui, ꝓut vr̃ loqui de eo, qui sacerdotalibus præceptis noluit obedire. secus in leuibus rebus p s̃. dicta. ¶ Secũdo ñ ob. q maior dicat̃ ꝯtumacia illa, q̃ pñt c iudice cõmittit̃, qa illud uerũ cæteris paribus, & in cõẽ casu, prout Abb. loquit̃ in c. cũ cãm. Nã plus peccat, qa à iudice interrogatus & iussus nõ r̃ndet, q̃ si à nũcio interroget̃, & ibi utraque est cõtumacia in ñ parendo. Nõ sic in terminis nr̃is; quãuis eñ p̃ñtia iudicis interueniat in ꝯtumacia in nõ parẽdo, in alio tamẽ, q est ꝯtumaa in nõ cõparẽdo, alia ꝯcurrũt, q̃ pp̃õderant, ut dicatur maior cõtumacia, ut patet ex s̃ dictis. ¶ Tertio ñ obst. q contumacia, ĩ non ꝯparendo consideretur respectu contumaciæ in non parẽdo nã hoc negatur, imo p se contumacia in non ꝯparendo absolutè consideratur, ut ꝓbatur ĩ d. l. si qs ex alien. ff. eo. Et iste vt s̃. dictũ ẽ, peccat in duobus, qa non cõparet, & qa non paret. ¶ Quarto ñ obst. q maior sit contumacia post lit. cont. qa hoc non vr̃ verũ rõne p̃dicta. nã licẽt ad diffinitiuã perueniat̃ post lit. cont. & non ante. hoc est p accẽs, qa lis cont. est, prout requirit̃. ad hoc vt sequat̃ diffinitiua. Et ista pœna nõ põt hr̃e locũ ante lit. cõtest. per hoc tñ non sequit̃, q sit maior contumacia, qa aliter poterit puniri cõtumax añ lit. cõt. ut dixi s̃. ad primũ arg. Are. & hoc mõ ẽt r̃ndet̃ ad tea ultimo loco allegatum in d. cap. ex parte. j. de uerb. sig. 60 ¶ † Octauo no. q per hæc verba, nullus cõicet tali. vr̃ s̃niã excõicationis ꝓmulgari,[d] & hoc uerum est p̃cedẽte apparatu, prout declarat Abb post alios hic, & facit text. in c. cum super specula, ubi Ab. post Ant. de Bu. in j no. j. ne cle. vel mon. & 11. q. 3 in c. p̃cipue, in fi. & 32. dist §. ad hoc, cũ gl. in oer. ducib. & ĩ c. si diligẽti. j. rr. j. 61 ¶ † Vltimo no scđm Ab. post alios hic, ibi, uideri, q p istud verbũ, uideri, r̃ndet̃ de iure,[e] ut ꝓsequit̃ Ab. hic, & in hoc tex. clarus est, qa p̃cise & expresse loqr̃, dũ dicit, nõ põt iure uideri. Idẽ tñ est, si simplr̃ loquat̃ p uerbũ, vr̃: nã tm̃ est dicere nõ vr̃, quãtũ si legislator dicat, nõ est, ut dicit Abb. per illũ tea. in c. de cętero. j. de ho. & idẽ Io. And. & Im. p illũ tex. in c. p̃terea tegisti. j. d app. & idẽ Ab. ĩ c. licẽt. j̃ de cõni. seru. facit 62 ẽt tex in c. ꝓpẽdimus, ibi, nõ vr̃ nobis. j. de sen. ex. c. † Et idem de uerbo, credimus, vt no. An. de Bu. in c. ea parte. in 6. no. per illũ tex. s̃. de postulãdo. facit ẽt tex. in c. nup. j. de sen. excõ. ibi, credimus distinguẽdũ, & in c. si duob. in fi. j. de app. & in c. nr̃am. el j. de iu. Idẽ de uerbo, existimo l. si qs fumo. in fi. ff. ad legẽ Aql. 63 † idẽ de uerbo, putamus, in c. uõ putamus. de cons. in vj. in l. ñ puro esse uerius. ff. de fun. do. & ista in notab. sufficiant. 64 ¶ † In gl. 2. ibi. est antiprosis figura. si ergo falsa Latinitas nõ uitiat, ubi saluari potest per figuram,[f] ut Abb. hic ꝓsequit̃. & idẽ 65 Abb. in c. ad audiẽtiã. s̃. de rescr. ubi Bal. dicit, † q mala grãmatica legalis per figurã saluat̃ allegat tex. in l. eã quã. C. de fideic. 66 ubi gl. & Ang. ¶ † in gl. in uerbo, interrogatus. in fi. ibi, synodũ totam nõ potuit recusare, in hoc dicto gl. cõiter reprehendit̃, p̃cipue per tex. in cle. pastoralis. §. Pisana. de re iu. ubi tota ista ciuitas recusata fuit. ergo idẽ vr̃ in concilio, & de concilio est tex. 3. q. & in c. q suspecti, ut latius post alios prosequitur Abb. hic, do. And. Sic. ut Mod. referunt sequitur glo. & pall. iuribus r̃ndere conatur. nam scđm eum in d. §. Pisana, ciuitas erat unanimis, merito recusatur. nõ sic uidet̃ in synodo, in qua diuersarum ciuitatum ep̃i congregantur, & ad d. c. qđ suspecti. dicit, q erat cõgregata synodus specialiter ꝯ Io. Chrysostomũ, ut ibi ad finẽ colligitur. ¶ Sed tñ ab opinione cõi recedendũ non ẽ, 67 ꝓ qua Mod. hic arguunt, † qa à concilio appellari põt. 17. dist. 68 in c. multis. ergo p̃t recusari. c. sup eo. el 2. j. de app. † Sed istud argm̃ de facili tollitur, ex his, q̃ Abb. tradit in d. c. super eo. Vn ꝓ cõi opi. melius seruiunt iura, q̃ cõiter adducũtur, uidelicet, tea. in d. c. pastoralis §. Pisana. nã sicut ibi ista ciuitas recusatur ex iusta causa, pari rõne iusta causa subesse potest, ut una prouincia in totũ possit recusari, & sic ẽt cõciliũ prouinciale. de 69 quo Doc. loquuntur hic. Facit † qđ Spec. tradit in ti. de requis. cons. col. 4 ubi inquit quem posse habere suspectos oẽs Doct. ciuitatis. Et idem Alb. in 2. parte statutorũ, qõne c. ĩcip. an aũt 70 quis. † Qđ verũ intellr̃, qñ apparet de cã iusta, & ꝓbabili. alias vero in dubio uideretur fieri in fraudem, vt no. Bal. dicit p illũ tex. in l. hoc modo. ff. de cond. & dem. Et ad p̃dicta Cal. dicit in consi. vj incip. an officiales. de app. qđ decemuiri, qui creantur Florentię tp̃e belli, ut suspecti recusari p̃nt. Et ꝓ cõi opinione ẽt bene facit tex. in d. c. qđ suspecti. ubi nõ tm̃ ponitur de Ioan. Chrysostomo, sed aliis pluribus conciliis reprobatis. Et ea p̃dictis tollunt̃ r̃nsiones, quas And. Sic. hic facit. Et ipse idem And. communẽ opi. sequitur in tract. de præst. Car. in 3. q. in 1. parte. ubi allegat omnia quæ Ab. hic dicit. Et ista cõis conclusio am71 pliat̃ secundum Vinc. hic, † ut concilium ẽt possit recusari, qñ duntaxat suspecti sunt p̃sidentes concilio, qđ declarat̃, ut per Abb. hic. facit, quod no. Bal. in l. 1. C. si rec. prouin. ubi inquit, 72 † q propter caput suspectũ, totum collegium põt recusari. Opi. tñ gl. hic seruari põt in cõcilio generali,[g] qđ qdẽ nõ põt re73 cusari. † qa tota ecclesia errare nõ p̃t, ut Abb. hic post alios dicit, & sequunt̃ alij posteriores. ¶ Sed tñ tõ ista nõ satisfacit, dũ 74 dr̃, q ecclesia errare nõ põt, † qa in cõcilio nõ dr̃ esse tota ecclesia uere, & ideo cõciliũ errare põt ꝓut errauit in matrimonio ꝯhendo inter raptorẽ, & raptũ, vt habetur 36. q. 2. in c. tria, iuncto

ADDITIONES.

a Infertur. Ripa hic nu. 32.
b Sol. Ald. Parendo. Cõtra hoc plura alle. in 2. lec. in v. col. sed ibidem ẽt soluit.
c Iussus. Bar. l. 2. C. de iuram. c. l. Pan. c. cũ cãm. de iura. calũniæ. Laur. Pap. cons. 7.
d Promulgari. hic in 2. lect. col x. in fine.
e S. Ald. De iure. Idẽ plura adducit hic ĩ 2. lec. co. v. & ĩ l. 2. l 2. no. ff. de off. asses.
f S. Al. Figuram. Idẽ in c. ad audientiam. in 2. col. uers. 2. conclusio. s̃. de resc. ubi dixit, q excep. falsæ latinitatis ñ admittitur ĩ curia Romana, ibi col. 2. nu. 14.
g Caput. Idem Hier. Grat. consi. 34. lib. 2.

tio. & tñ valet, licèt locus pniæ sit. Aliæ ẽt q̃dã rõnes adducunť, sed nulla efficax vť ¶ Et iõ aliàs Senis[a] didici nouũ ĩtellm̃ [b]ad l. si ꝯuenerit, videlicet ꝙ ibi non sit ſpãlis casus, sed ſm rãm cõmunẽ ĩtelligať: nã si recte aduertať, ibi nõ dť ꝙ sit locus pniæ vnius tñ. sed tex simplr dicit, priusquã adireť, sit mutata volũtas. Vñ ista verba intelliguntť ab vtraq; pte, & sic ex pte vtriusque mutata sit volũtas, quo casu clarũ est ꝙ a tali pacto, de cõsensu vtriusq; recediť. Et fuit iste intellẽ antiquorũ, vt expresse Alb. refert in d. l. si ꝯuenerit. in prin. Et si dicať hoc esse de ĩdubitabili ꝙ a pacto de cõi partiũ ꝯſeosu recedať. l. ab emptione, ff. de pact. l. nihil tã nãle. ff. de reg. iur. r̃ndeť primo. & dici pt ꝙ tex. ibi habuit illũ casum p̃ claro & indubitato, vt patet ibi, dũ dt. ꝓculdubio. Ex quo bñ suadeť, ꝙ ĩtelligať qñ mutať volũtas vtriusq; ptis. Si. n. de vna tñ parte intelligereť, vt cõiter Doct. dicunt, casus fuisset multũ dubitabilis, qa ꝯ regulã cõem. Non ob. ꝙ lex debet esse de casu dubitabili. l. qd Labeo. ad Carb. no. in l. ancillę. C. de fur. qa illud verũ est in dubio. secus vť in casu claro, qñ lex vltra ꝓcedit, & hẽt casum p̃ indubitabili. Scdo tñ deť, ꝙ licèt tex. intelligať de mutatione voluntatis vtriusq; ptis, tñ probabilem habuit dubitationem respectu iudicis, cui ius videbatur q̃sitũ, dũ coram eo litigare conuenerunt: vnde videbať ꝙ partes a tali pacto non possent recedere sine cõsensu ipsius iudicis. Sed ꝯrium tamen determinatur: qa sicut in prorogatione, cõsensus iudicis non requiritur l. 2. §. j. ff. eo. ita nec in reuocando prorogationem iã factã. & hoc aperte ibi ex mẽte literæ colligiť, dũ inqt, priusquàm adireť, mutata voluntas fuerit. Videtur ergo cõsiderare, & habere respectũ ad iudicem, & sic intellectus prædictus bene iustificatur. Cõtra tñ istum intellectum videntur obstare verba tex. vnde inquit, nemo cõpelliť hmõi conuentioni stare. ergo vť ꝙ ẽt alter tantum mutare voluntatẽ possit. Sed responderi potest ꝙ ista verba referũtur ad iudicẽ, cuius respectu loquitur, vt s̃ dixi. Et quantũ ad iudicẽ, verum est ꝙ nemo cogitur stare conuẽtioni. sed respectu ipsarũ partiũ non loquiť tex. nec hoc ibi quæriť, & ſm istũ intellm̃

93 multa corruũt, q̃ tradũť p̃ Doc. in d. l. si cõuenerit. ¶ † In hærẽdo tñ cõi opi. ꝯcſo sit, ꝙ pactũ de litigando corã alieno iudice non induciť ꝓrogationem irreuocabilẽ, vñ alterutra pars poterit pęnitere, vt est tex. in d. l. si conuenerit, ꝑut cõiter intellr.

94 † Et iõ si debitor creditori ꝓmittit simplr ꝙ velit posse ꝯueniri in aliquo loco vbi forũ non sortiť, tale pactũ nihil operať, cũ possit pęnitere, ſm Bar. in d. l. si ꝯuenerit, & idẽ Bar. ĩ l. pe. C. de pac. & ĩ. l. 3. §. si q̃stra. ff. d eo ꝙ cer. loco. An. de Bu. hic, & Abb.

95 & ista est cõis opinio, vt ꝑseqť Alex. in d. l. pe. † Et ista cõclusio c ampliať, [c]vt hẽat locũ nedũ in prima instãtia, sed ẽt in alia, qua perẽpta, prima inchoareť, hẽbit locũ pnia, ꝑut dť in d. l. si ꝯuenerit, vt tenet Ang. in l. si qs postea. ff. eo. Ful. ĩ l. cũ q̃dã puella. ff. de iur. om. iu. Pa. de Ca. in d. l. si ꝯuenerit. vbi ĩducit gl. in cle. sæpe. circa fi. ĩ ver. ptibus, de uer. si. & seqť Alex. ibi ĩ fi. Et ad hoc

96 in siři adducũt Mod. qdã ibi qd dť de statuto, pt qd qs teneť in aliquo casu ad ꝯpromissum. nã si primũ expirauit, ſm dẽt fieri donec cã determineť, vt p̃ Bal. in l. fideicõmissæ. §. si qs decẽ, ff. de le. 3. & ĩ l. veluti. §. hæc ff. de edẽ cũ si. Sed hoc siře nõ satisfacit, qa ꝯclusio ꝓcedit in ꝯpromisso, qd dẽt fieri ex dispositione legis. secus si ex facto hoĩs qs teneť ꝯpromittere. † qa satisfa-

97 d ctũ intellr, licèt cõpromissum non habuerit effectũ. [d]ita Bal. in l. 1. C. de his, pœ. q̃ noĩe. in vers 4. quæro, testator mãdauit, & idẽ Spe. in ti. de arb. in §. excipiť. verũ. sed quid si fuerit actũ. Et in ꝓposito agitur de cõuẽtione hoĩs, q̃ in primo actu ſm hoc deberet verificari, arg. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. sig. Et istã opi. ꝯtra supradicta tenuit Bald. in d. l. si conuenerit. per l. hoc accusare. §. hoc beneficio. ff. de acc. & seqniť Are. hic. Sed cũ prima opi. vť magis cõis, p̃ qua tñ facit: qa dũ partes cõueniunt de litigando corã alieno iudice, vñt cogitare, ꝙ de ipsa cã ꝑ ptalẽ iudicem termineť, nõ aũt de instãtia. Ad hoc facit

98 tex. in c. pen. ſm vnũ ĩtellm̃ j. eo. † vbi si cã cõmittiť delegato, e iurisdõ nõ expirat, licèt instãtia sit perẽpta. [e]Et p̃ illũ tex. lo. An.

99 & Abb. post alios cõcludũt in c. examinata. de iudi. † ꝙ si reus absoluať ab obseruatione iudicii à delegato, tñ corã eo ẽt poterit de nouo cã inchoari, qa decisio in tali ꝯmissione vť ꝯsiderari. Ita ergo vť fuisse ĩtentionis ꝓrogãtis, vt cã à tali iudice decidať, vñ attendiť mens ꝯhentium, vt per gl. in l. blãditus. C. de fideiuſ. Nõ ob. illud qd hť ĩ d. §. hoc bñficio. qa ibi pars sibi nõ ꝓiudicauit ex ꝓprio ꝯsensu & exp̃sso, ꝑut in q̃one nr̃a agiť, sed tacitè & ipso facto, dũ litigauit non opponendo dilatoriã, & tali casu opi. Bal. ꝓcedit, ꝑut distinguit Pau. de Ca. in d. l. si ꝯuenerit. Prædicta ꝯclo limitať pluribus modis p̃ istũ tex. ſm ꝙ vario mõ intellr, vt s̃. dixi. ¶ Et primo nõ hẽt locũ in pacto de litigã-

100 do corã ꝓprio iudice, cuius iurisdõ † poterat declinari, p̃ ea q̃ s̃. dixi in prin. gl. ſm cõem intellm̃. Et ad idẽ tex. in l. pe. C. de pac. vbi glo. & Doc. in d. l. pe. vbi Bar. ſm vnũ intellm̃. facit. qd no. Ang. in d. l. si ꝯuenerit. & ibi Alex. in 7. fal. dũ ꝯcludũt ꝙ ex tali pacto recusatio iudicis excludať, q̃ aliqua iusta cã fieri potuiſ i. c. ¶ Scdo, ꝯclo nõ ꝓcedit, qñ fuit factũ in pñtia iudicis acce-

101 ptãtis, † qa irreuocabiliter ꝓrogatio, induciť. tex. hic ſm intel f lectũ Ant. de Bu. & Car. ¶ Scdo hoc ꝓbať in d. l. si ꝯuenerit, ibi priusq̃ adireť iudex. & sic tex. vť loq. in pacto facto in absentia iudicis. ergo à ꝯrio sensu secus vť pñte iudice. ¶ Tertio, ad hoc facit tex. in l. est receptũ. vbi Cy. p̃ illũ tex. ff. de iur. om. iu. Et idẽ Bal. in auth. & pñt. ad hoc illũ tex. adducit in ver. q̃ro vtrũ reconuentus. C. de sen. ¶ † Quarto, qa in facto iudiciali qs p̃cise obligatur. l. sed & hęc, §. p̃ter. cũ ibi no. ff. de proc. Cũ ergo pñte iudice in iudicio promissio facta sit, præcise vť obligari. ita ꝙ non sit locus pniæ. ¶ Quinto facit tex. in l. j. ff. de iud. & in c. dilecti j. ti. j. quæ iura Abb. hic inducit, & idem Abb. in d. cap. dilecti. in 2. no. ¶ † Sexto, qa consensus tacitus, q ex aliquo actu cõlligitur, ad ꝓrogandũ efficaciter sufficit ſm, cõem opinionẽ, vt p̃ Bar. in d. l. si ꝯuenerit. & hoc infra videbimus. ergo a fortiori expressus consensus ad hoc erit sufficiens. Ex quibus patet, istã esse cõem opi. vt Alex. deducit in d. l. si conuenerit. † Et in sufft etiã facit, qa pp̃ calorẽ iudicii actus efficacior reddiť. l. pacta nouissima. C. de pact. † Vñ, in iudicio valet confessio sine causa vt per gl. pe. in l. j. ff. de interro. act. † & confessio mutui facta in iudicio exceptionẽ non nu. pecu. non admittit, ſm Salv. in l. j. col. j. C. de confeſ. Vñ bñ cõ'onat ꝙ calore iudicii iurisdõ irreuocabiliter ꝓrogata sit. ¶ Sed tñ ꝯ istã cõem opi. Mod. quidam arguunt in d. l. si conuenerit. † qa in ꝓrogatione iurisdictionis non requiriť consensus, nec scia iudicis, in quẽ iurisdõ ꝓrogať, l. 1. in prin. vbi Bar. ff. eo. † sed vbi pñtia iudicis nõ reqriť, si interueniat nihil operať l. siue apud acta, in princip. vbi Bald. C. de trãsa. Ad qd facile r̃ndeť. nã in ꝓrogatione reuocabili. verũ est ꝙ pñtia iudicis non reqriť. sic loqť & intellr tex. in d. l. 2. ff. eo. & Bal. ibi secundo notabili hic declarat. Secus vť in ꝓrogatione irreuocabili, in qua necessaria vť pñtia iudicis, p̃ supradicta. Ex q̃bus ẽt non vť vera illa ꝯñia, ꝙ ibi nõ reqriť pñtia iudicis, si tñ adhibeať nihil operať. Et cõem, opi. ẽt sequunť Mathe. in no. c. v. incip. no. doctri. sing. ¶ Rõnes tñ, q̃ supra pro cõi opi. inducunť, nõ multũ vrgent, & r̃nderi illis põt. Nã primo in tex. hic fundm̃ fieri nõ pt, cũ aľr intelligi possit vt supradictũ est. ¶ Scdo nõ ob. tex. in d. l. est receptũ. qa Bal. in d. l. si cõuenerit. plurib. modis r̃ndet. & idẽ Bal. ĩ col. 5. hic. Et vltra cũ ꝯsiderandũ est ꝙ in l. est receptũ solũ q̃riť an magistratus possit se subiicere ĩperio, & iurisdõni alterius. & dť ꝙ sic. demũ aũt, qñ vť se subiicere, nihil dť, vñ ſm alia iura illud intellr. Tertio ad tex. in d. l. si conuenerit. ibi, priusq̃ adireť, à ꝯrio sensu, vt dictũ est, r̃ndeť ꝙ probať ibi ꝙ in pñtia iudicis prorogatio facta fuerit, ꝑut Alex. dicit. est. n. ꝯsiderandũ ꝙ illa verba referuntur ad mutationẽ volũtatis, de qua s̃. ĩmediate dixi vt patet ibi priusquàm adireť, mutata volũtas fuerit. nõ aũt respiciũt ꝓrogationẽ, de qua in prin. l. dť. nã stat hoc, ꝙ mutata fuerit volũtas in p̃sentia iudicis, & tñ prorogatio p̃ pactũ, prius facta fuisset pñte iudice. ¶ Quarto obstat ꝙ in facto iudiciali quis p̃cise obligeť, quia illud intellr in eo casu, in quo obligareť ad intelle extra iudiciũ, & vbi non hẽret locũ pniã. secus in isto casu, vbi vť teneri ad interesse. qa pniæ locus est. Præterea, attẽta hac rõne ẽt si corã ꝓprio iudice facta fuisset ꝓrogatio in absentia iudicis ĩ quẽ iurisdictio prorogať, deberet valere, qa facta in iudicio. & tamẽ hic Doc. p̃cise considerant pñiam iudicis, in quẽ prorogatio fit. ¶ Quinto non obst. tex. in d. l. j. ff. de iud. & in d. c. dilecto. qa loquunť ĩ ꝓrogatione reuocabili, vt dixi ſm Bal. ĩ d. d. l. 2. ff. eo. ¶ Sexto non obst. ꝙ dť de tacita ꝓrogatione. qa ibi res non est integra, ex quo inchoatur iudicium, vel ꝓcessus. secus in pacto simplici. ¶ † Vltimo nõ ob. ꝙ facta in iudicio sint maioris virtutis, quia ꝯrium est verum iťr. l. oẽs §. in hac, el 2. C. de epiſ. & cle. de quo Are. & Mod. in l. j. in prin. ff. de ver. obl.

110 ¶ † Tertio limitatur text. in d. l. si conuenerit. non habere locũ de iure canoni. ut probatur hic ſm unum intellm̃ de quo dixi

111 s̃. & ẽt j. in sequenti limitatione hoc declarabiť. ¶ Quarto limitatur ut procedat in pacto simplici, prout loquiť ibi, si cõ g uenerit, qd uerbũ de nudo pacto intellr, s l. lecta. ff. si cer. pe. Secus ergo si stipulatio interponatur. quia agitur ad interesse, uel pęnã, si ꝓmissa sit ut p̃ Do. Abb. hic in 3. prin. q. q̃ ipse refert, & idẽ Alb. post antiquos. & Barto. in d. l. si conuenerit in ult. q. & Doc. cõiter sequunť per tex. in l. diem proferre. §. fin. ff. de arb. ubi agiť ad interesse q̃n pęna promissa uõfuit. ita ergo in isto casu

ADDITIONES.

a ¶ Senis. Et ẽt Florentiæ, vt Dec. in d. l. si cõuenerit, in prin. Idem tacito Decio firmat Alciat. lib. 2. paradoxor. c. 17. & male. qa nec verbis, nec mẽte cõgruit. Ideo tenendus est cõis intellectus. Adde Ripam hic nu 45. in fi.

b S Ald. Intellectũ. Hũc itel. dãnat ẽt hic. Rip. col. 10. ver. v. loco Alb de nos ibi.

c ¶ Ampliatur. Et sic falsum est dictum Lud. Ro. sing. 144. vltimo dico, q̃uis Frã. Rip. hic n. 49. illud sequatur. licet idem teneat Iaſ. in d. l. si conuenerit nu. 30.

d ¶ Syl. Ald. Effectum. Adde Dec. in consi. 93. in c. in literis. colũ. pe. in 5. limita. supra de offi. deleg. in consi. 77. col. 3.

e S. Ald. Perẽpta. Et tñ nõ pt adiri ordinarius. Iaſ. ĩ l. more. col. fi. ff. de iur. om. iu.

f Syl. Ald. Inducitur. Vide eundem j. in 2. lect. 3. col.

g S. Ald. Intelligitur. Hæc eadem summatim repetit in secunda lect. col. 4.

casu dām est. Secun.in, qa vt Abb. post alios hic dicit, non vr, ꝙ lex, q̄ ꝑmittit pnīam, intelligatur cum præiudicio tertij, scilicet, vt patiat interesse. arg l. 1. §. si qs a principe, ff. ne qd in loco pub. Tertio, quia licet pactum nudum actionem non ꝑducat, l. iurisgen §. igitur nuda, ff. de pac. tamen cum agitur de interesse partis, nec aliter in dāno sit, datur actio de dolo, l. elegāter, §. seruus pactionis, ff. de dolo. & ibi Bar. ergo videt pariter in ꝓposito dām esse, ꝙ q̄uis cōcedat pnīa si alter tn̄ sit in damno, debet agi posse ad interesse. Et considera, ꝙ rationes prædictæ inferunt idē in pacto simplici, qd̄ esset stipōne interueniente.

112 †Quarto, & vltimo illa cōclusio maxime vr habere locū, quādo fuit promissa pœna. nā si locus esset pnīæ, clusoria redderetur, & inutilis pœnalis stipl'o, qd̄ esse non debet. Cōprobat hoc in simili. quia in contractibus innominatis locum hr̄et pnīa,

113 l. si pecuniam, ff. de cōdi. ob cau. † & tn̄ si pœna apponatur, illa debet, si partē pœniteat, l. si pacto, quo pœnā, C. de pac. Et tenendo istā partē, q̄ cōis est, nō ob. tex. in d. l. si conuenerit. dum ibi pnīa permittit. nā Alex. ibi rn̄det, ꝙ illud verum est quantū ad iudicē, vt non possit procedere data pnīa: non autem loquit

a respectu interesse Mod. qtidam Papiæ [a] scribentes in d. l. si conuenerit. arguunt ꝯ eādem opi. & dicunt, si dispō l. si conuenerit non habet locum interueniente stipulatione, quia ad interesse agi potest, ēt ea idē rōne nō haberet locum in pacto simpli-

114 ci, † qa si prætenditur ad interesse, de iure ciuili ex nudo pacto actio cōpetit, l. elegāter, §. seruus pactionis. vbi Bar. ff. de dolo. & vt s̄. dictum est, tradit Alex. in d. l. si conuenerit. in 4. limi. ¶ Sed ista rō parum valet. quia verum est, ꝙ si ex pacto nudo actio ꝑducatur, idem erit in pacto, qd̄ in stipulatione quantū ad interesse. nec vr hoc ꝯ tex. in d. l. si cōuenerit, quia illa lex de interesse nihil dicit, nec respū interesse loquit. nā tex. habebit locū sm̄ regulam, q̄ est, ꝙ pactum nudū actionem non producit, l. iurisgē. §. igit nuda, ff. de pac. ¶ Sed ꝯ eōem opi. magis facit. qa si pœnitētia admittit, ergo nō vr, ꝙ agi possit ad interesse, qa cū permittit a lege, qd̄ sit lege ꝑmittēte pœnā nō meretur, l. Gracch⁹. C. de adul. 23. q. 5. c. qui peccat. & ꝯ. tenent Pe. & Cy. in l. si quia ex cōsensu. in 3. q. C. de epis. aud & Io. An. in ti. de cōp. iud. adl. §. j. quos Abb. in 2. opi. hic refert. Et ista opi. efficaciter probat: qa si agi posset ad interesse, nō esset spāle in casu d. l. si conuenerit, ꝙ hr̄et locū pnīa, qa ēt i quolibet alio facto ꝑmisso, soluēdo interesse, esset locus pnīæ, cū ꝑcise quis ad factum nō cōpellatur, sed soluēdo interesse liberet, l. si qs ab alio, ff. de re iu. l. stipl'ones non diuidunt. ver. Celsus, ff. de verb. ob. Confirmatur hoc, qa si obligaret ad interesse iste, quem pœnitet in casu d. l. si cōuenerit. ꝑ indirectū, & causatiuè ad prorogationē obligaret, & sic in effectu non hr̄et locū pnīa. ergo non dēt ad interesse, l. stipulatio hoc mō concepta. ff. de ver. ob. Et ad hoc ēt bene facit. quia in alijs casibus, in quibus locū habet pnīa, nō tamen tenet quis ad interesse, vt hr̄ in l. si pecuniam, ff. de cond. ob. cau. & tradit in regula, qd̄ semel. de reg. iu. in 6. ergo nec in isto casu dicendū est, ꝙ peti interesse possit, & ita Mod Senē. tradunt in d. l. si conuenerit. Et tenendo istam partē, pro qua consuluit collegiū Paduanū, vt Car. hic refert, ad alleg. s̄. in ꝯrium tndēt. Et primo ad tex. in d. l. dicem ꝑferre, quem Bar. inducit: qa ibi agitur ad interesse, qn̄ pœna promissa non fuit, sm̄ regula, quæ est. ꝙ obligatus ad factum non pōt pœnitere, nisi soluat interesse. Sed hic specialiter pnīa admittitur, quæ impune debet hr̄e locū. Secundo non ob. ꝙ pnīa, quæ permittitur, i dubio non dēat tertio ꝑiudicare. qa hic non sumus in dubio, sed constat de mente legis volentis in hoc ēt tertio præiudicare, dum pnīam concedit, prout ēt patet in alijs casibus, in quibus pnīa admittit. Præterea ex tali pnīa non vr inferri præiudiciū alteri parti, ex quo altera ps vtiq; ēt potuisset pœnitere. Tertio nō ob. qd̄ dr̄ de pacto nudo, pro quo agitur qn̄q; de dolo, qa cōcedit illud, qn̄ arguitur dolus non seruantis pactum, & aduersarius esset in damno. tali. n. casu non hr̄et locum pnīa, vt in simili hr̄ in ꝯtibus innominatis, in qbus locū habet pnīa. sed tn̄ illa non admittit, qn̄ res nō esset integra. & aduersarius dānū pateret. Illo casu saluari potest cōis opin. Sed qn̄ allegaret interesse simplr̄, ex eo, ꝙ pactū non seruet. per hoc nō cōpeteret actio de dolo. alr̄ nunquā hr̄et locum regula, q̄ habet, ꝙ nudū pactū actionē nō producit, l. iurisgē. §. igit nuda, ff. de pact. Et iō in proposito. si interesse petatur simplr̄, ex eo, ꝙ pactū nō seruet, in quo ēt stipulatio interposita sit, non debet audiri, qa tex. in d. l. si conuenerit, pœnitentiam admittit. Quarto non obstat, ꝙ s̄. dr̄ de ꝑmissione pœnę. quia qn̄ pœna apponitur, nō habet locum pnīa in casu d. l. si conuenerit. vt expresse Bar. dicit in l. pe. C. de pac. Sed illud ex cōuentione partium. secus vero est, qn̄ interesse petitur ex dispositione legis, prout in ꝓposita quæstione agitur. ¶ Sed tamen hæc disputando dicta sunt. Nam pro defensione communis opinionis considerandū est, ꝙ tex. in d. l. si cōuenerit. vt dictum est, loquitur in pacto simplici, ex quo regulariter de iure ciuili actio non datur, l. iurisgē. §. igitur nuda, ff. de pact. vnde, cum agi non posset ad obseruationem pacti principalis, a fortiori ex simplici pacto nō poterit agi ad interesse. sed quādo stipulatio interponit actio ꝓducit, per quā poterit peti interesse, si pactū non seruetur. nec ꝯ actionē ex stipulatu vr hr̄e locum pnīa. In pacto enim concedit pœnitentia, quæ respectu pacti simplicis parum operat, quia tm̄ remouet naturalem obligationem, quę ex pacto nascitur. vnde illa l. si conuenerit, non debet trahi ad stipulationē, ex quo actio producitur, & cuius natura magis repugnat, ne locus pœnitentiæ sit, Inst. de verb obl. in prin. nam cum illa pœnitentia concedat ꝯ regulam iuris communis, debet stricte intelligi, prout loquitur, & non extendi ad stipulationem, in qua lōge diuersa ratio videtur, ar. c. cum dilectus. supra, de consuetu.

115 † Et ad hoc bene facit, quia videmus in cōtractibus innominatis, ꝙ locū habet pœnitentia, l. si pecuniam, ff. de cōdic. ob cau. & tn̄ si stipulatio interueniat, pōia excludit, vt no. Bart. dicit in l. 2. in fi. C. de cond. ob cau. Bal. in l quamuis. in fin. C. de transa. no. in l. ex placito, C. de rerum permu. Si ergo in casu d. l. si conuenerit. interueniente stipulatione, pœnitentia remoueret, cōmunis opinio de plano procedit, vt agi possit ad interesse, si sti-

116 pulatio non seruetur. † Nec ob. si dicat, ꝙ stipl'o assumit naturā ꝯtus super quo interponitur, l. si stipulatus, C de vsuris. no. Bar. in l. si qs cum aliter, ff. de ver. ob. & idem Bar. in l. cū mota. in 3. col. C. de trās. quia illud ꝓcedit in his, in qbus natura stipulationis non repugnat. Sed hic, & in casu, quo loquitur Bart. in d. l. 2. nā stipulationi repugnat, ꝙ sit locus pnīæ. Vel respōderi pōt, vt prosequit Alex. in l. 1. circa fi. ff. de pac. & in rub. de verbo. ob. in fi. & in l. stipulationes nō diuidunt, eo. ti. & dixi i l. cū mota, C. de trāsa. Et qd̄ supra dicitur de stipulatione, idem ēt in pacto simplici de iure cano quia secundum cōem opin. actionē producit, vt notat in c. j. s̄. de pac. & sic non habebit locum pœnitentia. Et hoc probatur hic sm̄ vltimum intellectū, quē dixi s̄. ad istum tex. & sequitur Alex. in d. l. si conuenerit. in tertia fallen. vbi alleg. Bal. in l. si quis in conscribēdo, C. de epis. &

117 cleri. Et † pari rōne dicendum est de iure ciuili in pacto, quod vestit cohærētia ꝯtus, quia actionem producit. l. in bonæ fidei C. de pac. & ita Bal. dicit in d. l. si conuenerit, in lec. ant. & simpliciter sequunt ibi Alex. & Mod. ¶ Ex quo colligitur quinta limitatio ad tex. in d. l. si conuenerit. Et prædicta probantur rōne, quam s̄ dixi, in stipulatione. nam cum tex. in d. l. si conuenerit. loquatur in pacto simplici, quod actionem non producit, non debet extendi ad pactum qualificatum, quod actionē ꝓducit. Ex quo. n. actio nascitur, natura magis repugnat, vt non sit locus pnīæ, vt s̄. dcm̄ est de stipulatione. Et retenta cōi opin. ꝙ agat ad interesse, dubitat de duob. Primo, quo remedio agatur. Secūdo, an corā illo iudice agi possit, coram quo reus iudicare promisit. ¶

118 † Circa primum Abb hic cōcludit, ꝙ agat actione ex stipulatu, qn̄ stipulatio interuenit. Si vero fuerit pactum nudū, etiā de iure cano. agitur, vt no. in c. 1. s̄. de pac. Im nro sm̄ cū, ēt de iure ciuili agi poterit actione de dolo, vt est tex. no. in l elegater, §. seruus pactionis. vbi Bar. ff. de dolo. no. Ang. in cōsi. 1. cum sim. vt Alex. tradit in d. l. si conuenerit, in 4. limitatione, & idem Bal. in l. cū mota. col. 3. C. de transa. Ange. in l. si certis annis, C. de pac. & Alex. in consi. 39. inci. viso puncto, & his. in 2. colū. in 3. lib. Et hoc intelligit, qn̄ qs patitur aliquod dānū extrinsecū, si pactū nō seruet, prout loqtur tex. in d. §. seruus pactionis, aliās ex eo simpliciter, ꝙ pactū nō seruet. actio de dolo non cōpetit, qa sm̄ hoc oīa pacta nuda deberent seruari. vt

119 declarat Ioan. Pe. in l. pacta quæ ꝯ. C. de pact. ¶ † Circa sm̄ cōis vr opi. ꝙ agatur coram alio iudice, coram quo promisit reus litigare, quia ēt super interesse videt facta prorogatio, vt tenet Gui. de Cu. in l. j. ff. de iud. Spe. in ti. de cōpe. iud. adi. §. 1. versi. qd si petā. Ant. de Bu. & Abb. hic, & seqtur Alex. in d. l. si cōuenerit. in 2. litatione, nō videt ꝯxisse in loco, in quē destinauit iudiciū suscipere. ergo ibi pōt cōueniri, l. contraxisse, ff. de act. & ob. facit tex. in c. fi. s. de rescr. vt per Abb hic q illū tex. adducit. ¶ Sed ꝯ istā decisionē cōem multū facit doctrina Bar. in l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus, ff. de verb. ob dum alle. tex. in l. qui

120 fundū, ff. de ꝯhen. emp. † & ꝯcludit, ꝙ qualitas, quæ respicit ipsam dispōnē, si in vna dispōne adiecta sit, in alia repetita nō videtur, licēt veniat accessoriè ad ꝑcedentē. Ex quo gratia exempli, infert ibi Io. de Imo. in vlt. cha. & Alex. seqtur in antepen. col. in fin. ꝙ si vnus fuerit stipulatus sibi soluēdari in aliquo loco remoto a loco ꝯtus, deinde pœnā stipulet, in pœna locus repetit⁹ nō vr, & sic n̄ poterit ꝯueniri ad pœnā in loco, vbi sortē soluere ꝑmisit. Et ita in ꝓposita qōne dicendū vr, qa si promisisti litigare coram Lucensi iudice, & si non seruares pactū, ꝑmisisti pœnā, in ista ꝑmissiōe pœnę, uel interesse, ad quod agi

121 tur ex dispositione legis, qualitas loci repetita non videtur. † Et sic alias Ferrariæ iudicatum fuit de eo, qui dum esset Rhodigij,

ADDITIO.

a Papiæ Scilicet Ias. nume. 23. quem Dec. ibi. nu. 20. male, vt hic, reprehendit, & Fran. Ripa. hic. nu. 51. malè citat Ias. pro communi.

dicti, quantitatē frumenti Ferrariç soluere pmisit, & si nō solueret, promisit pœnā: nā conclusum fuit, ꝙ Ferrariæ non poterat ad pœnā ꝯueniri, vt Mod. quidam referunt in d. l. si conuenerit. Non ob. ꝙ hr̃ in l. ꝯtraxisse. quia illud bene pcedit respectu principalis dispōnis, q̄ ad locum cōfertur: non autem locū ha-

a bet in eo, qđ accessorie venit, prout in ista qōne agitur, vt pec Bar. & Imo. in d. §. Chrysogonus. & ex hoc rn̄sio habetur ad ea

b quæ Abb. hic post alios dicit,[b] quia licèt rōne ꝯtractus conueniri possit in loco, in quo soluere pmisit, hoc verū est quoad id, qđ principaliter in pacto deducitur. Secus autē est respectu pœnæ, vel interesse, qa locus repetitus nō vr̃, p s̄. dicta. Non ob. quod hr̃ in c. fi. de rescr. quia illud procedit pp vexationem indebite factā corā iudice, arg. l. nullum, C. de testi. ¶ Et ad cōfirmationē prædictorum considerandum est, ꝙ ista decisio à fortiori in casu nr̃o vr̃ procedere: quia in terminis, in quibus loquitur Bar. & Imo. in d. §. Chrysogonus, pœna expresse promissa fuit, & tn̄ locus non vr̃ repetitus a fortiori ergo in nostra q̄stione, vbi petitur interesse ex dispositione legis, non videtur locus repetitus, quia de tali interesse non constat ex tenore contractus, ꝙ partes de eo cogitauerint. vnde iste casus multo magis remanet in dispōne iuris cōis, vt in loco proprij fori cōueniatur. Confirmat̃ hoc, quia dum petitur interesse, videtur, ꝙ contractus non perficiat̃, sed ꝙ potius resoluatur. Vnde succedit, ꝙ licèt quis sortiat̃ forum in loco, in quo soluere promisit, d. l. ꝯtraxisse, ff. de ac. & ob. illud verum est, qñ agitur ad obseruatio-

c nē cōtractus. secus est vbi tractatur de resolutione,[c] tex. no. vbi Bal. & Pau. de Ca in l. 2. C. vbi, & apud quem. ¶ Sed tn̄ prædictis non obstantibus defendi potest cōis opinio, à qua rece-

122 dendum non vr̃. Pro qua facit gl. fi. in c. fi. s̄ de rescr. † & qa vbi quis forū sortitur rōne contractus, & in accessorijs cōtractus, ibi cōuenitur, c. dilecti. vbi Abb. in 5. no. j. de foro compe. Bene facit, quod not. Bart. in l. qui certo loco, l'm vnum intellectū, ff.

123 de cōd. inde. † vbi ille, q recipit indebitum per errorem in certo loco, ibi forum sortitur, si cōdictione indebiti cōueniat̃. & ꝙ no. per illum tex. in l. contractibus, §. omni. C. de non nu. pe.

124 † vbi exceptio non nu. pec. quæ tendit ad impugnationem cōtractus mutui, in loco ꝯtractus obijci pōt. Ex quibus omnibus dat̃ intelligi, ꝙ vbi rōne ꝯtus quis cōuenit̃, vel rōne destinatæ solutionis, in oībus, quæ accessoria sunt, vel occasione contractus occurūt, forū in tali loco sortitur. sicut ergo non data pœnitētia agere corā iudice, in quē erat prorogata iurisdō, ita data pnia, si agat̃ de interesse, agi dēt corā eodē iudice, quia hoc est ex depēdētibus, vel saltē occasione ꝯtus hoc prouenit per s̄. dicta. Et ad hoc vr̃ decisio Aret. in consi. 83. incip. qm̄ multa.

125 † vbi ea pluribus probat, ꝙ q est iudex in aliquo facto, etiam dr̃ iudex super interesse, quod petitur, & in locum illius facti succedit, quia interesse non solū est dependens, sed quantū ad personā iudicis idem cū ipso facto reputatur. alleg. quod no. Bart. in l. stipłones non diuiduntur, in 8. q. ff. de uerbo. ob. & ibi in 2. col. ad hoc plura alia adducit, q̄ grã breuitatis non refero. Nō ob. qđ in ꝯtrariū allegat̃ de eo, qđ Bar. & Imo. dnt in d. §. Chrysogonus. qa illa ꝙclō altiorē postularet indaginē. nā in ꝯtrariū plura ibi adducit Are. & pcipue tex. in l. Titi⁹. C. de ope. lib. vbi

126 Bal. dicit, † ꝙ qualitas apposita ī principali dispōne, repetita vr̃ in qualibet cohærētia ei⁹, vel depēdēti. Præterea, dato ꝙ verum eēt, ꝙ qualitas loci nō eēt repetita, vt s̄. deducit̃, tn̄ absq; repetitiōe ea alio capite hoc suadet̃: qa īteresse ea dispōne legis ītrat, & subrogat̃ ī locū pricipalis dispōnis, p s̄. dicta. Et p hoc ēt rn̄det̃ ad aliud, qđ dixi s̄. de resołone ꝯct⁹, qa nō agit̃ hic, ꝙ ꝯtract⁹ resoluat̃, sed īterptatiōe iuris pficit̃. Præterea dcm̄ Bal. ī d. l. 2. C. vbi, & apud quē. nō vr̃ uerū ex eo, qđ Bart. dicit ī d. l. q cer. loco. & Bal. ī d. l. ī ꝯctib⁹, §. ī oi. & qđ no. Ant. de Bu. ī d. c. fi. ī 9.

127 col. j. de fo. cōp. ¶ Sexto fallit, qđ dr̃ ī d. l. si ꝯuenerit. † qñ iurm̃ interponit̃, qa tūc nō habebit locū pnīa, prut Imo. hic tenet, & sequit̃ Are. & idē Ant. de Bu. in c. venıēs, j. de iureiu. Ang. Fulg. Pau. de Ca. & Alex. in d. l. si cōuenerit. & idē Pe. de Anc. in cōsi. 152. inc. in auxiliū veritatis, circa fi. & vr̃ ista cōis opi. q̄ pcipue

128 fundat̃. ¶ † Primo, qa ad factū qs pcise obligat̃, qñ iurm̃ interponitur, vt uoluit gl. no. in l. si pecunia. in prin. ff. de cōd. ob ca. & illa vr̃ approbari cōiter, & psequit̃ illā Alex. in l. stipłones

d nō diuidunt̃. ī pe. char. ff. de uer. ob. Ex ista prima rōne infert̃,[d] ꝙ si facta eēt cōuētio p instr̃m guarētigiatū, ī d. l. si cōuenerit. nō hr̃et locū pnīa. Et sic erat sexta limitatio, qa ex tali instr̃o qs p-

129 cise obligat̃ ad factū, † qđ pmisit, vt no. Bal. dicit, in l. unica. colum. pe. uer. sed pone, C. de sen. q̄ p eo, qđ interest. ubi alleg. tex.

130 in l. q restituere. ī fi. ff. de rei uē. ¶ † Scdo ad id, quod est dcm̄ de iur̃o, facit qa dcm̄ iurm̃ dēt īpleri ī forma specifica. c. ad nr̃am el 1. j. de iureiu. & quod no. Bar. ī l. amplius nō peti, ff. rē ratam hab. cum si. ergo formaliter dēt seruari in r̃m, prout præstatur.

131 ¶ † Tertio, qa actus als retractabilis, si iur̃m apporat̃, nō pōt reuocari. auth. sacra puberū. C. si aduer. vēd. c. cū cōtingat. de iu-

132 reiu. c. quā. de pac. in 6. cū si. ¶ † Quarto, qa iuramētū hēt vim litis cōt. l. nā postea, §. si is, q ipali, ff. de iureiu. sed post litē cōtest.

133 nō hēt locū pnīa, d. l. si cōuenerit. ergo nec post iur̃m. ¶ † Vltimo, qa rr̃ vr̃, ꝙ iuramētū semper aliqd addat dispōni, sup qua

e interponit̃, vnde tacitū actū valere eo modo quo pōt,[e] l. cū pater §. filius matrē, ff. de leg. 2. Bar. in l. si qs maior. col. 1. C. de trāsa. & no. Bar. in l. cum quā. versi. sextus casus. C. de fideicō. & quod Bal. tradit in l. 1. in 2. q. C. cōmo. cum si. & Mod. tradunt in d. l. si conuenerit. Ex quibus cōis opi. iustificatur. ¶ Dominus Ant. tn̄, & dn̄s Abb. hic contrarium tenent, s. ꝙ locum habeat pœ-

f nitentia, licèt iuramentū[f] interponatur in casu d. l. si conuene-

134 rit. Mouentur, quia † iuramentū secundum subiectam materiā intelligitur, l. fi. ff. qui satisd. cog. & bonus text. in l. fi. C. de non

135 nu. pec. † vbi iuramentum in cōfessione mutui exceptionem non numeratæ pecuniæ nō excludit. ergo in pposito nō videt̃ excludere pnīam, quæ in casu isto admittitur. facit dictum Inno. in c. per tuas, s̄. de arbitr. vt per Abb. hic. ¶ Articulus disputabilis est. & tenendo istam partem, non obstant, quæ supra p cōmuni opinione adducuntur. Et primo, quod dicitur de iuramento, per quod quis præcise ad factum obligatur. quia etiā articulus ille disputabilis est, & perplures sunt, qui cōtrarium dicunt, vt Moder. referunt in d. l. stipulationes non diuiduntur. & Ioan. de Ana. hoc tenet in c. fin. in princ. j. ne præla. vic. suas. Præterea dato, ꝙ illud esset verum, ex tali conclusione non bene infertur ad quæstionem nostram, in qua sunt duo. Primo, obligatio ad factum. Secundo, pœnitentia, quæ in tali pacto specialiter conceditur. Licèt ergo tollatur primum. secūdum tamen non videtur tolli. Probatur hoc in simili, nam fautore libertatis ad factum præcise quis obligatur, l. qui Romæ, §. Flauius. vbi Pau. de Ca. ff. de verborum oblig. & tamen hoc nō habet locum, quando quis ad factum manumissionis obligatur ex contractu innominato, in quo est locus pœnitentiæ, & sic duo concurrunt. l. si pecuniam, §. sed si acceperit. cum glos. in versic. consequi. ff. de condi. ob cau. Et declarauit Alex. in d. l. stipłones non diuiduntur. in pen. cae. dum opponit ibi, sed cōtra hoc facit. Ex quo etiam respondetur ad illud, quod dictum est de instr̃o guarentigiato, inferendo sextam limitationem, iuxta dcm̄ Bal. in d. l. 3. C. de sen. q̄ p eo, qđ inter. nā dato, ꝙ illud dictū verū sit, nō tn̄ infertur ad qōnem nostram hic. Præterea in illo dicto Bal. reprehendit̃ per Alex. post alios in d. l. stipulatio-

136 nes. in verbo, Celsus. col. 18. in fi. ¶ † Secundo non ob. ꝙ debeat iuramentum impleri formaliter: quia illud verum est quātum ad interpretationem verborum, quæ proprie intelliguntur in iur̃o. Vnde qui promittit soluere cum iur̃o, non poterit cōpē-

g sare,[g] vt in iuribus alleg. in contrariū. Sed tn̄ per hoc nō excluditur interpretatio, quæ extra proprietatem verborum venit ex natura actus, vt probatur in d. l. fina. C. de non nume. pecu.

137 ¶ † Præterea etiam improprie, & ficte iur̃m intelligitur, quādo non tendit in præiudiciū tertij, c. ex parte tua, vbi Abb. j. de cler. non resid. ¶ Tertio non ob. ꝙ actus impedit̃ retractari per iuramētū, in auth. sacramenta puberum, cum sim. s̄. allega. quia illud vr̃ habere locum in ꝯctibus, qui de sui natura non retractantur, l. sicut C. de ac. & ob. & propter qualitatem personæ illud conceditr̃. hic vero pnīa admittitur ea nā pacti, ibi vr̃ tolli priuilegiū personæ, quod facilius tollitur, l. eius militis, §. militia missus, ff. de test. mili. & paret hoc in d. l. fi. C. de non nu. pecu. ¶ Quarto, non ob. ꝙ iur̃m habet vim litis contest. qa illud vr̃ pcedere in iuramēto litis decisiuo, quod tendit in fauorem iurantis: non sic in iur̃o confirmatorio, de quo loquimur, qđ respicit præiudicium iurantis, & in eo diuersa ratio videt̃. ¶ Vltimo nō ob. ꝙ iur̃m semper addat ad naturam actus, & non restringit. quia verum est, sed sufficit, ꝙ aliquid addat. in alijs vero sequitur naturam actus, super quo interponitur, d. l. fi. C. de nō nu. pe. & ita euitari possunt rationes, quæ pro cōmuni opi. quæ adducuntur. ¶ Sed tenendo opi. cōem ad fundamentum, qđ faciunt Ant. de Bu. & Abb. in d. l. fi. ff. qui satis cog. & in l. fi. C. de nō nu. pecu. respondetur pluribus modis. Primo secundum

ADDITIONES

a Accessoriè. Hæc solutio falsa est. solue, ꝙ dicta l. contraxisse, loquitur quādo promissum est ibi soluere, & sic iam contractum est forum, quo casu etiā pro pœna interesse, & alijs accessorijs contractum est. Secus ex eo, ꝙ quis promisit ibi litigare, quia ob id nondum in aliquo contractum est forum. Et ita dicendū de iure, licèt Fran. de Ripa hic, nu. 56. se inuoluat. Sed in Regno Frāciæ d. l. contraxisse, non seruatur, nec contrahendo, & quis sortitur forum.

b Syl. Ald. Dicit. Contrarium vide paulo post, & col. 16. supra eo.

c Resolutione. Idem Fr. Ripa hic, nu. 56. limita, si agatur actione ex contractu.

d S. Al. Infertur. In cōtrariū, vide Ias. in l. certi condō. in prin. col. 7. ff. si cer. pe.

e S. Al. Potest. Vide Alex. consi. 32. in fi. lib. 4. late Fel. in c. cum super. colum. pe. de of. deleg. Ias. in §. item, si quis postulante, colum. 2. ver. 9. iuramentum. Inst. de actio.

f Licet iuramentum. Hanc tenet Dec. hic, & est uerior, licèt Fran. Ripa hic, num. 59. sequatur communem.

g Compensare. Matth. sing. 54. Alex. consi. 91. lib. 2. Ias. cons. 134. lib. 4. Lud. Goz. consi. 69. & est communis.

dum Aret. hic, quod iuramentum sequitur naturam actus primordialem, quæ in obligationibus facti ea mora insurgit, arg. l. item ueniunt. §. item cum prediaimus ff. de pet. hære. & per glo. in l. certi condi. in prin. ff. si cer. pet. Et sic in proposito uidetur, quod natura accidentalis sit, ut locum habeat pœnitentia in pacto prorogationis, & ista iuramentum non sequitur. Sed dicunt quidam in d. l. si conuenerit, quod pœnitentia, de qua ibi dicitur non uidetur ea natura primordiali. Et ulterius declarari potest, quia obligatio ad interesse in obligationibus facti accidentalis dicitur, quia non à principio, sed ex mora superuenienti committitur. Sed ista pœnitentia à principio uidetur inesse ipsi pacto, & conuentioni, nec causatur ex aliquo accidenti, quod superueniat. Vnde ista responsio Aret. non satisfacit, & attenta ratione eius, contra eum uidetur tex. in d. l. fi. C. de non nu. pecu. ubi iuramentum non excludit exceptionem non nu. pec. & illa excep. uideretur ea natura accidentali, quia non confessionis est, quod obligetur cum effectu ille, qui confitetur. ¶ Secundo Inn. hic respondet, & in d. c. per tuas. de arb. & sequitur Alex. in d. l. si conuenerit, quod in d. l. fi. C. de non nu. pecu. uerisimiliter ex mente iurantis colligitur, quod noluit obligari, nisi habuerit pecuniam, non sic in aliis casibus regulariter, quia iuramentum addit dispositioni, super qua interponitur. Vnde si interponatur super facto, obligatur præcise qui promittit, nec repugnat uoluntas iurantis, ut per Alex. in d. l. si conuenerit. & cum ista solutione consonat in effectu, quod Bar. dicit in d. l. si quis pro eo. col. pe. ver. 8 prohibetur. in fi. ff. de fideius. & sequitur Imo. in c. cum causam. in fi. de emp. & uendi. Sed ista responsio etiam dubitabilis uidetur, quia sicut, in d. l. fi. C. de non nu pecu. non est uerisimile, quod uelit obligari, nisi pecuniam habuerit, ita non uidetur uerisimile, quod ille, qui ad factum obligatur, præcise uelit teneri, & priuari facultate soluendi interesse, ut dicit Io. de Ana. in d. c. fi. in prin. ne præl. uic. suas. quod à fortiori in casu nostro uidetur procedere, in quo duo concurrunt, obligatio facti, ad quod præcise quis non tenetur, & pœnitentia, quæ in isto casu specialiter admittitur, ut supradictum est. unde difficilius derogatur. Præterea in d. l. fi. C. de non nu. pec. non deficit consensus, nam ex confessione dicitur quis consentire. l. generaliter. C. de non nu. pec. in c. per tuas. infra de prob. Sed in d. l. fi. prærogatiua quædam debitori conceditur, ut non teneatur probare pecuniam numeratam non fuisse, sed illa probatio creditori incumbit, & si per iuramentum excluderetur exceptio numeratæ pe-
143 cuniæ, non diceretur ille debitor obligatus sine consensu eius, quia
144 Imo confessio sua arguit consensum eius, ut dictum est, sed tamen tollitur prærogatiua probationis: unde si debitor exclusus ab excep. non nu. pec. uellet probare pecuniam numeratam non fuisse, bene admitteretur, ut ibi habetur, & Inst. de lite. oblig. Sicut ergo in d. l. fi. non excluditur illa prærogatiua probationis per iuramentum, ita in proposito non uidetur
145 tolli prærogatiua pœnitentiæ, quæ in isto casu conceditur. ¶ Tertio, & ultimo responderi potest, quod iuramentum sequitur naturam actus super quo interponitur, quo ad hoc, ut in plus quis non teneatur, d. l. fi. C. de non nu. pec. Secus uero quantum ad hoc, ut inefficacius obligetur, ut in proposito agitur. Ita in simili dicunt Imo. Pau. de Ca. & Alex. in l. miles. §. decem. ff. de re iu. per illum tex. de stipulatione, quæ etiam interpretatur secundum naturam contractus super quo interponitur Sed nec ista responsio uidetur procedere, quia in d. l. fi. etiam efficacius
146 obligari dicitur, & in plus, dum except. non nu. pec. remouetur, & ideo opi. Ant. de Bu. & Abb. hic de iure probabilior uidetur, prima tamen communis est.
138 ¶ † Septimo fallit dispositio d. l. si conuenerit. in eo, qui confitetur iudicem
147 non esse competentem, uel se tenere litigare coram illo, quia tunc per confessio-
148 a nem [a] iurisdictio prorogatur, & non habet locum pœnitentia, ut Bal. no. uoluit in l. si pater. C. de sta. defun. ubi in arg. alle. tex. in l. depositi. §. j. ff. de pac. & sequitur Alex. in d. l. si conuenerit. in sexta limitatione. ¶ Sed contra istud dictum facit, quod no. Bar. in l. non fatetur. in j. co. ti. de confes.
139 ubi inquit, † quod falsa confessio scienter facta in his, quæ pertinent ad
149 iuris ordinationem non præiudicat, per tex. in l. is, qui se obtulit. cum l. seq. ff. de rei uend. & talis uidetur illa confessio. ergo non uidetur præiudica-
140 re. † Comprobatur hoc, quia secundum Bal. in c. p. & g. de off. del. in 4. col. renunciari non potest dispositioni d. l. si conuenerit. quo minus sit locus pœnitentiæ. Vnde succedit, quod confessio non ualet, nec attenditur in his, quæ
150 pendent à potestate confitentis. c. super eo. de eo qui cogno. consa. uxo. suæ.
151 l. si forte, & quod ibi Bar. ff. de cast. pec. per gl. & Doct. ut in l. si do-
c natione. C. de coll. cum sim. ¶ His tamen non obstantibus, decisio Bal. uerior uidetur: pro qua facit, quia pœnitentia excluditur per lit. cont. ut per gl. & omnes in d. l. si conuenerit. Sed quando partes confitentur litem esse contesta, ualet illa confessio, & præiudicat, ut est tex. no. in c. fi. & ibi Abb.
152 declarat. j. de proba. Ergo uidetur, quod in quæstione nostra confessio præiudicet, si-
141 cut in litis conte. a qua pœnitentia d. l. si conuenerit. terminatur, † & confessio habet uim pacti, ut declinatoria fori tollatur, ut declarat Bal. per illum tex. in l. j. in j. no. C. de epi. & cle. facit tex. & ibi Sal. in
142 l. 1. in prin. C. de pac. & † sic uidetur, quod dispositioni d. l. si conuenerit, renunciari possit. quod expresse tenet ibi Alb. in ult. q. & maxime si
153 iuramentum interpositum sit, ut etiam ipse Bal. tenet in c. quæ in ecclesiarum, col. aj. in. de const. Ad quod facit, quod dicit Pe. de Anc. in consi. 20a. in auxilium ueritatis, circa fi. quod dispositio d. l. si conuenerit, fauore priuato introductum est. ergo poterit renunciari l. penult. C. de pac. c. ad apostolicam. j. de regula. Non ob. doct. Bar. in d. l. non fatetur, quia uidetur procedere ubi non cadit aliqua interpretatio iuridica ad aliquem effectum iuris, & culpa actori imputari potest, prout loquitur tex. in

d. l. is, qui. cum sequen. Sed in quæstione nostra, quando quis confitetur iudicem esse competentem, licet in ueritate hoc falsum sit, tamen intelligi potest, quod uoluerit prorogare iurisdictionem, ex quo potest scienter confiteiur, nam fit ista interpretatio, ut actus ualeat, ar. cap. abbate sane. de uer. sig. & in l. quoties. ff. de reb. dub. Non ob. quod renunciari non possit, quia contrarium uerius uidetur per supradicta.

b ¶ Ex quibus habetur octaua limitatio, quando partes renunciant [b] d. l. si conuenerit. ualet enim renunciatio, ut dictum est, licet contrarium uoluerit Bal. in d. c. p. & g. de offi. deleg. Sed tamen pro concordia dici potest, quod ualet renunciatio ad istum effectum, ut non utatur pœnitentia, qui potuisset habere locum in casu d. l. si conuenerit. illa enim respicit priuatum commodum, unde renunciari potest, ut dictum est. Si uero fieret renunciatio hoc modo, quod in casu dictæ l. si conuenerit, non habeat locum pœnitentia, non ualeret renunciatio, quia cum disponatur à iure, quod sit locus pœnitentiæ. in casu d. l. si conuenerit. hoc non potest tolli. ar. l. nemo potest. ff. de leg. j. Nam quod ex aliquo contractu quis efficaciter obligetur, hoc pendet à potestate legis. unde non uidetur, quod ex pacto nudo quis, etiam si uelit, efficaciter obligari possit de iure ciuili. nec uidetur, quod partes facere possint, quod in contractibus innominatis non sit locus pœnitentiæ. hoc enim est in potestate iuris ciuilis, à quo ciuilis obligatio causatur, Inst. de obl. in prin. & hoc forte uoluit Baldus in d. cap. p. & g. dum inquit, quod d. l. si conuenerit, continet ius publicum. Nec obst. si dicatur, quod facilius deberet impediri, ne pœnitentia nascatur in casu d. l. si conuenerit, quam si nata sit, quod tollatur. argu. l. patre furioso. ff. de his, qui sunt sui. quia illa regula non habet locum in isto casu propter diuersam rationem, quæ est quando tollitur pœnitentia, derogatur iuri priuato illius, qui pœnitentia uti potuisset. Sed quando agitur, quod in tali pacto quis obligetur efficaciter, alteratur iuris dispositio. & derogatur dispositioni d. l. si conuenerit. Nec obstat, quod in effectu idem uideatur, quia non est uerum: uoluit enim lex, quod in tali pacto prorogationis iurisdictio habeat locum pœnitentia, & si postmodum illa pœnitentia tollatur, non curat, nec in hoc offenditur ipsa lex. sed quando agitur immediate, quod in casu d. l. si conuenerit, quis obligetur efficaciter, fit contra illam legem. & hoc non uidetur posse fieri per supradi-
143 cta. ¶ † Nono fallit in procuratore, quia si dominus prouocauit iurisdictionem, quamuis possit pœnitere, procurator tamen non poterit, quia ueni-
144 ret contra factum domini, quod non potest l. si hominem. ff. mandati. † nam dominus in eadem uoluntate perstitere præsumitur, ut no. tradit Pet. de Anch. in consi. 139. incip. primum dubium, col. pe. & idem sentit in d. consil. 205. incipiente, in auxilium ueritatis. col. 3. si ergo procurator ipse iurisdictionem prorogasset, cessaret ratio Petri de Anch. &
145 uideretur dicendum, quod ipse posset pœnitere. ¶ † Decimo fallit, quando partes promittunt in iudicio sistere, & parere mandato curiæ, nam illa uerba copulatiue excludunt pœnitentiam, ut Bal. concludit in addi. Spec. in ti. de reo. col. j. Facit ad hoc, quia qui promittit coram iudice non suo aliquem præsentare, per hoc non uidetur iurisdictionem illius iudicis prorogare. l. j. ff. si quis in ius uoc. non ierit, secundum unum intellectum: & tamen si promittit parere mandatis curiæ,
146 iurisdictio prorogatur, secundum Bal. Ang. & Pau. de Ca. ibi. ¶ † Vndecimo fallit quo ad acta ante pœnitentiam, quia ualent, ut in simili ui-
147 demus delegantem † posse reuocare delegatum, l. iudicium soluitur. ff.
148 eo. † & tamen acta prius facta ualent, ut per Io. An. in tit. de compe. iudi. adi. §. super. uer. quid si promisit. Et in casu nostro expresse sentit Bal. in l. j. C. de iurisd. om. iud. Ang. in l. j. ff. de iud. & sequitur Alex. in d. l. si conuenerit, in 1a. fallentia. Et hoc intelligitur de illis actis, ex quibus tacite prorogatio irreuocabilis non indu-
149 citur, prout infra uidebimus. ¶ † Duodecimo dispositio l. si conuenerit, non habet locum in eo, qui in aliquo loco soluere promisit: nam remota pœnitentia, efficaciter in tali loco poterit conueniri, l. 3. ff. de bo. aucto. iud. possi. l. hæres absens. §. si ff. eo. quia in loco destinatæ solutionis contraxisse uidetur, ut tex. dicit in d. l. 3. & in l. contraxisse. ff. de actio. & obl. Et hoc procedit etiam quo ad accesso-
150 ria, † in quibus quis forum sortitur in loco destinatæ solutionis, ut
151 Abb. dicit per illum tex. in c. dilecti. j. ti. j. † Secundo hoc ampliatur,
c ut procedat etiam si tacite [c] solutio ibi destinata sit, ut inquit An. de Bu. in c. fin. col. x. uersi. inquantum dixi, & Abb. sequitur ibi in gl. 2. col. j. tit. j. qui dicit, quod in hoc tacitum non differt ab expresso. & idem Bar. in l. hæres absens. §. proinde ff. eo. facit tex. in l. sed & si su-
152 sceperit. §. j. ff. eo ti. ¶ † Tertio prædicta conclusio locum habet, etiam si post contractum perfectum ex interuallo destinatio solutionis facta sit, secundum An. de Bu. in d. c. fi. col. ix. in uer. quantum dixi. per tex. in l. quæsitum. §. j. ff. eo. Dicit tamen But. quod isto casu etiam in loco celebrati contractus poterit conueniri, licet secus sit, quando in ipso contractu solutio alibi destinatur, ut no. Bar. in l. j. in prin. ff. de eo, quod certo loco. in l. quæ-
153 ro. per illum tex. ff. de sol. & Abb. in d. c. fi. in gl. 2. cum si. ¶ † Quarto extenditur, ut procedat non solum, quando locus specialiter nominatur, sed etiam

ADDITIONES.

a Confessionem. Et male, quidquid Deci. dicat.
b Renunciant. Idem Fran. Ripa hic, nu. 63. & male.
c Tacite. Maria. Soc. in c. dilecti filii. nu. 20. de fo. compe.

ũ gñaliter dictũ sit, ĩ quocũq; loco, vel si dicat̃ ubicũq; fuerit petitũ, vel ubicũq; fuerit ĩuẽtus, nã ubiq; poterit cõueniri,
ppter gñalitatẽ promissio uitiatur, l. Titiũ. §. tutores, ubi Bar.
gillũ tex. ff. de adm. tut. Sequũtor An. de Bu. hic, in v. char. post
antiquos, quos ipse refert, & Abb. idẽ Bar. ĩ l. pen. C. de pac. Bal.
in d. l. fi. §. sed & si qs. col. fin. C. cõia de le. l. 3 §. si qs ita. de 20, q
certo loco. bonus tex. in l. Lucius la 1. in prin. ff. deposi. & ita se
hẽt magis cõis opinio, ut Ale. deducit in d. l. si cõuenerit. in 2.
154 fallentia. † Et isto casu creditor habebit eligere locũ, ubi velit
sibi solui, vt no. Bal. in rub. C. de cõst. pec. in 2. co. ver. mõ venio
ad locũ. in fi. & in l. ab eo. C. quõ. & qñ iud. ner. extra ẽro: Titi'.
Ale. in cõsi. 33. incipien. in cã, & hæc col. pen. lib. 5. & pro tota
155 quãtitate † in tali loco declarato poterit cõueniri, vt no. dicit
Bar. in l. 2. §. si qs ita. ff. de eo, qd certo loco. ẽt si ibi ñ sortiat̃ forũ aliqua rõne, vt hic, post An. de Bu. Abb. cõcludit. ¶ Prædicta
a cõclusio tũc declarat̃. Et primo, ut pcedat ſm fictionẽ,ᵃ & quãtũ ad interpretationẽ iuris dicat̃ õtractus fieri in loco destinatæ solutionis, vt colligitur in d. l. 3. & in d. l. õtraxisse. in uer. intelligit̃,
& declarat An. de Bu. in d. l. fi. col. la. ĩ uer. aduerte. & idẽ Abb.
ibi in 1. gl. Hoc uoluit gl. in l. cũ qui. in uer. denegat̃. ff. de cõst.
156 pec. Contractus ergo uere celebrat̃, ubi uerba pferunt̃. & † iõ
debet ibi solui gabella, & nõ in loco destinatæ solutionis, ſcdm
An. de Bu. & Abb. in loco præalleg. & idẽ decidit Bal. & sequit̃
ibi Paul. de Ca. in l. j. C. ubi conue. qui cer. loc. da. promi. Contrariũ tñ tenet idẽ Bal. in l. multũ interest. co. pe. C. si qs alte. vel
sibi. Sed prima opi. cõiter tenetur. Facit, quod no. Bal. in l. 1. 4.
q. C. de contrahen. emp. & in l. magis puto. §. illud. ff. de reb. eo.
cũ sim. ut dicã in d. c. fi. prædictis adde, qd no. Bal. in cõsi. 327.
verba dicunt. lib. 3. ¶ Secũdo pdicta cõclusio locũ hẽt, qñ gñaliter fuit facta promissio ñ expssis aliqbus locis, qa tũc in quolibet loco poterit cõueniri, vt dictũ est. † Secus vero vbi aliqua lo
157 ca exprimunt̃ cũ gñali clausula, puta, promisit soluere Floren
b tiæ, Senis, & ubiq; locorũ,ᵇ ubi fuerit fuẽt', qa ista gñalis clau
c sula restringit̃, & intelligit̃ de locis similibusᶜ expssis. ita Ant.
de Bu. hic col. 18. hic puto maxime. arg. c. sedes. ĩ. d resc. & Abb.
hic sequit̃, & idẽ tenet Ro. in cõsi. 180. incip. si admittimus, co.
fi. Et ad hoc facit, qd Old. tradit in cõs. 8. inci. quidã paterfam.
& qd no. Bar. in l. q hẽt. §. fi. ff de tutel. cũ pluribus sim. ut cõgerunt Mod. i c. sedes. Imo. tñ hic õtriũ tenet, q possit ĩ quolibet
loco õueniri, ñ obstãte expssione aliquorũ locorũ, & cũ eo vr
transire Ale. in d. l. si cõuenerit. dũ vlti. loco illũ refert. & certè
hoc vr ẽẽ de mẽte partiũ. Sed p cõcordia distingui pt, q aut ẽ
locus insolitus, de quo uerisimiliter partes ñ debuerũt cogitare, & ñ poterit in tali loco cõueniri, ar. l. fistulas §. frumẽta ff. d
õhẽ. emp. & in l. Scio. §. medico, & qd ibi Bar. ff. de an. le. & qd
p ista iura Ang. tradit in cõsi. 186. inci. præmittẽdũ ẽ. Et ista rõ
vr hẽre locũ, ẽt qñ aliqs locus ſpãliter ñ exprimat̃, & sic pcedit,
& loquit̃ An. de Bu. Si uero locus ñ sit ĩsolitus, ſ qois remotior
sit aliis expressis locis, ex intẽtione partiũ vr, q possit ibi conueniri, prout Imo. dicit. Ex quo infert̃, q qui hic Pisis contraxit, & pmisit soluere Florẽtiæ, Senis, & ubiq; locorũ, q ẽt Ro
158 mæ, & Mediolani, vel Venetiis poterit cõueniri. ¶ † Tertio, pdicta cõclu. declarat̃, ut procedat qñ quis reperitur in loco, in
quo soluere promisit. secus si ibi ñ reperit̃, qa nõ poterit cõueniri, ut per Bar. in d. §. tutores, & in d. l. si cõuenerit, & in d. rub.
de const. pec. Bal. cũ si. ĩ. al. nã hoc idẽ est, qñ rõne õtractus qs
cõuenit, qa tũc demũ ibi õueniri poterit, si reperit̃, d. c. Romana. §. cõtrahẽtes, ut per gl. in l. j. in uerbo, dato. ff. si quis in i' vo
ca. nõ ierit. Sicẽt in foro originis, qñ quis alibi domiciliũ hẽt,
159 † nã i loco originis demũ õueniri poterit, si ibi reperit̃, vt no.
Bar. in l. assumptio. §. j. col. ij. ff. ad muni. & ista ẽ magis cõis opinio. Ale. concludit in l. cũ qdã puella. ff. de iurisd. omn. iud. Si ergo ĩ pposita qõne in loco destinatæ solutionis ñ reperit̃, ñ poterit cõueniri. Et no. q ipse dñs dẽt ẽẽ pñs, & ñ sufficit, q ibi
sit procurator dñi, ſcdm Bal. in cõsi. 327. lib. 1. supra allegato.
¶ Ista tñ limitatio restringit̃, vt ñ hẽat locũ in quibusdam casibus, quibus absens in loco cõtractus, uel destinatæ solutionis
160 poterit cõueniri. † Primus est rõne bonorũ, quę ĩ tali loco reperiunt̃, vt probat̃ in d. §. cõtrahẽtes. ad idẽ tex. in d. l. Titiũ. §.
tutores. ubi Bar. ff. de admini. tut. Bal. in d. l. fi. §. sed & si qs. col.
fi. C. cõia de lega. An. de Bu. hic in pen. char. & Abb. in d. c. fin.
165 dũ loquit̃ de foro cõtractus. ¶ † Scdo hæc limitatio declarat̃,
ut procedat ĩmediatè, sed tñ mediatè vr, q iudex destinatæ solutionis, ẽt procedere possit, & rogare iudicẽ õhẽtis, vt ipsum
citaret ad finẽ discutiẽdi obĺone personalẽ, & vt eũ directo õdenaret. ita no. de foro õtractu. dicit An. de Bu. in d. c. fi. j. de foro cõp. en. 14. in prin. puto tñ, qa ita ẽ in delictis, & hoc ẽt finaliter Abb. tenet in d. c. fi. in gl. fi. co. 4. qa sicut pmittit̃ in iudice delicti, ubi agit̃ de maiori pjudicio. cle. pastoralis. de re iud.
ergo à fortiori idẽ dicẽdũ est in õtractibus. Sed tñ ratio ista nõ
uidetur bene procedere, quia in delictis uersatur publica utilitas, ut puniantur delicta l. ita uulneratus. ff. ad legẽ Aqui. & in:
cõis fama, intra de ſentẽtia excom. & iõ in delictis locũ hẽt remisso, & nõ in cõtractibus. ergo ñ uidet̃ bona æquiperatio.
161 ¶ † Tertioᵈ ista limitatio nõ procedit, ubi quis in certo loco
d soluere promisit, & se ibi repræsentare. quia tunc in tali loco
poterit cõueniri, licèt alibi reperiatur. ita Bal. no. dicit in l. cũ
Archimedoram. in 2. colom. C. vt in pos. leg. Ex quo infert ibi,
163 † quod si in instrumento debiti ista verba sint, quòd promisit
in tali loco soluere, & ibidem se præsentialiter præsentare, ſẽper ad talem locum debet fieri remissio. allegat tex. in d. l. fideiussor. §. pen. ff. qui satisdare cogan. & Fulgo. in l. j. ff. si quis
in ius uoca. dicit, q ualeret pactũ, q quis in loco destinatæ solutionis, vel õtrãs, deberet remitti. facit tex. ĩ l. j. §. si õuenerit. ff.
164 deposi. ¶ † Quarto ñ pcedit, qñ qs ĩ certo loco soluere pmisit,
& certo tpe, pota Florẽtiæ, in die sancti Ioãnis, nã tunc ibi poterit cõueniri, licèt ñ repériat̃, ut no. Bald. dt ĩ c. 1. col. 1. d mil.
vasal. q cõtumacẽ. ubi ad hoc Imo. refert in c. si aduersarius. d
165 eo q mit. ĩ pos. ¶ † Quĩto. & ultio casu, limitatio supradicta ñ pcedit, qñ iste q alibi soluere pmisit, priuilegio fori renũciauit. nã
tũc ĩ loco destinatæ solõnis oĩno poterit õueniri, ẽt q ibi ñ reperiat̃, gl. no. ĩ l. 1 ff. si qs in ius voc. ñ ier. q Abb. hic seqt̃, dicens
illã eẽ incognitã Canonistis, & idẽ Abb. in d. c. fi. ĩ gl. 2. col. v. &
illã vnicã in iure Bal. dt in d. l. cũ Archimedorã, & cõiter appbat̃, ut p Ale. ĩ d. l. j. col. fi. † Qui. n. pmittit soluere ĩ tali loco, &
166 renũciat priuilegio fori, vr uoluisse, q tñ ibi cã decidat̃, ut Abb. dt in d. c. fi. nã talis renũciatio nihil oparet̃, nisi ad talẽ locũ hẽret locũ remissio, ut colligit̃ ex uerbis Bal. ĩ d. l. cũ Archimedorã. & idẽ Bal. dt in c. pterea. col. fi. uer. adde, q ẽt in õdibus. ĩ. de
off. dele. Nec huic limitationi obstat, si dicat̃, q ille, q renũciauit
priuilegio, ñ prohibet̃ uti iure cõi. l. miles. §. sexagĩta. ff. d adul.
in fi. Bal. p illũ tex. in l. sed & si qs. §. qsitũ. circa fi. ff. si quis cau.
An. de Bu. in c. j. in 2 no. p illũ tex. ĩ. de trãs. Quòd aũt ĩ loco cõtractus, vel destinatæ solutionis, qs nõ dẽat remitti, hoc nõ ex
priuilegio, sed de iure cõi cõpetit c. j. §. cõtrahẽtes, de foro cõpe. l 6. Ergo nõ vr hoc ius tolli ex renũciatione pdicta, qa ĩnde
ri pt, q illud hẽat locũ, si ultra i' cõe õpeteret aliqd priuilegiũ.
Nã ex pluribus iuribus si uni renunciat̃, alterũ remanet, l. si domus. ff. de ser. urb. pd. secus si unũ ius tñ õpetit. qa illud tollit̃
per renũciationẽ. l. stillicidiũ. ff quẽadmo. ser. ami. Et ita rñdent quidã ĩ d. l. j. Sed ista rñsio ñ tollit ar. qa licèt unũ ius tñ cõpeteret,
scilicet ius cõe, illi renũciatũ ñ vr, ex quo uerba ñ õueniũt, qa
ut dictũ ẽ, licèt tollat̃ priuilegiũ, ñ tollit̃ ius cõe. Et ita ẽt vr stare argũ. cui aliter rñderi pt, & dici, q sub uerbo, priuilegio, includat̃ forus, q de iu. cõi cõpetit. Ita est tex. in d. l. j. in fi ff. si qs ĩ
ius. ibi, nisi priuilegio suo ſpãliter renũciauerit, iũctis uerbis pcedẽtib', ibi, ñ suppositũ iurisdictioni illius. uerba n. ĩpropriãt̃
ſm subiectam mãm, ne superflua, & inutilis dispositio sit, l. qb'
dicbus. §. dñs, & qd ibi Bar. ff. de cõd. & dem. Vnde ĩ proposito
renũciatio facta priuilegio ab eo, qui nõ reperit̃ hẽre aliqd priuilegiũ ultra ius cõe intelligit̃, de ipso iure cõi, ut vr tex. in d. l.
j. Si ergo ultra ius cõe aliud hẽret priuilegiũ, in quo renũciatio
posset uerificari, õclo præallegatæ gl. nõ procederet, per supra
dicta, & ista erit una litatio. ¶ Scdo pdicta gl. nõ vr hẽre locũ in
clerico, qui ñ pt iurisdictionẽ pgare sine cõsensu proprii iudicis, c. significasti, de foro cõp. unde in eo ñ pt operari renũciatio illũ effectũ, vt Abb. cõcludit in d. c. j. ĩ loco pall. Sed tñ cõsiderandũ vr, q qñ progat̃ iurisdictio rõne cõtractus, ñ reqrit̃
cõsensus pprii iudicis, c. dilecti. j. de foro cõpe. & Abb. ibi de
e clarat. Ergo idẽᵉ vr dicendũ in loco destinatæ solõnis, qa ibi õtraxisse reputat̃. Nisi dicam', q qñ õhit̃ re ipsa, & ex eo tacito tacite pgat̃ iurisdictio, ñ sic ĩ loco dsti natæ solõnis, qa illa verbalis progatio vr, ĩ qua õsensus pprii iudicis requirit̃. Et ex ista
rõne gñalr infert̃, q in clericis ñ possit iurisdõ pgari, destinãdo alibi solutionẽ, nisi cõsensus pprii iudicis adhibeat̃. Et isto
mõ. s. accedẽte cõsensu proprii iudicis, ea q dicta sunt superi'.
167 ẽt in clerico bñ procedũt. ¶ † Quarto pdicta litatio ad d. l. si õuenerit. declarat, ut hẽat locũ qñ solutio destinat̃ ĩ aliquẽ locũ
f ſm liberã volũtatẽ creditoris. secusᶠ si debitor soluere pmisit
ubicũque placuerit creditori, vel alijs verbis similibus, quibus
arbitriũ boni uiri significat̃, quia tũc nõ poterit cõueniri, nisi
in loco, ĩ quo forũ sortit̃, ut tradit Bar. in d. l. si cõuenerit, & sequit̃ Abb. hic, & late Ale. & alii quos ipse refert ĩ d. l. si cõuenerit. col. pen. Aliter tñ uoluit hic An. de Bu. in col. xx. ibi, credo,
q sufficit. qa licèt uerba designẽt arbitriũ boni uiri, ñ vr aliẽnũ
ab arbitrio boni uiri, vt rõne destinatæ solutionis tali casu conueniat̃ ẽt ĩ loco, ĩ quo forũ nõ sortit̃, put ſm nãlẽ ęquitatẽ bo
nua

ADDITIONES.

a Fictionem. Idem Fran. Rip. nu. 62. & bene.
b Locorum. Idem Dec. addit quædam j. in 2. lec. col. 2. in fi.
c Similibus. Ripa hic nu. 71.
d Tertio. Hanc quartam, & quintam fallentias ueras non puto.
e Idem. Hoc tenet Maria. Soz. in c. dilecti, Lancel. Dec. in l. hæres absens. §. j. ff. de iudi. Fran. Ripa hic nu. 68.
f Secus. Et bene, quicquid dicat Fran. de Ripa hic, [illegible]

nnsuir arbitrareĩ.alleg.l.j.& 2.ff de testa.mil.& hoc sequr hic Imo & Fulg.ĩ d.l.si couenerit.Et ista opinio verior vĩ, attenta mente partiu, q̃ fuit ampliare facultatẽ couenie̅di, & io nõ debet restringi præcisè ad loca in qbus forũ sortiĩ.ut Bar dt, sed 168 ẽt alibi poterit cõueniri,prout iudex arbitrabiĩ.¶ †Quinto nõ procedit,qñ in loco destinatæ solutionis uigeret pestis, qa ibi rñdere nõ teneĩ.ita dicit Ang in l.cũ res,in prin.ff.de leg.j.ubi Alex.sequitur,& idẽ Ale.in d.l.si cõuenerit.in 2.fallẽtia Et ista uĩ cõis opinio.licèt aliter velit Iaso.in d.l cũ res.Et idẽ si casu in tali loco reperiĩ.nã ibi nõ poterit cõueniri,ſm Ang. & Alc. in locis p̃al.& Bal.idẽ tenet in l.fi.§.sed & si qs.in fi.col.C.cõia de leg.per l.hẽs absens.ff co.¶ Sexto.& ultimo locũ habet, qñ 169 qs alibi soluere pmisit,ut dictũ est.†Secus si pmisit rñdere ĩ aliquo loco,qa vĩ pmittere,q̃ ibi possit cõueniri,& ñ excluditur pœnitẽtia,ut Abb.hic dt.circa finẽ distinctionis,& ſ.ad intellectũ c.dilecti.j.ti j.Ad hoc,facit tex.in c.fi.j.tit.j.in c.2. de cõfess. in 6.& in c.j.de fo.cõpe.in 6.l.nõ solũ in prin.ff. de pcu.& in 170 l.de ætate.§ interdũ.ff.de interrog.act.cũ si.† Et hoc verũ intelligiĩ,qñ verbũ,rñdere,profert simpliciter.secus si dicaĩ, rñdere de pecunia,qa tũc ĩportat solutionẽ.sic intelligitur, qđ de verbo,rñdere,[a] dicit Bal.in l.3.C.de procu.& ĩ l.eã quã,in fi.j.co.C. de fideiuss.ita Pau.de Ca.distinguit in d.l.si cõuenerit,& idem. Pau.de Ca.in l.3.§.si quis ita ff de eo,q̃ cer.loco.¶ Decimotertio q̃ dĩ in l.si cõuenerit.locũ habet in prorogatione facta expresse p pactũ.prout tex loquitur in d.l.si cõuenerit. secus vero est in tacita progatione quæ ex aliquo facto insurgit. Quod 171 dupliciter exẽplificari põt.†Primo, qñ prorogatur iurisdictio ꝯhendo,vel delinquẽdo,quo casu nõ habet locũ pœnitẽtia, vt Rayn.Alb.& Ang.dñt in d.l. si cõuenerit,& idẽ tenet Saly. in l.nullũ,in 2.opp.C.de test. Ad qđ facit, qa talis progatio tacita, q̃ ipso facto insurgit, fortior dĩ, vt no.ĩ c.dilecti.j.tit.j unde cũ dispositio d.l.si cõuenerit,exorbitãs sit à regulis iuris cõis, & loquaĩ in pactis prorogationis,ñ dẽt extẽdi ad istũ casum , in 172 quo maior rõ est,ut pœnitẽtia excludatur.¶ †Scđo exẽplificaĩ in tacita prorogatione,q̃ insurgit ex lit.cõtest.nã illa irreuocabilis est,ſm gl.in d.l.si cõuenerit,quã oẽs tenent,& text. ibi à ꝯtrio sensu. Et idẽ est dicendũ in tacita prorogatione, quæ indu 173 ceretur ante lit.cõtest. †ex aliquo actu,iuxta l sed & si susceperit.in prin.ff.eo.nã talis progatio irreuocabilis ẽ,ut Ang.dt in d.l.si cõuenerit.& idẽ Bal.in c.p & g.in 4.col.circa fin.ſ. de offi.dele.¶ †Est tñ nõ leuis dubitatio utrũ ex aliquo actu circa 174 litis contest.tacita prorogatio inducatur.[b] & Bar.in hoc in l.qdã ꝯsulebãt.ĩ 2.col.ff.de re iud.ꝯcludit,q̃ sic,dicens † q̃ opponẽs exceptionẽ ꝯ libellũ,vel psonã actoris , approbare vĩ iudicẽ,& in eũ cõsensisse.& idẽ Bar.in d.l.si conuenerit. & in l.fi.p illũ tex.C.de excep.Bal.in c.exceptionẽ,in gl.j.ĩ.de except. Inn. Car.& late Abb.in c.inter monasteriũ.de re iud.cum concor. & Alex.tradit in d.l.quidam consulebant.col. pen.& ista est cõmunis opi.ſm Arc.hic,col.pe & patet ex his, quæ Alexã.adducit in d. l. quidam consulebant , & late prosequunĩ Mod.in d. c.inter monasteriũ.¶ Cõtra istã cõem opi.ĩsurgit Arc.hic,ĩ pc. col.& arguit dupliciter.Primo.qa terminus proponendi declinatoriã ꝯ iudicẽ,est citra litis cõtest.l.apertissimi. C.de iudi. l. nemo.C.de iu ri.omn.iud.ergo añ litẽ cõtest.qs nõ vĩ excludi. Et istã rõnẽ ẽt Ful.adducit in d.l.si cõuenerit.q̃ tñ fuit antiquorũ,quos Abb.refert,in d.c. inter monasteriũ.in v.oppoĩ.Sed respõdeĩ,q̃ illa iura loquũtur qñ añ lit.cõtes.nõ apparet de ꝯsensu tacito,vel expsso,put rñdet Arc.ĩ d.l.si conuenerit , col.ii Et hoc idẽ colligiĩ ex dictis Ab.ĩ d.c.inter monasteriũ,col.6. dũ respõdet auct.offeraĩ.C.de li.ꝯte.nã si præcise attẽdereĩ litis contestatio sequereĩ,q̃ nullo alio mõ iurisdõ posset progari, qđ tñ falsum est per supradicta ¶ Scđo arguit Arc.qa nĩs exceptio q̃ añ li.ꝯte.opponiĩ,ad finẽ repellẽdi iudiciũ vĩ opponi.& licèt qñ ad cognitionẽ illius exceptionis iurisdõ progata videaĩ,nõ tñ sup cã principali pt dici prorogata iurisdõ, qa inducta ad vnũ finẽ.nõ dẽt ꝯtriũ opari,ĩ r̃la,qđ ob grãm.de reg.iu.in 6. Et rõ ista ẽt fuit Ful.in d.l.si ꝯuenerit,vt colligiĩ ex gl.ĩ d.c.inter monasteriũ.in verbo,subeũdu iudiciũ.circa finẽ, & in c.si a iudice,in verbo,teneris.de appel.in 6.Sed p̃dictæ rõni rñdeĩ ex mẽte quorũdã Modernorũ in d.l.si cõuenerit,q̃ exceptio , q̃ ante litẽ cõtestatã opponiĩ.tẽdit ad repellẽdũ iudiciũ,verũ est , non simplr,sed ſm qd.i.p eũ modũ,& eo respũ,quo opponiĩ,& sic respũ libelli,vel actoris.ꝯ quẽ obiicitur,sed nõ respũ iudicis, ꝯ quẽ nihil opponiĩ,imò q̃tũ ad psonã iudicis,iudiciũ vĩ approbari,ex quo corã eo excipiĩ & sup hoc ab eo petiĩ pnũciari.l. sed & si susceperit in prin.ff.de iud. Vñ inducta ad vnũ finem 176 vno respũ,† alio respũ in cõsequẽtiam, ꝯtrium quãdoq; operantur,[c] l.denique. §. interdum,vbi Bart.per illum text. ff. de pec.leg in l.Proculus.ff.de vsufr. facit tex.in l.sed & si miles. §. q ignominiosa.ver.scribit ãt Vlpian⁹.ff.d exc.tut.& qđ no.ĩ l.j. ff.de his,q.ut ĩdi.& p gl.fi.3 :.q 4.ĩ c.dixit Sara.¶ Vlteri⁹, & tertio cõem opi.tꝫ Inno.ĩ d.l.qdã cõsulebãt.ubi rõnẽ vrgẽtẽ inducit:nã ſm cõem opi.dũ opponiĩ exceptio declinatoria ꝯ libellũ,vel actorẽ,approbat⁹ vĩ iudex sup istis dilatorijs,q̃ sunt parui p̃iudicij.vñ ñ seqĩ.q̃ iudex approbat⁹ sit in cã pricipali , ĩ qua de maiori tractaĩ p̃iudicio.Hoc.n.ẽ arguere à minori ad mai⁹, q̃ affirmatiuẽ nõ ualet,ut no.in c.cũ ĩ cũctis, ſ.de elec. in auct. 177 multo magis C.de sacrosan.ecc.Cõfirmaĩ hoc,†qa tacit⁹ cõsensus in aliqb⁹ iudicijs ñ porrigiĩ ad alios actus,q sequũĩ , ut p gl. no.in cle.sæpe.ĩ uerbo,ptib⁹,q̃ Doc.ibi sequũĩ.đ uer.sig.& Ab. ĩ c.qñ ꝯ,ĩ col.fi.j.de pb ĩ c.pñtiũ.col.2.j đ test.Bald ĩ l.fi.§ necessit itẽ.col.4.C.đ bo.q̃ lib.cũ si.Cõsensus.n.ĩ isto casu vĩ limitatus respũ ppositæ exceptionis,vñ ñ dẽt trahi ad cãm principalẽ,ĩ qua de maiori p̃iudicio agiĩ.Et istã rõnẽ p noua sibi ascri- 178 bũt Mod.p̃ter morẽ suũ in d.c.inter monasteriũ.† Et ad hoc bñ facit,[d] qa tacitus cõsensus limitaĩ ſm actũ.ex quo colligiĩ.l. fi. C.ne ux.p mar.& qđ no.Bar.in l.j.§ si qs hoc interdicto.in fi.ff. de inter.act.cũ si.¶ Sed tamẽ defendendo cõem opi. huic rõ- 179 ni ẽt rñderi pt.†q̃ ĩ ista mã qñ iudex approbaĩ,vt pnũciare possit super exceptionib. dilatorijs ẽt in cã principali approbatus intelligitur,ut Bar.dt,& pbaĩ ĩ d.l.sed & si susceperit ĩ pri.ubi re⁹ qui actionẽ susceperit,& alijs defensionibus usus sit,ñ pt iudicẽ postea recusare. Nec ualet ꝯsio Ful.ibi,q̃ intelligaĩ de li. cõt.qa tamen ẽt ante lit,cõt.dĩ qs actionẽ suscipere, prout Alc. deducit ĩ d.l.si ꝯuenerit,in fi.col.Et ꝯ Fulg.facit,qa ĩ text. ibi duo copulatiuẽ reqrũtur,q̃ actionẽ susceperit,& alijs defensionib⁹ vsus fuerit.nã si illa uerba,actionẽ susceperit.p lit.cõt. ĩtelligereĩ, 180 aliud nõ reqreretur,qa sola lit.cõt.declinatoriã iud.excludit,l. 181 apertissimi.C.đ iu.& ita,q̃ Alc.dt,ꝯfirmaĩ.† Et ad hoc ẽt facit, qa ille,q ĩ cã p̃paratoria iudicẽ approbauit, illũ in cã pricipali recusare ñ pt l.ordinarij,ubi Bal C.de rei uẽ. l.minor 25.an.in fi. pri.ff de eu c.& dixi ſ.in rub ĩ pri. Ex quo daĩ intelligi q̃ approbatio iudicis ñ restrigiĩ ad actũ,ex quo tacitus ꝯsens⁹ colligiĩ. Vnde ad argũ dicẽdu est,q̃ cõsensus ñ vĩ limitatus,q̃tũ ad psonã iudicis,ꝯ quẽ nihil opponiĩ,sed tñ respectu exceptionis oppositæ iudiciũ vĩ recusari , sed nõ respectu iudicis cui⁹ psona sit approbata vĩ,p ſ.dicta . ¶ Quarto, & ulti.ꝯ cõem opi. ẽt tenet Imo.ĩ d.c.inter monasteriũ.p tex.in c.super literis. ſ. de rescrip. ubi ille q cõsensit in iudicẽ.ut pnũciet super exceptione, à pricipio opposita ñ vĩ ĩ cã pri.iudicẽ approbare.Sꝫ dicẽdũ ẽ. q̃ ibi erat exceptio đclinatoria tãgẽs psonã iudicis , quo casu cõis opi.ñ pcedit. Bar.n.loqĩ qñ opponũĩ exceptiões,q̃ respiciũt iurisdõnẽ , ñ psonã iudicis,puta ꝯ psonã actoris,vel ꝯ libellũ. secus est qñ opponiĩ ꝯ iudicẽ,qa ñ negaĩ iurisdictiõ, nihil repugnat qn postea iudex possit recusari.& ita cõcludit d.Abb.ĩ d. c.inter monasteriũ.ĩ 7.col.ĩ fi.post antiquos.quos ipse refert.Et hoc expsse tenet Bal.ĩ l. nõ vĩ.la ti.ff.ubi inquit,q̃ exceptio in 182 cõpetẽtiæ nihil nocet,† quominu⁹ iudex postea possit recusari , qa negãti iurisdictionẽ tacit⁹ cõsensus ĩputari ñ pt. Et ſm hoc ,hĩ prima limitatio ad cõem opi.¶ †Scđo limitaĩ ñ hr̃e locũ ĩ cã in- 183 qsitionis,ĩ qua pactũ litigãdi tacita progatio ñ ĩduciĩ,vt Bal. no.voluit in l.j.C. de sic.in uerũ.aduerte.nã in progatione cõsensus utriusque partis reqriĩ,l.2.ff. co. & hoc ñ pt hr̃e locũ in inqsitione,& idẽ Bal.dt ĩ d.l.j.ĩ fi.C.ubi d crim.agi.opor. ¶ Sed Arc hic ꝯtriu tꝫ,3.co.qa ꝯsensus duorũ reqriĩ,ubi agiĩ de p̃iudicio utriusq;.Sed cũ ĩ cã inqsitionis agaĩ tñ đ p̃iudicio inqsiti,solus ꝯsensus ei⁹ dẽt sufficere,ar.l.Neienĩ⁹, & qđ ibi no.ff.đ ne gest. & idẽ Arc.dt ĩ c.ad petitionẽ.ĩ 8.co.j.de acc.Et illa fuit rõ Sal. q pti⁹ idẽ voluit ĩ l.j.ĩ ult.q.C de iu.om.iu.& idẽ Sal.ĩ d.l j.ĩ vl. q.C.ubi đ cri.Cõpbaĩ hic , qa ĩ tacita progatione cõsensus rei pricipalr ꝯsideraĩ,d l.sed & si susceperit.ĩ pri.du inqt,actionẽ susceperit,& alijs defensionib⁹ us⁹ sit.& ista rõ bñ ꝯuenit ĩ cã inqsitionis.Et si dicaĩ,q̃ ẽt desideraĩ ꝯsensus actoris,dũ agit.dici pt,q̃ iudex ẽ loco accusatoris,dũ inqrit,vt ſ.ĩ rub.dictũ fuit. Opinio Bal.saluari pt,qñ inqsitio formata eẽt in casu phibito, tũc enĩ ñ fit progatio.V nde reus semp poterit ꝯ iudicẽ oppo- 184 nere,† qa exceptio đficiẽtis iurisdictionis semp reddit iudiciũ retro nullũ.ita tradit idẽ Bal.post Iac.Bu.ĩ l.licèt.C.de pc. ver. iuxta hæc q̃rit,qđ sequiĩ simplr Ale.ĩ d.l.qdã ꝯsulebãt.ĩ pe.co. Ad,qđ facit,qđ no.Bal.in c.fi.col.6.de off.del.ĩ uer.pone q̃ ma- 185 leficiũ.†ubi inqt,q̃ licèt re⁹ ꝯfiteaĩ maleficiũ corã iudice, q ñ poterat đ dicto cognoscere,ñ tñ pt puniri.Et idẽ Car.ĩ cle.j.in 9.q.đ cõsangui.& affi.& late dixi ĩ rub.j.đ pb.Ex quo daĩ intelligi,q̃ nõ progaĩ iurisdictio in casu, in quo iudex prohibeĩ inquirere.Et intelligo,q̃ adeo prohibeaĩ,q̃ iurisdictio ei⁹ prorogari nõ possit put ratio Bal.demõstrat,d.l.licèt,& hic in habitu nõ hẽat iurisdictionẽ.secus qñ prohibeĩ rõne exercitij iurisdictionis,

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Respondere Adde Dec.in consi.7.col.3.in c.olim.in 2. no.de excep.

b S.Ald Inducatur. Vide Dec.in c.pasto col.4.de excep.

c S.Ald.Operantur.Idem Dec.in c.intelleximus,col.3.ubi latius in pri.de iud.

d S:Al.Colligiĩ.Est.n.cõclusio Do.q̃ tacit⁹ cõsens⁹ nõ extẽdaĩ ultra actũ, ĩ quo interuenit.gl.ĩ cle.sæpe,ĩ ver.ptib⁹,ĩ fi.de ver.sig.ubi Doc.Ab.ĩ c.qñ cõtra.co. fi.đ pb.ĩ c.pñtiũ co.4.uer.sed ẽ dubiũ,de test.Pau.đ Ca.ĩ d.l si cõuenerit,ĩ fi. & ĩ cõs.33.uisa appel.co.3.uer.iterũ no.li.1.Fel.ĩ c.cũ accessissẽt,co.14.uer. scđo lita.đ cõst.l.sã ĩ.q dotis,j ĩ.ff.sol.matr. adde Dec. ĩ consi. 4 ... col 4.

iurisdictionis, quã hẽt in habitu, & põt ꝓrogari, put supiùs pri modicta loquunt. Siñr dictũ Bal. saluari põt in ꝑsonis impetl 186 tis, de qbus non ꝓsumit, †ꝙ voluerint iurisdõnẽ ꝓrogare, sed potius præsumunt ignorãter litigare, vt Spe. tradit ĩ tit. de cõp. 187 iud. a d. §. j. ver. a. & uer. sed nunquid. & †tenet Ang. in l. fi. C. de exacep. ubi dicit de rustico, q non ꝓsumit iurisdõnẽ ꝓrogare, litigãdo cõrã iudice incõpetẽti. Sed tñ tũc illud nõ est respectu cãæ lngsinonis, sed ꝓuenit pp qualitatẽ ꝑsonarum. ¶ Vnde ad tollendã dubitationẽ, q̃ in ẽ. dictis cõtingere põt, tutius est ꝓ testari ex pte excipientis, ꝙ nõ intendit in iudicẽ cõsentire, ut Bal. dicit in l. nõ ur, la 2. in fi. ff. co. ti. idem Spec. quẽ ipse allc. in tit. de aduo. §. pen. col. 2. Et cautus dẽt esse ille, q ꝓtestatur, vt a dicat,[a] †ꝙ p aliquẽ actũ, quẽ facit, non intendit in iudicẽ con 188 sentire, nisi quatenus de iure teneret. Nã si uerba ista nõ ponãtur, poterit tanq̃ cõtumax puniri, ut no. Inn. noluit in c. Cumana, ẽ. de elect. vbi Io. An. Bald. Ant. de Bu. & alii sequunt, & ita b totius mundi consuetudo obseruat,[b] vt Ang. dicit in d. l. nõ vr, in fi. & idẽ tenet Ang. in §. illud quoq; in col. 2. in auth. de exhi. reis, Bal. in l. 2. per illũ tex. C. vbi qs de eu. cũ concor. vt p Alc. in l. si ita scriptũ, ff. de leg. j. & tradũt Imo. & late Mod. in c. cũ M. de const. Dicit tñ Pau. de Ca. in d. l. non vr, ꝙ talia uerba ex abundanti adiiciuntur, quia ẽt ꝓtestatio facta simplr, eo. mõ in dubio intelligitur: imo qđ plus est, dico ꝙ intẽtio ꝓtestantis declaratur, quia non negat ille, qui ꝓtestatur, velle in iudicẽ consentire, si de iure tenetur, sed nõ intẽdit ꝓrogare iurisdõnẽ ita, ꝙ ex aliquo actu suo iudex efficiatur, qui non est. Et hic patet, dũ se refert ad actũ, qui fieret p eũ. Vñ dcm Inn. puti* tuetur pp autoritatẽ eius q̃ ꝙ illud necessariũ videatur, attẽta forma, qua ille ꝓrestatur. Reliqua dicatis vt p Doc. in l. cõuenerit, in c. pal. in 189 ter monasteriũ. ¶ †In gl. fi. ibi, ai. q 2. in c. rursus. de intellectu illius c. bene loquitur Abb. hic. & idẽ Abb. sequitur in c. veritatis. col. 9. ver. sextũ tñ intellectũ, ĩ. de dolo, & ꝯtu. & in c. excõicamus. el j. col. 1. de hæret. & ista dicta q̃ Abb sibi ascribit, late & originaliter D. Car. tradit in repe. c. ꝑpendimus. in ix. char. ver. 3; ꝗro, ĩ de sen. exc. Et idẽ in effectu dicit Ant. de Bu. in c. cum 190 bonæ, in fi. de æta. & qual. ¶ †Extra gl. Doc. ꝓsequuntur. an si ci c tãdus sit ꝯtumax, q ꝓ cõtumacia[c] dẽt excõicari, vel mulctari, an hoc possit iudex sine noua citatione. Et fm An. de Bu. & Abb. 191 post alios, †Prima cõclu. sit, ꝙ si cõtumacia notoria est, iudex d absq; alia citatione[d] excõicare, vel mulctas imponere põt, p tex. hic, vbi cõstat de cõtumacia, dũ ĩ iudicio cõparuit, & discessit, vt no. in c. venerabilibus, §. lecus. de sen. excõ. in 6. & ita pistum tex. ẽt Abb. dicit in c. fi. col. 4. ĩ. de iura. calum. & idem Lap. allega. 73. Iuc prælatus irregularis. col. j. vbi allc. Inn. ad hoc, in c. dilecto. de sen. excõ. in 6 facit tex. in l. 2. & quod ibi Bald. in 2. no. C. vt lit. pen. & in c. cũ dilecti, circa fi. ĩ. de dolo & contu. Ille tñ tex. loquit in expẽsis, de quibus ĩ. videbimus. Et pro ista cõclõne ẽt Arc. hic adducit, qa in facto notorio citatio nõ requirit c. cũ olim. ĩ. de iud. in l. uulsũ, C. de rest. ¶ Sed tñ ex eo, ꝙ ĩ facto notorio citatio non sit necessaria, nõ bene infert ad excõmunicationẽ, in qua nõ est rõ spãlis, vt debeat citatio fieri etiã pro facto notorio, vt declarat do. Abb. in c. cum sit Romana, de appel. ¶ Et ex prædicta conclusione limitatur, quod dicitur in c. sacro. de sen. excom. excõicationem ferri non posse, nisi cõpetenti monitione ꝓmissa: nã illud locũ non habet in excõmunicatione lata ꝓ cõtumacia notoria, fm Doctores cõmuniter hic. ¶ Sed tñ ꝯ hoc, expresse videtur dictum Inn. in d. ca. sacro. 192 in gl. 1. † vbi expresse tenet, ꝙ etiam si factum notorium sit in excõicatione, tñ monitio requiratur, & idem Archid. aij. q. 2. indignè d. Ant. in c. cum sit Romana. de ap. & Abb. in cõsi. 31. inc. vr primo, col. fi. in j. lib. ẽt concludit c. sacro. hẽre locũ in facto notorio, qa indistinctè loquitur. Pro concordia Do. in c. j. de offi. dele. in 6. distinguit, ꝙ trina monitio non requiritur in no. orijs, vna tñ videtur necessaria. Sed ista distinctio nõ satisfacit, quia vr contra intentionẽ Doct. hic, qui dicunt epm excõicatum fuisse absq; citatione. ergo nulla citatio interuenit. Præterea rõ, q̃ allegatur, vt non sit citatio necessaria, qñ notoria est contumacia, vr concludere, ẽtꝙ nulla citatio requirat. Et ideo aliter dicendum est, ꝙ tex. hic, & Doct. loquunt in contumacia notoria. Nam cum sñĩa excõicationis feratur immediate propter contumaciã, & illa quidẽ notoria sit, alia citatio non requiritur. Dictum vero Inno. in d. c. sacro, locum habet in offensa notoria, quo casu in sententia excommunicationis citatio semper necessaria est, vt Abb. cõcludit in c. cum sit Ro 193 mana. in gl. fi. circa finem, de app. † quia ab homine nunquam fertur excommunicatio, nisi pro contumacia, vt per gl. xi. quæstio. 3. in c. episcopi, & sententia excommunicationis est medicinalis, c. j. de sent. excom. in 6. Quamuis ergo factum notoriũ sit, citatio tamen requiritur, vt appareat, an velit se corrigere, vel vt constet de contumacia, vt per Abb. in d. c. cum sit Roma 194 na. ad fi. ¶ †Secunda conclusio, quando contumacia nõ est notoria, non põt quis mulctari, nisi præmissa citatione. Bar. in l. a, per illum tex. in fi. col. ff. si quis in ius voc. non ier. & in l. 3. §. si ad diem, per illũ tex. ff. de re mili. & licèt ille tex. cauillari possit vt per Imo. & aliter per Arc. hic: ratio tamen, quæ ibi assignat multum facit, dum dicitur, quia forte decenter quibusdã casibus, &c. & istam conclusionem sequuntur Ant. de Bu. & Abb. hic. Bar. in l. j. in prin. circa fi. ff. si quis iuš di. cum sim. vt p Alex. ibi. & idem Alex. latius tradit in l. si finita, §. Iulianus. col. 13. ff. de dã. infect. & idem tenet Bal. in l. si quando. col. 2. C. de testib. Abb. in c. veniens. in vlt. no. ĩ. de accu. Pe. de Anch. & Inn. in c. 2. de conces. præb. ¶ Ex quibus patet istam esse cõem opinionẽ, licet aliter Bald. in d. l. 2. in 4. notab. ff. si quis in ius vocã & idem Bal. in c. prout, in versi. item poterit mulctari. de dolo, & cont. vbi alleg. Inn. ad hoc in c. calumniam, ĩ. de pœnis, sed Inno ibi loquitur in expensis, de quibus ĩ. ¶ Ista conclusio limitatur dupliciter. Primo, vt habeat locum in mulcta, quæ extrinsecus venit, & arbitrio iudicis imponitur secus est in pœna contuma cię, q̃ ipsum processum respiceret. puta, ꝙ feratur sententia, vel 195 concedatur possessio ex primo decreto. †Ad ista enim absq; noua citatione procedere potest, vt per Bar. in l. si finita, § Iulian. de dam. infe. & in l. consentaneũ, C. quomodo, & quando iu. & declarat Bar. in d. l. 3. §. ad diem & sequitur Abb. hic, nam in tali pœna non videtur de nouo grauari, ex quo a iure imponi 196 tur ¶ † Secundo limitatur non procedere, quando iudex contumaci mulctam comminatus fuerit, quia tunc absque alia citatione imponi potest, vt no. voluit Bart. in l. impuberibus. §. fi. ff. de supe. tut. & idem Imo. & Alex. in d. l. si finita, §. Iulianus. & Alex. in d. l. fi. in prin. ff si quis ius dicen. nam ex illa cõminatione talis dr citatus in tali grauamine, secundum Bart in d. l. impuberibus §. fi. ¶ Et ex ista ratione infertur ꝙ prædicta limitatio, videtur procedere quãdo exprimitur quantitas, vel qualitas mulctæ. aliàs ratio Bar. nõ haberet locum. ¶ Modo in prædictis, cum quibus transeunt Doct. aduertendum est, nam qñ ratione cõtumaciæ mulcta imponitur a iudice principaliter, duplici ratione citatio vr necessaria. Prima est, quia forte cita 197 tus ex iusta causa comparere non potuit † vnde nõ debuit puniri, l. contumacia. §. j. ff. de re iud. no. in d. l. 2. ff. si quis in ius voca. non ie. & in d. l. 3. §. si ad diem, ff. de re mil. cum sim. in 2. cõclu. ĩ. allc. Et ideo si contumacia notoria sit, citatio non requiritur, vt ẽ. in 1. concl dictum est. Secunda ratio est, quia mulcta arbitrio iudicis imponit, d. l. si qua pœna, in fi. ff. de ver. sig. ne. in l. j. ff. si quis ius di. quando arbitrando iudex grauare partem possit, merito citatio reqrit, l. de vnoquoq;, in princ. de re iud. & ideo si pp contumaciam imponitur pœna, quæ respiceret ꝓcessum: vel mulcta, de qua iudex minatus fuisset, quia in istis casibus iudex non dr grauare, citatio non requirit, vt ẽ. in duabus limitationibus dictum fuit. ¶ Attentis his duabus rationibus non vñr, quæ superius dicta sunt, sine dubio procedere. In primis inspecta secunda ratione, prima conclusio ẽ. facta non habebit locũ, quia licèt contumacia notoria sit, & contumax nullo modo excusari possit: tamen ex quo iudex grauare põt, arbitrio eius imponendo mulctam, vt supra dixi, vr citatio necessaria. ¶ Secundo, attenta prima ratione, limitationes supra factæ non procedunt, quia licèt in alijs casibus iudex non videat grauare, ex quo fuit cõminatus, uel pœnam statutam à iure imposuit, tñ non constat illum fuisse contumacem: & ideo cũ nõ sit notoria contumacia, requirit citatio, ut ẽ. dictum est. ¶ Prædictæ ergo limitationes bene procedũt, qñ euidenter cõstaret de cõtumacia. Vel dici potest, ꝙ in dictis limitationibus ꝓsumpta contumacia sufficiat, ut ĩ dicam de expensis. Similiter prima conclusio, ꝙ ubi est notoria contumacia, non requirat citatio habet locum, qñ contumaci imponitur pœna statuta à iure, uel mulcta, quã iudex fuit cõminatus. aliàs secus. & hoc 198 mõ supradicta procedũt. ¶ †Quid antẽ in condemnatione expensatum pp contumaciã, an noua citatio requirat? Abb. hic post alios, quos ipse refert, concludit, ꝙ non vr ista cõis opinio quã tenet Cy. in l. sancimus. in aij. q. C. de iud. ubi Bal. & Salyc. sequuntur & idẽ voluit Inno. in c. calumniam. de pœnis. quẽ refert ibi, & seqnt Pe. de Peru. & Bal. frater eius, in cap. cum dilecti, per illum tex. in 5. col. de do. & contu. Alber. post Petr. in l. j. §. fina. in 2. col. ff. si quis ius dicenti non obtem. Ioan. An. in c. finem litibus. vbi Anto. de Bu. in 6. colum. & Abb. in 7. colũ. uersi. 3. ad idem quæritur. de dolo, & contu. & Imo. in l quidã consulebant. de re iudica. in fin. ¶ Ista conclusio declaratur.

Primo

ADDITIONES

a Syl. Al. Dicat. Idem Dec. in c. cum M. Ferrarien. col. 2. supra, de const.

b S. Al. Obseruat. Declara, vt in seq. col. in fi. & vide infra, in 2. lect. col. 9.

c Syl. Al. Contumacia. Vnũ adde, quòd citatus ad domũ, & contumax, nõ põt ex tali citatione, & contumacia excõicari. Inn. in c. fi. col j. de eo, qui mit. in poss. vbi etiam Abb. col. fi. Ro. deci. 271. si de mandato, in no. & dec. 367. si cõmutatur. col. 2. in no. Fel. in c. cum sit Romana. col. 5. ver. & vt circa. de ap. Car. in c. caueant. 3. q. vbi reprobat gl. ibi, quæ contrarium sentiebat.

d Citatione. Vide Maria. Soc. in trac. de citatio. ar. 7. nu. 21. ar. 27. nu. 60. in fi. in c. veniens. no. vlt. vbi Pan. de accu. Alex. in consi. 180. nu. 2. lib. 6.

Primo vt procedat qñ quis fuit prius citatus & in citatione fa-
199 cta fuit cōminatio de procedendo ad vlteriora.† Secus si cita-
tus fuisset simplr. vt veniret ad se defendendum, quia tunc in
condemnatione expensarũ noua citatio requiritur, quia aliud
nunc agit grauamen, l. aut qui aliter. in prin. ff. quod vi aut clā.
ita Bar. no. dicit in l. non ignorat, C. de fruc. & lit. expen. & seq
tur Abb. hic. De quo dubitari potest, nam Bar. videtur sentire
q̃ citatio requiratur, cuius contrarium communiter Docto. di
cunt, vt patet ex supradictis. ¶ Præterea, differentia quam facit
Bar. non vr̃ procedere, quia etiam quando dictum fuit de pro-
cedendo ad vlteriora, hoc vr̃ intelligendũ respectu causę prin
cipalis, non respectu expensarum. & sic videt̃ citatus ad aliud,
sicut dicit Bar. quando quis est citatus ad se defendendũ, neu-
a tro casu enim vr̃ citatus ratione expensarum. ¶ Secundo[a] de-
claratur, vt habeat locum, quando simpliciter quis condemna
tur in expensis, nam tunc nō dicitur grauatus à iudice, ex quo
iura disponunt, quòd contumax condemnetur in expensis, l.
200 sancimus, C. de iudi.† Secus vero, si condemnetur in expensis
& taxatio. expensarum, quia tunc citatio videtur necessaria, cũ
iudex in taxando grauare possit. ita videtur procedere, quod
not. Dom. per illum tex. in cap. primo, in fin. princip. de restitu.
spolia. in 6. Et de taxatione expensarum not. Bald. in l. termina
to. colum. 2. versicu. sed nunquid, C. de fruc. & lit. expen. & vi
de Bald. in l. j. in princi. in 2. colum. in tex. ibi, domini sacramē-
to, si inuesti. inter dominum, & vasal. lis or. fuerit. qui videtur
sentire contrarium, dum inquit, quòd non est necessaria cita
tio, cum sit pœna præcedentis contumaciæ. ¶ Postremo non
omitto, quod Modernio. quidam in dicta l. sancimus, tenēt cō
b munem opinionem,[b] quòd immo in condemnatione expen
sarum sit citatio necessaria. quia iste, qui ratione contumacię
condemnatur in expensis, potuit esse impeditus aliquo iusto
impedimento. ergo debet citari, vt hoc liquidari possit, d. l. 3. §.
si ad diem, ff. de re mili. Et licet secundum Bartol. ibi loquatur
in mulcta, vt supradictum fuit; tamē ratio, quæ ibi assignatur,
generalis est, quæ etiam locum habet in expensis. ¶ Sed ad hoc
de facili potest responderi, qui illa ratio generaliter intelligit̃
201 in mulcta, & pęna extrinseca, prout loquitur.† Ad hoc enim, vt
mulcta imponatur, vera cōtumacia requiritur, vt no. Bar. in l.
3. §. fin. in fin. ff. si quis in ius dicen. Angel. in consil. 8. his proxi-
mis. & ideo citatio requiritur, vt constet de vera contumacia.
202 ¶ † Sed in expēsis quis condemnari potest ex ficta, & præsum
pta contumacia, vt concludunt Cyn. & Bald. in dicta l. sanci-
mus. & Anto. de Butr. in capitu. finem litibus. de dolo, & con-
203 tuma. cum simili.† Sic etiam ad primum decretum sufficit fi-
cta contumacia, auctent. ei, qui. C. de bon. auctor. iudic. possi-
den. & sic illa ratio generaliter consideratur, vbi uera contu-
macia requiritur, sed non in expensis, in quibus sufficit præ-
sumpta, & satis est, quòd citatus apparenter videatur contu-
max. Et ista sufficiũt. Reliqua quæ traduntur per Abb. hic non
prosequor, quia à materia huius decretalis aliena sunt.

ADDITIONES.

a ¶ Secundo. Et ita practicatur.
b Opinionem Contr. communem tenet idem Dec. in 2. lec. in 9. col. in fi.

SVMMARIVM.

1 Aduersarius dicitur, qui mihi in lite se opponit. nu. 6.
Et refertur propriè ad actum iudiciarum. nu. 2.
3 Iudex inquirens non dicitur aduersarius.
4 Exceptiones omnes, quæ opponi possunt contra accusatorem, possunt opponi contra iudicem inquirentem.
5 Aduersarius dicitur etiam ille, qui in lite subrogatur.
7 Aduersarius, ergo inimicus, quando ualeat hoc consequentia.
8 Inimicitia non attenditur, cuius culpa interuenerit.
Et quando, nu. 9.
10 Iudex potest recusari, si in alia causa fuit aduersarius.
11 Inimicitia causata ex lite, etiam ea finita, durare præsumitur.
12 Aduocatus, qui fuit contra me, non potest datus iudex in alia causa ex hoc recusari.
13 Iudex à quo fuit appellatum in vna causa, potest durante appe. in alia causa recusari. secus illa finita.
14 Citatio debet fieri ad instantiam partis, & hoc debet inseri in actis. nu. 15. in dubio tamen præsumitur. nu. 16. de quo ibi disputatur.
17 Ordo iuris in processu requiritur, & tamen non præsumitur.
18 Solennitas etiam extrinseca præsumitur in iudice.
19 Præsumitur pro iudice, limita in processu. nu. 20.
21 Pars non tenetur respondere ad interrogationem alterius partis.
Interrogari non potest quis in iudicio ab aduersario: si tamen respondeat, ualet responsio, nu. 21.
23 Interrogare potest iudex vbicunque æquitas suadet.
24 Interrogare potest iudex, an scriptura sit manu interrogati.
25 Interrogatio fieri potest etiam post litem contestatam.
Et post conclusum in causa, nu. 26.
Et maximè in summarijs, in quibus etiam post conclusum in causa potest ad instantiam partis iudex interrogare. nu. 27.
28 Concilium prouinciale potest excommunicare episcopos.
29 Archiepiscopus solus potest episcopum excommunicare.
30 Concilium prouinciale non potest episcopum deponere.
31 Legatus de latere non potest episcopum deponere.
32 Excommunicatus donec satisfecerit, ex sola satisfactione non liberatur.
33 Bannitus pro certo tempore, eo finito, potest absque licentia redire.
34 Absolutus ab excommunicatione, quia promisit parere mandatis, licèt postea nō paruerit, non incidit ipso facto in excommunicationem, sed opus est, ut iterum excommunicetur.
35 Suspensio ab excommunicatione facta ad certum tempus, eo finito cessat.
36 Absolutus ab excommunicatione, vt testimonium dicat, eo dicto, reincidit in eam.
37 Excommunicatus nisi intra x. dies satisfecerit, elapso termino, statim est excommunicatus.
38 Suspensus donec satisfecerit, statim facta satisfactione, liberatus uidetur.
39 Absolutio, an requiratur in suspensione.
40 Suspensio, & excommunicatio, an, & quomodo differant, & nu. 41.
42 Excommunicatio trahit secum executionem, & non suspenditur per appellationem.
43 Iudex potest mulctare contumacem.
44 Excommunicatus ex hoc solo non priuatur beneficio, sed bene redditibus.
45 Distributiones excommunicati alijs accrescunt.
46 Residere qui non potest propter excommunicationem, non priuatur beneficio, nisi esset in mora in non petenda absolutione. nu. 48.
47 Culpa non ordinata ad casum non impedit, nec nocet.
49 Contumax in recedendo absque iudicis licentia excommunicari potest.
50 Citatus comparens uidetur monitus à lege, ne discedat sine licentia.
51 Excommunicari potest quis pro qualibet contumacia.
Etiam si præsumpta sit. nu. 52.
Limita in contumacia, in non parendo. nu. 53.
54 Contumacia, an sit maior in non parendo, quàm in non comparendo.
55 Excommunicatus, qui non comparuit, non absoluitur cum simplici cautione, licèt requirantur fideiussores, vel pignora. & de veritate, nu. 56.
57 Peccatum omne mortale graue dicitur.
58 Videtur hoc uerbo respondetur etiam de iure.
59 Sententia lata per uerbum, videtur, valet.
60 Sententia lata secundum conscientiam iudicis, non valet.
61 Testes deponentes per uerbum, uidetur, non probant.
62 Videtur, & credo, hæc uerba important tacitam voluntatem, & nu. 63.
64 Exemptionis priuilegio renunciari non potest.
65 Renunciatio fori, quid operetur generalis, & specialis.
66 Consilium non potest recusari, si remotis suspectis, remanet in numero sufficienti, quod limita ibi.
67 Præsidentes si suspecti sunt, collegium potest allegari suspectum.
68 Synodus recusari potest, si caput est suspectum.
69 Iudex ordinarius recusari potest, si haberet assessorem suspectum.
70 Vicarius ordinarij suspecti recusari non potest.
Nisi causa suspicionis utrunque respiceret, nu. 71.
72 Experiri pro defendere.
Item pro agere, nu. 73.
74 Pœnitentiam regulariter non habere locum in contractibus.
75 Pactum in præsentia iudicis alicuius, an valeat, vt coram eo litigetur.
76 Pactum in casu l. si conuenerit, ff. de iurisd. om. iud. quid operetur.
77 L. si conuenerit, ff. de iurisd. om. iud. non habet locum stante stipulatione.
78 Interesse, quod peti potest in terminis l. si conuenerit, ff. de iurisd. om. iud. an peti possit coram illo iudice, coram quo quis promisit respondere.
79 Iuramentum interpositum in casu l. si conuenerit, ff. de iurisd. om. iud. an excludat pœnitentiam.
80 Respondere ponitur per soluere.
81 Clausula, qua quis promisit soluere Mediolani, Florentiæ, et ubique locorum, quomodo intelligatur.
82 Cautio sufficiens dicitur secundum subiectam materiam.
83 Clausula satisdatione præmissa, quomodo accipiatur, & præsertim in excommunicatione.
84 Aliquatenus, hæc dictio, præcisè excludit.
85 Clausula, non differat spoliare, denotat priuationem ipso iure.
86 Excommunicatus perseuerans in excommunicatione per annum patitur alias pœnas.
87 Contumacia, si est notoria, potest contumax excommunicari, vel mulctari sine alia citatione.
88 Contumacia commissa in præsentia iudicis nouam citationem exigit, ut possit contumax condemnari.
89 Citatio, an exigatur in condemnatione expensarum pro contumacia.
90 Mulctare quoties iudex possit contumacem.
Mulcta per iudicem ter in anno inferri potest.
91 Delictum reiteratum est grauius.
92 Citatio neque realis, neque uerbalis potest fieri nisi de licentia iudicis.
Et tunc exigitur specialis commissio, nu. 93.
Præsertim in citatione reali. nu. 94.
95 Citatio simplex ad comparendum potest fieri per nuncium absq; speciali cōmissione, maximè in casibus, in quibus posset capi sine autoritate iudicis. nu. 96.

Aliqui

DE quouultdeo. ¶ Ista decretalis summatur, & diuiditur, vt aliàs dixi, & per Abb hic. ¶ Primo no. secũdum Abb. ꝙ etiam causæ episcoporũ tractabantur in cõcilio prouinciali, & sic citati tenebantur, cessante exceptione legitima, respondere 6. q. 3. c. scitote. Sed aduertendũ est, quia non apparet, ꝙ de concilio prouinciali loquatur. & pluribus rationibus, vt aliàs dixi, videtur dicendum, ꝙ esset generale, & præsertim quia hic ad finẽ præsupponitur, ꝙ in exitu causæ eps potuisset priuari. & hoc non põt habere locũ in cõcilio prouinciali. 3. q. 5. c. accusatus. Sed responderi põt, ꝙ interrogatus fuit a concilio ꝓuinciali, & postea habitus fuit recursus ad concilium generale, vt colligitur ex dictis Ant. de But. in figuratione casus. Hoc tñ nõ procedit absq; diuinatione, & melius consonat, ꝙ loquatur de vnico gñali ꝯcilio, per ea, quæ aliàs dixi. Et etiam dato, ꝙ loquatur in concilio ꝓuinciali, aduertendum est, quia dictum Abb. non vr̃ bene probari hic, ꝙ eps teneret̃ rñdere coram cõcilio prouinciali, immo tex. vr̃ probare ꝯrium, dum inquit, ꝙ fuit interrogatus, an vellet, cũ eo experiri, & sic vr̃ tex. ꝓsupponere, ꝙ non teneret̃. Sed rñderi põt, ꝙ ex quo fuit citatus ad concilium, vt primo hic dicit. ergo verisimiliter præsupponit̃, ꝙ teneretur venire, & rñdere, vt probat̃ in tex. quem Abb. adducit. Et interrogatio quę fuit facta non posset iurisdictionem concilij declinare aliqua
1 legitima exceptione, vt in gl. habetur. ¶ † Secundo no. ꝙ ille, q mihi in lite se opponit, cõtendendo de iure aduersarius meus dicitur, quod notandum est propter statuta, vt Abb. hic dicit, & idem Abb. in c. fi. in primo notab. de eo, qui mit. in pos. cum si. vt aliàs late dixi. & ad idem facit tex. in c. aduersario, de exce. in c. accedens, el 2. vt lit. non conte. in l. 1. C. de eden. & in c. j. & 2. de cõfes. in 6 & idẽ Abb. in c. j. in j. notab. de plus pe. Et ꝓprie
2 aduersarius refertur ad actum iudiciariũ, † vt no. Alb. in verbo aduersarij, per tex. in l. cum aliquis. C. de iure delib. ibi, in iudicio aduersabatur. licèt ille tex. posset cauillari, quia expresse di-
3 cit in iudicio. † Et notandũ est, ꝙ iudex, qui Inqrit contra me, non dicit̃ aduersarius meus, vt no. Bal. per illum tex. in c. cũ speciali in 2. col. in prin. de app. ibi, cum aduersario, vel si forte aduersarium non habeat cũ iudice. Et ad hoc facit text. in l. 1. in prin. ff. quarum rerum actio non datur. dum ibi dr̃, ꝙ quis aduersarium facit iudicem, deferendo illi iusiurandum. Sed tñ considerandũ est, ꝙ immo iudex, qui ꝯ me procedit per inquisitionẽ,
a aduersarius meus vr̃, quia subrogatur [a] in locum accusatoris.
4 † ideo omnes exceptiones, quæ opponi possunt cõtra accusatorẽ, tali casu cõtra iudicẽ opponi pñt, vt no Bal. in l. 2. §. si publico. col. 4. ver. quærit̃ vtrum, ff. de adul. cũ sim. vt tradit Alex. cõsi. 175. viso themate. col. 2. vol. 2. ergo vr̃, ꝙ iudex ingrens, si-
5 cut accusator, dicat̃ aduersarius. † Et quia ille, qui in lite subrogatur, aduersarius meus dr̃, vt no Do. per illum tex. in c. si hi. q. & est c. fi. vt lit. pen. in 6. Et spãliter ad hoc facit gl. no. in l. si appellatione, C. de ap. in aduersarium, quæ exponit, id est, iudicẽ. Non ob. tex. in d. c. cum speciali. quia licèt ibi tex. ponat tãquã diuersa aduersarium, & iudicẽ inquirentem, non tñ sequitur, ꝙ iudex aduersarius non dicatur, quia sæpenumero reperitur, ꝙ tanquam diuersa ponunt̃ genus, & species, vt in rub. C. de ser. & aqua. & in Euangelio, discipulis, & Petro. vel saltem illud dicendum est, ꝙ iudex tali casu hr̃ pro aduersario quo ad effe-
6 ctum iuris. & hoc ꝓbat̃ in d. l. cũ speciali. ¶ † Et ex supra dictis no. quòd aduersarius meus dicatur ille, qui mecum habet litẽ

Abb. infert. quòd ex contentione iuridica quandoq; oriat̃ inimicitia. Quidam hic dicunt. quod ista non vr̃ bona cõsequentia. Iste dr̃ mihi aduersarius. ergo inimicus. Sed certe Abb. ñ facit absolute illã ꝯñam, sed limitate loquitur. & dicit, ꝙ qñdoq; oritur inimicitia, & illud verum est. qñq; ex contentione, etiã de re leui, maxima orit̃ inimicitia, vt idẽ Abb. j. dicit in c. acce-
7 dens. el 2. vt lit. non contest & in c. cũ oporteat, de accu. ¶ † Pręterea ẽt absolute in lite magni ponderis saltẽ ꝓsumptiuẽ, valet consequentia; aduersarius, ergo inimicus, vt probat̃ in c. item
8 cum quis. de rest. spo. fac. tex. in c. meminimus. de acc. † Et dũ successiue Abb. dicit, quod nõ attendit̃ cuius culpa inimicitia peruenerit. & idẽ Abb. in c. repellantur. in versi. vlt. scias. de accu. & in c. de cætero. in 1. no. de sen. exco. in d. ca. meminimus.
9 & Ant. de Bu. in c. veniẽs. el 2. in 4 no. de spon. † Et hoc ꝓcedit qñtũ ad hoc, vt qs repellatur a testimonio, vel a iudicãdo. Secus quo ad istum effectũ, vt qs legato priuetur, quia cõsiderat̃ cuius culpa inimicitia ꝓuenit, vt no. Bar. per illũ tex. in l. cũ tabulis. §. qm̃. ff. de his, qb. vt indig. de quo dicendũ est vt dixi in c. vt de-
10 bitus de app. gl. in vers. rationabiliter. ¶ † Et successiue ex eo qđ Abb. dicit de aduersario in lite, quòd poterit recusari, si dat' sit
b iudex [b] in alia cã. & hoc clarũ est durante lite, vt aliàs dixi. sed du-
11 biũ est finita lite. & Are. idẽ tenet post litẽ finitã, † quia inimicitia semel causata durare vr̃, l. in ipsius, vbi Bald. C. fam. erci. ergo
12 aliàs tenui ꝯriũ per tex. in c. postremo. de app. † vbi qui fuit aduocatus cõtra me in vna cã, non põt, si functus sit officio ĩ alia cã recusari. Posteriores hic conati sunt respõdere, & dñt, quod licèt quis fuerit aduocatus ꝯtra me, ẽt in cã capitali, licèt dicatur fuisse aduersarius meus, nõ tñ dr̃ fuisse inimicus, quia hoc non reperit̃ iure cautũ. Sed dicatis, quòd ĩmo, ex quo n. aduocatus aduersarius meus dr̃, vt ẽ tex. in l. 1. §. parui autem, cũ glo. in verbo, aduersario. ff. de calum. cũ si. vt aliàs dixi. ergo saltẽ ꝓsumptiuẽ vr̃ esse inimicus. ita ꝓbatur in d. c. item cũ quis. de re-
13 sti. spo. & facit tex. in d. c. postremo. ¶ † Secundo adducebã ꝯtra Are. c. ad hæc. el 3. & c. proposuit. de ap. põt recusari. secus ergo si illa finita sit. Posteriores rñdent, quod ita nõ præsumit̃ inimicitia ex eo, quòd qs cõtra me iudicauit, sicut ex litigio. Sed hic nõ vr̃ verũ ex eo, quod dr̃ in c. qualiter, & qñ. el 2. de acc. & facit tex. in d. c. ad hæc, in c. ꝓposuisti, de ap. & quia iura, q̃ allegauit, faciunt dr̃iam, an cã pendeat, vel finita sit. Et pro ista opi. vr̃ tex. in §. si vero qs dicat̃, in auth. de testi. idest, donec de crimine iudicet̃. declarãdo, vt aliàs dixi. Vel cõcordãdo opin. distingui ꝓbabiliter pt̃, quòd aut ex lite ꝓterita orta fuit magna inimicitia, & poterit ẽt finita lite recusari: quia talis inimicitia de qua constabat, durare ꝓsumitur, & in tali casu habet locum qđ Aret dicit. facit text. in §. itẽ pp inimicitias instrumenti. de excu. tut. Aut solũ, & simplr̃ allegatur lis præterita, ex qua erat præsumptio inimicitiæ lite pendente, sed nunc finita lite, illa suspicio purgatur, & non poterit recusari, per ea quæ s̃. dixi.
14 ¶ † Tertio no. s̃m Abb ibi, aduersarius petijsset. quòd citatio debet fieri ad instantiã partis. Hoc tñ no. necessario non vr̃ ꝓbari hic, quia vr̃, quòd fuerit ex cõtingentia facti, vt aliàs dixi: in se tñ dictũ verum est, l. ad peremptoriũ. vbi Bart. ff de iud & idem
15 Bar. in l. si finita, §. Iulianus, col. 4. cum sim. vt aliàs late dixi. † Et ideo iudex sit cautus, vt hic faciat inseri actis, quòd citatio ad reqsitionẽ partis facta sit, vt docet Ang in d. l. ad peremptoriũ. in fi. alle. gl. quã dicit meliorẽ de iure ad hoc in l. sancim'. in gl.
16 fi. C. ad Treb. Et subijcit Abb. hic, † quòd ĩ dubio ꝓsumit̃, quod reqsitio partis interuenerit, ex quo necessario reqritur. Sed ista
17 rõ, vt aliàs dixi, nõ valet, † quia ordo iuris reqritur, l. ꝓlatã, C. de sen. & tamen non ꝓsumitur, nisi probetur, c. qm̃ ꝯ. de ꝓbẽ. cũ simi. vt aliàs dixi, & iõ Ro. in l. sciendũ. tenet, quòd non ꝓsumatur, quòd reqsitio partis ĩteruenerit, qa ista est solẽnitas extrinseca, q̃ nõ ꝓsumitur, l. q̃cunq;, §. fi. de pub. Are. conatur rñdere,
18 & nõ bene, vt aliàs dictũ fuit. ¶ † Et adde, quod fundamentum Ro. tolli põt, quia in iudice ꝓut loqmur, solẽnitas ẽt extrinseca ꝓsumitur, vt no. Ale. in l. sciendũ. col. 6. ver. item fallit in iudi-
19 ce. de ver. ob. p l. ab ea parte, in fi. ff. de ꝓb. Et ad hoc facit, † quia pro iudice ꝓsumitur c. in ꝓsentia. de renũ. c. in nostra, de procu.
20 Sed ẽt ista rñsio periculosa vr̃, † qa agitur hic de processu, quo casu nõ presumitur ꝓ iudice, nisi quatenus appareat ex actis c. qm̃ ꝯ. de ꝓb. ¶ Quarto no. s̃m Abb. hic, iudicẽ posse interrogare partẽ, vt hic, tñ nõ appet, quòd iterrogatio fuerit facta a iudice. Sed cõsonat, qa cũ citatus fuerit a iudice, vr̃ Interrogat' ab eo
21 cuius auctoritate citatus fuerit, vt alias dixi. † Et ad hoc facit, qa pars nõ tenetur rñdere ad ĩterrogationẽ alterius partis, vt p gl. fi. in c. pe. de iur. cal. ¶ Vlterius tñ aduertẽdũ est, quia si a iudice interrogatus fuisset, dixisset text. an cum illo vellet experiri. Sed

ADDITIONES.

a Subrogatur. Quod mordet Fran. Rip. hic nu. 12. sed Dec. melius dicit.

b Hiero. Gig. Iudex. Adde tu ex quibus, & quot causis iudex recusare possit, eũdem Dec. in c. causam, quæ in secunda col. in versi. 3. no. vsque ad fi. C. de of. delegati.

ri. Sed tex. dicit, cũ eo vnã hoc verbũ efficaciter ostendit, ꝙ ab
22 ipsa parte fuerit facta interrogatio. Et dato, † ꝙ pars nõ teneat
rñdere ad interrogationẽ alterius ptis, rñsio tñ icã tenet. fm gl.
23 in d. c. pe. de iur. cal. & ꝓbaẽ in l. si fine. ff. de Iter. ac. ¶ † Quidqd
tñ sit, dictũ in se verũ est, ꝙ iudex interrogare põt, vbi æqtas suadet, & primo ante lit. cõt. vt Abb. hic declarat, & merito. Ro. in
24 consi. 374. In casu proposito. concludit † iudicẽ posse partẽ interrogare, & cõpellere ad rñdendũ an scriptura sit manu ipsi⁹
cũ si. vt alias dixi. & adde Bal. in auth. si quis. circa fi. C. qui pot.
in pig. hab. vbi hic dicit de scriptura. & alle. l. vbicũq;. ff. de inter
rog. ac. & idẽ Bal. in auth. ꝯ q ꝓpriã, circa fi. C. de non nume.
25 pe. & Imo. casu tradit Io. de Imo. cõs. 11. in casu ꝓmisso. ¶ † Se-
26 cũdo talis interrogatio põt fieri ẽt post lit. contes. † & postea, ꝗ
a in causa conclusum[a] fuerit, fm Anto. de Bu. hic, cum si. vt alias
late dixi, & idem no. Ang. in l. sed si restituatur. §. j. in fi. ff. de in
di. Ro. consi. xx. viso pũcto circa fi. & idem Rom. consi. 76. iste
27 sunt tñsiones col. pe. † Et maxime hoc videtur habere locũ, in
summarijs, in qbus ẽt ad partis instantiã, posquàm sit in eã ꝯclusum, iudex interrogare põt. vt per gl. no. 10. cle. sæpe. in §. &
qoia. in verbo, interrogabit. de verb. sig. Et dum Abb. in isto no.
colligit practicã excludendi dilatorias exce. hoc ꝓ cautela tra-
28 dit Bart. Veron. caute. 11. noto nouam cautelam. ¶ † Quinto
no. fm Abb. hic ꝯciliũ ꝓuinciale hr̃e potestatẽ excõicandi epi
scopos. Hoc tñ nõ bene ꝓbaẽ, quia nõ vr̃ tex. loqui de cõcilio
ꝓuinciali, p ea, q̃ dixi in primo notabili. Dictũ tñ in se verũ ẽ,
29 per rõnẽ Abb. † & quia ẽt archiepiscopus solus põt episcopũ
30 excõicare, c. venerabili. vbi Abb. j. de sen. excõ. † concilium aũt
ꝓuinciale nõ põt epm deponere, vt Abb. hic dicit, p tex. in ca.
31 accusatus, in c. quãuis. 3. q. 6. Et eodem mõ † legatus de latere ñ
põt episcopũ deponere, vt per gl. in c. j. de of. leg. in gl. 2. c. si qs
aũt. 94. dist. in gl. 2. & in c. decreto. 3. q. 6. in glo. 2. & prædicta ho
die locum habent. Secus erat de antiquo, vt no. gl. per illũ text.
in c. eps presbyter. xj. q. 3. vel nisi hoc fiat de speciali commissio
32 ne Papæ, per gl. in c. ex tuæ. in gl. pe. de cle. non residẽ. ¶ † Sexto
no. fm Abb. hic, ꝙ excõicatus donec satisfecerit, ex sola satisfa
ctione nõ liberatur: sed post satisfactionem etiam absolutio re
quiritur. Sed tamen, vt aliàs dixi, iste tex. parum facit, quia hic
non dr̃ simpliciter, donec satisfecerit, vt Abb. loquitur, sed dr̃
donec fuerit absolutus. quo casu clarũ est, ꝙ absolõ reqraẽ, at-
tenta forma sñiæ excõicationis. in se tñ dictũ verũ est, vt per gl.
in cle. j. in verbo, donec, de decimis. cũ sim. vt alias dixi. & notat
Abb. in c. ad aures. de simo. Et hoc ẽt haberet locũ in excõicato
ad certũ tps, qa finito tpe ñ erit absolut⁹, vt nos. Inn. & ibi Ant.
de Bu. in c. cũ bonæ, de æta. & qua. & Abb. in c. fi. de matri. ꝯcto
33 ꝯ inter. eccl. & p gl. in d. clem. j. de deci. † Secus tñ est in alia mã,
qa bãnitus extra ciuitatẽ ꝓ certo tpe, finito tpe alia absolõ nõ
reqriẽ, sed absq; licẽtia poterit redire. vt no. Bal. in ꝓœ. ffor ũ, §.
hæc aũt tria. col. j. & in l. actione, §. si in rẽ, ver. diximus, ff. ꝓ so.
cũ si. vt dixi in c. ex literis, col. 3. de ꝯst. vbi tñ ꝯtra hoc dictũ alle
34 gaui tex. in c. felicis. de pę. in 6. & ibi rñsum fuit. † Et ꝙ dictũ est in
excõicatione, idẽ est in absolõne, q̃ facta sit: qa excõicat⁹ ꝓmisit
parere mandatis iudicis, licèt. n. postea nõ paruerit, non tñ ip-
so facto reincidit in excõicationẽ, sed opus est, ꝙ de nouo ex-
cõicetẽ. c. ad reprimendã, de of. or. vbi Abb. p illũ tex. & in ca. ad
nãm. in fi. cl. j. de iu. iur. in c. qõni, de ap. & tradit Rot. in dec. 23.
de sen. exc. in antiq. & in 7. & vlt. co. tit. in nouis. & not. Do. in c.
eos. §. 1. ver. qd si absolutus. de sen. exc. in 6. Et ista ꝯclu. ꝓcedit,
qñ absolõ fuit facta simplr̃, ꝓut iura s. alleg. loquunẽ. secus vr̃
si excõicatus absolutus sit, cũ reincidẽtia intra x. dies, si nõ sol
35 uerit: qa elapsis x. diebus excõicatus videẽ: qa † in effectu ista vr̃
suspensio excõicationis, q̃ facta ad certũ tps, finito tpe cessat, vt
p gl. in cle. j. in verbo, donec. cũ si. vt j. dicã. Et p hoc bene facit,
qd no. Host. in c. veniẽs, el. 2. de testi. quem sequitur Io. An. Ant.
de Bu. & Abb. ibi in fin. vbi inquit de consuetudine curiæ esse,
36 † ꝙ quis qñque absoluitur ab excõicatione ad tempus, puta ad
istum effectũ, vt testificari possit, & statim ꝙ dixit testimoniũ,
reincidit in excõicationem: qa in effectu, vt Doct. ibi dicunt, vi
deẽ ista quedã suspensio excõicationis, & hoc idem videmus in
excõicatione facta principaliẽ de aliquo nisi intra x. dies satisfe
37 cerit. † nã elapso termino statim excõicatus intelligiẽ, vt est tex.
in c. ꝑterea. el. 2. de app. facit tex in c. a nobis. el j. de sen. exc. in c.
venerabilibus §. porro. de sen. excõ. in 6. & no. Lap. alle. 77. ꝑla
tus relatis col. j. Ant. de Bu. in c. 2. de test. cog. cũ si. vt tradũt Mod.
ibi. Et ita vt s. dcm̃ est de reincidẽtia excõicationis intra x. dies
ꝯsului Paduæ. ¶ Et ex ꝑdictis patet, ꝙ nõ recte loqniẽ Are. in d.
c. veniẽs el. 2. in fi. de test. & merito illũ Mod. reprobãt in d. c. ad
reprimẽdã. in prin. de of. or. Et qd s. dcm̃ est de excõicatiõe, nõ
38 habet locũ in suspẽsione, † qa suspẽsus donec satisfecerit statim
facta satisfactione liberatus vr̃, vt Abb. hic dicit, p gl. in d. cle. j.
de deci. & no. Inn. & Ant. de Bu. in d. c. cũ bonæ. de æta. & qual.
39 & Abb. post alios in c. fi. de matr. cõtra. ꝯ inter. eccl. † Et licèt ab-
solutio nõ reqraẽ in suspensione, vt dcm̃ est, reqriẽ tñ, ꝙ feraẽ
declaratoria sup ipsa satisfactione, fm gl. in d. cle. j. Et ad hoc fa

cit tex. in c. cũ fm. de hær. in 6. & in l. eius, q delatorẽ. vbi Bar. ff.
de iu. fis. & facit, qd no. Peru. in c. eos. in vlt. no. de sen. exc. in 6.
Et hoc, qd dcõ est de declaratione, verum intelligiẽ quo ad ef
fectus, in qbus ministeriũ iudicis reqriẽ in exeqnẽdo, ꝓut loqẽ
tex. in d. c. cũ fm. secus quo ad effectus, q secũ trahũt executio-
nẽ, & nõ expectãt aliã extrinsecã executionẽ, vt no. distinguit
Do. post Io. de Imo. quẽ ibi refert in c. felicis, in prin. col. ... de
pęn. in 6. & no. Bal. in l. q̃ sub cõdi. §. fi. circa fi. de ꝯdi. inst. Et ta-
lis declõ ẽt nõ ẽ necessaria, si suspẽsio ad tps determinatũ refe-
raẽ, vt p gl. in d. cle. j. de deci. & no. Inn. & Doc. in d. c. cũ bonæ,
40 & facit tex. in c. cũ in cũctis, §. clerici de ele. cum sim. ¶ † Postre
mo nõ omitto, ꝙ illa drã, q̃ fit cõiter inter excõicationẽ, &
suspensionẽ nõ probaẽ iure, ꝓut efficaciter ꝓbat Car. in cle. j. in
41 30. q. & Imo. ibi in d. gl. in verbo, donec. † qa forma, q̃ reqriẽ in
excõicatione, vt in c. cũ desideres, de sent. excõ. ẽt in suspensiõe
reqriẽ, c. venerabili. & in c. sup eo, de sen. exc. & alijs rõnibus, vt
42 Card. Imo. latius tradunt in d. cle. j. † Et vlterius ad hoc facit, qa
sicut excõicatio trahit secũ executionẽ, & non suspendiẽ p ap
pellationẽ, c. pastor. de ap. c. ad reprimen. de of. or. ita est in suspẽ
sione, c. is cui, de sen. exc. in 6. Et ita patet, ꝙ rñr à pari procedũt
excõicatio, & suspensio. & ꝓbaẽ etiã in c. ꝑterea. de ap. vñ stãdũ
est regulæ, nisi cõtrariũ ꝓbeẽ. & bñ facit tex. in d. c. præterea. vbi
post certũ tps excõicatio valet. ergo pariter vr̃, ꝙ post certũ tẽ-
43 pus absolutio fieri possit. ¶ † Septimo noto iudicem posse mul
ctare cõtumacem, & hoc totũ fit officio iudicis, secũdũ Abb.
hic, & no. Bar. in l. 2. col. ñ. ver. q̃ro extra gl. ff. si quis in ius voca,
Aliter tñ loquiẽ Bar. in l. j. si quis in ius voc. in prin. & Ang. in l.
fi. in fi. ff. si quis in ius voc. cum sim. vt tradunt Mod. in d. l. 2. vbi
videndũ est. col. antepe. Et mulcta hic accipiẽ pro excõicatiõe,
fm Ab. qd vr̃ verũ largo mõ. sed ꝓprie mulcta accipiẽ ꝓ pœna
44 pecuniaria l. aliud est fraus. § j. ff. de ver. sig. ¶ † Octauo no. quòd
excõicatus nõ debet ex hoc solo priuari bñficio: põt tñ priua-
b ti reditibus[b], vt no. in c. pasto. de ap. §. verũ. & tali casu fructus
cõuertunẽ in vtilitatẽ ecclesiæ, & distributiones quotidianæ
c alijs accrescũt, vt p gl.[c] † in cle. 2. in verbo, suspensus, de vi. & ho
45 ne. cle. cũ si. vt dixi in d. §. verũ. & adde gl. 2. c. postulasti, de cler.
excõ. mini. quæ tenet, quòd excõicatus etiam possit priuari be
neficiis, sed secundum Abb. ibi intelligiẽ, quando staret excõi
catus per triênniũ. secundũ c. qd ibi alle. in c. cum bonæ, de æta
46 te, & qua. de quo j. videbimus. ¶ † Nono no. quòd pp impedi-
mentũ excõicationis nõ residẽs priuatur beneficio, quia hoc
insurgit pp excõicationem. ca. quia diuersitatem. de cõces. pb.
47 ¶ † Nã licèt excõicatus videatur esse in culpa, illa non est ordi-
nata ad finem nõ residendo. iõ non nocet l. si is cui ff. de act. &
ob. no. p gl. in c. statutũ, §. cũ vero, de rescr. in 6. tradit Bar. in l. si
d vt certo. §. interdũ, ff. cõmo.[d] cum si. Et ista rõne excõicato nõ
48 currit ꝑscriptio, vt no. Abb. in ca. j. de ꝑscr. † Et prædicta intelli-
guntur, nisi excõicatus esset in mora petendi absolutionem, c.
fi. vbi tex. no. s. de elect. no. Cald. in ca. ab excommunicato, vbi
Ant. de Bu. sequitur in pen. char. de rescrip. & Dom. in c. 1. co-
lum. 2. de rescr. in 6. Bald. in d. c. j. de præscrip. & Abb. post alios
in d. c. cum inter. de excep. & in tali casu quando culpa impu-
tari potest, intelligitur, qd notaẽ Abb. in c. 2. in 4. no. de arbitr.
49 ¶ † Decimo no. quòd contumax in recedendo absque iudicis
licentia, excommunicari potest. Et ad idem tex. l. ca. cum q. xi.
3. & no. Bar. in l. cõsentaneum, in fi. C. quõ, & quando iu. Ab.
in c. prout. in l. no. de dolo, & contu. cũ si. vt alias dixi in 5. not.
hic, & idem no. Abb. in c. cõstitutis. in 1. no. s. de procu. & no.
50 Bal. in l. nam ita diuus, in fi. ff. de adop. ubi inquit, † quod citat⁹
qui comparuit corã iudice, a lege monitus intelligitur, ut non
recedat absq; licentia. & hoc etiã habet locum in actore, ut in
no. casu tradit Inn. in c. calumniã, de pę. refert, & sequitur Alex.
51 in consi. 81. uẽ prima consideratione, lib. 3. & † generaliter pro
qualibet contumacia quis excommunicari pt, d. c. certũ. & per
gl. in d. c. duo sunt, 96. di. & in c. ea parte, el. 1. de uerbo. significa.
52 † Et hoc etiã ꝓcedit in ꝑsumpta contumacia, ut no. Abb. in ca.
tenor. col. 1. de re iu. ¶ Et hoc intelligitur, qñ fuit ꝯtumacia in
53 comparendo, secus si ꝯparuit, † & noluit parere ꝑcepto in reie-
ui, quia ꝓ tali ꝯtumacia in non parendo, non debet excõicari,
ut per Abb. hic, qui rationem adducit, quia maior est ꝯtuma-
cia in non comparendo, de quo me remitto ad ea, q̃ aliàs dixi.
¶ Et adde, quòd uẽ maior contumacia in non parendo, ex eo,
† quod

ADDITIONES.

a Conclusum. Et sic Dec. corrigit veterem opinionem suam, quam prius te nuerat in ru. de prob. in rub. nu. 10.

b Syl. Ald. Reditibus. Late de hoc Dec. in c. dilecti. in 1 no. de exce.
Adde. quod non seruatur, quamuis Fran. Ripa hic, num. 27. dicat etiam ipso facto esse priuatum. & eam esse communem sententiam, & male.

c Syl. Al. Vt per gl. Dec. in c. pastoralis, §. verum, col. 3 de app.

d S. Ald. C[illegible]mmo. V. de Io. Fran. Balb. in trac. de præsc. col. [illegible] tract. mihi 2 qr. circa fin.

54 †qđ uoluit gl. in c. qua fronte, in uerbo, cautione. de app. dicēs ꝙ excommunicatus, quia nō comparuit absoluit cum simpli ci iuratoria cautione: sed excōmunicatus, quia noluit parere, non absoluitur, nisi datis pignoribus, uel fideiussoribus, p illū tex. ibi, sufficienti cautione. ¶ Mod. quidam tñdem negādo, ꝙ 55 †excommunicatus, quia non cōparuit, non absoluitur cū simplici cautione, sed requiritur, ꝙ promittat cum fideiussoribus, uel pignoribus, sm Abb. in c. ex parte, el primo, in gl in uerbo, sufficiens. de uerb. signi. Sed certe ista esset magna restrictio ad iura, quæ simpliciter dicūt excommunicatum debere absolui præstita cautione cum iuramento de parendo mandatis ecclesiæ c. cum desideres. e. tenor. de sen. excom. Vnde ut dixi in c. qua fronte, dum dicit de cautione sufficienti, intelligitur de simplici, secundum subiectam materiam, ut not Bui. in c. fi. de resti. spo. Sequitur Ale. in const. 33. uiso processu. col. 6. uolu. 4. 56 †Et sic siue sit contumacia in non comparendo, siue in non parendo, cautio simplex sufficit, & per cōsequens gl. in d. c. qua fronte. non uidetur uera, ut latius dixi ibi. ¶ Vndecimo nota quòd non omne peccatum est dignum priuatione beneficij, a sed debet esse graue, [a] 16. q. 7. ca. inuentum. ut per Abb. hic. Ex quo inferri uidetur, quòd pro quolibet mortali peccato quis 57 deponi possit: † quia omne peccatum mortale est graue, quia priuat uita æterna, 25. dis. §. alias. & notat Abb. in cap. sicut nostis. col. pen. de iureiuran. Sed tamen hoc non uidetur uerum: quia licèt peccatum mortale priuet uita æterna, non tamen p hoc reputatur graue, ut quis deponatur, ut probatur in ca. 1. 81. dis. Et qa sequeref, ꝙ pro oī peccato mortali quis possit deponi, qđ absurdum uī, ut tradūt Mod. in c. dilecte. col. 3. & exec. & dicit Abb. in c. at si clerici, in prin. col. 15. post Gof. quem refert, ꝙ omne crimen mortale de rigore iuris exposcit depositionem, & ad hoc plures canones adducit, secus de æquitate, 58 de quo ibi uidebimus. ¶ † Vltimo no. ibi uideri, ꝙ p uerbum, uī, de iure respondeť, ut per Abb. hic, sed ut alias dixi hoc non probatur hic, quia tex. expresse loquitur, dum dicit, non potest iure uideri. dictum tamen in se uerum est, quia tantum est dicere, non uī, sicut si legislator dicat, non est, ut not. Abb. p illū tex. in c. de cætero, de hom cum si. ut aliàs dixi, & no. Bald. in l. etiam. C. mand & facit tex. in c. j. de delic. puerorum. in fi. in c. de uxore, de sepul. in c. cū apud, de spon. in l. j. §. quæri pōt ff. ad Turpil. & in l. j. ubi Bal. ff. de excu. tut. per illum tex. Et hoc ēt habet locum in cā criminali, ut not. Bald. in l. ob hæc uerba. ff. de 59 his, qui no. infa. Et licèt ualeat sententia lata † per uerbum, uī, ut no. Bar. in l. qui tamen. §. si arbiter. ff. de arb. non tñ ualet sen 60 tentia lata sm conscientiam iudicis, † ut no. Bal. in c. nisi cum pridē. de renū. col. 4. uer. qd si testis. ubi allegat tex. in c. j. §. sacramentum. in fi. de consue. recti feu. & Bal. ibi circa fi. rōnem adducit, quia iudex dēt iudicare sm alleg. & probata, & non sm 61 cōscientiam, ut no. in l. illicitas. §. ueritas. de offi. præs. † In testibus autem deponentib. per uerbū, uidetur, non creditur, ut p Bar. in d. §. si arbiter, & no. Pau. de Ca. in l. j. ff. de iusti. & iur. cū 62 si. ut tradunt Mode. ibi. † Et notandū est, ꝙ uerbum, uī, importat tacitā uoluntatem, ut no. Are. dicit in cōsil. 5. in cā, & puncto. col. j. p l. item quæritur. §. qui impleto. ff. loca. & per l. dolia. in fi. ff. de ꝯtem. empt. Et hoc uerum uidetur, referendo hic uerbum, uidetur, ad factum alterius, prout Are. & iura præalleg. loquūtur. Secus uidetur si ad propriam personam, & ad factum proprium referatur, quia tūc uoluntas expressa uidetur, p supradicta. Vnde si sententia lata per uerbū, uidetur, errorē contineret, uideretu r error expressus in sniā, iuxta. ca. j. de re iud. & ibi no. Et quod dictum est de uerbo, uidetur, idē est in uerbo, 63 credo, † ut no. Ant. de But. in c. ex parte. in 6. not. de postu. cū si. ut dixi alias. Et idem tex. in c. j. de delic. pue. ubi. Ant. de But. & Io. de Ana. & in c. cū illorum, de sen. excō. in c. qualiter, & qñ. el ij. circa finem de accus. in l. si pater. in prin. ff. de suis, & leg. & in l. si qs filio. §. irritū. ff. de iniust. rup. test. ubi Bald. & Imo. hoc dñt, & de similibus uerbis, aliàs dixi, ut no. Abb. in c. 2. in prin. de petitio. Et ex his expedita sint notabilia ¶ Gl. a. ibi, ne posset postea iudicē recusare. Cōclusio gl. est, qđ Abb. & Doc. sequunť, ꝙ interrogatio fuit facta ad excludendum declinatoriā exceptionē. qđ ꝯ iudicē opponi potuisset. Et hoc intelligendum uī, 64 nisi quis esset exēptus, † quia priuilegio exēptionis renunciari non pōt, ut est tex. in c. cum tge, in fi. s. de arbi. ¶ Scda ꝯclu. intelligitur, qñ tractabatur solum de interesse ipsius epī, ut hic, quia agebať ꝯ psonam eius. secus si agetur de interesse ecclesię qa non possent epī sine capellano, ut pbať in c. dilectus. de reli. do. ¶ Tertia conclu. intelligitur, quando fuit facta specialis 65 renunciatio fori, † & nō sufficit generalis. l. j. in uerbo, specialis. ff. si quis in ius uoc. nō ic. & hic specialis renunciatio uī, dum promittit respondere etiam tali iudici, ex quo ad alium effectum ista uerba non possunt uerificari, arg. l. ij. ff. de libe. & posth & in simili hoc tradit Ale. post alios, quos refert, ī l. j. in pri. de illo qui promisit obedire man. curię. Et quia gl. hic loquiť in recusatione iudicis, quæ tollitur ꝯsentiēdo in eum, ut in iuribus allegatis in gl. hic. ¶ In fi. gl. dicendum est, ut aliàs scripsi. 66 Et dum Abb. dicit, † ꝙ consilium non debet recusari. si remotis suspectis, remanet in numero sufficienti, sm qualitatē cāæ hoc declaratur, vt idem Abb. tradit in c. 3. de re iudic. Et cōclusionem Abb. hic sequitur Alc. ꝯsi. 41. perspectis verbis, vol. 1. in 2. col. & facit quod no. Abb in c. causam, quæ. supra de offi. de- 67 leg. † Et hoc vī uerum, nisi suspecti essent præsidentes, qui verisimiliter alios traherent in suam sñiam: quia vī. ꝙ tunc tota synodus possit recusari, vt dicit Vincentius hic. quem Abb. re 68 fert. & quia si caput suspectū † est, tota synodus pōt recusari. vt no. Bal. in l. j. C. si rector prouinciæ, col j. facit tex. in c. accedēs. el j. de lit. non ꝯtest. & quod Abb. incidenter dicit, quomodo procedať in cā criminali. vide, quæ plene Ab. tradit in c. cūo, col. 3. & 4. de dilatio. & circa hoc plura scribit Aret. post Abb. 69 in c. licet, de accus. ¶ † Item dum Abb. cōcludit, ꝙ ordinarius recusari potest, si hēt assessorem suspectum. hoc intelligitur, qñ iudex ipse imperitus sit, prout rō Abb. ostēdit. secus ergo si iudex ipse esset peritus, quia tunc suo iudicio, & non ꝯsilio assessoris regulari dēt, vt no. Bar. in l. bonorum. in fi. ff. de bono. possi. 70 cū similibus, vt dixi in l. iuris ignorantia. C. qui admit. † Et adde ꝙ licèt ordinarius sit suspectus, tñ vicarius eius non pōt recusari, vt est text. notab. in l. j. C. si qua prædi. fue. pote. ita ergo vī ecō dūm, ꝙ si vicarius, vel assessor suspectus sit, ꝙ iudex ordinarius non possit recusari. Et ita arguit And. Sicu. hic. Sed rndeť, quod tex in d. l. j. loquitur in vicario constituto ibi à principe, qui non facit vnū, & idem, tribunal cū ipso ordinario, vt not. Saly. ibi, qui secus dicit esse in vicario eiusdē tribunalis: qa tūc 71 esset suspectus, vt Docto. hic dñt. † Et hoc sanè intelligitur, qñ causa suspicionis respiceret ordinariū sicut vicarium, aliàs secus, vt notabiliter tradit Dom. post Old. quem ibi refert, in c. si ꝯ vnum. circa fi de offi deleg. in 6. ¶ Postremo circa istam glo. non omitto, ꝙ ēt alia rōne dici pōn, ꝙ Ep̄s hic interrogatus fuisset, sm Imo. post Pet. de Anc. quia erat in electione Epī, an Ep̄s vellet in causa criminali rndere coram ꝯcilio, vel coram Papa per tex. in c. neminem: in fi. 3. q. 6. vbi dicitur, ꝙ omnis accusatio audiatur intra prouinciam, & à prouincialibus termineť, nisi prælatus sit: & ideo si eligit rndere in vno loco. non potest pęnitere. Quidam hic dicunt, non esse verum, ꝙ Ep̄s possit declinare iurisdictionem cōcilij, per c. 2. 3. q. 6. ibi, quia non oportet accusatum alibi, quàm in suo foro audiri. Sed rnderi pōt, ꝙ illud verum sit ꝯ voluntatē accusati. Et quia illa verba, alibi quàm in foro suo, nō excludunt summum Pontificem, qui cū oī ordinario cōcurrit. ix. q. 1. cuncta per mundum. Et ad text. in d. c. neminem, quidam hic rndent, ꝙ illa verba, nisi prælatus sit, referuntur ad verbū. termineťur, quia causa criminalis Epī quoad depositionem, Papæ reseruatur. Sed replicari potest, ꝙ illa verba, nisi prælatus, faciunt exceptionē, vt in regula, pactū, de reg iur. in vj. & no. in l. actione. C. de transact. & illa exceptio vī referri ad oīa præcedentia. l. j. C. de lib. præte. c. 2. de appel. Et hoc consonat, quia cum decisio causæ reseruetur sedi apostolicæ, etiam videtur, quòd cognitio, si pars velit, ibi agitari possit, ne continentia causæ diuidatur, c. 1. de causa pos. & proprie. 72 l. nulli. C. de iudi. ¶ Glos in verbo experiri. † ibi, pro defendere, & idem gl. per illum tex. in l. cum miles. in verbo, experiri. ff. de alic. iudi mut. causa fac. & in c. qui generaliter, in verbo, expe- 73 riri. de procuratori. in vj. ¶ † In ead. gl. ibi, pro agere, facit text. in l. inter tutores, in l. si duo. ff. de admini. tut. in l. prima. ff. de cōdictione ex lege. & in l. sępe. de re iudi. Ad idem tex. in l. prima. ff. quod vi. aut clam. & in l. 1. ff. de diuer. & temp. pręscript. & in l. prima. ff. vti possi. & de his quædam Alberic. adducit in verbo, experiri. Et proprie ponitur pro agere, secundum glo. in c. pen. de re iud. ¶ Glo in verbo, placere. ibi, l. si conuenerit. Ad illum textum communiter respondetur, quòd locum habet, qñ iurisdictio in iudicem alienum prorogatur, & ita etiam loquitur. Hic vero tex. procedit in pacto de non declinando iurisdictionem proprii iudicis, qui ex aliqua causa poterat accusari, & ista solutio per Abb hic quatuor rationibus in effectu confirmatur, quæ tamen fragiles sunt. Nam primo dicit ipse, quòd odiosum videtur prorogare iurisdictionem iudicis alieni, cū à proprio iudice recedatur. Sed ꝯtra hoc facit tex. in l. 3. & ꝙ ibi Bal. in 3. no. ff. de off. pręsi. vbi inquit, ꝙ concesso iurisdictionis facta alicui est fauorabilis, & ideo etiā habet locū in hominibus alterius iurisdictionis, vt ibi dicitur. Præterea, non est verū simpliciter in causa criminali, prout agebatur hic, quod per prorogationem adimatur iurisdictio priori iudici, vt no. Spec. in tit. de compe. iudi. adi. §. 1. versicu. sed nunquid iudicem & in col. 13. Anto. de Butr. in cap. si diligenti. col. secunda. ver. & per hoc concluditur. de fo. compe. Aret. in cap. ad petitionem. de accus.

ADDITIO.

a ¶ Syl. Ald. Graue. De hoc, ob quæ crimina depositio fiat, vide Dec. in c. at si clerici col. 22. ī. eo. vbi dicit, ꝙ tantum ob grauia delicta. & ibi quærit, quæ dicātur grauia delicta. & ibidem dicit totum hoc residere in arbitrio iudi.

accus. facit ꝙ no. Pau. de Cast. in l. 1. C. ubi de cri. agi. oportet. Et dato, ꝙ adimatur iurisdictio priori iudici, hoc non vr̃ in ꝯside ratione, quia erat illud in fauorem partis, cui partes pñt renun tiare. c. ad apostolicam, de regularibus. l. pe. C. de pac. Et hoc pa tet: quia prorogare pñt sine consensu proprii iudicis, quia pri uatorum consensus sufficit. l. 2. §. cōuenire. ff. de iudi. Scd̃o Ab. dicit, ꝙ in iurisdictione declinanda solū agitur de abdicanda quadam facultate parti, & non de tribuēdo aliquid iudici. Sed rñdetur, ꝙ illud, quod tribuitur iudici in iurisdictione ꝓrogan da pendet a consensu partium, ex quo eorum consensus suffi- cit, ut dixi, & partes ita pñt iurisdictionē cōferre iudici alieno, sicut ab eis pñt illam facultatem recusandi abdicare. Tertio Abb. dicit, ꝙ ex quo semel quis approbauit iudicem, illū recu sare nō pōt. Sed illa rō ēt vr̃ militare in ꝓrogatione iurisdictio- nis, ea quo ita semel placuit. Et dum Ab. subiicit, ꝙ iurisdictio dari non pōt, nisi iudex consentiat, hoc falsum est. quia contra tex. in d. l. 2. § conuenire. ff. de iudic. ubi consensus priuatorum sufficit, nec consensus iudicis in quem iurisdictio prorogatur, nec illius a quo abdicatur iurisdictio requirit̃. Postremo Abb. dicit, ꝙ in casu isto non hēt locū pœnitētia, quia agitur de mo dico præiudicio. Certè ēt ista ratio vr̃ militare in prorogatio- ne iurisdictionis. Quod patet, qa partes pñt sine ꝯsensu iudicis, vt dixi: vnde remotis rationibus Abb. cōclusio ẽ. facta ꝯfirma- tur ea his, q̃ aliàs dixi. Et vlterius facit, quia cū dispositio d. l. si 74 ꝯuenerit, sit ꝯ regulas iuris cōis. † quia regulariter in ꝯtibus non habet locū pœnitentia, l. sicut. C. de act. & obl. l. in commo dato. §. sicut. ff. com. & illa l. loquitur in pacto de prorogando iurisdictionem alterius iudicis, vt patet ibi, ut alius prætor q̃ cuius esset iurisdictio, ius diceret, non debet extendi, cū exor- bitans sit ad casum, qñ agitur de iurisdictione non declinanda in quo non est eadem ratio, per ea, q̃ aliàs dixi. Non obst. ꝙ iste c. ōis intellectus non vr̃ procedere absque diuinatione, & ꝙ li- tera restringatur, quæ gñaliter loquitur, vt aliàs dicebatur: qa rñderi pt̃, ꝙ cum ageretur corā ꝯcilio prouinciali, qd̃ erat suus iudex, 6. q. 3. c. scitote. patet, ꝙ loquitur in iurisdictione non de clinanda. Et qa si ageretur de iurisdictione prorogandа, neces sarius fuisset ꝯsensus proprii iudicis, c. significasti, de fo. comp. 75 In aliis me remitto ad ea, quæ aliàs dixi. ¶ † Successiue Abb. ex pluribus concludit, ꝙ ualet pactum in præsentia iudicis alieni, ut coram eo litigetur, & nō habet locum pœnitentia, & ista vr̃ cōis opinio, vt patet ex his, q̃ Alex. tradit in l. si ꝯuenerit, in 5. fallē. & idē tenet Mathe. in no. cv. Nota doctrinā singularē. & late dixi in 2. limitatione hic. Mod. m̃ in d. l. si ꝯuenerit, impu gnant hanc cōionē opinionem tali rōne, nā in ꝓrogatione iu risdictionis, nec consensus, nec præsentia iudicis requiritur, l. 2. in prin. ff. de iudi. Sed ubi præsentia iudicis non reqrit̃, si in- teruenit nihil operat̃. l. siue apud acta. C. de transac. ergo præ- sentia iudicis non dēt operari, ut pœnitentia tollatur. Sed rñde- ri pōt, ut aliàs dixi, ꝙ text. in d. l. 2. §. 1. de iudi. loqtur in ꝓroga- tione irreuocabili s̃m ꝙ in d. l. si ꝯuenerit. Secus vr̃ in ꝓroga- tione irreuocabili, de qua Doct. hic loquunt̃. Præterea non vr̃ uerum simpliciter, ꝙ ubi nō reqritur præsentia iudicis, si adhi beatur, ꝙ nihil operat̃, ut qa sæpenumero iudicis ꝓsentia multū operatur, ut Mode. tradunt in l. si ꝯuenerit. Itē rñderi potest, ꝙ Doct. hic loquuntur, qñ fit pactū in præsentia iudicis, & ipsi iu dici de cuius interesse agitur, ut sibi iurisdictio acqiratur, non sic in d. l. siue apud acta. qa ibi cum si. non agitur de re ꝑtinen- te ad iudicem, & ꝑ ista distinctione facit, qd̃ Doc. tradunt in c. 76 qm̃ ꝯ. de proba ¶ † Subsequenter Abb. q̃rit qd operetur pactū in casu d. l. si ꝯuenerit. & refert tres opiniones, & in effectu pri ma vr̃ ꝯcordare cū tertia, quam ipse sequit̃, & ꝯcludit, ꝙ non obstante pœnitentia, agi pōt ad interesse. si stipl̃n interposita sit: aliàs si nudū sit pactū, exceptionē producit. s. respectu interes- se de quo loquit̃. gr̃a exempli. Si actorē pœniteat, & ab eo reus conueniatur corā alio iudice, de quo non fuit conuentū, pete re poterit, ꝙ prius sibi soluat̃ interesse. Et ista vr̃ cōis opinio, ut patet ex his, q̃ Alc. tradit ĩ d. l. si ꝯuenerit, in 2. fallē. & aliàs latè dixi. Mod. in d. l. si ꝯuenerit, uniuersaliter tenent ꝯriū, dicen tes, ꝙ si agatur ad interesse interueniente stipl̃one: ita etiā esset in pacto simplici, qa interesse prætenditur, ēt cū pacto simpli ci agi pōt, l. eleganter. §. seruus pactiones. ff. de dolo. & quod ibi Bar. Sed rñderi pōt, ꝙ tm̃ in casu speciali ex pacto agit̃, uide licet, qñ tractatur de interesse alterius, q̃ esset deceptus & dam nū pateretur, prout loqtur tex. in d. §. seruus pactionis, nā tali ca su esset idē in pacto, qd̃ in stipl̃one, qa esset eadē rō. Sed qñ al- legatur simpliciter interesse, ex eo, ꝙ pactum nō seruetur, pp̃ hoc actio non cōpeteret, aliàs nunquam haberet locum rĩa, q̃ dicit, ꝙ nudum pactum actionem non ꝓducit. l. iuris gentiū, §. igitur nuda. ff. de pact. Et colligitur hoc ea dictis Bart. in d. §. seruus pactionis. & secundum istam regulam procedit differē tia, quam faciunt Doc. inter pactum, & stipulationem. Aliis ta- men rationibus suaderi potest, ut aliàs dixi, quòd in casu d. l. si conuenerit. non agatur ad interesse. Et sic uerior uidetur secū-

da opinio, quam Abb. refert. nā in d. l. si conuenerit. ponitur ca sus specialis, in quo habet locū pœnitētia. Vnde si posset ibi pe ti, interesse, non esset speciale in illo casu, quia in qualibet obli gatione facti est locus pœnitentiæ soluendo interesse, l. si quis ab alio. de re iudic. & quia si teneretur ad interesse, per indire- ctum ad obseruationem pacti obligaretur, arg. l. stipulatio hoc modo, de uerb. obli. Et quia in aliis casibus, in quibus pœnitē tia permittitur, libere, & impune conceditur, ut no. in regula, quod semel, de regu. iur. in 6. facit tex. in c. 1. in prin. de reg. iur. 77 in 6. ¶ † Saluari tamen potest cōmunis opinio, ut interueniēn te stipulatione non habeat locum pœnitentia, & sic non habet locum text. in d. l. si conuenerit, quia cum loquatur in pacto simplici non ualet extendi ad stipulationem, cuius natura ma gis repugnat ut non habeat locum pœnitentia, ꝑ ea, q̃ aliàs di- xi. Et in simili de ꝯctu innominato not. Bart. in l. 2. C. de condi. ob cau. sed casu quo haberet locum pœnitentia, ut dr̃ in d. l. si conuenerit. nō est uera illa opinio, quòd agi possit ad interes se ꝑ supradicta, & aliàs latius deduxi. Retenta tamen commu- ni opi. quod agi possit ad interesse, secūdum Abb. quæritur de 78 duobus. † Primo an illud interesse peti possit coram illo iudi- 79 ce, corā quo qs promisit respondere. † Secundo, quid si in casu l. si conuenerit, iuramentum interponatur, an excludat̃ pœni- tentia, de quibus me remitto ad alia, q̃ aliàs late scripsi, quibus nihil occurrit addendū. Deinde Abb. opponit de c. dilecti. ꝯ. tit. 1. & respondet, ꝙ dum ibi dicitur, quòd promisit respondere, vel soluere, intelligetur copulatiue, & sic, ꝙ promisit ibi respō dere, & soluere, & rōne destinatæ solutionis uidetur ibi cōtra- xisse. Sed ista responsio uidetur literam destruere, q̃ alternatiuè loquitur. unde Alex. in l. pe. C. de pac. dicit, ꝙ ibi uerbū illud, re- spōdere, ponitur pro soluere. Mod. ibi hoc reprobant, qa cum ibi exprimatur, ꝙ promisit respondere, uel soluere, non pōt di ci, ꝙ uerbum, respondere, ponat̃ ibi ꝓ soluere, ex quo utrunq; uerbū, ibi exprimit̃. Sed replicari pōt, ꝙ licèt uerbū, rñdere, nō ponat̃ formaliter ꝓ soluere, tamē ponit̃ æquipollenter. & hoc est, qd̃ uoluit dicere Alc. & facit tex. in l. 3. C. de ꝓcura. ubi Bal. 80 per illum tex. dicit, † ꝙ respondere, ponitur pro soluere. & Bal. in l. eam quam. col. 1. C. de fideic. quod declaratur & ꝑ Pau. de Ca. in d. l. 3. C. de procu. & in l. 4. §. si quis ita. ff. de eo, ꝙ cert. lo- co. cum si. ut aliàs dixi. Et ad tex. in d. c. dilecti. considerandum est, ꝙ illa uerba, respondere, uel soluere, in effectu ponuntur ꝓ iurisdictione prorogata, quia ita erat præsupponendum ad ef fectum de quo ibi quæritur, uidelicet, ut priuilegium, de quo ibi, non habeat locū in eo, q̃ iurisdictionē in alienum iudicem 81 prorogauit. ¶ † Postremo Abb. instat circa illā clausulam quæ apponi solet in instrumentis, quando quis ꝓmisit soluere Me- diolani, Florentiæ, & ubiq; locorū. de quo me refero ad ea, quæ aliàs dixi, quibus addendum est qd̃ notat Bal. in cons. 67. uer- ba, dicunt, li. 1. & qd̃ tradit Ro. in no. 280. regula est, & Mod. in c. si. de fo. compe. Cepo. caut. 72. sæpissime. ¶ Glos. in uerbo, do nec ibi, satisdatione præmissa. id est, satisdatione ꝓstita, & hoc probatur in c. ex parte, allegato in gl. in fi. de uerbo. sig. ut not. Cald. in cons. 1. de senten. excomm. ubi concludit, ꝙ si Papa mā dat, ꝙ quis absoluatur ꝓstita satisdatione s̃m eum, sufficit cau- a tionem ꝓstare. Et ad hoc benefacit qd̃ notat Ant. de Butr. in c. 82 fi. col. fi. de rest. spo. ubi inquit † ꝙ cautio sufficiens dr̃ s̃m subie 83 ctam materiā. † Et ideo in excōicatione talia uerba, accipiunt̃ ꝓ cautione simplici, & sequitur Alc. cōs. 35. uiso processu. col. 6. uol. 4. & ꝑdicta ꝯclusio gl. hic intelligitur, nisi sint aliqua uer ba, quæ uideantur importare sol̃onē, ut per gl. no. ꝑ illū tex. in c. qm̃ in uerbo, satisfactū, de immu. eccl. in 6. ¶ Gl. si. ibi, c. rur- sus. De intellectu illius c. Ab. hic late īsistit, quē aliàs sum secu tus. Et idem tenet Card. in c. perpēdimus. in 33. q. de sen. excō. cum si. ut alias dixi. Sed nunc aduertendum est, quia dum Ab. ꝯcludit, ꝙ si cā ꝓ qua qs fuit excōicatus, sit digna priuatione, b post annum erit priuatus, uel priuandus beneficiis, s̃m natu- ram delicti. Nam ista conclusio non vr̃ uera, quia licèt delictū ꝓ quo fuit excōicatus, sit dignū priuatione de sui nā: hoc ue- rum vr̃, quādo cōstat de delicto, & non sufficit cōtumacia. arg. l. si ideo. de euic. Et quia lis non est cōtesta. ut gl. hic dicit, & ꝓ- batur in c. pe. ꝯ. de purga. cano. ubi pro hoc reuocat̃ s̃nia priua tionis beneficiorū, quia lata erat pp̃ cōtumaciā lite contest. & no. in c. ueritatis. de dolo, & cōtu. Et ad hoc ēt facit qd̃ Ab. hic dicit de leui crimine, ꝙ post annū punit̃, quia hr̃ ꝓ confesso, & alia pœna non debet puniri. nam ista ratio, quā Abb. addu- cit in scd̃o, ēt cōcludit in isto primo casu, ubi agit̃ de graui cri mine. Nec ob. ꝙ post annū, si ꝑseuerabit in excōicatione, ꝙ ex isto nouo delicto poterit priuari ꝑ c. cū bonæ de æta. & qua. qa s̃m hoc nō dēt fieri dr̃ia an ꝓ graui crimine, uel leui sit excō municatus.

ADDITIONES.

a Syl. Aldo. Facit. Idem Deci. in c. prudentiam. §. si vero, in prin ꝯ. de offi. deleg.
b Post annum. Vide deci. Thol. 368. Ro. in sing. 493. Ri ꝑ hic. nu. 76.

municatus, qa tota nis est in excoicatione, in qua pseuerauit. Præterea nõ vr̃ verum, ꝙ pp excõicationẽ, in qua perseuerauit post annum, quòd priuãdus sit beneficiis, quia hoc iure cautũ non reperitur, vt Card. dicit in d. c. perpendimus. 34. qõ. Nõ obstat tex. in c. cum bonæ quia loquitur de triennio, & ponderaĩ ibi, ꝙ pro contumacia, & cõtẽptu apostolico, priuat' fuit à summo põtifice, cui uisum fuit, illũ priuare beneficijs, quia summus pontifex supremam hẽt potestatẽ in beneficialib'. c. 2. de p̃b. in vj. cle. j. in fi. ut ii. pen. unde de illo tex. in quo tria ꝯcurrunt. Primo, ꝙ durauit cõtumacia per trienniũ. Scd̃o, qa respectu apostolicę sedis cõmissa fuit à summo põtifice, ad ꝓpositum nostrum hic bene infertur. Et notandum est, ꝙ Abb. ĩtelligit d. c. cum bonę, ꝙ ibi possit priuari. Sed tamen teat. ibi ꝓ-
84 bare vr̃, ꝙ ipso iure priuatus sit. Primo dum inquit, † ꝙ nõ licet illi beneficia aliquatenus retinere. verbum enim, aliquatenus, præcisè excludit. l. liber homo. la j. ff. de acqui. re. do. facit teat.
85 in c. accipimus, de pact. † Secundo dũ dicit, si differat spoliare. nam hoc verbũ ẽt denotare vr̃, ꝙ ipso iure priuatio facta sit, qa sonat in factũ ĩ executionẽ iuris, vt no. in c. ea parte, & ibi Ab. in 3. no. de cleri. non resi. But. in c. fi. col. 3. de postulan. cũ si. ut
86 tradunt Mod. in c. 2. de test. † Et adde, ꝙ perseueranti in excõicatione per annum, ẽt alia pęna impont põt, ut no. Io. And. & Doct. in c. j. de hom. in vj. Ana. post alios in c. excõicamus, col. 2. de hære. Aret. in c. qualiter. 2. §. ad corrigẽdos, col. 4. de accus. & facit tex. in c. fi. de pœnis. & auctẽtica, credentes. C. de hære.
87 ¶ Extra gl. opponit, & respondet. † & breuiter cõclusio est, ꝙ ubi contumacia notoria est, absq; alia citatione cõtumax excõicari, vel mulctari potest. de quo dicendũ est, ut aliàs dixi. Et adde, ꝙ ꝯ istã cõclusionẽ vr̃ dictũ Bar. in l. j. in pri. ad fi. ff. si qs
88 ius dicen. nõ obtem. ubi inquit, † ꝙ licèt contumacia cõmissa in præsentia iudicis notoria sit, tñ citatio requiritur. Et ad hoc facit, qa iudex imponendo mulctã grauare põt. ergo vr̃ citatio necessaria, nisi dicas, ꝙ prædicta cõclusio habet locũ qñ iudex fuisset cõminatus mulctam, quã postea imposuit per ea, quæ
89 aliàs dixi. † Quid aũt in condẽnatione expensarũ, an citatio requiratur. Abb. distinguit, sed quidquid aliàs dictũ sit, placet ꝙ citatio nõ sit necessaria, quia cũ de iure cõi statutũ sit, ꝙ cõtumax teneatur in expensis. l. sancimus. C. de iudi. Iudex in cõdẽnãdo partẽ contumacẽ in ea pensis, nõ vr̃ grauare. In aliis me
90 remitto ad ea, quæ aliàs dixi. † Ad supradicta quæritur quoties iudex multare cõtumacẽ possit, & cõclusio est, ꝙ ter in anno. mulcta p iudicẽ imponi possit. l. fi. C. de modo mulctã ꝙ declaraĩ, ut per Abb. hic, post Bar. in l. nunquã, in j. opp. ff. de priu de lic. Et idẽ Abb. in c. j. in prin. j̃. de pę. no. Sal. in l. quicũq;. §. si vero, de ser. fug. in prin. Alb. in d. l. fi. ubi Odof. dicit, ꝙ de consue
91 tudine nõ seruatur. † Et adde, ꝙ qñ delictũ est reiteratũ, graui' reputatur, vt no. Abb. in c. j. de cle. percus. & no. Bald. in auc. qui semel, col. pe. C. quomodo, & qñ iud. facit tex. in l. 3. C. de episc. aud. & ꝙ ibi Gui. de Cu. & no. Bar. in l. si cui. §. fi. in fi. de accu. cũ si. vt tradunt Mod. in c. cũ cõtingat. in prin. de fo. cõp. & Barth.
92 Veronen. in auct. sed nouo. charta fi. de fur. † Successiue Abb. cõcludit, ꝙ citatio realis, nec uerbalis fieri potest, nisi de licẽtia iudicis, l. neminẽ. ubi Bar. C. de exhi. re. cũ si. ut tradit Abb. hic, & latius hoc probat Are. in 6. col. hic. in uer. ista conclusio
93 probatur. & ad idẽ est tex. in c. ex parte. s̃. de rescrip. † Et specialis cõmissio iudicis requiriĩ. vnde ñ valet licẽtia data gñalr nũcio de citando, secundũ Bar. in d. l. neminẽ. & Abb. hic, & idem Bar. & Bal. in l. j. C. de iure do. Ang. in l. fi. in lect. Floren. C. d̃ edicto diui Adri. tol. cũ similib. ut tradit Maria. in tract. de citatio
94 ne, in arti. aj. † Et hoc præsertim uidetur habere locũ in citatione reali, in qua mandatum speciale requiritur, vt no. Barto. in cons. 84. in causa stagii. Rom. cons. cclxj. spectabiles dñi. coiũ. 3. & do. Nellus in 2. par. secundi temporis. quæs. lxiii. in tract. bannitorũ, & hr̃ in tract. de debi. fug. q. 13. Et prædicta cõclusio ꝓcedit, quando aliqua causæ cognitio requiritur, aliàs secus.
95 † Vnde simplex citatio ad comparẽdum potest fieri per nũciũ absque speciali commissione iudicis, & ita practicatur Florentiæ, vt Bal. dicit in l. si qñ. col. fi. xij. q. C. de testib. & hoc probaĩ, & sequitur Are. hic in 7. col. versi. tertia cõclusio. & idem sequitur Perusi. in cap cum parati. col. 4. ver. quarto quęriĩ. de appella. uide tamen Ro. consil. 497. diligenter perscrutatus. colum.
96 fin. ubi indistinctè tenet, † ꝙ in qualibet citatione requiratur specialis licentia iudicis, per iura, quæ Abb. hic adducit, & idẽ vr̃ tenere Ang. Aret. in tract. maleficiorum, in uer. iudex commisit. uer. & bene no. Sed tamen quod dictũ est, ſm Bal. magis placet, & idem Ang Are. ĩ §. quadrupli. co. 7. uers. aduertas tñ, Inst. de act. ubi refert de seipso dum assideret, ꝙ dabat licẽtiã citãdi nunciis tam in causa criminali, quàm ĩ ciuili. & Maria. in d. tract. de citatione. arti. xj. concludit ita ẽẽ de iure, ꝙ cõmissio iudicis specialiter requiratur, nisi statutum, vel cõsuetudo, aliter uelit. & talis licentia casu quo requiratur, dari põt absque eo,
97 † ꝙ iudex sedeat pro tribunali, ut no. Bar. in consi. 164. processus, & sententia. Paul. de Cast. in cons. 38. pro pleniori. col. pe. &

a Abb in c.[a] quoniam cõtra. de proba. † Secundo prędicta con-
98 clusio limitatur non procedere in casibus, in quibus permittitur à iure capere quempiã propria auctoritate, vt l. j. C. de cap. uit. ita Abb. hic post Bar. in l. fin. C de exhi reis. & Bal ibi dicit, ꝙ cuilibet est licitũ capere malefactorẽ, & ducere ad iudicẽ. & no. Bar. in l generali, per illũ tex. C. de decu. lib. x. cũ sim. ut tradunt Mod. inst. d̃ act. in prin. Et idẽ Abb. infert in debitore fu-
b giẽte,[b] † qui capi potest per creditorem, ut per gl. Inst. de actio.
99 in princ. in uerbo, in iudicio. cũ similib. ut prosequunĩ Moder. ibi. Et subiicit Abb. hic quòd licèt realis captura permittatur creditori, non tñ permissa uĩ uerbalis, qa illa est facti, hæc iuris. Sed hoc nõ est verum simpliciter, sed dicendum est, ut dixi in cap. cum sit Romana in gl. in uerbo, passim. de appel. retẽta cõclusione supradicta, ꝙ citatio debeat fieri de commissione iudicis si apparet in actis factam fuisse citationem, & non cõstat
100 † de commissione. Abb. concludit, ꝙ nõ præsumatur interuenisse post Bar. in l. sciendum. de uerb. obl. cũ simi. ut tradit Alc. ibi. col. pen. & idẽ tenet Bal. per illum tex. in l. his solis. C. de reuocan. dona. & Roma. in consi. 497. in 2. dub. Aret. in consi. 13. consultatio. col. 3. ubi dicit, ꝙ ista est communis opi. & Ang. Aret. in §. fin. col. ij. Inst. de pę. te. litig. & aliquid de hoc etiam tradit Alc. in cõs. 123. uiso processu. lib. 2. & sufficit nobis istam ẽẽ cõem opinionẽ, quoniã ulterius ñ ꝓsequor, qa impertinenter hic ponitur. ¶ Subsequẽter Ab. ĩsistit, an per ista verba, nul
101 lus tali cõicet, excõicatio inducatur. † Et ex eius dictis tres cõclusiones colliguntur. Prima in terminis, quibus tex. hic loquitur, donec fuerit absolutus. Nam si ista uerba proferuntur ab eo, qui habet potestatẽ excõicãdi, cũ absolutio requiraĩ, ꝓsup-
102 ponitur uinculũ excõicationis, † qa priuatio præsupponit habitũ, vt l. manumissiones. ff. de iust. & iu. facit, quod no. Bal per illum tex. in l. 2. C. de iure aur. an in l. moueor. C. de seruis export. & posteriores hoc simpliciter sequuntur. Sed cõsiderãdũ est, quod ea quo uerba illa de se nõ inducunt excõmunicationem, ut ipse Abb. dicit, per c. fi. ne cleri. uel mon. in 6. illa absolutio intelligi potest respectu illius pœnæ, & condẽnationis, q̃ citra excõmunicationẽ imponitur, ut habetur in d. c. fi. necessario non infertur ad uinculum excõmunicationis, prout Do. dicunt. Secundo Abb. ꝯcludit, ꝙ uerba ista ꝓlata simpliciter,
103 nullus tali communicet, † præcedente apparatu excõicationẽ inducunt, & not. hoc Ant. de But. in c. super speculo, per illum tex. in prin. ibi, sicut excommunicatus ab omnibus euitetur & eodem modo loquitur tex. in c. non magno. eo. tit Sed ista iura parum faciunt, quia expresse dr̃ ibi de excõicatis. allegaĩ ẽt tex. 11. q. 3 in c. præcipue. in prin. ibi, cõmunionẽ declina. excõicata. n. est. Sed respondetur, ꝙ ibi per illa uerba non induciĩ tũc excommunicatio, sed illa euitari dẽt ſm regulam, qa erat prius excõicata Ista tñ cõclusio vera vr̃, q̃a uerba ista generalia sunt, & excõicationi conueniunt, vñ propter apparatũ præcedentem ſm subiectam materiam pro excõicatione ĩtelligi debent. Ang. in l. plenum § equitii. ff de usu, & habi. Et ad hoc fa
104 ciunt plura iura, de quib. j̃. dicam. ¶ † Tertia cõclusio Abb. ẽ, ꝙ
c apparatu nõ præcedẽte talia uerba non inducunt[c] excõicationem, quia de sui natura verbũ hoc nõ important, & quia nõ est seruata forma ecclesię, & esset delictũ, si hoc p̃sumereĩ, ut p Ab. hic, & alii sequuntur. Et adde Bal. ĩ c super eo. el j. de appel. & quæ ibi late dixi. Et circa istã cõclusionẽ aduertendũ est, qa ĩnio uerba de sui nã uidentur excõicationẽ importare, qa prĩcipalis effectus excõicationis est, vt cõio remoueatur. Vnde dr̃ excõmunicatio, quasi extra cõmunionẽ positio, ut Abb. j̃. de
105 sen. exc. in rub. † Et ideo si iudex, qui habet ptãtẽ dicit, ꝙ nullus tali cõmunicet, vr̃ excõicare, ut ꝓbat tex. hic, vbi ista uerba immediata ꝓlata fuerunt à consilio, & uerba illa, q̃ adduntĩ, donec satisfactione p̃missa absolutus fuerit, respiciũt cõtinuationẽ excõicationis, & p̃supponunt excõicationẽ latam simpliciter ex uerbis p̃dictis. Et ad hoc vr̃ tex. 11. q. 3. in c. epi. ibi, cõmunio vsq; ad tps synodi denegeĩ, licet ab aliquibus in ꝯriũ allegeĩ. & facit tex. ĩ cap. si diligẽti. j̃. tit. 1. ibi, à cõe habeãtur extranei. in cap. 2. §. fi. de sta. mon. & tex. cum glos. xxxij. dist. §. ad hæc. in uerbo, ducibus. in l. hi qui sanctã. C. de apo. & no. Card. in cle. fin. in 3. notab. de senten. excom. Non ob. tex. in d. c. fi. ne clerici vel mon. quia ibi illa uerba non important excommunicationẽ, quia qualitas iudicis repugnat. vel secundo ibi non ponuntur uerba gñalia, q̃ tollunt cõem, sed quidam actus particulares exprimuntur. Nõ ob. ꝙ nõ sit seruata forma, qa hoc nõ attenditur, ex quo cõstat de mente, per s̃. dicta, & excõicatio

ADDITIONES.

a Syl. Ald. In cap. Et ibi Dec. col. 12.
b Fugiente. Caccial. in tract de debitori. fugiti. q. 4. & 7. & Idẽ tenet Car. Ruy. in consi. 19. lib. v. Alcia. c. cũ non ab homine. nu. 64. cum seq. j̃. eo. & Frã. Ripa hic, nu. 88. ampliat ẽt die feriata, & in templo, An. Rub. in repe. §. porte. l. non solum. nu. 243. ff de ope. no. nun & Ripa hic, ampliat. 3. & 4.
c Non inducunt. Idem Fran Rip. hic nu. 91. & bene quicquid Deci. dicat.

tio tamen ualet, per ea quæ Abb. hic dicit. Successiue dum
106 Abb dicit, declarãdo tex † de quodam ideo, dicit laudabile es
107 se habere bonum nomen, † vt per gl. j in ꝓœ. cle. cum si. addē-
dũ est, ꝙ ex malo nomine mala suspicio insurgit, no. Io. And.[a]
108 in c. j. in prin. de deposi. † Et ideo cauendum est à malo noĩe. Et
ista ratione nomen Papæ mutatur in creatione, vt per glos. in
procemio Sexti, in verbo, Bonifacius. Nomina enim rerũ sunt
significatiua, ut dr̃ in Auc. d̃ defensο. ciui. in prin. facit tex. in §.
est & aliud, Institu. de dona. Sed tñ considerandum est, ꝙ præ-
dicta viderentur habere locum in noĩe appellatiuo, non sic in
proprijs nominibus, de quibus agitur: quia non ualet argu. ut
Abb. hic dicit, & no. Bar. in rub ff. sol. mar. ergo non vr̃, ꝙ a ꝓ-
prio noĩe, quod sonat in malũ, habeat̃ mala suspicio, nã illud
potest habere locum ex accidenti, si ab aliquo euẽtu tale no-
109 men impositum fuisset. Vel secundo dicamus, † ꝙ licèt oĩno
non valeat arg. a nomine ꝓprio, ita quòd necessario inferatur,
aliqualis tñ præsumptio insurgit per ea, quæ habentur in ca j.
de deposi. & ita limitat̃ illud, qd̃ Abb. de ꝓprio nomine dicit.
110 ¶ † Et subijcit Abb. hic, ꝙ argu. ab etymologia vocabuli valet,
qñ sumit̃ a natura rei essentialis. secus si ab accidẽtali, & ab eo
quod ad bñ esse requiritur, vt per eum hic. Sed aduertendum
est, quia per hoc non habet̃ certa doctrina qñ arg. ꝓcedat: qa
ꝙ arguatur a substantiali natura rei, vel ab accidentali, appare
bit ex parte post, si arg. habebit locũ, vel nõ. Sed ad cognoscẽ-
dũ hoc a prin. ista doctrina non satisfacit. ¶ Aliã ꝯclusionem
111 Abb. hic ponit, † ꝙ valeat arg. ab etymologia vocabuli, si diffi-
nitio non ꝯdicit. Et fuit ista opi. Bar. in l. 2. §. app. ff. si cer. pet. cũ
si. vt tradit ibi Alc. Sed, vt aliàs dixi ibi, & ista resolutio non sa-
tisfacit, quia tali casu valebit arg. virtute diffinitionis, quæ cõ-
currit. Et non erit dicere, ꝙ ab ipsa etymologia arguat̃. vnde
finaliter placet conclusio, q̃ colligitur ex his, q̃ Vgo. tradit 3.
dis. in c. priuilegia, quem referũt Mod. ibi. & s̃. in proœ. decre.
vt dicamus, ꝙ ualet arg. quando etymologia vocabuli nõ ha-
bet se in plus, vel minus, quàm vocabulum, ita ꝙ deriuatio, &
etymologia non excedat significatum vocabuli, nec ecõtra. Et
de hoc exẽplum poni põt in donatione, quæ dicitur doni da-
tio, §. est & aliud. Insti. de dona. & sim̃r in exceptione, quæ dicit̃
exclusio actionis, Insti. de excep. in prin. Nam in istis verificat̃
quod dictum est. & licèt in prædictis casibus diffinitio nõ ꝯdi
cat etymologiæ vocabuli: sufficit, ꝙ arg procedat, & verificet̃
absq; alia ꝯsideratione diffinitionis Et ex ista ꝯclusione infert̃
ad id, qd̃ Abb. successiue dicit de nominibus verbalibus. & pri
mo, dum cõcludit post Bar. in procemio Digestorũ, in prin. ꝙ
in imperatore, qui dr̃ ab imperando, & in Doctore q dr̃ a docẽ
do, non valet arg. nã in istis. & similibus casibus, in plus se hẽt
etymologia, quàm vocabulum. & ideo non valet arg. vt s̃. di-
112 ctum est. Scdo in nominibus verbalibus Abb. cõcludit, † quòd
b si sonant in delictum, in vno actu[b] verificantur.[c] Et idem tenet
c Bar. in d. proœ. Digestorum, in l. legatis, de leg. 3. in l. mariti. §. qui
quęstum, per illum tex. ff de adul. & ad hoc est tex. in c. pe. & fi.
de rapt. quæ iuxta allegat Dom. in c. j. de vi. & ho. cle. in 6. facit
tex. in l. quis sit fugitiuus. in prin. ff. de ędil. edi. Ab ista conclu
sione excipiunt̃ tres casus, vt p Abb. hic, & Bar. in locis s̃. alleg.
Sed melius est, vt dicamus, ꝙ prædicta cõclusio non habeat lo
cũ in nominibus, q̃ ex cõsuetudine, & ex frequentatis actibus
acquiruntur, vt in aleatore & in casibus q ponuntur per Abb.
hic & ita not. Bal. in rub. C. de consti. pecu. & Io de Ana. in c. j.
113 de cler. percus. ¶ † Tertio Abb. concludit, ꝙ ad hoc, ut qs dicat̃
d mercator, plures[d] negotiationes[e] requiruntur. Secũdo requiri
e tur, ꝙ habeat maiorem partem bonorum in mercantijs. De pri
mo hic clarũ est, vt tenet Bar. in l. legatis, de leg. 3. cũ si. vt tradũt
Moder. in proœ. decre. & tradit Aret. in consi. 29. & l. cætera. §.
114 sed & si quis ff. de leg. j. † Et hoc intelligit̃, nisi esset matricula-
tus, & professionem fecisset inter mercatores, quia hoc solum
sufficit, vt no Bal. in d. rub C. de cõsti. pecu. in fi. & sequit̃ Aret.
in d l. cętera. §. sed & si qs. Secundũ videlicet, ꝙ requirat̃, ꝙ ha
beat maiorem partẽ bonorũ in mercãtijs, vt not. Bar. in l. sem-
per §. negotiatores. de iure immu. & Doc. simpliciter sequunt̃.
& no. Bar. in rub. C. de nauic. li. xj. cum si. vt tradit Alc. in consi.
193. viso themate. li. 4. vbi cõsulendo hoc sequitur. Sed aduer-
tendum est, quia si hoc dictum ita simpliciter intelligatur, ab-
surdũ vr̃, ꝙ si ille sęplus, & longo tẽpore se in mercãtijs exercuis
set. non gauderet priuilegijs mercatorum ex eo, ꝙ plus in bo-
nis immobilibus, quàm in mercantis haberet, & hoc maxime
esset dicendum si matriculatus fuisset. vnde hoc dictum intel-
ligendũ videtur in eo qui haberet plures, & diuersas qualita-
115 tes, quæ quo ad aliquem effectum repugnarent. † Nam tunc at
tẽditur ista qualitas, in qua magis versatur. l. legatis. §. si vnus,
de lege. 3. l. quæritur, de sta. ho. & tali casu intelligendum vr̃ ꝙ
no. Bar. in d. l. semper. §. negotiatores. Vel secundo hoc dictum
intelligitur, quando esset suspitio fraudis, vt quia quis fingeret
se mercatorem, cum non esset, vt no. Bar. in d. rubr. C. de naui.
116 li. xj. ¶ † Vltimo notandum est sm̃ Abb. ꝙ scholares, q nõ stu-
f dent, non gaudent priuilegio scholarium.[f] Similiter si non ho
neste viuunt, & idem no. Bar. per illum tex. in l. qui sub ꝓtextu.
C. d̃ sacrosan. eccl. cum si. vt tradũt Alc. & Mod. in l. scriniarios,
C. de testa. mil. facit tex. in c. cum ex eo, de elec. in 6. ibi, literarũ
117 studio insistentes. Et idem no. Ang. in l. ex eo. ff. de test. mil † Et
hoc intelligitur in priuilegijs, quæ cõceduntur rõne exercitij
secus est si propter dignitatẽ, vel ratione ordinis concedant̃,
quia tunc talia priuilegia competunt etiam scholaribus non
studentibus, vt no. Do. in proœ. 6. in rub. ꝓę. in fi. Et in simili no
tat Bal. in d. l. qui sub ꝓtextu. & Bar. in l. maximarũ. C. de excu.
mu. li. x. Et late tradit Aret. in c. at si clerici. §. de eo Requiritur tñ
118 † ꝙ matriculatus sit. aliter scholaris non gaudet priuilegijs, vt
no. Do. in d. rub. & Ang in d. l. ex eo. ff de test. mil. not. in l. scri-
niarios C de test. mili. Ad secundum de scholaribus inhoneste
119 viuentibus, † hoc idem tenet Card. in proœ. clemẽ. col. 2. Et fa
120 cit, † quod dr̃ de viduis, q̃ non gaudent priuilegijs mariti, si in-
g honeste viuunt.[g] l. his solis. C. de reuocan. dona. vbi Bal. cũ si-
milibus, vt tradunt Mode. in c. significantibus. de offi. dele. Sed
aduertendũ est, quia in vidua hoc bñ ꝓcedit. qa persona ma-
riti offenditur, merito priuatur priuilegijs, q̃ sibi ex persona
mariti competebant. Non sic vr̃ in casu nostro, quia licèt scho
lares in domo habeant meretricem, vel concubinam, non per
hoc vr̃, ꝙ debeãt priuari priuilegijs scholarium, quia talia pri-
uilegia non videntur data intuitu honestatis: ideo non tollun
tur per supradicta. secus esset si honestas cõsideretur largo mo
do, videlicet qñ quis abuteretur priuilegio, prout loqtur text.
quem Abb. hic adducit, in l. per id tempus. C. de decu. & statio.
li. 12. erga eos verò, qui inhoneste, & ꝯ honorem militię versa
bantur, & ita etiam videtur loqui Card. in d. procemio clemẽ.
dum inquit, quòd priuilegium uidetur amittere, qui abutitur
priuilegio, vt in regula, priuilegium, de reg. iur. in 6. Et ex his
expedita sit hæc prima decretalis.

ADDITIONES.

a ¶S. Ald. Io. And. Adde Hypp. Mars. in l. j. in prin. col. 56. ff. de quæstio.

b Actu. Deci. in l. j. num. 10. C. de seruis fugi. vbi citat, quæ hic dicit. Idem Ripa hic. nume. 96.

c ¶S Ald. Verificãtur Et ex his infert alibi idem Deci. in l. si fugitiui. C de seru. fugi. in prin. quòd fugitiuus verificatur in vnó actu, vide omnino Hier. Cagnolum in rub. proœ. ff. col. 7 vbi etiam alleg. Dec hic.

d ¶Plures. Alc. in l. Imperator. ad Treb. Ias. l. cætera. §. sed si quis, de leg. j. Cor. consi. 10 lib. 3. Ripa hic nu. 94.

e ¶S. Ald. Negociationes. Idem Deci. in consi. 40. col. 3. & vide q̃ addidi ad Bar. in d. c. proœ. ff. & vide Hiero. Cagn. in rub. proœ. ff. col. 8.

f S Ald. Scholarium. de hoc vide Galig. in repe. l. Centurio. ff. de vulga. & pupi. col. 8. ubi distinguit.

g Viuunt. Quod uidua, quæ inhoneste uiuit, non gaudeat priuilegio mariti, u l. de Fel. in c. pastoralis in 3. col. in ver. uidua etiam. j. hoc eo ti. ubi dicit, quòd talis uidua, quando inhoneste uiuit, non dicitur amplius de domo uiri.

SUMMARIUM.

1 *Laici, nec principaliter, nec ministraliter possunt tractare negocia ecclesiæ. decla. nu. 5. & seq.*
2 *Tractare, hoc verbum, generale est.*
3 *Laicus an possit esse arbitrator in causis ecclesiasticis.*
4 *Causa ecclesiastica, etiam spirituales, possunt in laicũ arbitratorẽ compromitti.*
5 *Laicus, etiam in spiritualibus procurator esse potest, & potest acceptare beneficium pro clerico absente. nu. 6. & causa ciuilis ecclesiastica ab episcopo ei delegari potest. nu. 7.*
8 *Abbas venit appellatione prælatorum.*
9 *Alij, hac dictio, denotat similitudinem.*
10 *Abbates, & Abbatissę dicuntur habere dignitatem. & nu. 11.*
12 *Abbatia dicitur dignitas.*
13 *Abbatia dicitur esse de inferioribus dignitatibus.*
Alij, quòd in primo gradu. nu. 14.
Alij, quòd teneat medium inter maiores, & inferiores. nu. 15.
16 *Abbas præfertur clericis, & alijs dignitatibus inferioribus.*
Et canonicis cathedralibus. nu. 17. nu. 18. nisi collegialiter procederent. 19.
19 *Canonici collegialiter procedentes representant ecclesiam cathedralem.*
20 *Ecclesiæ inferiores debent reuerentiam capitulo, sicut Episcopo. secus canonicis singularibus.*
21 *Nominatio prior arguit maiorem dignitatem.*
22 *Abbas præfertur archidiacono.*
23 *Præpositus qui est loco Abbatis, præfertur illis, quibus præferretur Abbas. secus si non esset loco Abbatis. nu. 24.*
25 *Delegari potest ab episcopo causa ciuilis, ubi de hoc late disputat.*
26 *Papa summus Pontifex appellatur.*
27 *Pontificis appellatione venit episcopus.*
28 *Iudex laicus non potest iure proprio ratione prorogatæ iurisdictionis iudicare inter clericos, etiam uolente episcopo.*
29 *Subrogari, vel substitui non potest in aliquo officio qui non possit illud officium principaliter exercere.*
30 *Doctor non potest legere pro scholare.*
31 *Intell. l. parabolani. C. de epis. & cle.*
32 *Argumentum de tempore ad res, vel causas, ualet.*
33 *Clericus in una causa potest esse procurator laici, licèt generaliter non possit.*
34 *Subrogatus, & delegatus differunt.*

35 *Delegatus*

35 Delegatus quis habeat potestatem a delegante, tamen dicitur iudex in suo iudicare.
36 Laicus etiam auctoritate praescriptionis ad spiritualia habilitari potest.
37 Laicus quòd tractet spiritualia, est contra honesta.
38 Episcopus ita demùm causam laico committere potest, si clerici idonei nõ reperiuntur.
39 Episcopus debet eligi de eadem ciuitate, si reperitur idoneus.
40 Abbas debet eligi de eodem monasterio, si idoneus inuenjatur.
41 Clerici, si sint idonei, & sint de patria, alijs praeferuntur in conferendis beneficijs.
42 Eleemosyna facienda est potius pauperibus eiusdem loci, quàm alienigenis.
43 Delegari non potest ab episcopo laico vniuersitas causarum.
44 Episcopus laico causam criminalem committere non potest.
45 Compromissum fieri potest de causa spirituali in laicum, & clericum.
46 Praesumatur, hoc verbum, ostendit facientem propria auctoritate, & ostendit dolum facientis. nu. 48.
47 Ignorantia iusta adductus non incidit in poenam statuti.
49 Facere non dicitur, qui alteri consentit.
50 Filiusfa. qui prohibetur esse in iudicio sine consensu patris, procuratorio nomine admittatur.
51 Bannitus, qui ex forma statuti non admittitur, procuratorio nomine admittitur.
52 Papa causam spiritualem committere laico potest.
53 Excommunicandi facultas potest laico committi a Papa.
54 Laicis committi potest a Papa facultas conferendi beneficia.
55 Laico committi non possunt a Papa, quae sunt ordinis.
56 Laicus potest constitui procurator in spiritualibus.
Et pro clerico absente potest beneficium acceptare. nu. 57.
Et potest esse procurator ad promittendum, vel resignandum. nu. 58.
Et de mandato abbatis recipit religiosum monachum ad professionem. nu. 59.
Et potest constitui procurator ad eligendum. nu. 60.
61 Compromitti non potest in laicum, de eligendo canonicum, vel praelatum.
62 Compromissum fieri potest ad praesentandum in ecclesia iuris patronatus.
63 Praelati, an possint, vel debeant delegationem sibi à iudicibus secularibus factam suscipere.
64 Praelatus non potest esse generalis officialis laici, vel locumtenens regis, vel principis secularis.
65 Praelatus potest vnam causam, quae sibi à iudice seculari committitur acceptare.
66 Clericus in vno negocio potest esse delegatus iudicis secularis.
67 Clericus licèt prohibeatur in causis laicorum procurationes suscipere, tamen in vna causa non prohibetur.
68 Negociatur quis non dicitur pro uno negocio.
69 Episcopus, clericus, Abb. legationem regis, principis, vel secularis suscipere potest. nu. 70.
71 Abbas potest esse procurator alterius, sine alicuius licentia.
72 Monachus de consensu Abbatis potest esse procurator pro amico monasterij.
73 Monachus de licentia Abbatis potest morari in seruitio alicuius prin.
74 Monachus sine licentia Abbatis non potest neque etiam vnã causam suscipere.
75 Collector habens potestatem deputandi vnum subcollectorem, potest deputare vnum post alium.
76 Executio testamenti facta per guardianum S. Francisci valet, quamuis prohibitus esset illa acceptare.
77 Clericus notarius licèt prohibeatur instrumenta conficere, si tamen instrumẽtum fecerit valet.
78 Instrumentum rogatum à notario non matriculato, qui ex forma statuti prohibeatur recipere instrumentũ, valet, nisi statutum vlterius procedat annullando.
79 Religiosus, & seruus aequiparantur.
80 Processus factus cum seruo, est nullus, licèt non opponatur.
81 Iudiciũ nõ valet, si in eo seruus, vt procurator interuenerit, licèt non opponatur.
82 Instrumentum de quo religiosus rogatus fuit valet.
83 Notarius, qui postea seruus efficitur, est omnino inhabilis ad tabellionatum.
84 Monachus habetur pro mortuo.
85 Religio, & seruitus superuenientes aequiparantur.
86 Instrumenta facta à clericis valent antequam sit eis interdictum.
87 Monachus noua instrumenta facere non potest.
88 Clausula, non possint, infert potestatem ita q̃ actus factus in contrariũ est nullus.
89 Testamentum de quo rogatus est frater minor non valet.
Franciscus Aretinus maximus iurecons.
90 Fratres minores habentur pro mortuis.
91 Haereditas fratri minoris defertur eis, quibus deferretur, si vere mortuus esset.
92 Laicus, an possit esse generalis administrator bonorum ecclesiae.
93 Laicus non potest esse oeconomus.
Oeconomus quis dicatur.
94 Oeconomus debet esse clericus.
95 Ecclesiae redditus laicis locari possunt.
96 Legis principium si generale sit, facit vt tota illa lex secundum principium intelligenda sit.
97 Bona temporalia eccles. non possunt committi quo ad curam coniunctis, & propinquis praelati, etiam quod alijs laicis committi possent, nisi honestas vitae aliud suaderet.
98 Honestas facit, vt propinquis praelati possit cura bonorum ecclesiae committi.
99 Laicus etiam syndicus constitui potest, quando ecclesia est grauata debitis, nec aliter quàm per laicum potest subleuari.
100 Episcopus ex causa potest contra canones dispensare.
101 Laicus operarius ecclesiae esse potest.
102 Operarij officium quod.
103 Fabrica operarius ecclesiae distinguitur.
104 Laicus potest esse hospit. larius.
105 Laicus licèt longo tempore electus fuerit operarius ecclesiae, non tamen dicitur inducta consuetudo, quin clerici eligi possint.
106 Laicus, an, & quando possit constitui procurator ad vendendum bona ecclesiae.
107 Processus substantiatur per laicis contestationem in personam procuratoris.
108 Laicus, an constituatur nuncius in negocijs ecclesiae.
109 Nuncius est nudus minister, & habet minus iuris, quàm procurator.
110 Procurator simpliciter ad uendendum bona ecclesiae, non determinato precio, an laicus constitui possit.
111 Mãdatũ speciale nõ dicitur ad vendendũ bona ecclesiae, nisi bona sint specificata.
112 Laicus, an deputari possit principalis collector oblationum spiritualium.
113 Decimae laico locari possunt.
114 Oblationes percipiendi facultas est, quid temporale.
115 Praebenda licèt dicatur ius spirituale, perceptio praebendae temporalis est.
116 Laici pro exigendis eleemosynis exactores constitui possunt.
117 Oblationum materia consuetudini innititur.
118 Laicus constitui potest custos altaris.
119 Oblationes vendi non possunt.
120 Laicus, an possit esse vicarius episcopi, & quando.
Et maxime si sit iudex malefitiorum. nu. 121.
122 Ordinari qui non potest, ordinatus non iudicat.
123 Clericus coniugatus non potest esse vicarius episcopi.
124 Clericus coniugatus non desinit esse clericus, quia retinet characterem, tamen à iure reputatur non clericus.
125 Laicus constitui potest vicarius qũ episcopus habet temporalem iurisdictionem.
126 Doctorandi facultas quae praelato competeret, an laico committi possit.
127 Laicus magnae sanctimoniae, an possit eligi vicarius episcopi.
128 Nicolaus ex laico factus fuit episcopus.
129 Vitae meritum non facit, vt quis sit habilis ad iudicandum.
130 Vitae meritum non facit, vt recedatur à regulis iuris.
131 Laicus, an possit esse assessor episcopi, vel alterius iudicis ecclesiastici.
132 Assessoris officium est consulere.
133 Assessor esse non potest, qui non potest esse consiliarius.
134 Delegati saepe laicos assessores asciscunt.
135 Assessoris consilium iudex sequi non tenetur.
136 Iudex imperitus tenetur sequi consilium assessoris.
137 Laicus assessor esse potest quando clerici non sunt idonei.
138 Laici sunt infesti clericis, & econuerso.
139 Assessor idoneus dr̃, qui est peritus in iure canonic. secus esset si esset purus legista.
140 Clericus nõ põt esse assessor iudicis secularis, quod dẽt intelligi generaliter. nu. 41.
142 Laicus, an possit esse notarius episcopi in causis spiritualibus.
143 Laicus in causa spirituali potest esse testis.
144 Clericis prohibetur officium tabellionatus.
145 Notarij autoritas est voluntariae iurisdictionis, et põt exerceri in alieno territorio.
146 Notarius dicitur praestare nudum ministerium.
147 Laicus potest esse testis, aduocatus, procurator, & notarius in causis ecclesiasticis, & spiritualibus.
148 Laicus, an possit praedicare.
149 Mulier prohibetur praedicare.
150 Clerici, & religiosi praedicare prohibentur, nisi de licentia superioris.
151 Laicus de commissione superioris praedicare potest.
152 Laico committi potest, vt referat indulgentiam Papae datam porrigentibus manus adiutrices.
153 Mulier praedicare potest, si à superiore id committatur.
154 Clerico coniugato causa spiritualis committi non potest.
155 Clericus coniugatus non dicitur laicus simpliciter.
156 Laicus in casu necessitatis, an baptizare, & confessiones audire possit.
157 Baptizare quilibet potest tempore necessitatis.
158 Etiam mulier. nu. 159.
Baptizat tamen potius masculus, quàm foemina eo casu. ibi.
160 Et pater baptizando non contrahit aliquod impedimentum. nu. 159.
Et proijciendo puerum in puteum, exemplum indignum, nu. 16.
161 Laicus in casu necessitatis absoluit ab excommunicatione.
162 Laicus licèt in casu necessitatis confessionem audiat, non tamen absoluit.
163 Laicus sacramenta Eucharistiae, & extremae vnctionis non confert.
164 Laici de pertinentibus ad clericos, illa tantũ tractare possunt, quae specialiter sunt eis permissa.
165 Laicus de rebus ecclesiasticis iudicare non potest, etiam si agatur actione personali, nu. 167.
166 Clerici coram seculari non possunt conueniri, etiam in minoribus.
167 Consuetudo, quòd clerici conueniantur coram laicis, etiam in minoribus constituti, non valet.
168 Clericus consentire non potest, ut conueniatur coram laico.
169 Sñia qua iudex laicus pronũciat se competentẽ, non valet, si agitur cum clerico.
170 Confessio, & processus clerici factus coram iudice seculari non valet.
Et de hoc potest opponi etiam in causa appellationis. 171.
172 Argumentum de personis ad res valet, & nu. 173.
174 Laicus etiam incidenter de rebus spiritualibus iudicare non potest.
Etiam si esset delegatus episcopi, nu. 175.
176 Iudex secularis coram quo opponitur, quòd causa est spiritualis ad ecclesiasticum remittere debet.
Non tamen ex abrupto, sed causa cognita, & quomodo. nu. 177.
178 Captus pro crimine, si dicat se clericum coniugatũ, & petat se ad ecclesiasticum

remitti, si constat non habere tonsuram non est remittendus.
179 Iudex secularis si videt apertam calumniam, non debet processum inchoatum dimittere propter ambages opponentis.
180 Iurisdictio voluntaria secularis prorogari potest a clerico.
181 Competentia iudicis in iurisdictione voluntaria consideratur.
182 L.fin.ff.de iurisd.om.iud.habet locum in iurisdictione voluntaria.
183 Auctoritas præstanda clerico in aliquo casu, dēt præstari p iudicē ecclesiasticum.
184 Clericus a Comite Palatino seculari legitimari non potest.
185 Iudex secularis cognoscere potest, quando non est aliqua cōtradictio, quia pars confitetur.
186 Confessio facta coram incompetenti non valet.
187 Laicus cognoscit de causa spirituali incidenter, quando agitur de summaria cognitione.
Et quando est quæstio super facto, nu.188. præterquàm in his, quæ nullo modo spectant ad Laicos.nu.190.
189 Quæstio facti habet necessariam, & inseparabilem commixtionem iuris.
191 Laicus non potest esse collector decimæ Papalis.
Neque subcollector.num.192.præterquàm nudam tantum facultatem haberet recipiendi solutiones.nu.194.
193 Subrogatus requirit eandem qualitatem, quæ est in principali.
195 Laicus in causis spiritualibus arbiter esse non potest.
196 Laici de rebus ecclesiasticis, & spiritualibus statuere non possunt.
197 Forum sortiri, & statutis ligari à pari procedunt.
198 Laici electioni prælati adesse non possunt.
199 Consuetudo, quòd laici adsint electioni prælati non valet.
200 Laicus patronus ecclesiæ non habet ius eligendi in ecclesia collegiata.
Nec per compositionem factam cum prælato, & capitulo ad hoc habilitari potest. nume.201.
Nec auctoritas Episcopi sufficeret, sed tantum Papæ.nu.202.
203 Laici in consilio clericorum interuenire non debent regulariter.
204 Laico beneficium ecclesiasticum conferri non potest.
205 Laicus non potest præsentari ad beneficium.
206 Clerici non debent accipere beneficia de manu laicorum.
207 Consuetudo, quòd de manu laicorum clerici beneficia accipiant, non valet.
208 Laici non debent se immiscere cum clericis in ecclesia.
Nisi inuitentur à clericis.nu.209.
Et an cum illis cantare possint.nu.210.
211 Laicus potest habere præbendam, quæ in temporalitate consistat.
Et officium pulsandi campanas.nu.212.
Et banchum vel sedem in ecclesia.nu.213.
Et etiam nuncius Episcopi.nu.214.
215 Laicus potest de mandato Episcopi clericum capere, nec per hoc incurrit excommunicationem.
Et potest torquere clericos de mandato, nec per hoc est excommunicatus. numero 216.
217 Laicus in missa seruire potest.
218 Laicus potest esse executor testamenti ad pias causas.
219 Clericatus instrumentum potest produci coram iudice seculari ad faciendam fidē de clericatu.
220 Emancipatio clerici coram iudice seculari fieri potest.
221 Iudex secularis est competens in declarando aliquem periurum.
222 Excommunicationis exceptio opponi potest coram seculari.
Hoc ad effectum ne audiatur: secus si de ea contingat disputare.nu.223.
224 Prælati qui propriè dicantur.
Et comprehenditur omnis administrator habens perpetuum officium.nu.225.
226 Custos fratrum minorum an dicatur prælatus.
227 Ordinarius dicitur etiam, qui non habeat iurisdictionem.
228 Præpositi, qui dicatur.
229 Decernimus, hoc verbum, accipitur secundum subiectam materiam, tamen semper quid noui eris significat.nu.230.

DEcernimus. ¶Decretalis ista pulchrā habet materiā, quam pro tenui facultate mea diligēter inferius explicabo. Et imprimis solito more prosequar, quæ tradunē per D.Abb.hic. deinde plura alia ad materiam congerant, quæ variis in locis dispersa vagantur. Sūmarium sit, q laici ecclesiastica negocia tractare nō debet, sed prælatorū iudicio disponantur. De cuius veritate ex j. 1 dicendis apparebit. ¶ †Primo no.sm Abb.post alios, & cæteri sequūtur, q laici, nec principaliter, nec ministerialiter possūt tractare 2 negotia ecclesiæ. Et vn̄ hoc inferri ex verbo illo tractare, quod gn̄ale ē facit tex.l c.cū olī.ī.de arb.ibi, tractare cū eadē sua. & gl.ibi, in verbo, tractatu, ī.de in tex. sicut ampla & in l.elegātera § fin.ff.de pig.ac.ibi, male tractauit creditor. & in l.naturalis.§.j.de præscriptis verbis, ibi, tractatus inspici debet. & in l.si cuius. C.de ingen.& manu.ibi, si cum peritioribus tractatum habuisses. Vn̄ ea hoc, q tale verbū generale sit, ī fert And.Sic hic, q di. 3 ctū Bal.cōfundat, qui hic versi.sed vtrū, dicit † q laicus potest esse arbitrator in causis ecclesiasticis. nā sm eū, hoc est ꝯ istum tex.vbi laicus gn̄alr p̄hibetur tractare negocia ecclesiæ & idē allegādo istum tex. Abbas tenet in cap.contingit. ī.de arb.& Ro. in l.Titia.ff.sol.mat.vbi dicit se ita consuluisse & sic reperitur, vt idē Rom.late tradit in consi.ccxix.in ꝑposita consultatione 4 col.pe.Sed hr̄ in ꝯriū est cōis opi.videlicet † q imò de causis ec- a clesiasticis, & ēt spūalibus in laicū arbitratorē [a] compromitti potest, vt tenet Hostien.& Ioan.And.in cap.fina.in princip.de rerum permut.quos refert Roma.in consi.præallegato ccxix. & idem voluit Specu.in tit.de arbit.§.restat.versi.quid de sententia excommunicationis. & Bald.in titu.de pace Const.in verbo.possessiones, in prin.expresse dicit, q de decimis, & aliis spiritualibus pōt in arbitratorē cōpromitti. Et idem sequitur Pet. de Anch in consi.23.in hac, colum.3.dicens tex.in cap.contingit.de arb.procedere in arbitro prout loquitur. secus dicit eē i arbitratore. & idē Anch.tradit in alio cōsi.97.istā qōnē, in prin. & Alex.in l.quoties.C.de iudiciis.& in cōsil.91.visis actis. col.2. lib.1.& Ioā.de Ana.c.sicut in vno.co.j.de hære. Et hoc idē ipse Rom.approbauit ī ꝯsi.195.pro decisione. Ex qbus patet, istam esse cōem opinionē, a qua nō cēt recedēdū. Et non vr̄ verū, qd 5 Abbas † hic dicit, laicū p̄hiberi, ēt ministerialiter, siue ministra 6 liter tractare negocia ecclīæ, † cū laicus ēt in spūalib' pcurator eē possit c.ꝑ de pcuratoribus, in sexto. Et laicus acceptare pōt b beneficiū pro clerico absente, [b] vt notat Io.And.quē alii cōiter sequunt, in c.accedēs.de præben.& Cal.in cōsi.j.in tit.de pben. 7 †Et laico cā ciuilis ecclesiastica ab Episcopo delegari pōt, vt tenet gl.hic, q̄ cōiter approbat. ergo vr̄, q laici saltē tanquā ministri negocia ecclīastica, spūalia tractare possūt & iō verbū & tractare, hic nō ita gn̄alr accipit, sed intelligit sm nām tituli, videlicet, q laici tractare nō pnt negocia ecclesiastica, iudicādo & disponēdo. & hoc indicat natura tit.de iudi.ar.l. Imperatores, ff.de in diē addic. Cōprobat hoc, dū dr̄, spūalia plati iudicio laicorū nō disponāt. ergo vr̄, q tractatus, q supra proxime laicis prohibet, cēt in iudicādo, & disponēdo de rebus ecclesiasticis, & non in nudo ministerio. Et ad hoc etiam facit text. in fi.dū inqt, q pp corū prohibitionē, iustitiam exercere nō dimittant. ergo vr̄, q prohibitio laicorū cēt circa administrōnē iustitiæ. ex qbus cōlonāt, vt diai, quòd verbū, tractare, in disponēdo, & 8 iudicādo intelligat. ¶ †Scdo nota, q appellatione platorum ve c niunt Abbates, [c] vt colligit hic, & alii ecclesiarum prælati. † nā 9 illa dictio, alii, similitudinem ostendit, vt no.in c.sedes. de rescrip.in l.4.C.d seruis fugit. Et hoc mō idem probat in c.ꝑsenti.in prin.de offi.ord.in 6.& in cap.vt apostolicæ.in prin.de pri. in 6.& idē probat in c.i.de ætat.& quali.& in c.cum nos. vbi di- 10 xi, d cappellationibus. † Imò, qd plus est, Abbates dr̄ hēre di d gnitatē, [d] vt est tex.xvii.q̄.ii.ler prima.in c.sicut deinceps. vbi tex. ī prin.logt de Epo, & Abbate. Et subiicit idē eē in aliis dignitatibus inferioribus. & probatur etiā in c.vt Apostolicæ, ubi tex. loquitur de Abbatibus. & dicit, quibus ex propria dignitate cō 11 competit, de priu.in 6. ¶ †Et eodem modo de Abbatissa loquitur tex.in c.indemnitatibus.§.verū. de elect.in 6.ibi, dignitate. & hoc tenet Card.in clemen.prima, col.secunda, versicul.quæro, an nomen Abbatis de relcript.& sequit. Imo.ibi colum.prima, post Hostien.quem ibi refert, in capi.tuam. de ætat.qualit. 12 †Sic etiam Abbatia dicitur dignitas, vt cōcludunt post lōgā disputationē Docto.in cap.secundo, col.3.versicu.sine dubio. de præben.in 6.de quo tamen videndum est, quod tradit Lap.allega.84.colum.penul.vbi in quodam casu cōcludit, quòd appellatione beneficiorum, & dignitatum, Abbatiæ non includuntur. Et ad pdicta notan.est, q Abbatia dicitur esse de inferiorib. 13 dignitatibus, secundum † Abb.in c.per tuas, per gl.ibi, in verbo, excellentiores, de simo. Sed in hoc reperio, quod contrarium tenet Lap in alle.lxxaiij.supra allegata incl.dominus Papa, co 14 lum.fina.vbi inquit, † quòd Abbatia dicitur esse in primo dignitatis gradu, sicut Episcopatus. allegat text.in d.c.si quis de 15 inceps.16.q.7.Sed dici potest, † quòd abbatiæ teneant medium inter maiores dignitates, & inferiores, vt similiter Abb.dicit post Io.And.in c.maioribus.de præbend.quod Abbatiæ tenent medium inter maiora, & inferiora beneficia. Ex prædictis dixit gl. notabilis, quam Abba.hic adducit, in casu subdiacono 97. dist. 16 in verbo, Abbati, † quod Abbas præfertur clericis, & nō solum clericis simplicibus, sed aliis dignitatibus secularibus inferiorib' ab Episcopo Abbas præferendus est, vt notanter Domi.scribit in c.si.in princ.per illum tex.de offi.delega.in 6.Et ibi similiter 17 dicit † quòd Abbas canonicis cathedralis Ecclesiæ præponit. 18 †Et idē de canonicis ca presse dcolūt Bal.in c.pastoralis, in versi.extra quomodo de offi.delega.dicens, quod magis deferendum est vni abbati foranco, quàm vni canonico cathedralis ecclesiæ, quia est in dignitate, cum præsit capitulo, & canonicus ipse non dicitur habere dignitatem. capi.statutum.in princi.ubi Domi.

ADDITIONES.

a ¶Arbitratorem. Et bene. eo tamen modo, quo licet transigere, vel pacisci.
b Syl.Al.Absente.Idem Dec.infra, eo.c.col.6.
c ¶Syl.Ald.Abbates.Idem Dec.in c.quia nos.in 3.no.de appe.
Adde Pau.Pari.consi.xxii nū.14.consi.xcv.& consi.xcvii.lib.4.
d S.Ald. Dignitatem. Et q habeat iurisdictionem, vide Parif.in consi.21.nu.140 lib.4.vbi, q habeat quasi episcopalem.& vide in consi.121.nu.1.libri 4.& q præponatur canonico ecclesiæ cathedralis, vide Dec.consi.cixl.nu.11.

Domi. de rescript. in 6. † & hoc verũ videtur, nisi canonici collegialiter procederent, quia repræsentant cathedralem ecclesiã, quæ plus alijs honorari debet, vt notan. dicit Do. in c. quãuis, el. j. in §. quãquam. in 3. notab. de præbẽ. in vj. Et ad hoc bñ facit, quod notat Abb. in c. cum nõ liceat, in prin. de præscrip. 20 vbi inquit, † q ecclesiæ inferiores debẽt reuerentiam cap. sicut epõ, & nõ singulis canonicis. Et q Abb. pferat̃ alijs dignitatib. secularibus inferioribus ab epõ, facit tex. hic sm̃ vnam literã, 21 ibi, Abbates, archidiaconi. † Ex priori enim nominatione maior dignitas arguitur, iuxta gl. in c. bñ quidem, 96. dis. & in c. quorũdam, de elect. in 6. cum similib. & hoc modo idem probat̃ in c. præsenti, in priu. de offi. ord. in 6. in c. fi. in princ. de offi. dele. 22 in 6. † Ex quibus dicit hic And. Sicu. se consuluisse, quòd Abb. pferatur archidiacono cathedralis ecclesiæ, pro quo est decisio Abbatis, qui in terminis hoc tenet in ca. ex ore, in quarto notab. per illũ tex. de priuil. & ad hoc faciunt plura iura, in q̃bus Abb. prius, quàm Archidiaconus, nominatur in suprascriptionibus Decretalium, vt patet I c. fi. de dilatio. in c. dilectus. de offi. dele. & in c. fi. de confirma. vti. uel inuti. & in c. cũ oporteat de accu. Et idem in alijs dignitatibus secularibus inferioribus ab episcopo, ut no. in c. pen. de offic. vica. in c. insinuante, de offi. deleg. in c. 2. de renun. in c. cum dilecti. de elect. in ca. ex 23 parte. el j. de uer. sig. Et qd † dictum est in Abbate, idem esset in præposito, qui sit loco Abbatis, quia idem de tali pręposito intelligatur, quod de Abbate, vt no. Abb. in c. cum illorum, per gl. 24 ibi, in versi. Abbatem. de senten. excommu. † Secus vero si prępositus non sit loco Abbatis, sed consideretur simpliciter, quia archidiaconus præposito præfertur, vt Bal. concludit in consi. 25 335. in c. archidiaconus. vol. 3. ¶ † In gl. 2. ibi, mere ciuiles. gl. cõcludit, q episcopus causas ciuiles laico committere potest. & idem gl. in c. bene quidem, 96. dist. cum similib. vt per Ab. hic. & no. Spec. in tit. de legato. §. nunc ostendendum. in versic. 6. cum similib. & prosequuntur Mod. hic, & idem Fede. de Se. in consi. cxxv. super eo. facit c. exposita. allegatum in glo. supra de arbi. And. Sicu. hic in 6 col. & idem in consil. xlv. mandato, & & iussu. col. 4. nol. 2. insurgit contra communem opi. & probare conatur, quod causa ciuilis ecclesiastica per episcopum laico committi non possit, primo per text. in c. nullus infra titu. primo. vbi dicitur, q nullus iudex secularis clericum sine permissu Pontificis iudicare potest. ergo consensus sufficiens non vr. Sed ad hoc respondetur, quod uerbũ, Pontificis, ibi de epi 26 scopo intelligit̃, † quia Papa ipse, summus Pontifex appellat̃, vt per gl. a. in c. j. de const. in 6. facit tex. in c. cleros, uersic. episcopi enim, 21. dist. Et hoc probatur in c. clericum cuiuslibet. 11. quæstio. j. ubi tex. in eodem casu loquitur. & dicit absq; sui 27 Pontificis permissu. † Illa enim verba, Pontificis sui, de proprio episcopo intelligenda sunt, & de hoc est casus in capitulo clericum, eadem causa, & quęstione. ibi, episcopo non permittente. Vel secundo responderi potest, quòd tex. in d. ca. nullus, 28 intelligatur † & loquitur quando iudex laicus vellet iudicare inter clericos iure proprio, ratione prorogatę iurisdictionis. quo casu non potest etiam de consensu episcopi, vt in cap. significasti. infra tit. primo. secus uidetur in delegato episcopi, prout in casu nostro agitur. Secundo mouetur, quia si laicus esset delegatus epi. ergo clericis coram eo litigantibus imperaret, quod est cõtra tex. in c. ecclesia, supra de consti. Sed potest responderi, quòd tali casu hoc facit: quia fungitur iure episcopi, & reputatur, quòd ipse episcopus imperet mediante persona deleg. capitu. cum olim. el 2. & quod ibi Abb. de offi. deleg. facit tex. in c. sane. eo. tit. & in l. j. §. j. ff. de officio eius. & iura, q̃ hoc prohibent laicis, intelliguntur quando hoc faciunt iure 29 proprio, vt in glo. hic, & infra dicam. ¶ † Tertio adducit, quia ille, qui non potest principaliter aliquod officium exercere, ẽt non põt in tali officio subrogari, vel substitui, ut not. Bald. per illum tex. in l. parabolani. C. de episc. & cle. facit, quod no Bar. in l. 4. per illum tex. in fine. C. de prin. agen. in reb. lib. 12. vbi in 30 quit, † quòd Doctor non potest legere per scholarem substitutum. ergo pariter in proposito videtur, quòd episcopus laicũ in locum eius subrogare non possit. Sed ad hoc etiam responderi potest, q argumentum procedit, quando quis vniuersaliter in locũ alicuius tertij substitui debet, prout loquitur text. in d. l. parabolani. Secus est quo ad vnam causam, put agitur in quæstione nostra, & ita colligitur ex dictis Ate. hic. Confirma- 31 tur † hoc, quia tex. in d. l. parabolani, locũ habet in subrogatiõe perpetua, prout tex. ibi loquitur. secus videtur in temporali argu. eorũ quæ dicunt Cy. & Gul. de Cun. in l. 3. ff. de offic. assesso. Et hoc pariter dicendum in causis, vt tex. in dicta l. parabolani. intelligatur ĩ subrogatione facta generali respectu causarũ: secus si limitate facta sit in vna causa, prout in tex. nostro agi- 32 tur. † valet enim argumentum de tempore ad res, vel causas, vt not. in l. vinum. ff. si cert. peta. Et ad hoc facit notabile dictum Inno in capitu. primo, de obligatis ad ratiocinia. vbi inquit 33 † quòd clericus in vna causa potest esse procurator laici, licèt generaliter non possit, & no. in c. per venerabilem. vbi Abbas per illum tex. infra qui fil. sint legiti. cum similib. vt infra dicã. Præterea, & secũdo responderi potest, & dico, quod tex. in d. l. parabolani. loquitur in tali substituto, qui principalis efficitur, & nomine suo proprio actum exequitur, vt ibi patet, merito habilitas requiritur, prout in principali requiritur. Sed in pposito quæstionis nostrę delegatus nomine episcopi totũ facit, & ex persona episcopi delegantis debilitas consideratur, vt supra dictum est. Et ad hoc bene facit, quod Abb. dicit hic respondẽdo ad tex. in c. significasti, infra de fo. compe. Tertio, & vltimo respondetur, quòd tex. in d. l. parabolani. loquitur in subrogato, qui constituitur a superiore ordinarij propter impedimentum perpetuum, & non habet ille iurisdictionem delegatam, 34 prout agitur in casu nostro. Et istam differentiam inter subrogatum, & delegatum, singulariter tradit Bal. in rub. de offi. deleg. col. pe. Quano And. Sic. consi. supra allegato, allegat tex. in c. qualiter. j. eo. in fi. ibi, quod omnino fieri prohibemus. nam illa dictio præcisam habet naturam. ideo secularis etiam tanq̃ delegatus, prohibitus videtur. Sed respondetur, quòd ille text. loquitur in iudice ordinario seculari, qui nullo modo habet potestatem iudicandi clericum, quia proprio iure iudicaret, & hoc omnino prohibitum est, secus in iudice delegato per supradicta. Et ex his resoluta videntur omnia, quæ And. hic adducit. ¶ Vlterius tamẽ arguitur efficaciter ꝯ communem opinionem, ꝯ quam videtur mihi casus hic, dum text. dicit, quòd prælati causas ecclesiasticas iudicio laicorum non disponat. ergo videtur, quòd episcopus laico causam committere nõ possit, quia tunc causa ab episcopo iudicio layci disponeretur: q̃a 35 delegatus † licèt habeat potestatem ab episcopo delegante, tamen iudicio suo iudicare dicitur, vt est tex. in c. prudentiam. §. illa quippe, de offi. dele. Et per hoc tollitur ratio illa, per quam fundatur cõis opinio, dum dicit, q delegatus laycus totum facit noĩe epi, cum vtatur iurisdõne delegantis. c. sane, de offi. deleg. nam licèt laycus delegatus noĩe epi faciat, vtitur tñ iudicio suo in iudicando. d. c. prudentiam. §. illa quippe. & sic in effectu episcopus iudicaret iudicio layci, ꝯ istum text. Et ratio ista concludẽs vr. Secundo considerandum est, q si laicus esset habilitatus ex eo, q noĩe alieno totum facit, etiam causæ spirituales eadem rõne possint delegari, quia eadẽ ratio militaret, ex quo noĩe episcopi omnia facit, & non ipse. sed persona episcopi consideratur, cuius tñ contrarium gl. & omnes dicunt. Tertio, & vltimo facit, quia licèt cã ciuilis sit, tñ agitur de condẽnatione clerici, quam non vr; q laicus facere possit, quia isto respectu causa videtur spiritualis, prout Abb. ita arguit in c. at si clerici. in prin. col 4. j. eo. ¶ Istę rationes efficaces sunt, sed tñ pro defensione cõis opinionis cogitabam etiã ad ista posse responderi, & primo ad text. hic dũ dicit, q prælati non debent disponere spiritualia iudicio laicorum: intelligitur de iudicio laicorum simplici, quod ex proprio laicorum motu insurgit. nam non debent prælati disponere de rebus ecclesiasticis secundum iudicium, id est, voluntatem laicorum, vt dr̃ hic. Secus videtur in iudicio laici delegati ab episcopo, quia tali casu iudicium laici fomentum recipit ex commissione epi, per supradicta. Et si dicatur semper, quando episcopus sequeretur iudicium laicorum, illud iudicium videretur recipere fomẽtũ ab episcopo, & sic semper episcopus possit negocia ecclesiastica iudicio laicorum disponere. Rñdetur, quòd iudicium laicorum recipit fomentum ab episcopo, quãdo laicus efficitur delegatus eius, quia totum facit referendo se ad episcopum, aliàs secus. Secundo non obstat, q anenta communi ratione etiam causa spiritualis poterit laico committi: quia respondetur, q in causa spirituali alia ratio videtur commissionem impedire, cũ Episcopus in spiritualibus laicum habilitare non possit. Hoc est enim de reseruatis Papæ, vt infra dicam. Licèt enim fa- 36 ciat ex cõmissione episcopi, qualitas tñ eius repugnat, adeo † q laicus nec etiam auctoritate præscriptionis ad spiritualia habilitari potest, io And. in c 2. de præben. in 6. Bal. in l. j. C. de emãci. li. Abb. in c. quanto, de coniu. Et sic in laico nõ est capacitas vt in spiritualibus cõmissionẽ episcopi exequi possit. facit tex. 37 in c. causam, quæ. de præscript. † Et etiam est contra honestatẽ quòd laicus tractaret spiritualia. c. contingit, de arbitris vbi dicitur, quòd non decet, & no. Abb. in c. per tuas, in quarto not. de arbi. Et sic ratione incapacitatis, & ratione inhonestatis nõ vr, q laicus commissionẽ episcopi in causa spirituali exequi possit, quia non videtur habilis, sicut etiam collationes ordinum, & sacramentorũ laico demandari non possunt, vt per gl. & Doct. in c. quanto, de consuetu. ¶ Tertio, & vltimo non obstat, q inspecta persona clerici causa videtur spiritualis, quia istud verum est largo modo, & potest habere locum in terminis, in quibus Abb. loquitur in d. c. at si clerici, videlicet qñ agitur de prorogando iurisdictionẽ, quo casu laicus iure proprio iudicaret. Sed causa spiritualis proprie dicitur causa electionis vel decimarũ, & in his maior phibitio habetur, vt in glo. hic.

& laicus habilis nullo modo reputatur: secus est in causa ciui-
li, vt supradictum est. Et licet et in causa ciuili agatur de psona
clerici, vt ipse teneatur, executio tñ non dẽt fieri in personam
eius, sicut in causis spũalibus contingit. Et quia delegatus to-
tum facit noĩe epi. & ab epo condemnatus reputatur, & tali ca
su iurisdictio ecclesiastica dr, vt Abb. declarat in c. significasti.
In fi. j. tit. j. Et q facilius in causa ciuili clericus a seculari iudice
38 iudicari possit. facit tex. in c. j. de cler. cõiug. in 6. † Et retenta cõi
opinione, scilicet, q eps cãm ciuilẽ ecclesiasticã laico delega-
re possit, ista cõclusio primo declaratur procedere, qñ clerici
idonei nõ reperiuntur, aliás secus, fm Fran. Vercellen. per c. re
latũ. j. ne cle. vel mona. per c. inter quatuor, de religiosis domi.
quæ iura bñ faciunt in argumentum, dum ibi tantum in defe-
ctum monachorũ. alii alterius monasterij recipiũtur. Et facit
39 gl. in fi. in c. si proponẽte. de rescrip. † & tex. in c. nullus inuitus.
& in c. obitum. 61. dist. vbi episcopus debet eligi de eadẽ ciuita
40 te si repetitur idoneus. † Et de episcopo no. in c. cũ inter cano-
nicos. vbi gl. in verbo, aliam. in c. ne pro defectu. in fi. de ele. &
idẽ in Abbate, si in eodẽ monasterio inueniatur. c. quàm sit.
41 18. q. 2. Sic etiam in beneficiis conferendis, nam clerici, † q sunt
de patria, si idonei sunt, debent forensibus præferri, vt no. Ab.
in c. ad decorem, in fi. de insti. in c. bone. el 2. de postu. prælato,
42 in 11. no. & in c. ne pro defectu. 10 gl. fi. de ele. † Et in simili not.
a Bar. de eleemosyna,ᵃ quæ potius debet fieri pauperibus, q sunt
in loco. q̃ alienigenis, vt ipse tradit in l. 2. C. de anno. ciuilibus,
lib. 11. facit gloss. in c. si pater, in verbo, pauperes de testament.
in 6. & tex. in §. si quis autem proreptione, in Auctẽ. de eccle-
sia. tit. & in q. gl. hic hoc saltem tenendum est de honestate. Si
tñ episcopus, non habito tali respectu, laico causam delegauc-
rit, commissio nõ debet vitiari, & hoc modo intelligitur quod
Abb. hic, & Doct. dicunt. Secũdo cõis opinio limitatur, vt pro
43 cedat in vna causa. secus esset in vniuersitate causarum, † q̃ per
episcopũ laico cõmitti nõ põt. fm Arct. hic, per tex. in c. in no-
ua. 16. q. 6. vbi dr indecorum esse, q laicus sit vicarius episcopi,
& q habeat clericos iudicare. Sed rñdet. q in vicario alia ratio
vr, quàm in simplici delegato, quia vicarius habet ordinariã
iurisdictionem, vt in c. iua, de offic. ordi. & haberet iudicare et
in spiritualibus. Præterea tex. in d. c. in noua, loqr in economo,
q ministrat res ecclesię. & ad idẽ est tex. in c. iudicatũ. 89. dis. vbi
cura patrimonij ecclesiæ nõ debet laicis committi, quia in ta
libus agitur de præiudicio pecuniario ecclesiæ. Secus videtur
in causa delegata, vna, vel pluribus. in quibus non agir de inte
resse ecclesiæ. & ratio, quæ militat in una causa etiam locũ ha-
bet in pluribus, quia totum facit noĩe episcopi. & de intellectu
dictorum iurium j. videbimus. Tertio quod s. dictum est, bñ
procedit in causa ciuili, prout gl. & doc. loquuntur. secus est in
44 causa criminali, vel spũali, † qm episcopus laico cõmittere nõ
põt. adeo q talis causa laico, & clerico simul, per episcopum
cõmitti non põt, vt no. Abb. tradit in c. significasti. col. 8. de fo.
45 cõpe. vbi cõcludit, † q licet de causa spũali cõpromissum fieri
possit in laicum, & in clericum simul, vt in c. per tuas, de arbi.
Secus tñ est in delegatione. Et rõnem diuersitatis adducit ibi, &
idẽ Abb. in c. cõtingit. de arbi. circa fi. & tradit Host in summa
de offi. dele. in § cui possit. versi. quid si delegetur. & segr But. hic
in 2. col. ver. nunquid aũt. Aliter tñ dicit Imo. hic, & in d. c. per
tuas. col. ñ ver. nunquid aũt. Sed tñ prima opi. cõis est, quã tegẽ
Do. in c. 2. §. j. de iu di. in vj. cũ si. vt tradunt Mode. hic. Et ad hoc
facit, quia solum laicis de rebus ecclesiasticis permissum videt
q expressum reperitur, per gl. 2 4. q. 1. c. vlti. Et quia text. in d. c. p
tuas loquitur in arbitris, qui iure proprio virtute cõpromissi
cognoscent, si ille tex. haberet locum in iudicibus, esset ddm,
q clerici possent iurisdictionem secularium iudicum proga-
re, & hoc falsum est, vt Doc. oẽs tenẽt in c. significasti. de fo. cõ
46 pe. Scdo principaliter est in glo. hẽs fm Abbatẽ hic † q verbũ,
præsumat, intelligitur qñ quis propria auctoritate actũ facit,
secus si de cõmissione alterius. Vñ infert ad statutum, q qs nõ
præsumat aliquid facere sub pena. nã intelligitur de eo, q nõ
obstante prohibitione propria auctoritate ꝯfacit. secus si ex cõ
missione alterius. Ad cuius declarationẽ considero tres casus.
47 † Primus casus est in eo, qui iusta ignorantia ductus, tali statu-
to ꝯfacit, quo casu nõ incidit in penã, vt per gl. in l. in rem. § j. ff.
de rei vend. no. Bal. in l. nõ eo minus. col. 1. C. de accu. cũ ꝯcor.
vt tradit Alc. ꝯsi. 26. visis his, col. 2. vol. 3. & in l. de pupillo §. nun
48 ciationem. ff. de ope. no. nun. † Verbũ. n. præsumit, arguit dolũ
& temeritatẽ ꝯfacientis, vt in notabili quæstione tradit Card.
in cle. j. in prin. in 39. q per illum tex. in verbo. præsumpserit. de
priuile. Et idem in simili casu notat Cal. in cõsi. 4. de sent. excõ.
Facit tex. in 1. r c monasteria. de vita, & ho. cle. in c. fi. ne prælati
vices suas, in c. fin. de excessi prælа. in c. fin. de tempo. ordina. in
6. & in auc. statuimus. C. de episc. & cler. & in c. Iudæi. de testib.
cum si. vt tradunt Mod. ibi, in fi. & And. Sicu. in c. prudentiam,
in prin. in primo notab. de offi. deleg. Et in isto casu licet pena
euitetur propter ignorantiam probabilem, vt dictum est, actus
tũ non valet, nec permittit. Vnde prædictã nõ ꝓp. ic cõuenit
ad gl. ius. loquit, qñ actus valet, & licite fieri põt. Scds casus est
in terminis, in qbus loqt gl. hic, videlicet, qñ aliꝗs factus ꝯ, phibi-
tionẽ tene., qa phibitio facta simplr. itelligit qñ qs, ppria au-
ctoritate illud facit secus si de cõmissione superioris, vt p glos.
hic, & no. Archi. 96. dis. in c. bñ qdẽ. Et ad hoc est bonus text. in
c. quanto, de cõiuc. vbi dr, q presbyteri non psumãt auctorita
te sua exhibere illa sacramẽta, q solis epis reseruata sunt, & tñ si
obstante illa phibitione de cõmissione saltẽ summi Pontificis
hoc facere pñt, vt Doc ibi tradũt. Ad idẽ tex. i c. fi. s. de off. ord.
vbi qs ex cõmissione superioris ꝯseqt ptãtẽ absoluendi quã iu
re, pprio nõ hr̃et, vt no gl. allegando illũ text. in c. de cetero, in
gl. 2. de sen. excõ. Si esset inferior ab epo, q non hr̃et ptãtẽ dispẽ
sandi poterit tñ de mandato superioris dispensare, vt not. Do.
in c. cum ex eo. col. 2. uer. p pmisa pater, de ele. in 6. & in simili
no. Arch. in c. placuit, de penitẽ. dist. 6. & in simili Abb. in c.
porrectum. col. 2. de rña. In prædictis enim casibus reputatur fa
ctũ illud a superiore, ex quo ille, cui superior committit noĩe
eius facit, & hẽt locũ rña. q per alium facit de reg iur. in 6. Secus
si noĩe, pprio faceret, et accedente ꝯsensu superioris, quia per
hoc non habilitatur, vt notãter Abb hic declarat in 2. col. dũ
opponit, & rñdet ad c. significasti. de fo. cõp. & idẽ Abb tradit
in d. c. significasti. circa finẽ. Arch. in d. c. bñ qdẽ. Et sic infertur,
q aliqd fieri põt de commissione, & mãdato superioris, qđ tñ
49 de ꝯsensu eius simpliciter fieri nõ põt. Et rõ manifesta vr; qa
ille, q alteri facienti ꝯsentit, non dr facere. l. aliud est vendere,
ff. de ver. sig. l. si pater, in fi. ff. de manumis. vindic. Ideo ex ꝯsen-
su simplici superioris persona nõ habilitat per actũ, quæ sibi
prohibet, secus, qñ facit ex cõmissione superioris, per s. dicta.
Tertius casus est in eo, q faceret actum noĩe alterius priuati, q
hr̃et ptãtẽ, & illo casu sic prohibitio non vr hr̃e locum, vt in
terminis decretalis nr̃æ est casus in c. 1. de, pcur. in 6. vbi laicus
50 noĩe clerici tractare põt spũalia. Sic et filiusfamilias, † q prohi-
betr eẽ i iudicio sine ꝯsensu patris. procurator: noĩe admitutr,
c. q gñaliter. §. 1. de procura. in 6. facit tex. in l. cũ mandato. ff. de
51 minori. † Et bannitus. q ex forma statuti nõ auditur, pcurato-
rio noĩe admittitr, vt late Albe. tradit in tertia parte statu. qõ.
63. in c. itẽ qro si bannitus. vbi dicit le ita de facto obtinuisse. Fa
cit qđ no. Ang in l. quãuis. in priu c. de aeq, poi. cũ si. vt tradunt
Alc. & Mod. in l. quæsitum. ff. de in ius voc. ¶ In ca. gl. ibi. Papa
52 vero. † Notandum est, q Papa ipse cãm et spualẽ laico cõmitte
b re põt.ᵇ Et idẽ gl. dicit in c. bñ qdẽ. in uerbo, pręter. 96. dist. & in
53 c. 1. in uerbo, præcipimus. 94. dis. & in c. nullus. 11. q. 1. † Et et fa
cultas excõicandi laico, a summo Pontifice cõmitti põt, vt p
gl. in §. verum. in verbo, Ducibus. 3 2. di. & in c. Mennam. in gl.
54 2. q. 5. † Sic et a Papa ptãs ꝯferendi bñficia laico cõmitti põt, s
c vt per gl. 16. q. 7. in summa, ad finem. & p gl. dis. c imperium. no
tat Bal. in l. rescripta col. pe. C. preci. impe. offe. Fe. de Anch. in
cle. per litteras. in prin. de præben. & in rña, bñficium. in prin. de
re iur. in 6. & Ro. in ꝯsi. 264. iste Petrus Alemanus. in fi. & tradũt
Io. And. & Docto. in c. q sicut. de elect. & in c. dilecto. de testib.
55 † Et prædicta oĩa procedunt in his, q sunt iurisdõnis: ea vero,
q̃ ordinis sunt, laico cõmitti nõ possunt, etiam a Papa. Ita vr
cõis opinio, vt Abb. concludit in c. quanto, col. 2. de consuet.
¶ Subsequẽter Abb. hic dicit, q rña, quæ ponit hic limitatur,
vt procedat, quando proprio nomine laicus tractaret negocia
ecclesiastica, vel spũalia. secus si nomine alterius, quia potest,
56 vt probatur in c. 1. de procu. in vi. † Nam dr ibi, quod, pcura-
tor laicus constitui potest in spũalibus, quia prohibitus nõ re-
peritur. vt ista ratio verificetur, necessarium est dicere, q prohi
bitio q̃ est facta hic laicis, intelligatr qñ, ppria auctoritate cõtra
hoc facerent. secus si noĩe alieno, vt dictũ est. Et isto casu non
hẽt locũ rña, q alicui. de re. iur. in 6. vbi glo. p ista iura hic di-
cit. Et procedit ista conclusio in, pcuratore simplici, q nudum
57 ministeriũ facit, ꝓstare vr. † Et ista rõne laicus, p clerico absen-
te acceptare bñficiũ põt, vt no. Io. And. & post alios in c. acce-
58 dens. de præben. Cal. in cõs. 1. in tit. de præben. † & Collectarius
hic dicit, q laicus põt esse, pcurator ad pmutandũ, & resignã-
dum, quem refert, & sequitur Rota in deci. 5. in tit. de procu-
ra. in antiquis. in decisione. 11. in tit. de rerum permuta. In anti
59 qs. † laicus de mandato Abbatis recipit religiosum monachũ
ad professionem, fm Ioan. de Ligna. in cap. ad apostolicam. de
regu qa prædicta omnia laicus tãquam nudus executor, hoc
facit. secus si aliquid ronis consequeretur, quia tunc laicus in
60 spiritualibus non admittitur. † Vnde non potest laicus pro-
curator

ADDITIONES.

a Eleemosyna. Nota quòd eleemosyna debet potius fieri pauperibus, qui sunt in loco, quàm alienigenis.

b S. Ald. Potest. Idem Deci. in c. præterea, col. 5. de offi deleg.

c S. Ald. Committi potest. Deci. in consi. 134. col. 2. & in his Pa ij. dum essem gubernator, & locum Ten. Bononiæ commisi omnia etiam spiritualia quibus tñ parcissime usus sum, & ubi necessitas urgebat, & erat periculum in mora.

curator constitui ad eligendem, vt notanter voluit Io. And. in regula, quod alicui, col. fi. de reg. iu. in 6. & sequitur hic Ant. de But. & Abb. & Domi. in d.c. j. de proc in 6. in prin. & ad hoc bñ facit, quod notanter Abb. dicit in c. causam, quæ. col. i. de elect.
61 † quod in laicum compromitti nõ potest de eligendo canonicũ, vel plato, & ista videntur procedere qñ laicus hẽret potestatem eligendi gñaliter quẽ ipse vellet, put Io. And. & Doc. loquunt in locis pallegatis. Secus vr, si laico potestas concedatur eligē-
a di certam ᵃ personam, quia tunc est nudus executor, argu. c. si episcopus nullis. de præbend. in 6. in c. is, cui. de offic. delega. in 6. & talis executio laicis prohibita nõ vr per s. dicta. † Secũdo
62 limitatur dictum Io. And. nisi compromissum fieret ad psentãdum in ecclesia, quæ esset ius patronatus, quia in laicũ hoc fieri potest, cum de tali iure laicus capax sit. ita no. Dom. tradit in c. j. §. in cæteris, ver. ex his deciditur. de cleri. coniug. in 6. & licẽt ipse loquatur in clerico coniugato, tamen rõ sua militat ẽt
63 in laico simplici. ¶ † An autem econtra prælati possint. vel debeãt delegationem sibi factam à iudicibus secularib. suscipere, Abb. post But. concludit, quòd non, saltem de honestate, p tex. in c. te quidem. 11. q. j. facit tex. in c. fi. 96. dist. in c. 2. in c. sed nec procurationes. j. ne clcri. vel mo. & in c. 1. s. de post. Et ista cõclusio vr procedere, qñ pp hoc prælatus distraheret à diuinis, ita φ in sim. multũ versaret prout loquit tex. in d. c. te quidem. cũ si supra alle. Vnde prælatus non potest esse generalis officialis
64 laici, † & sic nõ põt gerere vices regis, vel tenere locũ principis secularis, vt no. Abb. in d. c. sed nec procurationes. circa fi. & in
65 c. clerici. p illũ tex. in 4. no. j. ne cle. vel mona. † Secus ẽt in una cã, q̃ sibi cõmitteret à iudice seculari, quia illã acceptare potest vt probat late Cal. in consi. 6. an sacerdos. in ti. de off. dele. Et iõ qđ Abb. hic dicit spãliter esse in casu capituli in archiepiscopatu. de rap. non est verũ, quia immo hoc generaliter pcedit respectu vnius causæ. Et ita in terminis quæstionis nostræ ipse Abb. dicit in d. c. sed nec procurationes, in ver. sed quæro. dicẽs
66 φ in iustitia administrãda in vno negocio poterit clericus † cẽ
b delegatus iudicis secularis. facit notabile ᵇ dictũ Inno. in c. j. de
67 obl. ad ratioci. vbi uoluit † φ licẽt clericus probibetur in causis laicorũ procurationes suscipere, c. 2. ne cler. vel mon. tñ p una causa talis phibitio nõ intelligit, & hoc dictum ponit pro singu. Roma. in notabili 274. in lcii. vbi pro dicto Inn. allegat tex. in c. p venerabilẽ j. qui fi. sint legi. quem ẽt ad hoc ibi Abb. ponderat. & idem Abb. per illum tex. in c. cum essent, de simon. & tradit hoc Arch. 86. dist. in c. fi. & Fede. in consi. 170. φ clericus.
68 Abb. in c. in nra. de proc. cum si. † In vno enim negocio qs nõ dr negociator, & nõ vr babere locũ rõ quæ in iuribus supra al
69 leg. consideratur. † Et rõ clericus, & ẽt episcopus legationẽ regis, vel principis secularis suscipere põt, vt notatur in c. cum parati, vbi Perusinus, in 7. notabili de app. facit tex. cum gl. 18. dist. in c. episcopus. Et prædicta nõ solum locum habent in prælato
70 vel clerico seculari, † sed ẽt in religiosis, & primo ĩ Abbate pro
71 ut loquitur Cal. in consi. 6. supra allegato. † Et ad hoc facit, qa Abb. potest esse procurator alterius absq; licẽtia alicuius, vt notat Host. in c. sopitę, & Abb. ibi in secundo notabili post gl. ..de
72 cenlib. † Et idem in monacho de consensu Abbatis, nam poterit esse procurator pro amico monasterii, vt dicit Inn. in c. cũ I. & A. de re iud. quod pro singulari tradit Rom. in not. 275. monachus. & Rota in 2. decisione in ti. de procuratorib. in antiqs.
73 † Sic etiam monachus de licentia Abbatis morari potest in seruitio alicuius principis, ut no. Abb. post Host. in c. quanto. in prin. de off. ord. & in c. ex rescri pto. col. 2. versi. nota tertio. j. de
74 iudiciu. † Sed absq; consensu Abbatis ẽt unam causam non poterit monachus suscipere, quia inhabilis ur, tex. est in c. monachi. el a. 16. q. 7 facit tex. in cap. si religiosus, de electio. in 6. & in c. fi j. de testamẽ. in 6. & in notab. quæstione Federicus in consi. 103. primo quæritur. in 2. q. ¶ Et ad declarationẽ prædictorũ notandu est, φ causa vna intelligit codẽ tpe, nã successiue vna expedita aliã poterit suscipere, vt dicunt Mod. in c. cum I. & A. de re iu. Ex eo, φ in simili voluit Rot. in v. dec. in ti. de off. dele.
75 in nouis. † φ principalis collector decimarum habẽs potestatẽ deputandi vnu sub collectorẽ, poterit successiue plures deputare. vnum post alium, quia satis est, φ eodem tempore vnus tãtum sub collector reperiatur, & hoc idẽ sequit Belenzi. in trac. de charitatiuo subsidio q. 124. in fi. allegãdo Rotam in pluribᵘˢ decisionibus. ¶ Sed aduertendũ est, qa in casu, in quo loquitur Rota, illa decisio bene vr procedere, quia cũ principali collectori data sit potestas deputãdi vnũ subcollectorẽ, si talis subcollector moriatur, uel impedit si in aliquo tẽpũ nõ idoneus reperitur, tunc conuenit, φ alius subrogetur, quia adhuc durat officium principalis collectoris, & militat ratio ɔstituẽdi aliũ subcollectorẽ, cu ipse solus principalis non ita de facili cõmissionẽ exequi possit, & iõ rõni cõuenit, & mẽti superioris cõsonat, φ plures successiue ɔstitui possint, et sufficit φ eo tpe plures nõ reperiant. Sed in proposita q̃stio alia rõ vr, quia si clericus, vel prælatus, una causa expedita, aliã susciperet successiue ita continuando. vr facere ɔ prohibitionẽ d. c. te quidem. 11. q. j. & c. peruenit. 56. dist. cum si. s. alleg. Et intentio Innocẽ. qui in vna causa prohibitionem iuris relaxauit. non vr fuisse, φ clericus vnam cãm post aliam semper procurare posset, quia sic in negotiis secularibus multum versaretur. Vnde putarem intentionem Inno. fuisse, quòd quamuis iura canonica prohibeant clericum in causis secularibus procurationem suscipere. d. c. 2. ne cler. vel mona. tñ ex causa, aliquando in aliquo casu talis phibitio non attenditur, ut quia causam amici, vel coniuncti, pcuraret. Secus videtur si studiose semp vnam causam post alia, susciperet. per supradicta. Et ad hoc bene facit, quod no. Abb. in d. c. 2. ne cleri. vel mona. vbi distinguit an vna causa suscipiat ex iusta causa, vel cupiditate, quia cum illud dictum Inno. in p alleg. c. 1. de obli. ad ratioci. sit contra iura communia, quæ generaliter loquuntur, conuenit φ ita restringatur. Et facit regula. quæ habetur in l. boues. § hoc sermone. de verb. sign. Et casu quo clerici, & prælati, qui prohibentur delegationes laicorum suscipere, sm φ supradictum est: tamen suscipiendo contra iuris prohibitionem iudicium non vitiatur, vt Abb. post But. hic dicit. Nam ista prohibitio facta est non propter inhabilitatem personæ sed propter honestatem ne distrahatur à diuinis. Vñ licẽt contrafaciat, actus non redditur nullus. vt in simili de fratre minore Fede. scribit in consi. 293. factum tale est. colũ. fina.
76 † vbi tenet, quod executio testamenti facta per Guardianum sancti Francisci valeat, quamuis prohibitus esset illam acceptare, in cle. exiui de paradiso. de verbo. sign. & dictum Feder. sequitur, & late probat Romanus in consi. ccv. quo ad primum, in
77 2. dub. † Sic etiam dicitur de clerico, qui notarius sit. Licẽt enim prohibeatur instrumenta conficere. c. sicut. j. ne cle. vel mon. si tamen rogatus fuerit, & instrumentum fecerit, instrumentum
c valet, ᶜ vt no. Io. And. & Doc. seq. in d. c. sicut, & idem Bart. in l. vniuersos. C. de decurio. lib. x. Ang. in l. si quis decurio. versi. v. no. C. de fal. cum si. vt Alex. tradit dicens istam esse communẽ opinionem in l. prætor ait. §. bis etiam. ff. de eden. & Ro. in cõ
78 si. s. alle. † Sic etiam in notario non matriculato, qui à statuto conficere instrumentum prohibetur: nam si rogatus fuerit, valebit instrumentum, vt no. Ang. dicit in d. l. vniuersos. C. de decurio. lib. x. & hoc intelligitur, nisi statutum vlterius procederet annullando instrumentum, vt idem Angel. tradit in consi. 154. visis processibus, col. 1. Et prædicta conclusio non solum in prælatis. & in clericis secularibus procedit, sed etiam in prælatis regularibus, & religiosis habet locum, vt probatur in c. 1. ne cler. vel mona. circa fi. vbi pariter monachi sicut clerici in negociis secularibus se immiscere prohibentur. vnde sicut in clericis valet actus non obstante iuris prohibitione, vt dictum est: ita videtur in monachis, & hoc specialiter in monachis Ange. tradit in d. l. prætor ait §. fi. in prin. ff. de eden. vbi ad hoc allegat tex. in d. c. 1. ne cle. vel mona. Et istud potest habere locũ in Abbate, vel monacho de consensu Abbatis, vel in alio religioso. accedente consensu superioris. Secus vr, si absq; cõsensu Ab
d batis hoc faceret, quia actus esset nullus, ᵈ cum in talibus religiosis maior sit prohibitio, ut probatur in d. c. sed nec procura
79 tiones. in ver. districtius autem. ne cleri. vel mona. † Et quia religiosus seruo æquiparatur, iuxta dictum Inno. in c. cum olim,
80 de priuil. † Et cum seruo, pcessus factus, nullus est, licẽt nõ opponatur, vt notat Ang. in l. cum prætor. §. non autem, de iudiciis,
81 & Abb. in c. sciscitatus. de rescrip. † & si seruus in iudicio, vt procurator interuenit, iudicium non valet, licẽt non opponatur, vt no. Ang. post Iac. Bu. in l. seruus, per illum tex. C. de iud. Et ex
85 ista æquiparatione etiam infertur † φ non valet instrumentũ, de quo religiosus rogatus fuit, quia idem esset in seruo, qui ip-
83 so iure tabellio esse non potest. l. generale. C. de tabel. lib. x. † Et si prius fuisset notarius, deinde seruus efficeretur, esset omnino inhabilis ad officium notarii, qui per seruitutem omne ius inductum à iure ciuili extinguitur. l. ex facto §. Iulianus. ff. de
84 vul. & pup. † Idem ergo in monacho, vel religioso dictum est, q pro mortuo habetur. §. cogitandum. in Auct. de monachis. fa-
85 cit tex. in c. si religiosus. de ele. in 6. cum si. † Et istam æquiparationem de religione, & seruitute superueniente, tacit Bal. in l. 2. circa finem. C. de sentent. Ex quo. n. qualitas religionis, & seruitutis illum in officio notarii inhabilem reddidit, nulla ratio videtur, quod debeat valere iuramentum. Cessant enim rationes, quas in clerico seculari Abb. & Doc. dñt in d. c. sicut. & istã differẽtiã inter clericum secularem, & monachum, sentit Spe.
86 in ti. de statu monacho. §. 1. versic. 27. vbi dicit † quòd monachi instrumenta

ADDITIONES.

a ¶Certam. Et bene, licẽt Fel. dubitet infra de excep. apostolicæ. facit Ioan. And. in mercuria. quid alicui suo nomine. de regu. iur. in 6. Idem Fancis. Ripa hic, nume. 111.

b ¶Syl. Ald. notabile Vide Dec. in c. constitutus, el j. in j. no. de app.

c ¶Valet Philip. Dec. consi. 17. consi. 169 his adde. consi. 494. & 479.

d ¶Nullus [illegible].

instrumenta conficere non possint. Deinde subiicit, quod instr̃a facta à clericis valent, antequam officium eis interdictum sit à superiore, & gl. in c. vt officium. in ver. præmissa. de hæreticis. in 6. allegando Spe. similiter dicit, quod monachus noua instrumēta
87 facere non pōt. † Et idem Bar. in l. 1. § si prius. ff. de tabulis exhi-
88 ben. & Bal. in l. 2. circa fi. C. de sent. Illa enim verba, † non pn̄t, quibus prædicti vtuntur, auferūt potestatem, ita quod si actus fiat, est nullus, ut notatur in l. Gallus. in prin. de lib. & posth. Et ad hoc facit, quia vt dixi, in monacho & in religioso prohibitio maior est, d. c. sed nec procuratores. ver. districtius āt. & de hoc vr̃ tex. in d. c. vt officium. § ad conscribendas. vbi qn̄ tex. loquit̃ de religiosis, vtitur verbo præteriti tēporis, ibi, in seculo tabellionatus officium habuisse, & exercuisse. & ibi, in seculo tabellionatus officium habuerunt. Cum autem de clericis loquit̃, vtit̃ verbis præsentis tēporis, ibi, qui haberent officiū tabellionatus. Nō ob. tex. in d. c. j. ne cleri. vel mon. quia licēt ibi simul clerici & religiosi prohibeantur, nō tamen æqualiter vīr prohiberi. & hoc patet in d. c. sed nec procuratores. in fi. vbi est maior ꝓhibitio in religiosis. Et hoc ēt patet ex his, quæ tradunt Io. Andr. & Doc. in c. io nostra, de proc. & per gl. in cle. religiosus. de ꝓc. vbi contra religiosum procuratorem opponi semper pt̃. quod ꝓcurator esse non possit, sed in clerico duntaxat ante litem cōtesta. opponitur. Et quod est dictum de religiosis, præsertim vr̃ procedere in fratre minore, cui tractatio rerū secularīū magis ꝓhibet̃. Nā aliàs religiosus pōt eē executor de lnīa superioris. c. 2. de test. in 6. Sed frater minor aliquo modo non esse potest, cle. exiui. de ver. sig. Et ex prædictis aliàs consului Pisis vnà cum maximo illo iuriconsulto Dom. Frācisco Are. quod testamentū
89 do. Petri de Nocero, † de quo erat rogatus frater minor [a] qdam
a frater Archangelus, quod instr̃m testamenti nō valeret. † Et ad hoc
90 facit, quia fratres minores hn̄t pro mortuis, & omnino extin-
ctis, vt notat Bald. in l. eam quam. col. 2. C. de fideicō. in l. cū a-
91 cutissimi, col. fina. eo. ti. † Nam hæreditas illis defertur, quibus si vere mortuus esset, deferretur, vt no. Bar. in tract. minoris. c. in vltimo lib. in prin. in pen. col. Fede. in consi. 26. casus talis est. Bal. in auct. ingressi. in 7. col. extra gl. C. de sacros. ecc. cum sim. vt dixi in c. in præsentia. de prob. Et hæc notabilia sunt, quia alibi non reperiuntur. ¶ Extra gl. Abb. prosequitur materiam decre-
92 talis. † Et primo q̃rit, an laicus possit eē administrator gn̄alis bonorum ecclesiæ? & Host. & Doc. quos Abb. refert, cōmuniter
b tenent, quod non, [b] per tex. in c. iudicatum. 89. dist. & in c. in noua. 16. q. 7. ubi laicus non potest esse œconomus ecclesiæ. † Oe-
93 conomus. o. dr̃ cui res ecclesiæ committūtur gubernandæ l. iubemus, in prin. vbi Bar. C. de sacros. ecc. & per glos. 9. q. 4. c. cum
94 scimus, & c. quoniam. el 1. 16. q. 7. & talis œconomus † debet esse clericus. d. c. qm̄. & 89. dist. c. in quibusdam. & gl. 2. in d. c. cū scimus. no. Spe. in ti. de œconomo. § 1. ver. item, quod est laicus. & in q̃stione nostra. ad idem est bonus tex. in c. 2. de æta. & qualita. & ibi Butr. in 3. notab. per illum text. dicit quod vniuersalis administratio bonorum ecclesiæ, laico demandari non debet: secus esse videtur si administratio temporaliū duntaxat laico cōmittatur, quia hoc prohibitum non vr̃, vt Abb. hic concludit. facit
95 gl. in d. c. iudicatū in fi. † Et quia redditus ecclesiæ laicis locari pn̄t. c. nostra, de loca. & in c. querelam. ne prælati vices suas. ergo à fortiori poterit laicus, vt nudus minister in talibus curam suscipere, prout latius hic Abb. tradit, & idem Abb. in c. vnico, de syndico. col. 3. in fi. ver. sed aduerte, & in c. edoceri. col. pe. de rescri. & manifeste idem sentit But. in d. c. 2. de ætat. & quali. in 4. oppo. vbi allegat tex. in c. In singulis. 77. dist. & gl. ibi, in verbo, ex laicis. ¶ Sed ꝯ istam conclusionem Abb. arguit, & tenet Are. quē Mod. hic sequuntur, primo per tex. in d. c. in noua. vbi duæ rōnes assignantur. Prima est, ne laici habeāt præeminentiam in clericos. Secunda, quia talis cura nō debet cōmitti laico, qui est disparis professionis. Et ista secunda rō, s̄m eum vr̃ militare in casu isto, q̃ quidem rō sola sufficit, ar. §. affinitatis Insti. de nupt. ad hoc rn̄deri pōt. quod in d. c. in noua. vna tm̄ ratio principalr̃ ꝯsideratur, ne laici habeant præeminentiam in clericos. Et īmediate ibi rō rationis adducitur propter diuersitatē ꝓfessionis. Et sic ista secunda ratio tm̄ consideratur eo casu, quo laicus haberet superioritatem in clericos, prout tex. ibi loquitur, non āt absolute cōsideratur. Aliàs sequeretur, quod laicus nō posset eē ꝓcurator in spiritualib. ꝓp diuersitatē professionis, cui ꝯriū dicit in c. 1. de proc. in 6. Secundo mouetur Are. quia tex. in d. c. in noua. ad finem, loquitur in administratore temporaliū, vt colligit̃ ibi, dū dicit, quod ille qui ꝯtrafacit est obnoxius pauperib. quib. bona ecclesiæ eroganda sunt. Sed rn̄detur. quod non loquitur de administratione tēporaliū tm̄, sed generali administratione, q̃ competit œconomo, & de quo ibi loquitur, & expsse ēt loqui-
96 tur tex. de spiritualib. in prin. vbi in reb. diuinis, † & cū principium generale sit, illa dispositio tota intelligitur s̄m principiū, nec restringitur ex eo, quod verba in fi. posita solū conueniant in
c tpalib. [c] Ad hoc tex. notabilis in l. rel'a. §. & licet. ff. de iur. & fac. ig. quem pro notabili alleg. Imo. in l. si ita quis. §. ea. de ver. ob. Et

quia vt dixi, ille tex. in c. in noua. loquitur in œconomo, q̃ administrat cū ꝓeminentia. Sed Abb. hic loquitur in laico simpliciter, q̃ tm̄ haberet curam simplicē, & nudum exercitium facti. ¶ Tertio s̄m Are. & Abb. facit tex. in d. c. iudicatū. dū ibi dicit, quod clerico de cætero administratio cōmitti debet, quia facilius poterit cōueniri ex eo, quod epō subiectus est. Nā ista rō ēt vr̃ procedere si sola administratio tpaliū laico cōmittit̃, & ita ēt arguit, & tenet per illū tex. And. Sic. hic in 2. col. Sed pt̃ ēt ad hoc rn̄deri, quod illa rō solum cōsideratur, qn̄ agitur de generali administratione prout tex. ibi loquit̃ de quibuscunq; reb. Secus vr̃ in administratiōne limitata respectu tpaliū. hoc patet, quia laicus ꝓcurator cōstituit̃ in spūalibus, & hoc nō attendit̃. ¶ Vltimo Are. adducit tex. in d. c. 2. de eta. & qua. laicus ꝓpositus in administratione ecclesiæ vniuersaliter, in totum remouetur: nā saltē respectu tpalium remoueri nō debuisset, si habilis fuisset, vt in simili no. in no. in c. cū tpe, de arb. Sed ad hoc ēt respōdetur, q̃ non est eadē ratio, vt ille vniuersalis administrator debeat remanere in administratione pro parte, quia superior qui illum ꝯstituit, cogitauit habere vnum solum, per quem melius negocia expediant̃ q̃ per plures, vt dr̃ in l. si plures §. oporteat. ff. de admi. tu. & sic nō vr̃ eadem ratio de parte ad partem, quæ est de toto ad totū. bn̄ facit tex. in l. si aliam. ff. de sol. & quia in d. c. 2. prælatus principalis nō erat in ætate legitima. cui rationes reddi potuissent. Et ex his soluunt̃ rationes Are. ¶ Vlterius tm̄ ꝯ Abb. efficaciter facit tex. in d. c. iudicatum. in prin. vbi propter depredationem rusticorū factam à laicis disponitur. quod illis de cætero talis cura nō cōmittat̃. ergo ibi vr̃ tex. quod cura bonorū rusticorū laico demādari nō possit. Quidqd gl. ibi dicat, nō ob. rō Abb. dū inquit. quod bona pn̄t laicis locari, quia tali casu nō agitur de præiudicio ecclesiæ, quia recepit pēsionem æquiualētē fructib. iuxta notata per Bar. in l. cotē ferro. §. qui maximos. ff. de publ. Secus est ī simplici administratione, in qua tractat̃ de præiudicio eccl'iæ, d. c. iudicatum. Nō ob. c. j. de proc. in 6. quia ibi nō agitur de cura patrimonii, q̃ ponderatur ꝓpter ꝓiudiciali. in d. c. iudicatū. Si tñ nō obstāte prohibitione talis cura cōmittatur, vr̃ quod talis administratio valeat nō obstante prohibitione. d. c. iudicatū. ꝑ sup.
97 pradicta. Et hoc modo opiniones cōcordari pn̄t. † Et istud vltimū dictū procedit, nisi talis cura bonorū tpaliū cōmittat̃ coniūctis, & propinquis ꝓlati, quia nullo modo licet, & dēt reuocare, vt ꝓbat̃ in c. decēter. 89. dist. facit tex. in auc. quibuscunque. C. de sacros. ecc. & quod no. Abb. in c. quod super. col. fi. de reb. ecc. nō
98 alie. & hoc, s̄m Bar. hic col. v. † limitatur, nisi talis cōiunctus prælati eēt admodū honestæ, & ꝓbatæ vitæ, de quo nō eēt suspicio. Et ad hoc facit. quod no. Abb. in c. postremo. in fi. de app. cū si. ut
99 dixi ibi circa finem ¶ † Postremo notandum est, quod qn̄ eccl'ia esset grauata maximis debitis, nec aliter q̃ per laicū posset subleuari, tali casu laicus ēt syndicus cōstitui potest, ut notanter voluit Arc. in d. c. iudicatum, & sequitur But. in d. c. j. col. 2. de syndico. Et idē dicit Host. in d. c. 2. de æta. & qua. vbi inquit, quod isto casu episcopus dispensare pōt. sequitur But. ibi. colum. 2. ver. ex hoc infertur. Sed contra hoc dictum insurgit And. Sicu. hic, & duplici rōne tenet, quod episcopus dispēsare nō pōt. ¶ Prima est, quia canones in d. c. iudicatum. in c. in quibusdam. 89. dist. imponūt legē episcopis, & prohibent laicos œconomos cōstituere: ergo vr̃, quod episcopus non habeat potestatē disponendi, ex quo canones sibi legem imponunt, vt in c. 1. de supplen. negli. ꝓla. in 6. ¶ Secunda rō est, quia cōstitutio prohibēs laicum œconomum constitui, est conciliaris, vt colligitur in d. cap. in noua. quo casu episcopus dispensare nō pōt, vt per gl. in c. cū dilecti, supra de electio. ¶ Ad hoc breuiter respondetur, quod haberet locum, si laicus generaliter absq; causa œconomus cōstituatur, ꝓut iura supradicta loquuntur. secus vr̃ in isto casu necessitatis. Nam ut cōsulat̃ necessitati ecclesiæ, multa tolerantur, q̃ aliàs prohibita sunt. & ex causa ēt cōceditur episcopo, vt ꝯ canones
100 dispensare possit, † vt per Rot. 4. deci. in ti. de iure pat. in nouis.
101 & no. † Abb. in c. at si clerici, in §. de adul. vbi videbimus, j. eo. ¶ Secundo q̃ritur, s̄m Abb. an laicus operarius ecclesiæ eē pos-
d sit. [d] Et breuiter Abb. ꝯ Ant. de But. hic concludit, quod sic. Et com-
102 probatur ista conclusio, † quia officium operarii est circa fabricā eccl'iæ, q̃ in ædificando consistit, in c. de fabrica. de ꝯse. dist. 1.
103 & in c. de his. de ecc'le. ædifican. † & talis fabrica ab ornamentis ecclesiæ distinguitur. c. fi. vbi Abb. per illum text. j. de test. & ideo nulla rō prohibere vr̃, quominus laicus operarius cōstitui possit. Et ad hoc bn̄ facit tex. 18. q. 2. in c. quidā monachorū. circa fi. & per istū tex. noluit gl. in cle. quia contingit. in verbo. secula-
104 rib. de reli. domi. † quod laicus hospitalarius esse possit, quē Car. ibi in v. q. & Pet. de Aneb. & alii sequuntur. Et idem Bald. hic colū. pen.

ADDITIONES

a ¶ Frater minor Facit Dec. consi. 494. & consi. 419.

b ¶ Quod nō. Cōtrariū seruat̃, & sic superfluæ intricatio Fran. Ripæ hic. nu. 11.

c Syl. Al. Temporalibus. Hoc argumento frequentissimè utitur Dec. ut in c. j. co. 4. in 3. lec. de consti. in c. at si clerici. §. j. j. eo. col. 12.

d Syl. Ali. Posāt. De hoc uide Dec. in consi. 129. col. pen.

pen. & Bar. in l. ꝙ constitutū, de test. mil. ff. ergo pariter vr̃ ꝙ operarius cōstitui posit. et ita seruatur de consuetudine, maxime
105 in Tuscia, vbi ad tale officium laici eliguntur ¶ † Notandū tñ est, ꝙ licet lōgo tpe laici electi fuerint semper, per hoc tñ nō vr̃ inducta cōsuetudo, quin & clerici eligi possint, vt de operario ciuitatis Pisanæ ꝯsuluit Cald in cōsi 15. in ti. de præb & in ꝯsi. j. de ꝯsuet.
106 ¶ † Tertio quæritur, an laicus ad vēdēdū bona, vel aliquam rem ecclesiæ, procurator constitui possit? & Abb. sñ ꝯ Ant. de But. tenet ꝙ sic, quia sicut in spiritualib[a] procurator esse pōt. c. j. de proc. in 6 ita vr̃, ꝙ posit esse ad negocia tpalia, & ita tenet Imo. hic, & sequitur Arc. circa finem, cōfirmando rōnē Abb. quia in ꝓcuratore ad iudicia, prout loquiť tex. in d.
107 c. j. actus iudicij, † & totius processus, transubstantiaľ ꝑ lit. ꝯt. in personā ipsius procuratoris. l. j. C. de sen. l. nulla. C. de ꝓcu. & tñ laicus admittiť. à fortiori ergo poterit ēē procurator fieri ad vēdēdum, quia nudus vr̃ minister, vt latius per eū hic, & dom. And. Sic. hic vr̃ tenere oppositum, & sequitur opi. Ant. de Bu. ꝑ tex. in c. indicatum. §. propinquis. 89. dist. vbi dicit, ꝙ ecclesiastica officia nō dēnt concedi laicis, & si cōiuncti sint, & ꝓpinqui. ergo à fortiori vr̃ ꝙ venditio nō pōt cōmitti laicis. ¶ Nō ob. ꝙ dr̃ in c. j. de proc. in 6. quia illud toleratur ne serui Dei strepitu causarum occupentur, q̄ rō cessat in venditione. Sed non est recedendum ab opi. Abb. & aliorum hic, quæ efficaciter ꝓbatur in d. c. j. dum ibi dicit, ꝙ in spiritualibus laicus ꝓcurator admittitur, quia prohibitus non reperitur. Certè ista rō pariter in casu nostro procedit, quia prohibitus non reperitur, & qa in ꝓcuratore ad iudicia maior industria requiritur, vt no. Bart. in l. qd Nerua. ff. depositi. col. pe. declarando tex. in l. à ꝓcuratore. C. mā. vñ à fortiori vr̃, ꝙ ad vendēdum à procurator cōstitui possit. Non ob. tex. quem in ꝯtrium adducit And Sic. in c. indicatū, §. propinquis. qa loquiť in gñali administratore, de quo supradictum fuit. Secus vr̃ in isto procuratore spāli per supradicta, & loquitur ille tex. de officijs ecclesiasticis, & in casu isto nō vr̃ officium ecclesiasticum. ¶ Item tex. in d. §. propinquis, non magis loquitur de laicis, q̄ de clericis: sed generaliter ꝓhibet cōiūctos, quia ratione coniunctionis sinistra suspicio insurgit, auc. quibuscunq;. C. de sacros. ecc. & sic patet, ꝙ ille text. nihil facit. & retenta conclusione, ꝙ laicus possit esse procurator ad vēdē-
108 dū bona ecclesiæ, à fortiori vr̃ † ꝙ etiam nuncius in talib. nego-
109 cis ecclesiasticis constitui possit, † qa nuncius est nudus minister & minus iuris habet, q̄ procurator. l. qui autem. §. fina. & ꝙ ibi Bar. ff. de const. pec. Vr̃ tñ conclusio prædicta de procuratore,
110 posse limitari, † vt procedat in procuratore ad vendendum cū certo, & limitato precio, quia tunc simplex executor vr̃, secus si constituatur procurator simpliciter ad vendendū, quia tunc vr̃ electa industria personæ, & non vr̃, ꝙ laicus arbitrio suo in præiudicium ecclesiæ hoc facere posit. Istā dr̃iam in sñi Bart. tradit in l. vsucapione. §. j. circa fi. ff. de diuer. & tēpo. & in l. f. circa fi. ff. de offi. proc. Cesa. & in l. à diuo Pio. l. sed si emptor. ff. de re iu. & no. Bat. & post alios Alex. in l. ꝙ quis. C. de ꝑe. & sm̃ istā distinctionē opinio Ant. de Bu. concordari pt̃. ¶ Nec ob. si dicatur, sicut in iudicio ꝓcurator constituitur laicus in spūalibus simplr̃: ita in negocijs debet posse simplr̃ constitui per supradicta. qa rñdetur, ꝙ in spūalib. admittiť qñ causa spiritualis iudicio procuratoris nullo modo alteraľ: secus si esset in arbitrio illius procuratoris. vñ nō potest laicus cōstitui procurator ad eligendum, vt dixi in gl. 2. circa fi. Et ita vr̃ in proposito, qa res ecclesiæ, & ꝑeium, esset in ptāte laici procuratoris, ꝙ incōneniēs vr̃, per supradicta. Et singulariter notandū est, ꝙ ꝓcurator constitutus ad vendendū bona ecclesiæ, non vr̃ habere mādatum
111 spāliter, nisi bona ecclesiæ specificata sint, † vt notanter uoluit Lap. in c. de xenedochijs. in 72. q. j. de reli. domi. q̄ refert, & seqť Laurē de Rodulphis in rep. c. sine exceptione. 12. q. 1. in 19. qō. & idē in bonis vniuersitatis voluit no Bald. in rub. C. de ꝯhen. emp. in 2. q in fi. in ver. item gñalis syndicus. per c. prohibere. §. plane. ff. ꝙ vi, aut clā. & refert se ita de facto consuluisse. & facit
112 tex. in l. fi. C. de sacros. ecc. ¶ † Quarto quæritur, an laicus depu-
a tari possit principaliter collector oblationū spiritualiū.[a] Ant. de Bu. hic prout Abb. refert, vr̃ velle ꝙ non, pro quo facit tex. in c. sanctorū. & in c. hanc consuetudinē. x. q. j. Sed ꝯtriū tenet
113 Abb. hic. † qa sicut decimæ laico locari pñt. c. vestra. de loca. ita
114 vr̃ in istis oblationib. vt latius per eū hic, & sequiť Ale. † qa facultas percipiēdi oblationes, est quid tpale, & cadit in laicum,
115 sicut in præbēda cōtingit, † quæ licèt dicaľ ius spirituale, vt no.
b in c. dilecto. de pbē. ipsa tñ perceptio pbendæ tpalis[b] est, vt per gl. in c. is cui. in gl. fi. de sent. excō. in 6. facit gl. in c. cū M. ē. de cōsti. Nec aliter vr̃ velle Ant. de Butr. quem Abb. non bñ refert, & idem Aut de Bu. de eta. & qua. in c. 2. & sequitur Ro. in cōs. 266. iste Petrus. & pro ista opinione allego bonū tex. in c. tuarū. J. de
116 priuileg. † vbi patet, ꝙ & laici pro exigendis eleemosynis exactores constituantur, & quia si pōt esse ꝓcurator in spiritualib. d. c. j. de proc. in 6. à fortiori in isto actu extraiudiciali, ĩ quo nudū ministeriū facti præstare vr̃. Non obstant iura allegata in ꝯtrium: qa indictis iuribus ꝓhibetur ne oblationes sint in dñio laicorum, & ne in ipsorum vtilitatē conuertantur, vt patet in d. c. sanctorum. ibi, à laicis auferri. & d. c. hanc consuetudinem. ibi, sub dñio laicorum. & ibi, qua fronte, aut qua audacia & c. Sec⁹ si nomine rectoris ecclesiæ a laicis recipiantur, vt in vtilitatem ecclesiæ & clericorum conuertantur, quia nulla rōne hoc vr̃ ꝓhiberi ꝑ supradicta Et maximè hoc hr̃ locum, si extaret talis ꝯsuetudo in loco, vt tradit Pe. de Peru. in tract. de quarta cano. in 4. c. principali. ver. 16. co. fi. ad fi. † vbi inqt, ꝙ de oblationi-
117 bus, q̄ fiunt, standum est consuetudini, sm̃ quam qñq; laici, qñ-
118 que clerici ad eorum custodiam proponuntur. † Et sic & laicus constitui potest custos alteri, prout faciunt fratres minores, qa hoc est officiū propbanū, sm̃ Bal. hic, col. v. Opinio tñ ꝯtria de oblationibus, saluari potest in oblationib. positis in altari. quas laici de altari accipere non possunt, ut no. voluit Arc. & Dom.
119 ibi sequiť in d. c. sanctorū. x. q. j. Et ad ꝑdicta notādū est, † ꝙ oblationes de quib. s. dictum est, vendi nō possunt, vt uoluit gl. not. in c. altare. j. q. 4. quam pro sing. allegat Ro. in no. 666. inc. fructus ecc. ꝙ tñ de cōsue. nou seruatur, vt dicit Arc. in d. c. sanctorū. & idem Do. ibi. Sed considerādū est, ꝙ & de iure vr̃, vt ista perceptio oblationū vendi possit, sicut locari possunt, vt in c. nostra. de loca. Sed ipsum ius spirituale oblationū, vel decimarum non potest vendi, vt probatur in d. c. altare. vbi tex. pariter
120 de decimis, & oblationib. loquitur. & ita gl. intelligitur. † Quinto q̄riť, an laicus possit esse vicarius episcopi. & Do. cōiter tenēt ꝙ nō vt Abb. post alios concludit. Primo, ꝑ tex. in c. in nouo, 16. q. 6. ibi indecorum. n. est vicarium episcopi laicū eē, & viros ecclesiasticos iudicare. Sed tñ ille tex. parū facit, quia non loqť de uicario episcopi, qui habeat iurisdōnē, prout verba sonāt, sed de œconomo, vt ibi patet in capit. præcedenti. Et verba illa dum dr̃, indecorū, & c. ponuntur per modū rationis. Et verba illa, viros ecclesiasticos iudicare, accipiuntur largo mō pro ꝑeminentia œconomi, de quo text. ibi loquitur. ¶ Secundo Abb. rationē adducit, quæ bñ facit, quia laico cā spiritualis cōmitti non pōt, vt per gl hic. ergo à fortiori nō poterit eē vicarius, qui iurisdōnē habet ordinariā, & in spiritualib. vt per Abb. hic, &
121 facit tex. in c. ij. de cōsuc. in 6. † Et maxime hoc ꝓcedit, si laicus fuisset iudex maleficiorum, vt no. Bal. in ꝓœ. decretaliū. col 8. in
122 ver. fui interrogatus. ubi dicit † ꝙ qui non pōt ordinari, ordinatos iudicare nō pōt. allegat Inn. in c. j. de acc. Et ista conclusio,
123 de vicario, ampliatur sm̃ Abb. hic, † vt & habeat locū in clerico coniugato, qui non potest eē uicarius episcopi, qa pro laico hr̃, exceptis casibus de quibus in c. j. de cleri. coniug. in 6. Et hoc idem Abb. tenet in c. sane. el j. per illum tex. de cle. coniug. & Domi. post Io. And. in c. j. ver. in cæteris. de cle. coniug. in 6.
124 † Nam licèt clericus coniugatus nō desinat esse clericus, qa retinet characterem, vt no. Abb. in c. Io. in secundo no de cl. cōiuga. tñ à iure reputatur nō clericus, & pro laico hr̃, nisi in casib. de quibus in d. c. j. de cle. coniug. in 6. ¶ Et prædicta cōclusio limitatur, sm̃ Abb. hic, nisi episcopus iurisdōnē temporalem
125 haberet in loco, † quia tunc vicarius laicus[c] constitui potest. c.
c fi. ne cle. vel mona. in 6. sed in hoc contrarium tenet And. Sic. ꝑ tex. in c. indicatum. 89. di. & in c. in nou. 16. q. 6. vbi generalr̃ dicitur, indecorum est laicum vicariū epi esse. Ista ratio generalis est, ergo generaliter intelligitur. ¶ Non ob. tex. in d. c. fin. qa loquitur in causa criminali, vbi agitur de pœna sanguinis, & tali casu arctatur ne episcopus irregularis fit, vnde nō bñ ĩferť ad iurisdictionē temporalem simpliciter. Ista diuersificatio casus non tollit argm̃, nam qua ratione vbi agitur de pœna sanguinis, cogitur episcopus laico causam committere: ita vr̃ qñ habet iurisdictionē tēporalem simpliciter, quia in tali iurisdōne occurrunt causæ sanguinis. Et istam illationem facit in d. c. fi. vbi ĩquit, ꝙ licèt clericis causam sanguinis agitare nō liceat, tñ cū iurisdōnē habent tēporalē, causas possunt & debēt alijs delegare. ¶ Non obstāt iura allegata in ꝯtrium, & primo tex. in d. c. indicatum, qui loquitur in œconomo generali, cui non tñ cura tpaliū, sed & spiritualium cōmittiť, vt s. dictum fuit in j. q. extra gl. & eodē modo loquiť text. in d. c. in nouo. Et ꝑdicta iura loquunť in reb. ecclesiasticis de sui nā. Sed Abb. & Doc. loquunť in vicario tm̃ ꝯstituto loco iurisdōnis tpalis ecclesiæ, nā ŝn tali loco non cōpetit iurisdictio vti ꝑlato, qa de sui nā etiā ĩ laicum cadit, & accidentaliter apud ꝑlatum reperitur, & ipse prælatus in tali iurisdictione potius fungitur uice laici. & isto respū potius laicus, q̄ ecclesiasticus reputatur, ut in simili no. I c. Romana §. debet, de app. in 6. no. Bat. in l. si qñ. de ap. cū sim. vt dixi in rub. de ap. col. fi. Vnde inferri pt̃, ꝙ in hia, quæ de sui natura

ADDITIONES.

a ¶Sy. Aldob Spiritualium. Et an oblationes factæ alicui loco pio, qui per laicos gubernatur, possint a dictis laicis capi, & custodiri, & quibus casibus, uide De. in consi 145 col. 2. in 2. dub.

b ¶Syl. Ald. Temporalis. Vide Dec. in c. 3. in j no J. de prob.

c ¶Lucas. Hoc tenet Dec & bene, quicquid dicat Fran. Ripa hic nu. 22. & 16.

nā ēt laicis cōpetunt. si prælati in talibus auctoritatē cōsequē-
tur. poterunt illam ēt laicis cōmittere, quia cessat rō conclusio
126 nis s. allegata. †Et ideo vr̄, ꝙ facultas doctorandi quæ p̄laro cō-
peteret laico cōmitti possit. & sic in tali actu vicarius spālis lai
127 cus poterit ab eo cōstitui. ¶ †Secūda ꝯclusio s̄ facta nō vr̄ ha-
bere locū in laico magnæ sanctimoniæ, quia talis vicarius gn̄a
lis episcopi poterit constitui, fm And. Sicu. hic, ea eo, qd̄ legitur
128 de beato †Nicolao, qui ex laico electus fuit in episcopū, & idē
de Seue. & Ambrosio vt patet 66. dist. in §. his de omnib. Sed tñ
129 hoc non vr̄ verum, †quia meritum vitæ non facit, ꝙ habilis sit
a ad recipiendum auctoritatē iudicandi,[a] ar. c. ecclesia S. Mariæ,
de consl. & in c. fi. de reb. ec. nō ali. vbi laicis quamuis religiosis
130 nulla datur potestas in rebus ecclesiasticis. †Et quia propter me
ritum vitæ non est recedendū à regulis iuris cōis, vt no. Bald. p
illū tex. in c. j. circa fi J. vt li. pen. Nun ob qd̄ dr̄ in d. §. his omni
bus, quia illud fuit ex dispensatione, vt p viā gratiæ, & postula-
tionis, vt declarat gl. ibi. in verbo. his in oib. & talis gr̄a. & di-
spensatio ab episcopo fieri nō pōt. ¶ Præterea si eligebat in epi
scopum. desinebat esse laicus. & mutabat cōditionē, nō sic in
vicario, qui non desinit esse laicus, Et hoc reputatur absurdū,
vt pbat̄ i c. in noua. 16. q. 7. ver. Idecorū. n. est laicū vicariū epi es
131 se &c. ¶ †Sexto quæritur, an laicus possit esse assessor episcopi
b vel alterius iudicis ecclastici? Host. hic quem Ant. de Bu. Abb.
c & alij cōiter sequuntur, tenet ꝙ sic.[c] †quia officiū assessoris est
132 consulere. l. j. ff. de offi. asse. facit tex. in l. si cōsiliarijs. ff. eo. ti. & i
133 l. cōsiliarios. C. de asse. †vnde qui non pōt esse cōsiliarius, non
pōt esse assessor, vt no. Bal. in l. nemini. C. de adno. diuer. iu. Et ta
le consiliū ēt à laico heri pōt in ecclesiasticis, vt dicit Inno hic
quē Abb. refert, & facit tex. in l quidam decedēs. in §. j. ff. de ad-
mi. tu. vbi cōsilium haberi pōt ab eo, q principir nō est habilis
in casu in quo cōsiliū requiritur. Et qd̄ dcm̄ est de assessore ēt te
net Arch. 16. q. j. in c. plures. Do. in c. statutū. §. assessorē. in ver. q̄
ro, an possit laicus. de resc. in 6. & idē sequit̄ Ro. in l. 2. ff. de offi.
134 assesso. †Et ista est cōis opinio, ut ex p̄dictis patet, & sic obserua
tur, qa iudices delegati in causis ecclesiasticis sępenumero Do
cto. puros laicos eligunt in assessores, & ita sępius vidi fieri Flo
rentiæ. Solus And. Sic. hic insurgit ꝯ istam opinionē, & pbare
conat̄, ꝙ laicus assessor in causis ecclesiasticis assumi nō possit
per illum tex. ubi laico prohibetur tractare negocia ecclesia-
stica: ergo prohibetur consulere l. si aua. C. de ingenuis. ubi
tractatus pro cōsilio accipitur. Scd̄o p tex. in d. c. in noua. 16. q. 7.
Tertio inducit tex. hic, dū dicit, ꝙ p̄lati iudicio laicorū, eccle-
siastica negotia non disponant, ergo ēt cōsiliū laicorū prohi-
bere vr̄. Secundo ad ista de facili respondetur. Et primo ad tex.
hic in uerbo, tractare nā, vt s̄ dixi in j. no. nō accipit̄ gn̄aliter.
sed fm nām tituli p ea, q̄ ibi dicta sunt. & qa tex. intelligit̄, qn̄ p
pria auctoritate hoc tractaret. secus vr̄, si p consilio requirūtur.
¶ Secūdo nō ob. tex. in d. c. in noua. qa ibi loqt̄ qn̄ laici tracta-
rent rōne officij, vt quia esset economus put tex. ibi loquit̄, se-
cus cōsulēdo prout assessor facit ¶ Tertio nō ob. tex. hic ibi, iu
dicio laicorū. quia fm nām tituli intelligit̄ de iudicio laici, ꝙ
135 esset sequendū, & hoc nō est in consilio: † qa cōsilium assesso-
ris iudex sequi nō tenet̄. facit tex. in c. cum olim. de arb. secus si
cōsiliū sequendū esset, vt Abb hic post Inn. dicit, qa tunc nō es
set standū ꝯsilio laicorū. ut not. Ioā. And. in c. si pro debilitate.
136 quē Abb. ēt ibi refert de off. dele. ¶ † Ex quo infert̄, ꝙ qn̄ requi-
rit̄ consiliū à iudice imperito, ꝙ illud nō possit hr̄i nisi à laico,
qa tali casu iudex īperitus illud leg tenet̄, vt notāter voluit An
to. de Bu. in c. cū olim. col. fi. ver puto ēt arb. ꝙ dictū p notabi
137 li refert, & sequit̄ Ale. in l. si cōuenerit. col. pen. de reiu. ¶ †Et
reiēta cōi opinione. ꝙ laicus assessor eē possit, intelligit̄ fm An
dre. Sic. hic, qn clerici nō eēnt idonei ad cōsulēdū, ar. c. relatū,
138 ne cler. vel mona. † Et pro hoc rōnem adducit, qa clerici sunt
ipsius laicis infesti. 2. q. 7 c laicos. & laici consilium nō recipi,
à suspectis, in c. irrefragabili. de offi ord. ergo vr̄, ꝙ non possint
eē assessores in causis clericorum. ¶ Ista rō pluribus mod. s tolli
pt. Primo, qa cū cā agat̄ inter clericos ab utraq; parte assessor
laicus nō vr̄ suspectus, ex quo par est eōndē utriusq; partis, ar.
l. nō solū, in prin. ff. de ritu nu. rō n prædicta procederet, si laic⁹
d ageret ꝯ clericum, vel econtra.[d] ¶ Secundo respondet̄, ꝙ licēt
clerici aliqualiter infesti dicant̄ laicis, non tamen tanta suspi
cio insurgit, ut laicus recusari possit. & dato, ꝙ possit recusari, p
hoc nō tollit̄ quin possit assessor cōstitui, salua recusatione, ut
no in c. statutū. §. assessorē. de rescri. in 6. Tertio, qa si p̄dicta rō
attenderetur. esset dicēdū, ꝙ laicus absolute nō posset esse asses
sor. cuius ꝯriū s. cōclusum fuit Quod in And. Sic. dicit pōt hr̄e
locū saltem de honestate, vt potius clerici in causis ecclesiasti
cis assessores eligantur si idonei reperiant̄ per ea, q̄ supradicta
139 sunt in cā ciuili ecclesiastica. qn̄ laico cōmitti possit. † Et ido-
neus assessor intelligit̄, qn̄ sit peritus in iure canonico. secus si
e eēt purus legista qa posset recusari,[e] vt no. Domi. in c. statutum.
In prin. de resc. Et licēt laicus possit esse assessor iudicis ecclesia
140 stici, vt s. dictum est, †cōꝯ tñ clericus nō pot esse assessor iudicis
secularis, vt no. Spe. in ti. de assesso. §. debet. versi. sed nunqnid-
141 †Et hoc dictū intelligo, qn̄ esset assessor gn̄alis in causis secula
142 rib. prout rō Spe ibi indicat. †Secus vr̄, si pro vna cā. p s. dicta.
¶ Septimo quærit̄. an laicus possit esse notarius epi i spirituali
bus. Abb. hic se remittit. Sed Bal. hic in pe. co. in ver. sed nunqd
f tenet, ꝙ sic.[f] Host. in c. quia propter. de elec. † quia laicus in cā
143 spirituali pōt esse testis. ergo ēt poterit eē tabellio. l. Domitius
Labeo. ff. de test. & fm istam opinionē refert And. Sic. cōtoluis-
144 se. Et vlterius fm eū, hic probat̄. ꝙ† officiū tabellionis prohibe
tur clericis. c. sicut. ne cle. vel mona. ergo laicis ꝯcessum vr̄. ar.
145 c. nōne. de præsump. † & quia auctoritas notarij est voluntariæ
g iurisdōnis, & in alieno territorio exerceri pōt,[g] vt not. Bart. &
Doc. in l. j. C. de sum. Tri. Sed iste rōnes euitari pnt, qa officiū no
tarij, ꝙ clericis prohibet̄, & laicis permissum vr̄, intelligit̄ super
rebus & negocijs secularib. secus vr̄ in ecclesiasticis. & sic i spi
ritualib. ¶ Nec ob. qd̄ dr̄ de protogatione voluntariæ iurisdōis.
qa vt inferius videbimus, talis prorogatio in reb. vel psonis ec-
clesiasticis nō habet locū respectu laicorum. c. significasti. de
fo. comp. ¶ Prædicta tñ cōclusio cōiter approbata vr̄, ꝙ laic⁹
notarius de causis spūalib. rogari possit. Et ita tenet Car. Imo.
& Abb. in c. sicut. col. pe. ver. an aūt laicus, ne cleri. vel mon. vbi
adducit rōnem Bal. hic: quia sicut pt laicus testificari, ita pote-
146 rit esse notarius, † quia notarius nudum ministerium præsta-
re dr̄, qd̄ laicis nō prohibet̄ c. j. de proc. in 6. & idem tradit in c.
qa pp. col. 3. de elec. Et ita ēt idē Bal. cōcludit in pœ decr. versi.
sed nūquid notarius. in 9. col. & in c. Messana. in ver. sed an no
tarius laicus, post Io. And. quē ibi refert, s. de ele. & idē in c. pa
storalis. de fid. inst. & cū ista cōclusione ꝯcordat Cal. in ꝯsi. 12.
147 in co. ti. de ind. dicēs † ꝙ laicus pt eē testis, aduocatus. pcurator,
& notarius in causis ecclesiasticis, & spiritualib. allegat no. in c.
qa pp. de ele. & de teste no. Abb. per illū tex. in c. cū olim, l 2. no.
de dolo. & cōtu. Immo ēt mulier admittitur. ex. tam literis. in
prin. ubi Abb. j. de test. Et de notario dicit Imo. in c contingit.
in fi. de arb. ꝙ de facto ita seruatur, & ēt est de iure. Ad qd̄ bn̄ fa
cit, qd̄ no. Abb. in c. cū dilectus. co. pe. de fid. ins. & ꝙ nouissimè
tradit Pe. Philip. de Perusio. ꝯsi. 64. lib. 1. ¶ Nō omitto tñ ꝙ illa
rō, in qua fundatur prædicta cōclusio de notario, ꝙ sicut laicus
testis ita notarius eē pōt, n̄ vr̄ pcedere sine dubio. quia vt dicūt
Mod. in c cū dilectus. circa fi. de fid. inst. ex tali æquiparatione
q̄ fit de notario ad testem, infertur ꝙ sicut laicus nō pt esse te
h stis in causa criminali ꝯ clericum.[h] c. de cætero. de testi. ita nec
notarius laicus poterit eē rogatus in cā criminali ꝯ clericum,
qd̄ tñ vr̄ falsum, vt Mo. tradunt in d. c. cū dilectus. Sed aduertē
dū est, qa qd̄ Mo dicunt, non bene infertur ex rōne Doc. hic, &
in locis supra allegatis, quia Doc. affirmatiuè loquūtur, ꝙ si pt
eē testis, ergo & notarius. & bn̄ loquūtur. Sed Mo. in d. c. cū dile
ctus, inferunt, & arguunt negatiuè, ꝙ si nō pt eē testis, ergo nec
tabellio. Et talis illatio non bene infertur, & in se ēt negatiuè
non valet argumentum: quia licēt quis non possit eē testis, po-
terit tñ eē notarius, ut no. Bar. & bn̄ pbat in l. si pater. ff. de fal-
sis, & in cōsi. 174 ser Ioā. col. 2. in fi. & facit, qd̄ no. Bar. in consi.
148 61. filiusfamilias ¶ †Octauo quæritur an possit laicus prædica
re Abb. concludit, ꝙ nō, vt per eum hic, & est tex. in c. sicut in
vno. j. de hære. vbi expresse dr̄, ꝙ laici p̄dicare prohibentur. Ad
idē tex. in c. cum ex iniuncto. in prin. eo ti. facit tex. in l. nemo.
149 C de summa Tri. & c. quicunq;. §. j de hære. in 6 †Et præsertim
mulier p. ohibetur. 23. dist & 33. q. v. c mulierem. bn̄ facit tex.
in c. in noua de pœn. & remis. & c. inter cætera. de off ord. Imò
150 etiam clerici, †& religiosi prohibentur, nisi de licentia supio-
ris. 16. q j. c. adijcimus. & c. excommunicamus. §. qa vero. de hæ
151 re. †Et de cōmissione superioris ēt laicus pōt, ut Abb. hic dicit
& probatur in d. c. mulier. 23. dist. & pro hoc infert Ro in cōsi.
152 266. iste Petrus. ꝙ † laico committi potest, vt referat indulgen-
tiam summi pontificis datam porrigentibus manus adiutri-
153 ces. Et ꝙ plus est etiam † mulier ipsa prædicare poterit, si à supe-
riore sibi committatur, ut uoluit gl. in c. adijcimus. 16 q j. quā
tamen Abb hic impugnare videtur, qa utile est tale officium
p̄dicādi. allegat c. mulierem. 33. q. v. Sed ille tex. parum facit, qa
fm illum tex. esset dicendum, ꝙ de consensu mariti possit sicut
in alijs actib. de quib. ibi habetur. Vnde p dicto Abb. ꝙ sit viri-
le officium, melius facit tex. in d c. mulier. 23. dist. vbi dr̄, ꝙ mu
lier non, licēt docta sit, & sancta. Sed respōderi potest, ꝙ illa p
hibitio

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ad. Iudicandi. Vide Dec. in c postremo. in fi. de app.
b ¶S. Al. Assessor. Vide aliqd p eundē in c. fi p debilitate col. 6. in fi. de of. dele.
c ¶Quod sic Idem Ias. Phil. Dec. l. j. in fi. de om. assesso. Fran Rip. hic nu. 17.
d ¶Ecōtra. Adhuc idē tenet Fran. Rip. hic. nu. 117. ut ob idē nō possit recusari.
e ¶Syl. Al. Recusari. Idem in c. scienti ius, col. pe. de resc.
f Quod sic. Idem Compostel. Pan. d. c. quia propter. Fel. in d. cap. dilecti. de fide
inst. Fran. Ripa hic, nu. 120.
g Territorio. Dec. l. in antiquis. §. non est nouum, de reg. iur. Soci. in l. fin. ff. de iu
risd. om. iud. ubi idem Dec. contrarium tenet.
h ¶Syl. Al. Clericum. Limita nisi ageretur ciuiliter Dec. in c. seq. col. 13. in fin.

hibitio intelligitur, qn̄ hoc facit ꝓpria auctoritate, ut denotat verbum illud, præsumat, ut per gl. hic. secus vr̄ si de auctoritate superioris. ¶ Tertio, ꝙ sit officiū virile, probatur in c. inter cætera, de offi. ord. vbi tale officium dēt cōmitti viris idoneis. ergo vr̄ excludi mulieres, ut no. in l. 1. de leg. & in l. scripturas. vbi Bald. C. qui potio. ¶ Sed rn̄deri pōt, ꝙ dū tex. ibi dicit, ꝙ cōmittatur viris idoneis tex. considerauit communem contingētiam, quæ est ꝙ viris committatur. Præterea illa dictio, uiris, non semper videtur fœminas excludere, vt probatur in capit. licet uniuersis. de testi. ¶ Quarto facit, quia iura videntur magis ꝓhibere fœminam, q̄ masculum. d. c. mulier. 23. dist. & in c. in noua. Sed si mulier cū auctoritate superioris posset, nō esset dr̄ia, quia etiam masculus nō potest nisi cū auctoritate superioris. xvj. q. 1. ca. adiicimus, & c. excōmunicamus, §. quia vero. de hære. ¶ Sed potest rn̄deri, ꝙ talis differentia procedit habito respectu ad communem contingentiā. Vel dicamus, ꝙ erit differentia in hoc, qa in muliere maior causę cognitio requiritur.[a] Et ad hoc facit, quia etiam clericus non potest sine licentia, ut in iuribus s̄. allegatis. sed clericis, licentia facilius conceditr̄. ¶ Vltimo contra gl. in d. c. adiicimus. efficaciter facit text. in d. ca. mulier. 23. dist. quia ibi mulier absolute prohibetur, & aduersatiue videtur. laicus autē inuitatus a clericis pōt. Vnde ut ille versiculus, Laicus autē, bene aduertetur, intelligitur ꝙ mulier nullo modo possit ēt de commissione superioris. Sed ad hoc etiā responderi pōt, ꝙ illa verba, inuitatus a clericis, intelliguntur, id est de licentia clericorum, ut in simili est tex. in cle. dudum. §. in ecclesiis, de sepul. & in simili no. Abb. in ca. 1. col. j. in fi. in vers. sed qd si laici, de vi. & ho. cler. vnde licèt mulier inuitata simpliciter a clericis nō possit. tn̄ non sequitur, ꝙ de commissione superioris habilitari nō possit. ¶ Replicari pōt, ꝙ isto casu illa inuitatio clericorum intelligi debet pro auctoritate superioris, quia aliter quis non uidetur habere auctoritatem prædicandi, vt s̄. dictum est, & sic finaliter opinio Abb. cōtra d. c. adiicimus, verior vr̄. Sed illa gl. saluari potest, quando mulier haberet potestatē a Papa per tex. in c. Mēnā. 2. q. v. cum si. s̄. alleg. in gl. Vel qn̄ mulier inter alias mulieres prædicaret. quo casu non uidetur prohibita, ut no. Do. in d. c. mulier. ꝑ illū text. q loquitur qn̄ in cætu uirorum prędicaret. ¶ Subsequenter Abb. dicit, ꝙ ea, quæ supradicta sunt de laicis simpliciter, ēt locū habent in clericis coniugatis, quia duntaxat retinent priuilegia clericorum in duobus, vt hr̄ in c. 1. de cleri. coniuga. in sexto.

154 ¶ † Et ideo concludit, ꝙ causa spūalis, vel criminalis ecclesiastica tali clerico coniugato cōmitti non pōt. facit qd̄ supradictū fuit de uicario episcopi. & idē no. Io. An. & Imo. ibi post alios in ix. colum. in c. cum Ioan. de cleri. coniu. ¶ Sed tn̄ hoc dictū nō vr̄ ꝓcedere sine dubio, qa text. hic prohibet laicos tractare negocia ecclesiastica, & prohibitio facta laicis simpliciter non vr̄ habere locum in clerico coniugato, 155 † quia non dicitur laic⁹ simpliciter, ut notanter Abb. dicit in c. j. per illum tex. de ui. & hone. cler. col. 3. versi. sed hic dubitatur. Nisi dicamus, ꝙ licet non sint laici simpliciter, tn̄ habentur pro laicis, quo ad priuilegia clericorum, nisi in duobus de quibus in c. j. de cler. coniugat. in 6. de cuius intellectu late scribit Lapus allegat. 108. q̄ritr̄.

156 † Nono an laicus saltem ī casu necessitatis baptizare, & confessiones audire possit. Abb. hic in fin. col. concludit, quod sic per tex. in c. quod quidem. versi. si laicus, prima q. 2. & de pęnitent. dist. 1. in c. quem pęnitet. versi. tanta itaq;. 157 ¶ † Primo d̄ baptismo no. glo. in c. primo, de cler. non ordin. mini. q̄ dicit, ꝙ tempore necessitatis quilibet babtizare poterit, & ēt hæreticus. & est tex. in c. necessitate, in c. sanctū est. in c. cōstat. de consec. distin. 4. & 94. dist. in c. diaconos. & facit tex. in c. j. §. fi. de sum. tri. vbi dr̄, ꝙ a quocunque baptisma conferatr̄, ꝓficit ad salutē. 158 † Et mulier ēt in casu necessitatis pōt. de consec. dist. 4. in c. mulier. no. Abba. in c. quāto. colum. fi. de consue. In tali tamē necessitate potius masculus, quam fœmina baptizare debet, vt tradit Arch. Flor. in 3. parte summæ tit. 14. c. 11. §. 4. Et sic potius pater, quā mater. 159 † Et pater baptizando ꝓpriū filium in casu necessitatis, non per hoc aliqd̄ impedimētu insurgit. 3. q. 1. c. ad limina. 160 † Et de laico, qui proiiciendo in puteū pueru baptizauit, in notabili quæstione tradit Ioan. And. & Abb. post alios in c. pe. de baptismo, & Lapus allegatione 104. corpora infideliū. ¶ Secundo de confessione laici no. gl. in c. veniens, de transact. & hr̄ de ꝯsec. dist. 4. in c. sanctū est. 161 † Et ēt ab excōicatione in casu necessitatis laicus absoluit, vt per gl. in c. a nobis. el 2. de senten. excō. & in c. pastoralis. §. præterea. de offi. ordi. 162 † Et notādū est, ꝙ licet laicus in casu necessitatis cōfessionē audire possit, non tn̄ habet potestatem absoluendi, sed contritione & obediētia cōfitens veniam consequitur, vt dr̄ in c. quē pœnitet. s̄. allegato & no. per glo. fi. in c. 3. de pœni. & remis. in 6. ad idem gl. in d. c. pastoralis, §. præterea, vbi Abb. post alios, & idē Abba. in d. c. quanto. col. fi. & tradit Host. in summa de pœni. & remi. §. cui cōcedendu. videlicet necessitatis tpe. & ibi Host. in fin. propter hoc dicit, quod si cōstitutus in tali necessitate euadat, dēt iterum proprio sacerdoti cōfiteri. Et in simili ꝓbatr̄ in c. de cæte-ro, in ca. ea noscitr̄. de sentē. excō. 163 † Alia vero sacramenta Eucharistiæ, & extremæ vnctionis, laicus non confert, ēt in casu necessitatis, ut Abb. concludit in d. c. quanto. col. fi. & ibi post Inn. & hic nota. dicit, 164 † ꝙ de pertinentibus ad clericos solū licet laicis, qd̄ illis expresse reperitur concessum, & sunt hoc dictū gl. in c. ultimo. 24. q. j. & hoc ꝓbatur hic, ubi regula negatiua ponitur. Omnia ergo laicis prohibita dicuntur, nisi specialiter illis concedantr̄. Cū ergo de aliis sacris nihil dicatr̄. ergo videtr̄, ꝙ illa conferre non possint. Sed tn̄ cōsiderandū est, ꝙ illud sacramentū confessionis, ut s̄. dictū est, verè non præstatur per laicū, sed ex contritione & obedientia ille ueniam consequitur in casu necessitatis, cum non habeat copiā sacerdotis. d. c. quē pęnitet. Et ista rō vr̄ omnino militare in aliis sacramētis, quæ constitutus in mortis articulo instāter petat sibi exhiberi, & iō opi aliorū quos Inn. refert in d. c. quanto. æquior vr̄. ¶ Hactenus absoluimus quæ per do. Abb. hic traduntur, ulterius plura applicari possunt. 195 ¶ † Et primo circa materiā tituli per istū text. infertr̄, ꝙ laicus de rebus ecclesiasticis iudicare nō pōt,[b] adeo ꝙ nec de cōsensu partium, nec ipse pronunciando se cōpetentē, habilitatur, vt ꝑ istum tex. concludit Car. in consi. 120. incipiē. ad primū. in prin. 166 † Et hoc idē est in clericis, qui coram iudice seculari nō possunt cōueniri, q̄uis in minoribus ordinibus cōstituti sint, ut probatur in c. cum non ab homine. j. col. j̄. eo. & in c. 1. de fo. compe. xi. q. 1. in c. nullus. in c. clericum. 167 † Et præcise hoc prohibetur in c. qualiter. j̄. eo. ibi, omnino prohibemus. adeo, ꝙ cōsuetudo in ꝯtrium non ualet,[c] ut est text. in c. clerici. ubi Abb. & alii. j̄. eo. no. Bal. hic, in fi. Nec etiam contra hoc valet dispositio testatoris, ut not. Bal. in l. 2. versicu. quarto si testator. C. ut in possessio. leg. facit text. in l. nemo potest. de legat. j. 168 † Nec consensus clerici circa hoc aliqd̄ operatur. c. si diligēter, infra de fo. compe. 169 † Et Abb. in fi. co. ibi concludit, ꝙ nō valeret sententia, si laicus iudicē competētē se pronunciaret. 170 † Et iō cōfessio, & ꝓcessus clerici factus corā iudice seculari nō valet.[d] c. aisi clerici. in prin. j̄. eo. no. Bal. in l. si qua per calumniā. col. pen. ver. sed ponamus. C. de epis. & cle. Cald. consi. 12. in titu. de fo cōpo. & Ant. de But. in consi. lxxxi. casus proponitur. 171 † Et de hoc si nihil dictum fuit in causa principali, opponi pōt in cā appellationis, ut tradit Bar. in consi. 225. incip. clericus. & Petr. de Anch. in regula, ea q̄. in 23. q. de reg. iur. in 6. cum si. Et omnia ista, quæ dn̄r de clericis, ēt habent locum in causis ecclesiasticis, qa eadē iuris ꝓhibitio vr̄, & 172 † quia valet argumētū de ꝑsonis ad res. l. qui plures liberos ff. de vul. & pup. Et istā æquiparationē expresse facit Pe. de Anch. in d. rła, ea q̄. in 4. q. & ī uer. postremo. Et idē vr̄ velle Domi. ī c. iudex. ī prin. in 4. no. de sen. excō. in 6. Et nō solū si agatr̄ de ipsis rebus spiritualibus, sed ēt de ꝯnexis, ꝓut est ius patronatus, iudex laicus cognoscere, nec iudicare poterit, vt dr̄ in c. quāto. īfra e. 173 † Et ꝑdicta nō solū procedunt, si de ipsis rebus spiritualibus, vel ecclesiasticis agatur realiter. sed ēt si actione ꝑsonali, vt Abb. post alios tradit in d. loco circa fi. 174 † Et postremo non solum laicus principaliter de rebus spūalibus, & ecclesiasticis ꝓhibetr̄ iudicare, ut s̄. dictū ē, sed etiā incidenter de talibus non cognoscit. ca. tuam vbi gloss. & Abb. post alios. de ot. cogni. c. laior. vbi Abb. in 2. not. qui fi. sint legitimi. & bonus tex. in c. si iudex. ubi Do. ī pr. de sen. exc. ī 6 ꝙ declaratr̄, vt ꝑ Dom. in c. fi. de iu. in 6. 175 † & hoc ꝓcedit etiā si eēt delegatus epi, tn̄ ēt incidēter de talibus nō cognoscit,[e] ut notāter Ang. dicit ī l. 2. de iur. om. iu. Et iō qn̄ corā iudice seculari opponitr̄ 576 † ꝙ cā q̄ occurrit, spūalis sit, ad ecclesiasticū remittere dēt, ut notatr̄ in iuribus s̄. allegatis, & tradit Car. in d. cōsi. xx. s̄. allegato. 177 † Non tamen ita de facili, & ex abrupto causa ad ecclesiasticum remittenda est, sed iudex secularis dēt uidere capitula, q̄ coram ecclesiastico probari debent, & si non reuelent ad ulteriora ꝓcedere dēt, prout no. voluit Sal. in consil. inci. in qōne vertente. refert pro no. & seqr̄ Ale. in l. Titia. col. xvi. ff. so. ma. Et ad hoc facit, ꝙ no scripsit Domi. in c. vnico. §. fi. col. fin. de cleri. ꝯiu. in 6. 178 † vbi inqt, ꝙ si captus ꝑ crimine dicat se clericū cōiugatū, & petat se ad ecclesiasticū remitti, si cōstat illū nō hēre tōsurā, q̄ in clerico ꝯiugato reqritr̄, cū hoc notoriū sit ꝑ depositionē caputii, uel birreti, non tenetur illū remittere. † Et ad hoc ēt facit, qa ubi iudex secularis videt aptā calūniā, non dēt ꝓcessū incohatū dimittere ꝓꝑ ambages opponētis, ut vtar verbis Bald. q ita dicit ī l. j. ī fi. C. de sen. q̄ sine certa q̄titate ꝓferuntr̄. ¶ Et retēta cōclusione s̄. facta, ꝙ laicus nullo modo, ēt incidenter, d̄ causis spūalib⁹, & ꝑsonis ecclesiasticis cognoscere possit, limitatur

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Requiritur. Idem voluit Deci. in l. 2. col. 7. ff. de reg. iu.
b Syl. Ald. Non potest. Deci. in c. clerici. col. fi. j̄. eo.
c Syl. Ald. valet Idem Deci. in d. c. clerici. col. fi. & Deci. in consi. cl. col. 2.
d ¶ Syl. Ald. Non ualet. Deci. in consi. cl. col. 3. in fi.
e Syl. Ald. Cognoscit. Hoc idem dicit in c. ecclesia S. Mariæ. colum. 6. de constit. versi. 4. noto. vbi se remittit ad dicta hic per eum. & an laicus det curatorem liti in causa clerici vertēte coram eo. uide Dec. in cōsi. cl. colum. & col. fin. & an sit delegatus in causa clerici vide per Dec. ibi. col. iiii.

180 tatur†primo nõ habere locũ in iurisdictione volũtaria iudicis
a secularis, quæ à clericis saltẽ protogari* põt, ſm Bal. in l. gñalr,
circa fi. C. de epis. & cle. vbi loquit͂ quę tex. in c. si diligẽti & in c.
181 significasti hẽat locum in iurisdõe cõtentiosa. secus est† in vo-
lũtaria, vbi cõpetentia iudicis cõsideratur. in l. j. in fi. C. de emã.
li. ſm diui. C. de do. & qa tex. in c. si diligenti. l. loquitur generali
ter. rõ. quę ibi allegatur, qa agitur de interesse ordinis clerica-
lis, ẽt militat in iurisdõne voluntaria. Et eodẽ mõ tex. in d. c. si-
gnificasti & agatur interesse superioris, vr̃ ẽt habere locum in
iurisdictione voluntaria. & regula, q̃ ponit͂ in l. fi. ff. de iu. omn.
182 iu. †etiam locũ habet in iurisdõne volũtaria, ut no. Pe. de Anc.
in cõsi. 3 ai. primũ dubium nõ est nouum, col. 3. per tex. in cle.
ne Romana § porro. de elec. Alex. cõsi. 67. ꝯsideratis. col. fi. li. j.
183 †Ex ideo auctoritas, quæ debet præstari clerico ĩ aliquo casu,
dẽt pstari p iudicẽ ecclesiasticũ. vt ꝯ tradit Pe. de Anc. in c. fi.
184 de iu. lib. 6. in prin. in 6. no. & sequunt͂ ibi Dom. & Peru. †Et his
& aliis rõnib. ꝯsului, ꝙ clericus à Comite Palatino seculari lri͂
185 mari non possit, vt patet in cõsi. vlt. cl. ¶†Secundo pdicta cõ
clusio intelligitur, qñ per viã disceptationis procedit. secus si
b nõ esset ꝯdictio,* ut quia pars cõfitetur. nam tũc secularis co-
gnoscere põt, vt no. voluit Spec. in tit. de recon. §. nũc dicamus.
ver. sed nunquid incidenter. & seq͂t Bal. in l. j. C. de sentẽ. q̃ sine
cẽna quãt. pferun. & idẽ Bal. in l. Titia. ff. so. ma. cũ concord. vt
tradit ibi Alex. in 6. col. & idẽ Bal. tenet in l. quoties. C. de iud. l.
vbicunq;. ff. de interro. act. Et idẽ sequit͂ Pet. de Anc. in consi. i-
ci. istam quæstionẽ. col. 2. Ro. in cõsi. 123. pro decisione. Ale. cõ
si. 111. visis, col. 2. lib. 2. & licèt ista videat͂ cõis opin. tñ de iure
186 nõ vr̃ pcedere, †quia talis cõfessio tanq̃ facta coram iudice in
cõpetenti, nihil valet, vt est tex. ĩ c. at si clerici. j. co. in princ. &
ita arguit Io. de Anan. in c. post miserabilẽ. col. 4. j. de vsuris. &
hoc idẽ Ro. dicit in d. consi. 290. circa fi. vbi ẽt ꝯ dictũ Spec. alle
gat tex. hic. Et dictum Spe. ẽt prius reprobauit Pet. de Ancb. in
dicta reg. ea quæ. in 4. q. & facit, quod supradictũ est, ꝙ in his cõ
sensus partium nihil operatur. d. c. si diligenti. j. de fo. cõp. vñ
187 volũtaria cõfessio nõ vr̃ incapacitatẽ iudicis remouere. †Ter
tio fallit, qñ agitur de summaria cognitione, quia tunc laicus,
incidẽter cognoscit de cã spirituali, vt no. Ba. in l. 2. C. de Carb.
edi. & in l. filium. ff. de his, qui sunt sui. cũ concordan. vt Alex.
tradit in d. l. Titia. ver. quinto fallit. & idẽ sequit͂ Ro. in consil.
123. §. allegato. Ant. de But. in c. cum sit gñale. col. 5. j. de fo. cõ-
pe. Ista ẽt limitatio vr̃ esse dubitabilis. nã ꝯtrium voluit Io. And.
in add. Spe. in ti. qui fi. sint legi. §. j. ver. cõpetit. & hoc ẽt repro-
bat Ro. in consi. 299. alle. circa finem. Et ad hoc facit, qa nõ re
peritur iure cautũ, ꝙ ille, qui non est iudex cõpetẽs in cã ordi-
naria, efficiat͂ cõpetens si summariè agatur. Sed potius ꝯtrium
vr̃ pbari in cle. dispendiosam. de iud. in cle. sępe. de verb. obli.
188 ¶†Quarto fallit, qñ qõ super facto in causis spũalib. vel eccle-
siasticis, qa tũc de tali facto laicus cognoscit, vt no. voluit Bar.
ĩ d. l. Titia. & in l. quoties. de iud. & idem Feder. consi. 245. inci.
domino Andreę. & sequitur Bal. in l. filiꝰ. ff. de his, qui sunt sui
vel alie. iu. cum concor. vt late tradit Ale. in d. l. Titia. vbi remo
tis quibusdam contrariis, cõcludit istam esse communem opi
nionem. Et idem Ale. in consi. 9. inc. præstantissime Doct. li. 4.
Cald. in consi. 15. in ti. de iudi. Pau. de Cast. in l. ꝯ nouatione. C.
de sacros. ec. Mod. in d. l. quoties, habuerũt istam communem
opinionem pro indubitabili, quia differentia, quæ fit inter quę
stionem facti, & iuris. verbis imposita vr̃, ꝯ l. 2. C. cõmunia de
le. quia qui valet trahere causam ad ecclesiasticum, opponet p
viã iuris. ¶Sed respondetur, ꝙ cõsiderãdum erit, an talis oppo-
sitio fundetur in ipso facto, & secularis poterit cognoscere: an
vero in articulo iuris, & tunc causa ad ecclesiasticum defert͂.
¶Sed ꝯ communem opinionẽ alia rõ allegatur, quia ex facto
ius oritur, l. si ex plagis. § vltimo. ff. ad le. Aqu. vnde nõ vr̃, ꝙ pos
sit esse qõ facti, quin etiam sit de iure. Mod. in d. l. quoties, rñdẽt
ꝙ qñ ex facto ius oritur, non est istud ius spirituale, aliud est qõ
de iure contenditur. Ista responsio non tollit argm̃, quia imo,
ius, qđ oritur ex tali facto, spirituale vr̃, cũ factũ, & causa ipsa đ
qua agitur, dicatur spiritualis, & ideo ꝯ communem opinionẽ
prædicta ratio efficax vr̃, declarando vlterius. Nam ex facto ius
oritur, ut dictum est. Vnde videtur, ꝙ quæstio iuris à quæstione
facti separari nõ possit. Ad facti n quæstionem sequitur q̃stio
189 iuris, †& quæstio facti necessariam habet admixturam, & inse
parabilem iuris quæstionem, vt Ful. tradit in consi. 134. inc. in
quæstione, circa fi. Et rõne mixturæ vr̃, ꝙ hoc totũ ad iudicium
ecclesiasticũ deferat͂, vt in simili no. Bar. in l. præcipimus. C. de
app. Et negari non põt, quin ista q̃stio facti habeat connexita-
tẽ cũ qõne iuris. iõ rõne connexitatis ad ecclesiasticũ iudicẽ
pertinet. c. q̃to. j. eod. tit. Et quæstio ista facti ad quæstionẽ iu-
ris ordinatur. Vnde idem qđ de iuris quæstione iudicatur, vt ĩ
190 simili no. Bar. in l. solent. de alimen. & cib. leg. ¶†Recẽta tñ cõ
muni opinione, ꝙ laicus de quęstione facti cognoscere possit,
limitatur nõ procedere in his, quæ nullo modo actiuè spectãt
ad laicos, qa ĩ talib. licèt sit quæstio facti, laicus se nõ intromit-
tit. c. si iudex. de sent. excõ. in 6. & in c. inquisitionis. §. phibem*
de hęre. eo. li. & declarat Pet. de Anch. in d. reg. ea, quæ. de regu.
iu. in 4. q. præallegata. Ale. in d. l. Titia. vbi plura alia in materia
dicit, & psequit͂, in quib. non insisto, quia principalr̃ nõ tractat͂
191 hic. ¶†Secundo infertur per istum tex. ꝙ laicus non potest esse
collector decimæ papalis, ſm Anto. de Bu. in pe. col. hic, & idẽ
tenet Arch. in c. in noua. in prin. 16. q. 7. seq͂t Ro. in cõsi. 166. in-
192 ci. iste Pet. †Et hoc idem dicendum est in subcollectore, q cum
193 eadem potestate esset subrogatus, †quia eadem qualitas in su-
brogato requirit͂. ar. c. statutũ. §. in nullo. in fi. de resc. in 6. in cle. j.
194 de off. vica. †Secus si esset subcollector nullã habens iurisdõnẽ,
sed solũ facultatẽ recipiẽdi solutiones qa laico hoc cõmitti pt̃,
vt Doc. dñt in locis pallegatis. tradit Bar. Bellẽ. in trac. de chari
195 tatiuo subsidio. q. cv. ¶† Tertio infert͂, ꝙ laicus ĩ causis spũalib.
arbiter cẽ nõ pt̃. facit tex. in l. j. ff. de arb. & de hoc est tex. in c. cõ
tingit. §. de arb. Et pillũ tex. cõfundit͂ vnũ dictũ Bal. in l. j. C. de cõ
fes. vt tradit Ale. in l. quoties. in fi. C. de iu. & in d. c. Titia. ver. 6.
fallit. sol. mat. & tex. in d. c. cõtingit. habet locũ in arbitro, pnt
loquit͂: secus est in arbitratore, ſm cõem opinionẽ, vt diai §. in
196 primo no. ¶†Quarto infert͂, ꝙ laici de reb. spiritualibus, vel ec
clesiasticis statuere aliqd nõ pñt, & pbat͂ hoc ĩ c. bñ qdẽ. 46. dist.
in c. fi. de reb. eccl. nõ alie. in c. ecclesiæ S. Mariæ §. de cõst. vbi latè
197 dictũ fuit. Nam cum isti non sint de foro seculari, ut §. dictum
est, pariter ẽt statutis laicorum nõ subijciuntur, † qa à pari pro
c cedũt forũ sortiri, & statutis ligari, *vt no. Arch. in 8. dist. in ca.
quo iure. Spe. in ti. de cõsti. § j. ver. & not. Cald. in disputatione
sua, statuto. An. de Bu. post Inn. in rub. §. de cõsue. & ita arguit
Cum. in cõsi. 139. inc. laicus. col. 2. in prin. Pau. de Cast. cõsi. 69.
inc. visis. col. 1. & idẽ Ale. in cõsi. 109. inc. visis. col. 5. in secũdo
198 lib. ¶†Quinto infertur, ꝙ laici electioni plati adesse nõ pñt, vt
late hr̃ 63. dist. per totum. & est text. in c. Messana. §. de election.
199 †adeo, ꝙ consuetudo in contrarium non valet, vt ibi dicitur,
etiam si sit consuetudo, cuius memoria non sit in cõtrarium,
vt no. dicit Io. And. in c. 2. de præb. in 6. Abb. in d. c. Messana. de
200 elec. in j. no. & in c. quisquis. col. j. de elec. † & hoc ẽt procedit ĩ
laico patrono ecclesiæ, qui non habet ius eligendi in ecclesia
201 collegiata, c. nobis. infra de iure pa. †nec etiam per compositio
nem factam cum prælato, & capitulo, ad hoc habilitari põt, c.
sacrosan. de elect. & ibi Abb. in 7. nota. concludit, ꝙ nec etiam
202 auctoritas episcopi sufficeret, †sed auctoritas summi põtificis
203 requireretur. Ad quod facit quod §. dictum fuit in gl. ¶†Sexto
laici in consilio clericorum interuenire non debent, exceptis
qbusdam casibus, vt gl. no. concludit in c. fi. de his, quæ fiunt à
maio. parte cap. Et de concilio generali hoc Abb. late conclu
dit in disputatione inc. episcopus, in 3. dubio, facit text. in c. la-
204 tis. in fi. 96. dist. ¶†Septimo, laico beneficium ecclesiasticum
205 conferri potest, quia nõ dicitur idoneus. c. cũ adeo. † vbi Abb.
de resc. & ideo laicus non potest præsentari ad beneficiũ, nec
per rescriptum illud impetrare potest, vt no. Ant. de Butr. in c.
cõsultationibus, de iure pa. Et laicus canonicus esse non potest
206 c. 2. vbi Abb. de inst. ¶†Octauo. de manu laicorum clerici bñ-
ficia accipere non debent. c. præterea. de iu. pa. & 16. q. 7. c. si qs
207 deinceps. & c. per laicos. & c. laicis. †adeo ꝙ ꝯria cõsuetudo nõ
208 valet. c. ex frequentib. de inst. ¶†Nono, laici non debẽt se inter
clericos immiscere in ecclesia. c. j. de vita, & hon. cle. Inuitari
209 tñ à clericis pñt, †vt no. ibi p dom. Abb. in gl. circa fi. & sic cum
illis cantare pñt, & refert ibi. ꝙ in quibusdam locis ita obserua-
210 tur. ¶†Decimo, laici nõ pñt ad prophanos vsus vti reb. semel
d deputatis ecclesiæ, *tex. no. in c. ad hæc. de reli. do. bonus tex. in
c. ad nuptiarum. de conse. dist. j. & ꝙ ibi gl. & ꝙ no. Abb. in d. c.
ad hæc. Et finaliter conclo sit, vt §. dictũ fuit, ꝙ de pertinentib.
ad clericos solũ liceat laicis, ꝙ illis expresse concessum reperit͂,
vt per gl. 24. q. j. c. vltimo. & probatur hic, vbi regula negatiua,
ponitur, vt §. diai. Et in talib. casibus, quæ laicis expresse cõces-
sa reperiuntur, extensio fieri non potest, vt est tex. no. in c. tua.
j. de deci. ¶ De his aũt, quæ laicis conceduntur, ultra superius
211 dicta plura occurrunt. †Nam laicus potest habere præbendam
quæ in temporalitate cõsistat, vt per glo. in c. cum M. in verbo,
212 receperunt. de const. quam Abb. ibi declarat. ¶ †Et laicus põt
habere officium pulsandi campanas, vt no Abb. in cap. Ioã. de
homi. & Io. An. idẽ dicit in c. Ioann. de cleric. coniu. & Ioan. de
213 Anan. cum refert in d. c. Ioann. de homi. ¶ †Et laicus põt hr̃e ĩ
ecclesia banchum, vel sedem, vt no. Abb. post Host. in c. abolen
214 dę de sep. ¶†Et laicus potest esse nuncius episcopi, vt dicit Bal.
hic, col. tertia, per l. fi. ff. de iudi. & per cap. si clericos. de senten
excom.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Prorogari. Vide Dec. in consi. cl. per totum.
b Syl. Ald. Contradictio. Reprobat Dec. in consi. cl. in fi.
c ¶Syl. Aldo. Ligari. Hoc argumento sæpius utitur Dec. ut in c. ecclesiæ S. Mariæ in 2. col. de consti. in consi. 283. col. 6. uer. ad maiorem. in nostra casu, in consilio cccxcvj.
d ¶Syl. Ald. Ecclesiæ. Facit tex. in §. sacræ inst. de re. diui.

215 excom.in vj.¶ †Et laicus de mãdato episcopi põt capere clericũ, & nõ incurrit pœnã excõmunicationis. d.c. si clericos. vbi Domi.in p.n. de sentẽ.excõmu.in vj. & ad idẽ est tex.i cap.vt famæ.circa fi.de senten.excõmu.facit ꝙ no.Bal.in l.si qua p calũniam, col.ij.ver.sed q̃ro. C.de epi.& cleri.vbi inqt, ꝙ familia potestatis põt capere sacerdotẽ delinquẽtẽ. & illum ducere ad
216 episcopũ.¶ †Et laicus ſm Bald.hic col. tertia põt torquere a clericos de mandato episcopi, absque pœna excõicationis. Sed in hoc cõtrariũ voluit dominus Anto.in d.c. vt famæ. & Abb.ibi circa finẽ sequit. & idẽ Abbas per illũ textũ, in capitu.vniuersitatis.de senten.excõmu.
217 ¶ †Et laicus in missa seruire potest, vt not.Ioan.Andr.in c.vt quisque.de vita,& honest.cle.not.in c.serio circa finẽ. 38.dist.
218 ¶ †Et laicus põt esse executor testamẽti ad pias causas ſm Bal.hic col.4.facit tex.in c.Io. de testa. in l.hereditas.ff. de pet.hære.& in §.si vero expressim.in Auct.
219 de here.& fal.& facit gl.in l.si quis Titio.de leg.ij.¶ †Et coram seculari iudice instrumẽtũ clericatus produci põt, ad faciẽdũ fidẽ de clericatu, vt no.Bal.i d.l.si qua p calumniã.col.secũda.
220 versi.sed pone.C.de ep.sc.& cle.¶ †Et corã iudice seculari emãcipatio clerici fieri põt, vt ꝯcludit Rota i deci.vij.in tit.de iudi. i nouis.& sequit Domi.i c.fi.§.si vero.col.secũda.de iudi. in vj.
221 ¶ †Et iudex secularis est competens in declarando aliquẽ periurum, vt no. Roma.in singulari 420.incip.ego corã magnis dominis.Et hoc intelligit quãdo res clara est. secus si esset dubia, quia ad ecclesiasticum recurritur.c.venerabilem.de elect.
222 ¶ †Et corã seculari exceptio excommunicationis opponi potest, vt no.Bal.in l placet, circa fi.C.de sacrosanct.eccl.& idem Bal.in c.intelleximus.col.ij.j.eo & hoc intelligitur, quãdo cõstat de excommunicatione ad istũ effectum, vt repellatur ex-
223 cõmunicatus. †Secus si de validitate eius dubitetur, q̃a talis cognitio ad ecclesiasticũ dẽt remitti, vt tenet Cald. ꝯsi.ix.iti.de fo.cõpe.Bal.in l.quoties.in fi C.de iudi.& Domi in c.fi.col.fi.de fo.cõpe.in vj.& tradũt Mod.in c.fin col. fi.de excep.¶ De iure patronatus & de iure funerãdi, quo cadat in laicũ, videbimus
224 in c.quãto.j.eo.¶ In gl.fi.Abb.concludit, ꝙ †illi ꝓpriè dicun-
b tur p̃lati,[b] qui habẽt ordinariam iurisdictionẽ; late, qui habẽt præementiã sine iurisdictione, vt sunt plebani; latissime vero dñr presbyteri, q habẽt curam animarum.& idem tradit Abb. in c.tua.de cle.ægro.in secundo no.in c.de multa.de prebẽ.col. pen.& in ca.cum ab ecclesiarũ. in primo notabili.de offi.ordi.
225 ¶ †Et sub nomine prælati cõprehẽditur quilibet administrator habẽs ꝑpetuũ officium, ẽt si ad nutũ superioris remoueri pos-
226 sit, ita Card.dicit in cle.i.in x.q.de elec.† Vñ infert, ꝙ custos, & minister fratrũ Minorũ, dicuntur prælati, & refert q̃onem quã de facto dicit se obtinuisse. & idẽ Card. in cle.religiosus.in 11. q.de procu.& in cle dudũ.§.statuimus.in fi.primæ q̃onis. de sepultu.gl.in c.nullus.in verbo, prælaturã, de elec.in vj & Domi. ibi dicit, ꝙ tales habent dignitatẽ, & ꝙ causam à summo Pontifice illis cõmitti, & delegari põt. Et circa doctrinã Abbatis aduertendũ est, q̃a nõ vr̃, ꝙ iurisdictio faciat, ꝙ magis propriè q̃s dicat̃ prælatus, vt patet in Cardinalibus, & quia omnes æqualiter dicũtur prælati, Abb. Archiepiscopus, & Episcopus.c.fi.de offi.ordi.in vj.nam alij dicũtur p̃lati superiores, & alii inferiores, c. Romana.de appel.i vj.& c.Romana de fo.cõpe.i vj.sic ẽt in clericis.c.cũ tibi.de verb.sig sic in bñficijs, in c.tua, de verb.
227 signi.†sed plus, & minus, nõ inducũt differentiam specificam, l.n.ff de fun.instr.instrumẽtoq; lega.& videmus, ꝙ ordinarius dr̃, licẽt nõ habeat iurisdictionẽ.glo.not.in cle.j.in verbo, ordinariũ. vt lit.pen.Et absurdum esset dicere ꝙ prælatus, qui maximam haberet potestatẽ in beneficijs cõferendis, propriè nõ esset prælatus, dato ꝙ nõ haberet iurisdictionẽ. Vnde doctrina Abbatis nõ videtur iure probari, & ideo dicẽdũ vr̃ de prælatis
228 sicut de præposito. † Nã p̃positi dicuntur, qui alijs præsunt.m̃ ex communi vsu dicitur, q quandã curã prioratus super alios gerunt, vt dicit tex.in c.quãuis.de verb.sig. Idẽ vr̃ esse in prælatis prælati.n.dicunt̃.qui alijs præferuntur.ex comuni in vsu dicuntur viri ecclesiastici, q ante alios auctoritatẽ, & præeminẽ-
229 tiam habent.¶ †Postremo Abb.dicit de verbo, decernimus,[c] ꝙ
c sm subiectam materiã accipitur: & ideo cum materia, de qua agit̃. nõ sit noua, nõ vr̃ ius nouũ significare, pro quo facit tex. in c. ad audiẽtiã.de cleri.nõ resi.& i c.cũ olim.de priui.vbi idẽ verbũ ponitur, & tñ de nouo iure ibi tractari nõ vr̃. Sed tamẽ dici põt, ꝙ hic satis dr̃ noua materia, ex quo nõ prius in cõcilio, nec ita generaliter per modũ regulæ erat hoc cõstitutũ, vt in simili probat̃ in l.j.C.cõia de leg.& in § sed nostra. Insti.de le.iũcta l.j.ff.de leg.j. & i d.c. ad audientiã & in d.c.cũ olim. vr̃, ꝙ ẽt
230 nouũ ius inducatur respectu ſnlæ, de qua ibi habetur. † Et sic generaliter vr̃ ꝙ sẽp ex tali verbo aliquid noui afferatur, q̃a
d de sui natura ius nouũ significat,[d] vt p gl.in clem per literas, de p̃b.i verbo, decernimus.& in cle.ij.de re.eccle.nõ alie.in cle. de appel.& in cle.fi.de ætа.& quali.facit tex.in c.quãto.de vsur. & in l.decernimus. C.de sacrosã.eccl.cũ si. Et ex his expedita sit ista decretalis ad laudem Dei omnipotentis. Amen.

ADDITIONES.

a ¶Torquere. Franc Ripa hic, nume.99.dicit opinionem Bal.sustentabilem.ego uero dico uerum, & practicabilem.
b ¶Dicuntur prælati. Adde hic Fely.nume.9.
c ¶Syl.Abb. Decernimus. Idem Dec.in c.sedes col.3.de rescri.& Ias. Cro.de mõte Ferr in repe.l.si constante.col.xxx.in fi.ff.sol.mat.
d ¶Significat. Quod verbũ, decernimus, sit noui iuris inductiuum. Adde Card. in cle.j.de causa possessio.& proprie & in cle.j.& ibi per gl.de præben.in cle. j.de reb.eccle.non alie.& in cle eos, de sepultu.

SVMMARIVM.

1 *Iuris patronatus causa est adeo connexa spiritualibus, quòd spectat ad iudicium ecclesiæ.nu.21. vbi triplicitur postea limitatur. Non tamen est de sui natura spiritualis.nu.2.*
3 *Cõnexũ essentialiter est nihilominus distinctum, & diuersum ab eo cui cõiungitur.*
4 *Causa iuris patronatus spectat ad iudicem ecclesiasticum, non solum ratione diffinitionis, sed cognitionis.*
5 *Diffinitio causæ sicut denegatur, non censetur denegata cognitionis.*
6 *Mixtum sequitur naturam simplicis dignioris.*
7 *Accessorium sequitur naturam principalis, etiam si dignius sit.*
8 *Connexa iudicantur per ea, quibus connectuntur.*
9 *Ita, ponitur pro in tantum.*
10 *Connexorum idem est iudicium.*
11 *Iurisdictio extenditur ad connexa.*
12 *Cõsules mercatorũ iudicant nõ tantum in pertinentibus ad artem, sed in cõnexis.*
13 *Dotis causa, & quare connexa matrimonio spectet ad iudicium laicum.*
14 *Causa iuris patronatus iudicanda est secundum modum traditum, vel tradendũ in causis spiritualibus.*
15 *Dispositio facta in causis spiritualibus habet etiam locum in connexis. Nisi materia sit valde odiosa, nu.16.*
17 *Excommunicatio, & interdictum ad connexa extenduntur, ideo odiosa non existimantur.*
18 *Pax facta cum principali, an videtur facta cum adhærentibus.*
19 *Adhærentes qui dicantur. Et qñ de his dubitatur, exigitur sententia declaratoria, qui sint adhærẽtes, nu.20.*
22 *Iudex laicus non cognoscit de iure patronatus etiam incidenter, & an quando quæstium est super facto.nu.28.*
23 *Arbiter an eligi possit in causa iuris patronatus.*
24 *Transactio super iure patronatus fieri potest.*
25 *Compromissum, an fieri possit super iure patronatus.*
26 *Compromissum, an & quando dicatur transactio.*
29 *Iudex secularis quando causa est merè spiritualis non cognoscit ẽt super facto.*
30 *Ius patronatus, an sui natura dicatur spirituale merè.*
31 *Patronus, an possit variare præsentando, & quoties.*
32 *Variare cui permittitur, quoties id facere possit.*
33 *Verba non verificantur ipso actu in materia fauorabili.*
34 *Ius patronatus comprehenditur in sententia iudicis secularis super vniuersitate.*
35 *Confiscatio vniuersalis omnium bonorum, an trahatur ad ius patronatus.*
36 *Argumentum de contractibus ad iudicia, an & quando valeat.*
37 *Vniuersitatis prætextu plura transferuntur, quæ specialiter non transferuntur.*
38 *Sententia lata a iudice seculari super vniuersitate bonorum, in qua sit expresse facta mentio de iure patronatus, non valet, si exprimatur cum copula, & secus si cum dictione cum.nu.39.*
40 *Cum accessoriè coniungit, & copulat æquè principaliter.*
41 *Copula ut actus valeat, improprіatur.*
42 *Actus in dubio non valet, quando forma non seruatur, & non concurrunt, quæ in actu requiruntur.*
43 *Venditio castri, & iuris patronatus non minuitur.*
44 *Iure patronatus quamuis quis priuetur, non tamen fisco applicatur.*
45 *Confiscatio intelligitur facta in vita alterius.*
46 *Fisco applicantur ea, quæ in extraneo transeunt.*
47 *Laicus ius funerandi potest possidere.*
48 *Ius funerandi, & ius patronatus æquiparantur.*
49 *Cœmiterium non dicitur sacrum.*
50 *Religiosus non est locus per illationem mortui secundum canones.*
51 *Religiosus ut fiat locus, episcopi auctoritas requiritur.*
52 *Religiosus quamuis nõ fiat locus per mortui illationem secundum canones, tamen il locus non potest alienari.*
53 *Correcta ratione legis, correcta est lex, de quo uide ibi, quia remanet saltem auctoritas legis.nu.54.*
55 *Iniuria fit ei, cui non permittitur vti sepulchro maiorum suorum.*
56 *Sepulchro maiorum suorum vti prohibere iniuria est, & si cõcessio sit in ecclesia, vel cœmiterio, non potest postea alteri cõcedi facultas inferendi mortuum.nu. 56. nisi hoc fiat ex magna causa.nu.57.*
58 *Iudex ecclesiasticus quoquomodo agatur de iure funerandi, vel iure patronatus, cognoscit.*
59 *Iudex laicus cognoscit, qñ contenditur super re spirituali, quæstio est facti.*
60 *Causa iuris patronatus dicitur causa, quæ incidenter occurrit occasione iuris patronatus.*
61 *Iuris patronatus causa dr̃, quãuis agatur actione personali pro iure patronatus.*
62 *Iudex secularis, non solum non potest cognoscere de causa beneficiali in petitorio, sed nec etiam super possessione.*
63 *Iurisdictio quando alicui conceditur, materia dicitur fauorabilis, & lata debet fieri interpretatio.*

1 QVanto. ¶ †Summatur, vt per Abb. hic, vel melius iuxta literã. Cã iuris pronatus est adeo cõnexa spũalib. q spectat ad iudiciũ eccl'æ. ¶ †Primo nota q cã iuris pronat' nõ est de sui nã spũalis, 2 sed tanq̃ cõnexa spũalibus, causis, iurisdõni iudicia 3 ecclesiastici subiicit. facit cap. de iure, j. de iu. pa. ¶ †Nã illud qđ est cõnexũ, essentialr distinguit. & est qđ diuersum ab eo, cui cõiungit. ar. l. q Neua. ff. depositi. facit. tex. in c. fi. de insti. & c. p 4 vestras. de iure pa. in c. debitum. de baptis. cũ si. †Et cã iuris pronat' spectat ad iudicẽ ecclesiasticũ, nõ solũ respũ diffinitionis b cãæ, put vr loq tex. hic ibi, diffiniri. facit tex in c. j. in fin. j. de cã poss. & ppric. Sed ẽt tota cognitio cãæ ad ecclesiasticũ prinet, put infert ex rõne cõnexitatis, quæ hic allegatur: †alias vero 5 in alia materia, cui diffinitio causæ denegatur, cognitio causæ prohibita non videtur, vt in ca. accusatus. c. quamuis. 3. q. 6. 6 facit qđ no. Bar. & Doc. ĩ l. a diuo Pio. ĩ prin. de re iud. ¶ †Scđo c nota q mistũ sequit nãm simplicis dignioris, vt Abb. deducit hic, p c. cũ ĩ dubiis. de cõsecra. eccle. vel alta. & alij posteriores sequuntur. Sed illud notabile vr pbari hic, qa text. nõ fundat in qualitate digniori, sed in cõnexitate, quo casu illud, qđ est cõne- 7 xũ, accessoriè venit, & accessoriũ seqt nãm principalis, ẽt si dignius sit, l. & si non sint. §. petuenianus. in fi. l. cũ aurũ §. fi. ff. de auro, & ar. leg. & in §. cũ ex aliena. ver. si tñ Inst. de rerũ diui. Et hoc p singulari tradit Ro. in notabili 617. lego mulieri. & ĩ terminis ĩ iure pronatus, vt cõcludit Abb. hic, est tex. in c. ex lrĩs. de iure patronatus vbi ius pronatus transit cũ vniuersitate. & sic patet q qualitas dignior iuris pronatus in tali casu mixto nõ attenditur, qa accessoriè venit, & iõ seqt nãm principalis. & ipse Abb. hoc idẽ dicit in d. c. q in dubiis, declarãdo tex. in d. c. ex 8 lrĩs. ¶ †Tertio not. q cõnexa iudicant fm ea qbus cõnectunt. facit tex in l. q̃ religiosis. ff. de rei vẽd. cũ sim. vt psequit Abb. hic. Sed ẽt hoc notabile nõ probat hic simplr, prout Abb. dicit, qa tex. non arguit simplr à cõnexitate, sed vr põderare qualitatẽ cõnexitatis, dũ inqnit ita coniuncta est. & cõnexa causis spũalibus. 9 †Nã illa dictio, ita, ponit ac si dicat intm, vt ĩ simi hr in c. 2. s̃. de elect. & in §. j. Instit. per quas pso. no. scq. Dcm̃ tñ in se verũ est, 10 †q de cõnexis idẽ est iudiciũ, vt ĩ iuribus allegatis p Abb. hic, & no. Bal per illũ tex. in l. quid ergo. §. sufficit. ff. de õria actio. tute. in l. 3. § sed & si qđ. ff. de neg. ge. & Dom. post Io. Mo. in c. fin. 11 in pr. in gl. fi. circa fi. de sppe. in 6. †Et in iurisdõne, pui loqt tex. hoc no. tradit Bal in l. si quis ex argentariis. §. rõnc. ff. de edẽ. di 12 cens †q consules mercatorũ, & notariorũ habent iurisdictionem non solum in pertinentibus ad artẽ, sed ẽt in cõnexis. & in notabili qõne scribit Pau. de Ca. in l. cũ vedẽtc. C. vbi causę fisca. vbi refert de facto habuisse in ciuitate Lucana. & in alio 13 simili casu no. Ro. cõs. 343. ad pdictorũ circa fi. †Et ex his ĩferri [d] d vr q cã dutis, q̃ vr connexa mrĩmonio, l. 3. ff. de do. promis. spectat ad iudicẽ ecclesiasticũ, vt de mrĩmonio cognoscat, de quo e sunt opiones. in l. 4. ff. sol. ma. Et qđ dicat cõnexu declarat[e] Are. in cõsi. 29. Diligẽter, col. 12. in l j. col. 4. ff. sol. ma. Ale. in cõsi. 48. circa primũ. in fi. in j. lib. ¶ Et cũ hæc cã iuris pronat' respectu 14 fori fm causas spũales reguletur, †Abb. infert q si in causis spiritualibus certus modus procedendi constitutus, hoc idẽ in cã iuris patronatus statutum intelligitur. allegat gl. in c. lrãs. de iura. calu. Et ad hoc bñ facit text. in c. fi. in prin. de iudi in 6. & 15 in cle. dispendiosam. de iudi. †vbi, quod de nouo disponitur in iudicio in causis spũalibus, habet locũ in dependentibus & cõnexis. facit gl. in c. accusatus. in verbo, iudicari. de hæt. in 6. Et simili casu in statuto no. Bar. in l. solet. in fi. ff. de alim. & ciba. lega. Bal. in l. j. C. de rebus cred. Pet. de Anch. in consi. 72. visis oĩbus. in j. col. Pau. de Cast in l. cũ hi. in prin. p illũ tex. ff. de trãsac. & qđ tradit Arc. in cõsi. 83. qm̃ multa. colu. j. & ij. & in d. l. j. ff. sol. ma. & hoc procedit fm Abb. hic, nisi materia esset valde 16 odiosa. ¶ †Idẽ Abb. in d. c. literas. de iura. cal. facit gl. ĩ regula, q̃ de iure. de reg. iur. in 6. & cle. j. in verbo, õhere. de cõsan. & affi. & q no. Bart. in l. ĩ qõnibus. in fi. ff. ad leg. Iul. maiest. Bal. ĩ auth. si testes producti dicant. C. de testa. & qđ tradit Bart. in l. fi. §. Lucius. per illũ tex. ff. de condi. indeb. Et circa hoc notandum est, q materia odiosa nõ reputatur excommunicatio, vel interdi- 17 ctum, †q etiam ad cõnexa, & adhærentia extenditur. c. j. de postu. prælato. vbi Abb. declarat in pe. col. facit tex in c. pc. de sen. 18 excom. ¶ †Ex prædictis inferebat Andr. Sicu. q pax facta cum f principali, videat facta cum adhærentibus,[f] qa de connexis idẽ iudiciũ, per supradicta. & per tex. in c. j. de postula. præla. & in c. ad apostolicę. de re iu. in 6. Sed in hoc õriũ tenet Abb. in d. c. j. de postu. præla. col. pe. & ver. & ex prædictis notat singulariter. & ipse And. Sic. hoc idẽ tegtur in cõsi. 12. col. 16. lib. 2. Sed concordari possunt opiniones, vt Ang. in terminis distinguit in l. 19 quæ religiosis. ff. de rei vendi. †Et qui dicantur adhærentes, no. Ang. in Auth. de hæret. & Falc. in prin. colum. 2. versi. & hoc no 10. & in consi. 255. quia consultatio. col. ix. cum simi. vt tradũt 20 Mod. in rub. de treu. & pa. col. pen. ¶ †Et notãdũ est, q sup hoc, qui dicantur adhærentes, vt dispositio facta de adhærentibus habeat locum, declaratoria requiritur, vt no. Ang. in consi. cc. In ciuitate Lucana. colũ. pen. & est dictum Inn. in c. in Lateranen. & ibi Imol. refert. colũ. 2. versi. vltimo tangit hic Innoc. de 21 præb. ¶ †Vltimo no. quod dictũ est in summario, videlicet qđ cã iuris pa. spectat ad iudicẽ eccl'iast. Et hoc fm Io. An. hic ampli- 22 plixẽ, etiam si agat de cã iuris pa. incidenter, †qa laicus nõ poterit cognoscere. alleg. c. lator. qui fil. sint leg. & idẽ Car. hic col. fi. ver. q̃o an laicus. & ista cõclusio melius probat hic, vbi respũ iudicis idẽ iudicat de cã iuris pa. qđ de causa spirituali. Vnde sicut de causis spũalibus laicus nõ cognoscit, ẽt incidẽter, c. tuã. vbi gl. & Doc. de or. cog. cũ si. vt dixi ĩ c. 2. s̃. e. Idẽ ergo erit in iu- 23 re patr. ¶ †Secundo ampliari vr ista conclusio, vt et hẽat locũ in arbitro: qa sicut arbiter de cã spirituali non cognoscit, c. cõtingit. de arb. ita vr q ẽt in cã iuris pat. arbiter esse non possit. Et hoc sentiunt Mod. hic dũ allegãt c. examinata. de cõfir. vti. & dicunt q ille text. intelligit de vice dñio, q clericus erat. Et ad hoc facit, qa arbitria sunt redacta ad instar iudiciorũ. l. j. ff. de arbi. Imo, ẽt in arbitratore vr q de iure pa. compromitti non possit, qa cõpromissum est quædã transactio, vt not. in authẽ. si vero 24 cõiungit. C. de iud. †quæ quidẽ trãsactio super iure pa. fieri non g põt, c. pterea. el j. de transac. ¶ Sed breuiter his non obstantibus õrium vr de iure dicendum, put reperio q in terminis tenet Do. in d. c. j. §. in cæteris, col. 1. ver. ex his decidit. de ele. cõtug. in 25 6. dicens †q tale cõpromissum põt fieri in laicum, qa est capax iuris pa. Nõ ob. q arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum: qa in cõpluribus differunt, vt per gl. in c. cũ dilectus. de arbi. in pposito q idẽ nõ sit in iudice, & ĩ arbitro, no. Abb. in c. cõtingit in fi. de arb. & in c. significasti. col. 8. de fo. cõpe. Non ob. q compromissum, sit quædã transactio, q̃ nõ põt fieri in cã iuris 26 pa. †quia illud est verũ large, & impropric. sed pprie loquẽdo compromissum non dr transactio, vt not. Bar. in l. q si Ephesi. §. tertiũ, in fi. ff. de co, qđ cer. loco. & in l. societatẽ. § arbitrorũ. in j. q. ff. pro socio. no. in l. transactio. C. de trãs. Et patet in pposito, qa licèt de causa iuris pa. trãsactio fieri nõ possit, d. c. pterea, valet tñ cõpromissũ, vt no. Ab. p illũ tex. ĩ c. examinata, de cõfir. 27 vti. vel inuti. ¶ †Scđo limitat, vt iste tex. non hẽat locũ qñ ageret de deliberatione ecclesiæ ab ipso iure pa. qa tali casu & ecclesiasticus cognoscere põt, fm Car. ĩ c. significauit. p illũ text. in 2 no. ver. in prima oppo. & Mod. ibi sequunt, in prin. de testibus. Sed periculosa vr ista limitatio, quia denegari nõ põt q̃n illa sit cã iuris pa. ergo laicus non vr cõpetens, per illu tex. hic, q gñaliter loqtur de cã, iuris pa. Et ista rõne psupponendũ est, q ille cui fuit cõmissa cã in d. c. significasti, esset clericus, qa aliter 28 habilis non fuisset. ¶ †Tertio fallit, qñ esset qõ iuris pa. sup facto, qa tunc laicus cognoscit de cã spũali, vt no. Bart. in l. ĩ ma. ff. solu. ma. in l. quoties. C. de iudi. cum simi. vt dixi in c. 2. s̃. cod. Ex quo inferunt Mod. hic, q tali casu poterit laicus cognoscere 29 re de cã iuris pa. Sed obstare vr, qa qñ causa est mere ecclesiastica, ẽt super qõne facti, non cognoscit secularis. no. Anch. in regula ea quæ. in 4. q. de reg. iur. in 6. p tex. in c. inquisitioni. §. phibemus. de hære. in 6. & in c. si iudex. de sen. excõ. Rñderi põt q cã iur. pat. non vr mere ecclesiastica, ex quo cadit in laicum, & de hoc dicendũ est vt dixi, in c. 2. s̃. co. ¶ In glo. j. circa fi. col. ligitur vna opposito ad tex. hic, quia sicut potest laicus ius pat. possidere, cum non sit mere spiritualc, vt gl. dicit, pari ratione videtur quod iudex laicus de tali iure patro. cognoscere possit. Abb. rñdet, & posteriores sequuntur, q laico de gratia concessum fuit, vt ius pa. possideret, c. 3. de iure pa. & talis gratia non debet extendi in præiudicium ecclesiæ, vt in regula, quod per gratiam. de reg. iur. in 6. ¶ Sed ista responsio nõ satisfacit, quia ex quo possessio iuris pa. laico cõceditur, c. consultationibus, de iure pa. & ratione possessionis reus dicitur. §. commodum. Insti. de interdi. ergo ad iudicẽ laicũ recurrendum videtur, cũ actor forum rei sequitur. c. cum sit generale, j. iur. j. Et ad hoc q venit in cõsequentiam ex natura possessionis priuilegium extendi

---

ADDITIONES.

a ¶Syl. Aldo. Spiritualibus. Vide quę disputat in proposito Dec. in rub. supra ec. col. 8 & se. in prima lectu.

b ¶Syl. Ald. Pertinet. Vide infra in ult. no.

c ¶Syl. Ald. Dignioris. Soleo ponderare text. in contrarium in l. quæritur. ff. de stat. homi. vbi concurrit potentius, & dignius & tñ attenditur potentius.

d ¶Inferri [illegible].

e ¶S. Ald. Declarat. Et q̃ dicant capitula cõnexa, Dec. in c. fi. duob. col. 8. de app.

f ¶Hier. Adhærentibus. Quod pax facta cum principali, videatur facta cũ adhærentibus, ude etiam per eũdem Dec. in c. j. in 6. col. ver. ex his Abb. infert. de postulatio præla. s̃. ubi inquit, q in contractibus, in quibus fit stricta interpretatio, non ueniunt adhęrentes. Et interdictum factum contra aliquem comprehendit etiam adhærentes d. c. j. de postula prælato. ubi per Docto. maxime Dec. in 5. col. uer. in gl. in uer. terram. Et qui dicantur adhærentes, uide eundem in 6. col. in uer. & qui dicantur. ubi etiam dixit quod adhoc ut dispositio habeat locum in adhęrentibus, fieri debet super hoc declaratoria, q tales sint adhærentes.

g ¶Contrarium. Idem Dec. c. examinata, de confi. uti. uel inuti. & bene.

tē.di videtur, vt in simili de dispensatione uoluit gl.in c.qa in
tm.de pben. Vnde ad argumētu aliter, & melius rnderi pōt, q
ius patronatus laico concedit tanq̄ res ꝯnexa spūalibus. Et iō,
qa de connexis idē ē iudiciū, vt s̄ dictū est, ex natura rei sortit
forum ecclesiastieū, sicut qñ agit de matrimonio, vel vsuris ꝯ
laicum: quo casu licèt laicus reus sit, tñ coram ecclesiastico cō
uenitur c.tuā, de ordi.cog & c.lator.qui fi.sint legi.cū si. ¶ Cir-
ca materiā huius decretalis Doc.duas quæstiones principali-
30 ter prosequūtur. †Prima est, an ius patronatus de sui natura di
catur mere spūale, de qua s̄.in rub.dictū fuit, & iō vlterius sup
hoc non insisto. Solū ponderandū est ex verbis Abb.dū inquit
31 q† laicus potest variare præsentando, vt in c.cū autem. de iure
patro. & ex pluribus præsentatis episcopus instituere potest se
cundum, vel tertium c.pastoralis.de iure patro. Nā ex isto mo
do loquendi Abb manifeste sentit, q laicus pluries variare pos
sit. In ꝯtrium est decisio Cald.in titu.de iure pa.in consi.16.an
32 laicus. †Et ad hoc facit, qa si data sit alicui facultas variandi, in
a telligitur q semel tm̄ variare possit, ᵃ vt per Bal.in auc.habita,
in 3.q.in fi.C.ne fil.pro patre. Et facit regula, quæ ponitur in l.
boues.§.hoc sermone.ff.de ver.sig & hoc communiter tenet,
quia Cal non habet contradicentem ¶ Sed tamen opin.Abb.
hic magis placet, & verior videtur: quia ideo laicus variare po
test, quia primo præsentato non est ius quæsitum, vt dicitur
in d.c.q autem.de iu.pa. Et ista ratio non solū militat in scđo
sed in tertio, & in alijs successiue pñtatis. ¶ Secundo hoc pbat
quia agit de interesse ecclesiæ, vt melior eligatur.c.continu-
tis.de app.8.q.1.in c.licet. Et isto respectu, quia agit de fauore
pſoni, imo de fauore ecclesiæ, qa iᵉ pa.cōicatū fuit laicis, vt sui
b tenet ad bñfaciēdū ecclesijs. Et sic mā vr fauorabilisᵇ quo casu
33 verba gñaliter itelligunt, † & in primo actu nō restringunt. vt
no.in l placet ff.de lib.& posth.Old.in ꝯsi.12.cū si.vt Ale.tradit
in consi.70.viso processu.vol.2.& Ana.in consi.14. Et facit, qđ
no.Abb.de charitatiuo subsidio, in c.cū aplſ.col.4.de cēsi.cū si.
& tradit Belēzinus i trac.de charitatiuo subsidio.q.33. Nō obst
d: ctūmet Bal.in auc.habita.qa loqt Bal.i variatione. nō sic vr
i casu isto, vbi agit de accumulatione: qa p pñtationē a primo
nō recedit. Vel dictū Bal.intelligt in materia odiosa. secus vr
34 in materia fauorabili per s̄ dicta. ¶ †Secūda quæstio principa
lis est, an in sñia iudicis secularis includatur ius patronatus, qđ
in vniuersitate repenitur. & Abb.hic cōcludit q sic, allegando
gl.in c.filijs.16.q.7.& idem Abb.in c.cū laici.vers.sed hic quæ-
ro.de iure pa.Car.in cle.2.in prin.8.q.de iure pa.cum si.vt per
Mod.hic. ¶ Contrariū tamē tenet Ioan.de Imo.post do.Anto.
quem ibi refert in l.in insulā, in prin.ff.sol.mat.& in cle.pasto-
ralis.col.pe.p illū text.de re iud.vbi in ꝯfiscatione vñi bonorū
35 †Regis Roberti non veniunt bona, q̄ ipse tenebat ab ecclesia:
pari ratione non vr includi ius pa. de quo iudex secularis iudi-
care non pōt, vt hic, & quia in depeudentibus a iurisdictione
illud, qđ non potest fieri in spē, non pōt fieri in genere.c.2.de
constitu.in 6. Et per hoc non ob.quod dicitur in c.ex literis, de
iure patro.quia illud locū habet in contractibus, prout loquit.
secus vr in sententia, quia tale ius non vr transire, nisi quate-
nus ecclesia permittit. Vnde cū hoc tm̄ in ꝯtibus permissum
reperiatur, nō dēt extendi ad iudicia, vt latius tradit Imo.s̄.in
locis alle. Et idē vr tenere Bal.in l.j.col.j.& Pau.de Ca.in l.fi.C.
de bo.q̄ lib. Et istam opi.sequuntur Mod.hic.qui ex hoc infe-
runt, q male dicit Do.in d.c.om̄.2.dist.in 2.col.in fi.in ver.fa-
cit etiam ista gl.dum ibi concludit, q legitimatus ab Imperato
re respectu hæreditatis, etiā videatur habilitatus ad ius patro.
c ecclesiæ.ᶜ ¶ Sed prima opinio, quæ vr cōis, mihi magis placet,
quā ēt sequitur Floria.in l.via.§.si fundus.ff.de ser.rusti.pdio.
& Bal.in l fi.char.fi.12.q.versi.nunqd si iudex secularis C.de edi.
diui Adri.tollē.vbi arguit, q sicut transit ius patro.cū vniuersi
tate in ꝯtu, ita pariter vr i sñia.arg l.statulibera cæteris.§.Quin
36 tus.ff.de statulibe. †Et de ꝯtibus ad iudicia etiā arguit Bal.in l.
j.in prin.C.de sen.q̄ sine cer.quanti.profe.& in l.ab executiōe.
col.fi.vers.sed dubitatur.C.quorum app.facit tex.in l.2.§.idem
scribit.ff.de pec. ¶ Hoc tamen argumentum non vr multum
tutum, quia in pluribus differunt contractus, & iudicia, l.inter
stipulantem.§.1.de verb.obl.& no.Bar.in d.l.3.§.idem scribit.
col.fi. ¶ Et ideo aliter comprobando istam opi.considerandū
d est, q ius patronatus non transit cum vniuersitate ᵈ in contra
ctibus, ea eo, q ita præcise in contractibus disponatur: sed trā
sit rōne vniuersitatis quo casu ius patronatus nō vr esse in cō-
sideratione, quia venit tanquàm pars illius corporis vniuersa-
37 lis.ar.l.cum, q ędes.ff de vsucap. †Et quia multa, quæ speciali-
ter trāsferri non pñt, sub tali vniuersitate includuntur.l.q̄dam.
ff.de acq.rer.do.in l.in modicis.ff.de ꝯhen.emp. & sic tota vis
in vniuersitate cōsistit. Vnde siue sit per viam ꝯtus, vel sñiæ,
vel alio modo, non vr esse differentia. & facit text.in c.cū secu-
lum.de iure pa.ibi, vel etiam alio modo ius patronatus acqsie
rit. Et ideo data vniuersitate in sñia, ius pa.includat. Ex quo
infertur, q bene loquitur Do.in d c.qm̄.1.dist.licet Mod.cum
reprobent. ¶ Non obstante allegata s̄.in ꝯriū. & primo text.in
cle.pastoralis. quia ibi fuit facta priuatio specialiter de bonis
spectantibus ad ecclesiam, & vt ibi dr, Imperator potuit falcē
in messem alienā. secus si rōne vniuersitatis simplr priuatio fa
cta fuisset, qa ius patronatus, qđ esset in tali vniuersitate, inclu-
deretur, vt Abb.hic dicit. Sed ista rñsio vr periculosa. quia pri-
uatio ibi fuit facta olum bonorum, terrarum, iurium, iurisdi-
ctionū, iā perpetuarum, q̄ rgalium. Illa enim verba vñr impor-
tare vniuersitatem, vt Abb.post alios tradit in c.ex literis.col.
fi de iure pa. Et licèt dicat ibi, q Imperator misit falcē in mes-
sem alienā. nō p hoc apparet, q in sñia expressum fuisset de bo
nis ecclesiæ. ¶ Vnde aliter rnderi pōt, q in d.c.e.pastoralis, age
batur spāliter de interesse alterius in talibus bonis, meritò sub
illa vniuersitate nō includuntur bona in piudiciū alterius. se-
cus vbi solum agitur de prohibitiōe iuris per supradicta. ¶ Nō
ob.q in dependentibus a iurisdictione, qđ non licèt in gene-
re non licet in spē: qa hoc est verum rłariter, sed fallit in vni
uersitate.d l.q̄dam.& d.l.in modicis.& q d.c.ex literis loqua-
tur in ꝯtu, qa illud ibi nō disponitur aliqua spal rōne in ꝯti
bus, sed pp vniuersitatē, q̄ ibi reperitur. Vnde pariter idē ddm
est in sñia.qñ vniuersitas ibi reperit, per s̄.dicta. ¶ Prædicta cō
38 clusio limitatur, nisi in sñia ius patro.exprimatur, †qa tunc ñ
e valeret,ᵉ vt Abb.hic ꝯcludit, & idem Abb.in c.illud, in uersi.2.
casu principali.de iure patro. & facit, quod Ro.tradit in consi.
39 368.pñs ꝯsultatio.i prin. †Et hoc sane intelligitur, qñ exprimit,
cum copula, & si secus accessoriē cum ista dictione cū, ut not.
uoluit Abb.in c.q̄relā.de simo.& Mod hic sequūtur. sed in d.c.
q̄relā.aliter dicūt, uidelicet, q ēt capitulo facta cū illa dictiōe.cū,
hēat uitiare & q ita ur uelle Io.An.in c.1.de iure pat.in 6. Sed
uerior ur opi.Ab.in d.c.q̄relā, q̄ in effectu tenet Do.in d.c.j.in
40 prin.de iure pat.in 6. †qa dictio, cū, accessoriæ, & copula, &, ꝯq̄
principaliter ꝯiungit, ut not.in l.si cui, ff.de fun.instr. & in l.3.
& 4.de pec.leg. Et sic uno modo expsitio fit eo mō, quo tacite
intelligitur. Alio modo aliter exprimitur, q̄ cōprehendatur, ut
no.in l.3.de leg.1.& qđ plus est, uoluit Io de An.in d.c.q̄relā. q
41 ēt si exprimatur ius pat.cū illa copula, &, sñia non uitietur. †qa
ut actus ualeat dēt improprìari, ut p gl.in l.eas oblōnes. ff.de
ꝯdi.& demō. Sed rñderi pōt, q ex quo aliter nō ꝯstat de mēte,
42 nō est recedēdū a pprietate uerborū, l.nō aliter de leg.3. †Et actus
in dubio non ualet, qñ forma nō seruatur, & nō cōcurrunt, q̄
in actu requiruntur, ut dicit Io.de Imo.in l.à Titio.col.3.in uer.
nec ob.de uerb ob.& bñ facit, qđ tradit Ale.in l.uiro atq; uxo-
re.ff.sol.mat. Reperio tñ Bal in l.fi.col.pen.uer.& si dico. C.de
edic.diui Adri.tol.q ur tenere idē quod dicit Io.de Ana.dum
43 ibi † inquit, q si uendo castrū, & ius pa.illa expressio non ha-
bet minuere: quia fit ad ampliandum. ¶ Sed hoc uidetur ꝯtra
44 cōmunē opi.in d.c.1.de iure pa.in 6. ¶ †Et ad supradicta notā-
dum est, q licèt quis priuaretur iure pat per sñiam, non tñ fi-
f sco applicatur, sed ecclesia remanet liberaᶠ sm Car.i cle.2.i 8.q.
in fi.de iure pa.& Mod.hic sequunt: qa si i fiscū trāsiret, ageret
de piudicio ecclesiæ, q nō esset spes, q libera remaneret. ¶ Sed
rñdēdo huic rōni dici pōt, q in fiscum trāsiret durāte uita cō-
45 demnati, & illo mortuo trāsiret ad alios, †qa cōfiscario facta, in
telligitur i uita alterius.l.uia ꝯstitul.§.si fundus.de seruit.rusti.
pdio.l.Papinianus.§.meminisse.ff.de iof.test.& qđ ibi Ang.cū
si.ut tradit Ale.in consi.23.opportune ꝯsideratis.in 1.lib. Et q
ius patro.in fiscum trāsferatur, facit quia ad hæredem, etiā ex-
46 traneū transit.c.1.de iure pa.ergo ad fiscum transire ur, †qa ea q̄
etiā extraneis hæredibus acquiruntur, fisco applicantur, ut per
gl.in l.diui fratres.ff.de iure pat.no.in l.iura libertorū, ubi Bart.
ff.eo.tit. Et hoc modo primo arguit Car.in d.cle.2.q.8.& licèt
ipse teneat ꝯtrium p rationē s̄.allegatā, rñderi potest, ut s̄.dixit
47 ¶ †Vltimo ex gl.colligitur, q laicus ius funerādi possidere pōt.
Abb.hic ꝯcludit hoc nō procedere sm canones, quia cemite-
rium est sacratum, & ur res mere spūalis, quā laicus possidere
non potest.c.causam, q̄.de reseri. Sed tō gl gñaliter, prout loq-
tur, defendi pōt: qa hoc est clarum de iure pat.q p laicum pos-
sideretur, ut est tex.in c.cōsultationibus.de iure pat.ibi, ius pa-
tronatus ecclesiæ possidebat. ergo idem ddm est in iure funerā
48 di, †qa ista iura æquiparantur sm Inn hic, & Host.& Doc.in c.
abolendę.de sepul.& Abb.in c.j.eo.tit.de sepul. Non.obst.ratio
Abb.qa pcedit in spūalibus laico non cōicatis, & ita loquitur
tex.

ADDITIONES.

a ¶Syl Ald.Possit.Deci.in d.c.cum venissent.col.3.s̄.eo.

b Syl Ald.Fauorabilis.Secus in materia odiosa.Deci.cons.321.col.2.& seq.

c ¶Ecclesiæ. Contentum in hæreditate.

d ¶Hier.Gig.Cum vniuersitate. Quod ius patronatus non transeat etiā cū iuniuersitate. uide eundem Dec.in consi.127.col.2.in uer.ex alio tamen capite.

e ¶Valeret. [illegible] Ant.in 2.par.summ.tit.1.c.5.de simo §.24.sentiat esse uitium simoniæ.

f ¶Libera.Nisi sit prædium annexum.

tex. in d. c. causam quæ. Sed ius videtur in iure pa. & in iure sunerandi. quæ communiesta sunt laicis. Et hoc comprobatur, quia etiam ecclesia in qua laicus habet ius pa. consecrata est; & licèt ipsa per laicum possideri non possit, ius tamen patro. possidetur quod est separatū ab ipsa ecclesia. Ita ergo videtur dicēdum in iure funerandi, quod licèt cemiterium non possit possideri, ius tamen

49 funerādi, quod est separatum a cemiterio, possideri possit. † & quia cemiterium propriè non dicitur sacrum, quia ecclesia cōsecratur, & cemiterium solum benedicitur, de conse. dist. j. in c.

50 nemo. & no. Abb. in d. c. abolendæ. † Et est notandum, quod secūdum canones locus nō efficitur religiosus per illationem corporis mortui, licèt aliud sit secūdū leges. ita Inno dicit in capi.

51 abolendæ. de sepul. vbi Abb. post alios sequitur: † quia ad hoc, ut locus efficiatur religiosus, auctoritas episcopi requiritur. ca. ad hoc. de relig. dom. ubi Abb. post Anto. de But. hoc idem dicit, & ad hoc est gl. in can. ecclesiastico. xiii. q. j. in gl. fi. & idē tenet Car. in cle. j. q. 7. in fin. de sepul. Imo in l. quid ergo. la 1. in §. si hæres. in fin. de leg. 1. & Rom. in auth. similiter. in repe. in xv. speciali. in tit. contractibus. in fin. C. ad l. Falc. & Ang. Aret. in §. religiosum. inst. de re. diu. ¶ Dicit tamen no. Io. Fab in d. §. religio

52 sum, & sequitur Ang. Are. ibi, † quod quamuis locus non efficiatur

a religiosus per illationem mortui secundum canones,[a] vt dictū est: tamen talis locus non poterit alienari, quia in hoc nō sunt

53 correcta iura ciuilia. Mod. hic probant hoc dictū, † quia corre-

b cta[b] ratione legis, ipsa lex correcta videtur, ut no. in cap. mira-

54 mur. de ser. non ordi. gl. & Bar. in l. j. ff. de legi. tut. † Sed responderi potest quod immo nō sit verum simpliciter, quia correcta ratione remanet auctoritas legis, ut no. Io. An. in c. post trāslationem. de renun. & est bonus tex. in § fœmine. Instit. de adop. quē ad hoc pro singulari allegauit Rom. vt dixi in c. j. de consti. & quia etiam hodie, saltem largo mō, locus dicitur religiosus,

55 ut per Abb. in d. c. abolendæ. ¶ † Vltimo dum Abb. dicit, quod fieret ei iniuria, nisi pmitteretur, quod quis vteretur sepulchro maiorū suorum. ad hoc bene facit quęstio not. quam ponit Pet. de Peru. in trac. de quarta cano. in x. prin. artic. col. pen. in ver. secūdo quæritur.

56 vbi disputat, † & postea concludit, quod si alicui prælatus sepulturā concessit in aliquo sepulchro ecclesiæ, vel cemiterii, quod postea alteri non possit facultatem concedere inferēdi mortuū in

57 tali sepulchro, illo inuito. † & talis cōclusio limitatur, nisi prælatus hoc faceret ex magna causa, vt no. Ro. dicit in sing. 694. q. est in facto. ubi alleg. Arch. xv. q. j. in c. percipien. & de hoc etiā no. Abb. in c. j. & in pen. de sepul. ¶ Postremo in ista decretali Ab-

58 bas cōcludit. quod quocūque mō agatur de iure funerandi, † vel de iu. pa. cognitio pertinet ad ecclesiasticū, licet Ant. de But. in fi. hic dicebat. quod si agatur actione personali pro iure pat. pmisso, quod causa forte posset tractari corā iudice seculari, & hoc dictū Ant. de Bu. refert, & sequi uidetur Are. in consi. 6. viso instrumēto. colum. fina. & istā opi. sequuntur Moder. hic contra Abba.

59 † quia quando est quæstio facti, etiam de causa spirituali, laicus cognoscit, vt no. Bar. in l. Titia. ff. solu. mat. in l. quoties. C. de iudi. cum simil. ut dixi in c. decernimus, supra eo. Sed, ut patet ca dictis ibi, illa conclusio Bar. de iure uidetur dubitabilis: & quia licèt agatur actione personali, non per hoc sequitur, quod quō facti dicatur. Na etiam poterit eē quō iuris, & ista rō est hēret locū in ipso iure patro. sicut in act. perso. ad ius patro. de qua agitur. ¶ Secūdo contra Abba. Mod. allegant tex in c. significauit, de testi. vbi causa iuris pa uidetur laico commissa. & illum tex. ibi ad hoc ponderauit Card. Sed rńderi potest, quod cum ibi absolute agatur de cā iuris pa. ex natura causæ, necessario intelligitur; quod iudex esset ecclesiasticus. Et dato, quod laicus fuisset, intelligi potest illud factū fuisse a summo pontifice per uiam dispensationis, dicta l. quidam consulebat. ff. de re iudi. Et quia ibi in effectu agitur de iure ipso pa. nos loquimur de actione personali. & quantum ad propositum, sufficit quòd idē de ista personali actione videtur, quod de iure pa. respectu fori ecclesiastici. Et ita remotis rationibus Moder. opi. Abb. mihi videtur verior, nō per rōnes, quas Abb. induxit, quia habet locū in ipso iure pat. iā formato, & in eē pducto, de quo agitur in hac q. Sed pro opi. Abba.

60 facit tex hic, dū ingi, causa iuris patr. † Nā et cā iuris patr. dicitur illa quæ incidenter occurrit occasione iuris pat. ar. l. cū hi.

61 in prin. de transl. & no Bar. in l. solent. ff. de ali. & cib. le. † Vn licèt agatur in actione personali pro iure pa. dicitur tamen cā iuris patr. Et hoc in terminis sequitur Aret. ipse in consil. 83. quā multa. col. 2. vbi plenius, & maturius loquitur quā in cōsil. 6. supra allegato in prīu Et ibi plura dicit. quæ ad ppositū cōferunt & ex isto cōsilio est dixi in c. 1. §. eo. & ad hoc et facit tex in c. fi. cū gl.

62 j. co. vbi nō solū ca petitorij sup bnficio † nō pōt tractari corā secularī, sed nec et cā possessionis, vel quasi, & late Abb. tradit in c. Ifas. de iuram. calu. Idē ergo videtur dicēdū, si agatur actione personali pro spirituali. Et quia tex. hic generaliter loquitur, concedendo iurisdictionē in causa iuris pat. iudici ecclesiastico: ergo generaliter intelligitur. l. 1. §. & generaliter. ff. de leg. præstan.

63 † & lata debet interpretatio fieri, quia materia reputatur fauorabilis, quando iurisdictio alicui conceditur, vt no. Bal. per illū tex. in l. 1. ff. de offi. præfi. in 3. no.

ADDITIONES:

a Syl. Ald. canones. Ego damnaui hanc opin. in §. religiosum. in gloss. 1. institu. de re. diui.

b ¶ Correcta. Deci. l. fin. in 2. lectu. num. 5. C. de bono. possessio. contra tabu. non econtra gl in c. nouit. infra. eo.

SVMMARIVM.

1 *Delictum duobus modis probatur, per confessionem, vel per conuictionem.*
2 *Conuictio dicitur, quæ fit testibus, aut instrumentis.*
3 *Delictum probatur duobus testibus, etiam contra Papam, & de veritate.*
4 *Episcopus non damnatur nisi cum lxxij. testibus.*
5 *Cardinalis non damnatur nisi cum 64. testibus.*
6 *C. præsul. 2. q. 4. hodie non habet locum.*
7 *Delictum probatur etiam per instrumentum.*
8 *Conuictus propriè non dicitur confessus.*
9 *Statutum de confessis, an habeat locum in conuictis.*
10 *Confessus, an propriè dicatur conuictus.*
11 *Confitens delictum dicitur testis contra se.*
12 *Conuictus quis dicitur etiam ex indiciis.*
13 *Conuictus dicitur ille, qui negat.*
14 *Statutum prohibens conuictum appellare, habet locum etiam in confesso.*
15 *Confessus regulariter non potest appellare.*
16 *Confessio, & acta facta coram iudice incompetenti, non sufficiunt ad condemnationem.*
17 *Confessio facta in iudicio præiudicat.*
Etiam si processus est nullus. nu. 18.
Dummodo facta sit principaliter, & propter se. nu. 19.
20 *Falsi crimen puniri potest ex confessione etiam incidenter facta, sed in alio iudicio. nume. 21.*
Confessio facta in uno iudicio probat in alio.
22 *Confessio coram incompetenti, an præiudicet.*
23 *Iudex incompetens non punit delictum, etiam quod sit notorium ex confessione facta in iudicio.*
24 *Confessio facta coram iudice incompetenti, cuius iurisdictio prorogari potest, præiudicare videtur.*
25 *Prorogatio iurisdictionis uidetur facta per confessionem.*
26 *Prorogatio fieri non potest in iudicio inquisitionis.*
27 *Confessio rei non nocet quando est tutus præscriptione sta uti.*
28 *Solutum, & præscriptum paria sunt.*
29 *Reus qui sponte accedit ad iudicium, & confitetur, an possit puniri.*
30 *Confessio implicita an præiudicet.*
31 *Opponens accusatori, quòd fuit socius criminis, videtur fateri.*
32 *Confessio ficta, & tacita quæ per contumaciam inducitur, non præiudicat.*
33 *Confessio non præiudicat, quando libellus accusationis, vel inquisitionis est ineptus.*
34 *Libellus si ineptus sit, & non concludens, non potest reus neque ex vera, neque ex ficta confessione damnari.*
35 *Confessus non opponit de ineptitudine libelli.*
36 *Libellus licet non sit bene formatus, si reus fatetur, erit damnandus.*
37 *Confessio facta in tormentis non præcedentibus indiciis, non præiudicat.*
Etiam si iudici datum sit arbitrium. nu. 38.
39 *Cōfessio simplex, quando deductum est delictum cū qualitate, an præiudicet.*
40 *Iudex punire potest si uult, aliquando tamen non tenetur.*
41 *Confessio iudicialis præiudicat, quando reus illam non recipit.*
42 *Confessioni spontaneæ non semper adhibenda est fides.*
43 *Confessio debet esse verisimilis.*
44 *Delicta quædam digna sunt suspensione, quædam depositione.*
45 *Depositio est perpetua remotio ab altaris ministerio.*
46 *Suspensio si perpetua esset in effectu, eadem esset cum depositione.*
47 *Depositus simpliciter, intelligitur perpetuo depositus.*
48 *Suspensionis effectus remittitur.*
49 *Paria sunt quò ad pœnæ impositionem, quòd quis confiteatur, vel quòd conuictus sit.*
50 *Confitens metu probationis, vel sponte, in quo differat.*
51 *Confitens timore probationis aliquando plus punitur quàm conuictus.*
52 *Pœna mitigatur contra conuictum in inquisitione.*
53 *Confitenti in iudicio inquisitionis ordinaria pœna imponitur.*
54 *Confitenti metu probationum aliqualiter parcendum est.*
55 *Confessus, & conuictus pari pœna puniuntur, si pœna certa sit: secus si arbitraria.*
56 *Pœna nunquam minuitur per confessionem, quando pœna ipso iure imponitur.*
57 *Pœna ipso iure imposita à lege non debet augeri per negationem.*
58 *Pœna delicto commensurari debet.*
59 *Delictum maius arguitur ex maioritate pœnæ.*
60 *Furtum maius delictum est, quàm homicidium.*
61 *Pœna furcarum maior est quàm capitis abscissio.*
62 *Pœna grauior aliquando imponitur, quàm natura delicti postularet.*
63 *Pœna quæ imposita est pro maiori delicto, non extenditur ad minus.*
64 *Delictum quod sit maius, vel minus, quomodo cognoscitur.*
65 *Delictum maius dicatur illud, quod magis est contra naturam.*

Menda-

189 Infamia

189 *Infamia euitatur quando quis probationibus conuincitur, & soluit ante condemnationem.*
190 *Confessio ficta non infamat, vera sic.*
191 *Confessio ficta in multis habet vim veræ confessionis.*
192 *Confessus ficte ex forma statuti non appellat.*
193 *Sententia ex inordinato processu ferri potest contra verè confessum, secus contra fictum.*
194 *Notarius condemnatus ex vera confessione non potest instrumenta conficere, secus est in ficta.*
195 *Confessio ficta, quæ insurgit ex facto reprobato, infamat.*
196 *Infamatus de facto suspenditur ab officio donec se purgauerit.*
197 *Probatio facta de crimine, pro quo actum est ciuiliter contra clericum, non facit, vt puniatur criminaliter, vel quòd propter hoc priuetur beneficijs, quia actum ad hoc non fuit.*
198 *Papa crimen punire potest, licèt ad id actum non fuerit.*
199 *Princeps iudicare potest non attenta forma petitionis.*
200 *Reus conuictus in iudicio ciuili, si assumeret defensionem dicendo se illud non commisisse delictum, si conuincatur poterit puniri, licèt ad hoc actum non fuerit.*
201 *Defensionem suscipiens potest condemnari etiam in eo, quod non fuit petitum.*
202 *Sententia non conformis libello ferri potest de partium consensu.*
203 *Acta, & probationes facta in causa ciuili non probant in criminali.*
204 *Pœna licèt pecuniaria sit, est tamen odiosa, & liquidiores probationes requiruntur.*
205 *Probationes facta in ciuili, faciunt præsumptionem, & aliqualem fidem.*
206 *Processus factus in causa ciuili idem operatur, quod fama, vt iudex possit in tali crimine ad inquisitionem procedere.*
Et facit sufficiens indicium ad torturam in nouo processu criminali. numero 207.
208 *Confessio facta in causa ciuili, an probet in criminali.*
209 *Confessio facta in iudicio summario probat in plenario.*
210 *Infamis virtute processus, & sententia in causa ciuili repelli potest ab omni actu, à quo infamis repellitur.*
Sententia lata contra vnum in uno iudicio quo ad infamiam facit fidem in alio.
211 *Probatio legitima est illa quando sunt testes omni exceptione maiores, limita in causa ciuili.*
212 *Testes omni exceptione maiores qui dicantur.*
213 *Infamis infamia facti admittitur in ciuilibus, quamuis repellatur in criminalibus.*
214 *Testes idonei requiruntur etiam in ciuilibus.*
215 *Iuramentum in supplementum non defertur in criminalibus.*
216 *Testes duo in ciuilibus bene probant sine ratione, & causa, de qua non fuit interrogati, secus in criminalibus. nu. 217.*
218 *Iudicis arbitrio committitur quæ crimina sint digna suspensione.*
Suspensione, quæ crimina digna essent.
219 *Suspensio simpliciter facta, intelligitur donec satisfecerit, si facta sit pro contumacia, aliter secus. nu. 120.*
221 *Depositionis pœna non imponitur, nisi pro graui crimine.*
222 *Delicta grauia quæ dicantur, arbitrio iudicis relinquatur. & nu. 226.*
223 *Clerico pro fornicatione quæ pœna imponatur.*
224 *Clericus celebrans sine lumine, deponitur.*
225 *Fornicationis crimen graue est in clericis.*
227 *Clerici in sacris castitatem promittunt.*
: *Fornicationis delictum minus graue est, quàm mendacium.*
228 *Votum non inducitur ex simplici promissione castitatis facta à clericis etiam in sacris.*
229 *Fornicatio simplex dicitur etiam in presbytero.*
230 *Episcopus semper dicitur committere adulterium coeundo.*
231 *Electus non dicitur propriè episcopus ante consecrationem.*
232 *Sacerdos, qui filiam spiritualem cognoscit, quàm grauiter peccat.*
233 *Filia spiritualis dicitur illa, quæ est de parrochia sua.*
234 *Religiosi expressè profitentur castitatem.*
235 *Clerici in sacris ex constitutione ecclesiæ tantum ad castitatem obligantur.*
236 *Delegatione quæ crimina digna sint.*
237 *Hæreticus depositus statim curiæ seculari traditur, nisi se velit corrigere.*
Et an emendatio admittatur post condemnationem. nu. 238.
239 *Hæreticus qui non vult se corrigere, detruditur in carcerem, prius tamen deponitur. nu. 240.*
241 *Falsi crimen an sit dignum depositione.*
Et habes multa sp. tialia. nu. 242.
243 *Episcopo si quis contumeliam dixerit, uel constitutionem aduersus eum fecerit, qua pœna puniatur.*
244 *Inobedientia simplex non facit ut tradatur curiæ seculari, nec etiam præceptis apostolicis.*
245 *Mox etiam intelligitur cum interuallo.*
246 *Sortilegus qua pœna puniatur.*
247 *Degradatio duplex est, verbalis, & realis.*
248 *Schismaticus qua pœna puniatur.*
249 *Schismatis delictum quandoque plus punitur, quàm idolatria.*
250 *Schismaticus quamuis reuertatur ad ecclesiam, non tamen promouetur sine dispensatione.*
251 *Schisma cum heresi quando dicatur.*
252 *C. cum non ab homine, de iudi. an habeat locum in homicidio enormi.*
253 *Extensio non fit ubi tractatur, quòd laicus ad spiritualia habilitetur.*
254 *Extensio à maioritate semper fit etiam in materia odiosa.*
255 *Delicta atrocissima de iure canonico non habent pœnam condignam.*
256 *Pœna perpetui carceris uidetur condigna pro crimine qualificato.*
257 *Idolorum cultores, & aruspices in perpetuum carcere recluduntur.*
258 *Clericus, & episcopus degradantur propter conspirationem factam contra dominum terræ.*
259 *Conspiratio facta contra dominum terræ per clericum, uel episcopum, qua pœna puniatur.*

AT si clerici. ¶ Summatur, & diuidit, vt per Abbatẽ hic. ¶ † Primo not. duplicẽ modũ ꝓbādi delictũ ꝯ aliquẽ, videlicet p̃ ꝯfeſſionẽ, vel ꝯuictionẽ. Primo de ꝯfeſſione idẽ ꝓbat in c. fi. de teſt. ſpo. ĩ c. j. de accu. in 6. facit tex. ĩ l. j. de ꝯfe. ff. ĩ l. ꝓinde notādũ. ff. ad leg. Aq. in l. cũ te. C. de trāſa. ĩ l. gñaliter. C. de nõnu pec. & in c. tuas. de ꝓbat. & lõge maiorẽ vim hẽt ꝯfeſſio, q̃ aliæ ꝓbationes, a vt colligit in d. c. j. de acc. & in c. cũ Ioãnes de fid. inſt. & in c. j. de ꝯfeſ in 6. facit, qđ no. Inn. ĩ c. q̃a pleriq;. col. j. de imm. ecc. & qđ voluit gl. no. ĩ §. illud, in Auc. de equa. do. & in l. in ꝯtrib. in pri. in ver. vno mõ. C. de nõ nu. pec. & per ꝯfeſſionẽ maior cernitur do hẽt, q̃ per aliã probationem, vt no. Anr. de Bu. in rub. de ꝓb. ĩ 2 fi. per tex. in c. tertio loco. j. de præſump. ¶ † Secundo de conuictione dr̃. q̃ fit teſtib. vel inſtr̃is, adeo ꝙ ẽt ꝯ Papam † duob teſti- 3 bus crimẽ probari põt, ut Abb. hic dicit allegãdo gl. in c. ꝓſul. 2. q. 4. tex. † tñ ibi vr̃ ꝓbare ꝯtriũ dũ inquit, ꝙ eps, niſi cum 70. te- 4 ſtib. & Card. cũ 64. † teſtib. nõ damnat. Ergo à fortiori idem in 5 6 ſummo pontifice dicẽdum vr̃. † Sed videtur, ꝙ hodie non hẽt locum, quod dicitur in d. c. præſul. vt Abb. declarat in c. p tuas, in fi. de maio. & obe. & in c. licet vniuerſis. de teſti. & no. Ro. in auct. ſimiliter C. ad leg. Fal. in 34. ſpāli. in vlt. vol. co. pe. cũ ſi. ut 7 tradunt Mod. in d. c. per tuas. Et dum Abb. hic adducit, ꝙ † ẽt per inſtrumentũ ꝓbatur delictũ, dicẽdum eſt, vt Mod. late inſiſtũt, in c. cũ in eccleſijs. de maio & obe. ¶ Secundo nota, ꝙ hic dum ponuntur tanq̃ diuerſa cõfeſſus, & cõuictus, ſm Abb. colligit, 8 † ꝙ cõfeſſus ꝓprie nõ dr̃ cõuictus. Et ad hoc And. Sic. & Mod. ẽt allegãt duo iura, videlicet tex. in l. 2. C. quorum ap. & in c. ex literis. de excel. præla. ad idẽ eſt tex. in c. t. ſimoniũ. j. de teſt. ĩ c. de hoc, de ſimo. in c. nos in quenq̃. in prin. 2. q. j. c. ſi quis clericus 81. diſt & in l. ſi quis in hoc genus, C. de epi. & cle. Et dicit Abb. 9 hoc eſſe notandum, propter ſtatuta, † quæ faciunt mentionem de confeſſis, vt non habeant locum in conuictis, nec econtra. Sed ꝯtriũ in hoc tenet And. Sic. hic, dicens ꝙ immo cõfeſſus ꝓ- 10 prie dicat ꝯuictus, † q̃a p teſtes quis ꝓpriè dr̃ cõuictus, d. l. 2. C. 11 quorũ app. † ſed ille, qui ꝯſitet delictũ, dr̃ teſtis ꝯ ſe. c per tuas, d ꝓba. ergo cõfeſſus vr̃ ꝓprie ꝯuictus. Mod. rñdent, ꝙ propriè qs ꝯ ſeipſum non dicitur teſtificari & poſito, ꝙ ſic, non vr̃ conuictus ex ſolo eius teſtimonio, ex quo vnicus eſt. ¶ Ad hoc replicari põt, ꝙ conuictio conſideratur in teſtib. reſpectu probõnis & iſte effectus probationis magis hr̃ ex propria confeſſione, quàm ex teſtibus, licèt vnicus ſit, & ſingularis, per ea, quæ dixi ſupra in prin. Et opi. quã tenet do. And. Sic. prima facie cõprobari poteſt per tex. in l. qui ſentẽtiam. C. de pę. ibi, ꝯfeſſione ſua 12 ꝯuictus ſit. † Nã ẽt ex indicijs quis cõuictus dr̃, d. l. 2. C. quo. ap. ibi, argumentis conuictus. ergo à fortiori ex propria cõfeſſione hoc dicẽdum videtur, & facit tex. in l. raptores. cum gl. C. de epi. & cle. ¶ Nõ ob. tex. hic cũ ſi. ſ. allegatis, in quibus tanquam diuerſa ponunt cõuictus, & cõfeſſus, q̃a rñderi põt, ꝙ diuerſitas conſiderat, ſicut inter genus, & ſpẽm, vt in rubr. C. de ſerui. & aqua. & in Euangelio legit, diſcipulis, & Petro. ¶ Vlterius tñ cogitãti finaliter magis placet, quod Abb. dicit, vt propriè ꝯfeſ- 13 ſus nõ dicat conuictus, † q̃a conuictus dr̃ ille, qui negat, & non ille, qui confitetur, vt eſt caſus in l. fin. C. de execu. rei iud. & eſt gl. no. in l. fin. in verbo, conuicta. C. de compenſa. Et idẽ gl. in l. ſi quis in hoc genus, in verbo, conuictos. C. de epi. & cl. Et iſtã concluſionẽ probat, & late tradit Ful. in conſi. 124. præpoſitis, in ſecũdo dubio, & ibi in terminis infert ad ſtatutũ, ꝙ ut Abb. hic dicit, quod ſi loquitur de ꝯuicto, nõ habebit locũ ĩ ꝯfeſſo. & hoc verbũ dicitur, attẽta verborũ ꝓprietate. ¶ Sed inſpecta 14 mẽte ſtatuti debet ꝯſiderari, an eſſet eadẽ rõ. † Quid enim ſi à ſtatuto cõuictus appellare prohibeatur, vtiq; hoc etiam videt habere locũ in cõfeſſo, in quo maior ratio vr̃ prohibẽdi appel- 15 lationem, † ex quo regulariter confeſſus prohibetur appellare. c. cum ſpeciali. §. porro. de app. & 2. q. 6. in c. quicũq;. & ad hoc facit, qđ j. dicam de iſto ſtatuto in gl. j. Et ſuperius dicta ꝓcedũt ſtrictè, & propriè loquẽdo, ſed largo modo ẽt cõfeſſus dici poteſt

ADDITIO.

a ¶ Syl. Ald. Probationes. Adde Cor. conſi. 214. litera. e. lib. 4. pulch Iaſon in l. cũ te. 103. not. C. de tranſac. in l. ſi conuenerit. in 3. col. in 3. limita. ff de iur. omn. iu. & nulla eſt efficacior probatio, quam partis confeſſio. Alexã. in conſ. 13. in princip. lib. 1. & non minus probat, quàm inſtrumentum, Ioan. de Ana. in conſi. 35. quæ dubia. col. 1.

tus conuictus. Et hoc modo allegata ꝙ in contrarium intelliguntur, & in iuribus allegatis in coutrarium nō simpliciter cōfessus appellaꝑ conuictus, sed ſm qd dꝑ cōuictus ꝓfessione sua d.l q sentētiā C.de pen. & cōuictus argumētis. d.l.2.C.quo.ap
16 pe. & ita Ful. dicit in cōsi.ꝫ. alle. in 2. dub. ¶ † Tertio not. ꝙ confessio, & acta facta coram iudice incompetenti, non sufficiunt ad cōdēnationē. & hoc ſm Abb. Intelligiꝑ, qa uirium pariter respicit confessionem, sicut alia acta, aliàs secus, ut per eū hic. & idem Abb. in c. fin col. 4. de resti. spo. no. Bal. in l. quid tamē. in prin. in ver. extra inducit. ff de arbit. & not. Areti. in c. quali-
17 ter. el. 2. in prin. col. xj. de accu sa. ¶ † Quarto nn. ꝙ confessio facta in iudicio præiudicat. ad idē tex. in c. vestra. vbi glo. de cohab. cle. in c olim. in fi. de testi. spol. & in c. 1. de accu. in 6. cū si-
18 mi. supra ī prin. allegatis † Et hoc ꝓcedit etiam dato, quòd pro-
a cessus esset nullus,[a] quia ex tali confessione potest tamen puniri, vt est not. dictum Inno. in c. qualiter. el 2. colum. penul. de accu. ibi, non negamus tamen. & sequitur Bart. in l. si cōfessus. ff. de custo. reo. Abb hic, & in c. si. in vlt. no. per illum tex. de resti. spol. & in consi. l xxv. attingam. col. fin. lib. 1. & hoc dictum Inn. pro no. tradit Math. in no. liii. nota utilem regulam. & idē no. Bal. in l. j. col. fin. C. de iud. in l. 3. in fin. C. de re iud. Ange. in consi. xxvii. pro decisione. cum simi. ut tradit And. Sic. hic, & idem Bal. in rubr. supra eo. colum. pen. in auth. offeratur. C. de litis contest. in fin. Angel. in l. uiro, atque uxore. ff. sol. matr. Alexand. in consi. xxiiii. viso processu. col. 2. lib. 3. in consi. cxcvii. uisa inquisitione. libr. 4. & in l. 2. ff. de liberis, & posthum. Aret. in d. cap qualiter. in princip. col. xi. ¶ Istud dictum Inno. quod communiter approbatur. Primo limitatur procedere,
19 quando confessio fuit facta principaliter propter se. † Secus si
b incidenter[b] secūdum Abb. hic post Bar. in d. l. si confessus. Idē Abb. in c. 5. col. fin. de excep & in d. c. fin. in ult. no. post Ant. de But. ibi, de rest. spol. Ange. in d. l. uiro, atque uxore. & Sal. in l. 2. C. de cust. reo. & ita simpliciter dicunt Moder. hic, & idem sequitur And Sicu. in consi. 2. col. v. lib. j. & in consil. j. col. 2. lib.
20 2. ¶ † Sed ista limitatio restringitur dupliciter. primo ut non habeat locum in crimine falsi, in quo quis puniri potest, etiā ex confessione facta incidenter, ut tradit Pet. de Anch in con-
21 sil. clxxii. circa primum. colum. pen versi. ex cuius dictis. ¶ † Secundo restringitur, ut puniri non possit in eodem iudicio, in quo incidenter fuit facta confessio, quia non agebatur ad hoc, & sententia debet conformari libello. ea. licèt Heli. de simon. l. ut fundus. ff. communi diuid. Sed in alio iudicio bene poterit puniri, ut no. uoluit Innoc. in c. per inquisitionem. de elect. & ibi Abb. col. pen. versi. ex quo nota singulariter. Et idem Abbas in c. 2. col. 3. in 2. lec. de confess. & idem uoluit Bal in l. mercalem. in fin. C. de condi. ob turpem cau. Nam confessio facta in uno iudicio, probat in alio, ut no. Anto. de But. in c. cum dilectus. per illum tex. in 6. not. de capel. mona. Bal. in l. 2. col. fin. C. de eden. cum si. ut tradit ibi Ale. in pen. col. & prædicta limitatio etiam declaratur, ut per Aret. in d. c. qualiter. col xi. ¶ Se-
22 cūdo dictū Inn. † limitatur non ꝓcedere in confessione facta coram incompetenti, quę confitenti non præiudicat, vt ꝓbaꝑ in princi. hic, & in c. olim. de rescrip. quem tex. adducunt Mod. hic, & idem no. Bal. per illum tex. in l. magisteriæ. in 2. no. C. de
23 iuris. om. iudi. dicēs † quòd licèt delictum notorium sit per cōfessionem, iudex tamen incōpetens non potest illud punire. & idem Angel. in l. j. col. fina. uersic quid si confessio. C. de confes. Bar. in l. magistratibus versi. sed quæro. ff. de iurisd. om. iudi. cum si ut tradit ibi Alexan ¶ Sed aduertendum est, quia text. in d. c. olim., quem allegant Mod. hic, parum facit, quia habet varios intellectus, & secundum Abbatem ibi, in confessione extraiudiciali intelligitur. Similiter tex. hic loquitur in iudice incompetenti, cuius iurisdictio non potest prorogari. c. si diligenti. de foro competē. Et tali casu ista limitatio de plano procedit. secus videtur in iudice competenti, cuius iurisdictio pro-
24 rogari potest, † quia confessio facta coram tali iudice præiudicare videtur. ita no. Ang. distinguit in l. j. in princi. ff. de confes. ubi allegat ad hoc Io. And. in addi. Spec. in tit. de confess. §. seq-
25 tur videre. in versi. quid si non valet. Et rō vꝑ, † quia p cōfessionem ꝓrogatio iurisdōnis facta vꝑ, ꝓ ea, q̄ no. in l. 1. ff. de iudi. & in simili casu tradit Ang. Are. in trac. maleficiorū. in verbo, comparent dicti inqsiti, & cōfitenꝑ totū. in versi. quæro an confessus.
26 Dicta tn̄ rō inducta † ꝓrogationis nō hēret locū in iudicio inqsitionis, in quo prorogatio fieri nō pōt, ut no. Bal. in l. 1. in fi. C. ubi de crimi. agi opor. & in l. 1. C. de fica. in versi. & aduerte. & Nellus tradit in trac. bannitorum. in 2. parte primi tēporis. q. 2. ¶ Tertio dictū Innocentii non haberet locum, quando qs
c esset tutus præscriptione[c] statuti, ita † ꝙ contra eum nō posset
27 ingredi de crie, nā tunc confessio eius non nocet. ita dn̄i Moder. hic, allegādo simpliciter Marta. in c. d bis. de accu. ubi dicit Senis se ita cōsuluisse, & ego, dū legerē ibi, uidi originaliter consiliū dom Marta. & cū iterū casus similis occurrisset, ita iudicatū fuit. Et hoc etiā dictū Bal. allegaꝑ in quibusdā lecturis. in l. generō. ff. de his, q notant. inf. & tunc etiam reperi Bal. expresse hoc decidētē in c. fi. col. 6. versi. pone, ꝙ maleficiū. de off. dele g. & idē sentit Card. in clem. j. in x. q. de consan. & affi. Et ad hoc
28 facit, † quia paria sunt solutum esse, vel præscriptum. l. si pupillus. in fin. vbi Bar. ff. de admi. tutor. l. sed & si vnius. §. prætor ait. ff. de iniuriis. cum si. ut aliàs dixi in rub. infra, de proba. col. 14. Quarto dictū Inn intelligitur in eo, q vocatus fuit ad iudiciū.
29 † secus si ipse reus accedat, & confiteatur, vt not. Abbas in d. c. de hoc. col. 2. infra, de simon. Sed hoc intelligitur quātū ad hoc vt pœna mitigari possit pp spōtaneā confessionē: erit tamē pu-
30 niendus, ut infra videbimus. ¶ † Quinto limitatur in cōfessione facta simpliciter, & expresse secus si implicita sit, ut no. Domi. in c. j. circa fin. versi. & no. de resti. in 6. per gl. ibi, quæ dicit,
31 quod opponens accusatori † quòd fuit socius criminis, dꝑ fateri. & tamē ex tali confessione non punitur. Sed ista limitatio satis comprehendi videtur sub prima de cōfessione facta incidēter. Et idē Ant. de Bu. in c. fin. colum. fina. versi. ultimo noto. de rest. spol. vbi in effectu ponit, qd Dom. dicit in loco præallega.
32 ¶ † Sexto limitatur in confessione vera, & expressa: secus in ta-
d cita, & ficta, q̄ p cōtumaciā[d] inducitur. ſm Bal. in l. j col. fin. in prin. vers. itē dicit. C. de confes. Et hoc idē latius Bal. tradit ī addi. Spe. in tit. de accu. col. antipe. vers. no. ꝙ vbi libellus. Et hoc dictū pro singulari refert, & seqꝑ Ang. Are. in tract. maleficiorū. ī versi. qui iudex videns, ꝙ inquisiti. co. 6. versi. sis igitur multum cautus tu iudex. & idem tenet Bal. in l. 2. §. ꝙ si actor. circa fin. versi. & facit ad quæstionem. C. de iura. calu. & in l. error. circa fin. versi. tu dic. C. de iur. & fac. igno. & ad hoc est bonus text. & ibi Bald. in l. si filius. la. 2. ff de interro. actio. & not. ēt Alex. in cō-
33 si. 127. visa inquisitione. col. 2. lib. 4. ¶ † Septimo limitatur, qn̄ libellus accusationis, vel inquisitionis ineptus fuit: qa tūc nō præiudicat cōfessio, ut no. ꝓbat, & cōcludit Ang. in consi. 178. visis actis. ubi refert de facto, Perusii obtinuisse ī syndicatu dn̄i Raynerij, de Lansianchis, de Pisis. Et hoc pluribus mediis leuibus. tn̄ And. Sic. hic, seqꝑ, dicēs se ita cōsuluisse, & obtentū fuisse Bononiæ, & idem Ang. tradit in consi. 297. pro prædictis. Et pro ista opinione videtur dictum Bal. in l. 2. § ꝙ si actor. C de iura.
34 calum. col. fin. versi. ulterius noto. ubi inquit, † ꝙ si libellus sit ineptus, vel non concludens, non potest reus ex uera, nec ficta confessione condemnari, & idem Bal. in consi. cxlviii. posito ī fin. lib. 4. ¶ Sed tamen contrarium voluit expresse Bald. in l. 2.
35 circa fin. C. de re iud. vbi inquit, † ꝙ confessus non potest opponere de ineptitudine libelli. vel de alio ordine iudiciario non seruato allegat tex. in c. fin. de restitu. spo. & ibi Anto. de Bu. ix. not. per illum tex. & idem Bald. in l. sed & si dolo. §. item exigit. alias est l. ff. de dolo. dicens, ꝙ licèt libellus non sit bene for-
36 matus, † si tamen reus confitetur, erit condemnandus. allegat bonum tex. in cle. constitutionem. in fin. de elect. & hoc vꝑ esse de mente Inn. in d. c. qualiter, & qn̄. & aliorū in locis ꝓalleg dū simpliciter loquūtur, & dīit cōfitentē posse cōdēnari, nō obstāte nullitate processus. Nec Ang. in consi. 178. ꝫ. allegato vꝑ ꝓcesse firmare contrarium, sed solū dicit, ꝙ nō dēt pęna ordinaria delicti puniri: & finaꝑr ibi concludit, ꝙ licèt ex tali cōfessione puniri possit iudex, tn̄ nō cogiꝑ si non uult, & si hoc non facit, in syndicatu nō teneꝑ. qd notandū est, qa notabilis declaratio ad dictum Inno. colligit, & laborandū erit in habendo iudicē
37 propitium. ¶ † Octauo limitatur in confessione rei facta in tor-
e mentis non ꝓcedentibus indiciis, qa nō præiudicat[e] vt ꝓbaꝑ in l. pe. ſm vnā lec. & ibi Bart. ff. de q̄st. & sequiꝑ Floria. in l. emptorē. ī prin. ff de act. emp. cū si. ut tradūt Mod. hic, & hoc idē voluit Gand. in trac. maleficiorum, in rub. de q̄st. & tormētis, in v. col. versi itē pone. vbi alleg. bonū tex. in l. diuus. §. ex qb. cau. ff. de qō: & idē seqꝑ Imo. in l. q ait. §. Celsus. ff. de acq. hær. ī fi. cū cōcor. ut ibi ꝓseqꝑ Ale. & idē Imo. in cōsi. cix. visa inqsitione. Ro. ī cōsi. 167 Ant. accusatus. & Io. de Ana. in ꝯs. 17. visa relatione. & late Ale. ī ꝯs. 5. in cā inqsitionis. co. j. li. j Et idē ꝯsiliū repetitū est in cōsi. 95. co. ii. & idē Ale. in cōs. 144. post redditū, li. 2. & in cōs. 1. lib. 5. & in cōsi. 52. viso themate. lib. 1. & Raph. Cu. ī cōsi. 138. hoc maxime, & Fulg. in cōsi. 107. sup eod. col. 5. & in
38 consi. 149. super inquisitione. in fin. † ubi dicit hoc etiam procedere nō obstante, quòd iudici datum esset arbitriū, quod per hoc

ADDITIONES.

a ¶Nullus. Ang. Are. in trac. malefi. ver. comparuerunt dicti inquisiti, & confitetur totum. vbi August de Arimino male reprehendit Angel. adde Hippoli. Mars. sing. 101.

b Syl. Ald. Incidenter. Vide Hippol. Mars. in l. 1. in prin. col. xv. & in §. diuus Antoninus. in pen. col ff. de quæstio.

c ¶Præscriptione. Idem Dec. in l. magistratibus. de iurisd. om. iudi. & sic male dixit Ang. Are. in d. trac. malefi. in versi. comparent dicti inquisiti.

d ¶Contumaciam. Quia ex ea sola non fertur sententia, donec de crimine constet probatione facta in absentem.

e Syl. Ald. Præiudicat. Vide late Hip. Mar. in l. j. in prin. in 6 col. ff. de quæstio. & nō de omnino Dec. in c. tertio loco. col. fi. de proba. vbi nouiter limitat istam conclusionem vltra dicta hic per eum.

hoc ista defensio non tollitur quod notandum est. & licèt indicia postea superueniant, non tamen illa confessio confirmatur, ut no. Bal. dicit in c. ad nostrã. circa fin. de proba. & sm prædicta limitatur text. in capit. 1. de accusat. in 6. ¶ † Nono limitatur, nisi delictũ deductum fuerit cũ qualitate. & reus cõfiteatur aliud simpliciter, nam ex cõfessione tali non poterit puniri, ut no. colligit ex dictis Io. de Ana. in rub. de accusat. & idẽ vr velle Rom. in c. cõsi. clxvii. Ant. accusatus. col. fin. & do. Signo. in consi. x. in q. vertente. col. fi. ¶ Sed tamen contrarium tenet in hoc Bal. in l. & it seuerior. col. fi. C. ex quib. cau. infa. irro. & ĩ l. quid ergo. § pœna grauior. ff. de his, qui notan. infa. in repet. col. 4. versi. iuxta hoc quæro, & idem tenet expresse Ange. in l. denunciasse. §. quid tamen. ff. de adulte. cõcordando opinio. dici pt, † q iudex punire possit, si velit, seu quòd nõ teneatur.[a] ¶ Postremo, † qđ supra dictũ est in primo notabili de confessione facta in iudicio, quòd præiudicat hoc intelligit, qñ reus talem confessionem non respuit, ut est glo. in l. pen. in gl. mag. C. de confes. facit tex. in l. confessionibus. ff. de interro. act. & l. inde Neratius. §. fin. & l. seq. ff. ad leg. Aqui. † Et licèt quis spõte confiteatur, non est semper adhibenda fides, l. prima §. si quis vltro. ff. de quæstio. requiritur enim, quod confessio sit uerisimilis,[b] † ut not. Bald. in l. si quis in hoc genus. C. de epis. & cler. versi. deinde not cum si. vt tradit Barth. Vero. in cõs. 33. multa possent. col. penul. & Io. de Ana. in cõsi. xvii. supra alle. & Imo. in d. consi. cix. & Raph. Cu. in d. consi. 138. & facit, qđ tradit do. Signo. in cõsi. 113. in q. Petri. & in consi. 156. in pcessu, & quod no. Bar in l. 1. §. accusationẽ ff. de accusat. cũ simi. ut tradit Ale. in consi. xix. in causa inquisitionis, lib. 3. & cum supradictis ẽt concordat Ant. de Bu. in c. si col. v. versi. requiritur etiã, de cõfessis. ¶ † Quinto no. q q̃dã crimina digna sunt suspensione, q̃dã depositione. Et dicit Abb. hic, † q depositio est perpetua remotio ab altaris ministerio, suspensio vero est ad tempus. Et idẽ Bal. dicit in auth. habita. C. ne fi. pro pa. colũ. 6. ver. sequit ĩ l. fa. † Et ideo si suspensio perpetua eẽt, in effectu idem esset, qđ depositio, ut dicit Anto. de Bu. hic, in ult. no. & no. Arch. in ca. 2. 23. dist. & Domi. ibi sequitur. Et idem Domi. in cap. 2. in prio. circa fin. de pœn. in 6. † Et cum depositio perpetua sit, de natura eius depositus simpliciter intelligitur, quòd perpetuo depositus sit, licèt hoc non exprimatur, vt per gl. no. in c. 1. glo. fina. l. dist. vbi Domi. Et de multiplici specie suspensionis habet p gl. in c. cupientes. in verbo, suspensi. de pœnis. † Et de effectu suspẽsionis plura Abb. tradit in c. cum Vintonien. colum. 3. de elec. ¶ Sexto no. quod paria sunt quo ad pœnæ impositionem, q quis confiteatur, vel conuictus sit. † Et hoc sm Abb. intelligit, quando metu probationis quis confitetur, secus si sponte, vt p gl. in c. de hoc, in uerbo, in iure. de simo. Et ad idem gl. xv. q. vl. tim. in summa. & 24. dist. in c. fi. in glo. 1. & l. dist. in c. præsbyterum. † Et adde notabiliter, quòd quandoq; etiam plus punitur qui timore probationis cõfitetur, quàm si conuictus eẽt. Hoc patet in iudicio inquisitionis, † vbi contra conuictum pœna mitigatur. c. inquisitionis. c. qualiter, & quando. de accus. † Et tamen confitenti in tali iudicio ordinaria pœna imponitur, ut not. Inno. in d. c. qualiter. el 2. & ibi Abb col. 6. versicu. circa hoc moueo dubium, & idem Abb. in c. per inquisitionem. in fin. de elec. & est tex. no. in c. fin. de cele. mis. & ibi etiam Abb in vlt. no. ad idem tex. in c. 2. de cõfes. & dicit Host. in d. c. de hoc, q etiam quãdo timore proba. quis confitetur, aliqualiter parcendum erit. † sed Abb. ibi hoc reprobat, qa iura parẽ pœnã imponunt. Idẽ tñ Abb. hic sequitur illud dictum Host. & vr verius sm quod j. dicã, qa accusator tũc puro onere pbãdi releuat, & qa pbatio potuisset esse non legitima. argu. l. eum. ff. de iureiu. Et concludendum vr. q confessus, & conuictus, eadẽ pœna puniatur, si pœna certa sit. † Secus si arbitrio iudicis imponatur. Vel dicamus, q pari pœna puniatur, nisi lex vlterius pcedat remittẽdo pœnã cõfitẽti. Et pro ista cõparatione facit tex. in c. cũ olim. de rerũ pmu. Nec ob. q mitius ibi agatur cũ eo qui fuit cõfessus, ex quo ibi solũ priuatur beneficio, & non deponit pút ordinaria pœna illius delicti postularet. ca. 1. de confes. vt dicunt Mod. hoc post Doc. in d. c. fin. 24. dist. qa rñdetur, quod hoc idem in d. c. cũ olim. est in conuicto, q ibi nõ deponitur, & sic in vtroq; pœna relaxat. ergo a pari pcedũt ibi cõfessus, & cõuictus. † Et notãdũ est q quando pœna ipso iure imponitur. illa nunq̃ minuitur pp cõfessionem, ut dnt Mod. in c. de hoc. de simon. alleg. dictũ Bar. in l. id q seruo. §. 1. de pec. leg. † Sed illud dictu Bar. nihil facit, qui loquit solum de negatione, & dicit, q qñ ipso iure pœna imponit, illa per negationem nõ dẽt augeri, qa cõdẽnatio vr tanquã cõ negantẽ, iõ ex alia negatione nõ crescit, put ẽt dictũ Bar. declarat Pet. de Anch. in c. pctiuę in ver. iu ẽi adde. de ele. in 6. & iõ pdicta oĩno cessant ĩ cõfessione, de qua agit. † Septimo no. q pœna dẽt delicto commensurari. ad idẽ tex. in c. qualiter. de his, quæ fiũt a ma. par. ca. in c. nõ afferamus stateras. in fi. xiiii. q. 1. & idem probatur in c. fœlicis. §. illud. de pœnis. in 6. & in §. quia uero. in Auth. ut fratrum filii. † & ideo ex maioritate pœnę maius delictũ arguit, ut tradit gl. no. in c. meliore proposito. 27. q. 1. in gl. 2. & no. Bar. in l. Meuia. in prin. ff. de accu. in l. non solũ. §. si mandato. ff. de iniur. & idẽ Bal. in l. nemo. in fi. C. de sum. Tri. in auth. cleric. co. 2. C. de epi. & cle. in l. si fugitiui. co. 1. C. de seru. fug. in l. 1. co. a. versi. 4. oppo. C. qui accu. & hoc idem Cal. dicit in consi. 1. in tit. de accusa. † ex quo aliàs consului, q maius esset delictũ furtum, pro quo pęna furcarum imponitur, quàm homicidium, pro quo erat pœna capitis, † quia pęna furcarum erat maior, vt not. decidit Bald. in l. omnes. C. de dela. libro x. quem refert & sequitur Ioan. de Ana. in c. fina. colu. x. de collus. de teg. facit quod no. Bar. in l. deteriorem. ff. de re mil. in l. capitalium. § serui, ff. de pœnis. & in propriis terminis hoc tradit Bal. in consil. cccxlviii præmittendum est, in iii. lib. Et ita iudicatum fuit Lucę in causa magni ponderis, licèt aliter consuluisset d. Barth. Sozi. primo leuiter, deinde uiso consi. meo multum laborauit ut patet in consi. suo clvii. ubi refert ad literam rationes meas, quæ hñt in consi. lxv & conatur respondere, & minus[c] sufficienter. ¶ Et qđ supra dixi pcedit regulariter, quandoque tñ cõtingit † q grauior pęna imponitur, quàm natura delicti postulatet, ut Abb. hic dicit per gl. in c. admonere. in ver. existentes. 23. q. 2. ad idem gl. in c. decenter. lxxxix. dist. & in c. cito turpem, in versi. durior. 3 q. 3. Et propter hoc dicit d. Abb. no. in c. perpẽdimus. colum. 2. de sen. excommu. † quòd pęna, quæ imposita pro minori delicto reperitur, non extenditur ad maius. † Et ad cognoscendum, quod dicatur esse maius delictum, no. Arto. in consi. ccxvii. ad declarationem Card. in cle. ad nostram. uer. vii. in 2. q. de hæreti. † vbi inquit illud esse maius quod est magis cõtra naturam[d], & propter hoc concludit, q maius peccatũ est mendacium, quàm fornicatio. ¶ † Octauo, & ultimo no. secundum Aret. hic, q confessio delicti facta coram iudice incõpetenti, nõ facit indicium. ita dicit ipse probari hic, in uerbo, aliquatenus. ad idem in simili est tex. in c. de cætero. j. de testib. vbi etiam Are per illum tex. in verbo, aliquatenus, † concludit quòd laici examinati contra clericum in causa criminali, non faciunt iudicium, quia præcise ibi prohibentur propter illam dictionem, aliquatenus. Et ulterius etiam iste tex. ad hoc aliter induci potest, dum dicitur, q clerici non sunt propter hoc aliquatenus condemnandi. † Nam illa dictio, pter, denotat causam remotam. l. eo tempore. §. fina. vbi Bar. ff. de p. n. ergo uidetur, q nõ facit indicium: quia si ex tali confessione oriatur indicium, quo mediante reus positus ad torturam confiteret, & esset condemnatus, saltem mediante uideretur propter hoc cõdemnatus, & illud indicium saltem fuisset cã remota condemnationis. Sed tñ ad ista respõderi potest primo, quòd licèt ista verba præcisa sint, tamen intelliguntur stante confessione iudiciali, & respectu cõfessionis iudicialis, de qua tex. hic loquitur. sed respectu iudicii, qđ ẽt habet ex cõfessione extraiudiciali ñ loquitur hic. ¶ Scdo, qa loqt tex. respectu pleor pbationis, q̃ habetur ex confessione iudiciali, & immediate producit effectũ cõdẽnationis, & isto respectu non solum immediate, sed nec etiam mediate condemnari põt: quia ẽt si nouus processus corã episcopo inchoaretur, non poterit ab eo condemnari vigore dictæ cõfessionis, & hoc modo verificatur, q nec ẽt mediãte ex tali cõfessione condemnari põt. Sed respectu iudicii hic non loquitur, & quia licèt faceret indiciũ, quo mediãte reus positus ad torturã cõfiteretur, diceret ex † indicio tali condemnatus. l. 1. vbi Bal. no. per illũ tex. in quibus cau. ser. pro pte. lib. acc. l. & illa notanda sunt ad ea, quæ inferius dicẽda occurrũt. ¶ In gl. 1. quod dr de purgatione. Abb. dicit verũ esse, prout gl. loqt. s. quãdo multũ grauata sit eius opinio, ut per eũ hic. † Et hoc idẽ cõprobat, qa propter vehemẽtẽ infamiam de scãdalo præsumitur. c. fi. in prin. de collus. deteg. & † pter solũ scãdalũ purgatio indicitur. c. inter solicitudines, de purga. cano. & tali casu purgatio non indicitur propter infamiam, sed propter scandalum, & ita dicunt Are. & Moder. hic. ¶ Sed aduertendum est, quia tex. in d. c. fin de collus. deteg. eo. non uidetur bene

ADDITIONES

a Non teneatur. Idem Deci. supra, de rescri. c. 2. nu. 13. vbi Fran Ripa. nume. 67. cũ eo trãsit. Sed dđm, q cõfessio simplex relata ad articulum, implicat qualitates in eo contentas. Secus si tantum fatetur factum, quia non includit qualitas in concessione non expressa. Bar. Bal. & Ang. in l. si cui. 2. §. 1. de lega. 1. & Ang. Are. in trac. malefi. ver. comparent dicti inquisiti. confitendo tum.

b ¶ Verisimilis. Aleх. cõs. 24. visa inquisitione, Ant. c. vlt. de confes. Cepol. causarum crim. cõsi. 32. quidam rustici. Hyppo. Marsi. in l. 1. in princ. l. de minore, in prin. ff. de quæstion. & in rub. de proba. & in singu. 319. Philip. Dec. de proba. c. iurauit. l. cum re. nu. 4. C. de transac. & consi. 596. nu. 10.

c ¶ Et minus. Imò sufficienter, & bene respondet. Imò non, q d. Phili. Dec. sæpe ĩ eadem causa consuluit contra Barth. Sozin. & in suis lecturis se iactat sm se cõtra Soz. iudicatum, ut in l. si donatione. C. de collatio. suo cons. xx. cõtra cõs. Soz. 295. & hic de suo consi. 65. contra illud Soz. 157. Sed in utroq; male cõsuluit Dec. & peius secundum eius consilium iudicatum fuit.

d ¶ Naturam. Transeat respectu dictę circũstantiæ, sed non valet consequentia simpliciter, nec infinita circumstantiarum varietas patitur certã dari regulã.

bene pbare, q pp magnã infamiã psumatur de scãdalo, qa ui detur ponderare magnam grauitatem infamiæ, dũ inquit, in tantum clamor inualuit, q iam scandalo dissimulare non põt. Et tex. in d. c. inter solicitudines, videtur probare, q ẽt imediate pp vulgatã infamiã absq; scandalo canonica purgatio indicatur. dũ inqt, attẽdẽtes vulgatã infamiam graue scandalum, & vehemẽtẽ suspicionem deinde dicit. quod propter quodlibet eorum, purgatio indicenda sit, & sic dictũ glo. simpliciter ibi pbari vr. nisi dicamus, q ibi loquatur de scãdalo, quãdo ex pcesse constat & per hoc nõ excluditur scandalũ præsumptũ, quod ex graui infamia præsumit. Et cõcludendo prima cõclu- 72 sio sit, q † pp infamiam grauẽ sit præsumptio scãdali, put Abb. & Mod. dnt. & ad hoc v detur tex. in c. psbiter si a plebe. 2. q. 5. 73 vbi infamia infert ad scandalum. ¶ † Secunda conclusio est, sm Arc. q si infamia sit simplex absque scandalo, & originem habuit a maleuolis, hoc prout procurãtibus, tunc purgatio canonica non indicitur. c. cũ in iuuentute. §. nos autẽ. de purga. cano ¶ Tertio Arc. cõcludit, q si infamia orta sit a maleuolis, 74 hoc nõ pcurãtibus, † q purgatio indici potest. per text in c. psbyter si a plebe. 2. q. 5. & in d. c. iter solicitudines, ĩ prin. ¶ † Mod. 75 in hac vltima conclusione tenent contra Arc. q si infamia originẽ habuit a maleuolis simpliciter non indicatur purgatio, ut per gl. q hoc tenet in c. in cunctis. in versi. maledicorum. 11. q. 3. & qa ista qualitas requisita, quòd infamia non oriat a maleuolis. c. qualiter. el 2. versi. ex quibus accusationibus. ibi, non maleuolis. ¶ Nõ obst. tex. in d. c. inter solicitudines quia rñdẽt Modet. quod erat ibi infamatus ab aliis, & nõ ab accusatore, prout dicebat Arc. Vel aliter pñt respondert, quòd ibi erat grauis infamia cum scandalo, saltẽ præsumpto, merito purgatio indicitur, per supradicta. ¶ Non obst. c. præsbiter si a plebe. ad quod Mod. non respondent, quia dici potest, quod etiã ibi de scãdalo agebatur, ut colligitur ibi, ne populi fidelium in eo scandalũ patiatur. Sed tamen pro opi. Arc. uidetur text. in c. excedens. de purga. can. vbi infamatus a maleuolis cogitur se purgare. Non ob. cap. qualiter & quando. ubi infamia non dẽt habere ortum a maleuolis, quia loquitur quo ad processum inquisitionis. & nõ respectu purgationis, de qua agit, & de qua loqtur tex. in d. c. excedens. Et concludendo dici potest hoc esse in facultate superioris, vt colligitur in d. c. cum in iuuentute. de purg. can. vbi propter importunitatem petentis concessa fuit.

76 ¶ Scdo ex gl. sm Abb. colligit. q deficiẽs in purgatione cano. ficte, & nõ verè dr cõuictus. Vñ infert, q statutũ de conuicto, 77 nõ haberet locũ in † fictè conuicto, post Ant. de Bu. hic, col 4. ĩ fi. & idẽ Abb. in c. inter solicitudines. circa fi. p gl. j. de purga. 78 cano. & in c. insinuatũ. col. 2 de simo. & est regula cõis, q † statutũ proprie intelligat. & sic in casu vero, & nõ habet locũ in casu ficto, vt no. Barto in l. 3. § hæc verba. ff. de neg gest. in l. j. §. hoc interdictũ. ff. de fonte. facit tex. in l. fi. C. de his, qui veni. eta. 79 impetra. † Et ideo statutũ de cõsensu, de vero, & nõ ficto intellr, 80 vt no. Bal. in l. 2. §. voluntate. in 2. no. ff. sol. ma. † Et statutum de homicidio, de vero, & non ficto intellr, ut no. Bal. in l. transigere. col. 4. in versi. A. facit ad qõnẽ. C. de transa. † Et statutũ de cõtumace vero inntelligit, ut no. Ang. in cõsi. 186. visis. col. j. cõsi. 276. visis igitur, cũ si. ut no. Alex. in l. j. §. lex falcidia. in 3. not. ff. ad leg. Fal. in l adoptiuũ. in prin. ff. de in ius voc. & in d. l. trãsigere col. pẽ. & in consi. 82. perspectis. col. 1. li. 2. ¶ Nec ob. pdictæ 81 cõclusioni, si dicatur, q † statutũ dẽt intelligi sm ius cõe, ut no. in l. 2. C. de noxa. in c. cũ dilectus. de consue. quia Abb. respondet in d. c. insinuatũ q illud verũ sit, qñ ius cõe procedit secundũ veritatem secus si per fictionem, per supradicta. ¶ Prædicta conclusio limitatur dupliciter, primo nisi statutũ disponeret, 83 q † defitiens in purgatione cano. haberetur pro conuicto, vt ĩ simili no. Bal. in l. oẽs pop. col. 2. ver. unde quæro. ff. de iust. & iu 84 re. † De statuto, q bannitus habeat p cõfesso, nã intelligitur haberi pro confesso, quo ad omnẽ effectum, qui ex uera cõfessione insurgit, quia a statuto facta est æquiparatio. facit tex. in l. i. §. lex Falcidia. & quod ibi Bar. ff. ad leg. Fal. Et idem tradit Io. de Imo. in l. si insulã. de ner. ob. quẽ refert, & seq Io. de Ana. in d. c. insinuatũ. de simo. Et no. do. Nel. in tractatu bãnitorũ, in quarta parte primĩ tẽporis, in j. q. facit, quod not. Bar. in l. absentẽ. col. pen. ff. de pœn. & quod no. Bal. in l. qui in 5. no. ff. de his, q notan. infa. in l. si tutor. C. de interdi. ma. Et quod no. Abb. p illũ tex. in c. ad audientiã. de cle. non resi. Ad idẽ facit text. in l. Deo nobis. C. de epis. & cle. cum simi. ut tradit Alc. in consi. clxxix. 85 viso processu. colum. 4. lib. v. † Scdo limitatur a maioritate rõnis, quia statutũ de cõuictis haberet locum in fictè conuictis. si enim pœna a statuto minuatur conuictis, a fortiori ficte cõuictis alleuiata intelligit, ut no. Abb. & Io. de Ana. in d. c. insinua 86 tuin. † Nã ẽt in statutis a maioritate rõnis argui, & statutũ ampliat, ut no. Bal. in l. assinitatis. ĩ versi. pone statutũ. C. cõ. de succes. ĩ l. q vero. u er. sed pone. ff. de leg. in l. si vero. §. de uiro ff. sol. 87 ma ĩ l. uenia. ĩ fi. C. de in ius uo. † Et qa ẽt in sñia odiosa arguit a maioritate rõnis. l. q indign. ff. de leua. ĩ l. cui pacto ff. de ter.

88 expor. & in l. relegatorum. §. potest. ff. de interdi. & rele. ¶ † Et dũ Abb. dicit q fictæ cõfessiones nõ extẽduntur ad alias pœnas, idẽ no. Bal. in l. 2. col. fi. vẽt. sed iuxta prædicta quæruntur. C. de edẽ. cũ si ut tradit ibi Alex. in ver. septima conclusio. & idem Alc. in l. cũ filius. ff. de uer. ob. & idẽ Ange. in consi. 276 puncta 89 sunt, col. 1 & in cõsi. 308. factum est tale. col pen. & Rapha. Cu. in cõsi. 146. Simõ, col. pe. † qd rñ limitat nisi alia persona veniret, vt successor vniuersalis, vel singularis ex iure sui auctoris, ut probat in l. si superatus. §. fi. ff. de p g. ¶ In fi. gl. ad cõtrarium plures solutiones referunt, & ex his, quæ in scda solutione Ab- 90 ba. dicit, tres cõclusiones colligunt. ¶ † Prima est, q acta facta corã seculari, faciunt fidem corã ecclesiastico, si pruducuntur ad eundem finem, & inter easdẽ psonas per tex. in c. fin. de exce. in 6. nam in tali casu habet locũ exceptio rei iudicatæ. ut p 91 gl. ibi in uerbo, admitti. † Et hoc intelligit, qñ sñia fuit valida. secus si nulla fuisset, uel euidenter iniqua, prout illum tex. declarat Pet. de Anch. in cõsi. 381. Retento ordine dubiorũ. colũ. pe. & hoc clarũ est, per tex. in l. 4. § cõdẽnatum. ff. de re iudi. cũ 92 si. † Et idẽ Abb. hoc dicit, si facta producantur ad istum effectũ, vt ecclesiasticus adiuuet secularem, interponendo eius censuras. & idem Abb. latius hoc tradit in c j. de offi. ordi. colum. pẽ. 93 & fi. Et licẽt tex. in c. fi. loquatur in sententia, † idẽ tamen est in actis, prout Abb. hic loquitur, quia idem iudicatur de actis. qd de sñia, vt no. Inn. in c. causam quæ. el j. de testib. cum simili ut Mod. ibi tradunt, col. v. & per tex. in d c. fin. videndum est, qd no. Bald. in l. fi. ff. de ser. Mod. referunt in d. c. causam quæ colu. 94 1. ¶ † Scda cõclusio est, q si acta corã seculari principaliter pducuntur coram ecclesiastico, & ecclesiasticus imponat pœnã pro delicto in actis forte tacite comprehenso, tunc secundum Abb. non potest, quia variatur modus agendi, per c. ueniens. el 2, de testi. & quia de delicto eiusdẽ hominis sæpius quæri nõ debet, ut per eum hic. & dũ allegat d. c. veniens. Ista conclusio debet declarari, prout Bar. no. in l. 2. §. hoc edicto. ff. vi bo. rap. 95 col 4. versi. qro utrum. vbi inquit, † q acta facta in iudicio summario, nõ faciũt fidem in alio iudicio plenario, etiã inter easdem personas, per d. c. veniens, & no. Abb. post alios, in c. causam quæ, de testi. & idem in sententia. l. pen. cum gl. ff. de his, q sunt sui, vel alien. iur. & no. Bar in l. q Romæ. §. duo fratres. in 5. oppo. ff. de ver. obli. & in l. j. C. de ordi. iudi. Et sm hoc dictum Abb. de delicto, in actis forte tacite comprehenso, esset intelligendum, q de tali delicto aliqualiter fuerit cognitum corã seculari. Et ista secunda conclusio Abb. attenta ratione eius haberet locum nõ solum coram ecclesiastico, put Abb. loquit, sed ẽt corã alio seculari, quia militat eadem ratio. Et sm hoc a cessante rõne eẽt dicendũ, q si in priori iudicio summario, vt 96 incidẽter agitato, fuisset plene probatũ, † q tales probationes plene pbarent corã alio iudice seculari, vt no. Bart. in l j. col. 3. C. de ord. iud. Bal. in l. si iudex. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. vers. sed quærit. & late Abb. in consi. 50. circa q. vertentem. li. j. cũ si. ut dixi in cõsi. 96. Ita etiam probaret coram ecclesiastico, qd tñ nõ ur verũ, vt statim dicã. Et sm prædicta scda rõ, quam Abb. adducit, non bene adaptat, qa si plene cognitũ nõ fuit, pt 97 de eodẽ delicto sæpius qri. vt no. in c. de his, de acc. ¶ † An autẽ absolute acta, & pbationes factæ corã seculari in iudicio plenario, faciant fidẽ coram ecclesiasticis ad aliũ finẽ Arct. hic refert, q Abb. vr tenere, q non. Sed ut s. dixi, vr potius sententium, & panem negatiuam tenet expresse Bar. in l. diuus. ff de custo. reo. & in l. magistratibus. ff. de iur. om. iud. per text. in §. si vero crimen. in Auth. de sanctis. epi. cum si ut tradit Alc. in d. l. 98 magistratibus. & Mod. hic. † Et uera resolutio bñ videt, q si crimen sit mistum, de quo laicus, & ecclesiasticus, uterque iure pprio cognoscere possit, puta in sacrilegio, qd est misti fori, ut no. in c. cum sit generale, de fo. comp. tali casu vera sit opi. Bar. qa aliter iudex habet iudicare iure pprio, & contra reũ uti subditum procedit. & uidentur esse duo crimina propter duas psonas offensas, & ideo uterque punire potest, ut no. Bal. ĩ l. placet. C. de sacrosan. ecc. vnde pbationes factæ corã uno, nõ pbãt corã alio, vt Arct. hic concludit, & isto casu loquitur, & intelligit tex quẽ Bar. adducit in §. si vero crimen. & iuxta illũ tex. declarat Bal. in d. l. placet. Sal. in l. ea qdẽ. col. 8. C. q acc. & Abb. 99 in c. 1. col. fi. de off. ord. † Et iõ isto casu absolutoria lata ab uno, alteri non tollit facultatẽ procedendi, ut tradit Petr de Ancb. in reg. ea, quæ. xxi. qõ & vers. nono quæro, de regul. iur. in 6. vbi refert Bal. ita consuluisse. & idem Io. de Ana. in c. qualiter, el 2. in § ad corrigendos. col. 9. de accu. cum si. ut tradunt Mod. ĩ d. 100 c. de his. col fi. de accu. † Si uero delictũ sit mere ecclesiasticum, a puta hæresis, tenetur iudex secularis stare [a] processui iudicis ec-

ADDITIO.

a Stare. Idem Fel. hic, & in cap. licet. de foro compe. c. abolendam. de hæreti. Pe. Anch. Phi. Fran. in d. c. ut inquisitionis. Pe Anch. in repe. c ea quæ. de reg iur. Bal. in auth clericus quoque in fi. C. de epis. & cle. consi. 160. lib. 3. Ang. in l. 1, C. de exhi. reis. Bal. in c. si duob. de ap. Sal. in l. ea quidem de acc. Steph. Aufr. in repe. c. 1. reg. 4. fal. 27. de offi. ord. Ias. in l. magistratibus. ff. de iurisd. om. iud.

clesiastici, ut probatur in c. inquisitionis §. prohibemus de hære. in 6. & hoc in hæresi per illum tex. tenet Ange. in l. diuus. ff. de cust. reo. cũ si. vt p Ang. in d. l. magistratibus. Sed hoc idẽ esset in quolibet crimine mere ecclesiastico, ut Abb. not. tradit ĩ d. c. 1 col. 1. de off. ordi. quia tunc secularis execut. videt. Et ad hoc facit, quod econtra supradictum est de seculari implorãre auxilium iudicis ecclesiastici, ut in j. conclu. dictum fuit. Sed cõsiderandum est. ꝙ ista limitatio vera videtur in crimine misto in quo vterq; est iudex, prout Io de Ana. Bal. & Anc. loquunt ĩ locis supra alle. secus esset in crimine, qd tantum ad alterũ iudicẽ spectaret, & ad alterum solum ꝓ executione recurrit, qa tunc ẽt in tali casu criminali haberet locũ ille tex. per supradicta. Et ita vr̃ velle Abb. in c. 1. de offi. ord. col. pe dũ alleg. illum 101 tex. ¶ †Tertia conclu. Abb. est, ꝙ in foro pœnitentiali acta co-a rã seculari faciunt fidem coram ecclesiastico, *quia leniores probationes tali casu sufficiunt. Et ad hoc bene facit, qd not. Ant. de Bu. in cõsi. 36. visis puncto. & qõ. col. fi. vbi concludit, 102 q· † ad penitentiam iniungendam acta in iudicio summario, faciunt fidẽ in alio iudicio plenario. alleg. Host. & Inn. in c. cũ 103 dilectus. de ord. cogn. & ibi dicit, † ꝙ in tali casu sufficiunt probationes iuris naturalis. & ꝙ hoc idem Abb. tradit in c. cum I. & A. col. 6. ver. septimo solut. de re iu. cum si ut tradunt Mod. ibi, col. 4. ver. no. quarto. facit, qd no. Doc. in cap. quia plerique. versi. tu salua, de offi. ord. & qd no. idẽ Do. post Arch. in c. non est. versi. quæro an ordinatus, de consue. in 6. Arct. in c. qualiter. el j. col. 2. in fi. de accu. & ista tertia conclu. declarari dẽt. ut j. statim dicam. ¶ Successiue Abb. refert tertiam solutionem ad contrarium formatum in glo ꝙ loquatur de clerico conuicto coram seculari quo ad imponendũ pœnitentiam, & tali casu sufficit vnus testis, sm gl. in d. c. multi. 2. q. j. alle. tex. in ca. super eo de consan. & affi. & in c. cum itaque, de consec. dist. 4. Abb. ipse tenet ɔ̃triũ per istum tex. in verbo, aliqualenus, & sic Abb. vult. ꝙ ẽt in foro aĩæ acta corã seculari nõ probent corã ecclesiastico, cuius ɔ̃triũ s̃ dixi in secunda solone, in fi. Sed saluari pt, ꝙ s̃. locutus fuit sm opi aliorũ, a qua ipse hic nunc recedit. Vel supra loquitur in laico, & sic quando acta facta sunt coram competenti. sed hic in clerico, qui cõfitetur coram seculari, & sic corã incõpetẽti. & subiicit do. Abb. cõtra gl. ꝑallegatã in d. c. multi. † ꝙ nõ sufficit vnus testis quo ad pœnitẽtiã in-104 ponẽdã. Et idẽ Abb tradit ĩ c. nouit. j. co col. xix. ubi alle. tex ĩ c. In ol. j. de test. ¶ Nõ ob. iura allegata p gl in d. c. multi. quia ĩ d. c. sup eo. nõ agit̃ de pœnitẽtia ꝑteriti delicti, sed de cuitãdo delicto, seu peccato in futurũ. & ĩn d c. cum itaque. agitur de modica re, & parui prçiudicij: secus in isto casu vr̃, ut p Abb. hic, & sm hoc declarat̃. qd s̃. dictũ est, ꝙ leuiores probationes sufficiũt, vbi agit̃ de imponẽdo pniam, nã unus tñ testis ñ sufficit. & ad hoc facit, quia requirunt̃ probationes iuris naturalis. ut supradixi sm Ant. de Bur. in cõsi. 36. supra allegato, ¶ Subsequẽter ꝓ resolutione eorũ, quæ Abb. dicit, vidẽdum est de duob᷑. 105 †Primo, an cõfessio clerici facta corã seculari, facit saltem indiciũ, & habet uim extraiudicialis cõfessionis. Scdo de effectu extraiudicialis cõfessionis. Circa primũ Abb. late refert dicta aliorũ, & finaliter ɔcludit, ꝙ nõ hẽat vim extraiudicialis confessionis, p istum tex. hic in verbo, aliqualenus. hoc fortificat̃ 106 sm An Sic. põderãdo illa verba, pp hoc, † q̃ ĩportant cãm remo᷑ã. l. eo ĩẽpore. §. fi. ff. de pec. vbi Bar. no. in l. j. §. ea incẽdio. de ĩcẽ. rui. nau. ergo vr̃, ꝙ nõ faciat ĩdiciũ, qa mediãte tali iudicio posset condemnari, si positus ad torturam confiteret̃. sed ad ista responsum fuit in no. s̃. quia tex. intelligitur respectu cõdẽnationis, de qua loquitur. & isto respectu uerum est, ꝙ nullus clericus potest condemnari nec mediate, nec ĩmediate, id est, nec in isto, nec in alio iudicio. Sed prædicta uerba non con-107 cludunt, quod talis confessio nõ faciat indicium. † Licẽt. n. ex tali indicio positus ad torturam confiteatur, & condemnaret̃, non tamen diceretur ex tali iudicio condemnatus, vt no. dicit Bal. per illum tex. in l. j. C. quib. ex causis seru. pro pre. lib. acce. ¶ Secundo Abb. põderat tex. hic in versi si uero. ubi aduersatiue tex. loquitur, & dicit, ꝙ cõdẽnandi sunt, si coram proprio eṕo delictũ cõfiteantur. ergo vr̃, ꝙ ex confessione facta corã seculari, de qua loqt̃ tex. in præcedẽti versi. iudex ad aliquã pœnã procedere nõ possit. Sed mihi vr̃, quod istud ar. potius retorqueatur in cõtrarium: quia cũ in dicto versi. si vero, dicatur, de condemnatione principali, quæ ex cõfessione sequitur. ergo datur intelligi, quod in superiori versi. cui aduersatur solũ text. intelligatur respectu condemnationis principalis, & indiciũ 108 ibi nullo modo considerct̃. ¶ †Tertio. secundum Abba. facit, quia talis confessio coram seculari videtur extorta metu, qa laici clericis oppido sunt infesti. 2. qõ. 7. c. laici. & c. laicos. Sed respondetur hoc non esse verum, quia non tenebatur cleric᷒ rñdere coram seculari, & quia potuit negare, & non est timor qui caderet in constantem virum, iuxta c. cum dilectus. supra, quod met. cau. l. continet. ff. eo. & in l. interpositas. C. de transac.

¶ Vlterius istam opinio. sequitur And. Sicu. hic. pro qua 4. adducit, quia talis confessio est nulla, ut probat̃ hic, ubi non tenet. ergo nullum effectum producit. l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudi. & quòd not. per glo. in l si pater. C. ne de stat. def. vbi litis conte. nulla non interrumpit præscriptionem, & quædam 109 alia similia adducit ad idẽ. ¶ † Sed breuiter respondetur, ꝙ etiã b illud, quod nullum est, aliquem effectum producit. b Nam licẽt actus sit nullus, tamen declarat voluntatem. l. fina. vbi Bar. 110 ff. de reb. eo. † Et videmus, ꝙ ex actibus nullis etiam consuetudo inducitur, vt tradit Ang qui alios refert in §. ex non scripto, col. 8. versi. quæro, an ex actibus nullis, Insti. de iu. nat. Et facit, quod no Abb. in c. illud colum. 7. de præscrip. vbi inquit, ꝙ licẽt litis conte. uel citatio nulla non interrumpat præscriptionẽ, tamen si in facto aliquid narretur, propter quod aduersarius informetur, & in mala fide cõstituatur, præscriptio interrumpitur, non uirtute actus iudicialis, qui nõ ualet, sed pp malam fidem, quæ habetur, & præsumitur ex cõiecturis. alle. eo. hic cũ si. ut tradũt Mod. in d. c. illud. co. v. ver. tertia declaratio. ¶ Quinto pro ista opi. facit, quia si ista confessio facta in iudicio non valet, ut iudicialis, ergo non vr̃ ẽt valere vt extraiudicialis, quia hoc esset prçter intentionem confitentis. arg. l. non omnis. ff. si cer. pe. & c. cum super, de offi. dele, & quia si non ualet actus ut agitur, non ualet, ut valere potest, ut no. Bal. in l. 3. ĩ v. no. C. de repu. hære. Sed ad hoc Are. hic respondet, ꝙ ar. procedit in actu dispositiuo qui a voluntate regulatur disponentis, ut in iuribus allegatis in contrarium. secus vr̃ in actu ꝓbatorio, qui magis pendet a potestate iudicis † & iudicantis. Vnde li-111 cẽt pars non possit se fundare in instrõ, qd impugnauit, ut in reg. ex eo. de reg. iu. in 6. põt tñ iudex ex officio illi credere, ut no. Inn. in c cum olim. de censi. Bar. in l. post legatum, co. pen. 112 ff. de his, quib. ut indig. Et ulterius facit, † quia in iudicio valet actus eo modo quo pt. no. Dy. Ray. & Imo. in l. j. §. si quis ita. ff. de verb obl. & in no. q. tradit Bal. in c. ex insinuatione. de appe. & quia quãque etiam vltra intentionem aliud agitur. l. si is, 113 qui commodatum. §. fi. ff commo. Sed to istam partem † Mod. c sequuntur, & dñt, ꝙ nõ põt clericus torqueri, nisi infamia c ꝓcedat, vt dicit Pau de Elea. c. j. de depo. Io. An. in c. in contemplatione. & ibi Abb. de re. iu. Io. de Ana. in c. j. col. fi. de cler. percus. And. Sic. in consi. 47. & 270. lib. 1. sed rñdet̃, dato ꝙ hic eẽt verũ, non infert̃, ꝙ talis ɔfessio nõ faciat indicium. Sed bene inferri vr̃, ꝙ indiciũ non sufficit ad hoc, ut clericus torqueat̃, & de hoc non agit̃ q. nr̃a hic. ¶ Præterea Abb. in d. c. j. de depos. te-d net contra d illud dictũ. Et Mod. ipsi sequuntur in c. olim. de re-114 scr. Itẽ dici põt, † ꝙ ea tali confessione dicat̃ ĩfamatus, vt no. Inno. in c. per inquisitionem, de ele & sic resoluta sunt argumenta, quæ principaliter pro ista parte inducuntur. Et istam partẽ negatiuã tenet Ant. de Bu. in c dilecti. in 4. no. de arbitr. Ange. in l. 1. circa fi. C. de confes. cum si. ut tradunt Mod. hic, & vr̃ seq Ale in consi 13. Ex his, quæ in themate, colũ. 4. lib. j. vbi refert opi. Abb. hic. & idem Alexan. in consi. xix. in his, quæ in the-115 mate. col. 4. lib. 4. ¶ † Alia opi principalis est, ꝙ cõfessio facta co-e ram incõpetenti, valet vt extraiudicialis, e & sic facit indiciũ ad torturam, ut no. ɔcludit Bal in l. magistratibus. ver. sed tu dic. ff de iur. om. iu & ista opi. cõiter approbat̃, vt dicit Imo. hic. & idẽ cõcludit Alex. in d. l. magistratibus. post alios, quos ibi refert. Et idem tenet Cald. in consil. 6. in titu. de confes. Et istam communem opi. sequitur Are. hic, primo per text. & ibi Bart. 116 in l. cum scimus. circa fin. C. de agr. & censi. li. xi. † vbi cõfessio facta corã notario, licẽt nõ valet ut iudicialis, valet tanq̃ extraiudicialis. ¶ Secundo all. l. ictus fustium, sm intellectum, de his, qui no. infa. per illum tex. prius ad hoc Ang. in l. j. circa fi. de cõfes. ¶ Tertio adducit l. diuus. in pe. rñso. & qd ibi Bar. ff. de cust. reo. Et licẽt prædictis iuribus possit rñderi, ꝙ non loquunt̃ in confessio-

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Ecclesiastico. Vide infra in seq. col. pro concor. Abb. qui uidetur cõtrarium dicere.

b ¶ Syl. Ald. Producit. Vide in cap. ex tenore, colum. 3. de rescrip. vbi plura dicit, quàm hic.

c ¶ Infamia. Hipp. Mars. in singu. lv. in l. edictum, name. 14. ff. de quæstio. & in sua practi. in versi. nunc uidendum. nu. 51. & ver. expedita. nu. 40 Ias. in l. magistratibus. de iuris. om. iud & male.

d Contra. Et bene. Sed Dec. hic, num 19. vacillat. Similiter Fel. hic sequitur cõmunem errorem, sed in c. olim. supra, de rescrip. sequitur opi. Pan. in d c. granis ut sit in hoc dr̃ia inter clericum, & laicum. quod ẽt sequitur Dec. j. de ap. c. dilectis, in prin. & clare Alcia. c 1. nu. 44 de offi ord. & ita obseruat̃. ita tamẽ vt ad dictum testis vnici non debeat honestæ, uel bonæ famæ, & pauper torqueri, ut Lud Nonus apud Gallos statuit, quod merito laudat Gul. Benedi. in repe c. Raynutius. ver. abiecta impuberi. nu. 34. de testa. Ea constitutio habetur sub tit. xlviii. inter veteres constitutiones regias.

e ¶ Vt extraiudicialis. Idem Ias. in l seruus. de iureiu. Fran. Ripa l. j. §. si quis ita. nu. 20. ff. de ver. ob. & uic. Boer. decis. Burdeg. xc.

fessione facta in iudicio penitus incompetenti, prout agitur hic, & quia prędicta iura alios habent intellectus. Tamen placet mihi cõis opi. q̃ ẽ verior, qa qua rõe ꝯfessio extraiudicialis indiciũ facit ad torturam, vt no. Barto. in l. capite quinto. ff. de adul. qa asserenti de facto suo credendum est, l. quæro. in fin. ff. de ędi. edi. 117 †ita videtur in casu isto dicendum. Et quia talis confessio magis deliberata videtur, cum facta sit ad interrogationem, & instantiam iudicis, iuxta not. in l. j. ff. de verbor. obliga. quia licèt confessio non valeat respectu iudicij. Istud tamen, quod in facto consistit, non tollitur. Vnde videmus, quòd ex 118 processu nullo infamia facti irrogatur, †vt not. Azo in summa ex qui. can. infa. irrog in princ. cum si. vt tradit Alex. in consil. 152. lib. 5. Et ideo ex tali confessione non videtur, quòd iudex 119 aliter arbitrari possit, & arbitrio suo committitur, †quando oriatur indicium ad torturam, vt per Bar. in l. fin. ver. sed quæ- 120 ro. ff. de quæstio. †Et ad hoc bene facit, quia interpellatio facta in iudicio nullo, licèt non valeat vt iudicialis, valet tamen vt extraiudicialis, vt no Bald. in c. fi. co. 2. de mil. va. qui contu. est. vbi alle. Ia. de Are. in l. in minorum. C. in quib. cau. sit in integ. rest. Et in simili confirmatur ista cõis opin. vt idem Are. tradit in consi. cl. visis diligenter. col. fin. Et, quia, vt dixi, licet confessio, vt iudicialis sit nulla, non tamen permittitur illud quod in facto cõsistit, ar. l. denique, ff. ex qui. cau. ma. l. in bello, §. factę. de capt. & quod not. Abb. in c. illud. de præscr. cum si. s̃. allega.

121 ¶ Circa secundum de effectu extraiudicialis confessionis. †Prima conclusio Abb. est, ꝙ si non habuit requisita, de quibus habetur in c. fi. de confes. ꝓ faciat indicium ad torturam, vt not. gl. & Bar. in l. capite quinto. ff. de adul. & Rot. in j. deci. in tit. de confes. in nouis. & idem Abb. in cap. si quis de gradu. de purg. can. cum simi. vt tradunt Moder. hic, & in cap. olim. de rescr. & idem Ange. in consilio x. in causa prædicta. col. 3. Pau. de Cast. in consilio 197. visa inquisitione. colum. j. Alexand. in consilio 24. animaduertis, colum. penu. lib. 4. Roma. in consilio 7. & 8. 122 in princip. Prædicta conclusio limitatur †primo, nisi confessus extra iudicium, postea in iudicio reuocaret, nam potest ẽt aliter errare non probato, secundum Bald. in l. prima. colum. fi. C. de confes. ver. extra quæro. ibi, quòd sane intelligitur. vbi dicit, quod cautus sit torquendus, vt dicat expresse se confessionem reuocare, & profectò ista esset magna limitatio, si esset vera simpliciter, prout referunt Mod. hic, quia verisimiliter semper reus reuocaret ꝯfessionem, vt euitaret torturam, & sic elusoria in effectu redderetur conclusio s̃. facta. Ideo aduertendum est, quia non solum loquitur Bald. in confessione extraiudiciali, sed loqui videtur, quare confessio fuit nulla, quia facta coram iudice incompetẽti. & allegat istum tex. hic. ex quo enim fuit confessio nulla, reuocabilis est, secundum eum. Sed hoc non est verum, quia licèt sit nulla tanquam iudicialis, valet tamen vt extraiudicialis, vt s̃. conclusum fuit, & not. Aretin. 123 hic, colum. 8. †Secundo limitatur, nisi agatur de crimine ciuiliter, quia tunc propter confessionem extraiudicialem non est quis torquendus, vt no. Abb. hic per c. olim, de rescri. & idem Abb. ibi, col. fi. & Mod. simpliciter sequuntur. ¶ Sed considerandum est, quia si confessio extraiudicialis facit indicium in criminalibus, vbi agitur de maiori præiudicio, l. i. seruo si. in fi. ff. de pę. & clariores probationes requiruntur, l. fin. C. de proba. a fortiori ideo in ciuilibus dẽt facere indiciũ. Et bñ verũ est, ꝙ in 124 cã ciuili indiciũ nõ facit, †ꝙ qs torqueri possit, qa in ciuilibus nõ deuenitur ad torturã in liberis hoĩbus. l. diuus. in fi. vbi Bar. ff. de qõ. Et iõ vbi agit̃ de crimine ciuiliter, si ad torturã põt deuenire, vt in c. j. de depoli. vr̃ ꝙ ex tali confessione extraiudiciali torqueri possit Non ob. c. olim, quia plures alios habet intellectus, & loquit̃ respectu plenę ꝓbationis, non tñ ad faciendũ 125 indicium. ¶ †Tertio limitat̃, nisi cõfessio facta sit calore iracundiæ, s̃m Abb. hic, qui allegat gl. in c. ex literis. in ver. admonita. de diuor. & Abb. ibi illam notauit pro sin. & idem Ro. in no. 508. volo cõmentare. Abb. in c. fi. col. v. in ver. vide ẽt aliã glos. de cõfes. & in c. afferte. col. 2. de præsum. & applicãdo illam gl. ad propositũ dicendũ est, ꝙ cõfessio facta extra iudiciũ calore iracundię, nõ p̃iudicat, si reuocata sit, & sic vr̃ p̃iudicare, nisi reuocet. Et gl. in d. c. ex lr̃is. loquit̃ respectu plenę ꝓbationis, & non quo ad indiciũ, de quo agit̃. Sed dicendũ est, ꝙ si facta sit in iudicio, vr̃ p̃iudicare respectu plenę ꝓbationis. si vero facta sit extra iudicium, præiudicat quantum ad indiciũ, nisi reuocetur. 126 Et rõne iracundiæ reuocatio indistinctè permittitur. ¶ †Quarto limitatur non habere locũ contra clericũ, qui ex tali ꝯfessione extraiudiciali non poterit torqueri, nisi de crimine tali infamatus sit, vt no. Pau. de Elea. & Doc. i. c. j. de deposi. cũ si. s̃. alle, & sic cõcurrente infamia cũ tali ꝯfessione clericus poterit torqueri. Sed sola ꝯfessio extraiudicialis non sufficeret, vt supra dictũ 127 est, s̃m cõem opi. †Nec ẽt sola infamia eẽt sufficiẽs, vt no. Abb. 128 ꝯcludit in c. j. in fi. de pur. can. ¶ †Secũda conclu. Abb. est, ꝙ cõfessio extraiudicialis facta de crimine, parte pñte, plene[a] ꝓbat, & Abb. idẽ tradit in c. olim. col. fi. de rescri. qa sicut ꝓbat in ciuilibus, ita etiam in criminalibus, prout Abb. arguit hic. Hoc 129 simile s̃m Are. non vr̃ bonũ, †& ꝯtraria, quam Abb. facit nõ vr̃ bona, quia probationes factæ in cã ciuili non probant in causa criminali, in qua clariores ꝓbationes requirũtur, vt no. Bart. in l. 2. §. hoc edicto, ff. vt bo. rap. col. pe. ver. quæro vtrum ꝓbõnes. Sed replicari põt, ꝙ dictum Bar. loquitur in aliis probõni 130 bus, †secus vr̃ in confessione de qua agit̃, quia illa vr̃ semper p̃iudicare, l. gñaliter. C. de non nu. pe. & in c. per tuas. de proba. 131 & ideo confessio facta in vno iudicio semper ꝓbat in alio. †vt no. Bal. in l. 2. cum si. vt tradit ibi Alex. C. de eden. de quo tñ videndũ qđ no. Maria. consi. 2. visis. col. 3. ¶ Alia etiam rõne, quã 132 idem Aret. adducit, prædicta conclu. vr̃ dubitabilis, †quia respectu reipub. talis confessio facta vr̃ parte absente. vnde fisco nihil acquiritur, text. not. in l. arbiter inter cæterum, ff. de arbi. vbi Bart. & idem Bart. in l. j. & fin. ff. de iu. fis. & facit gl. not. in l. aliud. C. de sacrosan. eccl. & qđ ibi Pau. de Ca. vnde Are. cõcludit, ꝙ ista conclu. intelligatur, qñ pars pñs acceptaret nomine 133 suo, & nomine fisci, †quia pro alio absente quis potest acceptare, vt no. Bal. in l. j. circa fin. C. quando lic. ab emp. disce. vbi alle. Dy. qui hoc tenet in cõsi xv. q. talis. & idem tenet Ant. de Bu. in c. si cautio. col. 2. de fi. instr. vbi alle. Ioan. And. in addi. ad Spe. in tit. de confes. ver. quid si confiteor. vr̃ tñ ꝙ in tali acceptatione facta pro absente, requiratur persona publica, vt no. idẽ Bal. in l. 2. in fi. C. vt in pos. lega. & idem Abb. in c. fi. col. 6. de cõfes. dum alle. c. q̃q̃. de vsur. in 6. Et idem in terminis in confessione extraiudiciali, vt no. Ant. de Bu. in c. per inquisitionem. col. 134 v. ver. ad fin. de elect. †vbi inquit referendo dictum Inno. ꝙ cõfessio extraiudicialis prędicat facta in prę́sentia illius, qui habet ptãtem recipiendi pro vtilitate publica. Et quod plus est, tenet Bal. in l. qm̃. circa fin. ff. de his. qui not. infa. ver. & aduerte, 135 †ꝙ pñtia partis in criminalibus nihil operatur. Et hoc dictum refert Are. hic, & Mod. in c. olim. de rescri. Sed rñderi potest, ꝙ licèt alteri quis stipulari non possit, nisi sit persona publica. l. stipulatio ista, §. alteri ff. de verb. obl. c. quanquam. de vsur. in 6. 136 Et ita loquuntur Doct. in loco præalle. †tamen põt quis gerendo negocium alterius absentis, eius nomine acceptare illud, ꝙ sit factum, vel dictum in fauorem eius, & acceptatio habebit effectum, illo ratificante, l. fi. C. ad Mace. & in regula, ratihabitionem. de re. iuran 6. & facit text. in l. si ego. ff. de neg. gest. & l. soluendo. eo. titu. & not. Barto. in l. si patruus. C. cõia vtri. iud. Ang. in l. certum, §. si quis absñte. col. j. versi. item adde. ff. de cõfes. facit quod no. Spec. in tit. de loc. §. nunc aliqua. vers. 148. cũ si. vt tradit Ale. in consi 129. viso processu. lt. 2. & facit, qđ hr̃ in c. accedens, de præb. & no. Cal. in consi. 1. in ti. de præb. Et in ꝓposito nostro hoc idem tenet, & probat Sal. in l. j col. pe. versi. sed an facta gestori. C. de confes. ¶ Et ad s̃. dicta notandum est, ꝙ dum Abb. loquitur simpliciter de præsentia partis in confes- 137 sione extraiudiciali, vr̃ sentire, †ꝙ sola pñtia partis sufficiat absque eo, ꝙ acceptata sit. Et hoc expresse Abb. tenet per illũ tex. in c. fi. in 4. no. de succes. ab intest. Contrarium tñ expresse voluit Cyn. in l. j. in 6. q. C. de cõfes. vbi inquit, ꝙ veritas est, ꝙ prę- sente aduersario. & confessionem recipiente,[b] cõfessio fieri debet, & sequitur Saly. ibi col. xj. in xv. op. & idem Sal. in l. fin. C. de lib. cau. & hoc idem latius tradit Sal. in l. generaliter. in 2. q. C. de non nu. pec. vbi refert patruũ suum pluribus rõnibus ita tenuisse. & opi. Cy. & Saly. sequit̃ Alex. in consi. xx. in cã, & lite. col. 2. lib. 4. & in consi. cxv. viso superiore. col. v. lib. 3. And. Sic. in d. c. fi. col. 2. de succes. abinte. conat̃ rñdere rõnibus Sal. & in effectu concludit, ꝙ acceptatio nõ requirat̃, nisi ad istum effectũ vt reuocari nõ possit, alle. Bald. in l. Gallus. §. quidã recte. ff. de lib. & posth. Alc. vero in l. 2. in 3. no. C. de repud. hære. cõcludit s̃m opi. Sal. nisi confessio facta sit in actu, in quo agatur de fauore partis pñtis: qa tunc pars pñs vr̃ cõsentire. l. qui patitur, ff. man. & hoc modo opin. possunt concordari. & in effectu tamen s̃m hoc cõclusio erit, ꝙ sola præsentia sufficiat, qa Doc. loquunt̃ de confessione fauorabili partis, & absolute requirũt præsentiã simpliciter, vt no. Bart. in l. ex hac scriptura, de don. & ideo verior vr̃ opi. Abb. in d. c. fi. vt nouissime concludit Soci. in consi. 238. in causa Gabriciis. col. 2. & de his ẽt scribit Frã. de Cur. in consi. 77. in per arti. ¶ Successiue in confessione iudi- 138 ciali Abb. considerat duos casus. †Primus est qñ confessio facta fuit præcedente processu. Secundus, quando fuit facta nullo præcedente processu. primo casu concludit, ꝙ habetur pro conuicto, sed non pro cõdemnato, quia sumus in cã criminali, in qua condemnatio requiritur, l. si confessus, ff. de cust. reo. & no. Bar. in l. infamẽ. ff. de publi. iudi. col. 3. versic. quæro vtrũ. ¶ Sed aduertendũ est, qa dum Abb. dicit, ex quo sumus in causa cri-

ADDITIONES

a Plene. Quod verum creditur ad finem ciuilem, non autem ad criminalem, vt & Fel. supra de rescrip. c. olim.

b Recipiente. Adde Fr. Purpur. in l. rogasti. §. si tibi. nu. 61. ff. si cer. pe.

139 sa criminali, sentit secus esse in causa ciuili, † vbi conuictus pro cōdēnato hr, l.j. vbi Bart ff. de ɔfes. Sed certe hoc non vr verū 140 in terminis, in quibus Abb. loquitur, † videlicet qñ fuit facta confessio præcedente processu, quia tunc non hr pro condēnato, sed expectar snia, vt no. Bar. in d. l.j. ff. de confes. & idem Bar. in l.j. C. de cōfes. col. pe. & no. Bar. post gl. in l. fi. in prin. C. de execu. rei iudi. cum si. vt tradit Alc. in l. debitoribus, col pe. 141 de re iudi. ¶ Et retenta cōcln Abb. primo declaratur, † qñ talis confessio facta in iudicio habet snia substātialia, vt Abb. simpliciter hic dicit. Et pōt hoc exemplificari, quia in tali confessione ēt pñtia partis requiritur, vt no. Bar. in l.j. in pen. oppo. C. de confes. cum si. vt tradunt Mod. in c. si cautio. de fid. instr. in gl. in ver. cām. in prin. & per glos in c. si confiterit. de accu. vbi Are. post alios. ¶ Scda concln. Abb. limitar, prout idem Abb. tradit in c. fi. char. fi. in ver. attende, conclusin sic. de confes. nisi crimē 142 notorium esset. quia tūc † procedi pōt ad execntionē pœnæ sine alia snia. alle. text. cū gl fm vnā lec. in l. ictus fustiū, ff. de his, qui no. infa. vel saltē nō requirit tanta solēnitas, sicut in alijs, iuxta c vestra, de coha. cle. ¶ Sed ista limitatio vr dubitabilis, quia si in notorio crimine non requirir snia, ergo vr q nunq̄ ɔ confessum snia requirat, qa confessio notorium facit, c. fi. de 143 coha cler. † & sic in effectu conclu. s. facta nō esset vera. Nisi dicamus, quòd dictum Abb. in d. c. fin. de confess. intelligatur de notorio facti, prout ipse etiam loquitur de deprehenso in flagranti crimine, & non de notorio iuris, prout ex ɔfessione hr. ¶ In scdo casu Abb. concludit, q cōfessio præiudicat duo-144 bus cōcurrētibus. † Primo, q facta fuerit principaliter, & nō incidenter, de quo dixi s. in no. Scdo, q facta sit iudice ad hoc sedente, & idem no. Ant de Bu. in c. olim, co. 2. ver. no. q ɔfessio: de rescri. vbi allegat ad hoc gl. pro sing. in c. fi. de cōfes. facit gl. in l. interrogatam. C. de li. cau. Et hoc declarandum est, vt not. 145 Bar. in l.j. col. j. C. de ɔfes. & no. in l. voluit. ff. de interr. act. ¶ † In gl. 2. ibi, nam si voluntarij, colligitur, q trahi dicitur inuitus, & non qui sponte comparet. Et ad hoc bene facit, quod no. Barto. 146 in l. j. in fi. C. de agr. & censi. lib. xj. vbi ingr† qđ si statutum punit 147 trahentē, non hēt locū in eo, qui sponte cōparet. † Et quādoqs dicatur trahi, no. Abb. in c. 2. per illū tex. in 2. not. de libel. obla. & in c. pastoralis. col. j. in 4. de cau. pos. & ppt. & no. in c. si dili-148 genti. de fo. comp. ¶ † In ea. gl. ibi, clericū ciuiliter de crimine, a Gl. tenet, q clericus corā seculari possit reconueniri, * si agatur ciuiliter de crimine. secus si criminaliter. Primū dictum gl. reprehēditur, & fm communiter approbatur. Et cōmunis ɔclo est, q clericus p crimine, nec ciuiliter, nec crīaliter, corā ciuili iudice cōueniri possit, vt Abb. post alios hic ɔcludit, quia iura vñr indistincte huc phibere respñ criminis, vt ī c. j. d cle. ɔiug. 149 in 6. † vbi clericus cōiugatus nō pōt a iudice seculari condēnari pro crimine, siue agatur crīaliter, siue ciuiliter, facit tex. in c. clerici. j. co. & quia agitur de re spūali, considerata persona clerici, quæ debet condemnari, vt per Abb. hic. ¶ Sed aduertendū est primo, q ista ratio Abb. etiam videtur habere locum in cā ciuili, saltem si actione personali clericus recōueniatur, qa agitur de condemnatione clerici, & tamē fm communem opin. vt j. dicam. potest reconueniri, & non attenditur illa rō, q persona clerici condemnetur. Et ad tex. in d. c. j. de cler. cōiu. rñderi pōt, q loquitur in causa prima cōuentionis, vt colligit ibi, trahi nō posse. secus vr esse in causa recōuētionis. Pro quo facit: qa qua ratione in causa merè ciuili hēt locum recōuētio, ita vr si agatur de crimine ciuiliter, qa non plus tangitur perso-150 na clerici, q̄ in causa mere ciuili. † Et qa qñ agitur de crie ciuili-151 ter, causa dr ciuilis, de pcu. c. super his, de accu. † Et iō videmus, b q laicus q prohibetur ɔ clericū testificari in cā crīali, c. de cætero de testi. admittitur, si agar ciuiliter de crimine, vt Abb. tenet ibi post Host. Et idem Abb. per illum text. in c. tam literis, de testi. in 2. not ¶ Non tamen vr recedendum a cōi opi. quia bene pbatur in d. c. j. de cler. coniu. vbi patet, q facilius toleratur, q laicus iudicare possit in causa mere ciuili ɔ clericum, q̄ si agatur de crimine ciuiliter, & conuenit, q fm illam distin. intelligantur iura, q̄ de reuocatione loquūtur. Non obs. q laicus testificetur, qñ de crimine ciuiliter agitur, qa facilius repel-152 litur iudex, quàm testis, † vt per gl. in c. cum R. de of. dele. † Et si-153 cut qñ agitur de crimine clericus non potest absolute coram seculari reconueniri, a fortiori nec in cā spirituali habet locū recōnuentio clerici corā seculari, vt Abb. hic cōcludit, post gl. in c. cuius in agendo. 3. q. 8. & idem glo. fi. in c. tuam, de or. cog. 154 Et iō vr, q qa etiā incidenter iudex secularis non pōt cognoscere de cā spirituali. d. c. tuā. vbi gl. & Abb. post alios, & no. in c. lator. vbi Abb. in 2. no. qui fil. sint legi. & in c. si iudex, in prin. vbi 155 Do. in 4. no. de sen. excom. † Et ideo si episcopus laico cām delegauit, non venit incidenter causa spiritualis, quamuis aliter cā expediri non possit, vt no. Ang. in d. l. 2. in ver. hoc autē limita singulariter, ff. de iur. om. iudi. & in suprascriptis nō vr dubitandū, quia Doct. cōiter sic tenent. ¶ Sed difficultas remanet in causa mere ciuili, in qua adeo Doc. vario modo loquuntur, & efficaces rationes pro vtraque parte adducuntur, quod fm Andr. Si. hic, determinatio summi Pontificis esset necessaria. c cōis tñ opi. est affirmatiua, * † q reconuentio fieri possit, & ita 156 tenet Bar in auc. & cōsequēter. circa. fi. C. de sen. & Alb. ibi, co. pe. dicit, q de æquitate, & fm cōem opi. ita saluatur. Et istā opi. veram dicit Lap. in alleg. 118. quæritur non leuiter. col. 2. & gl. fi. idem tenet in c. deniq;. 96. dis. & xj. q. j. in glo. sumere. & idem Bal. in c. j. col. 2. ver. 2. quæro pone. de contr. feu. inter pa. termi. & in l. 2. §. sed si agant. ver. & est arg. ff. de iudi. & idem Anch late tradit in regula, ea quæ. in 14. q. de reg. iur. in 6. Et pscrutādo rationes, quæ magis stringunt, quia in singulis insistere longū esset. Primo pro ista communi opi. allegatur text. in c. j. & ij. de mutu. pet. vbi actor cogitur respondere reo in causa reconuentionis coram eodem iudice. Sed responderi potest, quòd illa iura loquuntur in iudice ecclesiastico, ut patet ibi. Et in seculari iudice hoc non reperitur expressum. Et hoc comprobatur, qa cum illa iura loquantur simpliciter, intelligi debent de illo iudice, cuius iurisdictio potest prorogari, & sic de ecclesiastico, & non de seculari, vt minus iuri communi derogetur, arg c. cum dilectus. de cōsue. & per hoc rñdetur ad quædam alia argumēta, quæ pro ista parte inducunr, quia nō habent locum in isto casu, in quo non potest iurisdictio prorogari. c. si diligenti. de 157 fo. compe. ¶ † Nec ob. q a lege prorogatio fieri possit, licèt nō possit ab homine, vt no. Bar. in d. auct. & cōsequenter, & Abb. hic, qa nō cōstat isto casu, q facta sit a lege. Nā solum allegar in d. l. j. de mut. peti. cui rñdetur, vt dictū est. ¶ Secundo princi-158 paliter fm Imo. hoc probatur. † quia si clericus agat ɔ laicum coram seculari, & succumbat, clarum vr, q poterit clericus cōdemnari in expensis a iudice seculari, iuxta regu. quæ habet in c. finem litibus. de dol. & cōt. in l. properandum. § sin aūt alterutra. C. de iudi. ita ergo vr dām in reconuentione, q̄ accessorie venit, sicut dictū est de expensis. Sed rñdetur, q in expēsis satis vr expressum p iura canonica, q̄ volūt, q si actor clericus agat ɔ laicū corā seculari, vt in c. cū sit gñale, & in c. si clericus laicū de fo. cōpe. iuncta rla, q̄ hr in d. c. finē litibus. de dolo, & ɔtum. ¶ Præterea, & scdo rñderi pōt, q ɔdēnatio expēsarū accessoriè seqr cām principalē. facit tex. in cle. j. in fi. de rescrip. nō sic vr ī recōuētione, q̄ nō hēt ita ɔnexitatē cū cā prin. vt patet in c. cū inter. de exce. vbi licèt excōicatus possit se defendere, in cā pri. nō tñ pōt actorē recōuenire. ¶ Tertio p ista parte Arc. hic, col. 159 pe. adducit nouā rōnē: † qa. actor, & reus a pari pcedunt. l. fin. 160 C. de fruc. & lit. expen. † Sed reus si velit actorē recōuenire, cogitur inuitus corā eodē iudice illū recōuēire, §. sancimus. ī Auc. d de execu. colla. 7. ergo pariter actor cogir corā eodē iudice * rñdere. ¶ Sed ēt ad hoc pōt rñderi, q arg. Ang. psupponit, q recōuētio hēat locū; & casu quo hēat locū, tūc re* cogit recōuenire corā eodē iudice. Sed in casu isto negar, q sit locus recōuētioni. ¶ Præterea tex. q cogit reū recōuenire actorē corā iudice eodē, intelligar de tali iudice, cuius iurisdō poterat prorogari p supradicta, rñdēdo ad c. j. de mut. pet. qa illa dispositio indefinita nō æquipollet vli, ex quo eadē rō nō vr, iux. no. p Dy. ī ru. de reg. iur. in 6. ¶ Quarto arguunt Mod. hic, p c. cū inter, de excep. vbi q ɔuenire nō pōt, nec ēt pōt recōuenire. ergo cɔ̄, q pōt ɔuenire, pariter pōt recōuenire. sed dic hoc eē verū corā cōpetēti, vel corā incōpetēti, cuius iurisdō progari possit. ¶ Quinto, qa cā recōuētionis pēdet a cā principali, & illi ɔnexa vr, d. c. j. de mut pet. & de ɔnexis idē est iudiciū, c. quanto. s. eo. Sed rñder, q isto casu hoc non vr verū, qa licèt secularis cognoscat de cā prin. nō tñ cognoscit de incidēti, & accessoria, q̄ spūalis sit, vt s. dictū est. & qa arg. vr pcedere ī ɔnexis necessarijs, sine qbus cā principa. nō pōt expediri, & hoc nō est in cā recōuentionis, q̄ vr separata a cā principali, vt patet in d. c. cum inter de excep. 161 ¶ † Sexto in iudicio quasi cōtrahitur. l. 3. §. idem scribit. ff. de pecu. vnde sicut clericus ratione contractus subijcitur alieno foro, c. si. de fo. comp. ita videtur in quasi contractu, & sic agēdo coram seculari, videtur, q ibi possit reconueniri. ¶ Sed rñder q ratione contractus potest clericus conueniri corā alieno iudice, ecclesiastico tamen, & nō seculari. ¶ Secundo, quia in iudicio quasi ɔhitur respectu primæ instantiæ, & non respectu reconuentionis, de qua agitur. ¶ Tertio, quia ex tali quasi cōtractu,

ADDITIONES.

a ¶ Reconueniri. Felyn. hic, numero 8. Steph. Aufre. in repet. clemen. j. de offic. ordi. nume. 11.

b ¶ Testificari. [illegible]

c ¶ Affirmatiua Steph. Aufr. in repe. cle. j. reg. 2. fal. 3 de offi. ord. Matth. Afflic. de cil. Neap. 163. Sed de consuetudine non est locus reconuentionis. Adde hic Deci. in l. est receptum. in fi. ff. de iu. om. iud.

d H. Gig. Iudice. Laicus an possit reconuenire clericum coram eodem iudice seculari, coram quo conuentus fuerat a clerico, vide etiam per Pau. de Cast. in auc. & consic. circa fi. in vers. quæritur. C. de iudi. & per Pet. de Anc. in c. ea. de reg. iur. in 6.

ctu, qui sit in iudicio ab inuito, ad ꝯ̄ctum non bene infertur. & ar. non valet, vt dixi in c. qua fronte. de appellat. ¶ Vltimo facit tex. in l. 2. §. sed si agant. ff. de iudi. & l. qui non cogit̃ rñdere. eo. tit. vbi quis cogit̃ rñdere, vbi agit. Sed illa iura loquunt̃, qñ erat talis iudex, cuius iurisdictio poterat ꝓrogari, & ita resoluũtur rõnes, q̃ pro cõi opi. adducuntur, & nõ immerito plerique; tenẽt ꝯ̃rium, ꝙ clericus nullo modo corã seculari recõueniri possit, & ita Abb. hic ꝯcludit post alios quos refert. ¶ 162 † Et primo ꝓbatur ista opi. quia iura præcise prohibẽt iudicem laicum clericos iudicare, c. qualiter. de iud. & in c. cleri. j. co. ca. si diligenti. j. de fo. cop. xj. q. 1. c. 1. & 2. Sed rñdetur, ꝙ tex. in d. cap. qualiter. loquitur in cã reconuentionis, vt colligitur ibi, in verbo, trahãtur, & eodẽ modo loquunt̃ alia iura s̃ allegata. Secus v̄r in causa reconuentionis per c. 1. & 2. de mut. peti. ¶ Scdo v̄r tex. s̃m vnã lec. in c. si eo. Sed ille tex. nõ põt loqui in causa recõuentionis, vt Abb. ibi declarat in 6. col. ¶ 163 † Tertio efficax rõ s̃m Abb. per antiquos inducitur, quia prorogatio in causa reconuentionis surgit a prin. volũtario, quia iura dicunt, ꝙ non dẽt quis dedignari illũ ꝯ̃ se hr̃e iudicem, cuius arbitrium agendo fuit secutus, in l. Papinianus, C. de sen. & 3. q. 8. c. cuius in agẽdo. & prædicta ratio nõ v̄r hr̃e locum in clerico, qui licẽt ipse velit, non põt iudici seculari se subiicere, d. c. si diligenti, de for. cõpe. ¶ Sed rñdet̃ negando, quia illa facultas reconueniendi actorem non fundatur in uoluntate agentis: quia clericus agens cogitur inuitus agere coram seculari, s̃m rñam iuris, ꝙ actor seq̃t 164 forum rei, c. cum sit gñale. c. si clericus laicum, de fo. comp. † Et hoc patet, quia non põt clericus, etiã in aliũ iudicem ecclesiasticum, iurisdictionem prorogare sine ꝯsensu proprij iudicis. c. significasti, de fo. comp. Et tñ in reconuentione hoc non requiritur, c. 1. de mut. peti. & ita rñdendo huic rationi tradit Pet. de Anch. in regula, ea quæ. in 4. q. de reg. iur. in 6. & refert Are. hic. ¶ Quarto facit tex. in c. denique; 96. dist. quem Abb. adducit. Sed potest rñderi, ꝙ loquitur in causa ꝯuẽtionis, & qñ laici vellent propria auctoritate hoc facere. secus v̄r in causa recõuentionis. ¶ Quinto pro ista parte And. Sicu. inducit text. in c. 1. de iura. cal. & Abb. ibi illum tex. ponderauit in v. not. ubi constitutio, quæ gñaliter disponebat, ꝙ clerici non deberent iurare, ꝓualet constitutioni, quæ uolebat, ꝙ personæ principales deberent iurare de calumnia. Vnde Abb. refert ad quæstio. nostram, ꝙ regula, quę habet, ꝙ clerici non incidenter a laicis, ꝙ talis rña videatur præualere, & derogare iuribus loquentibus de reconuentione. ¶ Sed rñdetur, vt dicunt Mod. hic, quod attenta tali ratione esset dd̃m, ꝙ si aliquis laicus ageret ꝯ̃ clericum in foro ecclesiastico, ibi non posset reconueniri, quia est rña, ꝙ laicus debet coram suo iudice conueniri, c. si clericus laicum, de fo. compe. Ista tñ responsio non satisfacit, ꝙ regulæ affirmatiuę ꝙ laicus debet coram suo iudice conueniri, derogatum est per iura, quæ de reconuentione loquuntur. Vnde alias dici potest, ꝙ attẽto eo, qd̃ d̄r in d. c. j. de iura. calum. sequeretur, ꝙ uasallus clericus nõ posset conueniri coram dño feudi seculari, cuius ꝯ̃rium hr̃ in c. verum. j. eo. ¶ Sed ad hoc etiam replicari potest quòd sit speciale in causa feudi, quia aliter laici nõ cõcederet feuda clericis, & quia tali casu iudicat laicus in re propria, cũ directum habeat dominium, vt no. Abb. hic, ar. c. 1. de feu. ¶ Iõ tertio responderi potest, ꝙ in casu d. c. i. de iur. cal. illę duę constitutiones erant circa idem, utraque; enim respiciebat iuramentum. Sed in casu nostro sunt circa diuersa: quia regula negatiua loquitur, quando clericus conuenitur. Alia ꝯ̃ria loquũtur de reconuentione, & per hoc respondetur ad quædam, q̃ And. Sicu. hic adducit, & etiam responderi aliter potest, vt statim dicam. ¶ Sexto aliàs sum secutus istam partem, pro qua allega165 bam, † ꝙ quando concurrunt duæ regulæ, vna prohibitiua, & altera permissiua, præualet negatiua, vt no. Bar. in l. 3. §. liberti. per illũ tex. ff. de suspe. tut. facit l. 1. & l. si Rufinus. vbi Bal. C. de testa. mil. ergo uidetur, ꝙ regula negatiua, quæ omnino prohibet clericũ corã seculari conueniri, attendat̃, non obstante regula affirmatiua, q̃ de reconuentione loquitur. ¶ Sed ad hoc etiam respondetur, ꝙ in casu nostro non concurrunt duæ regulæ, quia vna de conuentione, altera de reconuentione loq̃t vt supra dixi. Et quia in casu, in quo loquitur Bart. in d. l. 3. §. liberti. rña negatiua attenditur, quia erat magis specialis, qa respiciebat qualitatem personarum, & affirmatiua reputatur magis generalis, quæ ad causam suspecti tutoris referebatur: & iõ cũ in casu nostro regula negatiua generalis videatur, & regula affirmatiua, quæ de recõuentione loquitur, sit magis specialis, illa attẽditur, quia species generi derogat. vt regu. generi. de reg. iur. in 6. l. vxorem, §. felicissimo. de le. [illegible] Et sic etiam euitari possunt rationes, quæ pro ista parte negatiua allegantur, & vt patet ex s̃ scriptis, articulus esset disputabilis. Mihi tamẽ finaliter placet opi. affirmatiua, quæ communis est. Et considero hoc modo quod tota vis in hoc consistit, an tex. in d. c. j. de mut. peti. dum dicit, quòd in casu reconuentionis efficiatur iudex, qui non erat, intelligatur etiam habere locum in clerico agente coram seculari. Et supradictum fuit quòd non rñdendo ad illum tex. qa cũ ille tex. simpl̃r loquat̃, hẽt intelligi de iudice, cuius iurisdictio possit prorogari, vt minus derogẽt iuri cõi, arg. c. cum dilectus, de consue. & per istã rationem potissime, q̃ v̄r efficax, aliàs legendo Paduæ, secutus fui opi. negatiuam. Sed tũc onus arguẽdi in publica disputatione pro parte affirmatiua mihi incũbere visum fuit ꝯ̃riũ, ꝙ imo regula d. c. cũ dilectus, gñal̃r intelligat̃, ẽt respũ clericorũ, vt corã seculari iudice possint recõueniri. Et hoc sic deducitur. Nã lex canonica facit clericum actorem corã iudice seculari, s̃m rñam, quæ hr̃ in c. cũ sit gñale, de fo. cõp. Et est tex in c. si clericus laicum. eo. tit. Modo sic, text. in c. dispendia. § reus quoque. de rescrip. dicit, ꝙ reus cogitur recõuenire actorem coram eodem iudice. ergo ẽt coram seculari, ex quo clericus ẽt s̃m canones actor cõstituit̃ coram seculari, vt dictũ est. ¶ Scdo hoc ꝓbatur, qa rña q̃ simpl̃r dicit, ꝙ actor seq̃tur forum rei, vt i c. cũ sit gñale, de fo. comp. declarat etiam hr̃e locum in clericis, vt cogantur agere coram seculari, vt est casus in d. c. si clericus laicum ergo pariter idem v̄r dd̃m in iuribus, quæ simpliciter de recõuẽtione loquunt̃. & dicũt, ꝙ actor corã eodẽ iudice possit, & dẽat reconueniri ẽt de clericis litigãtibus corã seculari intelligant̃. Et ita ꝯfirmat̃ cõis opi. a qua nõ est recedẽdũ. Et ista cõis opinio maxime hẽt locũ stante ꝯsuetudine, qa ẽt daro, ꝙ esset verior 166 opinio negatiua, † valeret tñ ꝯsuetudo in ꝯ̃riũ, vt Abb. hic cõ167 cludit post Io. And. † qa cũ tali casu sint opi. inter Doct. ꝓualet illa opi. q̃ a ꝯsuetudine cõprobat̃, l. si de interpretatione. ff. de legi. c. cũ dilectus. de cõsue. Et idẽ in simili casu no. Imo. c. j. co. pe. in pri. ver. vñ v̄r. de his, q̃ fi. a ma. par. ca. vbi dicit valere ꝯsue168 tudinẽ, † ꝙ i alienatione bonorũ ecclię inferioris nõ req̃rat̃ cõsensus capituli ecclię cathedralis, qa de hoc int̃ Doc. sunt opi. Et in simili casu idẽ dixit Pau. de Ca. in l. ẽt. col. j. ff. sol. ma. vale169 re ꝯsuetudinẽ, † ꝙ emphyteusis ecclesiastica transeat ad hr̃edes extraneos, qa de hoc vario mõ Doc. loquunt̃, & ita allegãt Mod. in c. cũ eã. de re iudi. quibus addatis Abb. in ꝯsi. 25. in q q̃ adpñs 170 vertit̃. col. fi. lib. 2. vbi tngt, † ꝙ qñ est aliqd dubiũ in iure inter 171 Doc. standũ est ꝯsuetudini, q̃ est optima legũ interpres. ¶ † Et ex p̄dictis notã. est, ꝙ licẽt aliàs nõ valeret ꝯsuetudo, q̃ esset onea rosa ecclesijs,[a] c. j. s. de ꝯsue. tñ qñ est dubiũ inter Doct. valeret 172 ꝯsuetudo, p s̃. dicta. † Et illa ꝯclu. v̄r ẽt hr̃e locũ, licẽt in tali dubio cõis opi. esset ꝓ altera parte, qa altera pars ꝯ̃ cõem ꝓualet, pp auctoritatẽ ꝯsuetudinis. Et ad hoc ẽt bñ facit, qd̃ no. Anto. 173 de Bu. in d. c. cũ dilectus. col. v. ver. ex quo infert̃. dicẽs, † ꝙ qñque statutũ, qd̃ de se nõ valeret, a ꝯsuetudine interpretatiua corroborat̃. Et in simili tradit Bar. in ꝯsi. 59. cõe Spoleti, col. fin. in 174 prin. † ꝙ ꝯcessio immunitatis, de qua dubitat̃, ꝯfirmat̃ a ꝯsue175 tudine. alle. tex. in l. fi. C. de sum. pa. lib. xj † Et notãdũ est, ꝙ talis b ꝯsuetudo interpretatiua[b] nõ req̃rit̃, ꝙ p̄scripta sit,[c] vt not. Ant. de c Bu. i c. fi. char. v. ver. ex his dt Nic. de Mat. d ꝯsue. & tradit Are. in cõsi. xj. ꝓcedendũ est. Ale. ꝯs. 107. ꝓ inuestigatione. col. pe. li. 176 2. ¶ † In ca. gl. ibi, cũ ciuiliter actũ sit, nõ dẽt dici infamis. No. ꝙ ciuiliter ꝯdẽnatus de crimine, qd̃ infamat, non efficit̃ infamis, & istã gl. ꝓ sing. alle. ad hoc Ro. in ꝯsi. 191. spectabilis dñe. colũ. 2. & idẽ tenet Rot. in 2. decis. in tit. de iniu. in fi. in antiq. Contrariũ tñ voluit gl. in c. cũ te. in gl. 2. de re iudi. & illa cõiter approbat̃, vt ibi, & hic Abb. dicit, & idẽ tenet Bar. in l. infamẽ. co. 2. post gl. ibi, de pub. iudi. Et tollit rõnẽ, q̃ in ꝯ̃riũ allegari põt, & idẽ Bal. post Cy. quẽ refert in l. si tutor. in fi. C. de interd. mat. & Io. de Ana. in c. qualiter, § ad corrigendos. col. 4. de accus. & ꝓbat̃ in l. j. de his, q̃ no. infa. vbi dãnatus furti ẽ infamis, & hoc declarat̃ siue manifesti, siue non manifesti. l. furti. in prin. eo. ti. Ita v̄r, siue agat̃ ciuiliter, siue criminaliter, qa ꝓ furto agit̃ ciuiliter, & criminaliter, l. fi. ff. de fur. Gl. tñ hic saluari põt, put loq̃t qñ ciuiliter clericus fuit dãnatus in iudicio seculari, quo casu nõ valet iudiciũ, vt dictũ est. & iõ nõ d̄r ꝯdẽnatus, l. 4. §. ꝯdẽna177 tũ. de re iud. & hoc bñ ꝓcedit quãtũ ad infamiã iuris, † sed nõ respectu infamiæ facti, q̃ irrogat̃ ẽt ex ꝓcessu inordinato, vt p Azo. in summa. C. ex qb. cau. infa. irroga. in prin. facit tex. cum gl. in l. interlocutio. C. eo. ti. cũ si. vt tradit Ale. in ꝯsil. 152. viso 178 ꝓcessu. col. 4 li. v. ¶ † Item, & scdo, communis opi. habet locũ in actione furti, put gl. & Doc. loquunt̃. secus est in ꝯdictione furtiua, quia ꝯdemnatio non infamat, l. cessat. ff. de act. & obli. & rationẽ Bal. hic adducit, col. 6. ver. sed quæ est ratio. quia nõ reperitur hoc expressum in edicto ptoris. Sed videatis Bar. qui melius hoc declarat in l. j. ff. de his, qui not. infa. quod dictũ est de condictione furtiua, idẽ est in cõdictione generali, vt dicit Bal. hic, & est gl. no. in l. certi cõdictio. in prin. ff. si cer. pe. Et qñ non

ADDITIONES.

a ¶ H. Gig. Ecclesijs. Consuetudo onerosa ecclesijs non valet, hoc tamen qualiter procedat, vide per eundem Dec. s̃ in c. 1. de consue. per totum.

b ¶. nterpretatiua. Adde Philip. Dec. in c. j. nu. 38. de postu. præla. in l. vt liberis. nu. 19 C. de colla. & confi. 11.

c ¶ S Al. Præscripta sit. Adde Roch. Cur. in repe. rub. de consue. in 4 q. princi. & Dec. in consi. 42. col. 2. in prin. in c. cum M. Ferra. nu. 26. de consti.

179 non apparet,†an quis fuisset cōdemnatus actione furti, vel cō
dictione furtiua in dubio dēt iudicari,q̄ ꝯdictione furtiua dā
natus fuerit,vt infamia euitetur,vt no.dicit Io.de Ana.in d.§.
ad corrigendos,col.4 & ibi refert se ita ꝯsuluisse Venetijs. Pro
180 quo est bonus tex.in l.hę enim,ff.de suspect.tut.†vbi in dubio
quis remotus à tutela vř ex cā,quę non infamat,& in dubio ēt
181 intentata vř illa actio,q̄ non infamat,†vt no.Io.And.in addit.
Spe.in ti.de obl.§.pen.in) addi.magna.refert, & sequit Alc.in
d.l.certi condictio.in prin.& in l.Gallus.§.si eius,col.2.ff.de li.
& posth.& no.etiā Bal.in c.imperialem,§.præterea.col.3.versi.
182 dubitatur tandem . de prohi.feu.alien.per Frid.¶†Secundo ex
gl.colligitur per Abb.hic , q̄ sicut per cōdēnationem factā de
crimine quis infamis efficitur,ita per cōfessionem, & hoc in
causa ciuili in qua condemnatus pro confesso hř,l.j.ff.de cō-
183 fess.†secus in causa criminali, in qua confessus non hř pro cō-
demnato.l.si confessus.ff.de custo.reo.vt latius Abb.hic tradit
post Bar.in d.l.infament.de publi.iudi. ¶Sed aduertēdum est
primo, in causa ciuili non est verum generaliter , q̄ confessus
habeatur pro condemnato, sed tūc demū qn̄ ante litem conte
statam confitetur:secus si post litem contestatā,& post inchoa
tum processum,vt not.Bar.in d.l.j.ff de cōfes.& in l.j.co.tit.vn
ex isto capite condemnationis nō vř absolute,q̄ cōfessus sit in
famis,sed ex ipsa confessione immediate ista conclusio uerifi-
cari potest,vt j.dicam Secundo considerandum est, q̄ in cau-
sa ciuili ꝯfessus nō redditur infamis,qa hř pro condemnato.
184 nam ista vř ficta condemnatio,vt no.Bar.in d.l.j.† Vnde nō vř
q̄ ex ficta condemnatione quis reddatur infamis,vt no.Bart.p
illum tex.in l.furti.§.si quis alieno.ff.de his,qui no.infa.& facit
quod Abb.inferius dicit de ficta confessione, quæ infamiam
non inducit.¶Sed dicendum est, q̄ ficta condemnatio nō in
famat speciali ratione in casu d.§.si quis alieno.prout Bald.ibi
declarat in prin.Similiter ficta confessio,quæ insurgit ex con-
tumacia,non infamat,prout Abb.infra loquiř, alias secus , vt
185 ibi dicam.¶ †Tertio dum Abb.dicit,q̄ quando agitur crimi-
naliter,confessus non efficitur infamis, quia expectatur sñia
vt no.Bar.in d.l.infamen.vbi Ang.sequitur.& idem Ange.in l.
ictus fustium,ff.de his,qui not.infa.cum si.vt tradit And.Sicu.
in consi.inib.1.col.1. ¶Sed tamen gl.j.tenet ꝯrium in d.l.ictus
fustium,3.in l.pe.gl.2.C.de interd.matri.& in l.sed & si posses-
sori.§.sed cum de hæreditate.in gl.j.ff.de iureiur Inno.in c.iu p
his.de pęnis.& Azo in summa.C.ex quib.caus.infa.irro. Et ista
omnia allegat Car.hic,qui sequitur istam opi.in pen.col.ver.
septimo quæro.& concludit,quod ex sola confessione efficia
tur infamis ille,qui confitetur,quia notorium confessio facit
c.si.de coha.cle.& notorium,& sententia æquiparantur.l.em-
ptorem.in prin.ff.de actio.emp.Et istam rationem etiam reas-
186 sumit And.Sic.hic,qui idem tenet.Sed rñderi potest, †q̄ æqui-
parantur quo ad declarandū,& manifestādum delictum, sed
non quo ad disponendum,vt no.Bald.in l.j.colum.j. ff. de cur.
furio.vbi alle.gl. in d.l.sed & si possessori.§.si cum de hæredita-
187 te.& idem Bal.in d.l ictus fustium,col.fin.†Et ideo licet præla-
tus notoriè criminosus sit,non tamen depositus, intelligitur,
nisi sequatur sñia,vt no.Bald.in l.cum fratrem.col.3.C.de his,
quib.vt indig.Secundo Andr.Sic.alle.glo.quæ hoc sentire vř
in l.quid ergo , §.ex compromisso . ff.de infami. Sed sunt aliæ
plures,vt supradictum est,quarum auctoritas declinari potest.
Tertio alleg.plura iura,in quibus condemnatus , & conuictus
æquiparantur,in l.3.§.l.Iulia.ibi,iudicatus,vel conuictus ent.ff.
de testi.& in l.qui in iudicio,cum gl.si.ff.de accu.ergo idem vř
in confesso.Sed rñdetur,q̄ iura loquuntur in alijs casibus,ex q
bus non benę infertur ad infamiam,de qua agitur,quia illa tu
lum locum habent in casibus in iure expressis, l.j.ff.de his,qui
notā.infa.¶Et per hoc rñdetur ad quędam alia, quę And.Sic.
inducit:qa cum tex.in d.l.j.loquatur de condemnato,non dēt
extendi ad confessum,& isto respectu illa opinio non vř vera.
¶Sed prædicta opi.quam præsertim tenent Card.& And.Sic.
hic post alios in locis præalle.ex alio capite suaderi potest, qa
non solum damnatus furti,sed etiā pactus,infamis efficitur, d.
l.j ibi.damnatus pactus ve erit & idem pactus notatur,quia cō-
fiteri vř,l.qm̄.ff co.titu.vnde si pactus repellitur, quia vř tacite
confiteri,ergo a fortiori confessus infamis uř,quia propter,qđ
vnum quodque tale,& illud magis,auc.multo magis,C.de sa-
188 crosan.eccle.c.cum in cunctis, de elect. ¶ †Ex retenta conclu-
a sione[a],quòd confessus indistinctè infamis sit,infertur,q̄ cautę-
la ad euitandum infamiam , quam Abb. hic ponit, secundum
Bar.in d.l.infamem,non sit vera,quando quis confitetur,sed
solum haberet locum , quando quis alijs probationibus esset
189 conuictus,& solueret ante cōdemnationem. †Nam euitatur
infamia,vt not.etiam Bart.in l.si reus,ff.de procu.cum simi.vt
tradunt Mod.in c.cum te.de re iudi.in 2.col.& Bal.in l.j.in 2.
no.C.de dolo.& in l.uiq.,in fi.prin.ff.de rei vend. vbi notabi-
190 lem ponit quæstionem. ¶ †Et quod supradictum est de confes-
sione,quæ infamat,verum est in uera confessione , secus in fi-
cta,vt Abb.hic dicit post alios,quos refert,& idem Barto.in l.
ictus.circa fi.ff.de his,qui notan infa.Bal.in l.si tutor. C.de in
terdic.matr.in l.etiam,col.fi.C.de fur.& in l.j.col.fi.C de hære.
insti.cum si.vt tradit Alex.in l.sæpe.in char.8.ff.de re vendic.&
Pau.de Ca in consi.196.aliàs.198.super hoc puncto.Andr.Sic.
in consi.3.lib.2.& Pet.Phill.de Cor.Perus.in consi.42.vř.li.1.
Aret.tamen in c.inquisitionis, de accu.dubitat de ista conclu.
191 †& contrarium arguit,quia in multis ficta cōfessio habet vim
verę confessionis,vt no.Bart.in l.absentem, ff.de pen.col.pen.
192 †Et ideo ille,qui ex forma statuti habetur pro confesso , non
appellat,sicut nec vere confessus,vt no.Bal.in l.omnes populi.
char.pe.col.fi.versi.& si statutum dicit,q̄ bānitus. ff.de iust.&
iu.Et hoc , secundum eum , ratione probatur , quia eo ipso,q̄
quis fingitur esse confessus per interpretationem passiuam , le-
ges,quæ loquuntur de confessione,videntur trahi ad fictum ta
liter confessum.l.j.§.lex Falcidia.C.ad leg Fal.¶Sed ad ista vide
tur posse responderi,quia licèt qnq; ficta cōfessio operetur id,
193 qđ vera:tñ in multis differunt. † Vnde licèt ꝯ vere confessum
possit ferri sñia,ēt ex inordinato processu,vt per Inn.in c.qua
liter.el ij.cum si.vt supra dixi,de accu.Secus tñ est in ficta, vt ibi
194 in no.dictum fuit.† Et tabellio condemnatus ex vera confes-
sione,non potest instrumenta cōficere.secus est in ficta, vt no.
Bald.in l.& ideo,ff.de euic.& qđ no.Bart. in l.eius,qui.ff.de iu.
fis.Vnde ex hoc non potest inferri,prout facit Aret. Non obst.
qđ dř de interpretatione passiua, quia ista fuit rō Iac.But.quā
Bar.refert in d.l.ictus,& illa non obstante tenet contrariū . Et
prædictę rationi respondet etiam Bal.in d.l.1.de hære.inst.co.
fi.ver.sed quid si dicit statutum . ¶Et retenta prima conclus.q̄
confessio ficta non infamet,hoc intelligitur in confessione fi-
195 cta cōne contumaciæ,quæ in non facto consistit.†Secus est in
non ficta confessione,q̄ insurgit ex facto reprobato, quia illa
infamat,vt no.Bal.per illum tex.in l.si tutor. C.de īterd.matri.
in versi.modo est dubium.& per hoc etiam potest respondē-
ri ad d.l.qm̄,vbi ficta confessio infamare vř, quia illa ficta cō-
196 fessio insurgit ex facto,& non ex contumacia. ¶ † Vlti.secundū
Abb.ex gl.colligitur,quod infamatus de facto suspenditur ab
officio,donec se purgauerit, & circa hoc Ab.plura applicauit.
197 Et ex dictis eius plures conclu.colliguntur.†Prima est , q̄ pro-
batio facta de crimine.pro quo actum est ciuiliter contra cle-
ricum,non facit, vt puniatur criminaliter , vel qđ propter hoc
priuetur beneficiis,quia actum ad hoc non fuit,vt gl.hic dicit.
facit tex.in c.1.de excep.in c.ii.de ordi.cog. & sententia debet
conformari libello.c.licet Heli.de sim.l.ubi fundus. ff.commu
ni.diui.Vnde considerādum est , q̄ cessante ista ratione , puta
in Papa,qui potest crimen punire,licèt ad id actum nō fuerit ,
198 †ut no.Host.Io.And.& Ab.post alios in c.tam literis . de testib.
199 †esset dētu, q̄ ista conclu.non haberet locum , quia princeps
ipse iudicare potest,non attenta forma petitionis , vt dictum
est,vt no.Bar.in l.Emilius,ff.de mino Ant.de Bu.in c.licet He-
li.col.3.de simo.Alc.in l.uinum.col.fi.ff.si cer.pet.¶ Sed tamē
aduertendum est,quæ ratio obstare videtur,quia probationes
factæ in causa ciuili,non sufficiunt in causa criminali ad pœ-
200 nam imponendam,prout inferius dicam. ¶†Secundo prædi-
cta conclusio limitat , nisi reus ꝯuentus in iudicio ciuili assu-
meret defensionem,dicendo se illud nō commisisse delictum,
quia tunc si conuincatur,poterit puniri,licèt ad hoc actum nō
fuerit.ita dicunt Mod.hic allegando Do in c.1.48.di.Archi.ii.
q.1.in c.I primis.& Ino.in c.ii.de fideiuf.¶Sed adde, q̄ ꝯtrium
tenet Abb.in c.ii.de ord.cog.col.16.ver.sed nunc habeo lōgio
ri studio.per c.super his.de accu.Et quia eadē ratio uř , q̄ sñia
ꝯformari dēt libello.Et per istam rationē idē Mod.hoc sequū-
201 tur in c.i.de exce.in uer.quarta ꝯclusio. † Sed tñ rñderi pōt , q̄
qñ qs suscipit defensionē, p̄t ꝯdēnari ēt in eo,qđ nō fuit petitū
202 ita uoluit Inn.in d.c.ii.de fideiuf.& declarat ibi Imo.col.pe.†Et
ad hoc facit,qa de partiū ꝯsensu ferř sñia,licet nō sit ꝯformis
libello, ut no.Bar.in l.2.co.2.ff.de act.emp.Alc.in l.uinū.lo fi.
si cer.pe.Et iō distingui pōt,q̄ aut suscepit defensionē limitatā
sm̄ formā petitiōis,& nullo mō poterit puniri: aut gn̄alr,ut de
clarat Imo.ī d.c.ii.& tūc saltē extraordinaria pęna puniri pōt , ut
203 Imo.ibi ꝯcludit.reliqua de mā uide ī c.i.de exce.¶ †Scđa ꝯclus.
Abb.est,q̄ acta,& p̄bationes factę in cā ciui. nō p̄bāt ī iudicio
criminali.ut no.Bar.in l ii.§.hoc edicto.in fi.4.co.uer.q̄ro utrū.
ff.ui bo.rap.& idē Abb.seqř in c.p inqsitionē,co.pe.de elec &
in c.qualr & qñ,el 2.circa fi.de accu.qa in criminalibus clario
res p̄batiōes reqruntř,l.fi.C.de p̄ba.ubi Pau.de Ca.plura ponit
exēpla Et rō ista uř hřē locū in cā criminali , ubi agiř de pęna
corporali.secꝰ,si eēt pecuniaria,arg.l.ī seruorū.ī fi.ff.đ pę.Nisi
204 dicamꝰ†q̄ licet pęna sit pecuniaria,m̄ odiosa ē,& liqdiores p̄-
bationes exiguntur,vbi agitur de pęna,vt no.Bal.in c.j.circa fi,
qualiter do.feu.prop.priue.alle.l.io testamēto.de cōd.& dem.

ADDITIO

a Retenta conclusione.Idem Fely.hic,& bene.

la j. vbi ēt Bal. & Inno. & idem Bal. in l.j. col. 2. in 5. opposi. C. de
205 his, quæ pe. no. ¶ † Tertia conclu. Abb. est, ꝙ licèt probationes factæ in ciuili non prohēt in criminali, faciūt tñ præsumptionem, & aliqualē fidem, ſm Abb. qa ita restringit dictū Inn. in c. qualiter. el 2. in fi. de accus. facit gl. in l. si qs a se. in ver. destinatus, C. de vi pu. & idem tenet Bart. in d. l. 2. §. hoc edicto. & facit gl. in l. a. C. de eden. in l. si duo patroni. in prin. de iurein. cū
206 si. vt Ale. tradit in l. sæpe. in 8. char. ff. de re indic. † Vnde processus factus in causa ciui. idem operatur, qđ fama, vt iudex possit in tali crimine ad inquisitionem procedere. vt no. Bal. dicit in
207 qđ euitandi. ff. de cond. ob tur. cau. † Et facit sufficiens indiciū ad torturam ī nouo processu criminali, ſm Are. hic p tex. no. in l. 5. §. si quis dolo, ff. de tabu. exhi. vbi Bart. & Bald. notant illū tex. Et hoc, qđ dicit Are. tenet Bar. in l. 2. vi bo. rap. dum allegat
208 l. capite quinto. de adult. † Quarto Abb. concludit, ꝙ confessio facta in causa ciui. pbat in causa crimin. post Inno. in d. c. per inquisitionem, vbi ēt Abb. col. pe. & idē Abb. in c. qualiter, & qñ. in fi. & no. Bal. in l. 2. C. de eden. col. fi. ver. fallit in cōfessio-
209 ne. Et ad hoc facit ſm Are. † ꝙ ꝯfessio facta in iudicio summario, probat in plenario, ſm Inn. in c. 1. de ord. cog. cū sim. vt tradunt Mod. in c. j. de excep. Ale. in d. l. 2. col. pe. vbi hoc per eum dupliciter limitaṫ. Tertio, vt per Abb. in ca. 2 de cōfes. col. 3 in
210 fi. Aliter tñ loquiṫ Mari. Soc. in cōsi. 8. inc. visis. col. 3 ¶ † Quinta, & vltima conclusio Abb. est, ꝙ si virtute snīæ, & processus in cā ciuili quis factus sit infamis, repelli pōt ab oī actu a quo infamis repellitur, quia respectu infamiæ snīa lata ꝯ vnum in vno iudicio, facit fidem in alio, vt concludit Fede. in consi. xxv. Tinus electus, col. pe. & no. per gl. in l. ex ea. de postu. in glos. 2. & c. testimonium. in verbo, grauata de testi. cum simi. vt tradit Ale. in l. sæpe. col. 8. versi. tamen aduertendum est, de re iudi. Et limitatur hoc per Bal. in l. 2. §. deinde. in fi. de orig. iur. & tradūt Mod. in d. c. testimonium, col. pe. & Fed. in alio ꝯsi. 155. d. Ale.
211 Card. & Io. de Ana. in c. cum oporteat. col. fi. de accu. ¶ † Gl. in verbo, legitima probatione. No. ꝙ legitima probatio est, quan
212 do sunt testes omni exceptione maiores. † Et dicuntur oī exceptione maiores, ſm Abb. hic. qñ nulla exceptione legitima repelli pñt, vt per gl. in c. j. de consanguinitate. & affinitate, & ibi Ab. dicit hoc eē hoc notādū p statutis, ad idē allegat. gl. in §. irē verborum. in ver. idoneos, Institu. de inutili. stipul. & idem notat Bald. in l. optimam, colū. 2. de ꝯhen. & committen. stipul. & idem Abb. in c. licet. el j. de testi. in secūdo notabili. Ang. in ꝯsi. 194. visis. col. 5. Ane. in consi. 227. ad corroborationem, col. fi. ver. ex prædictis, & Ale. in consi. 146. in causa, col. pe. li. j ¶ Et p̄
a dicta conclusio intelligitur in causa criminali, ᵃ prout gl. hic loquitur Secus vṙ in causa ciuili, in qua legitima probatio dicitur, licèt testes non sint omni exceptione maiores, vt Andr. Sic hic concludit. Ita concordandu glossam nr̄am cū dicto Io. And. c. cum pro causa, de procur. declarando textum ibi, si le-
213 gitime probare poterit. † Et ad hoc facit, qa infamis infamia facti admittitur in ciuilibus, licèt repellatur in criminalibus, vt no. Bal. in l. Cassius. ff. de senato. & in l. j. C. de summa Trinitate. Ale. in ꝯsi. xj. circa primū, li. j. & facit tex in c. testimoniū. j̄. eo. & quod And. Sicu. hic dicit reperio, quod idē tradit Pan. de Ca. in l. fi. C. de proba. in prin. vbi inquit, quod in ciuilibus, non requirūtur testes omni exceptione maiores, licèt secus sit
214 in criminalibus. per illum textum. ¶ † Sed m̄ aduertendum est, quia etiam in ciuilibus testes idonei requirūtur, c. j. de testib. l. idonei. ff. de testib. Et idonei testes videntur oī exceptione maiores, ſm gl. in d. §. item verborum, quæ exponit text. in verbo, idoneos, id est, omni exceptione maiores. Et pro ista ꝯclusione est text. in ca. licèt vniuersis, j̄. de test. vbi illa auctoritas, ꝙ in ore duorum, vel trium stet omne verbum, intelligitur, ꝙ sint p baræ vitæ. & fidelis conuersationis, & Abb. ibi expresse intelligit per illa verba, ꝙ sint oī exceptione maiores. Et facit tex. in c. in literis. eo. tit. de testib. quod ibi Abb. & quod no. idē Abb. in c. j. de exceptio. Et istud vṙ verius de iure, quia etiam in ciuilibus duo testes non plene probarent intentionem, nisi essent omni exceptione maiores Sed solum dif̄a videtur, qa in ciuilibus testes si nō sint omni exceptione maiores, eorum defectus suppleṫ, & integratur p iuramentū, c. si j̄. de iureiur. l. in bonæ fi
215 dei. C. de reb. cre. † Secus est in criminalib. in qbus non defertur iusm in defectum plenæ pbationis, vt tradunt Bart. & Do. in l.
216 admonendi. ff. de iureiur. † Et in ciuilibus duo testes bene probant sine ratione, & cā, de qua nō sunt interrogati, vt p glo. &
217 Bar. in l. solā. C. de testi. † Secus esset ī criminalibus, vt no. voluit Sal. in d. l. fi. C. de pba. qđ dictū p notabili refert, & sequiṫ Ale. ī consi. xv. viso processu. col. 6 lib. j. ¶ In fi. glo. ad declarationem tex. Abb. quærit, quæ crimina digna sint suspensione, & q̄ degradatione. Circa primum Abb. concludit, ꝙ exceptis aliquibus casibus, quos ipse refert, & similibus, in quibus pęna suspē
218 sionis expresse imponitur a iure. † In alijs arbitrio iudi. cōmittitur. vero aliter crimin videantur pœnā suspēsionis requirere. Arequitur, quæ loqṫ in a cū nō ab hoīe. co. 2. ver. tu potes dicere, j̄.

eo. vbi īqt; ꝙ p quolibet mortali peccato ꝙ īducit suspēsionē quo ad seipsum. c. fi. de cohab. cleri. pōt quis suspendi. allegat, c. q̄ sit graue, de exces. prælā. Sed potest responderi illud esse p pter scandalum, quia pp delictum maritus vxorem dimisit, & ideo ibi fuit facta suspensio ab omni officio, & beneficiu ¶ Secundo allegat tex. in c. vt clericorum, §. ne vero. de vit. & hone. clerico. vbi pro simplici incontinentia, vel fornicatione p œna suspensionis imponitur. Sed r̄ndetur, ꝙ hoc ibi non probatur, quia solum ibi dicitur, ꝙ pro incontinentia clerici puniūtur plus, & minus secūdum qualitatem delicti. & dum in uer. si quis igitur, præsupponitur ꝙ propter hoc fuerit suspensus, potest intelligi pro graui delicto, incontinentiæ, & nō pro simplici fornicatione. ¶ Tertio adducit c. cum inhibitio. de clau. desp on. vbi clericus deponitur propter negligentiam. Sed dici potest, ꝙ ibi ageretur de scandalo, si in gradu prohibito cōtraheretur matrimonio, & illa suspensio limitata fuit ad triennium, vnde iura, quæ Are. adducit, reduci possunt ad conclusionem Abb. ꝙ exceptis quibusdam casibus expressis in iure, sit in arbitrio iudicis. Et facit tex. in l. j. ff. de iure delib. Pro opi. tamen Aret adduci potest, quod no. Abb. in c. sicut tuis, de iureiu. vbi inquit, ꝙ omne peccatum mortale potest dici graue. Sed non bene dicit, vt Moder. tradunt in ca. dilecte. de except. col. 3. Et dictum Are. potest habere locum in suspensione facta ad modicū tp̄s determinatum, qa illa pōt fieri pro leuibus cri-
219 minibus, vt no. Abb. in c. tuæ. de pęn. Et † si facta sit simpliciter intelligitur donec satisfecerit. vnde facta satisfactione debet remoueri, vt no. Are. in d. c. cum non ab homine, per c. clericos, de coha. cler. & per c. inter solicitudinem, de purga. cano. facit
220 tex. in c. presbyter. ij. q. v. † Et hoc intelligit, quando facta sit pro cōtumacia, aliàs secus, vt distinguit Imol. in c. ex literis, col. pe. de ꝯsti. ¶ De secūdo, videlicet, pro quibus criminibus imponaṫ pœna degradationis. Ex dictis Abb. tres ꝯclusiones colliguṅt.
221 † Prima est, ꝙ pœna depositionis non imponiṫ, nisi pro graui
222 crimine. † Secūda, quæ dicanṫ crimina grauia arbitrio iudicis
223 relinquitur. † Tertia, ꝙ pro fornicatione clerici, etiam existentis in sacris ordinibus, non imponitur pœna depositionis pręcise, sed arbitrio iudicis relinquitur. ¶ Circa primam, ista con
b clusio ᵇ probatur in c. tuæ. de pęnis. 16. q. 7. c. inuenitum, q̄ iura Abb. alle. ad cōfirmationem gl. q̄ hoc tenet in c. fi. j q. v. in uerbo, supplicauit. ad idem gl. in c. 1. gl. fin de cap. monacho in 6. & in c. sicut. el ii. in gl. 1. de iureiu. & in c. ad apostolicæ de re iudi. in 6. in verbo, grauissima pœna, cum si. nt per Mode. hic. Et idem Abb. in d. c. tuæ. de pęnis, & in c. ut famæ. p illū tex. de sen. excom. in prin. & in c. quod in dubiis, per illū tex. de pœnis, & in c. fi. de celeb. miss. ubi tñ tex. pbare uṙ, ꝙ etiam pro leui cri-
224 mine quandoq; quis deponatur, puta † qñ celebraret sine lumine. nisi dicatur, ꝙ reputatur graue, qa respicit sacramētum, & facit tex. in c. fi. de baptis. in fi. ¶ Et aduertendum est, ꝙ Doc. vīr loqui de priuatione beneficii, sicut de priuatione ordinis, ut colligitur in d. c. inuentum. iuncto d. c. tuæ & facit tex in c. si constiterit. & quod ibi Abb. in 3. no. de accu. Item considerādum est ꝙ p̄dicta conclu. uera uṙ negatiue, prout Doc. loquūtur: sed non affirmatiue, quia pro quolibet graui crimine nō uṙ quis deponendus, ut probatur in c. ii. de sortile. ubi grauissimum diciṫ esse illud delictum, & tamen suspenditur ibi ad tē-
225 pus. ¶ † Similiter delictum fornicationis graue dicitur, gl. 1. dist. c. j. & tñ non deponitur, sed suspenditur clericus pro concubina, quam publice tenet, c. clericos. de coha. cle. & mulie. Et in, ut dixi hic, reputatur graue delictum, d. c. 1. 81. dist. & in c. fin. de
226 purg. cano. & facit tex. in c. q̄ graue. de exces. prælā. ¶ † Secūda cōclusio fuit, ꝙ arbitrio iudicis cōmittiṫ, quæ dicātur grauia cri-
c mina. ᶜ facit gl. in c. cum illorū. in uerbo, membri. de sen. excō. & qđ no. Abb. in c. tuæ. col. ii. de pęn. Bart. in l. non solum, § si mandato. ff. de iniur. Ang. Are. in §. atrox. Instl. de iniur. Fran. Are. in c. cum non ab homine. col. 8. j̄. eo. Et ideo secundū istā conclusionem in effectu erit in arb. iud. quæ crimina dicātur requirere depositionē, sicut supra dictū est de suspēsione. ¶ Circa tertiā conclusionem de fornicatione, illa bñ probatur in iuribus allega. per Abb. quæ iura loquuntur in clericis, qui sunt in sacris. Are. tñ in d. c. cum nō ab homine, col. x. tenet opin. Ant. de Bu. quam dicit esse communem, & ꝯcludit, ꝙ imo clericus in sacris, deponaṫ, vt probatur in c. a multis, de ętate, & quali.

ADDITIONES.

a ¶H. Gig. Criminali. Adde Dec. consi. 37. inci. in causa rigorosę. in 4. col. in ver. 3. principaliter. in j. uol. & facit qđ no. Ange. in l. si C de quæstio, ubi dixit, ꝙ ad hoc, ut unus testis deponens de delicto faciat indicium ad torturam, debet esse omni exceptione maior. Et Anto. de Alex. in l. qui accusare. C. de edē. quem refert Dec. in d. consi. voluit, ꝙ stante statuto, ꝙ stetur iuramento damnum passi, requiritur quod habens iurare, sit omni exceptione maior.

b ¶S. Al. Conclusio. idem Dec. supra in c. 1. in 2. lec. in j. col. eo. tit. vbi uidetur colligi argumentum in contrarium, uide Ibi.

c S. Al. Crimina. Adde And. Tiraquel. in rep. l. si unquā. C de reuo. don. in vers. omnia uel parte aliquam, n. 30. uersi. quod crimen dicatur paruum, aut leue.

quali.& in c.erubescant..32.dist.& ad idem tex.in ca.si qs omnem.3.q.7.circa fi.versi.si quis vero. Ad iura, quæ Ab.adducit, r̄ndetur, ꝙ intelliguntur, ꝙ proceditur per viam inquisitionis, quo casu pęna maior imponi potest, iux.no.in c.inquisitionis. 227 In c.qualiter, & quando.de accus.¶ † Vlterius hoc comprobat quia clerici in sacris castitatem promittunt. 28.dis.in c.nullis. & graue delictum vr̄ violare votum. Vnde in talibus non dicitur simplex fornicatio, sed adulterium s̄m Pau.quem Imo.ibi refert, in cle.j.col.fi.de offi.ordi.Imo.s̄m gl.in l.2.in versic.filij. C.de epis.& cle.& esset incestus.Bar.& Docto.ibi sequuntur, & incestus est crimen maius adulterio.32.q.7.in c.adulterij malū. ¶ Mod.tamen hic dicunt cōmē opinionem esse s̄m ꝙ Abb.tenet, videlicet, ꝙ pro fornicatione presbyteri, vel clerici, non sit pęna depositionis.alleg.Io.de Fantu.2.q.7.in c.lator.& gl.1.ibi q̄ dicit, ꝙ hodie qs ꝑ simplici fornicatione nō deponit. Et idē ꝯcludit Imo.in c.vt clericorū.de vi & ho.cleri.col.2.ver.extra gl.& ibi alle.Gof in summa illius libri.& glo in d.c.lator.& in c.Maximianus.81.dist.¶ Et pro ista opi.arguunt Mod.quia ꝑ mendacio quis non deponitur. ergo nec pro fornicatione, qa minus delictum est fornicatio, quàm mendacium, alleg. Pau. in cle.1.de offi.ord Addatis, ꝙ hoc tradit Car.in cle.ad nostrā. versi.7.in 2.q.de hæret.& idem Abb.in c.si.de purg.vulg. Et p̄dictam opi.uti communem sequitur Io.de Ana.in c.significauit.col.3.de adulte.& in c.cum dilectus. col.2.de accu. & idem Imo.in c.si autem.de uita, & hone.cleri.Idē And.Sicu.in consil.13.in fi lib.2.¶ Non obstant allegata in ꝯtrium. & primo, dū dr̄, ꝙ clerici in sacris promittunt seruare castitatem, quia illud 228 est ea constitutione ecclesiæ.† Nec ea tali promissione simplici uotum inducitur, licèt secus sit in religiosis, ut no. Car.post Pau.in cle.ad nostram.in uer.7.in fi.de hęr. Nō ob.ꝙ uideatur 229 adulterium, uel incestus, ut supra dicebatur, † quia non est uerum. Nam etiā in presbytero dr̄ simplex fornicatio, ut probat in c.qa circa.de big.& in c. presbyter.28.dist.& no.Fed.in ꝯsil. 167.mulier accusata.Car.in d.cle.ad nostram uers.7.in 3.q.& gl.in d.l.2.C.de episc.& cle.non est uera, & illam ibi reprobant Iac.de But.Cyn.& Saly.cum simil.vt tradunt Mod.hic.& idem Io.de Ana.in d.c.cum dilectus.de accu.& in d.c.significauit, 230 de adulter.¶ † Prædicta conclusio limitatur non procedere in episcopo, qui semper dicitur committere adulterium, ut not. Abb.in cap.fin.col.pen de purgat.cano.per illum text. & facit tex.in 2.quæstio.7.in ca.lator.in princip.Sed in contrarium arguunt Mod hic, quia mitius agitur cum episcopo, cap.1.de offic.deleg.in 6.Pro responsione uidendum est, quod Abb.tradit in cap cum quidam, col.2.de iureiur.& hoc dictum de episco 231 po intelligendum uidetur de consecrato, quia electus, † non dicitur ꝓprie episcopus ante consecrationem, cap.tua.ubi Abb. in princi.de his, quæ fi.a præla.in cap.cam te.ubi Abb.in prin- 232 cipio, de rescrip.cum simi.ut late tradunt Mode.ibi.¶ † Secundo limitatur non habere locum in sacerdote, qui filiam spiritualem cognosceret, ut idem Abb.dicit in dicto cap.fin.de purga.cano.& ad hoc facit glo.in c.fina 30.quæstio.1.quæ dicit, ꝙ magis peccat sacerdos cognoscens spiritualem filiam, quàm 233 uxorem alterius. Et filia spiritualis etiam illa dicitur, quæ sit de parochia eius, ut not.Abb.in c fi.de purg.cano. & ibi dicit, ꝙ non reperitur, ꝙ ecclesia dispensauerit in cognitione spiritua 234 li, & facit gl.in c.pietatum.xxx.quæst.3.¶ † Tertio limitari potest in religiosis, quia ipsi expresse profitentur castitatem, ca.cum ad monasterium.de statu monach.non sic in clericis con 235 stitutis in sacris ordinibus: † quia ipsi solum ex constitutione ecclesiæ ad castitatem obligantur.ita Card.post Paul. dicit in dicta cle.ad nostram.uersic.7.in fi.facit tex.in c.perpuas.in fi.de simo.in c.accusatus.in fi.de hære.in 6. Aliàs uero an magis peccet religiosus, quàm alius. Ab.tradit in c.cum quidā.de iureiur. 236 ¶ † Venio ad tertiū, uidelicet, quæ crimina digna sint degradatione. & Abb.prosequitur plures casus, in qbus ēt non data in 237 corrigibilitate qs degradat̄.† Primus est in hæresi, c.ad abolendā de hære.ubi depositus statim curiæ seculari tradit̄, & hoc nisi uelit se corrigere.c pe eo.tit.de hære.& idē Abb.in c.ad abo 238 lendam.eo.tit.† Sed an talis emendatio, & correctio admitta a tur post condemnationē,ᵃ tex.in d.c.ad abolendam, ur̄ facere ꝙ non, ibi, nisi continuo post deprehensionem erroris.& in d. c.pe.dr̄ postquàm fuerint deprehensi. glo.tamen ibi, in uer.deprehensi.dicit idem esse post condemnationem, quia ecclesia nunquam claudit gremium redeunti, epistola inter claras.in fi.C.de sum.Tri.& hoc tenet Io.And.& Ab.in c.excōicamus, col.1.de hære.facit tex.in c.is, qui.26.q.6.ibi, cū conuersus ingemuerit, hic saluus erit.& qd no.Old.in cōs.271.quæstio talis 239 est.Circa hoc tn̄ uide tex.in ca.super eo.de hære. in 6. ¶ † Et qn̄ hæreticus nō uult se corrigere, detrudit̄ in carcerem, d.c.pe.eo. 240 de hære.† Prius tn̄ deponitur, ut Abb.hic concludit. & sequit̄ Io.de Ana.col.2.in uer.circa p̄dicta.& idem Do.dicit in c.1.in 5.no.de hære.in 6.& hoc habet locum in hæresi.aliàs secus ur̄ 241 s̄m Perusi.in d.c.1.p tex.in c.q̄uis.de pęn.in 6.¶ † Secundus ca- 242 sus est in crimine falsi, vt p' Abb hic † Ad qd̄ facit, qa in tali cri- b mine sunt plura specialia,ᵇ vt no.Do.post Arch.xix.di.in c.in memoriā.& refert Io.de Ana.in rub.de cri.fal.circa fi.Alc.in ꝯs.77.in cā accusationis.col.3.li.j.& vide notabile dictū Bar.in l.Lucius.in fi.ff.ad Turpi.de quo Ro.& Alc.in l.de pupillo. §.si 243 pluribus.ff.de nou.o.nū.¶ † Tertius casus est in eo, q cōtumelias dixerit ep̄o.vel cōspirationē ꝯ eum fecerit, vt in c.si qs sacerdotū.11.q.j.Ille tn̄ tex.intelligit̄ d incorrigibili, vt Ab.hic cōcludit.& ꝑ ista opi.facit, qa tex.in prin.loqt̄ de eo, q fuit inobe 244 diens episcopo.vnde dn̄ū esset, † ꝙ ꝑ inobedientia simplici deberet tradi curiæ seculari. Quia inobediens, ēt p̄ceptis apostolicis nō tradit̄ curę seculari.74.dis.c.honoratus.& facit tex.23. q 4.c.Guilisarius. In ꝯtrium tn̄ facit tex.in d.c.si qs sacerdotium 245 dum inqt, ꝙ mox depositus curiæ tradit̄, nisi dicamus, † ꝙ illa dictio, mox, ēt qn̄q; intelligit̄ cum interuallo. l.sed & si ꝯdōne. §.seruus.ff.de hære.insti.& xa.q.ij.in c.j.vbi gl.in ver.mox.cum 246 si.vt tradit Alc.in l.j.§.q p̄sens, de ver.obli.¶ † Quartus casus in sortilegio.26.q.7.ca.admoneant.vbi clericus degradat̄. sed s̄m 247 Abb.de verbali degradatione intelligit̄, † & sic est duplex degradatio verbalis, & realis.& idem Abb.in c.tuæ.de pę. & in c.nouimus.de ver.sig.vbi Pet.de Peru.hoc late tradit, & idem Abb. in c.non pōt.de re iud.Dom.in c.a.in 1.no.de pęnis.in 6.Alb. in l.pe.col.3.ff.si ex noxa.cau.aga. Et simile de pœna capitali. vt Abb.hic dicit, h̄r in c.quāto.de iureiu.de quo And.Sic.hic, & in ꝯsi.vlt.lib.2.col.x. Alex.in consil.104.statutū cū si.vt dixi in l.transigere. C.de transac. Et de pęna sortilegij vltra iura alleg.per Abb.no.Ro.in no.665.tu scis.vbi alle.text.in c.ꝯ idolo- 248 rum.26.q.v.aliter tn̄ Abb.loqt̄ in c.j.& 2.de sorti. ¶ † Quintus casus est i schismatico, per tex.i c.de Liguribus.23.q.v.Sed tn̄ iste tex.intelligitur de incorrigibili, s̄m gl.d.c.cū non ab homine, & probatur in d.c.de Liguribus.dū dr̄ ibi, & si ꝯtempserit, & permāserit, per ptātes publicas opprimat̄. † Et istud deli- 249 250 ctum schismatis qn̄q; plus punit̄, q̄ idolatria, † vt per gl.24.q.j. 251 in c.non afferamus.† Et licèt schismaticus reuertatur ad eccle- c siam, non tn̄ ꝓmoueri pōt sine dispensatione,ᶜ c.quia diligen d tia.ᵈ vbi Abb.de elec. Et qn̄ dicat̄ schisma cū hæresi, not.Abb. hic, & in d.c.quia diligentia, & late Io.de An.in rub.j.de schisma.¶ Postremo hic A.late prosequitur qōnem, quā aliàs Pet.de 252 Anc.disputauit, & ꝯcludit, † ꝙ dispositio c.cum non ab hoīe, e non habeat locum in homicidio enormi,ᵉ puta in parricidio vel in eo, q p̄sbyterum, vel ep̄m interfecisset. Nā in talibus casibus, & similibus, clericus depositus tradi dēt statim curiæ seculari, nō expectata incorrigibilitate. Et monetur pluribus rōnibus, quarū licèt aliquę fragiles sint, nonnullę tn̄ vident̄ efficaces, non obstantibus responsionibus Mod. Primo enim alleg. c.cū nō ab hoīe.j.eo.vbi traditur curiæ seculari, qa ecclesia vlterius non h̄et quid faciat. Ita ergo vr̄ in isto casu, qa ꝑ delicto ita enormi ecclesia non h̄et qd faciat, qa ꝯdigna pęna non reperitur, ergo tradi dēt curiæ seculari. Are.r̄ndet in d.c.cum nō ab hoīe, col.1a. ꝙ in d.c.cū non ab hoīe, non dr̄ respectu pęnę ꝙ ecclesia non h̄et vltra quid faciat, sed quo ad modum corrigendi ibi loquitur, quia adhibuit oīa remedia, vt corrigeretur, & de facto corrigi non potuit, & isto respectu in tali crimine enormi, & grauissimo, ecclesia h̄et quid faciat, videlicet, vt experiatur, an velit se corrigere: qa licèt atrocissimum delictum cōmiserit, non tn̄ per hoc incorrigibilis dr̄. Et hoc ꝯfirmatur s̄m Are.quia in d.c.cū non ab hoīe, duo requiruntur, ꝙ incorrigibilis sit, & ꝙ ecclesia non habeat quid faciat. ergo alterum non sufficit, c.2.de rescri. Sed replicari pōt, ꝙ arg. Abb. procedit a simili. quia sicut in d.c.cū non ab hoīe, traditur curiæ seculari, qn̄ est incorrigibilis, quia nō h̄et vltra quid faciat, ita ēt qn̄ pęna ꝯdigna reperit̄, & ita Abb.se declarat hic. circa fi. Nec est verum, ꝙ duo copulatiue requiruntur, sed solū incorrigibilitas ꝯsideratur, qua data, sequitur ꝙ ecclesia nō habet quid faciat, & respectu pęnæ ecclesia tamen haberet, quod faceret, cū habeat pęnam perpetui carceris, c.vt famæ, de sent.excom. Secundo Abb.inducit tex.in d.c.cum nō ab homine, in fin.dum ibi dr̄, ꝙ incorrigibilis traditur curiæ seculari, ne possit esse perditio multorum. Nam ista ratio, s̄m eum, vr̄ fortius militare in isto, qui tam graue scelus commisit. Sed respondetur, ꝙ immo maior præsumptio est in incorrigibili, de quo loquit̄ text. in d.

ADDITIONES

a Syl.Ald. Condemnationem. Et ꝙ ēt post sententiam, quando maxime lata est in contumaciam, vide Dec.in consi.137.col.2.

b S Al.Specialia, Vide Dec.in c.licèt causam.in v.no.de proba.

c Hier.Gig.Dispensatione. An aūt ista dispensatio fieri possit ab episcopo, vel sit necesse, ꝙ fiat a Papa, vide per Abb.infra hic eo.c.§.de adulteriis, & vide per eūdē in c.quia diligētia.de elect ubi per Deci.in 2.col.in ver.& subiicit Abb. & vide per eūdem infra in d.§.de adulterijs.in 9.col.in ver.successiue Abb.

d S.Al.Diligentia.Idem Dec.in d.c.quia diligentia in 3 no de elec.

e ¶ Enormi. Hæc verior, [illegible] idem Anc.in repe.d.c.ad ea quæ.de reg.iur.& in consi.158.Hip.de Mars.in consi.9.nu.15.

in d.c.cum non ab homine, quod de illo, cui cõmisit aliquod crimẽ, licèt grauissimum, quia subesse põt spes, quod emendetur, & corrigatur, non sic in incorrigibili. Tertio arguitur a maioritate rõnis, quia in crimine falsi, & in quibusdã alijs criminibus, quæ minora sunt, statim traditur curiæ seculari, vt s. dictũ fuit. er-
253 go a fortiori in talibus grauioribus hoc ddm vr. ¶ †Ad hoc rñdetur. quod non fit extensio, vbi tractatur, quod laicus ad spũalia habilitetur, c.tua.in fi.de deci. Nec fit extensio, vbi agitur de pœna priuationis, vt per gl.in c.fi.de intepa. & tñ replicari potest,
254 †quod a maioritate rõnis extensio semper põt fieri, et in mã odiosa, l.qui indignius.ff.de senatori.l.relegatorum, §.fi.ff.de interd.
255 & rele. facit regula, cui licèt. de regu. iu.in 6. ¶ †Quarto arguit, quia pro criminibus atrocissimis non reperit pœna cõdigna de iure canonico, vt Abb. hic prosequit. Ad quod rñsio colli-
256 git ex dictis Aret.in loco supra alleg. vbi inquit, †quod immo pœna perpetui carceris vr condigna pro tali crimine qualificato. Probatur, sm cum in c.ꝯidolorum. 26.q.v. vbi cultores idolorum, & aruspices in perpetuo carcere recludũtur, & illis de iu-
257 re ciuili qñq; pęna ignis imponitur, l.3.C.de malefic. †Et presertim. qñ dẽtio perpetuo carcere in panc, & aqua sustẽtari, c.nouimus.in fi infra de ver.sig. Sed replicari põt quod pœna perpetui carceris non vr sufficiens in tali delicto atroci, qa vt Ab. hic dicit, illa imponitur hæretico se corrigẽti, c.pe.de hære. Et non ob.c.ꝯidolorum. quia pœna illa pperui carceris vr hre locum in casibus, in quibus de iure ciuili hret locum pęna capitis simpliciter, quæ rñariter pro tali delicto imponitur l.nemo.C. de malefi.& mathe. Sed in casu speciali l d.l.3. C.de malefi. vbi pęna ignis imponitur, nõ loquitur tex.in d.c.ꝯidolorum. ¶ Preterea in d.c.ꝯidolorum. erat incorrigibilis, ut colligitur ibi, quod emendare se nollet in talibus repelles, & tali caso tradi potuisset curiæ seculari. ¶ Quinto facit tex.in c.j.de homi. Sed rñdetur, sm Are. quod intelligitur in laico, qui aufugit ad ecclesiam, ut gauderet immunitate, & gl.in d.c.j.ita intelligit illum tex. Sed non bñ, ut Abb.ibi concludit, per tex.in c.fin. & in c.inter alia. de immu.eccle. unde And.Sic. hic rñdet, quod illud, moriatur, ibi pro excõicatione intelligitur, ut nor.in c.a.de maio.& obe.in c.per uenerabilem, qui fil.sint legi. Sed tamen uerba literæ repugnant, dum dr. euellas ab altari, ita ut moriatur, quia p excõmunicatione erant sufficiẽtia illa uerba, euellas ab altari. ¶ Sexto pbatur in c.nouimus.de uer.sig. ubi pro crimine, etiam dãnoso clericus traditur curiæ seculari. Are. rñdet, quod intelligit data incorrigibilitate, sm quod hr in d.c.cum non ab homine. Sed replicari potest, vt Abb. hic dicit, quod tex. ibi æquiparat crimẽ falsi, & graue delictũ, de quo ibi loquitur. Vnde sicut in crimine falsi statim traditur curiæ seculari, ita vr in alio graui crimine, de quo ibi dicit. Aliter tamen rñderi potest, quod illa verba possunt verificari in alijs casibus specialibus, in quibus statim traditur curiæ seculari, de quibus supradictum est. ¶ Septimo facit tex.in c.j.de homi.in 6. Sed respondetur, quod ibi est specialis casus pp frequentiam delicti, & non debet extẽdi, & qa text. ibi loquitur in casu, in quo iudex secularis immediate habet potestatem, nec requiritur, quod tradatur curiæ seculari. vnde si deberet extendi, esset dicendum, quod secularis haberet potestatẽ in alijs casibus absq; eo, quod tradatur seculari. quod nõ ddm est. ¶ Octauo facit in c.sunt quædam, 23.q.v. vbi grauissime debet puniri per seculares, videlicet si quis interficeret episcopum, vel presbyterum. Sed potest rñderi, quod ille tex. de laicis intelligit, quia in clericos secularis immediate non habet potestatem p quibuscunq; criminibus, d.c.cum non ab hoĩe, & c.clerici.j.eo ¶ Nono ponderatur tex. hic, dum dr, quod episcopus non debet quemlibet depositum tradere curiæ seculari. ergo innuit, quod aliter possit tradere. Sed rñdetur, hoc esse verum in quibusdã casibus, & per hoc non infertur, quod iste casus sit de illis. ¶ Deci-
258 mo, & vltimo, Abb. adducit tex in c.si quis laicus. 22.q.v. †vbi clericus, vel eps degradatur propter conspirationem factam ꝯ dominum terræ. Sed intelligi potest de verbali degradatione, vel qñ erat incorrigibilis, vt ibi colligitur, dum dicit, nisi per dignam penitẽtiæ satisfactionem se emendauerit. Et prædictam conclusionem Abb. late tradit Petr. de Anch. quem ipse Abb. refert in disputatione; Laicus quidam propter homicidiũ. & in repetitione regulæ ea, quæ. xix q. de reg. iur. in 6. cũ si. vt tradunt Mod hic in fi. & idem Bal. in c.cum nõ ab homine. in prin. vbi etiam Abb. j.eo. & idem Pet. de Anch. in consi. 157. ca narratis in facto col. 2. Abb. in c.nouimus. de verb. sig. & hoc vr sequi And. Sic. in consi. 65. nu. 3. lib. 1. licèt aliter hic loquatur, & Mod. idem tenent in c.j. de cõsti. in septima char. vbi in similib plura adducunt, & facit quod no. Do. in c. nec licuit in fi. 17. distinctio. Et ista opinio vr habere magnam æquitatem, vt delicta puniantur debita pœna. Et vidi illam seruari Florentiæ per vnum commissarium. Alia tamen opi. quam cõmunem esse dicit. & sequitur Areti. in d.c cum non ab homine. vr de iure verior. Pro qua etiam And. Sicu. hic plura adducit in fi char. quæ tñ leuia sunt. Sed mihi vr quod ista opi. efficaciter probetur in d.c.cum non ab homine. Considerando hoc modo Nam ibi ponuntur tria dicta. Primum est, quod non licet Regi, nec alicui principi iudicare clericos, siue in furto, siue homicidio, vel periurio, seu in quibuscunq; criminibus deprehensi fuerint. Et hoc primum dictum clarum est, qd habet locum in quolibet delicto atrocissimo, vt ista verba ostendũt. & facit tex. in c.clerici. eo. iii. ¶ Secũdo dr quod in talibus delictis deponendus est a iudice ecclesiastico. Et istud sm dictum etiã locum habet in quocunq; delicto grauissimo, quia a seculari depositio fieri non põt. ¶ Tertio dr, quod si depositus incorrigibilis fuerit, illa verba, si depositus, faciunt relationem ad præcedentia, l. Iul. vbi Bar. ff. de hæred. instit. ergo vr, quod incorrigibilitas habeat locum, & consideretur in quolibet crimine, prout duo dicta præcedentia in quolibet crimine locum habent, & est secus, quia depositus in quolibet crimine, de quo secularis non potest cognoscere, si incorrigibilis sit, &c. Ex hoc ideo videtur tex. ibi pro ista opinione.

SUMMARIVM.

1 *Adulterium propriè est in nupta.*
2 *Stuprum dicitur propriè cum vidua, vel cum uirgine.*
3 *Stuprum largo modo dicitur etiam adulterium.*
4 *Adulterium de iure canonico dicitur etiam cum uirgine.*
5 *Libellus, in quo dictum sit de adulterio, verificatur in stupro.*
6 *Verò, hac dictio, aduersatiue ponitur.*
7 *Aduersatiua, excepsis his, in quibus aduersatur, repetit præcedentia.*
8 *Dispensare est verbum canonicum, indulgentia dicitur iure ciuili.*
9 *Dispensatio est iuris communis relaxatio.*
10 *Episcopus in maioribus criminibus non dispensat.*
11 *Iudex potest ex causa in quocunq; delicto pœnam alterare.*
12 *Pœna non minuitur, quando etiam in iudicio inquisitionis constat de delicto per confessionem.*
13 *Dispensatio fieri potest ex causa, licèt non minuatur delictum propter qualitatem personæ.*
14 *Iudex propter qualitatem personæ potest pœnam remittere.*
15 *Episcopus potest dispensare in adulterio, & in minoribus etiam post pœnam ab eo impositam.*
16 *Iudex post condemnationem non potest pœnam minuere etiam ex causa.*
17 *Criminosus non potest promoueri, quando crimen est notorium.*
18 *Grauius, id est, communius.*
19 *Fornicatio dicitur vitium maximum, & qua ratione.*
20 *Adulterio pœna homicidij imponitur.*
21 *Pœnæ magnitudo arguit qualitatem delicti.*
22 *Adulterium, & homicidium dicitur graue delictum.*
23 *Carnis vitium vbi est, minus agitur.*
24 *Pœnitentiales canones quilibet sacerdos potest mitigare, & dispensare, ex causa tamen, nu. 27.*
25 *Pœnitentiæ omnes sunt arbitrariæ.*
Etiam quando canon certam pœnam imponit, nu. 26.
28 *Peccatum quodlibet mortale, quamuis habeat pœnam 7. annorum, intelligitur nisi ex causa sacerdos tempus abbreuiauerit.*
29 *Pœnitentiam etiam iniunctam potest ex magna causa etiam sacerdos minuere.*
30 *Episcopus potest pœnitentiam iniunctam a summo Pontifice minuere.*
31 *Episcopus, quando dispenset in his, quæ fiunt a Papa.*
32 *Absoluere potest sacerdos sine pœnitentia, si videt maximam contritionem confitentis.*
33 *Pœnitentia publica, quæ certo casu fieri debet, non potest commutari in priuatã.*
Nisi ex causa, nu. 34.
35 *Dispensare potest episcopus si canon in materia pœnali permisit dispensationẽ generaliter, vel specialiter.*
36 *Dispensatio Papæ reseruata intelligitur, si pœna eidem erat reseruata.*
37 *Dispensare non potest episcopus contra constitutionem concilij.*
38 *Verba prolata impersonaliter, referũtur ad illum, ad quẽ de iure officium pertinet.*
39 *Clausula generalis non obstante, non sufficit quando Papa dispensat contra concilium.*
40 *Episcopus non potest tollere constitutionem concilij.*
41 *Verba generalia deducuntur ad intellectum iuris.*
42 *Verba dicuntur satis operari si remoueant dubitationem.*
43 *Constitutio non dicitur conciliaris, licèt dicatur talis in concilio, vel talis approbante concilio.*
44 *Episcopus potest in adulterio, & alijs minoribus dispensare, & in periurio.*
45 *Periurium est minus delictum adulterio.*
46 *Episcopus dispensat in sortilegio, & cum illo qui in sacris contraxit matrimoniũ.*
47 *Episcopus in quibus casibus dispensare possit, remissiuè.*
48 *Episcopus dispensat, nisi pœna ipso iure a canone imponatur.*
Iudex non potest dispensare post sententiam a se latam.
49 *Dispensatio quibus verbis sublata intelligatur.*
Clausula, perpetuò obseruetur, tollit dispensationem.
50 *Perpetuò, intelligitur secundum subiectam materiam.*
51 *Perpetuò obseruetur, hæc verba faciunt non admitti dispensationem, si pœna pro crimine imponatur. secus si pro contumacia, quia tunc intelligitur donec pœnituerit.*
52 *Irrecuperabiliter, & Irreuocabiliter, & Irrefragabiliter, non admittunt dispensationem. nu. 53. & 54.*

Auct. de he. & fal. in princi. in ver. vero. Et hic aduersari videt, quia supra puniunt debita poena pro delictis. hic vero poena
7 per viã dispensationis mitigatur. † Et notandum est, quòd in aduersatiua, exceptis illis, in quibus aduersatur expresse, præce
a dentia reperita intelliguntur.[a] l. mariti. §. fi. vbi Bar. post glo. ff. de adult. Cyn. auct. sacramenta pub. in princi. C. si aduers. ven. Alexand. in l. si filius à patre. colum. pen. de lib. & posth. & idẽ Alex. ibi, colum. præc. dum allegat not. dictum Bal. in l. omnes
8 populi. ff. de iust. & iu. ¶ † In text. ibi, dispensare. istud est vocabulum introductum à iure canonico, nam de iure ciuili nõ reperitur, sed dicitur indulgentia, secundum Bal. hic, colum. iiij. aliàs iij. in ver. scias tamen. & sequitur Andr. Sicu. in consil. 18. colum. penult. lib. 4. Reperitur tamẽ etiam hoc in lib. feud. in
9 tit. de pa. Constan. in princ. in ver. dispẽsationem. † & dicitur dispensatio iuris cõmunis relaxatio, vt per gloss. j. q. vij. in §. nisi ri
10 gor. in ver. vt plerisq;. ¶ † In tex. ibi, quæ minora sunt. secus ergo videtur in maioribus, in qbus episcopus nõ poterit dispen
11 sare. Sed tunc oppo. sm Aret. hic, † quia iudex potest in quocũque delicto ex causa poenam alterare, vt not. in l. quid ergo. §. poena grauior. ff. de his, qui no. infa. & in l. & si seuerior. C. ex q. can. infa. irro. & no. in c. de causis. de offi. deleg. Are. respõdet, q iste tex. intelligitur, quando proceditur per viam accusationis: allegata in contrarium locum habent in causa inquisitionis, vt per eum hic. Et prius hoc idem tradit Abb. in capit. qualiter, el a. de accu. colum. 6. ver. circa hoc moueo dubium. vbi hoc ponitur pro nouo dubio. & concludit, quod text. hic limitatur non procedere in causa inquisitionis, in qua Episcopus etiam videtur habere potestatem in maioribus delictis, per c. inquisitionis. de accusa. Sed tamen ista resolutio nõ satisfacit, quia de iure ciuili non alteratur poena in iudicio inquisitionis, vt dictum fuit supra eod. in rub. & tamen generaliter dicitur, q ex cã potest iudex poenam minuere, vt probatur in iurib. s. allega.
12 ¶ Præterea tex. hic loquitur in confessione clerici. quo casu † qñ constat de crimine per confessionẽ rei, etiam in iudicio inquisitionis, poena non minuitur, vt not Ab. per illum tex. in c. fi. de cele. mis. cum si. vt dixi in prin. s. eo. Vnde aliter responderi pt, q aliud sit ex cã poenã minuere, & hoc solum potest fieri, quãdo est causa, per quã delictũ minuitur, vt not. declarat Paul. de
13 Cast. in d. l. & si seuerior. & aliud sit dispensare, † qa dispẽsatio fieri põt ex causa, licèt nõ minuat delictũ propter qualitatẽ psonæ, d. c. de multa. de preb. Sed ista rñsio et nõ placet, † qa põt iu
14 dex et ppter qualitatẽ psonæ poenã remittere. l. ad bestias. ff. de pç. Et iõ tertio rñdetur, & dico sm Innoc. in c. dilectus. de tẽp. ord. col. 2. q qñ iudex minuit pęnã pp aliquã causam, illa non est dispẽsatio, quia illud permittit à iure cõi, & debet fieri ĩ ipsa cõdẽnatione, & post cõdẽnationẽ fieri nõ pt: secus est in dispensatione. Et istud idẽ tradit do. Abb. licèt de Inno. nõ faciat
15 mentionẽ, in c. nisi spãlis. de off. leg. ĩ fi. vbi inquit, † q eps pt dispẽsare in adulterio, & in minoribus, et post poenã ab eo impo
16 sitã p delicto, & ita intellr tex. hic. † Sed iudex post ɔdemnatione non põt poenã, etiã ea cã minuere, vt no. in c. licèt. de poe. & hoc idẽ tradit Io. de Ana. in d. c. qualiter, & qñ. el 2. col. 7. dũ inquit, q hic permittitur dispensatio post peractã pniam. Sed in c. inquisitionis, moderatio permittit in ipsa sñia. & hoc vlterius declarat. qa criminosus non pt pmoueri, qñ crimẽ est no
17 toriũ, † vt per gl. 25. dist. in c. primũ itaq;. & c. q semel. 50. di. sed cũ eo põt dispẽsari. quia per dispensationẽ redditur habilis, vt pmoueri possit. & ita Abb. declarat ĩ c. qa diligẽtia colũ. 2. de
18 elec. ¶ † In gl. j. ĩ prin. ibi, grauius. id est cõius. hoc cõiter tenet: & cõfirmari potest, quia tali ratione fornicationis vitiũ, scelus
19 † dr maximũ. 32. q. 8. in c. non solũ. & gl. ibi in ver. septem vitia. dicit, q vitium fornicationis ibi generaliter accipitur, in quã homines facilius incidunt. & ad hoc bene facit text. in c. tua. 1. dist. & per hoc non vr vera ratio Vinc. quẽ Abb. refert, dũ dicebat adulteriũ esse de maioribus criminibus, quia duorũ animæ polluũtur. Nam attenta tali ratione fornicatio esset de maioribus criminibus. quod non est verum, nisi rõne maioris frequẽtiæ, ut dictũ est. & ista vr melior reprobatio ad dictũ Vinc. quàm illa, quã Abb. hic facit. ¶ Et concludendum circa adulterium vr, q nullo mõ adulteriũ sit de minoribus criminibus,
20 † quia pro adulterio poena homicidij imponitur. l. quis. C. de adul. Vñ ex magnitudine pęnæ arguitur, q crimen adulterij sit
21 de maioribus delictis. 24. q. j. ĩ c. nõ afferamus stateras † Et licèt alia reperiãtur maiora delicta, ut habetur 32. q. 7. c. adulterium malum. tamẽ per hoc non infert, q adulterium sit de minori-
22 bus. & facit tex. in c. j. 81. dist. † ubi adulteriũ, & homicidiũ graue dr deliciũ. ad idẽ tex. ĩ c. fi. de pur. cano & in l. 1. §. fi. ff. d pub. ibi, vxorẽ dñi corrupisse, aut qd grauius admisisse. & ĩ l. codicillis §. matre, de leg. 2. ibi, filium nostrum occidisse, & quædã alia mihi deteriora fecit. Nam illa uerba pro adulterio interpretantur, sm Docto. ibi facit tex. in l. patri, in l. quod ait. ff. de adul. & quod not. Bal. in l. fi. C. si contra ius. de quo dixi in c. quæ in ecclesiarum. de consti. Ex quibus omnibus indubitanter cõcludẽdũ, vr q adulteriũ nõ sit de minoribus. Et ad text hic aduertendũ est, quia adulteriũ non ponit inter minora delicta, si rectè consideret, quia copula ponitur, dũ dr, de adulterijs vero, & alijs criminibus q̃ minora sunt. Vñ per ista verba nõ infert, q adulteriũ sit de minoribus. Si enim de adulterio, & alijs minoribus criminibus simplr loqueret, posset dici, q hoc pbaret in illa dist. alijs criminibus minoribus, iuxta no. in l. 2. C. de ser. fug. & in c. sedes, de rescript. Sed tex. hic aliter loqt dũ inqt de adulterio vero, & alijs criminibus, q̃ minora sũt. Nã bñ ĩplicat q adulteriũ sit crimen, sed nõ ĩplicat respectu illorũ verborũ, q̃ minora sunt, quia sunt separata. & est sensus q pt in minori-
23 bus, & adulterio, licèt sit de maioribus. † Sed pmittit, qa minus agit cũ vitio carnis, ut no. Bal. dicit hic. & prædictã declarationẽ ad istũ tex. hic sentit Card. & latius tradit Imo. ¶ In secũda parte prin. gl prosequitur mãm dispẽsationis, & solito mõ cal-
24 cando vestigia Abb. Prima cõclusio est, sm eũ, post gl. lin., † q Eps, & qlibet sacerdos habet ptãtẽ dispensandi, & mitigãdi canones pęnitentiales. & dicit q ita cõiter tenetur, & probatur in ca. quẽ pęnitet. in c. mensurã. de pęni. di. j. in c. Deus, qui. de pę. & re. & ibi Abb. in s. no. & idẽ Abb. in c. sicut dignũ. col. j. versi.
25 & ex his infert. de hom. † Et oẽs pniæ sunt arbitrarię, sm gl. j. in c. tẽpora plenitudinis. 26. q. 7. & in c. fi. in gl. fi. 9. q. 2. & in c. sunt plures. in ver. nulli. de pęnit. di. 3. & 33. q. 2. in ca hoc ipsum. in vers. excellentia. & tradit Host. in sum. de pę. & remiss. §. quæ pęna in princi. & Iac. Zoch. in repe. in c. oĩs vtriusque, in 26. q. de
26 pęnit. & remiss. † Et hoc etiam procedit, quando canon certam pęnã imponit, sm Abb. hic, per text. in d. c. quem pęnitet. & ad idẽ alleg. gl. 1. dist. in c. de his clericis, el 2. in gl. fin. & idem glos.
27 in d. c. mensuram. ¶ † Sed aduertendũ est, quod glo. ibi videtur hoc limitare, qñ fit ex causa. & ita dictum Ab. hic intelligi dẽt, quia sunt complures canones pniales, vt psequit Host. in sum. in d. §. quæ pęna. à quibus non debet sacerdos recedere sine causa, vt ipse Abb ɔcludit ĩ c. Deus, qui. col. j. ver. & ex hoc tea. collige. & idẽ Abb. in c. fi. circa fi. de pę. & re. & c. j. in prin. de emp. & vend. & in cap. accepisti. de spon. duo. in vlti. not vbi inquit,
28 † q licèt pro quolibet peccato mortali imponatur pęna septẽ annorum. 23. q. 2. hoc ipsum intelligitur, nisi sacerdos ex causa tempus abbreuiauerit. & est gloss. quæ idem tenet in c. falsas. de
29 pęni. di. v. in glo. j. † Et ex causa magna potest sacerdos pęnitentiam iniunctam minuere, non ob. q dispensatio prohibeatur à canone, vt no. Abb. tradit post Host. ibi in c. fin. in vlt. no. de ma
30 led. † Et sicut eps habet potestatem mitigandi canones pęnitẽtiales, sic etiam poterit episcopus pęnitentiam iniunctã à summo Pontifice minuere, sm gl. in d. c. tẽpora plenitudinis. xxvj. q. 7. in glo. j. quam pro sing. Ro. adducit in sin. 454. Papa imposuit. Et ad idẽ est gl. in c. accedens. in glo. a. l. di. & in c. latorẽ. 33. q. 2. in ver. cõuersionem. quæ tamẽ dicit hoc procedere ea eo. q Papa ita permittit. Et sic videtur sentire q aliàs episcopus non haberet talem potestatẽ. Et q tali casu eps non possit, tenet glo. fi. in c. cum P. de accus. & idem glo. 2. in c. 2. de sorti. Et ista pars negatiua verior videtur, nisi hoc faceret ex causa, vt s dictu est qñ receditur à canone pęnitentiali. & ita Car. concludit in cle.
31 fi. §. ad hæc. q. 11. de poe. & re. † Et hoc procedit in foro pęnitẽtiali. aliàs non videtur, q episcopus dispensare possit in eo, quod factũ est a summo Põtifice, ut no. Ab. ĩ c. postulasti. col. 1. de cle.
32 excõ. mi. ¶ † Et in tantum sacerdoti arbitriũ tribuitur circa pęnitentiã, q potest absoluere absq; pęnitentia, si maximam videret contritionem, sm gl. in d. c. mensuram. in ver. doloris. & c. si is, qui. 25. q. 4. & no. Ab. in c. Deus, q. in j. no. de pę. & remiss. cũ si. ut tradũt Mod. in c. sicut dignũ. in prin. de hom. & Steph. de Gaeta in rep. ca. ad limina. 30. q. 1. in sacramento pęnitẽtię,
33 q. 28. Et notandum est tamen, q pęnitẽtia publica, † quę debet fieri in aliquo casu, cõmutari non potest in priuatam, ut not. Ant. de Bu. in c. j. de pęn. & re. cũ si. ut tradũt Mod in c. accusa-
34 sti in fin. de accus. † Sed tamen uidetur, q etiã ex causa hoc fieri
35 possit, ut no Abb. post Host. in c. x. in ult. no. de malefi. ¶ † Sedã conclusio Abb. est, quod si canon in materia pęnali permittit
b dispẽsationẽ specialiter, uel generaliter, eps dispensare[b] põt, & est dictum Inno. in c. dilectus. de temp. ord. col. j. & no. per glo. in c postulasti. in uer. dispensatũ. de cle. excõ. mi. & ad idẽ glo. in c. in quibusdam. in gl. fi. de pę. cum si. ut tradunt Mod hic. & idẽ Ant. de Bu. in d. c. dilectus. in 5. no. Abb. in c. ueniẽs. in 2. no. de eo, qui cog. cõsi. uxo. suæ. & in c. 2. de cle. pugnã. in duel. col. j. in fi. ¶ Prædicta conclusio limitatur procedere in pęna, q̃ eps
36 imponere potest. † Secus si pęna Papæ reseruata sit, quia tunc etiam dispẽsatio reseruata uidetur, cum ille tantum absoluere possit, qui cõdẽnare pt, l. 3. ff. de re. iud. c. cũ inferior. de maio. & obe.

ADDITIONES.

a Ald. Intelligũtur. Late Dec. in l. in actionibus. in gl. in uer. plane. ff. de in litem iur. & quod debeat intelligi secundum qualitatem uersi. præcedentis, uide Dec. in consi. 66. col. 4. circa med.

b ¶ Dispensare. Hæc uera quidquid dicat Dec.

& obe. ita no. Ant. de But dicit post Host. ibi, in c. 2. de biga. in fi. & Arc. & Mod hic sequunt. Sed aduertendũ est, quia illa limitatio vr vera, qñ quis non pôt illam imponere ex defectu ptãtis. secus vr, si ex priuilegio personæ. quia tunc videt q dispensare possit cessante rõne fm Ant. de Bu. qa tali casu ille, q nõ pôt condemnare, absoluere potest, vt tex. est not. in l. fi. C. vbi senato. vel cla. vbi Bar. & Bal. ibi rationẽ adducit, ne illud, quod inductũ est in fauorem, retorqueatur in odiũ. Item illud dictũ Host. & Ant. de Bu. an absolutè verũ sit. pendet ab his, quæ statim dicam de constitutione conciliari. ¶ Secũdo limitatur non procedere in constitutione conciliari, in qua licèt permittatur dispensatio, nõ vr. † q episcopus possit despensare, quia nõ hẽt ptãtẽ dispensandi ɔ cõstitutionẽ cõcilii, iuxta gl. in c. cũ dilecti. in ver. ætate. de ele. Vñ illa verba debent referri ad illum, qui dispẽsare pôt in tali casu, fm Ant. de Bu. hic, col. pe. sed Abb. tenet ɔriũ, vt verba aliquid operẽtur, dũ indulgent dispensationẽ. & facit qđ no. Abb. in c. de simoniacæ, col. j. ver. sed certe. de simo. Arc. tñ sequitur opin. Anto. de Bu. † quia verba ꝓlata ĩpersonaliter, referunt ad illũ, ad quẽ de iure actus pertinet. l. si seruus leg. §. si margaritã de leg. 1. ¶ Nõ ob. ratio Abb. q verba nihil operant, qa merito fm Arc. talis clã operatur duos effectus. Primus, † quia qñ Papa dispensat ɔ cõciliũ, nõ sufficit clausula generalis, non obstãte,[a] vt per Arch. in c. j. de constitu. in 6. Bald. in l. humanum. C. de leg. Et isto casu, fm eum, erit sufficiens qđ notandũ est. Secundus effectus est, quia Papa reddit faciliorem ad dispensandum; ea eo, q cõcilium permittit dispensationẽ. Mod. sequuntur opi. Abb. alleg. duo iura. Primo tex. cũ gl. in c. in quibusdã. de pęnis. vbi erat constitutio conciliaris, vt colligitur ea suprascriptione. ibi, idẽ in concilio generali. & tñ fm gl. ibi intelligit, q episcopus dispensare possit. Secundo p tex. in c. qñqs cũ gl. in ver. fiat. de ele. circa fi. Et nõ ob. dictũ Arch. in d. c. 1. qa illud non vr verũ, vt Mod. hic dicunt, per ea, q̃ hñr in d. c. nõnulli ¶ † Opinio Ant. de Bu. & Arc. verior vr: qa cũ eps nõ possit tollere cõstitutionẽ concilii, ut p gl. in d. c. dilecti. in ver. ætate, de ele. nõ vr q illa verba gñalia de epis intelligant, vt ꝓbatur in c. 2. de biga. s. alleg. † Et qa verba gñalia deducunt ad intellectũ iuris,[b] vt no. in l. Gallus. § quidã recte. ff. de lib. & post. & in simili q. no. Bal in l. apertissimi. C. de iud. Nõ ob. q verba nihil operant, qa imo operant, vt Arc. dicit fm dictũ Arch. q cõlter tenet. Præterea cõsiderandũ est, q p illa verba non conceditur dispensatio, ita q fieri possit ab eo, qui aliàs non hẽt ptãtẽ. Sed solũ remouet dubitatio, qa videbat, q dispositio dẽret ꝑcise obseruari, adeo q ɔriũ ẽt p viã dispensationis nõ posset fieri. Et ad remouendũ hãc dubitationẽ dr, nisi dispẽsatio sit, qa intẽtio superioris aliquid disponentis intelli inspecto iure cõi. & nõ vr in dubio excludere dispẽsationẽ, q̃ in ɔriũ fieri possit ab illis qui habent ptãtẽ dispensandi, in c. innotuit. de elec. Et isto respectu verba satis operant, q̃ remouent dubitationẽ. † vt not. Abb. in c. solitę col. 4. de maio. & obe. Nõ obstãt iura quę alleg. Mod. quia in dictis iuribus nõ apparet, q esset ɔstitutio cõciliaris: † qa licèt dicat, talis in cõcilio, vel talis approbante ɔcilio, put ibi dr, nõ p hoc dr ɔstitutio ɔciliaris, vt Abb. declarat in c. 3. de spõ. in 5 no. in c. 4. de pac. ĩ vlt no cũ si. vt dixi in c. j. s. eo. in prin. in 1. lec. ¶ Tertia ɔclo Abb. est, fm rñam affirmatiuã, q̃ hic ponit, q eps possit in adulterio, † & in minoribus dispensare. & istã cõclusionẽ tenet Io. An. & Ant. de But. ĩ c. fi. de tẽp. ord. Do. post Host. in c. i. col fi. de sup. negli ꝑla. in 6. & Cat. in cõs. 35. ad dubia. col. fi. vbi pp hæc infert, † q pt dispẽsare in periurio, qđ vr minus[c] delictũ adulterio, ut ibi ꝓbare conat. facit etiã tex. in c. 1. de sortile. vbi Abb. p gl. fi. ibi concludit, † q eps dispensat in sortilegio. Similiter dispensat cũ illo, qui in sacris ɔxit mrimoniũ, vt no. Ab. in c. ex iuarũ, qui cle. vel vo. & facit tex. in c. 1. de cle. p sal. promo. & in c. j. de eo qui fur. ord. susce. † Et cõplures casus in qbus eps dispensare pôt, traduntur spãliter in tit. de dispen. §. nunc de episcoporũ, & hr in nouo trac. de epo. in 2. parte quarti lib. in 29. q. & in summa Angelica. in versi. dispensatio. §. v. Et fm istã regulã affirmatiuam, quod dicitur in c. nuper, de sen. excõ. vr habere locũ in dispensatione, & tali casu procedit opi. illorũ, qui tenent, q ille tex. habeat locũ in dispensatione, prout gl. ibi, & Abb. in c. per tuas. de simo ut tradunt Mod in d. c. nuper. ¶ Prædicta cõclusio limitat † primo, nisi pęna ipso iure à canone imponatur fm Arch. in c. licet canõ. de ęlec. in 6. quia sicut nõ pt iudex post sñiam ab eo latã dispẽsare. l. diui. ff. de pę. 2. q. 7. in c. & ideo. ita nec ɔ latã à canone, & hoc declaratur, ut latius tradit Arc. hic, & Mod. Sed aduertendũ est, quia rõ ꝑallc. & ea q̃ dñt Arc. & Mod. locũ habẽt respectu pęnę, q̃ nõ pôt tolli. cũ iam executio facta sit. Sed non excludunt dispensationẽ de qua agitur, quæ fit post peractã pñiam, ut hic dr, ad habilitãdũ personã. ut promoueri possit, ut s. dixi in tex. Et maxime hoc haberet locũ, qñ canon indulgeret dispensationem. & facit tex. in c. quibusdã ĩ. de pęnis. Secundo fallit, qñ uerba canonis tollunt dispensationem,[d] & hoc pluribus modis uerificari pt. † Primo, si dicat ꝑpetuo obseruet. nã per istud uerbũ dispensatio remota ur fm glo. no. in c. cupientes. in § cæterum. in uer. ꝑpetuo. de ele. in 6. ubi Doct. & no. Cat in cle. 1. §. si uero. in 1. q. de ui. & hon. cle. & ita Mod. hic. facit tex. in c. j. de hær. in 6. in c. cũ illorũ. de sen. exc. & in c. clerici. de cle. excõ. mini. † Sed considerandũ est, q uerbũ, perpetuo, fm subiectam materiam intelligitur,[f] ut tradit Alc. & Mod. in l. 2. ff. sol. mat. And. Sic. in cõs. 20. lib. 4. Vnde ꝓdicta limitatio uera ur, qñ ꝓ crimine illa pœna imponitur. secus nr si ꝓ cõtumacia, † qa tunc uerbũ, ꝑpetuo, ĩtellr, donec pęnituerit. gl. ĩ c. clericos de coha. cle. & mul. in c. repetiunt. in uer. perpetuo. 1. q. 1. & dixi in c. ex lrs. de cõst. Vnde isto casu uideret q eps posset dispẽsare. Et qđ dictũ est de uerbo, perpetuo, idẽ est si dicat irrecuperabiliter. c. 1. d rapt. vbi Abb. & Io. de Ana. post alios. Et addatis, quod idẽ dicẽdũ ur de uerbo, irrecuperabiliter. c. 2. de confise. † Et idẽ de uerbo, irreuocabiliter. c. 1. de iur. cal. Idẽ † de uerbo irrefragabiliter c. sanctorũ. de ꝑscrip. c. 1. de condi. appo. c. statuiũ in prin. de rescrip. facit tex. in c. irrefragabili. in prin. de offi. ordi. c. i. in prin. de priuile. in 6. † Idẽ si dicat, nullo modo. nã his uerbis dispensatio ꝓhiberi ur. gl. no. in cle. 2. in uer. cõcedat. in uerbo, nullo mõ, de æta. & quali. cũ si. vt tradunt Mod. & idẽ Alex. in l. fi. C. de testa. mili. Imo. in c. 2. de testa. col. 6. versi. circa quartũ, & idem Arc. in l. quæramus. col. 4 de testa. Et idem in uer. oĩno,[g] vt no. Abb. in c. qualiter. el. 2. de accu. & idẽ no. Domi. post Arch. in c. cum ex eo. in prin. in vet. q si est impedita. de ele. in 6. facit tex. in c. de regularib. de simo. gl. in cle. 1. de vita & ho. cle. ad idẽ bonus tex. in c. 2. de pact. in 6. ibi, omnino obseruari. † nã illud verbũ excludit[h] absolutionẽ à tali iuramẽto, vt no. Do. ibi post alios in 2. col. † Et de ista dictione, omnino, tradunt Mod. in d. c. de regularibus. & in c. ex parte. el 2. de off. deleg. adde tamen, † q dictio, omnino, vel omnimodo, recipit congruã determinationẽ. ut no. Bal. in l. fi. col. 1. de contrahen. emp. & in c. 2. in fi. de rescri. cum si. ut tradit Alex. in cõs. 80. uiso, col. fi. 3. lib. 1. Sed certe durum uidetur, q ex quo alràs episcopus haberet potestatẽ dispensandi fm regulã s. firmatã, q per dictionem, omnino, & p alia uerba supradicta, tollat sibi potestas dispensandi, quia talia uerba proferuntur habito respectu ad dispositionem iuris cõmuniũ, † & dispensatio non vr esse in consideratione. † Vnde licèt aliquid non possit fieri, non tamen excluditur dispensatio, c. innotuit. ubi Abb. de elect. Et dicitur quis non posse, qđ non potest absq; dispensatione. no. Do. per gl. pe. ibi, c. gratia. de rescri. in 6. † Et dicitur non posse fieri illud, quod non potest fieri nisi per remediũ extraordinariũ, ut est dictũ Inno. in c. pastoralis. ubi Abb. in fi. de cau. poss. & propric. & facit quod no. Abb. post alios in c. super eo. de cõdi. appo. † Et quia uerba intelliguntur, rebus sic stantibus. l. quæro. §. inter locatorẽ. ff. loca. l. fi. ff. q satis. cog. Vnde licèt dicatur aliquid debere ꝑpetuo obseruari, uel irrecuperabiliter aliqd disponat, uel nullo modo permittatur. Ista uerba uidentur referri ad dispositionem iuris communis, & dispensatio excludi non uidetur. & facit text. in c. in quibusdã. circa fi. de pęnis. ibi, nullatenus admittatur, & c. nisi secũ misericorditer fuerit dispensatum. nam uerba erant præcisa, & tamen agitur de dispensatione. Et idem probatur in c. si qs ꝑsbyter. 7. q. 1. ibi, omnino ab officio deponi debere. nec aliqñ spem restitutionis habere decernimus & ideo iura exprimunt absque spe dispensationis, in cap. 1. de temp. ordi. in sexto, & in c. 1. §. qui uero. de elect. in 6. ibi, ipso iure perpetuo priuatus, nullam super hoc de misericordia spem, uel fiduciam habiturus.

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Non obstante. Idem Dec. in c. 1. col. 2. in prin. de iud. & col. seq. dicit q hoc dictum Archi. communiter tenetur.

b ¶ Syl. Ald. Iuris. l. damni infecti. §. q in stipulatione. ff. de dam. infe. l. miles. §. fi. ff. de re iudica.

c ¶ Minus. Et etiam minus homicidio. Clauasi. versi. periurium. §. 4. quis contrariũ teneat Tho. Aquin. quodlibet j. arti. 12. Io. Gerso. par. 3. de erroribus circa præceptum non occides. Sed contra Tho. q homicidium sit grauius periurio tenet Ricar. de media uilla in 3. dist. 39 art. 4. q. 1. ubi Gabriel. B. & q. 2.

d ¶ Syl. Ald. Dispensationem intellige hoc, nisi ex causa, ut infra in 6. col.

e ¶ Remota Fely. in c. insinuatũ de simo. Io. Sel trac. de bñfi. par. 4. q. 8. nu. 5. Sed contrarium uerius est, ut tenet Panor. in d. c. insinuatum. uide Ro. in consi. 325. in fi. Aur. Corse. in sing. versi. nullatenus.

f ¶ Hier. Gig. Intelligitur. Adde d. Vincen. Herculan. præceptorem meum in d. l. 2. in 1. col. ff. so. ma. Et adde, q illa dictio, ꝑpetuũ, ponit qñq; pro censũ annuo. ut no. Bar. in l. si vsusfruct. ff. de usufruct. lega. & in l. annua. § a Titio. in fi. ff. de annuis le. Et perpetuo quandoq; importat ad vitam, vt per Fely in c. ne Dei. in fi. col. in ver. vlt. extra gl. de simo. ubi remissiue loquit & plures quotas adducit & uide etiam per Firma. copiose in suo repertorio in versi. perpetuum.

* ¶ Syl. Ald. Intelligitur. Vide Dec. in c. in præsentia. col. 10. de probatio.

g ¶ Hier. Gig. Omnino. Adde eundem Dec. in consi. 1. in j. uol in 2. col. ubi dicit, q ista dictio præcrtam habet naturam adeo, q dispositio in qua apponitur, extendi non potest. & de hac dictione vide etiam per Soz. in l. j. §. per seruũ corporaliter. de acqui. poss. & in l. qui vsusfructus. ff. de uerb oblig.

h ¶ Excludit. Curtius senior consi. 63 facit And. Tira. in rep. l. si unquam. ver. reuertatur. nu. 77. cum seq. C. de reuo. do. contrarium tenet Guid. Pap. dec. Delphi. 314. & melius, ut etiam Dec. fatetur hic.

h turus. ¶. † Tertio fallit pdicta cōclusio, nisi immineret scādalū ex dispēsatione, vt Abb. tradit in c. qualiter, el ij. col. vj. ver. sed ɔtra hoc adduco. de accu. & idem Hosti. quē refert ibi circa fi. & sequit Ioā. de Ana. in c. insinuati. de simo. & tradunt Med.
64 in c. ij. † de prescrip. sic ecōtra, quia propter scādalū dispensatio cōceditur, c. quia circa, vbi Abb. de ɔsan. & affi. facit text. in
65 c. ij. de ope. no. nun. & tradit Ro. cōsi. 307. † Quarto fallit in ca-
a none cōciliari,[a] ɔ quē episcopus dispensare[b] nō pōt. fm gl. in
b c. cū dilecti. in ver. ętate, & Abb. ibi, de elect. Immo nec legatus de latere pōt. c. dilectus. el j. vbi Abb. in prin no. in c. dilecto. vbi
66 Abb. in 4. not. de pben † Et nullus Iferior à Papa hoc pōt, vt no. Abb. in cle. j. de elec. in ver. eligat. quā etiā Abb. adducit in d. c. cū dilecti. & facit tex. in c. post translationē. de renū. vbi reddit Papa se difficiliorem in dispēsando contra constitutionē cōci
67 lij. † Et hoc sane intelligit, nisi ex magna causa episcopus hoc faceret, vt Abb. tradit in d. c. cū dilecti. & Ro. in sin 486. sed an
68 possit episcopus. cū si. vt j. dicam, in 4. cōclusione. ¶ † Quinto fallit, qn canō legē imponeret epis, vt Abb. hic cōcludit, alleg. Io. An. in c. j. de sup. neg. pla. i vj. & ibi Domi. col. fi. l ver. itē nō dispensat. & Ro. idē sequitur in consi. 355. quoad primum, in
69 fi. ij. col. in ver. vltimo videt. ¶ † Quarta cōclusio Abb. est, q regulariter episcopus sup criminibus maiorib' adulterio dispēsare nō pōt. & istā cōclusionē tradit Ro. in consi. 325. quoad pri
70 mū. in j. dubio. † Et iō super incestu nō dispensat episcopus, vt no. Abb. in c. j. in fi. de eo qui cog. cōsang. de quo tamē inferius
71 videbimus. † Nec cū raptore dispensat episcopus. c. ij. vbi Abb. in vlti no. de rap. Et ista cōclo ampliat fm Abb. hic, vt pcedat I alijs casibus in quibus eps regulariter dispēsare nō pt, nisi sibi expresse cōcedat, c. dilectus filius, de tēp. ord. Et ideo dispensare
72 nō pōt episcopus, † q ignobilis recipiat in canonicū ɔ statutū ecclesiæ, vt Ro. tradit in singu. 483. heri fui interrogatus. alleg. Inno. in c. fi. de cleri. nō resi. qui hoc gnaliter dicit in quolibet
73 statuto ecclesię, in quo agat de īteresse canonicorū. † Similiter nō dispēsat episcopus cū penitus illiterato, vt pmoueri possit, fm Arch. & Dom. i c. nō ɔfidat. 50. dis. facit tex. i c. null'. de tēp.
74 ord. in vj. † Nec dispēsat, q Iudęi teneāt nutrices Christianas in
75 domo, vt no. Abb. post Car. in c. ad hæc. de Iudę. in fi. † vbi hoc infert p istā regulā. Nec etiā dispensare pōt episcopus, q corrupta sit abbatissa, qa solus Papa hoc pōt, vt Card. ɔcludit in cle. attēdētes §. statuimus. in x. q. de statu mona. vbi hoc dicit p istā
76 regulā. Et idē tenet Cal. in cōsi. 3. de offi. vica. in fi. † & cōplures casus in qbus phibet eps dispēsare, prosequit Spe. in tit. de dispen. §. nunc de episcoporum. in v. charta. ver. phibet aūt eps. & habet in tractatu de episcopo in 2. parte 4. libri. q. 49. col. pen.
77 & tradit Inn. in d. c. dilectus. col. 2. de tēp. ord. † Et quinquaginta casus, q sunt Papæ reseruati, ponit Archiepiscopus Florenti-
78 nus in 3. parte. tit. 22. c. vij. † Prædicta cōclusio limitat nō procedere ex causa, qa episcopus in maioribus delictis adulterio, & in alijs casibus poterit dispensare, vt Abb. inferius cōcludit in ver. pdicta limita. vbi alleg. deci. Rotæ, quę est in tit. de iurepa. in
79 v. dec. in nouis vbi dicit, † q episcopus ex magna causa necessitatis, & vtilitatis dispensat, ēt ɔ cōcilia. & alleg. Io. de Lig. hic. & hoc p dicto sing. posuit Ro. in no. 486. sed an possit episcopus, & idē Abb. tradit in c. cū dilecti, col. pe. de elec. & in c. dilecti, el 2. de appel. & idem Ro. in cōs. 325. quoad primū. col. pen. Alex. in l. ex duob'. §. fi. de vulga. & pupil. & ad hoc plura similia An. Sic. scribit in repetitio. rub. C. qui admit. & idē An. Sic. & Mod.
80 plura cōgerunt in c. j. de cōsti. Imo, quod plus est, etiam † vbi dispensatio expresse prohibita sit. ex causa tamē admittit, vt no.
81 Abb. post Host. in ca. ij. in vltimo not. de maled. † Et ista limitatio sanè intelligit quādo superior ɔsuli nō pōt. aliàs superior esset ɔsulēdus, vt no. Ro. in l. si vero. §. de uiro. ff. sol. mat. & tex.
82 in l. diu'. ff. de fal. & no. An. Sic. & Mod. in locis s. alleg. ¶ † Successiuè Abb. dicit notandū esse in materia dispensationis, q si vno casu pmissa sit, nō extēdit ad similem, vel aliū, in quo etiā
c sit maior ratio.[c] Et de hoc est dictū Host. in c. postulasti. de rescr.
83 † vbi voluit, q in dispensatione non procedit argumētū de maiori ad minus, per c. j. & ij. de filijs presby. in vj. Et hoc p regu-
84 la ibi reassumunt Mod. † & cōprobant p tex. in c. fi. de postu p̄la. vbi dispēsatio facta, q quis ad archiepiscopatū trāsire possit, ad episcopatum non porrigit. & quia licèt sit dispensatum cū monacho ad curatum beneficium, nō tamē dispēsatum videtur in simplici, secundū Io. An. in regu. ea, quæ. de regu. iur. in
85 vj. & facit tex. in c. cui de nō sacerdotali. de præben. in vj. † vbi mandatū pro præbēda integra, nō habet locū in dimidia, & p maiori valore non habet locū in minori. Sed aduertēdum est,
d quia[d] licèt cōmuniter ita dicat, tamē ista cōclusio, iure nō p-
86 batur. nam tex. in d. c. j. de fil. presby. simpliciter dicit, † q dispē
e satio strictè interpretatur, quia materia odiosa est.[e] ergo nō de
87 bet dispensatio magis strictè interpretari, quàm † alia materia, q̄ odiosa sit: sed in alia materia odiosa nō, excludit argumentum à maiori. l. nec in ea. vbi Bar. ff. de adul. l. i suis. in fi. ff. de lib. & posth. & p gl. in c. in literis. de restu. spolia. & facit tex. in c. cū illorū. de sent. excō. & in c. miramur. 24 q. j. & in l. qui indignus. ff. de senatu. in l. eui ex facto. ff. de ser. expor. in l. relegatorū §. dictū. ff. de interdi. & relega. & in terminis est tex. in d. c. p venerabilē. qui fil. sint legi. Nō obstāte Abb. q dispen. gratiosa sit, qa imo odiosa videt, quia est cōtra ius cōmune & tamē ibi à maioritate rōnis arguitur, & etiā à simili i ver p simile quoq;. Nō obstāt allegata s. in contrariū, videlicet tex. in d. c. fi. quia ibi nō trahit dispensatio ad id, quod est minus, quia non est eadem ratio. cū facilius in maiori dignitate debeat dispēsatio fieri, vt ibi colligitur. & ista ratione etiā facilius dispēsat in beneficio curato, quàm in simplici, qa in curato necessitas, & maior vtilitas videt. secus ergo si eadē esset ratio, vel maior in minori, qa argumētū valeret, p supradicta. & facit regula, cui licet. de reg. iu.
88 in vj. Et retēta tamē cōmuni opi. † limitatur fm Abb. nisi ratio esset expressa in dispēsatione, qa tunc non dicitur extensio fie-
f ri,[f] vt per glo. in c. j i ver. Italiæ, de temp ord. cū si. vt per eū hic. Mod. in d. c. postulasti. dicunt hoc nō esse verū: quia si à maioritate rationis nō fit extēsio, à fortiori nec ab idētitate. & non sequitur fm eos eadem ratio, ergo nō est extensio. Sed tamē dictū Abb. cōiter approbat: quia licèt aliàs extensio prohibeat,
89 tamē si ratio expressa sit in lege, fieri pōt, † qa tali casu extensio nō videt, sed dispositio legis immediatè reputat. Et ita in mate
g ria correctoria[g] dicit Bal. in auct. quas actiones. col. j. in fi. ver. sed ego dico. C. de sacrosan eccl. p tex. i l. his solis. C. de reuo. dona. vbi etiā Bal. in j. no. & idē Bal. in l. si quis seruo psuaserit. co
90 lum. ij. ver. & adde. C. de fur. † & hoc not. Alex per illū text. in l. cū mulier. in v no. ff. sol. ma. nā qn in pluribus casibus est vna, & eadem ratio, decidit omnes casus: qa sicut genus cōprehēdit species, ita ratio generalis diuersas species casuū cōplectitur, vt not. tradit Paul. de Cast. consil. 333. præsens casus col. ij. Alex. in consi. 75. videtur. col. 1. lib. v. & idē Bal. in auct. post fratres. ver. idē frater. C. de legi. hęre. & dixi in c. secundo requiris. in prin. de appel. ¶ Nō ob. q licèt eadem res sit, tamē videt extensio, quia illud non est verū. data identitate rationis, sed haberet locū, si arguat à similitudine rationis, vt declarat Paul. de
91 Cast. in consi. pecalle. † Secūdo limitatur nō habere locū in dispensatione gratiosa, vt Abb. hic dicit per tex. in c. per venerabilē. qui fil. sint legi. & idē Abb. in c. ad aures. col. fi. de rescr. Mod. in d. c. postulasti. insistunt circa hoc, & finaliter dicūt, q nō vt q dispensatio gratiosa in aliquo casu dari possit, qa semper est cōtra ius cōmune, c. j. de fil. presby. in vj. Et ad c. p venerabilē. respondetur, q loquit in legitimatione, quæ videt fauorabilis fauore prolis. ¶ Sed aduertēdū est, quia etiā in legitimatione militat ratio Mod. quia est cōtra ius cōmune, & legitimatio ipsa etiā dispēsatio dicitur, quia ius cōe relaxat iuxta diffinitionē dispēsationis, vt per gl. in c. requirit. §. nisi rigor. j. q. 7. & pbat in d. c. p venerabilē. vbi tex. loquit in legitimatione. & di-
92 cit, † q cū dispēsatur in spiritualibus, dispēsatum intelligitur in tēporalibus. Et ideo Abb. bene dicit, q ibi loquit in dispēsatione gratiosa, nā intētio Abb. fuit facere differētiā inter dispē-
93 sationē, † q̄ fit simpliciter sup defectu naturaliū, ad istū effectū simpliciter, vt legitimus sit, & illā quę fit ad istū effectū, vt habilitet ad beneficiū ecclesiasticū, de qua loquit tex. in d. c. j. de fil. presby. & ista odiosa est, quia in bnficijs ecclesiasticis stricta in-
94 terpretatio fit, c. quāuis. el 2. de præben. in 6. † Et istā differentiā inter legitimationē, & dispēsationē, etiā tradit Pe. de Anch. in cōs. 242. ex tenore. in prin. & in consi. 428. circa primū. in prin.
95 Dom. post Lap. i c. j. in §. ille vero. col. pen. de fil. p̄sby. in 6. † Gratiosa etiā dispensatio videt, quādo respicit simpliciter potestatē dispēsandi, nō habito respectu ad illū, cū quo dispēsat, vt no. Ioā. An. in c. fi. p illū tex. fm vnū intellectū, de simo. & ibi Abb. post alios. in ver. & no. qd dixi. & no. Old. in consi. 152. factū tale est. in ver. secūda ratio est. & Do. in c. quāuis. el ii. de pb. in vi.
96 col. pe. cū si. vt tradunt Mod. in d. c. postulasti. † Et ideo in dubio interpretatio fit, q qs dispēsare possit, vt colligit ex dictis Abb. in c. in quibusdā. de pœnis. Similiter gratiosa videtur dispēsa-
97 tio, vbi agitur de fauore publico, vel religionis, vel animæ, † qa in talibus casibus extensio fit, etiā in materia exorbitāti, vt no. Arc. hic col. 3. nā licèt in supradictis casibus per dispensationē ius

ADDITIONES.

a ¶Conciliari. Henric. de Bo. tracta. de syno. par. iij. art. j. nu. 7.
b ¶Sil. Ald. Dispensare. Idem supra. in c. j col. 3. in prin. in j. lectu. supra eo. tit. & limita, nisi ex magna causa, vt infra in seq. col.
c ¶Syl. Ald. Ratio. Et q dispensatio sit odiosa, & stricti iuris, Dec. in consil. 695. col. 2. & idem, qd hic voluit Dec. in c. qera. nu. 5. de præben.
d ¶Ald. Quia. Reprobat hæc dicta Lancel. Galia. i l. 2. in prin. col. 3. ff. de ver. ob.
e ¶Syl. Ald. Odiosa est. Et q dispensationis priuilegium non trahatur ad aliam personam, vide Deci in c cum venerabilis, in 6. not. de excep.
f ¶ Ald. Fieri. Vide quæ addidi in c. ecclesia S. Mariæ. de consti. col. 7. & in c. quoniam contra. col. 18. in prin. de prob.
g ¶Syl. Ald. Correctoria. Vide quæ addidi ad Bar. in l. si cōstante. in ix. q. 2. q. prin. ff. solu. matri.

ius cõmune vulneretur, tamẽ subiecta materia pponderat, vt dispẽsatio gratiosa dicaẽ, ea quo in talib⁹ sit lata interpretatio.
98 ¶ † An autẽ episcopus ꝯ propriã cõstitutionẽ dispensare possit, successiuè Abb. hic cõcludit ꝙ sic, post alios, quos refert. & idẽ tenet Ro in consi. 325. Quo ad primũ. col. pe. Et istã regulã generaliter tradit Maria. ĩ c. ad audientiam. char. si. de homi. in
99 ver. in quo ait, † vbi inquit, ꝙ in oĩbus casibus, in quibus quis
100 põt legẽ condere, pariter poterit dispensare: † quia dispẽsatio est iuris cõis relaxatio, vt p glo ĩ §. nisi rigor. j. q. vij. & no. Inno. in c. dilectus. de temp. ord. Arch. in ca. licet. de ele. in vj. Io. An. in proœ. sexti. in ver. dispẽsationis. & Abb. ĩ c. diuersis fallacijs. de ele. cõiu Vñ ille, qui potest concedere, etiam tollere, & relaxare potest, e j. de reg. iu. l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur. Imo
101 † ꝙ plus est, dispẽsatio facilius pmittiẽ ꝯ cõstitutionẽ, quàm ꝙ
102 cõstitutio tollaẽ † Nam legatus nõ põt cõtra canones statuere, & tamen dispensare potest, vt no. dicit An. de But. per glo. fi. ibi in cle. 2. de rescri. & Imo. ibi circa fi. refert, & sequiẽ. & no. And. Sic. in c. cum omnes. col. pe. de cõsti. & facit quod not. Dom. in
103 c. j. §. pe. col. fi. de fil. presb. in vj ¶ Predicta cõclusio † limitaẽ dupliciter: primo, nisi cõstitutio trãsiret in contractũ, quia vt tũc in præiudicium tertij, nõ potest reuocari. Abb. post Ant. de Bu. hic dicit, & idẽ Ro. in consi. 325. præall. & Car. in consi. 130. quo ad primũ. Imo. in c. quæ in ecclesiarũ. col. pen. de cõsti. de quo
104 dicẽdũ est, vt habetur in c. nouit. j. eo. vbi videbim⁹. † Et ad hoc facit, quia episcopus dispensationẽ semel factam reuocare nõ potest, vt tenet gl. no. ĩ c. cũ ex eo. de ele. in vj. in ver. septenniũ. quam pro sing. alleg. Ro. in sing. d xvij. an dispẽsatio. & idẽ Old. in consi. cciij. factũ tale est, in iij dub. & Doct. in ca. cum ex eo.
105 ¶ † Secũdo limitaẽ, nisi talis cõstitutio iurata sit, quia tunc episcopus cõtrauenire nõ potest. cum seipsum absoluere nõ possit, vt not. Abb. hic, post An. de But. sed contrariũ videtur uelle
106 Bal. in l. & si seuerior. col. 2. C. de his q no. infa. † vbi tenet, ꝙ nõ obstante iuramento iudex alterare possit pœnam statuti, qa iuramentum ad æquitatẽ restringitur, nisi sit iusta causa. in l. fi. ff. qui satisd. cog. & ad idẽ alle Bal. qui no. loquitur ĩ l. clari. C. de fideicommi. Et hoc modo limitandũ videtur dictũ Abb hic, vt
107 concludit Are. hic, † licèt dicat Bal. alibi voluisse, quòd iuramentum præcisè seruandũ sit. in l. quid ergo. §. pœna grauior. col. 3. ff de his, q not. infa. & in l. j. C. si aduer. delict. & idẽ Bal. in auct. ẽ.
108 hodie. C. de iu. † Et ista opin. forte verior videtur, quia absolutio
a requiritur etiam in iuramento metu extorto, a vt p glo. in c. verum. in ver. absoluerint. de iureiu. & in c. si uero. in ver. ppriũ. eo. tit. & not. Pet. de Anch. in consil. 383. retento ordine. col. j. Pau. de Ca. in l. pactum qđ dotali. col. 2. C. de coll. Alia opi. põt
109 habere locum, † quando esset periculum in mora, & non esset copia superioris, vt no. Innoc. in c. venerabilem. de electi. in fi. Bal. in l. non dubium. col. pen. C. de leg. Ro. in sing. 490. tu Sai. Abb. post Card. in c. quãto. col. v. de iureiu. Et ad prædicta facit
110 quod not. Ang. in d. l. fi. q satisd. cog. dicens, † ꝙ semper tutius est, quòd absolutio petatur. Idem not. Bal in l. ij. C. de nõ num.
111 pecu. & de his etiã dixi in rub. qui admit. ¶ † Subsequẽter Abb. dicit, quod sicut episcopus dispensare põt in adulterio, ita etiã
112 in incestu. De quo tamẽ dubitari põt, † quia incestus est maius crimen adulterio. 32. q. vij. in c. adulterij malum. & ideo dicẽdũ est, vt Abb. distinguit ĩ c. j. circa fi. de eo, qui cog. cõsang. uxo.
113 suç Sed posito † quòd dictũ Abb. verum sit, dubitatur an episcopus dispẽsare possit simul ĩ vtroque delicto, vt si quis cognouit consanguineam maritatam. Et est similis quæstio, quã ponit
114 Bar. in l. 2. in prin. de verb. oblig. † De comite palatino, qui habet potestatẽ legitimãdi natos ex adulterio, & natos ex incestu an legitimare possit natũ simul ex adulterio & incœstu. Doctor. uario modo loquuntur: nam Bar. & legistæ cõmuniter tenent,
b quod in tali casu mixto possit. contrariũ b volunt Cal. Ant. de But. & Canonistæ communiter. Pro resolutione ex dictis Are. hic. & Mod. Sẽnẽ. in d. l. ij. in prin. de verb. obli. habem⁹ cõsiderare duos casus. Primus est, qñ cõcessio, quæ fuit facta comiti palatino, loquiẽ de spurijs, quo casu est terminus generalis, vt no. Bar. in l. fi. ff de his, quib. vt indig. & pbaẽ in l. spurij. in prin. ff. de decu. & tali casu poterit etiã in casu mixto, quia sub genere quælibet species comprehenditur. & ita Aret. hic. & allegat Bal. in c. j. §. naturales. in prin. in ver. sed ego q̃ro; in ti. si de feu. fue. cõtro. inter do. & agna. & idem Bal. in c. innotuit. in fi. de elec. & ideo Bar. in d. l. 2. malè formauit q de illo qui habuit potestatẽ legitimãdi spurios, & ibi ita dicũt Mod. Sẽnẽ. Nouis. tamẽ ibi scribẽtes respõdẽt, ꝙ spuri⁹, est termin⁹ generalis respectu casuũ simpliciũ, & nõ respectu casus mixti, de quo quæriẽ.
115 † Sed hoc nõ placet, quia natura generis est includere quãlibet speciem, l. si quis sic stipuleẽ. ff. solu. matr. l. 2. §. doli. vbi Bar. ff.
116 vi bo. rap. & in l. si qdecarũ §. inter emptum. ff. de leg. 1. † Et casus mixtus videtur constituere tertiã speciẽ. §. ex maleficijs. Insti. de actio. l. nam hoc iure. in princ. ff de vulg. & pupill. merito talis species sub genere comprehenditur: vel si casus mixtus non cõstituat nouam speciem, applicatur simplicibus, argu. l. quæriẽ. ff. de statu ho. & sic semp ĩ genere ĩcludiẽ. Secũdus casus est in terminis quæstionis, qñ dictũ est de adulterio, & incestu. & in hoc casu Are. & Mod. omnes in d. l 2. tenẽt opin. negatiuã, qa negari nõ põt, quin natus ex adulterio simul, & incestu, sit magis odiosus, quàm nat⁹ ex altero tãtũ alle. Aret no. in c. nisi cũ pridẽ. § illo discretionis, de renũ. & facit tex ĩ c. j. de treu. & pa-
117 ce. vbi funiculus duplex potẽtius, & fortius ligat. † Et quia grauius punitur iste, qui cõmittit adulterium cum incestu, l. si adul
118 teriũ cũ incestu. ĩ Prin. vbi Bar. ff. de adul. † Et quia legitimatio
119 est de reseruatis prin. §. fi. in Auct. qbus mo. nat. eff. sui. † Et reseruata Principi nõ veniunt, nisi exprimanẽ, c. quod trãslatio-
120 nẽ. de offic. leg. † & sic si expressio facta sit in aliquibus casib⁹, nõ ueniũt maiora expressis. cle. nõ potest. de procu. Sed tamen aduertẽdũ est, quia prædictæ rõni, quę efficax videẽ, põt respõderi, ꝙ ratio prędicta vera sit cõparatiuè ad alterũ casum tãtũ, qa grauior est casus mixtus, quàm vnus ex simplicibus. Nõ aũt vẽ, ꝙ casus mixtus grauior sit, quàm sit vterq; casus in duob⁹, quia plures delinquũt, & duorũ animæ polluunẽ, & sic cũ in eadẽ persona vtrunq; delictũ cõcurrat in diuersis actibus, clarũ uideẽ, ꝙ comes palatinus poterit legitimare, qa habet ptãtẽ in adulterio, & in incestu in diuersis psonis, vel in diuersis actibus, ĩ eadẽ psona. ergo pariter si in eodẽ actu vtrũq; delictũ cõcurrãt in eadẽ persona, videẽ ꝙ habeat ptãtẽ legitimãdi, quia videẽ min⁹ delictũ, ex quo scẽtim deliqt, arg. l. 3. C. de epis. aud. Et ideo opin. Bart. uerior uideẽ, q̃ sequiẽ Alex. in d. l. ij p l. si ita
121 facta ff. de liu. rup. † vbi ĩ materia odiosa dispẽsatio facta in simplicibus, ad casum mixtũ porrigiẽ. Nec ob ꝙ ibi agaẽ de fauore
122 testamẽti, † vt quidã dñt, qa fauor testamẽti nõ attẽdiẽ in piu-
123 dicium filiorũ, l. ij. ff de lib. & posth. † & quia facultas dispẽsandi est fauorabilis, vt not. in c. fi. de simo. cũ si. s. alleg. ¶ Successiue
124 Abb. q̃rit, qd in schismatico? an episcopus dispẽsare possit. † Et post gl. hic ꝯcludit, ꝙ sic, p tex. ĩ c. vt ꝯstitueret, 50. d. dist in ĩ ratione sui. ¶ Sed tñ ille tex solũ videẽ permittere dispensationẽ, vbi agiẽ de salute pluriũ populorũ. Et in ꝯtriũ, ꝙ episcopus non possit no. Abb. p illũ tex. ĩ c. qa diligẽtia. de ele. ĩ vers. sed quo ad casum. vbi tenet, ꝙ talis dispẽsatio reseruata sit Papæ. Sed distiguẽdũ est, vt idẽ Abb. tradit in c. ij de schisma. in fi. Et subijcit do. Ab. hic, tria dicta notabilia ĩ materia dispẽsationis. Primũ
125 est, † ꝙ ĩ inferioribus à summo Põtifice nõ valet dispensatio sine causæ cognitione. & hoc no. Inno. in c. dudũ, el ij. in fi. de elect. Fed. in consi. ccvj. Reuerẽde pater. facit quod no. Bal. in l. si testamẽtũ. C. de test. cũ si. ut p Mod. hic, & adde Inno. in c. ueniens. de fil. psby. & idẽ Abb. post Host. in c. qa in tñ de pbẽ. vbi loquiẽ in episcopo, & dicit ꝙ non potest sine causa. & facit. qd no. Bal. in l. rescripta. C. de pci Imp. offe. & in c. dño guerrã in prin. col. pe. in ti. hic fi. lex Conra. cũ si. ut tradit Alex. in ꝯsi 94. cõsideratis his, col. pe. lib j. & in ꝯsi. 60. uisa legitimatione, col. 7. uol. ij. Et hoc dictũ intelligiẽ, qñ inferior dispẽsaret ꝯ legẽ su-
126 perioris † secus si ꝯ ppriã cõstitutionẽ, quia tũc põt sine causa,
127 ut Abb. superius dixit ¶ † Secũdo Abb. dicit ꝙ eps quasi semp dispẽsare põt in beneficijs, ut per Inn. in c. ij. de ele. nõ ord. mi.
128 p illũ tex. † Et quia dispensat in bñficijs cũ homicida, c. fin. de
129 cle. pug. ĩ duel. † Et similiter dispẽsat in crimine simoniæ, ĩ bñficio ẽt curato, ut no. Abb. in c. ex diligẽti, col. fi. de sim. Et sm Abb. post Host. ĩ d. c. fi. de cle. pug. ĩ due. hoc dictũ ĩtelligiẽ ĩ bñficio simplici, nõ in curato, qa materia odiosa uideẽ, in c. j. de fil. psb. in 6. Sed Io. de Ana. in d. c. fi. col. 3. tenet ꝯriũ, qa ibi daẽ ptãs dispẽsandi, q̃ dẽt late ĩterpt̃ari, c. fi. de simo. Mod. hic dñt, ꝙ in curato nõ est eadẽ ratio, cũ depositus illud nõ possit administrare, p no. ĩ c. fi. de reser. in vj. Sed dici nõ põt, ꝙ poterit Vicariũ cõstituere, ut in simili habeẽ in c. cũ ex eo. de elec. in 6. Et ꝙ idẽ sit ĩ curato bñficio Abb. dicit in d. c. ex diligẽti, & facit text. in d. c. fi. qui generaliter dicit de bñficio. ergo generaliter intelligiẽ. ¶ In cõtrariũ tamẽ facit gl. in c. literas, de fil. psb. Cõcordãdo opi. distingui potest, ꝙ in habẽdo beneficium in futurũ, uera sit opinio Host. & Abb. in d. c. fi. Sed in bñficio ac-
130 quisito prius, opin. Io. de Ana. pcedat † Et in tãtum episcopus habet potestatẽ dispẽsandi circa beneficium, ut illud possit, licèt dispensatio phibita sit. ut no. Abb. p illũ tex. in c. 2. in ulti. not. de rapt. ¶ Tertio Abb. dicit, ꝙ inferiores episcopi nõ ha-
131 bent potestatẽ dispensandi, † nisi in casibus à iure expressis, ut not. Inno. in c. x. de eo qui fur. ord. suscep. & idẽ Archi. in c. ecclesia. 16. q. j. facit glo. in c. fi. de reser. in 6. & idẽ Abb. in ca. j. de uoto. cũ si. ut per Mod. hic, & in c. past. §. præterea, de off. ordi. & idẽ Fed. in cõsi. 30. an capitulũ. Abb. in c. j. de priui. & in ca. innotuit, col. 3. de elec. facit gl. ĩ c. cũ ex eo. de elec. in 6. in uers. episco.

ADDITIONES.

a Syl. Ald Extorto. Vide Dec. in c. ad hæc, el ij. col. j. de appella. vbi limitat quemadmodum facit hic.

b Contrarium. Et bene simpliciter quidquid dicat Dec vt tenet Alex. consi. 62. num. 27. lib. 3. consi. 144. nu. 4. lib. 5. And. Tiraquel. de leg. connubiali. glo. 3. num. 63. cum seq.

132 episcopi. † Et idē est in absolutione ab excōicatione, q̄ nō cō-
133 petit inferiorib. nisi exprimat in iure, vt Abb. hic dicit, † & idē
Abb. in c. 2. & in c. nup. de sen. excō. Et hoc verū intelligit, nisi
essent excōicati à cōstōne ordinis, ſm Cald. cō ſi. v. apostatauerūt, de sen. excō. † vł nisi iferior hoc faceret de mādato superio
134 ris, vt not. Do. in d. c. cū ex eo. de elec. Inno in c. de cætero, de
135 sen. excō. cū ſi. vt tradūt Mod. hic. † Nā absolutio pōt alteri cō-
136 mitti. c. ſi. vbi Abb. de off. or. † Et qn̄q; superior alteri cōmittit,
q̄ ipse facere nō pōt. c. suffraganeis, vbi Abb. de elec. & q̄ not.
137 Abb. in cle. j. p gl. ibi. ī ver. p̄sbyteri. de priuil. † vel nisi inferior
haberet iurisdictionē quasi episcopalē, ſm Abb. hic, p gl. I cle.
j. in ver. pprij, de reb. eccl. nō alie. & idē Abb. in c. sicut. col. 2. de
excel. præla & in c. monachi, de sen. excō. & Ant. de But. in ꝯſi.
xxiij qa hic agit, cū ſi vt tradūt Mod. hic, & in c. auditis, col. 3.
de p̄sc. Et hoc in his, q̄ sunt iurisdictionis, secus si ordinis sint,
vt Abb. declarat in d. cle. j. de priuil. & ad prædicta vide Abb. in
c. de monialib. in ſi. de sen. excō. vbi aliter loquit. ¶ Subsequē-
138 ter Abb. quærit, an q̄ dicit hic de episcopo, † q̄ p̄t dispēsare in
adulterio, & in minoribus, habeat locū etiā post depositionē.
Abb post Spec. in tit. de leg. in §. nunc ostēdēdū. ver. nolo. ꝯsiderat duos casus. Primus est in deposito actualiter, & sic in degradato. Secūdus in deposito verbaliter. Circa primū. ¶ Cōcludit
primo, q̄ episcopus p̄t illū restituere, si restitutio petat de iure,
139 puta si allegēt falsitas testiū, † vel quid simile. alle. c. episcopus.
xi. q. 3. & idē Abb. in c. ex tuæ. in ſi. de cle nō resi. & vide gl. in d.
c. episcop⁹, quæ intelligit de iure, qn̄ depositio fuit nulla. Et tali
casu res clara videtur. Et nō ob. text. in l. j. in ſi. ff. de q̄ō. quā gl. ī
d. c. episcopus. alleg. in contrarium, quia ibi sententia erat vali-
140 da, † & transiuerat in rē iud. sed qō sententia fuit nulla, nō videtur restitutio necessaria. vt not. Anto. de But. in c. clerici, circa
141 ſi. de ele. excom. mini. & Do. in c. contumaces. l. dist. in ſi. ¶ † Secūdo Abb. concludit, q̄ qn̄ petit restitutio de gratia, & nō de
iu. cōi, tunc episcopus nō pōt, sed Papæ reseruatur, c. ideo. ij. q.
vj. & licèt ille text. cauillari possit, quia vł loqui in restitutione ep̄orū, vel qn̄ pcedit per viā appellationis, tn̄ dictū Abb. pbari vł in c. j & ij. l. dist. & in c. ideo. ij. q vj & hoc cōiter tenet,
ſm Imo. in d. c. ex tuæ. de cle. nō resi. col. pen. ¶ In secūdo casu,
videlicet in deposito verbaliter, Abb. cōcludit, q̄ ep̄s dispēsare
142 possit p istū, † vbi post factā mētionē de depositione, tex. dicit
episcopū posse dispēsare, & ad hoc etiā all gl in c. quāuis, in gl.
mag. de resct. in vj. ¶ Sed aduertēdū est, quia iste tex. nō videt pbare ꝯclusionē Abb. qa itelligi pōt, q̄ episcop⁹ dispēsare possit
ante depositionē. quasi dicat, q̄ cleric⁹ suspēdi, vel deponi pōt,
ſm qualitatē delicti, nisi cū eo dispenset. s. ante depositionē. Et
ideo Arc. hic tenet ꝯtriū, q̄ ep̄s nō possit, qa duo spālia ꝯcurrerēt. Primū q̄ possit dispēsare, q̄ vł esse de iure spāli, vt ipse hic
circa ſi. deducit. Secūdū, q̄ reuocaret ppriā sniam, ꝯ l. j. in ſi. ff.
de q̄ō. & duo spālia nō p̄nt cōcurrere in eo. casu, l. j. C. de do. pmi Sed Mod. hic rn̄dēt, q̄ hoc toleratur, qa vnū depēdet ab altero, notat in l. singularia. ff. si cer. pe. ¶ Secūdo Arc. alle. text. vij.
q̄ō. j. in c. si qs p̄sbyter, vbi cleric⁹ deposit⁹ ab ep̄o nō habet spē
restitutionis. Sed rn̄deri pōt, vt ipse Arc. sentit, q̄ intelligit, nisi
superueniat iusta cā dispēsandi. & hoc ī simili casu no. Ab ī c. lj.
de maled. ī vlt. no. Præterea tex. in d c. si quis p̄sbyter, loquit in
cōstōne cōciliari, & qn̄ exprefsè phibita est dispēsatio. ¶ Alia
tn̄ rōne cōclusio Abb. dubitabilis vł, qa ēt isto casu militat ratio s. alle. q̄ post sniam, quæ in rē iud. trāsiuit, nō pōt iudex ꝯuenire. Sed rn̄det illud verū esse ī restōne: secus videt in dispēsa-
143 tione de qua agit, p ea q̄ dixi s. in tex ¶ † Successiue Abb. ꝯcludit, q̄ licèt episcopus nō possit restituere ad famā pricipaliter,
tn̄ dispēsando sup adulterio, in ꝯñtā videt hēre ptātē restituēdi ad famā. Et idē Abb. tradit in c. cū te de re iudic. col. 6. ī c ex
diligēti, in ſi. de simo. & Imo. in l. infamē, col. 2. ver. an autē episcopo. de pub. iud. vbi ad hoc all. gl. q̄ ita tenet in c. Euphemiū.
io §. hinc colligit. 2. q. 3. in vers. colligit. ad idē gl. in c. dn̄n sancto. in ver. ignominiā. l. dist. cū simili. vt tradūt Mod. hic, & in d.
c. cū te. Et pbat ista cōclu. ſm Arc. hic, col. ſi. qa cui ꝯcedit ans,
videt ꝯcedi ꝯñs, sine quo ans stare nō pōt, vt p gl. 7. q. j. in c. si qs
cū clero. & in c. quia in tm̄. de p̄b. & Mod. sequunt. ¶ Sed aduertēdū est, qa ꝯ istā rationē Arc. q̄ etiā in effectu fuit rō Abb. &
aliorū in locis s. alle. videt tex. in c. prudētiā. §. sexta. & no. Abb.
144 ibi in 1. col. de off. deleg † vbi ea, quæ sunt superiori reseruata nō
ueniūt in ꝯñtiam, licet cōmissio facta iudici delegato nō possit aliter habere effectū. Sed p rōne Arc. est bonus tex. in l. quoties. C. de iud. facit tex. ī l. cū pponas. C. de reb. cre. & in l. i. & q̄
ibi Bart. ff. de auct. tutor. ¶ Nō ob. tex. in d. c. prudētiā. §. sexta. qa
cōmissio ibi poterat habere locū in alijs casibus nō reseruatis
apostolicæ sedi, vt ibi dicit. Sec⁹ ī casu isto, vbi facultas dispēsan
145 di s adulterio nihil operaret, nisi īfamia esset remota. † An autē
episcopus sine capitulo dispēsare possit. Abb. ꝯcludit, q̄ nō saltē in grauibus causis. & idē tenet gl. 1. ī c. si qui sine examinatione. 81. di & in c. ex penitētib⁹. l. dist. ī gl. mag. circa mediū. & gl.
146 ij. ī c. ſi. 1. q. 5. sequit Domi. in c. cū ex eo. de elec. in vi. † qa dispēsatio est de maioribus negotiis. 1. q. 7 in c. didici. ī ſi. & idē tenet
Old. ꝯſi. 326. q̄ articuli dati. col. 2. ver. est autē dispēsatio. sequit
Maria in c. ad audiētiā col. pen. de homi. & idē Roma. ꝯſi. 325.
147 quo ad primū, in ſi. † Ibi tamē dicit, q̄ de cōsuetudine idē episcopus absq; capitulo dispēsare pōt. Et pro tali consuetudine facit
148 tex. in c. 3. de cōsul. in 6. † Et sicut valet consuetudo, ita valeret
priuilegiū, c. ea noscitur, de his quæ ſiūt à ma. par. cap. And. Sic.
tamē hic etiam tenet, q̄ de iure cōi non requiratur consensus
capituli, ſm opi. An. de But hic post gl. in d. c. cū ex eo, qa dispēsatio dicit gratia. 1. q. 7. in c. exigūt. Sed in his, quæ episcopus pōt
de gratia, consensus capituli non requirit, c. sciptū. de elect. &
Abb. ibi in gl. in ver. temporis. Et ad hoc facit, quia iura loquūtur de episcopo, unde in dubio de solo episcopo itelligunt. c.
cū apostolica. in verb. episcopus, de his, quæ fiunt à præla. vbi
Abb. infert ad priuilegiū doctorādi datum episcopo. Nam de
solo episcopo intelligit. ¶ Sed responderi pōt, q̄ illud habeat
locum in his, quæ aliquo iure speciali episcopo conceduntur.
Secus uidet in ista facultate dispēsandi, quæ episcopo videt de
iure cōmuni cōpetere. cū sit iurisdictionis, ut hic. Et tali casu
episcopus debet simul cū cap. procedere, per ea q̄ Abb. hic dicit. ¶ Non ob. q̄ iura faciūt mentionem simpliciter de episcopo, vt hic, & in c. cū ex eo. qa hoc ideo est, quia ipse est autor, vt
149 Abb. hic dicit. Et ad hoc facit, qa actus attribuit facienti, † & nō
consentienti. l. aliud est vēdere. ff. de reg. iur. Et ideo supplet, ut
iura intelligantur de capitulo simul cū episcopo, ut no. Dom.
in d. c. cū ex eo. & Fed. in ꝯſi. 50. an capitulū. col. 3. imo q̄ plus
est, si dicat de solo episcopo, non uidet excludi capitulū, sed inferiores prælati excludūtur, ut est tex. no. xv. q. 7. cap. si autem.
150 ¶ † Quid autem de capitulo, an uacante sede succedat in potestate dispensandi, quæ episcopo competebat. Abb. concludit, q̄ sic, post Fed. in consi. 30. s. alleg. facit gl. 15. q. 1. c. ecclesia.
& idē Abb. tenet in c. cū olim. ī 8. q de maiorit & obed. Dom.
in d. c. cum ex eo. col. 2. in uersi. per p̄missa patet. Et idem tenet
Imo. post Cast. & Pet. de Anch. quos ibi refert, in c. 2. col. ſi. ver.
extra gloss. ne sede vac. & idem Car. consi. 35. hæc dubia & late
Franc. Pauin. ī tract. de off & pōt. cap sede uac. in v. q. ubi alios
refert & ita concludit, & respondet ad omnia, q̄ in contrariū
adduci p̄nt. Et fundamentū est, quia talis potestas dispensandi
est iurisdictionis Et q̄ sit iurisdictionis not. Car. hic in 4. not. p
istū tex. dū inquit cū suis clericis. Et ista ratione archiepiscop⁹
non potest dispensare cum subditis suffraganei, quia ī illos nō
habet iurisdictionem, vt no. do. An. in c. ad extirpādas. uer. q̄ro, an cū metropolitanus. de fil. p̄sby. cū simi. ut tradunt Mod.
151 in c. pastora. in princ. de offi. ordi. ¶ † Et ex ratione prædicta infert, ſm Abb. hic q̄ episcopus electus poterit dispensare, licèt
non sit consecratus, quia electus confirmatus potest exercere
ea, quæ sunt iurisdictionis, c. transmissam, cum gl. de electio.
& Abb. alleg Innocen. ad hoc in c suffraganeis. de elect. & idē
tenet Dom in d. c. cū ex eo. col. 1. in ſi. uer. & ex hoc infert. Solus
Andr. Sicu. hic tenet contrariū, quia tex. loquit de episcopo.
a ergo intelligitur de consecrato, [a] ut per glo. in cle. 2. de celeb.
miss. in uer. Pontificū. & facit tex. in c. cū te ubi Abb. de rescri.
& in c. tam literis. ubi Abb. de testi. ¶ Sed respondetur, hoc non
habere locū in his, quæ respiciunt iurisdictionē, quia sub nomine episcopi etiā de non consecrato intelligitur. & ita in terminis in proposito in ista facultate dispēsandi no. Domi post
Ioā. Andr. in d. c. cū ex eo. col. 1. in ſi. in uer. nota incidēter istud
dictum, & hoc latè tradūt Mod. in d. c. cum te. de rescri. ¶ Secūdò arguit And. Sicu. q̄ iste tex. loquatur in consecrato, qa inferius præsupponit, q̄ episcopus, de quo loquit, possit tradere
clericū seculari curiæ, & hoc nō potest fieri ab eo, qui nō sit cōsecratus, c. 2. de pœn. in 6. ¶ Sed ad hoc respōderi potest, q̄ ex
quo tex. in priu. generaliter loquit de episcopo, & intelligit ēt
de electo cōfirmato, ut s. dixi. talis dispositio nō debet restringi ex eo, q̄ inferius aliquid dicatur, q̄ solū episcopis consecra-
152 tis conueniat, † quia attenditur principiū, q̄ generaliter loqui-
b tur, [b] ut est tex. no. in sim. in l. regula. in prin iuncto uers. & sicèt. ff. de iur. & fact. igno. quē ad hoc pro sing. alleg. Imol. in l. si
ita qs. §. eadē lege. de uerb. obl. ¶ Reliqua, q̄ supersunt, de cōmēto Abb. cogor in hac ultima lectione cōclusiue, & studio p̄cipitato absoluere: nā p cōplemēto eorū, quæ Abb. tradit, qua-
153 tuor ꝯclusiones colligunt. ¶ † Prima est, q̄ episcopus etiā inuito accusatore dispēsare possit. Et idē not. Domi. post Archid.
154 in c. si quis p̄sbyter, l. dist. † nā etiam lite pēdente dispēsatio fieri pōt, ut no. Ant. de But. in c. 2. col. 8. de rest. in integ. cū simi.
ut tradunt Mod. in c. cæterum. col. 7. de rescriptis. Et hoc sane
intelligit, nisi agat de p̄iudicio tertii. Vnde infert Io. de Lign.
hic

ADDITIONES.

a ¶ Ald. De consecrato. Vide Dec. in c. cum in cunctis. §. cum vero. nu. 6. de ele. But in consi. xix. quia hic agitur. col. ij.

b ¶ Syl. Ald. Loquitur. Idem in c. decernimus. in 2. col. s. eod. tit. vbi addidi, & in c. cum non ab homine, in ij. col. in prin. j. eod.

155 hic, ut Abb. refert † quòd talis dispensatio facta cũ eo, qui erat priuandus, nõ præiudicat illi qui secuta priuatione illud bñficiũ impetrauit, & idem no. Io. An. in c. dudum. el ij. circa finem. de ele. & Cal. in consi. xij. in fi. de rescriptis. Old. consi. 125. the-
156 ma quæstionis col. fi. † & ideo non valet dispensatio electionis in p̃iudiciũ alterius coelecti, ut tradit An. de But. Io. An. in d. c. dudũ. col. fi. & Dom. post Arch. in d. c. si qs p̃sbiter. Abb. in c. innotuit. col. 4. de elec. Facit. qđ no. Bal. in auđ ex cõplexu versi. sed nunquid dispẽsatio. C. de incestis nup. Bat. in l. 2. ff. de decu rio. & in l. Gallus. §. & qđ si tãtũ, cũ si. vt tradũt ibi Alc. & Mod. ff. de lib. & posth. Et subiicit Abb. hic, quòd dispẽsatio nõ cõua-
157 lidat electionẽ, † quæ fuit nulla, de quo dicẽdũ est, ut no. An. de But. post Io. An. ĩ d. c. dudũ col. fi & Cald. ↄsi. j de electio. Abb.
158 in d. c. innotuit. & Arc. in cõsi. 7. procedẽdũ est. col. 1. ¶ † Et ex dictis Ab. hic colligit, quòd ius tertii, ↄsideraſ etiã in iure ad rẽ quæsito, prout Abb. hic dicit de illo, q impetrauit bñficiũ allo
159 priuato, † & ideo de tali iure dẽt mẽtio fieri,[a] vt no. Abb in c. in
a nostra. in 2. no. de rescri. Dom. in c si motu proprio. col. 1. de p̃ben. & in c. q̃ sit. de præben. in vi. & in c. quã sit. §. primo. in primo not. de electio. ¶ Et notãdũ est, quòd ſm Abb. hic, ius ad rẽ videtur acquisitũ illi, cui dẽt bñficiũ cõferri. Sed hoc nõ uideſ verũ, ut per gl. in c. ueniens. de renuncia. & ipse Abb. hoc idẽ tenet in c. literis per gl. ibi, de rescrip. in c. capitulũ. col. fi. eod. tit. Nisi dicamus, saluãdo qđ Ab. hic dicit, quòd sit ius q̃sitũ ad rẽ largo modo valet isto respectu, q̃ ille superior nõ videſ in dubio derogare. Et ad hoc bñ facit tex. in c. quãuis. de rescr. in 6.
160 † Nã etiã ius alteri quæsitũ in spe tolli nõ põt, vt not. Bald. per
161 illũ tex. in l. si cõstãte. C. de dona. ante nup. ¶ † Secunda conclu. Abb. est, quòd cũ accusatore, qui non probauit, episcopus dispẽsare põt, & ista cõcluſ de plano procedit in delicta, in quib. episcopus dispensare põt per rationem Abb. hic. Secus videtur in delictis, in quibus episcopus non habet potestatẽ dispensandi, q. tunc ratio Ab. cessaret. ¶ Et subiicit Abb. hic, quòd in casu istius articuli nõ sufficit egisse partẽ pœnitentię, vt dicebat Ant. de But. hic, post glo. in verſ pœnitentia, per c. ex tenore. de temp. ord. quia Abb. respondet, quòd ille tex loquiſ in delicto occulto, hic uero agiſ de crimine manifesto, in quo requiriſ; vt in totũ peracta sit pœnitentia, vt verba sonant, id est post peractam pœnitentiã. ¶ Aret. hic, col. pen. respõdet ad istum tex. quẽ Abb. inducit, vt intelligatur etiam de parte pœnitẽtię peracta, quia iura antiqua ita etiã dicebat in occultis criminibus post pœnitẽtiã. c. fi. de temp. ord. c. de his vero l. di. & tamẽ hoc declaratur, quòd satis est, pœnitentiã esse inchoatam, d. c. ex tenore. ¶ Sed replicari põt, quòd iura vlterius procedunt, ita declarando in criminibus occultis. ¶ Sed illa declaratio facta nõ reperiſ in criminibus nõ occultis, in quibus maior ratio videſ vt pœnitẽtia peracta sit, prout text. hic loquitur. ¶ Mod. etiam sequuntur opi. glo. & Ant. de But. p glo. in c. de his, el ij. l. distin. & ex eo, quod ipse Abb. no. in clem. dudũ in glo. in verbo, audire. de sepul. cũ si. vt p eos hic. & adde tex. in c fi. de fur. ibi, post peractam pœnitentiã, vel congruam partem pœnitentiæ. Sed responderi põt, quod allegata in contrariũ habent locum in
162 foro animę, vel in criminibus occultis, vt Abb. dicit ¶ † Tertio Abb. cõcludit, quòd dispensatio debita sit, vbi agiſ de bono publico, & necessario: sed quãdo agiſ de vtilitate priuatę personæ illã nõ cogiſ episcopus facere, licèt possit, si velit, vt hic, & ſm hoc text. hic restringitur, quãdo dispensatio non sit debita.
163 † Sed tamen etiam tex. ille videtur habere locũ si dispẽsatio necessaria sit, & tũc verbum põt, exponitur, id est, dẽt, vt probaſ in c cũ ex eo. de electionib. in sexto. vbi diciſ, quod episcopus poterit & tamẽ ſm Archid. Ioan. And & Domin. ibi. col. j dẽt, & tenetur episcopus in isto casu dispẽsare, quia ibi nõ solũ cõsulitur personæ sed agiſ de vtilitate publica, quia ecclesia vniuersalis viris literatis indiget, vt ibi dicitur. Et etiã vbi agitur de
164 meritis personæ dispensatio † necessaria videtur, cap. domino sancto, l. di. ibi, vt necesse sit. & ideo æquiparantur circa dispẽsationẽ utilitas ecclesię, necessitas, & meritorũ p̃rogatiua, vt dici-
165 tur 1 q. 7 c. tali. † Et ad hoc facit, quia prærogatiua, q̃ cõcediſ ali-
b cui ratione virtutis, respicit publicũ bonũ.[b] ut no. Bal. dicit in auđ habita. col. j. ver. tertio modo. C. ne filius pro patre. Vñ qđ Abb. hic dicit de vtilitate priuatæ personæ, intelligũtur quãdo fieret dispẽsatio simpliciter propter vtilitatem priuatam. secus si ↄcurreret vtilitas publica, ut s̃. dictũ est, qa dispẽsatio esset ne-
166 cessaria per s̃. dicta. ¶ † Quarto, & ultimo Ab. ↄcludit post alios quos refert, q̃ per dispensationẽ factã simpliciter p episcopũ, ille, cũ quo dispẽsatũ fuit, redditur habilis in acquisitis, & acquirẽdis ordinibus, & bñficijs, adeo q̃ etiã ad episcopatum[c] pote-
c
167 rit promoueri. Et ad hoc facit, † qa habilitatus per dispensatio-
d nẽ, perinde habetur ac si esset habilis de iure cõmuni,[d] ut not.
168 Bal. per illũ tex. in l. libero. C. de colla. † Nã omnis macula purgatur per dispensationem, & eradicatur, ac si nũquam fuisset, l. Imperialis. § si miles. ubi Bar. & Doct. C. de nup. facit text. in l.
169 quæris. ff. de nata. resti. & glo. ij. in cap. ferrum. l. dist. † Nec ob. q̃ dispensatio debeat strictè interpretari, cap. j. de fil presby. in 6. quia illud verum est, quãdo agitur de extensione vltra proprietatem uerborũ: sed quatenus comprehenditur de ui sermonis, & secundũ propriam uerborum naturam, dispensatio la-
e tè interpretatur,[e] ita Cald not. dicit in materia dispẽsationis in consi. j. in princi. de cõsangui. & affi. Et idem est in alia materia
170 pœnali, & odiosa, † quia verba latè interpretantur, quatẽus natura uerborum requirit, ut not. Ang. in l. fi. col. ij. ver. item opponitur extra glo. ff. de const. princ. ubi inquit, q̃ tali casu nõ cadit aliqua interpretatio, quia vis uerborũ hoc importat. & ad hoc est tex. not. quem ibi ponderauit Are. in l. cũ lege. ff. de test. & hoc idem Ab. dicit in c. ex parte. el 3. in 1. no. de decim. Et p̃dicta conclusio intelligitur quãdo fit dispẽsatio plena, & gene-
171 ralis. secus si limitata fuisset, † ut not. Ant. de But hic, & idẽ post Inno. in c. fin. circa fin. de transl. præla. Domi. in c. 1. § i. col. pen. de filiis presby. in 6. ¶ Item, quod dictum est, illũ, cum quo generaliter dispensatum fuit, posse promoueri in episcopu, hoc intelligitur, quando prius erat habilis, & per dispensatiunẽ restituitur in pristinum locũ, ut s̃. dictum est. secus si quis prius
172 semper inhabilis fuisset, † quia dispensatio facta cũ eo simpliciter, nõ facit, quòd in episcopum elegi possit, ut no. dicit Inn. in c. dilectus. de concess. præb. Et idem dicũt ibi Ant. de But. Card.
173 Abb. & Imo. facit tex. in c. innotuit. de elect. † Et quia res de facili reuertitur ad naturã suam. 15. dist. c. ab exordio. l. si vnus. § pactus ne peteret. ver. quod in specie. ff de pact. Et dum Abb. alleg.
174 glo. l. dist. in c. fidelior. † quòd potius in prælatum eligendus sit ille, qui peccauit, & pœnituit, quàm ille, qui nũquã peccauit. illa glo. simpliciter hoc nõ dicit, quia in fine in cõtrariũ alleg. text. in c. nos consuetudinem. xij. dist. Sed est alia gl. quæ absolutè hoc dicit in c. fi. aliàs est in §. fi. quæ incipit, nunc ergo quæritur, in gl. magna circa fi. 63. dist. & hoc tenet Abb. hic, & in cap. dudũ. el ij. in gl. in uerbo, electionis tempore. in fin. de elect. & Rom. in sing. 724. quo ad casum. Vbi tamen refert Archi. in d. c nos consuetudinem. qui tenet contrarium per illũ tex. & cũ Arch. tenet Domi. in d. c. nos consuetudinẽ. & in d. c. fidelior. l.
f dist. & pleriq; Mod.[f] hoc sequuntur. ¶ Sed tamẽ, qđ prius dictũ est, magis placet in episcopo, & in alio prælato, qui haberet iurisdictionẽ, quo casu in magistratu nõ cõsideraſ simpliciter integritas p̃sonę. & ideo nõ credat episcopus sufficere sibi lectionẽ, & orationẽ, ut dicit tex. 86. di. c. fratrẽ nostrũ. † Nã in episco-
175 po plura alia requnſ, & p̃cipuè misericordia, ut habeſ in c. q̃ episcopus. 23. dist. & facit tex. in c. alligãt. 26. q. 7. ubi diciſ, q̃ melius est pp misericordiã q̃ pp crudelitatẽ rationẽ reddere. Et in partes misericordię magis verisimiliter inclinabit iste, qui aliquãdo deliquit, vt dicit tex. in c considerandum. l. dist. ibi, ut ex sua infirmitate cognosceret, ubi loquitur de Petro. Et dicit, q̃ electus fuit ipse ante alios in pastorem, ut ex sua infirmitate cognosceret, quàm misericorditer alienas infirmitates tolleraret. & ideo isto respectu iste reputatur magis idoneus. ¶ Non obstat text. in d c. nos consuetudinem. quia illud, quod dicitur ibi, speciale est in hæretico, vt est text. in ca j. prima quæst. 8. vbi tales etiam ordinari prohibentur. Et ex his ad laudem Dei expedita sit ista famosa Decretalis.

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Fieri. Idem Dec. in rub. s̃. eo. tit. in 2. lect. col. 6. in ca. super eo. col. 2. s̃. de off. deleg.

b ¶ Ald. Bonum. Vide Dec. in simili. in c. cum adeo. s̃. de rescri. in glo.

c Hier. Gig. Episcopatum. Quod dispensatio cũ aliquo generaliter facta trahaſ etiam ad episcopum, uide per eundem Dec. in c. quia diligentia. in 2. col. uer. non ob. tex. s̃. de elect.

d Syl. Ald. Communi. Et qui dicatur restitutus, vide Dec. in cõsi. 114. col. 3. in fi.

e ¶ Ald. Interpretatur. Idẽ Dec. in c. sedes. in 3. no. s̃. de rescri. in cõsi. 112. col. fi.

f Mod. Scilicet Fely. hic. & in c. eam te, & ibi Fran. Ripa de rescrip. quãuis Deci. hic, & in c. constitutus. 2. in gl. sequatur.

SVMMARIUM.

1 *Feudi dominus habet iurisdictionem ordinariam, quæ sibi à lege conceditur.*
2 *Iurisdictio ordinaria dicitur & illa, q̃ datur respectu certæ qualitatis causarum.*
3 *Iurisdictio competens de iure speciali non potest de loco ad locum prorogari. Nec de persona ad personam. nu. 4.*
5 *Prorogatio iurisdictionis de persona ad personam est difficilior quàm de loco ad locum.*
6 *Prorogatio de loco ad locum potest fieri saltem de consensu partium. secus de persona ad personam.*
7 *Vasalli sine consensu proprij iudicis iurisdictionem prorogare non possunt, & nu. 30. 31.*
8 *Delegare potest habens iurisdictionem ordinariam.*
Nisi habeat ordinariam in vna tantum causa sibi cõmissa. nu. 9. uel nisi sit concessa à lege prætoria. nu. 10.
11 *Prælatus citra episcopum quando habeat iurisdictionem ordinariam respectu certarum personarum, & causarum priuatiuè ad episcopum.*
12 *Impetratio iudicis delegati in causa feudali non valet, nisi facta sit mentio, q̃ causa est feudalis.*
13 *Citatus coram domino feudi in dubio comparere non tenetur; secus coram ordinario generali.*

14 *Priuilegiatus respectu certa rei subiectus episcopo vniuersaliter, non tenetur respectu illius coram episcopo respondere.*
15 *Exemptio limitata in casu suo seruari debet.*
16 *Iurisdictio data vni inferiori, aliquo respectu intelligitur in quantum ille velit exercere iurisdictionem. nam illo negligente ad ordinarium deuoluitur.*
Idem in iurisdictione præscripta. nu. 17.
18 *Negligentiæ probanda modus.*
19 *Clerici comprehenduntur sub iurisdictione ordinaria tributa à lege respectu certæ causa.*
20 *Ecclesia, & clerici ratione feudi domino Laico subijciuntur.*
21 *Clericus in causa feudi coram domino Laico conuenitur.*
22 *Episcopus habens feudum, uocatus à rege, tenetur ad ipsum accedere.*
23 *Iura feudi approbata sunt ab ecclesia.*
24 *Iura ciuilia loquentia de contractibus habent locum in clericis.*
25 *Clericus negociator, an debeat coram rectore illius artis quã negociatur comparere.*
26 *Aut. habita. C. ne fil. pro pat. an habeat locum in scholaribus clericis.*
27 *Iurisdictio qua datur domino feudi, an sit data priuatiuè ad ordinarium.*
28 *Iurisdictio, qua aliquo casu speciali alicui tribuitur, videtur concessa cumulatiuè.*
29 *Processus, & sententia causæ feudi, qua coram domino tractari debet si tractetur coram ordinario, an valeat.*
31 *Res de facili reuertitur ad naturam suam.*
32 *Vasalli feudi franchi, an prorogent iurisdictionem sine consensu domini feudi.*
33 *Feudum licèt sit franchum, non tamen eximitur vasallus à iuramento fidelitatis.*
34 *Feudum franchum alienari potest domino irrequisito.*
35 *Feudi natura licèt in aliquo alteretur, in cæteris retinet naturam suam.*
36 *Iudicium agitatum per vasallos coram ordinario valet, si dominus sciat, & patiatur.*
37 *Aliud est facere, aliud facienti consentire.*
38 *Tacens pro consentiente habetur, est leue præiudicium.*
39 *Scientia cum taciturnitate, non sufficit ad prorogandam iurisdictionem.*
40 *Iudex potest exercere iurisdictionem in aliena diœcesi de consensu illius iudicis, & sufficit scientia, & taciturnitas pro consensu.*
41 *Scientia cum taciturnitate quando sufficit quo ad iurisdictionem.*
42 *Iudex ordinarius, an cognoscat quando est quæstio inter dominum, & tertium qui dicit dominum obligatum ad infeudandum.*
Et si est contentio inter vasallum, & alium. nu. 43.
Et inter vasallos, sed non de causa feudi. nu. 44.
44 *Feudi dominus habet iurisdictionem limitatam inter vasallos.*
46 *Iurisdictio concessa præposito alicuius artis, intelligitur in pertinentibus ad illam artem.*
47 *Iurisdictio data syndicis, intelligitur in pertinentibus ad officium eorum.*
48 *Iudex est dominus, quando est quæstio inter uasallos de causa feudi.*
49 *Feudi dominus non est iudex quando fuit coactus inuestire illum, quem prius recusauerat.*
50 *Iniustus in uno, in cæteris præsumitur iniustus.*
51 *Pares curiæ recusari possunt si suspecti sint propter rationabilem causam.*
52 *Vasalli capitanei si inter se contendant, Imperator cognoscit.*
53 *Pares curiæ, quando sint iudices, & an omnes. nu. 62.*
54 *Emphyteutæ si contendant de rebus eisdem concessis in emphyteusim, dominus eorum non cognoscit.*
55 *Argumentum de feudo ad emphyteusim non ualet in his, quæ sunt contra ius.*
56 *Pares curiæ si non sint, ad ordinar non recurratur.*
57 *Vacante procuratore fisci supplet præses, qui est ordinarius.*
58 *Syndicus si desit potestas supplet.*
59 *Pares curiæ qui dicantur, & an vasalli minores. nu. 61.*
60 *Et, pro idest.*
63 *Pares quomodo dicantur habere iurisdictionem.*
64 *Delegari, an possit iurisdictio competens paribus curiæ.*
65 *Doctores collegij, quibus ex forma statuti causa appellationis committitur poterunt uni, uel duobus committere, & quomodo.*
66 *Possessionis feudi causa si agatur, an ad dominum pertineat.*
67 *Causa dicitur feudalis etiam si agatur de possessione.*
68 *Causa simpliciter commissa, intelligatur commissa causa possessionis, & proprietatis.*
69 *Causa spiritualis dicitur etiam si de possessione agatur. secus si agatur ad aliquã pœnam ratione possessionis. nu. 70.*
71 *Iurisdictio, quæ tribuitur domino feudi, extraordinaria est, & contra ius commune, & strictè interpretanda.*
72 *Vidua quando dicatur miserabilis.*
73 *Miserabilis potest etiam esse [illegible] cuius qualitatis.*
74 *Pauper dicatur etiã puella, cui nõ deficiunt necessaria ad victum, si nobilis sit ex quo secundum eius conditionem nubere non potest.*
75 *Vidua etiam non miserabilis est sub protectione ecclesiæ.*
76 *Vasallus non potest contra dominum intentare interdictum vnde vi.*
Nec agit furti contra dominum. nume. 77. nisi agatur de vtilitate publica. nume 78.
79 *Dispositio, quæ generaliter loquitur, restringitur ratione publicæ vtilitatis.*
80 *Interdictum vnde vi, personale est.*
81 *Iudex ordinarius cognoscit, an sit iurisdictio.*
Etiam si opponatur de defectu iurisdictionis quæ prorogari non possit. ibi.
81 *Libellus in rei uendicatione trahitur etiam ad utile dominium.*
83 *Libellus procedit si habeam directum dominium, & proponam vtilem actionem.*
84 *Proprietas, an reperiatur nisi directa.*
85 *Libellus in dominio, non verificatur in quasi dominio.*
86 *Proprietatis significatio magis stricta est, quàm dominium.*
87 *Proprietas simpliciter differt à dominio.*
88 *Proprietatis nomen directum est, & nunquam obliquatur.*
89 *Præscriptione acquiritur directum dominium, quo ad effectum disponendi.*
90 *Præscriptione debiti licèt non tollatur naturalis obligatio, omnis tamen effectus naturalis obligationis perimitur.*
91 *Feudi dominus, quando cognoscat, an sua sit iurisdictio.*
92 *Pares curiæ cognoscunt, an sua sit iurisdictio, licèt negetur feudalis.*
93 *Vasallus negans dominium feudi, ipso iure cadit a iure suo, si per dolum, aut latã culpam, aliàs secus. nu. 95.*
94 *Eo ipso, uerba important priuationem ipso iure.*
96 *Clausula, nego narrata prout narrantur, quid importet.*
Et quòd non trahitur ad id, quod faceret ita respondentem incidere in pœnam. nu me. 97.
98 *Appellatio in causa feudi ad quem fiat. nu. 102. & nu. 103.*
99 *Rex iudicans vt Comes, si appelletur, appellatur ad superiorem Comitis.*
100 *Episcopalis dignitas non consideratur, quando episcopus sedet, vt canonicus.*
101 *Episcopus scholaris, non præcedit rectorem.*
104 *Appellari debet ad ecclesiasticum, si feudum est ecclesiasticum, etiam ꝙ pares curiæ sint laici.*
105 *Casus indecisus in constitutionibus feudalibus decidendus est secundum ius commune.*
106 *Ius canonicum seruandum est in causa feudali, quando differentia est inter ius canonicum, & ciuile.*
Præsertim ratione iuramenti. nu. 107.

CAeterum. ¶ Summatur, & diuiditur, vt per Abb. & alios hic. ¶ 1 † Nota primo, quòd dominus feudi habet iurisdictionem ordinariam, quæ à lege sibi cõceditur. facit gl. in cap. in singulis, de statu monachorũ. vbi Abb. 2 † Et ex hoc habetur, quòd iurisdictio ordinaria etiã dicitur illa, quæ datur à lege respectu certæ qualitatis causarum: immo, quod plus est, etiam si vna causa specialiter committatur à lege, iurisdictio ordinaria dicitur, gloss. in l. j. in uerbo specialiter. C. ne lice. poten. quam allegat Paul. de Castr. in l. à iudice. C. de iudicijs. & hoc ponit Lappus alleg. 88. commune Florentiæ. vbi refert consilium collegij Perusini. ¶ Ex ista conclusione Abb. infert, quod potest prorogari. 3 † Sed in contrarium arguit Aretio. quia iurisdictio competens de iure speciali, non potest de loco ad locum prorogari secundum Hostien. in capitu. j. vbi Abb. ad finem, uer. nota singulariter. de offi. lega. 4 † Idem ergo videtur de persona ad personam, quia facilius prorogatur de persona in personam, quàm de loco ad locum, vt colligitur in c. statutum. §. in nullo. de rescrip. lo 6. iuncta l. si quis ex consensu. C. de episc. aud. ¶ 5 † Mod. hic dicunt, quòd prorogatio de persona ad personam est difficilior, quàm de loco ad locum. 6 † Hoc patet, quia de loco ad locum fieri potest, saltem de consensu partium. d. §. in nullo. Secus de persona in personam, c. p. & g. de offi. delega. Sed potest replicari illud esse verum ĩ iurisdictione delegata, vt loquitur d. c. p. & g. Secus in ordinaria, quia ista secundum Aret. difficilius prorogantur de loco ad locum, quàm de persona ad personã. nam in prorogatione loci expressus consensus requiritur, d. §. in nullo. & in prorogatione personarum etiam tacitus consensus sufficit, ut not. in l. j. ff. de iudicijs. Et quod dictum est de prorogatione, quæ potest fieri in causis feudalibus, vt Abb. dicit, intelligitur cum consensu proprij iudicis. 7 † quia vasalli sine cõsensu proprij iudicis iurisdictionem prorogare non possunt, vt notat Bar. in l. j. ff de iudi. in l. j. §. & post operis. ff. de oper. noui nuncia. vbi Alc. col. fi. ¶ 8 † Secũdo ex ista conclusione, quòd iurisdictio ordinaria sit, infertur quod delegari possit: quia ille cui iurisdictio ordinaria competit, videtur habere potestatem delegandi, l. j. C. qui pro sua iurisdictione. Et ista cõclusio bene procedit in eo, qui ordinarius sit generaliter, vel respectu certæ qualitatis causarum, ut hic. 9 † Secus si ordinarius sit in vna causa tantum specialiter sibi commissa, quia talis delegare non potest, ſm glo. in l. j. C. ne lice. poten. Paul. de Cast. in d. l. à iudice. ad fin. ubi refert statutum, quod in causa prætor cognoscat. nam est ordinarius, quia habet à statuto, sed tñ non poterit delegare. ¶ 10 † Secundo prædicta conclusio procedit in iurisdictione ordinaria data a Principe, vel à lege ciuili. secus si à lege ꝓtoria, quia tunc delegari non põt ſm Bar. in l. 2. §. si intra dies. ff. de dã. infec. circa finẽ. Hoc dictum pro singulari reputat per Roma. ibi, & Imo. eadem l. § duas. ¶ 11 † Secundo nota, ſm Abb. casum, in quo prælatus circa episcopum habet iurisdictionem ordinariam respectu certarum personarum, & causarum priuatiuè ad episcopum. Sed istud nota. Abb. non videtur uerum simpliciter, vt uerba Abb. sonãt de iurisdictione data ꝑlato circa episcopũ, vt infra videbimus. sed hoc est speciale in domino feudi-

12 dl. † Et notandum est, quòd cum in causa feudali dominus sit iudex specialis, impetratio iudicis delegati nō ualet, nisi facta sit mentio, q causa esset feudalis, ita Bal. dicit in c. cū ordinē. de rescrip. ¶ Est etiā notādū, q licèt talis iurisdictio ordinaria sit, habet tamē minus iuris, quā iurisdictio, quæ generaliter ordi-

13 naria sit, † quia citatus corā domino feudi in dubio comparere nō tenet, licèt secus sit corā ordinario generali. l. si qs ex aliena. ff. de iu. si. & ita no. in domino feudi gl. dicit in c. j. in verbo, ad dominū, de inuesti. in mari. fact. vbi Bal. sequitur dicens, q hoc alibi nō reperit. Et hoc dictū allegat Aret. hic, & idē tenet And. Sic, hic pōderādo istū tex. in verbo, cōstat. vbi debet constare illos esse vasallos, ad hoc vt dominus feudi in eos iurisdictionē exercere possit, & posteriores sequunt. ¶ Sed tn̄ aduertēdū est, quia dicta gl. in d. c. j. nō probat iure. Et in ɔ̄triū facit ratio quę allegat in d. l. si quis ex aliena. vbi ille qui sit ex aliena iurisdictione, tenet cōparere, ne videat auctoritatē iudicis cōtēnere, & quia ipse iudex habet cognoscere, an sua sit iurisdictio. Si ergo citatus tāquā uasallus, ab eo, qui se dominū asserit esse, & cōstat illū esse dominum respectu aliorū vasallorū, sicut in d. l. si quis ex aliena, cōstabat illum esse iudicē respectu aliorū, dicēdū videt, q cōparere teneat, ne dominū & sic iudicē, videatur contēnere, & q a ipse habebit cognoscere, an sua sit iurisdictio, vt infra videbimus post Abb. Et maximè hoc haberet locū si agatur de modico præiudicio citati, vt in simili tradit Abb. in cap. ij. col. ij. de dila. Non ob. tex. hic in verbo, cōstat. q a istud verbū nō refertur ad dominū feudi, sed tex. hic loquit ad hoc, vt excludatur ordinarius, ne possit vasallus excommunicari. nā ordinarius habet fundatā intētionē, & ideo dēt ɔ̄stare illos esse vasallos, vt eximātur à potestate ordinarij. Glo. in d. ca. j saluari pōt, quādo ille, qui citauit asserens se dominū feudi. alios non haberet vasallos: ita quod nō cōstaret illum aliàs esse iudicem, & tali casu etiam generaliter non haberet locum text. in

14 d. l. si quis ex aliena. quia cessat ratio, quæ ibi allegat. ¶ † Tertio noto, vt Ab. dicit, q subiectus episcopo vniuersaliter nō tenetur respectu certę rei, in qua priuilegiatus sit, coram episcopo

15 respōdere, vt hic, & in c. cū capella. de priui. † Exemptio enim limitata in suo casu seruari dēt, & in alijs tenetur corā ordinario respondere, c. ex ore. de priuile. vbi Ab. in ij. no. & in c. tuarum. col. fi. de priuil. & in cap. fi. col. 8. de fo. compe. facit c. j. de priui-

16 leg. in 6. ¶ † Quarto nota, quod iurisdictio data uni inferiori

a aliquo respectu intelligitur, inquantum ille uelit [a] exercere iurisdictionem, & illo negligente, ad ordinarium iurisdictio de-

17 uoluitur. † Et idē in iurisdictione quæsita ex præscriptione, cap. irrefragabili. §. excessus. de officio ordinarij, & per illū text. secūdum Abb. hic, suppletur, vt ordinarius statuere possit terminum ad negligentiam conuincendam. & idem Abb. in d. § excessus. Solus Barba. hic dicit, quod de illo tex. ad istū casum nō bene arguitur, q a ille tex. loquitur in iurisdictione quæsita præscriptione quæ odiosa est, & non debet extendi ad istam, quę fauorabilis est. ¶ Sed responderi pōt, q immo etiam ista iurisdictio, quæ competit domino feudi etiam odiosa videt, vt infra Abb. dicit in gl. Præterea dato, q esset fauorabilis, tamē suppleri debet in casu negligentię per ordinariū, vt est casus hic. Et isto respectu non agit de cōcessione, quia de hoc immediatè est tex. hic, cū negligentia debeat suppleri ad conuincendam negligentiam terminus statui potest, put dicitur in d. §. excessus. nam isto casu, & in alijs, vbi negligentia suppleri debet, vt cap.

18 quanto. in fi. de officio ordinarij. † Et idē modus probādi negligentiam, siue materia fauorabilis sit, siue odiosa. & ideo terminus constitui potest, vt probatur in c. si capituli. de concess. præb. in 6. & cap. si tibi absenti. §. fi. de pben. in 6. & notat Abb. in cap. quoniam. el. 2. de offic. ord. uers. practica ergo puidēdi.

19 ¶ † Vltimo Abb. inducit illum tex. quod quando per legem ciuilē iurisdictio attribuitur alicui respū certę causæ, & qualitatis. q etiā clerici, in quibus ista qualitas cōcurrit, comprehēdūtur, vt hic patet in feudo, vbi iurisdictio data domino feudi, etiam locū habet contra vasallos clericos, vt Abb. hic deducit. Et pro resolutione eorum, quæ ipse dicit uidēdū est de duob. Primo, an verū sit, quod dominus feudi laicus habeat iurisdictionem in vasallos clericos. Secundo, de illatione, quā Abb.

20 hic facit. ¶ † Circa primum communis est opi. q ratione feudi ecclesia, & clerici, domino laico subijciantur, vt Abb. hic pro cōstāti præsupponit. & Innoc. in c. verum. in princ. de fo. cōpe.

21 & ibi Abb. col. 4. dicit tamē speciale in causa feudi, † q clericus coram domino feudi laico conueniri possit, alleg. c. solitę. de maiori. & obed. Idē tenet gl. xi. q. j. in summa. Bal. in l. fi. C. sine censu. vel reli. & in ca. j. col. 2. uer. extra q 10. de cōtro. feu. apud par. ie. & in l. sed & si. §. si liberta. in fin. ff. de in ius voc. Iac. Aluaro. in c. qui clericus. col. fi. in tit. si de feu. cōtrouersia. & in ca. j. §. statuimus. in primo nor. de sta. contra libe. eccle. & in cap. j. colum. 3. in tit. apud quæ, vel quos. Alexand. consil. 79. circa primum. primo solu. facit capit. j. de cleri. qui inuesti. fecit. & in c. j. de controuer. inter uasal. & episcopum. Solus Barb. hic, & in cap. verū. col. 4. de fo. compe. tenet ɔ̄trariū, quia hoc non pbatur in iuribus, quæ communiter allegantur. Nam tex. hic, ut patet, loquitur in domino feudi ecclesiastico. similiter in c. uerum. de fo. compe. non apparet, quod præpositus, de quo ibi in tex. loquitur, esset clericus. & ibi Gof. tenet quòd esset secularis. Eodem modo in cap. ex trāsmissa. eod. tit. nō dicitur, quod milites, de quibus in text. loquitur, essent clerici. Nō ob. d. c. solitæ. quia licèt imperator sit s. clericos, quatenus ab eo tenēt imperialia in feudum, non tamē hoc intelligitur quantū ad iurisdictionem fori, quia iura præcisè prohibent, quod laicus clericos iudicare possit, c. qualiter. & c. clerici. j. eod. Similiter nō ob. c. Romana. §. dēt. de appel. in 6. quem Mod. hic adducunt, quia loquit in causa appellationis interpositę ab ecclesiastico, & nō in principali cā, & ibi non specificat de clerico, & est gl. q̄ ibi

22 hoc dicit. ¶ † Similiter non ob. quod episcopus habēs feudum a rege, vocatus ab eo, tenetur ad ipsum accedere, vt no. in cap. patati de app. quia illud dicitur ad obediendum secundum iuramentum fidelitatis, & ad non litigādum. Et idem Barb. quædam alia adducit, quæ leuia sunt. Et ideo non est recedendum a communi opinione, quæ efficaciter probatur ratione, quā

23 Ab. hic adducit, † quia iura feudi approbata sunt ab ecclesia, c. nouit. j. eod. Bal. hic, & Car. in 3. notabili hic, Bald. in plu. feud. Petr. de Anch. in consi. 173. dominus Lazarus. Alex. cōsi. x. viso

24 instrumento. col. ij. lib. v. † Et facit, quia iura ciuilia, quæ loquūtur in contractibus, habent locum in clericis, vt not. in capit. j. de ope. no. nun. Sed feudū est contractus, c. de forma. 22. q. v. Abb. in c. quæ in ecclesiarum. de constitu. Cum ergo iura feudorū specialiter dicāt, q dominus feudi habet iurisdictionē in vasallos, etiā de uasallis clericis hoc intelligi debet. ¶ De illatio-

b ne, quam Abb. facit, [b] breuiter conclude, quod nō sit vera, quia hoc solū habet locū in causa feudi, in qua specialis ratio videtur, per ea quę Abb. j. dicit, & quia in causa feudi hoc videt approbatū p canones, vt supradictū est. Secus ergo in alijs videt, q a lex ciuilis nō habet potestatē in clericos. c. ecclesia, de cōstitu-

25 tio. † Et q a sequeret, q clericus negotiator in aliquo exercitio

c deberet corā rectore illius artis [c] cōueniri, iuxta l. fi. C. de iurisdi. omn. iudi. qđ falsum est, c. fi. de vi. & hone. cleri. Et ita Aret. hic, col. ij. cuius rationes reassumunt Mod. in c. ecclesia. de cōstitut. car. xi. ver. nō omitto. ¶ Nō ob. auct. habita. C. ne fili. pro

26 patre. † q a nō habet locū in scholaribus clericis sm̄ Abb. in c. si diligēti. col. pe. de fo. cōpe. & illa est cōstitutio Imperatoris. q̄

27 nō pōt ligare clericos. d. c. ecclesia. de cōstit. ¶ † Successiue Abb. cōcludit, q iurisdictio, q̄ dat dn̄o feudi, uidet data priuatiue ad ordinariū, vt hic & c. ex trāsmissa. j. tit. j. c. Imperialē. §. fi. de prohibita feu. alie. p Frideri. Et rationē adducit, q a dn̄s habet directū dominiū, & in causa ppria videt quodāmodo iudicare. Et adde, q nō agit de suo interesse, ex quo vtrq; est suus vasallus. aliàs ista ratio faceret in ɔ̄triū, q a in causa propria quis iudicare nō pt, l. j. C. ne quis in causa ppria. & Abb. tradit in consil. 83.

28 conditoris omniū. col. 6. lib. j. ¶ † Et ista cōclusio specialiter habet locū in dn̄o feudi: aliàs regulariter, sm̄ Abb. hic, iurisdictio,

d quæ in aliquo speciali casu alicui tribuitur, cumulatiuè [d] con-

e cessa uidetur. [e] l. fi. C. de iuris. om. iud. Bar. p illū tex. in l. j. C. de offic. pfect. vrb. bonus tex. in c. pro hoc. de hęre. in vj. & ibi Dom. & plura allegat Rom. cōsi. 393. præsens consultatio. cum pcor. vt per Mod. in c. pastoralis. de officio ordina. ¶ Sed tn̄ prædictis iuribus responderi pōt. nam d. l. fi. quam Abb. allegat hic, nihil dicit de ordinario & d. l. j. de offic. præfectū vrbis, habet locū q a ibi tex ultra procedit ita disponendo. aliàs ergo secus fuisset, vt not. respōdet Ang. in l. cū prętor. in prin. ff. de iudi. & tex. in c. p hoc præallegato, loquitur in casu speciali hęresis. Et idem in hoc

f ultra oēs insistit Barba. in c. ij. de offi. lega. & ibi videt ponere regulam affirmatiuā, q in dubio [f] ordinaria iurisdictio adempta sit. & hoc idē Pe. Philip. de Cor. consi. 10. primus quidē. lib. ij. & etiā Alex. in l. testamēta. col. fi. C. de testa. in l. Gallus. §. ille casus. de lib. & posth. & in l. Titiæ textores. col. ij. de leg. 2. Aret. in l. p interum. §. si quid post. de lega. j. Bald. consi. 385. visis omnibus. col. ij.

ADDITIONES.

a ¶ Velit. Hinc est, q subditi subalternorū nō possunt declinare præsidem prouinciæ, nisi a suis dominis requirantur.

b ¶ Abbas facit [illegible].

c ¶ Artis [illegible]

d ¶ Cumulatiue. Vide Ang. & Pau. in l. testā omnia. C. de testa. Soc. in c. cū contingat, not. ultimo. de for. compe. Fel. in c. pastoralis. de offi. ordi. Ias. in l. quod in rerū. § pe. l. Titię textores, de leg. j. Hippo. Marsi. in l. fi. nu. 28. ff. de iurisdi. om. iud. Are. in consi. cij. Philipp. Dec. in l. j. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi.

e ¶ Sil. Ald. Concessa videtur. De quo uide Dec. in c. prudētiam, in prin. col. 3. vbi addidi quædam, supra de offi. delega.

f ¶ In dubio. Vide Ange. in l pen. de cano. largit. eui. l b. x. Phili. Deci. cōsi. 644. Carol. Ruin. consi. 7. lib. 4. Albert. Brun. consi. xlvii. Sed quidquid dicas in dubio uera est prius regula Panor.

col.2.vol.4. Pet. Phili. de Cor. cōſi. av. in præſent l.eo. 1. vol. 2. & 29 dixi ꝯſi. 3. Iſta adde ad dicta Mod. in d.c. paſtoralis. ¶ †Subſequē ter Abb quærit, an ſi cauſa feudi, quæ coram dn̄o tractari dēt, coram ordinario agitatur, valeat proceſſus, & ſn̄ia inde ſecuta. Et conſiderandū quatuor caſus, in primis tribus caſibus cōclu dit, ꝙ nō. Et fundatur iſta concluſio per iſtum tex. in verbo, ꝓhibemus. ergo actus in contrarium non valet, quia contra pro 30 hibitionem legis fit, l. nō dubiū. C. de legi. & †quia vaſalli nō pñt iuriſdictionem, quæ competit dn̄o feudi, contra eius volunta tem prorogare, ſm Bar. in l. j. ff de iud. & in l. j §. & poſt operis. ff. de noui ope. nun. & ita ſimpliciter poſteriores omnes ſequū tur. ¶ Sed aduertendum eſt, quia rationes prædictæ non vr̄r efficaces. nam iſta prohibitio, quæ ponderatur hic, in verbo, ꝓhibemus, non reſpicit proceſſum, vel ſententiam latam ab ordinario, ſed ſententiam excommunicationis, quo caſu tn̄ valet ſententia excommunicationis lata contra prohibitionem, vt no. in c. ſacro. de ſen. excom. Similiter alia ratio, quæ allegatur, quia nō pōt prorogatio fieri ſine cōſenſu dn̄i, nō videtur hr̄e locum in iſto caſu, qn̄ coram ordinario litigat̄. ut in ſimili de clerico no. Abb. in cōſi. 25. attingam. col. j. vol. j. ita limitādo c. ſignificaſti. de fo. cōpe. & in d. c. ſignificaſti. hoc idem Abb. di- 31 cit col. 4. †quia res de facili reuertitur ad ſuam naturā, l. unus. §. pactus ne peteret. verſi. quod in ſpecie. ff. de pac & 15. diſt. c. ab exordio. In alio iudice nō ordinario, prædicta bn̄ ꝓcederēt, qa ſm communem opinionem nō pñt vaſalli iuriſdōnē dn̄i feudi prorogare ſine conſenſu eius, ſm Ale poſt alios quos refert in d. l j. §. & poſt operis. col. fi. de no. ope. nun. Abb. cōſi 83. con 32 ditoris omnium. col. 6. vol. i. †Retenta tn̄ concluſione Abb. iſta a non hr̄e locū in feudo franco,[a] ſm Bal in l. 1. col. 2. ver. & unū b ſcias. C. ſi a nō cōpe. iud. ¶ Arc hic ꝯriū[b] tenet. qa licèt nā feudi alterata ſit in aliquo, in aliis tn̄ remanet, vt feudū, c. i. de feu. 33 nō hab. ꝓpriā naturā ſeu †Et quia licet feudū francū ſit, tn̄. nō eximitur uaſallus à iuramento fidelitatis, ſm Io. An. in rub. de ꝑſcr. in add. Spe. Vnde cū remaneat uaſallus, ſubeſt rō, quæ eſt ī aliis vaſallis, ut iuriſdōnē prorogare nō poſſint. ¶ Non tn̄ rn̄det Arc. ad rōnē Bal in d. l. 1. C. ſi à nō cōpe. iu. quæquidē efficax vr̄ 34 dum inquit, ꝙ feudum francū alienari pōt dn̄o irrequiſito. †& Bal. idē notat in l. ſi plures. col. 2. C. de cond. inſer. & in aue. niſi rogati. col. pe C. ad Trebellia. & ſtante hoc, ꝙ alienari poſſit: ergo a fortiori vr̄, ꝙ dn̄o irrequiſito etiā iuriſdictio eius poſſit ꝓrogari. Et iſta opinio Bal. verior vr̄, qn̄ eſt feudū francum, & liberū, prout verba ſonant quia alienari pōt, aliàs ſecus ſcilicet, qn̄ aliquo reſpectu tm̄ eſſet francū feudum, prout Arc. diſtinguit no. cōſi. 14. viſo, & diligēter. Alc. conſ. 30. quia omne datū, col. fi. uol. 1. & ſm iſtā diſtinctionē intelligit̄, ꝙ no. Bal. in pręlo. feu. col. pe. diuiſi. §. et ad ſupradicta facit, quia ut ſupra dictum 35 eſt, †licèt natura feudi in aliquo alteret̄, in aliis tn̄ retinet nām feudi, vt no. Bal in l. 1 in 16. q. ff. de rerum diu. & in prælud. feu. col. 7. ver dixi ſexto. Cal. in cōſi. 11 in ti. de feu. Roni. conſi. 70. viſis. Pau. de Ca. io conſi. 162. circa id quod primo quęritor. Et idē no. Bal. tradit in c. i. col. fi. ver. alia quæſtio formatur. de capi 36 ta. qui cur. vend. ¶ †In quarto caſu cōcluſio Abb. eſt poſt And. de Iſer. contra d. Ant. ꝙ valet iudiciū agitatū p vaſallos coram ordinario, dn̄o ſciēte, & patiente. Et fundat̄ iſta ꝯcluſio ꝑcipuè tribus rationibus, quibus tn̄ Arc. conatur reſpōdere. Prima eſt quia ſm Inn. in c. ex parte decani de reſc ſi patior aliquē agere c nomine meo, videor mandare.[c] Arc. rn̄det, ꝙ hoc modo vr̄ bonū ſimile, quia qn̄ agitur nomine meo, actus facilius ratificari pōt, vt no. in l. ſi pupilli. § itē quæritur. ff. de neg. geſt. Et ſic maior vr̄ præſumptio, qn̄ patior aliū agere nomine meo, q̄ ſi actus fiat nomine alterius. Sed replicari pōt illud eſſe verū, qn̄ tractat̄, ꝙ actus principaliter alicui aſcribatur. ſecus vr̄ in caſu propoſito vbi ſolū agitur, ꝙ cōſenſus requiſitus remittat̄, nam talis ꝯſenſus facilius remitti debet, ea quo actus principaliter in ꝑſonā 37 alterius fundat̄, vt j. dicā, quia aliud eſt facere, †aliud eſt facien te conſentire, l. aliud eſt vēdere. ff. de re iu. Et circa dictū Inn ī d. c ex parte decani. late inſiſtit Ale. in l ſæpe. car. 12. ff. de re iudi. ¶ Secūdo Abb. all: gl. l. ſæpe. & c. quāuis. de re iu. cum ſi. In quibus patet, ꝙ ille qui patitur agere aliū, ſibi ꝑiudicat. Arc. rn̄det, ꝙ illi ſunt caſus ſpāles, qui nō dn̄t trahi ad caſum noſtrum, & qa vaſalli non deducunt in iudicio ius dn̄i, ſed ſuū. Ad hoc replicari pōt, ꝙ ſi taciturnitas operat̄ cōſenſum in actu magis ꝑiudiciali, videlicet, qn̄ qs a iure, ꝙ ſibi principaliter cōpetebat, excludit̄ a fortiori in caſu iſto, vbi agitur de leuiori ꝑiudicio, ui delicet, vt ꝯſenſus remittat̄ in actu parui ꝑiudicii, & qa ēt caſus ſpāles ad alios ſimiles caſus extendunt̄, in quib, eadem rō, vel maior vr̄, c. cū dilecta. de confir. vti. ¶ Tertio Abb mouet̄, qa in 38 iſto caſu agitur de leui ꝑiudicio, †qa iudicare eſt onus, & ubi agitur de modico præiudicio, tacēs pro conſentiente hr̄, l. quā Tuberonis. § 1. ff. de pecu. Bar. in l. quæ dotis. io fi. ff. ſo. ma. Arct. rn̄det, ꝙ nō vr̄ tractari de modico ꝑiudicio, qa ſpernit auctoritas dn̄i feudi, & vr̄ ei fieri quædam iniuria ar. l. litigatores. ff. de arb. Sed replicari pōt, ꝙ hoc haberet locum, qn̄ corā dn̄o feudi iudiciū īchoatū fuiſſet, prout loquit̄ d. l. litigatores. ſecus videt̄ in caſu iſto, vbi dn̄s aditus nō fuit. ¶ Quarto Abb. adducit aliud ſimile, quia ea parte prorogantis iuriſdictionem tacitus cōſenſus ſufficit, ſm Inn. in c. ad petitionem. de accuſ. not. in l. 1. ff. de iud. vbi Bar. in fi. ita ergo vr̄ in iudice. Ad hoc, licèt Arc nihil dicat, rn̄deri pōt, ꝙ illud verū ſit, qn̄ tacitus cōſenſus ex aliquo facto colligit̄. ut quia partes litigant corā iudice alieno, ſecus vr̄ in ſimplici ſc̄ia, & taciturnitate, de qua agit̄. Sed replicari pōt ut ſtatim dicam reſpondendo ad ar. Arc. q̄ ꝯ opi. Abb. duo addu- 39 cit. ¶ †Primo, quia ad prorogādū iuriſdictionē nō ſufficit ſc̄ia cū taciturnitate, ſm Inn in c. præterea. de dila. Bal ꝑ illū tex ī l. ſi quis ex conſenſu. C de epiſ. aud. Ale in l. 2. ff. ſi quis in ius. ita ergo vr̄ in iudice. Sed videt̄ ꝙ aliud ſit in partibus prorogantibus iuriſdictionē, in quibus actus prorogationis principaliter fundat̄: ſecus vr̄ in iudice, vbi ſolū agitur de conſenſu requiſito pro intereſſe eius, in quo vr̄, ꝙ ſufficit ſcientia cum taciturn- 40 nitate. †Et in ſimili videmus, ꝙ iudex non poteſt exercere iuriſdictionē in aliena diœceſi de conſenſu illius iudicis, & tali caſu ſufficit ſciētia cū taciturnitate, ſm An. Car. & Imo. in pe. co. in c. p. & g. de of. deleg cū cōcor. ut per Ale. in l. fi. col. 2. ff. de iuriſd. om. iud. ¶ Secundo Arc. alle. c. epiſcopū. 9. q. 2. vbi epiſcopus nō pōt in aliena diœceſi aliquid facere ſine uoluntate, & teſtimonio epiſcopi diœceſis. Nam ꝑ illa uerba vr̄ ꝙ expreſſus ꝯſenſus requirat̄. ita ergo, ſm eū in caſu iſto vr̄. Sed rn̄deri pōt, ꝙ illa uerba intelligunt̄ ſine uoluntate, & teſtimonio. i. ſine uolū 41 tate, de qua apparet. Et ſatis apparet, †ſi probatur ſc̄ia cū taciturnitate, prout Doc. cōiter tenēt in terminis d. c. epiſcopū. & ī præal. c. p. & g. de off. dele. Et cōcludēdo opi. Abb. verior vr̄, quā tenet Bal. in c. 1. col. 2. ver. quęro an iuriſd. de inueſt. in mari fac. & Bald. in c. Imperialē. §. fi. de prohi feu. alie. per Frid. col. pen. ver. quid in dn̄o ignorāte. Sequit̄ Maria. in c. ex tranſmiſſa. in v. q. prin. de ſo. cōpe. Et in ſimili uoluit Abb. in c. ſignificaſti. de for. comp. Et iſta cōcluſio probatur per rōnē Abb. quia agitur de modico ꝑiudicio, quia iudicare eſt onus, quod de facili qs vr̄ remittere. ſm gl. in c. ſi ꝯ unū. de of. deleg. in 6. & qa dn̄s, q ſcit & nō cōtradicit, vr̄ negligens. ar. l. i. §. ſciēdū. & qd̄ ibi Bald ff. de magi. conue. Ale. in l propeꝛandū. in prin. C. de iud. & quia cā ad ordinariū reuertit̄, per ea, quæ ſupra dixi. ¶ In gl. i. in fi. Abb. 42 poſt alios late inſiſtit cōſiderādo plures caſus. †Primus, qn̄ eſt q̄ſtio inter dn̄m, & tertium, qui forte dicit dn̄m eſſe obligatum ſibi ad infeudādū, & tali caſu ad ordinariū cognitio ꝑtinet. & facit tex. quē Arc. adducit in c. i. de contro. inter do. & epm̄. Et iſtā concluſionē probat Ol. cōſi. 272. reuerende pater. in prin. & Ale. cōſi. 70. circa prin. col. 2. vol. 1. Maria. conſi 1 . qm̄. col. 8. facit gl. in c. Imperialē. §. fi. de proh. feu. alie. per Fri. ¶ Sed m̄ iſta concluſio vr̄ dubitabilis in terminis, in quibus loquit̄ Abb. in eo, qui dicit dn̄m obligatū ad infeudandū, & ſic agit̄ actione ꝑſonali ad feudū. tn̄ vr̄ ꝙ de iſta actione perſonali idē iudicet̄, qd̄ de cauſa feudali, & ſic non ordinarius, ſed pares curiæ iudices videantur. Et ita Bal. dicit in c i. § ſi qua controuerſia. circa fi. de pa. Conſtan. Et facit, quia, ut vidimus in c. quanto. §. eo. de actio. perſo. ad iuſpa idē iudicamus, quod de ipſo iure patr. Et in ſimili not. Barto. in l. Gallus. §. nunc videndū. ff de li. & poſt. Sed poteſt reſponderi ꝙ iſto caſu non ſufficit, ꝙ cā ſit feudalis, ſed requiritur ēt, ꝙ ille ſit vaſallus, cū quo contenditur. d. c. i. de cōtro. inter do. & epm̄ & in d. c. Imperialem. §. fi. Itē ēt dici pōt ꝙ hoc in iſto caſu nō procedat, quia iſta iuriſdictio q̄ conceditur dn̄o feudi, extraordinaria eſt, & reſtringi debet, quia tendit in derogationē iuriſdictionis ordinariæ, iuxta gl. in cle. fi. de offi. ord. & qa fauorabile eſt, ꝙ iuriſdō ad ordinariū reuertat̄ iuxta gl. in c. ſtatutū. in uerbo, numerādū. de ꝓb. in 6. facit c. ab exor- 43 dio. 35. diſt. ¶ Secūdus caſus eſt, †ſi ſit cōtentio inter vaſallū, & aliū, q nō ſit vaſallus, & ſilr ad ordinarium recurritur, ſm Abb. 44 hic poſt gl. & alios hic, †qa iuriſdō limitata dn̄o feudi, ꝯcedit̄ inter vaſallos, d. c. Imperialē §. fi. Et ꝓbat̄ iſta cōcluſio in c. i. de cōtro. inter do. & aliū. Cū enim iura loquantur de ꝯtētione inter vaſallos, iſta qualitas ꝑſonarū debet uerificari, ut in ſimili no. Io. An. in c. i. de homi. in 6. & ibi Gem. in uer. ſacri. facit, qd̄ no. Bart. in l. diuus. ff. de teſt. mil. cū ſi. Et iſtā ꝯcſonē Abb. ēt tra- 45 dit cōſi. 83. conditoris omniū. col pe. vo. 1 ¶ †Tertius caſus eſt, ſi ſit quæſtio inter uaſallos, nō de cā feudi, ſed de alia extrinſeca a feudo, & tūc ordinarius cognoſcit, vt Abb. cōcludit hic, & facit dictū Bal. in c. i. col. i. ver. adde dictū Inn. de inueſt. in mari. fac. ubi inquit, ꝙ quotiēs agit̄ alia uia, q̄ ex lege feudorū, vr̄ ad aliū effectū, q̄ ſimplicis feudi, ordinarius cognoſcit. allegat Inn. hic, &

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald Franco. Vide plura per Dec. in c. in præſentia. colū. 3 9. in fi. de proba.

b ¶Contrarium. Et bene, quicquid dicat Dec. poſt Bal. quia in dubio cenſentur tantum onera viriLia, ſeu pecuniaria remiſſa, non autem ea, quæ ſunt obſequii, & honoris, in quas iuriſdictio feudalis.

c ¶Mandare. Sed hæc regula non eſt vera. Alex. in l. ſæpe. cum ſeq. de re iud. & conſi. 90. lib. 4.

hic. & hoc dictum facit pro tribus casibus supradictis, pro qb⁹ ẽt facit c.j. de cog. feu. vbi ad ius cõmune recurrit in casib. in qbus iura feudorum non disponunt. Et ideo iura tribuunt iurisdictionẽ dño feudi inter vasallos, qñ est quæstio de feudo, & ita expresse dicit tex. in d.c. Imperialẽ §. fi. bñ sequit, q si nõ sit contentio de causa feudi inter uasallos, q dñs nõ cognoscit, sed ad ordinariũ recurraẽ. Nam ẽt si simpliciter dño feudi inter uasallos iurisdõ cõcederet, & nõ exprimeret de cã feudi, ita tñ etiã intelligeret, quia isto respectu ille dñs dr̃, & illi vasalli appellantur, vt in simili in iurisdictione, q̃ concedit præposito alicuius 46 artis. † Nam intelligit in causis ad artẽ illã pertinẽtib. [a] sm Bal. in a l. ita. §. ex hoc edicto. versi. secundo facit in argumentũ. p illũ 47 tex. ff. nau. ca. stabula. & ibi ẽt Bal. dicit ver. & per hunc tex. † q iurisdictio data syndicis intelligit in pertinẽtib. ad effectum, p quo syndici cõstituti sunt, & Bal. in l. obseruare. §. pficisci. q. 2. ff. de off. procon. & le. & l. 1. C. ubi de ratioci. cum cõcor. ut p Mo. 48 in c. cũ ordinẽ de rescr. ¶ † Quartus casus est, q si sit quæstio inter uasallos de causa feudi, dñs cognoscit, vt hic, & c. ea trãsmissa, & c. vers. j. ei. 1. cũ sim. Et ista conclusio intelligit, qñ sunt uasalli b aliorũ feudorũ, secus [b] aũt est si nõ haberent, nisi illud feudum de quo cõtendit, quia tũc ordinarius cognoscit, & nõ dñs feudi. qa nõ cõstat, eos uasallos, ex quo uterq; asserit se uasallũ, & alius negat: & ideo tali casu nõ verificat, q dñs inter uasallos cognosceret, merito requirit, q sint uasalli aliorũ feudorũ, put uoluit gl. q̃ communiter approbat, & ita intelligit in d.c. Imperialẽ. §. fi. in uer. duos. in prin. secus aũt si ageret solũ de feudo, de quo cõtendit, in quo nõ constaret utrunq, esse vasallũ, & qa uterq; esset inuestitus, & cõtendit forte, de finibus: nã tali casu ẽt dñs haberet cognitionẽ, dato q isti nõ sint uasalli aliorũ feudorũ, qa satis uerificat, q cõtentio sit inter uasallos, & isto casu pcedit, qd Abb. hic dicit, qui vr̃ reprobare gl. pallegatã, sed de- 49 fendit, & declaratur, ut dictũ est. ¶ † Secundo pdicta cõclo limitar nõ hr̃ locũ, qñ dñs feudi coactus fuit inuestire illũ, quẽ prius 50 recusauit iniuste. nã tali casu dñs nõ erit iudex, † qa iniustus in uno, in alio p̃sumit iniustus. ita Bal. in c. 1. ver. si qua cõtrouersia. in fi. de pa. Cõstan. allegat c. i. de controu. inter uasa. & epm. ¶ Sed aduertẽdũ est, qa rõ Bal. infert, q recusari possit, non aũt 51 q ipso iure, & absolute nõ sit iudex. † Nam videmus idẽ i paribus curiæ, q pñt recusari, si suspecti sint pp rõnabilem cãm, sm Bal. in c. 1. uer. dic ergo. in ti. an apud iud. uel curiã qõ feudi. Per hoc tñ non tollit, quin sint iudices inter dñm. & uasallũ, ut j. dicam. ¶ Præterea, licẽt dñs iniustus fuerit circa inuestituram ubi agebar̃ de aliquo interesse, nõ ita tñ vr̃, ut debeat suspectus 52 iudicari inter uasallos, ubi nõ agit de interesse eius. ¶ † Tertio limitat pdicta cõclusio, ut nõ habeat locũ si esset qõ inter uasallos, q essent capitanei, quia inter tales ipse Imperator cognoscit. c. 1. in ti. apud quẽ, uel quos controuet. feu. ter. deb. Sed ut Bal. ibi in prin. declarat, ille tex intelligitur de illis, qui dicebãt se inuestitos ab Imperatore, & sic Imperator ibi tanq̃ dñs cognoscit sõ iste casus sm regulã pcedere vr̃, alias limitationes ple- 53 quuntur Mod. hic. ¶ † Quintus casus est, si sit qõ inter dñm, & uasallũ in cã feudi, recurrit ad pares curiæ d.c. imperialẽ. §. fin. & ita Bal. i prin. latius istã rlã tradit. Et ibi versi. qd si dñs feudi, ẽt cõcludit, q si dñs feudi superiorẽ nõ recognoscit, ut est Rex Frãciæ, q tn pares curiæ cognoscunt, idẽ tenet Iac. Alua. in c. 1. col. 1. uer. itẽ dicẽdu. in ti. apud quẽ, uel quos cõtentio cẽ debeat de feudo. ¶ Sed in cõtrũ facit, qa ex quo talis q superiorem nõ recognoscit iudicare p̃t in cã ppria, sicut Imperator p̃t, l. pxime. ff. de his, q̃ in testa. delẽ. no. in c. cũ uenissent. j. eo. cessare vr̃ rõ, quare recurrar̃ ad pares curiæ, nisi dicam⁹ dictũ Bal. pcedere de honestate, ut suspicio remoueat. ¶ Et pdicta conclusio pcedit, nisi aliud sit de cõsuetudine, uel p priuilegiũ aliquod ordinatũ, sm Bal. in d. §. fi. in prin. Abb. p illũ tex. i c. nouit col. 5. uer. nota, q p cõtrã cõsuetudinẽ. j. eo. facit c. cũ cõtingat. de fo. cõp. ¶ Et quod s̃ dictũ est de cã feudi inter uasallos, nõ pcedit iter 54 libellarios, seu emphyteuticarios, † qa si inter illos oriar̃ cõtentio de reb. eis cõcessis, in emphyteusi. dñs eorũ non cognoscit, sm Bal. in rub. s̃. eo col. 3. ver. sed nunqd & ibi plures differentias ponit iter uasallũ, & emphyteuticariũ, & de hoc qd dictũ est no. Ro. cõsi. 212. quo ad primũ. in secundo dubio ubi videt 55 idẽ tenere. † Et facit, qa ista dispõ est cõ i⁹ cõe, ex quo recedit ab ordinario iudice. Vñ ñ valet argũ de feudo ad emphyteusim in his, q̃ sunt cõ ius cõe, sm Alex. i l. diuortio. §. si fundũ. col. 2. ff. so. ma. & cõsi. 100. viso themate. co pe. vo. 4. Et pdicta pclo ẽt limitar̃ plurib. modis p Mo. hic & d oĩb. pdictis late insistit Imo. hic, & aliã distinctionẽ ponit Bald. in c. j. col. 1. de inuesti. in ma. sa. & alr̃ distinguit Ro. cõsi. 212. pallegato. in 2. dubio. latẽ Maria. i c. ea trãsmissa. col. 3. 4. & 5. de so cõp. Iac. Alua in c. j. col. 2. & 3. apud quẽ, vel quos cõtẽtio cẽ dẽat de feudo. Alc. cõsi. 79. s̃. allegato. vol. j. in cõsi. j. in prin. vol. v. Maria. cõsi. 12. s̃. alleg. Abb. in d. cõsi. 82. nouissime hãc mãm reassumit Iac. de S. Geor. i tract. 56 de feu. in uerbo, & dicti uasalli. car. 59. † Quid aũt si non sint pares curiæ? Abb. cõcludit, q ad ordinarium recurratur, sm gl. in

d.c. Imperialem. §. præterea Et hoc comprobat Aret. hic p c. 1. circa med. si de inuestit. feu. controuersi. inter do. & vasal. & in c. 1. de controuer. feu. apud pari. Et in simili allegat, quod not. Bar. in l. vbi abiunt. ff. de ru. & cu. da. ab his. Et in simili adde di- 57 ctũ Bar. in l. si vacantia. C. de bo. vac. lib. x. † vbi inqt q uacante procuratore fisci p̃ses prouinciæ, q est ordinarius in loco supplet officiũ eius. & in simili, si ciuitas nõ habet syndicum, p̃ses 58 ciuitatis supplet † vices eius, sm Bar. in l. nulli. in prin. ff q cuiusque vniuer. qd dictũ pro no. allegat Ang in §. p̃terea. car. 9. ver. 59 ad unũ tñ aduertas. Inst. de excep. † Qui aũt dicant pares curiæ, Abb. post Inn. & alios cõcludit, q sunt alii uasalli eiusdem dñi qui dicunt pares, qa paria debẽt habere feuda, vt c. j. si de inue. inter do. & vasa. lis oriar̃. ibi, pares eius, & qui ab eodẽ dño feudũ teneãt. & istũ tex. allegat Ant. hic, & prius allegat Bal. dicẽs esse mẽti tenendũ, in l. j. q. 30. ff. de rerũ diui. & illũ allegat Ro. i consi. 212. quo ad primũ. col. 2. Alex. cõsi. 79. circa primũ. ¶ Est tñ aduertendũ, quia in d.c. j. ponitur copula, & inter pares curiæ. & eos, qui ab eod. dño feudũ tenẽt. q̃ copula arguit diuersi- 60 tatẽ, vt no. in rub. ff. de iur. & fac. ign. † Sed dici põt, q ponar̃, & p id est, ut per gl. 2. in l. si in uenditione. ff. de euic. & in c. cupiẽtes. §. deniq. de elec. in 6. facit, quod no. per gl. in l. eos. ff. de cõdi. & dem. ¶ Item non videtur verũ qd Abb. simplr̃ dicit, q pares curiæ paria debent habere feuda. Nam in contrarium est, q 61 no. Bal. in rub. s̃. eo. col. pe. ver. quæro, quidam sunt vasalli. † vbi inquit, q pares curiæ intelliguntur alii uasalli etiam minores, quia pares sunt in qualitate. & licẽt minores sint, plus, & min⁹ non differunt specie, l. fi. de fun. inst. & hoc modo dictum Inn. & Abb. hic declaratur, ut intelligatur de paribus i qualitate feudorum, licẽt non in quãtitate. ¶ An autem oẽs pares curiæ sint 62 iudices. Abb. hic circa hoc duas opiniones refert. † Prima est, q vnus. vel plures ex paribus à dño eligantur, totidẽ à uasallis, & pro ista opi. est tex. in c. j. de controue. feu. apud pares ter. & per illũ tex. ita tenet Are. hic. & Marian. in d.c. ex transmissa. col. 4. ver. 4. quæro. ¶ Secunda opi. est, q omnes pares simul iudices sint, & ipsi quibusdam ex eis committunt. Et istam videtur tenere Abb. hic. Sed opiniones concordari possunt, sm Maria. in 63 d.c. ex transmissa. † vt dicamus q pares habeant iurisdictionẽ, per modum electionis partiũ, & si partes concordare non pñt ipsi eligant. & quod dictum est de paribus intelligitur de illis, q sunt in loco vbi res sita est, sm Bal. per illum tex. in c. 1. §. si qua. ver. & nota hic. de pa. Cõstan. & in c. 1. §. si. de prohi. feu. ali. p Fri. col. 2. ver. quæro vtrum pares. & ibi dicit, q si in loco non reperiuntur, uocari debent illi, qui sunt uicini. ar. l. diuus. ff. de tuto. & cura. dat. ab his. & sequitur Are. hic, & Maria. in d.c. ea transmissa. col. 4. q. v. vbi addit text. in c. 1. & 2. 6. q. 1. ¶ Et ea secunda opi. s̃. relata infertur, sm Abb. q iurisdictio, quæ paribus curiæ 64 iure speciali conceditur, delegari tamen põt. Et facit, † quia iurisdictio ordinaria, quæ alicui ex priuilegio tribuit delegari potest, sm d. Ant. per illum tex. in c. fi. in 1. no. de off. ord. ubi Bald. idem dicit circa fi. ver. ex pdictis. q tñ intelligit. ut dixi in no. in d.c. fi. & ille tex. loquitur. ut delegari possit vnicuiq;. Doc. tamẽ hic loquuntur de commissione, quæ debet fieri quibusdã ex 65 eis. † & iõ Abb. infert, q Doct. collegii quibus ex forma statuti, causa appellationis cõmittitur, poterunt uni, vel duob. ex eis cõmittere, & tali casu vr̃, q omnium aliorum consensus reqrat, sm Arch. in c. episcopus. 16. q. 7. & Abb. in c. quia pp. & ca. scriptum col. 2. de elec. De quo tamen dicendum est, vt dixi in 66 c. cũ omnes. co. v. de const. ¶ An autẽ si agar̃ de qõne possessionis rei feudalis inter uasallos, cognitio ad dñm feudi ptineat. Abb. hic cõcludit, q sic, cõ gl. hic, quæ cõiter reprobar̃, sm Bald. 67 hic. & idẽ tenet Bald. in c. 1. §. si qua. de pa. Constan. dicẽs† q licẽt agatur de possessione, causa tñ dr̃ feudalis, & Bal. in c. 1. §. inter pares. in prin. versi. sed quæro. de lege Conra. & in l. 3. C. si à nõ cõp. iu. in prin. ver. quæro, quid si inter uasallos. vbi inquit, q cã possessionis, & proprietatis ptinet ad nãm feudi. allegat c. i. de mil. vas. qui contu. est. & ista est cõis opi. sm Aret. hic. col. 4. p quia facit, qa cã possessionis dẽt terminari vbi cã proprietatis agitar̃, c. i. de cã poss. & l. nulli. C. de iudiciis. ¶ † Et qa si causa 68 cõmittar̃ simplr̃ iudici delegato, cã possessionis, & proprietatis cõmissa vr̃ in iurisdictione delegata. d. c. 1. de causa possessionis A fortiori idẽ dñm est i ista iurisdictione, q̃ ordinaria ẽ, cũ à lege cõmittar̃, ut notar̃ in l. & qa. ff. de iuris. om. iud. & s̃. dictũ 69 fuit. & facit gl. in c. fi. j. eo. q̃ dicit † q cã spiritualis dr̃ si agatur de possessione, sicut si agatur de proprietate rei spiritualis, & not. Abb. in c. literas. col. 2. de iuro calumniæ. Ioã. And. in d.c. fina. ubi Barb. post alios late insistit. & facit l. cũ hi. in prin. ff. de trãs. & quod ibi Pau. de Ca. & quod no. Bar. in l. solẽt. ff. de ali. & cib. leg.

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Pertinentibus. Vide Bar. in l. fi. C. de iur. om. iu.

b ¶ Secus. Imo tunc maxime procedit sm consuetudinem feudorum, quæ tamẽ non seruar̃ in regno Franciæ, vbi dominis feudorum nulla ob id iurisdictio cõpetit. Cæterũ de his vide plene p Fran. Cur. in trac. feu. in 7. & ult. parte.

leg.cum ſi.vt dixi in c.quanto.ſ.eo.Et cõcluſio prædicta bñ pcedit, qñ agit de poſſeſſione ſimpliciter.† ſecus ſi occaſione poſſeſſionis extrinſecus agitur ad aliquam pœnã, quia tunc nõ eſſet cã feudalis, ideo coram ordinario agendum. vt Bal. ↄcludit in d.l.3.in prin.C.ſi à non compe.iu.& in d.c.j.§. inter pares, de lege Contra. & ita concludunt Are.& Mod.hic.¶ Obſtare tñ videtur, ꝙ diximus in c.i.ſ.eo.col.xa.in antiquis ſcriptis, vbi cõcluſum fuit, ꝙ pro intereſſe ↄctus, & ad pœnã, ↄ illum, qui nõ obſeruauit pmiſſa, agit corã illo iudice, qui habet iuriſdictionẽ in ↄctu principali, allegando Aret.cõſi.83.qm multa. ¶ Sed rñderi poteſt, illud habere locum in intereſſe, vel in pœna appoſita in contractu, de qb. cogitatũ fuit à partibus. ſecus eſt in iſto caſu, ubi agitur de pœna omnino extrinſeca ab ipſa cauſa feudali. q̃ accidentaliter contingit, prout Doc. hic loquuntur.

71 † Et facit, ga iſta iuriſdõ, q̃ tribuit dño feudi, extraordinaria eſt, & ↄ ius cõe, vñ ſtricte interpretari debet, qñ agit de cã feudi immediate, vt in ſimili in cauſa hæreſis tradit Cal.cõſi.2.ĩpoſuit inquiſitor.de hær.facit, quod no.Ang.conſi.32.Do.Philip.co.3.Are.cõſi.158.in quæſtione propoſita.col.pe.& dixi cõſi.127. ¶ Et retenta concluſione ſupradicta non ob.c. ex parte B. allegatum in gl. ga Abb. rñdet, ꝙ loquit in vidua ſpoliata, q̃ dr miſerabilis perſona, & eſt ſub protectione eccleſiæ.

72 † Sed aduertendũ, ga nõ eſt verum ſimpliciter, qd Ab. dicit de vidua, ꝙ ſit miſerabilis perſona, nam hoc verũ eſt, qñ vidua eſt pauper, ſecus

a ſi ſit diues,[a] ſm Spe.de inſt.edi.§.nũc aliqua, verſi.65.Imo poſt Car.in c.ſignificantib.col.fi.de of.dele.& cum tex.ibi loquatur

73 in Regina, non cõſonat, ꝙ eſſet pauper.† Sed rñderi poteſt, ꝙ ẽt Regina, inſpecta qualitate eius, poteſt eſſe miſerabilis pſona, ar. l.ſed ſi ſuſceperit, cũ gl.ibi in verbo, modica.ff.de iud.& facit, ꝙ no.Bal.in l.ſi quis ad declinãdã.col.2.ver.circa tertiũ.C.de epi.

74 & cle. † vbi inquit, ꝙ puella, cui non deficiunt neceſſaria ad victũ, ſi nobilis ſit, tñ pauper dr, ex quo ſm ſuam conditionẽ ma-

75 ritari nõ poteſt, & Bal.in l.paupertas.in priu.ff.de excuſ.tu. † Et dato, ꝙ non eſſet miſerabilis perſona, tñ ſufficit ꝙ ſit vidua, q̃ eſt ſub protectione eccleſiæ, vt tex.dicit in d.c. ex parte B. & ibi Abb.col.pe.hoc dicit in vidua diuite, & facit ille tex.qui gñaſr loquitur. ¶ Alia tamen rõne pdicta ſolutio ad dictũ c.ex parte B. videtur dubitabilis, quia tex.ibi in deciſione caſus dicit, ꝙ exceptiones, quę opponũtur ↄ Reginã, videnr habere locũ poti[b] in petitorio, q̃ in poſſeſſorio, nã iſta verba gñalia de exceptionibus oppoſitis ↄ reginã, vñr ſolum reſpicere exceptionem, ꝙ cã eſſet feudalis, ad quam tñ illa verba referri poſſunt.ar.l.2.ff.de li.& poſth.& ita ibi probari vr, ꝙ cã feudalis in poſſeſſorio non debeat corã dño feudi agitari. Sed rñderi põt, ꝙ licèt tex. videar fundari, quia agebar poſſeſſorio, tñ intelligir in terminis, in qb. loquitur, videlicet in vidua ſpoliata, q̃ irrequiſito dño feudi adire potuit eccleſiaſticũ, cuius intereſt viduas defendere, vt ſ. expreſſe dr, & ſic ibi duobus concurrentibus, ille tex. vr procedere, quia erat vidua, & agebatur de poſſeſſorio. vñ in petitorio vidua nõ habuiſſet priuilegiũ excludendi dñm feudi. & facit, quia data negligentia in dño feudi, ibi ad eccleſiaſticũ recurrir. ergo vr ſpeciale in vidua, quia in alijs laicis data negligẽtia ad eccleſiaſticum non recurrit, ſm Inn. & Abb. poſt alios in c.

76 ſignificantibus.de off.deleg. † Et dũ Abb. poſt Inn. dicit, ꝙ uaſallus non poteſt ↄ dñm intentare interdictum vñ vi, quia infamat, iõ nõ dar ↄ patronum l.j.§.interdictum hoc, ff.de vi, & ui

77 arma.l.3.in fi.ff.de obſeq. † Et hac rõne non agit vaſallus cõtra dñm actione furti, ſm Bal.in c.imperialem.§.fi.co.5.ver.iudicatur tandẽ.de probi.feu.alie.per Frid.vbi allegat c.j. de mili.vaſ. qui contu.eſt.§.ſi vero.vbi vaſallus cõtra dñm auditur ſalua reuerẽtia, & ibi gl. æquiparat vaſallum liberto.facit gl. in l.j.§.cũ

78 patronus.ff.de officio præfec.vrb & in l.ſolo.C.de lib.cau. † Et prædicta concluſio limitar ſm Mod. hic, niſi agar de utilitate

79 publica, † vt probatur in ſimili in c.ex parte.de accu.nam rõne vtilitatis publicæ diſpõ, q̃ gñaliter loquir reſtringitur, ſm Ro.ĩ l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.mat.in a.fallentia, & facit l.minime.ff. de relig. ¶ Secundo, qd dictũ eſt, habet locum vbi tractar de reuerantia, q̃ libertus patrono, & vaſallus dño exhibere tenetur, nõ eↄ.d.l.j.§.interdictum hoc.ff.de vi, & vi arm.alias vero ĩ his in quibus dñs obligatur vaſallo, a pari procedunt uaſallus, & dñs in c.j.in fi.de forma fidelita. ¶ Et dum Abb. incidẽter dicit ꝙ interdicta ſunt in rem ſcripta referendo hoc ad id quod ſ. pxime dixit de Interdicto, vr ſentire, ꝙ ẽt interdictum, vñ vi, ſit in

80 rẽ ſcriptũ.† Sed hoc falſum eſt, ga immo pſonale eſt ſimpſr, vt ipſe Abb.j.dicit, & Bar.no.in l.j.ff de Salu.a interdi.& ĩ l.1.ff.de interdi.vbi hoc tenet p tex.in l.cũ à te.ff.de vi, & vi ar.Ang. in l.ſi vi me.ff.de vi, & vi ar.& in d.l.1.§.pen.ff.de interdi.Inn.in c. qa V.j.co.ti. ¶ Succeſſiue q̃rit, ſi coram ordinario excipiar, ꝙ

81 cã ſit feudalis.† Primo Abb. poſt Inn. concludit, ꝙ ordinarius cognoſcit, an ſua ſit iuriſdõ, ſm reg.l.ſi qs ex aliena.ff.de iud.Et ex iſta cõcſo. amplia diſpõ d.l.vt habeat locũ ẽt ſi opp.de defectu iuriſdõnis q̃ prorogari nõ poſſit, put eſt in iſta iuriſdõne, q̃ allegar cõpetere dño feudi, q̃ nõ põt prorogari ſine ↄſenſu dñi,

82 vt ſ.dictũ eſt. ¶ † Secũdo Abb. ↄcludit, ꝙ libellus in rei vendicatione ẽt trahit ad vtile dñiũ.& idẽ tenet Bar. in l.ſi mr. §.eadẽ, col.fi.ver.q̃ro pono.ff.de excep.rei iu.facit, quod no.Bar.in l.1. C.de vſuf.cũ concor.& p Mod.hic, & Bar. in l.ſed & ſi poſſeſſori.§.itẽ ſi iurauero.in fi.ff.de iureiu.cũ cõcor. Ale.ibi, & Bar.in l.1.col.pen.ff.de ac.& obl.Ange.in l.2.§. qui in perpetuum.ff. ſi ag.vec.facit, quod no.Bald.in c.pe.col.pe.ver.ego tñ puto.de re

83 iu. † vbi inquit econtra, ꝙ ſi habeo directum dñiũ, & propono vtilẽ rei uendicationem, libellus procedit. Et iſta cõcſo locũ habet in dñio, put loquir, ſecus eſt in proprietate: quia ſi in libello dicat proprietatẽ ad ſe ſpectare, nõ verificatur libellus in utili dñio, ſm Bal.l.2.ff.de cõdi.inſt. ver. q̃ro nunquid hoc ſit ve-

84 rũ, quia nõ reperitur proprietas, niſi directa, † ſm eum.allegat l. ſi tibi proprietas.ff.de vſuf.accr. Vr tñ, ꝙ etiam iſto caſu libellus ſuſtinear, quia imo reperir, quaſi proprietas, vt probar ĩ c. fi.j.eo.& p gl.in l.a.§.quædã.de interdi.& ita dicunt Mod.in d.§.item ſi iurauero. Sed reſponderi poteſt, ꝙ licèt reperiatur quaſi proprietas, iſta quaſi proprietas nõ facit, ꝙ verificer proprietas, de qua ſimpliciter in libello dr, quia ẽt reperir quaſi dñiũ,

85 † & tamen libellus, qui loquir de dñio, licèt verificetur in vtili dñio, non uerificatur in quaſi dñio, ſm Bar.in d.l.ſi mater.§.eãdẽ, & in d.l.1.de act.& ob.& in d.l.minor.§.1.in fi.de euic. Reperio tñ Ale.in l ſi qs vi, §.differẽtia.col.fi.in princ.ff de acq.poſſ. vbi dubitat de dicto Bal.in d.l.2.de condi.inſt. qa ſm eum non vr differẽtia inter pprietatẽ, & dñium, qa ponuntur p æqpollẽtib.l.interdũ.ff.de ver.ſig. ¶ Sed rñderi põt, ꝙ immo differunt

86 vt no.in l.ſi proc.§ i.ff.de acq.rerũ do.† Nam ſignificatio pprietatis eſt magis ſtricta, ſm Bal.in c.i.verſi.rei aũt.de inueſti. de re alie.fac.plena proprietas bene æquipollet dño, ſm Bal.p illum tex.in l.fœminæ.§.illud etiam.C.de ſec.nup.facit, quod no.Bal.

87 in l mr.C.ad Tertu. † Sed pprietas ſimpliciter à dño differt, vt dictum eſt, & ideo dictũ Bal.in d.l.2.vr bene procedere, p quo facit, quod no.ipſe Bal.in l eã res.in fi.C.de prob.dicens. ꝙ no-

88 mẽ, proprietas, eſt directũ, † & nunq̃ obliquatur.& Bal. in l.pe. col.pen.ver.& no ꝙ nomine proprietatis.C.ſi a nõ com.indi.

89 ¶ † Tertio Abb. concludit, ꝙ per pſcriptionẽ ẽt acquirir dñiũ directũ, quantũ ad effectũ diſponendi, ſed nõ quæritur directũ prout eſt de iure naturali. Idem Abb. in rub.de pſc col.1.& ad-

90 duco dictũ no.Bar.in l.fi.§.fi.ff.rẽ ra.ha. † vbi inquit, ꝙ licèt per præſcriptionẽ debiti non tollar naturalis obſo, omnis tamen effectus naturalis obligationis euacuatur, & perimitur; & ideo cõcludit, ꝙ naturalis obligatio, q̃ remanet, nõ impedit repeti-

91 tionem ſoluti ab eo, qui præſcripſit. ¶ † Quarto Abb. cõcludit poſt Inn. ꝙ dñs feudi non cognoſcit de ſua iuriſdõne, qñ negar ꝙ res ſit feudalis, vel ꝙ ipſe ſit dñs feudi, ga in effectu in cã pro

b pria iudicaret.[b] idẽ ſequir Ange. in l.1.circa fi.ver.vlt. no.C.ũ a nõ compe.iud.ubi allegat Inn. Idẽ tenet Bal.in c.imperialẽ.§. p

92 terea.col.1.ver.quid ſi dñs.de probi.feu.ali.per Frid. † Secus tñ eſt in paribus curiæ, quia ipſi cognoſcunt, an ſua ſit iuriſdictio licèt neger, ꝙ res ſit feudalis, ſm Bal.in d.§.præterea.col.1.uerſi.

93 pone, qdã ga ĩ ipſis agir de nudo exercitio iuriſdõnis. ¶ † Quinto Abb. poſt Inn. cõcludit, ꝙ uaſallus negans dñium feudi, eo

c ipſo cadit a iure ſuo.[c] Et dum Abb. dicit, eo ipſo, ſentit ꝙ ipſo iu

94 re priuatio ſequar, † ga illa uerba, eo ipſo,[d] hoc important, ſm

d Car.per illum tex.in cle.i. in no.v.de elec.ad idẽ tex.in c.q̃ ſit.in prin.& c.nullus.de elect.in 6.ſed in caſu iſto hoc non eſt uerum quia ſnĩa priuationis requiritur, ut probant iura, q̃ Abb. adducit, præſertim tex.in c.1.§.ſi fuerit.de lege Contra.ibi, ab eo auferar. Et cũ prædicta concluſione concordat Bal.in l.2.col.2. uer. ſed nunquid dñs feudi.in fi.C.qũo.& qñ iu.Ang.in d.l.fi.C. ſi a non comp.iud.facit l.fi.ff.de rei uẽd.q̃ Abb. allegat hic.ibi tamẽ non priuar dñio, ſed poſſeſſione, qa mendaciũ ſolum dictum fuit reſpectu poſſeſſionis. Et de intellectu illius l.tradunt Ang. Are.& Mod.in §.1.Inſt.de act.Bal.in conſi.401.pp mendacium uol.1.Ro.cõſi.55.ad diſcutiendũ, in ultimo dubio & conſi.70. uiſis, in 4.dubio.Ale.conſi.35.in cã, & lite.uol.5.Barb.cõſil.82.

95 uol.3. † Et prædicta concluſio limitatur, qñ qs neganit ſciẽter, p dolum, & latam culpam. aliàs ſecus.c.1.§ uaſallus, ſi de feu.fuẽ ↄtrouer.inter do.& agn.& ibi gl.& Bal.& glo.& Bar.in d.l.fi.de rei uend.col.fi.uer.q̃ro utrum.Ang.in d.§.1.de actio. Ale.in cõ-

96 ſi.35.pallegato. ¶ † Secũdo limita, qñ quis ſpecialiter negar, ſecus ſi negatio facta ſit generaliter, negãdo narrata put narrantur, ſm Bar.in l.ſi dubitetur.§.ita demum.ff.de fideiu.Mod.dicũt hic, ꝙ illud dictum Bar. reprobar, quia reſpõſio facta ſimpliciter,

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Diues &c.In cõtrariũ tex.in c.ex parte.de for.comp. de quo uide An. Tiraq.in rep.l.ſi vnquã.C.de reuo.don.in gl.in uerbo, facultatem.nu.1.

b Ald.iudicaret.Et generaliter, quando iudex poſſit cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio, uide Dec.in c.ad audientiam.in fi.de app.& ibi addidi.

c Syl.Ald.iure ſuo.Et ꝙ regulariter uaſallus priuetur per ſententiam, & maxime in cauſam inueſtituræ non petitæ, uide Dec.in conſi 144.in 3.dub.

d Hier Gig.Eo ipſo.Quod illud verbum denotet ipſo iure, uide Fel.in c.Rodulphus.col.19.ver.eo ipſo, importat, ſupra de reſcr.

ter, ad omnia præcedentia refertur. §. præterea. Institu. de inuti. stipu. & fuit ista ratio, quam Alexan. adducit in l. sed hoc ita. §. quid autem. ff. de re iud. vbi propter hoc dicit, quòd opi. Barto. 97 non est uera in puncto iuris. †Sed responderi potest, quòd talis re sponsio non debet referri ad illud, per quod negans incideret in pœnam. argum. l. 4. §. si procurator. ff. quod quisque iu. & in l. si procurator. ff. de condi. indebi. facit, quod not. Barto in l. in testamento. ff. de condi. & demonst. de pœna, quæ repetita non videtur, secundum Bal. in l. cum pater. § hæreditatem. de leg. 2. Barto. in l. codicillis. §. instituto. de leg. 2. cum concordan. Et quia talis responsio non videtur facta simpliciter prout loquitur d. §. præterea. sed limitata videtur, dum negantur negata prout narrantur, & dictum Barto. sequuntur Im. & Pau. de Ca. in d. l. si dubitetur. & in d. l. sed hoc ita. & ipse Alexan. idem sequitur cons. 27. viso colum v. volum. 2. alias limitationes sequū 98 tur Moder. hic. ¶ †Quid autem de appellatione in causa feudi? Abb. concludit, quòd a domino, & a paribus curiæ appelletur ad proximum superiorem in causa feudi, & laicum, licèt dominus a quo appellatur, sit clericus, quia in hoc reputatur laicus, cum habeat feudum a laico, & idem Abb. in c. verum. colum. 3. 99 de fo. compet. in c. 2. in fin. de deli. puero. † Et ideo si rex iudicat, ut Comes, ab eo appellatur ad superiorem in comitatu, nō attenta regia dignitate, secundum Bar. in l. si quando. C. de app. cum concor. Mod. hic, & in c. solitæ. de maior. & obe. & dixi in rub. de app. Facit gl. in c. a collatione. in ver. prælatus. de app. in 100 6. †quæ dicit, quòd dignitas episcopalis non consideratur, quādo 101 episcopus sedet vt canonicus, †& episcopus scholaris non præcedit rectorem in studio, quia est ibi, ut scholaris, secundum Abb. in c. auditis. col. fi. 3. de elec. facit gl. in cap. ecclesiastica. in verbo, irritetur. 29. dist. & quod per illam gl. tradit Rom. in singu. 361. Tu habes, Seius. Et ex ista ratione infertur etiam idem esse si dominus feudi ecclesiasticus iudicaret inter vasallos clericos. ex quo iudicat ipse de feudo seculari, & qualitas clericatus non est necessaria, secundum Maria. in c. ex transmissa, præ 102 allegato in 7. q. princi. & pen. ¶ †Secundo Abb. concludit, † quòd si 103 non sit alius proximè superior, appellabitur ad ordinarium loci ecclesiasticum, vel secularem, sm qualitatem dñi facit dictū Inn. in c. dilecta. de exces. prælato. & quod no. Bart. in l. j. §. si qs. uer. quæro in aliqua ciuitate. de app. Abb. in rubr. de app colū. 104 pe. cum concor. ut ibi dixi. ¶ †Tertio Abb. concludit, quòd si feudum ecclesiasticum sit, etiam si pares curiæ sint laici, quod dēt appellari ad ecclesiasticum. Sed contra istam conclusionem facit, quod s. proximè dictum est in præcedenti conclusione, quòd si dñs feudi sit laicus, ad ordinarium laicum recurratur. ergo videtur, quòd cum pares laici sint, ad eorum superiorem laicum appelletur; nam licèt feudum ecclesiasticum sit, tamē ex quo de tali feudo agitur in causa principali coram paribus curiæ laicis, à fortiori in causa appellationis, quæ defertur ad superiorē eius, qui iudicauit, appellandum erit ad secularem. & ideo dicendum est ut late tradit Maria in d. c. ex transmissa. in 7. q. pri. 105 & pen. ¶ †Postremo dum Abb. hic dicit, quòd ubi casus non reperitur decisus in constitutionibus feudalibus, recurritur ad ius cōa munc, * c. j. de cog. feu. †Notandū est, quòd si discordia sit inter ius 106 canonicum, & ciuile in tali causa feudali, debet ius canonicū b seruari, ** secundum Bal. in c. imperialem. §. fi. col. 2. ver. porro, * in feudis præallegato, dicens † quòd ratione iuramenti in feudis 107 ius canonicum seruari debet, si discrepat à iure ciuili. & Mod. hic in fi. & Alex. consi. v. si uera sunt, col. 3. uol. v. Sed tamē istud dictum non videtur uerum simpliciter, sed distinguitur, ut pse qui. ut Maria. in d. c. ex transmissa. col. pen. in 8. q. principali, & de hoc aliter loquitur ipse Bal. in l. liberti. col. fi. C. de operis liber. & per ista cum laude Dei sit impositus finis huic decr. die 24. Aprilis. 1507.

ADDITIONES.

a Gig. Ad ius cōe. Adde Isf. in l. j in 12. col. ver. pro ista etiam parte. C. de iu. emphy. & Bal. in l. 2. C. de suis, & legi. & in l. eum oportet, circa fi. pen. C. de bonis liber. vbi notanter dixit, quòd ad hoc vt a iure communi discedatur in causis feudorū, requiritur quòd expressè sit aliter decisum in feudalib. constitutionibus & ibidē dicit esse regulare, quòd in feudis ius commune seruetur, nisi sit aliud expresse decisum in feudis. sit notandū est, quòd nō sufficit quòd aliquid sit decisum in feudis a cōtrario sensu, quia nihilominus eo casu ius cōe seruabitur, quia decisū per argumentū a cōtrario sensu, nō dicitur expressum. ita singulariter uoluit Isf. ubi supra et dicit, quòd si aliquis casus feudalis nō reperitur decisus in feudis debet potius decidi per simile iuris cōis, quàm feudorū. Et in hac materia dicebā aliàs in d. l. 2. C. de iure emphy. quòd licèt in causis feudorū recurratur ad ius cōe quoties casus expresse non deciditur per ius feudorū, d. c. j. de cog. feu. tamē si eueniat casus in decisus a iure feudorū, in quo tamē militet una eademq. rō, quæ militat in alio casu decisio per cōstitutiones feudales, tūc iste casus nō decidetur de iure cōi, quia dr casus expresse decisus de iure feudorū. l. illud. ff. ad leg. Aqu. l. mulier agrum in prin. ff. de re mil. & l. his solis. ibi, tacite cautū putamus. C. de reuoc. don. & no. Bar in lect. Nico. de Neap in l. Cæsar. 2. col. ff. de publican.

b Hier. Gig. Seruari. Adde Fel. in c. ecclesia S. Mariæ, in 16. col. uer. sexta declaratio est. supra de const.

* Syl. Ald. Seruari. Indistincte tamen quòd recurratur ad Canones, dicit idem Dec. in d. c. ecclesia S. M. col. 14. circa medium, uer. quartus casus.

SVMMARIVM.

1 *Actio, an sit necessaria exprimenda in libello de iure canonico.*
2 *Actionis vsus, an sit necessarius de iure canonico.*
3 *Pactum nudum iure canonum parit actionem.*
4 *Iudex ex officio supplet circa conclusionem libelli, & eius vitia, & qualitatem ipsius. num. 5.*
6 *Libellus, in quo petitur concubina, lacerandus est.*
7 *Clausula, purè & simpliciter, quid importet.*
8 *Inclusio vnius est alterius exclusio.*
9 *Clausula purè, & simpliciter, tollit perniciosam subtilitatem, non ordinem iudiciarium, & de veritate.*
10 *Simpliciter, id est, sine malitia.*
11 *Verba, quòd parum operentur in rescriptis, non est inconueniens.*
12 *Clausula, sola facti veritate inspecta, tollit ordinem iudiciarium, & facit vt iudex pronunciare possit, vt Deus, vel Princeps.*
13 *Princeps non seruat ordinem iudiciarium.*
14 *Deus iudicat sola veritate inspecta, non attenta iuris dispositione.*
15 *Clausula, sola facti veritate inspecta, an remittatur solennitas substantialis.*
16 *Iuramentum calumniæ in causis spiritualibus remittitur.*
17 *Clausula, purè & de plano tollit multa substantialia.*
18 *Clausula, sola facti veritate inspecta, facit, quòd reus possit condemnari, quamuis in petitione una causa expressa fuerit, & alia probata sit.*
Et vigore eius iudex potest admittere probationes non ita concludentes. numero 19.
20 *Clausula, procedas non attenta iuris solemnitate, facit ut solum attendatur ius diuinum, vel gentium.*
Et quòd testes infames recipi possint, & ibi de ueritate. nu. 21.
Et an possit procedi die feriata. num. 22.
Citatio tamen requiritur, nu. 23.
24 *Statutum excludens exceptiones, non excludit citationem.*
25 *Statutum, quòd quis de facto puniri possit nulla iuris solennitate seruata, non excludit citationem.*
26 *Liberum arbitrium si datum sit Potestati, an habeat potestatē circa ea, quæ sunt iuris positiui.*
27 *Libera potestas procedēdi in aliquo casu, si concessa sit non intelligitur, ut aliquid faciat contra ius.*
28 *Clausula, liberam facultatem concedimus, intelligitur iuris ordine seruato.*
29 *Liberam potestatem eligendi habens non potest eligere indignum.*
30 *Liberum arbitrium in delictis non importat, ut procedere possit fama, & indicijs non præcedentibus.*
31 *Libera facultas concessa Potestati, & sic iudici ordinario, operatur ut non teneatur seruare solennitatem iuris positiui, secus si concessa priuato. num. 32.*
33 *Liberum arbitrium Potestati concessum non facit, ut tertio possit præiudicare.*
34 *Voluntati alicuius si res commissa sit, non potest tertio præiudicare.*
35 *Voluntas in compromissis pro discretione accipitur.*
36 *Verba, quæ sui natura important liberam uoluntatem restringuntur, ne tertio fiat præiudicium.*
37 *Mercatores inter seruari debet æquitas.*
38 *Archiepiscopus contra æquitatem canonum causam committere non potest.*
39 *Statutum, quòd ex pacto nudo non agatur de iure canonico, non valet.*
40 *Statutum episcopi, quod poneret instantiam in causis, non ualet.*
41 *Subtilitas, & simplicitas quid, & quando attendatur, remissiuè.*
42 *Causa, & obligatio, & actio differunt.*
43 *Actio habet duas causas, contractum, & obligationem.*
44 *Actio ex obligatione nascitur.*
45 *Obligatio est mater actionis, sed personalis non realis. num. 46. Item natiua, non datiua. num. 47.*
48 *Causa an exprimenda sit in libello.*
49 *Libellum sufficit præsumptiuè concludere.*
50 *Causa, quæ in libello allegatur, apta debet esse.*
51 *Libellus, quando causa est inepta est nullus, etiam nullo opponente.*
52 *Causa apta dicitur si rationabilis sit, & concludens, si esset uera.*
53 *Libellus non exigit quòd qualitas causæ allegetur.*
54 *Causam non est opus allegare in possessorio.*
55 *Possessorio in iudicio si causa allegata sit, & non probata, non nocet.*
56 *Actio, an exprimenda sit in libello.*
57 *Actio ponitur pro libello, & scriptura, quæ datur iudici.*
58 *Causa exprimenda est in libello si ita se habet consuetudo.*
59 *Libelli in formatione attenditur consuetudo.*
60 *Actionis nomen exprimendum est quando ex narratione facta plures actiones cō peterent ad eundem effectum.*
Nisi aliqua coniectura dignosceretur, quæ intentata sit. nu. 61.
62 *Actio specialis in dubio intentata videtur.*
Nisi sit pœnalis. nu. 63.
64 *Libellus generalis sine causa valet, nisi opponatur.*
Dummodò comprehendatur quid actor uelit, num. 65.
66 *Libellus generalis in criminalibus non tenet, etiam parte non opponente.*
Nec coram eo, cui aliquo casu specialis iurisdictio competit. num. 67.
68 *Libellus generalis in summarijs procedit parte non opponente.*
69 *Reus non tenetur respondere nisi libellus declaretur.*
70 *Cautela est, vt porrecto libello generali reus non petat declarari, sed dicat simpliciter libellum non procedere.*

Dilecti

[1] DIlecti filij. ¶Summatur, & diuidit, vt per Abb. hic. ¶†Primo no. sm Anto. de Bu. ꝙ actio non est necessario exprimēda in libello. Et iō, sm eum, de iure canonico vsus actionis nō est necessarius. [2] †Sed Abb. hic dicit hoc nō esse verū, quia nō receditur a iure ciuili, nisi quatenus expressum reperitur, vt no. in c.j. de ope no. nun. Et ꝙ et de iure canonico vsus actionis attendatur, vr text. in c. examinata. ī. eo. in c.j. j. ti. j. & in c. cum ad sedem. de rest. spoli. ¶Nō ob. tex. hic, quia nō dr̄, ꝙ agi possit non subsistete actione, sed ꝙ nomen actionis nō exprimatur. Et hoc idē vr̄ de iure ciuili, vt Abb. hic dicit, & idem Abb. in c. examinata. ī j. no. infra eo. & sequitur Are. hic in 3. no. Imo vero, & And. Sic. hic tenēt opi. Ant. de But. per istum tex. dum inquit, simpliciter, & pure factum ipsum, & rei veritatem, sm formam canonum inquiratis. Ergo vr̄, ꝙ sm canones factum simpliciter attēdatur. Et dū dicitur, sm canones, excludi vr̄ dispositio iuris ciuilis, ar. c. canone. de præsum. Et prima facie ista opi. videbatur suaderi posse, [3] †quia de iure canonico agitur ex pacto nudo, vt no. in ca. j. de pa. & quia tex. hic prohibet, ne inquiratur cuiusmodi actio intentetur. loquitur enim de ipsa actione, & nō de noīe actionis, vt Abb. dicit: secus est de iure ciuili, quia attendir̄ actio, q̄ ī tentar̄, l. j. si men. fal. mo. dixe. Non obstant iura allega. per Abb. quia ibi non erat iusta causa agendi, merito agens succubuit. Vel in dictis iurib. actio accipitur pro simplici petitione. Finaliter tn̄ opi. Abb. magis placet ponderando tex. hic, qui absolute non prohibet, ꝙ de qualitate actionis nō inquiratur. Sed dicit, ꝙ non ita subtiliter inquiri debet, & sic excludere vr̄, & remouere inquisitionem scrupulosam. ¶Non ob. text. hic dum dicit, sm formam canonū, quia per hoc nō infertur, ꝙ aliud sit de iure ciuili: nā cū cā esset ecclesiastica, merito conuenit, ꝙ sm formam canonum procedatur, c. ne innitaris. de cōst. Et quia text. hic nō vr̄ circa hoc aliquid de nouo disponere, sed refert se ad dispositionem aliorū canonum, ergo p istū tex. nullo mō dici pōt, ꝙ vsus actionū sublatus videatur. [4] ¶†Secūdo no. sm Abb. ibi, inquiratis, & īuestigare curetis, iudicē posse supplere, & ex officio procedere circa cōclusionem libelli, & vitia eius. Et sic conclusiue inquirere pōt de modo, & forma agendi ne iudiciū elusorium sit. ¶Sed tn̄ hoc no. non vr̄ hic probari simpliciter, prout Abb. dicit, quia tex. dicit, sm formā canonum, & quia in [5] isto tex. hoc vr̄ fieri ex speciali commissione Papæ. †In se tamē dictum verū est, quia iudex ex officio debet perscrutari quali[6]tatē libelli. †Et si ineptus sit, reijci debet, vt est dictū Inno. in c. j. de off. vica. & ideo libellus, in quo petitur concubina, lacerādus est, vt no. Inn. in c. ex parte. de rest. spo. & facit gl. no. in l. qui cū maior. §. si patris. de bo. liber. cum si. vt tradunt Mo. hic. Ad idē est gl. & ibi Ang. in l. j. de off. asses. cum sim. vt tradunt Mod. ibi & Ale. in l. 4. §. hoc aūt iudicium. col. 7. ff. de dam. infe. & And. Sic. in c. j. in 7. no. de libel. obla. ¶Tertio no. quid importēt ista [7] verba, procedatur pure, & simpliciter. †nam sm Ant. de Bu. excludunt processum rigorosum iuris ciuilis. Dom. Abb. dicit, ꝙ hoc not. non colligitur hic, quia nulla mentio fit iuris ciuilis. Ad hoc videbar̄ posse responderi, ꝙ immo hæc dispositio iuris ciuilis excludatur, ex quo tex. hic restringit se sm formā ca[8]nonū, †quia vnius inclusio alterius exclusio est, 25. di. c. qualis. c. nōne. de p̄sump. Replicari tn̄ pōt, vt s̄. dictū fuit. Alia tn̄ rōne Are. dicit, ꝙ dictū Ant. de But. nō pbar̄ hic, quia talia verba, non ponunr̄ hic simpliciter, sed cū adiūcto sibi, sm formā canonū: & iō inferri non pōt, ꝙ illa verba, pure & simpl̄r, de se hoc importent. Vn̄ Abb. hic dicebat, ꝙ hic bn̄ colligi pt̄ aliud no. vide[9]licet †ꝙ per illa verba tm̄ tollitur perniciosa subtilitas, non āt tollitur ordo iudiciarius, & vr̄ sequi Are. & facit qđ no. Abb. in c. filius, per istū & illū tex. in 4. no. j. de test. Sed aduertendū est, quia et ꝯ Abb. facit illud, quod dictū est ꝯ Ant. de But. videlicet, ꝙ tex. hic nō loquar̄ simpliciter, sm formam canonū: vn̄ sicut nō infertur dictū An. de Bu. ita nō vr̄ inferri, qđ Abb. dicit. Et ꝯsiderando diligenter, in effectu nō vr̄ differētia in eo, ꝙ Anto. de Bu. dicit, & illud, qđ Abb. dicit, quia Ant. de Bu. loquir̄ de rigoroso processu, & Abb. de perniciosa vtilitate, quæ in effectu nō discrepant, & sm Abb. notandum est, ꝙ per illa verba, pure, & simpliciter, non tollir̄ ordo iudiciarius, & dicit notandum eē [10] pro cōmissionibus, quæ fiunt. †& tali casu simpl̄r exponir̄ sine malitia, vt per eum hic, & idē no. Bal. p illū tex. in l. j. C. de ædil. actio. in prin. & in c. super literis. col. 4. de resc. & per gl. in clem. sæpe. in verbo, simpliciter. de ver. si. & facit qđ no. p gl. & Doc. in d. cle. sæpe, in verbo, figura. dum volunt, ꝙ illa verba, simpliciter, & de plano, non sufficiunt ad effectum. de quo ibi habe[11]tur. †Et sm istā conclusionem Abb. ista verba parū, vel nihil operantur, quod tn̄ non est inconueniens in rescriptis, ut not. Abb. tradit in c. causam quæ, circa fi. de resc. Et prædicta cōclu[12]sio procedit in alia clausula, pure, † & simpliciter. secus autem est si dicatur, sola facti veritate inspecta, quia tunc tollitur ordo iudiciarius, cum talis cōmissarius habeat iudicare sicut pri[13]ceps, vel Deus, † q nō seruat ordinē iudiciariū, vt no. Bal. dicit in c. j. §. inuestitura. col. 2. de noua forma fidel. & in l. fi. in priu. [14] col. 2. C. de iu. delib. † vbi inqt, ꝙ Deus iudicat sola veritate inspecta, nō attēta dispōne iuris. & no. Ro. in ꝯsi. 22. visa pūcto. circa fi. & in cōsi. 509. in casu ꝓpositæ, circa si vbi allegat decisionē Ro. q̄ est 2. in ti. de resc. in nouis. Et illā et ad hoc allegauit Ro. in l. filiusf. §. fi. ff. de don. & hoc idē tenet Ant. de Bu. I c. 2. ī pric. de iur. cal. & seqr̄ Ale. in cōsi. 6. circa ꝓcessum. col. j. lib. 1. & Are. in cōsi. 83. diligēter pōderatis his. col. 3. Et ad hoc adduco not. dictū Bar. q vr̄ hoc voluisse in l. Aemilius. ff. de minori. circa fi. dū īqt, ꝙ Imperator hoc facit veritate inspecta potius q̄ rigo[15]rositate iuris ciuilis. Are. tm̄ hic tenet, †ꝙ et ex tali cl̄a, nō sit remissa solēnitas substātialis, q̄ aliàs omissa vitiaret: quia satis est, ꝙ illa cl̄a aliqd opereī, vn̄ dēt restringi, vt minus derogeī iuri cōi ar. c. cū dilectus. de ꝯsue. Et quia ista cl̄a vr̄ idē importare, ꝙ cl̄a p̄[16]cedēs. Et facit tex. in d. c. 2. de iur. cal. † vbi in causis spūalib. ī qbus sm veritatē, & æqtatē ꝓcedir̄, iusm calūniæ vr̄ remitti, quia nō est de substātialib. Sed ad ista rn̄der̄, ꝙ illa verba, sola facti veritate inspecta, clara sunt, & non patiunr̄ illā restrictionē, q̄ Are. dicit, quia in claris nō est opus ꝯiectura, l. cōtinuus §. cū ita. de ver. ob. Et ista clausula est maioris efficaciç, q̄ alia de qua s̄. dictū est, vt Doc. dīnt in locis s̄. alle. ¶Nō ob. tex. in c. 2. de iura. cal. quia ibi nō sunt illa verba, q̄ in ista cl̄a ponunr̄. Præterea verba ibi nō ponunr̄ absolutè, ꝓut in casu nr̄o dr̄. Sed ibi dr̄ de ęq̄tate canonū. ¶Et ad hoc facit, quia sunt multa subalia, q̄ tollūt [17] p cl̄am illā, ꝙ ꝓcedar̄ pure, †& de plano &c. in cle. sæpe. de ver. sig. à fortiori hoc dicēdū est in ista clausula, vn̄ à ꝯclone s̄. di[18]cta nō est recedēdū, quia cōis est, vt patet ex s̄. dictis. ¶†Et vlterius de tali cl̄a, sola veritate facti inspecta, duo notāda sunt. Primo, ꝙ tali casu reus ꝯdēnari pōt, q̄uis in petitione vna cā expressa fuerit, & alia ꝓbata sit, vt no. voluit Ant. de Bu. in cōsi. viso pūcto. quē refert, & sequir̄ Ale. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogo[19]nus col. 2. de ver. ob. †Scđo, ꝙ iudex tali casu poterit admittere [a] ꝓbōnes licèt nō eēnt oīno cōcludētes, [a] vt no. Are. dicit in ꝯsi. pall. 84. col. 3. vbi allegat, qđ no. Bal. in l. sola, in fi. C. de testi. ¶Et p̄dicta omnia notāda sunt ad interpretationē statuti, quod est [20] Senis, vt procedatur in causis sola facti veritate inspecta. †Successiue Abb. quærit, quid si dictū sit, procedas nō ob. solēnita[b]te iuris. [b] & ꝯcludit hic post Bar. in l. filiusf. col. j. de don. ꝙ solennitas iuris ciuilis remota vr̄, & solū attendar̄ ius diuinū, vel gētiū, & idē no. Bar. in l. j. de test. mil. & in l. milites. in fi. per illum tex. C. eo. ti. cū si. vt tradit ibi Ale. & Pet. de Anc. in c. fi. de here. in 6. Et ex p̄dicta cōclusione sm Abb. plura inferuntur, primo [21] ꝙ †testes infames recipi pn̄t, qui a iure positiuo repellunr̄, arg. c. per tuas. el j. de simo. & idem tenet Bart. in d. l. filiusfa. col. 2. Sed ꝯtrium ibi dicit Io. de Imo. col. fi. quia hoc respicit defensionē, cū ius videar̄ quæsitum ne testes infames recipianr̄, & absurdum vr̄, ꝙ per duos testes infames probarer̄ delictū, & defensio, quæ est de iure naturali, & ex tali cōmissione nō tollir̄, vt p glo. in d. cle. sæpe. in uerbo, defensiones. ¶Et ad hoc facit tex. in c. licet vn̄is, & in c. seq. de testi. vbi et sm illā auctoritatē. iuris naturalis, ꝙ in ore duorū, vel triū, stet oē uerbū, requirir̄ [22] tn̄, ꝙ testes sint bonæ famç. †Secundo infert, ꝙ tali casu iudex poterit procedere in die feriata, et ī honorem Dei. & idē Bart. in d. l. milites. cum si. vt per Alex. ibi. Sed ꝯtrium dicunt Ioā. de Imo. & Ro. in d. l. filiusfa. per tex. in d. cle. sæpe. de ver. sig. & per alias rationes, quas refert, & sequitur Ale. in d. l. milites. dicens ꝙ ista opi. verior sit in puncto iuris. Sed distingui potest, cōsiderādo verba cōmissionis, an loquanr̄ simpliciter vl̄r, & præcise. [23] ¶† Tertio infertur, ꝙ citatio requiratur, quia est de iure naturali. cle. past. de re iu. & idem Ang. dicit in d. l. milites. & Pet. de Anc. in d. c. fi. de hære. in 6. & Ro. in rub. de arb. q. 27. Et ad hoc [24] facit, quia si statutū dicat †ꝙ nulla exceptio opponi possit, nō [c] intelligitur excludere citationem, [c] vt no. Cal. in consi. 8. in fi. de re iu. cū si. ut tradūt Mod. in c. ex parte. el 2. de of. del. & not. [25] tradit Nellus in 3. parte primi tpis, in q. 4. † ubi cōcludit etiam habere locū, stante statuto, ꝙ quia de facto puniri possit, nulla iu[26]ris solēnitate seruata, nō tn̄ citatio excludir̄, quod no. ¶†Quid [d] autem si datum sit liberum arbitriū [d] ptāti. Abb. primo ꝯcludit.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Concludentes. Faciunt, quæ ponit idem Dec. in consi. 11. col. fi. vbi dicit ꝙ admittantur probationes verisimiles.

b ¶Iuris Adde, ꝙ de natura huius clausulæ ponit Fely. hic, in ver. quid si dicar̄.

c ¶Syl. Ald. Citationem. Idem in c. ex parte. el 2. in v. col. supra de offi. delega.

d ¶Hiero. Gig. Liberum arbitrium. Adde las. inst. de actio. § in bonæ fidei. in v. col. in prin. ubi late examinat, quæ possit facere iudex cui causa est cōmissa p uerba īportātia merā uolūtatē, & liberum, vel plenū arbitrium, vbi p duas columnas hunc articulū examinat. Quid aūt operetur clausula, damus arbitriū, ꝙ ꝓcedas sm æquitatē non attento iuris rigore. vide p eundē las. in d. §. in d. col. in ver. qđ āt si alicui dar̄. Et quid operer̄ cōmissio quā dar̄ arbitriū de iure, & de facto simul, uel ꝙ der̄ arbitriū, vt iudicet iudex, sm bonā fidē, & d multis alijs clausulis ī cōmissionib. apponi solitis, uiđ late p las. ī d. §. ī bonæ fi.

dit, quod tali casu habeat potestatē circa ea, quæ sunt iuris positiui.[a] Sed in contrariū facit, quod ipse Abb. tradit in c. j. in pen. no. de of. ord. vbi† ꝑ illum tex. dicit, ꝙ si alicui cōcedatur libera ptās procedendi in aliquo casu, non intelligitur, ꝙ aliquid faciat ꝯ ius, & ideò dicit An. de Bu. per illū tex. in c. irrefragabili in prin. in v. no. de of. or. & no. Bal. in c. j. circa fi. de allodijs. vbi inquit, ꝙ verba, libera facultatē cōcedimus, intelliguntur ordine, iuris seruato. ¶ †Vñ qui liberaꝫ habet potestatem eligendi, nō pōt† indignum eligere, vt no. Abb. in c. cum olim. in vl. no. de arb. †Et potestas qui habet arbitrium in delictis vt libere ꝓcedere possit, nō tñ pōt nisi fama præcedente, & indicijs, vt not. Bal. in d. c. j. de off. ord. cū si. vt prosequitur Alc. in consi. 65. habita super contentis. lib. j. And. Sic. in consi. 48. lib. j. co. 9. ¶ Pro resolutione istorū habemus cōsiderate tres casus. Primus est, qñ talis cōmissio facta fuit potestati,† & sic iudici ordinario, ꝓut Abb. hic loquitur. Nā isto casu, vt verba aliquid operentur, vr̄ ordinarius hēc potestatē, vt nō teneatur obseruare solēnitatem iuris positiui, vt Abb. dicit post Bar. in locis s. all. & idē Innoc. post Ant. de Bu. in c. j. col. pe. de const. & est gl. no. in cle. sæpe, in verbo, defensiones, de verb. sig. ¶ †Secundus casus est in alio, q esset priuatus, & nō haberet potestatē iudicādi, & tunc illa verba, ꝙ habeat liberum arbitriū, satis operantur, quia tribuunt ptā tē nō hñti. ideo tunc vltra ptātē datā reducuntur ad intellectum iuris cōis. ar. l. si qñ. in prin. C. de inof. test. & isto casu ꝓcedit, qđ notat Abb. in d. c. j. de off. ord cum si. alle. in contrarium. ¶ Tertius casus est in ptāte, qui licèt habeat arbitriū in his, q̄ sunt iuris positiui, vt dictū est. hoc tñ arbitriū nō extendit in ꝑiudiciū alterius, vt statim dicā in cōclusione sequēti. Et isto casu habet locū, qđ no. Bal. in d. c. j. de of. or. vt non possit procedere, nisi fama ꝑcedente, & indicijs. ¶ †Scdo Abb. concludit, ꝙ ptās, cui datū sit liberū arbitriū, nō tñ potest tertio præiudicare.[b] & idē no. Bal. in l. si quis maior. in prin. C. de transa. & in l. j. ff. de testa. mili. in l. dotalem. in fi. eo. tit. & in d. l. milites. I fi. Et tradit Ang. in consi. 139. visis omnib. col. 3. † Et ista cōclusio ēt procedit, si voluntati alicuius res committitur, vt Abb. hic dicit, †& iō s̄m Bal. in c. Quintanallis. in fi. in cōpromissis voluntas ꝓ discretione accipitur. †Et ex his infertur, ꝙ verba, q̄ de sui natura īportant liberam voluntatem, restringuntur, ne tertio præiudiciū inferatur,[c] vt no. Ant. de But. in c. j. col. pe. de const. & idē Lap. alleg. 61. visis literis. col. 2. Et hoc vr̄ ꝓcedere in eo, qui hēt iudicare, prout Abb. hic loquitur. nā voluntas accipitur ꝓ discretione, & arbitrio boni viri, & sic de uoluntate regulata intelligitur, vt dictum est. Et de hoc est no. dictum Hos. in c. significauerūt. vbi Imo. sequitur, & no. ibi Are. col. 7. de testi. & idem Bal. in l. si cum ea. C. de dot. promis. cum si. vt tradit Are. in d. c. significauerunt. aliàs vero de sui natura verba liberā importarent uolūtatē, l. cum quidam. de leg. 2. no. Bar. in l. si sic. de leg. j. & in trac. ad reprimen. in uerbo, videbitur. cum si. vt tradunt Mod. in c. j. de const. ¶ Circa intellectū Decretalis Abb. dicit, ꝙ duplex pt esse intellectus. sed dici pōt, ꝙ unus sit intellectus, qui duobus modis exemplificatur, vt per eum hic. ¶ Tertio mō exemplificari potest, vt no. Bal. in l. si pro ea. col. pe. ver. vñ faciat ad q. C. man. † videlicet in mercatorib. apud quos æqtas debet seruari. Et iō s̄m eū non ob. ꝙ actio directa intentata sit licèt utilis cōpeteret, & ita ī tex. hic dici pt. Et s̄m Abb. hic duo no. colliguntur ex his, q̄ dicit in secūdo intellectu. † Primum est, ꝙ archieps ꝯ æqtatē canonū causam ꝯmittere nō pōt. & facit gl. no. in c. fi. de hær. in 6. de quo Alc. in l. nemo pōt. de lega. j. & late Mod. in c. j. s. de resc. † Secundum no. est, ꝙ nō valet statutū archiepiscopi ꝯ canones. vñ valeret statutum, ꝙ de iu. can. ex pacto nudo agi non possit, ꝯ no. in c. j. de pac. facit, quod not. Abb. in c. pen. col. 3. ver. & per hoc infero. j. eo. ubi inquit nō valere statutum epi, ꝙ poneret instantiā in causis, cū si. † vt prosequuntur Mod. ī c. ꝙ sup his. de maio. & obe. Sed tñ considerandum est, ꝙ in ꝑdictis duob. casib. vr̄ valere statutū, qa nō est expresse determinatū ꝯriū de iure canon. Sed sunt opt in ꝯriū. de quo in c. j. de pac. & in d. c. pen. j. eo. ergo videretur valere statutum, per ea, q̄ no. dicit Inn. in c. ex tuæ. col. 7. versi. itē aduerte. de ele. nō resi. ¶ In glo. j. de subtilitate, & simplicitate Abb. hic bñ distinguit. †& etiam no. Abb. in c. ex studijs. in ul. no. j. de præsum Imo. in cle. sæpe. col. 2. de ver. sig. & Ro. in consi. 490. in proposita ꝯsultatione. col. fi. & Pau. de Ca. in l. si quis hæredē. C. de inst. & substi. Ang. Are. in §. sed qa. inst. de fideicō. hære. & aliquid Alb. in l. illa. C. de colla. ¶ †In gl. 2. Abb. primo ponit drīam inter cām, oblonē, & actionē, & no. ꝑ gl. in l. certi ꝯdi. in prin. in verbo, ex omni cā. ff. si cert. p. & Inst. de obl. in prin. in verbo, ius. & in l. & an eadem. §. actiones, in verbo, oblones. de excep. rei iu. Et dicit Bar. in l. j. in prin. de pac. quod actio habet duas causas, unā mediatam. l. cōtractum, †aliā immediatā. s. oblonē. & qñ actio ex oblone oriatur,[d] no. Barto. in l. 1. in 3. q. de ac. & ob. † & Ab. hic dicit, ꝙ oblo est mater actionis. l. licèt. §. ea oblo. de procu. Hoc verū est in act. perso. † secus in reali, vt no. Bar. in d. l. 1. col. 4. ver. quid in realib. & no. in §. 1. Inst. de act. ¶ †Itē illud verum

est in actione natiua, secus est in datiua, ut dicit Pau. de Cast. in d. §. ea oblo. † quia actiones datiuæ dantur à lege immediate, ut no. Bar. in l. iurisg. §. i. de pac. & in l. cū mora. C. de trāc. ¶ †Scdo Abb. prosequitur an causa exprimenda sit in libello.[e] & concludit, ꝙ in actione personali causa remota exprimi debet, & non sufficit, ꝙ causa proxima tm̄ exprimatur. Sed in actione reali satis est causam proximā, & immediatā exprimere. Et idē Abb. tradit in c. 2. col. v. uer. sed quæritur. de li. obla. & gl. Bar. & Doct. idē tenēt in l. 1. in prin. ff. de eden. Idē Inn. in c. cōquerente. circa fi. de off. or. Et rōnem diuersitatis inter actionē realem, & ꝑsonalē Abb. adducit, quia in actione personali, si causa proxima exprimatur, videlicet, quia debitor obligatus sit: reus q cōuenitur, nō redditur certus, qa multæ possunt esse causæ oblonis, & iō opus est causam remotam exprimere. Sec⁹ est in actione reali, ī qua agitur de dñio, quod tm̄ ex una cā haberi pōt. Sed ista rō dubitabilis uř. quia licèt dñiū tm̄ ex una cā haberi possit, dubitari tñ pōt an sit talis causa, q̄ inferat dñiū. Vnde aliam rōnē Cy adducit in l. edita. C. de eden. quā refert, & sequuntur Pau. de Ca. & Alex. in l. i. in prin. ff. de eden. uidelicet, qa dominium quocūq; modo acquisitū sit, est uniforme. Nō sic in obligatione, qa alia est bonæ fidei, & alia stricti iuris. Sed ista ratio ēt non multum satisfacit, qa non consonat, ꝙ ab ista qualitate oblonis, ꝙ sit bonæ fidei, uel stricti iuris, debeat pendere deliberatio rei, an uelit cedere, uel cōtendere, ut dr̄ in l. i. in prin. ff. de eden. Et iñ ālr dicendum uř, ꝙ in actione perso. reus ex facto suo cōuenitur, de quo ipse reus cert⁹ erit, si causa remota allegetur, c. ab excōicato. de rele. & ideo bñ poterit deliberare. Sed in actione reali non magis certus redditur reus ex cā remota, q̄ ex ꝓxima. ideo sufficit cām proximā allegare, & creditur actori quo ad fundandū iudiciū, & postea de ueritate in ꝓcessu apparebit. Et qđ dictū est in actione reali, hēt locū qñ agitur rei uendi. Secus si hypothecaria agatur, ut no. Ang. in d. l. i. in prin. col. pe. & Inn. in c. ꝯquerēte. Et ī actio. ꝑso. sufficit, ꝙ cā remota, ut dictū est, exprimatur, & nō
49 est opus† ꝙ cā ꝓxima allegetur, qa sufficit, ꝙ libell⁹ ꝑsumptiue cōcludat, ut Abb. hic dicit. & idē no. Bar. in d. l. j. in prin. col. fin. ff. de eden. & in l. certū. §. i. ubi no. loquitur, de cōfes. & idē Bald. in l. edita. col. 13. uer. sed hic quæritur. C. de eden. Ale. in cōsi. 1. col. pe. li. 5. ¶ Sed tñ in casu isto ēt dici pōt, ꝙ cā proxima allegetur, qa dum actor allegat cām remotā, qa mutuauit, & cōcludit restitutionē sibi fieri, satis uř dicere illū de ꝑsenti obligatū eē, ut in simi-
50 li not. Bar. in l. Aurelius. §. Sticho. de lib. lega. ¶ †Et cā q̄ allegatur apta esse de ber, aliàs non ualet, ut ꝑ gl. in d. l. j. in pri. ubi Bart. in uer. ueniamus ad cām. de edē. Et idē gl. in l. 2. §. circa, de excep.
51 Domi. in uerbo, cā. †& tali casu libellus est nullus, ēt parte non opponēte, ut no. Bar. in l. edita. C. de edē. cū si. ut tradit Ale. ibi
52 col. 4. & Mod. in c. cū ordinē. de resc. †Et cā apta ītelligitur, si rōnabilis sit, & concludens, si eēt uera, ut no. Bal. ī l. certi cōd. col. pe. si cer. pet. & in libello sufficit, ꝙ cā simpliciter allegetur nō autē
53 qualitas causæ requiritur, ut puta, si agatur ꝯ ꝑlatū ex cā mutui,† satis est dicere, qa mutuauit, & nō est opus allegare, ꝙ mutuum cōuersum fuerit in utilitatē ecclesiæ, ut no. Bar. in d. l. 1. ī pri. cū si. ut ꝑ Ale. ibi col. pe. & idē Abb. post Ant. de But. in c. fi. de lib. ob. & no. Mathesi. in 11. no. ꝙ ī libello. & Pet. de Anc. in ꝯsi. 295.
54 ex ꝑdictis. col. 1. & illud cōsi. est repetitū in cōsi. 318. †Et ꝑdicta locū hñt ī petitorio, sed ī possessorio nō est opus cām allegare, ut no. Abb. ꝑ gl. fi. ibi post Inn. Bal. & alios ī c. q̄relā. de ele. & idē
55 Bal. in l. solēt. §. fi. in ult. q. de off. ꝓcon. †Imo, quod plus est, si cā allegata sit, & non probetur, nō nocet in possessorio, ut no. dicit Inno. in d. c. q̄relā. in fi. & sequitur Ang. in d. l. 1. in prin. col. 2. ff. de eden. ubi inqt, ꝙ si ago ꝯ te, qa me spoliasti possessione annui census mihi debiti, ex tali cā, nā licèt cā nō ꝓbetur, satis est ad uictoriā, ꝙ spoliatio probetur, & dicit illo anno de facto se ita obtinuisse. Et idē Ang. tradit in l. fi. C. de anna. excep. col. i. ver. & ꝑ
56 mitte. ¶ †Tertio Abb. instat an actio sit exprimenda in libello. & post Ant. de Bu. in col. pe. hic cōcludit, ꝙ nō, s̄m opi. cōem tam Legistarū, q̄ Canonistarū. & idē gl. j. in fi. in c. quo iure. 8. dist. & in Auc. de exhib. reis. in princ. in uerbo, libellū. q̄ dicit ita seruari de ꝯsuetudine. & hoc idē dñt Bar. & Ang. ī d. l. 1. ī pri. co. fi. de edē. & idē tenet Bar. in l. cū mora. circa fi. C. de trāla. Abb. ī c. tuā. col. 2. de deci. Sal. in l. fi. in fi. C. de interdi. Cy. & Bal. & alij in d. l. edita, & tradit Spe. in ti. de act. & petit. in princ. circa fin. ¶ Prædictæ cōclusioni uidentur obstare plura iura, in quib. ꝓbari uidetur, ꝙ actio exprimatur, in l. oēs. §. fi. ibi, ꝓposita actiōe, C. de ep. & cl. & ī l. aduersus. C. de exce. ibi, ꝓposita actione. & ī l. fi. C. de iudicijs. cū si. allegatis in gl. hic. Sed iō his, & similib. responde-

ADDITIONES.

a ¶Positiui. Idem Alcia. in c. j. no. 3. de offi. ordinarij.
b ¶Syl. Ald. Præiudicare. Idem Dec. in c. fi. pro debilitate. in v. col. de offi. dalega.
c ¶Syl. Al. Inferatur. Idem in c. super eo. in 2. no. de usu. de le. & omnino in c. directe. in 2. no. de app.
d ¶Syl. Ald. Oriatur. Ias. inst. de actio. in prin. col. 4. in fi.
e ¶Hie. Gig. Libello. An & quando sit exprimenda causa in libello, adde quæ late scribunt Doctores in §. omnium. Inst. de actio. ubi per Ias. in o. a. 4o.

57 sponderetur dupliciter. Primo, quod actio ponatur pro libello, & scriptura, quæ datur iudici, vt in auc. offeratur. C. de lit. cont. & per gl. & Bar. in l. Ledita. Secundo, quia iura nihil dicunt de nomine act. sed de actione. nã actio ipsa bene proponitur absq; eo, quod nominetur, narrando factum, ex quo qualitas actionis colligitur, & sic re ipsa, & uirtualiter exprimitur, vt no. Abb. hic, & Barto. & Doc. in d. l. j. in prin. ff. de eden. nam cum ex tali narratione aduersarius possit certificari, hoc sufficit, absq; eo, quod aliter nomen
58 actionis ponatur. ar. l. certũ. ff. si cert. pet. ¶ †Et ista cõis opinione, limitatur, nisi in loco eẽt cõsuetudo, quod nomen actionis exprimeretur, ſm Bal. in l. maiorib. circa fi. C. cõmu. vtriusq. iudi. vbi dicit ita esse in ciuitate Auinionensi. Et ad hoc facit, quia in
59 formatione libelli cõsuetudo inspicitur. †Et ideo dicit Ang. in l. j. de off. assef. quod libellus formatus contra cõsuetudinẽ reiicitur ex officio iudicis. allegat gl. in l. de quib. in verbo, inueterata, de leg.
60 & idẽ Ang. in l. diuturna. de leg. ¶ †Secundo pdicta conclusio limitatur nõ habere locũ, qñ ex narratione facta plures actiones competerẽt ad eundẽ effectum, nam tunc exprimi dẽt nomen actionis. vt reus intelligat, quæ actio intentata sit, l. si dolo. in prin. & quod ibi Bar. de sol. & idẽ Bal. in l. Gallus. §. si eius. in 2. col. ver. nẽcest ar. de lib. & post. & in l. edita. co. 9. ver. circa primũ. & no. Ang. in d. l. j. in prin. col. fi. de eden. ¶ Ista limitatio bene
61 procedit, qñ nullo respectu colligitur, quæ actio intentata sit, †ut quia narratio æqualiter oĩbus actionibus conueniat: secus qñ ex coniecturis apparet, quod una potius, quam alia intentata uideatur, nã si narratio facta ſm unã actionẽ in aliquo esset superflua, ſm aliã nõ iudicatur, quod illa actio intentata sit, in qua nihil superfluũ in narratione reperitur, ut dñt Ant. de Bu. & Abb. hic co. pe.
62 †Similiter si una actio gñalis sit, altera spãlis, nam in dubio spãlis intẽtata vr, ut notat Bar. in l. hoc legatũ. de leg. 3. Bal. in l. j. in prin. circa fi. de edeo. Abb. post Ant. de Bu. hic, cum si. ut p Alc.
63 in l. Gallus. §. si eius. col. 2. de lib. & post. †vbi tñ ipse limitat hoc nisi spãlis sit pœnalis, quia ad remouendũ pœnã, in dubio vr potius deducta gñalis. allegat Io. An. in add. Spe. in ti. de obl. & sol. § sequitur. col. 2. & idem Alex. in l. certi cõd. in prin. ff. si cer. petat. vbi ad hoc ponderauit gl. Et ad hoc facit, quod no. tradit Io. de Ana. in c. qualiter, & qñ. el 2. §. ad porrigendos. colũ. 3. de accu. ubi refert se in no. casu cõsuluisse Venetijs interpretãdo, quod in dubio pœna excludatur. ¶ Vltimo dũ Abb. dicit, quod libellus gñalis
64 sine †cã valet, & tenet, si nõ opponatur,[a] l. fi. C. de anna. exce.
a ubi Bar. & idẽ no. Bar. in l. j. in prin. col. fi. de eden. hoc intelligitur
65 dũmodo cõprehendatur, quid actor uelit, †ut no. Bart. in trac. ad reprimen. in uerbo, figura. col. 1. fiẽ, & secũdo, hoc intelligitur quãtũ ad hoc, ut libellus admittatur: sed postea, vt cõdẽnatio fieri possit, actor dẽt intẽtionẽ probare, ut Abb. hic dicit, & not. Bar. in l. 1. §. si quis argẽtũ. ff. depo. & in l. si rẽ in fi. de rei uend. & in l. in actione. de fur. Bar. in l. 2. col. 1. C. de sen. quæ sine cer.
66 quã. ¶ †Tertio pdicta cõclo pcedit in ciuilib. secus est in crĩalibus,[b] in quibus libellus gñalis nõ pcedit, ẽt parte nõ opponẽ-
b re, ut no. Bal. in l. j. col. 11. ver. iuxta hoc q̃ro. C. de cõfes. & idem Bal. in l. edita. col. 9. C. de eden. Alexã. in cõsi. 72. inspecto. colũ. penult. lib. j. & idem Alexand. in consilio 72. causa executionis. col. 4. li. 4. ¶ †Quarto, & ultimo, pdicta cclo fallit corã illo,
67 cui aliquo casu spãli iurisdõ cõpetit, nã corã illo libellus gñalis nõ pcedit, ẽt parte nõ opponẽte, ut no. tradit Ang. in cõsi. 6. dictũ statutũ. col. 1. & refert. & sequitur Alex. in d. cõsi. 32. ¶ Et in istis casib. in qb. dictũ est, quod libellus gñalis nõ pcedit, ẽt parte nõ op
68 ponente. hoc limitatur nõ hẽre locũ in summariis, †in qb. libellus procedit, si a parte nõ opponatur, ſm Bar. in d. uerbo, sine figura. quem ita intelligit, & declarat Alc. in d. consi. 31. Licẽt aliter de
69 hoc loquatur ipse Alex. in cõsi. 186. in hac causa. lib. 2. ¶ †Ex pdictis notandum est, quod nisi libellus declaretur, reus non tenetur respondere, vt no. Abb. in c. 2. in pen. no. de libel. obla. & idem
70 Bal. in l. fi. col. 4. in 2. oppo. C. de codi. †Et cautela est, quod reus non petat declarari, sed dicat simpliciter libellum non procedere, vt Spe. docet in ti. de libel. obl. a §. fi. co. pen. quem referunt, & sequuntur Pau. de Cast. & Alex. in l. 1. in prin. ff. de eden. & idẽ Pau. de Cast. in l. edita. col. 2. C. de eden.

ADDITIONES.

a Gig. Opponatur. Adde, quod ista exceptio libelli non continentis specificam causam opponi nõ potest, nisi ante litem contestatam, vt no. voluit Bal. in l. exceptionem in 3. col. in ver. deinde dico. C. de prob. & qualiter debeat facere reus in opponenda ista exceptione contra libellum vide no. per Spe. in tit. de libelli concep. in §. fi. ver. sis cautus, & Pau. de Ca. in l. edita, circa fina. C. de eden. & Ant. de But. in c. fi. extra de libel oblatio.

* Syl. Ald. Opponatur. Vide Dec. in c. consuluit, el 2. col. 3. in prin. de app.

b Hier. Gig. In criminalibus. Adde Ias. in §. curare. Inst. de act. in v. col. in ver. ad unum tamen singulariter. & plura de isto articulo, utrum libellus incertus, & generalis procedat. vide per eundem ibidem.

SVMMARIVM.

1 *Stare quid significet.*
2 *Excommunicatus non potest esse iudex, item nec iudicis officialis. & num. 3.*
Nec arbiter. nu. 4. secus arbitrator. nu. 5.
Nec aduocatus. num. 6.
7 *Aduocatus debet esse in iudicio.*
Et dicitur persona egregia. num. 8.
9 *Excommunicatus dicitur turpis persona, nec dicitur vir bonus, aut honestus. numero 10.*
An possit doctorari, nu. 11.
Et an dicatur infamis & quomodo. num. 12.
Nec potest esse testis. nu. 13. quod intellige in iudicio, secus in contractibus. nu. 14. etiam si dicat excommunicationem nullam. nu. 16.
15 *Testis excommunicatus adhibitus in instrumento, si examinandus sit, absoluitur ad hunc effectum cum reincidentia.*
17 *Excommunicatus nullam dicens in extraiudicialibus admittitur, secus in iudicio.*
18 *Excommunicatus, an possit esse notarius causa.*
19 *Notarius excommunicatus, an officium suum exercere possit.*
20 *Excommunicatus, non solum repellitur in iudicialibus, sed etiam in extraiudicialibus.*
21 *Actus extraiudicialis contra prohibitionem, an sit nullus.*
22 *Intellige c. licet, de sen. excom. lib. 6.*
23 *Excommunicatus testari potest.*
24 *Excommunicatio non debet prodesse.*
25 *Excommunicatus tenetur dicere officium.*
26 *Inducta in odium non debent cedere in fauorem.*
27 *Nobilis reputatur in onerosis priuatus nobilitate propter delictum.*
28 *Inducta in fauorem non debent retorqueri in odium, limita nisi in consequentiam. num. 29.*
30 *Excommunicatus celebrare non debet.*
31 *Pœnam quandoque, & præmium ex eodem facto consequimur diuersis respectibus.*
32 *Excommunicatus agere non potest, licẽt conueniri possit, quod declaro maiori excommunicatione, secus si minori. num. 33.*
34 *Excommunicationis appellatione de maiori intelligitur.*
35 *Qualitas excommunicationis allegari, & probari debet.*
36 *Argumentum à contrario sensu non colligitur contra alia iura.*
37 *Relatio non fit ad præcedentia, quando resultaret absurdum.*
38 *Excommunicatus conuentus, an cogatur mittere procuratorem. Et an audiatur ipse prosequens appellationem ab iniusta excommunicatione, nisi prius absoluatur. num. 39.*
40 *Absolutio specialiter exigitur, quando quis impugnat excommunicationem.*
41 *Debet, importat necessitatem.*
42 *Procuratorem constituere non potest ille, cui imponitur necessitas agendi per se.*
43 *Oportet, importat necessitatem.*
44 *Procuratorem quis non cogitur constituere, nisi propter delictum.*
45 *Excommunicatus potest ipse per se agere, quando in loco non reperitur idoneus procurator.*
46 *Copia procuratorum præsumitur esse in loco insigni.*
47 *Excommunicatus conuentus procuratorem constituere potest absque periculo communionis, & si impediatur propter hoc, agere potest, vt impedimentum remoueatur.*
48 *Excommunicatus non petit restitutionem.*
Limita in restitutione uxoris, num. 49.
50 *Restitutio vxoris fit officio iudicis in excommunicato.*
51 *Excommunicatus si venit, vt reus principaliter ad se defendendum, & petat reuocari missionem factam contra eum propter contumaciam admittitur, secus si petat principaliter tenutam reuocari tanquam non legitimè factam.*
52 *Defendere se dicitur, qui petit tenutam reuocari.*
53 *Agens stimulatus dicitur sustinere partes defensoris.*
54 *Excommunicatus non potest reconuenire.*
Sed excipere, & appellare. ibi.
55 *Procuratorem, qui potest constituere, non semper potest constitui.*
56 *Tutor excommunicatus, an esse possit.*
57 *Excommunicatus eo casu quo potest esse in iudicio, potest etiam constituere procuratorem. Et executor, num. 59. Et filiusfamilias, num. 60.*
58 *Procuratorem quilibet potest constituere, qui potest esse in iudicio.*
61 *Coniunctus licẽt agat, non tamen procuratorem constituit, lite tamen contestata potest. nu. 65.*
62 *Pater in causa matrimoniali tanquam cõiunctus pro filia procuratorẽ cõstituit.*
63 *Procurator non potest ante litem contestatam procuratorem constituere.*
64 *Tutor ante litem contestatam procuratorem non constituit.*
66 *Reuerentia, quæ debetur patrono per libertum, locum habet etiam, quòd libertus litiget per procuratorem.*
67 *Mandatum speciale, an exigatur pro defensione excommunicati, & qualiter concipi debeat. num. 69.*
68 *Mandatum ad recipiendum, & consitendum, quomodo intelligatur.*
70 *Mandatum speciale vbi requiritur satis est cum clausula, quòd possit, quæ dominus potest.*
71 *Excommunicatus si cœpit agere nec fuerit repulsus, an ipse inuito reo possit desistere.*
72 *Iudex ex officio potest, & debet repellere excommunicatum agentem, reo inuito. num. 73.*
74 *Excommunicatus, an agere possit ex l. diffamari.*
75 *Actor reputatur debitor, qui non lacessitus agit tanquam diffamatus ex l. diffamari.*
76 *Iudicium an ualeat agente excommunicato si non opponatur.*

77 *Clausula, in suo robore duraturis, non tribuit nouum robur.*
78 *Clausula, suam obtineant firmitatem, quid importet.*
79 *Suspensus, & interdictus possunt agere, & eis communio non est interdicta.*
80 *Periurus, an agere possit, num. 81.*
82 *Excommunicatus repellitur à iudicio etiam contra excommunicatum maiori excommunicatione.*
83 *Pluralis in beneficijs pluralem non repellit.*
84 *Possidentis conditio melior est in pari causa.*
85 *Excommunicatus prohibetur communicare cum alio excommunicato.*
86 *Exceptio excommunicationis potest opponi à tertio, cuius non interest.*
87 *Tertius, de cuius interesse non agitur, admittitur in casibus, in quibus index ex officio supplere debet.*
88 *Excommunicatus repelli potest ab agendo, etiam ab eo, qui iurauit exceptionem excommunicationis non opponere.*
89 *Iurans soluere creditori intra certum terminum, non tenetur soluere, si sit excommunicatus.*
90 *Vasallus non tenetur seruire domino, si est excommunicatus.*

INtelleximus. ¶Summat. & diuidit. vt per Abb. hic. ¶†In tear. ibi, stare.ª hoc verbum alibi ponitur ad differentiam eius, qui sedet, in c.j de vi. & hon. cle. in c. quid est hoc. l. dist. & in c. episcopus. 95. dist. sed hic generaliter accipitur, vt excommunicatus nullo mō in iudicio stare possit. Ex quo infertur, sm Abb. †Primo, q excommunicatus non potest esse iudex, & est tex. in c. ad probandum. de re iud. no. in c. sciscitatus. de resc. †Et sicut repellitur iudex, ita etiam officiales eius repelluntur, vt Rom. tradit in sing. 616. est excommunicatus. vbi all. tex. in c. j. de offi. ordi. in 6. Et idem est in arbitro: † quia arbitria redacta sunt ad instar iudiciorum. l. 1. de arb. & ita concludit Ioan. An. in regula dolo. de reg. iur. in 6. gl. & Bar. in l. Pedius, in ver. ignominiosus. de arb. Spe. in ti. de arb. §. differt autem, col. 3. ver. item secundū. Abb. in c. veritatis, col. 12. ver. nunc venio ad glo. de dolo, & contum. & in capit. ad probandum, col. j de re iu. & in cap. Quintanallis. de iurein. Domi. in c. decernimus, colum. penul. de sent. excom. in 6. & not. Innoc. in l. ex facto. §. si quis rogatus, el 2. ff. ad Treb. vbi Bar. secus esse dicit in arbitratore, de quo late ibi Alexand. insistit. ¶†Secundo Abb. infert quod excommunicatus non possit esse aduocatus. † & probatur hoc in d. cap. decernimus, & facit tex. in cap. excommunicatus. §. credentes, de hæreti. † Nam aduocatus debet esse in iudicio, l. j. § postulare. ff. de postu. vbi Barto. & per Abb. in rub. de post. merito prohibetur, cum in iudicio stare nō possit, vt hic. Et ad hoc etiam facit, qa aduocatus dicitur egregia persona, † vt no. Barto. in l. 1. C. de aduo. diuer. iu. † Excommunicatus vero est turpis persona, secundum Bal. hic, colum. 2. ver. sed nunquid excommunicatus. † Et excommunicatus nō dicitur vir bonus, nec honestus, ex quo ab ecclesia non toleratur, vt not. tradit Maria. in consi. 45. visa appellatione, col. 2. ubi ad hoc allegat Ant. de Butr. in c. cum dilectis, de purga. cano. †Et licèt excommunicatus aduocatus esse non possit, Doctor tamen fieri non prohibetur, vt concludit Car. in repe. c. perpendimus, in pe col. in 4. q. de senten. excom. & sequitur Io. de Ana. in rub. de magi. col. 2. Sed tamen in hoc contrarium tenent Bal. & Sal. in prima constitutione C. ver. ideoque. Et ad hoc facit. † quia excommunicatus infamis dicitur, vt no. Bal. in c j. col. 4. per gl. ibi in ti. quo tempore miles. & probatur 6 q. 1. in c. infames quem tex. ad hoc pro singulari allegauit Ro. in no. 675. an excommunicatus. & infamis doctorari non potest, vt not. Bart. in prima constitutione. C. colū. 4. Sed tñ proprie loquendo, non videtur, quòd excommunicatus infamis sit, vt no. Rom. concludit in singulari 682. iuci. in princip. vbi corrigit illud, quod dixit in alio singulari supra alleg. & alleg. Inn. in c. testimonium, de test. & hoc idem tenet Bald. in l. quid ergo. §. pœna grauior. col. fi. ver. vlt. quæro. & ideo verior videtur opin. quòd doctorari possit. Quamuis enim communio cum excommunicato prohibita sit, non tamē per hoc fit quominus actus validus remaneat, vt j. col. sequen. ver. & subijcit Ab. ¶†Tertio infertur, q excommunicatus non possit esse testis, & de hoc est tex in c. decernimus, de sententia excōicatio in 6. & no. Spe. in ti. de test. §. 1. in ver. item est excommunicatus. & hoc procedit in iudicio, prout loquitur tex. in d. c. decernimus, & Abb. hic †Secus aūt est in instrō, in quo extra iudiciū pōt esse testis, vt no. Inn. in c. pia. in fi. de excep. in 6. & sequitur Ant. de Bu. in c. ea literis. col. v. ad fin. de trās. & idē Domi. post Io. An. in d. c. decernimus. col. fi. in ver. sed est dubiū. Car. in rep. c. perpendimus, in 37. q. ad fi. de sent. excom. & idem no. Bal. in l. 1. col. 7. in ver. itē pōt. C. de hære. inst. vbi inquit, q excōicati pōt esse testes in ɔtrib. licèt non in iudicijs. Et casu quo talis testis excōicatus adhibitus in instrō deberet deponere in iudicio, † absolui poterit ad tps. ad istū effectū testificādi, & statim, q dixit testimoniū, ipso facto reincidit in excōicationē, vt no. Ho. & Abb. post alios, in c. veniens. el 2. de test. cū sim. vt dixi in casu notabili in cōsi. 146. ¶†Et q d. dictū est, q excōicatus nō pōt eē testis in iudicio, hoc ampliat pcedere, ēt si dicat excōicationē nullā, quia hr tm p excōicato, ut no. Arc. in c. veniēs. el 2. p illū tex. in 8. no. de test. & Mod. sequunt. Arc. tñ ibi vr pōderare tex. in ɔriū in c. solet. in fi. de sen. excō. in 6. dū ibi dr, q †ille, q dicit excommunicationē nullā, in iudicio euitari debet tanq actor: ergo vr q vt testis nō repellat. Sed rñderi pōt, q dū ibi loquit de actore, solū intelligit isto respectu, vt nō excludat reū excōicatum, qui pōt esse in iudicio, vt hic, & isto respū argu. ibi à ɔrio sensu colligit, nō aūt respectu testium: quia qua rōne actor excōicatus repellitur, ita etiam testis, ex quo gñaliter prohibetur stare in iudicio, ut hic. Et ad hoc bñ facit. quia in d. c. solet, in fi. dicit, q ille qui dicit excommunicationē nullā in extraiudicialib. admittitur. secus ergo vr in iudicio. qa gñaliter prohibet nisi sit reus, vt dictū est ¶†Quarto Abb. infert idē esse in notario excōicato. Et hoc clarū est in notario cāe, quia in iudicio stare nō pōt, vt hic dr. & ita vr loqui Abb. hic. Idem tñ gñaliter vr esse in notario, qui ēt extra iudiciū, si excōicatus sit, nō videt † q officiū eius exercere possit, vt tenet gl. in d. c. decernimus. in gl. fi. & late Do. ibi, qui finaliter tenet opi. gl. ibi. q ēt sequit idē Do. in c. nullus. 2. q. 4. & Card. in d. c. perpendimus, in 39 q̄stion. ¶Et subijcit Abb. hic, † q excōicatus nō solū repellit i iudicialib' vt hic, sed ēt i extiudicialib. Et facit tex. i c. licet. d sē. ca. i 6. vbi gñaliter dr excōicatū repelli i iudiciali. & extiudicialib. & à legitimis actibus, & rōnē ēt Abb. hic adducit, qa omnis cōio phibita est cū excōicato. 11. q. 3. c. cū excōicato. ¶Sed tñ ista rō non facit, q actus extraiudicialis ɔ prohibitionē sit nullus, † qa ex quo imponit pœna excōicationis minoris participantib. cum excōicato, actus remanet validus, vt no. Car. dicit in d. c. ppendimus, q. 35. & idē Abb. in c. si vere. de sen. excō. † Nec ob. tex. in d. c. licet, dū loquit de actibus legitimis, qa intelligit, qn rōe alicuius officij competerent. Secus in his, q excōicatus facit, vt priuatus, & ita illū tex. declarat Car. in d. c. perpendimus, in 35. q. circa fi. & iō infert Car. in d. q. 35. q excōicatus pōt ɔhere, al. Inn. in c. veritatis, de do. & contu & tex. in c. felicis, de pœnis i 6. & late Abb. idē tenet in d. c. veritatis in 4. car. & idē Abb. in d. c. si vere. de sen excō cū si. vt tradūt Mod. ibi. Et pp hoc ēt Car. ɔcludit i d. q. 38. † q excōicatus testari possit.ᵇ & idē tenet Bar. in l. si quæramus. ff. de testa cū si. vt tradit Arc. ibi col. 6. & Mō. i c. cū voluntate. de sen. excō. Ang. Arc. in §. fi. Inst. quib. non est permissa. testa ¶†Secundo principaliter nor. q excōicatio, q est facta in odium excōicati, nō debet illi prodesse facit gl. pe. in c. pro illorū. de pben. quæ dicit, q valent gesta per excōicatū in præiudiciū ᶜeius. Et iō excōicatus tenet dicere officium. † gl. fi. & no. in c. pbyterū. 28. dist. & tenet Host. in sum. de cler. excom. mi. in §. j. col. j & Car. in cle. j. in 7. oppo. de regu. Et pro his est regula cōis, † q inducta in odiū, nō debent in fauorē retorqueri; l. relegatorū. §. fi. de interdic. & relega. l. 2. §. nemo, vbi gl. in verbo, cauitur. ff. de cap. dimi. in l. actione. §. item qui societatē. ff. p socio. facit gl. in c. 2. in gl. pe. in fi. de cōf. in 6. † Et iō qn quis priuat nobilitate pp delictum, reputatur tñ nobilis in onerosis, vt no. Bar. in l. j. in fin. C. de infa. lib. 2. cū si. vt tradunt And. Sic. & Mod. hic, & idē And. Sic. in ɔsi. 91. lib. 3. † Et idē est ɔ̄.ᵈ qa inducta in fauorē, nō debēt in odiū retorqueri, l. q fauore. C. de legi. cū si. vt late cōgerūt Mod. in c. cū dilectus, el 2. in ver. octaua cōclusio. de resc. & videbimus in c. cām, q̄. j. co. & dixi in cōsi. 12. in notabili casu. Et ɔclusio prædicta procedit considerando principaliter, † sed in consequentiam, & ratione cōnexitatis inducta in odium commodum afferre pōt, l. sed & milites. § qui. n. ignominiosa. ver. scribit autem Vlpianus. de excu. tu. ibi. tutelis excusabunt, quia vrbem ingredi eis nō licet, & in l. decreto, de suspec. tu. † & patet in proposito in excōicato, qui celebrare non debet, c. 2. de cle. excom. mi. Item prædicta ɔclō habet locum respectu eiusdem dispositionis; secus est respū alterius dispositionis, † quia ex eodem facto diuersis respectibus quandoq; quis pœnam patitur, & præmium meret.ᵉ l. j. de his quibus, vt indi. & per gl. no. in c. dixit Sara. in glo. fina. 32. q. 4. & no. Bald. per illum text. in l. 2. § deinde ex his legib. de orig. iur. ¶†Tertio no. regulā, quæ ponitur hic, videlicet, q excōicatus agere non pōt, licèt cōueniri possit. Et hoc intelligitur in excōmunicato maiori excōmunicatione. † secus est si excōicat' sit minori, qa agere nō phibet, vt Abb. hic dicit, & idē Abb. in c. à nobis de exce. Et subijcit Abb. hic. q appellōne excōicationis de maiori intelligit, † vt est tex. in c. pe. de sen. excō. Sed aduertēdū est, quia hoc non habet locū in isto casu, quia nō sufficit excipere

ADDITIONES

a ¶Syl. Ald. Stare. Et de multiplici significatione verbi, stare, vide Io. Cal. in rep. c. post cessionem, in j. col. infra de proba. & ibi Dec. in 2 no.
b ¶Syl. Ald. Possit. Plura addidi ad Bar. in d. l. si quæramus, vbi vide.
c ¶Syl. Ald Præiudicium. Imo tenetur facere quæ sunt in odium. Dec. in c. cum inter col 9. in prin. de excep.
d ¶Ald. Econtra. Vide Dec. in c. 2. in j lectu. col 4. in prin. de const.
e ¶Syl. Ald Meretur. Idem in c. j in j lectu. col. 21. no. ti.

a pere simpliciter, & probare excõmnnicationẽ,ª sed qualitas ex
15 cõmunicationis allegari, † & probari debet, c. 1. de exce. in 6. &
no. do. Abb. in c. in præsentia. col. 4. in pen. not. de prob. in fi. &
idẽ Abb. in c. solicite. col. 1. de resti. spol. & Domi. in c. 1 de exce.
in 6. in gl. in uerbo, speciem. & tradunt Mod. in d. c. pe. & in ca.
fi. de excep. ¶ In gl. 1. ibi §. credentes. Ille §. prima facie vr̃ pba-
re cõtrariũ, quia loqr̃ qñ pseuctauit in excõmunicatione post
b annum.ᵇ † ergo ante annum secus videtur. Sed rñdetur, q̃ tale
36 arg. a contrario sensu, non colligitur contra alia iura, iuxta gl.
in c. 1. de æta. & quali. in 6. facit tex. in l. conuenticula. C. de epis.
& cle. Vel secundo dici potest, q̃ ibi consideratur, q̃ steterit in
excommunicatione per annum respectu pœnarum, quæ gra-
uiores ibi imponuntur, uidelicet quia infamis efficitur, & inte
stabilis, non autem quoad facultatem agendi, de qua inferius
dicit in uer. nullus præterea. Nam in tali ver. non habetur rela
37 tio ad præcedentia † quia absurdum, & inconueniens resulta
ret, ut no. Abb. per illum tex. in c. ecclesia, l'ultimo. in 6. not de
elec. Et hoc videtur esse ibi de mente literæ, quia primo ponũ-
tur quædam pœnæ grauiores, quæ imponuntur hæreticis ex-
communicatis post annum, & tales pęnæ locum habent ultra
alias, quæ excommunicatis simpliciter imponuntur, de qbus
dicit in ver. nullus præterea. ¶ In ea. gl. ibi, præterea principalis
persona, de hoc hodie est tex. in c. 1. de iur. calum. in 6. ¶ In eadẽ
gl. ibi. non credo illum compellẽdum. do Abb. post alios seqẽ
38 gl. & ꝯ Cald. concludit, † q̃ excõicatus, q conuenitur, non cogi
c tur procuratorẽ cõstituere. Sed tñ opi. Cal. verior ᶜ vr̃, pro qua
39 arguit Are. col. fi. per tex. in c. per tuas, de sen. exc. † vbi excõica-
tus non auditur in propria persona psequendo appellationẽ
ab iniusta excõicatione, nisi prius absoluatur. ergo multo mi-
nus dẽt audiri in alia causa, vbi se defendit, & excõmunicatio
40 non ipugnatur. † Sed rñderi pt̃, q̃ illa absolutio spãliter requi-
ratur, quãdo quis impugnat excõicationẽ. Secus uidetur ĩ alia
causa, vt Abb. declarat in c. per tuas. col. 2. in uer. sed cõtra hãc
literam. & in c. fi. de excep. & ideo pro opi. Cal. quã imo. & Mo
41 der. sequuntur melius facit iste tex. hic, dum dicit, debet, † qđ
importat necessitatem, ut per gloss. in cle. attendentes. in uer-
bo, debeant. de sta. reg. & per Bar. in l. 3. C. de pig. & quia cũ hic
42 imponatur necessitas agendi per alium ergo non videtur † q̃
ipse agere possit, sicut est contra, qñ alicui in pœnã imponitur
necessitas agendi per se. non põt procuratorem constituere, l.
cum miles. vbi Bar. de alie. iu. mut. causa fac. quem tex. And. Si
cu. hic adducit. Mod. respondent, & dicunt, q̃ in casu d. l. cum
miles. non tollitur facultas constituendi procuratorem, sed so
lum excluditur miles, ut ipse agere nõ possit uirtute cessionis.
Sed replicari potest, q̃ immo sm̃ communẽ intellectum Bart.
& aliorum ibi, tollitur facultas constituendi procuratorem. Et
ad hoc illũ tex. p singulari allegauit Rom. in not. 83. no. casum
43 mirabilem. † & facit tex. ibi, qui utitur verbo, oportere, quod
importat necessitatem, ut no. in l. 1. in prin. de iusti. & iu. Et re-
tenta opi. Cal. nõ obstant rationes Abb. quia non tollitur de-
fensio, licèt ipse comparere non possit, cum satis defendatur
per procuratorem. l. fi. C. de procur. in c. cum olim. de do. &
44 contuma. † Non ob. q̃ quis non cogatur procuratorem consti
tuere, d. c. querelam, de procura. quia immo propter delictum
cõpellitur, l. Papinianus exuli. de mino. Non ob. ratio, quã Ab-
bas adducit de c. quia diuersitatẽ. ne pęna excõicationis indu
catur, quia attenta hac rõne deberet posse agere excõicatus cõ-
45 tra tex. hic. † Et hoc, quod dictũ est, sm̃ Cal. intelligitur, quan-
46 do idoneus procurator reperitur, † vt in simili no. Bar. in l. idẽ
que. per illum tex. ff. pro socio. & in loco insigni copia præsu
mit. c. statutum de rescrip. in 6. secus si idoneus non reperiatr̃,
quia tunc excommunicatus personaliter admitti debet. Et ta-
li casu communis opinio bene procedit, & in ista conclu-
sione in effectu resident omnes Moder. hic. Et ad hoc etiam
facit, quia tex. hic spãliter ẽt loqr̃ de pcuratore, vñ ab ista spãli
declarõne sura, q̃ Abb. adducit, q̃ loquũtur de defensione sim-
pliciter, p istũ tex declarari debẽt, q magis spãliter loqr̃, arg. in
regula, generi p spẽm. de reg. iu. in 6. Et qa toleratur reus excõ
municatus in iudicio pp necessitatem, ut cogatur soluere. Cũ
ergo hoc fieri possit mediãte pcuratore, nõ dẽt ipse psonalr̃
cõparere, ar. 1. q. 1. in c. qđ pro necessitate. & est tex. hic, ut supra-
dictũ est. ¶ Successiue ex his, q̃ Abb. circa gl. dicit. Prima ꝯclo
47 est † q̃ excõicatus ꝯuẽtus pcuratorẽ ꝯstituere possit absq; peri
culo cõionis. Et si impediatur isto respectu, agere põt, ut ĩpedi
mẽtũ remoueatr̃, ut dicit Vincen. hic, quẽ ẽt legr̃ Arch. 4. q. 1. in
summa. Et hoc idem no. Lap. alle. lv. qdã corã iudice, col. 3. ver
si. itẽ si excõicatus. & Do. ĩ c. 1. de rescr. in 6. col 6. ver. qro an ex
48 cõicatus. ¶ † Scdo Abb incidẽter ꝯcludit q̃ excõicatus nõ pt
d petere restõnẽ, ᵈ vt p gl. ĩ c. ex insinuatione, ĩ verbo, canonicũ,
de pcu. cũ si. ut p eũ hic. & late tradũt Mod. in c. dilectus. el. 1. co.
49 pe. de resc. † Fallit in restõne vxoris, ut p gl. in c. qm̃. in uerbo,
50 vxoris, 11. q. 1. † Fit tñ ista rõ officio iudicis, ut nota. Abb. post
Ant. de Bu. in c. li. de ord. cog. & gl. expresse hoc dicit ĩ d. c. qm̃.

51 ¶ † Tertia cõclusio Abb est, q̃ si excõicatus venit, ut reus pri-
e cipaliter ad se defendẽdũ, ᵉ & petat reuocari missionẽ factã ꝯ
eũ pp cõtumaciã, admittitr̃: secus si petat principalr̃ tenutã re
tractari, tãqñ nõ legitime factã, qa tũc actor uidet, & ĩõ repel-
litur. & idẽ Abb. tradit in d. c. ex insinuatione. in gl. in verbo, ca
nonicum. de pcu. Et fuit ista doctrina Bar. in l. de pupillo. §. si.
de oper. no. nunc. circa quã late insistunt Mod. hic. Et in effe-
ctu difficultas videtr̃ esse in primo casu, quõ veniat tanq̃ reus,
petendo reuocari tenutam. Nam sm̃ Pau. de Cast in d. l. de pu-
pillo. §. qui remissionẽ. exẽplificatr̃, qñ data fuit tenuta ob con
tumaciã rei, & postea sit præceptũ de sgombrando, id est, eua-
cuãdo sm̃ formã statuti Florentini. Si. n. reus cõpareat, & ꝯdi-
cat huic pcepto, reus dr̃, qa ꝯuenitr̃, c. forus. §. reus, de uerb sig.
& in ꝯñiã poterit ẽt petere, q̃ tenuta reuocetr̃. Et ad hoc bñ fa-
52 cit tex in l. si pupillus. §. defendere. de priui. credit † vbi qui pe-
tit tenutam reuocari dicitur defendere. Ad idem tex in l. non
53 cogendum. §. si procuratori. de procur. † & ibi Ange. dicit, q̃
agens stimulatus dr̃ sustinere partes defensoris. ergo vr̃ hoc
pmissum excõicato. c. cũ inter. de exce. Sed rñderi põt, q̃ hac
rõne attenta, excõicatus ẽt principalr̃ dẽret posse petere tenutã
reuocari, qa vr̃ stimulatus, & tñ nõ põt sm̃ Bart. & Doct. & qa
excõicatus nõ põt petere restõnẽ, vt s. dictũ est ergo non videtr̃
q̃ possit reuocationẽ tenutę petere. Cõfirmatr̃ hoc, qa cum se-
mel tenuta data fuerit. citatio facta a principio habuit effectũ
suũ, & ille ꝯ quẽ data fuit tenuta, nõ vr̃ necessitatᵘˢ, cũ hẽat an-
nũ ad illã reuocãdã, c qm̃ §. in aliis. ut lit. non ꝯtest. Nõ m̃ pu-
to recedẽdũ ab opi. Bar. videlicet. q̃ excõicatus reuocationẽ te
nutę ĩ ꝯñiã tenutę petere possit Et ĩ ꝯñiã vr̃ petere, qñ excõica
tus, ꝯ quẽ data fuit tenuta, iterũ ulteriᵘˢ molestatr̃, & defendẽdo
se ab illo nouo grauamine poterit petere tenutã datã reuocari
qa hoc venit ĩ ꝯñiã suę defensionis: qa tñ, q̃ allegatr̃ ad remouẽ
dũ nouũ grauamẽ. ẽt infert, q̃ tenuta reuocetr̃ Et rõne cõnexi-
tatis excõicatus hoc petere pt̃. & hoc venit ĩ ꝯñiã, q̃ hoc futu-
rũ grauamẽ remoueatr̃, & q̃ tenuta prius data reuocetr̃, ab eodẽ
fundõ regulantr̃, vt qa forte dicat se ĩpeditũ iusto ĩpedimẽto,
& cõtumacẽ nõ fuisse. Et declarãdo hoc mõ, opi Bar. vr̃ bñ p-
cedere, q̃ Ang Alc. & Mo. sequuntr̃ in d. l de pupillo §. si Anto.
de Bu. in c. cu inter. de excep. eũ si. ut tradũt Mod. hic. & idem
Ro. ĩ ꝯs. 117. res ista. & tradit Nellus in tractatu bãnito. in pri-
ma pte scđi tpis. q. 63. ¶ Et ad iura s. alleg q̃ pbãr q̃ ille, qui pe
tit tenutã reuocari, dicatr̃ se defendere, rñdetr̃ q̃ largo mõ intel-
liguntr̃, & nõ hñt locũ in excõicato, in quo defensio necessaria
cõsideratr̃. c. cũ inter. de exc. Itẽ illa iura si bñ ꝯsiderentr̃, pleritm
tex. ĩ d. l. si pupillus §. defendere. vñr loqui respectu causæ prin-
cipalis, ad cuius defensionẽ reus se offert, qñ petit tenutã reuo
54 cari, nõ ãt respũ tenutę, q̃ reuocari petitr̃. ¶ † In fi. gl. Gl. cõcludit,
q̃ excõicatus nõ pt̃ actorẽ recõuenire, sed excipere. & appel-
f lare pt̃. ᶠ De recõuẽtione est tex. in c. cũ inter. allegato in gl. qđ
declaratr̃, vt p Abb. ibi col. pe. De exceptione dicẽdũ est vt Abb.
tradit ĩ c. x. de exce. Et de appellõne hr̃ in c. significauerunt. de
exce. ¶ Successiue dũ Abb. opponit de c. post cessionẽ. de pro
55 ba. notandum est, q̃ nõ oĩs q pcuratorem põt cõstituere, † pt
ipse pcurator cõstitui, & idẽ eꝯ, qa nõ qlibet, q ꝯstitui põt, aliũ
pt cõstituere, c. q gñalr̃. §. i. de pcu. in 6. Et dũ Abb. rõnẽ addu-
cit, qa officiũ pcuratoris volũtariũ est, sentit, q̃ secus esset in
tutore, qa officium eius est necessariũ, de quo no Bal. in d. c. cũ
56 Inter. in fi. & in l. j. C. de iur. & fac. igno. † vbi tñ cõcludit idẽ es-
se in tutore, vt excõicatus tale officiũ hẽre nõ possit. Et quod
Abb. dicit circa intellectũ d. ca. post cessionẽ. procedit retento
cõi intellectu, de quo videndum est, ut dixi in d. c. post cessio
nem. ¶ Secundo ex dicto inno. quod Abb. hic refert, notã-
57 dũ est. † q̃ excõicatus eo casu quo põt esse in iudicio, ẽt põt p-
g curatorẽ cõstituere. ᵍ Qđ ẽt seqr̃ Car. in cons. xlvi. vr̃, q̃ Lucre
58 tia, in fi. & est rł̃a gñalis, † q̃ eo casu, quo qs põt esse in iudicio,
procuratorẽ ẽt põt cõstituere, ut no. Inno. in c. edoceri, de re-
59 scri. † Et de executore no. Bal. ĩ l. id, qđ pauperibus. C. de epis. &
60 cle. in vj. q. † Et de filiofa. no. Bal. p illũ tex. in l. filiusfa. in prin. de
pcu. ad idẽ tex. in c. fi. in pri. vbi Do. đ iu. ĩ vj. & ĩ c. ex parte, vbi
Ant. de Bu. de resti. spol. & in l. seruũ quoq; in pri. de pcu. quẽ
allegauit Ro. ĩ l. si ex legati cã. de uer. ob. & est gl. ĩ cle. ii religio
sus, in verbo, cõstituere. de pcu. & facit rł̃a, pt qx, de reg. iu. ĩ 6.
61 Et ista ꝯclo pcedit in eo, q põt agere noĩe pprio. † Secus si no-
mine alieno, put est ꝯiũcta psona, q̃ licèt agere possit, nõ tñ pt
pro-

ADDITIONES

x Syl Ald. Excommunicationẽ. Adde Dec. in c. in præsentia. co. 9. in prin. de pb.
b ¶ Annum. Vide dec. Tholo. 366.
c Verior. [illegible].
d ¶ Syl Ald. Restitutionem. Etiam si in actu extraiudiciali sit grauatus. Dec. in c. cum inter. col 6 in fi. de exceptio.
e Ald. Defendendum. Idem Deci. in c. cum inter. col 7 de arb.
f Põt. Declara hoc, ut per Dec. in c. cũ inter. j. de excep. col. xi in fi. vers. unum.
g Syl. Ald. Constituere. Idem Dec. quauis non ita plene, i c. edoceri. co. fi. de iud.

ꝓcuratorē cōſtituere, vt no. cōcludit Rot. in 34. deciſ. de ꝓc. in antiquis. & Mod. ſimplr̄ ſequunt̄ in c. cū l. & A. de re iud. Sed ꝯ illā deciſionē vr̄ tex. in c. accedēs de ꝓc. in fi. † vbi pr̄ in cā mr̄imoniali, tanq̄ ꝯiunctus ꝓ filia ꝓcuratorē ꝯſtituit. Sed dici pōt, ꝙ ſit caſus ſpālis in pr̄e, ꝓ filia in cā mr̄imoniali, pur. loquit̄. alſ n̄ vr̄, ꝙ cōiunctus poſſit, vt Rota dicit. Et cōfirmat̄, † qa procurator qui habet mandatū, nō pōt † añ li. ꝯteſt ꝓcuratorē ꝯſtituere, l. ꝙ qs. C. de ꝓc. & tutor ſilr̄ nō pōt, l. neq̄. C. eo. ti. † Sed li. ꝯteſ. bñ vr̄, ꝙ ꝯiūct⁹ poſſit ad ſiſtitudinē ꝓcuratoris. & ita tenet Spe. ī ti. de ꝓcu. §. rōne ꝯſtituētis. ver. qd̄ ſi canonicus. & ſeqr̄ Ro. ī ꝯſi. 141. ſ. pectabiles dñi. col. 2. Alc. in l. ꝙ qs. C. de ꝓc. & ita deciſio Rotæ declarat̄. ¶ Tertio Abb. ꝯcludit, ꝙ diſpoſitio c. ꝑ tuas. ēt locū hēt, qñ qs litigat ꝑ ꝓcuratorē, vt priuſq̄ audiat̄ dēat abſolutionē petere ꝯ An. de Bu. hic, qa ſm̄ eū eadē rōne dicat̄ ꝯtēnere excōicationē. And. Sic. hic r̄ndet, ꝙ iſto caſu nō vr̄ cōtemnere, ex quo litigat ꝑ procuratorē, & ſic noluit ſe ingerere cōioni hoīum ꝓꝑ reuerētiā excōicationis. Sed replicari pōt, ꝙ cū iura velint, ꝙ abſolutio petat̄, ſatis vr̄ ꝯtēnere, ſi hoc nō facit. niſi dicat̄, ꝙ iura nō loquuntur, qñ litigat̄ ꝑ procuratorē. Mod. ēt hic arguunt ꝯ Abb. qa ſi abſolueret̄ excōicatus, qū ꝓcuratorē ꝯſtituit ad ſe defendēdū, nihil opatent̄ iura, q̄ dñt, ꝙ excōicato dat̄ defenſio. Sed facile r̄ndet̄, ꝙ nos loqmur ſolū in terminis c. ꝑ tuas. de ſen. excō. vbi abſolutio reqrit̄, qñ excōicatio iniuſta dr̄ ſecus eſt in aliis caſibus, in qbus abſolutio nō eſt neceſſaria. & tūc hñt locū iura, q̄ de defenſione loquunt̄. Vñ finalr̄ mihi placet opi. Abb. Primo per text. quē ipſe adducit in c. cū contingat de off. dele. dū ibi dr̄, ꝙ abſolutio peti dēt, qa in omnē euētū neceſſaria eſt: nā rō iſta ēt vr̄ militare, qñ litigat ꝑ procuratorē. ¶ Sedo pro opi. Abb. in ſimili bñ facit tex. in l. honori. ff. de obſe. † vbi reuerētia, q̄ debet̄ patrono ꝑ libertū, ēt locū hēt, qñ libertus litigat ꝑ ꝓcuratorē. ergo pariter vr̄, ꝙ reuerentia, q̄ cōſiderat̄ qñ excōicatus ipſe agit, ne videatur cōtemnere excōicationē, ēt vr̄ procedere, qñ litigat ꝑ procuratorem. ¶ Tertio, & ultimo facit tex. in c. mulieres. de ſen. excommun. vbi probatur, ꝙ reſpectu excommunicationis proprie, & vere facere dr̄, q per aliū facit. ergo vr̄ idē dicēdū reſpū abſolutionis, vt proprie dicat̄ agere, qui agit ꝑ procuratorē: & iō vr̄, ꝙ dēat abſolutionē petere, ſicut ſi ipſe ageret. † An aūt in ꝓcuratore, q cōparet pro defenſione excōicati, reqrat̄ ſpāle mādatū. Abb. poſt alios ꝯcludit, ꝙ nō, ſed ꝙ ſufficiat gñale mādatū ad agendū, & defendēdū. Et ita cōiter Doc. tenēt. Et idē eſt, ſi dat⁹ eſſet ſimplr̄ procurator. nā ītelligit̄ datus ad agendū, & defendendū. qa aliter nō eēt procurator idoneus ad agendū, niſi ēt poſſet defendere. l. ſeruū quoq̄. §. ait ꝑtor. ff. de proc. & ita no. Bar. dicit in l. qd̄ dr̄. §. fi. ff. de tut. ¶ Et ulterius ꝯſiderādū eſt in iſta qōne, qa ēt ſi dicat̄ expreſſe ad agēdū, & defendēdū, prout Doc. loquunt̄, vr̄ ꝙ nō ſufficiat tale mādatū, vt excōicatū defendere poſſit. qa illa verba, ad defendēdū, reſtringuntur quatenus neceſſaria eſt defenſio in cōſequētiā agēdi: qa aliter, ut dictū eſt, ꝓcurator ad agēdū ſimpliciter nō eēt idone⁹. Et hoc in ſimili no. Bar. in l. 2. §. creditū. ſi certū pet. de ꝓcuratore ad recipiēdū, & cōfitēdū. † Nā verbū illud, confitendū, reſtringit̄ ad cōfeſſionē de receptis. ſed hoc in caſu noſtro non videtur verificari poſſe, quia excōicatus agere nō poſſit, nec per ſe, nec per ꝓcuratorē, ut hic, illa defenſio in cōſequētiā agēdi nō pōt ꝯſiderari, & tale mādatū, qd̄ intelligitur de defenſione in ꝯſequētiā, vt dictū eſt, cū ſtricte dēat interpretari, vt no. Barto in d. l. ꝙ dicitur, non debet extendi ad defenſionem, quæ principaliter cōſiderat̄ in excōicato. † Et iō neceſſarium eſt, ꝙ in tali mādato dicatur, ad agendū, & defendēdū principaliter, & in conſequētiā, & tūc tale mādatū ſufficiens videtur, niſi ageretur de eā defenſionis, quæ de ſui natura ſpeciale mādatū poſtularet iuxta ca. qui ad agendū, de procurator. in 6. † Et caſu, quo ſpeciale mandatū requiratur, ſatis videtur eſſe ſpeciale ꝑ clauſulā, ꝙ poſſit oīa, q̄ dñs pōt, ut Abb. hic cōcludit poſt alios, quos refert, & idē Bar. in l. ſi procurator. C. de proc. Bal. in l. j. circa fin. C. de bo. ma. & Do. in c. qui ad agendū. §. fin. de ꝓcu. in 6. & eſt tex. quē Ang. ibi pōderauit ad hoc, in §. ad hæc prohibemus. ī fi. in Auth. de colla. & no. Ale. in d. l. ſi procu. in prin. C. de ꝓcu. vbi comprobat dictum Archid. in d. c. j. de reſcript. in 6. quod Abb. hic refert. & idē Soc. ſequitur in conſi. 94. viſis his, col. fi. ¶ † Subſequenter quæritur, ſi excōicatus incipit agere, & non repellitur, ſi poſtea ipſe deſiſtere velit, an poſſit cōpelli ad proſequēdū, iuxta auth. qui ſemel. C. quomodo, & qñ iud. Abb. concludit, ꝙ ſic, ꝙ compellatur ad inſtantiam rei. & fuit dictū Inn. quod Abb. refert in c. exceptione, de excep. & hoc ſequūtur Bal. & Ang. in l. nulla ff. de legi. & idē Ioan. de Ana. in c. dura col. 3. verſi. qd̄ aūt, de cri. fal. & ad hoc facit gl. q̄ ibi no. Ant. de But. in c. ſignificauit. de offi. ord. dicēs, ꝙ ille, qui neceſſitat̄ agere, dr̄ reus. † Et iſta concluſio ꝓcedit, niſi iudex ex officio, ꝑ ſuum excōicatū repellat, qd̄ facere pōt, nō obſtante, ꝙ reus contradicat, ut no. Abb. cōcludit in d. c. exceptionem. in fi. Iſta. n. facultas iudici ꝯcedit̄ propter publicā vtilitatem. d. c. exceptionē in fi. & iō nō attēdit̄, ꝙ reus ꝯdicat, & idē tenet Do. in c. j. §. ſi. per illum tex. de excep. in 6. vbi inquit, † ꝙ iudex etiā parte ꝯdicēte, & inuita, dēt excōicatum repellere, per illū text. ubi iudici hoc ꝑcipit: ſi tñ iudex excōicatū nō repellit, ad inſtātiā rei excōicatus cogit̄ proſequi litem, & ualebit ꝓceſſus, ſicut ualet, qñ no opponit, vt j. uidebimus. ¶ † Quid aūt ſi excōicatus agere velit ꝯ creditorē ſuū illum diffamauerē,[a] Abb. cōcludit, ꝙ nō poſſit, poſt Ant. de Bu. hic. & iſta ꝯcluſio, clara vr̄ de iure, † qa licēt excōicatus debitor dicat̄, tñ ex quo ipſe nō laceſſitus ad iudiciū prius ꝓuocauit, actor reputatur, ut no. Bart. in ſimili per illū tex. in l. libertus. de in ius uo. & ibi Pau. de Caſt. in terminis hoc dicit. & facit tex. in l. in tribus. de iudi. & quia ipſe excōicatus nō ſtimulat̄, ergo non agitur de defenſione eius ſaltē neceſſaria, put in excōicato reqrit̄, c. cū inter. de excep. Et per hoc r̄ndet̄ ad ea, q̄ dicit Io. de Ana. qui tenet ꝯriū in d. c. dura. co. 2. de cri. fal. Nā licēt aliqualr̄ videat̄ ſtimulatus ab infamia, & ſic agatur de defenſione, talis defenſio nō eſt neceſſaria, ꝓut cōſiderat̄ in excōicato. ¶ † Succeſſiue q̄rit̄, an teneat iudiciū ſi excōicato agēti n̄ opponat̄. Abb. ꝯcludit, ꝙ ſic, & ita cōiter Doc. tenēt ꝑ tex. ī c. j. in §. ſi uero. de exce. ī 6. ibi, his, q̄ ꝓceſſerunt, nihilominus ī ſuo robore duraturis. Solus And. Sic. tenet ꝯriū, dicēs, † ꝙ illa verba, in ſuo robore, non tradunt nouū robur. l. fi. vbi Ang. C. de tēp. app. l. oēs. C. de ꝑſcri. 30. ann. Et ad hoc facit tex. in c. j. ī. de pac. † ibi, ſuā obtineāt firmitatē, ꝓut illū Sal. inducit in l. legē. C. de pac. in 7. q. Sed br̄ ad iſta r̄ndet̄, ꝙ in d. c. j. ſunt alia verba ex qbus colligit̄ ualiditas ꝓceſſus. nā in d. ver. ſi vero. dr̄, actor in ſequētibus excludat̄. ergo vr̄, ꝙ ꝑcedētia valeāt. & ī d. c. j. ver. ſed ſi poſt rem, dr̄, ꝙ ſi opponat̄ poſt rē iudicatā executio īpedit̄. ſed ſnīa. q̄ ꝑceſſit, nō minus robur debitū obtinebit. Ex qbus verbis manifeſte patet, ꝙ ꝓceſſus prius agitatus valet. & ita ēt dnt Mod. in c. exceptionē. j. de except. & poſt oppoſitā exceptionē ꝓceſſus nō ualet, qa ita expreſſe dr̄ ibi. ꝙ actor in ſequētibus excludatur. Aliàs vero prohibitio cōis nō redderet actū in ꝯriū nullū, ut no. Car. in c. ꝓpēdimus. in 15. q. de ſen. exc. & Abb. in c. ſi vere. de ſen. excō. Et vt ſupradictū fuit, ꝑdicta locū habēt in excōicato ſecus aūt eſt ī ſuſpēſo, vel interdicto, qa agere nō prohibetur cū ſibi cōicatio ꝓhibita nō ſit, ut Abb. hic ꝯcludit. & idē Abb. poſt Inn. in c. venerabilis. de ſen. exc. Ant. de But. in c. ad apoſtolicæ. de exce. & Abb. ibi, q hoc limitat, niſi vellet agere ꝓ bñficio, a quo eēt ſuſpēſus. ¶ † Quid aūt ī piuro, an ipſe agere poſſit?[b] Abb. ꝯcludit, ꝙ ſic, poſt Ant. de Bu. hic, in fi. & idē Ant. de Bu. & Abb. in 4. no. in c. dilecti. de exce. cū ſi ut tradūt Mod. ibi. † Et hoc ītellr̄, niſi agēt velit in cā, in qua fuit piurus, qa nō pñt. l. ſi qs maior. C. de trāſa. Et hoc ꝑ ſingulari Ro. tradit in ſing. 391. Tu ſai. in fi. & no. Ale. in ꝯſi. 17. pōderatis. col. 2. lib. 3. & idem Ale. in cōſi. 76. viſis. col. 4. lib. 5. & ex ſupradictis abſoluta ſunt oīa, q̄ ꝑ Abb. tradunt̄. ¶ Vlterius aliqua notāda ſunt, & primo, ꝙ rña, q̄ ponit̄ hic, ut excōicatus repellatur a iudicio, ēt habet locū, † licēt reus, q cōuenitur, etiā ipſe excōicatus ſit maiori excōicatione, ut Bal. hic ꝯcludit co. pe. ver. q̄ro qd̄ ſi ambo. & idē tenet Bal. in l. ſi creditoribus. C. de cōi ſer. pig. da. ma. & idē Bar. in l. ſeruos de accu & eſt gl. quā Doc. cōiter ſequunt̄, in c. a nobis. de exc. qa gñalr̄ iura dñt, ꝙ excōicatis defenſio nō negat̄. Et ad tex. ibi, q vr̄ ſentire ꝯriū, ſm gl. & Doc. ſubauditur dictio, maxime. Sed iſta ꝯcluſio prima facie vr̄ dubitabilis, qa vr̄ ꝯ manifeſtā rōnē literæ d. c. à nobis. Et magna eſt diuinatio, ꝙ ſubdatur dictio, maxime. Non obſt. ꝙ excōicato cōcedat̄ defenſio, qa hoc nō vr̄ hēre locū, ſi ipſe re⁹ pariter excōicatus ſit, ut eſt tex. in d. c. a nobis, & facit text. ī c. cū eccleſiaſticæ. de excep. vbi pluralis in bñficiis pluralē non repellit, † qd̄ Abb. ibi dicit. † Sed tñ a cōi opinione nō eſt recedēdū, qa ī pari cā melior ē ꝯdō poſſidētis, & rei, l. ſi ſeruū. §. ſeqr̄. de ucr. ob. l. apud Celſum. §. Marcellus. de exc. do. Vñ cū uterq̄ excōicat⁹ ſit, cā rei fauorabilior ur̄. † Et qa ſm cōem opi. excōicatus ꝓhibetur cōicare cū alio excōicato,[c] vt Abb. ꝯcludit in c. nulli. de ſen. exc. in c. illud. de cle. exc. mi. & ī c. ex pte A. de reſ. Et gl. q̄ ꝯriū dicit ī c. de uoto. 27. q. j. ī uerbo, Chriſtianæ. cōiter reprobatur. Nō ob. tex. in d. c. a nobis. qa r̄nderi pōt, ꝙ ibi ī tex. allegatur rō, q̄ magis ſpecialr̄ reſpiciebat caſum propoſitū, ſm ꝯtingētiā facti, qa nō erāt ī pari gradu excōicationis. Sed dato ꝙ fuiſſent, hoc ibi nō determinatur. idē tñ fuiſſet ꝑ ſupradicta. Et pro iſta ꝯcluſione vr̄ tex. in c. dilecti. de exce. vbi ille, q literas impetrauit, erat excōicatus, & agebat, oppoſitū fuit ſibi de excōicatione: replicatur, illos opponentes exceptionē, ēt excommunicatos eē. dr̄ ibi, ꝙ talis replicatio nō admittitur, qa illi ſe defendebāt. ¶ † Secūdo notādū eſt, ꝙ iſta exceptio excōmunicationis opponi poteſt ēt a tertio, cuius non intereſt, qa agit̄ de intereſ-

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Diffamantem. Idem Dec. in c. cum inter. col. 4. in fi. de excep.
b ¶ Syl. Ald. Poſſit. Idem Dec. in c. dilecti. in 3. no de exce.
c Syl. Ald. excommunicatione. Vide Dec. in c. 1. col. 3. de exce. in fi.
d ¶ Syl. Ald. Excommunicato. Vide eundem in c. 2. in 2. no. de excep.

intereſſe publico. Ita Card. no. dicit in c. exceptionẽ. in 6. q. de exce. Et hoc p Mod. hic coprobaт pluribus rationibus, & in c. nõnulli. §. j. col. fi. de reſt. Quibus addo tex. no. in c. eum parati.
17 de ap. Et ibi Imo. p illũ tex. cõcludit † φ tertius, de cuius intereſ- ſe nõ agitur, admittaт in caſibus, in quibus iudex ex officio ſup
18 plere dẽt. & de hoc disi ibi. ¶ † Tertio, & vlti. no. φ excõicatus repelli põt ab agẽdo, etiã ab eo, q iurauit exceptionẽ excõicationis non opponere, qa iuт m tanq̃ illicitũ non tenet, ut no. Do. poſt Ioã. And. in c. j. in priu. circa fi. de exce. in 6. Et hoc, ſm Peru. ibi, procedit in iudicio. ſecus ſi extra iudiciũ petaт ab excõmunicato debitũ a debitore, qui ꝓmiſit ſoluere intra certũ terminum cũ iuro, quia in terminu ſoluere tenetur, non obſtã te excõicatione creditoris, ut tenet Inn. in c. ueritatis, de do. &
a contu. & hoc verũ eſt tenẽdo illã opi. Inno.[a] Sed cõtrariũ tenet
89 Bal. hic col. 2. verſ. quæruntur. dicens, † φ ſi iuraui ſoluere creditori, intra certum terminũ, non teneor ſoluere creditori, ſi excõmunicatus ſit, per tex. in c. j. § j. in tit. hic finitur lex, deinde
90 inci. cõſti. regni. † vbi uaſallus nõ tenetur ſeruire dño excõicato. & idẽ tenet gl. xv. q. 6. in c. nos ſanctorum. Abb. in d. c. veritatis. & in c. inter alia. de ſen. excõi. in fi. cũ ſi. ut tradunt Mod. ibi.

ADDITIO.

a ¶Innocen. ... Dec.

SVMMARIVM.

1 *Dedignari, hoc verbum, aptatur etiam ad ea, quæ de neceſsitate fieri debent.*
2 *Leges non dedignantur ſacros canones imitari.*
3 *Leges in foro ſeculari, canones in eccleſiaſtico ſeruandi ſunt.*
4 *Pater tenetur filium ſpurium alere in terris eccleſiæ, & an in terris imperij.*
5 *Alimenta ſpurio relinqui poſſunt.*
6 *Alimenta a ſpurio an peti debeant coram iudice eccleſiaſtico.*
7 *Doctor antiquior eſt p. æferendus.*
8 *Antiquior in prælationibus intelligitur gradu, non ætate.*
9 *Temporis prærogatiua potior eſt nobilitate, & diuitijs.*
10 *Licentiatus prius debet præferri, licèt poſterior ſit in doctoratu. nu. 11.*
12 *Doctor artium qui poſtea fit Doctor medicinæ, præfertur ei, qui medio tempore vtrumque gradum aſſecutus eſt.*
13 *Meritum non tribuit dignitatem.*
14 *Licentiatus dicitur habere dignitatem ſecundum adminiſtrationem.*
15 *Dignitatem ſine adminiſtratione obtinens, ſi poſtea adminiſtrationem conſequatur, præfertur ei, qui medio tempore habuit dignitatem cum adminiſtratione.*
16 *Principium attenditur, quando finis habet relationem, & neceſſariam conſequẽtiam ad principium.*
17 *Doctor reſtitutus ad collegium non recuperat priorem locum in præiudicium eorum, qui medio tempore ſunt doctorati.*
18 *Reſtitutio, quæ de iure ſpeciali impetratur, non eſt in conſideratione.*
19 *Doctor, qui habuit gradum à Papa, vel Imperatore, an præferatur priori in tempore, & quid a Comite Palatino habente auctoritatem ab eo, numer. 22.*
Intellige quando cum examine rigoroſo, nu. 20.
21 *Princeps ſupremus ſolo verbo creare poteſt Doctorem.*
23 *Poteſtas quam quis conſequitur à Papa, vel Imperatore, non eſt cum illa prærogatiua quæ eſt apud eos.*
Niſi hoc conſideretur expreſſè. nu. 24.
25 *Doctores diuerſæ profeſſionis qualiter inter ſe præcedant.*
Doctor theologiæ cæteros præcellit.
26 *Doctor canonum, an præferatur Doctori iuris ciuilis.*
27 *Iuris canonici ſubiectum dirigitur non ſolum in bonum commune, ſed in Deum.*
28 *Doctor iuris ciuilis, an præferatur Doctori artium.*
29 *Iuris ciuilis ſcientia, an dignior ſit philoſophia.*
30 *Medicus Papæ, vel Principis dicitur habere dignitatem.*
31 *Doctor iunior, qui habet plures gradus, præfertur.*
32 *Temporis prærogatiua attenditur etiam in vna hora.*
Non tamen attenditur vbi eſt maior dignitas. nu. 33.
34 *Doctor canonum, & Theologiæ ſimul, ſimplici Theologo præfertur.*
35 *Comes, & Baro Comitem tantum præcedit.*
36 *Doctor, & miles præcedit Doctorem, vel militem tantum.*
37 *Doctor artium, & medicinæ ſimul, præfertur Doctori in altero, & priori in tpe.*
38 *Honores deferendi ſunt non antiquiori, ſed magis idoneo.*
39 *Idoneus magis præferendus eſt antiquiori in promotionibus ad dignitates.*
40 *Doctor legens, an præferatur antiquiori, maximè ſi legiſſet per xx. annos. n. 41.*
41 *Doctor qui per xx. annos legit, fit Comes.*
42 *Doctor, qui diutius legit, & maiora ſtipendia habuit, præferendus eſt inter doctores legentes.*
43 *Doctor iunior, qui doctior eſſet antiquiore, an ei ſit præferendus.*
44 *Scientia eminens facit, ut recedatur a ſtatuto.*
45 *Doctor mediocris Theologus, vel iuris canonici, ꝓfertur & ſupremo iuris ciuilis.*
46 *Ciuis mediocris ciuitatis ſupremæ, præfertur primario ciui mediocris ciuitatis.*
47 *Conſiliarius Principis inter Doctores cenſetur habere maiorem dignitatem.*
48 *Cardinales, qui in curia reſident, ſunt digniores.*
49 *Doctores & medici de conſuetudine præcedunt inter ſe ratione prioritatis temporis gradus.*
50 *Prærogatiua non conceditur illis, qui per corruptionem adepti ſunt.*
51 *Doctor an ꝓcedat militem, & quomodo, & quid ſi ſint ad latus Principis. n. 52.*
53 *Doctor, qui diu legit, indiſtinctè præfertur militi.*
54 *Nobilis dicitur magis ille, qui ſua uirtute nobilitatem acquiſiuit, quàm ſi habeat ex genere.*
Nobilis non eſt quis ex genere, niſi præſumptione.
55 *Argumentum de lege ad conſuetudinem negatiuè valet.*
56 *Expreſſus conſenſus eſt potentior tacito.*
57 *Tacitus conſenſus cum adminiculo iuris quandoque eſt potentior.*
58 *Lex, & conſuetudo facere nõ põt, φ clericus pro crimine cõueniatur corã ſeculari.*
Clericus non poteſt conueniri, etiam ita iubente lege, vel conſuetudine, vel teſtatore pro crimine coram ſeculari.
Nec in cauſa ciuili. nu. 59.
60 *Teſtator diſponere non poteſt, quòd clericus conueniatur coram iudice ſeculari.*
61 *Priuilegium fori in clericis eſt de iure diuino.*
62 *Conſuetudo, quòd Rex Angliæ habeat poteſtatem in clericos, non valet.*
63 *Clerici etiam in minoribus habent priuilegium fori.*
64 *Clerici prima tonſura gaudent immunitate eccleſiæ.*

1 CLerici. ¶ † In tex. ibi, non dedignanт. iſtud verbum etiam adaptatur ad illud, quod de neceſſitate fieri debet, ut patet in caſu, ĩ quo loquiт Imperator originaliter, in Auth. ut cle. ap. pp. epiſ. §. pen. & ad hoc facit tex. in c. eã te. in fi. de reſer. ibi, dedignari nõ
2 debes, &c. & in l. Papinianus. C. de ſen. ¶ † Primo no. φ leges nõ dedignantur ſacros canones imitari. ad idẽ text. in c. j. de oper. no. nun. cum ſim allegatis in glo. & hoc intelligitur in materia pertinente ad eccleſiam. ſecus eſſet in materia indifferenti.
3 quia leges in foro ſeculari, † & canones in foro eccleſiaſtico, attẽdi debẽt, ut Abb. hic ꝯcludit, & idẽ Abb. in c. j. de ope. no. nun. & eſt gl. ordinaria ĩ regula, poſſeſſor. de reg. iur. in 6 & in c. 2. de arb. ĩ 6. & no. Bar. in l. priuilegia. C. de ſacroſan. ec. Cal. ĩ cõſi. 18. in tit. de conſti. Pau. de Caſt. in conſi. 65. viſis, & conſideratis Do. in c. licet mulieres. in pe. no. de iureiu. in 6. Ale. in cõſi. 166. viſo proceſſu. lib. 2. & Arc. in cõſi. 48. reuocaт in dubiũ, & tradunt Mod. vbi aliqua ex prædictis adducunt, in c. eccleſia S. Mariæ. in 6. car. ſ. de cõſtitutio. & ibi inter alia ex hoc inferũt,
4 quòd in terris eccleſiæ, † vbi ſeruantur canones, pater debet fi
a lium ſpurium alere,[a] prout diſponitur in cap. cum haberet de eo, qui duxit in matrimonium, quam pol. per adulte. Sed ĩ terris Imperii debent leges ſeruari, quæ contrarium diſponunt. auct. ex complexu. C. de inceſt. nup. & ad hoc ſimpľr allegant
b Imol.[b] in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. col. x. ff. ad Treb. & addatis, quòd idem Alex. ſequitur in l. j. in 3. car. ff. ſol. mat. ubi allegat Imo. ſimpliciter in loco præallegato. & reperio, quòd idẽ tenet Imo. in l. Lucius. §. in teſtamento. circa fi. in uer. aduerte in. de leg. j. ¶ Sed tamen in hoc breuiter communis opinio videт in contrarium, & ita expreſſe Abb. tenet in d. c. cum haberet. dicens, φ illa æquitas etiam debet ſeruari in terris Imperii, & in foro ſeculari. & hoc idem Abb. dicit in conſi. 115. incip. ꝓ clus quæſtionis talis eſt. lib. 2. & in cõſi. 50. videtur primo. co. li. 2. & videtur tenere Arc. in conſi. 48. reuocatur in dubium. & idem etiam uoluit Ang. de Arc. Inſt. de iu. natu. in prin. ad fi. & ĩ trac. de teſt. in verbo, item reliquit filio ſpurio. in fi. & in § legari. I fi. ĩſt. de leg. & idẽ Ang. Arc. ĩ ꝯſi. lei. quoad primũ. in ver. 3. aduertẽdũ eſt, & Nicol. de Vbald. idẽ ſeqт in trac. de ſucce. ab ĩte.
5 in 7. car. ver. ſequitur quarta ſpecies filiorum. † Et hoc vr ſentire Bar. in d. auth. ex complexu. dũ tenet, quòd alimenta ſpu-
6 rio relinqui poſſint. † Et debent peti talia alimẽta coram eccle
c ſiaſtico,[c] ut no. concludit Arc. in d. conſi. 48. licèt alij contrarium cõſuluerint, ut refert Domi. Ioann. Ba. de S. Seue. in l. frater a fratre. in 19. q. ff. de condictio. inde. ¶ Sedo Abb. in 2. no. infert per tex. ad præcedentia Doctorum. Et quia de his quotidie dubitare contingit, inſiſtam ſubordinando plura dicta Doctorum, qui vario modo loquuntur, & declarãdo aliter, quàm
7 hactenus dictum ſit. ¶ † Sit ergo regula, & concluſio, quod antiquior Doctor debet præferri, ſecundum gl. in l. cum quid. ff. ſi cer. pet. facit tex. in l. 1. ff. de albo ſcriben. & in l. j. C. de con-
8 ſu. lib. 12. & in c. ſtatuimus. 61. diſt. † Et antiquior intelligiт nõ ætate, ſed gradu & dignitate, ut dicit glo. no. in cap. fi. de conſue. ĩ 6. in uer. antiquiores. & Do. ibi, & facit tex ĩ c. ſtatuimus.
9 de maio. & obe. ¶ † Et iſta concluſio procedit, etiam ſi poſterior ſit ditior, vel nobilior, quia iſtæ qualitates non tollunt prærogatiuam temporis, ut not. voluit Inno. in d. c. ſtatuimus. ſed ꝯſideratur data paritate in tempore, ut no. Bar. in l. i. ff. de obſe.
10 & Bald. in l. nemini. C. de aduoca. diuer. iudic. in fi. ¶ † Secundo ampliatur iſta concluſio, ut habeat locum in eo, qui prius

---

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Alere. Vide multa quæ addidi in c. Eccleſia S. Mariæ. col. 14. uerſi. 2. caſu. ſupra, de conſtit. ubi ipſe late tangit hanc quæſtionem. & vide quæ ſcripſi alias in cauſa domini Fabritii de Sora.

b ¶Imo. Idem Bal. in d. auth. ex complexu. Sed idem Bal. cõſi. 258. libr. 1. excipit caſum neceſsitatis. Phil. Deci. conſi. 576 tamen ſimpliciter excepta eſt ſententia Canonis Alex. conſi. 74. lib. 2. conſi. clvii. nu. 3. lib. 7. Ioan. Lup. in repe. c. per veſtras. de dona. inter vir. & vxo. Pau. conſil. v. lib. 1. Ant. Corle. in ſingu. uerſic. ſpurius. Guido Papæ conſi. cxv. Iaſ. conſi. 26. lib. 1.

c ¶Eccleſiaſtico.

prius ad doctoratum licentiatus sit, quia antiquior reputatur. 11 †Vnde qui primo licentiam habuit recipiendi, doctorato præponitur, licet ipse posteriori tempore Doctor efficiatur, quia tēpus licentiæ attendit, ut no. decidit Ang. de Aret. in §. quædā. col. 6. Inst. de acti. ubi allegat tex. in d. l. j. C. de cōsu. Sed ille tex. nō multū facit, quia ibi prius adeptus fuit dignitatē cōsulat', vnde non mirum si præponitur, quia prius reperitur dignitatē habuisse. Sed in q̄ōne ista prius tantū licētiā habuit doctorādi, & ea licentia simplici dignitas non tribuitur, & ideo tex: a ille in d. l. j. melius facit ad simile q. in qua aliàs cōsului Pisis [a] in fauorē magistri Stephani Medio. cō magistrū Perleonē, vide 12 licet, †q Doctor artiū, q postea doctor medicinę efficit, præferat b illi, q medio tpe vtrūq; gradū artiū, & medicinæ consequit, [b] qa c prius habuit dignitatē, put de cōsulatu dr in d. l. j. Mod. [c] tn̄ hic etiam in licentiato simpliciter sequuntur opi. Ange. in d. §. q̄d dā. q̄ ēt nouissime approbāt Mod. Sen. [d] in l. cū quid. ff. si cer. pe. duplici rōne. Prima est ponderando rationē, q̄ allegat in d. l. j. in fi. C. de consu. dum ibi dicitur, q ille præponitur, qui prius fuit consul, quia prius meruit patritiatū. Nam ista rō vr̄ hēre locū in casu proposito, qa prius meruit doctoratū, & p licētiā declarat. ergo ea tali licētia præferri dēt. Sed ratio ista euitari pōt, 13 † qa meritū nō tribuit dignitatē, ut ɔcludit Cardi. in cle. 2. in 2. q. de magi. In casu vero d. l. j. meritū declaratur per dignitatē cōsulatus, ut ibi dr̄. vn̄ præfert virtute dignitatis, & nō pp meritū simpliciter. Præterea illa uerba, q prius meruit patritiatū, ut hr̄ in d. l. j. referunt ad illū, q fuit prius patritius, ut ibi patet. vnde ille tex. nihil facit, quia in effectu illa verba intelligunt p illo, qui prius fuit patritius, & meritū considerat ibi simul cū dignitate. Scda rō inducit, qa fm Bal. in l. qui indignus. ff. de se 14 nato. † licentiatus dicitur habere dignitatem sine administra- 15 tione, † & per doctoratū sola administrano acquirit. vn̄ succedit, q iste, q prius habuit dignitatem sine administratione, si postea administrationem consequatur, præfertur illi, qui medio tpe habuit dignitatem cum administratione, vt est tex. in l. 2. C. ut dignit. ord. ser. lib. 12. Sed huic rōni ēt rn̄det, negādo illud, quod Bald. dicit, qa nō est verū, q per licētiā dignitas tribuatur, vt s̄. dixi nec Bal. vr̄ firmare hoc, sed ita dicit arguēdo in q̄ōne, in qua postea ɔtrariū tenet. ¶ Pro dicto Ang. de Are. alia rō induci pōt. Nam doctoratus, qui post modū sequit licētiā, habet relationē ad licentiā examē. n. vr̄ principiū, p ea q̄ 16 hn̄r in l. magistros. C. de profes. & medi. lib. x. †Sed qn̄ finis hēt relationē, & necessariā ɔn̄am ad principiū, principiū attendit l. 3. §. Scio. ff. de min. vnde doctoratus, qui sequitur, virtualiter trahit ad tps lnīæ, & sic prius doctoratus videtur. ad quod bene facit, qd no. Bal. in d. l. qui indignus. circa fi. ff. de sena. vbi pluribus rōnibus pbat, q licentiatus in uno loco, nō pōt in alio loco doctoratū accipere, ex quo dat intelligi, q doctoratus refert ad licētiā p̄cedētē. ¶ Sed huic rōni ēt vr̄ posse rn̄deri, q ista translatio, vt videat doctoratus tpe licētiæ, nō attēditur in præiudiciū tertii, q interim medio tpe doctor efficit, ex eo, quod in si- 17 mili tradit Bar. in l. 2. ff. de acc. † vbi inquit, q Doctor restitut' ad collegiū, nō recuperat priorē locū in præiudiciū eorū, qui medio tpe doctorati sunt. Et ita patet ea prædictis, q decisio Ang in d. §. q̄dam. nō vr̄ pbari in iure, & in ɔriū in terminis est decisio antiqui Doctoris Simonis Briaiani Mediol. in pęcle. quia, fm eum, non cōsideratur principium, sed finis, & perfectio actus inspicit, argu. l. si qsa multis. ff. de noxa. ¶ Postremo tamē, qa dictū Ang. approbatur per posteriores, & idem tenet Maria. in c. quanto. de mag. cogitabā, q nō obstantibus supradictis vr̄ bn̄ pbari in d. l. j. de consul. si bene, & recte cōsideret, qa ibi licèt consul prius haberet dignitatē, tn̄ illa dignitas non erat in ɔsiderōne respu dignitatis patritiatus alterius, sed prior cōsul ibi præponitur pp patritiatū postea acq̄situ. & illa coniunctio patritiatus posterioris cum anteriori consulatu, facit illū præferri. & ista rō utiq; videtur in casu isto pcedere, qa licētia, q̄ præcessit, cōiuncta cū doctoratu postea secuto, debet operari, q iste præferatur. Et ad hoc ēt bn̄ facit rō, quam s̄. induxi, q doctoratus hēt necessariā ɔn̄tiā, & relationē ad licentiā, quæ p̄cessit, & iō principiū attenditur. d. l. 3. §. Scio. ff. de mino. Et ista rō pcedit fm regulas iuris cōis. Et per hoc non ob- 18 dictū Bar. qd s̄. allegaui in ɔriū, in d. l. 2. de decu. †quia ibi Bart. loquitur in restione, quæ est contra ius cōe, & de iure spāli impetratur, quo casu no vr̄ esse in consideratione, l. 4. §. j. vbi Bart. ff. de fideicō. lib. & no. Bar. in l. fi. col. 2. C. de sen. pas. Vnde statim, q quis fuit priuatus collegio, aliis ingredientibus fuit ius quęsitū, quia restitutio non erat in consideratione. Secus in casu isto vr̄, qa habita licentia eapectabatur doctoratus fm ordinē iuris, & p̄us status tendebat ad hoc, vnde interim nō vr̄ esse al 19 teri ius quæsitum. ¶ †Retenta cōclusione s̄. firmata, q Doctor antiqor pferatur, limitatur primo, nisi Doctor tempore posterior ab Imperatore, vel summo pōtifice gradū cōsequatur, ut voluit Ro. in l. si vero. §. de viro. in 49. fal. ff. sol. mat. & sequitur Ale. i l. 2. §. si prius. ff. de vulg. & pu. arg. c. p tuas. de ma. & obed. & ibi Abb hoc dicit in milltibus. & idem Abb. in c. postulasti, col. 2. de conces. pben. & fuit dictū Frā. Tigri. in l. 2. p illū tex. ff. de albo scri qd refert, & sequtur An. Sic. in c. q clericis. co. pe j. tit. j. & ad hoc bn̄ facit gl. in l. restituēdæ. in verbo, cōsecuti. & est gl. fi. illius l. de aduo. diu. iu. & in c. dn̄s noster. in uerbo, elegit. 93. di. & in c. 1. de maio & obe. & facit tex in c. si a sede. & i c. hi qui. de præb. in 6. Et hoc verū intelligitur, qn̄ doctor crea- 20 tus ab Imperatore, †vel summo pontifice, fuit factus cū rigore examinis. secus si simplici verbo, puta esto Doctor. qa talis nō hēt p̄rogatiuā, ut aliis præferatur. ita not. And. Sicu. in pęmio cle. dicit in 14. col p l. nemo. C. de aduo. diuer. iu. & idē uoluit Maria. in c. qualiter. el 2. in 3. no. de accu. & sequuntur Mod. i c. p tuas. & ista ēt reassumunt Mod. in l. 2. §. si prius. ff. de vulg. & pu. ¶ Sed aduertēdū est, qa hoc vltimū dictū potius ex quadā æqtate, vr̄ pcedere, quàm de rigore iuris, qa tota uis in ipsa dignitate consistit, q̄ ab Imperatore, etiā sine examine tribuit, cū ipse solo verbo Doctorē creat possit, ut no. Ang in l j. C. de 21 sen. pas. †& qa talis p̄rogatiua dignitati [e] cōceditur, quo casu e exercitiū non consideratur, ut no. Dom. in pęmio 6. in fi. Bal. in l. qui sub prætextu. C. de sacrosan. eccle. Bar. in l. maximarū. 22 in fi. C. de excu. mu. lib x. & late tradit Are. hic, ¶ †Et qd dictū est de doctorato ab Imperatore, vel Papa, idē vr̄ in eo, qui doctoratus fit a comite Palatino, q auctoritatē doctorādi aliquē spāliter ab Imperatore, vel Papa habuisset. secus si generaliter auctoritas tribuatur, nō nominando personam, arg. tex. in ca. hi qui. de præben. in 6. ibi, auctoritate alterius sibi in hac parte specialiter concessa. & facit tex. in c. si cui nulla. de præben. in 23 6. & c. se. & in c. is cui. de offi. dele. in 6. † Et ad hoc etiam facit quia ille, qui simpliciter ɔsequtur ptātē ab Imperatore, vel Papa, nō vr̄ hēre illam p̄rogatiuā, q̄ in ipso Imperatore, uel Papa cōsideratur, ut no. Imo. vbi loquitur in materia dispēsationis in c. dudū. el 2. col. fi. ver. itē si Papa mādat alicui. de elc. & idē Bal. in l. si testm̄. in prin. C. de testa. in ver. itē pōt. & in l. 2. co. 7. versi. itē no. q si Papa. C. de ser. cum si. ut tradunt Mod. in c. postulasti. car. 7. ver. quartus casus, de rescr. & idem Alex. in cōsi. 94. cōsideratis. col. pe. li. j. & in cōsi. lx. visa limitatione. co. 7. li. 2. Et hoc intellr̄, nisi noīa illorū exprimant, cum qbus facultas dispēsandi ɔceditur, ut no. Io Milis in repertorio, in ver. dispēsatio. quē Mod. referunt in d. c. postulasti. Sed de hoc est dictū Spec. in tit. de dispen. §. videndum restat. car. 3. versi. quid si Pa 24 pa dat potestatē alicui. in fi. †Et idē esset, si auctoritas doctorādi tribuatur expsse cum illa prærogatiua, quæ esset in ipso Papa, vel Imperatore, ut in fi. no. Bal. in l. cum filius. ff. de test. milita. Ale. in cōsi. 67. inci. cōsideratis. col. 6. ver. corroborantur pdicta. lib. i. & Pau. de Ca. cōsi. 125. inci. sup primo dubio. col. pen. 25 cum si. ¶ †Scdo regula locū hēt inter Doctores eiusdē quali- f tatis, & pfessionis. secus si diuerse sint facultatis, [f] quia tūc q̄doq; iunior antiquiori præponit. Hoc patet i Doctore Theologię, q alios Doctores p̄cedit, qa rōne subiecti dignior reputa- 26 tur, vt Abb. hic post Io. And. Car. & alios ɔcludit. † Et hac rōne

ADDITIONES.

a ¶Pisis. Istud idem consilium citat Deci. in l. cum quid. no 7. in titu. si cer. pet. nec tamen inuenitur in impressis.

b Hier. Gig. Consequitur. Hoc idem dicit ipse Deci. in l. cum quid. ff. si cer. pet. sed fortasse ista sua opinio non est vsquequaq; tuta, quia communiter Docto. tā hic, quàm in d. l. cum quid. volūt, q doctor habens duplicē gradū præferat habenti vnum gradum tantum, & prærogatiuam temporis rōnē assignāt, qa duo vincula magis stringunt q̄ vnū, c. j. de treu. & pac. Si igitur statim, q quis est doctoratus puta in utroq; iure, acquirit sibi ius præcedendi doctoratum prius in uno gradu tātū, nō video quare doctoratus in vno gradu prius si alterū gradū cōsequatur, illi habenti duos gradus medio tempore præferatur, cui iam ius prælationis acquisitū erat, & propterea decisio Decii cōtra magistrum Perleonem videtur dubitabilis. Hæc dixerim salua reuerentia tanti viri, cui ob singularem doctrinam suam plurimum debeo.

c ¶Moder. Scilicet Fel. hic. & supra de maiori. & obedien. in rub.

d ¶Senen. Scilicet Barth. Soci. qui idem latius probat in consi. lxx. verum primo licentiatus. lib. 4. per rōnes cōcludētes, quamuis Alciat in tract. de præsumpt. regu. j. præsump. xlv. nu. 7. vbi cōtrariā opinionē Ias. in d. l. cum quid, sequit, dicat rōnes Soc. nō multū stringentes, & male. & sic opi. Ang. Are. crebrior, & verior est [illegible] Sed opin. Ias. & Alci. p qua facit Ro. cōs. 333. Ias. cōs. 192. in fi. lib. 2. pcederet in eo, q licētiā redemisset aū sciētiā, & meritū, vt plerūq; indocti p pecuniā promouentur.

e ¶Dignitati. Idē Hiero. Cagnol. in repe. l. si quis maior. nu. 169. C. de trāsactio. & male. Fel. autem hic pulchre respondet, q prærogatiua non conceditur propter dignitatē, sed pp scientiā. unde tales merito uocantur nō Doctores simpliciter, sed Doctores bullati, q nō gaudēt priuilegiis, nec legatis. Pau. in l. fi. in fi. C. ubi senat. uel clariss. Clau. de Seysel. in l. Centurio. ff. de uulg. & pup.

f Hier. Gig. Facultatis. Adde eundē Dec in d. l. cum quid. ff. si cer pe. in 4. colū. in uer. secundo, regula locum habet.

ne Doctor canonũ p̄ferĩ Doctori iuris ciuilis.qa scientia iuris
17 ciuilis respicit simpliciter bonũ cõe.†sed subiectũ iuris canonici dirigiĩ nõ solũ in bonũ cõe,sed ẽt in Deũ, ut Abb.hic di-
28 cit.& est gl.no.in c.cum cõtingat.ĩ gl 2. de iureiu. † Et ista rõne ẽt Doctor iuris ciuilis præterẽdus est Doctori artiũ.& medicinę,cuius subiectum est hõ ægrotus,ſm Abb.hic.Sed ꝯsiderandum est,ꝙ ista rõ vr̃ bñ ꝓcedere in medicina,sed nõ in artibus,p̄sertim in philosophia naturali, q̃ versatur in cognitione rerum naturaliũ,& sic vr̃ hẽre dignius subiectum,q̃ sciẽtia iuris ciuilis,q̃ moralẽ respicit philosophiã l.j.§.j. ff. de iu.& iu.
29 ¶ †Sed rñderi põt,ꝙ sciẽtia iuris ciuilis dignior reputaĩ, qa respicit bonum publicũ,& cõe,& ad iustitiã dirigit.Instit.de iusti.& iu.in prin.& facit tex.in l. 2.§.post originẽ.ubi Bald.in fi. dicit,ꝙ respu.nõ põt stare sine iurisperito.ff.de ori.iur.Quæ q-
30 dẽ rõ cessat in philosophia.†Et,qđ dictum est,non uidetur habere locum in medico Papæ,vel Principis, q maiorẽ dignitatem habere dr̃,ut no.Bart.in l.j.per illum tex.C. de comi.arch.
31 lib.12.¶ †Tertio regula fallit in Doctore iuniore,q plures haberet gradus.Exemplum in Doctore iuris vtriusque, quia duo vincula magis ligant,c.j.de treu.& pa.ut Abb.hic ꝯcludit post alios.Card.tñ dicit hoc procedere cæteris paribus,& idẽ sim.pr̃ dicit Io.de Ana.in rub.j.de magi. Ex quibus verbis prima facie inferẽdum videtur,ꝙ Doctor ĩ utroq; iure posterior tempore,non præcedit doctoratum prius in altero tm̃ gradu. qa non sunt cætera paria, cum iste habeat prærogatiuã tp̃is, qđ tñ non vr̃ verum,qa ſm hoc cõis opi.q̃ hẽt,ꝙ Doctor ĩ vtroq; iure p̄feraĩ,nunq̃ fere hẽret locum,cum sp̃ in aliquo eẽt p̄roga
32 tiua tp̃is,†q̃ ẽt in una hora attenditur,ut per gl.in l.si ex plurib. §.fi.ff.de sol.facit tex.in l.Titius.§.Lucius.ff.de libe.& posth.Et intentio Doctorum vr̃ hic esse, ꝙ Doctor in utroque præcedat ẽt hñtẽ vnum gradum priorẽ in tp̃e.Et hoc rõne probaĩ,
33 qa duplicatio gradus maiorẽ dignitatẽ inducit;† & ubi maior est dignitas,prioritas tẽporis nõ attenditur, vt per gl.in c. placuit.in verbo, Isidorus xvi.dis.no.in c.statuimus,de maio. & obedien.Vnde illa uerba,cæteris paribus,non vñt intelligẽda respectu prærogatiuæ tẽporis,sed propter alias qualitates, de qbus inferius dicã.Et ita patet,ꝙ ista scđa limitatio bñ procedit,qñ Doctor in vtroque iure p̄feratur tm̃ hñti vnum gradũ,
34 ẽt anteriorẽ tẽpore.†Sic ẽt Doctor canonum, & Theologiæ simul,simplici Theologo p̄fertur,ut dñt Host.& Abb.post alios
35 in c.j.de cõsan & affi. †Sic ẽt Comes,& Baro, Comitẽ tm̃ p̄ce
36 dit,ut no. Bal.in l.sed milites ff.de execu.tu. † Et pari rõne Doctor,& miles præcederet Doctorẽ,vel militẽ tm̃, ut no Alc. ĩ l.
37 Centurio.col.5.ver.adde tñ.ff de vulg.& pu. † Et Doctor artiũ simul,& medicinæ Doctorẽ priorẽ tm̃ in artibus,uel medicina,dẽret præcedere,& ep̃s Doctor,episcopum simpliciter priorẽ in tp̃e p̄cedit, ut no Doc.in c. Isidorus.in fi.a vi.dis. ¶ Et p̄dicta uera sunt,& de plano ꝓcedunt,qñ in vtroque gradu ẽt concurrit alter gradus,ad quem comparatio fit,ut patet in casibus supradictis. secus videtur, si de gradu duplicato comparõ fiat ad aliũ gradũ,qa putẽtior,& dignior sit utroq; simplici,qa ẽt tũc ille vnic⁹ grad⁹ p̄ualeter.Gr̃a exẽpli,nõ vr̃,ꝙ Doctor ĩ vtroq; iure Theologo p̄feraĩ;nec vr̃,ꝙ Doctori canonũ præponaĩ ille,qui in iu.ci.& artibus Doctor esset, qa ille gradus solus potentior vr̃,& nõ concurrit in gradu duplicato alterius.& ad hoc est deci. Ro. quæ ita intelligitur,& adaptatur in consi.333.qui ad primum.quia ſm eũ, q̃ non prosunt singula.nec multa simul collecta iuuant. lege spadonem. §. qui sura.ff.de exc.tut.Ratio tñ ista,quã Rom. adducit restringitur in casu suo,nõ aũt hẽret locũ gnaliter:aliter sequeretur,ꝙ Doctor in vtroq; iure nõ præcederet Doctorẽ canonũ priorẽ, qa illa singula nõ prosunt,cuius ꝯriũ.s̃.dictũ est, & oẽs cõiter te-
38 nẽt.¶ †Quarto regula procedit in honoribus delatis: secus est in deferendis,qa tũc non antiquior,sed magis idoneus p̄ponẽdus est,ut p Bar.in l.2.§.si prius.ff.de vul.& pu. Abb.hic p text. in l.honores.in prin ff.de decu.ad idẽ tex.in l.unicuique.C.de proxi.sac.scr.lib.xii.ibi,nisi forte ab eo,qui tp̃e vinciĩ, laborũ cõparõne superetĩ.facit tex.in § ordinationẽ ĩ Auth.de mona.
39 & quod inferius dicã,†Et est rl̃a cõis, ꝙ ĩ promotione alicuius dignitatis nõ antiquior,sed magis idoneus eligaĩ,8.q.j.in c.l. dicẽgo.no.ĩ c.cõstitutis vbi diai,de app.& bñ facit,qđ not. Host quẽ Abb,ibi,& alii sequũtur, ĩ c.j. de consan.& af.vbi in q.,ꝙ ĩ ꝓmotione ep̃i Doctor canonũ p̄ponitur Theologo,qñ
40 hoc magis expeditet pp loci qualitatẽ.¶ †Quinto fallit ĩ Doctore legente qui antiquiori p̄poniĩ,ſm And.de Baru.in d.l.j. C.de consu.li 12.& idẽ Io.de Pla.in l.2. C. ut dign.or.ser.quos refert.& sequitur Alc.in l.cum quid,ff.si cer.pet.& in d.l.2.§.si prius ff.de vul & idẽ tenet Are hic,per tex.in proœ.ff.in princ.
41 † Et maxime hoc haberet locũ,qñ per xx.annos legisset,qa tũc dignitatẽ Comitis assequiĩ.l.j.C. de ꝓfes q in vr.Const.do.co. mer.lib.12. & iste talis indistincte præfertur militibus,ut Abb. concludit in c.quanto.de mag & talis cũ sit Comes, legitimas potest,& creare notarios,ut no.Pau.de Cast.dicit in prima

42 cõsi.C.col.2.& inter legẽtes,qui diutius legit, †& maiora stipendia habuit,præferendus est, vt Abb. hic dicit. & sequitur
43 Alex.in d.l.cũ qd.& in d.§.si prius ¶ †Sexto limitatur nõ ha
a bere locũ in Doctore iuniore,qui doctior ᵃ eẽt antiquiori ſm gl.p illũ tex.in § ordinationẽ, in Auth.de mona & Bart.ibi & Angel. sequunĩ.& idẽ Sal.in l.ꝓuidẽdũ.ĩ prin.C. de post. Alc. in d.l.cũ qd.Sed aduertẽdũ est,qa tex.in d.§. ordinationẽ. loquitur in honoribus deferendis,& in noua ꝓmotione,in qua magis idoneus eligitur,nõ habita rõne antiquitatis: sed in honoribus iam delatis vr̃,ꝙ antiqor p̄feraĩ posteriori, licẽt Doctiori,per s̃ dicta. Si tñ iunior eẽt ualde excellens,p̄dicta limitatio verificari posset,vt ẽt in honoribus delatis præferaĩ,argu.text. no.in l.sed & reprobari,in §.amplius. versi.valde disciplina-
44 tos.ff de exc.tu.& ibi Bal.dicit† ꝙ pp scientiam alicuius multũ eminẽtẽ recedi põt a statuto.& p illũ tex.no.Ro.in l.si vero. §.de viro.53 sal.ff.sol.mat.& Alex.sequitur in d.l. cum qd. & ĩ
45 d.§.si prius.& Mod.in rub.de maio.& obe.col.3. ¶ † In cõtrariũ tñ facit,qa Doctor mediocris,Theologus, vel iuris canonici,p̄ferĩ ẽt supremo Doctori iuris ciuilis, ut cõcludit An.Sic.
46 hic,col.4.arg.tex.no.& † quod ibi Bar.in l.j.C de Ale prima.libr.xj.vbi Bar.ait,ꝙ mediocris ciuis alicuius ciuitatis supremæ, ꝓponitur primario ciui,mediocris ciuitatis. Sed concludẽdũ vr̃,ꝙ maxima alicuius disciplinæ excellentia præstat iustam cãm dispensandi,vt a cõi rl̃a,vel statuto recedatur,ar.c.de multa in fi.de præben.& ita vr̃ loqui Bal.in d.l sed & reprobari.dũ inquit,ꝙ a statuto recedi põt. Sed immediate nõ est recedendum a cõi rl̃a,pp quãcũque hominis qualitatem,ut no.Bal.ait per illũ tex.in c.j.in fi.vt li. pen. & ita concludendũ vr̃,ꝙ ista li
47 mitatio nõ sit uera.¶ †Septimo fallit in Doctore, qui esset inter consiliarios Principis,quia reputaĩ hẽre maiorem dignitatem, vt no.Ang.in l.j.ff.de testa.mili.ar.l.j.in fi.C.de cadu.tollen.facit tex.no.in l.i C.de præp sab.lib. xii. ibi, quos nostri lateris comitatus illustrat.& per illum tex.no.dicit Bal.in rub.de.
48 offic.ꝓcon.† ꝙ digniores sunt Cardinales,qui resident in curia Romana apud Papam, quàm extra curiã.¶ Octauo rl̃a s̃.facta,q̃ habet,ꝙ Doctor antiquior præferaĩ,ut patet ea s̃. dictis, intelligitur cæteris paribus aliàs secus,ſm supradicta in limitationibus.Sic etiam in Doctore in utroq; iure. nam præponiĩ habenti vnũ gradũ cæteris paribus,vt hic dicit Card.& Ioã.de Ana.in rub.j.de magi.Et hoc põt exẽplificari in qualitatibus supradictis.Vnde Doctor antiquior in iure nõ p̄cederet Theologum iuniorem, vel doctoratũ a Papa,vel Imperatore. Et idẽ in Doctore in utroque iure,qui nõ p̄cederet prædictos,qa cætera non sunt paria.Et hoc intelligitur,& bene procedit in qualitatibus s̃.dictis,q̃ ipsam dignitatẽ respiciũt, & dignitati augmẽtũ cõferunt.secus est in aliis qualitatibus separatis ab ipsa dignitate,ut sunt diuitię,& nobilitas.Istę.n.nõ tollũt p̄rogatiuã tẽporis,vt no.in c.statuimus.de ma.& obe.Et sicut p̄rogatiua tp̃is nõ tolliĩ,multominus p̄rogatiua utriusq; gradus ab istis qualitatibus tolli nõ vr̃.Data ãt paritate ĩ tp̃e,p̄dictæ qualitates debẽt cõsiderari,ut no Bar.ĩ l.j ff de obsc.& Bal.in l.nemini.in fi.C.de aduo.di.iu.¶ Et oĩa s̃. dicta ꝓcedũt de iure,sed de ꝯsuetudine seruaĩ,ꝙ ẽt Doctor in vno gradu prior ĩ tp̃e p̄cedit Doctorẽ in vtroq; iure; & inter iuris Doctores,& medi-
49 cos,ẽt obseruaĩ,† ꝙ antiqor p̄feraĩ,nõ habita dr̃ia facultatis. Et talis ꝯsuetudo dẽt obseruari,qa ĩ istis p̄lationibus ꝯsuetudo attẽdiĩ. ut p Bal. in l.obseruare.§ anq̃.ff.de offic.ꝓcons.& in c.
50 cum olim.in prin.p illũ tex de cõsue.¶ † Postremo notandũ est,ꝙ p̄rogatiua,q̃ cõcediĩ Doctoribus,ſm ea. q̃ s̃. dicta sunt, non cõpetit illis, q a Doctoribus corruptis ꝓmoti fuissent,ut no.Archidi.17.di.in c. de qbusdã.argu.tex.in l.j.C.de athletis. lib.x.& seqĩ Abb.hic,dicens idem esse in illis,qui honoris gr̃a in facultate sibi incognita gradũ accipiunt.alleg.Pe.de Anch. ĩ c.j.de parochiis.¶ Sed istud ultimũ dictũ nõ vr̃ verũ, qa licẽt Doctor taliter promotus ignarus sit,habet tamen dignitatẽ. ergo p̄rogatiua quæ cõcediĩ rõne dignitatis, debet habere locũ,ut no.Bar.in l.maximarum.in fi.C.de excu. mu.lib x.& late probat Arc.hic,& no.Bal.in l.qui sub p̄textu. C.de sacrosan. eccle.& Do.in proœm.6.in fi.& dixi supra, & in c.j.in fi.s̃. eod.
51 ¶ † An autem Doctor militem debeat p̄cedere,est q.quã late disputauit Signo.in cõsi.23.incip.est q.disputata p me.& equa diciĩ distinctio,quam tradit Alc.in l.Cẽturio.col.v. ff. de vulg. & pu.videlicet,ꝙ in actibus militaribus miles p̄feraĩ, & ĩ actibus doctoreis Doctor p̄ponẽdus sit, ut ꝓbaĩ in simili in l.j.C. de of.vic.In actibus vero ꝓmiscuis,& ĩdifferẽtibus, cæteris paribus Doctor præferĩ.Vñ si sint Doctor,& miles,ad latus prin

cipis,

ADDITIO.

a ¶Hier.Gig,Doctior.Adde hic,ꝙ ad probandum istam maiorẽ doctrinã,seu excellentiam quindecim testes requirũtur,iuxta tex.in l.vnicuiq;.de ꝓx sacro. scrin.lib.12.C quem tex.ad hoc reputat singularem Rom.in l.si uero.§.de uiro in 54.fall.ff sol.mat.& uide Ias.in d.l.cum quid.ff.si cer pe.in 3.co.in uer. intelligitur tamen sane in prima lectura illius legis.ubi ad hoc adducit t.ex. in l.sed & reprobari.§.ualde disciplinatos.ff.de excu.tut.

52 cipis Doctor pfertur, † ut no. Ang. in l. j. in prin. C. de testa. mil. Si principi nõ adhæretēt, Doctor, si excellens sit, præfert militi, ut Bal. cõcludit in proœ. ff. veteris. in fi. & ibi dicit, q Bononienses faciunt egregios Doctores præcedere quoscũq; milites. milites vero splẽdidi doctorellis præferuntur, ut Bal. dicit in loco pall. & seqt Alex. in d. l. cẽturio. & Alua. in c. j. col. 12. in tit. qs dicatur Dux. Mar. & Io. de Ana. in c. quãto. de magi. & ibi post
53 Abb. concludit, † q Doctor, q diu legit, indistincte pferat militibus. Et hic clarũ est, qñ legit per xx. an. quia dignitatẽ Comitatus acquirit, ut s. dictũ est. Idẽ tamen vr, si minori tempore legisset, per ea quæ s. dicta sunt de Doctore legente, & sic in effectu data paritate militis, & Doctoris, Doctor pfert, qa magis
a est honorãdus, q sua uirtute[a] pullet, ut no. Bald. i pœ. pal. arg. l. si
54 qd in bello. & quod ibi Bar. ff. de capt. † Et quia magis dicitur nobilis, q uirtute sua nobilitatẽ acquiuit, quã ille, q descendit ex nobili genere, qa ex genere nõ est quis nobilis, nisi præsumptione, arg. l. q si nolit. §. qui assidua. ff. de ed. edi. ita dicit Cyn. in l. puidendũ. in priu. C. de post. & seqt Alu. in d. c. j. char. fi. qs
55 di. dux. & ex his declarata sunt oĩa, q̃ Abb. dicit I 2. uo. ¶ † Tertio no. q valet ar. de lege ad cõsuetudinẽ negatiuè, quia qd nõ pōt fieri per legẽ, nõ pōt fieri per cõsuetudinem. nam in consuetudine est tacitus consensus. l. de quibus, in fi. ff. de legibus. & in lege consensus expssus est, q validior vr, vt p Abb. hic. ¶ Et
56 q potetior sit consensus expressus, † q̃ tacitus,[b] facit glo. no. in
b cle. sæpe. in verbo, partibus. de verb. sig. quã p no. allegat Pau. Cast. in l. si cõuenerit. ff. de iurisd. omn. iud. & ad hoc facit, qd no. Host. i c. nup. de testi. & Abb. ibi post alios, & est bonus tex. in c. statutũ. §. in nullo. ibi, expressus consensus. de rescrip. in 6. & in no. casu tradit Old. in cõsi. 130. omissa. col. 2. quẽ refert, & sequitur Nel. in 1. par. primi tpis, in ix. q. in trac. banni. ¶ Et ista cõclusio indistincte videtur vera, q fortior sit cõsensus expressus, q̃ tacitus, vbi cõsideraf consensus simpliciter, quia tacitus cõsensus præsumptus videf. l. qui ad certum. ff. loca. & expressus verus vr, qa constat de uoluntate. secus vbi non agitur de
57 cõsensu simpliciter, sed adminiculũ iuris cõcurrit: † quia tũc tacitus consensus potentior qñque uidef, ut no. Abb. in c. dilecti. in 3. no. de fo. compe. & patet in exclusione, quæ cursu temporis inducif, ut no. Bal. in l. 1. C. qui adm. l. in 27. oppo. & in l. j. in 2. no. C. de iur. & fac. ign. & facit tex. cũ gl. i l. aduersus. C. de vsur. tali enim casu potentior vr tacitus cõsensus, q̃ expssus, qa nõ agif de consensu simpliciter, sed dispositio iuris cõcurrit, vel etiam qñ lex vlterius pcedit, ut est in iuramẽto calum. c. j. de iur. calum. in 6. Et in casu nostro prædicta ratio Abb. bñ pcedit, quia in tollendo priuilegiũ clericorũ, sicut nõ valet statutũ, ita nec cõsuetudo laicorũ, vt hic. quia cum ptãs deficiat, nõ cõsideratur cõsensus tacitus, nec expressus. ¶ Et dum Abb. subiicit hic, valere cõsuetudinẽ cõtra ius, quia l. omnes populi. ff. de inst. & iur. hoc pmittit, aduertendũ est, qa illa lex nõ hẽt locũ de iure canonico, qa sm canones inferior non tollit legẽ superioris, c. quod super his, de maio. & obe. no. Abb. in c. fi. de cõsue. col. 4. vbi ponit, q valet cõsuetudo inferiorũ cõtra canones, & nõ statutũ. & ibi rõnẽ diuersitatis ponit, d qua Mod. in d. c. qd sup his. Et iõ arg. qd hic colligif, in casu suo pcedit, nõ gñaliter, quia qñq; nõ valet statutum, & consuetudo sic, ut
58 habetur in d. c. fi. de cõsuc. ¶ † Vltimo no. q lex ciuilis, nec cõ-
c suetudo facere potest,[c] q clericus pro crimine conueniaf co-
59 ram seculari, & † idem in causa ciuili, ut Abb. hic dicit. facit
60 tex. in c. qualiter. j. eo. † adeo, q nec testator in testamento con-
61 trarium disponere potest. vt no. Bal. in l. 2. C. ut in pos. le. † Nã hoc priuilegium fori est de iure diuino, sm gl. no. in c. si Imperator. 96. di. no. Abb. in c. solitæ. de maio. & obe. in 6. not. p illũ tex. ¶ Et pter hoc cõcludit Rota in x. deci. in tit de consue. I
62 antiq. nõ valere cõsuetudinẽ † Angliæ, q Rex hẽat iurisdõnẽ in clericos, & probatur per istum tex. hic. & cum sit de iure diuino, propter hoc cõcludit Car. in c. j. de ma. & obe. q à Papa tolli nõ possit, saltẽ gñaliter, de quo ibi per Mo. & de his dictum
63 fuit in c. decernimus. s. eo. ¶ † Et competit hoc priuilegiũ fori etiam clericis in minoribus, ut Abb. hic dicit per ca. cũ nõ ab homine. j. eo. ad idem tex. in c. 2. de foro comp. & quod no. per
64 gl. xvii. q. 4. in c. si quis suadente. in ver. clericum. † Nam clericus primæ tonsuræ etiam gaudet immunitate ecclesiæ. gl. I c. fi. de tempo. ordin. in 6. Et de priuilegio fori not. Abb. in c. cum contingat. de æta. & qualita. Abb. in d. ca. cum non ab homine. Et de statuto in compromisso no. Bald. in capi. cum venissent. de eo, qui mit. in possef. colum. 4. Et ex his expedita sit hæc Decretalis.

ADDITIONES

a ¶ Virtute. Adde And. Tiraquel. in tract. de nobilita. c. 4.
b ¶ Syl. Ald. Tacitus. Vide quæ addidi ad Fortu. Hispa. in l. item quia. ff. de pac.
c ¶ Syl. Ald. Potest. Idem ponit Dec. in c. 2. in 17. col. s. eo. tit.

S V M M A R I V M.

1 *Monachi appellantur quandoque fratres.*
Fratres dicuntur omnes Christiani insimul, & quare.
2 *Christiani dicti sumus post concilium Antiochenum.*
Et quare potius à Christo, quàm a Iesu. nu. 3.
4 *Fraternitas dicitur octo modis.*
5 *Legatum factum fratri Abbatis, qui habebat in monasterio vnum tantum monachum, & in seculo fratrem carnalem, quomodo intelligitur.*
6 *Fratres dicuntur omnes monachi, & religiosi.*
7 *Fratrum app. non veniunt monachi in materia odiosa.*
8 *Monachorum appellatione, an ueniant fratres.*
9 *Monasteriorum appellatione non ueniunt ecclesiæ seculares, nec clerici.*
10 *Canonici regulares veniunt sub iuribus loquentibus de monachis.*
11 *Iudex ex officio supplere potest, quando uidet iudicium futurum elusorium.*
12 *Iudex potest compellere procuratorem ad ostendendum mandatum.*
13 *Executio fieri potest contra falsum procuratorem.*
14 *Conuentus sine prælato potest impetrare, licèt non agere.*
15 *Impetrare an possit, qui non potest agere.*
16 *Impetratio rescripti per filiumfamilias valet.*
Et est modici præiudicii. nu. 17.
18 *Processus factus cum excommunicato tenet.*
19 *Excommunicatus impetrare non potest, & quare.*
20 *Prælatus, & capitulum licèt bona inter eos sint diuisa, non tamen expediunt ardua nisi simul.*
21 *Possessorium iudicium non reputatur arduum, nu. 23.*
22 *Causa parua dicitur etiam si contendatur de possessione magna rei.*
24 *Probatio per unum testem, uel per famam sufficit in possessorijs.*
25 *Possessio quandoque trahit proprietatem.*
26 *Possessionis quæstio ingens dicitur.*
27 *Appellari potest etiam in causis minimis.*
28 *Probatio semiplena sufficit, quando non agitur de pleno præiudicio illius actus.*
29 *Monachus canonicus cathedralis ecclesiæ, an possit esse delegatus.*
30 *Abbas non minus tenetur seruare regulam, quàm monachus.*
31 *Abbas est monachus.*
32 *Extensio in materia correctoria habet locum in æquiparatis.*
33 *Causa quæ nocet, attenditur.*
34 *Prohibitiua regula præualet.*
35 *Argumentum in æquiparatis limitatè, non valet de vno ad aliud.*
36 *Commissio causæ facta minori xx. annis, vitiatur.*
37 *Dispensatio non purgat defectum naturalem.*
38 *Delegatus poterit esse maior xx. annis, si cum eo dispensatum est, ut dignitatem obtineat.*
39 *Episcopus qui etiam est Abbas, quando facit actum, satis est, quòd faciat simpliciter, nec requiritur, quòd dicat quo nomine faciat.*
40 *Sententia lata in fauorem ecclesiæ, uel capituli, licèt consensus prælati non interuenerit, ualet ad instar minoris.*
41 *Sententia, quòd non ualeat si lata sit sine consensu prælati, an sit inductum ad rigorem iuris conseruandum.*
42 *Auctoritas requisita in actu, si deficiat valet si est fauorabilis.*
43 *Dispositio facta in minore, habet locum in similibus personis.*
44 *Capitulum quando agere possit sine prælato.*
45 *Priuilegiatus in specie respectu causæ de qua agitur, utitur priuilegio contra aliũ priuilegium in genere.*
46 *Consensus quomodo distinguatur ab auctoritate.*

1 CAusam, quæ. ¶ Sũmatur, & diuidif, vt per Abb. hic. ¶ † Primo nota, q monachi hic fratres appellantur, & etiam omnes Christiani fratres dicũtur, quia propter lauacrum regenerationis omnes habent unum patrem. ideo fratres di-
2 cuntur. xi. q. 3. c. ad mensam. † Sed post concilium Antiochenum dicti sunt Christiani, ut per glo. in c. sacrosancta. 25. dist. in verbo, Christianorum. & Abb. hic tradit. & idem Abb. in c. j. de his, quæ fiunt a maior. par. cap. in 2. no. & in c. causam,
3 quæ. in priu. de elec. in c. gaudemus. de diuor. in prin. † Et quare potius dñr Christiani à Christo, quàm Iesuati a Iesu, no. Archi. in d. c. sacrosancta, in fi. & Do. ibi. 22. di. Et notandum est,
4 † q fraternitas dicitur octo modis, ut tradit Ioan. And. in cap. Io. de reg. Et ista conferunt ad quæstionẽ de legato facto fra-
5 tri abbatis, † qui habebat in monasterio vnum tantum monachum, & in seculo vnum fratrem carnalem. Nã de carnali legatum intelligitur, ut no. Abb. post Bal. & Car. in c. licet. de of.
6 leg. † Et propriè loquẽdo omnes religiosi, & monachi fratres dñr. Secus est de cõmuni vsu loquendi, quia tantum illi, q sunt de ordine Sãcti Benedicti, dñr monachi. alii religiosi mẽdicãtes, fratres dñr. Et in materia odiosa appellatione fratrũ, non
7 ueniunt monachi, † qa cõmunis vsus loquendi attẽdif, ut no. in c. ex literis. de spon. facit tex. in c. quamquam. 2. qõ. 7. & qd not. Abb. in c. sane. in fi. de fo. cõpet. cũ si. vt late tradũt Mod.
8 a. in proœ. Decre. † Econtra appellatione monachorũ non ue-
9 niũt fratres, sm † Abba. hic. Similiter appellatione monasteriorum non ueniunt ecclesiæ seculares, nec clerici, ut no.
10 Abb. in capitu. j. colum. 4. in vlt. no. de iura. ca. ¶ † Notandum est tamen, quòd iura, quæ loquuntur de monachis, habẽt locum in canonicis regularibus, capitu. 2. ubi Abb. de postu. idem Abb. in ca. quod Dei timorem. colum. j. de statu mo.

&

21 & no.Old.in consi 222 dicendum est.¶ † Secundo no quòd iudex potest supplere ex officio, quando uidet iudicium futurum clusorium, quia hoc respicit etiam utilitatem publicam, vt sit litium finis, c.finem litibus.de dolo, & contu.& facit glo. 22 no.in c.j.de elect.in 6.in verbo, absentia.quæ.in fi.dicit, † q iudex potest compellere procuratorem ad ostendendum mãdatũ, ne laboret in uanum.& ita Abb.hic ¶ Primo considerandum est, q hoc no.non uidetur probari hic, quia hoc fieri uidetur ex commissione summi Pontificis, qui ita expresse committit iudici.ibi, prouideas. Nisi dicamus, q iudex isto casu uirtute mandati tenetur Aliàs uero esset in facultate iudicis, iuxta illud, quod dicit Pan.de Ca.in l.vbi pactum.C. de transac.dictum tamen Abb.in se verum est, & hoc idem Abb.tradit in c.ecclesia.el j.in ult.no.j.ut li pen.& in c.innotuit.in pen.no.de elect.& Ro.in cõsi 67.uiso themate. in fi.& facit, quod dictũ fuit in c.dilecti.supra eo.¶ Scđo quãtum ad gl.in d.c.j.de elect.in 6.illa reprobatur per Imo.in l.inter quos.§.alieno.col.fi.de damno infect.quia in casu dictæ gl.iudicium non erit frustra-23 toriũ, † cum executio fieri possit cõtra falsum procuratorem, l.Plautius.de procur & hoc finaliter tenent Mod.hic, saluãtes dictam gl.in quibusdam casibus.& prius etiam ita concludit Alex.in l.licet.C.de procur.Sed tamen non videtur recedendũ ab illa gl.quæ magis communiter approbatur, ut patet ex his quæ Alex.refert in d.l.licet. & late tradit And.Sic.hic, & in c.cum M.in 6.char.de consti.Non ob.illa rõ, q iudicium nõ erit clusorium, ex quo procurator tenetur, quia omnino militat ratio, quæ in tex hic allegatur, ne lis sopita valeat suscitari. Nam hoc modo non imponuntur finis litibus, sed potius occasio litigandi præstatur. Præterea, non est omnino certum, qñ litigatur, q executio habeat effectum contra procuratorem, qa poterit habere iustam cãm, ut nõ teneat, ut no.in d.l.Plautius, & quia forte nõ condemnabitur procurator, sed dñs, fm no.in l.j.C.de sen.vnde quia iudiciũ poterit esse clusoriũ, militare vr 24 rõ gl.in c.j.de ele.in 6.¶ † Tertio no.q impetratio fieri potest p solũ cõuentũ, licèt conuentus solus agere nõ possit, ut Abb. 25 hic deducit. Idẽ Abb.in c.edoceri.in 2.q.de rescr. † Et sic ille, q agere non põt, tñ impetrare põt, ut no.Io.An.in addi.ad Spe.in tit.de rescrip.præsenta.§.ratione quoq; eius, contra quẽ.in fi. Imo.in cap edoceri.de rescript.colum.6. & tradit Rota in 6. 26 decisio.eod.titu.de iudi.in nouis.vbi concludit, † q valet impe-27 tratio rescripti facta per filiumfa.licèt agere nõ possit. † Et qa talis impetratio est modici p̃iudicii, vt no Bal.in l.j.C.de diuer.rescr.iõ de facili permittitur, l.vniuersia.vbi tex.no. C.de preci.Imp.offe.Sed tamen ↄtra hoc arguũt Mod.hic, qa ĩmo vr q ille, q repellitur ab agendo, ẽt repellitur ab impetrando, quia ĩ-28 mo difficilius vr impetrare, quàm agere.† Nam processus factus cũ excõicato tenet, ut no.in c.j.de excep.in 6.& dictũ fuit 29 ĩ.in c.intelleximus, & † tamen excõicatus impetrare non põt, & impetratio facta per eum non ualet, c.j. de rescri.in vi. Ergo difficilius vr ĩpetrare, quàm agere. Mod.respõdẽt, q ea cõicato utrũq; est phibitũ, & agere, & impetrare.& licèt valeat iudiciũ, nõ est ex eo, q permissum sit, sed fauore iudicii, ex quo pars nõ opposuit.Sed hoc nõ tollit argumentũ, qa cũ utrũq; sit prohibitum, quare potius in excõicato ualet iudicium quàm impetratio facta contra prohibitionẽ? Idem Mod.in c.edoceri.col.6 de resc.dñt, q fm subiectam materiã qñq; facilius est impetrare rescriptũ, quàm agere, qñq; difficilius est. Sed ẽt hoc nõ tollit argũ, vñ dicẽdũ est, q impetrare, & agere, sunt actus separati, & iõ uno phibito, aliud prohibitũ nõ vr, arg.l.si unus ex.§. ante omnia.ff.de pac.Et in excõicato licèt prohibitus sit agere, & ẽt impetrare rescriptũ, tamẽ termini non sunt pares, qa respectu facultatis agendi prohibitio facta est simpliciter, quæ nõ impedit validitatẽ processus in cõtrariũ.Sed impetratio rescripti non est facta simpliciter, sed expresse dr, q ipso iure nõ valeat rescriptũ, nec processus, in d.c.j.de rescri.in 6.& sic in effectu facilius impetratur rescriptũ, nisi lex ulterius procedat aliter disponẽdo.¶ Expeditis no.circa ea, q̃ Abb.dicit ad intellectũ Decretalis, notandũ est, q licèt bona sint diuisa inter prælatũ, 20 † & capitulũ, tñ negocia grauia vnus sine altero expedire nõ põt.ita Abb post Imo hic.& Lapus alleg.49.licet materia.col.fi.cum sim.ut tradũt Mod.hic.& idẽ Ange.in l.fi. ff. qđ cuiusq; vniuer.Ro.in cõsi.169.col.5.ver.tertia rõ.Et do.Abb.in c.edoceri.col 1.de rescri.cum si.ut tradũt Mod.ibi, qui dñt fm Do.ibi, hoc dẽre limitari, nisi materia quæ aliàs est ardua.deducat 21 per uiã possessoriã, † qa iudicium possessorium arduum nõ reputatur, ut no.Ro.in j.decisi ĩ tit.de offi.arch.in antiquis.Et adde, q de hoc est no.dictũ, Bar.in l.admonẽdi. col.pe.de iureiu.ĩ 22 ver.sed est aduertẽdũ.† vbi inqt, q licèt sit cõtentio de magna re, tñ si non contenditur de proprietate, sed de pos.sola, causa 23 parua dicitur.a.le.l.1.C. si de momẽ.pos.fuc.ap.† & hoc p nos, potuit Mat.in 1.no.vbi inquit, q ĩ iudiciis possessoriis agi dr 24 de leui præiudicio.† & ideo pbatio per famam, vel per unum a testem sufficit, ut no.Bar.in l.j.C.quor.bo.& in l.2.§.fi.C.ubi ĩ b rem ac.¶ Sed tamẽ aduertendum b est, quia ista conclusio dubitabilis videt, quia contentio possessionis nõ uidet parui mo-25 menti, quia qñq; possessio trahit proprietatẽ.† ut probat in c.si a sede.de præb.in 6.ubi si non apparet cui prius facta sit collatio, melior est ↄdõ possidẽtis. Et quia magnum est commo-26 dum possessionis † ideo propter hoc ingẽs est qõ possessionis ut dicit tex.in §.retinendæ.Insti.de interdi. Et facit, qđ no.Bart.in l.j.§.non autẽ.de bo.pos.secundum tab & quod no.per glo.12.q.v. in c.illud.cum simi ut tradit And.Sicu.in cap.j.car.pe.de probat.& Mod.in c.ex literis.eo.titu.de pba.& ieassumũt Mod.in l.j.ff.solu.matr.Non ob.tex.in l.j.C.si de momen pos.fuc.app.quia, quòd ibi non appelletur in causa possessorii nõ est ex eo, quòd agatur de modico præiudicio, ut not.Bal.ĩ d.l. 27 j.in 3.oppo.† Et facit ad hoc quia ẽt in causis minimis appellari potest.c.de appellationib.j.de appella l.& in maioribus.C. 28 de appel.¶ † Non ob.q semiplena pbatio sufficiat, quia illud verum est, quando nõ agitur de pleno præiudicio illius actus, de quo agit aliàs secus, vt no.Bar.ĩ l.iudices.C.de iud.& ita aliàs mihi uisu fuit.Et repio nũc, q hoc idẽ lati tradit Frã.de Cur. 29 in repe.l.admonẽdi.in car.29.de iureiu.¶ † Successiue Abb.cõcludit, q monachus canonicus ecclesiæ cathedralis potest esse delegatus Papæ, contra Archi.quem refert. Mouet p text.in c.statutũ, de rescr.in 6.vbi tex.loquitur de canonicis cathedralia ecclesiæ, vel habentibus dignitatẽ: sed in habentibus dignitatem declaratum est, q hẽt locũ in religiosis, cle.& si principalis.de rescr.Ita ergo dicẽdũ est in canonicis, ut latius p eũ hic. ¶ Sed rñdetur ex his, quæ Car.dicit in d.c.statutũ.q non est eadem rõ in monacho canonico cathedralis ecclesiæ, & in monacho habente dignitatẽ, quia monachus habẽs dignitatẽ ante c.statutum.poterat esse delegatus Papæ, vt per gl.in c.de p̃sentiũ.xvi q.1.Sed monachus simplex nõ poterat eẽ delegatus.16.q.1.in c.monachi.el 2.Et hoc vr etiam habere locum si esset canonicus, qa canonicatus, nõ est dignitas.Et ideo text.in d c.statutum.quatenus habet locum in monacho habente dignitatem, ut dicitur in d.cle.& si principalis. hoc pcedit fm iura antiqua, & nihil innouatur.Sed si haberet locum in monacho canonico, iura antiqua corrigerentur, quod nõ est dicẽdũ, qa tex.in d.c statutũ.venit restringendo ptãẽ delegãdi, ergo nõ debet contrariũ operari.l.legata inutiliter.ff.de leg j. Et iõ Do.in d.c.statutum.sequitur opi.Archi.& Cal.ibi: quia ex quo ius antiquũ phibebat istis religiosis causas cõmitti, cũ dẽant eẽ remoti a strepitu indiciorũ, c.j.de syndi.& per d.c.statutũ. non sunt habilitati.ideo remanẽt ad huc sub prohibitione.Si uolumus tenere opi.Abb.replicari potest negando, q ante c.statutũ, monachus in dignitate constitutus posset esse delegatus.qđ 30 Arc.probat hac rõne, † quia nõ minus Abbas obligat ad obseruandũ regulã, quàm monachus.c.ea, quæ.§.j.cũ gl.c.cũ ad monasterium.§.prior. de sta.mona.¶ Sed rõ, propter quã monachus prohibetur, de qua in d.c.de præsentium.xvi.q.j. etiã mi-31 litat in Abbate, † quia Abbas est monachus, c.fi.de simo Et fm hoc infert, q in d.cle.& si principalis. dispẽsatio inducit in dignitate.ergo pariter in canonicatu idem dicẽdũ est, qa eadẽ rõ vr, cũ isti duo casus æquiparati sint, ĩ d.c.statutũ.& sic rõ Abb.ut pcedere.¶ Arc.tñ finaliter tenet ↄ Abb.quia fm eũ non vr eadẽ rõ in monacho canonico, quæ est in monacho habente dignitatẽ, puta in Abbate, quia Abbas excellentior esse debet. 18.q.x.ĩ c.Abbatẽ.d.c.cũ ad monasteriũ.§.prior.vñ nõ p̃sumit ita de facili, q ipse retrahat a cõtemplatione sicut monachus. ¶ Sed rñderi põt, q licèt maior p̃sumptio sit p Abbate, ita ẽt maior præsumptio vr pro monacho canonico cathedralis ecclesiæ, quã p monacho simplici.& ita pfectio, q̃ in monacho canonico ↄsiderat, nobis sufficit, ex quo quãtũ ad ppositũ, isti duo casus æqparati sunt, ĩ d.c.statutũ.¶ And.Sic.hic etiã ipse tenet ↄ Abb.& refert Ro.idẽ tenuisse in l.a col.8.de verb.obli.& hoc idẽ Mod.hic sequunt pluribus rõnibus.Primo, qa materia vr correctoria, ĩ qua nõ dẽt extẽsio fieri.Et ita arguit Dom. 32 in d.c.statutũ.in prin.† Sed rñdet, q ex quo isti duo casus æquiparati sunt, locum habet extensio etiam in materia correctoria, vt per glo.in l.si quis seruo.C.de fur.in l.qđ vero. ff. de legi.no.Bar.in l.a.de leg.2.in l.Marcellus.ad Trebell.¶ Secundo ar-33 guũt Mod.quia † attenditur causa, quæ nocet, c vt no.Bar.in l. c cum vir.de vsucap.pro dona.& ideo qualitas monachi p̃põde-34 rare videtur. & fuit argũ And.Sic.hic.Et facit, quia † regula phibitiua præualet, l.3. §.liberati.ubi Bar.de suspec.tu.Sed respondetur, q attenta hac ratione etiam monachus, qui hẽret dignitatem,

ADDITIONES.

a Sufficit.Falsum est, vt hic sentit Dec.& firmius j. de proba.c.cum causam.l.2.C.ad Catho.consi.063.& Ale.consi.139.in fi.lib.6.

b ¶Syl.Ald.Aduertendum.Idem in c.edoceri.co.3.de rescri.& vide in c.de appellationibus.in fi.j de app.

c ¶Nocet.Vide Dec ĩ de consti.in c.nam concupiscentiam.in j lect.& in l.si Ruffinus. C.de testa.& Alex.in consi.100.lib.3.

dignitatem. nō posset esse delegatus, attenta qualitate religio nis. Vnde sicut est dispensatio in monacho existente in dignitate, ita uidetur in canonico, per supradicta. ¶ Tertio Mod. adducunt, 35 † quando duo æquiparantur in aliquo, & non in aliis, non ualet argumentum de uno ad aliud. glo. in c. constitutionem. in uerbo, prorogamus. in fi. de regula in 6. sed respondet, quod non fit extensio in aliis non æquiparatis, sed bene in casu æquiparationis, & ita uidetur hic, quia fuit facta æquiparatio de habentibus dignitatem, & canonicis, d. c. statutum. vnde, quod in uno disponitur, habet locum in alio, ut supra dixi. ¶ Vltimo Mod. allegant gl. in c. statutum, in uerbo, canonicis. de rescri. in 6. 36 † vbi si causa committatur minori viginti annis, vitiatur cōmissio licet canonicus sit. ergo ita vr in monacho canonico, quia inhabilis ur rōne monachationis. Sed rñdet, aliud 37 eē in minori ætate, quia est defectus naturalis, qui † non purgat per dispēsationē, ut no. in l. si. C. de test. mil. Secus in monacho, quia qualitas purgatur. Et ad hoc bene facit gl. in d. c. statutū. ī uer. dignitatem. quæ voluit, quod si quis sit maior viginti annis, & sic pōt esse iudex, e. cum vigesimum. de off. dele. in 6. & si sit minor 25. ann. quo casu nō potest habere dignitatem, c. cū in cū- 38 ctis. §. cum inferiora. de elec. † Nam si dispensatum sit cū maiore xx. ann. vt dignitatem habeat, poterit esse delegatus. Et ita resoluuntur rōnes, quæ contra Abb. adducuntur. ¶ Et pro opin. Abb. efficaciter facit tex. in d. cle. & si principalis, īducēdo hoc modo. nā tex. ibi loquitur de monacho habente dignitatem, qui delegatus esse potest, ut ibi dicitur. Nec ibi disponitur p nouam dispositionem, sed præsupponitur, quod illud esset ante illā cle. ut colligitur in modo loquēdi ibi, & si principalis. & quia tex. ibi restringit dispositionē c. statutū. ut nō habeat locū in officiali foranco, vel in priore claustrali. Si ergo prius hoc erat, ut ibi pro constanti præsupponitur, non erat alia rōne, nisi quia qualitas c. statutū, cōcurrebat. dum loquitur de habētibus dignitatē. ergo idē pariter dicendū vr in qualitate canonicatus cathedralis ecclesiæ. Et omnia, quæ in cōtrariū allegari possunt, locū hñt ī monacho simplici, & nō in monacho, qui canonicus sit ī eccłia cathedrali. & sic in puncto iuris opi. Abb. verior ur. ¶ Subsequenter Abb. opponit, quod iste episcopus non potest dici Abbas, & finaliter concludit, quod sit loco Abbatis, per ea, quæ ipse dicit. Et ista cōclusio vera est, qñ episcopus esset secularis: sed si esset regularis, & religiosus, nihil repugnat, quin Abbas dicatur, & ita tex. hic ibi, abbatem se proponēs. Allegata p Abb. locū habēt, qñ non esset religiosus, & licēt episcopus appellet non negat quin Abbas dici possit, ex quo in tali episcopo cōcurrunt ea, quæ in Abbate requirunt. & per rōnes Abb. ēt infert quod Eps non sit loco abbatis, ex quo episcopus, vt Eps omnia facere potest, quæ Abbati incumbunt. vnde non cadit, ut dicat esse loco Abbatis. Placet tñ, ut dixi, quod dicatur eps, & Abbas, ex quo in eo concurrūt, q̄ in epō, & Abbate requiruntur, & ex quo vtraq; potestas in eodē cōcurrit, poterit actū expedire simplr, 39 † nec opus est, quod dicat. hoc facio, ut Abb. vel vt Eps, vt no. Abba hic. & idē Abb. latius tradit in c. causam, quæ. col. 2. de ele. in c. ne pro defectu in ult. no. eod. ti. & in c. significasti. in fi. de iure pa. An. de Bu. in c. cū in cūctis. car. ult. ver. ad literæ intellectū. de elec. & Imo. in c. cum venissent. in princi. col. 4. de insti. 40 ¶ † Postremo Abb. concludit, quod ualet sñia lata in fauorē ecclesiæ, uel capituli, licēt consensus prælati non interuenerit ad similitudinē minoris, vt hr in l. nō eo minus. C. de pcur. & idē tenet Imo hic post Io. An. & alios hic, licēt aliter dicat Ant. de Bu. hic. & idem, quod Abb. hic, tenet Imo. in l. quæsitū. in gl. j. ff. de re iud. & vr sequi Alc. in d. l. quæsitū, in fi. ¶ An. Sic. tñ hic, col. pe. sequitur opi. Ant. de Bu. † quod non ualeat sñia contra ecclesiam sine consensu prælati, inductum est ad iuris rigorē cōseruandum. ideo indistincte non valet, ut in simili no. Bart. in l. ea, quæ. C. quō, & qñ iu. ¶ Et quia dicit hic, quod cū auctoritate prælati ingrediant iudicium. ergo si actus fiat absq; auctoritate requisita, erit nullus, l. cum 2. §. si prætor. ff. de transa. Sed ad ista responderi pōt, quod nō, ad rigorē iuris conseruandū, sed potius in fauorē ecclesiæ hoc introductū vr, ad similitudinē minoris, d. l. nō eo minus, cui ecclesia æquiparatur. c. j. de rest. min. 41 Non ob. qd dr de auctoritate requisita, † quia illud nō hēt locū qñ auctoritas requisita sit in fauorē alicuius, quia tunc si actus fauorabilis sit, ualet, licēt auctoritas non interuenerit. īsti. de autho. tu. in prin. & in d. l. cum 2. §. eā transactionē. ff. de transac. Præterea hic nō tractatur de auctoritate, sed potius de consensu, quia hoc negociū erat cōe, vt colligitur hic, dū dicitur, quod eps litē sopitā poterit suscitare, sm qd inferius Abb. dicit sa re. hic, col. 4. cōcordādo opi. distinguit, quod si bona sint diuisa, tunc consensus plati requisitus uidet in fauorē ecclesiæ, & 43 tunc idē sit in ecclesiis, qd in minore, quia † dispositio facta in minore, locum hēt in similibus psonis, sm glo. in l. neq;. C. de 44 cur. fur. facit tex. in l. neque. §. j. de re. eo. † Si uero bona nō sint diuisa, sed cōia, tunc capitulū agere non pōt sine plato, quia cā cōis est. & isto casu procedat opi. Ant. de But. p qua allegat gl. in c. monachi. xvii. q. i. Sed illa gl. potius vr pbare cōtrariū. Et ēt ista distinctio non satisfacit, quia pariter in secundo mēbro, qñ bona sunt cōia, vr militate fauor ecclesiæ, saltē respectu ecclesiæ, & capituli. & in effectu cōcludēdū est, quod tex. in d. l. nō eo minus, habeat locū in ecclesia. Et ista est cōis opi. p ī dicta. Nō omitto tñ, quod Bal. hic dicebat, quod text. in d. l. non eo minus, procedit, qñ minor litigauit cū maiore, & idem esset in ecclesia, q̄ litigaret cū alio ñ priuilegiato, secus sm eum, in isto casu, vbi unū monasteriū litigabat cū, alio quo casu priuilegiatus ñ vtit priuilegio 9 aliū priuilegiatū, arg. l. sed & milites. ī prin. de 45 excu. tu. ¶ † Sed tñ rñderi pōt, quod priuilegiatus in spē respū cāe de qua agit, utit priuilegio cōtra aliū priuilegiatū in genere, a id est, 9 aliū, qui si in eodem esset casu, haberet idē priuilegiū, vt no. Bar. in auth quas actiones. C. de sacrosan. eccl. no. Abb. ī c. auditis. in pen. no. de rest. in integ. & in d. c. ad aures. de præscri. & in c. in præsentia. de proba. cum si. ut dixi ibi, char. 7. Et ita vr in casu isto, quia conuentus, qui litigauit sine prælato, hēt priuilegium, quo uti potest cōtra monasteriū, cū quo litigauit, quia illud in ista lite nullū hēt priuilegiū. Vltimo notanda sunt verba Abb. circa fi. dum distinguit, vtrū deficiat cōsen 46 sus, vel auctoritas. † Nā in effectu vult, quod consensus, qñ tractat de interesse eius, qui debet consentire, puta qñ negociū est cōmune, vt Abb. dicit. Sed qñ qs dēt cōsentire in re spectāte ad aliū, in qua ipse nullū ius hēt. tūc talis 9sensus p modū auctoritatis requisitus vr. Et idē colligit ex gl. in c. j. in uerbo, tractatus. in fi. de reb. eccle. nō alie. in 6. & no. Ant. de Bu. in c. cū cōsuetudinis, col. 3. versic. qñque exigitur consensus a supiore. de consue. & Abb. in disputatione sua, incip. Augerio, col. fin.

ADDITIO.

a Syl. Ald. Priuilegium. Vide omnino Io. Cro. de Monteferrato in repe. l. si constante, in prin. col. j. ff. sol. mat.

SVMMARIVM.

1 *Reges an dicantur seculares, & quòd sint laici. nu. 2.*
3 *Laicus in qualibet magna dignitate constitutus non potest clericos dicare.*
4 *Dignitas nulla secularis æquiparatur sacerdotio.*
5 *Sacerdotes Dij appellantur.*
Et præferuntur militibus. nu. 6.
Et dicuntur Reges, nu. 7. quamuis eorum turba hodie sit contemptibilis, ibi.
8 *Clerici etiam in minoribus gaudent beneficio fori,*
9 *Monachus delinquēs nō deponitur à monachatu, sed detruditur in monasterium.*
10 *Legis principium quando est generale, tota lex generaliter intelligitur.*
11 *Clericus nedum in sacris, sed in minoribus deponitur propter delictum.*
12 *Clericus in minoribus dicitur esse sine gradu,*
13 *Deponi quis potest pro furto, homicidio, & periurio.*
14 *Furtum reputatur graue delictum.*
Depositio non fit, nisi ex delicto graui.
15 *Furtum paruum dicitur leue delictum.*
16 *Periurus an ipso iure sit priuatus beneficijs, communis est, quòd non. nu. 19.*
17 *Spolietur, intelligitur per sententiam.*
18 *Verba relata ad iudicem intelliguntur secundum qualitatem iudicis.*
20 *Petens debitorem cogi ad soluendum, intelligitur petere, vt prius condemnetur, & postea cogatur.*
21 *Si constiterit, intelligitur adhibita causæ cognitione.*
22 *Depositus pro crimine inducente irregularitatem, non perdit ipso facto priuilegium fori.*
23 *Degradatio realis ipso facto tollit priuilegium fori.*
24 *Contemnere dicitur, qui sæpe monitus ab actu illicito desistere non vult.*
25 *Contemptus aggrauat peccatum.*
26 *Vbi maior est contemptus, maius dicitur peccatum.*
27 *Lex consilij propter contemptum, præcepti efficitur.*
28 *Gladio temporal. vtendum non est, nisi in subsidium.*
29 *Episcopus, an armatam possit habere familiam.*
30 *Vsus armorum clericis prohibetur.*
31 *Clericus, an capi possit a laicis.*
32 *Si quis percuti impunè potest, à fortiori capi poterit.*
33 *Argumentum de maiori ad minus procedit in eadem specie.*
34 *An excusetur ab excommunicatione, qui bono zelo clericum capit.*
Quid si capiatur clericus, ut obuietur delicto committendo. nu. 36.
Quid si in delicto commisso. 41.
35 *Qualibet causa etiam minima excusat a dolo.*
37 *In delicto committendo inquiri potest absque infamia.*
38 *In delicto committendo correctio fraterna est de præcepto.*
39 *Sacerdos potest releuare delictum committendum, non commissum.*
40 *Familia potestatis capere potest clericum incedentem de nocte.*
42 *Laicus potest capere clericum delinquentem, vt illum ducat ad iudicem.*
Quid post delictum commissum, 43.
43 *Captura spectat ad illos, ad quos correctio pertinet.*
44 *Nō licet capere clericū in adulterio deprehensum, nisi sit proximè coniunctus.*
45 *Captura potest fieri a laicis de mandato prælati.*
46 *Excommunicationem non incurrit quis nisi sit in dolo.*
47 *Non sufficit gñalis licētia capiēdi clericos, nisi recipiantur in flagranti crimine: Vel nisi agatur de priuato interesse. 48.*
49 *Deprehensio etiam a paucis facta in actu delicti, delictum facit manifestum.*

50 *Adulterio*

50 Adulterium, an manifestum videatur, si in domo puella deprehenditur iuuenis, & quid si sit ille clericus. 51.
52 Ex sola locutione cum muliere oritur sinistra suspicio contra clericum.
53 Ratione coniunctionis remouetur sinistra suspicio.
54 Deprehensus in crimine dicitur ille, qui est de crimine conuictus.
Limitatur nisi sit talis deprehensio, quæ inducat notorium. 55.
56 Si clericus deprehenditur à populo in ipso crimine, vel in actu propinquo, notorium dicitur delictum.
57 Laici contra clericum testificari non possunt, fallit in notorio delicto.
58 In notorio crimine recusatio non admittitur.
59 In facto proprio iudex cognoscit, quando delictum est notorium.
60 Anathema est solennis excommunicatio.
61 In quo anathema differat ab excommunicatione.
62 Anathema competit solum episcopis, & non inferioribus prælatis.
63 Incorrigibilis carcerari potest.
64 Censura ad ecclesiam pertinent, & non ad iudices seculares.
65 Pro grauiori pœna habetur, quòd quis recludatur in carcere, quàm in monasterio.
66 Ecclesia, an habeat pœnam exilij.
De pœna exilij, quod ab ecclesia imponitur. nu. 67.
68 Facta reali degradatione, clericus statim efficitur de foro seculari.
69 Degradatio debet fieri præsente iudice seculari.
70 Actualis degradatio non est necessaria, si clericus incorrigibilis secundum formã, quæ hic ponitur, comprimendus sit per secularem iudicem.
71 Licèt clericus immisceat se enormitatibus, non tamen perdit priuilegium, si habitum retinet.
72 Super incorrigibilitate ad effectum, de quo hic, sententia declaratoria non requiritur. De veritate huius vide nu. 75.
73 In facto notorio declaratoria non requiritur.
74 Non sufficit, quòd res allegetur notoria, sed cautela est, vt declaretur factum esse notorium.
76 Quando factum non est notorium in pœnis incursis, sententia declaratoria est necessaria.
77 Si quis sit excommunicatus cum fautoribus, & adhærentibus, super hoc, quòd sit de adhærentibus, & fautoribus declaratoria requiritur.
78 Quis dicatur incorrigibilis.
79 Talis pœnitentia imponi debet, ne quis verisimiliter breui moriatur. aliàs sequuta morte, prælatus irregularis erit. num. 80.

CVm non ab homine. In text. ibi, Regi, vel seculari personæ. vr hic innuit illa alternatiua, vel quòd Rex nõ dicitur secularis psona. 1 † Et ad hoc facit, quia vngitur in 2 brachio, c. vnico. §. vnde in veteri. de sacra vnct. ¶ † Sed tñ dicendum est, quòd Reges sunt laici, vt not. Abb. per illum text. in c. tuæ. de deci. & ideo alternatiua vr posita hic inter genus, & speciẽ, 3 iuxta no. in rubr. C. de serui. & aqua. ¶ † Primo no. quòd laicis 4 ẽt in magna dignitate ꝯstitutis, non licet clericos iudicare, † nã nulla dignitas secularis sacerdotio adæquatur. ca. duo sunt. 5 96. dist. † Sacerdotes enim Dij appellantur in ca. sacerdotibus. 6 xj. q. j. † & ideo sacerdotes præferuntur militibus, vt no. Abb. in 7 capi. Nicolao. in j. not. de appel. † Et clerici Reges dicunt, c. duo sunt. xij. q. j. de his not. Ab. in cap. statuimus. in 2. not. & in cap. solitæ. in 6. not. de ma. & obe. hodie tñ turba clericorũ, & presbyterorum, illos contemptibiles facit, vt dr in ca. legimus. 92. 8 dist. ¶ Secundo no. ibi, † quocunque ordine. quòd clerici etiã a in minoribus gaudent priuilegio fori. [a] ad idem tex. in cap. 2. j. de foro compet. de quo dictum fuit in cap. clerici. & in cap. decernimus. s. eo. Et verbum hoc, clericis, largo modo accipitur, vt comprehendat omnes ecclesiasticas personas, secundũ Hostien. in c. cum contingat. de æta. & qualit. Dicit Ab. hoc esse verum in se, sed intentio literę hic non fuit, tales comprehendere, b [b] dum subijcit tex. quòd deponendus est, nam talis depositio nõ cadit in habentibus ordinem. Sed dici potest, quòd ordo largo modo accipiatur, pro illa qualitate ecclesiastica. Hoc reprobat Aret. 9 † quia si monachus delinquit, non est deponendus à monachatu, sed detruditur in monasterium, c. fin. de regula. Et ideo ipse sequitur opin. Abba. contra Hosti. ¶ Sed pro defensione Host. considerandum est, quòd si tex. in prin. dum loquitur de clericis in quocunque ordine, intelligatur generaliter pro omnibus personis ecclesiasticis, prout dicit Hostiẽ. & subiecta materia suadet, & Abb. ipse non negaret, nisi verba inferius obstarẽt, dispositio iudicatur generalis, inspecto principio. Vnde succedit, quòd 10 ex quo principium generale est, † quòd omnes personas ecclesiasticas complectitur, dispositio generalis non restringitur ex eo, quòd postea inferius qualitas apponatur, quæ omnibus non competat. c [c] vt est tex. not. in l. regula. §. & licet, de iur. & facti ignor. quem pro no ad hoc allegat Imo. in l. si ita qs §. ea lege. de verb. 11 obli ¶ Tertio no. † quòd ratione delicti non solum deponitur clericus in sacris, sed ẽt si in minoribus ordinibus constitutus sit. facit tex. in cap. 2. de cle. excom. mini. & in c. si quis episcopus. 27. q. 1. & in c. 2. de pœnis. in 6. & facit glo. not. 32. dist. in summa. quæ dicit. quòd quilibet ordo sacer dicitur. Et hoc largo modo in12 telligitur, strictè vero clericus in minoribus dicitur † esse sine gradu, c. clericus. el 2. de vita. & honest. cler. & no. Abb. in cap. j.

13 In j. not. de cler. coniug. ¶ † Quarto no. quòd pro furto, homicidio, & periurio quis deponi potest, & sic furtum reputatur graue deli14 ctum, † quia depositio non fit, nisi pro graui delicto. d [d] cap. tuæ. de pœnis. & dictum fuit in cap. at si clerici. in princ. s. eod. † Et 15 hoc non vr procedere in furto paruo. quia tunc leue delictũ reputatur, vt no. Abb. in d. c. tuæ. j. de pœn. Et pro periurio quis etiam priuari potest beneficijs, vt Abb. dicit hic, per tex. in cap. quere16 lam. j. de iureiur. & quod plus est, tenet And. Sicu. † hic, quòd periurus ipso iure priuatus sit beneficiis. per illum text. in d. c. querelã. ibi, à pscripta ecclesia remouẽtes nã ista verba respiciunt executionem facti. & ideo præsupponitur, quòd ipso iure priuatio facta sit, vt not. Anto. de But. in c. fi. per illum text. de postula. & e Idem Andr. Sic. hoc dicit, in cap. 2. de rescrip. ¶ Sed cõis [e] opin. 17 est in contrarium: † quia licèt periurus priuari possit, non tamen ipso iure priuatus intelligitur, secundum Inno. in cap. inter dilectos, in prin. de fide instru. cum si. vt tradunt Moder. in d. cap. qrelam. & in d. c. 2. de rescrip. ¶ Non ob. quod habetur in d. c. fi. 18 de postu. quia non est semper verum: quia † licèt dicatur, quòd quis spolietur beneficio, intelligitur per sententiam, cap. postulasti. de cle. excom. mini. ibi, sunt beneficiis ecclesiasticis spoliandi. Et tamen hoc intelligitur per sententiam, vt in cap. clerici. in eod. tit. cum si. vt tradunt Mod. in cap. 2. de rescript ¶ Et vlterius fa19 cit, quia in d. cap. querelam. † illa verba, remouentes, referũtur ad iudicem. ergo intelliguntur sm qualitatem iudicis, & sic per sententiam, vt in simili dicunt Host. Imo. & Arc. in cap. signifi20 cauerunt. de testi. † Vnde videmus, quòd si peto debitorem cogi ad soluendum, intelligitur tamen, quòd prius condemnetur, vt not. Ant. in c. constitutus. per glo. sing. ibi, de relig. do. cum si. vt tradit Alex. in rub. C. qui admit. Ex hoc etiam cõprobatur, quia tex. 21 in d. cap. querelam. † dicit, si vobis constiterit, &c nam ista verba intelliguntur adhibita causæ cognitione, vt not. in c. fi. de præ22 sumpt. ¶ Quinto not. † quòd depositus pro crimine inducente irregularitatem, prout est homicidium, nõ perdit ipso facto priuilegium fori, sed remanet sub iurisdictione ecclesiæ, vt hic, & in ca. dictum. 81. distin. secus est in degradatione reali, quæ ipso 23 facto tollit priuilegium fori, † vt Abba. hic dicit, per text. in ca. 2. de pœ. in 6. Et eodem modo Abb. distinguit in cap. non põt. de te iud. in cap. tuæ. in vlt. not de pœn. & in cap nouimus. in 2. no. de verb. sign. & in cap. ad abolendam. col. pe. de hære. Et idẽ Albe. tradit in l. pe. colum. 3. ff. si ex noxa. causa agatur. ¶ Sexto 24 not. quòd † quis dicitur contemnere, quãdo monitus sæpe, nõ vult ab actu illicito desistere, & secundũ Car post Steph. in cle. j. de sepul. in 3. no contemnere est mandatum non curare. 11. q. 25 3. c. excellentissimus. Et contẽptus aggrauat peccatum, † & vbi maior est contemptus, maius dicitur peccatũ, vt per gloss. in ca. 26 homo Christianus. 40. dist. † & ideo peccatum veniale ex contemptu, mortale efficitur, sm glo. 25. dist. in §. nimis. in verbo, 27 plus accepti. † Et lex consilij propter contemptum præcepti efficitur. gl. in c. qs autem. x. dist. not. in c nã concupiscentiam. de consti. facit, qd no. Ioan. An. in ca. sacris. quod met. cau. & Bal. in l. nullus. C. de malefi. & mate. & quod voluit Host. in c clerici. de cle. excom. mi. & ad hoc conferunt, quæ tradunt Mod. in 28 c. 1. col. fi. de ma. & obe. ¶ † Septimo not. ibi, cũ ecclesia nõ hẽt. sm Host. non esse vtendũ gladio tẽporali, nisi in subsidiũ. facit tex. in c. 2. in fi. de cle. excom. mi. cũ si. vt Abb. hic dicit, & idem Old. tradit in consi. 89. episcopus inuocat. circa fi. vbi ad idẽ alleg. tex. in c. 2. de malefi. & idem Fede. in consi. 251. in fi. Iac. de Cremo. & ibi plura iura ad hoc adducit, & not. hoc idẽ Bal. in l. ij. ad fi. per illum tex. C. de his, qui latro. defe. Pet. de Anch. in regula, ea quæ. col. 47. ver. decimo quæro. de regu. iur. in 6. & Pau. de Ca. in consi. 39. aliàs 41. visis actis. colum. pe. Et hoc, qd dictum est, verum intelligitur, nisi agatur de defensione in propulsando iniuriã, quia tunc in primis qs vtitur gladio temporali tanquam magis opportuno, ad remouendum iniuriam, vt probatur in 29 c. dilecto. in prin. de sen. excõ. in 6. ¶ † An autem episcopus habere possit familiam armatam? Abb. dicit, quòd non. & idem Ianus 30 tenet in c. significasti. de offi. deleg. † quia vsus armorum clericis prohibetur, c. clerici arma portantes. de vi. & hon. cler. & quia pro- uisum est, quòd recurratur ad iudices seculares. 23. q. 5. in ca. prin- f cipes. Sed tamen in contrarium tenet Bald. [f] in l. nã salutem. §. fi. de offi. præf. vigi. & Andr. Sicul. hic sequitur. quia cum episcopus sit iudex ordinarius, & possit exequi sententiã suam, sibi concessum vr, quòd necessarium est pro tali executione, c. præterea. de offi. deleg. & in l. ij. ff. de iurisd. om. iudi. Mod. hic dicunt, quòd talis

ADDITIONES.

a ¶ Ald. Fori. Vide eundem Dec. s. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. nu. 21. s. de constit.
b ¶ Comprehendere. [illegible]
c ¶ Syl. Ald. Competat. Idem in c. at si clerici. § j. in 12. col. s. eo.
d ¶ Syl. Ald. Delicto. Vide Dec. in d. c. significasti col. 3.
e ¶ Communis. Idem Alex. hic, num. 3.
f ¶ Bal. [illegible]

ꝙ talia regula nõ habet locũ in prohibitis. Sed replicati pt, hoc nõ esse ꝓhibitũ in isto casu, sicut ẽt ad defensionẽ, vsus armorũ clericis nõ ꝓhibet, c. dilecto. de sen. excõ. in 6. & ꝑ hoc rñdetur ad c. clerici. qa nõ vr̃ hr̃e locũ in iudice ordinario, ad quem ꝑtinet executio ¶ Non ob. ꝙ recurri possit ad iudicẽ secularẽ. quia istud verũ est in subsidiũ. sed ꝑ hoc non impedit quominus ipse ordinarius ecclesiasticus familiã armatã habere possit pro executione sñiæ. ¶ 31 †Circa gl. primã. an clericus capi possit à laicis, Abb. late insistit. Et primo notandũ est dictũ Ioã. An. qđ a Abb. hic refert, ꝙ si quis percuti põt impune, à fortiori capi ꝑo 32 terit. ¶ †Pro quo Abb. alle. dictũ Bar. ꝑ illum tex. in l. nec in ca. de adul. & no. Pe. de Ancha. in reg. ea q̃. q. 10. de reg. iur. in 6. Angel. in l. in suis. in prin. per illũ tex. de li. & posthu. cum si. vt ibi tradit Ale. & idẽ Ale. in consi. 24. animaduersis his. col. fi. li. 2. & 33 in l. transigere. col. pe. C. de trãsa. † Et tale argũ de maiori ad minus, procedit in eadẽ specie. secus ĩ diuersis, vt no. Io. An. ĩ reg. in pœnis. de reg. iur. in 6. & sequitur Are. in l. 2. in fin. de leg. j. & hoc idẽ tenet Dy. ĩ reg. plus. de reg. iur. in 6. ꝑ l. solemus. §. latrunculator, de iudi. vbi latrunculator habet ptãtẽ circa vitam hominis, & tñ in bonis nullã habet iurisdictionẽ. Sed tñ tale arg. vr̃ generaliter procedere, ut colligit in d. l. in suis. de li. & post. vbi arguit de ptãte vitæ ad ptãtẽ bonorũ, ibi, licèt eos exhęredare, quos occidere licebat. & facit tex. in l. 2. C. ne fideius. do. den. gl. in c. ex literis, de rest. spo. in verbo, prædo. Nõ ob. tex. in d. §. latrunculator, quia ibi iurisdictio erat distincta, quia vni in cã criminali, & alteri in causa ciuili cõpetebat. & facit quod not. Bal. 10 reg. licèt, de regu. iu. in 6. & Perusinus ibi refert. Scđo ex 34 his quæ Abb. dicit, cõsidero tres casus, quos ipse inculcat. †Primus est, an excusetur ab excõicatione, q bono zelo clericum b capit, vt ducat ad iudicẽ. & Abb. ꝙ sic.[b] & in hoc bene dicit, qa 35 in c. si quis suadente, 17. q. 4. consideratur dolus. †Et quælibet causa etiam iniusta excusat à dolo, l. igitur. de libe. cau. l. plagii. C. ad l. Iul. de plag. & idẽ Abb. tradit in c. vt famæ. col. 2. j. de sen. 36 exc. ¶ †Secundus casus est, qñ clericus capitur ut obuietur dec licto cõmittẽdo.[c] Et isto casu etiam opi. Abb. de plano ꝓcedit. & idem Abb. in c. 3. de sen. excom. & ad hoc facit gl. no. in c. 2. 37 de hæt. quæ voluit. ꝙ †quilibet tenetur alium corrigere in delicto cõmittendo. Et in delicto cõmittendo inquiri põt absq; 38 infamia, vt no. Inn. in c. j. de post. præl. †Et in delicto cõmittendo correctio fraterna est de ꝓcepto, vt no. Archi. 2. q. j. ĩ c. si pec 39 cauerit. col. 3. †Et sacerdos reuelare põt delictũ cõmittendũ, ñ cõmissum, ut no. Inn. in c. oĩs vtriusq; sexus. de pen. & remi. vbi Abb. col. fi. cum si. vt tradit And. Sicu. hic, & reassumunt Mod. 40 ¶ †Et ꝓpter hoc Abb. infert, ꝙ familia ptãtis capere põt clericũ incedentẽ de nocte. & idẽ Abb. in c. vt famæ. col. 2. de sen. excõ. Et ſm hoc ampliat, quod dictũ est, vt habeat locũ non solũ d qñ ꝯstat de delicto futuro. sed ẽt[d] qñ p̃sumitur. ¶ Tertius casus 41 est in delicto cõmisso. † Et in hoc difficultas cõsistit. Abb. hic tee net ꝙ capi possit, si timor sit fugæ,[e] & idẽ tenet Bar. in l. si quis in seruitute. ff. de fur. dicẽs ꝙ laicus pt capere clericũ delinquẽ 42 tẽ, †vt illũ ducat ad iudicẽ. & idẽ Bal. ĩ l. si qua per calumniã. C. de epi. & cle. & in c. 1. §. si quis uero. vet. sed qđ si iste delinquẽs. de pace iur. fir. & Pe. de Anch. in reg. ea, q̃ in 2. q. de re. iu. in vj. & licèt Doc. in locis p̃alleg. loquant simpliciter, tñ corũ dictũ vr̃ procedere in casu fugę. prout Abb. hic loqr̃. Dom. And. Sic. hic tenet ꝯ opi. Abb. & ꝯcludit ꝙ clericus post delictũ cõmissũ 43 capi nõ possit, †qa captura spectat ad illos, ad quos correctio ꝑtinet, c. vt famæ, §. fi. de sen. excõ. vbi captura clericorũ laicis ꝑmittit de mãdato p̃latorũ, ad quos correctio ptinet. Sed rñderi põt ꝙ tex. ibi nõ loqr̃ qñ esset suspectus de fuga, prout Abb. hic dicit. ¶ Secundo allegat tex. in c. j. de homi. in 6. vbi spãle est in homicidio cõmisso ꝑ assassinamentũ ergo in ꝯ̃riũ erit ius cõe. Sed rñdeẽ, spãle esse, vt capiat absolutę, licèt nõ sit fugitiu⁹. Vel secũdo spãle est ibi vt capiat, & occidat iam diffidatus. Sed hic capitur, vt ducatur ad iudicẽ. ¶ Aret. etiã hic tenet cõtra opin. 44 Abb. per tex. in c. 3. §. fi. de sen. excom. † vbi non licet capere clericũ in adulterio deprehensum, nisi sit proxime cõiunctus. Sed rñderi põt, ꝙ ibi loquitur de captura, vt uerberetur, & puniat. sed hic solum, ut ducatur ad iudicem. Vel & scđo, ibi non erat suspectus de fuga. Sed ad hoc replicat Are. ꝙ immo erat suspectus de fuga acoiter accidentibus. Dici potest hoc eẽ verũ respectu domus, in qua reperit, quia uerisimiliter est ꝙ fugeret, si posset, sed nõ quo ad territoriũ. ¶ Scđo Are alle. in c. vniuersitatis. de sen. excõ. ubi si clericus verberãdus sit, hoc laico committi nõ põt. si ergo nõ pt laicus uerberare clericũ cũ mãdato, à fortiori vr̃ ꝙ nec capere possit sine mandato. Sed rñdeẽ ꝙ nõ 45 bene arguitur de verberibus ad capturam. †hoc patet, qa captura pt fieri à laicis de mãdato p̃lati. d. c. ut famæ. §. fi. & in c. si clericos. de sen. excõ. in 6. licèt verberari à laicis nõ possit. Et qa ꝙ uerberet põt æque bene expedir per alios. q nõ sunt laici, nõ sic in captura. Et ideo vr̃ ꝙ instante ꝑiculo fugę capi possit, ut ducat ad iudicẽ & ita euitari ꝓhtrõnes, q̃ ꝯ opi. Abb. inducunt. Sed tñ finaliter cõcludẽdo in puncto iuris uideretur opi. ꝯtra Abb. quia, ut dicit Host. nõ probat iure, ꝙ clericus capi possit à laicis, & ꝯ̃riũ probatur in d. c. vt famæ. §. fi. ¶ Nec ob. ꝙ nõ loquatur in casu fugę, qa fuga bñ potest ꝯsiderari ꝑ ꝓ priuatũ interẽe, ut inferius dicã. sed quatũ ad publicũ interẽe nõ probat 46 iure, ꝙ laicus clericũ capere possit. Nõ obstant rõnes Abb. † Et primo, quod dr̃ de excõicatione, quã qs non incurrit, nisi fuerit in dolo. xvii. q. 4. c. si quis suadente. facit tex. in c. contingit. de sen. excom. & in c. si clericos. eo. ti. in 6. quia responderur, ꝙ dato ꝙ excusetur ab excõicatione, non seqtur per hoc, ꝙ licite clericus capi possit per laicum. ¶ Non ob. quod lex permittat, & canõ non contradicat, quia lex non permittit, cum nõ loquatur de clericis. Et dato quòd permitteret, canon prohibet, & uetat, d. c. ut famæ. §. fi. Aliæ rationes Abb. respiciũt delictũ futurũ, & cõmittendũ. secus in cõmisso, de quo in isto casu agitur. ¶ Nõ ob. c. olim. de rest. spol. quia ibi loqtur de laico, ibi, totum factũ vẽ a principali, qui erat ecclesiasticus. & agebatur ibi de interẽe priuato; & ibi nõ agitur de captura personæ. unde remotis rõnibus Abb. verior opin. vr̃, quòd clericus deprehensus in crimine, a laico capi non possit. Et hoc vr̃ tenere ipse Abb. in c. si vero. el j. in ult. no. de sen. exc. Et hoc in rei 47 ligitur, nisi laicus hoc faciat de commissione superioris. d. c. ut famæ. §. fi. & non sufficit licentia gñalis †capiẽdi clericos, nisi reperiant in flagrãti crĩe, ut no. tradit Pe. de Anc. in reg. ea q̃. in 20. qõ. in uer. vidi dubitare. de reg. iu. in 6. quem refert, & seq 48 tur Are. hic, col. 4. vel nisi agatur de priuato interẽe, †ꝓut est in creditore, qui capere põt debitorẽ, etiã clericũ fugiẽtẽ, ut no. Inn. in d. c. si vero. Io. An. hic, Bal. Car. & Abb. post alios. & idẽ Abb. in d. c. vt famæ. de sen. excõ. Bal. in c. dilectis. col. 5. de app. Car. in cle. j. in fi. de off. or. & Imo. in c. laror. col. 2. de pig. vbi dicit, ꝙ cõiter hoc tenet. ¶ Circa deprehensionẽ clerici. Abb. late insistit, & ex oĩbus dictis eius tres ꝯclusiones principaľr colli- 49 gunt. †Prima est, ꝙ si deprehensio facta sit ẽt a paucis in actu delicti, manifestum dr̃ delictũ, cũ ꝓbari possit. Et idẽ si in actu propinquo ad delictũ, ut solus cũ sola. secus si in actu nõ pro- 50 pinquo, ſm Abb. hic ꝯ Bar. in l. 3. de fur. vbi Bar. dicit, ꝙ † adulteriũ manifestũ vr̃, qñ iuuenis deprehendit in domo puellæ, qđ nõ est verũ, ut Abb. hic dicit. Et idẽ Abb. ꝯ Bart. tenet in c. tertio loco. de p̃sump. col. pe. vbi inqt dictũ Bar. ꝓcedere, qñ qs reperit in actu proximo ad delictũ. Sed nõ sufficit, ꝙ repiat in domo mulieris, qa ingredi potuit ipsa ignorãte. & idẽ Aret. in c. p̃terea. col. j. de test. & seqt An. Sic. hic, ꝑ tex. in c. tertio loco. 51 de p̃sum. † & dicit hoc maxime hẽre locũ in clerico, ꝯ quẽ nõ ita de facili p̃sumit, ut ꝑ gl. xi. q. 3. in c. absit. ſm hoc tñ dẽret attẽdi qualitas mulieris, & ꝑsonæ, q̃ deprehendit. & gl. in d. c. absit, nõ est vera ita simpľr, qa vr̃ ꝯ tex. in c. clericus solus. & ĩ c. om- 52 nibus. 81. dist. †vbi ex sola locutione cũ muliere orit sinistra suspicio ꝯ clericũ. Et iõ hoc declarãdũ est ex ꝯiecturis, & circumstantiis, ut no. Abb. tradit in c. quãto. co. pe. de p̃sum. Et eodem 53 mõ si qs eẽt cõiũctus, †qa rõne ꝯiũctionis remouet sinistra suspicio, vt no. in c. j. de cohab. cle. & mulie. facit tex. in l. si q adulteri. C. de adul. Et hoc ĩtelligit, nisi eẽnt violẽtę p̃sumptiones, ut ĩ c. in lr̃is. de p̃sum. ¶ Scđa cõclusio Abb. est, ꝙ si facta sit deprehensio. ẽt a pluribus astãtibus, nõ in delicto, nec in actu ꝓpinquo, tũc solũ infamia insurgit, & isto casu ꝓcedit gl. ĩ c. ex l̃rarũ tuarũ. de eo q duxit in mat. q̃ pol. ꝑ adul. & isto casu intelľr tex. hic, ſm Abb. vbi duo reqrunt, ꝙ sit deprehẽsus, & legitimè ꝯuictus. Ad idẽ tex. cũ gl. in c. tuæ. de pœ. ¶ Sed aduertendũ est, qa tex. hic vr̃ loq, qñ qs in ipso delicto deprehẽdit, vt colligit hic, vel in alio crĩe fuerit deprehensus, nã intelligere ꝓut Abb. dicit, qñ deprehẽdit post delictũ, & post actũ ꝓpinquũ ad delictũ, diuinare est, & vr̃ ꝯ tex. Vñ ad declarõnẽ notãdu est, ꝙ illa verba, deprehẽsus fuerit, ponunt incidẽter: qa si q̃rat a quo debeat puniri de crĩe, ꝓut q̃ritur hic, p̃supponẽdũ est, ꝙ ꝯstet de crĩe. & iõ bñ dr̃, ꝙ sit deprehensus, & ꝯuictus, ita ꝙ appareat de crĩe, qa hoc pri⁹ necessariũ est, vt pena imponatur. Et iõ, qđ in princip. simpľr dicitur de clericis, qui in criminibus deprehẽ- 54 si fuerũt, intelľr, & ꝯuicti. † Et ad hoc bñ facit, qa deprehensus f in crimine dicitur ille, q est de crimine conuictus,[f] ut no. Bar.

ADDITIONES.

a ¶Capi. Idem Alci. hic. nu. 55.

b ¶Quod sic. Et bene, quidquid dicat Alci. hic, nu. 46. cum seq.

c Committendo. Idem Alci. hic, nu. 58. & bene.

d ¶Sed etiam. Idem Alcia. hic. nu. 61.

e ¶Fugę. Idem Fel. hic, & Alci. nu. 65. Stepha. Aufr. in repe. cle. j. de offi. or. Fran. Rip. c. 1. nu. 98 ĩ eo. & est cõis, & vera, quicquid dicat Are. Barb. & Phili. Dec. hic. Imo nedũ in criminalibus, sed etiam in ciuilibus potest laicus creditor capere clericum fugientem ob debitum. Io. An. Io. de Lig. Abb. Alcia. hic, nu. 72. facit, ꝙ fugitiuus nõ potest opponere exceptionẽ incompetentiæ. Anch. consi. 92. Rom. consi. 142. Alcia. hic nu. 73. Ale. consi. 205. in fi. lib. 6.

f Syl. Ald. Cõuictus. Et an hoc sit semper uerũ, & qñ quis dicatur ꝓprie deprehensus. Vide Dec. in l. si fugitiui. l. 2. no. C. de ser. fu. & uide Ale. in l. 3. §. Neratius. ff. de acq. pos. & consi. 216. ponderatis. col. 3. lib. 6. uide tñ Ang. in §. reuerẽdissimis, in Auct. de Sanct. Epis. Ale. in consi. 24. animaduersis his. col. 1x. lib. 2.

pillū tex.in l.j.C.de peti.bo.sub la.lib.x.& pbaẽ hic in l.j.cū glo. i ver.deprehensus.C. vbi sena. vel cleri.& i l.1.cū gl.C. de cust. 55 re.& no.Ang.Fulg.& Pau.de Ca.l.1.C.de ser.fugi.† & hoc intelligitur,nisi deprehensio sit talis,q̃ inducat notoriū,vt per gl.in 56 c.si quis diaconus 50.dis.¶ Tertia ꝯclusio Ab.est,φ† si clericus deprehendaẽ à populo in ipso crimine, vel in actu ꝓpinquo, notoriū delictū dr̃. & in hoc differūt laici à clericis,qūm ad faciendū deprehensionē ſm Ant.de Bu.& Abb.hic p tex.in c.cū 57 dilectus.cir.fi. de pur.can.† quia licēt laici cōtra clericū testificari nō possint,c.de cętero.ī.de tes. fallit qn̄ delictū notoriū est, vt Abb.hic dicit,& in d.c.de cætero.& in d.c.cū dilectus.Cum 58 enim notoriū sit delictū,suspicio remouetur.† Vn̄ in notorio 59 crimine recusatio nō admittiẽ.c.proposuit.de app.†& pp hoc ēt in facto proprio iudex cognoscit, qn̄ delictum notoriū est, vt no.Inn.in c.ex parte.el.i.de uer.sig.¶ In gl.in verbo,excom-60 municati.Ex his,quæ Abb.dicit cōclusio est,φ† anathema[a] est a solennis excōicatio.& idem Abb. in c.si quis presbyterorum, in 2.no.de reb.eccle.nō alie & est gl.in c.ad apostolicæ.in verbo,anathematis. de re iud.in 6.t.o.Bal.i l.3.C.si pen.ap.& in ti. de pace Constan.§ fi.col.fi. Et anathema diciẽ suprema male-61 dictio, ut Abb.hic dicit & idē Abb.in rub.de sen.excō.† Et anathema solum differt ab excōicatione maiori,in solennitate,& non in effectu,vt Abb.hic dicit.& faci. tex.in c.cūm.xi.q.3.& i c.certū est.24.q.1.& hoc idē Ab.dicit.i c.cū ab ecclesiarū.col. 62 1.de off.ord.† Et tale anathema ꝯpetit solum cp̄is, & non inferioribus prælatis,ut Abb.hic dicit,& in d.c.cum ab ecclesiarū. & idē Abb.in repe.c.si quis cōtra clericū. e bar.pe.de fo.cōpe. & Do.in d.c.debent.11.q.3. Et iura,quæ vīt q̃nque facere differentiam,vt in c.pe.§.notandum.& in c.fin.2.q.1.vbi dicitur, aliud ē excōicatio,aliud est anathema.& 11.q.3.i c.ad mēsam. in uer.itē illud.intelliguntẽ respectu formæ,& solennitatis.Vel secundo intelliguntur de minori excōicatione, quæ differt ab anathemate, sicut à maiori excōicatione,vt no.Do.in d.c.pe. §.notandū.3.q.4.& hoc modo intellectus Gof.& Inn.hic,posset sustineri per tex.hic,φ itelligaẽ de minori excōicatione. Et per hoc respōdetur ad tex.in c.pe. de sen.excom.vbi appellatione excōmunicationis,de maiori intellr̃.nā potest dici, φ illud verū sit,qn̄ solū fit mētio de excōicatione.secus dr̃ de excōicatione,& anathemate,p ea,q̃ Do. dicit in d.§.notādū.¶ Successiue extra gl.Abb.in prima oppo.declarando istū text. ꝯcludit, φ dū tex.dicit, φ ecclesia nō hēt vltra, qd faciat,hoc nō intellr̃ b respectu pęnarum.[b] † sed quia de facto erat incorrigibilis. Nec 63 ob.φ incorrigibilis carcerari p̄t.c.vt famæ.in prin.de sen.excō. quia Abb.dicit,φ forte non poterat capi de facili, vel forte capturā illusit,qa aufugit,& rupit carceres, vnde ecclesia nō vult ulterius habere talē curam, & ideo tradit curiæ seculari. & istā declarationem ad istū tex.in effectu tradit Pe.de Ancha.in reg. ea,quę.in 19.q.in uer.iuxta hoc quæro. de regu.iur.in 6.¶ Sed aduertendū,quia ista resolutio,quā posteriores sequūtur, vt patet,non caret diuinatione,φ tex.intelligaẽ,quādo de facto non poterat capi,& carcerari.& qa dato,φ ita esset,poterat brachiū seculare ĩpetrare,vt Abbas arguit. Et dicere,φ ecclesia nō vult ulterius habere talem curā,diuinare est, & repugnant verba literæ,quæ dicunt,φ ecclesia non habet ultra quod faciat,& φ p secularem comprimendus sit. ista enim uerba vīr importare necessitatem,& nō conueniunt,ut dicamus, φ ecclesia noluit habere talē curam.Et ideo tex.aliter declarari p̄ot, ut dicamus φ clericus depositus pro crimine,debet pn̄iam agere,quia depositio,quæ fit pro graui crimine,non est terminus,& finis pœnæ,ut dicit Pe.de Anch.in loco s̄.alleg. Et si subterfugit pn̄iam puta perpetui carceris, dēt excōicari tanquam incorrigibilis, ut hic ibi, si depositus ĩcorrigibilis fuerit,excōmunicari debet. Iste enim anteq̄ excōicetur,incorrigibilis dicitur,ut hic,& tali caso carcerari potuisset, ut diciẽ in d.c.ut famę.de sent.excom. Et ulterius si excōicationē cōtēpserit anathematizari debet,& demū illo perseuerante in contumacia, cum peruenerit in ꝓfundū malorū: quia nulla spes correctionis, cum ecclesia non c habeat ultra quid faciat.hoc intelligo respectu censurarū,[c] de quibus s̄.dixi,& ista uerba prolata vīr respectu eorū,quæ s̄.di-64 cta sunt.† Nā censuræ ad ecclesiā pertinent,& nō ad iudices seculares,c.quærenti.de uerb.sig.& sic ecclesia non hēt,qd faciat ut ecclesia. Vn̄ his oībus successiue peractis, comprimēdus est per secularē. qa tali casu nulla penitus uẽ eē spes correctionis. Non sic in c.ut famæ.qa ibi non fuit seruata ista forma,sed simpliciter clericus fuit cōdēnatus pro graui crimine,& quia nolebat pęnitere, recluditur in carceribus tanq̄ incorrigibilis simpliciter.erat tn̄ aliqua spes correctionis,& nō peruenerat in pro-65 fundū malorū,ut hic dr̃.¶ † Et notandū est ex illo tex. in d.c.ut famæ,φ ꝓ grauiori pęna hr̃,φ quis recludaẽ in carcere,quàm in monasterio.In quo Abb.in c.tuæ. de pęnis. col.2. ꝯcludit,φ ubi pro delicto pęna mortis de iure ciuili imponiẽ, tunc post depositionē recludiẽ ĩ carcere ꝑpetuo. Si uero pęna circa mortē imponaẽ,detrudiẽ in monasteriū.¶ Sed ista doctrina non uẽ vera,quia licēt de iure ciuili pęna mortis imponaẽ,tn̄ detrusio fit in monasteriū,in c.clerici.de excel.pla.& i c.tuæ.de pęnis.& in c.qm̄,de simo.ut late Arc.hic tradit,col.5.& ſm eū,ꝯcludendū nr̃,φ in monasterio qs recludaẽ ad agendū pn̄iam, & si non uelit agere pn̄iam,poniẽ ĩ ꝑpetuis carceribus. d.c.ut famę,& in c.à nobis.de aposta.Sed in ꝯ hoc facit tex.in c.nouimus.in fi.de ver.sig.vbi recludiẽ in ꝑpetuo carcere ad agendū pn̄iam. Et idē dr̃ in c.pe.de hr̃. Et iō vr̃,φ in carcere recludaẽ pro maiori securitate,qn̄ maior suspicio fugæ insurgit, ut dr̃ in d.c.vt famæ. Et dū dr̃ hic,φ eccl̃ia nō hēt vltra qd faciat, hoc n̄ ĩtellr̃ respū pęnarū,qa plꝛes alię pęnæ sūt,q̃ à iure can.ĩponunẽ, inter quas est pęna exilii,[d] c.j.ĩ fi.de cal. vbi priuatus d & Mod.hic ĩter quas est pęna exilii, 66 officio,& uerberibus castigatus,in exiliū deponaẽ.¶ † Sed Moder.hic dicunt,φ ecclesia non vr̃ hēre pęnā exilii, quia talis pęna imponiẽ à iudice seculari.c.2.in fi.de cleri.excō.mini.ibi,regis iudicio ad reqsitionē ecclesię exilio dānetur.& facit tex. hic ibi,qn̄ ecclesia non hēt qd faciat.traditur curiæ seculari, vt in exiliū mittatur.ergo vr̃ ecclesia non habere pœnā exilij. Et ita Mod.in d.c.j.de calū.Non ob.tex.in c.1. de calū.qa non loqtur ꝓprię de exilio,sed largo mō,ſm ea,q̃ tradit Arch.45.di.in c.cū beati. Et ista opi.cōprobari p̄t,qa si ecclesia potuisset pęnā exilii imponere, non peteret hoc à iudice seculari, ad quē recurritur in subsidium,vt dictum fuit in nn. Sed tamen cōsiderandū est, φ cum tex.i d.c.j.de calū.dicat simpliciter de exilio,non subest 67 ratio quare non intelligatur proprię de exilio,sicut hic.† Et sit de pęna exilii,φ ab ecclesia imponatur,habetur 63.di.c.in synodo.cum si.vt tradunt gl.& Mod.in d.c.j.de calum. Ad idem tex.1.q.1.c.in primis.in prin.& in c.hi,q.3.q.4.& 17.q.4.c.attendendum.¶ Non ob.tex.hic,& in d.c.2.de cleri.excō.mini.qa ista iura loquuntur,qn̄ quis traditur curiæ seculari,quo casu ecclesia solet intercedere,ne moriatur,c.nouimus.de ver.sig.Et isto respectu ista iura de exilio loquuntur, ut excludant mortē,φ non ipse ecclesiasticus potuisset pęnā exilii ĩponere. Et dū hic dr̃,quòd ecclesia nō hēt vlterius qd faciat,hoc nō intellr̃ respu pęnæ,sed qa erat de facto incorrigibilis,vt Abb.dicit. Vel illud intelligiẽ respectu censurarū,vt s̄.dixi. Et ad tex.in d.c.2.de cle.excō.mi.aliter r̄ndet Abb.ibi in vlt.no.¶ Subsequenter Abb.secūdo opponit de c.nouimus,de uer.sig.& ex dictis eius tres cō-68 clu.colliguntẽ.Prima est,† φ facta reali degradatione clericus degradatus statim efficiẽ de foro seculari abiq; aliqua ĩcorrigibilitate,c.nouimus de uer.sig.& ĩ c.2.de pę.ĩ 6.& ĩ c.ad falsariorū. de cri.fal.ibi,degradati seculari ꝑtati traduntur.& isto casu alia traditio non requiritur,qa facta degradatione,per ꝯn̄iam de foro seculari efficitur,d.c.nouimus.& ita p illū tex. ꝯcludit Arc. hic,col.6.uer.sed hic q̃riẽ, post Io.An.& alios.& idē tenet Do. in d.c.2.§.fi.col.fi. de pę.in 6.& sentit Abb.in d.c.nouimus.in 2.nota.Nec ob.quòd in d.c.ad falsariorū.& in d.c.nouimus.in prin.dr̃.φ degradatus traditur curiæ seculari,quia per degradationē tradiẽ. & applicatur curiæ seculari in ꝯn̄iam, & sic intelligatur tradi curiæ seculari,ut dr̃ in d.c. nouimus. Sed tamē aduertendū est,qa illa uerba, φ degradatus in ꝯn̄iam efficiatur de foro seculari,referunẽ ſm vnā opi.quā simplr̃ tex.ibi appro-69 bare nō videtur.¶ † Sed addit,quòd degradatio debet fieri præ e sente[e] iudice seculari, & φ pronūciandum est, φ recipiat eum in fo-

ADDITIONES.

a ¶ Anathema.Nō est græca,sed hebræa vox,quæ hebræi solēt extremā detestationē significare,vt dicit Hiero.interpretans epistolā Pauli ad Gal.c.1.alioquin si à græcis deriuetur,pōt capi ꝓ re idolis dedicata,vel tēplis appēsa, ſm Bude.i comē.Fit ergo anathema in eos, q ex grauissimo aliquo delicto detestabiles sunt,& maledicti,de qbus nō est spes, φ reducanẽ ad pœnitentiā, & sic merito infligitur tanquā qd extremū. Excōmunicatio vero in eū,de quo spes est, φ pœniteat,& corrigatur,ca.1.de sen.excom. in 6. Et excōicatio simpliciter ejicit extra communionē fideliū, sed anathema addit detestationem. Et ita debet intelligi c.fi 3.q.4.secundum Alciat hic.nu.109.vide etiam And.Tiraquel.in tract.de retrac.proxi.§ 1.gl.9.ad fi.

b ¶ Pœnarū.Imo ēt hoc respectu,ita φ si nō habet pœnā cōdecētē huic delicto, nō dēt expectare,φ pœniteat:sed dēt degradari,& tradi curiæ seculari.Pan.s̄. eo.c.at si clerici.in prin.Idē tenet Anch.hic,& in c.ea, q̃.q.9.de reg.iur.in 6. consi.158.Alc hic no.6.Et bene,quia istud c.nō dēt trahi ad excessus valde enormes,nec vltra enormitatem requiritur incorrigibilitas. Tamen Alci.hic nu.28.Ioan.de Ana.in c.qualiter 2.§.ad corrigendos.& ibi Fel reprobant regulam,quam tradit Anch.in d.consi.158.ex narratis. [illegible]

c ¶ Censurarū.Alci.hic,no dicit,quod istud nimis stringit hunc text.q supra dixit nedū in cēsuris.sed ēt de pœnis depositionis.Vn̄ dicit,φ ois detrusio i carcerē,vel monasteriū,& cæteræ pœnæ iuris canonici,q̃ infliguntur clericis,nō imponuntur principaliter in vindictā,sed ad agendū pœnitentiā,c.nouimus. infra.de verb.sig.c.tuæ de pœnis.Vn̄ cū seruata forma huius capituli sit præsumptio iuris,φ nūquā pœnitebit,merito nō hēt ecclesia qd vlterius faciat. Si vero nō seruetẽ forma huius capituli,licēt de p̄senti credat incorrigibilis,tn̄ nō tollitur spes,quòd in futurū corrigatur. iō tunc non cessant alia remedia ecclesiæ,c.vt famæ.infra de sent.excō.& hic sensus est clarissimus ſm Alc.hic.

d ¶ Exilij.Idem Alcia.hic,nu.110.& bene quidquid dicat Decius.

e ¶ Pręsente.Immo satis est,φ requiratur.Alci.hic.nu.124.

in fortium suū. Vñ per ista verba vr̃ q̃ degradatus statim non efficiaт̃ de foro seculari. Nisi dicamus, q̃ ista sit forma degradationis, & talia verba ĩ ipsa degradatione ꝓferunt̃ & iō facta degradatione cum talibus verbis, intelligitur tradi curiæ seculari:

70 ¶ †Scdā conclu. est, q̃ si clericus incorrigibilis sit, & comprimēdus sit per iudicē secularē, ſm formā quæ hic ponit̃, actualis degradatiō nō est necessaria, per illū tex. vbi simpliciter dr̃, q̃ comprimendus est per secularē. Et facit tex. 23. q. v. c. de Liguribus: vbi text. intelli̊ de incorrigibili. & ibi Papa arguit secularē, qui nō cōpressit illos incorrigibiles delinquētes. ergo vr̃ q̃ ipso iure secularis haberet ptātē. & istis rōnibus ēt vr̃, q̃ isto casu aliā traditiō nō reqrit̃, & no. Abb. in c. ij. de ele excō. mi. in vlt. non. Et p̃dicta cōclu. procedit, qñ est incorrigibilis, ſm formā, quæ hic hr̃. Secus si esset aliàs incorrigibilis simpliciter, quia nō per

71 hoc perdit priuilegiū ut Abb. hic cōcludit ꝯ Ant. de Bu. † Et ad hoc facit. quia licèt clericus immisceat se enormitatibus, nō tñ ꝑdit priuilegiū, si retinet habitū, vt no. Io An. & Ab. post alios in c. perpendimus. de sen. excō. & facit tex. hic, vbi incorrigibilis depositus excōicat̃. & in d. c. vt famæ, incarcerat̃. ergo vr̃ esse

72 sub iudice ecclesiastico. ¶ †Tertia cōclu. Abb. est, q̃ sup incorrigibilitate ad effectū, de quo tex. hic snīa declaratoria non req-

a ritur,[a] quia ex ꝓcessu cōstat illū esse incorrigibilem, & in facto

73 notorio declaratoria nō reqrit̃, † vt per eum hic. & idē Abb. in c. peruenit. el i. de app. & Do. in c. cū ſm. §. j. in 2. no. de hære. in 6. Et hoc bene ꝓcedit in isto casu, vbi constat ex processu factū

74 esse notoriū. aliàs vero non sufficit, † q̃ allegetur res notoria. quia multa dicuntur esse notoria, quæ non sunt, c. consuluit. el j. de

b app. & ideo cautela est,[b] vt declaretur factum esse notoriū, vt Abb. dicit in c. ad nostram. el 3. de iureiur. & idem Car. in cle. pa-

75 storalis. in 17. no. de re iud. † immo talis declaratio necessaria vr̃ per ea, quæ tradunt Bal. & Sal in l. ea quidem. C. de accu. ita cō-

76 cludit Are. in consi. 165. sicut Ioan. dixit. col. 7. † Sed qñ factum non est notorium, in penis incursis ipso iure sententia declaratoria necessària est, c. cū ſm. de hære. in 6. l. eius, qui. vbi Bart. de iure fis. no. Io. And. & Do. ĩ c. j. §. fi. in fi. de homi. in 6. Bal. in l. iubem⁹. §. sane. el i. C. d̃ sacrosan. ecc. cū si. vt tradūt Mod. hic, & late in c. Rodulphus. de rescri. Et in no casu. tradit Ang. ꝯsi.

77 cc. in ciuitate Lucana. ubi inquit. q̃ † si qs excōicatus fuit cū fautoribus, vel adhærentibus, sup hoc, q̃ sit de adhærētibus, vel fautoribus, declaratoria requirit̃. Et de hoc est dictū In. in c. in Lateranensi. vbi Imo. refert, in 2. col. ver. vlt. tangit hic Inn. de p̄b. & in simili casu tradunt Bal. Sal. & Alex. col. fi. in l. si qs ma-

78 ior. C. de trans. ¶ † Vltimo quæritur, quis dicat̃ incorrigibilis. & Abb. concludit, q̃ tribus modis. Primo, quādo quis perseuerat in criminibus perpetratis, vt quia non uult rem furtiuam restituere, uel aliud furtum facit, uel alia similia, & etiā minora delicta cōmittit. Secūdo, si ter monitus non desistit, c. contingit, el 2. de sen. excō. Tertio, qñ pęnitentiā sibi iniunctā nō facit, & se occultat, vt probat̃ in c. ut famæ. de sen. excom. vbi incorrigibilis appellat̃ ille quē non pœnitet, & se occultat. Quarto ēt incorrigibilis dr̃ ille q̃ semel correctus verbis, se nō emendat. ita Do. ꝑ illū tex. dicit in c. neminē. 45. di. Et ita simpl̃r posteriores

c sequunt̃.[c] ¶ Sed aduertēdū est, quia ista vr̃ procedere, cōsiderando incorrigibilitatē largo modo, ut probatur hic, ubi incorrigibilis dr̃ ille, qui debet excōicari, ibi, si incorrigibilis fuerit, excōicari debet. & talis non vr̃ propriè incorrigibilis, quia vr̃ q̃ corrigi possit, cū snīa excōicationis medicinalis sit, c. j. de sen. excō. in 6. & idē vr̃ in casibus s̃. dictis, qñ non sit desperatū de correctione. ¶ Sed propriè loquendo, vt verba sonāt, incorrigibilis dr̃ ille, de quo nulla est spes, q̃ corrigatur, ut hic in fi. dum dicit̃, cū peruenerit in ꝓfundū malorū, traditur curiæ seculari, uel qñ aliter priuatur priuilegio clericali, d. c. cōtingit. & iste appellat̃ penitus incorrigibilis, ut per gl. a. in c. illud sane. 24. q. 3. ꝑ illum tex vbi dr̃. q̃ quibus prodesse non poterit correctio, non parcat abscissio. & in c. damnationis. ea. cā. & q. dr̃, q̃ incorrigi-

79 bili, snīa damnationis relaxari non pōt. ¶ † Postremo notādū est, q̃ Abb. dicit circa pnīam, q̃ taliter imponi dēt, ne qs ucrisimr breui moriat̃, uel quo ad qualitatē carceris, uel quo ad uitę ne-

80 cessaria † aliàs secuta morte p̄latus erit irregularis,[d] & no. hoc

d idē Bal. ĩ l. de pecoribus. C. ad l. Aq. cū si. ut tradūt Mod. hic. & c. qualiter. § ad corrigēdos. ĵ. de accul. & idē Abb. in c. à nobis de aposta. in c. ad audientiā. de cri. fals. & in c. nouimus. de uet. sig.

ADDITIONES.

a ¶Non requirit̃. Et bene, Alcia. hic, nō 114. cum seq licet Barb teneat reqri,

b S̃. Ald Cautela est. Idem Dec. in c. quando. in 2. col. ĵ. de offi. deleg. in c. consuluit. ĵ. de appel.

c ¶Sequuntur. Adde Fel. hic, nu. 14. q̃ fugiens de carcere dicitur incorrigibilis.

d ¶Irregularis. Idem Alci. hic in fi. [illegible]

SVMMARIVM.

1 *Verbum, violenter, accipitur in actiua significatione.*
2 *Occupare in malam partem accipitur.*
3 *Quandoque etiam in bonam partem accipitur.*
4 *Verbum, occupare, ad immobilia adaptatur.*
5 *Instantia quandoque transit de vna persona in aliam cū alteratione qualitatis.*
6 *Verbum, terminetur, respicit decisionem.*
7 *Sicut, hæc dictio non facit omnimodā similitudinem, & quo consideretur. ibidem.*
8 *Rescriptum non solum transit in personam non expressam in rescripto, sed etiam modus alteratur.*
9 *Si impetraui rescriptū ex cā mutui, & volo agere ex cā donationis, non possum.*
10 *Ecclesia dicitur clerici, cui collata fuit, licèt non habeat dominium.*
11 *Genitiuus non semper importat dominium.*
12 *Sicut, omnimodam similitudinem facit.*
13 *Exemplum ab exemplari differt.*
14 *An sicut transit rescriptum in successorem uitiosum, ita transeat instantia.*
15 *Quid si successor causam habuisset à spoliatore.*
Quid autem in alio successore singulari. 56.
17 *Plures casus, in quibus instantia transit in alium. remissiue.*
18 *Pater hodie non occupat bona filij iure peculij.*
19 *An instantia contra patrem hodie transeat in filium.*
Et quid è contra in his, quæ pertinent ad filium. vt filium. nu. 20.
21 *Patre accipiente emphyteusim pro se, & filijs, instantia inchoata contra patrem transit in filium, licèt non sit hæres.*
22 *Hæres vniuersalis censetur eadem persona cum defuncto.*
23 *Executio, quæ debet fieri contra hæredem, non potest ex abrupto fieri.*
24 *Instrumentum, licèt exequi possit contra hæredem, sicut contra defunctum, oportet tamen hæredem prius citari, & liquidari quod à hæres sit.*
25 *Instantia inchoata nomine dignitatis transit in filium.*
26 *Quando quis agit per procuratorem, tunc instantia transit in dominum.*
27 *Mortuo accusatore, vel illo desistente, si constat de crimine, iudex instātiam prosequi pōtest, & quare.*
28 *In casu pertinente ad utilitatem publicam iudex supplet defectum accusantis.*
29 *Instantia inchoata, an transferatur in fiscum, & nu. 32. & seq.*
30 *Instantia inchoata, an transferatur etiam si sit hæres.*
31 *Instantia inchoata cum laico defuncto non transit in clericū successorē, & nu. 36.*
33 *Fiscus est loco hæredis.*
34 *L. si constante. §. fi. quomodo intelligatur.*
35 *Fiscus quando hæres reperitur, non cōsideratur ut fiscus, sed vt hæres simpliciter.*
37 *Testator non potest disponere, quod clericus institutus ab ipso testatore laico coram seculari debeat conueniri.*
38 *Præuentio facta à iudice seculari, non tollit clerico priuilegium fori.*

1 QVia V. ¶ Summat̃, & diuidit̃, vt per Ab. hic. † In tex. ibi, violenter. Hoc verbum capit̃ hic

a in actiua significatione.[a] Ad idē tex. in c. cum pridē. in fi. de pact. in c. vt famę. de sen. excō. & in c. pñs. 2. q. 3. Et per hoc, ſm Andr. Sicu. hic confundit̃ dictū Bar. in l. 2. de duo. re. col. fi. vbi inqt q̃ si testes deponūt, q̃ Titius cognouit Bertam violenter, non probant delictum Titii, quia illud verbum, violenter. æquiuocum est: quia actiuè, & passiuè intelligi pōt, nā hoc vr̃ ꝯ iura præallegata, vbi actiuè hoc verbū intelligit̃. ¶ Sed tamen responderi pōt dupliciter. Primo, q̃ iura p̄allegata loquunt̃ in dispositione legis. Bar. vero loquitur in testibus, quorū dicta dēnt de necessitate cōcludere, c. in pñtia, de prob. & Abb. ibi. 4. col. hoc bene declarat. & dicit s̃. in c. intelligimus. in vlt. no. Secundo, in iuribus p̄alle. erāt alia verba, ex quibus colligit̃, q̃ in actiua significatione verbū illud, violēter, accipit̃, vt hic. ibi, violēter dicebat̃ occupasse. & ĩ d. c. cū pridē. ibi, violēter eiectos. Et dictū Bar. Ale. sequit̃ in l. j. ĩ prin. de acq. pos. ĩ 2. col. Sed tñ illud dictū Bar aliis rōnibus reprobat̃ ꝑ Inn. & Are. in l. 2. de duo. re & saltē de cōi vsu loquēdi nō ꝓcedit, ut

2 no. Mathe. in no. ciij. nota. q̃ si capitulū dicit. ¶ † In tex. ibi, oc-

b cupasse. Hoc verbū in malā partē accipit̃,[b] ut hic. & ꝑ gl. in c. gñali. in verbo, occuparet, de ele. in 6. & in c. fi. de resti. spo. in 6. in clem. j. de sequest. pos. & fruc. & no. Do. in c. pñti. in prin. in

3 vl. no. de off. ord. ĩ 6. ¶ † Qñq; tñ ēt ĩ bonā partē accipit̃, c. si duo. de procu. in 6. vbi gl. in ver. occupauit. hic tñ rōne adiūcti. & in d. c. fi. de resti. spo. in 6. declaratur, q̃ in malam partē accipitur.

4 ¶ † Et hoc verbū, occupare, hic ēt adaptat̃ ad immobilia. ut ĩ l. domū. C. de rei ven. sed impropriè, vt per gl. ibi. & est tex. in §. si ꝯ Insti. de ui bo. rap. & no. ꝑ gl. in d. c. gñali. de ele. in 6. & Domi.

5 ibi. ¶ † Primo no. ſm Abb. q̃ qñq; instantia trāsit de vna ꝑsona ĩ aliā cū alteratione qualitatis, ut de filio, q insolidū tenetur ad patrē, qui obligat̃ tñ de pec. l. tam ex ꝯtractibus. de iudi. Et ita hic vr̃: qa cū spoliatore agit̃ interdicto vnde vi. & cū isto successore cōdictione c. sæpe. de rest. spo. Sed prima facie ꝯ istud dictum Abb. vr̃ text. hic, in fi. dū dr̃, sic inter P. & p̄fatū V. si viueret, ter-

6 minet̃. † verbū enim, terminet̃, respicit decisionē, ut no. Bar. in l. generali. C. de decu. lib. x. in l. dicere. in princi. de arbi. ergo vr̃ q̃ eodē mō, & sine alteratione qualitatis causa debeat terminari.

7 Sed rñderi pōt, † q̃ illud verbū, sicut, hic non facit omnimodā similitudinem, sed similitudo ꝯsideratur in gñe quo ad facultatē con-

ADDITIONES.

a ¶Ald. Significatione. Vide Dec in c. in præsentia col. 9. de proba. & uide Hotmādetum, & Gul. ponta in l. j. ff. de acqui. poss. dum agunt de lapillis.

b Ald. Accipitur. Idem ponit Dec in c. inter cæteras, in textualibus. ĵ de rescri.

cōueniendi, & nō respū effectus, prout qñq; reperit, vt de ista dictione,[a] sicut. hr per gl. in l. si cū venderet. in glo. fi. de pig. act. & in l. custodiā. de peri. & com rei ven. & de hoc inferius dicā. ¶ †Scdo no. ꝙ rescriptū nō solū transit in personā non expressam in rescripto, sed ēt modus alterar, vt dictū est. Et hoc dictū Abb. intelr, qñ modus iste pōt aliquo mō includi sub rescripto prius impetrato. aliàs secus, c. super literis. de rescri. & Abb. ibi, col. 2. hoc declarat, dicēs, ꝙ si īpetraui rescriptū ex cā mutui, † & volo agere ex cā donationis, nō possum, ga sub primo rescripto hoc nullo mō includi pōt. Et ad hoc plura exēpla ponit Bal. in l. pscriptione, col 7. C. si ꝯ ius, vel vti. pub. & no. Paul. in cōsi. 311. ad ꝯfirmationē. & Cal. in cōsi. 11. in ti. de sen. excō. vbi in fi. dicit c. sup literis, non habere locū, vbi sit diuersitas rerū, vel personarū. Et ideo limitatio, quā Abb. ponit hic, non vr adaptari hic, ga primū rescriptū erat ꝯ spoliatorē. vnde nō vr habere locū ꝯ aliā psonā, vt Cal. dicit. Sed rñderi pōt, hoc esse spāle pp vitiū illius, qui occupauit rē spoliatā, ga reputatur eadē psona. & isto respectu satis vr includi sub primo rescripto. ¶ †Tertio no. ꝙ ecclesia dicitur clerici, cui collata fuit, licèt nō habeat dñium.[b] Ad idem in ca. propofuit. de cleri. excō. mini. †Ex quo infert, ꝙ genitiuus non semp importat dñiū, sed qñq; quandā facultatē administrationis.[c] facit tex. in l. lex Cornelia. §. domū. de iniur. & quod hr per gl. in c. pro illorū. in ver. suarū, de præb. cum si. vt tradunt And. Sic. & Mod. hic. & Ale. & Mod. in rub. de ope. no. nū. ¶ Sed breuiter quantū ad tex. hic, cū si. cōsiderandū est, ꝙ genitiuus importat dñiū in casibus, in quibus cadit dñiū. Sed qñ subiecta materia non patir, non pōt importare dñiū, prout est in bñficiis ecclesiasticis, in gbus non hr, nec hrditari pōt dñiū, c. 2. de donat. importat tñ illud ius, qđ hæreditari pt. facit text. in l. q vsumfr. in fi. ff. si vsusf. pet. & qđ no. per gl. in l. 1. §. qdā. de interdi & quod tradit Bal. in l. pprietatis. C. de proba. ¶ In gl. j. in fi. secundus intellectus reprobar per glo. & p Ant. de Bu. Abb. & alios, quia esset de indubitabili. Nam clarū est ꝙ iste, qui ingressus est ecclesiā mortuo spoliatore, ex noua impetratione cōueniri pōt, vt Ab. & Doct. dicūt. Sed posset rñderi. ꝙ multū operetur, tenendo, ꝙ iste interdicto vnde vi ꝯueniar, prout illa dictio, sicut, importare videtur, †quæ oīmodā similitudinē[d] facit ut no. Ant de Bu. in c Pisanis. in x. no. resti. spol. Et hoc videt procedere duobus cōcurrētibus. Primo, ꝙ res erat vitiosa. Scdo, ga sciēter iste ingressus fuit. Et pro isto intellectu facit, ga in tex. dr ꝙ procedat sm formā priorū lrarū, & sic ad instar, & similitudinē priorū literarum. ergo vr, ꝙ uirtute nouæ cōmissionis pcedat ad instar veteris, † quia exemplū ab exēplari differt. l. in testamēto. la 1. ff. de condi. & dem. facit tex. in l. qđ Nerua. de po. ¶ Arc. conar rñdere, & dicit, ꝙ processus, qui dēt fieri à iudicibus, erit exemplū priorū literarū, quia forma mādati seruari debet, c. cū dilecta. de rescrip. Sed hoc nō tollit ar. ꝙ immo vōr iudices pcedere uirtute nouę cōmissionis, ex quo non dr, ꝙ auctoritate priorū, sed sm formā priorū pcedar. Et ad hoc ēt facit tex. dū dicit, pcipimus, quod nouū mādatū importat. ¶ Arct. etiā rñdet, ꝙ qñq; fit scda iussio. in Authē. de mada. prin. & hoc qñ dubitar an prima debeat executioni mandari. Facit tex. in c. si qñ. s. de rescri. & tunc vr ꝙ non sit nouū mandatū, sed excitatio primæ cōmissionis, vt in simili no. in c. licèt. de offi. ord. Sed rñderi pōt illud habere locū, qñ constat ꝙ scda iussio in eodē casu loquir, sicut prima. secus videtur in pposito, vbi prima ꝯ spoliatorē emanauit. scda ꝯ singularem successorē Primus tñ intellectus cōiter tenet, ꝙ iste cōueniar virtute priorū literarū. pro quo facit, ga pōt iste ꝯueniri, sicut poterat primus, videlicet ille V. si viueret. ergo vr cōueniri virtute priorū literarū, ga virtute nouæ cōmissionis ille primus nō posset cōueniri. Et quidquid sit, in effectu parū refert, ga siue dicamus, ꝙ hoc sit dictū, per viam declarationis, & sic virtute priorū literarū, siue p viā nouæ dispositionis, q̄ inducar per illū tex. idē est effectus, quia hodie ita ēt obseruandū est, ga ista Decretalis ius facit generale, cū hic inserta sit. No omitto tñ, ꝙ alius fuit intellectus Car. qui reprobar p Abb. hic, quia successor in ecclesia non dr esse vniuersalis. & per c. cū sedē. de restit. spol. vt per eū hic. Sed dictū Car defendi pōt, nō ea rōne, ga ecclesia sit successor vniuersalis, sed pp vitiū. & hoc tenet gl. in terminis c. sæpe. in c. cū ad sedē. in uer. interdictū. de restu. spolia. & facit tex. hic, sm formā priorū literarum. vnde vr, ꝙ conueniar interdicto vnde vi, ga ista erat forma priorū literarū. & facit illa dictio, sicut, vt s. dictū est. ¶ Non ob. tex. in d. c. cū ad sedē, ga nihil ibi dr de successore. & dato ꝙ loquar in successore, erat successor legitimus, & non vitiosus, prout loquir tex. hic. ¶ Retēto tñ eōi intellectu, nō ob. illa dictio, sicut, ga vltra Abb. rñderi potest, ꝙ ista similitudo vr respicere rescriptū hoc modo, iste pōt cōueniri corā eisdē iudicibus, sicut ille V. si uiueret, potuisset conueniri. Et referendo similitudinē ad rescriptū, qđ solū respicit facultatē cōueniēdi, ex toto similitudo procedit, ga vterq; coram eisdē iudicibus pariter cōueniri pōt. Et licèt alio modo tractar unus, q̄ alter, hoc aliūde causatur, & nō ex rescripto, ga rescriptum respicit solū facultatē cōueniēdi, in qua pares vsir.

¶ †An aūt sicut transit rescriptū in successorē uitiosum, ita trāseat instantia? conclusio est, ꝙ nō, sm Inn. †& hoc nisi successor eàm habuisset à spoliatore, ut in c. sæpe. de resti. spol. Et ita Ant. de Bu. hic col. 8. in fi. licèt Ab. generalr velit, ꝙ etiā in isto casu sicut transit rescriptū, pariter instantia trāsferatur. Sed Inn. loquitur vt dictū est. dicit tñ Abb. ꝙ hoc iure scripto nō pbar, licèt æqtas suadere videar. Sed Arc. hic tenet ꝯriū ex eo, qđ de actione reali dr sm Inn. quē Abb. refert per l. si is, à quo. de rei vēd. Sed rñderi pt hoc pcedere de æquitate canonica, vt Abb. dicit, & ad hoc facit, ga si rescriptū transit, pariter vr transire instantia in successorē vitiosum. ¶ †Quid aūt sit in alio successore singulari? no. Bar. in l. si cum, in fi. de fideius. And. Sic hic. col. 12. & Imo. in d. l. si cū. vbi aliter loquir, quàm Bar. ibi dicat. Et plures casus, in quibus instantia transit in aliū, prosequitur Abb. hic. ¶ †Primus est de filio in patrē. l. tā ex ꝯtractibus. de iud. & ille text. est mirabilis, sm Paul. de Cast. in l. fin. de fideius. & dicit Abba. †ꝙ pater hodie non occupat bona filii iure peculii, iuxta l. 2. de castr. pec. sed vt hæres, vt p glo. in Auth. de hæred. ab inte. §. j. in ver. si quis. Ex quo infert, ꝙ hodie instantia ꝯ patrem transiret in solidū, † vt no Alb. in d. l. tam ex cōtractibus. †Et similiter est econtra, in his, quæ pertinent ad filium ut filiū, instantia trāsit de patre in filiū. l. si operarū. de ope. lib. quam pro singulari allegat Pa. in l. si cū, de fideius. †Ex quo infert ibi, ꝙ si pater accepisset emphyteusim pro se, & filiis, instantia inchoata ꝯ patrē trāsiret in filiū, licèt non esset hęres, qđ dicit esse singulariter notādū. ¶ †Secundus casus est in hæredē vniuersalē. quia censer eadē psona cū defuncto, pro quo est tex. in d. l. si cū. de fideius. in l. seruus. de his, qui no. infa. & in l. si infra. C. de temp. resti. in inte. Et circa hoc aduertēdū est, ꝙ psecutio dēt fieri ꝯtra hæredē, & psonā eius. aliàs nō ualeret, si contra defunctū agerer. ita Pau. de Ca. no. dicit in d. l. si cū, in uersi. aduerte tñ. ubi ad hoc alleg. tex. in l. de qua re §. eū absentē. de iudic. & in l. penu. q̄ sent. sine ap. resc. in. †Et circa istū casum ēt notandū est, quod executio, q̄ deberet fieri ꝯtra hæredē, nō pt ex abrupto fieri, sed dēt prius citari, & liquidari ꝙ hrs sit, vt not. uoluit Inn. hic, quem referunt Ant. de Bu. & Car. hic, & no. Bar in l. creditores. C. de pig. & idē Bal. in l. per diuersas. l x. q. C. mā. †ubi inquit, ꝙ licèt initsm exequi possit ꝯ hęredē sicut ꝯtra defunctū, oportet tñ hæredē prius citari, & liquidari ꝙ hrs sit.[f] alle. Inn. hic, cum si. ut psequuntur Arc. & Mod. hic. & idē Pau. de Ca. in l. postulante. cū cōcor. ut tradit ibi Alex. col. pe. ad Treb. & idem Alex. in l. à diuo Pio. §. in uenditione. col pe. de re iud. & idem Pau. de Ca. in cōsi. 297. qđ pceptū. & Ro. in cōsi. 142. ꝙ cessionarius. ¶ †Tertius casus est, quando instantia inchoata fuit noīe dignitatis c. dilecti. de foro cōpe. facit tex. in c. qm Abbas. de off. deleg. & in ca. si gratiosè. de rescrip. Et ita ꝯcludit Abb. hic. & idē Abb post Inno. & alio. in c. significauit. de rescrip. & Rota. in j. decisio. in tit. ut li. pen. in antiqu. & Pau de Eleaza. in disp. inci. est lata sñia. quē Alc. refert in l. si cōstante. §. fi. ff. so. ma. ¶ †Quartus casus est, qñ qs egit per procuratorē, qa tunc instantia transit in dñm. l. in cāæ. de pcu. Et quomodo trāsferar, no. per gl. & Bart. in l. mutari. de pcu. facit quod no. Bart. in l. j. col. 2. C. de sent. & in l. furioso. in ti. de re iud. & in l. si procuratori pñtis. de ner. obl. & qđ no. Abb. post Ant de But. in c. 2. col. pe. de testibus. ¶ †Quintus casus est, quando mortuo accusatore, uel illo desistente, constat de crimine per confessionem accusati, qa iudex instantiam psequi pōt, nc delictum impunitum sit, vt Ab. hic dicit, p l. quāuis. la j. C. de adul. Et hoc idē no. Bar. per illum tex. ī l. 2. C. de dela. li. x. †vbi inquit, ꝙ in cā pertinēti ad vtilitatē publicā. si accusator moriatur, vel absens sit, iudex supplet. & Bat. ibi ēt ad hoc allegat tex. quem Arc. hic adducit in l. pen. in prin. de publ. io. vbi Bat. & Imo. idē facit tex. in c. 1. & 2. s. de col. dete. & dictum Bat. qđ 3. allegaui in d. l. 2. C de dela. pro sing. Ro. refert in no. dlxj. instituens accusationē. ubi hoc limitat, & alia dicit, q̄ ad propositum consenint. ¶ † Postremo Abb. late insistit, an īstātia inchoata trāsferatur in fiscum. Et ex dictis eius principaliter duę cōclusiones colligunt. ¶ †Prima est, ꝙ in fiscum īstātia non trāseat, ēt si fiscus hæres sit. † Secunda conclusio, ꝙ instātia inchoata cum laico defuncto nō transit in clericū successorem

ADDITIONES.

a ¶Ald. Dictione. Vide in se. co. circa med.

b ¶Gig. Dominium. Adde, ꝙ terra alicuius etiam dicitur illa, in qua quis administrationem hēt, licèt nō sit dñs, vt est tex. iuncta gl. in c. j. de postul. præla. & ibidem vide per eundem Deci. in 7. col. in ver. secundo glo. vbi remissiue ponit an, & quando genitiuus importet dominium.

c ¶Ald. Administrationis. Et quando importet, & quando non, vide Deci. in c. ad hæc. nu. 34. de postu. præla.

d ¶Hier. Gig. Similitudinem Quod dictio, sicut, importet omnimodam similitudinem, adde Soz. in suo cons. feudali, quod incipit, visis instrumentis, & habetur impressum vna cum suis lectu. in fi. 2. par. ff. veteris.

e ¶Syl. Ald. Facit. Vide supra eo. col. j. in no. & Ant. d Bu. i c. olim ubi. d ver. sig.

f ¶Abb. Et bene, & practicatur.

32 cessorē. † Circa primā ꝯclusionē Doc. cōiter tenēt, ꝙ Instātia nō trāseat ī fiscū, per tex. ī l. si ꝯstante. §. fi. ff. so. ma. sed in ꝑscrutādo rationē Doct. vario mō loquunť, vt Abb hic refert, & latius Alex. in d. l. si ꝯstante. §. fi. & bř in puncto iuris, probabilius vř illa opi. quorundā antiquorū, ꝙ imo instantia inchoata, in fiscū transferať, † qa fiscus est loco hř dis. l. tutoris. C. ad l. Iul. de
33 vi publi. l. nō intelř. §. si cū ex eā de iu. fis. & no. Bart. in l. quoties. de noua. & l. Marcellus. §. fi. cū si. vt tradit ibi Ale. ff. ad Treb.
34 ¶ Non ob. tex. in d. l. si ꝯstante. §. fi. † qa dū ibi dř, ꝙ expirat iudiciū, intelř quo ad mulierē, & non quo ad fiscū. & ita dicit Ioā. de Ra. & Ray. de For. ī d. l. si ꝯstāte. §. fi. vbi Ro. hoc idē sequiť, & Cy in l. j. in fi. C. si pē. app. mors īteruc. Est verū, ꝙ Bar. in l. si cū. de fideiuſ. & Bal. & Imo. in d. l. si ꝯstante. §. fi. reprobant istā opi. qa vř ꝯ illū text. q gñaliter dicit ꝙ expirat iudiciū. Et hoc Alex. cōprobat in d. §. fi. qa in primo casu ibi dř, ꝙ si dos ꝑ parte publicata sit. pro alia parte pōt ferri snīa. Postea subiicit text. ꝙ si tota. & sic aduersatiuè loquitur, iuxa not. ī l. hoc amplius. § de his. de dam. infe. Vt ergo bene aduerset, dicēdū est ꝯtrariū eius, ꝙ ꝑallegati Doc. antiqui dūt. Sed certe fragiles vñr istę rōnes. nā si nō fuisset ille tex. in d. l. si cōstante. §. fi. de plano oēs cōcessissent, ꝙ instantia trāsiret in fiscū, qa transit in partē, & trāsit in hæredē, vt ṡ. dictū est. Et iō cū text. in d. l. si ꝯstante, gñalr dicat ꝙ expirat iudiciū, cōsonat vt intelligať solū in ꝑiudiciū mulieris, ne à cōi regula recedať. Et istud colligitur ibi esse de mente lřę, q̄ dicit, ꝙ si dos ꝑ parte publicata sit, reliquæ partis exactio mulieri cōpetit: & si post litē contest. dos ꝑ parte publicata sit, ꝑ alia parte mulier snīam obtinebit. ꝙ si tota dos publicata sit expirabit iudiciū. Vñ patet, ꝙ illa verba, expirabit iudiciū, referūť ad mulierē: qa sicut in parte expirat iudiciū, qñ dos ꝑ parte publicata sit: ita si in torū publicatio facta sit. Et ita manifestè apparet, ꝙ illa verba, expirabit iudiciū, respectu mulieris intelliguť, de qua tex. ibi loquiť, & nō respū fisci. Et ꝑ hoc nō ob. qđ Alex. dicit, ꝙ tex. in d. §. fi. loquiť aduersatiuè in ver. qđ si tota dos. qa illa aduersatiua bñ verificať respū mulieris, de qua loquitur, qa si ꝑ parte dos publicata sit post litē cōte. remanet iudiciū pro alia parte: ꝙ si tota dos publicata sit, in torū expirabit iudiciū, & quo ad fiscū illa aduersatiua nihil facit. Retenta tñ ꝯclone Abb. ꝙ instantia non transeat in fiscū. ampliať hic fm Abb. ēt si fiscus hæres sit, quia tex. in d. l. si cōstante. §. fi. gñalr dicit ꝙ nō transit in fiscū, vñ gñaliter intelř, siue fiscus hæres sit, siue nō. Sed hoc nō vř verū, qa qñ fiscus hæres reperiť, non cōsideratur vt fiscus, † sed vt hæres simpřr, & tūc vtitur iure priuati.
35 l. j. in prin. de iure fis. l. cū qdā. §. fiscus. de vsu. & in ꝓposito hoc tenēt Bal Ang & Paul. de Ca. in d. §. fi. facit qđ no. Bar. in l. 3. §. j. de sepul. vio. ¶ Nō ob. tex. ī d. §. fi. qa loqť ī fisco, vñ ītelřr ī fisco simpřr, & nō vř hře locū in fisco. hřdc. Hoc patet ibi qa loqť de
36 publicatione bonorū, in qua fiscus simpřr ꝯsiderať. ¶ † Circa secundā cōclusionē, q̄ hēt ꝙ instantia inchoata cū defuncto nō transit in clericū successorē, est ꝑsupponendū vnū, de quo nō dubitať, ꝙ si clericus laico succedit, debet corā suo iudice ꝯueniri, vt Abb. hic dicit, & tenet gl. in c. clericū nullus. 11. q. 1. Bart. in l. hřs absens in prin. de iudi. & in no. casu tradit Rota in decisi. v. in ti. de fo. ꝯpe. in antiquis. cū si. vt per Mod. hic. & bñ facit qđ no. Old. in cōsi. 4. ꝙ laicus. & qđ no. Bar. in l. 1. de penis. cū si-
37 mi. vt tradit Alex. in l. qdā puella. in fi. de iurisd. om. iud. † Et non pōt testōr disponere. ꝙ clericus institutus ab ipso testatore laico corā seculari debeat cōueniri, vt Bal. in l. 2. C. vt in pos. leg. Et hoc ꝑsuppositū ampliatur fm ꝑdictā ꝯclonē, videlicet ꝙ ēt instātia inchoata cū defuncto laico, nō trāseat ī clericū successorē, vt ꝯcludit Abb. hic post Anto. de Bu. Sed ꝯriū in hoc tenēt Ang. & Pau. de Cast. in d. l. hæres absens, de iudi. & idē vř tenere Imol. in l. si cū. col. pen. in ver. & ꝑdicta faciunt ad qō. de fideiuss. & And. Sicu. hic sequiť cōfirmādo pluribus similibus, vt referunt Mod. hic. Et idē vř tenere Areti hic, col. pe. Nō tñ recedēdū vř ab opi. Anr. de But. & Abb. hic. quā tenet Imo hic sibi ꝯrius. licèt in d. l. si cū, non videať firmare se. Et idē tenēt Bal. & Sal. in l. j. in fi. si pen. app. mors interuc. cū si. vt tradūt Mod hic, qui hanc partē sequunť. Et fateť Are. ꝙ ista opin. in practica ꝑ-
38 ualet, pro qua bñ facit, † qa ꝑuentio iurisdōnis facta à iudice secularì, non facit, ꝙ priuilegiū fori clerico tollatur, vt in fortiori ꝓbat, & concludit Old. in cōsi. 1. supra allegato. & facit qđ not. Roma. in decisio. v. allega. de foro compe. in antiquis.

S V M M A R I V M.

1. *Ambiguitas sermonis amphibologia dicitur.*
2. *Causa intelligatur quomodocunque agatur.*
3. *Iuris promulgatio quandoque fit per verbum, volumus.*
4. *Inferior à summo Pontifice, non potest de priuilegiis sedis apostolicæ iudicare.*
5. *Si de dispensationis sufficientia dubitetur, ad Romanum Pontificem recurritur.*
6. *Vbi agitur principaliter de intellectu priuilegij sedis apostolicæ, recurrendum est ad Papam.*
7. *Eius est interpretari, cuius est condere.*
8. *Qui actum tollere non potest, non potest ea interpretatione interpretari, quæ ad correctionem deuenitur.*
9. *Interpretatio quandoque pro correctione accipitur.*
10. *Statuta inualida confirmata à summo Pontifice, quia ab aliis tolli non possunt, ab eo interpretari debent.*
11. *Quādo ad Papā recurritur, omnino īterpretationi, & declarationi eius stādū est.*
12. *Papa sæpenumero gratias per eum concessas interpretatur: & præiudicat illis, quibus erat ius quæsitum.*
Quando illud procedat. nu. 13. & 14.
15. *In ista interpretatione Papæ requiritur partis citatio.*
Nec in concessione priuilegij citatio partis est necessaria. 16.
17. *Si incidenter sit quæstio de priuilegiis inter partes ad ipsarum præiudicium, inferior iudicare potest.*
18. *Inferiores iudices habent potestatem interpretandi iura in præiudicium partium.*
Hoc verum intelligitur, nisi verba essent clara. 19.
Et nisi esset arduum dubium, & inexplicabile. 20.
Et talis interpretatio tantum semel fieri potest. 21.
Idem in variatione. 22.
Limita nisi destructio actus ad ipsum interpretantem spectaret. 23.
24. *Facultas interpretandi personæ cohæret.*
25. *Procurator non potest declarare libellū productum à dño sine speciali mandato.*
26. *Successor in officio non potest interpretari statutum, vel sententiam prædecessoris.*
27. *Interpretatio legis, vel statuti, necessaria est.*
28. *Statutum remouens interpretationem, de extrinseca intelligitur.*
Et tale statutum parum operatur. 29.
29. *Papa potest esse iudex in causa propria.*
Nisi velit alteri causam delegare. 33.
31. *Papa non cogitur stare iudicio alicuius.*
32. *Ideo nec concilium Papam iudicare potest.*
34. *Humilitate nihil est in summo Pontifice splendidius.*
35. *Quādo mala fama de Pontifice, vel prælato est, expedit q. à suspicione liberetur.*
36. *Casus, quo à Papa ad concilium appellari potest.*
37. *In crimine hæresis Papa non est iudex, sed ab aliis iudicari debet.*
38. *Papa hæreticus minor est quolibet Christiano.*
Et tunc concilium erit iudex contra Papam. nu. 39. Et isto casu non congregatur concilium auctoritate Papæ. 40. Alias auctoritate Papæ congregatur. nu. 41.
42. *Papa accusari potest ex crimine scandaloso, in quo esset incorrigibilis.*
43. *Quando duo contendunt de Papatu, neuter iudicat: sed congregatur concilium.*
44. *Concilium, an sit supra Papam.*
45. *Inferior regulariter in causa propria iudicare potest.*
Fallit in facto notorio. 48.
46. *Dominus feudi in causa propria iudicare non potest.*
47. *Aduocato consulitur, vt in causa propria alterius patrocinium quærat.*
49. *Licèt à correctione non appelletur, ab excessu tamen appellatur. nu. 50.*
51. *Ordinarius iudex in facto proprio notorio iudicare potest, non sic delegatus.*
Limitatur in notorio facti permanentis. 52.
53. *Manifestum, & notorium differunt.*
54. *In causa ecclesiæ prælatus iudicare potest.*
Limita non habere locum in bonis, quæ sunt de mensa prælati. 55.
Nec etiam tali casu prælatus testificari potest. 56.
57. *Episcopus iudicare non potest in causa, quam habet cum hærede vasalli.*
Nec iudicat quando tractatur de questu bonorum. 58.
59. *Sententia lata in causa propria, etiam consentiente aduersario, non valet.*
60. *Prohibitio quando fit propter honestatem, actus in contrarium factus valet.*
61. *De re propria non potest fieri compromissum in arbitrum, & de veritate. 62.*

CVm venissent. ¶ Summať, vt ꝑ Abb. ¶ In tex. ibi, apostolicę sedis. hoc dupliciter intelligi pt. Primo, ꝙ de eo contet cām efficientē, videlicet de priuilegiis concessis à sede apostolica. Scdo de priuilegiis apostolicæ sedis. hoc est, concessis sedi apostolicæ à
1 Deo, iuxta c. in nouo xxi. dist. † Et ista ambiguitas sermonis amphibologia dř, de qua ꝑ gl. in l. veteribus. ff. de pac. in l. in ambiguo. de reg. iur. & in l. fundū eius. de euictio. Hic tñ in primo sensu accipitur, vt gl. in fi. hic concludit, & bene: qa in alio sensu res fuisset indubitabilis. ¶ In tex. ibi, super. ista dictio ponderatur per And. Sic. vt etiam si sit dubiū super his, quæ respiciūt securitatē priuilegiorū apostolicæ sedis, habeat locum iste tex. ex eo qđ no. Bal. in l. j. col. j. ver. Itē no. C. cōmu. de leg. per gl. ibi.
2 † Sed ad hoc melius facit tex. hic, dum loquitur de causa, q̄ queritur super priuilegiis apostolicæ sedis: nā causa intelligiť quocūq; mō agatur de talibus priuilegiis, [a] vt no. Bart. in l. solent. col. fi. de alim. & ciba. lega. no. in l. cum hi. in princ. vbi Pau. de
3 Cast. de transact. & dictum fuit in c. qto. ṡ. eo. ¶ † No. primo fm Ab. hic, ꝙ iuris ꝓmulgatio qñdoq; fit ꝑ verbū, volumus. facit text. in præsenti. ibi, volumus computari. de præben. in 6. & in c. fi. de verb. sig. in 6. & gl. ibi, in verbo, respondere. & in cle. j. de offi. vica. & gl. ibi, in verbo, volumus. & not. Abb. per illum tex. in c. ex ratione. de appel. & in c. fi. qui filii sint legi. & in c. cum te. colum. 3. de reg. iur. & in c. sedes. colum. 4. de rescript. Et dicit Abb.

ADDITIO.

a Syl. Ald. Priuilegijs. Secundum do. Bar. non habet locum si in plurali de causis loqueretur, de quo vide Dec. in l. pen. in gl. pen. uer. ca hac gl. C. de pactis. Ias. in l. 2. C. de edic. diui Adria. toll. in gl. pen. in fi.

Abb.qđ hoc maxime locũ hẽt in Principe, q ꝑsumit velle,qđ
iuris est.pro quo est tex.& ibi Bal.in l.ex facto.in prin.de vulg.
& pup.& no.etiã Bal.in c.licet.de off.ord.& in c.1.col 1.apud
4 quos cõtro.inuesti.termi.¶†Secũdo not.ꝙ inferior à summo
Pontifice nõ põt de priuilegijs apostolicæ sedis iudicare,& bñ
ficia Principũ ipsi Principes interpretari solent, vt dicitur in l.
5 ex facto.in prin.de vulg.†Sic etiam si de dispensationis sufficiẽ
tia dubitatur,ad sedem apostolicam recurritur,c.ordinarii.§.si
vero.de off ord.in sexto. Et vbi Papa manum apponit,inferior
in tali causa se intromittere non potest capi. vt nostrũ. de app.
cũ si.vt dixi ibi.¶ Circa gl.Abb.primo refert, ꝙ gl.in fi.velit ꝙ
tex. hic intelligi possit de priuilegijs cõcessis à Deo apostolicæ
sedi.& in hoc nõ bñ dicit,quia glo.expresse tenet,ꝙ de illis nõ
intelligit,vt patet ibi,& non de illis priuilegijs , & bñ vt dixi in
no.¶ Et dũ loquit gl.de interpretatione priuilegii,Abb.late in
6 sistit.& ex dictis eius duę ꝯclones principr colligunt.† Prima
est,quod vbi agitur principaliter de intellectu priuilegii sedis
a apostolicæ, recurrẽdum est ad Papam.ª & hoc intelligitur de
intellectu,& interpretatione cõcernẽte validitatẽ priuilegii,vt
7 no.Bal.i l.hi,qui.in prin.& Pau.de Cast.ibi.in fi.C.de app.†Ta-
li enim casu eius est interpretari,cuius est condere, c.inter alia.
8 de senten.excõ.cũ si.a'le.in gl.& in no.†Et tali casu qui actum
tollere nõ pot,ẽt nõ põt interpretari ea interpretatione,per quã
ad correctionẽ actus deuenit,vt no.Old.in consi.330.Vrbanus
9 eps.circa fi. ¶ †Nã interpretatio qñq pro correctione ᵇaccipit.
b l.4.vbi gl.in verbo,interpretationẽ.de ori.iur. & in l.1.§.qui ope
ras.in verbo, interpretationem.ff.ad Tertull.vbi Bar. & idẽ gl.
10 in c.super qõnũ,in prin.de off.deleg.†Et hac rõne statuta inua
lida cõfirmata à summo Pontifice,qa ab inferioribus tolli nõ
possunt,à summo Põtifice interpretari dẽnt,vt no.Bal.& Ang.i l.
ex facto,de vulg.& pu.declarando,vt prosequitur ibi Alex.col.
11 2.Et qñ ad Papã recurrerẽ,†vt dictũ est,declarationi,& interpreta
tioni eius oĩno standũ est, dato ꝙ hæc sua intentio à principio
non fuisset,vt no.Ang.dicit in cõsi.273.nõ est dubiũ.col.2.facit
text.in cle.2.de ꝓba Et hoc idẽ tradit Pau.de Cast. in l. hæredes
12 palã.§.si quid post.col.2.de test.†vbi inquit,ꝙ Papa sæpenume-
ro multas facit declarationes circa gratias factas per eũ & ꝑiu-
dicat illis quibus erat ius q̃situm per illũ text.quasi illud, quod
declaratur à principio dictũ fuisset , quo casu non vr̃ alteri esse
13 ius q̃situ.†Et dicit hoc procedere in propria declaratione,quæ
consistit circa aliquod verbũ dubium.Secus si non esset dubiũ
quia tunc oritur noua dispositio,q̃ non tolleret ius alteri q̃situ.
Et ad hoc vltimũ dictũ Pau.de Cast est no.decisio.Pe.de Anch.
in consi.399.præmisso.col.fin. & hoc idem tradit Pau.de Cast.
14 in consi.clvi.viso,col.fi.& dixi in consil.114.†Et hoc vr̃ proce-
dere in dubio secus si constaret de uoluntate Papæ, q a vr̃ ꝙ ẽt
tertio præiudicare possit in beneficialibus,in quibus liberã hẽt
ptãtẽ,c.proposuit.de concel.ꝑbẽ.in 6.cle.j.vt li. pen.cum si.
15 vt dictum fuit in c.j. de cõsti.†Et in ista interpretatione Papæ
nõ requirit partis citatio,vt not.Ang.in l.si quis in intentione,
16 col.fi.de iud.†Et ad hoc facit,quia ẽt in ipsa cõcessione priuile
gii citatio partis nõ est necessaria,ut no.Bal.in l.nam ita diuus,
col.prima.de adop.& in l.fin.C.quibus res iudi. non no.in l.si,
C.de fruct.& lit.expen.Abb in consi.84.vr̃ primo.col.pe.li.j.&
idẽ Abb.in c.cũ olim.de re iud.cũ simil.vt tradunt Mod.ibi.&
17 idẽ Alex.in cõsi.86.visis codicillis,col.9.lib.2.¶†Secunda ꝯclu
sio principalis est,ꝙ si incidenter sit quæstio de priuilegio inter
partes ad ipsarum ꝑiudiciũ inferior iudicare põt.& idẽ not.Bal.
in d.l.hi q.C.de app.Bene facit dictũ Inn.in cap.cũ speciali.col.
18 2.de app.†vbi inquit,quòd inferiores iudices habent potestatẽ
interpretandi iura in præiudiciũ partium.& Abb.hic sequitur.
& idẽ Ab.in c.j.in j not.de iur.cal.& ĩ c.capellanus.col.j.de fer.
19 †Et hoc verum intellr,nisi verba eẽnt clara,quia tunc non põt
c iudex aliter interpretari q̃ uerba dicant,ᶜvt no.Bar.in l.ab exe-
cutore,in prin.col.pe.C.de app Bal.in l.ea,q̃.C.commi.vel epi.
Are.in cõsi.11.post absolutũ.& in l.v.§.stipulatio,de verb.ob.&
idẽ Alex.in ꝯsi.215.nec arguẽdi sumus.in fi.li.2.¶ Similiter cõ
20 clusio ꝑdicta ꝓcedit,nisi esset arduũ dubiũ,& ĩexplicabile,†qa
tunc ẽt esset recurrẽdũ ad Principẽ,vt no.Abb.in d.c.j.j.primo
no.de iura.cal.& idẽ in effectu Abb.hic dicit facit tex.in c. inti-
masti.de app.& in l.j.& 1.C de rela.cũ si. vt dixi in c.j, col.pen.
21 de consti.†Et talis interpretatio tm̃ semel fieri põt,vt no. Bal.in
l.2.C.de sentẽ.ex breui.reci.cum si.vt tradit Alc.post gl.ibi in l.
quidquid astringendæ.de uer.ob.& idem Pet.de Ancha.in c.in
22 præsentia.in repe.in 2.op.in ver.vnum no.de prob.†Et idem est
in uacatione, quæ in aliquo casu permittatur.nam semel tan-
d tũ fieri põt,ᵈ ut no Bal.in auth.habita.col.7.uersi.3.dubitat.C.
ne fil.pro pa.ubi alleg.l.si quis iusiurandũ.C.de reb.cred.Et idẽ
de emendatione libelli,ut no Bal.in c.2.de lib.ob.& idẽ in no.
casu in simili tradit Cal.in ꝯsi.16.an laicus, in tit.de iure patro.
Et quod dictum est de interpretatione,limitatur sm̃ Ang.in d.
23 l.quidquid astringendæ.circa finem.in uer.unum adde.†ut nõ
procedat quando destructio actus ad ipsum interpretantẽ spe-
ctaret quia tunc millies interpretatio fieri potest. Exemplũ est
in testatore,cuius voluntas ambulatoria est,nam poterit inter-
pretari quoties volet.Et idem in iudice in casibus,in quibus in
terlocutoriam reuocare potest. Ex quo inferri videtur,ꝙ prin-
ceps poterit interpretari legem,quoties uoluerit, ex quo illam
pro arbitrio mutare,& corrigere potest.§.fi.Institu.de iure na.
24 †Et etiam notãdum est, quod facultas interpretandi ꝑsonæ co
hæret,& non transit ad heredem.gl.not.in l.idem Pomponius
scribit.§.fi.de rei vend.in uerbo,plures.& no.Inno.in c.fina.de
success.ab intesta.cum concordan.ut tradit Alexan. in l.inter sti
25 pulantem.§.j.de uerborum obligatio.† Vnde procurator nõ
põt declarare libellũ productum à dño sine mandato speciali,
e nec econtra, ᵉut no.Ang.in l. si qs intentione.col.fi.uer.no.be-
26 ne hæc uerba,de iudi.†& successor in officio nõ potest interpre
tari statutũ,uel sñiam prædecessoris,ut no.Ang.in l.ex facto.in
prin.de uul.Et de his late scribit Alc.in d.l.inter stipulãtẽ.§.1.
27 ¶†Postremo notãdũ est,ꝙ interpretatio priuilegii,legis,uel sta
tuti necessaria est,& quodã modo de iure naturali.& ideo à sta-
tuto tolli nõ põt,ut no.Bal per illum tex.in l 19.§.his legibus.de
28 ori.iur.†Vnde statutum remouens interpretationẽ,de extrinse
ca interpretatione intelligitur, & nõ de intrinseca,ut no.Bal.in
29 l.3.circa fin.C.de libe.pręt Et†tale statutum,qđ tollit ᶠinterpre-
f tationem,parũ operatur,ᵍut no.Bar.in l.omnes populi.col.pe.
g in uer.ulti.quæritur.de iust.& iur.Card.in consil.72. in primo
uĩ.col.7.Are.in cõsi.cix.cogistis me.Alc.in cõsi.l.uisis.col. pe.
li.1.col.7.Are.in consi.80.col.4.eo.lib.j.& d.Io.Bap.in repe.d l.
oẽs populi.in fi.char.successiue Abb.late ꝓsequit, an & qñ qs
in cã propria iudicare possit.Et cõsiderat principaliter duos ca
sus.Primus est in summo Pontifice,uel Imperatore.Secũdus in
30 inferioribus.In primo casu cõcludit,†ꝙ Papa possit esse iudex
ĩ causa ꝓpria,siue sit causa patrimonii,siue delicti,post gl.hic.
31 & idẽ gl.in c.si quis pecunia.79.dist.quæ dicit,† ꝙ non cogitur
Papa stare iudicio alicuius,per c.aliorum.9.q.3.ad idem text.in
32 c.nemo.in c.facta.in c.cuncta per mundũ.9.q.3.† Et ideo uĩ,ꝙ
h nec etiam concilium Papã ʰ iudicare possit,ut arguit glos.per
illum tex.in d.c.nemo.& no.Abb.in c.significasti. in princ.de
elec.& facit tex.in c.concilia.§. hinc etiã.uer.Symachus Papa,
33 17.dist.& in c.nunc autem.21.dist.¶ Prædicta conclusio limita
tur,nisi Papa uelit alteri cãm delegare,& hoc de honestate fa-
cere debet,ut Abb.hic dicit,& facit tex.in 2.q.7.c.nos si incõpe
tenter.in prin. & ita sæpenumero multi Pontifices fecerunt, ut
eorum innocentiã expurgarent a criminibus,quibus infamati
erant . Sic Damasus Romanus de adulterio infamatus se pur-
gauit,ut habetur in d.c.nos incompetẽter.§.pe.Sic Xystus fecit
cum à quodam Basso iniuste persequeretur,ut dicitur 2.q.5.in
c.mãdastis.Sic de Leone legit,ea.causa.& q.in c.auditũ est.Sic
ẽt Petrus apostolus,ut Gratianus refert,2.q.7.in c.Petrᵒ.& Gre
34 gorius ea.cã. & qõ.in c.si qs super.† Nam recte isti,& bene fece-
runt,ut ostenderent humilitatem,qua nihil est in summo Pon
35 tifice splendidius,ut uĩ c.dist.in c.contra morẽ.†Et quia qñ ma
la fama de Pontifice,uel prælato in lucem prodierit,expedit ꝙ
à suspicione criminũ liberet, ne infirmorum corda percutiant,
& ministeriũ uituperetur,ut legitur,2.q.5.in c. si mala fama. &
ad hoc plura alia iura,& rationes Ro.adducit in cõsi.522. bea-
36 tissimus.† Et isto casu qñ Papa cõsentit,appellari potest à Papa
ad concilium,ut Abb.cõcludit in dispu inci.eps,& quidam re
37 ctor.in resolu. secundi dubit. in prin. ¶†Scdo ꝑdicta conclo
i fallit in crimine hr̃sis,ⁱin quo Papa nõ est iudex,sed ab aliis iu
dicari debet.c.si Papa.40.dis.est enim admodum perniciosum
si uera fides,q̃ in toto populo Christiano requiritur , in capite
38 nõ reperiat,ut dr̃.61.dist.in c.miramur. † Et iõ Papa hæreticus
in eo,ꝙ hæreticus, minor est quolibet Christiano,ut no.gl.di-
39 cit 24.q.1.in c.Acatius.in uerbo,in hæresim.†Et tali casu cõci-
liũ erit iudex ꝯ Papã,vt no.Dom.post Arch.in c.in Dei fauorẽ.
40 de hære.in 6.& Abb.in c.proposuit.de concel.ꝑben.†Et in isto
casu

ADDITIONES.

a ¶Hie.Gig.Ad Papam. Adde Card.in cõsi.52.inci.In præmisso dubio.in prin.
* ¶Syl.Ald.Et ꝙ non possit ab alio interpretari,ẽt à legato de latere,siue priui-
legium,siue gratia,siue rescriptum sit Papæ, vide Dec.in c.2.in 1.no.de offi,
dele.& alibi.in c.cum accessissent.in 3.col.de consti.dicit ꝙ à pari ꝓcedunt
ꝙ possit condere,tollere,& interpretari.
b ¶Syl.Al. Correctione. Adde Bal.in l Gallus §.quod si is ff.de libe.& posth
c ¶Syl.Ald. Dicant.Faciunt no.per Dec.in consi.x.viso puncto.col.j.circa me-
dium.Bald.in c.j.col.6.de consti.& vide quæ addidi ad Bar.ibi.
d Syl Ald. Potest. Idem in c.quanto.col.3.3.de iudi.
e ¶Econtra.Immo dominus omnino potest.
f Tollit.Vide Alex.in consi.50.nu.11.& consi.80.lib.2.
g Syl.Ald. Operatur.Vide omnino,quæ add.ad Bar.in l.omnes populi.
h Papam. Vide Ioan.Gerson.in tract.de potesta.ecclesiæ.
i Hie.Gig. Hæresis, Quod Papa in crimine hæresis iudicari possit ab alio, vide
ẽt ꝑ eundẽ Dec in c significasti,in 3.col.in ver vlterius tamen.3.de electio.

a casu non congregatur concilium authoritate papæ, a vt no. Bald. 41 in c. olim col. fi. in ver. in hac cõgregatione. de rescri. † alias auctoritate Papæ cõcilium congregari debet, in c. synodum. & per to 42 tum. 17. dis. ¶ † Tertio fallit in delicto scãdaloso, in quo Papa esset incorrigibilis, quia accusari põt, vt gl. ꝯcludit in d. c. si Papa. in verbo. a fide. & de illa gl. maximum fuit factum fundamẽtum in concilio Basiliensi ꝯ Eugenium quartum. & illa gl. ab omnibus approbatur, vt no. Abb. in c. significasti. de elec. col. 2. & totus mundus illam sequitur, ut Abb. dicit in dispu. s. allega. eps. in solu. 2. dubii. & illam late cõprobat Ro. in cõsil. 523. quæstio 43 discutienda. ¶ † Quarto fallit, quando duo contendunt de papatu, qa ipsi non iudicant, sed congregat̃ concilium, ut per gl. no. 78. dist. in c. si duo. & no. Abb. in c. quia diligentia. de elect. Card. cõsi. 150. quæstionem sepe fuit. in 1. dub. & supradictis casi-44 bus concilium est s. Papam, † vt per Abb. in dispu. s. alle. & Ro. tradit in consi. 521. ¶ In secũdo casu principali de inferioribus ex dictis Abb. plures cõclusiones colliguntur. sed ordinãdo me-45 lius, sicut supra in primo casu facta fuit regula affirmatiua: † ita hic in secundo casu regula negatiua firmari põt, qa inferior regulariter in causa propria iudicare nõ põt, l. 1. C. ne quis in sua cã, cum si. vt Abb. hic adducit ad idẽ tex. in l. qui iurisdictioni. de iuris. om. iud. & no. Old. in ꝯsi. 7. quædã maledicta muliet. Et hoc etiã procedit in domino feudi, qui in cã propria iudicare 46 non põt. † Sed ad pares curiæ recurritur, c. j. de cõtro. feu. apud par. tet. in prin. & in c. Imperialem. §. fi. de prohi. feu. alie. p Frid. 47 Etiam † in aduocato cõsilium est, vt in propria causa patrocinium alterius quęrat, vt no. Alb. in l. j. in prin. C. ne qs in sua cã. 48 facit gl. in c. de occidendis, in uerbo, pro se. 23. q. v. ¶ † Prædicta conclusio limitatur primo non procedere in facto notorio, qa tunc cessare vr̃ ratio suspicionis, cũ tali casu potius videat̃ executor, quàm iudex, vt Abb. hic dicit post Inn. in c. ex parte, de verb. sig. & Bar. in l. si quis. §. j. de pęnis & idẽ tenent Bal. & Sal. in d. l. j. C. ne qs. & facit qđ Ro. no. in d. l. si vero. §. de viro. in 30. fallen. in sol. ma. Et quod Ale. tradit in cõs. cx. viso themate. col. fi. in fi. li. 3. & hoc sanè intelligitur, qñ pœna, quæ imponit̃ pro delicto notorio, certa sit. Secus si arbitrio iudicis imponatur, qa tunc rõ supra allegata cessare vr̃, vt Abb. hic cõcludit. & idẽ Abb. in c. proposuit. de appel. in c. dilectus. de pœnis. in c. i. de maledi. & in c. olim. col. 2. de accu. Et idem in simili casu cõcludit Do. in c. i. col. fi. in princ. ver. super isto dubio. de offi. deleg. in 6. & in c. iudex. in fi. eo. ti. & lib. & hoc dictum Abb. de pęna arbitraria, videtur procedere in pęna temporali, in qua grauamen consideratur. secus est in foro pœnitentiali, in quo excessus grauaminis nõ attendit̃, vt no. Do. in c. plerisq;. col. 2. in versu salua. de off. ordi. in 6. & Mod. hic sequuntur. ¶ Sed aduertẽdum est, quia Dom. ibi loquit̃, qñ aliqualiter excederet. quo casu modicus excessus nõ attenditur, arg. l. vnde si Neruæ. ff. p soc. Secus ergo vr̃. si grauius esset excessus. quia videtur ꝙ reclama-49 ri possit, vt Do. sentit. Et adhoc facit, † qa licèt à correctione nõ 50 appelletur, c. ad nostram. de appel. † tñ ab excessu appellatur, c. irreprehensibilis. c. de priore. de appel. & dixi in c. proposuit, de appella. ¶ Secundò, quod dictum est de iudice, ꝙ in facto pro-51 prio notorio iudicare possit, hoc intelli in ordinario. † Secus est in delegato, ut Abb. hic dicit. & idem Abb. in c. dilectus. de 52 penis. ¶ Tertio limitatur in notorio facti permanentis. † secus esset in notorio facti transeuntis, in quo ꝓbationes requirunt̃, in quibus iudex grauare potest, vt no. Ab. dicit in d. c. ꝓposuit. in fi. & ita intelligit text. 3. q. 5. in c. qđ suspecti. in fi. Et per hoc respondetur ad illud, quod dicit And. Sicu. hic, qui cõtra cõem opi. alleg. tex. d. c. ꝙ suspecti. Sed rñdet̃, ut dixi, sm̃ Abb. in d. c. proposuit. Vel secundo dici põt, ꝙ ille tex. loquitur de manifesto crimine, vt ibi patet, & nõ đ notorio, đ quo agit̃ hic. Ista. n. licet se differũt, manifestũ, & notoriũ, vt no. in c. vestra. de coha. 53 cle. & mulie. ¶ † Quarto, & vltimo limitat̃, vt no. Sal. ĩ d. l. j. col. 54 2. C. ne qs in sua causa. ¶ † Scđo regula superius firmata declaratur nõ hẽre locũ in cã ecclesię, in qua p̃latus iudicare põt, sm̃ gl. hic, & Abb. post alios. & idẽ tenet gl. 2. q. 3. c. si quis erga. in verbo, priuet̃. no. Host. in summa. de sen. §. si quis debet. col. pe. Inn. ĩ c. nosti. in prin. de ele. Ang. in d. l. j. C. ne quis in sua cã. & Do. in c. 1. col. fi. de pęnis. in 6. Old. in cõsi. 7. s. alleg. & ista limi-55 tatio duobus modis restringit̃. † Primo, vt non habeat locũ in bonis, q̃ sunt de mensa p̃lati, qa tunc causa propria vr̃, vt Abb. hic post alios cõcludit & idẽ Do. in d. c. j. col. fi. de pœnis. in 6. 56 † Et tali casu nec p̃latus testificari põt, vt no. Inn. in c. i. super. de testi. & in no. q. tradit Ale. in cõsi. laxia. circa primũ. li. j. col. 2. 57 † vbi concludit, epm̃ non posse iudicare in causa, quã habet cũ hærede vasalli. & qđ no. Cal. in ꝯsi. 6. in eo tit. de iud. & Bal. ĩ c. 58 literas. col. j. de p̃sum. † vbi inquit, ꝙ eps non iudicat, qñ tractatur de ꝓprio q̃stu bonorũ. & qđ no. Bald. in c. j. in prin. an apud ind. vel cur. do. Secũdo restringitur, ꝙ licèt p̃latus in cã ecclesiæ iudicare possit, recusari tñ põt, ut Ab. hic ꝯcludit. de quo dicẽ-59 dũ est, vt dixi in c. postremo. de appe. ¶ † Vltimo Abb. ꝯcludit, ꝙ si feratur s̃nia in cã ꝓpria, ꝙ nõ valeat, ẽt si aduersarius uelit, per d. l. j. cũ rubr. C. ne qs ĩ sua cã. & Doc. simpliciter sequunt̃. & ad hoc facit quia rub. loquitur negatiuè, quo casu p̃ceptũ inducitur, & renũciari nõ põt, ut no. in rub. C. de fideius. do. den. & facit ꝙ no. Bar. in l. de his. de trãl. ¶ Sed tñ aduertẽdũ est. qa im-b mo vr̃ ualere s̃nia in causa ꝓpria, si non opponat̃, b quia si litigant corã alieno iudice, valet s̃nia, & iurisdõ tacitè ꝓrogara vr̃, l. j. ff. de iud. ergo idẽ à fortiori vr̃, si corã ꝓprio iudice litiget̃, ut hic, & à fortiori si aduersarius expsè cõsentiret, qa in re sua vr̃ moderator, & arbiter. l. in re mandata. C. manda. & qa prohibitio vr̃ facta pp honestatẽ. & ꝓbat̃ ĩ d. l. j. ibi, iniquũ admodũ est. 60 quo casu qñ ẽt prohibitio pp honestatẽ, † actus in ꝯriũ tenet, vt dictum fuit in c. 2. s. eo. & sic vr̃, ꝙ tex. in d. l. j. intelligat̃, qñ à parte opponat̃. aliàs secus per s. dicta. Et subiicit Abb. ꝙ de re ꝓ-61 pria † nõ p̃t ꝯpromissum fieri in in arbitrũ. l. pe. de arbi. † sed in 62 arbitratorẽ sic. & hoc latius Bal. tradit ĩ c. j. § ĩter pares. col. j. de lege Conradi. Sed considerandũ est. qa tex. in d. l. pe. ẽt vr̃ militare in arbitratore, ut ratio, q̃ ibi allegatur ostendit facit tex. in l. ij. de stipu. seruo. & in c. fi. de inst. Vr̃ tũ ꝙ in arbitrũ, & arbitratorẽ cõpromitti possit, qa in re sua quilibet est moderator, & arbiter. l. in re manda C. manda. Nõ obst. tex. in d. l. pen. qa intelligi põt, quando superuenit ꝙ res propria efficitur, ut sonant illa uerba q̃ ponunt̃ ibi, de re sua arbiter factus & hoc modo de iudice loquitur tex. ĩ d. l. Iulianus. de iudi. Sed si de nouo pars cõsentire uideretur, ualeret compromissum, ut ꝓbatur in simili in l. non distinguemus. in §. sacerdotio. de arbitris. Obstare tñ videtur ratio text. quia sibi imperare non põt. Ideo à communi opi. non est recedendum.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Papæ. Idem Dec. in c. significasti. nu. 25. de elect.

b Hier Gig. Opponatur. An valeat sententia in causa propria, quando non fuit oppositũ. Vide etiam per eundem Dec. in c. causam, quæ. in secunda colum. in uers. non tamen omittendum. supra, de off. & pote. iu. deleg.

SVMMARIVM.

1 *Rex Francorum illustris appellatur.*
Item excellentissimus. num. 2.
3 *Rex Franciæ est super omnes reges.*
4 *Deus omnia scire dicitur.*
Et est secretorum cognitor, & iudex. 5.
Et solus corda hominum nouit. 6.
Et omnia nuda, & aperta sunt oculis eius. 7.
Ideo solius Dei est futura præscire. 8.
9 *Dæmones vere futura nesciunt, nisi quibusdam præsumptionib. & coniecturis.*
Propter hoc prohibitæ sunt sortes, & diuinationes. 10.
Et ista ratione etiam astrologia prohibetur. 11.
12 *Papa protestatur se nolle iurisdictionem temporalem Regis Francorum turbare.*
Alter tamen alterum iuuare tenetur. 13.
14 *Infidelis denunciari potest, si contra legem naturæ, vel contra suam peccauerit.*
In tali casu Papa semper habet iurisdictionem. nu. 15.
16 *Finis correctionis est ad animæ salutem.*
17 *Qualitas requisita in lege, vel statuto, debet verificari.*
Sufficit tamen, quòd præsumptiuè probetur. 19.
Maxime vbi non tractatur de magno præiudicio. 20.
18 *Forma in dubio uidetur substantialis.*
Vbi tamen esset modici momenti omissa non uitiaret. nu. 22.
21 *Ad hoc, ut aliquis admittatur pro suo interesse, sufficit productionem qualiter, tanque factam.*
23 *Excommunicatus habetur sicut infidelis, est tamen differentia.*
24 *Licitum est comedere cum infidelibus.*
Intellige de paganis, non de iudæis. nu. 25.
Hodie uero etiam cum paganis comedere non licet. 26.
Et ita abstinendum est à communione paganorum, sicut Iudæorum. 27.
28 *Saraceni non possunt habere mesquitas i. ecclesias inter Christianos.*
Iudæi tamen non prohibentur eas habere. 29.
30 *Ille, qui superiorem non recognoscit, non potest coram Papa conueniri.*
31 *Descendens à descendentibus alicuius dicitur de genere eius descendisse.*
32 *Appellatione descendentium ueniunt omnes in infinitum.*
33 *Descendentes ab aliquo dicuntur de genere eius.*
34 *Priuilegiũ generi, & posteris alicuius cõcessum, nõ cõprehẽdit natos ex fœminis.*
35 *Damnatus cum posteris usque in tertiam generationem, non includit natos ex fœminis.*
36 *Generatio solum consideratur ex persona uiri agentis.*
37 *Nobilitas ex parte matris non consideratur.*
Nec ualeret consuetudo, uel statutum in contrarium. 38.
Et de ueritate. num. 39.
40 *Priuilegium datum alicui, & eius descendentibus masculis, & fœminis, nõ comprehendit fœminam nuptam.*
Quod, an generaliter uerum sit, uide nu. 41.
42 *In correctione peccati non habetur distinctio personarum.*
Fit tamen differentia in modo corrigendi, & in qualitate pœnæ. 43.
44 *Iudex debet esse medius non declinans à dextris, neq; à sinistris.*
45 *Plebei diuites æquiparantur nobilibus.*
46 *Pax est uinculum charitatis.*

47 Papa

47 Papa cognoſcit de pace rupta, & ratione peccati ad obſeruandam pacem cogere poteſt.
48 Treuga poteſt pax appellari.
49 Treuga a pace diſtinguitur.
50 Pax quid ſit, & quid treuga. 51.
52 Finito tempore treugæ ſine alia diffidentia bellum exerceri poteſt.
53 Diſpoſitio de pace facta non habet locum in treuga.
54 Imperator an habeat imperium a ſummo Pontifice.
55 Omnis poteſtas dicitur eſſe a Deo mediate, vel immediate.
56 Vna determinatio reſpiciens duo determinabilia, æqualiter videtur determinare.
57 Imperatori credendum non eſt, dum loquitur in eius fauorem.
58 Imperator ſubijcitur epiſcopo reſpectu ſpiritualium.
59 Papa imperium transfert, & Imperatorem deponit.
60 Imperator præſtat iuramentum fidelitatis Papæ.
61 Papæ in cauſa propria non eſt credendum.
62 Ciuitates recommendatæ, quæ mittunt brauium, licèt ſubſint in aliquibus, in alijs remanent liberæ.
63 Imperium ſi quis voluerit dicere eſſe a Papa, reus eſt maieſtatis.
64 Superiorem non recognoſcens, ſi quis faciat, an ad Papam recurratur.
65 Exempti ab Imperatore an Papæ ſubſint.
66 Appellari an poſſit ad Papam a laico, qui ſuperiorem non recognoſcit.
67 Appellari non poteſt ad Papam ab Imperatore.
68 Superiorem non recognoſcentes an ſe habeant ad inſtar Imperatoris.
69 Denunciari an poſſit, qui obtinuit ſententiam, quæ ex negligentia partis tranſiuit in rem iudicatam, ratione iniquitatis ſententiæ, & peccati.
70 Sententiæ iniquitas ſi probetur partis confeſſione, denunciatio fit.
71 Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, ſi a parte confiteatur, iniqua retractatur.
72 Sententiæ iniuſtitia ſi notoria ſit, poteſt fieri denunciatio.
73 Sententia non tranſit in rem iudicatam ſtante notoria iniuſtitia.
74 Exceptio rei iudicatæ habet locum in foro conſcientiæ.
75 Forum canonicum contentioſum differt a pœnitentiali.
76 Forum conſcientiæ admittit omnia permiſſa a iure canonico.
77 Rei iudicatæ leges, quæ loquuntur, fundantur in præſumptione.
78 Præſcripta bona fide retinentur, ſalua conſcientia, etiam ſi mala fides ſuperueniat.
79 Sententia lata ex probationibus priuilegiatis, non tranſit in rem iudicatam.
80 Conſuetudo, & priuilegium æquiparantur.
81 Conſuetudo immemorabilis temporis habet vim priuilegij.
82 Priuilegium, quando potentius ſit conſuetudine.
83 Laicus poteſt ex priuilegio beneficia conferre.
84 Conſuetudo non poteſt inducere, quòd laicus conferat beneficia.
85 Priuilegium facilius tollitur, quàm conſuetudo.
86 Priuilegium conceſſum non ſubdito poteſt reuocari.
87 Diſpenſari non poteſt in præiudicium non ſubditi.
88 Ius quæſitum non ſubdito tolli non poteſt, etiam cum cauſa.
89 Priuilegium, per quod iuriſdictio conceditur, poteſt reuocari.
Et ſi læderet ex poſt facto alium enormiter præter intentionem dantis. nu. 90.
Et ſi priuilegium generale ſit, & res ſit integra. nu. 91.
92 Statutum tempore electionis poteſtatis, an poſſit reuocari in eius præiudicium.
93 Priuilegium reuocatur ex cauſis, ex quibus reuocatur donatio perfecta.
Niſi ſit conceſſum ex cauſa onerosa. nu. 94.
95 Priuilegium ſi agitur de modico præiudicio, indiſtinctè poteſt reuocari.
Etiam conceſſum ſubdito. nu. 96.
97 Eccleſia non tenetur excipere contra ſe ſtatutum in fauorem eccleſiæ.
98 Eccleſia quæ vult vti beneficio ſtatuti, debet vti cum onere ſuo.
99 Denunciatio iudicialis, quando dicatur.
100 Actionis qualitas deprehenditur ex medio concludendi.
101 Concluſio attenditur, non narratio.
102 Ordo iuris non debet ſeruari in denunciatione Euangelica, vel canonica.
103 Ordo iuris ſi in caſu non neceſſario inchoetur, an poſſit omitti.
104 Creditor adiens iudicem, ſi propria auctoritate poterat ſibi ſoluere, præiudicat ſibi.
105 Ordo iudiciarius non neceſſarius, ſi ex aliquo defectu vitiaretur, non debet quis ſuccumbere.
106 Criminoſus repellitur in denunciatione Euangelica, vel canonica, ſecus vbi agitur de priuato intereſſe. nu. 107.
108 Creditor qui mutuauit filiofa. contra ſenatuſcon. an poſſit denunciare.
109 Denunciari poteſt filiusfa. ex mutuo facto ob neceſſitatem.
110 Forum animæ non attendit præſumptionem legis.
111 Pœna quæ imponitur creditori, habet locum in foro animæ.
112 Denunciatio Euangelica vnde procedat.
113 Correctio in prælato, an procedat a charitate, vel iuſtitia.
114 Denunciatio Euangelica eſt omnibus de præcepto.
Etiam ſi credamus denunciatum deteriorem fieri, de veritate, nu. 115.
116 Perditio vnius non attenditur, vt in aliorum exemplum tranſeat.
117 Malum fieri non debet, etiam ſi bonum ſequatur.
118 Pœnitentia remittitur, quando quis ſcandalizatus magis peccaret.
119 Prælatus an moneri, & denunciari poſſit.
120 Papa eſt ſubditus legi Euangelicæ, & moneri poteſt per inferiorem, vt ſe emendet, non tamen poteſt denunciari.
121 Verba legis vbi non poſſunt habere locum in toto, diſpoſitio habet locum in eo, in quo verificari poſſunt.
122 Criminoſus, & qui eſt in peccato, non admittitur ad denunciandum.
123 Sacerdotes non quales ſunt, ſed quid loquantur, attenditur.
124 Sacramenta eccleſiæ etiam a prauis ſacerdotibus accipiuntur.
125 Prædicator non qualis ſit attendatur, ſed quid prædicet.
126 Denunciatio Euangelica an habeat locum in peccato occulto.
127 Notorium delictum non exigit monitionem.
128 Notorium non requirit formam iuris.
129 Denuncianti non eſt credendum in delicto occulto.
130 Honeſtæ perſonæ, & graui denuncianti creditur, ſed an in præiudicium alterius. numero 131.
132 Denunciatus ſi nolit corrigi excommunicatur.
133 Denunciationis Euangelicæ effectus.
134 Denunciationis iudicialis publica materia, & priuata. nu. 135.
136 Libellus denunciationis iudicialis quid continere debeat.
Et quid Euangelicæ. nu. 137.
Nec ſufficit præſumptiue concludere. nu. 138.
139 Denuncians ſi intentionem ſuam probet legitime, non obtinet, probata aliqua iuſta cauſa ex parte denunciati.
140 Probatio præſumptiua non attenditur, vbi veritas inſpicienda eſt.
141 Dicto alicuius non ſtatur, etiam in dependentibus ab animo, quãdo habet præſumptionem contra ſe.
142 Creditur ei, de cuius conſcientia quæritur, & quando.
Et an quando agitur de præiudicio tertij. nu. 143.
144 Denunciatio Euangelica in quo differat a iudiciali.
145 Ordo iuris in denunciatione Euangelica requiritur.
146 Monitio extraiudicialis facta a creditore ex vrbanitate, operatur quod reus debeat condemnari in expenſis, licèt debitum confiteatur.
147 Reus comparens in prima citatione, & debitum confitens, non condemnatur in expenſis.
148 Monitum ſe neganti a creditore incumbit onus probandi.
149 Præſumptio transfert onus probandi in aduerſarium, etiam ſi probatio ſit negatiua.

1 NOuit. ¶ Famoſa eſt iſta decretalis, & ſummaẽ, & diuidiẽ, vt p Abb hic. ¶ †In tex. ibi Illuſtris Regis Frãcorũ. Eodẽ mõ de Rege Francorũ loqẽ tex. ĩ c. nouit, in ſu praſcriptiõe. ſ. de of. de leg. Alibi ſimpl'r dẽ Ludouico Frãcorũ Regi, in c. iuã.
2 de ord. cog Miraẽ [a] tñ And. Sic. in d. c. nouit, q ſimpl'r Illuſtris dicaẽ Rex Frãcorũ, & ĩuehiẽ ꝯ multos paruos Domicellos, vt vtãt verbis eis, q volũt Illuſtriſſimi appellari. Sed pt rñderi, q Rex Frãciæ appellaẽ illuſtris à ſummo Pontifice, q eſt maior eo, nõ ſic eſſet ddm ab alijs inferioribus. arg. c. antiqua. de pri
2 nil. & in c. volẽtes. de off leg. † Et alibi tñ ẽt à ſummo Põtifice
3 appellaẽ excellẽtiſſimus. x j q. 3. c. excellẽtiſſimus. † Et merito, qa eſt ſup oẽs Reges, vt Bal. dicit ĩ c. j. §. fi. de ꝓh. feu alie. p Fri.
b Primo no. iſtũ modũ loquẽdi, nouit, q nihil ignorat. [b] Ad idẽ tex. in c. nouit. de offi dele. ĩ c. nouit. de app. ĩ c. j. ne ſede vac. cũ
4 ſi. vt ibi in gl. † Et verba iſta referunẽ ad Deum, q oĩa ſcire dẽ. c.
5 fundamẽta. §. ꝓinde. de ele. in 6. Et ipſe eſt ſecretorum cogni-
6 tor, & iudex. 3 2. di. c. erubeſcãt. in fi. † Et ſolus ipſe corda homi
7 nũ nouit. 2. q. v. conſuluiſti. † & oĩa nuda, & aperta ſunt oculis eius. 2 q. 1. c. Deus oĩpotẽs. in prin. & 2. q. 5. c. præsbyter. el 1. & oo. Ang in cõſi. 92. vtiſs. col. 5. & in cõſi. 160. ꝑ deciſione. col. fi. & in cõſi. 235. ex quo. col. j. & in cõſi. 271. primus punctus. col. a. & in cõſi. 273. non eſt dubiũ. col. 2. facit glo in l. 2. §. 1. de ori.
8 int. † Et ideo ſolius Dei eſt futura præſcire. 26. q. 5. ca. j. Sed alij
9 etiam dæmones, vere neſciũt †, niſi ex quibuſdam præſumptio
10 nibus, & coniecturis, vt per glo. in ca. ſciendum, 26. q. 4. † Et ꝓpter hoc, prohibite ſunt ſortes, & diuinationes futurorum. d. c. j. 26. q. 5. & no. Old. io conſi. ccx. regularis. in prin. Frid. in cõſi. 284. domine reuerende Ioann. de Anan. io rubric. de ſorti-
11 legijs. Et iſta rõne ẽt aſtrologia [c] prohibetur, vt no. 26. q. 2. §. his
c itaq; & ea. cã. q. 4. in c. igitur. & late tradũt Io. And. d. Ant. Abb. & Io. de Ana. in ca. 2. de ſortileg. & facit tex. in l. item apud La-
12 beonẽ. §. ſi qs aſtrologus. de iniur. ¶ † Secundo not. q Papa ꝓteſtatur, nolle turbare iuriſdictionẽ tẽporalem Regis Francorum. & idem eſt reſpectu Imperatoris, qa diſtinctæ ſunt poteſtates, & vnus de iuriſdictione alterius ſe non intromittit. 96. di. c. cũ ad verũ. c. ſi Imperator. & in c. cãm, q̃ el 2. qui fil. ſint le
13 gi. not. Bal. in l. j. in prin. col. 2. de conſti. prin. † Alter tamen alterum iuuare tenetur, vt Abb. hic dicit, allegando. Inn. io c. licèt ex ſuſcepto. infra ti. j. & idẽ Abb. in c. j. col. fi. de off. ord. qđ dictum ſane intellr, qñ qs à ſeipſo facere nõ poteſt. nam tunc in ſubſidiũ ad alterũ recurriẽ. c. a. de cle. exc. mi. ĩ fi. & no. Old. ĩ cõſ. 89. eps inuocat. circa fi. vbi alle. c. a. de maledi. & idẽ Bal. in l. 2. io fi. C. de his, qui latro. deſe. Pe. de Anch. io regula, ca quæ

ADDITIONES.

a Miratur. [struck-through text]
b S. Ald. Ignorat. Idem Dec. in c. nouit. in j. no. de app.
c Aſtrologia. Scilicet diuinatrix, quam iudicatiuam vocant, merito damnata.

quæ col 47. ver. x. ꝗro. de reg. iur. in 6. Pau. de Ca. in cõſil. 39. viſis actis. co. pe. & Ant. de Bu. poſt Hoſt. in c. cum non ab hoĩe. & ibi dictum ſuit. ĩ eo. ¶ Tertio no. formam ꝓcedẽdi in iſta denunciatione Euangelica, in qua plura requiruntur, vt Abb. hic ꝓſequitur, ex quibus duo inferuntur, in ꝗbus inſtandum erit. Primo. ꝙ cũ requiratur, ꝙ ſr̃ ſuus, id eſt, Chr̃ianus peccet in te, nõ põt Infidelis denũciari. Sc̃do. ꝙ niſi ꝓbetur, ꝙ forma denũ-
14 ciationis ſeruata ſit, non habebit locum denũciatio. ¶ †Circa
a primum Ab. tenet, ꝙ ẽt infidelis [a] denũciari poſſit, ſi peccaue-
15 rit ↄ̃ legem naturæ, vel ↄ̃ſuã legẽ, ĩ moralibus: †ꝗa in eos tali caſu Papa hẽt iuriſdõnẽ, vt no. Inn. ĩ c. qđ ſup his. d voto. & Mod. ſequunť allegando ea, ꝗ Io. And. dicit in d. c. qđ ſuper his. co. 3. Sed ↄ̃ Abb. tenet And. Sic. ꝑ iſtũ text. ibi, lucratus eris frẽm tuũ. Nã iſtud lucrum non cadit in infideli. & ꝗa ſi denũciatus non velit corrigi, tũc hr̃ tanq̃ ethnicus, & publicanus. Sed infidelis ẽt ante denũciationẽ talis vr̃: ergo ad infidelẽ verba nõ adaptãtur. & ꝑ ↄ̃ñs nec diſpõ, l. hos accuſare. §. oĩbus. de accu. c. indẽnitatibus, §. pe. de ele. ĩ 6. Sed ad iſta vr̃ poſſe r̃ndeti, ꝙ licẽt verba nõ ↄ̃ueniãt, tñ diſpõ quatenus põt verificari, vr̃ hr̃e locũ in infideli. ad hoc bñ facit gl. not. in cle. j. in verbo, cẽſura. de vſuris.
16 ¶ †Finaliter magis placet opi. ↄ̃ Abb. ↄ̃ſiderato fine correctionis, q eſt ad ſalutẽ aĩæ. & iſte finis nullo modo in infidelibus ↄ̃ſiderari põt, alio reſpũ bñ pñt puniri, ꝓut allegať ꝑ Ab. & Mod. loquunť. ¶ Quo ad ſm̃ de forma facit tex. in c. j. in c. vt circa, de elec. in 6. in cle. cãm. de ele. cũ ſim. vt dicit Ant. de Bu. hic. Facit gl in c. venerabilib. in fi de ſen. exc. in 6. & qđ no. Bart. ĩ l. nõ ſolu. §. ſed vt ꝓbari. đ ope. no. nũ. cũ ſi. vt tradũt And. Sic. & Mod. hic & facit dictũ Io. An. de qualitate reqſita in ſtatuto, vel le-
17 ge. ꝗ dẽt verificari, †vt ipſe dicit in c. j. ꝑ illũ tex. de hom. in 6. & no. Bar. in l. j. §. j. ne ꝗd in flu. pub. cũ ſi. vt dixi in c. in pñtia. ĩ 12.
b no. de ꝓba. Et ad hoc facit, ꝗa forma in dubio vr̃ ſubſtãtialis, [b]
18 †vt no. Bal. in l. cõparationes. in 3. opp. C. de fi. inſtr. Sufficit tñ,
19 ꝙ pſumptiue ꝓbeť. †Vnde ſi actua debitã formã hr̃e repiť habi
20 litas pſonæ pſumiť, vt no. Abb. in c. in pñtia. de ꝓb. cũ ſi. †vt dixi ibi in 2. no. Et maxime hoc hr̃et locũ, vbi nõ tractať de magno pjudicio, puta ꝙ qs audiať ꝓ ſuo intereſſe, ꝗa tũc ſufficit, ꝙ
21 actus ꝓbeť ſimpliciter, vt no. Inn. in c. veniẽs. el 2. de teſt. †vbi ingt, ꝙ ad hoc. vt tertius admittať ꝓ ſuo intereſſe, ſufficit ꝓducere electionẽ qualr̃cũq; factã, nec reqriť, ꝙ ꝓbeť ꝙ legitima
22 ſit. Et hoc dictũ ꝓ no. ſequunť ibi Car. & Mod. in v. col. Sic †vbi forma reqſita, eſſet modici momẽti, omiſſa nõ vitiaret, l. j. §. fi. vbi Bar. de ven. inſpi. declarãdo, vt dixi in c. de app. ĩ tit. de app.
23 ¶ †Quarto no. ꝙ excõicatus hr̃ ſicut infidelis. Eſt tñ dr̃ia, ꝗa cũ infideli loq licet, nõ c ↄ̃ excõicato, vt Abb hic dicit, ꝑ text. xj. q.
24 3. in c. ad mẽſam. Et plus ꝓbat ille tex. †ꝙ licitũ ſit comedere cũ infidelibus. Et idẽ ꝓbať in c. ĩfideles. 23. q. 1. Et ſm̃ gl. ibi, in d. c. ĩ
25 fideles. †hoc uerũ ẽ ĩ paganis, ſec⁹ ẽ ĩ Iudæis, cũ qb⁹ ñ licet comedere, 28. q. j. c. nullus, c. oẽs. & ibi gl. ꝗ đt, ꝙ licitũ ẽ loq cũ Iudæis & nõ comedere, ꝗa maior ↄ̃uerſatio eſt in cibo. Et hodie ẽt cũ
26 paganis †nõ licẽt comedere, ſm̃ gl. in d. c. oẽs, & in d. c. ad menſam & in c ꝗ ſit. de Iudæ. & idẽ tenet Spec. in titu. de Iud. in fi. di-
27 cens, †ꝙ hodie ita abſtinẽdũ ẽ à cõione paganorũ, ſicut iudæorũ. & ſeqť Io. de Ana. in d. c. ꝗ ſit. Et ẽt maior vr̃ ꝓhibitio cũ ſa-
28 racenis. †quia ipſi non pñt hr̃e meſquitas, id eſt eccleſias ſuas inter Chriſtianos in honorem Machometi. cle. j. de Iudæis. &
29 tñ Iudæi †nõ prohibenť hr̃e ſuas ſynagogas, c. cõſuluit. de iudi.
30 & facit tex. in c. ita quorundam. de Iudæis. ¶ †Quinto not. ꝙ ille, qui ſuperiorẽ non recognoſcit, non põt coram Papa con-
31 ueniri. de quo videbimus in gl. in verbo, iudicare. ¶ †Sexto no., ꝙ deſcendens a deſcendẽtibus alicuius, dr̃ de genere eius deſcẽ-
32 diſſe. ¶ Et ad hoc facit, †ꝗa appellatione deſcendentiũ veniũt oẽs ĩ infinitum, §. j. in Auc. de here. ab inteſt. veni. l. fi. C. de ſuis, & legi. l. cognoſcere. §. fi. de ver. ſig. & no. la. de Bel. in Auc. de re ſti. fidei. in fi. Ale. conſi. 56. cõſideratis. col. j. li. 2. & in ↄ̃ſi. 13. ↄ̃ſideratis. col. j. lib. ij. & in conſi. 18. attentis. in fi. lib. 5. cum ſi. & ꝗa ſecundum Hoſt. Rex Franciæ, de quo tex. loquitur, erat de de-
33 ſcendẽtibus Caroli, reſpectu matris. Colligitur ergo, †ꝙ deſcendentes ab aliquo per lineam fœmininam dicuntur eſſe de gñe
34 eius, vt no. Ant. de Bu. hic, in ver. non igitur. in 4. not. ¶ †Sed in ↄ̃rium facit text. in l. j. in fi. de iure immu. vbi priuilegiũ datum generi, & poſteris alicuius, non cõprehendit natos ex fœminis,
35 ad idem tex. in c. vbicunq;. in fi. de pœ. in 6. vbi †damnatus cum poſteris vſq; in tertiam generationem, non includit natos ex fœmina, ut no Bar. in l. quia tale. ff. ſolu. mat. & late Andr. Sic. in
36 conſi. 57. in 2. li. Et ad hoc facit, †quia generatio ſolũ cõſiderať ex perſona viri agentis, vt per Frid. conſil. 301. magiſter. & Ab. refert in c fraternitati. de eo, qui cog. conſan. vxo. ſuæ. Nõ tñ recedendũ eſt ab eo, qđ ſupradictũ eſt, ſm̃ Ant. de Bu. videlicet ꝙ
c deſcẽdẽtes ẽt ꝑ lineã fœmininã, dñr eſſe de genere [c] illius, a quo originem ducũt. & ita ↄ̃cludit Pau. de Ca. in l. j. C. de ↄ̃di. inſer. col. j. & dicit ſe ꝓ iſta pte ↄ̃ſuluiſſe. & ꝙ eſt ipſa veritas. & ſic ẽt reperiť ↄ̃ſuluiſſe idẽ Pau. de Ca. in cõſi. 313. ſ. dictus dñs cõſultor. in no. & idẽ Io. de Imo. in ↄ̃ſi. lxij. poſt exhibitũ conſilium. Maria. ↄ̃ſil. xxv d. Fran col. i. & do. Pe. Philip. Cor. in ↄ̃ſil. ccxxiij. in hac cõſultatione. li. 4. vbi inducit tex. in c. 1. de ſchiſma. Non obſ. iura allegata in ↄ̃rium, ꝗa text. in d. l. i. de iu. immu. ꝓcedit ſpãr in priuilegio immunitatis, qđ rempub. offendit, vt not. Pau. de Ca. in l. quia tale. ff ſolu. ma. & idẽ Pau. de Caſ. ad illum tex. aliter reſpondet in d. l. i. C. de condi. inſer. & ibi ſimiliter dicit, ꝙ tex. in d. c. vbicunque, habet locum in pœnis. & iſta notãda ſunt ad ea, quæ ponunt Bal. & Mod. in l. ii. C. de iure emphy.
37 Et ad prædicta duo notanda ſunt. † Primum eſt, ꝙ nobilitas ex parte matris non conſideratur, vt no. Bal. in l. fi. C. de ſer. fug. &
38 Pe. de Ancha. in conſi. 309. viſis diligenter in iuribus. †adeo, ꝙ ↄ̃ſuetudo, vel ſtatutum in ↄ̃rium non valet, vt no. Bar. l. exẽplo. per illũ text. C. de decur. lib. 2. & Mod. hic ſequuntur. Sed hoc ultimum dictum vr̃ dubitabile, quia immo ur̃ ualere ſtatu-
d tum [d] in ↄ̃rium, quia nobilitas ex toto induci põt per ſtatu-
39 tum, †ut no. Bar. in l. i. car. fi. uer. 3. ex prædictis, & in verſic. 4. infertur. C. de digni. lib. xij. & ſequiť Pau. de Ca. in ↄ̃ſi. cxxvj. dubitatur primo, in 4. dubio, in nouis. ergo a fortiori vr̃, ꝙ nobilitas ex parte matris a ſtatuto fomentum recipere poſſit, vt attẽdatur. Nõ obſt. text. in d. l. exemplo. ꝗa ur̃ procedere in illo caſu ſpãli, in quo lex vltra procedit ita diſponẽdo: aliàs ſecus vr̃, ꝗa illud eſt de iure poſitiuo, & ſtatutũ in ↄ̃rium ualet. l. oẽs populi.
40 de iuſt. & iu. §. fin. Inſti. de iu. natu. ¶ †Sc̃do notandũ eſt, ꝙ priuilegium datum alicui, & deſcẽdentibus ſuis, maſculis, & fœminis, non hẽt locũ in fœmina nupta, ut not. Bart. in l. quoties. de
e priuile. ſcho. li. 2. Mod. [e] tñ hic tenẽt ↄ̃rium allegãtes Maria. ita cõſuluiſſe in ↄ̃ſi. incip. do. B. Rouerella. ꝑ ea, quæ no. Bar. in l. fi. §. idẽ reſcripſerunt. in uer. ulterius quæro. ff. ad munici. ubi con-
41 cludit, ꝙ mulier nupta retinet omnia priuilegia, †& oẽs prærogatiuas, ex ꝗbus nõ diſtrahitur a ſeruitio mariti. & ita no. Bald. in l. cum quædam. de iur. om. iudi. Ale. in conſi. xx. viſo proceſſu. col. fi. in fi. lib. ii. Et addatis, ꝙ illud dictum Bart. in l. quoties. etiam reprobat Ale. in d. l. cum quædam, §. fi. de iur. om. iud. & Pe. Philip. de Cor. in conſ. cclxxij. in fi. circa qđ eſt primo uiden-
42 dum. in 4. lib. ¶ †Septimo no ꝙ in correctione peccati non hr̃
43 diſtinctio perſonarũ. †Fit tñ dr̃a in modo corrigẽdi, & in qualitate pœnæ, quia nobilibus minor pœna imponitur. xx iiij. q. 5. c. qui ↄ̃ pacem. & ita Abb. hic. ad primum dictum facit regula,
44 in iudiciis, de reg. iur. in 6. debet †enim iudex eſſe medius, non deueniens a dextris, neque a ſiniſtris, ut per glo. in l. ubi adhuc. C. de ſal. Et ita r̃a ꝓcedit reſpectu partium, ſecus eſt in teſtibus ut per gl. in cle. i. in uerbo, iuri, de teſtib. Item regula habet locum in his, quæ ſunt de iuſtitia. ſecus ſi ſint de gratia, ut not. Bar. in l. i. in prin. de poſtulan. Et iſta r̃a declaratur no. ut Ab. tradit in c. de multa. co. 3. de præben. Et ſubiicit Ab. ꝙ in qualitate pœnæ dẽt eſſe dr̃a, ꝗa aliter cum nobilibus agendũ eſt. Et ſic colligitur, ꝙ ẽt ubi agitur de pœna, nobilitas cõſideratur. & idẽ
45 Abb. dicit in c. j. ĩ ult. no. de maledi. † Et iſto reſpectu plebei diuites æquiparãtur nobilibus, vt not. Bart. in l. capitalium, §. ſer-
46 ui. ff. de pœ. ¶ †Octauo no. ꝙ pax eſt uinculum charitatis, & ꝑ hoc eccleſia ſe intromittit, ut Abb. hic Nam ꝓ bono pacis receditur a r̃a iuris cõis, c. ii. de dẽſpon. impub. cũ ſi. ut per Ro. in l. ſi uero, §. de uiro. in 6. fal. ff. ſo. ma. & in cõſi. 332. quo ad primũ. in ultimo dubio & facit tex. ĩ c. niſi eſſent. de præben. in c. ſicut. de elec. & in 3. q. 6. in c. hæc quippe. cũ ſi. ut late hr̃ in quodam
f tractatu de regibus, [f] q. 41. ¶ †Nono no. ꝙ Papa cognoſcit de pa-
47 ce rupta. & rõne peccati ad pacẽ obſeruãdam compellere põt, ut Abb. hic dicit. Et notãdũ eſt, ꝙ nõ ſolum rõne peccati ꝑ uiã denũciationis Papa inter laicos cognoſcit de pace rupta, ꝓut tex. hic loquiť: ſed etiã immediate per viam querele Papa cognoſcere põt, ut no. Abb. per illũ tex. in c. ſicut. el 3. in 2. not. de iureiu. Et non ſolũ pacem ruptam Papa cõſeruare põt, ut hic, ſed etiã ad illã principaliter faciendã ptes põt cogere, ſaltẽ in beneficialibus. c. cum inter R. ubi Abb. in primo not. de elect. Et etiam epiſcopus quandoque poteſt, ca. placuit. 96. diſtinct. &

ADDITIONES.

a Infidelis. Opinionem Abb. ſequitur Ale. hic, qñ denũciatio non fit ad nudam ceſſationem peccati, ſed quando fit, vt in conſequentiam, denuncians conſequatur, quod ſuum eſt.

b S. Ald. Subſtantialis. Idem in conſi. x. viſo. col. j. circa med. in conſi. 11. quoniã iudicantium. col. 6. & alibi ſæpe.

c Gñe. Idem appellatione ꝓlis ſecus in ſubſtitutione facta illorum de domo, & progenie Philip. Corne. conſi. 55 li. 3 cõſi. 26. conſi. 41. lib 4. Ale. conſil. 223. li. 6 vel ubi apparet diſponentem ſenſiſſe de his, per quos conſeruatur dignitas generis, & domus. Lud. Gozadi conſi. 45. & pulchre Steph. Bertran. conſil. 154. ex themate. in 7. quæſito. li. 3.

d Statutum. Philip. Deci. l. fœminæ, num. 74. de reg. iur. Bon. de Curti. in trac. de nobilita. particu. 4. nu. 25. Roch. Curt. in repe. c. fi. de conſuet. Andr. Tiraq. tracta. de nobilita. c. 18. nu. 23. cum ſeq.

e Mod. Silicet Fely. hic arguendo, ſed deciſiue in c. ſuper eo. 2. de teſti. Ale. cõſil. 125. nu. 10. lib. 7. And. Tiraq. de legi. connubia. gl. j. in fi.

f Regibus. Scilicet de excel. & poteſtate regia, edito per Ant. Corſ. in tomo tracta. vbi plus verborum, quam rerum.

48 & de his late Mod.in rub.de treuga & pace. ¶ † Vltimo no. ꝙ treuga pōt pax appellari, vt Abb. hic deducit. facit tex. in c.illi, q. 24. q. 3. & in c.j. de treuga & pace. & in l.conuentionū. cū gl. fin. ff. de pac. Et hoc verū est largo modo, & qñq; ſm ſubiectā materiam: ſecus eſt proprie loquēdo. vt no. Pau. de Caſt. in d. l. 49 ꝯuētionū. † quia treuga a pace diſtinguitur, vt colligiť in rub. 50 de treuga & pace. † Eſt enim pax perpetua, quæ finem diſcor- 51 diæ imponit, † treuga vero eſt ſecuritas data rebus, & perſonis ad tp̄s, nondū finita diſcordia, vt per Goffr. & Hoſti. in ſumma de treuga & pace. in prin. & per gl. in c. ſignificanit. de Iudæis. 52 & notat Cald. in conſi. 37. mandauit teſtator. in titu. de teſta. † Et finito tp̄e treugę, ſine alia diffidatione bellum exerceri pōt, vt no. Bal. in c. volentes. de offi. dele. in ver. & eſt arg. in l. ſi vnus. §. ſi cum reo. ff. de pac. & idē Bal. in titu. de pace Conſtan. in ver- 53 bo, vaſalli. in fi. † Et ideo diſpoſitio facta de pace, non hēt locū in treuga, vt dicit Pau. de Ca. in d. l. ꝯuētionum. Angel. in l. j. ff. de pac. facit tex. in c. ſignificanit. de Iudęis. & qđ no. Pet. de Anch. conſi. 87 præmiſſa facti ſerie. Cald. in d. conſi. 37. & Bald. in d. verbo, vaſalli. in prin. & Ro. in ſing. 297. ſicut non accedens. & de his no. And. Sic. in c. j. de ferijs. & Moder. in d. c. ſignifica- 54 nit. ¶ † Glo. 2. antiquam quæſtionē proſequitur, an Imperator hēat imperium a ſummo Pontifice Et primo habemus rōnes gl. perſcrutari. deinde, ea q̄ Abb. dicit. Nam primo gl. arguit, ꝙ non. per iſtum tex. cum ſi. quia vtraq; ptās eſt a Deo, & ex vno, & eodē principio prouenit, vt dr̄ ī Auc. quomodo ep̄os opor. in prin. & ad idē tex. in l. 2. in prin. ibi, imperium, qđ nobis a cęleſti maieſtate traditum eſt. C. de veteri iure enucleando. Ab. rñdet, ꝙ ptās Imperatoris nō eſt a Deo immediate, ſed a Papa. 55 Et ita p̄dicta iura Intelligunť. † Et ad hoc facit, quia oīs ptās dr̄ eſſe a Deo mediate, vel immediate. 23. q. j c. qđ culpatur. Et iſtā rñſionē ēt tradit Alb. in l. bñ a Zenone. col. 9. C. de quadri. pręſcrip. vbi exemplum ponit de peculio ſerui vicarij, qđ eſt a domino mediante ordinario ſeruo. & idē dicit Aug. de Ancona tracta. de ptāte Papæ. quē refert, & ſequiť Archiep̄s Floren. in 3. parte ſummę titu. 21. ca. 3. §. 7. Sed iſta rñſio non ſatisfacit, quia cum vtraq; ptās ab eodem proueniat prin. ut dictū eſt, in- 56 telligitur ꝙ vtraq; pariter a Deo immediate procedat, qa † vna determinatio reſpiciens duo determinabilia, ęqualiter vr̄ determinare. l. quis. C. de impu. & alijs ſub. l. iā hoc iure. §. fi. ff. de vul. & pu. & bonus tex. in l. fi. vbi Bar. C. de ſen. Et eſt difficile rñ- 57 dere ad illū tex. niſi dicamus † ꝙ nō ſit credēdū Imperatori, q loquiť ibi in fauorē eius, vt Old. dicit ꝯſi. 69. conſueuit dubitari. col. 3. aliter etiā rñdet And. Sic. hic car. 8. col. 2. Alb. in l. j. col. v. C. de ſumma Trinita. ¶ Scđo gl. cōcludit ꝓ alia parte, videlicet ꝙ immo imperiū ab eccłia ꝓcedat, cū Papa maior ſit Imperatore, per iura, quæ adducit. Sed rñderi pōt, ꝙ maioritas Papæ eſt reſpū ſpūaliū, & ita allegata in gl. loquunť. Et p hoc nō inferť, ꝙ imperator Papæ ſubijciatur in tp̄alibus, qa eſt maiori- 58 tas diuerſę ſpeciei. † Et reſpectu ſpūalium Imperator etiā ep̄o ſubijcitur. c. duo ſunt. 95. diſ. & in c. oēs. de maio. & obe. imo ſacerdoti, in c. oīs vtriuſq; ſexus. de pę. & remiſ. ¶ Tertio gl. allegat tex. in c. j. 22. diſ. vbi dr̄, ꝙ Deus Petro iura terreni ſimul & a cęleſtis imperij commiſit. [a] rñdetur, ꝙ intelľr reſpū ſpiritualiū, iuxta illud dictum, Quodcunq; ligaueris ſuper terrā, ligatum erit & in cœlis. 24. q. 1. quodcunq;. ¶ Quarto pro opi. glo. ſunt 59 rōnes, quæ colligūtur ex dictis Abb. videlicet, † qa Papa imperium transfert, & imperatorē deponit, ca. venerabilē, de elect. 60 15. q. 6. c. alius. † Et qa Papæ Imperator præſtat iuramētū fidelitatis. 63. diſ. c. tibi dño. ¶ Sed ad iſta rñderi pōt dupliciter. Primo, ꝙ prædicta iura emanarunt a ſummo Pontifice, cui in cā 61 propria non vr̄ credēdum, † vt ſupradictum eſt de Imperatore, vt per Old. in cōſi. 69. ſ. allegato. Sed rñdetur, ꝙ licēt Papa hēat ptātē, non per hoc infertur, ꝙ imperiū a Papa ꝓceſſerit, ita ꝙ 62 Papæ ſubijciať, vt ī ſiñ no. Bar. in l. non dubito. ff. de iu. fiſ. † De terris recōmēdatis, q̄ mittunt brauiū alicui principi, ꝙ p hoc ō dñr ſubditæ, ſed liberę: qa p ſubiectionē fcām in qbuſdā caſibus, in alijs caſtrū remanet liberum, vt no. Bart. in cōſil. 69. cōe Spoleti. Et de brauio no. Car. in cle. 2. ver. ſane. col. fi. de elec. & facit. qđ no. Bart. in l. 1. C. de exc. mu. lib. x. ¶ Vltimo ꝓ opinione gl. inſtat late And. Sicu. hic, & præſertim alleg. duo iura, videlicet tex. in proę. 6. ibi, totius ordinis præcipuū obtinere voluit magiſtratum. & in c. Conſtantinus. 96. di. ibi, imperio Romanæ eccleſiæ ſubiacenti. Sed rñderi pōt, vt dictū eſt, ꝙ nō ſit credendū papæ in cā propria, vel ꝙ illa iura in ſpūalibus intelliguntur. Et ſm ſupradicta rñderi pōt ad alia, q̄ adduci pñt, & articulus eſt diſputabilis. Sed facta reperitur conſtitutio Bonifacij Octaui, vt Abb. hic refert, q̄ hr̄ in extrauagāti, vnā ſanctā. in ti. de maio. & obe. q̄ gloſſata reperitur per Io. Mo. ¶ Sed addatis, ꝙ Ludouicus imperator ꝯriā fecit conſtitutionē, decla- 63 rando, ꝙ quicūq; voluerit dicere imperiū eſſe a † Papa, priuatus ſit oībus priuilegijs cōceſſis ab Imperatore, & reus ſit criminis lęſę maieſtatis, quā ad literā ponit Alb. ī l. bñ a Zenone. co. 7. C. de quadr. præſcrip. & ibi late ſcribit de iſto articulo. & idē Albe. in l. j. C. de ſumma Trinit. & per Gul. Ochan. in tract. de poteſta. ſummi Pontificis. Et iſta addenda ſunt ad ea, quæ allegāt Mod. hic & in c. ſolitę. co. fi. de maio. & obe. ¶ Et reiecta opi. Abb. q̄ cōis eſt Canoniſtarum, vt Abb. dicit in c. ſi duobus. de appella. videlicet, ꝙ Papa habeat iuriſdictionem, ēt in tp̄alibus ſaltē in habitu. Mod. hic inferunt. ꝙ reſpectu tp̄alium. Imperator ſit maior ſummo Pontifice, quia maior dicitur illa iuriſdictio, quæ eſt in exercitio, & in actu q̄ illa, quæ ſit in habitu, & potentia. c. paſtoralis, §. fin. de reſcrip. Sed rñderi pōt illud eſſe verū, qñ ille qui in actu hēt iuriſdictionem, non recognoſcit illū, qui hēt illā in habitu. prout loquiť text. in di c. paſtoralis. Secus vr̄ in caſu iſto, in quo Imperator exercitium habuit ab eccleſia, & illā recognoſcit. ¶ Eſt tñ notādum, ꝙ dato ꝙ eccleſia exercitium commiſerit imperatori in tp̄alibus, hoc fecit ex neceſſitate, & nō poſſet Papa huiuſmodi commiſſionē reuocare, vnde in iſto caſu nō habet locū regula l. iudicium ſoluitur. ff. de iudi. vt no. Ant. de Bu. hic dicit in prin. 2. no. Et talis, habitus iuriſdictionis tp̄alis, qui in ſummo Pontifice conſideratur, non facit, ꝙ Papa dicať ſuperior Imperatore, ita ꝙ de Imperatore ad Papam appelleť, ut Car. hic dicit, in 4. co. ver. pręſuppoſito aūt. vbi allegat glo. in c. qm̄. x. diſt. quæ dicit, ꝙ a ſnīa Imperatoris nō pōt appellari ad Papam. de quo ſ. videbimus. Et ad hoc facit, quia exercitium iuriſdictionis temporalis vr̄ omnino ꝓhibitū regulariter ſummo Pontifici, vt hic, & in c. cum ad verū. 96. di. cum ſi. Et ex his vr̄, quòd ſi cōuentus corā Papa dicat illum non hr̄e iuriſdictionē, bene dicat quia dū cōuen. ſ agiť de exercitio iuriſdictionis quod Papa non hēt, licēt Mod. hic aliter dicit allegādo Io. Milis in verbo, Papa. colū. 4. 64 ver. Papa nō ſolū. ¶ † In gl. in verbo, iudicare. Abb. primo cōcludit, ꝙ ꝯ illū, q ſupiorē nō recognoſcit, ad Papā recurrať, qa nō 65 dēt qs eſſe acephalus. 93. diſt. c. nulla. † Et iſta rōne exempti ab Imperatore Papæ ſubijciuntur, vt no. Card. in clem. paſtoralis. uer. & illud. in 2. opp. de re iud. & idē Car ī cle. præſenti, in 6. q. de cenſi. cum ſi. ut tradūt Mod. hic, & de hoc eſt dictum Hoſt. ī c. cum Io. de fide. inſtr. † ubi uoluit, ꝙ a laico qui ſuperiorē non 66 recognoſcit, appellari poſſit ad Papam, & ſequiť Abb. ibi. col. 4. & in c. expoſita. col. 1. de arbi. Sed tñ aduertendū eſt, ꝙ p̄di- 67 cta concluſio nō uř uera rłariter, † qa ab Imperatore non appellatur ad Papam, ut per gl. x. di. in c. qm̄. & no. Card. hic. Nec ob. ꝙ aliud ſit in ipſo Imperatore, & aliud ſit in alijs, qui ſupio- 68 rem non recognoſcūt, ut dicūt Mod. hic: † qa nō uř uerū, cum de illis idem, qđ de Imperatore, iudiceť. ut not. Bart. in l. j. C. ne quis in ſua cā, & in l. j. § de qua re. ff. de poſtu. in l. infamem. de pub. iud. in l. hoſtes. ff. de capt. cū ſi. Et iō ab iſtis oībus abſolute nō appellatur, ut tradit Peruſinus in rub. de appel. Et ꝓ iſta cōcluſione uř tex. hic, ubi Papa proteſtatur, ꝙ nō uelit turbare iuriſdictionē Regis Frāciæ. Nec ob. ꝙ loquať in cā feudi, quæ de ſui natura eximiť ab alijs ordinarijs ut dicūt Moder. hic, quia tex. in prin. gñaliter loquiť de iuriſdōne Regis Francorū. ergo gñaliter locū hēt cōſiderato princ. l. regula. §. & licēt. ff. de iur. & fac. ign. Præterea dato, ꝙ loquať in feudo, quantū ad ꝓpoſitum, eſt eadem rō in cauſa feudi, quæ in alijs, ut pp defectū ſuperioris dēat recurri ad Papā. Et rō tp̄alitatis, q̄ allegať ī feudo ꝓcedit, qñ ſuperior, & ꝓprius iudex reperitur, ſecus ubi ſupior non reperitur, ut dixi. & ideo melius loquitur Abb. in not ubi tenet, ꝙ ille qui ſuperiorē nō recognoſcit. non poſſit conueniri coram Papa, per iſtum tex. Ad idem facit tex. in c. ſi duob. § fi. de app. in c. cām, quæ. el 2. qui fi. ſint legi. Allegata in ꝯrium locū habent in quibuſdā caſibus ſpecialib. uidelicet in cauſis arduis, uel ubi notoria eſſet iniuſtitia, ut dixi poſt Abb. in d. 69 c. ſi duob. ubi uidendum eſt. ¶ † Scđo principaliter Abb. inſtat an ille, qui obtinuit ſnīam, q̄ ex negligentia partis in rem tranſiuit iudicatam, ratione iniquitatis ſnīæ, & peccati, denūciari poſſit, non ob. exceptione rei iudic. Et cōcludit conſiderando 70 tres caſus. † Primus eſt, qñ iniquitas ſnīæ ꝓbatur per cōfeſſio- b nem eius, qui obtinuit, & tali caſu denūciatio fieri pōt, [b] ex eo 71 qđ no. Inn. in c. quia pleriq; de immu. ecc. † ubi uoluit, ꝙ ſi uictor ſnīam, q̄ trāſiuit in rē iud. cōfiteť iniq̄ eē, illa retractari poſſit. & hoc ſingulari dicto ſeqť Ant. de Bu. in c. is, q fidē. co. 2. de ſpōſa. Bal. in auc. ad hæc. co. 5. uer. itē dubitať. C. de uſu. cū ſi. ut tradūt Mod. hic, col. 5. & latius in c. qualř. el j. đ accuſ. car. 5. uer. 3. fallit. & Ale. in l. nemo pōt. de le. j. col. x. Et aduertēdū eſt, qa ſtāte tali cōfeſſione, nō ſolū p uiā denunciationis Euāgelicæ, ſed ēt in foro iudiciali poterit ſnīa retractari, ut no. Abb. in d. 72 c. qa pleriq;. co. 9. uer. 3. cōcluſio. ¶ † Scđus caſus eſt, qñ alř q̄ p c cōfeſſionē. iniuſtitia ſnīæ eēt notoria. [c] nā ēt tūc denūciari pt ut Abb. hic cōcludit, qa tali caſu ſnīa uř nulla, & citra appellationem

ADDITIONES.

a Sy. Al. Commuſ. Vide Hier. Cagno in rub. proęm. ff. col. x. nu. 56.

b S. Ald. Poteſt. Vide Dec. qui bene ponit. in c. quoniam contra, col. 17. de probatio.

c S. Ald. Notoria. Vide Dec. in c. quoniam contra. col. xix. de probat.

tionē reuocari pōt.ut no.Inn.in c.fraternitatis. de frigi.& ma
73 lefi.& Abb.ibi.co.3 Nā ubi notoria est iniustitia †sniā nō transit in rē iudi.ut no.Ant.de Bu.in c.Inā.in pe.no.de pœnis. facit tex.in c.inter cæteras.de re iudic.& in l.siue pars. ubi Ange.in prin.ff de inoff.testa.cū si.ut tradūt Mod.in d.c.inter cæteras. col pe.Et in istis duobus casibus res sine ꝯtrouersia ꝓcedit, qa directo,& iure ordinario sniā nō hēt locū.¶ Sed difficultas ē in tertio casu,in quo tñ Abb.idē tenet,& ꝯcludit ꝯ Bar.ꝙ si ꝓbari pōt,ēt ꝑ indicia,qa uictor peccat,& sic sniam esse iniquā,
a poterit tñ denūciari.Et opi.Bar.in d.tract.ad reprimē.[a] in uerbo,denunciationē.col v.uer.quid de tuto exceptione rei iudi. cōiter approbata uř. nā idē sequiř Bal.in aut.clericos. col j.C. de epi.& cle.& in auc.ad hęc.col.pe.de usu cū si.ut tradit And. Sic.hic.col.ix ubi ꝓ ista pte plura adducit. & adde, ꝙ hoc idē ipse Abb.sequiř cōsi lx.in cā, & qōne.lib.2.& Alex.idem tenet post alios quos ibi refert in consi.82.interrogatus.lib.v.Et ꝯsiderādo ea,q magis stringit,fundař ista opinio, qa exceptio rei iudicatę,ēt de iure canonico approbata uř,c.cū inter. de re iudi.c.fi.de excep.in 6.Mode.rñdēt hoc nō esse uerū, ubi agiř de peccato,put est tex.in d.c.fi.de excep.ī 6.Sed replicari pōt illud hře locū,qñ uitiū sniæ nō esset remissibile a partibus secus uř esse in casu isto, ubi pars non appellādo potuit sibi ꝑiudicare,
74 c.quo ad cōsultationē.de re iud.† Scđo facit,quia exceptio rei iudi.cū sit approbata de iure canonico,uř ēt habere locū in foro cōsciētię,quia canones nō permitterent eū peccato,27.q.
75 j.c.de uiduis.Mod. rñdent,hoc nō esse uerū, †qa aliud est in foro canonico cōtētioso,& aliud in foro pnīali, ut not.Anto.de Bu.in c.inquisitionis.de sen.excō.per illū tex. Sed replicari pōt illud ꝓcedere solū in casibus,in qbus expsse iura distinguūt forū ꝯsciētiæ ab alio,ut ī d.c.inqsitioni.ī c.tua nos, sm cōem in-
76 tellectū j.de spōsa.& c.quicūq;.17.q.4.† Aliàs regulariter illud qđ est pmissum de iure canonico,ēt uř hře locū ī foro ꝯscien-
77 tiæ,ut no.Petri.ī c.ꝯstitutus.đ app.& dictū fuit ī c.j.de ꝯsti.† Et rō ad ꝑdicta rñderi pōt melius,ꝙ iura disponētia de re iud.fundata sunt in ꝑsumptiōe,d.c.cū inter. de re iud.& nō hñt locū ī foro conscientiæ,q̄ nitiuř ueritate, ut no.Inn.in d.c.quia plerīq;.Abb.in c.is,qui fidem. de spon.cū si.ut dixi in c.j.de ꝯsti.
78 ¶ † Tertio facit, quia præscripta cum bona fide, pñt retineri salua ꝯscientia,licēt postmodū mala fides superueniat, ut not. Inn.in c.cura. de iure pa.& sequitur Bal.in auct.ad hæc. col.6. uer.sed ponamus. C.de usu.& in l.cum quis.colū.8.C.de iu.& fac.Igno.cum si. ut tradunt Mod in c.uigilanti.de pręscri.Ergo uř, ꝙ eodē modo retineri possint iudicata cū bona ꝯsciētia.si bona fide uictor obtinuit,& ita Andr.Sic.hic Mod.conanř rñdere,& minus bñ,ut ipsi ēt perpendunt.& ideo dñt cogitādū. Sed parum cogitando rñderi pōt,ꝙ inter pręscriptionē,& rem iudicatā rō diuersitatis manifesta uř,quia pręscriptio est iustus modus acquirēdi dñium, l.j.ff.de usuc.& iō si fuerit ꝑscriptio legitime completa,bona cōsciētia qs retinere pōt, quod ꝑscriptum est,quia legitime acquisiuit: non sic in re iudicata,quæ de sui natura non est ordinata ad acquisitionem, sed ad iustitiam,quæ tribuit unicuiq; quod suum est, & licēt producatur exceptio rei iudicatæ, per quam ī effectu quæri pōt dominiū, illud est pp præsumptionem, quæ insurgit, ꝙ ita uerum sit, & non ꝙ de sui nā titulus sniæ ordinatus sit ad acquisitionem. Et ad hoc facit, quia ille,qui præscripsit,licēt confiteař rē esse alterius, nō tñ cogitur illam restituere. secus ī eo, qui obtinuit sniam,ut supradictum fuit. Et ita euacuatis rōnibus, quæ principalř pro opi.Bar.inducūtur, opinio Abb. ꝯtra iustificari uř, quā Mod.late cōprobāt,& sequunř. & in effectu arguūt, qa sicut,qñ uictor iniquitatem sniæ ꝯfitetur,res iudicata retractař, ut s̄.dictum est in primo casu, ita uř si alio modo de ueritate ī ꝯtrium appareat. Sed rñdetur, ꝙ iste modus arguendi nō uř bonus,qa multa conceduntur,qñ aliquid ꝯstat per cōfessionem partis,& alię probationes non admittūtur, c.j.de cōfes.in 6.& c.cū lo.de fid.instr.& dixi j.in rub.de ꝓba. Et in terminis in qbus loquiř Inn.in d.c.qa pleriq;,uult esse spāle in cōfessione,& ꝯ rē iudicatā aliæ ꝓbōnes n admittunř. Scđo adducunt qđ no. Inn ꝑ illū tex.in c.2. de purg.uulg. ubi recediř a re iudicata pp ueritatē apparētē in ꝯtriū. Sed rñderi pōt,ꝙ ibi notorie ꝯstabat de ueritate in ꝯtriū,uñ locū hēt,qđ s̄.in scđo casu dictū fuit, &
79 ibi non trāsiuit snia in rem iudicatā, †qa lata fuit ex ꝓbationibus priuilegiatis,ut no in c.ꝓposuisti.de ꝓba. & sic patet,ꝙ articulus eēt disputabilis. Cōcludēdo,tota uis cōsistit,an sufficiēter ꝓbari possit đ peccato,ut hic dř.& si sufficiēter ꝓbari ꝑt uerior uř opinio Abb.qa iura loqunř de re iudi. ut ꝓ ueritate habeanř,cū fundata sint in ꝑsumptione. non hñt locū in foro cōscientiæ.in quo ueritas simplř attendiř, ut s̄.dictū est. Et in terminis,in quibus Abb.loquiř,nō uř ꝓbari sufficiēter, qñ alleganř indicia,ꝙ uictor peccet, & ipse dicit esse in bona ꝯsciētia qa nisi indicia eēnt uiolēta,tali casu ñ uř minus esse credēdu uictori,q̄ denuncianti, quia in foro aīæ asserenti crediř, ut no.in c.significasti.el 2.ubi gl.& Abb.in uerbo, credēdum.de homi. Hoc tñ nō est uerū simplř in isto casu, in quo agitur de interesse denūciātis,ut no.in d.c.significasti. & iō iudex arbitrari dēt an ꝑsumptiones,& indicia efficacia sint,ut sufficiēter di-
80 cātur ꝯstare de peccato, put in tex.hic reqriř. ¶ † In glo.in uer.
b ꝯsuetudinē. gl.ꝯcludit,ꝙ cōsuetudo.[b] & priuilegiū æqparenř,[c]
c ꝑ istū tex hic.Ad idē tex.in c.duo sunt,& ibi Abb.ī 3.no. de off.or.& no.Inn.in c.cū cōtingat,in fi.de fo.cōp.& ibi Ab.in 3.co. uer.uenio ad primū.cū si.ut tradūt Mod.in c.accedētes. de pręscr.& in d.c. cū cōtingat.Sed tñ aduertēdū est, qa cōclusio nō uř absolute ꝓbari hic,qa solū tex.uoluit limitare, qđ hic dř de feudo,ut nō hēat locū, qñ eēt cōsuetudo in ꝯtriū, uel priuilegium. Nā utraq; dispō priuilegij,& cōsuetudinis est potēs ad derogādū iurisdōni,quā hēt dñs feudi de iure cōi. Et isto respū æqparatio bñ ꝓcedit,sed ꝑ hoc absolute nō īfeiř, ꝙ ubi ualeret
81 priuilegiū,ibi ēt ualeret ꝯsuetudo,uel eꝯ. † Prędicta tñ ꝯtro salté locū hēt in ꝯsuetudine,q̄ tanto tpe obseruata sit,ꝙ eius initij memoria nō sit ī ꝯtriū,qa illa hēt uim priuilegij.c.sup qbusdā, §.ꝑterea.& gl.ibi in uerbo,nō extat.de uerb.sig.ad idē tex.in l. hoc iure.§.ductus aq̄.de aqua quot.& æsti.& no. Ale.in ꝯsil.6. uiso themate. col.j.li.j.& ꝯs.seq.& in ꝯs.5.si uera sunt,li.5 cū si.
82 † Et hoc intellř sm Abb.hic,data capacitate ꝑsonæ, aliàs secus,
83 qa potētius uř priuilegiū,ut no.Io.An.in c.1.de ꝑbē.in 6. † ubi inqt,ꝙ licēt laicus possit ex priuilegio bñficia ꝯferre.63.dis.c.
84 Adrianus.† tñ ꝑtextu alicui[*] ꝯsuetudinis,ad hoc habilitari nō pōt,& idē Abb.seqř in d.c.sup qbusdā. in c.de hoc,col.fi.de simo.Et licēt isto casu potētius sit priuilegiū,q̄ ꝯsuetudo. tñ in casibus,in qbus ꝯsuetudo ualet,potētior est ꝯsuetudo,q̄ priuilegium,quia facilius tollitur priuilegium. † quàm consuetu-
85 do,ut no.Innocen. in ca. accedētibus. de priuileg.de quo dixi in c.cū accessissent.colum fi.de ꝯsti. Et ad hoc facit,qa ꝯsuetudo innitiř iuri cōi.l.de qbus, ff.de leg. Et fortius est ius cōe, q̄ priuilegiū,l.eius militis.§.militia missus.de test.mil. Et ad hoc facit,qđ not.Cal.in l.in urbe.de sta.ho.ubi inqt, ꝙ qs ex forma statuti dř ꝓprie ciuis,licēt non sic esset in ciue ex priuil. ¶ Glo. in uerbo,qcunq;, dū loqř de lege correcta qñ allegari possit,dicendū est,ut dictū fuit in c.j.de ꝯstitutio. ¶ Et circa istā gl. Ab. late ꝑsequiř,qñ priuilegiū datū alicui reuocari possit, & ex di-
86 ctis eius principalř duæ ꝯclones colliguntur. † Prima est,ꝙ priui
d legium ꝯcessum non subdito non pōt reuocari,[d][*] ut uoluit
* Inn.hic,& seqř Lap.in alleg.c.in q ꝓposita col.fi.Rom.in ꝯsi. 352.ꝑ decis.col.j Abb.in ꝯsi.41.uidendū est. col.fi.in prin.li.1. cum si.ut tradunt Mod hic,& in c.j.col.2.de proba.& ulterius idem Ro.sequiř in ꝯsi.352.q̄riř primo.col.4.& Ale.in ꝯsil.101. li.4.& in cōsi.ulti eo.lib.col.8.& And.Sic.in ꝯsi.2.li.4.& in alijs locis j allegandis.Et rō istius ꝯclusionis uř, qa in non subditū statutum non pōt ualere, ut lex.c.2.de ꝯsti.in 6.unde tenet in effectu,ut ꝯtctus,ut Cardi.dicit in ꝯsil.147.uř ꝑdictam.col.fi.& Mod.hic sequūtur.& tradit Ro.in ꝯsi.351.supra allegato. ¶ Sed tñ rō ꝑdicta non uř uera,quia licēt nō possit ualere, ut lex,nō sequiř,ꝙ dēat ualere,ut ꝯtctus,nisi interueniāt ea, q̄ faciunt legem trāsire in ꝯtctum,& nihil repugnat quin ualere possit simpliciter,ut priuilegiū,cum etiam non subdito priuilegiū ꝯcedi possit,ut patet in terminis,quibus loquiř Inn.hic. Et ꝑdicta
87 ꝯclusio ampliatur,† ꝙ sicut nō pōt tolli statutū in præiudiciū non subditi, cuius quæsitum fuit,ita pariter in præiudicium eius dispensari non pōt,ut no.Do.in c.licēt canō. in princi.col. pe.uer.an aūt epš.de ele.in 6.& Mod sequuntur hic. Et ista æqparatio,q̄ fit de dispensatione ad reuocationē statuti, bñ ꝓcedit ubi agitur de ꝑiudicio tertij, prout loquiř Do.in loco pręallē.aliàs uero dispensatio facilius permittiř,q̄ reuocatio statuti,
88 ut no.Inn.post Ant.de Bu.ꝑ gl.fi.ibi ī c.2.de rescrip. ¶ † Scđo ampliař ꝑmissa cōclusio,ut ēt cum causa ius quæsitum subdito tolli non possit.ut no.dicit Pau.de Cast.consi.181.primum dubium.col.pe.qa hoc,sm eum pēdet a iurisdōne,quæ in non subditum exerceri non pōt.c.2.de consti.in 6.& hoc idem dicit Imo.hic. ¶ Tertio ampliatur prædicta cōclusio,qa licēt loquatur in priuilegio.hēt tñ locū in statuto, & in l.prout Inno. loquiř.& Abb.post alios hic.Sed ꝯ istā ampliationē facit, qa nō uř in lege uel statuto,ꝙ alicui possit dici esse ius quæsitum, cū illud reuocari possit, cum de sua natura statutū reuocabile sit, & sm naturā statuti ius quæsitum uř, & ita arguit Pau.de Ca.in l.priuilegia.C.de sacrosan.eccl.Sed respondetur, ut dixi
89 in c.eccle.S.Mariæ,car.fi.col.j de cōstitu. ¶ † Supradicta conclō limitatur,

ADDITIONES.

a ¶S.Al.Reprimen. Adde Abb in consi.60.in causa.li.1.Ale in consi.83.li.5.in contrarium uide Cur.Iun.in consi.104. nu.7.nisi constet de dolo opprimentis.Soci consi.95.col.fi.li.3.

b ¶Consuetudo. Facit Fran.Balb.in trac.de præscr.q.6.

c ¶S.Ald. Aequiparentur. Et quando priuilegium concurrat cum consuetudine uide Dec.in consi.22.col.pe in respon.ad consi Ias.

d ¶S.Al.Reuocari. Hoc maxime procedit ubicunq; priuilegium habuit effectū consummatum,ut dicit Abb.in d.consi.49.in ult.col.uer item posset,

* S.Ald. Vide eundem Dec.in c.quæ in ecclesiarum.nu.122.de const.

ftat, nisi p priuilegiũ ꝯcessa fuerit iurisdõ, qa tunc priuilegiũ
reuocari põt, qa in ꝯcessione iurisdõnis excepta auctoritas su
perioris vr, c. venietes. de iureiur. Bal. in l. qui prius. col. pe. ver.
item in ꝯcessis. C. vñ lib. & tradũt Are. & Mod. hic. Sed aduer
tẽdũ est. Primo, ꝙ si ab ipso Ipatore, vel Papa, vel ab alio, qui
superiorẽ nõ recognosceret, tale priuilegiũ ꝯcederet, cessaret
illa rõ de auctoritate superioris. Scdo ꝯsiderãdũ est, qa illa au
ctoritas superioris, q̃ reseruata vr, facit ꝙ ipse superior reuoca
re possit, & non ille, qui priuilegium dedit. Tertio, illa rõ etiã
posset habere locũ in alio priuilegio, qa semper reseruata intel
ligitur auctoritas superioris, l. fi. in prin. vbi Bar. ad munici. Ista
tñ limitatio iustificari põt, qa in exercitio iurisdõnis non agit
de commodo pecuniario, & ideo facilius reuocatio permittit,
vt no. Doc. in c. j. col. 5. in prin. de consti. in 6. Et idem no. Doc.
90 in c. dudũ. co. fi. circa fi. de preb. I 6. p illũ text. ¶ † Scdo limitat,
nisi priuilegiũ ex post facto lęderet enormiter aliũ præter intẽ
tionẽ superioris concedentis, c. suggestũ. de deci. & ita dicunt
Areti. & Mod. hic. Sed considerãdũ est, qa priuilegium ibi cõ
cessum fuit subdito, & gratis ꝯcessum fuit illud priuilegiũ, & ñ
agitur ibi de reuocatione priuilegij, sed de modificatione, &
interpretatiõe priuilegij Papæ, quæ ad ipsum pertinet, c. cum
venissent. s. co. & ita interpretat ibi priuilegium, quia tracta
tur de præiudicio tertii, cui non vr papa voluisse enormiter p
iudicare. secus, qñ ageret solũ de præiudicio cõcedentis, c. quia
91 circa, de priuilegijs. ¶ † Tertio limitat in priuilegio alicui spe
cialiter cõcesso. secus si gñaliter priuilegiũ cõcedat, quia saltẽ
re integra poterit reuocari, vt Abb. cõcludit hic, ita ꝯcordan
do dictum Barto. in l. oẽs populi, co. 7. uer. & circa prædicta, de
iu. & iu. cum dicto Inno. hic. ¶ Sed aduertendũ est, quia rõ
Bar. dum inquit, ꝙ priuilegium re integra reuocari potest, qa
vr cõtractus innominatus. Nam ista ratio etiam militat, si spe
cialiter alicui priuilegium concedatur. Et ex dicto Innoc. ita
92 declarato, Abb. infert, quod statutum, † quod erat tempore ele
ctionis potestatis, non possit in præiudicium eius reuocari. &
Ange. refert ita disputasse. sed Pet. de Ancha. aliter loquitur in
c. 1. in char. mihi 33. ver. huic membro congruè applicatur, de
consti. ubi dicit se dubitare de dicta decisione Ange. quia ele
ctio uidetur secundum statuta, quæ erant tempore electionis
in ista tacita conditione, si statuta permanserint in eodem sta
tu. ar. c. quemadmodum, de iureiu. Et hoc sequit Do. Ioã. Bap.
de S. Seue. in repe. d. l. oẽs populi. char. 24. col. 4. versi. in primis
igitur quæro. Non obstat ratio Abb dum inquit, quod pote
stas verisimiliter nõ acceptasset electionẽ, si credidisset statutũ
illud debere reuocari. quia responderi potest, quod potuit il
lud cogitare, cum statuta de sui natura mutabilia sint, §. fina.
93 insti. de iure natu. ¶ † Quarto fallit, nisi reuocatio fuit ex causa
propter quam donatio perfecta reuocari possit. ita not. dicit
Imo. in c. cum M. in 2. colum. ver. aduertendum tamen, de cõ
sti. per ea, q̃ habentur in c. fi. de dona. Et in simili de priuilegio
exẽptionis no. Bal. in l. 2. in fi. C. de li. & eo. li. Et de legitima no.
94 Bald. in c. filii nati. in fi. si de feu. fue. contro. † Et hoc intelligit ĩ
priuilegio concesso ex liberalitate. secus uidetur in priuilegio,
quod transit in contractum ex aliqua causa onerosa, vt in exẽ
plo Abb. hic, de illo, qui venit ad habitandum inuitatus a sta
tuto. Nam tunc vr donatio ob causam, quæ reuocari non po
test, ẽt pp ingratitudinem. l. si pater. §. j. ubi glo. de donatio. not.
in l. Aquilius ff. eo. tit. Et no. hoc Alexan. in consi. ccxv. nec ar
guendi sumus, colũ. 2. lib. 3. de quo tñ videndum est quod tra
95 dit Ro. in consi. 457. an iudex. ¶ † Quinto fallit, si agatur de mo
dico præiudicio, qa tunc priuilegiũ indistincte reuocari põt, vt
96 Alex. concludit in consi. 115. pixal. col. 4. ¶ † Secunda cõclusio
a principalis Abb. est, ꝙ priuilegiũ cõcessum subdito reuocari[a]
b põt,[b] vt no. Inn in c. in nra. per illum tex de iniur. De cuius tñ
intellectu vidẽdum est, qđ Abb. ibi dicit, & And. Sic. in c. cum
M. in col. ix. de constit. Et pro ista conclusione facit gl. in regu
la, decet, de reg. iur. in 6. & late ꝓsequit Ale. in d. consi. 115. cum
97 aliis in j. cõclo. allegatis. ¶ † Vltimo notandũ est ex gl. ꝙ statutũ
in fauorẽ ecclię, no tenet ecclesia ꝯ se recipere, & sic in eccle
sia nõ hẽt locũ tit. qđ quisq; iur. facit gl. no. in auc. quas actio
nes. in uerbo, excluduntur. & Bar. ibi, col. j. C. de sacrosan. eccl.
& gl. fi. & ibi Abb. in c. 2. de mutuis petitio. & no. Do. per illum
98 tex. in c. j. in pe. no. x. dist. Est tñ notandum, † ꝙ ecclesia, q̃ uult
vti lege, vel statuto laicorum in fauorẽ suum, debet uti eo mõ
quo lex, vel statutum loquit, & cũ illo onere recipere tenet, ut
no. Bal. in l. omni nouatione. C. de sacros. eccl. in l. de quibus, in
uer. 6. quæritur, de leg. & in l. j. in vlti. q. C. de ꝯ emp. in l. contra
iuris. §. fi. de pac. & no. Abb. in consi. 6. inci. casus super quo, li.
j. ¶ In gl. in uerbo, corrigere, ibi saltẽ indirecte. Hoc declarat,
vt no. Bar. in trac. ad reprimẽdũ, in uerbo, denunciationẽ, col.
3. Bal. ĩ auth. clericus, col. j. de epi. & cle. cũ si. ut tradit Pe. de An
ch. in regula, ea q̃. in 8. q. de reg. iu. in 6. ¶ In gl. in uerbo, de pla
no. Abb. cõcludit, ꝙ isto casu denunciatio fuerit iudicialis, qa
Rex. Angliæ fundat se super interesse ꝓprio. & no. Cal. in cõsi.

99 §. in tit. de accu. vbi inquit, † ꝙ qñ denunciãs in cõclusione pe
titionis petit denunciatũ compelli ad restituendũ debitũ suũ,
dr iudicialis, qa agit ꝓ interesse priuato, & tali casu verũ est, ꝙ
100 Abb. dicit, † qa ex medio cõcludendi qualitas actionis demon
strat, vt no. Bar. in l. certi ꝯdictio, in prin. ff. si cer. pe. ĩ l. si prius.
in v. opp. sede partis, de ope. no. nũ. facit text in l. nõ dẽt, in fi. de
101 dolo. & in c. sñæ, vbi Ant. de Bu de dila. † Et ꝯclusio, & nõ narra
102 tio attẽdit. c. ex parte B. vbi Abb. de fo. cõpe. ¶ † Et subdit Inn.
hic, ꝙ in denunciatione Euangelica ordo iuris nõ dẽt serua
ri: si tñ seruaretur actus non vitiaret. Et hoc dcm ꝓ no. legi Bal.
in l. qđ fauore, col. j C. de leg. & idẽ Bal. in auc. offeral. col. j. ĩ fi.
In uer. & adde, dicit Inn. C. de lit. ꝯtest. & est text. in cle. sępe. in
103 fi. de verb. sig. cũ si. vt tradũt Mod. hic. Et adde, † ꝙ si ordo iudi
ciarius inchoet in casu, in quo nõ erat necessarius, nõ vr po
stea ꝙ omitti possit, ex eo, qđ no. Bal. in l. j. in prin. in 2. not. C.
104 de exce. rei iud. ubi inqt, ꝙ si creditor pt ꝓpria auctoritate acci
pere bona debitoris, si vadit ad iudicẽ, sibi p̃iudicat, & idẽ Bal.
in l. 2. col. 6. in x. q. C. de seruitu. & aqua. & idẽ Bal. in l. ędẽ col.
105 fi. ver. 3. q̃ro. C. loca. † Si tñ ordo iudiciarius ĩchoatus ex aliquo
defectu vitiaret, nõ dẽret qs succũbere, ex quo nõ erat necessa
rius, vt est tex. no. in c. bonę. el j. de elec. & Abb. in vlti. not. cũ si.
106 vt tradũt Mod. in c. cũ ordinẽ. de rescriptis. † In gl. fi. ꝯclusio gl.
ꝓcedit in denunciatione Euangelica, vel canonica. ad idẽ gl. j.
p illũ tex. in c. cũ dilectus. de acc. & in c. ꝑsonas. de testi. not. in
c. cũ in tua. de spõsa. vbi Abb. & idẽ Abb. in ca. cũ in tua. q ma.
accu. pos. secus est in denũciatione iudiciali, in qua crimino
sus nõ repellit, vt Abb. hic ꝯcludit post Bar. in trac. ad reprimẽ
107 dũ. in verbo, denũciationẽ. † qa agit de priuato interesse, quo
casu criminosus nõ repellit. 6. q. 4. c. oĩbus, & c. irẽ si qs, de re
stit. spo. & qa qualitas criminis põt obijci ei, q tractat de dãno
euitãdo. l. apud Celsum. §. Marcellus. de do. excep. & de hoc ẽt
108 inferius dicã. ¶ † Et ex ꝯclusione gl. Abb. infert post Bart. in lo
co p̃allegato, ꝙ creditor, q mutuauit filiofa. ꝯ ꝓhibitionẽ Sena
tuscõsulti Macedoniani, nõ possit denũciare, qa exceptio Ma
cedoniani descẽdit ex delicto creditoris, & Doc. hic simplici
ter sequũtur. Sed ꝯsiderãdũ est, ꝙ ista rõ ne bñ ꝓcedit in denũ
ciatione Euangelica, put gl. intelłr secus vr in tali denũciatiõe
creditoris, q̃ iudicialis vr, cũ agat de ꝓprio interesse, & in iudi
ciali, vt s. dictũ est, criminosus non repellit. ergo talis creditor
repellẽdus nõ vr, nisi dicamus illud nõ eẽ verũ, qñ crimẽ tan
git negociũ de quo agit, put est in casu isto ar. c. j. de exce. Et ista
109 ꝯclo, † ꝙ filiusfa. nõ possit denũciari, limitat, nisi factũ sit mu
c tuũ pp necessitatẽ,[c] qa tũc cã senatuscõsulti cessaret, vt no. Ab.
tradit ĩ c. qa pleriq;. ĩ 13. q. 2. ĩmu. ecc. & tali casu vr, ꝙ possit de
110 nũciari, † qa cessat p̃sumptio legis, q̃ ĩ foro aĩæ ñ attẽdit. vt no.
Inn. ĩ d. c. qa pleriq;. cũ si. vt dixi in c. j. d ꝯsti. Et ex eo, ꝙ dictũ ẽ
creditorẽ nõ posse denũciare filiũfa. infert, ꝙ pęna q̃ imponit
111 creditori hẽat locũ in foro aĩæ. † Cuius ꝯtrũ dicit Bal. in l. si pę
nę. de ꝯdi. inde. & est gl. in c. fraternitatis. 12. q. 2. & no. Inn. in c.
sicut dignũ. de ho. Bal. ĩ l. post decisionẽ. C. de fur. cũ si. vt dixi ĩ
c. j. de ꝯst. Et ex his, q̃ ibi dicta sunt distingẽdũ vr an pęna iusta
sit, vel iniusta, vt dixi ibi in 6. car. in ver. qnta ꝯclo Ex gl. Abb. ꝓ
112 sequit mãm denũciationis. † Et prĩo loqtur de Euãgelica & di
cit, ꝙ illa ꝓcedit ab actu charitatis, quatenus ordinat ad pec
catũ tollẽdũ. Sed dũ tẽdit ad aliorũ ĩstructionẽ, ꝓcedit ab actu ĩ
stitiæ. & allegat Arc. q hoc latius tradit 2. q. j. in c. si peccauerit.
vbi allegat c. p̃cipue. §. j. q. 3. And. Sic. hic tenet, ꝙ talis denũcia
tio principalr ꝓueniat ab actu charitatis, licẽt ĩ ꝯñtiã trãseat in
aliorũ exẽplum. & ad hoc tex. in c. p̃cipuè, rñdet, ꝙ loqt in p̃la
113 to, & nõ in priuato. † Sed adde, ꝙ ẽt in p̃lato vr correctio ꝓce
dere a charitate. c. corripiant. 24. q. 3. ibi, corripiant subditi a
suis p̃latis, correctionibus de charitate veniẽtibus. Vnde ꝯclu
di põt, ꝙ prima monitio priuata, fit ab actu charitatis, alia ab
actu iustitiæ. ¶ Scdo Ab. ꝯcludit post Arch. & Ant. de Bu. quos
114 refert, † ꝙ indistincte denunciatio Euagelica fit oĩbus de p̃ce
pto. & ad hoc tex. in c. cum ex iniuncto. §. fi. de hære. ibi, qđ qsq;
115 tenet efficere ſm rłam Euagelicã. † Et ꝓcedit ista ꝯclo, dato, ꝙ
qs credat denunciatum deteriorẽ fieri, vt Abb. hic tenet ꝯ Ar
chi. qa talis denunciatio ẽt fit vt cæteri metum habeãt. 45. dist.
116 sed illud. † & qa ꝓditio uni⁹ nõ attẽditur, vt in aliorũ trãseat exẽ
plum

ADDITIONES.

a Reuocari. Felyn. hic.

b Hier. Gig. Potest. Adde Deci. in c. quæ in ecclesiarum. col. 12. uer. & quod di
ctum est. de constit.

c Necessitatem. Vel aliam iustam causam ex qua cessaret senatuscõsultum, quod
alias seruandum est in foro conscientiæ, vt per Inno. & Ioan. And. in d. c. quia
pleriq. & sic nõ est uerũ, quod alias fieri posset denũtiatio ab alio, quam a cre
ditore, quidquid dicat Alciat. hic num. 16. Nec etiam uerum est. qđ subdit Al
ciat. quod filiusfami. compelli debeat erogare pauperibus, casu quo creditor
nec ad denunciationem Euangelicam admittatur. Aut n. sors manet, vel utili
ter impensa est, & cessat sen. tusconsultum: aut inutiliter amissa est, & nihil su
perest retinendum, restituendum, vel erogandum, fallit in conscientia si filius
fami. creditorẽ illectauerit & deceperit.

plum. 24. q. 4. c. ex iniusta. Are. hic tenet contrarium, & sequitur opin. Archi. quia vbi deterioratio creditur, omissio denunciationis meritoria videtur, quia in tali casu nō habet effectum charitas proximi. Non obstant iura, quae Abb. adducit, quia licèt velint, quod salus multorum praeferatur vni: non tamen dicunt, quod vt multi saluentur, danda sit opera, quod vnus pereat spiritualiter. Ita dicunt Are. & Mod. hic. Et ulterius facit, quia in d. c. ex iniusta. agitur quod liberetur ille, qui iuste erat damnandus. Et sic liberatio in se est mala, & mali exempli. Sed hic

117 agitur, ne quis reddatur deterior. † & hoc est malum in se, quod quis efficiatur deterior, & non debet fieri, etiā si bonum sequatur. c. rele

118 ganies. 13. q. v. cum glo. & cum Are. transeunt Mod. † quia in simili penitentia remittitur, quando quis scandalizatus magis peccaret, 16. q. 7. c. allegāt. facit tex. in c. Deus q. de peni. & remissio. & in c. clericus. de cohabita. cleric. & in l. 2. C. de indi. vidui. tollē. cum si. vt prosequuntur Mode. hic. Et istam opinionem etiam videtur sequi finaliter Ab. hic, qui dicit, quod illud, quod dicitur in c. sed illud. supra allegato, locum habet in praelato, prout tex. ibi loquitur, qui ex iustitia illud facit, non sic in priuato, qui ex charitate duntaxat moueri debet. Sed tamen supradictis non obstantibus, opinio Abb. videtur sustentabilis, quia littera generaliter loquitur, vt habetur hic, & 2. q. j. in c. si peccauerit. in prin. ergo generaliter loquitur, licèt maior sit ratio in vno casu, quam in alio, l. j. §. & generaliter. de leg. praest. l. j. §. quod autem de aleato. ¶ Secundo, quia data est in forma totali de nūciatione Euāgelica, ut dicatur ecclesiae, si nō corrigatur, & habetur tanquam ethnicus, & publicanos, ergo nō debet quis abstinere ea eo, quod credat eum deteriorem fieri. Et per hoc tolluntur omnia, quae in contrarium adducuntur. Are. & Mod. quia cum hic sit data forma, satis est ostendere, quod quis processit secundum formam Euangelicā, vt hic dicitur. Vel cōcordando opiniones distingui pōt inter praelatū, & pri

a oatum, prout in illo casu distinguit. S. Tho. secunda secundae, q. 33. refert. & sequitur supplemētum Pisanellae in verbo, correctio. el j. & hoc videtur tenere Abb. finaliter hic duot rndet ad c. sed illud.

119 45. distinctio. ¶ † Tertio successiue Abb. concludit, quod etiam praelatus respectu charitatis, & cum modestia moneri, & denūciari potest. & idem secundum Abb. est in summo Pontifice respectu secrete monitionis, licèt superiori denūciari non possit, cum non habeat superiorē, vt Ab. hic dicit. Et hoc mō limitatur gl. in c. si Papa. xl. di. & Do. ibi in effectu idem

120 tenet, quia Papa est subditus legi † Euāgelicae vnde potest moneri per inferiorē, vt se emēdet de peccato, licèt non possit denūciari si non velit se corrigere, & hoc idē Ab. in terminis tradit in c. proposuit, col. pe. ver. ex gl. de concess. praeb. Et ad praedicta bene facit tex. in c. cum ex iniūcto. §. fin. de haer. & 2. q. 3. in c. qua pp. ¶ Et ad id, quod dictū de summo Pōtifice, facit quod no. Io. An. in c. lane. el 2. de offi. dele. & Ab. ibi circa fi. & idē Abb. in c. significasti. col. 7. versi. 4. colligo. de fo. cōp. Ant. de Bu. in c. omnis vtriusque sexus. in j. q. de penit. & remis-

121 sio. ¶ Et ex praedictis in infertur, quod † vbi uerba legis non possunt ex toto verificari, saltem pro parte dispositio legis debet habere locum, quatenus verba verificantur, vt patet ea eo, quod dictū est de summo Pōtifice, qui licèt moneri possit, vt desistat a peccato, non tamen denūciari potest, & ad hoc est gl. no. in c. j. in verbo, primitias, de decl. & in no casu Ro. tradit in consi. 434. in quo quaeritur, & facit gl. in cle. j. de vsuris. ¶ † Quarto Ab. concludit quod criminosus, &

122 ille, qui est in peccato, non admittitur ad denunciandum, & de hoc dictum fuit supra in gl. Non omitto tamen, quod Andr. Sic. hic tenet contrarium pluribus rationibus, quibus Mod. hic rndet. † Sed

123 tamen pro illa opi. bene facit, † quia nō quales sint sacerdotes, sed quid de dño loquantur attēdi debet, & quaecunque dixerint vobis, faci-

124 te, & secundum opera illorū nolite facere, vt dicitur in c. nō quales. j. q. j. † Et sacramēta ecclesiae etiam a malis sacerdotibus accipiuntur. c. si. xv.

125 q. vlt. † Et non qualis sit praedicator, sed quid praedicet inspicitur, vt inquit tex. in c. si. xix. dis. ergo videtur, quod licèt quis criminosus sit nō tamen prohiberi videtur quoniam actum illum charitatis exercere possit. Vnde concordari possunt opiniones, vt Abb. hic dicit, quod talis non deberet admitti, si tamen de facto denunciauit, hoc tolerat ecclesia. Vel melius dicendum videtur, quod iura superius allegata loquuntur quando quis illud facere debet ratione officii, vt in sacerdote administrante sacramenta, uel in praedicature, vt dictum est: secus est in praelato, de quo agitur, qui ex sola charitate mouetur, quae non videtur habere locum in tali criminoso, quia bono zelo non mouetur vt supradictū est. ¶ Quinto successiue Abb. instat, an pro omnibus peccatis habeat locum denunciatio. & dum concludit, quod in pec

126 cato omnino occulto, † licèt forma denunciationis non possit habere locum, tamen sciens denunciare debet quantū in eo sit, quia sicut quis volentem se praecipitare prohibere debet. 23. q. 3. c. ipsa pietas. ita debet obuiare peccato. & facit tex. in c. si sacerdos. de offic. ord. Sed aduertendū est primo, quia talis scientia de delicto occulto debet esse certa, ita quod denunciatus negare hoc denunciāti nō possit, aliàs posset esse scādalum, si denunciatus negaret, & commoueretur, vt no. in d. c. si sacerdos. Secundo non videtur verū,

b quod quis delictum occultum, quod probari[b] non pōt, teneatur denunciare, quia iure cautum non reperitur. Nam Euangelium loquitur de delicto, quod probari pōt. Et rōnes Abb. non ob. nam text. in d. c. ipsa pietas. loquitur in delicto futuro, & vbi agitur de dāno irreparabili. hic vero agitur de delicto praeterito, quia dicitur Si in te peccauerit. & tex. in d. c. si sacerdos. etiam non bene facit, quia loquitur in sacerdote, qui rōne officii illud facit: & ibi etiam dicitur, quod nō debet noīatim arguere, nisi delictum probari possit. Et subiicit Abb. hic, quod si denunciatus pro delicto omnino occulto, te nō audierit, dicendum est praelato, vt pro eo oret, quia hoc nocere nō pōt. 22. q. v. in c. hoc videtur. Sed ad hoc dicendum est, ut per Abb. j. dum lo

127 quitur de effectu denunciationis, ubi aliter loquitur. ¶ † Sexto quaeritur secundum Abb. de forma denunciationis. & in ista q. Abb. primo post Archi. hic concludit, quod in delicto notorio monitio non requiratur. Contrarium tenet Aret. hic, quia ex tali monitione, etiam in delicto notorio pōt sequi effectus denunciationis, vt corrigatur & quia resultaret inimicitia nō praemissa monitione, & quia forma seruari debet, vt l. magis puto, §. pe. de rebus eorū. & Mode. sequuntur allegando Bal. in l. j. de lib. & post. Sed ad ista videtur posse rndeti per tex. in d. c. sed illud. 45. di. ubi dicitur, quod notoriū delictū publice corrigi debet propter aliorum exemplum. & dicit ibi nō esse curādō

128 de inimicitia. Non ob. quod dicitur de forma. † quia in notorio forma iuris non requiritur. c. bonae, el j. de post. pla. & ad hoc faciūt iura, quae Ro. tradit in l. si vero §. de viro. in xxx. falle. ff. sol. mar. Saluādo tamen, quod Aret. dicit, rnderi pōt, quod text. in c. sed illud, loquitur in praelato, qui illud facit rōne officij, secus videtur in priuato, in quo opinio Are. videtur procedere, & saluari pōt. Secundo Abb. concludit, quod si sit peccatum in quo sit praeiudiciū alterius, denunciari pōt absque monitione: & hoc clarū videtur in terminis, in quibus Abb. loquitur, quia est delictum futurum, cui facilius obuiandū est. ¶ Postremo in ista denunciatione Euangelica Abb. insistit circa effectū eius. Et primo concludit contra Ant. de Bu. quod in delicto occulto non sit creden-

129 dum denuncianti. † quod notandū est, ad ea, quae supra Ab. dixit in

130 praecedenti q. And. Sic. tamen hic sequitur Ant. de Bu. & concludit, † quod credatur denuncianti, si persona grauis sit, & honesta. ar. ca. 4. de

131 ope. nou. nun. & quod no. Host. in c. nāne litibus. de do. & contu. † Sed rnderi pōt, hoc nō habere locū in praeiudiciū alterius, vt est gl. no. in c. sicut nobis. in gl. fi. de sen. excom. vbi licèt persona honesta sit,

132 nō tamen creditur illi in praeiudiciū alterius. ¶ † Secundo Abb. post Hol. & Io. And. concludit, quod si denunciatus nō velit corrigi, debet excōicari. & probatur secundum Abb. in c. multi. 2. q. j. vbi peccator non euitatur nisi amoueatur ab ecclesia. & quia propter cōtumaciā non debet quis euitari. vt no. in c. j. de eo Cum ergo iste debeat euitari, quia habetur, vt ethnicus, & publicanus. ergo sequitur secundum Abb. quod prius debeat excōicari. & ad hoc facit, quia dicitur hic, quod debet illō coercere per districtionem ecclesiasticā. ergo videtur, quod debeat excōicari. Sed aduertendum est, quod licèt habeatur tanquam ethnicus, & publicanus, si non corrigitur, per hoc tamen non infertur, quod debeat euitari, vt Abb. praesupponit, & ipse Abb. expresse hoc dicit in no. dum inquit, quod licèt excōicatus euitādus sit, non sic tamen in isto qui habetur pro ethnico, & publicano, & sic pro gentili, cum quibus cōio non prohibetur, xj. q. 3. ca. ad mensam. Vlterius hoc idem probatur, quia tex. dicit hic, sit ubi tanquam ethnicus, & publicanus, & sic verba referuntur spiritualiter ad illum, qui denunciauit. Vnde ista uerba non possunt importare excōicationē, in qua excōicatus euitatur ab oībus, vt vidimus in c. intelleximus. de eo. Non obs. quod debeat coerceri per censuram ecclesiasticā. quia secundum subiectam materiam hoc intelligitur, videlicet, quod habeatur tanquam ethnicus, & publicanus, ut supra dictum est. ¶ Tertio Abb. tenet, quod nō denunciatū non poenitet, quod priuatur beneficiis, si aliter poenitere non pōt. vt Io. And. hic dicit, & benef. Et idem secundum Abb. si non uelit poenitere, nec corrigi, quia habetur pro gentili, & publicano. Vnde debet priuari bñficiis, quia gentilis non pōt habere beneficia ecclesiastica. xxiij. dist. in c. quo iure. Sed rnderi pōt, quod non dicitur gentilis absolute, sed habetur pro gentili reuocabiliter, sicut si esset excōicatus, qui tamen non priuatur beneficiis pro simplici excōicatione. c. j. de eo. Vnde si excōicatus nō priuatur, a fortiori nec iste, licèt habea

133 tur tanquam ethnicus, & publicanus. † Et de effectu denunciationis Euangelicae, & materia, not. Sali. in l. ea quidem. colū. iii. ver. ad declarationem. de accu. & habetur in supplemento Pisanellae in uerbo, correctio. el ij. & per Archiepiscopum. Flo. in ij. par. sunt. ix. ca. vj. & in summa Ange. in uerbo, denunciatio.

134 ¶ † Successiue Abb. tractat de denunciatione iudiciali, quae est duplex publica, & priuata. de publica no. in l. diuus, de cust. reo. ubi Bar. cum si. ut Abb. dicit, & late Saly. in l. ea quidem. C. de accu. ubi ponit qōnes, in 2. car. & reassumit Angel. Areti. in trac. de male. in uer. necnon ad denunciationem. ¶ Et Salic. in d. l. ea quidē, in ia. q. & Ang. Are. in d. uer. necnon ad denunciationē. co. 3. uer. quaero an maleficia notoria. tenēt contra Abb. hic, quod etiam delicta nō notoria debeāt denūciari, dūmodo probari possint

¶ † De

ADDITIONES.

a Tho. Ang. Clauas. in uer. denunciatio §. j.

b Probari. Idem Tho. Aqui. Quolib. 2. art. 16. quoli. 4. arti. 12. & in 3. senten. dist. 19. Io. Gerson parte j. fol. 192. Bal. consi. 34. lib. j. Alb. 2. statu q. 175. Hipp. Marsi. 164. Barba. inter consilia Ale. consi. 55. nu. 4. lib. 4. Idem Ang. Clauasi uer. denunciatio, in si ver. familia. § 8. summa. Sylue. uer. excommunicatio. q. 8. Alcia. l. 9. §. Cato. nu. 25. de uer. obl.

135 ¶ † De priuata vero denunciatione iudiciali, Abb. late insistit. Cõclusio eius ẽ, q̃ tñ reformari dẽt, vt dicamus ꝙ talis denũciatio tñ habeat locũ rõne denegatę iustitię in quibusdã casibus, in quibus agiẽ de speciali interesse denunciationis, & qñ peccatum purgari non põt p viam actionis, vel alterius remedij introducti à iure: alsi si gñalr admitteretur, iurisdictio int is secularis euacuaretẽ. & ita Abb. hic intelligit. & hoc tradit Bald. in auct. si clericus. in 3. no. de epi. & cle. & idem Bal. in auct. ad hoc, col. 2. ver. deinde gñalr q̃ro. C. de vsu. & idẽ Pe. de Anc. in rña, ca, q̃. in 8. q. de re iu. in 6. & Saly. in d. l. ea quidẽ, col. v. C. de accu. ¶ † Secundo Abb. cõcludit hic post Inn. ꝙ in libello denunciationis iudicialis petẽdũ sit, ꝙ denunciatus cogatẽ ad pœnitentiã. Et ſm Abb. ẽt agi põt, ꝙ cogatẽ ad restõnẽ rei, vel ꝙ læsus ꝯseruetẽ indẽnis. Sed hoc dicit ipse petiẽ in consequentiã qa principalr etiam in ista denunciatione iudiciali peti debet ꝙ cogatur ad pñiam, vt Abb. hic dicit, & bene ſm Arc. hic, col. fi. qui ad hoc alleg. bonum tex. in c. quẽadmodum. in fi. de iureiur. ¶ Et ſm

137 hoc vr̃, † ꝙ eodẽ mõ cõcludatẽ in libello denunciationis iudicialis, sicut in libello denũciationis Euãgelicæ. & hoc expresse vr̃ tenere Abb. in c. super his, in 1. notab. de accusa. vbi dicit ꝙ finis principalis tã in denunciatione iudiciali, q̃ Euãgelica est vt qs cogatur ad pñiam. ¶ Contrariũ tñ supradictum fuit, ſm Cal. in consi. v. de accu. ꝙ imò aliter in euangelica, & aliter in iudiciali cõcludendum sit, qa in iudiciali cõcludiẽ ad restõnẽ rei, vt etiã Imo. hic dicit, & s. dictũ fuit. Vñ ad declarationẽ vt ista ꝯtrietas tollatur, notandũ est, ꝙ in denunciatione tã iudiciali, quàm Euangelica, nõ agitur de pęna delicti. Et isto respectu, vt pœna delicti excludatur, vtroq; mõ agitur ad pñiam, & ita loquiẽ Abb. in d. c. super his, & hoc mõ locũ hẽat, qđ Doct. hic dicunt. Et hoc mõ in vtraq; denũciatione & iudiciali, & Euãgelica agitur ad pñiam, ad dñiam accusationis, vel inquisitionis. Sed cõsiderãdo denũciationẽ iudicialẽ respũ Euangelicæ, licèt vtraq; tendat ad pœnitẽtiã, tñ in Euangelica agiẽ ad pœnitentiã simplr, sed in iudiciali cõsideratẽ interesse denũciationis, ad differentiã Euangelicæ denunciationis, & iõ cõcludiẽ

138 ad restõnẽ rei, vt supradictũ fuit. ¶ † Et notandũ est ꝙ in libello denunciationis nõ sufficit libellũ præsumptiuè concludere, quia in pœnitentialibus q̃rimus veritatem, & nõ præsumptionem. ita dicit Ant. de But. in c. 2. col. 6. de libel. obla. allegat Inno. hic. Sed hoc dictũ vr̃ esse verũ in denunciatione Euangelica, qñ non agiẽ de priuato interesse denunciãtis, & qñ esset credendum dicto denunciantis, secus vr̃ esse in iudiciali, per ca,

139 q̃ ĩ. dicã. ¶ Tertio Abb. late insistit, † qũo intentio denunciantis ꝯ denunciatum probetur. & finaliter concludit, ꝙ licèt denuncians intentionem probet per testes, vel aliàs legitimè, nõ obtinebit, si denunciatus alleget aliquã iustã cãm, quia ex pbatione testiũ non infertur necessario peccatum, † qa potuerũt

140 falsum dicere, & probationes præsumptiuæ in casu isto nõ sufficiunt, in quo veritas ipsa attendiẽ, & ita Abb. hic dicit post Inno. Bar. & Ant. de But. quos refert contra Host. Mod. tamen hic pro opi. Hosti. allegant, quod non sit standum dicto denũ-

145 ciati, † ea quo probationes sunt contra eum, quia ẽt in consistentibus in animo nõ statẽ dicto alicuius, vbi habet præsum-

a ptionẽ ꝯ se,[a] vt no. Inn. in c. 2. de cõsti. Bart. in l. inter oẽs. § recte. de fur. cum si, vt tradunt Mod. in c. significasti. el. j. de homi. Alc. in l. 1. § per procuratorẽ. de acq. pos. Et ideo si denunciãs probet rem esse suã, nõ vr̃ denũciatus posse excusari, licèt alleget aliquã iustam causam, & nõ pbet. Sed ad hoc vr̃ dupliciter posse r̃nderi. Primo, ꝙ dictum Bart. in d. § recte, vr̃ hr̃e locum in foro ciuili, vel canonico contentioso, prout Bar. ibi loquiẽ, & ubi non agitur de foro conscientiæ, vt hic, quia tunc creda

142 tur dicto eius, de cuius conscientia queritur, † vt per gl. in cle. j. in verbo, commode, de pœnis. Scdo dictum Bar. in d. § recte. non vr̃ hr̃e locum, qñ ille, qui ꝯ se hr̃et præsumptionẽ iuris, allegaret aliquam probabilem, & verisimilem cãm, vt no. Bart. ibi, & ita Doc. hic loquuntur. ¶ Vlterius tñ cõsiderandum est quia in ista denũciatione iudiciali, in qua agitur de prẹiudicio

b denũciantis, verior[b] vr̃ opi. Host, quia si probata sit intentio denũciantis ſm r̃as iuris cõis, vr̃ ꝙ denunciatus debeat condemnari, quia si talis probatio sufficit in foro ꝯtentioso: ergo ẽt in pęnitentiali. & quia, vt Doct. dicunt hic, qñ notoriè constat de peccato, non statur dicto denunciati. Ista ratio pariter militat, qñ ꝯstat de peccato, legitimis probationibus. Nõ ob. ꝙ cre

143 datur denuncianti in foro animę, † quia illud verum est vbi solum agiẽ de prẹiudicio eius, secus si tractetur de prẹiudicio tertij, vt Ab. declarat in c. significasti. in gl. in verbo, credendum. & tex. ibi hoc probat, dũ inquit, ꝙ in cæteris credendum sit ipsi. qui non denunciatur, vel accusatur ab aliquo, sed per se ip-

144 sum consiliũ aperit salutare. ¶ † Vltimo in iudiciali denunciatione Abb. plures dñas ponit inter Euangelicam, & iudicialẽ: sed essentialis, & principalis dñia vr̃, quia in Euangelica agitur ad correctionẽ peccati: in iudiciali vero nõ solũ agiẽ, vt pñia fiat, sed vt læsus conseruetur indemnis. ita Abb. hic dicit. Sed in hoc non vr̃ loqui sufficiẽter, quia etiam in Euangelica agiẽ de restitutione rei in consequentiam, si aliter pœnitere nõ potest, & in iudiciali ẽt restitutio rei in consequentiam venit, vt per Abb. hic dr̃ in libello denunciationis. & probatur hic. Et ideo supplendum est, vt dicamus, ꝙ in iudiciali agitur semp de priuato interesse denunciantis, sed in Euangelica cõtingẽter illud venit, & in iudiciali, vbi agitur de priuato interesse, licèt agatur ad pœnitentiam, & non ad pœnam delicti: tñ ille, qui denũciat potius moueri vr̃ ex proprio interesse, q̃ vt denũ-

145 ciatus corrigatur, arg. l. & magis, de solu. † Et in iudiciali ordo iuris requiritur, pp illud verbum, iuste. Ad quod bene facit, qđ no. Ange. per illum tex. in Auct. de hæ. & fal. in § exhæredatis.

146 ¶ † Postremo notandũ est, quod Abb. dicit de monitione ex-

c traiudiciali, quæ ex vrbanitate fit,[c] quia operatẽ, ꝙ reus debeat condemnari in expensis, licèt debitum confiteatur. & idẽ Ab. in c. 2. de accu. & hoc pro singulari Ro. tradit in sing. 196. alio

147 sero. & idem Ant. in d. l. debitores. C. de pigno. † aliàs vero reus qui comparet in prima citatione, & debitũ cõfitetur, nõ debet

d condemnari in expensis,[d] vt no. Bal. in auc. ꝯ qui propriam. in fi. C. de non nu. pe. & Ang. in Auc. qui semel. co. ti. C. q̃ño, & qñ

148 iu. ¶ † Et notandum est, ꝙ neganti se monitum fuisse, onus pbandi incumbit, vt no. Ro. dicit in sing. 197. quis dẽt probare. per tex. in l. in fideicõmissi. de vsur. ibi, nõ facile est, vt mora nõ præcedente qs conueniatur. Sed de hoc dubitant Mod. hic, qa ista est negatiua quæ improbabilis vr̃, c. qm̃ ꝯ. de proba. Sed tñ dctur. ꝙ talis probatio negatiuę nõ incũbit principaliter, sed in ꝯñtiam venit: quia plerũq; ita cõtingit, ꝙ debitor monitus sit, & interpellatus antequàm ĩ iudicio ꝯueniatur. d. l. in fidei commissi. & a cõiter accidentibus arg. valet, vt p gl. in l. neque

149 natales. C. de proba. † Ex quo notãdũ est, ꝙ ille qui habet præsumptionem pro se, transfert onus probandi ꝯtrium, dato ꝙ in contrarium negatiua debeat probari, quod notandũ est, & ex his expedita sit ista Decretalis.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Contra se Idem Dec. in c. 2. in 3. lect. in fi. col. 3. de consti.

b Verior. Et bene, in hac iudiciali, aliàs statetur dicto denunciati dicentis se habere iustam causam. Alciat. hic, nu. 10.

c S. Ald. Fit. Vide latius in c. quoniam contra, col. 2. in fi. cum seq. ĩ. de proba.

d Hier. Gig. Expensis. Adde Bald. in l. non ignorat. in ver. modo ego quæro. C. de fructi. & lit. expen. vbi voluit, ꝙ si actor fecit expensas in habendo instrumentũ a tabellione, ꝙ istas expensas non poterit recuperare a reo, qui extra iudicium non monitus statim in iudicio confessus est debitum. & hoc idem voluit Ang. in l. 2. C. de pignori. & voluit idem Ant. de Bu. in c. j. de libel. obl. ĩ & vide ẽt per Sal. & Gul. de Cuneo in l. edita. C. de eden. p Io. Fab. & Ang. in § sic itaque. Insti. de actio.

SVMMARIVM.

1 *Principalis persona dicitur, quæ comparet nomine proprio.*
Etiam si accessoriè veniat, si de eius interesse agitur, nu. 2.
Et dicitur illa, de cuius interesse magis tractatur, nu. 3.
Et in contractibus dicitur ille, cui actio directa non competit, nu. 4.
5 *Cessionarius respectu l. tis dicitur principalis.*
6 *Principales in aliquo facto qui dicantur.*
7 *Facti quæ sunt, debent a partibus, non ab aduocatis proponi.*
8 *Aduocato præcipit iudex, ut stet remotus ne partem instruat.*
9 *Positionibus pars respondere debet, non aduocatus.*
10 *Litis contestatio an possit fieri per aduocatos præsentibus partibus.*
11 *Ignorantia iuris præsumitur in religiosis.*
12 *Aduocatus quæ dicit, censetur dicere pars si præsens sit.*
13 *Statuimus, est verbum noui iuris promulgatorium.*
14 *Indiscreta persona clientis si sit, supplet aduocatus.*
15 *Aduocatus non habet ius procedendi in causa, sed tantum patrocinandi, ideo nũquam sit dominus litis.*
16 *Indiscreta persona, quæ dicatur.*
17 *Indiscretum mandatum quod.*
18 *Minor quamuis non habeat integram personam in iudicio, in extraiudicialibus habet, & testari potest.*
Et matrimonium contrahere, nu. 19.
20 *Procuratores nomine domini possunt factum proponere & respondere.*
21 *Expressio facta propter maiorem frequentiam, non uidetur dispositionem restringere.*
22 *Furiosus & prodigus æquiparantur.*
23 *Prodigus pupillo æquiparatur quo ad acquirendum.*
24 *Quod dicitur de muliere luxuriosa in fauorabilibus, generaliter locum habet etiam si nupta sit.*
Secus si agatur de odio, nu. 25.
26 *Statutum quod permittit meretricem percuti, non habet locum in nupta.*
27 *Statutum, quod mulier luxuriose uiuens ducatur ad locum publicum, locum non habet in nupta. Et uide de ueritate, nu. 28.*
29 *Adulterium cum meretrice non est possibile in eo, qui eam cognoscit.*
30 *Mulier propter adulterium perdit dotem. Item propter osculum luxuriosum, numero 33.*
Perdit etiam bona paraphernalia, nu. 31.
32 *In bonis paraphernalibus maritus non habet administrationem uxore inuita*
34 *Sicut uxor propter adulterium dotem perdit, ita & uidua.*

Quia

Quia si in hom. fit nisit, perdit priuilegium arti defuncti. nu. 35.
36 *Quod dicitur de muliere luxuriosa, locum non habet in nu. o.*
37 *Luxuria quandoq; accipitur pro prodigalitate.*
38 *Luxori bonis interdici potest, sicut & prodigo.*
39 *Q à tota die ludit, malè utitur substantia sua, & probabiliter uergit ad inopiam.*
40 *Aliunatum in ludoris petitur.*

1 PAstoralis. ¶ Summaf. & diuiditur, vt p Ab. hic. ¶ † In tex. ibi, principalis plo
næ. Nam personæ principales dñr, quę cōparēt no
m ine proprio, vt no. Bald. declarādo illum text. in
2 auct. principales. C. de iura. calū. † Et ille, de cuius interesse agr
si propri o noīe comparear, licēt accessorie veniat, dicitur plo
na principalis, prout est ille, qui adhæret appellationi alterius
pro suo interesse, ut not. Bal. in auct. hodie. col. fi. vers & not. ꝙ
3 oēs. C. de appe. & dicit And. Sic. hic, † ꝙ proprie principalis dr
ille, de cuius interesse magis tractatur. allegat l. principaliter, &
Bal. ibi, C. de libe. causa. cum si. vt per eum hic. ¶ Et adde, quod
no. Bal. in c. querelam. col. 4. versi. pone, statuto cauetur. de ele.
4 vbi inquit, † ꝙ in ꝯctibus principalis dr ille, cui actio directa
5 competit. † Et ibi etiā dicit, ꝙ cessionarius respectu litis dr esse
6 principalis. † Et qui dicātur principales in aliquo facto, no. Bal.
in l. j. C. de ser. fug. col. 4. ver. sed quero. & qñ aliquid dicatur fie
ri principaliter, no. Bal. in §. quibus, col. fi. in j. const. C. Bar. in l.
ambitiosā. in 4. col. in 3. rña. ff. de decre. ab ordi. faciē dis. cum si.
vt tradit Alc. in l. si quis nec causam, ff. si cer. pe. ¶ Primo not.
7 † ꝙ ea, quę in facto cōsistunt, debēr a partibus, & nō p aduoca
tus proponi. & istum tex. allegat Bal. in l. 2. in princ. C. de iura-
8 men. calum. dicens, † ꝙ iudex dēt præcipere aduocato, vt ster
9 remotus, ita ꝙ partem rñdentem instruere non possit. † Sic ēt
positionibus dēt pars rñdere, & nō aduocatus, vt gl. p in c. j. de
10 confessis in 6. Et ideo infert Abb. hic, † ꝙ litis contestatio, quæ
dēt fieri per interrogationem & rñsionem, per aduocatos fie-
ri non possit. Si tñ aduocatus proponeret præsente parte, & al
ter aduocatus rñderet, præsente aduersario, uideretur facta litis
ꝯtesta. ſm Abb. hic per tex. cum gl. in c. cum causam. de appe.
And. Sic. in hoc ultimo dicto tenet ꝯtrium, quia in litis conte-
statione requiruntur, l. j. C. de litis cōtest. & ideo præsentia par-
tis cum taciturnitate non sufficit. & quia tex. hic dicit, per seip
sas, ergo uř. ꝙ aduocatus nullo modo possit. non ob. text. in d.
c. cum causam, quia intelligi pōt ſm istum tex. scilicet, ꝙ factū
propositum fuerit a parte. Vel scđo ille tex. loquitur in religio
sis. qui erant inexperti, & reputātur personæ indiscretę in iudi
cialibus Mod. hic dicunt, ꝙ non bñ rñdetur ad c. cum causam.
11 † quia licēt in religiosis ignorantia iuris præsumatur, cap. qm.
de simo. tñ pñt scire ea, quæ in facto consistūt, & hoc patet ibi
quia reuocauerūt errorem aduocati. ergo pariter vř ꝙ potuis-
sent factum proponere. Et pro opi. Abb. adducunt Mo. l. si pro
curatori præsentis ff. de ver. ob. Et per hoc rñdetur ad illud, qđ
verba requiruntur, quia uerū est. Sed hic verba sunt aduocati,
& hoc sufficit, sicut in l. procuratori præsentis. & pro ista opi-
12 nio. bñ facit tex. in l. j. C. đ erro. aduoc. † vbi qđ dř ab aduocato
præsente parte, perinde hř, ac si esset dictū ab ipsa parte. & Bal.
ibi, & Pau. de Ca. hoc dicūt in litis ꝯtestatione. ¶ Sed tñ his nō
obstantibus, opinio Abb. verior vř in iure, considerata mente
summi Pontificis, qui de nouo hoc constituit, vt colligitur
13 hic ex verbo, statuimus, † quod est noui iuris promulgatoriū,
iuxta gl. in c. vt litigantes, de officio ordina. in 6. in verbo statui-
mus. & in cle. fi. de rescriptis. ¶ Et emanauit ista constitutio ad
istum finem, ne aduocati auerterēt clientulos a propalanda ve
ritate, vt supradictum est. ¶ Et ista ratio ēt militat parte pręsen
te, & quia pars ipsa melius veritatē nouit in facto proprio, c. ab
excōicato. de rescriptis. ¶ Non obstant allegata in ꝯtrium. & pri
mo tex. in c. cum causam, quia ibi agitur de causa, q̄ pertine-
bat ad collegium monachorum, quo casu talis causa agitatur
per syndicum, vel procuratorem, & non hēt locum text. hic, vt
in glo. hř. ¶ Scđo non obstat tex. in l. si procuratori præsentis,
quia ibi loquitur in casu, in quo præsentia facit, ꝙ actus præ-
senti adscribatur. Sed in casu nřo non est sic, quia tex hic præ-
esse dicit, per seipsas. & ratio huius constitutionis non tollitur
ex præsentia partis, vt dictum est. ¶ Vltimo non ob. tex. in d. l.
j. de erro. aduo. quia hēt locū regulariter. & ꝓcedit in actibus,
qui per aduocatum explicari pñt. Secus in casu isto, vbi spāli-
14 ter hoc prohibetur ¶ Scđo no. ꝙ qñ † persona est indiscreta, ad-
uocatus pōt defectum eius supplere, vt notat Specu. in titu. de
positio. §. 3. dicamus. versi. quod si patrunus, & Bald. refert in l.
3. in priu. C. de iuramen. calum. Et notādum est, ꝙ aduocatus
15 non habet ius ꝓcedendi in cā, † sed tm̄ patrocinādi, & ideo nū
quam ipse aduocatus efficitur dñs litis, vt no. Bal. in d. c. cū cau
sam. col. j. quod notādum est pro intellectu literæ hic, quia ad-
uocatus ipse non proponit, sed supplet defectum instruendo
16 personā indiscretam. † Tertio no. ꝙ hic persona indiscreta ap-
17 pellatur, † alibi mandatum indiscretum dicitur in c. solicitudi
nem. de appella. & intelligitur persona indiscreta ratione sim-
plicitatis naturæ, vt Abb. dicit, & non ex defectu ætatis, de qua
loquitur tex. in c. oīs vtriusq; sexus. de pęni. & remis. ibi, ad an
nos discretionis. & licēt persona indiscreta non videatur hře
personam integram in iudicio, ex quo indiget supplemento,
18 vt hic: † in extraiudicialibus tñ vř hře integram personam, vñ
testari pōt, vt no. dicit Pau. de Cas. per illum tex in l. si frater. C.
qui testa. face. poss. & Io. Fab. & Auge Aret. in §. præterea. Insti.
19 qui. non est permis. fac. testa. † & pariter poterit matrimoniū
ꝯhere, vt dixi in consi. 112. in tex. In scđa colligit plures limita
tiones ad tex. In gl. ibi, ratione officij. Abb. post alios gl. sequiř
20 & concludit, † ꝙ iste tex. non intelligatur includere procurato
res, qui noīe dñi pñt factum proponere, & rñdere. & ita cōi-
ter Doct. tenēt. Io. tñ de Imol. ꝯtrium dicit. qa eadē rō vř esse in
procuratore, qui non vř hře notitiam de facto alieno, & quia
text. præcise loquitur dum dicit, per seipsos. nam ista verba ēt
procuratores excludūt. & Andr. Sic. & Mod. sequuntur, q dñt
expressionem factam fuisse de aduocato, pp maiorē frequētiā,
21 uñ talis expressio nō vř restringere dispositionē, † vt in simili
no. per gl. in cle. j. in verbo, præsidentes. de rescri. & in c. diaco
nus. 27. di. Sed tñ cōis opi. verior vř, quia ista est noua dispō, q̄
solum respicit aduocatum, cuius officium est, partes instruere
& tale officium hic remouetur, dū factum ꝓponitur. quia ad-
uocati vtuntur cauillationibus, & subuertūt veritatem, & sic
in eis ratio specialis vř. ¶ Vnde tex. hic non vř excludere offi-
cium procuratoris, quia ipse tanquam principalis compareř,
& in procuratore non est ratio prædicta quæ in aduocato cō-
sideratur. ¶ Non obstant illa verba, per seipsas, quia non ponū
tur absolute, sed solum ad exclusionem aduocatorū, de quibus
loquitur, dum inquit, non per aduocatos intelliguntur, id est,
per instructionem aduocatorum. ¶ Pro opin. tñ Imo. text. hic
subtiliter induci pōt, dū excipit, nisi ꝑsonę sint adeo indiscre-
tę, ꝙ earum defectus per alios suppleatur. Nā illa uerba gñalia
sunt, quæ posita in exceptione uõr firmare rřam, ꝙ personæ di
scretę non pñt per alios factum proponere. Si non per alios, er
go ēt nec per procuratores, & ita arguit And. Sicu. hic. ¶ Sed ēt
ad hoc rñderi pōt, ꝙ illa uerba, per alios, dēnt restringi ſm su-
pradicta, uidelicet, per aduocatos: quia ista uerba, quæ accesso
riē ponuntur, non debent alterare principalē dispositionem,
arg. cle. j. in fi. de præb. ¶ In ea. gl. ibi, furiosi, & prodigi. Ista glo
22 est no ſm And. Sicu. hic, ꝙ † furiosus, & prodigus æquiparanř.[a]
a Et sic, ſm eum est gl. pro dicto Bal. in l. 1. C. de cura. furio. cum
si. ut tradunt Mode. hic. Sed adde, ꝙ ꝑ ista ęquiparatione sunt
iura expressa in l. furiosi. de regu. iur. ubi dř, ꝙ furiosi, & eius
cui bonis interdictum est, nulla uoluntas est. & in l. is cui bo-
nis an fi. de uerb. obl. & in l. Fulcinius, § adeo. uersi. plane. ff. ex q
bus causis in pos. ea. Et ista conclusio procedit quo ad hoc, ut
ipse prodigus nō obligetur aliis. & cōdōnem suam nō faciat
23 deteriorē, put s. all loquuuř. ¶ † Sed quo ad sibi acquirēdū, uř
potius prodigus pupillo ęquiparari, qui sibi acquirit. §. neq;.
insti. de aucto. tu. l. pupillus. ff. de acq. re. do. nam in eo, cui bo-
nis interdictum est, solum cōsideratur, ne bona eius diminue-
re possit, l. fi. §. finautem. de cura. furio. l. is, qui. §. fi. de tut. & cu
ra. datis ab his. l. dabimus. in fi. de priuile. credit. & not. Alex. in
d. l. is, cui bonis ¶ In fi. gl. ibi, & mulier luxuriosa. hoc qđ dř de
24 muliere luxuriosa, † locū hēt gñaliter, etiā si esset nupta, quia
hoc respicit fauorem eius, ut habeat curatorem. Secus si agař
25 de odio, † quia pœna, quæ imponitur meretrici, non habet lo
cum in nupta, ut no. Io. And. in rub. de iniur. col. j. in uer. inter
26 dum statuta permittūt. in addi. Spe. † ubi inquit, quòd staturū,
qđ permittit meretricem percuti impune, nō habet locum in
b nupta,[b] per l. si uxor. §. j. de adult. ubi etiam in meretrice pon-
deratur matrimonium, vt accusari possit. Et ita dicit fuisse iu-
27 dicatum. ¶ Et ideo infert And. Sic. hic ad statutum, † ꝙ mulier
luxuriose viuens ducatur ad iocum publicum, non habet lo-
cum in nupta propter reuerentiam matrimonij. Sic etiam di
ci potest, ꝙ licēt mulier meretrix carcerari possit, vt no. Bald.
in l. consentaneum. col. fi. C. quomodo, & qñ iudex. no. in auc.
sed nouo iure. C de custo. reorum. huc non vř habere locum
28 in nupta, ut dicunt Mod. hic. ¶ † Sed tamen ista conclusio du-
bitabilis vř, quia ista mulier, quæ nupta est, plus deliquit, qa
adulterium committit. ergo plus deberet puniri, 24. q. j. c. non
afferamus. & quia non videtur habere aliquid priuilegium
ex matrimonio, quod violauit, arg c. quia frustra. de usu. & qa
reatus omnem honorem excludit, le. j. C. vbi sena. vel claris.
¶ Non ob. tex. ī d. l. si uxor. §. j. quia tex. ibi loquitur, vbi agitur
de

ADDITIONES.

a Hier. Gig. Aequiparantur. Quod furiosus, & prodigus æquiparentur, vide per Pau. de Ca. in l. is cui bonis. in prin ff. de uerb obl. & ibidem per Ias. in 2. col. uersi. 6. no. ubi dicit æquiparationem procedere in obligando se alijs, secus autem in acquirendo.

b Nupta. Facit Hyppo de Marsi, in sing. el. & in l. j. nu. 8. ff. de sicar.

de intereſſe mariti, tali caſu conſideratur matrimoniũ, etiam in meretrice Secus videtur vbi ſolũ tractatur de p̃iudicio mu-
29 lieris. † Et ad hoc facit, quia adulterium cũ tali meretrice non eſt punibile in eo, qui eam cognoſcit, ſed in ea ſic, ut no. Ang. in l. quæ in adulterium. in l. ſi ea. C. de adul. de quo tamen dicẽ-
30 dũ eſt, ut late tradit Ioã. de Ana. in c. j. de adulte. ¶ † Et notandũ eſt, q mulier pp adulteriũ pdit dotẽ. l. cõſenſu. C. de repu. l. ple-
31 runq;. de donatio. inter virũ. & vxorẽ. † & gl. ibi ſingulr dicit, q ẽt pdit bona paraſernalia, & illã pro ſingulari allegãt Mod.
a hic, & Ro. in ſingu. 311. propter adulterium. Sed tñ ᵃ illa gl. non videtur vera, quia non probatur iure, ut dicunt ibi Ant. de But. Card. & Abb. nam in paraſernalibus eſt alia rõ, quàm in dote.
32 † quia in illis maritus nõ habet adminiſtrationẽ vxore inuita. l. hac lege. C. de pac. connen. & facit tex. in l. ſi ego. §. dotis. & quod ibi gl. ff. de iu. dot. & ideo cum materia pœnalis ſit, iura quæ loquuntur de dote, non debent extendi ad bona paraſernalia. ¶ † Et adde, quòd ſicut propter adulteriũ mulier pdit
33 dotem: ita propter oſculum luxurioſum, ut utar verbis Bald. q ſingulariter ita dicit, in c. tuæ. de proc. Sed iſtud dictum non vr̃ verum, ut dixi ſ. in rub. co. ti. in prin. in antiquioribus ſcriptis,
34 vbi uidendum eſt. † Et q dicitur de uxore, idem eſt in vidua, quæ ſimiliter perdit dotẽ, ſi adulterium cõmittat poſt mortẽ mariti, ut no. tradit Pau. de Ca. in conſi. 119 aliàs 121. reuocat in dubium. & idẽ Pau. de Ca. in l. ſororem. C. de his, quibus, ut
35 indig. Ale. tamen ibi tenet contrarium. † Sed pro dicto Pau. facit, quia vidua ſi inhoneſte viuit, perdit priuilegia mariti defuncti. ut notat Ang. in l. cum quædam puella. in prin. in 3. no. de iuriſ. om. iud. cum ſi. ut tradunt Mod. hic, & in c. ſignificãtibus. de offi. dele. Sed pro Ale. facit tex. in d. l. ſi uxor. §. j. de adul. ubi de muliere inhoneſte uiuente, aliter de uidua, & aliter durante matrimonio diſponitur. & iſta opi. Ale. æquior uidetur.
36 ¶ † Et quod dicitur de muliere luxurioſa, non habet locum in uiro. ut Abb. concludit. in contrarium tamen uidetur dictum Bal. in l. ea lege. circa fin. C. de condi. ob cauſam. ubi dum loq tur de his, quibus bonis interdici poteſt, exemplificat in diſſipatore luxurioſo. & ſic ſentit, quod luxurioſo curator dari poteſt. Mod. hic reſpõdẽt, q dictũ Bal. intelligitur de luxurioſo, id
37 eſt prodigo, & diſſipatore, & non pro uitio carnis ¶ † Et hoc facit, quia qñque luxuria accipitur p pdigalitate. l. ex dãno. ĩ prin. & ibi gl. ff. de dã. infe. & in l. 4. §. ſi. ubi gl. de edi. edic. ¶ Sed iſta reſponſio prima facie vr̃ cõtra mentem Bal. qui facit mentionem expreſſam de diſſipatore, & ſic de prodigo, & luxurioſo. ergo vr̃ loq de luxurioſo proprie, pro uitio carnis. Sicut etiã ita loquitur tex. in l. non debet. ff. de dolo. ibi, luxurioſo, atque prodigo. Niſi dicamus, quod Bal. loquitur de prodigo generaliter, & de prodigo in ſpecie, ratione luxuriæ, prout loquitur tex. in l. ſi quis cum ſciret. ff. pro empto. ibi, luxurioſo, & protinus ſcorto daturo. Et ſic concludendo, interdici poteſt mulie-
b ri luxurioſæ ᵇ ſimpliciter, & viro luxurioſo ſecundum quid, quando ratione luxuriæ dabat bona ſua meretricibus. Et no.
38 dictum Bal. in d. l. ea lege. dum inquit, † quòd etiam luſori interdici poteſt bonis, ſicut prodigo. Pro quo facit, quod no. idẽ
39 Bal. in auth. † quod locum. circa fin. C. de colla. vbi quando qs tota die ludit, ſm eum probatur, quòd male utitur ſubſtantia ſua, & quòd vergit ad inopiam. Sed tamen dictum Bal. in d. l. ea lege. quod luſori interdici poteſt bonis, tanquam prodigo,
c non uidetur uerum, ᶜ ex eo, quod no. Ang. in l. ſi quis cum ſciret, poſt Bar. ibi in ſi. vbi inquit, quòd ille tex. dum loquitur de luxurioſo, & protinus ſcorto daturo, nõ habet locum in luſore, quia ipſe non eſt omnino cõſumpturus, ex quo uincere poteſt, quia ludus pendet a fortuna. & idem no. Bart. in l. ſi. ff. quarum rerum actio non da. Et hoc facit, quia repetitur mutuatũ
40 in ludo, † vt no. Io. de Imo. & Abb. in c. pen. de vit. & hone. cler. Et idem Imo. in d. l. ſi quis cum ſciret. ff. pro empto. Sal. in auth. en. alearum vſus. C. de religio. & ſump. fune. cũ ſimilibus.

ADDITIONES.

a ¶ Sed tamen Idem Philip. Dec. l. pe. nu. 15. de iu. om. iud. Item Gulel. Benedic. in rep. c. Raynutius. in ver. qui cum alia matrimoniũ cõtraxit. nu. 202. de teſt.
b ¶ Luxurioſæ. V de Purp. in l. rogaſti. §. ſi fugitiuus. nu. 22. ff. ſi cer. pet.
c ¶ Verum. Immo verum eſt, ſi aſsiduus eſt, & de magnis ſumis nec mouẽtibus paret, uerum eſt illud Maronis, Luſori cupido ſemper grauis exitus inſtat. Ergo curatore dato præueniendus exitus.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio rubricæ.*
2 *Confeſſus ſi quis ſit, nil aliud reſtat quàm vt pronuncietur.*
3 *Actor per iuramentum releuatur ab onere probandi.*
4 *Tituli generales ſpecialibus præferendi ſunt in tractatu materiarum.*
5 *Poſitiones iuris quæ ſunt, reſident in arbitrio conditoris.*
6 *Genus vnicum eſt, & ſub ſe habet proprie ſuas ſpecies.*
7 *Probatio in genere, an reperiatur.*
8 *Probatio qualiter diffiniatur.*
9 *Argumentis cognoſcitur, quod liquide probari nequit.*
10 *Diffinitionum verba proprie accipi debent.*
11 *Verba propriè accipi debent, niſi actus reddatur nullus.*
12 *Diſpoſitio vt ualeat, verba improprientur.*
13 *Argumentatum, omnem probationis ſpeciem ſæpenumero complectitur.*
14 *Notorium non eſt ſpecies probationis, ſed potius releuatio.*
15 *Definitio non eſt neceſſe, quòd exprimat modum, per quem in eſſe producitur id, quod definitur.*
16 *Definitio quandoque fit conſiderando rem, prout eſt in fieri, & exprimendo modum, per quem in eſſe producitur.*
17 *Præſumptio dicitur probatio in caſibus, in quibus præſumptiones plenè probant ſecundum ſubiectam materiam.*
18 *Dictio, & verbum habens duplicem ſignificatum etiam proprium, intelligitur in magis proprio.*
19 *Verba in potiori ſignificatu intelliguntur.*
20 *Iudicium dicitur etiam ante litis conteſtationem.*
21 *Cauſam non definiri per effectum.*
Et differt a cauſato. nu. 22.
23 *Effectus qui immediate ſequitur, & conuertitur cum definito, poteſt poni in definitione. nume. 24.*
25 *Probatio iudici fieri debet.*
26 *Confeſſio facta coram notario non præiudicat.*
27 *Confeſſio, an ſit propriè ſpecies probationis.*
Et, quòd releuet ab onere probandi. nu. 28.
29 *Notorium releuat ab onere probandi, quia non debet probari.*
30 *Notorium uerè non eſt probatio.*
Et quando dicitur pleniſsima probatio quo ad effectum. nu. 31.
32 *Confeſſio habet effectum probationis.*
Et tendit ad faciliorem expeditionem. nu. 33.
Et habet paratam executionem. nu. 34.
35 *Argumentum a ſimili, ut tollatur, non ſufficit dare diſsimilitudinem ſimpliciter, ſed requiritur in eo, de quo agitur.*
36 *Confeſſio plus releuat ab onere probandi, quàm iuramentum.*
37 *Conditionem implere aliud eſt, aliud quo releuemur ab implendo.*
38 *Actor qui habet præſumptionem iuris releuatur a probandi onere.*
39 *Exceptio debet eſſe de regula.*
40 *Præſumptio iuris, & de iure, contrariam probationem non admittit, ſed confeſſionem. ſic. nu. 41.*
42 *Probatio de credulitate non admittitur.*
43 *Probatio per inſpectionem nunquàm tollitur, etiam ſublata probatione.*
44 *Confeſſio eſt probatio qualificata, & ſecundum quid.*
45 *Confeſſio plura ſpecialia habet, quæ non habent aliæ probationes.*
46 *Probatio poſt concluſum in cauſa non admittitur, confeſſio ſic.*
47 *Iudex ex officio multa poteſt, quæ ad inſtantiam partis prohibentur.*
48 *Statutum prohibens ne quid fieri poſſit etiam per officium iudicis, intelligitur ſi intentetur à parte, non ſi a ſe ipſo ſuppleat iudex.*
49 *Confiteri, & conuincere ſunt diuerſa.*
50 *Conuincere probare eſt.*
51 *Confeſſio, probatio eſt, quæ fit ſponte à uolente.*
52 *Probatio eſt, quæ in inuitum deducitur.*
53 *Exempla non reſtringunt regulam.*
54 *Limita cauſa limitatum parit effectum.*
55 *Confeſſio inducit notorium.*
56 *Notorium non exigit probationem, ſed ſufficit allegari.*
57 *Notorium faciunt omnes probationes.*
58 *Iuramentum propriè non eſt probatio, quamuis illius vim habeat. vide contra. nume. 60.*
59 *Perinde, denotat improprietatem, & nume. 102. num. 109. Limita in his quæ, ſunt iuris. nume. 161.*
61 *Videtur, hoc verbum in his quæ ſunt iuris, importat veritatem.*
62 *Iuramentum, & confeſſio non habetur pro ſimilibus.*
63 *Confeſſio releuat à probanda, non tamen infertur ex hoc, quòd non ſit probatio. nume. 64.*
65 *Simile non eſt idem.*
66 *Confeſſus dicitur conuictus, & plus etiam. nu. 67.*
68 *Conuincere quis dicitur, quando probationem contra inuitum facit.*
69 *Exceptio non ampliat regulam, & potius remanet inepta exceptio, quàm quòd regula extendatur. nu. 70.*
71 *Confeſſio largo modo eſt probatio.*
72 *Donatio conditionalis non eſt proprie donatio.*
73 *Alia, hæc dictio ſimilitudinem denotat.*
74 *Poſitiones ad aliquid inuentæ ſunt.*
75 *Articulos vſus inuenit propter celeriorem probationem.*
76 *Effectum ſemper iura cenſentur conſiderare.*
77 *Allegationes non ſunt probationes.*
78 *Statutum loquens de probatione in materia odioſa, non habet locum in confeſſione. Limita, nu. 90. 92. 94. 97. 98. & declara, nu. 143.*
79 *Statutorum verba proprie intelliguntur.*
80 *Probatio ſi facienda ſit per ſcripturam tantum, confeſſio tamen præiudicat.*
81 *Epiſcopus ſub ſimplici nomine dignitatis non continetur.*
Dignitatis appellatione ſimpliciter non venit epiſcopatus.
82 *Epiſcopatus eſt culmen dignitatis.*
Et magis conſideratur, quàm cætera. nu. 83.
84 *Homicidij appellatione, non venit qualificatum homicidium, neque parricidium.*

85 *Probatio certiſsima dicitur per confeſsionem.*
86 *Verba accipiuntur in dubio ſimpliciter, non ſecundum quid.*
87 *Statutum imponens pœnam pecuniariam pro homicidio, non habet locũ in parricidio.*
88 *Statutum excludens probationem, eſt odioſum.*
89 *Commiſsio recipiendi teſtes, & instrumenta, non extenditur ad confeſsionem.*
91 *Termino ad probandum elapſo, præcluſa eſt uia non ſolum probandi, ſed interrogandi, nec admittitur confeſsio à teſtibus probanda, nu. 92.*
93 *Confeſsio probanda per teſtes, non admittitur elapſo termino ad probandum.*
95 *Statutum debet interpretari ne ſuperfluum ſit, niſi quis indebitè damnum pateretur, nume. 96.*
99 *Solutum præſcriptum, & ſatisfactum de crimine, pro eodem ſunt.*
100 *Ordo iuris in notorijs non requiritur.*
101 *Confeſſus crimen non opponit exceptiones declinatorias, etiam reſeruatas à ſtatuto.*
103 *Magiſtratus noſtri temporis habent limitatam iuriſdictionem, prout a ſtatutis tribuitur.*
104 *Exceptio defectus iuriſdictionis obijci poteſt non obſtante confeſsione.*
105 *Iuramentum an proprie probatio ſit. & num. 109. & regula eſt, quod non. limita. nu. 1x3. & nu. 128. nu. 132.*
106 *Iuramento accuſatoris non ſtatur, qui uim illatam probare non potuit.*
107 *Actore non probante, reus abſoluitur.*
108 *Actoris intentio non ſufficit, quòd probatur per iuramentum. nu. 115.*
110 *Alia, denotat ſimilitudinem, ſed non ſemper. nu. 111. 112. & 116.*
113 *Probatione excluſa, iuramentum non admittitur.*
114 *Fides, id eſt, probatio.*
117 *Quaſi, aliquando ueritatem exprimit.*
118 *Statuta interpretantur ſecundum ius commune, dummodo aliquid operentur.*
119 *Interpretationem paſsiuam recipiunt ſtatuta.*
120 *Probationis verbum intelligitur ſecundum ſubiectam materiam.*
121 *Statutum, quòd credatur iuramento dãnum paſsi, ſtante alio ſtatuto de probatione damnorum daturum, habet hoc ſecundum locum in probatione, quæ fieret per iuramentum.*
122 *Statutum intelligitur ſecundum aliud ſtatutum.*
124 *Probari non poteſt per iuramentum æſtimatio damni à mercatore, quando dans promiſit mercatoribus deprædatis ſoluere, quod probaretur.*
125 *Probatio ordinaria requiritur contra dominum, qui ex ſua promiſsione conuenitur.*
126 *Iuramentum contra non delinquentem non eſt plena probatio.*
Nec contra illum, qui pro delinquente tenetur. 127.
129 *Probatio uera non uerificatur in iuramento. Et probatio apertiſsima. nu. 130.*
Et probatio legitima. nu. 131.
133 *Probationis appellatione uenit plena. Amplia nu. 134. ſed declara nu. 139. Limita nu. 135. & 140.*
136 *Probatio intelligitur ſecundum ſubiectam materiam.*
137 *Iudex qui dicit ſe habuiſſe plenam probationem, vel cauſæ cognitionem, intelligitur ſecundum qualitatem cauſæ.*
138 *Probatio in ſummarijs intelligitur ſemiplena.*
141 *Statutum admittens quoſlibet ad accuſandum, intelligitur etiam inhabiles.*
142 *Statutum puniens homicidium qualitercunque commiſſum, habet locum in non doloſo.*
144 *Pobationis appellatione venit ea, quæ fit teſtibus, & inſtrumentis.*
145 *Argumentum fit ex præſumptionib. & coniecturis, quod differat a probatione.*
146 *Probatio uera non dicitur, quæ fit præſumptionibus, & coniecturis.*
147 *Probatio plena differt ab ea, quæ fit ſolis argumentis.*
148 *Probans per indicia, & coniecturas, non conſequitur præmium ſtatutum probanti, etiam ſi reus his indicijs tortus fateatur. declara. nu. 149.*
150 *Statutum exigens probationem inſtrumentalem, an verificetur in præſumptionibus iuris. declara. nu. 151. & ſeq. limita 152. 163. 164. 165.*
154 *Conditio, ſi probaueris te filium, qualiter implenda ſit.*
155 *Conditio importat formam non leuem, & ideo formaliter implenda eſt.*
156 *Teſtator in dubio uidetur habuiſſe reſpectum ad diſpoſitionem iuris.*
157 *Conditio, quæ verè impleri non poteſt, ſufficit implere modo quo poteſt.*
158 *Conditionem uoluntariam ſatis eſt implere in effectu.*
159 *Pupillo, vel furioſo ſi dandum ſit, ſufficit dare tutori, vel curatori.*
160 *Præſumptionẽ habens pro ſe, non dicitur probare, ſed quòd ius probet pro eo.*
161 *Præſumptiones iuris ſunt liquidiſsimæ probationes.*
162 *Filiationis præſumptiones debent probari a parte.*
164 *Pœna ut commutatur, non ſufficiunt coniecturæ.*
166 *Præſumptio uera probatio eſt in materia, in qua probationes præſumptiuæ tantũ fieri poſſunt, ut in filiatione, & adulterio. alias ſecus. nu. 167. & ſeq.*
169 *Probatio reſultans ex diuerſis ſpeciebus probationum, an dicatur propria, vel præſumpta.*
170 *Probatio quæ fit à teſtibus rationem adducentibus, etiam ſi interrogati non ſint, præponderat factæ a teſtibus rationem ſubticentibus in tribus. nu. 171. cum duobus ſequentibus.*
174 *Teſtes duo plene probant, etiam ſi rationem non adducant, ſi de ea non interrogantur.*

Pro patria quondam Decius pugnauit vterque:
Nunc patriam Decius legibus inſtituit.

COMMENTARIA SVPER TOTO TITVLO De probationibus, famoſiſſimi, & acutiſſimi Iuriſcon. do. Philippi Decij, ſiue de Decio, Mediolanẽſis. Et in primis, ſolennis Repetitio Rub. c. ſ. edita per eum Piſis Mcccclxxxiiij. anno ætatis ſuæ xxx. ad concurrentiam excellentiſſimi Doctoris domini Felyni Sandei.

NOn fuiſſet propoſiti mei aliqd ſcribere, verũ ſuaſionibus veſtris adductus hãc ꝓuinciã ſuſcepi, vt ẽt ſcribẽdo collegæ nr̃o occurramus, cũ quo ĩ lr̃aria paleſtra viua voce cõgredimur. ¶ Primo, ne ab antiquorũ iſtitutis diſcedamus, hæc rubrica pcedẽ-1 tibus ſic cõtinuaẽ. † Superiori enim titulo dictum eſt de cõfeſ. q̃a ſi reus cõfiteẽ, actor ab onere ꝓbãdi releuatur, vt de iur̃o dr̃ 2 in l. cũ q. ff. de iureiur. in prin. † Nã in cõfeſſum nullæ ſunt ptes iudicis, niſi in ꝓnũciãdo, l. pinde. §. notãdũ. ff. ad leg. Aql. Verũ q̃a ſæpenumero hoĩes ad negandũ peliuiores ſunt, quo caſu onus ꝓbãdi actori incũbit. iõ tractatus de ꝓbõnibus hic ſubijcitur. Et q̃a ꝓbõnũ plures ſunt ſpẽs, c. ad ſedẽ. vbi gl. verſ. dicta reſtiũ. j. de reſti. ſpol. in primia, de ꝓbõnibus in gñe p̃mittit, dein de ad ſpẽs ꝓbõnũ diſtinctis ti. pdeſcẽdit. ¶ Iſta ↄtinuatio licẽt 3 ab oĩbus nullo reluctãte approbeẽ, † dubitabilis tñ vr̃. q̃a ẽt mediãte iur̃o actor ab onere ꝓbãdi releuaẽ. d. l. cũ qui. Vñ attenta hac rõne, titulus de iureiur. p̃poni debuiſſet, q tñ inferius lõgo interuallo collocaẽ. Ad hoc rñderi põt, ꝙ in ti. de iureiu. nõ ſolũ tractaẽ de iur̃o iudiciali, de quo lex loquiẽ in d. l. cũ q. ſed ẽt de alijs ſpẽbus iur̃i, & pſertim de iur̃o neceſſario, qd a iudice in defectũ ꝓbõnis defereẽ. c. fi. j. de iureiur. Et iſto reſpũ j. poniẽ de iureiu. Et quamuis cõſiderata rõne ſ. dicta, de iudiciali hic prius ddm fuiſſet, ibi tñ reſeruatũ fuit, ne materia iur̃i diuidereẽ, vt in ſiſi tradit Abb. poſt Io. And. in rub. j. de exce. in prin. Et qd dixi, ne materia iuramẽti diuideretur, intellige de iur̃o, qd probatiõ nẽ reſpicit, prout agitur hic. Et ita nõ obſtat tit. de iuramento calumniæ, qui ſ. ponitur, quia reſpicit ordinem ꝓceſſus, & à prin. vel ſaltem ante probationes pſtaẽ, c. 1. de iura. 4 cal. no. in l. 2. vbi Bar. C. de iur. cal. ¶ † Retenta eõ continuatione not. eſt, ꝙ in tractatu alicuius materiæ à gñali titulo inchoãdum eſt, deinde ſpeciales tit. ſubijci debent. Et iſtum ordinẽ ſeruauit Imperator in lib. C. & Iuriſcõ. in libris ffõrum, in eo. tit. Ad hoc eſt gl. in rub. ff. de teſtib. Et hoc bene probatur in l. 1. in prin. ff. ſi certum peta. ibi, ideo rerum creditarum tit. præmiſit. no. Bal. in rub. ff. ſi certum peta. in prin. vbi inquit, ꝙ ordo eſt incipere à genere. facit gl. quæ plura ſimilia adducit in rubr. j. de reg. iu. in 6. in prin. ius, ſi quæratur etiam. Et in rub. ff. de ſerui. vrb. p̃di. in rub. ff. de teſta. mil. in rub. ff. de bon. poſ. in rub. ff. de verborum oblig. & gl etiam, vbi Bal. & alij, in rub. C. qui admitti. cum ſimilibus. Iſte ordo quandoq; tamen præuenitur, quia præcedunt tit. ſpeciales, & generalis titulus vltimo loco ponitur, vt patet in ti. de iuriſ. omnium iud. cum ti. præcedentibus. facit tex. l. ſi ſeruus ſeruum. §. inquit lex. in fi. ff. ad legem Aquil. ¶ Pro reſponſione vide gl. in rub. infra de reg. iu. in ſexto. in principio. & alia reſponſio colligitur ex gl. in rub. C. cõmunia de leg. Vel tertio placet, vt dicamus, ꝙ quomodocũq; 5 in dictis caſibus legiſlator faciat, non videtur arguẽdus. † Hæc enim poſitiui iuris ſunt, quæ in iuris cõditoris arbitrio reſident, iuxta gl. in l. 1. §. pueritiam. in ver. p̃tor ratus. ff. de poſtu. de qua bene ſcribit Ang. in l. iuſtitia eſt. ff. de iuſtit. & iu. facit gl. 1. diſt. c. ius gñale. in fine. & hoc breuiter, q̃a in his nulla verſatur vtilitas. ¶ Illud tamen non prætermittam, quod contra iſtam rub. dum in numero plurali loquitur. facit: q̃a agiẽ hic 6 vt ſupra dictum eſt, de probatione in gñe. † Genus vero proprie vnicum eſt, quod ſpecies ſub ſe cõprehendit, vt no. in l. 3. §. genera. ff. de acquirẽda poſſeſſione. in l. cũ poſt. §. gener. ff. de iure dot. & tradit Bar. in l. 1. col. 3. ff. de iuriſd. omnium iudic. & ideo debuiſſet hæc rubrica in numero ſingulari ſituari. Et ita per iſtam rationem And. Sicu. in rub. C. qui admitti. columna 12. more ſuo ſolito graui ſupercilio arguit, & reprehendit maximum Pontificem hic, Iuriſconſultum, & Imperatorem, in libris ffõrũ, & C. cuius opinio prima facie ex eo ꝓprobari põt, qd tradunt gl. & Doc. Inſt. de actio. in prin. vbi diffinitio actionis in numero ſingulari traditur, q̃a in diffinitionibus cõſideratur genus, quod vnicum eſt, & rub. de actionibus in plurali numero hẽ. vt plures actionũ ſpẽs deſignentur, de quibus nigrum loquitur. Cum ergo hic de genere agatur, vt ſ. debuiſſet rub. in numero ſingulari poni. ¶ Sed nullo mõ credẽdum eſt, ꝙ Iuriſconſultis, Imperator, & hic Pontifex maximus, ita ſupine errauerint. Et ideo ad ar. quod And. Sicu. magnifacit, & ad ſupradicta reſponderi poteſt, declarando ꝙ agitur hic de probatione in gñe. hoc eſt, de his, q̃ cõueniũt generaliter omnibus ſpẽbus ꝓbõnũ, & non agatur de ꝓbõne in gñe, prout genus cõſideraẽ ĩ abſtracto a qualibet ſpẽ ꝓbõnis. Talis. n. ꝓbõ ĩ gñe non reperitur, vt j. dicã. De probatione ergo tractatur hic in ge-

in genere.id est,de his,q conueniũt,& gñaliter cõmunia sunt cuilibet speciei probationis.& sic potius hr̃ respũs ad species probationum.quæ plures sunt,iõ bñ ponitur in plurali,secundum gl.præalle.inst.de actio.in rub.& ista declarõ applicari potest omnibus titulis,in quibus generalis rubri.ad titulos se-
7 quentes habetur.ut in tit.ff.de serui.cũ simi.supra alle ¶ † Ad declarationem prædictorum quæritur,an ista probatio in genere reperiatur.Bald.in rub.C.eo.in princ.primo arguit,q nõ, postea 9riũ 9cludit,dicens,q est reperire probationẽ in genere,quæ alicuius non sit speciei, vt est probatio mista,quę fit ex uno teste,& iuramento in defectum probationis.Allegat ea.q̃ habentur in l.certi cõdictio.§.quoniam.ff.si cer.pet.& hoc sequitur Are.hic ad fi.rubr.vbi inquit.q tali casũ erit species pbationis innominata.arg.l.si gratuita in prin.cum glo ff.de pscri.uer.& hoc,sm eum,procedit,nisi talis probatio magis de una specie,quàm de alia participet,quia tunc inspicitur.quod principalius est,& sm illã iudicaf.l.j.§.si te rogauero.ff.depo. l.quærit.ff.de sta.ho.¶Vt s.dixi nõ vr̃,q probatio in gñe reperiatur.& iõ Bal.in simili in tu.C.qui admit col.3.in j.q.cõcludit,q non detur bono.poss. in gñe, & in casu,in quo loquuntur Bal.& Are.potius dicitur probatio mista.Nõ t oim est probatio in genere,quia genus bene potest considerari,ut in diffinitionibus contingit,sed non reperitur.Talis ergo pbatio mista secundum intentionem Bal.dr̃ in genere,qa imediate cõtinetur sub genere,& remanet io nomine simplicis probationis,cum secundum aliquam speciem probationis non possit indicari.Et etiam hoc dictum Bal.sic declaratum absq; dubio non procedit.Videtur.n.q talis mista probatio nõ sit simpliciter sub genere,quia mistum aut alicui speciei attribuitur,ut in l.quæritur,ff.de sta.bo.Aut ex eo noua species constituitur,ut probatur in l.j.in prin.ff.de præto.stip.in l.iam hoc iure.ff.de uulg.& pup.in prin.ibi,tertium genus.no.in l.a.in princ.ff.de
8 verb.obl.& ideo a tali specie poterit denominari.¶† Circa diffinitionem probationis multum laborant Abb.hic,& Aret. Sed,ut ex infra dicẽdis apparebit,quęlibet diffinitio hic ab antiquioribus tradita sustẽrabilis videtur.¶Prima diffinitio originaliter fuit gl.in ru.C.eo.qd est rei dubiæ per argumẽta ostẽsio Hanc diffinitionem reprehendit Goff quia non solum p argumenta,sed etiam testibus,& instrumẽtis probatio fit.Dicitur.n.argumentum quasi argute inuentum.quod ab instris, & testibus longe differt,c.forus.§.argumentum.infra,de verb. sig.Et hoc est,qd dicit Bal.in rub.C.eod.col.j.q Canonistæ reprehendunt prædictam diffinitionẽ.qa argu.proprie est arti-
9 starum,† & in disputatione consistit.l.qui hmũ,§.fi.ff.ad Treb. & argumentis cognoscitur,qd liquide probari non põt.l.non oẽs.§.a Barbaris.ff.de re mili.Et sic prædicta diffinitio non vr̃ gñalis.Sed saluari põt,sm Host.in summa eo.ut.in prin.circa fi.ibi,nec obstat c.forus.ut argu.largu modo accipiatur p quaslibet specie probationis,ut probatur in l.2.C.quo.app.non reci.ibi,aliis quoque argumentis.& in l.2.§.eiusdẽ quoque,uer. quæ argumenta.ff.de testi.quæ iura allegat hic Aret.qui latius hoc declarat ĩ prin.Addo tex.in c.inter quatuor.s̃.de cle.peregri.ibi,per idonea tibi constiterit argumenta.Nam clarũ est, q illud hẽret locum etiam si testibus,vel instrumentis cõstaret. & ita arg largo modo accipitur.Ad idem tex.in c.pro humani ad fi.de homic.in sexto.Prædicta saluatio,quæ communis est, ut per domi.Abb.& alios hic,uidetur habere difficultatem,
10 †qa in diffinitionibus uerba proprie accipiũtur,ut no.in l.j.ff. de testa.ubi diffinitio testamenti non competit codicillis.& tamen largo modo dicuntur testamenta,ut per gl.in l.2.C.cõmunia de leg.not.instit.de te.in prin Sed responderi potest,q hoc uerum sit in eo,qd diffinir̃:vñ si testũ diffinir̃,proprie testamentũ accipir̃,nõ sic vr̃ in aliis uerbis,q̃ incidenter in diffinitionibus proferunr̃,qa uerba impropriantur,ut deseruiant intentioni.c.intelligentia.de uerb.sig.a.q.2.c is autẽ.c.consti-
11 tutus.j̃.de religio.domi.¶† Et si dicatur,regula generalis est,q uerba proprie intelligantur.l.non aliter.de lega.3.in c.in ur̃a,
12 de iniur.dicẽdũ est,† q hoc uerũ sit,nisi actus redderetur nul-
a lus,quia ut ualeat dispositio,verba impropriantur,[a] d.c.constitutus.ubi glo.in uer.rata.no.in c.pro illorũ.in prin.j̃.de p̃b.in l.si olei.ubi Bar.C.loca.cũ vul.facit regula l.quoties.ff.de reb. dub.ĩ c.si iusa.§.fi.de sen.excõ.in 6.Et iõ in proposito cõuenit q verbum,argumẽta,largo mõ accipiatur,vt diffinitio saluer̃. Et ad hoc specialiter bonus tex.ĩsti.de actio.in prin.in uer.debetur.Nam in diffinitione actionis,etiam actio realis ĩcludir̃, vt probaĩ ex distinctione,quam ibi facit imperator in §.3.& tñ verbũ,dẽtur,proprie actionibus realibus non cõgruit.Vñ largo mõ,& improprie ibi accipir̃.¶Nec obstat,si dicatur,ista ĩterpretatio bñ pcedit in diffinitione imperatoris,cuius auctoritas irrefragabilis est,& necessaria Nõ sic videtur in diffinitionibus gl.& Doc.quorũ auctoritas p̃t declinari,& in eis nulla subest necessitas,ut a pprietate verborũ recedatur. Quia dico reprehẽdi,ex quo imitatur Imperatorẽ,& summũ Pontificem
13 † qui sub hoc uerbo,argumenta,omnem probationis speciem sæpenumero complectuntur,in d l.2 C. quo.app.in præalle.c. inter quatuor cum similibus.¶Contra in p̃dictã diffinitione defensatam,ut supra,facit tex.in d.c.forus,in §.cã.ubi uẽ probari,p nullo mõ p argumẽtũ fiat probatio,dũ ibi alternatiuẽ dr̃, cã aut arg.aut pbõne cõstat.ergo nõ põt dici,q probatio fiat p argumẽtũ.qa ibi tanquam omnino diuersa ponuntur. Hoc etiã confirmatur in d c.forus.§.cã.ver.probatio autẽ.dũ primo tex.ibi dicit,q arg per inuestigationẽ inuenit ueritatem,& nũquã fit testibus,uel instrumẽtis:probatio autẽ testibus,& fide tabularũ cõstat.ergo videtur ibi in illa dictione,aũt,q̃ aduersatur,quòd probatio non fiat per argum Sed etiam ad ista rñderi potest,quod procedunt capiendo proprie,& stricte arg.secus si largo modo accipiatur,ut supra dictum est.¶Secũdo cõtra supradictam diffinitionem arguit Bald.dupliciter in dicta rub.C.eo.tit.col.2.Primo,dum dicitur, rei dubiæ. Nam nõ ur̃ generalis diffinitio,quia etiam est probatio rei certæ,ut patet in notorio,quod est species probationis certissimæ,ut per glo.
14 in l.ciues.C.de appel.† Sed responderi potest,quòd notorium non est species probationis,sed potius releuatio ab onere probandi,ut j̃.de confessione dicemus.Secundo arguit Bal ĩ d.tu. de probatione,quæ fit per aspectum rei.nam certę est,& non dicitur rei dubię.Sed Pau.de Ca.ibi respondet,q anteq̃ res videatur,dubium est,& sic diffinitio competit & ita prima diffinitio absoluta sit.¶Secunda fuit diffinitio Goffr.qui dixit,q probatio est rei dubiæ per testes,vel instrumenta,& plerunque indicia,& præsumptiones ostensio Hanc impugnat Host.in loco supra alle.quia etiam aliis modis probatio fit,qui nõ cõtinentur in diffinitione,& ita simpliciter post alios sequuntur Abb & Mod Sed potest dici,quod omnes alii modi,quibus pbatio fieri potest,reducũtur ad illos,qui in diffinitione Goff. ponuntur.vel alij modi non probant,sed potius releuant a p-
15 batione,vt in confessione,vel notorio dr̃.¶† Tertio rñdetur, & considerandum est,q in diffinitione non est opus exprimere modum,per quem in esse producitur illud,quod diffinitur, ut patet in diffinitione testamẽti in l j.ff.de testa ubi de modo testandi nihil dicitur,an in scriptis,uel nuncupatiuè componatur,nec aliqua fit mentio de testibus,uel aliis solennitatibus, quibus ordinatur testamentum,sed sufficit essentiam,& qdditatem exprimere rei diffinitæ.ut in d.l.j.colligitur.facit text in l.j.in prin.ff.de tute.Ex quo infero,quod ista est bona diffinitio, probatio est rei dubiæ ostensio.Nec opus est dicere per instrumenta,vel testes,quia hoc respicit modũ probandi.Et ita diffinitio Goffre.non meretur reprehendi,quia posita quidditate
16 rei diffinitæ,aliud nõ requiritur,ut dixi.¶† Fateor tamen,q ẽt quandoque in iure sit diffinitio,considerando rem prout est ĩ fieri,& exprimendo modum,per quẽ res diffinita in esse pducitur.l.libertas.§.seruitus.ff.de statu homi.l 5.§ stipulatio.ff.de verbo.obligatio.nam in iure satis esse uidetur diffinitionẽ cõstare ex genere.& differentiis,quomodocunque illud fiat,ita quod res diffinita ab aliis rebus discernatur:& sufficit,q diffinitio 9uertatur cũ diffinito,ut no.in l.j.§.1.ff.de dolo.& bonus tex.in l.mortis cã capitur.in prin.ff.de do.cã mor.& in l.Quintus,la 2.§.cui aurũ.ff.de au.& arg.leg.¶Secũdo,9 eãdẽ diffinitionẽ Goff.arguit Are.hic,quia cõprehendit ẽt præsumptionẽ q̃ tñ nõ est probatio,cum ab ea distinguatur.c.forus.§.causa. de verb.sig.Et colligitur ĩ rub.ff.de pba.& p̃sum.vbi ponũtur,
17 vt diuersa.& hoc latius psequitur hic Are.† Sed hr̃ dicendũ est, q præsumptio dr̃ probatio in pluribus casibus,in quibus præsumptiones plenè probant sm subiectã materiã,in d.c.laudabilem,iuncto c.j.de frigi.& malefi.& c.qm̃ §.finaũt.ubi gl.in uer si.p̃sumat.s̃ ut li.nõ cõt.in l.4.§ dẽbit.ĩ uer.ucrẽ filius.ff.de lib.aguo.facit tex in l.fi.ff.de prob.Et de talibus præsumptionibus loquitur Goffre.¶Tertio,diffinitio traditur per Hostiẽ.quod pbatio sit rei dubiæ legitime facta declarõ.9 quã Abb.arguit, qa ẽt extra iudiciũ res dubia ltĩme declaratur,& tñ nõ est pbõ. & ita diffinitio non procedit,qa non conuertitur cum diffinito.Are.rñdet,quòd res dubia proprie dicitur in iudicio,non extra iudiciũ.alle.Bal.in l.fi.ad fi.C.qui ad liber.procla.nõ licet Et de tali dubio proprie loquitur Host.& si dicatur,uerba diffinitionis,ut supra dictũ est,accipiũtur largo mõ,dicatur hoc esse verũ,ad hoc ut diffinitio saluetur,non aũt,ut impugnetur, ut hic.Quod tamẽ Are.dicit extra iudiciũ,proprie nõ esse dubium,

ADDITIO.

a Hier.Gig.Impropriantur.Adde,q ad hoc,vt dispositio non reddatur nulla.si-cet uerba cõstitutionis in totum uerificari non possint,constitutio tamen locum habebit pro ea parte,pro qua uerba verificantur,ut notanter dicit idẽ Dec in c.nouit.col.50.vers ex prædictis infertur.supra,de iud & facit,quia in contractibus verba quæ proprie accipi non possunt,accipiuntur improprie, ad saluandam intentionem contrahentis,ut probatur in l.si t.b.ff.si cer.pe.&

binm, sed in iudicio nō uī sine dubio. Nā Bal. nō firmat hoc I d.l. fi. nec talis dēa in iure videtur probari. nihil. n. repugnat, quin etiam ꝓprie extra iudicium dicatur dubiū, & res dubia. Facit titulus ff. de reb. dub. tex. in l. j. §. si is q nauē. vers. in re igitur dubia ff. de exercito l. ii. §. ti n aūt nesciēs. C. de furt in l. qui mutuam. ff. mādat. in l. si debitor. ff. de peti. hære. 28. distin. in c. presbyteri. cum pluribus similibus, in quibus res dubia ex iudicium appellatur ergo proprie, quia in dubio uerba ꝓprie intelligūtur. l. non aliter. ff. de leg. 3. Et ideo impugnatio do. Abb. bene videtur procedere contra Hostien. quia etiam extra iudicium res dubia declaratur, & legitime fieri dicitur. Nam, qđ fit extra iudicium permittente lege, legitime factum dr̄. l. Gracchus. C. de adult. facit tex. in l. legitima ff. de pactis. Vñ in prædicta diffinitione debuit eē uerbū, in iudicio, ut excludatur declaratio. quę in extraiudicialibus potest fieri. Et ad hoc tex. uī Insti. de actio. in prin. ibi, ius prosequēdi in iudicio. & ista opi. Abb. contra diffinitionem Hostien. verior uidetur, & isto medio ēt confundit̄ diffinitio gl. de qua supra diximus. ¶ Sed saluando Host. dici potest, quòd licèt ēt proprie dicatur dubium in extraiudicialibus, magis tamē proprie in iudicio res dubia dicitur, quia reus in negatione magis ꝑsistit, & causa tūc discutitur. c. forus. §. j. de ver. sig. ibi, dum discutitur, iudicium est. Vñ tunc res dubia magis proprie appellatur. Et secūdum istū modum magis proprium diffinitio Host. intelligitur. 18 † qa licèt vocabulum reperiatur habere duplicē significationē, etiam propriam, s̄m magis proprium sensum accipitur. tex. not. in c. Rodulphus. supra, de rescr. & per illum tex. Mathes. in not. 94. hoc tradit. 19 Et ita declarando sustineri potest, quod dicit Are. † Facit regula cōmunis, quod uerba in potiori significatu intelligun tur. l. j. §. qui in perpetuū. ff. si ager vect. vel emphy. pet. Et hoc in simili saluando diffinitionē Iurisconsulti, Are. uoluit in l. j. ff. de test. vbi ita interpretat̄ verbum, iusta sententia. ¶ Quarto & vltimo, secundum Abb. hic diffinitur, quòd probatio est rei dubiæ per legitimos modos in iudicio facta declarō. Cōtra istā diffinitionē insurgit Are. quia conuenit etiam confessioni, q̄ ꝓprie non est probatio. Et tali medio omnes diffinitiones argui possunt. Sed, ut infra dicā, uera opin. est, quòd cōfessio proprie ꝓbatio sit. Vel dic, ꝙ per cōfessionē non declaratur res dubia, licèt stetur confessioni in præiudicio confitentis. ¶ Itē ꝯ p̄dictam diffinitionem arguit Are. quia proprie dicitur iudiciū lite cōtest. l. j. C. de iud. cum gl. & tñ quādoque ante lit. contes. fiūt probationes super exceptionibus dilatoriis, q̄ ante litē cōtest. opponuntur, & sic nō vī bona diffinitio, quia nō conuerti 20 tur cum diffinito. † Sed dicēdū est, ꝙ iudicium etiam ante litē contest. accipit̄. §. fin. Insti. de pę. teme. litig. facit tex. in c. grauium. de offi. deleg. no. per gl. & Doc. in rub. C. de in ius uoc. cum si. & hoc saltē uerū est, qñ ante lit. conte. probationes admittuntur, prout Are. loquitur. nam tunc sicut dispensatur, ꝙ ante lit. cōte. probationes recipiuntur ꝯ regulam. j. ut lit. non conte. ita vī ꝙ sit iudicium. Vlterius, & postremo, in ista materia ꝯ hanc diffinitionē aliàs dicebā, ꝙ facit, quia vī ponere effectū probationis dū dr̄ esse rei dubiæ declaratio, nō autem exprimere qdditatem & essentiam ipsius probationis. Nam probatio vī cā declarōnis, & declarō effectus probationis, iō nō uidetur bona 21 diffinitio. Et hoc mō argui pñt diffinitiones supradictæ, † qa cā nō dēt per effectū diffiniri, ut Bar. in simili tradit in l. j in prin. de app. vbi hac rōne reprehēdit diffinitionē Azo. in applone, q dicebat, ꝙ applu est prioris sniæ rescissio. Nā dicit Bart. ꝙ appellatio est cā rescissionis, & rescissio est effectus, q prouenit ex appellatione, & sic ex appellatione rescissio seqt̄. & iō non vī 22 bona diffinitio, diffinire cām p effectū. † qa cā differt a cāto, vt latius p Bar. in l. j in prin. col. 7. C. de app. Sic ergo in ꝓposito nō vī bona diffinitio, diffinire ꝓbōnē p effectū, q ex ea sequit̄. Sed ꝓ risione cōsiderandū est, ꝙ Bar. loqt̄ de effectu, q nō statim ex applone sequitur, sed cum interuallo, & mediate. ideo bñ dicit, quia appellatio est etiam an rescissionē, q post modū seqt̄. Vñ nō est bona diffinitio, qa nō ꝯuertit̄ cū diffinito. & ita 23 ēt argūt s. factū ꝓcedit. † Sed ī ꝓposito nos loqmur de eo effectu, q īmediate facta probatione seqt̄. & in tali effectu bñ consistit, & demōstrat̄ essentia ꝓbationis. & iste effectus cōuertit̄ cū diffinito, qa īmediate data ꝓbatione declarō rei dubię seqt̄ & in eodē instāti. Et talis effectus bñ ꝯuenit diffinitioni, ut colligit̄ in aliis diffinitionibus Insti. de act. in prin. ibi, persequendi in iudicio. quod sibi debetur. & in l. 3. §. bonorū. ff. de bono. 24 pos. ibi, ius retinendi patrimonii. & in l. j. ff. de testa. † In istis. n. & in similibus diffinitionibus ēt ponit̄ effectus rei diffinitæ. sed est talis effectus, q immediate seqt̄, & ꝯuertitur cum diffinito. Nec n. est separatus a re diffinita, sed cū illa correlationē hēt. ¶ Ex quo infero, ꝙ diffinitio Azo. in applone sustineri pōt, dū ingi, ꝙ appellatio est rescissio primæ sniæ. Nā bñ dicit, si intelligat̄ de reuocabili, q̄ potius est suspēsio, & statim appellatione interpn snia seqt̄. nō aūt intelligendo de rescissione irreuocabili, q̄ cū interuallo postea ex snia appellationis seqt̄, de qua Bar. loquitur, & ista uidetur fuiss' intentio Azo. & p ista defendūt̄ diffinitiones, quæ tradūtur per Doc. hic. ¶ Nōnullæ ēt diffinitiones ꝓbationis habentur p Nico. de Mata. Bal. Sal. & alios in rub. C. co. Floria. in rub. ff. eo. aliam ponit Bal. in l. filiū. in 4. no. versic itē no ff. de his, qui sunt sui. vel alie. iur. & alia ex dictis Bal. colligit̄ in l. admonendi. co. 4. in 1. q. ff. de iureiu. & s̄m Pau. de Cast. in rub. C. co. probabiliter dici pōt, ꝙ probatio est fides 25 quæ fit iudici de eo, quod coram disceptatur. † Et bene dicitur, iudici. quia probatio iudici fieri debet. c. statutū. §. cum nero. de rescrip. in 6. & in c. in nostra. j. de testi. & in ca. ex literis. Abb. in 7. no j. eo. tex. in l. quinquaginta, in fi. ff. de probat. in l. idcirco. C. ex quib. cau. maio. l. socer ancillā. C. de rei uendi. l. 2. C. de condi. ob turp. cau. cū si. gl. in c. plerunque. in uers. iudicibus. 2. q. 1. can. si testes. §. item sępe. in c. solet. ver. iudicio. de sen. 26 excō. in sexto ubi Domi. † Et ideo cōfessio facta corā tabellione nō præiudicat secundum gl. no in l. iubemus. in fine C. de lib. cau. Debuit. n. fieri iudici, p p̄dicta. & illa gl. approbatur cōmuniter per Baldum, & alios in d. l. iubemus. facit glo. in l. hac consultissima. in uer. depositiones. C. de testamen. & quod no. 27 Bal. in l. si pro ea. in 2. no. C. qui accu. ¶ † Expedita diffinitione, notabilis quęstio occurrit, & post alios quęritur, an confessio ꝓprie sit species probationis. Et principalis opinio est negatiua, scilicet. quòd proprie cōfessio non sit species probationis, ut expresse colligitur ex dictis Ioannis And. & domi. Abba. dū post alios cōcludit, ꝙ titulus de confessu præcedit istum, qa cōfessio non est species ꝓbationis, sed per eam quis ab onere ꝓbandi releuatur, vt de iuramento dicitur in l. eum qui. ff. de iureiuran. in principio. & per textum in c. j. de confes. in sexto. Et idem dicunt Ant. de But. & Imo. & sequuntur Moder. hic. Et ista est cōmunis opinio, quā apud antiquos tenent Iacobus de Are. & Cyn. in l. auctor. C. de probationib. in tertia colūna. Archid. sexta quæstio. vltima. in c. fiua. in principio. Cōpostel. & Ioannes And. in c. bonæ. el primo. s. de elect. vbi Antonius de Bu. hoc sequitur in duodecima colum. versi. aduertēdū. Et hoc idē dominus Ant. dicit in c. in pñtia. supra, de renunciā. in tertio no. in c. si sacerdos, col. j. supra, de offi. ord. in c. licet causam. colūna sexta. infra eo. Pe. de Anch. in c. j. de confes. in sexto. in principio. & in capitu. primo. ad finem. de iuramen. calū. Bal. in auctē. sed nouo iure. colum. fin. in princi. C. si certum petatur. & in d. l. actor. col. j. & in c. j. §. vasallus. col. 2. si de feu. fuerit controuersia inter dom. & agna. Lud. Ro. in d. l. admonendi. ī 6. char. ff. de iureiuran. Pau. de Cast. in rub. ff. de cōfes. & in l. Pu 28 blia, §. fi. ff. depos. Alex. consi. 35. visa scriptura. col. 1. lib. 1. † Et ista cōis opinio præcipue fundatur ratione supradicta, qa confessio releuat ab onere ꝓbandi. ergo nō est probatio, ut in simili de iuramento dr̄ in d. l. eum qui. in prin. ¶ Huic rōni nouissimè rñdet duobus modis formaliter cōmunis Præceptor, & celebratissimus iurisconsultus dom. Barth. Sozi. in rub. ff. de ꝯfes. Et primo, qa cōsequētia non ualet, hoc releuat ab onere 29 probandi. ergo non est probatio. † Nam notorium releuat ab onere probandi, qa non debet probari, vt per gl. in cle. appellāti. de appella. in uer. iudiciis. tex. in c. tua nos j. de cohabi. cle. & mulie. no. Bar. per illum tex. in l. emptorē. ī prin. ff. de actio. emp. & tñ notorium dicitur plenissima ꝓbatio. s̄m Bald. in l. p 30 hanc. col. 1. C. de temp. app. † Hæc prima responsio euitari pōt, qa qua rōne dicimus, ꝙ confessio nō proprie probatio est, licèt releuet ab onere ꝓbandi, idem dicā esse in notorio, ꝙ uere non sit probatio. & hoc uoluit Bal. in d. l. actor. col. j. vbi pari ra 31 tione loquitur de notorio, & de cōfessione. † Et quāuis notoriū s̄m Bal. in d. l. per hanc, col. j. dicatur plenissima ꝓbatio, intelli 32 gitur † quo ad effectū. Sic ēt cōfessio effectum habet probationis. l. cum te. la 2. C. de transac. l. fin. C. de fideius. cum si. Et tñ dicimus confessionem non esse proprie probationē. ¶ Secundo rñdet ipse, ꝙ non uidetur bonum simile de iuramēto decisiuo, prout loquitur d. l. cum qui ad confessionē. quia confessio tendit ad probandum, in cle. sæpe. in §. sed qa, de uerb. sig. & tale iuramentum est ad decidendū. vñ ex diuersis nō fit illatio. l. Papinianus 33 exuli. ff. de mino. † Illa rñsio ēt tolli pōt, quia confessio tendit ad faciliorem expeditionem. ita dicit tex. in d. §. sed quia. Et sic 34 etiam iuramentum. † Et sicut iuramentum decidit, ita cōfessio. quæ paratam habet executionē. l. j. ff. de cōfess. Vñ eadē rō 35 videt̄ in cōfessione, quæ ī iuramento. † Et ut argumētum a simili tollatur, nō sufficit dare similitudinem simpliciter, sed re a quiritur dissimilitudo in eo, de quo agit̄, ut declarat do. Abb. in c. translato, de constitutio. in c. quemadmodū. de iureiurā. 36 † Et in proposito maior ratio vī in confessione, in qua actor plus ab onere probandi releuatur, quàm in iuramento: quia si reus cōfitetur, nihil penitus actor facit, sed in iuramēto ipse iurat.

ADDITIO.

a H. Gig. Agitur. Quod argū a simili corruat data dissimilitudine in eo, de quo agitur, no. ēt post Abb. idem Dec. in c. translata de const. tu. in 3. lect. col. 3. & j. iur. & idem Fel. in v. col. in prin. in uer. nec sufficit.

rat. ¶ Et certè non obstantibus prædictis pro cõi opi. uera videtur, & necessaria ista consequentia Hoc releuat ab onere pro- 37 bandi, † ergo nõ est ꝓbatio. Ista enim diuersa sunt, ꝙ quis probet, vel ab onere probandi releuetur, sicut aliud est, ꝙ condõ impleatur, & aliud est, quòd ab onere implendi quis releuet. I iure ciuili. ff. de condit. & demon. l. j. §. item si qua. ff. qñ dies leg. ce. l. quæ sub ɔdõne. ff. de condi. insti. in prin. ¶ Vt ergo tollatur hoc fundamẽtum, ulterius considerãdũ est, & dico, ꝙ dupliciter argumentum solui potest. Primo, negando assumptũ, qa nõ vr absolute uerũ, ꝙ confessio, & iuramentũ releuatio sit ab onere probandi. nec tex. in d. l. cũ qui, licèt ita allegetur, hoc probat. dicit enim, ꝙ per iuramẽtum quis necessitate probandi exoneratur. no. verbũ, exoneratur, id est alleuiatur. & onus proban. minuitur. vñ nõ sequitur, onus probã. minuitur, ergo nõ est probatio. Erit. n. probatio, sed non difficilis, sicut illa, q̃ fit testibus, & sic confessio erit probatio facilis, ut j. dicã. Scdo ẽt si concedatur, ꝙ per confessionẽ actor ab onere probandi releuetur, pt rñderi, ꝙ non valet cõsequẽtia. hoc releuat ab onere probãdi, ergo non est probatio, non ratione supradicta, sed alia. Est. n. considerandũ illud, per quod probatio releuari dr, an probatio sit, uel in se probationem habeat, & tũc non ualet ɔñtia, qa intelligitur hoc releuat ab onere probãdi. l. de nouo, cũ iã probatio facta sit: sicut si dicatur, Productio instrumenti ab onere ꝓbãdi releuat, & tñ clarñ est, ꝙ ĩ instro probatio cõ- 38 sistit. Et ita ĩ ɔfessione, q̃ est species ꝓbationis, vt j dicã. ¶ † Hoc ẽt ꝓbatur. nã actor, q hẽt pręsumptionẽ pro se, ab onere ꝓbãdi releuatur, quia onus ꝓbãdi in aduersariũ trãsfertur, l. gnalr. §. si petitum. ff. de fideicom. li. præsumptio ergo releuat ab onere probãdi, & tñ præsumptio probatio est, l. licet Imperator. ff. de leg. j. fm quòd j. declarabitur. ¶ Scdo ꝓ cõi opi. adducit tex. in d. c. j. de ɔfe. in 6. ut per Abb. post alios hic. sed fm Sal. ĩ rubr. C. eo. col. fi. ver. nec obstat ar. de d. c. j. nã retorquetur, qa si negatiua non potest probari nisi per confessionem, d. c. j. ergo vr, 39 ꝙ cõfessio probatio sit, † cũ exceptio dẽat esse de regula ut ꝑ glo. & Dy. j in rub. de reg. iu. in 6. Bar. in l. j. ff. de reg. iu. cum si- 40 milibus. ¶ † Tertio mouetur Bal. in rub. C. eo. col. j. ibi, ego aũt probo. qa licèt ɔ̃ p̃sumptionẽ iuris, & de iure probatio nõ admittatur. c. is, q fidẽ. j. de spo. no. ꝑ gl. fi. in l. si duo. ff. de acq. hęr. 41 confessio † tñ recipiĩ. glo. no in §. illud. in Auc. de ęqua. dotis. & alia est in l. in ɔ̃ctibus. § illo. in versic. nullo mõ. C. de nõ nu. pe. 42 ergo vr, ꝙ ɔfessio nõ sit probatio. † Ad hoc ẽt bñ facit, qa probatio de credulitate nõ admittitur. gl. & Doct in l. testiũ. C. de testi. & tamẽ confessio de credulitate recipitur, & ita p̃iudicat sicut de ueritate. glo. no. in cap. ea literis. de iureiuran. in glo. in versi. veritate. ¶ Arc. hic rñdet, ꝙ cõfessio maiorem dr hẽre certitudinẽ, q̃ simplex ꝓbatio. & hac rõne sub ꝓhibitione ꝓba- a tionis nõ cõtinet, sicut et probatio,[a] † q̃ oculata fide ex aspectu 43 rei colligitur, prohibita probatione nõ excluditur, ut ꝑ Azo. in sum. C. ad leg. Aqui. sequitur Bal. in l. ɔ̃ negantẽ. in fi. C. ad l. Aql. & in rub. C. eo. ti. col. 3. Confessio ergo sub gnali prohibitione non comprehenditur, non ex eo, ꝙ non sit probatio, sed qa ꝑꝑ eius euidentiam non vr eadẽ ratio prohibendi cõfessio- 44 nẽ, † q̃ est in aliis probationibus simplicibus. Est enim confessio, probatio qualificata, & secundũ quid. verba uero prohibitionis intelliguntur simpliciter. l. hoc legatum. vbi Bart. ff. de 45 leg. 3. c. statutum. iuncto c. licet canon. de ele. in 6. † Et hac ratione in pluribus casibus conceditur in confessione illud, qđ in aliis probationibus denegatur, d. c. j. de cõfes. in 6. & in c. cum Io. de fi. instru, & quod no. Inno. in c. quia plerique. de immu. eccle. Et qđ tradit Inn. in c. qualiter, & qñ. el 1. j. de accu. Bar. in 46 l. si confessus. ff. de custo. reo. cum similibus. ¶ † Quarto ẽt pro ista parte arguit Bal. in d. rub. quia postquàm est conclusum ĩ cã, non pñt probationes fieri, in c. cum dilectus. j. de fide instru. & c. audiuis. s. de rest. in integ. & tamen confessio admittitur. ĩ c. cũ Io. de fide instr. ergo confessio non ur probatio. Arct. rñdet dupliciter, & bñ. Primo, ꝙ speciale sit in confessione, ratione s. allegata, declarando latius, vt s. proxime dixi. ¶ Secundo, ꝙ illa confessio fit ex offi. iud. qui vbicũque subest æqtas, interrogare potest. l. ubicunque. ff. de interro. ac. & 30. q. 5. c. iudi- 47 can. 3ẽ. † Nam multa ad instantiam partis prohibentur, quę ex b offi.[b] iudi. fieri pñt. Ad hoc facit, qđ no. Bal. ĩ l. ampliorẽ. C. de app. in prin. in 2. colum. uersi. ex p̃dictis. Cuius dictũ pro mirabili refert Ludoui. Roman. in consi. 479. incip. in eo, quod quæriĩ, ad fi. & quod voluit no. Spe. in tit. de instru. edi. §. fina. versi. qđ si debitor. sequitur Imo. in c. 2. j eo. & Ale. retulit pro singulari in auctẽn. iubemus. col. 3. C. de iudi. facit tex. in l. pla- 48 ne. & quod ibi Ang. ff. de peti. hęre di. cũ similib. ¶ † Quæ in tñ ꝓcedũt. ꝙ licet statuto prohibeatur, ut nihil opponi possit, uel fieri per modũ actionis, vel officii iudicis, intelligiĩ statutũ de officio implorato a parte, nõ aũt de officio iudicis a seipso supplentis. Sic uoluit elegãter Lud. Rom. in consil. 5 2. incip. versi quæ egregiè. in col. 2. in uersi. nec obst. Quod dictum accurate no est, quia sæpe occurrit. ¶ Quinto pro ista parte videtur tex. quem Moder. hic adducunt in c. cum causa. de rapto. vbi confessio, & probatio ponũtur, vt diuersa ibi. uel ꝓbationibus viri, vel ex mulieris confessione. ergo datur intell gi, ꝙ cõfessio nõ sit ꝓbatio. Sed dic, quòd tex. ibi non ponit, ut diuersa simpliciter probationẽ, & confessionẽ, sed dicit. uel probationibus uiri, uel mulieris confessione. Vnde fateor, quod confessio mulieris non est probatio viri, non tamen sequitur, ꝙ non sit ꝓbatio absolute. Vel scdo dici potest, quòd ponatur diuersitas inter genus, & speciem, ut in simili habetur in rub. C. de serui. & aqua Et in euangelio legitur, discipulis & Petro & ita non infertur, ꝙ confessio non sit probatio ad hoc bonus tex. in l. q̃ 49 situm. §. pen. ff. de fun. instru & instru. lega. ¶ † Sexto arguitur, conuincere & confiteri, diuersa sunt, ut colligitur in c. at si cle- rici. in prin. s. de iud. ibi. conuicti, uel confessi fuerint. c. nos in 50 quemquã. 2. q. j e de hoc. j. de simo. cum similibus. † Conuincere vero, probare est, l. 2. C. quo. appel. unde si conuincere, & cõfiteri diuersa sunt. ergo confessio non est probatio. Et ita Mo- 51 dernio. quidã argumentantur hic. ¶ † Sed duobus modis formaliter respõderi potest. Primo, quod diuersitas est in specie, in genere tamen conueniunt. nam confessio probatio est, quę fit sponte a uolente. conuincere vero etiam probare est, & 52 probatio est, quæ in inuitum deducitur, † ut probatur in dicto c. nos in quemquam. ibi, conuictum, uel sponte confessum. Conueniunt ergo in genere, sed diuersitas est in specie, & arg. respectu speciei procedit, sicut si dicatur, conuictus testibus, vel instrumẽtis, tamen utroque casu probatio est. Ad hoc text. in d. l. 2. C. quo. ap. ibi, argumentis conuictus, uel testibus superatus. hæc enim, ut diuersa ponuntur, & sunt respectu speciei, in genere tñ cõueniunt. Et ista est clara responsio ad argumenta. Secundo dici potest, ꝙ diuersitas sit tanquam inter genus, & spẽm, vt s. dixi. Et qs propriè dicaĩ cõuictus. & de materia, notat Fulg. cõsi. 124. in 2. dub. ¶ Septimo vr tex. ĩ c forus. §. eã j de uerb. sig. quem ibi ad hoc põderauit do. Abb. dũ dr, ꝓbatio autem testibus, & fide tabularũ constat. nihil ibi de con- 53 fessio. dicitur. ergo vr, ꝙ non sit probatio. † Sed dicatis, ꝙ text. loqĩ gr̃ exẽpli, & exẽpla rñã non restringunt. c. j. j. ne cle. uel mona. §. hactenus. insti. de gradi. Et hoc patet qa aliis modis ꝓbationes fiũt. nec. n. tex. in d. §. causa. intendit ponere diffinitionẽ ꝓbationis, sed differẽtiã cõstituere inter arg. & ꝓbationem. Quod patet, dum primo dicit. ꝙ arg. nunquã fit testibus, nec instrũs. probatio aũt testibus, & fide tabularũ ɔstat. Satis est ergo colligere drĩã, q̃ tex. ibi facit. & illatio, quã d. Abb. facit. ex- 54 cedit metẽ lrẽ, q̃ limitate loquitur, † iõ nec dẽt extẽdi, qa limitata cã limitatũ producit effectũ l. in agris. ff. de acq. re. do. l. cancellauerat. ff. de his, q̃ in testa delen. ¶ Octauo nouissimi scribentes 55 hic, rõnẽ ꝓ cõi opi. adducunt. † nã confessio notoriũ facit. c. fi. de cohabi. cler. & mul. sed ubi notoriũ est, probatio nõ reqriĩ. 56 † sola. n. allegatio sufficit, ut ꝑ gl. ĩ cle. appellãti. de ap. no. ĩ c. cum dẽtia. de acc. & ĩ c. porro. j. de diuor. ergo vr, ꝙ cõfessio non sit probatio, qa ex ɔfessione fit notoriũ, & notoriũ probationem 57 excludit, ut dictum est. Ista rõ de facili tollitur, † qa sicut cõfessio facta in iudicio notoriũ facit, ita oẽs aliæ probationes. ca. cũ olim. ubi tex. j. de ver. sig. no. ĩ c. significauerunt. de testi. & tali casu notoriũ est spẽs probationis. Idẽ dicã ẽẽ ĩ cõfessione, & ꝓbaĩ ista æqparõ in d. c. cũ olim. Et ad ar. dũ dr notoriũ nõ dẽt ꝓbari, dico, ꝙ verũ est de nouo, & sic nouã probationẽ excludit. hẽt tñ in se probationẽ, ꝑ ea, q̃ s. dixi, aliàs hẽremus dicere ꝙ examinatis testibus, & productis instrũs, ex qbus notoriũ inducĩ, d. c. cũ olim. istę tñ nõ eẽnt probationes, qđ absurdũ est. 58 ¶ † Nono p̃dicti nouissimi arguũt ex eo, ꝙ in simili hr de iuramẽto. nã proprie iuramentũ nõ est probatio, licèt hẽat uim probationis, l. sed & si possessori. §. j. ff. de iureiu. ibi, perinde ac 59 si probasset. † verbũ. n. p̃inde, denotat im ꝓprietatẽ, ut ꝓbatur ĩ l. j. ff. de recepta. & tñ iurm releuat ab onere probandi, sicut cõ- 60 fessio. ergo vr. ꝙ confessio propriè nõ sit probatio. † Ad hoc respondetur dupliciter. Primo dico. ꝙ ẽt iurm dici põt propriè spẽs probationis, per ea, q̃ j. dicã. ¶ Ad tex. in d. §. j. dũ dicit, p̃inde, rñderi põt. Primo, ꝙ ibi ɔparõ fit de iurõ ad alias spẽs probationis hoc mõ, perinde ac si ꝓbasset, scilicet testibus, istrũs, uel cõfessione: sicut alibi dr, ꝙ tñ valẽt testes, sicut instra, l. in exercẽdis C. de fide instr. fit ergo ibi cõparõ respectu spẽrũ, quæ differunt inter se, in genere tamẽ cõueniunt, ut s. dixi in 61 6. arg. † Scdo põt dici, ꝙ verbũ, perinde,[c] exprimat ueritatem, c quia hoc pendet à iure, ꝙ instrumẽtum sit species probationis,

ADDITIONES.

a H. Gig. Probatio. Adde, ꝙ ratio istius dicti est, qa probationes possunt esse falsæ, & hinc est, ꝙ ex probatione testium necessario peccatum nõ inferĩ, ut uoluit Abb. quẽ refert Dec. ibidẽ in vlt. co. in ver. tertio. Abb. in c. nouit. s. de iu.

b ¶ Officio. Adde Ant. Corse. in sing. in ver. testis. Dec. infra eo c. 2.

c ¶ H. Gig. Perinde. De ista dictione vide ꝑ Bar. ĩ l. g a pr̃c. ff. de cõfir. tut. & ĩ l. sacrilegii § is autem ff. ad leg. Iul. pecul. vide etiam per eundem Bar. ĩ extrauagan. ad reprimen. in uer perinde.

nis,& in his,ꝙ sunt iuris verbum, perinde,videt̃, & similia ueritatem exprimunt,ut no.Bar.tradit in l.si is qui pro empt.co.24
62 n.de vsucap.¶ † Scdô ad argu.rñdet̃, ꝙ non est bonum simile de iuramento ad confessionẽ.qa pluribus mediis j.probabit̃, ꝙ proprie cõfessio probatio sit.& ista diuersitas colligitur subtiliter in d.l.sed & si possessori. §.j.dum ibi dicit̃,perinde haberi,ac si probatũ esset.nam nullus negabit,quin sub illo verbo, probatum esset,etiam cõfessio includatur,& ita ibi probatur, ꝙ iuramentũ æquiparatur probationibus,& sic etiam confessioni.Vnde si confessio erit probatio. iuramentũ hẽbit uim cõfessionis,uel alterius probationis & hoc inferius dicã de iuramento.¶ Decimò pro ista cõi opi.vr̃ tex.ĩ l.2.ff. de interro.ac. vbi dr̃.ꝙ edictũ de interrogatoriis actionibus, ideo prætor introduxit,qa difficile erat ei,qui hæredẽ bonorũ,uel possessorẽ
63 cõuenit,ꝓbare illũ hr̃dẽ esse,† & sic ꝑ iterrogationẽ secuta cõfessione ꝓbandi onus euitatur.Ergo vr̃, ꝙ cõfessio nõ sit ꝓbatio sed per eã onus probandi releuatur.Ad idẽ facit tex.in l.ĩde Neratius,ad finẽ. ff.ad leg.Aquil.vbi confessio,actori remittit,ne habeat necesse ꝓbare. Sed dic,ꝙ verbum. difficile, positũ in d.l.2.tollit arg.Nam verum est, ꝙ secuta cõfessione non erit difficile probare.& ita edictum prætoris tollit difficultatẽ ꝓbationis.Erit ergo probatio facilis ista,in qua actor nõ fatiga
64 tur.Si facilis probatio.ergo ꝓbatio,& sic arg retorquetur.† Sic ẽt respondet̃ ad d.l.inde Neratius, quia mediante confessione tollitur necessitas,& difficultas probandi, quæ actori incũbit. non tñ per hoc absolute infert̃, ꝙ non sit probatio. ad hoc faciunt q̃ dixi s̃.circa primũ arg.¶ Vltimo facit tex.in l.gñaliter. C.de non nume.pec.dum inquit,non ei licentia sit cãm ꝓbationis a stipulatore exigere, cũ suis dictis acquiescere debeat. Si ergo actor acquiescit dictis rei,& nititur ex eius confessione,ipse non probat.ergo vr̃,ꝙ confessio nõ sit probatio.Solutio.nõ est probatio actoris,hoc bene ibi infert̃: ñ aũt absolute infert̃,ꝙ nõ sit probatio,quãtũ ad fidẽ, q̃ fit iudici. & ita argu. tollit̃.Et ex omnibus s̃.dictis patet, ꝙ nõ stringũt hæc, q̃ ꝓ cõi opi.adducunt̃.¶ Cõtraria opi.ꝙ imo ꝯfessio sit species probationis,reperit̃,quã ꝑcipue firmauit Sal.in rub.C.e.col.fi.in ver. tu dic.& idẽ manifeste sentit Bar.in l.si duo patroni.§.idẽ Iulianus.el a.ff.de iureiu.in 2.no.& in l j. in ult.q.ff. de offi.cõsul. & in l.triticum circa fi.j.co.ff de uer.obl.& hoc ẽt vr̃ tenere gl. in l.1.C.de eden.in verbo,queãdmodũ.& Ale.hic,vt j̃.dicã. Et primo fundat̃ ista opi.à simili de iuramento, quod releuat ab onere probandi,d.l.cũ qui.in princ.& tamẽ iurñ probatio est, l.sed & si possessori.§.pe.ff.de iureiu.ergo ita dd̃m est de confessione,ꝙ probatio sit.¶ Are.respõdet negando ꝙ iuramentum proprie probatio sit.& in d.l.quam all.Sal.est verbũ,perinde, qd denotat improprietatem,ut no in l.j.ff.de excep.& Ang.in l.sed si lege.§.proinde.ff de peti.hære.Et sic impropriè iuramẽtum,erit probatio.& sic de confessione dd̃m est.¶ Cõfirmatur ista rñsio,quia in d.§.pe.iuramentum æquiparatur probationi ibi,perinde acsi probatum sit.Ergo videtur,ꝙ iuramentũ nul
65 lo nõ ꝓbatio sit,† quia nullũ simile est idẽ.l.qd̃ Nerua.ff. deposi ita de isto uerbo,perinde, arguit Bart.in l.quia a patre.ff.de
66 ꝯfirma.tu.in j.no.¶ † Secundò probatur.nam confessus conuictus dicitur.l.qui sñiam.C.de pœnis. Conuincere vero, ꝓbare est,l.2.C.quo.app.ergo cõfessio probatio est. Ita elicit̃ ex uer-
67 bis Sal.in d.rub.¶ Aret.respondet,† ꝙ plus est confessus,quàm conuictus:& iõ si plus est,utique tanti est,l.cũ furti. ff. de in lit. iu.Quilibet ergo confessus est cõuictus,non econtra. & ita tollit ar.negando,ꝙ idem sit.¶ Secũdo rñderi potest,ꝙ etiã dato, ꝙ pro eodem ponantur confessus, & cõuictus, uel ꝙ idẽ sint,
a verum est quoad effectum probationis, [a] sed tamẽ inter se dif
68 ferunt,quia cõfessio est probatio,quæ fit a uoluntate,† cõuincere vero quis dicitur, qñ probationẽ cõtra inuitum facit, in c.nos in quencunquã.2.q.j.ibi,conuictũ aut sponte cõfessum.& s̃. fuit declaratũ in 6. ar.s̃. facto pro cõmuni opi. vbi videdũ est. ¶ Tertio considera,ꝙ tex.in d.l.qui sñiam,non dicit idem, ad quod per Sal.all.deberet enim coniungi verbum, conuictus, qd circa fi.l.ponitur, cum verbo, cõfessione sua, & sic diceret cõfessione sua conuictus,ut intẽtio Saly.ꝓbet̃. Sed hic nõ põt fieri salua rõne recti sermonis pp dictionẽ,aut,q̃ bis ponit̃ ibi dũ inqt,ꝙ cõstare dẽt de crimine,aut cõfessione sua,aut, &c. deinde seqt̃,ꝯuictus.qd̃ verbũ refert̃ ad fm uerbũ, aut non ad primum,in quo primo de cõfessione loqt̃,& hoc patet inspiciẽti illũ tex.& hoc mõ ibi cõfessus,& cõuictus,ponũtur,ut diuersa.¶ Tertio ista ꝯclusio ꝯ cõem opi.vr̃ efficaciter ꝓbari ĩ c. j.de ꝯfes.in 6.vbi a regula, q̃ ponit̃ in prin.ꝙ negatiua nõ possit ꝓbari,excipit̃ cõfessio.ergo vr̃ probatio,qa exceptio debet esse de regula,vt s̃.dictũ fuit,& ita colligit̃ ex uerbis Sal.in d.rubri.& ista inductio approbat̃ ꝑ Are.hic.¶ Sed tñ respõderi potest,ꝙ iura,q̃ loquũtur in ꝓbatione,in pluribus casibus habẽt locum in confessione pp eandẽ,vel maiorem rõnem, c.cũ ad sedẽ.in uer.nos prioris.de resti.spol.l.cum te.la 2. C. de transa. Vnde dum excipit̃ confessio in d. c.j. habet̃ consideratio æg-

69 parationis solitæ,quæ nõ facit,ꝙ idẽ sint. † Vel scdõ dicatis,ꝙ licet exceptio,sit de regula, nõ tamen per exceptionẽ ampliat̃
b regula [b] ad ea,quæ aliàs nõ facta exceptione,non fuissent comprehensa,ut notat Bart in l.generali.§.vxori.per illũ tex.ff.de
70 vsufru.lega.Abbas ꝑ illũ tex.in c.in nr̃a.ĩ 2.no.de sepul.† adeo, ꝙ potius inepta exceptio iudicatur,q̃ ꝙ regula extendatur,ut ĩ not.q.declarat Pau.de Ca.in l.in his, ff. de legibus. ¶ Quarto Are q̃ hãc sñiam uerã esse attestatur, tex.adducit in l.1.in fi.ff. de interro.act.vbi cõfessiones probationes appellãtur.Sed dici põt,ꝙ largo mõ.& ꝯsiderato effectu cõfessio probatio sit, vt dicit Pe.de Ancha.in d.c.i.Et ita unico verbo absoluunt Mod. hæc oĩa,quæ pro ista parte inducuntur.& facit tex.cum gl.in verbo,probationibus.in l.nõ intelligit̃ §.tacite. ff. de iure fis. ¶ Sed vlterius scdõ specialiter respondetur,& dico, ꝙ tex.quẽ Ale.allegat in d l j.non dicit,ꝙ confessiones sint probationes. Inquit.n.ad probationes,q̃ litigatoribus incũbunt, sufficiunt ea,quæ ab aduersa parte expressa fuerunt. nõ.n.appellat cõfessiones,probationes,sed vr̃ dicere,quòd loco ꝓbationum sint, & vr̃ potius probare,ꝙ mediãtibus ꝯfessionibus qs releuet̃ ab onere ꝓbandi.Et ad hoc illum tex.allegauit Bal.ĩ auth.sed nouo iure.in fi.col.ĩ prin. C.si cer.pe.& ita arg.Are.retorquet̃. & facit tex.in l.2.co.ti.ut s̃.dixi.¶ Quinto vr̃ probari in l.fi. §.licentia C.de iu.delib. quam ẽt Are.inducit,ubi fm eum,inter spẽs ꝓbõnum ponit̃ ꝯfessio,q̃ debet ab hærede fieri de rebus hereditariis.Sed dic,ꝙ ibi nõ dr̃ aliquid de confessione.Inquit enim formaliter tex.quibus uoluerit legitimis modis approbare.Vñ ista uerba intelligo,instr̃is,uel testibus.& licèt idem esset in confessione,hoc erit ꝑ extẽsionẽ a maioritate rõnis,ut s̃.dixi uel de probõne largo mõ, quo ad effectũ probationis, ꝑ s̃. dicta.¶ Sexto Are.alleg.tex.ad literã in cle.cõstitutionẽ, ad fi.
71 de cle.ibi, ꝓbõne† tñ factã super his per aduersarii ꝯfessionẽ. ergo cõfessio ꝓbatio est.Dicatis ueram eẽ largo mõ ꝯsiderato effectu,ut s̃.dictũ est. Vel scdõ rñ.ꝙ ibi probatio appellat̃ cũ illa qualitate,ꝑ ꝯfessionẽ,nõ ꝙ absolute ꝓbõ sit, sicut hõ mortuus nõ dr̃ hõ simplr̃,sed hõ mortuus.ad hoc bonus tex.in l.j.
72 §.j.ff.de do.vbi donõ ꝯdõnalr nõ dr̃ simplr̃ donõ.† ibi. non ꝓprie donõ appellat̃,sed donõ sub ꝯdõne ẽ.¶ Cõtra hãc rõnẽ vr̃ facere tex in d.cle.consti.ad fi.dum dicit,per aduersarii ꝯfes
73 sionẽ,vel aliàs legitime.vr̃ ergo ꝯfessio,ꝓbatio legitima,† cum uerbum,alias, similitudinẽ importare videat̃,ut no.ĩ c.sedes. de rescr.& ꝑ gl.in c.j.in uer alios de preben.in 6. & 26. dist.c. deinde.in gl.j.cum fi,Sed dic,ꝙ istud nõ est sp verum; ut no.ĩ d.c.deinde.in gl.1.cum fi.Sed dic, ꝙ istud nõ est sp verum, ut no.in d.ca.deinde.vbi glo.& in l 2. C.de ser.fug.Vel secundo
c argũ bñ ꝓcederet in dictione, [c] alius,alia, aliud. secus in aduerbio,alias,prout loquitur d.cle.consti.Nã non vr̃ similitudinẽ denotare,ut ꝓbatur in l.si hominẽ.in § dat̃, ff deposi. vbi gl. Imò ur̃ potius ĩportare diuersitatem,quia in ꝓposito exponit̃ aliàs,id est.aliter,vel alio mõ.l.1.§.itẽ sciendũ.ff. de aqua plu. arcen.l.nõ solũ.§ Proculus.ff.de iniu.Et de natura huius dictionis oo.plene Bar.in l.j.co.v.in uer.q̃to qnto.ff. de ꝯd.& demõ. ¶ Septimo istã partẽ seqt̃ d.Barth.Sozi.in rub.ff. de ꝯfes.põderãdo tex.in uer.& qa positiones.de verb.sig.dũ ibi dr̃,ꝙ vsus positiones induxit ad faciliorẽ ꝓbationẽ pp ꝯfessionẽ partiũ.Si ergo mediãte ꝯfessione probatio facilior reddit̃, ergo ꝯfessio ꝓbatio est.¶ Rñderi primo põt,ꝙ hoc uerũ sit largo mõ , ut s̃. sæpius dixi.¶ Secundo ulterius cõsiderãdũ est, quod in d.cle.
74 sæpe.ver.& qa.ponunt̃ duæ cl̃æ.† Primo.n.dicit, ꝙ ad faciliorẽ
75 expeditionẽ positiones inuẽtæ sunt pp partiũ cõfessiones.† Postea dicit,ꝙ usus inuenit articulos pp clariorẽ probationẽ: vñ illud,qd̃ põderatur de faciliori ꝓbõne, vel clariori , nõ respicit cõfessionẽ.de qua in alia superiori cl̃a dr̃. Imo potius ibi ꝯriũ vr̃ ꝓbari dũ dr̃ , ꝙ ꝯfessio respicit faciliorẽ expeditionẽ cãæ. ñ ergo respicit ꝓbationẽ,de qua in cl̃a sequẽti hr̃. ergo vr̃, ꝙ ꝯfessio non sit ꝓbatio.¶ Octauo induci põt tex.in l.Publia, ĩ fi. ff.deposi.vbi confessio probatio appellatur. ibi, sed probationẽ depositarũ rerũ impleri posse.Sed rñdet̃, quòd ille text.potius vr̃ probare ꝯriũ,dũ inquit, per cõfessionẽ impleri probationẽ posse.Quasi tex.dicat,quòd loco probationis sit.Nõ ergo est probatio absolute.sed ꝑ eum probõ suppletur. Potest ẽt rñderi alio modo,vt statim j.dicã.¶ Nono pro eadẽ opin.facit tex.in l.si.de proba.in prin.vbi confessio, q̃ ex epistola trãsmissa colligitur,probatio appellatur. Confirmatur hoc, quia ibi sub eadẽ determinatione depositiones testiũ, & cõfessiones epistolæ tex.ꝓbationes appellauit.ergo ꝓprie, sicut illa, q̃ fit testibus,

ADDITIONES.

a ¶H.Gig. Probationis. Adde,ꝙ hinc est,ꝙ sicut cõuictus de crĩe infamante efficitur ĩfamis,ita etiam confessus,ut no.per Doct.in c.at si clerici,vbi per Dec. in 1.col.ver.3.allegat.supra de iud.

b ¶Regula.Adde Dec.in l.1.n.22.ff.de reg.iur.& Alexã.in cõs.29.nu.11.lib.1.

c H.Gig.Dictio.alius.De natura illius dictionis,vide l.te per Fe.multas quotas adducentem,in d.c.sedes,col.vlt.uer.dictio,alius.supra de rescri.

stibus, vt æqualis sequatur determinatio. arg. l. iā hoc iure. §. fi. ff. de vul. l. q̄uis. C. de impu. cū vulg. Sed, vt s. sæpius dictū est, procedit lex pdicta q̄tū ad effectū pbōnis, in quo cōfessio ēt eacedir probōnē simplicē. Et ista rñsio tollit oīa, q̄ adducū pñt, qa vñt
76 log sp respū effect'. Instari tñ pōt ꝯ istā solonē, † qa iura sp vñt ꝯsiderare effectū, arg. l. 2. C. cōia de leg. Vñ si depositiones testiū, vel istrorū pductiones, probōnes dicantur, ēt quo ad effectū hoc intelligr. ¶ Vñ scđo dicatis, ꝙ d. l. fi. nō logr in ꝯfessione simplici, sed in epistola, q̄ vim obtinet instri. ut expresse ibi dr. Et sic ēt pōt respondere ad l. publ. s. alleg. facit tex. in l. j. ff. de fide instru. ¶ Postremo pro ista pte nouissime allego tex. q ad istam hoc dicit. s. ꝯfessionē eē spēm probōnis, l c. I nfa. s. de renū. ibi, nō ad unā probōnis spēm applicet mētē, sed ea ꝯfessionibus, depositionibus, &c. ergo vr ī illa aduerlatiua, sed ex confessionibus, ꝙ ꝯfessio sit spēs probōnis. Dicatis, ut s. ꝙ largo mō de pbōne logr, q̄tū ad effectū, de quo ibi, ut animus indicis inducar. Probar hoc, qa dicit tex. ꝯfessionibus, depositioni
77 bus, allegationibus, & aliis, q̄ in eius pñtia pponunr, † & tñ allegationes nō sūt pbōnes, nec alia plura, q̄ siūt ī pñtia iudicis. Patet ergo, ꝙ de pbōne largo mō, & īproprie logr. ¶ Et sic ex pdictis oībus hētis discussū articuiū plenius vltra oēs, q hactenus scripserūt, ex qbus dictis vtraq; ps in disputationis cōgressu instētabilis reddir. ¶ Prima tñ opi. cōis est, licèt scđa uerior, de iure videatur, p supradicta. Et qa diffinitio pbationis, qualiscūq; sit, ꝯfessioni vr ꝯpetere. ergo ꝯfessio, p's. dicta, pbatio
78 est. ¶ † Retenta tñ cōi opi. ꝙ pprie ꝯfessio nō sit pbatio, Abb. hic inferr ad statutū, qđ in mā odiosa de pbōne logtur, vt non hēat locū in ꝯfessione. & ita ēt dicit Imo. hic, & Mod. sequunr,
79 † qa in statutis verba pprie intelligūtur.[a] l. 3. §. hæc uerba. ff. de
a neg. gest. l. j. § hoc īterdictū. & qđ ibi Bart. ff. de fonte. & Bar. in
80 terminis hoc tradit in auct. † sed nouo iure. col. pe. C. si cer. pe. dicēs, ꝙ licèt aliqd pbari nō possit, nisi p scripturā, si tñ qs cōfiteatur, sibi pīudicat, qa ꝯfessio nō est pbatio, sed releuatio ab onere pbādi l. j. in fi ff. de īterro. actio. & idē voluit Ro. ꝯ Ang. in l. admonēdi. in char. añp. ī uer. quo ad fm. ff. de iureiu. quē Mod. hic referūt. Et istā opi. verissimā eē nouissimè attestatur cōu pceptor do. Barth. Sozi. ī pcedēti rub. ff. de ꝯfes. vbi ipse considerat duos casus, videlicet, ꝙ aut statutū admitiit probōnē, & ex maioritate rōnis hēbit locū in ꝯfessione. Aut statutū prohibet, & excludit probōnē, & nō hēbit locū in confessione, vt p Abb. hic. Et pbatur vlteri', fm eū, alia rōne. Nā ēt si cōfessio uere eēt probō, hēt tñ in se aliā qualitatē ultra probōnē simplicē rōne maioris certitudinis. iō sub simplici prohibitione pro
81 bōnis nō īcluditur ꝯfessio, † sicut sub noīe simplici dignitatis nō ꝯtinetur epatus. c. inqsitiones, de here. in 6. & in c. qa periculosum. de sen. excō. in 6. † Et tñ epat' est dignitas proprie, & qdē
82 culmē dignitatis, in c. uenerabilis. de pbē. no. gl. in c. 2. in gl. a.
83 eo. ti. de pb. in 6. † Sed iō illud ꝯtingit, qa alia rō hēri dēt de tali eacella dignitate q̄ de alia dignitate simplici, d. c. q̄ periculosum.
84 & tex. no. in c. dilectus. j. de ꝯces. pbē. † Sicut ēt dicit ipse, parricidiū est homicidiū qualificatū. iō nō cōprehēditur appłone
85 homicidii. † Sic ergo in proposito, si tollitur facultas probādi simplr, non vr remota probatio certissima. q̄ p ꝯfessionē hr. ¶ Confirmatur ista ꝯclusio proaimioribus sibus in c. 1. de cōfes. in 6. ī c. cū Ioānes. j. de fi. instr. & qđ no. Inno. ī c. qa plerique.
86 de īmu. eccl. & qđ s. dixi de pſump. iuris, & de iure. † Facit rña cōis, ꝙ verba accipiuntur in dubio simplr, & nō fm qd. c. statutū. iūcto c. licet canō. de ele. in 6. l. hoc legatū. de leg. 3. ubi Bar. & ad illud, qđ s. est dictū de homicidio, est decisio Ioā. de Ana. ī
87 ꝯsi. 63. inci. pſupposita cōi opi. † vbi ꝯsluit statutū pęnā impo-
b nēs pecuniariā pro homicidio nō hēre locū ī parricidio.[b] Et merito Bal. reprehēditur q noluit ꝯriū in l. data. ad fi. ibi, & est argumētū. C. de dona. Et ista cōclusio pdicta vr bñ procedere, ꝙ statutū exclusiuū probationis nō hēat locū in cōfessione. Et sn effectu ista dicta nō discrepāt ab eo, qđ dñs Abb. hic dicit, dū
88 distinguit in mā odiosa, vel fauorabili. † Nā statutū, qđ excludit probationē, vr odiosum. iō non hēt locū in ꝯfessione Facit ad pdicta, qđ no. voluit Do. ꝯ dños de Rota. quos refert in c. pſentiū. §. testes. col. j. ver. qd si Papa committit. de testi. in 6. dicens,
89 † ꝙ si committatur alicui, ut testes, & instra in aliqua cā reci-
90 piat, non poterit confessiones partiū recipere. ¶ † Et retenta pdicta conclusione, ꝙ licèt probatio prohibita sit, ꝯfessio tñ admittar, pluribus modis vltra Doc. hic limitatur. Primo, vt pcedat qñ qs sponte, & ppria uolūtate cōfitetur, inuitus uero nō pōt interrogari, vt rñdere cogatur, ita no. uoluit Spe. in titu. de
91 dila. §. fi. in 4. col. ver. itē qd si est datus terminus † vbi cōcludit ꝙ si elapsus sit terminus datus ad probādū, sicut termino elapso excluditur a facultate probādi, ita ēt excluditur, ut ptē inter
c rogare nō possit, & sic ēt ꝯfessio remouetur.[c] & Bal. ibi in addi. hoc legr, q allegat tex. in l. ī ꝯtibus. §. illo. C. de nō nu. pec. & ita distinguit, & declarat Pau de Ca. ī rub. C. eo. ti. de pb. in fi. Atr tñ vr log idē Pau. in d. §. illo. Sed licèt aliis verbis utar, ī effectu tñ in idē recidit. & idem tenet Ang. in l. sed & si restituatur. in
92 §. j. ff. de iudi. ¶ † Scđo declarar, vt hēat locū, qñ cōfessio immediate pbat, vt qa de cōfessione ī actis ꝯstat secus si cōfessio alle
93 gēr, q̄ testibus dēat pbari, † qa talis ꝯfessio nō admittr, ad quā mediante pbatione puenir, ut no. tradit Pet. de Anch in cōsil. 36. inci. in q. pdicta atgnitur. circa fi. facit, qđ no. Bal. p illū tex.
94 in l. j. C. in qui cau ser. pro præ. lib. acci. ¶ † Tertio limitari pbabilr pōt, qñ statutū tollit pbarionē in derogationē iuris cōmunis. secus vr si loquar statutum in terminis iuris cōis, vt qa dicat, ꝙ negatiua pbari no possit, vel ꝙ pbatio nō admittar ꝯ
95 pſumptionē iuris, & de iure. † nā tali casu ēt ꝯfessio[d] excludi
d vr, ex quo aīs statutū nihil operarer. Et sic dēt statutū īterpretari, ne supfluū reddar, ut no. Bar. ī l. 4. §. ptor ait. col. 3. versi. q̄to qd si statuto. ff. de dā. infe. & idē Bar. ī l. 3. in uersū qd si statuto, ff. de vsuc. Abb. in c. pastoralis, in prin. j. de appe. cū concor.
e ¶ Nec dicar, ꝙ statutū sp opar, qa nouū adiicit vinculū[e] iuxta no. p Bar. in l. j in prin. ad fi ff. ad l. Fal. in l. 3. §. si rem. ff. de lega. 3. Abb. in c. cām, q̄. de rescr. & in rub. j de reg. ad fi. cū si. qa rñdetur, ut p Mathesi. in no. 80. inci. quod Bar. & Are. no. declarant
96 in cōsi. 2. inci. in q. col. pe. ¶ † Qđ tñ dēt de statuto verū ītelli, nisi qs graue pīudiciū paterer, qa potius toleratur, ꝙ statutū nihil operer. q̄ ꝙ indebite dānū patiar, l. fi. §. ī cōputatione. C. de
97 iure delib. vbi gl. Bar. & late Mod. ¶ † Quarto nō vr dicta ꝯclusio procedere, si statuto probationē excludēs, vtar verbis pgnātibus, ut qa dicat, ꝙ probō nulla, qualiscūq; sit, admittatur, nā ēt confessio excludi vr per ea, q̄ j. dicā. vbi quar hoc uerū sit,
98 & qūo procedat, declarabitur. ¶ † Vltimo s. dicta cōclusio declaratur, ut hēat locū qñ statutū probōnē reiicit simplr. secus si ulterius procedat inducēdo pſcriptionē, ut qa dicat post certū tps probari nō possit, nec de debito, vel delicto cognosci, qa tali casu cōfessio ēt excluditur, adeo, ꝙ si post tale tps quis cōfiteī debitū, uel delictū, ex tali confessione minime poterit ꝯdemnari, obstāte pſcriptione statuti. ita no. uoluit Bal. in l. ge
99 nero. ff de his, qui no. infa. in qbusdā lecturis, † quia parta[f] sunt
f pœnā soluisse, & satisfactū esse de crīe, uel pſcriptū esse cognitioni criminis. l. sed & si unus. §. pror ait. uer. si añ. l fi ff. de iiur. ¶ Est verū, ꝙ istud dictū Bal. reprehenditur p Ro. in l. j. §. occisorū. ff. ad Syll. ex eo, qđ singulr Bal. tradit in l. properandū. in prin. ad fi. C. de iud. dicens, ꝙ licèt perempta sit instātia pñaa a statuto, reus tñ ea eius cōfessione poterit cōdemnari, quia cō
100 fessio notoriū facit, c. Romana, §. fināt. de app. l 6. † Et ī notorio ordo iuris nō reqritur, alle. in c. īqsitionē. d ele. & istā opi. seqr Ang. Are. in trac. male. in verbo, inchoata. col. 7. in versi. unum
101 tñ dicit. † Pro quo facit, quod eleganter Bal. ingt in l. criminis. circa fi. in ver. sed pone, ꝙ statutū. C. q accu ꝙ ille, q ꝯfitetur delictū, nō pt post talē cōfessionē obiicere exceptiones declinatorias, ēt reseruatas a statuto. Sed tñ verior vr, & magis placet opi. Bal. in d. l. genero. q̄ approbat Are. in c. cum P. in 6. colū. in uer. & uide, qđ ponit do. mens j. de accu. qa licèt p cōfessionē cōstet de crīe cōmisso, punitio eius tñ elisa est pſcriptione tpis. l. j. §. accusationē. ff. ad Turp. & qđ ibi Bar. īducit ēr, qđ no. Bar. in l. Titia. col. 2. ff. de accu ¶ Ad allegata s. in ꝯriū egregie rñdetur, quod Bal. in d. l. pperādū. in princ. loqtur in casu valde diuerso. s. qñ instātia pēpta est, quo casu nō pimitur tñ ius agendi, vel accusandi. Et iō stāte crimine punibili reus ex cōfessione pōt puniri, & sic oīa alleg. s. pcedūt. secus, qñ cognitio cri-
102 minis tollitur p pſcriptionē, † qa extinctū vr delictū, cū a parti pcedāt, pſcriptū, & satisfactū esse. d. l. sed & si vnius. §. si an. s. alle Ad idē tex. ubi Bar. in l. si pupillus. in fi. ff. de admi. tuto. & no. Bal. in l. tā mādatori. col. 4. C. de nō nu. pec. & sufficit, quod ista similitudo pcedat quo ad effectū, de quo agitur, licèt aliqua differētia possit cōsiderari, ut not. declarat d. Abb. in cap. transiato. s. de cōst. in c. qnēadmodum. s de iureiuran. Et prędictaui,

ADDITIONES.

a ¶H. Gig. Intelligūtur. Adde, ꝙ hoc in tantū est uerū, ꝙ siue statutū sit odiosū, siue fauorabile, a proprietate verborum nō receditur, ut per eundem Dec. in consi. 13. in 4. col. in prin. in ver. confirmatur hoc.
b ¶H. Gig. Parricidio. Quòd parricidium sit maius delictum, q̄ homicidiū. adde eūdē Dec. in cōsi 61. in 1. col. & ꝙ statutū loquēs de homicidio, nō cōprehendat parricidiū, no. ēt Dec. in c. quæ in ecclesiarum. in v. no. circa fin. supra, de consti. ubi Doctores volūt, ꝙ stāte statuto, ꝙ bannitus impune occidi possit, nō tamē filius occidere poterit patrē bannitū. & uide ēt ibidē per Fel. in 3. colum in uer. secundus casus est. & vide And Barb. in d. l. data. in fi. C. de dona. in apost. ad Bald.
c ¶Remouer. Falsum, & econtra. l. ubicunque. de interro. actio. & expressius cōtra tex. c. cum Ioan. uer. cum iudex. de fi. instr. & ita obseruatur, quod usque ad sniam interrogari pōt. & sentit Fe. hic. & idē Dec. qui postea mutauit opi. in melius. supra de iud. c. j. lect. 1. & hoc intellige super factis antiquis iā allegatis, non aūt super nouis articulis, quia sicut noua facta nō possunt allegari, vt post conclusionem in causa, ita nec super nouis peti potest partem interrogari, vt post iuramentum, in d. c. cum Io. tradit Io. im. insti. for. lib. 1. c. 35.
d ¶Confessio. Falsum est. Ale. in l. a diuo Pii. §. si pignora. de re iu. Iaſ. i l. si pri'. ff. de no. ope. nun. Alex. in consi. xci. nu. 9. lib. 6.
e ¶s Ald. Vinculū. Vide oīno eūdē Dec. in c. eccl. S. Mariæ. de cōst. col. 7. ī prin.
f ¶Parta. Adde Fran Balb. de præscr. in j. par. prin. q. 6.

dictam opi. Bal. & approbat d. Maria. Soc. in c. de his. col. xi. ca. qualiter, & quādo. in xj. ar. quæstio. 66 de accu. vbi attestat se ita cōsuluisse. Et hoc ēt vr̃ expresse sentire d. Car. in cle. i. in 10. q. de cōsan. & affi. Et eum aliàs casus Senis occurrisset, vidi originaliter consilium do. Mariæ & vltra oīa prædicta reperi decisionē Bal. q in terminis formaliter sic cōcludit in c. fi. in 6. col. in ver. pone, φ maleficiū. s̃. de off. deleg. nā dicit φ accusatio p præscriptionem statuti abolita est, immo ipsum maleficiū, vt verbis suis vtar. & ideo confessio nihil valet, ex quo ius agendi peremptum est. alle. tex. in l. cōfessionibus. ff. de inter. act. & ita meo patrocinio, & alterius Doctoris clarissimi obtentū fuit Senis ī cā magni pōderis. Et p̄dicta p̄cul dubio p̄cederēt. qñ statutū, qd̄ p̄scriptionē inducit, limitate loqueret, cōcedēdo potestatem cognoscendi officialibus, vt statutum dicat, φ potestas cognoscere possit de delictis commissis tpe suo, & per annum prius: de alijs vero criminibus ante annum perpetratis non habeat potestatem. tali enim casu, si reus confiteatur delictum, de quo potest cognoscere, indubitatū est φ non poterit puniri, q̄a ista nō est exceptio p̄scriptionis, p̄ut dicta s̃. loquū-

103 tur. sed est exceptio deficientis iurisdictionis, † q̄a rectores terrarū limitatā hñt iurisdictionē, quatenus statuta eis tribuunt, vt no. Ia. Bu. in l. assiduis. C. qui pot. Io. And. in rub. de syndi. in addi. ad Spe. & Bal. ī suc. cassa. eo. j. C. de sacrosan. ecc. ita no. declarat Nel. de. S. Gemi. in tra. banni. in 2. parte primi temporis

104 in 3. q. † Et prædicta exceptio iurisdictionis deficientis, clarū est φ non obstante confessione poterit opponi, vt expresse tenet Bal. in d. l. criminis. in fi. C. qui accu. & idem Bal. in l. magisterio. C. de iu. om. iud. Ang. in l. magistratibus. ff. de iu. om. iu. probatur in c. at si clerici. in prin. supra de iudi. Et iō ī p̄posita q. diligēter consideranda sunt verba statuti, vt discernatur vtrū competat reo exceptio præscript. vel deficiētis iurisdictionis. Hęc tñ dicta longiorē examinationem postularent. Sed q̄a hic principaliter nō est locus, quātū ad p̄positū prædicta sufficiūt,

105 & ex his absolutus sit articulus de cōfessione. ¶ † Nunc aliud dubiū se offert, φ à præsenti materia alienū nō vr̃. s. an iurm̃ p̄-

a prie p̄batio[a] sit. & breuiter, vt ex s̃. dictis colligit̃, vr̃ dicēdum φ nō. Nā per iurm̃ non dr̃ quis probare, sed potius à probatione releuatur, in l. eū. qui. in prin. ff. de iuret. & probatur in l. sed & si possessori. §. j. de iureiur. ibi, perinde ac si probatum esset. nam verbum, p̄inde, improprietatē arguit, vt no. in l. j. ff. de recepta. & s̃. dictū fuit. ergo vr̃, φ proprie nō sit probō. & hoc expresse voluit gl. in c. j. § si q̄s. in ver. absoluēda. in ti. si de inuesti. inter do. & vas. lis oria. dicens, φ iurm̃ est quasi probatio. Et hæc est cōis opi. quam Bal. tenet in rubr. C. eo. col. 4. in prin. in l. actor. col. 2. eo ti. in prin. & in c. j. §. sacramentum. de cōsue. recti feu. col. 4. ibi, in ver. adde, φ iurm̃. & in c. j. §. cōuenticulas. de pace iura. fir. col. 2. ibi, sed ista probatio. & ita concludūt, & residentes Mod. hic scriben. Et ista ēt tradit Alex. in l. licèt Imperator. ff. de leg. j. col. 1. Vlterius idē Bal. dicit in c. 1. §. vasallus. col. 2. versi. q̄ritur hic Ia. ad fi. tr̃ de feu. fue. contro. inter do. & agna. & in l. 1. colū. 9. in xv. oppo. C. de sen. q̄ pro eo, qd̄ interest, profe. & probat̃ ista conclō in l. non erit. § dato. ff. de iureiu. ibi, quasi probatū,

106 & ibi no. Sal. Ro. & Mod. † Pro ista communi opi. facit text. in l. si ante. C. vnde vi. vbi si accusator vim illatā probare nō pōt, nō stat̃ iur̃o. ergo vr̃, φ iuramētū nō sit probatio. Ad idē in c. j. §. si quis de manso. in fi. ibi, dum inquit, nō opportebit cū inuestiturā probare, sed iurare. in ti. si de inuesti. fuerit cōtro. Ex illa. n. dictione, sed, q̄ aduersat̃ clicit̃, φ iurare nō sit probare.

107 Quod ēt rōne manifesta suadet̃, † q̄a actore non probante reus absoluit̃. c. inter dilectos. in fi. j. de fi. inst. cap. vnico. j. vt eccle.

108 benefi. ergo actore probāte dēt reus condemnari, † & tñ non sufficit, φ intētio actoris p iuramentū probetur. c. fi. s̃. φ met. cā. ergo p̄batio nō vr̃. Faciūt iura, q̄ dicūt, φ in defectum probationis ad iuramētū recurrit̃, c. fi. j. de iureiu. in l. bonæ fidei. C. de reb. cre. ¶ Vltimo accedat tex. in c. forus. §. cā. vbi Abb. j. de ver. si. vbi dicit, φ p̄batio fit testibus, vel instr̃is. ergo vr̃, φ iuramētū nō sit probatio. Et ita his rōnibus cōis opi. cōprobat̃. ¶ In contrarium vero, s. φ immo iurm̃ probō sit, est opi. Sal. in tu. C. eo col. fi. in ver. tu dic. dū es hoc arguit ibi ad cōfessionē. & concludit, φ iurm̃ sit spēs probationis, p tex. in d. l. sed &

109 si possessori. §. pe. ff. de in. † Sed ille tex. potius ōtrā probat, dum vtitur dictione, perinde, vt s̃. dictū fuit. & illū tex. pro cōi opin. adducit gl. in d. c. 1. § si q̄s. in ver. absoluēdus. ¶ Pro ista opi. Saly Bar. Bell. hic in additionibus suis alleg. tex. in l. fi. §. licentia. cl. 2. C. de iure deli. vbi probari hoc vr̃, dū inq̄t, p sacramētum

110 illius si aliç probōnes deficiūt. † Nā dictio, aliç similitudinē denotat, vt no. in c. 2. s̃. de rescri. in l. 2. C. de seruis fugi. ergo dat̃ itelligi, φ iuram. ērū probatio sit. Addo plura iura, q̄bus hoc mō similiter probat̃, tex. in c. 2. j. e. ibi. cū aliæ līmæ p̄bōnes deesse noscantur. Et illū tex. ibi ponderauit ad hoc Arct. in 2. not. Ad idem tex. in c. mulieres. ibi, alias probationes nō habenti, infra de iureiu. & in l. fina. C. de fideicom. ibi, cuius religio approbata est, nullis alijs probationibus requisitus. & in l. si q̄s iusiurandum. C. de reb. cred. ibi, & cū desperauit aliam probationem, tunc ad religionem cōuolare. & in l. tutor. in prin. ff. de iureiu.

111 ibi, alijs probationibus deficientibus iusiurandum. ¶ † Sed ad hoc. & similia iura potest responderi, quòd non semper talia verba similitudinem designant, vt no. in c. sedes, de rescrip. & probatur in auc. vt defunctorum funera. in prin. coll. v. ibi, milites cōgregare & seruos alios, nō tñ milites serui sunt. Vbi gl. ibi dicit, & simile allegat, qd̄ in euangelio hr̃, Christus & duo alij latrones. Idē gl. per illū tex. in Auct. de defensori. ciuitatū. §. oportet. in ver. alia. facit gl. per illum tex. 26. dis. in c. deinde.

112 tex. in l. 1. §. debitum. de const. pec. ¶ † Secundo rñdetur, quod in casibus supradictis iuramētum admittitur in defectū aliarum probationum, vnde tali casu dictio ista, alius, non implicat similitudinem, quia expressa colligit̃ dissimilitudo, cū tale iuramentum in subsidium admittatur, ad hoc tex. in l. in cāæ, in prin. ff. de mino. iuncta l. quod si minor. §. fin. eo. ti. & ita saluatur cōis opi. ab his, quæ in cōtrarium adducunt̃. ¶ Prædictā tñ opi. Sal. firmauit glo. per illum tex. in c. statutū. §. cum vero. in verbo, proprio iuramento. de rescrip. in 6. q̄ exp̄sse dicit, φ

b iuramentum est legitima[b] probatio, & Do. ibi sequitur. idem gl. dicit in l. in contractibus. §. illo. in ver. offerri. C. de non nu. pecu. & per illum tex. in §. illo. Bal. hoc voluit, in auc. sed nouo

113 iure. col. fin. versi. sed nunquid. C. si cer. pe. † dicens, quòd exclusa probatione, etiam iuramentum non admittitur, & hoc idē tradit Ang. in l. nō erit. §. dato. ff. de iurein. & fuit dictum Spe. in ti. de dilat. §. fi. in versi. item quid si data est terminus. quod allegatum fuit s̃. & declarandum est, vt dixi in art. de cōfessione in 1. limit. & sequitur illud etiam Pau. de Cs. in l. fi. colum. 5. ff. de feriis. Et φ iuramentum sit probatio, in no. q. Bal. tradit in l. id, quod pauperibus. col. 4. in vers. si. quæro. C. de episc. & cle. ¶ Et concludendo, vera videtur, & mihi placet ista conclusio in casibus, in quibus iuramentum pro sufficiēti probatione recipitur, vt in d. c. statutum. §. cum vero. dum inquit, fidem

114 iudici faciat saltem per proprium iuramentum. † Nam fidem exponitur, idest probationem. cle. constitutionem. §. insuper. de elec. & in clem. j. de prob. in Auc. de intē. csu. & fide. in prin. ergo iuramētum est probatio. Idem probatur in c. pastoralis. de caccp. ibi, fidem faciat iuramento. in c. nulli, j. de ele. in 6. ī c. ex ōtinuatione, de proc. in c. si vero. cl. 2. j. de sen. excom. cū sim.

115 † Secus vbi iuramentum non sufficit, prout est regulariter, q̄a actor non fundat ex iuramento intentionem, c. fi. qd met. cā. nam isto casu indubitatum est, φ iuramentum non sit probatio, nec in tali casu loquuntur Doc. q̄a sine aliquo dubio hoc procedit. Sed quando iuramētum habetur pro sufficiēti probatione, tunc Doctores loquuntur, & dicunt, φ licèt iuramentum vim habeat, & effectum probationis, nō tamen proprie probatio sit, vt patet in d. l. eum qui. in prin. ibi enim statur iuramento, l. non erit. §. dato. ff. de iurein. & tñ Doc. dicunt, φ tale iuramentum non est probatio, sed releuatio ab onere probādi. & in tali casu, & similibus, in q̄bus iurm̃ plenam facit fidē, probabilis vr̃ cūclusio ōcōem opi. φ immo vera probatio sit secundum quod gl. dicit in d. §. cum vero. per illum text. cum aliis s̃. alleg. Et probat̃ expresse in l. generaliter. in prin. C. de rebus cred. vbi tex. iuramēta probationes dicit. ibi, probationes aūt rerum cadant. Et licèt glo. ibi, & Sal. no. illum tex. φ iurm̃ vim obtinet probationis. tñ tex. simplr̃ loq̄tur nominando probationes; & loq̄tur, qñ iurm̃ pro sufficienti habetur probatio-

116 ne. † iō, vt dixi, tale iurm̃ est vera probatio. Et faciunt iura, quæ vtuntur verbo, aliis, vt s̃. quod verbum implicat similitudinē in dubio, vt in casu nr̃o. Sed qñ constat de ōtrio, à verborum proprietate recedit̃. Nec placet distinctio, quā Rom. posuit in d. l. non erit. §. dato dum inq̄t, φ iurm̃ necessariū pōt dici probatio. Secus in volūtario, vel iudiciali, q̄a eadē rō non vr̃ in iudiciali, vel volūtario, ex quo p sufficiēti hr̃ probōne. Nō q̄noq; satisfacit, quod Alex. dicit in d. §. dato. φ largo mō iurm̃ p̄batio sit. q̄a aut loq̄tur in casibus, in q̄bus iurm̃ nō hēt vim p̄bationis, & tali casu nullo mō probatio dici pōt, ēt large. Aut in casibus, quibus iurm̃ plenā facit fidē, & vera vr̃ probatio, nec aliquid repugnat, quominus proprie dicatur, per s̃. dicta. ¶ Nō obstāt allegata s̃. in ōtrium. & primo tex. in d. §. cum qui. quæ responsio habetur in ar. præcedenti de cōfessione, in 1. ar. ¶ Secundo ad tex. in l. sed & si possessori. §. pen. responsum fuit

117 in dubio de cōfessione in 9. ar. pro cōi opi. vbi vide. ¶ † Tertio nō ob. tex. ī l. nō erit. §. dato. ibi, quasi probatū, q̄a verbū quasi, veritatē exprimit. ibi, sicut sæpenumero repit. ī c. parochianus.

ADDITIONES.

a Probatio sit. Adde quando probationis appellatione veniat iurm̃, quæ late scribit d. Io. Bap. de Plotis in l. si quando. nu. 55. ver. no tertio. & nu. 56. vers. & secundum, & nu. 57. ver. ista tamen. nu. 58. ver. nota istud & nu. 59. versi. notabis. C. vnde vi.

b Hier. Gig. Legitima. Quòd iuramentum dicatur legitima probatio, vide etiam per eundem Dec. in consi. 16. in 1. col.

nus. vbi gl. & Abb. j. de deci. & in l. j. ff. de transa. in l. x. ff. inoffic. test. in l. nec vllã. §. i. ff. de peti. hæ. Quarto non ob. tex. in l. si qñ. C. vnde vi. & in d. c. i. § si quis. ibi, nõ ꝓbare, sed iurare. quia ista iura loquuntur habito respectu ad regulã, quæ est, ꝙ fiat ꝓbõ testib. vel instrumentis. c. forus §. cã. de ver. sig. & in dictis iurib. iuramentũ nõ hr̃ pro sufficiẽti ꝓbõne, prout nos loquimur in conclusione s̃. firmata. Vel secundo rñdetur, ꝙ cum ibi iura loquãtur de iuramento respectu ꝓbationis, iuramentũ de quo ibi expressé dr̃, non continer̃ sub gñe probationis, qa eximit̃ à gñe. ar. l. doli clausula. ff. de verb. obl. & l. sanctio legũ. ff. de pœnis. p hoc tñ non tollit̃, qnin aliàs iuramentũ ꝓbatio sit. Quinto nõ ob. rõ s̃. inducta, dum dr̃, ꝙ actori non sufficit iurm ad obtinendũ, quia fateor, ꝙ absoluté nõ est probatio, sed in casibus in quibus iuramentum recipit̃ pro sufficienti probatione, vt s̃ dixi. ¶ Vltimo non ob. ꝙ iurm admittatur in defectũ alterius ꝓbationis, vt ꝓbant plura iura s̃. all. qa licèt admittat̃ in subsidiũ, & sit in gradu ꝓbationis inferiori, est tñ ꝓbatio casu quo recipit̃. sic & cõfessio superat alias ꝓbationes, & ꝓbõ, quæ fit p aspectũ rei, oĩbus alijs ꝓbationibus ꝑfert̃, vt s̃. diximus, nõ tñ per hoc tollit̃ qnin probatio illa, quæ fit testibus, uel instrumẽtis, quæ in gradu est inferiori, ꝓbõ sit. ¶ Ad c. forus. §. cã. s̃. fuit rñsum in art. de cõfessione, in 7. arg. quia tex. ibi loquitur exempli gratia, & exẽpla non restringunt, vt s̃. dixi. ¶ Ex his bñ infertur, ꝙ appellatione ꝓbationis veniat iuramentum in casib. in quibus hr̃ iurm ꝓ sufficienti probatione. Et hoc etiam in statu- (118) tis haberet locũ, †quia statuta, sm̃ iux cõe interpretantur, dummodo aliquid operentur. c. cũ dilectus. s̃. de consuetu. l. si, qñ. in prin. C. de inoff. test. l. fi. § in computatione. C. de iure delib. nã (119) hæc vr̃ interpretatio passiua, †quæ & in statutis recipit̃, l. j. §. lex Falcidia. ff. ad l. falci. & ita in statuto dicit Aret. in c. 2. per illum tex. j. e. vbi ipse dicit tm̃ hoc in iur̃o necessario. Idẽ tñ vr̃ gnãlr (120) in quolibet iuramento approbato per supradicta. † Cõfirmat̃ (a) hoc, qa verbũ, ꝓbatio, intelligit̃ secundum subiectã [a] materiam vt in no. q. Bal. tradit in l. perẽptorias. col. fi. ver. & adde. C. sen. resc in. nõ pos. & Bar. eleganter in trac. ad reprimẽ. in ver. summariæ. col. fi. de quo j. dicetur. Vnde si materia, de qua agitur, pro sufficienti probatione admittit iuramentum, appellatione ꝓ- (121) bationis secundum subiectam materiam cõtinetur iurm. † Et ideo similiter si statutum velit, ꝙ credatur iuramẽto damnum passi, aliud statutũ, ꝙ loqueret̃ de ꝓbatione damni dati, hẽret (122) locũ in probatione damni, quæ fieret per iurm̃, †qa sicut interpretat statutũ secundũ ius cõe, vt s̃. dixi, ita intelligit̃, secũdum dispositionẽ alterius statuti, vt tradit Pau. de Ca. in consi. 130. incip. dubitatur primo. col. v. & Pet. de Anch. in consi. 423. incip. viso puncto. col. fi. Et ex hac determinatione comprobatur, qđ Bal. dicit in l. admonendi. col. pe. uer. quid autem si testator. ff. de iureiu. quod si testator mandat satisfieri omnibus probantibus se debere recipere, satis est probare per unum testem cum iuramento delato à iudice, cum talis probatio a iure approbata sit, d. l. admonendi. cum si. Et idem videtur Bal. tenere in l. id quod pauperibus, quæstio. 11. s̃. all. licèt aliter Bal. dicere videat̃ in l. in bonæ fidei. C. de reb. cred. de quo infra dicam. ¶ † Prædi- (123) cta conclusio vera est, & procedit in casibus, in quibus iuramẽtum pro sufficienti habetur probatione, vt supra sæpius dixi, secus si iuramentum sufficienter nõ probaret, quia tali casu clarum est, & indubitatum, vt supra dixi, ꝙ iuramẽtum nullo mõ est probatio, & ita procedit no. decisio Bal. in c. 1. §. cõuenticulas. col. 2. ver. sed pone, ꝙ dominus territorii. de pace iura. firm. (124) dum concludit, †ꝙ si dominus territorii mercatoribus in suo territorio depredatis promisit soluere omnem quantitatem, q̃ probabitur, non sufficit probare æstimationem damni per iu- (125) ramentum, †nam cum agatur contra dominum, qui ex eius (126) promissione conuenitur, ordinaria probatio requiritur. † & 9 ipsum, qui non deliquit, iuramentum pro idonea probatione non habetur, licèt secus esset contra ipsum delinquentem iuxta l. si quando. C. vnde vi, nam secundum communem opi. dispositio l. si quando C. vnde vi, & c. fi. supra quod metus causa, procedit quando agitur immediatè contra ipsum delinquen- (127) tem. †secus si contra tertium agatur, qui pro delinquente teneretur, quia tunc non sufficit probatio damni per iuramẽtum. Bar. & alii communiter in dicta l. si quando, & idem Bar. tenet in l. j. ff. quando ex fac. tut. in l. semper. §. si ff. quod vi, aut clam. in l. ne quid. col. pen. ff. de incen. rui. naufrag. Ang. in Auctẽ. si quis in aliquo. C. de eden. Abb. in d. c. fin. in gloss. prima post (128) alios, quod metus causa. cum concordan. ¶ †Secundo limitat̃, vt non habeat locum, quando aliqua probatio requiritur, nã tunc iurm non sufficeret. ita probatur in d. l. si qñ, quem text. (129) ibi ad hoc põderauit Sa. C. vnde vi. †Sic & si loquit̃ dispõ de veris probationibus, non intelligitur de iur̃o. Bal. notat in l. cum qui, in prin circa fi. ff. de iureiu. ibi, ex hoc not. ꝙ licèt statutũ. (130) †Similiter ubi probationes apertissimę exiguntur, non recipit̃ iurm gl. in c. j. in ver. apertissimis. vbi Arch. Ioan. An. & Doc. sequuntur, de exceptio. in 6. Idẽ gl. in l. magna, in prin. ff. qđ met. (131) causa. †Idem si de probatione legitima dicatur, qa non sufficit iuramentum. gl. no. in l. cũ de indebito. in ver. legitimis. ff. de ꝓbatio. Facit ad hoc gl. in c. at si clerici. in ver. probatione. s̃. de iudi. & quod vult gl. in ver. plena. fides. in c. cupiẽtes. §. ꝙ si per 40. in ver. plenam fidem, de electio. l 6. Circa ista dicta tñ vr̃ aliqua difficultas, & ideo qualiter procedant, j. declarabitur in ꝯclusio- (132) nibus, quas j. subiiciam ¶ † Tertio si fit mẽtio ꝓbationis p modum conditionis, non uenit iuramentum Bal. in no. q. in l. bonæ fidei. col. 6. versi. expedita est etiam pars. C. de reb. cred. de cuius dicti veritate inferius dicetur, & no. hoc etiam Bar. in l. ait p̃tor. § si iudex. in fi. de re iud. ff. Bal. in c. quod ad cõsultationem. col. 3. de re iud. & idem Bal. in l. j. sententia hæc. circa fi. uer. quæro de qua probatione. C. de sen. quæ sine cer. quanti. Roma. in rub. de arb. in 7. col. quod commune dictum an de iure procedat, ĩtra disputabit̃. Plures aliæ limitationes applicari possent, quas Lud. Roma. & Mod. congerunt in l. admonendi. ff. de iureiu. sed longum esset, & a proposito nostro alienum videt̃, ideo de iuramento hæc dicta sufficiant. ¶ Superest, vt aliqua subiiciamus, quæ ad declarationem rubricæ propius accedunt, & positis duabus conclusionibus, aliæ subiici poterunt & cõgruẽ- (133) tius applicari, prout infra opportunum videbitur. ¶ † Prima igitur conclusio sit, quod sub nomine probationis plena probatio continetur. ita Bal. inquit in c. i. in prin. in primis verbis, in ti. si de inuesti. inter do. & vasal. all. no. in l. Lucius. ff. de cõd. & dem. & Bal. idem dicit in l. i. col. fi. C. de aduo. diuer. iudi. per illum tex. & Ang. in l. i. C. quorum bonorum. Bal. & in l. eadem. C. loca. in tex. ibi, probauerit. Hoc idem tradit gl. in clem. cõstitutionem. in verbo, fides. vbi Imo. de elec. & Dom. in c. i. §. q vero. co. t. de electio. in 6. dicens hoc no. esse pro statutis. Et plena dicitur probatio, quam lex censet haberi pro ueritate. Et plena dicitur, quia adiectione non indiget plenitudo. ita ad literam Bal. scribit in l. admonendi. col. v. in i. quæstion. ff. de iureiuran. (134) ¶ †ista cõclusio ampliatur, vt procedat, etiam si in statuto, vel dispositione diceretur, quod qualiscunque probatio sufficiat: talia enim verba etiam de plena, & idonea probatione intelliguntur. Bar. no. hoc tradit in l. & si instrumenta. in 2. not. per gl. ibi, C. de fide instru. & iure hastę fisc. lib. x. & idẽ Bal. in l. prima. C. de fide instru. col. x. versi. pro hoc determinatur quæstio. vbi hoc sequitur Saly. facit tex. cum gl. in l. fideiu. §. ꝑioran, vbi gl. in ver. qualiscunq; & quod ibi Roman. & Mod. post Bald. ibi in ver. ex hoc no. ff. qui satisd. cogan. & tex. in c. j. in fi. de iureiu. (135) in 6. ¶ † Nunc conclusio supra firmata limitatur, & declaratur, vt procedat, nisi talis materia sit, in qua semiplenę probationes (136) sufficiãt, †quia tunc secundum subiectam materiam verbum, probatio, interpretatur. ita Bal. no dicit in l. peremptorias. col. fi. versi. & adde. C. sen. resc in. non pos. alleg. no. in l. fi. C. de Carbo. edic. Et idem eleganter Bart. tradit in tracta ad repri. in uer. (137) summariè. col. fin. ver. sed in causa summaria. †vbi plus dicit, ꝙ quamuis iudex dicat se plenam probationem habuisse, & cãæ cognitionem, intelligitur secundum qualitatem causæ. †Vnde (138) in summariis, de semiplena probatione interpretatur, argu. l. si vno. in princi. ff. loca. & in l. stipulatus. ff. de vsur & idem dicit Bal. in l. si constante. in prin. in 1. quæstio. ad fi. ff. solu. matri. & hoc probatur in l. qui accusare. cum glo. in verbo, probante. C. de eden. & bonus tex. in l. 1. §. debebit. cum gl. in verbo, vere filius ff. de libe. agnoscend. not. Imol. in l. Lucius. de condi. & demõ. Abb. in cõñ. 12. inci. & si copiosior. circa fi. in 2. vol. facit no. dictum Bal. in l. filiũ. ff. de his, q sunt sui, vel alien. iur. col. 1. in fi. de teste, q dicit, Scio pro certo, ꝙ talis est filius Titii. Nã sm̃ subiectam materiam intelligitur eo modo, quo in talib. certitudo haberi p̃t, & quod no. Bar. dicit in l. 1. C. de periculo. nominato. l. (139) 51. cum sim. † Et secundum istam limitationem limitat̃ illud, quod supradictũ fuit in ampliatione de ꝓbõne qualicũq;, q̃ tñ plena intelligi, vt supradixi. Nã hoc verum est, & ꝓcederet. nisi subiecta materia indicaret, ꝙ uerba generaliter ꝓ qualicũq; probatione, etiam illegitima acciperentur, per supra dicta. Et ꝓ ista declaratione specialiter allego text. no in c. ad nostram. & ibi gl in uer. quoquo mõ. j. eo. facit tex. in c. fi. in prin. ibi, qua- (140) liscunque enim sacerdos. 16. q. 8 ¶ †Secundo limitatur istud dictum de qualicunque probatione, vt habeat locũ, dummodo (b) statutũ, vel dispositio aliquid operetur, secus si superfluũ [b] statutum redderet̃, quia tunc verbum illud, qualiscũq;, generaliter accipitur. ita nõ. dicit Pau. de Cast. in d. l. i. C. de fide instru. Ad hoc facit, quod Bal. scribit in rub. qui accusare. col. pe. ver. quæ- (141) ro, si statutum, †ꝙ si quilibet per statutum admittitur ad accusandum

ADDITIONES.

a Subiectam. Adde Hyppo. de Marsi. in repet. rub. C. de proba. fol. v. in paruis.

b ¶Superfluum istud dictum cum seq. falsum est, quia tolerabilius est, ꝙ verba nõ operent̃, q̃ ꝙ absurdum. Pe. de Anc. in c. j. de const. Fel. in tract. quando litteræ aposto. Ias. in l. non dubium. nu. 35. C. de leg. Philip. Dec. in l. senium nu. 25. C. de test. auc. ex testamento. C. de coll. Pet. Philip. Corne. consi. 269. lib. 1.

sandum de publico crimine, ēt inhabiles admittunᵗ, vt statutum aliquid operetur. Et in fin. qō. de uerbo, hæredib. quibuscunq;, Bal. tradit. vt etiam legatarius includatur, vt verba aliquid operentur. in c. j. in prin. col. pe. versi. quid si concessu. n. in ti. de prohi feu. alie. p Frld. Idē Bal. voluit in d. l. j. q. 13. ff. de rerum diui. Similiter Sal. in l. 2. C. de noxa †dicit, quod si p statutum homicidium punitur, qualitercunq; cōmissum sit, etiā in homicidio cōmisso absq; dolo,[a] locū hēbit statutū. Et ī alia simili qō. idē tradit Ang. in l. ꝙ si nolit §. si quid ita. ff. de ædil. edic. de verbo, qñcūq;. & est gl. no. in l. cū pœna. ff. de arb. & qđ p illā in publica q. dñt Bal. & alij in l. si domus, §. de euictione. ff. de lega. j. facit gl. in cle. j. de iud. in ver. qbuscūq;, & tex. in c. so litę. circa fi. s̄. de maio. & obe. ¶ †Et p ista inferī, ꝙ nō bñ loquatur Bal. in d. l. fideiussor. §. p̄ior ait. in ver. ꝙ ait. in fi. dum inqt, ꝙ si velit statutū, ꝙ ɔ̄ magnatē qualiscūq; ꝓbō sufficiat, intelligiᵗ de ꝓbōne lrīma. nā hoc dictū nō vrᵗ verū,[b] qa nihil statutū operareᵗ, ɔ̄ s̄. dicta. Et hoc, nisi p statutū graue p̄iudiciū inferreᵗ, qa potius toleraᵗ. vt statutū nihil opereᵗ, q̄ ꝙ dānū indebitè qs patiaᵗ, vt p gl. Bar. & Doc. in l. fi. §. in computatione. C. de iure deli. Et hoc mō restrīgi dēnt, q̄ superius dicta sunt. Et casu quo ꝓbō nō lrīma dret admitti, nō tñ putarē, ꝙ q̄libet ꝓbatio oīnoà iure reprobata admittereᵗ gñalr, vt uerba sonant, sed illa tm̄ dret recipi, q̄ parū a ꝓbatione idonea declinaret, qa satis est, ꝙ statutū aliquid opereᵗ, p supra dicta. Et per ista declarantᵗ q̄ s̄. dixi arti. de cōfes. in 3. & 4. ɔ̄siatione. ¶ †Scda ɔclō, ꝙ app. ꝓbationis, de vera. & ꝓpria ꝓbōne intelligitur, q̄ fit testib. vel instrīs. c. forus. §. cā. de ver. sig. & alterius patrocinio non indiget, vt Bal. inqt in c. j. in §. sacrm. col. j. ver. non aūt. de consn. rec. fe. secus si fiat ex præsumptionib. vel coniecturis, † qa hoc potius argumentum dicitur, quod a probatione diuersum est. c. forus. §. argumentum. & colligitur ex rub. ff. de prob. & præsumptio. in illa, copula, &, quæ cadit inter diuersa, vt no. in ru. ff. de iur. & fac. igno. †Et ideo bene dicit Ro. in l. j. C. de testa. mil. ꝙ nō drᵗ vera, nec ꝓpria probatio illa, q̄ fit præsumptionib. & coniecturis, per tex. in l. j. ff. si tab. testa. nul. exta. † Et ideo differētia est inter probationem plenam, quæ fit testib. & probationem, quæ fit solis argumentis, vt no. Domin. tradit in c. j. in ver. sacri. col. 3. in ver. no. bene, quod vbi statutum. de homici. in 6. Facit no. dictum Bal. in l. j. C. de seruis, qui pro pręmio lib. ac. † vbi dicit, quod si pręmium defertur probanti, non consequitur pręmium quis probando per indicia, & præsumptiones, ex qbus reus ad torturam positus delictum cōfitetur. † Hæc vera sunt & procedunt in his præsumptionibus, quæ in iudicis arbitrio resident. secus est in præsumptionib. approbatis a iure, qa tales veris probationibus, & legitimis æquipollent. Vnde dicimus, quòd iuris præsumptiones liquidissimę probationes sunt, l. licet Imperator. ff. de lega. j. in l. si quis locuples, in fi. ff. de manu. test. l. quidam testamento. in fi. ff. de vu. & pu. l. dolum. C. de do lo. no. Do. Abb. p illum tex. in c. j. de cleri. non resi. in 2. no. & in c. cum dilecti. in j. no. de don. & in c. super quæstionum. in prī. in ver. intentionis. s̄. de off. del & quod idem Abb. dicit per illum tex. in c. veniens, el 2. in 2. not. infra, de sponsa. facit text. in c. laudabilem. innēto c. j. de stigi. & malefi. in c. 2. de renuncia. in 6. & est gl. ordina in l. si tutor. C. de periculo tuto no. Bart. in l. fi. ff. de publ iu. & Bal. in l. ciues. C. de app. in prin. Ant. de But. in c. vestra. in 8. col. in responsione. infra de cohabit. clerico. & mulie. vbi declarat hoc, & Floria. etiam tradit in l. patronum. ff. de probatio. & bonus text. in c. non solum. de regula. in 6. & in c. veniens. ad finem, infra de presbyte. non bap † Et ideo hæc procedunt, etiam si statutum probationem instrumentalem requirit, tamen præsumptiones iuris sufficiunt, ita Bal. not. dicit in l. j. col. 6. versi. quæro quid si statutum. C. de fideicom. vbi alle. tex. in l. 3. C. de apo. pub. lib. x. † Et maxime istud dicendū est in præsumptionibus violentis, quæ etiam in criminalibus[c] sufficiunt, c. afferte. infra de præsumptio. l. si hi, qui adulterij. C de adul. vbi Bal. in fi. tex in c. 1. circa finem, de homicid. in 6. in c. de hoc. infra de sim & quod per illum text. no. Abb. in c. accedens. de accu. glo. in c. insinuatum. de simo. in c. quoniam frequenter. §. si autem. in verbo, præsumatur. supra, vt lite nō cōtesta. † Sic etiam maxime hoc dicendum est in casibus, in qbus vera probatio, & concludens haberi nō potest. Nam præsumptiuè recipiūtur probationes, quæ ex dispositione iuris ꝓ veris ꝓbōnibus habentur. l. filium. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iuris, in c. per tuas. infra eo. in c. literis. in c tertio loco. de pręsum. in l. consensu. C. de repud. cum sim. ¶ Retenta prædicta conclusione, ꝙ præsumptiones a iure approbatæ recipiantur pro idoneis, & lrīmis probationibus, duob' modis limitaᵗ. † Primo, nisi per modum conditionis probatio nominetur, vt quia dicatur, si probaueris. Nam talis conditio veram, & concludētē probationem requirit, & probatio præsumptiua nullo modo admittitur. ita no. probatur in l. Lucius. ff. de cond. & dem. vbi illa ɔdō, si probaueris te filium, impossibilis reputatur, qa de cōcludenti probatione intelligitur. Vnde ibi non sufficit ꝓbatio per coniecturas, de quibus in l. filium. supra alleg. in d. c. p tuas. & ita post Dy. tenet Bart. in d. l. Lucius. & idem videtur tenere Bar. in l. ait prætor. §. si iudex. in fi. ff. de re indicata. Bald. in l. ex sententia circa fi. versi. quæro de qua probatione. C. de senten. q̄ sine cer. quanti. & in c. quod ad cōsultationem. de re iu. col. 2. Ro. in rub. C. de arb. co. 7. & in no. q. idē voluit Bal. in l. in bonę fidei col. 6. ver. expedita est secunda pars. C. de reb. cred. † dicēs, quod si in rescripto drᵗ, si tibi constiterit, quòd Petrus sit de legitimo matrimonio natus, prouideas sibi de p̄bēda. in isto casu, quia probatio in conditione ponitur, non defertur iurm̄ in defectum probationis, quia secundum eum conditio impleri debet, non suppleri, vt no. in d. l. Lucius. & Salyc. sequitur in col. pen. ver. quæro tertio. in d. l. in bonæ fidei, & ita approbat Alex. de Imo. in d. l. licet Imperator. ff. de leg. j. vbi rationem adducit, quia debent conditiones impleri in forma specifica. l. q̄ hæredi. in prin. l. Meuius. ff. de cond. & demon. alle. etiam dictū Bar. in l. i. C. de fi. instru. & iu. hastę. fis. lib. x. vbi colligitur, quod ille, qui habet præsumptionem pro se, non drᵗ probare. Et ideo bene concluditur, quod conditio probationis non verificatur in præsumptionibus, vel coniecturis, sed vera probatio præcisè requiritur. Facit, qđ Bal. no scribit in anth. matri & auię. col. i. ī fi. ibi, quidam tamen dñt, C. quando mulier tutę. offi. fungi potest, † quòd vbi aliquid in conditione ponitur, pro forma datū videtur, & non dicitur esse leuis solennitas, ideo oportet, ꝙ formaliter impleatur, ar. l. prætor. in prin. ff. de colla. bo. ¶ Quāuis ista communis sit opi. contrarium tñ de iure verius vrᵗ, quòd immo illa conditio, si probaueris te filium, intelligi debet de probatione, quæ fieri potest scilicet ex præsumptionibus. & cōiecturis, iusta ea, quę dñr in d. l. filium. in d. c per tuas. j. eo. & in l. si vicinis scientib. C. de nupt. non de vera, & concludenti ꝓbatione, quia illa impossibilis[d] reputatur, & in dubio nūquā de casu impossibili dispositio intelligitur. c. à nobis, & ibi do. Abb. infra de sen. exc. no. Bal. in l. fi. in §. in computatione. in fi. C. de iure deli. vbi alle. Bar. in l. si quid sub conditione. ff. de ɔd. instit. in fin. & idem Bal. in c. ecclesia S. Mariæ. col. 4. in ver. tertia gl. supra de consti. Confirmatur hoc, qa in dubio non videtᵗ quis restringere dispositionē suam eo casu, quo inutilis redderetur. l. 3. ff. de rest. mili. Facit regula l. quoties. ff de reb. dub. & ī l. quoties. ff. de ver. ob. cum si. ¶ † Ad hoc bene facit, quia testātor videtur in dubio habuisse respectū ad dispositionē iuris. l. Gallus. §. quidam recte, ff. de lib. & posth. & no. Bal. in l. precibus. in pe. car. circa fi. ver. & procedo vlterius. C. de impu. & alijs sub. alle. l. si duo. ff de aeq. hæ. & qđ no. Bar. in l. vt iusiurandi. §. si liberi. ff. de op. lib. Bar. & alii in l. hæredes mei. §. cū ita. ff. ad Trecū concor. Cum ergo à iure dispositum sit vt probationes ꝓsūptiuè sufficiant, de illis vrᵗ testator intelligere. Et hoc specialiter colligitur, & probatur in pluribus iuribus, quæ loquūtur de ꝓbationibus per modum conditionis, & probōnes præsumptiuę tñ sufficiunt. tex. in c. Michael. supra de fil. presby. ibi, si tibi constiterit ipsum Martinum fuisse filium Ant. & gl. ibi, declarat. & in c. tua eo. ti. ibi, si constaret eos esse filios sacerdotū. & in c. laudabilē. ī. de sti. & male. & ī l. j. vbi tex. C. quorū bonorū. ī l. j. C. de sanis. ī l. si tutor. C. de peri. tu. Et tenēdo istā partē, q̄ verissimā esse existimo, nō ob. allegata s̄. in ɔ̄riū. Et primo tex. in d. l. Lucius. sup qua p̄cipue fundaᵗ cōis opi. qa ibi nō vitiaᵗ testō ex eo. ꝙ illa ɔdō vere nō possit impleri. Nā talis impossibilitas nō ɔsideraᵗ: satis est enim, ꝙ ꝓbō fiat, put a iure disponiᵗ, p s̄. dicta. sed ideo non valet instō, quia erat institutus filius in p̄tāte. sub illa cōdōne, q̄ non est potestatiua cum pendeat talis cōdō ex testibus, & alijs probationibus, & filiusfa. non potest sub cōditione institui, nisi potestatiua sit. l. suus quoque. in prin. ff. de hære. insti. l. si pater. C. de insti. & substi. Confirmaᵗ hoc, qa si de probatione vera intelligereᵗ, ibi esset impossibilis conditio, q̄ reijcitur, & nō vitiat testm̄. l. i. ff. de cond. inst. Ex quo ergo testamētū ibi nō valet, nō vrᵗ cōis intellectus ꝓcedere. & licèt tex. loquatur simpliciter de nato ex illa muliere, intelligitur tamē, ꝙ illa esset vxor, & sic esset filius in p̄tāte, vt in fi. legis colligitur, dū dicit testm̄ vitiari, qa filius ñ erat institutus sub ɔdōne, q̄ eēt ī eius p̄tāte. Ista. n. rō ɔuenit tm̄ filio ī p̄tāte. ergo illa erat vxor. Vñ ītelligiᵗ, vt s̄. dixi, & fuit intellectus Imo. ibi, cui verba legis bñ cōueniūt, & istū ēt ītellectū sentit Pau. de Ca. in summario illius l. ¶ Nō obst. ꝙ ɔdō dēat impleri ī forma specifica, vt s̄. qa formaᵗ drᵗ impleta, sm ꝙ a iure disponitur, & de tali implemēto testator sensisse vrᵗ, p superius dicta. ¶ † Scdo dic, ꝙ qñ verè con-

ADDITIONES.

a Hie. Gi. Dolo. Adde eūdem Dec. in c. cognoscentes, in 1. lect. in v. col. in prin. & vide quæ ibi dixi in apost. supra de const.

b Verum. Immo verissimum, per ea, quæ nuper dicta sunt,

c Criminalibus. Vide Dec. in c. tertio loco, infra eo.

d Impossibilis. Vide Fel. hic, Dec. infra eo. c. in pœnitentia. nu. 25. ver. nunc prædicta conclusio consi. 272. Bal. in consi. 337. lib. v Ludo. de Sard. in tracta. legitima. Alciat de præsum. par. 3. nume. 5. And. Tiraq. in tract. de retract §. 1. glo. 26. nu. 7.

condõ impleri nõ põt, sufficit q̃ eo mõ, quo põt fieri impleať, d. l. Meuius. l. mulier. §. si qs hr̃ditariũ seruũ. ff. de ꝯd. inst. vbi gl. plura adducit. ¶ † Tertio attẽtari põt, & dici, q̃ immo satis sit ꝯdõnẽ impleri in effectu, ẽt si ꝯdõ volũtaria sit. licèt Bar. & omnes ꝯ̃dicant in l. Gallus. §. qd si tñ. ff. de lib. & post. cum cõcor. † Moueor, qa video, q̃ si dãdum sit pupillo, vel furioso, ꝯdõ implet dãdo tutori, vel curatori. l. si fundus, vbi casus. ff. de condi. & demõ. & in l. Stichũ. §. vsumfru. ver. sicuti. ff. de sol. facit text. in l. mortuo §. fin. ff de stat li. & in l. Iulianus ait. ff de ꝯd. & demon. ¶ Nõ ob. l. q hr̃di. in prin. q̃ totus mũdus allegat, qa dico, q̃ nõ ꝓbat id ad qđ allegať, sed potius in ꝯ̃riũ facit. Nã ibi, ꝓ dãdũ est seruo, dño dari nõ põt, qa ista in effectu differũt. Agiť. n. de interesse serui, q̃ oĩno ipsi deť, non dño, qa interim seruus effici posset liber, & sibi acquireret. Qđ hoc cõsidereť, est bonus text. in §. libertas quoq;. in ver. itaq;. de singu. reb. per fideic. reli. Et q̃ i casu legis, q hr̃di. hoc verũ sit, deduciť, qa ibi dari põt dño de cõsensu serui, vt ꝓbať in ver. ꝯ̃. vbi si dño dandũ est, seruo dari põt, dño cõsentiẽte. ergo ita eꝯ̃, si seruo dari debet poterit domino dari de cõsensu serui. Ita dicit Pau. de Ca. ibi, pro quo adduco tex. in l. Stichum. §. vsumfructũ. in ver. cæterum. ff. de sol. ibi, q seruo dare iussus est, dño dãdo nõ aliter implere ꝯdõnẽ intelligendus est, q̃ si ex voluntate serui dederit. Si igr̃ in d. l. qui hr̃di. põt dño dari seruo consentiẽte, istud est implere ꝯdõnẽ in effectu, ꝑ æqpollẽs nõ formaliter, nec specifice, & tñ hic sufficit. d. ver. cæterũ. ergo communis opi. vera nõ vř. Et ex his multa ꝯcurrũt, q̃ tradit Bar. & alij in l. Gallus. §. qd si tñ. ff. de libe. & post. vbi alias legẽdo latius dixi. nõ ĩsisto hic vlterius, qa abista mã oĩno alienũ vř. ¶ † Vltimo nõ ob. q̃ Bart. dicit in d. l. j. C. de fi. instru. q̃ non dř ꝓbare ille, q licet p̃sumptionẽ ꝓ se, qa verum est, q̃ ipse nõ dř ꝓbare, ius in pro eo probat. † Et hoc idem est ĩ effectu, qa iuris præsumptiones liquidissimę sunt ꝓbationes, vt s̃. dixi, & ita intelligo Bart. in d. l. j. Et talibus præsumptionibus à iure approbatis cõditio impletur. ¶ Vel secundo aliter rñdeť q̃ Bar. loquitur in præsumptionibus iuris, in quibus factũ partis non requiritur. † Secus in præsumptionibus filiationis, quę debent probari a parte, iuxta l. filium, & c. per tuas s̃. alle. Et ita contra communem opin. concludit, q̃ probatio per modum conditionis, ẽt in præsumptionibus a iure approbatis verificať. Si tñ, qđ approbatur communiter aliquo casu saluare uolum' dici probabiliter, & distingui potest, q̃ aut sumus in casib. qb. verę probationes, & concludentes haberi non possunt, vt in ꝓbando filiationem, vel adulterium, & in his sufficiunt ꝓbõnes p̃sumptiuę, etiam si cõditionaliter aliquid de probatione disponatur. Et ita procedunt, quæ contra communem opi. superius inducta sunt, & tali casu vera non uř communis opi. Si verò ꝓbationes, quæ necessario cõcludãt, possunt fieri per testes, vel instr̃a, prout est regulariter, tũc verbum, probatio, si per modũ conditionis proferatur, in præsumptionibus iuris non verificatur, & hoc modo cõis opi. locũ hr̃e põt. ¶ Ex prædictis inferẽ q̃ in q. Bal. in d. l. bonæfidei. C. de reb. credit. sufficit probare le filium etiam ex præsumptionib. ſm qđ dř in c. per tuas, & in d. l. filium. & recte consideranti eius verba, ipse Bald. hoc sentire vř dum excludit iuramentum in defectum probationis, quia ſm eum, conditio impleri debet, nõ suppleri. Reiicit ergo Bal. supplementum. Vnde si probatio fieret testibus, vel alijs p̃sumptionibus, quæ diceretur ꝑfecta, ſm subiectam materiam, d. l. filium. cum si illa deberet admitti, quæ non indiget alio supplemento, ſm intentionem Bal. Qđ ẽt Bal. de iuramento dicit, non vř sine dubio ꝓcedere, qa ex quo iur̃m in defectum ꝓbõnis approbatur à iure, vř probatio lr̃ima, per ea, quæ supradixi de iur̃o, & illud vř tenere Bal. in l. id q̃ pauperibus. in xj. q. C. de epis. & cle. & idẽ not. Bal. dicit in l. admonendi. col. pe. versi. qd autem si testator. ff. de iureiurã. quod latius ibi approbat Ro. ĩ rñsione in 19. fallẽ. vbi ẽt allegat. Bald. in l. j. C. de sacrosã eccl.

¶ † Secundo prædicta conclusio, quæ habet, q̃ præsumptiones iuris probationes sunt, declarať vt vera sit, & ꝓcedat, quando simpliciter fit mentio ꝓbationis, secus si ꝓbõ nomineť cũ verbis aliquib. qualificatis, vel p̃gnantib. quia tũc p̃sumptiones iuris non sufficiunt. Bal. in l. eum, qui. in prin. ff. de iureiu. vbi dicit, q̃ vera nõ est ꝓbõ, quæ fit ꝑ iuramentum, sed p̃sumptiua. iõ si verę probationes non requiruntur, non recipit iur̃m. [a] Sic de ꝓbõnib. apertissimis tradit Arch. Io. And. & Dom. ĩ c. j. ver. si quis. in gl. in ver. apertissimis. de exce. in 6. & gl. magna in l. fin. ff. quod met. cau. Idem in liquida probatione Salyc. dicit in l. si quando. C. vnde vi, ꝑ illũ tex. cum gl. j Sic etiam si probatio lr̃ima requiratur, gl. in l. cum de indebito. in prin. ĩ ver. legitimis. ff. de proba. cum alijs allegatis supra in arti. de iuramento, in 2. limitatione. Et idem, vt supra dicendum est, qñ esse debent ꝓbationes indubitatę. Bald. not. in l. fin. per illum tex. in fin. C. de secun. nup. in ver. item not. † Et ideo vbi aliqua pœna committitur, non sufficiunt coniecturę, quia liquida [b] probatio requiritur. Bal. no. ĩ l. vnica. in 3. oppo. ver. item quo ad cõmissionẽ. C. de his, quæ pęnæ no. per tex. in l. in testamento. la j. de cõd. & demon. Et per dictam l. in testamento. idẽ Bal. dicit in c. j. col. fi. ver. porro in prædictis. qua. do. feu. prop. priue. facit, qd no. Bal. in l. cum proponas. cir. fi. C. de hær. insti ¶ Et supradicta ẽt procedũt, si probatio luce clarior requiratur. Bal. in l. fi. per illum tex. in prin. C. si minor se maio. dixerit. Idem etiam in probatione perspicua. Bal. in l. bonæfidei. col. pe. ver. secũdo inspicitur. C. de reb. cre. Item in probationibus manifestis Bal. in l. j. in fi. per illum tex C. de reuo. dona. in primo no. Et secundũ ista, plura declarantur, quæ similibus vtuntur verbis in diuersis materijs, in l. fi. §. illud C. de tẽpo. app. ibi, euidẽtissimis probationibus. in c. 3. de hære. in 6. ibi, legitimè cõuicti & in c. peruenit. de fideius. & bonus tex. in c. consultationi. de spon. & in l. sciant cuncti. C. de proba. in d. l. cũ de indebito. §. fin. ¶ † Sed circa prædicta, q̃ magis communiter approbãtur, insurgit dubitatio ex his, quæ supra dixi, q̃ plena probatio dř secundum subiectam materiã, p̃sertim allegando Bart. in tracta. ad reprimen. in ver. summariè. Et euidentissimę probationes dicũtur p̃sumptiones iuris, d. l. licet Imꝑator. de le. j. Et legitima probatio est iur̃m ſm gl. in d. c. statutũ. §. cum vero. de elec. in 6. & supra latius dixi. ergo, q̃ verba superius dicta ẽt verificentur in probationibus præsumptiuis ſm subiectã materiã, ꝓbatur in c non solum. de reg. iu. in 6. ubi clara probatio, & facta competẽtibus indiciis æquiparantur, vt in d. l. sciãt. C. de prob. iõ expressio verborũ supradictorũ nihil vř operari. ¶ Pro declaratione considerari possunt, & distingui tres casus. † Primus est, quando talis est materia, in qua præsumptiuę tantum ꝓbationes fieri possunt, vt in probando filiationẽ, vel adulteriũ, & in isto casu supradicta nõ procedunt: quia ex quo cõcludẽs probatio non põt habere præsumptiones, tales verę probationes dicunť. Probatur ista cõclusio in l. fi. ad fi. ff. de proba. ibi, veritati semꝑ locũ fore. Et sic veritas appellatur, quæ ex probatione p̃sumptiua filiationis elicitur. Ad idem tex. in c. 1. infra, de frigi. & male. ibi, verum iudiciũ, qd tñ in probatione p̃sumptiua verificatur. c. laudabilem. eo. ti. Et hoc idem probať in l. 1. §. debebit. ibi. vere filius ff de libe. agno. & in l. pen. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iu. Et sicut istæ veræ dicũtur probationes, ita legitimæ, dilucidæ, indubitatæ, & similibus verbis supradictis nominari possunt, ex quo aliter, nisi p̃sumptiuæ probationes fieri non possunt. & hoc modo dictum Bal. de veris probationibus allegatum. s̃. in d. l. eum qui. in prin limitatur. Et adde Bal. in l. 1. col. 5. C. de fideicom. ver. item soluendo. vbi iuramẽtum uerã probationẽ esse dicit, cuius ꝯ̃rium voluit in d. l. eum qui. Sed pro concordia distinguere possumus, vt s̃. diximus.

¶ † Scđus casus est, qñ probationes concludentes põt fieri, & verba superius dicta, vel simia, proferunť in aliqua dispõne ĩci dẽter, nõ principaliter, vt qa statutũ dicat, q̃ in cã mutui procedať summariè, adhibitis tñ probõnibus lr̃imis, & tali casu s̃ dicta ẽt nõ vñr procedere, qa illa verba, lr̃imis probõnibus, intelliguť ſm ius cõe, & ſm subiectã materiã. Ad hoc faciunt allegata. s̃. in cõtrariũ, & ista sit secunda limitatio ad prædicta.

¶ † Tertius est casus, si talia verba proferanť principaliter in aliqua dispõne, puta si statutũ dicat, q̃ ꝯ̃ scholares apertã probõ, vel lr̃ima requirať, & tali casu nõ sufficeret probõnes p̃sumptiuę, vt aliqd statutũ opereť. Et hoc mõ supradicta bñ procedunt, & ita pro nũc dicẽdm vř. ¶ † Postremo duo not. sunt ſm Aret. Primo, q̃ probõ, q̃ ex diuersis spẽbus probõnẽ resultat, & plena efficiť, nõ ꝓpria, ꝓbõ dř, sed p̃sumptia. Bal. no. hoc dicit in c. j. § cũ aũt. in ver. extra ẽt q̃ro de cõtrouer. inuesti. Qđ dictũ simplr̃ sequunť hic Aret. & Mod. Sed tñ cõsiderãdũ vř, an ꝓbõnes iꝑfectę, q̃ simul iũgunť, verę sint ꝓbõnes, vel fictę, & ſm illarũ qualitatẽ resultãs ꝓbõ iudicabiť, vt effect' causę suę naturã sequať. ar. l. fi. C. de natura. lib. 1. q. t. ĩ c. principatus, facit tex. in l. q id, qđ. in prin. ff. de do. ĩ l. si filius. C. ad Mace. Bñ verũ est, q̃ talis ꝓbõ nõ dř aliqua illarũ spẽrũ, ex qbus ꝯficiť, vt s̃. dixi, post rubricę cõtinuationẽ. ¶ † Scđo no. est, q̃ ꝓpria, & uera sit ꝓbõ illa, q̃ fit testibus suꝑ facto simpliciter deponẽtibus absq; alia rõne, magis uera tñ, & ꝓpria reputať illa ꝓbatio, in qua testes, licèt nõ interrogati, rõnem adducunt. Talis. n. probatio ꝓpõderat in tribus. † Primo, qa hmõi testes nõ reputantur idonei ad reprobandũ instr̃m, [c] quando absq; reductione causæ

ADDITIONES.

a ¶ Hie. Gig. Iuramentum. Adde, q̃ iuramentũ non sufficit ad ꝓbandũ impedimentũ appellantis ad hoc, vt secũdus annus ei detur, quia tali casu ꝓbõnes euidẽtissimæ, requiruť. l. fin. §. illud. C. de tempori. appel. & vide ꝑ Dec. ĩ. de appellatio. c. & ratione. in 11. col. in fi. in versicu. quarto principaliter quæritur, & ibi in apostil. dixi.

b ¶ Liquida. Vide Dec. in l. factũ. §. in pęnalibus. num. 3. de reg. iuris. & in consi. 282. Alex. consi. 33. lib. secundo.

c ¶ Hier. Gig. Instr̃m. Quòd testes, qui rationem non adducunt, nõ sint idonei ad reprobationem instrumẽti, vide per eundẽ Dec. in c. si quãdo. co. fi. in ver. in gl. supra de rescri. Et de testibus rationem adducentibus, quòd p̃feratur testibus, qui rationes non adducunt, vide etiam per eundem Dec. in l. j. col. 6. ff. si cer. pet.

172 causæ deponūt. †Scdo magis creditur testibus rationē assignā-tib & illi præferuntur, iuxta c. in nostra. de testib. ita Bal. no. ita dit in l presbyteri. in fi. versi. nunquid ergo. C. de epi. & cle vbi ad hoc disputationem Iacobi Butrigar. se. ert. †Tertio, qa vnus 173 testis, qui absque ratione deponit, non facit probationem semiplenam, & in defectum probationis ei non defertus iur̃m, ita Bal. singulariter dicit in c. j. §. sacramētum. col secunda ver. vnum scias. de consuetu. sec. feu. quod pro not Aretinus hic refert. ¶†Hoc tertium dictum, dubium a mihi videtur, quia duo 174 testes plenam probationem faciunt, etiam si de causa nihil dicant, quando non interrogantur. gl. no. vbi Bar. & alij in l. solam. C. de test. gl. Inn & omnes in c. cū cā. j. & gl. 4. q. 4. §. item solam. ergo vnus uidetur semiplenam probationem facere. Ita arguit gl. in l. admonendi. vbi Bar. col. 11. ver. venio ad tertium. ff. de iureiu. cum concor. Bene facit, qđ voluit Vincen. quē sequitur Ant. de Bu. Imo. & Abb. in c. in nra. j. eū. j. φ sicut plures testes præferunt plurib. quo ad plenam probationē, ita unus vni quo ad semiplenam, & inferunt ad iuramentū. Et accedat, qđ no. dicit Inn. in c. præterea. vbi Bal. col. fi. ver. quæro pone testis. j. ti. j. φ etiā in causis capitalib. ualet dictū testis sine redditione causæ, si de causa scientiæ non fuit interrogatus, quod no. Et ex his expedita sit hæc rubrica.

ADDITIO.

a Dubiom Sed est uerum, & communiter comprobatum.

SUMMARIUM.

1 *Princeps obligatur ex contractu inito cum subdito.*
2 *Deus ex promissione obligatur.*
3 *Contractus æqualitatem desiderant, ideo princeps ex eis tenetur, nu. 19.*
4 *Princeps à dictamine rationis non est solutus, etiam φ sit solutus lege positiua.*
5 *Princeps nec de plenitudine potestatis contrauenit contractui.*
6 *Contractus principis omnes sunt bonæfidei.*
7 *Princeps, no obligari possit ciuiliter.*
8 *Obligatio naturalis à principe non tollitur, ciuilis mutari, & tolli pōt. nume. 9.*
10 *Actus quilibet uoluntatem, & potestatem exigit.*
11 *Princeps in dubio videtur vti iure communi.*
12 *Obligatio naturalis ne nascatur impediri potest.*
13 *Obligatio ciuilis à lege inducitur.*
14 *Princeps legibus solutus est limita tamen, nu. 15.*
16 *Argumentum de lege aut statuto ad contractum valet, quod limita, nu. 17.*
Et hoc argumentum respicit potestatem, nu. 18.
20 *Princeps quo ad obligationes remanet in terminis iurisgen.*
21 *Obligatio naturalis sola ne quis indebitè damnum patiatur ex pacto nudo effectum producit.*
22 *Officio iudicis succurritur ex æquitate, vbi actio non competit.*
23 *Obligatio ciuilis in seruo non datur odio ipsius.*
24 *Obligatio insurgens ex aditione quamuis à lege ciuili inducatur, habet tamen naturalem secum.*
25 *Princeps, quando alteri succedit, φ obligetur vt priuatus, speciale est.*
Et potest conueniri ex sola naturali, nume. 26. quid si ex causa lucratiua. numero 33.
Et obligatur ex contractibus, numero 27. limita, & declara, nume. 28. 30. & sequen.
29 *Princeps faciens pacem cum inimicis non potest in præiudicium subditorum dāna per eos passa remittere.*
34 *Lex generaliter loquens, generaliter intelligitur, etiam si maior sit ratio in uno casu, quàm in alio.*
35 *Pactum nudum in donatione obligat quemcunque.*
36 *Principis propria est liberalitas.*
37 *Principis obligatio, an liget successorem, & num. 38.*
39 *Imperator, an conueniri possit coram Papa.*
40 *Imperatore negligente iustitiam administrare, ad Papam an recurratur.*
41 *Episcopus vbi non potest esse iudex, dat iudicem.*
42 *Iudicium est medium inter actorem, & reum.*
43 *Medium pluribus modis accipitur, nu. 44. & se.*
46 *Media via à iudice sequenda est in diuersitate opinionum.*
47 *Reus instrumenta actori edere non tenetur, neque rationes, nu. 52.*
Limita, amplia, & declara, nu. 59. nu 61. nu. 65. 66. 71. 72. & 73.
Amplia nu. 74. 77. 80. 81. 82. & 88. el 2.
Limita nu. 90. nu. 110. nu. 125. 126. 128. & duobus seq.
Limita, nu. 136. 140. 143. & seq.
Limita nu. 146. item nu. 150.
Item nu. 154. item nu. 155.
Item nu. 161. item. nu. 165.
49 *Actoris intentio fundatur per confessionem rei.*
50 *Positiones fiunt ad faciliorem probationem.*
51 *Instrumenta, & confessiones quid differant.*
53 *Negatiua oratio nihil noui inducit.*
54 *Inducta ad diminutionem non operantur augmentum.*
55 *Lex generaliter loquens generaliter intelligenda est, & vna pars eius per aliam declaratur, nu. 56.*
57 *Fiscus si petat gabellam ab aliquo peti poterit instrumentum exhiberi.*
58 *Emptor gabellæ à fisco, an possit petere sibi instrumentum edi.*
60 *Causa criminalis dicitur, etiam si agatur de pœna pecuniaria fisco applicanda.*
62 *Fiscus contra priuatum non subditum non habet priuilegium.*
64 *Notarius potest à reo petere, vt sibi det copiam instrumenti.*
65 *Notarius cogi potest ad agendum pro interesse actoris.*
67 *Argumentum de fisco ad ecclesiam valet.*
68 *Ecclesiæ competunt omnia priuilegia fisci, vel ciuitatis.*
69 *Ecclesia, & ciuitas habent à lege parem fauorem.*
70 *Extensio fit in fauorabilibus à paritate rationis.*
75 *Dotis, & fisci causa à pari procedunt.*
76 *Alimentorum causa fauorabilis est.*
78 *Libertatis causa pia videtur, & an fauorabilior sit legitima filiorum, nu. 79.*
80 *Causa miserabilium personarum fauorabilis ac pia iudicatur.*
83 *Study in causa non appellatur.*
84 *Study, & dotis causa æquiparantur.*
85 *Doctoris instrumentum salary habet præsumptionem pro se, nisi constet de prioritate temporis.*
86 *Faber expelli solet ne studium impediat.*
87 *Publica vtilitas vbicunque versetur, in ea fit lata interpretatio, & extensio, & si materia aliàs odiosa sit.*
88 *Publicam vtilitatem, quæ respicit, dicitur causa fauorabilis.*
89 *Causæ fauor præponderat fauori rei.*
91 *Iudæi peiores alys infidelibus reputantur.*
Nec debent esse melioris conditionis, quàm Christiani, nu. 92.
Et veniunt in constitutionibus canonum quando materia conuenit etiam eis, nume. 93.
Et habent filios in potestate. nu. 94.
Et eis competit immunitas concessa à statuto. nu. 95.
Securitas data alicui cum duobus socys, competit etiam Iudæis. nu. 96.
97 *Excommunicatio directè, & indirectè à pari procedunt.*
98 *Mediolanenses publici vsurary.*
99 *Vsurarius, an dicatur qui desijt fœnerari.*
100 *Usurarius emendatus, an cōprehendatur in constitutione loquente de vsurarijs.*
Et an is emendatus cogatur edere libros, nu. 101.
102 *Vsurarius edere non tenetur, nisi quando agitur de vsuris.*
103 *Nautæ, caupones, & stabulary, æquiparati quasi vsurarijs, an edere teneantur.*
104 *Usura habet in se delictum.*
105 *Statutum loquens de vsurarijs, an habeat locum in facientibus contractus prima facie licitos, quamuis verè sint in fraudem vsurarum.*
106 *Editionis in materia proceditur, de similibus ad similia.*
107 *Extensio fit etiam in pœnalibus, & quando. nu. 108.*
Et fit in materia odiosa, & pœnali, quando agitur de peccato vitando. 109.
111 *Mercatores nostri temporis, an codices rationum suarum edere teneantur.*
112 *Dispositio in qualibet materia præsertim in cōtractibus regulatur à consuetudine.*
113 *Consuetudinem allegans debet eam probare.*
114 *Consuetudo contra ius commune est stricti iuris, & non extenditur.*
115 *Consuetudinis magna est auctoritas.*
116 *Consuetudo scribentium facti est, & non facit ius.*
117 *Consuetudo priuata sæpe consideratur ad interpretandum voluntatem.*
118 *Mercatorum opera sæpius est in mercibus, quàm in scribendis rationes.*
119 *Mandare tacitè videtur, qui simpliciter contrahit.*
120 *Mandatum tacitum expresso æquiparatur.*
121 *Edere rationes mercatores, & argentary tantum tenentur.*
122 *Edere quis non tenetur, qui edendo detegeret turpitudinem suam.*
123 *Usurarius, vt edere cogatur debet primo constare ipsum vsurarium.*
124 *Mercatores, & argentary data consuetudine sunt similes.*
125 *Similitudo satis est, quòd sit in eo de quo agitur.*
126 *Edere mercatores tenentur librum publicum non memoriale.*
Et tenentur indistinctè edere licèt eorū libris fides non adhibeatur plena. nu. 131.
132 *Libris mercatorum de consuetudine fides adhibetur.*
Et an statutum, vel consuetudo, φ eis credatur valeat. nu. 133.
134 *Statutum, quòd credatur libris mercatorum, intelligitur in concernentibus mercaturam.*
Et habet uim etiam si scriptura producatur extra territorium. nu. 135.
137 *Iudex ex causa potest reum cogere vt edat.*
138 *Editionem petendi iusta causa est à reo, si facultas probandi sine culpa periit actori.*
139 *Veritas quando aliter haberi non potest, coguntur dicere testimonium, qui aliàs cogi non possunt, & admittuntur inhabiles, nu. 141.*
141 *Priuilegium facilius tollitur quàm ius commune.*
145 *Iudex ex officio mouetur ad priuatam vtilitatem æquitate subsistente.*
147 *Compensationem opponens dicitur agere.*
148 *Actor dicitur, qui petit aduersario dari terminum ad agendum.*
149 *Causa quæ nocet, & prohibet attenditur in casu mixto, in quo non potest fieri separatio.*
151 *Confirmatio, & continuatio facilius conceditur, quàm inesse productio.*
152 *Testes recipi possunt post publicationes etiam ad instantiam partis, ad probationē priorem confirmandam.*
153 *Debiti quantitas probato debito, & sic fundata intentione creditoris, probari postea poterit iuramento.*
156 *Testium nomina edi debent à producente, nisi sit timor subornationis. nu. 157.*
158 *Edi potest scriptura, instrumentum, & priuilegium si in eo aliquo modo aduersary intentio fundatur.*
159 *Prælatus agens pro ecclesia si negetur prælatus ante litem contestatam, debet docere de quasi possessione prælaturæ,*

160 *Instrumentum*

10 Instrumentum probat contra producentem etiam inuitum, & qui protestatus est ꝓproducere in parte, & partibus &c.
162 Fauorabilis materia dicitur, in qua agitur de fauore animæ.
163 Foro conscientiæ non attenditur rigor iuris ciuilis, sed veritas ipsa consideratur.
164 Sententia si in rem iudicatam transiuit, si tamen de veritate aliter appareat, debet reuocari.
166 Edere reo, non tenetur actor.
167 Rationum appellatione veniunt instrumenta largo modo, non propriè. nu. 168.
Et se habent ad instrumenta vt genus ad speciem. nu. 170.
171 Contrarietatis tollendæ causa verba improprientur.
172 Implorare hoc verbum, conuenit officio iudi.
273 Rationes publicæ omnibus eduntur.
174 Reo magis an actori iura faueant, & quomodo. nu. 175. & 178.
176 Iudex non debet pati illicitas extorsiones.
177 Aequalitas in iudicijs seruanda est.
179 Edere actori an teneatur reus ad fundandam suam replicationem. Limita, vt nu. 182. nu. 184. & 188. declara nu. 190.
180 Replicatio est exceptio.
181 Petitionis verbum, verificatur in reo.
183 Edere reo actor non tenetur ad exceptionem dilatoriam fundandam.
185 Turpitudinem suam detegere quis non cogitur.
186 Positioni criminosæ non tenetur quis respondere.
Limita nu. 187.
189 Excipiens per compensationem dicitur agere.
191 Compensatio intrinseca dicitur illa, vt puta quando fructus compensantur in sortem.
Et hanc opponit excommunicatus, quamuis aliter non possit compensationem obijcere. nu. 192.
193 Reconuentio fundatur in æquitate.
194 Excommunicato reconuentio denegatur.
195 Exceptio præscriptionis odiosa est.
196 Editio, an fiat exceptione præscriptionis:
197 Exceptio præscriptionis non admittitur vbi proceditur de æquitate.
198 Præscriptio est contra naturalem æquitatem.
199 Actor ad instantiam rei cogitur exprimere tempus, vt reus sibi possit parare exceptionem præscriptionis.
200 Fauorabiles causę sunt libertas, dos, & matrimonium.
201 Fauor causæ præponderat fauori rei.
202 Fauor rei, qui consideratur in sententia, consideratur etiam in probationibus.
203 Notarius rogatus de instrumento ratione officij, illud edere tenetur.
Etiam si esset nullum, nu. 204. Etiam in testamentu nullo, nu. 205.
Idem si fuit reuocatum, nu. 206. Et ideo non debet lacerare testamentum reuocatum etiam ad instantiam testatoris, nu. 207.
Et tenetur edere integrè, aliàs tenetur ad interesse. nu. 208.
Intellige recepta competenti mercede, nu. 209.
210 Notarius debet habere mercedem duplicatam, s. de rogitu, & de extensione.
211 Notarius tenetur pauperi gratis instrumenta edere nu. 213.
212 Aduocatus potest compelli pauperibus præstare patrocinium,
114 Paupertatis causa plura remittuntur, quorum exempla habes ibi.
115 Pauperibus relinquitur collecta imposita à principe ab officialibus exigentibus.
116 Decimæ non exiguntur à pauperibus.
217 Cautio, quæ aliàs præstanda est, à pauperibus non exigitur.
118 Clausula, & quidam alij, non comprehendit pauperes, qui se defendere non possunt.
219 Periurio quis excusatur ob paupertatem.
120 Appellationem non prosequens propter paupertatem, à iure suo non excluditur.
121 Fatalia non currunt non prosequenti appellationem propter paupertatem.
122 Notario, & aduocato de publico debetur salarium pro pauperibus. 223.
124 Eleemosynam non cogitur quis inuitus facere, nisi in casu necessitatis.
125 Domino rei suæ quando quis ex publica vtilitate priuatur, debet ei refundi precium.
116 Notarius edere cogitur dummodo petentis intersit, & rogatus fuerit ab eo, qui editionem petit.
Ideo instrumentum debiti edit creditori non debitori, nu. 127. & liberationem edit debitori non creditori, nu. 228. nisi prætenderent aliquod interesse, numero 229. Et non sufficit allegare, & probare interesse, nisi mandatum accesserit, nu. 230.
231 Notarius non tenetur edere instrumentum tertio, de cuius interesse agitur, quia ab eo non fuit rogatus.
232 Acta edi debent cuicunque, cuius interest.
233 Edi debet ei, qui posset instrumentum rescindere.
234 Filius exhæredatus, qui ad querelam admittitur, potest copiam testamenti à notario petere, licèt ab eo non fuerit rogatus.
235 Notarius tenetur edere testamentum omnibus habentibus interesse, etiam si ab eis rogatus non sit.
236 Edere compellitur tertius, ad cuius manus deuenit protocollum, etiam si rogatus non sit, & quomodo.
237 Edi mihi debet instrumentum confectum de aliqua re, quæ ad me principaliter pertinet, quamuis non factum à me.
238 Ratificari, an & quando possit facultas probandi.
239 Creditor cui bona debitoris obligata sunt, petere potest exhiberi sibi instrumenta à notario, qui à debitore rogatus fuit, & idem in creditore misso in possessionẽ bonorum debitoris, nu. 240.
241 Singularis successor mandantis petit sibi edi instrumenta à notario.
242 Notarius qui cogitur edere, non cogitur exhibere in publicam formam, sed tantum exhibere protocollum, quod reprehenditur ibi.
243 Notarius actorum omnibus, quorum interest, edere tenetur, etiam in criminalibus. nu. 245.
Etiam si ab eis notarius rogatus non fuerit. nu. 248.
244 Copia articulorum, & positionum semper danda est aduersario.
Et inquisitionis inquisito, tum copia articulorum super fama. nu. 146.
Et indiciorum reo. nu. 247.
249 Liber collationum edi debet ab episcope.
250 Edere debet cuilibet cuius interest, etiam contra se custos à publico deputatus ad custodiam instrumentorum.
251 Editio actorum peti potest in quacunque parte iudicij.
252 Copia interrogatoriorum testium non est danda.
Nec allegationum iuris. nu. 253.
254 Editio debet fieri de mandato iudicis.
255 Copia non datur positionum dependentium à facto proprio.
Positionibus facti proprij tenetur quis statim respondere.
Nisi sit probabilis causa ignorantiæ. nu. 256.
257 Editio, an petatur actorum contra fiscum.
258 Terminus ad accipiendum copiam actorum non datur ei, qui fuit præsens, & negligens in accipiendo eam.
259 Copia indiciorum receptorum ante inquisitionem non datur.
260 Indicia recepta ante inquisitionem parti non præiudicant.
261 Notarius, qui tenetur edere, potest tantum semel compelli.
Nisi ex causa cum causæ cognitione. & nu. 262.
Et quando nullum potest esse periculum. nu. 263.
264 Acta indistinctè edi debent quoties petuntur.
265 Notarius rogatus de aliquo acta si nolit edere, immo se rogatum neget, tenetur pœna falsi.
Nisi esset notarius bonæ famæ. nu. 266. vel lapsum esset longum tempus. nu. 267 & tractetur de damno. nu. 268.
269 Notarius qui interrogatus in senectute, de instrumento ab eo confecto in iuuentute dixit cum iuramento illud instrumentum ab eo scriptum non fuisse, excusatur à pœna falsi.
270 Notarij potius error quàm dolus præsumitur. Id verum in omittendo, secus in faciendo. nu. 271. & 272.
275 Editio quomodo postuletur à tertio.
Edere inuitus non cogitur tertius, penes quem reperiuntur rationes, & instrumenta, potest bene edere volens, a nu. 274.
275 Notarius edere pōt instrumenta, si va ,in casibus, in quibus non compellitur.
276 Acta, an edi debeant etiam à tertio.
277 Protocollum si sit apud tertium semper illud edere cogitur.
278 Edere tenetur depositarius, & sequester, apud quem protocollum reperitur.
179 Notarius quando perdidit protocollum, potest agere contra possessorem instrumenti, vt ipse edat, vt ipse alijs reddere possit.
280 Edere tertius, quando cogatur.
281 Intel. ad tex. in l. 3. §. interdum. ff. ad exhiben.
282 Editionem petendi ius personale est.
283 Edi instrumenta, & rationes quo iure postulentur.
284 Officium iudicis de quo in titulo, ff. de eden. personale est.
285 Extraordinaria remedia simul concurrere possunt.
286 Edi an debeat totum instrumentum, vel pars tantum, & nu. 189.
287 Copia instrumenti si petatur, danda est tantum pars quæ ad petentem spectat.
288 Legatario edenda est pars illa testamenti, in qua legatum continetur, vel alia per quam legatum declaratur. nu. 291. & instrumento. nu. 292.
290 Sequentia declarans præcedentia, & sæpe corrigunt.
293 Edendum si sit instrumentum iudici, totum editur.
294 Statutum, & leges in totum edendæ sunt.
295 Editio statutorum facienda est integraliter, etiam cum additione postea factâ, nu. 296. & 297.
298 Additio facta statuto excipit omnes qualitates prioris statuti, & de ea per omnia idem, quod de statuto iudicatur.
299 Edi non debeat statuta propriæ ciuitatis, limitatur in reformationibus non bene cognitis, nu. 300.
301 Statuti de essentia est, quòd sit in volumine aliorum,
302 Reformatio multum nota habetur ac si esset in volumine statutorum.
303 Editio instrumentorum facienda est post litem contestatam.
304 Productio instrumenti ante litem contestatam, non facit, vt super tali productione possit ferri sententia, nisi iterum producatur.
305 Editio instrumentorum non est de præparatorijs iudicij.
306 Editio facta, vt quis possit deliberare, an cedat, vel contendat, potest fieri ante litē contestatam.
307 Edi debet instrumentum enunciatum in libello, & idem si enuncietur aliud, ad quod se referat, nu. 308. nisi verisimiliter sit penes reum, nu. 310.
309 Iuramento actoris statur vtrum instrumentum nominatum in libello de facili edi possit,
311 Sententiam non tenetur aduersario edere, qui dicit eam nullam.
312 Dispositio quæ sequitur regulam, fauorabilior est.
313 Actor quamuis in aliquibus casibus edere non teneatur reo, tamen tenetur in termino si vult obtinere, producere in non probationis.
314 Instrumentum non probat, nisi in iudicio producatur.

315 Copia

315 *Copia instrumenti producti dari debet aduersario cum termino ad opponendum, aliàs non dicitur facta fides.*
316 *Edendum non est instrumentum, cuius tenor totus insertus est libello.*
317 *Editio in quo loco fieri debeat.*
318 *Notarius tenetur edere instrumentum in loco, in quo confectum est.*
319 *Editionem petens si alibi instrumenta, vel rationes sunt, potest petere vt suis sumptibus, & periculo adducantur, & quando.*
Et quid si offeratur copia rationum. nu. 320.
321 *Actor si alleget scripturas, quibus vult probare suam intentionem alibi esse, & petat mitti ad locum vbi sunt propter timorem in transportando ad locum iudicij, an iudex mittere possit.*
Et quid si scripturae sint penes reum. nu. 322.
323 *Edere siue ensiste, qui tenetur, practica est, quod iudex pronunciet, quod si talis scriptura vnquam appareat, ei nulla fides habeatur.*
324 *Iudex potest statuere terminum actori ad agendum, quo elapso non possit audiri.*
325 *Iudex potest suam iurisdictionem denegare actori, qui non exhibet instrumentum ad mandatum iudicis.*
326 *Contumaciae poenam non patitur, qui obedire non potest.*
327 *Contumacia non videtur iusta causa, vt quis suo iure priuetur.*
328 *Audientia si propter contumaciam denegetur, non in perpetuum denegatur, sed ad tempus.*
Et inter easdem personas. nu. 329.

Xepistolae. ¶Diuiditur in duas partes. In prima petitio ponit. In secunda ibi, ad hoc ipsius repulsio. Reus proprio la instrumenta actori edere non tenetur. h.d. † Primo no. principem[a] obligari ex contractu facto etiam cum subdito.[b] Ita singulariter colligit dominus Abb. post Anto. de But. & Imo. hic. ¶Et per istum text. idem no. Cy. in l. digna vox. in versi. vltimo scias. C. de legi. † Et nedum princeps, sed etiam Deus ipse ex promissione obligaretur, vt Baldus inquit in l. j. in prin. ff. de pac. vbi magistrum sententiarum refert ita dicere. Et de principe, idem Bald. tradit in l. pe. C. de don. inter vir. in l. si. ad fi. C. de transa. & in c. j. in prin. per illum text. de natura feu. † In contractibus n. aequalitas requiritur, & ideo princeps communi iure vtitur, vt Bal. dicit in l. ex imperfecto. ad fi. C. de testa. † Nam quamuis princeps lege positiua non obligetur, a dictamine tamen rationis non est solutus, quia animal rationale est, vt verbis Bal. vtar in l. si aquam. col. 11. ver. 18. C. de serui. & aqua Facit, quod not. Bal. in l. qui se patris. col. 11. ver. hoc scias. C. vnde li. Inn. Abb. & late Moder. in c. nouit. extra de iudi. & And. Sicu. in consi. j. lib. j. ¶ † Et haec adeo locum habent, quod nec etiam de plenitudine potestatis potest princeps contrauenire,[c] secundum Pau. de Ca. in l. digna uox. praealleg. & idem Bal. in c. j. §. ad haec. col. v. ver. item no. ex gl. de pac. iur. fir. Et si aliter diceremus, nullus inueniretur, qui contrahere vellet cum principe, & sic hominum priuaretur consortio, quod esset ualde graue. l. hi qui. C. de apost. & hanc rationem Ro. adducit in consi. 35. inc. quaeritur primo nunquid. circa fi. & prius hoc Bal. dixit in l. princeps. in fi. ff. de legi. Et ista ratio arguit, quod in fauorem principis hoc introductum sit. Sed tamen ob vtilitatem priuatorum potius videtur principis constitutum, ne cum ipsorum iactura decipiantur. † Et ideo omnes contractus, qui fiunt a principe, habent naturam contractuum bonaefidei.[d] vt inquit Bal. in c. j. §. si quis vero. in prin. de pace Constan. in vsib. feudorum. ¶ † Subijcit dominus Abb. & Mod. hic sequuntur, quod obligatio, qua princeps astringitur, est duntaxat de iure naturali, ciuiliter vero non obligatur, & ita tenent Ant. de Bu. Imo. & communiter alij. † quia naturalis obligatio a principe tolli non potest. §. sed naturalia. inst. de iure naturali. per Imo. & alios in c. quae in ecclesiarum. de consti. Quasi velint principem ideo naturaliter obligari, quia naturalis obligatio immutabilis sit, ciuiliter vero non teneri, quia tolli, & mutari potest ciuilis obligatio, vt in §. si. insti. de iure natu. Ista tamen ratio non multum satisfacit, quia licèt princeps ciuilem obligationem tollere possit, non tamen constat, quod illam tollere uoluerit. † Nam in quolibet actu potentia requiritur, & uolūtas. l. multum interest. C. si quis alteri, vel sibi c. quam Abb. extra de of. del. † Et in dubio videtur princeps vti iure communi. arg. l. in testamēto, C. de testa. mili. facit tex. no. in c. proposuit. de concel. praeben. l. ex facto. ff. de vul. & pu. subst. & est dictum no. Inn. in c. innotuit. de el. ad fi. Ang. sequitur in l. bene a Zenone. col. i. C. de quadri. praes. & quod tradit etiam Inn. in c. dudum. ij. de deci. Bal. in l. bonorum. in prin. C. qui admit. cum si. Et maxime hoc dicēdum videtur in contractib. per supradicta. ¶ † Praeterea, licèt naturalis obligatio tolli non possit, impediri tamen potest ne nascatur, l. si non sortem. in prin. ff. de cond. indeb. vbi Bart. in l. cum lex. vbi Bart. ff. de fideiusso. & ideo rationes istae non vrgent. ¶ † Secundo pro communi tamen opinione arguitur, quod princeps non obligetur ciuiliter, quia ciuilis obligatio a lege inducitur. inst. de ob. in prin. ibi, secundum nostrae ciuitatis iura. † Sed princeps legib. solutus est, in l. princeps. ff. de legi. in l. digna vox. C. de legi. ergo non obligatur ciuiliter. ¶ † Sed ad hoc respōderi potest, quod ab illa regula, quae habet, principem non obligari legibus, casus noster excipitur, scilicet in legibus, quae contractus respiciūt, quib. voluit princeps obligari, ex quo iura dicunt, principem teneri ex contractibus hic. cum sim. Nam tali casu videtur princeps voluisse legibus se subijcere. ar. l. receptum. ff. de iurisd. om. iud. & in c. nos si incompetenter. 2. q. 7. in prin. ¶ † Tertio, & postremo pro eadem parte arguunt Mod. hic quia argumētum valet de lege, uel statuto[e] ad cōtractum gl. no. in l. non impossibile. gl. si. circa si. ff. de pac. gl. si. in l. domini praediorum. C. de agric. & censi. lib. 11. & quod voluit gl. in rub. C. de decu. lib. x. Sicut ergo princeps nō obligatur legib. ita non videtur ex pacto, vel contractu obligari. Sed respondetur, quod in isto casu est longè diuersa ratio in contractu a lege. Nam contractum facit princeps, vt priuatus, vt cum omnibus facultas contrahendi sit communis, & ideo obligatur sicut alius quilibet priuatus, legem vero facit tanquam princeps cui soli hoc competit. l. si. C. de legi. & ideo non obligatur, quia se gerit pro principe, qui legibus solutus est l. princeps. ff. de legi. Et istud est, quod Bal. dicit in l. j. in prin. ff. de const. prin. dum inquit, quod licèt princeps non obligetur lege legis, ligatur lege cōuentionis. & latius declarat Are. hic. Et ita tollitur argumentum de lege ad contractum, † quia illud non procedit, vbi diuersa ratio habetur, vt no. in d. l. non impossibile. de pact. † Item argumentum, quod solet fieri de lege ad contractum, respicit potestatem, quia quod per legem non potest fieri, nec per pactum poterit. Sed in quaestione nostra non potestas, sed voluntas principis consideratur, quae est velle ex contractu obligari, licèt legibus solutus sit per supradicta. ¶ † Contra opi. communem tamen, quod immo ciuiliter[f] princeps obligetur, expresse tenet Bal. in l. princeps. ff. de legi. quia in contractibus debet esse aequalitas. Vnde sicut contrahens obligatur naturaliter, & ciuiliter ipsi principi, ita princeps debet obligari. facit tex. in l. cum emptor. ff. de rescin. vēd. ¶ Are. huic rationi respondet, & Mod. sequuntur, quod hoc tolleratur in principe, vt contractus claudicet, sicut in pupillo. l. Iulianus §. si a pupillo. ff. de act. emp. Et idem in ecclesia, vt no. in c. i. infra ne sede vacan. Hoc simile, quod Are. includit, euitari potest, quia alia ratio videtur in pupillo, vel in ecclesia, quàm sit in principe. Nam contrahenti cum pupillo, vel ecclesia potest imputari, quod solennitatem requisitam in contractu non adhibuit, sed in principe hoc non potest cōsiderari. cum nullo modo ipse obligetur, & hoc etiam ad aliud propositum considerat ipse Aret. & ita fundamentum Bal. videtur bene procedere. ¶ Et praedictam opi. Bal. quod princeps obligetur ciuiliter, sequitur Are. quamuis vltra Bal. alijs rationibus moueatur. Et primo per tex. in l. i §. si. cum l. seq. de offi. procu. Caesa. vbi ad fiscum haereditatem princeps obligatur, & talis obligatio ex quasi contractu iota dicitur, de iure ciuili, vt per Bar. in l. ex hoc iure, col. pe. ff. de iust. & iu. ergo obligari uidetur ciuiliter. ¶ Secūdo allegat tex. in l. bene a Zenone. C. de quadr. praescr. ubi actio datur contra principem, ergo obligatur ciuiliter, quia naturalis sola actionem nō producit. inst. de obli. in prin. & illum text. in d. l. bene a Zenone. prius allegauit Bal. in proemio feu. col. 12. in uer. expedita distinctione, & ita simpliciter tenet, & transeunt Mo. hic. ¶ Sed tamen tenēdo cōem opi praedictis oib. rōderi pōt. Et primo ad fundamentum Bal. dicatis, quod in effectu nulla erit inaequalitas, cum sola naturalis obligatio in principe probabiliter dici pōt, quod habeat effectū, & actionē producat, ex quo ipse nō potest aliter obligari. ita no. uidetur hic probari, & per illum tex. expresse hoc sentit Ant. de Bu. in c. quae in ecclesiarum. co. pe. extra de cōst. † Ipse n. remanet in terminis iurisgētium, ut Abb. dicit in d. c. quae in ecclesiarū col. pe. extra de const. uer. nō tamen facere pōt facit quod no. Bal. in l. rescripta. ad si. C. de precib. impe. offeren. † Hoc etiam suadetur, quia ne quis indebitè dānū patiatur, naturalis sola ex pacto nudo effectū producit, ut no. Bar. per illum tex. in l. elegāter §. seruus pactionis. ff. de dolo. & idē dicit Ang. allegando illū tex. in cōsi. 1. inc. uisis supradictis. in fi. col. ibi, nec mirū. † Et ad hoc etiam facit, quia ubi actio non competit aequitate subsistēte, officio iud. succurritur. l. planc. ff. de peti. haer. facit tex. in capitu. ad apostolicā. ubi

ADDITIONES.

a ¶Principem. Vide Barba ad Alex. consi. fina. lib. 4. nu. 13. cum seq. Dec. consil. cccclxxx. & consi. 000. Alber. Brun. in consi. 13. & consi. 110. Alcia. in tract. praesum. reg. 3. praesump. 5.

b ¶Syl. Ald. Subdito. Vide quae ponit idem Dec. in c. 1. in 2. lectu. in 3. col. circa med. de consti.

c ¶H. G. Cōtrauenire. Adde eūdē Dec. in cōsi. 78. in 3. col. in versi quarto ista cōclusio. & adeo firmum est hoc, quod princeps ex contractu ligetur, quod licèt alias in principe praesumatur causa licet ea non appareat, tamen si uelit contrauenire contractui à se celebrato, cā non praesumitur, vt no. Abb. in c. quae in ecclesiarum extra de const. & ibidem per Fel. in 11. col. ver. limita secundo.

d ¶Bonaefidei. Vide Bal. consi. 24. lib. 2. Fran. Cur. senior consi. 45. Ant. Burgo. c. cum dilecti. de emp. & ven. Fxapo. in c. j. de nat. feu. in vsi. feu. Sed idem in ciuitate, Alex. apud Bar. in l. Caesar. de publica Ias. in l. ciuitas. ff. si cer. pet.

e ¶Hier. Gig. Statuto. Quod valeat argumentum de statuto ad pactum, vel cōtractum, vide etiam Soz. in l. certi condictio. §. quoniam. in 2. col. in prin. & per eūdē in consi. 105. incip. visis inuestituris. in 9. col. in ver. decimo. & vltimo.

f ¶Ciuiliter. Haec uera, alioquin nullum esset cum eo ciuile commercium, nulla in eum legis actio, nulla enim actione teneretur, & haec illa communis opinio fanatica est, & meum delicium.

vbi Host.& alij, Infra de simo.in l.j.§.cum patronus.ff. de off.præfec.vrb.Et sic concludo, ꝙ princeps, ca naturali obligatione sola adstringatur eum aliter ipse non possit obligari, per istū tex. cū si. Et si dicatur, attenta hac ratione, ergo etiam seruus ex sola nāli poterit conueniri, cum etiam ipse ciuiliter obligari non possit. Respōdetur, quod alia ratio pactum reformat.† Nā 23 in seruo obligatio ciuilis non datur odio ipsius, quia pro mortuo reputatur quo ad ea, quæ sunt iuris ciuilis.l.seruitutem.l. quod attinet.de regu.iur. In principe vero hoc contingit fauore eius, & in seruo nulla est inæqualitas: quia sicut ipse alijs ciuiliter non obligatur, ita nec alij sibi. Secus in principe, cui alij obligātur, & sic rō diuersitatis manifesta est. ¶ Non obstant, q̃ Are.inducit. Et primo rō, quam fortissimam ipse dicit, q̃ fundatur in d.l.i.in fi.de offi.procu.Cæs.† Quia pro responsione 24 considerandum est, ꝙ obligatio, quæ ex aditione hæreditatis nascitur, licèt à iure ciuili inducta sit, vt Aret.dicit, cum illa m̄ naturalis obligatio concurrit, aliàs sola ciuilis non esset potēs ad agendum, vt no. Inst.de obli.in prin. Hoc probat, & declarat Bar.in l.interdum.ff.de cond.ind.in 3.col.Pau.de Cast.in l. ea hoc iure.in rep.vl.q.de iust.& iur.ff. Et hoc patet in stipulatione, quæ inuenta est a iure ciuili.§.de const.Inst.de act. & tñ in ea requiritur naturalis obligatio, & facta sine consensu nō valet, l.j.§.adeo.ff.de pac. Et idem in alijs contractibus, qui a iure ciuili tantum inducti sunt, de quibus per gl. Inst.de iure nāli, §.ex hoc iure.in ver.pœna. Princeps ergo, qui ī tali casu obligatur ex sola naturali, quæ sibi cōgruit, videtur adstringi, quæ naturalis sola in principe effectum producit, ex quo aliter nō pt 25 ipse obligari, vt s̄.dixi. ¶ † Secundo potest responderi, ꝙ spāle sit, qñ princeps alteri succedit, qa tūc obligatur, vt priuatus, & non vtitur priuilegio, vt de fisco dr in c.fiscus.in prin.ff.de iure fisci.& in l.cū quidam.§.fiscus.ff.de vsur. ¶ Tertio cōsidera diligenter, quia ista ratio, quam Are.habet pro cōcludenti, nō vr̃ procedere, ēt secundū intentionem eius præsupponendo, ꝙ in actione adesset sola ciuilis obligatio. Nam non sequitur, ubi est sola ciuilis obligatio, princeps obligatur ciuiliter, ergo etiam obligatur ciuiliter, quando ciuilis concurrit regulariter cum naturali, vt in contractu. Ratio aperta est, quia vbi reperitur naturalis obligatio, satis consultum vr̃ esse cōtrahentibus cū principe, ex quo illa naturalis habet effectū, per supradicta. Secus vbi tm̄ est ciuilis, quia nisi ciuiliter princeps obligaretur, creditores & legatarij essent decepti, qa nullo iure prīceps esset obligatus. Prima tñ responsio magis placet. secunda & tertia disputatiue potest tolerari. ¶ Ad text. in d.l.bene a Zenone, quē postremo adducit Are.dici potest primo, ꝙ in actione reali loquatur. ibi, actiones in rem, quę nullā obligationem præsupponit.§.1.inst.de actio.vnde ex hoc nō pōt inferri, ꝙ ciuiliter obligetur. Vel secundo, dato ꝙ in actionibus personalibus loqueretur, illud ideo vr̃, quia ibi princeps in locū priuati succedit. Nam nō prohibet ne actiones, quę ꝯ priuatum competunt, ꝯ illum intententur: sed vult ꝙ ꝯ ipsum principē retorqueant ac dirigantur. Et ideo cū subintret ibi locū priuati, nō vtitur prærogatiua eius, l.fiscus.in prin.ff.de iu.fis.& s̄.dictū est. ¶ Tertio, vt ex s̄.dictis colligir, dici pōt, ꝙ q̄uis loquar̃ de actionibus, ibi intelligitur ꝑ iure petendi, ꝑut erat ēt de iure gētiū, nō ꝙ formaliter actiones sint, prout in priuatis consideratur, vt obligationē ciuilem præsupponant, iuxta l.licet.§. ea obligatio, ff.de proc. nā ꝯ principē hoc dici nō pōt, qa subiectū non est habile, vt recipiat ciuilē obligationē, cū ipse sit solutus legi 26 bus, a qbus causar̃ ciuilis obligatio. † Remanet ergo princeps in terminis iurisgentiū, & ex sola naturali potest conueniri, ꝑ ea, quę supradicta sunt, & tradit do.Abb.in d.c.quę in ecclarū. col.pe. Et ita ex prædictis patet, ꝙ pro vtraq: parte iste articulꝰ 27 disputabilis est. ¶ † Retenta conclusione, ꝙ princeps ex contractu efficaciter obligetur, limitatur in quibusdam casibus non 28 procedere, quibus obligari princeps prohibetur, † vt qa per cō a tractum aliquem locum subijceret [a] multis hoībus loci, nam hoc facere non potest, dictum eu no.Host.quem ibi loā.And. Anto.de But.& alij sequūtur in c.dilecti.supra de maio.& obe. no. Bal.in c.1.§.si quis in ver.adde dicit Host.quo tempo.mil. & idem Bal.in c.1.§.in generali.in ver.quæro vtrum Rex Frāciæ, si de feu.fue.contro.inter dominum, & agna.facit no.dom̄ Host.in c.quanto.vbi Ant.de Bu.in 2.co.& alij, infra de iureiu. 29 † dum inquit, ꝙ princeps faciens pacem cum inimicis, non pt in præiudicium subditorum, qui passi sunt damnum, aliquid remittere, & idem Bal.dicit in l.quicunque col.fi.C.de ser. fug. gl.& Do.in c.auctoritate.§.fi.in gl.in ver.propriam.de priu. in 30 6.cum si. ¶ † Similiter si cōtractus principis magnam diminutionem suæ iurisdictionis contineret, non tenet etiam si adhibeatur iuramentum, c.dilecto.& quod ibi Bald. infra de iureiu.& per illum tex.ī d.c. dilecto.idem Bar.dicit in l.prohibere, §.plane.ff.quod vi, aut clam.Bal.in l.pe.C.de bonis, quæ lib. & in proœmio feudorum.col.9.versi.expedita distinctione. cum 31 concord. ¶ † Similiter si ante promotionem aliquid a principe, vel Papa promittatur in præiudicium dignitatis, promissio non valet.c.sicut nostis.j.de iureiu vbi Abb.in 3.not.infert ad Cardinales, qui aliqua promittunt ante creationem si eorum 32 aliquem promoueri contingat. † Sic etiam si contractus fieret super regalibus, iuxta ea, quæ habentur in c.1.quæ sint rega. prīceps non tenetur. Bald.not hoc dicit in tī. de pace Constan.in ver amplius consueuerunt. Et ista sunt breuiter, quæ extensius Mod.hic tradunt. ¶ Sed considerandum est, quod in istis, & similibus casibus, princeps ipse videtur efficaciter obligari, vt 33 ad interesse possit conueniri. † Sed eius contractus ad præiudicium alterius non extenditur, vnde ista diuersa sunt. ¶ Postremo non omitto vnum, quod Areti. hic dicit ad limitationem eorum, quæ superius dicta sunt. Nam ipse concludit, quòd obligatio naturalis in principe effectum non producat, si ex cā lucratiua prouenit. Et ita, secundum eum, saluatur opin. Anto. de Bu.hic, qui dixit hanc obligationem principis inefficacem esse, & hoc sensit Cy.in d.l.digna vox.C.de leg. ¶ Certe hoc dictum, quod latius hic Are.in 2.col.prosequitur, non vider̃ ab 34 sq; dubio procedere, † quia tex.hic generaliter loquitur, ꝙ ex ꝯtractu princeps obligetur, ergo generaliter debet intelligi, ēt ꝙ ī uno casu maior rō, q̄ in alio videatur, tex.no.in l.1.§ quod āt. ff.de aleato. in l.in fraudē, in fi.ff de testa. mil. facit tex. in l.1.§. generaliter.ff.de leg præstan.19.dist in c.si Romanorum, c.solitæ.de maio.& obe.& contrarium nō ꝓbar̃ iure, ergo erubescimus sine lege loqui.l.illā.C.de coll.§.cōsideremus. in Auth.de 35 trien.& semi. ¶ † Comprobar̃ hoc duplici rōne. Prima, qa quilibet priuatus ex nudo pacto, & sic nāli sola obligatione obligar̃ in donatione.l.si quis argentum.C. de do.& ita facilius in tali ꝯtractu qs obligatur: ergo a fortiori idē est in principe, cuius præ- 36 cipuum † est liberalitatem exercere.c.1.j.de do.l.2.§.fi.ff.de dona. ¶ Secunda rō est, qa obligatur princeps rōne consensus. Si ergo ex causa lucratiua consensu debet adstringi, cum vis tota sit in consensu, & quantum ad cōsensum nulla rō diuersitatis vr̃ posse assignari, ergo nec diuersum ius debet constitui.l.il- 37 lud.ff ad leg.Aqui.l.a Titio.de ver.ob.c.translato, de cōst. † Se- b cundo no. ꝙ obligatio principis ēt ligat successorem [b] in dignitate, & ꝑ dñm Abb hic: & ideo Bal.hic infert, ꝙ pacta inita inter Imperatorem Federicum, & ciuitates Lombardiæ, debent per successores in imperio obseruari. idem Bal. in locis s̄. alle. præcipuè in d l.digna vox no.Bar.in l.prohiberi.§ plane.ff. qđ vi, aut clam.dum all.tex.in c.Abbate sanc.de re iud.Old.in cō- 38 si.94.in e.eleganter.ad fi.Facit, qđ hr̃ in c.1.j.de sol. † Et hoc intellige, quando sub nomine dignitatis contractus fuit celebratus, vt dicit hic do.Abb.per tex.& quæ ibi habentur in c. quoniam Abbas.supra de offi dele.ubi videndum est. ¶ Tertio no. & singulariter, secundum do.Abb. imperatorem coram Papa 39 posse conueniri. † Ex quo infertur, ꝙ ipse imperator quādo est reus, in propria causa iudex esse non possit: & iura, q̄ dicūt imperatorem esse iudicem in causa propria. 24.q.3. Gullilarius. tex.in l.proximè.ff. de his, quæ in testa.delen.in l. & hoc Tyberius, ff.de hær.inst.l procedunt, quando agit Imperator, & ipse est actor. secus si sit reus, quia coram Papa debet conueniri, vt hic, secūdum Abb.qui idem dicit esse in quolibet, qui superiorem nō recognoscit ¶ Aret.hic insurgit ꝯ istud dictū, & concludit Imperatorem, & alium, qui superiorem nō cognoscit, etiam si reus sit, non posse in facto proprio iudicare. Mouetur per tex.cum gl.in l.2.C.de quadr.præscr.vbi Imperator, q ut reꝰ 40 ꝯuenitur, dat iudicē, ergo vr̃ iudicare in cā propria. ¶ † Secundo, quia non recurritur ad Papam, nisi quando Imperator est negligens in administrando iustitiam, ut tradunt Inn.& alii in c.licet ex suscepto.supra de for. compet. non ergo immediatè Papa adiri potest. Istę rationes, cum quibus Mod.transeunt nō urgent. Et primo tex.in d.l.2. non probat id, qđ Aret. dicit. Sed dato, ꝙ uerum sit ꝙ Imperator, contra quem agitur, det iudicem, ut gl.dixit in d.l.2.non ualet cōsequentia, Potest dare iudi- 41 cē, † ergo potest ipse cognoscere, & iudicare. Nam eps in casib. in quibus non est iudex, dat iudicem, ut no.dicit Host. in sum. in ti.de sen.§.quis debet sententiam.uer.sed nunqnid pōt eps. Quòd dictum pro ualde no.Rom.refert in l. qui iurisdictioni. ff.de iuris.om.iud.& uide gl.in c.nouit. in uer.nostram.de iud. & Abbas in c.si quis contra clericum.de foro compe. ¶ Non ob.dictum Inn.& aliorum in d.l.licet, qa non loquuntur in cā ipsius principis, sed in causis illorum, qui sunt sub principe, in quos habet ipse iurisdictionem, quæ ab eo non aufertur, nisi ꝓpter negligentiam, & ita uidetur uoluisse dom.Abb.hic, qui refert illud dictum Inn.in d.c.licet.& eo non obstante ita dicit, & idem uoluit Abb.in c.nouit.col.7.& in glo.in uer.iudicare.

s̄.de

ADDITIONES.

a ¶ Subiiceret. Mart.Lauden.de prin.§.56.Are.in l.2.in fi.prin.ff.so.matrimonio. Pet.Philip.Cor.in consi.321.lib.4.Fran.Ripa de resc.respon.25 Philip.Dec. in consi.564 Alber.Brun consi.12.Curt Iun.in consi.274.

b ¶ Successorem. Vide Alber.Bru.in consi.1.

§. de iud. in c. exposita. i. §. de arbi. & in c. cum uenissent. §. de iudi. facit, quod no. Abb. in c. si necesse. infra de don. inter vir. & Bal. in c. imperialem. §. i. col. j. de prohi. feu. alie. per Fed. ¶ Pro opin. Are. m facit, quia si imperator est iudex in cā propria, qñ est actor, idem à fortiori dđm si sit reus, quia fauorabiliores sunt rei, q̃ actores. l. fauorabiliores, de reg. iur. Et, ꝙ Papa nullo mō immediatè contra non recognoscētem superiorem adiri possit, probatur in c. nouit. §. de iud. vbi Papa protestatur, ꝙ nō intendit iurisdictionem regis turbare, nisi ratione peccati, quo casu ipse plenam habet potestatem. & tamē ibi, vt reus rex cōuenitur. Idem vr̃ probari in c. per venerabilem. in ver. insup. j. qui filij sint legit. vbi tunc demum Papa cognoscit contra regem non recognoscentem superiorem, si eius iurisdictioni rex se subijciat, & non aliter. Ergo datur intelligi, ꝙ Papa regulariter non sit iudex contra non recognoscentem superiorem sed ipse sit iudex in propria cā, vt expresse de feudo dicitur in d. c. nouit. & tenet Bal. in l. 2. circa finem. C. de senten. quæ sine certa quanti. vbi in ciuitate loquitur Angelus in l. j. C. ne quis in sua causa. facit, ꝙ notat Bar. i l. alius. §. bellissimè. ff. quod vi, aut clam. ¶ Non ob. tex. hic, quia respondet Are. ꝙ hic aditus, fuit iudex rōne peccati, iuxta c. nouit. §. de iud. vel tanquā mediator. qđ suadet, quia non fuit citatus Imperator, vt iudex faceret. ¶ Opin. tñ Abb. pōt saluari, vt locū hēat in arduis, sm Are. hic, per gl. in c. grādi. de suppl. negl. præla. in 6. quæ voluit Papā posse priuare principē, qui superiorē non recognoscit & pbat in d. c. alius. 15. q. 6. in c. apostolicæ. de re iudi. in 6. & hoc æqtas suadere vr̃, cū nō sit verisimile, quē iudicaturū ꝯ se, vbi ageret de statu, vel de maiori parte regni sui. Facit, quod voluit gl. not. 2. q. 1. in c. cū pastoralis. & in c. irrefragabili. §. si. in ver. delega. §. de off. ord. ¶ 42 †Quarto, & vltimo no. ibi, medium, sm Abb. post Io. An. & alios, ꝙ iudicium appellatur mediū. [a] est enim mediū 43 inter actorem, & reum. Ad idem tex. in l. nullus. C. de iud. †Sed certè non uidetur in tex. hoc probari. Præcisè. n. hic iudicium mediū appellatur, sed generaliter accipit medium p vsu quodam loquendi, dū aliquid coram plurib. pponit, nō solū in iudicio, sed ēt extra iudiciū, vt in c. bñ quidē. 96. dist. ibi, deferatur in medium & in l. filiæ dotē. C. de coll. ibi, in mediū conferre. & in l. prætor. §. Iulianus. ff. de col. bo. in c. j. de reb. ecc. nō alien. in 6. Et de medio no. Do. in c. nō solū. de app. in 6. per illum tex. Et plurib. modis medium consideratur, vt no. Io. An. in c. pterea. el 2. & ibi Abb. de app. 44 †Et medium, secūdum quod capit p Io. An. & alios hic, illud dr̃, quod īter duo extrema clauditur. [b] & hoc Abb. dicit per illum tex. in c. consuluit. in prin. in 2. not. de offi. dele. facit tex. in l. 3. §. filius inter media. ubi Are. ff. de li. & posth. & hoc ēt no. Bar. in tracta. de insula. in verbo, qđ frequēter. 45 †Reperitur aliud medium per æque distātiam, id est, ꝙ distat æqualiter ab extremis. §. cum aūt. Inst. quib. ex cau. manu. licet. no. in l. antiqui. ff. si pars hær. pet. Et ita de medio Bald. distinguit in l. q sella. §. fi. ad fi. ff. de ser. ru. præd. Et de medio aīt Bal. loquit in l. j. in prin. ff. de ori. iur. dū inquit, ꝙ medium occupat tertiam partem. finis aliam, & principium aliam. Et in statutis, qđ dicatur esse medium, in not. q. Bart. tradit in l. 4. ff. de fur. Et qñ attendat medium no. gl. in c. j. in ver. modū. §. de off. custo. in l. solet. §. fina. ff. de off. pcon. est materia brocardica, vt Azo psequit in suis brocardis in j. char. 46 ¶ †Illud vtiliter not. ꝙ vbi rōnes sunt hīc, & inde, & Doctorum auctoritates, adeo ꝙ cōis opi. facile discerni nō pōt, tūc pbabilis est sñia iudicis, q mediā viam sequit. [c] [*] & isto casu saluat opi. gl. in l. Nesennius. ff. de neg. ge. dū dixit talē eē rusticorū sententiā. Ita solenniter in cā magni ponderis consuluit Per. de Anc. in consi. 471. inc. ioter ꝯ ia. & varia consilia. & idem Bal. voluit per illū tex. in l. paterfi. § fi. cum l. seq. ff. de hære. inst. Ale. de Imo. idem dicit per illum tex. in l. Titia. ff. ad Treb. in 3. no. Et ad idē bonus tex. in l. nō sine. C. de bo. quæ lib. in l. filio. ff. vt in poss. leg. in l. si fundū. §. fi. cum l. seq. quæ incipit, ita vt omnes. ff. man. vbi Sal. & dictā l. alle. Bal. in l. 1. col. 7. ver. 6. quæro. C. si seruus exic. facit, qđ not. Bal. in l. cum proponas. col. j. C. de reli. cred. & quod voluit Bar. in l. si duo. in prin. col. fi. ff. vti possid. Vincen. Abb. & alij in c. licet causam. j. co. cum si. Ex his hactenus expedita sint, q̃ in ista decretali extrinsecus occurrunt. ¶ Nunc superest vt altiori indagine materiam editionis aggrediamur, quæ est propriu dos huius capituli. Et inhærēdo uestigijs domini Abb. tota materia in 4. prin. qōnes diuidit. Prima erit de personis. an, & qñ instra, vel rationes edere compellantur, & in discursu huiusq. etiam quibus edēdum sit, apparebit. Scđa, quo iure editio fieri petat. Tertia quæstio erit, quomodo editio debeat fieri. Quarta quādo, quo tempore, & loco edendum sit. ¶ Circa primam quæst. prin. vt distinctè procedamus, de quatuor dubitari contingit. Primo, an, & quando reus actori edere teneatur. Secundo ꝯ, an, & quando actor reo. Tertio, quid de notario. Quarto, qñ tertius edere cogi possit. 47 ¶ †Ad primum conclusio sit, & regula, q̃ per istū tex. colligit, ꝙ reus instra actori non cogitur edere, & in hac cōclusione, oēs Doc. cōcordāt, vt Bal. dicit, qui plura exempla ponit in l. i. §. editiones. in 4. ver. venio ad exempla. ff. de ed. 48 †Idem est in rōnib. l. j. C. de edē. nam actor debet esse instructus. l. si qñ. C. de dila. & pprias probationes a seipso adducere l. nimis graue. C. de testi. c. j. de app. in 6. c. fi. de dolo, & contu. 49 †Et si dicatur, reus tamen cogitur positionib. actoris respondere, & si confiteatur, intentio actoris fundatur. c. j. de cōfes. in 6. Vnde sicut tenet propriam uocem edere ad probandam intentionē actoris, ita uidetur dđm, ꝙ instrumentum, licèt proprium, exhibere teneat. ¶ Ad hoc rńdet Anto. de Bu. Abb. hic, & Mod. ꝙ respectu confessionis rei non potuit esse instructus actor, cū talis confessio non sit in eius potestate, secus est in instrumentis vel rationibus, qa in his a principio potuit se pparare. & istam rōnē dñic originaliter tradūt Frā. Vercel. & Io. An. in d. c. j. de cōfes. in 6. vbi Domi. sequitur hoc in j. col. ¶ Sed q̃uis rō ista ab oībus approbetur, mihi tñ nō satisfacit: qa licèt actor non possit instrui ex ꝯfessione rei, potuit tñ se aliter pparare, vt aliis modis probaret id, super quo vult habere confessionem rei, nam rō prædicta bona esset, si positiones tñ admitterentur in his, q̃ de sui nā aliter probari non possunt, nisi per confessionem, ut in negatiua dr̃, d. c. j. de confes. in 6. 50 ¶ †Sed cū generaliter in qualibet cā positiones fiant ad faciliorē probationem, vt dr̃ in cle. sæpe. §. verum. in uer. sed qa positiones. de verb. sign. rō §. dicta nō vr̃ procedere, cū agenti imputari possit, ꝙ aliam pbationē 51 non parauerit æquipollentem confessioni. †Vnde aliter respōdendum est, & dico, ꝙ ratio manifesta differētię est inter instra & confessionem, quæ fit mediantibus positionibus: qa si ppria instra cogeret edere, immediate pbaret ꝯ se, & ex tali productione præcisè ipse conuinceretur, contra l. nimis graue, cū si. Non sic in confessione, qa ipse non cogitur confiteri positiones. & licèt teneatur rńdere poterit negare, & iō ex respōsione præcisè non insurgit probatio, cum non cogatur confiteri, & si cōfiteatur, imputatur sibi. Sic ēt ī instrumentis, si vellet, posset exhibere, vt j. dicam. ¶ Non ob. si dicatur, ꝙ reus cogit cōfiteri veritatem pp iuramentum calumniæ ab eo præstitum, quia hoc nō cōsideratur, vt patet ī instrumēto, qđ reus hēt apud se, qđ tñ non tenetur edere ꝯ se pp iu. sm calumniæ. ¶ Retenta ergo conclusione, q̃ communiter oēs tenent, ꝙ reus nō teneatur edere actori instrumenta, vel rationes ad intentionem actoris, 52 probādam, limitatur pluribus modis. ¶ †Primo, vt nō habeat locum in fisco agente, cui ex speciali priuilegio reus propria īstrumenta edere cogetur. l. nec qsq̃. ff. de edē. vbi Bal. & oēs hoc tenent. sequūtur hic Abb. & alij. Sed in illo tex. non vr̃ hic bñ pbari, quia loquitur negatiuè, dum inquit, ꝙ reus alia instra nō cogit edere, q̃ q̃ ad causam pertinēt, ex qua se defendere pfessus 53 est. †& oratio negatiua nihil noui inducit, ut Bal. declarat in l. 2. C. de cond. iob. cau. dat. fi. per l. ex facto. la j. ff. de hære. insti. & tex. in l. Titia. §. fi. ff. de manu. testam. Confirmatur hoc, quia videt ibi potius Iurisconsultus uelle minuere editionem, quæ a reo petitur, quàm illam ampliare, vt ex modo loquēdi colligitur. 54 †ideo inducta ad diminutionem, non debēt operari augumētum l. legata inutiliter. de leg. primo. & tex. ibi loquitur præsupponendo. vnde intelligitur in casibus, quibus aliās edere cogit, puta in instrumentis, quibus reus est usurus. l. j. §. edenda. ff. de eden. & hoc tex. innuit ad fi. ibi, ex qua se defendere professus est. Quidquid sit, ista tamen conclusio probatur in l. 1. §. diuus. el j. de iure fisci. in uer. item diui fratres. ubi dicitur quod toties fisco edendum est, quoties de re nummaria agitur. Ista regula generalis est, nec aliquo modo restringi debet, sed generaliter, etiam fisco agente intelligitur, ut edatur ad fundandam inten- 55 tionem. ¶ †Primo, quia iura, quæ loquuntur generaliter, debēt generaliter intelligi c. solitæ. de maio. & obe. l. j. §. generaliter. ff. de leg. præstan. cum uulga. ¶ Secundo, quia tex. hoc tantum dicit ubi agit de re pecuniaria, ergo loquitur fisco agēte, nam in reo sibi indistinctè edit, ut j. dicam. ¶ Tertio hoc suadet, quia subiicit ibi, ꝙ fisco nō sic edit ī causa capitali, & in tali causa fi 56 scus est actor, siue accusator. †Ergo datur intelligi, ꝙ regula pcedens loquatur fisco agente, quia una pars per aliam declaratur, l. qui filiabus. in prin. ff. de leg. j. l. uerum. de peti. hære. & exceptio declarat regulam l. nam quod liquidè. de penu le. ¶ Quarto, uam

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Medium. De hoc uide ēt Dec. in c. consuluit, in 6. no. de offi. deleg. & vide Dec. in c. præterea. col. pe. j. de app.

b ¶H. G. clauditur. Quod medium sit, quod clauditur inter duo extrema, notat etiam idem Dec. in c. consuluit. col. 5. in uer. sexto no. de offi. deleg.

c H. G. Sequitur. Adde rel. in c. 1. col. fi. in uer. secundo no. j. de consti. ubi late psequitur illum articulum, quando sit standum communi opi. & ibi ponit Dec. in 11. & 12. col.

* ¶Syl. Ald. red. Lozzan Hyspan. in add. ad Lancel. Galiau. in rep. l. centurio, col. 97 in add. inc. illam partē. in fi. ff. de uul. & pu. & uide Dec. consi. 98. col. 4. in fi. Cuma. in consi. 124. in fi. & uide tex. in §. cum ex aliena. inst. de rer. diui. Sor. consi. cl. col. antepe. rel. in c. cum causa. col. 2. de testi. Dec. in c. licet causam. co. pe. j. eo. in c. 1. col. fi. in 1. lect. ver. 4. concludo. de consti.

to, nam tex. expresse ibi dr̃iam facit inter causam capitalem, & pecuniariã. Sed talis distinctio tantum cõuenit fisco agenti, in reo non procedit, cui semper editũr pro defensione. vt s̃. dixi. ¶ Vlt. quia tex. ibi intendit spãliter aliqd in fisco disponere. iõ illa regula gñalr intelligit̃, vt dixi: aliàs non esset dr̃ia inter fiscũ & priuatum. Et ita his rõnibus cõprobatur hæc prima limitatio, quam simplr̃ Doc. tradũt, vt fisco teneatur reus edere ad fun-

57 dandã intentionẽ eius. †Et per hoc Bal. infert in l. j. §. editiones. col. fi. ver. iuxta prædicta, ff. de eden. ꝙ si fiscus petit gabellã ab

58 aliquo, poterit petere instr̃m ꝯtus sibi exhiberi. †Et idẽ dicit in

a emptoribus[a] gabellarum, quia in locum fisci succedũt. Quod vltimũ nõ procedit sine dubio, quia hoc priuilegium fisco spãliter concessum non vr̃ in emptorem trãsire, vt voluit no. Dy. in l. licitatio. §. Imperatores, ff. de publica. vbi Bar. in l. 1. C. de nauicu. lib. 11. Sal. C. de vecti. & cõmis. l. vniuersi. Spe. & Io. An. in ti. de immu. ecc. circa fi. vbi Bal. in addi. sequit̃ Dy. in §. Imperatores. no. ẽt gl. in cle. pñu. in ver. nõn negotiandi. de cẽsi. Fed. in consi. cxj. inc. qõ talis est. col. 6. ver. item quæritur, an rustici. cũ fi. Et per istã rõnem Alex. de Imo. reprobat hoc dictũ Bal. in l. nec quisquã. s̃. alleg. & quidam Mod. sequuntur, in trac. gabel-

59 larũ. in 6. par. col. 6. in vers. ex præmissis. ¶ † Prædicta limitatio restringit̃. Primo, vt non habeat locum in cã crĩali, in qua nullo modo reus, ẽt fisco, edere cogitur. l. 2. §. diuus. el j. vbi tex. ſm vnam lecturam, Bart. ff. de iure fisci, & tenent Abb. hic. Bart. &

60 Doc. in l. a. C. de edẽ. ¶ † Et causa crĩalis dr̃, etiam si agat̃ de pœna pecuniaria fisco applicanda. gl. & Bar. in l. 3. §. j. ff. de sep. vio. & ideo tali casu non teneret̃ reus fisco edere. Ita sentiunt Doc. dum simplr̃ loquuntur de causa criminali, & ita spãliter dicit & declarat Alexã. de Imo. in consi. 135. inc. visa facti narratio. col. fi. in j. lib. Pro ista conclusio. prima facie videt̃ tex. in d. §. diuus. dum dicit, ꝙ fisco edit̃, qñ agitur de iure dñij, vel simili causa nummaria. Si ergo cã nummaria sit ex crĩe, non editur fisco, qa nõ est similis caæ, in qua agitur de iure dñij, vel simili causa. Sed tñ ista inductio de facili euitari põt, qa illa verba, quæ ponunt̃ in §. diuus. eo respectu dũtaxat dicta sunt, vt cãæ capitales excludant̃, in quibus fisco nõ edit̃, vt aperte colligit̃ ibi, dum dicit, nõ, de capitali cã agat̃. quasi velit dicere tex. ĩ cã pecuniaria fisco edit̃, nõ in cã capitali. Et sic illa verba, de iure dñij, vel de aliq̃ cã simili, recipiunt determinationẽ, & declarãtur ex sequentibus. Et ꝯ dictũ Alex. facit text. in d. §. diuus. dũ ibi excipit cãs capitales, qbus fisco non edit̃. Dat̃ ergo intelligi, ꝙ vbi agit de re pecuniaria, fisco edendũ sit, ẽt si illa pecunia ex delicto fisco debeat̃, qa sufficit, ꝙ nõ sit capitalis: pro alia igitur pęna pecuniaria debet fisco edi, vt ibi expresse probat̃. Et ideo declarationi, quã Alex. facit in d. consi. 12a. s̃. alle. refragat̃ tex. in d. §. diuus, vt dixi. Et dũ tex. distinguit inter cãm pecuniariam, & capitalẽ, non ur̃ aliam rõnem habuisse nisi propter maius præiudicium, qđ versatur in capitalibus, arg. l. in, seruorũ. in f. ff. de pœn. Et licèt Doc. simplr̃ dicant nõ esse fisco edendũ in cã criminali, intelligã prout loquit̃ §. diuus. s. in capitali: aliàs sequeretur, ꝙ in cã magna ciuili esset edendum fisco, puta, si ageretur de magna hæreditate. Et si agat̃ de pœna x solidorũ, non ederetur, qđ vr̃ ꝯ intentionẽ iurisconsul. in d. §. diuus. q vr̃ considerare ꝑiudicium. ꝑterea ẽt iura, qñ loquuntur de crĩali cã, intelligunt respectu pœnę corporalis, & gnalr̃ cãm pecuniariam excludunt, auct. sed hodie, C. de epis. & cler. ibi, in cã crĩali, vel pecuniaria. & auct. sed nouo iure. C. de pœna iud. qui male iud. in l. j. § hoc aũt. de cal. Et ita possumus intelligere dicta Doc. dum loquuntur simpliciter de cã criminali, præsertim, qa allegant d. §. diu[9].

61 ¶ †Secundo restringitur, vt nõ hẽat locum, quando editio peteretur ab alio fisco, quia fiscus ꝯ fiscũ nõ habet priuilegiũ. arg. l. sed & milites. in prin. versi. coæqualitas. n. honoris. ff. de excusat. & ita singulr̃ probat̃ hic, ſm Bal. & idẽ in ecclesia, l. fi. C. de sacrosan. ec. Et rõ vr̃, qa priuilegiatus nõ vtit̃ priuilegio ꝯ priui-

b legiatũ[b], de quo in auth. quas actiones, C. de sacrosa. ec. in c. p̃sentiã. infra eo. Secunda ẽt rõ adduci ꝑt, qa tale priuilegiũ vr̃ ꝯ subditos fisco cõpetere, non ergo ꝯ æquales, qa par in parem nõ habet imperiũ, l. nã magistratus, ff. de arb. l. ille, a quo. §. tem-

62 pestiuũ. ff. ad Treb. †Ex qua rõne infert̃, ꝙ ẽt ꝯ priuatũ sibi nõ subditum nõ hr̃et fiscus hoc priuilegiũ. facit qđ no Nic. de Mata. & Bal. in l. exẽplo. p illũ tex. in prin. C. de ꝓb. & qđ tradit Inn. in c. quãto, s̃. de cõsue. & in c. inquisitionẽ. infra, de sen. exc. cũ

63 sim. ¶ † Tertio declarat̃, vt ꝓcedat, qñ copia ꝓbãdi alr̃ haberi nõ põt. Secus si fiscus hr̃et facultatẽ ꝓbãdi a iure ordinario, vt qa sit notarius, ad quẽ recurri possit, nã tũc vr̃ ꝙ fiscus habeat priuilegiũ ꝯ reũ, vt priuilegiũ minus lędati[9] eõe, q̃ fieri possit, ar. l. sanc. de priuile. ita dicit dñs Abb. hic in 4. col. ver. ego puto. Qđ not. est, qa hoc accõmodari põt, in oĩbus casibus, in qbus ꝯ alium qs edere tenet̃, vt ĩ dote, libertate, & sĩlib[9], de qbus infra. Et ꝑ ista lĩtatiõe spãliter vr̃ tex. in l. 2. §. diuus. el j. ff. de iure fisci. ibi, si verũ alr̃ nõ inuenit̃. ¶ Sed in ꝯtriũ facit, qa semp fiscus di-

64 cerc ĩ hr̃e facultatẽ alr̃ ꝓbãdi. † Nã notarius agere põt ꝯ reũ, q hẽt instr̃m, vt sibi det copiã instri. ita no. Bar. in l. fi. ver. quæro

65 vtrũ, ff. de tab. exhi. Bal. in l. fi. col. 6. C. de eden. †Et notarius cogi poterit ad agendũ ꝓ interesse actoris, vt probat̃ in l. procuratur. ſm vnũ intellm̃, C. de edẽ. & in titu. Ioan. An. in rub. de inst. edi. in princ. Et hoc dicit Are. hic ad aliud propositũ in col. 13. & sic priuilegiũ fisci elusoriũ redderet̃, qa semp hoc mõ aliter ꝓbari poterit. Sed tñ saluando dictum dñi Abb. põt dici, ꝙ ꝓcedat, qñ alr̃ ꝓbari de facili põt, vt in exẽplo eius, s. qñ notari[9] sit, a quo immediate peti possit: secus si cũ difficultate, vt in ar. Vel dic, ꝙ non vr̃ expeditũ, ꝙ notarius possit cogi ad agendũ, qa tex. in d. l. ꝓcurator vario mõ intelĺr, de quo ibi videndũ est.

66 ¶ †Ista prima lĩtatio nunc pluribus modis extendit̃, & ampliatur. Primo, ad ecclesiã, q̃ fisco æquiparat̃, vt dicit d. Abb. col. 3. post Bal. hic, ꝑ tex. in l. fi. C. de sacrosan. ec. ¶ Cõtra istã æqparationẽ facit quod Alex de Imo scribit in l. filiu, §. si vir in quinquẽniũ. col. 5. ver. adde, ꝙ istud dictum. ff. sol. mat. vbi inquit, ꝙ æqparatio, de qua in d. l. fi. loqtur in ciuitate, q̃ ecclesiæ æqparatur, sed in fisco hoc nõ reperit̃. Vñ videmus, ꝙ fiscus habet priuilegium hypothecæ l. 2. C. de priui. fisci. Et tñ in ecclesia hoc non est in iure cautũ, ſm Bal. in rub. C. de priui. fisci. & in d. l. fi. de sacrosan. ecc. Ista opi prima facie cõprobari potest, & ꝯsidero, ꝙ in d. l. fi. vr̃ ciuitas æqparari ecclesiæ, ita ꝙ priuilegia ecclesiæ ciuitati cõuenit, nõ tñ cõ vr̃ dicẽdũ, ꝙ priuilegia ciuitatis, vel fisci, dato ꝙ loquant̃ de fisco, in ecclesiã transferantur, per ea, q̃ hñr in l. 4. de leg. j. per Bar. in j. col. Cõfirmat̃ hoc, quia æqparatio, q̃ sit in d. l. fi. habet locũ in cæteris casibus ibi exp̃ssis, & extra terĩos d. l. fi. non arguitur de ecclesia ad ciuitatem, vt no. dicit, & declarat Mathesila. in trac. extẽsionis, in primo mẽbro. dũ loquit̃ de mã correctoria. & probat̃ ſm gl. & Bar. in auct. quas actiões, C. de sacrosan. ecc. vbi dispositio illius auc. q̃ in ecclesia loquit̃, non habet locũ in ciuitate. Vnde in proposito concludendũ vr̃, ꝙ illud, quod est in fisco dispositũ, d. l. nec

67 quisq̃. nullo modo ad ecclesiam trahendum sit. ¶ † Prædictis tamẽ nõ obstantibus, sequor cõem opi. per d. l. fi. & ita sæpenumero arguitur de fisco ad ecclesiã, glo. no. in l. vsusfructus, ff. de vsuf. gl. & Bar. in l. si vsusfructus munici. ff. de vsu f. leg. Et in pulchra q. ꝯsiliuit Fran. de Albe. de Arc. quẽ refert, & sequitur Ro. in auct. sĩr col. 9. xiij. spãli. C. ad leg. Fal. concludens, ꝙ dispõ l. f. C. de iure fisci. lib. x. ẽt haberet locum in ecclesia, & quod tradit Bar. in l. cognouimus, C. de mãci. & colo. lib. xj Ro. in l. si filio, §. si vir in quinquenniũ. ff sol. ma. & in alia q. no. Spe. in tit. de teste. §. postquã. in vers. sed qđ si tot sunt. ibi dum dicit, idem ꝓ fisco, pro ecclesia, & Bal. in l. fructus. ff. sol. ma. dum alleg. d. l. fi.

68 de sacrosan. ec. cum alijs sim. †Ex quibus ꝓbabiliter dici põt, ꝙ omnia priuilegia generaliter quæ fisco, vel ciuitati concessa respiciuntur, etiam ecclesiæ debeant competere. Et ideo in ꝓposito bene concludit̃, ꝙ sicut fisco, ita ecclesiæ edi debeat. ad eius intentionem fundandam. Non obstant allegata in cõtrarium. & primo dum dicitur, ꝙ l. fin. non loquitur in fisco, sed in ciuitate, quia immo etiam vr̃ habere locum in fisco. ita Bar. intelligit, in l. oĩbus, ff. de diuer. & tempo. præscr. & verba d. l. hoc bene probant. Et primo dum ibi dr̃, nec non iuri ciuitatũ. nam hoc verbum, iuri, ita vr̃ respicere fiscum, sicut ciuitatem, cũ in fisco agatur de iure ciuitatis, casu quo ciuitas habeat fiscũ, iuxta no. per Bar. in rubr. C. de iure fisci. Secũdo procemium legis, dum exorditur dicens, vt inter diuinum, publicumque ius. nam hæc verba generalia ita respiciunt fiscum, sicut ciuitatẽ, cum vtroq; casu publica versetur vtilitas. Et principium generale constitutionis attenditur. l. regula, §. & licet. ff. de iu. & fac. igno. Et rõ finalis ex procemio colligitur, l. fi. vbi Bar. ff. de hære. inst. l. j. in prin. vbi Bar. ff. ad Mace. ¶ Non ob. ꝙ in d. l. fin. ciuitas æquiparatur ecclesiæ, nõ cõ. vt supra, quia immo ęquè principaliter, ita in ciuitate, sicut in ecclesia disponitur, cum eodẽ verborum cõstructu ibi hoc dicatur, & ita pari fauore iura ecclesiam, & ciuitatem prosequuntur. Vnde in proposito priuilegiũ, quod fisco tribuit̃, non debet ecclesiæ denegari. ¶ Nõ ob. quod Mathe. dicit, qa illud põt procedere in materia correcto-

69 ria, put ipse loquit̃ †Secus est in isto casu, vbi est materia fauo-

70 rabilis, †in qua fit extẽsio a paritate rõnis. gl. & Bar. in l. illud, C. de sacrosan. ec. Bar. in l. si cõstante. in prin. 9. q. ff. so. ma. cũ sim. Et prædicta ꝯclo procedit nedum in ecclesia, sed etiam in alijs

c pijs locis, quia oĩa priuilegia ecclesiæ ẽt hospitalibus[c] cõpetũt. l. oĩa, vbi Bar. C. de epi. & cle. & Bal. in auctẽn. hoc ius porrectũ. col. 2. ver. 4. est videndum, C. de sacrosan. eccl. d. Ant. in ꝯs. xl. inc. nulla est dubitatio. Pau. de Ca. in ꝯs. xvj. inci. dubitat̃, Abb. ioc. nulli. circa fin. j̃. de reb. eccle. non alie. in cap. j. supra, de in integ.

ADDITIONES.

a ¶Emptoribus. Ita seruatur, nec est dubitãdũ, quis hẽat actiones cessas a fisco.

b Hier. Gig. Priuilegiatum. Quod priuilegiatus non vtatur priuilegio suo contra priuilegiatum eodem priuilegio, vide etiam per Fel. in ca. in præsentia in 13. col. in prin. vers. sed aduerte diligenter. infra, hoc co. tit.

c ¶Syl. Al. Hospitalibus. Adde Dec. in c. ecclesia S. Mariæ. col. 3 de const. Io. Fran. Balb. in trac. de præscr. col. totius tract. 15. in 2 impressione.

71 integ. resti. in c. relatū, el 1. j. de testa. cū si. ¶ † Scdo pdicta limita
tio in fisco ampliaŧ, vt hēat locū in mrimonio. nā ille, q stat p
mrimonio, poterit a reo petere, vt sibi edaŧ ad intētionē fun-
dandā. ita voluit no. Io. An. in addi. Spe. in tit. de instr. edi. §. vi-
dēdū. ver. ex pmissis. Idē Io. An. hic, & seqŧ Ant. de Bu. Abb. &
Mod. & simplr hoc tenet Bal. Iun. in trac. de dote. in ix. par. ī xj.
spāli. ¶ Mouetur Io. An. duplici rōne. Prima, qa in mrimonio
multa spālia sunt, vt p gl. & Doc. ī c j s. vt li. oō ptest. sed ista rō
nō multū facit, qa spālia nō dēnt multiplicari. ¶ Scda, qa si p-
mitti ī in fisco, vt s. ergo idē fauore mrimonii, & ista rō melius
72 ꝯlonat. † In qua tn ꝯsiderādū est, ꝗ istud est fauore mrimonii.
a ergo hoc tm cōpetit illis, q stāt p ipso mrimonio, vt s. dixi. nō
ergo impugnantibus mrimoniū dēt editio fieri, qa inductū ī
fauorē retorqueretŧ in odiū, ꝯ l. qđ fauore. C. de legi. hoc voluit
in simili Io. An. in c. series. j. đ testi. cuius dictū p singulari Ab.
refert in c. iurauit. col. 1. in ver. & no. singlr hāc limitationē. j.
73 eo. † Et hoc verū esse intelligo, nisi ille, q insurgit ꝯ mrimoniū
allegaret aliqđ ppetuū impedimētū ad mrimoniū dissoluēdū,
qa tūc agiŧ de fauore aīæ, vt peccatū euitetŧ. nā tali casu ēt de-
bebit editio fieri impugnātibus mrimoniū, cū nō sit minus
fauorabile, mrimoniū ꝯ legē Dei ꝯctū dissoluere, q̄ aliàs legiti
mè ꝯctū ꝯseruare. Ita in simili dicit Cal. quē ibi sequunŧ Ant.
de Bu. & Abb. in c. series. j. de testi. & Abb. in c. iurauit. in 3. col.
j. eo. vbi videbimus. Et hoc mō pcedit exēplū Io. And. in d. ver.
ex pmissis. ibi. satis est magna cā Abb. hic refert de eo, q pue-
cat mulierē. cū qua ꝯait, ad diuortiū, allegādo prius illā cum
alio ꝯxisse, nā edere mulier cogiŧ sibi instrm primi mrimonii,
vt isti dnt. Nā hoc iō est, qa licèt ab isto mrimoniū ꝯctū impu-
gneŧ, qa alle. impedimētū ppetuū, & agiŧ de peccato cuitādo,
74 & de fauore aīæ, vt s. dixi. iō sibi edēdū est. ¶ † Tertio extendiŧ
ad cām dotis, vel alimētorū, in qbus ēt reus actori edere teneŧ
ad intētionē eius fundandā, sm do. Anto. & Abb. hic, col. 5 2. &
Ro. hoc seqŧ in l. j. ff. solu. ma. in auc. sitr. in 4. car. in v. spāli, in
iudiciis. C. ad leg. Fal. Alex. in l. j. C. de edē. in 3 fal. Est verum, ꝗ
Bal. vŧ velle ꝯriū in l. j. §. editiones. col. 4. ff. de edē. ver. venio ad
exēpla vbi caeplū ponit in muliere, q̄ ab hrdibus mariti dotē
repetit: & sm eam ꝯcludit, ꝗ cum ipsa agat, nō poterit petere
edi sibi instrm ab hrdibus, ad hoc, vt pbare possit dotē datā. Et
ita manifeste vult, ꝗ cā dotis in hoc sit priuilegiata. Et idem
Sal. dicit in l. fi. col. 2. ver. & ex his patet. C. de edē. Ate. hic p cō-
cordia distinguit, ꝗ eo casu, quo pia sit cā dotis, vel alimētorū,
vt qa pauperi relinqŧ, vera sit cōis opin. Si vero nō sit pia, tūc
opi. Bal. & Sal. pcedat. Sed tn indistinctè verior vŧ cōis opi. Nā
si restringaŧ casu quo dos sit cā pia, tunc erit spāle rōne piæ cāæ
per s. dicta, nō rōne dotis. Qđ vŧ ꝯ intētionē Doct. qa dotis cā
fauorabilis vŧ pp ie, p ea, q̄ hnr ī l. j. ff. sol. ma. & ī l. 2. ff. de iu. do.
bonus tex. ī l hoc legatū. in fi ff de ꝯdi & demō. no. ī c. fi. de re
75 iu. † Et a pari pcedūt cā dotis, & fisci in l. 2. C. de priui. fis. & l. 2. C.
de iu. do. vbi Bal. in prī. plus voluit fauorabiliorē eē, scilicet do
tis cām, q̄ fisci, de quo vide p Ale. in l. j. col. j ff. sol. ma. Et ita ēt
76 gnalr ddm in alimētis, † quorū cā est admodū fauorabilis, vt
no. in l. j. C. de fideicō. & Bart. plura ponit in l. solēt. ff. de alimē.
77 & cib. lega. faciūt q̄ j dicā in 8. ampliatione. ¶ † Quarto, in cā
libertatis tex. no. in l. licet. C. de liber. cā. vbi Bal. dicit, ꝗ licèt qs
nō cogaŧ originē petitionis aduersarii fundare ꝯ se. l. fin. C. de
edē. tamen hoc fauore libertatis, p illū tex. Et quāuis posset cauil
78 lari, iō in vŧ manifesta, † qa pia vŧ cā libertatis, vt no. Bar. in l. p-
ximè. ff. de his, q̄ in test. delen. in l. si vnus. C. de test. & est tex. in
l. 1. circa fi. C. de cōt ser. ma. ibi, primus ad hāc rōnē pietatis pue
nit, no. Bal. in l. pe. C. de fideicō. lib. Et licèt ppriè, & strictè non
dicaŧ pia cā. sufficit tn, ꝗ fauorabilis sit, vt j. dicā. Cōstat aūt li-
bertatem multum fauorabilē esse, l. lege Iulia. ff. de manu. l. in-
79 ter pares. ff. de re iudi. adeo, † ꝗ fauorabilior vŧ cā libertatis, q̄
legitima filiorū, vt no Pau de Ca. in l. Papinian⁹. § quarta aūt.
80 p illū tex. ff. de inoff. testa. ¶ † Quinto pbabiliter idē dici pōt in
miserabilibus psonis, quarū cā fauorabilis, ac pia iudicatur, vt
Spe. tradit ī ti. de instr. edi. §. nunc aliqua. col. xvj. ver. scias. Et q̄
b dicanŧ miserabiles psonæ, [b] Bar. no. in l i. C. qn Imperator inter
pupi & vidu. Inn. & Abb. post alios in c significātibus. s. de off.
81 dele. & idē Abb. in c. sup qbusdā de ver. sig. ¶ † Sexto a simili rō
ne inferri pōt idē esse in liberis, qa par ecclesiæ est cā liberorū,
c vt dicit Bar. ī l tale pactū. §. fi. ff de pact. Immo et plus liberis [c] fa
d ueŧ, q̄ ecclesiæ, [d] vt no. Bal. in l. iubemus. in princ. C. de testa. facit
tex. i c. fi. 17. q 4. vbi sm ꝯsiliū Augustini nō dēt ecclesia institui
& filius exhrdari. no. gl. in l. si qs ad declinādā. C. de epis. & cle. ī
82 verti. simili modo. de cuius dicti intellectu late disputat † Andr.
Sic. in repe. l. cū acutissimi. C. de fideicō. ¶ Septimo hoc idē sna
deŧ in cā studii, q̄ ēt multū fauorabilis reputaŧ. nā in ea versaŧ
83 publica vtili. §. fi. in pœmio Insti. † Et iō no. dicit Bal. in l. j. C. si đ
84 mo. pos. fuerit appellatū, ꝗ in cā studii. non appellaŧ. † Et cā stu
85 dii, & dotis æquiparaŧ, vt no. Bar. in l. j. ad fi ff. sol. ma. † vbi Bal.
no. dicit, ꝗ qn non cōstat de prioritate tpis, sicut p instrumēto
86 dotis præsumitur, ita pro instrumento salarii Doctoris. † facit
quod dici solet de fabro, qui expelli potest, ne studium impe-
diaŧ, gl. & Bar. in d. l. l. Abb. in c. bonæ. el 1 de postu. pl. in c. fi. s.
87 de iudi. cū si. Et gnaliter idē ddm vŧ, † vbicunq; publica versaŧ
vtilitas, qa fauorabilis talis cā indicaŧ, qppe in ea fit extēsio, &
e lata interpretatio, ēt si mā aliàs odiosa [e] sit, l. 2. §. exercitium. vbi
Bar. ff de infami. l. quemadmodum. C. de agri. & cēsi. lib. 11. &
Pau. de Ca. hoc pseqŧ in ꝯsi. 23. inci. viso puncto. col. pe. dū alle
88 gat tex. in l. 1. §. fi. C. de cad. toll. & ꝯcludit, † ꝗ fauorabilis, ac pia
cā sit, q̄ vtilitatē publicā respicit. Facit text. in l. si qs. §. vtrū. vbi
Bar. ff. ad Sillan. & ꝗ no. Gu. de Cu. Bal. & Ale. ī l. filius ff. si cer.
pet. ¶ Octauo, & vltimo attentari pōt. ꝗ idē sit ddm in quali-
bet cā fauorabili. Moueor hac rōne, p q̄ oīa supradicta cōpro-
banŧ. Nā sm cōem opi. vt j. videbimus, fauore rei, ꝗ actor ede-
re cogiŧ ad exceptionē fundandā, qa fauorabilior cā rei, q̄ acto-
89 ris iudicaŧ, l. fauorabiliores. ff. de reg. iur. lib. 6. † Sed ego hēo,
ꝗ si cā fauorabilis sit, pualet fauor cāæ, & fauor rei ī pponderat,
vt est tex. in c. fi j. de re iud. l. inter pares. ff. de re iud. & tex. not.
in l. lege Iul. ff de manumis. Vnde cū reo ꝯcedaŧ, vt actorē ede-
re cōpellat, sm cōem opin. a fortiori hoc pmitti dēt in talibus
causis fauorabilib⁹, d. c. fi. Et licèt ibi tm loquaŧ đ quatuor fauo
rabilibus causis. scilicet in mrimonio, dote, libertate & testō,
gnaliter tn in qualibet cā fauorabili pcedit ibi, nisi in cā fauo-
rabili, & q̄ ibi exprimunŧ, grā exēpli dicta sunt, vt aperte ex mō
loquendi colligiŧ ibi, puta in mrimonio, & c. & exempla non
restringūt itam. c. 1. j. ne cleri. uel mona. & §. hactenus. Instiru.
de grad & hoc no. Spec. in titu. de teste. §. postq̄. ver. sed qđ, si tot
sunt, & Doc. tradūt ī d. c. fi. & iō q̄ supradicta sunt, n̄ solū p viā
extensionis pcedunt, arguendo in simili a fisco, vt cōiter Doc.
dicūt, sed ēt iure proprio vera sunt, qa mām fauorabiliorem
90 ꝯtinent. ¶ † Scdo principaliter fallit rła istius c. in vsurario, q
actori edere teneŧ ad intētionē eius fundādā, vt est casus in cle.
1. §. cæterū. de vsu. Et circa istam limitationē ad intellectum d.
cle. 1. q̄riŧ de tribus. Primo, an hēat locū in Iudæo. Scdo, qu id si
desiit esse vsurarius. Tertio, qđ ī aliis psonis similib⁹, quodā mo
do vsurariis. Circa primam q. Bal. vŧ tenere, ꝗ sic. in l. 1. §. iō oes.
in fi. de eden. dū exēplificat in Iudæo, dicens si famulus porta-
nit pignus ad Iudæū fœneratorē, & Iudæus postea negat pign⁹
sibi datū, cogiŧ edere codices ad fundandā intentionē actoris.
& hoc tenet gl. expresse in d. cle. 1. in verbo, censurā. q̄ ibi seqtur
Pau. & Imol. ¶ In ꝯriū, ꝗ non hēat locū in Iudæo, pbaŧ, qa in
d. cle. dŧ, ꝗ edere tenentur, & cōpelluntur censura ecclesiasti-
ca, q̄ est snīa interdicti suspensionis, vel excōicationis, in c. q̄rē
ti. de verb. sig. & talis pœna non cōuenit Iudæo, qa nihil ad nos
de his, quæ foris sunt, c. gaudemus. de diuor. 2. q. 1. in c. multi.
¶ Scdo facit tex. in d. cle. 1. §. fi. vbi vŧ loqui de his. q edere tenē-
tur, & dicit, ꝗ si cōtendunt nō esse peccatum exercere vsuras,
debent puniri, vt hrtici. Et gl. ibi in verbo, hæreticum, expresse
dicit illam constitutionē in Iudæis nō procedere, quia in illis
propriè non cadit hæresis. & ista opin. vŧ prævalere, qa postre-
ma, iuxta glos in l. filium. §. Sabinus ff. ad Treb. ¶ Tertio, quia
tex. in d. cle. 1. §. cæterum. loqŧ de vsurariis, qui fœnus occultè
exercent, vt aperte ibi dŧ. ergo non habebit locū in Iudæis, qui
hoc palā faciunt, & oībus se exhibent. Vnde cū verba ꝯstōnis
nō cōueniāt, vt ex pdictis patet, nō dēt hēc locū constitutioc.
indēnitatibus. §. pe. de elect. in 6. l. 4. §. toties, vbi Bar. ff. de dam.
infec. cū si. Et pdictā opi. vŧ tenere in terminis Floria. in l. fin. C.
de Iudę. vbi inquit, ꝗ ordinarii locorū nihil pnt ꝯ Iudæos re-
spectu pœnarū, de qbus loqŧ tex. in c. 1. & in c. q̄q̄. de vsur. in 6. &
in cle. j. de vsu. qa illę pœnæ nō conueniunt Iudæis, nā nihil ad
nos, & c. c. gaudemus. j. de diuor. & ex istis verbis Floria. colli-
git Ale. de Imo ꝗ dispositio c. quāquā, non habeat locū in Iu
f dæo. & ita aliàs cōsului Senis in cōsi. [f] inc. super præmissa dubi
tatione. Pari ergo rōne infertur ad ppositum, ꝗ cle. 1. nō hēat
locum in Iudæo, ex quo simul allegata sunt per dnm Floria.
&

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Matrimonio. Vide Dec. in c. directe. in vlt. no. de app. vbi melius loquitur, quam hic.
b S. Ald. Personæ. Idem Dec. in c. sedes, in 2. col. in fi. de rescri.
c Liberis. Vide Pe. Phi. Cor. in consi. 31. j. vol. Ias. consi. 112. in 4. vol. Phi. Dec. in l. generaliter. C. de insti & substi. & in consi. 381.
d S. Ald. Ecclesię. Adde Pe. de Anch. in c. 2. de testa. Ro. in repe. auc. similiter. in 18 spāli testamentorū. C. ad l. fal. Dec. in l. fi. col. pe. versi. 6. inferŧ. C. de eden. in l. licet. col. 2. C. de pac. Soc. in consi. 23. circa prædictā. col. 7. ver. 18 Ias. ī cōsil. 122. col. fi. lib. 2. And. Sic. in consi. 55. col. 7. & seq. li. 1. in consi. 66. col. 6. li. 3. Cor. consi. 226. q̄q̄. col. fi. ver. præterea, li. 4. Capta consi. 18. punctus, col. 2.
e Ald. Odiosa. Vide eundem Dec. in c. quæ in ecclesiarum, col. 6. de consti.
f Senis in consi. Cuius princip. habetur inter consilia Soc. consi. 74. libr. 1. Sed integrum habetur inter consilia Ale. consi. 6. li. 6. Idem qđ Ale. tenet Soc. cōsi. 90. lib 1. & ibi Io. Bapti. a S. Seuerino in consi. seq. Fran. Aret. in consi. 156. Sed in hoc contrarium sentit Dec. hic, & bene, & Iuers de consitu c. 1 lect. 2. nu. 8. in quantum potest pœna d. c. quanquam. potest congruere Iudæis. valet quatum ad nullitatem testamenti, quod potest procedere, vbi Iudæi subsunt temporali iurisdictioni Papæ.

& de iſta opi.Flo.meminit Io de Ana.in c.ſup his.col.1.de iu
dę.dicens illũ apud Ferrariam ita conſuluiſſe Sed tñ prędictis
non obſtantibus,teneo primam opi.gl.in d cle.1.in ver cẽſu-
ra.ſ.ꝙ idem ſit in Iudæis p tex.in d.cle.1.in verſ.cæterum.q ge
neraliter de fœnerароribus loquitur. ergo dẽt intelligi etiã in
Iudæis vſuram exercentibus,cum & ipſi vſurarii ſint.9.diſ.in
c.ſi Romanorum,l.1.§.& generaliter,de leg.præſtan.nam vir-
tute ſermonis gñalis oẽs ĩcludunť,ẽt ꝙ maior rõ in vno, q̃ in
alio videať,l.1.§.qđ aũt ff.de alea.l.in fraudem.in fi ff.de teſta.
91 mil.Et in caſu nřo oĩno eadẽ rõ in Iudæo vť. ¶ † Confirmať
hoc,qa Iudæi odio nobis ſunt,c.cũ nimis.j.de Iudæ.54.diſ.in
c.nulla Magis enim odioſi ſunt,& peiores aliis infidelibus re
92 putãtur.1.q.1.ĩ c.nõne.ibi,peiores ergo Iudæi.† & gl.ibi decla
rat.ergo nõ dẽut eẽ melioris ꝯditionis, q̃ Chriſtiani ſint, qui
edere coguntur.ita ẽt tenet Do.in d.c.1.co.fi.de vſu.in 6.circa
fi.alle.gl.in d.cle.in ver.cenſura,& ſeqtur Io.de Ana.in d.c.ſup
his,col.1.† Nam qñ materia poteſt Iudæis conuenire in conſti
a tutione canonũ,venıunt etiam Iudęi.[a] c.de terris.infra de de
ci.In c.quãto.ad fin.j.de vſu.qđ procedit n ſolum in odioſis,
ſed ẽt in fauorabilibus.facit gl.1.di.in c.ius Quiritum. q̃ tenet
94 ꝙ† Iudæi filios hẽant in poteſtate.[b] vidẽ gl.27.q.1.in c.Iudæorũ.
b & immunitas[c] conceſſa à ſtatuto,ẽt Iudęis competit.ita no.
c dicit Bal in l.ſpadonem.§.iam autem.ff.de excuſ.tut.† Et priui
95 legium ſecuritatis datum vni cum duobus ſocils,ẽt de Iudæis
96 intelligitur,ſm Ange.in l.1.ff.ad leg.Iul.maie.† & in l.vtimur.
ff.de ſepul.vio. Et iõ ex oĩbus p̃dictis in propoſito concludiť,
ꝙ cũ editio,q̃ mandatur fieri in d.cle.1.conueniat ẽt Iudæis,in
illis ẽt locum habere intelligitur. Non obſtant allegata ſ.in ꝯ-
trarium.& primo,ꝙ cenſura eccleſiaſtica non cadit in Iudęis,
d qa p indirectũ[d] bñ ꝯuenit,& cadit in eis,vt gl.dicit in ver.cẽ-
97 ſura.ſ.alle.† Et à pari ꝓcedũt indirecta excõicatio, & directa,
c.quando.vbi tex.no.j.de priuile.& tex.in c.poſt miſerabile.j.
de vſu.vbi ẽt Iudæi ad reſtitutionẽ vſurarũ cõpelluntur. ¶ Non
ob.tex.in d.cle.vnica.§.ſi quia verũ eſt, ꝙ pęna,de qua loqť §.
fi.nõ hẽt locũ in Iudæis,vt tenet gl.ibi in ver.hæreticum. & be
ne quia nullo modo ꝯgruit Iudæis.Secus eſt in editione libro
rum,quæ mandatur fieri,vt in §.cęterum.quia illa ẽt Iudæis cõ
gruit,declarando vt ſ.& hoc modo cõcordãtur gl.q̃ in d.cle.
98 j.vñr ꝯdicere.¶ † Non ob.ꝙ Iudæi palã vſuras exercent.quia ẽt
ſunt Chriſtiani, qui palã hoc faciunt, vt eſt Mediolani apud
nos quocunque modo ſit, ſicut d.cle.j.locum habet in Chri-
ſtianis.ita etiã dicendum eſt in Iudæis.¶ Non obſt.dictum Flo-
ria.qa nõ eſt verũ iſto caſu per ſupradicta,vel cum ipſe alleget
d.cle.j.ita ſimpliciter debet dictum eius intelligi,quo ad §.fin.
cuius pęna non cadit in Iudæo, ſecus quo ad §.cæterũ,per ſu-
pradicta.¶ Ad ſecũdũ vť breuiter dicẽdum quod d.cle.j.habeat
e locum etiam in eo,qui deſiit vſurarius[e] eſſe. hoc Bar.dicit per
illum tex.in l.prætor ait,§.is etiã, per illum tex.ff de eden.Idem
Bar.per illum tex.in l.quis ſit fugitiuus. in prin.ff.de ędili.edic.
99 dicens,† ꝙ vſurarius tñ dicitur,licèt deſierit fenerari. Ad idem
bonus text.in l.palam.§.non ſolum.vbi Bart.ff.de rit.nup. & vť
iſta cõis opin.q̃ Angel.ſeqť in l.ſicut.§.ſuperuacuum.ff.quib.
mod.pig.vel hypo.ſol.& in diſputatione ſua inc.Aſtẽſis miles.
Ro.in l.ſequitur.§.item Labeo.ff.de vſucap.Bal.in l.improbũ.
in fi.C.de infam.facit text.in c.teſtimonium.in 2.reſponſio.in
cl.j.ſecundum Are.hic. ¶ Contrarium tamen tenet Bal.in ru-
br.C.de vſu.q.1.dicens ſe ita conſuluiſſe,quia per reſtitutionẽ
vſurarum nomen vſurarii aboletur, allegat text.in c cum tu.
verſi.donec.infra de vſu.& reperio,ꝙ iſtam opi. Bald ſequitur
Lauren.de Rodul.in c.cõſuluit.in repeti. q.centeſima.verſi.eſt
etiam quæſtio inter Doct.de vſu.allegat ẽt c.quãquã, de vſu.ĩ
6.in princ.Et hoc ẽt approbat Rom. in cõſi.404.inc.in caſu ꝓ
poſito.facit tex.in c.inter ſolicitudines.§.pe.j.de purg.canoni.
quẽ ꝓ iſta parte Are.inducit.¶ Pro cõcordia Alex de Imo.di-
ſtinguit In l.j.de ęden.& in d.l.p̃tor ait.§.is etiã, ꝙ ante reſtitu-
tionẽ vſurarũ vera ſit opi.Bar.quæ cõmunis eſt. poſt factã vę-
ro reſtitutionẽ deciſio Bal. procedať. & iſtã diſtinctionẽ prius
originaliter tradit Io.de Ana.in c.qa in oĩbus,col.xxvj.j.de vſu.
dicẽs verã eſſe opi Bal.in caſu,quo loquiť.ſ poſt reſtõnẽ vſura
rũ:ſed ante reſtõnẽ,qñ simpľr deſiit eſſe vſurarius,Bar.loqui-
tur,& ita,ſm eũ, nõ ꝯdicũt. & iſta diſtinctio vť ꝯ intẽtionem
Bal.qui ĩ d.rub.C.de vſu.reprobat Barto.& ei directo ꝯtradicit.
¶ Et tenẽdo cõem opi.ad tex.in d.c cũ tu.dicit Are.ꝙ parũ fa-
cit,qa verũ eſt,ꝙ relaxať ſuſpẽſio,vſurario reſtituẽte vſuras: nõ
tñ p hoc ſeqť,ꝙ ĩfamia purgeť,& mala ſuſpicio.Poſtremo Are.
ſpſe aliter,q̃ ſ.dictum ſit, diſtinguit ꝙ ſi nulla apparet ſuſpicio
ꝯtra emendatum de crimine vſurarũ,tunc verũ ſit,qđ Bald.di-
cit.Sed qñ aliqua p̃ſumptio inſurgit contra ipſum emendatũ,
fraus p̃ſumitur,& tali caſu opinio Barto & aliorum procedat.
100 ¶ † Vt diſtincte procedamus in propoſita q.conſidero duos ca
ſus.Primus eſt,an conſtitutio,q̃ in vſurario ſimpľr loquiť,hẽat
locũ in vſurario emendato de crimine. & iſta qõ a propoſito
nřo aliena eſt. De illa Bart.loquitur in d.l.quis ſit fugitiuus,in
prin.& in d.l.palã.Bal.in d.rub.C.de vſu.cũ aliis ſ.alleg. Et pro
babilis vť illa diſtinctio an vſurę reſtitutę,fuerint, vel non. vt
101 ſ.dixi ſm,.Alex.& Io.de Ana.¶ † Secundus caſus eſt,an vſura-
rius,qui deſiit vſurarius eſſe,teneatur libros edere,ſm quod dť
in d.cle.j.de vſur.& iſta q.non deciditť ex ſ.dictis,licèt a Docto-
ribus inculcetur. ¶ Pro deciſione huius quæſtionis habemus
conſiderare verba,q̃ hũr in d.cle.j ex qbus patet q duo neceſſa
ria ſunt, vt libros cogatur edere. Primo requiriť, ꝙ vſurarius
ſit.Scđo,ꝙ ꝓ reſtitutione vſurarũ cõueniať,vt colligitur.ibi.ad exhi
102 bendũ,cũ de vſuris agereť.† Non ergo vſurarius ſimpliciter te-
neť edere,ſed tunc demũ cum agiť de vſuris.Vnde ſi ꝯtra vſu-
rarium agatur ex ꝯctu venditionis, vel ex alia cã, quæ non re-
ſpiciat vſuras,ñ cogitur vſurarius.Ita ibi voluit Pet.de Anch.&
Card.in d.§.cæterum.in 1.q.poſt Lap.Et hoc ẽt exp̃ſſe decidit
Bal.in c.clerici.col.fi.ver.nunquid.j.de vita,& hone. cle.dicens
ꝙ ſi agať ꝯtra vſurarium ad aliũ effectum, q̃ ad reſtitutionẽ vſu
rarum,non tenetur edere.Ex quo.n.non concurrit qualitas, q̃
in d.cle.requiritur,non debet hẽre locũ diſpoſitio,vt no.Ioan.
An.in c.1.de homi.in o.in nouella.Bal.in l.ſi quis non dicã ra
pere.col.3.C.de epi.& cleri.& in l.hi.qui ad ciuilia. C.de ap.&
Bal in l.1.§.ait prætor.ff.ne quid in flu.pub.cum ſi. Et ideo in ꝓ
poſito,q̃uis retineret nomẽ vſurarii ille,qui deſiit exercere vſu
ras,vt Bar.dicit in locis ſ.alle.hoc tñ non ſufficit, vt libros cõ-
pellatur edere,niſi agatur ꝓ reſtõne vſurarũ. Vnde ſi ſuit facta
reſtitutio vſurarũ,ꝓut Bal loquiť eſt verũ, vt non cogať edere
hac ratione,quia non agitur de vſuris, ante reſtõnẽ vero ſi cõ
ueniať ꝓ vſuris ad editionẽ librorum ſcriptorũ tpe, quo erat
vſurarius,edere teneť,d.l.e.prætor ait.in §.is ẽt. vbi Barto.ff.de
eden.Si vero cõuenitur pro libris factis poſtcaq̃ deſiit eſſe vſu
rarius,non tenetur edere,duplici ratione, quia nõ agiť de vſu-
ris,& quia non eſt vſurarius,nec ab aduerſario cõſcripti ſunt.
103 & ita declarať iſte articulus,quod no.¶ † Circa tertiũ dubiũ cõ
cludendũ eſt,ꝙ d.cle.1.§.cæterum.licèt in vſurariis loquať,ex
tenditur tñ,& locũ hẽt in aliis p̃ſonis odioſis, ſimilibus quodã-
modo vſurariis,vt ſunt publicani,nautę,caupones, ſtabularii.
ita no.voluit Bald.in l.diſſolutę.C.de condi.ex lege.dicens idẽ
eſſe,ꝙ in vſurariis,quia eſt eadem ratio.Et hoc ſequitur Alex.
de Imo.& Mod.in d.l.j.C.de eden.facit tex.in l.1.§.1.ff.nau.cau-
po.ſtabu.in l.j.§.dixerit aliquis. in l.quantę. ff.de publi.¶ Sed
tñ cõtrarium voluit Ro.in d.l.quantę.de quo Ale.non memi-
nit in d.l.i.C.de eden. Moueť Ro. quia diſpõ d. cle. odioſa eſt,
& pœnalis.ergo non debet extendi.l.ſi vero.§ de vito.ff.ſolu.
mat & in regu. odia. de regu.iur.in 6.Et iſtam opin.Rom.cõtra
Bal.vrgenti ratione videť ſequi Aret.hic.quia d.cle.loquiť qñ
ꝯtra vſurariſt agiť de vſuris.Vnde ſi vſurarius ꝓ alio dolo, vel
fraude ꝯueniretur,non teneretur edere,vt no.ibi Pet.de Anc.
& ſupra dixi. ergo dicendum eſt, quod ſupradictæ perſonæ
non cogantur edere,quia cũ eis non agiť de vſuris, vt in d.cle.
104 1.requiritur.¶ † Confirmatur hoc,qa in uſuris verſatur delictũ
ex quo vſuræ omnino prohibentur.c.quia in oĩbus.de vſu.Sed
in perſonis ſ.dictis nullum eſt delictum, cũ iure permittẽte eo-
rum artem exerceãt.ideo in talibus diuerſa ratio vť.facit tex.in
l.qs ſit fugitiuus.§.apud Labeonẽ. & quod ibi Bart.ff.de ędili.
105 edic.† vbi inquit,ꝙ ſtatutum in vſurario nõ habet locũ in eo,
q ꝯtractũ facit prima facie licitũ,licèt in veritate ſit in fraudẽ
vſurarum quãuis ergo publicani,nautę,& ſimiles,in eorũ ꝯcti
bus fraudẽ ſępenumero cõmittant,ex quo tñ vſuram pariter
non exercent,ſm formã ꝯtractus, non veniunt ſub diſpõne d.
106 cle.1.quæ de vſuris loqtur.& ita arguit Are.hic. ¶ † His non ob
ſtantibus,non puto diſcedendũ ab opi.Bald.quæ approbať cõ
muniter,& ſuſtentabilis vť.nã in iſta materia editionis ꝓcediť
de ſimilibus ad ſimilia.l.quædã.§.nũmularius.l.argẽtarius.§.1.
ff.de eden.facit text.in l ſi quis ex argentariis. §.i.verſicu. nam
& ſi plures.eodem titu.& in l.i.§.de rationibus ff.de tute. & ra.
diſtrahen.& ſatis ſimiles uſurariis ſunt publicani,nautę, & alii
ſ.dicti,de qbus lex multũ ſuſpicať.Et licèt aliqua diſſimilitudo
ĩter eos ꝯſiderari poſſit,nõ refert.ſatis ẽ eñ,ſubeſſe ſimilitudi-
nẽ reſpũ p̃ſumptiõis fraudis,de qua agiť,ex eo,qđ not.do.Ab.
in c.tranſlato.de ꝯſti.in c.quẽadmodũ.de iu.iur. ¶ Non obſtãt
allegata

ADDITIONES.

a Hie.Gig.Iudæi.Adde ꝙ verum eſt ꝙ Iudæi ligantur,& comprehenduntur in canone quo ad pęnã corporalẽ,vel pecuniariã, ſecus quo ad cenſuras ut per Deci.in c.j.in 1.lec.col.7.ĩ.de conſti. vbi etiã ponit qua pœna puniať Iudæus qui Chriſtianam carnaliter cognoſcit.& vide ibidem,quæ in apoſtillis dixi.
b Poteſtate.Vide Ale.in conſi 71.li.2.Phil.Fran.in rub.de teſta.li.6,Soc.in cõſ.62.& fi.lib.1.
c Immunitas.Vide Ale.in conſi.71.lib.5.in conſi.99.nu.7.li.6.conſil.13.nu.13;lib 7.Soci conſi.6.lib.1.Cor.conſi.160.li.3.Fran.Ripa in l.ſi inſulam,ff.de uerbo ob.Aymo Crau.conſi.73.nu 26.
d Indirectũ.Cõrad.de ſum.trac.de cõtracta.q 25 cõclu.2.Soc 119.n.14.21.li.4.
e H.Gig.Vſurarius.Quod d.cle.etiam habeat locum in eo, qui deſiit eſſe vſurarius,adde Iaſ.in l.3.in 3.col.in uerſ 4.notabiliter extende.C.de eden,

allegata in ꝯtriũ. & primo, ꝙ in pœnalibus nõ fit extẽsio, vt Ro. 107 dicit, quia ꝯtrium † est verũ, cũ ẽt in pœnalibus extẽsio fiat, gl. ordinaria in l. si quis id, qđ. ff. de iur. om. iudi. tex. in c. j. vbi Bal. 108 q̃ fuit prima causa bene. ami. † Et maxime hoc ꝓcedit qñ agitur de peccato euitando, & de salute animæ, prout vꝭ loq text. 109 in d. cle. j. Nam tunc † extẽsio fit ẽt in mã odiosa, & pœnali, vt no. tradit Io. And. vbi Abb. multũ extollit, in c. ex tenore. ꝗ qui fil. sint leg. Abb. in c. quæsiuit. de diuor. Ant. de But. in c. ad eminentiã. ad fi. de sen. excõ. Bart. in au. c. sacramenta pub. C. si aduersus vẽdi. col. pe. ¶ Nõ ob. qđ dicit Are. s. ꝙ d. cle. restringiꝭ, qñ agitur de vsuris, quia verum est, & s̃. dixi. Sed dico, ꝙ similitudo hoc modo procedit. s. qñ agitur ꝯ publicanũ, vel nautam in pertinentibus ad eorum exercitium. nam facta æquiparatione inter istos & vsurarios, sicut vsurarius duntaxat tenetur edere, qñ ꝯ eũ agiꝭ de vsuris: ita ẽt isti edere tñ debẽt. qñ quæritur de aliqua extorsione, & fraude per ipsos cõmissa in eorũ exercitio, de quo lex multum suspicaꝭ. & ita verisimile est Bal. intellexisse. ¶ Non ob. ꝙ cõditio istorũ nõ sit reprobata, quia editio fit pp fraudẽ, q̃ pũmiꝭ, & hæc sinistra, & mala suspicio militat ita in istis, sicut in vsurarijs. & hoc sufficit, vt arg. a simili procedat per supradicta. ¶ Vltimo nõ ob. tex. in § apud Labeonẽ. quia licẽt isti nõ cõprehẽdanꝭ ex verbis: tñ ex mente d. cle. satis vñr. cõprehendi, vel saltem per extẽsionẽ, & ex simili- 110 tudine rationis. ¶ † Tertio principaliter fallit rõne officij, vt in argentarijs, qui coguntur edere. ẽt si cũ illis cõtrouersia sit. l. argentarius. in prin. l. prætor ait. in prin. ff. de edẽ. ¶ Item in nummularijs, qui argẽtarijs similes sunt, vt dꝭ in l. quædam, §. num- 111 mularios. ff. de eden. & hoc clarum est. ¶ † Sed apud Doct. ma- a gna dubitatio est, an hoc procedat in mercatoribus [a] nostri tẽporis, vt ad similitudinẽ argẽtariorũ, rationũ suarũ codices ex- b hibere teneantur. [b] & cõis vꝭ opin. ꝙ sic, quam originaliter tenuit Iac. Bu. in l. j. C. de eden. vbi Bar. Ang. & Sal. hoc sequũtur. Idem ibi approbat Fran. de Ab. Floria. Alex. de Imo. & Moder. Idem Iac. Butr. & Bario. & in l. quædam. in princip. Iac. Butr. & Alb. in l. j. §. editiones. colum. 3. ff. de eden. Anto. de Butr. Card. & Abb. hic, & Cai. in clemẽ. i. § cæterũ. in v. oppo. de vsur. vbi dicit ꝙ hoc dictũ cõiter seruaꝭ. & Bal. hoc idẽ tegꝭ in rub. C. de ꝯsti. pec. col. fi. Et ista ẽ cõis opi. vt hic dicit ẽt Aret. q̃ potissime hac rõne fundaꝭ, qa in talibus mercatoribus, & artificibus consuetudo inoleuit, vt oĩa q̃ cũ eis aguntur, in eorum codicibus ipsi scribant. vnde ꝯhentes cũ eis tacite ipsis mãdare vñr, ꝙ scribant, ꝓut ab eis fieri cõsuetũ est, arg. l. vel vniuersorũ. ff. de pig. act. & in l. Titianus. ff. qđ cũ eo. Quæ tñ iura loquunꝭ in consuetudine mandantis, in casu nostro vero agiꝭ de cõsuetudine eius, cui fit mandatu, vel de gñali ꝯsuetudine. Vnde ꝓ ista cõi opi. melius facit tex. no. & ꝙ ibi Bal. in l. fi. C. de fideiusso. quem adducit Are. hic, & Ale. in l. j. C. de edendo. sed illũ prius allegauit Bal. in rub. C. de ꝯsti. pec. co. pe. facit etiã tex. in l. si pignore. §. fin. ff. d. pigno. actio. in l. qđ si nolit. §. q assidua. ff. d. ędil. edic. 1 l. 4. ff. de spōs. in l. manumissio p lictores, ff. d. manu. vindict. Et 112 ad hoc ẽt dictũ Inn. ĩ c. olim. de ver. sig. vbi inqt, † ꝙ ĩ ꝯtractibus, & c in qualibet mã dispõ rlaꝭ a cõsuetudine. [c] ꝙ dictũ refert, & seqꝭdo. Abb. ĩ c. certificari. de sepult. in princ. Ad hoc ẽt, quod not. Bar. p illũ tex. in l. j. C. de iure fis. lib. x. do. Abb. p illũ tex. & ibi late Mod. in c. cũ ius. de cõsti. Bar. per illũ tex. in l. si prius. §. recte placuit ff. de aqua pluuia arcen. cũ si. ¶ Ista ratio, quæ cõiter ap- 113 probaꝭ non vꝭ esse sufficiens. † Primo, quia negari põt, ꝙ sit talis consuetudo. & allegãti talem ꝯsuetudinẽ incumbit onus probandi. l. præscriptione. cũ glo. C. si contra ius vel vtili. publ. no Bar. in l. de quibus. ad fi. ff. de legi. & in l. oẽs populi. ad fi. ff. de iustitia, & iure. ¶ Secundo, nã dato ꝙ sit aliqua ꝯsuetudo, illa inducta est in fauorem scribentiũ, qui ad eorum vtilitatem scribunt. vnde nõ dẽt in odium ipsorũ retorqueri, vt ad fundãdã intẽtionẽ aduersarij libros suos edere compellãtur, arg. l. q 114 fauore. C. de leg. ¶ † Cõfirmatur hoc, qa ꝯsuetudo contra ius cõe, qualis ista esset. est stricti iuris. vnde extendi non dẽt, per ea, quæ Inn. tradit in c. dilecto. de offi. archi. & quod voluit glo. in rla, odia. de reg. iur. in 6. Bart. in l. j. §. si quis hoc interdicto. ff. de itine. actuq; priua. cũ similibus. & in proposito vꝭ casus dissimilis. nam si consuetudo introducta sit, vt mercatores pro eorum instructiõne rationes scribant, durũ est, & rigorosum, vt trahatur ad aliũ casum, scilicet, vt exhiberi rationes debeant ad instructionem alterius in ꝑiudicium scribentium. Et iura q̃ pro cõi opinione adducuntur, loquuntur in ꝯsuetudine gñali, q̃ gñaliter attenditur, † cũ magna sit auctoritas ꝯsuetudinis. 115 116 † Nos vero loquimus de ꝯsuetudine scribentium, q̃ est facti, & non facit ius, vt declarat Ant. de Bu. in c. fi. in x. charta. de con- 117 suetu. Are. consi. xj. inci. ꝓcedendum est, col. pen. † Et licẽt talis priuata ꝯsuetudo sępenumero cõsideretur ad interpretandũ voluntatem, vt in l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. 1. l. Mela. de alimẽ. & ciba. lega. l. cũ alimenta. co. tit. cum si. non tñ ex tali cõsuetudine facti offenditur voluntas, prout esset in isto casu, qa mercatores scribentes voluerunt sibi ipsis consulere nõ alijs, in ipsorum ꝑiudicium, arg. c. super hoc. de renun. l. cum de indebito ff. de proba. Et actus scribendi non dẽt operari vltra intentionem. l. cum omnis. ff si cer. pe. ¶ Nec ob. si dicaꝭ, ꝙ ex tali consuetudine scribendi, quæ facti esse dꝭ, postea insurgit, & producitur consuetudo generalis, quæ facit ius, & notoriũ inducit. qa vt supra dixi, talis priuata cõsuetudo scribẽdi ad ꝓpriam vtilitatẽ, nõ debet producere contrarium effectũ, vt in præiudicium eius, quis necessiretꝭ. cum enim sit stricti iuris, extra casum suũ nõ extẽditur. Cũ ergo nõ sit cõsuetudo, non potest argui tacitũ mandatũ, & sic cessat fundamẽtũ cõmunis opi. Et dato, ꝙ mãdatũ, ẽt expressum, interuenisset, mercator, qui scribit non pro executione mandati, sed pro interesse, & vtilitate eius, vꝭ scribere, arg. l. si cões ff. d. neg. gest. qđ no. Bar. in l. duo fratres ff de acqui. hæred. & in l. Modestinus. de sol. in 2. princi. arti. & latissime deducit Aret. hic. Et licẽt ipse sequaꝭ communem opi. remouendo hanc actionem: quia cum ista obligatio inducatur ex consuetudine, non attenditur intẽtio scribentis. sed vltra intentionẽ ex necessitate cõsuetudinis, qs astringitur. Dico, ꝙ istud nõ est verum, quia nulla videtur cõsuetudo in isto casu vltra intẽtionẽ scribentis, per supra dicta. ¶ Secũdo ꝓ illa opi. cõi do. Io. Petrutius in d. l. 1. C. de edendo. inducit tex. in l. ꝓtor ait. in prin. ff. de eden. dum ibi dꝭ, argentarij edere cogũtur, quia cum singulorum rationes conficiant, æquum fuit id, quod mei cã confectum est, meum quodãmodo instrumentũ mihi edi. Nã ista ratio vtiq. militat in mercatoribus nostri temporis. ergo idem vꝭ dicẽdum, præsertim cum sit rõ scripta expresse in lege. Sed dupliciter responderi potest. Primo, ꝙ tex. ait. in d. l. ꝓtor, nõ ponit rõnẽ finalẽ. sed ponitꝭ ĩ l. argẽtarius. § j. ff. e. ti. vbi duæ rõnes colligunꝭ, q̃ non vñr hꝭe locũ in mercatoribus. Scdo, qa verba d. l. ꝓtor. nõ ꝯueniũt mercatoribus. Nõ. n. ipsi rõnes scribũt alterũ cã, sed ꝓ eorum ĩstructione. Nec mercatores rõne officij singulorũ rõnes scribũt, sed ꝓ eorũ dũtaxat vtilitate. Tertio fm Are. hic, & Ale. ĩ d. l. j. facit tex. in d. l. argẽtarius. in prin. vbi duæ rõnes adducuntur in argẽtarijs, qa publicũ est eorũ officiũ, & quia in scribẽdo principalis eorum opera versatur. Vnde in mercatoribus sufficit alteram rationẽ procedere. §. affinitatis. Inst. de nupt. ¶ Ad hoc etiam respondetur. Primo, ꝙ tex. ibi loquitur copulatiue. vnde requiritur cõcursus vtriusq; rationis, l. si hæredi. de cõd. insti. in c. is quoq;. & in c. plerique. vbi gl. de elec. in 6. Et hac rõne attẽta, ẽt prima ratio sola sufficeret, & sic quilibet habens officium publicum cõpelleretur edere, quod tñ non videtur 118 ita expeditum ¶ † Secundo, quia ratio scribendi non videꝭ ꝓcedere in mercatore. nam opera eorum est in mercãtijs principaliter, vt no. Bar. in l. semp. §. negociatores. ff. de iure immuni. non in scribendo. ¶ Quarto ista cõmunis opi. satis probari vꝭ in l. quædam. §. nũmularios. ff. de eden. vbi qđ dictũ est in argentarijs, ad nummularios extenditur ex sola rõne scripturæ. Ita vꝭ ergo in mercatoribus dđm, qa verba iurisconsulti, & ratio posita in d. §. nummularios. bene cõuenit mercatoribus. ¶ Sed responderi põt, ꝙ in mercatoribus nõ sit rõ, quæ in nũmularijs reperiꝭ, nõ enim sunt similes. vide gl. in d. § nũmularios. & qa opa mercatorũ nõ est principaliter in scribẽdo, vt s̃. dictum est. ¶ Contrariã vero opi. pleriq; Doc. sequunꝭ, Ia. de Bel. & Bal. in d. l. j. ver. sed iuxta hoc q̃ro. & in l. j. col. 3. ibi, caue tibi, de falsa cã. & idẽ Bal. in l. . . §. rationes. versi. extra q̃ro. ff. de eden. Ang. in l. argẽtarius. in prin. ff. de eden. Pe. de Anch. in cle. 1. de vsu. & Io. de Imo. hic, concludẽtes, mercatores non teneri ad exhibendum eorũ rationes. Mouẽtur ꝑcipuè. Primo, qa in argentarijs erat ꝯsuetudo, vt ipsi rationes ꝯscriberẽt: & tñ, vt ipsi cogãtur edere, mãdatum requiritur, l. si quis ex argentarijs. §. pertinere. ff. de eden. ergo datur ĩtelligi, ꝙ sola consuetudo, quæ in mercatoribus allegatur, non sufficit, nisi ẽt mandatum accedat. ¶ Ad hoc respõdet Ale. in d. l. 1. co. 2. ꝙ §. pertinere. quatenus ibi mãdatum exigitur, procedit in his, q cũ argentarijs non contraxerunt. Nam licẽt interesse prætendant, editionem

ADDITIONES.

a Mercatoribus. Vide no. in consuet. Parisi. §. v. nu. 20. & Fel. hic. versi. fallit sexto. & Ias. in l. j. C. de eden.

b ¶ Hier. Gig. Teneantur. Adde Ias. in l. 1. in 4. col. versi. tertium, & vltimum exẽplum. C. de eden.

¶ Adde quòd mercatores etiam nostri temporis tenentur conficere, & edere libros rationum, ẽt ad fundandam intentionem actoris agentis contra eos, vel rei excipientis contra eos, aliqui potest cõtra eos in litem iuratio nec excusantur si dicerent se illos non fecisse, vel factos amisisse, & est communis opi. vt scribitur per Io. Bapt. de Ploτis in l. si quando, nu. 753. vers. 14. amplia, quòd etiam contra mercatores, C. vnde vi. Et si edant libros laceratos, vel cassos, ita quod legi nõ possunt, puta atramento maculatos, potest contra eos in litem iurari. ita idem Plot. in d. l. si qñ. num. 615. ver. 11. amplia. C. unde vi. & ibidem, nu. 656. & 617. limitat hoc vltimum dictum duobus modis.

c ¶ Consuetudine. Adde Bal. in l. sed ex, de leg. l. si duo. de acqui. hære. Ale. in cõsil. 37. nu. 9. li. 2. consi. 3. nu. 4. li. 6. & Matth. de Afflic. dec. Neap. 236.

tionem petere non pōt, nisi ab eis mandatū fuerit. Secus verò in ipsis ꝯhentibus, quia rōne ꝯsuetudinis tacite mandare vīt, per ea, quæ s. dicta sunt, & ideo in eis non requirit̃ aliud mandatum. Ista rñsio multum restringit text. in d. §. ptinere, immo vr̃ ꝯ illum tex. qui vr̃ loqui ēt in ipsis ꝯhentibus, inducēdo hoc modo. Nā in §. ex hoc edicto, rña ponit̃, ꝙ ex illo edicto actio cōpetit ad id, ꝙ interest. & ista rña, clarum est, ꝙ hēt locum in ꝯhentibus cū argētarijs. ¶ Deinde infertur, ꝙ si interesse consideratur. ergo editio fit ei, ad quē pertinet. in versi. pertinere, declaratur, & interpretat̃ verbum. pertinere. ergo intelligitur fm̄ §. qui interpretat̃ §. j. in Auc. de fili. ante do. instru. na Et sic habebit locū in ipsis ꝯhentibus, sicut in alijs, vt procedit in d. §. ex hoc edicto. ¶ Vñ rñderi formaliter pōt, quod §. pertinere. intelligatur gñaliter, vt dixi. Et dum dr̃ ibi, rōnē ad me ptinere, si tractaueris me mandante. nam ista verba satis verificantur in eo. 119 †qui simpliciter ꝯhit, q tacitè mādare vr̃, vt s. sic ergo 120 me mādāte, expresse vel tacite ꝯhendo. †nā tacitū mādatum, expresse æquiparat̃, in l. qui patiunt. ff. manda. Inn. in c. ex parte decani. de rescrip. ¶ Ista rñsio parū differt a prima, & vr̃ dubia, quia si s. loquat̃ de ꝯhentibus, & tñ requiritur mādatum, dat̃ intelligi, ꝙ illud mandatū, qđ insurgit rōne ꝯctus, nō sufficit: sed formaliter mandatū debeat interuenire. ideo cogitādū est. ¶ Scdo pro ista parte arguitur, quia spāle est in vsurario, vt rōnes suas edere teneat̃, vt in cle. j. §. ceterū. de vsu. ergo in ꝯriū erit ius cōe. ¶ Do. Alex. in d. l. j. rñdet dupliciter. Primo fm̄ Car. in d. cle. j. §. cæterū. in v. oppo. ꝙ spāle sit in vsurario, qui secretè fęneratur. Nos vero loquimur in mercatoribus publicis, facit tex. in d. cle. j. ibi, occultè ineunt. Ista dif̃a, quæ fit inter vsurarium publicū, & occultū, nō vr̃ hēre locum in d. cle. j. Cū enim ibi vsurarii cogant̃ edere, debet ꝓbari ista qualitas, ꝙ vsurarii sint, iuxta no. per Io. And. in c. j. de homi. in 6. Bart. in l. dinus. ff. de test. mil. Bald. in l. si qñ. C. vnde vi. cum si. & Car. in terminis hoc dicit in d. cle. j. §. cæterū. in j. q. Ro. hoc probat in ꝯsil. 226. inc. vltra pridie alle. col. j. in fi. Hoc ꝓbato nō erit dif̃a an sit publicus, vel occultus, quia ibi loquitur text. quo ad restitutionē vsurarū, vt dr̃ ibi, cum de vsurariis agit̃. & ista restitutio pariter ab vtroq; debet̃. Præterea qñ fit talis dif̃a, iura de manifesto expresse dnt, c. q̃q̃. de vsuris. in 6. & tex. ibi simpliciter dicit fęneratores. ergo simpliciter intelli̇r. Nec ob. dum dr̃ ibi occultè ineūt, quia loquitur quo ad ꝓbationē, & hoc ēt pōt in publicis vsurariis cōtingere. Item clarum est, ꝙ illa cle. hēt locum in publico vsurario, dum gñaliter loq̄t. ergo vr̃ spāle in vtroq; vsurario, quia vna determinatio, &c. ¶ Scdo rñdet Alc. eē spāle ibi, vt non solū librū rōnum, sed ēt oēm schedulā edere teneatur, vt sentit gl. ibi, ver. cōpellendi. in d. cle. j. §. cæterū. vbi Cal. in v. opp. Idem Ang. in l. si quis. §. rationē. ff. de eden. 121 †Sed argētarii, & mercatores duntaxat rōnes cogñtur edere. l. prætor. in prin. ānncto §. rationē. ibi. l. si quis ex argentariis. ff. de edē. Ista solutio diuinat, quia in text nullū verbum, de schedulis. & text. ibi de rationibus simpliciter loquitur, ibi, ſuatum codices rationum, sicut loquitur iurisconsultus in d. l. prætor. & in d. §. rationem. Cum ergo eodem modo iura loquantur, non possunt diuersimodè intelligi absq; diuinatione. Vnde plerīq; alij Mod. in d. l. i. respondent speciale esse, vt vsurarii cogantur edere, ad 122 detegēdum eorum turpitudinē, †& fraudem, cū aliàs licèt edere quis cogat̃, nō teneat̃ casu, quo eius turpitudo detegat̃. l. ij. §. diuus. el j. de iure fis. Bal. & alii in l. fi. C. de edendo. Ista responsio vr̃ dubia, quia editio tantum debet fieri, cum agitur de vsuris. d. cle. j. non ergo videtur esse in consideratione, quòd detegatur turpitudo, quia tunc indistinctè tenerent̃ edere, ēt si nō ageretur de vsuris, ex quo eadem ratio locū haberet, vt detege 123 retur turpitudo. †Præterea vt cogat̃ vsurarius edere, dēt prius cōstare istum esse vsurarium, vt s. dixi. Nō ergo fit editio, vt detegatur turpitudo, cū sit prius detecta. sed fit ad hoc, vt super restitutione vsurarum conuincatur. Item considerandum est, ꝙ ratio illa turpitudinis detegendę non vr̃ esse in consideratione in illo casu, quia Doctores, q hoc dicunt, loquunt̃ in actore qui licèt teneatur reo edere ad probādum exceptionem, hoc non habet locū, si eius turpitudo detegatur, quia tunc ęquitas cessat. Sed ista interpretatio non cadit in vsurario, ex quo lex specialiter de ipso loquitur, & figit pedes disponendo, ꝙ teneatur. ¶ Tertio bene facit tex. in l. argentarius. in prine. secūdum Ang. ibi. ff. de edendo vbi argentarij tantū coguntur edere, nō alii similes. Nam mercatores non vidētur argentariis similes, 124 vt per gl. in l. quædam §. nummularios. ff. †de edendo. ergo vr̃ quod non cogantur edere. Sed respondetur, quòd data consuetudine dicuntur similes, vt no. Bar. in l. nuda. col. fi. ff. de dona. & glo. in §. argentariorum, in auct. de fideiussori. Ad hoc bene 125 facit tex. in d. l. quędam. §. nummularios. †Satis est enim quòd similitudo sit in eo, de quo agitur, vt per Ab. in ca. translato. s. de constitutionibus. ¶ Quarto, quia ratio, quæ in argentariis assignatur est, quia eorum officium est publicum, in d. l. argentarius, in prin. quæ ratio cessat in mercatoribus. ¶ Sed dic secundum Arc. hic, & Alex. in d. l. j. ꝙ duę rationes ponuntur in d. l. argentarius in prin. Prima, ꝙ officium eorum est publicum. Secunda ꝙ eorum opera est in scribendo. vnde sufficit, ꝙ vna habeat locum, in §. affinitatis, Insti. de nup. Confirma per §. nummularios. in d. l. quædam. vbi extensio fit ad nummularios, qui non habent officium de publico ex ea ratione tātum, quia scribunt, quæ militat in mercatoribus, vt s. dixi. Pro ista parte aliquibus medijs arguit, & respondet Are. vt hic per eum. ¶ Ex quibus omnibus patet, ꝙ articulus disputabilis est. ¶ Restrīa tamē cōmuni opi. a qua in practica nullo modo recedendum est, limitatur primo, secundum Abb. hic nō ꝓcedere in libris quos a mercatores domi secretè [a] pro eorum instructione retinent. Nam tales edere non compelluntur, quia sunt propria eorum instrumenta secundum Abb ¶ Sed Ale. in d. l. j. col. 2. reprehēdit hoc dictum. Nam non vr̃ bona ratio, instrumenta propria sunt. ergo non tenentur edere. Patet in argentario, qui edere tenetur, & tamen instrumēta sunt propria eius. l. prætor. in prin. vbi glo. in ver. meum. ff. de edēdo. Sed certe ista responsio debilis vr̃, quia do. Abb. cōsiderat, ꝙ in talibus libris secretis cessat cōsuetudo, & non habet locum mandatum. Cessante ergo cōsuetudine, ratio est bona, quia propria instrumenta quis non tenetur edere, nisi mandatū accedat, quod non est in talibus libris, & hoc idem notat Car. in d. cle. j §. cæterum. in v. oppo. in 126 fi. dum inquit, †ꝙ mercatores non tenentur edere memoriale eorum: sed tantum librum, quem habent publice. Et in vsurario speciale est, vt omnem scripturā exhibere teneatur. & idē videtur tenere Bal. in l. j. §. rationes. ff. de edēdo, dum loquitur 127 ibi de bastardello. ¶ †Secundo fallit, qñ immediatè cōtra mercatorē allegatur cōsuetudo scribendi, quia ex tali cōsuetudine nō probatur mandatū. Secus si allegatur mandatū, & ad probādū illud inducat̃ cōsuetudo fm̄ Pau. de Cas. qui ita cōmunem opin. intelligit, in d. l. i. per no. in simili in l. si certis annis. C. de 128 pact. in l. cum de in rem verso. ff. de vsur. ¶ †Tertio, qñ cōstaret nec mandatum, ēt tacitum interuenisse, a cessante ratione Do 129 cto. ita Bar. in d. l. quędam, in prin. ¶ †Quarto, qñ petens editionē, non p̄tendit interesse, vt j. dicam de notario, vbi melius ca 130 dit. ¶ †Quinto fallit, quādo libris mercatorum nō adhiberet̃ fides. nam tunc fm̄ Aret. a mercatoribus editio non petitur, vt dr̃ in d. §. nūmularios. Dicit Soc. in d. l. j. ad finem, ꝙ vr̃ ista limitatio Are. ꝯ intentionē Doc. q dicunt, ꝙ in mercatoribus sufficit illa rō, quia rationes cōficiunt. ergo aliud nō requiritur, si illa rō sufficit, sic non vr̃ necessariū, ꝙ libri plenā fidem faciāt. ¶ Sed dic, ꝙ Doct. dum considerant illā rōnem, excludunt tm̄ aliā rōnem. s. ꝙ nō requirat̃ officiū de publico, nō ꝙ libris non 131 darēt fides †Est tñ verū, ꝙ Bar. in d. l. quædā, in princ. vr̃ velle, ꝙ b indistinctè [b] mercatores debeāt edere, licèt eorū libris nō tribuat̃ plena fides. & hoc tenet ipse Aret. i 7. col. hic idē firmauit Car. i d. cle. j. §. cæterū. i v. opp. & sensit Ang. i ꝯs. 274. inc. ex themate. col. 3. & in d. §. nūmularios. Et ꝓ ista cōclusione facit, ga ratio, quæ est, vt mercatores cogātur edere. s. ꝯsuetudo, & tacitum mandatū, militat, & ꝓcedit, quāuis plene libris nō credat̃. ¶ Non ob. §. nūmularios. ga fm̄ Are. sufficit prima rō, q̄ ibi ponit̃. s. ga rōnes scribūt. §. affinitatis. Insti. de nup. Vel ibi dū dr̃ ꝙ ad libros nūmulariorū recurrit̃, nō dr̃ hoc ꝓ rōne, sed incidē 132 ter. nec decisio sup hoc fundat̃, vt satis ibi patet. ¶ †Et no ꝙ li c brismercatorū dat̃ fides d ꝯsuetudine. [c] Fed. ꝯsil. cxix. inc. nulli dubiū est, circa fi. & vide d ꝓbatione huius ꝯsuetudinis Aret. i ꝯsi. 44. inci. in ꝓposita cōsultatione. Et stante tali cōsuetudine, d vel statuto, [d] incidenter tria vtilitet notanda sunt. ¶ †Primo, ꝙ 133 indistinctè talis cōsuetudo, vel statutū non valet, nō distingēdo quantitatē, vel qualitatē mercatorū, ga p̄staret occasionem ad malū. Bal. no. in l. i. C. de cōfes. col. 4. in prin. ibi, si aūt cōsuetudo esset indiscreta. & seqt̃ hoc late do. Abb. in cap. bonę. el 2. e col. fi. de postula. p̄la. Alex. [e] in l. quædā. §. nūmularios. de eden. 134 ¶ †Secundo talis ꝯsuetudo, vel statutū intelli̇r, vel interpretat̃ f in his, q̄ respiciunt mercantiā, [f] nō in aliis, q̄ mercatores extra mercantias

ADDITIONES.

a ¶ Secrete. Hoc verum regulariter, sed vbi emersit suspicio fraudis, tunc index cōpellit etiam priuata, & secreta ab aduersario adferri, & edi, vt sæpe visum fuit a iudicibus decerni, & obseruari.

b Indistinctè. Hoc sequitur Deci hic, & bene, quidquid dicat Fel. hic, ver. limita secundo, & sic hæc limitatio falsa est.

c H. Gig. Consuetudine. Quod valeat consuetudo vel statutum, ꝙ libris mercatorum detur plena fides, vide per Fel. in c. 2. in 7. col. in ver. fallit quinto, d. fi. instr. & per Soci. in consi. 87. in fi. col. j. j. vol. & no. est, ꝙ illa conclusio non habet locum in libris mercatorū infamium infamia publica. ita voluit Bal. in l. Cassius, in vlt. col. ff. de senato. & aliàs dixit Bal. in c. fi. col. vlt. 3. de confess. ꝙ libri, & scripturę mercatorum, qui de consuetudine habent executionem paratam, si producantur coram consulibus mercatorum, eandem executionē nō habebunt coram præside loci. Et de ista consuetudine, ꝙ ualeat, uide etiam p eundem j in c. sicut. in 7. col. in uer. circa primum, & ver. & hoc in proposito.

d Statutu. Quod valet. Ale. consi. 13. li. j. uide Pau consi. 301 li. j. Ro. in cons. 346.

e Ale. Consi. fi. nu. 7. li. 7. facit Ale. consi. 124. nu. 4. Deci. j. co. c. 2. nu. 40.

f H. Gi. Mercantiam. Adde Fel. in c. 2. in 7 col. in verb. fallit quinto. de fide instr.

mercatilas scribunt. ita no. voluit Io. And. in additio. Spe. de instr. edi. §. nunc videndũ. circa principiũ magnę additionis, arg. l. 1. §. ex hoc edicto. ff. nau. caup. & ſm istã declaratiunẽ ꝯsuluit Ro. in cõsi. 404. inci. pro discutienda. col. 2. & in cõsil. seq. 405. inci. in puncto ꝓpnitro. col. 2. in prin. & Aret. in d. cõsi. 44. Ro. in l. admonendi. col. 16. facit, qd no. Bald. in l. fi. C. ad Maced & 135 in l. 2. col. 2. de cõsti. pec. cum si. ¶ † Tertio, qd dicit Io. And. in d. additione, ꝙ dicta cõsuetudo habebit locũ ẽt si producaẽ scriptura extra territorium. Satis est enim. ꝙ fuerit facta in loco, a vbi viget tale statutum.[a] allegat l. j. de emancipa. lib. c. dilectus. de fi. instru. Et idẽ tenet Anto. de But. in c. 1. de fi. instru. col. j. & Bal. generaliter idẽ dicit in l. si nõ speciali. per illum tex. C. de testa. mili. & in l. exẽplo. C. de prob. & in rub. C. de fi. instru. col. ii. 136 a. facit ꝙ no. Bal. in l. 2. col. 1. C. de ꝯsti. pecu. ¶ † Quarto princi 137 paliter limitatur regula huius tex. non ꝓcedere, si iudex † ex officio velit reum cogere ad edendum. Nã ex causa põt. ſm Do. de Rota in decis. 218. inci. licẽt pars. in nouis. alias 213. & est v. in ti. ed. de ꝓbatio. in nouis. & idẽ tenet Inn. hic, dũmodo actor 138 iuret, ꝙ non animo calumniandi hoc a iudice petat, † & iusta causa erit, si actori facultas probandi absq; culpa eius perijsset, vt no. Spe. de instr. edi. §. videndũ. versi. ex præmissis. & ita tenẽt Ant. de Bu. Imo. & do. Benedictus Capra hic. Ale. de Imo. in l. fin. C. de eden. Plus voluerunt Moderni quidam scribẽtes hic, ꝙ vbicunq; aliter probari veritas non potest, absque alia cã iudex ex officio reum cogere possit. Ad hoc bene facit, ꝙ voluit 139 oo. Hos. † & alij sequuntur, in c. j. ĩ. de testib. cogen. ꝙ priuilegiati ne cogantur dicere testimonium, nõ gaudent priuilegio. qñ aliter veritas non põt probari, ꝙ ẽt voluit Spe. de teste. §. de testium cõpulsione. in princ. sequitur Ant. de But in c. cũ a nobis col. fi. & in c. cum nuncius. col. fi. ĩ. ti. j. Et hoc expresse tradit gl. 14. q. 2. c. fi. in versi. occultorũ. & fuit ista opi. aliquorum & Do. de Rota ĩ loco. s. allegato. Sed ꝯtrium indistincte tenet hic do. Abb. ꝙ iudex nullo modo ex officio etiã causa subsistente, reũ cogere possit. Mouetur quibusdam rõnibus, de quibus hic per eum. & hoc ẽt seqẽ, & efficaciter probat Arc. cũ quo simpliciter transeunt nouissimi scribentes. Et istam opi. ꝯ cõem seqẽ ẽt hic do. Mari. Soci. motus ex aliquibus rõnibus adductis p Are. hic. & ante istos Mod. ĩ ista opi. fuit Bal. hic ¶ Pro ꝯcordia plerisq; Mode. in l. j. C. de eden. distinguunt, ꝯsiderando tres casus. Primus est, qñ facultas ꝓbandi actori deficit, & illam actor nũquam habuit, & isto casu nullo mõ debet iudex reũ grauare, quia agenti imputatur, ꝙ sibi nõ prouidit. l. qui accusa. C. de eden. & ita ꝓcedit tex. in l. j. C. de qõ oibus. & alia, quæ Abb. & Arct. adducunt. ¶ Secundus casus est, qñ a principio qs habuit probationes, quæ temporis cursu perierunt, & tunc similiter editio denegatur, cum culpa imputari possit, ꝙ iura sua neglexerit, & sic procedit text. hic, & ꝙ dicit dñs Abb ¶ Est & tertius casus. qñ quis sibi prouidit de aliqua specie probationis, & illã sine culpa amisit, puta incendio, vel rapina, & tunc officiũ iudicis poterit implorare, vt reus compellaẽ edere, & hoc casu loquuntur Inn. Do. de Rota, & Ant. de Bu. Et ad hoc bonus text. in ratione decidẽdi, in l. si quis ex argentariis, §. fi. ff. de edẽ. Ista distinctio equitatẽ in se habere vr: sed tñ non caret diuinatione, quatenus iura, & rõnes, quæ adducuntur per Abb. & Aret. eo casu restringuntur, quo actori põt culpa imputari. Præterea ꝯ distinctionẽ prædictã facit illud, qd Abb. inter alia hic dicit, ꝙ iudex ad vtilitatẽ priuatam ex officio nõ moneẽ. Nam ista rõ generaliter ꝓcedit, siue culpa imputari possit, siue nõ. Vlterius ꝯsiderãdũ est. Nã ẽt si iudex ex officio supplere posset, hoc verũ vr in his, q̃ pars potuisset, si fuisset p̃sens. sed actor qñ est p̃sens, editionem non põt petere. ergo nec pro eo iudex poterit. ¶ Concludendo, breuiter habemus considerare duos casus, in 140 quibus Doc. communiter ꝯueniunt. ¶ † Primus est, qñ ꝓ actore allegaẽ dũtaxat studiũ veritatis inuestigandę, & hæc sola rõ nõ sufficit, vt reus actori edere teneaẽ. ita Ant. d Bu. hic, & do. Ab. & oẽs, Alc. in d. l. fi. Et in hoc male loquuntur Mod. qui ꝯdicũt, vt s. retuli. Nã dispositio c. j. & l. q accusare, cũ si. elusoria redderetur. & licẽt veritas occultetur, hoc tolleratur isto casu, quia ita permittitur a iure. Non ob. ꝙ testibus denegatur priuilegiũ, qñ veritas aliter non põt ꝓbari, ſm dictum Hos. in d. c. j. de te-141 stib. cogen. † quia facilius priuilegium tolliẽ, quàm ius cõe, de quo in casu nostro. l. eius miluis. §. militia missus. ff. de test. mi-142 li. ¶ † Cõprobaẽ hic ex eo, qd tradunt Ant. Bu. & Imo. in c. 3. loco. de prob. Vbi ꝯcludunt, ꝙ tunc demum admittuntur inha-b biles ad testimonium, qñ sunt talia, q̃ de sui natura[b] non pñt ab alijs probari, vt adulterinm a domesticis. l. cõsensu. C. de repu. actus collegij a collegiatis. c. veniens. el 2. ĩ. tit. j. Secus est in actibus, de quibus oẽs alij notitiam habere possunt, quia tunc requiruntur testes idonei. & si non reperiuntur, non tñ inhabiles recipiuntur, quamuis veritas aliter probari non possit. Et idem tradit Ant. de Bu. in consi. 24. inci. hæc quæstio. col. pe. & ideo in ꝓposito bñ cõcluditur, ꝙ quamuis veritas aliter ꝓbari 143 nõ possit, reus non edere nõ cogaẽ. ¶ † Scdus casus est, qñ ex parte actoris allegatur iusta causa. s. ꝙ absq; eius culpa perit facultas ꝓbandi, & sumus in causis, in quibus exuberat officium iudicis, puta in spũalibus. vel in causis absentium, & isto casu ẽt absq; ꝯtrouersia ꝓcedit opinio Inn. & Do. de Rota, vt ex officio iudicis cogatur edere, vt fatetur de plano do. Abb. hic, & 144 Alc. in d. l. fin. † His duobus casibus remotis, maxima altercatio relinqtur in tertio casu, qñ non sumus in causis, in quibus exuberat officium iudicis, & pro actore iusta causa allegatur, quia perijt probatio absq; culpa eius, & istn tertio casu vera vr, & placet opi. Rotę, & aliorum, q̃ cõis est. Nã ex cã ꝑmissum est iudici recedere a cõis iuris, & leges trãscendere, vt Inn. tradit & oẽs sequuntur in c. j. ĩ. de cõstitutioni. sequitur Bald. in l. j. C. de preci. impera. offe. in 2. no. & in auc. sed nouo iure. 3. not. C. de ser. fug. cũ si. facit tex. in l. hominẽ. ff. maod. & in §. mandatum. Insti. manda. cum si. Et probatur in d. l. si quis ex argentarijs. §. fi. vbi argentario denegatur edito, quia dẽt ipse rõne officij esse instructus, & tñ ex causa sibi conceditur. ¶ Non obstãt allegata per Abb. & Are. quia procedunt, qñ aliqua culpa imputari põt, vt sæpius dictũ est. ¶ Nec ob. ꝙ hoc sit diuinare, quia nõ ẽ verũ, quia rña l. q accusare. ponit rõne culpę, ibi, ꝓbationes sibi 145 debent, &c. † Et oĩa argumẽta, q̃ fiunt, ꝓcedunt ſm rãoi, a qua receditẽ ex causa, per s. dicta. ¶ Non obstat, ꝙ iudex nõ mouetur ex officio ad priuatam vtilitatẽ, quia immo ꝯtriũ est verius subsistente ęqtate, tex. no. in l. plane. ff. de peti. hęr. no. Inn. & Abb. per illũ tex. in c. ad nostrã. el 2. de iu. iur. Et ęquitas vr subesse rõne causæ, vt dr in d. l. si qs. §. fi. ¶ Nec obs. ꝙ si pars p̃sens fuisset, nõ potuisset editionẽ petere, quia potuisset implorare officiũ 146 iudicis, vt dr in d. l. plane. ¶ † Quinto limitatur non habere locum in duplicibus iudicijs, in quibus quilibet tanquam actor tenetur edere reo. ita no. Bal. in l. instrumẽta. col. fi. C. de fideic. & simpliciter sequitur Alc. in l. fi. C. de eden ¶ Contra istã limitationẽ primo facit, ꝙ Bald. voluit, qui in hoc vr sibi ꝯdicere, in l. fin. C. de eden. col. 4. vbi inquit, ꝙ reus ab actore editionem non petit ad probãdũ exceptionem, quæ nõ cõtinet merã defensionẽ, sed impugnationẽ, vt in exceptione compẽsationis, 147 † quia opponens cõpensationem dr agere. l. amplius non peti. ff. rẽ ra. ha. Ergo attẽta hac rõne vr, ꝙ in duplicibus iudicijs nõ dẽat quis, vti reus, editionem petere, quia non est vt reus simpliciter, nec meram defensionẽ ꝓsequitur, & ex parte huius rei lõge maior impugnatio vr, quàm in exceptione cõpẽsationis. ¶ Pro responsione saluando Bal. dici põt, ꝙ hoc ꝓcedit: in iudicijs duplicibus ratione correlationis, cũ alter alteri adinuicem edere teneatur. ideo nõ attẽditur, ꝙ ex parte rei aliqua impugnatio sequaẽ, secus vbi tñ ex vna parte editio ꝯceditur, ut in reo simplici, cui ob meram defensionẽ permittiẽ, vt Bal. loquitur in d. l. fi. ¶ Scdo rñdeẽ, ꝙ in duplicibus iudicijs editio postulatur, quia ſm Bal. is, qui petit, vt reus iudicatur. & licẽt non sit reus simpliciter, tñ pro illa parte, ꝓ qua vt reus consideratur, agitur de mera defensione, nec respectu illius partis aliqua impugnatio continetur. Et ita de plano dictum Bal. procedit in d. l. instrumenta. Sed in exceptione cõpensationis agitur de impugnatione, quia qui ꝯpẽsat, dr agere l. amplius nõ peti. ff. rem ra. ha. vt ĩ. etiã videbimus. ¶ Scdo ꝯ dictũ Bal. in l. instrumenta, arguitur. nam in duplicibus iudicijs par est oĩum causa, & is actor iudicatur, qui prius ad iudicium prouocauit, vt dr in l. in tribus. ff. de iudi. Ergo non vr absolute, ꝙ quis tãquã reus edi sibi petat, immo ꝯsiderandum est quis prior ad iudiciũ accessit. Bal. expresse hic sentit in d. l. infra. & vnico verbo rñdet, dicens, ꝙ de rigore processus, hoc est, vt actor dicaẽ, qui prius petit. Quasi velit Bal. dictum eius ſm ęquitatẽ ꝓcedere. Sed ꝯ istam responsionẽ facit, quia nõ solum ꝯ rigorem, sed ꝯ ęquitatẽ est, ꝙ reus edat actori ad intentionem fundandam l. qui accusare. vbi tex. C. de edẽ. Vnde si quis in duplici iudicio prius ad iudicium prouocauit actor reputatur, in d. l. ĩ tribus, ergo contra rigorem, & ęquitatẽ videtur, ꝙ reus sibi edere cõpellatur. ¶ Ad hoc respondendo, & declarando mentem Bald. breuiter dicendũ est, ꝙ in veritate in duplici iudicio pro parte quilibet actor, & reus diciẽ, quia pro parte petit, & pro parte cõuenitur, vt notatur in l. 2. C. qõ, & quibus quar. pars debe. lib. x. Si ergo respectu additionis debet quis vel vt actor, vel vt reus, duntaxat iudicari cum sit mistus casus, iudicatur tñ, vt reus, vt edatur sibi secundum Bal. & hoc ex ęquitate, & benignitate, inspecto eo, ꝙ fauorabilius est. & in hoc vertiẽ ęquitas,

ADDITIONES.

a ¶ Hie. Gig Statutum. Adde tu quod contrarium vr expresse voluisse Bal. in c. fi. in vlti. col. in versi. & ex hoc determinatur. ĩ. de confess. vbi dixit ꝙ instrumenta confessionata facta Perusij, quæ vigore statuti Perusini habent executionem paratam, eandem executionem non habebunt Papię, vbi tale statutũ, non viget & plus voluit Bal. ibidem videlicet qd scripturis mercatorum nõ detur parata executio, nisi quando causa agitur coram consulibus mercatorum. secus si agatur coram potestate, vel alio iudice ordinario loci.

b Sui natura. Adde Steph. Aufre. in decisio. Tholo. 4. Alc. consi. 69. nu. 15. consi. 138. nu. 6. & 5. Deci. in l. in actionibus. in ff. de in lit. iuran.

tas, cũ rei fauorabiliores sint. ¶ Non ob. ꝙ habetur ĩ l. in trib⁹.
de iudicijs, quia illud procedit ex quodã rigore iudiciorũ, &
ꝓcessus. Et vr̃ ista intentio Bal. Sed cõtra intentionem Bal ita
declaratã multũ facit, quia sicut Iurisconsultus in hoc duplici
iudicio, cum quæritur vtrũ actor tantũ, vel re⁹ dẽat existimari,
interpretaĩ, ꝙ ille sit actor, qui prius ad iudiciũ prouocauit: al
ter vero prouocatus sit reus. Et ad hoc facit tex. in c. sotus. §. in
omni. de verb. sig. & in l. libertus à patrono, & ibi Bar. ff. de ĩ ius
uoc. Ita ĩ proposito dicẽdũ vr̃, ꝙ actor reputetur, q primo ĩ iu-
dicio petit, & sic non poterit petere, ut ab aduersario sibi edaĩ.
Et sicut nõ considerat Iurisconsultus illam benignam ĩterpre
tationem, ut reus, quis in dubio iudicetur, prout videtur cogi
tare Bal. sic nõ debet in hoc casu cõsiderari. Nam uis tota ẽ in
eo, qui inchoauit iudiciũ, & ab isto actu quis nomen actoris si
148 bi uendicat. d. l. in tribus. † adeo, ꝙ ẽt si quis petat aduersario
dari terminũ ad agendum, actor tamen dr̃, ut no. Bar. per illũ
tex. in d. l. libertum à patrono ¶ Item sicut ex æquitate reus qs
iudicaĩ in duplici iudicio, ut Bal dicit, & ideo, ut reus sibi edi
postulat, quare talis æquitas, & benigna interpretatio ñ fit ex
parte eius, à quo editio petitur, vt ipse etiam uideatur reus, & ñ
cogaĩ edere. Na attenta rõne Bal. absolutè dẽt uterque, vt reus
149 iudicari, & sic nullus teneretĩ edere. ¶ † Præterea ĩ isto casu mi-
sto, in quo quis simul est actor, & reus, ex quo nõ potest fieri se
paratio respectu editionis, de qua agiĩ, sed præcise, vt reus, vel
actor debet iudicari, dico ꝙ actor debet reputari, & editio im
pediri, quia inspicitur cã q̃ nocet, & ꝓhibet. l. 1. §. fi. ff. ad Sill. l.
2. §. si à pupillo. ff. pro empt. & no. Bar. in l. si uir. ad finem. ff. ꝑ
dona. & ita his rationibus hoc dictũ nõ transit absque dubio.
Magna est tamen auctoritas Bal. à qua durum esset in iudicãdo
150 recedere. ¶ † Sexto fallit, si actor à reo sibi edi postulat ad coad
iuuandã intentionẽ iam fundatam. ita post alios cõcludit hic
do. Abb. arg. l. qui concubinam. §. cũ ita. de leg. 3. Et ista est cõis
opi. quam post antiquos approbant Bar. Bald. Ange. & alii, in
l. 1. § editiones. ff de edendo. Bar. & Bald. & omnes in d. l. fi. C. đ
edendo. Et per illum tex. à cõtrario sensu ibi, originem petẽus.
facit tex. in l. prædiis. §. Titio. de leg. 3. in l. Titius. & ĩ l. creditor.
ff. de actio. emp & ita omnes Moder. hic, & in d. l. fin. transeũt.
151 ¶ † Ex qua conclusione notandum est, ꝙ facilius aliquid cõce
ditur ad coadiuuandũ, & cõfirmandũ intentionẽ semel funda
tã, quàm si à prin. dispositio. & actus debeat fundari. Ad ꝙ bñ
facit tex. fin. in l. si donãte. §. si sponsus. ff. de dona. inter uir. &
uxo. & quod singulariter uoluit Bal. per illum text. in c. 1. de fi.
152 instr. dum ibi de exẽplo loquitur. ¶ † Secundo adduco dictum
singulare Inn. in c. cũ clamor. ĩ. tit. 1. ubi inquit, ꝙ ad cõfirman
dũ priorẽ probationem, facta publicatione de nouo, ad instã-
tiam partis, testes recipi possunt, licèt esset secus in prima, & in
prĩcipali probatione, per ea, quæ habentur in d. c. cũ clamor.
ubi hoc dictum pro no. sequuntur Ant. & Abb. post Bal. idem
Bal. ĩ c. licèt dilect⁹. đ test. & do. Ab. ĩ c. cũ ĩ ma, & ĩ c. fraternita
153 tis. ĩ c. ex tenore. ĩ c. series. eo. ti. cũ si. ¶ † Tertio accedat, ꝙ uo-
luit mirabiliter Ray. de Forli. in l. 1. ff. de in litẽ iurãdo, ꝙ si fuit
a debitũ probatũ ex cã mutui, [a] sed ñ quãtitas, ex quo fundata est
intentio creditoris in debito, poterit quantitas probari iura-
mento creditoris, qđ dictũ multũ extollit Barth. Veronensis in
cautelis suis, in cautela ccx. aliquis mutuauit. Et idẽ cõprobat
ex his, quę Bar. tradit in l. admonẽdi. col. xj. ver. qđ si testes. đ iu.
iur. ¶ Quartò, & ultimo multa iura adduci possunt, qbus pro
batur, ꝙ facilius confirmatur, ꝙ fuit validũ, quàm ꝙ ab initio
154 fuit nullũ. ¶ † Septimo fallit ad probandum replicationem. ita
vr̃ cõis opi. pro qua faciunt q̃ supra proximè dixi. Ista litãio
pẽdet ab illo artic. utrũ actor edere ꝑ reo teneaĩ ad ꝓbãdũ ex-
ceptionẽ, qa replicatio vr̃ eiusdẽ naturæ, cuius exceptio est. Iõ
reseruo in sequenti principali dubio, ubi melius conuenit.
155 ¶ † Octauo limita non procedere, qñ eẽt reus usurius tali ĩstrõ.
qa tũc cogiĩ edere, ut est tex. in l. j. §. edenda. ff. đ edẽdo. no. glo.
156 ꝑ illũ tex. ĩ c. cõtingit. de fid. ĩstr. † & gl. ĩ c. G. perpetuus. eo. ti. Et
idem est dicendum in testibus, quia uolens eos producere, eo-
rum nomina edere tenetur ante productionem, si petatur. Gl.
b magna [b] in fi. in l. j. §. editiones. ff. de eden. † Quod tamẽ dictũ
157 est de testibus, verũ intelligitur, nisi eẽt timor subornationis, vt
no. voluit Guil. de Cu. in l. edita. C. de eden. Cuius dictum seq-
158 tur, & extollit Bal. in l. fi col. 6. ver. etiã quæritur. C. de edẽ. † Pro
ista limitatione facit, ꝙ no. dixit Inn. hic, ꝙ si intentio alicuius
fundaĩ in aliquo instrumẽto, priuilegio, vel scriptura, aduersa-
rius ante omnia petere potest, vt edatur sibi talis scriptura, vt
deliberare possit. Et hoc dictũ sequunĩ Ant. de But. Imo. Abb.
& Mod. & tenẽt Do. de Ro. in decis. 33. inci. item si in libello. ĩ
nouis. est secunda in tit. de proba. in nouis. Bal. in l. fi. C. de ꝑci.
impe. offer. & tradit Bar. & omnes in l. edita. C. de edẽ. Bar. in l.
159 postquàm. §. si dies. ff. vt leg. no. caue. † Idem est respectu habili
tationis personæ, quia si prælato agenti pro ecclesia obijciaĩ,
ꝙ non sit prælatus, ante lit. ꝯtest. dẽt docere de quasi possessio-
ne ꝑlaturæ, vt dicit domi. Ant. hic. & Spec. hoc voluit in tit. de

actore. col. fin. versi. sed pone quidam Abb. post alios, c. nihil.
de elec. Do. in c. Rom. §. si de app. in 6. Bald. in l. 2. col. 17. de ser.
160 & aqua. † Et procedit ista limitatio, etiam si ille, qui vtitur, vel
vsurus est instrumẽto, protestetur, quòd tale instrumentum ꝓ
ducat tantum in parte, & partibus, quia instrũm probaĩ ꝯ pro-
ducentem, etiam eo inuito. Gl. in l. j. §. editiones. ff de eden. Ita
Bal. concludit in l. vnica. col. 2. C. vt quæ desunt. & in c. præsen-
tium. col. 2. de testib. Imo. in ca. G. perpetuus. ĩ. de fi. instru. vide
161 tñ ꝯ Alc. in l j. col. 4. C. vt quæ desunt aduo. ¶ † Nono fallit, secũ
dum Ant. de But. ratione peccati, de quo quis argueretur ex re
tentione instrumenti. Nam per denunciationem Euangelicã
poterit ad edẽdum compelli, per ea, quæ habentur in c. nouit.
de iudi. & sequitur Inn Abb. & Mod. hic, & Rom. consi. 198. vt
162 clarior. † Nam cũ agatur de salute animæ, vr̃ materia fauora-
bilis, vt no. Io. And. Abb. & alii. in c. ex tenore, qui filii sint legi
163 ti. † Et cum sit materia fauorabilis, debet fieri editio, vt ꝫ. dixi.
Ad quod etiam facit, quia in foro conscientiæ non attendiĩ
rigor iuris ciuilis: sed veritas ipsa consideratur, vt no. tradit In-
164 no. & omnes in c. quia pleriq;. de immu. eccle. † vbi volunt, ꝙ
licèt sententia in rem iudicatam transierit: si tamen de verita-
te aliter appareat, debet retractari. Bal. in auc. ad hæc. C. de vsu.
col. 2. & Ant. de But. in c. is, qui fidem. ĩ. de spon. col. 3. & idem
Inno. in c. 2. de purga vul. & quod no. do. Ant. in c. 2. col. pe. de
165 elec. in c. inquisitioni. de sen. excom. cum similib. ¶ † Decimo
fallit, quãdo instrumentum esset inutile apud reum, vt quia ir
ritata sit sententia contra me prius lata, quæ apud te nunc re-
pentur. Nam tali casu reus edere tenetur, c. accedens. el j. in fi.
vt li. non contestat. l. dissolutę. C. de condict. sine causa. ita An-
to. de But. hic, plene tradit Io. Andreæ. in rubri. de instr. editio.
in 2. & 3. col. & Alc. sequitur in d. l. fin. in 14. limitatione. ¶ Ista
conclusio in se vera est, secũdum quod dicitur in d. c. accedẽs.
& in d. l. dissolutę. sed non conuenit in ista materia, in qua edi-
tio petitur officio iudicis ad intentionem fundandam. sed in
iuribus ꝫ. allegatis intentio agentis, & patientis editionem, iam
fundata est, quia non est debitor. & ideo petit instrumẽtum
tanquam inutile apud reum, qui conuenitur, & illud petitur
iure actionis, non per titu. de eden. Alias limitatio. ponit dom.
166 Alc. in d. l. fi. quibus nihil addendum occurrit. ¶ † Secundo q̃
ritur ecõtra, an actor reo edere teneaĩ ad exceptionẽ eius fun-
dandam? articulus disputabilis est. Nec pro altetutra parte ali-
quid adducitur, quod efficaciter vrgeat, magis tamen ꝯmu-
nis opin. est quod reo edendum sit, vt concludit do. Abb.
hic post alios. & gl. Io. Cy. Bar. Bal. Ang. Pau. de Ca. & Mode. in
d. l. fi. C. de eden. per illum textum, intelligendo tex. in instrumẽ
tis, prout communiter intelligitur. & vltra alios Alex. inducit
d. l. fin. sed in tali l. non potest fundamentum fieri: quia vario
modo interpretatur, vt not Barto. in l. in ambiguo. ff. de reb.
dub. Secundo, quia communis intellectus, super quo fundaĩ
ista opi. videtur destruere illum textum, qui expresse in rationi
167 bus loquitur. † & licèt largo modo rationes possint dici instru
menta, quia iudicem instruunt. l. j ff de fide instrumen. l. notio
nem, §. instrumentorum. de verborum significatio proprie ta
168 men, & in materia editionis instrumenta a rationib. distinguũ
169 tur. l. si quis ex argentarijs. §. rationes. ff. de eden. † Vnde appel-
latione rationis non venit instrumentum, quamuis appella
170 tione instrumenti ratio largo modo † includi possit. Rationes
enim ad instrumenta se habent vt genus ad speciem, & appel-
latione speciei nõ venit genus. l. si quid earum. §. inter emptũ.
ff. de leg. 3. ¶ Confirmatur hoc, quia d. l. fi. venit ad interpreta-
tionem l. non est nouum. & l. iustum. iũcta l. qui accusare. co.
tit. quæ loquuntur in rationibus. ergo ita debet intelligi l. fin.
arg. tex. in auc. de filijs ante do. instru. na. in princ. ¶ Compro-
batur etiam hoc, quia in d. l. fi. soluitur quædam contrarietas,
vt in prin. l. expresse colligitur. ¶ In instrumentis nulla reperiĩ
contrarietas: sed bene reperitur in rationibus, & instrumentis,
& in dicta l. non est nouum, & l. iustum. iuncta l. qui accusare.
Et absurdum videtur, quòd tex. in dicta l. non est nouum. & l.
iustum, qui in rationibus loquitur, intelligeretur in instrumẽ
171 tis, vt contrarietas induceretur in ipsis instrumentis. ¶ † Nam
verba quandoq; improprianturur, ut tollatur ꝯrietas, non autẽ
vt inducatur. & ita in tali lege non bene ꝓbatur cõis opi. ¶ Se-
cũdo allegatur text. in l. dissolutę. C. de ꝯdi. sine cã. in l. q tali-
bus. ff. de furtis. q̃ iura Bar. inducit in d. l. fi. ꝓ casu, & decisione
ĩ hac q. vbi debitor q soluit debitũ, petere pt̃ a creditore ĩstru-
mentum

ADDITIONES.

a S. Ald. Mutui. Adde Deci. in consi. 536. col 3. uer. 3. respondetur.

b Gl. magna. Sed gl. non dicit edendum ante, quàm eos producat, nec esse verũ, quia nemo tenetur testes suos aduersario prodere, nisi quando producuntur vt iurent, & adhuc, si litigamus contra fraudulentum, non sunt producendi, nisi vnus post alium examinatũ, vt prout producuntur, statim iurẽt, & examinentur, ne aduersarius eos refrigerare possit, ante, quã tamen publicentur vel producantur depositiones, debent edi nomina, qualitates, habitationes testium ut reprobare liceat.

mentum debiti, quod est inefficax apud creditorē, & sic videt̄ ꝙ reus petat ab actore. ¶ Sed illis iuribus respondet Sal in d.l. fi. quòd nihil faciunt, quia ibi editio non fit officio iudicis, ꝗ tit. de eden. sed iure actionis, scilicet cōdictio. sine causa. & Bal. hic col. 7. Item ibi intentio actoris erat fundata, quia iam probauerat solutionem secus vbi defensio ex parte rei nondum probata est, vt in quæst. nostra agitur. ¶ Vlterius etiam respon deri potest, ꝙ illa loquuntur in actore, non in reo. nec enim ibi debitor cōueniebatur, immo ipse debitor nolebat agere in tentando actionem contra creditorem, vt sibi redderet instrumentum inefficax. vnde ipse debitor actor dicitur, qui prius ad iudicium prouocauit, in c. forus, §. actor. de verb. sign. no. Bar. per illum tex. in l. libertus. ff. de in ius voc. Et hoc ibi clarū est, quia debitum erat solutum. vnde nullo respectu potest dici, ꝙ eēt reus. Et in dictis iuribus ponitur vnus specialis casus, ī quo reus edit actori ad fundandam intentionem, vt supra dixi in articulo præcedenti, & in x. limitatione. ¶ Tertio adducit̄ tex. in d.l. non est nouum. & in l. iustum. C. de eden. vbi actor cogitur reo edere rationes suas. ergo idem dicendum in instrumētis, cum eadem ratio videatur. ¶ Respōderi potest, quòd ista iura loquuntur in rationibus, quarum appellatione non veniunt instrumenta. l. si quis. §. rationem. ff. de eden. nec dicunt extendi, quia sunt contra regulam. Nec eadem ratio videtur in instrumentis, cum alibi rationes habere possit, instrumenta nō sic. ¶ Secundo respondetur, ꝙ loquunt̄ in rationibus scriptis, reo mandante expreſsè, vel tacitè, prout gl. intelligit in d.l. non est nouum. & tali casu esset idem in actore, vt a reo rationes edi sibi postularet, quando ipse mādauerit tacitè, vel expreſsè, vt no. in l. j. C. de eden. in l. argentarius. in prin. de eden. Nec obsi tex. dicat, rationes suas. qa quo ad dominiū eius sunt, sed ratione mandati sunt communes, & hac ratione edūtur. ¶ Tertio dici potest, ꝙ l. non est nouum. loquatur ex officio iudicis dum dicit, non est nouum. & ibi, implorare rationem. quasi dicat, officio iudi. aliquando hoc conceditur. Et hoc idem in actore haberet locum, secundum ea, quæ diximus in articulo

171 præcedenti, in 4. fallen prin. † Et hoc suadetur ea verbo implo-

173 rare, quod bene congruit officio iudicis. c. j. s̄. de offi. iud. ¶ † Et ad l. iustū. aliter respondetur, ꝙ loquatur in rationibus publi-

174 cis, quæ omnibus eduntur, vt in l. argētarius. in prin. ¶ † Quarto arguitur, quia in reo videtur alia ratio, quàm in actore, vt si bi edatur, quoniam iura magis fauent reo, quàm actori, regula, cum sint partium iura, de reg. iur. in 6. ī l. fauorabiliores. de reg. iur. l. Arrianus. de act. & obli. & quia reus nō potest esse in-

175 structus, sicut actor. l. si quando C. de dila. ¶ † Sed respondetur breuiter, ꝙ regula est in contrarium scilicet, quòd equalitas seruari debeat inter reum, & actorem, in l. fi. C. de fru. & li. exp. in regula, non debet. Allegata in contrarium procedunt in decisionibus causarum, vel in dilationibus, Sed in probationibus a pari procedunt actor, & reus, vt glo. no. concludit in

176 cap. cum ad sedem, de restitu. spolia. ¶ † Quinto iudex non debet pati illicitas extortiones, in l. illicitas. ff. de offic. presid. l. plane. in fi. de pe. hære. facit tex. in c. iudicātem. 1. q. v. ergo nō debet pati, quòd reus indebitè exigatur. Sed dic quòd hac rōne attenta, ēt reus semper deberet edere actori, ne reus locupletetur cum iactura alterius, & ne veritas opprimatur, & tamen hoc falsum est. Et sic ex prędictis demonstratur, ꝙ non stringunt, quæ pro communi opi. inducuntur. ¶ Contraria in partem scilicet contra communem opi. scilicet, quòd actor reo minimè edere teneatur, firmauit glo. in c. G. perpetuus. j. de fi. instr. Azo. Odof. Iac. Bu. Ray. & Sal. in d.l. fi. mouentur quibusdam rationibus, & medijs quibus sufficienter respondet Alex. in d.l. fin. vbi ipse sequitur communem opi. ¶ Et ex dictis eius ibi, & ex his, quę supra dixi, vtraq; opi. in disputationis ꝯgressu potest sustineri. Fit tamen difficultas pręcipua contra communem opin. ꝙ actor non teneatur reo edere, quia in iudicijs seruari dēt ęqualitas l. fi. C. de fr. & li. exp. rēa, nō licet. de re. iu. in 6. reg. nō dēt. ff. de reg. iur. Si ergo reus non tenet̄ edere acto-

177 ri, ita nec eꝯ. ¶ † Doctores circa hoc laborāt. Abb. r̄ndet primo negando, ꝙ dēat esse ęqualitas, immo rei sunt fauorabiliores.

178 l. fauorabiliores. de re. iu. † Sed ista responsio non valet, quia regula est in ꝯtriū, vt probatur in iuribus supradictis. Et circa allegata loquunt̄ in decisionibus causarū, vt in rēa, cū sint partiū iura. de reg. iur. in 6. sed in ꝓbationib. non magis actori, q̄ reo, nec eꝯ fauetur. gl. in c. cū ad sedē. de resti. spo. ¶ Scdo Abb. dicit

a ꝙ magis reo fauetur,[a] quia ipse stimulatur, & ante pōt venire instructus. Sed dic, ꝙ istud verum est in dilationibus, vt in l. si qn. C. de dila. sed in probationibus a pari procedunt, vt s̄. dixi. ¶ Tertio Abb. dicit, ꝙ reo magis succurritur, qa actor plerunque hēt apud se instrumenta. Sed istud uerū est in instrumentis, quæ respiciunt intentionē actoris, sed respectu exceptionis verisimile est, & plurimū contingit, ꝙ instrumenta sunt apud reū. Vnde Ale. in d.l. fi. C. de eden. r̄ndet, ꝙ rēa est, vt in iuribus s̄ alle. Fallit vbi ꝯ expressum reperitur. Ista solutio hēt difficultatem, qa hoc nō bñ reperitur expressum nam tex. in d.l. fi. non bñ probat, vt s̄. dixi. Aliàs dum legerē Senis in d.l. fi. C. de eden. aliā solutionē intellexi, quam plerīq; Mod. magni faciebant. s. vt dicamus ęqualitatem esse inter actorem, & reum: qa sicut edit̄ reo ad probandam exceptionem, ita actori ad replicationem probandā, vt no in d.l. fi qa replicatio, exceptio est. l. 2. ff. de excep. Sed si diceremus, reū teneri ad edēdū actori, vt principalis eius intentio probaretur, esset inęqualitas, & in hoc esset melioris ꝯdōnis actor, q̄ reus, quia ī reo principalis petitio non cadit. & ita tollitur arg. ¶ Ista solo verbalis mihi vr̄, & alijs oībus deteriori, quia iura, quæ ęquiparāt actorem reo, vr̄ parificare actorem in petitione, & reum in exceptione, qa isto respectu actor dr̄, & reus, c. forus §. actor. & §. reus. de verb. sign. & isto respectu bñ procedit ęquiparatio. quæ nō fit inter diuersa. l. ꝙ Nerua. ff. deposi. Nam si fieret ęquiparatio respectu replicationis, vt isti dicunt, non esset inter actorem & reum, qa replicatio, exceptio est, d.l. 2. vnde actor respectu replicationis reputatur reus. Et sic in effectu non esset uerum, ꝙ actor, & reus æqualiter se haberent. Quod ergo de actore dr̄, vt s̄. dixi, debet intelligi respectu intentionis principalis, a qua nomē accipit, vt dicatur actor. Facit ꝙ no. Bal. in l. fi. C. ad Macedo. de filio famil. mercatore. & quod no. Bal. per illū tex. in l. & ita. §. ea hoc edicto. ff. nau. cau. stabu. & idē Bal. in l. 2. col. 2. C. de constit. pec. Bar. in simili in l. ne quid. ff. de incend. rui. naufra. cum si. Est ergo tenendum, qđ Alc. dicit, tanq̄ minus periculosum. Vel nouissimè dici pōt, ꝙ iura non dnt̄ æqualitatē esse inter actorem & reum, sed tm̄ dnr̄ nō licere aliquid actori, ꝙ reo denegat̄, ita ꝙ actor nō sit melioris ꝯdōnis, q̄ reus. Sic tex. in d.l. fi. C. de fru. & li. exp. & rēa, non debet. loquuntur. Eꝯ tm̄ argu. nō procedit, quia reo permittit̄, ꝙ actori negatur, & est rēa, fauorabiliores. de re. iu. Et rēa, cū sint partium iura. Et iste fauor ēt ꝯsideraт̄ in ꝓbationibus, ? c. fin. de re iu. iuncta l. lege Iulia. ff. de manumis.

179 ¶ † Et ex rōnibus s̄. dictis ēt infertur, qd iuris in replicatione, vtrū ad ꝓbandū replicationē reus actori edere teneatur. & cōis opi. est, ꝙ sic, quā oēs tenent, qui dixerunt in articulo p̄cedenti

180 actorem teneri reo edere ad ꝓbandum exceptionem. † Mouetur, quia replicatio, exceptio est. l. 2. ff. de excep. ergo dicta ī exceptionibus, habebunt locū in replicatione. Sed r̄nsio ēt ex s̄. dictis colligit̄, tenēdo aliā opi. q̄ disputariuè, vt s̄. dixi, sustineri pōt. ¶ Scdo ꝓ ista cōi opi. facit tex. in d.l. fi. a ꝯrio sensu, ibi dū dr̄, originē petitionis nō esse probandā ex instrumētis rei. ergo a ꝯrio sensu replicatio poterit ꝓbari. Sed Iac. But. r̄ndet, ꝙ arg. a ꝯtio sensu sumit̄ respectu rōnum. hoc modo. Origo petitionis non dēt ex instrīs, sed ex rōnibus fundari. Hac tm̄ r̄nsione attenta illud verbū, originem, nihil operaretur, qđ tm̄ vr̄ positū cum ministerio, & in legibus nihil superfluum esse dēt. §. qbus. in j. cōsti. C. facit c. si Papa. de priui. in 6. Nisi dicat̄ illud verbū, ori-

181 ginem, positū fuisse ad significādū, ꝙ tex. loquit̄ de actore. † Nā verbū, petitionis, etiā in reo satis verificat̄, arg. l. j. §. postulare. ff. de postu. Sed per illū uerbum, originem, aperte declaratur, ꝙ tex. in actore loquit̄. & ita r̄nsio p̄dicta saluat̄. ¶ Tertio inducit̄ tex. in l. plures apochis. C. de fi. instru. vbi reus tenetur nouum instr̄m debiti conficere. ergo a fortiori iam factū tenetur exhibere. Ad istum tex. Doc. r̄ndēt, ꝙ ibi ꝯstabat de iure creditoris, qa ꝓbauit debitū. ideo cogit̄ reus instr̄m ꝯficere. Sed in qōne nr̄a ex parte actoris non est ꝓbata intentio ipsius, respū replicationis ¶ Quarto & vltimo ꝓbatur ista ꝯclusio in l. pe. §. fi. ff. ad l. Fal. Huic legi Doc. antiqui r̄ndent, ꝙ ibi edunt̄ instr̄a ab hr̄de tanquā corpora hr̄ditaria, vt videat̄ an sit locus Falcidiæ, non aūt ibi fit editio offi. iud. s̄m ti. de eden. Sed Bart. in d.l. fi. reprobat istā rōnem, quia tex. in d.l. pe. §. fin. gn̄aliter loquitur. ita ꝙ etiam alia instr̄a oīa deberent edi. Nam pone, ꝙ essent, instr̄a creditorum hęreditatis, edenda sunt, propter generalitatē tex. in fi. tamen non sunt corpora hæreditaria, vt etiam dicit, & declarat Ale. in d.l. fi. Sustinendo rationē supradictam replicatio ita tolli potest, ꝙ illa generalitas intelligitur secundū formam petitionis, arg. l. j. §. si qs simpliciter. ff. de ver. obl. §. p̄terea. Insti. de inuti. stipu. & sic respectu legis Falcidię, prout ibi quærit̄, & natura tituli demonstrat, & sic edūtur ibi instr̄a, vt corpora hæreditaria, quæ cōsiderantur in cōtributione legis Falcidiæ. Vñ ex hoc non pōt inferri, quod aliàs si non ageretur de contributione Falci. reus tenetur edere creditori. ¶ Secundo respōderi potest, ꝙ hæres in d.l. pe. §. fi. ideo edit, quia ipse erat vsurus iuxta l. fi. §. edenda. ff. de eden. Sed istam respōsionem etiam reprobat Ale. in d.l. fi. quia hæres cogitur exhibere omnia instrumēta, & sic etiam illa, quæ continent augumentū hæreditatis, & istis nō erat vsurus, dum vult Falcidiā detrahere: sed illis duntaxat vtitur, qbus dicit hæreditatē exhaustā esse Sed dici pōt, quòd ratione cuiusdam correlationis hæres vtatur oībus instrumentis, quia edi debent omnia, dum allegat vires hæreditatis

ADDITIO.

a Hi. Gi. Fanen. Adde eūdē Dec. i l fauorabiliores. ff. d reg. i ver. & i medio cāg.

tatis suppetere:fit enim contributio de debitis,& creditis,vt ex cutiatur,an sit locus Falcidiæ.Et ita ex his patet, ꝙ non vigent, q̄ pro cõi opi.adducuntur.¶ Cõtra communem opinionem, scilicet, ꝙ reus non debeat actori edere ad probandum replicationem, omnes tenent, qui supra in articulo præcedenti dixerunt,actorem non teneri edere reo ad exceptionem probãdũ.Mouẽtur rationibus pluribus,quibus respondet Alex.in d. l.fi.Non refero aliter,gratia breuitatis.Ex cuius dictis, & ex ijs, quæ supra dixi,videtur etiam articulus iste disputabilis.¶ Retẽta tñ communi opi. ꝙ actor reo ad exceptionem probãdam, & reus actori ad replicationem probandam edere compellaẽ.

182 limitatur secũdum Bal.in d.l.fi.C.de edẽ. † Primo in exceptione,quæ non excludit æquitatem petitionis,id cũ,quæ nõ perimit debitum,vt est exceptio excommunicationis,vel bãni.†Ex
183 qua ratione infero idẽ eẽ in qualibet exceptione dilatoria, qa
184 non perimit debitum.¶†Secundo limitatur,vt non procedat in exceptione criminosa,secundum Bal.in d.l.fi. argu.l.ij.§.diuus.in fi.ff.de iure fisci.& Alex.ibi rationem adducit,quia non
185 † debet cogi actor detegere turpitudinẽ suam, vt habetur in l.
186 alias.ff.de in.lur. Bene facit,† quia positioni criminosæ non tenetur quis respondere,vt no.Bar.per illum tex.in l.transactione.C.de transactio.no.in c.dudum.el ij.de elect.de quo tamen latius per Bal.in l. Marcellus. ff.rerum amota Si ergo non potest interrogari,á fortiori non tenetur edere, per rationẽ Doc.
187 Hoc non procedit forte in criminibus exceptis,† quia sicut dispensatur in probatione,ita in editione.facit tex. in l.j.C. de q̄-
188 stionibus.¶†Tertio fallit in exceptione,quæ non cõtinet meram defensionem, sed habet in se impugnationẽ, vt in except.
189 ꝯpensationis,secundum Bal. in d.l.fi.† quia excipiens per compensationem dicitur agere.l.amplius.ff. rẽ ratam habe. & hoc sequitur Fulg.& Alex.in d.l.fi.Pe.de Anch in d.cle.j.§.j. de vsu-
190 ris.Et simpliciter ita sequuntur Mod.scribẽtes hic.† Hanc limitationem declarat Io.Petrutius in d.l.fi.& procedit, quãdo tegitur,vt exceptio compẽsationis opponatur. secus in casibus, vbi ipso iure sit compensatio,absque eo,ꝙ obijciatur,vt no. in l.si constat.C.de compen.Vnde tali casu exceptio cõpensationis.non est impugnatio,sed defensio mediante impugnatione prius facta.Et ex ista ratione generaliter argui potest,ꝙ indistinctè ista limitatio non procedit,quia compensatio semper fit à iure.l.verũ.vbi Bar. ff.de compen.§.in bonęfidei.Insti.de actio. vbi gloss.in verbo,ipso iure. & licèt ab homine debeat opponi,vt not.in iuribus supradictis,quatenus ab homine opponitur,non vr̃ tunc habere impugnationem in se, sed dicitur defensio impugnationis iam factæ à iure. ¶Sed his non obstantibus,vera vr̃ ista limitatio indistinctè,quæ approbatur communiter.ꝓ qua bene facit tex.in d.l.amplius.vbi ille q cõpensat, dr̃ petere:tex.enim loqtur generaliter.Et ista rõ ꝓcedit,siue fiat ipso iure ꝯpensatio, siue non.cõsideraẽ enim effectus ꝯpensationis,qui habet in se impugnationẽ. ¶Non ob.rõ allegata in ꝯ̃trium,dũ dr̃, ꝙ impugnatio non fit tunc, qñ ab homine exceptio opponiẽ.sed aduerte,qa ista ꝯsideratio,licet subtilis, nil facit ad ꝓpositum.agiẽ enim de editione q̄ fit, & petiẽ ad finẽ ꝓbandi.vnde quo ad ꝓbationẽ de qua agiẽ, verum est dicere, ꝙ agiẽ de ꝓbãda exceptione,q̄ nõ est defensio simpliciter:sed habẽt in se impugnationem,vt s̃.& latè per Pau.de Cast. cõsi.64. incip.qđ Nannes & Gorus.in j.par.consi.Vnde non dẽt editio fieri,quia non reputaẽ ita fauorabilis ista,sicut alia,quæ meram habeat defensionẽ.Et sic respectu ꝓbationis illa rõ nihil facit, & tota est vis in ꝓbatione.l.duo sunt Titij. de test.tut. Prædicta
191 limitatio vera est in ꝯpensatione† extrinseca.secus vr̃ in intrinseca,vt est illa,quæ fit ꝯputando fructus in sortem, iuxta c.j.de vsuris.l.ij.C.de pig.act.Ista vr̃ magis fauorabilis, quæ prouenit ex eodẽ fonte,& facto,& ex natura rei.Ad hoc,qđ voluit Bal.i
192 c.cum inter.col.3.versi.quæro nunquid,de excep. dicẽs† talem cõpensationẽ excõmunicatum posse opponere, licèt aliás nõ possit excipere de compensatione.Facit dictum Inno.in c.si vero.de sent.excõ. Abb.in d.c.cũ inter.col.pe.ver.vnũ not. Quarto limitari pt̃,vt ex s̃.dictis satis colligiẽ,non habere locũ respe
193 ctu cõuentionis: † qa licèt reconuentio in ęquitate fundetur. 3.q.9.c.cuius in agendo.hẽt tñ in se impugnationẽ.ideo actor non dẽt cogi edere,vt s̃.ſm Bal.Bene facit tex.in d.c.cum inter,
194 in fi.vbi excõmunicato recõuentio denegatur,†& tñ defensio ꝑmittitur:& quia reconuẽtio æquiparatur compensationi,vt per Bal.in d.c.cũ inter.& in l.cum Papinianus,& l.fi.C.de sent.
195 ¶†Quinto fallit in exceptione p̃scriptionis,quia talis defensio odiosa est.ita Bal.not.quem alias viua voce docuit me Are. in l.instrumenta.in princ.ibi,secus forte.C.de fideiusso. Et ex rõne Bal.no.quia idem vult Bal.in qualibet exceptione odiosa,puta Macedoniani,& similibus.Et ad illud,quod dictum est de pręscriptione.bene facit,quia secundum Bald.in d. l.instrumenta. col.ij.consideratur æquitas,non rigor, vt editio habeat locum,
196 † Et ideo bene consonat, editionẽ non fieri in exceptione p̃scriptionis,q̄ est ꝯ̃ æquitatẽ,vt notaẽ in l.nam hoc natura.ff.de cõdi.indebi. Et ideo dixit no. Ang.in l.sequitur.§.viam.ff. de vsuc.
197 † ꝙ vbi ſm æquitatem ꝓcediẽ,exceptio p̃scriptionis nõ admittiẽ.Et idẽ Bal.tradit in l.j.C.de p̃scriptio. 30.vel 40.anno. ver.iiẽ si causa.& Floria. in l.generaliter. in fi.ff.de noxali. ꝓbatur in §. habeat itaq;.in Auct.vt ecclesia Romana.colla. 1.Et ideo bñ dicit Bal.in l.ancillæ.C.de furtis. col. 3. ꝙ p̃scriptio est ꝯ̃ naturalẽ
198 æqtatem.† Et ista limitatio vera vr̃ in p̃scriptione cum mala fide per supradicta. Secus vr̃ in p̃scriptione, q̄ cum bona fide ꝓcessit,put est gñaliter de iure canonico. Nã actor poterit cogi edere reo,ꝓ tali p̃scriptione. Et ita ꝓcedit dictũ Bal.ꝙ vr̃ ꝯ̃trium in l.edita.in repetitio Perusina.col.13.C.de eden. qđ infert Ale.
199 in l.j in prin.col.pe.ff.de edẽ.vbi ingt, ꝙ † ẽt in ciuilibus actor ad instantiam rei cogiẽ exprimere tp̃s,vt reus possit parare sibi exceptionem p̃scriptionis.arg.l nõ est nouum.C.de eden.& sic manifeste sentit reum posse editionẽ petere ad fũdãdã exceptionem p̃scriptionis. Quod intelligo in p̃scriptione bona fide decursa.nam taliter præscribens est tutus in foro ꝯscientiæ,ſm Inn.not.in c.cura,de iure patronat. Bal. sequiẽ in auct.ad hoc. C.de vsu.col.6.ver.sed ponamus.Idẽ Bal.in l.cũ qs.col.7.versi. post hoc sciatis C.de iur.& facti igno.& est gl.ad hoc.14.q.6.in c.si res.& 34.q.2.c.si virgo.& in c.j.de ꝯcessione præbendæ. no. Card.Abb.& alij,in c.vigilanti.de p̃scrip.Facit notabile dictum Bar.in trac.ad reprimen.in ver. videbiẽ. ꝙ ẽi ſm æqtatẽ habeaẽ rõ p̃scriptionis,ꝯ̃ Ang.& Bal.in locis s̃.allegatis.Sed reducunẽ ista ad ꝯcordiam,distinguendo inter p̃scriptionem bonęfidei, & malæfidei.Lud.Ro.in rub.de arbitris.col.j.Et ista ẽt concordia ꝓbabilis vr̃ in ꝓposito.In effectu tñ p̃ualebit, ꝙ dictũ est de p̃scriptione bonæfidei,qa p̃scriptio,licèt admittatur de iure ciuili cũ mala fide,tñ reprobaẽ de iure canonico,ꝙ attendiẽ rõne peccati,vt notatur in regula c.possessor.& in c.fi. de p̃scri. &
200 sic in effectu reus poterit editionem petere. ꝙ not. ¶† Sexto limita hoc non ꝓcedere in causis fauorabilibus, vt in libertate, dote,& matrimonio,de quibus in c.fi.de re iud.qa fauor causę
201 p̃ponderat fauori rei, vt dr̃ in d.c.fi. † vbi licèt in dubio ferẽda sit pro reo sententia,in causis p̃dictis ferẽ ꝯ̃ reum, & talis fauor
202 sicut in sententia ꝯsideraẽ,† sic in probationibus.l.lege Iulia.ff. de manumis.quem ꝓ notabili alle.Bal.in d.l.cũ magistratus.in fi.C.qñ prouo.non est necesse.& in ca.j.§.promptiores. hic finitur lex.& gl hoc voluit in c.in nostra.j̃.de testib.dum allegat c. fi.de re iud. Vnde in talibus causis ꝯcludo, ꝙ reus non petat edi
a tionẽ [a] fieri,ꝙ nota,qa aliás non dictũ.¶ Tertio q̄riẽ, qđ de notario,& ista qõ in duas diuiditur.Prima erit, qđ in notario,qui rogatus fuit de aliquo ꝯ̃ctu.Secũda,quid in notario actorum.
203 ¶† Ad primã q̄stionem r̃ndeẽ breuiter, ꝙ notarius rogatus de aliquo ꝯ̃ctu rõne officij, instrumentũ de tali ꝯ̃ctu edere teneẽ. Glo.ordinaria ad hoc,q̄ Bar.& oẽs sequũtur in l.argentarius.in prin.in ver.assimiles.ff.de eden.& idem tenet Spe.in tit.de instr. edi.§.videndum.ver.& no.in 2.col.Bart.in Auct.de tabellio.in prin.circa fin.in versi.quæro an tabellio possit cogi.vbi allegat tex.in §.illud eo.tit.Bal.in l.fi.C.de eden.ibi,secundo casu. Fed.
204 de Senis in consi. 113.incip.Titius constituit. ¶ † Et intantũ ista cõclusio ꝓcedit,ꝙ licèt actus de quo rogatus fuit notarius, sit nullus,ipse tñ teneẽ cõficere, & edere instrumentũ. Ita no.latè
205 ꝓbat,& ꝯcludit Ang.in cõsi.273.incip.†ex themate ex actis patente.col.2.& 3.vbi infert,ꝙ notarius rogatus de testamẽto corã duobus testibus,edere cogitur instr̃m testamenti, licèt nullum fuerit,qa ad officium notarij nõ ptinet discutere de validitate actus,sed simpliciter tenetur instr̃m conficere.allegat nota
206 ta in l.argentarius.in prin.ff.de eden.† Similiter si actus valuit, & fuit reuocatus,cogiẽ tñ notarius edere tale instrumentũ. Vnde no.dicũt Bar.& Bal.in l.a.§.si plura.ff.quẽadmo. testa.aper.
207 † ꝙ si notarius rogatus fuit de testamento solẽniter, deinde testator reuocauit illud testamentum,cogitur tñ notarius testm̃ reuocatum exhibere, nec ad instantiã testatoris debet illud la-
b cerare. [b] Ad prædicta vide qđ no.Bal.in l.fi.col.6.ver.extra q̄ri-
208 tur.C.de edẽ.& Ro.in sing.271.testator.¶†Et ista editio, q̄ fit à notario,debet esse integra,& perfecta, adeo ꝙ si reperiaẽ aliquẽ hẽre defectũ,pt̃ notarius ad interesse ꝯueniri.l.fi.vbi Bar. & Bal. ꝑ illũ tex C.de magist.cõuc.notat Bar.in l.fi.col.j.in vers.q̄ro qđ si pp id.ff.de tabulis exhibendis.Bal.in rub.C. de pęna iudi. qui male

ADDITIONES.

a ¶Editionem.Contra agentem ꝓ causa fauorabili.Sed istud falsum est,qa si cã fauorabilis est, intelligitur supposita veritate illius causæ,& sic ꝓbatio,& veritatis potior est,fauorabilior, & nimis præposterum est argumentum Decij.

b Lacerare.Immo debet,tũ quia tota eius substantia,& veritas à solo testãte dependet,tũ ꝙ eo viuo nullius interest,tũ quia si cõtrahentes ante,quàm diuertãt,habeãt cõtractũ ẽt aliás cõclusum scriptũ,& signatum ꝓ infecto,notarius nõ solum potest,sed ad eorum petitionem tenetur lacerare,etiã stante statuto pœnali,ꝙ notarij teneantur matrices scripturas conficere,& seruare. ergo tenetur lacerare instrumentum testamenti quãdocũq; testator iusserit corã eisdem testib.si testes adhibiti sint,ne qua captio notarij impendeat,quia quadiu viuit testator,testamentum est in fieri,sicut contractus nondum absolutus.

male indicauit. in fi. Abb. in c. j. col. fi. de fide instr. Io. de Ana in c. Michael. col. fi. j. de vsuris. tea. & qd ibi Bar. in l. gñali. C. de tab. 209 lib. x. Ro. in not. 53. si sit aliquis ¶ † Prędicta cõclusio primo limitaꝛ, vt procedat dnm modo editionem petẽs notario mer cedem soluat, aliàs editio à notario potest denegari. gl. not. in c. statutum. in §. notarium. in ver. officium. de rescri. in 6. & gl. idẽ dicit in l. argentarius. in princ. in verbo, assimiles. de eden. q̃ Bar. ibi sequitur per tex. in l. fi. C. de prin. agen. in reb. no. Bal. in l. fi. col. 6. C. de eden. cum concor. vt per Alc. in d. l. argentarius. 210 in fi. prin. Et debet notarius duplicatam habere mercedẽ. † Primo, qñ rogatus est de ꝯtractu. Secundo, pro extensione, dum redi git instrumentum in formam publicam. Ita Bar. dicit in d. l. argentarius. per d. l. fi. circa med. de princ. agen. in rebus. vbi gl. & pro singulari hoc dictum Rom. tradit in no. 572. an tabellioni.

211 ¶ † Restringitur hæc prima limitatio, vt non habeat locum in paupere, cui absque aliqua mercede debet notarius instrumentum edere. gl. not. in l. tam dementis. de episc. & cle. quã simpliciter allegat Alex. in d. l. argentarius. in prin. in fi. pro qua facit, ꝙ de aduocato Bal. dicit in l. si furiosi. in vltimo not. C. de nup. 212 Ant. de Bu. & Abb. in c. j. post Host. de offi. iud. vbi volũt, † ꝙ aduocatus compelli possit à iudice ad præstandũ pauperibus pa- 213 trocinium. & notat ẽt Alber. in l. j. C. de suffra. † Et vr̃, ꝙ iudex 214 poterit notarium astringere ad edendũ gratis pauperibus. † nã pp paupertatem multa remittuntur. l. illicitas. §. si ff. de offi. p̃- 215 si. ad hoc, ꝙ no. glo. & Bar. in l. omnes. de anno. & trib. li. x. † Vbi collecta ẽt à Principe imposita ab officialibus exigentibus pauperibus remittitur. Io. & Ant. de Bu. in c. licet. de cẽsi. facit quod no. Ant. de But. & Do. Abb. in c. cum homines. de deci. in versi. 216 quæro de vtili qõne. † de decimis, q̃ nõ exiguntꝛ à pauperibus. 217 † Nec cautio, quæ aliàs præstatur, à pauperibus exigitur, secundum Ang. in l. non facile. ff. si cui plusquàm per leg. Falci. & qđ no. But. in c. olim. el. 2. de resti. spol. & quod Bal. dicit in l. magis puto. §. in primis. ff. de rebus eorum. & quod dicit Abb. in ca. ca- 218 nonscitur. de sen. excom. † Et qui propter paupertatem se defendere nõ p̃nt, non includuntꝛ in rescripto sub clausula, & quidã 219 alij. Bal. no. in c. sedes. de rescrip. in 2. col. ver. sed nunqd. † Et pp paupertatem quis excusatur à periurio. Bald. in c. querelam. de 220 iureiuran. † Et qui pp paupertatem appellationem non prosequitur, à iure suo non excluditur, glo. in l. eos. C. de appella. Inno. in c. ex ratione. de appella. & Bal. in l. acceptam. col. pe. in 33. q. C. de vsur. idem Bal. in l. a. §. si quis in iudicio. ad finem. in versi. vltimo quæro. ff. si quis cautio. vbi refert Gul. de Cu. qui euasit quendam pauperem à furcis, qui cum appellasset, non erat p̃- 221 pter paupertatem appellationem prosequutus: nam † fatalia[a] non currunt non p̃sequenti appellationem pp paupertatem. Bal. in c. si qui testium. j. de testib. Doct. in c. ex ratione. & plura priuilegia paupertatis Ro. tradit in l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. in 25. fallen. And. Sicu. & Mod. in c. significantibus. de offic. de- 222 lega. ¶ † Videtur tn̄ in quæstione nostra, ꝙ notario de publico 223 p̃ pauperibus debeatꝛ salarium, † vt de aduocato[b] dicit Cy. in l. prouidendum. C. de postu. & est gl. in l. j. §. ait prætor. ff. de postu. 224 † Et hoc verum vr̃, quia non cogitur quis inuitus eleemosynã facere, nisi in casu extremæ necessitatis. 86. distin. in ca. pasce. not. Abb. in ca. j. de emptione, & venditio. & idem Abb. in ca. causam. circa fin. de elec. in c. si quis. de furtis. Et io similiter bñ fa- 225 cit, quia † vbi quis dominio propriæ rei priuatur ob vtilitatẽ publicam, pretium de publico refunditur. glo. no. in l. si locus. §. fi. quemadmodum ser. amit. & in l. properãdum. §. de tho. C. de iudi. & not. Archi. in c. per principalem in prin. 9. quæstio. 3. & Bar. in l. fi. §. Titius. ff. de pig. act. Bal. in l. serui. vbi plura dicit per illum tex. C. pro qui. cau. serui liber. accipi. ¶ Secundo principaliter, quod supra dictum est de notario, qui edere cogiꝛ, declaratur, & limitaꝛ, vt habeat locum duobus[c] concurrentibus. 226 ¶ † Primo, ꝙ petentis intersit. Secundo, ꝙ notarius rogatus ab illo fuerit, qui editionem petit. Ita no. voluit gl. in l. p̃tor. j. prin. ff. de eden. quam Bar. Bald. & omnes alij sequuntur. & ita dicit Bal. vbi saluaꝛ de ꝯsuetudine. Non ergo sufficit mandatum, o- 227 si agatur de interesse. † Et ideo instrumentum debiti edi nõ dẽt debitori, sed creditori per tabellionem, vt Albe. dicit in d. l. prę- 228 tor. † Et econtra instrumentum liberationis debitori edendum 229 est, non creditori, s̃m Bar. & alios ibi, p̃ gl. in l. p̃tor. † Idem not. Bar. in l. instrumenta. in fi. C. de fideiuss. Quod verum est, nisi ẽt creditor p̃tenderet aliquod interesse, vt notat Bar. per illum textum in l. plures apochis. C. de fi. instrum. vbi Bald. in secũdo no. dicit hoc esse menti tenẽdũ. & seqtur Paul. de Cast. in secũda col. 230 & no. Bal. p̃ illũ tex. in l. penul. ff. ad exhib. † Similiter non sufficit allegare interesse, & p̃bare, nisi ẽt mandatum accesserit, vt dicit gl. in d. l. prætor. in ver. meum. & not. Bar. in l. fi. ff. de tab. exhib. in versi. expeditis. Bal. in l. fi. colum. pen. versi. extra quæ- 231 ritur. in prima q̃stione. ad fi. C. de eden. † Et idem non teneꝛ edere instrumentum tertio,[d] de cuius interesse agitur, cũ ab eo rogatus nõ fuerit, vt Ang. ꝯcludit in l. q̃dã. in princ. ff. de eden. reprobãdo gl. q̃ ibi ꝯtrũ vr̃ sentire, & seqtur hoc Ful. ibi, & Alex. de Imo. Abb. Aret. hic. & Moder. ¶ Ista ꝯclusio, ꝙ sit mandatũ necessa- 232 riũ, pluribus modis limitaꝛ. † Primo in actis, q̃ eduntur omnibus, quorũ interest, ut Bar. ꝯcludit in l. j. §. editiones. ver. iuxta hoc qro. ff. de eden. Et in hoc differunt ab instrumentis, q̃ tantũ eduntꝛ illis, à q̃bus notarius fuit rogatus, de quo dicã infra de 233 notatio actorũ, ubi magis congruit. ¶ † Secũdo fallit ubicunq; petens editionẽ põt instrumentũ rescindere, illud edi sibi dẽt: q̃a cũ sibi p̃missum sit, ut illud possit impugnare, ẽt ei ꝯcessum uꝛ hoc antecedẽs, ut petere possit tale instrumentũ sibi exhiberi. Hanc regulã no. Bal. tradit in l. fi. col. 6. uersi. secũdo q̃riꝛ. C. de 234 eden. † Et ideo infert, ꝙ filius exhæredatus, q̃ ad querelã admittitur, põt copiam testamenti à notario petere, licèt ab eo nõ fuerit rogatus. Et idẽ de filio exhæredato Bal. dicit in l. si quis affirmauerit, p̃ illũ tex. in fi. ff. de dolo. Et alia exẽpla similia Bal. ponit in d. l. fi. Et notabilis uꝛ ista ꝯclusio Bal. cui ẽt nullus cõtradicit. Ratio tñ, qua Bal. moueꝛ, non uꝛ multũ ꝯcludens, q̃a non uꝛ necessarium antecedẽs hoc, ꝙ editio petaꝛ à notario, à quo aliàs peti nõ potuisset. Licèt enim q̃s admittaꝛ ad impugnãdũ instrumentũ, dẽt intelligi, ꝙ ueniat à seipso instructus, ut in p̃sona agẽtis reqritur, & hoc modo minus derogaꝛ iuri cõi, arg. c. cum dilectus. de ꝯsuetu. l. si qñ. C. de inoffi. testamen. Itẽ si contra esset rõ Bal. pariter in reo p̃cederet, ut ẽt ipse dẽret edere uolenti impugnare instrumentum. Quod tñ non uꝛ uerũ, q̃a ꝯ regulã dictum Bal. saluari posset, qñ cẽt tale q̃d, de quo copia aliũde haberi nõ põt, &c. Quod tñ dictũ est de filio exhæredato, uerũ uꝛ, q̃a agiꝛ de ultima uolũtate, in qua editio fit oĩbus, quorũ 235 interest, ut statim infra dicã. ¶ † Tertio limitaꝛ non p̃cedere in ultimis uoluntatibus, in q̃bus editio à notario fieri dẽt oĩbus p̃tendentibus interesse, ẽt à quibus rogatus nõ fuit. Hoc p̃bari uꝛ in l. j. ultimo responsio principij, cũ gl. ff. quemadmo. testa. aperian. Bene facit tex. in l. j. in prĩo. ff. eo. tit. & ita cõcludit Are. hic, allegando ẽt, qđ supradictum est de filio exhæredato, & sequuntꝛ Mod. hic, per l. j. §. hoc interdictum, per totum. ff. de tab. exhib. addo Bal. q̃ expresse hoc dicit in d. l. fi. col. j. in fi. uersic. & primo q̃ro. iũcto uer. non obstat ꝯtraria, in ij. col. C. de edẽ. & idẽ manifeste sentit Ang. in ꝯsi. 164. in princ. incip. super pũcto p̃fato, dicens ꝙ pinguius succurriꝛ petentibus copiã testamenti, uel eorum q̃ ad causam testamenti pertinent, quàm aliorũ instrumentorum. Et ideo omnibus, quorũ interest exhibentur. d. l. j. ff. quemadmo. testa. aperian. & Barto. expresse hoc dicit in l. fi. in j. oppo. ff. de tab. exhibẽ. Et huius ratio est secũdũ Iac. But. quẽ Albe. sequitur in l. prætor §. j. uersi. uel dic. ff. edẽ. quia mandatum testatorum repræsentat mandatum omniũ, q̃ sunt nominati in testamento. Et hoc idem in effectu Bal. dicit in d. l. fin. colum. secunda. uer. non obstant. dum inquit, ꝙ testamentum est commune omnibus in testamento cõprehensis, quorum interest, nec est uis utrum præsentes fuerint tẽpore testa- 236 menti, uel non, ut ibi per eum. ¶ † Quarto quando notarius rogatus non reperiꝛ, nec hr̃s eius, à quo editio instrumenti fieri possit, & protocollum notarij ad tertiũ aliquo casu p̃uenisset, nã tali casu ille tertius compellitur in subsidium off. iud. edere, quamuis rogatus ipse non fuerit. ita no. dicit Bal. per illũ tex. in l. quædam. § nihil. in fi. ff. de eden. & ibi sequitur Paul. de Cast. qui allegat dictum Inno. hic, dum uoluit, ꝙ si reperiuntur p̃tocolla notarij apud tertium, cogi possit ad edendũ. Et hoc uerum est. secundum Pau. de Cast. in subsidium, prout dicitur in d. §. nihil. & de hoc dicam infra proximẽ in art. d. tertio. ubi hoc 237 melius cadit. ¶ † Quinto fallit, secundum Aret. hic, nisi instrũm confectũ sit de aliqua re, quæ ad me principaliter pertineat. nã tũc vr̃ factũ contemplatione mea, arg. eorũ, quæ habentur in l. si pupilli. §. sed si ego. ff. de neg. gest. ideo possum illud hr̃e ratũ perinde, ac si me mandante scriptum sit. Et ad hoc põderauit tex. in dicta l. prætor. §. primo. ibi, æquum fuit, qđ mei cã ꝯfectũ est, mihi edi. Et hoc dicit gl. sentire in d. l. quædã. in prin. 238 ff. de eden. † ista enim probandi facultas ita põt ratificari, sicut alius quilibet actus, ut Ioan. And. tradit in ti. de confess. §. nũc dicendum.

ADDITIONES.

a ¶ Fatalia. Vide Bal. in cõsi. 5. lib. 1. in l. acceptam. C. de vsu. Panor. in c. ex tenore, de appellatio. Mathæ. singu. vlti. Fran. Cre. sing. 121. quamuis contrarium teneat Bal. in l. fi. C. de condi. inser. Deci. autem limitat consi. 436. col. fi.

b ¶ Hier. Gig. Aduocato. Quod aduocatus teneatur gratis patrocinari pro pauperibus, immo ad hoc compelli possit per iudicem, vide per Abbatem in c. ex literis ver. sed quæro nunquid pro prædictis, de offi. iudi. & per Spe. in titu. de salari. §. fi. ver. ex præmissis. & est gl. in c. statutum. §. insuper, in ver. pauperes. in fi. de rescrip. lib. 6. hoc tamen intellige dummodo causa pauperis importet sibi extremam necessitatem, vt puta, quia periret fame. secus si de tanto periculo non agitur, quia tunc gratis seruire non tenetur. ita dicit not. Fel. in d. c. ex literis. de offi. iudi. Adde etiam, ꝙ medicus tenetur gratis visitare, & curare infirmum pauperem, vt est gl. not. 83. dist. in summa. Et si quis iurauerit aliquid gratis non facere, intelligitur excepta causa paupertatis. ita notanter dicit Bal. in l. si ad excludendum. C. de reb. credi.

c ¶ Duobus. Scilicet ad hoc, vt statim teneatur edere sine iudicis præcepto, & alioquin teneatur ad impensas, & interesse partis.

d ¶ Tertio. Nisi parte vocata, & si impediat, causa à iudice cognita.

dicẽdũ. uers. quid si confiteor. Bal. in l. prima circa fi. C. qñ liceat ab emptio. discedere. vbi allegat Dyn. in consi. 15. inci. qdã confessus fuit. & tradunt Ant. de Bu. & Abb. in c. si cautio. de fide instr. dicunt Mod. hic, ꝙ Docto in lneis præalle. loquuntur, qñ fit actus nomine absentis, quia tunc bene potest ratificari, sed in nostra q̃stione actus fit simpl̃r, nullo pro absente acceptãte. Et durum vr̃, ꝙ ratificari possit, quia contra regulam l. certũ. §. si quis absente. ff. de confes. Hæc omnia fatetur de plano Arc. ꝙ Ioan. And. & alij loquuntur, quando nomine absentis actus celebratur, & non negat regulam esse in ɔ̃rium, scilicet ꝙ absenti non quæritur ius ratificandi, nisi actus nomine suo conficiatur. sed dic, ꝙ cum principaliter res ad absentem pertinent, eius contemplatione fieri vr̃, & satis dicitur esse facta noĩe suo
249 ꝑ ea, quæ habenr̃ in l. si pupilli. §. sed si ego. s̃. alle. Et ad hoc allegat tex. in d. l. p̃tor. §. j. in verbo, mei causa. & sic rationes Modernorum non tangunt illud, quod dicit Arc. Sed tũ alia rõne,
250 quod Arc. dicit, non vr̃ sine dubio procedere, quia iure non ꝓbatur. Text. enim in d. l. prætor. §. j. in quo præcipue fundatur Arc. non probat, quia intelligitur mandato interueniente. Hoc
251 deducitur, quia in verbis, quæ ponderauit Arc. ibi, æquum est, quod mei causa, ponitur ratio dicti proxime præcedentis, & dictum proxime præcedens mandato interueniente intelligitur
252 dum ibi dicitur, ꝙ argentarij singulorum rationes conficiunt. Certè hoc intelligi debet de mãdato eorum, quorũ sunt rationes. l. si quis ea argentarijs. §. pertinere. ff. de eden. ergo ita debet intelligi versi. æquum, vt ratio secundum dictum ꝓcedat. ¶ Nõ obst. ratio s̃. alleg. quia licèt re ipsa negocium ad me ꝑtineat, ꝑ hoc tamen non videtur gestum nomine meo, vt possit ratifica-
239 ri, vt not. in d. l. si pupilli. §. sed si ego. s̃. alleg. vbi vidẽdũ. ¶ † Sexto fallit, nisi quis repræsentaret personam illius, qui mãdauit,
253 vt no. Bar. in d. l. si quis. §. pertinere. ff. de eden. exemplum ponit de creditore, cui bona debitoris obligata sunt. nam petere põt exhiberi sibi instrumenta à notario, q̃ à debitore rogatus fuit.
254 Et idem Ang. ibi dicit, & tradit etiam Bar. per illum text. in l. fi.
240 in 2. notab. ff. de bo. aucto. iudi. possi. vbi inquit, ꝙ † creditores missi in possessionem bonorum debitoris petunt eis exhiberi instrumenta debitoris à notario, quasi repræsentent debitorẽ, q̃ mandauit, vt dicit Bar. in d. §. pertinere. Et hoc idem Bal. cõclu-
255
241 dit in l. instrumenta. in versi. quæro ecce habes. C. de fideiu. † dicens. ꝙ singularis successor eius, qui mandauit, petere potest sibi edi instrumenta. & idem quod supra, dicit Bartolus per illũ textum, in l. Aristo. de iure delib. secundum prædicta intelligit̃, quod no. Bar. in l. controuersia. ad fin. ff de transact. vbi allegat dictam l. fin. ff. de bon. aucto. iudi. possi. ¶ Vltimo limita, vt de
256 tertio dicet̃ infra. ¶ Extra istos casus conclusio superius facta procedit, scilicet ꝙ notarius non teneatur edere, nisi illis, à q̃bus fuit rogatus. Et bene dico, ꝙ non tenetur, quia inuitus non
257 cogitur. Si tamen prætendẽti simpliciter interesse notarius spõte instrumentum exhiberet, nõ esset arguendus, nec (vt verbis Ang. vtar) peccaret in spiritum sanctum. & sic no. Ang. inquit in d. l. prętor. in prin. vbi Alex. sequitur, & rationem adducit, q̃a liber protocolli est notarij, & in re sua &c. Ex qua ratione infero, ꝙ omnibus indistinctè talis editio poterit fieri, & si nõ prętendant interesse. & idem Abb. hic, qui ita glo. intelligit in l. in fraudem. §. neque. ff. de iure fisci. Et hoc no. est pro notarijs, qui solent esse faciles in dando copiam instrumentorum, vt mer-
242 cedem capiant. ¶ † Vltimo no. est, ꝙ in casibus, in quibus s̃. di-
258 ctum est, notarium non teneri edere instrumẽta, verum est, vt non teneatur in forma publica instrumentum exhibere, per not. in d. l. p̃tor. sed tñ tenetur simpliciter producere ꝓtocollũ iudici ad instantiã cuiuslibet, cuius interest. ita voluit singulariter Pau. de Cast. in l. quædam. in prin. ff. de eden. sic saluãdo gl. ibi, quę per Ang. impugnatur: sed istam opi. Pau. reprobat Ale. ibi, & merito, quia iura, q̃ denegant editionẽ, parũ seruirẽt nobis, & verbis imposita essent, ɔ̃ ea, q̃ habentur in l. ij. C. com. de-
259
243 leg. ¶ Circa secundam qõ. † de notario actorum ɔclusio est, ꝙ omnibus quorũ interest, edere tenetur. l. 2. C. de eden. vbi Bart.
260 & omnes. Idẽ Bal. ĩ c. ꝑcipimus. §. in his. C. de app. vbi inquit, ꝙ notarij debent dare partibus copiam actorum, & si denegant, cogi possunt, vt Bar. inquit in d. l. 2. in 2. col. in 2. lect. & ideo di-
244 cit Bal. in l. 2. col. 2. ver. deinde, ꝑ illum tex. C. vt li. pend. † ꝙ articulorum, & positionum copia semper fienda est aduersario,
245 quia sunt de actis. ¶ Ista conclusio ampliatur dupliciter. † Primo, vt habeat locum tã in criminalibus, q̃ in ciuilibus, per d. l. 2. quæ expresse ita dicit. ibi, acta publica, tam criminalia, q̃ ci-
246 uilia. † Ex quo Bald. ibi infert, ꝙ inquisitionis copia inquisito debeat dari cum copia articulorũ super fama, in ca. qualiter, &
247 quando. el 2. de accu. §. debet. † sic ẽt indiciorum copia reo dari debet, vt no. Bar. in l. fi. in pe. q. ff. de qõ. Ang. in l. si vacantia.
248 col. 28. C. de bo. vac. lib. x. quod tñ limitatur, vt j. dicam. ¶ † Secundo, vt ꝑdicta exhibitio actorum fiat omnibus simpl̃r quorum interest, licèt ab illis notarius rogatus non fuerit. ita Bart. no. ɔcludit in l. j. §. editiones. in ver. iuxta hoc quæro. ff. de edẽ. vbi Ang & alij sequuntur per d. l. 2. vbi Cy. & alij idem dicunt. Et ista est differentia inter acta, & Instrumenta, q̃ duntaxat mãdantibus eduntur, vt s̃. dixi. & in actis Bar. idem dicit in l. 2. §. diuus. in 2. col. ff de iure fis. Io. And. in addi Spe. in rubri. de instru. edi. 3. col. Pet. de Ancha. in cle. j. § j. de vsu. Ale. in d. §. editiones. in 2. colum. & in d. l. 2. Et prædicta maxime procedunt in actis publicis, quæ ius faciunt quo ad omnes, vt est sententia excõmunicationis, vel banni. ita Bal. hic, col. 7. arg. l. licèt in popularibus. ff. de procura. Et istud exemplum de excommunicatione Et ponit Bar. in d. l. j. §. editiones. in d. l. 2. §. diuus. de iu. fis. & idẽ de actis publicis dicit Bar. in l. in fraudem. §. neque instrumenta. ff. eo. tit. Ex quo hic infert Ant. de But. ꝙ episcopus librũ col-
249 latinnum edere tenetur, quia iure † publico geruntur ꝑ episcopum, & capitulum, iuxta not. in c. cum dilectus. de consuc. & ita se attestatur consuluisse. Sic etiam dicit hic Imo. ꝙ custos depu-
250 tatus de publico ad † custodiam instrumentorum, cuilibet, cuius interest, ẽt ɔ̃ seipsum edere debet. allegat c. ad audientiã. de præscri. & auct. ad hæc. C. de fide instru. & Bal. hic tradit in rub.
251 C. de fi. instr. col. 3. ver. iuxta hoc q̃ro. ¶ † Tertia ẽt ampliatur addi potest, vt ꝑdicta editio actorum peti possit in quacunq; parte iudicij. etiam elapso termino. gl. no. in c. j. in versi. requisitas. circa fi. de sen. excõ. in 6. & illã allegat. & sequitur Alex. in l. j. C.
252 de eden. col. 4. ¶ † Nunc ɔclusio s̃. facta pluribus modis limitatur. Et primo in interrogatorijs testium, quorũ copia dari nõ debet ꝓducenti testes, vt voluit gl. no in c. ij. in ver. interrogatoria. de testi. in 6. Idem sentit gl. ij. q. j. in c. in primis. in vers. ꝑlenitia. q̃ Bal. allegauit in l. data opera. col. 18. qui accu. & est dictum Inno. in c. per tuas. de testi. & idem dicit Spe. in tit. de testi. ĩ §. iã de interrogatorijs. ĩ prin. Alc. ĩ d. l. 2. adde Ang. in l. nõ quicqd.
253 ff de iudi. ¶ † Secundo fallit in allegationibus iuris,[a] quę aduer-
a sario dari non dẽnt.[b] ita not. Ro. dicit in notabilibus suis, in sin-
b gulari 272. incip. fui interrogatus. vbi allegat istud dictum Inno. in d. c. per tuas. & dicit Io. de Imo. interrogatum de hoc ob-
254 tinuisse. ¶ † Tertio limitat̃, dummodo fiat talis editio de mandato iudicij, sm̃ Bal. in d. l. 2. per illum tex. in princ. allegat Gul. de Cuneo idem dixisse in l. edita. C. de edẽ. & idem Guil. & Albe. in l. 1. §. editiones. col. 5. ver. secunda est editio. ff de eden. per
255 l. in fraudẽ. §. quoties. ff. de iure fisci. l. fi. ff. de offi. assess. ¶ † Quarto fallit in positionibus dependentibus à facto proprio, quorum copia non datur, cum statim quis respondere teneatur, & petens copiam non auditur, vt no. Bal. tradit in l. 2. C. vt li. penden. in secunda col. in vlti. not. & hoc sequitur Alex. in d. l. 2. col. 2. in prin. quod tamen non videtur procedere in casibus, q̃bus
256 etiam in facto proprio probabilis est ignorantia, † quia talibus positionibus debet dari terminus ad respondendum, vt late Bar. ɔcludit in l. 2. §. quod obseruari. col. 5. C. de iu. cal. versi. sed pro cu-
c ius declaratione. Vnde si terminus dat̃ ad respõdẽdũ. ergo[c] de-
257 bet copia exhiberi à cessante ratione Bal. ¶ † Quinto, vbi editio
d actorum ɔ̃ fiscum petitur. Nam à quoquã aduersus fiscũ[d] non eduntur, vt dicit tex. in l. in fraudem. § neque. ff. de iu. fis. & ibi glo. mag. circa fi. dum allegat l. 2. C. de eden. & ita Alc. in d. l. 2. col. 2. Videtur tñ admodũ durum, ꝙ quis à notario non possit petere editionem sibi fieri ɔ̃ fiscũ, cum ratione officij ipse ad hoc teneatur, & difficilimum esset aliter ꝓbare per ea, quę habentur in c. qm̃ contra. j̃. eo. Vnde prædicta conclusio potest ꝓcedere in tertio, apud quem acta reperiuntur. & sic loqtur glo.
258 in d. §. neque. secus videtur in notario, per s̃. dicta ¶ † Sexto fallit in eo, qui fuit præsens, & negligens tempore actorum in accipiendo copiam, quia postea non datur sibi terminus ad accipiendũ copiam, in odium negligentiæ eius, vt Bar. & Ange. dicunt in d. l. ij. per gl. 1. ibi, & gl. similis, vbi Ange. idem dicit, in l. j. §. editiones. ff. de eden. de quo dicendum est, vt per Fulg. Pau. de Ca. & Alc. in d. l. ij. ¶ Septimo regula s̃. dicta bene procedit in notario. secus est in tertio, qui edere nõ tenetur, sm̃ ꝙ j. in seq.
259 arti. declarabitur. ¶ † Octauo fallit in iudiciis habitis ante inq̃sitionem pro informatione curiæ. Ange. in l. quæstionis. ff de q̃-
260 sti. vr̃ de mente Bar. in l. fi. ff. de qõ. † Et ratio uidetur, quia parti non præiudicant, nisi repetantur. Bart. in d. l. fi. Ange. in d. l. si uacantia. Vnde cum non intersit, non potest editio peti. Et iõ si interesse ꝑtendat̃, ut q̃a testes dicãtur uariasse ab eo, quod deposuerunt pro informatione curiæ. quo casu fides eorum minuitur ex uarietate, iuxta not. in l. eos, de falsis. Videtur ꝙ tunc esset

ADDITIONES.

a ¶Hier. Gig. Ioris. Adde tamen, ꝙ in hoc contrarium voluit solennis doctor D. Sal. in l. is apud quẽ, in 2. col. C. de eden. in ver. vltra scribentes q̃ro. vbi cõprobat opinionẽ contrariã, & pluribus rõnibus respõdet ad allegata in cõtrariũ.

b ¶Debent. Adde Decio l. 2. C. de eden. & ab editione appellari põt, & post Car. & Fel. in d. c. ꝑ tuas. tradit Io. Imbertus Ruppell. vir doctissimus Insti. de iorẽ. li. j. c. xl. Idẽ olim Io. Gu. q. x. loqões ẽt de ꝓductis. sed tñc æquitas aliud suadet.

c ¶Ergo. Et bene. Et ita practicatur.

d ¶Fiscum. Nisi criminalia, ut contendunt aduocati fiscales. sed quidquid dicãt, uera est opio. Dec. hic, ut omnium actorum, etiam ciuilium ab omni publica persona editio facienda sit contra fiscum, ut contra priuatum.

261 esset danda copia, à cessante rōne quod no. ¶ †Circa prædicta duo nota. sunt, Primū est, ꝙ notarius, qui edere tenetur, semel duntaxat pt ꝯpelli. vlterius vero editio instrumenti peti nō pt, vt no. Bar. & Bal. per illum tex. in l. si quis ex argentarijs §. fi. ff. de eden. vbi Alber. de Ros. Pau. de Castr. & Moder. qui hoc sequuntur, & idem not. Bar. in l. fi. colum. vlti. versi. quæro quando notarius. ff. de tabul. exhiben. & in l. fi. per illum text. in ver.
262 vlterius nota. ff. de bon. auct. iud. pos. ¶ †Ista conclusio limitatur tripliciter. Primo, nisi ex causa iterum instrumentum edi postuletur, quia cum causæ cognitione edendum erit, Bart. & alij, in d. l. si quis. §. fi. per illum tex. & idem Bar. dicit in d. l. fi. ff. de bo. auct. iu. pos. vbi etiam allegat Spec. in tit. de instru. edi. §. postquàm. ver. sed nunquid, & versi. vbi autem. & Bal. idem dicit in rub. C. de fide instru. colum. 13. versi. quæro si instrumentum publicum. & in l. dissolutæ. C. de condi. ex lege. circa fi. in
263 versic. extra quæritur. ¶ †Secūdo, quando in secunda editione nullum periculum subesse potest, tūc enim edi simpliciter pt, vt quia sit instrumentum venditionis, emancipationis, vel vltimæ voluntatis, talia etiam instrumenta per notarium dari possunt geminata, & toties quoties petuntur. Conclusio ergo pdicta restringitur, quādo præiudicium imminere potest ex geminatione, puta in instrumento crediti, vt no. voluit Iac. But. in l. si quis. §. fi. quem refert, & sequitur Albe. de Ros. ibi, in versi. & facit iste §. ad quæstionem. & ad hoc etiam allegat Azo ī sum. de fide instru. versi. de admissione. & Spe. in d. §. postquàm. quē ad hoc latius refert Alex. in d. §. fi. quamuis nullam faciat mētionem de Albe. qui subijcit ibi hanc opi. de more iudiciorū seruare. Et idem vr velle Bal. in l. j. §. editiones. col. fi. versi. item. q̄-
264 ro. ff. de eden. ¶ †Tertio in actis, quæ indistinctè edunī, quoties petuntur, secundum Ange. & Pau. de Cast. in d. l. si quis. §. fin. in versi. hæc vox. allegant Imo. in c. quoniam contra. j. eo. & in d. l. 2. C. de edendo. dicit Alex. ibi, ꝙ Imo. hoc nō dicit in d. c. qm contra, nec probatur in d. l. 2. Videtur tamen dictum probabile, quia facilius editio fit in instrumētis, vt supra dixi, & in actis
265 non videtur esse periculum, per supra dicta. ¶ † Sciendum est, ꝙ notarius, qui rogatus fuit de aliquo actu, si non velit edere, immo se rogatum fuisse negat, pœna falsi tenetur. l. eū qui. vbi Bal. dicit in l. qui accusare. C. de eden. Quod dictum simpliciter limitatur secundum Ioā. And. in addi. Spec. in tit. de instru.
266 edi. §. instrumentum. in prin. nisi esset notarius bonæ famæ, †& longum tempus interuenisset. bene facit, quia ex diuturnitate
267 temporis, obliuio inducitur, gl. & †Doct. in l. j. C. de ser. fugi. no.
268 Bar. in l. qui fundum. §. seruus. ff. pro empt. † vbi dicit hoc procedere, si agitur de damno euitando. Secus si de lucro acquirendo. Et ita est casus noster, vt pœna falsi euitetur. Et ideo not. ad propositum dicit Ange. in Auct. de trien. & semis. §. si autem. p
269 illum text. † ꝙ excusatur notarius à pœna falsi, q interrogatus ī senectute de instrumēto ab eo ꝯfecto ī iuuētute, dixit cū iuro illud instrm ab eo scriptum non fuisse. Nā falsum non ꝯmittitur, nisi cū dolo. l. nec exemplum. C. de fals. & q̄libet cā, ēt iniusta, excusat à dolo. l. igit. §. j. ff. de lib. cā. gl. in l. plagij. C. de plagia.
270 † Et in notario potius semp error psumiī, q̄ dolus, vt no. Bar. in l. quoties §. i. ff. de hære. insti. in tertio not. p illum text. cuius dictum ꝓprie ꝓcedit, qñ aliquid omissum fuit ex obliuione, & sic delīqt non faciendo, vt in casu nostro, licèt secus esset in fa-
271 ciendo, †vt not. declarat Ang. de Are. in consi. incipien. in casu
272 pdicto vr, ꝙ nullo modo dictus notarius. in quinto col. ¶ †Secundò limita, qñ quis omnibus celaret instrumentum. secus si tm̄ peteniti, Bart. in l. 3. §. si qs dolo. versi. & posse. ff. de tab. exhiben. Bal. in l. fi. C. de eden. colum. fin. versi. octauo quæritur. Et ad pdicta vide ēt Bal. ibi. col. fi. versi. sexto q̄ritur. Fede. cōsi. 113. incip. Titius ꝯstitutus. & Bal. in l. argentarius. §. fi. ff. de eden. Romana. in not. 376. tabellio. ¶ Superest vltimus articulus primæ q̄-
273 stionis principalis, videlicet qño editio à tertio postuletur: † in quo ꝯclusio, & regula negatiua sit, ꝙ tertius, apud quē reperiūtur rōnes, vel instrumenta, inuitus edere non cogiī, vt voluit gl. in l. in fraudem. §. neque instrumenta. in versic. edi. ff. de iure fis. q̄ pro not. allegauit Ang. in l. 1. §. editiones. ff. de eden. & Ab. hic in quarta col. vbi reprehendit Anto. de Bur. qui ꝯtrium hic tenet, & male. p rōnes, quas Abb. inducit. & sm istam ꝯclusionem ꝯsuluit Alex. in cōsi. 58. incipien. circa primū q̄situ, in secunda col. in j. lib. & idem Bal. voluit in d. l. fi. in 5. col. versi. vltimo circa materiā. ad fi. distin. C. de eden. Facit quod s. dictum fuit de notario, qui tertio non teneī edere, cū ab eo nō fuit rogatus. ergo idem in tertio dicendū est. ¶ Limitatur ista ꝯclusio
274 pluribus modis. †Et primo, si tertius voluntariè exhibeat, qa potest, licèt non cogatur. ita gl. in d. §. neque instrumēta. vbi Bart.
275 sequitur, & Abbas hic. & Alex. in cōsi. 58. supra alle. † Et idē est in notario, qui edere pōt, si velit in casibus, quibus non compellitur, vt no. Ange. & Alex. in l. prætor. in princ. ff. de eden. circa fi. Et talis editio prouenīens ex mera voluntate poterit fieri cuilibet, vt supra dixi in notario, ex quo sola voluntas habētis instru-
276 mēta, vel rōnes ꝯtempiatur. ¶ †Secundo fallit in actis, q̄ ēt à tertio edi petunī, vt voluit gl. not. in l. ij. §. diuus. el j. in verbo, sgaī. circa fin. ibi, sed q̄libet alius ēt. & ibi Bar. & Ange. hoc sequuntur ff. de iure fis. Alex. in d. l. 1. in 1. colum. C. de eden. & in d. ꝯsi. 58. supra alle. facit quod no. Bar. in d. l. j. §. editiones. in ver. iuxta hoc q̄ro. ff. de eden. de quo supra dixi de notario actorum, in princ. Et licèt ista sit cōis opin. non tñ vr in tertio aliqua rō diuersitatis, quæ vrgeat inter acta, & alia instrumēta. ¶ † Tertiò, si
277 apud tertiū reperitur originale esse, siue protocollū notarij, tūc ipse edere cogiī. Regula ergo supradicta ꝓcedit, qñ hēt instrumētum sumptum ab ipso originali. secus qñ ad eum peruenit originale. ita not. Bal. in l. fi. col. 5. versi. vltimo circa materiam. ad fin. C. de eden alleg. tex. in l. quædam §. is autem. in l. prætor. §. si quis seruus. ff. de eden. & idem not. Bal. in l. quidam. §. nihil. ff. de eden. dixi supra de notario ꝯtus in quarta limita. facit qd
278 Bar. tradit in l. 3. §. si tabulæ. ff. de tab. exhi. † vbi depositarius, & sequester, apud quem ꝓtocolla reperiunī, edere tenetur, & tali casu ēt reus edit actori ad fundandā intentionē. Bal. in l. j. §. editiones. col. 4. versi. fallit si reus. ff. de eden. Spec. de instrumē. edi. §. videndum. ver. ex præmissis. col. 7. Arc. hic, col. 8. ad fi. & subijcit Bal. in d. l. fi. col. 5. ver. vnum tamē, allegando Iacobum Bu-
279 triga. † ꝙ quando notarius perdidit protocollum, agere potest ꝯ possessorem instrumenti, vt ipsi notario edat instrumentum cum die. & consule, vt alijs ipse notarius edere possit. l. si qs ex argentarijs §. penul. de eden. Quod Bal. dicit menti tenēdū, qa contingit sæpe, ꝙ notarij pdunt protocolla in ciuitatibus, à q̄bus expelluntur. ¶ Ex quo dicto colligitur quarta limitatio, vt non habeat locum in notario, qui perdidisset originale, qa ad tertium poterit recurrere, qui instrumentum habet inde sumptum. d. l. si quis ex argentarijs. §. prætor. vbi Paul. de Cast. p il-
280 lum tex. facit qd Bal. in l. publicati, in prin. C. de testa. ¶ † Quinto fallit, qñ tertius nō vt edat simpliciter, sed pro interesse domini conuenitur. nam edere tenetur. l. 3. §. interdū. ff. ad exhib. l. procurator. C. de eden. gl. in l. dissolutæ. C. de condi. ex lege. Et ista nō est editio, sed exhibitio, sm Bal. in d. l. fi. col. 5. dicto versicu. vltimo circa materiam. in principio. quia ipsum originale datur petitori, & non remanet apud illum, à quo petiī. alle. d. l. 2. §. interdum. ad exhiben. & sic ille §. non loquitur in materia editionis. ¶ Sextò, regula procedit in tertio, cum quo nō litigatur, nec cui mandatum fuit. secus si mandatum ei fuisset, licèt non sit in iudicio, quia edere tenetur. l. argentarius. in prin. ff. de eden. ibi, an cum alio. Et sic argētarius, cui fuit mandatū, tenetur edere, licèt lis cum alio sit. Sed tñ tex. loqtur in argentario, q ratione officij edere teneī. Vnde in notario esset bonū simile. secus vr in priuato, de quo textus non loquiī. Idem tñ in priuato dicendum est, ea quo sibi fuit mādatum, & tota vis in mandato vr ꝯsistere, l. si quis. §. pertinere. ff. de edēdo. In hoc tñ vr differentia, qa in argentario. & notario, q rōne officij debent edere, officio iudicis coguntur. sed in priuato, cum voluntariū sit mandatū, actione mandati ꝯuenitur, quia cessat rō, q̄ in notario, & argentario allegaī p Bar. & Doct. in l. 1. C. de eden in l. q̄dam. in princ. ff. eo. tit. ¶ Septimo fallit in scriptura, q̄ apud tertium reperiī, & scripta ab alio me mādate fuisset: cū enim mādato meo facta sit, licèt mandatū non afficiat tertium possessorem, æquum tñ est, vt mihi succurraī pp mandatum meum. vnde tertius isto casu mihi edere tenetur. tex. not. in l. 3. §. interdū. ff. ad exhiben. Et licèt de mandato meo nihil in tex. dicatur. tñ sm gl. ibi, in uer. conscripserit. ita intelligiī, & ur uerisimile, ut sm alia iura intelligatur. ita Aret. hic, col. 8. & istum intellectum
281 approbat Alex. in consi. 58. s allega. ¶ † Ad dictum §. interdū, ēt alius est intellectus. sm Aret. hic, col. 8. circa fin. ut restringatur in possessore, q non habuit causam ab eo, qui scripsit me mandante alleg. Ioan. And. in addi. Spec. in tit. de instru. edi. in rubr. in 2. col. ibi, si autem dñs non est. ubi Io. An. non dicit hoc, sed loqtur simpliciter, prout dicit tex. in d. §. interdum. Do. Barth. Soci. in d. l. fi. C. de eden. ur aliter referre Aret. scilicet per ꝯtrium eius qd dictū est, ut §. interdū. procedat in eo tantum, q habuit cām ab eo, qui scripsit me mandante. ex uitio impressoris nō facile colligitur intentio Are. Quidquid tñ sit, istę restrictiones diuinant ad dictum §. interdū, q generaliter loqtur. ergo dēt indistinctè intelligi. l. 1. § & generaliter. ff. de lega. pstan. 19. dist. in ca. si Romanorū. Hoc vlterius ꝓbatur, nam in d. §. interdū, ponūtur duo casus. Primus, qñ ille, qui agit ꝯ possessorem est dñs, & tunc hēt rei uendicationē, & actionē ad exhibēdū. Secūdus casus est, qñ agens non est dñs. tunc pro interesse, qd ptendit, hēt actionē in factum. Modo sic in primo casu, qñ agit dñs, clarū est, ꝙ possessor, qualitercunque possessionē habuerit, à dño ꝯuenitur. §. 1. Instit. de act. ergo in secundo casu idem dicendū est, qa Iurisconsult. ꝓcedit retento eodem themate. Nā actio in factū in nō dño subrogaī in locum rei uēdi. in dño. & ideo eo casu dēt actio in factū ꝯpetere non dño. quo casu rei uendi. dño datur, qa subrogatū sapit naturā eius, in cuius locū subrogaī. l. si eū. §. q in iniuriarū. ff. si qs cau. Alius ēt intellectus colligiī ad dictum §. interdū ex dictis Ange. in l. q̄dā. in princip. in l. ptor. §. 1. ff. de

eden.& Are.hic refert,col.octaua.vt regula supra posita loquatur in tertio,q dñs est, & possessor.secus in eo q simplr possidet, d.§.interdũ.¶ Postremo,circa dictum §.interdũ.nõ omitto, qđ Bal.voluit in d.§.interdũ.dicẽs,q in subsidiũ actio in factũ cõpetit ei.cuius interest,vt sibi edaẽ,quanuis aliquod eius mãdatũ nõ interuenerit. & hoc vr̃ ꝓbari ĩ dicto §.interdũ.vbi actio ĩ factũ daẽ,q̃ subsidiaria est.l.qa actionũ.ff.de pscrip.verb.l.sancimus.vbi Bar.C. de sacrosanct.eccles. ¶ Considerandũ tñ est, ꝙ si hoc dictũ Bal.intelligaẽ generaliter,put ipse simpliciter loqtur,regula supra dicta parũ nobis seruiret. Vñ intelligiẽ Bal.qñ apud tertiũ reperiẽ originale.Ita loquiẽ §.interdũ.q in rõnibus loqtur,quas seruus cõscripsit,& postea ad tertiũ puenerũt. Nã hoc casu editio petiẽ à tertio,sicut supradictũ est de protocollo notarij, in tertia limita. Secus si nõ esset originale apud tertiũ. sed instrumentũ transumptũ, qa ẽt in subsidiũ editio non peteteẽ ab ipso tertio,p regulã supra dictã. ¶ Vltimo limita regulã supra positã, nisi tertius q possidet,teneret agenti ꝯ me edere rõne cõionis instrumenti,q̃ est inter eos.Nã sicut ego reus possum petere ab actore,vt mihi edat: ita immediatè tertius iste, q possidet,teneẽ mihi edere,& ad mihi edẽdum cogi poterit,sicut p illũ agentẽ ꝯ me ꝯpellere potuissem. ita no.colligit Are.& do.Barth.Soz.i l.ꝓcurator,ſm vnũ intellectũ gl.C.de edẽ.Peri-

282 culosa vr̃ hæc limitatio,† qa ius petẽdi editionẽ psonale est, vt dicit Bar.in l.si tertius.§.si qs prius.ff.de aqua plu.arcen.col.pe. & qa non vr̃ mihi ꝯ illũ tertiũ immediatè ius ꝯpetere, sed deberẽ agere ꝯ te, vt tu ageres ꝯ illũ,q tibi ad edendũ teneẽ, iuxta

283 l.si sic ff.de leg.j.l.cũ in plures.§.in messem.ff.loc.¶ † Secũdo p̃rincipaliter q̃riẽ, quo iure instrumẽta,vel rõnes edi postulẽtur. in quo recurrẽdũ est ad ea,q̃ Bart.tradit ꝯsiderãdo plures casus in l.q̃dã.in princ.ff.de eden.in l.j.C.eod.tit. cuius dicta reassumit, & seqtur do.Abb.hic.Sed q̃tum ad ꝓpositũ ꝓsequar dũtaxat illũ casum.q ad materiã ti.de eden. ptinet Et in hoc cõis ꝯclusio est,ꝙ editio,q̃ p titulũ de eden petiẽ ab argẽtario,notario,& similibus,non iure actionis à principio,sed offi.iud.postuleẽ. ita ꝓbaẽ in l.j.C.de eden.Et si reqsiti nõ edãt,tũc demũ ad interesse actione in factũ teneñẽ.l.si qs ex argentarijs.§. ex hoc edicto.ff. de eden.Ita firmauit gl.fi.in d.l.j.q̃ Bar.& Doc.colter sequũtur. Idẽ gl.in l.1.§.editiones.in gl.mag.ff. de eden. Et ista est cõmunis opi.ꝯ q̃ insurgit Alex.in d.l j.col.fin.& dicit veriorẽ esse ꝯtiã opi.qa immo iure actionis in factũ argẽtarius, & similes edere coguñẽ.Moueẽ p l.p̃tor.in princ.ff.de eden. vbi uerba p̃toris ad partẽ referuñẽ.ergo non ur̃ offi.iudi.ꝯpetere,qñ illud locũ habet,qñ ad iudicẽ uerba diriguñẽ,iuxta gl.in l.si soror.C. de col. no.Bar.in l.1.ff.de ꝯdi.ex leg. Secundo ꝓbaẽ,ſm cũ in l.3.§.interdũ.ff.ad exhib.vbi si ab eo,q nõ sit dñs chartæ,p eius interesse petanẽ rõnes exhiberi,daẽ actio in factũ. ergo ita ur̃ dicendã in ꝓposito.& in ista opi.fuit ẽt Ant.de Bu.hic,Spe.in tit.de instru.edi.§.videndũ.col.fi.uersi.idem in argentario.& gl. ur̃ hoc tenere in d.l.si qs ex argẽtarijs.§.ex hoc edicto.addo Fede. cõsi. 113.incip.Titius ꝯstituit. Vnde si actio in factum competit, dicit Alexã.ergo non daẽ officiũ iudicis,qđ est extraordinarium remediũ,& ideo cessat existente ordinario.l.in cãç.ff.de mino. no.in l.in ꝓuinciali.ff.de ope.no.nun.¶ Non obst.text. in l.1.C. de eden.qa Alex.r̃ndet dupliciter.Primo,ꝙ loquaẽ de offi.iudi. mercenario determiente actioni depositi intẽtatæ,nõ de offi.iudi nobili.de quo est q̃stio Doctorũ.Vel secũdò dicit ipse, ꝙ ibi offi.iudi.ꝯsideraẽ,quo ad cãæ cognitionẽ,q̃ iudex adhibere debet,qñ actor editionẽ petit,nõ ꝙ ius petẽdi editionẽ fundeẽ in offi.iud.immo iure actionis illud petiẽ,ut s̃.dictum est.Vel tertio p̃t dici,ꝙ in d.l.fit editio p reũ actori ꝯ regulã ex cã.ideo tali casu speciali offi.iu.petiẽ.¶ Vtraque opi. disputando esset sustẽtabilis. Sed tñ p nũc sequor cõem opi nõ obstãtibus supradictis.Pro qua vr̃ tex.in l.pen.§.fi.ibi,ad iud.offi.pertinere.ff.ad leg.Falc.facit tex.in l.si qs ex argẽtarijs.§.p̃tor.ff.de edẽ ibi.prętor ait,cã cognita edi iubebo.na verba ad iudicẽ referuñẽ.ergo offi.iudi.vr̃ ꝯpetere,iuxta gl.in d.l.si soror. Et hoc modo idem ꝓbaẽ in l.q̃dã.in prin.eo.tit.ibi, nec à p̃tore hoc edicto ꝯpellũtur. & inferius ibi,non cogiẽ à p̃tore p metũ in factũ actionis. Et ita arg.primum Alex.ꝯ eum retorqueẽ.Et dũ dr̃ metu actionis in factũ ꝯpelluñẽ. ergo vr̃, ꝙ prius non cõpetat actio in factũ.sed officio iudi.& ꝓbaẽ ẽt in l.2.C.eo.tit.Et licèt tex. loquaẽ in actione,idẽ tñ vr̃ in instrumentis, cũ nulla rõ diuersitatis esse videaẽ,& maior rõ vr̃ esse in actis, vt edanẽ iure actionis,qa facilius eduñẽ,vt not.in d.l.2.& s̃.dixi.vnde si acta non edũtur iure act.sed offi.iudi.idẽ ꝯcludendũ est in instrumẽtis. Vltimo ꝓbaẽ in d.l.j.C.de edẽ.¶ Non ob. respõsiones Alex. Nã primo de offi mercenario vr̃ ꝯ tex.in d.l.j.qđ refert se ad iudicem.ergo vr̃,ꝙ sit in arbitrio iudicis,& sic de officio nobili loquitur, nõ de mercenario,ꝙ famulaẽ actioni ꝓpositæ, iuxta no.in l.j.ff.de iurisd.om.iu.& vide Bar.in l.iubere.col.fi.ff.de iurisdi.om.iudi. ¶ Non ob.secunda respõsio,ꝙ officiũ iudi.de quo in d.l. respiciat cãæ cognitionẽ,qa hoc non vr̃ verũ,immo respicit ipsam editionẽ,vt colligiẽ ibi,nã qđ ꝯsiderat.Nam officiũ iudi.refert ad desideriũ petẽtis.ergo respicit editionẽ,de qua ibi agiẽ.Cõfirmatur hoc, qa cã ex qua editio debet fieri, non ꝯmittit iudici.sed in iure dẽt esse expressa,vt not. in d.l.j.ergo offi.iudi.ꝯsiderari nõ p̃t eo modo,quo Alex.dicit.Et istã opi.cõem ẽt Bar. seqtur in duobus locis,q nõ allegaẽ cõiter,in l.4.§.Cato.in 3. oppo.de verb.obl.dũ r̃ndet ad tex.in l.si quis ex argentarijs.§.1. Idem Bar.in l.si tertius.§.si qs prius.col.pe.ff.de aqua plu.arcẽ.

284 ibi ingt, † ꝙ tale officiũ iudi.de quo in tit.de edẽ.psonale est,vt vbi p eum.Car.in cle.j.§ ceterũ.in 4.q.de vsur. ¶ Non obs.allegata in ꝯtrium p Alex.Et primo dũ dicit,ꝙ verba referuntur ad partẽ,p d.l.p̃tor.qa in hoc nõ p̃t fieri fundamẽtũ,cũ ẽt verba dirigant ad iudicẽ,p iura s̃.alleg. Præterea s̃.pluribus modis ꝓbatur,& clarũ relinquitur,ꝙ officium iudicis detur.ergo nõ attẽditur,quòd verba ad partem dirigãtur. quia illud ar. procedit in dubio,vt no.Sal.in d.l.i ff.de cond.ex lege. Non ob.tex.in §. interdũ,quia ibi non loquitur de actione in factũ ex ti.de edẽ. in quo mãdatum requiritur, & agitur contra argentariũ, vel notarium dominum scripturæ.Sed in §.interdũ nõ constat mãdatum interuenisse,vt s̃.dixi,& agitur ibi ꝯ illum,qui non est dominus scripturæ.vñ efficacius tenetur,vt s̃. dixi secundum Ang.ad intellectum illius §.¶ Non obst.vltimũ quod Alex.dicit,si actio in factum datur,est ordinarium remediũ. ergo cessat extraordinariũ,quia negatur,ꝙ actio detur,vt patet ex s̃.dictis. ¶ Præterea,etiam si actio competeret,vt dr̃ in d.§. interdũ. argumentum non vr̃ procedere, quia illa actio datur in subsidium.Et sic videtur remedium extraordinarium, vñ nõ uideẽ

285 excludere officium iudicis, † quia extraordinaria remedia bñ simul concurrunt.l.si longius.ff.de iudi. iuncta l. cũ filiusfam. viaticum.ff.si cer.pet.& no.Bar.in d.l.in prouinciali.§ i.col.pe. Adde tamen,ꝙ pro opinione Alc.videtur tex. in d.l.quædã.in prin.dum ibi dicitur,ꝙ contra procuratorem actio manda. cõpetit,& non cogitur metu actionis in factum. ergo videtur, ꝙ ad edendum detur actio in factum. ¶ Nec ob. ꝙ vr̃ tex. ibi loq de illa actione in factum,quæ datur pro interesse, ad quod tenetur ille,qui non edit.l.si quis.§. ex hoc edicto.ff. de eden. qa immo tex vr̃ loq de prima petitione editionis, vt patet in eo, quod ibi dicitur de procuratore, ꝯ quem agitur actione mãdati,ut cogaẽ rationes edere, & nõ metu actionis in factũ, & sic vr̃ loqui tex.de prima petitione,qñ agitur ad edẽdũ, & non respectu interesse. ¶ Et ultimo no.est,ꝙ disputatio s̃. facta inutiliter non ꝓcedit:quia si iure actionis editiu deberet fieri,ex interpellatione extraiudiciali cõstitueretur in mora,q teneret edere. secus si officio iud.l.cũ postulassem ff.d dã.infe. Et ẽt pp modũ formãdi libellum,ut p Alex.in d.l.1.col.fi C.de edẽ.Et ad p̃dicta uide Bal.hic,qui distinguit inter offi.iud.quo petiẽ ab aduersario,& offi.iud.quo editio à notario postulatur. in col.11. uersi.& no.ꝙ offi iud.¶ Nunc 3.q.princi.se offert,scilicet,quo editio fiat.p cuius declaratione de duobus q̃ritur. Primo,an in totũ dẽat instrumentũ edi uel duntaxat sufficiat partẽ, de qua agiẽ exhibere.Secundò, utrũ editio dẽat fieri cũ die, & cõsule.

286 ¶ † Circa primã q̃stionẽ habemus text. in materia editionis.ĩ l. argentarius.§.edi.ff.de eden.ubi aperte dicit tex. ꝙ illa pars tm̃ edi dẽt,q̃ ad instructionẽ causæ pertinet,& idem dicit Bar.p il-

287 lũ tex ubi Bal.seqtur,in l.fi.C.de p̃ci.impe.offer.† ꝙ si copia instrumenti petaẽ,tm̃ illa pars,q̃ ad eum spectat dati dẽt, non totũ instrumentũ.& idẽ Spe.tradit in tit.de instru.edi.§ uidendũ.

288 col.7.† Vnde legatario sufficit,ꝙ illa pars testamenti edatur,in qua legatũ cõtineẽ,ut not.Bar.in l.2.§.fi. queãd.testa.aperi. idẽ Bar.dicit in d.§.edi.Et hoc reperio,ꝙ in pulchra quæst.ꝯsuluit Ang in ꝯsi.114.incip.super facto p̃dicto arguo primo. & idem dicunt Bar.& Ang.in l.fi.per illum tex.ff de bo.auct.iud.poss. Ad idẽ tex.in c.ꝯtingit.ĩ de fi.instru.in c.cũ psonæ.de priuile.in

289 6.& Bart.& alii in locis infra allegandis.¶ † Prædicta ꝯclusio limitaẽ qñ capitula sunt separata,& diuersam materiã ꝯtineant. Secus si connexa sint capitula,vel de eadẽ materia loquantur, ita ꝙ ad capitulũ,de quo agiẽ,aliqd ꝯferant.nã tunc instrumentũ in talibus partibus dẽt exhiberi.l.incivile.ff.de legi. & Bald. ibi in prin.colligit p illũ tex.ꝙ totũ instrumentũ debeat edi, &

290 ẽt illud † qđ ꝯtinuaẽ cũ ipso, qa sequentia declarãt p̃cedentia, & sæpe ẽt corrigũt.l.si tibi.ff.si cer.pet. Et ideo dicit Bart.in l.q

291 filiabus.in princ.p illum tex.ff de leg.1.† ꝙ legatario nõ solum dẽt dari particula testamenti,in qua legatũ ꝯtinetur, sed ẽt alia pars,p q̃ legatum posset declarari.& Albe.de Rosa. in d.l.argẽ-

292 tarius.§.edi.inqt,† ꝙ legatario omnia edenda sunt, q̃ ad legatũ ꝯferunt.unde institutio legatario exhibenda est, quia ab illa pendet legatũ,ſm Pau.de Cast.in d.l.fi.C.de p̃ci.impe.offe. Regula ergo in p̃dicta procedit, qñ sunt capitula separata,& sic Doct.loquuñẽ,& dom.Abb.ita uẽ intelligere in d.c.ꝯtingit.de fi.instru.¶ Secũda ꝯclusio supra dicta declaraẽ. ut ꝓcedat ĩ edi-

293 tione,q̃ fit petẽti editionẽ,put uideñẽ loq iura s̃.allegata. † Secus est si instrumentũ edaẽ iudici, qa totũ instrumentũ exhibeẽ iudici.l.1.§.pen.q incipit,edere.ff.de eden.facit tex. in d.l. inciuile.ff.de legi.p q̃ iura Bar.ita ꝯcludit in d.§.edi. & late idẽ voluit

luit Bar. in rubr. ff. de ope. no. nunc. verst. iuxta hoc q̃ro. & tenet Ant. de But. hic, & in d. c. ꝯtingit. Ista tñ limitatio non vr̃ bene ꝓbari in iuribus alleg. p Barr. i d. §. edi. nã tex. in d. §. edere. vt ea ꝑcedentibus ibi collig𝔦r̃, vr̃ loq̃ de editione, q̃ fit parti. & tñ dicit, ꝙ edi in totũ dẽt. Vnde magis ꝯuenit, ꝙ ille tex. intelligatur ſm primã limitationem, ſcilicet qñ eſt eadẽ materia, vel idem capitulũ. Et verba correſpondent, dũ tex. dicit ibi, edere nõ vr̃, q̃ ſtipulationẽ totã non edit. De vna ſtipulatione ergo vr̃ loq̃, & de eodẽ capitulo. Sic ẽt in d. l. inciuile. diuinare eſt, ꝙ reſtringat̃ in iudice. Et rõ illius l. quã mouet Bar. in d. rub. de ope. nn. nun. ad dicendũ, ꝙ iudici in totũ ſit edendũ, q̃a vna pars ſequẽs poſſit ꝑcedentem corrigere d. l. inciuile. ita militat in parte, ſicut in iudice, p ea, q̃ ſupra dixi in prima declaratione. Et tex. in l. j. §. edẽda. ff. de eden. vr̃ ꝯparare editionẽ, q̃ fit parti, & illam quę fit iudici. & ibi Bal. in princ. vr̃ hoc colligere. ¶ Opin. tñ Bart. vr̃ ꝓbari in c. ꝯtingit. de fide inſtru. quẽ tex. Bar. adducit in d. rubr. facit tex. in c. cũ pſonæ. de priuileg. in 6. Et talis editio, q̃ fit iudici, eſt facultas q̃dam inſpiciendi, q̃ conceditur iudici, pro quo pſumit̃, ca. in pſentia. ſupra de renũ. vt ipſe omnia videat, & parti tantũ ꝯcedat̃ copia capituli, de quo agit̃. Et ita ex dictis Bart. elicit̃ in dicta rubr. de ope. no. nun. & Bal. idẽ dicit in d. l. inciuile. de legi. dũ allegat dictũ ca. cõtingit. vbi Abbas, & no. Pau. de Caſt. in d. l. fi. C. de pci. impe. offe. Et hoc modo hæc ſecũda limitatio declarata bene procedit, quia rõ diuerſitatis manifeſta eſt, quia de parte lex ſuſpicat̃, ſi totũ edit̃. d. c. ꝯtingit. de iudice ꝯfidit.

294 ¶ †Tertio fallit ꝯcluſio ſupra poſita in legibus, vel ſtatutis, q̃ in totũ debẽt ꝓduci. ita Bar. in d. l. inciuile. p illũ tex. ff. de legi. Sic ergo in inſtrumẽtis, vel rõnibus aduerſatio editio fit p parte: ſed in lege, vel ſtatuto fit in totum. Idem vr̃ velle Bar. in l. 2. ad fi. ibi, non idem dico. quẽad. teſt. ape. & rationẽ Bart. adducit in d. rubr. quia ſtatuta toti ciuitati cõia ſunt. ideo in totũ ꝓducenda ſunt. quaſi, vt puto, velit dicere Bar. in rõnibus, & inſtrumentis, ꝯſiderat̃ intereſſe petẽtis, & eſt ſuſpicio, ſi in totum edantur, iõ editio limitat̃. Iſtæ rõnes ceſſant in ſtatutis, q̃a ſunt publica, & omnibus communia ſunt, & ita in effectu dicit, & ſequitur Alex. in rub. præall. ¶ Hæc tertia limita. in qua differentia colligit̃ inter leges, vel ſtatuta, & rõnes, vel inſtrumẽta, bene ꝓcedit, qñ editio fit parti, vt ſupra dixi. Secus ſi fieret iudici, q̃a tũc nulla eſt differẽtia inter ſtatuta, & inſtrumenta, q̃a ſemp tunc editio in totum fieri debet. Ita Bar. in d. rub. loq̃tur, dũ cõcludit idem eſſe in inſtrumentis, & ſtatutis. & idem Bal. & Ful. in d. l. inciuile. Anto. de But. hic, & in d. c. ꝯtingit. Et ita ampliat̃ qd ſ. dictũ eſt in 2. limi. vt iudici in totũ edat̃ tã in inſtrumẽtis, & rõnibus, q̃ in legibus, vel ſtatutis.

295 ¶ †Et ſic ex ſ. dictis colligit̃, ꝙ ſtatuta integraliter debeant edi. Et idem eſt, ſi aliqua additio

296 ſtatuto facta fuiſſet, † q̃a cum ſtatuto debet exhiberi, vt Bar. dicit in rub. præalle. per ea, q̃ not. gl. in d. l. inciuile. Ad hoc allego no. dictum Card. poſt Lap. in cle. ſtatutum. col. 2. in 3. oppo.

297 de elec. vbi ſingulariter dicit, † ꝙ additio facta alicui ſtatuto recipit omnes qualitates prioris ſtatuti, & ꝙ de tali additione p

298 omnia idẽ, qđ de ſtatuto iudicat̃. †Et licẽt ſtatutũ in totum edẽdum ſit, non tñ opus eſt edere volumen ſtatutorũ. Ita Bar. ĩ rub. ꝑalle. in d. ver. in prin. & idem Bal. in d. l. inciuile. ¶ Nõ ob. ſi dicat̃, rõ quare edat̃ totum ſtatutũ, eſt, q̃a poſſet principiũ corrigi in fi. vt no. ĩ l. ĩ ciuile. & ſ. dictũ fuit, talis rõ ẽt militat ĩ toto libro. nã Bal. ibi reſpondet, ꝙ non pſumitur correctio §. quibus. in j. conſti. C. Iſta ratio prima facie nõ tollit arg. quia ſi non pſumitur correctio in libro ſtatu. minus pſumi debet in eodem ſtatuto, quia incontinenti maxime quis non pſumitur ſe corrigere. l. nam ad ea ff. de condi. & demon. Niſi dicamus, ꝙ in vno ſtatuto in totum fit editio, non rõne correctionis, quia nõ preſumitur: ſed pp limitationẽ, & declarationẽ, q̃ ſumit̃ ex ſequentibus, p ſ. dicta. & q̃a materia ſub congruis titulis collocatur, vt not. in l. 2. ff. de ſta. homi. in l. Imperatores. de in diem addic. Vnde ſufficit edere ſtatutũ, quod loquit̃ in materia, q̃a veriſimiliter ibi loq̃tur ſtatutum in materia, de qua agit̃. iõ non requirit̃, ꝙ volumẽ totũ producatur. ¶ Vltimo no. eſt ꝙ omnia ſ. dicta de productione ſtatuti, procedunt in ſtatuto alterius ciuitatis,

299 qđ ex aliqua cauſa edendum ſit. † In ſtatuto vero proprio ciuitatis editio nulla requirit̃, q̃a cum ſtatutum ſit poſitum pro noſtris, vt Bal. tradit in d. l. inciuile. pt videre qd vult. & idẽ Bart. tradit in l. omnes populi. ad fin. ff. de iuſti. & iur. Ab. hic in fi. ca.

300 idem Bal. in ꝯſi. 108. ad veritatem. lib. 3. † Et hoc verũ, niſi eſſet aliqua reformatio non incluſa in libro ſtatutorũ, de qua ꝓbabilis vr̃ ignorantia, quia edenda erit, Bar. in d. l. omnes populi. in fi. & Abb. hic. facit qđ no. Bar. & Doct. in l. cum prolatis. ff. de

301 re iudi. Bal. in l. 2. qñ prouoc. non eſt neceſ. cum ſi. † Nã de eſſentia ſtatuti vr̃, ꝙ ſituatum ſit in volumine aliorum. Bald. in c. in cauſis. ver. q̃ro vtrum. j. de re iudi. ꝓbat Ro. in ꝯſi. 512. inci. quo ad primũ. in vlti. dub. Et hoc, quod vltimo loco dictum eſt de

302 reformatione, limitandum vr̃, niſi eſſet reformatio † multum nota, de qua probabilis non eſſet ignorantia. nam tunc rõ Bar. ceſſat. & hoc in ſimili tradit d. Abb. in c. j. de re iudi. reliqua per Bar. & Doc. in d. rub. de ope. no. nun.

¶ Circa ſecundum breuitatis gratia me remitto ad Ab. hic, & ad ea, q̃ latius poſt alios Alex. ſcribit in l. j. §. editiones. ff. de eden. ¶ Supereſt vltima q̃ſt. princ. pro cuius declaratione de duobus q̃ritur. Primo, qñ. id eſt, quo tempore inſtrumenta, & rõnes edi debeant. Secũdo, in quo loco

303 editio fieri debeat. ¶ †Circa primũ regula ſit, & cõcluſio, ꝙ inſtrumenta ĩ medunt̃ poſt litẽ cõteſta. nec. n. prius ꝓduci poſſunt, ſicut dr̃ de teſtibus q ante litem ꝯteſta. nõ recipiunt̃. c. j. & p totũ. ſ. vt lit. nõ cõteſta. ergo idẽ erit dicendũ in inſtrumentis. Ita arguit tex. in c. cũ dilecta de ꝯfir. vti. vel inuti. facit tex. in c. ꝯuenit. de teſtib. cog. ita gl. ordinaria ꝯcludit in l. j. §. edẽda. ff. de eden. & ibi Bal. qui ad hoc ẽt allegat Spe. in tit. de inſtru. edi. §.

304 nunc dicamus. † Et ideo ſi ꝓductio fiat ante lit. ꝯteſt. ex tali editione nõ põt ferri ſententia, niſi iterũ lite ꝯteſta. inſtrumẽtum ꝓducatur, vt no. tradit Fed. de Sen. in ꝯſi. 160. inci. caſus talis, dominus Minus. col. fi. verſi. non ob. vbi inducit c. veniens. el ij. de teſti. Et hoc ſeq̃tur Ant. de But. hic, col. pen. idẽ Anto. de But. in c. cũ dilectus. verſi. nos autem. col. fi. ſ. de ordi. cog. & in c. cum veniſſent. col. 3. ſ. de reſti. in integ. & idẽ qđ ſupra tenet Math. in no. ſuis, in 4. no. incip. not. ꝙ ſi actor. & ſm prædicta merito di-

305 xit Fran. Tig. & Bal. in rub. C. de eden. † ꝙ editio inſtrumentorũ nõ eſt de pparatorijs iudicij. In ꝓpoſito igit̃ editiones rõnũ, vel inſtrumentorum, debent fieri poſt litem conteſtatã, quando expedit, & opportunum uidebit̃, ad fundandã intentionẽ, exceptionẽ, uel replicationẽ, ut declarat do. Ab. hic, & Bal. hoc idem dicit in l. ſecunda. col. ij. C. ut li. pend. ¶ Prædicta cõcluſio optime procedit in editione inſtr̃i, quæ fit ad effectũ probationis. Secus, ſi edi petatur inſtr̃m ad hunc finem, vt quis delibe-

306 rare poſſit. † Nam talis editio, q̃ præparationem reſpicit a principio, dẽt fieri añ litem cõteſt. ¶ Et iſta limitatio exemplificari põt eſt in tribus caſibus, qui diuerſimodè conſiderantur p domi. Abba. ſed apnus hac vnica concluſione clauditur. ¶ Primus eſt in fiſco, & ſimilibus priuilegiatis, quibus editur à reo, ad eius intentionem fundandam. Nam à principio petere põt ſibi edi inſtrumẽtũ, vt cognoſcat, an ex eo intẽtio eius poſſit fundari, vt do. Abb. hic concludit. ¶ Secundus caſus eſt, qñ inſtrumẽtũ petit̃ rõne dominij. nam à principio poteſt peti, vt inſtrumẽtum exhibeatur, quia exhibitio eſt præparatio in rei ven. l. prima. C. ad exhiben. Et hoc idem domi. Abb. hic dicit.

307 ¶ †Tertius caſus eſt, quem Inn. ponit, ſi quis agit, & in libello mentionem facit de aliquo inſtrumento, vt quia agens dicat reum ſibi obligatum ex cauſa mutui ad. a. ex tali inſtrumento.

a nam reus ante omnia à principio[a] petere põt, vt tale inſtrumẽtũ allegatum ſibi edatur, ad hoc, vt deliberare poſſit, an cedere velit, an cõtendere. ita Inn. hic, & ſequuntur hoc Hoſt. Io. And. Ant. de Bu. & oẽs, Spe. in ti. de inſtru. edi. §. nũc dicamus. col. 3. ver. quid ſi quis in libello. Domi. de Ro in deciſ. 33. inci. idem ſi in libello. in not. ſecundum ordinem nouiſſimum eſt ſecunda in ti. de prob. Bal. idẽ ſequitur in l. prima. §. editiones. col. 3. ver. venio ad ſecundum ff. de eden. & in l. fi. C. de præci. Impe. offer. & in l. qui ſtipendia. in fi. C. de procu. Ang. in l. j. §.

308 edere. ff. de eden. † Et ſi inſtrumẽtum, de quo fit mẽtio in libello, referat ſe ad aliud, etiam iſtud debet produci, ad ꝙ relatio hr̃. ita no. dicit Bal. in l. in ciuile. circa fin. ver. item no. ff. de leg. Bal. hic, col. 8. & ita ampliando dictum Ino. tradit Alexan. de Imo. in conſi. 3. inci. in cauſa, & lite. col. j. in 1. vol. Hæc vltima concluſio, quam Inn. tradit, procedit quando ille, qui mẽtionem de inſtrumento facit in libello, habet facultatem exhibẽdi tale inſtrumentum. nam in primis edere cogitur. Secus, ſi non haberet illud in promptu, quia propter hoc non retarda-

b bitur iudicium, ſed vlterius[b] erit procedendum. ita Inn. hic, q

309 †etiam ſubiicit, ꝙ ſtabitur iuramento eius, qui agit, an inſtr̃m nominatum de facili exhibere poſſit. Et idem Spec. dicit in d. §. nunc dicamus. ver. præalle. ibi. quod verum eſt, ſi illum hẽt in prõptu. Et ita cõcludit̃ in deci. ſ. alle. inci. itẽ ſi in libello. Sequitur hic Abb. & alii, & Bal. in l. qui ſtipẽdia. in fi. C. de ꝓcur. & ita primo dictum Innocen declaretur ¶ Secundo reſtringi-

310 tur, niſi aduerſarius, qui † conuenit̃, veriſimiliter inſtructus ſit de cõtentis in inſtrumento, vt quia apud eum eſſe præſumat̃. nam tunc actor edere nõ cõpellitur, q̃a ceſſat rõ Innoc. do. de Rot. in deciſ. ſ. alle. in fi. Bar. in l. edita. C. de eden. car. fi. ubi exẽplum ponit in legatario agente ꝯ hæredẽ. & alleg. text. in l. ij. ff. de eden. ubi Bar. Bal. & Doct. hoc dicũt p illũ tex. & ſequit̃ Ab. poſt alios hic. Bal. in d. l. j. §. rationes. col. ij. uerſ. uenio ad tertiũ. in prin. idẽ Bar. ĩ l. ſi poſtquàm. §. ſi dies. ff. ut leg. no. ca. Et infert

311 Cald. hic, ꝓut Mod. referũt † ꝙ ille, q petit ſentẽtiã ꝯ ſe latã declarari, & ꝓnunciari nullam, nõ dẽt illam edere, q̃a apud aduerſarium, q obtinuit, eſſe pſumit̃. Sic in debitore poſtulãte, ut inſtrumen-

ADDITIONES.

a Principio. Guid. Papa deciſio. Delph. 196. deciſio. Tholoſ. 293. & ibidem Aufre Dec. conſi. 303.

b ¶ Vlterius. Ang. in l. Ariſto. in prin. de iu. del. ꝓ. idem tenet poſt Inno.

strumentum simulatũ pnuncietur, & de his aliquid p Lap. al-
le.x.in e l. disputat hic plura. in col. fi. In 4. dub. Ista secũda limi-
tatio bene pcedit, nisi aduersarius, q à seipso instructus esse psu-
mitur, allegaret, & pbaret aliquo casu se instrumẽtum amisisse,
qđ erat penes eum, nam tũc sibi edendũ erit. arg est optimũ in
l. si quis ex argentarijs. §. fi. ff. de eden. facit qđ s. dixi de notario,
cui ex causa edendum est, & q s. dictum est de reo, q actor ex
cã quandoq; edere tenetur. ¶ Confirmat̃ hoc ex eo, qđ dictum
est s. in prima declaratione, q actor, qui in promptu nõ habet
instrumentũ, non cogitur illud edere, licèt de ipso in libello fe-
cerit mentionem. nam si actori hoc cõceditur ꝯ regulam, q̃ est,
vt teneat̃ edere instrumentũ, de quo mentionem fecit, à fortio
ri debet hoc reo pmitti, qa hoc in ipso reo est, fm regulã, vt sibi
ad deliberandum edatur instrumentum nominatum in libel-
312 lo. † Fauorabilior enim est illa dispositio, q̃ regulam sequitur.
gl. no. in c. statutũ. in ver. numerandum. de præb. in 6. facit tex.
in l. 2. ff. de iniust. rup. irritoq; testa. & in 5. dist. c. ab exordio. &
tex. in l. eius militis. §. militia missus. ff. de test. mili. Item in ma-
teria editionis magis reo, q̃ actori fauetur, vt s. diximus. Vñ qđ
actori conceditur, reo non debet denegari. regula, non debet.
de reg. iur. ¶ Secundò, pdicta limitatio, q actor nõ dẽat edere,
q à seipso instructus est, habet locum, qñ editio petitur à prin-
313 cipio ad deliberandũ, put agitur hic. † Sed si actor obtinere ve-
lit, postea in pcessu dẽt instrumentum realiter pducere, vt intẽ
tio eius probetur. l. postquàm. §. dies. vbi Bar. p illũ tex. ff. vt leg.
no. caue. & idem Bar. in d. l. edita. s. alleg. Abb. hic. Bald. in l. 2. de
314 eden. vbi alle. tex. in d. §. fidies. † & rationẽ adducit, quia nisi in-
strumentum producatur in iudicio, non probat. l. quoties. §. fi.
ff. de proba. Ad hoc est not. dictum Bar. in trac. ad repr. in versi.
315 de plano. col. j. in fi. † vbi inquit, q nõ sufficit verbis allegare in-
strumentum. Sed realis pductio necessaria est, & copia dẽt da-
ri aduersario cum termino ad opponendũ, aliter non dr̃ suffi-
a cienter facta fides, fm Bart. [a] cuius verba multum extollit Ro.
in cõsi. 156. incip. honorande dñe. col. j. & in consi. 519. incip. In
casu ppositæ. vbi tex. inducit in l. fi. C. de fi. instru. & facit quod
Bal. no. in l. nullũ. circa fi. C. de testib. in l. fi. C. qui admit. ¶ Ter-
tio dictum Inn. hic limitat̃, fm Bart. in l. edita. C. de edẽ. car. 2. vt
non pcedat, quando in libello fit mentio de instrumẽto asser
316 tiuè, † ita q explicitè totus tenor instrumenti inserat̃. tũc enim
poterit deliberare abiq; eo, q sibi aliter instrumentum edatur.
Et idem Bar. dicit in l. postquàm. §. si dies. s. alle. & sequitur hic
Anto. de But. & Imo. facit tex. in c. 2. de dila. Et cum ista limita-
tione simpliciter trãseunt Alex. & Moder. in d. l. edita. Sed Are.
hic, col. pe. hoc tenet ꝯ Bar. & indistinctè sequitur dictum Inn.
qa quocunque modo actor in libello facit mentionem de in-
strumento, vr̃ protestari se vsurum tali instrumento. ergo indi
stinctè tenetur edere tale instrumentũ. l. j. §. edenda. ff. de edẽ. Et
ex isto capite dicit Aret. tenendam esse opi. Inno. q̃ ẽt fm eum,
communior vr̃, & idẽ vr̃ tenere Pau. de Cas. in l. j. §. edẽda. ¶ Nõ
puto recedendũ ab opi. Bar. quæ cõis est, vt patet ex s. dictis Et
morus ipse vr̃ optima rõne, quia cum reddatur reus instructus
ex narratione libelli, rõ Inno. cessat, cum sit certus reus, & deli-
berare possit, sicut s. dictum est in 2. limita. Intentio enim Bart.
in d. l. edita, & in d. §. si dies, non fuit vim facere in hoc, an asser
tiuè, vel limitatiuè fiat mentio de instrumẽto. sed in hoc, an ex
narratione reddatur instructus reus, vel certus. Sed quia verisi-
militer ex narratione limitata remanet dubius reus, & certus,
& clarus efficit̃ ex narratione plena, & explicita, quando totus
tenor instrumẽti inserit̃. arg. l. 1. in prin. ff. de eden. ideo Bar. isto
respectu differentiam facit, an de instrumento actor assertiuè,
vel limitatè loquatur. Tota ergo vis est, an ex narratione actoris
reus certus sit, vel non. & tota distinctio Inn. hic, & Bart. in lo-
cis supra dictis, in effectu ad hoc reducitur. Et ita de his duobus
verbis Bal. ꝯcludit in d. l. edita. in recollectis, vt relatũ est in addi
tione ad decisionẽ Rotæ, s. alle. in fi. & sic dicit Bar. i d. §. si dies.
in prin. vbi melius seipsum declarat. Et ideo Abb. hic bñ dicit
in pen. col. dum inquit, q etiam si fiat mẽtio simpliciter de in-
strumento assertiuè. vt Bar. dicit: erit tñ edendum tale instrumẽ
tum ante litẽ ꝯtestatam, si reus verisimiliter nõ sit informatus.
nec Bar. in hoc ꝯdicit, immo idẽ vult declarando, vt supra dixi.
¶ Non obst. qđ Are. supra dicit p text in d. l. j. §. edenda. quia ille
tex. procedit in editione, quæ fit ad pbandũ intentionem acto-
ris, vel exceptionẽ rei. Secus qñ petitur edi ad deliberandũ, put
hic agit̃: tunc enim tm̃ consideratur an reus sit certus, vt deli-
berare possit. Comprobatur hoc, qa attenta rõne Are. etiã esset
edendum reo, qui esset à seipso instructus. In eo enim ẽt proce
deret illa rõ, q actor qui facit mentionem de instrumẽto, sit il-
lo vsurus, ergo edere tenet̃. Cuius tñ contrarium omnes dicũt
p l. 2. ff. de edẽ. & supra dictum est in 2. limita. Et quod supra di-
ctum est in isto artic. de tempore pducendi instrumenta, proce
dit in tempore, qđ à principio ꝯsideratur. Sed vsquequo produ-
ctio instrumentorũ fieri possit, non cadit hic, hr̃ in c. dilectus.
317 j. de fi. instr. ¶ † Vltimo uidendum restat, in quo loco editio de-
beat fieri. Et circa hoc breuiter respondetur, fm q dicit tex. in l.
prætor. §. fi. ff. de eden. q ibi dẽt fieri editio ab argentario, ubi ar-
318 gentariam exercuit. † Et idem dicit Bal. ibi, q instrumentum à
notario edi debet, ubi est à principio confectũ. facit bonus tex.
in l. j. & ij. C. ubi de ratio. Vnde si alibi iudicium agit̃, q edere
tenetur, non cogit̃ instrumenta, uel rationes alibi ꝯfectas ad lo
cum iudicij traducere, ut dr̃ in d. §. fin. Quod uerũ intelligunt,
319 nisi ille, qui editionem petit, uelit † q sumptibus suis hoc trans-
feratur, ut est tex. in pallic. §. fin. cũ l. seq. & non solũ suis sumpti-
bus, sed ẽt eius periculo hoc dẽt fieri, fm Pau. de Ca. ibi, arg. l. q̃-
ritur. in prin. ff. cõmu. Isto tñ casu, qñ immineret periculum, iu-
dex dẽt mittere personas idoneas ad locum, q̃ uideant origina
le, & de substantia, & effectu, faciant fidem iudici, fm Bart. in d.
§. fi. p tex. in l. accepimus. de fi. instru. in l. iudices. ubi Pet. Cy. Bal.
& Sal. exemplum ponunt in testamento, in quo de magno piu-
320 dicio agat̃. C. de fi. instru. ¶ † Sed qd si petens editionem uelit,
q omnino instrumẽta, uel rõnes portentur ad locũ iudicij, suis
expensis, & suo periculo, pstando cautionem idoneam, qa for-
te magis interest eius, q oculis res subijciatur, nec ita ea relatio
ne forte ꝯsultum erit, an debeat audiri. ut reus ad hoc ꝯpellat̃.
ut̃ q non ex eo, qđ s. dictum est, fm Bat. quia debet mitti ad lo
cũ, uel ẽt fm Fulg. poterit iudici in loco ꝯmitti. Nã licèt ubi agi
tur de expensis, cogatur reus. d. §. fi. tñ ubi est periculũ. nõ ut̃ q
ita reo consuli possit, sicut in expensis. ¶ Cõtrarium tñ aliàs cõ-
sultum fuit Florentiæ per Doc. celebratissimos, q in effectu cõ
321 siderabant duos casus. ¶ † Primus est, qñ actor ad pbandã intẽ-
tionẽ suã, vel ad probãdã exceptionẽ, allegat scripturas, quas
ipsemet habet in alio loco. sed dicit periculũ esse in delatione,
Ideo petit, q mittatur ad illũ locũ: aduersarius vero instat sim-
pliciter, q coram iudice exhibeantur. Et isto casu potest iudex
mittere ad instantiam actoris, quia in illis facit fundamen-
tum. ita est tex. in d. l. iudices. vbi ita ponunt exemplũ Pet. Cy.
& alii. procedit, & loquitur tex. in d. c. accepimus. & hic nõ est
322 casus noster. ¶ † Secundus est, quãdo actor in casibus, quibus
põt ad fundandam Intentionem suam a reo, vel reus ab acto-
re, ad pbandam exceptionem petit instrumẽta, uel rõnes ad-
uersarii, quas hẽt aduersarius alibi in loco remoto. & isto casu
si ab eo, qui petit, offerunt̃ expensæ, aduersarius tenetur instru
mẽta trãsferre ad locũ iudicii, vt est tex. in d. §. fi. Idẽ ergo quã-
do allegatur periculũ, & uelit petẽs subire periculum, ut̃ eadẽ
rõ in periculo & expensis. ergo idem ius. c. translato. de const.
l. illud. ad legem Aquil. & ad hoc videtur text. in l. sed si hære-
ditas. §. j. ad exhibend. Et hoc sentit gloss. in d. cta lege, prætor.
§. fi. dum allegat d. l. sed si hæreditas. quæ de periculo loquit̃ &
Pau. de Ca. dum inqt, q editionẽ petens auditur offerẽdo expẽ
sas, & quod suo periculo deferat̃, arg. d. l. unde q̃ritur. in princi.
& Bal. & in d. §. fi. in lect. antiqua, dũ loqtur de mercatore Flo-
rentino, qui negociat̃ Parisiis, & ibi libros habet, nec ut̃ ita cõ
sultum ex relatione, sicut si libri corã exhibeantur, &c. Nec ob.
dictum Bar. quia non loquitur in isto casu primo, & ita iudica-
tũ fuit Florentiæ. ¶ Ista ꝯclusio non uidetur sine dubio Primo
enim considerandum est, quòd Bar. uidetur contrarium uelle,
quidquid supra dictum sit. Nam loquitur ipse generaliter, dũ
q̃rit de periculo itineris, & uerba sua debẽt referri ad casum §.
huius occasione quærit. & §. loquitur, quando petunt̃ scriptu-
ræ ab aduersario, ut supra dictum fuit. Sic ergo uidet̃ loq Bart.
Et licèt iura allegata per Barto. loquantur de scripturis peten-
tis. Bar. uidetur illos casus æquiparare, dum allegat dicta iura.
Et certe vr̃ eadẽ rõ, quia si concedit̃ mihi in propriis scriptu-
ris, ut ad locum mittatur, eadem ratione debet concedi illi,
qui conuenitur, qui videtur reus, cui magis fauet̃. Nec videt̃
bona argumentatio, si hoc conceditur in expensis. d. § fi. ergo
idẽ si allegetur periculum. quia ut supra dixi, in expensis bñ
consulitur soluendo pecunias, non sic videtur consultũ in pe-
b riculo, per aliquam cautionem, [b] cum ille §. cõtineat ius exor-
bitans, non debet extendi. Non obst. quòd Pau. dicit, quia Itel
ligo volente eo, qui habet scripturas, quia si instet periculum,
nõ sufficit prohibere expensas. sed etiam dẽt periculũ subire,
323 & hoc maiorẽ æqtatẽ habere videtur. ¶ † Illud ẽt ad omnia su-
pra dicta notandũ est, q si actor, vel reus edere recuset, in casi-
bus supradictis, quibus tenetur, practica est, ut iudex pnũciet,
quòd si talis scriptura in futurũ apparuerit, ei nulla fides adhi
c beatur pro illo, qui noluit exhibere [c] ad pceptũ iudicis. ita tra
dit no. Inno. in c. G. perpetuus. de fi. instru. ¶ Ad cuius dicti de-
clarationem considerari possunt tres casus. ¶ Primus est in eo,
q negat aliquod esse instrũm, quod edi postulatur, prout forma-
liter

ADDITIONES.

a Secundum Barto. Alexan in consi. 64. libr. 3. Ias. in l. non solum. §. fi. ff. de ope. no. nuncia. l. aut prætor. §. primo. de re iudi. Math. not. 40. Marsi singu. 170. Alexan. consi. 37. nume. 5 lib. 2.

b ¶ Cautionẽ. Nisi constaret, quòd cautio non est minor, quàm sit suũ interesse.

c Hic. Gl. Exhibere. Adde Fel. in d. c. G. perpetuus. in 1. col. in fi. versi. extra glo-

Testes reddentes malam rationem non probant, nec validari potest eorum depositio per statutum, aut eis credi à iudice cogere sui arbitrij. nu. 52. & 53.
54 *Consuetudo, quod illis testibus credatur testibus deponentibus de credulitate, nõ valet.*
55 *Consuetudo, quod in instrumento non ponatur dies, vel locus non valet.*
56 *Statutum, vel consuetudo, quod fuga plenè probet, etiã usque ad mortem, nõ valet.*
57 *Consuetudo ex causa potest inducere pœnam mortis.*
Et habet potestatem in sanguinem hominis. nu. 58.
Et valet, quod ubi agitur de pœna mortis interueniat fideiussor. nu. 59.
60 *Intell. ad l. sacularij. §. sunt quidam. ff. de extraord. crim.*
61 *Fuga facit præsumptionem delicti contra fugientem.*
62 *Probatio ordinaria duorum testium sufficit etiam cõtra Papam, etiam ubi agitur de pœna mortis.*
63 *Fuga sola in aliquibus casibus plene probat.*
64 *Statutũ, quod pro contumacia imponatur pœna mortis, quãuis rigorosum, valet.*
65 *Lex si consuetudini deroget, an intelligatur derogatum futura, nisi ex noua incogitata causa induceretur. nu. 68.*
66 *Scriptura semper loquitur, non tamen semper consentit. nu. 67.*
69 *Consuetudo, vel statutum, quod testamentum coram tribus, vel quatuor testibus fieri possit, an valeat.*
70 *Dispositio expressa præcedens per tacitam sequentem reprobatur.*
71 *Responsio secundum petitionem intelligitur.*
72 *Aduersatiua natura est, ut respiciat tantum præcedentia, & respectu præcedentium tantum consideretur.*
73 *Statutum, quod aliquid non possit probari nisi per scripturam, vel instrumentũ & sic restringens facultatem probandi, valet.*
Et intelligitur non solum agendo, sed excipiendo. nu. 74.
Et in eo arguitur à varitate, vel maioritate rationis. nu. 75.
Nec habet locum quando probatio fieret per quinque testes. nu. 78.
Nec quando instrumentum esset amissum, & probaretur. nu. 79.
Iudex tamen recipere potest ex officio. nu. 82.
Nec habet locum quando testes essent multum legales. nu. 84.
Nec quando cum testibus produceretur scriptura. nu. 86.
Et habet locum in probatione, debiti non in probatione quantitatis. nu. 88.
Nec in quantitate accessoria. nu. 94.
Nec quando adesset confessio iudicialis, & quid de extraiudiciali testibus probanda. nume. 95.
Intelligitur tamen parte opponente. nu. 99.
Non tamen contra clericos. nu. 102. nec interueniente iuramento. 104.
Nec in testibus aliàs examinatis. nu. 108.
Nec quando summariè proceditur. nu. 109. nec per denunciationem euangelicam. nume. 110.
Et debitor, qui soluit, repetit condictione sine causa. nu. 111.
76 *Debitum, & solutio à pari procedunt.*
77 *Statutum loquens de mandato, an habeat locum in ratificatione.*
80 *Testamenti tenore probato, & casu amissionis per duos testes, probatum erit testamentum.*
81 *Testes in probando tenorẽ testamenti, vel instrumenti amissi, debent esse periti, ut notarij, & aduocati.*
83 *Officio iudicis si prohiberentur testes recipi, debet intelligi de implorato à parte.*
85 *Legalitas personæ facit recedi à regulis iuris etiam in probationibus.*
87 *Statuto prohibente probationem testium, non prohibetur probatio per scripturam priuatam, quæ testibus comprobetur.*
89 *Quantitas debiti probari potest testibus, etiam si debitum probari posset.*
90 *Causa immediata est illa, quæ attenditur.*
91 *Debito ex mutuo probato per testes, probatur quantitas etiam iuramento.*
93 *Causa debiti dicitur quocunque modo debitum tangatur.*
96 *Confessio, an testibus probari possit, quando debitum per testes probari non potest.*
97 *Probare delictum non dicitur ille, qui probat indicium per, quod reus positus ad torturam confitetur.*
98 *Creditor potest agere contra debitorem, ut faciat sibi instrumentum debiti.*
100 *Sententia lata prætextu probationis reprobatæ est nulla.*
101 *Renunciari non potest dispositioni prohibitiue loquenti.*
103 *Probatio respicit decisionem causæ.*
105 *Iuramentum confirmat actum aliàs prohibitum de iure communi.*
106 *Iuramentum non cõfirmat actum reprobatum ex defectu solennitatis probatoriæ.*
107 *Debitor qui renunciauit probationibus, cum iuramento obligatur.*

SIcut. Ista decretalis elegantem habet materiam, quã inferius diligentius quàm scriptũ sit, explicabo. ¶ Sũmatur, & diuiditur, ut per Abb. hic. ¶ 1 †Primo no. non valere cõsuetudinẽ, quod actor, qui plene probauit intentionẽ suã, etiã cogatur iuramentum suscipere. Et notabilis est, & singu. decisio istius Decretalis, quia licèt in iuramẽto probatorio loquatur, tñ secundum Bal. hic col. 2. in uers. itẽ ĩ istu c. extẽdit ad iuramẽ 2 tũ calũniæ. quasi Bal. uelit, † quod illa suspicio calũniæ, quæ cõsiderari potuit, ex legitimis probationibus purgetur. & ita Mod. hic sequũtur. ¶ Sed tamen hæc nõ uidetur procedere sine dubio, quia id, quod in tex. assignatur, respicit probationẽ, & nõ uidetur habere locũ in iuramẽto calũniæ, quod alio respectu præstatur. Nã licèt intẽtio actoris probata sit secundum regulas iuris cõis, actor tñ calũniari potest: ideo tale iuramentum superfluum 3 non uidetur. ¶ †Cõprobatur hoc, quia iuramẽtũ calũniæ in qualibet parte litis præstari potest. cap. primo. de iur. cal. in 6. ergo etiam factis probationibus præstari potest. & præsertim stante consuetudine, quæ in isto casu reprobata non dicitur. Et ad hoc etiã facit, quia ista dispõ exorbitãs uidetur à regulis cõibus, quia similiter valet cõsuetudo, licèt sit cõtra ius cõe. c. cũ dilectus de consuetu. l. uendĩtor. §. i. cõstat. ff. cõ pd. & ideo ista Decretalis extra terminos porrigi nõ 4 debet, ut in reg. quæ à iure cõi. de re iur. in 6. ¶ Secundo, Bal. in 2. col. ĩ ver. ecce dicit statutũ. ĩfert ad statutũ, quod si reus requisit⁹ ad subeunda tormẽta nõ cõparuerit, pro cõfesso habeatur. nã intelligitur, nisi prius de innocẽtia sua plene probauerit. per istũ tex. & Mod. simpliciter sequũtur. ¶ Sed a[illegible] dans, quod etiã remoto isto tex. hoc, quod 5 Bal. dicit, clarũ de iure uidetur, quia † data probatione innocẽtiæ, purgata sunt indicia, cũ tale statutũ, quod qui nõ cõparuerit, habeatur pro confesso, intelligatur, nisi de innocentia probetur, ut no. Bal. in l. ita demũ. col. fi. ue[illegible] quid ergo C. de proc. & in l. error, circa fi. C. de iu. & fac. igno. Ang. & Pau. de Ca. in l. 2. per illũ text. 6 C. qui test. fac. pos. cum si. † ut tradit ibi Alex. licet enim statutũ a præcise loquatur, exceptio innocẽtiæ nunquã tollitur, * ut notãter * Bal. dicit in l. edita. in repeti. Paduana. col. pe. C. de eden. & se- 7 quitur Io. de Ana. in c. si aduersus. in fi. de hæret. ¶ †Tertio per istũ tex. infert Ro. ĩ d. l. admonẽdi. col. [illegible] in ver. item an ualeat cõsuetudo st. de intent. & dicit se cõsuluisse in ciuitate [illegible] incẽtiæ, nõ ualere statutũ, quo cauetur, quod non sufficiat probatio quæ fieret per acta causæ, nisi et proprio iuramẽto faciat [illegible] quia acta producit, quia tale iuramentum superfluũ uidetur cũ acta faciant notoriũ. c. cum olim. de uerb. sign. & sic refersit & sequutus Mod. [illegible] 8 ¶ †Prædicta tñ rõ de notorio non uidetur generalis, quia [illegible] conclusum in cã acta non faciunt notoriũ. Gl. no. in [illegible] signi[illegible] rũt. de test. cũ sinit. ut dixi in c. ex insinuatione. de app. & ideo dictũ Ro. immediate probatur per istum tex. qui generaliter procedere uidetur, quocunque modo actor intentionem suam plene probauerit, quia militat ratio quæ in tex. allegatur. arg. [illegible] ad l. Aquil. in l. à Titio. de uerbo[illegible] obli. & quod dicitur de testibus, & instrumentis, gratia exẽpli [illegible] dictum uidetur, & exẽpla non restringunt regulam. c. j. ne cle. uel mona. & ideo idẽ esset, si per cõfessionẽ rei, vel alio modo legitimo, actor probaret, quod petit. Vnde casu, quo per acta causæ intẽtio actoris probetur, iuxta no. in c. quoniam cõtra. j. eo. bñ probatur hic, quod Ro. dicit. & licet tex. loquatur in cõsuetudine, idẽ tñ esset in statuto, secundum Bar. & Doc. hic, & Ro. in loco. s. al- 9 leg. facit tex. in l. de quibus in fi. ff. de legi. ¶ †Secundo no. quod actor dicitur fundare intentionẽ suam, quãdo probat illud, quod intẽdit, ut Abb. hic 10 simpliciter dicit. †Et intẽtio etiam fundata dicitur ex sola præsumptione, quia qui habet præsumptionẽ pro se ab onere probandi releuatur, & in aduersarium transfert. l. generaliter. §. si petitũ. ff. de fideicom. liber. †Sic etiã qui habet regulã pro se, dicitur habere fundatam intẽtionẽ, & aduersarius onere probandi grauatur, ut per glo. in rub. de reg. iur. in 6. circa fin. & ideo res certa, 12 † & non dubia pro eo dicitur qui regulæ innititur secundum Bart. in l. quoties. ff. si quis cau. & idem Barto. in l. 2. §. si quis. de in ius uoc. [illegible] ubi allegat Inno. in c. præterea. de dila. quod dictũ pro notabili assumit Mathe. in no. xix. no. quod sententia. & tradit Alex. in l. ex diuerso. §. fi. col. 4. ff. sol. mat. & in consi. [illegible] col. 2. libr. 4. ¶ Sed tñ quantum ad tex. hic aduertendũ est, quia non sufficit, quod intentio fundata sit in præsumptione, vel cõmuni regula. sed debet fundari ex plena probatione, prout tex. loquitur de te- 13 stibus, vel instrumẽtis, quo casu iuramẽtũ nihil supplere potest [illegible] cũ plena probatio sit, quæ suppletione non indiget, ut Bal. dicit ĩ l. admonendi. col. 5. in 1. q. ff. de iureiu. facit tex. in [illegible] quidẽ. 14 in prin. 96. dist. & in c. si ois. 6. q. 3. † Sed quãdo ex cõi [illegible] præ- b sumptione intentio fundatur, illa probatio plena non dicitur: ideo suppleri potest per iuramentum, & cessat ratio, quæ in tex. allegatur. Cõprobatur hoc, quia tex. loquitur de eo, qui probauit. 15 † sed ille qui habet præsumptionem pro se, nõ dicitur probare, ut 16 no. Bart. dicit in l. 3. C. de fi. instr. lib. x. † Et ideo si ad plenum intẽtio non probetur ualeret consuetudo, ut præstaretur iuramentum, ut no. in terminis tradit Do. in c. 3. de iur. calu. in 6. Et ad hoc facit tex. hic, dum dicit, tunc demũ ad huiusmodi sit suf- 17 fragium recurrendum. ¶ †Tertio no. unam licitam causam recusandi iuramentum iudiciale, scilicet quando pars plene pro- 18 bauit. † & idem, secundũ Abb. hic, si actor nihil probauit, & iuramentum reo deferatur, nam licite reus, illud recusare potest, ut no. in c. fi. j. de iureiu. quia sicut actore probante reus debet cõ- c demnari, ita pariter actore nõ probante debet reus absolui. [illegible] de fin. & in l. qui accusare. C. de eden. ¶ Sed tñ ratio ista Abb. quã adducit, & alij posteriores sequũtur, euitari potest, quia in reo isto casu diuersa rõ esse uidetur. Nam cũ actor intẽtionẽ suam probauerit, res manifesta uidetur, præsertim si esset cõclusum in causa,

ADDITIONES.

a ¶H. Gig. Tollitur. Adde, quòd licèt quis non possit esse aduocatus pro hæretico, nihilominus si quis uelit probare, quod obiecta alicui hæresim non sapiunt, & sic innocentiã probare, talis admittitur, qui alias non admitteretur, ut est tex. in c. si aduersus. de hæret. ita uoluit Old. in cons. 120.
* ¶Iber. Gig. Add. Hippo. Marsi. in singu. 19.
b Syl. A. Dicitur A[illegible] Dec. j. co[illegible] in c. post cessionem. in 3. no.
c ¶Absolui. [illegible] 4. lib. [illegible] Hippo. de Marsi. in singu. 99. & male.

sa. quo casu ꝓbationes faciunt notoriū.c.cū olim.de uer.sign. Et ex quo res manifesta est, purgaᵗ suspicio, quæ insurgit ex recusatione iuri. Nō ṫn est in reo, qa ipse nihil fecit, nec res manifesta reperiē. vñ maior est præsumptio ꝯ eū recusantē iurm, & hēt locū, qd dr ī l. manif. stæ turpitudinis. ff. de iureiu. ¶ Istā tñ opi. Abb hic tenet Spe. in t. de iura. dela. § 1. quē Abb. refert in c. fi. in prin. col. 2. crii. circa pd [illegible] a qrit. j. de iu. iur. vbi latius

19 hoc idē seqr per te. [illegible] l. i. ꝯ oonæ. de [illegible] de reb. cre. vbi cā cognita iurm deferri dēt. nō ergo ex sim. pl. ci vo [illegible] actoris deferē dū est. Scdo ꝓbat in d. c. fi. in ver. sane ubi iurm non d. fert, qñ actor omnino deficit in probatione. Si ergo iuramē [illegible] necessarium, de quo tex. ibi loqr actore nihil ꝓbāte recusari pōt, a fortiori idē dicendū est ſm Abba. ibi, in iurō iudiciali. Sed ad

20 ista iura ēt respondetur, ꝙ argumētu nō valet de iuramento necessario ad iudiciale, ut dixit Pau. de Ca. & Ale. in d. l. manifestæ. qa necessariū deferē a iudice, & illud referri non pōt, cum iudex ipse non habeat iurare. vnde cessat ratio l. manifestæ turpitudinis quæ in relatione iuramēti fundari [illegible] ad hoc facit, quia iurm necessariū præstaᵗ in supple. m. [illegible] vñ dēt esse ꝓbatū aliqualiter. d. c. fi. secus vr in iuramento [illegible] quod sp præstari potest. d. l. manifestæ. ¶ Tertio pro ista parte faciūt iura, quæ dicunt, ꝙ actore nō probante reus absoluitur, ēt si nihil ipse præstiterit. d. c. fin. de iureiu. l. qui accusare. C. de eden. c. j. ȷ. ut eccl. bñfi. cū si. Ista n. verba vniuersalia sunt. ergo vnt etiā excludere iuramētū. Sed pōt respondert, ꝙ ista iura habent respectū ad probationē, quæ dēt fieri testibus, vel instrumētis; & nō ad iuramētu, qd ab aduersario deferē, quia recusādo illud, turpitudo argui. d. l. manifestæ. cuiᵘ dispositio vr magis spālis, & iō præualet, & iuribus allegatis in ꝯtrū derogare vr, ut in regula, generi p speciē, de reg. iur. in 6. Scdo respondeē, ꝙ iura pal legata intelligi possunt eo casu, quo reus suscepit onus probādi. nā licēt nō probet, & sic nihil præstiterit, p hoc tñ non cōdēnatur, quia satis est, ꝙ actor non probauit, ut per gl. & Doc. in l. [illegible] ff. de proba. ¶ Vltimo facit, quia iurm ex causa recusari potest. l. generaliter. C. de reb. credit. & iusta causa videē, quādo actor nihil probauit. Sed responderi potest non probari iudicare, ꝙ ista sit iusta cā recusandi iurm, vr. n. qd talis cā dēat cōsiderari ex persona rei, & qualitate cāæ, ut notatur in d. l. manifestæ turpitudinis. & nō ex eo, ꝙ actor nihil ꝓbauit, qa tunc militat iō d. l. manifestæ turpitudinis. & sic remoueri possunt ra-

a tiones, quæ pro ista parte inducuntur. Vn Are. hic tenet contra Abb. & cōcludit, ꝙ reus cogaē suscipere iurm, licēt actor ni-

31 hil probauerit, ſm qd dr in d. l. manifestæ turpitudinis. ¶ † Primo mouet p tex. in l. fi. in [illegible] respōso. C. de fideicom. vbi reus, qui cōuenit. co. [illegible] iurm iudiciale subire, quāuis actor nihil ꝓbet. ¶ Sed ad illum tex. dupliciter responderi potest. Primo, ꝙ ibi ponaē casus specialis in vltima voluntate, qñ legatum, vel fideicōmissum ponitur in fide hæredis, & ita dicit Barr. in l. nemo potest. in [illegible] col. 2. ff. de leg. 1. Et Pau. de Ca. in d. l. fin. & similis tex. habetur in §. fi. insti. de fideicom. hære. cum ergo ibi sit speciale, in cōtrarium vr ius cōe. l. 1. ff. ad muni. ¶ Cōfirmatur hoc, qa Imperator ibi de nouo statuit hoc, vlterius ꝓcedēdo. ergo daē intelligi ꝙ aliās reus nō cōpellaē iuramētū suscipere. Secūdo rñdetur, ꝙ iuramentū, de quo ibi, non pōt referri, ut p glos. ibi, in [illegible] albo, in [illegible] ergo nō potest habere locum, quod dr in d. l. manifestæ. Et hoc mō responderi pōt ēt ad tex. qui idem vr ꝓbare in l. si [illegible] §. licentia. C. de iu. deli. ¶ Secundo Are. adducit tex.

22 in [illegible] tutor. in prin. ff. de iurein. † vbi dr, ꝙ iuramētū a tutore defertur deficientibus aliis probationibus. ibi ergo si aliæ probationes d[illegible] bant, erat reus in casu victoriæ, & tamē cogitur iurare ¶ [illegible] primo, ꝙ ibi est spāle fauore pupilli, sicut ſ. dictum [illegible] ultima [illegible] voluntate. Vel secundo ille tex. intellr qñ tutor [illegible] iuramentum deferre. S[illegible] cus vr, qñ post causam [illegible] iuramentum præstare, quia tunc non pōt, ut [illegible] Vel tertio dici potest, ꝙ ille tex tantū uoluit, ꝙ eo casu, quo [illegible] iurm deferē p tutorē, præiudicaē pupillo, casu quo iuret ille, cui defert. & [illegible], ꝙ tutor habet potestatē deferēdi iuramētū, nō autē dicit ibi tex. ꝙ reus cogaē iurare ¶ Tertio, & ultimo [illegible] Are. inducit tex. in [illegible] naliter. in prin. C. de reb. cre.

23 † ubi [illegible] iuramētū iudiciale deferri pōt in initio litis. ergo vr, ꝙ actor pōt iurm d[illegible], licēt nihil probauerit. & per illū tex. [illegible] Abb. [illegible] in bonæ fidei. C. de reb. cred. Sed [illegible] pōt rñde[illegible] intellr, qñ actor hēret aliq̄ præsumptione [illegible] reus est in casu victoriæ, ex quo nihil [illegible] nec tali casu dicit tex. ꝙ cogaē iurare. Vel scdo ille tex. procedit quando a principio actor eligit iurm, ſm [illegible] ¶ Quarto pro ista parte ꝯ Abb. facit tex. [illegible] l. cū de in [illegible] ff. de proba. ubi dr, ꝙ ille, cui onus probandi incumbit, a [illegible] ad [illegible] deferre potest. Sed ut colligitur ex uerbis Arch. [illegible] actor al[illegible] ꝓbauit. ita, ꝙ oīno non deficit in probatione [illegible] non [illegible] tione. Vn pōt rñderi, ꝙ [illegible] opinio ꝯ Abb. hic tenet Pau. de Ca. in l. admonendi. co. u. 2.

& in l. iusiuran. §. ait ꝓtor ff. de iureiu. & Ale. post Pau. de Cast. in d. l. manifestæ. per illum tex. qa reus videē esse in quadam turpitudine, ex quo nō uult iurare, vel iuramētum deferre. Tn ista ratio nō vrget, quia si hoc gnalr attendatur, idem etiā dicendū esset in actore, q suā intētionē probauit, & tñ iurare nō cogiē, nec iurm deferre: adeo ꝙ non valet cōsuetudo, ut hic. ergo patet, qd illa rō l. manifestæ turpitudinis, gnalr nō procedit. ¶ Ex quibus oībus, ſ. dictis patet, ꝙ articulus est disputabilis. Pro cōcordiā tamē ꝯcludi pōt, ꝙ a principio actor petere possit, ut sibi, vel reo iurm deferatur, d. l. manifestæ. Licēt. n. iura dicant, ꝙ actor dēt ꝓbare: ista ēt vr vna spēs ꝓbōnis. Vel dicamus, qd illa scda sitatur ſm qd dr in d. l. manifestæ. cuius dispositio præualet, cum videatur magis spālis, iuxta not. per Bart. in tractatu ad reprimen. in vers. non obstantibus. ¶ [illegible] pro ista ꝯclusione facit tex. in l. Marcellus §. j. ff. rer. amot. ibi, si uelit magis iuramētū deferre, scilicet, quam aḟr ꝓbare. & tali casu hēt locum opinio Arc. & Pau. de Ca. & Ale. in d. l. manifestæ & procedunt rōnes, q̄ pro ista parte inducunē. Si uero actor a principio noluit iuramentum deferre, sed onus probandi assumpsit, & nō

b ꝓbauit, tunc reus [b] absolui dēt, & iurare non cogiē. qa ex quo ꝓbare non potuit, nō dēt ad iuramētū redire. l. si quis iusiurandum. in prin. C. de reb. cre. ibi, absurdū est. n. cū desperauit aliā ꝓbōnē, ad religionē cōuolare. Et isto casu opinio Abb. hic salua ē. & de isto articulo plene scribit do. Ioā. Bap. de S. Seue. in d. l. manifestæ turpitudinis. & nouissimè Barth. Soz. in consi. 54. incip. difficilis, & dubius est. & istorū dicta pro maiori parte reassumūt Mod. in d. l. manifestæ. ¶ [illegible] timo notādū est ſm Arc.

c hic, quód iurm lītima ꝓbō eē dr, [c] de quo ultra oēs late dixi in tub. s. eo. titu. ¶ In gl. fi. rōnes gl. ad istum tex. & aliæ, q[illegible] as Doctores adducunt, & Mod. sequuntur, non uideor multū efficaces. Nam tale iuramentum superfluū esse nō ur, cum malitiis hominū magis obuieē, arg. l. fi. C. de fideicōmi. & iō sixte cā nō

34 diceretur ꝓstari, † qa malitiis occurrēdū est. l. in fundo. ff. de rei uen. & in c. pastoralis. in prin. de off. deleg. Nec ex eo, quod talis consuetudo sit ꝯ ius cōe, iō dēt ꝓbari, qa ēt plerūq; a consuetudine iuri scripto derogatur. c. cū dilectus c. fin. ſ. de c[illegible] sue. Vnde rōne gl. & Doc. dicēdū est, ut ȷ. apparebit. Et ad text. hic mihi vr, quod rō specialis sit illa, quæ ex ipso tex. expresse colligitur, qa ad iuramētum in subsidiū recurrit. Vnde si ualeret talis consuetudo, iuramentum nunquā in supplementū ꝓbōnis posset ꝓstari, ex quo super principali requireretur, & [illegible] subsidiaria probationis facta a lege destrueretur. Quod absurdū reputatur hic a summo pontifice, qa facultas probandi [illegible] spectat [illegible] tatem publicam, & ideo non videtur consuetu[illegible]

35 bilis, qa interest Reipublicæ ne facultas probandi [illegible] tur. l. quoniam. in fi. C. de hære. l. generaliter. in princi. C. [illegible] cred. facit glo. nota. in Auth. ut sine prohi. mat. [illegible] collat. [illegible] §. j. in uerbo, [illegible] natus cōmitto. & quod no. Bar. in l. si quis [illegible] co. col. pen. ver. 7. ff. de fideiusso. ¶ Et ex ista ratione, [illegible] lectio [illegible] iurm, infert, quod ille tex. nō hēret locū in testibus, de quo dicā. ¶ [illegible] xtra gl. Abb. materiam huius decretalis tribus quōnibus complectitur. Quarum prima est iuxta tex. an valeat consuetudo contra ius exigēs superfluam probationē. ¶ Scda, qd ꝯcontra si per consuetudinē legitimę probationi detrahatur. Tertia, quid si facultas probandi ad unam speciem probationis a consuetudine reducaē. Circa primā qōnē Abb. varias antiquorū opiniones refert deinde ꝯcludit, & ex eius dictis tres

26 conclusiones eliciuntur. ¶ † Prima est, quod subsistente rōne, vel causa, ualeat consuetudo, quod vltra ꝓbōnē plenā, iuramētū, uel maior numerus testiū requiraē. & ita tenet Ioā. An. in additio Spe. in ti. de instru. edit. io. §. cōpēdiosæ. ver. sed nūqd. ī ad-

27 ditio. incip. dicū Io. in ver. sed e conuerso casu. † Et ratio ista uidetur, quando in loco essent mali homines, & deprauati, quia malitiis hominum est obuiandum, d. l. in fundo. & d. c. pastoralis. Et illo casu hēt locū, qd dicit Pau. de Ca. ī l. admonēdi. col. pen. versicu. circa fut. ff. de iureiur. ꝙ ista cōsuetudo seruatur Venetijs.

ADDITIONES.

a ¶ Aret. hæc veritas per l. delata. & l. generaliter. C. de iureiu. Idem Ia. Raue. Cy. dicta l. generaliter. [illegible] secunda oppo. Alb. [illegible] l. in bonæ fidei. C. eo. Pau. Alexan. Ias. [illegible] an. Purpur. [illegible] l. manifestæ. Pau. in l. in contractibus § illo. C. de non nu. me. pecu. & [illegible] iusiurandum, & ad pecunias. §. ait ꝓtor & in l. admonendi. & ibi Ias. in repetit. de iureiuran. Ioan. Petr. de Ferra. in for. iura quod præstatur a par. parti. in uersi dicit.

b ¶ Tunc reus. Immo æque habet locū d. l. manifestæ, siue ante, siue post proba[illegible] te [illegible] Immo non debet quis se cōmittere cōsciēt[illegible] ad[illegible] ersarii, nisi postq̄ [illegible] r probare non potuit. & sic non valet ratio, nec concord. ad Deci. & [illegible] utrinque procedat d. l. siue ab initio, etiam si is, cui defe[illegible] uelit recusare [illegible] eo, ꝙ [illegible] uult procedere per testes, siue ex post facto, post quam deferēs deficit in probando [illegible] in [illegible] cando senatu Burdegalēsi, & ibi, ut refert Nicol. Boer. de [illegible] io. Burde. [illegible] al. 55.

c Hier. G. g. Dicitur. Add. Ia. [illegible] quadrupli. in 6 col. Institu. de actio. ubi etiā ponit an iuramentum ut saltem uera probatio. & [illegible] per Ale. hic in 2. co.

28 Veretilis. ¶ †Similiter iusta cã esse vr̃,quando aliqd esset probandũ cõtra illud,qd esset verisimile.quo casu efficacior probatio requirit̃.c.qa verisimile vbi Anto.de Bu.ĩ.de p̃sumptio. Nam in dictis casibus valeret consuetudo, quæ licet hic reprobetur,ex cã tñ de nouo superueniente induci põt, ut per glo. ĩ cle.statutum.de ele.& no.Abb.in c.cæterum. in glo.fi.de iura.calu.& videbimus ĩ.in a.q.princ.¶ Et ĩn istam conclusionem procedit & iustificatur,qd no.Old.in consi.cv. vr̃ dicendum.
29 vbi probat.†& cõcludit valere consuetudinẽ, ꝙ per instrumẽ-
30 tum publicum legitimatio non probet̃.†Similiter ualet consuetudo,& statutũ,ꝙ non valeat instrumẽtum, nisi rogati sint duo notarii.ut no.Bal.in consi.412.Scia origine.in a. dub.lib.
31 4.† Et hoc idẽ est in statuto nostro Mediola quo cauetur, ꝙ in testamẽto debẽt esse rogati tres notarii.nã valet arg.l.fi.C.de
32 fideico. †Et in simili ualet statutũ,ꝙ testm̃ non ualeat,nisi registretur,quia honestũ est,ut fraudibus obuietur,ut no.Bar.in l.j.col.xij.ver.do ẽt alia exẽpla.C.de sum.Trin.Et ꝙ ualeat tale statutum,præsupponit Bal.in c.j.§.si quis per triginta.in pen.col.uer.idem dico.si de feu.contentio fuerit inter do.& agna. Idẽ Bal.in auth.cassa.in j q.C.de sacrosan. ecc.Ant.de Bu.in c. ecclesia.col.pen.de constitu.Pet.de Ancb in c.j.in char.21. de consti.& Alex.in consi.ccix.ponderatis bis,in 2.colum.libr.2.
33 ¶ † Sic etiam ualet statutum,ꝙ instrumentum notarii non ualeat,nisi matriculatus sit,ut Ang.tradit in consi.cxciiii.uisis processibus.col.j.& idem Fulgo.in consi.151.egregius miles.colũ.penul.In his enim omnibus, & similibus casibus, additur legitima probatio,& ualet consuetudo,uel statutum subsistente
34 iusta causa,ut dictum est. † Et ad hoc etiam facit, quia licẽt confessio plenam faciat probationem,in c.per tuas.ĩ.eod.l.generaliter.C.de nõ nume.pe.ex cã tñ a tali confessione recedit̃ ĩ qbusdã casibus,ut patet in confessione mutui, uel dotis, ut hr̃
35 C.de mutuis peti.& in ti.C.de dot.cau.non num.¶ †Scda conclo Abb.est,ꝙ sine iusta rõne,vel cã,non valet statutũ,vel ꝯsuetudo,quę ultra plenã probationẽ aliud requirit,per istum tex. hic,gl̃m eũ,ita intellr̃.Et ista cõclosio clarissima vr̃, qñ cõstat
36 iustã cãm non subesse, †qa non ualet ꝯsuetudo,nisi rationabilis sit.c.fi.c.ex par.de consue.c.ad nostrã ĩ.c.c.cæterũ de iur.calum.c.constitutus.de fideius cum si.Ea quibus in no. quæstio. cõsoluit Cald.in consi.4.in tit.de cõsue.& Domi.Abb.in consi.21. fuit a me quæsitũ. lib.1.cũ si.¶ Sed difficultatem facit,qa in casu huius decretalis non apparet ratio oẽ, vel iustã cãm nõ subesse,nam in tali consuetudine,quamuis iuri cõi cõtradicat imaginari potuisset, & præsumi,quód rationabiliter introducta fuisset,ut malitiis hominum occurratur,prout uolũt Doc. in casibus supradictis,in prima cõclusio. In illis.n.casibus nõ magis apparet de ratione,uel cã quám in istó tex. Vnde, ꝙ hic esset consuetudo sine rõne,prout Abb.& Doc.dñt, nõ vr̃ absque diuinatione procedere. Et iõ dici põt,ꝙ ista consuetudo esset irrationabilis, cõsiderando specialiter rõnem, quæ in text. dicitur,quia tunc demum ad iuramentum recurritur, cũ aliæ legitimæ probationes deficiunt.Si ergo iurm̃ dẽret p̃stari ĩ qualibet plena,& legitima probatione,probationes ĩperfectæ nõ possent integrari, & suppleri per iuramẽtũ,& ita facultas ꝓbandi restringeretur contra l.quoniam.C.de hære.& sic talis consuetudo irrationabilis esse dr̃,quia prouisio subsidiaria ꝓbõnis ordinaria a lege p iurm̃ destituitur.Et istud præcipue in text.hic
37 ponderatur.¶ †Tertia conclusio Abb.est,ꝙ cõsuetudo ĩ dubio irrationabilis esse præsumitur,contra Ant.de Bu.hic,& tex.ĩ c.3.de eo,qui mit.in pos.vbi ẽt Abb.in v.notabili, hoc idem dicit per illũ tex ibi,consuetudo quam allegat,laudabilem ẽẽ cõ
a stiterit.¶ Sed Are.hic approbare vr̃ opi. Ant.[a] de Bu.duplici rõne.Prima est,quia hoc in simili est in lege,quæ sit contra ius cõ-
38 mune, † nã in dubio facta præsumitur ea iusta causa,& rõne, ut p Cy.in l.fi.C.si ꝯtra ius.& per Inn.& Doc.in c.q̃ in eccle.de constitu.Idem ergo vr̃ dicendũ in consuetudine, quæ legi scriptæ ęquiparat̃.l.de quibus.ff.de legi.Scda,quia diuturnitate tẽporis præsumendum est, ꝙ ea cã rationabili consuetudo inducta sit,arg.tex.in c.puenit.de emp.& uẽdi.¶ Et pro ista opinione reperio dictũ Bal.in l.de quibus.col.13.ver.sed an ualeat cõ-
39 suetudo.ff.de legi.vbi inqt,qd ĩ dubio p̃sumẽdũ est,†ꝙ cõsuetudo ex iusta cã ꝓcesserit.Allegat,qd hr̃ 12.dist.c.illa.& seq̃r Alex.in cõsi.122.circa primũ.col.j.lib.v.& ad hoc vr̃ gl.in c.fi.ĩ uer. irrationabilis,in prin.supra,de consue.¶ Et tenendo istam partem ad tex.in d.c.3.qd Abb. inducit, Aret. respondet duobus modis.Primo,ꝙ intellr̃ de cõsuetudine ꝯ ius naturale, vel gentiũ Sed Doc.hic loquuntur de consuetudine ꝯdicẽte iuri positiuo.Scdo,ꝙ ibi forte erat talis cõsuetudo, ꝯ q̃ p̃sumendũ erat ex aliqua causa.Quæ rñsiones non carẽt diuinatione.¶ Vñ ad illũ tex.aĩr,& melius posset rñderi,quod ibi erat facta cõmissio iudicibus delegatis,vt procederent s̃m bonã terræ consuetudinẽ,ut in prin ibi vr̃.& iõ spãlr̃ ibi ꝓbari dẽt, ꝙ talis erat ꝯsuetudo,vt forma mãdati obseruet̃,arg.c. cũ dilecta.de resc.Et sic de illo tex.q spãlẽ vr̃ hẽre rõnẽ,ad ꝓpositũ nostrum uõ bñ ĩferĩ.

¶ Sed scdo aliter etiã dici põt,ꝙ illa uerba,si laudabilis eẽt,nõ inducũt ꝯdõnẽ,vel formã,ita ꝙ qualitas ꝯsuetudinis dẽat ꝓbari,sed talis dr̃ hic ꝓbari,qa a iure ita p̃sumit̃,ut ĩ sisi ẽ bon[9] tex ĩ c.fi.ĩ.de p̃sum.& in l.1.§.muto.ff.de iu.¶ Prædictis tñ nõ obstãtibus in pũcto iuris opi.d.Abb.verior vr̃ pro qua facit qa cũ sit talis consuetudo ꝯ ius cõe,intentio eius fundata vr̃,qui ius cõi innititur,arg.tex.in c.j.de præscri.in 6.& in c.fin de restitu.spolia.eod.lib.¶ Confirmatur hoc, quia lex est iusta, & rationabilis.4.distinc.cap. erit autem lex.Vnde consuetudo,per quam illi derogat̃,irrationabilis vr̃,ex quo est cõtra legẽ,q̃ iustam habet cãm,nisi cã noua appareat,ex qua consuetudo ꝯria iustificetur,iuxta illud,qd hr̃ in c.fi.de cõsang.& affi.Et ad hoc bñ facit tex.in c.fi.de cõsue.vbi dr̃,ꝙ tũc demũ per cõsuetudinẽ iuri scripto derogatur,si consuetudo rationabilis sit.Qui ergo alle-
40 gat consuetudinẽ,dẽt probare qualitatem consuetudinis,† prout requiritur,argumento eius,qd no.Io.An.in c.j.de homi.in 6. Bar.in l.j.§.j.per illũ tex ff.ne quid in flu.pub.Et qa tex.in d.c.fi. regulã facit negatiuã,ꝙ ꝯsuetudo non derogat iuri scripto,& a regula excipitur nisi rationabilis sit:unde qui fundatur in excep-
41 tione,illam probare debet.l.in exceptionibus.ff.de proba.†Et qñ dicat̃ cõsuetudo rõnabilis,certa doctrina dari nõ põt,ideo arbitrio iudicis cõmittitur,ut no.Host.in summa de consue.in prin.col.j.ver.verũ cuius dcm̃ approbat Arch.& Io.An.ĩ c.j.de cõstit.in 6.& seq̃r Fed.in cõsi.17.qõ talis.col.1.& Dom.Abb.in c.fi.col.3.de consuetudine.Et plura iura in qbus reprobat̃ consuetudo allegat Io.An.in rub.ĩ.de ꝯsuetu.Host.& Fed in locis p̃allegatis.¶ Non obstãt rõnes Are.& primo dũ dicit de lege,q̃ iusta ẽẽ p̃sumit̃, qa illud hẽt locũ in his,q̃ sunt iuris positiui, in quibus est ꝓ rõne uoluntas § fi.insti.de iu.natu.& p gl.& ibi Bar.in l.relegati.ff.de pœnis.secus vr̃ ẽẽ in ꝯsuetudine, q̃ ꝯ ius nõ ualet,nisi rõnabilis sit,d.c.fi.¶ Nõ obst.scdo, qd dr̃ de diuturnitate tpis,qa in isto casu hoc non ꝯsideratur ex quo duo copulatiuẽ reqrunt̃,uidelicet,ꝙ sit rõnabilis ꝯsuetudo, & p̃scripta,d.c.fi.in fi.Si ergo cursus tpis operaret̃ hoc, nõ requireret̃, ꝙ esset rõnabilis.Illa ergo rõnabilis alio respectu dẽt cõsiderari.quã rõne dicti tpis.Venio ad scdam qõnẽ principalẽ,videlicet qñ p ꝯsuetudinẽ legitimę ꝓbõni detrahat̃,siue deroget̃,in qua Abb.late insistit.Et ꝓ resolutione eorũ,q̃ dicit,de tribus dubitat̃.Primo,an g̃nalr̃ valeat ꝯsuetudo,vel statutũ, p qd legitimæ ꝓbationi detrahat̃,& ꝓbõ minus legitima approbet̃.Scdo an ualeat consuetudo,qñ illi consuetudini p legẽ deroget̃ Tertio,an consuetudo,uel statutũ inducere possit, ꝙ valeat testm̃
42 corã tribus,vel quatuor testibus. ¶ †Circa primũ Abb primo concludit post Io.An.in loco.qõẽ ipse refert, ex iusta causa ualere consuetudinẽ,vel statutũ,ꝙ ꝓbatio imperfecta de iure cõi
b pro ltĩma,& plena hẽatur,[b] per tex.in c.cũ dilectus.ĩ. de fide instru.ubi Abb.in vltimo no.Idẽ dicit,& tradit Old.in cõsi.l.cv.ĩ. allegato.Bal.ĩ ru.de fide ĩstr.col.pẽ.ver.septimũ,& vltimũ supplemẽtũ.Cal.ĩ cõsi.1.de ꝯsuetu.facit,qd no.Bal.ĩ l.quoties.co.fi.C de iud.cũ si.ut tradit Mod.hic.Et idẽ Pe.de Anc.ĩ cõs.41. primo de viribus.col.4.ver scdo qa Cõsuetudo.Car.in cõs.71. singulatim,ĩ fine tertii dubii.& cõsi.seq.& ĩ ꝯs.74.duo sũt, circa finẽ.Bal.ĩ l.ꝯparõnes.co.3.ver.ego addo.C.de fide instr.& l. q̃dã.§.nũmularios.ĩ prin.ff.de edẽ.& Raph.Cu.ĩ ꝯs.6.creditur. Alex.q tñ ista nõ adducit,ĩ cõsi.124.consideratis his.lib.5.col.j.
43 Sic ẽt valet statutũ,†ꝙ ĩ aliquo casu sola fama plenã faciat ꝓ-
44 bõnẽ,ut no.Bal.ĩ c.1.de appe.cũ si.vt dixi ibi.†Silr̃ ualet ꝯsuetu
c do,ꝙ credat̃ libris mercatorũ.[c] Fed.in ꝯs.119.nulli dubiũ.circa fine.Alb.post Odoff.ĩ l.a.in fi.C.de ꝯsti.pec.& Raph.Cuma.ĩ ꝯsi.136.visis instris.in fine.Silr̃ valet cõsuetudo circa ea q̃ ĩ in-
45 strumẽto regrunt̃,† vt p gl.in l.gñali.vbi Bar.C.de tab.lib.a.& Io Anth.vt p̃pon.nomẽ ĩper.in prin.in uerbo, auctore.Et nõ
46 solũ ꝯsuetudo, † sed ẽt valet cõuẽtio,ꝙ credat̃ dicto dãnũ passi,ut no.Bar.post Dy.ĩ l.fi.ff.de p̃ro.stip.Io.Ao.ĩ additione Spec. in ti.de ꝓba.§.videndũ.uer.qd si ibi dr̃.cũ simi.vt tradit Alex.ĩ cõsi.53.circa id,de quo q̃rit̃.col.j.lib.2.& in ꝯsi.67.viso themate.
47 col.3.eo.lib.1.& in cõsi.102.sup primũ,de quo q̃rit̃,lib.2.†Silr̃ valet cõsuetudo,ꝙ priuatæ scripturæ alicuius credat̃,ut no.Bal. ĩ l.de qbus.col.3.in vers.itẽ p pactũ.ff.de leg & seq̃r Alex.in l.j.§. fi.ff.de verbo.obligation.& maxime hoc haberet locum,quãdo esset scriptura iam facta,ut notabiliter Alexan.tradit con-
48 sil.113.viso.colum.3.lib.4.¶ † Secundo Abb.concludit non valere consuetudinem supradictam, quando non subest causa rationabilis.c.fina.ĩ.de consuetu.Faciunt quæ supradicta sunt in secunda conclusione primæ quæstionis.Et a fortiori ista conclusio negatiua procedit,qñ cõsuetudo,vel statutũ prestaret

ADDITIONES.

a ¶Opi Ant Et bene,quidquid dicat Dec.
b ¶Syl.Ald Habeatur.Idem Dec.late in c.1.col.4.infra de appe.
c ¶Hie.Gig.Mercatorum Adde eundem ĩ.in c.1.supra eod.tit.ver.& nota,ꝙ libris mercatorum & ibi in apostillis dixi.

ftaret occafionẽ delinquẽdi, arg. l. conuenire. ff. de pact. dot.
¶ Et hoc in ꝓpoſito exemplificari põt plurib. modis. Primo, ex
49 eo, qđ no. Bal. in l. j. col. 4. C. de confeſſ. dicens, † nõ ualere ſtatu
a tũ, ꝙ indiſtincte credatur libris [a] mercatoris, ſi nõ diſtinguit ꝙ̃
b titatẽ debiti, nec qualitatẽ mercatoris. [b] Et ſeqꝫ Abb. in c. bo-
næ. el 2. in fi. de ꝓſtu-prȩla. Alc. in l. quædam. §. nũmularios.
ff. de eden. & idem Alc. in conſi. 3. in cauſa, & lite. col. pen. lib.
50 2. † vbi ex hoc infert, nõ ualere conuentionẽ factam cum Hæ-
breo per cõtractẽ, ꝙ libris eius ſimpliciter credatur. Et qđ ſupra
in contrarium dictum fuit, ſaluari põt in ſcriptura iã facta, ſe-
cundũ Alc. in conſi. 113. lib. 4. ſ. allegato. Vel, qđ ſupra dictũ eſt,
locũ hẽt, qñ agitur de certa ꝑſona, cuius qualitas eſt nota, &
ſic bonæ conditionis, & famȩ. Secus qñ ſtatutũ loqꝫ gñalr, nec
ẽt ſi loquat ſpẽlr, & ꝑſona ſuſpecta ſit, vt quia infamis ſit, non
haberet locum ſtatutũ, vt no. Bal. in l. Caſtius. circa fi. in ver. ul
timo q̃rit. ff. de ſena. & idẽ Bal. in l. j. in repe. col. 4. ver. quintum
exemplũ. C. de ſum. Tri. & tali caſu vr̃ procedere, qđ no. Alex.
51 Hæbreo, in cõſi. 1. in 2. li. ꝑallegato. ¶ † Secundo nõ valet con-
ſuetudo, ꝙ nõ ſit neceſſe, teſtes, qui in teſtõ adhibentur, eſſe in
conſpectu teſtatoris, quia ex hoc dari põt occaſio fabricandi
52 falſum, vt dñt Ang. & Imo. in l. 2. ff. de teſti. ¶ † Tertio nõ ualet
c ſtatutũ, ꝙ credatr̃ teſtibus reddẽtibus malã rõnẽ, [c] ſm Bal. in l. ſi
nõ ſpẽli. circa fi. C. de teſta. in uer. & ꝑ hoc dico. bñ facit, qđ no.
53 idẽ Bal. in l. ſolam, circa fin. C. de teſti. † vbi inquit, ꝙ rõne arbi
trii, quod hẽret, nõ põt iudex credere teſtibus allegãtibus ma-
d lam rõnem. [d] ¶ † Quarto, nõ valet cõſuetudo, ꝙ indiſtincte cre
54 datr̃ teſtibus deponẽtibus de credulitate, ut no. Ant. de Bu. poſt
55 Hoſt. i c. j. de appel. & ibi dixi. ¶ † Quinto cõcludũt dñi de Ro.
in deciſio. 6. in ti. de ꝯſue. io antiquis. non ualere cõſuetudinẽ,
ꝙ in inſtrõ non ponatur dies, neq; locus, quia apertur uia ma-
litiis. de quo m̃ dubitari põt ex his, q̃ Alex. ſcribit in l. de pupil
lo. §. qui nũciat. ff. de ope. no. nun. vbi ipſe reprobat illam deci-
56 ſionẽ. ¶ † Sexto, & vltimo nõ valeret ſtatutũ, vel conſuetudo,
quod ꝑꝑ fugã reſultaret plena ꝓbõ delicti, ita ꝙ quis poſſit de-
e capitari, vt dñt quidã hic, ꝙ Mod. [e] referunt: ſed reprobãt hoc
57 dictũ, † qa ex cã cõſuetudo põt inducere pȩnã mortis. l. ſaccula
rii. §. ſunt quidã. ff. de extraord. crimi. Et ꝑ illũ tex. dicit Bald. in
58 tit. de pace Cõſtã † ꝙ cõſuetudo habet ꝑtãtẽ in ſanguine hoĩs.
& hoc refert Io. de Ana. ĩ c. ſicut. in v. col. j. de Iudȩ. & facit gl.
59 no. in c. cũ hõ. 24. q. v. † q̃ dicit, ꝙ valet cõſuetudo ẽt ubi agit
f de pœna mortis, ꝙ fideiuſſor interuenire poſſit. [f] ¶ † Iſtæ rõnes
60 Mod. nõ vrgẽt: na tex. in d. l. ſaccularii. intelĺr, qñ qualitas facti
cõueniret, ꝙ pȩna mortis imponatr̃, & ita loquitur tex. in fi. dũ
dicit, ſolent grauiter puniri vſq; ad pȩnã capitis, quia ẽt ipſa lex
mortẽ cõminatur. facit, ꝙ no. Bal. in c. j. §. iniuria. de pa. iur. fir-
mã. & in l. fi. ff. de re. diu. declarando gl. in §. in ſumma. Inſt. de
iniu. ¶ Sed ꝓ fuga, de qua loquimur, non cõuenit, ꝙ pȩna mor
tis ĩponatr̃. Nõ ob. gl. in d. c. cũ homo. qa illa conſuetudo ex cõ-
ſenſu partis iuſtificatr̃. Nec ob. ſi dicatur, ꝙ conſenſus partis nõ
attenditur, qa non eſt quis dñs membrorum ſuorũ. l. liber ho
mo. ff. ad leg. Aqui quia rñdetur, ꝙ auctoritate conſuetudinis,
q̃ cõcurrit, hoc diſpenſatr̃, ut dixi in c. 2. de conſt. Et in terminis
ꝙ non valeat ſtatutũ, uel conſuetudo, ꝙ fuga hẽatur pro plena
ꝓbatione. q̃tũ ad pœnã mortis, tenet Ro. in l. lege Cornelia. ff.
ad Silla. Ang. Are. in trac. maleficiorũ. in verbo, fama publica.
col. 6. in uer. q̃rit Ludouicus. ¶ Sed tñ, qđ dicunt Mod. hic, aliis
61 rationibus ſuaderi poteſt, † nã fuga ꝑſumptionem facit, & indi
ciũ delicti ꝯ fugientem, ut ꝑ gl. in l. ſi bonæ fidei. C. de reb. cre. &
in l. admonẽdi. ff. de iureiu. ergo vr̃, ꝙ talis probõ integrari poſ
62 ſit auctoritate ſtatuti, arg. d. c. cũ dilectus. de fide inſtr. † Et qa in
criminalibus licẽt agatur de pȩna mortis, tñ ꝓbatio ordinariè
duorũ teſtium ſufficit, etiã ꝯ Papã, ut per gl. 2. q. 4. in c. præſul.
63 ¶ † Item videmus, ꝙ in aliquibus caſibus ſola fuga [g] probatio-
g nem plenam facit. l. cõſiliarios. ubi Bar. C. de aſſeſ. & in l. pẽ. &
ibi Bal. C. de cuſt. reo. ergo vr̃, ꝙ ſtatutũ, vel cõſuetudo in aliis
64 caſibus hoc inducere poſſit. † Et ad hoc facit, quia ĩ ſimili ua-
let ſtatutũ, licẽt rigoroſum ſit, ꝙ pro cõtumacia qs ẽt ad mor-
tẽ puniatr̃, ut no. Spe. in ti. de fideiuſ. §. 3. ver. ſed ꝑone. Bal. refert
& ſequitur in c. j. circa fi. uer. pone laicus. in ti. qui ſuc. tenẽantr̃.
Et concludendo dici poteſt, ꝙ valet ſtatutũ, qñ manifeſta eẽnt
indicia ꝯ fugientem, & qualitas delicti pœnam mortis poſtula
65 ret. aliàs ſecus. ¶ † In ſcdo dubio Abb. concludit, ꝙ ſi ꝑ legem
h conſuetudini derogetur, etiam futura [h] conſuetudo reproba
ta vr̃, quia lex ſꝑ loquitur. l. Arrianũ. C. de hæreti. & ſic ſemp vr̃
conſuetudo reprobari, ut Abb. hic dicit. & hoc modo arguit
Cuma. in conſi. 35. ſtante ſtatuto. col. 2. & in conſil. cxix. Ioan.
inſtituit. circa fi. Et fuit iſta rõ Bar. in l. oẽs populi. in 5. q. prin.
ff. de iuſt. & iure. de qua Are. dicit in c. fi. ſ. de conſti. ꝙ ſꝑ dubi
tauit. ipſe tamen ibi reſpondet, ꝙ licẽt ſꝑ lex loq̃tur, ex eo
ꝙ eſt in viridi obſeruantia, donec tollatur, per hunc tñ nõ ſem-
per dr̃ noua lex, ſeu noua diſpoſitio. Et iſtam reſponſionẽ etiã
tradunt Mod. Senen. in l. ſi mihi, & tibi. §. in legatis. ff. de leg. 1.
vbi Are. minus fideliter referũt. Et adde Saly. in l. fin. in fi. C. ſi
66 cer. pet. † Et eſt ſimile in ſcriptura, quæ ſꝑ loqꝫ, vt not. Bart. in l.
nuda. ff. de dona. Et tamen noua obligatio non naſcitur, ut dñt
Mod. in d. §. in legatis. Et de hoc eſt dictũ Bal. in rub. C. de ꝯſi.
67 pe. col. pe. ubi inquit, ꝙ licẽt tex. vel ſcriptura ſꝑ loquatr̃, † non
tamen ſꝑ cõſentit, quia conſenſus principio attribuitur. ¶ Præ
dicta tñ concluſio cõiter approbatr̃, vt Alex. concludit, q alios
refert in l. ſi nõ ſpeciali. C. de teſta. & in d. l. ſi mihi, & tibi. §. in
legatis. & idẽ Ale. in cõſi. 195. viſo teſtõ. col. 2. lib. 2. & declaratr̃,
68 ſm Abb. hic, † vt nõ hẽat locũ, ſi ex noua cã prius nõ cogitata
ꝯſuetudo induceretr̃, vt Abb. hic dicit & idẽ Abb. in c. fi. col. fi.
ſ. de cõſuetudi. in c. cæterũ. in fi. de iura. calum. & in c. in Late-
ranẽſi. in princ. de prȩben. facit tex. in l. maximum uitiũ. C. de
lib. præ. & in l. fin. C. de teſtamẽ. Et circa hoc notabiliter, & la-
tius loqꝫ Do. in c. j. col. fi. de conſti. in 6. quẽ refert, & ſeqꝫ Io.
de Ana. in c. 1. j. ne ꝑla. vices ſuas. Et aliã doctrinã notabilẽ de
hoc tradit Sal. in l. dudũ C. de ꝯhen. emp. ¶ Venio ad tertiũ du-
bium, in quo Doct. vario modo loquuntur. Nam primo Io.
69 And. in loco allegato per domi. Abb. hic, † concludit nõ uale
i re cõſuetudinẽ, vel ſtatutum, ꝙ teſtm̃ [i] cũ tribus, vel quatuor te
k ſtibus fieri poſſit. [k] Et idem firmauit Oldr. in cõſi. 248. præſup-
poſita cõſuetudine. in 2. q. & hoc ſequunt Ant. de But. & Abb.
hic idem tenet Imo. in l. 3. ff. de teſtamen. Et præſertim funda
tur iſta opi. per tex. in l. fi. C. de teſta. q inducitur pluribus mo-
dis. ¶ Et primo, quia conſuetudo ibi limitate approbatur in lo
cis ruſticorum, dũmodo adminus adſint quinque teſtes. ergo
cum minori numero non valeret, put Abb. hic illum tex. idu
cit. Sed Bart. primo reſpondet in l. j. colum. ix. in verſicu. 3. q̃o.
C. de ſum. Trini. ꝙ ibi conſuetudo præterita reprobatur, nõ au
tem futura. Iſta reſponſio non valet, quia ſm cõem opinionẽ,
qñ conſuetudo reprobatur, nedum præterita, ſed etiam futu-
ra reprobata videtur, ut ſupradictum eſt. ¶ Vnde ſcdo ad illũ
tex. reſpondetur, ꝙ ibi erat conſuetudo ruſticorũ, q̃ nõ ualet,
cũ ipſi non habeant iuriſdictionẽ, ut per Bart. in l. omnes po-
puli. ff. de iuſt. & iur. in j. q. & in l. j. ff. de dam. infe. & no. Bald. in
d. l. fin. Et iõ ibi reſpectu aliorũ, qui habent poteſtatem inducẽ
di conſuetudinem, non inducitur clauſula derogatoria. Licet
enim in talibus locis ruſticorum approbetur conſuetudo, qa
ipſi non habebant auctoritatem, in aliis uerò locis conſuetu-
do non approbatur. hoc fateor, ſed non ſequitur, ꝙ reprobetr̃.
Et ſic tollitur argumentum, quod haberet locum quando cõ-
ſuetudo aliorum reprobaretr̃, ut declarat Are. hic, & in l. 3. col.
j. de teſta. ¶ Scdo tex. in d. l. fi. efficaciter inducitur, ſm Imo. in
d. l. 3. ff. de teſta. ponderando illum tex. in verſi. in dictis vero lo
cis, qui aduerſatiuè loquitur ad præcedentia, & cõcedit, ꝙ an-
tiqua conſuetudo ruſticorum obſeruetr̃, dummodo ad minus
ſint quinque teſtes. Vt ergo bene aduertetur ꝑcedentibus, put
illa dictio, uero, indicat. l. ſi vero. ſ prin. ff. qui ſatiſd. cog. neceſ-
ſariũ vr̃ fateri, ꝙ in aliis locis, de quibus prius tex. loqꝫ, illa con
ſuetudo reprobetur. Are. conatur ad hoc reſpõdere, & primo
vr̃ fateri, ꝙ conſuetudo ibi reprobetur. Sed dicit, ꝙ illa tacita
reprobatio, q̃ a cõtrario ſenſu colligitur. quo caſu talis ẽ tacita
derogatio non uidetur ſufficiens, ſicut expreſſa ad remouen-
dum futuram diſpoſitionem in contrarium, ut in ſimili eſt
tex. no. in l. fi. in prin. & ibi Bar. de lega. 2. Iſta reſponſio non uẽ
multum tuta, quia in ultima voluntate, prout tex. ibi loquitr̃,
70 † diſpoſitio expreſſa præcedens, per tacitam ſequentẽ reproba
tur. l. 3. in fi. ff. de adimẽ. leg. no. in l. planc. in prin. de leg. 1. ergo
a fortiori vr̃, ꝙ futuræ diſpoſitioni derogetur, quia facilius ali
quid fieri impedir̃, q̃ quod factum eſt tollatur, l. patre furioſo.
ff. de

ADDITIONES.

a ¶ Libris. ſupra, c. j. nu. 30.
b Syl. Ald. Mercatoris. Idem Dec. in c. 1. col. 3. ſupra alle. de app. proſequitur ite-
rum omnia illa dicta.
c ¶ Hie. Gig. Rationem Quòd ſtatutum, & conſuetudo, ꝙ teſtibus malam rõnẽ
adducẽtibus credatur, non ualeat. Adde eundem Dec. in conſi. 37. in 2. col. in
1. vol. & in c. ſi quando. in fi. in ver. & notandum eſt. ſupra de reſc.
d ¶ Syl. Ald. Rationem. Adde Dec. qui latiſsime proſequitur, in c. 2. ad noſtram.
in princi. j. eo. tit.
e Mod. Scilicet Fel. hic, uer. limita tertio. quem Deci. refellit.
f ¶ Hier. Gig. Poſſit. Adde eundem Deci. ſupra in c. cognoſcentes, in j. lect. in 2.
col. ver. & licet non valeat, de conſtitutio & in 2. lectura eiuſdem c. in 3. col.
in uerſi. tertio adde, & vtrobique in apoſtillis dixi.
g ¶ Fuga Hyppol. de Marſil. in ſing. 114. 497 in rubri. C. de proba. & in pra. cri-
mi. na. in uerſi. diligenter. nu. 41. Ang. in tract. maleficio.
h ¶ Etiam futura. Adde Dec. in l. quicũque. in 2. lect. C. qui admitti. Ale in cõſi.
196. nu. 13. lib. 2. vide late do. And. Tiraquel. in præfac. tract. retract. nu. 17.
cum ſeq.
i Teſtamentum. Friuola diſceptatio, cum forma ſit iuris poſitiui.
k ¶ H. Gig. Poſsit. Adde tamen, quod Bar. in l. j. in uer. tertio q̃ro. C. de ſum. Tri.
voluit, ꝙ ſtatutum ſeu cõſuetudo Venetorũ, ꝙ teſtamentum factum corã duo
bus, vel tribus teſtibus valeat. Et uide per eundem Bar. in repet. l. de quibus.
in uer. item quæro quid in teſtamentis. ff. de legi. & Bal. in [illegible] ff. de [illegible] pol
ponit Doct. in c. cum eſſes. de teſta.

ff de his,qui sunt sui,vel alie.iur.¶Non.ob.tex.in d.l.fin.quia aliũ habet intellectum, ut tradit Bar.in l.si qs in prin.testamẽti.de leg.3.¶Scđo Are.dicit,ꝙ illa aduersatiua stat improprie, ne sequaẽ hoc exorbitãs a iure cõi,qa tolleret ptãs populo statuendi ꝯ l.oẽs populi.ff.de iusti.& iure.Sed tũderi põt,ꝙ facultas statuẽdi nõ hẽt locũ,qñ lex clausulã derogatoriã hẽre reperiẽ,qa tũc est ius cõe,qđ populus ꝯuenire nõ possit,l.3.§ diuus.ff de sepul.vio.in auc.nauigia.C.de furtis. ¶ Tertio inducitur tex.in d.l.fi.dũ inquit,Minus autem nullo modo cõcedimus. nã illa verba ꝑcisa sunt,adeo ꝙ ꝯtrũ dispensari nõ põt, vt p gl. in cle.i.ut.q.de æta.& quali.no.in l.fi.C. de testa mili.ergo vẽ, ꝙ statutũ,vel cõsuetudo in cõtrariũ nõ valeat.& ita arguit Alex. d.l.si nõ spãli.C.de test.An.Sic.hic.¶Mod.in l.j.C.de sum.Tri. rñdẽt,ꝙ arg.hẽret locũ,si tex.loquereẽ ꝓhibitiue, vt qa dixisset,nullo mõ fieri põt,vt in d.l.fi.de testam.mili.Sed tex.dicit, nullo mõ cõcedimus.& sic non concedit.non tñ prohibet,ut in simili singulariter tradit Sal.in l.j.C.de sentẽ.ex bre.recitan. ¶Sed ista rñsio nõ satisfacit.Primo, qa doctrina Sal.reprobatur,vt per Ale.in l.j.ff.de lib.& posthu.Scđo, qa in d.c.fin.sunt talia verba,ex qbus illa lex satis ꝓhibere ꝯtrium vẽ,dũ inquit, modis omnibus adhiberi iubemus.Ista enim verba ꝓhibitiua videnẽ.ex quo præcipiũt.Vnde ex his,saltẽ simul iunctis cum aliis verbis,nullo modo concedimus,negari nõ põt,qn prohibitiue loquaẽ,& sic illa lex fin.C.de test.mili.multũ facere vẽ prout illã Ale.inducit.¶Vlterius ẽt,& quarto pro ista parte sic anduci põt,qa in principio ibi dẽ,ꝙ in oĩbus locis, vbi est copia peritorũ,oẽs solẽnitates reqsitæ in testõ obseruari debent. Nam certè hoc non erat opus disponere, quia satis cautũ erat per alia iura, quæ illã solẽnitatẽ introducebãt.Vt ergo illa dispositio aliquid operetur, & aliquid ex eo noui asferatur, vt innuit tex.ibi,sancimus, dicendum videtur, ꝙ ibi præcipitur obseruari solẽnitas aliàs requisita in testamẽto eo respũ, & ad istũ finẽ,ꝙ consuetudo in ꝯriũ non valeat.¶ Hoc cõprobaẽ, quia in vers.in illis vero.conceditẽ,ꝙ antiqua rusticorũ cõsuetudo obseruetur.ergo datur intelligi,ꝙ esset quæsitum de con

71 suetudine,†quia respõsio ẽm petitionẽ intelligitur.l.si defensor.§.q interrogatus.ff.de interrog.act.l.j.C. de diuer.rescri.& vna pars per aliam declaraẽ.l.utrũ.ff.de peti.hæred.ergo vẽ, ꝙ ẽt principium legis,dũ præcipit solẽnitates iuris obseruari, intelligatur respectu consuetudinis contrariæ,quæ nõ ualeat,& ita ibi consuetudo reprobatur.¶Sed tamẽ aduertendũ est, qa vt omnia superius dicta remoueantur circa intellectum dictæ l.fin.diligenter considerandũ est,ꝙ tex.ibi vniuersaliter dicit, nullã ex pñti lege innouationẽ fieri in ciuitatibus, & castris, vbi copia peritorũ hẽretur.Si ergo verũ esset,quòd derogareẽ consuetudini in contrarium,hoc innouaretur per illam legẽ, ꝙ ꝯria cõsuetudo non ualeret,quod quidẽ non erat prius iure cautum.Et hoc esset cõtra illũ tex.ibi,nullam innouationẽ fieri.Est ergo dicendũ,ꝙ ibi non sit vis in consuetudine, sed ex facti contingentia illud ibi dẽ,quia rustici etiam absque alia cõsuetudine poterunt testari cum quinque testibus,in locis, vbi copia testium non reperitur,per rationem tex.quia rustici nõ possunt tantam solennitatem adhibere.Ista ratio expresse pariter cõcludit,etiã absque aliqua consuetudine. ¶ Comprobaẽ hoc,qa tex.ibi intendit solẽnitatem requisitam in testamẽtis, ĩpsis rusticis relaxare,vt patet ex prin.ibi,sp rusticitati consultũ est.& ibi,ad humanitatẽ respicientes, duximus eorũ simplicitati subucnire.cum si.verbis,quæ ibi habentur.ex quibus rõ si.legis arguitur.l.j.in princi.ff.ad Mace.vbi Bar.l.fina.ff.de hære.institũen.Ergo vẽ relaxatio facta rusticis simpliciter, absq; aliqua cõsuetudine,quia si deberet attendi consuetudo, nõ esset relaxata solẽnitas,immo augereẽ,quia cũ minori numero quinque testiũ nõ valeret consuetudo,& sic esset derogatũ cõsuetudini,qđ prius non erat.¶Et hoc idẽ confirmatur,qa relaxatio ibi rusticis fit respectu obseruationis,q̃ simplr ab aliis debet obseruari.ergo simpliciter relaxatio facta intelligitur absq; alia cõsideratione cõsuetudinis. ¶ Nec obst.ꝙ ibi approbata sit ꝯsuetudo rusticorũ,q̃ nõ valeret,qa dato,ꝙ ita sit,nõ p hoc ĩducitẽ cl̃a derogatoria in aliis,qui hñt ptãtẽ inducẽdi cõsuetudinẽ.¶Et retenta ista opinione,q̃ verissima vẽ,apparet, ꝙ ĩ aliis reprobaẽ ꝯsuetudo,& aduersatiua,q̃ multũ põderaẽ, erit simplr respũ iuris cõis,qa rusticis solẽnitas iuris cõis remittiẽ, q̃ ab aliis obseruari dẽt.Nã respũ cõsuetudinis tex.ĩ d.ver.ĩ illis.

72 aduersari nõ põt,†quia ibi prius nihil dictũ fuit de cõsuetudine,& nã aduersatiuę est,ꝙ respiciat ea,q̃ ꝑcedũt,& dũtaxat respũ ꝑcedẽtiũ ꝯsidereẽ,vt Are.dicit in d.l.3.ff. de testa.Et p hoc ẽt rñdeẽ ad illa verba,nullo mõ. quia verũ est,ꝙ ꝓhibitio est ꝑcisa,attẽto iure cõi,qđ nõ relaxaẽ,nisi rusticis,ut ibi hẽ ¶ Non ob.ꝙ in principio legis dictũ vẽ,solẽnitates iuris cõis dẽre obseruari eo respũ,vt ꝯsuetudo ꝯtria reprobeẽ.aĩs illa verba nihil opareñẽ,qa fateor,ꝙ nõ opanẽ,& ibi expsse dẽ,ꝙ nullã vult innouationẽ facere.Sed verba illa dñt ad ostẽdẽdũ,ꝙ nihil alterare velit,nisi ĩ rusticis.¶Nõ ob.ꝙ cẽt q̃situ de cõsuetudine,ꝙ dato,ꝙ hoc verũ sit,illud fuit ex cõtingẽtia facti. & in hoc nõ dẽt ius fieri p supradicta. Et hoc mõ ꝑt responderi de d.l.fi.q̃ ꝓ ista pte pricipalr allegaẽ. ¶ Vñ scđa ps ĩ opi.fuit,ꝙ ualeat talis ꝯsuetudo,vel statutũ,ꝙ fieri possit testm̃ cũ trib⁹ testibus, q̃ tenet Cy.Bart.Bal.& Doc.ĩ d.l.j.C.de sum.Tri.cũ cocor.vt tradit Ale. in l.si nõ spãli,C.de test & idem Ang.tenet in cõsi.85 preniisso primo.& ĩ ꝯsi.136.testĩ factio.& idẽ Ang.ĩ ꝯsi.131.in cã ꝑdicta.col.j.vbi inqt,ꝙ ita in scholis tenetẽ.& practicaẽ in palatiis.Et ab illa cõi opinione recedẽdũ nõ est,licèt articulus eẽt

73 disputabilis.¶†Postremũ supest tertia qõ princ. in qua Abb. post Ant.de Bu.& alios cõcludit,ꝙ valet ꝯsuetudo,vel statutũ restringẽs facultatẽ ꝓbãdi,puta,ꝙ aliqd ꝓbari non possit.nisi p instr̃m,vel p scripturã.& ita voluit Spe quẽ Abb.hic refert in ti.de ꝓb.§.ñ.ver.sed pone & expsse idẽ tenet Ang in Auth. vt sine ꝓhi.nises.col.7.in fi.cũ si.ut tradũt Mod.hic,& idẽ Ale. cõsi.56.viso ꝓcessu.ĩ prin.lib.5.ubi plures Doc.allegat,q̃ ꝑsupponũt tale statutũ valere.& idẽ Ale.ꝯs.50.in cã,& lite.co.j.eo.

74 lib.& An.Sic.in ꝯs.19.in j.lib.† Et tale.statutũ intellr nõ solum

75 agẽdo,sed ẽt excipiẽdo,ut Ale.deducit in d.cõsi.56.†Et in tali

a statuto arguiẽ a paritate,vel maioritate rõnis.[a] Nã si statutũ uelit.ꝙ solutio debiti ꝓbari ñ possit testibus,nõ poterit ẽt debitũ

76 testibus ꝓbari.† qa a pari debẽt tractari debitũ, & solutio, vt not. cõcludit Pe.de Anch.in ꝯsi.351.in qõne ꝑdicta. & in alio casu tradit And.Sic.in ꝯsi.19 ꝑalleg.Et hoc,qđ dictũ est, vẽ ꝓcedere rõne correlationis,vel vbi agiẽ de maioritate rõnis,aliàs autẽ

77 tale statutũ dẽt stricte ĩterpretari,cũ sit ꝯ ius cõe ¶†Et iõ si statutũ loquiẽ de mãdato,qđ testibus ꝓbari nõ possit,non hẽbit locũ in ratificatione,vt no.Bal.dicit l.obseruare.§.ñ.in 11.qõ. ff.de off.ꝓcõ.& leg.& ita ꝑdicta ꝯclusio primo declaraẽ, & ad

78 hoc uide Io.de Ana.cõsi.64.visa.¶†Scđo limitaẽ,vt Abb.hic dicit,nõ hẽre locũ,qñ q; vellet ꝓbare p qnq; testes, qa tali casu

b nõ obstaret statutũ,[b] p tex no.in l.testiũ.C.de testi.cũ simi.ut Mo.hic.Et ad hoc facit,qa statutũ dẽt interpretari ẽm ius cõe, arg c.cũ dilectus.ĩ.de ꝯsuc.Sicut ergo de iure cõi loco scripturæ,& instr̃i,hñt qnq; testes.d.l.testiũ.ita & ĩ statuto dicẽdũ uẽ.

79 ¶†Tertio,si instr̃m,qđ extabat,ꝑditũ fuisset, ꝓbata amissione instr̃i,põt ꝓbari p testes,qđ ĩ eo ꝯtinebatur,ẽm Abb.hic,p tex. in d.l.testiũ.facit,qđ no.Bar in l.j.§.sufficit.in fi.ff. de secũ.tab. & facit tex.in l.emãcipatione.vbi Bal.C.de fi.instr.Et dicit Bar. in d.l.testiũ.tria probãda eẽ,actũ factũ fuisse,& scripturã de eo

80 factã,& casu ꝑditã eẽ.Et in no.casu tradit Bar.in tract.de testi. col.1.versi dixit testis aliqua vera eẽ.†Et hoc ẽt ꝓcedit in testõ, in quo septẽ testes requiruntur,quia ꝓbato tenore testĩ, & casu amissionis p duos testes, ꝓbatũ erit testm̃.vt tenet Bal.in d.l.testiũ.in ver.ult.no.cũ cõcor.vt Ale.scribit in l.2. C.de secũ.tab.

81 ¶†Et in ꝑdictis casibus testes dẽnt eẽ periti,ut sunt notarii, & aduocati,qui defectũ instr̃orũ cognoscũt,ut no.Bar.in auth.si quis in aliquo documẽto.col.2.C.de edẽ.& in l.2.§.diuus.C.de iure fi.& no.Abb.in ca.Albericus. de testi.col.2.& ad hoc est bon⁹ tex.in c.cũ olim.el j.de priui.& ibi Abb.post Ant.de Bu. ¶Quarto,nõ obstãte tali statuto pars ꝓcurare ꝑt, ut testes offi-

82 cio iudicis recipiantur,†qa licèt testes recipi nõ possint obstãte statuto,tñ ex officio iudicis admittũtur,ut uoluit Spe.eo.tit. §.vidẽdũ restat,vers.sed qđ si debitor. Et in dicto statuto hanc

* cautelã tradit Bar.Veron.in cautela * 284.dubitari ꝑt.Et in simi casu notabiliter instruit Bal.in l.ampliorẽ.in prin.circa fi.ver. ex ꝑdictis inferas.C.de appe.& seqẽ Rom.in ꝯs.479.in fi.Ale.

83 in l.4.§.hoc aũt iudiciũ.ff de dã.infe.†Et qñ ẽt testes prohiberentur recipi expresse offi.iud.intelligeretur de offi.iud.implorato a parte,vt minus iuri cõi derogetur,ẽm Ro.in ꝯsi.xlii.vi-

84 sis.col.2.¶†Quinto,statutũ intelligitur, nisi testes essent multũ legales,qa nõ obstãte statuto admitterentur,ẽm Ant.de Bu.

85 hic in fi.de quo dubitari põt,†qa pp legalitatẽ psonæ, ẽt in ꝓbationibus nõ receditẽa reg.iuris cõis, ut no.Bald.in c.iurauit. col.4.ver.idẽ si cẽt aliqs.j.eo.& facit,qđ notat Bal.p illũ text.in

c c.j.in fi.s̃.vt lite pẽden.Sed dicẽdum[c] est,ꝙ ex qualitate testiũ iudex põt excitari, & moueri, ut ex eius officio recipiantur, ex eo, quod s̃.proxime dictum fuit. Et sic ẽt videtur loqui Anto.de But.hic,& in c.cum Io.ĩ.de fide instru.& idẽ Fulg.tradit in cõ-

86 si.280.proponitur.in fi.¶ †Sexto fallit, nisi cũ testibus ẽt scriptura ꝓduceretẽ,quia iste casus mistus à statuto non excludiẽ, vt no.voluit Bal.in l.certi condictio.§.quoniam.circa fi.versi. 2.quæ

ADDITIONES.

a ¶Rationis.Immo non licet extendere.

b Statutum.Adde,ꝙ statutum volens debitũ probari nõ posse,uel ꝙ testes nõ probent nisi deponãt de die,& loco loci,limitatur decem modis per Io.Nap. de Plotis in consi.ex inci.Iesus.impresso in j.uol.consiliorum criminalium diuersorum Doctorum.

* ¶Cautela.Quæ est in libro meo,cautela 321.quod pendet a iudicis prudentia,l.i liberas.in prin de offi.præsi.

c ¶Dicẽdum.Et placet,saltem in supremis iudicibus,& post publicatas attestationes,si constet tales testes intra terminum probandi non potuisse haberi.

87 2.quæro.ff.si cer.pe.†vbi concludit, q licèt a statuto prnbō testiū phibeatur, tñ recipitur probatio facta per priuatā scripturā, q testibus comprobetur. facit tex.in c.series.j.de testib.cum simi.& Alex.tradit d.§ quoniam.& idē Ale.in consi.88.in præsenti cā.in fi.lib.4.& idē Bal.in consi.177.visa petitione.lib 4.& ad hoc est bonus tex.in Auth.de instru.cau.& fi. ī §.sed & si qs. quē alle. Are ī d. c.series.ubi circa hoc notabiliter loquitur. ¶ Et procedat ista conclusio, qñ scriptura priuata aliqualē facit fidem, ita q probatio sit mista, prout Bal.loquitur. secus si priuata scriptura nullam faceret probationem, quia tunc tota probatio testibus attribuit. alias de facili posset fraus fieri, quia ille, qui uellet pbare testibus, semper posset facere scripturam priuatam, & illam cum testibus simul producere. qd nō est dicēdū. Sic in terminis Alex.scribit in cons.36 lib.v.§.al-
88 legato. ¶ †Septimo, statutum intelligitur respectu debiti, qd testibus probari non pōt. quantitas vero debiti per testes probari poterit, ut no.dicit Bar.post Iac.Bu.in l.certi cdictio.§.quo-
89 niam ff.si cer pe.ubi concludit, †q si promisisti mihi resarcire damnum in aliquo casu, & hoc per instrm probeī, quantitas damni testibus probari poterit. & sequitur Bal.in auth.sed nouo iure.col.4.C.si cer.pe.cum concor.ut per Alex.in d.§. quoniam. Et fundatur illa conclusio, quia talis probatio mista vr testiū, cū instro, quę a statuto nō excludiī. ut s̄.dictū est, & quia debitū immediatè probaī p instrm, & sic statutū immediate
90 uerificatur, & cā immediata est illa, quæ attēdiī. l.sociū, † qui in co.ff pro socio.& in simili in nn.casu tradit Ang.in consi.31. dñs Philip.col.3. Are.in consi.148.in proposita q.col.pe Et in proposito benefacit, qd singulariter uoluit Ray.de Forli.in l.
91 j.ff.de in lit.iuran.dicens † q si fuit probatū debitū ea cā mutui, sed non quantitas, ca quo intentio creditoris est fundata in debito, pōt quātitas iurō debitoris pbari. Quod dictū mul-
a tum extollit Barth. Veron.in cautela [a] sua 210.aliquis mutuauit.vbi idem comprobat ex his, quæ no.Bar.in l.admonendi. col.11.ff.de iureiu.faciunt quæ dixi in c.j.s̄.co.col.24. in ver.6. fallit. Et procedit ista conclusio, qñ statutū simpliciter loqī, q debitum testibus probari non possit. secus videī si statutū di-
92 cat † q cā mutui, vel debiti testibus probari non possit. quare tunc etiam quantitas non poterit testibus pbari. ita dicit do. Ioā.Petru.in d §.qm.ea eo, quod voluit not.Bar.in l.solent. ff. de ali.& ciba.lega.& licèt Bar.ibi loquaī, qñ materia probatio-
93 nis ampliatur, hic uero restringitur. †hoc non refert, quia utroque casu constat dr mente statuti, quia causa debiti dr quocunque modo debitum tangatur, ut per Bar.ī d.l.solēt.& facit text. in l.cum hi.in prin.vbi Pau.de Ca.ff.de proba.& no.Bal.in l.j. C.de rebus cred. & circa hoc uidendum est, q tradit Are.in d.
94 c.series.de testibus. ¶ †Octauo, statutum procedit in principali dispositione Secus videtur in aliqua qualitate accessoria, q testibus poterit probari, ut in simili voluit gl.no.in c.duobus. in verbo, appareat.de rescr.in 6.& in c.si a sede.in uerbo, appareat.de præben.in 6.Bñ facit, qd tenet no.in c.auditis. & qd ibi Abb post Ant de Bu.ī princ.s̄ de rest.ī integ Ad idē est bonus tex.in l.j.§.si autem.& quod ibi Ang.ff.de hære.insti.vbi testm in scriptis dicitur. licèt aliquid suppleatur absque scriptura.
95 ¶ †Nono, nō obstāte tali statuto, p cōfessionē aduersarii pbō admitteretī, ut no.Bal.in auct.sed nouo iure. col.pe.C.si cer.pe. cū si.vt dixi in rub.s̄ co.col.13. Et ista cōclusio de plano pcedit in confessione facta in iudicio, per ea, quæ ibi dicta sunt. Secus vr, si talis confessio deberet probari testibus, quia huiusmodi probatio obstante statuto non posset fieri, vt no ī terminis tra-
96 dit Pe.de Anch.in consi.351.in qōne, col.fi.†vbi concludit, q quando a statuto prohibetur debitum probari per testes, talis confessio non poterit probari testibus, quia in effectu per indirectū debitū testibus probaretur, & sequuntur simplr Mo.hic. ¶ Sed aduertēdū est, q a prima facie decisio Pe.de Anch.dubitabilis vr, quia statutum intelligiī, q debitū nō probeī testibus immediate per supradicta. vnde confessio licèt testibus probetur, ipsa tamē confessio est illa, quæ debitū probat immediate Et ad hoc in simili facit, quod no.Bal.per illum tex in l.j.C.
97 pro quibus cau.fer.pro præmi.libe.acci. † vbi inquit, q non dicitur probare delictū ille, qui probat indiciū, per quod reus positus ad torturā cōfitetur. Et ista interpretatio suadeī, ut minus iuri cōi derogetur, arg.c.cū dilectus de consue. Et ad hoc ēt bñ facit, qd in terminis statuti voluit Sal.in l.sancimus.§.fi.in
98 fi.C.de dona. †dicens, q non obstante tali statuto creditor agere potest contra debitorem, ut conficiat sibi instrumentū debiti, iuxta no in l.plures.C.de fi.instru.& ad istum effectū debitū testibus poterit probari. Et est notabilis cautela, quam tenet Barth.Veronen.in cautela.255. statuta disponunt. Et ista erit limitatio x.ad statutum.& ideo in proposito uidetur, quod talis confessio testibus probari possit. ¶ Pro opinione tamē Pe. de Anch.q finalr magis placet, facit quia statutum reiicit pbōnem testium, quia de testibus non confidit. Et ista ratio uriq; vr procedere in probatione confessionis, qa licèt confessio ipsa immediate debitum probet, tamen fundamentum confessionis est in testibus, & probatio testiū directè respicit probationem debiti, quia probatio in effectu uī facta testibus, ut latius deducit Pet.de Anc.in cōsi.pal.& cōprobatur hoc efficaci rōne: quia si reiicitur pbatio testiū, qui deponūt de veritate, a fortiori reiici debent testes, qui de simplici cōfessione attestātur. ¶ Non ob q cā īmediata attendatur, ut s̄.dicebatur, quia illud uerum est, qñ in illa uis probationis consistit. secus in casu isto vr. ¶ Non obst.dictū Bal.in d.l.j.quia ex probationibus indiciorum non sequitur immediate confessio, sed officio iudicis reus ad torturam ponitur. sed in casu isto statim probata confessione probatum esset debitum ¶ Non obst.dictum Sal. in d.l.sancimus.quia non uī verum, nam hoc modo semper debitum posset probari testibus, & statutum eluderetur. ¶ Nō obst.fundamentum Sal.q creditor potest petere, ut sibi p debitorē instrm cōficiatur, quia illud uerū est inspecto iure cōi, sed
99 stante tali statuto, illud pcedere nō vī. ¶ †Vndecimo statutū intelligitur, qñ pars opponit. secus vero si nō cōtradicit, & iudex a pbationem testium admittit, quia valet probatio, ut not. Bal.concludit in d.§.qm.circa fin.uersi.sed ponamus. & sequitur post alios ibi Ale.& Barth. Veronē.q ad hoc plura simila ad-
b ducit, in cautela [b] 255.præallegata. Sed parte contradicente probatio non valet, vt Bald.concludit in d.§. quoniam. & sufficit partem simpliciter contradicere, nec opus est, quòd opponatur, ut in simili no.Bar.in lege prima.C.de rela.& Abb.in c.ītimasti de appel.
100 †Et si prætextu talis pbationis reprobatæ iudex iudicaret, sententia esset nulla, vt dicit Aret. hic allegat Bal. ī l. liberorū.C.de resti. Essent tñ inspicienda diligēter verba statu-
101 ti, quia si statutum dicat, † q probatio testibus fieri nō possit, [c]
c cū loquaī phibitiue, nō vī q renuntiari possit, vt per gl.& Bar in l.j.ne fideiussores do.den.& no. Bar.in l.de his.ff.de transf.& in l.j. per illū tex.ff.de ferijs.nisi dicaī q ista sit tacita renūciatio, quæ excludi nō vī, vt in simili de iur.calū in l.2.C.de iur.calum.&
102 in c.j.eod.titu.in 6. ¶ †Duodecimo fallit, si contra clericos, [d] et
d in foro seculari litigantes, statutum allegetur, quia in præiudicium eorum non valet, vt concludit Card.in disputa. incipit statuto ciuitatis.in fi.quem refert, & sequitur Pet.de Anch.in reg. ea, quæ.col.pe.de reg iur.in 6.& in c.j.char.27. ver.pro confirmatione præcedentis decisionis.s̄.de constitutio. Imo.in c.cū contingat.char.38.de iureiur. Pau.de Cast.in l.omnes populi. col.fi.de iust.& iu.& in l.2.in princ.col.3.de eo, quod certo lo-
103 co. † Et ratio videtur manifesta, quia pbatio respicit decisio-
e nem [e] causæ, quia victoria pendet ex probatione, l. qui accusare.C.de eden.& ita tenet Bar.in l.ictus fustium in fi.ff de his, qui nota.infami.quem singu. allega. Aretin. In capitu.dilecti.columna penultima, de iud.merito ergo nō ligatur clericus, cum
104 in foro seculari, ut no.in c.quod clericis.de fo.compe. ¶ †Decimotertio, statutum intelligitur nisi agatur de iuramento, quod in cōtractu interuenisset, quia per testes pbari poterit: quia ad probandum iuramētum sufficit probatio iuris diuini, ut no. tradit Imo.in c.cum contingat.in 6.mēbro princ.in 40.char.qd dictū Mod.hic sing no ¶ Sed considerandum est, q istud dictum uī procedere sm regulam, quæ est, q statutum laicorum, quod loquiī simpliciter, non videī habere locū, qñ iuramentū in-
105 terponiī, † qa iurm confirmat cōtractum aliter prohibitū de iure ciui.c.cum contingat.de iureiur. ca.mulieres.eo.tit.in vj. not. Bar.in l.si qs pro eo.in ver.3.diai.ff.de fideius. Abb.in d.c. cum contingat.col.4. Alex.in consil.19. præclare.lib. 4. Are.in consi.
106 22.diligenter.col.fi.cum si. ¶ †Contra tamen istud dictū Imo. facit qd no Bar.in l.si quis p eo.in septimo mēbro.vbi tenet q qñ actus reprobatur ca defectu solennitatis probatoriæ, iuramento non confirmatur, qa pbationes respiciunt pub.ius. qd tolli nō pt.l.ius pu.ff.de pa. ¶ Sed pro d.Io.de Imo.facit, qd voluit Spe.in ti.de pb.§.fi.ver.sed qd si debitor.cū si.vt tradit Alr. ī auth.iubemus.C.de iud.vbi īqt, q debitor, q renūciauit pbō-
107 nib' cū iurō, virtute iurī obligaī. †Nō ob qd Bar.dicit ī d.l.si qs p eo. d vtilitate publica, qa vī vtilitas publica secdario, q nun cōsideraī stāte iurō, d.c.cū cōtigat.& ī terminis no.Ful.ī cōsi.118.
108 pponiī.ī fi. ¶ †Decimoquarto, statutū intelligitur ī testib' examinādis, q non admittuntur. secus in testib. iam examinatis in aliquo casu pmisso, quorū dicta reducta sunt in scriptis, qa cū talib' testib' pbō fieri pt, qa hnt vim instri publici, vt no.Ang dicit in l.fi.col.3.in ver.& sm eū.C.de edic.diui Adri.tol.de quo
109 tñ Ale.ibi.in 12.col. ¶ †Decimoquinto fallit, qñ pcediī summariè, & de plano, qñ agiī cō furē, qa tūc tale statutū ñ attēdiī, vt

ADDITIONES.

a Cautela. Supra eo.c.j.in fi.

b Cautela. Mihi 310.& in hoc vera.

c ¶Non possit. Ad hæc idem, qui intelligitur in parte volente uti uigore statuti. quod non de facta, sed de facienda loquitur.

d Hier.G g. Clericos. An statutum, quòd solutio debiti probetur solū p instrumētum, uel scripturam, liget clericos. uide per Soci in consi. 271.

e ¶Decisionem. Ale.in consi. 16.au.7.lib.1.consi.ult.lib.5.co.uol.

110 no. ɔcludit Io. de Ana. in ɔsil. 55. qa dubia. ¶ † Decimosexto nō ob. tali statuto, ꝙ creditor poterit, ꝑ denūciationē Euāgelicā cōpelli, ꝓbādo debitū restib⁹, ne lucref cū iactura alteri⁹, ut tenet Anr. de Bu. in c. cū Io. col. 5. uer. ad primū. de fi. inst. & sētit Ange. in l. j. §. pueritiā, ff. de post. & sequunf oēs Mod. hic. ¶ † Decimoseptimo nō ob. tali statuto, ꝙ debitor, q soluit, pōt repetere pecuniā solutā condōne sine cā, nec tali casu obstat statutum, vt no. tradit Alber. post Vber. de Bob. in l. in ɔtractibus. col. fi. C. de non nu. pec. in l. si quis in cōscribēdo. col. pe. ver. sed esto. & idem Alb in tra statu. in j. par. q. xiij. ¶ Decimooctauo, & vltimo, ɔclo ā. firmata bene procedit in statuto, prout loquitur. 111

a Secus est in pacto, [a] qa conuentio. & pactum non valeret, † ꝙ probō non possit fieri, nisi per solū instrm, vt voluit no. glo. in Auct. vt sine prohi. mat §. j. in ver. senatusc. quā sequif Io. An. & Abb. post alios in c. diligenti. col. 4. ā. de fo. cōp. & Doc. I. l. pactū inter hæredes, ff. de pac. Sed tñ de veritate ecius, & qñ procedat, dicendū est, vt per Mod. hic, & per Alex. qui alios plene refert in auct. iubemus. col. 1. C. de iud. & idem Alex. in cōsi. 102. viso processu. circa fi. lib. 5. & Fulgo. etiam tradit in consi. 208. proponitur quidam. & ex his expedita sit ista Decretalis.

ADDITIO.

a Pacto. Idem Pe. de Anch. in repe. c. 2. de constit. Bal. in consi. 45. lib. 3. consi. 317. lib. 4. Imo. consi. 39. Hippoli. rub. de proba. Maria. Soc. in c. si diligenter, de foro compe.

SVMMARIVM.

1 *Controuersia dicitur etiam ante litem contestatam.*
2 *Concusse, id est, pacifice.*
3 *Præbenda in bonis temporalibus consistit, si separata est. secus, si sit coniuncta cum canonicatu, quia tunc dicitur ius spirituale. nu. 4.*
5 *Præbenda dicitur spiritualis.*
6 *Possideri dicitur præbenda.*
7 *Sua dicitur præbenda.*
8 *Possessio bonorum ecclesiæ est apud ecclesiam.*
9 *Canonicus saltem naturalem possessionem dicitur habere.*
10 *Libellus, in quo canonicus diceret se possidere præbendam, vel præbendam esse suam, valet.*
11 *Patronus laicus ecclesiam petere potest.*
12 *Iudicis in arbitrio est, quæ probationes præualeant.*
13 *Probationes omnes sunt arbitrariæ iudici.*
14 *Probatum, an plenè dicatur, stat in arbitrio iudicis.*
15 *Iudicis in potestate est etiam finis iudicij.*
16 *Iudicis arbitrium regulandum est secundum leges.*
17 *Testes licèt clare probent, potest tamen iudex, si ei videtur non adhibere fidem: tutius tamen est, ꝙ causa exprimatur.*
18 *Probationibus paribus existentibus, iudex potest adhærere quibus vult.*
19 *Fides iudici facienda est.*
20 *Possessionis magnum est commodum.*
21 *Possidentis conditio melior est.*
22 *Reus in dubio absoluendus est, etiam si fiat actus per accidens. nu. 25. limita in libertate. nu. 26. & in foro animæ. nu. 30.*
23 *Testes duo laici præferuntur duobus clericis stantibus pro accusatore.*
24 *Testimonium quatuor clericorum valet pro sex laicis.*
27 *Fauor causæ præponderat fauori rei.*
28 *Fisci causa fauorabilis est, & in dubio pro eo pronunciatur.*
29 *Intel. ad l. non puto, ff. de iure fisci.*
30 *Foro animæ tutior semper uia eligitur.*
31 *Videlicet, hæc dictio, ponitur declaratiuè, & etiam, restrictiuè. nu. 32.*
33 *Reus, si actor nihil probat, vel sumus in dubio, non solum debet absolui, sed si ipse probaui, debet pro eo ferri declaratoria.*
34 *Canonici ecclesiæ pro iuribus suarum præbendarum inuicem inter se agere possunt.*
Et etiam contra extraneum, quando præbendæ sunt annexæ canonicatibus. numero 35.
36 *Canonicus non dicitur habere administrationem, nec successorem. nu. 37.*
38 *Canonicus contrahendo, non obligat successorem.*
39 *Commissio facta canonico ad successorem non porrigitur.*
40 *Canonicus regularis non agit sine mandato, & sine licentia Abbatis.*
41 *Canonicus omni casu debet formare agendo libellum nomine ecclesiæ, non simpliciter tantum, sed suæ præbendæ. nu. 42.*
43 *Canonicus, si præbenda non sit perpetuò vnita cum canonicatu, sed prædium simpliciter concessum pro victu canonici, nullam habet administrationem.*
44 *Prior manualis agere potest, licèt ad nutum superioris remoueatur.*
45 *Finium in causa quilibet dicitur actor.*
46 *Agere ille uidetur, qui primus ad iudicium prouocauit, & in iudicijs duplicibus. & vide nu. 49. ubi declaratur.*
47 *Petitio expressa vnius partis, in iudicijs duplicibus inducit petitionem tacitam alterius partis.*
48 *Finium regundorum iudicio, an agat, qui non possidet.*
50 *Absolutio, quæ debet fieri, in dubio in fauorem rei intelligitur, & attenditur, qui est debitor, non qui prius ad iudicium prouocauit.*
51 *L. in tribus, ff. de iud. in quibus casibus procedat.*
52 *Officio duplici fungi possumus, si se compatiuntur, item & triplici, & vlterius, numero 54.*
53 *Legitimandi potestatem habens, an filium proprium legitimet.*
55 *Incompatibilitas officiorum quomodo consideretur.*
56 *Antiani ciuitatis aliquod officium extra ciuitatem habere non possunt.*
57 *Officio duorum quis fungi non potest, vbi est taxatus certus numerus personarum.*
58 *Statuto, si caueatur, ꝙ in testamento requirantur quinque testes & vicedominus, non potest vicedominus interuenire, etiam ut testis.*
59 *Doctor non potest exercere officium notarij.*
60 *Licentia non tribuit dignitatem.*
61 *Officio duplici, quando quis fungi non potest, potest eligere quem vult.*
62 *Officia duo acceptans habet tantum salarium primi, sed si statuto prohiberetur careret etiam primi salario, & ibi de veritate. nu. 63.*
64 *Dispensari potest, vt quis duplici officio fungatur.*
65 *Doctor legens lecturam ordinariam, & extraordinariam, debet habere vtrunque salarium.*
66 *Officia duo exercens licitè potest concedere licentiam armorum duobus, & qñ.*
67 *Alimenta non multiplicantur, sed semel tantum debentur.*
68 *Onus sequitur commodum.*
69 *Officio duplici fungens, nō debet facere actum nomine amborum, sed debet reiterare.*
70 *Officio vno durante, potest quis eligi ad aliud.*
71 *Habilitas in officijs sufficit tempore exercitij.*
72 *Durare prohibitus in officio, an possit eligi iterum.*
73 *Eligi quis non potest in locum alterius, nisi prius ille sit remotus.*
74 *Officia duo impetrare prohibitus sub pœna, in eam nō incidit, si motu proprio princeps eligit.*
75 *Officialis appellatione venit etiam coadiutor.*
76 *Coadiutoris officium expirat mortuo principali.*
77 *Fines turbantium pœna.*
78 *Pœna varia, si statuta reperiantur, in arbitrio iudicis est eligere quam vult.*
79 *Matrimonij fauore iudicandum est, nisi allegetur impedimentum iuris diuini, nā tunc in dubio iudicatur pro reo.*

EX literis. ¶ Summaf, & diuidif, vt p Abb. hic. ¶ In tex. ibi, controuersiam agitari. 1 † Controuersia df etiam ante litem contestatam, [a] vt no. Ang. in § omnem. in Auct. de litig. coll. 8. quem simplr allegat And. Sic. hic. Sed de hoc est dictum Bar. in l. amplius non peti. col. 2. ff. rem ra. hab. vbi alleg tex. qui bene probat, in l. diuus, ff. de peti. hære. ibi, cōtrouersia erat antequā lis inchoaref. ad idē tex. in l. sed si lege, §. si ante litem. eo. ti. Et non solum ille, qui agit: sed ēt ille, qui defendit se, controuersiam facere df, vt est gl notabilis. & ibi Bal. & [illegible]ge. hoc dñt. in l. non solum. § si status. ff. de procu. cum sim. vt Alex. tradit in l. si quis maior, col. 2. C. de transa. ¶ † 2 In tex. ibi, concusse. exponitur. i. pacifice, sm Cal. hic. Facit tex in c. cum venissent. ā. de test. in inic. & in c. illud. in fi. j. de præscr. & in l. nō ideo. in fi. C. de lib. ca. & in l. quæcunque. in fi. C. de bon. quæ lib. † 3 No. primo, ibi, confines habere præbendas. ꝙ præbenda in bonis tpalibus consistit, & ideo ēt laico conferri potest, vt per glo. in c. cum M. in verbo. receperunt ā. de const. Et hoc verū est, quando separata [b] est, & per se cōsideratur. secus, si coniuncta sit cū canonicatu, † 4 quia tunc df ius spirituale, & præbenda df spūalis. [c] c. dilecto. † 5 vbi Abb. in 5. no. de præb. & no. Inn. in c. maioribus. eod. ti. vbi etiam Abb. ita distinguit. & idem Abb. hic, & in d. c. cū M. & Card. in cle. x. q. 12. & Imo. ibi, ver. quæro quotuplex de præb. & idem Roma. in consi. 328. præsens consultatio. ¶ Sed tamen considerandum est, ꝙ licèt præbenda sit coniuncta cum canonicatu, non per hoc videtur, ꝙ dicatur spiritualis, quia ipsa in bonis temporalibus cōsistit, vt dictū est. ¶ Nō ob. tex. in d. c. dilecto, quia dum ibi ius spirituale appellaf præbenda connexa cū canonicatu, illud df respectu canonicatus, à quo fit denominatio, tāquam à principali, vt alias dixi in d. c. maioribus, & in c. cum M. in gl. in verbo, canonicos. de constitu. ¶ † 6 Secundo no. ibi, singuli singulas possideris. ꝙ canonici, vel clerici dicuntur præbēdam possidere, & hoc largo modo, sicut etiā præbenda df sua, cap. si tibi. † 7 de præben. in 6. proprie tamen nō dñr possidere, † 8 quia possessio bonorum ecclesiæ est apud ecclesiam, secundum Imo. & Mod. hic per tex. in c. fi. §. fi. 12. qō. j. Sed tamen ille text. videtur loqui de dñio, prout est etiam tex. in c. ij. de dona. ¶ † 9 Respectu vero possessionis canonicus saltem [d] naturalem possessionem habere dicitur, sm Innocen. in c. in literis. de restitu. spolia. quem refert, & sequitur Bal. in l. 2. in 3. char. ver. item quæritur. C. de seru. & aqua. & in

ADDITIONES.

a S. Al. Contestatam. Vide Matthæū Neratū Gem. in c. 1. in 1. no. ā. de appe.
b Ald. Separata. Adde Dec. in l. 2. col. xi. ā. de iudi.
c H Gig. Spiritualis. Quando præbenda sit, quid spirituale, uide per Car. in consi. 126. in 2. col. in uer secundo idem ostenditur, & in consi. 143. in uer. præterea non uidetur, ubi dicit, ꝙ præbenda temporalis bene cadere potest in laicum tanquam in benemeritum. sed spiritualis non.
d Saltem [illegible] titulum suum duntaxat nomine suo quasi possidet, bona vero ecclesiæ nomine, suo nullo modo, sed bene nomine ecclesiæ.

& in auct. licētiā, col. pen. C. de epi. & cler. & idē Abb. in c. cū sup. col. pen. de cau. pos. & ꝓprie. & in c. istæ. col. 2. de dilatio. & 10 facit tex. hic, & in d. c. si. §. si. 12. q. 1. ¶ † Et ex his īfero, ꝙ valeret libellus, in quo canonici diceret se ꝑbēdā possidere, vel ꝑbēdā suā cē, vt no. Abb. ꝑ illū tex. in c. ꝑ illorū. in prin. de ꝑb. & in c. 11 qa V. in 3. no. de iud. declarādo hoc, vt ibi dixi. † Sic ēt ꝑronus laicus ecclesiā petere pōt, qa rōne iuris patronatus illā petere intelligit, vt tradit in n. ī c. cū venerabilis. ī prin. de relig. do. & in c. examinata. s̄. de iud. & no. Bal. & Pau. de Ca. ī l. monumē- 12 ta. C. de lega. ¶ † Tertio not. ſm Abb. hic. ꝙ ꝓductis testibus ex 13 vtraq; parte, in arbitrio iudicis est, q̄ ꝓbōnes ꝑualeāt. † Et dicit Bu. hic in 6. no. ꝙ oēs probōnes sunt ī arbitrio iudicis. & hoc idem ponit Pau. de Cas. in l. admonēdi. col. pe. ff. de iureiur. di- 14 cēs, † ꝙ an aliquid plene probatū sit, ex mero iudicis arbitrio pēdet, ꝑ tex. in l. 3. §. j. ff. de testi. ibi, magis scire potes. & idē no. 15 Bal. in l. fi. in prin. C. commi. vel epist. ¶ † Sed considerandum est, ꝙ etiam finis iudicij est in potestate iudicis, vt dicit tex. in l. qui explicandi. C. de accus. Sed tñ talis potestas, & tale arbitriū 16 iudicis debet regulari secundum leges, † & ideo in dubio dēt iudicare in fauorē rei, vt no. Bal. in d. l. fina. in fi. Vñ dicit Bar. 17 in l. Lucius. ff. de his, qui no. infa. in fi. † ꝙ licèt testes clare probent, pōt tamē iudex, si ei videbitur, illis non adhibere fidem. Cōsuluit tñ, ꝙ causa exprimatur in actis, ne postea iudex molestetur in syndicatu. Et sequitur ibi Bal. & An. & idē no. Bal. in 18 l. cū magistratus. in fi. C. quando prouoca. non est neces. † vbi dicit. quòd existentibus paribus probationibus, iudex poterit quibus voluerit adhærere, dummodo cām in actis ponat. Et hoc, quod dictum est de expressione cāæ, verum intelligitur, quando contra reum iudicaret, quia tunc à communi regula receditur, q̄ est, ꝙ in dubio reus absoluat̃, vt hic. secus vr̃ si pro reo iudicaret, quia tunc non est opus, ꝙ causa exprimatur, vt 19 notabiliter Are. dicit in c. cū tu. in fine. infra de testib. ¶ † Quarto no. ibi, ad fidem sibi faciendam. quòd fides debet fieri iu- 20 dici. de quo dixi supra in rub. eo. ti. in vlti. diffe. ¶ † Quinto nota, ꝙ magnum est commodum possessionis, quia actore non ꝓbante possessor absoluitur. §. commodum. insti. de interdi. Et 21 idē est in similibus causis, in quibus res dubia reperitur, † qa melior est conditio possidentis, vt per gl. 12. q. v. c. nulli dubiū. & in no. q. Bal. tradit in c. capitulum. colum. 1. supra de rescr. & not. Bart. in l. j. §. non autem. ff. de secun. tabu & in l. si inter. ff. de rebus dubiis. cum simil. vt late tradit Andr. Sicul. in cap. j. eharta penul. supra eodem. ¶ Et quantum ad tex. hic, considerandum est, quòd non videtur immediate commodum possessionis, quòd reus absoluatur. Sed possessio solum considerari videtur eo respectu, quia possidentem reum constituit. ut probatur in d. §. commodum, instiu. de interdi. quia idem esset in reo, qui non possideret, per regulam, quę in 22 tex. hic alleg. ¶ † Et ista conclusio, ꝙ reus in dubio absoluatur, ampliatur primo secundum Abb. hic, etiam si ex parte acto- a ris aliquo respectu probationes excedunt, [a] per gl. no. in c. cle- 23 rici. 81. dist. † vbi duo laici, qui deponunt in fauorem rei, pręferuntur duobus clericis, qui stabant pro accusatore. Et sic qualitas clericatus non tollit reo prerogatiuam absolutionis. & ita etiam declarat Abb. in c. ad nostram. infra eo. ti. in c. nostra. infra de testi. & in c. cū P. de accusa. ¶ Sed Are. hic dicit, ꝙ in d. c. clerici. qualitas clericatus in testibus accusatoris nō attendit̃, quia etiam reus accusatus ibi erat clericus, pro quo multum præsumitur, vt per gl. in c. absit. xj. q. 3. & isto respectu ꝓbatiōnes ibi æquales vñr. & ita sequuntur Mod. hic. ¶ Pro defensione tamen Abb. hic considerādum est, ꝙ gl. in d. c. clerici, loquitur simpliciter, & non in clerico, prout Are dicit. & gl. ibi rōnē adducit, qa laici stabāt pro reo, cuius cā fauorabilior est. nā ista ratio ita militat in reo laico, sicut in clerico. Et gl. q̄ Arc. adducit in d. c. absit. non est vera simpliciter, sed distinguitur, vt no. Abb. declarat in c. quanto. col. pe. infra de præsum. Qd̄ tñ Are. dicit, cōfirmari potest, quia propter qualitatem producētis, testes reputantur digniores, vt dicit Host. quem Abb. ibi refert. in c. ī nra. infra de testi. & cōtra gl. in d. c. clerici adduco gl. 24 in c. monachus. in verbo, quorum. 77. dist. quæ dicit, † ꝙ testimoniū quatuor clericorū valet pro sex laicis. & sic duo valent pro tribus. ergo debuissent testes accusatoris ꝑferri, in d. c. clerici. & facit tex. hic, vbi fauor rei attenditur, qñ testes sunt ęque idonei. Et ideo si in aliquo testes actoris excedāt, probōnes nō vñt omnino pares. iō reus cōdemnari debet, vt no. per gl. in d. c. in nostra. de testi. ¶ Vnde cōcludendo, dicendum videtur, ꝙ in cā criminali sit vera gl. in d. c. clerici. prout etiam loquitur, qa tunc est præsumptio ꝓ reo, ꝙ nō deliquerit, arg. l. merito. ff. pro socio. in c. estote. de reg. iu. Et ita duo concurrunt, fauor rei & pręsumptio ꝓ eo, quæ ꝑpōderant qualitati clericorū, vt ipse Abb. declarat in c. cum P. circa fi. de accusa. Et quia in criminalibus clariores ꝓbationes requiruntur, l. fi. C. de ꝓba. Se- 25 cus vr̃ cē in cā ciuili, ꝑ supradicta. ¶ † Scdo, qd̄ dictū est reū absoluēdū cē in dubio, ampliat̃, vt hoc ꝓcedat, ēt si reus actor efficiat̃ ꝑ accidēs, vt qa debitor prius cōpareat, & petat aduersario ꝑpetuū silētiū imponi. nā ꝑ hoc tñ actor nō efficit̃, sed retinet cōmodū regulæ, q̄ dicit, ꝙ in dubio reus absoluit̃. ita not. Ant. de Bu. ꝯcludit in c. in ꝑñtia. in 6. col. j. eo facit, ꝙ voluit gl. no. in c. ex insinuatione. in gl. 2. s̄ de ꝓcur. & qd̄ no. gl. & Doc. in c. significauerūt. de exceptio. & gl. & Bar. in l. circa. in fi. ff. de 26 ꝓbatio. ¶ † Prædicta ꝯclusio. ꝙ in dubio reus absoluat̃. fallit in 27 cā libertatis, vt hic dr̃. ad idē tex. in l. Iulia. ff. de manumis. † Fauor enim cāæ ꝑpōderat fauori rei, vt dixi ī c. j. eo. 12. s̄. e. & idē est in alijs causis fauorabilibus, vt ꝑ gl. hic, no. in c. fi. de re iudi- 28 ca. † Et inter alias est in causa fisci, in cuius fauorem pronūciatur in dubio, vt no. Spe. in ti. de teste. §. postquàm. Ioan. And. & Ant. de Bu. in c. in nostra. j. de testib. cum simili. vt tradit Alex. in l. 1. in prin. ff. sol. matrimo. ¶ Sed tamen contra hoc videtur tex. in l. nō puto. ff. de iu. fis. vbi dr̃, quod in dubiis quæstioni- b bus, contra fiscum [b] respondendum est, & generaliter ille tex. intelligitur quocunque modo dubium sit, vt cōcludit Mathesi. in no. 71. no. vnam regulam. ¶ Præterea valde durum est, ꝙ lex, quæ multum fauet fisco derogando etiam iuri priuatorum, de quo constas a fortiori. ergo in dubio vr̃ in fauorē fi- 29 sci esse rñdendum. † Vnde ad d. l. nō puto, rñderi potest, ꝙ intelligitur in fisco agente ex delicto alicuius ad pœnam, vt voluit Cuman. in l. 1. ff. solu. matrimo. nam tali casu cum fiscus prætē- dat cām lucratiuam, & agat ex causa odiosa, contra eum in dubio debet iudicari, quia in effectu agitat de pęna, in qua benignior interpretatio attendi solet, l. si præses, ff. de pęnis. ¶ Nō ob. ꝙ iste intellectus videatur restringere tex. & diuinare ad d. l. non puto, vt Alex. dicit in d. l. 1. ff. sol. matrimonio. qa immo hic satis cōsonat, quia ibi principaliter tractatur de bonis, q̄ ꝓpter delictum ad fiscum pertinent, vt colligitur in l. 1. in principi. ff. de iure fis. & specialiter hoc idē dicit d. l. non puto, & vtraque lex ab eodem iurisconsulto emanauit. Vel aliter cogitabā dici posse, ꝙ d. l. non puto. eodem casu intelligatur, qñ agit̃ de aliquo priuilegio fisci contra priuatum: nam in dubio pronūciandum est contra fiscum, vt non sit priuilegiatus, ar. c. sane. infra de priui. Bene facit text. in l. in fraudem. ff. de testa. mili. §. fi. & quod ibi Bal. Et ita sicut in dubio pronunciatur in fauorem rei contra actorē, vt hic. idem erit in fisco agētem in rōne priuilegij, quia in dubio iudicabitur nō habere priuilegium. Sed si cā fisci esset fundata in iure cōi, esset pronunciādum in 30 dubio contra reum fauore fisci, per supradicta. ¶ † Sitr, qd̄ dictum est in dubio pronunciandum esse in fauorem rei, limitatur hoc non procedere in foro animæ, quia tunc tutior via eligitur, vt per gl. in c. 1. de scrutinio. & no. in c. iuuenis. de spons. & no. Abb. per illum tex. in c. 2. de obser. ieiu. & in c. fi. in 2. no. de his, q fil. occid. & Car. in clc. 1. q. xv. de sepu l. & in no. q. tradit Pe. de Anch. consi. 79. prima facie. col. fi. Et hoc procedit in dubio. Sed quando constat de peccato, etiā superior in mitiorem partem inclinare debet, vt per Abb. hic, dum allegat tex. 31 in c. allegant. 26. q. 7. cum si. ¶ † Sexto nota ibi, videlicet actoris & rei, secūdū Are. ꝙ ista dictio, videlicet, ponitur hic declara- c tiue. [c] Et ad hoc prima gl. in cle. causam. in verbo, videlicet. de d cle. facit tex. insti. de Attil. tut. §. nos autem. aliàs limitatiue [d] po- 32 nitur, † & præcedentia restringuntur, l. videlicet. ff. de pa. l. si in venditione. ff. cōia prædi. & text. in c. nouimus. de ver. signi. & no. Bal. in l. cū mulier. ff. sol. ma. Bar. in l. q̄situ. §. si quis fundū. col. antepe. ff. de fun. instru. de eo, qui legauit supellectilia, videlicet lectum, &c. ¶ Vltimo iste tex. ponderat̃ per Are. dū dicit, ꝙ probationes rei præferuntur, nā isto casu vr̃, ꝙ reus absoluatur, non ex eo, ꝙ actor non probauit, sed qa ipsemet reus me- 33 lius probauit. ¶ † Ex quo inferri vr̃, ꝙ non solum reus absolui dēt, sed etiam pro reo debet ferri declaratoria, quæ fertur ī rei vendicatione, qñ reus ꝓbat de dñio suo, & hoc est magni effectus, per ea, quæ habentur in l. si a re. ff. de exceptio. rei vendi. & no. in l. circa. ff. eo. ti. ¶ Similiter secundum Aret. infertur hic, ꝙ possessio nihil operetur, quia tex. simpliciter fundatur in fauorem rei, quia iura sunt promptiora ad absoluendum: nam ista rō etiam haberet locum, si possessio esset apud actorem, vt qa actione cōfessoria ageretur, de qua in §. æque. inst. de actio. Sed tamen ista dicta non bene inferuntur per istum tex. vt ipsemet Aret. se corrigendo declarat in c. in nostra. colum. fin. de test. Et tex. hic dū dicit, testes rei debere præferri, intelligit̃ respectu absolutionis, prout ra, io tex. quæ sequitur, demōstrat, ibi, quia promptiora sunt ad absoluēdū. Et commodum possessionis

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Excedunt. Late Ias. in rub. ff. de iureiu. in v. limita.
b Contra fiscum. Adde Dec. in l. in ambiguis. in prin. ff. de reg. iur. Fran. Purpu. in l. fi. nu. 125. C. de pac. & Alcia. pareg. lib. 8. c. 6.
c ¶Syl. Ald. Declaratiuè. In pulchro casu declarat Dec. in consi. 47. col. 2. in fine.
d ¶Hier. Gig. Limitatiue. De ista dictione, videlicet, vide per Fran. Are. i l. si fundum. ff. manda. & per Bar. in l. 1. ff. ad legem Aquil. & per Geminia. in c. statutum el. 2. de hære. in 6.

fessionis consideratur hic simpliciter, quia facit possessorem reũ, vt in §. commodum. Insti. de interdi. ¶ In gl. j. Abb. hic late insistit. sed vis tota eorum, quæ dicit, paucis conclusionib. col
34 ligitur. † Prima est, quod canonici ecclesię pro iurib. p̃bẽdarũ suarũ inuicẽ inter se agere p̃nt, quia non interest ecclesiæ, ꝙ magis unus canonicus, quã alter possideat, vt dicit Io. And. & Do. ibi, per istum tex. & sequitur Lap. alle. si. dicebatur in defectu. col. 2. in fi. & Car. in consi. 131. videndum est. col. 3. Facilius ergo facultas agendi isto casu permittitur, quia res ab ecclesia non eximuntur. Ad hoc facit in simili, qđ voluit gl. & Anto. de Bu. ibi in c. ex insinuatione. de iure pat. & qđ no. in l. voluntas. C. de fideicom. Bar. in l. cum hi. §. si nulli. ff. de transac. & quod tradit Bal. in l. iubemus. la 2. in prin. col. j. in fi. C. de sacrosanc. ecc. & qđ in simili casu Bal. dicit in l. dudum. circa fi. C. de contrahen. emp. Cal. in consi. x. in ti. de feu. Host. & alii in c. possessiones. de reb.
35 ecc. non alie. ¶ † Secunda cõclusio Abb. est, quod canonici agere possunt, etiam contra extraneum, pro iuribus prębendarum suarum, qñ p̃bendæ connexæ sunt canonicatibus, nam tũc dñr hr̃e facultatẽ agẽdi, & defendẽdi, ut no. Inn. hic, qa in isto casu est eadẽ rõ in canonico, q̃ est in alijs p̃latis, vt Abb. hic ꝯcludit p istũ tex. qtñ loquit̃ s̃m primã ꝯclusionẽ. & p text. 12. q. i. in c. fi. vbi tamen tex. loquit̃ simplr̃ de p̃lato. Et cũ ista conclusione ꝯcordat Inn. in c. transmissam. post prin. de ele. Sp. in ti. de actore, in vlt. car. in uerbo, canonicus aũt secularis. Ant. de Bu. in c. edoceri. col. 4. de resc. & Do. in c. p̃nti. col. 4. de offi. ord. in 6. Bñ facit qđ traditur in Rota de moniali, & canonico r̃lari, in 6. de
36 cisi. in ti. de iud. in nouis. ¶ † Prædicta ꝯclo primo declarat̃ hr̃e locum quo ad facultatẽ agẽdi, sed in aliis talis canonicus non dr̃ habere administrationẽ, vt declarat Abb. hic, & idẽ Abb. in
a c. nouũ genus. col. 3. de deci. nã canonicus [a] non † dr̃ habere suc
37 cessorẽ, vt p gl. in c. ꝙ sicut. de ele. vbi Abb. & no. Bar. in l. bonorum. in fi. ff. rem ra. ha. Dom. in c. si duo. in prin. col. 2. de pro-
38 cu. in 6. † Et iõ nõ põt ꝯhẽdo successorẽ obligare, vt tradũt Inn. & Doc. in c. fi. ne præla. vices suas. & idem Ange. in consi. 175.
39 qa oẽ bonũ col. 5. † Et iõ cõmissio facta canonico, ad successo-
b rẽ nõ porrigit̃, [b] vt no. Bal. in l. si plures. col. pen. C. de cõ. in fer. Ant. de Bu. in c. qñ Abb. col. pe. in fi. de offi. dele. Pet. de Ancha. in r̃la priuilegiũ. in fi. car. ver. sed iuxta p̃dicta q̃ro. de reg. iur. in 6. Dom. in c. statutũ. in prin. col. 3. de rescr. in 6. Imo. in cle. si prin-
40 cipalis. in 3. col. de ref. & in c. dilecto. col. fi. de præb. ¶ † Secũdo ꝯclo prædicta bñ procedit in canonico seculari. secus vr̃ in canonico r̃lari, qa agere nõ põt sine mandato, & sine Abb. licentia. ita dñt Mod. hic, p ca, q̃ no. Do. post Lap. in c. ad decimas. in gl. in verbo. canonici, de rest. spo. in 6. ¶ Sed consideràdum est, ꝙ in canonico r̃lari nõ põt cõsiderari illa vnio præbẽdæ, de qua agitur in ista ꝯclone hic, qa isti canonici regulares monachis æquiparant̃, c. ex parte. de postulando. Et casu quo hue esset ẽt in canonico regulari, puta auctoritate summi pontificis iuxta no. p Abb. in c. cũ inter R. in 3. no. de ele. tũc idẽ esset dđm in canonico regulari, qđ dictũ est in seculari, qa qualitas religionis, & r̃laris vitæ, non repugnat administrationi, ut patet in Abbate, 18. q. 2. in c. nullã. & in priore manuali hr̃ in cle. j. de resc. ¶ Non obst. qđ dicunt Lap. & Do. in d. c. ad decimas. qa in alio casu loquit̃, de quo dicam in seq. cõcl. ad fin. ¶ Tertio p̃dicta cõclo intelligit̃ co respectu quo canonicus ĩ dicto casu agere põt absq; mãdato alterius, sed tñ debet formare libellũ noĩe
41 ecc̃liæ, † vt dñt Mo. hic, cũ hoc sit r̃lar̃ ĩ quolibet p̃lato, qa noĩe ecclesię agere debet. c. olim. el j. de rest. spo. c. q̃relã. de cle. & in c. lr̃æ. vbi Abb. late, de dilatio. cũ si. Et certe hoc clarũ vr̃, qa non debet isto casu canonic⁹ maiorẽ hr̃e auctoritatẽ q̃ alius p̃lat⁹.
42 ¶ † Et no. est, ꝙ tali casu canonicus agere dẽt noĩe p̃bẽdæ suæ.
c nõ ãt noĩe ecclesiæ [c] simplr̃, ut expresse Inn. hic dicit, & idẽ Car
43 in cõsi. 131. §. ali. ¶ † Tertia, & vlt. ꝯclo est, ꝙ si p̃benda non sit perpetuo unita cũ canonicatu, sed p̃dũ ꝯcedat̃ simplr̃ ad victum canonici, isto casu canonicus nullã vr̃ hr̃e administrationẽ, & iõ agere nõ põt, s̃m Abb. hic. Et hoc mõ saluat̃, qđ dicit Io. An. hic canonicos agere nõ posse ꝯ ex̃neũ sine mãdato ecc̃liæ. Sed ꝯ istã ꝯclonẽ arguit, & tenet Arc. hic, p tex. cũ gl. in cle. j. de resc. vbi hr̃, ꝙ prior manualis agere põt, q tñ ad nutũ superioris re-
44 moueri. c. cũ ad monasteriũ. ĩ §. tales. de sta. mo. † ergo pariter vr̃ ꝙ talis canonicus agere possit. ¶ Ad istã rõnẽ Arc. r̃ndẽt Mod. hic dupl'r. Primo, negãdo, qa tex. in d. cl. j. hoc nõ dicit. sed tñ negari nõ p̃t, qa gl. ibi hoc tenet in verbo, licere. & illã p not. Doct. sequunt̃. Et ꝙ talis prior agere possit, no. p Abb. & Doc. in c. cum deputati. de iud. ¶ Vnde secũdo, & melius r̃ndet̃, ꝙ dato ꝙ agere possit prior manualis, put Arc. dicit, nõ tñ bñ ĩfert̃ ad nostrã q̃onem. quia prior talis deputat̃, vt administret, licèt remoueri possit, qa ergo hẽt administrationem, non mirum si agere p̃t. Nõ sic in q̃one de qua agitur, quia præbenda non dat̃ in perpetuum bñficiũ, sed tñ vt viuat: vñ in eũ administratio nulla transferri vr̃, ergo non põt. ¶ Sed tñ p opi. Arc. facit, qa licèt cõcedat̃ præbẽda, vt viuat, m̃ p interesse eius vr̃ ꝙ agere possit, sicut vsufructuarius, q agit ẽt ꝯ dñm p suo interesse. l. Proculus. ĩ §. fi. ff. de vsufru. & idem est in commodatario, uel depositario, qui agunt pro eorum interesse. §. furti aũt. Inst. de ob. quæ ex de li. nasc. & in §. pe. insti. vi bo. rapt. Et ideo concludendo, dici potest, quód quatenus agitur de interesse suo, agere possit, qa isto respectu videtur habere potestatem. Et hoc in canonico seculari. secus videtur in regulari. & hoc modo opi. Arc. saluari potest. Et maxime talis canonicus intelligitur habere potestatem agendi, data negligentia prælati, & capituli, quo casu indistincte fauore ecclesiæ ad agendum admittatur, vt tradunt Inn. & Doct. in c. cum olim. de testi. & in c. dilectus. de ma. & obe. ¶ Et hoc vltimum dictũ in canonico seculari procedit. secus est in canonico regulari, vt per Do. post Lap. in d. c. ad dicimas. col. 4. de re. spol. in 6. hoc. n. casu locũ habet differentia inter cano-
45 nicum secularẽ, & regularẽ. ¶ † In gl. 2. in principio. Abb. dicit ꝙ uterque dicitur actor, & reus, quia quilibet agit, & conuenitur, vt termini antiqui, vel de nouo positi conseruẽtur. ¶ Sed
46 ista ratio prima facie non vr̃ vera: quia, ut gl. subijcit, † ille tñ agere vr̃ q primus ad iudiciũ puocauit, ut dr̃ in l. in tribus. ff. de iud. in l. 2. §. in tribus ff. communi diui. facit tex. in c. forus. §. actor. infra de verbo. sig. Et ideo Pau. de Cast. in d. l. in tribus, hoc aliter declarat, dicens ꝙ vterq; dicitur actor & reus, ante prouocationem, & antequam iudicium inchoetur. quia vterque agere potest, & iudicium inchoare: sed facta prouocatione, ille tamen actor dr̃, qui primo puocauit. Sed certè hoc vr̃ ꝯ tex. hic, vbi dr̃, ꝙ testes hincĩde p̃duci p̃nt, qa vterq; est actor, & reus. ergo etiã post inchoatã litẽ, qa testes r̃latiter post litem cõtestatã producũtur, vt ĩ. vt lite nõ cõtestata. per totum. facit tex. ĩ l. inter cohr̃des. §. q familiæ alle. ĩ gl. Et qa s̃m Pau. de Ca. vterque cẽt actor aptitudine, & potẽtia. qđ vr̃ cõtra iura, quæ simplr̃ loquunt̃, & vñr in actu hoc cõsiderare, d. l. in tribus, & d. l. 2. §. in tribus, & hic, cum si. Vnde Bal. vr̃ hoc melius declarare ĩ l. 2. vers. sed iuxta hoc q̃ro. C. commu. diui. vbi inquit, ꝙ vterque dr̃ actor, & reus, qa hincinde adiudicatio fit, & cõdemnatio. & ad hoc alle. Host. ĩ c. ex cõquestione. de rest. spo. & idẽ Bal. dicit ĩ d. l. in tribus, & seq̃t Floria. in l. iudiciũ cõi diui. ff. fi. reg. & Alb. hoc idẽ dicit in l. ĩ hac actione. §. p̃terea ff. ad exhi. & in rub. ff si cer. pe. ¶ Ista declarõ vr̃ de plano p̃cedere in iudicio familiæ erciso. & cõi diui. in quo uterq; possidet, & agit, ꝙ res cõis diuidat̃. nã in re cõi quilibet hẽt partẽ, ẽt in minimo cespite terræ. l. 2. C. qñ, & q̃bus quar. pars. lib. x. Iõ facta diuisione pro illa pte, q̃ in totũ vni assignat̃. ille dr̃ actor, qa partẽ, q̃ erat alterius, pro illa parte consequitur. pro altera parte, q̃ erat sua, & alteri in totũ cõcedit̃, reus dr̃, qa priuat̃ iure, qđ sibi pri⁹ competebat in illa parte. merito uterque dr̃ actor, & reus. Sed in actione finiũ regundorum non vr̃ hoc hr̃e locũ, qñ intentatur ab eo, qui non possidet, qa tunc solus ille, q possidere reperitur, reus videtur, & alter actor. §. cõmodum. instit. de interdic. Sed tamen dici potest, ꝙ etiam ille, qui possidet, respũ proprietaris actor dicitur, qa positis finibus pro parte dñii, q̃ ipsi possessori adiudicatur, actor dr̃, etiam ipse idẽ reus dr̃ respectu partis, quę aduersario assignatur, a qua ipse excluditur. Et pari mõ de parte aduersarii dicendũ est. Et sic uterq; actor, & reus vr̃: qa vterq; in effectu vincit, & ꝯdẽnat̃, & hoc puenit potius ex nã actionis, q̃ ex forma petitionis. Et cõsiderato isto effectu saluari potest, ꝙ Abb. dicit, qa quilibet agit, & conuenitur ad effectum, de quo dictũ est. ¶ Non obstat tex. ĩ d. l. ĩ tribus, qa inferius responsio apparebit. Et retẽta tali declarõne, nõ uidetur p̃cedere distinctio quam Abb. hic facit, qa indistincte ex natura actionis uterque dr̃ actor, & reus. Et ideo licèt tantũ ab una parte petatur, vt termini constituantur, tamen etiam ab altera parte ex natura actionis petitum intelligitur, ꝙ non vr̃ opus esse, ꝙ ab altera parte hoc idem petatur, ut Abb. dicebat hic.
47 Et notat idem Bal. in l. 2. in prin. C. communi diuid. † vbi inq̃t, ꝙ petitio expressa vnius partis, ĩducit petitionẽ tacitã alterius
48 partis. ¶ † Et dum Abb. hic cõcludit per istum tex. quod etiam ille, qui non possidet, agere posit iudicio finium regundorũ. Idem probatur in l. si irruptione. in prin. ff. fini regũd. ubi Floria. & idẽ Floria. in l. j. ff. eo. tit. Bal. in hoc expresse tenet ꝯtrariũ in l. 3. versi. & est ista lex. C. fini. regund. vbi cõcludit, quod tale iudicium ab eo, qui non possidet, intentari nõ possit. allegat l. j. ff. fami. erciscun. & sentit gl. j. in d. l. si irruptione. in prin. Sed responderi põt, quód tex. in d. l. j. nõ habet locum in ista actione finium regundorum, quæ latiorem habet naturã, ut etiã

ab eo

ADDITIONES.

a Nam canonicus. Vide supra de consti. in c. cum omnes. nu. 4. in addi.

b ¶ Hier. Gig. Porrigitur. Adde eundem Dec. qui late hanc quæstionem examinat in c. quoniam Abbas in 6. col. uersi secundo infertur. ĩ. de offi. delega.

c Hier. Gig. Ecclesiæ. Dicas, ꝙ aut canonicus agit contra alium de eadẽ ecclesia in qua ipse est canonicus, & tunc agit nomine suæ præbendæ, aut agit contra aliquem alterius ecclesiæ, & tunc licet agat de rebus. præbendæ suæ, tamen agit nomine ecclesiæ, potius quam præbendæ. ita voluit Car. in d. consi. 131. allegat Inn. in c. ex literis. de proba.

ab eo, qui non poſsidet, intentari poſsit, ut not. in l. 2. C. fini. regun. & Floria. in l. j. ff. eo. ti. Vel ſecũdo pro concordia dici pôt quòd poſſeſsio conſiderari poteſt dupliciter, quantum ad propoſitum. Primo reſpectu totius fundi uicini. & tali caſu, niſi quis habeat poſſeſſionem in fundo vicino, de cuius finib. quęritur, actionem finium regundorum mouere non poteſt, ar. l. fundi. ff. de exceptio. & iſto reſpectu dictũ Bal. bene ꝓcedit. Secundo poſſeſſio fundi vicini cõſideraẽ, nõ reſpectu totius fundi, ſed dũtaxat reſpectu ipſorũ finiũ: & tũc licèt quis nõ hẽat poſſeſſionẽ in finibus, de qbus cõtẽdiẽ, tñ ſi poſſidet fundũ, de cuius finib. agiẽ, à iudicio finiũ regũdorũ nũ repelliẽ. d. l. ſi irruptione, q̃ Bal. declarat in d. l. j. ff. fam. etc. & ita colligiẽ ex dictia Io. Fab. qui præcipue inter alios iſtam materiam declarauit in

49 l. quædam. Inſt. de actio co. 12. ¶ † In ea. gl. ibi, primo ad iudiciũ prouocauit. alter ergo erit reus, & ſic cauſa eius reputatur fauorabilior, ſecundum regulam l. fauorabiliores. de regu. iur. & ita voluit gl. not. in d. l. in tribus. ff. de iud. quam Odof. Bal. Ang. & Pau. de Caſt. ibi, ſequuntur, & idem videtur ſequi Alexã. in d. l. duo iudices. ff. de re iud. Sed Iac. de Ra. quem vẽ ſequi Alb. qui ipſum refert in d. l. in tribus, dicit illam l. procedere quo ad ordinem iudicij, non autem reſpectu condemnationis, vel abſolutionis. Et dicit Ang. in d. l. in tribus, quod eo audiente hoc tenebat Bar. in l. duo iudices. vbi gl. hoc idem dicit, & no. Mathe ſi. in no. 108 nota, quod in iudiciis. Et iſta opinio verior vẽ, ꝓ qua facit tex. hic, vbi etiam poſt inchoatum iudicium vterque actor, & reus dicitur, reſpectu probationis. Et facit, quod ſ. dictum eſt, declarãdo, ꝙ reſpectu effectus, qui ſequitur, uterq; dẽ actor, & reus. Et ad hoc etiam facit, quod dixi in not. videlicet,

50 † ꝙ reſpectu abſolutionis, quæ in dubio fieri debet in fauorem rei. attenditur ille, q̃ eſt debitor, quia in veritate reus dẽ, & non inſpicitur, qui prius ad iudicium prouocauit, ſecundum Ant. de Bu. in c. in præſentia. j. eo. cum ſim. ſ. allega. Et quia abſurdũ videtur, ꝙ ille, qui præuenit, eſſet deterioris conditionis, q̃ aduerſarius eius, qui negligens fuit, quia iura magis fauent vigilantibus. l. qui autem. §. ſciendum. & in l. pupillus. ff. de his, quæ in fraudem credit. vnde text. in d. l. in tribus, videtur procedere in his. quæ recipiunt ordinem proceſſus, & in quibus neceſſarium eſt, ꝙ vnus actor, & alter reus iudicetur. † Sed reſpectu de-

51 ciſionis, vterque reus dicitur, & actor, ita ꝙ non magis unus, q̃ alter fauorabilis ſit, & hoc verũ intelligitur, niſi alter tñ poſſideret, quia tunc poſſidere reus vẽ, vt hic, vbi in dubio tanquã

52 reus abſoluitur. ¶ † In ea. gl. in ſi. concluſio ſit ſm Abb. hic, ꝙ

a regulariter quis duplici officio [a] fungi pôt, qñ officia ſe inuicẽ compatiuntur, & no. Bart. poſt Guil. de Cu. in l. ſi conſul. ꝑ illũ tex. ff. de adop. vbi hoc patet in iuriſdictione voluntaria. Et per

53 hoc Bal. ibi infert in 4. q. † ꝙ habens poteſtatem legitimandi, pt filium propriũ ſpurium legitimare. Sed tñ in hoc cõis opinio in ꝯrium vẽ, vt per gl. in c. per venerabilem. in verbo, regi, qui fil. ſint legit. & ita tenet Pe. de Anch. in conſi. 321. primum dubium. in 3. dub. & do. Ant. Roſellus in trac. legitimationis, in c. vbi tractatur materia legitimationis per reſcriptum. In ver. ſed hic dubitatur. & idem Io. Ana. in conſi. 29. viſa imperiali. in 3. dubio. & do. Lud. de Sardis in trac. legi. in 4. parte principali, in v. q. & Mod. in d. c. per venerabilẽ. in ver. vẽ, col. 6. Et ad propoſitum principale, ꝙ quis poſſit fungi duplici officio, etiam not. Bar. in l. ꝯperimus. C. de ꝓx. ſa. ſcri. lib. 12. & ĩ l. j. C. de prin. agẽ. in re. lib. 2. & no. Abb. in c. j. in prin. de offi. lega. Bal. in j. conſti. C. in §. ideoq;. & in l. Domitius per illum tex. ff. de teſti. & tradit Ro. in cõſ. 25. viſo facto. facit tex. l. duorum. in princ. ff. de ope. lib. & quod no. Bar. in l. ſi. ff. de colle. illi. Et eadem ratione, quis poterit habere tria, vel quatuor officia ſi non repugnant. ſecus

54 ſi incompatibilia ſint, vt Abb. hic poſt Anto. de But. ꝯcludit, & Bar. & alii in locis ſupra alle. Et iſta incompatibilitas pluribus

55 modis conſideratur. ¶ † Primo, ex impotentia facti, vt quia in vtroq; in diuerſis locis eodem tempore reſidentia requiratur. c. de multa. j. de preb. Abb. hic, & Bal. in d. §. ideoq;. Et facit tex.

56 in l. libertus. § præſcriptio. ver. eo tempore. ff. ad munic. † Et iõ antiani ciuitatis aliquod officium extra ciuitatem hẽ nõ pñt, vt no. Bar. per illum tex. in l. duum virum. C. de decu. lib. x. ¶ Secundo, ꝑ diſpoſitionẽ iuris in quibuſdam caſibus, in quibus lex vltra procedit, prohibendo plura officia in eadem ꝑſona, vt patet in officiis eccleſiaſticis. 89. diſt. c. j. & in c. cũ ſingula. de præb. lib. 6. Et in officiis ſecularibus idem probatur in l. hac parte. vbi Bar. ibi, nullo modo ſecũdo fungaẽ officio. C. de ꝓx. ſac. ſcr. lib. 12. & per illum tex. Are. hic dicit, ꝙ in dubio nemo p̃ſumiẽ idoneus duob. officiis. Sed cõſiderandum eſt, ꝙ ille text. vẽ habere ſpecialem rationem, quia ibi taxatus erat certus nume-

57 rus perſonarum, & officiorũ, † vnde tunc vnus officio duorum fungi nõ pôt, vt no. Bald. in l. Domitius. circa ſi. ff. de teſta. & in

58 no. caſu tradit Pe. de Anch. in cõſ. 423. viſo puncto. † vbi inquit, ꝙ ſi ex forma ſtatuti in teſtõ requiruntẽ quinq; teſtes, & vicedominus, nõ pôt vicedominus etiam vt teſtis interuenire, & ſic tali caſu duplici officio fungi nõ p̃t. ¶ Tertio, etiam iure quis ꝓhibetur fungi duplici officio in iuriſdictione contentioſa, ut Abb. hic ſequitur, & facit tex. in l. ille a quo. §. tempeſtiuum. ff. ad Treb. Et quandoque ẽt talis ꝓhibitio fit ꝑꝑ dignitatẽ, vñ nõ

59 pôt † Doctor exercere offm̃ notarii, vt no. Bar. ꝑ illũ tex. in l. vniuerſos. C. de decu. lib. a. vbi gl. arguit ꝯ Doctores noſtros Medio-

60 lanen. & facit text. in c. ſicut. ne clerici, vel monac. Secus † tñ eſſet dicẽdum ĩ licẽtiato, q̃a licẽtia nõ tribuit dignitatẽ, ut no. Car. in cle. 2. in 2. q. de magiſ. & dixi in c. clerici. de iud. Quod no. eſt ꝓ dñis Vltramõtanis, apud quos licentiati exercẽt q̃nq; offm̃ notarii. ¶ Et ad ſupradicta no. eſt ꝙ Bar. in l. ſi q̃dẽ. C. qui milit. nõ pñt. lib. 12. ꝑ illũ tex. dicit, ꝙ datur r̃la gñalis, ꝙ q̃s plura officia hẽre non poſſit, qđ vẽ ꝯ r̃lam ſ. firmatã. Sed p̃t r̃ndert, ꝙ ille tex. ſpãliter loquiẽ de plurib. militiis, ꝓut ẽt dẽ ibi in rub. vt nemo duplici militia vtaẽ, ſicut ẽt in clericali militia dictũ eſt, d.

61 c. j. 89. diſt. ¶ † Et in caſib. q̃b. ꝓhibeẽ quis habere duo officia, eſt ĩ p̃tãte ſua eligere, & retinere, qđ velit, vt no. Bar. in d. l. ſi quidẽ.

65 in fi. ꝑ illũ tex. q mili. non pñt. lib. 12. † Et ſi ꝯ ꝓhibitionẽ duo acceptaret officia primi dũtaxat hẽt ſalariũ, ſm Barto. in l. j. C. de princ. agen. in reb. in princ. lib. 12. Et hoc ꝓcedit, qñ de iure cõi q̃s ꝓhibeẽ hẽre plura officia. ſecus ſi ex forma ſtatuti particula-

63 ris, q̃a tunc ſi aliud officium ꝯ prohibitionẽ acceptaret, † careret ſcđo officio, & ẽt ſalario primi, l. ſi: vbi Bar. C. de coat. & pi. lib. 12. quẽ tex. ita Are declarat hic. Sed nõ conſonat, ꝙ potentior ſit ꝓhibitio ſtatuti, q̃ iuris communis: arg. l. cius militis. §. militia miſſus. ff. de teſta. mil. & ideo ille text. videreẽ hẽre locũ in illo caſu, q̃a ibi ita diſponendo vlterius ꝓcedit. Et p̃dicta locũ hñt, niſi diſpẽſeẽ ꝯ ꝓhibitionẽ iuris communis, vel ſtatuti,

64 vt duplici officio quis fungatur: † nam ex cã hoc fieri p̃t in duobus officiis, & non in trib. vt eſt tex. in l. ſi. ubi Bar. de exe. & exactor. lib. 11. Sed tñ ille tex. vẽ vlterius procedere, & habere locũ in vno caſu particulari. Aliàs uero ſubſiſtente eadẽ cã, ſi qualitas officiorum non repugnaret, videretur ꝙ ẽt tria officia q̃s ſuſcipere poſſet per diſpenſationem in officiis prohibitis, ſicut poſſet in permiſſis, vt ſupradictum eſt, argu. eius quod hẽ in c. ex ratione. de app. & facit, qđ no. in c. de multa de præbẽ. Et qñ quis duplici fungitur officio, & debet ſalarium cõſeq. ꝓ vtroq; ſm Bal. in d. l. ſi. ff. de adop. & probatur hoc in § illud. vbi Ang. per illum tex. in Auct. ut iudi. ſine quoquo ſuffra. & Bald. dicit ꝑ illum tex. in l. binos. C. de aduo. diuer. iu. in ſi. & in l. ſi ad ſcri-

65 batum. in uer. item no. C. de ap. Et ideo † Doctor, qui legit lectu-

b ram ordinariam, & extraordinariam, utrunq; [b] ſalarium hẽre debet, ſm Bald. per illum text. in l. qui duobus. ff. de cõdi. & dem. Et pulchrã quæſtionẽ tradit Lap. in al. 99. commune Florẽtiæ.

66 ubi cõcludit, † quod ſi exiſtẽs in officio publico poteſt uni licẽtiã armorũ ꝯcedere, ille, qui eſt in duobus officiis, poterit duobus dare arma deferendi, & ad hoc plura iura inducit. & in ſimili caſu conſuluit Roma. conſi. 25. viſo facto. facit, quod dñt Io. An. & Doc. in c. olim. de re iud. ¶ Et hoc, quod dictum eſt, intelligitur qñ ſalarium, uel emolumentum vtriuſq; officii in ꝑ-

67 ſona unius reiterabile eſt. Secus ſi non poteſt multiplicari, vt eſt emolumentum alimentorum, quia tunc ſemel tñ deberet. l. alimenta. §. baſilicæ. ff. de alimen. & ciba. lega. Facit tex. in c. felicis. in §. adiicientes. de cenſi. lib. 6. ubi procuratori non duplicatur, quod uẽ dari pro alimentis. Et ſicut habet emolumentum utriuſq; officii, ita etiam in utroq; officio onus ſubire te-

68 netur, ut no. Ang. in d. § illud. in ſi. † Nam onus ſequitur emolumentum l. j. § pro ſecundo. ubi Bald. C. de cadu. tollen. l. Caio. & quod ibi Bar. ff. de alimen. & ciba. lega. l. ſm naturam, de re. iu.

69 Et ideo uẽ, ꝙ ille, qui duplici † officio fungitur, non poſſit pro utroque officio ſolum unum actum facere: ſed actus debet reiterari, de quo no. Bal. in l. j. § uaſalli. el j. in prin. de pace Cõſtã. & Abb. ꝑ illũ tex. in c. cũ uniuerſas. in ul. no. de ele. & ꝙ idẽ Ab. tradit in c. ne pro defectu. in ult. uo. eo. ti. de ele. & in c. cãm, q. de iu. & in c. ſignificaſti. de iure patro. ¶ Et ad prædicta in materia no. ſunt aliqua. Primo, ꝙ ꝓhibitio, quæ in pluribus officiis facta ſit, intelligitur reſpectu exercitii, ita quod eodem tempore

70 in effectu quis duplici officio fungi non poteſt. † Sed tamen eodem tempore quis poteſt habere unum officium, & illo durãte eligi poteſt ad aliud, cuius adminiſtratio finito primo ĩcohetur, ut no. dicit Io. de Pla. & Ang. Are. in §. furioſus, per illũ tex. inſ. qui da. tu. poſ. facit gl. in cle. ut hi, qui. in uerbo, conſtitutus.

71 de ę̃ta. & quali. ubi Imo. colligit, † quod ſufficit, ſi habilitas tempore exercitii reperitur. facit, quod no. Abb. in c. dilectus. el 2.

72 de p̃b. cũ ſi. vt dixi in c. poſſeſſionem. j. eo. in ult. no. ¶ † Secundo no. ꝙ ꝓhibitus durare in officio poſt ſex mẽſes, nõ p̃t de nouo eligi ꝑ aliis ſex menſ. licèt hoc nõ ſit ꝓprie durare, ſed nouũ dicaẽ offm̃. ita An. ſin. in l. adoptare. ĩ ſi. ff. de ado. ¶ Tertio not. eſt ꝙ aliquo tpe nõ p̃t q̃s eligi ĩ locũ alterius, niſi prius ille, ĩ cuius locum

ADDITIONES.

a ¶ Officio. Ale. de Imo. in l. lecta. ſi cer. pet. vide Dec. conſi. 641.

b ¶ Vtrunque. Rom. conſi. 25. Are. in l. plurium. de acq. hær. Paris de Puteo in ſyndicatu, in parvis.

locũ eligit, remotus sit, ut no. Bald dicit in l. scire oportet in §. 71 ꝯñs in ti. de excu. tu. † de quo And Scribit. in cõsi. 54. li. 4. Q̃uar-74 to no. est. ꝙ ꝓhibitus sub pęna duo officia impetrare, † non cadit in pęnã, si motu ꝓprio principis ei cõferatur, vt no. dr Io. de Ana. in c. cũ sit. de Iudæ de quo vide, qđ no. Bar. in l. fi. ꝑ illũ tex. C. de cohor. & prin. li. xij. & qđ hr̃ in l. 3. in prin. ff. qđ qsq; iur. Quinto no. ꝙ sub noĩe officialis, ẽt coadiutor cõprehẽdi-75 tur, † vt no. Arc. hic, in fi. q alleg. Bal. in l. ex facto. per illũ text. ff. 76 de neg. gest. de quo dubitari pôt, † qa officiũ coadiutoris expi a rat mortuo principali officiali, [a] vt no. Bar. in l. solet. in fi. ff. de 77 tuto. cum si. vt tradit And. Sicu. in cõs. 53. s̃. allegato. ¶ † Postre * mo [*] de pęna turbãtiũ fines, late Abb. hic insistit, & no. Albe. q late antiquos refert, & idẽ Sal. ĩ l. j. C. de accu. An. Sic. hic. Et nõ placet cõis intellectus ad d. l. j. ff. terũ amo ꝙ ille tex. restringatur, qñ qs amouit terminos nõ aĩo occupãdi, nec aĩo suscitandi lites, qa generaliter loquitur, qñ dolo malo illud factũ fuit. Sed bñ vr̃ loqui spãliter iusto respectu, qñ pœna imponit̃ pro quolibet lapide, vel termino. alia vero iura loquitur de turbatione, terminorũ simpliciter. Et hr̃ dici pôt. ꝙ qñ in eodẽ casu 78 † variæ pœnæ sint in arbitrio iudicis, erit imponere pęnã, quã voluerit, iuxta gl. 21. q. 2. in sum. & in c. fraternitatis. 24 dist. & no. Abb. post Host. in c. 2. circa fin. de cohabita cler. & in c. ad apostolicam. in gl. 1. de regula. cum si. vt per Mod. in c. 2. de re 79 scriptis. ¶ † In gl. in ver. libertati. quod dr̃ de matrimonio, limitari debet nisi impedimentum iuris diuini allegetur, qa tunc pro reo debet iudicari, vt no. Abb. tradit in c. licet ex quadam. col. 2. ver. sed forma dubium. infra de testib. Et ex his expedita sit ista decretalis.

ADDITIONES.

a ¶Hier. Gig. Officiali. Adde tamen, ꝙ hoc fallit in coadiutore dato ꝓlato cum clausula, ꝙ cedẽte, vel decedẽte illo, cui datus est coadiutor, succedat in administratione. ita notãter dixit d. Car. in consi. 70. illo enim casu mortuo principali succedit coadiutor officialis & appellatione venit episcopus, qui dr̃ officialis communis, & aliàs dr̃ rector, vt no. per Dec. in c. sane. in vlt. col. versi. ad hæc de offi. delega.

* ¶Postremo. Adde, ꝙ contra mouentes terminos ineatur in litẽ, & de materia termini amoti vide late per d. Io. Bap. Plotum in l. si quando. num. 726. in ver. terminos. C. vnde ui. & Hier. de Monte in trac. fin. regun. c. lxix.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonialis causa, etiam alijs quàm episcopis committitur, non tamen hoc est consuetum in curia Romana. nu. 2.*
3 *Virginitatis probatio fit per matronas.*
4 *Iuramento alicuius si standum sit ex forma statuti, intelligitur, nisi contrarium probetur. item nu. 8. 9. 12. 13. & 15.*
5 *Probatio contraria non excluditur, licèt de iure cõmuni plena probatio facta sit.*
6 *Probatio fortior attenditur.*
7 *Statutum, quòd stetur iuramento alicuius, est contra ius commune, & strictè debet interpretari, nec extendi.*
9 *Plenaria probatio non admittit probationem contrariam.*
10 *Plena probatio non admittit probationem in contrarium.*
11 *Plenarium, & plenum, an differant.*
12 *Omnino si credendum sit, an admittatur probatio contraria.*
14 *Tacens in præiudicium suum non potest consentire.*
16 *Statutum, quòd testes in aliquo casu non probari non possint, valet.*
17 *Periti vocandi sunt vbi res probari debet, de qua iudex non possit esse instructus.*
18 *Periti quot requirantur.*
19 *Peritus unus non sufficit in re ardua, etiam si alij in loco non reperiantur.*
20 *Officialis proximus supplet defectum alterius officialis deficientis.*
21 *Consilio alicuius si quid sit expediendum, & absit, expectandus est.*
22 *Tutor petitur ex loco vicino, si in proprio non reperitur.*
23 *Testes duo sufficiunt in criminalibus, sicut in ciuilibus.*
24 *Iudex vnus dicto interpretantis librum alterius, an standum sit.*
25 *Interpretatio, & expositio literæ, vbi facienda est, unus sufficit.*
26 *Ignorans iura peritiores loci consulere debet.*
27 *Expensarum absolutio sequitur illum, qui habet consilium excellentissimi alicuius Doctoris.*
28 *Peritus unus de publico deputatus sufficit, vel si cum dicto eius concurrit aliqua præsumptio, nu. 29.*
30 *Peritorum relationem præcedere debet diligens inquisitio iudicis.*
31 *Negatiuam si quis probare intendit, diligens examinatio fieri debet.*
32 *Medicis discordantibus, contra percussorem iudicandum est.*
33 *Peritorum dicto statur, sine alia ratione.*
34 *Peritiores semper sunt eligendi.*
35 *Culpa est in consulente non consulere peritiores.*
36 *Peritis discordantibus, standum est peritioribus.*
37 *Doctorandus debet approbari a vij. Doctoribus.*
38 *Promotores, an dent vocem in approbatione Doctoris.*
39 *Peritorum electio per quem fieri debeat.*
40 *Consultor quomodo, & à quo eligatur.*
41 *Peritus vnus de consensu partium eligi potest, quando duo requiruntur à iure.*
42 *Sententia lata de consilio peritorum, an retractetur ex dicto peritiorum.*
43 *Sententia lata de consilio sapientis, non transit in rem iudicatam.*
44 *Sententia lata ex probationibus priuilegiatis nunquam transit in iudicatum.*
45 *Publicatis attestationibus alij testes non admittuntur.*
46 *Sententia in causa matrimonij quamuis non transeat in rem iudicatam, nõ tamen quis admitti debet ita simpliciter post tempus datum ad appellandum, sed causa cognitio adhibenda est, an aliqua iusta causa allegetur, ex qua verisimiliter sententia iniqua videatur.*
47 *Interpretatio quando necessario sequenda sit.*
48 *Sententia lata virtute antiquæ legis postea abrogatæ non retractatur.*
49 *Relatio peritorum, si iniusta sit, verisimiliter datur restitutio.*
50 *Restitutio aduersus relationem peritorum à principe petenda est.*
51 *Peritis, an credatur sine iuramento.*
52 *Iurare qualiter debeant periti quando assumuntur, & referunt.*
53 *Periti non dicuntur propriè testes, & ideo in eis non cadit timor subornationis, nu. 54.*
55 *Periti in figura iudicij non producuntur, & die feriata examinantur.*
56 *Peritus vnus potest se referre ad dictum alterius, & dicto eius se subscribere.*
57 *Periti compelli non possunt, vt testes.*
58 *Doctor quoties approbandus sit.*
Et à quibus, & quomodo præsentandus. nu. 59.
60 *Promotores, an iurent.*
61 *Doctori, quæ requirantur. & nu. 62.*
63 *Doctoratus est dignitas.*
64 *Doctor dicitur nobilis.*

PRoposuisti. ¶ Summatur, & diuidit̃, vt p 1 Ab. hic. ¶ †, Primo nota secũdũ Bal. ꝙ cã matrimonialis ẽt alijs q̃ epis, [a] delega * tur, [*] vt patet h e in ꝓposito sancti Cataldi, cui decreta ista dirigitur. & idem probatur in ca. ex literis. vbi Abb. in prin. post. Ant. de But. s̃. de in integ. resti. ad idẽ tex. in c. literas. s̃. de resti. spo. & in c. j. j̃. de consangui. & affini. cum sim. Hoc tñ de facili fieri debet, quia talis cognitio episcopalis est dignitatis, vt dr̃ in c. accedentibus. de excessi. prælato. 2 Et curia Romana regulariter alijs, quàm episcopis committere consueuit, vt dicunt Io. And. Ant. de Bu. Abb. & alij in c. si p 3 debilitate. de officio deleg. ¶ † Secundo nota. ꝙ probatio vir-b ginitatis, debet fieri per matronas, [b] quę inspiciendo mulierẽ hoc attestẽtur, vt hic, & in c. causam matrimonij, j̃. eo. in c. fraternitatis, in c. fi. de frigi. & malefi. ¶ Et hoc introductũ est ꝑ honestatẽ, & qa in talibus mulieres videnť magis peritæ. Si tamẽ opus esset maiori peritia, q̃ in mulieribus reperiatur, etiã viri periti adhiberi possent, ar. c. ex lr̃is. de frigi. & malefi. & ita c in notabili casu [c] probat, & concludit Arc. in consi. calinij. ex 4 facto ꝓponitur. ĩ quarto dubio. ¶ † Tertio no. ꝙ licèt stãdũ sit d iur̃o alicuius, intelligitur, nisi ꝯtrũ probetur, [d] & idẽ Abb. in c. continebatur. in gl. 1. de desponsa. impu. Et ad hoc est dictũ Ia. Bu. in l. 1. C. de re iudi. quem Bal. ibi refert in versi. q̃o cum Ia. Bu. & idẽ Bal. sequitur in l. j. ver. quæsit Ia. C. si aduer. lib. & in c. 1. col. 1. in ver. & facit statutũ. in ti. si de inuesti. ĩter dom. & vasal. lis oriat̃. & no Ang. in l. q vas. in prin. ff. de furtis, & i l. q restituere. in 2. col. ff. de rei vendi. cũ simi. vt late prosequit̃ Alex. in l. q bona. §. qui damni. ff. de dam. infe. & idem Alex. in consi. 104. in causa, & lite. col. 1. li. 4. & est gl. quã ibi pôderauit Pau. de Ca. & Ale. in l. 1. §. si absens. ĩ ver. iudicio. ff. si ex noxa cã agatur, facit gl. in c. secundo. in ver. affectata. de tempo. ord. in 6. vbi Do. post Ioã. And. ad idem est gl. in c. j. in ver. caput, de frigi. & malefi. & in c. ꝙ autẽ. 12. q. 2. in ver. probare. & idẽ tenent Io. And & Domi. & ĩ c. statutũ. §. cũ vero. col. 2. uer. sed an ꝯ iuiur̃m. de rescrip. ĩ 6. ¶ Et hui[*] ꝯclusionis rõ est fm Abb. hic, qa iuramẽtũ vnius nõ facit integrã ꝓbationẽ. vñ si plena probatio habeatur, ꝓualere debet. ¶ Et sic attẽta ista ratione Abb. sentire vr̃, ꝙ si plena ꝓbatio cẽt ꝙ tunc cõtrarium ꝓbari non possit, ꝙ tamen falsum est: quia licèt etiam de iure cõmuni plena 5 ꝓbõ facta sit, † ꝓbõ tñ ꝯtria non excludit̃, c. licet cãm. de testi. ca. 6 Ioãnes. de fide instr̃o. ¶ † Vñ alia melior rõ assignari pôt, qa ꝓbõ fortior ꝓualet, & illa, q̃ potẽtior est, attẽdit̃, l. cũ de Idebito. ff. de ꝓbõ Et satis est, ꝙ iur̃m auctoritate statuti hoc operatur, vt ꝓ plena ꝓbõne hẽat̃, qđ est ꝯ ius cõe, c. fi. qđ met. cau. & ꝓsertim, qñ tractat̃ de interesse iurãtis. l. oĩbus. C. de testi. Vñ ta-7 le statutũ † cum sit ꝯ ius cõe, strictè dẽt interpretari, & nõ dẽt extẽdi, vt videat̃ probõnẽ in ꝯtrũ remouere, arg. c. cũ dilectus. s̃. de

ADDITIONES.

a Hier. Gig. Episcopis. Adde eundẽ Dec. s̃. in c. si pro debilitate. in 4 col. uer. secũdo, quod Abb. dicit de off. dele ubi ẽt dixit, ꝙ cã matrimonialis de stylo curiæ alijs, q̃ epis non delegatur sed remoto isto stylo secus est, & si cã matrimonialis sit episcopo delegata, poterit episcopus illam subdelegare alteri episcopo, vt ibidem per eundem.

* ¶Syl. Ald. Vide Dec. in c. causam matrimonij. in prin. s̃. de offi. deleg.

b Hier. Gig. Matronas. Adde tamen, ꝙ licèt matrona aliqua esset perita. si tamẽ esset indiscreta, & inhonesta, non admitteretur ad probandam uirginitatem. ita notanter dicit Bal. in c. cãm. post Inn. ibi, quos refert, & sequitur Felyn. ibi, j̃. hoc contra. aliàs uirginitas probat̃ per signa, ut no. sel. in d. c. causam. in 4. no.

c ¶Casu. Videlicet, an puella esset gibbosa. & consuluit Arc. Sed iitum parum placet do. And. Tiraquello in legi. connubia. l. 3. nu. 18.

d Syl. Al. Probetur. Idem Dec. in l. in actionibus, in 4. co. ff. de in lit. iur.

¶. de consue. & in l. si qn̄. C. de inof. testa. cū vulg. ¶ Prędicta cō-
8 clusio limitatur in pluribus casib⁹ nō procedere. † Et primo si ille
cōtra quem iuratur, cōtumax fuit, vel in dolo, quia tunc iuramentum
probari non pōt. scḋm Io. de Imo. in l. qui bona. §. qui bona. §. q dā
ni. ff. de dam. infe. ar. l. si quando. C. vnde vi. ¶ Sed contrarium verius
vr̄, ut Alc. concludit in d. §. qui dāni. col. pe. & ita voluit An. in
l. qui vas. in prin. ff. de furtis. Nā intentio statuti nō vr̄ fuisse, q
aliter cum falso iuramento lucretur, & in casu d. l. si quando est
si. probatio in contrarium admittitur, ut ipse Imo. tenet in c. si.
quod me. cau. & tradit Ale. in loco præalleg. ¶ Are. tñ hic, pro
dicto Io. de Imo. alle. tex. in l. pe. §. in eum. ff. ne quis eum. vbi cō
eximētem datur actio ad īteresse, scḋm æstimationē ipsius acto
ris & æstimatio, vt ibi dr̄, ēt rōne calumniæ impugnari nō pōt:
ergo datur intelligi, q præcise attēdatur iur̄m. & cōtra illud probari
nō possit. ¶ Sed potest responderi, q illud statutum fuit in pœ-
nam. ppter tale delictum, qd̄ graue reputatur, & ibi constat de mē
te legis, quæ vltra procedit disponendo, q præcise iur̄m attēda
tur, quis actor calumniatus sit. Secus in q. nr̄a, in qua statutum
loquitur simpliciter, & vr̄ considerare interesse, & intētio eius
nō vr̄ fuisse, q alter cū falso iuramento lucretur, nisi aliter de mē-
9 te statuti appareret, vt ī dicā. ¶ † Secundo limitatur, qd̄ statutū
dicit, q iuramentum pro plenaria probatione habeatur, tūc ēt
contrarium non potest probari. gl. no. in cle. j. in verbo, nanci-
mus per illū tex. de prob. & ita voluit Ro. in l. si duo. ff. de acqu.
hære. & idem Ro. in d. l. qui bona. § qui damni. vbi etiam Alc.
sequitur in 3. col. & idem Alex. in d. l. 2. §. si absens. ff. si ex noxa.
cau. aga. vbi inquit hoc esse valde vtile pro priuilegiis, q solent
10 dari Hebreis, q eorum libris fides plenaria habeatur. † Secus tū
esset si statutum diceret, q iur̄m habeatur pro plena probatio-
ne, quia tunc contrarium probari poterit, vt no. voluit Alex.
in consi. 1 t 4. in causa, & lite. col. 3. lib. 3. ¶ Sed aduertendum est
11 primo, quia ista differētia nō sapit: † quia verbum, plenaria, nō vr̄
plus īportare, q̄ verbū, plena. qa promiscuè iura vtuntur istis vo
cabulis, vt colligitur in c. qm̄, vt ait. ī fi. ibi, ptātem plenariam
habeatis. de vi. & hone. cle. in c. cum inter. de re iud. io e. q̄q̄. de
censi. in o. in c. quia sæpe. de elect. eo. lib. ¶ Secundo vr̄, q ēt qn̄
statutum dicit de plenaria probatione, q in contrarium proba-
ri possit. Non ob. gl. in d. cle. 1. qa mouetur p illum tex. q loquitur
in summo pontifice, in quo speciale vr̄ pp excellētiam eius, ne
de mēdacio arguatur. Aliās secus dicendum vī, qa licet probatio
manifestissima sit, q̄ hr̄ pro instrumento, c. licēt cām. j. eo. tñ cō-
triū pbari pōt. c. inter dilectos, & c. cū Io. de fi. īst. facit tex ī l. si qn̄.
§ fi. ff. de officio pconsu. ubi legato pconsulis plenissima iurisdō
ccedit, & tñ ab eo appellari pōt. & ita Are. cōcludit in d. l. si duo.
a Et ista opinio verior[a] de iure vr̄, & cō probari pōt hac rōne, qa
statutum vr̄ habere respectū ad fundādā intētionē accusatoris
& illa verba prolata vīr ad integrandam probationem, quæ fit
per iur̄m, qd̄ de iure communi nō est legitima probatio. c. fi. qd̄
me. cau. Et in hoc satis operatur statutū, q probō, p iuramētū
æquipolleat pbationi legitimæ, quæ facta esset p duos testes. Vn̄
vlterius nō est interpretandum statutum in derogationem iu-
ris cōis q videatur excludere pbationes in contrariū, arg. cū di-
12 lectus. de cōsue. in l fi. §. in cōputatione, C. de iu. deli. ¶ † Tertio
fallit, si statutum dicit, q iur̄o omnino credatur, nā tunc cōtra iur̄m
probari non potest, scḋm Rom. in d. l. si duo. ubi allegat Bal. in ex
cep. iur. cano. & gl. in cle. j. in verbo, omnimodam. de foro cō-
pe. & idem Ro. & Alex. dicunt in d. l. qui bona §. qui damni. Et
ista conclusio confirmari pōt p tex in § fi. Inst. de tute. in fi. ibi,
omnimodo. id est, sine inquisitione. Idē pbatur in l. antiquæ. C.
ad Velle. cum gl. ibi per illū tex. dū dicit, oīno esse credēdū. Et iō
secūdū gl. ibi cōtrariū probari non potest facit text. cum gl. in l. cū
exceptione. §. sed & si quis. cum gl. ff. qd̄ me. ca. & qd̄ not. Abb.
per illum tex. ibi. oīno remoueatur. in c. quatr. cl 2. cn. 6. de ac. vbi
per illum tex. dicit, q in contrarium dispensare non pōt. & bñ
facit quod no. Arch per illum tex. in c. 1. de pactis io 6. vbi in-
gt. q cū tex. ibi dicat, iuramentum debere omnino seruari, nō
potest peti absolutio a iuramento. & sequitur Do. ibi in 2. col.
post Inn. quem refert. & idem Rom. in consi. cccccxxxvij. in ca-
su pposito, circa fi. ¶ Sed tñ his nō ob. idē vr̄ dicēdū, qd̄ supra
dictū est: qa licēt statutū præcise loqui videatur intelligitur q̄tū ad
integrandū pbōnē iuramēti, & hoc satis statutum operatur, sed
per hoc nō vr̄ excludi probatio in contrarium, arg. c. cum dile
ctus. de consue. Et ad hoc bene facit, quod no. Bal. in l. fi. C. de
contrah. emp. vbi dicitur, q cōtractus emptionis in arbitriū tertii
conferri pōt, & quod ab illo dictum fuerit, oīno obseruetur, &
tñ si inique arbitratus fuerit, ab eo receditur. l. si libertus. ff. de op.
lib. & verbū, omnino, cōgruam recipit determinationem, scḋm
Bal. in d. l. fi. ¶ Non ob. allegata in contrarium, quia non loquūtur
in materia probationis. & præsertim non obst. quod dicitur in
c. 2. de pac. quia non agitur ibi de probatione, sed de obserua-
tione cōtractus, & quia in effectu parum ibi operaretur iuramentū,
si absolutio posset peti. sed in casu nostro multū operatur statu
tum, quia iuramentum plenam probationem facit, vt dictum
est. ¶ Nō obstat tex. in d. l. antiquæ. quæ loquitur in mā pbatio-
nis, quia loquitur in iuramento, quod de se plene probat. l. cū
precibus. C. de prob. & ideo dictio, omnino, ibi aliās nihil ope
raretur. secus est in iuramento, quod de se plenam non facit pba
13 tionem, vt dictum est. ¶ † Quarto limitatur, nisi iuramentum præ
staretur præsente, & tacente illo, contra quem iuratur, quia tūc
contrarium probari non potest, vt no. voluit Cald. in c. statutū
§. cum vero, ubi Do. sequitur, in 4. col. de rescr. in 6. & Mod. hic
14 sequuntur. ¶ † Sed etiam ista limitatio dubitabilis videtur, nā in
contrarium est regula communis, quia tacens non vr̄ in pīudi
cium suum consentire. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. l. inuitus. de
proc. & est dictum Inn. in c. in Genesi. de elect. & præsertim in
casu isto, quia tacens non poterat iuramentum prohibere ex
quo statutum dicit debere stari iuramento. ¶ Secundo, quia fa
cultas probandi contra iuramentum, est separata ab ipso iur̄o,
licēt ille tacens videatur consentire. hoc intelligitur respectu
iuramenti, secundum quod a statuto disponitur. Sed per hoc
non infertur, q tollatur facultas probandi contrarium, vt patet
in statuto. Et licēt dicat debere stari iuramento, tamen regulari
ter non vr̄ tollere probationem cōtrariam. ¶ Et quod dñt Bal.
& Domi in d. §. cum vero. non probatur iure. vel potest habere
locum in casu dicti § cum uero, prout ipsi loquuntur, in quo
non agitur de magno præiudicio, & in illo casu de iure com-
muni iuramentum solum sufficit. secus videtur in statuto, qd̄
strictè interpretatur, quia est contra ius commune, & in quo
15 agatur de maiori præiudicio. ¶ † Vltimo fallit, quando statutū
expresse figit pedes prohibendo probationes in cōtrarium, qa tunc
à statuto non receditur, ut Bal. dicit in c. primo. col. j. vers. & fa-
cit ad statutum. si de inuesti. inter do. & uasall. lis oria. & idem
Bal. in l. prima. in prin. C. de reb. cred. Et non sufficit, quod statu
tum simpliciter dicat debere stari iuramento officialis, vt not.
Bal in l. si tutor. in fi. C. de pericu. tuto. sed expresse debet appa-
rere, quod statutum velit taliter stari iuramento, quòd cōtrarium
probari nō possit. Et hoc mō intelligitur, qd̄ no. Bal. in c. nonnulli. co.
16 7. ver. extra quæro, de rescr. † Et p ista limitatione bñ facit, quia
valet statutū, q testes in aliquo casu cōprobari nō pñt, ut no.
Bar. in cōsi. c. a domino Cy. in primo dubio, & sequitur Pet. de
Anch. in c. j. in 1 1. char. ver. vlterius quæro de constitu. Facit q
nn. Bar. in l. absentem, col. pe. ff. de pœn. & faciunt iura, in qbus
aliquid disponitur, & probatio in cōtrarium prohibetur, ut in
c. is, qui fidem. de spon. in l. si qui adulterii. C. de adul. in l. j. in pr.
17 C. de rei vxo. act. ¶ † Vltimo nota, quod vbi debet res probari,
in qua iudex non potest esse instructus, ad iudicium peritorum
b in arte illa recurritur,[b] vt Abb. hic deducit, & nn. Bar. in procœ-
mio fforum. col. 3. ver. item nota hic, & in l fi. in fi ff. de sica cū
sim. ut tradit Alc. in l. j. § fi. ff. de uer. ob. & idem Alc. in cōsi. 5v.
viso processu, col. fi. lib j. & in consi. 148. excellentissime domi-
ne, lib. 2. Ro. in consi. 255. quoad primum. col. fi. & idem Abb.
in cōsi. 21. io quæstione lib. 2. & Bart. Veron. in consi. 18. magr
Iaco. in 1. dubio. & in consi. 62. magnifice. ¶ Expeditis notabili
bus circa materiam peritorum,[c] ad quos sæpenumero in va-
c riis casibus recurritur, primo per Abb. post alios hic quæritur,
an vnus, vel plures adhiberi debeât, & requiri. Et breuiter cōis
opi. est, † q si plures[d] periti in loco reperiuntur, plures requiruntur,
18 saltem duo, si vnus tñ reperitur, vnus sufficit, ut pbatur in §. qd̄ aūt.
d in ver. neq; ibi, aut ēt unus, si unum solum ciuitas habeat, in auc.
de non alienan. Et per illum tex. hoc tenet Bar. in l. j. in prin. de
19 ven. inspi. & in procœ. fforum. in prin. ubi ēt Bal. in 3. col. versic.
19 † sed an credatur vni. & idē Bar. in l. fi. circa fi. ff. de sic. cū si. ut cōge-
rit Alc. in l. j. §. fi. de ver. ob. & idē Al. in cons. 148. in cā eg em pri,
col. pe. in 2. lib. & Rom. in cōs xx. viso pñcto, col. 2. ¶ Quod autē
• dictum est, q vnus[*] sufficit qn̄ solus in loco reperitur, limitatur
scḋm Ab. hic, nō procedere in re multum ardua, puta, si agatur de
uita hominis, qa tunc debent vocari periti, qui sunt in loco ut
eino. Sicut in simili de alia prouincia conuocantur episcopi,
vt habetur. 65. dist. c. fi. Et idē in testibus, qui de loco ad locū trā s
mittūtur. l. si qn̄. C. de testi. c. constitutus. de fideiusso. & in subsi
diū vni nō creditur. Idem ergo vr̄ in testib. peritis, præsertim quia
ista

ADDITIONES.

a ¶ Verior. Et bene.

b ¶ Syl. Aldo. Recurritur. Adde Dec. in consi. 134. nu. 7. lib. 2. in consi. 212 nu. 4. consi. 244. nu. 7. Pari. consi. 56. nu. 16. lib. 2. & exigitur peritia in illa re, Purpura in l. j. nu. 172. ff. si cer. pet.

c H G. Peritorum. Adde vltra dicta hic per Dec. Corn. consi. 166. incip. circa. in 3. uol. & in consi. xc. inc. uiso. in 2. uol. & vide quæ late, & eleganter in hac materia scribit vir magnæ scientiæ præceptor meus do. Vincentius Herculanus de Perusio in l. j. §. eadem. in j. 2. 3. 4. & v. col. ff. de ver. ob.

d ¶ Plures. Alex. consi. 5. nu. 5 lib. 1. consi. 180 nu. 2. lib. 7.

* ¶ Vnus. Adde quod lex, vel statutum, q credatur dicto vnius tantum, non vr̄ valere cum sit contra ius diuinum, quo cauetur, quod in ore duorum, vel triū stet omne verbum. ergo non unius, & ideo non ualet lex, nec statutum si fieret, q credatur regi, aut duci aliquem esse sibi rebellem. d. Io. Ba. de Plotis Nouariensis Comes in l. si quando. nu. 762 vers. & quod plus est dico, q unius lex. C. unde ui.

iſti nõ deponũt de veritate,ſed de credulitate . iõ plures eẽ debeot,vt no.in c. præterea,de teſti.Et iſtam opinionem ſequitur
30 Are.hic,per tex.in l.j.& qđ ibi Bar.C.de cano.largi.li.x.vbi deficiente officiali io loco,officialis,qui in loco proximo reperiẽ ſupplet alterius vices.Et ad idem all.text. in c.j.in fi.ne ſede vac.
21 in 6.†vbi ille,cuius conſilio actus fieri debet, ſi eſt in loco vicino,expectãdus eſt.Et facit tex.in l.diuus.ff.de tuto.& cur.da. ab
22 his.†,vbi tutor petiẽ ex loco vicino , ſi in ꝓprio loco idoneus nõ reperitur.& ita ſequuntur Mod.hic.¶ Non ob.text. in d.§. qđ aũt,quia reſpondetur,vt per Abb.hic: & licèt Alex. in d.l.j. §.fi.dicat,ꝙ Abb.non bene reſpondeat,tñ dici pôt , ꝙ ille text. loquitur in caſu,in qno oõ agitur de tanto ꝑiudicio,ſicut in q. propoſita.Et ita opinio Abb.hic iuſtificatur.¶ Sed tamen ꝓdictis non obſtantib.non puto recedendum a communi opin. q̃ bene probatur in d.§.qđ autẽ.vbi ẽt agitur de graui ꝑiudicio. Quod patet,quia tractatur de alienatione bonorum eccleſiæ, ĩ qua magna ſolennitas requiritur,qđ non eẽt in re leui. & quãuis de maiori præiudicio agatur in caſu,in quo Abb.loquitur, videlicet de vita hominis,tn iura non diuerſificãt probationes
23 reſpectu numeri teſtium ratione maioris præiudicii.†quia duo teſtes ita ſufficiunt in criminalibus,ſicut in ciuilib.vt no. in l. fi.C.de prob.& per gl.4.q.2.in c.præſul.Et in terminis etiam vbi agitur de vita hominis,ꝙ non debeat mitti extra ciuitatem,q̃do unus ſolus reperitur,tenet Ang.in l.hac edictali.§.his illud. C.de ſecun.nup.Facit,qđ no.Ang.in l fi.§.fi.per illum tex.C.de adm.tut.¶ Non obſtant allegata in contrarium.Et primo,ꝙ dicitur in d.c.fi.65.diſt.qa ad illũ tex.rñdet Ale.in d.l.j.§.fin.ꝙ cũ ibi requirãtur duodecim epiſcopi , mens legiſlatoris fuit , ꝙ epiſcopi vicini vocarentur,quia non eſt veriſimile,ꝙ tot ep̃i eſſent in vna ciuitate.Iſta ratio eſſet bona in ciuitate,prout Ale. loquitur, ſed tex.ibi dicit in prouincia.Idẽ tñ dđm vr̃ in ꝓuincia,q̃ habet ſolum x.aut.11.epiſcopos.6.q.3.c.ſcitote.¶ Vel ſecũdo rñdeẽ,ꝙ in d.c.fi.65.diſt. cũ ſi.erat facta determinatio ꝑſonarum quæ requirunẽ. Vnde cum eſſent neceſſariæ ſm numerum taxatũ,ſi non ſunt in loco , vocantur ex vicinis locis, vt numerus,impleatur.Non ſic eſt in q.noſtra,qa nõ eſt ꝑcilè taxatus numerus, ꝙ duo neceſſarii ſint, immo ꝯtrũ hr̃ in d.§.qđ aũt.Et hoc mõ ẽt tolliẽ,ꝙ dr̃ in d.l.j.C. de cano. lar. & qđ dr̃ in c.j.ne ſede vac.& in d.l.diuus.nã in his oĩb.ſunt pſonæ certę, q̃ requirebanẽ,merito adhiberi debẽt,vt dictũ eſt.¶ Nõ ob.qđ dr̃ de teſtib.qui uocanẽ a locis remotis,qa in teſtib. ẽt eſt determinatũ,ꝙ duo oĩno requiranẽ,l. ubi numerus.ff. de teſti. & vnus non ſufficit.c.licet.de teſtibus.Et hoc idẽ in teſtib.eſſet in re nõ multũ graui,in qua tñ duo teſtes eſſent neceſſarii . Vnde,paret, ꝙ ſimile nõ ꝓcedit.Secus eſt in iſtis peritis,q eligunẽ a iudice. d.§.qđ aũt.Nõ ob.ꝙ plures requirunẽ , qa de credulitate deponũt,vt in c.ꝓterea.j.de teſt.qa illud ꝓcedit,qñ poſſunt deponere de veritate.ſecus in iſto caſu,in quo ſolũ de peritia, & credulitate atteſtãẽ,& qa iſti periti eligunẽ a iudice.l.j.in prin.ff.de vẽ. inſpi.quo caſu maior fides adhiberi debet , q̃ ſi a parte ꝓducerenẽ,vt no. Are.hic.all.l.lex,q̃tutores.C.de adm.tut.Et ſic firmata remanet cõis opin.ꝙ ſi plures in loco nõ repiunẽ , ſatis eſt , ꝙ vnus adhibeaẽ.Ex qua cõi opinione Ale.infert in d.l.1.§.fin. nõ eẽ ſtãdũ dicto unius Hebræi , interpretãtis librũ eorũ corã
24 iudice,† ſi plures iu loco reperiunẽ.Et ita dicit ſe cõſuluiſſe Mutinę ꝯ Ang.q expreſſe contrarium tenet,in auc. vt ꝑpo. nomẽ impera.§.illud.& ita ẽt tradit Alexã.in conſi.36.vita ſcriptura. col.fi.lib.j.Sed tñ dictum Ang.ſaluari poteſt , quia in tali caſu agiẽ de peritia,in qua vera notitia haberi põt.vñ vnus ſufficit, vt dr̃ de agrimẽſore, de quo io ſingulari numero iura loquuntur,c.qa iudicante.de pręſc.l.3.C.fini.reg.Et qa hoc non eſt te-
25 ſtificari,ſed exponere literam.ideo vnus ſufficit,† vt in terminis Bald.dicit in l.directas.C.de manumiſ.teſta. vbi inquit hoc ẽt habere locum in teſtamẽto,in quo ſeptem teſtes requirunẽ, qa ab vno Græco,vel Hebręo poterit exponi,& declarari,dummodo talis perſona honeſta ſit.Et communis opinio procedit qñ agiẽ dę peritia,in qua vera notitia non hr̃. Et ſecũdum opinionem communem intelligiẽ,qđ no.Bart.in l.iuris ignoran-
26 tia.in 2.q.C.qui admit.†vbi inquit.ꝙ ille,qui ignorat iura,debet conſulere plures peritiores. nã hoc intelr̃,qñ ſint plures in loco. & ita dñt ibi Ro.& Mod.Si tñ eſſet vnus valde peritus , & maximę auctoritatis,ſola ipſius auctoritas eſſet ſufficiens, ar.l. ſeptimo ff. de ſta.ho. ibi,ꝓpter auctoritatẽ doctiſſimi viri Hy-
27 pocratis.Et ad hoc facit,qa excuſatur ab expenſis, †qui habuit conſilium vnius excellentiſſimi Doctoris,vt no.Io.And.in c. j.de ꝯſt.in 6.ſeqẽ Abb.in c.calumniã.in fi.de pę.& facit text.ille notabilis in l.ſed & reprobari.in §.amplius in ver. valde enim
28 diſciplinatos.ff.de excu.tu.& qđ ibi Bal.†Similiter ſi eſſet vnus tm̃ de publico deputatus, ille ſolus ſufficeret, vt no.Bar.in l.I.C.
29 de ponderi.& au.illa lib.x.†Et quando aliqua præſumptio concurreret,cum dicto unius periti , etiã vnus ſolus eſſet ſufficiens
30 ſm Bal.in cõſi.302.proponitur,circa fi.lib.2. †Et in tali relatione peritorum,quam faciunt vous,vel plures,diligens inquiſitio
a iudicis ꝓcedere debet,& cautela eſt, ꝙ in actis hoc inſeraẽ. [a] vt no.Barto.in l.ſemel.C.de re mil.lib.x.& refert Are.hic,& in ꝯſ. 143.in 4.dubio ſupra alle.& Io.de Ana.in d.c.ſignificaſti.col.6.
31 de ho.†Et præſertim,quando quis voluerit probare negatiuã, diligenter examinari debet,videlicet,ꝙ nõ ſit mortuus ex illo vulnere,ex quo mors ſequi ſolet,ut no.Bal.in c.j.in prin.col.4.
32 quib.mo.ſeu.amit.†Et dicit notabiliter Bal.ibi,ꝙ in tali caſu ſi
b ſunt in diuerſis opinionib. ꝯ percuſſorem iudicãdum eſt , [b] ex quo mors ex tali vulnere communiter ſequi ſolet, qđ notandũ eſt ad ea,quæ dicta ſunt in c.ex literis.ſupra eo.facit tex.in c.qa
33 veriſimile.† & qđ ibi Anto.de Bu.de ꝑſum.Et licèt periti dẽant diligẽter interrogari.tñ eorũ ſimplici dicto ſtatur abſq; alia rõne,vt tradit Aret.poſt Anton.de But.& alios in cap. cum cãm.
34 el 6.ver.ſed relinquitur in hoc pulchra dubitatio.j.de teſti. †Et
c qñ periti eligũtur,electio debet fieri de peritiorib' [c] ut Abb.hic dicit,& no.Ang.in l.qui luminibus.in prin.ff.de ſer.vrb. præd. vbi inſtruit aſſeſſores,ꝙ eligãt peritiores,quorum fama clarior ſit.Et idem de Doctoribus dicendum eſt.ut per gl. notabilem ĩ c.cum beatiſſimus.24.q.j.Et idem in ꝓpoſito noſtro notat Ang. in l.hac edictali.ver.his illud.C.de ſecun.nup.Bald.per illũ tex.
35 io l.ſeptimo ff.de ſta.ho.Vnde in culpa eſſe dicitur, † qui peritiores non conſuluit,licèt a dolo excuſetur,ut no.Ang. in l. pla
36 gij.C.ad leg.Iu.de plag.†Et quando periti diſcordant, ſtandum eſt peritioribus,vt per Bal.in proę.feudorum.in prin.col.2.ver.qd ſi diſcordãt.cum ſi.vt Ale.proſequitur in d.l.j.§.fin.col pen. de ver.obl.¶ Et ex his,quæ dicta ſunt de peritis, Abb. infert ad do-
37 ctorãdũ,qui debet approbari a 7. Doctorib.† & ꝯcludit,ꝙ ſi nõ ſunt niſi ſex in loco,vocari dñt vicini.& iſta concl̃o de plano ꝓcedit,quia numerus eſt determinatus,& præciſe requiritur.ſecus videtur eſſe in peritis,vt ſupradictum eſt, & talis examinatio non requiritur, quando quis eſſet notoriè peritus , vt not. Abb.dicit in c.conſtitutus.de app.De quo dicendum eſt , vt dixi ibi,& tali caſu ex quo examen non requiritur, a fortiori po-
38 terit cum minori numero examinari. ¶ † Et ſubiicit Abb. hic finaliter,ꝙ Doctores ꝓmouẽtes,ẽt pñt dare vocem in approbatione Doctoris.Dicit tñ ꝙ in practica non ſeruatur, & ẽt vr̃, ꝙ ita ſit de iure,quia eum debeat præſentari,& a ſeptẽ Doctorib. approbari,non vr̃,ꝙ vnus in tali caſu duplici officio fungi poſſit,vt in ſimili no.Bal.in l.Domitius,in fi.de teſta.& Pe.de Anc. in cõſi.424.viſo puncto.& dixi ſupra in c.ex literis. & facit tex. & ꝙ ibi gl.in c.per noſtras.de iu.patr.in c.fi.de inſt.eum ſi.Et in propoſito ſpecialiter facit tex.in d l nemini . qui licet loquaẽ ĩ
39 alio caſu prout Abb.dicit,eadẽ tñ rõ videtur.¶ † Secũdo principaliter quæriẽ,per quem electio peritorum fieri debeat . Abb. hic poſt Io.An.in ti.de homi.§.j.ver.ſed pone,ꝯcludit ꝙ eligãẽ de cõſenſu partiũ,& partib.diſcordãtibus iudex ipſe deputabit vt latius per eum hic,& idem Bar.in l.j.§.ex hoc reſcripto ff. de vẽ.inſpi.Alb.in j.ꝯſtitutione Codi.in 4.colum.Ioan.de Ana.in
40 d.c.ſignificaſti.in 2.char.ver.circa prin.de homi.† Et idem eſt in conſiliore eligendo,& in ſimilibus quęſtionibus,ut no.Bar. in l.in venditione §.fi.ff.de bonis auto.iudi.poſ. cum ſi. ut tradit Alex.in l.de dic.in prin.ff.qui ſati.co. & in l.iuſiurãdũ.& ad pecunias.§.q iuſiurãdum.in ver.de ęqualitate. de iurei. Et iſta ꝯcl̃o limitaẽ ſm Abb.hic non habere locũ in mã , q̃ nõ dependeat a poteſtate partiũ, in qua iudex ipſe immediatè habebit ptãtẽ,& ꝯſenſus partiũ nõ attẽdiẽ.Pro qno addo qđ nõ.Ang ĩ
41 Auc.de nõ alie.in 2.no.vbi inquit,ꝙ licet†vbi duo periti requirũtur de conſenſu partiũ , fieri poſſit ꝙ unus ſolus ſufficiat. facit tex.in l.j.§.fi.ff.de ver.ob.tñ ſm eũ hoc fieri nõ pôt ĩ caſu dicti §.ꝙ ãt.qa agiẽ de ꝑiudicio eccleſię,cui partes ꝑiudicare nõ pñt.
42 Tertio principaliter quæritur,† an ſentẽtia lata de conſilio peritorum poſt tp̃s datũ ad appellandũ retractari poſſit,ſi peritiores producãtur,qui ꝯtrium dicant. Et Doct. communiter tenẽt ꝙ ſic,Io And.in ti.de homi.§.j.ver.ſed pone.quem Abb.hic refert,& Bal.in l.ab hoſtib.§.ſi vir.ff.ſo.ma.cum ſi. vt tradit Alex. ibi in 4.col.& idem Bal.in l ſi quis teſtib.in fi.C.de teſti.Ange. in l.qđ ſi nolit.§.ꝙ ſi mancipium.ff. de ędil.edic. Ex quo ẽt ſingulariter infert Ant.de Bu.hic, col.j.ꝙ omnis ſententia lata cũ
43 atteſtatione de credulitate,&† ꝙ ſnĩa lata ſm cõſiliũ,ſapiẽtis nõ tranſeat in rem iudicatam , ſed ſemper retractari poterit licèt appellatum nõ fuerit,& ſeqẽ Roma.in l.cum quidam.§.qđ dr̃. ff.de acq.hær.& in cõſi.228.pro plena diſcuſſione,ad finẽ.Areti in conſi.cx.clariſſime.col.fi.Peru.in c.intimaſti.in fin.de ap. & hoc dictum Alex.extollit in d.l.ſi ab hoſtibus.§ ſi vir. Præd-
44 cta concluſio comprobatur ex deciſione generali, quæ hẽt,† ꝙ ſenten-

ADDITIONES.

a ¶Ald.Inſeratur.Et qualiter debeãt deponere,& interrogari.Dec.in cõſi.71.co 2.Purpura.in l.1.nu 152.ff ſi cer.pe. & an dicens aliquem mortuum ex apoplexia poſſit interrogari quid ſit apoplexia,vide Purp.in d.l.1.nu.33.
b ¶Syl.Ald.Iudicandum eſt. Vide Dec.in conſ.441.nu.3.& ſeq.
c Syl.Ald.Perit oribus.Vide Dec.in c.cauſam matrimonij,in 2.no.hoc eo.ti.

sententia lata ex probationibus priuilegiatis, nunquam trāsit in rem iudicatam, sed semper veritas potest perscrutari, vt nota biliter dicit Inn. in c. tua nos, ver. sed qđ est mirabile. de cohab. cler. & mulie. Quod dictum pro no. refert, & sequit Ange. in l. sub specie. C. de re iud. in l. j. C. senten. rescin. non pos. & in l. de uus. ff. de test. mil. no. Abb. in c. ex tuarū. circa fi. de purg. can. in c. significantibus. de purg. vul. facit tex. in l. admonēdi. vbi Bar. a Ro. & Mo. ff. de iureiu. ¶ Dominus tñ Abb. hic tenet ꝯª cōem 45 opi. & cōcludit, ꝙ talis sñia retractari non possit. † Primo, quia publicatis attestationib. propter timorem subornationis, alii testes nō admittunt, cle. 2. de testi. no. in c. fraternitatis. j. ti. j. Et talis regula, cum generalis sit, etiam vr̃ habere locū in isto casu. Alc. in d. l. si ab hostibus. ad hoc rñdet, ꝙ cōis opi. intelligit, qñ iudex p inquisitionem ꝑcedit, quo casu in iudice nō est timor subornationis, ut no. in c. cū clamor. j. de testi. Sed hoc modo omnis restringitur cōis opi. vnde Io. de Ana. in d. c. significasti. in x. col. magis generaliter respondet, dicēs, ꝙ timor subornab tionis in istis testib. non cōsideratur,ᵇ quia potius sunt iudices ꝗ testes, l. certi iuris. C. de iu. & istud tenet expresse Bal. hic in fi. Et potest hoc cōfirmari, quia auctoritate iudicis inducunt, merito timor subornationis cessare vr̃. d. c. cum clamor. Et quia cū deponāt de peritia ipsorum, nō vr̃, ꝙ a parte subornari possint. Et ita ratio, quæ p Alc. in causa inquisitionis assignat, generaliter hoc modo extendi, & ampliari potest. ¶ Scđo Abb. rationem adducit, quæ efficax vr̃, quia iura, in quibus cōmunis opinio fundatur, locum habent, quando falsitas manifestè ꝓbatur, ita ꝙ veritas liquidè apparet, vt in c. 2. de purga vul. & ī d. l. admonendi. cū si. Sed in casu ꝓposito periti, q nūc de nouo inducunt, non magis veritatē aperiūt, qa ēt ipsi de credulitate deponūt & ꝓtesse ꝙ primi melius deposuerūt, ar. l. j. §. sed neq; C. de ve. iu. enul. ¶ Sed ad hoc rñdet, ꝙ verisimile est, ꝙ qui posteriori loco inducunt, melius senuāt, licèt ꝯrium contingere possit. Et istud quod est verisimile, nobis sufficit. Ita dicit Ioan. de Ana. in d. c. significasti. per tex. in l. i. in prin. ff. de app. vbi appellatio permittitur, quia plerunque appellationis iudex iniquitatem, vel imperitiam primi iudicantis corrigit, licèt quandoque in peius reformet, vt ibi dr̃, & sic qđ verisimile est, & nō ꝙ c possibile sit, attenditur,ᶜ vt in simili q. Bal. dicit in l. scripturæ. C. de fide instr. ¶ Ista tamen responsio dubitabilis vr̃, quia text. in d. l. j. de app. licèt habeat talem præsumptionem, non tamen ex tali præsumptione impeditur transitus in rem iudicatā. Ista enim maior peritia in remedio ordinario appellationis ibi attenditur. sed sententia, quæ in rem transit iudicatā, ꝯsecđm regulam, uidelicet, quando appellatum non fuit prætextu maioris peritiæ præsumptæ, prout in casu nostro agitur, non debet retractari. vnde melius responderi potest, vt statim dicam. ¶ Tertio Abb. mouetur, quia esset processus in infinitum, si sñia posset retractari. & infinitas euitari debet, c. 2. de refer. in 6. l. 1. C. de sent. quæ pro eo, quod interest. Io. de Ana. in loco præallegato rñdet, ꝙ talis infinitas à iudice poterit moderari, & ad hoc adducit notabile dictū Inn. in c. tenor. j. de sen. & re iudi. vbi ingt, 46 † ꝙ licèt in causa matrimoniali sñia non transeat in rem iudicatā. non tamē quis admitti debet ita simpliciter post tempus datū ad appellādum, sed cāæ cognitio adhibēda est, an aliqua iud sta causa alleger,ᵈ ex qua verisimiliter sñia iniqua videat. Et sequtur Abb. in l. iurauit j. eo d. c. lator. col. fi. & in c. fraternitatis. co. pe. de frigi. & malefi. & Pau. de Ca. in consi. 174. vr̃ dicendum. co. 2. Et per hoc rñdet ad illud, qđ s. proximè dicebatur, ꝙ periti, qui vltimo loco producuntur, nō habēt maiorem notitiā veritatis, ꝗ primi habuissent. nā in hoc erit cognitio iudicis, ut non admittantur, nisi cum magna causæ cognitione, & ita rationes Abb. euitari possunt. ¶ Aret. hic sequit opinionē Abb. pro qua adducit tex. in l. comparationes. C. de fi. inst. ibi, de eo, quod fuit iudicatum respectu primæ comparationis factę, nō reuocat propter meliorē comparationē, quæ ab illa lege inducit. Sed pt̃ rñderi, ꝙ illud fit pp naturam legis, quæ est futura tñ respicere, c. 2. c. fi. de const. vñ illa comparatio, quæ legitimè facta fuit ante illam legem, non debet rescindi. ¶ Secundo inducit tex. in l. si duob. § idē Pōponius scribit. ff. si mēs. fal. mo. dix. vbi cōtra agrimensorem electū in iudicio dat regressus, si parti dānū intulit. Ex quo datur intelligi, sm eū, ꝙ sentētia lata ad falsam relationem agrimensoris non retractat, quia tūc si posset retractari ꝯ partem ipsam. & nō ꝯ agrimensorem ageret, d. l. si duob. in §. 1. ¶ Sed rñderi pōt aliter cōcordando illa iura, ut per gl. in d. §. idē Pōponius, in verbo, adhibitus. ¶ Vel secundo aliter rñdet, ꝙ in agrimensore, prout loquit ille tex. agit de peritia. in qua uera notitia hr̃, & de veritate deponit. sed Doc. hic loq vñr de peritia, in qua vera notitia haberi nō pōt. ¶ Et ex ꝓdictis ēt respondet ad tex. in l. fi. C. de fide instru. in fi. quē Aret. ēt allegat hic, qa loquit in dispōne legis, put dictū fuit ad d. l. ꝯparationes. Allegat ēt tex. in l. 2. § postea. de ori. iur. Sed loquit 47 ille tex. in eo, qui erat deputatus de publico ad interp̃tādū, † & in illa interpretatio erat necessaria, ꝗ partes seq tenent, nisi appelletur, vt Abb. declarat in cap. j. in fi. de postu. prælato. & ita tiones Arc. euitari pñt. ¶ And. Sic. hic cōem opi. sequit, pro qua allegat tex. in l. diui fratres. ff. de iure pa. vbi patet, ꝙ illud quod prius statutū erat, pp maiorē peritiā retractat. & ad idē Mod. hic allegāt tex. in c. capellanus. de fer. ¶ Sed rñdet, ꝙ in d. l. diui fratres, in effectu agit de reuocatione legis, q reuocari pōt ad nutū superioris. c. nō dēt. j. de cōsang. & affi. §. fi. Inst. de iur. nat. 48 † Sētētiæ tñ, ꝗ prius latę fuissent uirtute antiquę legis, nō dēnt reuocari p ea, q hñr in c. fi. de const. Et tex. in d. c. capellanus. nihil facit, qa ibi nihil dr̃ de retractatione, sed in decisione legis firmat illa opin. ꝗ subtiliori fundata est rōne. Et ex oīb ꝓdictis patet, ꝙ articulus ēēt disputabilis. ¶ Sed postremo ꝓ opinione Abb. vr̃ tex. in d. l. j. in prin. ff. de app. quē Io. de Ana. ꝯ Abb. inducit. nā ibi agit de peritia, qa iudex appellationis, ut ibi dr̃, corrigit imperitiā iudicātis, & tñ nisi appellet, sñia trāsit io rē iudicatā. aliàs ēēt dicēdū, ꝙ ꝗlibet sñia posset retractari ex quosp de peritia agit. ¶ Sed ad hoc ēt rñderi pōt, ꝙ in d. l. j. tractat de peritia, ꝗ in ipso iudicāte immediate consideratur. & illa nō impedit rē iudicatā. Sed Doct. hic loquunt de imperitia alterius, qua mediāte iudex iudicauit. ¶ Sed efficax rō diuersitatis reddi nō pōt. Vñ cōcludo, ꝙ io puncto iuris verior sit opi. Abb. ꝗ ēt sequit Alc. in consi. 148. in cā equi empti, co. fin. lib. 2. † Si in 49 iusta cā allegeꝭ, ex qua uerisimiliter iniustitia arguat io relatione peritorū, poterit peti restō in integrū. Et idē Abb. cōcludit ī c. 2. de purga. vulg. & ita ēt Alb. tenet in proœ. ffo rū. in princi. col. pe. & in j. cōst. C. col. 4. Et idē esset in qualibet alia cā, qñ ap50 pareret, & manifeste cōstaret de iniquitate, & iniustitia. † Sed talis restitutio a principe peti debet, cui in tali casu ptās reseruata videtur, ut not. Abb. in d. c. 2. de purgat. volga. & ad hoc est bonus text. in l. diui fratres. ff. de pœ. ad idē text. in l. j. §. fin. & 51 qđ ibi Bar. ff. de qō. & facit tex in l. diuus, la 1. ff. de fal. ¶ † Quarto ꝗrit, ao peritis credat absq; iuro. & cōis opi. est, ꝙ iurare dēant e saltē de credulitate,ᵉ vt Abb. hic ꝯcludit, & in c. fraternitatis. de frigi. & malc. Bar. in ꝓę ffo rū. in prin. & idē Ang. in l. comparationes. in 4. no. C. de fide instru. & in l. iusiurādi. in uersic. vltro. C. de testi. Alb. in j. const. C. col. 4. ver. sed nūqd medico. Et hoc intelligit, qñ certa notitia hr̃i non pōt: secus si deponat 52 de eo, in quo uera notitia haberi possit, qa tunc iurare dēnt ꝓcise de ueritate, sm Bal. in proę. ffo rū. ver. sed dubitat, & idem Bal. in l. hac edictali. §. his illud. C. de sec. nu. & in l. 2. in rep. col. 24. ff. de iureiur. cū si. ut tradit Io. And. in d. c. significasti. col 6. ver. circa sm, & latius prosequunt Mod. in c. qa iudicāte. de re53 scri. ¶ † Vltimo de istis peritis notādū est, ꝙ tales, q attestant de f peritia, nō sunt ꝓprie testes, sed potius iudices dr̃ᶠ, vt no. Bar. in tract. testiū. col. v. ver. dicit aliqua. & idē dicit Io. de Ana in d. c. significasti. co. 2. allegat tex. in d. c. qa iudicāte. de ꝓs & iō iu54 ra, ꝗ loquunt de testib. nō vñr hr̃e locū ī istis peritis. † Vñ timor subornationis, q ꝯsiderat in testib. c. frnitatis. de testi. & attesta. ī talib. pitis nō attēdit, vt Bal. expsse. h d. in fi. Ioā de Ana. in d. c. significasti. & s. dictū fuit. Et ad idē facit, qa licèt tm testib. ad minus duo requirant. l. ubi numerus. ff. de testib. unus tñ sufficit qñ 55 plures periti nō repiunt, vt s. dictū est. † Et isti periti in figura iudicii nō ꝓducunt, iō ēt die feriata examinari possunt, ut no. Ange. dicit io l. 2. in prī. ff. de feriis, qđ dictū Ro. ibi multū extollit, 56 & seqt Are. ī l. j. §. fi. de uer. ob. † Et licèt in testib. nō possit unus ad dictū alterius se referre, tñ secus est ī istis peritis, qa vnᵘˢ simpliciter ad iudiciū alterius se subscribere, & referre pt, ut Ang. 57 ꝯcludit in l. si qs. § j. ff. de ed. & ꝗuis alii testes inuiti cogant. ut g ī ti. j. de test. cogē. tñ isti, † q de peritia deponūt, compelliᵍ inuiti

ADDITIONES.

a Contra. Hāc sequit Dec. hic, & bene. Idē Marius Salomo. §. responsa prudentū. Inst. de iure naru. gen. & ciui. Io. Corneus in cōsi. 102. ita Alex. consi. 148. nu. 9. lib. 2. vide Ant. de Bu. cōsi. 58. Gemi. conf. 63. Ias. cōsi. 31. lib. 1. quamuis idē Dec. consi. 277. in fi. dicat non obstantibus his, quæ hoc c scribit à non esse recedendum a communi, ꝙ non transeat.

b H. G. Cōsideratur. Adde d. Fel. in c. cām. in 3. no. hoc eo. ti. vbi voluit, ꝙ qñ cā decidit iudicio istorū peritorū, pñt periciores admitti, ēt publicatis attestationibus, & hoc dicit ꝓcedere, siue iudicis officio, siue ad instātiā partis admittat.

c ¶ Syl. Ald. Attenditur. Adde Hier. Cag. in rep. l. fi. col. antepe. in v. lim. C. de pac. & qđ mirabile uideri pōt, uoluit Soc. in cōsi. 28 visis col. pe. ver. ꝓterea apparet. lib. 3. ꝙ ad ꝓbandā falsitatē instrūi nō requirit ꝓbatio per impossibile, sed sufficit, p nō uerisimile, & in testibus alibi cōsuluit Soc. ꝙ si primū dictū testis est uerisimilius, illud attenditur quamuis secundum confirmatum fuerit in tortura, ut uoluit Soc. in consi 253. in causa. col. 3. li. 2. seq. Dec. in consi. 171. in causa falsitatis. col. pe. uer. responderi potest.

d ¶ Syl. Ald. Allegetur. Adde Dec. in c. ex literis, col. 6. de rescr. in prin.

e S. Ald. Credulitate. Et ideo quando testes deponunt de peritia artis per verbū credo, uel iudicio suo, bene probant. Ias. in rub. ff. de iureiu. col. 3. ver. primo, quando testes ut est in medicis, & in obstetricibus. allegat gl. in l. 1. in princi. ubi Bar. ff. de uēt. inspi. Bar. in ꝓœ. ffo rū in prin. col. fi. & seq Paris. in cōsi. 56. agitur in præsenti cā de hæreditate. col. 4. uer. non tollitur obiectio. nu. 16. li. 2. & quō iurare debēt illi periti, declarat Steph. Ber. tā. ius post multos quos allegat in consi. 165. per seruato casu. lib. 1. per tot. & ꝙ periti deponant de scientia intellectus, non sensus, uide Purp. in l. admonendi. nu. 27. ff. de iureiur.

f ¶ S. Ald. Dicuntur. Vide Purp. in l. j. nu. 72 ff. si cer. pet.

g ¶ Compelli. Immo possunt.

non [illegible], & singulariter Abb. scribit in c. cum dilectus, de purg. cano. Ex quibus omnib. cõprobatur, qđ dictum est, quod statutum, vel iura, quæ loquunt de testib. non habēt locum in istis

58 perit[illegible]. Postremo dom. Abb. licèt impertinenter, infert ad Doctores qui debent promoueri [illegible] primo dum dicit, quod ter approbari debent, hoc vr̃ intelligēdum stante consuetudine, put

59 loquitur Bar. quem Abb. refert in l. j. C. de athle. lib. x. ¶ † Scđo Abb. hic dicit, quod debet præsentari [illegible] Docto. suis affirmantib. de perlitia [illegible] l. nemini. [illegible] de aduocat. diuersor. iud. vbi Bal. dicit, [illegible] iuramento, & assertioni Doctoris statur de peritia discipuli, & [illegible] Ang. ibi, in ver. secundo allegatur, & no. per gl.

60 12. q. 3. in c. 3. [illegible] promotoribus præsentibus, quòd iurare debeāt, no. Bar. in proc. ffotum. in prin. & ad fi. & obseruatur hoc Papiæ, sed non Paduæ, nec P[illegible] nec Senis, nec Florentiæ, in qb.

61 locis ego legi ¶ [illegible] Tertio, qđ Abb. dicit de corruptis Doctorib. [illegible] dum [illegible], vt dixi in c. cleric. de iu [illegible] ¶ Quarto Abb. dicit, quod in Doctore [illegible] requiruntur, per l. prim. [illegible] de profes. Sed [illegible] ille tex. loquitur in [illegible] te, & non [illegible] Doctore simplici, [illegible] quilibet Doctor videtur habere potestatem [illegible] & interpretādi [illegible]

62 [illegible] in Doctor requirantur, tra[illegible] And. in tub. de magi. in fi. & Card. in [illegible] m. 2. de magi. in [illegible] q. vbi decem ponit

63 requisita, & idem Imo. col. 2. ¶ † Vltimo Abb. dicit, quod Doctoratus est dignitas, post Bar. in l. 11. C. de Iudæ. & idem Abb. per illū te[illegible] in c. quanto. de magi. & in c. [illegible] in c. cum sit, de Iudæ. & idem [illegible] in 1. consi. C. col. 4. [illegible] um si, vt tradunt Mod. in d[illegible] quanto. [illegible] pr[illegible] n. & idem Ale. in consi. 94. consideratis his. col. 2. lib. 1. &

64 [illegible] con[illegible] 7. in causa, & lite in fi. lib. 2. † Et Doctor dicitur nobilis [illegible] not. Cyn. per illum text. in l. prouidendum. C. de postul. Alexā. in consi. 94. lib. [illegible] & de hoc late And. Sicu. scribit consi. 5[illegible] col. [illegible] lib. 2.

SVMMARIUM.

1 Sigillato [illegible] instrumento in dubio creditur contra sigillantem.
2 Sigillans videtur consentire. Etiam sine subscriptione, nu. 3.
4 Sigillum, vt sit apponendum scriptura.
5 Sigillum sine scriptura probat voluntatem eius cuius est.
6 Nuncio venienti cum sigillo solo creditur.
7 Scriptur[illegible] propter sigillum.
8 Sigillum ap[illegible] tum censetur de voluntate eius, cuius est.
9 Scriptum in libro mercatoris, censetur scriptum de eius voluntate.
10 Testamentum cancellatum, quod est apud testatorem, censetur cancellatū ab eo.
11 Cancellatum instrumentum si reperiatur penes creditorem, eius voluntate cācellatum præsumitur.
12 Alienatio rei ecclesiæ etiam immobilis probatur priuata scriptura cum sigillo.
13 Instrumenti appellatione venit priuata scriptura cum sigillo.
14 [illegible] atio ad producendum instrumentum, priuatam scripturam includit.
15 Statutum, quod de instrumento soluatur gabella, comprehendit apodissam, & priuatum chirographum.
16 Statutum [illegible] quens de instrumento publico, non habet locum in scriptura.
17 Clerici ecclesiæ, an possint testificari pro ecclesia.
18 Frat[illegible]es [illegible] adicatores an possint esse testes in testamento in quo ecclesia eorum relin[illegible] nu. 47.
19 Testes [illegible] admittuntur, quando ex natura facti alij verisimiliter adesse nō p[illegible]
20 Sigillum [illegible] positum in fraudem non nocet.
21 S[illegible] dans tenetur pœna falsi.
22 [illegible] qui non est, & se pro Doctore gerit, tenetur pœna falsi.
23 Arom[illegible] falsantes censum, & medium. se, quomodo teneantur.
24 S[illegible] & crimē alterius, quando quis vti possit.
25 [illegible] alternatiua procedit quando concludit in vtroque capite.
26 [illegible] quando admittatur.
27 Prob[illegible] alternatiua concludens in vtroque capite, admittitur.
28 F[illegible] umenti confecti nomine collegij quomodo concludenter probatur.
29 C[illegible] alicuius probata, probatur quòd non consensit etiā ex internallo.
30 Testes etiam [illegible] iurare debeat, etiam episcopi, nu. 31.
32 T[illegible] omni exceptione maiores requiruntur ad reprobandum instrumentum.
33 Defen[illegible] contra personas testium auferri non debet.
34 [illegible] canonici, intelligi potest in duobus.
35 [illegible] a lege non æquipollet vniuersali, secus ab homine.
36 Pr[illegible] entia non præsumuntur, nisi sit verisimilis, nu. 37.
38 [illegible] non [illegible] sumitur à loco in quo residet.
39 Solennita[illegible] trinseca non præsumuntur etiam si solita sit interuenire.
40 Testium [illegible] benignè interpretari debent.
Et eorum dicta munda sunt, non cauillanda, nu. 41.
Et eorum [illegible] aptanda est ad id quod dicunt se scire, & non est cauillanda, numero 42.
43 Testes deponentes super negatiua, rationem etiam non interrogati adducere debent.
44 Negatiua, vt probetur per testes, quæ ratio concludens dicatur.
45 Testes [illegible] admittantur illi de col[illegible] vel vniuersitate pro eis.
Quid [illegible] nu. 46. Et an absolutè, vel in subsidium, nu. 48. & an sint omni exceptione maiores, nu. 50.
49 Dispositio magis specialis, [illegible] negatiua præualet.
51 Testes vniuersitatis, an admittantur ad instrumentum publicum, & probandum & quando, nu. 52.
Et si plures sint, quam duo, probatio sit integra, numero 53. & quid si duo, numero 54.
55 Testibus paribus, testes contra vniuersitatem pro qua testes vniuersitatis deponunt, præualent.
56 Iudicia indubitata quæ dicantur.
57 Indicijs indubitatis quis damnatur ad mortem.
58 Præsumptio iuris est potens ad imponendam ordinariam pœnam delicti.
59 Adulterium non probatur ex eo, quod quis deprehenditur in domo pulchra mulieris.
60 Præsumptio violenta, & indubitata, quæ potens sit ad imponendam ordinariam, pœnam delicti.
61 Indicia dubitata varijs nominibus appellantur.
62 Indicium dubitatum, quod dicatur, & quid sit, & nu. 63.
64 Indicium minus est quam semiplena probatio.
65 Indicium minus est, quam præsumptio.
66 Indiciorum effectus.
67 Ind[illegible] non vnum suf[illegible].
68 Testis vnicus deponens de veritate delicti, facit indicium ad torturam, modo sit omni exceptione maior, nu. 69.
Iudex habens arbitrium in delictis, potest procedere ad torturā ex dicto vnius testis ad veritatem delicti, etiam si non sit omni exceptione maior.
70 Testis vnus quando dicatur minus, quam semiplena probatio.
71 Confessio rei torti indu[illegible] non præ[illegible], non præiudicat, nisi tortus sit ex causa, in qua erant legitima indicia, quia pro alijs sine indicijs torquetur. nu. [illegible]
74 Exculpatio eius qui dicebatur esse fur, in testamento, purgat indicia.
75 Dictum offe[illegible] contra delinquentem.

Ertio loco. ¶ Sūmaī, & diuidit[illegible], vt per Abb. hic. ¶ In tex. [illegible] sigillo capitu[illegible] nt Mod. hi[illegible] post Ant. de But. † quod in [illegible] instrō [illegible] illato ad præiudiciū sigill[illegible] per istū tex. [illegible] & ad hoc facit, quia ille, qui sigillat vr̃ co[illegible] re, vt no. [illegible] ar. in [illegible] q dotis in fi.

3 ff. [illegible] l. ma. per l. f. C. de reb. a[illegible] non [illegible] Bal. in fi. [illegible] dicit hoc ēt procedere, qñ sigillū est absq[illegible] scriptione. & ita Ale. cōclu

4 dit post alios, quos ibi [illegible] fer[illegible] in [illegible] q[illegible] dotis. col. [illegible] ¶ [illegible] Requiritur tñ, quod sigill[illegible] apponatur [illegible] essent [illegible] minus, & incertus. vt dicit Moder. hic. [illegible] de pace [illegible] Constan. in verbo, sigillo co[illegible] ¶ Sed [illegible] uest, quod [illegible] hoc priū expresse tenet Ang. in l. co[illegible] entan[illegible] pe[illegible] in gl. [illegible] bo, cōmone facto

5 C. qūo, & qñ iud. † vbi inquit. [illegible] ēt ex solo si[illegible] absque aliqua scriptura arguitur, & probat uo[illegible] as eius, cu[illegible] gil[illegible] al. Inn.

6 in c. qm̄ [illegible] co. & ibi in [illegible] An si[illegible] dicit † quod cre

7 ditur nuncio venienti cū [illegible] & ad hoc facit. quia [illegible] ræ credit pp sigil[illegible] c. post [illegible] quod ē immediate sigillo credatur ¶ Veri[illegible] & magis placet [illegible] Bal. quod Mod. [illegible] fertur hic, & sequuntur [illegible] de pace Constan. quia iura, quæ loquunt de sig[illegible] semper de [illegible] lo cū scriptura loquunt vt hic, & c[illegible] de fi. inst. & [illegible] de solu. ergo sigillū solū nō sufficit. & [illegible] late pbat, & [illegible] Dom. post Arch. & Io. An. in c. qm̄ col. 3. de proc. n[illegible] Et ad hoc facit, quia sigillū est destinatū, ut scripturæ imprimatur. ergo sine scriptura non vr̃ probare, ar. c. significauit. de app. Dictñ Ang. quod ē [illegible] Gof. ut Dom. refert in d. c. quis, potest saluari, sm̄ Dom. ibi, de cōsue. q̄ ita cēt in aliquo casu, & dixi in c. post cession[illegible] eo. Vel posset habere locū in leuib. per e[illegible] quæ Abb. scribit in d. c. significauit de app.

8 cum si[illegible] dixi [illegible] ¶ [illegible] subijcit Ant. de But. in prin. hic, quod sigillū appositum in[illegible] appositum de uoluntate eius, cuius est sigil[illegible] Ad quod [illegible] quod [illegible] Bald. in rub. C. de fi. in fi. col. 9.

9 ver. † sed hic q̄ro. ub[illegible] quod q[illegible] dquid reperitur scriptum in libro mercato[illegible] existente apud eū, [illegible] scriptum p̄sumit de uolūtate eius, & te[illegible] in cons. [illegible] 7. ponderatis his. col. 3. lib. 1.

10 † Et in sim[illegible] qđ apud testatorē cancellatum repe[illegible] ab eo cācellatū [illegible] ut no. Bal. post Pe[illegible] in l. si unus. ver. q̄rit hic Pet. C. de testa. Ex quo notabiliter [illegible] au. de Ca[illegible] in l. Labeo.

11 ff. de pac. † quod si ap[illegible] creditorem in[illegible] cancellatum reperitur,

a eius uoluntate cance[illegible] tum p̄sumit ¶ [illegible] Primo [illegible] not. quod aliena-

12 tio rei ecclesiæ, etiam immobil[illegible] pbat [illegible] priuatam scripturā cū sigillo, vt Abb. hic deducit. Ex quo infertur quod appellatione instri, de quo tex. hic loquitur, priuata scriptura cū sigillo comprehēdi[illegible].

13 † Et de proprietate vocabuli sub nomine instri, etiā priuata scriptura [illegible] que [illegible] llo continetur, vt not. Abb. in rub.

14 de fide inst. [illegible] ca[illegible] † [illegible] nde dilatio data ad producendū instrm, priuatam scripturam includit, sm̄ Spec. in ti. de dila. §. nūc dicē-

15 [illegible] ver[illegible] tem [illegible] † ē statuto dictante, quod de instrumēto soluatur gabella, [illegible] apodissa, [illegible] de priuato chirographo soluenda erit, ut [illegible] cit in l. j. C. de iura. [illegible] & hoc sm̄ proprietatem

ADDITIO.

a ¶ Cancellatum Pe. de [illegible] in l. [illegible] in actione hypothecaria. ver. exceptionem solutionis. Ale. in consi. 14. nu. 13. lib. 6. Stephan. Bertran. consi. 163. cum originalis lib.

tatem verborum, licèt aliud sit de cõi vsu loquẽdi, quo ꝓbato, nõ haberet locũ statutũ, vt Bar. ibi concludit, & sequit̃ Bal. Sal. & Doc. & idẽ Ro. tradit in consi. [illegible] nescio quid dubitatiuè. & sm̃ prædicta intelligitur, quod not. Imo. in cle. j. in prin. de proc. Aliter tñ And. Sic. scribit in rub. de fide instru. col. 14. de 16 quo ibi videbimus. † Si tñ statutũ loqueret̃ de instr̃o publico absolute, non haberet locum in scriptura, vt no. Ro. in cõsi. 77. 17 pr̃ reuerende in fi. ¶ † Secundo no. ꝙ clerici ecclesiæ testificari possunt in fauorem ecclesiæ, sm̃ Abb. hic. & idem Bal. in j. co. 18 in fi. qui dicit † ꝙ fratres prædicatores possunt esse testes in testõ in quo eorũ ecclesiæ relinquitur. ¶ Sed aduertendum est, quia istud verũ est in se, ut probat̃ in c. insuper. j. de testi. sed per istũ tex. hic, hoc nõ vr̃ gñaliter probari, quia tex. hic loquit̃ in actu facto in capitulo. quo casu admittunt̃ illi de capitulo, qa alij verisimiliter adesse non possunt, vt hic, & in c. veniens. el 2. in 19 fi. j. de testib. & in c. & si Christus. circa fi. de iureiur. † Nam qñ ex natura facti alii testes verisimiliter adesse nõ possunt, vt hic, & in d. c. veniens. & in l. consensu. C. de rep. testes aliàs inhabiles a admittunt̃, ut no. dicũt Ant. de Bu. hic in gl. 2. & Imo. Secus,[a] sm̃ eos vr̃, si sit talis actus, in quo ex cõi vsu alii testes hẽri pñt, licèt a casu nõ habeant̃, quia tũc testes minus idonei admitti b nõ debẽt,[b] & ita ẽt declarat Ant. de Bu. in cõsi. [illegible] 4. q. hæc dubia vulgari habet, col. pe. idem Abb. in c. fi. in [illegible] no. de test. cogẽ. & sequit̃ Alex. in cõsi. 61. isto themate, col. pe. in j. li. & in cõsi. 175. in [illegible] ubi est idem consi. repetitũ. & idẽ Alex. in cõsi. 152. viso princ. [illegible] v. lib. [illegible] & de hoc dicendũ est, vt videbimus in gl. 20 2. † Tertio no. ꝙ sigillum appositum in fraude non nocet, ad 21 idem tex. in l. [illegible] de reb. alie. non alienan. † Et iste, qui in fraudẽ appoinit sigillũ capituli, pœna fal[illegible] tenetur, ut per gl. fi. in c. tam literis de test. & in c. quanto in glo. fi. j. de his quæ fi. a præla. cũ 22 si vt tradũt Mod. hic, † qui dicunt idem esse in eo qui gerit se ꝓ Doctore, cũ non sit, quia pœna falsi tenetur, ut no. Pe. de Anc. in c. vt apostolicæ. in [illegible] no. de priui. in 6. Bar. in l. eos. §. fi. ff. de fal. Et hoc intelligit̃, qñ in aliquo actu gerit se pro doctore. secus si tñ verbo se allegaret doctorẽ, ut in simili de clerico [illegible]. Bal. distinguit in l. qui sub præt[illegible] in fi. C. de sacrosanct. ecc. ¶ Et ad p̃dicta adde dictũ Ang. de aen[illegible] falsificantib. ceram, & me-23 24 dicinas, in l. ex facto. §. i. ff. de neg. gest. † Et quando quis signo, vel armis alterius uti possit, not. Bald. in l. 2. C. quæ res ven. nõ po. cum si. vt per Mod. hic, & prius Ale. in apostill. in d. l. eos. §. fi. & Io. de Ana. in c. accedens col. fi. de cri. fal. & adde Anto. de But. qui notabiliter loquitur in c. dilecta. col. fi. de exces. præla. ¶ Quarto no. ibi, adulterinũ, vel furtiuum, † ꝙ exceptio alter-25 natiua procedit, quando in utraque parte alternatiuæ intẽtio excipient[illegible] concluditur, ut hic, & idem probatur in c. ex parte §. ibi, dolo, vel negligentia. de relcr. & ibi Ant. de But. col. i. ĩ fi. in ver. tu uero. no. in c. relatum de testam. & in c. ex parte B. ubi 26 Abb. in 2. col. de fo. comp. † Sic ẽt est in libello alternatiuo, ut ĩ no. q. tradit Cy. in l. Gallus. § [illegible] eius. vbi Ale. ff. de lib. & posthu. & idẽ Ale. in l. vbi aũt. §. qui illud. de ver. ob. † Et idẽ in tali casu 27 est in probatione alternatiuæ, vt no. Ant. de Bu. in c. plerunq;. in fi. de rei. Dom. in c. j. col. fi. de pac. in 6. & Ale. in cõsi. 152. vi-28 so processu co[illegible] i. lib. v. ¶ † Quinto no. sm̃ Abb. hic. modũ exq-c sitũ ꝓbandi falsitatem instrumẽti cõfecti nomine collegii, qñ illi de collegio & c. capitulo deponunt, ꝙ capitulum nunquã fuit in tali actu cõsensit, & hoc modo negatiua probatur vt Abb. hic [illegible] & [illegible] ẽt istum tex. all. Bar. in l. si librarius. in fi. ff. de re. iu. ¶ Sed in cõsiderandum est, ꝙ isti fratres de capitulo nõ deponẽ[illegible] simplr̃ negatiuã, sed potius affirmatiuã, ꝓbãdo [illegible] capituli [illegible] ꝓbata ꝯdictione [illegible] in aliquo a-29 ctu, prob[illegible] nõ con[illegible] quia in eadem voluntate durare ore[illegible] de capit. & ita per istum tex. voluit gl. no. ex. q. [illegible] in verbo, nu[illegible] qua pr[illegible] n. no. Arc. in l. in illa [illegible] & [illegible] dum loquit̃ de facto affirm[illegible] F[illegible] vide[illegible] ¶ Sexto no. ibi 30 iurati. † p̃ci[illegible] bent [illegible] tũ in [illegible] producuntur. 31 & probat̃ [illegible] est text. in c. fi. de iura. cal. & idem Car. at per [illegible] in c. [illegible] fratrũ. de priu. qua A[illegible] ad hoc [illegible] tur. ¶ Vlt[illegible] no. sm̃ Arct. d hic, ꝙ per testes, [illegible] maio[illegible] reprobat̃ & hoc vr̃. sm̃ [illegible] in [illegible] nõ [illegible] rat public[illegible] im, licèt 32 esset auctẽticũ. Secus in pub. instru. [illegible] et, † qa tũc ad reprobãdu instrm̃ pub. teste[illegible] omni excep. maio. requirunt̃, l. optimã. C. de ꝯtr. stipu. & tenẽt doc. cõiter in c. cũ Ioã. de fi. instru. & ita dicit se cõsuluisse. ¶ Sed certe ista esset magna restrictio ad text. hic si nõ h̃eret locũ in instr̃o publico & [illegible] iudiciale capl̃o si falsitas instr̃i publici nõ posset reprubari [illegible] illos de capitulo, vt hic dr̃. Et in ꝯclu[illegible]ẽdu vr̃, [illegible] ẽt [illegible] quat [illegible] in instr̃o auctẽticu cũ sigil[illegible] esset in instr̃o publico, qa ead. rõ v[illegible]. Et quia ista duo æquiparant̃ c. [illegible] de fid. instru. [illegible] toiu. Et isti testes, ꝯ in [illegible] illo casu admittunt̃, qa [illegible] no posset ꝓbari, [illegible] quo ampliat̃. qd dr̃ in [illegible] veniẽ. de testi. [illegible] de collegio admittant̃, ẽt in casib. in qb. testes oi exceptione maiores requirunt̃, qd̃ notãdũ est. ¶ In gl. j. Abb. declarãdo intellectũ gl. concludit, ꝙ tex. intelligat̃, qñ oẽs de caplo hoc deponebãt, vel saltẽ maior pars eorũ, sine quib. capitulũ tale alienationẽ facere nõ potuisset. Si aũt duo, uel tres, vel minor pars capituli, tñ hoc deposuisset, ꝓbõ [illegible] concludens [illegible] cũ sine illis capitulũ ꝯgregari, & illud expediri potuisset [illegible] Abb. [illegible] de maiori pte, idẽ eẽt si alij vltra tertiã pte testificati eẽnt, aliẽ duo: qa tuc ꝯstat, ꝙ salte duo de illis oĩno s[illegible] inter[illegible] uenerunt, ex quo in actib. colleg. [illegible] duæ partes ex trib. requirunt̃, l. nõnulli. ff. qd cuiusq; vniuer. & ita est cõis opi. vt Abb. dicit in c. cum oẽs. de cõst. cũ si. ut dixi ibi. ¶ Sed ꝯstũ intel. sm̃ ita declaratũ arguit Arc. hic. qa uõ ꝯstabat, ꝙ eẽnt illi, q[illegible] interfuissent, & sic illi te-33 stes in qb. vis ꝓbationi ꝯsistit, pu[illegible] erũt reprobari. † Quod inconueniẽs admodũ vr̃. qa defe[illegible] personas testiũ auferri nõ debet, c. pñiũ. j. de testi. & in c. pñti. de testa. in 6. ¶ Ad hoc vr̃ dupl̃r posse rñderi. Et priorio, ꝙ licet nõ ꝯstet [illegible] de illis, q interuenerũt, tñ satis est, si aduersarius, ꝯ stat pro instr̃o reprobaret duos gñaliter, quos velit, qa tũc ꝓbõ negatiue ex remanẽtib. nõ erit necessaria & licèt illi duo reprobant̃ [illegible] eẽ in numero illarũ duarũ partiũ, & ꝯsenserũt, tñ ẽt [illegible] ꝯdicẽtibus, actus ualet, qa c[illegible] duabus partib. præsentib. maior pars attẽditur, vt no. in l. nulli. & in d. c. cũ oẽs. de ꝯst. ¶ Scdo dici põt, [illegible] hoc oppositũ nõ fuit p aduersariũ, & iõ ꝓbõ [illegible] C. de test. Et ad hoc facit tex. hic ĩ fi. ibi, [illegible] ꝯ hoc nihil pars aduersa ꝓbauit. ¶ Sed ulterius ꝯ intellm̃ A[illegible] facit, qa cũ simpl̃r tex. dicat fratres, nõ caret diuinatione, ꝙ illa indefinita intelligatur vl̃r de oĩb. fratrib. vel de maiori parte, vt Abb. hic dicit, qa in ꝓ-c bationibus indefinita nõ æquipollet vl̃i,[e] nã si dicat̃ in instr̃o, f canonici[f] hoc fecerũt, nõ ꝓbat̃, ꝙ oẽs, uel maior pars canoni-34 corũ hoc fecerit, † qa illa indefinita, canonici, intelligi pr̃ de duobus, vt Old. tradit in consi. c. in executione. Pet. de [illegible] & [illegible] in c. quãto. de his, q̃ fiũt a pla. cũ si. vt Alex. [illegible] rele[illegible] ff. de pac. Sed tñ ad hoc rñderi põt, ꝙ in illo casu [illegible] gi qd la verba, cumq; fratres, ꝓ oĩb. fratrib. vel ꝓ [illegible] toti parti fratrũ intelligant̃, ꝓut Abb. dicit. Et hoc patet in alia parte huius decr. dum dr̃, ꝙ quoties de hoc ĩter fratres. Nã [illegible] inter fratres pro toto collegio accipiunt̃, & demõstr̃ ex [illegible] ꝯsilium totius ꝯuentus. & uox fu[illegible] unan[illegible] [illegible] patet, ꝙ illa uerba, ĩter frẽs, ꝓ tuto collegio acc[illegible] g[illegible] videtur, quod illa uerba, pro toto [illegible] gantur quia una pars per alia declara[illegible] ar. l. [illegible] ff. de peti. hæ. & in l. qui 35 filiab. de leg. j. ¶ Vel scdo rñder, † ꝙ in [illegible] locum, qñ uerba [illegible] prolata ab hoĩe. secu[illegible] ꝓ[illegible] g qa tũc indefinita æquipollet uniuersa[illegible] oẽ.[g] Ad idẽ tex. in c. cũ oẽs. in c. accessi[illegible] in c. cũ M. de col. & no. Dom. in c. si canonici. in prin. per il[illegible] tex. de rẽ. ord. [illegible] ad decimas. in prin. de re[illegible] lib. [illegible] & istam [illegible] Bar[illegible] dit in l. si pluribus. ĩ ver. tertio p̃ncto. de l[illegible] ¶ Scdo [illegible] ad intellm̃ te[illegible] Arc. [illegible] aitẽ: dicebat [illegible] li ẽt du[illegible] trib. capituli tm̃ deposuissent, tñ instr̃ reprobat̃ [illegible] quo isti deponebãt, dum vr̃ dicunt, ꝙ quoties d[illegible] rat habitus sermo in capitulo, ꝯdictum fuit. Nã [illegible] vñr, ꝙ ipsi in omnibus capitulis interuenerũt. & [illegible] rant [illegible] capitulũ hoc facere nõ potuisset. Et hoc [illegible] illa dictio, quoties & facit tex. in l. j. §. hæc aũt [illegible] ff. si [illegible] tur. fe. dicat̃. & in §. in primis Inst. de co. [illegible] di. ¶ Vel tertio ultra Abb. & Arc. dici põt ꝙ hic [illegible] natione bonorũ immo. biliũ ecclæ, in qua nõ sufficit [illegible] sus maioris partis, sed ẽt uno, uel duob. ꝯdicẽtib. [illegible] c. i. de his, q̃ fiunt a ma. parte capitu. & in c. Nicena [illegible] in c. bunilis. de mai. & obe. cum si. ¶ Sed rectẽo q[illegible] lectu ex p̃dictis difficultas insurgit, qa ꝓbõ isto [illegible] 36 ꝯcludẽs, ex eo, ꝙ de pñtia ipsorũ nõ attestant̃. nã [illegible] hoc dixisse ex relatu aliorũ, cu nõ dicãt sui [illegible] pñtes, [illegible] sumit, l. 2. C. de sta. & ima. ¶ Arc. ad hoc rñdet, ꝙ [illegible] & uniuersitatis, q fiunt certo loco, & tpe, & dato [illegible] 37 Bar. in l. 2. C. de decurio. lib. x. ueri similiter † pñtia [illegible] lorũ, q sunt de capitulo, p̃sertim in religiosis, qa [illegible] accedere solet. Nã ex eo, ꝙ plerũq; fieri ꝯsueuit, pñtia arguit̃, & presumi

ADDITIONES.

a ¶ Secus Dec. j. eo. c. j. nu. 31.

b ¶ Syl. Ald. Debent. Adde Dec. in l. in actionib. [illegible] in [illegible] verbis ff. [illegible] Marsi. in sing. 73. plures. Dec. in consi. [illegible] co[illegible] in fi. & semper ꝙ [illegible] les admitti debent, quia aliter veritas haberi non potest, debet [illegible] ꝙ aliter veritas haberi non potest, A[illegible] 3. valo the[illegible] Hip. Marsi. in consi. 31. nu. 33 [illegible] 6 [illegible] Thom. Gr[illegible] ma. in cau. crim. consi. [illegible] in ca[illegible] ubi ponit aliquas alias notabiles declarationes in hac mater. a

c ¶ Syl. Ald. Instru[illegible]nt. Vide p[illegible] declaration[illegible] eundem Dec. [illegible] co. [illegible] gloss. i.

d ¶ [illegible] reprobatur. Vide j. in gl. fi. [illegible] eo.

e ¶ Syl. Al. Vniuersali. Vide Dec. in consi. [illegible] & pro teneri col. 2 ver. vlt. non ob.

f ¶ Canonici. Ale. in consi. 7. nu. 5. lib. 1. & in consi. [illegible] & Fel. in [illegible] d[illegible] r.

g Ald. Vniuersali. Adde Dec. in l. in actionibus. in gl. [illegible] ff. de in litem iur.

38 mis. allegat Io. An. in tl. de emp. & ven. circa me. † Et qa absentia nõ psumit in loco, vbi qs residet, nisi pbet, vt p Bart in l. 3. 39 pôt. de acq. hære. ¶ Ista rñsio Arc. dubia vr, † qa psētia est solēnitas extrinseca, q nõ psumit, licèt cõiter solita sit interuenire, vt pater in l. qcunq; in fin. de publi. vbi in ɔtu pupilli, auctoritas tutoris nõ psumit interuenisse, & tñ a cõiter acciden. adhiberi solet, & ita ɔ Arc. hic arguût Mod. in c. sicut. col. pe. de re iudic. ¶ Sed pôt rñderi, q illa auctoritas tutoris oĩno vr solēnitas extrinseca, & cõiter in ɔtibus nõ adhibet, nisi in ɔtibus pupillorũ. sed psētia ipsius partis, de qua agit, cõiter interuenire solet saltē ĩ istis q sunt de collegio, put Arc. loqt, & iõ psumit, vt tradût Bar. & Imo. in l. Titia. §. fi. de ver. obl. ¶ Scdo, ad illud, qd dictũ est de psētia, rñderi pôt, sm Bal. hic, col. 3. q in isto casu testes vñr deposuisse de psētia eorũ, dũ dñt, q totus ɔuētus ɔdixit, & vox vnanimis fuit. nã ex quo ēt ipsi erãt de cõuentu, de necessitate sm Bal. includũt, se psētes fuisse. Et hoc in effectu ɔcordari vr cũ eo, qd ŝ. pxime dictũ est, sm Arc. põderãdo tex. in illa dictione, quoties. ¶ Tertio ēt rñdet, vt idē Bal. no. hic dicit, q testis qui assertiuè loqt, psumit, q psēs fuerit. ex quo infert, q testes examinati sup homologatione laudi, si deponũt, q ptes dixerũt, q erãt ɔtētę, bñ pbat, qa arguit hoc, q erãt psētes. & hoc 40 ex benigna interpretatione. ¶ † Ex quo notãdũ est, sm Bal. q dicta testiũ benignè interpretari debēt. a & idē Bald. in l. de qbus, 41 col. fi. ff. de legi. † dicit, q dicta testiũ tuenda sunt, & nõ cauil-42 lãda. † Et rõ testis adaptanda est ad id, qd dicit se scire, & nõ dēt b cauillari, b vt no. idē Bal. in l. 2. in v. no. in fi. C. de tem. app. & tradit Ang. in l. ex militari. in fi. ff. de testa. mil. ¶ Postremo ex alio capite vr, q pbatio istorũ fratrũ nõ esset ɔcludens: qa attestant negatiuã. q nolebãt alienationē rerũ immobiliũ facere, & in 43 tali negatiua nullã rõnē adducũt. iõ pbare nõ vñt, qa † in nega c tiua testes ēt nõ interrogati rõnē reddere dēnt, c vt no. Bald. in l. cũ hi. ff. de trãsa. & in l. solã. in fi. C. de testi. Bar. in ɔsi. 102. cla-44 rissime dñe. † Et rõ ɔgrua in pbãdo negatiuã, illa esse dr, quod actus fieri nõ potuisset qn ipse testis vidisset, vt not. Bart. in l. j. §. hoc interdicto. c. ij. ver. vlterius qro ff. de itin. actuq; pri. Ange. in §. hinc nobis. in Auc. de hære. & Fal. Bal. in d. §. nihil. & in l. j. in fi. C. de secũ. tab. ¶ Sed Arc. ad hoc rñdet, & dt q pdicta non hēnt locũ, qn illud, sup quo testis deponit, verisimr esset sibi cognitũ, qa tunc nõ est opus, q dicat illud fieri nõ potuisse, quin ipse vidisset: sed sufficit q dicat se fuisse psentē, & nõ vidisse illud fieri. alle. tex. ĩ §. hinc nobis, in Auc. de hær. & Fal. ibi, adfuisse his, q gesta sunt, & vidisse q tũc agebant, & in nullo cõscius eē malignitatis hrdis. ¶ Sed tñ ille tex. ñ vr pbare hoc, qa ibi agitur de expurgãdo innocētiã hrdis, q ēt attestat: cũ iurõ de ciꝰ fidelitate in ɔfectione inuētarij, & iurm illud, qd pstat a testibus est iurm purgationis, vt p gl. fin. q alleg illũ tex. in l. actor. C. de pba. ¶ Vñ scdo pt rñderi q hic non deponit sup negatiua, sed de ɔdictione capituli, vt dictũ fuit in notabilibus. ¶ Vel tertio, q dictũ ē d negatiua, nõ vr pcedere ĩ testibus rogatis, q ad actũ dēnt esse reqsiti, put sunt testes de ca. ĩ qbus sola psētia sufficit, vt hic. & ita limitat, qd dictũ est de negatiua. ¶ Vltimo ad oĩa superius dicta ɔsiderãdũ est, q hic principalr dubitatũ fuit, an isti testes de ca. dērent psferri instrõ, qa deponebãt in fauorē ecclesiæ. Vnde psupponēdũ est, q oĩ alio respũ isti testes bñ pbarēt, arg. l. q in testõ. in prin. ff. de testa. & in c. cũ nũcius. de testi. ibi, nisi alia rõ impediat. & hoc mõ tollunt oẽs difficultates, 45 de qbus ŝ. dictũ est. ¶ In glo. 2. in fi. cõclusio sit, † q illi de collegio, vel vniuersitate admittunt in testes p ipsa vniuersitate, vel d collegio. d * c. insup. c. cũ nũcius. vbi Io. An. & Doc. j. de testi. gl. in §. cogitandũ. in verbo, testes. in Auc. de mona. & gl. & Bar. ĩ l. in tm. §. vniuersitatis. ff. de rerũ diui. gl. & Bal. in l. si municipes. ff. qd cuiusq; vniuer. & Ang. in l. sed si hac. §. q manumittit. ff. 46 de in ius voc. & hoc psertim in religiosis, † vt dicit Card. in cõs. 47 102. sup dubijs. in fi. † Et iõ infert Bal. hic, in 2. col. q fratres pdicatores pñt esse testes in testõ, in quo eccle. eorũ relinqt. & sm hãc cõclusionē Alc. cõsuluit in cõs. 68. viso, & discusso. col. 7. in 48 7. lim. & in cõsi. 136 in cã. col. 5. eo. li. 2. † Et nõ solũ in subsidiũ tales testes, sed absolutè admittunt, sm Abb. hic, per c. insup. & c. cũ nũcius. j. de testib. q inra gñalr loqunt, & idē latius Abb. tradit in c. insup. in 3. col. vbi dicit, q Host. & Doc. cõiter hoc tenēt in c. & si Christus. de iureiur. & ibi ēt Abb. in vlt. no. & seqt Alc. in d. cõsi. 68. col. 7. ver. nec ob. ¶ Spe. tñ, quē Abb. hic refert, e in ti. de testi. §. j. verũ. sed nungd, vr velle, q tm in subsidium mꝰ recipiant, & sentit glo. hic, & pbat efficaciter in d. c. & si Christus. ibi, deficientibus alijs testibus. Et ista opinio de iure verior vr, qa negari nõ pôt qn suspecti sint, cũ agat de eorũ interesse. l. oĩbus. C. de testi. & pp hoc non dñr integri testes, vt j. dicã. metuo solũ habilitari vñr in defectũ aliorũ, & in casu necessitatis, arg. tex. in l. 2. in §. diuus. ff. de iure fisci. Et iura q simplr dñt, q clerici vr religiosi admittunt. d. c. Isup. & d. c. cũ nũcius. dēnt declarari, 49 sm qd dr in d. c. & si Christus. † Et ad hoc facit, qa illa dispositio vr magis specialis & negatiua. ergo pualet, l. 3. §. suspecti, vbi Bat. ff. de suspe. tut. l. si Rufinus. C. de test. nul. ¶ Non ob. responsio, q datur ad d. c. & si Christus. dũ ibi subaudit maxime, sm Host. & Doct. in d. c. insup. qa destruit illũ text. vt de se patet. ¶ Nec ēt alia respõsio Abb. in d. c. insuper. satisfacit, dũ dicit, q habebant ɔscientiã iurãdi. merito Papa indulget, q tm in subsidium testes sint, quia Papa potuisset relaxare iurm. posset tñ distingui inter clericos seculares, & religiosos, vt in clericis secularibus vera sit cõis opi. secus ut in religiosis, de qbus loquitur text. in d. c. & si Christus. & ad hoc bene facit tex. in c. unico. ŝ. de synd. & 16. q. 7. in c. monachi. ¶ Retēta tñ cõi opi q isti de collegio, uel uni-50 uersitate absolute admittant, † nõ tñ sunt testes oĩ exceptione f maiores, f ut dicit Arch. 14. q. 2. in c. de prudētia. Ant. de But in c. cũ nuncius. de testib. & Alex. in consi. 44. uisis & ponderatis. 51 col. 7. lib. 4 † ubi ex hoc infert, q non admittuntur ad instrm pub. reprobandũ, q forte nõ haberet locum in actibus, qui de g facili pbari nõ psũt, nisi p illos de cap. g ut hic, & in c. ueniens. e 52 2. j. de testi. † quia ipsi melius scire psũt, & præsumuntur. 14. q. 2. c. de prudentia & iõ in talibus casibus alijs psciuntur. c. quoties. ubi Abb. de testi. l. quoties ubi Bar. C. de nau fra. lib. 11 & de hoc 53 dixi in no. ɔ Arc. ¶ † Itē q nõ sint integri testes, quoad hoc intellr, ut duo nõ sufficiãt p plena pbatione: sed si plures producerētur, numerus suppleret defectũ. & probatio integra redde 54 ret, ut no. Imo. in d. c. cũ nuncius. Alc. in ɔs. 99. uisis processibꝰ. co. 5. li. 5. ¶ † Abb. tñ in d. c. insuper noluit, q duo testes uniuersitatis faciãt plenã probationem, sed qn testes essent pares ɔ uniuersitatē pualerent, & ita intelligit Arc. in d. c. de prudentia. & 55 ut leg Alc. in d. cõsi. 68. col. 2. lib. 2. de quo uidebimus in d. c. inh super. de testi. ¶ † In gl. fi. cõis opi. est ɔ gl. q etiã per duos testes instrumentũ reprobetur, qa uera pbatio est illa, q fit testib. iõ pualet instrumēto, in quo solũ auctoritas tabellionis repetitur. & ita Inn. Cal. Ant. de Bu. & Abb. post alios ɔcludunt in c. cum Io. de fi. instr. & ut uelle Bar. in l. hæredes palam. in princ. ff. de test. Pet. de Anc. in ɔsi. 76. uisa limitata cõmissione. & late Imo. in l. j. §. si quis neget. ff. quēad. test. ape. cũ si. ut tradunt Mod in d. c. cum Io. ¶ Sed ɔ istã cõem opi. facit, qa res dubia ut, ex quo instrm hēt uim duorum testium, & ɔ instrm mdno testes inducuntur, iõ in dubio in fauorē rei iudicãdum est. c. ex literis. ŝ. eo. ita dicebat Gof. quē Abb. hic refert Est uerum, q Abb. hic reprobat dictum Gof. qa sm eum, probatio testium, q naturalis est, debet psferri instrõ, ut ipse hic dicit, & Mode. sequunt in d. c. cum Io. Sed tñ uerius ut q Goff. dicit, qa licèt probatio testium sit magis nãlis, tñ est facta ɔparatio de testibꝰ, & instrõ. d. c. cum Io. & in d. l. in exercēdis. C. de fi. instr. Et sm istã ɔparatõnē res dubia ut. ergo in fauorem rei iudi. est, ut Goff dicit: & qa etiã modicus excessus nõ tollit reo pogatiuã, quominus in dubio absoluatur, ut dictum fuit in c. ex lris. ŝ. eo. & qa text. in d. c. cum Io. loquitur de tribus testibus, uel pluribus: iõ duo testes nõ dñt instrõ psferri. Et q in isto casu tãq dubio absoluatur reus, tenet Pe. de Anc. in d. ɔsi. 76. uisis. col. fi. ¶ Cõis opi. pt saluari qn essent duo testes necessarii descripti in ipso instrõ, ut p Bar. in d. l. j. §. si quis neget. ff quemad. tes. ape. de quo dñi 56 est ut uidebimus in d. c. cum Io. ad q Abb. se remittit. ¶ † Vltimo do. Abb impertinenter plura dicit de indicijs. & pmo de indicijs indubitatis, q dñt in tribus casibus, quos ipse refert. Et talia exempla tradit Gandi. in tract malefi. in rub. de psump. et ĩ dist. 7. in 8. & 9. exemplo, & idem Gui. de Suza. ĩ tract. de tormen. in ult. cat. Bal. in l. neq; natales. C. de proba. col. 1. & in l. fi. 57 col 1. eo. ti. & aliquid tradit Alc. in cõs. 14. li. 3. ¶ † Et pro talibus indicijs indubitatis etiã ad mortē qs punitur, ut uoluit Tho. de Piperata ĩ loco, quē Abb. hic refert, & hoc expsse tenet Ab. i ĩ c. afferte. de psum. col. 1. ¶ Sed ĩ ɔtiũ cõcludit Gan. i ĩ loco pallegato, ubi ĩquit q oẽs Doc. Bono. dixerũt ɔ Tho. de Pipera. cõcludētes, q pp ista ĩdicia nõ sit reus puniēdus pęna corporali, sed tm pecuniaria. Et sm istã cõclusio. cõsuluit Pau. de Ca. ĩ ɔs. 195. uisa inquisitione. col. 5. & sequit Bar. Vero. in cõsi. 6. col. 4. ueritas

ADDITIONES.

a S. Ald. Debent. Vide Dec. j. eo. ti. in c. in præsentia. in 11. col. limita tamen nisi sint suspecta, Dec. in consi. 445. col. 4. in fi.

b S. Ald. Cauillari. Vide Dec. ad hoc in consi. 109. col. 1. circa me.

c S. Ald. Debent. Adde Dec. in consi 533. col. 4.

d S. Ald. Collegio. Vide quæ habes in suo consi. 61 li. 3. & in consi. 54. eo. li. vbi sunt positi plures casus, in qbus testes de vniuersitate sunt boni, & admittũt.

* Adde tu q testes de uniuersitate nõ pbant ēt in causis onerum, maxime vbi interuenissent in mandato, aut in syndicatu ad litigandum facto, uel oẽs agerent, vel se defenderent. Io. Bap de Plotis in l. si quãdo nu. 142. ver. hinc. infertur. C. vnde ui. ubi tamen hoc limitat, vt per eum ibidem.

e Subsidium. Petr. Gerar. in sing. 24. sed non est verum, nisi in collegio paruo. Panor. Fely. c. insuper. de testib.

f Maiores. Alc. consi. 63. l. 1. Alc. consi. 63. nu. 13. li. 4. Tho. Gram. consi. 21.

g Ald. Capitulo. Adde Ias. in l. sed si hac §. patronũ. in 4. limita. ff. de in ius voc.

h Testes. Panor. & Fel. in d. c. cum Io. Alc. consi. 93. li. v. Io. de Ana. consi. 97. Cora consi. 216. in fi lib. 4. Stephan. Bertran. consi. 239. cum de reseruatione. li. 3 Caro. Ruyn. in consi 35. cum duobus sequentibus. li. 4. vide Nic. Boer. deci. Burdegal. 110. in fi. & decisio. 118.

i Gand. Adde Alc. in consi. 135. nu. 5. li. 6.

taſprimi dubli.& conſi.32.qnidã ruſtici.col.pe.& idẽ Bald.in l.milites.C.de quæſtio.Imo.in l.fi.ff.de hære.inſti.¶ Et iſta cõcluſio bene procedit in p̃ſumptione hominis, ꝑut dicta in:ra
58 loquuntur.ſecus eẽt in p̃ſumptione iuris, † quia tunc ordinaria pœna delicti imponit̃,vt no.Bal.in l.fi.C.eo ti.facit text.in
a l.1.C.de ſica.& ita no.Abb.diſtinguit in c.accedẽ .col.2.de accu.
59 ¶ †Et quod Abb.hic dicit contra Bar.in l.3.ff.de fur.ꝙ non probatur adulteriũ ex eo,ꝙ quis deprehenditur in domo pulchræ mulieris,quia potuit intrare illa ignorãte.& idẽ Abb.tradit in c.tertio loco.col.3.de p̃ſum.& ſequitur Arc.in c p̃terea.j.de teſti.Et indubitanter opi.Abb.procederet,ſi probaretur,ꝙ ipſa ignorante domum intraſſet.aliàs inſpecta qualitate iuuenis,& mulieris hoc eſſet iudicandum,arg.eorum,quæ habent̃
60 in c.literis.de præſum.¶ †Similiter in p̃ſumptionibus indubitatis dicendum vr̃,ꝙ ſi adeo ſunt violeẽtæ,ꝙaliter Iudex credere non poſſit,ꝙ tunc pœna ordinaria imponatur. ſecus ſi nõ eſſent omnino indubitatæ,& quod totum arbitrio iudicis remittitur,arg.l.de minore § tormẽta.ff.de qõ. & in l.3 §.j.ff de teſt.
61 ¶ †Secundo Abb.inſiſtit circa indicia,dubitata, q̃ varijs nomi
a nibus appellantur,[a] vt Abb refert,& diſtincte ꝓſequitur Bald.
62 in l.ea quidem.col.2.C.de accu.† Et indicium dubitatũ eſt coniectura quædam ex probabilibus coniecturis,& nõ neceſſarijs,
63 vt no.Bal.in l.nõ hoc.C.vnde legi.†Et indicia ſunt cõiectnræ, quas ruſtici Papienſes coniecturas vocant,quia coniunguntur origini ſuæ,& ſunt quaſi cõnexuræ,vt Bal.dicit in l.j.col.3.ver.
64 vnde quærit̃.C de priui.do.Et indiciũ minus eſt,q̃† ſemiplena ꝓbatio,vt p gl.in l.cũ ꝓbatio.ff.de prubat.& no.Cy.in l.ſi qs in fi.C.ad leg.Iuli.maieſt.& Bal. in d. l.nõ hoc.circa fi.& in l.fi.in fi.C.eo.ti.Ang.in l.fi.in prin.ff.q̃d met.cau.& in §.ſi vero vſuſ-
65 fructus.in fi.in Aue.de nup. † Et minus eſt indiciũ, q̃ p̃ſumptio,
66 vt no Bal.in l.2.in prin.ff.de excuſ.tu.†Et in talibus indicijs effectus eſt,ꝙ qs poteſt torqneri,vt p glo.in l.3.C.ad leg.Iul.maie.
67 †Et vnum etiam indicium ſufficit,ſm Ioan.And.in tit.de præſum.§.ſpẽs.in ver.violẽta.& no.Bar.in l.fi.ff.de q̃ſtio.Ang.in l.fi.col.pe.ver.6.C.de quæſtio.Alex.in conſi.77.in cã inquiſitio-
68 nis.in fi.lib.j.¶ † Et ad hoc facit,q̃a vnus qui deponit de veritate delicti,indicium facit ad torturam, vt no.Bar.in d.l.fi.in fi.
69 ff.de quæſtio.Debet tñ eſſe omni excep.†maior,ſecũdum Bar. in d.l.fi.& in l.j.§.item Cornelio ff.de quæſtio.Bal.in l.milites.
70 C.de quæſtio.& Ang.in l.fi.C.de q̃ſtio.†Et hoc verũ eſt,niſi index h̃ret arbitrium in delictis,vt no.Alc.tradit in conſi.alj.habita ſup his.col.fi.lib.2.vbi ad hoc allegat Gand.in d.tract.de ma
71 lefi.& ver.item quæro nnnquid poteſtas.† Et quando vnus teſtis,qui deponit de veritate,indicium tali caſu nõ eſt minus,q̃ ſemiplena probatio.Et ideo declaratur glo.in d.l.cũ ꝓbatio.ff. de proba.cũ ſi s̃.alle.vt procedat in indicijs remotis. Secus eſt
72 in ꝓximis,ſm ea quæ no.Bar.in d.l.fi.col.fi.ff.de quæſtio.¶ † Et ſi procedatur non præcedentibus indicijs lĩmis ad torturã , ẽt ſi reus confiteatur delictum,ſibi non p̃iudicat,vt eſt tex.not.in l.pe.ſm vnũ intellectũ,vt per gl.ibi,& Bar.ff.de qõ.cũ ſi.vt late
73 dixi in c at ſi clerici.in prin.col.3.s̃.de iud.¶†Et ibi dictis adde, ꝙ hoc limitat̃,niſi poſtius ſit ĩ tortura ꝓ vno crĩe, p̃cedentibus indicijs,q̃a ꝓ alio crimine abſq; alijs indicijs poterit interrogari,vt tradit Gandi.in d.tracta.de maleſi.in ti.de qõ.& tormẽ. ver.ſed qd de qõnibus,& Barth.Vero.in cõſi.al.Titi⁹ ciuis.col. 2.Car.in cõſ.45.vr̃ ẽt.circa fin.¶ Poſtremo ad p̃dicta notãdũ eſt dictũ Bal.qd̃ Arc hic refert, in l.j.col.fi.ver.itẽ ſi teſtator.C.cõia
74 de lega.†vbi inquit,ꝙ ſi teſtator dixit Titium, ꝯ quem erant indicia ad torturam,ſibi iniuriã non intuliſſe,inſurgit p̃ſumptio
75 innocentiæ,adeo ꝙ torqueri non poterit.† Et ecõtra,ſi teſtator aliquem inculpauit,inſurgit indicium ad torturam,ſm Ang.in l.ſi quis ĩ graui.in §.ſi quis moriẽs ff.ad Silla.Sed cõtra iſta duo
b dicta late ꝯſuluit Alex.[b] in conſi.14.ponderaris narratis.lib.3. Et hæc breuiter ſufficiant,q̃a materia impertinẽter hic ponit̃.

ADDITIONES.

a Syl.Ald appellantur. Vide ad hæc late Hip.in l.j.in prin ff.de quæſtio.

b Alex V de uppol. Martin pract.§ diligenter.nu.100.& alex.de Imo.conſil. 30.nu.24.lib.7.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula (vt aſſeritur) facit, vt quis non cenſeatur approbare illud, qd̃ refertur.*
2 *Referens ſimpliciter dicta aduerſarij,non videtur fateri.*
3 *Traducere, de ſignificatione huius verbi.*
4 *Sponſalia tranſeunt in matrimonium,ſi contractis ſponſalibus de futuro , mulier traducatur ad domum.*
5 *Sponſalia contrahuntur per verba de futuro, & quando.*
6 *Verba futuri temporis etiam quandoq, inferunt ſponſalia de præſenti.*
7 *Verba futuri temporis, & præſentis ſimul, quæ ſponſalia inferant.*
8 *Sponſalia in dubio de futuro præſumuntur.*
9 *Teſtis eſſe poteſt in cauſa matrimonij,etiam allegans impedimentum.*
10 *Syndicus villæ qui tenetur denunciare poteſt eſſe teſtis.*
11 *Conſuetudo attenditur in cauſa matrimoniali.*
12 *Priuilegiũ cõceſſum matrimonio,an trahatur ad ſpõſalia de futuro,declara nu.15.*
13 *Prohibitio facta in matrimonio non habet locum in ſponſalibus.*
14 *L.oratio.ff.de ſponſa.quomodo procedat.*
16 *Intellect.ad l.oratio.ff.de ſponſa.*
17 *Exceptio facta in vno caſu ad alium caſum ex identitate rationis extenditur.*
18 *Teſtes non obſtante publicatione produci poſſunt,quando vitium in cauſa matrimonij non eſt remiſſibile conſenſu partium.*
19 *Sententia in cauſa capitali tranſit in iudicatum ita,quòd de innocentia probari non poteſt,niſi a Principe impetretur.*
20 *Defenſionibus ſuis, vt morti ſubijciatur,quis renunciare non poteſt.*
21 *Confeſſioni delicti ſimpliciter non eſt ſtandum.*
22 *Sententiã iniquã obtinens peccat retinendo rem,etiã ſi aduerſarius nõ appellauit.*
23 *Sententiæ conſentire non videtur,qui non appellauit.*
24 *Tacita renunciatio,quæ inducitur ex diſpoſitione legis fortior eſt expreſſa.*
25 *Iuramentum calumniæ tacitè remittitur,non tamen expreſſe.*
26 *Me mbrorum ſuorum licèt quis non ſit dominus,eſt tamen reſpublica.*
27 *Præſcribens auctoritate canonum,tutus eſt in foro conſcientiæ.*

LVrauit. ¶ Summat̃,& diuidit̃, vt per Ab.hic. ¶ In tex.ibi.vt aſſeris ex iſto modo lo
1 quẽdi cautelæ ſunt:† põt enim qs ſi nõ velit appro-
a bare dicta aduerſarij q̃ refert , vt dicat,ꝑut aſſerit̃.[a] ad idẽ eſt tex.in c.ad hęc.ibi,vt aſſerũt.de reſcr.vbi Ant.de Bu.in j.no.h.d.Facit tex.in c.3.de eo,q mittit̃ in poſ & & in c.p.& g.de off.dele.in c.ſicut ex literis.de ſpon.& no.Cal. in cõſi.80.in tit.de reſcr.& Car.in cõſi.79.quo ad primũ. circa fi.& Rota In deciſ.60.in tit.de reſcrip in antiquis , cũ ſi.vt tradũt And.Sic.& Mod.hic. Et adde Pet.de Anch.in conſil.147.de
2 nã.col.2.¶ Sed tñ aduertendũ eſt,†q̃a iſta cautela vtilis vr̃,nnn tñ neceſſaria eſt:q̃a ille,q ſimpl̃r dicta aduerſarii refert, nnn vr̃ fateri illa,q̃ refert,vt voluit gl.ſing.in l.Gallus. §.idẽ credẽdũ, In ver.ꝓ nepos.in fi.quã Ang.Imo.& Alc.ibi notãt,& ſequunt̃
3 ff.de lib.& poſt.¶ † Scd̃o noto ibi,q̃ cũ vellet traducere.ſm Ab. iſta verba p̃nt dupliciter intelligi.Primo de iure, & deſignatur mr̃imoniũ de p̃nti.ſcd̃o de facto , id eſt,ꝑ actuali traductione ad domũ.Sed ꝯſiderãdũ eſt,ꝙ verbũ,ducere,vel traducere,ꝑla-
b tũ ſimpl̃r reſpũ mulieris,intell̃r ꝑ ipſo ꝯ̃ctu mr̃imonii.[b] & ita accipit̃ hic, & in c.j.j̃.de ſpon.in c.debitũ.de biga.& in c.j.j.q. v.& in §.ergo non oẽs.& in §.fratris.Inſti.de nup.& facit rubr. j̃.de eo,q duxit in matri.Secus ſi dicat̃ de ductione ad domũ,l. mulierẽ.ff.de ritu nup.& in l.pe.ff.de do.inter vi. & vxo.& de
4 hoc tradit Soci.in cõſi.223.circa p̃ntẽ ꝯſultationẽ. ¶ †Et notãdũ eſt,ꝙ ſi p̃cedẽtibus ſpõſalibus ð̃ futuro,mulier ducat̃ ad do
5 mũ mariti,ipſo facto ſpõſalia trãſeũt in mr̃imoniũ,vt not.Bal. in l.cũ inter.in prin.C.de do.ante nup.† Tertio no.ibi, accepiturũ.nã p iſta verba futuri t̃pis,qñ qs ꝑmittit ſe acceptnrũ talẽ ĩ
6 vxorẽ,ſpõſalia de futuro ꝯ̃hunt̃.c.pe.c.de illis.de ſpõſa. †Qñq; tñ ẽt p verba futuri t̃pis ſpõſalia de p̃nti ꝯ̃hunt̃,videlicet, qñ re
c ſpiciũt executionẽ mr̃imonii,puta ſi dicat̃,ꝑmitto,ꝙ tenebo[c] te ꝑ vxore lĩma.tex.eſt no.in c.ex parte.de ſponſa,& no Abb.
7 hic. ¶ † Quid aũt ſi iſta ſimul ꝯcurrũt, vt q̃a dicat̃,promitto ꝙ te accipiã in vxorẽ,& de cætero ita te tenebo. nã ex uerbis primis arguit̃,ꝙ ſponſalia ſint de futuro,ſed p uerba ſequẽtia deſignat̃ mr̃imoniũ de p̃nti.Iſta qõ fuit Romæ, & cõcluſum fuit, ꝙ attẽto initio ſpõſalia eſſent de futuro.ita ꝯcludit Ro.in ſing. ſuo 338.tu ſcis.ubi ad hoc alle.Arch.in c.fi.27.q.ult. & idẽ tenẽt Hoſt.& Abb.poſt alios in d.c.ex parte. de ſponſa.q̃a uerba poſita in prin denotãt ſpõſalia de futuro.unde illa uerba,& de cætero ita te tenebo,intelligunt̃ caſu quo te accipiã: alias uer-
8 ba poſita in prin.ſuperflua fuiſſẽt. Et ad hoc ẽt facit, †q̃a in dubio ſpõſalia p̃ſumunt̃ eſſe de futuro,gl.& Bald.in l.cũ inter C.
9 de do.ante nup.¶ †Quarto no.ꝙ allegãs impedimẽtũ in cã matrimoniali põt eſſe teſtis,& ſic idẽ erit denunciator,& teſtis,& hoc locũ h̃et in oĩ caſu,ubi agit̃ de pacto , ut Abb.hic dicit,& Mode ſequunt̃.¶ Sed iſtud notabile nõ ũr ꝯcludẽter probari hic,q̃a illa uerba,ꝑbare uelit,intelligi p̃nt p alios.& eo mõ ĩtelligi p̃nt illa uerba,ſt mẽ ꝑbauerũt.Præterea nõ ũr uerũ, ꝙ hic agat̃ ð̃ peccato,ꝑut Ab.ſentire ũr,q̃a agebat̃ ð̃ mr̃imonio ꝯ̃hẽdo,in quo licẽt ꝓhibeat̃,nõ eſt peccatũ , ut gl.& Doc.hic dñt. Quod tñ Abb.dicit,ẽt Bal.tenet in c.in omni.col.pe.j̃.de teſti.

†vbi

ADDITIONES.

a S.Ald.Aſſeritur.Vide eundem Deci.de hoc in c.ad hæc.in prin.de reſcri.& in c ad hæc,el 4.de appel.

b ¶Ald.Matrimonij.Faciunt hæc ad ſtatutũ noſtrũ Florentinũ qualiter ſuccedat̃ in dote vxoris præmorienę ibi traductę ad domũ,tollit̃ enim illa difficultas an ſtatutũ illud haberet locum in ſpõſa,de qua in l.nõ ſine, vbi Cor.C.de bon.q̃ li.& quid importet,ꝙ mulier ducatur in domũ viri . uide per eundẽ Deci.in conſi.177.col.2.& uide eundẽ Dec in ꝓpoſito in conſi.67.col.1.circa med.

c ¶Tenebo.Idem Io.And.Pan.in d.c.ex parte,Ale.in conſi.153.nu.3.li.5.Fely. in c.Rodulphus.de ſcrip.Sed falſum, quia ut ſit matrimoniũ de præſenti,dñt uerba clare,neceſſariores ,ſerio cõcludere.Sed hæc uerba nihil inferũt fieri de p̃nti, ſed ſubeſt conditio de caſu quo ĩ futurũ uelim uxorẽ ducere.Nõ ob.d.c. ex parte,quia ibi aliud propter uerba,ab eo tempore , quæ uerba ſunt de præſenti, & adhoc dico neceſſarium cenſeri uerba eſſe ſerio , & animo maturè prolata,non per laſciuiam,uel ex abrupto,& ſentit etiam hoc Alciat.in l.actione.C.de tranſact.& Paradoxo.li.5 c.4.in fi.Cepol.conſi.j.Ale.conſil.151.nu. 3.conſi.153.nu.7.& 10.li.5.& Corn.in conſi.91.li.3.

10 †vbi inqt,q̄ syndicus ville q habet denunciare maleficia,ēt poterit testificari.Sed hoc intelligit, qn̄ iudex postea pcedit p inquisitionē Secus si ipse,q denūciauit,instaret,& psequeret̃ iudiciū,qa tūc nō esset idoneus testis.vt no.Bar.in l.diuus. in fi. ff.de cust.reo.& Sal.in l.ea qdem.in mā denūciationis.in pen.col.in 13.q.C.de accu.& tradit Ang.de Are.in trac.de male.in verbo necnō ad denūciā.cū l.v.ver.q̄ro an iudex. & ad hoc ēt
11 vide Abb.in rubr.j.q mr̄i.accus.pos.in fine. ¶ †Quinto no.ſm Abb.hic,ibi,ſm morē,q̄ ēt in cā mr̄imoniali cōsuetodo attēdit̃,& dicit Abb.q̄ ista ɔsuetudo hodie reducta est ad ius cōe.c.fi.clande.despon.Sed aduertendū est,qa tex.nō vr̃ hic loq de illa ɔsuetudine.q̄ hr̃ in d.c fi sed potius de cōsuetudine iurandi,vt colligitur ibi,iuramētis ſm morē exhibitis. de qua hr̃ in c.quoties.de testi.& tale inſm est potius de iure, q̄ de cōsuetudi.ex quo ius scriptū ita disponit.Sed ſm morē dr̃, qa lex nō hēt auctoritatē,nisi moribus recipiat̃,vt p glo.in c.j.de treu.& pace.& facit tex.in l.2.C.de pba.ibi,more iudiciorū. Et quod Abb.dicit de ɔsuetudine in cā matrimoniali,limitat̃ non hr̄e locū in casu c.series.j.de testi.vbi ɔsuetudo in ɔ̄triū reprobatur.
12 ¶ †Sexto & vltimo no.ſm Abb.& Are.hic,iuncta gl.q̄ drīa facit inter mr̄imoniū ɔ̄ctū,& ɔ̄hēdū,q̄ priuilegiū ɔcessum mr̄imonio nō trahitur ad sponsalia de futuro. ¶ Sed tn̄ hoc notabile nō vr̃ probari hic,qa dictū gl.simplr̄ nō tenet̃.qa vt Abb.post alios declarat,nō est drīa inter matrimoniū,& spōsalia,sed cōsiderat̃ an vitiū sit remissibile,vel nō,de consensu partiū.In se
13 bn̄ verū est,qđ Are.dicit,† q̄ phibitio facta in mr̄imonio,non hēt locū in sponsalibus,l.soler.in §.fi.ff.de his,q no.infa. l.si qs offm̄.ff.de ritu.nup.facit gl.no.in cle.j.de cōsan. & affi.in verbo,ɔ̄here q̄ dicit ɔstōnē illā imponētem pœnā ɔ̄henti mr̄imo
a niū,nō hr̄e locū in sponsalibus.[a] & idē in not.q.tradit Bal.in l.pe.§.docere.in fi.ff.ne quis eum.& in l.j.col fi.in versi.& p hoc determinatur.C.si rector prouin.& tradit Ale in cōsi 193.cōsi de ratis verbis.col.pe.& fi.li.2.¶ Et ſm hoc declarat̃ rñaq̄ poni
14 tur in l.oro.ff de sponsa.†vbi si matrimoniū prohibet̃,ēt sponsalia prohibita intelligunt̃.nā ista æqnipatatio pcedit,& intelligit,qn̄ eadē esset rō in sponsalibus,q̄ in matrimonio,secus si
15 diuersa rō sit, vt Alex.ɔcludit in d.consi.193. ¶ †Et hoc modo ēt intelligitur,qđ Are.hic dicit de priuilegio concesso matrimonio,vt non hēat locum in sponsalibus, in qbus diuersa rō reperit̃.& qđ no.Abb.in cōsil 65.casus qnidā.in 4.dubio,lib.2.
16 ¶ †Et ad tex.in d.l.oro.ff.de sponsa.aduertendū est.qnia nō vr̃ pbare illud,ad quod allegari solet, qa ibi potius vr̃ probari ɔ̄triū.uidelicet,q̄ phibitio facta in mr̄imonio nō hēat locum in sponsalibus,cum per viā extensionis ibi inducat̃, dum text.dicit,suppleat̃,qđ orōni deest. si enim suppleatur,ergo dat̃ intel-
b ligi,qđ prius non erat.[b] ita illā legē vr̃ ponderare Bal.in d.l.1.C.si rect.prouin.col.fi.& idē Ale.in cōsi.193.s̄.allega.¶ Sed pōt rn̄deri.q̄ supplementū ibi cōsiderat̃ respectu verborū, qđ patet dū ibi dr̃.q̄ oino non erat locuta de sponsalibus,& sic supplet̃ respū verborū,& literæ,quæ legi pōt,iuxta l.4 ff.de his,q̄ in testa.delen.Nō aūt supplet̃ quo ad mentē, & dispositionē legis,qa vtrq. idē erat dispositum in spōsalibus, qđ i mr̄imonio. facit tex.in l.tutor.la 2.de spō.in l.si vxor., in §.diuus.ff.de adul.
17 ¶ †In gl.j.Abb.late insistit.& primo,dū incidēter cōcludit,q̄ exceptio facta a regula ī vno casu,ad aliū casum ex identitate rōnis extendit̃,alleg.tex.in c.cū dilecta. de cōfirma.vti.uel inuti. quē tex.Abb.ad hnc allegare ɔsueuit, & ad idē facit text.in l.si re.§ in edilitiis. ff.de ædi.edic. & in l.his solis. C.de reuoc.do.& qđ ibi Bal.& no.p gl.in l.1.in verbo, iudicat. C.de cōd.inde.& in c.fi.in verbo,electione.de elec.in 6.in c.1.in verbo,Italiæ, de tēp.or.in 6.cū si.vt prosequit̃ And.Sic.hic,Cuma.Pe.& tradūt Mod.in c.qm̄ frequenter.in prin.col.3.vt lit. non contest. ¶ Sed addatis Alc.in l.si constante.in prin.col.6.ver.itē inquā tum.ff.sol.mat.vbi primo dicit,q̄ tex.in d.c.cum dilecta.quem Abb.hic adducit,nihil facit,vt per cum ibi. Et etiam concludit,q̄ cōclusio Abb.hic procedat in fauorabilibus.aliás secus. In quo vlterius non insisto,quia mā altiorē postularet indaginē,& a proposito nostro aliena est. ¶ Scđa cōclusio principa
18 lis Abb.est.q̄†qn̄ vitiū nō est remissibile cōsensu partiū in matrimonio,& in sponsalibus, nō obstante publicatione testiū, testes produci possunt,& snīa nō transit in rem iudicatam, qa agitur de periculo animæ.Et ideo generaliter infert̃ ſm eum,q̄ vbicunq: peccatū imminet,nō manifesta veritate,semper de tali veritate probari pōt,vt latius per eū hic,& idē tradit Hosti.& Abb.post alios in c.lator.de re iud.& Anto.de Butr.& Imo.in rubri.infra de re iudic.cum sim.¶ Sed ɔ̄ istam communem resolutionē facit,quia licèt vitium snīæ non sit remissibile de cōsensu partis,non tamē impedit quo minus sententia in rem
19 iudicatam transire possit.† Hoc patet in causa capitali,vbi snīa transit in rem iudicatam, adeo q̄ de innocentia probari non pōt,nisi a principe impetretur, l.j.§.fi vbi Bart. ff.de quæstio.& in l.diui fratres.vbi Barto ff.de pœn.Et tamen vitium snīæ in tali pœna corporali remissibile nō vr̃,qa nō est qs dn̄s mēbrorū suorū,l.liber homo. ff.ad leg.Aquil.c.ɔtingit. de sent excō.
20 †Vnde nō pōt qs renūciare defensionibus suis,vt morti subiiciat̃,vt no.But.in l.custodias.in fi.ff.de pub.iud. facit tex.ī l.nō tn̄.ff de app.¶ Dn̄s Abb.mouet istā difficultatē in c. de his.cū l.j.ɔ̄.de accu.& ibi rn̄det,q̄ īmo in criminalibus qs sibi preiudicare pōt,vt patet in vera ɔfessione,qua mediāte qs ɔdēnari pōt.l.q snīam.C.de pœ.ita ēt vr̃ in tacita ɔfessione,q̄ inducit̃ nō appellādo,arg.l.furti.ff.de his,q no.infam Qn̄ vero qs vult exponere corpus suū iniustę morti,vel mutilationi mēbri, nō pōt,& sic allegata in ɔ̄triū pcedūt.¶ Sed ista rn̄sio nō satisfacit, qa n̄ vr̃ verū,q̄ simplr̄ stet̃ ɔfessioni in criminalibus,ex quo renūciatio p̄iudicare sibi nō pōt.iō cōfessio nō attēdit̃, vt no.p glo.& Doc in l.si donatione.C.de colla.& no.Bar.p illū tex.in l.si fort.ff.de Castrē.pecu.sed solū stat̃ ɔfessioni,qn̄ appatet de veri-
c tate ɔfessionis.d.l.q snīam.C.de pœn.†licèt enim qs tpōre ɔfi-
21 reat̃ delictū,nō tn̄ simplr̄ fides adhibēda est.l.j.§.si qs vltrō ff.de qō.sed reqrit̃,q̄ ɔfessio sit verisimilis.& iustificet̃,vt no.Bal.in l.si qs in hoc gen⁹.C.de epi.& cle.& ad hoc facit tex.ī l.ɔfessionis.ff.de iure iuro.acti.vn̄ ad ar.qđ stare vr̃, rn̄dēdū ē vt īferius dicā.¶ Scđo ɔ̄ resolōnē cōem Doctorū arguit̃. nā si piculū aīę,& peccatū est cā,q̄ publicatio testiū nō obstaret,q̄ snīa nō trā
22 siret in rē iudicatā,vt Doc.dn̄t.†idē esset pariter dđm in qualibet snīa iniqua,q̄ nūq̄ trāsiret ī rē iudicatā, qa obtinēs snīam iniustā,peccat detinendo sciēter rē euictā p snīam iniquā, nec peccatū eius tollit̃ ex eo q̄ aduersarius nō appellauit, vt no.tradit Innoc.in c.pleriq;.de immu.eccle. & ita ēt arguit Abb.in c.ɔsanguinei.col.2.in ver.sed dices tu. de re iud.Et ibi conat̃ rn̄dere,& dicit,q̄ in causis priuatis snīa est iniusta ɔ̄ ius litigatoris,& trāsit in rē iudicatā,vt sit litiū finis.c.q̄ ad ɔsultationē,d re iud.sed in cā mr̄imoniali snīa vr̃ nedū ɔ̄ ius litigatoris, sed ēt ɔ̄ bonū publicū,ne mr̄imoniū lītimè ɔ̄ctū separet̃.¶ Sed ista rō nō tollit arg.qa licèt in priuatis causis snīa iniusta sit ɔ̄ ius litigatoris,remanet tn̄ peccatū.ſm Inn.in d.c.pleriq;.& pp peccatū an ēt a rōne Doc.hic,nō dēret trāsire in rē iudicatā:vnde declarādū vr̃,vt statim inferius dicā.¶ Tertio ɔ̄ rōnē cōem adducit̃.nā dato,q̄ vitiū esset remissibile de ɔsensu partiū, nō tn̄ vr̃ verū,q̄ ex taciturnitate partis nō appellātis trāsitus in rē iudi
23 catā causet̃,vt Abb.hic dicit,†qa ille,q nō appellauit a snīa,nō vr̃ p hoc ɔsentire snīæ,vt not.Bar.in l.ab codē.circa fi.C.quō,& qn̄ iu.Abb.in d.c.qđ ad ɔsultationē. col.1.& iō ille, q nō appellat,agere pōt ɔ̄ iudicē in syndicatu,vt tradūt Inn.& Doct.in c.sæpe.de app.Bart in l.j.in prin.ff.de app.& in l.itē si tes.p illū tex.ff.de alie.iud.mutan.cau.sa cū si.vt dixi in d.c.sæpe.¶ Præterea attēta tali rōne,qn̄ appellari nō pōt, iuxta l.j.ff.a qb.app.nō licet.nō dēret trāsire in rē iudicatā, cū in talibus casibus negligentia partis nō possit ɔsiderari,ut in simili Bar.dicit l l.iul.verū debitorē.col.7.ver.sed dubitat̃.ff.de ɔdi.indeb.¶ Vnde vt ista oīa resoluant̃,ɔsidero rōnē p q̄ oīa s̄.dicta declarari vrr̄: nā quāuis vitiū nō sit remissibile simplr̄ de ɔsensu partiū, put Doct.dn̄t esse in mr̄imonio,& in aliis casibus s̄.dictis:tn̄ ex tacito ɔsensu ipsius partis ɔcurrente iuris dispōne vitiū remitti
24 & purgari pōt,†qa tacita renūciatio,q̄ ex dispōne legis inducitur,potētior est q̄ expssa.l.j.ubi no.C.q admit.facit tex.in c.quā
25 to.in c.ueniēs.de p̄scri.iūcto c.2.de dona.†Et qđ dr̃ de iura.calum.q̄ tacitè remittit̃,licèt expressè remitti non possit l.2. C.de iura.calū c.j.eo.tit.in 6.Et ista rōne, snīa in cā criminali trāsit ī rē iudicatā,qa licèt qs renunciare nō possit in p̄iudiciū eius nitæ,pōt tn̄ excludi, qn̄ non appellauit intra tp̄s statutum a lege, quia auctoritas,& adminiculū iuris ɔcurrit in tali exclusione.
26 & quāuis quis nō sit dn̄s†membrorū suorū, ipsa tn̄ respu.habet ptātē,& dn̄iū mēbrorū suorū,ut no.Bar.dicit in l.Titio cētū.§.Titio centū.col 2.in uer.3.rō est. ff de ɔdi.& demō. & iō ipsa bn̄ potuit disponere,q̄ snīa trāsiret in rem iudic. Et ſm istā rōnē ēt declaratur illud, qđ dictū est de peccato: qa licèt snīa iniqua sit,& ille q obtinuit,uideatur esse in peccato,tn̄ ex quo succūbens nō appellauit,snīa ntrasiuit in rē iudicatā, & aucto
d ritate canonis ur̃ tutus,ēt in foro ɔsciētiæ,ille q obtinuit.[d] qa
27 q peccat auctoritate iuris,non peccat.23.q.4.in c.q peccat.†Et hac rōne ille,q p̄scribit,etiā in foro cōscientiæ tutus vr̃,qn̄ præscribit auctoritate canonum,vt Inn.tradit in c.cura.in fi de iure pa.& no.Abb.in c.vigilanti.circa fi.de præscrip.cum si. ¶ Et prædicta

ADDITIONES.

a ¶Ald. Sponsalibus.Adde Dec.in l.si fugitiui.in gl.1.ver.1.est q̄ si statutum. C.de ser.fug.

b Ald.Non erat Hoc eodem modo arguit Dec in l.generaliter.§.cum autem.in 2.no C.de instit.& subst.

c Veritate l.1.§.item illud,ad Sylla.Pet.de Anc.in c.felicis.de pœnis.in 6.Ale.consi.19.nu.1 li.7.Thom Gramma.in consi.60.

d Obtinuit.Scilicet bona fide,& adhuc dummodo nō superueniat mala fides ante tempus ad legitimam temporis præscriptionem necessariam. Nec est simile de sententia momentanea,& de præscriptione successiua.

pdicta rō ēt militaret in matrimonio: quia licèt vitiū & impedimentū, quod in matrimonio consideratur, consensu partiū remitti nō possit, tñ posset remitti, & purgari mediante auctoritate canonū, si canones hoc disponerent, vt patet ex s. dictis. Sed in matrimonio dici pōt, ꝙ speciale sit, ꝙ snīa nō transit in rem iudicatā, quia canones ita specialiter disponūt, & hoc vr sentire text. in c. lator. de re iudi. ibi, nolentes igitur matrimonia, &c. nam propter sacramentū permitti non debet, vt matrimonium in casu illicito ꝯhatur, vel ꝙ contractum est legitimè, separetur, c. licet ex quadam in fi. de testi. Sicut & alia plura specialia sunt in matrimonio, vt not. in c. qm̄ frequenter. in prin. vt li. non cōtest. Sed extra causam matrimonii in alia materia licèt vitiū remitti nō possit de partium consensu, tamen non impeditur quo minus sententia in rē iudicatam transferatur, & ita dicēdum i f. Reliqua uide p Doc hic, & in d. c. lator.

S V M M A R I V M.

1 *Ordinarij iudicis appellatione, non solum intelligendum est de episcopo, & maiori ordinario, sed & de quolibet inferiori, & sed nu. 3. nu. 6.*
2 *Iurisdictio ordinaria ad sui essentiam non requirit territorium.*
4 *Plus, & minus non differunt specie.*
5 *Species omnes sub genere includuntur.*
7 *Ordinarius iudex dicitur secundum subiectam materiam.*
8 *Stare, id est fidem adhibere,*
9 *Stare alicui rei, id est acquiescere.*
Et dicitur stare ad differentiam sedentis. nu. 10.
11 *Præsumptio non est probatio.*
12 *Probare non dicitur, qui habet præsumptionem pro se.*
13 *Excommunicatus repellitur ab officio procurationis.*
14 *Fine prohibito, prohibita sunt media.*
15 *Procurator dicitur habere officium.*
16 *Gabellæ soluenda de lucro officij, an intelligatur etiam procurationis.*
17 *Habilitas requiritur tempore quo officium assumitur.*
18 *Bannitus qui non potest esse de prioribus, si tempore imbussulationis sit bannitus tempore extractionis rebannitus, an sufficiat.*
19 *Idoneus satis est, quòd quis sit quando officium personæ applicatur. nu. 21.*
20 *Habilitas personæ consideratur tempore collationis beneficij.*
22 *Literis cum sigillo, vt fides habeatur, debet esse auctenticum.*
23 *Qualitas legis probanda est.*
24 *Testes si requirantur optimæ opinionis, ista qualitas probari debet.*
25 *Literæ, vt probent vltra sigillum, an exigant subscriptionem testium, & nu. 26. & 28. sed contra. nu. 29.*
27 *Episcopo non creditur in præiudicium alterius.*
28 *Scripturæ principis, quòd credatur speciale est.*
29 *Literis testium cum inscriptione tantum, & sigillo, an credatur.*
30 *Literæ cum auctentico sigillo, & subscriptione testium generaliter in quibuscumque negocijs probant, quia æquiparantur publico instrumento.*
31 *Literis cum auctentico sigillo signatis creditur sine testibus in pertinentibus ad officium sigillantis.*
32 *Literis cum sigillo, in quibus iurisdictio demandatur, creditur.*
33 *Iudici non creditur in præiudicium alterius, limita nu. 34.*
35 *Literis etiam cum sigillo non creditur, quando contra scribentem est præsumptio fraudis.*
36 *Literis cum sigillo auctentico non creditur sine testibus, in his, quæ sunt aliena ab officio sigillantis.*
37 *Sigilli auctoritas restringitur ad causam, & officium, ad quod sigillum deputatum est.*
38 *Statutum quòd filiusfamilias non obligetur, nisi sit mercator, intelligitur dummodo contrahat in causa mercantiæ.*
39 *Mercatorum libris si ex forma statuti fides adhibetur, intelligitur in pertinentibus ad mercaturam.*
40 *Nuncio creditur duntaxat in pertinentibus ad eius officium.*
41 *Consuetudo, quòd literis cum sigillo fides adhibeatur, valet.*
Item quòd soli sigillo credatur, nu. 42.
43 *Leuibus in negocijs creditur literis cum solo sigillo, etiam extra officiū. nu. 44.*
Et in ijs creditur solo verbo iudicis. nu. 45.
Et est semiplena probatio. nu. 46.
47 *Literis cum sigillo creditur ad semiplenam probationem.*
48 *Principis scripturæ soli creditur.*
49 *Literæ episcopi cum auctentico sigillo, & testium subscriptione fidem faciunt in quibuscumq; negocijs.*
50 *Procuratoris excommunicati constitutio an ipso iure a principio nulla sit.*
51 *Procurator qui esse non potest, si constituatur, potest agere, nisi repellatur.*
52 *Minor licèt legitimam personam non habeat, si tamen procurator pro alio constituatur, valet & iudicium procedit, nisi opponatur.*
53 *Procuratoris officium est auctoritate, & vtilitate priuatum.*
54 *Excommunicatus semel præsumitur durare, nisi absolutio probetur.*
55 *Excommunicatum fuisse aliquem ante electionem, satis est probare, licèt non probetur tempore electionis.*
56 *Impetratio iudicis excommunicati non valet, licèt tempore præsentationis sit absolutus.*
57 *Qualitas dignitatis, quæ debet esse in delegato, debet esse tempore commissionis, nec sufficit adesse tempore præsentationis literarum.*
58 *Mandatum si quis suscipere prohibeatur, prohibetur dominus illum constituere.*
59 *Bannitus prohibitus acceptare officium, est etiam prohibitus eligi.*
60 *Acta per procuratorem excommunicatum tempore constitutionis non valent.*
61 *Error communis scienti non prodest.*
62 *Procurator excommunicatus, cui data est facultas substituendi, an possit substituere, & q id si fuit nominata persona substituenda. nu. 63.*
64 *Procurator substitutus ab habente potestatem, dicitur a principali substitutus.*
65 *Nuncius non fundat actum in persona sua.*
66 *Inc. pax an saltem possit in alium transferre.*
67 *Momentanea acquisitio non est considerabilis.*
68 *Fratres mendicantes incapaces immobilium possunt capere, vt vendant.*

Post cessionem. ¶ Si per literas ordinarii pbat, ꝙ semel qs excōicatus fuerit, nisi post modū absolutus ostendat tanq̄ excōicatus a pcuratione iudiciali repelliī. h. d. cui nouū intellm, q verior vr, & de plano pcedit, vt ex j. ddu apparebit. ¶ †Primo no. ibi, iudicis ordinarii. nā dū simplr loqr de ordinario. nō solū intelr de epō, q gnalis est, & maior ordinarius. c. j. de offi. ordi. c. eps. eo. ti. in 6. sed ēt de quolibet inferiori ordinario, vt est tex. cū glo i c. ordinarii. in ver. locoꝛū. de off. iud. i 6. Qd Abb. dicit no esse p statutis. ad idē est gl. in c. q̄q̄. in verbo, loci ordinario. de vsur. in 6. in cle. j. in verbo, loci ordinariū. d seqstra. pos. & fructuū. †Et rō clara vr fm Arc. hic, qa ad essentiā ordinariç iurisdōnis nō reqrit territoriū, vt no. in c. cū ꝯtingat. s. de fo. ꝯpe. & declarat Bal. in l. j. §. cū vrbē. ff. de off. pfe. vrb. ¶ Ista tñ rō bñ arguit, ꝙ ēt inferior ab epō dicaī ordinarius, sed p hoc nō īferī †ꝙ absoluè sub noīe ordinarii, talis inferior cōprehēdaī Et iō suppleri pt, vt dicamus, ꝙ cū iste inferior ordinarius sit, q̄uis ergo eps maior ordinari' dicaī, tñ pl' & minus, †spē nō differūt, l. fi. ff. d fun. instr. & qd p illū tex. no. Bar. in l. Impiū. i v. gradu meri Impii. ff. d iurisd. om. iud. & Bal. in l. si qs ex ꝯsensu. col. 4. C. d epis. aud. Vnde bñ ꝯsonat, ꝙ sub gñali noīe ordinarii talis īferior ꝯtineaī †qa spēs oēs sub genere includunī, l. si qd eorū. §. inter emptū. ff. de lega. 3. facit text. i c. solitç. s. de maio. & obe. & in l. j §. gnalr. ff. de lega. pstā. †Et pdicta ꝯclusio pcedit, qñ mā de qua agiī ēt his inferioribus accōmodaī, vt Domi dt in d. c. ordinarii. p gl. ibi. ¶ †Et ita ordinari' accipiī fm subiectā māṁ. Hinc est, ꝙ si tēpū collationis facta sit mētio de ordinario, ēt de eo intelr, q tm hēt ptāē ꝯferēdi, licèt nō hēat iurisdōnē gl. in cle. j. in ver. ordinariū. vt lite pen. vbi Imo. & idē Car. ibi in 14. q. post antiquos, quos ipse refert. facit tex. in c. si soli ordinario. de ꝯcel. pbē. in 6. Et ad ista ꝯferūt, q̄ Fed. tradit i ꝯs. 312. dñe mi, vellē declarari. & qd no. dicit Pau. de Ca. in ꝯs. 312. inci. qm̄. in tertio dubio. i prin. vbi pdicta vr limitare, vt sub noīe ordinarioꝝ, tm veniāt ordinarii ꝯstituti a iure, si aliī, q ex aliquo accidēti ꝯstituunī a ca. vel a Papa. ex quo infert ad no q facit tex. in l. si aliquē. §. fi. cū l. seq & leg. in prin. ff. de off. pcō & leg. ¶ †Scdo no. ibi, stādū, ꝙ verbū, stare, ibi poniī p fide adhibēda, fm Abb. hic, nō tñ vr spālīter in tex. hoc pbari, †sed inferī ex nā verbi, q̄ gñalis ē: nā stare alicui rei, idē est, qd acqescere, & nō ꝯuenire, l. diē pferre. § stari. ff. de arbi. facit tex. in c. j. de so. cōp. in 6. ibi, iuri stare. & in c. fi. j. d maioꝝ. & ꝯ interd. eccl. ibi, iuri stare. & in l. sancim'. C. de testa. †ppriè vero stare, accipiī ad drīā eius, q sedet. c. j. j. de vi. & ho. cle. 95. di. in c. eps. l. dis. in c. qd est hoc. & p gl. in l. si qs §. fin. C. de post. ¶ Tertio not. ēt fm Abb. hic, ꝙ pbatio plena ēē pt reprobari. Sed hoc nō vr ꝯcludēter pbari hic, qa licèt stādū sit literis, donec ꝯriū pbeī, vt in tex. dī, nō p hoc seqī, ꝙ esset plena pbatio. Hoc patet, qa idē esset in psumptione. Nā psumptioni staī, donec ꝯriū pbeī, l. gñalr. §. petitū. ff de fideicō. liber. † & tñ ꝯstat, psumptionē nō esse plenā pbationē, immo pprie nō est pbō, vt no. in rub. ff. de pba. & psum. in c. forus. §. arg j. de ver. sig. Et iō dicit Bar. in l. j. p illū tex. C. de fi. instr. li. a. †ꝙ nō dī pbate ille q hēt psumptionē p se. Qd tñ Abb. dicit, in se verū est, p alia iura, q̄ ipse adducit. & ēt p istū tex. iūcto text. in c. j. de excep. in 6. vbi excōicatus actor non repelliī, nisi excōicatio apertissimis documētis probeī. Cum ergo iste pcurator repellaī in his literis, excōicatio vī apertissime probari, & hoc mō saluaī dñs Abb. hic. ¶ †Quarto no. ꝙ excōicatus, ēt ab officio vili procurationis repellitur. Et hoc inductū fuit duplici rōne, fm Abb. & Arc. hic. Prima, pp periculū cōionis alioꝝ, vt dicit in c. pia. de excep in 6. Secūda, qa tale officiū ēt posset esse sibi vtile. iō nō fuit cōcedendū, vt facilius resipiscat, sicut ēt his rōnibus repelliī a testificando, & iudicando in c. decernimus. de sen. excom. in 6. ¶ Sed istç rōnes, cū qbus transeunt posteriores scribentes hic, nō applaudunt, qa his attētis, nō deberet excōicatus posse ꝯctus celebrare, cū in ꝯctib' agi posset de vtilitate ipsius, &c

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Adibenda. Vide Io. Cald. hic, & Deci. in c. intelleximus. in prin. s. de iudicus.
b Syl. Ald. Reprobari. Vide Io Cal hic. in j. col.
c Syl. Ald. Probatio. Adde Dec. in c. a. in 2. col. s. eo. tit.

sius,& adsit piculũ cõionis,& tñ excõicatus ɔhere nõ ꝓhibef, ſm Inn.& Doc.cõiter in c.veritatis.ſ.de dolo,& ɔtu.Car.late ĩ repe.c.ꝑpendimus.in 35.q.j.de ſent.excõ.tex.ĩ c.ſelicis.de pę.ĩ 6.Et iõ ad tex.hæc rõ melior vſ,qa erat ꝓcurator ɔſtitutus ad iudicia,a qbus excõicatus repellif,c.intelleximus.ſ.de iudic. Nã ſicut excõicatus in iudicio ſtare nõ põt, ſic ẽt ɔſtõ ꝓcurato 14 ris ad iudicia vitiaf,vt hic:† qa ꝓhibito fine, ꝓhibita ſunt media,qbus ad finẽ ꝑuenif,l.oſ o.ff.de ſpõſa.l.1.& qđ ibi Bal. C.q̃ res expor.nõ dẽant.¶ Et ex iſta rõne primo infert,ꝙ ꝓcurator excõicatus ipſo iure nõ repellaf.¶ Scđo inferf,ꝙ ꝓcurator excõicatus ad negocia ɔſtitui poſſit,de qbus inferius videbimus.

15 ¶ †Quinto nota,ꝙ ꝓcurator dſ hr̃e offm̃,ad idẽ tex.in §.ſi.iſti.mãda.in c.j.in prin.in c.is,qui.in ſi.de ꝓcu.in 6.& in c.ſi quẽ.

16 in prin.eo tit.li.6.¶ Ex quo Domi.ibi ad ſtatutũ infert, † ꝙ ſi de lucro officii gabellã qs ſoluere teneaf,ẽt ꝓcurator teneſ ſoluea re de lucro ſuo. Eſſet tñ in hoc diligẽter inueſtigãda rõ ſtatuti, qa nõ ɔſonat,ꝙ ſtatutũ de priuatis officiis ĩtelligaſ. Et de ſimilibus qõnibus late Doct.tradũt in rub.ſ.de offi.dele.& in rub.

17 ff.de offi.eius,cui mãda eſt iuriſ.¶ †Sexto,& vltimo no.ibi,officiũ aſſumpſit,ſm cõem intellm̃,ꝙ habilitas ꝑcipue reqrif tpe quo officiũ aſſumif,& nõ tñ ſufficit habilitas tpe acqſitionis b officii,ſed ẽt dẽt eſſe a principio.[b] c.ſi eo tpe.de reſcri.in 6.Ex quo Bal.no.infert in rub.C.de ɔdi.ob tur.cau.circa ſi.poſt la.

18 de Are.qnẽ ipſe refert,ꝙ † ſi bannitus nõ põt eſſe de prioribus, & a principio tpe imburſulationis qs bannitus ſit quãuis poſtea rebannitus fuerit,& liberatus,& tpe,quo exhif,reperiaf habilis,nõ ſufficit,d.c.ſi eo tpe.ad idẽ Bal.allc.tex.in l.fratres.ff. de pęn.& hoc idẽ Bar.dicit in l.vſuſfructus.in ſi.ff.de ſtipu.ſer.

19 cũ ſi.vt in gl.ſi.latius dicã.¶ †In ɔtriũ tñ vſ,ꝙ ſufficiat,ſi idone' qs reperiaf tpe,quo offm̃ pſonæ applicaf,vt ꝓbat in c.ei cui.de

20 ꝑb.in 6.vbi Do.in 3.nn.ꝑ illũ tex.dicit,† ꝙ habilitas pſonæ ɔſideraſ tpe collationis bñſi.& ad hoc eſt gl.no.in cle.vt hi,q.in verbo,ɔſtitutis.de æta.& quali.vbi ꝑ illã gl.poſt Ant.de But.di-

21 cit Imo.ꝙ qñ habilitas pſonæ ad certũ actũ reqrif, ſufficit † ꝙ adſit tpe,quo exercitiũ actus ad pſonam applicaf.d.c.ei,cui.ad idẽ bonus tex.in §.furioſus.Inſti.q da.tu.pol.ꝑ quẽ dicit ibi Io. de Pla.& Ange Aret.ſeqf,ꝙ in iudicando habilitatẽ pſonæ,inſpicif tp̃s,quo actus ɔſummaf.Ex quo infert,ꝙ ſi ſtatutũ dicat, Quicunq; fuerit in tali officio,intra tres annos offm̃ hr̃e poſſit, ſi ante finẽ triũ annorũ eligaſ qs ad officiũ,ꝙ dẽt inchoari poſt dictos tres annos finitos,iſte reputaſ idone' tali offõ,qa ſatis eſt ꝙ habilitas ɔcurrat tpe,quo dẽt exercerl offm̃.facit qđ no.Old. tradit in cõſi.58.inci.qdã impetrauit.& in cõſil.68.inci.ad primã qõnẽ in 2.q.Cuius dicta tacito auctore reaſſumit Io.An.in additio.Spe.in rub.de ɔceſ.ꝑbẽ.in 5.col.¶ Non obſtant allegata ſ.in ɔtriũ,qa ꝓcedũt,qñ ꝓhibitio reſpicit principium actus, vel correlationẽ hẽt ad principiũ,vt latius j.ĩ gl.ſi.videbimus. ¶ In gl.j in ſi.vt mã huius glo.& decretalis bſ abſoluaf,omiſſis antiquorũ variis opi.quas late do.Abb.hic diſcurrit,inſiſtã immediate circa cõcluſionem,quã poſtremo Abb.hic facit cum pluribus reqſitis.Primo,diſcutiendo Doc.rõnes.Scđo,conclu

22 dendo,quid tenendũ ſit.¶ †Prima ergo ad hoc,vt literis cum ſigillo adhibeaſ fides,ſm Abb.dẽt eſſe ſigillum auctẽticum,qa de ſigillo auctentico loqf tex.in c.2.de ſi.inſtr.& in c.ſi canoni

23 ci.in prin.de offi.ord.lib.6.† Nam qñ iura cũ iſta qualitate loquunf,dẽt iſta qualitas ꝓbari,iuxta dictũ Io.And.in c.j.per illũ tex.de homi.in 6.ſequitur Bald.in l.ſi qs non dicam rapere.C. de epiſ.& cleri.in j.hi,q ad ciuilia.C.de app.& not.Bar.per illũ tex.in l.j.ff.ne quid in flu.pub.cũ ſi.& iõ bonum eſſet,ꝙ quali-

c tas iſta,ꝙ auctenticũ eſſet ſigillum,articuletur,& ꝓbeſ,[c] vt in ſimili de qualitate teſtium no.dixit Ange.in l.2.§.diẽ autẽ.col.

24 a.ver.notandum eſt diligenter.ff.quẽadmo.teſt.ape.† ꝙ vbi requiruntſ teſtes optimę opinionis,illa qualitas dẽt articulari,& ꝓbari,& idẽ in ſimili q.tradit Pet.de Anch.in ɔſil.254.inci.in qõne preſbyteri.& ita ẽ in ſimili cõſuluit Io.de Ana.in c.ſigni

25 ficaſti.in 6.col.de homicid.†Scđo Abb.regrit,ꝙ literæ ſigillatę ſubſcriptę ſint manu ꝓpria ipſorũ teſtiũ:& ſm eum,inſcriptio ſola teſtiũ nõ ſufficeret.& his cõcurrentibus,videlicet,ꝙ literæ habeant auctenticũ ſigillũ,& ſubſcriptionem teſtium. Abb.in tertio reqſito cõcludit,ꝙ hmõi literæ gñaliter probent, tam in ſpectantibus ad officium iudicis ſigillantis, quàm in negociis alienis.¶ Et quoniam in his pondus præcipue conſiſtit, rationes Doctorum diſcutiemus.& vt diſtincte procedamus, tria ſunt de quibus dubitatur.Primo,an literæ iudicis ordinarii cũ ſigillo auctentico omnino abſq; teſtibus probent. Scđo, dato ꝙ auctenticum ſigillum ſolum non faciat fidem, an inſcriptio teſtium ſola ſufficiat,uel ipſorum teſtium ſubſcriptio neceſſaria ſit. Tertio, vtrum literæ, cum quibus ſubſcriptio teſtiũ cum auctentico ſigillo concurrit, generaliter etiam in nego-

26 ciis alienis faciãt fidẽ. ¶ †Circa primum Abb.hic, in ſcđo te-

d quiſito,ɔcludit,ꝙ vltra ſigillum teſtium[d] ſubſcriptio omnino neceſſaria ſit.¶ Primo per tex.in c.j.ſ.de procu.vbi in conſtitõne procuratoris Papa mandat,ꝙ ſubſcriptiones teſtium adhibeantur.¶ Scđo,quia in priuata ſcriptura ſubſcriptio reqritur vt auctentica ſit,in l.ſcripturas.C.qui potiores.ergo idem in iſtis,quæ videntur hr̃e naturam priuatæ ſcripturę potius q̃ publicę,cum iudex non ſit pſona publica in ſcribendo.¶ Tertio per tex.in c.qm̃ ɔ.j.eo.vbi in defectum notarii requiritur ſubſcriptio duorum virorum.ergo eadem ratione idẽ dđm eſt in extraiudicialibus,vt non credatur literis ordinarii in præiudi-

27 cium alterius,niſi adſit ſubſcriptio adminus duorũ ¶ †Quarto rationem adducit,quia viuę voci epi nõ creditur in ꝑiudiciũ alterius.6.q.2.in c.placuit.& in c.qm̃.j.eod ergo nec literis ſuis credendum vſ,cũ eadẽ rõ ſit,ex quo in facultate eius eſſet ſcribere,& ſigillũ ſuum apponere.Nec ob huic rõ,ꝙ notario aliquid dicenti nõ creditur,& tñ ſtatur ſcripturę eius.quia Abb. rñdet,ꝙ notarius ad hoc officium eſt deputatus,et approbat', non ſic in iudice,cuius officium eſt in iudicando,vt per eum hic.¶ Vltimo ad hoc vſ tex.in c.2.j.de ſi.inſtr.vbi cum auctentico ſigillo inſcriptio,vel ſubſcriptio teſtium ɔcurrit.† Et iſtã

28 opi.ꝙ ſubſcriptio teſtium vltra ſigillum requiratur,tenuit pri' Cal.hic:ſequunſ d.Ant.Car.& Imo.& idẽ voluit Arch.in d.c. placuit.& in c.vt circa §.j.de elect.in 6.vbi in 2.col.Domi.dicit,ꝙ iſta vſ eſſe finalis ɔcluſio Doct.hic.& ad hoc ẽt ɔferunt, q̃ in ſequen.q.videbimus.¶ In ɔtrium vero alia opi.principaliter repetitur,ꝙ dumtaxat auctenticum ſigillum faciat literis or-

29 dinarii fidem † adhiberi abſq; teſtium ſubſcriptione,quam inter antiquos tenẽt Vgo.& Hoſ.ut colligitur in prima opi.relata per Abb hic.& idem voluit Nic.de Mata.quem refert Ioan. An.in addi.Spec.in tit.de inſtru.edi.§.nunc ddm.in addi.magna,in ver.ſm ſupplementũ.& Bal.ſequitur in rub.C.de ſi.inſtr.in ver.ſm ſupplementum,& in l.ſi procuratorem.in ver.3. quęritur.ff.de ꝓc.vbi in ſi.dicit,ꝙ ſtatur literis epi cum ſigillo, quia auctenticum eſt,allegat tex.hic.& pro iſta parte Aret.hic adducit tex.in c.inter dilectos.ver.ſed etiam ipſum Hẽrici priuilegium.j.de ſi.inſtr.ibi,nec ſigillum habebat auctenticum.& ſic ſimpliciter ponderatur qualitas ſigilli.¶ Scđo ad idẽ alleg. tex.in c.quod ſuper his.in princ.j.de ſi.inſtr.vbi non faciunt ſidem ſigilla Cardinalium,quia ignota erãt.ſecus ergo vſ,ſi nota fuiſſent.¶ Tertio text in c.cum a nobis.j.de teſtib.vbi non cauillando literam,videſ probari,ꝙ ſcripturæ iudicis credatur. ¶ Quarto faciunt iura,in quibus ſimpliciter fit mentio de auctentico ſigillo,c.ſi canonici.in prin.de offi.ord.in 6 in c.1.de ſen.excomm.in 6.in c.2.j.de ſal.cum ſi.¶ Et tenẽdo iſtam opi. ad alle.ſ.in ɔtrium reſpon.poteſt.Et primo non ob.tex.in d.c.j. de procu.quia ille tex.loquitur in caſu ſpeciali,in quo maior ſolennitas requiritur,pp ſuſpicionẽ,quæ ibi erat,vt latius Are. dic deducit.& idem ipſe Abb.in d.c.j.in vlt.no.& Hoſti.quem circa ſi.ibi Abb.refert.¶ Secundo non ob.ꝙ tales literæ videantur habere naturã priuatæ ſcripturæ,quia negatur hoc,nã propter auctoritatẽ ſigilli videntur potius æquiparari inſtrumento publico,c.2.de ſi.inſtr.& d.c.inter dilectos.eo.tit.in d.c.j.de ſent excom.in 6.cum ſi.¶ Tertio non obſ.c.quoniam contra. j.eo.quia Aret.reſpondet,quòd loquitur in iudicialibus,in quibus agi videtur de maiori præiudicio,vt plerunque contingit.non ſic in aliis,in quibus in figura iudicii non proceditur.Et quia in talibus ſpecialiter prouiſum fuit,d.c.om̃ ɔ datur intelligi,quòd in aliis regula ſit in contrarium.Et fuit iſta reſponſio gl.circa ſi.hic,dũ diſtinguit inter iudicialia,& extraiudicialia. ¶ Sed iſta differentia reprobatur hic per d.Abb.in tertia opin. quam refert,vbi præcipuè rationẽ adducit:qa ſi in iudicialibus non creditur vt Docto.dicunt ergo vſ,quòd in quaſi ɔctibus non credatur iudici,cũ in iudicio quaſi contrahatur l.3.§. idẽ ſcribit.ff de pecu.Ergo idem vſ dđm in ɔctibus,vel aliis extraiudicialibus.Et talẽ rationem pro noua,& vrgenti inducit, ſed parũ valet.Et in iſto modo arguẽdi Abb.ſæpenumero deceptus

ADDITIONES.

a Ald.De lucro.Ex hoc infertur ad ſtatutum Florentinũ de ceſſantibus ibi,priuatis oibus,& ſingulis officiis,vtrum intelligatur ab officio procuratiõis.nã genitor meus li.8.ſuorum cõſiliorũ,fol.273.conſuluit,ꝙ nõ poſſit eſſe procurator.& adde Bal.in l.ſed & milites.§.ſed & ignominia.ff.de exc.tut.uicto ſtat. ꝑdicto,in 2.pe.hic in contrariũ facit Bal.Ang.& Imo.poſt Dy.in l.ſi quia ſolidũ.ff.de hær.inſti.quia cum ab officio procurationis lucrũ proueniat,nõ dſ onerolum,& vide Felyn.hic col.1.verſi.in text.ibi,officiũ ꝓcuratoris.& ego alias dicebã ſuper illo ſtatuto,ꝙ excludebat ab officio aduocationis,ꝑ Doct. Ant.de Bu.in c.2.de poſtu.refert,& ſequitur Fran.Pauinus in trac de offi.& poteſtate.c.ſede uacã.in a.præludio.col.j.in ſi.idẽ dicebã nõ poſſe eſſe legatũ aut oratorẽ.ꝑ doctr.Alb.in 4 pãr.ſtatu.q.86.& ſeq.Fran.de Pau.ubi ſ.col.2.

b S.Al.A principio.Vide omnino eundem Dec.ſ.eo.col.9.

c S.Al.Probetur.Et ideo inferebam alias in ſtatuto noſtro Florẽtino de ceſſantibus,ſub rub.3.ibi,per quatuor teſtes bonę conditionis,& famæ,ꝙ debebãt de hac qualitate fieri articuli per dicta hic per Dec.& per Vero.in conſi.17. Franciſcus,col.3.ver.& per hoc,& alia multa.

d Teſtium idem Fel.hic gl.pragma.de ſubla cle.literis.uer.quibuſcũq;.& uer. teſtes.Bal.in l.pacta nouiſſima.in ſi.C.de pact.Iaſ.in rep.l.admonendi.de iureiu.quod eſt uerum qñ agerẽtur de præiudicio alterius.Marthe.Pau.in tract. de manda apoſt.in pri.2.uel quando prælatus eſt ſuſpectus.

pius fuit. Nā licèt in iudicio dicat quasi ꝯtͣ al'quo respectu, d. l.3. & in l.1. §.fi. ff. de pacto. sti. nō tñ absolute de iudicio indicat sicut simpl'r de quasi ꝯctu. Hoc patet, qa iudiciū redditur in inuitum, l. inter stipulantem. §.i. ff. de verb. obl. & in quasi ꝯctu cōsideratur partiū cōsensus, saltē p̄sumptus, vt hr̄ insti. de obli. q̄ ex quasi ꝯctu. p totū. & alias latius dixi I c. qua frōte. de app. & ēt. j. videbimus. ¶ Scdo principalr ad tea. i c. qm̄. rn̄deri pōt, ꝙ ēt in iudicialibus stet literis iudicis ordinarii cū sigillo auctētico Probatur hoc in d. c. qm̄. in fi. vbi dr̄, ꝙ acta iudicii probari pn̄t, non solū s'm formā, quæ ibi tradit. sed ēt aliis legitimis documentis. Cōtͣ ista verba satis verificari pn̄t in literis cum sigillo auctentico, quia instr̄o publico equiparant, d. c. 2. de fi. instr. & in d. c. inter dilectos. cū fi. s̄. alle. Et dum dr̄ in d. c. qm̄. ꝙ non credit iudici. logr̄ teat. qn̄ iudex viua voce aliqd dicit. & ita rn̄det Host. & Abb. refert in prima opinione hic, & ista rn̄sio iustificatur rōne supradicta. facit tea. in d. c. cum a nobis. vbi talis dr̄ia vr̄ bn̄ probari. ¶ Quarto nō ob. rō, p quam Abb mouetur dū æquiparat, ꝙ sicut viuæ voci nō credit pp suspicionē, pariter non vr̄ credendū literis cū sigillo, quia eadē est suspicio, cū ista sint in potestate eius. quæ rn̄sio colligitur ex supradictis. ¶ Ex qbus patet, ꝙ īmo dr̄ia sit inter ea, quæ iudex viua voce attestat, & ea, q̄ in literis scribit cū auctentico sigillo, vt probat in d. c. a nobis. & hoc idē in simili est in notario, vt s̄. dictū est. ¶ Non ob. rō diuersitatis, quam Abb. post alios adducit, ꝙ offi. iud. est in iudicando, & tabellionis in scribēdo: quia rō ista cæteris paribus pcederet, ꝯsiderata simpliciter scriptura iudicis, & notarii, sed ita in literis iudicis est auctenticum sigillū, quod inuentū fuit ad faciendum fidem. & hoc vr̄ æquiualere instr̄o publico, d. c. 2. de fi. instr. cum si. s̄. alle. ¶ Non ob. ꝙ sit in facultate iudicis scribere literas cum sigillo, & sic vr̄ eadē rō, quę est qn̄ viua voce deponit. qa immo diuersa rō vr̄, ex quo iura dr̄iā faciunt. nam memoria hn̄ium labilis est, vt not. in ca. vnico. in prin. j. vt eccle. bn̄ficia. Et sic pōt forte non recordari, & facilius fuit errare illum, qui viua voce deponit. Itē verisimiliter magis abstinebit a falsitate, ne auctoritas sigilli violet. & pfecto si testiū subscriptio reqreret, auctoritas sigilli parū operaretur, & iura nō tm̄ ponderarent qualitatē sigilli. ¶ Vltimo non ob. tex. in d. c. 2. de fi. instru. qa Arc. rn̄det, ꝙ intentio summi Pontificis ibi non fuit decidere, ꝙ vltra sigillū auctenticū requirat inscriptio testiū, sed tm̄ dr̄iam ponit inter priuatā scripturā, in qua testes inscripti sunt, qui decesserunt, quo casu non pbat: & scripturā auctenticā pp sigillū. vel manū publicā, q̄ fidē facit, licèt testes in ea descripti mortui sint. Et sic ille tex. logr̄ casu, qua vltra sigillum erāt ēt testes, sed per hoc non infertur, ꝙ essent necessarii. & ita ex pdictis patet. ꝙ nō vrgent iura, nec rōnes, quæ pro ista parte adducuntur. ¶ Si tn̄ volumus sequi opinionem Abb quæ ēt cōis aliorū vr̄, vt patet ea s̄. allegatis. Ad iura. quæ in ꝯtriū Arc. adducit respōderi pōt. Et primo nō ob. tea. c. inter dilectos quia loquitur in priuilegio principis, ut ibi patet.

28 † & in principe spāle est, ꝙ eius scripturæ credatur, vt no. Bal. in l. exemplo. circa n. C. de prob. de quo j. uidebimus. ¶ Scdō respondetur, ꝙ quatenus probari uidetur ibi, ꝙ auctenticum sigillum probet, intelligitur interueniente subscriptione testiū. Probatur hoc ex eo, ꝙ simpliciter dicitur ibi de instrumento manu pub. confecto, quod quidem, ut ibi hr̄, faceret fidem, & tamen hoc debet suppleri, & intelligitur dūmodo testes a notario inscribantur, quia aliter instrumentum publicum nō pbaret. §. sed & si instrumenta. in auc. de instru. cau. & fi. Ita ergo pariter dicamus de auctentico sigillo, ꝙ probet concurrente subscriptione testiū, ea quo isti duo casus ibi parificant. & ista responsio etiam accōmodari pōt ad tex. in d. c. si canonici. & in d. c. 1. de senten. excom. in 6. cum si. ¶ Secundo non ob. tex. in d. c. ꝙ super his. quia in absolutione uoti. prout ibi loquitur, nō agitur tunc de præiudicio alterius, unde facilius sicut Cal. hic & Doct. dicunt. in leuibus creditur simpliciter literis cum sigillo, prout j. dicam Item in d. c. ꝙ super his, erant plura sigilla, qbus facilius adhibetur fides, ut Doct. ibi tradunt, & no. in c. i. s. de cle. peregri. ¶ Tertio nō ob. tea in d. c. cum a nobis. quia ibi non datur regula, ꝙ literæ probent, sed dicitur, ꝙ scriptura iudicia non est tantæ auctoritatis, quin contrarium probari possit. & intentio tex. ibi non fuit ampliare auctoritatem scripturæ iudicis, sed potius illam restringere. & ideo quatenus p̄supponitur ibi, ꝙ scripturæ iudicum probēt, hoc intelligitur s'm ꝙ alia iura disponunt, puta in leuibus. Et ita Abb. hic rn̄det simpliciter, ꝙ ille tea. in leuibus debet intelligi. Sed eius responsio ea supradictis iustificatur. Et ad illum tex. etiam aliæ rn̄siones colligunt ex his. quæ tradunt ibi per Inn. Host. & alios. ¶ Vltimo nō ob. tex. in d. c. si canonici. de offi. ord. in 6. & in c. 1. de sen ten. excom. in 6. cum sim. quia dum loquitur simpliciter de auctentico sigillo. suppleri debet vt s̄. dictum est ad c. inter dilectos. scilicet, ut illa iura intelligantur interueniente adminiculo testiu per s̄. dicta. Et hoc suadetur, quia non dēt esse maioris fidei sigillum aucteticum, quàm sit auctoritas tabellionis.

a Vnde cū instr̄m publicum non probet absq; ᵃadminiculo testiū d. §. sed & si instr̄a ergo idē vr̄ dōm in auctentico sigillu. Et sic ex his tolluntur rationes, quæ pro ista parte inducuntur. & vt patet, articulus esset disputabilis. quid in tenēdum sit, inferius dicam.

29 ¶ † Sed prius quæritur de secundo dubio supra formato, videlicet, an sola inscriptio testium sufficiat. In quo d. Abb. ꝯcludit, ꝙ non, immo ꝙ testiū subscriptio necessaria sit; alias si sola inscriptio sufficeret, de facili posset fraus fieri I scribēdo testes nūc forte mortuos, & tempore datæ literarum viuētes. & ita expresse dicit Io. An. hic in ii. & sentit Cal. hic, Arc. & Domi. in d. c. vt circa. §. 1. & alii in locis s̄. alleg. dum loquūtur de testiū subscriptione. ¶ Aliter tamen dicunt Ant. de Bu. Card.

b & Imo. hic, ꝙ sola ᵇ inscriptio sufficiat. per tea. in c. 2. j. de fi. instru. vbi de inscriptione dr̄. Sed ad illū tex. Abb. hic rn̄det, ꝙ inscriptio ibi ponat p subscriptione, quia subscriptio, dr̄ inscriptio largo modo. ¶ Ista rn̄sio impugnatur per Arc. hic, qa verbū, inscriptio, ibi simul refertur ad instr̄m publicum, & ad scripturam cū auctentico sigillo. vnde respū publici instr̄i ꝯstat. ꝙ verbum, inscriptio, pprie accipiatur: qa in instr̄o publico subscriptio testium est necessaria. ergo idē vr̄ dōm in auctentico sigillo, quia vna determinatio respiciens plura determinabilia debet æqualiter determinare, l. iam hoc iure. §. fi. ff. de vulga. & pup. bonus teat. in l. fi. C. de sent. Ad hoc rn̄deri potest, prout ēt Arc. perpendit, ꝙ non conuenit, ꝙ etiam vnum, & idē verbū, diuersis respectibus proprie, & improprie intelligatur, iuxta gl. per illum tex. in l. 2. ff. de offi procon. & leg. & sic rn̄sio Abb. defenditur. ¶ Et vlterius etiam tali ratione cōprobari potest. nā regula ibi ponitur in d. c. 2. ꝙ scriptura auctentica, in qua inscripti sunt testes, qui decesserunt, non pbat, nisi in duobus casibus, quando est publicum instrumentum, uel habet auctenticum sigillū. Regula ergo, quæ ponit ibi, de priuata scriptura intelligit, quæ cū testium adminiculo auctentica redditur, vt p gl. & Doct. ibi, & in tali scriptura subscriptio testium requiritur, l. scripturas. C. qui pot. ergo necessarium est fateri, ꝙ inscriptio capiatur ibi pro subscriptione, quę in tali scriptura exigit. Et dum postea excipitur scriptura, quæ sigillum habet auctenticū, consonat ꝙ essent ibi testes subscripti, ut s'm regulam exceptio intelligatur l. ii. §. cum dulcia. ff. de vsufr. et oleo q; leg. no. in rub. de reg. iur. in 6. ¶ Si quispiam tamen opinionem Ant. de Bu. & Car. & Imo. tenere velit, hac ratione cōprobari, & suaderi potest: quia si pręcise subscriptio testium requireretur, parum, aut nihil auctoritas sigilli operaret, quia etiā absq; sigillo scriptura priuata cum subscriptione testium faceret fidem, d. c. 2. de fide instru. ¶ Ad hoc ergo, vt per auctenticum sigillum scripturę, aliquid plus fidei tribuatur, dōm vr̄, ꝙ vbi in priuata scriptura subscriptio testium necessaria est, si in tali scriptura apponatur auctenticū sigillum, inscriptio sola testiū sufficiat. ¶ Comprobat hoc, qa cū in pub. instrumēto sufficiat testes inscribere, vt no. in c. j. j. de fi. instr. ergo idē, vbi sigillū auctenticū reperit, qa ista parificant, d. c. 2. de fi. instr. cum si. ¶ Non obst. rō quæ ā in ꝯtriū allg. per Io. An. & Abb. hic, ꝙ esset suspicio fraudis, cū inscriptione facili fieri posset. quia rn̄deri potest, ꝙ ista subscriptio ex testiū inscriptorum attestationibus poterit purgari; & si testes inscripti mortui sunt, tn̄ credit propter auctoritatē sigilli, d. c. 2. nā in pub. instr̄o illa rō Io. An. nō attendit, cū ibi sola inscriptio sufficiat Ergo idē dōm est in scriptura habēte auctenticū sigillū, q̄ in hoc instr̄o publico æquiparat d. c. 2. et d. c. inter dilectos. cum si. Et ita ex supradictis ēt ad disputationē huius scdi dubii via aperitur. ¶ Venio nunc ad tertium dubiū pposituū s̄, in quo br̄ Abb. ꝯcludit, ꝙ

30 † literæ cū auctentico sigillo, & subscriptione testiū, gn̄aliter in qbuscūq; negotiis pbent, quia instr̄o publico æquiparant, d. c. 2. de fi. instr. facit tex. in c. cū a nobis. in ver. nec scriptu, j. de testi. Sed Arc. hic ꝯtriū tenet, & cōcludit, ꝙ tales literæ duntaxat faciunt fidē in pertinentibus ad officiū sigillantis, & auctoritas sigilli ad vsum, ad quē fuit designatū sigillū, restringit, vt est tex. in c. significauit, de app. & alia iura q̄dā inducit, de qbus inferius dicā. ¶ Nō obstat tea. in d. c. 2. qa logr̄ in sigillo auctentico, sed qn̄ adhibet sigillū ad vsum nō deputatū, tūc nō vr̄ sigillū auctenticū, vt patet. in d. c. significauit. ¶ Ad c. cū a nobis, ea s̄. dictis rn̄sio colligitur. & ista dicta Arc. ꝙ Abb. sequunt alii posteriores scribentes hic. Mihi tn̄ satisfacit opinio Abb. in terminis, in qbus ipse logr̄; videlicet qn̄ vltra sigillu auctenticu ēt subscriptio testiū ꝯcurrit. Rōnes, & iura, q̄ Arc. inducit, bn̄ procederēt in sigillo solo auctētico absq; testibus, put logr̄ text. in d. c. significauit. sed qn̄ ēt adsunt testes, q se subscripserunt, pbatio gn̄aliter in oībus haberi vr̄, vt latius j. dicā. ¶ His studio inuestigādæ veritatis sic discussis, colligendo dicta Doct. q̄ veriora esse existimo,

nemalio

ADDITIONES.

a Absque. Scilicet in his, quæ sunt leuis præiudicii, & cessante suspicione. Car. c. Albe. de testi. vide Bertac. tract. de epi. p.5. 9. li. 4.

b Sola. In hanc inclinat Deci. & ubi. suatur.

firmabo tres concluſiones, in quibus totam materiam cõple-
31 ctar, & quid tenendum ſit, liquido apparebit. ¶ †Prima ꝯclu-
ſio ſit, ꝙ literis cum auctentico ſigillo ſigillatis credatur. abſq;
adminiculo teſtium, in pertinentibus ad officiũ ſigillantis. In-
no. in c. j. in fi. j. de fi. inſtr. quem Abb. hic refert in 7. op. & idẽ
Io. And. in tit. de inſtru. edi. §. nunc dd̃m reſtat. in 7. col. ver. ſm
ſupplementum. vbi expreſſe inquit credi talibus literis, etiam
ſine teſtibus, dummodo fiat ſcriptura de eo, qđ ſpectat ad offi
cium ſigillantis. & Bal. huc idem tradit in rub. C. de fi. inſtr. in
pen. col. ver. ſm ſupplementum. Ad hoc eſt deciſio Rotæ, quæ
inci. item fuit dubitatum. illam Abb. hic refert, & ſm ordinem
nouiſſimum prima reperitur in eod. tit. de proba. in nouis. vbi
deciditur, ꝙ literis epi ſuo ſigillo ſigillatis, ſine notarii, & te-
ſtiũ ſubſcriptione credat̃ in his, q̃ ad ſuũ ſpectant officiũ, puta
ſuper reſignatione facta ex cauſa permutationis, de qua ibi age
bat̃. & idẽ habet̃ in 7. deci. inc. nõ creditur. eo. tit. in antiquis. &
idẽ in ſimili tradit̃ in 7. deci. inci. vtrũ credat̃. in ti. de uſi. de le.
in antiquis. vbi creditur executori ſcribenti eum, ſigillo, ꝙ ali
quis certũ beneficiũ acceptauit. ¶ Et ad iſtã cõclu. conſonãt plu
ra iura, q̃ in materia allegant̃ 18. q. 1. c. ſi eps. 75. diſt. in c. nõ de-
bet. in c. cũ inter. s̃. de elec. & hic, & in c. j. s̃. de treu. & pace. cũ
32 ſi s̃. alleg. hinc eſt, †ꝙ creditur literis cum ſigillo, in quibus iu-
riſdictio demandatur. Arch. & Domi. in c. ſi a ſubdelegato. in
priu. de offi. deleg. in 6. Inno in c. qñ contra. j. eod. Car. in cle. j.
in prin. de procur. Et ſm iſtam concluſionem ſaluatur, & pro-
cedit opi. eorum, quos s̃. retulimus, qui abſolutè dixerũt, credi
literis ordinarii cũ auctentico ſigillo vt tenet Vgo. & Hu. hic.
Bald. in l. ſi procuratorem. ver. 3. quæritur. in fin. ff. de procu. Et
hoc etiam vr̃ habere locum in delegatis iudicibus, vt per Abb.
hic. immo etiam vr̃ habere locũ in arbitris, quia eadem ratio
eſt in pertinentibus ad eorum officium. ¶ Nun ob tex. l. ne in
arbitris. C. de arbi. per quem Abb. & Doct. contrarium dñr, qa
loquitur in verbo arbitri, & in his, quæ viua voce deponit, nõ
33 in ſcriptura, prout in caſu agitur. ¶ †Prædicta cõcluſio primo
fallit in iudicialibus, in quibus indiſtincte non creditur iudici
in præiudicium alterius, c. quoniam contra. j. eod. vbi videbi-
mus gl. hic. & Rota in loco s̃. alleg. vbi inquit non credi literis
34 epi qn procedit, vt iudex. & hoc †vr̃ procedere in his, quæ nun
pendent ab arbitrio iudicis. ſecus in his, quæ iure officii ꝑ ar-
bitrio eius, iudex diſponere põt. ita no. Bal. dicit in l. ſi qua per
35 calumniam. col. fi. ver. quærit hic Gul. C. de epi. & cler. ¶ †Se-
cundo fallit, qñ contra iudicem ſcribentem eſſet præſumptio
fraudis, quia tunc non creditur. exemplum eſt ſm deciſionem
dñorum de Rota allegatam. s̃. quæ eſt prima eo. tit. in nouis. in
ordinario iudice, qui ſcribit ꝯ apoſtolicum impetratem. & di-
cit ſe primum cõtuliſſe beneficium quam Papa, vel executor
eius, quia ſibi non creditur pp fraudis ſuſpicionem, vt latius
hic do. Ab. refert. & idem hr̃ in x. deci. inci. item voluerunt. eo.
tit. in nouis. Facit tex. in c. j. s̃. de procu. vbi maior cautela, & ſo
36 lennitas adhibetur in probatione, pp fraudis ſuſpicionẽ. ¶ †Se
cunda concluſio eſt, ꝙ literis cum ſigillo auctentico non credi
tur abſq; teſtibus, in his, quæ aliena ſunt ab officio ſigillantis,
Io. An. poſt Ni. de Matarellis, quem refert in titu. de inſtru. edi.
in §. nunc dd̃m reſtat. verſi. s̃ alle. & idem Bal. ꝯcludit in d. rub,
C. de fi. inſtru. in d. ver. ſecundum ſupplementum. vbi ex hoc
notabiliter infert, ꝙ ſi priores Peruſii ſigillãt ſcripturã, in qua
contractus alicuius priuati continetur, talis ſcriptura non pro
37 baret ꝯtractum. Auctoritas enim ſigilli reſtringit̃ †ad cauſam
& officiũ, ad quod ſigillũ deputatũ fuit. c. ſignificauit. j. de ap-
pel. quẽ ad hoc Bal. in prin. hic adducit. & idẽ dicit Aret. hic, ꝑ
tex. in d. c. ſignificauit. & in ſimili alle. quod no. Bart. in l. fi. C. ad
Maced. & in l. 4. §. & ex hoc edicto. ff. nau. cau. ſta. vbi inquit, ꝙ
38 ſi velit ſtatutũ, filiũfamilias non obligari ex contractu, niſi †ſit
mercator, ſtatutum intelligit̃, dũmodo ꝯtrahat in cauſa mercã
a tiæ. Inducit etiam tex. in l. ſi quis ex argentariis. §. rationem. ff.
39 de eden. †Sic etiam dicimus, ꝙ ſi ex forma ſtatuti libris merca
torum debeat fides adhiberi, hoc intelligit̃ in pertinentibus
ad mercantiã, nõ aũt in aliis, q̃ nõ reſpiciũt cauſam mercantię.
ita Ro. in cõſi. 205. in puncto propoſito. & in cõſi. præcedenti.
204. pro diſcutienda. col. 2. & idẽ Rom. in l. admonẽdi, col. 26.
ff. de iureiur. Are. idẽ tradit in cõſi. 33. cõſultatio præmiſſa. per
40 illud dictũ Io. An. in d. §. nunc dd̃m reſtat. ¶ Sic etiã in nuncio
dr̃, ꝙ ſibi dumtaxat credat̃ in ſpectantibus ad officium eius, vt
ꝯcludit Io. And. in ti. de citatio. §. 1. in prin. quẽ refert, & ſequit̃
Abb. in c. cũ parati. in 4. col. de app. Et ideo in propoſito, quãte
nus iura volunt ꝙ ſigillo, & literis officialis credatur, hoc intel
ligitur, qñ officiũ eius exequitur, vt s̃ dictũ eſt in præcedẽti cõ
cluſio. ſecus in negociis alienis ab officio ſuo, per prædicta. Et
ſm iſtam concluſionem verificatur, & procedit opi. eorum,
quos retulimus s̃. qui tenent, ꝙ literæ cum ſigillo nõ probent
41 abſq; teſtibus. ¶ †Prædicta cõcluſio limitat̃ primo, niſi ꝯſuetu
do eſſet in ꝯtriũ, quia tunc indiſtincte ꝑſtaret̃ fides literis, ſm ꝙ
cõſuetudo diſponit. ita Io. And. poſt Nic. de Mat. quẽ ibi refert
in ti. de inſtr. edi. §. nunc dd̃m reſtat. ver. ſm ſupplementũ. in fi.
idẽ Inn. in d. c. j. de fi. inſtr. Cal. & Doct. hic, arg. c. cũ dilectus. j.
de fi. inſtru. Bal. in d. rubr. C. de fi. inſtr. col. pe. ver. ſeptimũ ſup-
plementũ. vbi loquit̃ de iſta ꝯſuetudine circa ſigillũ, & dicit, ꝙ
pp ꝯſuetudinẽ in quolibet foro adhibet̃ fides. & hoc idem Do.
42 tradit poſt Io. An. in c. ſeculares ver. q̃ro pone. de fo. cõpe. in 6.
†& talis ꝯſuetudo ẽt operat̃, vt ſoli ſigillo credat̃ abſq; ſcriptu-
ra. ita Do. in c. quãuis col. 2. de procu in 6. vbi inquit, ꝙ Senis
43 veniũt hoĩes caſtrorũ, & oſtẽdũt ſigillũ cõitatis eorũ, nã pp cõ
ſuetudinẽ credit̃ eis, ꝙ ꝓcuratores ſint. ¶ †Scđo limitat̃ nõ ꝓ-
44 cedere in leuibus, in quibus indiſtincte credit̃. ſm Bald. & oẽs
hic. Inn. in d. c. j de fi. inſtr. quẽ Abb. in 7 op. refert, †expreſſe di-
cit, ꝙ in leuibus ẽt credit̃ extra officium, ꝑ ea, q̃ hñr in c. j. s̃ de
cle. pere. & idẽ Cy. & Bal. in l. pacta nouiſſima. col. fi. C. de pac.
Abb. in c. cũ in eccleſiis. col. fi. s̃. de maio. & obe. facit tex. in l.
diuus. §. cũ aũt. vbi Bar. ff. de offi. præ. & qđ no. Bart. in auc. niſi
breuiores. in fi. C. de ſen. ex breui. reci. vbi dixit, ꝙ in his leuio-
45 ribus creditur †verbo ſimplici iudicis, & in his, quæ ſunt mo-
46 dici ꝑiudicij. †ſemiplena ꝓbatio ſufficit. Bar. in l. 3. col. fi. C. quo
rũ bono. & in l. 2. §. fi. C. vbi in rẽ actio. cũ ſi. ¶ Tertio fallit quo
47 ad ſemiplenã ꝓbationẽ, † qa gñaliter ex talibus literis ſemiple-
na ꝓbatio hr̃, ſm Inn. in c. in præſentia. de renun. vbi Card. &
Imo. ſequunt̃. & idẽ Abb. in d. c. cũ in eccleſijs. col. fi. de maio.
& obe. Ex quo infert̃, ꝙ vbi ſemiplenę ꝓbationes ſufficerẽt, ta-
les literæ plenã facerent fidẽ, puta in antiqs, vel in ꝓbatione
48 finiũ. ¶ †Quarto fallit in ſcriptura principis, cui credit̃, qa cum
poſſit in cã ꝓpria iudicare, ẽt fides ſcripturæ ſuæ ꝑſtat̃, vt Bald.
no. poſt Pe. ꝯcludit in l. exẽplo. col. fi. ver. q̃rit̃ hic. C. de ꝓba. De
quorũ dubitari põt ex eo, qđ dr̃ in c. cũ dilectus. de fi. inſtr. vbi
inſtrũ priuato Regis credit̃ pp ꝯſuetudinẽ. ergo abſq; ꝯſuetu-
dine auctoritas principis nõ ſufficit. Niſi dicamus, ꝙ ille tex. lo
quat̃ in Rege, q ſuperiorẽ recognoſcit, in quo ratio Bal. ceſſat,
qa in ꝓpria cã iudicare nõ põt. Vel aliter rñderi põt, ꝑ ea, quæ
diximus circa illũ tex. in c. 2. s̃. eod. Alię limitationes applicari
poſſent, diſcurrẽdo mãm ꝓbationũ, ſed grã breuitatis vlterius
49 nõ inſiſto. ¶ †Tertia, & vltima ꝯcluſio ſit, ꝙ literæ epi cũ auctẽ
tico ſigillo ſignatę cũ teſtium ſubſcriptione, plenã faciunt fidẽ
in quibuſcunq; negociis. Abb. hic in tertio requiſito cõcluſio
nis ſuæ, qa hmõi literæ inſtrõ publico æquipatantur, in c. 2. de
fide inſtrõ. & licèt Are. & poſteriores ſcribentes hic ꝯtriũ dicãt
per rõnes, quas s̃. in 2. cõcluſio. retulimus: verior tñ vr̃ opinio
Abb. in terminis, in qbus ipſe loquit̃, ſcilicet, qñ vltra ſigillum
auctenticũ ẽt teſtiũ ſubſcriptio adhibet̃, vt s̃ etiã dixi. Ad qđ fa
cit, qa ẽt acta iudicij ꝓbari põt cum talibus literis, q̃ habent ſi-
gillum, & ſubſcriptionẽ teſtiũ, vt Abb hic in ſeptimo requiſi-
to deducit, per tex. in ca. qm̃. in fi. j. eod. Et ex his hr̃ abſoluta ſit
prima mã huius decre. ¶ In gl. fi. circa mãm huius gl. præcipua
50 difficultas eſt, in qua laborant Doct. hic. †An ꝯſtitutio ꝓcura-
toris excõicati ipſo iure a principio nulla ſit, ita ꝙ nõ ſit opus
ꝙ procurator excõicatus repellatur exceptione. Inn. hic ſentit
ꝙ valeat mero iure. Sed ꝯtrium communiter Doc. tenent. Spe.
in tit. de procu. in prin. Cal. Io. An. Ant. de Bu. & alii, quos ſeqt̃
Abb. hic per iſtum tex. vbi eſt caſus, ſm eum, dum ponderatur
tp̃s aſſumptionis officii. nam ex hoc datur intelligi, ꝙ ipſo iure
a principio mandatum fuit nullum. ideo talis procurator re-
pellitur, dato ꝙ abſolutus reperiat̃ tpe quo agere velit, vt Abb.
hic deducit. ¶ Are. primo arguit pro opinio. Inn. ꝙ procurator
51 excõicatus ipſo iure non ſit inhabilis, †quia ille, qui procura-
tor eſſe non poteſt, ſi tñ conſtituatur, agere poterit, niſi repella
tur, vt not. Bart. in l. filiũfamilias §. veterani, in fi. ff. de ꝓcu. in l.
52 Põponius. §. rati. ff. eo. ti. & l. licet. col pe. C. de ꝓcur. ¶ †Scđo addu
cit gl. no. in l. exigẽdi. in ver. nõ iuſte. C. de ꝓc. vbi Bar. q voluit,
ꝙ licèt minor nõ hẽat lcĩmã ꝑſonã, tñ ſi ꝓcurator ꝑ alio ꝯſtitua
tur, ꝯſtitutio valet, & iudiciũ ꝓcedit, niſi opponat̃. ergo idẽ vr̃
dd̃m in excõicato. ¶ Ad tex. at. hic vbi ſm Ab. vr̃ caſus ꝑ cõi opi.
Are. conat̃ rñdere, & dicit, ꝙ tp̃s aſſumptionis officii, nõ põde
rat̃ pp tp̃s, ꝙ ſeqt̃. quaſi velit, ꝙ ſi illo tpe erat excõicatus, nõ ad
mittat̃ nũc licèt abſolutus ſit, vt Abb. dicit, ſed põderat̃, ſm eũ,
tp̃s aſſumptionis pp tp̃s ꝑcedẽs. quaſi dicat, ꝙ ꝓcurator excõi-
catus tpe acceptationis officii, nõ põt agere oppoſita exceptiõe,
licèt a principio tpe ꝯſtõnis, nõ eẽt excõicat᷑. ¶ Sed iſta rñſio,
vt fatet̃ ẽt ipſe Are. nõ valet, qa ſi hoc eẽt, ſummus Põtifex nõ
magis ponderaſſet tp̃s aſſumptionis poſt ꝯſtõnẽ ꝓcuratoris, q̃
aliud tp̃s, cũ oẽ tp̃s eſſet ęquale, & vniforme poſt ꝯſtõnẽ, qa quo
cũq; tpe excõicatio ſupueniret, excõicatus ope exceptionis re
pelleret̃, ex quo a principio valuit ꝯſtõ ꝓcuratoris, cũ nõ eſſet
tũc ꝓcurator excõicatus. Et iõ ſm Are. melior eſt intellcꝯ Ab. ꝙ
hic ponderet̃ tp̃s aſſumptionis ad oſtendendũ. & ꝙ licèt poſtea
abſolutio ſequat̃, ꝓcurator tñ agere nõ poſſit ꝓpter inhabilita
tẽ ꝑcedentẽ, & ſic mero iure repellit̃. Comprobat̃ hoc, quia ſi
per

ADDITIO.

a Mercantiæ. Adde Ale. in conſi. 212. in 2. li. 2. & conſi. 113. li. 7.

per viā exceptionis hic procurator repelleret, deberet ponderari tps quo procurator ageret, & sic tps, quo pp exceptionē esset repellēdus, vt in c. pia de exce. in 6. cū ergo tps acceptationis pōderet, necessario vr dicēdū, q istud factū sit ad ostendendū, q cōstitutio procuratoris fuerit nulla. & q ipso iure procurator excōicatus repellat, vt Abb. dicit. ¶ Et fm Arc. hic, est hoc spāle in odium excōicati, vt ipso iure nō admittat. In aliis vero ille, qui prohibetur esse procurator, admittat ipso iure, & valet pcessus, qui cum illo agitatur, nisi repellatur per viam exceptionis, vt in casibus in ɔtrium s. alleg. & ita transeunt oēs alij posteriores hic. ¶ Mihi tñ placet opi. Inn. scilicet, q dumtaxat ope exceptionis procurator excōicatus repellatur. & istā veriorem dicit esse Arc. nisi obstaret tex. hic, cui visum fuit nō bene posse rūderi: sed ex his, quæ j. dicā, thsio clara apparebit. ¶ Primo igitur nō cōsonat. q speciale sit in odium excōicati, quia istud odiū non attendit in ipso excōicato principali agente pro se, cum tñ ope exceptionis repellatur, c. j. de excep. in 6. Nam magis odiosus reputatur excōicatus, dū agit proprio nōie, quia agit de suo Interesse, & de sua tñ vtilitate tractatur, tñ ipso iure nō repellitur. ergo minus debet repelli, qñ vti procurator agit, quia tractatur potius de vtilitate, vel interesse constituentis, q̄ ipsius. ¶ Confirmatur hoc, quia minor prohibitio vr, qñ quis agit nōie alieno, q̄ si agat proprio nōie, ar. l. furti. §. q alieno. ff. de infa. Vnde magis vr prohibitus excōicatus esse in iudicio pro se, q̄ nōie alterius, & tñ nōie proprio excōicatus, ipso iure nō repellitur, vt dictū est. ergo multo minus debet repelli, qñ agit, vt procurator. ¶ Tertio hoc probat rōne manifesta. Nam remoto isto textu, cui rñdebo inferius, excōicatus nullibi specialiter prohibetur esse procurator. Primo enim non prohibetur rōne ɔctus, quia fm opinionem cōem, excōicatus ɔhere nō prohibetur, vt no. in c. veritatis. s. de dolo, & cōtu. Sed et nō vr prohiberi ex eo, q officiū procuratoris publicū sit, saltē auctoritate, vt Abb. hic dicit, quia non est verū, cum oī respū

53 tale officiū sit priuatum. Nam a priuato pcedit tale offm, † & a priuato exequitur. Et q sit auctoritate, & vtilitate priuatum, tenet Bar. in l. 1. §. si plures. col. 2. ff. de exer. & ipse Abb. idem dicit in c. prudentium. in princ. col. 3. in vers. 2. membro principa. s. de offi. deleg. Excōicatus ergo tñ vr prohiberi esse procurator ad iudicia, ex rōa gñali, quia excōicatus in iudicio stare nō pōt, c. intelleximus, s. de iudi. sed per talem rōam ope exceptionis dumtaxat prohibetur d. c. j. de exce. in 6. ergo talis procurator tñ ope exceptionis dēt repelli. Et ita in his rōnibus iustificat opinio Inn. q procurator excōicatus ipso iure admittatur. ¶ Et certe si nō fuisset tex. hic, Doc. tenuissent opinionem Inn. vnde vis tota cōsistit in rñdendo ad istum tex. In quo aduertendum est, & dico, q alius nouus intellectus accōmodari pōt, fm quē, de plano procedit, & ad propositam qōnem nihil facit. nā in tex. isto ponderatur tps assumptionis, quia illo tpe apparuit illum fuisse excōicatū per literas ordinarij, postea dū vellet agere tanquā procurator, oppositum fuit, q esset excōicatus, & q nō deberet admitti. & deciditur, q ad pbandū excōicationem, de præsenti, sufficit probare, q esset excōicatus tempore assumptionis, quia adhuc præsumit excōmunicatus, nisi de absolutione probet. & ita ponderat tps absolutionis respectu proba-

54 tionis excōicationis, † quia semel excōicatus semper excōicatus pñimit, nisi probet absolutus, c. sicut nobis. vbi Abb. in primo no. j. de sen. exco. in c. pposuit. vbi gl. & Abb. j. de cleri. excō. mi. Et ideo ɔcludunt Dñi de Rota eo. ti. in antiquis. in xj. decisione, inci. no. gl. † q sufficit probare quē fuisse excōmunicatū ante electionē, licèt nō probet præcise de tpe electionis, qa præsumit, vt per Inn. in d. c. proposuit. & Cyn in l. siue possides. C. eo. ti. Ergo ita hic sufficit probare istum excōicatum fuis-

55 antequam cōpareat in iudicio, & ad istū intellectū bene seruiunt verba tex. dum dicit de literis ordinarii, quibus standū est, donec ɔtrium probetur. Et sic videt tex. vt dixi, cōsiderare pbationē excommunicationis. Suadet etiam hoc ex natura tituli. Hoc enim modo tex. bñ correspōdet ad mām tituli de pbationibus. iuxta l. Imperatores. ff. de in diem addic. & fm intellectū Abb. nihil faceret ad titulum. Et ɔ intellectū Abb. etiam facit, quia attenta rōne eius tex. se retulisset ad tempus ɔstitutionis, ita q a principio nulla fuisset constitutio pcuratoris excōicati, & tunc ratio Abb. bñ procederet. Sed in text. ponderat tempus acceptationis. quo casu, dato q illo tpe esset excōicatus, nō tñ potuisset repelli nisi ope exceptionis, ex quo a principio nō erat excōicatus. & si tpe exercitij absolutus esset, nō repelleretur. & sic intentio Abb. ibi nullo modo probat. Et ɔ Abb. vrgent rationes, vt s. induxi. Ad tex. hic plana responsio colligit, vt dictum fuit. Et ex omnibus supradictis infert, q procurator excōmunicatus ad instar principalis excōicati, ope exceptionis tñ repellatur. Et ex ista conclusione plura inferuntur ɔca, quæ Abb. & Doc. communiter dicunt. ¶ Successiue circa istā gl. Abb. considerat quatuor casus. Instabo in duabus cōclusionibus, quæ ex dictis eius præcipue colliguntur. ¶ Prima conclusio est, quòd si procurator excōmunicatus sit a principio tempore constitutionis, licèt postea absolutus sit, non tñ habilitatur, vt agere possit, quia attenditur inhabilitas, quæ a principio reperitur. vt per gl. hic. Ad idem bñ facit, quod voluit glo.

56 no. in c. dilectus. el. 2. de præben. dicens, † q non valet impetratio facta de iudice excōmunicato, quāuis tpe receptionis literarum absolutus sit, & sequitur Spe. de iudice deleg. §. j. in prin. & in simili glo. no. in c. statutum. in ver. canonicis, de rescrip. in

57 6. dicit, q † qualitas canonicatus, vel dignitatis, quæ in delegato summi Pontificis per illum tex. requiritur, debet esse a principio tpe commissionis, & non sufficit, q adsit tpe præsentationis literarum. & idem Bal. tradit in l. præcipimus, §. tt. C. de app. Car. & Imo. in cle. fin. col. pe. de rescri. & in no. q. tradit Paul. de Ca. in consi. 325. ad primum. col. 4. Cum enim a principio pro-

58 curator † reperiatur excōicatus, prohibet mandatum suscipere. Vñ pariter dñs ex quadā correlatiōe illū ɔstituere phibet, vt in no. q. concludit Io. And. in addi. Spe. in ti. de accu. in 3. parte. in §. sequit. in 4. car. in magna additione, in ver bona. Et partim simile est, quod refert Arc. hic, & in c. ops. j. de accu. & in l.

59 existimo. ff. de verb. obli. Nam fm eum, † si bannitus prohibet acceptare officium, vr etiā prohibitus ne eligatur, per tex. in c. cum in cunctis. § inferiora, iuncto. §. fi. de elect. Et ideo, si tempore, quo imbursatur, vel eligit, bannitus sit, nō valet electio, licèt postea tpe acceptationis officij liberatus sit, qd etiā tenet Bal. in rub. C. de cond. ob tur. cau. vt dictū fuit in notabilibus. Et sic in proposita qōne ista ɔclusio bñ procedit, q ex quo a principio cōstitutio procuratoris excōicati fuit nulla, non tñ agere pōt, si postmodum absoluatur, cū a principio actus fuerit nullus pp prohibitionem statuti, q̄ respicit principium. Sed qñ a principio actus nō annullatur, habent locum quædam, q̄ in ɔtrarium adduci pñt, de quibus dictum fuit in notabilibus. ¶ Et prædicta conclusio procedit fm opi. cōem, quæ hēt, q cōstitutio procuratoris excōicati sit ipso iure nulla. Sed tenendo opi. Inn. q valeat, qd verius est per supradicta, cessaret fundamentum ɔclusionis, quia actus a principio non esset nullus, et esset dicēdm, q si procurator absolutionem ɔsequatur, debeat admitti, ex quo actus valuit a principio, per ea quę j. dicā. ¶ Secūda ɔclusio est, q non sufficit tpe ɔstitutionis pcuratorē non esse excōicatum, sed hæc et habilitas requiritur tpe acceptationis officij. Vnde pcurator, qui fuit excōicatus tpe quo officiū suscepit, non admittitur ad agēdum, quāuis absolutus sit tpe exercitii, dato q a principio tpe cōstitutionis non esset excōicatus. Pro ista ɔclusione facit tex. hic, fm cōem intellectū, put Abb. illū īducit, pōderādo tps assumptionis. ¶ Secūdo facit tex. in §. in extraneis. Insti. de hæ. qua. & diffe. vbi ɔsiderat habilitas tpe acceptationis, & sic vtroq; tpe. ¶ Tertio, quia validitas constitutionis causatur ex cōsensu vtriusq;, ɔstituentis scilicet, & acceptātis, & ideo requirit ɔcursus voluntatis vtriusq;, vt Abb. dicit, & sequunt posteriores hic. ¶ Sed tñ rationes istę euitari pñt. Primo enim tex. hic nihil facit, fm intellectum, quem s. dixi. Non ob. tex. in d. §. in extraneis. quia loquitur respectu acquisitionis, quæ dēt fieri hr̄di. Sed in casu isto ɔsideratur ɔstitutio pcurationis, vt in se valeat a principio. Et quo ad hoc satis est, q non sit excōicatus a principio, nec aliter ɔsideratur voluntas procuratoris acceptantis, vt probatur in c. licet, de procurato. in 6. Et Docto. hoc volunt hic, dum rñdent ad illum text. q ibi valuit actus a principio, & tñ procurator ibi recusauit suscipere mandatum. Et per hoc et rñdetur ad rationem, quæ vltimo allegat, q debet esse concursus voluntatis vtriusq;. nam hoc verum est quo ad hoc, vt mandatum habeat effectum, vt procurator agere possit, sed non requiritur hic, vt actus constitutionis valeat. Præterea etiam voluntas vtriusq; concurrit, nam voluntas cōstituentis hr̄ a principio, dum procuratorem constituit, & in tali voluntate durare præsumitur, c. maiores. de baptis. & postea, & tempore exercitii, si procurator absolutus agit, vr in cōsequentiam acceptare, argu. l. 1. ff. de iurisd. om. iu. & virtute huius tacitę acceptationis ex vtraq; parte voluntas cōcurrit, quāuis acceptatio facta expresse prius non valuerit. In aliis Abb.

60 bene dicit. ¶ † An autem gesta per procuratorem excommunicatum a principio tempore constitutionis valeant? Doc. communiter tenent hic, q non. Ita Ant. de But. hic, & Abb. concludunt post antiquos. Et conclusio ista de plano procedit, tenendo cōem opi. q ipso iure non valeat constitutio procuratoris excommunicati. Sed fm aliam opi. Inn. quam s. tenui, ista cōclusio nō haberet locum, quia omnia acta valerent ante, q̄ procurator repelleretur. Et ex his, quæ Cal. Ant. de Bu. & Abb. hic dicunt, duæ colligunt limitationes ad illud, quod dr̄ in l. Barba-

a rius.[a] ff. de offi. præt. et in c. ad probandum. j. de re iud. vbi agitata per iudicē occultè excōmunicatū, vel aliàs inhabilem, valent,

ADDITIO.

a H. Gig. Barbatius. Add. Fel. in c. Rodulphus. col. ante p. ver. & gratia vnum, supra d. refert.

lent, qñ cõi opi. habilis reputatur. Nam primo hoc ꝓcedit in gestis ratione publici [a] officij, prout iura pdicta loquũtur. Secus est in his, q̃ aguntur rõne priuati officij, quia indistinctè illa [b] non valẽt, pp inhabilitatẽ. ẽt occultam, q̃ postmodum ꝓbatur p Inno. in c. cum dilectus. s. de cõsue. Do. post Ioã. An. in c. 1. de rescri. in 6. sequitur Ang. in d. l. Barbarius. de offi. pto. Abb. hic, & in c. si vere. in fi. de sent. excom. 10 c. ꝯsulti. col. fi. de proc. in c. veritatis. in fi. de do. & cõtu. In c. intelleximus col. fi. de iudi. in c. ꝯsultationibus. de iu. pa. Et ideo bene dicit Ant. de But. hic, ꝙ in ꝓcuratore excõmunicato, quia priuatũ est officiũ eius, nõ distinguitur an manifestus, vel occultus sit excõmunicatus, sed indistinctè sunt nulla, q̃ per eum agũtur. Et idẽ in procuratore, tutore, & similibus dicit Bald. in l. non omnis. §. si pupillus. ff. si cer. pet. quia ista sunt priuata officia, in qbus non habet locum quod dẽ in d. l. Barbarius. ¶ Secundo limitat̃ ſm Cal. hic, nõ habere locũ in fauorem eius, qui sciret iudicem [c] esse excõmunicatũ, vel aliàs inhabilẽ, 61 † quia cõis error illi scienti non ꝓdest. [d] & idem Cal. in d. c. ad ꝓbandum, quem oẽs ibi sequuntur, & latè Cal. in disputa. inci. excõmunicatus. sequitur Abb. post Ant. de But. in c. sciscitatus. de rescri. & idem Abb. in c. si duobus. de ap. in c. dilectus. el 1. de præb. col. 2. & Ro. in sing. suo 314. incip. lex, Barbarius. ¶ 62 † Vltimo q̃ritur, an ꝓcurator excõmunicatus cũ potestate substituendi substituere possit, & ita substitutio p eum facta, valeat. In quo cõis ꝯclusio est, ꝙ eo casu, quo ipso iure valeat cõstitutio ꝓcuratoris, ab eo substitutio poterit fieri. Si vero ipso iure inhabilis sit, substitutio nõ valet, ſm gl. in cle. si religiosus. de ꝓcu. & Io. An. & alios hic. Bar. in l. 1. §. item acquirimus. in fi. ff. de acq. pos. cum cõcor. vt Alex. ibi tradit. Anto. de But. hic indistinctè tenet, ꝙ procurator excõmunicatus substituere possit, q̃a hoc p viam ꝯtus expedit̃, & in ꝯtibus excommunicatus inhabilis nõ reputatur, vt not. in c. veritatis. de do. & contu. ¶ Dñs Abb. conatur rõdere, & dicit, ꝙ in iudicio quasi ꝯhitur. l. 3. §. itẽ scribit. ff. de pecu. & tñ non valet iudiciũ cum ꝓcuratore excõmunicato. Quasi Abb. velit, ꝙ si esset habilis in ꝯctu, prout Ant. de But. dicit, pariter & in quasi ꝯctu esset idoneus, & sic etiã in iudicio, qd̃ falsum est. ergo rõ non vr̃ bona. ¶ Propterea attenta rõne But. excommunicatus posset ꝓcurator ad negocia ꝯstitui. quod falsum vr̃, ſm Abb. quia cũ tale officiũ saltẽ auctoritate publicum sit, ad illud excõicatus incapax vr̃. ¶ Iste rõnes Abb. fragiles videnẽ, & ex his non eneruar̃, qd̃ Ant. de But. dicit. Nam qd̃ Abb. ingt de quasi ꝯctu, q in iudicio interuenu, ꝓcederet, si in illo ꝯctu, ad quẽ Abb. arguit, eẽt iudiciũ, prout est in quasi ꝯctu, quia in iudicialibus maior est ꝓhibitio. in c. solet. de sen. excõ. in 6. Et ideo æquiparatio, q̃ Ab. facit, non vr̃ procedere, ſm Ant. hic. Sed aliter, & formalius rñdetur. & dico, ꝙ licẽt in iudicio aliquo respectu sit quasi ꝯctus, non tñ de iudicio iudicatur simpliciter, vt de quasi ꝯctu, vt dixi s. in gl. 1. tollendo aliam rõnem similem, q̃ Ab. facit. Nec obs. ꝙ excommunicatus ꝓhibet̃ esse ꝓcurator, quia officiũ auctoritate publicum est, & rõ ista militat tam in ꝯctibus, q̃ in iudicio, q̃a hoc nõ est verũ, cum tale officiũ priuatũ sit, vt s. dictũ fuit. & ideo in ꝯctibus excommunicatus pt̃ esse ꝓcurator. & ista rõ Ant. de Bu. stare vr̃ in ista q̃õe ꝯ cõem opi. dũ arguit ꝓcuratorẽ omnino inhabilẽ ad iudicia posse aliũ substituere, q̃a substitutio p viam ꝯctus expeditur, & in ꝯctibus habilis iudicat̃. ¶ Et ideo saluando cõem opin. pdictæ rõni aliter respõdet̃. Et dico, ꝙ attenta hac rõne esset dicendum, ꝙ semper ipso iure valeret ꝯstitutio ꝓcuratoris excõicati, q̃a illa ꝯstitutio expedit̃ p viã ꝯctus: & tñ Ant. de Bu. & alij cõiter volunt, ꝙ nõ valeat, licẽt aliter dixerim s. Ad rõnẽ respõdet̃ formaliter, ꝙ talis substitutio, licẽt expediat̃ p viam contractus, tñ iste ꝯctus ordinat̃ ad iudicia. Vnde sicut excõmunicatus ipso iure non pt̃ procurator esse ad iudicia, per istum tex. ſm communem intellectum, ita nõ potest substitutionem facere, per q̃ ad iudicia deuenit̃, q̃a ꝓhibito fine, omnia media ad finem prohiberi vident̃. l. oratio. de sponsa. & dixi in notabilibus. & ita saluatur cõis opi. ¶ Secundo, qd̃ dictum est, ꝓcuratorem ipso iure inhabilem, non posse substituere, verum est ſm Cal. hic, qñ 63 † generaliter habuit potestatem substituendi. secus si fuit specialiter nominata ꝑsona, q̃ debet substitui, q̃a talis nominatio indistinctè poterit fieri, cum sit nudus minister. & sequitur Bart. in d. §. item acquirimus. cũ concor. quasi ſm Abb. tali casu non sit constitutus à ꝓcuratore excõmunicato, sed potius ab ipso principali dño. Facit text. in l. cũ pater. §. hæreditatem. ff. de leg. 2. Et ex ista rõne arguunt Ant. & Mod. hic, ꝙ ẽt qñ fuit generaliter tantum data potestas substituendi, ꝓcurator tñ inhabilis substituere possit, quia etiã substitutus ab eo, q habuit potestatẽ generaliter substituendi, dr̃ ab ipso principali substitutus, vt est gl. in ca. 1. de procu. in 6. ver. si substituendi. Allegat bonum tex. in l. item eorũ. §. si decuriones. ff. quod cuiusque vniuer. & ꝓbatur in d. c. 1. de ꝓcur. in 6. & tenet Bar. in l. 1. circa med. ff. de procur. & vr̃ hoc ꝓbari in d. l. cum pr̃. §. hæreditatem. ubi generaliter data erat potestas eligendi. Facit tex. & qd̃ ibi Bar. in l. unum ex familia. §. si de Falcidia ff de leg. 2. ergo indistinctè ur̃ ex ista rõne, ꝙ ꝓcurator omnino inhabilis substituere possit, quia nõ ab eo, sed a principali ur̃ substitutus. Et ista rõne opinio Ant. de But. suaderi potest. Sed tñ aduertẽdum est, quia quamuis substitutus à procuratore inhabili indistinctè dicat̃ substitutus à principali, qui potestatem dedit substituendi, hoc vr̃ verũ q̃ruoi ad iuris interpretationem. Sic ẽt generaliter factum à curatore, vr̃ factum à dño, quia qui per alium facit, per seipsum facere ur̃, l. 1. §. deiecisse. ff. de ui, & ui arma. cũ vulgaribus. Vere tñ factum fundat̃ in ꝑsona ꝓcuratoris, & cum reperiatur ipso iure inhabilis, actus substituendi in eo non uidet̃ posse fundari. secus est, qñ est nominata [e] persona, q̃ debet substitui, quia ur̃ iam facta substitutio. 64 & sola nominatio tunc fit à ꝓcuratore, q tunc† dr̃ nudus minister, & nuncius, in cuius ꝑsona actus non fundat̃. l. q autem. §. si. cũ l. seq. ff. de consti. pec. & quod ibi Bar. & quod not. Bal. p illũ tex in rub. C. de exercito. in 3. col. Alex. in l. ꝙ qs. C. de procur. & hoc colligitur ex dictis Bar. in d. §. item acqrimus. ¶ Non obst. tex. in d. l. cum pater. §. hæreditatem. q̃a ibi à principio actus tenuit. secus in casu nostro, in quo a principio ꝓcurator erat inhabilis ipso iure, ut in q̃õne præsupponitur. ¶ Pro opi. tñ Ant. de But. alia uia attentari potest, quia licẽt ꝓcurator sit inhabi- 65 lis, ut ipse esse non possit, † non tñ incapax ur̃, ut in alium tale officium transferre nõ possit. Probat̃ in simili. Ille q hæreditatem capere non pt̃ p se, potest tñ illam recipere, ut alii restituat. 66 l. cogi. §. hi, qui solidũ. ff. ad Trebel. † & quod ibi Ange. Talis. n. momentanea acquisitio non consideratur, argu. l. qui sic. ff. de 67 sol. Vnde uidemus, † ꝙ licẽt fratres mẽdicantes sint incapaces bonorum immobilium. cle. exiui. de uerb. signi. capere tñ possunt, ut uendant, ut per glo. in cap. 1. in uersi. domum. de relig. domi. in 6. & tradit Bald. in l. conquestio. in fi. C. de leg. cũ si. ut per Alexan. in l. apud Iulianum. §. constat. ff. de lega. 1. Sed pro responsione uide, quæ Alexan. scribit in d. §. hi, qui solidum. Reliqua per Doc. in d. §. item acquirimus, & per alios hic.

ADDITIONES.

a ¶Publici. Ang. in disp. inci. duo inuicem. Steph. Aufre. in dec. Thol. 143.

b ¶Illa. Quæ tamen specialiter inueniuntur bis prohiberi, & annullari.

c ¶Iudicem. Idẽ Ant. Corse. sing. in ver. error cõmunis. Sed hoc hodie correctũ est à tẽpore Cõcilij Cõstantiensis, vbi statutũ est, neminẽ teneri vitare excõmunicatũ, nisi publicẽ, & nominatim denunciatum, & notorium, vt habetur in pragma. de excõic. nõ vitã. Vnde male consuluit Steph. Bertran. cons. 74. si dñs. li. 1. extẽdẽs ad uicariũ epi, uel plati conferentẽ bñficiũ sciẽtem collatorẽ esse excõmunicatũ, & male, q̃a quatũuis, siue ordinarius, siue uicarius, siue vterq; sit excõmunicatus, non ut supra publicatus, ualẽt collationes, & omnes actus etiã ad commodũ scientium. Plus dico quidquid Summa Ang. uer. excommunicatio. 3. §. 2. ꝙ ualent excommunicationes, aliàs iste, & iuste ab eisdem latæ, ut etiam tenent Pan. & Fel. in d. c. ad probandum. quia hoc à potestate iurisdictionis, uel ministerii pendet, quam habentis, qui præest. & refertur Henr. Bohic. Fel. in c. si uero. de sent. excommuni.

d ¶Prodest. Adde, ꝙ contrarium tenuit Fel. in c. Rodulphus. 1 pe. col. i prin. ubi uoluit expresse, ꝙ ẽt quo ad scientem gesta per occulte excommunicatũ ualent. & eius opinio fundatur in quadam constitutione facta in concilio Basiliensi in xx. sessione cuius tenorem refert ibidem Fel. col. 26. uer. sed re uera.

e ¶Nominata. Imo idem, quod ualet, etiam si non sit nominata.

SVMMARIVM.

1 *Deuoluatur, est verbum commune.*
2 *Molestatio intelligitur de facto, non de iure.*
3 *Vsufructuarius, cui proprietarius promisit eum non molestare, potest cogi ad cauendum.*
4 *Molestare si quis aliquem prohibeatur, intelligitur tam de facto, quàm de iure.*
5 *Consortes litis in eodem libello reum possunt conuenire.*
Et possunt compelli simul agere, nu. 6.
7 *Creditores plures possunt simul agere contra vnum debitorem.*
8 *Libellus iste procedit, peto omnia, quæ tibi obuenerunt ex hæreditate talis.*
9 *Grauatus fideicommisso, si pendente lite alienauit, censetur iure facta restitutio.*
10 *Debitor potest petere, vt creditori silentiũ imponatur, si timet molestari in actione personali, & idem in reali.*
11 *Libellus, in quo quis petit non inquietari, valet.*
Idem in possessione. nu. 12. quando scilicet possidens ius prætendit in re possessa, aliter secus. num. 13.
14 *Debitor si petat silentium imponi creditori, & creditor compareat, & reconueniẽdo petat illam rem, super qua petebatur silentium imponi, prima petitio resoluitur, & super secunda proceditur.*
15 *Executio quando impeditur per nullitatem intentatã principaliter, vel per viã exceptionis.*
16 *Libellus rei directè contrarius libello actoris admittitur.*
Et non admittitur, quando virtute primæ petitionis actoris decidi potest deductũ in libello rei, nu. 17. aliter secus. nu. 19.
18 *Libelli contrarij respectu diuersarum rerum admittuntur.*
Et ꝙ simpliciter admittantur. nu. 20.
21 *Donare quis potest se, & sua omnia monasterio per modum conuersionis.*
22 *Oblati perpetuo, & conuersi, qui dicantur. nu. 23.*
24 *Oblati hospitali, in quo gradu sint.*
25 *Oblatio eorum, qui erant in matrimonio, cuius sit effectus.*
26 *Testandi facultate potest quis se priuare in vita per oblationem.*

27 *Donatio*

27 Donatio omnium bonorum facta ecclesiæ, an valeat.
28 Ecclesiasticis in personis actus turpis magis est detestandus.
29 Mores boni de iure canonico aliter censentur à bonis moribus de iure ciuili.
30 Monasterium licitè potest oblationem personæ, & bonorum recipere, nec propterea oritur sinistra suspicio hoc factum esse ob bona temporalia.
31 Ingressus si fuerit circumuentus à monasterio, omnia restituantur.
Et hoc quando totum monasterium, vel maior pars, fuit in culpa, nu. 32.
33 Prælatus in querendis potest ecclesiæ præiudicare.
34 Ingressus si quis fuerit per dolū monasterij, non resoluitur ingressus, aut professio.
35 Dolus aduersarij in spiritualibus nō vitiat contractum, nisi esset dolus qui caderet in constantem virum, nu. 37.
36 Restitutio in integrum non petitur in spiritualibus.
38 Mulier, quæ metu parentum ingressa est monasterium, potest recedere.
39 Pluralitas actuum non præsumitur, Nec in actionibus nominum, vel personis, numero 40.
41 Testamentum vnum præsumitur
42 Peculium vnum præsumitur.
43 Pluralitas rerum præsumitur.
44 Actus si habet debitam formam, personæ habilitas præsumitur.
45 Producens testamentum factum à minore 25. ann. non tenetur probare, quòd esset maior 14. ann.
46 Contrahens omnis præsumitur legitimæ ætatis.
47 Habilitas personæ præsumitur, vbi actus habet debitam formam.
48 Actor, qui intētionem suam fundauit, obtinet, nisi ex probatione rei clarè eius intentio confundatur, nec sufficit quòd per rei probationem reddatur dubia.
49 Actoris intentio plenè probata non eliditur ex contraria probatione rei imperfecta.
50 Exceptio ex parte rei debet concludenter probari.
51 Tempus debet deduci & probari si in eo intentio actoris, vel rei fundetur.
Nisi sit præsumptio pro reo, num. 52.
53 Delictum in his, quæ sunt de genere prohibitorum præsumitur, & quomodo.
54 Præsumitur pro habente regulam pro se.
55 Regula facit, quòd res dicatur certa pro eo, qui in illa nititur.
56 Delictum præsumitur in foro conscientiæ.
57 l. meritò ff. pro soc. non habet locum vbi agitur de salute animarum.
58 Probatio non concludens non valet.
Nec dicitur probatio, num. 54. Et facit rem dubiam. ibi. nu. 59.
60 Probatio non concludit per possibile, sed per necesse.
61 Probatio clara vbi requiritur, non sufficit probare aliquas verisimilitudines.
62 Familiaris, vt repellatur à testimonio, debet probari familiaris tempore depositionis.
63 Absolutio ab excommunicatione petitur etiam ad cautelam.
64 Rapina non probatur, si testes dicant vidisse rem de manibus auferri.
65 Violenter intelligitur actiuè, & passiuè.
66 Iudæus non repellitur stante statuto, quòd repellatur non fidelis Romanæ ecclesiæ.
67 Testes deponentes de consanguinitate non probāt, quia ea pluribus modis dicitur.
68 Vsurarius non dicitur, qui confitetur se teneri ad restitutionem vsurarum à multis extortarum, quia potest teneri ex causa hæreditaria.
69 Vsuras extorsisse confitens, non debet subaudiri publicè.
70 Confessio in fauorem rei interpretatur.
71 Villa, quæ tenetur ex homicidio in ea commisso, non tenetur si ibi reperiatur aliquis occisus, quia alibi occidi potuit.
72 Fama non probatur à testibus dicentibus audiuisse à maiori parte populi.
73 Periurus non probatur probata promissione cum iuramento infra mensem, & quòd mensis sit elapsus, nisi probetur non solutio.
74 Excommunicatus non probatur quis ex eo, quòd in aliena parochia celebrauit, nisi probetur id fecisse sine licentia.
75 Matrimonium non probatur probata copula, & sponsalibus simpliciter.
76 Probatio si non est concludens, fit interpretatio contra probantem.
77 Filiationis probatio admittitur quamuis non sit concludens.
Et ea concludenter probari non potest, num. 78.
79 Probatio dubia, & non concludens, quæ adiuuatur præsumptione iuris, probat.
80 Probatio rei non concludens valet, quando iuris præsumptione iuuatur.
81 Testis ratio, quia est vicinus, vel coniunctus, valet.
82 Incertitudo suppletur per interpretationem iuris.
83 Testes deponentes plures fuisse institutos, sed non recordari de partibus, institutio æquis portionibus facta intelligitur.
84 Electum fuisse excommunicatum ante electionem probare sufficit, quia etiā nunc præsumitur.
85 Probatio à communiter accidentibus valet.
86 Probatio dubia, quæ tamen sit conclusiua ut quolibet intellectu secundum intentionem probantis admittitur.
87 Exceptio dubia, & incerta quando in vtraque parte concludit, admittitur.
88 Probatio dubia, quæ certificatur ex communi vsu loquendi, valet.
89 Probationes, & testium dicta intelliguntur secundum cōmunem vsum loquendi.
90 Communis vsus loquendi probari debet tempore, quo testes deposuerunt.
91 Testium dicta debent in mitiorem partem, & benigniorem interpretari in fauorem producentis.
92 Testis dictum trahitur ad dictum alterius, etiam ad probationem eliciendam.
Probatio etiam nō concludens admitti debet per iudicem, qui tenetur omnes probationes admittere.
93 Iudex tenetur admittere omnes probationes siue faciant plenam, siue semiplenā probationem, siue indicium, siue adminiculum.
94 Probatio qualibet pertinens admittenda est etiam non vrgens.
95 Pertinentia dicuntur etiam modicum ad causam conferentia.
96 Minor 25. ann. potest ingredi monasterium, & omnia eius bona acquiruntur absque curatore, & decreto monasterio.
97 Tutoris auctoritas in testamento non requiritur.
98 Statuto, quòd mulier non possit se obligare sine propinquis, potest mulier se asserere ecclesiæ.
99 Donatio omnium bonorum facta à minore cum iuramento, an retractetur.
100 Filia quæ renunciauit patri, vel fratribus cum iuramento, an contraueniat si sit enormiter læsa.
101 Filij naturales, an excludant substitutum, & nu. 107.
102 Conditio expressa quibus casibus differat à tacita.
103 Substitutio pupillaris tacita, quæ in expressa vulgari continetur, non tantum operatur, quantum expressa, & ideo non excludit matrem.
104 Filius natus in seruitute, an differat si natus sit in figura matrimonij, vel non.
105 Spurius dicitur natus in seruitute sine figura matrimonij.
106 Ancillam, concubinam quis habere potest.
108 Conditio (si sine filijs) in sacerdote, vel clerico in sacris, non intelligitur de naturalibus, sed de ecclesia. & an de adoptiuis, nu. 110.
109 Clericus in sacris retro cedere à sacerdotio non potest.
111 Conditio (si sine filijs) in constituto in dignitate, non intelligitur de naturalibus.
Nisi in testamento facta sit mentio de naturalibus, nu. 112.
113 Spurij nunquam excludunt substitutum.
Nec eis debentur alimenta, nu. 114.
115 Alimenta debentur spurio de æquitate canonica, quæ præualet etiam in terris Imperij.
116 Filij adoptiui non excludunt substitutum.
117 Adoptiui non veniunt appellatione filiorum in dispositione hominis.
118 Statutum præferens masculos fœminis, non habet locum in adoptiuis.
119 Donatio per superuenientiam adoptiuorum non reuocatur.
120 Conditio (si sine filijs) in filia testatoris non intelligitur de naturalibus.
121 Honestas maior requiritur in fœminis, quàm in masculis.
122 Filij naturales, an excludant ecclesiam substitutam.
123 Filij naturales, vel spurij, excludunt substitutum, stante statuto, quòd succedant, vt legitimi.
124 Statutum, quòd naturales, vel spurij succedant, vt legitimi, an valeat.
125 Filij naturales indistinctè excludunt substitutum, quando testator ipse naturalis fuisset.
126 Donatio regni facta à matre filio, & posteris, etiam fœminas includit.
127 Filiorum appellatione quando veniant naturales.
128 Voluntas satis colligitur ex ratione.
129 Extensio fieri potest in materia stricta, & exorbitanti de stricta ad latam.
130 Naturales comprehenduntur filiorum appellatione, quando de commodo eorum agitur ex quadam benignitate.
131 Immunitas concessa Doctoribus, & filijs, non comprehendit naturales.
132 Naturales non veniunt in priuilegijs, & rescriptis filiorum appellatione.
133 Statutum quòd filij, & nepotes non soluant gabellam de relictis, comprehendit etiam naturales.
134 Naturales filiorum appellatione non veniunt, vbi agitur de odio, præsertim à statuto.
Nec quando pœna imponatur. nu. 135.
136 Emphyteusis concessa à priuato, an comprehendat naturales.
137 Filiorum appell. an veniant filiæ in emphyteusi.
138 Interpretatio fit contra fundantem se in verbis.
139 Liberorum appellatione veniunt fœminæ.
140 Emphyteusis ecclesiæ pro se, & filijs, non comprehendit naturales.
Etiam si sint legitimati. nu. 141. Nisi naturali ab initio esset concessa. nu. 143.
142 Filiorum appel. non veniunt naturales in quacunque dispositione ecclesiæ.
144 Hæredum appel. veniunt etiam extranei. Etiam si dictum sit, hæredes sui. nu. 146.
Nisi res sui natura non transiret ad extraneos, vt feudum. nu. 147.
145 Hæres dicitur, id est, dominus.
148 Hæredum quscunque appel. an veniant extranei, vbi aliter non venirent.
Et quid si dicatur pro omnibus hæredibus. nu. 149.
150 Quibuscunque, hæc dictio, restringitur, & intelligitur de habilibus.
151 Hæredum masculorum appel. non veniunt extranei.
152 Statutum, quòd fœmina non succedat stante hærede masculo, nō intelligitur de extraneo, immo nec de agnato, licèt tantum de filijs masculis hæredibus.
153 Emphyteusis concessa ab ecclesia alicui, & hæredibus suis, ad extraneos non porrigitur.
154 Emphyteusis ecclesiæ non transit ad extraneos, etiam ad aliam ecclesiam.
155 Emphyteusis concessa in secundam, & tertiam generationem, dicitur ad tempus.
156 Perpetuò, hoc verbum, vario modo intelligitur, secundum subiectam materiam.
157 Perpetua, an dicatur concessio facta in tertiam generationem.
158 Accessorio probato, videtur probatum principale.
159 Principis maior potestas est, quàm alterius inferioris.
160 Leges, quæ sunt in titulo C. de sacrosan. eccl. de epis. & cle. de epi. aud. non habent locum de iure canonico.
161 Alienandi quando iusta causa subest in ecclesia, si alienet, etiam extranei hæredes includuntur.
162 Emphyteusis quando conceditur, præstatur notabilis quantitas ab initio.
163 Conditio (si sine liberis) etiam in nepote ex filia verificatur.
Nisi sit adiectum, liberis masculis. nu. 164.
165 Locum autem ff. de condi. & dem. habet locum in silentio filio, secus exstante.

166 Acta

166 Aetas debet probari per fundantem ſe in ea,ſiue ea maior ſit,ſiue minor.

167 Aetas idonea præſumitur,quando ætas acceſſoriè requiritur.

168 Præſumi non ſolet ex præterito in præſenti in his,quæ tempore mutari ſolent.

169 Minor quamuis quis probetur quòd fuerit,non per hoc probatur,ꝙ hodie ſit.

170 Allegans pupillum deceſsiſſe in pupillari, non grauatur onere probandi hoc, niſi probaretur per aduerſarium maior ætas.

171 Priuilegiatus ob aliquam qualitatem, non vtitur priuilegio contra alium eiuſdẽ qualitatis.

172 Fiſci priuilegium,quòd ei cedatur,non habet locum contra alium fiſcum.

173 Priuilegia conceſſa ſcholaribus non competunt, quando ſcholaris agit contra aliũ ſcholarem.

174 L.non eo minus.C.de procu.non procedit, quando minor litigat contra alium minorem.

275 Priuilegiati duo ne conueniantur ab eorum creditoribus, non erit locus priuilegio inter eos.

276 Priuilegiatus in ſpecie reſpectu cauſæ, de qua agitur, vtitur contra alium,qui ſi in eodem caſu eſſet haberet idem priuilegium.

177 Indefinita non æquipollet vniuerſali,vbi eſt diuerſa ratio.

278 Priuilegium potentius eſt eius,qui tractat de damno.nu.180.

179 Priuilegia diuerſæ ſpeciei ſi concurrunt,attenditur potentius.

181 Priuilegium potentius dicitur,quando cauſa conceſsionis eſt fauorabilior.
 Et quando maior ratio eſt in vno,nu.182.
 Et in quo maior eſt vtilitas,vel maior ratio ſpecialitatis.nu.183.
 Et illud per quod minus derogatur iuri communi,nu.184.
 Et quod reſpicit perſonas,nu.185.
 Et quod prohibitiuum eſt,nu.186.

187 Priuilegijs paribus occiſ[illegible]catibus vincit reus.

188 Falcidia,an detrahatur per eccleſiam de relicto alteri eccleſiæ,nu.189.

190 Monaſterium,an loco filij habeatur quo ad excluſionem ſubſtituti.

291 Monaſterium habetur loco filij tantum in caſibus à iure expreſsis.

292 Fideicommiſ.non euaneſcit per ingreſſum monaſterij,quando reſtitutio debet fieri loco pio,vel religioſo.

193 Electus de idoneo facta non retractatur, quamuis alius magis idoneus eligi potuiſſet.

194 Legatum in dubio loco pauperiori debetur.

295 Monaſterium monialium magis pius locus dicitur,quàm monachorum.

196 Conditio,ſi non ingrediatur monaſterium, non valet, niſi reſtringatur ad certum, quia valet.num.198.

197 Statutum,quòd ingrediens monaſterium non ſuccedat,non valet.

199 Conditio (ſi intrabit monaſterium) an reijciatur.

200 Diſpoſitio §.ſed & hoc præſenti. in Auct. de alie.& emphyt. an habeat locum in clerico ſeculari.

201 Conditio expreſſa,ſi ingrediatur monaſterium,nõ impletur,niſi pars reſtet in monaſterio.

102 Ingreſſus propriè,quis non dicitur ante profeſsionem.

103 Votum de ingrediendo religionem an impleatur ſi quis ingrediatur,& exeat.

104 Monaſterium,an excludat ſubſtitutum,ſi quis non bono zelo ſit ingreſſus, ſed animo damnificandi ſubſtitutum.

105 Subſtitutus non excluditur à filijs naturalibus legitimatis per ſubſequens matrimonium in articulo mortis contractum in fraudem ſubſtituti.

206 Matrimonium poteſt contrahi in articulo mortis, vt filij nati ex concubina legitimentur.

207 Minæ de damnificando aliquem,probant fraudem.

208 Ingreſſus monaſterium in articulo mortis,cenſetur in fraudem.

209 Habitum religionis in articulo mortis ſuſcipiens, non dicitur profiteri, nec bona transferuntur.

210 Tex.in d.§.ſed & hoc præſenti,non extenditur extra caſus,in quibus loquitur & non habet locum quando quis apponit conditionem in perſona ſua. nu.211.

212 Donatio omnium bonorum,ſi ſine liberis deceſſero,ſi ingrediar monaſterium donatio non euaneſcit.

213 Conditio,ſi ſine liberis deceſſerit, appoſita in ſententia, non verificatur in monaſterio.

214 Diſpoſitio quæ fauet religioni,debet extendi ex identitate rationis.

215 Bona offendentis profeſſum,qui habet filium in ſeculo,cui applicentur, ſtante ſtatuto,quòd bona offendentis applicentur hæredibus occiſi.

216 Pacem facere poteſt filius de morte patris,etiam ſi ab hæreditate abſtinuit.

217 Iniuriæ perſecutio,non competit iure hæreditario.

218 Pœna ſi mitigatur propter pacem hæredum occiſi,ea haberi debet à filio non à monaſterio.

219 Vindictæ ius non competit fœminis.

220 Pacem ſufficit habere à maſculo,ſi duo ſunt hæredes maſculus,& fœmina.

221 Ius vindicandi,de iure communi competit etiam fœminis.

222 Monacho occiſo,monaſterium agit pro iniuria.

223 Monachus iniuriam paſſus,illam non remittit.

224 Monachus pro mortuo habetur.
 Et tranſit in poteſtatem Abbatis,nu.225.

226 Pœna quæ imponitur interficienti presbyterum,acquiritur eius eccleſiæ.

227 Monaſterium,an excludat ſubſtitutum,ſi hæc ſit adiecta conditio,ſi deceſſerit ſine liberis viris,& naturalibus ab eo procreatis.& nu.228.

229 Teſtator poteſt derogare diſpoſitioni c.in præſentia. de probat. vt monaſterium non excludat ſubſtitutum.

230 Teſtatoris voluntas ſi conſtet,tacita vulgaris contenta in expreſſa pupillari nõ ſupplet diſpoſitionem teſtatoris.

231 Extenſio fauore animæ ſit ad alium caſum.

232 Subſtitutio pupillaris tacita,an admittatur contra matrem cauſa pia ſubſtituta.

233 Legatum mille filiæ ſi nubat,& centum ſi monaſterium ingrediatur,an valeat.

234 Legatum filiæ centum ſi nubat, ducentum ſi non nubat, quamuis nubat conſequitur cc.

235 Ingrediens religionem,an teſtetur non ſeruata ſolennitate iuris communis.

236 Clerici ſeculares,an teſtentur non ſeruata ſolennitate iuris communis.

237 Militibus relaxatur ſolennitas teſtamentorum propter imperitiam.

238 Ignorantia iuris in perſonis eccleſiaſticis non præſumitur.

239 Legitima filiorum ingredientis religionem reſeruatur.

240 Eccleſiæ,an filijs magis fauetur?

241 Monaſterium tenetur alere filios ingreſsi.

242 Teſtamentum prius factum,an reuocetur per ingreſſum.

243 Voluntati expreſſæ non derogatur per tacitam.

244 Ademptio hæreditatis tacita non præſumitur,ſi alia poteſt fieri coniectura.

245 Diſpoſitio teſtatoris expreſſa non tollitur per tacitam,& præſumptam.

246 Filiusfa.ingrediens monaſterium, an bona eius aduentitia, in quibus pater habet vſumfructum,monaſterio quærantur.

247 Clerici habent priuilegium in aduentitijs, vt plenam habeant adminiſtrationem.

248 Minor, & prodigus non habilitatur ad diſponendum ſi velit ingredi religionem.

249 Clericus ſecularis teſtari non poteſt de aduentitijs quæſitis ante clericatũ in præiudicium patris.

250 Qualitas adiuncta verbo,intelligitur ſecundum tempus verbi.

251 Priuilegium in dubio conceſſum,intelligitur ſine præiudicio tertij.

252 Vſusfructus quæſitus patri ob patriam poteſtatem non amittitur, etiam ſi patria poteſtas extinguatur ſine culpa patris.

253 Filijfa.clerici habent priuilegium, vt patri non quæratur vſusfru.bonorum eorũ aduentitiorum,etiam ſi in minoribus ſint.nu.255.

254 Cautela,vt patri non quæratur vſusfructus aduentitiorum.

256 Vſusfructus patris in bonis aduẽtitijs filij, an quæratur monaſterio, ſi pater ingrediatur,& fiat monachus.

257 Vſusfructus ingredientis monaſterium ei quæritur.

258 Vſusfructus ſemel quæſitus non extinguitur extincta patria poteſtate.

259 Legata,& diſpoſita in teſtamento ingreſsi,an ſtatim exequantur.

260 Grauatus de reſtituendo poſt mortem eius ſi ingrediatur monaſterium,non debetur fideicommiſſum.

261 Teſtamentum ingreſsi religionem minorum ſtatim habet effectum.

262 Legitima debetur filijs ingreſsi ſtatim poſt ingreſſum,& ibi de veritate.

263 Filius ingrediens monaſterium viuente patre,non poteſt legitimam conſequi.

264 Teſtamentum prius factum,an poſt ingreſſum reuocari poſsit.

265 Ingreſſus poſt ingreſſum non teſtatur.

266 Ingredienti religionem incapacem bonorum quis ſuccedat ab inteſta.

267 Fratres minores incapaces ſunt tituli,& emolumenti.
 Et ideo non excludunt ſubſtitutum.nu.268.
 Nec poſſunt capere bona, vt vendant.nu.169.

270 Fratres prædicatores, & alij mendicantes exceptis minoribus, etiam immobilia capere poſſunt,non vt retineant,ſed vt vendant.

271 Alienatio quæ fit à fratribus mendicantibus, qui bona immobilia non poſſunt retinere,non exigit ſolennitates bonorum eccleſiæ.

272 Annui redditus fratribus minoribus acquiri non poſſunt,nec mendicantibus. nu. 273.Etiam ſi ſint modicæ quantitatis.ibi.

274 Legatum annuum pro ſtudio fratris minoris valet.

275 Fratres mendicantes quomodocunque bona poſsidentes,tenentur ad charitatiuum ſubſidium.
 Et qui dicantur mendicantes.nu.276.

277 Fratres ordinis Seruorum,an dicantur mendicantes.
 Et an fratres Carmelitani.nu.278.
 Et an fratres Prædicatores.nu.279.

280 Monachus factus prior manualis reuocabilis ad nutum ſuperioris,an quærat prioratui,vel monaſterio,ſi bona ſint diuerſa.

281 Monachus cui monaſterio quærat hæreditatem,ſi in vno erat tempore delationis, in alio tempore aditionis.

282 Hæreditas cui quæratur,ſi tempore delationis quis erat monachus, vel frater minor,tempore aditionis erat capax.

283 Ingreſſus ſi infra annũ probationis moriatur, an bona eius monaſterio quærãtur.

284 Monaſterium,an admittatur ad bona defuncti intra annum probationis.

285 Dedicatio bonorum, & perſonæ ingreſsi videtur pura à principio, reſoluenda in euentum,quòd non placuerit ingreſſus.

286 Ingreſſus non dicitur quis ante profeſsionem.

287 Ingreſſus in quibuſdam habetur pro religioſo,& eſt de foro eccleſiæ.

288 Nouitius infra annum probationis,an debeat iudicari perſona eccleſiaſtica.

289 Bona feudalia ingreſsi non quæruntur monaſterio.
 Niſi eſſet ſeruitium,quod à monaſterio poſſet præſtari.nu.290.
 Vel niſi de feudo fuiſſet fœmina inueſtita.nu.291.
 Vel niſi eſſet feudum francum.nu.292.

293 Feudum francum,quod dicatur.

294 Emphyteuſis,an tranſeat in monaſterium.

295 Ingreſsi bona quæruntur monaſterio etiam quo ad poſſeſsionem.

296 Poſſeſsio quam vna ciuitas habet in ſuis caſtris,tranſit ipſo iure in ciuitatem, cui ſubijcitur.

297 Poſſeſsio in donatione,non transfertur ſine apprehenſione.

298 Prouiſio hominis, an tollat prouiſionem legis, quando circa idem concurrit cum prouiſione legis.

299 Reme-

299 *Remedium extraordinarium, quando cesset.*
300 *Bona quaesita post ing. essum, cui querantur, remissiue.*

IN præsentia. ¶ Summaẽ, & diuidiẽ, vt p Abb. & alios hic. ¶ In tex. ibi, deuolueretẽ. hoc est verbum[a] cõe, vt Bar. ꝯcludit † in l. 2. in fi ff de ali. & ciba. leg. & in l. Cẽturio. col. fi. versi scpumo dubitaẽ. ff de vulg. & pup. Idẽ Do. in ca. si pẽ. in pen in gl. in ver. filiæ. de testa. in 6. vbi alle. tex. In l. Lucius. ff. de vulg. & pup. & ibi hoc dicunt Ang. & Imo. & sequiẽ Alex. cũ alijs concordãtibus, vt ibi p eũ. & generaliter de similibus verbis Bal. tradit ĩ l. fi. C. de sacrosan. eccle. Bar. in d. l. Cẽturio. cũ ꝯcor. vt p Ale. ibi in fi. ¶ † In tex. ibi. à sua molestatione, s. facti, nõ iuris, vt Mod. hic dicũt ex eo, qđ no. Bal. ĩ l. j. col. fi. ver. sed pone. C. de vsufr. † de vsufructuario, q ꝓmisit nõ inferre molestiã ꝓprietario, nam p̄t tñ cautionẽ petere, q̃ de iure ab vsufructuario p̄staẽ. facit qđ not. Bal. in l. j. col. 6. versi. itẽ q̃ro si testator. C. de his, q̃ pœ. & qđ tradit Imo. in l. pẽ familias testamento ff. de hær. insti. & hoc in simili q̃stione voluit Raph. Cu. in ꝯsi. 51. incip. ꝙ Lippus Ambrosius. ad qđ bene facit gl. in ca. ꝓ illorũ in ver. ꝯdictores ĩ. de p̄b. & tex. in c audita. vbi Abb. In pen. no. de resti. spolia. vbi, si omnia in irritũ reuocari debẽt ex mandato superioris, de recte gestis non intelligiẽ. † Et hoc satis p̄t ꝓcedere hic in iudice, coram quo petiẽ, qui s̃m iura hẽt ꝓcedere, & decidere. aliàs vero si qs aliũ sub pœna molestare ꝓhibeẽ, intelr̃ non soiũ de facto, sed ẽt de iure, vt late Alex. ꝯsuluit ꝯsi. 52.[b] viso testamẽto. lib. 2. vbi reprobat Pau. de Cast. q vẽ aliter voluisse in ꝯsi. 191. ante q̃ veniam col. 4. in fi. idem Alex. ꝯsi. 11. circa princi. lib. j. col. 2. de quo late Mod. in ca. cãm, q̃. in vlt. car. de rescrip. ¶ † Primo no. ꝙ cõsortes litis in codẽ libello reũ possunt ꝯuenire. ita Ab. hic. Et in tantũ hoc ꝓcedit, † ꝙ ẽt ꝯpelli possunt simul agere, ne pro eadẽ re in diuersis instantijs reus fatigetur, vt not. Inn. dicit in ca. cum M. s̃. de ꝯstit. Et idem si nõ sunt ꝯsortes, † tñ plures creditores agere simul ꝯ vnum debitnrẽ possunt in eodem libello, qñ actiones differunt numero, & non specie, vt Roma. disputat ꝓ nona q̃stio. & ita tenet in ꝯsi. 240. incip. viso themate. ¶ † Secundo no. ꝙ ꝓcedit iste libellus, Peto omnia, q̃ tibi obnenerunt de hæreditate talis Et hoc de plano ꝓcedit, intelligendo ꝙ agereẽ petitione hẽditatis, qa in tali actione vniuersali non est opus aliqd exprimere, nec à principio, nec in ꝓgressu iudicij, sed tm̃ tempore executionis. l. 4. ff. de peti. h ere. vt not. in ca. 2. s̃. de lib. obla. & istum intellectũ ponit Inn. hic, & sequitur Imo. & Are. ¶ † Nec ob. ꝙ istis fideicõmissarijs agentibus non esset facta restitutio, qa ex quo grauatus pendente lite alienauit, censeẽ ipso iure facta restitutio, l. fi §. si nauiẽ. vbi gl. & Doc. C. com. de le. ita dicit Aret. hic. vel s̃m Bal. in 12. col. in prin. hic, de æqtate canonica agi p̄t non facta restitutione, vt circuitus euiteẽ, per istum tex. sicut & quandoq; de iure ciuili pmittitur, l. penul. C. ad Trebel. Vel tertio rñderi p̄t, ꝙ isti veniebant ab intestato, cum essent ꝓximiores. unde in eis alia restitutio non vẽ necessaria, ut concludit Pet. de Ancha. hic. Si nero tex. intelligatur, ꝙ rei uendicatione agaẽ, & rõne dominii illa bona peterẽt restitui, esset text. not. s̃m Abb. pro dicto Inno. in c. certificari. de sepult. Sed illud dictum non uẽ cõiter approbari,[c] quia bona debent specificari, vt not. Bar. in l. Titia. la 1. §. Lucius. in fi. de leg. 2. ubi alleg. Inno. q hoc idem voluit in ca. cũ ad sedem. de resti. spol. Abb. legtur in d. ca. 1. de lib. obla. in 6. col. & not. Bar. & Ang p illum tex. in l. Marcellus. §. armenia. ff. de rei uẽdi. ¶ † Tertio not. ibi, à sua molestatione. ꝙ non solum in actione personali debitor, qui timet molestari, potest petere, vt creditori perpetuum silentium imponatur,[d] ut not. in l. si finita. §. eleganter. ff. de dam. infec. & in l. Aurelius. § in centũ. ff. de lib. lega. sed ẽt in actione reali, ut hic. Et formã libelli ponit Bald. in l. ij. p illũ tex. in fi. C. ne filius ꝓ patre. ubi ingt libellum ꝓcedere, si negatiue formeẽ hoc modo, Peto me † non inquietari. qđ, s̃m eum, Canonistæ uocãt silẽtium imponi, & ideo qui timet molestari in sua possessione, officium iudicis implorare potest, ne sibi molestia inferaẽ, s̃m Imo. post Innoc. hic. Et hoc idem de † possessione no. Bal. in l. si super possessione C. de transac. Et hoc procedit, † quãdo ipse possessor ius habere prætendit in re, quam possidet. secus uero ubi ius nullum haberet, qa tunc non posset agere, ut no. uoluit Innocen. in ca. Abbate sane. colum. 3. de uerbo. signifi. refert, & sequitur Pau. de Cast. in l. si contendar. ff. de fideiuſ. Alexã. in d. §. eleganter. in col antepenul. ubi late de prædictis. & Roma. in consi. 414. pro habenda substantia ueritatis, cum simili. in quibus non insisto, quia hic non est locus. ¶ † Quarto no. singulariter secundum Areti. hic probari, quòd si ille, cui petitur silentium imponi, comparet, & per uiam reconuentionis principaliter petit illud, super quo petebatur silentium imponit, prima petitio in uim simplicis petitionis resoluitur, & tantum super secunda proceditur. Hoc patet hic, in principio, iuncto fine, ubi iudex solum fratres testatoris condemnauit ad restituendum res monasterio secundum formam secundæ petitionis. ergo videtur, quòd prima petitio extincta fuerit. nam si durasset, vtiq; super illa pronunciatum fuisset, l. de quare. ff. de iudi. & hoc pro re noua, & singulari Aret. tradit. Moder. dicunt, quòd etiam videtur hic pronunciatum super prima petitione in consequentiam, quia si dẽ hoc tuum esse: ergo sequitur quòd non est meum, vt no. in l. nam postea. §. fin. cum l. sequen. ff. de iureiuran. Ita non vẽ probari dictum Are. hic. Sed dicas, quamuis hoc verum sit, tamen negari non potest quin forma sententiæ ad secundam petitionem referatur, non ad primam. Et dum dẽ, si pronunciatur tuum esse: ergo non est meũ, verum est, & hoc sequitur, etiam absque petitione prima. Vnde per hoc non infertur, quod super prima pronunciatum fuerit. & ita bene procedit, quod Areti dicit. Et ratio vẽ, qa iste, cui petebatur silentium imponi, erat creditor; & sic erat actor naturalis, & originarius. ideo virtus primæ petitionis euanescit, & ad vim defensionis reducitur, vt ipse Aret. declarat in 6. notab. Sed tamen ratio ista in terminis huius decretalis non videtur procedere, quia hic vtraque pars possidebat partẽ bonorum defuncti, vt in prin. hic colligitur: & ideo vtraque pars fungebatur vice rei, quatenus possidebat, & vice actoris pro rebus, quas nõ possidebat. Vnde hic libellus datus pro parte monasterii, non videtur magis ordinarius, nec magis naturalis, q̃ primus. Dictum ergo Are. secundum rationem eius, non ꝓbatur hic, in se tamen potest esse verum, & secundum rationem eius restringitur, qñ à debitore petitur silentiũ ĩponi illi, qui creditor simpliciter dicebatur. nam tunc petitio resoluitur in vim exceptionis. Ex quo colligitur notabilis cautela ad illud, quod eleganter tradit Paul. de Cast. in auct. q̄ supplicatio. C de preci. imper. offer. dum differentiam facit, † ꝙ si de nullitate sentẽtiæ agatur per viam principalis petitionis, interim executio semper impeditur. Sed quãdo per viam exceptionis agitur de nullitate sententiæ, distinguitur, vt oo. in l. 3. §. condemnatum. ff. de re iudi. Et ideo dicit, ꝙ Florentiæ practicatur, ꝙ añ quàm executio petatur, festinanter datur libellus nullitatis, & petitur sententia nulla declarari. nam hoc videtur euitari posse, attento dicto Are. hic: quia si ille, contra quem petitur sentẽtia nulla declarari, compareat, & principaliter petat executionẽ sententiæ, prima petitio nullitatis in vim exceptionis simplicis reducitur, & sic per viam exceptionis de nullitate tractabiẽ. s̃m dictum Aretini, quod ita ad practicã accommodari vtiliter poteſt. Et ex eo etiã inferri potest, ꝙ instantia iudicii ab illa secunda petitione naturali inchoetur, ex quo prima petitio euanescit. qđ no. ¶ † Quinto no. hic tex. in quo reus admittitur, dando libellũ directe ꝯtriũ libello actoris. qđ vẽ ꝯ Inn. in c. cum cõtingat. de off. dele. s̃m Ant. de Bu. hic. nam vbicunq; virtute primæ petitionis, & † instantiæ inchoatę per actorẽ decidi potest illud, qđ reus in nouo libello ꝯ agentem deducit, libellus rei nõ admittiẽ.[e] Ang. in l. cũ ambo. per illum tex. ff. de iud. idẽ Inno. in d. c. cũ cõtingat. circa med. & refert Ant. de But. ibi, in v. col. ver. 3. ob. & in c. ab excõicato. co. v. de rescr. idẽ Ant. ĩ c. cãm ei 2. col. 3. ver. a l s̃m q fi. lint legi. sequitur Pau. de Ca. In l. ĩ tribus ff. de iud. cuius tñ ꝯtriũ vẽ ꝓbari hic. ¶ † Sed Imo. hic rñdet, ꝙ libelli ꝯtrii hic admittunẽ respũ diuersarum rerum, quo casu ꝑmittiẽ, vt probatur in l. si inter me, & te. ff. de exce. rei iud. facit tex. in c. fi. de succ. ab inte. qa tũc vtraq; petitio est æqualis virtutis, & vna nõ dẽ maior altera, vt declarat Bar. In l. fundũ. col. pe. de exce. Ista rñsio uẽ dubia, qa in tex. hic ẽt respũ eorũdẽ bonorũ, vñr dati libelli ꝯtrii, dũ fratres testatoris petierunt bona, q̃ monasteriũ possidebat, & eꝯ syndicus pro parte monasterii super illis petiit silẽtiũ imponi. Ad hoc rñdeẽ, ꝙ qñ ꝓ parte eius, q cõuenĩ, petiẽ ꝙ silẽtiũ actori imponaẽ, ista nõ dẽ petitio, sed defensio, ut dicũt Ant. de Bu. & Are. hic, & sic nõ sunt duo libelli ꝯtrii. ¶ Sed iterũ instaẽ, & ex alio capite vẽ, ꝙ in eisdẽ bonis libelli eẽnt ꝯtrarii, qa fratres testatoris agẽtes in libello petierũt, ut sup rebus. quas ipsi possidebãt, monasterio perpetuũ silẽtiũ imponereẽ, ecõtra uero syndicus res illas petiit in recõuentione. ergo libelli cõtrarii sunt. Sed rñdet Are ꝙ prima petitio tolliẽ de medio, & tñ scda attẽdiẽ, qa illa secũda petitio facta pro parte monasterii originalis est, & naturalis, ut supra ẽt dictum fuit. Istud, qđ Are. dicit, bñ ꝓcederet attẽto illo capite tñ, ĩ quo frẽs petierunt monasterio imponi silentiũ, sed nõ satisfacit in alia

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Verbum. De hoc verbo, deuoluatur, vide Gui. Papæ consi. 203. ver. venio ad primum. lib. 2.

b ¶ Consi. 52. Adde Alex. in consi. cxcv. nu. 2. lib. 6.

c Syl. Ald. Approbari. Idem Dec. in c. cum venerabilis. in 2. no. de exceptio.

d Syl. Ald Imponatur. Adde Dec. in c. solicitudinem. in 2. de appel. & adde, ꝙ quando reus super exceptione sua mouet iudicium, debet moueri coram iudice suo, non actoris. Vide Dec. in c dilectis. col. 2. in v no. de appel.

e Non admittitur. Hæc est ratio, quia in praxi non admittitur querimonia super querimoniam, nec pignoratio supra pignorationem, quia prima sufficit, ideo sequentes in oppositionem conuerti debent, & vno certo tramite iudiciũ ꝓcedat confusione remota.

alis principali parte petitionis, io qua petunt bona possessa à monasterio. In talibus enim bonis, q̃ monasteriũ possidebat, monasterium dr̃ reus vere, & originaliter. vñ absolute secũda petitio monasterij nõ dr̃ magis naturalis, q̃ prima, vt s̃. dixi. Sed tñ dici pt, q in boois petitũ, q̃ monasteriũ possidebat, alia tñsio s̃. dicta pcedit. Vel ad dictũ Inn. tutior est tñsio, q̃ colligit ex notabili doctrina, q̃ Bal. tradit i l. edita. col. 20. ver. 31. q̃rit. C. de edẽ. 19 †vbi ɔcludit, q si reus p ɔtrariã petitionẽ aliqd cõleq itẽdit, q sub defensione simplici nõ potuisset ɔprehendi, ɔtraria petitio admittit, & dictũ Innoc. oon pcedit. & ita hic fuit, & d. l. si inter me. q̃ sic ibi declarat Bart. & ibi sentit Ange. in d. l. cũ ambo. & ad prædicta vide Abb. p illũ tex. io c. cum ecclesia. de causa pos. 20 & propri. in notabilib. †vbi pbat, q libelli ẽt ɔtrarii admittuntur, vt no. Bal. in l. cũ Papin. col. 2. C. de sent. Aot. de Bu. in c. Abbate. in prin. de verb. sig. in 3. oo. & quod tradit Lap. in allega. 3; 21 inci. disceptat. ¶ †Sexto oo. sm Abba. hic, q quis põt se, & sua omnia bona donare monasterio p modũ ɔuersionis, licèt non efficiat monachus, & erit iste ɔuersus monasterii, immo seruus sm gl. 27. q. j. c. vt lex continentiæ. & p Ab. hic. & hæc eadẽ Ab dicit in c. fi. in 1. not. j. de succ. ab inte. Et ista pcedunt, qñ in pleniori forma, & irreuocabiliter, aliqui se obtulerũt. aliàs secus, vt Abb. distinguit in c. vt priuilegia. io 1. not. j. de priuil. Ita etiã Cal. distinguit io ɔsi. vl. inci. qdã offerunt. io ti. de regu. & tales 22 dñr ppetuo oblati, sm Do.† post Io. An. in c. p exemptionẽ. in 2. 23 col. de priui in 6.† Possunt ẽt dici ɔuersi, vt p Abb. hic. Sed tñ pprie oblati à ɔuersis distinguũtur, qa oblatus dr̃, qui dedicat se, & soa monasterio, habito non mutato: ɔuersi sunt, qui mutato habito se, & sua obtulerunt, vt tradit Abb. in c. oon est. io 2. no. de reg. & io c. tuis. in 1. not. de testib. & idem Car. in cle. 1. in 25. q. de deci. Hoc tñ variat sm diuersos mores religionũ, vt Do. di 24 cit io d. c. per exemptionem.† Et de istis oblatis monasterio in no. q. ɔsuluit do. Car. in ɔsi. 21. io themate p̃missõ. Et de oblatis hospitali in pulchra qõne late consuluit Abb. in ɔsi. 102. circa 25 psonarũ. in 2. li.† Et de oblatione illorũ, q erãt in matrimonio, cuius effectus sit. Bal. in ɔsi. 366. quia dicta oblatio. io 2. lib. & de 26 his Are. tradit i l. cũ hæredes. §. fi. ff. de acq. pos. ¶ †Septimo no. hic probari, q in vita põt quis se priuare facultate testandi, offerẽdo se cũ omnibus boois mooasterio. Facit text. in auct. io-a gressi. C. de sacrosan. exc. Ex quo Bar. infert [a] in l. fi. in vlt. col. C. de pact. q valeat dona. omniũ bonorum p̃sentium, & futurorũ facta ecclesiæ. oam cum quis possit seipsum cum bonis dedicare ecclesiæ, vt hic, ita poterit bona separatim absq; psona. Sed ista ɔsequentia oon ualet, ut Abb. hic dicit. & idem prius tradit Ang. in consi. 189. visis prędictis instrumentis. col. x. ¶ Opi. tamẽ b Bar. cõis or. [b] ut patet ex his, q̃ Ale. dicit io l. stipulatio hoc modo ɔcepta. col. 4. uer. q̃ro utrũ. ff. de uerb. ob. ultra dicta per eum. Idẽ sequr Abb. in c. fi. in 1. not. de soc. ab iote. io c. x. de conces. præbẽ. in c. ut priuilegia. de priui. & in ɔsi. 102. circa personarũ. do. Maria. in trac. oblatio. in x. libel. in 1. q. Et pro ista cõi opi. ur tex. io l. iubemus oulli. §. 1. C. de sacrosan. eccl. quẽ ad hoc allegat Bal. io auct. si qua mulier. col. fi. uersi. 6. not. C. de sacrosan. eccl. Sed Alex. rñdet in d. l. stipulatio hoc modo ɔcepta. q loqtur in donatione omniũ bonorũ facta simpliciter: quo casu ueniũt tñ p̃sentia, & nõ futura, p l. si ita. ff. de au. & arg. leg. oot. io l. fi. C. q̃ res pig. Mod. dñt, q immo tex. in d. l. iubemus. intelr ẽt de futuris bonis. aliàs. o. nihil ibi spãlitatis eẽt in ecclesia. ¶ Sed ista replicatio tolli pt, qa q̃tũ ad talẽ donationẽ factã ecclesię, nihil spãliter ibi in ecclesia ɔstituit, ut j. dicã. Ex alio tñ capite ur ille tex. ẽt loqui de bonis futuris, qa loquit de patrimonio. & idẽ est patrimoniũ qd hr̃ditas, l. nã qd. §. fi. ff. ad Treb. ergo ẽt futura includi uñr. ¶ Sed tñ ɔsiderandũ est, q ille tex. ad istã qõnẽ parũ, oel nihil facit. ¶ Nõ eoim ibi q̃ritur, oec dubitatur de donatione factę ecclesiæ, sed principaliter ibi ur, q bona ecclesiarũ nullo modo pñt alienari, qa uult ibi Imperator, q acquisitio facta de patrimonio toto, uel p parte ecclesiæ p ulti. uolũ. uel p donationẽ ioter uiuos, uel alio quocũque titulo, incõcussa sit, & sine ulla mutatione ɔseruetur. Ista uerba, iocõcussa sit, & cõseruetur, respiciũt resolutionẽ ɔtũi, & p̃supponũt donationẽ ualidã p̃cessisse, & alienatio phibetur ibi, ad hoc, ut ɔseruet sm uolũtatẽ illorũ, q donaoerũt ecclesiæ. Nõ ergo per illũ tex. dici pt, q in ecclesia ualeat donatio eo casu, qoo nõ ualeret in priuato, qa ibi de hoc nihil agitur, sed p̃suppooitur, q eẽt facta donatio ualida. Et hoc est intelligẽdũ sm q alia iura disponunt. ¶ Nõ ob. qd dr̃ de patrimooio, qa sub noĩe patrimonii nõ ueniũt omnia, nã actiones nõ includuntur, l. cũ pupillus. ff. rẽ pupil. sal. fore. ibi, nõ solũ, q̃ hẽt in patrimonio, sed ẽt in oominibus. oisi in ult. uolũtate, put loqtur tex io d. l. oã qd. ¶ Secundo, & melius rñdetur, q ibi nõ loquit de patrimonio simplr, ita q p iore uniuersali capiat, sed dicit de patrimonio, qd est in bonis, ibi. partem ut certã patrimooii in fundu, p̃diis, siue domibus, &c. & sic ibi ponit patrimoniũ simplr p bonis extantibus. Et ita ur bona tñsio Alex. q illa dispositio ad futura nõ exteodat. Vel tertio dico, q dũ loqtur de patrimooio, hoc refert ad id, qd s̃. dixit de ultima nolontate. Et dũ loqtur de parte patrimonii in certis rebus, put dicit, refert ad titulũ donationis. & ista vr̃ plena declaratio ad illũ text. q̃ ẽt ɔfirmat. qa si patrimoniũ ponat p hr̃ditate. ad donõnẽ referri nõ pt, qa in ɔtu hr̃di 27 tas nõ daĩ, l. hr̃ditas. C. de pac. ɔuen. ¶ †Pleriq; tñ ẽt in ecclesia tenuerũt, q nõ valeat donõ omniũ bonorũ p̃sentiũ. & futurorum. Ang. in d. cõsi. 189. col. 5. & in disputa. inci. in refulgenti. col. 6. Fel. de Anch. in ɔsi. 212. de primo dubio. Roma. in auct. similiter. in secundo spãli in ɔtibus. C. ad leg. Falc. & in d. l. stipulatio hoc modo cõcepta. vbi hnc ẽt dr̃ seq Alex. Et rõ istorũ p̃cipua est, qa si nõ valet donõ, qa turpis sit, & ɔ bonos mores reputet, idẽ ergo vr̃ dicẽdũ in ecclesia, q̃ cultrix iustitiæ est, c. i. §. j. de alie. feu. & actos turpis in ecclesiasticis magis detestat §. 28 cogitandũ. in Auct. de monachis. ¶ †Sed rñderi ad hoc pt. q licet inspecto iure ciuili dicat esse ɔ bonos mores, nõ sic tñ at-29 tẽto iure canonico dicẽdũ est, † qa aliter iudicant boni mores de iure canonico, q̃ de iure ciuili. ita no. Bal. in l. pactũ qd dotali. q̃stio. 19. de collatio. & Ioan. de Imo. in c. cum cõtingat. de iureiu. facit tex. in c. ij. de pac. in 6. & i c. licet de iureiu. co. li. ¶ Ex qbus patet, qd illud, qd de iure ciuili reprobatur, tanq̃ sit cõtra bonos mores, tñ de iure canonico admittitur. Et in illa q̃stione voluntaria paupertas pp Deũ, ẽt statu seculari oõ mutato, non est à iure p̃sertim canonico reprobata, vt Ab. ɔsequit i d. cõsi. 104. Agit enim de salute animæ, in qua vr̃ de maiori bono tractari, q̃ in illa facultate testandi, q̃ iure ciuili cõsiderat, arg. l. sancimus. C. de sacrosan. ecc. ¶ Et ex p̃dictis articulus reddit disputabilis, oon tñ in practica recedendũ esset à cõi opi. p̃cipue cũ agat de fauore ecclesiæ, cui io dubio deferẽdũ est, l. sunt pso-30 næ. ff. de relig. ¶ †Octauo nota, q monasterium licite pt oblationẽ psonæ, & bonorũ, ẽt firmatã iuramẽto recipere: nec pp hoc orit sinistra suspicio, q hoc factũ fuerit pp bona temporalia, iuxta tex. illũ no. 20. q. 3. in c. cõstituit. In isto tñ tex. subesse vr̃ rõ particularis. qa aliás iste ingressus fuit, & cũ pœnituit. vñ vr̃ iuramentũ p̃stari, vt cõstantior in pposito reddat. Idẽ tñ vr̃, ẽt si in primo ingressu iuramentũ p̃stet, qa p hoc non dr̃ decipi, exhortari nãq; ad hoc pt. 19. q. 3. in c. plectum. vbi gl. & tex. in d. c. cõstituit. loqtur in eo, q fuit circũuentus. Et valde notabilis 31 † est decisio illius tex. q bona restituant hr̃dibus ingressi, qũ ɔuentus, & monasteriũ sepulchri, circũueniẽdo aliquẽ induxit ad ingrediendũ monasteriũ. & ita p illũ tex dicit Spec. in tit. de statu mo. §. fi. versi. 64. Bal. refert in auct. si qua mulier in fi. col. ver. vlt. q̃ro. C. de sacrosan. eccle. gl. fi. & Ab. in c. cũ dilectus. qd me. cau. idẽ Ab. in c. p̃terea. el 1. de offi. dele. & in c. in nostra. de sepul. in gl. in ver. nisi dolo. Et circa hoc notabilẽ qõnem ɔseq 32 tur Lap. alleg. 47. factũ tale est. qdã iuuenis. ¶ † Et p̃dicta cõclusio pcedit, qñ totũ monasteriu fuisset in culpa, vel maior pars, iuxta gl. in rub. C. q̃ sit lõ. cõsue. secus si aliq religiosi hoc fecissent, qa factũ illorũ oõ p̃iudicaret monasterio, vt i reg. delictũ. de reg. iu. io 6. in c. cũ venerabilis. de exce. ita no. Abb. in c. dudũ. de cõuer. cõiug. sup gl. in versi. aliqñ. De quo dicto dubitari pt, qa hic nõ vr̃ agi de p̃iudicio ecclesiæ, ex quo monasterio nõ sunt bona licite acq̃sita, vt hr̃ in simili de seruo in l. qd seruus. ff. de acq. pos. tex. in d. c. cõstituit. simpliciter loqtur in Abbate, & io isto casu si aliqood p̃iudiciũ ecclesiæ cõsideret, non vr̃ il-33 lud esse in iure q̃sito ecclesiæ, sed potius in q̃rendo. † quo casu in q̃rẽdis bñ pt ecclĩæ p̃iudicari. vt p gl. 19. q. 7. in c. si episcopũ. oo. in c. 1. de deposi. tradit Abb. in c. 1. de dolo, & cõto. in 3. col. facit tex. in l. fi. de admi. tut. Et sic cõclusio s̃. facta vr̃ indistinctè pcedere. ¶ Secũdo, p̃dicta cõclusio bñ pcedit respũ bonorũ. se-34 cus est q̃tũ ad psonã ingressi, † qa nõ obstante tali fraude valet iogressus, & pfessio: nec pt retractari, vt pbat io d. c. cõstituit. & declarat do. Abb. io d. c. cũ dilectus. col. fi. & idẽ Abb. sequtur in c. cũ dilecti. col. 2. de emp. & vendi. & in d. c. dudũ. in loco s̃. 35 allegato post looo. quẽ refert. † Nã dolus aduersarij in spiritualibus nõ vitiat ɔtũ, vt p gl. io c. ex ppetua. in ver. cã, & in d. c. du-36 dũ. io ver. spes. de cõuer. cõiug. † Et iõ restitutio in integrũ peti oõ pt rõne circũuentionũ, q̃ cessat in spiritualibus, sm gl. 21. q. 1. in c. illud. in gl. 1. circa fi. & io c. sicut. 27. q. 1. Spec. in titu. de io integ. resti. §. qualiter. ver. sed nunqd. Ab. post Io. An. & alios in 37 ca. cũ viiũ. de reg. ¶ †Et hoc vltimũ sane intelr, nisi talis dolus sit, q ẽt quẽlibet prudentẽ deciperet, qa tunc pfessio vitiat. ita voluit Inn. io d. c. cũ dilectus. & Abb. ibi, in fi. col. s̃. qd me. cau. Facit tex. in c. 1. s̃. qd met. cau. vbi pfessio facta p metu nõ tenet. 38 & gl. not. in d. c. cũ virũ. p q̃ ibi Abb. oo. voluit, † q mulier, quę imperio parentũ coacta fuit intrare monasteriũ, possit recedere. immo timor, & sola patris reuerentia, ipedit ingressum monasterii. gl. oo. io c. p̃sens. io ver. patre. 19. q. 3. q̃ allegat Imo. pro singulari

ADDITIONES.

a Bar. infert Et sequitur I. s. in d. l. fi. & Deci. hic, licèt dubitet. sed verior est opi. contra Bar. & etiam, quòd non valeat hæc donatio, tenet Fran. Purpura. in repetit. d. l. fi. nu. 241. cum sequen. C. de pact.

b ¶ Sij l. Ald. Videtur. Adde quòd ita consuluit Dec. in consi. 485. col. 2.

singulari, in l. si cũ dotẽ §. eo aũt tẽpore. ff. sol. ma. ¶ † Nonn no. ibi, cũ ɔster. fin Ant. de But. & Abb. hic, ꝙ pluralitas[a] actuũ nõ p̃sumit. & rõ est, qa facta non præsumunt, c. cũ in iure. de offi. dele. Ad idẽ tex in c. cũ Ioan. de fi. instru. & not. Bal. in l. neque natales. col. 2. C eo. dicens, ꝙ in actionibus hominũ, vel in psonis pluralitas non p̃sumit † & idẽ Bal. in l. cõuenticulã in col. 4. ver. item argui a p̃sumptione. C. de epis. & cle. † & idem testamentũ vnum p̃sumitur, gl. not. in l. omniũ. in ver. ɔprobantur. C. de testa. vbi Alex. & no. Bal. p illum tex. in l. fi. in fi. & Sal. ibi. in prin. C. de reb. credi. † & vnum p̃sumitur esse peculium, ſm gl. in l. qui iurasse. §. si pater. in fi. vbi Ale. ff. de iureiu. facit qđ no. Bar. in l. si in sẽ. per illum tex. ff. de rei ven. & in l. si qs setuũ. §. si inter duos. in fi. ff. de lega. 2. ¶ † Et ista ɔclusio ꝓcedit in pluralitate actuũ. secus vr̃ in pluralitate rerũ, q̃ bene p̃sumit,[b] ſm Alex. in cõsi. 119. viso processu. col. pe. li. j. & ita ſm eum ꝓcedit qd tradit Ioan. And. & Doct. cõiter sequunt in c. audit is. de p̃scri. dũ ɔcludit illum, q equũ conduxit. non releuari, si probet equũ mortuũ in itinere, nisi ꝓbet, & spãliter deducat, ꝙ equus mortuus sit ille idẽ, quem ɔduxit. Non ergo fundat intentio eo, ꝙ vnus p̃sumat equus. Vñ illud locũ hẽt in rebus, secus in psonis, vel actibus hominũ, p s̃. dicta. Sed tñ ista differentia nõ vr̃ iure ꝓbari, & rñ allegata s̃. vt nõ p̃sumatur pluralitas, qa facta non p̃sumuntur, ita pariter militat in rebus, sicut in psonis, vel actibus. vnde potius vr̃, ꝙ debeat cõsiderari qualitas rerũ, psonarũ, vel actuũ. an tales sint, q̃ soleant multiplicari, & tunc potius p̃sumit pluralitas, vt in exemplo de equo. Si vero multiplicari nõ solent, a cõiter accidentibus non p̃sumitur pluralitas, & fundata est eius intentio, q ex vnico actu nitit, vt hic in ingressu monasterij, in testamento, in peculio. In istis non p̃sumit pluralitas, qa reiterari nõ solent. ¶ † Decimo no. ꝙ quãdo actus hẽt debitã formã, habilitas psonæ p̃sumitur.[c] Hic enim syndicus ꝓ parte monasterij ꝓbauit illum se, & sua obtulisse. & ex hoc simpliciter fundata fuit ĩtẽtio monasterij, nec opus fuit ꝓbare, ꝙ ætate esset idoneus, nã hoc p̃sumitur, vt do. Ab. hic deducit. & idẽ Abb. tradit p illum tex. in c. cum virum. in 4. not. j. de reg. q ex hoc † infert, ꝙ ꝓducens testamentum factũ a minore 25. annis, non tenet ꝓbare, ꝙ esset maior 14. annis. Ad testãdũ enim qlibet habilis p̃sumit, vt dicit Bal. p illum text. in auct. omnes peregrini. col. fin. C. cõia de succes. in l. nulli. col. 3. C. de epi. & cle. Et omnis ɔtrahens, † ætatis legitimæ esse p̃sumit, ſm Bald. in l. j. C. si minor se maior. dixe. & pro bis vr̃ tex. in l. ab ea parte. ff de ꝓba. quẽ ad hoc alleg. Bald. in l. cũ † te. col. j. in fi. C. eo. dicens, ꝙ habilitas in psona p̃sumitur, vbi actus cum debita forma factus reperitur. & idẽ Bal. per illum tex. in l. j. circa fi. C. de p̃ci. imper. offe. & in l. si post diuisionẽ. col. j. C. de iur. & fac. ignoran. ¶ † Vndecimo no. ꝙ actor, q semel intentionem suã fundauit, obtinere dẽt, nisi intentio eius fundata clare, & concludẽter ex ꝓbatione rei cõfundat. nec sufficit, ꝙ ex ꝓbatione facta p reum dubia reddat. vt declarat p Abb. hic. & idẽ Abb. in c. dudum. el 2. col. fi. s̃. de elec. & in c. p tuas. de cõdi. appo. & idẽ Do post Io. An. in c. si tibi absenti. col. 5. ver. no. bene. de p̃ben. in 6. Sed tñ hic dici potest, ꝙ ꝓbatio actoris nullo mõ offuscatur, stante p̃sumptione iuris, ꝙ professio, q̃ facta repenit, ab eo facta p̃sumatur, q erat legitimę ætatis, vt s̃. dictum fuit. † Vnde qñ intentio actoris plene ꝓbata est, non elidit in aliquo ex ɔ̃ria rei ꝓbatione impfecta, vt no. Bar. tradit in l. admonendi. in vlti. char. in prin. in ver. q̃ro qd si actor. ff. de iureiu. Anto. de But. in ca. vt nostiũ. in 2. not. p illũ tex s̃. de offi. arch. Bar. in l. 1. in prin. ver. vlterius. ff. de vent. inspic. cũ si. & tradit Alex. in cõsi. 134. in cã, & lite. col. 1. in 2 lib. ¶ † Duodecimo no. ꝙ exceptio ex parte rei ɔcludenter dẽt ꝓbari. Nã cum esset fundata in certo tẽpore, videlicet ꝙ iste erat minor tẽpore ingressus, debuit pro illo tẽpore limitato minor ætas ꝓbari, vt est cõis doctrina, † ꝙ vbi intẽtio actoris, & rei fundatur in aliquo tẽpore, dẽt illud tempus[d] deduci, & ꝓbari. gl. allegat in cle. fi. in versi. priuatũ. de reeri. & in c. venerabilib. ĩ gl. pe. de sen. exeõ. in 6. no. Bar. in l. nõ solum. §. sed & vt ꝓbari. ff. de operis no. nun. Bal. p illum tex. in l. fi. C. an ser. ex facto cum ɔcor. & ꝓsequtur Alex. in l. nõ soluoi. §. sed & vt ꝓbari. ff. de ope. no. oun. quẽ legit sub §. sciẽdum. & vlterius idẽ Ange. dicit in l. cũ, qui. § q publiciana. p illum tex. in prin. ff. de prouincia. in l. in substitutione. in prin. ff. de vulg. & pupil. substi. oo. in l. cũ actum, vbi ẽt Ang. in gl. fi. ff. de neg. gest. Abb. in d. c. p tuas. & in d. ca. dudũ. in fi. col. & ita arguit Ang. in cõsi. 296. visis actis. col. j & in consi. 308. factum tale est. col. 2. & in consi. 194. cum si. & ad tex. hic faciunt specialiter, quę j. dicã. ¶ † Prædicta cõclusio limitatur non ꝓcedere, qdo esset præsumptio ꝓ reo, qui se fundaret in tẽpore. quia tunc obtinet reus, vt in exemplo, qđ Abb. hic ponit de nobili, q non poterat palatiũ intrare, nisi tempore cõcilij generalis: nã si accusatur, & probetur, ꝙ de mense Maij ingressus fuerit palatiũ, & ꝓ parte nobilis ꝓbetur, ꝙ de illo mense Maij sit factũ concilium generale, patẽt ꝙ ꝓbatio accusatoris non concludit, qa licite potuit intrare in illo mense, & cu res dubia reddat, in dubio delictum p̃sumitur, l. merito. ff. p socio & alia exempla tradit Bart. in d. §. sed & vt ꝓbari. cuius opinio. totus mundus sequtur, vt Alex. concludit in d. § sciendũ. Abb. in locis s̃. allegatis. & idẽ Ab. in c. cõstitutus. col. j. de relcrl. Bal. in l. . . in 2. col. versi. circa ordinem ff. solu mat & in l. p̃cibus. C. de impub. in 5 col. Saly. in l. matrẽ in fi. C. eo. Ex quibus infertur ad notabilem quæstionẽ Alex. in cõsi. 5 . . viso themate illustrissimi. col. 2. lib. 2.e † Sed ɔ̃ istam limitationem inter alia præcipuè adducitur, qa in dubio præsumit delictum in his, quæ sunt de genere ꝓhibitorum, vt not. in c. 1. de præsum. & in l. 1. C. de sica. vbi si homicidium ɔmittitur, p̃sumitur in dubio ꝙ dolosè committantur. & tñ licèt potuisset cõmitti ad defensionem, l. vt vim. ff. de iust. & iu. in ca. 1. de sen. excom. vel potuisset committi ex culpa absque dolo, quo casu mitius deberet puniri, l. in lege Cornelia. ff. de sica. tñ in dubio interpretatio fit ɔ̃ reum, vt grauior pœna imponat. Ita ergo pariter videtur in proposito dicendum in q̃stione Abb. ꝙ cũ nobilis ꝓhibet a statuto ingredi palatium, nisi qñ generale concilium ɔgregaretur, si ꝓbetur, ꝙ de mense Maii intrauerit, intentio accusatoris fundata vr̃, ex quo erat hoc prohibitum a statuto. Ad hoc, qđ efficaciter vr̃ obstare, Alex in d. §. sciendum. in fi. col. rñdet, ꝙ in nostra q̃stione ꝓbata fuit cã ex parte rei, quæ poterat facere actum eẽ licitum. nã ꝓbatum fuit, ꝙ de mẽse Maii ɔuocatum fuit ɔciliũ generale, & tali die licitus erat ingressus: sed qñ cã, quæ poterat actum iustificare, nullo mõ fuit ꝓbata, tunc ꝓcedit arg. de d. l. 1. C. de sica. cum si. Ex quo no. infert, ꝙ si ꝓbatur p accusatorẽ, ꝙ Titius Seium occiderit, & Titius accusatus ex aduerso ꝓbat, ꝙ Seius ɔ̃ eum insultum cum armis fecerit, p̃sumitur, & satis ꝓbatum dr̃, ꝙ Titius incontinenti occiderit dictum Seium ad defensionẽ,[f] qa ꝓ parte rei fuit ꝓbata cã, scilicet, insultus, p quẽ licitum potuit esse homicidium. ¶ Sed ista rñsio q̃ secuti sunt alii posteriores in variis locis nõ eneruat difficultatẽ. Primo tñ fateor, ꝙ dictũ eius de insultu ꝓbato, põt ꝓcedere, qa illa cã insultus est multũ ꝓxima, vt homicidiũ factũ videatur ꝓ defensione. Sed referendo, qđ Alex. dicit ad qõnẽ Abb. hic, & ad exẽpla, quæ tradit Bar. in d. §. sed & vt ꝓbari. rñsio sua nõ satisfacit, qa licèt ꝓ parte rei, & in terminis ar. nõ sit ꝓbata cã, quæ põt facere homicidiũ pmissum, sufficit ꝙ illa nota sit in iure, & ex illa appareat, ꝙ ꝓbatio facta ɔ̃ reũ necessario nõ cõcludit. Vnde si bñ ꝑscrutetur rõ, quæ consideratur, qñ reus cãm ꝓbauit, p q̃ ꝓbatio ɔ̃ eũ facta nõ cõcludit, vtiq; militat, & pariter ꝓcedit, ẽt qñ est nota cã in iure, absque ꝓbatione rei. ex quo patet, & pariter demõstratur, ꝙ ꝓbatio delicti facta ɔ̃ eũ nõ sit cõcludẽs, & in hoc tñ vr̃ vis cõsistere. ¶ Secũdo aliter ad arg. s̃. factũ inducit Arc. hic, ꝙ qñ qs facit illud, qđ est de genere ꝓhibitorũ omni tpe, & dubitatur an fecerit dolosè, in dubio p̃sumitur factũ fuisse cũ dolo, & interpretatio fit in deteriorẽ partẽ. & hoc casu locũ hẽt, qđ in ɔ̃riũ allegatur d. l. 1. cum si. C. de sic. Sed in q. nostra agitur de eo, qđ non est omni tpe ꝓhibitũ, & dubitatur, an videatur factũ tpe ꝓhibito, vel pmisso, & in dubio iudicatur de tpe cõcesso,[g] vt delictũ excludatur. Et cũ ista solutione ɔsonat, qđ no. ad ꝓpositũ voluit Pe. de Anch. in c. cũ dilecti. p illũ tex. quem refert ibi Io. de Ana. in 2. col. j. de accus. vbi dñt, ꝙ decisio Bar. in d. l. nõ solũ. §. sed & vt ꝓban. procedit in materia indifferẽti, qñ factũ pariter, & indifferenter se hẽre põt. secus si factũ de sui natura malũ sit, quãuis excusari aliquo casu possit, qa tunc interpretatio fit in deteriorẽ partẽ, c. 1. de p̃sum. & ĩ d. c. cũ dilecti. Sed tñ nec ex istis difficultas euacuari vr̃, qa in terminis propositæ qõnis, ẽt ingressus palatii vr̃ de genere prohibitorũ ex forma statuti, & sic nõ sumus in materia indifferẽti, prout dñt Pe. de Anch. & Io. de Ana. & licèt ingressus non prohibeat omni tẽpore, sicut homicidiũ, vt Arc. dicit: in hoc non vr̃ vis, qa sufficit, ꝙ homicidiũ non sit prohibitũ omni casu. Vnde qua rõne in ista qõ. interpretatio fit, ꝙ licito tpe fuerit ingressus, vt delictũ non præsumat, & pœna uitetur, eadẽ rõne deberet interpretari, ꝙ homicidiũ esset cõmissum in casu nõ prohibito, ex quo omni casu non prohibetur. Cõprobatur hoc, qa sicut regulariter homicidiũ ꝓhibet, ita in proposita q. dũ a statuto prohibetur nobilis intrare palatiũ, nisi tpe ɔcilii gñalis, regulariter ingressus palatii vr̃ ꝓhibери a statuto. Vnde statim, ꝙ homicidiũ ɔmittitur, vel ꝓbatur ingressus palatii, fundata vr̃ intẽtio ɔ̃ illũ, q homicidiũ cõmisit, & cõtra illum,

ADDITIONES.

a ¶ Pluralitas. Adde Dec. in l. hac consultissima. nu. 15. C. qui testa. fac poss. Alex. consi. 65. nu. 27. lib. 5. & consi. 125. nu. 7 lib. 7.

b ¶ Syl. Ald. Præsumitur. Vide Fely. in c. cum Io. de fi. instr. vbi ostendit communẽ opi. esse in contrarium. & decisionem Alex. reprobat Ias. in l. cum, qui. § in popularibus. in fi. de iureiu. vide etiam Dec. in consi. 146 in 3. dub. in prin.

c ¶ Syl. Ald. Præsumitur. Adde Dec. in c. nouit. in 3. not. s̃. de iudi.

d ¶ Tempus. Adde Alex. consi. 100. nu. 2. lib. 1.

e ¶ Defensionem Adde Dec. in l. vt vim. nu. 10. ff. de iusti. & iu. in consi. 676. & consi. 678. Alex. in consi. 76. lib 1.

f ¶ Tempore concesso. Adde Alex. de pręsum reg. 1. præsum 1. Alex. cõsi. 32. li. 3.

g ¶ Syl. Ald. Excludatur. Idem Dec. in c. 2. in 3. not. de exceptio.

54 illū, qui palatiū intrauit, † cū pro eo psumaꝛ, qui ex regula nitiꝛ, iuxta gl. in l. omnia diffinitio. ff. de reg. iur. & in rub. de reg. iur. 55 in 6. circa fi. ¶ † Nā res certa dꝛ pro eo, qui in regula ᵃ fundaꝛ, vt dicit Bar. in l. quoties. ff. si qs caui. & idē Bart. in l. 2. col. 1. ff. si qs in ius voc. dū allegat Inn. in c. pterea. de dila. Quod dictū p notabili reassumit Mathe. in no. 15. inci. no. ꝙ sententia. Nisi ergo pbꝛ ex parte accusati, ꝙ in casu licito homicidiū ppetratum sit, vel ꝙ tpe pmisso palatiū intrauerit, vꝛ ꝯdemnatus. Difficile vꝛ rñdere, sed tñ dici pt, ꝙ in his, q̄ de sui natura mala sunt, & naturali iure phibentur, ᵇ put est homicidium, qđ omni iure phibitum est, vt inquit Ang. in ꝯsi. 217. in cā accusationis. col. 7. c. nō est. §. his itaq; 6. di. & gñaliter in illo pcepto, Alterū non lędere. §. iuris pcepta. Instit. de iure natu. in l. iustitia est. §. j. ff. de iusti & iu. & iuxta illud præceptum, Quod tibi non vis fieri, alij nō feceris, vt in c. j. prima di. in his malus animus ᶜ psumiꝛ, d. l. j. C. de sic. & d. c. 1. de psum. Nā in talibus, q̄ de sui natura mala sunt, & tendunt euidēter in piudiciū tertij, recediꝛ ab illa generali, & cōi regula, q̄ hēt, ꝙ in dubio qs psumaꝛ bonus, ᵈ iuxta l. merito. ff. p soc. Præsumptio. n. q̄ ex qualitate rei insurgit, vꝛ potētior, & id attendiꝛ, c. literas. j. de præsum. Secus vꝛ in his, q̄ à statuto ex aliquo accidēti phibentur, & in qbus nō capiꝛ in dubio sinistra suspicio, sed pualet regula, ꝙ in dubio delictū nō psumatur. ¶ Non ob. qđ s̄ dicebaꝛ, in nostra qōne fundatā esse intentionē accusantis ꝯ nobilē, qui palatium intrauit, ex quo regulariter ingredi phibeꝛ, qa hoc non vꝛ in isto casu procedere, in quo alia regula ꝯcurrit pro reo, videlicet, ꝙ in dubio nō psumiꝛ delictū, & ita difficultas ista resoluiꝛ, nā in primo casu intētio accusantis est fundata in psumptione iuris, q̄ attendiꝛ, nisi ꝯtrium pbeꝛ, l. j. C. de sica. s̄. allega. Sed in secundo casu nō hꝛ iuris psumptio, vñ attēdiꝛ regula, ꝙ delictū non psumaꝛ. Et hoc mō ēt intelligiꝛ ad tex. in l. j. §. j. & qđ ibi Bar. ff. de alea. qa ille tex. 56 in effectu ꝯcordat cū d. l. 1. C. de sica. ¶ † Postremo notādū est, ꝙ dictum Bar. in d. l. nō solū. §. sed & vt pbari, non vꝛ procedere in foro cōscientiæ, qa tali casu delictum in dubio psumiꝛ, vt tutior via eligaꝛ p salute animæ, ᵉ iuxta gl. in c. iuuenis j̄. de spō. & in c. 1. in ver. æstimate. s̄. de scrutin. Ab. in c. 2. p illum tex. de obser. ieiunio. in c. fin. in 2. no. de his, q filios occi. facit gl. fin. in c. ꝯsulti. de regula & in c. constitutus. de relig. dom. & qđ in pulchra q. tradit Pe. de Anch. in ꝯsi. 79. circa fi. & expresse ibi hoc dicit, ꝙ regula l. merito. ff. pro soc. non hēt locū, vbi agiꝛ de sa-57 lute animarū. † In quo tñ considerandū est, ꝙ q̄uis extrinsecus videaꝛ interpretatio fieri in grauiorē partē: tñ ex quo salubrior est talis interpretatio p salute animæ, satis vꝛ pcedere regula d. 58 l. merito. ¶ † Tertiodecimo no. ꝙ probatio, q̄ nō cōcludit, non valet. Ad idē tex. in l. non hoc. C. vnde legit. in l. mulieris. vbi Bal. C. de lib. cau. in l. matrē. C. eo. vbi Bal. in prin. dicit, ꝙ probatio 59 nō cōcludēs nō est probatio, † adeo ꝙ probatio, q̄ non concludit, rē dubiā facit, sm Bal. in l. 2. ad fi. C. de secun. tabu. Et proba-60 tio nunq̄ cōcludit p possibile, † sed dēt cōcludere p necesse, vt verbis Bal. vtar in l. ad probationem. la 2. C. eod. Et non sufficit 61 pbare quasdam verisimilitudines, † vbi clara pbatio requiritur, vt loquiꝛ Bal. in l. interpositas. in vlt. not. C. de trāsa. ¶ Et in tex. isto probatio nō concludit, duplici respectu. Primo rōne limitati temporis, qa dato, ꝙ probeꝛ minor, non sequitur, ꝙ eēt minor tēpore ingressus, prout agebaꝛ hic. Et p istum tex. not. Old. dicit in ꝯsi. 286. in electionis negotio, ꝙ si qs ꝯ electum capitu-62 lauit, ꝙ est, & fuit publicus fornicator, non obtinet, † qa ex hoc non sequitur, ꝙ fuit tpe electionis, licēt fuerit post. Similiter ad hoc, vt quis repellaꝛ à testimonio tanq̄ familiaris, non ᶠ sufficit ꝙ dicatur, & pbeꝛ illum esse familiarē, sed dēt deduci, & pbari, ꝙ erat familiaris tpe depositionis, quia pōt esse nunc, qđ tūc non esset, vt Ang. tradit in ꝯsi. 1. & idem in simili q. dicit in ꝯsi. 358. s̄. alle. inci. factum est tale. Facit qđ s̄. generaliter dictū fuit, ꝙ intentio eius, q fundatur in certo tpe, debet specificè probari. ¶ Secundo hæc pbatio ꝯcludens non fuit, pp variā, & æquiuocam vocabuli significationē, qa minor dupliciter intelligi pt, vt hic in verbo, præterea. Nā debuit probari de tali minori ætate, q̄ ingressum ᵍ monasterij impediret, iuxta tex. in c. 1. de regu. iur. in 6. Ad quod primo facit, quod Abb. hic dicit de excōicatione, quæ si simpliciter opponaꝛ, vt probeꝛ, non releuat, cum duobus modis excōicatio dicatur, vt bī in c. pia. de excep. in 6. 63 no. Inno. in c. cæterum. s̄. de iud. quē Abb. hic refert. ¶ † Secūdo idem dicimus de absolutione excōicationis, q̄ petitur dupliciter. Primo, qñ quis vere excōicatus est. Secundo quandoq; etiā ad cautelā, & ideo non probatur, quē fuisse excōicatū ex eo, ꝙ absolutus fuerit, qa potuit absolui ad cautelā, vt not. tradit do. Card. in repe. c. perpendimus. in fi. col. circa fi. de sent. excom. 64 † Tertio in simili accedat, qđ Ang. elegāter scribit ī l. postq̄. circa fi. de pet. hær. dicens ꝙ testes, qui deponunt se vidisse rem de manibus accusantis auferri, nō probāt rapinā, qa verbum, auferri, ēt absq; rapina intelligi pt, p illum tex. vnde talis probatio nō concludit. allegat tex. hic, & maxime in criminalibus, iuxta 65 l. fi. C. eo. ti. ¶ † Quarto idē in simili Bar. voluit de verbo, violēter, quod duobus modis intelligi pōt, actiuè scilicet, & passiue. Vnde licēt testes deponant, ꝙ Titius cognouit Bertam violenter, ʰ nō per hoc probatur quòd Titius vim intulerit, ⁱ sm Bar. in l. 2. §. fi. circa fi. ff. de duo. reis. & in l. si uxor. §. pe. ff. de adulte. De quo tñ dubitari pt, vt post Ang. prosequiꝛ Aret. in d. l. 2. § fi. 66 ff. de duobus reis. ¶ † Quinto adduci pt, qđ scribit Pet. de Anch. in cōsi. 272. de titulis criminū. vbi si ab officio publico repelliꝛ non fidelis Romanæ ecclesiæ, ex talibus verbis, nō infeꝛ, ꝙ iu-67 dæus repellatur. ¶ † Sexto, & vltimo facit, qđ Alc. tradit in cōsi. 82. in causa vertente. lib. j. de testibus simpliciter deponentibus super ꝯsanguinitate, qui non probāt, qa pluribus modis in iure consanguinitas accipiꝛ. Et idem de verbo, scio. Bal. in c. fi. in fi. col. circa fi. de iur. calum. dicens ꝙ est æquiuocū, & ideo testis, qui dicit se scire, ꝙ Titius Seium occidit, nō probat, qa qs diciꝛ multis modis scire. ¶ Tertio vltra tex. hic idē gñaliter dicendū est in quolibet facto, ex quo pbatio non esset cōcludens. vnde 68 Bal. hic in 3. col. ver. pone qdā. no. infert, † ꝙ si qs cōfiteꝛ se teneri ad restitutionē vsurarū à multis extortarū, intelligi pt ex cā hæreditaria, id p hoc nō seqꝛ, ꝙ vsurarius sit. De quo tñ dubitari pt, quia actus in dubio vꝛ fieri noīe pprio potius, q̄ alieno. l. & magis. ff. de solu. nisi dicamus hoc nō procedere in proba-69 tione, q̄ necessario dēt concludere, vt hic. ¶ † Ex quo ēt Bal. infert, ꝙ si qs vsuras extorsisse cōfiteꝛ, & non dicit publice, hoc nō dēt subauditi, qa ex tali cōfessione necessario nō infertur, & testamentū vitiaretur, iuxta c. q̄quā. de vsu. in 6. Et pro his facit, ᵏ qa in dubio cōfessio rei in fauorē ˣ eius interpretatur, ˡ vt not. dicit Ant. de Bu. in c. ex literis. el 1. in fi. de spon. facit qđ not Bar. 70 in l. inter stipulantē. §. j. ff. de verb. obl. Et ex pdictis cōprobatur, qđ voluit Mar. Sillma. quē refert, & seqtur Pau. de Cas. in l. pe. §. 71 docere. ff. ne qs eū. † ꝙ villa, q̄ ex forma statuti tenetur pro homicidio ꝯmisso in territorio suo, nō obligatur, nec pt ꝯdemnari, licet aliqs ibi occisus reperiatur, qa potuit alibi occidi, & illuc postmodū transferri, & ita probatio nō cōcludit, vt hic. Et p istū tex. ēt iustificatur, qđ no. Bal. in l. de minore. §. tormenta. 72 ff. de q̄stio. in 5. col. ver. qđ si testis dicit, ibi, nō † probatur fama in loco, qñ dicit testis simpliciter audiuisse à maiori parte populi, qa nō cōcludit, nisi addat, ꝙ audiuit a maiori parte illius ciuitatis. alle. Bal. tex. hic, & in d. l. nō hoc. C. vnde leg. Sic ēt verifica-73 tur, qđ tradunt Inn. & Doc. ī c. super his. de accus. ubi dñt, † ꝙ si electo periuriū opponatur, nō sufficit probare, ꝙ promisit cum iuro soluere infra mensem, & ꝙ mensis elapsus sit, nisi præcisè 74 probetur, ꝙ non soluerit. † Et similiter dicit Lap. alleg. 116. qdā carceratus, ꝙ si qs accusauit religiosum, & illū excōicatū dixit, ex eo, ꝙ in aliena parochia celebrauit, iuxta cle. j. de priuil. non probatur hoc, qa potuit celebrare cū licētia. d. cle. j. & sequitur Ant. de But. & Io. de Ana. in d. c. sup his. Similiter dicit Ab. in c. 75 veniēs el 2. in j. no. de spons. † ꝙ ille, q probat sponsalia, & copulā simpl̄r, nō probat matrimoniū, qa copula forte secuta non fuit. prout tegritur in d. c. veniens. Et s̄. dicta ēt locū hēnt in ma-76 teria fauorabili, † qa nisi probatio sit ꝯcludēs, in dubio interpretatio fit ꝯ pbantē, licēt agatur de re fauorabili, vt Alex. tradit in cōsi. 52. uiso processu. col. j. lib. 5. & ibi reprobat Bal. q in hoc aliter uꝛ uoluisse in eo. tit. de pa. Constan. in uer. die Lunę. ¶ Nūc pdicta cōclusio limitaꝛ cū oībus s̄. dictis in qbusdā casibus nō procedere. Primo, vbi cōcludēs probatio fieri non pōt, 77 † puta ī probatione filiationis, q̄ admittitur, q̄uis necessario nō cōcludat, ut in l. filiū diffinimus. ff de his, q sunt sui, uel alie. iuris. ī l. si uicinis sciētibus. C. de nup. p gl. ī c. Michael. de fil. psby. quā uere, & cōcludenter pbari nō pt, l. Lucius. ff. de cōd. & dem. 78 † p quē tex. ita Bal. dicit in d. l. nō hoc. in fi. col. faciūt, q̄ late di-79 xi in rub. s̄. eo. tit. in car. fi. & qđ statim dicā. ¶ † Secūdo, quando probatio dubia, & non concludens ex iuris psumptione adiuuatur, tali casu generaliter recipitur probatio, quæ non concludit,

ADDITIONES.

a ¶ Regula. Vide Dec. ī l. certū. in prin. ff. si cer. pet. l. j nu. 8. ff. de reg. iu. s̄. eo. c. 2. Ias. in l. 2. ff. si quis in ius voc. non ier. And. Tiraq. retra. §. 1. gl. 9. nu. 109.
b ¶ Ald. Prohibentur. Vide Dec. in consi. 65. col. 2. omnino.
c ¶ Animus. Adde Dec. in c. super literis. col. 6. de rescript.
d ¶ Bonus. Vide Dec. ī. de offi. deleg. c. prudentiam.
e ¶ Ald. Animæ. Idem Dec. in d. c. super literis. col. 5.
f ¶ Syl. Ald. Non. Et ꝙ hoc non faciat indicium. Vide Dec. in consi. 233. col. 1. & quæ familiaritas testem repellat, vide quæ habes lib. 15. consiliorū. in cōsi. 12.
g ¶ Ald. Ingressum. Adde Dec. in c. intelleximus, in 3. col. de iud.
h ¶ Violenter. Sed puniretur inquisitor testium, & ad interesse teneretur, si tam ambigua dicta testium conscriberet.
i ¶ Syl. Ald. Intulerit. Vide Deci. in c. quia V. in prin. de iud.
k ¶ In fauorem. Vide Dec. in consi. 159. nu. 23.
l ¶ Ald. Interpretatur. Adde ꝙ hoc nō solū habet locum in reo, sed in quolibet, ut per Dec. in c. cum venerabilis. in 11. col. de excep. in consi. 118. col. fi. in cōsi. 217. col. pen. in consi. 189. in 6. col. versi. omnino. in consi. 278. col. pen. Vide tamen, quia confessio, quæ sonat in delictum, & non delictum, interpretatur in deteriorem partem. Hipp. Marsi. in sing. 218. regulam. Et ꝙ interpretatur in fauorem rei, vide Dec. in consi. 422. col. 1. in fi. in consi. 493. col. 3. in fi. & in fauorem confitentis. Dec. in consi. 539. col. 1.

a cludit, ᵃqa sufficit ꝓbare terminos, ex quibus lex p̄sumit, vt Bal. in qt ĩ d. l. nō hoc. ĩ fi. col. Ad hoc primo vr̃ tex. hic, vbi ꝓbato ĩgressu, fuit fundata intētio monasterij, qa ingressus ætatis lītimę p̄sumit̃, ut s̃. dictū fuit. ¶ Scdo facit qđ not. Bar. in d. l. nō solum.
80 §. sed & vt ꝓbari. ff. de op. no. nū. cū alijs s̃. alle. † ubi ꝓbō rei nō cōcludit: valet tñ, qa ex p̄sumptione iuris adiuuat̃, q̄ est, ꝙ in dubio nō p̄sumit̃, vt s̃ late dictū fuit. ¶ Tertio hoc expsse dñi Bal. Sal. Pau. de Ca. & Alc in d. l. nō hoc. dū ibi ꝯcludūt bñ ꝓcedere
81 rōnē testis, † q̄ fundat̃ ex eo, qa sit vicinus, vel ꝯiūctus, iuxta ea,
82 q̄ tradit Bar. in l. 1. col. 4. ff. si cer. pe. cū ꝯcor. ¶ † Quarto facit, qđ magistraliter Bal. đt in l. si qs ita scripserit hr̃dē. ff. de hær. insti. ꝙ qñ incertitudo supplet̃ p interp̃tationē iuris, actus nō vitiat̃.
83 Ex quo infert ibi ad finē, † ꝙ si testes deponūt, plures institutos fuisse, & de ptibus nō recordant̃, instō æqs portionibus facta ĩtelligitur, & ita supplent̃ dicta testiū, ſm interpretationē iuris,
84 qđ sequunt̃ Aug. ibi, & Imo. ¶ † Quinto, & vltimo, accedat qđ tradūt Do de Rot. in c. 1. t. deci. eo ti. in antiq. volētes, q sufficit ꝓbare electū excōicatum fuisse ante electionem, quia etiā præsu
b mit̃, ꝙ esset excōicatus tpe electionis, ex rr̃a iuris, q̄ hēt, ꝙ semel excōicatus sp excōicatus esse p̄sumit̃, nisi absolutio ꝓbet̃. Inn. in c. ꝓposuit, de cler. excō. mi. vbi Abb. & in c. sicut nobis. p il-
85 lū tex. de sen. excō. cū si. vt dixi s̃. c. ꝓxi. ¶ Tertio, nisi à cōiter accidētibus ꝓbō ꝯcludat, qa hoc sufficit, ſm gl. no. vt Bal. & alij, ĩ l. neq; natales C. eo. idē gl. & Bal. ĩ l. cū dotē. C. de iure do. cū si. vt Alc. tradit in d. l. nō hoc, in 2. col. & idē Bal. in c. si. in ver. vlt. no. s̃. de cau. pos. & ꝓpri. vbi ita limitat tex. hic, & hoc est multū vtile in materia ꝓbōnū, ſm Bald. in c. 1. §. vasallus. in prin. si de feu. suc. cōtro. inter do. & vasa. facit tex. in l. nā ad ea. ff. de legi. & p gl. in c. l fas. de despō. impub. & qđ no. Bal. p illū tex. in l. cū in
86 te. in 2. no. C. de don. añ nup. ¶ † Quarto limitat̃, nisi probō du-
c bia ꝯclusiua sit in quolibet ᶜ intellectu ſm intētionē probātis. Ita declarādo istū tex. Do. ꝯcludit in c. 1. col. fi. ver. no. bñ istud dictū. de pac. in 6. & idē voluit Ant. de Bu. limitādo tex. hic, & in c. plerūq;. in fi. s̃. de rescr. & rō tūc manifesta est, qa probatio tūc est ꝯcludēs, & cessat rō, de qua hic. facit tex. i l. qđ si dubiū,
87 ff. de acq. hr̃. & qđ no. Ant. de Bu. in c. tertio loco. in fi. s̃. eo. † Et in simili dicimus exceptionē dubiā, & incertā admitti, qñ in vtraq; parte ꝯcludit̃ intētio excipiētis, c. ex parte S. vbi Ant. de Bu. & alij s̃. de rescr. c. ex parte. vbi Abb. de for. ꝯpe. cū si. vt dixi
88 s̃. in c. tertio loco. ¶ † Quinto fallit, qñ ꝓbō, q̄ eēt dubia ſm dispositionē iuris cōis, ex cōi vsu loquēdi certa redderet̃. ita no. voluit Mat. io not. nota, ꝙ si Titiᵒ. vbi inqt dictū Bar. in l. 2. §. fi. de duo. reis. de Verbo, violēter, qđ s̃. relatū fuit, nō hr̃e locū, qñ acciperet̃ in actiua significatione, ſm cōem vsum loquēdi. Nā rō, & dictū eius gñaliter applicari potest in qualibet probōne
89 dubia, qa † ēt ꝓbōnes, & dicta testiū ĩtelligunt̃ ſm cōem vsum loquendi. gl. Bar. & Doc. in l. stipulatio ista. §. hæc quoq;. ff. de uerb. obl. Spe. in ti. de teste. §. nūc tractādū. in ult. car. in uer. hoc quoq; notādū. Inno. & Doc. in c. cū cām. ubi Abb. in 3. co. & in
90 c. cū clamor. de testi. † Et in tali cōi usu loquēdi aduertendū est, qa probari dēt, ꝙ eēt tpe, quo testes deposuerūt, & nō sufficit probare, ꝙ nūc sit talis loquēdi usus, qa qñ aliqua dispositio interpretat̃ ſm cōem usum loquēdi, de illo cōi usu intelligit̃, qui erat tpe depositionis, ut probat elegāter, & ꝯcludit Fulg. in ꝯsi. 169. in q. ꝓposita. col. pe. p ea, q̄ no Bar. in l. Labeo. ff. de sup. leg.
91 ¶ † Sexto notandū est, ꝙ licèt probō dubia nō releuet, dicta testiū dēnt in mitiorē, & benigniorē partē interpretari in fauo
d rē producētis, ᵈ ut no. dicit Inn. in c. cū clamor. de testi. seqt̃ Bal. in l. Lucius. ff. de infa. Ang. in l. ex militari, in prin. ff. de test. mi
92 li. in l. in ambigua. ff. de legi. ubi ēt inqt, † ꝙ dictū unius testis trahit̃ ad dictū alterius, ēt quo ad probōnē eliciēdā. Spe. allegat in ti. de teste. §. de interrogatorijs. uer. qđ si uotis. Alc. in l. diuor-
93 tio. in prin. in 7. col. ff. sol. ma ¶ † Postremo notādū est, ꝙ q̄uis probō nō sit ꝯcludēs, dēt tñ admitti p iudicē, qa probōnes oēs iudex tenet̃ admittere, siue faciāt plenā, siue semiplenā probōnē, siue iudiciū, siue adminiculū, ut no. dicit Ia. But. in l. incerti. C. de interd. refert, & sequit̃ Bal. in l. ordinarii. col. 5. C. de rei oē-
94 di & hoc, qđ Bal. dicit in l. cū uirū. in 3. no. C. de fideic. ꝙ † q̄libet
e probatio ptinēs admittitur, licèt ᵉ nō sit urgēs. Et ptinēs dr̃, quæ aliquod adminiculū facit. ut idē Bar. declarat in l. ad probatio
95 nem. la. 1. uer. tertio no. C. eo. † Et modicum cōferentia ad causam, dicuntur ptinētia, ut inqt Bal. in c. qm̃. p illum tex. j. titu. 1.
96 ¶ † Quartodecimo no. ꝙ minor 25. an. potest intrare monasterium, & oīa bona eius acquirūtur monasterio absq; curatore, & decreto, tex. hic ſm Inn. Io. An. & Abb. post alios. idem tenet Spe. in ti. de sta. mona. §. 1. uer. ult. & Alb. post antiquos, quos ipse refert, ĩ auc. ingressi. col. 6. uer. qđ si minor. C. de sacrosa. eccl. & tradit Lap alleg. 26. disputat primo. & Abb. in uer. sed quaero extra gl. Et ratio uidetur, secundum Abb. hic, qa talis acq̄sitio monasterio fit per uiam ultimæ uoluntatis, cum ingressus pro mortuo habeatur, & minor in ultima uoluntate integram ha
97 beat personam, l. qua ætate. ff. de testa. Ad hoc facit, † qa in testamento auctoritas tutoris non requiritur, l. Aurelio. §. Caius. ff. de libe. lega. & iō minor pt̃, p executione vltimæ volūtatis in testamento pmittere alienationē bonorū immobiliū, ſm Bal. ĩ l. illud. in fi. C. qñ decre. opus non est. & idē Bal. in l. j. in 2. no. ff. de rebus eorū. Sed m̄ p̄dicta rō Abb. nō satisfacit. Primo non est absonū, ꝙ talis acq̄sitio dicat̃ fieri ex vltima volūtate, vt ꝓsequitur Alb. in d. auct. ingressi in 2. col. gl. in Auct. de monachis. §. vt quoq;. Nā potius ex ꝯtractu hoc vr̃ acqri monasterio, attēta forma professionis, ar. l. verba ꝯtraxerūt. ff. de ver. sig. Secūdo, qa licèt habeatur ꝓ mortuo post ingressum, vt Abb. dicit: ex hoc tñ nō iudicatur qualitas dispōnis p̄cedētis. illa. n. dispō iā p̄cessit, & ſm qualitatē eius iudicat̃. Tertio, qa minor habilis reputat̃ in vltima volūtate, ex eo, ꝙ nō lædit̃, cū reuocare testm̄ possit, vt no. in l. j. §. cui q̄situ. ff. ad Treb. Sed ista rō cessat in casu nostro. Vñ melior rō vr̃, q̄ Bal. hic adducit, qa ista dr̃ alienatio iuris, ĩ qua minor ætas nō attēdit̃. facit tex. Insti. de acq. p arro. in prin. & q̄ dixi s̃. in 7. no. Et ista ꝯclusio, ſm Abb. hic, ꝓcedit, qñ qs se, & sua dedicauit, qa veniūt in ꝯsītiā p̄sonæ, d. auct. ingressi. Secus Abb. dicit, si minor nō daret p̄sonā, sed tm̄ bona, qa etiā ad pias cās nō valeret alienatio immobiliū facta p minorē. Sed ad hoc fa-
98 cit, qđ no. Bal. in l. gñali. circa fi. C. de sacrosan. eccle. † vbi inqt, dictante statuto, ꝙ mulier nō possit obligari sine cōsensu ꝓpinquorū, poterit tñ mulier bona sua offerre ecclesiæ, nō obstāte
f statuto, qđ ᶠ seqtur Pe. de Anch. in c. 1. de cōsti. Abb. in c. relatū, el 1. de testa. Io. de Ana. in cōsi. 57. cū si. ¶ Pro defensione Abb. dici pt̃, ꝙ dictū Bal. ꝓcedit in statuto ꝯ ius cōe, put loqtur, in quo ecclesia læderet̃, qa auferr̃ sibi, qđ à iure cōi cōcedit̃. nō sic inq. Abb. cū illud à iure cōi inductū sit, & canones nō ꝯdicūt, iuxta no. ĩ c. j. de ope. no. nunc. facit qđ Doc. tradūt in c. ecclesia S.
99 Marię. s̃. de ꝯsti. ¶ Vltimo ſm Arc. hic vr̃ singulariter ꝓbari, † ꝙ valet donatio omniū bonorū facta a minore cū iuramento, vt nō possit retractari, quasi videat̃ ex hoc circumuētus prætextu enormis læsionis, iuxta no p Bar. in l. fi. ff. de p̄to stip. Nec dicat̃, ꝙ loquat̃ tex. in casu speciali, qñ qs seipsum dedicauit ecclesię cū bonis. qa Arc. rñ. ꝙ tex. hic nō vtitur rōne specialitatis, sed in iure cōi fundatur, vt colligitur in versi. p̄terea. dū inqt, cū intra 25. annos teneat donatio iuramēto firmata. Et sic vr̃ idē ēt dicēdā in alijs casibus, cū hoc ꝓ rōne, & regula gñali hic ponatur.
100 Quod dicit Arc. notandū eē ad illā q̄ōnē, † an filia, q̄ renunciaoit pr̃i, vel fratribus cū iuramento, ꝯuenire possit, qñ enormiter fuit læsa, qa ꝓ centū, q̄ habuit in dote renūciauerit hr̃ditati opulētissimę, de quo se remittit ad no. p Inno. in c. cū ꝯtingat. ĩ 10. char. de iureiur. & Do. in c. q̄uis. de pac. ĩ 6. In hoc breuiter cōis opi. est, ꝙ nō obst. renūciatione, & iur̃o. mulier, tanq̄ circū
g uēta audiat̃. ᵍ ita Senis ꝯsuluit Pe. de Anch. vt ipse refert in ꝯsi. 38. ꝓ clariori, in cōsi. 72. visis. col. fi. ĩ cōsi. 341. pro maiori. & idē Pet. de Anch. in regula, accessoriū. in 5. char. versi. pro declaratione p̄dictorū. & in c. 1. de ꝯsti. in 11. prin. q. Idē ēt voluit Cal. in cōsi. 7. duæ puellæ, de iureiur. Ant. de But. in ꝯsi. 45. dña Paula. Pau. de Cast. in ꝯsi. 175. ꝯ superius ꝯsulta. d. Abb. in ꝯsi. 115. Lucretiæ. Alē in 2. vol. ꝯsi. 8. ꝯsi. 11. & ꝯsi. 106. Cuma. in ꝯsi. 18. vr̃ prima facie. Aret. in ꝯsi. 94. viso legato. Alc. in l. stipulatio hoc mō ꝯcepta. in 3. fallētia. ff. de verb. obl. & aliqd in ꝯsi. 88. viso pūcto. col. fi. And. Sic. in ꝯsi. & qdā. col. 5. in 1. lib. & ĩ ꝯsi. 54. p̄clare scripsit. col. 3. & ſm istā ꝯclusionē superioribus diebus ꝯsultū fuit. Facit no. dictū Bal. in rub. C. de rerum pmu. ver. itē quare donatio. & qđ idē Bal. no. dicit in c. j. §. itē sacramentum. de pa. iura. fir. & in donōne, put tex. hic loqtur, ꝙ nō valeat, probat, & cōsuluit Pau. de Cast. in ꝯsi. 100. nō est dubium. Ad illud, qđ Aret. dicit, rñdet̃ ꝙ rō, q̄ allegat̃ hic, in §. p̄terea. intelligr̃ ꝓcedere ĩ terminis, in q̄bus hic allegat̃. s. qñ se, & sua ecclīæ donauit. Vel secundo, in ver. p̄terea. allegatio partis fuit vsque ad ver. dilectus filius. vt j. in gl. fi. Ad aliod ꝓpositum Ab. nihil dicit, & ista suf-
101 ficiant in textualibus. ¶ Io gl. j. ibi, ēt si naturales hēat † filios, euanescit substitutio. Cōtra istā ꝯclōnē gl. vr̃ tex. in l. generaliter. §. cum autē. C. de insti. & substi. ibi, nisi ipsi liberi sine iusta sobole decesserint. Ex distinctione Bar. in d. l. ex facto. §. si qs rogatus, q̄ Ab. hic refert, solutio colligit̃, ꝙ illa verba, sine iusta sobole intelligun.

ADDITIONES.

a ¶ Ald. Concludit. Idem dicit Dec. in l. j. in gl. in versi. uarios. gl. successiue. ff. si cer. pet. in addit. nouis.
b ¶ Hier. Gig. Electionis. Adde eundē Deci. in c. post cessionē. in 9. col. s̃. hoc tit.
c ¶ Qualibet. Alex. in consi. 286. nu. 3. lib. 7.
d ¶ Ald. Producētis. Vide q̄ ponit idē Dec. in c. tertio loco. ĩ 5. col. ĩ prin. de ꝓb.
e ¶ Ald. Licet. Late Dec. in c. dilecti. in 4 no. de exce.
f ¶ Quod. Inferebam aliàs ad statutum nostrum Florentinum de mundualdis, quòd mulier contrahens matrimonium non indigeret solennitate mundualdi, per tex. in l. in copulandis, ubi Bal. C. de nup. Ias. in l. si unus. uersi. pactus ne peteret. in 11. col. ff. de pac. uersi. 4. dictum statutum. Et alias etiam differebā insti. quib. mo. ius pa. po. sol. in princ. in 2. not. post Ioan. de Plat. ibi, an in arrogatione talis solennitas exigeretur.
g ¶ Audiatur. Hoc est indubitatum respectu successionis iam acquisitæ tempore renunciationis. Secus in quærenda, si renunciatum fiat uiuis, & consentientibus, & perseuerantibus his, de quorum successione agitur, quia non censetur esse læsio, nec datur restitutio, Cap. cau. ciuili. consi. 17.

intelliguntur sm distinctionē d. §. si qs rogatus, & sm Ang. & Imo. ibi ita cōiter tenet. Dicit tñ Ale. ibi in 9 col. q ista solutio Bar. magnā lapit diuinationē, sed iustificari põt ɔsiderādo intentionē dicti §. cū aũt. vbi dispō iuris antiqui ampliat, vt qđ dr in l cū auus. de filijs legitimis nãlibus grauatis, hēat ēt locū ĩ nãlibus tñ. ergo bñ cōsonat, q dispō iuris antiq. q locū hēt ēt in nãlibus, sm distinctionē d. § si qs rogatus. nō restringit p dictū §. cū aũt, qa inducta ad augmētū, nō dēnt opari diminutionē. l. inutiliter. ff. de leg. 1. Confirmat hoc, qa tex. in d. §. cū aũt, in eodē cōstructa verborū, in quo substitutū excludit, ampliādo ius antiquū, in fauorē filiorū incidēter inseruit illa verba, sine iusta sobole. Vñ nullo modo cōsonat, q magis admittatur substitutus ex talibus verbis, q̃ sm iura antiqua debuisset admitti. vnde talia verba distingui debent sm antiqua iura, vt Bar. dicit. Facit tex. in l. non est nouum. ff. de legibus. ¶ Alia tñ fuit solutio gl. in d. §. si qs rogatus. in qua magis cōiter Doc. maxime

302 Moderni cōcurrūt, † videlicet vt dr̃ia sit inter ɔdōnē, q̃ exprimit a testatore, qñ expresse dicit, si sine liberis decesserit, & tūc (a) p filios nãles excludat substitutus, d. §. si qs rogatus. a qita loqt, & p ɔdōnē. q̃ tacite intelligr a lege, vt in casu d. l. cū auus. tūc nō excludit substitutus, nisi sint legitimi, vt in d. §. cū aũt. vbi Bal. Ang. Saly. & Pau. de Ca. hoc sequunt. idē Bal. & Pau. de Ca. in l. cū acutissimi. C. de fideicom. Imo & Ale. in d. §. si quis rogatus. (b) Arc. hic. & Mod. [b] in d. l. cū auus. Et rō diuersitatis manifesta vr̃ sm Doc. in locis ã. alle. qa, q tacite ɔdō intelligat, est ɔ̃ ius cōe. 32. q. fi. in c. j. Vnde minus potēs vr̃, cū sit ius speciale, arg. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testa. mili. & talis ɔditio magis restringenda est, ar. l. vxori. & qđ ibi Bar. ff. de leg. 1. & qa lex facilius tollit, vel restringit prouisionē suã, vt not. in l. assiduis. C. q pot. in pig. habe. in §. fuerat. Insti. de actio. ¶ Præterea, lex non ita afficitur filiis nãlibus, sicut legitimis, l. fin. & auct. ibi posita C. de nat. lib. qa nō sunt vere filij, sm l. filium. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. Et pro ista ɔclusione inducitur text. in d. §. cum aũt. vbi nãlis tñ fuit institutus, & sic maior ratio ibi esse videbatur, q nãles filii excluderent substitutum, propter similem qualitatem instituti. quia sicut testator dilexit talem sobolē ex psona eius, ita pariter de persona filii cogitasset vr̃ & tñ in d. §. cū aũt. non veniunt nãles. Qđ alia rōne nō vr̃, nisi quia illa erat ɔditio tacita, pueniēs ex dispōne legis. Et ad hoc postremū cōis (c) pceptor do. Bar. [c] Soci in d. l. cū auus. rōnē adducit, quia tacita ɔdō in l. cū auus ɔsideraẽ a lege ad istū finē, vt liberi admittantur, & in hoc ɔiectura pietatis uersat, vt in d. l. cū auus. in fi. & expresse probatur in d. l. cum acutissimi. circa fi. ibi, ne uideat testator alienas successiones ppriis anteponere. Ista ergo tacita ɔditio dēt intelligi in filiis legitimis, q succedūt. sed in ɔdōne expressa a testatore nō reqrit, q liberi succedāt, ut est tex. in l. filiusfa. § cū qs. ff. de leg. 1. & hoc tradit Io. de Ana. in ɔsi. 22. ideo non mirū si nãlis excludat substitutū, qa sola existētia ɔdōnis attēdit. Sed qñ ɔdō ex ɔiectura pietatis subintelligit a lege, debēt filii succedere, & nō hēt locū qđ dr̃ in d. § cū qs. put ēt vo-

(d) luit ibi Cuman. [d] Vnde si non sunt hr̃des, nō excludunt substitutū. d. §. cū aũt. Patet in simili statuto, q stãtibus masculis, filiæ fœminæ excludantur. intelligr. si masculi succedant, vt p Bar in l. j. §. pe. ff. de bo. pos. ɔ̃tab. Et tenēdo hãc solutionē, non obstãt q̃ s. dixi p opi. Bar. qa vnico verbo tolli pñt, negãdo, q ante illū §. cū aũt, naturales excluderēt substitutū, qa tex. in §. si qs rogatus. in expressa ɔdōne loqtur: in tacita vero, put loqt §. cū aũt. prius non erat declaratū. Et sic ex pdictis patet dr̃iã esse inter tacitã ɔditionē, & expressam. Non ob. qđ ɔ̃ istã distinctionē adducit Bar. in d. §. si qs rogatus. dicens, q ɔdō liberorū a lege subintelligitur, tanq̃ sit dicta a testatore, d. l. cū auus. ergo vr̃ idē dicendū, sicut qñ exprimit a testatore. Quia ad hoc rñdet Alex. in d. §. si qs, q nō seqt, l. ea subintelligit ɔdōnē ex psumpta volūtate testatoris. ergo idē dēt iudicari, sicut de illa, q̃ exprimit

303 à testatore. † Hoc patet in tacita pupillari, q̃ in expressa vulgari cōtinet. Nã à lege subintelligit ex psumpta mēte testatoris. l. iã hoc iure. in prin. vbi Bar. ff. de vulg. & tñ nō itã operat, sicut expressa. nã nō excludit matrē sicut expressa. facit l. fi. C. de insti. no. in l. pcibus. C de impu. & ita alij oēs posteriores sequunt. ¶ Mihi tñ, nō obstãtib⁹ pdictis, opi Bar. vr̃ sustētabilis, & differētia, q̃ gl. & Doc. faciūt inter cōditionē tacitã, & expressã, [e] ĩ pposita q. n vr̃ de iure pcedere. Cōsidero eñ q sicut lex ipsa ɔditione expressã à testatore interpretat ēt de naturalibus, de q bus nō ɔstat de mēte testatoris, & lex ipsa p eius interpretationē intelligit de nãlibus, d §. si qs rogatus. ergo tali interptatiōe dēt vti lex ĩ ɔditione liberorū, q̃ ab ipsa lege subintelligat, ar. in c. pe. de elec. in vj ¶ Scdo hoc cōprobat ex rōne Bar. qa à lege ɔdō liberorū subintelligit tacite, tanq̃ dicta sit à testatore, licēt non scripta, vt probatur in d. l. cum auus. in fi. ibi, q minus scriptum, quàm dictum fuerat, inueniretur. Sicut ergo qñ exprimitur à testatore de naturalibus intelligitur, ita dicendū est in ista conditione, quæ dicta a testatore præsumit, qa tñ operat psumptio, & fictio in casu ficto, quãtū veritas in casu vero, l. j. §. lex Fal. ff. ad leg. Fal. l. q ad certū. ff. locati. Nō obst. qđ dr̃ de pupillari tacita. qa illa nō psumit dicta à testatore, put in d. l. cū auus. & licet videat sm voluntatem testatoris, si de tali casu cogitasset, talis volūtas magis venit à remotis, q̃ in isto casu. Præterea, ēt sunt q tenēt, q ēt tacita pupillaris ɔ̃ matrem admittat, vt Ful. volēt ĩ d. l. fi. C. de insti. & Mod. tradūt ĩ d. l. pcib. ¶ Tertio facit tex. in d l. generaliter § cū aũt. vbi tex. tacitã ɔdōnē, q̃ qua in l. cū auus. interptat, & extēdit ad filiū tñ nãlē institutū. Et sic patet, q tacita cōdō ampliat, & nō restringit. ergo pariter dicēdū est, q hēat locū in filijs naturalibus tãtū nascituris. ¶ Quarto hoc suadet, qa tex. in d. l. cū auus. in ɔiectura pietatis fundat. & ista pietas in naturalibus filijs tñ cōsiderat. tex. ĩ auct. licet. C. de na. l. b ¶ Nō obst allegata in ɔ̃riū. Et primo, q ista conditio tacita magis stricte debeat interpretari, qa hoc posset habere locum quo ad aliquem alium effectū. sed quantum ad propositum eadem ratio vr̃ in ista tacita conditione, quæ in expressa, cum habeatur pro dicta, vt s. diai. Non ob. q lex facilius tollit priuilegium eius & q ipsa lex non tantū afficitur naturalibus filiis, quia rationes istę procederent in his, quæ a lege simpliciter ex prouisione sua inducuntur. Secus in quæstione nostra, in qua prouisio legis regulatur sm intentionem testatoris, vt patet ex supradictis. ¶ Non obstat, q in §. cū autem. naturales deberent facilius excludere substitutum, ex quo filius, ēt naturalis erat institutus, & grauatus. qa dico, q admittitur ibi naturalis, cum tex. ille intelligat, sm q distinguitur in d. § si quis rogatus. Præterea rō istorū nō vr̃ concludēs, dū arguit ex ppria psona ad psonã filij, & de naturali instituto ad filios eius naturales, vt ĩ dicã in articulo de emphyteusi cōcessa filiis. Non ob. vltima ratio, quã do. Bar. adducit in d l. cū auus qa in prima, attēta illa rōne in casu §. si qs rogatus, ēt filij spurii excluderēt substitutum. ex quo, ibi, vt ipse dicit, simpliciter cōsideraẽ, q cōdō impleat. Nã circūspecta facultate succedēdi, ita ĩ spurijs, sicut in naturalibus ɔdō liberorū verificatur, arg. l. Meuius. ff. de ɔdi. & demo. & in l. mulier. §. j. ff. de cōd. insti. & tñ oēs ɔ̃rium fatentur & tenent in d. §. si quis rogatus. vñ sicut in tacita cōdōne cōsideraẽ, q fideicōmissum apud liberos remaneat, & q liberi excludentes fideicōmissarium ipsi succedãt, istud idē in cōdōne expressa cōsiderari vr̃. Ad quid enim dicit testator. Si decesserit sine lib. nisi vt liberi hēant bona, q̃ ad fideicōmissariū puenturi essent. Et q̃uis nō reqrat, q hæredes sint. d. l. filiusfa. §. cū qs. de leg j. habilitas tñ requirit, q esse possint ex testamento, vel ab intestato, secundum glo. in d. §. cum quis. & naturales, nō extãtibus legitimis, succedere possunt ex testō, & ab intestato sm qđ dr̃ in auc. licet. C. de natu. lib. & in §. cōsideremus. in Auc. de triēte, & semisse. Et hoc ēt pcedit de iure canonico, sm magis cōem opin. vt tradunt gl. Host. Ant. de Bu. & alii, in c. lator. ĩ. q fil. sint legi. & no. Abb. in c. tãta. co. ti. l. cū si. Ex qbus oĩbus infert nō esse dr̃iam inter ɔdōnē tacitam. & expressam, & iō ad ɔ̃triū formatū ɔ̃ gl. hic de d. §. cū aũt. rñsio Bar. vr̃ bñ pcedere, declarãdo vt s. diai. ¶ His prius discussis, Abb. instat circa dictū gl. an filii naturales excludant substi-

(f) tutum. [f] Et primo dū ipse ɔcludit, nō esse dr̃iã, qñ filius in seruitute nascitur, an ɔcipiat in figura mr̃imonij, † vel non. ɔ̃ Bar. in

304

305 d. §. si quis rogatus in hoc reprehendit, † quia qñ sine figura mr̃imonij ĩ seruitute qs nascit. spuri⁹ dr̃. l. ex libera. C. de suit & legi. & gl. per illū tex Inst. de ser. cogna. §. j. ideo, talis nunquã excluderet substitutū. ita Ale. dicit in d. l. si qs rogatus. & Mod. hic sequunt. Sed p defensione Abb. aduertendū est, nã primo tex. in d. l. ex libera. nihil facit, quia loqt in nato ex libera. ergo non nascitur in seruitute. l. partum. C. de rei vē. & sic in terminis qōnis ille tex. non loquit. Preterea, non dr̃ ibi, q spurius sit, sed q hr̃ velut spurius, & nullū simile est idem. l. qđ Nerua. ff. deposi. & iō tex. ibi vr̃ loqui illo particulari respū, vt filius decurionis non reputet: nō aũt absolute dr̃, q spurius sit. Et casu, quo hoc diceretur, deberet intelligi quãdo ancilla non esset concubina, & tali casu idem esset in libera muliere. Sed si ancilla cōcubina sit, nihil obstat quin filii naturales sint: nã ancillã ɔcubi iã etiam

ADDITIONES.

a ¶ §. si quis rogatus. Adhoc sub distinctione d §. sed apud Gallos nullo modo seruatur, quia ēt naturales habentur pro spurijs, & sic apud illos, siue in contractu, siue in testamento cōditio, si sine liberis, intelligitur de naturalibus, & legitimis simul, qui soli faciunt deficere conditionē, alias potius succederet filius quàm purus naturalis.

b Mod. Scilicet Barth. Soc.

c D. Barth. Scilicet Soc. consi. 32. cum seq.

d Cuma. Et bene. Vnde exhæredatus non facit locum d. l. cum auus. ut tuli ibi Dec. col. 32. & 34. Itē generaliter dicimus quotiens filius non succedit, vel non capit. & reprobatur opi. Bar. quē Dec. hic, & Gul. de Benedi in repe. c. Raynutius. uer. si absq; liberis. nu. 20. in 9. limita. de testa. male sequuntur.

e S. Al. Expressam Idem repetit Dec. in l. generaliter. §. cū aũt. in gl. in uer. insta. ver. [illegible] gl C de insti & subst.

f S. Al. Substitutum Adde ad hæc omnia Dec. in d. l. generaliter. § cum aut. [illegible] gl. in uer. iusta sobole in prin.

106 ēt qs habere pōt,† ut eſt caſus in l.fi.C.cōia de manu.& tales fi
lii erūt naturales,ut eſt gl in l.fi.ff.de in.deli.in princ.& In auc.
inceſtus.C.de ince.nup.Alii uero filii,qui in figura mřimonii
naſcuntur,in ſeruiture habent plus iuris,quàm naturales ſim
pliciter nati in libertate,quia ueniunt ad ſucceſſionē ſicut le-
gitimi,& ſimul cum legitimis. §. j. Inſti.de ſerui.cogna.cuius
rōnē ponit Mathæſi.in trac.ſucceſſ.ab inteſtato.in 5.col.
& ſic ex iſtis rōnibus uerior vř opi.Abba.ut non ſit dřia quan
tū ad qōnē nřam,an filii nati ſint ī figura matrimonii,vel nō,
quia ſufficit,quòd naturales ſint nati ex concubina,licèt ancil
la.¶ Quantum uero ad qōnē principalē,an ſubſtitutus exclu-
107 dat per filios naturales,cōcl'o ſit ſm gl hic,† q̄ ſic per tex.in d.
l.ex facto.§.ſi quis rogatus.& idem gl.in ver.legitimę,in c.Ral
naldus,j.de teſta.& Io.An.in addi.Spe.in ti.de ſucceſ.ab inteſt.
§.j.verſi.qd ſi duobus.Bar.& Ang.& alii in d.§.ſi quis rogatus.
¶ Sed tñ iſta cōis cōcluſio dubitantē me reddit,qa q̄ ſubſtitu-
tus a naturalibus liberis excludatur,abſolute nō vř pbari.nā
tex.q principalř ad hoc allegaī in d.l.ex facto.§.ſi qs rogatus,
loqř ī filio nāli ꝯcepto in ſeruitute.ibi,in libertino eodē colli
berto hoc ſcribit.nō ergo gñaliter de nālibus lnqř Papin.quē
Ibi iuriſcōſultus refert.& ita ēt interpretatio,quā Vlpia.ibi fa
cit,de talibus nālibus liberis in ſeruiture ꝯceptis dēt intelligi,
arg.tex.in §.fi.in Auc.de filiis añ dota.inſt.natis & ad hoc con
ſonat,qa omnia alia iura,q̄ in mā allegaī,ſic ēt de talibus nā-
libus loqu nř i n l.fi ff.de iure deli & in l.Lucius.§.fi.de leg.1.
ubi text.dicit nāles liberos ī ſeruitute ſuſceptos appellatione fi
liorū ꝯtineri.Et ſic ſentit text.ſecus eē in aliis nālibus q liberi
naſcunř,& idē ſentit tex in d.l.fi.Nā in nālibus, q in ſeruitute
ī figura mřimonii ſuſcipiunř,maior rō ſubeſt,ut ipſi dēant ex
cludere ſubſtitutum,qa lōge plus iuris hēnt,q̄ alii nāles, q ex
ꝯcubina liberi naſcunř.nā ipſi uocanř ad ſucceſſionē in to-
tum ab inteſtato,& ſimul cum aliis filiis nālibus,& lřimis, ut
eſt tex.Inſt.de cog.ſeru.in §.j.cui' rōnē Mathęſi.ponit in trac.
de ſucceſ.ab inteſt.col.v.Nō ergo mirū,ſi ab eis excludaī ſub-
ſtitutus.Nō ſic vř in aliis nālibus,in libertate natis ex cōcubi-
na,qa ipſi nō dnř ꝓprie filii, iuxta l.filiū diffinimus.ff.de his,
q ſunt ſui,uel alie.iu.& illa ꝯdō,ſi deceſſerit ſine liberis,ꝓprie
dēt ītelligi,arg.l.Meuius.& l.q hēdi,ī prin.ff.de ꝯd.& demō.Et
de iſtis nō repiř iure cautū,q̄ excludāt ſubſtitutū.imò ꝯtrariū vř
ꝓbari in d.l.gñalř.§.cū aūt.C.de īſti.& ſubſti.& ſi hoc dicam',
multa corrūt,q̄ tradunř ꝑ Doc.hic,& in d.§.ſi qs rogatus.¶ In-
a hærēdo tñ veſtigiis maiorū, & retēta cōi[a] opi.a qua durū eēt
b recedere,ꝑdicta ꝯcluſio limitatur.[b] ¶ † Primo nō ꝓcedere in
108 ſacerdote,uel clerico exiſtēte in ſacris,inſtituto,& grauato,ſi
decederet ſine liberis,qa tūc illa ꝯdō nō ītelřr de nālibus, ſed
de eccleſia,ſm Abb.hic,poſt Bar.ī l.hēdibus.§.j.ff.ad Treb.Iſta
tñ interpretatio de eccleſia,nō vř ſm intētionē teſtatoris, qui
cogitauit,q̄ ꝯdō poſſet deficere,& impleri ꝓut eſt nā ꝯdōnis,
ut no.in l.j.in princ.ff.de ꝯdi.& demon.& in l.ex facto.§.fi.ad
Treb.Sed intelligēdo ꝯdōnē liberorū ꝓ eccleſia,nō vř, q̄ illa
109 ꝯdō uerificari poſſit,qa neceſſariū eſt,† q̄ moriaī cū eccleſia,
ex quo eſt in ſacris,& retrocedere nō p̄t. c.ex eo.de elect.in 6.
Niſi dicamus,q̄ Bar.intelligat de eccleſia ꝓ bñficio,a quo pōt
remoueri.& illa eccleſia,in qua ipe mortis repiř, ſubſtitutum
110 excludit.Vel pōt dici,† q̄ in tali pſona illa ꝯdō intelřr de libe-
ris adoptiuis, ut in ſimili d.it Bal.Ang.& Imo.& alii,in l.ſi qs
poſthumos.ff.de libe.& poſth.de eo,q eſt in ſacris,& poſtmo-
dū ſibi hēdē inſtituit.nā de adoptiuo intelřr.Et iſta prima limi
tatio hēret locū in filiis nālibus,& legitimis,q in iſta non pñt
111 cōſiderari,& ſic ſpāliter nō reſpicit cōcluſionē ſ.factā. ¶ † Se-
cūdo limitatur nō hēre locū in homine exiſtēte in dignitate,
q nō vř de nālibus cogitare,ut Abb.hic dicit poſt Bar.in d.§.ſi
qs rogat'.& Aug.ibi expreſſe p illū tex.de quo late Alex.in 2.&
112 3.col & idē Alex.in ꝯſ.94.cōſideratis his.col.2.lib.j.† Et hoc ve
rū intelligiř,niſi ī aliqua parte teſtamēti teſtator fecerit mētio
nē de nālib' tñ,qa tūc,nō obſtan.dignitate eius,ueniūt nāles,
arg l.q filiab'.ī prin.de leg.j.Abb.hoc ſentit hic, & Bart.& alii
in d.§.ſi quis rogatus.Alex.in d.cōſ.94.& iſtud verū eſt,qñ facit
mēt.onē de filiis nālibus inſtitutis,qui hērent excludere ſub-
ſtitutū.Secus vero ſi fuerit facta mētio de filio nāli inſtituto,
quia p hoc nō vř teſtator ſentire de filiis nālibus inſtitutis, ut
eſt tex.in d.l.gñaliter.§. cū aūt.C.de inſtit.& ſubſtit.& declarat
Alex.in d.§.ſi qs rogatus.in 2.fal.poſt Imo.quē ibi refert. ¶ Ter-
113 tio cōcluſio ſupradicta hñ procedit in nālibus.ſecus † in ſpu-
riis,qui ſubſtitutū nunq̄ excludunt.Abb.hic,Bar.& oēs in d.l.
ex facto.§.ſi quis rogatus.nā nō ſunt filii.35.q.7.c.unico.& in
auc.licet.C.de natu.lib vbi omni prorſus bñficio excluduntur
adeo,q̄ nec talibus dēnř alimēta,auth.ex complexu.C.de ince.
114 nup.In hoc† tñ de æquitate cano.eſt ſecus,quia illis alimenta
debentur, c.cum hēret.de eo,qui dux.in matr.Et iſta æquitas
115 canonica etiā præualet,& † de iure ciui.attēdiř,ut not.Abb.no
luit in d.c.cum haberet,in vlt.no.& ſentit Bar.in d.auct.ex cō
plexu.& idē tenet Ang.de Are.Inſti.de iure natu.ī fi.prin.& Ni-

co.de Vbal.in trac.ſuc.ab Inte.in 5.car.vbi loquitur de ſpuriis.Et
hoc idē ſequiř in quolibet ſpurio.& nato ex quocunque coitu
reprobato.Et iſta vř cōis opi.ſm q̄ aliàs ꝯſultum fuit Senis p d.
Marl.Soz.& d Tho.Doriū,q̄uis aliter dicat Alex.ī ꝯſi.68.incī.re
116 uocaī.¶ † Quarto nō hēt locū ī adoptiuis,ſm Ab.hic,poſt Bar.
& alios ī d.§ ſi qs rogatus.p tex.in l.ſi ita qs.§.is cui,de leg.2. fa
cit tex.in l.fideicō.de ꝯdi.& demō.idē tenet Cy.& Alb.ī d.l gña
liter.§ cū aūt.& ſeqtur Alex.ſimpř.in d.§.ſi qs.col.8. P in quo
rōnē † dico,qa eēt ī ptāīē hēdis īſtituti,& grauati, excludere
ſubſtitutū adoptādo ſibi filios,& de facili fraus poſſet adhiberi
117 † rō in diſpōe hoīs app ſone filiorū nō veniūt adoptiui, vt ī no.
q tradit Io.An.in addi.Spe.tit.de ſuc.ab inteſt.col.j.verſ.nec ob-
ſtat,q̄ vř de adoptiuis,bonus tex.in l.fi.§.ex bonis.ff.de bo.dam.
118 Ad ꝑdicta ēt ꝯfert,† q̄ ſtatutū ꝑfe rēs maſculos fœminis, nō hēt
locū in adoptiuis,vt tradit Io.de Ana.in cōſi.37.incip. viſo ca-
119 ſu.† Et donatio, q̄ reuocaī pp ſuperueniētiā liberorū, iuxta l.ſi
vnq̄.C.de reuo.dona.nō hēt locū in adoptiuis.Alex. in cōſi.ij.
120 ſup primo.col.fi.lib.4.¶ † Quinto fallit in fœmina,filia teſtōris
inſtituta,qa cōditio liberorum nō intelligiř de naturalibus,ſm
opi.magis cōem.Ab.finaliter hic, poſt Bar.in d.l.hæredibus.§.
j.Ang.& Imo.in ꝑalle.§.ſi qs rogatus.qa magna ignominia eēt
121 teſtōris,q̄ ex filia ſua naturales tñ naſcerenř.† maior enim ho
neſtas requiritur in fęminis,q̄ in maſculis.l.palā §.q̄ in adulterio.
vbi gl.ff.de ritu nup. Vnde non vř iſta fuiſſe intētio teſtōris,q
ꝑſumiř voluiſſe hēre rōnē honoris ſui,arg.l.iſti qdē.ff.qd met.
122 cau.& late ꝓſequitur Alex.in d.§.ſi qs rogatus.in 3.fal. ¶ † Sex-
to ſm Bal hic,col.12.verſi.vnū addo.limitaī non ꝓcedere, qñ
eccleſia eſſet ſubſtituta,qa ipſa nō dēt excludi a naturalibus pp
dignitatē eccleſiæ.Alex.ꝯtrium tenet in d.§.ſi qs rogatus.in 6.fal.
qa cōditio teſtōris inſpiciř, & qualitas ſubſtituti nō attēdiř, vt
in d.§.ſi qs.in fi.Sed inde p̄t,q̄ nō ſolum ꝑciſe cōſideraī quali-
tas teſtōris,ſed ēt hř reſpectus ad qualitatē inſtituti, ſcđm gl.in
d.§.ſi qs.q̄ ſequunř ibi Ang.& Imo.& ipſe Alex.& idē gl.& Sa-
ly.ī d.l.gñaliter.§.cū aūt. Ergo pari rōne idē dici p̄t de qualita-
te ſubſtituti, & ī eccl'ia ſubſtituta agiř de ſalute animę teſtōrū,
& cū anima oībus rebus ꝑponi dēat.l.ſancimus.C.đ ſacroſan.
eccle.cōſonat q̄ mēs,& intētio teſtoris fuerit,ꝓut Bald.dicit.&
cū res dubia videaī,in fauorē eccl'iæ ꝓnunciādū eſt.l.ſunt pſo-
123 næ.ff.de relig ¶ † Prædictę limitationes ꝓcedunt,niſi ſtatutū di-
ſponeret q̄ naturales,vel ſpurii ſuccedāt vt legitimi, qa tūc in-
diſtincte tales excluderēt ſubſtitutum.Bar.in d.l.hēdibus §.j.&
124 idem Abb.hic.de quo Imo.& Alex.in d.§.ſi qs.in 7.fal.† Eſt tñ
c dubiū de validitate talis ſtatuti.Et q̄ nō valeat,[c] tenet[d] Fede.in
d cōſi.275.caſus talis eſt, ſtatuto.Bar.ī l.1.ff.de teſt. vbi Bal.Ang.
& alii ſequunř.& idē late diſputat & ꝯcludit Bal.ī l.j.car.3. ver.
circa ſtatuta pmiſſiua.C.de ſum.Trin.& idē Bal.in l.j.C.de iu.
aur.anu.col.x.vbi inqt,q̄ iſta eſt cōis opi.q̄ nō valet, & idē Bal.
In l.fi.C.de natu.lib.& in l.1.C.de his,q̄ pœnę no.& ſeqtur Pet.
de Anch.In c.1.in 11.princip.qōne de ꝯſtit.& in regula,poſſeſ-
ſor.de reg.iu.in 6.Contrariū tñ late cōſuluit Cal.in cōſi.4.ti.de
cōſti.quē refert,& rōnibus ſuis rñdet Bal.in d.l.j C.de ſum.Tri.
& opi.Cal.ſaluari p̄t in caſu,in quo Bal.limitat cōem opi.in d.
l.j.C.de iure aureo.anu.quē ſeqtur Nic. de Vbal.in trac ſuc.ab
inteſt.& ita bř,& cōcluſiuè,qa Doct.hic nō tradunt. ¶ Vltimo
ēt alius caſus ꝓbabiliter cōſiderari p̄t,ī quo gñaliter naturales
125 filii excluderēt ſubſtitutū,† videlicet qñ teſtōr ipſe fuiſſet[e] natu-
e ralis.nā tūc ēt de ſibi ſimilibus cogitaſſe vř,ex eo, qđ not.dicit
Pet.de Anch.in cōſi.341.ꝓ maiori intelligentia.col.10.vbi inter-
126 pretatur donationē regni factam à matre filio, † & poſteris,ēt
fœminas deſcendentes includere, pp qualitatē donationis,qa
ipſa erat fęmina.Ita ergo in ſimili caſu noſtro dici p̄t.Facit text.
in d.l.ex facto.§.ſi quis rogatus,in fi.ibi,ex conditione eius,qui
fideicommiſit.Reliqua per Doct.hic,& in d.§.ſi quis rogatus.
¶ Succeſſiue Abb.generaliter proſequitur, an appellatione fi-
liorum veniāt naturales, & ex dictis eius tres cōcluſiones col-
127 ligūtur.† Prima eſt,q̄ vbi de volūtate ēt tacita diſponēris, q̄ col
ligiř ex eo, q̄ eadē rō ſit in naturalibus, & in ſtatutis, & in qua-
libet diſpoſitione, ſub nomine filiorum veniunt ēt naturales.
Sed iſta prima ꝯcluſio reprobatur p Alex.in d.l.ex facto.§.ſi qs
rogatus.

ADDITIONES.

a ¶ Communi. Quæ non habet locū in regno Franciæ,vbi habentur pro ſpuriis.

b ¶ Limitatur. Limita omnes iſtas limitationes,vt in ſeq.col.in princi. videlicet
ſtante ſtatuto de quo ibi,& niſi teſtator eſſet etiam ipſe naturalis.

c ¶ Valeat. Adde Bal.in conſi.457.lib.5.Ro.conſi.129.nu.15.lib.6.conſi.271.nu.
12,Caro Ruy.conſi.179.ad fi.lib.5.

d ¶ S.Ald.Tenet.Saly.in ciuitate Peruſij conſuluit,q̄ ſtatutum nō valeret,habes
d.conſi.lib.2.conſi.1.in 2.dub.contrarium vide conſultum per collegiū Bon.
in d.lib fol.7.& de hac q.vide Io.Bap.de S.Seue.in repe.l.omnes populi.col.
41 ver.7.quæſt.ff.de iuſti.& iure.vbi multa alleg.& dicit communem eſſe,q̄
non ualeat,& quòd non ualeat,uide Dec.in c.2.in 2.lect.in 2.col.de conſti.&
uide Ang.de Aret in tract.de teſta.col.40.circa med.

e ¶ Fuiſſet. Et male,nec eſt ſimile quod citat Pet.de Anch. quod in libro meo eſt
conſi.339.adde Dec.ī.co.22 143.

rogatus. in 14. col. ver. & per prædicta patet non bene esse loquutum Ab. quia dicit ipse, in statutis verba propriè accipiuntur, ut declarat Bar. in l. j. in fi. in l. Labeo. §. contractum. ff. de verb. sig. maxime in statuto contra ius cõe. Naturalis vero proprie non dicitur filius. l. filium. ff. de his, qui sunt sui. & in exorbitantibus nõ fit extensio. l. si vero. ff. sol. mat. not. in auct. quas actiones. C. de sacrosan eccle. Ab ista impugnatione, quod Ab. dicit, facilè defendi potest: nam et Abb. fatet, q statuta propriè intelligenda sunt, & q naturalis propriè non dicatur filius, ut inferius dicit. Sed tñ in primis ipse vult, q tacita voluntas disponentis in hoc
128 attendatur, facit tex. in l. in cõuentionibus. ff. de ver. sig. † Et voluntas satis colligitur ex rõne. l. cũ mulier. ff. solu. mat. & in l. scire oportet. §. oportet. ff. de excu. tut. & præsertim si ratio expressa sit, qa tunc non agitur de extensione, sed lex ipsa loqui dr. l. his solis. C. de reuo. don. facit gl. in cle. j. in versi. eligatur. de electio.
129 † Præterea et in isto casu extensio fieri põt in materia stricta, & exorbitanti, qa largo mõ naturalis dr filius, & de stricta ad latã significationẽ vocabuli, extẽsio fieri solet. l. filium haben. ff. ad Mace. l. libertum, §. j. ff. de ritu nup. Cy. in l. j. C. quæ sit lon. consue. & ita sæpenumero arguit ipse Alex. & hoc modo hæc pri-
130 ma conclusio Abb. iustificatur. ¶ † Secundo Abb. concludit, q ubi agitur de cõmodo filiorum, ea quadã benignitate natura-
a les cõprehenduntur, ar. l. gñaliter. §. cũ aũt. C. de insti. & subst. Sed Ale. in d. §. si quis, in loco s. alle. et hoc impugnare conat, & in contrarium adducit glo. in cle. j. de baptismo. & in l. liberos. ff. de sena. ubi de fauore, & cõmodo filiorum tractatur, & tñ non veniunt naturales. Pro defensione Abb. dici põt, q ea, quæ Ale. adducit. locũ habent in aliquo casu particulari, puta ubi agitur de dignitate, vel præeminentia, tunc non venit na-
131 turalis, ut Bal. dicit in d. l. filium. in prin. † ubi alle. gl. in d. l. liberos. Et ideo si cõcedatur immunitas Doctoribus, & eorũ filijs, non ueniunt naturales, quia qualitas Doctoratus naturalibus nihil confert, scdm Bal. in l. parentes, col. fi. versi. sed pone. ff. de
132 in ius voc. Fulg. in cõsi. 152. supposito statuto. col. fi. † Et in rescriptis, & priuilegijs non veniunt naturales, ut inquit Ang. in §. cum autem. in fine. & idem Ang. in consi. 30. sup primo. ¶ Cõclusio vero, q Abb. hic facit, regulariter pcedit, qñ eadẽ rõ verisimiliter, etiam in naturali concurrit. & istam pclusionem et Ang. facit in d. consi. 30. & Fulgo. in palleg. consi. 152. facit text. in l. ex facto. §. si quis rogatus. & quod no. Bal. in l. parentes. cir
133 ca fi. uersi. item facit ad aliam q. † ubi inquit, stante statu. q filij, & nepotes non debeant gabellam soluere de eorum relictis, et in naturalibus habebit locũ, cũ p aliã rõnẽ statutũ hẽre locũ non possit, q per fauore quendã, qui et naturalibus dẽtur. al leg. l. j. C. de impo. lucra. descri. lib. 11. & sequitur hoc Pet. de Ancha. in c. j. de pstit. in uer. ultra pdicta quæro, si statuto. ubi refert d. Merlinum ita psuluisse. & idẽ tenet Ang. in d. consi. 30. Fulg. in præalle. cõsi. 152. Domi. in c. statutũ el 2. de hære. in 6. Et hoc uerũ intelligo, qñ statutũ generaliter loquitur de filijs, & nepotibus, tã respectu lineæ paternæ, q maternæ, quia tunc ur fauorẽ de cõiunctis tñ cõsiderare, ut Bal. dicit. Secus ur si statutum loquatur de filijs, & nepotibus ex latere pris. quia tunc alia rõ in talibus ur, q non hẽret locum in naturalibus. & hoc casu pce-
134 dit, qd dicunt Imo. & Alex. in d. §. si quis rogatus. col. 26 ¶ † Tertia pclusio Abb. est, q ubi tractatur de odio, & maxime in pœnalibus, & in statuto, nõ ueniunt naturales tantum appellatione filiorũ. & hoc idẽ uoluit Bart. in l. quia semp. ff. de in ius uoc. p l. 3. C. de adul. & Bal. in l. filium. in princ. ff. de his, q sunt sui. ubi
135 dicit, † q naturalis nõ cõprehendit, qñ pœna imponitur. Ful. in d. psi. 152. & hoc qñ odiũ non est rõnabile, aliàs secus, ut tradũt Bal. & Ang. post antiquos. in l. libertinã. C. de interd. ma. & Bal. idẽ cõcludit in l. ius ciui. col. fi. uer. & illa faciunt ad qõnẽ. ff. de insti. & iu. & idem Bal. in l. quod uero. circa fi. ff. de legi. & scdm hoc pcedit, qd no. gl. in c. statutũ. in ver. uolumus. de hære. in 6. ut latius declarat, & psequit Ale. i d. §. si qs rogatus. col 21. ¶ Ultimo scdm Ab. qrit qd in emphyteusi data alicui, & filijs eius, an i tali pcessione naturales filij icludant. Ex his, q Ab. hic dicit
136 duæ pclusiones principaliter hñr. ¶ † Prima est, q in emphyteusi concessa à priuato, naturales cõprehendunt, nisi pditio concedentis aliud suaderet, put in ult. uoluntate dr in d. l. ex facto. §. si quis rogatus. ita Ab. hic post Spec. & Bar. in locis percũ allega. Et ista est cõis opi. & post multa Alex. pcludit in d. §. si qs. col. 14. uer. sit ergo pclusio. pro qua ipse adducit, qa ar. ualet de ultimis uolun. ad pctus. l. q de legatu. ff. de leg. j. Uñ sicut in ultima uolũt. includunt nãles, d. §. si qs rogatus. ita pariter dicẽdũ est in emphyteusi, & in pctibus. Sed tñ ptrariũ subdubio forte uoluit Ang. i d. l. gñaliter. §. cũ aũt. qa in pctibus uerba dubia interpretãda sunt p illũ, q stipulat. l. ueteribus. ff. de pact. & uerba in dubio proprie accipiunt. l. j. §. is nauẽ. uers. in re igitur dubia. ff. de exercito. Filius uero naturalis, ut s. dictũ est, non est pprie filius. & ista opi. uidetur mihi uerior de iure, p qua assumo fundamentum ea una singulari decis. quæ in ista materia cõmu-
137 niter approbat. † Nã si pcedatur emphyteusis tibi, & filijs tuis,
b appellatione filiorum isto casu nõ veniũt fœminæ.[b] ita no. vo
138 luit Arch. in c. si qs suadente diabolo. 17. q. 4. † qa interpretatio
c verborum fit p illum, in cuius fauorem verba proferuntur.[c] d. l. veteribus. ff. de pact. ubi hoc originaliter dixit Gul. de Suza & sequitur Imo. in c. potuit. col. fi. j. de loca. dicens se cõsuluisse, & idẽ late probat, & sequitur Ale. in consi. lxj super eo, de quo quæritur. lib. 1. idem Alex. in consi 203. cõsideratis verbis. col. 3 in 2. lib. & in l. sed si hac. in §. liberos. ff. de in ius voc. Rom. in consi. 45. visa facti serie. Sicut ergo in emphyteusi verba stricte accipiunt, & interpretatio fit p illum, qui stipulat, adeo, q sub noie filiorum non ueniunt fœminæ: ita pariter in casu nostro dicendum est, q appellatione filiorum nõ veniunt naturales, quia non sunt proprie filij, & interpretatio debet fieri contra illum, qui ex verbis fundatur, ut dictum est. Non ob. q Alex dicit, arguendo de ultima voluntate ad contractus quia isto casu argũ non valet. Hoc patet, quia in ultima uoluntate masculinum concipit fœmininum, l. qui duos. de leg. 2. §. sub noie filiorum veniunt fœminæ, l. si ita qs in prin. ff. de testa. tu. Secus tamen est in contractibus, ut s dictum est. In pctibus. n. alia rõ vr, pp regulã d. l. veteribus. & in l. Labeo scribit. ff. de pthẽ. emp. ad quod bene facit, qa licet in ult. volun. appellatione filiorũ sæpenumero veniant nepotes, tñ in pctibus hoc non pcedit, p d. l. veteribus. ita no. Bar. dicit in l. liberorũ. col. v. ff. de verb. sig. ¶ Si tñ uolumus saluare opi. cõem, distingui pbabiliter potest. Quod aut qs recipit emphyteusim p se, & liberis suis. & tunc veniunt et nãles, & ita de liberis loquit tex. in d. l. ex facto. § si qs rogatus. & tali casu cõis opi. bñ pcedit. Aut qs recipit p se, & filijs suis. & tũc uera sit opinio Ang. p s. dicta. Et pro ista distinctione facit, qa licet in ista materia appellatione filiorum non ueniãt fœminæ, ut s dictũ fuit. Secus tñ est appellatione libero
139 rũ. † ut uoluit Bal. in d. l. sed si hac. §. liberos. ff. de in ius uoc. & Alex. ibi, qui ita distinguit. & idẽ Alex. in consi. lxxx. uiso, & oportune. lib. 1. & talis distinctio et ad qõnẽ nram accõmodari
140 põt. ¶ † Scda pclo est, q i emphyteusi cõcessa ab ecclesia, p se. & filijs n ueniãt nãles, qa ecclesia de talibus cogitare nõ ur. Ab. hic post Bar. i §. si qs rogat⁹. quẽ Ang. Imo. & alij ibi sequunt. idẽ Bal. in d. l. gñaliter. §. cũ aũt, & auc. si quas ruinas. col. 2. de sacrosan. ec. cũ cõcor. ut psequitur Alex. in d. §. si quis rogatus.
141 col. 11. ¶ † Et ista pclo ampliat dupr. Primo, ut hẽat locũ etiam
d si naturalis esset lrĩmatus,[d] scdm Bal. in d. §. cũ aũt. & idẽ Bal. i c. q in ecclesiarũ. col antepe. s. de pst. & late tradit Ale. in cõsi. 94. psideratis his. col. 3. lib. j. & in cõsi. cxxviii. psideratis verbis instrumẽti. col. ix. co. li. & in consi. lx. ius a lrĩmatione. col. 2. in 2.
142 li. ¶ † Scdo nedũ in emphyteusi, sed in qualibet alia dispositione ecclesiæ, appellatione filiorũ nõ veniunt naturales. Ang. in psil. psuper primo. & Do. in c. si statutũ. el 2. in fi. principij. de
e hæt. in 6. ¶ Prædicta pclo limitat,[e] scdm Bal. singlr i d. c. q i eccl̃a
143 rũ. col. pe. ver. reuertor nũc. ut nõ hẽat locũ, † qñ eccl̃ia a principio alicui nãli iam emphyteusim pcessisset, qa tũc et filij eius naturales admitterent, qm tali casu ur ecclesia cogitare de naturalibus inspecto initio. allegat tex. in c. j. §. ex eadẽ lege, de lege Conradi. & in l. id, qd. in prin. ff. de don. & qa in habentibus
f symbolũ facilior est trãsitus. Sed huic dicto multũ obstare[f] ur tex. i l. gñalr. §. cũ aũt. ubi a principio filius nãlis fuit istitutus, & tñ filij naturales eius nõ excludut substitutũ, & sic ibi nõ attẽdit principiũ, & pdõ aliorũ descẽdẽtium ex qualitate primi nõ cõsiderat. Nec obstat, si dicat. q in d. § cũ aũt. agatur de pjudicio tertij, videlicet fideicõmissarij. unde magis stricte pcedit, q in nra qõne, in qua tñ agitur de præiudicio cõcedẽtis,
quia

ADDITIONES.

a Ald. Comprehenduntur. Dicit tamen Dec. in d. §. cum autem, q iste tex male allegatur per Abb. hic.

b ¶ Fœminæ. Immo ueniũt quidquid dicat, & cumulet And. Tiraq. i tra retract. §. 1. gl. 9. nu. 181. & de legib. cõnub. a l. 4. nu. 23 ubi filias admittit, si cõcessio fieret à fœmina. Sed Dec. prouectior factus nobiscum sentit in l. 2. de reg. iu.

c ¶ Syl. Ald. Proferuntur. Adde Ias. in l. sed si hac. § liberos. ff. de in ius vo. Corn. consi. 54. de duobus. col. fi. uer. appellatione aũt filiorũ. lib. j. in consi. 166. quatuor. in 7. col. lib. 11. And. Sic. in cõsi. 15. col. pen. uer. & si quispiã. lib. j. in consi. 56. col. pe. uer. & circa hoc lib. 2. Soz. in cõs. 42 subtiliter. col. fi. lib. 4. Ias. in l. 2. col. 65. uer. ultra Sal. & scrib. & col. 71. uersi. 21. quarto. C. de iure emphyteu. in l. 2. in 3. col. uer. 4. facit. ff. si quis in ius uoc. nõ ier. in l. maritus. col. 2. uer. considerabam. C. de procu. in l. q delegato. col. 2. ff. de leg. 1. Fel. in c. qm. col. 2 de simo. Marsi. sing. cxci. sæpius iam dixi. Ias. in l. ut libe. col. 3. uer. hinc et dixit. C. de collatio. Bertran. in cõsi. 46. uiso casu. in fi. lib. 1. Ias. in consi. 39. no dubitatio col. 1. lib. 1. in consi. 215. in qõ. pen. col. uer non obstat unum. eo. lib. ubi no. limitatur, nisi essemus in fauorabilibus. Dec. in cons. 171. in causa. col. pe. in consi. 201. in causa Azo. in consi. 20. prima facie. in prin. Cor. consi. 571. de hac. col. 4. lib. 4. Ripa in l. ex facto. §. si rogatus. col. 14. nu. 59. ad Treb. Dec. in consi. 567. in casu. circa med.

d ¶ Legitimatus. Quia non potuit legitimari. etiam ad hoc specialiter sine consensu domini, cui ius reuersionis competit.

e ¶ Syl. Ald. Limitatur. Vide eundem Dec. in l. generaliter. §. cum aut. C. de insti. & subst. in ult. no.

f ¶ Obstare. Et bene, ut tetigi nu. 43.

quia dico, ꝙ fideicõmissario nullũ ius vr̃ q̃sitũ. nã ius suum pẽdet ex voluntate testatoris, q̃ in primis attendit̃ l. in cõditionibus primũ locum ff. de cõdi. & demõ. l. cũ virum. C. de fideicõmis. & iõ si ĩ §. cũ aũt. sensit testõr, & cogitauit de naturalibus, ꝯ voluntatẽ testõris ꝑiudicium fideicõmissarij cõsiderabile nõ vr̃. Et ꝯ Bal. rõ ẽt adduci potest, quia qñ à principio ecclesia naturali cõcedit, verisimiliter notitiã hẽt de qualitate ipsius naturalis, qui forte erat probus, & vitæ ꝯmendabilis. quo casu ab ecclesia recipitur, c. j. c. nunq̃ c. pen. 56. dist. Et in isto naturali, cui a principio ab ecclesia conceditr̃, erat delictum patris cõsummatum. non sic est in filijs naturalibus nascituris, quia de illis notitia haberi non põt, & ꝯ eos est sinistra suspicio. 56. dist. in ca. si gens Anglorum. & in talibus agit̃ de futuro delicto, quia recipiens induceretur ad tales filios ꝓcreandos, ꝙ non vr̃ fuisse de intentione ecclesiæ cõcedentis. Et breuiter hæc sufficiant pro discussione eorum, q̃ Abb. dicit circa istam primã partem glo. reliqua per Alc. qui late insistit in d. §. si quis togatus. ¶ In ca. gl. ibi, nomine hæredis soli filij intelligunt̃. Do. Ab. circa hoc duas q̃stiones prosequitur. Prima est, appellatione hæredum, quales veniant hęredes. Secũda, an emphyteusis ecclesię ad extraneos heredes transferatur. Circa primã subordinando ca, q̃ Ab. dicit

144 post Bar. & alios in l. Gallus §. etiã ff. de libe. & posthu. † conclusio sit, ꝙ sub nomine hæredum, etiam extranei includuntur. l. sciendum. l. hæredis appellatio. ff. de verb. significa. l. in annalibus. C. de lega. Ista tamen iura, quæ ad hoc per Doct. allegantur, de numero hæredum videntur loqui, vt omnes veniant in infinitum. Non autem de qualitate, prout loquimur hic. Vnde cõclusio ista probatur ex eo, ꝙ nomen hæredis generale est, & in plures species distinguitur, vt Instit. de hæred. quali. & differen.

145 in princip. † Nam hæres dicitur, id est, dominus, in l. item Mela. §. legis. ff. ad leg. Aquil. §. fi. Insti. de hær. quali. & diffe. facit tit. de hære. insti. ff. & C. & text. in l. si pactum. ff. de probat. Et secundum istam conclusionem arguit Ang. in consi. 350 charissime

146 frater. † Et ꝓcedit hoc, etiam si dicatur pro hæredibus suis. l. stipulatio ista. §. si quis ita ff. de verb. obl. not. Spec. in titu. de locato. §. nunc aliqua. ver. 113. Bar. & Doct. in l. Gallus. §. ẽt. ff. de libe. & posth. cũ sim. vt tradunt Alex. in consi. 9. visis. in 2. col. in 2. li.

147 † Prædicta cõclusio limitatur nõ procedere, qñ res de qua agitur, ad extraneos hæredes non transiret, puta in feudo, q̃a tunc non veniunt extranei. Ab. hic post Bar. & alios in d. l. Gallus §. ẽt. & ad hoc est gl. in l. ẽt. ff. sol. matr. vbi Bal. in fi. dicit istam esse cõem opi. & idẽ Bal. in l. j. q. 48. ff. de rerum diui. cum ꝯcor. vt ꝑ Alex. in d. l. ẽt. col. fi. ff. solu. matr. & in d. l. Gallus. §. ẽt. in 2. col. Et vlterius idẽ dicit Bal. hic, col. 8. ver. circa primã partem. Ange. in d. consi. 350. & in consi. 110. sanctissima. Cal. in consi. 15. in titu. de verb. signi. Car. in consi. 63. ꝙ domina Nera. col. fin. Fulgo. in consi. 218. Petrus quondam. Abb. in consi. 3. nitar. in 3. dub. ĩ 2. li. Bar. per illum tex. in l. pro hærede. §. si quid rñ ff. de acqui. hære. Et hoc procedit. qñ fit mentio de hæredibus simpliciter. Se-

a cus vero si dicatur, in quibuscunque [a] hæredibus. † quia tñc ex-

148 tranei includuntur, licet materia sui natura ad extraneos hæredes non transferatur. ita no. Bal. dicit in d. l. j. q. 14. ff. de rer. diui. & idem Bal. in c. imperialem. col. pe. de prohi. feu. alie. quod latius prosequitur Alex. in locis prææalle. & idem tenet do. Abb. in consi. 3. s̃. alleg. in 3. dubio. facit tex. not. in l. j. §. permittitur. ff. de

149 aqua quoti. & æsti. ibi. qualemcunque successorem. † & in cle. j. de iudi. Et idem si dicatur pro omnibus hæredibus, quia est dictio vniuersalis. Bald. no. hic in 7. col. ¶ Sed tamen in ꝯtrium vr̃ decisio Bal. in ca. j. § donare. versi. sed dubitari põt. in fi. qualiter

150 olim feudum alienari poterat. † vbi expresse dicit, ꝙ illud verbum, quibuscunque hæredibus, restringitur & intelligitur de habilibus, s̃m subiectam materiam. Et istam opi. sequunt̃ Aret. & Mod. in d. l. Gallus. §. etiã. quia illa verba vniuersalia satis pñt operari respectu hæredis instituti iure particulari respectu bonorum possessoris, & fideicõmissarij. ergo restringi debẽt, vt nõ veniant inhabiles. s̃m materiam de qua agitur. l. 2. §. ꝙ ait ꝑtor. & quod ibi gl. Bar. & Doc. ff. qui satis. cog. & latius ꝑ Areti. & posteriores in d. §. etiam. Et ista opinio verior de iure vr̃, ꝓ qua ẽt allego Bal. qui expresse hoc idem dicit, in l. cum virum. circa fi. C. de fideicõ. vbi inquit, ꝙ illa adiectio, quibuscunque, refertur ad habiles, nõ ad extraneos. Facit quod no. Bart. in l. & si instrumenta. per illum tex. ibi, quibuscunque probationibus. C. de fi. instr. & iure hastæ fis. lib. x. & idẽ Bal. in l. j. per illum text. C. de fi. instr. cum simi. vt dixi in rub. s̃. co. 19. col. Et ista conclusio maxime vr̃ ꝓcedere in ꝯtractibus, in quibus verba dubia interpretantur ꝯ illũ, qui in eis fundatur. l. veteribus. ff. de pac. Constat autẽ, ꝙ talia verba dubia sint, quia pluribus modis possunt intelligi, vt s̃. dictum fuit, & etiã quia intelligi possunt vniuersaliter respectu temporis, vt veniant hæredes in infinitum, & sic quo ad numerũ hæredũ debẽt intelligi, ne alteretur natura materiæ de qua agit̃. Et s̃m hoc ista prima limitatio ampliat̃, ꝙ etiã in materia transitoria ad hæredes appellatione hæredũ non veniant extranei, ẽt si dictum sit, de quibuscunque hęredibus. ¶ Secundo ꝯclusio supradicta non habet locum, qñ aliqua coniectura esset in ꝯtrium, vt verba de extraneis hæredibus non intelligerentur, vt est tex. in l. ex facto. §. fi. alle. in gl. hic. Ibi enim ꝯditio, si sine hærede decesserit, intelligitur tantum de liberis, quia illa conditio, ẽt si intelligeret̃ de extraneo hærede, quodammodo impossibilis redderetur, vt declarat Ab. hic in princ. gl. & Doct. in dicto § fin. Ang. in dicto consilio 305. & idem Ang. l. in consilio 265. dictum legatum charissime frater. Rapha. Cuma. in consi. 215. proponatur. Alex. consi. 105. prospecti. lib. j & in cõ-

151 si. 17. ponderatis. lib. 5. ¶ † Tertio fallit, qñ dr̃, de hæredibus masculis, quia tũc non veniunt extranei, sed tantum descendentes. ita voluit Ray. de Forli. in disputa. incip. quidam habebat duos filios. quem Bal. sequitur in l. Caius. col. pe. ff. solu. matr. & idem Bal. in d. l. Gallus. §. ẽt. in fi. dist. Bar. quem ibi refert, cum cõcordantibus, vt tradit ibi Alex. in 3. col. & idem Alex. in l. qđ dr̃. in 6. char. ver. adde circa hoc. ff. de verb. obl. & in ꝯsi. 103. ꝑspectis. lib. 1. Facit quod no. decidit Pau. de Cast. consi. 95. inci. ꝓponat̃

152 in castro. † vbi inquit, si a statuto filia fœmina excludat̃, extante hærede masculo. tali casu nedum non veniunt extranei hęredes, sed nec etiam alij agnati, vel cognati. sed tantum statutum intelligitur de filiis masculis hęredibus, qđ notandũ est. vide in Bar. in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. col. j. ff. de ope. libe. ubi vr̃ sentire ꝯtrium. ¶ Ex supradictis infertur ad secundam q̃stionem, in qua Abb. insistit, uidelicet an emphyteusis ecclesiæ ad extraneos hęredes porrigatur. Et in hoc uarię sunt Doc. opin. ut late Alex. refert in l. etiam ff. sol. matr. Ego breuiter, aliis prætermissis, firmabo opi. quæ vr̃ communis, remouendo ea, quæ in cõtrarium allegãtur. ¶ Sit ergo conclusio, ꝙ emphyteusis conces-

153 sa ab ecclesia alicui, † & hæredibus suis, ad extraneos hr̃des nõ extendatur, vt est tex. in §. emphyteusim. in Auctẽn. de non alie. col. 2. & per illum tex. hoc tenet gl. & Bart. in d. l. ẽt. cũ pluribus concordantibus signatis ibi per Ale. in prin. gl. in 1. opin. quam refert ad ultra allegata ꝑ eum. Idem in effectu sequitur Io. And. in addi. Spe. in ti. de emphy. §. nunc aliqua. uer. 113. Ant. de But. hic, quos Ab. refert. idem ur̃ tenere Imo. hic, qui dicit non esse tutum recedere ab opi. Io. An. & hoc idẽ sequit̃ Cal. in cõsi. 6. an si facta est locatio. in fi. in tit. de locato. & Pet. de Anch. in cõsi. 133. plene, & subtiliter. Saly. in l. 2. C. de iu. emphyt. & Do. x. q. 2. in c. ꝑpetua. quos refert And. Sic. qui s̃m istam partẽ late cõsuluit in consi. pe. lib. j. Et istam esse cõem opi. dicit Imo. in l. ex facto. §. fi. ff. ad Treb. & istã magis esse cõem opi. Alex. dicit in cõsi. 23. opportune cõsideratis, col. 2. lib. 1. & in consi. 9. uisis. col. 4. lib. 2. & in consi. 38. cõsideratis. col. fi. eo. lib. 2. idẽ Ale. in ꝯsi. 69. utrũ emphyteusis. lib. 4. & in ꝯsi. 129. ꝑspectis. lib. 5. Et s̃m istam opi. cõsuluit Bal. in consi. 19?. reuerende pater. circa fi. lib. 1. ubi

154 inqt hoc certũ esse † ꝙ emphyteusis ecclesiæ non transit ad extraneos, nec ẽt ad aliã ecclesiam. alleg. Inno. hic. & idem Bal. in cõsi. incip. multa possent dici, & tradi de statu. Ant. de Bu. idem seqtur in cõsi. 23. in facto fratrũ. & Fran. de Rãpo. in cõsi. incip. in themate ꝑposito. & in alio cõsi. an emphyteusis ecclesię Fulgo. in cõsi. 9. Abb. & Raph. Cuma. in consi. 11. emphyteuta. circa fi. Ex q̃bus liq̃do cõstat hanc esse cõem opi. q̃ in cõsulẽdo, & iudicãdo ꝑualeret. ¶ Prædictæ cõclusioni primo, & principaliter obiicit tex. in §. licẽtiã. in Auc. de alie. & emphy. colla. 9. ubi ex noua cõstitutione dat̃ licentia, ut emphyteusis ab ecclesia ꝑpetuo cõcedat̃. ergo ur̃, ꝙ ĩ ꝑpetuũ ad quoscũque hr̃des transferat̃. Quidã rñdẽt, ꝙ illud uerbũ, ꝑpetuo, intelr̃, id est, vsque in tertiã gñationẽ, s̃m qđ dr̃ in d. §. emphyteusim. Ista rñsio ꝑ Alex. reprobatur in d. l. ẽt. quia in §. alienationis. q̃ parũ antecedit illũ §. emphyteusim. in Auct. de nõ alie. ꝑpetua cõcessio ꝓhibet̃. Vnde si data in tertiã gñationẽ, put ꝑmittit̃ ĩ § emphyteusim, diceret̃ data ꝑpetuo, ut isti dñt, §. alienationis. incõtinenti uide-

155 retur corrigi. † qđ nõ est dicẽdũ, arg. l. nã ad ea in prin. ff. de condi. & demõ. Et ad hoc facit, q̃a cõcessio facta in secundã, uel tertiã gñationẽ, ad tp̃s dr̃, & non perpetua, s̃m Bar. in auct. q̃buscũque. circa fi. C. de sacrosan. eccle. ¶ Sed ab ista impugnatione ꝑdicta solutio defendi põt, q̃a cũ agatur de corrigẽdo §. emphyteusim ꝑ §. licẽtiam, in dubio debet interpretatio fieri, ut quantũ põt correctio euitetur, arg. eorũ, quæ hñr in auct. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. facit tex. in l. ꝑcipimus. C. de appella. in

156 l. sancimus. C. de testa. in c. cũ expediat. de ele. in 6. † Et cum uer-

b bũ, ꝑpetuo, uario mõ intelligatur s̃m subiectã mãm, [b] nã q̃nq; ꝓ uita hominis. l. 1. ff. ꝓ soc. Alibi, perpetuo, exponitur, id est, generaliter. l. edita. ubi gl. C. de eden. glo. in c. ut circa. de elec. in 6. Alibi

---

ADDITIONES.

a ¶H. Gig. Quibuscunque. Quod quando dictum est in concessione emphyteusis, concedimus tibi & hæredibus tuis quibuscunque, tũc etiam extranei veniũt. vide etiam per Sozi. in consi. 115. in 2. col. circa fi. in j. vol.
¶Vide Dec. in consi. 208. consi. 294. & consi. 319. Alex. consi. 228. lib. 6. And. Tiraquel. in tract. retract. §. 1. gl. 7. nu. 21. nuper inueni, ꝙ Car. Ruy. consi. 29. num. 9. lib. 1. tenet quòd a feudo, non obstante verbo, quibuscunque, excluduntur masculi descendentes ex fœminis, & male.

b ¶Syl. Ald. Materiam. Adde Dec. in c. at si clerici. in §. de adulte. col. 4. de iudi.

Alibi pro 10. an. vt hr Insti. de ppetuis, & tēpo. actio. in princ. 157 Et in pposito, vt correctio tollat, cōsonat † q̄ ppetua dicatur concessio facta in tertiā gñationē. Et ita expresse tenet Cal. in cōsi. vlt. de ver. sig. ¶ Nō ob. qđ Ale. dicit de correctione. §. alienationis. vbi phibet emphyteusis in perpetuū concedi, quia, perpetuo, ibi intelligitur in infinitum, donec pensio soluat, vt in d. § adeo. Inst. locati. Et hoc mō nulla resultat correctio. Ex alia tñ rōne rñsio pdicta vr esse dubitabilis, qa si §. licētiā, restringat ad terminos d. §. emphyteusim, nihil noui affert, qđ vr contra intētionē d. §. dū iqt Licētiā damus, &c. Vñ secundo alia rñsio tutior vr, q̄ colligit ex dictis Io. An. quē Abb. hic refert, q̄ verbū, perpetuo, in præalle. §. licentiam, intelligatur in infinitum, quātum ad numerū hrdū, sed respū qualitatis hrdum, ibi nihil innouetur, sed attendatur, quod dr in d. §. emphyteusim. Et sic concedi pōt filiis, nepotibus, & oībus descēdētibus in infinitū. nō tñ extraneis hrdibus. Et talis distinctio cōiter approbat per Doc. in pluribus locis s. alleg. Et ad hoc bñ facit tex. in d. §. Iñiam. dū inqt, non solū ad tps, sed perpetuo & ita patet, q̄ verbū, perpetuo, ponit ibi respectu tēporis, quo ad numerū hrdū, de qualitate vero hrdum nihil ibi dicitur, iō §. emphyteusim. icorrectus remanet respectu qualitatis hæredum, ut dicit Io. An. & bñ per s. dicta. ¶ Secundo conclusioni s. factæ obstare videtur rō q̄ Abb. hic inducit, qa tex. in d. §. emphyteusim. & in §. Iñiam. nō dēnt admitti, sm canones, per tex. in c. ecclesia S. Mariæ. s. de consti. ubi statutum Basilij editum in fauorem ecclesiæ, reprobatum fuit, propter defectum potestatis, cum principes seculares non hēant ptātē in ecclesiasticis. xcvi. dis. in c. bñ quidē. & in c. nouit. supra, de iud. ut latius per Abb. hic. & sequitur Alex. in d. l. ēt. ff. sol. ma. in fi. articuli. ergo i uanum laborauerūt Doc. circa intellectum d. §. emphyteusim. & §. licētiā. ¶ Ad hoc dupliciter pōt rñderi. Primo sm Aret hic, q̄ dispō iuris ciuilis approbata videtur de iure cano. vt pbat in c. nulli. de reb. eccl. nō alie. in fi. ubi alienatio phibet i bonis ecclesiæ sub pœna, quā Leonina cōstō cōminat. & sic approbat cōstō, de qua in l. iubemus. la 2. C. de sacrosan. eccl. Ad cuius legis interpretationē emanauit, qđ dicit in d. §. emphyteusim. & in d. § Iñiam. Et sic ista oīa approbata vñr, qa qdqd di de dispositione interpretata, Itelr dictū de iterpretāte. §. si in Auth. de filiis añ dot. inst. natis. Ista rñsio nō vr pcedere sine dubio, qa i d. c. nulli. approbatio sitata vr respū pœnæ, & cū pœna accessoria sit, nō cōuenit, q̄ de accessorio ad principale i'erat, ar. l. qd p manus. ff. de iu. co. Sed tñ dici pt, q̄ in pal. c. nulli. non approbat cōstō Leonina imediate p illu tex. cū ibi hoc nō cōstituatur. sed bñ pbat, ut colli ibi, q̄ talis cōstō eēt pri° approbata Et sic cū agat ibi de pbōne ex accessorio. bñ infert ad principale, 158 † qa pbato accessorio, pbatū vr eē principale. tex. nor. i l. 2. vbi Bal. C. de dot. pmis. ¶ Scdo rñdet, q̄ illud, qđ Abb. dicit p c. ecclesia. de cōsti. locū hēt in statuto inferiuris a principe, put erat cōstō illa Basilii Secus i statuto principis, qa approbatū ur a canonibus, si in fauorē ecclīæ ordinat, ut no. Host. tradit in c. fi. 159 de sol. Maior. † n. est ptās principis q̄ inferioris secularis, vt i simili qōne no. Bal. i l. placet. ibi, tu dic. C. de sacrosa eccl. & idē Bar. in l. si diuina domus. C. de exac. tribu. lib. x. Et ita And. Sic. rñdet in cōs pe. s. alleg. Sed ista rñsio piculosa vr, qa ēt lex Imperatoris, qñ spāle logr de clericis, vel de bonis ecclīæ, non ualet 160 ex defectu ptātis. & iō leges, q̄ † sunt in tit. de sacrosa. eccl. & de epis. & cle. nō hñt locū de iure canonico, vt late do. Abb. tradit in d. c. eccle. S. Mariæ. s. de cōsti. & i c. iter alia. de imu. eccl. Vnde hoc pēdet ab his, q̄ hñr in palle. c. ecclīa. & sic tutior vr solutio Are declarādo, vt s. dictū est. Retēta igit cōclone cōi supius firmata, sitat & declarat pcedere, qñ emphyteusis ab ecclīa cōcedit ex cōsuetudine, ita q̄ res cōsueta sit dari i emphyteusim. & isto respū cōcedatur absq; alia iusta cā alienationis bonorum 161 ecclīæ. Secus uero † vbi subeēt iusta cā alienādi, scilicet cā necessitatis, vel utilitatis ecclīæ, iuxta gl. 12. q. 1. in summa. qa tūc a ēt in extraneos [a] hæredes trāsfert, sm Ant. de Butr. hic, qa cum in totum res alienari possit, a fortiori dari pt in emphyteusim & sequunt Imo. & Abb. hic. Alex in cōsil. 188. viso, & mature discusso. lib. 2. in pe. co. & hoc mō verificat, & pcedit opi. eorū, q̄ tenēt emphyteusim ecclesiæ trāsire ēt in hrdes, quos Ale. refert in d. l. ēt. in 2. prin. opi. Et tali casu, qñ iusta alienationis cā cōcurrit, emphyteusis ecclīæ, q̄ cōcedit alicui, & hæredibus eius ēt de extraneis intelligit, vt Abb. hic, qa natura verborū illos includit, & nō obest cā, q̄ verba restringant. In hoc tñ Abb. rephēdit p An. Sic. i cōsi. pe. s. alleg. col. 11. qa uerba sm nām cōct° itelligunt, l. si vno, i prin. ff. loca. l. si stipulatus. ff. de vsu. & nā emphyteusis ecclesiæ est, sm cōem opi. vt nō veniāt extranei. ergo illa verba nō itelligunt de extnĕis. Sed rō ista de facili tollit nā i casu, in quo Abb. logr. s. qñ subest iusta cā alienādi. ēt i emphyteusi ecclesiæ, hæredes extnei cōprehēdūtur, qa cū i totū in quēlibet extneū alienatio fieri possit, ergo ēt extraneis hæredibus emphyteusis poterit cōcedi, put arguit Ant. de Bu. & sequunt alii in locis s. alle. & isto casu nulla est rō, vt a proprietate verborū recedat, put Abb. dicit. ¶ Nō omitto tñ, qđ Rom. in d. l. ēt. nō admittit cōnam, q̄ facit Anto. de Bu. hic, dū inqt; si res ecclesiæ in totū pōt alienari ex cā, a fortiori poterit cōcedi in emphyteusim, qa dicit ipse, qñ in totū ex cā alienatio fit, nulla rō est, q̄ in extneos hrdes nō transferat, sed qñ ecclesia retinet directū dñiū cōcedēdo rē in emphyteusim, rō suadet, q̄ ad extraneos hrdes nō trāsferat, ne illud directū dñiū, qđ remanet apud ecclesiā, reddat pene inutile, sicut dr de vsufructu. l. 3. §. ne tñ. ff. de vsuf. & in l. cū antiquas. C. de vsufr. & ita simpliciter Are. hic refert. & istā rōnē prius tradidit Pe. de Anc in cōsi. 133. plene, & subtiliter. iiij. colū. Sed tñ rñderi pōt, q̄ p hoc nō remanet dñiū inutile apud ecclesiā. cū aliis modis emphyteusis extingui possit, & reuerti ad ecclesiā, vt in c. potuit. j. de locato. & hoc patet in emphyteusi cōcessa priuato, q̄ porrigit ad extraneos, & tñ ēt in priuato illa rō dēret cōsiderari, q̄ dñiū remaneat inutile. ut patet ex eo, qđ Ro. dicit de vsufr. ¶ Preterea, si iusta cā est potēs, ut alienatio in totū sequat, & in totū ecclesia priuet. ergo illa cā pariter dēt operari, vt nō dēat cōsiderari, q̄ inutile remanet dñiū, qa p aliqd plus ecclīa retinet alia rōne, q̄ dicat Ro. nō vr tñ pcedere argm de alienatione libera ad emphyteusim, qa i totali alienatiōe ecclesia cōsegt pciū, qđ equalet rei, & necessitati, vel vtilitati ecclesiæ consulit non sic in emphyteusi q̄ datur sub modica pēsione ad meliorāoū, vt p Bar. in l. j. C. de iure emphyteu. Vñ iusta cā, q̄ cōsiderat i libera alienatione, nō vr ad emphyteusim adaptari. ita And. Sic. 162 dicit in d. cōs. pe. in 7. col. † Sed ad hoc ēt rñdet, q̄ imo in concessione emphyteusis a principio psolat notabilis qntitas p primo ingressu, vt Bar. in d. l. j. in prin. C. de iure emphy. vbi Alb. post antiquos dicit istā eē cōem opi. Et hoc clarū est in cōcessione emphyteusis ex cā onerosa, ut no. Bar. in l. si mihi, & Titio. ff. de uer. ob. & tali oneroso titulo intelligitur alienatio, & emphyteusis bonorum ecclesiæ: & iō quātitas, q̄ a principio numerat cū tenui pēsione, q̄ successiue soluit, equalet ptio, q̄ 163 dat p libera alienatione & ita cōis opinio defendit. ¶ † In ca. gl. ibi l. j. C. de libe. pre. ibi, logtur i nepote ex filia. & sic amplia tur dictū gl. q̄ cōdō illa, si decesserit sine liberis, ēt in nepote ex filia verificatur, ut no. Ang. i l. ex facto §. fi. ad Treb. qđ uerū eē 164 itelligit. nisi dicat, liberis masculis, † qa tūc nō ueniret nepos b ex filia, [b] ut Spe. no. tradit tit. de emphy. § nūc aliqua. ver. 146. & Bal. ibi in addi. & idē Bal. in auth. si quas ruinas. circa fi. C. de sacrosan. ecc. cū cōcor. vt p Alc in d. l. ex facto § fi. & idē Alc. i l. 165 sed si hac. §. liberos. ff. de i ius uoc. ¶ † In ea gl. i fi. dūt Io. An. & Do. hic, q̄ dispō d. l. cū auus. cū si. alleg. i gl. locū hēt in filio istituto, put logr. secus eēt in extraneo istituto. Et rō est sm Abba. quia in extraneo cessat iō. q̄ allegatur in l. cū acutissimi. C. de fideicō. & hoc idē prius voluit g. in l ex facto. § si qs rogatus. & in aliis locis, vt plegtur Alc. ibi. col. 7 ¶ † In gl. i ver. sedæ. in fi. reprobatur cōiter. & cōclusio cōis est, q̄ probatio incūbit c fundāti se in etate minori, vel maiori [c], sm gl. in c. pbiter. 78. di. & ita Abb. hic cōcludit post Doct i locis p eū allegatis. Idē Abb. i c. j. in fi. de reg. & Bal. p illū tex. i l. si minore. vbi latius insistit. Sal. C. de ilte. test. & Bar. hoc idē dicit i l. j. circa fi. uer. ego dico. ff. de excep. Doc. i d. c. si eo tpe. in 2. col. de relci. in 6. Et sm istā cōclusionē cōsuluit Cal. i cōsi. 5. e ti. qs hēat pbare. Bar. i cōs. 92. i q. j Bal. i cōs. 264 factū tale est. circa fi ll. j. & i cōs. 1, 3. in casu pposito circa fi. i 1. li. Alc. i cōs. 149. viso pcessu. col pe. lib. 5. & aliqd Pau. de Ca. in cōsi. 139. visis. & idem Imo. i cōsil. 23. in casu pmisso Et pdicta cōclusio vera est, & pcedit, qñ qs fundatur in ætate, ita q̄ ætas principaliter allegatur. Secus vero, qñ actus allegatur, qui ad sui ualiditatē accessoriè ætatem inclu-167 dit, † qa ætas idonea ptumit, vt p istum tex. Abb. hic dicit. idem Abb. in d. c. cum vitum. de reg. cum cōcor. s. alleg. i notabilib°. & no. ēt Bal. in d. cōsi. 254. col. fi. Et adeo ista psumptio pcedit, q̄ nō tollitur, nisi per aduersarium cōtrium cōcludēter probetur, vt pbatur hic. ex quo Abb. dicit multum sitari dictum Inn. in c. innotuit. de eo q̄ fur. or. suscep. dum ibi ingt, q̄ vbi solēnitas i aliquo actu psumit, illa psumptio de facili tollit p cōtrā psumptionem. arg. c. quia verisimile, de psum. Hoc enim Abb. dicit non

ADDITIONES.

a ¶ Extraneos. Adde Ang. Are. in §. adeo. nu. 4. Insti. de loca. Ale. consi. 187 lib. 2. Dec. consi. 121. Math. de afflict. Deci. Neap 100.

b ¶ Ex filia. Et bene, nisi cōcessio incœpisset à fœmina, per do. Pet. de Anch cōs. 339 pro maiori intelligentia quem sequitur Fran. Are. Soz. in l. Gallus §. nūc de lege Velleia. de lib. & posth. Rap. Ful. cōs. 86. ex facto. Iaso in l. sed si hac. §. liberos. ff. de in ius vo. & consi. 29. col. 3. lib. 3 consi. 117 lib. 4. Iaco. de Belui. Alua. c. 4. de benefi. foe. nu. m. vsi. feu. Fran. Cur. Iun. trac. feu. par. 3. nu. 3. Fran. Ripa responso 1. lib. 1. de legi. nu. 74. Alc. lib. 1. de verb sig.

c §. Ald. Maiori. Vide quæ habes in consi 53. lib. 9. tuorū consiliorū, in 2. dubio. Bal. in consi. 66. lib. 3 & q̄ ætas maior, vel minor debeat probari per allegantem, vide Cor. in consi. 98. litera a. lib. 1. Alex. in consi. 147. nu. 9. lib. 7. nisi esset datus tutor, vel curator. Rot dec. 254. in anti. Alex. in cōsi. 81 col. 3. lib. 2. Bartol. in consilio 92. colum. 1. Aret. in consi. 82. colum. penul. Calcan. in consilio 79. num. 12.

non habere locum in isto casu, in quo ex parte aduersarii cōcludēs probatio regrit. ad tollēdū illa ꝑsumptionē ætatis legi-
mę. Sed tamē dici pōt, q̄ dictū Inn. generalr procedat. qa ut dictū est, præsumit, q̄ in actu professionis iste esset maior, & in
ætate idonea, & in pntis nō fuit facta probatio cōcludēs de minori ætate, nec etiam aliqua præsumptio hr̄, q̄ esset minor tē-
168 pore professionis: quia, ut ipsemet Abb. hic dicit, in his, quę cursu tpis mutant. ex pterito nō ꝑsumit in pnti l. spadonē. § q
169 absolutus. ff. de excu. tu. † Et iō licet ꝓbet, q̄ qs eēt minor, nō ꝑsu-
mit minor, vt declat Bal. in l. 3. col. fi. in prin. ver. seqt. in C. c. 1 c. d. Anch. in rīa, semel malus, co. pe. ver. seqt de re. in 6. i vi. Sal. in
d. l. si minorē. cū simi. Si ergo hic ꝑsumptio nō insurgit, nō sumus in terminis, in qbus loqt Inno. in c innotuit. ¶ Prædictis
ēt ad. ie vnum casum, in quo non grauat onere ꝓbādi ætatē,
170 q in illa fundat, † in substituto pupillariter. Nā q allegat pupillu decessisse in pupillari ætate, ipse nō tenet hoc ꝓbare. sed in
tētio eius fundata vr̄, & dēt admitti, nisi p aduersariū de maio
a ri ætate ꝓbet. f. m Bal. no. in cōsi. inci. ex parte cōtingētc. p no.
in l. ex facto. §. pe. ff. ad Treb. vbi substitutus Titio decedenti sine liberis mortuo Titio fundata est intētio substituti, nisi ꝓbe-
tur q̄ Titius hr̄et liberos. & hoc in fauorē substituti introductū fuit, de quo Bar. & Ang. ibi, & tradit Alc. in consi. 19. in iso
thcmate. lib. 1. Et ad supradicta cōferūt q̄ Bal. dicit in consi. 294. factū tale est. lib. 4. ¶ In gl. fi. ibi. nō euanescit substitutio. Pri-
mo aduertendū est, qa tex. in d. §. sed & hoc pnti. in Auct. de sanctis. epi. nō loqt simplr de loco religioso, vel de ecclesia sub
stituta, put gl. hic dicit, sed solū de redemptione captiuorū. & de alimētis. Vn si nō dēt extēdi extra terminos eius, ut in fin.
gl. hic dr̄, hoc dictū gl hic non eēt uerū: & maxime, qa I dictis duobus casibus posset eē aliqna rō spālitatis, arg. l. si qs p redē
ptione, iūcta l. ill. C. de sacrosan. ec. Nisi dicat, q̄ in ista pte res ꝯformat cū iure cōi iō lata det fieri interpretatio Secus in pri
171 ma parte, q̄ est exorbitās a iure cōi. † & isto casu loqt gl I fi. hic.
b Et retēta cōi ꝯone, ex ea colli, q̄ priuilegiatus ᵇ pp aliq̄ qualitatē, non vtit priuilegio ꝯ aliū eiusdē qualitatis, p text. in d. §.
sed & hoc pnti, ut Abb hic deducit. Facit text. in c. cū cām. ubi Abb. j. de ꝓb. & in l. sed & milites. vbi Bar. in prin. ff. de excu. tu.
ibi, coæqualitas. n. honoris, &c. Per quē tex. dicit Bal. in c. j. co.
172 2. §. co. † q̄ priuilegiu fisci, ut ab aduersario sibi edatur, iuxta l. ne qsquā, de edēdo nō hēt locū ꝯ aliū fiscū. De quo dixi in d.
173 c. j. in 1x. col. † Et iō priuilegia, q̄ scholaribus tribuunt, vt hr̄ in auth. habita. C. ne filius p pre. nō cōpetunt qn agit scholaris ꝯ
aliū scholarem, ut ingt Bal. p illū tex. in l. a. C. de priuileg. fisci. Qd verū est, nisi respū fori, ut idem Bal. in d. auth. habita colū.
174 11. C. ne fil. p pre. † Similiter dicit Bal. in c. cām. el 2. colū. j. s. de iud. q̄ dispō. l. nō cōminus. C. de procu nō ꝓcedit, qn minor
c litigat ꝯ aliū minorē. ᶜ allegat tex. in d. l. sed & milites. facit tex. I l. verū. §. pe. ver. itē quit. ff. de mino. & in l. assiduis. C. q potio. in
pig. & qd Old. scribit in cōsi. 19. Titius ꝯdidit testm̄, in fi. vbi allegat tex. I d. §. sed & hoc pnti. & i fin post lōgā disputationē
notabilem qōnem decidit Io. An. in rīa, in iudic. is. de reg. iu.
175 in 6. † Ex qbus infertur, q̄ si duo habent priuilegiū Imunitatis ab eorū creditoribus, ut per aliqd tps nō possint ꝯueniri inter
eos, nō erit locus priuilegio, ut no. ꝯsuluit Pe. de Anc. I ꝯs. 36.
176 ꝯ lo. in 2. col ¶ † Prædicta ꝯclo ꝓcedit, qn vterq; est priuilegiat' i specie respū cāe de qua agit, & sic priuilegia utriusq; in exer
d citio ꝯcurrunt. ᵈ secus qn alter nō priuilegiatus sit in casu, de quo qrit qa tūc utitur priuilegio ꝯ aliū, q in eodem esset casu,
idem haberet priuilegiū, vt patet in l. u. ff. ea q. cau. ma. vbi Bar. Abb. hic post Bar. in auth. quas actiones. C. de sacrosan. ec. Et
ad idem tex. in c. auditus. s. de in integ. resti. vbi Abb. in pe. not. & in c ad aures. vbi Abb p illu tex de prer. & idem Abb. in c. io
p spoliatione. in 1. no. s. de ordi. cogn. Nā tals, q in cā priuilegiatus repit, nō ia potior, q solus inuenit, ut alibi dicit tex. in l.
x. in si. ff. q potior. in pig hab. ā. ex quo alter in cā, de qua agit, nō hēt priuilegiū. Sed ut diligenter cōsiderandū est, quia ista
declaratō, q oēs sequūtur, vr̄ ꝯ tex. in d. §. sed hoc pnti. & ꝯ oīa superius dicta, in qbus si recte attendat, patet, q̄ priuilegiat' spālr
in aliquā cā, nō utitur priuilegio ꝯ aliū priuilegiatū in gñe, pp similē eius qualitate. Monasteriū. n. priuilegiū hēt, ut excludat
substitutu vocatū a testatōre, & tn̄ nō tit priuilegio, ꝯ aliud ᵉ mo-
e nasteriū substitutū: qd qāe monast. substitutū i illo casu nullū hēt priuilegiū. Et eodē mō pariter Iduci pnt oīa iura, q̄ supius
dicta sunt. et rō manifesta vr̄, quia cum priuilegiū ꝯcedat simpliciter, nō debet trahi, vt habeat locū ꝯ alios pariter priuile-
177 giatos, quia non est eadem rō, † & indefinita nō æqpollet vniuersali, vbi rō diuersa hr̄, vt p Dy. in rub. de reg. iur. in 6. & no.
Bar. in l. si pluribus. ff. de leg. 1. Nō ob. iura, q̄ per Bar. & alios inducuntur, videl cetex in d. l. u. ff. ex qui. cau. ma. & in d. c. audi-
178 tis. cū si. † qa in illis casibus, sic, q priuilegio vtitur ꝯ aliū priuilegiatū, laborat in damno uitādo, alter nō priuilegiatus certat
de lucro. ō priuilegiū eius nō attēdit, ut declarat Bal. in auc. ppetua. C. de sacrosan. ec. & Pe. de Auc. in d. cōsi. 36. Pau. de Ca.
in ꝯs. 383. vt bñ attingatur. circa f. Ang. Are Inst. de actio. §. cur-
179 sus. facit, qd j dicā. ¶ † Secūdo, ꝯclo supradicta locum habet,
qn sunt priuilegiati i eadē spē priuilegii. ut colli i casibus su-
f pradictis. Secus vero qn priuilegia diuersæ speciei ꝯcurrunt, ᶠ
g quia tunc potētius priuilegium attēdit, ᵍ l. uerū. §. fi ubi Bal. ff.
180 de mino. Abb. hic post Bar. I d. auc quas actiones. † Et potētius
iudicatur priuilegium eius, qui tractat de dāno euitādo, q̄ alterius, q certat, vt lucrū cōsequatur fm Bar. in d. auc quas actio-
nes. Abb. hic, & tex. I d l. uerum. §. pe. vbi Bar. ex quo cōprobat
181 qd s. dixi. † Sir potē i' dr̄ priuilegium, qn cā cōcedēdi priuile-
h gium fauorabilior ʰ est. d. l. verum. § fi. facit tex. i l. si hoiem. §. quoti s ff. depoli. & in l. interdum. ff. qui pot. in pig. habe. i l. si
182 uētri. §. i bonis. ff. de priui. credi. cum si ut † Nā qn maior eā iō I uno priuilegiato, ille ꝑualet, vt Bal. inqt in auth. habita. col. xj.
vcr. mō istā māiā. C. ne fili' p pre. Ex quo infert ad no. qd. Sir
183 potētius vr̄ † illud priuilegium, in quo maior est vtilitas, vel in
i quo ē maior rō spālitatis, ⁱ vt de statuto Bar. ᵏ no. tradit Itra ad
k reprimē. In uer. nō obstātibus. co. 2. P. de Anc. in c. j. in x. car. de
184 ꝯsti. Bal. in l. hac cōsultissima. co. j. qui test. fa. pos. † Sir attēdit, & potētius vr̄ eē priuilegium, per qd minus iuri cōi derogat,
vt i statuto I pulchra q. Bal. dicit I cōs. inc statuto Assēsi. & idē Bal. in l. si quis in graui. §. fi. aliās I l seq. q̄ scip. qui posthu. ff. ad
185 Sil quē Are. refert in cōs. 83. quia multa. co. 4. † Similiter potēti' vr̄ priuilegium, quod respicit personas, q̄ priuilegium, quod
l de causis loquitur, ˡ ut in no. q. decidit Bal. in l. j. ver. tertio qritur. ff. de of' cōsul. in l. executorē. co. 6. ver. pone, dum sunt statuta. C. de execu. rei iud. & in l j. §. vbi aūt. col. 3. ver. illud scias. C.
186 de cad. tol. I l. Gallus. §. ille casus. col pe. ff. de li. & posth. † Similiter ꝑualet priuilegium. vel statutum, quod ꝓhibitiuum est, &
m negatiue ꝓcedit, ᵐ l. si Rufi. vbi Bal. C. de test. mili l. 3. §. libertis. vbi Bar. ff. de suspe. tu. Et paribus existentibus priuilegiis uincit
n
187 reus, ⁿ † vt inqt Bal p illū tex in l. iubemus. in prin. C. ad Treb.
188 ¶ † Ex supradictis infert ad qōnē, vtrū ecclesia hēs istituta falcidiā detrahere possit delegato facto alteri ecclesię, vel alicui pio
loco. Et Abb. cōcludit hic, q̄ sic, post Frā. de Albergo. de Aret. quē ita cōsuluisse refert. & idē Abb. dicit p illū tex. i c. cū cām.
j. de ꝓb. & hoc prius sub dubio sorte, ēt voluit Ang in d. § sed & hoc pnti. circa fi. Sal. in auth. q tem. C. de sacrosan. ec. & Rapha. Cuma. & Imo. in l. j. §. ad municipium ff. ad leg. Fal. Cōtra
rium tn̄ voluit Ro. in auth. similiter. in 40. I pa. in ultima uoluntate. verst. aduerte tn̄. C. ad leg Fal. quia ecclesia instituta nō
189 hēt priuilegium in tali legato, † sed priuilegium duntaxat cōpetit ecclesię, cui legatū relinquitur, & priuilegiatus in spē vtitur priuilegio ꝯ priuilegiatum in gñe. l. fi. ff ex quib. cau. maio.
& p Barto in d. authē. quas actiones. & hoc idem Rom. tradit in l Marcellus. vbi sequit Ale. in 4. co. ff. ad Treb. & idē Ale. in
l. j. §. ad municipium. ff. ad leg. Falci. Sed tn̄ rō prædicta soluitur ex his, q̄ supradixi, quia imo priuilegiatus In spē, nō utitur priuilegio ꝯ alium priuilegiatum in gñe, & nō est recedendum a
cōi opinione. Pro qua facit, qa q̄ falcidia detrahi nō possit de legato pro fauore ecclesię, vel pp salutē animæ testatoris, intro
ductū est. Sed rōnes istę cessant, qn ēt ecclesia hæres istituta reperit, quia una pietas ꝯ pietatē sibi similē priuilegio nō utit,
ut Ang. dicit in d. §. sed & hoc pnti in fi. faciunt dicta s. in prin.
gl. ¶ Scdo circa istā gl. Abb. ꝓsequit qōnē, an monasterium, qd
190 excludit substitutum sit loco filii, uel hr̄dis. † In quo paucis cōcludi pt, q̄ quātum ad exclusionē substituti monasterium lo
co filiorum habeatur. Patet hic, vbi pariter deficit fideicommissum, si grauatus ingreditur monasterium, sicut si filios
o suscepisset. ᵒ & isto respectu glossa, & Doctores bene dicunt qui

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Aetate. Adde, q̄ cum Dec. hic tenet Rober. Maranta in rep. l. u. par. nu. 199. ff. de acqui. hære. contrarium tamen voluit Bal. in consi. 19. lib. 1. Bal. in consi. inci. B. fecit testamentum. in fi.
b ¶ Priuilegiatus. Adde Hip. de Marsi. in sing. 99. Dec. in auth. qui rem. nu. 11. C. de sacrosan ec. & l. libellorū iuris Ant. Cott. in repe. ver. falcidia. Ale. in cōs. 95. nu. 18. lib. 5. Dec. in cōsi. 3. consi. 113. consi. 147. cōsi. 1 . . & consi. 146.
c ¶ Minorem. Et male, quia aut vterque caruit tutore, vel curatore, & nō sunt in terminis dictæ l. quæ præsupponit iudicium solenne ab altera parte, aut alter tantum caruit tutore, eius aspectu potest locus esse, d. l. non eo minus.
d ¶ Concurrunt. Et bene, vt tantum sentit Dec. hic.
e ¶ Contra aliud. Ego dico hoc eē, qa in eo lex excipit specialiter. alias secus est
f ¶ Syl. Ald. Concurrunt. De ista prælatione priuilegiorum vide Dec. in cōs. 3 col. 1 in fi. in consi. 113. in consi. 147. col. fi. & in no. casu in consi. 207 . . . tissime in l. in toto iure. ff. de reg. iur. & in no. casu Rom. in cōs. 166. col. fi. de ecclesia restituenda contra ecclesiam, cuius bona erant præcepta.
g ¶ Syl. Ald. Attenditur. Idem in consi. 146. col. fi.
h S. Ald Fauorabilior. Idem Dec. in d. consi. 147. col. fi.
i Ald. Specialitatis. Adde Dec. in d. consi. 147. col. fi.
k ¶ Bar. Idem Dec. supra, de rescr. c. 1. . . consi. 63. nu. 7. lib. 3.
l ¶ S. Ald. loquitur. Idem Dec. vbi supra, col. fi.
m ¶ Ald. Procedit. Adde Dec. vbi supra.
n ¶ S. Ald. Reus Idem Dec. vbi supra.
o S. Ald Suscepisset Quid si monasteriō est incapax, & quid si ex priuilegio hēt ut possit vēdere bona. vide q̄ hēs in consi. 70. lib. 13. iustum considerum.

quod monasterium est loco filii. ut per gl. in auth. si qua mulier. in uer. liberos, ubi Bal. C. de sacrosan. eccle. in d. auth. nisi rogati. ubi Bal. C. ad Treb. & in §. sed & hoc præsenti alleg. in gl. hic Spe. in tit. de emphyteu. §. nunc aliqua. versi. clxiii. Bar. in l. hæredibus. §. i. ff. ad Treb. Bald. in c. i. de milit. vasal. qui ar. bel. depo. in prin. Ang. in consi. 80. quod subtilis est in 2. col. ubi inquit, quod communiter omnes dicunt, quod monasterium loco filii habetur. & idem Ful. consil. 53. quod superius allegatum est. cum si. q. ut dixi, duntaxat procedunt quo ad istum effectum, ut excludatur substitutus. ita Bal. concludit in l. filium. col. i. in ver. item no. monasterium ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iur. Et ideo dicit Bald. in d. auth. si qua mulier. in 3. not. 191 † quod monasterium loco filii habetur tantum in casibus à iure expressis. ad quod facit, quod j. dicam in fi. gl. Absolute ergo monasterium a non debet esse loco filij, ut Abb. hic concludit post Bar. in locis per eum allegatis, quia nullibi hoc probatur. nam in d. §. sed & hoc præsenti non dicitur, quod sit loco filii, vel hæredis. sed contrarium potius ibi probatur, dum inquit, quod conditio liberorum habetur pro non scripta. Si. n. esset monasterium loco liberorum, conditio haberetur pro impleta. ¶ Præterea, si monasterium haberetur loco filii, per d. §. & hoc præsenti. ea ratione, de qua ibi, deberet dici, quod haberetur pro uxore, pro ut dicit Bar. ibi dicit ¶ Sic etiam tex. hic non probat, quod habeatur loco hæredis, vel filii, quia sunt verba partis, quæ per Papam rescruni, ut per Abb. hic, & ita istum tex. etiam prius declarauit Ang. in d. consi. lxxx. co. 3. Et licet tex. iste induci possit, quod monasterium loco filii habeatur. ut per And. Sic. in l. cum acutissimi. in x. car. col. j. ver. mihi videtur. & idem And. Sicul. in consi. 13. & in consi. xx. in prin. lib. j. tamen hoc intelligitur quantum ad exclusionem substituti, & tantum in casibus a iure expressis, ut dictum est. Et secundum supradicta intelligitur gl. in l. si ita quis. §. ea lege in verbo, interest. ff. de uer. ob. quæ dicit, quod ecclesia quodam modo est de suis, & no. Ang. in consi. 133. sup primo puncto. col. j. ¶ 192 † Tertio ex gl. secundum Abb. colligitur, quod fideicommissum non euanescit, quando restitutio debet fieri loco pio, ut religioso. d. §. sed & hoc præsenti. Et illud ampliatur, vt etiam habeat locum, quamuis locus pius substitutus, non esset æqualiter pius, sicut monasterium, in quo institutus intra193 uit. ita dicit Ant. de Bu. hic, quem Abb. sequitur † Et in simili ad hoc bene facit, quia electio facta de idoneo, non retractatur ex eo, quod alius b magis idoneus [b] eligi potuisset, ut uoluit gl. quam Abb. & alii sequuntur in c. quam in quibusdam. in ver. quod maioribus. ubi Abb. j. de iure 194 pa. & no. Bar. in l. cum quidam. ff. de le. 2. † Et secundum hoc declaratur, quod solet dici, legatum in dubio deberi loco pauperiori, ut in §. si quis autem. in Authen. de ecclesia. ti. Ideo potius monasterio mo195 nialium deberetur, † quia est locus magis pius, quam sit monasterium monachorum, secundum Bal. in l. in multis, circa fi. ff. de sta. ho. post Cy. in l. cum multæ. vlt. q. C. de do. an. nup. Nam ista, & similia locum habent, quando electio debet fieri, vel distributio. Secus est quando facta reperitur, quia non debet retractari, per supradicta. Et circa tex. in d. §. sed & hoc præsenti. subiicit Abb. post Io. An. & alios hic, quod cum loquatur in eo, qui ingreditur monasterium, non haberet locum, si grauatus non intraret monasterium. sed duntaxat illud habet debet institueret rationibus, de quibus per eum hic. & gl. idem tenet, quam communiter Doc. sequuntur in d. auth. nisi rogati. Arc. xi. q. 3. in c. si qua mulier. Bal. hic, col. v. ver. sed num quid, quia hoc iure non cauetur, & de facili euerteretur fideic. cum facilius quis institueret, uel ædificaret monasterium, quam illud intraret, quia mutatio status sine magna animi concussione non contingit in auth. de monac. in prin. & secundum istam conclusionem consuluit Bar. prout cum refert Pe. de Anc. in v. car. hic. ¶ Secundo ex d. §. sed & hoc præsenti. infertur ad quod notandum per do. Abb. hic, quod si quis institutus, vel substitutus sit sub conditione, si non ingrediatur monasterium: talis conditio habetur pro non [c] adiecta, & c pure videtur facta institutio, ut per eum hic ¶ Prima facie prædictæ decisioni obstare videtur, quod no. Bar. in l. fi. C. de pac. col. 5. vbi inquit, quod tex. in d. §. sed & hoc præsenti. in iure quæsito loquitur, quod ita de facili non tollitur. Secus in iure quærendo, secundum eum. Vnde infert, valere statutum, quod ingrediens monasterium non succedat, quia agitur de iure quærendo: nam attenta tali ratione, videtur quod ualeat institutio, si non ingrediatur monasterium, quia ius quærendum ex institutione aufertur. Sed breuiter dicendum est, quod illa opi. d Bar. communiter reprobatur [d] per Math. in no. cxliij. no. mirabile. Ang. in d. l. fi. C. de pact. cum pluribus concordantibus, ut Alex. tradit in l. stipulatio hoc modo concepta. in xviij. co. ff. de ver. ob. & idem Alc. in consi. 149. viso themate. col. fi. in 2. li. & do. Abb. in repe. c. eccl. Sanctæ Mariæ. col. 20. de consti. Nic. de Vbal. in trac. successio. ab intes. c. clerico col. x. Facit, quod no. Pe. de Anch. in consi. 274. pro & contra. ci. ii. ut alias scripsi in d. l. fi. C. de pac. Nec est verum, quod in d. §. sed & hoc præsenti. agatur de iure quæsito, prout Bar. dicit, quia quantum ad substitutum non videtur ius quæsitum hæredi, cui per additionem non fuit simpliciter hæreditas acquisita, sed cum onere fideicommissi. 196 † Et sic ex prædictis conclusio habetur, quod non valet illa conditio apposita instituto, si non ingrediatur 197 monasterium. † Similiter non valet statutum, quod ingrediens monasterium non succedat, quia utroque casu retrahit ab ingressu monasterii contra tex. in d. §. præallegato. ¶ Quod in singulari statur procedere, quando absolute, & generaliter prohibetur, ne monasterium, vel religionem in198 grediatur. † Secus uero si in specie dicatur, quod non ingrediatur monasterium prædicatorum, quia talis conditio non reiicitur, cum multa sint alia monasteria, quæ potest ingredi. ita Bal. no. voluit in l. cum ita legatum. per illum tex. ff. de condi. & demon. ¶ Et quoniam superius dicta loquuntur, quando conditio negatiue apponitur, si non ingrediatur monasterium, probabiliter dubitari potest, Quid e contra si facta fuerit in199 stitutio † sub conditione affirmatiua, si intrauit monasterium, an ista conditio similiter reiiciatur. Bar. eleganter consuluit, quod sic, in consil. 184 dna Nuta Pauli Sed contrarium tenet Pau. de Ca. in auth. cui relictum. in fi. C. de ind. vid. tol. post Bal. quem ipse refert in fi. & idem voluit Bal. in l. j. in prin. C. de insti. & subst. Pau. de Ca. in d. auth. nisi rogati. in fi. Et ista opi. contra Bar. verior uidetur quia licet ex tali conditione retrahatur a matrimonio carnali, inuitatur tamen ad matrimonium spirituale, quod fauorabilius est Ad hoc bene facit, quod not. dixit Bar. per illum tex. in l. Titio vsusfructus §. fin. ff. de cond. & de200 monstr. ¶ † In ea gl. ibi, exigantur duo Conclusio secundum glossam est, quod dispositio dicti §. sed & hoc præsenti, etiam habeat loe cum in clerico seculari. [e] Et quidquid Abb. hic dicat, ista opinio verior videtur. quia tex. in d. § sed & hoc præsenti, dum dicit ne loquatur, & dicit, Monasterium ingrediatur, aut clericatum ... alterius fuerit. l. vbi ait. §. qui illud ff. de uer. obl. & Io. in c. in qui duas. de ... l. in 6. Vita. n. clericalis, quæ ... est perpetua. & ... in perpetuum, prout gl. hic loquitur non minori fauore dignatur ... monachalis. & uidetur ... quæ ... Ant. de Bu. Pe. de An. Imo. hic, & Mo. Iac. de B. & Ang. in d. § sed & hoc præsenti. & no. Ba. ... ad Treb. in auc. nisi ... item si quis ¶ In ea gl. ibi, ita teneat monacharum. Sic ... gl. si monachatus non tenuit, substitutio non euanescit ... duplici in elligi potest. Primo, quod ingressus monasterii non ualuit a principio, ut quia fuit minor ... annis, ut dicitur hic. Ad quod facit, quia dispositio, quæ loquitur de ingressu monasterij, de ualido ingressu intelligitur. l. 4. § conditionum ... ff. de re iudi. l. & quod ... Bal. C. de uer. in enuc. cum ... Secundo intelligi potest, quod munachatus non tenuit ex parte post, quia non habuit effectum, ut quia exiuit de monasterio ante professionem, iuxia c. statuimus. j. regula prout dicit Vincen. Abb. & Doct. hic & tali casu etiam non ... fideic. quia ingressus monasterij, de quo tex. hic loquitur, & in d. §. sed & hoc præsenti. intelligitur cum effectu, scilicet de eo, qui ingressus perseuerauit. Ad ... facit, 201 † quia etiam expressa conditio apposita in aliqua dispositione, si ingrediatur monasterium, non impletur, nisi pars perstiterit in f monasterio, ut tradunt Bal. Sal. & Mod. [f] in l. si quis hæredem. C. de insti. & substi. Ang. in consi. 153. ex hoc ... col. 2. Imo in l. 202 in substitutione. vbi Alc. col. pen. ff. de vul. & pu. † nam ante professionem non dicitur quis proprie ingressus, ut no. Bar. in d. Auth. si qua mulier. col. fi. allegat tex. in d. auth. sed neque curialem. C. de epi. & cle. ... melior est tex. in c. religioso. de sent. exco. in 6. Et ista procedunt inspecta mente disponentis, qui cogitare uidetur de ingressu monasterij cum effectu. i. cum professione. alias autem ingressus monasterij, & professio, ut diuersa distinguuntur 203 c. pen. de reg. in 6. † ubi Doc. unde solet dubitari an ille, qui notum facit de ingrediendo religionem satisfaciat uoto si ingrediatur, licet postea exeat. de quo Doc. in d. c. pen. Arc. 12. q. ... 204 c. cum sumus & san. Tho. in 2. ... q. 189. ¶ Quid autem si quis non pro ... , sed in fraudem ingrediatur monasterium, ad hoc, g ut excludatur substitutus. [g] Abb. concludit, quod fideicommissum non euanescit, quia fraus alicui prodesse non debet, ut per eum. Et ita te205 net gl. & communiter Doc. sequuntur in d. auth. nisi rogati. † Ad quod in simili facit, quia licet in articulo mortis quis matrimonium possit, ut filii nati ex concubina legitimentur, ut per Cy. in ... nuper. C. de naturali. liberis. Io. An. in regula, sine culpa, de reg. iur. in 6. cum concor. et per Alc. in l. si quis posthumos. ff. de lib. & po206 sthu. † si tamen hoc matrimonium fiat in fraudem substituti, non vah let secundum Ang. no. in l. sed & quæsitum. ff. de lib. & post. in l. nuper C. de na. lib. facit, quod no. Cy. in l. emptorem. C. loc. quem ... & sequitur Alc. in l. si filiofamilias §. si uir in quinquennium co. 3. ff. so. mat. & ista de plano procedunt, quando constat de fraude ¶ Sed 207 difficultas est in proposita quæstione, quomodo fraus [h] deprehendatur. Abb. † hic post antiquos dicit fraudem probari, quando grauatus onere fideicommissi comminatus fuit substituto. arg. c. 2. de renun. in 6. & sequitur Alc. in d. l. si quis posthu. in 3. col. Et dicit Bal. hic in 9. col. uersi. 208 quid si quis ingreditur. † quod si institutus ingrediatur monasterium in articulo mortis, hoc videtur factum in fraudem substituti, & ideo ex tali ingressu non excluditur substitutus, ar. l. filiæ meæ. ff. sol. ma. & idem Bal. tradit in d. auc. nisi rogati. col. fi. versic. quid si rogatus. Facit quod

ADDITIONES.

a Filij Fel. hic. Tiraq. in repe. l. si vnquam. uer. susceperit liberos. nu. 41. C. de reu. do.
b Eligi Sed quod pate... in repe... Clauasi. in uer. electio. §. 21.
c No...
d Rep...
e Secula... Vide Pet. G... & ... rogati. Carol. Rui. in co. 153. li. 3.
f Mod. Non intelligit tamen ibi uide nu. 13.
g Substitutus. Idem de clerico facto in fraudem, & de matrimonio, Dec. in co(n)s. cxxx. col. 2. in prin.
h Fraudem. Anto. Rosel. de legitima. lib. 1. cum quo transit Ang. Are. Insti. de nu. §. fi. unde Dec. in consi. ccxxi... n.

qđ no. Bal. in auth. si qua mulier. co. pe. vers. 7. q̃ro. C. de sacro-sanc. ec. † vbi inquit, ꝙ suscipiens ĩ morte habitũ religionis, nõ dr̃ ꝓfiteri, nec bona eius trãsferunt ĩ alleg. Spe. q hoc dicit in ti. de sta. mo. § ꝑ. circa fi. Sed tamẽ ista nõ vĩ sine dubio ꝓcedere, qa si ingressus fecerit professionẽ, prout ista q̃one præsuppo-nif, alias etiam sine fraude fideicõmissum deberetur. ꝑfe-cto facta professione nulla ratione suadetur, ꝙ in fraude substi-tuti videaẽ ingressus, quia rationi non cõsonat, ꝙ quis uelit ĩ vita eius priuari, & spoliari oĩbus bonis, & maximis[a] oneribus religionis subiici, ex eo, ꝙ post mortẽ eius excludaẽ fideicom-missarius. Vnde in casibus supradictis fortior[a] ꝑsumptio uide-tur, ꝙ motus fuerit bono zelo, & habito tali proposito ꝯmina-tus fuit substituto de exclusione, q̃ in ꝯñriũ sequebaẽ, nõ ꝙ pp illam ad hoc principaliter induceref. Similiter in eo, q in ar-ticulo mortis ingredif religionẽ, ex hoc fraus nõ arguitur: sed potius in illo tpe vr̃ hẽre rationẽ salutis suæ, & ideo super tali probatione fraudis diligenter cogitandum est. ¶ In fi. glo. notã-

210 dum est, ꝙ dispositio d. § sed & hoc præsenti. † procedit litate, prout loquitur, & extra terminos eius ad alium casum nõ ex-tendif. Idẽ gl. & Bal. in d. auth. nisi rogati. col. 1. Sal. in d. auth. si

211 qua mulier. † Ex quo infert, sm Ab. post Io. An. & alios hic, ꝙ cũ tex. in §. præallegato loquatur, qñ unus ꝯdõnẽ liberorũ appo-nit in personã alterius, nõ haberet locũ, si ad propriam perso-nã disponẽtis ꝯdõ liberorũ referaẽ, ut qa vnus donãdo, uel le-gando dicat, Si decessero sine liberis: talis enim ꝯdõ intelligif de ueris, & naturalibus liberis, vt latius ꝑ eũ hic. & idẽ Bar. se-qẽ in d. § sed & hoc pñti Bal. & Pau. de Ca. & alii, in d. auth. ni-

212 si rogati. Ex quo Bal. ibi in vlt. col. ver. denuo pone. infert, † ꝙ si donaui tibi oĩa bona, si sine liberis decessero, quis ego ingre-diar monasterium, donatio non euanescit. Facit, qđ no. Ang. ĩ

213 ꝯsi. 115. ex quo dictus Albertus. † ubi inqt, ꝙ si in ꝑsona apponaẽ cõditio, si sine liberis decesserit, nõ hẽt locũ, qd vr̃ in d. § sed & hoc præsenti. In prædictis tñ aduertendum est, qa cũ tex. in d. § sed, & hoc pñti videaẽ fundari fauore religionis, & ne qs a

214 vita ꝑfectiori retrahaẽ, † dispõ illa reputaẽ fauorabilis, & fauo-re religionis debet extẽdi ex identitate rõnis, iuxta gl. in l. illud. C. de sacros. eccl. & in auth. sacramẽta puberum. C. si aduer. uẽ-di. no. per Io. An. in c. ex tenore. ĩ. qui fi. sint legi. ita arguũt Mo-der. hic. Et istam rationem adducit And. Sic. in l. cum acutissi-mi. in ia. ca. ver. adde, ꝙ Ang. male loquitur. C. de fidei. cõmissis vbi pp hoc reprobat Ang. in cõsi. ꝑalle. Et cõcludit, ꝙ ẽt in sen-tẽtia habeat locũ tex. in d. § sed & hoc ꝑsenti. Et quo infert, ꝙ proxime loquitur Sa. in d. auth. si qua mulier. dum dicit, ꝙ ille § non debet in ꝯñriã trahi, sed in suis terminis restringif. & qđ in casu d. § sed & hoc præsenti. ratione supradicta fiat extẽsio, tenet Ale. in consi. 1. in fi. in 2. lib. & consi. 35. in fin. lib. 2. Ab ista Impugnatione gl. hic. & qđ Doc. cõiter dñt, defendi põt considerando, ꝙ tex. in d. § allegato loquif in duobus casibus. scilicet quando aliquid disponitur per uiam vltimæ volũtatis, vel donõnis. Primo casu respũ vltimæ uolũtatis ar. s. factũ ẽ tã cessi tollitur, qa in testatore, q cõdõnẽ liberorũ in ꝑsona ipsius apponit legado, si decedat sine liberis, cessat rõ d. § sed & hoc ꝑ-senti. qa ipse non retrahitur ab ĩgressu monasterii pp tale lega-tũ, cũ possit testm̃ reuocare. vñ cessante tali rõne, nõ est tractã-du de extensione, q̃ nõ fit, nisi eadẽ rõ cõcurrat. In secdo casu, qñ per viã donationis vr̃ difficultas, qa illa nõ põt reuocari, & sic rõ ꝑdicta cessat. Sed tñ ẽt dici põt, ꝙ nõ sit eadẽ rõ in grauato, ꝑut ille § loqẽ, & in eo, q principaliter disponit, quia grauatus vr̃ suũ facere gestiõnẽ, ex quo necessitaẽ, & absq; voluntate eius tale onus sibi iniũgif. Vnde si intrãdo monasteriũ nõ ex-cluderet substitutũ, retraheretur ab ipso ingressu religionis, qa ꝑsumatur inuitus ꝑstare fideicõmissũ, ut diai. Secus ĩ ipso prin-cipali, q donauit, si decederet sine liberis. nã cũ talis donatio fa-cta sit ab eo, in eadẽ volũtate durare ꝑsumitur, c. maiores. de ba-pti. Vñ per ingressum monasterii nõ tollitur donõ, qa verba, & uolũtas donãtis de naturalibus liberis intelliguntur. Nec ꝓpter hoc ille vr̃ retrahi ab ingressu religionis, ex quo de uo-luntate eius donõ ꝓcedit. Vñ tota vis cõsistit in ꝑscrutãdo dili-genter, an sit eadẽ rõ, vel nõ, in q̃one ad q̃ extẽditur dispõ d. §. & si nõ sit eadẽ rõ, restringif ille tex. qa vr̃ multũ exorbitãs, cũ of-fendat uoluntas disponetis, q de veris nãlibus liberis cogitauit.

215 ¶ Iuxta ꝑdicta ĩfert ad notabilẽ q̃onẽ. Si ex forma statuti, bo-na off. nd̃eris applicãtur hr̃dibus occisi, & ꝓfessus in monaste-rio occisus sit, cũ filiũ hẽret in seculo, an monasterio, vel ipsi fi-lio nati ali bona deueniunt. Abb. hic cõcludit, ꝙ applicabun-tur illi, q erit hæres, post Fed. in ꝯsi. 35. qdã monachus. Cõtra-riũ tenet [illegible] alii opinionẽ, q̃ hr̃ inter ꝯsilia Fe-

b de. in co[illegible] ego putarẽ & cõcludit, ꝙ filio[b] bona acquirã-tur, qa ista applicatiõ bonorũ videtur fieri in retributionẽ illa-tæ iniuriæ qua ad ius vindictæ qđ respicit filiũ, & est quid sepa-

216 ratũ ab ipsa hæreditate. ¶ † Vñ filius, q ab hereditate patris ab-stinuit, pt facere pacẽ de morte pr̃is, ut tradũt Bar. Bal. & Imo. ĩ l. filius, q patri. ff. de vul. & pu. facit, quod no. Bar. in l. ꝗsitũ. ff. de

217 sepul. vio. & in l. p hærede. § si. ff. de acq. hær. † Et ꝑsecutio iniu-riæ nõ ꝯpetit iure hæreditario, sm Bar. in l. dãni. § Sabini. col. 2. ff de dã. infe. Et ꝑ istã rõnẽ prius hoc uoluit Pe. de Anch. in c. j. in 44. char. ver. ꝓcedit vlterius. de cõsti. vbi inqt, ꝙ ista bona cõ-ceduntur hæredibus pro aliqua recõpẽsatione iniuriæ illatæ pp mortẽ defuncti. Et hoc magis vr̃ cõcernere filios, q̃ hęredes ex-traneos d. l. quæsitũ. & d. l. pro hr̃de. § fi. & qa hoc est preciũ san-guinis, & vindictę, qđ nõ videf eẽ honestũ monasterio. ar. glo.

218 12. q. 2. in c. fraternitatis. † Ex quo ẽt Pet. de Anch. ibi infert, q si homicidę pœna mitigatur pp pacẽ habitã ad hæredibus occi-dẽti, ista pax hẽri a filio, nõ a monasterio. In prima autẽ rõne, qua isti mouentur, ista cõclõ hẽret locũ ĩ filio masculo tm̃, &

219 nõ in fęmina, q̃ in seculo eẽt, † qa ius vindicãdi[c] in fęmina nõ

c ꝯsiderat,[d] sm Ang. l. p hr̃de. § fi. ff. de aq. hæ. vbi al. gl. no. ĩ c. 1. §.

d hoc aũt notãdu. q feu. da. pos. & idẽ Ang. dicit in l. 4. § Cato. ff. de uer. ob. in cõsi. lxvii. ex themate ꝑdicto. col. 1 vbi p hoc in-

220 fert ad notabilẽ q. † Et iõ si duo sint hæredes, unus masculus, al-ter fœmina, sufficit hẽre pacẽ a masculo, sm Bald. in l. cũ inter ueteres. C. de fideic. lib. & idẽ Ang. in l. filius, q patri. col. fi. ff. de uul. & pu. & Bal. in l. Titia § Lucius. el 2. in fi. de leg. 2. Ro. in &

221 Al. in d. l. p hr̃de. § fi. vñr gl. ꝑallegatã reprouare, † & dnt, ꝙ cũ ius vindicãdi de iure cõi cõpetit fęminis. l. sororẽ. C. de his, q ut indig. l. si fœmina. C. ad Tur. & idẽ tenet Ro. in d. l. 4 § Cat. & in l. 1. § post uisse. ff. ad Silla. Ale. in d. l. filius, q patri. col. pe. Sed tñ dici põt, ꝙ in q̃one, in qua Doc. loquunẽ, pax, & remissio iniu-riæ cõsideratur pro vindicta extraiudiciali, ꝑut loquuntur iura s. allegata ut no. distiguit, & declarat ipse An. ꝯs. 288. visio facto co. 1. in fi. ¶ Scdo ĩ q̃one principali ꝓbabilis videtur opi. Abb. ꝙ monasterio bona acqrantur, ꝑut latè ꝓbat Fed. in d. consil. 35. Et istã ptẽ seqtur Ro. in no. 347. inci. statutum urbis veteris. ubi dicit se ita cõsuluisse. Et hoc in terminis ꝓpositę q̃onis ꝓ-bat efficaci ratione, q̃ colligitur ex dictis Fede. in d. cõsi. 35. col.

222 pe. † Nã cu monachus occisus sit, videtur facta monasterio in-

223 iuria, & monasteriũ agere ꝑt ꝓ iniuria, † adeo, ꝙ nec monach[?] q passus est iniuriã, illã remittere ꝑt, ut traditur p gl. in c. parro-chianos. de sen. excom. Vñ monasterio uindicta cõpetit iure ꝓprio, non respũ hæreditatis. Ratio, q̃ Arc. in ꝯriũ adducit, ha-beret locũ, si eẽt quæstio inter filiu, & extraneos hæredes, q dũta-xat in iure hæreditario se fundarẽt. sed ĩ monasterio alia ratio

224 concurrit, qa iniuria illi facta vr̃, ut diai. Confirmaẽ hoc, [illegible] quo ad mũdũ monachus pro mortuo habetur, l. Deo [illegible]

225 de epi. & cle. & trãsit in ꝑtatẽ Abbatis, † vt no. Bar. in l. p [illegible] riolo ff. de his, q sunt sui. ergo videf, ꝙ debeat iudicari [illegible] monachus occisus, & non ut pater eius, q remãsit ĩ secu[illegible]. Et

226 pro ista ꝯclusione videtur casus in c. 2. ĩ. de pęnis. † vbi pęna, q̃ imponitur interficienti ꝑsbyterũ, iuxta text. in c. subdiacon. 17. q. 4. acquirif ecclæ eius, qa nullus ꝓximior hæres eius vide-tur, q̃ ecclesia. a fortiori hoc idem dicendũ est in monasterio, cui magis monachus subiicitur, q̃ presbyter ecclesiæ secular. Nec ob. ꝙ Abb. in d. c. ij. in fi. videatur intelligere illum text. q non sunt agnati proximiores, quia uerba tex. repugnãt [illegible] cõ-parationem facit, & dicit, ꝙ nullus hæres proximior videtur. Ergo, ut conueniat cõparõ, ꝙ extarent alii agnati, & sanguine cõiũcti, q licet in aliis bonis admittãtur, tñ in tali lucro eccla ꝑponif. qd nõ videtur alia rõne, nisi qa iniuria facta fuit eccle-siæ, sicut diai s. de monacho. Et per illũ tex. in d. c. ij. tollitur, quod dicit Pet. de Anc. in ꝑalle. c. 1. de consti. ꝙ non uideatur illud lu-

227 crũ esse honestũ ecclæ, qa in ꝯñriũ ibi est casus. ¶ † Postremo cir-ca illam gl. Abbas q̃rit de notabili quæstione, si condino libe-rorum apponatur hoc modo, si hæres institutus decesserit si-ne liberis veris, & naturalibus ab eo ꝓcreatis: an tũc per ingres-sum monasterii excludatur substitutus. Abb. post Ban. & anti-

e quos, quos ipse refert, concludit, ꝙ sic,[e] ex pluribus rõnibus, quas Bar. tradit in consi. 1. Parmensis quidam. & sequitur Arc. hic, ponderando tex. in d. § sed & hoc præsenti. dum dicit con-ditiones inualidas esse, & haberi pro non scriptis. Ex quibus uerbis impotentia testatoris arguitur, & ꝙ conditiones tanq̃ turpes reiiciantur, ut l. conditiones. ff. de conditio. institu. Ex quo sequitur, ꝙ uoluntas disponentis non attendatur. & idẽ late

ADDITIONES.

a Fortior [illegible]

b ¶ Filio. Et decedẽtibus liberis monasterio. Idẽ Fe. hic. & bñ. fallit ĩ loco, ĩ quo per aliud statutum, vel consuetudinem ingred ens non dederit, sed reliquit alios hæredes per ingressum, ut per obitum ipso iure mancipatos, ut in regno Fráciæ. quia tunc statutum illud intelligitur de huiusmodi hæredibus, et an collateralibus.

c ¶ Vindicandi. Ang. Are. in tract. malefi. Flor. in l. per fundum ad fi. de seruit. ru-stic. præd Dec. l. 2. nu. 61. de reg. iur consi. 531. nu. 6 Nico. Boer. decisio. Burde. 321. And. Tiraquel. de legi. connubial. 1, nu. 58.

d ¶ S. Ald Consideratur. Vide quæ circa hanc conclusionem tradit late idẽ Dec. in cõsi. 201. accurate, & diligenter absoluta fuit col. 2. ver. & ex his cõprobat.

x Sic. Ita tenuit, & fortius consuluit Ale. in consi. 124. lib. 2. & plures.

late voluit Ange. in consi. 80. hæc qō subtilis. & in sua disputatione, nobilis quidam gñe. sequuntur Lap. alle. 129. factum sup quo in 2. col. Imo. in l. fideicommissum. ff. de cōd. & dem. & nouissimè cōsulendo plenè probat Ale. in consi. 121. viso themate lib. 1. & in consi. 25. super contentis in dicto themate in 3. li. ibi istam esse cōem opi. anestatur. ¶ †Contrariū [a] tñ tennerunt plures antiqui, quos Abb. hic refert, concludentes φ in tali casu per ingressum monasterij nō excluditur substitutus. Et hoc sequitur Bal. in l. Deo nobis. col. 1. C. de epi. & cle. & in auc. nisi rogati. col. 2. ver. & per hoc solui qō. C. ad Tre. ubi dicit. φ ista opi. est multum æqua. & idē Bald. in proemio. in ver substō. dicēs φ in usu ita seruatur. & in l. si ita quis §. 15, cui. ff. de leg. 2. in fi. Facit, qđ no. Bal. hic circa fi. †ubi vř tenere φ testōr derogare possit dispositioni huius capituli, vt monasteriū nō excludat substitutum. Et istā partē tenet Ful. in consi. 53. qm̄ superius allegatū. Imo hic & in l. Lucius Titius, qui fratrē. ff. de hæred. insti. & idē Sal. & Flo. in d. auc. nisi rogati, quos refert And. Sicu. q. fin istā partē consuluit in consi. 13. clementissimæ Dei patris. lib. 3. ¶ Pro resolutione huius qōnis primo cōsiderandum est, φ rō illa, quæ pro maximo fundamento allegatur, ad exclusionem substituti, ne grauatus retrahaš ab ingressu religionis, in isto casu nō vř uera primo quia ut dicit Ant. de Bu. hic, non est verisimile, φ ille, q zelo Dei ad religionem ɔciťaš, retrahat ex eo, φ fideicommissum in substitutum transferatur, ut ēt no. Imo. in d. l. Lucius. la. 2. in col. antepen. & hoc idem prius voluit Bal. in consi. inc. inter scholā S. Mariæ. vbi inquit, φ leuis rō vř reijciē di dictam conditionem, ne a vita cōtemplatiua remoueaš, qa cum intrans religionē renunciet seculo, & bonis, & perpetuā vouat paupertatē. c. cū ad monasterium. de sta. mo. nō est ueri simile, φ retrahaš a ꝓposito religionis pp onus fideicommissi cū paupertatē ꝓfiteaš, ar. l. ꝓfessio. C. de munc. patrimo. li. x. Cōfirmaš hoc, qa si talis conditio tanꝗ turpis reijcereš, ne uita cōtemplatiua impedireš. ista rō ēt hēt locum, qñ alia pia cā cēt substituta, & sic ēt tali casu deberet extingui fideicommissum, cuius ɔriñ dicit tex. in d. §. sed & hoc pñti. ergo datur intelligi, φ nō sit illa rō. Et certe hoc suadetur, qa iste, q religionē ingrediš, nihil plus, vel minus habiturus est, siue locus sit fideicōmisso, siue non. Vnde ex hoc nō vř retrahi ab ingressu religionis vt s̄. dictum est. & maxime hoc haberet locum, qñ esset iunctū fideicommissum in re parua, pp quam verisimiliter quis nō deberet retrahi a ꝓposito eius, ut Arc. hic dicit. Remota igitur hac rōne, melior rō illa vř, q̄ ex dictis Ant. de But. hic elicitš, φ illud statutū sit in fauorē monasterij, vel religionis, & iste fauor ēt ɔ uolūtatem testatoris attenditur. Qđ ex eo demōstraš, quia cōdemnationes reijciūtur, ergo datur intelligi, φ uolūtas defuncti non attenditur, sed tm̄ fauor piæ causæ. Et ad hoc fm Arc. facit ille tex. dum reijcit cōdōnes tanꝗ inualidas, & vult illas haberi pro non scriptis, vt s̄. dictū est, & sequunš alij posteriores hic. Sed mihi nullo modo cōsonat, φ talis prerogatiua cōcedatur monasterio, vel religioni, ɔ uoluntatē testōris, qa in conditionib primo volūtas testatoris inspiciš. l. in cōdōnibus primū locū. in prin. ff. de cōd. & dem. facit tex. in l. cū qō. in fi. C. de lega. in l. cū virū. C. de fidete. Et volūtas defuncti totū facit ut dicit tex. in l. ex facto. la grande. ff de hære. inst. Et priuilegiū φ ɔceditur monasterio in d. §. intelligiš, dūmodo [b] uolūtas testatoris, nō repugnet quia sic fauorabilibus personis debitores [illegible] mas, vt alijs iniustitia non fiat. c. ex tenore. s̄. de foro cōp. e. & in necesse. de do. inter vi. & uxo. Esset. n. valde durū, φ bona disponentis contra uoluntatem eius monasterio acquirereñš. Vnde ū constat de volūtate testōris, φ noluerit monasterium excludere fideicommissarium, dispositio eius seruari debet, qa quilibet in re sua moderator est, & arbiter, l. in re mandata. C. mād. l. id & si lege. § cōsuluit. ff. de pet hæ. & reb. suis legē imponere potuit, in c. verū. de cond. appo. l. quoties. C. de do. quæ sub mō. Si ergo uoluit substitutū admitti non obstāte ingressu monasterij, nihil repugnat, quin admittaš. Et ad hoc vř text. in d. l. Deo nobis, ver. hoc ēt C. de epi. & cler. vbi př tm̄ teneš filio ingresso religionem, legitimam relinquere, vltra nō cogiš. Si ergo plus reliquerit, poterit ei substituere in eo, quod ultra reliquit, ꝓut ēt dñt ibi Bal. & Pau. de Ca. Ergo pari rōne fideicōmissum in isto cāsu debet hēre locū. Huic tn̄ fundamēto rñdebat Arc. hic, φ ꝓcedit in eo, qui iam erat ingressus monasteriū, in quo cessante rō [illegible] retrahatur a religione. Sed in quæstione, de qua agitur, non erat ingressus. ideo ratio illa vř militare, ne a vita contemplatiua retrahatur. Sed rñsio ista tolliš ex supradictis, quia in casu d. § sed & hoc præsenti, & in qōne nostra non est bona rō illa, φ fideicommissum extiguatur, ne grauatus a religione remoueatur, vt s̄. late probatum fuit. Ergo rō prædicta, quæ fundatur in d. l. Deo nobis remanet cōcludēs in casu nr̄o, in quo cōstat testatorem uoluisse substitutū monasterio præferri. Non ob. φ conditiones reijciuntur tanꝗ inualidæ, & φ habeantur pro nō scriptis, φ nō pñt dici turpes, & inualidæ ex eo, φ grauatus retrahatur a religione, vt s̄. dictum est, sed reijciuntur simpliciter propter fauorem religionis. Sed iste fauor nō intantum attendi debet, φ voluntas testatoris offendatur, per supradicta. Nam qñdo testator conditionē apposuit, etiam de liberis veris, & naturalibus, fauore religionis non præsumitur cogitasse de exclusione monasterij: & ideo si sequatur casus, quo grauatus monasteriū ingrediaš, conditiones reijciuntur, & habentur pro nō scriptis qa non debent vlterius impleri, quia lex supplet, & præsumit, φ si testōr cogitasset de ingressu monasterij, idē voluisset de monasterio, φ de liberis, vt declarat Pau. de Ca. & recte in d. auc. nisi rogati. col. 2. vbi in simili, quod dicitur de tacita vulgari, † q̄ ɔtineš in expssa pupillari, hēt locū in dispōne legis, q̄ supplet dispositionem testatoris ex præsumpta voluntate eius. Sed quando cōstat de voluntate testatoris, ista interpretatio non admittitur, vt latius ibi per eum. Et istam declarationem sequiš Ale. in consi. 121. præalle. col. v. in d. consi. 35. col. 4. & cum his cōcordat Bal. hic. in 4. col. quem Ale. refert in consilijs præallegatis. †Et facit, quia fauore animæ fit extēsio ad alium casum, vt no. in c. ex tenore qui fil. sint legi. †Et quia tacita pupillaris est ɔtra mēt̄em, si cā pia [c] substituta sit, Ale. in consi. 37. viso themate. lib. 1. & consi. 91. super eo. lib. 3. Non obstant iura, in quibus condō reijciš, ēt ɔ voluntatē testatoris, quando mulier retrahaš a matrimonio. in l. quoties. & in l. Titię si nupserit ff de cond. & demon. cum si. allegatis per Abb. hic. quia in casu nostro nō retrahiš grauatus verisimiliter ab ingressu religionis, ex eo, φ fideicōmissum præsteš, vt s̄. dictum fuit. Præterea in iurib. præallegatis remoueš a matrimonio, & inuitaš ad viduitatem, φ reprobatum est. Sed in ista qōne inuitatur ad matrimonium carnale, φ ēt fauorabile est, l. hoc modo. ff de cond. & dem. Et ita ex oībus supradictis in terminis propositæ qōnis conclusio est, φ p ingressum monasterij excludaš substitutus, quia licēt testator loquaš [d] de naturalibus liberis, nō tñ cōstat, nec necessario infertur, φ cogitauerit de exclusione monasterij. Et hoc mō bene procederet opinio Bart. & aliorū, qui hanc partē sequunš. Sed qñ apparet, φ testōr cogitauerit de monasterio, & uoluit oīno substitutū admitti, ꝓualet uolūtas testatoris. Et tali casu saluaš & hēt locū opinio Bal. & aliorum quos s̄. retulimus. Et sic ɔtrariæ opiniones ꝗdere distinctionis cōcordari pñt. ¶ †Ex ꝓdictis infertš ad no. q. de qua quotidie dubitari ɔtingit. Si pater filiæ nubenti legauit mille, & si ingrediaš monasterium, reliquit ducēta, ipsa intrauit monasterium, an debeat habere mille. [e] Arc. hic col. xx. post Ant. de Bu. hic, concludit, φ sic. & hoc tenet Io. An. in add. Spe. in ti. de sta. mo. § rub. col. 4. ver. disputata fuit hæc qō. post antiquos, quos ipse refert. & idem Barto. in l. 2. ff. de his, q̄ pœnæ noīe. Albe. in l. Deo nobis. col. 2. ver sed quæro aliā pulchrā qōnem. C. de epi. & cle. & in suo tract. statu. in 2. par. q. 04 inc. adhuc ex eo themate quæro. Mathæs. in nota. 52. Rom. in l. stipulatio hoc mō cōcepta. col. [illegible] ff. de ver. ob. Ale. in d. cōs. 35. in 1. lib. & in d. ɔs. 121. in 2. lib. Et ꝓcipue fundaš ista opinio p tex. in l. Titiæ si nupserit ff. de cōd. & demō. †ubi si filiæ testōr legauit cētū, si nubit, ducēta si nō nubit q̄uis nubat. ɔsequiš pgiu, legatū, ne mulier retrahat à matrimonio carnali, ergo idē in ista qōne, ne retrahaš a mřimonio spūali. ¶ Cōtrariū tñ in dicta [f] qstione voluit Bal. in d. l. Deo nobis. col. 1. vbi inquit, φ ita seruatur de ɔsuetudine. Idē Bal. in d. auct. nisi rogati. col. 2. ver. pone, testator. dicēs, φ cōis obseruātia, & æqitas naturalis ita se hēt, & sequitur Pau. de Ca. ibi, q refert Bononien. ita cōsuluisse, & idē Pau. de Cast. in d. l. Deo nobis. & in l. Titio centū. § Titio. ff. de cōd. & demon. Et ista opinio æquior vř. fm Imo. in l. Lucius la 2. col. fi. ff de hær. inst. & ēt uerior vř de iure p ea. q̄ s̄. dixi. Nā isto casu testator cogitauit de ingressu, & prouisionem fecit. ergo uolūtas eius attenditur, per supradicta. Et idē tenet Petr. de Anc. in regula, nemo pōt. de re. iu. in 6. q. Bal. in consi. 71. in quæstione lib. 5. Ful. in l. Deo nobis. præalle. & in cōsi. 53. qm̄ superius. Nō ob. tex. in l. Titiæ. quia potest dici, φ hic, si bono zelo ingrediatur, cū habeat competentem dotem pro ingressu monasterii nō retraheretur a tali proposito religionis, qa dum ingreditur, profitetur paupertatem, vt s̄. dictum fuit. Præterea in d. l. Titiæ. retrahiš a matrimonio carnali, & inuitatur ad viduitatem, qđ quidē reprobatur a iure. Sed in ista quæstione inuitatur ad matrimonium, quod etiā est fauorabile, d. l. hoc mō. ff. de cond. & dem. Et ad hoc bene facit tex. & qđ ibi Barto. in l. Titio usufr. §. si. ff. de cond. & dem. Item in d. l. Titiæ. ibi vř testator

ADDITIONES.

a ¶ Contrarium. Et bene, & ita tenet Pe. Philip. Corn. in d. auc. nisi rogati, & cōsi. 38. circa hanc literam Ro. consi. 313. ardua. li. 4.

b ¶ Dummodo. Idem Dec. in consi. 259. & consi. 426. Ias. consi. 213. & Fra. Ripa. in l. ex facto. § si quis rogatus. nu. 35. cum seq.

c ¶ Causa pia [illegible].

d ¶ Constat. Immo satis constat.

e ¶ Mille. Idem Soc. in l. 2. de his, quæ pœ. no. Ias. in auc. si qua mulier. C. de sacros. ecc. Dec. in consi. 674. & male.

f ¶ Ad. Idem Io. de Montesperello in rep. l. nemo potest. de lega. 1. Dec. consi. 419. Ias. consi. 44. lib. 3. & bene.

tor uoluisse impedire matrimonium, dum dicit, si non nubit. Sed in ista quæstione non est sic, quia non vr principaliter testator uoluisse impedire religionem sed voluit prouidere aliis in seculo remanentibus, casu quo illa ingrediatur, & sic termini non sunt pares. Postremo, secundum aliam literam text. in d. l. Titiæ. nihil facit, dum ibi maior q̃titas relinquit casu quo nubat, & ita ista cõtter sc licet. ¶ †Extra gl. primo Abb. q̃rit, an ingrediẽs religionẽ testm̃ facere possit, nõ seruata solennitate iuris cõis: & ꝯcludit, q sic post Bar. ĩ auc. si qua mulier. col. 4. C. de sacr. ec. idẽ Bar. ĩ l. 1. in 4. car. ver. 2. q̃ro. in fi. C. de sac. ec. & p tex. in §. illud. el 2. in Auc. de mon. vbi tex permittit ingredientem testari quo uoluit. ergo absque solennitate requisita a iure communi, l. 1. ff. de testa. mil. & quia si hoc cõceditur militib. armatæ militiæ, nõ debet negari istis militantibus in Christo. idẽ tenet Ant. de Bu. hic, & sequunt Pau. de Ca. & alij in d. auth. si qua mulier.

†Et hoc ẽt extẽdit ad clericos seculares, fm Abb. p illũ tex. ibi, libere disponere ualeãt, sic qa nos. in 3. no. j. de test. Saly. in d. auc. si qua mulier. in 9. col. & Ro. in ꝯsi. 237. oppositionẽ hanc tenẽt ꝯ Bar. qa fundamẽtũ eius, qd facit, cõparando milites cœlestis, & armatæ militiæ, hĩ locũ in ingressu religionẽ, qa tunc esset miles. secus videtur in isto, qui ingressurus est. Quidam m̃ in d. auc. si qua mulier. ad hoc rñdẽt, q ille, qui vult ingredi monasterium, hr̃ pro ĩgresso, & sic miles reputatur, prout solet dici in milite armatæ militiæ, qui de proximo cingẽdus, habet̃ pro cincto. l. pe. vbi tex. ff. de testa. mil. facit, qd no. Ange. in l. ex eo. ff. de testa. mil. & d. Abb. per illum text. in c. ecclesia. in not. 3. de immu. ecc. cum ista responsio q̃tum ad propositam q̃stionẽ vr̃ ꝯ tex. in §. illud. s. allegato. vbi ante ingressum permittitur, vt quis testari possit. post ingressum vero prohibetur. Ergo nõ valet argumẽtum, q ingressus de proximo, pro ingresso habeatur quia tex. ibi quantum ad facultatem testãdi expresse dr̃ iam facit. Et ideo magis placet opi. Sal. q̃ verior vr̃, nã attẽta æquiparatione, quam Bar. dicit de milite armatæ militiæ, ad militem cœlestis militiæ, sequeretur q ingressus monasterium posset testari, contra tex. in d. §. illud. & in auc. ingressi. C. de sacros. eccl. Vnde manifeste patet, q fundamẽtum Bar. nullo modo procedit.

†Comprobatur hoc, quia militibus relaxatur solẽnitas iuris in testamentis pp eorum imperitiam. l. 1. ff. de test. mil. l. q̃q. C. e. quia ipsi potius arma, q̃ leges scire præsumuntur. l. fi. in prin. C. de iure deli. Sed ratio illa in personis ecclesiasticis cessat, in quibus iuris ignorãtia no p̃sumitur, ut p gl. in l. reperita. C. de epi. & cle. & qd Doc. tradũt d. l. [illegible] facit [illegible] in c. inter monasteriũ. j. de re iu. & ad hoc bo. tex. in l. gñali. C. de sacros. ecc. & in auct. presbyteros ibi, fm leges C. de epi. & cle. Nõ ob. tex. in § illud. in quo Bar. fundamẽtũ facit, dum ibi dr̃, q uti põt bonis suis q̃uo voluerit ante, q̃ ingrediat̃. nã ista uerba intelligunt̃, dũmõ disponat sm ordinem iuris, ar. l. si q̃n. C. de inoff. test. Hoc patet, qa illa verba proferuntur ad ostendẽdũ, q post ingressum nõ hẽbit potestatem disponẽdi, quasi imperator dicat, disponat q̃uo velit prius, q ingrediat, postea nõ põt. Et ita ibi restringitur facultas testãdi. Et ideo non est dñm, q solennitas requisita a iure relaxet̃, qa inducta ad dĩminutionẽ nõ dẽt operari augmentũ. l. legata inutiliter. ff. de le. 1. Et ad istum intellectum faciunt, q̃ iferius dicã. Non ob. tex. in d. c. quia nos. ibi, libere disponere valeant quia ẽt illa verba intelligi debent, seruata iuris solennitate, quia illud ibi dicitur ad demonstrandũ, quòd tã ia bona fuerint acquisita ecclesiæ, prout ibi subiicitur. Et sic intentio summi pontificis nullo modo fuit relaxare solennitatem iuris cõmunis. Et ista responsio vr̃ magis ca incite literæ, q̃ illud quod

Ant. Sic. dicit in d. c. quia nos. qui conatur ostẽdere. qd verbũ disponat, intelligatur, de actu inter uiuos ¶ †Et circa istam primã quæstionem, fm Abb. hic notandum est, q q̃n filios habet ille, qui religionẽ ingreditur, legitima filiis omnino reseruat̃, vt dr̃ in d. auc. si qua mulier. Ex quo declaratur, qd hr̃ [illegible] 7. q. 9. in c. fi. vbi Augustinus ꝯ[illegible]uit. q non debeat q̃s ecclesiam instituere & filios exhæredare, ut p gl. in l. si quis ad declinãdã. C. de epi. & cle. in l. Papinianus ff. de inof. test. nã hoc intelligit̃, qñ in totũ filii essent priuati, & sic respectu legitimæ. Vltra legitimã vero [illegible] [illegible]gis fauet̃ ecclesiæ, q filius, †vt patet in d. auct. si qua mulier. & ita vr̃ velle Bar. in l. 1. car. 6. ver. circa prædicta primo q̃ro. C. de sacros. ecc. Ant. de Bu consi. xxv. ad primum col. Petr. de Anc. consi. 45. prima facie. & Are consi. 12. in cã Nicolai. Et iõ monasterium tenet̃ alere filios ingressi, †vt no. Bar. per illũ tex. in l. si quis a liberis. in §. itẽ rescripto. de lib. ag. in [illegible] c. Spe. de sta. mo. § 1. ver. quid inter. & idem Bart. in trac. alimento. col. 1. Nam non l[ice]t patri habenti filios inopes ingredi religionẽ omnino prætermissa cura filiorum sanctus Th. 2. 2. 186. ar. 3. circa n[illegible] vbi idẽ dicit in filio habẽte p[illegible] ad inopẽ, qd tex. [illegible] di.

c ¶ †Secũdo iuxta ordinẽ Abb. q̃rit, an testm̃ prius factũ p ingressum monasterii reuocet. Q[uan]tũ ad casum de quo dubitat, Bar. [illegible] si qua mulier [illegible] [illegible]odit. Primo, q qn testõr tpe quo fecit [illegible], nõ [illegible]ogit[illegible] de ingressu monasterij, tũc testm̃ reuocat̃, sed Ant. de Bu. & Abb. hic ꝯtrãu dĩt, qa ex quo asr expsse nõ

c disponit, [illegible] reuocare ñ vr̃, & qa volũtas mutari ñ p̃sumit̃, j. c. maiores. de baptis. Hoc idẽ sequit̃. & ꝓbat Are. in l. 1. col. 2. ff. de testa. †qa uoluntati expressæ, quæ in testõ sit, non vr̃ derogari ex tacita uoluntate, quæ ex ipso ingressu elicitur, ar. l. [illegible] in prin. & q ibi Bar. ff. de lega. 2. †Secuo[illegible] q [illegible] ia non præsumitur tacita ademptio hæreditatis, si alia coniectura haberi potest l. [illegible] de his, q̃ in test delen. Secũdo rationem adducit quia ex tota uolũtate, ẽt expressa, testm̃ nõ reuocat̃, nisi aliud [illegible] mẽtu sequat̃, § ex eo autem. Insti. quib. mo. testa. infir. Quarto allegat text. in d. § illud. & in d. auct. omne autem C. de sacros. ecc. & [illegible] c. qa ingredientibus. quæ iura indistincte loquuntur. ergo dẽnt intel[ligi] [illegible] l. 1. §. & gñaliter ff. de leg. præ[illegible] [illegible] di. in [illegible] manorũ. ¶ [illegible] non obstantibus op. Bar. defend potest, quã sequuntur Bal & Pau de Ca. in d. auc. si qua mulier. Et [illegible] iuniores dicit [illegible] [illegible]mo. in d. l. 1. col. 7. de testa. & Pau. de Ca. idem tenet in d. auc. [illegible] [illegible]ntem. Nam sicut fa[cta] est mutatio voluntatis quo ad statum personæ, ita vr̃ i[n] [re]spectu bo[norum], ut ꝓbat in auc. ingressi. C. de sacros. ec. ubi ex dedicatione personæ tenet̃ ad dedicationem personæ. & bonorum. Confirmatur h[oc] [qa] tex. in d. auc. ingressi. dicit, q ille, & sua in ipso ingressu ded[icat]. ergo vr̃ ille, qui ingreditur, bona alienare, & in eccl[esia]m [trans]ferre. Ad idem tex. in auc. nunc autem. C. de epi. & [cle.] erg[o] [illegible] lem alienationẽ uoluntaria [v]ltima uolũtas r[euocat]ur [illegible] cõmissa. § rẽ. ff. de leg. 3. Non obst allegata [illegible] [illegible]nũ, & primo, q nõ p̃sumitur uolũtas mutari, qa hic de mutatione fat[illegible] ex ipso ingressu, ut dictũ fuit. Non ob. q expresse dispõ testõris non tollat̃ p tacitã uoluntatem, & p[illegible] [illegible] [illegible]ꝯtrarium est, qñ aliquo facto uolũtas declarat̃, ut in isto casu [illegible] ut patet in l. nostrã. C. de test. in l. cãcellauerat. & in l. [illegible] in test. delẽ. Secus in uolũtate, q̃ tacite ex verbis colli[gitur] [illegible] l. fi. in prin. Non ob. tex. in d. l. fi. de his, quæ in test. de[len.] [illegible] isto casu non potest capi a[illegible] cont[illegible] [illegible] voluntas. Non ob. rõ, q sola uoluntate no reuocat [illegible] hic factum interuenit, propter qd bene r[e]uocatur te[sta]m̃ [illegible] stram. vel dici potest, q tacita uoluntas, quæ ex ingr[essu] [illegible] tur, habeatur pro testamento fauore præ[illegible] Vltimo quòd iura supra allegata generaliter loqu[untu]r, q[uia] [illegible] tur, & ita etiam videntur loqui, quando te[stato]r [n]on [illegible] de ingressu, vt Bar. dicit. Sed bene ꝓ opi. Ab[b.] [fa]cit, qu[i] [illegible] habuit facultatem mutandi testamentum, [illegible] non m[illegible] velle, q habeat locũ, ar. tex. no. [illegible] 3. C. de [illegible] testamentum potuisset, & hoc facere nec[illegible] [illegible] [illegible]et, q[illegible] uo potest facere testamentum, a fortio[ri] [illegible] seruari, ar. l. patre furioso. ff. de his, qui sunt [illegible] supradictæ non videntur conc[l]udere, quando testam[entum] [prae]cedit. Nam ingressus monasterii habet ta[illegible] [illegible] tionem, qñ alr nõ est dispositũ de bonis. secus vr̃, [illegible] testamentum, qa uoluntas nõ vr̃ mutata, vt [A]bb. hi[c] [se]cundo principaliter Bar. cõcludit, q qñ testator cogit[auit] [de in]gressu, testm̃ prius factum non reuocatur per tex. [i]n d. [illegible] sequit̃ Ant. de Bu. & Abb. hic. Sed in hoc ꝯ[tra]. ñ tenet [illegible] si qua mulier. col. 9. dicẽs, q etiam si cogitatũ habu[it] [ingres]sum, tñ testm̃ illud habebit effectũ, qs est capite diminu[tus] per talem dedicationẽ. ergo rumpitur testamentum. § [illegible] hoq [illegible] Insti. quib. mo. test. infir. & quia bona omnia transferũtur in monasteriũ ea collatione, in termino d. §. [il]lud. [illegible] ex h[illegible] vr̃ venire ꝯ testm̃ prius factũ, qd sufficit. [illegible] nostrã. [illegible] de t[illegible] [illegible]m factũ sequens præualet uo[l]untati contrar[iæ] præced[enti] [illegible] in plures. §. locator horrei ff. loca. Vltimo facit [illegible] deueniat ad eum casum, in quo incipere non potest. e[r]go [illegible] ad pluribus. §. & si placeat ff. de ver. ob. Non ob. tex. in d. § [illu]d. qui de testamento nihil dicit, sed intelligitur in a[ct]ib[us] inter vivos, p. vt ẽt glo. ibi vr̃ sentire, & verba sonant dum dr̃, licẽtiã hẽt, suis uti, quo uoluerit mõ. l. uti frui ff. si vsusf. pe. [illegible] § pen. ff. de usuf. ac. Et ad hoc facit, quia in sequenti ver. si vero [illegible] [illegible]t qñ de bonis suis disposuit inter viuos. ergo ita debet intelligi § [illu]d. qa sequentia præcedentia declarant. l. si seruus plurium. § fi. ff. de leg. 1. Comprobatur hoc ex rõne, quæ ponitur in d. §. illu[d] [illegible] ingre[dien]

ADDITIONES.

a Syl. Et Ias. ibi. [illegible]

b S. Al. Filij. Et q [illegible] leg[it]imum mag[is] fauetur [illegible] [illegible] Dec. in consi. 426 [illegible] duob. dub. [illegible] col. [illegible] ver. uenio ad [illegible] [illegible] n. 2. col. 3. ver. non ob. [illegible] ff. [illegible] pac. Ale. in l. pactum. qd ibi Soc. Anto. de Ale. & alij [illegible] Ias. in l. [illegible] col. [illegible] in causa. Ias. [illegible] hac [illegible] [illegible] §. si quis [illegible] consi. 39. viso col. 3. ver. [a]d confirmationem. [illegible] 2. Soz. in consi. 110. col. pe. [illegible] de [illegible] contrarium 1. col. in [illegible] no. C. de sac[ros.] [illegible] subst. [illegible] 391 [illegible] & [illegible] ecclesiæ, [illegible] An[illegible] [illegible] nu. 24. uer. sed & q[uo]d [illegible] C. de reuo. dona. [illegible] suo more [illegible] legat.

c [illegible] [illegible] & bene.

gredientē nāque. vbi tex. admonet ingredientē, ꝙ nisi bonis suis taliter, ꝙ dominiū a se abdicauerit, ad monasteriū trans-ferūtur. ergo debet intelligi in actu inter viuos, quia ex vltima uoluntate non abdicatur dominium, ex quo reuocari pōt. l. 4. §. fi. ff. de adi. leg. Vltimo, quia tex. dicit, vti suis bonis, vel substā-tia. ergo non intelligitur per ultimā voluntatem, quia dum te-statur, non vtitur substantia, cum dispositio eius post mortem conferatur. l. j. ff. de testa. & vltimis volun. verba non cōueniūt. l. verba gesserunt. ff. de verb. sig. Ista sunt, quæ tradunt Sal. Fulg. & Mod in d. auc. si qua mulier. Ex quibus concludunt verio: ē esse opi. contra Bar. ¶ Sed tamen prædictis remotis, vt infra ap-parebit, etiam opi. Bar. in isto primo casu saluari potest. & quia tota uis consistit in hoc, an iura permittant facultatem testādi volentibus ingredi religionem, prout Bar. dicit. Dico, ꝙ dictū Bar. probatur. Primo in d. §. illud. in generalitate sui, quia etiam vtitur suis bonis ille, qui testatur. nam pater, ꝙ illa uerba nō ac-cipiuntur pro vsu simplici, sed pro facultate disponēdi. prout etiam Sal. & omnes dicunt in actibus inter uiuos. ergo in gñā-litate, ita intelligi possunt in vltima voluntate, sicut in actib. in ter viuos. Comprobatur hoc ex ratione, quam tex. facit, dum in quit, quod ante ingressum vti potest suis bonis, postea non po terit, quia ñ erit dominus. Ante ergo potest, quia dominus, vñ poterit vti tanquam dominus, & sic omni respectu quo domi ni vtuntur disponendo. ergo etiam per viam testamenti, iuxta l. j. ff. de testa. Et ad hoc facit tex. in d. auct. ingressi. vbi non testā-tur ingressi, qa non sunt domini rerū. ergo añ ingressum pñt te-stari, quia dñi reperiuntur. Ad idem tex. in c. quia ingredientib. 19. q. vi. ibi, ulterius nulla sit testandi licentia. ergo prius potest. & tex. in d. auc. nūc autem. ibi, si testari non sint. cum ergo ista iura permittant ingredientem posse ante ingressum testari, ne talis permissio frustratoria reddatur, non debet testamentū ex ingressu irritari, vt Bar. dicit. Nec ob. si subtiliter dicatur, ꝙ in iu ribus prædictis non cōceditur hoc principaliter, quod ingre-diēs possit testari, sed tantum prohibetur, vt post ingressum nō possit, & ante ingressum facultas testādi remanet ex regula cō muni: & sic videtur, quod ratio Bar. tollatur. quia rñdetur, qđ ex quo iura volūt, ꝙ post ingressum nō possit, satis vr̄ approba re testm̄ prius factū. & hoc debet intelligi cū effectu, ita ꝙ non retractetur ex īgressu. aliàs in effectu nō esset differētia, an post ingressum, vel prius factū esset testm̄. ꝙ est ꝯ illa iura. ¶ Nō ob. ꝫ. allegata in ꝯriū, & primo, ꝙ capite diminutus sit, qa hoc nō attēdit̄, ex quo iura permutunt istum ingressum testari, & hoc cū effectu debet intelligi, vt dictum est. Præterea ista capitis di-minutio, q̄ fit in melius, non operat̄ istum effectū, vt Bar. tradit in d. auc. si qua mulier. col. 3. Non ob. ꝙ transferuntur bona in monasterium, quia illud procedit, qñ prius nō fecit testm̄, ꝑut sibi conceditur. Non ob. ꝙ res deuenit ad eum casum, a quo in choari non potest, quia hoc non attenditur, cum isto casu per-mittatur, vt testari possit. Præterea quando absq; culpa, & uitio eius, qui fecit testamentum, reddit̄ intestabilis, testm̄ prius fa-ctū non rumpitur. §. furiosi. & §. sed & si qs Inst qui. nō est per-missum facere test. Non ob. ꝙ tex. in d. § illud, loquit̄ in actib. in ter viuos, dum dicit, uti, quia text. non intelligitur de simplici vsu, sed de vsu qualificato respectu dispositionis, quia loquunt de vsu rōne dñij, vt ꝫ dictum fuit. Nā vsus pro dñio qñq; accipi tur. l. donōnes. §. spēs. ff. de do. cū si. ibi in gl. allegatis. Et ad hoc est tex. in auc. de test. col. 8. vbi Ang. dicit, ꝙ ille, qui pmittit ali cui vti re sua sicut dñs, vr̄ in illum dñium transferre. Nō obst. ꝙ in sequentib. tm̄ in dispōne inter viuos videat̄ loqui, qa ꝑ hoc non restringitur dispō præcedens de d. §. illud. quæ gñalis est, vt dictum fuit. Ad hoc bo. tex. in l. regula. §. pe. ff. de iur. & fac. ign. Non ob. ratio, quæ ponderatur, quia nihil facit. nam dispo nendo in vltima voluntate, ita vtitur bonis, sicut disponēdo in ter viuos. Vltimo nō ob. dū testator nō utit̄ bonis, ex quo dispō post mortē cōferat̄: qa, vt dixi ibi nō cōsiderat̄ vsus ꝑ cōmodi-tate, q̄ ꝑcipit̄, sed ꝑ facultate disponēdi, & isto respū verba ista verificant̄ ī testō, sicut ī actib. īter viuos. ¶ †Tertio dubitat̄, si fi liusfa. īgrediat̄ monasteriū, an bona eius aduētitia, in qb. hēt pr̄ usum ī monasterio acqrant̄. Cōiter Doc. ꝯcludūt, ꝙ sic, reseruato pr̄i vsuf. vt Abb. hic refert, & no. Spe. de sta. mo. §. j. ver. q̄nt̄. †Et ista ꝯclo limitat̄, sm̄ Ab. hic, nisi iste q̄ igredit̄, exp̄sse disponat de talib. bonis, qa clerici, & ecclesiasticę ꝑsonæ hūt priuilegiū in aduētitijs, vt plenā hēant administratione, & in istis reputā-tur bona, quasi castrēsia, q̄ in secularib. aduētitia dūr, ut latius ꝑ eū hic. ¶ Sed ī hoc nō uī bñ dicere, qa nullo mō ꝯsonat, ꝙ ta-lis dispō ualeat in pr̄is ꝑiudiciū, cui ius est q̄sitū ī usufr. qđ sine facto eius ab eo auferri nō dēt, iuxta l. id qđ nr̄m. ff. de reg. iur. Et primo hoc clarō uī in isto, q̄ uelit intrare monasteriū, qa nō hēt priuilegiū in testādo, ꝑp regulas iuris cōis, ut dictū fuit. ꝫ. ī 1. q. post gl. ¶ †Ex quo infert̄, ꝙ minor, ꝓdigus, uel aliàs inhabi lis, ex eo, ꝙ uelit intrare in religionē, nō habilitat̄ ad disponen-dū in casu. ī quo aīs ꝓhibet̄, nisi ad illud, qđ in ꝯniam uenit ex ipso ingressu, ut dictū fuit in notabilib. uel nisi cōferat̄ dispō ī piā, cām. & ita vr̄ ꝓcedere, qđ Abb. hic post alios dicit in ver. sed nūqd minor. & qd nn Lap. all. 26. disputat primo ¶ †Simili ter in clerico seculari dđm est, ut testari nō possit de bonis ad uētitijs q̄sitis añ clericatū in ꝑiudiciū pr̄is, cui q̄situs fuit vsus-fr. Nā cōsidero, ꝙ tex. in auc. ꝑsbyteros, in quo Abb fundamen tū facit, intelligit, & loq̄t̄ de acq̄sitis post clericatū, qa dicit de bonis acq̄sitis, & aduenientib ꝑsbyteris, & clericis. † nam quali-tas adiuncta verbo, sm̄ tempus verbi intelligit. l. si Titius. & qđ ibi Bar. ff. de testa. mil. l. in dilectis. §. si extraneus. ff. de noxa. l. ex facto. §. fi. ff. ad Treb. late Bar. in l. ex facto. ff. de vulga. & ad hoc est tex. in l. sacrosanctæ. C. de epi. & cle. †Confirmatur ista ꝯclu, quia in dubio priuilegium cōcessum colligitur sine ꝑiudicio tertij. l. 2. § merito. & § si q̄s à principe. ff. ne qd in loco pub. Vñ concludo, ꝙ vsusf. acquisitus patri in bonis aduentitijs, nō sibi auferatur ex dispositione facta à filio existēte in clericatu, qui post acq̄sitionem vsusfr. superuenit. † Ad quod ēt facit, qa talis vsusfruc. acquisitus patri virtute patriæ potestatis non permit-titur, quamuis post modum patria potestas absque facto pa-tris extinguatur, vt not. g. o & Barto. per illum text. in l. 2. C. de bo. mater. & idem Bal. in l. qđ si qs. in fi. C. de bo. quæ lib. cum si. ¶ †Ex ꝫ dictis notandum est priuilegiū, qđ habēt clerici filijfa. ꝙ in bonis eorū aduētitijs vsusf. patri non quærit̄, d. auc. ꝑsbyte ros. Hoc tenet Azo in summa. C. de bo. q̄ li. & est tex. in l. sacrosā. ecc. C. de epi. & cle. vbi Bar. & Pa de Cast. & tradūt Ant. de Bu. Abb. & Imo. ī c. qa nos. de test. Ex quo no cautela colligit̄, † ut ī bonis aduētitijs patri nō q̄rat̄ vsusf. † qñ filius efficit̄ clericus, & hoc ꝓcedit ī quolibet clerico, etiam existenti in minorib. ꝓut dīt Imo. & Abb. in d. c. qa nos, per illum tex. & facit text. in d. c. ꝑsbyteros ¶ †Quarto quæritur, si pr̄ q̄ habet vsumfr. ī bo-nis aduētitijs filij, efficiatur monachus, an vsusf. acquiratur mo nasterio. Abb. cōcludit, ꝙ ꝓ parte tm̄ dimidia dēat̄ monasterio qa ex facto ipsius patris patria potestas extinguitur, prout Bar. tradit in auc. idē est. C. de bon. quæ lib. per tex. in l. cū oportet. §. cū āt. C. de bo. q̄ li & idē sequit̄ Abb. ī c. cū simus. de reg. ¶ Mar. Sylimani in d. auc. idē est, quem Alb. ibi refert tenet, ꝙ in totū extinguatur vsusf. qa tollit̄ patria potestas, & ita sequit̄ Sal. in auc. ingressi, col. fi. in 8. q. in fi. C. de sacros. ec. Gl. vero in d. auc. idem est. voluit, ꝙ ī totū vsusfructus acquiratur monasterio, & hoc sequuntur Bal. ibi, & Pau. de Cast. & ista opi. verior uidet̄, † qa in alio usuf. quæstio aliūde oēs cōiter tenēt, ꝙ monasterio totū acquirat̄. gl. Bar. & Doc in d. auc. idē est. & tenet Spe. in ti. de sta. mo. §. 1. q. 47. Imo in l. cū filio. de le. 1 ergo idem uī in ta-li usufr. quē habet pater in bonis aduentitiis, quia nulla rō di-uersitatis ꝓbabilis subesse uī. Non ob. qđ dicit Bar. de emācipa tione. per l. cum oportet §. cū aūt. quia in isto casu nō emācipa tur filius: & licet filius a patria potestate liberet̄, īgressus mona-sterij ad hoc principaliter nō ordinatur, sicut in facto emācipa tionis cōtingit Et iste actus est meritorius, ex quo pater præiu-dicium pati non debet. ¶ †Nec ob. ꝙ sit sublata patria ptās, qa per hoc non extinguitur usufructus, qui semel acq̄situs fuit, ut no. Bal in l. ꝙ scitis. C. de bo. quæ lib. in fi. & in l. 2. post gl. per il-lū tex. C. de bo mater. cū si ¶ †Quinto q̄ritur, an legata, & alia, q̄ in testamento continent̄, statim post ingressum monasterii debeāt exeq. Et breuiter rñdet̄, ꝙ nō sed mors naturalis ingres si debet expectari, ut Abb. hic cōcludit post Bar. in auc. si qua mulier. col. 1. C. de sacrosā ec. & idē Bar. in l. 1. ff. de test. ar. l. Sta-tius Florus. in §. Cornelio Felici. ff. de iure fisci. †ubi ēt Bart īqt, ꝙ si grauatus de restituendo post mortem eius ingrediatur mo nasteriū, non debetur fideicommissum, & idem Bar. ꝑ illū tex. in l. cū pr̄. §. hæreditatē. ff. de leg. 2. Pe. de Anc cōsi. 442. in his du biis. quinto dubio. Sal. in l. j. col. 3. C. de hære. inst. cū concor. ut Ale. tradit in consi. 13. circa primū dubiū in 1. col. lib. 3. & in si mili idē consuluit Pet. de Anc. in consi. 274. pro & contra rō-nes. & in consi. 429. ego autem. Ale. in consi. 139. uiso themate. lib. 2. ¶ †Prædicta cōclusio limitatur, ut non habeat locum, qñ qs intraret religionē minorū, qa cū omnino incapaces sint, statim debet testamētū habere effectū, sicut ꝑ mortē naturalē. Abb. hic post Bar. in d. auc. si qua mulier, & in locis ꝫ. al. & idē Bar. in trac. Minoricarū. in 4. parte. ī uer. isti ēt hæredes. & post Ang. tradit Ale. in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad Treb. & latius idē ꝯsulendo reassumit in consi. 13 ꝫ. alleg. ubi respondent ad unā rōnē, q̄ Imo. in cōtrariū adducit ī d. l. cū pater. §. hæreditatē. de leg. 2.

ADDITIONES.

a ¶Piam. [illegible]

b Patris. Imo nullo mō, quia nō hēt priuilegium peculij quasi castrēsis, nisi ī q̄si tis occasione, & rōne clericatus l. sacrosanctæ & ibi Bar. C. de epi. & cleric.

c ¶Minoribus [illegible]

d ¶Extinguatur. Hæc ueritas.

e Testamento. [illegible]

f Exequi. Ang. in tract. de testa. col. 1. circa med. Soc. in l. Gallus, §. quid si tan-tum. in 2. no ff. de lib. & posthu.

g ¶S. Ald Minorum illam conclusionem secutus fuit cōsulendo Dominus meus in causa Volaterana subscribendo de consilio do. Io. de Gui.

262 leg. 1. ¶ † Secũdo fallit in legitima, a q statim post ingressum monasterij filijs debet. licet monasteriũ capax sit bonorũ, sm Ab. hic, p tex. in c. cũ simus. de reg. & illũ text. et Abb. adducit in c. Ray. in fi. de testa. & idẽ Abb. ad hoc põderauit gl. in c. ex transmissæ q fi. sint leg. Et istã opi. de æquitate canonica sequit Bal. in d. auc. si qua mulier. in fi. col. ver. v. noto. Pet. de Anc. & Car. in d. c. cũ simus. Ro. in l. si cũ dotẽ. § prin. ff sol. ma. ¶ Cõtrariũ tñ voluit Bar. in d. auc. si qua mulier, quẽ Abb. hic refert, & sequẽ ibi Sal. in fi. col. ver. q̃ro vndecimo. dicẽs, q Doc. communiter sequunt, & istam veritatẽ esse dicit Bal. in rep. c. si pr. col. pe. de testa. in 6. quã refert, & sequitur Ale. in d. l. si cum dotem. in pri. col. x. idem tenet Are. i l. j. co. ante p. ff. de test. & late tradit Io. de Ana. in c. 2. co. pe. & fi. de delic. puerorum. Et pro ista communi opi. est tex. in d. auc. si qua mulier. quem Ab. in d. c. cum simus, ad hoc inducit. Non ob. tex. in d. c. cum simus. in quo vis tota ꝯsistit: quia videtur, q pater ibi erat mortuus. Abb. tñ hic dicit q tex. ibi contrarium innuit, & puto, q voluit dicere, prout ipse Abbas declarat in d. c. cum simus, q ibi, in prin. pater nominatur simplr. ergo vr, q pr uiueret. quia non dr pr quõdã, put solet dici de patre mortuo, ut in c. cũ ꝯ. de pig. Sed rñderi potest, q illud procedit in prin. tex. quo casu clarũ est, q pr viuebat, quia intrauit monasterium simul cũ filio. sed ille tex. ad q̃stionem nostrã allegat in fin. vbi nihil de pre dr. & ex illo text. satis colligit, q pater esset mortuus, dũ inquit, q filius potest postulare bona, quæ sibi ex successione obuenißẽt. Nam successio ꝓprie cõuenit defuncto. l. hrditas. de ver. sig. & ita illũ tex. ponderauit Sal. in d. auc. si qua mulier. & Do. Abb. d. c. cũ simus. Scdo ad illũ tex. rñderi potest, q tex. ibi dum dicit, q tunc de præsenti bona prna postulari possint, vñ põt intelligi tũc demũ pre mortuo. Suadetur hoc quia tex. ibi tñ voluit ostendere, q habeat pro puro laico ille, qui exiuit religionem, quam intrauit ante annos discretionis. Prima tñ respõsio planior ẽ. Et sicut viuẽte patre in monasterio, filius, qui remansit in seculo, non potest legitimam petere, ut dictũ est. ita econtra filius, qui ingreditur

263 monasterium, † eo viuente, s. patre, non poterit legitimã cõseq vt tradunt Pet. de Anc. & Io. de Ana. in d. c. 2. de delictis puero.

264 facit tex. in c. j. 18. q. 1. cum gl. ¶ † Sexto quæritur, an testamentũ prius factũ post ingressum monasterii reuocari possit. Abb. hic contra Bart. quem refert concludit, q non, vt per eum hic, & istam opi. tenuit Ang. in l. 1. ff. de testa. ibi, tu dic, cum testari nõ

265 possit post ingressum. † auc. ingressi. C. de sacros. ec. pariter nõ poterit b testamentum reuocare. l. si vt proponis. C. de nup. & idem sequitur Imo. in d. l. 1. quia testñ ex sola voluntate reuocari nõ potest, sed debet aliud testm̃ fieri. §. ex eo autem. Inst. qb. mo. test. inn. Are. in d. l. 1. col. 12. conatur substinere opi. Bart. quam hic sequitur Ant. de Bu. in cõsi. 79. condidit testm̃. & dicit, q primo ingressus monasterium facta professione poterit testari. Hoc sm eum probat, qa ingressus testari prohibetur ex eo, q non habet bona, vt dr in d. auc. ingressi. sed iste habet bona saltẽ in artic. mortis, qa ipso iure mortuo ingresso bona per aditionem acquirunt hæredibus, & sic ex psona defuncti ĩ monasterio, transeunt in hæredes. ergo vr q essent apud illũ professum, q morit in monasterio. Vñ si dñs est, poterit testari. ergo & testm̃ reuocare. Facit, qd no. Io. An. in c. nõ potest. de pb. ĩ

c 6. Sed tñ rñderi põt primo, q nullo mõ vr dñium esse apud c monachum, quia hoc repugnat religioni, in c. cũ ad monasteriũ. de sta. mo. sed dñium erit apud monasterium, ad qd oĩa in ipso ingressu transferunt, in d. auct. ingressi. & illud dñium remanet apud monasteriũ, donec ingressus viuit, sicut in vsufructu contingit, vt declarat Bar. ĩ d. auc. ĩgressi. col. fi. & sic de monasterio trasfert postmodũ in hrdes mortuo ingresso. Vel scdo daro, q pro illo instãti dñium esset apud monachũ, illud tollerat. ad hoc ut testm̃ esset cõ̃ Ionlat. vñ hoc extẽdi ultra necessitate nõ dẽt. Et p hoc nõ est dũm, q testari possit de nouo. Nam qñ aliqd tolerat ꝯ regulas iuris pp aliq necessitatẽ, intelle quatenus imminet necessitas, ut no. Bar. in l. 1. §. nũciatio. col. 4. ff. de ope. no. nu. vbi alle. tex. in l. 3. ff. de ferijs. in l. senatũ. ff. de of. psid. & ità tenet vr opi ꝯ Bar. ¶ Distingui tñ põt, q aut uult reuocare testm̃, in quo cẽm primo instituit extranei ĩstituẽdo filios, & ecclesiam sm formã auc. si qua mulier, & põt. sed ĩstituẽdo aliũ extraneũ, nõ possit, ut Pau. de Ca. cõcludit in d. auc. si qua mulier.

266 col. pe. & idẽ uoluit in effectu Bal. ibi. col. v. ¶ † Septimo iuxta ordinẽ Abb. q̃rit de successione ab intestato eius, q ingredit religionẽ incapacẽ bonorũ. Et primo in eo, q ingredit religionẽ fratrũ minorum ꝯclo est, q acqrunt venientib. ab intesta. Abb. hic post Fed. l. ꝯs. 2. casus talis est. & idẽ tenet Bar. in tra. Minorica. in ult. lib. in prin. & col. pe. ver. sed ad quos ptinebũt bona & Bal. idem sequit post Iac. Butrig. in aucten. ingressi. col. 2. uer. extra gloss. quæritur. C. de sacrosan. ecc. ubi inquit, q illis bona debent ad quos puenissẽt, si ingressus monasteriũ mortuus fuisset. & sm ista ꝯclonẽ ĩ fauore ueniẽtiũ ab intest ꝯsuluit Ro. in ꝯsi. 268. ĩ casu pposito br. & in cõsi. 296. circa declarationem. ubi dicit istã esse cõem opi, & idẽ d. Abb. in cõsi. 27. dubiũ sup

267 quo. col. 2. lib. 1 ¶ † Nã fratres minores incapaces sunt tituli, & emolumẽti, vt Bal. dicit in l. eam, ꝯ. ex l. v. ver. secũdo q̃rit gl. C. de fideicõ. & tales hñr p mortuis, & oĩno extinctis. † Vñ intermi-

268 minis huius decre. nõ excludũt, fideicõ. mißum, vt Bal. scribit in l. cũ acutissimi. col. fi. ver. nũc nũquid frater minor. C. de fideic.

269 & iõ isti incapaces sunt æstimationis. † & nõ pñt bona capere, vt vẽdãt. Abb. hic p tex. ĩ cle. exiui. §. cup. ẽtes. de verb. sig. Car. in d. cle. exiui. §. pinde. ĩ fi. & idẽ Cal. in cõsi. 102. sup dubijs pmissis, in 1. dub. & Bal. & alii in locis j. allegãdis. ¶ † Secũda cõclo,

270 d fratres pdicatores, d & alii mẽdicãtes, exceptis fratib. minorib. ẽt bona ĩmobilia capere pñt, nõ vt retineãt, sed ut vẽdãt, & pciũ in eorum necessitatib ꝯuertat. gl. no. in c. vnico. de reli. do. ĩ 6. Spe. in ti. de sta. mo. §. j. ver. 3. q̃rit, & sequit Bald. in l. cũ qñ. C. de leg. cum cõcor. vt Ale. tradit in l. apud Iulia. §. cõstat. co. 3. de le. j. & illam pro singulari allegauit Ro. in sing. 289. inc. phibet forensi. Et sm istam cõclusionẽ cõsuluit Bal. in consi. 80. super infrascriptis. lib. j. vbi inquit ita cõiter seruari in fratrib. mendicantib. præterq̃ in minorib. Idem Bald. in consi. 70. sciendũ est. lib. 3 & in cõsi. 120. punctus. circa fi. eo. lib. 3. Card. in consi. 66. in dubio pmisso, circa fi. ¶ Ista tñ ꝯclo vr potius ex consuetudine pcedere, q̃ de iure, vt tradit Bal. in auc. si qua mulier. col. 4. C. de sacros. ecc. Pe. de Anc. in cõsi. 55. inc. Io. An. in cle. dudũ. Cu. in cõsi. 152. & Io. in cõsi. 159. viso. Et q mẽdicantes de iure ẽt pciũ rerum accipere possunt, arguit Archi. 27. q. j. in c. de viduis, quia preciũ succedit loco rei. Sed Bal. rñdet in c. cum cã. in ver. q̃ro nunquid. de re iud. q dominiũ momentaneũ regulã nõ infringit. ar. l. fi. C. de bo. quæ lib. plus attentauit Cald. in consi. 46. an bona ingressi. in ti. de testa. q alij mẽdicantes præter minores, pñt bona retinere: finaliter tñ residet in ꝯclone supradicta, q accipere pñt, vt vendant. & illud consiliũ refert, & sequit Dom. in c. j. §. cõfirmatos. col. pen. de reli. domi. in 6. & ita ex s. dictis patet cõem opi. eẽ sm gl. pal. c. j. de reli. do. ĩ 6. & ita Ale. ꝯcludit ꝯsi. 88. eximie dñe. col. 2. lib. 2. † Et in tali alienatione nõ reqrit

271 solennitas requisita in alienatione bonorũ ecclesiæ, qa fit ista alienatio ex necessitate status eorũ. ita no. Bald. in d. auct. si qua mulier. col. v. ver. sed ponamus. ar. l. 2. ff. de re. eorũ. Idem Bald. tradit in consi. prædicto 70. sciendum est & idem in simili voluit Lap. all. 26. disponit primo, circa fi. Facit, quod no. Lan. de Rodulphis in repe. c. sine exceptione. 12. q. 2. in 19. & 20. quæst.

272 ¶ † Tertia cõclusio. Annui redditus fratribus minoribus acqri nõ pñt, d. cle. exiui. §. annui redditus. de verb. sig. Fi procedit ẽt

273 in alijs mẽdicãtib. † Et similiter hoc locũ habet, licẽt annui redditus sint modicę q̃titatis. Ita no. probat, & post longã disputationẽ eleganter cõcludit Fulg. in cons. 104. Titius ꝯdidit testm̃. Et hoc verũ est, qñ pro uictu, & alimentis relinquunt. secus si p

274 aliqua necessitate. † Vñ valet legatũ pro studio alicuius fratris minoris, ut no. tradit Abb. in cõsi. 63. quædam dña. B. in 2. co. in

275 2. lib. † Et eo casu, quo isti mendicãtes ex cõsuetudine, priuilegio, vel ẽt factu, bona aliqua possideant, pro illis ad charitatiuum subsidium obligantur. Petr. de Anc. in consi. 80. ꝯ fratres. & illi cõst. se subscripsit Ant. de Bu. in consi. 34. vt s. solenniter.

276 & idẽ voluit Bal. in consi. ccij. fratres. lib. 2. ¶ † Ad prædicta, qui

277 dicantur mẽdicantes, no. d. c. i. de reli. do. in 6. † Et dubitatur de fratrib. ordinis Seruorũ. Cald. in consi. 17. an seruorum, in ti. de reg. concludit, q non. & idem Do. post Io. An. in d. c. 1. §. confirmatos. col. j. & Bened. Capra in consi. 24. punctus fuit, quidam. ĩ

278 4. col. ¶ † Quid aũt de fratribus Carmelitanis? Fulg. in cõsi. 104. s. allegato tenet, q sint mendicantes. Idẽ Ange. in consi. 91. sancta Carmelitarũ religio. no. Lap. all. 15. an fratres de Carmelis.

279 & de prædicatoribus Ale. in d. consi. 80. col. 3. ¶ † Octauo quærit de monacho, qui in aliqua ecclesia cõstituit prior reuoca-

280 bilis ad nutũ superioris, † an per talẽ monachum priorem acqratur prioratui, si bona prioratus sint diuersa a monasterio. Ab. hic, q sic, post Fed. in consi. v. quidã monachus. & idẽ vr velle Ang. ĩ §. interdicimus. ver. ultimo no. in Auc. de eccle. tit. Aliter tñ vr loq Bar. in l. si seruus cõis ita. col. fi. ff. de stip. ser. no. Petr. de

281 Anch. in c. j. de priu. in 6. ¶ † Cui aũt monasterio acqratur hrditas p monachum, qui in uno monasterio repetit tpe aditionis cũ in alio esset tpe, quo hæreditas fuit delata. tradit Fed. in cõsi. 26. casus talis est, quidam. Bar. in l. a. §. fi. ff. de bono. pos. sm tab. Bal. Ang. & alii ĩ l. si quis mihi bona. C. de acq. hære. cum ꝯcor.

282 vt per Ale. in l. nõ dubium. C. de iure delib. ¶ † Alia similis dubitatio est. Si q̃rit tpe, quo hæreditas defertur, frater minor sit, vl monachus, & postmodũ tpe aditionis bonorũ capax reperiat, cui hæreditas acquirat. Fede. prosequitur in consi. 26. præallegato

ADDITIONES.

a Legitima. Idem late Ant. Cors. sing. in ver. legitima. Philip. fran. in rub. de test. lib. 6. Pyrrhus in 2. dispu. & est melior, & æquior, quidquid dicat Dec. hic.

b ¶ Poterit facit c. 2. j de test. Idem Dec. hic Clauas. in ver. religiosus. § 40. & bñ.

c ¶ Apud Gum. consi. 80.

d ¶ Prædicatores. Phil. fran. in rub. de test. lib. 6. Ale. consi. 88. lib. 2. Lancelo. Dec. in l. Titia textores. in prin. de le. 1. An. Tiraq. tra. retrac. §. 1. gl. 6. nu. 5.

gato. quem refert, & sequitur Bal. in l. si alienum. 6. extraneis. ver secundo facit. ff. de hær. inst. & idem Bal in l. inter antiquū. C. de vsufr. facit, quod no. Lap. alleg. 67. quidam Fran. col. fin. Bal. & Ang. in l. ex facto. §. Iulianus Longius. ff. de vul. Imo. in l. in substitutione. col fi. co. ti. Rom. in l. ternus eius. de acq hære. ¶ † Nono quærit, si ingressus monasteriū intra annum probationis moriatur, an bona eius monasterio acquirant? a Abb. cōcludit, ꝙ sic, qñ expresse bona dedicata sunt monasterio. secus si nulla facta mētione bonorū ingrediatur monasterium simpliciter, quia tunc non monasterio, sed venientib. ab intest. applicari debent, cum nulla ratio subesse videatur, ꝙ monasterio acquirantur, quia intra annum probationis non dr religiosus. c. religioso. de sent. excō. in 6. Et hoc est in clerico seculari, cui succedunt venientes ab intes. Ergo vr idem in isto decedēte infra annum probationis, vt latius per Abb. In cuius dictis primo aduertēdū est, quia q̄tū ad ꝓpositū, nō vr ꝙ debeat vis fieri, vtrū tacite, vel expresse bona monasterio collata sint: nā qñ expresse ab ingrediente bona monasterio dedicata sunt, tacita conditio intelligit, si in monasterio pseuerabit. vñ eo redeūte ad seculum, bona recuperabit, ut Abb. ipse cōcludit in c. ꝙ a re. col. 3. de cle. coniug. ut no. in c. constituimus. de reg. vbi bonus tex. Secundo nō vr bona æquiparatio, quam Abb. facit de clerico seculari, quia per clericatū nō acquirunt bona ecclesiæ. sicut cōtingit in eo, qui monasteriū ingreditur. auct. ingressi. C. de sacros. ecc. & hoc dicit And. Sic. in c. 2. ī. de testa. Sed respōderi potest, ꝙ Abb. comparationem facit de isto existenti intra annū probationis, qui nō dr monachus, nec religiosus, & pōt retrocedere. & de clerico ad istum, qui non est religiosus, ar. vr bñ ꝓcedere. ¶ † Tertio circa quæstionē Abb. principalem magis cōis opi. ꝯ Abb. esse vr, ꝙ monasterium admittatur ad bona defuncti, b Cy. & pleriq; alii hoc tenent in d. auc. ingressi. & idē vult Bar. in d. auc. si qua mulier. circa fi. do. Ant. hic, & Petr. de Anc. in c. 2. de test. in c. cum causam. de ele. Et ad hoc plura adducit Pe. de Anc. in dispu. in c. episcopus, idēq; patronus. quē And. Sic. refert in d. c. 2. de testa. Et præcipue fundatur ista opi. quia ingressus in eadem voluntate vr persistere, arg. c. maiores. de baptis. † & quia dedicatio personæ, & bonorum facta monasterio mediante ingressu, vr pura a principio, sed postmodum resoluit per euentum conditionis, si infra annum non placuerit, c vt tradit Pe. de Anc. in consi. 68. cōtra donationem col. fi. ponderando plura iura in ti. de reg. quæ resolutionem sonāt in c. super eo. ibi, recedere voluerint. & in c. significatum. ibi, à religione recesserit. Si ergo actus resoluitur, interim pure vr acqsitio facta monasterio. & fundata vr intentio monasterii, nisi de pœnitentia, & de resolutione probetur, vt no. in l. 2. ff. de ī diē addi. ¶ † Opinionē tñ Abb. hic tenet Imo. in d. c. 2. quia ex quo testū nō fecit, vr voluisse venientes ab intestato succedere. l. cōficiunt. ff. de iure codi. & idem Abb. hic dicit. Sed ad hoc rñdet ꝙ rō ista cessat in isto, qui religionem intrauit, quia tunc alia maior vr esse præsumptio pro religione, & illa præualet. arg. c. litteras. de præsumptio. immo cōstare vr, ꝙ noluit bona acquiri venientib. ab intestato. ea quo contulit monasterio, per supradicta. Istā etiam opinionem Abb. d sequitur d. Benedic. Capra in cōsi. 145. punctus, quidam iuuenis Pandulphus. & And. Sic. in d. c. fina. quia añ factam professionem non dr ingressus vere, vt Barto. dicit ī d. auc. si qua mulier. in l. nulli. per illum tex. C. ne sanc. bap. reiteretur. Monasterio autem bona non acquirunt, nisi post ingressum. d. auctē. si qua mulier. vbi text. ergo si ante annum probationis moriat, & ante professionem, & sic ante ingressum bona monasterio non acquiruntur. & ad hoc facit, qa añ professionē nō dr religiosus, c. religioso. de sen. exc. in 6. & in d. c. bñficiū. de re. iu. in 6. & no. Bal. in consi. 223. in 2. lib. Sed istis, & simalib. responderi pōt, ꝙ licèt ante professionē non dicat ꝓprie ingressus, nec vere religiosus, tñ in quibusdā hr ꝓ religioso, & talis est de foro ecclesiæ. Ang. in l. j. ff. de pę. † vbi allegat bo. tex. in l. statulib. ff. de qōni. & idem dicit Pe. de Anc. in d. consi. 68. Et ita in ꝓposito dici pōt, ꝙ hr pro religioso, quantū ad istā acquisitionē bonorum, cum per ingressum pure bona acquirant monasterio. nisi postea acquisitio resoluat, vt s̄ dixi. & in dubio pro religione iudicandum est, l. sunt psonæ. ff. de religio. ¶ † In aliis vero extra qōnē, an nouitius intra annū ꝓbōnis ꝓ persona ecclesiastica debeat iudicari. in no. q. tradit Petr. de Anc. in consi. 68. ā. all. Imo. in l. si seruus. la pe. ff. de stipu. ser. & Do in c. cū quis, ver. qd de illo. de sepu in 6. Fed. in cōsi. 32. q. talis est co. pe. ver. subsequēter quæritur. & Mar. So. in cōsi. inc. q̄uis plurimorū. ¶ † Decimo quærit, quid de bonis feudalib. ingredientis. In his cōclusio sit, ꝙ regulariter monasterio nō acqrunt, qa bñficiū ad eū nō ptinet, qui officiū gerere nō debet. c. j. de vas. mili qui ar. belli. depo. & in c. qui clericus. si de feu. fuer. contro. inter do. & vasal. facit tex. in c. j. §. i. de alie. feu. & in c. i. de te. femi. in c. j. an mut. no. Bar. in l. si ?nita. §. si de vectigalib. 3. col. ff. de dam. infe. cum si. vt Alex. cogerit in cōsi. a. viso instrumēto. col. j. lib. v. Idem est in Regno, Baronia, vel Ducatu, quia ista non transeunt in monasteriū. Bal. in l. Deo nobis col. v. uer. 4. no. C. de epis. & cler. ¶ † Prædicta conclusio fallit, quando est tale seruitiū, qđ a monasterio præstari potest. puta si annua pēsio præstetur. Et idē in seruitio psonali, quod honeste p̄stari ab ingrediente possit per se, vel per alium. Cyn. in auct. ingressi. C. de sacros. ecc. & Inn. Io. An. & Abb post alios hic, Spe. de statu monachorum. §. j. ver. 45. glos. in c. j. §. ea hoc, de feu. femi. & ita communiter tenetur secundum Sal. in d. auct. ingressi. ver. q̄ro octauo, extra gl. Alex. in d. consi. x. col. 4. & idem Cald. in consi. 2. an clericus. de feudis. Bal. in l. si quis. in prin. C. de epi. & cler. & in auc. nisi. col. pe. C. ad Treb. & in c. quæ in ecclesiarū. de cōsti. in v. col. ver. ex prædictis apparet. Et idem ibi, in 4. col. ubi subijcit, ꝙ tandiu durabit apud monasterium, quandiu feudatarius viuit vita naturali, & idem Bal. dicit in d. auct. col. pe. ¶ † Secundo fallit in feudo, de quo fœmina esset inuestita, quia eo ipso, ꝙ fęmina habilitata reperit, seruire potest per substitutum. Spe. in ti. de feu. §. quoniam. versic. 21. & ibi Ioann. Andr. cum ergo p substitutū p̄stari seruitiū possit, seqt ꝙ tale feudū in monasteriū transferat, per supradicta, & ita latius Ale. deducit in ꝯsi. x. præal. col. 3. ¶ † Tertio fallit, quādo esset feudum francum, quia transit in monasterium, ut Bal. eo. dicit in l. si plures. col. 2. C. de cond. inser. all. text. in c. inter dilectos. de fi. instr. & ibi ēt Bal. in 4. col. & idē Bal. in d. auc. nisi rogati. col. pe. ver. cæterū. † Et dr francum, id est liberum, e quia concessum sine fidelitate. & ubi ēt concessa est proprietas, vt Bald. in d. l. si plures. de quo Ol. in cōsi. 224. factum tale est. quidam miles. Alex. in cōsi. 3. qa omne datum, lib. j. Bal. & alii in proœ. feudorum. ¶ † Quid autē in emphyteusi, an transeat in monasteriū, res est in §. j. in Auth. de alien. & emphy. collat. 9. vbi in effectu ꝓbari vr, ꝙ nō, qa pōt reuocari, vt ibi dr. Et ita concludit Abb. hic, post Bar. & Specu. in locis per eum all. Tex. tamen, qui allegatur in d. §. j. loquit in emphyteusi ecclesiæ. & in alienatione expressa, vt declarat ibi Bal. & idem Bal in d. auc. ingressi. co. 6. ver. quid in emphyteusi. vbi inquit, quod in d. §. i. in effectu non transit, ex quo reuocari potest. Et hoc in emphyteusi ecclesiæ. prout loqtur. qa illa non transit, nisi ad filios. Sed si emphyteusis a priuato cōceditur. qa transit in monasterium, sicut vsusf. secundum eum. & hoc tenet Pe. de Anch. in consi. 311. quidam ser Ant. in primo dubio, & idem Bal. in auct. nisi rogati. col. 3. ver. quæro nunquid in cōtractu emphyteutico. ubi allegat Inno. hic, & dicit quod durabit pro vita ingredientis, illo mortuo non remanebit apud monasterium. Nam licèt quis recepit pro se, & filiis, nō transit in monasterium, quia non est verus filius, ut dicit Ant. de But. hic, & Bal. in d. auc. nisi rogati. in ver. præall. faciunt quæ superius dicta sunt. ¶ † Postremo quæritur, quo iure bona monasterio acquiruntur. Et primo quo ad bona, quæ tempore ingressus ꝓueniunt non solum dominium, sed ēt possessio in illis monasterio acquiritur, ut Abb. hic concludit post Inn. & alios. Idem voluit gl. in c. si qua. 19. q. vlt. Spe. de sta. mon §. j. ver. 6. Cy. Bart. & Bal. & alii sequuntur in d. auc. ingressi. Bar. in l. si adoptauero. ff. de p̄car. & Abb. in ꝯsi. 53. succincte, & ꝯclusiue. lib. 1. facit, qđ no. Bar. in l. cum hæredes. in prin. ff. de acq. poss. & rō est, qa bona accessorie personam sequūtur, vt in d. l. si adoptauero. † Et ideo si vna ciuitas alteri subiiciatur, ꝙ possessio, quā illa ciuitas habet in suis castris, ipso iure transit in ciuitatem, cui subiicitur. Pe. in l. seruitutes. ff. de ser. Ant. de But. in c. fi. in 2. char. de causa pos. & proprie. facit, quod no. Bal. in l. si pater. ff. de adop. Et prædicta conclusio bene procedit, quādo bona ex ipso ĩgressu tacite acquiruntur. secus si expresse bona monasterio dedicata sint, † qa tunc resultat expressa donatio, in qua ipso iure absq; apprehēsione possessio non trāsfertur, ut no. in d. l. cum hrdes. ita notabiliter sub dubio forte Are. hic dicit limitari d. l. si. adoptauero. de precar. uia expressa prouisio hominis tollit prouisionem legis, quæ aliquo iure speciali inducitur. l. fi. C. de pac. conuen. & per Dy. & Bar. in l. j. § unde quęrit. ff. de pub. ¶ Cōfirmatur hoc, quia quando quis expresse dedicauit se, & sua bona, veniūt ęquè principaliter, ut tradūt Bar. & Doc. post gl. in d. au. ingressi. & tunc acquisitio bonorum non pendet ab ingressu, & sic cessat ratio, quæ pōderat in d. l. si adoptauero. & ita sequuti sunt scribentes, & alii posteriores. ¶ Mihi tñ aliter dicēdum videtur, quia nullo modo consonat, quod minoris uirtutis sit expressa dedicatio bonorum facta monasterio ab eo, qui etiā cum persona ingreditur, quàm illa tacita acqsitio, q̄ ex ipso ingressu in consequentiam, sequitur, arg. l. cum quid. ff. si cer. pet. nam

ADDITIONES.

a ¶S. Ald. Acquirantur. Adde eundem Dec. in auct. ingressi. C. de sacros. eccle.

b ¶S. Ald. Defuncti. Vide de hac q. Phil Fran. in disputatio. petitorii. q. 3. in prin. & Bar. in 2. lect. in auct. ingressi. ubi late refert plures opi.

c ¶Syl. Ald. Placuerit. Sequit idem Dec. in l. si quis hæredem, in uer extra gl. quæ in Bar. C. de inst. & subst. pro his ponderationib. est gl. in l. 2. de in diem add.

d ¶Syl. Ald. Abb. Vide Signo. in d. auct. ingressi. & ibi Dec. in prin. & Bald. col. 4. ver breuiter ista pars uidetur æquior.

e Syl. Ald. Liberum. Vide Dec. in c. cæterum. col. 4. de iud.

nam illa expressio bonorum videtur fieri, ut acquisitio bonorum efficacior reddatur, ar. l. ea tamen adiectio. ff. de leg. 3. ideo inducta ad augumentum non debent operari diminutionem, l. legata inutiliter. ff. de leg. i. Non ob quod in contrarium allegatur de prouisione hominis, quæ tollit prouisionem legis, de iure speciali. Quia primo responderi potest, quod in isto casu prouisio legis sit de iure communi, vt ipso iure possessio bonorum acquiratur, quando accessoriè uenit ad personam, dicta l. si adoptauero. Sed quia instari potest, quod ex iure speciali illud introductum sit contra regulam l. cum hæredes. in prin. ff. de acq. poss. ideo secundo, & melius, respondetur, quod illud locum habet, 298 † quando prouisio hominis circa idem concurrit cum prouisione legis: secus si circa diuersa, vt no. Bar. in l. si cum dotem. in prin. ff sol. ma. Et ita videtur in proposito, quia prouisio hominis respicit principaliter ipsam dedicationem bonorum, dum expresse bona conferuntur: sed prouisio legis respicit modum acquirendi, vt ipso iure etiam possessio bonorum monasterio acquiratur. Tertio dici potest, quòd cum prouisio legis plenior sit in isto casu, ab illa recedi non videtur per prouisionem homi-
299 nis, † vt in simili de extraordinario remedio Bar. dicit in l. in prouinciali. §. j. ff de ope. no. nun. ¶ Non ob. quod acquisitio bonorum accessoria non sit, sed æque principaliter consideretur: quia dato, quòd hoc verum sit, non debet minus operari, quam tacita acquisitio, vt supra dixi. & talis expressa dedicatio ad maiorem effectum consideratur, vt per Bart. in d. auc. ingressi. ¶ Vltimo nõ obst. quod in donatione vniuersali expresse ipso iure possessio non acquiratur, quia illud procedit, quando fuit facta simpliciter: sed in isto casu etiam concurrit translatio personæ, quæ operatur acquisitionem bonorum ipso iure, d. l. si adoptauero. Et sic iste effectus ex tacita producitur, idem in expressa dicendum
300 vt per supra dicta. ¶ † Secundo de alijs bonis quæ veniunt post ingressum dicatis, vt per Abb. & alios hic, & late tradunt Bart. Ale. & Mod. in l. j. de vulg. & pup. substi.

SVMMARIVM.

1 *Licèt, stat implicatiuè, & pro quamuis.*
2 *Porrò, exponitur pro certè.*
3 *Locus temporalis iurisdictionis ecclesiæ, quæ contineat.*
4 *Iurisdictio largo modo accipitur, & tunc merum imperium comprehendit.*
5 *Iurisdictio plenissima merum imperium includit.*
6 *Infeudatus de castro cum iurisdictione non potest statuta condere.*
7 *Episcopus si concedat omnem iurisdictionem, non videtur merum imperium concessisse.*
8 *Omne non intelligitur de pluribus differentibus specie.*
9 *Iurisdictio in genere omnes species iurisdictionis includit.*
10 *Iurisdictionis concessio fauorabilis est, & ideo ampliari debet, & generaliter intelligi.*
11 *Iudicium possessorium competit pro honore.*
Honoris ea ratio habetur, vt pro eo detur interdictum possessorium, nu. 11.
12 *Honorificentia quid sit.*
13 *Dignitas maior arguitur ex maiore honore, qui exhibetur in sedendo alicui.*
14 *Honores vendens, quid in ea venditione includatur.*
15 *Districtus idem est, quod territorium.*
16 *Territorium dicitur etiam in mari, & eius appellatione venit mare, nu. 17.*
18 *Districtus dicitur ex eo, quod quis distringitur, & arcetur.*
19 *Districtus qui propriè dicatur.*
20 *Spectare alicui de iure dicitur etiam id, quod aliquo iure speciali competit.*
21 *Potestas iudicandi de iure si concessa sit, de iure speciali secundum statutum loci intelligitur.*
Et maximè si sumus inter personas eiusdem loci, nu. 22.
23 *Iuris nomen in dubio pro iure communi Rom. intelligitur.*
24 *Compromissum factum de iure tantum, de iure communi intelligitur.*
25 *Iuris nomen quando in conuentionem deducitur, de iure communi intelligitur.*
26 *Facit ad tex. in §. sed quoties. Insti. de iure natu. gen. & ciui.*
27 *Clausula, petens condemnari secundum formam iuris, & statutorum, quomodo intelligatur.*
28 *Iuris communis appellatione venit etiam statutum.*
29 *Consuetudo dicitur ius commune.*
30 *Accusatus, quòd extraxerit frumentum contra ius commune, verificatur in statuto.*
31 *Statutum, quod in defectum statutorum recurratur ad ius commune, intelligitur de iure ciuitatis dominantis.*
32 *Statutum in loco non dicitur ius commune, licèt ius commune excludat.*
33 *Terminus idem potest assignari ad plures actus, qui simul expediri possunt, aliter secus.*
34 *Dilatio data ad probandum omnis peremptoria est, nu. 35.*
Et in summarijs, nu. 36.
37 *Probatio facta post terminum non valet, nec facit indicium.*
38 *Testis examinatus contra iuris ordinem non facit indicium.*
39 *Terminus probatorius licèt peremptorius sit, non tamen excludit exceptionem falsitatis.*
40 *Carcerati relaxandi certo casu, vel tempore ex forma statuti, non relaxantur si detineantur ex causa falsitatis.*
41 *Falsitatis crimen detestabilius est homicidio.*
42 *Excipiens non repellitur, licèt contra eum sit quædam præsumptio malitiæ.*
Nisi esset magna, nu. 43.
44 *Consilium sapientis ex forma statuti non conceditur, quando malitiosè petitur causa differendi litem.*
45 *Compromissum faciendum ex forma statuti, fieri non debet si calumniosè petatur.*
46 *Malitiæ præsumptio non facit quem repelli, quando agitur de præiudicio irreparabili.*
47 *Officium iudicis indistinctè denegari potest.*
48 *Testium examinatio, & receptio differunt.*
49 *Commissio recipiendi testes in causa principali facit, vt non possint recipi testes super reprobatione testium alterius partis.*
50 *Testes recipiendi potestatem habens, non videtur habere potestatem examinandi.*
51 *Examinatio testium si cui committatur, censetur quoque commissa receptio.*
52 *Testes subtiliter interrogandi sunt.*
53 *Testes suspecti debent ad vnguem examinari, & inuolui si potest, & sunt interrogandi de circunstantijs, nu. 54. In quibus substantia negocij non consistit, & hoc ex officio, nu. 55.*
56 *Testes examinati sine interrogatorijs non sunt nulli, sed possunt repeti.*
57 *Testis non interrogatus non facit semiplenam, & ideo non defertur iuramentum.*
58 *Testes sibi inuicem contradicentes, non probant, quando est contrarietas in facto principali, nu. 59. & non est modica, nu. 60.*
61 *Testibus singularibus fides non habetur, & minus probant mille quàm vnus, nu. 62. & vnius dictum alterius debilitat, nu. 63.*
Et ideo non defertur iuramentum in supplementum. nu. 64.
64 *Iuramentum non defertur in supplementum, stante singularitate testium.*
65 *Singularitas in testibus, quæ non noceat.*
66 *Testes quorum vnus deponit de confessione, alter de vera numeratione, probant.*
67 *Singularitas, quæ non est in dicto principali, non nocet.*
68 *Testes singulares in eorum rationibus probant.*
69 *Singularitas quando agitur de probando aliquid in genere, non obstat.*
70 *Indicium non probatur per vnum testem.*
71 *Testes malæ famæ non bene probant.*
72 *Infamia facti non repellit testem ex toto, sed facit, vt ei minus credatur. limita in criminalibus, in quibus repellitur, nu. 73. 76. & vbi testes integræ opinionis requirantur, nu. 77.*
74 *Meretrix in causa criminali non admittitur in testem. Idem in ciuili ordin., n. 75.*
78 *Infamis de facto dictum, integratur per dictum alterius valde integri.*
79 *Testes plures omnes infames de facto, an probent, & an numerus suppleat.*
80 *Numerus supplet defectum in testibus.*
81 *Probare quis tenetur illud, ad quod se astringit.*
82 *Testes plures paucioribus præferuntur, nisi pauciores essent valde honesti. numero 83.*
84 *Testes nobiles pauciores pluribus rusticis præferuntur.*
85 *Cardinalibus duobus plus creditur, quam pluribus clericis.*
86 *Testibus paucioribus omni exceptione maioribus, magis creditur quàm multis suspectis.*
87 *Testium dicta verisimiliora præferuntur.*
88 *Verisimile in testibus consideratur.*
89 *Verisimilitudo maior minorem vincit.*
90 *Testes verisimiliora deponentes, cæteris paribus præferuntur.*
91 *Verisimiliora dicta in testibus dicuntur, quæ cum iure communi concordant.*
92 *Verisimilitudo, an numerus magis præualeat in testibus.*
93 *Probatio verisimilior maiori numero testium præualet.*
94 *Testium minori numero creditur, quando dictum eorum consonat rationi.*
95 *Interdicto vti possidetis, vincit probans de antiquiori possessione. Etiam si habens posteriorem habeat titulum, nu. 96. Nisi habens priorem sciuisset, & tolerasset, nu. 98.*
97 *Titulus non patrocinatur quando possessio alterius est antiquior in interdicto vti possidetis.*
99 *Titulum habens vincit in interdicto, vti possidetis, cæteris paribus.*
100 *Possessio antiquior præsumitur ex titulo.*
101 *Dominij probatio adminiculatur possessioni, & possessionem iustificat.*
102 *Clausula (à 40. ann. & citra) denotat actum continuum virtute copulæ.*
103 *Probatio euidentissima dicitur, quæ fit mediantibus priuilegijs, & instrumentis.*
104 *Manifestè constare dicitur id, de quo constat publico instrumento.*
105 *Probatio probata dicitur illa, quæ fit per instrumentum, quando in contrarium nihil opponitur, nu. 106.*
107 *Instrumenta faciunt notorium.*
108 *Libellus in interdicto vti possidetis, quæ continere debeat.*
109 *Dominus agere potest pro hominibus suis, etiam liberis.*
Et pro iniuria, vel furto illato subdito, nu. 110. præsertim si eius respectu illata sit nu. 111.
Actori per sententiam perpetuum silentium imponitur.
112 *Sententia, quæ actori perpetuum silentium imponit, diffinitiua est.*
113 *Iudex ex officio potest præfigere terminum parti ad producendum testes causa tamen subsistente, nu. 114.*
115 *Iudex ex causa omnem terminum iuris abbreuiare potest.*
116 *Dilatio non datur nisi petenti, aliquando tamen datur ex causa, nu. 117.*
118 *Iudex licèt terminum assignare possit, non tenetur nisi ex causa, nu. 119.*
120 *Statutum imponens pœnam iudici causam infra certum tempus non terminanti,*

non

non incidit in pœnam, si non fuit requisitus.
121 Iudex quamuis aliquid facere teneatur ad priuatam vtilitatem sub pœna, intelligitur si requiratur.
122 Priores si tenentur causam committere sub pœna, intelligitur si requirantur.
123 Statutum, quòd Potestas compellat agnatos ad compromittendum, intelligitur, si petatur.
124 Statutum, quòd iudex ferat sententiam de consilio sapientis, intelligitur si petatur.
125 Probatio facta non data dilatione a iudice valet. nu. 127.
126 Terminus non est de substantia probationis.
128 Defensio facta sine termino valet.
129 Probationes non sunt de substantia iudicij.
130 Terminus datus ad producendos testes si sit, sufficit illos infra terminum produxisse, & fecisse illos iurare.
Et quid si datus sit ad producendum, & examinandum, nu. 131.
Quid si simpliciter ad probandum, nu. 132.
133 Protestatio necessaria est, vt constet de solicitudine partis.
134 Dicta testi non obscura post terminum declarari possunt.
135 Dictum testis trahitur ad iuramentum.
136 Citari debet pars tempore iuramenti, & receptionis testium.
137 Testium personis, quando opponendum sit.
138 Testium iuramenti dies, & locus inspicitur.
139 Termino dato ad probandum, & probatum habendum, ante terminum debet fieri examinatio.
Et idem si dicatur, ad ostendendum de iure suo, nu. 140.
Non excluditur tamen probatio per instrumentum, nu. 141.
142 Probatio per instrumenta facilior est.
143 Termino dato ad probandum, & probatum habendum, per omne genus probationis, omnes probationes post terminum excluduntur.
144 Iuramentum in supplementum probationis, an deferatur post terminum ad probatum habendum, per omne genus probationis.
Et non defertur post conclusum in causa, nu. 145.
146 Publicatio probationum fieri potest post lapsum quemcunque terminum qualitercunque datum.
147 Declaratio articuli, vel probationis facta in termino, fieri potest post terminum.
148 Probationes si post terminum admitterentur à iudice, parte præsente, & contradicente valerent.
149 Allegationes iuris post terminum non excluduntur.
150 Renunciatio probationibus facta intelligitur de his, quæ in facto consistunt, secus si in iure.
151 Falsitatis quæstio indistinctè post sententiam proponi potest.
152 Sententia retractatur propter falsitatem per restitutionem in integrum.
153 Subornationis timor cessat in casibus, in quibus restitutio conceditur.
154 Falsitas probari potest directè publicatis attestationibus, si pars instrui non potuit.
155 Sententia, vt retractetur lata prætextu falsorum testium, an sufficiat probare falsitatem, dummodo iudex illam fuerit secutus.
Et an sufficiat probare solam corruptionem, nu. 156.
157 Falsi crimen exigit probationes concludentes per necesse.
158 Testes conspiratores, & inimici magis repelluntur.
159 Sententia lata per falsos testes, vel per falsa instrumenta, an valeat mero iure.
160 Retractari hoc verbum denotat validitatem.
161 Retractatur aliquando aliquid quatenus de facto processit.
162 Restitutio in integrum, quando sit necessaria aduersus sententiam latam ex probationibus.
163 Sententia lata contra absentem ex falsis allegationibus est nulla. Item & contra minorem, nu. 165.
164 Querela respicit aliquando rescissionem actus.
166 Decretum ex falsa causa interpositum nullum est.
167 Succumbens prætextu falsorum testium agere potest tam contra falsos testes, quàm contra producentem.
168 Falsitate potest agi ciuiliter contra testem falsum actione in factum.
169 Actio in factum ciuiliter oritur etiam ex iudicijs publicis.
170 Delicto ex quolibet oritur actio ciuilis rei persecutoria.
171 Testes contra falsos agi non potest ciuiliter, nisi appareat de interesse agentis.
172 Testes contra falsos agere potest qui succubuit per eos etiam criminaliter.
173 Testis vt puniatur de falso possit requiritur, quòd falsum dixerit in eo in quo substantia negocij consistat, secus si in accessorijs, quia tunc non punitur lege Corn. sed arbitrio iudicis.
174 Testem contra falsum si procedatur per inquisitionem, extraordinaria pœna puniendus est.
175 Inquisitionis in iudicio pœna mitigatur.
176 Delicta tempore non tolluntur secundum canones.
177 Præscriptio non habet locum in matrimonio, & alijs specialibus, in quibus animæ periculum vertitur.
Idem in pœnis spiritualibus, nume. 178. & generaliter in foro pœnitentiali, numero 179.
180 Qualitas deducta in libello, nisi probetur, absolutio sequi debet, etiam si agatur de interesse publico, nu. 182. & in causa beneficiali, nu. 183.
181 Qualitas requisita in qualibet dispositione probanda est.
184 Causa in beneficiali magis officium iudicis exuberat.
185 Confessio simplex delicti intentati cum certa qualitate, an & quando præiudicet num. 186.
187 Qualitas, quæ non est substantialis licèt non probetur, non impedit quòd probans simpliciter factum, non obtineat. nu. 188.
189 Qualitas substantiales si non probetur, reus diffinitiuè absoluitur.
190 Adstringere se non videtur quis probationi negatiua.
191 Negatiua probari debet si est fundamentum intentionis.
192 Reus etiam si non probauit ea, ad quæ se adstrinxit, omnino actore non probante absoluitur.
193 Clausula, super quibus omnibus, & singulis petit reum condemnari, disiunctiua est, & sufficit alterum probari.
194 Clausula, peto condemnari secundum formam iuris, & statutorum, facit vt non probata qualitate, pro delicto simplici poterit condemnari.
195 Clausula, saluo iure addendi, & minuendi, idem operatur.
196 Actor lite contestata adeo adstrictus est, vt qualitas diuidi non possit.
197 Clausula, non se adstringens ad probandum non necessaria, an faciat, vt probatio qualitatis sit necessaria.
198 Protestatio non sufficit, vbi subest necessitas probandi.
199 Clausula, omnes exceptiones mihi competentes oppono, facit vt nõ censeatur quis se adstrinxisse ad deductas.
200 Interdictum vti possidetis, datur possidenti contra molestantem, qui non possidet.
201 Turbatio verbalis non sufficit, vt agatur interdicto vti possidetis. nu. 204.
202 Possessione de aliqua si duo contendant, & vterque prætendit se possidere, potest iudex sequestrare possessionem, ne partes veniant ad arma.
203 Sequestratio possessionis, quando per iudicem fieri debeat, duobus de possessione, contendentibus.
205 Dubium si sit quis possideat inter duos, an sorte dirimatur.
206 Sorte nunquam res dirimitur vbi est quæstio facti.
207 Sors non est aliquid mali.
208 Sortis iudicium reprobatur certis casibus, ergo regulariter permittitur, vbi res est admodum dubia.
209 Sorte nunquam res dirimitur, quando agitur de præiudicio tertij.
210 Appellari non potest à iudicio sortis, quia grauamen infertur a fortuna, quæ superiorem non habet, nisi sit magnus excessus, nu. 211.
212 Iudex duobus contendentibus de possessione, nisi constet quis possideat, an pronunciet vtrunque pro indiuiso possidere.
213 Dubium maximum si sit, potest iudex, vel arbiter rem diuidere.
214 Sententia, licèt non conformis libello toleratur aliquando propter difficultate.
215 Interdictum vti possidetis, an detur pro rebus incorporalibus.
216 Ecclesia non curat de subtilitatibus.
217 Clausula, sine strepitu, & figura iudicij, facit quòd dominus condemnari potest, licèt procurator solus fuerit in lite.
218 Tutor, & syndicus, & œconomus debent verba contractus in propria persona concipere.

LIcèt causam. ¶ Summatur, & diuidit, vt per Abb. hic. ¶ In text. 1 †ibi, licèt. secundum Car. hic, implicatiue ponitur pro, quãuis, vt per gl. in l. nõ dubium in verbo, ob id. circa fi. C. de legibus. facit tex. in c. licet Heli. de simo. in c. licet. de iureiu. in 6. vbi Arch. in c. licet. C. de pac. cum fi. vt tradit And. Sic. hic, & Abb. in dictio 2 nario suo, in verbo, licèt. ¶ †In tex. ibi, porro. exponitur pro certe, vt no. Bal. declarãdo illum tex. in l. Gallus. §. ille casus. in ver. porro. de lib. & posth. facit tex. in l. j. §. j. ff. si quis à paren. fue. ma 3 nu. in c. quoniam frequẽter. in §. porro. vt lit. cõt. cum si. ¶ †Primo no. tria, quæ possunt competere in loco temporalis iuris4 dictionis ecclesiæ, iurisdictio, honor, & districtus. †Nã primo, iurisdictio largo modo accipitur, secundum Abb. hic, adeo quòd merũ imperium includit, vt per gl. in cle. j. in verbo, omnimoda, de foro compe. quam Abb. hic adducit. Sed tñ aduertendũ est, quia ibi non vr hoc bene probari, quia gl. in cle. j. vim facit in tex. qui dicit, omnimodam iurisdictionem. Et sic vr sentire a aliud ᵃ eẽ, si de iurisdictione simpliciter dicat, vt hic. Et idẽ in simili not. Bal. p illũ text. i l. si i aliq̃, §. cũ plenissimã. ff. de off. pcõ. 5 ubi igr. quòd plenissima iurisdõ merũ ipiũ icludit. † secus ergo vr in iurisdictione simplici. Et hoc expsse vr voluisse Ang. in l. im 6 perium. col. 2. ver. prædictis. ff. de iurisd. om. iu. dicens† quòd infeudatus de castro cum iurisd. non poterit statuta condere, quia illud est meri imperii. Immo, qđ plus est, notabiliter dicit Bal. in c. quãto. col. pe. ver. pone eps. de iudi. quòd si eps alicui omnem 7 iurisdictionem ↄcedit† non videtur merum imperium cõcessisse, quia verbum, omnẽ, non intelligitur de pluribus differẽ 8 tibus i spēcie. †& istud tenet And. Sic. hic, qui tamen pdicta nõ adducit. ¶ Sed his nõ obstantibus verius vr, quòd largo modo iu9 risdictio hic capiat, vt Abb. dicit, & late Bal. hic declarat. † Et iurisdictio in genere omnes spẽs iurisdictionis complectitur, iõ ẽt merũ imperium includit, per gl. & Doc. in l. imperium. ff. de iurisdict.

ADDITIO.

a ¶ Aliud. Vide Alcia. c. qđ sedem, nu. 41. de off. ord. qui sequitur Dec. hic.

iurisd.om.iud.& idem glo in l.j.in verbo, iurisdictionem, ff. de offi.eius. Et no. Bal. per illum tex.in c.j.in priu.col v.in versi.in iurisdictione, de pa.Constan.& idem Bald.in l.si.col.2. in uerbo, item nota ꝙ si princeeps.ff.de cōsti princ. cum sim vt tradit
10 Alexā.in consil.35.viso processu.in 4.lib.† Et ad hoc etiam bñ facit, quia concessio iurisdictionis fauorabilis est, & ideo ampliari debet, & gñalr intelligi, vt no.Bald.per illum tex.in l.3.in fi.ff.de offi.ꝓsi. Nō ob qđ dr de verbo, oĩmodā, & de illo verbo, plenissimam, qa verba illa ad maiorē declarationem exprimũtur. Non ob.dictum Ang.in d.l Imperium, qa loquiť, qñ ↄstabat, ꝙ tm̃ iurisdictio in specie concessa fuisset, vt ex verbis eius patet. Et eodē mō loquiť Bald.in de q̃to. vt rō sua ostēdit, aliàs dictum eius nō esset verũ, vt per gl.in d.cle.j.de for.comp. Notādũ tñ est, ꝙ licèt iurisdō capiať hic in gñe, ab hoc gñe, & honor, & districtus excipiuntur, de qb. spāliter hic, dr, argu.l.do-
11 li cla, de ver.ob & in l.sanctio legum.ff.de pę. ¶ †Scđo dr, de honore hic, & s̄m Bald.hic in 4.col.alibi non reperiť, ꝙ iudicium possessorium compeťat ꝓ honore. & s̄m eum, non intelli̇̄r de honore, qui virtuti exhiberi solet, sed de honore, q in signũ subiectionis ꝓstať. gr̃a exēpli, ꝙ clerici vadāt obuiā plato honorificè cũ palmis oliuarũ. Allego tex.in l.honori.ff.de obse. & in l. ciuitatib.in prin.de leg.j. Et hoc idē no. Bal.in l.liberti.col.2. C.
12 de ope.lib.vbi ingr, ꝙ †honorificēria est qdā cultus, quo inferior superiorē honorat, puta si canonici vadũt obuiā ep̃o ꝓcessionalr in felici eius ingressu. Vñ maior dignitas arguitur ex ma-
13 iori honore, †q exhibeť alicui in sedēdo, vt in pulchra q. Bald. tradit in ↄsi.335.Arch.col.2.in 2.lib. & ibi ponit diffinitionem
14 honoris, & de honore plura dicit. †Et de eo, qui vēdit honores qđ in tali verbo includať, no.Bal.in ↄs.inc. ꝓsupposito, ꝙ vnus mihi vēdidit honores. Et inter alia ibi ↄcludit, ꝙ non venit iuspatronatus, & hoc ↄsiliũ impressum nō reperiť. Et hoc ēt Bal. dicit in ↄs.32.quidam nobilis in 3.lib.in consi.285.quædā mulier.in eo.2.lib. Et in tex.hic, honor respicit exerciũ iurisdōnis, s̄m Pe. Et ad hoc facit tex. Inst.de iure natu.§.prætorũ quoque edicta.vbi magistratus honores gerunt.cũ si vt dixi in c. vt
15 debitus.in prin.de app. ¶ †Tertio dr hic, de districtu.nam, s̄m
a Abb.post Io.And.& alios, districtus[a] idē est, ꝙ territoriũ.cle.ne Romani.§.sane.ibi, districtu, siue territorio.& Car.ibi, in v.q. in fi.de elect.& idem hr in c.vbi periculum.§.porro.vbi Do.de electio.in 6. Et ita etiam tenet Ang.in l.fi.col.2.ff.de iurisd.om. iud.& Abb.in cōsi.xx.videtur primo, in prin.lib.j.Sed contrarium sentit Bal.hic, qui dicit, ꝙ territorium dr solum ĩ terra, ꝓut verba sonāt, sed districtus ēt in mari intelligiť, & sic verbũ
16 districtus, gñalius vr. †Magis tñ placet, qđ s̄.dictũ est, qa ēt ĩ mari,
b dr eē territoriũ. & idē Bal.dicit in c.accedens.circa fi.supra, vt lit.non cōt.vbi expresse dicit, ꝙ districtus idē est, qđ territoriũ,
17 qđ ēt in aqs se extēdit. & †appłone territorij, venit mare, vt no.
18 Do.in c.vbi periculũ.§.porro.p gl.ibi de ele.ĩ 6.†Et districtus, s̄m Bald.hic.col.2.dr ex eo, ꝙ qs distringiť, & arceť. Et iō dicit Bar.in l.j.§.cũ vrbem.in prin.ff.de offi.præfec.vrb. ꝙ quasi totus mũdus erat de districtu vrbis Romæ, qa quasi totũ orundũ ciuitas Romæ distringebat, & oot.Ang.in d.l.fi. vbi exemplũ ponit in ciuitate Pistorieñ.& Are.in consi.77.& rō scribēdi, quæ dñr de districtu ciuitatis Florentiæ, & idē Abb.in cōsi.xx.s̄. all.
19 ¶ †Et ꝓprie districtus, dr territoriũ accedēs ciuitati ĩ subiectionē, vltra fines simul cũ ciuitate statutos, s̄m Are. q ita discribit in d.cōsi.77.& rō scribēdi.col. 2.vbi all.Cy.& Bal.in d.l ēt.C. de iur.do.& dicit, ꝙ nunq̃ vidit hoc bñ declaratũ. Hic tñ districtus alio mō accipiť, ꝓut distinguiť à iurisdōne in eodē loco, & hic significat executionē pœnarũ. & actualē coertionē, vt hic dicit Io.An.& sequiť Aret.in cōsi. ꝓall. Istā tñ declarationē Aret. hic conať reprobare: qa si iurisdictio capiať in gñe, cōprehēdit merũ imperiũ. & actualē executionē, vt no.in l.imperium ff.de iuris.om.iud. Si vero iurisdō capiatur in spē, nō comprehenditur cognitio cārũ criminaliũ, qa illa cognitio est meri imperii, vt hr in l.j.ff.de offi.eius. Et iō ipse ↄcludit, ꝙ sub iurisdōne hic, cognitio cārũ ciuiliũ, sub districtu merũ, & mixtũ imperiũ cōprehēdanť. Sed aduertēdũ est, qa si iurisdō capiať ĩ gñe, ꝓut accipiť hic, nō solũ cognitio cārũ ciuiliũ, sed ēt criminaliũ ↄprehēdiť, vt s̄.dictũ est ĩ prin. Et sic expositio, & declaratio, q̃ Aret. facit, ĩpugnari vr ea rōne, qua ipse ↄ cōem opin.moueť. Vñ à cōi opi. nō est recedēdũ. & ad argm̃ Are. rñdeť, ꝙ licet iurisdō in gñe capiať, nō ↄprehēdit districtũ, nisi de eo spālis mētio facta reperiať, ar.l.doli clausula.ff.de verb.ob.& in l. sanctio legũ.
c ff.de pœn. Scđo no.ibi, de iure spectare.[c] iuncto eo, qđ inferius
20 dr de priuilegijs ecclīæ, † ꝙ illud dr de iure spectare alicui, qđ ēt aliquo iure spāli cōpetit, vt per Abb.post alios hic, & idem Abb.in c.j.io 4.no.s̄. vt lit.pē.in c.3.in 3.no.s̄.de eo, qui mit.in pos.& I rub.de ↄsue.& in c.Cumana col.antep.de ele.†Vñ si da-
21 ta sit potestas alicui iud.cādi de iure spāli, s̄m statutũ loci intelligiť, vt Bal ↄcludit in l.illa institutio.circa fi.ver.sed pone.ff.de hære.inst. Abb.hic, & in locis s̄. all.& idē Pau.de Ca.in l.ius pluribus ff.de iusti.& iu.& in l.ꝓscriptione, p glo.ibi.C.si ↄ ius, vel

22 vtil.pub.cũ si.vt tradũt Mod.ibi.† Et hoc præsertim ꝓcedit, qñ talia verba proferunť inter eos, qui sunt eiusdē loci, vt no.Bal. in consi cccx.in volũtate, in tertio lib. & idē ↄtrium hr in cōsi. 316.lib.4. Sed in ↄtrium tñ facit tex.in §.sed quoties.Inst.de iure
23 nat.† vbi nomē iuris in dubio pro iure cōi Romanorum intelligitur, & per illũ tex Guido de Suzaria, quē refert Io.An.& sequitur in add.Spe.in ti.de arb.§.ca.cipiť, col.2.ↄcludit † cōpromis-
24 sum factũ de iure, tm̃ de iure cōi intelligitur, & idē tradit Alb. in 3 parte statutorũ, q.134.si cōpromissum factũ est. Ang. in disputatio. duo ad inuicem litigā.col.6.hic etiam subiungit, cum si vt tradit Ro.in rub.de arb.colum.vj. Et dicit Bal.in consil.34.
25 inter illustrem.lib.i.† ꝙ qñ nomen iuris, in ↄuērionē deducitur, de iure cōi intelligiť. & idē Bal.in consi.106. verba pastorum. col 2.lib.j.& in simili idem Bal.ↄcludit in l.qcunq;.col.fi.C.de ser.fug.in ver.sed pone statuto. & in l.sed & si qs.§.quæsitũ.circa
26 fi.ff.si quis cautio. Et tenendo †quod prius dictum est, difficultas est in rñdendo ad tex.in d.§. sed quoties.in quo tota vis consistit, & secundum Abb.in d.rub.de consue.rñdeń pōt, ꝙ ĩtelligať, qũ nomen iuris in vna tm̃ spē debet uerificari, qa tũc
d in potiore significatu de iure cōi Romanorum intelligiť. Secus[d] qñ simpłr, & absolute de iure dicātur, quia indefinita æquipollet uniuersali, & oēs iuris spēs comprehenduntur. ista responsio nouissime impugnatur per Card.Alex. in c.ius gñale.in i.dist. ubi inquit, ꝙ ēt in compromisso qñ datur potestas iudican. de iure, de una specie iuris intelligiť, quia si de iure generaliter intelligereť, & sic ius cōe, & ius speciale cōprehenderentur, possent sequi diuersæ sententiæ contrariæ, ex quo statutum aliter disponit, q̃ ius cōe. Et ita in compromisso illud uerbũ, de iure, s̄m eũ ad ius cōe tm̃ restringiť. ¶ Sed pro defensione Abb.cōsiderandũ est, ꝙ omnes species iuris comprehenduntur in cōpromisso, vt s̄.dictum est, nō copulatiuè, ita, ꝙ debeat iudicari s̄m ius cōe, & statutũ, sed alternatiuè, & successiuè hoc mō, s̄m ius cōe, si à statuto illi nō derogeť, & s̄m statutũ, si illud præualeat, iuri cōi, & s̄m priuile. si illud apparebit. Illa.n.verba, de iure, ad iura partiũ quocũq; mō partibus ius cōpetat, referunť, siue de iure communi, siue de iure spāli, vt s̄. dictum est. Facit, qđ not. Bar.in l.rerũ amotarũ.in fi.ff.rer.amo.de eo. qui petit reũ ↄdē-
27 nari, s̄m formā iuris, & statutorũ, cũ si †vt Ro.tradit in rubr.de arb col.6. Scđo Abb.in d.rub.de consue.in fi.aliter rñdet, ꝙ statutũ in loco satis dr ius cōe, ex quo ius cōe mandat statutũ obseruari, l.oēs populi ff de iusti.& iu. Ista rñsio non satisfacit, qa tex.in d.§.sed quoties, vult, ꝙ de iure cōi Romanorũ immediate intelligať. sed ius statutorũ ciuitatis est ꝓpriũ ius illius ciuitatis, & distinguiť à iure cōi Romanorũ, ut in d.§.dr. ergo ius statuti nō pōt dici ius cōe, licèt à iure cōi approbeť, qa illa approbatio nō facit, ut immediate dicať ius cōe Romanorũ, cu ibi a proprio iure alterius ciuitatis distĩgnať, & ad hoc facit, qđ ĩ. dicam ¶ Tertio Card. Ale.in d.c.ius gñale.dicebat, ꝙ in d.§.sed quoties, solũ hr, ꝙ qñ fit mentio iuris ciuilis, nō solũ uenit ius scriptũ, sed ēt ↄsuetudo loci particularis, & sic ius spāle. Sed certe tex.ibi solũ vr loqui de iure scripto, dũ loquiť de iure Atheniensiũ, quia tm̃ habebant ius scriptum.§. constat. Inst.de iure natu. Et quia dicit tex.t.constituit, ergo videtur loqui de iure scripto. Et qa in d.§. ↄstat.loqř de iure nō scripto, aduersatiue dicit. cōstat aũt. & sicut bñ aduerteť, patet, ꝙ superius tm̃ de iure scripto loquať. Vñ quarto, & ultimo cogitabā posse rñderi. ꝙ tex.in d.§ sed quoties. ꝓcedit, qñ ius Romanorũ est ĩ uiridi obseruātia, secus vr qñ iuri cōi derogatũ reperiať in loco, qa statutũ, qđ uiget, ur eē in potiori significatu, ex quo illud ꝓualet, & ius cōe in loco nō ur esse in cōsideratiōne. Et, qa tex.in d.§.sed quoties loquiť, qñ verba proferunť à legislatore, quo casu verba intelligũtur, s̄m qualitatē ꝓferentis, ut in ꝓposito no.Bal.in c.cũ uenissent.in 2.col.de eo, qui mit.in pos. ꝙ qñ uerbũ, ius, ꝓfertur a Rege Angliæ, de iure regio Anglicano intelligitur. Et facit tex.in d.§.sed quoties.dũ inquit, ꝙ in duobus ius nostrum significamus. Et ponit exēplum, de poeta, qui apud nos de Vergilio intelli̇̄r. Vñ ad ꝓpositũ, ↄpromissum factũ de iure cōmũ ĩtelligit, de iure, qđ ĩter partes ipsas dēt obseruari, & sic de iure cōi, uel statutorũ, s̄m ꝙ ĩ loco obseruať. Et ita ĩ cōpromisso uerior ur opi.Abb.& aliorũ, quos s̄.retulimus. Et hoc qñ utraq; pars statuto subiicitur, p supradicta. Secus si altera pars sit, qa tũc uerbũ, de iure, ĩtelligereť de iure cōi.§ sed quoties.q ur ꝓcedere in mā indifferēti, & ita opi.cōcordari pñt, & sentit Bald.in ↄsi.390.lib.3.s̄ allcg.& oĩa ꝓdicta ꝓcedũt, qñ simpłr, de iure dr.

ADDITIONES.

a ¶Syl.Ald. Districtus. Et quid sit districtus, & territorium, uide eundem Dec.in consi.534.col.3.

b ¶Mari. Vide Fel.in c.Rodulphus.de ref.Ant.Corse.in singu.ver.iurisdictio.Pe. Girar.singu.xv.Hippo.de Mar.si.in l.fi.ff.de iurisd.om.iud.

c ¶Syl.Ald. Spectare. Vide de hoc articulo Fed. Loazes.Inst.de iust.& iur.in pri. col.xv.& idem Dec.in c.ex parte.5.de resc.& Ludo.Gomes.inst.de action. in prin.col.15.

d ¶Secus. Idem Pan.c.j.ut lite pen.Soz cōsi.81.li.2.in consi.157.li.2.Bal.in l. oēs populi ff de iust.& iu.& in cōsi.149.li.2.Cor Sen.cōsi.43.Lud.Goz.in cōsi.2c.

¶Quid

¶ Quid aũt si dicat, de iure cõi ĩdẽ vr, vt &t de statuto ĩtelligaf,
28 † qa ĩ loco vbi viget, dr ius cõe, fm Ab. ĩ d. rub. d ꝯstuc. † Nã &t cõ
29 suetudo dr ius cõe ĩ loco, vt Bal. dĩ ĩ ti. de pa. Cõstã. col. 7. ĩ ver-
bo, nos Romanorũ, ver. porro &t. & idẽ Bal. ĩ l. ꝯstũnes. ĩ fi. C. de
30 bo. q lib. † Et iõ si accusat qs, ꝙ extraxerit frumẽtũ ꝯ formã iu-
ris cõis, hoc &t ĩ statuto verificat, vt not. Bal. tradit in l. j. col. 12.
ver. q nto dico. C. d ꝯfess. bñ facit, qd ĩ no. q. voluit Ro. ĩ ꝯsi. 218.
ĩci. pñs casus. circa fi. vbi ꝯcludit, ꝙ distãte statuto, ꝙ ĩ casib⁹
31 nõ decisis p statuta loci, recurrat ad ius cõe, † nõ ĩtellr d iure cõi
Romanorũ, sed de iure ciuitatis supioris, qa illud dr ius cõe ĩ
tali loco subiecto. Sed tñ pdictis nõ obstãtibus ꝯriũ d iure dicm
a est: qa illa verba, ius cõe, ꝑprie in statuto nõ vnr verificari, [a] qa
illud verbũ, cõe, nihil operaret. & ita Ale. dicit ĩ l. post dotẽ. co.
32 antepe. ff. sol mat. † Et ꝑprie statutũ in loco nõ dr ius cõe, licẽt
excludat dispõnẽ iuris cõis, qa cõe dr respũ iuris spãlis. Et bñ fa
cit tex ĩ d. §. quoties, inducẽdo vt s. dictũ est. Et allegata s. ĩ ꝯriũ
vnr hre rõnẽ particularẽ, & psertim dictũ Bal. in l. j. C. de ꝯfess.
nõ poterat intelligi, nisi de statuto, qa illud nõ erat ꝓhibitũ de
33 iure cõi. ¶ † Tertio no. scdm Ab. post alios hic, ꝙ idẽ terminus
assignari pt ad plures actus q eo tpe pñt expediri. aliàs secus, vt
p gl. in cle. sæpe, ĩ verbo, post donõnẽ. de ver. sig. & no. Bar. ĩ l. 2.
in fi. ff. de re iu. cũ ꝯcor. vt ibi tradit Alex. ad fi & idẽ Ab. ĩ c. cũ.
34 cãm. ĩ 3. no. j. de test. † Quarto no ꝙ dilatio data ad ꝓbãdũ, pem
35 ptoria dr. Resr cñ oĩs † dilatio ꝓbatoria perẽptoria est, vt not.
Bar. ĩ l. j. in 1. no. C. de dila. & ĩ l. fi. ff. de ser. cũ ꝯcor. vt tradũt ibi
36 Alc. & Mod. ĩ c. pastoralis. ĩ prin. de excep. † Et hoc &t hẽt locum
in summarijs, vt no. Bar. ĩ trac. ad repri. ĩ ver. in termino. & cir
37 ca hoc plura tradũt Mod. ĩ locis s. alleg. † Et iõ si ꝓbõ facta sit
post terminũ, nõ valet, adeo ꝙ nõ facit indiciũ, scdm Bal. in l. 2.
in ver. 13. q̃ro. C. de episc. aud. Cõtrariũ tñ expsse tenet Bar. ĩ l. 2.
col. fi. ĩ ver. tertio q̃ro ff. de app. recl. Sed dictũ Bal. verius vr, p
tex. hic in verbo, nullatenus, at. gl. in auc. si qua mulier. C. ad Vel
38 le. Et facit, qd no. Bar. ĩ l. maritus. ff. de q̃st. vbi ꝯcludit, † ꝙ testis
examinatus ꝯ ordinẽ iuris, nõ facit indiciũ. Et hoc sane intelsr
qñ pars ꝯdicit. aliàs vero examinatus post terminũ parte pñsen-
te, nec ꝯdicẽte, bñ ꝓbaret, vt no Bal. dicit ĩ l. pemptorias. col. 1.
39 ver. q̃ro si iudex. C. sen. re scin. nõ posse. ¶ † Quinto no. ꝙ licẽt
terminus ꝓbatorius perẽptorius sit, nõ tñ excludit exceptionẽ
falsitatis. & hoc ĩ odiũ ipsius falsitatis, vt Ab. hic dicit. Et ad hoc
40 bñ facit, qd no Bar. in l. Lucius ĩ fi. ff. ad Turp. vbi inqt, † ꝙ statu-
tũ, quo cauet, ꝙ ĩ aliquo casu carcerati relaxent ob aliquã læti
b tiã, carcerati ex cã falsitatis relaxari nõ dẽnt, [b] de cuius tñ dicti
c veritate Alc. [c] scribit ĩ l. d pupillo. §. si pluribus. ff. de ope. no. nũ.
41 Et facit. qd no. Ang. p illũ tex. ĩ §. mitiores. ĩ Auc. d nup. † ꝙ falsi
42 tas vr crimẽ detestabilius homicidio. ¶ † Sexto no. ꝙ licẽt ꝯ ex
d cipiẽtẽ sit q̃dã psumptio malitiæ, ñ tñ dẽt [d] repelli, vt hic. & iste
tex. ad hoc est notabilissim⁹, vt Bal. dicit ĩ l. nõ epĩs. col. 2. C. co.
43 ti. † Secus si magna [e] cẽt psumptio malitię, qa cẽt repellẽdus, fm
e Inn. ĩ c. post electionẽ. ĩ fi. de ꝯcess. pbẽ. quẽ Ab. hic seqt. & idem
Ab. ĩ c. ꝯstiturus. col. fi. de fideiuss. & Pe. de Anch. ĩ ꝯsi. 157. ex nar
ratis ĩ facto. col. añpe. cũ fi. vt tradũt Mod. hic, & idem Bal. in l.
pemptorias. col. pe. C. sen. rescin. nõ pos. Ant. de Bu. ĩ c. sup hoc.
col. 6. de renũ. Alc. ĩ ꝯsi. 65. sup ꝯtẽtis col. 4. li. 1. Sic &t ĩ sili, si sta-
44 tutũ reqrit ꝯsiliũ sapiẽtis, nõ † hẽt locũ, qñ malitiose peteret cã
differẽdi litẽ, vt no. Ang. ĩ ꝯs. 136 ĩ qõne vertẽte. co. 4. cũ si. vt tra
45 dit Io. de Ana. ĩ c. sup eo. col. 2. de cri. fal. † Sir ĩ statuto, qd pcipit
ꝯpromissum dẽre fieri. nã si calũniose illud petat, non dẽt ad-
mitti, vt no. Bal. in l. cũ q̃dã puella. §. quoties. ff. de iurif. om. iu.
& Ang. in l. ampliorẽ. § fi. C. de ap. Pau. de Ca. ĩ ꝯsi. 65. visis, & cõ
sideratis. in fi & in ꝯsi. 63. in cã appel. vbi allc. tex. & qd ibi Bar.
in l satis aperte. C. de fal Et qd p illũ tex. tradũt Pe. de Anch. &
Io. de Ana. in d. c. sup eo. de cri. fal. Et ista locũ hẽnt, qñ vehemẽ-
ter de malitia psumit. sec⁹ si leuis psumptio sit, vt Ab. hic p istũ
tex. dicit. Vel scdo tex. hic intelsr in reo, scdm Bal. ĩ d. l. nõ episto
lis. col. 2. qd tñ nõ vr ꝓbari hic, ex quo vtraq; pars possidebat,
& de possessione ecclię meli⁹ ꝓbat. Vel tertio hic nõ dr, ꝙ cẽt
psumptio malitię, licẽt nõnulli hoc dicerẽt. & ita And. Sic. de-
clarãdo istũ tex. testib⁹ ĩ c. ex pte. el 2. de offi. dele. Vel quarto dici
pt ꝙ ipãic in exceptione falsitatis, p ea, q̃ s. ĩ ꝓxi. no. dicta sunt.
46 † Præterea dictũ Inno. & superius allegata ꝓcedũt in pñiudicio
reparabili. Secus si cẽt pñiudiciũ ĩreparabile, qa tũc qs nõ repel
lit ex quacũq; psumptione malitiæ. ita Bal. no. dicit ĩ l. j. col. pe.
C. de accu. & ꝓsequit Arc. hic in 7. no. & idẽ Ale. in ꝯsi. 17. requisi
tus in cã. col. 2. li. 1. vbi plura alia adducit. ¶ Vltimo qd hic dr,
locũ hẽt in exceptione, q̃ parti cõpeteret. secus si offi. iudi. dẽat
47 implorari, † qa illud p iudicẽ indistincte denegari pt, vt no. Bal.
ꝯcludit in l. in ꝯtractibus. in prin. C. de nõ nu pe. ¶ Septimo no. ibi,
recipere, & examinari, ꝙ diuersa sunt receptio, & examinatio
48 testiũ. † vn ꝯmissa receptione, examinatio testiũ ꝯmitti non vr,
ut arguit Arc. hic, p istũ tex. Ad idẽ facit tex. & qd ibi Do. ĩ prin.
in c. 2. § si uero. de testi. lib. 6. ubi dr ia sir ĩter ꝓductionẽ testiũ,
receptionẽ, & examinationẽ. facit qd no. In. hic, ꝙ licẽt ꝯmit-
49 tat receptio testiũ † sup cã principali, nõ poterit talis recipe te-
stes sup reprobõne testiũ alterius ptis. seqtur Bal. hic, & Ange.
in l. 2. in prin. ff. de iur. om. iu. Nã in examinatione testium ma-
50 ior industria reqrit, q̃ in receptione. † & iõ q recipit ptãi. tñ reci
51 piendi testes, non vr habere ptãtem examinandi † E contra ne-
ro uideret, ꝙ si examinatio testium alicui cõmittatur, &t rece-
ptio cõmissa intelligit, qa vr necessariũ antecedens. ar. c. pterea.
52 de of. deleg. & in l. 2. ff. de iurisd. om. iu. ¶ † Octauo no ꝙ testes
a [a] subtiliter in substantiis debent interrogari. ad idem textus
in c. cũ cãm. de testi. & præsertim hoc debuit fieri hic, qa erat
53 psumptio malitiæ, † vt Arc. dicit. nã qñ testes su specti sũt, iudex
f dẽt illos ad vngue examinare, & eos inuoluere, [f] ti põt, † vt not.
54 Bal. in l. j. § editiões. ĩ 2. no. ff. de edẽ. Et qñ testis suspectus est, in
terrogãd⁹ ẽ &t de circũstãtiis, ĩ qb⁹ substãtia rei nõ ꝯsistit, vt ve-
rũ discernat, Spe. ĩ ti. de teste. §. iã de interrogatoriis. ver. & no.
Azo in sum. de test. ĩ pe. col. Alex. ĩ ꝯs. 153. visis narratis. col. 5.
lib. 5. & cõsi. seq. col. 2. & idẽ Alc. ĩ ꝯs. 91. circa primũ. col. pe &
fi. lib. 4. His. n. circũstãtijs ad veritatẽ puenit. 22. q. 8. ĩ c occidit.
55 Et istę ĩterrogatiões fieri † dẽnt a iudice ex offõ ci⁹, &t si a pte nõ
deni. vt Abb. hic dicit. & idẽ Do ĩ c. 2. ĩ §. testes. col. 2. de test. ĩ 6.
56 † Si tñ ptermissis ĩterrogatoriis testes examinati sũt, pp hoc di-
cta eorũ ñ sũt nulla, sed poterũt testes repeti, vt no. ĩ c. p tuas, de
test. Spe. ĩ ti. de teste, §. iã de ĩterrogatoriis ver. itẽ caute. Alc. ĩ ꝯs.
171. visis. col. 3. li. 2. & idẽ ꝯs. hr ĩ 4. lib. ĩ ꝯs. 41. Et hoc vr verius, lĩ
cet Abb aĩr velit ĩ c. cũ cãm. col. 4. ĩ ver. alio mõ litat j. de test.
57 † Et notãdũ est, ꝙ testis, q ñ fuit ĩterrogat⁹, ñ facit semiplenã ꝓ-
bõnẽ. & iõ ad dcm eius iurm nõ dẽt deferri. fm Bal. ĩ c. 1 §. sacra
mẽtũ. ĩ 2. col. ver. vnũ scias. ĩ ti. de ꝯtuc. recti feu. & facit, qd no.
Bal ĩ l. psbyteri. circa fi. C de epi. & cle ¶ Nono no. multa, q̃ fi-
58 dei testiũ detrahũt. † Primo, si sibi ipsis ꝯdicũt, & idẽ si pñes pl̃i-
b⁹ ab eadẽ parte ꝓductis, vt ꝓbat hic, ibi, sibi inuicẽ ꝯdicunt, li-
cet Abb aĩr velit, & nõ bñ, fm Arc hic Nã ꝯrietas gñat in testi
b⁹ reprobat, l. cos ff de fal. Host. ĩ sum. de testi. ĩ §. q̃ diuersitas. ĩ
59 ver. in ꝯrietatib⁹. † Et hoc verũ ẽ. qñ est ꝯrietas ĩ facto prĩcipali.
g sec⁹ si sit ĩ qbusdã accessoriis, [g] vt no. Bar. in d. l. cos. col. 2. Spec.
in ti. de teste §. j. ver. itẽ qd de suo Ang. in ꝯs. 174. ex themate. co
60 lũ. 7. & tradit Ale. ĩ ꝯs. l. ĩ cã inqsitiõu. 501. j. & ibi &t dicit, † ꝙ mo
dica ꝯrietas ĩ fctõ prĩcipali ñ uitiat dicta testiũ, allegat Ant. de
Bu. ĩ c. 2. de regulari. ¶ † Scdo singularitas testiũ facit. ꝙ testib⁹
fides ñ adhibet, vt hic, & ĩ c. bonę & ĩ c. dilecti. de elec. cũ si. Et
61 tõ vr, qa cũ sint singulares, de diuersis actib⁹ deponũt, & eodẽ
h actu ñ sunt ꝯtestes, [h] nec ibi est numer⁹. & iõ tñ ꝓbat unus q̃tũ
mille, ut Bal. dicit ĩ l. ut iurisiu. col. 1. uer. deinde no. rõnem, C.
de test. ubi alleg. Spc. ĩ ti. de inqsi. §. ubi uidendũ. ner. itẽ no. Im-
62 mo qd pl⁹ ẽ, dicit Bal. ibi, † ꝙ pñes testes singulares minus ꝓbãt,
q̃ un⁹ sol⁹, & idẽ Bal. ĩ l. de qb⁹. col. antepe. uer. sed nũq d testis, ff.
de legi. ꝯcludit, ꝙ ĩ testib⁹ singularibus unus debilitat dcm alte-
63 rius, & † iõ ñ deferr iurm in supplemẽtũ ꝓbõnis ¶ † Et hoc prĩo
64 uerũ intelligit, qñ singularitas [i] est separata. Secus cẽt ĩ singula-
i ritate, ĩ qua dcm unius, alteri⁹ dcm adiuuaret, † ut qa unus depo
65 nit de ꝯfessiõe, alter de uera numeratiõe. nã tali casu un⁹ alteri
adminiculat, fm Bal. hic ĩ 6. col. & iõ tunc iurm deferri põt, ut
idẽ Bal. tradit ĩ rub. de ꝯtrouersia iuesti. col. j. & idẽ Bal. in auc.
66 rogati. circa fi. C. de tes. Pau. de Ca ĩ ꝯs. 300. iud ẽ ex ĩ fi. ¶ † Scdo
qd dcm ẽ de testibus singularibus, ꝙ nõ ꝓbãt, ꝓcedit qñ singula
res sunt ĩ dicto principali, in alijs uero ñ nocet singularitas, ut
Bal. dicit in d. l. de qb⁹, in pe. col. uer. dcm est. & iõ dicit Ful. ĩ cõ-
67 si. 161. ĩ cã lac. col. pe. † ꝙ testes singulares ĩ rõnibus eorũ ꝓbãt,
qa sufficit, ꝙ ĩ dicto prĩcipali sint ꝯtestes, & no. Bar. in l. a. §. siqs
neget, col. 2. ff. queadmo. test. aper. Cot. in ꝯs. 24. circa principa-
le. lib. 2. Facit qd s. dcm ẽ de ꝯrietate testiũ, q̃ dũtaxat in dicto
68 principali attẽdit. ¶ † Tertio singularitas testiũ ñ reprobat, qñ
agitur

ADDITIONES.

a S. Al. Verificari. Vide q̃ hẽs in tuis cõs. 47. li. x. in cõs. 72. in 2. dub. lib. 6.
b ¶ S. Al Non debent. Vide Hippo. in l. 1. §. si seruus. col. 3. ff. de q̃õ. & aliquid per Dec. in c. at si clerici, in prin. col. 21. s de iud.
c ¶ Alex. Idem in l. talis scriptura. in fi. ff. de leg. j. Lancelo Dec. in l. transigere. C. de transa. Sic de delictis in of. tenet Paris de Puteo, in syndica.
d ¶ S. Ald. Debet. Hæc eadem ponit Dec. in c. super eo. el 1. in fi. de appe.
e ¶ Magna. Ias consi. 44. lib. 3. Alc. c. j. nu. 93. de of. ord.
* Testes. Adde ꝙ in possessorio summario sufficit probare possessionem per semiplenam probationem, puta per vnicũ testẽ, vel p famã publicã, nisi essent alia indicia in cõtrariũ, & est cõis opi. vt p Io. Bap. Plotũ in l. si qñ nu. 113. ver si. sed sufficit, C. unde vi. Sed ĩ iudicio plenarij possessorij, plenæ requirunt probõnes, nec sufficit probare possessionẽ per unicũ testẽ, maxime vbi actor intẽtasset remediũ c. reintegrãda. 3. q 1. vt per eundẽ Plotum, in d. l. si qñ. nu. 115. ver. ĩ isto aũt iudicio possessorij plenarii. C. vnde ui & qd sit possessoriũ plenarium, & qd summariũ, vide per eundem Plot. ibi. nu. 106. ver. duplex. & nume. 107. ver. possessorium. cũ seq. & nu. 114. uer. aliud. & nu. 115. ver. in isto.
f Inuoluere. Dec. ĩ l. ea est natura, ff. de reg. iu. Fran Purp l. 1. nu. 57. ff. si cer. peta.
g ¶ Accessoriis. Adde Alex. in consi. 47. nu. 5. lib. 2. in consi. 17. lib. 5. Aym. consi. 73. ad finem.
h S. Al. Contestes. Adde Dec. in consi. 133. col. 3.
i ¶ Singularitas. Adde Alex. in consi. 18. lib. 3. late. Cœp. causarum ciul. consi. 3. nu. 9. Ias. in repe l. admonendi, ff. de iurem.

agiẽ de ꝓbãdo actũ in gñe, ꝓ puta ĩ ꝓbãdo iurisdõnẽ, In ꝓbãdo aliquẽ vsurariũ eẽ, vel hæreticũ, nã ista ẽt testibus singularibus ꝓbanẽ, vt Spec. tenet in ti. de inquisitione. §. j. ver. qđ si vnus. & Bal. in l. actor. col. 2. ver. q̃ro quare negatiua. C. de ꝓbat. & in l. j. C. q numero tui. cũ si. vt tradit Ale. in ꝯsi. 74. inspecto diligẽter. col. 2. lib. j. in ꝯsi. 94. viso. col. 5. lib. 5. & idẽ Ange. in ꝯsi. 133. q̃dã dña. col. 3. Saly. in l. qcunq;. C. de hære. Io. de Ana. in c. j. in fi. de hære. Et io no. casu tradunt Ang. & Imo in l. ex facto. §. itẽ q̃ro, quos Alex. ibi refert, ff. de vul. & pup. & Pau. de Cast. in d. consi. 300. Sed ꝯ hoc tñ vr̃ text. hic vbi agebaẽ de ꝓbanda iurisdictione in genere, & tñ testes singulares repelluntẽ. & in hoc iste text. singularis est, ẽm Bal. hic. Alc. conaẽ rñdere, & dicit, ꝙ isti deponebãt de diuersa specie iurisdõnis, iõ nõ ꝓbãt. qđ nõ caret diuinatione. Vñ verius vr̃, ꝙ ẽt actus in gñe nõ ꝓbeẽ p testes singulares, qa militat radẽ rõ s̃. alleg. cũ verũ sit dicere, ꝙ in eo actu testes nõ ꝯcordẽt, & mediãnbus testibus singularibus non vñr ꝓbari actus particulares, ex quibus inferaẽ ad actũ, de quo q̃riẽ, vt late ꝓbat, & concludit Alex. in ꝯsi. 82. s̃. alleg. col. 1. & 4. in j. lib. & in ꝯsi. 100. super primo. col. pe. eo. lib. j. & in ꝯsi. 174. inspecto diligẽter. li. 2. Et ꝓ ista ꝯclone bñ facit, qđ no. gl. Bar. & Doc.

70 in l. fi. C. fami. erc. vbi voluũ, † ꝙ vnus testis ad ꝓbãdũ indiciũ nõ sufficit, sed plures requiruntẽ, & tñ plura indicia eiusdẽ delicti vñr eundẽ finẽ respicere. bñ vr̃, ꝙ in ꝓbando actũ in gñe, vnus testis alteri adminiculeẽ, ẽm qđ s̃. visum est. sed nõ ꝯiungũtur,

71 vt plena ꝓbatio heãẽ. ¶ † Tertio fidei testiũ detrahiẽ, si sint malæ famæ. Et intelligẽdo de infamia facti, ẽm vnũ intellectũ, col-

72 ligiẽ, vt Ab. hic dicit, † ꝙ infamia facti ex toto nõ repellit testẽ a testificando. sed ei minus crediẽ. & ad hoc dicit Bal. hic, col. 7. istũ tex. esse meliorem de iure. Et de hoc est gl. in l. 3. §. ꝥ. in verbo, eandem. ff. de Carbo. edic. q̃ Bar. ibi sequitur. & idem Bar. in

73 l. j. col. 5. C. de sum. Tri. Et † ideo in criminalibus, in quibus ꝓbationes clariores requiruntur, infamis infamia facti, ex toto repelliẽ, ẽm Bar. in d. l. 1. & idem Bal. in c. ad nostrã. col. 1. j. eo. Ex quo

74 infert Alex. in consi. 11. circa princ. in prin. lib. 1. † ꝙ meretrix in

75 causa criminali non admittitur. † Et idem in cã ciuili ardua dicendum est, q̃ in hoc causæ criminali æquiparaẽ, vt dicit Bal. in

76 d. c. ad nostram. † Ex quo infert Alex. in ꝯsi. 152. viso processu. col. 4. lib. 5. ꝙ in causa criminali, quæ ardua dicitur, ꝙ infamis

77 de facto non admittitur. † Et eodẽ modo non admittitur in casibus, in quibus testes integræ opinionis, requiruntẽ vt no. Bal. in c. j. in prin. ver. vlt. 00. in titu. q testes sint necessarii ad probã.

78 ingrati. refert & sequitur Io. de Ana. in c. j. de accus. ¶ † Notãdum tñ est, ꝙ licèt infamatus de facto testis integer nõ dicaẽ, tamẽ ex qualitate alterius, qui esset valde fide dignus integraẽ, vt no. voluit Bal. in l. si quis ex argẽtariis. §. j. ff. de eden. cũ cõcor. vt ibi p Alex. & idẽ Ro. in ꝯsi. 290 in casu ꝓposito. circa fi. & ĩ ꝯsi. 486. in casu ꝓposito. Alex. in consi. 56. viso processu. circa fi. lib. 1. &

79 in simili tradit Ang. in ꝯsi. 1. ¶ † Quid aũt si eẽnt plures testes,

b omnes infames de facto, an numerus [b] suppleret defectũ? Bal. te

80 net, ꝙ non in d. c. ad nostram. † In ꝯtrium facit, qa numerus supplet defectum. gl. in l. 3. §. j. in verbo, numerus. ff. de testib. & no. Imo. in l. qui testamento. in prin. ff. de testa. Potest dici, ꝙ in causis criminalibus, vel ciuilibus arduis, ꝓut loqtur Bal. ĩ d. c. ad nostram. dictũ eius procedit. Facit tex. in c. in literis. in fi. j. de testa. vbi tres testes domestici non ꝓbãt, qa cã ardua est: in aliis vero causis ciuilibus, hẽt locũ gl. in d. l. 3. de test. In his tñ oĩno certa regula dari nõ p̃t, sed arbitrio iudicis remittiẽ, iuxta l. 3. §. 1. ff. de

81 testi. ¶ † Decimo no. ꝙ quis probare teneẽ illud, ad quod se adstringit. ad idem tex. in l. qui habebat. ff. de insti. De quo dicẽdũ est, vt videbimus late in gl. ¶ Vndecimo no. in ver. ex præmissis pluræ, quæ prępõderant ad obtinendum in interdicto, vti pos-

82 sidetis. † Primo pluralitas testium, nam plures paucioribus p̃feruntur, in c. in nostra. j̃. de test. l. 3. §. j. ff. de testi. Et hoc verũ vr̃, qñ sunt eiusdẽ qualitatis, & æstimationis. aliàs secus vr̃, qa non solum numerus, sed qualitas testiũ attendiẽ, vt dr̃ in iurib. p̃all. & in l. ob carmẽ. in §. fi. & in l. 3. in princ. ibi, in primis ꝯditio. ff.

83 de test. & iõ pauciores possent esse tantæ honestatis, † ꝙ p̃ferenẽ multitudini, ẽm Host. in d. c. in nr̃a, quẽ Abb. ibi sequiẽ. Facit gl. no in c. monachus. in ver. quorũ. 77. dist. & dicit Bal. in l. te-

84 stiũ. col. 10. ver. secũdo dico. C. d testi. † ꝙ pauci nobiles pluribus

85 rusticis præferuntur, & † ꝙ potius creditur duobus Cardinali-

86 bus, † q̃ pluribus clericis; & paucis oĩ exceptione maioribus,

c q̃ multis suspectis. Ista eñ vñr ẽi arbitraria, qa ẽt numerus qñq; supplet defectum qualitatis, vt s̃. dictum fuit, scđm gl. in d. l. 3.

87 §. 1. in ver. numerus. ff. de testi. ¶ † Secundo, qualitas dictorum

d attenditur, quia dicta, q̃ uerisimiliora sunt, præferũtur, [d] ut hic. & in c. præterea j̃. de testi. in d. l. 3. §. 1. ibi, uerisimilia responderunt. & in l. ob carmẽ. §. fi. ff. de testi. Et hoc no. declarat Bald. in

88 d. l. testiũ. col. x. uersi. quarto dixi. C. de testi. † In testibus enim, quod uerisimile est consideratur, ut no. Abb. in c. quia uerisi-

89 mile, per illum tex. j̃. de presump. † Et maior uerisimilitudo minorem uincit, ut not. Bald. in l. siue possidetis. circa fi. C. de probatio. Et in proposito Ab. hic adducit notabile dictum Innoc.

90 in c. auditis. de præscr. ubi inqt, † ꝙ cæteris paribus præferũtur

91 testes, qui verisimiliora deponunt. † Et eorũ dicta uerisimiliora dñr, quę cũ iure cõi concordant. & sequuntur Abb. & alii ĩ d. c. auditis. Idem Abb. in c. cũ oporteat. col. fi. de accu. Bald. in in d. l. ob carmen. §. fi. in fi. ff. de testi. Pe. de Anch. in consi. 254. in q præsbyteri. circa fin. & in cõsi. 189. tribus de causis. col. fi.

92 ¶ † Et notandũ est dictũ Inno. & Doc. in d. c. auditis. dũ dñt, cæteris paribus, quia uidentur uelle, ꝙ uerisimilitudo attendatur

e data paritate, [e] & sic numerus præponderare videtur, ut potius credatur maiori numero testium, quàm verisimiliori dicto paucorum. Et facit tex. hic in ordine literæ, & sentit Bar. in l. de minore. §. tormenta. col. antepen. ff. de quæstio. quẽ Abb. refert in c. cum oporteat, de accu. Sed Abb. ibi cõtrariũ tenet, ꝙ imò probatio uerisimilior maiori numero testiũ præfera-

f tur. [f] † allegat l. 3. §. j. & l. ob carmẽ. §. fin ff. de testib. & idẽ Ale.

93 tradit in consil. 27. in causa, & lite. in fi. in 2. lib. † vbi inquit, ꝙ

94 minori numero testiũ crediẽ, qñ dictũ eorum consonat rõni, allegat Bal. in l. qui accu. circa fi. C. de edẽ. & facit, qđ no. Ale. in cõsi. 86. visis. in fi. lib. 2. & ista opi. verior uidetur, quando verisimilitudo proxima est, & immediate respicit rem, de qua agitur, per ea, quæ in simili no. Pau. de Ca. in l. si seruus plurium, §. fin. de leg. j. Sed qñ uerisimilitudo non esset ita proxima, alia opi. posset procedere, & hoc totum arbitrio iudicis relictum

95 vr̃. [a] † Tertio ĩ interdicto [*] vti possidetis, vincit cæteris paribus

* ille, qui probat de antiquiori pos. s ut probatur hic. Et per istũ

g tex. no. Bar. in l. si duo. in prin. col. 2. ff. uti posside. Bal. in l. ordinarii. col. 4. ver. sed iuxta prædicta quæro. C. de rei vend. & in l. arboribus. in §. nã & si agrum. ff. de vsufr. & in l. siue aurẽ. §. si duobus. ff. de publi. & Pet de Anc. in cõsi. 275. ad declarõnẽ. Et in isto interdicto, vti possidetis, hoc ẽt tradit Bar. in l. j. col. pe. post Cy. C. uti posside. & in consi. 112. quidam accusatus. Bald. in c. si diligenti. col. pe. de præscri. & in consi. 376. visis duobus.

96 in fi. lib. 2. ¶ † Et ista conclusio etiam procedit, si habens posteriorem possessionem, haberet titulum acqsitum post antiquorem possessionẽ alterius, ut no. uoluit Bal. in disputatione, accusatus de vi turbatiua. quem refert, & sequitur Ale. in consi.

97 88. quoniam omne datum. colum. 3. lib. v. † Nihil enim illo.

h lus patrocinatur, quando possessio alterius antiquior est, [h] ut idem Bald. dicit in l. data opera. in fi. C. qui accu. Et sopradicta maxime habent locum, quando habens antiquior. pos. arti. fecisset, quòd aduersarius clam possideret respectu eius antiquioris possessionis, ut Bar. docet in l. si de eo. in §. si ff. de acq. pos. ubi Imo. Pau. de Ca. & post alios Alexan. & idem Alexan. in consi. 88. lib. 5. s̃. allega. & in consil. cx. visis, col. 3. lib. j. & ibi

98 de materia. ¶ † Et prædicta conclusio limitatur, nisi ille, qui priorem habuit pos. sciuerit alium possidere post eum, & tolerasset, quia tunc sua possessio dr̃ interrupta, argu. l. clam possidere. §. qui ad nondinas. ff. de acqui. pos. ita no. Bald. in l. non ignorat, in uersi. si autẽ media posses. C. ad exhi. Moder. hic. &

99 prius Ale. in l. si duo. ff. uti pos. in apost. ¶ † Quarto, cæteris paribus

ADDITIONES.

a Genet e uide Bal. in cõs. 514. lib. 5. Corn. in consi. 185 & consi. 356. lib. 3. Aymo consi. 87. nu. 31. consi. 78. nu. 6. Decisio tholo. 310.

b ¶ Numerus Fran. Cur. in tract. de testi. conclusio. j. & in cõs. 76. nu. 5. Alexan. consi. v. nu. 7. lib. 1. & consi. 149. nu. 6. lib. 5.

c S Al. Ista. Et cæteris paribus magis creditur clericis, quàm laicis, Deci. in cõs. 109. col pe. in fi. in consi. 498. col. 5. in fi quod ego iudicando nunq admisi, sed conditionem virorumque inspexi, ac uitæ honestatem.

d ¶ Ald. Præferuntur. Vide Dec. in consi. 584. col. 4. est tex. de hoc in l. 3. §. 1. ff. de testi. Cor. consi. 261. de duobus. col. 3. lib. 3. Arc. consi. 44. in fi. infinita propemodum ad hoc adducit tiraquellus in repet. l. si vnquam. C. de reuo. donat. in prin. nu. 41.

¶ Adde verisimile adeo semper attenditur, ꝙ siue lex, siue statutũ uelit credi iuramento alicuius, puta damnum passi, uel creditoris, aut iuramento in litẽ præstando per alium, ꝙ tunc eidem non creditur, vbi iurat non uerisimilia, cũ ẽt testibus deponentibus non verisimilia nõ credatur. ita Io. Bap. Plotus in l. si quando. nu. 807. ver. Nono principaliter limita. C. unde vi.

e ¶ S. Ald. Paritate. Et tantæ uis est uerisimilitudo, ꝙ uolenti iurare non uerisimile, nõ crediẽ, & nõ deferẽ iurm, Dec. in c. qõm. col. 2. in fi. de appella.

f ¶ Testium præferatur. Vide Ale. in cõsi 26 li. 2. & Corneum. consi. 183. lib. 4.

* ¶ Interdicto. Adde, ꝙ in interdicto vti possidetis vincit cæteris paribus ille, q probat de antiquiori possessione, ut per Dec. hic. Io. Bap. Plot. late i l. si qñ. nu. 100. ver vbi uero partes. C. vnde vi. & hoc intellige, ubi partes probãt æqualiter oẽs se possidere de p̃nti, quia in iudicio retinendæ possessionis p̃fert primo ille, q ꝓbauit possessionẽ suã antiquiorẽ ẽt sine titulo, cũ possessione de p̃nti, illi qui probãt possessionẽ suã iuniorẽ ẽt cũ titulo, ut probat idẽ Plot. in d. l. si qñ. nu. c. ver. vbi uero pres. Sed vbi partes cõtẽdẽtes de possessione ĩ iudicio uti possidetis, non probãt æqualiter de possessione de p̃nti, sed unus ꝓbat de possessione de p̃nti, alter ꝓbat de possessione antiquiori tñ, tunc obtinet ille, qui probat de possessione de p̃senti, etiã sine titulo, & p̃ferẽ habenti possessionẽ antiquiorẽ ẽt cũ titulo. ut continuaẽ reus. & in ipsa possessione defendaẽ saluo iure alteri parti i agẽdo sup possessorio antiqori, siue plenario, ut ꝓbat optabiliter ipse Plotus in d. l. si qñ nu 99. ver. & ubi partes ꝯtendentes.

g ¶ S Ald Possessione. Nisi probaretur q̃ ille qui habet antiquiorẽ cecidisset facto suo, Dec. in consi. 56 col. fi. circa med.

h Antiquior est. Vide Ale. cõsi. cx. lib. 1. cõsi. ciii. lib. 7. Car. Ruy. consil. 49. li. 1

ribus vincit, qui hēt titulum. a vt hic, & no. Bal. in l. si duo. col. pe. ff. vti pos. & in l. 1 C en. ti. Bal. in l. qui accusare. C. de eden. cir 100 ca fi. Nam ex titulo possessio antiquior psumitur, † vt no. Bald. in l. post sententiā. col. 2. C. de sen. & hic, & in l. data opera. circa 101 fi. C. q accus. † sic ēt pbatio dnij adminiculat possessioni, & pos. iustificat, vt no. Bar. in l. si de eo. in §. fi. ff. de acqui. pos. Bald. in l. ordinarij. C. de rei ven. & in l. momentaneæ. circa fi. C. de his. q leg. pio. Et de his ēt Fulg. tradit in ɔsi. 194. pponit. & Raph. Cu. in consi. 158. col. fi. visis. & in consi. 49. domina Ant. in fi. And. Sicu. in consi. 6. in fi. lib. 1. & in cōsi. 12. in col. 14. co. li. 2. ¶ Duo 102 decimo no. ibi, à 60. annis, & citra. † q ista verba denotāt actū ɔtinuū, virtute copulæ, q̄ ponitur inter principiū, & finē, & medium includit. ita tex. no. hic. sm Bal. col. 8. post Host. & Io. And. quos Bar. sequitur in l. Celsus. col. fin. ff. de vsuca. secus si absque copula, & dicat simpliciter à 60. annis citra. qa tunc ɔtinuatio possessionis non pbatur, qa ēt per vnū diem posset verificari, vt no. Bar. p illū tex. in l. j. §. quod aūt. ff. de aqua quot. & æsti. & istā ēt differentiā ponit Bal. in l. indicia. in fi. C. de rei ven. Ant. de Bu. in c. 1. col. 2. de resti. spo. cū si. vt tradunt Mod. hic, & Alc. in consi. 110. visis. col. 4. lib. j. & in ɔsi. 108. in causa & lite. col. 4. 103 lib. 2. & in consi. 118. in causa. colum. pe. co. lib. 2. ¶ † Tertiodecimo no. q pbatio euidentissima dr, q̄ fit mediantibus priuilegijs, & instr̄is. Et idē pbat in c. auditis, s. de in inte. rest. vbi Ant. de Bu. in ij. no. in c. cū ɔtingat. & idē Ant. de But. in 3. no. de rescri. & in c. cū dilecti. de dona. cum si. vt tradunt Mod. hic, facit qd no. Bar. in l. creditores. circa fi. C. de pigno. Pau. de Ca. in cōsi. 321. in causa, q̄ vertitur. col. ij. cum si. vt dixi in c. ex insinuatio 104 ne. de app. † Sic ēt manifeste b cōstare dr illud, de quo publicū b est instr̄m, c vt no. Bar. in l. j. in prin. col. ij. versi. venio ad q̄stio- c nē. ff. de ope. no. nun. † Et pbatio pbata dr illa, q̄ fit p instr̄m, ut 105 no Bal. in l. interest. in vlt. no. C. de solu. & in l. quoties. in fi. C. de 106 iudi. † Et oīa superius dicta pcedūt, qn ɔ instrumenta, vel priuilegia nihil opponitur. Secus si opponat, vt Ant. de Bu. hic dicit col. 22. ver. & no. & idē Ant. de Bu. in d. c. cū cōtin. de rescrip. & in pallc. c. cū dilecti. de dona. Et hoc sensit Ab. hic, dū loquitur 107 de instrumētis indubitatis. † sic ēt dr, qd faciunt notoriū. c. cum olim. de ver. sig. qn nihil obiicit, & aliás secus, vt tradunt Host. Io. An. & Ab post alios in c. cū speciali §. porro. de appel. vbi ēt 108 dictū fuit. ¶ † Quartodecimo no. scdm Ab. hic, q in libello ī interdicto vti possidetis, tria deducunt. Primo, vt qs non molestet de p̄senti. Secundo, vt desistat in futurū a molestatione. Tertio, q cōdemnet ad interesse p molestatione p̄terita. Et idem tradit Bar. in l. j. §. interdictū. versi. vlt. q̄ro. ff. vti pos. & in l. j. col. pe. C. co. ti. vti possi̇de. Alc. in cōsi. 88. qm. in 5. lib. & idē Alc. in cōsi. 109 156. in cā, & lite. col. 3. lib. 2. ¶ † Quintodecimo no. q p hominibus suis, et liberis dn̄s agere pt, scdm Io. An. & Doct. hic. & not. Bar. in l. 1. in prin. col. 2. ff. vti possi. p istū text. Et hoc intelligit, vt Ab. hic dicit, qn molestia illata subditis cōcernit iurisdictionē dn̄i, & ita agit de interesse ipsius superioris. secus vero si tantū tractet de interesse subditorum, quia p furto, vel iniuria illata subdito, dn̄s agere nō pt, vt p gl. fi. in c. auctoritate. de priuil. 110 in 6. & no. Host. Ioā. An. & Doc. in c. dilectis. vbi dixi, de ap. † Et idē tradit Rota in 12. dec. itē q p̄positus. de re iud. in nouis. Ab. hic, Do. post Arch. & Ioan. And. in c. ad apostolicæ. In princ. in vlt. oppo. de re iudi. in 6. Car. in cle. 1. in prin. in 2. q. de reli. & vene. san. & Bal. in c. 1. §. iniuria, col. 1. versi. q̄ro si iniuria. de pa. iura. fir. Et hoc, qd dictū est, dnm agere non posse pro iniuria illa- 111 ta subditis, verum intelligit, nisi respectu dn̄i † iniuria inferat, qa tūc actio dn̄o acqrit, vt no. Bar. in l. 1. §. fi. ff. de iniu. facit tex. in c. sciant. de elect. in 6. ¶ Vltimo not. q p sniam actori ppetuū 112 silentium imponit, & talis † snīa diffinitiua est, vt dicit Bal. in l. p̄les. in fi. C. de sent. & in l. fi. C. vt li. pen. & hoc verū vr in cā p-prietatis. sed in iudicio possessorio, put agebatur hic, esset cōsiderandū an sententia sup possessorio sit diffinitiua, vel interlocutoria. de quo in c. fi. s. de iudi. ¶ In gl. 1. primo p Ab. post alios 113 hic colligit, † q iudex ex officio ad pducēdū testes, terminum parti p̄figere pt. & idē allegando istam gl. Abb. dicit in c. finē litibus in 1. not. de dolo & cōtu. Et ita et Bart. cōcludit in l. j in 2. no. C de dila. cū simi. vt tradit Alex. in l. 4. §. hoc autem iudiciū. in 3. col. ff. de dam. infec. vbi allegat gl. hic, & dicit q ista est cōmunis opi. & quæ sane intelligitur, & procedit causa subsistente, videlicet partis negligentia, put loquitur Bar. in d. l. j. & Abb. 114 hic. † Et est regula communis, q iudex ea cā omnē terminum iuris abbreuiare potest, vt no. Bar. in l. ij. ff. de re iudi. cum simi. 115 † vt late dixi in c. cum sit Romana. de appel. & in nostra q̄stio. hoc tenet Pau. de Ca in l. 1. §. ait prætor. in princ. ff. de iu. delib. 116 vbi inquit, q licèt dilatio non det, nisi petenti, scdm Bal. in d. §. ait ptor. in prin. & in l. fi. col. 4. ver. iuxta prædicta quæro. el 1. ff. 117 de feriis. † tn, secundum eum, ēt quandoq; ex causa non petenti dilatio non conceditur, vt per Bar. in d. l. 1. C. de dilat. & ita ēt Aug. tradit in l. ii. col. 1. C. de tem. appel. & dicit Bal ī l. ii. in prin. C. vt intra certum tempus, q dilatio, quæ datur ministerio iudicis, peti debet. secus est in illa, quæ datur a lege. Et finaliter considerandum est, q dilatio nō datur in fauorē alicuius, nisi petēti, d. l. j. de dila. Sed in odiū suū sic, ut hic. & ita Bal. distinguit 118 in c. p̄terea, col. 5. ver. an dilatio. s. de dila. ¶ † Secūda cōclusio Abb est, q licèt iudex terminū assignare possit, non tamē tenetur. facit tex. in l. nō quidquid. ff. de iudi. Et est dictū Spec. in tit. de off. iud. §. impedit. uersi. quid si iudex. cum simi. ut dixi ī 119 c. ad hæc. el 3. de appe. † Et ista secūda cōclusio limitatur. nisi sit causa in qua ex offic. iudex supplere teneatur, ut Abb. hic di- 120 cit. † Ex quo infertur, q si statutū imponit pœnam iudici non terminanti causam intra certum tempus, q. iudex non incidit d in pœnam, si non fuit requisitus. d Sed aduertendū est, quia ista illatio non bene inferri videt ex præmissis. quia in casu statuti iudex tenetur, si requisitus sit. sed hic non tenetur iudex assignare terminū, si nō uelit, licèt requisitus sit ut Abb. hic dicit. Et in causa, in qua ex officio iudex supplere tenet, etiam non requisitus, hoc facere debet. Vn̄ ex p̄dictis nō bn̄ infert ad q̄nē 121 statuti. † Dictū tn̄ in se verū est, & notabile, q licèt iudex aliqd facere teneatur sub pœna ad priuatam vtilitatem, sp intelligitur, dūmodo requisitus fuerit, vt Abb. hic dicit. & idem Abb. post Ant. de Bu. concludit in c pe. co pe. in uersi. & no. unū. de iudi. & idem tradit Cald. in consi. viii. in titu. de pœnis Ant. de But. & Imo. in cap. fi. in gl. n. de rescrip. Alex. in l. properandum 122 in prin. col. 2. C. de iudi. † Et ideo si priores tenentur sub pœna cām appellationis committere, intelligitur, si a parte hoc petatur, ut in no. casu Ang. scribit in consi. 140. statutum prædictum disponens. & sequitur Ale. in l. de pupillo. §. si quis ipsi p̄tori. de oper. no. nun. & in consi. 19. viso processu causæ. lib. j. & 123 in consil. 163. viso pcessu causæ. co pe. lib. 2. † Et in simili ī statuto, q potestas compellere debeat agnatos ad cōpromissum, intelligitur si petitum fuerit, ut no. Anto. de Bu. in c. pe. de iudi. quem refert, & sequitur Ale. in consi. 82. in causa vertēte. co 124 lū. pe. lib. j. † Sic etiam de statuto, q iudex debeat ferre sententiā sm cōsiliū sapiētis, intelligitur si petitū fuerit, ut dicit idē Anto. de Bu. in d c. pe. & sequitur Ale. in cōsi. cxxii. viso processu. co. fi. lib. 2. & facit, quod no. Pau. de Ca per gl. ibi, in l. uniuersa. C. de preci. impe. offe. & Ale. in cōsi. 96. visis narratis. lib. 4. cū si. nt late cōgerūt Mod. in c. si autē. de rescrip. & reassumunt Mo 125 der. in l. uniuersa. C. de preci. impe. offe. ¶ † Quid autē si qs pbauit non data dilatione a iudice. Abb. hic post Bar ī l. I crine, e ff. de adul. cōcludit, q probatio ualet, e quia terminus iuris attēditur Et idē Bar. tenet cū si. ut ibi Alc. plequitur in l. fi. col. fin. in prin. ff. de fer. Nam terminus nō est de substantia probationis, 126 † quia terminus nō assignat ad ualiditatē actus, sed ad hoc terminus præfigitur. ut post terminū actus fieri nō possit, ut Bal. cōcludit in d l. fi. col. 4. versi. iuxta prædicta quæro. ff. de fer. Et 127 q † valeat probatio absq; termino, not. Bal. in l. si quādo in 1. no. C. de dila. & in l. cū nobis. in 3. no. co. tit Sic etiā defensio fa- 128 cta sine termino ualet, † vt no. Bar. in l. vnius §. cogniturū. ff. de q̄st. Pau. de Ca in l. oratione. ff. de fer. col. 2. vbi dicit hoc pcedere, qn̄ factæ sunt probationes absque termino, quia ualent. Secus dicit, si nullæ factæ sunt pbationes, qa tunc non ualet pcessus, nec potest ferri diffinitiua. quia nō potest nō esse probatū, ex quo nihil agitatū fuit. Vn̄, sm eū nō ualeret snīa, tāq̄ data sine cāæ cognitione. l. plātā. C. de sen. Sed in hoc nō vr, q recte dicat Pau. de Ca. qa licèt nō sit data dilatio ad probandum, tn̄ pp hoc nō dr lata snīa sine cāæ cognitione, quia probationes 129 nō sunt de substantia iudicii, † vt in terminis declarat Bar. in l. prolatam. in fi. C. de sen. & no. Bal. in l. 2. col. 2. C. de eden. cū si. ut Ale. tradit in cōsi. cv. pōderatis. col. 2. lib. 5. & dictum fuit in c. ecclesia Sanctæ Mariæ. de constit. ¶ Vlterius hic successiue q̄rit, an in isto termino, q p̄figitur ad testes pbatorios satis sit testes infra terminum iuramētū præstitisse, licèt post terminū examinētur. In quo Abb. cōcludit cōsiderādo quinque casus. 130 ¶ † Primus est, q si fuit datus terminus ad producēdum testes f & tali casu cōcludit, q sufficit f illos infra terminum pduxisse, & fecisse illos iurare, qa hoc modo satis verificatur illud uer. ad producēdum, ut tenet Spec. in tit. de test. §. qualiter. versi. his quoque. & do. Signo. in cōsi. xix. in assumptione. col. fi. in uersi. primo casu. facit tex. in l. produci. ff. de test. & in l. q testō. § mulier. ff.

ADDITIONES.

a ¶ Titulum. Vide Ale. in consi. 76. lib. 2. consi. 81. nume. 12. lib. 3. Cort. seni. consilio 76.

b Manifeste. Vide Dec. in consi. 632. Ale. in consi. 37. nu. 16. lib. 2. late And. Tiraquel. tracta. retract. §. 2. gl. 2. nu. 20.

c ¶ S. Al. Instrumentum. Adde Dec. in consi 536. col. 2. in prin.

d Requisitus. Ant. Cors. sing. ver. iudex. j. uide Hippo. de Marsi. l. quæstionis. nu. 65. & l. unius §. cogniturum. ff. de quæstio.

e Valet. Intellige si pars uocata comparuit secus si non est uocata, uel comparere noluit eo casu, quo non tenetur comparere sine termino vnde in pari nō conuenit ualere probationem factam sine termino.

f Sufficit. Alber. in rub. de dilatio. & in 4. par. statu. q. 71. Cald. consi. j. de testib. Rap. alleg. 82. Hipp. Marsi. in sing. 113.

lier.ff.de teſt.l.ſi.in teſtẽ ꝓduci,vel dicere teſtimoniũ,& in c.2. §.ſi vero,& ibi Do.de teſti.in 6.Ex quibus patet,ꝙ iſta diuerſa ſunt ꝓducere teſtes,vel examinare. Ad idẽ facit tex.in c.j.§.ſi qs.de exce.in 6 vbi Do. hoc idẽ tenet ,col.j.ver.an ſufficiat.Et vlterius ꝯſiderãdũ eſt,ꝙ illud verbũ,ad ꝓducẽdũ, ẽt vr̃ verificari ſine iur̃o,qa deferre iur̃m, iudici incũbit,& iõ ſatis vr̃, ꝙ

131 teſtes ꝓducãt,abſq; eo,ꝙ iur̃m illis deferat.¶ †Sedus caſus eſt, qñ dr̃,ad ꝓducẽdũ,& examinãdũ.in quo Abb ꝯcludit,ꝙ ſufficit,ſi tali tpe ꝓducant.ꝙ ĩ.terminum examinari poſſint,& ꝙ pars inſtãtiã fecerit apud iudicẽ ꝓ examinatiõe,p rõnes,quas Abb.hic inducit.poſt Rotã,q̃ ita ꝯcludit in 3.deci.in ti.de teſt. in nouis.& idem hr̃ in j.deciſiõe o.ti.de teſti.in antiqs. Et hoc

132 idẽ tradit d.Signo.in d.cõſi xix.in fi.ĩ vlt.caſu.¶ †Tertius eſt caſus,qñ dat̃ terminus ſimplr̃ ad ꝓbã.in quo ꝯſiderãdũ eſt,ꝙ aut pars teſtes ꝓduxit tali tpe,ꝙ ĩ.terminũ examinari potuiſſent,& de hoc iudicẽ reqſiuit,& dr̃ ſatisfeciſſe termino,vt s̃.in ꝓxi.caſu dictũ fuit,qa examinatio ad iudicẽ ptinet.ita Bal.ꝯcludit in l.dãni.§.Sabini.col.fi.ff.de dã infe.Abb.hic,& idẽ Abb.in ꝯſ.2. ꝯſiliũ.ĩ fi.li.j Do.ĩ c.j §.ſi qs.col.j.de exc.in 6.& Alex.in ꝯſ.42.in

133 cã.col.fi.lib.3.†Et tali caſu pars dẽt ꝓteſtari,qa nõ p̃ſumit̃,ꝙ p iudicẽ ſteterit,vt Bar.dicit ĩ d.§.Sabini.tex.ĩ d.l.ſi qñ.circa fi.ibi, ſi p eũ ſteterit.C.de teſti.Nã,vt apparet, ſolicitando partis , ꝓteſtatio neceſſaria eſt, vt no.Bal.in l.ꝓperãdũ.in §.ſi aũt vtraq;. C.de iudi.& gl.& Doct.in c.cupiẽtes.§.qđ ſi p viginti,in verbo ꝓpoſita,de ele.in 6.Et iſto caſu idẽ eẽt,ſi teſtes nõ iuraſſent, ex quo ſtetit p iudicẽ.Et iſta ꝯcluſio vr̃ hr̃e locũ,ẽt qbuſcũq; alijs verbis terminus aſſigneĩ,ex quo nõ ſtat p eum. Si vero pars teſtes ꝓduxit in fine termini,ita ꝙ intra terminũ examinari non poſſint,vel pars non fecit diligẽtiam circa eorum examinationẽ,tunc maior dubitatio vr̃.Nã Bar.in d.§.Sabini.tenet,ꝙ poſt terminum examinatio fieri non poſſit:qa,ſm eũ,nõ eſt verũ, ꝙ dictum trahatur ad iur̃m,nec verũ eſt,ꝙ qui iurat,vr̃ deponere,vt inquit Bal.in c.1.in prin.col.j.in ver.no.iſta duo ſi de inuesti.inter do.& vaſ.lis orta.Diuerſa enim ſunt,receptio,& examinatio,vt hic,& in c.2.§ ſi vero.de teſti.in 6.& qa poſt terminũ extrema nõ ſunt habilia,vt dictum trahatur ad tps iuramẽ

134 ti,arg.l.bonorum.ff.rem ratam habe.& †quia qñ diſpoſitio eſt omnino obſcura.poſt terminum declarari non põt, vt p Bal. in l.edita.C.de edẽ. Bal.& Are.in l.Titię textores,de leg.j.Vnde cum ex ſolo iur̃o nihil ex dicto præcipi poſſit,vr̃ ꝙ poſt terminum depoſitio fieri non poſſit.Et ita ꝯcludunt Are.& Moder. hic.& idẽ Are.in l.Antiſtius.ff.de acqui.hær.Et ſic in effectu tenent opi.Bar.q̃ Abb.hic ſequitur,& Bal.in l.obſeruari.in §.fi.ff. de offi.ꝓcõ & leg.Pe.de Anch.in cle.j.in 2.col.de offi.del.Lãf. in repe.c.qm̃ ꝯ.ĩ verbo,teſtiũ depoſitiones,& idẽ tenet Signo. in d.ꝯſ.xix.circa fi.& ibi idẽ dicit,ſi dicat̃ ad deponẽdũ. vel teſtificãdu.¶ Pleriq; tñ ꝯ̃riũ tenẽt , ꝙ ĩmo poſt terminum teſtes

135 examinari poſſint,†qa dictum trahit̃ ad iur̃m,vt no.Bal.in l.2.

136 C.de ſacroſan.eccl.†qa tpe iur̃i.& receptionis,pars citari dẽt,c.

137 2.de teſti.†& illo tpe ꝯ̃ pſonas teſtium opponit̃,c.ex parte,ca. pñtium,de teſt.ergo vr̃,ꝙ dicta teſtium ad tps iur̃i referant̃, & ita in terminis ꝯcludit Cal.in ꝯſ.j.in ti.de teſti.& idẽ Bal.in l.ſi qñ.in 6.q.poſt Dy.& Nic.de Mata.quos refert,C.de teſti. & idẽ Bald. C. ſi ex fal. inſtrum. & in c.2.colum.3.ĩ.de teſtib. vbi ad hoc ſex rõnes adducit & idẽ plene ꝓbat,& tenet Rom.in cõſi. 443.quo ad primum.in 2.dubio.in d.l.dãni.§ Sabini.ff de dã. infe.¶ Non obſtãt allegata in ꝯ̃rium,qa licẽt dictum teſtis nõ dicat̃ hr̃e neceſſariã conſequentiam ad iur̃m,habet tñ ꝯnexitatem,& correlationem,quia depoſitio eſt implementum iu-

138 ramenti,In quo promiſit dicere veritatem.†ideo dies,& locus iur̃i inſpicit̃,vt p gl.in cle.j.de offi.del.& no.Bar in l.2.C.de ſacroſ. ecc.Et hoc bñ ꝓbat Cal.ĩ d.ꝯſ.j.de teſti.& facit,qđ ſingulariter Bal.dt ĩ c.j.ĩ.de fide inſtr.de ĩſtr̃ o originali ꝓductio poſt terminũ,ex quo ꝯfirmat̃ ꝓductio exẽpli fcã ĩ termino.¶ Nõ obſtat, ꝙ extrema ſint habilia poſt terminum,qa hic nõ agit̃ de fictione trãslatiua,ſed de ꝑficiẽdo actum inchoatum,& actus principio attribuit̃,vt Cal.& Ro.dñt in locis ſ̃.alle.ſicut ĩ declaratione cõtingit,in qua extrema habilia nõ reqrunt̃,vt no.Bald. p illum tex.in l.ſed & ſi qđ .alias eſt lex,qđ ergo.in princip.ff.de vſufr.Et ex his iuſtificat̃ iſta opi.quæ maiorem vr̃ habere æquitatem,& cõmunis practica hoc ſequitur, vt habet practica Pap. in forma opponẽdi ꝯ̃ teſtes poſt publicationẽ.in ver.ſunt quo

139 q;,col.pe.in ver.qđ autem dices.¶ †Quartus caſus eſt,qñ dr̃ ad
a probandum,& probatum habendum, [a] & tunc ante terminũ examinatio requiritur,vt Abb.hic ꝯcludit.& idem Bal.in l.2. col.2.ver.itẽ facit.C.vt li.pen.& Do.in c.j.§.ſi qs. de exceptio.ĩ 6.imo.in d.cle.j.col.3.de offi.deleg.Bal.in d.l.ſi qñ.ĩ 6.q. C.de teſt.& in l.Antiſtius. in prin.ff.de acq.hær.vbi inquit,ꝙ ita practicat.& Ang.ibi ſequitur,dicens ꝙ iuramẽtum non continet explicitam probationem,prout verba illa præteriti tpis deſignant.& hoc conſonat,ut verba illa,ꝓbatum habendum , aliqđ operẽt̃,arg.c.ſi Papa.de priui.in 6.in l.ſi qñ.in prin.de leg.1.

140 †Et idẽ eſt,ſi dicat̃,ad oſtẽdẽdum de iure ſuo,ſm Rom.in d.l. damni.§.Sabini.ff.de dam.infe.per l.proprietatis. C.de prob.

141 †Dicit tñ Abb.hic,ꝙ iſta verba.ad probandum & ꝓbatum habendum,non excludunt probationem,quæ fieret per inſtr̃m, qa illa proprium habet terminum,c.cum dilectus.de fide inſtr. vt latius per eum hic.¶ Sed iſtud dictum dubitabile vr̃,qa terminus peremptorius ſtatutus fuit generaliter ad ꝓbãdum , & probatum habẽdum,quo caſu hr̃ ꝓ concluſione in cã,vt not. Inn.in c.ſup eo.el 2.de appel.Bal.in c.paſtoralis.col.2.verſic.& no.de eã poſ.& proprie.ergo ẽt inſtr̃a ꝓduci non poſſunt,d.c. cum dilectus.Et,quia ſi mediante tali termino ꝓbatio teſtium excindit̃,à fortiori ꝓbatio,quæ fit per inſtrumenta excludit̃,

142 †qa talis ꝓbatio inſtr̃orum facilior eſt,vt no.in c.cupientes.§. ſi vero,vbi Do.in fi.de ele.in 6.& p Ro.in 6.dec.de proba.in nouis.cum ſimi.vt dixi in c.j.in fi.de appel.Nõ obſtat ratio Abb. dum dicit,ꝙ probatio,quæ fit per inſtrumenta,habet ꝓprium terminum quia etiam probatio teſtium habet terminum ꝓprium de iure cõi.ſed à termino iuris recedit per terminum, qui præfigitur à iudice generaliter ad probãdum.ergo generaliter intelligitur per teſtes, vel inſtrumenta.xx.di.c.ſi Roma-

143 norum,l.j.§.& generaliter.de leg.præſtan.¶ †Quintus,& vltimus caſus eſt,qñ fuit datus terminus ad ꝓbatum habẽdum per omne genus probationis.nam tunc talis terminus omnes probationes excludit,ſm Abb.hic poſt Ant.de But adeo,† ꝙ iur̃m

144 in defectum probationis poſt talem terminum præſtari nõ po-
b teſt, [b] vt dicit Do.in c.j §.ſiquis, de exce.in 6.& idem ſpecialiter de iſto termino Bal.dicit in c.fi.col.ix.verſi.ſed quid ſi fuit ſtatutus terminus.de iureiu.& idem in terminis Ang tradit in l.admonendi col.2.ff.de iureiu.Facit,quod no.Spe.in ti.de dilationib.in §.fi.quem refert, & ſequitur Pau.de Ca.in l.fin ff de teſti.Et hoc comprobatur , quia terminus habet vim conclu-

145 ſionis in cauſa,vt Doct.hic dicunt.† ergo tale iuramentum deferri non poteſt, quia poſt concluſionem in cauſa iuramentũ non defertur,vt no.Bar.in l.admonendi.circa fi.de iureiu.Bal. in l.in bonæfidei.col.fi.in l.generaliter.in v.no.C.de re.cred.& in c.j.§.item ſi vaſallus,col.fi.de controuer.inueſti.vbi ad hoc all.Inn in d.c.paſtoralis.& idem Rom.in cõſi.cclv quo ad primum.in fi.cum ſimi.Are.tamen hic tenet contrarium , ꝙ per talẽ terminum,iuramentum non excluditur.& in effectu mouetur,quia iſte terminus eſſet ad duos actus aſſignatus, videlicet ad probandum,& deferendum iur̃m,qđ eſſe nõ debet,vt p gl.in cle.ſæpe.in verbo,poſt dationem.de ver.ſig. Et qa ſi eſſet probatum,ſuperfluum eſſet iur̃m.ergo nõ valet,c.2.ſ̃ e.Et iſta nõ vr̃ fuiſſe intentio iudicis,pro quo præſumitur,c.in ꝑſa.de procu.Iſtæ tamen rationes euitari poſſunt,intelligẽdo ꝙ terminus ad iurandum ſnece ſſiue aſſignatus eſſet in defectum ꝓbationis ſm ordinem iuris,l.ſi duo.ff.de acqui.hę. & qđ no.in l.Gallus.§.qdã recte.ff.de libe.& poſth.¶ Opinionem tñ Are. prius tenuit Ro.in l.admonẽdi.in ,8.col.in ver.quoad ſm.ff. de iureiu.qa terminus datus fuit ad probandum,ſed iur̃m proprie non eſt probatio,l.nam erit.§.dato.ff de iureiur.ergo poſt talem terminum iuramẽtum excludi nõ vr̃ . Et iſta opinio de iure verior vr̃,quia terminus,qui præfigitur a iudice , reſtringit facultatem probandi,quæ de iure cõi cõpetit. quod quidẽ odioſum dr̃,arg.l.quoniam.C.de hære.& ideo conſonat , vt terminus intelligat̃ de probatione propria,vt Ro.dicit de illa probatione,quæ ſimplr̃ parti incumbit , & nõ de iuramento, quod defertur à iudice.Et quia ſicut cõfeſſio excluditur,qa nõ eſt probatio,vt Abb.hic poſt alios dicit , idẽ vr̃ ĩ iur̃o.Et iſtam æquiparationẽ facit Bal.in rub.C.de ꝓb.& dixi in rub.ſ̃.eo ti.

146 ¶ †Vltimo notãdũ eſt,ꝙ in caſibus ſupradictis,in quibus probatio poſt terminum non admittitur,publicatio in ꝓbationum fieri poteſt,ut no.Bal.in l.ad teſtium.§.conditionem.co.

147 fi.de teſti.Do.in c.1.§.ſi quis.col.j.de exce.in 6.† Similiter poſt terminum declaratio articuli,vel probationis factæ in termino fieri põt:qa qui declarat,nihil nouũ facit,vt no.Io.And in ti.de teſte.§.nunc videndũ .col.pe.ver.hoc ẽt noto.& ſequitur Ant.de Bu.hic,col.3.verſi.ex his deciditur. & not.Do.in proœ. ſexti.in prin.ad fi.cum ſimi.vt tradunt.Mod.hic,& in c.paſtoralis.in 3.char.in verſi.declarari poteſt, de excep.& idem Ro. in ꝯſi.xlv.ſuper eo Fulg.in cõſi.cxlvij.viſa.in fi.cum ſimi.vt dixi in c.paſtoralis.§.verum.in 3.no. de appellatio.hoc tamẽ dictum limitat̃,vt no.tradit Io.de Ana.in conſi.84.uidendũ eſt, col.2.facit, qđ ſupradictum eſt in tertio caſu de declaratione

148 obſcura.¶ †Similiter,ſi iudex poſt terminum admitteret pro-
c bationes parte præſente , [c] & contradicente,probationes valerent,ut no.Bald.dicit in l.peremptorias. co.um.1.uerſi.quæro

ADDITIONES.

a ¶S.Ald. Habendum.Vide de hoc quarto caſu,quæ ego late ſcripſi ſuper libro noſtro Florentino,ſub rub.j de modo procurandi in ciuilibus lib.2.

b ¶Non põt.Facit Ro.cõſ.cclv.ſed non placet,& ſtatim aliud ſentit Dec.& bñ.

c Præſente.Niſi appellaret.ca.ex parte M.infra de appella.ſecus illa abſente, & non uocata.

ro si indea. C. sen. rescin. non pos. & per Mod. hic. Et adde notabile dictũ Bal. in l. certi condictio. §. qm̃. circa fi. ver. sed ponamus. ff. si cer. pe. cum simi. ut tradit Barth. Veron. in cautela ccliij. & capitulo statuta q̃nque disponunt uersi. stante statuto. 149 de quo dixi in c. 2. ṡ. eo. ¶ † Similiter post terminũ excludunẽ pbationes, q̃ in facto ꝯsistunt, sed nõ excludũtur allegationes iuris, ut no Ant. de Bu. hic, col. 3. bene facit, quod no. Bald. in c. 150 pastoralis. col. 2. versi. & no. de causa pos. & proprie. † ubi ingr, ꝙ qñ eẽt renunciatũ probationibus, intelligitur de probationibus, quæ in facto consistunt, & iõ pbationes iuris nõ excludũtur. de quo dicendũ est, vt tradũt Mod. in c. cũ dilectus. de fi 151 de instr. ¶ † Gl. ĩ verbo. post sñiam. ꝑseqr̃ quatuor qõnes. Prima est, an qõ falsitatis indistincte post sñiam ꝑponi possit Et conclusio est, ſm Abb. ꝙ si qõ nũquã mota fuit, põt moueri. ẽt cõtra appellationẽ, dũmodo falsitas indirecte ꝑbetur, qa si directo pbaretur, eẽt producere testes super capitulis directo contrariis, qđ non licet publicatis attestationibus, etiam in cã appellationis. cle. 2. de testi. vbi gl. in verbo, directo, & idẽ tenet Bar. in auth. qui semel. io pe. col. C. de proba. Bal. in l. si quis testibus. col. 2. ver. secũdo ponitur. C. de testi. Pau. de Ca. in l. diuus. ff. de re iud. cũ si. ut tradunt Mod. hic. Et ſm istã declarationẽ nõ vr̃ esse aliqd spãle in qõne falsitatis. & iõ dicit Ant. de But. hic in gl. in verbo, astrinxerint. ꝙ iura, quæ pmittunt, ut qõ falsitatis opponi possit post sñiam, loquuntur in instrumentis, ĩ quibus nõ est timor subornationis, p l. j. & per totũ, C. si ex fal. instru. & in c. cũ uenerabilis. de exceptio. Sed ista restrictio, ſm Are. non vr̃ vera. quia idẽ ur̃ in testibus, qđ in instr̃is, per l. falsam. cum gl. & in rub. C. si ex fal. instru. vel testi. & tex. hic, q loquitur in testibus, & idem tenet glos. in d. l. diuus. de re iudi. Benedi. de Plumbi. in l. qui agnitis. col. v. in 6. oppo in repe. ff. de excep. Are. vero conatur ostendere, ꝙ iura tantum loquantur, quando agitur de falso crĩaliter, secus si ciuiliter. Sed ista differentia ẽt periculosa vr̃, qa ꝯ l. j. cũ gl. C. si ex fal. ĩstr. Et facit tex. in l. pen. & fi. C. si ex fal. & regula, q̃ hr̃ in l. omnẽ. ff. de iud. Vñ, vt istę difficultates euitentur, vr̃ potius dicendum esse spãle in qõne falsitatis, ut timor subornationis non attẽdatur, & sic super capitulis directo contrariis, testes recipiantur publicatis attestationibus qñ agir̃ de qõne falsitatis testiũ, uel ĩstrumẽtorũ. & istã opinionẽ sensit gl. hic, dũ simpliciter loquitur. & hoc expresse tenet Spe. in tit. de teste. in §. satis vtiliter. co. 3. ver. decimus tertius casus. vbi allegat istum tex. hic. & idem tenet Archi. 4. q. 4. si qs testibus. circa fi. quia si post sñiam de falso opponi potest non obstante exceptione rei iudi. d. l. j. C. si ex fal. instr. a fortiori post publicationem testiũ de tali falsitate poterit cognosci. † Et ad hoc facit, quia ſm cõem opi. propter falsi 152 tatem retractatur sñia per restitutionem in integ. ut est tex. in 153 d. l. diuus. ergo non attendir̃ timor subornationis, † qa in casibus, in quibus restitutio in integrũ conceditur, timor subornationis non timetur, ut est no. dictũ Inn. qđ Bal. ibi refert in c. vltra tertiã ꝫ. de test. & ista opi. Legistarũ, quã Abb. hic reprobare vr̃, põt iustificari Et ad hoc etiã facit, quia iura specialiter ĩ cã falsitatis loquuntur, & ideo aliis magis gñalibus derogatũ vr̃, ut in regula, generi per speciẽ, de reg. iur. in 6. ¶ Præterea retenta drĩa, quã Abb. hic facit, & Doc. in locis supra alleg. vtrum directe, vel indirecte falsitas probetur, aduertendum est, quia re uera nõ vr̃ esse vis in hoc, an directe, vel indirecte falsitas ꝑbetur, sed potius cõsideraĩ, an pars quæ velit falsitatẽ pbare, potuerit eẽ instructa. vel nõ. Si. n. instructa esse potuit, falsitas ẽt ĩdirecte probari nõ potest, & tũc non hẽt locũ tex. in c. ea tenore. de testi. vbi Abb. post Inn. & alios in 4. lec. ita cõcludit. Si ve-154 ro pars instrui non potuit, ẽt directe falsitas † ꝑbari potest, publicatis attestationibus, ut uoluit no. Io. And. in titu. de teste. §. sæpe. in j. additione. vbi cõcludit, ꝙ si cõtra instrumentũ dixi de falsitate simpliciter, & postea ꝑbaui notariũ mortuũ tẽpore instrumẽti, certe publicatis attestationibus aduersarius poterit probare, ꝙ notarius tũc uiuebat. Sequitur Abb. post Anton. de But. in d. c. ea tenore, & referũt Mod. hic. Non ob. tex. in d. cle. 2. de testi. ubi expresse probari vr̃ talis drĩa, an directe, vel indirecte falsitas ꝑbeĩ, quia illud dictũ vr̃, habito respũ ad illud, qđ plerũq; cõtingit, ꝙ in capitulo directe contrario quis instructus uidetur. non sic cõiter cõtingit in capitulo indirecte ꝯrio. Et hoc in simili tradit Bar. in l. qđ Nerua. col. pe. in 2. q. ff. depo. declarando drĩã, quã cõiter faciunt iura inter contractum cõmodati, & depositi, ut in l. ꝯctus ff. de reg. iur. nã talis 155 drĩa, ſm eũ, ꝑcedit p cõem cõtingentiam. ¶ † In scda q. quã gl. monet in ver. & nota ſm quosdã. gl. vr̃ tenere, ꝙ sufficiat ꝑbare solã falsitatẽ, dũmõ iudex illã fuerit secutus, & probaĩ in l. a falsam. C. si ex fal. instr. vbi gl., idem tenet in testibus, ᵃ ꝑut loquimur hic. Idẽ gl. in l. j. C. sen. rescin. nõ pos. & Abb. hic post alios sequitur. & idẽ Bal. ĩ d. l. falsam. in prin. & in l. si qs testibus. co. 2. C. de testi. ¶ Alia, q̃ Abb. dicit in ista 2. q. reseruo in ultima q̃-156 stione, vbi melius ꝯuenit. ¶ † In tertia parte gl. ibi, sed nũquid, gloss. prosequitur tertiam quæstionem, & concludit, quòd ꝑbare solã corruptionẽ sufficit, dũmodo iudex illã secutus fuerit per c. cum I. & A. de re iudi. Et illam conclusionem finaliter indistincte sequitur Abb. hic ꝑ tex. in c. licet. de testi. Nã licet Do. hic dicant esse spãle ibi ĩ cã matrimonii, tamen Abb. ipse dicit illum tex. generaliter procedere per rationem generalẽ, quę ibi in fi. ponitur, dum dr̃ ꝙ primi testes nullatenus admittendi sunt, ut per c. I. & A. de re iu. ¶ Sed contrarium tenet Io. An. & Doc. communiter, ꝙ imò non sufficiat probare solam corruptionem ad istum effectũ, ut sñia lata retractetur, qa nõ sequitur, corruptus fuit testis, ergo falsum deposuit. Sed proba-157 tio dẽt ꝯcludere, maxime in crĩalibus, † & spãlr̃ in crĩne falsi probatio debet esse concludens de necessitate, glo. & Bald. in l. iurisgentium. §. qđ fere. ff. de pac. Non ob. c. sicut. qđ Abb. in ꝯtrariũ adducit, quia loquitur in causa matrimoniali, in qua speciale est & ad hoc facit text in fi. ibi, in hoc casu. Nec ob. ꝙ ibi ratio generalis ponatur circa fi. qa ſm Are. aduertendum est, quia ibi ponit nouum dictum separatũ a præcedente: nã pri' dixit, ꝙ si corruptio probetur per testes idoneos, ꝙ sentẽtia debet retractari. Deinde in fi. dr̃, ꝙ si illi testes, q primo deposuerũt, velint dicere se esse corruptos, ñ sunt audiendi, quia piuri sunt. & sic illa rõ gñalis quæ per dominum Abb. ponderatur ad primum dictum nõ refertur. Replicari tñ potest, quòd dicit Abb probari videtur ibi, qa text. videtur probare, ꝙ si corruptio probata sit per testes idoneos, ꝙ sñia retractetur. Et iõ ad illum tex. clarius rñderi põt, ꝙ tex. ibi loquitur de corruptione simul cum falsitate, ut colligir̃ ibi se corruptos dñr perhibuisse testimonium falsitatis. & ſm hoc, ille tex. nihil facit. Et dũ in fenus dicitur de probatione corruptionis, intellr̃ ſm præcedẽ-158 tia. Non ob. tex. in c. cum I. & A. † quia ibi erant testes conspiratores, & inimici, qui magis repelluntur, c. per tuas. el j. de simo. Præterea in d. c. cum I. & A. vltra cõspirationẽ alia cõcur-159 rebant, ex quibus reuocata fuit sñia. ¶ † In fi. gl. concludit, ꝙ va-b let sñia lata per falsos testes, vel per falsa instrumẽta, ᵇ ut probatur in l. diuus. in fi. ibi, integ. resti. ff. de re iu. in l. pen. C. si ex fal. 160 instru. & in c. cum venerabilis. ibi, retractari. de except. † Nam ista verba arguunt ualiditatem actus. l. nam, & si sub ꝯdõne. §. post defectũ ff. de iniusto rupto. Non ob. text. in l. qui agnitis. ff. de exce. ubi dr̃, ꝙ ex tali sentẽtia nõ obstabit exceptio rei iudicatę, qa intellr̃ quãtũ ad effectũ impetrata restitutione in integrũ. Negari tamen non potest, ꝙ uerba d. l. qui agnitis. uideãtur obstare, dũ ibi dicitur, ꝙ exceptio opponi potest. Ista verba denotant, ꝙ ipso iure non valeat sententia. Et tenendo hoc, prout uoluit gl. in d. c. cum venerabilis, ad iura ṡ. allegata in ꝯ-161 triũ rñderi põt, ꝙ sñia retractatur, † licèt sit nulla quatenus de facto processit. c. accedẽs. el j. vbi gl. ut lit. non conte. l. j. ubi gl. ff. de feriis. Nam magis cõuenit, ꝙ uerba ista ita intelligãtur, q̃ ecõtra, ꝙ verba, q̃ significãt actũ ipso iure nullũ, ope exceptionis intelligantur, vt in cõflictu quarũdã legũ Are. tradit in l. j. ff. de tella. ¶ Retẽta tñ opinione cõi. ꝑ qua facit, qa si nõ retractetur ĩtra 20. annos, postea retractari nõ põt, d. c. cũ uenerabilis, & sic ur̃, ꝙ valeat à prin. ꝑut arguit gl. in d. c. cũ venerabilis. Et ampliar̃ ista ꝯclusio, ẽt si de falsitate tracter̃ p uiã replicationis. 162 † Nã restõ ẽt erit necessaria, licèt secus sit si p viã exceptionis de falsitate opponar̃, ut Abb. hic ꝯcludit. Et fuit ista opi. Io. An. in d. c. cũ venerabilis. in gl. pe. co. fi. q in effectu drĩam facit vtrum reus p falsos testes, vel instr̃a absolutus, vel ꝯdẽnatus sit. Primo casu, qñ absolutus fuit, nõ poterit uti replicatione ꝯ sñiam absolutoriã, nisi prius restõne ĩ integ. ĩpetrata. Scđo casu, qñ fuit reus ꝯdẽnatus, poterit reus se tueri ĩmediate p uiã exceptionis. Sed ꝯ istã distinctionẽ vr̃ tex. cũ gl. ĩ d. l. diu'. vbi text. loqr̃ ĩ reo ꝯdẽnato & tñ restõ ĩ it. ibi necessaria ẽ, & p illũ tex. Imo. ibi re-c ꝑbat opi. Io. An. Et iõ vtroq; ᶜ casu, siue agar̃ p uiã exceptionis, siue replicatiõis, necessaria ẽ ĩ it. restõ. & hoc uoluit gl. pe. ĩ d. l. q agnitis. & idẽ tenet Bal. ĩ l. q̃rela. C. de fal. Pa. de Ca. in d. l. diuus. cũ ꝯcor. vt ibi tradit Ale. Et ꝑbar̃ ĩ l. nã postea, §. si minor. ff. de iureiu. l. l. exceptiões q̃. ĩ fi. ff. de exce. & ita ẽt ꝯcludit Ale. ĩ d. l. nã postea. §. si minor. ĩ gl. j. ĩ fi. & Pau. de Ca. & Ale. ĩ l. si ex falsis. C. de transa. Nã cũ lata sit sñia, q̃ ualet, non vr̃, ꝙ exceptio opponi possit ĩmediate, nisi remoto prius ĩpedimento. Et sic eadẽ rõ vr̃ ĩ exceptione, q̃ est ĩ replicatione. Ad iura canonica, q̃ vñr ꝑbare ꝯtriũ, vt hic, ĩ d. c. cũ venerabilis. rñdeĩ, ꝙ intelligantur, ĩpetrata restõne ĩ integ. ꝑut gl. intelligit tex. in d. l. q agnitis. & idẽ gl. ĩ d. l. exceptiones. cũ si. ut p Ale. in d. §. minor. Vel dici põt, q̃ illa iura ꝑcedũt de iure canonico, in quo subtilitates iuris ciuilis non attenduntur, arg. c. dilecti. de iudi. Vel iura præallegata locum habent in ecclesia, ꝑut loquuntur. quo casu specialę

ADDITIONES.

a Testibus Qđ nõ puto uerũ post didicita testificata, ; dequid nup dixerit Dec.
b Syl. Ald Instrumẽta Vide eũdẽ Dec. in c. cum uenerabilis. col. 17 ꝫ. de exce. & vide Zasiũ Intellec. 50. c. 21. vbi tenet, ꝙ nulla impetrata restõne retractetur.
c ¶Vtroque. Et bene.

ciale est, q snia sit nulla, sicut de minore dr, sm Abb. hic. & ita dnt Mod. in d. l. q agnitis. Sed iste rnsiones nō placēt, qa iura canonica in regula cōis iuris ciuilis fundari uf. d. c. cum uenerabilis. ibi, cū falsorū instrorū pretextu lata snia vsq; ad 20. annorū spatiū valeat rettactari, put hr in l. qrela. C. de fal. & hic, ibi, qa nolumus a iuris tramite declinare. & iō tenēda est prima

163 rnsio supradicta. ¶ † Prædicta pclō litar nō hēre locū in snia lata pabsentē p falsas allegationes, qa nulla est, l. si ptor. §. Marcellus. ff. de iud & ita Ab hic. & Alc. post Bar. & alios in d. l. diuus. Sed tū tex. in d. §. Marcellus. nō vr uti verbis denotantibus nul

164 litatē, dū ingt, debere admitti querelā. † Nā querela ēt respicit rescissionē actus, l. ut liberis. C. de coll. ibi, vel inofficiosa qrela mota, Et quia ibi in d. §. Marcellus. ponitur exceptio a regula, q loqr de iniquitate sniæ, & præsuppunit validitatē. l. j. in prin. ff. de app. ergo ita exceptio intelligit, ut conueniat regulæ, iuxta no. in rub. de reg. iu. in 6. Mod. in d. l. q agnitis, pro cōi opin. dupliciter inducunt tex. in d. §. Marcellus. Primo, quia si ualeret snia, minor ibi nō cognosceret de iustitia superioris, ut p Inn. in c. de cætero, de re iud. Sed pōt dici, q dictū Inn. nō habeat locū, qn agitur de falsitate. arg. c. super eo. de crimi. fal. & no. in d. c. de cætero. ¶ Scdo, qa ponderatr in d. §. Marcel. q sciens vsus fuerit falsis allegationibus. nā ēt si ignorāter usus fuisset, dēret retractari. ut ergo sciētia aliqd opet, ddm est, q snia sit nulla. Et fuit ista rō lo. de Imo. in l. qui Romę. §. duo fratres quē Alc. ibi refert, ff de ver. obl. Sed pōt rnderi, q sciētia ponderatr, qa aliàs iudex inferior nō posset cognoscere de iustitia superioris, nisi ageretur de falsitate scienter cōmissa. & de intellectu d. §. Marcel. recurrēdū est ad ea, q late Alc. scribit post An-

165 ge. & Imo. in d. §. duo fratres. in x. char. ¶ † Secūdo limitatr, nisi snia lata sit p minorē, qa nō valet, p tex. in l. j. C. si ex fal. alle. uel tor. exc. fuerit. ut no Abb. hic, Bar. & Doc. in d. l. diuus. Sed aduertendū est, qa ille tex. parū facit, qa loqr in decreto, ut patet ibi, si iniustū decretū eos extorsisse apparuerit. Et ī decreto hoc

166 oēs tenēt, † q nullū sit, ēt p maiorē, si ex falsa cā sit interpositū, ut no. Bar. in d. l. diuus. in prin p l. cū uero. §. subuētū. ff. de fidei cō. lib. Ang. in l. cū fideicōmissum. in fi. ff. de confes. Bal. in l. fi. C. si ex fal. īstru. cū si. ut tradūt Mod. hic, q ita dnt. Sed ista fuit ponderō lo. de Imo. in l. si is, ad quē. col. fi. ver. item adde. ff. de acq. hær. Et pp hoc Are. ibi in 5 col. tenet, q etiā p minorē ua-

167 leat snia lata prætextu falsorū testiū. ¶ † Successiue Abb cōcludit, q ille, q succubuit prætextu falsorū testiū, agere pōt p testes falsos, & p ipsum pducētē, nō solū ciuiliter, sed ēt criair. In quo aduertendū est, nā primo dū Abb. æqparat ipsum pducētē, & testes q falsum deposuerūt, ista æqparō ex toto non procedit, p ea, quæ no. Barto. in l. si falsos. C. de testi. in l. si aduersarius. C. de fi. instru. & l. diuus. la 2. ff. de fal. & tradit Gandi. in tract. de malefi. in rub. de falsariis. col. j. & Ang Are. in tract. malefi. in ver. falsario. col. 6. versi. quæro vsq; ad quartū. & Pet.

168 de Anc. in consi. 172. circa primū ¶ † Scdo dū dr, q de falsitate agi pōt ciuiliter ad interēē p testē falsum, & agitur actione ī factū, & ita intelligit gl. hic. & hoc pbatr in l. in noīe. ff. de fal. vbi

169 Bar. dicit p illū tex. † q ex iudiciis publicis ēt orit actio in factū ciuiliter. facit tex. in l. pe. & fi. C. de fal. & de testibus pbatr ī c. j. j. de cri. fal. vbi Abb. in prin. & no. Gād. in loco palle. & est regu

170 la cōis, † q ex oī delicto orit actio ciuilis rei psecutoria, ut no. Bal. in l. q sub ptextu. la 2. co. fi. C. de trāsa. facit tex. ī l. fi. ff. de fur. & in l. fi. ff. de priua. deli. Et ista pclusio pcedit, qn apparet de ī-

171 terēē agētis, † aliàs p testes falsos ciuiliter agi nō pōt, ut tradit

172 Pe. de Anch. in cōsi. 23. visa inqsitione. in scdo dubio. ¶ † Tertio dr ī pdicta cōclusione, q ēt p falsitate p testes agitur criāliter. ut Abb. dicit hic, & pbatr in d. l. pen. in fi. C. de fal. & hr in lo

173 cis sā. alle. Et circa hoc duo notāda sunt. ¶ † Primū est, q ad hoc vt testis criāliter possit puniri, reqrit, q falsum dixerit in eo, in quo substantia negocij cōsistit. secus si in accessoriis, qa tūc nō punit pœna legis Corneliæ, sed arbitrio iudicis, ut not. uoluit fac. Bu. in l. Lucius. ff. de his, qui no. insa. & Ang. ibi. in versi. nihil pponit. in 2. col. versi. attēde tū. illud dictū refert, & extollit idem Alb. ibi, col. 2. & idē Ang. in cosi. cxciiij. visis pcessibus.

174 co. 2, facit, qd no. Pe. de Anc. in d. cōs. 23. in fi. ¶ † Scdm est, q ista cōclusio pcedit, qn accusatr a parte, put Abb. loquit hic. Secus si pcedatr p inquisitionē, quia tunc extraordinaria pœna erit puniēdus. ut no. Ang. dicit in §. & licet. co. fi. in Auc. de testi. Et

175 istud dictū de iur. can de plano pcedit. † qa mitigatr pęna ī iudicio inqsitionis. c. inqsitionis. de accu. Nō sic de iure ciuili, ut dictū fuit in rub. ā. de iudi. Et ultra Abb. hic, ēt de falsitate agitur aliis modis, ut p gl. in l. qrela. C. de fal. in l. ex falsis. C. de transa. Are. in dicto uerbo, falsario. col. 6. Abb. in d. c. j. de crimi. fal. & Practica Papiensis in forma iuramēti testiū, in verbo. falsitate.

176 ¶ † Postremo notādū est, q sm canones criā tpe nō tolluntur, [a]

a vt p gl. in c. admonere. 33. q. 2. in uerbo, pęnitētia. & no. Spe. in

177 ri. de inīa. §. qm. col. 4. ver. & no. sm cano. † vbi declarat hoc pcedere in mrimonio, & aliis spūalibus, in quibus piculum aīę vertit, in quibus pscriptio locum hēre nō pōt. Et hoc dictum pro singulari ponit Rom. in sing. 185. tu scis. ubi hoc simplr se

178 qt. & idē no. Bal. ī l. j. ī 17. col. ver. no. tū. C. q acc. dicēs, † q ī pęnis spūalibus nulla cadit pscriptio. & idē Ang in l. diuus. de re iud.

179 ¶ † Et sm Abb. hic post Ant. de Bu. hoc gnaliter pcedit in foro pœnitētiali. Et idē Abb. dicit in c. cū hēret. col. j. de eo, qui du. ī ma. quā pol. p adul. Idē tū Abb. aliter distinguit in c. fi. ī princ. j. de purga. cano. ¶ In gl. in verbo, astrinxit. ex distinctione, quā

180 finatr Abb. hic ponit. † Prima, & principalis conclusio est, q si aliquid deductū sit in libello cū certa qualitate, puta q quis percusserit Titium cū effusione sanguinis, vel cū armis. si qua-

b litas deducta nō pbetur, absolutio [b] sequi debet, [c] put uoluit

c Cy. in l. 2. C. de pba. in ver. ex hoc arguit Iac. de Are. qa istud factū sine qualitate nō est illud, quod in libello deductum est, l. denūciasse. §. quid tū & ibi Bar. per illum tex. ff. de adul. & idē Bal. in l. diuus col. j. ff. de re iudi. ī l. qd ergo. §. pęna grauior. col. pe. ff. de his, qui no. insa. cū si. ut tradūt Mod. hic. & prius Alex. in d. l. diuus. & hoc idem pcludit Io. An. in add. Spe. in rub. de accusa. col. j. Bar. in cōsi. cvii. accusatio fuit instituta. & Abb. in psi. 78. viso toto pcessu, col. 2. lib. 1. & idē Ro. in cōsi. cx. qō consultationis. In cōsi. 152. præsens accusatio. & consi. 167. accusatus Ant. col. fi. do. Signo. in consil. 110 in q. vertente, in 4. dub. vbi dicit hoc pcedere ī ciuilibus, & criminalibus. & idē Barth. Veron. in cōsi. 63. cisto. col. fin. & And. Sic. in cōsil. 42. uiso. lib.

181 2. † Et est rlagnalis, q vbi aliqua qualitas in dispositione reqrit, illa probari dēt, vt no. Ioā. And. in c. j. de homi. in 6. quē Bal. refert in l. si quis nō dicam rapere. co. 3. de epis. & cle. & in l. hi, qui ad ciuilia. C. de app. & no Bart. in l. j. §. j. ff. ne quid in flu. publi. cum simi. ut tradit Alc. in psi. vlti. viso pcessu. in ij. lib. & in cōsi. j. col. x. lib. 3. & in cōsi. xlj. visis. col. 2. lib. 4. & in cōsil.

182 3. col. 2. eo. lib. 4. ¶ † Prædicta cōclusio ampliatr sm Abb. hic, ut pcedat ēt si agatur de interēē publico, quia militat ratio superius dicta, q nō est probatū illud factū, qd in libello deductū fuit. Et hoc pbatur ex dicto Cy. in d. l. ij C. de proba. cū si. supra alleg. ibi. n. agitur de interesse publico, ut delicta puniantur, c.

183 vt famæ. de sen. excō tū absoluit reus ¶ † Scdo pari rōne idē vr sentire Abb. hic in cā beneficiali. Facit tex. in c. ab eo. de ele

184 ctio. in 6. † Sed tū hoc forte nō vr verū, quia ī tali cā magis exuberat officiū iudicis. c. cum nobis. & qd ibi gl. in verbo, ex officio. de elec. & gl. hic in fi. facit tex. in c. olim ex literis. de resc. in fi. Non ob. tex. in d. c. ab eo. quia loquitur quo ad pœnā opponentis crimina pelectum. Tertio pari rōne, quia factū variatur. Abb. infert, q nec ī alio iudicio ex talibus pbationibus

185 poterit puniri. ¶ † Quarto etiā ampliari pōt, q licet reus cōfiteatr delictū simplr, nō tū poterit puniri, si cum qualitate propositum fuit. ita vr uelle Io. An. in d. rub. de accu. & idē Rom. in d. consi. 167. col. fi. & Sign. in consi. x. supra alle. col. fi. Sed in hoc cōtrarium dicit Bal. in l. & si seuerior. col. fi. C. ex qui. cau. Infa. irro. & in l. quid ergo. §. pœna grauior. in tep. col. 4. versi. iuxta hoc qro ff. de his, qui no. infa. & idē expresse tenet Ang. ī l. denunciasse. §. qd tū. ff. de adul. Cōcordando dici pōt, q iudex pfitētē simpliciter delictū punire pōt, si velit. Sed q nō teneatr,

186 nūc pclusio pdicta limitatur. † Primo, ut non habeat locū, qn constaret de eodē facto, ut quia nō eēt reiterabile, puta de homicidio, no. Ang. in d. l. denunciasse. §. qd tamē. in ver. sed adde. Benefacit, qd no. Imo. in l. is reus, in pe. car. in fi. in uer. extra gl. ff. de pu. ind. & Bal. in l. j. col. 18. ver. super septimo. C. qui accu. ¶ Secundo principaliter limitatur prædicta cōclusio, qn

187 qualitas est de substantia actionis propositę. ¶ † Secus si nō sit qualitas substantialis, quia deficiens in probatione talis qualitatis, obtinet in facto principali simpliciter pbato, ut no. Bal. ī l. Titia, in prin. ff. solu. ma. per l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. & idē Bal. in l. i. in prin. col. pe. versi. extra qurit. ff. de eden. cū si. ut tradunt Mod. in c. 2. de rescri. & idē Sign. in consi. 141. procurator domini Nicolai. vbi concludit, quòd quando qua

188 litas adiecta crimini alterat crimē, & pęnā, † si non probetur, reus absoluitur. secus si non alterat delictum, & pęnam. quia tunc defectus probationis illius qualitatis nihil nocet. allegat d. §. si detracta. nā ibi qualitas sciētię non facit maiorē pdēnationē, qa siue sciēte, siue ignorante dño datū sit dānū, eodē mō pdēnatr dńs ad æstimationē dāni, vt declarat, & cōcludit Alex. post alios quos refert, in l. edita. col. 3. C. de eden. & idē Floria. in d. l. in delictis. §. si detracta. ff. de noxa. Sed tamen hoc nō vr procedere sine dubio, quia negari non potest quin considerato effectu executionis augeatr pdēnatio, quia data sciētia dñi, tollitur

ADDITIONES.

a S. Ald. Tolluntur. Vide late Io. Fran. Balb. in tract. de præscr. col. totius tracta. 112. in princ.

b ¶ Absolutio. Idem Hyppo. Marsi. in rub. C. de pb. & sing. 187. sed falsum est, & contrarium mox sentit Dec. hic, & supra, de rescri. c. 2.

c Syl. Ald. Sequi debet. Vide Dec. qui ponit hæc omnia, in c. 2. col. 5. cū duabus seq. de rescri. ubi Fel. col. x. ver. fallit. 3. And. Sic. consi. 42. col. 3. lib. 1. Ale. cōs. 72. col. 3. lib. 1. Dec. in c. nouit. in 3. no. de iudi.

tollit facultas dandi seruum p noxa.l.miles.§.decē.ff. de re iud. Vnde in d.§.si detracta,nō variat factum,sicut in d.§. quid tñ.l. denunciasse.ff.de adul.Præterea tex.in d.§.si detracta . quium ad propositum,vr procedere fm regulam supra firmatā:quia si qualitas scientiæ non pbetur,absoluit reus diffinitiue,† adeo q vlterius nullo pacto molestari pt & ideo nō vr probari ibi illud, qd Bal.dicit in d.l.Titia ff.sol.matr. Et de intellectu d.§ si detracta.dicendum est,vt not.Bar.in d §.quid in & Ioan.de Imo.in l. j.§.j.in pen.col.in ver.aduerte diligēter.ff.de pub.cum si.vt tradit Alex.in d.l.edita.C.de edē. ¶ Retentatā ista limitatione,pp hoc infert Bar.in l.j.in ver.6 qritur.C.de ɔdict ind.& in l.fi.col. 2.ver.modo ego qro.C.si ex fal.instr.ad ppositum huius decretalis,q si dico,q testes corrupti falsum dixerūt,& sic corruptio p modū qualitatis allegatur,nō videor me adstringere ad pbā. vtrūq;,sed sufficit pbare falsitatē.qd est ɔ Bar.in l.diuus.ff.de re iud.& Abb.hic.Et hoc de iure verius vr,p rōnes quas Abb.īducit,qñ plura copulata proponuntur.nā pariter militant,si p modum qualitatis aliquid pponatur. Et dictum Bar.nō pbatur in d.l.diuus.vt declarat Imo.ibi in 2.col.ver.sed iuxta pdicta qro. ¶ Similiter nō probatur hic, quia probauit solā corruptionem hic,q sola non erat sufficiens.secus si falsitatē probasset.vt dicit Pau.de Cast.in d.l.diuus. Nec ēt corruptio plene probata fuit, vt io tex.hic colligitur. Vel hic vtrunque erat necesse probare, quia pro altero admissus non fuisset.ideo non sufficiat,qd alterum pbetur,vt Ab.declarat hic. Vel intelfr, quando expresse se astringit,& non eo mō,quo Bar.dicit. Tertio,ɔclusio fallit,qñ negatiue aliqua pponuntur,† qa tunc nunq̄ vr quis se adstringere, vt not.Bal.in l.cum te.in fi.C.de proba. & sequunē simplr Alex.in d.l.diuus.& Mod.hic,& in d.c.2.de rescr Sed ɔsiderandum est,q si illa,q̄ negatiue proponuntur, nō debent probari, prout est verum generaliter.l.actor.C.de prob. tūc clarum est, q proponens nō vr se astringere ad qualitatem, nec ad factum principale.†Si vero pbari debent, vt quia in his fundamētum intentionis ɔsistit,iuxta no.per Inno.in ca.super his.de accusa. & p Bar.in l.hoc iure.ff.de verb.obli.in l.pe.§.docere.ff. ne quis eū,cum si.& tali casu tunc idem vr dicendum in negatiue propositis,quia ea.rō vr ¶ † Quarto fallit in reo,qui non probādo ea,ad q̄ se adstrinxit,sibi tamen non p̄iudicat,quo minus absoluatur,actore non pbante,vt no.Abb.in d.c.2.de rescri. & tenet Flor.in l.circa.ad fi.ff.de pbat. quē allegāt Moder.& simplr sequūtur in d.c.2.de rescrip.Adde q Bar.expresse hoc tenet in d. l.diuus.de re iudi. & idem Bal.tradit in l.j.col.19.ver. & cum qritur.C.qui accus.nō poss. Et iō in terminis huius decreta. si reus allegaret falsitatē cum corruptione,sufficeret probare solā falsitatē. Nō ob.tex.iste,qa cum ageret interdicto vti possidetis,vterque dr actor, & reus.l. si duo.§.hoc interdictū.ff. vti possidetis. Et istud, qd dictum est de reo,declarat vt p Flor.in d.l.circa.ad fi.& p declaratione eius facit,qd ī.pxime dictum est.¶.† Quinto limitat non procedere,qñ in accusatione reperit cla, super quibus oībus,& singulis petit reus ɔdemnari, qa talis cla disiūctiua est,& separat superius dicta. vnde sufficit,q alterum pbet, vt not.Bal.cōcludit in l.2.col.2.post do.Sabinū,quē refert,C. de proba.& idē Bal.in l.4.col.19.ver. sup hoc septimo pūcto.C.qui accus.cū si.vt Mod.tradunt in d.c.2.de rescri.& idē Bal. in l.& si seuerior.col.fi.C.ex qui.cau.infa.irro. Flo.ī l.in delictis.§. si detracta.in fi.ff de noxa.Ang.Are.& Moder.in trac.malefi.in verbo,super qbus oībus,& singulis.in versi.4.est vtilis.& idē Alex. sequtur in ɔsi.120.super eo.in pe.col.lib.5.Sed tñ ɔ Bal.in terminis tenet Ro.in cōsi.410.qō ɔsultationis.Et idē pbat subtiliter, & cōcludit Pet.Phi.de Cor.Perusinus in cōsi. 197.visa denūciatione.in 2.lib.¶ †Sexto idē dicendū est,si apponat cla,p q̄ petat reus condēnari fm formā iuris,& statutorū, quia tunc nō probata qualitate,pro delicto simplici poterit condēnari,fm Bart. in d.l.2.col.2.C.de proba. De qua clausula not.Bal.in l.rerum.ff. de amo.cum concor.vt per Alexan. in l.Gallus.in §.si eius.ff. de lib.& posth.Ang.Are.& Moder.in §.j.Insti.de actio.Sed Are.hic tenet contrarium, quia delictum nō fuit deductum sine qualitate,& clausula illa restringi debet ad finē specificatum in libello,quia qualitas apposita in principali dispositione, in clausulis accessoriis repetita vr,vt p Bar.io l.si ita stipulatus.§. Chrysogonus.de verb.obli Mod.tamen in d.c.2.de rescrip.sequunt dictum Bal. quia accusans, qui petit reum condemnari omni iure eum puniente, cogitare videtur etiam de ipso delicto simplici,ex quo etiam delictum simplex a iure punitur.Sed ista rō parum valet,quia tollitur per rōnem Aret.q̄ efficax vr:qa cū delictum qualificatum fuerit sine qualitate apposita, aliud factum vr.ut s. dictū fuit.clausula accessoria intelligitur, scdm qualitatē delicti propositi, & per talē clausulā nullo modo vr cogitatū de illo delicto simplici. & licēt petat reum omni iure cōdemnari, videlicet scdm formā iuris & statutorū,hoc bn verificat ī delicto condēnato qualificato, qd puniri pt scdm formā iuris, & statutorū,& non infert p hoc ɔ superius dicta,q delictū sine qualitate cōsideret,qa a p̄cedentibus recessum nō vr, maxime

in cōtinēti,nisi appareat.ar.l.nā ad ea.ff.de ɔdi & de.¶ † Septimo idē eēt in clausula illa,saluo iure addēdi,& minuendi. ᵃ fm Bar.in l.Nesennius.post Host.quē ibi refert,in fi.col.in vers.& p hoc dicit ff de neg.gest.& Mod sequunt in d.c.2.de resc.pp illud verbū,minuēdi.& ī l.edita,col.fi.C.de eden.Sed ɔsiderandū est primo si verbū illud.minuēdi,operat hoc, vt Mod.dñt, debeat expectari.q qualitas detrahat,& minuat & sic clausula de se īmediate hoc nō opat.Et sic talis qualitas detrahi pt: & si detrahat.tūc bn inferat ad qōnē nrām,qa tali casu si dēt pbari,cū detracta sit.Et Doc.ī pposito loquūt,qñ qualitas dēt pbari,& nō pbet.¶ Præterea scdo.dictū Bal.absolute nō vr verū,qa illa qualitas pōt detrahi,qa tūc nō eēt idē delictū,vt s.dictū est.ergo clausula p̄dicta nō opat,nec opari pōt diminutionē qualitatis,& hoc vr velle ipse Bal in c.inter dilectos. col.3. versi.vbi saluo iure.j.de fi.instr. † vbi inquit, q hic ɔtest actor adstrictus est,vt qualitas diuidi nō possit,& intelligit,qñ qualitas respicit p̄iudiciū rei ɔuēti.secus si talis qualitas detrahatur in fauorē rei,vt no.Imo.distinguit.& Do. sequt in c. ab eo. de ele.in 6.¶ †Octauo idē vr ī cla illa,nō tñ se adstringēs ad pbādū,nō necessaria, ᵇ vt no.Bar.in d.l.diuus.Ant.de Bu.in c.exhibita.col.pen.de iudi.Sed in effectu nec illa clausula remouere vr qualitatē expressam,qa pbō qualitatis necessaria est,vt s.dictū fuit,& clausula,pui verba sonāt remouere vr pbōnē non necessariā Et facit.qd no.Bal.in l nō solū in fi.C.de lib.cā. † vbi inquit,q pterō nō nuat, vbi subest necessitas probādi. Et ad hoc facit,qa nō vr se incōtinēti corrigere,vt s dixi,arg l.nā ad ea.ff de ɔd.& dem.Allegata i ɔtriū vēnt hīc locū,qñ plura pponunt copulatiuē:secus qñ vnū factū qualificatū pponit . Vel distingui pōt,q aut talis clausula ponit in fine libelli,& habēt locū ea,q̄ dixi . Vel talis clausula ponit incōtinēti narrato facto cū qualitate,& cōis opi.pcedit.¶ †Vltimo Mod.hic idem dñt eē in illa clausula,& oēs exceptiones mihi ɔpetētes oppono,qa tūc nō vr se adstrinxisse solū ad deductas,fm Bal.in l.Titiæ textores.de leg.1 & idē Bal.in l.scire oportet § sufficit.ff.de excu.tu.Sed aduertēdū est qa licēt ista clausula operet, vt quis nō videat se restringere,quo minus alias ēt exceptiones opponere possit,nō tñ vr operari,vt nō teneat qualitatē ppositam pbare.Ista.n.diuersa sunt,& ex diuersis nō ifert,l. Papinianus exuli.ff.de min.¶ †In gl.in verbo,possidetis. primo fm Abb. ex gl.colligit,q interdictū,vti possidetis, datur possidēti cōtra molestantem,q nō possidet.& dicit Abb.& Doc.cōiter tenēt. & idē Abb.in c.cū dilectus.in prin.de cā pos.& ppt.& idem ɔcludit Bar.in l.1.§.huius aūt interdicti.ff. vti pos.& in l.j.C.e.tit. & seqt Ang. Are.in § quadrupli.col.antep.uer.itē dixi.Inst.de act.& hr in Practica Papien.in libello turbatæ possessionis . in verbo,pñtialiter,& tradit Ale.in ɔsi.136.in cā,& lite.col.ij.lib. ij.Et tñ inter istos casus est notabilis dria , qa ɔ illū, q asserit se possidere , dato q nō possideat,ex ista verbali turbatione sibi interdictū cōpetit,qa ita asserēdo vr possidentem turbare ,ex quo nō possunt duo insolidū possidere.secus est in eo , q non dicit possidere,†qa pro verbali turbatione nō pt ɔueniri isto interdicto,vt no.tradit Imo.in l.si prius.col pe.ver.adde dictū Bar.de ope.no.nun.& ibi Ale.col.7.Alia est ēt dria inter istos casus:†qa si duo ɔtendunt de possessione , & vterq; p̄tendit se possidere,pt iudex sequestrare possessionem , ne partes veniāt ad arma, ᶜ vt no.Bar.in l.ægssimū.p illū tex.de vsufr.Bald.in l. nullus.de sum.Tri.& in l.fi.C.de or.cogn.cū si.vt tradūt Mod. in c.in pñtia.col.fi.de pb.& Io.de Imo.in ɔsi.87.in casu p̄misso.† Tñ si alter possidet, & alter nō, talis sequestratio fieri non dēt,sed possessor dēt tueri in possessione;& alter,q non possidet phiberi dēt a turbatione,vt no.Inno.in c.in pñtia.col.j. de pbatio.resert,& seqt Bal.in c.clerici.el j.col ij.de vi.& ho.cle. & in c.j.col.3.ver.itē noto hic.de seque.pos.& fruc.& in l.ordinarii.col.4.uer.sed hic qro.C.de rei ven. †Et in isto interdicto vti possidens,an turbatio verbalis sufficiat,no.Cyn.in l.j.q.3. C.vti possi.Bar.in d.l.si prius.in v.oppo.Ale.io cons.64.uiso pcessu,in fi.ll.5.& in ɔs.177.viso testamēto.co.li.& in ɔl.73. als 71.vr.lib.5.¶ † Secunda conclusio principalis gl.est,q in casu isto re existēte omnino dubia,sorte dirimatur.Sed Doc.cōiter tenēt contrarium,& concludunt,q ubi est qō facti,† put in casu isto agitur,res nunquam sorte dirimitur,prout est glo. no.in l.1.C. uti posside.in uer.prohibebit.quam pro singulari allegat Imo.in l.hmōi.de le.j.cū si.ut tradit ibi Ale.& ita tenet Bu.in d.l. si duo.in prin.col.fi.ff.uti.pos.p l.duo sunt Titii.ff de test.tute.& Mod.hic sequuntur post Abb.& alios.†¶ Sed tñ in ɔtrium ᵈ facit,qa sors nō est aliquid mali,vt dicitur in c.sors.26. q.2.& legit de Matthia,q sorte electus fuit, c.clericos.21.distin. in

ADDITIONES.

a ¶Syl Ald.Minuendi.Idem Dec.in c.2.col.fi.de resc.nu.72.
b Syl.Ald.Necessaria Idem Dec. in c.2.col.pe.in vol.i.de rescri.
c Syl.Ald. Ad arma.Vide Socı.in l.quidam æstimauerunt.in 5.no.ff si cer.pe.
b ¶Contrarium.Et vere.

208 in prin.& in c.nō statim.36.q.2.† Et iudicium sortis nō reprobat in aliqbus casibus in c.fi.de sorti ergo regulariter pmittitur, saltē ex cā, vbi res admodū dubia reperit, arg.l.cum ptor.ff. de iudi.& 25.dist.c.qualis. Et certe differētia, q̃ faciūt Doct. inter qōnē facti.& iuris, nō pbatur iure, argu.l.illā.C.de collat. Et qua rōne in dubio iuris, ad sortes recurrit, ita pariter in dubio facti dicēdum vr. Non ob.tex.in d.l.duo sunt Titij.qa ibi de pīu

209 dicio tertij pupilli agebat. † quo casu nunq̃ res sorte dirimit, vbi tractatur de pīudicio tertij absentis, vt est gl.notab.in §.finautē.in verbo partes suas.Insti. de satis.tut.& no.Bal. ī l.si duas.

210 de excus.tut.¶ † Et sic forte notandū est, q̄ qn̄ aliqd p sortes diminuitur, appellari nō pt, qa grauamē infert a fortuna, q̃ superio-

a re ᵃ nō hēt, vt no.Bal.in l.fi.in prin.C.cōmu.de lega.† Hoc tñ in-

211 telligit, nisi esset magnus excessus, ᵇ vt not.idē Bal.in l. maiori-

b bus.C.cōmu vtriul.iud.& tradit Perusi.in rub.j.de appe. ¶ Extra gl.alia practica est, fm Abb.hic post Vincē.hic, & Bal. in l.si

212 duo.ff vti pos.videlicet † q̄ iudex pnunciet vtrunque medietatē p indiuiso possidere.& hoc sequtur Bald.in c.in nostra.col.fi. vet.ista gl.de testi.Sal in l.1.C.vti possi.col.16.sed nunc reuertor. & Ang.Are.in §.quadrupli.in pen col.Insti.de actio.& Practica Papien.in libello turbatæ possessionis.in ver.quare cum prædictis.col.2.Alc hic, q ad hoc inducit tex a ɔ̄rio sensu, in l.q̄situ.§. si quis.in fi ff.de si.instru.& in l.si fundus.in § si duo pariter.ff.de pig.Ad idē allego bonum tex.in l.si paterfamilias in fi.ff.de hæ re.insti.vbi in casu dubio res æqualiter diuidit. & Bal.ibi dicit,

213 † q̄ iudex, vel arbiter pp cōflictum rōnum.q̃ sunt hincinde, pōt

c rem diuidere ᶜ inter ipsas partes. Ad idē est text.in l.Titius.ff.ad Treb.vbi Alc. hoc idē dicit p illum tex. & in no.casu hoc tradit Pet.de Anch.in ɔsi.at..inter ɔ̄ria, & varia. & dixi in c.j.§.eo.in vlt no.& facit qd no.Ange.in l.qui iure familiaritatis.ff.de acq. pos.¶ Prædictæ ɔclusioni obstare vr, qa hoc petitū fuit, & sententia debet ɔformari libello.c.licet Heli.de simo.Abb. rūdet, q̄ satis petere dr alter, q petit se ab altero non molestari. Sed ista rō non valet, quia petit se non inquietari in tota re, q̃ asserit se possidere.& hoc Abb.ipse dicit, dum ingt. iudicē diuidere nō posse, quia petitum nō fuit.nā ista nō vr militare, qn̄ vult p indiuiso vnicuiq; partē assignare. Et sic dr̄ia q̃ Abb.facit in diuisione facta diuitim, vel p indiuiso.nō vr pcedere q̃tum ad hoc. Are.vero alr rūdet, & dicit, q̄ ex quo pars totū petit, vtiq; vr ēt partē petere, vt in §.si minus.Insti.de acti. & in l.si qs cum totū. ff.de exce.rei iudi.Sed ista rōio ēt nō satisfacit, qa ī toto pars ɔtinet eo casu, quo qnis totum ɔsequit. Sed hoc nō verificat in sola parte, quia nō sequit q̄ ille, q petit totum, videat partē petere, casu quo nō possit totū ɔsequi, quia remanet in cōione, de

214 qua nō cogitauit, arg.l.si quis.alias, quis aliā.ff.sol.mat.† Vñ tertio rūderi pt, q̄ in isto casu pp difficultatē toleraī sententia, licèt libello nō ɔformetur.sicut qn̄ fit cōdemnatio in æstimatione, quia res petita ptiari non pt, vt no.Bart.in l.vnum.ff.si cer.peta. Bal.in l.fi.C.de fideicom.libe.facit qd no.Bal.in l.& si seuerior. col.4 ex quib.cau.infa.irrog Vt tñ ista difficultas tollaī, bonum est petere a principio, q̄ saltē p parte possessio assignetur, casu quo pates essent probationes.& ita instruit Practica Papi.in li-

215 bello turbatæ possessionis.col.8.¶ † In fi.dū gl. cōcludit interdictum, vti possidetis, dari p rebus incorporalibus. Abb.ɔcludit, q̄ in tali casu vtile interdictum ɔpetit, quia mens ɔcurrit, licèt

d verba nō verificētur. Sed de hoc melius dicēdum est, ᵈ vt no.in l.curatores.C.de neg.gest.vbi Bar.& cōiter Doc dicunt, q̄ ēt si mens ɔcurrat, q̃uis verba cessent, remedium tñ dr directum inspecta sola mente.¶ Postremo Abb refert Spec.de peti.& pos.§. j.in vlt.car.in ver.not.tñ diligēter.vbi dat ɔsilium in apprehendenda possessione, priuādo aduersarium, qn̄ videt probationes esse æquales.Sed Aret. reprobat hoc, quia possessio ɔsideratur tpe litis ɔtestatæ, & qa in casu isto ab aduersario vi possidetur, vt latius p eum hic. Quibus tñ rōnibus rūderi pt ex dictis Spec. In loco pal.quia ex quo probauit de possessione, intrauit possessionē suā.& aduersariū nō spoliauit, & talē possessionē ēt habebat tpe litis contestatæ, put probauit. ¶ Et de materia huius Interdicti no.Ang.Are.in § quadrupli.in vlt.car.Insti. de actio. & in Practica Papien.in libello turbatæ pos.Barto.in consi.112. quidā accusarus.Bal.in cōsi.331.casus, sup quo.lib.j.Alc. in cōsi.16.col.3.lib.2.supra alleg.& And.Sic.in cōsi.25.li.4. & ī locis

216 § allegatis.¶ † In gl.fi.ibi, ecclesia nō multum curat de hac sub-

e tilitate. Et hoc ᵉ idem tenet in gl.in c.suscitata. in gl.j. de in inte.

217 testi.† Et idem est, qn̄ proceditur sine strepitu & figura iudicij, quia dn̄s cōdemnari potest, licèt procurator solus fuerit in lite, vt no.Bat.in trac.ad reprimen.in ver.figura.col.fi.Sed Abb.hic ɔ̄rium tenet. & ɔ̄ gl.concludit, quia fm eum idem esset de iure ciuili.in æconomo, & in tutore. qui gn̄alē habent administrationē. In talibus enim non hēt locum tex.in l.j.C.de sent.qui loquitur in pcuratore simplici, qui ɔ̄hendo concipit verba in psonā eius.s.œconomus, tutor, & similes, qui generalē habēt administrationē, ɔcipiunt uerba in psonam domini. Et qd dr in ɔ̄ctu, idē vr in iudicio, quia in iudicio quasi ɔ̄hitur.l.3.§. idē scribit, ff.de pecu. Et ista fuit rō Bar.ī l.1.C.de sen.in l. stipulatio ista.in §.si stipuler.de verb.obl.& idem Abb.in ea.suscitata & c.ɔ̄relani.de elect. Nō tñ uf recedendum ab opi.gl.hic, per iura allegata in gl.fi.q̃ loquunt in pcuratore.& tamen ibi dr. q̄ ɔ̄ domi

218 num principalē lata fuit sententia, † quia fm uenorem opi.& tutor, syndicus, uel œconomus debent uerba ɔ̄ctus in ppria pso

f na ɔcipere, ᶠ ut concludunt Ang.Ro.Alex.& Mod.in d.l.stipulatio.§ si stipuler.p tex.in l.quoties.ff.de admi tuto.ibi.si pupillus absens sit, oportet tutorē suo nomine stipulari.& facit regula l.quicunque.ff.de actio.& oblig. Praterea ratio Bart. haberet locū in uerbis tutoris, uel syndici. sed in casu isto sunt uerba iudicis, q̃ ad pcessum cotā eo agitatū debent referri.¶ Nec ob.q̄ tñ iudicio quasi ɔ̄hitur, quia nō tamē bene arguitur de ɔ̄ctu ad iudicia, quia ɔ̄ctus pendet a uoluntate partium, & iudiciū redditur in inuitum.l.inter stipulātē, §.1.de uerbo.obli. & declaraui in c.quia fronte.de appel. Et ex his expedita sit hæc decretalis.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald Superiorem.Declara, vt optime Mattheus Neretius Gemi. in repet. rub.de appe.j.col.13.in princ.& ibi aliquid per Dec.col.8.in prin.

b ¶Excessus Vt quia portiones erant multum inæquales.

c ¶Diuidere.Idem Dec. in l precibus.in titu.C.de impub.& ali.substit.adde Nico.Boer decisio.Burdega.42.Alci.c j nu.69.de offi.ordina.Zasi.io l.2.§.ex his. nu.12.de verbo.oblig.

d ¶Syl.Ald.Est.Vide Soci in l.testamēto.la 2.ī fi.uerbis. ff.de cōd.& dem Dec.in l.2.in ult.uerbis.C.de insti.& substit ubi uidēdū.Ias.insti.de actio.§.1.col.17.

e Syl.Ald.Et hoc.Vide Pau.de Cast.in consi.110.in nou.Ias.in l.stipulatio.§.si stipuler.col.1.ff.de verb.obl.ubi omnino uide.

f ¶Concipere.Sed non est necesse.

SVMMARIVM.

1 *Filius mariti præsumitur natus ex vxore in domo, etiam si per alium fuerit cognita, nu.6.*

Idem si ex concubina, nu.2. & ex qualibet muliere retenta in domo licèt non esset concubina, nu.2. si fuit carnaliter cognita, nu.4.

5 *Famula si prægnans in domo sit, non per hoc dominus debet condemnari.*

7 *Filiationis quasi possessio, de qua in l.si vicinus.C.de nupt. non consideratur in spurijs.*

8 *Intell.l.miles.§.defuncto.ff.de adulte.*

9 *Consanguinitas contrahitur etiam ex coitu damnato.*

10 *Affinitas per illicitum coitum contrahitur.*

11 *Cognatio spiritualis ad illegitimos extenditur.*

12 *Filiatio præsumptiuè probatur, quia verè non potest probari, num. 13 in patre, secus in matre, nu.14. quia quo ad eam potest etiam fieri instrumentum, nu.15.*

16 *Filius censetur natus in domo, nec ei nocet assertio patris, vel matris.*

17 *Præsumptio insurgens ex natiuitate in domo, potentior est, quam nominatio, & tractatus.*

18 *Filiatio magis probatur per tractatum, quàm nominationem.*

19 *Nepos an dicatur filius fratris, & quando, id est, de communi vsu loquendi, num. 20. quia propriè venit filius filij, nu.21.*

22 *Statutum quòd frater, & nepos excludant fœminas, intelligitur etiam de nepote ex fratre.*

23 *Nepos ex fratre venit in dispositione, quando disponens non habeat nepotes ex filijs.*

24 *Nepotis appellatione nunquam venit pronepos ex fratre.*

25 *Inuestitura accepta pro se, fratre, & suis filijs, & nepotibus, an intelligatur de filijs, & nepotibus fratris.*

26 *Verba dubia inuestituræ strictè interpretantur.*

27 *Verba inuestituræ in dubio referuntur ad principalem, qui stipulatur.*

28 *Filius quis non censetur ex sola nominatione, nisi fuerit in actu magis conueniens filio, quàm alteri, nu.29.*

29 *Filiationem quando simplex nominatio probet, nu.32.*

30 *Verba enunciatiua in odiosis nunquam disponunt.*

31 *Filiationis quasi possessio quæritur ex tractatu.*

33 *Scriptura patris, q̄ eius filius tali die natus est, probat.*

34 *Nominatio filij præsentis incidenter, an probet filium.*

35 *Verba enunciatiua inter præsentes in contractibus, inducunt præsumptionē, donec contrarium probetur.*

36 *Epistola subit vices partis præsentis.*

37 *Filiatio, an probetur ex tacita confessione resultante ex contumacia mariti, qui nō misit custodes.*

38 *Verba enunciatiua propter præsentiam partis probant inter ipsas partes, solum ad effectum, vt valeat ille actus.*

39 *Fama publica sine adminiculis non probat filiationem.*

40 *Filiatio vt probetur, duo articuli fieri solent, & qui.*

41 *Testis qui vnum dicit in iudicio, & aliud extra iudicium primò dixerat, an & quando probet, & quodnam dictum attendatur.*

Quid si in primo dicto iuramentum interuenit, nu.42. quid si scriptura, num.43. quid si præsentia partis, nu.44.

Quid quando aliqua præsumptio est pro primo dicto, nu.45.

1 PEr tuas. ¶ † Primo no.fm Ab.hic.q̄ sicut natus ex uxore ī domo, filius mariti pīsumitur. l.filiū ff.de his, q sunt sui, uel ali.in.l. fi.nisi sciētibus.C.de nup.ita natus ī domo ex ɔcubina, filius concubinarii præsumitur. Sed istud notabile non vr probari hic, quia non ponderatur sola natiuitatis in domo, sed plura alia

alia concurrũt in probatione filiationis; videlicet, quia ipsum recognouit in filium, & ita cõiter reputatur. † Dictum in Abb. in se verũ est, & ita in concubina tenet gl. in c. Michael. de fil. presby. quam Abb. hic post Bal. & alios adducit. & idem Abb. in c. trãsmissæ. qui fil. sint leg. in c. intelleximus. de adul. col. pe. & in c. officij. 1. col. j. de pœn. & remis. † Et qd Ab. dicit de concubina, idẽ esset in qualibet muliere retẽta in domo, licèt nõ esset concubina, vt tradit Pet. de Anc. in cõsi. 216. vi. prima facie. col. pe. & Benedi Capra in cõsi. 2. eum viso, in scdo dubio. Et hoc intelligitur, qñ fuit cognita carnaliter ab eo, q illam in domo retinebat. aliàs secus. † quia licèt pedissequa in domo prægnas efficiatur, non p hoc dẽt dñs condemnari, vt no. Bal. in d. l. filium. col. fin. versicu. sed pone. † In muliere vero extra domũ, ad quã quis hẽret cõsuetudinẽ, si probetur, q ẽt alii eam cognouerint, non p̃sumitur filius eius, vt cogatur illum tanq̃ filium suscipere. ita Alb. cõcludit in d. l. filium. col. fi. in ver. item vidi sæpe dubitari. Sed si nõ probetur, q ab alijs cognita fuerit, Alb. in idem vr tenere, q non præsumatur filius illius, qui mulierem extra domũ tenebat, & ita dicit se obtinuisse. Sed durũ hoc, & rigorosum vr: qa ex quo iste cum ista muliere assiduè conuersabatur, & nõ pbatur, q alius eam cognouerit; immo ẽt dato, q alius eam cognouisset, vr filius illius, qui ad libitum suum mulierem tenebat, p ea, q̃ j. dicam. † Et subijcit Abb. hic, q adeo natus in domo, præsumitur filius mariti, vel concubinarij, vt a tali præsumptione non recedatur, licèt mulier qñq; p alium cognita fuerit. alle. text. not. in l. miles. §. defuncto. ff. de adul. vbi natus in domo, filius mariti p̃sumitur, q̃uis mulier adulteriũ cõmiserit.[a] & illũ tex. p singulari prius allegauit Bal. hic col. j. & idẽ Bal. ĩ d. l. filiũ. co. fi. ver. itẽ no. & in rub. C. eo ti. col. fi. in d. l. si vicinis sciẽtibus. & Ang. in l. septimo mense. ff. de sta. ho. cũ si. vt plẽq; Ale. in cõsi. 167 primi. ĩ scdo dubio. li. v. & ide Do. Ab. ĩ d. c. intelleximus. & ĩ alijs locis s. alle. ¶ Et p hoc nõ vr, q vera sit decisio Alb. ĩ d. l. filiũ.[b] vt s. diai. Sed saluari põt ĩ muliere q̃ qs qñq; cognouisset, q̃ in parturio suo nõ hẽret, vt in casu, ĩ quo cõsuluit Alex. ĩ d. cõs. 157. Et tali casu ẽt vr pcedere, qđ no. Ang. in cons. 191. sup pũcto. col. 2. † vbi inqt. q illa quasi possessio filiationis de qua ĩ d. l. si vicinis sciẽtib'. C. de nup. nõ considerat ĩ filijs spurijs, sed tm ĩ ltĩmis, vel nãlibus ea cõcubina. Vel scdo illud dictũ Ang. pcedere vr inspecto iure ciuili, quo iure tales filij nihil penit' hẽre dẽnt. secus vr de æqtate canonica, q̃ illis tribuit alimẽta. c. cum hẽt. de eo, q dn. ĩ matri. q̃ pol. p adu. & isto respũ vr q ẽt ĩ filius spurijs quasi pos. filiationis dẽat considerari. † Et vlterius circa tex. in d. l. miles, §. defuncto. aduertendũ est, qa non vr præcise ibi pbari[c] illud, ad qđ communiter allegatur, videlicet, q p̃sumatur filius mariti, non obstãte adulterio vxoris, qa solũ ibi dr, q accusatio adulterij facta cõ mulierẽ nõ det differri pp filiũ impuberẽ, qa licèt mulier esset dãnata de adulterio, pp hoc filio impuberi p̃iudiciũ nõ infertur. Et rõ illa gñalia vr esse, qa res ĩter alios acta alteri nõ nocet, c. q̃uis. de re iud. & in ti. C. res ĩter al. ac. p totum. Et qa text. in d. §. defuncto. vr loqui respectu edicti Carboniani. quo casu filio impuberi bonorũ pos. Carboniana solũ denegatur, qñ euidenter constaret illum non esse filiũ defuncti. l. 3. §. cãæ cognitio. C. ad Carbonia. & ista euidẽtia nõ hr hic ex eo, q mulier dãnata sit de adulte. & ideo snĩa lata cõ mulierẽ filio ĩpuberi nõ nocet, quo min' Carbonianã pos. accipere possit. sed p hoc necessario nõ infertur, q cõmisso adulterio filius mariti potius, q̃ adulteri p̃sumatur. sed solũ tex. ibi voluit ondere q allegatio facta p pte mulieris ñ erat concludẽs. & q Ab. dt p istũ tex. supplus dicta ẽt pcedere ĩ muliere, q̃ aliqñ recessit. hoc ñ vr verũ, qa tali casu cohabitatio, q̃ p̃cessit, & natiuitas ĩ domo nõ sufficiũt, vt pbatur hic, vbi põderatur tractat', & noĩatio. ex quo datur ĩtelligi, q sola natiuitas in domo nõ erat sufficiẽs cũ habitatiõe p̃cedẽti. & ita dñt Are. And. Sic. & Mod. hic, & ipse Ab. hoc idẽ dicit. j. in 4. no. Sed tñ p defensione primi dicti Abb. p concordia considerari põt quatuor casus. Primus est, qñ mulier modico tpe abñs fuit, ita q certũ sit, q illo tpe filius natus concipi nõ potuit, vt qa p xv. dies, vel mẽsem abñs fuisset, & post reditum intra vnum mẽsem, vel duos peperisset. tali casu habitatio p̃cedẽs facit, q filius eius videatur. & hoc mõ põt intelligi tex. hic dũ dicit, si post multũ tps redisset. & tali casu. Abb. hic in prin. non bñ dicit. Et nominatio, & tractatus ea facti cõtingentia allegatur, vel ad maiorẽ exaggerationẽ cõ matrẽ negãtem. ¶ Scdus casus est, qñ tanto tempore absens fuisset, vt ex viro, cum quo priua habitabat, cõcipere non potuit, vt qa p annũ abñs fuerit & reuersa statim peperit. isto casu ẽt res clara est, q cohabitatio præcedens nihil operatur, vt est text in d. l. filium. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. & no Ab. in c. intelleximus. col. pe. de adul. ¶ Tertius est casus, qñ filius natus concipi potuisset ex priori habitatione, & etiam eo tpe, quo absens fuisset: & tunc si considerata priori cohabitatione nascatur filius in nono mense, & attẽto tpe absentiæ nasceretur in septimo mense, præsumẽdũ erit pro habitatione p̃cedẽte, considerato eo, qđ cõiter contingit, vt no. Bal. in l. septimo men. ff. de sta. ho. ¶ Quartus, & vltimus casus est, quãdo vtroq; respectu in nono mẽse nasci potuisset, tunc noĩatio, & tractatus dẽt ponderari, & recurrẽdu esset ad ea, q̃ Bar. & Doc. dñt in l. Gallus. in prin. ff. de lib. & posth. & in dubio dẽret eligi, & iudicari, q esset partui fauorabilius. ¶ † Secundo not. q ẽt ex coitu dãnato, & reprobato cõsanguinitas cõtrahitur ad prohibitionẽ matrimonij. ad idẽ tex. in l. nihil interest. ff. de ritu nup. & hr 35. q. 2. in pluribus capitulis. † Sic ẽt affinitas p illicitũ coitũ cõtrahitur, c. discretionẽ. vbi gl. verbo, affinitas de eo q cog. cõsan. vxo. Ad idem est tex. vbi Bal. in l. liberi. C. de nup. & p gl. in l. non facile. §. affines. ff. de gradi. no. Ab. in c. præterea. el a. in 2. no. de spõ. & in c. literas. in 2. no. de despon. ĩpub. & in c. de illo. de eo, q cog. cõsan. vxo. suæ. † Sic ẽt ẽ ĩ cognatione spũali, q̃ ad illegitimos extendit. c. fi. vbi Ab. de cog. spi. & idẽ Abb. in c. Martinus. co. 11. ¶ † Tertio not. q filiatio p̃sumptiue pbatur, vt hic, & l. filiũ. ff. de his, q sunt sui, vel alie. iur. in l. qa sp. ff. de in ius voc. in l. vicinis scientibus. C. de nup. † Vere aũt pbari nõ põt. l. Lucius. ff. de cõdi. & demon. vbi Bar. cũ si. vt tradit Ale. in l. licèt Imperator. de leg. 1. Sed in ad l. Lucius. verior est intellectus, quem posuit ibi imo de quo late dixi in rub. s. eo. col. 21. Et licet in patre concludens probatio fieri non possit, † secus est in matre, quia certa ẽ, l. quia sp. ff. de in ius voc. no. per gl. in l. j. ff. de prob. & iõ quo ad ipsam matrem † filiatio vere pbari põt, & iustificari cõsici de natiuitate, vt pbat Bald. in l. neq. natales. C. eo. ti. & hoc practicatum fuit in natiuitate cuiusdã Imperatoris, vt Fulg. refert in d. l. 1. & in l. ẽt. ff. eo. titu. ¶ † Quarto ex dictis Abb. in 4. no. cõclusio fit, q natus in domo ex vxore, filius mariti p̃sumitur. adeo q assertio patris, vel matris in cõtrariũ nõ nocet, vt p Ab. hic. & ad idẽ tex. in l. j. §. si qs. vbi Bart. ff. de Carbo. edic. & est gl. no. in l. si posthumus. in §. fi. in verbo, pbetur. ff. de lib. & posth. cũ si. vt tradit ibi Ale. & idem Ale. in l. neq; professio. C. de testa. † Et illa præsumptio, q̃ insurgit ex natiuitate in domo, potentior est, q̃ noĩatio, vel tractatus, vt Abb. sentit. & io not. q. Ful. tradit post Ja. Bu. quẽ refert, in l. 1. ff. de pba. qa in natiuitate agitur de pprietate filiationis, in noĩatione & tractatu agitur de quasi possessione, & pprietas p̃ualet, c. cum dilectus. de causa pos. & pprie. † Sic ẽt ad pbandũ filiationẽ potentior est tractatus, q noĩatio, vt no. Bal. in l. nõ ignorat. col. 1. C. q accu. non pos. facit, qd no. Ant. de Bu. in c. trãsmissæ. col. 3 in ver. qñq; cõcurrit solus tractatus. j. q fil. sint legi. ¶ † Quinto, & vltimo nota q appellatione nepotis, filia fratris comprehenditur. Ad idem facit tex. in c. accedẽs. de accusa. in c. 1. de arbitris. in c. tua nos in c. qđ sup his. de cõsang. & affi. in c. j. in prin. de schismat. in 6. in c. fœlicis. §. cæterum. de pœ. in 6. & in c. j. in §. similiter. qb. mod. feu. amit. † Et pcedunt ista iuxta sin cõem vsum loquendi, vt Abb. hic dicit, & in d. c. 1. de arbi. & in d. c. tua nos. post Ioan. An. in c. fundamẽta. de elec. in 6. & Do ibi legitur in vers. pinde. & idẽ Bal. in l. si auiæ. in ult. no. C. de success. edi. in l. uxor. circa fi. C. q accu. & hoc pseqtur, & latius declarat Are. hic. † Sed pprie loquendo appellatione nepotis,[d] de filio filij, uel filiæ intelligitur, ut Abb. hie cõcludit per tex. in l. iuriscon. §. scdo gradu, in fi. ff. de gradi. & idẽ Abb. cõsi. 79. illud de iure. li. j. Et hoc idẽ tenet Fed. q plura iura inducit, in consi. 39. uiso puncto. ubi statutũ, qđ loqtur de nepote, ita interpretatur. & idem Dy. in cõsi. 16. diligenter cõsiderata. circa fi. ubi stipulationem hoc modo interpretatur. & seqtur Ang. in d. l. si auiæ. Imo. in d. c. 2. col. fi. de arbi. & Ang. Are. in §. quarto gradu. Insti. de gradib. & no. ẽt Bal. in l. si dotali. ff. solu. mat. ubi tñ dicit, q ab ista ppria interpretatione receditur ex cõiecturata mẽte disponentis. Et hoc exemplificari põt in casu notabili, quẽ idẽ Bal. ponit in d. l. auiæ. col. 1. uer. quid ergo si statutũ. † ubi inqt, q si ex forma statuti fratres, & nepotes excludunt fœminas, statutũ intelligitur de nepotibus ex fratribus, de quibus supra pxime copiose dictũ est. & hoc sequuntur Salyce. Pau. de Ca. & Ale. in d. l. si auiæ. & idẽ Ale. in cõs. 37. col. 3. cõsideratis his. lib. 3. Et hoc idem uoluit Ant. de Bu. in repertorio suo, quẽ refert, & seqtur Pet. Philip. de Corneo in cõsi. 139. placet. & cõsil. sequenti, in 2. lib. Et ista conclusio uidetur mihi probari in pluribus iuribus s. alle. uidelicet in d. c. tua nos ibi, ab auunculo, et nepote, uidelicet fratris filio. & in c. quod super his. ibi, auunculus, & nepos. & in d. c. fœlicis §. cæterum. & in d. c. 1. §. similiter. In istis. n. iuribus cũ pnus dicatur de auunculo, uel fratre, apparet q de nepote ex fratre intelligitur. † Secundo exẽplificatur, quod Bald. dicit in d. l. si dotali. in eo, qui solũ baberet nepotes ex fratribus de quibus uerisimiliter intelligere ur, ut no. idem Bal. concludit io d. c. 1. §. similiter. in fi. qui. mo. feu. amit. & sequitur

ADDITIONES.

a S. Ald. Commiserit. Adde Hippo. in l. 1. §. 1. col. fi. ff. de quæstio.
b Filium. In 2. membro ibi, sed si non probetur.
c Probari. Recle ait Dec. q in d. § defuncto. non probatur necessario, sed nũquã esset finis, nisi comunis opi. ster p regula, ut Ale. con. 85. nu. 2. li. 7. Ias. in consi. 125. li. 4. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumptio. 37.
d Nepotis. Vide Ale. in consi. 48. nu. 8. li. 1.

quitur Are. hic, Sal. & Ro. in d. l. si auiæ. Imo. in d. c. 2. in 4. no. de arbi. Benefacit tex. & quod ibi Bar. & Doc. in l. hæredibus. §. fi. ff. ad Treb. 14 †Vltimo notandum est, quod licèt quandoq; appellatione nepotis improprie veniat filius fratris, vt supradictum est. nunquam tñ vr quod appellatione nepotis pronepos ex fratre cõprehendatur. quia essent plures improprietates, cõ no. in l. 1. C. de dot. promiss. ita inquit Pe. Philip. de Cor. in cõsil. 47. in præsenti 25 cõsultatione li. 4. †Ex supradictis Mod. hic inferunt ad quæstionem de inuestitura, in qua dicebatur, Titius accepit pro se, & nomine fratris sui, & pro suis filiis & nepotibus, vtrum in tali a casu etiam filii, & nepotes fratris vocari sint. & Mod.[a] cõcludunt quod non, quia talia uerba dubia sunt, & in fauorem ecclesiæ debẽt interpretari, ut citius ad ecclesiã bona reuertantur. Et ista rõ vr solum habere locũ in cõcessione facta ab ecclesia. Idem tñ dđm est in cõcessione facta a priuato, per aliã rõnẽ, quã Mod ad 26 ducunt. †quia verba dubia interpretari debent strictè in tali cõces-27 sione, vt no. Bar. in l. liberorum. de ver. sig. †Et ulterius ista conclusio confirmatur, quia verba, pro suis filiis, & nepotibus, in dubio referri debent ad ipsum principalem, qui stipulatur, vt in simi. no. Bar. in l. cũ testõ. ff. de auro & arg. lega. & in l. ex facto. in prin. per gl. ibi. ff. ad Treb. & sequitur Ale. in consi. 23. cõsideratis. col. 1. lib. 3. Are. consi. 156. diligenter. colũ. 4. Et specialiter in proposito huius qõnis bñ facit, qđ not. Bald. in l. cum vir. ff. de cõdi. & demon. & do. Bartho. Soz. ibi in proposito latius distin-28 guit, & cõsiderat plures casus ¶ †In glo. j. notandum est, quod sola noĩatio facit, vt quis filius esse dicatur. gl. tñ l c Michael. in fi. de fil. presby. dicit quod statur noĩationi, donec cõtriũ probetur. & idẽ Bald. in l. non epistolis. per illum tex. in 2. no. C. eo. tit. & in l. neque professio, C. de testa. & in c. tua in. col. pe. de ordi. cog. Sed gl. in d. c. Michael. allegat istũ tex. & ideo illud dictũ gl. intelligitur sm illũ text. qñ alia concurrunt. Et ista est cõis opin. quod sola, & simplex nominatio nõ sufficit, vt no. Bar. in l. 1. §. idem per cõtrarium. ff. de lib. agno. Ant. de Bu. in d. c. Michael. in fi. Pau. de Ca. post Ang. in d. l. non epistolis. & idem Bal. in l. nõ nudis. C. eo. dum allegat Inn. in c. trasmissæ. qui fi. sint legi. Et retenta ista cõ-29 clusione tñ in gl. hoc† limitatur primo, nisi nominatio facta sit in actu, qui magis filio quam extraneo cõueniret, vt no. Bar. in d. l. j. §. idem per contrarium. quem Abb. hic refert, & sequitur Ant. de Bu. in d. c. Michael. & in d. c. trasmissæ. & Pe. de Ancha. in cle. si summus Pontifex. de sen. exc. Pau. de Ca. in d. l. non nudis. Abb. solus hic cõtrium tenet per tex. in d. cle. si summus pontifex. Are. respondet, quod ibi non habetur pro prælato, quia agitur de præiudicio tertij. Sed replicari potest idem esse in casu nostro, vbi tractatur de præiudicio venientium ab intestato. Vnde aliter respondetur, qđ ille text. loquitur in materia odiosa, vt Cardi. ibi 30 declarat in scda oppo. †Et in odiosis verba enunciatiua nunquam disponunt, vt no. Bal. in l. 2. in fi. C. de necess. ser. hær. institu. & in d. cle. hoc patet, quia ẽt in tali prælatura, vel dignitate, de qua ibi loquitur, non vr approbatus, licèt tractetur, vt prælatus, ut colligitur ibi, seu quouis alio modo tractetur. & in sm omnes in casu nostro ex solo tractatu quis in quasi possessione filiationis constituitur, vt statim dicam. & ideo patet, qđ de illo tex. ad casum nostrũ non bene infertur. Et pro cõi opi. bñ facit, quia qñ facta est noĩatio in actu filio cõpetẽti, nominatus in esse-31 ctu vr tractari, vt filius, †vt late Are. hoc deducit. Clarũ est aũt, quod ex solo tractatu in quasi pos. filiationis quis esse dr, ut no. Bar. in d. l. j. §. idẽ per cõtriũ. in fi. & in l. j. §. ad qõnẽ. in fin. ff. de quæsti. & in d. l. nõ nudis. in fi. Anto. de But. in d. c. trãsmissæ. col. 3. cũ si. vt Ale. tradit in consi. 51. viso. li. 1. & Ang in consi. 87. pro decisione. in fi. Fulg in consi. 128. visis. Et licèt Doct. loqui videantur in tracta. quæ cãm habeat successiuã, idẽ tñ vr in tracta. alicuius actus particularis, saltem cõcurrente nominatione, put in casu isto 32 Doc. loquuntur. ¶ †Secundo limitatur, vt Abb. hic dicit, nisi noĩatio facta sit directè in iudicio. vel extra iudicium pñte parte, vt pro cũ hic. Et no. Bar. in d. l. j. §. idẽ p cõtriũ. & idẽ Bal. tradit in cõsi. 33 182. pater apud acta. in 2. li. †Et ideo qñ pr scribit. quod tali die est natus sibi talis filius, illa cõfessio probat, vt no. Bal. in l. neq; natales. col. j. C. eo. ti. cum si. vt tradit And. Sic. in consi. 27. li. 1. ¶ Ter-34 tio limitatur secundum Are. hic, & Mod. sequũtur †quando nominatio fuit facta incidenter filio nominato præsente, quia tũc filiatio probatur, in l. quidam. in fi. ff. eo. tit. & licèt gl. in d. l. nõ epistolis. dicat illum procedere ex eo, quod filius ibi erat in quasi possessione filiationis. Are. hic dicit hoc non esse verum, quia ibi q̃ritur de noĩatione & ita illum tex. intelligit Bar. in l. ex hac 35 scriptura. in vlti. q. ff. de donatio. dum concludit, †quod verba enũciatiua prolata in cõtibus inter præsentes inducũt talem præsumptionem donec cõtrium probetur. Allegat l. optimã. C. de cõtrahen. stipula. & d. l. quidã. Sed tñ replicari potest, quod immo consonat illud qđ dicit gl. in d. l. non epistolis. & in d. l. quidam. in gl. fin. videlicet, quod ibi esset in quasi possessione filiationis, quia existẽtibus fratribus defunctis tanquam filius occupauit hæreditatẽ. quod quidem verisimiliter non fecisset, nisi fuisset in quasi possessione, quia fratres defuncti passi non fuissent, argu. l. cum de indebito ff. de proba. & in c. super hoc. de renũc. Et quia dubitatur in d. l. quidã, an per noĩationẽ factã in cautione, de qua ibi status tilius confirmetur. Illa enim cõfirmatio arguit, quod ipse esset in quasi possessione filiationis, & per nominationem eius status nõ adeo confirmatur, quin contrarium probari possit. Et eodem modo respondetur ad tex. in d. l. non epistolis, quem secũdo Are. hic adducit. Nam sm gl. ibi, & Doct. intelligitur qñ erat in quasi pos. filiationis, & hoc consonat, quia aliàs non permisset diuisionem hæreditatis tanquam soror. prout ibi dr. Tertio Are. allegat tex. in l. fi. cum gl. ff. eo. tit. vbi filiatio semiplenè probatur. p uerba enũciatiua, quæ erãt in epistola. vt ergo præsen-36 tia aliquid operetur, dđm ur sm eum, quod plenè probetur. † Sed dici potest. quod præsentia nihil operari ur, quia factum cũ epistola ur factum cum parte præsente, ut not. Bart. in l. certũ. §. si 37 quis absente. ff. de confes. uel videtur ut statim dicam. ¶ †Quarto arguit Are. quia tacita confessio, quæ resultat ex contumacia mariti, qui non misit custodes, probat plene filiationem, l. 1. in fi. ff. de lib. agnos. ergo a fortiori expressa confessio probare nr. Sed respondetur illud esse in pœnam contumaciæ, & contumacia habetur pro confessione principaliter facta. Sed hic agitur de confessione facta incidenter per uerba enunciatiua, quæ non probant. Præterea loquitur ille text. qñ super hoc fuit lata sententia, quæ facit ius, ex quo oppositum non fuit. secus est in proposito, ubi simpliciter sunt uerba enunciatiua, quæ de sui 38 natura nõ probant. †Et ulterius ad omnia superius dicta respõderi potest, quòd uerba enunciatiua propter præsentiam partis probent inter ipsas partes, solum quantum ad effectũ ut ualeat ille actus, in quo uerba enũciatiua prolata sunt, l. optimam. C. de contrahen. stipul. quæ ita intelligitur. aliàs secus vt not. tradit Ant. de But. in c. illud. de præsump. Bal. in l. ad probatio-b nem. in fi. C. loc. & no. Mathe. in no. 79. sequitur Ale.[b] in cõsi. 136. viso libello. col. pe. lib. 1. & in consi. 261. super causa. col. 2. lib. 2. 39 ¶ †Et ad superius dicta no. est, quod sicut nominatio sola non probat filiationem, ita etiam fama publica non probat filiationẽ, c nisi aliis adminiculis adiuuetur,[c] vt not. Salyc. in l. j. col. 3. ff. de testi. & sequitur Ale. in cõsi. 25. in causa vertẽn. inter Antoniũ. col. pe. li. 4. & hoc idem Abb tenet in c. transmissæ. circa finẽ. qui filii sint legiti. & ideo ibi reprehendit Ant. de But. qui videtur tenere cõtrium, & cõ Ant. de Bu. etiam tenet Are. hic, col. 8. versi. sed quæritur. per tex. in c. præterea. de testib. ¶ Reperio tamẽ, quod idem Ale. sequitur opi. Ant. de But. in consi. 51. viso. lib. j. col. 2. 40 & de hoc no. etiam Fulg. in consi. 138. visis. col. 2. ¶ †Et generaliter in probando filiationem solent fieri duo articuli. Primus de proprietate filiationis, videlicet, quod talis est filius talis, natus in domo ex vxore eius, vicinis scientibus. Secundus, quod habitus d fuit, & tractatus, & reputatus[d] pro filio, vt no. Bart. instruit in l. non nudis. C. de proba. in l. j. C. quorũ bon. cum si. vt late tradit Ale. in consi. 51. viso, & discusso. li. 2. And. Sic. in consi. 27 lib. 1. & in consi. 14. col. pe. li. 3. & Benedi. Capra in consi. 2. cum viso. in j. dub & plura dixi in consil. 54. Et de probatione filiationis ẽt tradit Ale. in d. consi. 25. in 4. lib. & alleg. col. pe. & consi. 37. in cã mota. col. 4. li. 1. & in consi. 90. in cã, & lite. in secũdo dubio. li. 2. & Bal. in cõsi. 380. mortuo. li. j. & in cõsi. 15. in qõne. l. 2. & in consi. 59. verba do. Cy. li. 1. Et tales probationes valent, qñ pater eius, qui dicitur filius, erat habilis ad generandum. aliàs secus, vt in no. quæst. tradit Ful. in consi. 212. quædam mulier. ¶ Postremo dum gl. sentit, quod secundum dictum attendatur, si cum primo non concurrit nominatio, & communis reputatio, infer-41 tur ad quæstionem de teste, qui vnum †dicit extra iudicium, & postea aliud in iudicio, vt secundum dictum attẽdatur, in qua quæstione Bar. in terminis in l. eos. per illum tex. in secundo responso. tenet, quod immo primum dictum attendatur, adeo quòd pro secundo dicto pœna falsi puniatur. & idem Bart. in consil. e 86. non creditur. Sed Abb. hic late contra[e] Bar. concludit & cõtra Bar. videtur tex. in c. j. §. j. quem Bal. ibi notauit ad hoc, in ti. quid sit inuesti. & idem tenet Bal. in c. j. §. quod autem. in fi. de contro. inuesti. & in l. nullum. col. j. C. de testi. & ita allegat Are. hic, & idem Ang. sequitur in l. solam, secundum vnam lect. C. de testi. Ro. in l. 2. §. creditum. ff. si cer. pet. cũ si. vt tradit Tindarus in tracta. de test. varian. in 2. li. c. 2. & alia etiam ad hoc allegant Mod. in c. cum in tua. in col. fi. de testib. Articulus esset disputabilis, vt patet ex his, quæ Tindarus scribit in dicto tractatu. in 2. lib. præsertim in c. x. vbi respondet ad omnia, quæ cõ-

ADDITIONES.

a Mode. Scilicet Fel. hic, ver. limita quarto. Sed Dec. anno 1503. Valentiæ legẽs melius mutauit sententiam tenens de filiis ex nepotibus vtriusq; intelligi in l. fi. ad fi. C. de successo. edic. & bene. Idem Soci. in d. l. cũ vis. ad fi.

b Ale. Consi. 21. lib j. Lancelo. Dec. in auct. si quis in aliquo. in fi. C. de eden. Fra. Purpura. in l. 2. §. creditum, nu. 12. cum seq ff. si cer. pe.

c S. Al. Adiuuetur. Adde Dec. in consi. 54. col. 1.

d S. Al. Reputatus. Adde Dec. in d. consi. 54. per totum. & vide Hipp. Marsi. in l. 1. §. 1. col. 6. ff. de quæst.

e Contra. Et bene, Ale. consi. 522. nu. 13. lib. 2. Nic. Boer. decisio. Burdeg. 104.

tra Bar. adducuntur. Nobis sufficit opi. communem esse contra Bar. vt patet in locis præalleg. Et vlterius contra Bart tenet etiam Bal. in consi. 445. punctus, quæritur. li. 2. vbi dicit, ꝙ veritas est contra Bar. & idem Ang. in cõsi. 254. in causa ꝓdicta. col. 53. vbi inquit, ꝙ dictum Bartol. nunquam sibi placuit, neque placet. & idem Rom. sequitur in consi. 405. cum testis. & idem Abb. in c. literas. col. 2. de præsump. & in c. cum in tua de testi. circa fi. & Flori. in l. qui falso. ff. de testi. & Ang. Are. in trac. malefi. in verbo, falsario. col. 3. ver. an testis qui dicit. vbi inquit, ꝙ communiter hoc tenetur. Et istam magis communem opi. dicit Alc. in ꝯsi. 74. viso testamento. col. 4. li. 1. & in consi. 221. visa, facti narratione. col. 5. li. 2. & idem sequitur Bar. Veronen. in ꝯsi. 61. super primo dubio. col. fi. & Lau. Calcaneus in cõsi. 109. quia causa. col. fi. Et idem habetur in Practica Papien. in forma opponendi contra testes. in verbo, ac etiam varij. Opinionem tn̄ Bar. sequitur Petr. de Anc in cle. 2. in fi. de testi. cũ si. vt tradũt Mod. inc. cum in tua. col. fi. ver. 4. ꝯclusio. j. de testi. & Pe. Phil. de Cor. in ꝯsi. 107. licet in hac consultatione. col. pe. li. 3. vbi refert Pet. de Perusio, ita cõsuluisse in ꝯsi. inc. testis extra iudiciũ. & quod idem ꝯsuluerunt do. Honofri. de Bartholinis, & dom. Marcus Angeli. & de hoc ēt tradit idem Petr. Philipp. de Corneo in ꝯl. 58. post redditum consilium. li. j. ¶ Concludendo nõ vr̄ recedendum a cõi opi. quæ est ꝯ Bar. Sed opi. Bar. saluatur in quatuor casibus.[a] ¶ † Primus, qñ in primo dicto etiam iuramẽ tum interuenisset, secundum Abb. hic, & sequitur Alex. in ꝯsi. 254. viso themate. col. pe. li. v. de quo m̄ videndum est, qđ scribit Tindarus in 2. li. ꝓalleg. c. 3. ¶ † Scd̄us casus, vt dicit Are. hic est, quando testis extra iudicium asseruit illud in scriptura, per d. l. eos. in secundo respõso. vt latius per eum hic. & idem And. Sic. hic in fi. qui ad hoc inducit glo. in l. rura. C. de om. agro. de ser. li. 11. ¶ † Tertius casus est, quando primum dictum extra iudicium in præsentia partis dictũ fuisset, vt late deducit Tindarus in dicto li. 2. ĩ pluribus ca. ¶ † Quartus, & vltimus casus est quãdo esset aliqua præsumptio pro primo dicto, vt no. Rom. in præalleg. consi. 505. per istũ tex. & in c. literas. j. de præsump. no. And. Sic. in consi. 29. col. x. li. 1. & Abb. in consi. 52. videtur. li. j. & facit quod no. Abb. in c. inquisitionis. in ver. 3. in vlt. no. infra de accu. Et hæc conclusiuè sufficiant in ista decretali.

(Marginal numbers: 42, 43, 44, 45)

ADDITIO.

a ¶ Casibus. [illegible]

SVMMARIVM,

1 *Iniquus iudex quis dicatur.*
2 *Negatiuarum alia simplex est, & indeterminata, alia coarctata.*
3 *Negatiua uera probari non potest.*
4 *Testis simpliciter deponens super negatiua, est suspectus de falso.*
5 *Negatiua coarctata loco, & tempore, probari potest.*
6 *Quandoque, hac dictio qualiter accipiatur.*
7 *Innocenti succurrendum est.*
8 *Executio non fit etiam si post confessionem, & sententiam liquet de innocentia.*
9 *Exceptio innocentia non tollitur per statutum tollens omnes exceptiones.*
10 *Innocentiam probant testes etiam inhabiles.*
11 *Veritas ne opprimatur, iudex maxime curare debet.*
Et potius quodlibet scandalum, nu. 12.
13 *Veritas iustitia differt ab alijs.*
Asserens aliquid in veritate, obligatur etiam absenti. nu. 14.
15 *Exceptio non numerata pecunia non habet locum in eo, qui confitetur in ueritate ex causa mutui habuisse.*
16 *Clausula, sola ueritate inspecta, plus operatur, quàm summariè & de plano.*
Et potest iudex iudicare, ut Deus, nu. 17.
18 *Aequitas pro iustitia accipitur.*
19 *Aequitas ponitur ad differentiam rigoris aliquando.*
20 *Aequitas debet esse informata a lege, ut iudex illam sequi debeat.*
21 *Aequitas & naturalis iustitia sunt idem.*
22 *Rigor in lege posteriori derogat aquitati præcedenti.*
23 *Rigor in specie scriptus præfertur aquitati scripta in genere.*
Nisi scripta sit per modum regula. nu. 24.
25 *Lex continens pœnam, dicitur etiam aequa.*
26 *Acta omnia iudicij debent scribi, nisi in causis paruis. nu. 27.*
28 *Minimum attenditur, ubi agitur de iure communi, & iustitia.*
29 *Qualitas iuncta uerbo, intelligitur secundum tempus uerbi.*
Clausula, quod procedatur sine scriptis, habet uim ut uideatur standum simplici informationi, & relationi iudicis.
30 *Causa parua dicitur arbitrio iudicis.*
31 *Notarius dicitur persona publica.*
32 *Acta dicuntur publica.*
33 *Instrumenta confecta a tabellionibus, dicuntur publica.*
34 *Scriptura unius quantumuis idonei non creditur, etiam ad pias causas.*
35 *Notario an aequiualeant duo viri idonei.*
36 *Mulieres non sunt idoneæ in defectum notarij.*
37 *Notarijs deficientibus possunt duo uiri eligi, & compelli ad scribendum.*
38 *Doctor cogitur inuitus ad consulendum.*
39 *Notarius cogitur inuitus accipere instrumenta.*
40 *Nisi multitudo agendorum illum excuset.*
41 *Notarij actuarij electio spectat ad iudicem: debet tamen eligi partibus non suspectus. nu. 42. & valet electio reseruato iure recusandi, nu. 43.*
44 *Notarij actuarij officium in quibus versatur.*
45 *Actorum nomine continetur quidquid coram iudice factum est.*
46 *Acta propriè dicuntur post litem contestatam.*
47 *Acta scribi debent de mandato iudicis, & an sufficiat generalis commissio, numero 48.*
49 *Notario non creditur de commissione scribendi acta data sibi a iudice.*
50 *Acta scribi debent per notarium deputatum, non per alium.*
Etiam de consensu partium, nu. 51.
Nisi actuarius esset impeditus, nu. 52.
53 *Notarius actorum debet partibus dare copiam.*
Et seruare originalia penes se, nu. 54.
55 *Originali statur, quando exemplum ab eo discordat.*
56 *Sententia an sit de actis communis opinio, quòd sic, nu. seq.*
58 *Sententia ex actis iustificatur.*
59 *Præparatoria inseruiunt ad principale.*
60 *Processus appellatione, an & quando veniat sententia.*
61 *Interrogans non videtur fateri.*
62 *Interrogans differt a ponente, & in quo.*
63 *Lex præcipiens aliquid sub pœna non propter se, sed ad alium finem alicuius mali vitandi, non habet locum, nisi ille finis lædatur.*
64 *Ieiunij transgressio quando inducat peccatum mortale.*
65 *Peccare non intelligitur, qui non seruat solennitatem, nisi lædatur finis ob quem est inducta.*
66 *Negatiua directè probari non potest, etiam si verbis affirmatiuis proponatur, nu. 67. nisi sit coniuncta sensui testis, nu. 69. vel sit coarctata, nu. 70. ita vt in sensum testis cadat. nu. 71.*
68 *Affirmatiua, & negatiua quæ propriè dicatur.*
72 *Negatiua probatur per discussionem, & relationem nuncij.*
73 *Negatiua restricta ad certam scripturam, dicitur coarctata.*
74 *Negatiua quòd quis non sit matriculatus, quòd non soluit collectas, quòd non sit de collegio, quomodo probetur.*
75 *Notarium an satis sit testes inscribere.*
76 *Acta an requirãtur testes, quòd nõ. licèt extraiudicialia sit. intellige propriè acta, non extrinseca. nu. 77.*
78 *Mandatum apud acta confectum non probatur per scripturam notarij sine testibus.*
79 *Citatio est fundamentum iudicij.*
80 *Citatione non facta, nulla sunt omnia in præiudicium absentium.*
81 *Sententia lata in fauorem absentis non citati, non valet in ciuili, secus in criminalibus. nu. 82.*
83 *Nuncio creditur magis, quàm parti, & quando in his tantum, quæ explicitè refert, nume. 84.*
85 *Nuncio referenti simpliciter citasse ad domum, nisi dicat, in subsidium, non creditur, si hoc expressum fuit in commissione. nu. 86.*
87 *Citationis commissio, & relatio in actis debet scribi.*
88 *Citationis tres partes.*
89 *Relatio nuncij non potest fieri die feriata.*
90 *Missio in possessionem non potest fieri nisi præcedente citatione.*
91 *Contumax in prima citatione punitur in expensis.*
92 *Reus in prima citatione comparens, & confitens debitum, debet euitare expensas, nisi fuerit extraiudicialiter interpellatus, nu. 93. vel nisi obligatio esset in diem, nu. 95.*
94 *Interpellatio extraiudicialis debitoris facta præsumitur.*
96 *Expensa debita propter interpellationem extraiudicialem comprehendunt etiam factas in præparatorijs iudiciorum conducendi aduocatos, & habendis instrumentis a notario confectis.*
97 *Contumax condemnari non debet, nisi constet de contumacia.*
98 *Processus contra contumacem non valet si iudex ignoret etiam, quòd vere sit contumax.*
99 *Commissio de citando non requiritur, quòd sit facta a iudice sedẽte pro tribunali.*
100 *Processus agitatus post recusationem iudicis valet, nisi appelletur.*
101 *Exceptiones an sint dandæ in scriptis.*
102 *Recusatio an sit exceptio.*
103 *Recusatio in materia odiosa, an appellatione excep. veniat.*
104 *Statutum generaliter loquens includit omnes species.*
105 *Species propriè continetur sub genere.*
106 *Termino dato ad opponendum omnes exceptiones dilatorias, an eo elapso recusatio opponi possit.*
107 *Suspectum habere iudicem nimis graue est.*
108 *Indefinita non æquipollet vniuersali, quando non est eadem ratio.*
109 *Princeps facultatem recusandi tollere non potest.*
110 *Libellus est de processu, si datur parti.*
111 *Positiones, & interrogationes qualiter differant.*
112 *Statutum, ꝙ non respondens positionibus habeatur pro confesso, non habet locum in interrogationibus.*
113 *Tacens fatetur positiones, non interrogationes.*
114 *Interrogans quandoque confitetur.*
115 *Instrumentorum productio admissa post conclusum in causa ex causa a iudice facta, valet.*

116 Pro-

116 Productio instrumentorum, an coram notario fieri possit.
117 Notarius non potest recipere aliquam productionem, nisi iudex sit praesens.
118 Conclusione in causa facta, praeclusa est via nedum probationibus in facto, sed in iure.
119 Conclusum in causa, & sententiatum, parificantur.
120 Conclusione facta, iudex potest supplere.
121 Allegationes iuris, an admittantur post conclusionem.
122 Damnum, quod quis infert ex dolo, & culpa, tenetur etiam in foro conscientiae resarcire.
123 Lex ciuilis, & canonica in foro conscientiae debet seruari.
124 Emendatio damni an sit poena ex parte soluentis.
125 Foro conscientiae non attenditur praesumptio.
126 Voluntas in foro conscientiae consideratur.
127 Forum conscientiae, & fori, non parificantur, nec de vno ad alium valet argumentum.
128 Poena non debetur in foro conscientiae.
129 Fur tenetur tantum in foro conscientiae ad restitutionem rei, non ad poenam.
130 Poena debet commensurari delicto.
131 Captus iniustè peccat si aufugit.
132 Obligatio ex delicto respectu poenae, etiam est de iure naturali.
133 Appellatione pendente non praesumitur pro processu, vel sententia: at pendente tempore ad appellandum praesumitur pro sententia, non pro processu. nu. 136.
134 Probare qui tenebatur in causa principali, debet probare in causa appellationis.
135 Sententia, si in actu de citatione non constat, non praesumitur pro ea.
137 Sententia, quae transiuit in iudicatum habet praesumptionem pro ipsa respectu iustitiae, & processus, maximè si est antiqua. nu. 139.
138 Sententia quando dicitur transire in rem iudicatam.
140 Praesumptio insurgens ex re iudicata non admittit probationem in contrarium.
141 Sententia continens iuris scripti errorem, non habet praesumptionem pro se, sed est nulla.
142 Sententia lata contra similem, vel eandem rationem legis, non est nulla, & habet pro se praesumptionem, nu. 143.
144 Argumentum a simili non habet locum si statutum dicat, quòd verba intelligantur ad literam.
145 Sententia lata contra rationem legis, non est nulla, nisi sit expressa integrè, numero 146.
147 Extensio non debet fieri, quando ratio est expressa in lege.
148 Sententia lata contra errorem, qui intellectualiter intelligitur, non est nulla.
149 Sententia condemnans haeredes in causa haereditaria in solidum, non dicitur habere expressum iuris errorem.
150 Sententia excommunicationis, quando sit nulla propter errorem expressum.
151 Sententia nulla est ob notoriam iniustitiam, non ob manifestam, nu. 153.
152 Sententia continens apertam iniquitatem non transit in iudicatum.
154 Notoria iniustitia, quae dicatur.
155 Iniustitia notoria ex actis colligitur, in quibus iudicium fundatur, numero 156.
157 Probationes non sunt de substantia iudicij.
158 Sententia quam iudex affert probatum per a. & b. se referendo expressè ad acta, si constet de errore nulla est, maxime si in specie ad locum auctorum, nu. 160. tamen idem est si generaliter, nu. 161.
159 Relatio videtur facta cum omnibus eius qualitatibus.
Et si relatio facta sit per modum causae non enunciatiuae, nu. 162. & 163.
164 Sententia, quae in rem iudicatam transiuit, si de facto quis fuit admissus ad probandum de eius iniquitate, non attenditur.
165 Sententiae, quae in rem iudicatam transiuit, partes contrauenire non possunt.
166 Sententiae, & rei iudicatae partes renunciare possunt.
167 Processus contra rem iudicatam contradicente parte non valet.
168 Cautela est, quòd semper qui sententiam pro se reportant, contradicat.
169 Iudex, qui admisit probationes contra rem iudicatam, illam reuocare potest.
170 Iudex, qui admisit articulos impertinentes, etiam post factas probationes super eis potest illos eijcere.
171 Sententia quae transiuit in iudicatum retractatur, si aduersarius eius iniquitatem fatetur.
172 Sententia, quae transiuit in iudicatum, non habet praesumptionem pro se si lata fuit contra absentem fictum contumacem, qui statim, quòd sciuit, querelauit.
173 Sententia lata in contumaciam illi praeiudicat, non alteri.
174 Praesumptio quae est pro sententia, & re iud. admittit contrariam probationem.
175 Praesumptio quae insurgit ratione antiquitatis, quod solennitas requisita interuenerit, est talis vt ab eadem recedatur, si ex originali appareat talem solennitatem adhibitam non fuisse.
176 Solennitas iudicij, quae respicit causae cognitionem, praesumitur interuenisse, licèt in actis non appareat.
177 Sententia etiam censura habet praesumptionem pro se, nisi sit appellatum.
178 Monitio an praesumatur interuenisse.
179 Clausula, visis libello, citatione, litis contestatione, &c. an probet ea interuenisse.
Quid si notarius distinctè dicat quando, & coram quibus, nu. 180.
Quid si partes sint praesentes, nu. 181.
182 Verba enunciatiua non probant ea, quibus partes renunciare non possunt.
183 Solennitas praesumitur ex sententia, non ex instrumento.
184 Laudum an habeat praesumptionem pro se.
Quid in laudo arbitratoris, nu. 185.
Et an pendente reductione, nu. 186.
187 Decreto an pro eo praesumatur, dummodo solennitates in eo enuncientur, numero 190.
188 Actus viliter factus praesumitur vbi adest decretum.
189 Decretum iudicis facit cessare omnem praesumptionem fraudis.
191 Verbis enunciatiuis instrumenti creditur, de actu de praeterito decreto interueniente.
192 Iudici asserenti causae cognitionem interuenisse, an credendum sit.
Et an ioni soli credatur, nu. 193.
194 Notarius deputari potest ad receptionem testium.
Quando, si nuda executio ei committitur, nu. 195. non si iudex efficeretur, quia officia sunt incompatibilia, nu. 196.
197 Testium receptio potest vbique fieri absque praesentia iudicis.
198 Notarius non potest esse rogatus de commissione sibi facta.
199 Electi loco notariorum iurare debent.
Et an ambo debeant scribere, nu. 200.
201 Notarij duo si assumantur, satis est vnum scribere, alium subscribere.
202 Subscriptio idem operatur, quod scriptura.
203 Subscriptio specialis quando requiratur.
204 Relatio quae in subscriptione continetur, videtur facta cum omnibus qualitatibus.
205 Exprimi per relationem non possunt, quae nuncupatiue fieri debent.
206 Statutum loquens de scriptura, an habeat locum in subscribente.
207 Statutum quòd scriptura debitoris exequatur, habet locum in subscribente. contra, nu. 209.
208 Scribere, & subscribere diuersa sunt.
210 Velut, haec dictio denotat fictionem.
211 Vacillatio testium debet scribi in actis, praesente teste. nu. 216. ad mandatum iudicis. & qualiter, nu. 217. & seq.
212 Testes licèt clarè probent secundum verba, iudex potest non adhibere fidem: causa tamen debet exprimi in sententia, nu. 213.
213 Iudex tenetur in syndicatu, si non adhibet fidem testibus clare probantibus & non alleget causam.
214 Testes quando dicantur vacillare.
216 Testis propter vacillationem punitur poena extraordinaria.
219 Notarius vacillationem scribere non potest, nisi de consensu iudicis.
220 Instrumentum registratum in actis de mandato iudicis praesente parte probat, licèt originale non exhibeatur.
221 Scriptura registrata in actis quando non probet exhibito originali.
222 Exemplum collectum auctoritate iudicis parte praesente probat absque exhibitione originalis, nisi actum celebrandus esset in scriptis. nu. 225.
223 Exempla sumpto auctoritate Papae creditur.
224 Exemplum registratum in actis de mandato iudicis parte praesente, non habet vim instrumenti confecti manu notarij rogati.
226 Exemplum exempli sumptum auctoritate iudicis non probaret.
227 Exceptio falsi procuratoris semper opponi potest, nisi oppositum fuisset, & esset admissus, nu. 232. & quando, nu. 233.
Nisi esset in causa conclusum, nu. 228.
229 Conclusum in causa & pronunciatum, parificantur.
230 Exceptio excommunicationis, quae opponi potest in qualibet parte litis, non potest opponi post conclusum in causa.
231 Exceptio falsitatis opponi potest post sententiam.
234 Acta etiam testibus probari possunt, nisi simus in loco insigni, nu. 239.
235 Actus quilibet ita probari potest testibus, sicut scriptura.
236 Libellus, & sententia testibus non probantur.
237 Scriptura perdita, eius tenor testibus probari potest, & quibus.
238 Testes deponentes de tenore scripturae deperditae, debent esse periti.

QVoniam contra. ¶ Famosa est ista decretalis, vt Abb hic exordit. Et summat, & diuidit, vt per eum. ¶ 1 † Primo no. ibi, iniq. iudicis. sm Ab. quod iudex iniquus appellat, qui male se hêt in offô eius, & pprie iniqtas dr esse in iudice, & falsitas î teste, sm Io. An. hic, qa iudices æqtate, & iustitia, & testes veritate vti dênt, vt dr 4. q. 4. c. j. Qd Ab. dicit notâdû eê ad practicâ opponêdi 9 iudicê, vel testes. Sed aduertêdû est, qa in 9riû vr tex. hic ibi, 9 falsam assertionê iniq iudicis. Et sic respû falsitatis iniqtas iudicis 9sideraf. Et iudex hic nô male se hêbat in officio suo, put Ab. dicit, qa nô iudicabat, sed asserebat, & testificabat, & sic î isto casu poti' offô testis fungebat. Et iô 9cludêdû est, quod largo mô iniqtas êt dicat respû falsitatis, qa in quolibet delicto ê iniqtas, vt dicit text. in c. ille rex. de pêni. di. iij. circa fi. Sed pprie loquêdo pcedit, quod dictû est, qa î teste quo ad offm eius principalr falsitas 9sideraf, sed î iudice iniqtas dr. d. c. j. 4. q. 4. Et iô iudices iurât seruare æqtatê. î Auc. iu siurâdû, qd pstatur ab his. in prin. Nam ille tex. intelligit de æqtate pro iustitia, prout êt loquitur tex. hic. aliter tñ illû text. Imo.
2 declarauit in c. fi. in 2. col. de transac. ¶ † Scdo no. ibi, verâ negatiuâ, quod negatiua alia est vera, q̃ indeterminata est, & dr simplex negatiua. alia ê determinata, q certo loco, & tpe restringit, vt p Abb. post alios hic, & not. Bal. in l. actor. col. 2. C. de proba. gl. & Flo. in l. ij. ff. de prob. & Bal. in pec. suo. in verbo, negatiua. glo. &
3 Doct. in c. fi. 6. q. vlt. & per gl. in c. bone. el. j. de elec. † Et vera negatiua probari non potest, vt hic dicitur, quia secundum Ant. de Butr. non habet quid palpabile, qd cedat sensui. & ad idem

in l.actor.C.eo.titu.& in d c.bonæ.& in c.super hoc,de renun-
4 tiatio. † Et ideo testis, qui super negatiua simplici deponit, est
suspectus de falsitate.vnde caueat testis tanq̃ ab igne,vt meram
a negatiuam nõ attestetur,ᵃvt no.Ang.in l.pc.§.docere. ff.ne qs
cũ,vbi allegat Innoc.in c.cum ecclesia,de cã poss.& proprie.&
idem no. Bald.in d.l.actor.col.2.in l.de die.§.pc.ff.qui satis.co-
gan.cum si.vt Ale.tradit in cons.61.habita super contentis.col.
3.lib.5.& in consi.136.col.fi.li.2.in causa,& lite de hoc videbi-
5 mus in gl.Et tex.iste,sm Io.An.& Doct.† cõiter intelligit de ne
gatiua coarctata loco,& tempore,quæ regulariter probari po-
test.c.ex tenore.de testi.l.optimam.C.de contrah.stip. Et ideo
in tali negatiua bene verificatur tex.qui dicit,q quandoque ꝓ
bari non potest.quasi dicat,licèt regulariter probabilis sit,quã-
que tñ non potest probari.& ita alii posteriores omnes sequũ-
tur.Sed iste intellectus expresse videtur contra istum tex.hic,q
dicit,quandoque non potest veram negationem probare. Lo
quitur ergo tex.de vera negatiua,& simplici.Et hoc idem com
probari potest per rationem,quæ in tex.assignatur,dum dicit,
cum negantis factum per rerum naturam nulla sit directa pro
batio.Ista.n.ratio manifeste arguit, & demonstrat,q loquatur
de vera negatiua,& simplici, quæ probari nullo modo potest.
Sed tũc stat difficultas,si tex.intelligat de uera negatiua,& sim
plici,multũ obstare vr text.qui dicit,q quandoque probari nõ
põt. nã ex isto mõ loquẽdi vr q regulariter probari possit, &
hoc falsum est in negatiua simplici. Vnde cogitabam posse rñ
deri,& dico,q illa dictio,quandoq;,non ponit ꝓ aliquo casu,
ita q regula in ꝯtrariũ designetur, qa tũc hoc nõ posset verificari
in negatiua simplici, cum illa improbabilis sit, vt hic, & in c.
bonæ.ĩ.de ele.cũ si.sed ponit dictio, quandoq;, hic ꝓ aliquan-
do,id est,ꝓ aliquo tpe,sicut si dicat,homines qñq; moriunt,id
est,aliquo tẽpore moriunt,& in isto tex.sensus est Innocens li
tigator qñq; non potest,id est,aliquo, tpe vel aliquãdo. & sic
nunquã pr verã negatiuã probare. Et hoc modo omnia verba
correspondẽt, & de plano procedunt. & ad hoc in simili est bo.
tex.in §.1.qui.mo.re cõtra.obli.vbi dictio,qñq;,ẽt ꝓ aliquo tẽ-
pore ponitur,& nõ facit regulã in ꝯtrium. Dr enim ibi, q in mu-
tuo qñq; non eędẽ res,sed aliæ reddunt: nã ibi verbum, qñq;,
nõ facit regulã in ꝯtrarium.qa nã mutui repugnat. & ideo po
nitur ꝓ aliqñ, vt illud qd dat ꝓ mutuo, aliquo tpe reddat.alias
esset donatio, si nũquã redderet. Et ꝑ ista declaratione ad illũ
tex.qui cõiter non intelligitur,bñ facit tex. in l.j.§.j.ff de act.&
6 obli.ibi,postea alias recepturi eiusdẽ gñis,& qualitatis. † Et de-
ista dictione,qñq;,pro isto intellectu,etiã adduco text.not.in l.
res datę io dotem. ff.de iure do.ibi,& qñq, soluto matrimonio
eiusdẽ gñis,& qualitatis als restituat & facit text.in l.tutor.in
prio.ff.de iureiu & l.mancipiorũ.in prin.ff.de optio.leg.& dixi
in l.1.§.1.ff.si cer pe.Ad idem tex.in l.2.§.cæterũ,cũ gl.ff.sol.ma.
7 & in l.si cum vno.in prin.ff.de re mil. ¶ † Tertio not.ibi, inno-
b cens litigator,sm Card.q innocenti succurrit.ᵇfacit tex.in l.ab
sentem.ff.de pœ. & 26.q.7.in c.alligant.& 1.q.4.in c.quis locus.
8 & 3.q.9.in c.dignũ.† Et ideo ẽt si post confessionem, & sniam
liquet de innocentia,non debet executio fieri, vt no.Bal.in l.j.
col.fi.C.de confes.vbi allegat Inn.per illum tex.in c.2.de purg.
vulg.& no.Bar.in l.j.§.si quis vltro.io ver.itẽ no. ff.de quæstio.
& idẽ Bal.ĩ l. addictos.circa fi.C.de epis.aud.& bñ facit,qd no.
9 Bal.in l.edita.col.pe.ver.ex tribus aũt.C.de eden.† vbi inquit,q
c per statutum omnis exce.tolli põt,pter excep.innocentiæ,ᶜquę
est de iure natu,& sequitur Io.de Ana.in c.si aduersarius. in fi.
10 de hære.& in cõsi.60.visa inquisitione,& ibi dicit,q † in ꝓbao-
do innocentiã etiam testes inhabiles admittũtur.alleg.Spec.in
tit.de inquisi.§ j.versi.sed nũquid,vbi hoc tenet,& sequit Ale.
11 in consi.54.animaduersis.in pen.col.li. 2. ¶ † Quarto no.ibi,ne
falsitas veritati præiudicet,q laborãdũ est p iudices, ne veritas
d opprimat,ᵈ & pcipue ad offm ipsius iudicis ptinet,l.2.C.d edẽ.
& 30.q.v.in c.iudicatẽ.facit tex in l.rẽ nõ nouã.in princi.C.de
iud.in l j.C.de dediti.liber.tol.& ĩ l.si eũ.ĩ prin ff.si qs cau.cũ si.
12 † Nã potius quodlibet scandalũ tolerari dẽt,q̃ q veritas relin-
quat.c.qui scandalizauerit.j.de reg.iur.qui text.proprie intelligr
in iudice,vel in teste,vt no.declarat Abb.post Inn.& alios in c.
13 ex officii.j.de pe.& remis.† Et pdicta locũ hẽnt I veritate iusti-
tię.Aliæ sunt ẽt ĩpẽs veritatis,vt p gl.io d.c.q scãdalizauerit.in
14 verbo,veritas,& p gl.pe.in c.sanc.de tẽp.ordi. ¶ † Et de veritate
tria notabilia sunt. Primo q ille, q in veritate aliqd ita esse atte-
e stat,nõ põt ꝯdicere in tm,q ẽt absentiᵉobligat,licèt alias abseo
ti illud ius nõ quærat.ita Bal.singulariter dicit in rub. C.res in-
15 ter alios acta.circa fi.ver sed qd si vsus ẽ hoc sermone. ¶ † Scdo
q ille,q ꝯfitet er cã mutui certã quantitatẽ pecuniæ in veritate
habuisse,pp illud verbũ.in veritate,nõ hẽt excep.nõ nu.pec.vt
sing Bal.tradit in c.ex insinuatione.col.fi.ver.si ꝯfiteor.de pro-
cu.Qd tñ dictũ nõ ꝓcedit sine dubio,per ea, quæ hñr in l.si ex
16 cautione.C.de nõ nu.pec.& i l.2.§ j.ff.si cer.pe. ¶ † Tertio,q si
cã dẽt cognosci,sola veritate inspecta, hæc etiã plus operat q̃ si
f dicat summarie,& de plano,ᶠ &c.vt no.Ro.in ꝯs.20.viso pun-
cto,& ĩ l.filiusfa.§.j.ff.de don.vbi allegat decisionẽ Rotę.q.23.
17 de resc.& idẽ no.Ant.de Bu.ĩ c.2.ĩ no.de iura.calũ. † Nã pdicta
clã ĩportat,q dẽat ꝯmissarius iudicare,vt Deus,videlicet ĩ spe-
cto iure gentiũ,nõ attẽto ordine,nec solennitate iuris ciuilis.
ita Bal.no.dicit in c.4.§.fin.de noua for.fide.& idẽ Bald.in l.si
inutilr.in 2.no.C.de fideicõ.Et hoc idẽ colligit ca uerba Bart.
in l.Aemilius.circa fin.ff.de min.& ita practicat Senis,vbi hoc
18 statutũ viget. ¶ † Quinto no.q æqtas dẽt pferri Iniqtati. Et na
hic ęqtas ꝓ iustitia accipit,ad dñia iniqtatis. Facit text.in l.j.§.j.
ff.de iusti.& iu.& no.Bal.in c.j.§.ad hæc.col.1. de pa.iura.fir.&
19 Ant.de Bu.in c.fi.de transa.alias † æquitas dr ad dñã rigoris,
cui ẽt æquitas pualere dẽt.De quo ddm est,ut no.Bar.in l j.C.
de legi.Alc.& Mod.in l.placuit. C. de iudi. Quorũ dictis primo
adde,qd no.Abb.ĩ c ex parte.el 2.in 3.no.de offi.dele.ubi per il
lũ tex.ingt, q iudex ꝓcedere dẽt sm æquitatẽ informatam a
g iure,ᵍ qa iudex nõ dẽt esset clemẽtior lege.§.oportet.in Auth.
20 de iud.Scdo,qd no.Bal.in c.pastoralis. circa fi.per illũ text.de
21 cã pos.& proprie.† vbi dicit,q qñ ius scriptum deficit,ad æqta
22 tẽ recurrit,& q ęqtas,& nãlis iustitia idem sunt. † Tertio,q qñ
rigor est positus in lege posteriori,attẽdit rigor,quia derogat
æquitati præcedẽti,sm gl.no.in c.extirpandæ. de preben.quã
Alc.& Mod.sequunt in d.l.placuit.Sed vide Domi.qui ꝯtrariũ te
net in c.disciplina.col.2.45.dist.& ibi ꝯcludit, q imò æquitas
ẽt pręferat rigori posteriori,quia rigor,& ęquitas nõ sunt oĩ-
23 no ꝯtria,& Mod.hoc sequũtur in c.1.de re iud. ¶ † Quarto, q II
ẽct rigor in specie scriptus præferat æquitati scriptæ in gñe,
24 ut no.Bar.in d.l.j.de legi.† hoc limitat, nisi æqtas scripta in gñe,
sit scripta p modum regulæ, qa tũc pferr etiam rigori scripto
in specie,ut no.voluit Imo.in l.insulam. col.12. ver.tn adde.
de ver.obl.& sequitur Alc.in l.si post tres.in gl.in uerbo, dete-
25 rins.ff.si qs cau. ¶ † Vltimo no.q licèt lex cõtineat pęnã, æqua
tñ dr,ut est tex.no.in l.ita vulneratus.ff.ad leg.Aq.& p illũ tex.
26 no.Bal.in l.si qs seruo.col.1.C.de fur. ¶ † Sexto no.q uniuersa
acta iudicij cõscribi dñt.Et hoc verũ intelligit, nisi cã parua
27 sit,sm Abba.hic,qa tunc nulla requirit scriptura,† sed stat sim
plici informationi iudicis,ut tenet Bar.per illũ tex.in auth.ni
si breuiores.ibi,sine scriptis ĩ causis breuioribus iudex cogno-
scat.C.de sen.ex breui.reci.& ĩ corpore,unde sumit, in Auth.
de manda.prin.§.si tibi.ibi,ex nõ scripto decidere,& iudicare.
Ad idẽ est tex.in §.necessitatem.col.vj.in Auctentic. vt ind.si-
ne quoquo suffra.ibi,ex non scripto examinante.Et facit tex.ĩ
c.si qs tõ clerico.al.q.j.cũ gl.ibi,nã cũ in istis modicis credatur
nũtio,vt no.in c.si parati.de app.& in l.ea quidẽ.C.de accu.a
fortiori erit credẽdũ iudici.ita Abb.hic,& posteriores sequuo-
tur.Sed in in cõtrarium facit tex.hic,vbi scriptura ista requirit
ꝓ iustitia ne falsitas veritati præiudicet,& in his, in qbus agit
28 de iustitia,& iure cõi.ẽt † qd minimũ est attẽdit,l.si ꝓprieta-
rius,& ibi Bar.in prin.ff.de dam.infec.facit tex.in l.& in maio
ribus.C.de app.& in c.de appellationibus.j.de app.cũ si.ut dixi
ibi.Scdo,qa tex.hic mãdat oia acta scribi,ibi vniuersa. ergo ẽt
minima,qa q omne dicit,nihil excludit l.Iulianus. de leg.1.14.
dist.c.si Romanorũ; Vñ qua rõne ẽt minima acta scribi dñt,
pari rõne ꝯsonat,q ẽt in minimis causis scriptura adhibeat.
& quia si conceditur, quòd pro re parua agi possit, & appel
lari,pariter uidetur, quòd in tali causa acta scribi debeant.Nõ
ob.allegata in contrarium,quia pro responsione cõsiderandũ
est,q scriptura,de qua hic,nõ requiritur pro forma,sed pro fa
ciliori probõne, ut ca text.hoc colligit.facit text.in l.contra-
hitur.ff.de pig.Et hic acta,posteaq̃ absoluta sunt a iudice, uel a
partibus,in scriptis rediguntur.Allegata vero in ꝯtriũ vnt loq
de scriptura substãtiali,quæ in ipso actu ꝓ forma reqrit. Et tñ-
dẽdo ipãlr,nõ ob.tex.in d.auth.nisi.qa scriptura ibi ĩtelligit ꝓ
libello,ut colligit ibi, sine scriptis iudex cognoscat. ergo loqt
29 de scriptura,q̃ erat tpe,quo iudex cognoscit,† qa qualitas adiũ
cta verbo,sm tps verbi ĩtelligit.l.si Titius.ff. de testa.mil.l.ĩ de-
lictis.§.si extraneus.ff.de nox.Non ob.tex.in d.§.si tibi,qa uer-
ba illa,decidere,& iudicare,respiciũt sñiam,ĩ qua decisio cõsi
stit.& sic patet,q iura pdicta nõ loquunt de scriptura,q̃ seqt co
gnitionẽ iud. de qua agit hic,& illa iura satis opant respũ scri-
pturæ,q̃ in libello,& ĩ sñia reqrit,ad casum nostrũ extẽdi nõ
dñt,in quo diuersa rõ vr,qa hic ꝯsideraĩ,ne præiudiciũ hat ue-
ritati,

ADDITIONES.

a S.Ald.Attestetur.Adde Dec.in consi.134.col.fin.ubi plura in hac materia al-
legat ad hoc.
b S.Al Succurritur.Adde Dec.in c.ex parte,el 2.in 6.col.in 13.limita.supra de
offic.de lega.
c Innocentiæ.Vide Ale.in consi.113.nu.9.lib.1.Hippo de Marsi singu.39.Ang.
Senior,consi.177.non tamen verum est,admitti testes inhabiles.
d Opprimatur Hæc omnia repetit idem Dec.in l.2.col.3.C.de eden. & vide alĩ
qua circa intellectum d.c qui scandalizauerit.in c 1.in 2.lect.co.1.ĩ. de consti.
e Absenti [illegible]
f S Ald.De plano.Vide Dec in c.dilecti.in 3.no de iud.
g A iure.Supra ad Dec.c.ne innitaris.lect.1.in prin.de consti.

sitati, & hoc ēt vr̄ hēc locū in minimis, per supradicta. Sed in
iuribus alleg. in ɔ̄rium, scriptura illa ꝓ forma requirit̃. & licèt
relaxet̃ in aliquo casu, nō tñ iustitiæ opponit̃. Nō ob. alia iura,
qa nō loquunt̃ in terminis q̄ōnis, videlicet in minoribus cau-
sis, sed locū habent gñaliter in quibusdam casibus spālibus, vt ex
eis patet. Vltimo nō ob. ꝙ credatur nūcio, qa credit̃ in ptinēti
bus ad officium eius, vt no. in c. cū parati. de app. Sed iudici nō
credit̃. c. cū a nobis. ȷ̄. de testib. Et qa nūcio gñaliter credit̃ in p-
tinētibus ad officium eius, ergo idē esset dām gñaliter in iudi-
ce. quod falsum est, & sic patet qđ simile nō ꝓcedit de quo ȷ̄.
videbimus. Et subiicit Abb. hic post Bart. in d. auct. nisi, in fi. ꝙ
vbi data est ptās arbitro, vel iudici, vt ꝓcedat sine scriptis, actū
a vr̄ ꝙ simplici informationi, & relationi iudicis a credat̃. Qđ
Abb. dicit esse bñ notandū. & idem Abb. sequit̃ in c. j. co pe. de
libel. obl. cum si. vt tradunt Mod. hic, & Alc. in l. sciendum. col.
6. de ver. ob. Sed ɔ̄ Bar. tenet Ang. in d. auc. nisi breuiores, dicēs
ꝙ opin. Bar. nunquā sibi placuit, quia aperiret̃ via malitiis, si esset
standu dicto arbitratoris, q attestaret̃ corā eo fuisse probatū. Et
idē late tenet Ant. de Bu. in consi. 24. q. hęc dubia vulga. habet.
col. pe. & in c. Quintauallis. col. 20. in versi. de actis. ȷ̄. de iureiu.
Mouet̃, qa illa verba, ꝙ ꝓcedat̃ sine actis, necessario nō inferūt,
ꝙ standum sit simplici verbo arbitratoris, quia partes potue-
runt consentire, ꝙ probatio deberet fieri per testes. Et hoc seq-
tur Alc in d. l. sciendum. Et propter hoc dicunt Mod. hic. ꝙ di-
ctum Bar cōmuniter nō tenet̃. saluari tñ pōt in actis ordina-
riis, in quibus nō agitur de tanto præiudicio, vt sentit Ant. de
b But. in d. c. Quintauallis, & sequitur Abb. hic. Sed dicūt Mod.[b]
hoc esse ɔ̄ istum tex. vbi acta ordinatoria debent scribi, sicut ꝓ-
batoria. ergo non videntur esse modici præiudicij. Iste tex. pa-
rum facit, quia hic mandatur quòd omnia acta scribātur. sed in
terminis q̄ōnis propositæ dictum fuit, vt sine scriptis proceda
tur. Et concludendo opin. Bart. videtur sustentabilis per istum
tex. qui pariter loquitur de actis ordinatoriis, & probatoriis; &
præsupponitur, ꝙ ante istam constitutionem crederetur iudi-
ci in præiudicium partis. & quia hoc videbatur iniquū, ema-
nauit illa cōstitutio, ꝙ omnia acta redigantur in scriptis. Si er-
go remoueat̃. hic videtur, qa dictū sit, ꝙ sine scriptis ꝓcedat̃, &
res remanet in iure antiquo. & sic credendū erit iudici, vel ar-
bitro. Et bne idē cōprobat̃ rōne quia partes, q̄ ɔueniunt, ꝙ ꝓ-
cedat̃ sine scriptis, videntur cogitare de faciliori expeditione.
ergo vident̃ sentire, ꝙ stet̃ dictis iudicis, vel arbitri: qa si opus
esset ꝓbare testibus, cā difficilius expediret̃. ¶ Nō ob. allegata in
cōtrarium Et primo, ꝙ via aperiretur malitiis, quia nō est ma-
le præsumendū de iudice, vel arbitro. c. in præsentia. de renun.
c. nisi essent, de præben. facit tex. in c. j. de seru. in l. merito. ff. ꝓ
soc. & imputandum vr̄ partibus, quæ talem potestatem vident̃
arbitro dedisse. Et ꝙ hoc non consideretur, hic patet, vbi ante
istam constitutionem credebatur iudicibus, & quia eius dictū
præcise non attenditur, cum pars contrarium ꝓbare possit. Se-
cūdo non obst. ꝙ ex illis verbis vt procedatur sine scriptis, hoc
precise non inferat̃, ꝙ credat̃ iudici, vel arbitro, quia immo re
mota scriptura, hoc inferri vr̄. vt colligit̃ hic ante istā ɔstitutio
nem. & dato, ꝙ nō inferatur necessario ex vi verborū, saltē ex
mente partium hoc deprehenditur, quia voluerunt cām cele-
30 rius expediri, per x̄. dicta. Et dum Abb. concludit, ꝙ qñ causa
c parua dicatur, arbitrio † iudicis relinquitur, [c] vt per gl. in d. auc.
nisi. & in c. ṅ. de re iud. in 6. facit tex. in l. j. vbi Bal. in fin. ff. de iu
31 re delib. cū si. vt dixi in c. sedes. in gl. 2. ȷ̄. de rescrip. ¶ † Septimo
no. ꝙ notarius dr̄ persona publica l. orphanotrophos. C. de epi.
32 & ele. † Sic ēt acta dicūtur publica. l. 2. de eden. † Et alia instru-
33 menta, quæ cōficiuntur a tabellionibus, etiā publica dicūtur.
c. illud. de præsumptio l. cōparationes C. de fi. instr. Et hoc vr̄ ra
tione, quia a persona publica conficiuntur. Sed tñ ɔ̄ hoc facit
iste tex. vbi ēt acta, quę dicunt̃ esse publica, vt dictum est, m̄ scri
bunt̃ qñq; a psonis priuatis, vt dr̄ hic de duobus viris idoneis.
Ad hoc rñden pōt, ꝙ isti duo viri deputant̃ de publico, & sic
nō sunt priuati, quia auctoritatē hēnt d publico. Vel acta gñali
ter pñt dici publica, quia fiunt coram iudice, qui publica pso-
na est. Ad hoc tex. no. cum gl. in l. 3. in verbo, publico. ff. ad exhi
ben. facit tex. in l. in publicum. ff. de ier. fug. & dixi in l. a. C. de
34 eden. ¶ † Octauo no. ꝙ vnus quantumcunq; idoneus sit, non ęq
paratur notario, qui officiū scribendi habet de publico. c. ad
audientiā. ȷ̄. de pscrip. Et intantū hoc ꝓcedit, ꝙ ēt in fauore piæ
d cāæ non credit̃ scripturæ alicuius, licèt idonei, nisi notarius [d]
sit, vt singulariter Bal. dicit p illum text. in l. in fraudē. § si qs. ff.
de test. mili. & tradit Bene. Capra in cōsil. 77 cū viso. & dixi in
35 ɔs. 12c. † Immo duo viri idonei nō æqualēt vni notario, vt hic
patet, qa admittunt̃ in subsidiū. vt Arc. hic dicit. Et iste tex. non
est alibi, sm̄ Bald. hic, col. 4. Sed tñ similis reperit̃ in c. vt officiū.
§ j. ver. verū. de hære. in 6. Et ratio r̄ r̄, quia in notario officium
scribēdi iure ordinario sibi de publico cōpetit. d. c. ad audiētiā.
facit tex. in l. argētarius, in prin. ff. de edē. merito adeū prius re-
36 curritur. ¶ † Et cū duo viri requirant̃ in defectū notarii, infert̃

ꝙ mulieres nō essent idoneę, ex eo, qđ no. p illū tex. in l. j. ff. de
legi. & Bald. per illū tex. in l. scripturas. C. qui pot. in pig. hab. &
37 facit tex. in l. fœminæ. ff. de edē. † Et notandū est, ꝙ isti duo in
inuiti copelli pñt ad officiū tale suscipien. ut Bal. ɔcludit post
Nic. de Mata. in rub. C. de fi. instr. in 2. col. uer. sed dubitatur. Fa-
cit, quod no. Bal. p gl. ibi in l. filiusfa. §. inuitus. ff. de proc. & qđ
no. Cy. in l. inuitus. C. de prin cu. Pet. de Anc. in c. licet. in fi. de p-
38 cu. in 6. cum si. ut tradūt Mod. in rub. ȷ̄. de testi. † Et quod d. Do
ctore no. Bar. qui inuitus cogit̃ ad cōsulēdū in l. in sacris. la. C.
de proxi. sacro, scrinio. li. 12. & in l. proxime. ff. de his, q̄ in testa.
39 delen. † In notario clatū est, ꝙ inuitus cogitur, [e] ut Bal. hic dicit,
e & in rub. C. de fi. instr. col. 2. & no. Abb. in c. sicut. in fi. ȷ̄. ne cle.
uel mona. Host. in sum. de fi. inst. in §. quibus instrumētis. uer.
sed hic. Car in cle. j §. dudum. in 13. no. de iu. iur. & idem Bal. in
l. prouidendum. C. de postu. in l. quædā. in prin ff. de eden. Bar.
40 in l. generali. in fi. C. de tab li. x. † & hoc uerum est, nisi multitu-
do agendorū excusaret notariū, ut in fi. no. Bar. l. j. § j ff. na. cau.
41 stab. ¶ † Nono no. ibi, iudex adhibeat. ꝙ electio notarii actorū
ad iudicem pertinet. & idē est in iudice delegato. c. statuiū. §.
42 notanū, & ibi Do. in 2. not. de re scrip. in 6. † Et dēt eligi talis, ꝙ
nō sit partibus suspectus, ut per gl. in §. illud. uer. & quod sæpe.
in uerbo, artificis. de trien. & semis. quā ꝓ singulari allegat Bal.
hic in 6. col. Plus uoluit Bal. in l. 1. in princ. C. de rela. ꝙ debeat
notarius eligi de ɔsensu partium. Sed illud intelligit̃ de ɔsilio,
ut recusatio remoueatur. & ita ēt ur̄ loqui Bal. unde ualeret ele
ctio facta a iudice, saluo iure recusandi a partibus per text. hic.
43 ¶ † Et notarius semel electus, sine causa mutari nō dēt, ut no.
Bal. in l. 2. col. fi. uer. sed nunquid. C. quomodo, & qñ iudex. idē
Bal. in l. j. C. de sport. Aliter tñ dicit Ang. in l. cum sententiā. C.
de senten. Sed distingui pōt, ꝙ aut res est integra, & potest mu
tari pro libito uoluntatis. Aut inchoatum fuit negociū, & tūc
44 sine causa mutari non potest. ¶ † Decimo no. ꝙ officiū notarii
scribentis acta, psertim ī tribus uersatur. Primo, ut uniuersa iu-
dicii acta cōscribat. Et per istum tex. dicit Bal. hic in 5. col. ꝙ ni
hil omittere dēt. Et acta ꝓprie dñr scripturæ, q̄ fiunt corā iudi-
ce, gl. & ibi Bal. in l. illud, in uerbo, actorum. C. de sacrosan. ecc.
45 † Et noīe actorum continetur quidquid factum est in præsen-
tia iudicis, etiā nō in figura iudicii, ut Bal. inquit in l. interroga-
tā. C. de libe. cau. Et hic generaliter acta accipiunt̃ etiā pro his,
46 q̄ fiūt ante lit. ɔtes. ꝓprie tñ acta dicunt̃ post lit. ɔtest. ante ue-
ro sunt præparatoria iudicii, secundū Bal. in auc. clericus, col.
2. C. de epis. & cle. Hoc m̄ dictum Bal. uidet̃ procedere respectu
iudicii, ꝙ proprie non dr̄ ante litem cōtestatā, ut dictum est ȷ̄.
47 in rub. de iudi. secus ur̄ esse in actis p istum tex hic. † Et ista acta
scribi debēt de mandato iudicis, vt Abb. dicit hic per istū tex.
Et idem no Bal. in auc. quæ supplicatio. col. 1. uer. & licet. C. de
48 pci. inpe. offc. ubi alle. istū tex. † Et ur̄ ꝙ sufficiat gñalis ɔmissio
ꝙ acta scribat prout loquitur tex. hic ibi, iudex semper adhibe-
at persōnā publicam, & no. Bal. hic, col. 5. dicens. ꝙ eo ipso, ꝙ ge
neraliter est a iudice deputatus. ur̄ ab eo rogatus, & a partibus
rogari non debet, debent tamen scribi ad instantiam partis, ut
no Angc. in consi. 266. multorum actorum prolixitas in 2. co.
49 facit ꝙ no in l. ꝓpetandum. §. si quidem. C. de iud. † Et notario
non creditur de commissione sibi facta a iudice, ut acta scribe
ret, ut tradit Io de Ana. in consi 49. dubium, de quo quæritur,
ubi allegat Bald. in l. si consul. ff. de adop. de quo ȷ̄. uidebimus.
50 † Et ista acta debent scribi per notarium deputatum, ut Bald di
cit in l. præcipimus §. in his autem. C. de app. per tex. in l. in frau
dem. §. quoties. ff. de tu. fil. & idem Bal. in l. j. cir. fin. C. de sportu.
ubi inquit, ꝙ si alius scribit non faciunt fidem, allegat d §. quo
51 ties, & idem Bal. in auc. sed iudex. C. de epis. & cle. † Et in tantū
hoc procedit, ꝙ etiam de consensu partium alius notarius scri
bere nō potest, secundū Bal. post Cy. ibi in l. reperta. C. de epis.
52 & ele. & idē Bal. in l. testamenta col. 1. C. de testa. † Et hoc intel-
ligitur, nisi notarius actorum esset impeditus, ut no. Bal. in d.
l. 1. C. de spor. per l. 1 ff. de offi. consul. Et idem si absens sit ut no.
Bal. in l. fin. colum. ij. uersic. quæro si notarius. C. de re iudica. Et
hoc si diu absuturus sit, ut no. Bal. in l. si Longius. in princi ff. de
53 iud. ¶ † Secundo, officium scribentis acta, est ut copiam tradat
54 partibus, ut hic dr̄. de quo late dixi in c. j. ȷ̄. eo. col. xxv. ¶ † Ter-
tio

ADDITIONES.

a Al. Iudicis Adde Cur Sen. in repe. l. admonen. col. 121. ver. Sextus casus vbi late. ff. de iureiu. & ibi Ias. col. 20. ver. & habetis vnū casum. & vide Alex. in l. sciendum. col. 6. ff de ver. obl. Soci. in reg. 5. in no. in 2. limit. & ꝙ stetur tali casu dicto iudicantis, uide Soci. consi 36 lib. 1.

b Moderni. Scilicet Feli. hic, & bene, quidquid dicat Dec quia nec in ordinatiis creditur, nisi tanquam testi uni, uel ad interpretationem. sed bene creditur de commissione, uel mandato, quod fecit seruienti, uel parti.

c S. Ald. Relinquitur. Adde Dec in c. sedes. col. 2. ȷ̄. de rescrip.

d S. Al. Notarius. Amplia etiam si sit clericus, quia scripto presbiteri non adhibetur fides, etiam fauore piæ causæ, ut de late Dec. in consi. 120 per totum.

e S. Ald. Cogitur. Vide Dec. in l. inuitus nemo. ff. de reg. iur.

no officium eius est, vt originalia seruētur apud eum, ad quē recurri possit, qñ difficultas aliqua occurrit. † Nā qñ exēplū ab originali discordat, statur originali.[a] glo no.in §.j.in verbo, protocollum, vbi Ange.in auc.de tabel.no. Barto.in l.Semponius Proculo.de leg.2.in l.si qs ex argentarijs.§ fi.ff.de eden. Bal.in l.ea q.C cōmi.vel.episto.in l.nostrā.col.4.C.de test.& in l.publicati.in 8.q.C.de test. Abb.per illū tex.in c.cū ex literis.in pc.no.de restitu.in integ.facit glo.in c.vt veterū.9.dist.& in c.ieiuniū.

(55) (a) (56)

el 2.76.dist ¶ † Vndecimo no.plura, quæ sunt de actis. Sed dubitatur de sñia, Abb.concludit ꝙ sic, post Io.And.& Cal.in locis per eum alle.hic. Et mouetur primo ꝑ istum tex.dū dicit, ꝯclusiones &c. Nam post conclusionem in causa aliud nō legitur, nisi sñia c.cum dilectus.de fi.instr.ergo sub illa dictione, & cætera, videt̄ ꝙ sñia includat̄: & hoc modo expressum v̄r hic, ꝙ sentētia sit de actis. Abb.conatur rn̄dere, & dicit, ꝙ ꝯñia.quā Abb.facit, nō est necessaria, quia postquam est conclusum in causa sequitur citatio ad audiendū sñiam, & postmodū appellatio, quæ interponitur a sñia diffinitiua. Vnde in istis satis pōt dici, ꝙ dictio, & cætera, verificetur. Sed ad ista replicari pōt, ꝙ de citatione, & de appellatione erat dictum s̄. specialiter. Vñ de his sub cl̄a gñali nō intelligitur, argu.l.sanctio legum.ff.de pœnis.& in l.doli clausula.de verb.obli. Præterea dato, ꝙ essent alia, in quibus dictio, & cætera, posset verificari, nihil repugnat quin inter alia ēt sñia includatur. Vnde aliter pōt rn̄deri, ꝙ illa cl̄a gñalis, & cætera, intelligitur de similibus expressis, & nō v̄r sñiam includere, arg.c.sedes, & quod ibi no.s̄.de rescr.& in c q ad agendum.de procu.in 6. Et subijcit Are hic, ꝙ illa clausula, & cætera, respicit nō solū sequentia.sed ēt præcedentia.aliàs nō perfecte acta iudicij expressa fuissent, cum nihil dicat̄ expresse de iuramento calūniæ & testium. ideo ista similia cōprehendi vident̄ sub illo verbo, &c. Et hoc idem voluit prius Imo.hic, & Mod.sequuntur. Mihi tñ multum consonat, ꝙ clausula illa, & cætera, tm̄ ad sequentia referatur, prout ex tex.colligitur. Non ob.ꝙ summus Pontifex defecisset, quia non est verum, cū tex.in prin.dicat, vniuersa iudicii acta cōscribat.ergo oīa includūtur.l.ꝓcuratore. C.mādati.l.Iul.de leg.3 Et dum postea quædā acta coumerant̄, illud dictum fuit gratia exempli, & exempla non restringunt regulam.§.hactenus.Instit.de gradi. & principiū generale attenditur.l.regula.§.& licet.ff.de iur.& fac.igno. Secundo ꝙ sñia sit de actis, arguit Abb.per istum tex.vbi interlocutoria est de actis, vt patet ibi, interlocutiones.ergo a fortiori idē dd̄m est in diffinitiua, ubi agitur de maiori præiudicio. Sed rn̄deri potest, ꝙ in diffinitiua alia ratio v̄r, qa ipsa in scriptis proferri debet.c.fi.de re iudi.in 6.vnde in ea satis erat pro

(57) uisum, & quia acta ordinātur ad sñiam diffinitiuā, † & sñia ex actis iustificatur. c.cum ad sedem.de resti.spo. c.præsentata de testi. Ergo sētētia diffinitiua separata v̄r ab actis, ar.c.fi.de test.& in l.2.de stip.seruo Et ita tollitur argumentum, quia alia rō v̄r in diffinitiua, quæ non est in interlocutoria. Tertio Abb.adducit tex.in c.cum æterni.de re iud.in 6.ibi, in omnibus, quæ in causis agenda sunt, præsertim in sñia.& in c.cum inter.de re iud.ibi, veritate gestorum sermonibus præualente. Sed rn̄det̄, ꝙ ista iura nihil dicunt de actis, sed solum probatur, ꝙ sententia est de gestis, vel de agendis in causis, & hoc modo ēt sñia pt̄ dici esse de actis largo modo, vt est de gestis. Et ad hoc tex.in c.inter dilectos. §.porro.de fi.instr. Sed hic loquitur capiēdo acta proprie pro his, quæ fiunt coram iudice ad finē sentētiæ. Quarto pro ista parte videt̄ text.in l.actorum.ff.de re iud.per quem tex.d. Lanfran.Brix.hic in repe.dicit per illū text.ꝙ ista est veritas, quia ibi loquitur de sententia, attenta natura tituli in quo illa lex reperitur. Et dicit, ꝙ actorum verba mutari possunt retento tenore sentētiæ.ergo sentētia videt̄ esse de actis, & illum tex.pōderauit Bar.in d.l.actorū.ſm vnum intellectū. Sed rn̄detur, ꝙ cum vario modo tex.intelligatur, non pōt in eo fundamentum fieri, iuxta not in l.in ambiguu.de reb.dub. Præterea, & secūdo tex.ibi nō loquit̄ de sententia, sed de actis, ibi, actorū verba. Non ob natura tituli de re iud. quia ēt cōueniat actis, q bus mediantibus deuenitur ad sententiam, & rem iudicatā.facit tex.in l.acta.eo.tit.de re iud. Et dum d̄r, retēto tenore sententiæ, intelligit̄ de sententia pro mente, quasi dicat retento eodē sensu, & eadem mente, nō curatur de verbis.& ita ibi nō accipitur sententia pro re iud. ¶ Quinto facit tex.in l.2.C.de edendo. vbi ſm vnum intellectum acta debent edi iudici appellationis & sententia pariter edenda est iudici appellationis. l.præcipimus.C.de appella.ergo sententia videt̄ de actis. Sed respōdetur ꝙ text.in d.l.2.habet plures lecturas. Præterea text. in l.præcipimus.cum si.C.de app.specialiter dicit, ꝙ iudici appellationis debent acta edi, & sñia, & sic sub nomine actorum, de quibus loquitur d.l.2.non includitur sententia, sed de sententia specialiter dicitur.l.præcipimus.& in l.a proconsulibus.eo.tit.de app. Ex quo datur intelligi, ꝙ appellatione actorum sñia nō ꝑtinet̄.

(58) ¶ † Et istam opi.quam tenet Abb. ꝙ sententia sit de actis communiter approbat Bar.in l.in fraudē.§.neq; instrumenta.ff.de in.fi.l.in l.2.in fi.C.de eden.Cy.Bal.& Pan.de Ca.in l.a.C. vt lit.pē.cū si.vt tradit Ale.in l.actorum ff de re iu Bal.in consil.238.ad officium.lib. .& probatur hic efficaciter in illa dictione, & cætera, vt supradictum est. ¶ Nec obst.ꝙ illa clausula generalis non referatur ad maiora expressis, vt supra dicebā, quia rn̄det̄ hoc non habere locum in isto casu, quia acta, de quibus supradictū est, præparatoria sunt ad sententiam. & ideo illa clausula

(59) generalis congruenter etiam ad sententiam † refertur, cū præmissis præparatorijs ad principalem dispositionem infert̄. l.si. vbi Bar C.de codicil.cū si.vt dixi in rub.s̄.de iud. Non omitto tñ quod Ant.de Bu.in c.ab excommunicato. col.4.de rescrip. dicebat, ꝙ sententia est quid separatum ab actis, & ꝙ aliud sit sententia, aliud acta.facit c.cū ad sedem.in versi.nos Prioris.de resti.spo.vbi dicitur, Prioris iudicii acta recensentes. & ibi, sententia non includitur. Sed responderi potest, ꝙ ex mente summi Pontificis ibi colligitur, ꝙ ibi tm̄ loquebatur de actis præcedentibus sententiā, quia ibi disputat̄ de iustitia sententiæ, q̄ ex actis præcedentibus demonstratur. Sed pro ista parte secundo videt̄ melior text.in l.ij.C.vt li. pēo.ibi, nisi actorum.vel ꝓnunciationis editio denegetur. nam alternatiua ponitur inter diuersa ergo v̄r, ꝙ sententia sit quid diuersum ab actis. Bal.ibi respondet quòd diuersitas ponitur inter acta, quę sunt pręambula.& sententiā, quę est vltimus actus; & Ful ibi dicit, ꝙ prius ponitur genus, deinde species ad maiorē expressionē, vt sæpenumero fit Et do.Lanfran.hic respondet, ꝙ ponitur diuersitas inter genus, & speciē quæ in effectu non arguit diuersitatem, vt in rub.C.de serui & aqua.& ita ēt dicit Pau.de Cast.in d.l.ij. Vel vltimo ille tex.intelligitur de pronūciatione interlocutoria, vt est gl.ibi.& sic non erat lata diffinitiua, quia lis pēdebat. non ergo mirum si non venit sententia, quæ nō erat lata. Et his modis etiā responderi pōt ad text.qui eo modo loquitur in l.a proconsulibus.C de app. Tertio facit text.in c.præsentata.de testi.vbi d̄r, omnibus actis redactis in scriptis. & sic loquitur de omnibus actis, & tñ non includit̄ sñia, quæ ibi nō erat lata. Sed rn̄detur, ꝙ ex quo nondum erat lata sententia, non poterat dici, ꝙ esset de actis, & sic ibi apparet de mente literæ, ꝙ solum loquitur de actis præcedentibus sententiam. & idem colligitur in c.cum ad sedem.ver.nos prioris.de resti.spo.& in l.3.C.de sententen.quæ sine cer.quanti.profe.& in l.acta.ff.de re iudic. Et qd̄ d̄r de actis, idem v̄r dd̄m de processu, vt colligitur hic in ver.nec pro ipsius ꝓlumat̄ processu. nam de actis intelligitur, ut ex præcedētibus patet. Et sic v̄r ꝙ processus, & acta idem sint, sed appellatione processus venit sententia, vt not.Bald.ꝑ illū tex.in c.cū I.& A.de re iu.ibi, vitiato ꝓcessu, irritat̄ sentētia.ergo v̄r, ꝙ appellatione actorum, ēt sententia comprehendat̄, & sic cōis opi.cōfirmat̄. Sed respondetur non esse verū, ꝙ sub nomine ꝓcessus sententia cōprehendat̄, vt probat̄ in c.prudentiā. in prin. & ibi Ant.de Bu.de offi.de leg. Facit text.in cle.j.circa fi.de so.cōpe.ibi, sententias, & processus.in c.ne aliqui. in fi.de priuile.in 6.& in c.docet.in versi.ordinarii locorū. de immu.eccle.li.6. Non ob.tex.in d.c.cum I.& A.quia ibi licēt irritato ꝓcessu irritetur sentētia, nō ꝑ hoc seq̄t̄, ꝙ appellatione processus cōprehendat̄ sententia, quia irritato processu tollitur fundamentū sentētiæ.ideo vitiat̄. Circa hoc tñ notabiliter Do.distinguit in

(60) c.vt super.col.3.vet.no.incidēter.de app.in 6. † vbi inquit, ꝙ aut est talis materia, quæ adaptatur etiā sententiæ, & appellatione ꝓcessus, sententia continetur. Aut subiecta materia non cōuenit sententiæ, & tunc non ꝑtinet̄. Et talis cōcordia accōmodari pōt etiā in actis, & hoc pacto opi.cōcordari possunt. ¶ Duodecimo no.ibi, interrogationes, & cōfessiones ꝙ ista duo ponuntur, vt diuersa, vt colligit̄ ex copula, &, q̄ intellr̄ iuxta no.in rub.

(61) ff.de iur.& fac.igno. ¶ † Ex quo infertur ſm Are.post Anto.de Bu.& Imo.hic, ꝙ interrogans nō videtur fateri.& Mod.sequūtur. Et aduertendū est, quia hoc necessario non v̄r probari hic quia tex.intelligi pōt, & ita ēt v̄r loqui de cōfessione, quæ seq̄t̄ interrogationem, videlicet, quando interrogatio fuit facta ab vno, & confessio ab altero.quo casu stant simul, ꝙ interrogās videatur fateri, & tamen confessio requiratur ex parte interrogati, quia illa est alia confessio, quæ non habetur ex sola interrogatione. Ponderatio, quam faciunt Doc.hic, haberet locum si ista verba ad eandem personam referantur. † Dictum tamen

(b) in se verum est, quia secundum veram opi.ille qui interrogat,

(c) non uidetur fateri, & in hoc differt[b] ab eo, qui ponit,[c] vt not. Bar.

ADDITIONES.

a S.Ald.Originali. Vide Soci.in consi.277.mio, uersi.3.necessario.in fi.ubi sing.declarat. Fely.hic, col.1.in c.cum P.de fi.instr.Ias instit.de act.in rubr.nume.16.Deci.in capitu.cum venerabilis.in 1.no.infra de excep.Cor.in consil.58.lib.1.

¶ Adde Cepol.Causarum ciuili.consi.23. Lanfran.de Oria.in repe.huius c.nec instr.productiones.nu.57.

b Differt. Vide Iason.in l.iudicea.C.de iudi. Philip.Franc.c.4.de confes.in 6.Ale.in consi.172.lib.6.Deci.j.eo nu.111.

c S.Al.Ponit. Vide.j.hoc eo.c.col.13.

Bar. in l. 2. §. q obseruari. col. 4. uer. iuxta prædicta q̃ro. C. de iu ra calũ. in l. j. a. l. fi. ff. de interro. actio. & late tradit Abb. in c. fin. 63 col. 6. uer. 6 requiritur ſ. de confes. ¶ † Vl̃timo no. q cõstitutio q̃ præcipit aliquid ſub pœna fieri non pp ſe, ſed ad finẽ alicu- ius mali euitandi, nõ hẽt locum niſi lędatur finis, pp quem fa cta fuit pſtõ, ut probatur hic in fi. & latius declarat Abb. hic q̃ 64 adducit no. dictũ Arch. in c. utinam. 76. diſ. ubi uoluit, † q trãſ- a greſſio ieiunij[a] non inducat peccatum mortale, qñ nõ lęditur effectus, ꝑpter quem ieiunium inſtitutum fuit. Et idem ſequit̃ Card. in cle. ad noſtram. in uerſ. 2. in ſi. de hære. Dom. in c. gña li. col pe. de elec. in 6 cum ſi. ut tradunt Mode hic. Et prædicta ꝯcluſio ꝓcedit, qñ cõſtitutio loquitur per uerba cõia, puta, ſta- tuimus, uel ordinamus. Et ita loqtur, & procedit tex. hic. Secus ſi uerba ſunt ꝓceptiua, quia tunc indiſtincte præcepto ſuperio ris parendum eſt. Et ita ipſe do Abb. limitando iſtũ tex. conclu dit in rub. j. de obſer. ieiu. circa. fi. Sed eſt aduertẽdũ, qa licet tex. hic utatur verbo, ſtatuimus. tñ ex quo pœna inferius imponit̃ iudici nõ ſeruanti hanc cõſtitutionem, illa cõſtitutio ſatis uĩ præcipere ꝓpter pœnam q̃ imponitur. Et iõ, qd Abb. dicit hic per iſtũ tex. non uĩ uerũ, qa ſi ꝯſtitutio ꝓcipit ſimpliciter aliqd fieri ſub pęna abſolute, uĩ q ꝯueniens incidat in pœnam, qa ꝓ cepto ſuperioris parendũ eſt. c. 2. de maio. & obe. 14. q. 1. c. qd̃ præcipit̃. & poſtea q̃ ita cõſtitutum eſt, non de ipſa lege, ſed ſm̃ ipſam legẽ iudicandũ eſt, ut dĩ 4. diſt. ca. in illis. facit q no. Do. per gl. ibi in c. quorundã. uer. circa. in gl. in uerbo, qualibet. de elec. in 6. ¶ Nõ ob. text. hic, qa rñderi põt, q ideo ex ſimplici cõ trauentione pœna nõ cõmittit̃, qa ꝯſtõ ita ulterius ꝓcedit di- ſponendo arg. l. 1. §. biduũ C. qñ app. ſit & no. Bar. in l. prior ait, ĩ prin. ff. de ope. no. nun. Saluari tñ põt dictũ Abb. in loco ꝯſcien 65 tiæ. † qa qñ quis non ſeruat ſolennitatem requiſitam, ſi tñ nõ ꝯ- uenit fini, ꝓpter quẽ inducta ſolẽnitas fuit, nõ peccat, ut not. in no. in c quia ꝓpter. de elec. Abb. in c. 1. circa fin. de in integ. reſt. Dom. in c. 1. de ſponſa. cum ſi. & iſto caſu loqt̃ Archi. in d. c. uti nã. Vel ſcd̃o dictũ Abb. ſaluari põt, qñ facta fuiſſet ꝓhibitio cũ rõne finali expreſſa, qa tũc ceſſante rõne ceſſaret diſpoſitio c. cum ceſſante. de app. l. adigere. §. quãuis. de iure patro. Et ex his 66 expedita ſint notabilia. ¶ † In gl. 3. in fi. cõcluſio eſt, ſm̃ gl. q ne gatiua directe ꝓbari nõ põt, vt hic, & in c. bonę. el 3. ſ. de elect. in c ſuper hoc, de renũ. Et hoc ꝓcedit, ẽt ſi negatiua uerbis affirma 67 tiuis ꝓponat̃. † cõſiderat̃ . n. effectus.[b] Et illa iõ uerẽ negatiua ẽ, b q̃ priuationẽ ſignificat: illa uero affirmatiua, q̃ poſitionẽ † cõti 68 net, ut no. Barto. in l. de ętate. in 3. q. prin. ff. de maio. & in l. nec codicillos. C. de codici. & in l. inter ſtipulantem, in prin. de uer. ob. cũ ſi. ut tradit Alc. ibi, & Mod. hic, & idẽ not. Bar. in l. pater Seuerinam. in §. ſocius. in ſi. ff. de ꝯdi. & demon. facit tex. in c. ſup hoc, dę renun. & qd̃ no Abb. hic, in notabilibus. ¶ Et præ- dicta concluſio limitat̃, niſi negatiua ſit ſenſui, cõiuncta, adeo 69 † q cadat in ſenſum teſtis, puta, ſi dicat̃ Titius nõ hẽt oculos, nõ hẽt birretũ in capite, vt no Inn. in c. cũ eccleſia. de cã poſ. & ꝓprie. & Io. And. & Abb. poſt alios in c. bonę. in gl. in verbo, ꝓ- ter numerũ. ſ. de ele Nec tñ iſto caſu ꝓbatur negatiua directo, qa qd̃ nõ eſt, non cadit in ſenſum teſtis. Sed indirecte probat̃, qa ex quo non repręſentatur aliquid viſui, iudico, q nihil ſit in loco. vt declarat Abb in d. c. bonę. poſt lo. de Lign. & Anto. de Bu quos ibi refert, & idẽ Ang. tradit in l. 1. ff. de his, q ſunt ſui vel alie. iur. Et hoc verius vĩ licet Bald. in l. actor, col. ij. C. de ꝓ- ba. ꝓbare conetur, q ẽt directo probet̃. ¶ Scd̃o ꝓdicta cõcluſio 70 nõ hẽt locum in negatiua † coarctata loco, & tpe, q̃ ꝓbari põt, per indirectũ tñ, vt gl hic dicit, p ę. ex tenore. de teſti. & ſ. l. optі mam. C. de ꝯtrahen. & com. ſtip. vt no. Bar. in l. Pantonius. in §. rei perduellionis. ff. de acqui. hære. cum ſi. vt tradit Alex in ꝯſi. 42. viſis, col. ij. lib. 4. Et hoc verum intellr̃, qñ tali mõ coarctata 71 ſit vt cadat in ſenſum teſtis. † vt declarat Bal. in d. l. actor. col. 3. cum ſi. vt dixi in c. 3. loco ſ. eo. Et reſtrictio negatiua ẽt alr̃ cõſi derari põt, videlicet qñ facta fuit diſcuſſio, & relatio p nunciũ 72 de commiſſione iudicis, † vt per gl. in Auc. de exhi. re. in §. ſi vę ro nõ adminiſtrat in verſ. examinet, & no. Bal. in l. cum, q. §. fi- lius ff. de acqui. hære. cum ſi. vt tradunt ibi Alexand. & Mod. 73 hic & no. Bar. in l. is põt. in pe. col. de acq. hęr. ¶ † Simr̃ vĩ coarcta ta negatiua, q̃ reſtringit̃ ad certã ſcripturã, vt hic, & no. Bart. in l. ſi. C. de reb. cred & in l. Titiæ textores. in 2. no. de leg. 1. vbi ex 74 inſpectione teſtamenti ꝓbat̃ nõ eſſe legatum. † Et hoc modo ꝓ bat̃ q qs non ſit matriculatus & q non ſoluit collectas, vel q non ſit de collegio, vt ẽt no. Bart. in l. matriculam. C. de age. in reb. li. xij. & in d. l. ſi. C. de reb. credi. in l. ij. in ſi. de erro. aduo. et in l. hi. q ad ciuilia. C. de appe. Bal. Ang. & Imo. in l. ſi ſine. C. de iniuſto rupto teſta. ¶ In gl. ij. de iudicio inquiſitionis, de quo gl. hic loqt̃ an ordinarium, vel extraordinarium dicat̃. late dixi in rub. ſ. de iudi ¶ In gl. 3. in verbo, viros. ibi, nõ credit̃, niſi ha- beat teſtiũ ſubſcriptionẽ. dum loqt̃ de ſubſcriptione, ſentit. q teſtes in contractibus debeant ſe ſubſcribere, & idem gl. in l. ge nerali. de tabul. li. x. in l. iuriſgen. §. quod fere. ff. de pac. Sed tñ cõ 75 muniter tenetur, q ſatis ſit, notarium teſtes inſcribere, † vt per gl. in § ſi vero abſint. in Auc. de hære. & falc. in ver. quãtum. & gl. p. illũ tex. in §. ſed & ſi inſtr̃a. in Auc. de inſtru. cau. & ſi. Bald. in l. in donationibus. C. de donatio cum ſimi. vt tradit Alexan. 76 in d. §. qd̃ fere. ¶ † In ſi gl. cõcludit, q in actis teſtes nõ ſunt ne- ceſſarii, licet in extraiudicialibus debeant adhiberi, & idẽ gl. in l. ſi. C. dę re iudi. & in d. l. in donationib. C. de don. vbi Bal. di cit. q illa lex adhoc allegatur. Et ſeqr̃ Sal. ibi, dicẽs q ita cõiter ſeruatur. Et idem tenet, & pluribus rationibus probat Bald in rub. C. de fide inſtr. col. 2. verſi. ſed dubitatur. Spec. in ti. de inſtr. edi. § reſtat. verſi. ſed cum literis epiſcoporum. in 9. col. & idẽ ſentit Ang. in l. poſt mortem. ff de adopt. & ita concludit Abb. poſt Ioan. An. hic per d. l. in donationibus, & quia creditur ſcri pturæ notarii in examinatione teſtium, vt latius per eum hic. Et ad hoc bene facit tex. in l. ſancimus. C. de teſta. dum tex. ibi alternatiue loqt̃, & dt, p teſtes, vel inter acta. ergo tĩ, q in actis teſtes non requirantur. Sed licet iſta ſit communis opi. non ta mẽ efficaciter probatur iure, quia tex in d l in donationibus, q principr̃ allegat̃ loqt̃ de ĩſinuatione donationis, & pri[9] ibi præſupponit̃, q fuiſſet factum inſtr̃m donationis ſolenniter, ut Bal. ibi in ſi. dicit. Itẽ poteſt dici, q loqtur de teſtibus ſe ſub- ſcribentibus. ſecus nĩ in inſcriptione teſtium, quæ debet fieri p notariũ in inſtr̃o, ſm̃ regulam, quæ in hoc limitata nõ repe ritur nam fides actorum in notario reſidet, & ipſe non vĩ hẽ maiorẽ auctoritatem quantum ad fidẽ faciendã, q̃ alius nota- rius, qui de inſtr̃o rogatus ſit. Vnde cõmiſſio ſibi facta, ut acta ſcribat, intelligitur ſm̃ qualitatẽ notarii, & q teſtes inſerantur. Et ad hoc facit, qa iſta regula negatiua eſt, q non ualeat ſcri- ptura notarii ſine inſertione teſtiũ. ideo præualere dẽt, l. 3. §. li- berti. ubi Bar. ff. de ſuſpe. tu. Non ob. q credatur notario in exa minatione teſtiũ, quia attẽta hac rõne eſſet dicendũ, q ſemꝑ credat̃ notario ſine teſtibus, qd̃ falſum eſt. Nõ ob. tex. ĩ d. l. ſanci mus. qa dũ ibi dĩ, per teſtes, uel inter acta, nõ per hoc excludit̃ inſcriptio teſtiũ. ſecus. ſi dicat p teſtes, vel inſtr̃a. quo caſu ĩtel- ligeret, q inſcriptio teſtiũ eſſet facta in inſtr̃is, put reqrit̃. ¶ Re tenta tñ cõi opi. ꝓdicta ꝯcluſio limitat̃, vt ꝓcedat in his, q̃ pro 77 prie ſunt de actis, † & ptinẽt ad expeditionẽ iudicij. ſecus eſt ĩ alijs, q̃ in actis extrinſecus interunt̃, qa nõ ꝓbant̃, niſi teſtes ad hibeant̃, & inſcribant̃, vt ꝯcludit Abb. hic poſt Anto. de Bu. & 78 tradit Lap. in alleg. 84. nõ valuit actus, col. 3. † vbi inquit, q ſi ꝯ- ſtituat̃ ꝓcurator apud acta, nõ ꝓbat̃ mandatũ p ſolã ſcripturã notarij, niſi teſtes ſcripti fuerũt, & idẽ voluit Bal in rub. C. de fide inſtr. col. 2. in prælle. ver. ſed dubitat̃. & idẽ Bal. in l. ſanci mus. ĩ ver. itẽ no. C. de teſta. & ſeqr̃ Alc. in l. olum. C. de teſta. & faciũt, q̃ dixi in c. poſt ceſſionẽ. ſ. eo. q lr̃æ ſolũ ꝓbãt in ptinẽ. ad officiũ ſcribẽtis. Et ita dd̃m vĩ in ꝓpoſito, q prorogatiua, q̃ ĩ actis ꝯſiderat̃, dũtaxat hẽat locũ in his. q̃ ſunt de actis. Et hoc ẽt ꝯfirmat̃, qa acta recipiũt auctoritatẽ ex cõmiſſione iudicis, vt ꝓbat̃ hic. Iudex aũt nõ vĩ cõmittere niſi ea, q̃ ptinẽt ad acta, q̃ neceſſaria ſunt, vt ad ſuiam deueniat̃. ¶ Cõtrariũ tñ tenet ſo lus Arc. hic, q immo ẽt actus alienus ab actis, ſi inter acta inte c rat̃, recipit fomẽtũ, & robur, ut abſq; alijs teſtibus ꝓbet̃,[c] per tex. ĩ l. ſancimus. C. de teſt. vbi ad ꝓbãdũ volũtatẽ reuocatoriã teſtamẽti, ſufficit q teſtator declarauerit volũtatẽ eius coram tribus teſtibus, vel apud acta. Sed rñdetur ſm̃ Bal. ibi. & Alc. in vlt. no. q ille tex. intelligit̃, q immo teſtes inſcribant̃. ¶ Scd̃o ad idẽ alleg. tex. in l. oĩum. C. de teſta. vbi valer teſtm̃ fcm̃ apud acta. ſicut qñ ſit in cõſpectu principis Sed rñdetur, q Bar. ibi ĩ- telligit duobus teſtibus interuenientibus. Tertio facit tex in l. 1. C. de ſatiſda. vbi ꝓcurator apud acta cõſtituit̃. Sed intelligit̃, vt dictũ eſt, cũ inſcriptione teſtiũ. Quarto ad hoc Mod. inducũt tex. in d. l. in donationibus. vbi tex. loqt̃ in donatione, q̃ nõ dĩ eſſe de actis, & tñ ꝓbatur, qa facta eſt in actis. Sed rñderi põt, q talis donatio ſatis vĩ eſſe de actis ex quo dẽt inſinuari, l. ſanci mus. & l. pen. C. de do. ¶ Cõcludẽdo tñ ꝓ reſolutione ꝯſidero duos caſus. Vnus eſt, qñ notarius actorũ rogatus fuit à partib[9] ſimplr̃ & tũc vĩ rogatus notarius ſimplr̃, & cõis opi. de plano ꝓcedit, vt tali caſu teſtes reqrãtur. ¶ Scd̃s caſus eſt, qñ notarius ſcribit de cõmiſſione iudicis expreſſa, vel tacita, & tali caſu vĩ rogatus, vt notarius actorũ pp auctoritatẽ iudicis. & tũc vera ſit opi. Arc. per iura, q̃ ipſe adducit, q̃ indiſtincte loquunt̃. & fa cit tex. in l. pacta nouiſſima. C. de pact. & quod ibi Bal. cum ſi. 79 vt Alc. ibi proſequitur. ¶ † In gl. ver. citationes. Abb. dicit, q ci- tatio eſt fundamentũ iudicij. Et ad hoc eſt dictum Spe. in ti. dę citatione. in prin. & citatio eſt de ſubſtãtia iudicij, vt no. Bart. in l.

ADDITIONES.

a Ieiunij. Vide Tho 2. 2. q. 147. art. 3. Pan. in rub. de obſerua. ieiuniorum. Franciſ. Cur. iuni. conſi. 12. & Claua. in uer. Inobedientia.

b Effectus. Adde Bar. in l. nõ codicillum. C. de codicil. Bal. Pau. l. cum te. co. 1. de proba. Iaſ. in l. ſi prius. de ope. no. nuncia. Vldari. Zaſi. l. 2 § item ſi in facto. nu. 17 ff. de uer. oblig.

c Probetur. Et bene, ſed non ualet, niſi ut contractus. l. 2. C. communia utriuſque iudicii.

80 in l.prolatam, C.de sen.& io dicit Abb.hic,† q oĩa quæ fiũt in præiudicium absentiũ.sine citatione nõ valent,c oĩa,c.cancẽr. 9.q.3.facit text in l.j.§.itẽ cũ ex edicto,ff q̃ sen.sine ap.resc.l. de vnoqnoq; in prin.ff.de re iud. & in cle.pastoralis.de re iudic. 81 ¶ † Et intantũ hoc procedit, q ẽt snĩa lata in fauorẽ [a] absentis nõ citati nõ valet,vt per gl.in l.ea q̃.C.qũo, & qñ iud.Et ad idẽ est gl.in l.furioso,ff.de re iud.quã Doc.cõiter sequunt̃,vt Alc. 82 ibi dicit.¶ †Hoc m̃ lĩtat̃ nõ pcedere in cã crĩali, fm Bal.in d.l. ea,q̃. col.fi.ver.q̃ro nunqd in cã capitali. & hoc pro singulari 83 refert Rom.in sing.193.iudex nõ põt.¶ †Secundo Abb.cõclu dit, q nũcio [b] credat̃ ẽt ad hoc,vt ex eius relatione pars cõuin cat̃.[c] Idem tñ Abb.in c.cũ parati.de appe.dicit hoc esse in arbitrio iud.vtrũ magis credat̃ nuncio,q̃ parti.& idem Bal.hic,colum.14.Sal.in l.absentẽ.in 6.q.C.de acc.& in l.tres denũciationes.ver.sed an credat̃ nũcio.C.qũo, & qñ iud.& istã esse cõem opi.Marianus dicit,in rub.de dila.att.16.Sed tñ q præcise nuncio credat̃,vt dcm̃ est,tenet gl.in d.c.cũ parari.Spe.in ti.de citatione.§.sequit̃.in ver.hoc aũt.Bar.in trac.ad repri.ver.p nũciũ. & in l.j.§.fi.circa fi.ff.de of.p̃sec.vrb.& in l.diuus.la 2.de custo. reo.Bal.in l.magis puto,§.illud,ff.de reb.eo.& in l.1.§.si quis.in fi.ff.quemadmodũ test.ape.Ro.in ꝯs.497.diligenter perscrutatis.col.2.Are.in §.quadrupli.col.5.Insti.de act. & ita vr̃ ista magis cõis opi.¶ Pro ꝯcordia tñ distingui põt, q in dubio nũcio credat̃,dũ refert se citasse,nisi qualitas psonæ aliud suaderet,& qñ qualitas psonæ videat̃ hoc suadere,arbitrio iudicis relinqui 84 tur.¶ †Et p̃dicta ꝯclo, q nũcio credat̃, procedit in his, quæ explicite refert:sed nõ p̃sumit̃ pro his,quę ipse non dicit. Vñ cũ 85 d r̃et citatio ad domũ fieri † in subsidiũ, qñ personat̃ nõ reperit̃,si nũcius dicat se citasse ad domũ,nõ intelĩr in subsidiũ, qa p nũcio nõ p̃sumit̃,sicut p iudice, vt no.Bar.ĩ l.4.§.p̃tor ait. in ver.sed nũqd d̃et nũcius,ff.de dã.infe.& seqtur Ant.de Bu.in c. cãm.col.pe.de do.& cõtu.& late Alex.[d] in consi.2. cõsideratis his.lib.3.Abb.in cõsi.84.arbitror.in 2.lib.& Ro.in consi.454.in re p̃senti.col.2.Et verũ est,nisi dicat nũcius se citasse ad domum prout habuit in mãdatis,vt not.Bald.in l.properandum.in §.si quidẽ.col.3.C.de iud.Car.in cle.j.de do.& cõtu.Alex.in d.§ prę 86 tor ait.vbi Bar.hoc sentit,& tenet Ro.in consi.s̃.alleg.† Et hoc sane intelĩr,qñ expressum fuit in mãdato, q citaret personat̃, & in subsidiũ ad domũ.secus si non exprimat̃,qa licet ita ĩtelligat̃, fm intelĩm iuris relatio nuncii nõ refert̃ ad illud,qd̃ ĩtelĩr, nisi exprimat̃,vt Alex.dicit in cõsi.1.s̃.allegato. & fm Abb.ĩ d. cõsi.84.non sufficit, q dicat nũcius oĩa se fecisse, ad q̃ tenebat̃ de iure,& fm formã statutorũ, sed relatio debet fieri ad id, qd̃ 87 fuit ꝯmissum.¶ †Tertio Abb.ꝯcludit, q in actis,cõmissio cita 88 tiõis,& relatio nũcij scribi debẽt.In quo notãdũ est,† q citatio habet tres partes,cõmissionẽ iudicis de citãdo,executionẽ nũcij,& relationẽ citationis factæ, vt p Io.An.in c.Romana,§.ꝯhentes.de fo.cõp.in 6.Abb.refert in c.fi.de of.dele.& no. Bal.ĩ l. 89 nã ita diuus.col.fi.ff.de adop.¶ †Et notãdũ est, q relatio nuncii nõ põt fieri die feriata,[e] vt no.Bal.in c.fi.s̃.de fer.& in l.in mino 90 rũ,C.in qb.cau.rest.in inte.nõ est necessa.¶ † In glo.in ver.dilatiõis.Primo fm Abb.colĩr, q missio in pol.non põt fieri nisi p̃cedẽte citatione perẽptoria ad idẽ est gl.in l.si finita,§.Iulian⁹, ff.de dam.infe.cum si.vt tradit ibi Alex.in 2.col. ubi late ĩsistit, & finaliter cõcludit istam esse cõmunem opi. per tex.in l.p̃senti,§.cum autem,C.de his,qui ad ecc.confu.dum ibi disiunctiue loqtur, q reqratur citatio peremptoria,siue traditio prædiorum,siue vẽditio celebreĩ,loqtur ibi gñaliter.ergo gñaliter intelĩr,siue agat̃ actione reali,siue personali. Et per hoc dicit, q nõ restringit̃ ille tex.in secundo decreto,vt qdã dicebãt, & solũ Alex.fundm̃ facit in d.l.p̃senti,§.cũ aũt,C.de his,q ad eccl.ꝯfu: Sed tñ aduertendum est,qa verius vr̃ q ille tex. in secundo decreto loquat̃,qa tex.ibi dicit, q pro mensura debiti traditio p̃diorũ,uel uẽditio fiat.ergo de secũdo decreto intelĩr,qa de iure codicis in primo decreto fiebat missio in totũ, ut no.in auc. ei,q.vbi Bal.C.de bo.auc.iud.pos.Scd̃o facit, qa ibi traditio prædiorũ,& vẽditio ęqparant̃.ergo ꝯsonat, q illa tradõ accipiatur pro secũdo decreto, qd̃ habet maiorẽ ꝯformitatẽ cũ vẽditiõe quã primũ decretũ.Et qa una pars alternatiue fm aliam colĩr, vt no.Bar.p illũ tex.in l.j.ff.de reb.dub.Tertio facit,qa illa traditio p̃diorũ intelĩr p traditione possessionis, ut no.in l.traditionibus.C.de pac.ergo de secũdo decreto loqtur,qa in primo decreto possessio nõ transfert̃.l.3.§ fi.ubi Bar.ff.de acqui.posse. ¶Non tñ recedendum est a cõmuni opinio. quam etiam Pau. de Ca.seqtur in cõsi.50.super primo. col.1. Pro quo facit, qa p prima citatione contumax punit̃ in expensis, l. sancimus, C. de iud.i. sed nullibi reperit̃, q missio fieri possit ante citationẽ peremptoriã:nam sicut expressum fuit de expẽsis,in qbus agit̃ de minori p̃iudicio, ita pariter dictũ fuisset de missione in poss. magis præiudiciali. Et subiicit Abb.hic in isto primo no.ex gl. f q post perẽptoriũ in ipso actu missionis alia citatio nõ reqrit̃,[f] allegãdo Bar.qui hoc tenet in d.l.si finita.§.Iulianus.col.6.uer. q̃ro vtrũ,ff.de dã.infe.Sed in ꝯtriũ facit tex.in l.& post edictũ.in verbo,debet.ff.de iud.vbi vr̃ casus, q post peremptoriũ alia citatio reqratur,qdqd gl.ibi dicat,quæ exponit debet,i.potest.Et ad hoc ẽt facit tex.in l.3.§.si ad diem ff.de re mili.in ratione, q̃ ibi ponit̃,qa potuit esse impeditus. Nã ista rõ pariter militat in isto casu.qa licet peremptoriè citatus fuerit,potuit tñ esse impeditus.Nec ob.si dicat̃, q ẽt ista rõ militaret in expensis,qa expẽse veniũt accessoriè ad cãm.Sed primum decretum principalr̃ interponit̃ officio nobili iudicis.ideo citatio reqritur, vt not. in c.fi.de of.iud. & vide quod dixi in c. j.in fi.de iud.¶ Secũdo ex gl.hr̃,vt Abb.hic dicit q ĩ prima citatiõe cõtumax punit̃ in 91 expẽsis.† Quod ẽt tenet Bar.in l.sancimus,C.de iud.in auctẽ.q semel,C.qũo, & qñ iu.in l.cõtumacia. ff.de re iud cum cõcor. 92 vt tradit ibi Alex.in fi.† Si vero reus comparuerit in prima citatione,& cõfiteat̃ debitum,non debet in expẽsis cõdemnari, vt no.Bal.in auct.ꝯ q propriã, col.fi.in fi.C.de non nu pec.Ang. 93 in auct.q semel,C qũo,& qn iud.† Et hoc sane intelĩr,nisi pri[g] esset facta interpellatio extraiudicialis, qa tũc debet in expẽsis cõdẽnari.nõ obstãte cõfessione. Dictũ fuit no.Gui de Cu.in l. oẽs,C.de epi.& cle.quẽ Abb.refert, & seqtur in c.nouit.in fi.de iud.Ant.de Bu.in c.1.col.12.de libel.obl.Ange.in l.debitores, C.de pig.Abb.& Mod.in c.3.de accus & Ioa.de Ana.in c.licet Heli.de simo.Et hoc pro singulari tradit Ro.in singu.396. alio 94 sero.¶ †Et circa hoc notãdũ est, q p̃sumit̃ [h] q interpellatio extraiud.facta sit a cõiter accidẽtibus,iuxta gl.l.neq; natales,C.de pb.& neganti se monitũ fuisse,onus pbãdi incũbit, vt no.Ro. dicit in sing.597.qs debet probare. p tex.in l.fideicõmissi,ff. de vsu.ibi,nõ facile est,vt mora non p̃cedẽte,qs ꝯueniat̃. Ex quo põt inferri, q ille teneat̃ in expensis,cũ talis negatiua,s. q monitus nõ fuerit, improbabilis videat̃, cũ nõ sit coarctata loco, & tpe,vt hic,cũ si.& vide, quod dixi [i] in ca.nouit.in fi.de iudi. 95 ¶ †Et qd̃ dr̃ de monitione extraiudiciali, idẽ esset de obl̃one ad diẽ,qa dies interpellat pro hoĩe,c.potuit.de loca.ita Abb.dicit in d.c.nouit.in fi.de iud.& in d.c.licet Heli.de simo.col.3.& 96 no.Bal.in l.nõ ignorat.C.de fruc.& lit.expẽ.†Et casu quo possunt peti expensę pp interpellationẽ,debentur ẽt expensę factę in præparatoriis,s.in cõducẽdo aduocatos,& in recolligendo instã a notario,vt no.Ang.dicit in l.si reus paratus,ff.de pcur. 97 ¶ †Tertio fm Abb.colligit̃, q iudex nõ debet cõdẽnare contumacẽ,nisi cõstet de ꝯtumacia. Ex quo infert ad dictũ not.Bar. 98 in l.multũ interest,ff.de cõd.& dem.† vbi ingt, q ẽt data contumacia in veritate,si iudex ignoret, nõ valet pcessus ꝯ cõtumacẽ.& hoc idẽ tenet Cald.in cõsi.vlt.in ti.de dila.Card.post Pet. de Anch. in cle.2.in fi.vt li.pẽd.& idẽ Abb.seqtur in ca.fi.col. 7.de fo.cõp.in c.ad nostrã. el 3.col.4.de iureiu.cũ si. vt tradunt Mod.hic,& Alex.in l.sed si de sua,ff.de acq.hær.& idẽ Ale.post Bar.in l.si finita,§.Iulianus.colũ.xvi.ver.itẽ inqrũ Bar.ff.de dã. infe.& late idẽ tradit Peru.ĩ c.cũ parati. ĩ vlt.car.de app.Mod. in d.l.multũ interest,& And.Sicu.in consil.48.colum.21.lib.1. 99 ¶ †Et ista ꝯclo lĩratur dupliciter fm Mod.Primo, vt p Bal hic in 6.col.Secundo,vt ẽt per Bal.in l.falsus.col.7.ver.item dubitatur,C. de fur.& vlterius alias limitationes prosequitur Peru.in d.c.cũ parari,& reassumunt Mod.in d.l.multũ interest,ff.de cõ 100 di.& dem.¶ † Et notãdũ est,qd̃ hic dicit Abb.referendo Bar. q non est opus,vt cõmissiones de citãdo fiant iudice sedẽte pro k tribunali.[k] ad qd̃ dictũ adde Bar.in consi.144.processiua, & sententia.Pau.de Ca.in cons.40.pro pleniori examine, col.penul. 101 ¶ †In gl.in ver.recusationes.in fi.no.fm Abb.gl.hic, q nisi appelletur,processus agitatus post recusationẽ iudicis, valet. De quo Abb.se remittit ad c.cum speciali.de appel.& hoc late discutit Alex.in l.quia poterat,ff.ad Treb.& idem Alex.in ꝯs.29. diligenter consideratis.lib.1.& Rom.in cons.220.circa primũ, in 2.dub.& Peru.in d.c.cum speciali.vbi post eum dictum fuit. 102 ¶ †in glo.in verbo,exceptiones.ibi,danda est in scriptis.[l] Abb. post Host.concludit, q non sit necessariũ, q in scriptis det̃, & seqtur Bar.in l.j.col.2.in 1.q.ff.de excep.vbi all.tex.in l.scire oportet,§.oportet, el 2.ff.de excusa.tut.& idem tenent Cyn.& Bald, in auc.

ADDITIONES.

a Fauorem.Vldari.Zasi.d.l.furioso.Ias.l.nec quicquã,§.vbi decretum.de offi.pcõsu.& leg.l.eius,§ fi.in prin.si cer.pet.Soc.in tract.de citatio.ar.121.nu.1.

b Nuncio.Vide Maria.Soc.tract. de cita.art.16. Alexã. consi.75.nu.18. lib.5.late And.Tiraq.tract.retract.§.5.gl.9.nu.16.cum seq.

c Syl.Ald.Conuincatur.Hæc omnia repetit idem Dec.in c.cum parati.col.4.& seq.supra de appe.

d Alex Fallit in modicis.Vide ẽt aliter Ro.cõsi.697.Alex.in consi.319.lib.6.

e Feriata. [illegible].

f ¶Syl.Ald.Requiritur.Idem Dec.in c.consuluit.in 6.col.supra de of.dele.

g Priui.Vide Philip.Dec.in l.qui in alterius.nu.2.ff.de reg.iur.

h Præsumitur.Idẽ Fel.hic & supra,de iud c.nouit. in fi.ubi ẽt Dec.in fi.Hip.de Marsi.in rub.C.de pb & in l.patre.nu.43.ff de quæstioni.Sed non placet.

i S.Al.Dixi.Col.fi ĩ fi.vbi uide quia latius,& fusius loquit̃ circa hoc argumẽtũ.

k ¶Syl.Ald.Tribunali.Idem in c.j.in 2.lect.col.10.de iud.

l ¶Syl.Al.In scriptis Dec.in c.prudentiam,§. 6.col.3.supra de of.dele.remittit se ad dicta hic per eum.

In auc. hanc aũt querelam. C. de nõ nu. pec. & Bal. in l. nec cau sas C. de app. post alios in c. prudentiã. in §. sexta. ĩ de offi. dele. col. 2. Domi. in c. appellario, in fi. de appel. in 6. ¶ Et ita se het cõis opi. ꝯ quã insurgit Lanfra. Brix. hic, qui in 3. col. ꝯtrium te- net, ꝙ immo scriptura requiraꝶ, qa hoc est in actore, qui in scri ptis dꝫ libellum producere. c. j. de libel. obla. & per gl. in auc. offeratur, C. de lit. cont. Ergo idem in reo dꝫm vꝶ, qa a pari ꝓ- cedunt, actor, & reus, l. fi. C. de fruc & lit. expẽ & in regula, nõ debet, de regu. iur. in 6. Secundo mouetur, qa reus in exce. actor dꝶ. l. in exceptionibus. ff. de proba. Et ideo sicut in actore libel- lus debet esse clarus, vt reus deliberare possit, ita ẽt in exceptio nibus. l. j. §. Labeo ff. de flumini. Et etiam in principio magis fa uendũ est actori, q̃ reo, vt no. in l. de die. ff. qui satil. cogan. Vn- de si actor, cui magis fauetur, cogitur dare in scriptis petitio- nem, idẽ vꝶ in reo respectu excep. Non ob. tex. in d. §. oportet, quia loquitur de iure antiquo, quo attento etiam libellus acto ris non erat dandus in scriptis, sed hoc statutum fuit in actore per auc. offeratur. Ergo idem dicendum est in reo, qa ex quo a- ctor, & reus æquiparantur, vt dictum est, statutum in vno ha- bet locũ in alio, l. si quis seruo persuaserit. C. de fur. Sed ad ista bꝫ rñdetur, ꝙ non valet argũ de actore ad reum, qñ est diuersa rõ, prout in casu isto vꝶ, qa causa rei fauorabilior est, l. fauorabl liores. ff. de reg. iu. l. Arianus. ff. de act. & obl. Et in proposito fa- cit tex. in l. nemo. ff. de exce. in regula, pluribus. de reg. iu. in vj. vbi diuersitas, & contrarietas in reo toleratur, dũ exceptiones opponit. Secus est in actore, qui omnino repellitur, l. j. C. de fur. Vel secũdo dici põt, ꝙ iura non ęquiparant actorem, & reum sed dicunt, ꝙ non licet actori, quod reo non permittitur, ita ꝙ actor non debet esse melioris conditionis q̃ reus. Econtra vero multa conceduntur reo, quæ actori denegantur. Et per hoc ẽt respondetur ad illud, quod dꝶ, ꝙ reus in except. actor reputaꝶ, quia illud verũ est aliquo respectu, non aũt absolute. Non ob. ꝙ actori in prin. magis faueꝶ, quia de hoc dꝫm est, vt no. in d. l. de die. ff. qui satil. cog. Et retenta cõi cõclusione, limitatur non habere locũ in casu, in quo loquiꝶ auct. hanc aũt q̃relam. C. de non nu. pe. vbi Bal hoc dicit, & Bar. in l. j. ff de exce. & Ang. in

102 l. 1. in 1. col. in priu. ff. de eden. ¶ † Scdo ex gl. colligiꝶ sm Ab. hic

103 ꝙ proprie recusatio non est exce. † Ex quo infertur, ꝙ in mate ria odiosa appellatio excep. recusatio non contineaꝶ, ꝙ notan dum est pp statuta, q̃ imponunt pœnã ꝯ excipiẽtẽ. ¶ Sed aduer tendum est, ꝙ tex. hic, prout inducitur per gl. & Abb. non vꝶ ꝓ- bare hoc, quia primo nominatur recusatio, deinde excep. vn- de post recusationem generaliter de except. dꝶ, vt aliæ species exceptionum includerentur. Sed argũ bene procederet, si pri° de exceptione in genere mentio facta fuisset, & postea de recu

a satione. Et ꝯ Abb. hic tenent Mod.[a] in l. 2. ff. de excep. videlicet, ꝙ in statuto quod loquitur de exceptione, includatur recusa-

104 tio, † quia statutũ loquiꝶ generaliter. ergo includiꝶ q̃libet spe- cies exceptionis, vt no. Bal. ĩ l. de quibus. circa fi. ff. de legi. ergo recusatio includi vꝶ, quæ exceptio ẽ, l. fin. C. de excep. l. ꝓscri- ptione, C. si ꝯ ius, vel vti. pub. Et ad hoc ẽt allego Bald. q isto mõ

105 arguendi vtitur, & dicit † ꝙ species proprie continetur sub gene- re, in l. 2. C. de mrc aur. annu. alleg. l. semper. ff. de reg. iur. Et pro ista opi. Mod. bñ facit dictũ Spe in ti. de dila. §. nunc videamus.

106 col. fi. ver. sed nunquid. † vbi dicit, ꝙ si datus fuit terminus ad proponendũ oẽs excep. dilatorias, post terminũ recusatio op poni non põt. Ex quo daꝶ intelligi, ꝙ sub nomine excep. conti

b neatur recusatio. ¶ His tñ non obstantibus opi. Abb.[b] sustenta bilis vꝶ in terminis, in quibus ipse loqꝶ: quia statutũ, ꝙ imponit

107 pœnã opponen. excep. non vꝶ intelligere de recusatione, † qa admodum graue est coram suspecto iudice litigare, l. apertissi mi. C. de iud. c. 2. requiris, de app. Vnde sub ista generalitate re- cusatio includi non vꝶ, arg. l. obligatione generali, ff. de pig &

108 quia † indefinita non æquipollet vniuersali, qñ eadẽ rõ subes- se non vꝶ, vt per Dy. in rub. de reg. iu. in vj. & no. Bar. in l. si plu ribus. de leg. 2. Immo (qd plus est) non vꝶ quod statutũ illã tol-

109 lere possit, † quia princeps ipse facultatẽ recusandi tollere non põt, vt dicit gl. in c. ad hæc, de rescrip. ergo de illa statutũ nõ in- telligitur, arg. in c. à nobis. de sen. excom. ¶ Nõ obst. ꝙ de ꝓprie tate sermonis in generalitate statuti recusatio tãquã species cõ- prehendatur. qa dici põt, ꝙ licẽt species proprie sub genere cõ prehendatur, negari pt ꝙ ꝓprie loquendo recusatio dicaꝶ spẽs exceptionis, vt Abb. dicit p gl. hic. Pręterea, & secundo, dato ꝙ istud esset verũ de vi verborum, & ꝓprietate sermonis. secus tñ vꝶ, inspecta mente statuti, p supradicta. Non ob. dictũ Spec. qa in terminis, in qbus loqꝶ, non tollitur recusatio, sed ꝓfigitur terminus oĩbus dilatorijs, qd fieri põt. c. pastoralis. de excep & per gl. hic. Et quia si omnibus exce. terminus imponiꝶ, ergo ẽt recusationi, quia recusatio ante alias opponiꝶ. Et sic in effectu ꝯsiderandũ est, an eadẽ rõ sit in recusatione, q̃ in alijs exceptio

110 nibus videꝶ. ¶ † In gl. in ver. petitiones. petitio enim fit, qa ali- ter reus non tenetur rñdere, vt no. Bal. post glo. in l. 2. in fi. C. de hær. vel actio. ven. Et p istũ tex. vꝶ ꝙ petitio, siue libellus fit de ꝓ- cessu, qd verũ est, qñ daꝶ parti. secus si iudici, vt p Barto. in rub. C. de ĩ ius voc. & no. Bal. ĩ l. j. ff. de ĩ ius voc. facit tex. ĩ l. libert°,

111 la 2. c. 11. ¶ † In gl. in ver. Iterrogationes. ex gl. sm Ab. duo col- ligunꝶ. Primo, ꝙ ꝓprie loquẽdo dña est inter positiones, & i- terrogationes, qa ĩterrogãs nõ vꝶ fateri. secus est ĩ eo, q posi- tiones facit. Qd notãdũ est ꝓ statutis. Et idẽ Bar. tradit in l. 2. §. qd obseruari. C. de iur. cal. in l. j. ff. de ĩter. act. & no. Pau. de Ca. ĩ ꝯs. 296. Ad primũ q̃sitũ dꝫm est. ĩ 1. dubio. vbi notabiliter di-

112 cit, † ꝙ statutũ, quo caueꝶ, ꝙ nõ rñdẽs positionibus habeaꝶ ꝓ ꝯfesso, nõ hẽt locũ in interrogationibus. Bñ facit, qd no. Bal. ĩ

113 l. sicut, in fi. C. de hær. † vbi inqꝶ, ꝙ tacens vꝶ ꝯfiteri positiones, qa ꝯtinet ꝯfessionẽ. secus est ĩ iterrogatione, qa tacẽs ad inter- rogationẽ sibi factã, nõ vꝶ ꝯfiteri, qa interrogãs ipse nõ ꝯfitet.

114 † Qñq; tñ ẽt interrogãs ꝯfiteri vꝶ, gl. p illũ tex. in c. fi. 11. q. 1. fa cit tex. 32. q. 7. in c. qd in oĩbus. ¶ Scdo Abb. dicit notãdũ esse, ꝙ rñsio, q̃ fit ad libellũ nõ est ꝓprie ꝯfessio, qa ponuntur, vt di uersa rñsiones, & ꝯfessiones. Sed aduertẽdũ est, qa verbũ, rñsio nes, respicit verbũ, petitiones. qd immediate ꝓcedit, & dictio il la, ꝯfessiones, respicit interrogationẽs, de qbus immediate lo- quiꝶ. Dictũ m̃ Abb. in se verũ est, qa differũt rñsio, q̃ fit libello, & ꝯfessio Clarũ hoc vꝶ, qa rñsio ẽt se hẽt ad negationẽ, c. 1. de lit. ꝯte. sed qñ, qs rñdendo libello ꝯfiteretꝶ, ẽt illa cẽt ꝓprie ꝯfes.

115 ¶ † in gl. in verbo, ꝓductiones, ꝯclusio sm Abb. est, q subsistẽ- te cã, si iudex post ꝯclusionẽ in cã ꝓductionẽ instrorũ admit tit, ꝓbõ valet, qa ꝯclusionẽ prius factã reuocare vꝶ. & ita ꝯclu dit Rota in 1. decis. in ti. de testi. in antiqs, & tenẽt Ant. de But. & Imo. ĩ c. audiris. de ꝓcu. Car. ĩ cle. 2. ĩ 2. co. de testi. & idẽ Ab. in c. cũ dilectus, de fi. instr. cũ si. vt tradit Alc. in l. qd iussit, col. pe. ff. de re iud. & in ꝯs. 70. vꝶ col. 5. lib. 3. Et qd Abb. hic dicit

116 de cã, declarãdũ est, vt dictũ in c. cũ cessante, de appel. ¶ † Et, qa tractaꝶ, hic de ꝓductione instrorũ, opportunẽ q̃riꝶ, an co-

c rã notario ꝓductio[c] instri fieri possit. Abb. ĩ. in gl. in ver. dila tiones. circa fin. tenet, ꝙ sic, p tex. in l. eos, §. sup his. C. de appel. vbi Bar. p illũ tex. ibi, ad seruitia, quorũ interest, trãsmittant. & idẽ Bar. in l. ꝓcipimus. §. in his aũt. p illũ tex. C. de appel. cũ si. vt tradũt Mod. hic, ĩ 1. q. contra glo & prius Alc. ĩ l. si finita. §. Iu lianus, in 2a col. ff. de dãn infe. ¶ Cõtrariũ m̃ tenet Host. Ant. de Bu. Imo. & Mod hic. Primo, qa officiũ notarij est scribere,

117 & ñ instra recipere, & no. Bal. ĩ l. 2. ĩ prin. C. de edẽ. † vbi inqꝶ, ꝙ notarius nõ põt recipere aliquã ꝓductionẽ, nisi iudex sit pñs. alle. tex. in l. adoptio. C. de adop. & idẽ late ꝯcludit Ang. in d. §. Iulianus. col. 1. qa sicut receptio testiũ dẽt fieri parte pñte, ita ẽt vꝶ in ꝓductione instrorũ. Et ad hoc ẽt alle. l. ꝓperãdũ, §. fin. aũt reus. ibi, ĩ medio ꝓponanꝶ scripturæ. C. de iud. Et, qa in ta- li ꝓductione cãæ cognitio reqriꝶ, l. iudices, C de fi. instru. ergo pñtia ptis, & iudicis reqriꝶ, & ita in effectu resideꝶ Mod hic, & Alc. ĩ d. §. Iulianus. Nõ ob. iura qbus Bar. moueꝶ, qa ibi in §. su- per his. solum dꝶ, ꝙ debẽt instra dimitti apud notariũ: nõ aũt ꝓbaꝶ ibi, ꝙ dẽant corã notario ꝓduci. ita dñt Ange. & Doc. in d. §. Iulianus, & Mod. hic. Sed replicari põt, ꝙ immo tex. vꝶ lo- qui de ipsa ꝓductione, vt colligiꝶ in verbo illo, trãsmittant, & ꝓbaꝶ in auc. q̃ supplicatio. C. de ꝓci. imper. offe. ¶ Scdo rñdent Ro. & Alc. in d. §. Iulianus, & Mod. hic, ꝙ iura alle. p Barto. lo quunt in actis tẽdẽtibus ad introducẽdũ cãm appellationis, & non in actis ꝓbatorijs, q̃ dñt fieri corã iudice, quia ꝓbõnes fiunt iudici, l. quinquaginta, in fi. ff. de ꝓb. Sed ista rñsio ẽt nõ sa tisfacit, quia nõ vꝶ rõ diuersitatis inter acta tẽdentia ad intro- ducẽdũ appellationẽ, & acta ꝓbatoria: & potius esset dꝫm, ꝙ acta, q̃ tendũt ad introducẽdũ appellationẽ, deberent produ- ci corã ipso iudice appellationis, & tamen sufficit, ꝙ producã- tur coram notario. ergo idem est in actis ꝓbatorijs. Non ob- ꝙ probatio fiat iudici, quia fateor, & verum est, ꝙ instrm pro- ductum debet exhiberi iudici ad faciendum fidem, sed tamẽ illa prima ꝓductio corã notario fieri põt. Tertio Doct. respõ- dẽt, ꝙ in iuribus præallegatis erat notarius specialiter deputa tus ad recipiẽdũ scripturas. Sed hoc non procedit, sine diuina tione, & io opi. Bar. defendi põt, q̃ ẽt repio, ꝙ ipse Ang. sequiꝶ in consi. ccxlii. primo videndũ est, col. fi. & vꝶ probari in iuri- bus alle. per Bar. nõ ob. alleg. in ꝯtrium. & primo. ꝙ officiũ no- tarii sit scribere, quia verum est principaliter: põt tñ stipulari. ut hꝶ in c. quanquam, de usu. in 6. Et sic ẽt dici põt, ꝙ possit re- cipere instrumentũ, vt ꝓbatur in iuribus præall. & postmodũ ꝓductionẽ redigere in actis. Non ob. tex. in l. adoptio. quia ibi no.

ADDITIONES.

a Moder. Scilicet Soz. nu. 4. vbi reputat glo. fin. in clem. vnica. de sequest. pos- sessio. & fruct. & male.

b Abb. Et bene. Vnde ẽt si permittatur iudici vltra procedere non obstãte exce ptione, & appellatione, tanquam à iudice incompetenti, ut in conseruatore nundinarum Lugdunẽsium, per edictũ latũ mense Februarii, 1534. publica- tum in senatu, in principio Augusti. 1535. tamen nõ est ei permissum proce- dere, non obstante, appellatione, tanquam à iudice recusato, & suspecto. Qđ limitatur, nisi recusatio sit notorie friuola.

c Productio. Omnis productio fit in manu notarii actoris, quem grassari no cãt, & sic eo ipso corpore fieri debet penes iudicem, & ita absq; obseruant;

tex.loquitur de instrumēto principaliter facto de ipsa adoptione, q̃ debet fieri in præsentia iudicis.secus vr in proposito in ꝓductione simplici instrumēti prius facti.Nō ob. qd dr de testi.qa aliud vr in instrumento, in quo nō est timor subornationis,& in tali ꝓductione instrumenti nō agit de præiudicio partis aduersæ.Et per hoc rndetur ad illud,qd vltimo loco dr de cognitione causæ, quia illa requiritur vbi tractatur principaliter de ꝑiudicio partis aduersæ, & in productione instrumenti non vr tractari de ꝑiudicio aduersæ partis.sed solū agit, ne pars q̃ ꝓducit instrumentū nō incurrat aliquod detrimentū. Et in effectu allegata oīa in ꝯriū hēnt locū quo ad effectū ꝓbationis,& iste effectus nō hr ex simplici ꝓductione instrumēti. ¶ In gl.in ver.

118 renunciationes,notandū est,ꝙ nō solū ꝓbationibus, † vt in gl. dr,sed oībus allegationibus,tam in facto,q̃ in iure, via ꝑcludit, facta ꝯclōne in cā,vt Abb.hic dicit post Inn. In c.pastoralis. de causa pos.& proprie.& sequitur Bal.in l.nec causas.in princ.C.

119 de appel. Vñ statim,ꝙ† est cōclusum in causa,hr perinde,ac si lata esset sententia,vt Bar.no.dicit in l.si mater.§.candē.in fi ff.

120 de excep.rei iud adeo † ꝙ iudex ipse ēt supplere[a] nō pōt,postq̃

a est conclusum in cā,vt no. Bal.qui Spec. refert,in l.per hāc.col. 2.in prin.C.de tēpo.app. & plura alia similia ad hoc cogerunt

121 Mod.in c.cum dilectus.in prin.de fi.instr.†Et de allegationibus iuris,postq̃ est ꝯclusum in cā,an admittantur,tradit Bal.in c.fi. ꝗ.eo.& tn d.c.pastoralis.cū si.vt prosequuntur Mod in d.ca cū

122 dilectos.col.6.¶ †In gl.in ver.negligentiam,notandum est,ſm Abb. ꝙ ēt in foro ꝯscientiæ quis tenet resarcire damnū, quod

b alicui infert ex dolo,vel culpa[b] eius.facit gl. in c.j.de confess.in 6.& hoc intelligit,qñ ex dolo, vel culpa lata contingit. secus si ex leui,vel leuissima,vt est no.dictū Inn.in c.sicut dignū.de homi.qd Ab.hic refert,& sequit,& idē Ab.in c.j.col.pe.de consti. in c.dilecti.col.3.de arbi.in c.j.de custo.Euch in c.ꝑsbyterū. de homi.& hoc ꝓ dicto singulari Ro.tradit in sing.105. pridie fui interrogatus.¶ Sed aduertendū est,ꝙ de illo dicto Inn.Ab. dubitauit in c.si egressus.per illum tex.ꝗ.de iniu.& in c.fi.in prio.eo.tit. Quia ex quo ēt iura canonica obligant in foro contētioso,dantes damnū ēt ex culpa leui, vel leuissima. d.c.si egressus. & d.c.fi.hoc ēt vr habere locum in foro ꝯscientiæ: qa nō solū

123 lex canonica,sed ēt lex ciuilis,† & statuta in foro cōsciētiæ debēt seruari,vt ꝑ gl.in c.q̃ io ecclesiarum.in gl.j.de ꝯsti.no. Bal.in c in omni.col.1.de testi.Pet.de Anch.in ꝯsi.34.videretur prima facie.col.2.vbi allegat Fede.in disputatione q̃ est in ꝯsi.eius 21. nunquid hæres & no.Ab.in ꝓœmio rex pacificus. col.2.ꝟ.eo. Ad hoc conatur Abb.rñdere in d.c.si egressus,& dicit ꝙ emē-

124 datio damni est pœna ex parte soluentis, † & pœna in foro cōscientiæ nō debet,ſm gl.in c.fraternitas.12.q.2.in verbo, in augmento. Et hoc modo saluatur dictū Inn.Sed ista responsio nō satisfacit duplici rōne.Prima est,quia ista ratio pariter hēret locū in lata culpa,quia ēt qñ soluitur damnū illatū ex lata culpa ex parte soluentis pœna vr, & tñ in foro cōscientiæ illa peti pt, ſm Inn.¶ Secunda ratio,quia gl.in d.c.fraternitas.intelligit de pœna ꝓprie ex parte vtriusq;,vt est pena dupli,vel quadrupli, quæ pro furto imponit,& non habet locū in pœna solū ex parte soluentis,vt no.tradit Dom.in c.ꝯmissa.§.fi.de elec.in 6.¶ Et de veritate dictæ glo.statim dicam.Vnde Mod.in c.sicut dignū. de homi.aliter respondent,& dicunt, ꝙ illa iura, quæ obligant dantem damnum ex culpa leui,vel leuissima, fundata sunt in

125 ꝑsumptione,quæ in foro conscientiæ non attendit, † vt no.Inno.in c.pleriq;.de inimu.eccle.Io.An.& Ab. post alios in c.is, q fidē.de spon.Bal.in l.cum quis.col.8.C.de iu. & facti igno.cū simi. Et si dicat, ꝙ ista rō militaret ēt in lata culpa, dicūt Mod. in d.c.sicut dignū, ꝙ in lata culpa,illa præsumptio est adeo potens,& indubitata,ꝙ veritati æquipollet.Et ita singulariter limitandum est, qd dictū est de iuribus fundātibus se in ꝑsumptione. Sed ista dicta ēt non placent, quia iura, q̃ obligant pro culpa leui,vel leuissima,nō vnr in præsumptione fundari:sed potius in ipsa veritate,quia loquunt de damno dato l.1.& 2.C.ad l.Aquil.& ff.p totū. & sic præsupponitur, ꝙ in veritate sit datū damnum ab illo,qui conuenitur.Præterea,si eēnt fundata in ꝑsumptione,non haberēt locum in foro ꝯscientiæ, & qñ veritas esset in ꝯrium,qa forus conscientiæ veritatē sequitur,vt Doct. dicunt in locis ꝑal. sed hic non apparet de tali veritate in ꝯriū. Et si veritas in ꝯrium apparet, idem dicendum esset in lata culpa,ꝙ in foro conscientiæ non teneret, ex quo veritas esset in ꝯtrariū.Et sic ista dicta Mod.si recte ꝯsiderentur, in nihilū resol-

126 uuntur. Et ideo † posset modo dici pōt, ꝙ in foro animæ illa iura nō attendunt,qa deficit voluntas, q̃ in foro ꝯscientiæ consideratur,ut hr 15.q.1. in c.j.in prin.& per totum. Et talia uoluntas in lata culpa esse vr,cū sit dolus ꝑsumptus.l.ꝙ Nerua.ff.de posi.

127 Non ob.ꝙ sicut† in foro canonico qs obligat ad emendationē damni illati ex culpa leui,uel leuissima,d.c.si egressus.de iniu.ita in foro ꝯscientiæ dēr obligari, qa ista ꝯsequētia non valet, vt no.Ant.de Bu.per illū tex.in c.inquisitioni.io 6.nor.de sent. excom.Abb.in c.cū cām.col.4.de test.facit tex.17.q.4.in c.qui cūque.vbi dr aliud iure poli,aliud iure fori.& no.in c.tua nos. de sponsal. Bene verū est,ꝙ puniri debet pro modo culpæ, vt Ab.hic post Inn.dicit,& ita intelligit gl.2.q.v.in c.ꝯsuluisti.in prin.& de isto dicto In.late scribit An.Sic. in c.Rayn.col.14. de testa.& hr etiam in summa Angelica in verbo, culpa,in fi. ¶ Et quod s.dictū est de foro conscientiæ, limitant ſm Abb.

128 hic non habere locū,qñ agitur ad pœnam,† quia illa non dētur in foro conscientiæ ſm glo.illā notabilē in c.fraternitas.xii.

129 q.ii.& per illā gl dicit Bal.in l.post decisionem.C.de fur.† ꝙ fur tantū tenetur in foro conscientiæ ad restitutionē rei,& non ad pœnam.& idem Bal.in l.iubemus.§.sane. in ver.sed nunquid in foro conscientiæ.C.de sacrosan.eccl.& idem Bal in l. qbus diebus.§.dñs.in fi.ff.de condi & demonst.cum simi.vt tradunt

130 Mod.in c.j.de const.†Sed vt dixi ibi,considerandū est,ꝙ ti pœna commensurata sit delicto,prout fieri debet,24.q.j.c.non afferamus stateras.& in c.quæsiuit de his, quæ fiūt a maio.parte ca.in c.felicis.§.illud.de pęnis, in 6.& tali casu vr,ꝙ illa gl.nō sit vera,qa ex quo iustam pœnam imponit lex, videt, vt delicta puniantur,c.vt famæ.de sen.excom. ergo etiam in foro cō-

131 sciæ obligat,vt supra dictū est.† Facit glo.in c.ius gentiū.j dist.

c in verbo seruitutes, quæ dicit, ꝙ iuste captus peccat[c] si aufugit,& idem gl.in cle.pastoralis in verbo per violētiam.de re iu-

132 di.† Et obligatio ex delicto respectu pœnæ, ēt est de iure naturali,ſm Bar.in l ex hoc iure.ff.de iusti & iu.col.fi.Bonus tex.in

133 l.eius qui.ff.de iure fis.cum si.vt dixi in c.j de consti.¶ † In gl.fi. prima conclusio Abb.est,ꝙ appellatione pendente, non præ-

d sumatur pro sñia,[d]nec pro ꝓcessu,vt hic.& in c.cū inter.in fi.à ꝯrio sensu.ꝗ.de re iud.& qa virtus sñiæ extinguitur, vel suspenditur per appellationem,l.j.in fi.ad Turpil.in c.venientes. de iu

134 reiu.†& ideo qui habet probare in causa principali,ēt in causa appel.ꝓbare tenetur,vt Abb.hic concludit,& idem Spe in tit. de sen.§.quid autem.col.vj.versic. & no.secundum quosdam. Ant.de Bu.in c.in præsentia.col.3.ver.si quæritur.de renū.vbi rōnes adducit,quas Abb.hic ponit.& idem Ant.de But.in cap. cum ad sedē.circa fi.de rest.spo.cū simi.vt tradunt Mod.hic,& idem Imol.in c.bonæ el j.col.pe.de elec.& est gl.in c.dilectis. de appel.quā no.ibi Perus.circa fi.& idem tenet Abb.in rub.de ap

e pel.Et licēt sit ista cōis opin ꝯrium[e] in volunt Imo.in c.in præsentia.ꝑ illum tex.de renuncia.vbi dr ꝙ semper debet ꝑsumi ꝓ iudice,& tamen ſm gl.ibi loqt appellatione pendente.Ad idē, & secundo Imo.ibi alle.tex.in l.2.C.de offi.emi.iud.ibi,qd non arbitramur. Vlterius & tertio, hoc idē probat in c.in nostra.de procu.vbi pendente appellatione præsumitur pro iudicibus, nisi per ipsum appellantem probet ꝯriū.Quarto facit tex.no. in l.si instituta.§.de inoffic.ff.de inoff.testa.vbi si pupillus in cā inoffi.test.obtineat sñiam contra hæredem, qui ab ea appellauit,pendente appellatione alimenta dantur pupillo,& tamen iste fauor non attenditur in causa principali.l.qui de inofficioso.ff.e.ti.Ex quo datur intelligi,ꝙ lata sñia ēt pendente appel. ꝓ sñia ꝑsumatur,& ita per illū tex.dīit ibi Bal. & Paul. de Cast. Quinto hoc tenet Bal.per illū tex.in c.cū super.col.j.in tex. ibi nihil rōnabile.de re iudic.Sexto idē Abb.hoc dicit in capitulo cām,quæ per illum tex.de re iud.in secundo no.Septimo videtur tex.in c.bonæ.el j.de elec.vbi dr,ꝙ pro iudice præsumitur, & tñ ibi pendebat appellatio.Octauo, & vltimo hoc rōe comprobatur,quia pro iudice præsumitur ꝑ eius qualitatē, quia cōiter literati sunt,vel saltē prouidi,& honesti.c. in nostra .de procu.c.nisi essent.de præben.& in l.j.ff.de offic.pręfec.præto. Si ergo ex qualitate personæ talis præsumptio causatur, nō debet tolli ex appellatione interposita simpliciter. Et ad hoc etiā facit tex.in c.sicut.de re iudi.vbi propter auctoritatem iudiciariā ꝓ sñia præsumitur,ꝙ oīa legitime processerint, & Bald. ibi col.2.dicit hoc procedere etiā si iudex esset vir pessimus,vel vnus ribaldus, vt verbis eius vtar,quia tex.fundat in auctoritate iudiciaria. Et idē dđm est respectu ꝓcessus, qa militat rō s. alle.& de ꝓcessu loqt in d.c.bonæ.in d.c.in nostra.& in d.c.sicut.¶ Nō obst.allegat in ꝯriū. Et primo tex.hic,dū dicit,nec ꝓ ipsius ꝓcessu ꝑsumit,nisi quatenus, &c.qa ista verba referūtur ad istam constōnē, & est sensus, nisi quatenus in actis scriptū reperit,nō præsumitur ꝓ ꝓcessu,qa per inspectionē actorū negatiua probat,& propter ꝓbationē ꝯriā excluditur ꝑsumptio q̃ erat pro processu,& ita tex.hic intelligitur. Et ad hoc bñ facit tex.in c.j.de lit.conte.vbi Ant.de But.in v.no.ꝑ illū tex.hoc dicit.

ADDITIONES.

a ¶Supplere falsum.Nec etiam unquam potest precludi ab allegationibus iuris Bal in l.iubemus.C.de iudi.l.vnica.C de his quæ pę.no.

b ¶Syl.Ald.Culpa.Hanc omnem materiam tractat Ias.insti.de act.§.sed iste.col. 16.vbi vide quæ ego late addidi.

c ¶Peccat.Vide Dec.s.de const.c.j.lect.1.& l.quod à quo q̃ nu.4.ff.de re.

d ¶Syl.Ald.Sententia.Vide Dec.qui plura ex his repetit in rub.de appel.colū. 5.in prin.de quo ego addidi ad l.Herēnius.in gl.ff.de euic.

e ¶Contrarium.Idem no Dec.sequitur hic.& in rub.infra de appel.Fel. hic.Alciat de præsump.reg.j præsump.4x.

135 dicit. † Et idem si apparet in actis, ꝙ citatio nõ interuenit, nõ ꝑsumitur pro sñia, vt no. Abb. in c. cum inter R. col. 3. de ele. vbi alleg. Bal. in l. fi. C. de leg. Sed qñ acta non exhibentur, & sententia lata apparet simpliciter, præsumendum est pro ꝓcessu, per ea, quæ s. dicta sunt. Non ob. tex. in d. c. cum inter, quia ibi argumentũ a contrario sensu non bene sumitur respectu rei iudicatæ, quia ibi dicta separata sunt, & in fine simpliciter dr̃, ꝙ sñia præsumitur rite per omnia celebrata, & iõ generaliter intelligitur. Et licèt s. loquatur de sñia quæ transiuit in rem iudicatam, non per hoc restringitur illud dictũ, quod inferius ponitur, per ea, quæ superius dicta sunt. Non ob. ꝙ appellatio suspendit, vel extinguit sñiam, quia illud verum est respectu executionis, quia appellatione pẽdente nihil innouandũ est, sed ꝑ hoc non tollitur præsumptio, quæ insurgit pro sñia, & pro iudice. per s. dicta. Vltimo non obs. ꝙ in causa appellationis idẽ probare dẽt, qui in causa principali tenebaẽ, quia ꝑ hoc nõ tollitur, quin præsumatur pro sñia, licèt onus probandi in aduersarium non trãsferatur, vt no. Bal. dicit in d. c. bonæ. col. 2. in tex. ibi, præsumitur. de elect. vbi inqt, ꝙ illa ꝑsumptio de qua ibi, non releuat ab onere probandi. Vel secundo illud intelligitur quando non fuit probatum in causa principali. nam illa præsumptio sola nõ habet fundare intẽtionẽ actoris, sed si factæ sunt probationes, acta in dubio debent interpretari ꝓ sñia, vt no. Bal. in c. cũm quæ. de re iud. alleg. cap. in præsentia. de renũciatio. ¶ 136 † Secundo Abb. concludit, ꝙ pendente tẽpe ad appellandũ ꝑsumitur pro sententia, sed non pro processu. Sed retenta prima conclusione supra firmata contra Abb. ꝙ etiam pendente appellatione ꝑsumatur pro sentẽtia, & processu, a fortiori idem dñm est pendente tẽpe appellandi. Nam obstant rõnes Abb quia ad tex. hic, & in d. c. cum inter, rñsum fuit. Non obs. rõ, quã Abb. hic adducit, dum inquit, ꝙ cum in processu regratur scriptura, vt ꝓbatur hic, nisi scriptura producaẽ, non præsumitur, quia vbi scriptura requiriẽ, nõ præsumitur, ꝙ interuenerit, vt per Inn. in c. innotuit. de eo qui fur. ordi. recc. vt latius per eum hic, & posteriores sequuntur. nã rñderi põt, ꝙ in illis casibus, in quibus loquiẽ Inn. non erat alia præsumptio, q̃ suppleret defectũ scripturæ: sed hic apparet sñia, pro qua ꝑsumiẽ, & illa præsumptio sententiæ facit, vt præsumatur, ꝙ ẽt scriptura requisita interuenerit. Et istud confirmaẽ, quia attenta rõne Abb. idem esset dñm, qñ sñia trãsiuisset in rem iudicatam. quo casu tũ Abb. inferius, & ẽt Doct. cõiter tenent, ꝙ tunc ꝑsumaẽ pro sñia, & pro processu. Vel ẽt dici põt, ꝙ rõ Abb. vr̃ habere locũ in scriptura, quæ in ipso actu pro substantia requiritur. secus si ad faciliorem probationem iuxta l. ꝯhitur. ff. de pig. & ita in casu isto vr̃, quia scriptura, de qua hic, requiritur post actũ, 137 ad faciliorem probationẽ. ¶ † Tertia conclusio Ab. ꝙ qñ sententia transit in rem iudicatam, pro sñia præsumitur respectu 138 iustitię, & processus. Et in rem iudic. transire dr̃, †: qñ non fuit a appellatũ, & lapsum est tẽps appellãdi,[a] vt ꝑ gl. in c. nõ solũ vers. innouata. de appel. in 6. no. Abb. in rub. de re iud. Bar. in rub. C. co. ti. de re iud. Signo. in consi. 26. in q. & Ro. in consi. 334. circa primum. col. 2 Et illã conclusionem, ꝙ absolute præsumaẽ ꝓ sñia, quæ trãsiuit in rem iudicatã, Inn. tradit in c. bonæ. de elec. & idẽ Abb. in d. c. sicut. col. 1. in fi. per illũ text. de re iud. & not. Bal. in l. rem non nouã. C. de iud. cũ si. vt tradit Ale. in consi. 22 viso processu. in 1. lib. & idẽ Abb. in consil. 71. vr̃ primo. col. 2. lib. j. Ro. in d. consi. 334. circa primũ. Sign. in cõsi. 87. factum sic proponitur circa fi. Cuma. in consi. 7. visis. in fi. Fede. in consi. 139 59. credo. in fi. & And. Sicu. in cõs. 18. col. 6. lib. 1. † Et hoc maxime haberet locũ in sñia antiqua, vt Alex. scribit in cons. 30. lib. 3. quod declaratur, vt per And. Sic. in consi. 46. car. pe. lib. 1. Et in ista conclusione aduertendum est, ꝙ illa præsumptio, quæ 140 ex re iud. insurgit, excedit terminos simplicis ꝑsumptionis, † quia adeo confirmat sñiam, ꝙ contrarium probari non põt. c. cum inter. de re iudi. c. cum dilecti. in fi. de elec. & no. Ful. in ꝯsi. 166. in q. quæ vertitur, ad fin. & Ro. in consi. 334. s. allega. Et hoc, quod dictum est de re iudi. sane intelligitur, qñ sñia valet. secus si sñia esset nulla, quia non transit in rem iudic, vt in pluribus casibus impertinenter Abb. hic prosequitur, qui hoc mõ adaptari possunt. ¶ 141 † Primus est, qñ error contra ius scriptũ expressus est in sententia, quia tunc Abb. dicit, ꝙ pro sñia non præsumitur, immo constat, ꝙ sit nulla. c. j. de re iud. l. 2. C. qñ prou. non est neces. cum si. Et iste primus casus intelligiẽ, qñ sñia est 142 lata ꝯ casum legis. † vnde licet esse simile, & eadẽ iõ videretur, non esset casus legis, vt inquit Cy. in l. j. in pen. q. C. de leg. & sic 143 vr̃ ꝙ sñia lata ꝯ legem non loquentẽ in terminis, † sed in simili, non sit nulla. & ita no. Bal. in l. 2. col. 2. ver. adde, ꝙ licet. C. qñ prouo. non est neces. Abb. in c. 1. col. 4. de re iudi. & vt tradunt Mod. ibi, & Ale. in l. qui Romę, §. duo fratres. col. 38. de ver. obl. Et ad hoc facit, quia nullum simile est idẽ, in l. qđ Nerua. ff. de posi. & ꝙ nn. Bal. in l. 2. col. pe. C. de pat. qui fil. distr. vbi inquit 144 ꝙ argũ a simi nõ † habet locũ, si statutum dicat, ꝙ verba intelli145 gant ad literã. de quo dixi in c. translato. de ꝯstit. † Sed ex dicto Cy. inferri vr̃, ꝙ sententia lata ꝯ rationẽ legis non sit nulla, ꝙ vr̃ habere locũ, vbi a paritate rationis ꝓcediẽ per viã extensionis; prout loquiẽ in arg. a simili. & no. Abb. in c. cũ speciali. in pri. 146 col. 2. in ver. & no. bñ hoc dictum. j. de app. † Secus si esset ratio b expressa in lege, quia tunc sententia esset nulla.[b] vt Abb. cõcludit post Ant. de Bu. in d. c. 1. col. 4. cum si. vt tradunt Mod. ibi io 147 pri in. ad quod facit, † quia vbi ratio est expressa in lege. nõ dr̃ fieri extensio, vt per gl. in c. j. de tẽpo. ordi. in 6. in c. si postquã. in verbo, mente. de elec. in 6. & in cle. j. de elec. & no. Bal. in l. si c qs seruo col. 2. C. de fur. & pulchre declarat Pau.[c] de Ca. in ꝯsi. 331 præsens casus. col. 5. Vnde sicut statutũ disponit in his, in quibus expresse loquiẽ. ita ratio statuti pariter dispositionẽ inducit, vt no. Bal. in c. dilectus. co. 1. de rescri cũ si. vt dixi in c. 2. te quis. de app. & not. ẽt Bal. in auc. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. per l. his solis. C. de reuo. dona. Et poni põt exemplũ, quia sicut nulla est sententia, in qua dr̃, pupillũ potuisse testari. d. l. 2. C. qñ prouo. eodẽ modo vr̃, ꝙ esset nulla, si dicatur pupillũ habere iudiciũ. & intellectum, ꝯ rationem, q̃ expresse poniẽ in §. præterea Insti. quib. non est permi. fac. test. Et sm̃ s. dicta regriẽ 148 ꝙ sñia sit lata ꝯ legẽ, vel rationẽ legis expressam, † itaꝙ error d verbis expressis appareat. secus vr̃ si oculo mẽtis[d] colligatur intellectualiter, quia ꝓpter hoc nõ esset sententia nulla, vt dicũt e Mode.[e] in d. c. j. de re iudi. allegan. dn. Innoc. in c. P. & G. de offi. dele. quem sequitur Do. in c. soler. in prin. in 2. no. de sen. excõ. in 6. & Bal. in c. quod translationẽ. col. fi. de offi. leg. ¶ Ex quo dicunt Mod. in d. c. j. quod Ale. infert in consi. 79. perspectis. lib. 1. ad fin. ꝙ sñia condemnãs hæredes ex causa hæreditaria insoli149 dum, † non dicitur habere errorem expressum. Et si Alex. loqueretur prout Moder. referunt in d. c. 1. male diceret, quia esset error expressus contra l. primã, C. de hære. act. sed aliter ipse loquitur, videlicet qñ in sñia non sunt noĩati hæredes, & bñ dicit. Sic ẽt ad dictum Inno. in d. c. P. & G. aduertendum est, quia 150 loquitur in sñia excõicationis, in qua præcise, † & specialiter statutũ est, ꝙ sit nulla tunc demum, qñ hẽt errorem patẽter expressum, vt est casus in c. per tuas. de sen. excom. & tali casu Inno. bñ dicit. sed ꝓ hoc ad casum nostrum non bñ inferẽ, put inferunt Mod. in d. c. j. quia in casu nr̃o nõ sunt illa verba ita ꝑcisa de errore patẽter expresso, sed simpliciter diciẽ, ꝙ sit ꝯ cano151 nes in d. c. j. de re iu. ¶ † Scđs casus est, sm̃ Abb. hic, qñ iniustitia f sñiæ notoria sit, quia tunc ẽt sentẽtia nulla est, & in rẽ nõ transit iudicatã.[f] c. inter cæteras. de re iudi. sm̃ vnum intellectum. & no. Inn. in c. fraternitatis. de frigi. & malefi. per illum text. & in c. 2. de purga. vul. vbi Abb. in fi. in vers. quintus, & vltimus intellectus. & no. Bal. in l. j. in fi. C. sen. rescin. non pos. vbi alle. l. cõfessionibus. ff. de inter. actiõ. facit textus in l. si pars. vbi Ang. in prin. ff. de inoffi. testa. & in l. si qui adulteri. vbi Bal. C. de adul. 152 & bonus tex. in l. inde Neratius §. fi. ff. ad leg. Aquil. † Et ideo talis sententia, quæ aperte continet iniquitatem, non transit in rem iudi. vt no. Ant. de Bu. in c. suam. in pe. notab. de pe. Et ꝑdicta conclusio bene procedit, vbi iniustitia notoria est, prout 153 Docto. loquuntur in locis suprà allega. † secus si manifesta sit. 154 ita Ang. distinguit in l. ciues. in prin. C. de app. † Sed difficultas ẽ qñ iñstia dicaẽ notoria In quo late ĩsistit Peru. ĩ c. dilecto. ĩ 53. q. ver. 2. aduerte. de appe. & inter alios casus notoria iniustitia ẽ 155 illa, q̃ ex actis colligit, † secundũ Ang. in d. l. si pars quia acta fa156 ciunt notorium, vt no. in c. ex insinuatione. de app. † & hoc intelligitur in actis, in quibus iudicium fundatur, videlicet in citatione, in libello, in litis contesta. Secus est in actis probatoriis, quibus non visis, non tamen sententia redditur nulla, vt 157 no. Bald. in l. ii. col. ii. ver. item dic. C. de eden. † quia secundum g eum probationes non sunt de substantia iudicij,[g] & no. Bar. in l. prolatam. C. de sen. cum si. vt Ale. prosequitur in consil. 105. ponderatis. col. ij. li. 5. Et istã cõclusionem late probat Peru. in d. c. dilecto. in d. q. 53. circa finẽ. licet eius rationibus Mod. conentur respondere in d. c. inter cæteras. & non bene, per ea, q̃ 158 dixi in c. ecclesia S. Mariæ. de cõsti. ¶ † Tertius casus, quando iudex asseruit esse probatum per A. & B. referendo se expresse ad acta, tunc enim appatet de errore iudicis, vt Abb. hic concludit, & idem prius Ant. de Bu. in c. cum Bertol. col. 6. ver. 5. casus est, in fi. de re iu. & in c. ab excommunicato. col. 4. vers. quandoq; fertur sententia. de rescr. & Imo. in l. si is, ad quem. in pen. col. ff. de acquir. hęr. cũ si. vt tradit Ale. in l. ex diuerso. §. fi. ff. solu. mat. & in cõsi. 123. discussis. col. 5. li. j. vbi attestatur ꝙ ista est vera,

ADDITIONES.

a S. Al. Appellandi. Limita vt per eundem Dec. j. eo. c. col. 10. vbi declarat pluribus modis.
b S. Al. Nulla. Vide Dec. in c. at si clerici. §. de adulte. col. 7. ꝯ de iud.
c Paul. Quod est consi. 52. lib. 2. in nouis.
d Mentis. Dec. ꝯ de consti. c. translato. lect. j. nu. 4.
e Mod. Scilicet Fely.
f Iudicatam. Adde Dec. in c. nouit. col. 6. de iudi.
g S. Al. Iudicii. Vid. Dec. & q̃ ego ibi addidi, s. d. cõsti. ĩ c. ecclesia. S. Marię. n. 72.

159 vera, & magis cōis opin. †Et ad hoc facit quia relatio, videtur
a facta cũ omnibus qualitatibus suis, vt no Bar. in l. 1. § fi. circa fi.
ff. si fa. fur. fe. dica. & in l. 1. ff. de receprato & l. si qs seruũ. 6. fi. ver.
160 sed quæro testamr. de leg. 2. & maxime hoc haberet locũ, † qñ
fuisset facta relatio in specie, designando locũ actorum, argu.
elus, quod singulariter voluit Bald. in l. minoribus. col. 1. C. de
his q. vt indig. & sequitur Peru. in c. cõsuluit. col. 1. de app. vbi tñ
aliter dial. Et in casu nostro idem tñ esset in relatione facta gña-
161 liter † ad acta, vt no Bar. in l. 1. C. de erro. cal. quem refert, & se
162 quitur Are. in d. l. si is, ad quem. ff. de acq hære. †Et hoc sane in
telligitur, dummodo relatio facta sit per modum causæ, & nõ
p verba enunciatiua, vt notabiliter Are. dicit hic. & in d. l. si is,
163 ad quẽ. allegando Bal. in l. 2. in prin. C. de re iud. † Et hoc idẽ ex
presse dicit Ant. de Bu. in consi. 27 visis. col. 1. dũ ingt, nõ puta
164 rẽ sufficere, si dicaĩ visis actis &c. ¶ †Quartus casus, ĩ quo non
attenditur sententia, quæ in rem iudicatam trãsiuit, est ſm Ab.
hic. qñ de facto quis admissus fuit ad probandum de iniquita
te sentẽtiæ. & ita pbatum fuit parte nõ opponẽte. tũc. n. iudex
debet primã sententiã reuocare. alle. Inn. in c. cũ dilecta. de re-
scr. in c. cũ Bertol. de re iudi. & idem Ant. de Bu hic in fi. col. &
in cõs. 27. visis, col. 3. Ro. in cõsi. 174. amplissime Doctor. in fi.
Are. in cõsi. 73. diligenter. col. 2. Abb. in cõsi. 89. in q. col. 3. li. 1.
Alc. in cõsi. 77. in causa & lite, col. fi. lib. 2. & in cõsi. 212. viso. in
prin. co. ll. 2. & idẽ Alc. in l. iudex postquàm. versi. 6. fallit. ff. de
165 re iudi. † Nõ ob. q partes nõ possunt venire ꝯ sententiã, q̃ trã-
siuit in rem iudicatam, vt no in cle. si appellationẽ. de app. & p
gl. in l. si diuersa C. de transac. quia dicunt Mod. illud verum es-
166 se per viam trãsactionis, q̃ debet fieri de re dubia. † Sed aliàs be
ne possunt partes renunciare sentẽtiæ, & rei iudi. l. iuris gentiũ.
§. si paciscar. col. j. vbi Bal. ff. de pac. no. in l. post rem, ff. de re iudic.
Sed ista rñsio nõ satisfacit, quia p viã pacti res iudicata tolli põt
quatenus concernit fauorem partis, non tñ consensus partis
operaĩ, q alia sñia pferaĩ a iudice ꝯ rem iudi. prout inquitur
gl. in d. l. si diuersa, quã no. Bald. ibi ad ampliationẽ l. j. C. qñ p-
uo. nõ est neces. Vnde si expresse partes hoc facere nõ põt, a for
tiori vĩ, q nec tacite possint. Vnde aliter responderi põt, q gl.
in l. si diuersa. intelligiĩ, & procedit, qñ partes immediate vel-
lent, q iudex absq; instãtia, & sine libello, & litis cõtest iudica-
ret ꝯ sententiam, quæ in rem transiuit iudicatam. Secus si con
sentirent seruato ordine iuris, videlicet agitato nouo pcessu,
put agiĩ in isto casu. & ita Alc. declarat in d. l. si diuersa. & hoc
idẽ voluit Ant. de But. in d. c. cũ dilecta. col. 4. de rescrip. & hoc
intelligitur ex dictis Bar. in d. l. j. col. j. C. quãdo puo. non est ne
ces. & no. etiam Alc. in l. acta. ff. de re. iud. ¶ Et prędicta ꝯclusio,
quæ in isto quarto casu habetur, procedit, vt supradictum est
167 parte nõ opponente. Secus igitur, si pars ꝯdiceret, † quia tũc si
iudex pbationes admitteret, processus non valeret, vt Are. hic
cõcludit in 21. col. ver. sed aduerte. & allegat Bal. qui in simili ca
168 su hoc dicit, in l. certi cõdictio. §. quoniã. in fi. ff. si cer. pe. † Et iõ
cautus sit aduersarius, q contradicat, vt Alc. instruit in d. l. cer-
ti cõdictio. §. quoniã. nam in iudicio pars, quæ est præsens, &
tacet, sibi p̃iudicat, vt no. Bar. in l. 1. C. de tela. & text. est in c. ij.
de app. in 6. Iõ cautela est, q semper ꝯdicat, vt tradit Bar. Veron.
in cautela 87. est dubium, & ad hoc facit, quod dictum fuit in
c. ij. ĩ. eo. ¶ Similiter cõclusio supra facta locũ habet quãdo p-
batio admissa fuit, & facta coram iudice competenti. aliàs se-
cus, vt Abb hic dicit. & no. Bal. in l. & post edictum. de indi. §.
169 si. in fi. ¶ † Postremo in isto quarto casu considerandũ est, quia
iudex, qui admittit probationes contra rem iudi. videtur q ta-
lem admissionem reuocare possit, cum talis admissio sñia in-
terlocutoria sit. Ita singulariter voluit in si. casu Card in cle. se
170 pe. §. quia. in 7. no. de ver. sig. dicens, † q iudex, qui admisit arti
culos impertinentes, & post factas probationes super eis, põt il
los reiicere nõ obstante, q prius admisit, quia sententia interlo
cutoria fuit, quæ reuocari potest. de quo dicẽdum est, vt habe-
tur in c. cum cessante. de appe. & in l. quod iussit. ff. de re iudic.
171 ¶ † Quintus, & vltimus casus est, quando pars. q̃ obtinuit sen-
tentiam iniquam, quæ transiuit in rem iudi. confitetur illam
b esse iniustam, quia dẽt retractari,[b] vt not. Inn. in c. quia pleriq;.
de immu. eccle. & sequitur Bal. in auct. ad hæc, col. pe. uer. item
dubitatur. C. de vsufr & in l. si quis instituatur. & ibi Imo. in fi.
ff. de hæ. insti. cum si. vt per Mod. hic. & in c. inter monasteriũ.
de re iud. Alc. in l. iudex postquàm. col. 3. ff. de re iud & Alex. in
l. si seruus plurium. § 1. de leg. 1. ¶ Prędicta conclusio quæ hẽt, q
præsumatur pro sententia, & processu, quando transiuit in
172 rem iud limitaĩ secundũ Abb. hic, nisi † sit lata contra absentẽ
fictum contumacem, qui statim, q sciuit sententiam contra
eum latam, querelauit. l. ab eo. cum glo. C. quomodo, & quan-
do iudex. ¶ Sed aduertendum est, quia si appellauit. ergo non
sumus in casu, in quo Abb. hic loquiĩ, videlicet in re iud. Præ-
terea, si nõ appellauit, qñ sciuit sñiam ꝯ se latam. ergo vĩ acqe
scere, d. l. ab eo. C. quomodo, & qñ iud. vnde sibi imputatur. Il-
lam tñ opi. q non præsumatur pro sñia lata in absentem, sequi
tur Ant. de Bu. in cõs. 24. quæstio. colũ. 7. & Pau. de Ca. in ꝯsi.
3. in facto isto, col. 2. Et ista opi. indubitãter vĩ pcedere, qñ non
apparet de contumacia partis, quia sententia esset nulla, vt ip-
se Abb. declarat in c. tenor. col. pe. de re iu. secus qñ fuit contu-
173 max, vt dictum est, † & hoc intelligitur in p̃iudiciũ ipsius cõtu
macis, non in p̃iudicium alterius, vt no. Pau. de Ca. in ꝯs. 226.
si dicta sententia circa fi. ¶ Successiue Abb. hic incidenter di
cit, q ab illa p̃sumptione, quæ habetur p sñia, vel re iudicata,
174 † receditur, si ꝯtrium pbetur, per c. in nr̃a. de procu. Et hoc per
inspectionẽ actorum fieri põt, ut no. Bar. ĩ l. hi, q ad ciuilia, C.
de appel. facit tex. in c. 1. de lit. cõte. & ibi Ant. de Bu. in prin. ut
tradunt Are. & Mod. hic. & idẽ Ant. de Bu. I c. cum ad sedem.
col. 6. uer. no. limitationem. de rest. spo. & Fede. de Se. in consi.
141. dño Io. Imo. in consi cx. in cã, q̃, vertitur, in prin. & in l. 4. §.
condemnatũ, col fi. ff de re iu. bene facit. qđ no. Pau. de Cast. in
ꝯsi. 48. in cã, q̃ vertitur, col. v. vbi concludit q a præsumptiõe,
175 q̃ insurgit rõne antiquitatis, † q solẽnitas reqsita ĩteruenerit, re-
ceditĩ, si ex originali istr̃o appareat talẽ solẽnitatẽ adhibitã nõ
fuisse. De quo tñ dđm est, vt p Mod. in c. sicut. ĩ fi. car. de re iud.
176 Et in pposito nr̃o ista ꝯclusio intelligitur, † & bñ pcedit in so
lẽnitatibus substantialibus, quæ non respiciunt iustitiam cau-
sæ, sed formam processus, vt est citatio, libellus, & li. cõt. secus
est quãtum ad cãæ cognitionẽ, qa p̃sumiĩ, q illa interuenit, li-
cèt in actis nõ appareat, vt no. Bar. in l. prolatam. in fi. C. de sen.
& ita intelligit & declarat Ant. de Bu. in d. c. cũ ad sedẽ. in fi. C.
de resti. spo. & seqtur Are. hic ad fi. & idem Ant. de But. in c. in
p̃ñtia. col. 4. ver. an autẽ. de renun. Et rõ manifesta vĩ, qa hoc
respicit ius partis. quo casu sñia transit in rem iudi. & imputa-
tur parti, quæ non appellauit, c. cũ inter. de re iudi. ¶ Postremo
Abb. in isto articulo concludit post gl. hic, q in sententijs cen
suræ non præsumatur pro iustitia. nec pro ordine, c. sacro de
sent. exco m. quia licèt appellatio nõ suspendat, tollit tñ p̃sum-
ptionem sententiæ, vt p eũ hic, qa vĩ loqui interposita appel-
177 latione. secus ergo, si appellatum nõ sit, † qa tũc p̃sumitur pro
iustitia & solẽnitate, & in suis cẽsuræ, ut no. An. de Bu. in c. in
p̃ñtia, col. pe. ver. ad fin. de renun. cum si. vt tradunt Mod. in c.
cõsanguinei. col. j. de re iud. Pro monitione vero non p̃sumiĩ,
q interuenerit, ſm Ant. de Bu. hic in car. vlt. col. j. & seqĩ Abb.
178 in c. tenor. de re iu. & Mod. in d c. cõsanguinei. † Sed aduerten
dum est, q sñia censuræ regulariter fertur pro contumacia, ut
no. in c. j. ĩ. de iud. Vñ dđm est, qđ supradictũ est de ꝯtumacia
& dato q appellatũ sit, tñ p̃sumiĩ. vt s̃ dixi. Et si appellatũ non
fuit, est tñ præsumendum, & pro sententia. & pro processu. vt
no. Ant. de Bu. in d. c. in p̃ñtia. Et hoc vĩ à fortiori hẽ locum in
talib. sententijs, q̃ fortius ligãt, quia non suspenduntĩ p appella
tionẽ, c. pastoralis, de app. & valent, licèt ordo iuris nõ seruetĩ,
vt no. in c. sacros. de sen. exc. Nõ ob. q illud, c. in ꝯtrium allegeĩ
per gl. & Doc. hic, quia licèt mõitio necessaria sit ĩ sñia excõi-
cationis, nõ tñ seqtur, q nõ p̃sumaĩ, vt patet ẽt in litis cõtest. q̃
necessaria est, & tñ p̃sumitur, q interuenerit pprer sñiã, p qua
p̃sumitur, ſm qđ s̃. dictũ est. Vel scđo, dũ in d. c. sacro. dĩ, q dẽt p
ferri sen exc. cõpetẽti admonitione p̃missa, & psonis p̃sentib.
idoneis, p quas, si necesse fuerit, possit pbari monitio. intelligi
tur ille tex. qñ de tali monitione nõ apparet in actis, nã tũc est
p̃sumptio, q nõ interuenerit, p istũ tex. hic; poterit tñ pbari ꝯ-
triũ, videlicet testibus, corã quibus lata fuit sñia, & istud uoluit
dicere tex. ibi, si necesse fuerit, sed p hoc ñ tollit, qn aĩs absolu-
179 te p̃sumaĩ p sen excõ. sicut in alia sñia dictũ est. ¶ † Subseqnẽ-
ter q̃riĩ, an p illa uerba, q̃ solẽt poni ĩ sñijs, nisis libello, citatio
ne, litis contest. &c. probentur hmõi solẽnitates ĩteruenisse.
c & Inno. hic, col. ii. ꝯclucit q nõ, si nõ sunt facta eodẽ die, & lo
co, quo instr̃m sñiæ cõfectũ fuit, & post alios Abb. hic seqĩ, &
idẽ Car. in ꝯs. 72. sigillatim, co. fi. & in ꝯs. 31. cũ ĩter religiosos.
col. j. cũ si. vt tradũt Mod. hic, & idẽ tñt Bar. in l. j. de fi. inst. li. x.
in l. iciẽdũ. col. 2. de ver. obl. in auc. si qs in aliquo documẽto,
C. de edẽ. Ang. in l. Impatores, ff de priu. cre. Ant. đ Bu. ĩ c. j. cir-
ca fi. de fi. instr. & in c. post cessionẽ, col. 7. versi. sextus casus. ĩ. c.
Bal. in l. fi. circa fi. de re iud. in l. nõ idcirco. C. de iu. & fac. igno.
Alc. in ꝯs. 38. ꝯsideratis verbis, in prin. lib. 4. & in ꝯs. 17. uiso in-
str̃o, col. 2. e. li. 4. & Abb. in ꝯs. 91. ꝯ sñiam latã, co. 2. li. 1 Are. ꝯs.
180 66. Excellẽs dñe, col. 2. ¶ † Prædicta ꝯclusio pcedit, qñ verba in
str̃i sunt enũciatiua. & simpliciter recitatoria, sec⁹ est, ſm Hos.
hic, quẽ Abb. post alios seqĩ, si notarius distincte dicat, qñ, &
corã qb⁹, & q in p̃ñtia sua acta sñia scã fuerũt, & se singulis ĩter
fuisse subscribat, qa tũc pbanĩ interuenisse, & seqĩ Bal. in l. iu
siurãdi, col. 1. C de resti. & sentit Lap. alle. lxxvij. tabellio. col. 1.
& Car. in ꝯs. 72. s̃. alle. col. pen. Et ad hoc bñ facit dictũ Spec. in
ti. de inst. ed. 1. §. restat. ver. qđ si in aliquo. Sed in ista limitatiõe
aduer-

ADDITIONES.

a Relatio. Vide Dec. consi. 47. consi. 292. consi. 407. l. unica. de erro. calcu. Carol. Ruy. consi. 165. nu. 3 lib. 3.

b Syl. Ald. Retractari. Vide eundem ĩ. de iudi. in c. nouit. co. 6. in prin.

c Interuenisse. Vide Dec in consi. 433. col. 2. in fi.

aduertendũ est, qa nõ vr̃ ꝓcedere sine dubio. Nã aut iste notarius, q hoc mõ deponit, attestat̃ de facto ꝓprio, ꝙ ipse rogatus de singulis fuerit, & sine dubio assertio sua facit fidẽ, cũ ipse habeat auctoritatẽ, arg. c. ad audientiã. de p̃scrip. Aut talis notarius attestat̃ de facto alterius, & nõ vr̃ ei credendũ. qbuscũq; verbis vtat̃, per ea q̃ hñr in auc. si qs in aliquo docu. C. de edẽ. & qđ ibi Bar. & iõ Alb. Pau. de Ca. & Ale. ibi reprehẽdũt dictũ Spec. in d. §. restat. in tit. de instru. edi. & idẽ tradit Ale. in cõs. 15. ponderatis his. li. 3. ¶ 181 † Secũdo, p̃dicta ꝯclõ limitat̃, nisi sñia in qua dicta verba recitatoria cõtinent̃, esset lata præsentibus partib⁹, a qa tunc probat̃, talia acta præcessisse, vt no. Bar. per illũ tex. in l. j. C. de rela. & in l. acta. ff. de re iudi. & in l. fi. ff. qñ app. sit. Ant. de Bu in cõsi. 12. in quæstiõn prædicto. col. 2. vbi dicit istam esse cõem dñctri. & idẽ Card. in cõsi. 72. sigillatim. col. fi. cũ si. vt per Mod. hic. & idẽ Bald. in cõsi. cx. citatio. col. j. lib. 4. & do. Abb. in cõs. 60. In causa, & quæstione col. pe. li. 1. & Barth. Vero. in cõs. 21. Ego Barth. col. 7. Et ideo per laudum latum parte præsente ꝓbatur cõpromissum, de quo in laudo mẽtio facta fuit, vt no. cõcludit Corn. Peru. in cõsi. 145. Videtur. li. 2. Dicunt tñ Mod. hic, ꝙ ista limitatio in effectu nihil importare videtur, qa dato ꝙ pars præsens tacuerit, sciebat se posse appellare intra decem dies. vnde poterit appellare non obstante taciturnitate. arg. l. sicut. § nõ vr̃. ff. qb mod. pig. vel hypot. et soi si postmodũ nõ appellabit, sñia trãsit in rẽ iudi. ex eo, ꝙ nõ appellauit, & taciturnitas p̃cedens non videt̃ sibi præiudicare & ista fuit opi. Cum. in l. fi. ff. qñ app. sit. & Ro. in l. sciendũ. de ver. ob quos Mod. hic sequuntur. & idem tenet Perus. in c. intimasti. col. 5. ver. tu aduerte. vbi inquit, ꝙ tacens in iudicio, tũc demũ vr̃ cõsentire, si nõ appellet intra decẽ dies, ꝓut põt. Et s̃m istã opi. limitatio p̃dicta clusoria redderet̃ qđ nõ est dđm. Et iõ cõsiderãdum est, ꝙ qñ iudex protulit sñiam diffinitiuam, vel interlo. nõ obstante taciturnitate pars habet facultatem appellandi. & ita ipse Bar. dicit in d. l. j. C. de rela. Si vero iudex nullam protulit sententiã, sed simpliciter aliquid factũ sit præsente parte, & nõ cõtradicẽte: tũc statim vr̃ inferri præiudicium, qa in iudicio tacens ꝓ cõsentiẽte hr̃, vt s̃. dictũ est. & tali casu vlterius nõ vr̃ hr̃e facultẽ appellandi, qa in iudicio tacẽs hr̃ pro cõsentiente. Vel scđo põt hoc esse vtile, qñ ille q fuit præsens. nõ appellauit, & postmodũ diceret sñiam nullã ex defectu citationis, vel litis cõte. qa hoc modo probari poterit ista interuenisse. & quia verba, enũciatiua inter easdẽ partes ꝓbant. l. optimã. C. de ꝯhen. & cõmit. stip. Vlterius tñ ꝯ istam limi. facit, qa nõ vr̃ ꝙ præsentia, & taciturnitas partis operet̃, vt alia ꝓbent̃ interuenisse, qa libellus, litis contest. & similia consensu partiũ remitti non pñt, vt no. in auc. offerat̃. C. de lit. contest. & in c. de causis. de offi. dele. & talia verba enunciatiua non ꝓbant illa, quibus partes renũ- 182 ciare non pñt, † vt not. Bart. in auc. si quis in aliquo documen. circa fi. C. de eden. & in l. sciendum. col. 2. de ver. ob. Facit quod no. Bar. in l. si forte. ff. de ca pec. & glos. & Doc. in l. si dõne. C. de colla. Sed rñderi põt, ꝙ in isto casu, qñ notarius attestatur de sentẽtia lata, & per verba narratiua dicit̃, viso libello, &c. ex tali instrumento probat̃ sententia, de qua instrumẽtũ loqnt̃. Vnde succedit, ꝙ pro sententia p̃sumit̃. & ideo præsumit̃, ꝙ oĩa requisita interuenerint. ita Ant. de Bu. dicit ĩ c. j. circa fi. de fi. in- 183 str. vbi inquit, ꝙ † solẽnitas p̃sumit̃ ex sñia, & non ex instrumẽto. & idẽ dicit Ange. in l. Imperatores. in fi. ff. de priui. cred. & ad hoc allego bonũ tex. in c. fi. j. eo. vbi statur assertioni partis, ꝙ solennitates iudicij interuenerint, de quo ibi videbimus. & hoc idẽ cõfirmat̃, quia licẽt nõ stetur ꝯfessioni, qñ partes renũciare nõ pñt, vt s̃ dictũ est. tñ hoc fallit, qñ pro illa ꝯfessione essent cõiecturæ, ex qbus illa cõfessio videret̃ iustificari, vt no. tradit Sal. in l. si mater. C. de ꝯhen. emp. Ale. in cõsi. 18. cõsideratis his. li. 1. & idẽ Bal. in l. iubemus. la ij. in fi. prin. C. de sacrosan. eccle. Postremo in casibus, in quibus s̃. dictũ est, ꝙ verba illa recitatoria ꝓbent, hoc intellr̃, qñ specialiter specificata sunt, ꝓut ẽt Doc. loquuntur. secus si in genere dictũ sit, ꝙ oẽs solẽnitates requisitæ interuenerunt, vt no. voluit Abb. in l. sciendũ. col. 4. de ver. ob. Io. Fab. Insti. de fideius. §. fi. Cõtrariũ dr̃ velle Pau. de Ca. in l. cũ hi. §. si prætor. ff. de trans. vbi inquit satis esse, si dicatur, cã cognita illud factũ fuisse, licẽt particulariter requisita non exprimant̃. Sed distingui põt, ꝙ aut instrumẽtum noĩe iudicis cõcipitur, & satis est ꝙ generaliter dicat̃. secus est, si noĩe notarii, vt colligitur ex deci. l. Io. Fab. in d. §. fi. ¶ 184 b † An aũt sicut ꝓ sñia præsumit̃ ita ẽt pro laudo p̃sumendũ^b sit. Abb. post Dy. & Io. And. quos refert, cõcludit ꝙ sic. & idẽ Ant. de Bu. in cõs. 32. in p̃dicto quæsito. Cald. in ꝯsil. 5. in tit. de arbi. Bal. in l. si de meis. §. recepisset. ver. item quæro. ff. de arbi. Card. in cõst. 240. rñdemus ad p̃missa. in ij. dub. cũ si. vt tradũt Mod. hic, & Ale. in l. sciẽdum ver. itẽ fallit in laudo. de ver. ob. Abb. in cõsi. 64. venio ad primũ. col. ij. lib. 1. Bal. in cons. cclui. ad euidentiam. col. 1. ver. 3. cast. lib. 1. & Pau. de Ca. in consi. 71. visis. col. 8. in 3. dub. Raph. Cu. in cõsi. l. stante statuto. circa fi. Ale. in consi. 119. titulus qõnis, col. 5. & fi. li. ii. & Io. de Ana. in ꝯsi. l. ĩ qõ. col. pe. ĩ 3. dub. Nõ ob. huic ꝯclusioni, ꝙ rõ allegata in c. in præsentia. de renun. in iudice ꝓp auctoritatẽ iudiciariam, videatur cessare in arbitro, prout Abb. post alios hic dicit, qa procedit similis ratio, vt ꝓbatur in c. nisi essent. j. de p̃bẽ. ¶ 185 † Prædicta ꝯclusio limitat̃ non hẽre locũ in arbitratore, qa pro laudo eius non præsumitur, vt ꝯcludit Ant. de Bu. in cõsi. 24. q. hæc, col. 9. ver. quinimo attentari posset. & sequi. Ale. in d. cõsi. 119. lib. 2. in fi. Sed tñ ꝯ hoc vr̃ cõis opi. per tex. in c. nisi essent. de præben. & ad hoc Mod. hic allegãt Saly. in l. si societatẽ. §. arbitrorum. in 12. q. ff. pro soc. & Ang. in ꝯsi. 197. pro decisione. Et vlterius in arbitratore loquit̃ Ab. in d. ꝯsi. 64. Pau. de Ca. in d. ꝯsi. 71. Cum. in ꝯsi. l. fi. ff. qñ ap. 186 ¶ † Secundo limitat̃ non habere locũ pendente reductione ad arbitrium boni viri, vt ꝯcludit Ab. hic post Ant. de But. & idẽ Ant. de Bu. in c. in p̃sentia. col. pe. vers. hæc omnia ꝓcedunt. de renun. & in d. consi. 24. cũ si. vt tradũt Mod. hic. Alex. q idẽ sequtur, in d consi. 119. col. fi. & idem Ale. in consi. 125. in causa, & lite, col. 5. lib. 3. Sed tñ in hoc ẽt magis cõis opi. vr̃, ꝙ in dubio ꝓ laudo p̃sumat̃, ẽt pendente reductione, & ita loquitur Dy. ĩ cõsi. 19. s̃. alleg. in ci. Ptolomeus. & Cal. in d. cõsi. 5. in tit. de arbit. & Car. in ꝯsile. ꝯsi. 140. & Mod. hic sequunt̃. Et ista opi. de plano ꝓcedit, tenendo ꝙ idẽ sit in iudice, ꝓ quo, vt s̃. dictũ est, p̃sumit̃ ẽt pendente appellatione, quia reductio est quædam species ap- 187 pellationis. l. non distinguemus. §. cum quidam. ff. de arb. ¶ † Vl- c timo notandũ est, ꝙ ẽt pro decreto^c præsumitur, ꝙ interponitur in actu volũtariæ iurisdõnis, vt no. Ant. de Bu. hic, col. antepe. in vers. §. & procedit ẽt. per text. in l. ab ea parte. ff. de ꝓba. & est dictũ Spe. in tit. de empt. & ven. §. nunc dicẽdũ. ei j. vers. breuiter. & seqtur Bal. in l. cũ hi. §. si p̃tor. ei 1. ff. de trãsa. in l. quocũque. § fi. ff. de publ. cum sim. vt tradunt Moder. hic, & prius late Alex. in d. l. sciendũ. de verb. ob. & idem Alex. in consi. 80. visis. col. 2. lib. 5. & in cõsi. 92. viso. col. 2. & in cõsi. 50. Ponderatis. in ptin. eo. lib. 5. Fede. in ꝯsi. 249. do. Michael. circa fi. Bal. in consi. 217. Proponit̃. col. 2. li. 1. & in ꝯsi. 153. Casus. & in cõsi. 47. ad euidentiã. eo. lib. 1. Pau. de Ca. in cõsi. 89. sup eo de quo q̃ritur. & 188 Pet. de Ancha. in cõsi. 180. qõ proponit̃. & iõ † qñ decretũ superioris interuenit, p̃sumit̃ ꝙ actus vtiliter factus sit, vt no. Bal. ĩ l. sicut. circa fi. ver. itẽ q̃ro. de re iud. & in c. 1. col. 2. ver. q̃rit Iaco- 189 bus. qui feu. da. pos. Ale. in cõsi. 79. circa primũ. col. 6. lib. 1. † Et vbi decretũ iudicis reperit̃, oĩs p̃sumptio fraudis remouet̃, vt no. Bar. in l. frater à fratre. in fi. car. ver. tertio q̃ro qd de ꝯctu emptionis. ff. de cõdi. inde. no. Ang. ĩ cõsi. 142. sup primo, ĩ fi. Imo. in l. j. §. fuit q̃sitũ, col. 2. ff. ad Tre. cũ si. q̃ no. sunt. & pp hoc cõsuluit Bal. in l. iubemus. ĩ prin. col. j. C. ad Treb. ꝙ semp in actu de- 190 cretũ adhibeat̃. † Et istud qđ dictũ est de decreto, limitat̃ dũmõ d solẽnitates requisitæ enunciatæ^d fuerint in decreto,^e vt no. Bal. in e l. ex his. col. 2. uer. nẽ opponitur. C. de testamẽ. mili. ubi inquit, 191 † ꝙ uerbis enũciatiuis instri creditur, ẽt de actu p̃terito, decreto interueniente. & idẽ Bal. in l. j. ff. de reb. eor. ubi allegat gl. ĩ l. j. C. de fi. instru. per q̃ ibi dicit, ꝙ si in instrõ, in quo interpositum fuit decretũ, facta sit mẽtio solẽnitatũ, oĩa p̃sumunt̃ solenniter acta. & idẽ Bal. in c. 1. §. si instr̃m. uer. q̃ro igit̃. de no. feu. Ang. ĩ l. Imperatores. ff. de priui. cre. & idẽ Pau. de Ca. in d. l. cũ hi. §. prætor. ff. de trãsac. & Pe. de Anch. in cõsi. 280. s̃. alleg. Nõ ob. ꝙ nõ credat̃ instrõ in his, q̃ tẽpore instri interuenire nõ potuerũt, ut s̃. dictũ fuit. qa hoc operat̃ decretũ iudicis. pro quo præsumit̃, ut Ang. dicit in d. l. Imperatores. ĩ fi. & s̃. dictũ est in sñia, ꝓ qua p̃sumit̃. & iõ uerba enũciatiua ꝓbãt ẽt ea, q̃ sunt de præterito. 192 † Nõ ob. ꝙ nõ vr̃ credẽdũ iudici asserendo cãæ cognitionẽ interuenisse, ꝓ ea quæ notant̃ in l. si forte. ff. de cast. pec. in l. si donatione. C. de colla. & tradit Pau. de Ca. in d. cõsi. 89. quia rñdet Ale. in d. l. sciendũ. col. 7. ꝙ hoc nõ ꝓcedit in iudice, ꝓ quo p̃sumit̃. & hoc idẽ latius ꝓbat Ale. in cõsi. 24. cõsulatus alias. circa fi. lib. 4. & idẽ no. Bal. in rub. de offi. dele. col. fi. & dixi ĩ c. cũ sit Ro- 193 mana. in prin. de app. ¶ † Extra gl. Inn. quẽ Ab. refert, ꝯcludit ꝙ uni iudici non credat̃, ut hic. pluribus aũt iudicibus credẽdum erit. c. cũ dilecti. de accu. c. ĩter dilectos. §. p̃terea. de exces. p̃la. cũ si. Ab. hic tenet ꝯtriũ, uidelicet ꝙ ẽt iste tex. habeat locum in pluribus iudicibus, quia loquit̃ in plurali, ibi, discretis iudicibus. Sed ista rõ posset euitari intelligendo in pluribus iudicibus, nõ in eodẽ tribunali, sed in diuersis locis existentib. & hoc consonat, qa in prin. in nume. singulari loqt̃. & princip. cõstitutionis attẽdit̃. l. regula. §. & licet. ff. de iu. & fac. ign. Scđo Ab. arguit, qa cẽt absurdũ, ꝙ ista cõstitutio nõ hr̃et locũ in pluribus iudicib. & ista

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Præcessisse. Idem Dec. in consi. 42. lib. 4. & in auct. si quis in aliquo. col. 6. de edendo.

b ¶Syl. Ald. Præsumendum. Vide quæ habes lib. tuorum consi. in consi. 23. Adde Ias. in consi. 12. & consi. 28. in fi. lib. 1. & Fel. hic.

c ¶Pro decreto. vide Cor. consi. 71. consi. 209. Imo. in consi. 198. cũ sequen. Ale. in consi. 125. nu. 5. lib. 2.

d ¶Enunciatæ. Decium hic, sub nomine Modernorum, refert, & sequitur Carolus Aus. consi. 63. Videtur prima. nu. 17. lib. 1.

e ¶Syl. Ald. Decreto. De his uide, quæ ponit latius hic Fely.

& ista rō placet, & cōfirmatur per rōnē, quæ allegatur in prin. q̄ militat ēt in pluribus iudicib. & iō nō vr̄ dr̄ia inter vnum iudicem, vel plures, nisi isto respectu, qa vnus est singularis, & plenā nō facit ꝓbationē. Ad ꝯria Abb aliter rn̄det, ꝙ hn̄t locū, qn̄ iudices testificant̄ in alio iudicio, & nō corā eis hic vero text. intelligit̄, qn̄ corā eis ī cā, in qua sunt iudices, testificari volūt, qa non pn̄t, vt hr̄ 4. q. 4. c. j. Sed ista rn̄sio nō satisfacit, qa eēt hoc de indubitabili, & multū restringeret̄ tex. q loquit̄ simpliciter. Et rō, quæ allegatur in prin. cōstōnis, pariter hēt locū, qn̄ iudices in alio iudicio, & corā alio tribunali testificari velint. ideo aliter tex. declarari pōt. Nā nō dr̄ hic, ꝙ nō credat̄ vni iudici: vl̄ plurib⁹, immo ꝓsupponit̄, ꝙ an̄ istā ꝯstōnē crederet̄ iudici, sed oē ꝯiungeret, ꝙ falsa assertio noceret parti, fuit facta ista ꝯstō, ā qua nō disponit̄ absolute, ꝙ nō credat̄ iudici, prout Doc. dn̄t, sed solū disponit̄, ꝙ in tm̄ nō credat̄ iudici, in ꝓiudiciū partis, quo minus ꝯriū probari possit ꝑ inspectionē actorum, fm̄ formā huius ꝯstitutionis. ¶ 194 † Successiue Abb. ex dictis Inn. & Hostia colligit notabilia. Et primo, ꝙ notarius deputari pōt ad receptionem testiū, & fungi duplici officio, & hoc not. Bald. in l. hac cōsultissima. §. si qs āt. C. de testa. & in l. iudices. C. de fi. inst. cum si. vt late Alex. ꝓsequtur in d. §. si quis aūt, & Mod. in c. cum cām. col. fi. de testi. ¶ 195 † Et ista ꝯclō limitat̄, fm̄ Abb. hic, vt ꝓcedat, qn̄ noua executio cōmittit̄, iuxta gl. ī cle. 1. de os. dele. 196 † secus si in tali examinatione iudex efficeret̄.[a] quia officia essent incōpatibilia, vt ꝑ eū hic. & ad hoc bn̄ facit, ꝙ no. Bat. in l. iubem⁹. la 2. §. sanè, in ver. venio ad tertiā. C. de sacros. ecc. cū sim. vt tradunt Mod hic, in fi. col. 18. q. idem Bal. in l. si cōsul. col. fin. q. 7. de adop. Io. de Ana. in ꝯsi. 93. viso processu. co. 2. Ale. in cōs. 156. viso instrō, li. 2. ¶ 197 † Secundo Abb. dicit notabiliter, ꝙ receptio testiū pōt vbiq; fieri absq; præsentia iudicis, & hoc fm̄ eū, ēt de nuda receptione intelligitur. Sed aduertendum est, qa fm̄ ut ipse Abb. refert, hoc intelligit̄, dummodo fiat de mādato iudicis, & stante tali mandato nō cadit limitatio. Abb. hic. ¶ 198 † Tertio per Abb. colligit̄ post Host. hic, ꝙ nō pōt notarius esse rogatus de cōmissione[b] sibi facta, quia esset testis in facto proprio.[c] & ita tenet Io. And. in reg. cū qd. de reg. iu. in 6. Bal. in l. iurisiurandi. col. fi. C. de testi. ī l. iudices. co. fi. C. de fi. inst. cū si. vt tradūt Mo. hic, in 2. q. extra gl. & adde Io. de Ana. in cōsi. 49. dubiū, de quo q̄rit̄. in fi. vbi dicit, ꝙ omnes Doct. cōiter ita tenēt, & idem Bal. in l. si cōsol. col. 2. ver. & prædicta faciunt ad qōnes. ff. de adop. & in l. ad egregias. in fi. ff. de iureiur. Ale. in consi. 112. viso. col. 3. lib. 2. vbi dicit istā eē magis cōem opi. & idē Ale. in cōsi. 104. circa primū. col. fi. lib. v. vbi inquit, ꝙ ita se habet magis cōis opin. contra Bar. in l. ex snīa. ff. de test. tu. Et de hoc vide quod dū est, ꝙ dixi in cōsi. 42. ¶ 199 † Subsequenter circa personas istorū duorum virorū Abb. ꝯcludit, ꝙ debent iurare, quia sunt quasi testes. & idem Bal. hic tenet, quia sunt loco tabellionis. & Mo. sequunt̄, & istud vr̄ bonum ad cautelam. Si tn̄ non præstatur iurm̄. non per hoc acta minus probant, quia sufficit, ꝙ de publico deputati sunt, & tex. hic loquitur simpliciter, & numerus supplet, qa duo sunt loco vnius notarij. ¶ 200 † An āt ambo dēant scribere? Abb. ꝯcludit post antiquos, ꝙ sufficit, si vnus scribat, & alter subscribat. Et idē est in plurib. notarijs deputatis ad vnū actum ex forma statuti, vt Abb. hic post Inn. concludit, & ad hoc allego Bal. in l. iurisiurandi. col. fi. ver. quæro vni testi. C. de testi. 201 † vbi ingt, ꝙ qn̄ notarius est assumptus cum alio collega, satis est, ꝙ vnus scribat, & alter subscribat. allegat Ho. & Io. And. hic. & idē Bal. in l. si quis ex argentarijs. §. 1. in v. not. ff. de eden. & hoc qn̄ sūt rogati simul. secus si insolidū, quia tunc vnus sufficeret, ex quo pn̄t rogari plures insolidum, vt not. Bal. in l. fi. §. colligit̄. col. 6. ver. sed nunquid potest. C. de iu. del. lib. vbi alle. gl. not. §. si vero absunt. in aue. de hære. & fal. ¶ 202 † Scdo ex dicto Inn. per Abb. hic colligitur, ꝙ idē operatur subscriptio[d] alicuius, quod operatur scriptura eius manu in totum facta, & idē no. Bat. in l. emptor. §. Lucius. ff. de pac. cum si. vt tradunt Mod. hic, in q. extra glos. ¶ Et circa hoc instandum est in duobus. Primo, an requiratur subscriptio specialis. Scdo, an ista conclusio habeat locum in mā stricta. ¶ 203 † Circa primum Bart in l. diuus. §. idem senatus. ff. de sal. tenet, ꝙ subscriptio specialis necessaria sit. & vr̄ seq. Paul. de Cast. in consi. 350. de casu præsenti. circa ii. Sed in contrarium[a] est cōis opinio, ꝙ immo sufficiat generalis subscriptio,[e] q̄ ad ī. scripta referatur, & ita tenet Bal. in auc. si quis in aliquo documento. col. 2. ver. vlterius ponamus. C. de eden. qa illa verba generalia habent relationem ad certum, quod in scriptura principali continetur, & idem sequitur Pet. de Anch. in consi. 243. prius de viribus probationis, cum sim. vt per Mod. hic, & prius Ale. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. de verb. oblig. & idem late tradit Alexā in consi. 146. ponderatis his. col. 2. lib. 2. 204 † Et ad hoc facit, quia relatio, quæ in subscriptione hr̄, videtur facta cum omnibus qualitatibus eius, vt no. Bar. in l. 1. ff. si fa. fur. fec. dica. & in l. si quis seruum. §. fi. de le. 2. Dictum Bat. posset saluari in casibus, in quib. aliquid deberet nominatim fieri, ꝙ per relationem expediri non potest, prout habetur in clem. appellāti de appel. 205 † vbi causa grauaminis nominatim debet exprimi. & non sufficit, ꝙ per relationem ad acta exprimatur, ut not. Ang. in l. vbi autem non apparet. § illud. ff. de ver. obli. cum sim. vt Ale. ibi tradit in l. 1. col. fi. de lib. & posthu. & in l. prætor. in princ. de ope. noui nun. ¶ Circa secundum videtur dicendum, ꝙ prædicta conclusio etiam procedat in materia strict, aut no. Bal. ī au. contra qui propriam. col. 2. ver. item quæro. C. de non numer. pec. 206 † vbi concludit, quod ille tex. qui loquitur in materia pœnali in scriptura propria, etiam habeat locum in subscribente. Et ad hoc etiam bene facit, quia statutum, quo Florentiæ[f] cauet̄, 207 † ꝙ scriptura facta manu propria debitoris mandetur executioni ad volūtatem creditoris, etiam habebit locum statutum in debitore subscribente, vt notabiliter Ang. dicit in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. de verb. obli. cum si. ut tradit ibi Alex. col. j. & 2 & in consi. 148. ponderatis his. col. 2. lib. 2. In contrariū facit, 208 † quia proprie loquendo aliud est scribere, & aliud subscribere, vt colligitur in l. cum antiquitas. §. 2. C. de testa. Vnde in statuto, quod proprie intelligitur. l. 3. §. hæc verba. vbi Bar. de neg. gest. & in materia odiosa, quæ stricte intelligitur, 209 † vt in regu. odia. de reg. iu. in 6 si dispositio loquitur de scribente, non videtur habere locum in subscribente. Et ita ipse idem Ang. cōcludit in l. cum antiquitas. in lectura Floren. C. de testa. prout Moder. ibi referūt, & sequuntur per tex. in l. si ego. §. dotis. ff. de iu. dot. vbi, quando maritus subscribit libellū, veluti chirographū eius reputatur, & sic non proprie dicitur eius chirographum, 210 † quia illa dictio, veluti, denotat fictionem. l. si tutor. vbi Bald. C. de inter. ma. Sed pro resolutione considerandum est, quod quantum ad scripturam, quæ in facto consistit, aliud est scribere, & aliud subscribere, vt dictum est. & ideo qui subscribit, non proprie dicitur scribere, & isto respectu statutum, qd̄ loquitur de scribente manu propria, non videtur habere locū in subscribente, ex quo diuersa sunt: sed si consideretur scriptura pro consensu, qui ex ipsa scriptura habetur, ad istum effectū consensus, idem videtur in subscribente, quia ex ipsa subscriptione consensus pariter, sicut ex ipsa scriptura principali elicitur, & ista consideratione bene dicunt Bal. & Ange. in locis supra allegatis. Et ad tex. in d. l. si ego. secundum prædicta respondetur, quod respectu scripturæ loquitur. Vel etiam dici potest, quod illa dictio, veluti, exprimat veritatem secundum subiectā materiam, ut probatur in c. si proponēte. de resc. ibi, veluti fraudulenter obtentum. Et retenta ista opinione, ꝙ statutum, quod loquitur ratione consensus de scribente, habeat locum in subscribente, limitatur nisi esset materia, in qua consensus nominatim, & expresse requiratur, quia ex tali subscriptione nō habetur, per ea, quæ dicta sunt de speciali subscriptione. ¶ † Successiue Abb. de vacillatione testium plura dicit. 211 Et primo post Innocen. & alios concludit, quod uacillatio, & trepidatio dēt scribi in actis, & hoc sequitur Bar. in l. 2 in prin. ff. de testib. Bal. in l. presbiteri. la 3. C. de episcop. & cler. cum similib. vt tradunt Moder. hic, & adde notabile dictum Bal. in l. Lucius. ff. de his, q not. infam. 212 vbi inquit, † quod posito, ꝙ testes clare probent secundum uerba, potest tamen iudex non adhibere fidem, quia forte uacillabant. ¶ 213 † Et talis causa debet inseri in actis, ne postea teneatur iudex in syndicatu. & no. Bal. in l. cum magistrat⁹, in fine. C. quando prouoc. non est necesse. Alex. in consi. xx. In causa appellationis. colum. 5. libro 4. & Bald. idem sequitur in l. prima. §. si curatores. in fin. ff. de magist. conuen. And. Sicu. in consi. 33. lib. j. in 2. colum. & in consi. 7. colum. 6. libro secundo, & in consi. 47. in prīo. eod. lib. 2. ¶ 214 † Et quando testes dicātur uacillare, uel uariare, no. Io. And. in c. præterea. & ibi Anto. de Bu. colum. fi. uersic. sed dubium est. de test. cog. & Io. And. in ꝓœm. decret. in § sane. super ver. uacillabant. Bald. in l. nullum. in prī. C. de testib. Innocen. in d. cap. præterea. ad quem Abb. se remittit in cap. super his. de pœ. & Flor. in l. 1. ff. de testib. & tradit Tyndarus in trac. suo de testi. uariantibus. in 3. parte c. 7. ¶ 215 † Secūdo Abb. cōcludit, quod uacillatio debet scribi præsente ipso teste, ne contradicere possit, quia ex tali uacillatione puniri pōt, & sequitur Bal. in l. nullum. in prin. C. de testi. ¶ Et ea ratione tertio

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al Efficeretur. Idem Dec. in consi 42. in 2. dubio. in prin.

b ¶Commissione. Vide Dec. in l. 2. nu. 5. C. de eden. Alex. consi. 253. nu. 6. lib. 3. Caro. Rui. consi. 15. num. 8. lib. 2.

c ¶Syl. Al. Proprio. Idem in d. consi. 42. in 2. dub. vbi limitatur in executione cōmissionis, & alijs pluribus modis, quos videas ibi.

d Subscriptio. Adde Ale. in consi. 147. nu. 4. lib. 2. & in consi. 197. nu. 1. lib. 2.

a Syl. Al. Subscriptio. Et quidem operetur generalis subscriptio quantū specialis. Ang. imo Pau. de Cast. Are. & Ias. in d. §. Chrysogonus. Pau. de Cast. in cōs. 316. confirmando, quæ superius scripta sunt. circa fi. lib. j. Ale. in l. quæ dotis. col pen. ver & subdit ibi ff. sol. mat. vbi hoc dicit no. Contrariū tamen voluit Ale. sibi ꝯtrarius in cons. xl. Visis, & cōsideratis. col. 4. ver quinto probat̄. lib. 6.

f Syl. Ald. Florentiæ. Vide Dec. in consi. 115. col. 3. ad fin. & vide quæ ego scripsi super dicto statuto Florentino, super illis uerbis, debitor, & scriptura priuata ubi declaraui, & limitaui pluribus modis.

tio Abb. post Host. hic dicit, q debet scribi vacillatio, quando
216 testis deponit. Et quod testis puniatur pp vacillationem.† saltem pœna extraordinaria, no. per gl. Id l. nullum. in l. qui falso. per illum tex. ff. de testib. & per gl. 1. q. 1. c. si testes. §. in testib. in verbo, vacillant. Arch. 4 q. 1. c. si testes. § qui falsa. & Spe. in tit. de teste. §. nunc tractandum col. 1. facit tex. in c. super his, de pœ
217 nis ¶ † Quarto, Abb. concludit q notarius debet vacillationē scribere ad mādatum iudicis, dato quod ipse nō videat, & dēt
518 scribere, q iudex ita dicit, † nō q ita sit, no Bal. in d. l. nullū. co. j. & adde Ang in §. & hoc super. col. v. in ver. eo modo, in Auct.
219 vt sponsa. largi. col. 9. † vbi inquit, q notarius non potest vacillationem scribere, nisi de consensu iudicis. aliàs nō probaret, qa officium eius est in scribendo, & de his ēt notat Spec. in d. ti. de testibus. §. nunc tractandum. colū. 3. ¶ Expeditis his, quæ dicta sunt de vacillatione testiū. Abb. duas quæstiones prosequitur. Prima est, an instrumētum productum, & registratum in actis probet absq; eo, q originale producatur. Secunda, an post litē contestatam teneatur iudex docere de iurisdictione, vel procu
220 rator de mandato. ¶ † Circa primam Abb. post Innocentiū. & alios concludit. q sic, dummodo instrumentum sit registratum de mandato iudicis, & parte præsente. Et idem tenet Bart. in l. chirographis. in prin ff. de adm. tut. & in l. fi. per illum text. C. de fid. inst. cum si. vt tradunt Mod. hic, in 6. q. extra gl. & prius Alex. in auc. si quis in aliquo. C. de ed. col. 3. in ver. septimo fal-
221 lit. & in consi. 9. ponderatis his, lib. 4. † Et adde q ampliatur ista conclusio, vt etiam procedat in priuata scriptura registrata in actis, vt no. Bal. in l. ne in arbitris. in 3. no. C. de arb. & idē Bald. In auc. offeratur col pe. ver venio ad verbum. de lit. cont. Anto.
222 de But. in c. a. col. 3 versic. octauus casus. ī. de fi. instr † Et pro ista conclusione facit, quia etiam exemplum instrumenti collectū prædicto modo, videlicet auctoritate iudic. & pte pñte probat absq; eo, q originale producatur. vt est tex. in c. fin. de fi. instr. & per gl. & Doct. in auct. si quis in aliquo documēto. C. de edend. Et ad hoc etiam bene facit., quia exemplo sumpto auctoritate Papæ creditur, vt not. Host. in c. peruenit. de fideius. vbi Ant. de
223 Bu. col. j. & Imo. fi. sequuntur. ¶ † Et prædicta conclusio procedit, quando totus tenor instrumēti registratus fuit. aliàs secus, vt Abb. hic concludit post Inn. in c. cum in iure. de offi. deleg. & no. Bar. in d. l. chirographis. in prin. Ale in d. auc. si quis. & in
224 ꝯsi. 6. præal. ¶ † Scdo limitatur, quia licèt probet, non tamē hēt vim instrumenti confecti manu propria notarii rogati, vt not. voluit Bar. in l. probatorias in fi. C. de diuer. offi. lib. 12. & sequitur Alc. in d. auc. si quis. co. 2. C. de edē. & facit tex. in l. iubemus. & quod ibi no Bart. C. de erog. mil. anno. lib. 12. in l. j. §. ne autē. C. de cadu. tol. & in c. periculose. de pœni. dist. j. & in cle. j. cum gl. ibi, in ver. personaliter. de ui. & ho. cleri. cum si. Et hoc pcedit in materia præiudiciali. aliàs secus, vt no. Car. dicit in cle. 1. ver. nos itaque. col. 3. in 21. no. per illum tex. ibi, per nostras manus. de iureiu. & de his habetur in c. fi. de off. deleg. ¶ Tertio prędicta conclusio non haberet locum, nisi actus esset celebratus
225 in scriptis. † quia tunc non sufficeret ista probatio exempli, nisi originale esset perditum. Ita no. voluit Bal. in rub. C. de fi. instru col. 6. ver. secundo quæro de quo dicto dubitauit Alexā. in d. auc. si quis. col. 1. C. de eden. Sed Rom. illud sequitur in consi.
226 173. amplissime Doctor. co. 3. ¶ † Quarto exemplum exempli, etiam sumpti auctoritate iudicis non probaret, vt est text. in l. sancimus fm vnum intellectum, quem ponunt ibi Ricar. Malumb. & Cy quos Bal. ibi refert, & sequitur. C. de diuer. rescr. & no. Corn. Peru. in consi. 24. inc. licet in themate. col. v. in prin. lib. 4. in aliis dicendum est, ut aliàs dixi in d. auctē. si quis in ali-
227 quo documento. ¶ † In secūda qōne quantum ad propositum Abb. concludit hic in fi. q exceptio falsi procuratoris semper opponi potest, vt in l. licèt. C. de proc. & in c. in nostra. eod. tit. Et pari ratione mandatum semper produci potest, vt Ro. conclu
228 dit in consi. 170. sciebam. † Et ista conclusio, primo limitat, nisi esset conclusum in causa, quia tunc etiam exceptio falsi procuratoris non potest opponi ad impediendum sententiam, vt voluit no Bald. in l. q̄uis. per illum tex. secundum vnam lectu.
a C. de adul. in fi. & hoc sequit Alc. in d. l. licet. in 3. no. Mod.[a] ibi in prin. hoc reprobant, quia talis exceptio opponi potest post li. ꝯtest. q lit. ꝯtest. redditur nulla fm gl. in d. l. licet. ergo pariter
229 vr, q conclusio in causa sit nulla. † Secundo, quia à pari procedunt, q sit cōclusum in causa, vel q sententia lata sit, vt p Bart. in l. si mater. §. eandem. in fi. ff. de excep. rei iud. sed post sentētiā ista exceptio opponi potest. d. c. in nostra. ergo ēt postea q̄ est ꝯclusum in causa. Sed tamen dictum Bal. defendi potest, quia postea q̄ est conclusum in causa, nihil probari potest. c. cum dilec-
230 ctus. de fid. instr. & ideo † licèt exceptio excommunicationis in qualibet parte litis opponi possit. c. pe. de exce. cle. 1. eo. tit. non tñ potest opponi post q̄ sit cōclusum in causa, ut no. tenet Car. in cle. j. ver. sexto quæro. de excep. Non obst. q litis contestatio redditur nulla, & ideo pariter conclusio in causa: quia istud uerum est, probata falsitate, prout tex. dicit in d. c. in nostra. Sed ta

lis pbatio debet fieri cōgruo tēpore. quia post ꝯclusionem in causa nō admittit. d. c. cū dilectus. Nō obst. q pōt opponi post sentētiā, quia nō sequitur, ergo post cōclusionē in cā, quia lata
231 sñia noua fit īstātia. Vnde † licèt exceptio falsitatis opponi possit post sñiam. c. licet cām. de pb. nō tn pōt opponi post q̄ sit cōclusum, vt no. concludit Car. in d. c. licet cām. in ver. post hæc.
532 in 6. q. tradunt Mod. in c. cum dilectus. col. 2. de fi. inst. ¶ † Scdo limitat prædicta cōclusio, qñ nunq̄ fuit oppositum secus si oppositū fuit, & pnunciatū fuerit procuratorem, vel mandatū legitimum esse, qa tunc vlterius opponi nō pōt. vt Abb. ꝯcludit hic, post Imo. & no. Bar. in d. l. licet. col. pe. & in l. Pomponius. §. rati. col. 2. ff. de pcu. & sequit Alc. in consi. 59. viso pcessu. co. 2. in ver. secūdo rndeo. lib. 2. & in cōsi. 102. viso processu. col. 1.
233 lib. v. & in cōt. 61. col. j. viso. eo. lib. v. † Et ista limitatio pcedit, nisi opponēs vellet probare negatiuam, vt Abb. hic post Inn. dicit. & no. Ang post gl. ibi, in l. Pomponius. §. rati. col. fi. in prin. ff. de procurato. cum si. vt tradit Alc. in d. l. licet. col. j. in fi. & ad hoc Abb. hic allegat glo. in clem. sæpe. in uer. partibus. de verb. sig. vbi tacitus consensus, qui præiudicauit in actis præteritis iudicii, non videtur præiudicare in futuris actis. Sed illa gl. nō bñ allegatur, quia illa attenta, iste qui opponit, non debet grauari onere probandi pro futuro processu, cuius contrarium omnes Doctores hic dicunt. Vnde illa gl. videtur procedere in actis separatis, secus videtur in persona iudicis, vel procuratoris, quæ semel tacite approbata fuit In aliis vero, quæ tangunt p Abb.
234 hic dicendum est, vt habetur in d. l. licet. C. de procurato. ¶ † Postremo in ista decretali Abb. post Inn. & alios. cōcludit, q acta etiam testibus probari possunt. facit tex. in l. quoniam. cū glo. in verbo, testimonia iudicialia. C. de hæret. in c. Alberi. de testi. cum similib. ut tradunt Moder. hic col. fi. ad idem est text. in c. in nostra. §. nos vero. s̄. de procu. & glo. in l. si prætor. §. Marcellus. in ver. approbanim. de iud. & tradit Paulus de Cast. in cōsi. 2. pro euidentia. Et ratio manifesta videtur, quia scriptura ista actorū requiritur ad faciliorem probationem, vt colligit hic. Facit tex. in l. contrahitur. ff. de pigno. Et ideo ista acta etiam p-
235 bari possunt testibus, † quia regulariter actus ita probari potest testibus, sicut per scripturam. l. pactum, quod bona fide. C. de pactis. secus ergo videtur in actis, quæ de sui natura pro validi-
236 tate scripturam requirunt, vt est libellus, & sentētia, † quia talia acta testibus probari non possunt, vt no. Bal. in l. fi. col. 2. versic. quæro nunquid acta. C. de rebus cred. & in l. litigatoribus. in fi. C. de app. & in l. emancipationem. in prin. C. de fi. instrument. in l. ne in arbitris. C. de arbit. colum. 2. versic. sed contra hoc oppono. Et hoc ultimum dictum verum est, nisi talis scriptura[a],
237 quæ erat necessaria, facta fuisset, & postmodum perdita: † quia probato casu, tenor scripturæ poterit testibus probari, vt not. Bar. qui ita intelligit in d. l. ne in arbitris. vbi Bal dictum Barto. ita declarat & d. l. emancipationem. cum similibus supra alleg. & idem Ange. in l. si prætor §. Marcellus. circa fi. ff. de iudi. Al-
238 be. in d. l. fina. C. de re iudic. † Et tali casu, quando testes deponunt de tenore scripturæ perditæ, debent esse periti, vt not. Bar. in aucten. si quis. colum. 2. C. de eden. vbi inquit, quòd ad hoc, vt testes, qui deponunt se vidisse instrumentum, probent, requiritur amissio originalis instrumenti, & q illi testes sint valde periti, puta notarii, vel aduocati, qui defectum instrumenti cognoscant. allegat bon. tex. in c. cum olim de priui Vbi Anto. de But. in prin. & Abb. in glo. fi. & no. etiam Bar. in l. a. §. diuus. col. 2. de iure fis Abb. in c. Albericus. colū. 2. de testib. cum simi. vt dixi in consi. 82. limitando ibi, & declarando dictum Barto. in tract. de test. colum. 2. versi. testis dicit aliqua uera esse. ¶ Et ad supradicta notandum est, q Alexan. scribit in consi. 74. viso te-
239 stamentum. col. 4. lib. j. ubi inquit, † q quando sumus in loco insigni, ubi potest haberi copia notariorum, tunc acta non possunt probari testibus, quod dictum non procedit sine dubio, quia uidetur contra istum tex. & ea, quæ s̄. dicta sunt. Et hæc breuiter satis sint in alto pelago huius Decretalib. Ad laudem omnipotentis Dei.

ADDITIO.

a Mod. Scilicet Ias [illegible]

SVMMARIUM.

1 *Reus potest probare negatiuam non obstante legitima probatione contra eum.*
2 *Probatio negatiua non admittitur si constat de crimine per testes legitimos.*
3 *Consuetudo, q testis non teneatur causam sui dicti allegare, non ualet.*
4 *Statutum, q credatur testibus malam rationem allegantibus, non valet.*
5 *Iudex amplum arbitrium habens non potest credere testibus malam rationem allegantibus, secus si nulla allegetur. nu. 6.*
7 *Iudex nullam causam in sententia tenetur exprimere, at si ineptam exprimat, vitiatur.*
8 *Statutum Laicorum si aliàs iustum est, etiam inter clericos locum habet.*
9 *Ius ciuile loquens de contractibus, habet locum in clericis, & quare.*
10 *Statutum de probationibus respicit decisoria,*

11 *Statu-*

11 *Statutum respiciens decisoria non habet locum in clericis litigantibus in foro seculari.*
12 *Lex contra bonos mores dicitur pestis.*
13 *Consuetudo quæ præstat occasionem delinquendi, dicitur alios inficere.*
14 *Statutum, ꝙ pœna futuri delicti remittatur, non valet.*
15 *Statutum pœnam remittens, non habet locum in casibus futuris.*
16 *Purgatio per iuramentum subsidiaria est.*
17 *Purgatio non admittitur per viles, & criminosos.*
18 *Obligatio ad antidora, non est potens ad compensationem debiti.*
Nec impedit repetitionem soluti, nu. 19.
Nec per eam dicitur quis locupletior. nu. 20.
Nec facit valere stipulationem. nu. 21.
22 *Sim nie, an committatur si obligatus ad antidora beneficium conferat.*
23 *Renunciatio licita est etiam ab ecclesia.*
24 *Obligationis ad antidora effectus, remissine.*
25 *Donator quamuis de euictione non teneatur, non tamen potest pro donatario in rebus donatis testificari.*

AD nostram. ¶ Decretalis ista summatur ſm Ab. hoc modo. Si probari pōt reum deliquisse, eius ꝓbatio, ꝙ non deliquerit, non est admittēda. † Sed illud summarium est nimis generale, quia reus potest probare negatiuam, nō obstante legitima probatione ꝯ eum facta. c. ea tenore. de testib. & per gl. in c. clerici. 81. dist. Vnde melius summari sic pōt. Si legitime probari, potest reum deliquisse, non valet cōsuetudo, ꝙ ad liberandum eum aliqualis purgatio admittatur. ¶ † Primo, ꝑ istū tex. hic, dicit Bal. in l. fi. col. fi. C. de proba. ꝙ si ꝯstat de crimine ꝑ testes legitimos, negatiua ꝓbatio non admittitur. Et istud dictum est verum in terminis, in quibus loqtur ista decretalis, q̄ Bal. adducit. Sed absolute dictum Bal. nō est verum, ꝓut verba sonant, quia reus reprobare potest negationem, nō obstante legitima ꝓbatione ꝯ eum facta, vt not. in c. ea tenore. j. de testib. & per gl. in d. c. clerici. 81. distin. ¶ † Secūdo ꝑ istum tex. infert Pet. de Peru. hic, & referunt Mod. non valere consuetudinem, ꝙ testis non teneatur cām dicti sui reddere. ꝓ quo Moder. allegāt dictum Bal. in l. si non speciali. circa finem. C. de testa. vbi inquit non valere statutum, ꝙ credatur testibus malā rōnem allegantibus. † Sed aduertendum est, quia aliud est, ꝙ non credatur, qñ mala ratio allegatur, prout Bal. loquitur: aliud est qñ nulla rō redditur, prout loquitur Pe. de Peru. Nā primo casu valde absurdum vr, ꝙ credatur testi malam rōnem reddenti: ideo non valet statutum, vt Bal. dicit, & bene in d. l. si non speciali & idem Bal. in l. solam. in fi. C. de testib. vbi dicit, † ꝙ licèt iudex plenum hēat arbitriū, non potest credere testi allegāti malā rōnē. & no. Alex. in consi. 3. col. 4. lib. 2. & dixi in c. j. de appel. † Secus vr in secundo casu, qñ nulla ratio allegatur, prout loquitur Pe. de Peru. qa dictum testis non ita inficitur. & ideo vr valere statutum ꝯ Petrū de Peru. & Mod. hic. Et ad hoc facit, quia valet dictū testis, licèt nulla rō allegetur, vt per gl. & Bar. in l. solam. C. de testi. Innoc. & Doct. in c. cum cām. j. de testi. & tñ si mala ratio allegr, eius dictum destruitur. † Idem est in iudice, qui nullam rōnem tenetur exprimere in sentētia. c. sicut, de re iud. & tñ si exprimatur, & inepta sententia sit, vitiatur, vt no. Innoc. in c. in præsentia. de renunc. Et ratio manifesta vr, quia qñ nulla rō exprimitur, ꝑsumptio est pro ipsis testibus, ꝙ iusta causa, & rōne moueātur. sed qñ mala cā exprimitur, illa præsumptio tollitur. qa in claris non est opus coniecturis. l. ꝯtinuus. §. cum ita. ff. de verb. obli. Et ita in simili casu aliàs consului interpretando statutum Flor. vt habetur in consi. 37. Dictū tñ Pet. de Peru. saluari pōt in casibus, in quibus testes etiam non interrogati rōnem tenentur adducere. de qbus habetur in d. c. cum causam. ¶ No. primo ibi, legi renitentes. † ꝙ statutum laicorum, si aliàs iustum fuisset, etiam inter clericos locum habuisset. Et ita a ꝯrio sensu vr probari, ſm Ant. de But. Quod vt Abb. hic dicit, est ꝯ tex. in c. ecclesia S. Mariæ. de consti. & bene. quia non solum iusta causa, sed etiam potestas statuendi requiritur, vt ibi dictum fuit. Et iō ſm Inno. hic, tex. intelligi potest, ꝙ esset statutum cōe, vel cōis consuetudo clericorum, & laicorū, vt in simili hr in c. 3. de eo, q mi. in pos. in c. cum te. de re iudi. cum si. Et hoc satis cōsonat, quia solum hic dubitatur de irrationabilitate. ergo vr ꝑsupponēdū, ꝙ respectu potestatis valeret statutum: quia qñ de vno defectu qrit, ꝑsupponit ꝙ alio respectu habilitas ꝯcurrat. l. q testamentis C. de testi. c. 1. de æta. & qualit. Ipse vero d. Abb. aliter intelligebat tex. hic, videlicet, ꝙ iō clerici tali statuto vterent, qa statutum erat fauorabile. quo casu etiam clerici vtuntur fauorabilibus statutis laicorum. vt not. in c. ꝙ clericis. de for. compet. Sed hoc reprobat Are. dicens, ꝙ ratio Ab. procederet, si solum clericus ipse contra laicos tali statuto, vel consuetudine vti posset: sed cum etiam haberet locum in clerico accusante, tūc esset in præiudicium eius. & ita absolute non videtur verum, ꝙ talis cōsuetudo esset fauorabilis. Saluando tamē, quod Ab. dicit, respōderi potest, ꝙ ratio principalis statuti, vel consuetudinis fuit fauorabilis, vt reus liberetur. & ab ista rōne principali talis dispositio simpliciter fauorabilis iudicatur, arg. l. si quis nec causam. ff. si certum peta. sicut in proposito Doctores tradunt in d. c. ecclesia sanctæ Mariæ. de constitu. vbi Ab. post alios dicit, ꝙ iura ciuilia, q̄ loquuntur de contractibus, habent locum in clericis, † quia reputantur fauorabilia ob intentionē principalē, nō obstante, ꝙ qñq; ēt ipsis clericis videantur præiudicium inferre. Et idem Pet. de Anch. in c. j. in 4. car. versi. circa istam doctrinā. de consti. Præterea, licèt clerici tali statuto vterētur in fauorem ipsorum, non tñ sequitur, ꝙ in alio casu tale statutum deberet contra eos seruari, per ea, quæ dicta sunt in c. ecclesia S. Mariæ. de consti. Postremo Aret. dicebat, ꝙ ideo hoc statutum ēt habebat locum inter clericos, quia respiciebat facultatem probandi. quo casu ligantur clerici litigantes in foro seculari. Quasi velit, ꝙ tale statutum respiciat ordinem procedendi. & Mod. hic sequuntur. Sed non vr verum, quia in hoc tale statutum, quod respiciebat liberationem, vr decisoria[a] respicere. † & quia statutum in quo agitur de probatione facienda, respicit decisoria, qa actore non ꝓbante, reus absoluitur. l. qui accusare. C. de edē. & not. Bar. in l. ictus fustium. ff. de his, qui not. infa. † Et ideo tale statutum non haberet locum in clericis litigantibus in foro seculari, vt ipse Aret. tradit in dictu cap. clericis. & dixi in dicto ca. ecclesia S. Mariæ. de consti. Et etiam hic causa videtur, ꝙ agitaretur in foro ecclesiastico, quia clerici erant rei. c. cum sit generale. j. de fo. compet. & no. Abb. hic in primo not. Vnde quantum ad tex. hic finaliter placet, qđ dicit Io. de Imo. cōprobādo, vt s̄. dixi, & dictum Abb. saluari pōt, vt dictum fuit. ¶ † Secundo no. ꝙ lex contra bonos mores pestis appellatur. vt Abb. hic dicit, & cōsiderandū est, ꝙ ꝯsuetudo ista, pestis dr, † quia sicut ꝑ contagionem pestis alios inficit, sic talis cōsuetudo, q̄ præstat occasionē delinquēdi, alios vr inficere, quia facilitas veniæ incētiuum tribuit delinquendi, c. est iniusta. 23. q. 4. in fi. & 35 q. . in c. loci. in c. vt clericorū. in prin. de vi. & ho. cle. in l. j. in prin. ff. nau. ca. sta in l. cōuenire. ff. de pac. † Et ideo non valet statutum, ꝑ qđ pœna futuri delicti remittatur, vt no. Sa. post Marsi. in l. castitatis. col. j. C. de adul. † Et propter hoc statutum, quod pœnā remittit, non hēt locum in casibus futuris, vt not. Bar. in l. cum lex. ff. de legi. cum si. vt dixi in c. 2. de constit. ¶ † Tertio no. ꝙ purgatio per iuramentū subsidiaria est, & existentibus probationibus legitimis non admittitur. c. accedens. de accusa. cum si. vt Abb. hic tradit, & ad idem est tex. in c. nos inter. ibi, accusatore, & testibus deficientibus. & ibi Abb. de purg. cano. & in c. 2. vbi Ab. in c. moniales. & in c. cū dilectus. in fi. c. ex tuarum. eo tit. & qđ ibi Ab. & no. Hostien. in summa, de purga. cano. in §. quando. & de modo procedendi no. Ab in c. inter sollicitudines. in gl. j. de purga cano. & quod dr in dictis iuribus ampliatur hic, adeo ꝙ statutum, vel consuetudo in ꝯrium nō valet. Et in hoc iste tex. est not. & sing. ¶ In gl. 2. in fi. ibi, bonæ famæ. sentit gl. ꝙ si purgatores fuissent bonæ famæ, ista cōsuetudo valuisset. Sed Ab. post alios hic, dicit hoc nō esse verum, quia est ꝯ tex. hic in verbo, mandamus. vbi, ſm eum, generaliter dr, ꝙ quandiu probari potest affirmatiua, non debet quis admitti ad probandum negatiuam ꝑ per modum purgationis. nam ista ratio militat, dato ꝙ purgatores essent bonæ famæ. Et facit, quia talis purgatio solū in subsidium admittitur, c. nos inter. de purg cano cum si. allegat s̄. in 1. no. Ergo dato, ꝙ purgatores sint bonæ famæ, nō debent admitti, si affirmatiua legitime ꝓbari potest. Et ita opi. Ab. confirmari vr, q̄ Doct. posteriores sequuntur. Sed tñ considerando vlterius dictum glos. defendi potest referendo dictum eius ad cōsuetudinem, de qua tex. hic loqtur. qa tex. hic dum reprobat ꝯsuetudinē localē, loquitur duobus ꝯcurrentibus, videlicet, qñ affirmatiua legitime probari poterat, † & qñ purgatio quoquo modo admittebatr sic per viles, & criminosos, vt gl. dicit ꝑ illa verba ꝑgnantia, quoquomodo. Facit text. in c. si perfodiēs. de homi. ibi, quoquo modo. & in c. si canonici. in princ. de offi. or. in 6. in c. vt inquisitionis. § ꝓhibemus. de hære. in 6. & in cle. cū ex eo. de sen. ex com. & in l. j. ff. de testa. mili. & in l. 2. ff. de pac. dot. & in l. his solis. & ibi gl. in ver. quoquo modo. ff. de cōdi. inde. Si ergo purgatores essent bonæ famæ, tex. iste non loqtur, quia tali casu non erat consuetudo, & isto respectu gl. bñ dicit. Nec ob. tex. hic, in ver. mandamus, quē Ab. ꝯ gl. inducit, qa aduertendum est ad tex. qui non loqtur simpliciter, vt Abb. dicit, sed refert se ad ꝑcedētia, vt colligitur ibi, si in huiusmodi ꝓbatione negatiuę. & sic loquitur de ꝓbatione negatiua s̄. dicta, q̄ fieri poterat quoquo modo. Et ita fundamētū Ab. tollitr. Non ob. iura, q̄ volunt, ꝙ purgatio non admittatur, si delictum legitime probari potest, qa hoc est verum de iure cōi: sed nō negāt illa iura, quin valeat statutum in ꝯrium. Et in hoc ēt non recte loquitr Ab. dum dicit, ꝙ illud uerbū, quoquo modo, ponitur ad maiorē detestationem, quia immo ponitur cum ministerio, quia ita se habebat cōsuetudo, ꝙ posset fieri purgatio, ēt legitime, quan-

ADDITIONES.

a ¶ Decisoria. Supra eod. cap. 2.

me, quando delictum probari potest, quia præstaretur occasio delinquẽdi, per ea, ꝙ dicta sunt supra in 2. no. sed non probatur dictum Abb. per istum tex. hic per supradicta. ¶ In gl. 2. rõ, quæ in fi. assignatur, non procedit, quia illa attenta, nunquam purgatio canonica haberet locum. Et circa istam gl. Abb. primo dicit, ꝙ solum videtur probare, ꝙ talis cõsuetudo est contraria iuri positiuo, & non omni iuri, prout text. dicit. ideo, sm eum melius declarat. Primo, ꝙ esset contraria iuri diuino, quo cauetur, ꝙ in ore duorũ, vel trium. c. in omni, de test. Sed posset respõderi, ꝙ illa auctoritas iuris diuini videtur habere locum quando fuit facta probõ. sed in casu nostro agitur, ꝙ purgatio ante factã probõnem admittatur, quo casu facilius impeditur fieri probatio, quàm si facta sit, tollat. arg. l. patre furioso, ff. de his, qui sunt sui, vel alic. iur. Præterea in pluribus casib⁹ derogatur iuri diuino, in tali casu, vnde pp hoc non bene infertur, ꝙ non valeret consuetudo. Secundo Abb. dicit hic, ꝙ erat contraria iuri naturali, quia iste, qui se purgabat, erat testis in facto proprio. Sed nec ista rõ satisfacit, quia illa attenta, purgatio nunquã haberet locum, quia semper purgans se videt in proprio facto testificari. Et ideo breuiter tex. declarari potest, dicẽdo, ꝙ ista consuetudo erat omni iuri contraria, quia præstabat occasionem delinquendi, quod videtur omni iure prohibitũ, per ea, quæ dixi in 2. no. Vel hoc dictum fuit ad maiorem exaggerationem. ¶ Extra glos. vltimo notandum est, ꝙ isti clerici, & presbyteri purgabãt se adinuicem, vt sentit gl. j. hic. vnde vnus purgatus, naturali obligatione ad antidora tenebatur reddere vices purgatoribus suis, vt dicit Vincen. hic, quem refert Ioã. An. Ant. de Bu. Car. Imo. & Mod. & Do. post Arch. 1. q. 5 in ca. Mennam. Et ad hoc bene facit, quia isti purgatores voluntarij sunt, & inuiti non cõpellunt, vt no. Abb. in c. cum dilectus. &

18 in c. inter. de purg. can. † Dictum tñ Doc. in locis præalle. ꝙ ista naturalis obligatio ad antidora, non est potens ad compensationẽ debiti, sicut est illa naturalis, quę ex pacto oritur, l. etiam. ff. de compensa. & no. Ang. in Auct. de non eligendo. in princ.

19 † Sic etiam talis obligatio ad antidora, non impedit repetitionem soluti, vt per glo. in l. ex hoc iure, in glo. penul. ff. de iusti. & iu. De quo tñ dicendum est, vt per Bart. ibi, in vlt. car. & in l. si non sortẽ, §. libertis. col. 3. ff. de cond. inde. & in l. si testamẽ-

20 to. §. j. ff. de fideius. † Sic etiam ista obligatio ad antidora, non est in consideratione, vt quis propter illam dicatur esse locupletior. l. sed & si lege. §. consuluit. de pe. he. Silr interesse huius

21 obligationis ad antidora, non facit, ꝙ † stipulatio facta valeat.

22 no. Ange. per illum tex. in l. quod dictum. ff. de pact. † Operatur tamen ista obligatio ad antidora, notabilem effectum, qa conferens beneficium illi, cui erat obligatus ad antidora, vt ab illa obligatione liberetur, simoniam committit, vt no. Inno. in c. etiam, de eta. & qual. quia secũdum eum, paria sunt, remittere, vel dare. 8. q. 3. c. talia. c. veniens. de testi. l. quin etiam. ff. de calũ. l. si quis obligatione ff. de reg. iur. & hoc sequitur Ant. de Bu. in d. c. etiam. col. 2. & Mod. & idem Ang. in l. sed & si lege. §. cõsuluit. ff. de pet. hær. vbi inquit, ꝙ in tali simonia cõiter inuoluti sunt Card. in contrarium tamen videtur gl. in c. cum essent. de simo. & Io. de Ana. ibi, in fi. hoc videtur tenere. Et pro ɔcordia distingui potest, ꝙ aut hoc exprimitur, quod talis collatio facta sit ex cã renunciationis, vt tollatur illa obligatio ad antidora. & simonia committitur. & tali casu dictum Inno. procedit aut collatio facta fuit simpliciter: & tunc, quia talis oblo non habet necessitatem, & in illa non verificatur diffinitio obligationis, vt no. Bal. in d. l. sed & si lege. § consuluit. isto casu non

23 vr. † ꝙ simonia committatur, cum licita sit remuneratio etiã ab ecclesia, vt per gl. in d. c. cum essent. & in c. ecclesiasticis. 12. q. 2. facit tex in c. cum in officiis. de testa. Et quia sufficit, quod hoc non deducatur in pactum, vt per gl. in c. vnico. in glo. pen. in ti. de cle. non resid. in 6. & in c. ex parte. el 1. de offi. deleg. Nõ obstat ratio Inno. quia locum habet, quando remittitur illud ad quod tenebatur quis efficaciter, vt patet in iuribus s. allega. secus videtur in isto casu, in quo obligatio ista ad antidora non

24 astringit, vt dictum est. † Alios etiam cõplures effectus ista obligatio ad antidora producit, vt no. Ang. in d. §. consuluit. And. Sic. in d. c. cum in officiis. & late congerunt Mod. in d. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iu. & in l. si non sortem § libertus. ff. de cõdi. indebi. quibus omnibus adde, quod not. Ang. & Sal. in l. & si ad

25 te. C. de fal. † vbi post Pet. & Cy. concludunt ꝙ donator dato, ꝙ de euictione non teneatur, tamen non potest in rebus donatis pro donatario testificari,[a] quia uidetur habere obligationẽ ad antidora, qua donatarius sibi obligatur.

ADDITIO.

a Testificari. Pau. l. si sub vna. § 1. d. ver. ob. Austr. trac. de repro. test. vec. donator.

SVMMARIVM.

1 *Libris antiquis creditur in probandis finibus diœcesis.*
2 *Verba enunciatiua probant fines, intelligitur antiquos, num. 6. & 9.*
3 *Fines probantur per semiplenam probationem.*
4 *Iudex non debet applicare animum ad vnam speciem probationis.*
5 *Finium causa, an & quando dicatur modici præiudicij.*
7 *Fines probantur testibus.*
8 *Antiqua per testes de auditu probantur.*
10 *Antiqua breuiores probationes exigunt.*
11 *Fines antiqui breuiores probationes exigunt.*
12 *Libri, & scripturæ antiquæ non probant in præiudicium tertij, nisi agatur de leui præiudicio. nu. 15.*
13 *Liber actiuus non probat damnum.*
14 *Liber gabellæ non probat contractum.*
16 *Fines non probantur per instrumenta priuatorum.*
17 *Possessorij causa semiplena probatione contenta sit.*
18 *Libri antiqui faciunt præsumptionem.*
19 *Scripturæ antiquæ faciunt semiplenam.*
20 *Libri, quibus ab antiquo fides præstita est, probant.*
21 *Libri authorum antiquorum, an possint pro lege allegari.*
22 *Libri reseruati in loco, in quo scripturæ tãquã authẽticæ reponuntur fidem faciunt.*
23 *Liber censualis probat.*
24 *Scripturæ officialium de publico deputatorũ fidẽ faciunt inter eos, inter quos facta est scriptura. nu. 25.*
26 *L. optimam. C. de contrah. & commi. stipu. qualiter intelligatur.*
27 *Verba instrumenti enunciatiuẽ, & narratiuẽ facientes mẽtionem de finibus probant inter eosdem quo ad actum, qui geritur.*
28 *Libris de consuetudine fides adhiberi potest.*
29 *Probationes plures imperfectę diuersę speciei tendentes ad vnum finem coniunguntur, & plene probant, limita in criminalibus. nu. 32.*
30 *Probationes imperfectæ probant in his, quæ de facili probari possunt, nisi etiã essent imperfectæ in sua specie. nu. 31.*
33 *Probationis imperfectæ tendentes ad diuersa, non cõiunguntur.*
34 *Testis vnus de veritate mutui, alter de confessione, non probant.*
35 *Confessio præterquàm in causa mutui, probat veram numeratione.*
36 *Possessor tueri debet in sua possessione.*

1 CVm causam. ¶ † Primo no. ꝙ libris[a] antiquis creditur in pbãdis finibus diœcesis, vel parochiæ, & ita Abb. hic primo dicit. & rõ est, sm eũ, qa agit de modico præiudicio. Hinc est, ꝙ

2 etiã † pbãtur p verba enũciatiua, ut est gl. in c. cũ olim. in ver. instrumẽtis. & ibi Abb. de censi. Ad idẽ gl. in c. si Papa. in uersi.

3 pbata. de priuile. in 6. † Et iõ in probandis finibus, semiplena probatio sufficit, ut no. Car. dicit in cle. j. in 3. oppo. de prob. Sed tñ aduertẽdũ est, quia hoc notabile Abb. non vr bñ pbari hic, p text. qui copulatiue loqr, ibi, nec non & testes, & famã, &c. vñ vr velle, ꝙ ex his oĩbus iudex hẽat motiũ aĩ sui ĩformare. & non pcise dr. ꝙ p libros antiquos hoc pbet, & hoc ipse Abba. sentit in ulti. no. dũ; inqt, ꝙ hic plures diuersę species pbationis coniunguntur. Ergo datur intelligi, ꝙ per libros antiquos

4 simpliciter hoc nõ pbet. † Et ꝙ hic dr, procedit in qualibet cã, qa iudex nõ ad vnã spẽm pbationis animũ applicare dẽt. c. in

5 psen. de renũ. l. 3. §. 1. ff. de testi. † Et nõ vr verũ simpliciter, ꝙ in finibus agaĩ de leui piudicio, qa agit de dñio. l. 3. C. fi. regun. l. labor. in prin. ff. com. diui. facit, ꝙ no. Bar. in l. dãni infe. quidã §.

6 cũ pariete ff. de dã. infe. de quo ĩferius uidebimus. † Silr ñ est verũ, ꝙ fines diœcesis pbent p uerba enũciatiua. nã hoc solũ hẽt locũ in finibus antiquis, put gl. in d. c. cũ olim. Itelligit, ut not. Pet. de Anch. in cle. j. de pb. quẽ refert, & sequitur Arc. ĩ ɔs. 42. viso ɔsi. aliàs est secus, vt per gl. in l. prædiis. §. Titio. de lega. 1. & ibi Bar. & in l. cũ aliqs. C. de iu. delib. eũ si. ut tradit ibi Alc. &

7 de hoc inferius dicam. ¶ † Scdo no. ꝙ fines probantur testibus, & sm Abb. intelligitur de testibus deponentibus de auditu, ut

8 patet per illa verba, per libros antiquos, & famã. † Et quia ea, q sunt de antiquo, quorum memoria non hr in cõtrariũ, pbantur p testes de auditu, vt per Inn. & Doc. in c. veniens. de verb. sig. cũ si. ut latius Abb. hic deducit. Sed cõsiderãdũ est, ꝙ illud, quod Abb. dicit, bene procederet, si text. hic de finibus antiqs loqueretur, put Abb. psupponit. Sed cũ simpliciter tex. loquatur de finibus, prout loquitur, simpliciter intelligitur, & nõ est dicendũ, ꝙ testes de auditu pbent, uel per solã famã. Et qa tex. hic, ut s. dixi, copulatiue loquitur, per famã, & testes, ergo non vr loqui de finibus antiquis, in quibus sola fama sufficeret. & licet tex. dicat de libris antiqs, illud est pp maiorẽ fidẽ, q libris antiqs tribuit. sed de testibus loqr simplr, & iõ intelligi dẽt de testibus de veritate, q soli sufficerẽt. Sed si integri nõ ẽent, suppleri põt p famã. Et isto mõ tex. intelligit. Et simili mõ loquẽdi vtitur tex. in c. j. de ap. in c. in nra, de renũ. Deñi tñ Ab. I isto 2. no. in se verũ ẽ in finib⁹ antiqs, put ipse loqtur, qa pbõ finiũ

9 antiquorũ † fit ẽt p verba enunciatiua instrorũ, vt not. Bal. in l. cũ aliqs, C. de iu. delib. col. j. ver. item, ꝙ dicit glo. cum si. vt tradit ibi Alc. & idẽ Alc. in cõs. xij. viso pcessu. col. fi. lib. 4. & Arc. in cõs. 42. s. alle. & Cor. Peru. in cõsi. 181. vr lib. j. & dixi in cõsil.

10 42. Et non mirum, † quia in antiquis leuiores probationes admittuntur,

ADDITIO.

a Syl. Ald. Libris. Et quæ probationes requirantur in finibus, uide Deci. in cõs. 42. in 5. per totum. in consi. sup. col. 2. in prin. in consi. 146. col. 5. in no.

admittunt, vt p Inn in d.c.ueniēs.de ver.si.cū si.vt dixi I c.j.de
11 appel.col.4.ver.septimus casus †Et de finibus antiqs no Bal in l.cōnēticu.col.pe.ver. ex his infero.C.de epis.& cle.& tradit Sozi.in ɔsi.166.in cā cōmunitatis. col.1.& in ɔsi.194.subtiliter.col.fi & in ɔsi.266.in cā,q̄ vertit col.v.& in cōs.89.in cā agitata.co.2.¶ † In gl.j.Abb.late insistit,& ex dictis eius ɔclusio principalis est de libris antiqs,& scripturis, ꝙ nō ꝓbēt in p̄iudiciū tertij, vbi agit de graui p̄iudicio.Et ad hoc facit.sm Are. quia
12 & instrō publico nō credit in p̄iudiciū alterius,nisi ille cōsentiat.l.cēsualis.C.de do.& p gl.in Auct.de tabel §.nō aūt.in uer, iniungat.& no.Spe.in ti.de instr.edi.§.postq̄.ver.sed nūquid.
13 Bal.in rub.C.de fi.instr.col.3.ver sed nunquid.†Et iō liber ęlimi nō ꝓbat dñiū,vt no.Bal.in l.quidā in suo.in fi.de ɔdi.insti.
14 in l.solēnibus.C.de rei ven.in l.si pf.C.de act.emp.† Et liber gabellæ,in quo apparet de solutione gabellæ,nō ꝓbat ɔ̄ctum, ut tradit Alex.in cōsi.36.viso pcessu.lib.v.¶ Et p̄dicta cōclusio li-
15 mitatur primo,†vt vera sit,nisi agat de leui p̄iudicio,qa tūc libri antiqui ꝓbant.Et ita erat hic in ista qōne finiū,qa habebat iste epatus,vel ille,vr eē parui p̄iudicij,arg.c.cū apostolica. de his,quę fi.à p̄l. Et ita Ab.hic post alios dicit,& sequunt Mod.ɔfirmādo ea eo,ꝙ in simi no.Host.in c.possessiones.de reb.eccle. nō ali.& Abb.ibi infert de epō,q p̄t rē suæ mēsæ alienare in ca
a pitulū abs; solēnitate,quia in effectu nō exit de dñio ecclesię, & in simili hr in l.volūtas.C.de fideic.& ꝙ ibi Bal.cū si.Sed aduertēdū est,qa primo nō ur ꝓbari hic, ꝙ libri antiqui ꝓbēt,vt dixi s̄.in j.no.Secūdo,illa ratio,ꝙ agatur de modico p̄iudicio. quia parū refert,hēat ista ecclesia, vel alia,nō satisfacit, quia hac rōne attenta nedū in q.finiū,de qua agitur,sed ēt in alienatione bonorū ecclesiæ in aliā ecclesiā res esset modici p̄iudicij,ex quo parū refert,hēat ista ecclesia,vel illa. Et hoc vr esse ɔ̄ tex.in c.j.j̄.de re eccl.nō alie.& in c.j.eo.ti.in 6.& in c.2.de dona.Nō ob.ꝙ no.in d.c.possessiones.quia Doc.ibi loquunt, qn fit transitus de episcopo in capitulum.quo casu reputat eadē ecclesia,vt ibi hr.Facit tex.in c.nouit.j̄.de his,q̄ fi à p̄l.sine ɔsen. c.Secus vr qn fieret transitus in aliā ecclesiā, put in casu nro, & in iuribus.s̄.alle.Tertio nō vr verum in se simpliciter, ꝙ q̄stio finiū dicat esse modici p̄iudicij,quia annexā hēt cām pro
16 prietaris,l.3.C.fi.regun.cum si.vt dixi in nota.†Et iō videmus, ꝙ per instrumēta facta inter priuatos,non ꝓbant cōfines, ut p gl.in l.p̄dijs.§.Titio.& ibi Bart.de leg.3.& in l.cum aliquis. in verbo,nullo.C.de iu.deli.vbi Bar.& Doc.Spe.in ti.de emphy. §.nunc aliqua.ver.57.Inn.in c.cum iure.circa fin.de offi.deleg. Bal.in l.optimā.post gl.ibi,in ver.seruus.C.de ɔ̄h.& cōmi.stip. Bal.in cōsi.94.thema proponitur,lib.1.Are.in d.cōsi.52.cum si.supra alleg.Saluari tn̄ pōt cōis opi.ꝙ q̄stio finium tunc demum modici sit p̄iudicij,qn est cōtētio de sola iurisdictione, vel inter p̄latos,qui solā habent administrationem,& non dominium.c.2.de don.vel quando agitur de finibus antiquis, vt supra dictum est.Et in istis casibus ēt saluari pōt dictū Card.in d.cle.j.de ꝓb.ꝙ in finibus ꝓbādis semiplena ꝓbō sufficit.Et supra dicta limitatio in se vera est gñaliter, quia vbi tractatur de modico p̄iudicio,leuiores ꝓbōnes admittuntur, ex eo, ꝙ no. Inn.in rub.de consecra.eccl.vel alta.qnē Abb.hic refert.cum si.vt dixi in consi.135.Facit,quod supra dictum est post Cal.io c.post cessionem.de ꝓb.de lris ordinarij, q̄ indistincte probāt
17 in leuibus,†& tali casu sola fama ꝓbat,vt dixi in c.1.de app.Et iō in casu possessorij,quia reputatur modici p̄iudicij,semiple-
b næ[b] ꝓbationes sufficiūt,ut no.Bar.in l.1.col.2.C.quo.bo.in l.2. §.fi.in prin.C.ubi in rem actio.& no.Mathes.in notab.2.& di-
18 xi in consi.56.¶ † Secundo limitatur ɔclusio superius firmata non habere locum respectu pręsumptionis,quia libri antiqui saltē faciunt p̄sumptionem,sm Abb.hic,& idem Abb.in cōsi.64.duo.in 1.dubio.in fi.lib.j.ubi dicit libros antiquos eccle-
19 siæ,licet nō sint auctētici,tn̄ facere fidē nō modicā.†& scriptura pp antiquitatē,semiplenā facit ꝓbōnē,ut no.Spe.in ti.de instr.edi.§.nūc dd̄m.uer.regulariter,in prin.Anto.de Bu.in c.2.
20 col.4.uer.tertius casus.de fi.instrumen. ¶ † Tertio fallit, qn ab antiquo talibus libris data fuit fides,ut in libris legū,medicorum,& poetarū,ut no.Abb.hic,post Bar.in l.j.ff.si cer.pe.& idē Spe.de instr.edi.§.nunc dd̄m.uer.sextum supplementum.Bal. in l.exēplo.C.eo.ti.in uer.tertius casus.Ant.de Bu.in d.c,2.uer, decimus casus.Sed aduertēdum est,qa hoc dupliciter intelligi pōt.Primo,ꝙ credatur,ꝙ sint libri illius auctoris, & hoc clarū
21 vr.Scdo,ꝙ in tm̄ credatur †ꝙ tales libri auctorū ꝓ lege allegari possint,put uoluit Bar.in d.l.j,ff.si cer.pe.& Abb.sentit hic, dum allegat l.septimo mense ff.de sta.ho.& l.si pater. de solu. Sed hoc nō ur uerum, nisi quatenus de illa auctoritate lex facta sit,ut declarat Pau.de Ca.la.Bu.in d.l.j.ff.si certum peta.&
22 Abb.in c,1,de præsum ¶ † Quarto fallit,qn libri & scripturę reseruatæ sunt in loco,ubi solum auctenticæ scripturæ reponūtur,c.ad audientiam,de præscri.& no.in gl.hic,de archiuo publico,per tex.in auc.ad hæc,C.de fi.instru.& tradit Anto.de Bu.in d.c.2.de fi.instru.col.3.uer.nouus casus.Et hoc intelligit qn custos ibi de publico sit deputatus,& qn solū scripturæ auctēticæ ibi reseruant,prout Doc.loquunt.& Io.An.in tit.de instru edi.§ nunc videndū.ver.quartū supplemētū.Et late insistit Are.hic.& idē no.Bal.in rub.C.de fi.inst in pen.col.pen.versic. quintū supplementū.& in l.exēplo.col.j.C.eo tit.& Flora.in l. sensus,ff.eo.ti.Et ad hoc bene facit,quod tradit Ro.de libro re-
23 gistri,in cōs.165.in c.liber registri.†Et de libro censuali[c] no.Pe.
c de Ancb.in consi.43.primo de iuribus.quem sequitur Ioan.de Ana.in consi.54.videndū est.col.2.& Ro.in consi.127. posito, ꝙ dominium.& do Abb.in cōs.67.in causa,quę vertitur,co.2. lib.2.Et ꝙ dcm̄ est de scripturis repertis in archiuo publico, declaratur,vt scribit Corne. Peru.cōsi.142.videtur.col.3.lib.1.Et
24 ista l̄itatio ampliatur, † vt ēt habeat locum in scripturis factis ab officialibus de publico deputatis,quia faciunt fidem, vt no. Sal.in d.l.exemplo.in prin.Et ad hoc est dcm̄ no.Bal.in l.q̄dā §. nummularios.in fi.ff.de eden. vbi ingt, ꝙ creditur libris corū,
d qui auctoritate publica proponuntur ad recipiendū gabellas.[d] Et dicit Ang.ibi,ꝙ ita cōiter obseruat,licet tales scripturæ non sint auctenticæ,vt Ang.ibi dicit, & sequitur Pau.de Ca.i d auc. ad hæc.Facit,quod no Signo.in consi.22.in q.vertente.col.6.in 4.dub.vr tn̄ potius de consuetudine,q̄ de iure, vt no.Sal in d.l.
25 exemplo.¶ † Quinto fallit inter filios, inter quos facta fuit scriptura,sm Bar.Bal.& Doc.in d.l.cū aliquis. C. de iu. delibe.per l. optimā,C.de contrahē.& cōm.stip.Sed aduertendum est,quia
26 tex.in d.l.optimā.-sane intelligitur quantum ad illud, de quo agitur inter partes.aliàs secus,vt dicit no.Ant.de Bu.in c. illud, de præsump.in 3.no.Mathe.in no.30.not.ꝙ quotiescunq;.Bal. in l.ad probationē.C.loc.vers.quæro,quid si instrumentum,& sequitur Alex.in consi.136.viso col.pen.lib.1.& in cons.201.su
27 per causa.& lite,col.2.lib.2.† Et ideo si in instrumēto exprimātur confinia,vel ꝙ locus sit de tali diœcesi, statur verbis instrumenti inter ipsas partes,solum ad istū effectum, ꝙ ille contractus habeat locum. Vnde si dicatur in instrumēto, ꝙ Titius de Papia promisit Scio decem, poterit dictus Titius Papiæ ꝓ tali obligatiōe cōueniri, quia probatur illum esse Papiensem, q̄ntū ad illam promissionē,vt in terminis Bal.dicit in l.si.circa finē, ver.pone in instrumento,C.si a non comp.iud.Non tamē absolutè quo ad alia probaretur,ꝙ esset Papiēsis. Et in proposito ad aliū effectū non probarent confinia, vt Doc.dicunt in locis
28 præal.¶ † Sexto fallit in ratione consuetudinis, vt probatur i c. cum dilectus.de fi.inst.cum si.vt dixi in c.j.in prin.q.supra eod.
29 ¶ † In gl.fin.ex his, quæ Abb.dicit,duæ conclusiones colliguntur. Prima est,ꝙ qn plures probōnes imperfectæ,etiam diuersę speciei,tendunt ad vnum,plene probant, quia coniunguntur, vt patet in duobus testibus,referendo se ad vnū actū,& in vno teste cum fama, vt per Abb.hic.Facit text.hic,& io l.Arriani,C. de hær.in l.qui sniam,C.de pęn.cum si.vt tradunt Mod.hic. Et vlterius ad hoc est gl.in l.2.in princ.in ver.legitimis.de excu.tuto.& no.Bal.in l.spadonem,§ qui iura multa,ff.de excu.tut.vbi rōnem adducit,quia est fauor publicus, ne facultas probādi restringatur,& idem tradit Pau.de Ca.in consi.83. ꝙ præfata sententia.circa fi.in consi.300.iudex.Ro.in consi.7.visis necessarijs.Imo.in consi.92.visis,& in consi.128.in quæstione. Alex.in consi.53.in cā vertente,col.2.lib.1.And.Sic.in consi.6.col.1.in consi.29.in prin.& 30.in prin.& 44.col.2.in 1.lib.& idem And. Sic.in consi.3.col.antepe.in consi.7.in princ.& xxv.col.2.in 2.
30 lib.& Soc.in consi.137.in cōtrouersia.col.6.† Et ista conclusio maxime procedit in his,quæ de facili probari non possunt,qa tunc imperfectæ probōnes facilius coniungunt, vt not.distinguit Ant.de Bu.in c.ueniens. el 1.de testi.quem refert,& sequit
31 Alex.in consi.94.animaduersis.col.fi.lib.ij.¶ † Prædicta tn̄ conclusio limitat procedere, nisi probationes imperfectæ non essent etiam perfectæ in sua specie,vt quia esset vnus testis de veritate,& alter solus de fama. quo casu fama non est plene ꝓbata. unde tali casu imperfectæ probationes non coniunguntur, ut no.uoluit Bal.in l.si quis ex argentarijs,§.j.in 4.not.ff.de eden. Mod.hic sequunt.& idē Alex.in consi.13.ex his.col.fi.lib.j.& in
32 consi.11.sentio in dubium reuocari.lib.4.¶ † Secundo limitat non hre locum in cā crīali, ut idem Bal.no.dicit in d.l.si quis. §.j.& seqtur Alex.in cons.ciiij.quoniā abunde, col.ij.lib ij.ubi ex hoc infert idē esse in cā matrimoniali.& idē tenet Bar.Verone.in consi.xxxij.quidam rustici.colū.ix. Et hoc tn̄,quod dictū est de

ADDITIONES.

a In capitulum. Vide Fel.hic in prin.Old.q.172.quæstio. 181. Phil Fran.in c.1. de reb.ec.non alie.in 6.Pan.in c.possessiones,in pr n.j̄.de reb.eccle non alie. Ias.in l.3.C. de iu.emph.Dec.in consi.2.sed melius sentit hic Fabi.de Monte S.Sabi.in tract.de emp.& ver.ias.in c.1 de feud.

b ¶ Semiplenæ. Idem Dec.in cōs.252. in consi.663.Et male,nisi in Carbonia.Deci.in l.51.nu.9.C.ad Carbonia.

c ¶ Ald. Censuali. Vide Dec.in consi.146.col.6.ubi dicit,ꝙ non solum probat rē emphyteuticam,sed etiam probat rem esse ecclesiæ.

d Gabellas. Vide Soc.in consi 207.lib.2.& Bertach.de gabellis.

est de causa crīali, litatur, & declaratur, vt Alex. tradit in consi. g. animaduersis, col. pe. lib. 2. s. alleg. ¶ †Secunda conclusio Abba. est, ꝙ imperfectæ probationes, quæ tendunt ad diuersa, non coniungunt. Et idē Abb. scribit in consi. xv. ad claram. in fi. li. j. & no. Bald. in l. spadonem, §. qui iura muita, in versicu tu dic. ff. de excu. tu. quē refert, & sequit Pe. de Anch. in cons. 277. visa diligenter narratione, cum si. vt tradit Alex in consi 228. ponderatis. lib. 2. & in consi. 21. in eā medici. lib. 4. & idem Alex. in cōsi. 179. in causa Anglorum. col. 1. lib. 2. & bene facit, quod not. in l. cum antiquitas. col. 3. vers. secundo quæro, C. de testa. & in l. obseruare. col. fin. versi. sed pone, dicit statutum, C. quorum appe. cum si. vt tradit Ro. in consi. 91. visis. col. fi. & Alex. in consi. 175. viso themate. col. 3. lib. 2. ¶ Ex ista conclusione infertur †secundum Abb. hic, ꝙ vnus testis de veritate mutui, & alter de confessione, non probant. idem tamen Abb. cōtrarium[a] tenet in c. fi. col. j. de suc. ab intest. Sed dcīn Abb. hic. ueri⁹ vr̄ in ꝯfessione mutui, prout loquit. Secus esset in alio contractu, puta in confessione depositi, prout Aret. concludit colum. fi. hic, & Bal. hoc modo distinguit in consi. 188. præsupposito statuto. in fi. lib. 3. Et quod tenet Abb. hic in confessione mutui, idem Bal. dicit in l. si ex cautione. in 12. q. C. de non nume. pec. in l. 2. §. 1. versi. quid autem, ff. si certum peta. & in ca. fin. colum. 3. versi. hoc modo dicam⁹, j. de cōsue. Sal. in l. testium, in fi. C. de test. Alexā. in consi. 143. lib. 1. supra alle. in priu. Corn. Per in consil. 59. in hac consultatione. col pe. lib. 1. & Bath. Veron. in consi. 32. s. alle. col. ix. Facit ꝙ no. Bar. in l. 1. col. fi. ff. si cer. pe. †Non sic in alio contractu, vt dictū est, quia in alio contractu confessio veram probat numerationem, vt not. Bal. in l. si non sortem, §. indebitum. ff. de cond. inde. Pau. de Ca. in consi. 394 quæritur. Alex. in consi 25. viso instrumento. lib. 2. ¶ † Extra gl. opponitur, s̄m Abb. post alios, ꝙ possessor debet in sua possessiōe tueri, i. cogi, C. de pet. hære. & 2. q. 5. in prin. Abb. post Innoc. dicit hoc non hr̄e locum in spūalibus, quia possidens beneficia potest per superiorem molestari, vt per gl. in reg. beneficium. ī gl. fi. de reg. iur. in 6. & quia beneficia non possunt haberi sine canonica insti. c. j. de reg. iur. in 6. & latius per eum hic, & posteriores sequuntur. Sed aduertendum est, quia ista responsio nō est gnālis, quia non hr̄et locū in eo, q diu fuisset in possessione beneficij pro quo præsumit, vt no. Bal. in l. siue possidetis col. 2. C. de prob. Host Ant. de Bu. & Abb. in c. illud. de p̄sump. Doc. in d. c. ordinarij, §. j. col. fi. cū si. ut dixi in cōs. 118. viso instro. Præterea ēt in possessione antiqua possessor tueri debet, qn̄ non est spālis præsumptio ꝯ eum, vt ipse do. Abb. tradit in c. in literis. col. 6. de rest. spol. & ibi respondet ad d. c. 1. de reg. iu. in 6. vt non procedat respectu possessionis, sed respū instōnis, de qua loquitur. Secundo respondet ponderando verbum, licite, positū in d. c. j. vt latius ipse prosequtur in d. c. in literis. Vnde ad contrariū formatum per Abba. hic aliter, & melius rn̄deri potest, ꝙ licèt possessor tuendus sit in sua possessione, non tn̄ excluditur, qn alius probare possit de defectu proprietatis possessoris. Et ita vr̄ hic, quia probōnes, de quibus hic, requiruntur respectu proprietatis. Et ad hoc facit, quod no. Abb. in c. contingit, de dolo, & cōtu. col. 2. ver. ex dicto gl. & in c. dilecto, col. 6. de præb. cum similib. ut tradunt Mod. in c. sicut. de re iud. in 19. colū. Notandum tamen est ex conclusione Abb. differentiam esse inter spiritualia, & temporalia. Facit tex. in c. inter corporalia, de transla. episco. ubi alia differentia ponitur, & aliam Abb. ponit, in c. fi. in fi. j. de spons. duo. Et spiritualia digniora sunt temporalibus, c. illud c. solitæ. de maio. & obed.

ADDITIO.

a Contrarium. Vide Dec. ī eod. c. licet. nu. 7. Cæpo. cārum ciui. cons. 3. nu. 10. Ias. in lect. l. admonendi. de iurein. Alex. in consi. 76. nu 4. lib. 6. Deci. ī Nea. xii. vide Fel. in c. si cautio de fi. instr. nec est aliud in mutuo post biennium.

SVMMARIVM.

1 *Libellus quando agitur contra monachum, vel monacham, quorum ingressus reuocantur, in dubium dirigendus est contra eorum personas.*
2 *Testes deponentes de peritia artis, an debeant esse honesti.*
3 *Doctorat⁹ quis priuatur ob malos mores.*
4 *Virginitas probatur per signa.*
5 *Habitus personæ qualitatem indicat, & exempla.*
6 *Signum mercatoris facit cognosci merces.*
7 *Virginitatis priuilegia.*
Et replet paradisum, nuptiæ verò mundum. nu. 8.
Et virginitas filiorum prodest parentibus ad salutem, nu. 9.
10 *Virgines alijs mulieribus præferuntur in testimonio, mensa, & itinere.*
11 *Filios habens præfertur non habenti, & qualiter intelligitur.*
12 *Mulier desponsata debet viro restitui, licèt non fuerit ab eo cognita.*
13 *Maritus petens restitui ad oscula, non auditur.*
14 *Castitas dicitur etiam in matrimonio.*
15 *Virtus vna sine cæteris haberi non potest.*
16 *Mulier corrupta etiam inuita non consecratur.*
17 *Virgo sola potest eligi in abbatissam.*
18 *Papa solus dispensat, quòd corrupta possit eligi in Abbatissam.*
19 *Virgines solæ habent laureolam.*
20 *Ingressus monasterium sic expressè cōtulit bona monasterio, & credebat ingressum tenere, vitiato ingressu recuperat bona; secus si sciebat non valere. nu. 23.*
21 *Eleemosynam animus dantis attenditur.*
Et iudicandus est in iudicio cordis. nu. 22.

CAusam matrimonij. ¶ Primo no. ibi, & C. pitellā. † ꝙ qn̄ agitur contra monachū, vel monacham, & reuocatur in dubium de ingressu eius, libellus in eorum personam dirigitur. ita Ab. hic dicit, & idem Abb. in c. venientes. in gl. pen. de conuer. coniug. & idem Abb. in c. dudum, in 2. not. eo. tit. de conuer. coniuga. & hoc limitatur procedere, qn̄ agitur respectu personæ. secus si ratione bonorū, vt Ab. ibi prosequitur. & no. Bal. in auc. causa, quæ sit cum monacho. C. de episco. & cler. ¶ †Secūdo no. ibi, honestas matronas. ꝙ testes, qui debēt deponere de peritia artis, requiritur ꝙ honesti sint, & sic sola peritia non sufficit, secundum Ab. hic, per istum tex. & per tex. in l. magistros. C. de professo. & medi. lib. 10. Sed aduertendum est, quia ille tex. vr̄ habere specialem rationē quia non conuenit, ꝙ mulier, quæ asserit se virginem, inspiciatur p matronas inhonestas. Sed in alijs testibus, qui deponunt de peritia, ista qualitas honestatis non vr̄ necessaria, dummodo non sint taliter criminosi, quòd repellantur. quia sicut medicina spiritualis à quocunq; sumitur. c. fi. & c. vestra. 15. q. vlt. ita videt̄ de peritia, vt à quocunq; haberi possit. Et ad hoc vr̄ tex. in c. vt commissi. de hære. in 6. ibi, quoslibet peritos. † Non ob. ꝙ habetur in l. magistros. quia ibi tractat̄ de dignitate doctoratus, à qua etiam pp malos mores quis repellitur. arg. l. 2. C. de digni. lib. 12. ¶ †Tertio no. ibi, signa virginitatis. ꝙ virginitas probat̄ per signa, & ex signis qualitas personæ arguitur. nam † stigmata militem, habitus clericum, stola sacerdotem, & cuculla monachum ostendit, vt Bal. hic dicit. & idem Bal. in l. directis. C. de testa. manu. in l. binos. in 3. not. C. de aduo. diuer. iud. Salȳ. in rubr. C. de manu. vindi. & tradit And. Sic. in ꝯsi. 34. lib. 4. vbi loquitur de insignijs magistratus, & Doctoris. & facit qd̄ no. Bal. in auct. dos data. C. de do. ante nupt. de signo mercatoris, † propter qd̄ merces eius indicantur. ¶ Quarto no. ibi, † virginitatis priuilegio, ꝙ virginitas uidet̄ habere priuilegiū, & p̄rogatiuā, q̄ pauci habent. 50. distin. c. quia in tua. cum si. vt prosequit̄ Ab. hic. † Et virginitas replet paradisum, & nuptiæ mundum, ut dr̄ in c. nuptiæ. 32. q. 1. † Et uirginitas filiorum etiam prodest parētibus ad salutem. 33. q. 5. c. tunc saluabitur † Et per istum tex. arguit Bal. ꝙ uirgines præferunt̄ alijs mulieribus in testimonio, in mensa, & in itinere.[a] Quod notandum est, quia alibi† dicit Bar. in l. in albo. per illum tex. C. de decur. lib. 10. ꝙ ille, qui hēt filios, præfertur non habenti. ¶ Sed potest respōderi, ꝙ illud dictum Bart. non intelligitur respectu uirginum, de quibus Bal. hic loquitur. sed intelligitur respectu aliorum, uel aliarum mulierum, quæ matrimonium contraxerint, & nō habent filios. quia habentes filios illis præferuntur, arg. l. 1. ff. sol ma. & quod no. per gl. 32. q. 4. in c. recurrat. in uer. maledicta. ¶ † In gl. 1. not. gl. secundum Abb. quæ sentit, ꝙ mulier desponsata debet restitui uiro, licèt ab eo cognita nō fuerit. & hoc tenet Ab. hic. Cōtrarium dicunt Io. And & Anto. de But. hic, quia solum p copulam maritus uidetur habere possessionem uxoris.† Et idem Bal. sequitur hic, qui dicit, ꝙ maritus non debet audiri, si petat se restitui ad oscula. & ita trāseunt Moder. hic. & idē tenet Pau. de Cast. in cōsi. 372, quia per primum, in 2. dub. in prin. Sed dictum gl. & opi. Abbatis hic uerior uidetur, quam late tenēt idē Ab. & Ant. de But. in c. ex parte. col. pen. per illum tex. de restit. spol. ubi restitutio denegatur, quia sponsalia non p̄cesserunt. secus ergo ur̄ præcedentibus sponsalibus. & per text. in c. literas. eo. tit. ubi fit restitutio marito in cæteris, præter copulam. ergo datur intelligi, ꝙ possessio uxoris q̄ habet maritus, etiā alio respectu consideretur, q̄ rōne copulæ. & hoc quando sunt sponsalia de præsenti. secus si essent de futuro, prout Abb. concludit in d. c. ex parte. post Io. de Lig. & hoc modo opi. cōcordari pn̄t. ¶ in gl. fi. ibi, quæ sola potēs est, &c. non tn̄ excluduntur coniugati. quin etiam saluātur, ut Ab. hic dicit per tex. in c. firmiter. §. 1. de sum. Trin. Sed aduertendum est, quia tex. allegatus in gl. in §. sancimus. in Auct. de lenoni. non loquit̄ de uirgine, sed de castitate, † quo casu ēt cōiugati cōprehenduntur, quia castitas ēt dicit̄ in matrimo. 31. dist. in c. Nicena. & in l. mulier §. cū proponeretur. ff. ad Treb. & quod ibi Bar. cum simi. & Alex. ibi prosequitur. & gl. hic melius Ab. declarauit in proœ. Rex pacificus. in gl. in uerbo, pudicus. Et ꝙ Ab. dicit hic, † ꝙ una uirtus haberi nō potest sine alijs, ut per gl. ī c. nisi cū pridē. ī uer. flore. de renuncia. declaratur, & p Abb. hic, & Ind. proœ. Rex pacificus. in uer. pudicus. & idem tradit Domi. in c. disciplina. 45. dist. Ista tn̄ declaratio Ab. nō plene satisfacit, quia nō ꝯsonat, ꝙ unus non possit

ADDITIO.

a ¶ Syl. Ald. Itinere. Vide Dec. in l. reprehendenda. in 2. not. C. de insti.

possit habere uirtutē castitatis, & tamen nō habebit uirtutem liberalitatis. Vnde dicendum est, vt per S. Tho. prima 2. q. 65. articu. 3. & Archiepm Floren. in 4. par. summæ ti. 2. c. v. in ca gl. 26 ibi: † virgo sola, quæ ad legem promotionis reputatur. notandum est, q corrupta ēt inuita non consecratur, d. c. de pudicitia. alleg. in gl. in ver. finitę. Ad idem tex. 32. q. v. in c. ille autē. & a v. q. 1. in c. si. vbi dr, Si in persecutione virgo fuerit oppressa, repellitur lege, quia opus inspicit, & non uoluntatem, vt not. per gl. 32. q. v. in summa. facit tex. in c. Acatius, & in c. si. 26. dist. Et 27 adde, q † virgo sola eligi potest in abbatissam. ᵃ xx. q. 1. c. iuuen- a culas, vbi Archi. & p gl. in cle. attendentes, §. statuimus. de sta. 28 mona. in ver. rationabilis. † & solus Papa dispensare potest, q corrupta eligatur in abbatissam, vt Card. concludit in d. §. statuimus. de sta. mona. in xj. q. & Cald. in consi. 3. in fi. de offi. vi- 29 ca. ¶ In ca glo. ibi, † solæ virgines hēant laureolā. Abb. post Hosti. & alios dicit, q ēt martyres, & pdicatores habent laureolā, vt per eum hic. Sed intentio gl. fuit excludere virginem corruptā, ēt per vim, qa coronari non potest, vt dr in c. si Paulus, 32. q. v. & hoc verum intelligatur respectu promotionis, qa cōsecrari nō potest, vt supra dictum est, quia ecclesię militanti nō constat, an ipsa, quæ violata fuit, consenserit, vel non: secus est quo ad Deum, quia pro virgine coronabitur, 32. q. v. §. j. ubi dr. Si me inuitam feceris violari, castitas mihi duplicabir ad coronam, & in d. c. de pudicitia. ver. finge ea. causa, & q. ibi, dū inquit apud euāgelium, qa uoluntate non peccauit, uirgo suscipitur. Extra gl. dum Abb. prosequitur impertinenter dicta 20 Bar. auc. ingressi. C. de sacrosan. eccl. & primo cōcludit. † q si ingressus monasterium expresse contulit bona monasterio, & credebat ingressum tenere. isto casu, uitiato īgressu, recuperabit bona ex defectu causæ finalis, ar l. si paret, & l. nec apud, C. de hære. inst. cū si. And Sic. hic dicit, q illa iura non bene allegantur in proposito, qa si bona remanēt monasterio, hoc saltem proderit animæ ipsius ingressi, 13. q. 2. in ca. pro obeuntibus Sed ista ratio parum ualet, quia si est defectus in cā fi. non debent bona remanere apud monasteriū contra uoluntatem 21 ingressi. † qa in eleemosina aīus dātis attenditur. 42. di. c. quiescamus. in fi. & 3. q. 7. c. in grauibus. & in iudicio cordis ꝯsyde- 22 rāda est eleemosina, † ut dr de pœni. di. v. in §. dolēdū est. col. fi. Limitat iō ista ꝯclusio, ut p Abb. hic. & no. Bal. in l. j C. de ī- 23 ge. & mano. ¶ † Scdō Abb. ꝯcludit, q si ingressus monasteriū, sciebat ingressum nō tenere, & bona expresse monasterio dedicauit, uitiato ingressu, nō poterit bona repetere, qa donasse ur, ar. l. Cāpanus, ff. de ope. li. & in l. cuius p errorem, ff. de re. iu. Bal. tñ in auc. īgressi. in 5. q. tenet ꝯtrium, q imo ēt in isto casu hēat locū repetitio, ex quo cā fi. falsa reperir, l. 1. §. si parendi. ff. de ꝯdi. ob cau. l. auunculo, ff. de ꝯd. sine cau. Are. hic rūdet iuribus Bal. q ibi cā erat de futuro. Secus ur in cā de pñti, pot agitur in casu nro, qa tūc ur magis hre aīum disponendi, & iō, fm eū, si oblatio facta fuisset ex cā de futuro, puta p alimentis, hr et locū repetitio. alle. Ant. de Bu. in c. in pñtia, s. e. ti. Ipse tñ Are. tenet ꝯ Bar. q nō inducat absolute donatio, qa, fm eū ꝯcurrerent duo spālia. primū est, q dñiū acqreret sine traditione, fin q traditio ex falsa cā donationē induceret ꝯ l. a. cum ibi no. C. de dot. pmis. & ī fi. no. Bar. in l. si rē. ff. de acq. pos. & istā b opi. sequunt Mod. ᵇ in d. auc. ingressi, ubi ēt ꝯ Bar. allegāt text. in cā̄ qs incognitus, 16. q. 2. cū gl. obi ille, q ingredir sine licentia. uxoris recuperat bona. Sed ille tex. parū facit, qa agitur ibi de pīudicio uxoris, & qa ibi nō cōstat, q sciret ingressum nō tenere, put Bar. loquitur. Et rō Are. ēt euitari pōt, qa nō ur uerū, q sint duo spālia, qa Bar. loquir interueniēte traditione, ut colligir ex l. cuius p errorē, q̄ allegat ibi, cuius p errorē dati repetitio est, &c. & qa nō est ꝯ ius, q trāsferat dñiū absq; tradōne, qñ psona trāsit, l. si adoptauero. ff. de preca. de quo dictum fuit in c. in pñtia s. e. hr nō ur uerū, q tradō in isto casu facta sit ex falsa cā, quia ex quo sciebat ingressum nō tenere, non ur facta tradō respu ingressus, sed absolute, quia donare voluit. Et sic in isto casu, nedū nō cōcurrūt duo spālia, immo nullū spāle ur. Vltimo ꝯ Bar. q nō inducar donatio, induci pōt tex. in l. non solū ff. de uer. & obli. ubi ille, qui scit actū esse impossibilē, nō ur hre animum disponēdi. Sed rnderi pōt esse spāle in fauorem religionis, sicut est in ulti. uoluntate; ubi impossibilitas uitiatur, & non uitiat, l. 1. ff. de condi. insti.

ADDITIONES.

a S. Al. Abbatissam. Adde Dec. in in c. at si clerici. §. de adulte. col. 6. s. de iud.

a Mod. Scilicet Ias idem tenet ibi Dec. nu 62.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta non perdunt auctoritatem, licèt reperiantur apud alium, quàm apud eum, penes quem esse deberent.*

2 *Scriptura, quæ auctoritatē recipiūt à loco, si inueniantur extra locū, nō probāt.*

3 *Partes, quamuis non remittant substantialia iudicij, tamen statur confessioni ipsarum.*

4 *Consequenti probato, probatur antecedens.*

5 *Cōfessio inter suspectos, qui nō possunt deponere, valet cōcurrentibus cōiecturis.*

6 *Remissio tacita aliquando admittitur, vbi expressa non admitteretur.*

7 *Tractatus pro colloquio absque conclusione accipitur.*

8 *Tractatum non sufficit probare sine conclusione alicuius contractus.*

9 *Conclusio totam vim cuiusq; rei habet.*

CVm bonæ. ¶ In text. ibi, apud priores iudices. Hoc fuit ex facti contingentia, quia deberēt esse apud notarium, secūdum Io. An. in c. qm ꝯ ā. co. & sequitur Abb. hic, qui ex hoc 1 infert † q instrumenta non perdunt auctoritatem, licèt reperiantur apud alium, penes quem esse non debeot. p quo Are. allegat tex. in l. quædam, §. his aūt, ff. de edē Facit text. in l. qui tabulas. ff. de fur. Et hoc sane intelligitur in scriptura ꝯfecta a persona publica, videlicet ab argentario. vel notario. qa 2 semel scriptura habuit auctoritatem ex persona scribentis. † Secus videtur in scripturis, quæ auctoritatem recipiunt a loco, quia si sint extra locū, non probant, vt habetur in c. ad audien 3 tiam de præsc. & in auc. ad hæc, C. de fide instru ¶ † Item nota istum tex. qui ad hoc fm Io. An. & Doc. reputatur singularis, q licèt partes non possunt eorū consensu remittere ea, quæ sunt de substantia iudicii, vt no. in c. j. de lit. contr. in auc. offerat, C. de lit conte. tamen statur cōfessioni ipsarum. Quod profecto mirum vr, quia super his, quæ non sunt in potestate partium, non statur eorū confessioni, c. super eo. de eo; qui cogno. cōsa. vxo. Abb. rndet. & dicit hoc nō procedere in isto casu, qa agir de modico præiudicio, quia de facili potuissent partes omnia acta iudicii repetere secundum cautelam, quam ponit Barto. in l. mutari, ff. de procu. & ita posteriores sequerenr. Sed aduertendum est, quia illa ratio, q stetur confessioni partium, ex eo, q agatur de modico præiudicio. non satisfacit, quia attenta tali rōne, deberent partes posse renunciare. cuius tamen ꝯtrium omnes cōiter dicunt. Ideo videtur stare argumentū, quia si renunciare non possunt, ergo non est standum eorum confessioni. l. si forte, & quod ibi Bar ff. de castr. pec & per gl. & Doc. in l. si donatione. C. de colla. Vnde ad hoc, in quo consistit difficultas huius decr. cogitabam posse rnderi tribus modis. Primo, q hoc procedat propter auctoritatem summi pontificis, qui ita scribit, & committit. Secondo dico, q ista confessio attendir, quia iustificatur ex perditione actorum de qua hic dicitur. Vnde cōstabat, q acta facta fuissent. quo casu probata amissione leuiores probationes sufficiunt, l. testium. in fi. C. de testib. & quod ibi Bal. & Doc. Cōfirmatur hoc, quia hic patet, q coram primis iudicibus testes examinati fuissent, vt colligitur ibi, recipiatis partium probationes. de nouo ergo præsupponendū est, q lis esset contestata, quia lite non contest. non possunt testes examinari. in ti. s. vt li. non conte. Et hoc sentit Bal. hic. Ad qd 4 facit, † quia probato cōsequenti, probatur antecedens l. 2. vbi Bal. C. de dot. promis. & quod notat Bal. in l. j. in 5. opposi. C. de fideicō. Et sic patet ex prædictis, q confessio partium attendir, 5 quia ex probabilibus coniecturis iustificatur. † Nam confessio etiam inter suspectos, qui non possunt deponere, valet cōcur- a rentibus coniecturis, ᵃ vt no. Saly. dicit in l. si mater, C. de cōtrahen. emp. & tradit Alex. in consi. 18. consideratis, lib. 1. Tertio responderi potest, & aduertēdum est, quia hic non dr cōfessioni partium stetur, quia de confessione nullum verbum in text. ponitur, sed solum dicitur, q de lit. cont. non reuocabar in dubium. Vnde vr ista tacita quædam remissio. quæ admittitur, li- 6 cet expressa fieri non possit, † vt est casus singularis hic. Et hoc in simi. dr de iur. cal. l. 2. §. sed quia. C. de iura. calum. & in cap. 3. de iura. calū. in 6. & facit in simili tex. in l. filiosfami. §. veterani, & quod ibi no ff de procu. Non ob. dictum Bart. in d. l. mutari. quia ibi constabat, q acta in veritate facta fuissent, vnde facilius ad aliam instantiam, vel personam porrigitur. Præterea illud dictum Bar. reprobatur per Ant. de Bu. & Abb. in c. pen. de iud. 7 ¶ † Vltimo ex isto tex. notandum est, quod tractatus, hic accipi tur pro colloquio absque conclusione. Ita videtur probari hic, 8 ex quo de conclusione nihil dr. † Nam multa tractantur, q̄ nō fiunt. Vnde non sufficit probare tractatum alicuius cōtractus, b absque conclusione, ᵇ vt no. Bal. in l. multum interest. in 2. col. C. si quis alteri, vel si. & idem Bald. in l. cum allegas, colum. 2. C. de vsu. & in c. fina. de iura. calum. & no. Alexā. qui plura iura adducit in consi. 31. vlsis. colum. 2. lib. 3 & in consi. 19. in his. colum. penulti. lib. 4. & in consi. 86. in causa domi. Bar. colum. 3. 9 co. lib. 4. † Nam tota vis in conclusione consistit, l. si voluntatē, vbi Bal. C. de rescinden. vendi. ¶ Et ex his expedita sit ista decre. & per consequens iste titulus, in quo quantum laborauerim, facile poterit iudicari ab his, qui scripta aliorum antiquorum, & modernorum perscrutantur.

ADDITIONES.

a Coniecturis. Et q confessio inter personas suspectas, vt inter patrem, & filiū inter virum, & vxorem, inter clericum, & concubinam, non probat, nisi constet, unde Dec. in consi. 132. per totum.

b ¶ Syl. Ald. Conclusione. Adde Dec. in consi. 134. col. 3. in ult. uerbis.

De

De testibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Probatio per testes dignior alijs est, & validior per instrumenta. nu. 3.*
Et est naturalis, per instrumenta uerò contra naturam. nu. 2.
Et per scripturam securior. nu. 4.
5 *Attestatio dicitur dictum testis.*

EXpedito titu. de probationibus, sequitur rub. de testibus; in qua Abb. post alios primo concludit, quod ideo titulus iste præponitur, quia efficacior est, & dignior illa probõ, quæ fit per † testes, quam si facta sit per instrumenta. Et ad hoc Bald. allega. text. hic in §. si vero aliquid. ibi, nos quidem existimauimus ea, quæ viua uoce dicuntur, digniora fide, quàm scriptura, in Auth. de instr. fi. & cau. coll. 6. & quasdam alias rationes Bal. hic adducit, quæ leues sunt, & non fundantur in iure. Et istam conclu. Mod. sequuntur in rub. j. de fi. instrument. † quia probatio testium naturalis est, probatio vero instrumenti contra naturam. quod credatur cartæ animalis mortui, vt no. Inno. in c. cũ P. de fi. inst. & quia certior quis efficitur voce, quàm literis. 35. q. 8. c. de gradibus ibi, ore ad os loquamur. Sed tamẽ aduertendum est, quia licèt Doc. cõmuniter dicant, hoc efficaciter non probatur iure. Et in primis ego video, quod contrarium seruauit Iurisc. qui magistraliter procedere solet, & tamen præmittit tit. de fide instr. † Et gl. in rub. ff. de fide instr. dicit, quod probatio, quæ fit per instrumenta, validior [a] est. Et ad hoc facit, quia in pluribus casibus scriptura requiritur, & testes non sufficiũt, vt per gl. in cle. j. de censi. lib. 6. vers. in scriptis, & gl. ibi in fi. dicit quod facilius, † & securius fit probatio per scripturam. Facit tex. in l. contrahitur, ff. de pig. Facit tex. in l. testium, C. de testi. ibi, quandoque testes requiruntur ad supplendam scripturam. Et ex his datur intelligi, quod probatio, quæ fit per instrumentum, maioris auctoritatis sit. Non obstant allegata in contrarium, & primo tex. in d. §. si vero. quia ille text. loquitur in scriptura priuata, vt gl. ibi dicit Secus videtur in instrumento publico, quod æquiparatur testibus, l. in exercendis, C. de fi. instru. & etiam probatio instrumenti præualere videtur, per supradicta. Non ob. quod probõ instrumenti non sit naturalis, quia satis est, quod a iure approbata sit, & quia cum illa charta cõcurrit auctoritas notarii approbati de publico, c. ad audientiam. de rescrip. Non ob. quod certior sit propria vox, quàm scriptura, quia verum est, quod maior certitudo habetur ex voce propria, & præsentia alicuius, quàm ex scriptura eius eo absente, quia talis scriptura priuata est, & potuit falsificari. Sed hoc habet locum, quando quis de seipso loquitur, & in priuata scriptura. secus videtur in publica scriptura & in testibus, qui de facto alieno attestãtur, prout in proposito agitur. Et ideo concludendum videtur, quod iste tex. hic ex arbitrio summi pontificis præmittatur. ¶ Expedita continuatione sm Abb. quæritur de duobus. Primo, quare in plurali dicit, de testib. Et breuiter saluando opi. Io. An. quam Abb. impugnare vr̃ concludatur hoc factum fuisse duplici ratione. Prima, quia plures testes requiruntur, c. veniens. el j. c. vniuersis, j. eod. l. vbi numerus, ff. de testib. Secunda, quia sunt plures species testiũ. Et ista secũda rõne dr̃, de fi. instru. & de procuratoribus, in plurali numero, quia sunt plures species instrumentorum, & procuratorum, vt colligitur in c. j. & ij. j. de fi. instru. & l. j. ff. eod. titu. ¶ Secundo quærit quare dicit. de testibus, & attestationibus. Abb. post Io. An. respondet, quod hoc factum fuit ex eo, quod in pluribus capitulis tractatur de attestationibus, vt patet in nigro. Sed ista ratio nõ videtur necessaria, quia etiam si dictum fuisset de testibus simpliciter, rubr. tamen fuisset communis ad dicta testium, & ad personas, vt patet in rub. ff. & C. eod. ti. Vnde dicendum est, hoc factum ex arbitrio summi pontificis, quia ad hoc moueri potuit, ex eo, quod dicitur in §. sed quia. Insti. qui. mo. testa. infirmen. ¶ † Vltimo no. secundum Abb. quod dictum testis appellatur attestatio. facit tex. in l. solam, C. de testi. in c. attestationes. de despon. impub. in l. instrumenta. cum gl. C. de proba. & in l. cum antea in ver. attestatur, C. de arbi.

ADDITIO.

a ¶ Val. dixe. Probatio, quæ fit per instrumentum, validior est, vt per Dec. hic, sed adde, quod probatio quæ fit per rei euidentiam, & loci inspectionem, dicitur probatio superlatiua, quæ nunquam censetur esse exclusa, et. an postquàm dudici[?] sunt testificata. Et præfertur quibuscunque probationibus testium, & instrumentorum. Comes Io. Bap. Plotus, in l. si quando. nu. 777. ver. probatur C. vnde vi.

SVMMARIVM.

1 *Testes non debent induci pretio ad testificandum, etiam ad verum, nu. 2.*
3 *Testis corruptus pretio, vt verum dicat, an teneatur de falso.*
4 *Testis pecuniam accipiens, ne testificetur, an teneatur de falso.*
5 *Testes, & iudices officium suum gratis facere debent.*
6 *Testes debent iurare dicere testimonium absq; commodo.*
7 *Alternatiua vna pars aliam declarat.*
8 *Testis pecuniam recipiens, in dubio præsumitur dixisse falsum.*
9 *Testis pecuniam recipiens, ne dicat testimonium, an teneatur de falso.*
10 *Testis, qui corruptus pecunia testimonium non dixit, punitur, sed non de falso.*
11 *Testis, qui pecuniam accipit, ne dicat testimonium, probat contra corrumpentem, & admittitur contra eum, & nu. 12.*
12 *Testimonij natura est, vt verum dicatur pro vtraque parte.*
13 *Corrumpens testes non per hoc perdit causam.*
14 *Iudex potest se fundare in probationibus, quas pars impugnat.*
15 *Testis precibus rogari potest, nec per hoc dicitur se ingerere.*
16 *Testem instruere, vt per verba congrua dicat veritatem, non est peccatum.*
17 *Testis non est suspectus, licèt oblatus, & rogatus sit à parte.*
18 *Testis se ingerens, suspectus est, & repellitur.*
19 *Testis quilibet esse potest, qui non prohibetur.*
20 *Testis debet examinari ieiunus.*
21 *Iuramentum etiam a teste debet recipi à ieiuno de honestate.*
22 *Ebrij testimonium non valet, nec testamentum. nu. 23. nec contractus, nu. 24. quod verum est in eo, qui ex toto est ebrius, nu. 25.*
26 *Matrimonium contractum per inuitatum ad cœnam non irritatur.*
27 *Testamentum hominis hebetis ingenij valet.*
28 *Ebrius, an excusetur à delicto.*

PLacuit. No. primo, † quod pretio testes induci nõ debent ad testificandũ. concordantia iura sunt in glo. † Et hoc procedit, etiam si testis verum dicat. 14. quæst. 5. c. non sane. † Adeo, quod licet verum dicat, tñ pœna falsi punitur, vt no. Bar. in l. j. in prin. ff. de fal. † Et eadem pœna tenetur, si testis pecuniam acceperit, vt non testificetur, vt idẽ Bar. dicit in d. l. j. & Mod. hic simpliciter sequuntur. Et vtrunq; dictum probari videt̃ in d. l. j. §. j. ibi, ob dicendum testimoniũ, vel nõ dicendũ, pecuniã acceperit, pœna legis Corneliæ afficitur. ¶ Circa primũ dictũ, quñ ob dicendũ testimoniũ, Bar. in d. l. j. in prin. adducit simile de iudice, qui venalẽ fert sñiam licet veram, l. 3. ff. de cõd. ob tur. cãm. l. venales, C. quñ prouo. † & quia testes, & iudices gratis hoc facere debent, d. c. non sane. ideo turpiter accipiunt. Et dcm̃ Bar. sequitur Paul. de Ca. in d. l. 2. ver. sed & si dedi. in ver. est arg. iste §. Et ad hoc etiã facit, † quia iurant testes dicere testimonium absq; cõmodo, c. quoties. & c. licet ex quadam, j. eo. ti. per gl. in c. fraternitatis, in gl. fi. eo. ti. ¶ Sed tñ his non obstãtibus, dictũ Bar. non vr̃ verum, quod testis tunc demum pœna falsi teneatur, quando in dicto suo mẽdaciũ dixerit, vel occultat veritatem, c. j. de cri. fal. si ergo verum dicat, non vr̃ puniendus pœna falsi. ¶ Nõ ob. alleg. in cõrium, & primo tex. in d. l. j. §. j. ff. de fal. quia tex. ibi non aperit quñ verum dicit. simpl̃r. n. loquitur, quñ preciũ accepit ob dicendũ testimoniũ. vnde intell̃r ob dicendum testimoniũ, s. falsum, quia verisil̃r pro vero testimonio non fuisset corruptus. Confirmat̃ hoc, quia tex. ibi alternatiue loquit̃, ob dicẽdum testimoniũ, vel non dicendũ. Nã quñ ob non dicẽdũ pecuniã recipit, occultat veritatem, & falsum cõmittit, d. c. j. de cri. fal. ergo ẽt in altera parte alternatiue, quñ ob dicendũ testimonium, intell̃r, quod falsum dicat, † quia vna pars alternatiue sm aliã intell̃r. l. j. vbi Bar. ff. de reb. dub. ¶ Non ob. quod turpiter, facit, & quod dr̃ de sñia venali, per hoc nõ sequitur, quod teneat̃ pœna falsi, quia illa solũ habet locũ, quñ falsum cõmittitur d. c. j. de cri. fal. l. cum qui. C. de fal. aliter tñ poterit puniri, sed non pœna falsi, de qua quærit̃. Vltimo nõ ob. quod iurauit non testificari pretio, quia intell̃r testificari falsum, vt in alio proposito dicit Io. de Imo. in l. cum. de re iud. quẽ refert, & sequitur Io. de Ana. in c. 2. de cri. fal. col. 1. Et dictũ fuit in c. licet causam, s. tit. proxi. † Et ista cõclo vr̃ vera, quñ apparet, & constat, quod verũ dicit. In dubio aũt dictũ Bar. vr̃ hr̃e locum, quñ præsumit̃, quod falsum dixerit, quia vt dixi, verisil̃r non fuisset corruptus pro veritate dicenda. & ad hoc videndũ est, quod scribit Alb. Meleta. in tract. de testi. in c. quñ testes repelluntur ratione criminis. col. pen. ¶ † Circa secundum dictum, quando testis recipit pecuniã, vt non dicat testimonium. etiã isto casu pœna falsi tenet̃, vt probat̃, in d. l. j. Et hoc intelligitur, quando testificatus fuit, & veritatem tacuit, d. c. j. de cri. fal. Secus si non dixit testimonium, † quia tali casu licèt puniri possit, non tñ pœna falsi tenet̃, vt no. Bal. in l. j. §. bene. col. pe. ver. quid in eo. C. de epi. & cle. Flor. in l. j. ff. de testib. Idem Bal. in c. peruenit. el j. de test. cog. licèt Bart. aliter dicat in d. l. j. §. 1. ff. de fal. quẽ Doct. reprobant in locis præall. & hoc etiam tradit Io. de Ana. col. 4. in d. ca. j. de cri. fal. ¶ † Et in isto secundo casu notandum est, quod iste, qui accepit pecuniam, vt non dicat testimonium, tamen si producatur ab eo. in cuius præiudicium corruptus fuit, & testificetur, bene probat.[a] Ita notabiliter Bal. dicit in c. j. in prin. colum. 1. in fi. ver. no. mirabile verbum. in titu. si de inuesti. inter do. & vasal. lis or. quem simpliciter allegant Areti. & Modern. Et hoc dictum pro singulari Roma. refert in sing. suo cccxxx. incip.

ADDITIONES.

a Probat. Bal. in c. si. de testibus cog. Hipp. Marsi. sing. 112. & l. 4. de sicar. & consi. 61. nu. 32. Tho. Gram. in consi. 1. in fi. & consi. 3. vide Ias. in l. 1. nu. 21. de sepis. in l. 1. de condi. ob cau.

inci.tu scis tex.in l.1.Idē sequitur Ioan.de Ana.in c.1.col.4.de cel.fat.& ad hoc est tex.no.in c.fi.infra.de testi.cogen.ubi Bal.
12 per illum tex.dixit, ꝙ testes corrupti pecunia † possunt ꝓduci contra corrumpētem,& probant:qa tali casu testis examinatus etiam probat in fauorem eius,qui corrumpit, quia natura testimonij est,vt testis verum dicat pro vtraque parte, vt per glo.fio.in cap.fraternitatis.infra eod.titu.& latius hoc dicunt Aret.& Moder.Et ad hoc videtur tex.in d.cap.fin.de test.cogen.vbi hoc non præcise dr̄,quòd debeant deponere contra corrumpentem,sed pro veritate ibi testimonium perhi-
13 beant veritati. † Et,ad hoc etiam facit ille, qui testes corrumpit, non per hoc perdit causam,vt no.Barto.in l.in fraudem, §.quoties,ff.de iu.fi.l penul.in fi.C.si ex fal.instru.quia proba
14 tio fit iudici,l.quinqnaginta.C.de probatio.† Vnde iudex etiā potest se fundare io ꝓbationibus,quas pars impugnat,vt not.
15 Inn.in c.cum olim.vbi Abb.post alios,de cens.† Et licèt pretio testis induci non possit,precibus tamē rogari potest, nec per hoc dr̄ se ingerere, vt Abb.hic dicit, & per Rot.in pen.decis.eod.tit In no.& dicit Bal.io l.fi.C.si ex fal.instrumen.quòd
16 † instruere testem, qui interfuit, vt veritatem dicat per verba coogrua,oon est peccatum,& idem Bal.in c.licet.col.12.alias 8.io versi.no.tamen. supra titulo proximo, & no.Abb.in c.cū
17 in tua.in prin.de spon.† vbi inquit,testem oō esse suspectum,
18 licèt rogatus sit, & oblatus à parte. † Secus tamen esset, qn̄ testis seipsum iogereret, quia tunc tanquam suspectus est repellendus.vide per Abb.in d.c.cum in tua, & idem Bart.dicit in l.post legatum,§.his vero,ff.de bis qui.vt indi.cū si.& Ale.
19 tradit in consi.58.& viso.col.antepe.uer.non ob.lib.2.¶ Secūdo nota,ꝙ edictum de testibus prohibitorium est personarū, vt Abb.dicit,& idem in gl in l.quoniam.C.de hære.& sic regula videtur in contrarium, argu l.cum prætor.ff.de iud.15. dist c.qualis.& ideo absolute edictum de testibus permissoriū vr̄,inspecta regula,& prohibitorium vr̄ ſm quid,videlicet certarū personarum,& ita debet declarari illud, quod dr̄ io glo. hic simpliciter,quòd edictum de testibus prohibitorium est, & idē gl. io c.fi.versi.in testem.eo.tit.io 6 & oo.Abb.in c.cum
20 apud.in prin.de spon.¶ † Tertio oota, ꝙ actus testificandi explicari debet à ieiuno. & idem dr̄ io cap.placuit,4.q.3.& hoc
21 de honestate ratiooe iuramenti,† quod præstatur à testibus,qđ quidem iuramentum debet suscipi de honestate à ieiunis.22. quæst.v.in cap.honestum etiam videtur. & per glo.de consecra.dist.1.ca.sacramenta.Beoe oerum est, quòd si testis esset
22 ebrius,non valeret eius testimonium,† & simpliciter testamētum eius non valeret, vt Bald.hic dicit, io fi. Et de testamēto
23 † idem Bal.tradit in cap.à crapula.infra de vita,& hooe.cle.in
24 prin.† Sic etiam contractus ebrii oon ualet,ot per glo.io capi. vnusquisque.22.q.4.in uer.quod ebrius, & no.Bald.io l.dolū. C.de dolo.io fi.& facit tex.in cap.sane.xv.quæst.1.ubi dicit, ꝙ ebrij nesciunt quid loquantur, quia & ignorantes dicuntur.
25 † & prædicta locum habent, quaodo quis ex toto esset ebrius, aliàs secus,ut sentit Bald.hic,dum dicit consideraodā esse qua
26 litatem ebrietatis.Et de his dixi in consi.cxij.ubi consului † Paduæ, quòd matrimonium coottactum per eum, qui fuerat inuitatus ad cœnam,non poterat dissolui.Et facit, quod dici-
27 tur de eo, qui sit hebetis ingenij,† qui licèt nō habeat integrū intellectum,potest tamen testari, vt no.Pau.de Cast.in l.si frater.C.qui test.fa.po.& no.Ang.Aret.post Ioan.Fab.in §.præterea.instit.qui.non est per.fa.te.& habetur in consilio præalle.
28 ¶ † Et an ebrius excusetur à delicto.adde Abb.in c.sicut.j.eod. io pe.col.circa fi.no.Bald.in l.despiciendum,§.delioquunt,ff. de pœn.versi.sed quæro.Bald.io l.data opera,col.4.C.qui accusa.non pos.& idem Bald.in l.j.in repe.colum.pe.C.unde ui. Saly.in l.1.C.de sic.& de ebrio plasphemante oo.Abb.in c.statuimus,uers.sed quæro.de maledi.

1 IN nomine domini. Nota primo ꝙ † in actionibus nostris nomen Domini inuocandū est, Ad idem text.in 23.dist.c.io oomine Domini, cum si.vt per Abb.hic,& per gl.io proœmio Insti.in rub.& in Auc.de hære.& Falc.in prio.facit tex.in Auc.de armis,in princi.in l.ij.in princ.C.de offi.pri. Aphræ.

Aphri.& Abb. In c.veritatis.in col.ij.de do.& contu. cum ſi.vt
tradunt Mod in rub de ope.no.nun. Sed vide And.Sic.cauil-
lantem iſta iura in rub de ſi.inſtru.in repe.col.12.vbi inquit ꝙ
in d.c.in nomine Domini.23.diſ.ſunt verba ſcriptoris, ſm glo.
ibi.dicit etiã ꝙ alia iura præallegata hoc nõ probant, non ta-
men aperit aliter, quare non probent. Sed forte dici põt, quòd
2 ſunt verba enunciatiua, † quæ etiam prolata a legiſlatore di-
ſpoſitionem non inducunt, vt no.per gl.& Doc.in l.j.C qñ nõ
pe.par. Iſta tñ miſſio non facit ad text. quem allegat Abb.hic, in
c.nõ liceat. 26.q.5.vbi diſpoſitiuè dr̃, omnia, quęcunq; facitis
in noĩe Dñi noſtri Ieſu Chriſti facite. Sed poſſet rñderi ꝙ illud
ſit de ꝯſilio, prout in Euangelio dr̃, vade, & vẽde oĩa, q̃ habes,
& da pauperibus. Et quidquid ſit, tñ eſt leuis ſolẽnitas, q̃ omiſ-
3 ſa non vitiabit, †vt p Bar.& Doc.in rub.de ope.no.nũ. †Et de ſi
4 gno Crucis no.Bar.& Doct.in l.fi.C.de iu.delibe. ¶ †Scdo no.
5 ꝙ cauſæ decidendæ ſunt ſm leges, ex quo canones non contra-
dicunt. ſecus ſi cõtradicerent, diſtinguendo vt per gl.in regu-
la, poſſeſſor.de reg.iur.in 6.not.Bar.in l.priuilegia.C.de ſacro
6 ſan.eccle.cum ſi.vt dixi in c.clerici.de iu. † Et ibi dictis addatis
ſingulariter, ꝙ verba ſtatuti laicorum in materia ſpectan-
te ad canones, intelliguntur ſm canones, ſi ſtatutum imponit
pœnam ꝯhentibus in quarto gradu, intelligitur de quarto gra-
du ſm canones, quia agitur de matrimonii materia ſpectante
ad canones, vt notabiliter concludit Io.And.in addi.ad Spe.in
tit.de ſucceſ.ab inteſta.§.j.col.4.ver.& quia de gradibus.quem
7 refert, & ſequitur Alc.in l.ſi auię.in fin.C.de ſucceſ.edi. †Et per
a hnc inferebã[a] ſuperioribus diebus per tex.in auc. Inceſtas.C.de
ince.nup.dum tex.ibi imponit pęnam ꝯhentibus inceſtas nu
ptias, intelligitur de inceſtis ſm canones. Confirmando opin.
Abb.qui in terminis hoc tenet in c.& ſi neceſſe, circa fi.j.de do
na.inter vir.& vxo.poſt Car.quem ibi refert.& idem voluit Si-
gno.in conſi.25.factum ſic proponitur. Aliter tamen in hoc te
net Pet.de Anch.in conſi.380.videtur prima facie.& Cal.in cõ
8 ſil.vlti.in titu.de conſanguinita. & affini. ¶ †Tertio not.ꝙ iu-
dex poteſt per ſe citare, & citatio Iudicis habet vim perempto
rii, & citatum conſtituit in vera contumacia, adeo, ꝙ appellare
non poteſt, vt no.Ang.ibi per gl.in l.a.C.quomodo, & quãdo
iud.de quo dixi in c.perſona.circa fi.de appell. ¶ Quarto nota
ibi, inuitabili neceſſitate, ꝙ non quælibet neceſſitas excuſat.
9 †nam impeditus nõ excuſatur, ſi poteſt remouere impedimẽ-
tum, c.fi. vbi tex.j.de elec.l quibus diebus.vbi Bald.ff.de condi;
10 & demon.& no.Bal.in l.ait prætor.§.j.ff.ex quib.cau.maio. †vbi
dicit, ꝙ non dr̃ impeditus, qui poteſt de facili remouere impe-
dimentum, de quo in c.cum ſit Romana.de appe.adde tex.in c.
11 fi.de electio. ¶ †Vltimo no.ꝙ actus geſtus contra l.non valet. Ad
idem eſt tex.in regula, quæ contra.de reg.iur.in 6.l.non dubiũ.
C.de legi.cum ſi.vt per gl.& Mod.hic.& per Alc.in l.prætor.in
12 prin. ff.de no.oper.nunc. †Et ex iſto notabili infertur, ꝙ nõ ſit
dr̃ia an lex prohibeat ſimpliciter, vel vltra prohibitionem pro
cedat annullando. quia vtroq; caſu actus eſt nullus, vt not.Bal.
in d.l.non dubium.in 4.no.Alc.in l.j.col.a.ff.de lib. & poſth.&
per gl.in cle.j.in ver.Inhibentes, de iure patro.Moder.tñ in d.l.
non dubium.dicunt dr̃iam eſſe, quia qñ lex ſimpliciter prohi
13 bet, conſenſus partium aliquid operatur. † Sed qñ lex expreſſe
procedit vltra annullando actum in ꝯtrium, partes renunciare
non poſſunt, vt per gl.in c.ſtatutum.in verſic.committatur.de
14 reſcrip.in 6.& eſt lex.no.in c.dilecto.de præben. †Et dicunt rõ-
ne comprobari, quia qñ lex vltra procedit annullando, vr̃ da-
ta forma, vt no.Bal.in d.l.j.& formæ non poteſt renunciari, vt
15 no.Bar.in l.de his.ff.de tranſactio. †Sed iſta dr̃ia non vr̃ vera, qa
etiam qñ lex ſimpliciter prohibet, non poteſt renunciari, vt
no.per gl.in l.j.C.ne fideiuſ.vel man.dot.& ibi Bar. & idẽ Bart.
in d.l.de his. Et caſu quo poſſet renunciari, quia vt ageret ſim-
pliciter de fauore partium, ita poſſet renunciari, dato ꝙ clauſu
la annullatiua apponatur, vt probatur Inſtitu.de exhęre.liber.
in prin.vbi requiritur, ꝙ filius inſtituatur, vel exhæredetur. & ſi
hoc nõ fiat, annullatur teſtamẽtum, & ſic pro forma requirit.
16 †& tñ renunciari poteſt, l.filio præterito. & ibi Bar. ff.de iniuſt.
rup. & irri.teſta.vbi inquit, ꝙ formæ renunciari poteſt, qñ re-
ſpicit fauorem priuatum. & hoc idem no.Abb.per illum tex.in
c.fi.§.his autem.de offi.dele.in 2.no. Non ob.tex.d.c.dilecti.de
præben quia rñdetur declarando, vt dixi in c.cum acceſſiſſent,
col.2.de conſtitutio. ¶ Et prædicta concluſio limitatur, qñ p-
17 hibitio legis habet cauſam perpetuam. †Secus ſi temporalis ſit,
quia actus factus ꝯ prohibitionẽ tpalẽ, valet, vt no.per gl.in c.
tua nos.de ſpon.duo.in gl.fi.& in c.vides.x.diſt. & in c.a.per il-
lum tex.vbi eſt fundamentum huius limitationis, de matri.ꝯ-
hen.ꝯ inter.eccleſ.& per gl.in cle.j.in verſi.inhibẽtes.de iu.pa-
tro.Abb.hic, & Alc.in l.1.de lib.& poſth.Sed conſiderandum
eſt.& dici poteſt eſſe ſpeciale in matrimonio, prout vr̃ ſentire
tex.in d.c.2.in quo fundamentum conſiſtit ibi, dum inquit, li-
cèt enim contra interdictum eccleſiæ ad ſecunda vota tranſi-
re non debuerit, non tñ eſt conueniens, vt ob id ſolum sacra-
mentum coniugii diſſoluatur. Et ad hoc facit, quia ſunt plura
alia ſpecialia in matrimonio, vt tradunt Moder.in c.1.in 2.col.
vt li.no cõteſt. Aliàs certe videtur eadem ratio, ꝙ actus non va-
leat ꝯ legem prohibentem, licèt tpalis ſit: quia verum eſt, ꝙ ſit
18 factum ꝯ legem. ¶ †Scdo limitatur, qñ lex prohibet. Secus ergo
eſt, qñ lex non permittit, vt notabiliter dicit Saly.in l.fi.in j.no-
ta.per illum tex.iuncta l.præced.C.de ſen.ex breui.reci.& hoc
ſequitur Alc.in conſ.74.inſpecto proceſſu, li.3.Sed vide eundẽ
19 Alc.qui hoc reprobat in d.l.j.de lib.& poſth. ¶ †Tertio limita
tur in prohibitione iuris ciuilis. ſecus eſt in prohibitione iuris
prætorij, quia eius prohibitio non reddit actum nullum. Ita di
cit Pau.de Ca.in d.l.nõ dubium.col.pe.per gl.in l.3.§.ſed verũ.
ff.de minori.in verbo, non puto, in fi.per ea, quæ notat Bar.in
l.Iulia.verum.col.15.ff.de condi.inde. Sed tñ aduertendum eſt
quia prætor, & quilibet alius, qui hẽt poteſtatem prohibendi
actum, prohibendo ſimpliciter, vr̃ ꝙ actus ſit nullus, quia ratio
regulæ militat, quia eſt factus contra regulam. Secus vero ſi p̃-
tor vellet tollere actum validũ de iure ciuili, quia tunc nõ po-
teſt, niſi per reſti.in integ.prout loquitur glo.in d.§.ſed verum.
& Bar.in d.l.Iulia. ¶ Et ſic prædicta habẽt locum, qñ prohibitio
20 eſt facta ſimpliciter a lege abſq; pœna. †Secus ſi facta ſit cũ pœ
na, quia illa pœna ſpecialis attenditur, & tollit generalem pęnã,
quæ conſiſtit in nullitate actus, arg l.ſanctio legum ff.de pę.di-
xi in c in cauſis.in 6 col.in fi.de offi.deleg.no. Bald. poſt Io.de
Ra.in d.l.non dubium.col.pen.Sed ſm Abb.hic, faciunt iura, q̃
vltra pęnam dicũt de nullitate actus: & idem tenet Car.in cle.
j.in 3.oppoſi.de reſcri.cum ſimilibus, vt per Mod.hic. Sed ad-
uertendum eſt, quia Bart.in d.l.prætor.ff.de no.oper.nun.quẽ
21 etiam Abb.hic refert, tenet ꝯtrium, dum inquit, † ꝙ ea quo an-
nullatio actus tendit in præiudicium eius, cui pœna imponit̃,
actus etiã eſt nullus. Allegat l.j.ff.de his, quæ pę.not. & doctrina
Bar.approbatur communiter, vt dicunt Alc.& Pau.de Caſt.in
d.l.prætor. Adde Iac.in l.tranſigere.in 5.col.ver.ꝯ communem.
b C.de tranſa. ¶ Pro ſolutione cõſidero[b] duos caſus. Primus eſt,
qñ lex, vel ſtatutum immediate prohibendo imponit pęnam,
puta ſi quis prohibeatur ꝯhere in aliquo caſu ſub tali pœna,
nam tunc nõ vr̃ facta prohibitio ſimpliciter, ſed ſm quid, vide-
licet reſpectu pœnæ. Et hoc modo procedit, quod no.Bal.in d.
l.non dubium.& Abb.hic, quia prohibitio ſatis operatur rõne
pœnę. Vnde non debet extendi, vt etiam actus, qui de ſui natu
ra aliàs erat validus, annulletur, argumento l.ſi præſes.ff.de pe-
cul. ¶ Scdus caſus eſt, qñ primo fuit facta prohibitio ſimplici-
ter, deinde pœna ſtatuitur. iſto caſu vera vr̃, & procedit opinio
Bar. Exemplum ſtatuto, vel lege cauetur, ꝙ quis non faciat talẽ
actum, & ſi aliquis ꝯfaceret, ſoluat centũ, quia cum primo fuit
prohibitio ſimpliciter, actus in ꝯtrium eſt nullus. in d.l.non du
bium. & pœna ſpecialis, quæ poſtea imponitur, videtur augere
pbibitionẽ in præiudiciũ eius, q phibet. Vnde inducta in odiũ
non debent retorqueri in fauorem, arg.l.quod fauore.C.de le
gi.& in l.legata inutiliter. de leg.j.Et hoc pbatur in l.iubemus.
C.de ſacroſan.ecc. pro quo adde notabilem doctrinam Bar.in
l.vniuerſa.C.de preci. impera.offeren. Nec vr̃ verum, ꝙ in hoc
ita ſit, quia lex vltima procedit, vt Abb.hic dicebat, qa text.fun-
datur in iſta ratione, quia ea, quæ ꝯ leges fiunt, habentur pro
infectis; & quia iſto caſu ex quo ſeparatim facta fuit prohibi-
tio, & pœna imponitur, vr̃ conſtare de mente legis. quo caſu
actus remanet nullus, vt no.Bar.in d.l.prætor. & ſufficit etiam
hoc conſtare ex coniecturis. vt no.Alc.tradit in conſi.57.cau-
22 ſa mota, colum.j.li.3. ¶ †Succeſſiue Abb.dicit, eſſe notandum
ꝙ ſi lex poſt actum mandat ſolennitatem adhiberi, tunc actus
eſt nullus ipſo iure, illa ſolennitate non interueniente, ſed de-
bet annullari. Gratia exempli, ſi ſtatutum dicat, ꝙ de contra-
ctu facto gabella ſoluatur, aliàs contractus non valeat. Nam li-
cèt gabella ſoluta non fuerit, valet tñ contractus, ſed annullari
c poteſt. Ita Bar.[c] poſt gl.ibi cõcludit in d.l.vniuerſa.C.de preci.
impera.offeren. ¶ Et hoc etiam procedit, vt dixi, ſi ſtatutum di
cat, non valeat, quia intelligitur cum effectu, d.l.vniuerſa. niſi
expreſſe diceret, ipſo iure, vel ipſo facto, iuxta gloſ.in regula, in
pœnis.in 6.Et iſtam doctrinã quam Abb.hic ponit, primus ad
literam Bar.tradit in l.ita quis.§ ea lege.ver.quæro vtrum.ff.de
23 verb.obl.dicens, †ꝙ quando lex diſponit ſuper contractu iam
facto, tunc ipſo iure non annullatur, ſed per ſententiam iudi-
cis annullari debet, niſi expreſſe dicatur, ꝙ actus ſit nullus ipſo
iure. Idem Bar.in l.is conſequenter. §.j.ff.fami. erciſcun.cũ ſi-
milibus,

ADDITIONES.

a Inferebam. Conſi.158.& in l.1.C.de ſecun.nup. & in l.fi.nu.7. C.vnde legit.: & male.

b Conſidero. Idem in effectu Deci.j.de conſtitu.in c.nam concupiſcentiam. le ctu.2.de conſtitutio.

c Ita Bar. Idem Panor.in c.quoniam frequenter & ibi Fely.vt lite non conteſt. Ro.in conſi.103 Bertachi.in trac.gabella.& Andre.Tiraquel.in l.ſi vnquam. verſ.reuertatur.nu.198.Ant.Corſet.in ſing.in verſi.valeat.

milibus,ut tradunt Mod.hic,& Ange.in consi.36.pro decisione quæstionum,in prin.Pe.de Anch.in consi xxi ex narratis.ī fi. Rom.in consi.103.quoad primum.in scdo dubio, cū si.ut congerūt Mod.in d.l.vniuersa.in c.cum dilecto.de rescr.Quoā omnium dictis adde Roma.in consi.236. vt præmissa cōsultatio.col.fi.& Imo.in consi.xliiii.in casu pmisso.col.j.Are. in cōsi.77.& rō scribēdi.co.fi.Alc.in cōsi.125.omissis supfluis. col.fi.lib.j.& in consi.liii.visis.col.fi.lib.3. Sed omissis allegationibus pro intelligētia est aduertendū diligenter, quia uerū est,q qn solēnitas requiritur post actum,actus a principio ualet,quia non impeditur a solennitate requisita post actum, & hoc clarū est,d.l.uniuersa.Sed qn illud,qd post actum reqritur,non sequitur,videtur,q actus factus,qui erat ualidus, resoluatur,& annulletur. & sic in effectu differentia videtur, qa qn aliquid a principio requiritur,si illud nō interueniat, act' a principio est nullus.Sed qū ex post facto requiritur, & illud postmodū nō fiat,actus resoluitur, ut in si.hē in l.secūda. ff.de in diem addictio.Et ista resolutio vī.q fiat ipso iure, maxime qn dī, nō ualeat,prout loquitur tex.in d.l.uniuersa.qa satis cōstat de mente legis,quia ista uerba de sui natura importāt nullitatē actus ipso iure,c.quia propter.de electio.in cle.j.de resc. Vnde licet pro præterito tpe actus fuerit validus,qa illa solēnitas post actum requirebatur,tñ quando postea apparet,q non fuit obseruatum illud ,quod post actum requirebaī, est eadem ratio,quòd actus non valeat,qa est contra legem. Et si dicatur,q actus a principio impeditur fieri,qd facilius est,arg. l.patre furioso.ff.de his,qui sunt sui,uel alie.iur. dico, q in lege est eadem potentia in utroque casu,& de voluntate cōstat. ergo actus est nullus.Et ratio Doc.ī d.l. vniuersa.uideī respicere ualiditatem præteritam antequàm constet non fuisse seruatum,quod requirebatur.sed qn apparet non fuisse obseruatum,quod requirebatur post actū, actus statim debet annullari,quia tunc uerū est dicere,q fit contra legem prohibentē, & maxime,quando uerba indicant nullitatem actus,prout loquitur tex.in d.l.vniuersa.nec tali casu differentia uidetur, an dicatur simpliciter,non ualeat,vel exprimatur ipso iure : quia aut consideramus ualiditatem actus a principio,& utroq; casu actus validus erat,ex quo post actum solennitas requirebatur.aut consideramus validitatem actus, quando ipsa solennitas non fuit adhibita,quæ post actum requirebatur, & utroq; casu actus vī nullus,quia est contra legē,& maxime quādo dī 24 q non valeat,prout loquitur tex.in d.l.vniuersa.¶ †In gl.secūda ibi,conditio.idest,an sint serui,uel liberi, qa seruus nō pōt eē testis.4.q.3.§.liberi,in c.forus.§.testes.de uer.sig.vbi text.rōnē adducit.& ad idē tex.in l.qm liberi.in auc.si testis pductus dicaī.C.de testi.in l.qui testamēto.§.seruo.ff. de testamen.facit tex.1.q.v.c.nullus.in l.q abstinet.ff. de reb.du. in l.seruus.C.de iud.& no.Spe.in tit.de teste.§ j.in 4.car.uer.item, quod est seruus.Host.in summa eod.tit.in prin.vbi citat illa carmina q allegantur in glo.¶ †Et notandum est quod licet seruus nō possit esse testis,poterit tamen scribere testamentum,l.seruus.ff.de testa.de quo miratur ibi Ioan.de Imo.Et, quod dictum est de seruo,intelligitur,quando debet testificari in facto alieno, p. 26 ut faciunt testes.Secus est in facto proprio, † quia interrogari potest,& sibi creditur,l.quæro.in fin.ff de edil.edic.4.q.3.§. item serui.in l.quibuscunque.& in gl.pen.C. de ser.fu.& not. 27 Spe in loco prçallegato.¶ †Secundo,quod dictum est de seruis.limitatur nō habere locū in subsidiū,qa serui in defectum aliorum admittuntur.4.q. 3. c.serui responso. & in l.serui. ff. eo.tit.& no.Spe.in loco præallegato,& seqī Alb.Maleta ī tracta.de testi.in c.de personis.quæ repellnntur ratione personæ. in prin.Sed considerandum est,quod istud vī intelligēdum in a actibus q de sui natura[a] non cadunt verisimiliter in notitiam aliorum,ut in l.cōsensu.C.de repu. aliàs secus,ut dixi in c.tertio loco.ī.tit.j. Non obst.tex.in d.c. serui. qa uī loq, qn seruus interrogatur de facto proprio,ut supra dictum est, nō qū seruus testificatur de facto alterius.Et de aliis cognitionibus, de quibus gl. hic loquitur. nō insisto hic,qa inferius occurret dicere in propriis locis.¶ Primus intellectus in glo.audire,cōiter approbatur,ut no.per gl.in l.curent.ff eo.tit. & in l.si quando.C.eo.ti.cū simi.vt tradūt Mod.hic.& idem gl.in c.constitutus.in uersi.satisfactori.ī.de fideius.no Bal in auth.hodie.in 28 prin.C.de iura.calum †Abb.successiue quærit,an sit uerū indistinctè,q pars debeat citari ad videndum iurare testes.Et expediendo materiā pluralē huius decretalis,regula sit, q citatio sit necessaria,per istū text.& in l.si qn.C. de testi.& sm istā regulā cōsuluit Imo.in consi.137.nisi.Rom.in cōsi.192. sicu-29 ti.in fi.Alc.in cōsi.25.in cā.in fi.4.lib.†Et talis citatio, q reqritur debet esse peremptoria,sm Bal.in d.l.si qn. in 2.col. ver. ve-30 nio ad materiam,quia † victoria causæ stat in pbationib'. Sed ɔtrū tenet Abb.hic,in 4.no.idem Ant.de Bu.post Aegidium, & Ioā.And.in c.consuluit.col.3.de offi.de leg in c.pastoralis co.4.de except.& no.Bar.in l.si finita.§.Iulianus.co.4.de dam. infec.Alc.ibi in xi.col.ver.hē in quantū.Et ista uideī cōis opi. quā in effectu Mod.sequuntur hic,in prima qōne extra glos. Sed tñ pro opi.Bal.mihi vī tex.in d.c.consuluit.in prin.de off. deleg.dum ibi dicit peremptoriè partes fuisse citatas,referēdo se ad principium,quod loquitur de citatione ad recipiēdū te-31 stes.uide q ibi dixi,ubi plene examinaui.¶ †Prædicta conclusio ampliatur primo,ut talis examinatio facta parte non citata non faciat indiciū,ut no.Bar. in l.maritus.col.1. in ūn.ff de quæsti.& Abb.hic inferius sequitur.& hoc etiam tenet Are.in prin.hic per istum tex.ibi,nullius momenti. & Mod.sequunī reiecta opi.Bar.& ibi gl.in l.res hereditarias.ff.de cri.expil.hæ. & idem sequitur Alc.in consi.clxxix.col.3.in causa.lib.2.In cōtrarium tamen,quod ista examinatio facta parte non citata, b faciat indicium,adduco gl.[b] notabilem in c.cum olim.in uer. 32 fratrum,de priuileg.†Et ad hoc facit,quia Informatio pōt sumi a teste etiam non iurato.gl.no.quam ibi not.Bal.in c.j §.si duo.de pa.tenen.col.j.Alc.in l.milites.ff.de test.mil.ergo pariter a teste non citata parte,qa ista duo æquiparantur, ut not. Bal.in d auth hodie.in prin.C.de iura.calum. Et ad hoc etiam bene facit,quod no.Bar.in l.admonendi. col.antepen uersic. 33 quid si dicta testiū.ff.de iureiurand. †vbi tenet,quòd dicta testium contra unum,contra alium faciunt præsumptionem, si tamen citatus non fuit. Non ob.tex.hic,ibi,nullius momenti,quia hoc intelligitur quo ad probationem. ita ut possit pp hoc condemnari, non autem ista uerba excludunt præsum-34 ptionem,per supradicta.& de hoc uide infra in 7. fallen. † Et quia quandoque ista uerba,nullius momenti,accipiūtur, pro paruo momento,ut in c.pastoralis.in prin.supra,de offic.delega.& qa ista sunt verba partis,quæ Papa hic refert,& not in l.si 35 quando C.eo.tit.¶ †Scdo ampliatur prædicta conclusio, ut pcedat,etiam si causa sit expedienda iuris solennitate omissa, quia hoc esset per defensionem,quæ per illa uerba non excluditur,ut no.Bar.in l.filiofam.ff.de dona.col.j.& Mod.hic simpliciter sequantur.Areti in consi.62.ex facto. Sed aduertēdū 36 est,qa isto casu citatio fit solum respectu iuramēti,† quia pars non debet interesse examinationi testium,ut not.Bal.in auth. 37 hodie.in prin.C.de iura calū.†& tale iuramentū testiū tollī, quia est solennitas iuris ciuilis, ut ipse Bar.dicit in d.l.filiof.cū 38 simi.vt Alexand.scribit in d l.milites.C.de testa.mili.† Et citatio de se non dicitur defensio,nisi agatur de causæ cognitione,ita q citatio sit ordinata ad defensionem. ut no. Bald. in l. executorem,in antepen.col.C.de execu.rei iud.Roma.in rub. de arbi.col.5. Cum ergo citatio respiciat iuramentum testiū nō uidetur tractare de defensione.& sic videtur cessare ratio Bar.in d.l.filiofa.nisi dicamus,quòd agatur etiam de defensione,quia tunc opponitur in personas testium.Sed replicari potest,quòd tali casu,quando pars non fuit præsens,etiam publicatis attestationibus opponere potest contra personas testiū, ut no Bal.& Sal.in l.si qs testibus.C.eo.titu Mod.in c.præsentium.col.2.ver.6.fallit.ī.eo Et sm hoc saluari potest,quod no. Bar.in l.2.de naufra.C.lib.xi.quem Moderni hic reprobant. 39 ¶ †Tertio ampliatur,etiā si iudex ex officio procedat, ut not. Ioan.And.in eo.ti.§.nunc tractandū.in prin.in addi.ad Spec. 40 † Et ad hoc facit, qa exceptiones quæ opponi pñt in iudicio ordinario,etiam opponi possunt,qn iudex ex officio procedit vt no.Bar.in l.2.§.publico.ver.quærit,in 4.col.ff.de adul.Alc.ī cōsi.& viso.col.2.lib.2.& in proposito no.Bald.in c.cū inter. 41 de consuc.¶ †Quarto ampliaī etiā in delegato,cui simpliciter commissa sit examinatio testium,qa poterit, & dēt citare partē aduersam,ut no.Ant.de Bu.in c constitutus.in quarto not. 42 de appel.Et ad hoc facit,† qa ille, cui cōmittiī examinatio testiū,vī hēre ptātem sup depēdētibus,& cōnexis,vt no.Ang.in 43 l.ij.in prin.ff.de iuris.omn.iud.¶ †Quinto ista regula hēt locū in publicatione testiū,in qua citatio partis requiritur, ut not. Bar.in auth.qui semel.col.v.versi.qd si publicatio. C.de prob. & no.Bal.in auc.si qs in aliquo.col.3.ver.scdo dixi. C. de edē. 44 in l.publicati.in prin.C.de testa.¶ †Limitatur pdicta cōclo,vt nō hēat locū,qn agiī de informatione notorii, qa citatio non reqriī,ut dicit Anto.de Bu.hic,col.fi.ver.inquantum. Allegat Inn.in c.bonæ.de elect.& idē Bal.in l.q testō.§. per contrariū. ff.de test.cum si.vt per Mod.hic,qui cōcludunt dependere ex alio dubio,videlicet,qn in notorio valeat processus parte nō citata.Sed considerandum est,quia hoc modo ista limitatio nihil importaret: qa si citatio erit necessaria, pars citāda erit, secundum regulam.si non erit citatio necessaria , nō erit specialitas in isto casu,nec sumus in terminis regulæ, quæ loquiē casu, quo ordo iuris requiratur. & ideo videtur dicendum hoe

ADDITIONES.

a ¶Sui natura. Vide Dec.ī.de proba.c.1.nu 31.c.tertio loco.nu.4.

b ¶Glo. Sed est bonus tex in l.quæro.§.fi.ff.de ædili.edic. & ibi Ange.Alc.in cōsi.23.nu.40.li.2. Adde Alc.in cōsi.147.li.6.cōsi.191.lib.2.Are.consi.164. Cur.in cōsi.106.Dec.cōs.54.Aymo cōsi.198.in fi.Afl.dec.Neapol.40.nu.10.

hoc dictum habere locum, si aliàs in notorio citatio requira-
tur, quia talis probatio nō videtur reo præiudicare, ut in simili not.
45 Bar. in l. fi. ff. de qō. ¶ † Scdo fallit in examinatione personæ,
an sit habilis ad dignitatē, ut Abb. hic concludit post Anto. de
But & Inno. quos refert. Arc. videtur tenere contrarium, quia si agatur de
præiudicio electi, videtur quod citari debeat. ut no. in c. super his. de
accusa. in c. j. de elec. in 6. facit tex. in c. licet episcopus. de præb.
in 6. Sed breuiter ex mente Abb. distinguendū est, aut actus ex-
peditur in iudicio contradictorio, & citatio requiritur. aut ex-
traiudicialiter, & citatio non est necessaria. Ita etiam distinguit
Domi. in c. si forte. in fi. de elec. in vj. Et ideo collatio beneficii
46 alicui facta, parte non citata, ualet, † ut not. Car. in consi. cxxxii
47 primum an ualeat, in scdo dubio. in prin. † Et quia in exami-
natione extraiudiciali quis citari non debet, ut not. Bald. in l.
neque natales. in fi. C. de proba. cum si. ut Alexan. tradit in l. de
unoquoque. in prin. ff. de re iudi. & idem not. Bal. in l. fin. col.
48 2. uer. & idem est, quando Papa C. vnde legi. † ubi inquit, quod si Papa
mandat aliquem examinari, si est dignus, non est aliquis citan-
dus, quia sufficit probationem concludere soli examinanti, &
sequitur Ale. in consi. cexvii. visis uerbis. libr. 2. declarando tamen,
ut ibi per eum. col. j. & no. per gl. in clemen. j. de offi. dele. & per
49 Bal. in c. cū inter. de consuetu. ¶ † Tertio fallit in cā inquisitio-
nis, secundum Ant. de Bu. hic, col. fin. per cap. qualiter. §. dēt. de accu-
sa. Abb. hic tenet contrariū post Bar. in l. fi. in fi. ff. de quæst. &
idē Bal. in l. iubemus. col. 5. C. de probat. & idē Roma. legitur in
singu. 369. fuit vnus ex uobis. & hoc de Inquisitione consuluit
50 Imo. in consi. 137. supra allegato. ¶ † Quarto fallit in causa hæ-
resis c. fin. § j. de hæret. in vj. Abb. hic. & Roma. in d. singu. in 6.
fallentia. Sed tamen aduertēdū est, quia text. in d. c. fin. non uidetur hoc
simpliciter probare in causa hæresis, prout Doctores dicunt,
Sed hoc ideo limitate conceditur, quòd inquisitores hoc fa-
cere possunt, quando uident testibus graue periculum imminere,
propter potētia aduersarii. ergo non videtur speciale in cau-
sa hæresis, sed generaliter videtur habere locū, quando imminet pericu-
lū testibus propter aduersarii potentiam, ut statim dicam in sequē-
51 ti casu. ¶ † Quinto fallit secundum Abb. post Host. in c. quoniam. in prin. ut
lite nō cōtest. ubicūque subesset timor de potētia aduersarii. &
idē Ro. in singu. alleg. & Domi. post Hostien. in c. j. §. fin. colū.
pen. de homi. in 6. & in similibus idem tradit Abb. in c. accepi-
mus. col. 2. de fi. instru. cū si. ut tradunt Mod. in d. c. quoniam. in 6. q.
Dicit tamen Mod. post Arc. quòd sola potētia aduersarii non operatur
hoc, nisi etiam concurreret timor mortis, uel absentiæ diuturnæ,
quia est speciale in crimine hæresis, quod potentia aduersarii conside-
retur, d. §. fin. ergo in contrarium est ius cōe, ut no. Abb. post Ant. de Bu.
in c. præterea. lo 2. de spon. & ideo concludūt Mod. in d. c. quoniam. quod
dictū Host. de iure non procedit. Sed tamen saluari pōt, ut habeat locū
generaliter, quando esset timor de potētia aduersarii, per ā. alleg. Et quia, ut di-
xi supra. non videtur speciale in casu hæresis, quia tex. ibi hoc solū procē-
dit, quando iminet periculū. ergo idē videtur in aliis casibus, vbi de peri-
52 culo agitur. ¶ † Sexto fallit, quando dēt probari casus, qui occurrit in lo-
co ualde remoto, quia potest in tali loco probationes fieri parte nō cita-
ta, vt no. Bar. per illū tex. in l. 2. in ver. no. mirabilē practicā. C. de
naufra. lib. xj. & ad hoc faciunt multa specialia propter necessitatē, quæ
Ro. connectit in l. si vero. § de viro. sol. mat. in 54. fallē. Et alia
plura de necessitate tradūt Mod. in c. cū quidā. in fin. de iureiu.
in c. cum accessissent, car. v. de consti. Sed quātū ad dictū Bart.
in d. l. 2, considerādum est, quod procedit duobus concurrētibus.
primo, dummodo tales probationes exhibeantur intra annum,
53 prout loquitur ille tex. & no. Bar. ibi † Scdo, quando agitur de probādo ca-
sum ad effectum, ne quis indebite, & sine culpa eius dānum
patiatur, quia tunc probationes leuiores ex coniecturis admittun-
tur, ut no. Bart. in l. qd̄ præcens. C. de murile. lib. xi. & in l. si quis ex
ar. ētarius. § pe. ff. de edē. cum si. ut tradit ibi Ale. & idē Ale. in
consi. xlviii. quoniam per excellentissimum. col. ij. lib. 4. & consi. 24.
animaduersis. col. 3. lib. 2. & in consi. lxix. uiso. in prin. eo. lib.
Et hoc facit pro mercatoribus habētibus societatē cum aliis,
quia dum aliqui sunt in itinere, vel in alio loco, & à prædonibus
spoliantur, possunt facere testes recipi super spoliatione, ut fidē fa-
ciāt sociis. Ratio est, de qua. s. ne quis indebite, & sine eius cul-
pa, &c. Et hoc sociis non citatis pōt facere, dum tamen talis casus
eueniret in loco valde remoto, nam tali casu lex dispēsat, quod te-
stes recipiantur parte non citata, quia hoc videtur minus malum,
hoc est, minus præiudiciale, quā quòd alter nō possit probare ca-
sum, nā sine sua culpa damnū pateretur, & ideo debuit fieri hoc quod
partibus minus nocet, l. j. ff. si quis cau. & colligit Pau. de Cast.
secus autē uidetur si non tractatur de damno euitando, quia
illud dictum non haberet locum, etiam si esset casus, in quo
possit culpa parti imputari, per ea. quæ no. Bar. in d. l. si quis.
54 §. pen. ff. de eden. ¶ † Tertio fallit, quando lex non requirit so-
lennem probationem, sed contentatur argumentis, & præ-
sumptionibus. quia tunc testes recipi possunt parte non cita-
ta, ut no. Dom. post Host. in c. j §. fin. col. pen. ver. no. j. de ho. in
6. Contrarium dīt Arer. & Mod. quia secundum communem
opin. testes examinati parte non citata etiam nō faciunt indi-
a ciū. Sed tenendo[a] quod supra dixi, quòd imò faciunt indiciū
rationibus, supra allegatis, hoc dictū uidetur uerum, & bñ pro-
cedit. & facit, quod supra proxime dictum est in præcedenti
55 limitatione. ¶ † Octauo fallit in declaratione testium, videli-
cet. quando repetitur testis ad declarandum dictum suū, quæ
potest fieri absque partis citatione, ut no. Bald. in auth. hodie,
in prin. C. de iura. calum. & Mod. simpliciter sequuntur. Ad-
de Pau. de Ca. in consi. 51. quia exceptiones. Pet. de Anc. in cō-
si. 116. ad dubia. col. 4. cum si. ut dixi in c. pastoralis, §. uerū in
prin. de appell. Et adde, quod hoc dictū limitatur, ut no. tradit Io.
56 de Ana. in cōsi. 84. vidēdū est. col. 2. ¶ † Alias limitationes prose-
quuntur Mod. hic, quibus addatis, quod regula supra dicta nō ha-
b bet locum in crimine læsæ maiestatis,[b] sicut non habet lo-
cum in crimine hæresis, ut tradit Petr. de Ancha. in consilio.
57 78. in 2. dubio, incipien. ex prædictis. ¶ † Item postremo nō habet
c locū, vbi stylus,[c] & consuetudo esset in contrarium, quod testes reciperē-
tur parte nō citata. ita Ale. concludit in cōsi. lxv. habita super cō-
58 tentis. col. fi. lib. ij. ¶ † In glo. ineuitabili. Abb. finaliter conclu-
dit, quod si iudex scit impedimētū partis, receptio testiū facta parte
absente nō valet. Si uero ignoret, dēt receptio retractari, cōsti-
to de impedimēto, ut per eum hic, & idē tradit Bar. in l. 2. §. fi. co-
lu. 2. ver. circa hoc quæro. ff. de custo. reo. & in l. quæsitum. in princ.
59 ff. de re iudi. cum simi. ut tradit ibi Ale. † Et secundum istā distinctio-
nē primo infertur, quod scientia iudicis de impedimento legiti-
mo uitiat etiam sententiam interlocutoriā, prout est receptio
testium. Facit tex. in c. querelam. de procu. & in c. si duobus. de
appel. & sentit Bal. in c. j. col. ix. vers. pone aliquis. de mili. vas.
qui contu. Et propter hoc Mod. reprehendunt Bar. qui aliter dice-
bat in sñia interlocutoria. in l. fi. col. 4. ver. item prædicta vera.
ff. de in integ. rest. Sed tamen opi. Bar. defendi potest in interlocu-
toria modici præiudicii, prout ipse loquitur, uidelicet in primo de-
creto, in quo rō manifestissima videtur, quia ad primū decretū
60 deuenitur absque contumacia, † si nō contra absentē causa Reipu. inter-
61 ponitur. l. ignorare. C. de rest. mil. † & etiam contra pupillum.
l. in possessionē. §. j. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Secus autem in alia
interlocutoria præiudiciali, prout Bar. ipse distinguit in d. l. fi. ¶ Se-
cundo ex prædicta distinctione Abb. infertur, quod iudice ignoran-
te impedimētum, examinatio ualet, sed potest retractari, con-
tra Io. An. cuius opi. saluari pōt in ficto contumace, uidelicet
in citato ad domum, ut cōcludunt Arc. Abb. & Mod. hic. Sed
aduertendum est, quia rōnes, quæ per Abb. contra Ioā. An. ad-
ducuntur, et militant contra fictum contumacem, quia probato
impedimento, apparet illum nō fuisse cōtumacē. & illa ficta
62 contumacia resoluitur. ¶ In gl. pe. cōclusio gl. est. † quod non ua-
let examinatio testium facta parte non citata. Fallit in casibus.
s. dictis. Alium casum Abb. adducit, quē ponit Bart. in l. Theo-
63 pompus. in ij. col. uer. quæro. ff. de do. præle. † vbi inquit, quod quando te-
d stator in testamento deposuit stari[d] dicto alicuius, potest ille
deponere absque eo, quod pars citetur, quia persona illa approbata
est. Abb. ipse tenet contrarium, quod et tali casu citatio requiratur.
quia debet iurare, ut no. in d. l. Theopompus. ergo insertur, quod pars
citari debeat, sicut in testibus, in quibus fit citatio ad uidendū
iurare testes, & quia pars potest illum electum per indirectum
reprobare, dicendo, quod non sit ille, de quo testator sentit, arg. l.
duo sunt Titii. ff. de testa. tu. & quia non debet stari dicto notarii
uel iudicis, qui non iurauit. Sed tamen non uidetur recedendum
ab opin. Bar. quæ communiter approbatur. nam illam sequitur
Ant. de Bu. in c. ueniens. el 1. col. 1. j. co. vbi inquit, quod iste tex. pro-
cedit in teste, cuius persona non est approbata Secus est in ca-
su in quo loquitur Bar. in d. l. Theopompus. & idē sequitur. Ro. in con-
si. 61. licet multi. Ale. in cōsi. liuj. circa id, de quo quæritur. col.
2. lib. 2. & And. Sic. in consi xviii. col. x. lib. ij. Non obstant ra-
tiones Abb. & primo, quod dr̄ de iuramento testium, quia citatio in
iuramento testium requiritur, quia opponi potest contra personas
testium. Secus est in isto casu, in quo persona est approbata.
Nō ob. quod opponi possit, quòd non sit ille, de quo testator sen-
sit, quia hoc semper poterit allegari. Non ob. quod non debet stari
dicto notarii, qui non iurauerit, quia contrarium videtur uerum, quod imò
credatur notario asserenti de iuramento, ut no. in c. tuis. j. eo.
64 ¶ † Extra gl. Abb. quærit an testes citari debeant ad hoc, ut eo-
rum dicta valeant. & breuiter concludit quod non, quia sufficit,
quod à parte producti sint absque alia citatione. & idem tenet
Bartol. in l. post legatum. §. is vero. ff. de his, qui. vt indig. Bal.
in auth. sed nouo iure, in ij. not. C. si cert. petat. & in c. tertio
loco.

ADDITIONES.

a ¶ Sed tenendo. Immo licèt faciant indicium, tamen intelligitur, nisi citatio partis studiose omissa sit, cum posset citari, & adhuc prout iudex omnibus inspe-ctis arbitrabitur, & sic non infertur.

b Maiestatis Imò in utroque crimine requiritur, ut in cæteris, & ita practicatur

c ¶ Stylus. Imo ille stylus est abusiuus.

d Stari. Vide Ale. in consi. 54. lib. 2. consi. 71. nu. 7. lib. 3. Maria. Sozi in tracta. de cita. artic. 7. nu. 41. Ias. in consi. 147. lib. 2.

loco.col.fin.ĩ.tit.proximo.cum si.ut tradũt Mod hic,& Alc.ĩ consi.69.& viso.col.3.lib.2.& Albe.in l.nec honor.C. de epis. a & cleri.& idẽ Albe.Mal.ᵃ in trac.de testibus.in c.de solennita 65 te,quæ requiritur in testibus ꝓducẽdis.col.3.† Et adde vnum casum,in quo testes debent citari,in l.si qñ.vbi Bal.C.eo.titu. Adde d.Hippo.de Marsi.in sing.cxl.inci.testis. Adde Rimi.in 66 rub.C.de in ius uocan.in vlt.col.uers.successiue q̃rit.†Et licet regulariter in testibus nõ requiratur citatio,debet tamẽ testis produci a parte,ut dictũ est:aliàs si spõte se offerat addũm testimonium non citatus a iudice,neq; a parte productus,suspectus esset,& testimonium eius non ualeret, ut no.Bart.in §.is vero.& in l.vxori §.3 ff de fal.cum si.ut per Moder.hic, & per 67 Alc.in cõsi.65.ĩ.alleg.¶ †Hoc tamẽ limitatur primo, nisi index deferat iuram̃,qa tũc monitᵘ vr̃,& dictũ eius ualet, vt not. Bal in c.j.§ porrò.pen.col.uer.in eadẽ gl.ibi, non coactis.ĩ tit. quæ fuit prima causa bene.amit.Idem Bal.in l.præsbiteri.la.1. co.1.ver.sm aliã expositionem.C.de epi.& ele.& Flo.in l.lege 68 Iulia.ff co.¶ †Sed dubitatur,quõ dẽt probari iuram̃.dic ut per Bal.in d.l.presbyteri, ꝙ statur assertioni notarii. Sed tunc ĩsurgit difficultas,quia sm hoc nunquam repelletur testis ex eo, ꝙ dicat se ingerere,qa sp testibus iuramentũ defert,l.iurisiurãdi.C.eo.est tex.in c.nuper.& in c.tuis.ĩ.eo.Aret.in c.1.ĩ.eod.& Mod.hic dñt,ꝙ ex quo pars erat p̃sens tpe iuri,& nihil opposuit,vr̃ psonã testis approbare,ut no.in l.si quis testibus.C.eo. & ista rõne habilitata vr̃.Sed in ista resolutione aduertẽdũ est qa attẽta tali rõne iuram̃ nihil operatur, contra intentionem Bal.qui uim facit in ipsa delatione iuramẽti,& ratio Mode.& Arc.procederet etiam absq; iuramẽto,quia pars tali iuramẽto renunciare potest.c.tuis.ĩ.eo.Vnde pro resolutione clariori cõsidero tres casus.Primus casus est, qñ pars fuit præsens, & cõtradixerit,& tali casu repellit testis,q se ingerebat,ut ŝ.dictũ est.Scdus casus est,qñ pars præsens tacuit,& tunc habilitatur testis,qui se ingerebat.Et hoc etiam hẽret locum, dato ꝙ iuram̃ testibus delatũ non fuisset,quia videtur remissum a parte,q̃ potest,d.c.tuis.Tertius casus est,qñ pars non fuit præsens. quo casu absens nunq̃ vr̃ testis personã approbare, vt no Bal. in d.l.si quis testibus.col.fi.& isto casu vr̃ procedere dictum Bal.ꝙ si apparet iuramẽtũ fuisse delatum a iudice,satis probat ꝙ testis non se ingerebat,quia ita præsumit ex delatione iuramenti.Secus uero si prius apparuit,restẽ se ingerere, quia illa suspicio,de qua cõstat,nõ purgatur iuro,qd defertur a iudice ex necessitate,ar.eius,quod no.Bal.in anth.offerat.in a.no.C. 69 de lit.contest.& in l.2.in 3.no.C.de bo.auct.iu.pos.¶ †Successiue Abb.quærit an in admissione articulorũ pars debeat citari.& ipse finaliter concludit.ꝙ sic in ipsa productione articulorum,nõ aũt in admissione.Sed tñ, ꝙ ẽt in admissione pars citanda sit,tenet Ant.de But.hic.Imo.Aret.& Mod.sequunt, quia talis admissio est sententia interlocutoria,in qua citatio reqrit,ut no.Bar.in l.si opus.ff.de noui oper.nunciatio.& in l. 70 nec q̃cq̃ §.vbi decretum,in prin.ff.de offi.procon.¶ †Et ꝙ in sententia interlocutoria in præiudiciali requirat citatio, est communis opi.ut Alc.dicit in l.recusare,in prin.ff.ad Treb.& vltra ea,q̃ dñt Alc.& Mod.in d.l.si opus.adde Ro.in consi.72. circa primum.Car.in consi.lxxii.in prin.vr̃.in fi.Abb.in cõsi.33.super qõnis materia.col.4.lib.2.& ad idẽ Abb.in consil. 68 ĩci q̃q.li.2.co.fi.Et ĩ terminis de admissione articulorũ hoc ẽt tradit Arc.cõsi.70.diligẽter,& maturè.co.v.¶Et ista cõclusio de admissione articulorũ ꝓcedit, qñ iudex pronunciat. 71 †Secus vr̃ si simpliciter procedit ad vlteriora,quia tunc nõ cadit citatio,sed bñ appellari põt,ut Abb.hic cõcludit per c.ca 72 parte.el 2.de app.ut dixi ibi,cum simili.†Et ad declarõnẽ notãdũ est,ꝙ articuli impertinentes admitti non debent, ut not. Abb.hic dicit,ut no.Bar.in l.si duo patroni.§.idẽ Iulia.ff. de iiur.Bal.in l ad ꝓbationẽ.la j.p illũ tex.in ij.no.C.de ꝓba.& in 73 l.qui defensor.§.qui interrogatus.ff.de inter.act.† Et articuli b pertinentes ᵇ dicuntur,si faciunt quoquo modo ad cãm, directe,vel indirecte,ut no.Bal.in d.l.si duo.§.Iulianus.in fi.& in c. licet cãm.col.pe.de ꝓba.vbi alle.Iac.Bu.in l.incerti.C.de ĩter. & idẽ Bal.in l.ordinarii.co.4.in medio.C.de rei uẽ.Et modicũ etiã ad cõfirẽtiã ptinere dñr,ut no.Bal.per illũ tex.in c.qm̃.ĩ. eo.& in l.ad ꝓbationẽ.la 1.in 3.no.ad fin.C.de probat.& in dubio capitula dñt admitti,qa hoc vr̃ minus præiudiciale parti 74 bus,per tex.in l.1.ff.si quis cau.& qd ibi Pau.de Ca.¶†Et ĩ dubio ẽt practicat,ꝙ admittãtur saluo iure ĩpertinẽtiũ, ne ꝓcessus retardetur,vt no.Host.Ioã.An.Abb.& Bal.post gl.pe.in c. cum cõtingat.de offi.dele.vbi Ant.de Bu.in ij.col.dicens, qd multoties ita practicauit.& dixit in l.in spãli.ff.de rei vendi.ꝙ generalis practica ita inoleuit,& no.etiam Saly.in l.fi.C.q leg. 75 perso.& tradit Alc.in d.§.Iulianus.col.pen.†Et licet iudex tali casu cautela uti posit, melius tñ vr̃ hoc a principio discutere,ne partes vexentur superfluis litibus,& expẽsis.& talis cautela Romæ nõ seruatur,ut no.Car.in d.c.cũ contingat, & ibi 76 An.Sic.in gl.pe.† Illud ẽt notãdũ est, quòd si iudex admisisset articulos tanquã pertinẽtes,& factis ꝓbationibus,reiicere possit,qa talis admissio fuit sñia interlocutoria,q̃ reuocari põ, ut no.Car.ĩ cle.sæpe.§.& qa.in 6 no de uer.si de hoc vide q̃ dixi ĩ 77 c.qm̃ cõtra.in gl.fi.in 3.conclusione.ĩ.tit.pxi.¶ †Penultimo sm Abb.q̃rit,si citatus fuit dñs,& nõ ꝓcurator,q litem fuerat c cõtestatus,an ualeat processus.& cõcludit,ꝙ nõ.ᶜ Idem tenet Bar.in l.ꝓcuratoribus.C.de ꝓcu.in l.furioso.de re iudi.& no. Bal.ĩ l.si qñ.in 7.q.C.eo.cum si.ut tradũt Mod.hic.& Alc ĩ d. l.furioso.& l.procuratoribus.Et adde,ꝙ idẽ esset,si fuisset cita 78 tus alius † procurator,qui non esset dñs litis,ut no.Alc.in cõsil.123.uiso processu.col.1.lib.2.Et ista cõclusio limitatur primo,nisi dñs citatus comparuerit.quia ipse utiliter est dñs in- 79 stãtiæ,† & tali iure utili uti posset sine cessione,l.in causæ §.fi. ff.de ꝓcu.Abb hic,& Bar.in locis præalle.Sed ꝯ istã rõnem ar 80 guit Imo.in d.l.furioso,in fi.quia dñs cõparẽdo nõ põt ꝓcuratorẽ intitũ reuocare,l.post litẽ.ff.de procu.& dicit Arc.lite, ꝙ ius utile ĩstãtiæ nõ vr̃ trãsire sine cessione,qa si transiret,dñs illo uti posset,ꝓcuratore inuito.& iõ ius utile dño q̃ritur hic demũ,finito mandato.Iux intelligit tex.in d.l in cæ §.fin.Ista tamen limitatio Bart.salua naturalia rõne.q̃ Abb.adducit.l.cũ dñs cõparuit ꝓcuratore p̃nte,& nõ ꝯdicẽte, c.si quẽ.cũ glo.de 81 ꝓcu.ĩ 6.& ita ẽt Bar.loq̃t in d.l.ꝓcuratoribus.¶† Scdo limitatur,nisi ꝓcurator qui fuit lit.ꝯtestatus eẽt ĩpeditus, quia tunc 82 dñs citari põt,ut no.Do.in d.c.sæpe.ver.secus,in 6.no.¶ †Tertio ista cõclusio vr̃ posse limitari,ut non habeat locũ in causis summaris,ex eo,quod no.Bar.in tracta.ad reprimẽ.ĩ uer. figura,circa fi.ubi tenet l.1.C.de sen.non habere locũ in sententiis.& hoc dictũ pro sin.posuit Ro.in no.suo xx.inci.ꝙ res prima ¶ Vltimo ad declarõnẽ vltimæ qõnis,q̃ Abb.ponit,p̃mit 83 tẽdũ est,† ꝙ si dati sunt duo ꝓcuratores insolidũ in cã,cũ cla, ꝙ nõ sit melior cõdõ occupãtis,talis cla nõ operat̃ gñalr ꝓut verba sonãt,qa si vnus sit litẽ cõtestatus,& nõ sit impeditus,& velit litẽ ꝓseq,alter nõ poterit se intromittere, & talis cla isto casu nihil operat̃.Sed qñ ille,q præoccupat, fuit litẽ cõtestatᵘ, & nõ põt,vel nõ velit litẽ p̃seq,alter admittit̃ uirtute illiᵘ clę, ut est casus in c.si duo.§.cæterũ,& ibi Pe.de Anc.ĩ 6.Nã sine illa cla,qñ sunt duo dati ꝓcuratores insolidũ,& vnus p̃occupauit,alter se intromittere nullo mõ põt,dato ꝙ ille, q p̃occupauit.sit impeditus,seu nollet litẽ ꝓseq,qa p p̃occupationẽ alterius ipse desinit esse ꝓcurator.l.pluribus.ff.de ꝓcu.ibi, ut posterior nõ sit in eo,ꝙ prior petiit ꝓcuratorẽ.Sed p illã clãm remanet ꝓcurator in habitu,& ille habitus deducit̃ ad exercitiũ,altero,q occupauit,impedito,vel nolẽte ꝓseq,ipse tũc admittit̃,ut declarat Pau.de Ca ĩ d.l.pluribus.Et iõ ad qõnẽ vltimã,q̃ Abb.hic seq̃t,bñ infert,ꝙ licèt vnus p̃occupauerit, alter tñ põt ꝓseq,qa reperit̃ ꝓcurator,& iõ valet iudiciũ, nisi opponatur per illum,qui prius occupauit.Et ex his expedita sit ista decretalis,in qua dicta sunt plura notabilia.

ADDITIONES.

a Alberic.Male Scilicet Alberi.Maleta,non ille Rosates Pergomensis, sed recentior consiliarius Francisci Ducis Mediola.quem citat Fely.in c.accedens.j.ut lit.non contesta.& Curt.senior consi.72.nu 3

b Pertinentes.Vide Dec.in l.j.nu.13.& 19.ff si cer.pe.& in consi.clxii p toti.

c ¶Quod non.tn contrarium est praxis,ꝙ in perducendis testibus citãdus est dominus,& non procurator.quia etiam omnia litis acta,non in procuratorẽ, sed in dominũ concipiuntur, & uetus formula iuris scripti exoleuit Guido Papæ decis.Delphyna.43 t.Aegi.Bellame.c.querelam.nu.8.de elect.damnat subtilitatum d.l.j.ut noxiam,& inutilem.

SVMMARIVM.

1 *Laicus non admittitur in testem contra clericum, quando agitur criminaliter, secus si ciuiliter de crimine.*

2 *Aliquid,hac dictio,verificatur in minimo. Nisi aliud subiecta materia suadeat nume.3.*

4 *Minimi curam quandoque prætor habet,*

5 *Iudex ad simplicẽ denunciationẽ criminis,an possit procedere ex inquisitione.*

6 *Testes auocari possunt de alia prouincia.*

7 *Remissoria ad partes,an sit concedenda pro testibus.*

8 *Mulier de iure ciuili,an possit testificari in causa ciuili,uel criminali,de iure canonico non potest,si criminaliter agatur de crimine,nu.9.& 20.secus si ciuiliter,nume.10.*

Et quid in subsidium.nu.11.

12 *Testes omni exceptione maiores requiruntur in criminalibus.*

13 *Mulier nõ est idonea testis in testamentis,quid in testamentis ad pias causas, nume.14.quid inter liberos,nu.15.quid in codicillis,nu.16.*

17 *Prohibitio facta in testamento videtur habere locum etiam in codicillis.*

18 *Mulier non potest esse testis in scriptura priuata.*

Nec in causa feudali,nu.19.

19 *Mulieri etiam in omnibus casibus in quibus admittitur, minus quàm masculis credendum est.*

22 *Socij criminis admittuntur ad præsumptionem faciendam,qua tamen non facit indicium ad torturam, nu.23.*

24 *Socius criminis quibus casibus possit interrogari.*

QVoniam. ¶ Primo no. † quod licèt laicus nõ admittatur cõtra clericũ quãdo agitur criminaliter. secus tamẽ est si agat̃ ciuiliter de crimine, ut hic. & gl. ita ẽt uidet̃ intelligere tex. hic, & idẽ Fed. in cõsi. 13. tertius electus. colũ. j. cũ si. ut tradunt Mod. hic in prin. Sed aduertendum est, quia hic non dicitur, quod reciperentur in testes, ita quod absolute probarent delictum, sed pro instructione ad perscrutandũ ueritatem s̃m formã cõmissionis, in qua præcise erat scriptũ, quod deberent transmitti omnes, qui aliquid scirent, † quo casu verbũ, aliqd, verificatur in minimo, ut no. Bal. hic. & ad hoc est no. dictũ Bar. in l. si seruũ. § prætor ait. ff. de acqui. hære. facit gl. no. in cle. j. de foro cõpe. in uer. parte. Et rõ illi tñ. qui facerent indiciũ, etiã erãt adducẽdi. Et ista rõne etiã socii criminis, & laici cõ clericũ, & si agat̃ criminaliter, debuissent trãsmitti, quia faciunt indiciũ, ut no. in c. de cætero. j. co. Et ad illud, qd̃ dictũ est de dictione aliquid, quæ verificat̃ in minimo, hic limitari põt, nisi subiecta mã aliter suaderet, † nã minoribus 25. an. succurrit̃, qñ aliqd dãmni passi, sunt, l. minoribus 25. ann. ff. de mi. & tñ pro minimo damno non datur restitutio. l. Scio. ff. de in int. rest. ex tex. iuncta gl. in uer. summã, & in cle. j. de in int. rest. † Et quod pro minimo prætor vr̃ etiã curã habere, vide Pepũ ĩ auth. præterea. C. vñ vir, & vx. in uer. in cõtriũ tñ faciũt. ¶ † Scdo no. iudicẽ ad simplicẽ denũciationẽ criminis, posse ea inquisitione procedere, s̃m Ant. de Bu. hic. Sed Abb. dicit hoc dictũ nõ eẽ uerum, quia tex. hic dẽt intelligi s̃m alia iura. & sic seruata forma c. qualiter, & qñ. de accu. & ad hoc facit, qa ĩ tex. simpliciter vr̃ aliqua fuisse denunciata. vñ intelligi põt p famã. Dictũ tñ Ant. de Bu. saluari põt, s̃m Aret. in denunciatore publico, ad cuius dictũ format̃ inquisitio, in c. præterea. de testi. cog. Vel tex. iste uidet̃ procedere in summo Põtifice, prout loquitur, qd̃ no. est. ¶ † Tertio no. quod testes auocari possunt ẽt de alia prouincia. Ad idẽ facit tex. in l. 3. §. fi. ff. eo. licèt tñ Abb. hic dicat, quod Papa hoc facere nõ cõsueuit, ut no. in c. cum causam. j. co. Et iõ solet dari remissoria ad partes. † Et s̃m Io. An. in c. præsentiũ. ĩ gl. j. co. ti. in 6. est ĩ arbitrio iudicis, an remissoria cõcedat̃. Sed tñ cõiter Doct. tenent, quod primo iudex teneat̃ remissoriã cõcedere, ut no. Spe. in ti. de iur. cal. in ver. qd ergo. Lap. in alle. 46. in cã matrimonii. Car. in cle. j in 6. q. de offi. dele. cũ si. ut dixi in c. j. in fi. de appe. ¶ † In gl. j. ex his, quæ Abb. dicit post gl. tres cõclusiones colligũtur. Prima est, quod mulier[a] de iure ciuili regulariter põt testificari ĩ cã ciuili, uel criminali. † Scda, quod de iure canonico[b] nõ potest, si agat̃ criminaliter de crĩe. † Tertia, quod si causa sit ciuilis, vel agat̃ de crimine ciuiliter, ẽt de iure canonico admittatur. ¶ Circa primã ista cõclusio cõiter tenet̃, ut hic dicit, & no. Spe. §. j. eo. ti. car. pe. ver. itẽ, quod est mulier. Imo. in l. qui testamẽto. §. mulier. in fi. ff. de testa. & tenet gl. in §. testes. in ver. mulier Insti. de testa. & in c. mulierẽ. 33. q. v. in c. ex eo. xv. q. 3. Et pro ista cõi opi. Are. hic, & in d. l. qui testã. §. mulier alle. tex. in l. j. §. lege Iulia. ff. de testa. vbi in accusatione legis Iuliæ de ui publica repellit̃ mulier, quæ corporis sui quæstũ fecit. ergo videt̃, quod aliæ mulieres admittant̃. Sed rñderi põt, quod argumẽtũ ibi a contrario sensu sumi nõ potest, quia ibi ẽt dr̃, quod in illo casu ĩpuberes repellunt̃, & tñ nõ legit̃, quod in aliis casibus admittant̃. Vñ cõis opinio efficaciter probat̃ in l. ea. eo. ti. eo. vbi illa rõ spãlitatis, p quã Iuriscõs. ibi refert, quod regulariter nõ sit mulier producta, pariter infert, quod nõ sit prohibita, etiã in criminalibus. & ibi Flora. per illum tex. sequitur cõem opi. & ista cõis opi. hẽt æquitatẽ, qñ veritas per masculos hẽri nõ potest, ut dicit Io. An. in additio. ad Spe. eo. ti. §. j. ver. itẽ, quod est mulier. quẽ Abb. hic refert, & sequit̃. & idẽ Imo. in d. l. qui testã. §. mulier. Ale. in consi. 24. animaduersis. co. 4. lib. 2. Quasi Doctores velint, quod de rigore iuris procedat opinio Iac. de Are. in d. §. mulier. qui dicebat contra cõem opinionem, quod si mulier in testamento repellitur, a fortiori debet repelli in criminalibus, qñ agit̃ de uita hominis. Sed aduertendum est primo ad istam rõnem Iaco. de Are. quam Abb. hic refert, & ad eam Doct. non respondent. Põt respondeti, quod de casu speciali in testamẽto, non bñ arguitur ad cãm criminalem, respectu testium de quibus agitur, quia seqret̃, quod in criminalibus requirerentur septem testes, sicut in testamento, & tñ in criminalibus ordinaria probatio sufficit duorum testium, sicut in ciuilibus, ut p gl. 2. q. v. præsul. † Ergo concludendum, quòd mulier admittatur, cum regulariter non sit prohibita. Et dato, quod mulier prohiberetur testificari in criminalibus, nõ tamẽ[c] dẽret admitti in subsidiũ, per ea, quæ late Ale. scribit in cõsi. 63. viso themate. lib. j. ubi cõcludit pluribus rõnibus, quod minor 25. annorũ, qui repellitur in criminalibus, nõ tamen debet admitti in subsidium. Pro opi. tamen Iac. de Are. facit, quia fœminæ non dicuntur omni exceptione maiores, per rationẽ tex. in c. forus. § fi. de uerb. signi. & ideo non debẽt admitti in criminalibus, ut tradit Bartho. Vero. in cõs. 32. quidam rustici. in j. dubio, † quia in criminalibus requiruntur testes omni exceptione maiores. ubi ipse dixit, & tradit Alex. in cõsi. xi circa primum. in prin. lib. j. Sed tamen communis opi. videtur eẽ in cõtriũ in muliere, vt s̃. dictum est. ¶ † Retenta communi cõclusione, limitatur primo non habere locum in testamẽtis. l. qui testamẽto. §. mulier. ff. de test. in §. testes. Insti. de testa. Et ista limitatio restringitur tribus modis. † Primo, ut non procedat in testamento ad pias cãs, in quo mulier testificari potest, ut no. Bar. in l. j. in fi. C. de sacrosan. ecc. cum si. ut tradũt Mod. hic, & Ale. in consi. cv. viso. col. 6. lib. 4. & Corn. Peru. in consi. cxv. videtur, col. 2. lib. 2. Est uerum, quod Rom tenet cõtra. in auth. sicr. in 16. speciali, in ultima uoluntate. C. ad leg. Fal. in c. relatum. el j. de testa. vbi testamentum ad pias causas, debet probari duobus, vel tribus legitimis testibus. ergo vr̃, quod mulier nõ admittatur, quia mulier non uidetur legitimus testis in testamento. Sed respondetur, quòd non requiritur, quod sint legitimi s̃m leges, sed secundum canones, ut expresse dicitur in d. c. relatũ. Et ratio, quæ ibi allegatur, hoc ostendit, dum dr̃, qd̃ in ore duorum, uel trium, &c. nam ista ratio declarat, quod testes debeant esse legitimi, secundum regulam communem, & ad hoc bene facit tex. in l. Lucius. ff. de testamento militari. vbi similiter legitimis probationibus debet probari. & tñ probatio ordinaria sufficit. ut ibi no. & in l. j. ff. eo. ti. ¶ † Secundo restringitur in testamẽto inter liberos, ut not. voluit glo in auc. qd̃ sine. C. de rest. & Bal. ibi rõnem adducit, quia quod masculi requirant̃, statutũ fuit de subtilitate iuris ciuilis, quæ nõ attendit̃ inter liberos. Et pari rõne idẽ esset dicendũ in testamẽto militis. & hoc videtur sentire gl. in d. auth. quod sine. quæ all. text. in l. Lucius. de test. mil. Et eadẽ rõne idẽ vr̃ dicẽdũ, si statutum dicat valere testamentũ cum duobus, vel tribus testibus, qa tali casu statutũ videtur considerare ordinariã probationẽ, ut not. per Mod. Peru.[d] in d. auc. quod sine. ¶ † Tertio restringit̃ non habere locũ in cõcilius, in quibus mulier prohibita nõ repit̃, vt uoluit gl. no. quã Doc. ibi cõiter sequunt̃ in l. fi. in gl. pen. ĩ fi. C. de codicillis. Sed tñ in cõtriũ facit, † qa prohibitio facta ĩ testamẽto, ẽt vr̃ hẽre locũ in codicillis, l. 2. ff. de lega. 2. l. si quis in graui. ver. si quis codicillos, ff. ad Sil. l. verius § qui codicillos. l. iure conficiuntur. §. codicilli. ff. de codicil. l. discretis. C qui testamen. facere pos. & spãliter facit l. hac consultissima. uersi. quæ in eundẽ modũ. eo. ti. qui testa. facc. pos. vbi solẽnitas requisita in testamento, ẽt habet locũ in codicillis. & hoc in cõtriũ expresse reperit̃ in d. l. fi. C. de codicil. ¶ † Scda conclusio s̃. facta fallit in scriptura priuata in casu l. scripturas. C. qui po. in pig. hab. ubi requiritur subscriptio triũ virorũ, & subscriptio mulierũ nõ sufficeret, ut Bal. ibi dicit p illũ tex. ibi, triũ, uel amplius virorũ. Facit tex. in l. j. ff. de legi. & quod ibi Bar. per illũ text. in uer. uirorũ. Dñt tñ Mod. quod de ista fallentia dubitari potest, qa nõ hẽt in se rõnẽ specialitatis. & in d. l. scripturas. videtur fieri expressio de uiris, ratione maioris frequentiæ, ut in simili habetur in l. 2. & ibi gl. C. de rap. virg. & in cle. j. ver. residẽtes. de rescr. Non ob. tex. in d. l. j. ff. de leg. quia ibi agitur de constitutione legis, quæ in iurisdictione cõsistat, quæ nõ cadit ĩ fœminas. Et pro illa cõclusione Mod. videtur tex. & Bal. ibi no. ĩ c. licet uniuersis. j. eo. ibi, nũquã duorũ, vel triũ testiũ virorũ. nã illa verba nõ cõcludũt mulieres, ut no. Bal. ibi. & Mod. sequuntur, dicentes quod destruit̃ dictũ Bal. in d. l. scripturas. Sed pro defensione Bal. cõsiderãdũ est, quòd ĩ d. c. licet uniuersis. illud verbũ, uirorũ, nõ ponitur cum ministerio, quia illa regula generalis erat cõis ita fœminis sicut masculis. Secus vr̃ ĩ d. l. scripturas. in qua ponit̃ casus spãlis, in quo priuata scriptura æqparat̃ instrõ publico, & tres testes ad minus requiruntur. Vñ ista, quæ in illo casu speciali requirunt̃, suadẽt quod ẽt illud verbũ, uirorũ, ponat̃ ibi cũ ministerio. ¶ † Tertio limitat̃ conclusio s̃. facta, ut nõ hẽat locũ ĩ cã feudali, in qua fœminæ testificari nõ pñt, s̃m vsum nostrũ Mediolanẽ. vt dr̃ in c. j. in fine. quot test. sint necess. & Bal. ibi no. illũ tex. ad si. ¶ † Scda conclusio fuit, quod de iure cano. in causa criminali mulier non admittatur. Glo. hic, & in c. forus, p illũ tex. de ver. si. & in c. mulierẽ, p illũ tex. 33. q. v. & ita cõiter Doct. tenẽt in locis s̃. all. Sed diligenter aduertẽdũ est, quod ista cõclusio efficaciter non probatur iure. Nam primo tex. in d. §. testes. Instit. de testa. simpliciter dicit, quod testimoniũ mulieris nõ est tantæ auctoritatis sicut masculi, qa uariũ, & mutabile sp̃ fœmina. Nam ista ratio satis gñalis est, & non magis in causa criminali, quàm in causa ciuili loquitur. † Et generaliter in omnibus casibus, in quibus fœmina admittit̃, vt testificari possit, illi minus credit̃, quàm masculo, ut no. Abb.

ADDITIONES.

a Mulier. Adde Ale. in consi. xi. nu. 5. lib. 1. Dec. in l. 2. nu. 34. ff. de reg. iur.

b ¶ Canonico non seruatur. Ale. in consi. 24. num. 11. lib. 2. his adde Alciat. de præsumpt. regu. j. præsumpti. 47.

c Subsidium. Nisi natura actus talis sit, ut alii testes haberi nequeant, vt tradit Ale. d. consi. 276. lib. 2. quod habetur lib. 1. consi. 64.

d Moder. Peru. Subest Pet. Philip. Corn. quod tamen non est expeditum.

Abb.in d.c.forus.& tradit Bal.in consi.121.quis melius.li.2.facit tex.in l.fi.ff.de fi.instr.& quod no.Bal.per illū tex.in l j.ff.de sena.& Sal.in l.uxor.in 2.col.C.qui accu. Non ob. tex.in d.ca. mulierē.quia tex. absolute dicit,ꝙ mulier testis esse nō pōt, & sic non loq̄ magis in causa criminali,q̄ ciuili.Sed ille text.vr̄ prohibere,ut non possit sine consensu uiri. vnde accedente consensu uiri,ita vr̄,ꝙ possit in criminali,sicut in ciuili, quia est de iure ciuili admittatur in criminalibus,per l.ex eo ff.eo. hoc etiam debet seruari de iure canonico,ex quo contrarium expressum non inuenitur,ut no.in c.j.de noui oper.nun.Et stāte ista conclusione contra communem opi.tertia cōclusio superius facta de plano procedit,ꝙ si agar̄ ciuiliter de crimine, 22 mulier testificari possit,ut hic,cum si.¶ † In gl.fi.notandū est, ꝙ socii criminis admittuntur ad ꝓsumptionē faciendā & ita tex.hic intelligitur.Ex hoc confirmatur.qđ dixi in textualibus in 1.no.& Abb.idem sequitur in c.1.col.2.de confess.ubi alle. 23 gl.istam.Dicit tamen Sal.in l.fi.col.fi.C.de accu.† ꝙ talis præsumptio non facit indicium ad torturam. & idem Imo.in c.j. de confes.& Ale.sequitur in consi.cxxviii. quoniam abundè. co.fiu.in fi.li.4.& hoc est,quod uoluit Abb.hic dum intelligit gl.quando agitur ciuiliter.Secus si criminaliter,& in casibus, in quibus quis interrogari possit de sociis, in illis casibus etiā potest testificari,ut Ale.cōcludit in consi.lxix.viso.col.3.lib.3. 24 †Et in quibus casibus interrogari possit,notabilem doctrinā ponit Bar.in l.repeti.§.1.ff.de quæst.quam Abb.sequitur in capi.1.colum.1.de confes.Saly.in d.l.si.Rom.in consi.liiii.indicium.Alex.in consi.lxix.& cxxviii. s̄.allegaui. Ex his habetis expeditam hanc decretalem.

SVMMARIVM.

1 *Licere plus est, quàm quod impunè fieri possit.*
Licere respicit rigorem iuris, & ab honesto distinguitur.
2 *Clerici, fratres, & prælatus testificantur in causa ecclesiæ, nu. 3.*
4 *Prælatus quamuis possit esse iudex in causa ecclesiæ, potest tamen recusari.*
5 *Religiosi constitui possunt procuratores pro ecclesia.*
Et pro amico monasterij de licentia superioris, nu. 6.
Debent tamen de honestate abstinere, nu. 7.
8 *Prohibitio facta ratione honestatis non impedit ualiditatem actus.*
9 *Procuratores plures in eadem causa constitui possunt.*
Nisi causa cœpta fuisset cum vno, nu. 10.
11 *Procurator idoneus dicitur, quando est cōstitutus ad agēdū, & defendendum.*
12 *Procurator constitutus ad agendum tantum, potest repelli.*
Intellige in procuratore actoris, nu. 13.
14 *Testes, an possint testificari de his, quæ geruntur in capitulo, si sint de capitulo. Si mus, nume. 15. & 17.*
16 *Testis in causa propria nullus esse potest.*
18 *Testes vniuersitatis, an admittantur in causa vniuersitatis, si de eorum particulari commodo agatur, quid si probandi sint actus collegij, nu. 25.*
Quid si simpliciter ageretur de interesse vniuersitatis, nu. 19.
Quid in religiosis, nu. 20. Quid si vniuersitas est magna, nu. 30.
21 *Fratres Prædicatores, Fratres S. Augustini, & Fratres Minores, possunt esse testes in testamento, in quo eis relinquitur, non tamen sunt integri, nu. 22. 23 24 & 26. est tamen in arbitrio iudicis quæ fides adhibeatur. nu. 27.*
28 *Testes de vniuersitate, vel de collegio admittuntur principaliter, non in defectu aliorum. & nume. 29.*
Et inter illos de vniuersitate sunt idonei, quia par affectio tollit suspicionem, numero 31.
32 *Prælatus ecclesiæ qui solus sit, an possit esse testis in causa ecclesiæ.*
Quid de prælato ecclesiæ collegiatæ, si agatur de bonis mensalibus, nu. 33.
Quid si constituit procuratorem, nu. 34.
35 *Bona quando dicantur de mensa.*
36 *Administrator qui fuit, an possit esse testis. Quid in criminalibus. nu. 37.*
38 *Proxeneta an possit esse testis.*
39 *Procurator, solicitator, & aduocatus, an possint esse testes, & de solicitatore, nume. 47.*
40 *Testis qui iurauit in articulo possessorij, non potest examinari, nec interrogari super proprietate.*
41 *Legatarius, an possit esse testis in testamento, & quare.*
42 *Venditor an testificari possit pro emptore.*
43 *Donator pro donatario, an testificetur.*
44 *Donatio remuneratoria facit donantem teneri de euictione.*
45 *Obligationis ad antidora effectus.*
46 *Socius an repellatur, vt testis in causa consocij.*
48 *Vasallus, an possit esse testis in causa domini.*

1 INsuper. ¶ † In tex. ibi, liceat. plus est, ꝙ aliqd liceat, q̄ ꝙ īpune fieri possit, vt ī no. q.tradit Bal.in l.decutiones.in fi.C. qb.ex ca.infa. 2 irro.& † alibi illud, quod licet, respicit rigorē iuris, & ab honesto distinguitur. l.sp.ff.de ritu nup.l.semper. & l.non omne. ff. de regulis iuris, sed vbi non habetur illa distinctio, illud, quod simpliciter licet, videt̄ omni respectu permissum, vt hic, cū si. Et hoc conceditur a summo pōtifice, qđ liceat fratribus dicere testimoniū, qa videbātur ꝓhibiti tanq̄ in cā ꝓpria, ar.l.oibus.C.eo.& in l.nullus.ff.eo.alias nō fuisset opus cōcēdere, quod liceret eis, scilicet dicere testimoniū, sed satis erat, ꝙ non ꝓhiberent̄, cū edictū de testibus per- 3 missiorium sit absolute, vt dictum fuit supra in c.1.¶ † Primo no.ibi, liceat vobis, iuncta subscriptione. quòd non solum clerici, uel fratres ecclesiæ pñt in cā ecclesię testificari, sed etiam prælatus. Et nō mirū, s̄m Abb. quia etiā potest prælatus in cā ec- 4 clesiæ iudicare. 2.q.vii.c.si quis erga. † Sed in ista ratione Abb. aduertendum est. quia licèt prælatus possit esse iudex in causa ecclesiæ, recusari tamen potest, ut no. in c.cū uenissent, de iudi. Et sic s̄m rōnē Abb. est dicendū, ꝙ platus possit recusari, & certe in ꝓlato magis suspicio vr̄, cū ipse habeat administra- 5 tionē, & dicat̄ esse procurator ecclesiæ, c.a.de donat.& uidebimus, j̄.de hoc. ¶ † Scđo no. ꝙ religiosi possunt ꝓcuratores cōstitui pro ecclesia & idē ꝓbatur in c.cū deputati, de iudi.& 6 in cle.religiosus.de ꝓc.xvi. q.j.in c.monach.el 1.& † ēt ꝓ amico monasterii religiosus de licētia supioris pōt cōstitui procurator, ut nota.dixit Inn.in c.cū I.& A.de re iudi.Ant.de Bu.& Imo.in c.1.de syndi.& hoc pro singulari ponit Roma.in sing. 7 cclxxiiii.monachus. & dixi in c.2.de iudi. † De honestate in secundū Abb.hic, debent abstinere, per tex.in c.1.in fi.de syndi. 8 & talis honestas videtur pro consilio, qa † prohibitionē non inducit. ideo actus in contrariū ualet, quando aliquid prohibetur rōne honestatis, ut no. Abb. post Ant.de But. in c.a. col. a.de iud.cum si.ut dixi ibi col.s. Hoc tñ non vr̄ habere locū ī causa matrimonii, in qua non solum, quod licet, sed quod est honestum inspicitur, per iura supra allega. Et illud honestum, videtur continere præceptum, ita ꝙ actus in cōtrariū nō ua- 9 let c.iuuenis.de spōsa ¶ † Tertio no. ꝙ in eadē cā possunt cōstitui plures procuratores. in c.si duo.de procu.in 6. in l.pluri- 10 bus.ff.de proc. † Et hoc limitat̄, nisi causa inchoata fuisset, & originē habuisset cū uno, tiam tamē plures. ff. de iudi.sol.& 11 no Bar.in l.si quis cum procura.§.nullus.ff.de ꝓcur. ¶ † Quarto, & ulti.no. ꝙ ꝓcurator idoneus dr̄, q̄n cōstitutus est ad agēdū, & defendēdu. Et hoc non procedit, stāte ꝙ litera loquitur copulatiue, prout habent libri antiqui. si uero loquatur alternatiue, prout libri impressi se habent, hoc nō probaretur. Et lřa alternatiua facit, qđ dr̄ ibi, actores, vel rñsales. Dictū tñ notabile in se verū est, ꝙ dēt hēre procurator potestatē respon- 12 dendi. † & iō si cōstituitur procurator tantū ad agendū, posset repelli, ut no. Bar. in l.seruū quoq;.§.ait ꝓtor.& in l.nulius.§. 13 pœna.ff.de procura. † Et hoc bñ procedit in ꝓcuratore actoris. Secus est in ꝓcuratore rei, ut Rom. tradit in sing. cxv. alias xvii.incip. scdo ꝓcurator constitutus. alleg.tex.in c.cōstitutus. de ꝓcurato. & ibi ēt Abb. in 3. col. uers. secunda solu. ¶ Expedītis no. Abb. late reassumit materiā, an & q̄n ecclesiasticæ ꝑsonę possint testificari pro ecclesia. Et cōsiderat principaliter 14 duos casus. primus est in causa ciuili, † secundus in causa criminali. Circa primū ipse primo cōcludit, ꝙ in his, quæ in cap. agunt̄, illi de cap. pñt testificari, ut no Io. An. ī c.cū nūcius. j̄.e. & de hoc sunt iura clara in c.veniēs. el 2. circa fi. j̄. eo. in l. cōsensu. C de repu. in c.fi. j̄. de rest. co. in c.& si Christus de iureiu. in fi.& ista cōclusio, s̄m Abb limitat̄, nisi agat̄ de cōmodo ip- 15 sorū de capitulo. † qa tūc nō uidet̄ ꝙ testificari possint, ꝑ regu- 16 lā, q̄ habet̄ ī l omnibus C.eo.& v.q.iii.in c.omnib⁹. † Et ad hoc facit, qa illa est regula negatiua, ꝙ in causa ꝓpria nullus sit testis, d.l.omnibus.& l.nullus.eo.tit. ergo talis regula videt̄ ꝓualere iuribus s̄.alleg. in qb. regula affirmatiua ponit̄, l.ait.§.libertii.& ꝙ ibi Bar.ff.de usu fru.l.si.Russi. vbi Bal.C. de testa mili.§.1 in ꝯtrū facit tex.in c.veniēs, in rōne, dū dicit̄ ibi. ꝙ ea, q̄ in c.geruntur, nō possunt ꝑ alios ꝓbari. ideo dispēsat̄ ꝙ aliàs inhabiles admittāt̄, ergo vr̄ ꝙ recipiant̄, dato ꝙ de cōmodo ipsorū agat̄ & ꝙ vr̄ cōmodum, in consequentiam non attenditur, vt hic 17 † & hoc in terminis videt̄ tenere Bar. in l.in tantum.§.uniuersitatis. ff. de re. diui.& idē Bal. in c.cum accessissent. col.6. ver. distingue. de consti. Nō ob. ꝙ regula negatiua appellatur, quia illud verum est, si sit magis specialis, aliàs secus videt̄, prout in ꝓposito modo hic, quia dispositio c.veniens. cū simi. est magis specialis, ideo ꝓualere debet, vt regula, generi per speciē. ff. de re. iu. vide q̄ scripsi in c.significasti. cum si. s̄.de nff.iud.dele. 18 ¶ † Secūdo Abb. ꝯcludit ꝙ in causa vniuersitatis testes de vni- a uersitate[a] admittantur, licèt de ipsorū vtilitate etiam particulari tractetur, contra Ioan. An. in d.c.cū nuncius.& istā cōclusionem Abb. videt̄ tenere Bal. in d.c.cum accessissent. in loco ꝓalleg.& de ista materia vide notabiliter D. Pe.de Girardo in sing. suo 24. incip. verū ciuis. Sed in hoc breuiter ꝯmunis opi.

est

ADDITIO.

a Vniuersitate Adde ꝙ testes vniuersitatis etiam in causis onerum nō probat, maxime vbi interuenissent, in syndicatu ad litigandū, quia tūc tales testes nō probāt etiam in casibus specialibus, in quibus testes vniuersitatis pro ea admittuntur Io. Bap. Plot. in l.si quando. nu. 142. ver. hic infertur. C. vñ vi. & vide Dec. ī de prob. in c.tertio loco.& quando alij testes non accipiunt̄, nec reperiuntur an probent. Plot. in d. ver. hinc infertur.

eſt in cōtrariū, nā ita tenet Barto. In d. l. in im. §. uniuerſitatis. ubi exēplū ponit, Si unuſquilq; fratrum ſit habiturus cappā. & idē Bald. in l. parentes. in fi. C. eo. ubi exēplum ponit in paſcuis, & nemoribus. cum ſi. ut tradunt Mod hic, & idē Ale. in conſi. 68. & uiſo, col. 5. lib 2. & in conſi. 1, 6. in cauſa, col. 5. eo. lib. 2. & idem Fulgo in cōſi. 14. ſuper eo. col. 1. Rom. in conſ. 7. viſis, col. 2. And. Sicu. in conſi. 51. lib. 1. Abb. ipſe ſequiť Doc. & Ioan. And in d. c. cū nūcius, quē impugnat in conſi. 15. ad claram, col. 1. lib. 1. & ad rōnes Ab. reſpōdet Mod. hic. ¶ 19 † Tertia ꝯcluſio Abb. eſt, ꝙ ubi agitur ſimpliciter de intereſſe uniuerſitatis, illi de uniuerſitate teſtificari pñt, & ita tenet Io. Andr. in d. c. cum nuncius. no. per gl. in c nondum. in auc. de mona. in uer. teſtes. cū ſi. ut tradunt Mod. hic, & idem gl. & Bart. in d. l. in tantum § uniuerſitatis. gl. & Bal. in l. ſi municipes. ff. quod cuiuſq; uniuer. Ang. in l ſed & ſi. §. q manumittit, ff. d ī ius uoc. cum ſi. ut tradūt Mod. ibi, & Ale. in cōſi. 68. & in ꝯſ. 136. ſ. all. & Cuma. in conſil. 69 in dubiū uertitur. 20 † Et hoc pſertim locū 21 hēt in religioſis, ut no. Car. in cōſi. cij. ſuper dubiis. in fi. † Et iō Bal. hic, in 2. col. infert, ꝙ fratres Prædicatores pñt eſſe teſtes ī teſtamento, in quo eccleſiæ eorū relinquiť Et idē io fratribus S. Auguſtini tradit Fulg. in cooſi. cv. quædam dña Lucia. col. 22 2. † Secus tamen eſſet in fratribus Minorib⁹, † q nō habent teſtī 23 factinnē actiuā, nec paſſiuā ergo teſtes eſſe non poſſunt, §. teſtes, Inſti. de teſta. & ita dicit Corn. Peru. in ꝯſi. 17. in hac ꝯſultatione, in fi. lib. 3. Aduerte ad illud. ſ. dictū de fratribus Minoribus, Bal. in l 5. C. de ſacroſan eccl. in 1. no. melius uide p Ang. in 2. §. in fi. de hær. quæ ab inteſt. defer. Inſti. & per Barto. in l. 15 24 pōt. in 2. col. in uer. fallit in his. ff. de acqui. hære. † Prædicta ꝯcluſio limitatur ſm Arch. in c. ſup prudētia, 14. q. 2. ut nō ſint integri teſtes, licèt admittantur. Et ſequitur Ant. de But. in d. c. cū nucius. Alex. in cōſ. 43. uiſis, col. 7. lib. 4. uer. ex hoc infert, ꝙ 25 nō ſint idonei ad reprobandum inſtřm. † Et hoc, ꝙ Ale. dicit nō uř hēre locū in actibus collegij, qui per alios ꝓbari nō pñt, ut dixi in c. tertio loco, per illum tex. ſ. ti. ꝓx. Abb. hic ꝯcludit, ꝙ duo teſtes uniuerſitatis bñ ꝓbāt, niſi eſſent alii teſtes io ꝯtrariū, & ſeqť Alex. in p̄al. cōſi. 68. Imo uero d. c. cum nuncius, uř uelle, ꝙ duo non ſufficiant, ſed maior numerus requiritur, & ſequiť Ale. in conſi. 99. uiſis proceſſibus. col. 5. lib. 5. Pro opin. Abb. facit, quia iura ſimpliciter admittūt teſtes uniuerſitatis, ut hic, cū ſi. ergo hoc intelligitur ſm naturam teſtium, ut duo 26 ſufficiāt. l. ubi numerus, ff. de teſtibus. † Immo ꝙ plus eſt, teſtes uniuerſitatis uňr eſſe integri, ut tenet Io. An. in addi. Spec. §. 1. co. 11. in uer. itē. ꝙ cā uniuerſitatis. & Alex. ſequitur in p̄al. ꝯſi. 99. Alb. male. in tra. de teſt. in c. qñ teſtes repelluntť rōne affectionis, co. fi. ubi ꝯcludit turius eſſe tenere opi. ꝯ Arch. Sed tñ p Arch. facit, quia in criminalibus repelluntur, d. c. ſup prudētiā ergo non uidentur eſſe integri teſtes ſicut Abb. ī. dicit de 27 conſanguineis. Concludendo dicendū eſt, † ꝙ in arbitrio iudicis eſt, quāta fides adhibeatur, attenta qualitate perſonæ, ar. l. 3. §. j. ff. eo. & qđ not. Pau. de Ca. in l. admonēdi, col. pen. ff. de iureiu. ubi inquit, ꝙ ꝓbationes oēs reſident in arbitrio iudi- 28 cis. Facit quod no. Bar. in l. Lucius, ff. ex qb. cau. in ſa. Quarta ꝯcluſio Abb. eſt, ꝙ teſtes de uniuerſitate, uel collegio admittuntur principaliter, & non ſolum in defectum aliorū, reprobata opi. Spe qui dicebat ſolum illos deberi in ſubſidiū admitti. Sed in opi. Spe. ſaluari poteſt in religioſis, prout loquitur tex. ī c. & ſi Chriſtus, §. fi. de iureiu. ad quē tex. Doc. nō bñ uident, ut dixi in c. tertio loco, ſ. titu. ꝓxi. & facit tex. in ca. j. de ſyndi. 29 Cōcluſio Abb hic procedit in clericis ſecularibus. ¶ In ſcdo mēbro principali, uidelicet in cauſa criminali, ꝯcluſio Abb. eſt, ꝙ clerici, & illi de uniuerſitate non pñt teſtificari in fauo- 30 rē eccleſiæ, uel uniuerſitatis. † & hoc ſane intelř, qñ parua eſt uniuerſitas, quia tūc oēs domeſtici ſunt, ut no. Abb. hic dicit poſt Io. And. in d. c. cū nūcius, & Mode. ſequunť. Sed aduertēdū eſt, qa ſi iſti in parua uniuerſitate repelluntť, qa domeſtici, uř ratione attenta, ꝙ ēt in ciuili deberent repelli, qa gñaliter domeſtici repelluntť, l. 2. C. eo Præterea ſm iſtam reſolutionē eſſet dicendum, ꝙ illi, qui ſunt de magna uniuerſitate admit- a terenť in criminalibus. Qđ nō uť uerū, qa ſunt integri[a] teſtes. Et iō tex. in d. c. prudentia. intelligiť de domeſticis largo mō q multum conuerſantur ad inuicē, ꝓut clerici, & canonici fa- 31 ciunt eiuſdem eccleſiæ. ¶ Scdo Abb. ꝯcludit, ꝙ inter eos de uniuerſitate teſtificari pñt alii, qui ſunt eiuſdē uniuerſitatis, quia par affectio tollit ſuſpicionē, l. non ſolū, ubi Bar. ff. de rit. nup. facit tex. in l. ſed & milites, § 3. ff. de excu. tu. & qđ no. Bal. in c. 1. de p̄oba & tradit Ale in conſi. clvj. uiſo proceſſu. co. 3. lib. 2. Abb. in c. poſtremo. cum ſimi. ut dixi de appel. & And. 32 Sic. in conſi. 2. col. 14. lib. 2. ¶ † Succeſſiuè quærit ſm Ab. qđ in prælato eccleſiæ. q ſolus tř Io. An. quem Abb. refert, tenet ꝙ non admittatur, quia agitur de eius intereſſe, cū ipſe ſolus habeat omnem adminiſtrationem, c. relatum. el 2. de teſ. Ab. dicit, ꝙ iſta ratio ſola non ſufficit, quia poteſt eſſe alius prælatus iudex in cauſa eccleſiæ. c. cum perſonæ, de priui. in 6 & qa

bona ex toto non cedunt menſę p̄lati, ſed oſoi pauperū. xvj. q. j. c. fi. & Mod. ſequuntur. Sed m̄ opi. Ioan. And. verior uť. Pro quo facit glo no. In c. potuit. in uer. expelli. de loca. & qa p̄latus dř ꝓcurator. c. 2. de dona. ergo nō pōt teſtificari, c. fi. eo tit. de teſti. in 6. Non obſtat, ꝙ p̄latus iudicare pōt in cā eccleſiæ, qa pōt tñ recuſari, ut no. in c. cū veniſſent. de iud. Itē pōt iudicare in cā eccľiæ, qñ ipſe eſt ſolus, prout loquuntur Doc. in d. c. cū veniſſent. Non ob. ꝙ ex toto non ſint bona de menſa, cū cedant in uſus pauperū, quia idē eſt de bonis, quæ ſunt de mēſa, q̄ vltra neceſſitatē debent dari pauperibus, vel cōuerti ī uti- 33 litatē eccleſiæ. in c de his. de eccle. ędifi. ¶ † Quid aūt in p̄lato eccleſiæ collegiatę? Abb. primo cōcludit, ꝙ nō ſit teſtis idoneus, ſi agať de bonis menſæ ſuæ. & ad hoc facit, qa tali caſu & iudicare nō p̄t, ut no. Abb. poſt An. de Bu. in d. c. cū ueniſſent. in v. col. Do. in c. j. col. fi. de pe. lib. 6. cū ſi. ut tradit Ale. in cōſi. 79. circa principiū. col. 2. lib. j Et facit, qđ ſupradictū eſt de hominibus vniuerſitatis, qui non teſtificanť, qñ ſingulariter cō- 34 modū cōſequunť. † Et qñ bona dicantur eſſe de menſa prælati, no. p gl. In verſi. de menſa. in cle vnica, de exceſ. præla. & Do- 35 cto. in c. ut ſuper. de reb. eccle. non alie. ¶ † Scdo Abb. concludit, ꝙ ſi agať de bonis eccleſiæ, & prælatus cū c. procuratorem cōſtituit, teſtificari pōt, ut probať hic, qa tunc prælatus videť intervenire tanqñ pars ad reintegrandū capitulū, c. nouit. de his, quæ fiunt a præla. Secus uidetur, quando ſolus prælatus ꝓcuratorē cōſtituit, qa hēre videť affectionē ad cām, ut not. Inn. in c. præſentium. de teſti. in 6. & ſequitur Bal in l. qui teſtamēto, in principio. ff. de teſta. Abb. hic, & Domi. In c. iudex. colū. j. de offi iud. deleg. in 6. & hoc vltimū dictū ſecūdū Arc. hic ꝓcedit in prælato ſeculari. Secus eſt in prælato regulari, q nō vř habere vſumfructū, ſicut ſecularis, & Mod. ſequuntur. Sed tū cōcluſio Abb. indiſtincte magis placet, quia in cā cōi cum capitulo, prout Doc. hic loquuntur, nō cōſideratur intereſſe prælati, ut hic patet. Sed ſolum conſideratur affectio, quam vř hēre prælatus, qui ſolus procuratorē conſtituit. Et iſta ratio ita militat in prælato regulari, ſicut ſeculari. Et quia iura ī iſta materia nō faciunt differētiā inter p̄latū ſecularē, & regularē, qa vterq; in effectu hēt plenā adminiſtrationē, & uterq; etiā ſolū ꝑcipit ad uitā neceſſaria. Et iſtā cōcluſionē ſequitur Roma. ī 36 conſi. 420. Incipi quæſtio propoſita. in fi. ¶ † Quid autem in eo qui fuit adminiſtrator? concluſio eſt ſm Ioā. An. quem Abb. refert, ꝙ repellatur a teſtificādo, ſi de ſuo intereſſe agatur. aliàs ſecus. ¶ Et dictum Ioan. And. ſequitur Anto. de But. in cap. cum a nobis. colū. 5. J. eo. & io cōſi. 24. hæc quæſtio. col. pe. cū 37 ſi. ut Ale. ſcribit in conſi. 86. viſis limitationibus. col. 2. † Et maxime, quod dictum eſt habere locum in cauſa criminali. not. Fulg. in conſi. 174. ſuper eo. col. j. Facit dictū Bar. quē Abb. hic refert, in l. deferre. §. decreuerūt. ff. de iure fiſ. quod ēt ſeqť Cuma. in conſi. 68. In præſenti quæſtione, & Alex. in conſil. 115. ex his. col. penul. lib. j. & ibi etiam habetur de ꝓxeneta, de quo 38 Abb. hic incidēter loqť. † Et de proxeneta tradit Imo. in conſi. eccciiij. in cauſa præmiſſa. lib. 2. Andr. Sicu. conſi. 55. colum. 5. lib. j. & idem Alexand. in conſi. 128. ponderatis. lib. 2. & ad ea, q̄ hic Abb. dicit, conferunt, quæ no. Imo. in conſi. 58. in caſu p̄miſſo. & conſi. 150. in cā quæ vertitur. col. penul. Roma. in cōſi. 420. in propoſita quæſtione. Ale. in conſi. 119. in hu, colū. 2. lib. 4. Albe. mal. in tra. de teſt. in 4. parte primæ partis, in princ. 39 ¶ † Et notandum eſt, ꝙ procurator. ſolicitator, uel aduocatus in cauſa poſſeſſionis, poteſt eſſe teſtis in cauſa proprietatis, ut dicit Ant. de But. in c. a nobis. col pen. J. eo. ubi loquitur ī aduocato. & ſequitur Imo. ibi, & Alb. mal. in d. ſuo trac. loco p̄al le. & ratio illa videť, ꝙ cauſa proprietatis ſeparata eſt a poſſeſ- 40 ſione, l. naturaliter. §. nihil cōc. ff. de acq. poſ. † Et ad hoc bñ facit, quia teſtis, q iurauit io articulo poſſeſſorii, non pōt examinari, nec interrogari ſup ꝓprietate, quia eēt non iuratus, ut dixi in c. j. in gl. j. de confir. vti. uel inuti. & no. dixit Bal. in l. ſi. cir- 41 ca fin. C. qui leg. perſonā. ¶ † Quid aūt in legatario? ſi iura clara ſunt, ꝙ teſtis eē poſſit in teſtō. l. q teſtō. in prin. ff. de teſt. §. legatariis. inſtitu. de teſt. Sed difficultas eſt in ratione Abb. qui concludit, ꝙ iſta iura habent locum in teſtamento in ſcriptis. ſecus eſſe uidetur in teſtamento nuncupatiuo. Mod. ſequuntur, allegantes plura loca, in quibus de iſto articulo tractať, & prius allegant Ale. In l. dictantibus. C. de teſta. vbi Ale. dicit. ꝙ communis eſt opi. ꝙ legatarius indiſtincte pro hærede in teſtē admittatur. & ſic etiā in teſtamēto nuncupatiuo credēdum videtur legatario. & probatur hoc io d. §. legatariis. per rationē quæ ibi allegatur, quia non ſunt iuris ſucceſſores. Nam iſta rō Abb expreſſa. pariter militat in teſtamento nuncupatiuo. & li cèt teſtamētū nuncupatiuum poſſit fieri ſimpliciter ſeptē teſtibus adhibitis. §. fi. Inſtit. de teſta. tamē debent eſſe legitimi teſtes,

ADDITIO.

a ¶ Integri. Vide Ale. in conſi. 43. nu. 23. in 4. vol. Pet. Phil. Corne in conſi. 161. lib. 1. conſi. 217. lib. 4. Tho. Gramma. conſi. 35. & Pet. Gerag. in ſin. 14.

ftes, p supra dicta, qa ꝓhibitio, & ꝑmissio facta in testibus, vr̃ cõis, tã in testõ nuncupatiuo, q̃ in scriptis Mod. I. d. l. dictantibus, admirant̃ q Doc ita trãseũt. qa ꝓcurator, & aduocatus repellunt̃, l. fi. ff. co. c. fi. co. ti. in 6. & in istis agit̃ de cõmodo in ꝯsequẽtiã, ita ergo vr̃ in legatario Sed si legissent Abb. hic, nõ fuisset mirandum, quia istã rõnẽ ꝯ legatariũ oẽs adducunt. Sed rñdet̃, q aduocatus, & procurator repelluntur ꝑꝑ affectionem causæ, quæ ratio affectionis nõ est in legatario, & in legatario solum agitur de commodo in consequentiam, ꝑꝑ qd omnino debet repelli, vt hic, cum simi. Et vlterius in legatario aliã rationem allc. Bal. in l. si municipes, ff. quod cuiusq; vni. videlicet, qd admittat legatarius ex eo, q rogatus fuit à testatore, & hoc sequit̃ Arc. in d. l. q testamento. in princ. Sed ꝯ hoc facit tex. in §. sed neq; hæres Insti. de testa. vbi hæres, & pleriq; alii repelluntur, vt testificari non possint, & tñ ẽt ipsi sunt rogati à testatore. nisi dicamus, q in hærede agitur de cã sua principaliter, non sic in legatarijs, de quorũ interesse agitur in cõsequentiã. Vr̃ etiam, q dici possit, q legatarius ap probatus sit ex speciali concessione Imperatoris, vt colligitur in fin. d. §. legatarijs. ibi, & hoc eis specialiter concessimus. Et ista solutio posset ꝓcedere, si talis cõstitutio fuisset facta añ legẽ Iuriscon sul. quæ hr̃ in l. qui testamento. ff. de testa. in prin. Sed si posteriori tpe facta fuisset, put vr̃ verisimile, talis responsio non ꝓcederet, qa hoc etiam erat ante talem constitutionem, vt probatur in d. l. qui testamento. Finaliter concludendum est, q in legatarijs specialiter concedatur hoc, ꝓpter maiorẽ numerũ testium, & quia rogati sunt à testatore, & quia tractatur de ipsorum commodo in consequentiam, his tribus concurrentibus, iustificatur quod dicũt iura de legatarijs. ¶ † Quid autem [42] in vẽditore, ao pro emptore testificari possit, gl. in l. nullus. ff. co. tenet, q non, & hoc qñ venditor de euictione tenetur. aliàs secus, & ita tenet Spe. co. ti. §. 1. ver. tñ quid de venditore. Arch. 4. q. 3. c. si testes. ver. nullus idoneus. Bal. in l. oĩbus. in princ. C. co. ti. & seqt̃ Alb. mal. in suo tra. ĩ quarta pte primæ partis principalis. Idem Bal. in cõsi. 339 appatet lib. 3. Ro. in consil. 382. quo ad primum, in prin. Alc. in consi. 219. viso. col. 2. lib. 2. Ant. de Bu. tamen ꝑut hic Ab. refert absolute tenet, q vendi [a] tor repellatur, ᵃ q̃nis de euictione nõ teneat̃ ꝑꝑ affectionẽ, q̃ vr̃ hr̃e ad cãm, sicut in ꝓxeneta. Abb. dicit hic, qd simile nõ vr̃ bonũ, qa cõiter ꝓxeneta est vilis ꝑsona, non sic in venditore. Sed replicari põt de aduocato, qa ẽt repellit̃ ꝑꝑ affectionem, l. fina. ff. co. & tamen non potest dici, q sit vilis persona. Vñ aliter rñderi põt ad simile de ꝓxeneta, & aduocato, qa in talibus tractat̃ de interesse suo, & honoris, & vtilitatis, q res optatum finẽ ꝯsequat̃. nõ sic est in vẽditore, de cuius interesse nõ agit̃, qa non est obligatus de euictione. Bar. tñ vr̃ tenere, q indistincte repellat̃. in d. l. oĩbus, in ver. nullus. quem Floria. seqt̃. Sed concordando opi. dicamus, vt dicit Ant de Bu. hic pen. col. q integrũ nõ sit eius testimoniũ, sed quãta fides adhiberi dẽt, sta[43] tur arbitrio iudicis, ꝯsiderata qualitate ꝑsonæ, vt Abb. hic cõcludit. ¶ † Quid aũt in donatoreᵇ. Abb. dicit esse arbitrarium, [b] quantũ credatur. Sal. tñ in l. si ad te. C. de fal. refert, q Doct. cõmuniter tenent, q repellatur, quia donatarius remanet obligatus ad antidora, & isto respectu agitur de interesse donãtis. Idẽ tenet Ang. in d. l. oĩbus. Albe. in loco ꝑallegato. versi. ultra [44] ꝑdicta. † Et maxime ista cõclusio hẽret locũ in donatione remuneratoria, ĩ qua donãs de euictione obligatur, vt no. Bar. in l. Iulianus. §. qui fundũ. ff. de verb. obl. cũ simi. vt Alc. tradit [45] in cõsi. 47. visis instrumentis. col. 3. lib. 3. † Et de ista obligatione ad antidota, vide quę dixi in c. ad nostrã. in 3. col. ver. extra [46] gl. ĩ. de proba. & p Philip. ibidẽ. ¶ † Quid aũt in socio? ꝯclusio est, q si agat̃ de interesse eius repellat̃. aliàs secus, & ita in effectu Io. And. concludit hic, & Bal. & Sal. in l. qñ liberi. C. eod. Ang. in l. si duo. in prin ff. si quis cau. in ver. ex prædictis. Flor. in l. nullus, in fi. ff. eo. idem Inno. in cap. quoniam. supra eo. & hoc idem tradit Ang. in ꝯs. cclvj. visis attestationibus. colum. [47] 2. Arc. in consi. 13. viso, col. 10. ¶ † Quid aũt in solicitatore, ᶜ [c] Abb. se remittit. Addatis Alex. qui alios plures refert in consi. 154. viso, column. 3. lib. 6. & Ro. late in cõsi. cccexx. in propo[48] sita quæstio. ¶ † Postremo quęritur quid in vasallo. Abb. & Io. And. concludit esse in arbitrio iudicis, inspecta qualitate Domini, & vasalli. Albe. male. in d. suo trac. in 2. quæst. primæ quęstionis principalis, in ver. ulterius exhibẽdum, finaliter tenet, q uasallus absolute repellatur. Mouetur, quia maior est obligatio vasalli erga dominum, quàm erga patrem, c. dño guerrã. in fi. ti. hic finitur lex, deinde incipiunt cõsuetudines regni. i o vsi. feu. ibi dum dr̃, contra omnes debet uasallus dominum adiuuare, & contra fratrem, filium, & patrem. Et si uasallus testificatur contra dominum, feudo priuatur, gl. no. in ca. j. in §. item si delator. in uer. perdet. in tit. quæ sit prima cau. benefic. amit. Sed q immo uasallus possit, tenet Iac. Aluaro. per illum tex. in cap. j. §. testis. si inter domin. & uasal. lis oria. & in cap. 1. in titu. quid sit inuesti. Et hoc idem uoluit glos. in ca. de forma. 22. q. 5. Spe. in co. titu. ver. sed nunquid vasal. & seqt̃ Bal. in c. ego N. col. fi. de iureiuran. Et tenẽdo istam opi. nõ obstat rõ, quam Albe. male. adducit in loco pręallegato de iure vasalli, qd astringit vasallum etiam cõtra patrem, quia illud locum habet in respicientibus causam feudi Sed Doct. hic loquuntur extra causam feudi. & breuiter sm Abb. opin. concordari possunt, quòd hoc totum sit in arbitrio iudicis, inspecta qualitate dñi, & vasalli. & ea his expedita sit ista Decretalis in qua multa notabilia dixi.

ADDITIONES.

a Repellatur Vide Alex. in consi. 119. nu. 25. lib. 6. Et placet, licet Aufrer. in tracta. de reprob. testi. in uers. uenditor, sequatur distinctionem Panor hic.
b Donatore. Quod repellatur, tenet Pan. in l. si sub vna. §. 1. ff. de uerb. obl. dec. s. Tholosa. 94. Dec supra de proba. c. ad nostram, in fi.
c Solicitatore. Rota decisio. 149. in nouis. Alc. consi. 153. nume. 5. lib. 5. consilio 253. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Parochiani admittuntur ad testificandum contra rectorem, quando agitur de crimine ciuiliter.*
2 *Simonia committitur etiam in iure patronatus.*
3 *Episcopus solet parochianis gratificari.*
4 *Simonia committitur non solum in dando, sed in remittendo.*
5 *Parochiani possunt cogi soluere illud, quod consuetum est.*
6 *Parochiani licitè dant aliquid pro administratione sacramentorum, si ecclesia non habet dotem, & an non soluentibus possint subtrahi sacramenta.*
7 *Oblationes cedunt parochiæ, & eius rectori, non ei, qui accidentaliter celebrauit.*
8 *Simonia etiam si ciuiliter agatur, plenam, & ordinariam probationem requirit, nec defertur iuramentum in supplementum.*
9 *Iuramentum non defertur in supplementum in causis beneficialibus.*
10 *Simonia in ingressu mulieris quomodo cognoscatur.*
11 *Remittere est dare. limitam debito pænali, numero 15. & in datione ob causam, nu. 16.*
12 *Remisso debiti est donatio, intellige in debito liquido. nu. 14.*
13 *Insinuatio requiritur in remissionibus.*
17 *Remissio facilius fit quàm datio.*
18 *Fama probat in his, quæ sunt leuis præiudicij.*
19 *Fama debet trahere originem ex probabilibus coniecturis.*
20 *Fama etiam in antiquis non probat.*
21 *Testimonium de auditu ualet, in excedentibus memoriam hominum.*
22 *Dominium de præsenti non potest per solam famam probari.*
23 *Fama non facit gradum probationis.*
24 *Fama facit semiplenam in ciuilibus, non in criminalibus, nu. 25. etiam si agatur de crimine ciuiliter. nu. 28.*
26 *Præsumptiones, quæ in ciuilibus admittuntur, in criminalibus non habeat locũ.*
27 *Testis absque ratione, dato quòd non sit interrogatus, non creditur, in criminalibus, licèt secus sit in ciuilibus.*
29 *Fama non probat in causa ciuili famosa, & ardua.*
30 *Causa grauis dicitur, in qua agitur de dissoluendo matrimonio.*
31 *Fama cum vno teste non probat in causis, in quibus iuramentum non defertur.*
32 *Fama supplet, quando est plusquàm semiplenè probatum.*
Et quando ita est a statuto dispositum. nu. 33.
34 *Fama plenè debet probari duobus testibus, & vnus non faceret semiplenam.*
35 *Testes de fama etiam non interrogati, debent rationem reddere, quando ex forma statuti probant.*
36 *Testis deponentis de fama ratio, quòd publicè audiuit, non ualet.*
Nec sufficit, quòd impersonaliter loquatur, nu. 37.
38 *Testis qui interrogatus de fama dicit se nescire à quibus audiuit, non probat.*
39 *Fama debet habere originem à fidedignis, & ex probabilibus coniecturis.*
40 *Fama probat ubi agitur de modico præiudicio.*
41 *Notabilitas, & virtus probatur per famam.*
42 *Conferendi ius ad aliquem pertinere, probatur per famam.*
43 *Fama probat in re, reintegranda.*
44 *Testi vnico quando credatur.*
45 *Papa non potest facere vt stetur dicto vnius.*
46 *Dicto unius statur de damnis, & interesse, si ita conuentum sit.*
47 *Scriptura priuatæ quòd stetur, ualet conuentio, maximè iam facta, nu. 48.*
49 *Testis vnius dicto statur, si deponit de facto proprio.*

[1] VEniens. j. ¶ Decretalis ista summatur, & diuiditur, ut per Abb. hic. ¶ † Primo no. secundum Abba. quòd parochiani admittuntur ad testificandum contra rectorem, quando agitur de crimine ciuiliter, & posteriores sequuntur. Sed prima facie ad istum text. videtur responderi posse, q loquitur in casu speciali simoniæ, ut patet in litera, quo crimine specialiter criminosi, & inhabiles admittuntur, c. tanta. de simo. & p gl. ĩ c. cum P. de accus. & 2. quæst. 7. in sum. Replicari tñ potest, q specialitas, quæ in crimine simoniæ considerat̃, ꝓcedit, qñ agitur criminaliter. Secus si agitur ciuiliter de tali crimine, ut ꝓbatur hic, vbi ordinaria probatio requiritur. Et qdquid sit, di-

dictũ Abb. est verũ ĩ se, q̃a parochiani, licèt laici sint, põt petere, ꝙ malus rector remoueat̃, q̃a agit̃ de ipsorũ interesse, vt no. Gof. & Abb. hoc referi ĩ c. ꝙ Dei timorẽ. ĩ 1. no. de statu reg. & Abb. tradit ĩ c. ex parte Adç. 5. co. ¶ † Scdo no. ꝙ simonia ꝯmittit̃ ẽt ĩ iure patronatus. Ad idẽ tex. in c. p̃terea de trãs. & Abb. hic ĩducit istũ tex & ꝯcludit, ꝙ parochiani hic haberẽt ius patronatus: q̃a cũ essent laici, aliud ius hr̃e nõ p̃nt. Sed tñ r̃ñderi põt, ꝙ hic nõ apparet, ꝙ essent patroni. vñ qđ hic dr̃, fieri potuit, vt supior induceret̃ ad gratificãdũ parochianis, † q̃a solet ẽps parochianis gratificari, licèt nõ sint patroni, vt no. Arch. 71. dis. c. hortamur, & no. Abb. ĩ d. c. ꝙ Dei timorem. de sta. regu. ĩ 3. no. & in ca. venerabilis, in fi. car. de elec. Quod aũt Abb. dicit, ꝙ etiam in iure patronatus simonia cõmittitur, tenet gl. 1. quæst. 1. in summa, & tradit Roma. in ꝯs. 317. circa propositum, & in consi. 378. præsens consultatio, & dixi in consi. 117.

† Tertio nota, ꝙ simonia committitur nõ solum in dãdo, sed etiam in remittendo. Ex quo Abb. infert, ꝙ remittere sit dare. Sed ista illatio necessario non infertur, quia simonia non solum committitur in dando, sed in quocuque munere, vt habetur in ca. nonnulli. 1. quæst. 1. illatio, quam Abb facit, haberet locum, si iura dicerent simpliciter, simoniam committi in dando. De hoc tamen, an remittere, sit dare, videbimus in gl. ¶ Quarto nota secundum Abb hic, ꝙ parochiani possunt cogi ad soluendum illud, quod sunt consueti soluere parochiano. Sed istud no. non videtur probari hic, quia isti erant patroni, secundum Abb. & soluebant pro beneficio, & non ratione consuetudinis, vt etiam Ant. hic dicit. Dictum tñ Abb. videtur verum per tex. in dicto c. ad apostolicã de simo. & no. Abb. in cap. penultimo, de sepultu. Petrus de Anch. in consilio 47 quia talia asserunt. Anto. de But. in cõsilio penul. viso & facit, quod no. Barto. in l. priuilegia. C. de sacrosanct. ecclesi. cum simil. Et idem econtra de candelis solitis dari p̃ p̃sbyterum parochianis, vt no. Fed. in consilio 45. quæstio, quam laicus. Et subijcit Abb. per istum tex. ꝙ ubi ecclesia nõ habet dotem, parochiani licite dant aliqua pro administratione sacramentorum, adeo ꝙ possunt compelli, subtrahẽdo eorum administrationem, vt per gl. in cap. omnis Christianus. de ꝯsec. dist. 1. Sed hoc vltimum dictum non est verum, quod ipse sacerdos immediate denegare posset, sed habet recurrere ad superiorem, vt no. Abb. post alios in rub. de parochia. facit, ꝙ no. Lap. alleg. lvij. quoddam monasterium. col. penul. cum simi. vt tradunt Moder. hic. Et adde, ꝙ tali casu oblationes sunt de præcepto, vt no. Abb. in cap. cum causam. de verbor. significatione, & in d. rubr. de pãr. ¶ † Et notandum est, ꝙ oblationes cedunt ipsi ecclesiæ parochiali, & ipsi rectori parochiæ populi, & non illi, qui accidentaliter celebrauit, vt no. Abb. in cap. pastoralis. de his, quæ fi. a præla & no. Moder. in cap. dilectus. de offi. or. Et quod dictum est de oblationibus, limitatur secundum Abb. hic, nisi clericus aliter posset honeste victum quærere, argu. ca. clericus victum. xcj. distinctio. & in ca. 1. de cel. mis. & ita Moder. sequuntur. Sed aduertendum est, ꝙ illa iura loquuntur de exercitio, quod licite potest facere cleric⁹, vel presbyter, postea quam satisfecit officio, quod sibi incumbit: sed non dicunt, ꝙ teneatur, & ideo indistincte vr̃, ꝙ p̃sbyter possit habere oblationes, vel tẽporalia a parochianis, non obstante, ꝙ victum cum artificio alio quærere posset, quia q̃ altari seruit, & c. c. cum secundum. de præben. facit, ꝙ no. Ab. in c. episcopus. de præben. in c. postulasti. de rescr. & ibi dixi in fi. † Quinto no. ꝙ vbi de crimine simoniæ agitur ciuiliter, plena, & ordinaria probatio requiritur, & tali casu non defertur iuramentum in defectum plenæ probationis, quia causa nõ est leuis, vt Abb. hic concludit. Et ad hoc bene facit dictum Bal. in l. in bonæ fidei. col. j. C. de reb. creditis. † vbi inquit, ꝙ in causis beneficialibus non defertur iuramentum in defectũ p̃bationis, vt notat Domini. in c. fi. de eo, qui mit. in pos. li. 6. & hoc ĩtelligit̃ ĩ ipsa cã principali bñficiali: secus est in aliquo incidenti, vt probatur in c. ex insinuatione. de procu. ¶ Vltimo Abb. hic post Ioan. And. concludit, ꝙ si iste presbyter fecisset promissionem post præsentationem de eo factã à parochianis, non fuisset simonia, nisi conuẽtio præcessisset, per tex. in c. Artaldus. 8. q. 3. ibi, nullam ante conuẽtionem, vt eligeret, feci, & c. † Et hoc idem in simili Abb. tradit in ingressu monasterij monialis, quia consideratur, an præcedat taxatio, ut no. Abb. in c. dilectus. il 2. de simo. facit. quod not. idem Abb. in c. Matthæus. de simo. in fi. quod tradit Ioan. de Ana. in c. audiuimus l fi. de collu. deteg. & dixi in ꝯs. 108 ¶ † In gl. j. colligit̃. ꝙ remittere, sit dare, vt in iuribus in ea allegatis. Ad idem tex. in l. si fundum §. Titio. de lega. j. cum si. vt per Mod. hic. Ad idẽ tex. in l. peculio. la. j. & ibi Bar. ff. de decu. Facit tex. in l. 4. §. stipulanti. ff. de do. inter vir. & vxor. l. in promittendo. §. j. & l. licèt. in prin. ff. de iu. do. Et † ideo remissio debiti, donatio est, vt no. glo. in l. si inter. in versic. donationem, & ibi Bald. C. de solu. † Vnde in tali remissione necessaria videtur insinuatio, secundum gl. in l. si quis in obligatione. ff. de reg. iur. ut no. Bal. in l. Modestinus. in prin. ff. dona. cũ si. ut late tradit Alc. ĩ l. si mulier. ff. de condi. ob. cau. Adde Ang. in l. pacta, quæ contra C. de pac. ubi inquit, ꝙ ita vidit iudicare Perusii, ut no. Bal. in cõsi. 101. præsupposito. lib. 4. & in ꝯs. 131. primo quæritur. eo lib. 3. & ista est cõis opi. vt Alc. dicit in l. si creditori. C. de pact. Et conclusio glos. superius confirmata sane intelligitur, qñ ex tali remissione aliquid acq̃rit̃, cui talis remissio fit. aliás sec⁹, vt Abb. hic cõcludit. ¶ Scdo limitat̃, † qñ remissio est facta de debito liquido. Secus si liquidum non sit, ut etiam Abb. l. sc dicit, cum si. & Alc. tradit in d. l. si mulier. adde Ang. de Clauasio in summa in uer. simonia. 3. §. 40. allegat. l. si apud. C. de transac. ¶ Tertio fallit, † & limitatur dicta conclusio, si sit facta remissio de debito p̃œnali ex delicto, ut no. Bar. in d. l. si mulier. in fi. ¶ † Quarto limitatur. p̃cedere, qñ remissio facta fuit ex mera liberalitate. Secus si ob aliã cãm, ut no. Pau. de Ca. in l. contra iuris §. j. ff. de pac. ¶ Quintò conclusio glo. hẽt locũ largo modo, sed proprie loquendo remittere non est dare, ut dix. Mod. hic, per l. Iulianus. ff. de condi. & demon. vbi condõ p̃pleta habetur. ergo proprie impleta non est. Pro quo facit, q̃a aliud est dare, aliud remittere. dare. n. est accipientis facere. §. sic itaq. Instit. de actio. † Et facilius fit remissio quàm datio, ut no. Bar. in l. si duo. ff. de verb. obl. Et ideo qñq; licet donare, & non licet remittere, vt per gl. in c. statuimus. ver. remissione. de rescri. lib. 6. Et ista quinta limitatio procedit, nisi pecunia esset parata solutioni, quia tũc ille, qui remittit, dare videtur, cum illa pecunia fingatur data, & illi reddita. l. singularia. ff. si cer. pe. Secus videtur si pecunia nõ sit parata solutioni, ut no. concludit Pau. de Ca. in d. l. Iulianus. per text. qui videtur probare istã distinctionem in l. si sponsalibus. §. j. de iure dotium. Mod. in d. l. Iulianus. dicunt, ꝙ ille tex. loquitur in specie debita: nos uero loquimur in quantitate pecuniæ, quæ licèt esset parata solutioni, non erat tamen debita, ex quo debitum erat in genere. Sed tamen ita dicendum videtur in quantitate, q̃ licet illa quantitas non esset debita, tñ ex quo erat parata solutioni, videtur producere eũdẽ effectum, q̃a si soluta fuisset, liberatus esset debitor. Aliter tamen uidetur concludendũ, ut dicamus quantũ ad factum, ꝙ remittere nõ sit dare, & isto respectu loquũtur iura, quæ dicunt, ꝙ conditio dandi, ex remissione hr̃ pro impleta. sed quo ad effectum iuris, ex quo nul⁹ potest cõsiderari inter remissionem, & donationem, seu solutionem debiti liquidi, isto respectu remittere, videtur dare. Et ex conclusione supra firmata per istum tex. quod remissio, & datio ęquiparantur, quia tamen tex. hic de promissione loq̃t, ut patet ibi, promisisset remittere. infert̃ cõtra Ioã. An. in c. j. eo. ti. in 6. vbi uoluit, ꝙ licèt proxeneta repellatur a testimonio in crimine simoniæ, quando salarium recipit. sec⁹ est, quando sumit in promissione salarij, sm̃ eum. & ita istũ text. allegat Do. in prædicto c. j. contra Io. And. col. j. Sed in effectu respondetur prout dñt Domi. & Mod. hic, ꝙ licèt in tex. dicatur, promisisset remittere. tex. tamen intelligitur hic, ꝙ cum effectu facta fuit p̃missio, & hoc vr̃ p̃bari, dum tex inquit, teste illum, cui facta fuit promissio, esse socium muneris. ergo præsupponitur, quod fuit facta remissio, quia ex sola promissione quis non diceretur socius muneris. & ita Mod. hic. ex quo inferri videt̃, ꝙ iste tex. hic, non procederet, si promissio simpliciter facta fuisset. Quod tamen non videtur uerum, quia & sola promissio inducit simoniam, ut probatur in c. sunt nonnulli. j. q. j. quia ex quo ex promissione facta parochiani non fuissent ad præsentãdũ istum præsbyterum. ergo simonia cõmittitur, d. c. sunt nonnulli. & facit regula, quæ dicit, ꝙ paria sunt promittere, uel soluere. l. fi. C. ad leg. Fal. & idẽ tenet I. d. c. j. eo ti. in 6. & dicit ita fuisse determinatum Florentiæ. & seq̃ Peru. ibi. Dictũ tñ Ioan. And. videt̃ uerum in terminis, in quibus loquitur, videlicet quantum ad hoc, ut proxeneta non repellatur a testimonio, quia tex. ibi loq̃tur præcise, qñ non fuit emolumentum consecutus, & hoc in sola promissione non verificat̃. ¶ In gl. 2. Abb. sequitur materiã famę, & primo dũ refert Ant. de Bu. ex dictis eius duę conclusiones colliguntur. † Prima est, ꝙ fama[a] p̃bat in his, quæ sunt leuis præiudicij. & hoc qñ originẽ habuit ex probabilibus coniecturis. & idem tenet Bar. in l. de minore. §. tormenta. eo. fi. ibi, si uero fama p̃bata esset. ff. de quæsti. & in l. si constante. 3. q. ff. solu. matr. & dixi ĩ c. j. de appe. Idẽ tradit Alc. ĩ ꝯsi. 207. viso summario. col. fi. lib. 2. & requirĩ, vt dictũ est, † ꝙ traxerit originẽ ex p̃babilib⁹ cõiecturis, ut no. Bar. in d. §. tormẽta. ĩ 3. q. & ĩ l. miles. §. mulier. p̃ illũ tex. ff. d. adul. Bal. ĩ l. p̃prietatis. C. de p̃b. Alc. ĩ ꝯs. 90. ĩ calu. col. 4. lib. 2. & ꝯs. 94. alias 14. ĩ cã, & lite. col. fi. eo. lib. 2. ¶ † Scda cõclusio Abb. est, ꝙ fama, ẽt in antiquis, non probat, ꝯ Ant. de

ADDITIO.

a Fama. Vide decisio. Tholos. 380. Alex. in consi. 16. nu. 22. lib. 5. & consi. 8. nume. 4. lib. 9.

de Bu. quia parti imputandum est, q̃ non procurauit hẽre ꝓbationes. & idem Ab. tenet in c. dilectus. col. 5. vers. oppono. de fide instru. Sed in opi. Ant. de But. cõiter approbatur, vt patet ex his, quæ dixi in ca. j. de appel. Et istam opi. cõiter sequunt̃ Are. & Mod. hic, 21 † quia si in excedentibus memoriam hominũ valet testimonium de auditu, c. licet ex quadam. j. eo. á fortiori vr̃ ꝙ fama sit sufficiens, quia militat ratio d. c. licet. pp excessum temporis. Non ob. quod dẽ, ꝙ debet imputari parti, q̃ non ꝓcurauit probationes, vt Ab. dicit, quia ista rõ non est generalis, vt Are. dicit. Quid enim si de recẽti qs a possessione cecidisset, vide latius per eum, qui dicit, ꝙ istę sunt phantasiæ Ab. In pũcto tamen iuris ista op. Ab. vẽ verior, ꝙ fama in antiquis solũ pro-22 bet in casibus expressis in iure, † & ꝙ dominium de p̃senti non potest per solam famam antiquam probari, quia cõcurrerent duo specialia. Primum est, ꝙ fama faceret probationẽ plenã. Secundum, ꝙ dominium semel acquisitum, & probatum, p̃sumeretur continuatum toto tempore, vt late, & nouissime tradit Pet. Philip. de Corneo in consi. 24. licet in themate. lib. 4. & idem in consi. 304. rem arduam. col. 5. lib. 3. Non ob. text. in d. c. licet causam. quia loquitur in casu, in quo factum de sui natura erat Improbabile per testimonium de visu, vt no. Ab. ibi in 3. not. in fi. declarat. non sic est in dominio, qđ de præsenti petitur, qđ de sui natura probari potest. Secũdo potest rñderi, ꝙ in illo casu hoc specialiter statutum fuit, vt colligitur ibi in princ. ergo in se commune in ↄ̃rium videtur. ¶ Successiue Abb. refert doctrinam Bar. & finaliter ponit eius opi. ex qua eliciam ↄclu-23 siones plures, in quibus instandum erit. † Prima ergo erit ↄclusio, ꝙ vbi agitur de ↄ̃ctu, vel de rei vendicatione, & sic in ciuilibus, fama non facit gradum probationis, & ita nõ vr̃ facere semiplenam ꝓbationem, qa simpliciter iura dicũt, ꝙ fama coadiuuat alias probationes, l. 3. §. eiusdem quoque. ff. eo. ti. Et facit tex. in c. tam literis. j. eo. vbi fama cum testibus singularibus nõ probat ↄ̃ electum. Et idem Ab. in c. 2. de clande. despõ. cum si. vt tradunt Moder. hic. Et secundum hoc non esset vera glo. hæc, quæ dicit, ꝙ in ciuilibus sufficit fama cum vno teste. Aret. sequitur gl. & cõem opi. ꝙ fama faciat semiplenam probationem. & inducit tex. in c. super eo. de cõsang. & affi. vbi fama sola dissoluit sponsalia iurata, c. præterea. el 2. de sponsa. ex quo dat̃ intelligi, ꝙ plus probat fama, q̃ vnus testis. Sed respõdetur, ꝙ argumẽtum bene procederet, si ille testis, de quo loquitur tex. in c. p̃terea. esset integer testis. sed ibi quodammodo iure speciali recipitur, quia non audebat hoc testificari publicè. Secũdo arguit Aret. quia sponsalia dissoluuntur pp præsumptionem non modicam, ca. super eo. 2. j. eod. & pp famã dissoluuntur, d. c. præterea. ergo vẽ, ꝙ fama faciat p̃sumptionem non modicã. Sed ista consequentia non valet, quia sponsalia dissoluuntur pp famã, dato ꝙ fama non faceret p̃sumptionẽ non modicam, qa fama est, d. c. super eo. arg. Are. hẽret locum, si tex. in d. c. super eo. negatiue loqueretur, & diceret, ꝙ sponsalia non dissoluunt̃, nisi pp non modicam præsumptionem, sed tex. affirmatiuè loquitur. ideo non infertur, quod Are. dicit. & Mod. hic ↄcludũt esse 24 in arbitrio iudicis attenta qualitate famæ, & negocij. ¶ † Mihi placet cõis opi. ꝙ faciat semiplenam probationem, vt tenet gl. in l. 3. §. eiusdem. in ver. confirmat. ff. eod. in ca. j. in ver. fama. de app. & 4. q. 3. can. si testes. §. item sæpe. in ver. famam. & ita ↄmuniter seruamus in practica, vt dicit Sal. in l. ea quidem. in fi. C. de accu. & tenet Ful. in ↄsi. 145. qm̃ plurimę. & Alex. in ↄsi. 18. viso processu. li. 1. in 2. col. & idem Alex. in consi. 143. col. 2. lib. 2. Incip. qm̃ abunde. Andr. Sicu. in consi. 8. col. 2. lib. 1. Non obst. tex. in d. c. tam literis, quia ibi fama non ↄcurrebat cum dicto testis, sed erant acta diuersa, vt colligit̃ in principio. ibi, de auditu tm̃. & fama, cũ super alijs testes erant singulares. Scdo rñdetur, ꝙ ex quo ibi erant testes singulares, minus probãr, q̃ vnus, vt no. Bal. in l. vt iurisiurandi. col. 3. eo. tit. & in l. de quibus. col. pe. ff. de leg. Tertio ibi agebat̃ de crimine ciuiliter, & cã erat magni ponderis. quo casu requnt̃ probationes clariores, sicut in 25 criminalibus, vt j. statim dicã in sequenti conclusione. ¶ † Secũda ↄclusio est, ꝙ in criminalibus fama nõ faciat semiplenã ꝓbationem, & ideo cũ vno teste plene non ꝓbar, vt per gl. hic, q̃ sequuntur Bal. Ant. de But. & Doc. cũ si. vt tradunt Mod. hic in 4. col. 1. ↄclusionis. & idem Bal. in c. j. de appel. in l. 2. in princ. ff. de excusa. tuto. in l. si quis. §. j. ff. de eden. Alc. in consi. 113. qm̃ abũde. col. 2. lib. 2. Barth. Veto. in consi. 44. circa principium. col. 2. 26 † Et videmus, ꝙ præsumptiones, q̃ admittuntur in ciuilibus, in criminalibus non sufficiunt, vt no. Old. in cõsi. 192. viso diligẽter. Bal. in l. fi. col. fi. C. de proba. Ant. de But. in ca. quanto. de p̃-27 sum. Ab. in c. afferte. de præsum. Similiter videmus, † ꝙ nõ creditur testi absq; ratione, dato ꝙ non sit interrogatus, licèt secus sit in ciuilibus, vt no. Saly. in l. fi. C. de probat. Alex. in consi. 15. 28 viso processu, col. 6. lib. j. ¶ † Et p̃dicta ↄclusio ampliatur, etiã si agatur de crimine ciuiliter. qa idem erit, qđ in criminalibus fm̃ Ant. de But. hic, in fi. col. & idem Ab. in fi. per c. tam literis j. eo. vbi dr̃ probari, ꝙ fama cum vno teste non probat, vt not. Bald. ibi in 2. no & sequitur Io. de Ana. in consi. 69. col. 4. inci. Inquisitione. ¶ Ista tamen ampliatio dubitabilis vr̃. quia qñ agitur ciuiliter de crimine, idem iudicat̃, qđ de ciuili causa simpliciter, c. tuæ. de procur. in c. per tuas. de simo. Vñ videmus in simili, ꝙ laici, qui in causa criminali repelluntur cõtra clericos, c. de cætero. j. eo. tamen si agatur de crimine ciuiliter, admittuntur, c. tam literis. j. eo. c. 3. s. eo. vbi dictum fuit. & ita tenet Hostien. & Abb. post alios, in d. c. de cætero. Nõ ob. tex. in d. c. tam literis. quem Abb. allegat, quia s̃. responsum fuit. ¶ Secundo ampliat̃ 29 dicta conclusio, vt † ẽt habeat locum in cã ciuili famosa, & ardua, quia æquiparat̃ criminali, vt no. Bal hic, arg. l. pp litẽ. ff. de a excus. tuto. Et iõ in matrimonio[a] dissoluendo, quia grauis cã 30 reputatur, † nõ sufficit cum vno teste, vt Alex. ↄcludit in d. consi. 143. Et fm̃ istam ampliationem ẽt potest rñderi ad tex. in d. 31 c. tam literis. qa ibi agebatur de causa graui, & famosa. ¶ † Tertio ampliat̃, vt ẽt non habeat locum in omnibus causis, in quibus non defertur iuramentum in defectũ probationis. nã talibus casibus fama cũ vno teste non ꝓbaret istam æqparationẽ. Facit quod no. Bal in c. j. de appel. ¶ Supra facta ↄclusio limitat̃ non habere locum, qñ esset facta plusquàm semiplena ꝓbatio, 32 † quia tunc ẽt in criminalibus fama suppleret, vt no. Bal. in l. si quis. §. j. ff. de eden. Aret. hic per tex. in c. præterea. j. eo. & idem Dom. in c. j. §. & quia. in gl. in ver. manifestos de visu. in 6. Gl. tñ relata ad tex. vẽ velle ↄtrarium, quia in tex. erat plusquàm semiplena probatio, vt declarat Abb. in vltimo not. Vnde ↄcludendum est, hoc totum esse in arbitrio iudicis, attenta qualitate famæ, & præsumptione, quæ esset vltra semiplenam probationẽ. 33 ¶ † Tertia ↄclusio, ꝙ fama probaret, qñ ita esset dispositũ p statutum, vt no. Bar. in l. de minore. §. plurimum. ff. de quæstio. & Abb. hic refert. & tale statutum cum sit contra ius commune, debet strictè interpretari, vt no. Pet. de Ancha. in cõsi. 139. prius 34 de causa. col. 4. † Et tali casu fama debet plene probari duobus testibus, & vnus nõ faceret semiplenam probationem, vt not. Bar. in l. admonendi. col. 7. ff de iureiu. Bal. in l bonæfidei. C. de 35 reb. credit. ¶ † Et tali casu testes. etiam non interrogati debẽt rationem reddere, vt no. Inno. in c. cum oporteat. de accusa. quẽ Abb. hic refert, & Ange. sequitur in l. solam. C. de testib. & l. qđ ergo. §. si tantum. ff. de his, qui not. infa. cum simi. vt Ale. tradit in consi. 72. inspecto. col. 6. lib. j. & consi. 25. in causa, & lite. col. 36 ij. lib. 4. Et † non sufficit[b] in rõne, si dicat, ꝙ publicè audiuit dib ci, quia ab vno publicè audire potuisset: sed debet dicere, ꝙ à communi, vel maiori parte dici audiuit, vt no. Bar. in d. §. plurimum. col. 5. Ange. in l. ij. ff. ad senatuscon. Maced. Alex. in ↄsi. 37 an. in causa appella. lib. 4. † Et debet de se attestari testis, qui deponit de fama, & non sufficit, ꝙ impersonaliter loquat̃, vt not. 38 Bar. in d. §. plurimũ, col. 5. & l. Labeo. col. 1. ff. de supel. leg. † Et si Interrogatus à quibus dici audiuit, dicat se non recordari, non probat. licèt dixerit prius a maiori parte. Alex. in cõsi. 3. super 39 processu. col. 5. lib. 4. ¶ † Vltimo debet probare, ꝙ fama habuerit originem a personis fide dignis ex probabilibus cõiecturis, vt no. Ab. hic, & supra dictum fuit, & no. idem Ange. in l. solã. C. eod. Pet. de Ancha. in consi. 254. in quæstione p̃sbyteri. Ale. in consi. 68. in causa vertente. lib. 3. & in consi. 25. in causa. lite. 40 4. & de his dixi in c. j. de appella. & late in consi. 37. † Et dũ supra dictum est, ꝙ fama probat, vbi agitur de modico præiudicio. hoc idem tenet Abb. per illum tex. in c. super eo. j. de cõsangni. 41 & affinita. in 3. notabi. † Et ideo vbi quærit̃ de notabilitate, vel virtute hominis, illa probatur per famam, vt no. Bal. in l. proui-42 dendum. C. de postu. † Et ꝙ collatio beneficii ad talem pertineat, sufficit probare per famam, fm̃ Rotam in 3. decisi. de proba. in 43 nouis. † Et quando agitur remedio c. reintegranda. 3. quæst. 1. sufficit probatio per famam, vt no. Pet. de Anch. in cõsi. 41. circa recuperandam. ¶ In glo. penul. Ab. se remittit ad ca. primũ. 44 de confes. & aliquid dictum fuit in ca. 3. s̃. eo. in glo. fi. † Plures casus, in quibus creditur vni, prosequitur Ant. Bur. hic, & no. Specu. eod. titu. in §. restat. & vltra ea, quæ dicũt Moder. hic, ad-45 de ꝙ † Papa non potest facere, ꝙ stetur dicto vnius.[c] Ita Roma. c in sing. 250. domum huius ciuitatis. allegat tex. 8. quæst. 3. ca. talia. Sed ille tex. videtur potius probare contrarium, quia ibi Papa adhibet fidem Leoni prætori. & iõ forte voluit allegare tex. 3. quęst. 9. c. indicas. ubi uni parti proculdubio credere nõ possumus. sed ille text. etiam parum facit, quia loqtur de parte, & non de teste. Et in contrarium facit, quia immo ur̃ ualere priuilegiũ, ꝙ credatur dicto unius in aliquo casu, arg. ca. dilectus, de fide instrumen. ubi ualet consuetudo, ꝙ credatur scripturæ priuatæ

ADDITIONES.

a ¶ Matrimonio. Adde decis. Tholos. 172.

b ¶ Sufficit. Vide Alex. in consi. 159. ad fi. lib. 5. Tho Gramma. voto 34.

c ¶ Vnius. Vide Ludo. Rom. in singul. 707. an Papa. Idem Ioan. de Monteferra. in repet. l. nemo potest ff. de lega. 1. Hippo. Marsi. consi. 33. num. 15. & bene, quidquid dicat Deci. hic. vide si vacat Alex. in consi. 185. nu. 3. lib. 7. Fely. in c. constitutus. de rescrip.

priuatæ alicuius & pari ratione idē esset in priuilegio, vt not. Alex. in consi. 53. sed in causa veniete, col. j. Idem ergo vr in viua voce vnius. quia viua vox non minus probare vr, quàm priuata scriptura, per ea, quæ dicta sunt in rub. s. eod. † Sic ēt ex cōuentione fieri potest, q̄ credatur dicto alicuius de dānis, & interesse, vt no. Bar. post Dy. in l. si. ff. de pacto. stipu. Ioan. Andr. in titu. de proba. §. videndum. ver. quid si ibi dicitur. cum simil. vt Alex. in consi. 54. circa idem, de quo quæritur. col. j. lib. 2. vbi dicit, q̄ ista est magis communis opi. & idē Alex. in cōsi. 67. viso themate. col. 3. lib. 2. & in consi. 47. circa primum. col. 2. ¶ † Similiter valet [a] conuentio, q̄ stetur priuatæ scripturæ alicuius, vt no. Bal. in l. de quibus. in 3. colum. ver. item per pactum. ff. de legi. hanc opi. approbat Alex. in l. j. §. fi. de verb. oblig. † Et maxime hoc habent locum in scriptura iam facta, vt notabiliter Alex. tradit in consi. 115. viso diligenter. lib. 4. † Postremo adde etiam aliū casum, in quo statur dicto vnius, videlicet qn̄ qs deponit de facto proprio ad vtilitatem alterius, vt notabiliter dicit Pau. de Cast. in l. quicunque. in fi. C. de seruis fugit. per illum tex. quia si creditur vni seruo, vt ibi, á fortiori credendū est vni libero. & idem Pau. in consi. 170. visis actis. in fi. vbi respondet ad l. vbi numerus. ff. eod. q̄ loquitur de testibus, qui deponunt de facto alterius. & idem voluit Salyc. in l. si quis decurio. in 4. opposit. C. de fal. vide tamen Alex. & Mod. etiam ibi. q̄ reprobant [b] istud dictum Pau. de Cast. in l. 2. §. si absens. ff. si ex noxa. causa aga. & hæc sufficiant in ista Decretali.

ADDITIONES.

a ¶Valet. Falsum. Ang. in l. pactum inter hæredem, in fi. de pact. Roma in consi. 204. Ino. Soz. in l. 1. §. fi. ff. de verbo. oblig. Alex. consi. 113. num. 6. lib. 4. Nico. Boer. decisio. Burdega. 295. nu. 18.

b ¶Reprobant. Vide Alex. in consi. 192. nu. 43. lib. 6.

SVMMARIVM.

1. *Discretio importat arbitrium boni viri.*
2. *Verba directa ad iudicem semper important arbitrium boni viri.*
3. *Terminari non dicitur causa per absolutionem ab obseruatione iudicij.*
4. *Acta probatoria faciunt fidem coram alio iudice.*
5. *Acta omnia durante iudicio facta coram vno, faciunt fidem coram eius subrogato.*
6. *Officium idem videtur, licet mutetur persona iudicis.*
7. *Stipulatio facta coram vno iudice, ad alium iudicem non porrigitur.*
8. *Acta facta coram vno, faciunt fidem corā alio iudice, si sint approbata à Papa.*
9. *Testium dicta coram vno, faciunt fidem coram alio iudice, maxime subrogato.*
10. *Probationes non sunt de substantia iudicij.*
11. *Acta, an faciant fidem contra heredes, & an contra singulares successores, numero 12.*
13. *Sententia lata per contumaciam non habet locum in casibus, in quibus acta cōtra vnum, alijs nocent.*

CAusam, quæ j. ¶ † In tex. ibi, discretioni vestræ. verbum istud importat arbitrium boni viri, vt not. Bal. in l. fi. circa finē. C. de iu. do. Impe. Anto. de But. in ca. j. in fi. de cōsti. cum simi. vt tradit Alex. in consi. 33. viso themate. lib. j. hic tñ in isto tex. parum refert, an verba importēt arbitrium boni viri, an liberam voluntatem, † quia verba referuntur ad iudices, quibus causa committitur, quo casu quando referuntur ad iudicem, semper importat arbitrium boni viri, dato q̄ aliàs de sui natura verba importarent liberam voluntatem. Idem not. Host. & ibi Imo. in fi. in ca. significauerunt. j. eo. Bene facit, qđ no. Bal. in cap. Quintauallis. in fi. de iureiur. vbi inquit, q̄ in cōpromissis voluntas pro arbitrio boni viri accipitur. ¶ † In tex. ibi, fine debito terminetis. ista verba intelliguntur per sententiam diffinitiuam, quia si reus absoluatur ab obseruatione iudicij, non dicitur causa terminari, vt not. Bar. in l. generali. C. de decurio. lib. 10. & in l. dicere. in prin. ff. de arbi. & tradit Alex. in consi. 50. uisis actis. colum. 2. lib. 2. ¶ † Nota ex ista decretali, q̄ acta, quæ respiciunt merita causæ, uidelicet probationes factæ coram uno iudice, faciunt fidem coram alio, ut not. Abb. hic. & istud dictum uerū est in se, per iura alia, ut j. uidebimus. Sed quantum ad text. hic potest dici hoc esse ex commissione Papæ, ibi dum inquit, mandamus quatenus, &c. ¶ † Circa materiam istius decretalis Abb. late insistit, & primo concludit, quòd durante instantia, acta omnia facta coram uno iudice, valent coram alio subrogato, cap. fin. de probat. etiam in l. proponebatur. ff. de iudi. & Mod. sequuntur per text. in l. uerum. §. ex facto. ff. de minorib. ubi ad consultationem unius successori rescribitur. † Et ad hoc bene facit, quia licèt persona iudicis mutetur, videtur tamen esse idem officium, l. meminisse. & ibi Bar. ff. de offic. procon. & legati facit quod not. per glo. 32. quęst. 10. 4. cap. recurrat. in versi. societate. & quod uoluit in l. si uius fructus ciuitati. in glo. j. ff. quibus mod. ususfruct. amit. Hoc tamen non uidetur habere locum simpliciter in citatione, ut p̄ Abb. in cap. licèt in beato, in fi. de accusa. no. in l. edictum. ff. de iud. Secus est in alio iudice, qui non sit loco primi subrogatus, quia acta ordinaria ad eum non porriguntur, ut Ab. hic concludit per text. in l. iij. in princip. ff. iudi. sol. & Mod. simpliciter sequuntur. Sed aduertendū est, q̄a ille tex. loquitur in stipulatione, quæ est stricti iuris, quæ etiam non haberet locum in iudice appellationis: quia si facta fuit talis stipulatio in causa principali, non habet locum in causa appellationis, ut est text. in l. cum apud. ff. iudi. sol. cuius contrarium sentit Abb. hic, dum supra loquitur de iudice appellationis, & ideo circa stipulationem. Ad idem est text. not. in l. non à iudice. §. j. ff. de iudic. ubi text rationem adducit, † quia stipulatio facta coram uno iudice. ad alium iudicem non porrigitur. & illum text. no. Rom. in consi. 110. circa primum. & in consi. 468. in casu proposito, & hoc late declarat Bar. in l. cum lite. colum & fi. ff. iudi. sol. & ratio Iurisconsulti, in d. l. non a iudice, ampliari potest ad propositum, quia libellus, litis contestatio, & alia acta ordinaria non debent extendi ad alium iudicem. † Et ista conclusio procedit, nisi acta facta coram vno iudice approbata sint a summo Pontifice. coram alio iudice, c. præsentata. ubi Anto. de But. & Ab. ibi, col. pen. uer. uenio ad secundum j. eod. Alex. in l. 2. colum. 3. uersi. 4. conclusio. C. de eden. ¶ † Secundo Abb. concludit, q̄ dicta testium, etiam nō publicata, faciunt fidem coram alio iudice, maxime subrogato. Et ad tex. in cap. cum causam. respondent, q̄ ibi acta erāt nulla ex alio defectu, quàm publicationis. Sed conclusio Ab. uidetur esse magis communis opinio. & ita tenet Bar. post Iac. de Are. in l. gesta. C. de re iudic. in l. solam. C. de testa. & Bald. in l. fi. C. eod. in princip. ut in l. 2. colum. 3. C. de eden. cum simi. ut tradunt Aret. & Moder. hic. Alexā. in d. l. 2. in 6. conclusione. & probatur pluraliter ista opin. in d. capit. cum causam. ubi dicta testium uidentur nulla propter defectum publicationis. tamen aperte ratificari possunt, nō obstante responsione Abb. quòd ibi attestationes essent nullæ ex alio defectu, quàm publicationis, q̄a dicūt Are. & Mod. hic, q̄ si hoc esset uerum, indistincte testes possent examinari, & non esset opus ponderare, quòd clausæ fuissēt attestationes. Opinio Ab. saluari potest coram successore, ut not. Barto. in l. prolatam. C. de sentent. circa fin. cum similib. ut tradunt Moder. hic. & Alexan. in dicta l. tertia. in septima cōclusione, in penul. col. Et ista est solutio Modern. in qua primo aduertendum est, quòd si dicta testium non probarent absque publicatione, quia publicatio auctoritatem tribuit, ut not. Barto. in dicta l. gesta. & Paulus de Castro, in dicta l. tertia, in fi. ista ratio etiam militaret coram successore, & non coram alio iudice non subrogato. Et tenendo communem opinionem, quòd testes non probent, si non sit facta publicatio. Non obstat una ratio, quam Abbas allegat in contrarium, dum dicit, quòd ualet sententia absque publicatione processus, ut not. Bartolus in d. l. prolatam. C. de sentent. & glo. in cap. fin. in uersicu. iudicijs. de hæret. in sexto not. in cap. cum I. & A. de re iudica. quia respondetur, uerū est, quòd publicatio non uitiat sententiam. nam etiam ualeret sententia sine testibus, † & probationibus, quia probationes non sunt de substantia iudicij, ut notat Bartolus in dicta l. prolatam. in fine. Bal. in l. secunda, colum. fina. C. de edendo. Alexander in consi. 105. ponderatis. colum. secunda. lib. sexto. Sed propter hoc non sequitur, quòd probationes debeant ualere absque publicatione, quia ista sunt diuersa. Licèt enim ualeat sententia probationibus, tamen casu uno probationes debent considerari, intelligitur quòd sint ualidæ, & habeant auctoritatem. Finaliter tamen opin. Abba. uerior uidetur per rationem principalem, quam ipse adducit, quia publicatio non tribuit auctoritatem, sed solum dat facultatem partibus opponendi. Non obst. text. in d. cap. cum causam. in quo est totum fundamentum alterius partis, quia responsio Abb. uidetur bene procedere, quia ibi attestationes habent alium defectum, quàm publicationis. quia ibi publicatio solum ponderatur ad ostendendum, quòd noua exceptio testium non impediebatur propter publicationē, & quòd alio respectu fuissent nullæ, ut not. per glos. fin. & Abb. in d. cap. cum causam. ¶ † Tertio Ab. concludit, quod acta faciunt fidem, etiam contra hęredes, & quod in hoc sententia, & alia acta æquiparentur, ut not. Innoc. hic, & probatur in capit. cum inter dilectos. in uersiculo, nec attestationes. de fide instrumen. not. Bartolus. in l. si superatus. in fine. ff. de pigno. cum similib. ut tradunt Moder. hic. & post Alexand. in l. 2. in secunda conclusione. C. de eden. & in l. sæpe. ff. de re iudi. & in consi. 61. uiso processu. colum. quarta, lib. secundo. & consi. 135. ponderatis. in fi. & in consi. 107. uiso summario. in fi. col. eo. lib. secundo. Roma. in consi. 111. in casu, & q̄stione. † Et quod dictum est de hęrede, idem est in singulari successore, ut Ab. hic dicit. & probatur in d. l. si superatus. ubi Bar. facit tex. in l. secunda, §. solent. ff. de hæred. uel actio. uend. not. Innocentius in capit. quamuis. de re iudica. cum similibus, ut Alexan. tradit in dicta l. sæpe. colum. trigesimaquinta. ¶ † Quarta conclusio Abba. est, quòd in casibus, in quibus acta contra unum alijs nocent, non habet locum sententia lata propter contuma-

a contumaciam. a Et ad hoc est dictum Bar. in l. eius, qui delatorem. ff. de iure fis. cum similibus, vt tradit Alexan. in dicta l. 2. in 6. conclusione. Et plura quærunt Moder. in cap. cum Bertholdus colum. 9. de re iudica. & not. Abb. in consi. 45. videtur primo lib. 2.

ADDITIO.

a ¶Contumaciam. Vide Alexan. in consi. 84. lib. 3. Mathe. no. 25. Hipp. Marsi. no. 4. Deci. in consi. 445. & supra de confessi. c. ex literis. nu. 63. & Alciat. de præsumpt. regu. 3. præsum. 22.

SVMMARIVM.

1 *Probatio per testes est dignior probatione instrumentorum.*
2 *Certior quis efficitur voce, quàm literis.*
3 *Probatio per instrumentum est fortior testibus.*
4 *Instrumentum publicum æquiparatur testibus.*
5 *Instrumenti appellatione, quid veniat.*
6 *Instrumenta fundi, quæ dicantur.*
7 *Boues aratorij sunt instrumenta fundi.*
8 *Instrumenta domus Pictoris, Piscatoris, nu. 9. Medici, nu. 10. Musices, nu. 11.*
12 *Instrumenti appellatione non veniunt testes de communi vsu loquendi.*
At de proprietate, nu. 13.
14 *Statutum imponens pœnam producenti falsa instrumenta, an habeat locũ in producente falsos testes.*
15 *Instrumenti appellatione, an veniat scriptura priuata de communi vsu loquendi. Quid de proprietate, nu. 16.*
17 *Instrumenti appellatione, an veniat priuilegium.*

De fide instrumentorum. Rub.

HAec rubrica secundum Abbatem continuatur, quia supra dictum est de vna specie probationis, quæ fit testibus: nunc de illa, quæ fit instrumentis. 1 † Et præmisit de testibus, quia illa est dignior, vt per Bal. in rubrica, s. de testi. & est contra naturam, quòd credatur cartę animalis mortui, vt notat Innocen. in c. cum P. s. eod. 2 † & quòd certior quis efficitur voce, quàm literis. 35. quæst. 8. c. de gradibus. ibi, ore ad eos loquamur. Et latius prosequuntur Moder. hic. & de hoc est text. in §. si vero tale quid. in Auct. de instrumen. cau. & fide. colla. 6. ibi, nos quidem existimamus ea, quæ viua voce dicuntur, digniora fide quam scriptura ipsorum. Sed tamen gloss. in rubri. ff. eodem tit. de fide instrumen. 3 dicit, quòd fortior est probatio, quæ fit per instrumẽtum. † & ideo ibi præponitur tit. de fide instrumen. & de hoc dixi in rubrica, s. de testibus. Et tenendo istam opinio. ad alleg. in contrarium respondetur, quòd habent locum in respectu priuatæ scripturæ, & in priuata scriptura loquitur tex. in dicto §. si vero tale quid. 4 † Secus videtur in instrumento publico, quod æquiparatur testibus. l. in exercendis. C. de fide instrumen. cap. cum Ioannes. s. eod & propter auctoritatem tabellionis, ca. ad audientiam. de præscrip. Non obstat, quòd probatio instrumenti non sit naturalis. quia satis est, quòd sit approbata a iure, & maioris auctoritatis uidetur propter fidem tabellionis, d. c. ad audientiam. & ideo in pluribus casibus requiritur probatio per instrumentũ, & scripturam, in quibus testes non sufficiunt, vt per glos. in c. j. de censib. in 6. Non obstat, quòd certior quis efficitur voce, quàm literis, quia illud verum in scriptura priuata. Secus videtur in publica, vt dictum est. Vel secundo, illud est verum, quando de seipso quis loquitur. sed nos loquimur in testibus, qui de facto alieno deponunt, quo casu maior uidetur fides instrumenti, ppter auctoritatem tabellionis. Et quantum ad continuationem non est vis, quia quocunq; modo Papa fecisset, non esset arguendus, quia hoc videtur de arbitrarijs; & quia si dignitas deberet considerari, prius de iureiuran. fuisset dicendum, licèt dicamus, quòd per iuramentum in subsidium deuenitur. ideo 5 post alias species probationum reseruatur. ¶ † Quid autem contineatur appellatione instrumenti. ex dictis Abb. & Moder. tres conclusiones colliguntur. Prima est, quòd largissime instrumentum dicitur secundum subiectam materiam ratione adiuncti. vnde dicimus instrumenta fundi ea, quæ fructus quæ6 rendi, † & conseruandi gratia parata sunt. ff. de fundo instrue. 7 † & ideo boues aratorij sunt instrumenta fundi, ut no. Bal. in l. 2. ff. de uerbo. signi. & tradit Are. in consi. 160. longa est. colum. 13. in 7. dubio. Et de instrumento domus habetur in l. quæsi8 tum. §. si domus. de fun. instru. † Et de instrumento pictoris, & 9 piscatoris, in l. pictori. in princ. & §. j. eod. titu. † Et de instrumẽto medici, in l. cum de lanionis. §. in instrumento medici. eod. 10 titu. † Adde de instrumento musices, de quo in Psal. † Laudate 11 dñm in sanctis eius. Secunda conclusio est, quòd proprie appel12 latione instrumẽti non ueniant testes. † & ista conclusio de plano pcedit attento cõmuni usu loquendi, ut dicit Imo. hic allegans Bar. in l. notionem §. instrumentorum. de uerborum significatione. facit dictum Car. de caligis, in clem. 2. de vi. & hone. cle. in 5. quæst. limitando text. in l. uestis. §. j. de au. & argen. lega. & quod not. Abb. in cap. sane. in fin. de foro compe. cum simil. 13 † Sed remoto usu communi, an de proprietate sermonis testes comprehendantur. Ab. hic concludit, quòd non. & idem Ab. in d. cap. peruenit. & facit text. in l. j. in fi. eod. titu. ubi dicitur, quòd loco instrumentorum habentur. cum si. ut tradunt Mod. hic. & ad hoc est glo. in d. §. instrumentorum, in uer. reparare. & in l. j. C. de dila. & facit tex. ibi, instrumentorum, uel personarum gratia. & hoc tenet Alber. in prima parte statu. in pe. q. in14 cipien. uidi etiam dubitari. † ubi infert ad statutum imponens pœnam producenti falsa instrumenta, ut non habeat locum in producente falsos testes, & ita iudicatum fuit, ut not. Flor. in l. j. ff. eod. titu. Tex. tamen in d. c. peruenit. uidetur probare contrarium. dum inquit, ibi, testes continentur. iuncto dicto Bart. in l. cui eorum. §. j. ff. de postu. ubi inquit, quod uerbum, contineri, denotat proprietatem. Sed respondetur, quòd illud dictũ non est uerum, & Barto. ipse contrarium tenet in l. liberorum. colum. 6. de uerborum significatio. & probatur hoc in d. l. 1. de fide instru. ibi, instrumentorum loco habentur. ergo non pprie. & ad hoc tex. in l. si qua. §. j. de ritu nup. iuncta l. in legibus. ff. de testi. & not. Andr. Sicu. per illum text. in capi. nulli. de reb. 15 eccle. non alie. ¶ † Tertia conclusio, quòd appellatione instrumenti non uenit priuata scriptura attento communi usu loquendi, ut not. Barto. Bal. & Doct. in l. 1. C. de iura. calum. secus dicunt esse de proprietate uocabuli. & idem Roma. in consi. 23. nescio, in secundo dubio. cum simi. ut tradunt Moder hic. & idem not. Abb. consi. 64. uenio ad primum. colum. fin. & Aret. in consi. 50. uidetur. in contrarium tamen facit text. in clem. 1. de procu. & Imo. ibi in primo not. dicit, quod appellatione instrumenti priuata scriptura non continetur. Placet conclusio Abb. hic, ut dicamus, quòd appellatione instrumenti comprehendatur priuata scriptura, si facit fidem: aliàs secus. & hoc se16 quitur Bartho. Soz. in cõsi 61. in præsenti, colum. fi. ¶ † Vltimo aduertendum est, dum Ab. hic dicit, quòd appellatione instrumenti continetur priuilegium. nam contrarium tenet Pau. in consi. 97. inserto inter consilia Cuma. incipiente, stante statuto. Sed potest dici illud esse uerum de communi usu loquendi. secus est de proprietate uerbi, prout Abb. loquitur hic.

SVMMARIVM.

1 *Exempla non auctentica, non probant.*
2 *Exemplum dictorum testium non auctenticatum non facit, vt quis dicatur didicisse testificata.*
3 *Exemplum exempli non probat vnquam.*
4 *Exempli non solennis productio operatur, quòd si post terminum producatur originale, dicatur probatio facta.*
5 *Princeps non potest dare fidem scripturæ non auctentica in præiudicium alterius.*
6 *Consuetudo, & statutum tribuens auctoritatem priuatæ scripturæ valet.*
7 *Princeps facere non potest, quòd testibus omni exceptione maioribus fides nõ tribuatur.*
8 *Exemplo sumpto mandato Papæ creditur.*
9 *Impossibile reputatur, quod fieri non potest sine dispensatione.*
10 *Scriptura publica dicitur confecta per tabellionem: alia verò faciens fidem, dicitur auctentica.*
11 *Scriptura officialis in pertinentibus ad eius officium dicitur auctentica, non publica.*
12 *Scriptura reposita in archiuo dicitur auctentica, non publica.*
13 *Argumentum de persona ad locum valet.*
14 *Instrumentum publicum, quando dicatur.*
15 *Instrumento publico, quæ sunt necessaria.*
16 *Inuocatio Domini, an sit necessaria in instrumento.*
Et quid stante consuetudine. ibi.
17 *Statutum, quòd per se non valet, corroboratur à consuetudine interpretatiua.*
18 *Anni Domini, an sint necessarij in instrumento.*
19 *Error in annis Domini, an vitiet instrumentum.*
20 *Florentini incipiunt annum ab incarnatione, anno tamen completo.*
21 *Annorum Domini computatio quomodo fiat.*
22 *Nomen Imperatoris, Papæ, vel Regis, an sit necessarium in instrumento.*
23 *Locus contractus requiritur in instrumento, & an locus loci, num. 24.*
Et an contraria consuetudo valeat. nu. 25.
26 *Dies, & mensis exprimitur in instrumento de substantia, & intelligitur de die rogatus, nu. 27. & conclusionis, non tractatus, nu. 28.*
29 *Contractus non dicitur perfectus si actum est, vt redigatur in scriptis, nisi scriptura conficiatur.*
30 *Indictio est necessaria in instrumento. Quid si in ea sit erratum, vel relictum spatium, num. 31.*
Et qualiter computetur, nu. 32.
33 *Instrumentum requirit fertem facti, Et testes, nume. 34. non tamen rogatos, numero 35.*
36 *Testes in causa matrimonij, an debeant esse rogati.*
37 *Signum Notarij requiritur, & absque eo non valet instrumentum, saltem de consuetudine.*
Et an requiratur in inbreuiatura, nu. 38.

39 Imbre.

39 *Inbreuiatura sine signo notarij, an iudicis auctoritate possit publicari.*
40 *Instrumentum, an legendum sit coram testibus.*
41 *Contractus quando actum videatur, quòd fiat in scriptis.*
42 *Testamentum inter liberos, vel ad piam causam, licèt lectum non sit, an dicatur perfectum.*
43 *Testamentum ad pias causas, an valeat etiam si imperfectum sit ratione voluntatis.*
44 *Notarius esse debet, vt valeat instrumentum.*
45 *Quasi possessio notariatus, an probet quem notarium.*
46 *Diuturnitas temporis, non facit præsumi titulum vbi agitur de graui præiudicio.*
47 *Clericus in dubio, quis non præsumitur.*
Quid si longo tempore ita fuit reputatus, nu. 48.
49 *Notarius præsumitur stante tempore immemorabili.*
50 *Matricula, an probet quem notarium, vel faciat præsumptionem. nu. 51.*
52 *Instrumentum de longinquo si producatur, an illi standum sit, si nemo cōtradicat. & de notariatu non constet.*
53 *Literæ testimoniales, an faciant fidem.*
54 *Notarius debet esse rogatus, vt instrumentum valeat, quod in dubio non præsumitur, nu. 55. Si tamen notarius hoc asserat, ei creditur. nu. 56. & à quibus debeat esse rogatus. nu. 57.*
58 *Notarius, an rogari possit de actu non dependente ab homine, puta de natiuitate, vel morte alicuius.*
59 *Delictum, an possit probari per instrumentum.*
60 *Instrumentum publicum, an & quando fidem faciat in præiudicium tertij.*
Et quid in dote, nu. 61.
62 *Secretum, quid dicatur.*
63 *Clam fieri dicitur, quando non venit in notitiam eius, cuius interest.*
Et quando de nocte, nu. 64.
65 *Notarij debent cauere ne instrumenta de nocte conficiant.*
66 *Notarius debet esse peritus, non illiteratus, nu. 69.*
67 *Imperitia notarij si pars lædatur, tenetur.*
68 *Index potest esse illiteratus.*
71 *Notarius esse non potest notoriè excommunicatus.*
Quid mini...tur, nu. 72.

1 SI scripturam. ¶ † Primo nota, quod exempla non auctentica non probant. Ad idem tex. in l. 2. ff. de fi. instru. no. in auct. si quis in aliquo documento. C. de eden. in l. si quæ. ff. fam. ercis. & 25. q. 2. can. dicēti. §. sancimus. Vnde exemplum dictorum testium, † quia non probat. non facit, vt quis a dicatur didicisse[a] testificata, vt no. Bald. & Imo. in l. fi. ff. quēad. testa. aper. Ang. in l. si duobus. ff. eo tit. Et hoc pro singulari tra-3 dit Ro. sing. suo 33. visis exemplis. † Et hoc maxime haberet locum in exemplo exempli, quod nunquam probat, vt not. Ricar. Malum. similiter Alb. & Bal. in l. sancimus. C. de diuer. rescri-4 ptis. † Operatur tamen productio exempli non solennis, quod si post terminum producatur originale, dicitur probatio facta, b vt no. Bal.[b] hic dicit, argu. l. si donatæ. §. si sponsus. ff. de donat. inter vi. & vxo. Et ad hoc videtur tex. in auct. si quis in aliquo. C. de edē. vbi si producatur exemplum. dicitur ibi, nulla ex hac memoria fit exactio, nisi aliud documentum, aut originale proferatur. ergo a contrario sensu, si instrumentum originale præterea producatur, exactio fieri potest virtute exempli prius producti, vt dixi latius ibi. Adde Hippo. de Marsi. in singulari suo 113. 5 incip. dictum testis. ¶ † Secundo no. quod princeps[c] non potest da-c re fidem scripturæ non auctenticæ in præiudicium alterius. Et dicit Abb. hoc esse verum ex postfacto, sed tamen idem esset a principio. quia non potest alteri præiudicare. Et sic ratio, quæ ex postfacto allegatur, etiam militat ante factum. Et hoc intelligitur, nisi princeps hoc a principio faceret per viā legis. Et hoc 6 modo declarat, & saluari potest, quod Ab. dicit, † quia valet cōsuetudo, vel statutū quod priuatæ scripturæ auctoritatē tribueret, c. cum dilectu. de eo. & no. Bal. in l. de quibus. col. 1. uers. itē per pactum. ff. de legi. & sequuntur Alex. in l. 1. §. fi. ff. de uerbo. obli. cum si. ut dixi in c. 2. col. 6. de proba. Et ad tex hic, dum dī, nō possumus, facit tex. in c. indicas. 5. q. 9. ubi dicitur, Nos uni parti ad discrimē alterius credere proculdubio nō possumus. 7 † Et idem econtra, non potest princeps facere, quod testi omni exceptione maiori non tribuatur fides, ut est tex. 3. q. 3. in c. talia. ibi, de memorati uiri testimonio omnino dubitare non possumus, ut no. Rom. illum tex. in singu. 750. dñi huius ciuitatis. Et hoc qd dictum est, procedit in his, in quibus princeps non habet potestatem. aliàs secus, ut per Ab. hic, & Imo. quod plus est, cōcludunt Moder. hic, quod de potestate absoluta Papa posset statuere, quod exemplo credatur, quia hoc uī de iure positiuo, quod exem-8 plo non credatur. ergo tolli potest. Et ad hoc bene facit no. dictum Host. in c. peruenit. de fideiusso. † ubi per illum text uoluit. quod exemplo sumpto de mandato Papæ credatur. & sequit 9 Ant. de But. ibi colum. 1. & Imo col. fi. † Ex prædictis colligitur, quod illa uerba, non possumus, referuntur ad ordinariam potestatem. quia illud, quod non potest iuri absque dispensatione, reputatur esse impossibile glo. in c. gratia. in uersi. non pōt. de rescrip. in 6. & est dictum Innoc. in cap. pastoralis. de causa pos. & prop. facit tex. in l. apud Iulianum §. fi. de lega. 1. & not. Bal. in l. 1. in 6. q. C. de insti. & substitu. & in pulchra quæstione no. Abb. post alios in c. super eo. de condit. appo. & hoc tamen declara, vt Bal. distinguit in d. l. 1. in 6. q. & tradunt Alc. Anto. & Arer. in d. l. apud Iulianum. §. fi. per illum tex. à contrario sen-10 su & in l. qui cum natu maior. in prin. de bonis liberto & in l. 3. § permittitur. de aqua quoti. & æsti. ¶ † In glo. 1. conclusio est, secundum Abb. quòd scriptura publica dicitur, quæ confecta sit per tabellionem. alia vero scriptura, quę facit fidem auctē-11 tica dicitur, & nō publica. † Ex quo infertur, quod scriptura facta per officialem, licèt faciat fidem in pertinentibus ad officium 12 eius, auctē dicitur, non publica. † Et eodem modo scriptura, quæ in archiuo publico reponitur, auctentica dicitur, & non publica & ad hoc præcipuè inducit tex. in auct. ad hæc. C. de fi. instru. vt latius per eum hic. sed aduertendum est, quia tex. in d. auctē. ad hoc aperte probat contrarium dū ibi expresse dicitur, quod carta, quæ profertur ex archiuo publico, publicum habet testimonium. ergo videtur scriptura publica. & hoc tenet Ange. in §. si quis igitur. col. 2. in Auct. de instru. cau. & fi. vbi inquit, quod publica scriptura dicitur ratione loci. Et hoc confirmatur, quia si publica scriptura dicitur illa, quę conficitur à persona publica, idem videtur de illa, quæ in loco publico reperitur, quia valet 13 arg. de persona ad locum † vt no. in l. vinum. ff. si cer. pet. Bar. in l. qui plures. de vulg. & pup. in prin. Non obstat ratio Ab. dum inquit, quòd si d. auct. ad hæc. intelligatur in scriptura publica, nihil adderet ad l. comparationes. C. de fi. instr. quę loquebatur de publica scriptura. & fuit ratio gl. in d. auct. ad hæc. quia rūdetur, & aduertendum est, quod tex. in d. l. comparationes, loquitur de instrumentis publicis. & auct. ad hæc. addit idem esse in scriptura publica, licet non esset instrumentum pub. Vnde melior re-14 solutio vī, vt dicamus, quod sit instrumentum publicum solū, † quod fuit scriptum à tabellione cum solennitatibus requisitis, vt no. Bar. in l. si quis. §. si initium, col. 4. in 3. q. ff. de edē. vbi inquit, quod instrumentū publicum est illud. cui soli creditur, sine alio adminiculo, siue de iure, siue de consuetudine. & idem Bar. in l. j. in 2. not. C. de apo. publi. lib. 10. Spec. in titu de instru. edi. §. nūc dicendum. in prin. Aliæ vero scripturæ, quæ auctenticæ sunt auctoritate publica, etiam publicæ dicuntur, d. auct. ad hæc. sed non dicuntur instrumenta publica. Et prædictis non obst. text. in c. seq. ideo quia ibi non fit differentia absolutè inter scripturam publicam, & auctenticā, sed solum fit differentia inter scripturam auctenticam, & scripturam factam per manum publicam, quæ scriptura facta per manum publicā in effectu publicum instrumentum est. scriptura vero auctentica pt esse, licet 15 instrumentū nō sit publicum, erit tñ scriptura publica. ¶ † Successiue Ab. prosequitur, quæ sint necessaria in instrumento publi. & primo concludit per tex. in c. non licet. 26. q. 5. iuncta cō-16 suetudine, quæ hodie viget, † quòd requirat inuocatio Domini, & quòd aliter non valeat instrumentum. Et cum ista cōclusione in effectu transeunt Moder. hic: quia licèt talis inuocatio de iure non sit necessaria, vt no. Bar. in l. si quis ex argentarijs §. si initium, colum. 3. ff. de eden. Bal. Pau. de Cast. & Alexan. in l. iurisgentium. §. quod si ne. ff. de pact. Imo. & late Alex. in rub. ff. de no. ope. nunciat. tamen ratione consuetudinis, videtur quod ista sit substantialis solennitas, prout glo. dicit de annis Domini in Auct. vt præponatur no. Impe. §. 1. in versi. auctore. Sed aduertendum est primo, quia Abb. hic sentit, quòd sola consuetudo hoc non operetur. In contrarium videtur gl. in d. Auc. vt præpo. nom. impe. in ver. auctore. quæ facit vim in sola consuetudine. & ita contra Ab. pungit And. Sic. in repe. huius rub. car. 5. col. 3. Sed responderi potest, quod ex quo iura videātur hoc requirere, d. c. non liceat. 26. q. 5. poterat dubitari, an hoc esset de consilio, vel præcepto. & consuetudo interpretatur, quod hoc de necessitate requiratur, & non est nouum, quod vtrunque simul plus operetur, & de pacto, & statuto simul no. Bal. dicit in c. ve-17 nientes. col. pen. ver. sed nunquid. de iureiur. † Et statutum, quod per se non valet, à cōsuetudine interpretatiua corroboratur, vt singulariter voluit Anto. de But. in c. cum dilectus, col. 5. in ver. ex quo infertur. de consuetud. ne. And. Sicu. in hic concludit, quod etiam de iure requiratur inuocatio Domini per text. in d. c. in nomine Dñi. 23. dist. Nec ob. quod illa sunt verba notarij, vt gl. ibi dicit. quia vt patet ibi, approbata sunt per Papam, secundo per text. in Auct. vt præponatur nomē Imperato. ibi, mox auctore Deo. & gl. ibi dicit, in nomine Domini. tertio per d. c. non liceat. 26. q. 5. ibi, omnia facite, &c. & quædā alia leuia adducit. & idē tenet Ange.

ADDITIONES.

a ¶ Didic isse. Idem Deci. in auct. si quis in aliquo documento nu. 7. C. de eden. Sed non est verum, si leges sciuerit verum esse exemplum.
b ¶ Bal. Idē Fel. in c. licet causam. de prob. Alexa. in auct. si quis in aliquo. gl. 2. C. de edē.
c ¶ Princeps. Adde quod lex, vel statutū, quod credatur Principi aliquē esse sibi rebellē, non valet. Ioan. Ii. p. Plot. in l. si qu. num 762. versi. & quod plus est. C. vnde vi. vbi etiam inquit, quod non valet lex, nec statutū, quod credatur vni testi tantū, ex quo est contra ius diuinū, quod in ore duorū, vel trium, & non vnius, stet omne verbū.

Ang. Are. in procemio Insti. in prin. Sed ↄtrium vr̃ verius, vt late tradit Alc. in d. rub. de ope. no. nuncia. quia in effectu illa est leuis solennitas, quæ non vitiat, vt habetur in l. j. §. fi. ff. de ven. inspicien. vbi Bar. & cõiter Doct. hoc tenent. Non obst. tex. in d. c. in nomine Dñi. qa Papa ibi nõ confirmauit, & dato ꝙ approbasset, esset cõfirmatio facta simpliciter, q̃ nõ tribuit ius, vt dictũ fuit in c. j. de confir. vti. vel inuti. Non obst. tex. in d. Auct. ve ꝑponaẽ nomen. ibi, mox Deo autore. qa sunt verba narratiua, q̃ dispositionẽ nõ inducũt, c. si Papa. de priui. in 6. Non ob. tex. in d. c. nõ liceat. dum dr̃, omnia facite. quia illud vr̃ consilij. sicut qñ dr̃, vade, & vende oĩa, & da pauperibus. & hoc patet, qa tex. dicit oĩa. aliàs sequereẽ, ꝙ nõ valeret mutuũ, nec alius ↄtus absq; tali inuocatione, qđ nõ est dicẽdũ. ¶ Secũdo in Instro re-
38 quiriẽ, † ꝙ annus Dñi apponaẽ, & hoc saltẽ de ↄsuetudine approbata, vt Ab. hic ↄcludit, & est gl. in Auc. vt ꝑponaẽ nomẽ Imperatoris in verbo, auctore. facit gl. in c. inter dilectos. i uerbo,
39 indictionis. j. eo. † Et tali casu, an error habeat vitiare instrumẽtum, no. Dy. in consi. 13. q. talis est. Bar. in l. si librarius. ff. de reg. iur. Et adde, ꝙ annus expressus in instrumento, intelligiẽ de anno currenti nondũ cõpleto. & ideo bonũ est illud exprimere, & dicat, anno tali currenti. si m̃ nõ exprimaẽ, rõne ↄsuetudinis
20 saluaẽ instrumentũ. Et † ideo melius faciunt Florentini, q incipiũt anno incarnationis ↄpleto, vt no. Card. post Gasparẽ, quẽ
21 ibi refert, in c. iuuenis. col. fi. ver. 4. quæro. de sponsalibus. † Et talis ↄputatio fit ab incarnatione, vel a natiuitate ſm ↄsuetudinẽ loci, vt no. Bar. in l. si quis. §. si initiũ. col. 4. ff. de edẽ. cũ si. ut tradunt Mod. hic. & adde gl. in cle. j. in ver. ex tẽpore. de sum. Tri. & no. Imo. in consi. 8. in casu præmisso. in princ. Et ante natiuitatem Dñi ↄputabant Romani annos ab indictione. Hebrei a diluuio. Greci a ludo Herculeo, vt no. per gl. in rub. C. de indi. lib. 10. Item no. est, qđ dr̃ de anno, intelligiẽ qñ exprimiẽ a natiuitate, vel ab incarnatione, put Doct. hic loquunẽ. Si vero simpliciter dicaẽ, actũ fuisse hoc anno, intelligiẽ ꝑ anno integro, q ↄsistit 365. diebus ꝑteritis, vt no. Bar. in l. j. §. actũ. ff. de ni. actuq; pri. in l. libellorũ. in prin. col. fi. ff. de accu. & no. Bal. & Imo. in l.
22 diuortio. in princ. ff. sol. matri. ¶ † Tertio reqriẽ nomẽ Imperatoris, vel Papæ, vel Regis. ſm qualitatem loci, vt Ab. hic dicit p tex. in Auct. vt ꝑpo. no. imp. in princi. & licèt ille tex. loquaẽ in Imperatore, idem tñ est in summo Põtifice, vt latius tradit Ab. in procemio Gregoriano. col. 3. ver. sed quæro. Et ſm istam cõclusionem nouissime consuluit Barth. Sozi. consi. 70. in cã cõmunitatis. col. 2. in ver. quarta ↄclusio. Et hoc, qđ dictũ est, pcedit, nisi aliter sit de consuetudine, q̃ in loco attendiẽ, vt Abb. dicit in dicto procemio. & no. Bar. in l. si quis. §. si initium. col. 4. ff. de eden. & idem Ang. in consi. 120. ad hoc, vt scriptura. & in alio consi. 191. visis omnibus. in j. dubio. Et reperio, ꝙ idem cõsuluit Abb. in cõsi. 55. in ꝑdicta causa. in primo dubio, lib. 2. & ibi subtiliter disputat, qñ talis ↄsuetudo ꝑbata dicaẽ, ꝙ i instrumẽto nõ reqraẽ nomẽ Imperatoris. Et ad hoc, qđ dictum est, facit. quia generaliter in ↄfessione instrumẽti ↄsuetudo loci attẽ
23 diẽ. vt no. Dy. in ↄsi. 31. in q̃stio. ¶ † Quarto reqriẽ locus[a] ↄctus,
a c. Abbate sane. cũ gl. in ver. censeẽ. de reg. iu. in 6. & ad idẽ text. in c. qm̃ ↄ. in ver. loca. & gl. ibi de ꝑba. no. Ang. in l. optimã. circa fi. C. de ↄhen. & com. stipu. cũ si. ut tradunt Moder. hic. & idõ Ange. in Auct. ut ꝑpona. no. impe. in prin. Abb. in c. cũ dilectus. col. n. j. eo. & Pau. de Ca. in ↄsi. 417. uiso. in nouis. & Corn. Peru. in ↄsi. 60. in hac ↄsultatione. col. 2. & in consi. 216, licet. in 4. lib.
24 ¶ † An antẽ locus loci[b] exprimi debeat, no. Bart. in l. de pupil-
b lo. §. q nunciat ff. de ope. no. nunc. Bal. in l. ↄctus, col. 3. uers. modo q̃ritur. C. eo. cũ simi. ut tradit Alex. in d. §. qui nunciat. Et in
25 tantũ locus in instrumẽto reqritur, † ꝙ ↄsuetudo in ↄtrium nõ
c ualet,[c] ut ↄcludit Rota in 6. deci. de ↄsue. in antiquis. qa talis cõsuetudo uẽ ↄ substantiã actus. ideo non ualet, ut p gl. in c. non putamus. de ↄsuet. lib. 6. Sed Mod. hic dicũt non esse uerũ, ꝙ sit ↄ substantiam actus, sed potius dr̃ ↄ solennitatẽ. & ista inter se differunt, ut no. Inno. in c. ꝙ sicut. de electio. Dictã decisionẽ latius reprobat And. Sic. in rub. hic in 9. car. & Alex. in d. §. q nunciat. ubi tollit aliam rõnem, in qua decisio Rotæ fundaẽ, qa talis ↄsuetudo ꝑstaret occasionẽ delinquẽdi, & fabricãdi falsum. Sed Alex. ibi rñdet hoc nõ esse uerũ, qa in priuata scriptura non requiritur, ut no. Bart. in l. cũ tabernam. § idẽ quæsiuit. ff. de pigno. cum simi. & sic nõ attendiẽ in priuata scriptura, qđ præstetur occasio delinquendi. Sed potest replicari ad hoc, ꝙ etiam in priuata scriptura requiritur dies, & locus, quando agitur de ꝑiudicio alterius, ut no. Abb. in c. sequenti. col. mihi quarta. Preterea scriptura priuata non facit fidem, si nõ sit approbata a lege, non sic uidetur in instrumento publico, quod probat, & iõ debet apponi locus, & dies, prout disponitur a iure, qa per expressionem loci, & diei, falsitas deprehendi poterit. & ideo cõsuetudo in ↄtrium non valet, quia præstat occasionẽ delinquẽdi, & tollit reo defensionem, vt notabiliter ↄcludit in loco ꝑal-
26 lega. cuius opinio sustentabilis videtur, vt dictum est. ¶ † Quin-
d to, dies,[d] & mensis, requiritur. glo. in d. l. generali. C. de tab. lib.
27 10. & in l. j. §. editiones. in ver. dic. ff. de edendo. † & intelligitur de die, de quo fuit rogatus notarius, nõ de die, quo instrumẽtũ conficitur, vt no. Bar. in l. si quis. §. initium. col. 6. ver. quæro di
28 xi. ff. de eden. † Et intelligitur de die conclusionis, & non de die tractatus, vt no. Bald. in l. contractus. colum. 5. ver. quæro quid de die. C. de fide instru. cum simi. vt gl. Moder. hic, & idem Bal. in l. si quis cum. §. j. ff. de vulga. & pup. Et facit, quod not. Pau. de
29 Cast. in l. cum res. colum. j. C. de proba. † vbi inquit, ꝙ si actum sit inter partes, quòd fiat contractus in scriptis, tunc nõ dicitur perfectus contractus, nisi scriptura conficiatur, & tũc dies scripturæ apponitur. & idem dicit Pau. de Cast in d. l. contractus. & in l. qui bis idem. de verb. obliga. Fulg. in consi. 200. in quæst. q̃ vertitur. in fi. & dixi in consi. 11. colum. 2. & licèt dies exprimi debeat, hora tamen non requiritur, vt no. Ioan. And. in addi ad Spec. § j. ver. post indictionem. Si tamen exprimatur, prodest ad posteritatem, vt per glo. in c. si a sede. in ver. appareat. de ꝑbẽ. in 6. cum simi. vt tradunt Mod. hic. Ad idem gl. in l. si ex pluribus. §. fi. ff. de solu. Bal. in l. Imperator. la j. col. 5. ff. de sta. homi. cũ simi. & Andr. Sic. scribit in c. consuluit. colum. 13. de offi. delega.
30 Moder. in c. pastoralis. col. 4. & dixi ibi, de rescrip. ¶ † Sexto. indictio necessaria est in instrumento, & illa omissa vitiat instrumentum, vt no. Bart. in l. si librarius. colum. j ff. de regu. iu. Facit tex. in Auct. vt præpo. no. impe. in princi. & in l. j. §. fi. C. de Iusti. Codi. confir. vbi late Albe. & in c. inter dilectos. j. eod. & gl. ibi, in ver. indictionis, & no. Bar. in l. si nominatim. ff de cõd. & demon. cum simi. vt tradit Alexan. in consi. 66. viso. colum. 2. & in consi. 113. discussis. col. 3. lib. 1. & Petrus Philip de Corneo in consi. 93. quia causa. & in consi. 118. placet mihi. lib. 4. Et no est quòd non sufficit, si dicatur, indictione &c. sed debet explicari, vt Bal. concludit in c. cum in iure. in colum pen. ver. vtrum, s. de offic. delega. Sed contra hoc facit, quod not. idem Bal. in c.
31 inter dilectos. colum. pen. j. eod. † vbi inquit, quòd si notarius dicat, indictione tali, & quia non erat memor de numero indictionis spatium dimisit, secundum eum, nõ uitiatur instrumentum. Et ad hoc facit, quia licèt indictio omissa vitiet instrumẽtum, error tamen indictionis non vitiat, vt no. Dy. in consi. 13. quæstio talis est. Bart. in d. l. si librarius. & in d. l. si nominatim. cum simi. vt tradunt Moder. ibi. Alber. in d. l. 1. C. de Iusti. Cod. confirman. colum. 3. versi. circa hanc materiam, & Ang. in Au-
32 cten. vt præponatur nomen Imperatoris. in princ. col. 1. † Et de indictione qualiter computetur, not. per glo. in d. ca. cum inter dilectos, in versi. indictiones, & in prima consti. C. in uer. septimæ indictionis. & in Aucten. vt præpo. no. impe. in princip. in
33 uersi. indictionis. ¶ † Septimo, series facti requiritur. Glo. in d. l. generali. & Angel. in Aucten. vt præpo. no. impe. in princ. col. 1. Et ista series facti debet esse, per ea, quæ no. Bar. in l. is, qui. ff. de testa. de eo, qui vendidit fundum pro certo pretio, his pactis, & conditionibus, quod ulterius nihil repetet. & idem Barto. in l. admonendi. colum. 7. aliàs 9. in uer. pone, quod in lib. ff. de iureiuran. Bal in l. ↄctus. col. 3. uer. quæro de secũda perfectione. C. eod. & Ant. de Bur. in consi. 11. aduertendum est. in princip.
34 ¶ † Octauo testes requiruntur. glo. in d. l generali. cum simi. ut tradit Alex. in consi. 96. ex his. col. 5. lib. 1. & faus est, quòd p notarium scribantur, ut Abb. hic concludit, per glo. in §. sed & si instrumenta, in uer. adiiciantur. in Aucten. de instrumen. cau. & fide. & idem glo. in §. si uero absunt. in uer. quantum. de hære. & Falci. & no. Bal. in l. 1. col. fi. uers. sed hic quæro. C. ad Velleia. cum simi. ut tradit Ale. in l. iurisgentium. §. quod fere. ff. de pac.
35 & non requiritur, † ꝙ testes rogati fuerint, ut Ab. hic dicit post gl. 3. q. 9. in can. testes. §. de his. & in auct. rogati. C. de testib. not. Bal. in rub. C. eod. colum. 5. uer. quæro igitur, cum si. ut p Mod.
36 Et per istam regulam infertur, † ꝙ in causa matrimonii non requiritur, ꝙ testes rogati sint, ut no. dicit Anto. de Bu. in c. ex parte. in fi. de spon. Adde late per Arc. in consi. 13. uiso. col 5. An. Sic. hoc idem sequitur in consi. 40. lib. 3. Contrariũ tenet Rom. in sing. 707. ad solam solennitatem. & Andr. Sic. sibi contrarius in consi. 45. col. 3. & in consi. 54. col. 5. Aliter pro nunc nõ decido, quia casus pendet in causa magni ponderis Mantuæ. Adde hunc articulum per Præpositum in d. c. ex parte. cl 1. in 2. col.
37 ¶ † Nonò signũ notarii reqritur, & absque signo non ualet instrumentũ, saltẽ ex consuetudine, ut Abb. hic concludit, & no.

Bar. in

ADDITIONES.

a ¶ Locus. Vide decisio. Tholosa. 491. Bal. consi. 221. consi. 55. li. 2. Pau. consi. 420. lib. 2. Pet. Philip. Corn. consi. 216. lib. 4. Glo. pragma. de subla. cle. literis. uersi. ecclesia.

b ¶ Loci. Vide distinctionem Bonifa. de Vitalin. in procem. cle.

c ¶ Non valet. Vide Rom. in l. in illa. ff. de verb. oblig. l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de ope. no. nuncia. Rot. decis. 440. in antiquis. Bonifa. de Vitalin. in proce. cle. Steph. Bertran. consi. 130. quædam asserta. lib. 3.

d ¶ Dies. Adde, ꝙ dies reqritur in libro publico, & priuato rationũ in omnibus negotijs, & rationibus scriptis, alioquin non probat pro scribente, etiam in casibus, in quibus aliàs probaret pro scribente. Ioan. Bap. Plotus. in l. si quando. nu. 243. ver. liber rationum, in fi. C. vnde vi.

Bar. in l. 1. §. si initium, col. pe. ver. restat de nouo. in repeti. ff. de edē. vbi inquit, q̄ oēs Doc. nullo excepto, ꝯcordāt q̄ signū sit de substātia allegant l. fi. C. de assesso. & idem Spe. eo. ti. §. instrumentū. ver. itē qd nō est signatum. cū simi. vt per Mod. hic. idē Bar. in l. ad testiū. § si qs. de testa. Bal. in c. significauit. in ver. itē no. arg. de appel. & idē Bal. in l. fideicōmissa ff. de lega. 3. cū sim. vt tradit Cor. Perusi. in cōsi. 70. duo veniunt. col. 1. & in ꝯsi. 118. 38 placet. lib. 4. & in consi. 217. licet. lib. 3. † & tale signum etiam in imbreuiatura notarii reqrit aliter non facit fidem, vt no. Bal. in l. Lucius. ff. de testa. mili. cum simi. vt tradunt Mod. hic. Quibus adde Pet. de Anch in consi. 432. præmissa. Ang in consi. 210. ad hoc, vt scriptura. & hoc idem tradit Alex. in cōsi. 152. vr prima 39 consideratione. lib. 2. † vbi dicit, q̄ imbreuiatura, q̄ non habet signum, modo pfecta sit respectu dispositionis, auctoritate iudicis pt publicari, vt no. Bald. in l. fideicommissa. §. 1. de lega. 3. & idem Bal. in l. ꝯtus. col. 3. C. eo. ti. & qd dictum est de signo, hēt locum de consuetudine, sed de iure esset leuis solennitas, vt per Ioan. And. in loco alleg per Ab. hic, & no. Card. hic in ꝯsi. 133. 40 ad singula. ¶ † Decimò requirit, q̄ scriptura legatur corā testibus, aliter nō valeret instrumentum. Et hoc in ꝯtibus, q fiunt in scriptis. secus est in aliis, vt Ab. hic concludit. & not. Bald. & Bar. in l. fideicommissa. §. 1. de leg. 3. vbi dicunt, q̄ non creditur 41 imbreuiaturæ notarii, nisi appareat, † q̄ fuit lecta coram partibus, & testibus. & idem Bal. in auct. quod sine. C. de testa. & idē Ange. in consi. 74. dicta quæstione. in prin. & in cōsi. 274. ex themate. col. 2. And Sic. in consi. 32. col. 9. in 1. lib. Sed circa limitationem Ab. aduertendum est dum inquit prædictam ꝯclusionē pcedere in ꝯtibus, qui fiunt in scriptis, secus est in aliis: nā qn ꝯtus celebratur in scriptis, hoc clarum vr. §. in his. Instit. de emp. & vend. in l. ꝯtus. C. de fide instru. Et qn actum videat inter partes, q̄ ꝯtus fiat in scriptis, notabiliter tradit Aret. in cōsi. 160. longa est. in 2. dubio. Sed tn̄ ēt dato, q̄ scriptura non requiratur pro substantia ꝯtus, sed ad faciliorem probationē, vt qa simpliciter rogatus sit notarius, prout cōiter fit. idem dicendū vr, quia intentio cōtrahentium suspensa vr, donec legatur scriptura, vt appareat, q̄ confecta fuerit secundum intētiones partium, & prout actum fuit inter partes. & ita videtur de mente 42 Doctorum in locis s. allegatis ¶ † Et prædicta conclusio limitatur non hēre locum in testamento inter liberos, vel ad piā causam, quia valet testamentum, licèt scriptura lecta nō fuerit, qa testamentum perfectum dr ratione voluntatis, sed nō ratione solennitatis, & defectus solennitatis non vitiat tale testamētū, vt no. in d. l. fideicommissa. §. 1. & in l. si is, qui. ver. quæro quid si testator. vbi Imo. & Aret. sequunē ff. de testa. cum simi. vt tradit Alex. & idem tenet in l hac cōsultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. & fuit dictum Dy. in l. Lucius, per illum tex. ff de testa. milit. quē refert, & sequitur Rom. in repe. auct. similiter. in 43 13. speciali in vltima volunta. C. ad leg. Falci. & † qd plus est, etiā valet testamentum ad pias causas, licèt imperfectum sit rōne voluntatis, vt no. Bar. in l. in testamento. ff. de fideicom. libe. & idem tenet Abb. in c. 1. in tertio nota. in fi. de succes. ab intesta. & sequitur Ang. Are. in §. ex eo. io fi. Insti. quib. mo. testa. infir. Alex. in d. §. ex imperfecto. & in l. si certis annis. C. de pact. & in consi. 105. viso. col. 3. lib. 3. Sed tamen his non obstantibus con- a tra ipsum consului isto anno in ciuitate Laud. [a] quia tali casu vr defectus volūtatis, ideo ēt non valet ad pias causas, vt in terminis voluit Old. in consi. 119. Titius cōdidit testamentum. & Io. An. idem sequitur in ti. de instru. editio. §. compēdiosæ, carta pe. uersi. sed fuit q̄stio de facto. Pau. de Cast. in consi. 365. uisa. & in consi. 189. in causa, q̄ uertitur. circa fi. & Ioan. de Ana in consi. 57. uisis. Non obstant allegata in contrarium, quia haberent locum, si testamentum esset imperfectum ratione solēnitatis, sed tali casu est imperfectum ratione uoluntatis, ut Doct. dicunt in locis præalleg. Non ob. etiam, q̄ ad pias causas ualet testamentum imperfectum ratione uoluntatis, ut supra dictū fuit, quia illud uerum est, si est imperfectio uolūtatis respectu totius testamēti. Secus si est uoluntas imperfecta respectu dispositionis, de qua agitur, prout in casu nostro ur, & notabiliter declarat do Ab. in d. c. 1. de success. ab intesta. Pau. de Ca ī cōsi. 362. 44 super eo. ¶ † Vndecimò reqritur, q̄ fuerit notarius ille, q rogatus fuit de instrumēto, & in hoc sufficit, q̄ longo tempore fuerit in quasi possessione officii, ut Ab. hic finaliter cōcludit post Inn. quem refert. & idem tenet Bar. in l. Barbarius. in lectura. ff. de offi. præto. Bal. in c. proximo. col. 3. j. eo. cum simi. ut tradunt Moder. hic, & psertim allegatur Car. in consi. 64. do. Abb. circa fi. ubi rationem adducit, quia consuetudo, & cōis opinio pōt b tribuere auctoritatē scripturæ. c. cum dilectus. j. eod. Et quia, ut dicunt Moder. diuturnitas [b] temporis facit psumi pro creatione. & no. in c. illud. de præsump. & fuit ratio Abb. hic, & p istam rationē idem tenet And. Sicu. post longā recitationē antiquorū in repeti. rubricæ huius tituli in char. 14. & 15. Alex. tn̄ in l. 1. C. de testa. col. fi. in hoc articulo plures tradit remissiones, & fi- c naliter residet in opinione negatiua, [c] sm opi. Spe. & Ioā. And. quos hic Ab. refert. & dicit illā magis cōem p l. Herēnius. ff. de decurioni. & dictū Ale. late reassumunt Moder. in l. Barbarius. in 10. col. ff. de offi. præto. Idem Alex. in consi. 70. examinato pcessu. col. 1. lib. 1. Et sm istam opinio. tempore meo Pisis cōsuluit Aret. in consi. incip. in pmissa consultatione. qd non est impressum, quia illud postea edidit. & ideo breuiter refero fundamentū eius. nam reprobando Abb. hic dicit, q̄ quis non nascitur notarius, sed creatur à Principe. ideo quasi possessio nota- 45 riatus non probat illum notarium, † sicut ex quasi possessione seruitutis realis nō psumitur seruitus, quia prædia à sui natura, & origine libera sunt, vt no. Bar. in l. si prius. in 4. oppositio. tertiæ partis, de ope. no. nun. ff. & Bal. in l. iudicia. C. de rei vend. in versi. tertio principaliter quæritur. & no. in l. sicut. §. quæritur. ff. si serui. vendic. & ita istam rationem in ista quæstione inducit Io. de Imo. in l. ad testiū. col. fi. in ver. extra gl̄n. ff. de testa. vbi inquit, q̄ illa quasi possessio non vr releuare notariū ab onere probandi, cum sit contra naturale statutum, quia qs nō nascitur notarius. Et ad hoc facit, quia quasi possessio iuris, quod non potest haberi, nisi a superiore, eius priuilegio, nunquā releuat ab onere probandi, vt not. Bal. & Salye. in l. si solennibus. C. de fide instru. Bal. & Imo. in l. Titia. ff. solu. matri. per c. ad decimam. de restit. spoliato. lib. 6. Et ita videtur in notario, q a su- 46 periore constitui debet. † Non obstat ratio Ab. de diuturnitate temporis, quia vbi agitur de graui præiudicio, ex diuturnitate tēporis titulus non psumitur. Ita dicit Are. in præallegato consi. allegat l. nulla. C. de rei vendi. & Bar. in l. cum de in rem uerso. ff. de vsur. & in disputatione incip. habens amplum patrimoniū. Non obst. ratio Car. allegata supra de c. cum dilectus. j. eo. qa non hēt locum isto casu, vbi dicitur esse error reputando illum notarium, qui non est, sed in c. cum dilectus quod ibi dicitur, habet locum qn̄ scienter inducta fuit cōsuetudo. Finaliter tamen mihi placet opi. Innocen. quem sequitur Ang. in Auct. de tabellio. in versi. an sufficiat, & Bal. in consi. 159. quia plenissimè, lib. 3. & Fulg. in consi. 154. egregius miles. & ad hoc facit, 47 quia videmus, † quod quis clericus non præsumitur in dubio, quia ista qualitas non est a natura, vt no. Innocen. in c. sup his. in fi. de accu. Ab. in c. bonæ. el 1. de electio. in cap. 1. de litis ꝯtestatio. Cardi. in repe. c. perpendimus. in 3. char. de senten. excō. vbi allegat c. cum adeo. de rescri. cum simi. ut dixi in consi. 115. col. 48 pen. † & tamen si quis fuerit longo tempore reputatus clericus, & in quasi possessione beneficii, etiam curati, habet fundatam suam intentionem, vt no. Hostien. Ant. de Bu. & Ab. post alios in c. illud. de præsum. Bal. in l. siue possideris in 4. opposit. C. de proba. cum simi. vt dixi in consi. 118. Ad hoc tamē videtur posse responderi, q̄ in tali casu ratio specialis concurrit, quia iudices ecclesiastici solent de canonica institutione inquirere, & superiores uisitantes præsumuntur vidisse titulum. c. ordinati. de offi. ordi. in 6. Quidquid tn̄ sit, opi. Inno. æquior uidetur, q̄ ma- 49 ximè procederet, quando res esset adeo antiqua, † q̄ excederet omnium memoriam. tunc enim non est opus probare illum fuisse notarium, nec fuisse in quasi possessione officii, ut tenet Inno. in c. ueniens. de uerb. significa. & sequitur Bal. in auten. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. circa finem, & tali casu etiā sola fama sufficit, ut dicit Anto de But. hic, & tradit Aret. in cō- 50 si. 37. sequendo ordinem. col. 2. ¶ † An autem per matriculā pbetur notarius. Ioan. And. in loco allegato, & Abb. hic, tenent quòd non. quia matricula non attestatur illum factū esse tunc notarium, sed de præterito factum præsupponit. unde non probat, ut per Inno. in c. quoniam contra, de proba. & pro ista opinione facit tex. in l. Hærennius. ff. de decurio. ubi sola perceptio salarii non facit decurionem. & istam opinionem Alex. conat defendere in l. scriniarius. C. de testamen. mili. Sed breuiter cō- 51 tra ipsum dicendum vr, † quia matricula taliter præsumptionem inducit, ut fundatam habeat intentionem ille, qui in matricula descriptus reperitur, ut not. Bal. in l. 2. col. 2. C. de senten. & idem Saly. & Roma. in d. l. scriniariis. C. de testa. milita. idem Bar per illum tex in l. petitione. C. de aduoca. diuer. iudic. & in l matriculam. C. de agen. in reb. lib. 12. cum simi. ut tradit Alex. in d. l. scriniariis. & Moder. hic, quibus addatis Ang. in cōsi. 140. statutū pdictū. & And. Sic. ī. rub. huius tituli, col. pe. vbi ad hoc alia iura inducit. Et ista conclusio procedit, ut dictum est, in dubio. Secus qō constaret de contrario, & tunc allegata in ꝯriū, haberent

ADDITIONES.

a ¶ Laud. Scilicet consi. 159. ubi tamen ex specie casus ibi narrati, male consuluit. Adde eundem Deci. in consi. 385.

b ¶ Diuturnitas. Cum quasi possessione, ita q̄ publicè fides adhibeatur, & hæc practicatur, & est ueritas, ut etiam attestatur Albe. d. l. Barbarius. Bald. consi. 309. lib. 1. Alex. consi. 154. consi. 198. nu. 4. lib. 7. Fulg. cōsi. 151. egregius. Ang. in Auct. de tabellio. Bon. de Cur. trac. nobilita. par. 3. nu. 163. Ioan. Igneus l. 3. § si quis tabulas. nu. 70. ad Sylla Nic. Boer. decis. Burdega. 35.

c ¶ Negatiua. Anch. consi. 213. Alex. consi. 158. lib. 1. Steph. Bertran. consi. 71. et tenore. lib. 3. Steph. Aufre. in addi q. Tholo. 331. & alii quos omitto. Sed præ- sententia verior, in quam inclinat etiam Dec. hic, & bene.

habebent locū.nā qñ apparet de ɔ̄trio, recedimus à ṗsumptione matriculæ, qa in claris nō est opus coniecturis, l.cōtinuus. §.cū ita.ff.de verb.obli.& tali casu matricula non nocet, qa apparet de errore, & corrigi dēt, vt no.Bal.& Imo. in l.quoties.§.sed si eñ.ff de hær.insti.& ī no.ɔ̄si.tradit Dy.in ɔ̄s.27.q̃. 52 ¶ †Vnū tñ dicit Ab.no.esse, ꝙ si instr̄m ṗducaṫ de lōginquo, & nullus ɔ̄dicit, illi stādū est. Allegat Io.And.in eo.ti.§.restat.ver.sed qd si ṗducaṫ, vbi tñ aliter distinguit. Et dictū Abb.hic, vr̄ ṗcedere in leuibus. Secus, si agatur de graui ṗiudicio, qa nō crediṫ, vt no.Ant.de Bu.hic, col.2.Car.in cle.1.in 3.q de ṗcu.cū simi.& tradunt Mod.hic, & idē Bal.post Cy.in l.comparationes, col.pen.ver.sed hic dubitaṫ.C.eo.& Sal.ibi col.penul.dicit, ꝙ cōis est opi.ꝙ nō deṫ, & no.Lāsiā.de Brixia.in c.qm̄ ɔ̄.in versi.instr̄orū ṗductiōes, col.2.de ṗb.& late Pau.de Ca.in ɔ̄si.204.vidēdū est.& Cor.Peru.in ɔ̄s.142.vr̄.lib.1.Et iō cautela est, & ita practicaṫ, ꝙ fiāt lr̄æ testimoniales ṗ officialē regētē ciuitatē, vel locū de publico, & hoc mō crediṫ, vt no.Bal.& Sal.in d.l.cōparationes.Card.in cle.j.de ṗcur.Imo.hic, & Ang.in Auc.de tabellio. 53 in versi.& sis cautus.† Et licèt ita obseruetur in practica, tamē in puncto iuris talis litera testimonialis non facit fidē, vt probat efficaciter Pau.de Ca.in consi.præalle.in secūdo dubio, in ver.sed nūc est videndum, Et de istis literis testimonialibus vide, qđ no.Ant.de But.in c.in præsentia.in v.no.de renūciatio. 54 ¶ † Duodecimo requiritur, quod notarius rogatus sit.§.nos autem, & gl.ibi in verbo, iniungatur.in Auc.de tabellio.& ibi Bar.& Ang.ad idē gl.in cle.j.in versic.requisitis.de hære.aīs est de iureiurando, & no.Spe.eo.ti.§ j.q incipit, & br̄. versi.& no.in 2.cat.& Bar.in auct.si qs in aliquo, col.pen.C.de eden. Et in 55 dubio notarius nō ṗsumiṫ rogatus, † vt Abb.hic post Inn.concludit, qa ista est solennitas extrinseca, q̃ nō ṗsumiṫ, l.q̃cunq;.§.si.ff.de publica. Et ita tenet Bar.in l.sciendū.ff.de verb.oblig.& in l.si qs.§ initiū, in vlt.char.ff de eden.cum simi.vt p Mod.hic, & prius Alex.in d.l.sciendū, col.pen.& ita cōiter teneṫ, ut Alex.tngt in cōsi.152.vr̄, col.3.lib.2.idem Ale.in ɔ̄si.48.in cā, & lite.li.v.Ang.in ɔ̄si.74.dicta q̄stione.Cor.Perusi.ī ɔ̄s.70.duo 56 sunt.li.4.† Si tamē notarius asserit se rogatū fuisse, ei crediṫ, vt Abb. hic ɔ̄cludit post alios, quos refert, & Bar.in d.l.sciēdū.cū si.ut tradit ibi Ale.& Mod.hic, & Alex.in ɔ̄s.cx.eximie Docto.li.2.& ī d.ɔ̄s.152.co.li.& ī d.ɔ̄s.48.li.v. Et hoc verū ē, qñ notarius dr̄ se rogatū, vel publicauit īstr̄m. Secus si simpl̄r dicat. Ego notarius subscripsi, vt no.Bar.in d.l.sciendum. Sed Are.& Mod.ibi ɔ̄a trium [a] tenent, quia si notarius subscripsit se, vr̄ se subscripsisse ratione officij, vt notarius. ergo rogatus vr̄, quia alias non potest instrumentum conficere, & hoc etiam Alex.tradit in consi.48. Sed tunc stat difficultas, quia communis opin.ꝙ rogatus notarius non præsumitur, vt supradictum est non posset verificari, quia si non scriberet vt notarius, esset absque dubio, ꝙ rogatus non præsumitur. ideo communis opinio intelligēda 57 videtur, quando dicitur, Ego talis notarius subscripsi. ¶ † Circa prædicta quæritur, à quibus notarius debeat esse rogatus. Abb.post Io.And.quem refert, concludit, ꝙ debeat esse rogatus ab eo, vel ab illis, à quibus actus dependet, & idem gl.in §.nos autem.in auct.de tabellio.in versi.iniungatur.Bal.in rub.C.eo col.2.versi.sed dubitatur, cum si.vt per Mod.hic, & latius tradit Alex.in cosi.cx. circa dubitationem.lib.2. Et idem est in testibus, casibus, in quibus debent esse rogati, quia debent rogari ab illo, qui actum facit, nec sufficeret, ꝙ ipse notarius rogaret, vt no.Ang.in §.& licet, col.j.in fi.per illum tex.in Auc. 58 de testi. † Sed dubitatio est, quid in actu qui non pendet ab homine, sed a casu, vel natura, puta in natiuitate, vel morte alicuius, & Ioan.And.quem Abb.refert, & sequitur, concludit, ꝙ tali casu notarius non debet cōficere instrumentū b ad instantiam priuati, quia nō faceret fidem, sed auctoritas iudicis requiritur. Et idē dicit Bal.post Nico.de Matarel.in rub.eadem, colum.2.Pau.de Cast.in l.prætor ait.in prin.circa.fin.ff.de eden.vbi inquit, ꝙ quidam forensis cum habuisset filium Florentiæ, voluit quod de hoc conficeretur instrumentum ad hoc, vt gauderet beneficio ciuitatis, consuluit ꝙ fieret cum auctoritate iudicis, aliter non valeret. Et no.Bar.in auc.si quis in aliquo documento, col.pe.C.de eden. Dicit tamen Bald.in d.rub.hoc esse uerum quoad plenam probationem, sed absq; auctoritate iudicis faceret tamen iudicium: adeo, ꝙ posset deferri iuramentum, ut contingit in stipendiariis, uel ambasiatoribus, qui faciunt fieri instrumentum de morte equorum. Et hoc aduertendum est, quia tali casu nedum Indicium, sed plenam fidem uidetur facere instrumentum, quia ex morte effectus iuris illi acquiritur, ideo probare uidetur secundum distinctionē.Io.And.In primo membro, quē Abb.refert. Et ita esset dicendū tenēdo talem distinctionē. quam Doctores cōiter sequuntur. Sed contra illam efficaciter facit, ꝙ no.Bar.in l. 59 senatus in prin.ff ad Turp.† ubi ɔ̄cludit, ꝙ si committatur delictum ɔ̄ me, illud delictum per instrumentum probari nō potest, & idem not.Bar.in auct.si quis in aliquo documēto, col.pen.C.de eden.& idē Bal.sequiṫ in l.si.col.2.ver.restat q̄rere.C.de ṗba.& tñ ex tali delicto mihi, vel alteri q̄ritur. ¶ Et dū Abb.dicit, ꝙ in actu, q fit gratia vnius, sufficit, ꝙ ab eo notarius rogatus sit: qa aliter, de cuius ṗiudicio agitur, verisilr nō mādaret.& fuit hoc dictum gl.in §.nos aūt.in ver.iniungaṫ.in Auct.de tabellio. Sed certe hoc nō vr̄ verum generaliter. Gratia exempli in donatione, q̄ fit gratia donatarij, & tamen donans, de cuius ṗiudicio agitur, et ipse verisimiliter rogauit notarium. quia sicut sponte donauit, ita verisimiliter rogauit notarium.& ideo dictū d.Ab.hic Intelligitur in actu pendēte a volūtate vnius: puta, si fiat ṗtestatio, vel intimatio alicui, nā ille, in cuius præiudiciū fit talis actus, nō consentiret, & ita declarat Alex.in ɔ̄si.præallega.lib.1. Et dum dr̄, ꝙ notarius ɔ̄ scriptum conficit Instrumētum ad ea, q̄ dicunt Mod hic adde Bal in ɔ̄si.43. q̄dam scriptu- 60 ra, lib.3. ¶ † Successiue Abb.post Inno.ɔ̄cludit. ꝙ instr̄m publicū facit fidē in fauorē, vel ṗiudicium tertij. facit tex. in l.desiderium, & qđ ibi Bal.C.depositi.cū simi.vt p Mod.hic, & late tradit Pau.de Cast.in ɔ̄si.83.ꝙ ṗfata sententia. Sed aduertendum est, qa ista ɔ̄clusio bene ṗcedit in terminis, in quibus loquitur Abb.hic, videlicet respectu tituli, qa aliter titulus nunq̄ posset ṗbari, vt not.Bal.in l.2.col.4.C.de eden & idē Bal.in rub.C.eo.col.2.versi.sequitur videre. vbi inquit, ꝙ nulla scriptura extra iudiciū facta ṗbat, nisi inter illos, q mādauerūt fieri, qa tabellio dēt eē rogatus.§.nos aūt.in Auth.de tabellio.iō quo ad tertiū, q nō rogauit, nō est instr̄m, & ita, quo ad ṗbandū obligationē. sed quo ad factū simpl̄r sine effectu iuris, bñ ṗbat ɔ̄ quēcūque.& idē no.Bar.in l.2.col.pe.C.de edē. Et ad hoc facit rō Abb.hic dū allegat c.2.de testi & hoc idē ɔ̄firmaṫ, qa spāle est in dote, ꝙ 61 instr̄m faciat fidē in fauorē tertij, † vt notat Bar.in cōsi.123.Titius & Seius, in primo dubio, & sequiṫ Ale.in l.admonēdi.col.14.de iureiur.& in ɔ̄si.4.vr̄, col.7.lib.2. Vñ spāle est in dote. ergo In ɔ̄triū est ius cōe.l.j.ff.ad munic. Et subiicit Ab.post Inn hic, ꝙ notarius dēt rogari publicè, & nō secretè. ṗ hoc tñ instrumen- 62 tū non vitiatur, si secretè rogatus fuerit. † & secretum dr̄, quod ṗbari non potest, vt no.Card.in clem.1.§.notarij.de hæreti.& ita Mod.hic residēt.& de secreto no.Bar.Verō.in ɔ̄si.59.Pa.Fa- 63 ber.col.8. Sed melius facit, qñ nō publicè, sed clā fieri dicaṫ. † videlicet, qñ fit taliter, ꝙ nō venit in notitiā eius, cuius interest, vt no.Bar.in l.2.C.de his, q ex pub.ratio.li.10.& in l.1.C.de præd. 64 curia.eodem lib.10. † Et quod fit de nocte, dr̄ clā fieri, vt notat 65 Bal.in l.cum fratrē.in princ.C de his quibus, vt indig. † Et ideo caueant tabelliones instrumenta de nocte conficere, vt no.Bal.hic. Est enim mala suspicio ɔ̄ illum, qui clā facit actum, quādo in aperto fieri potest, ut no.in l.1.in gl.C.de inter.mat.in c.ɔ̄sul- 66 uit.in versi.lucem.de offi.deleg. ¶ † An autem requiratur, ꝙ notarius peritus sit. Abbas hic post Bar.& alios, quos refert cōcludit, ꝙ sic in pertinentibus ad eius artem, nō autem requiritur, ꝙ habeat peritiam Doctoris.& idem Ab.in c.sicut.in fi.ne cle- 67 rici, vel monachi. † Et ideo ibi, & hic ɔ̄cludit, ꝙ si ṗp imperitiā notarii pars læsa fuerit, ꝙ ipse teneṫ ad interesse. & idē not.Bal.in l.fi.circa fi.C.de magi.ɔ̄uen.Bar.in l.fi.col.fi.ff.de tabu.exhiben.& tali casu non excusaṫ notarius rōne minoris ætatis, vt 68 no.Bal.in l.1.col.1.C.qui, & aduer.quos. ¶ † Et ex ṗdictis inferri ṗt, ꝙ licèt illiteratus possit esse iudex, vt per gl.in l.certi.C.de 69 iudi.nota.in c.sciscitatus.de rescri. † non tñ vr̄, ꝙ possit esse no- 70 tarius, † vt de aduocato no.Abb.in rub.ē.de postula.glo.& Bal.in l.2.C.de postula. Secus tñ si imperitus sit. nā ista inter se differunt, vt no.Bar.in auct.sed nouo iure.C.si cer.peta.& dixi in d. 71 c.sciscitatus.de rescri. ¶ † Postremo reqritur, ꝙ notarius sit habilis, qa notoriè excōmunicatus nō ṗt esse notarius, nec instrumenta ɔ̄ficere, vt ṗ gl.in c.decernimus.de sen.excō.in 6.vt tradit Card.in repe.c.ṗpendimus.de sen.excō.lib.6.in 39.q.cum 72 si.vt dixi in c.intelleximus.de iudi. ¶ † Quid aūt de infami. Ab.se remittit ad no.per Bar.in l.eadē.ff.ad leg.Iul.repe.& not.Calde.in consi.2.in tit.de fide instru.Alex.in consi.80.examinato processu.col.1.lib.2.& ex his expedita sit ista Decretalis.

ADDITIONES.

a ¶Contrarium. Scilicet, ꝙ præsumitur rogatus.decisio.Tholosa.182.vide Nico.Boeri.decisio.Burdega.305.

b ¶Non debet. Idem Dec.in auct.si quis in aliquo.C.de eden.Arch.in c.series.cōtra Fel.ibi.ē.de testi.Alex.in l.prætor ait, in prin.de eden.consi.198.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura omnis publica, est auctentica.*
2 *Instrumentum publicum facit fidem etiam, si decesserint testes inscripti.*
3 *Instrumentum testamenti probat testamentum.*
4 *Sigillum auctenticum probat contenta in scriptura cui est appositum, licèt testes inscripti decesserint.*
5 *Scriptura priuata non habet robur.*
6 *Aliquod verificatur in minimo.*
7 *Apocha vis.*
8 *Chirographum dicitur prima scriptura.*
9 *Scriptura priuata facit fidem contra scribentem si illam fateatur.*

Et rece-

Et recognita non facit fidem in praeiudicium tertij, nisi tribus testibus subscripta fuerit, nu. 10.
11 *Testes in scriptura priuata, an debeant esse masculi.*
12 *Vir propriè pro masculo accipitur.*
13 *Scriptura priuata si negetur, probatur per testes ex comparatione literarum.*
Si sine aliquo adminiculo non facit solennem probationem nu. 14.
15 *Praesumptio l. merito. ff. pro socio, non attenditur in praeiudicium rei.*
16 *Scriptura priuata non probat in fauorem scribentis.*
17 *Conuentio, quòd standum sit scripturae priuatae, valet maximè de causa confecta, numero 18.*
Et quòd credatur dicto alicuius de damnis, & interesse, nu. 19.
20 *Scriptura priuata à partibus tantum subscripta, quam fidem faciat.*
21 *Comparatio sola literarum, quando non sufficiat.*
22 *Scriptura priuata retenta in archiuo publico probat.*
23 *Scriptura qualibet fidem faciens dicitur publica.*
24 *Scriptura priuata nõ requirit diem, neque annum. quid si agatur de alterius praeiudicio, quàm scribentis, nu. 25.*
26 *Hora adscripta facit instrumentum praeferri.*
27 *Testamentum patris inter filios exigit diem.*
28 *Auct. quod sine. C. de testa. non habet locum in pia causa.*
29 *Scriptura priuata facta ad probationem matrimonij exigit diem.*
30 *Epistola probat contra scribentem.*
31 *Sigillans videtur consentire, nu. 64.*
32 *Literas recipiens, & tacens, obligatur.*
33 *Epistola si negetur, an probetur per solam comparationem.*
34 *Liber rationum pro scribente viuente facit aliquam praesumptionem secundũ qualitatem scribentis.*
In dependentibus ab animo facit plenam, nu. 35.
Si expensa sit verisimilis. idem nu. 36.
Si sit modica, num. 37.
Et an exigat iuramentum vltra scripturam, nu. 38.
Si plura capitula verificata sint, nu. 39.
Stante statuto, vel consuetu. probat plene, nu. 40. si tamen sit discreta, & distinguentur quantitates, nu. 41.
Et restringeretur in pertinentibus ad artem, nu. 42.
43 *Liber rationum probat contra scribentem.*
44 *Specialia duo procedunt, quando vnum venit in consequentiam alterius.*
45 *Liber rationum, quando probat, intelligitur in libro principali, non in memoriali, & de veritate.*
46 *Librum rationum potest quis approbare pro se, nec cogitur stare contra se.*
47 *Capitulum, quando dicatur vnum, vel plura.*
48 *Liber rationum, an faciat fidem contra tertium, quòd sic, si auctoritate officij conficiatur.*
49 *Liber gabellae non probat contractum in praeiudicium tertij.*
50 *Liber aestimi non probat dominium.*
51 *Liber mercatoris si sit bonae famae, semiplenè probat.*
52 *Scriptura duorum mercatorum, an faciat plenam fidem.*
53 *Mercator scribere potest etiam per alium.*
54 *Scriptum in libro praesumitur scriptum de voluntate domini libri.*
55 *Cancellatum testamentum, vel instrumentum alicuius, si sit apud eum, praesumitur de eius voluntate cancellatum.*
56 *Comparatio, vt fieri possit, iudex potest cogere quem scribere.*
57 *Comparatio aliter committi non potest.*
58 *Comparatione vt quid iudicetur, debet esse similitudo per omnia.*
Nec habet locum, nisi in subsidium, nu. 59.
60 *Sigillum debet habere caracteres, vt cognosci possit.*
61 *Sigillum auctenticum dicitur cuiuslibet ordinarij.*
62 *Sigilli appositio, an satis sit absque eo, quod dicatur, quod contrahens apposuit.*
63 *Sigilli appositio denotat conclusionem contractus.*
65 *Sigilli appositio sine subscriptione, non sufficit in testamento.*

1 SCripta. ¶ † Primo nota, quod omnis scriptura publica, est auctentica, vt probatur hic in ver. nisi per manum publicã. vbi ponitur exceptio à regula vnde vt talis exceptio congrua sit, dicẽdũ est quod talis scriptura auctentica sit, sed non ecõtra. non enim omnis scriptura auctẽtica publica dr, vt dictũ fuit in c. j. eodem. Ex quo infertur quod scriptura priuata, quę sigillum habet auctenticum, non dr publica, licèt auctentica sit, cõ Ant. de But. in summario hic, & in secundo notab. & mouetur Ab. hic, per istum tex. vbi ponuntur ista tanquàm diuersa. & idem Bal. dicit post Inno. in c. solunt hic, in versi. quaerit Inno. & pari rõne scriptura, quae ex archiuo publico profertur, testimoniũ quidem habet publicum, ergo publica vr. & eodẽ modo, quae habet sigillum auctenticum iudicis, auctẽtica dicitur propter auctoritatem iudicis, quam habet de publico, argum. l. in publicum. ff. de ser. fugit. & in l. 2. ff. ad exhiben. Non obstat text. hic, in quo fundamentum Abb. consistit: quia non ponit, vt diuersa, scripta publica, & auctẽtica, sed loquitur de scriptura facta per manum publicã, & sic per manum notarii, nam illa bene distinguitur ab auctentica, vt hic dicitur, & etiam distinguitur à publica, quae sit facta auctoritate iudicis, per supradicta. Nõ obstat tex. hic, dum dr, ita quod appareat publica quia hoc dictum fuit eo respectu, quod scriptura facta per manũ publicã, posset esse non auctentica, nec publica, quãdo notarius nõ scribit vt notarius, sed vt persona priuata, vt notatur in l. scripturas. C.
2 qui potio. in pigno. hab. ¶ † Secundo no. quod instrumentũ publicum facit fidem, licèt testes inscripti decesserint. nã instrumentum habet vim duorum testium, quãdo in eo actu, de quo loquitur instrumentum, duo testes sufficiunt. sed si plures requirãtur, habet vim plurium, vt no. Bal. in l. in exercendis, col. j. in fi. C. eo.
3 tit. † & ideo per instrumentum testamenti probatur testamẽtum, in quo septem testes requiruntur, vt no. per gl. in l. 1. & ibi Bald. in 9. quaest. C. de testamen. gl. Bar. & Doc in l. heredes palam. in prin. ff. de testa. idem Bar. in l. 2. in prin. ff quemad. testa. aper. &
4 not. in l. fi. C. de fideicom. ¶ † Tertio no. quod sigillum auctenticũ probat contenta in scriptura, cui appositum est, licèt testes inscripti decesserint. Et ista conclusio de plano procedit in his, quae pertinent ad officium sigillantis, quia tunc talis scriptura probat absque alia subscriptione testium. Secus est in aliis, quae non spectant ad officium sigillãris, vt late declaraui in c. post cessionẽ.
5 de proba. ¶ † Quarto nota, quod scriptura priuata nõ habet robur firmitatis, & videtur probare text. hic, quod non faciat etiam praesumptionem: quia verbum illud, alicuius firmitatis, ẽt in mini-
6 mo verificatur, † vt per gl. in clem. j. in verbo, earum parte. de foro competen. facit, quod no Bar. in l. si seruum. §. praetor ait. ff. de acquir. haeredi. vbi inquit, quod verbum, alicuius, verificatur in minimo. ¶ Ex praedictis notabilibus dum in tex. dicitur, scripta auctentica nullius esse firmitatis, secũdum Hostiẽ. & Doct. intelligitur tex. quod allegabatur, quod essent auctentica, sed non erant. Vel melius dici potest, quod essent auctentica ex eo, quod testes inscripti erãt. sed quia mortui sunt, nullius sunt firmitatis. ¶ Ab. late prosequitur materiam priuatae scripturae. & primo de apo-
7 cha. de qua habetur in l. fi. §. Titius. ff. de cõdi. indeb. † & ibi gl. & in l. plures apochis. C. de fi. instru. & hic generaliter accipitur
8 pro priuata scriptura, quae appellatur ẽt † chirographum. l. seruum filii. §. cum qui. ff. de lega. 1. Aliis etiam nominibus appellatur, vt tradit Saly. in auct. si quis vult. C. qui potiores ¶ Et pri-
9 ma conclusio Abb. est, † quod priuata scriptura probat, & fidẽ facit contra scribentem, si illam confitetur, l. Publia. §. fi. ff. depo. l. cum de indebito §. fi. ff. de probatio. facit tex in c. per tuas. de proba. in l. generaliter. C. de non nume. pecu. & no. Bar. in auct. & si contractus. C. de fide instru in l. admonendi. col. 6. ff. de iureiur. Et secundum istam conclusionem, quae clara est. consuluit Alex. in consi. 82. in causa & lite. & in consi. 91. circa primum lib. 4.
10 & in consi. 42. in causa. lib. 3. ¶ † Secundo Abb. cõcludit, quod talis scriptura recognita nõ facit fidem in praeiudicium tertii, nisi tribus testibus subscripta fuerit. l. scripturas. C. qui potio. in pign. habe. quia esset in potestate debitoris praeiudicare tertio, vt Ab. hic dicit. & no. Bar. in d. l. scripturas in fi. Et hoc no. tradit Petr. de Aocha. in consi. 27. rationes inductae. Pau. de Ca. in cõsi. 191.
11 in causa ser Ludouici. Ioan. de Anna. in consi 40. in quaestione. † Et notan. est, quod in casu d. l. scripturas. requiritur subscriptio trium testium masculorum, quia tex. ibi dicit, triũ, vel amplius virorũ. & Bal. ibi no. illũ, col. 2. & facit tex. & quod ibi Bar. in l. 1. ff de legi. ibi, virorũ. Sed contrarium tenẽt Moder. hic, col. j. & latius in ca. quũ. de testi. per tex. in c. licet vniuersis. de testib. ibi dũ dr, non minus, quàm duorũ, vel triũ uirorũ. & tñ ille text habet locũ in mulieribus. & Bal. ipse ibi ad hoc notauit illũ tex. & Mod. ẽt ibi sequũtur. dicẽtes quod per istũ tex. distinguitur dictũ Bal. in l. scripturas. & quod ibi fuit facta expressio uirorũ rõne maioris frequẽtiae. & ideo idẽ esset in mulieribus, ut in simili habetur per gl. in l. j. C. de rap. uirg. & in cle. j. in uer. residentes. de rescrip. Non ob. l. 1. de legi. quia ibi agitur de condendo legẽ, quae in iurisdictione consistit. & talis iurisdictio nõ competit foeminis, l. foeminae ff. de reg. iur. Sed tñ opinio Bal. in d. l. scripturas. quae cõiter approbatur, defendi pt, & uerior
12 uidetur, quia propriè uir pro masculo accipitur, † ut not. in l. seruis legatis. de leg. 3. & quod ibi Bar. & notatur in l. 1. ff. de sena. tñ secundum subiectã materiã accipitur impropriè, & ita procedat tex. in d. cap. Sed ubi per subiectã materiã, quae ẽt competit foeminis, illa uerba, duorum, uel triũ uirorũ, non excludunt mulieres. Secus uidetur in casu d. l. scripturas. vbi ponitur casus specialis, in quo requiruntur testes optimę opinionis. Ideo consonat. quod ẽt eum ministerio loquatur tex. ibi, dũ requirit testimoniũ trium uirorum, ut intelligatur de masculis, secundum proprietatẽ uerborum, in speciali, in quo imperator
13 recedit à regula iuris cõis. ¶ † Tertia conclusio Ab. quod si priuata scriptura negetur, probatur per testes, & cõparationem literarũ simul, & soli testes nõ sufficiũt, quia nõ deponũt de contentis in scriptura. & ita tenet Bar. in auct. & si contractus. col. 3. uer. opponitur. C. de fide instru. & in d. l. scripturas. Bal. in auct. sed nouo iure. col. pen. C. si cer. peta. Sed contrarium tenet Imo. hic, col. 3. uer. sed aduerte. qui dicit, quod soli testes sufficiunt. & idem Imo. in l. nuda. col. fin. uer. item adde. ff de dona. quia deponunt se praesentes fuisse, & uidisse illam scribi ab illo, & sic deponũt per sensum appropriatum. ideo bene probant, ut not. in c. cũ causam. de testib. Nam ratio Bar. secundum eum haberet locũ, quando testes redderent rationem simpliciter, quia cognoscunt illam

literam,

literam.& illam notam habent, & probatur hoc secūdū Imo. in §.si vero tale quid in Aucten.de instru.cau.& fi.in ncto principio vbi etiam deponentibus testibus contra comparationē creditur, a fortiori credendum erit non existente comparatione in contrarium. Et opinio Doctorum saluari potest, quādo quis incipit a comparatione, quia tunc illa sola non sufficit. Secus videtur in testibus, vt dictum est, & hoc Moder.sequuntur hic col.5.ver.septimo limita,& latius per Alex.in d.l.admonendi.col.11.& Mod.ibi,car.decimasexta, & idem tradit Alexand.in consi.118.viso processu.col.2.lib.4.& in consi.180.in causa,& lite.col.2.lib.2.& Are.in consi.74.diligenter, & maturæ.colū.2.¶ Et tenendo istam opinionem,non obst.si dicatur, ꝙ attenta ratione Imolę,duo testes probarent,& tamen tres requiruntur,d.§.sed & si quis.ibi,non minus trium, quia ad hoc respondet Alexan.in d.consi.180.quod illud habet locum,qñ contractus excederet libram auri.aliàs secus,vt notatur in auct. & si contractus,C.de fide instrumen. sed tamen pro defensione Bar.& Abb.vide Corn.in consi.58.in hac consultatione.lib. 3.vbi concludit opin.Imo.& aliorū Mod.pcedere,qñ testes deponerent se vidisse scribi illam scripturam,in qua continetur illud,quod dicitur in scriptura de qua agitur ita,ꝙ deponāt de contentis in scriptura.secus quando simpliciter dicunt se vidisse scribi illam scripturam,quia licèt attestentur de visu, potuerunt tamen decipi,quia alius potuit literas contrafacere,& istā opinionem finaliter sequitur Aret.in d.consi.64. & late illam defendit Barth.Soc.in consi.274.in causa dominæ Helisæ.col. 8.Et opinio Imo.videtur contra text.in d.§ se, & si quis.ibi dū dicit,fidem causa ex vtroque percipiat.ergo non habetur fides ex solis testibus,sed etiam ex comparatione,.de qua tex.loquitur

24 ibi.¶ † Quarto Abb.concludit,ꝙ priuata scriptura facta sine aliquo adminiculo,non facit solennem probationem,per istum text & quia esset in potestate alicuius facere vnam scripturam, & dicere illam esse factam manu aduersarij, & Mod.hic sequūtur,& Alex.post Bar.& alios,quos ibi refert,in d.l.admonendi, col 12.de iureiur.Et vlterius considerandum est, ꝙ immo talis scriptura non videtur facere aliquā præsumptionem ꝯ Bar.in d.l.admonēdi,& Abb.hic.Primo per istum tex.ibi, alicuius firmitatis.quia ista verba verificantur in minimo, vt dixi in tex. Secundo probatur hoc rōne efficaci,quia nulla est cōiectura,vel pśumptio, ꝙ illa scriptura sit scripta manu aduersarij, sed hoc solū allegatur a parte, quæ illam scripturam pducit, cui nullo modo credendum est in præiudicium aduersarij:nec etiam aliqua præsumptio insurgit ex dicto actoris cōtra reum,qa actor probare debet,quod dicit,l.actor,C.de prob.l.ei, qui.ff.eo.titu. Non ob.ratio Doctorū,dum dicitur,ꝙ verisimiliter quis non faceret falsam scripturā metu pœnæ, quia talis præsumptio bene posset allegari ad euitandum pœnam, quia delictum nō p-

15 sumitur,l.merito,ff.pro soc.† Sed ista præsumptio non attenditur in fauorē actoris in præiudicium rei,vt nor.voluit gl.& ibi

16 Bart.declarat in l.q iurasse,§ si pater,ff.de iureiu.† Et eodē modo priuata scriptura non probat in fauorē scribentis, vt tenet gloss.hic,& Bar.in d.l.admonendi. col.r.ff.de iureiu.vbi alleg.

17 exempla alleg.in gl.† Notādū tamē est,ꝙ valeret conuentio, ꝙ esset standū priuatæ scripturę,vt no.Bal in l.de quibus.ver.item per pactum,ff.de legi.& sequitur Alex.in l.1 §.fi.ff.de verb.obli.

18 † Et hoc maxime,[a] quando agitur de scriptura iam facta, quia

a tunc non pōt dici,ꝙ detur occasio delinquendi,vt no.declarat

19 Alexan.in consi.114.viso,& diligenter considerato.lib.4.¶ † Sic etiam valet conuentio,ꝙ credatur dicto alicuius de damnis,& interesse, vt no.Bar.post Dy.in l.fi.de præto.stip.cum sim.vt tradit Alex.in consi.54.circa id,quod quæritur, colum.1.lib.2.vbi dicit istam esse cōmunem opi.ꝙ etiam hoc in contractibus inter viuos fieri possit,& ide Alex.in consi.67.viso themate. col. 3.& in consi.102.super primum.co.lib.2.Et ista addenda sunt ad ea.quæ dicunt Mod.& ex prædictis remanet expeditus primus

20 casus,qui consideratur per dominum Abb.hic.¶ † Secundus casus est, quando scriptura est subscripta tantummodo a partibus,& tunc Abb.dicit, ꝙ ferè idem est,& ideo fere, dicit,quia putat,ꝙ faciat maiorē præsumptionem, quàm in primo casu. Sed contra hoc facit, quod ipse Abb.dicit in 4.casu infra eod. ¶ In tertio casu nihil addendum est, quia superius dictum fuit.

21 ¶ † In quarto casu Abb.concludit, ꝙ quando priuata scriptura hēt subscriptione partiū,& testium, tune licèt ex testibus so

b lis plena probō habeatur, tamen sola comparatio,[b] nō sufficit ꝯ Bar.& Ant.de Butr.hic,quia ex quo sola comparatio sine testibus non sufficit, ergo idem videtur data subscriptione partiū: quia sicut quis potuit contrafacere scripturam aduersarij, ita potuit addere subscriptionē,vt latius per eum hic, & ita tenet Imo.hic in 5.col.in ver.sed aduerte. cum si.vt tradit Alexā. qui idem sequtur,in d.l.admonendi colū.12.in versi.item adde.

22 ¶ † Quintus casus,ſm Abb.est in scriptura, q̄ est in archiuo publico,quæ rōne loci facit fidem,aoc.ad hæc,C.de fi.inst.de quo videndū est,quod dixi in c.cum causam,col.3.versic.4.fallit.de proba.& talis scriptura publica dicitur, d.auctentica, ad hæc.

23 ¶ † Et generaliter quælibet scriptura.quæ fidē facit,publica dicitur,vt no.Specu.in eod.titu § nunc dicendum, col.2.vers.& generaliter.& sequitur Barth.Soc in consi.62.in præsenti consultatione.col.fi.Et hoc notandum est ad confirmationē eius, quod dixi in notabilibus ¶ Et subijcit Abb.hic, ꝙ dicta supra de scriptura,intelligi debent,quando scriptura habet in se cām sufficientem, vt habetur in cap.si cautio.infra eo.vbi Abb.post alios in prin.facit tex.in l.cum de indebito,§.fi.ff.de prob.& no. Bar.in l.2.circa,ff. de excep.do.cum si.vt tradunt Mod.in d.capi.si cautio.vbi videndum est,quia materia est aliena a proposito, & dictis Moder.in d.cap.si cautio.adde Alexan.in consil.4. circa primum.colum. lib.1.& in consil.85. incip. in causa, & lite,col.fi.eod.lib.3.& in consi.181.lectis & ponderatis,colum. pen.lib.2.& in consi.o ponderatis.colum.pen.lib.. & And.Si-

24 cu.in consi.25.lib.1.¶ † Successiue Abb.concludit, ꝙ in priuata scriptura non requiritur dies,neque annus,l.cum tabernā.§. idem quæsiit.vbi Bar.ff.de pign.& nor.Bald.in 1.consti.C.in §. quibus colum.3.in versic.in priuatis vero scripturis. vbi dicit, ꝙ ita cōiter tenetur,& Io Fab.in §.item verborum, col.1.versi. item præfinisse. Insti.de inuti.stipu.cum simi.vt tradit Alc.in l. de pupillo,§.q nunciat,ff de no.oper.nun.Et istam magis cōem opi.dicit esse Alex.in consi.70.viso processu. colū.4.lib.1.& in

25 consi.42.in causa,& lite.circa fi.lib.5.¶ † Et prædicta conclusio procedit qñ solū tractatur de præiudicio ipsius scribētis,qa ipse recognoscit scripturam.ideo aliud non requiritur. Secus tñ vr̄ qñ tractatur de præiudicio alterius,vt Abb.hic cōcludit, & declarat Pau.de Ca.post Bal.in 1.const.C.col.fin.& idem sentit Bar.in d.§.idem quæsijt. cum si.vt Alex.scribit in consil.13 :.in causa,col.2.lib 4. Est tñ aduertendum circa prædicta quæ cōiter approbantur,quia secundum prædicta non vr̄ dr̄ia īter priuatam scripturam,& instr̄m publicum, quia priuatæ scripturæ statur,licèt non habeat diem, pp recognitionem scribentis. vt Abb.hic dicit.Certe hac ratione attenta,idem videtur dicēdū in instr̄o publico,quod licèt de se non videatur habere auctoritatē sine die,si pars tñ illud cōfitet̄,vr̄ sibi præiudicare. rōne ꝯfessionis.Item dum Abb.dicit de præiudicio hypothecæ,ꝙ prę feratur ille,qui reperitur habere diem, secūdum hoc erit in potestate debitoris pręferre creditorē quem voluerit,faciēdo priuatam scripturā cū die anteriori, quod tñ reputatur absurdū, vt no.Bar. in l.scripturas, C.qui po.in pig.hab cum sim.de quibus dictū est s̄.Et dum Abb.concludit,ꝙ præfert̄ ille,qui habet diem,quasi probō alterius incerta esset.vr̄ per istam rationem ꝙ licèt vterq; haberet diem,tamen ille, qui haberet horam.es

26 set † præponendus.de quo videndū est in c.pastoralis.de rescri. & quod ibi dixi.¶ Vltimo notandū est,ꝙ in duobus casibus ēt

27 in priuata scriptura,dies requiritur in † testamento patris inter liberos,ſm quod dr̄ in auct.quod sine,C.de testa.vbi Bal.Ange. & Doct.hoc dicunt per illum tex.& idem tradit Alex.in consi. 122.discussis.lib.1.& in consil.76.ponderatis his. col.4.lib.3.& Abb.in consi.98.in quæstione.lib.2.Limitatur tamen dicta au

28 cten.quod sine,† non habere locum ad piam causam,vt nouissime consuluit Corn.Perusi.in consi.397.videtur prima facie. col.pen.lib.3.quam tamen līitationē nō approbo,qa rr̄ nō mi

29 nor fauor præstatur ecclesiæ, quam filijs.¶ † Alius casus est in scriptura facta ad probōnem matrimonij,§. illud quoque. vbi Ang.in Auc.qui.mo.na.effi.legi de quo Alex.in d.l.de pupillo,

30 §.qui nunciat,ff.de ope.no.nuncia.¶ † Secūda species priuatæ scripturæ est epistola, in qua Abb.concludit,ꝙ probat ꝯtra scri

31 bentē,l.Publia,§.fi.ff.deposi.† Et ꝯ illū,qui sigillauit.nā cum apponat sigillū,approbare vr̄,& ꝯsentire,l.tribunus,§.fi.l.in fraudē,§.licet.vbi Bal.ff.de test.mil.l.a.vbi Bald.C.de re.alie.nō alie. & no.Bar.in l.quæ dotis.col.fi.ff.sol.mat.cum concor.adductis

32 ibi per Alex.col.fi.† Similiter qui recepit,[c] literas, & tacet, vide

c tur cōsentire,& obligare se,l.si filiusfa.absente. vbi Bart.ff.ad Mace.& no.Bar.in l.quo.n.ff.rem ra.habe.cum simi.vt tradunt Mod.hic,& idem Alex.in consi.78.in causa,& lite vertente,colū.1.lib.3.& hoc p notabili tradit Matth.in no.21.in versi.not. mirabilē modū,& Bar.Vero.in caute.xj.pone,ꝙ filius.vbi hoc limitat.Aliter,& secūdo, lītat Rom.in l.nuda ratio.col.pen.ff. de dona.& refertur Mod.in l.admonendi. de iureiur. Addatis Pau.de Ca.q tenet ꝯ Bart.& Doc.in l.quoties. quam legit simul

33 cum l.interdum,ff.rem ratam habe.¶ † Secūdo Abb.cōcludit, ꝙ epistola si negetur, non potest probari per solam comparationem.

ADDITIONES.

a Maxime.Pro iantum,alias falsum esset,vt supra,de testi.cap.veniens.1. in fin. apud Decium.

b Comparatio.Alex.in consi.76.nu.2.& 10.lib.3.Afflict.decisio.Neap.101.Caro Ruin.consi.65.cum seq.lib.4.

c Recepit.Dec.supra,de consti.c.cum M.Ferrariensis. An.in repe.§.morte.l.non solum, nu.517.de ope no nun.

rationem. In hoc cōmunior opinio eſt in contrariū, quia licèt hoc ſit in apocha, ſecus tñ eſt in epiſtola, & in libro rationū. & ita Ant. de Bu. & Imo. hic tenent cum Bar. in l. nuda, ff de don. l. ſi ita ſcripſero, & ibi Imo ff de cond. & dem. & Moder. hic ſequuntur opinio communem, quia non videtur eadem ratio, quia apocha fit præſenti, & parti imputatur quæ non fecit illā fieri ſolenniter. Et eſt ratio cōmunis Doct. quam etiam ſequit Alexā in d. l. admonendi. Sed Moder. ibi repetentes, hic Papiæ legentes approbant opin. Abb. per rationem Abb. hic, quia ratio ibi eſt expreſſa in lege, quia probatio, quæ fit per comparationem, periculoſa eſt. & talis ratio militat generaliter. Sed tenendo opinionem communem, reſpondetur ꝙ text. ibi in § ſi quis igitur. dat ꝯſiliū, & illud conſilium ſolum poteſt hr̄e locū in apocha. vnde conſonat, ꝙ illa ratio malitiæ reſtringatur in caſu, in quo conſilium poſſet habere locum. & ideo cū illud conſilium non poſſit habere locum in epiſtola, nec in libro ra-

34 tionum, ratio Doctorū militare videtur. ¶ † Tertia ſpecies priuatæ ſcripturæ eſt in libro rationum, in quo Abb. primo ꝯcludit, ꝙ pro ſcribente, etiam viuente, faciat aliqualē præſumptionē, ſm̄ qualitatem ſcribentis, & cauſę, & hoc tradit nouiſſime

35 Barth. Soc. in conſi. 160. pro deciſione. col. 2. † Et hoc primo verum eſt in dependentibus ab animo, in quibus plenam facit probationem, l. Neſennius. vbi Bar. ff. de neg. geſt. & idem Bart. in l. ſi patrono. de neg geſt. & facit, quod no. Bar. in l. ſi patron°,

36 C. cōm. vtr. iud. † Similiter ſi expenſa ſit veriſimilis, liber rationū facit fidem, vt no. Bal. in l. 1. col. fi. C. de eden. cū ſimi. vt dn̄t Mod. hic, & Alex. in d. l. 1. col. fi. & idem Alex. in cōſ. 54. circa id. lib. 2. col. pe & in conſi. 185. viſis. in prin. co. lib. idē Are. in cōſi. 160. longa eſt. col. 3. & Corn. Peru. in conſi. 81. quāquam, colū.

37 pen lib. 4. Barth. Soc. in conſi. 249 circa præſentem. † Eodē modo ſi impenſa modica ſit, talis liber facit fidem, vt no. Bal. in l. 3. col. 4. C. de confeſ. & idem Abb. in c. bonæ, el 1. col. fi. de poſtu. præla. & no. Bal. in l. id, qd̄ pauperibus. circa finem, C. de epiſ. & cle. Pau. de Ca. in conſi. 138. aliàs 140 ad habendum. col. 2. & ibi dicit duo not. Primum eſt, ꝙ licet in libro rationum requirat

38 † inſtm̄ ſcribentis vltra ſcripturam, hoc fallit quando eſt mortuus, quia tunc ſtatur ſoli ſcripturæ, cum iuramentum præſtari

39 nō poſſit. † Secundū eſt, ꝙ qñ aliqua capitula contenta ſunt in libro rationū, & verificata ſunt per inſtrumenta publica, vel aliter, tunc ēt in aliis erit ſtandū capitulis, & hoc etiam tenet Ang. Are. Inſt. de ac. § actionum. in 28. col. in materia tutelarū, quæſt. 13. vbi refert, ꝙ ita conſuluit Pau. de Ca. Et iſte erit quartus caſus, in quo liber rationum probaret. Et iſta concluſio de plano procederet, quando alia capitula eſſent connexa, ea eo quod notat Bar. in l. quædam, § nummularios, ff de eden. cum ſimi. vt infra videbimus. Sed quando capitula eſſent ſeparata, hoc non videtur procedere ſine dubio. non enim ex eo, quod aliquod capitulum parui ponderis verificatum ſit, bene infert ad alia capitula ſeparata, in quibus agatur de maiori præiudi-

40 cio, per ea. quæ inferius videbimus. ¶ † Vltimo liber rationum plene probaret, ſtante ſtatuto, vel conſuetudine, ſecundū Imo. hic, per cap. cum dilectus. infra eo. & not. Bald. in l. 1. C. de ſumma Trinitate, & fide cath. cum ſimi. vt tradunt Moderni hic.

41 † Et hoc intelligitur, dummodo conſuetudo ſit diſcreta,ª diſtina guendo quantitatem, & qualitatem perſonæ, vt notat Bal. in l. 1. C. de confeſ. quem refert, & ſequitur Abb in cap. bonæ, el ſecondo, de poſtula. præla. & tradunt Moder. hic, & Alexand. in l. quædam, §. nummularios, ff. de eden. & in conſil. 3. colum. 4.

42 lib. 2. † Item talis conſuetudo, vel ſtatutum reſtringetur in pertinentibus ad artem, de qua loquitur ſtatutum, vt not. Roma. in l. admonendi, ff. de iureiur. & in conſi. 204. pro diſcutienda. & conſi. ſequen. 205. in puncto. & tradit Aret. in conſi. 44. in propoſita conſultat. facit quod not. Bald. in l. fina. C. ad Macedo. & in l. & ita, § hoc edicto. per illum tex. ff. nau. cau. ſtab. cum ſimi.

43 vt congerunt Moder. in cap. cum ordinem, de reſcrip. ¶ † Secūb do Abb. concludit, quod liber rationum probatᵇ ꝯ ſcribētem, per cle. primam, de vſu. in § cæterum. Et licèt Bal. in rub. de conſtit. pec. dicat illud eſſe ſpeciale in vſurario, ꝓpter eius delictū. Abb. hoc dicit non eſſe verum, quia bene illud eſt ſpeciale, ꝙ vſurarius cogatur edere ꝯ ſe, ſed non videtur ſpeciale, ꝙ liber probet ꝯtra ſcribentem, quia tunc duo ſpecialia concurrerent.

44 † Sed poteſt replicari, ꝙ hoc toleratur, quando vnum ſpeciale venit in conſequentiā alterius, vt no. per Bar. in l. ſi quis pro emptore. col. pen. ff. de vſucapio. per l. primam, ff. de cap & in §. ſi ab hoſtibus, Inſti. quib. mod. ius pa. poteſta. ſol. Et pro concluſione ſupra facta bene facit tex. in l. fina. C. arbitrium tute. Sed reſponderi poteſt, eſſe ſpeciale ibi in fauorem pupilli, & quia ipſe conficit librum ratione officij. vnde pro concluſione eſt ratio Bar. in d. l. nuda, ff. de dona. quia ſcriptura ſemper loquitur. Sed Bal. reprobat iſtam rationem in rub. C. de conſti. pecu. col. pen. vbi inquit, ꝙ tex. in l. Arriani. vbi eſt fundamentum Bart. vt Abb. hic refert, habet locum in diſpoſitione legis prout loquitur. Secus videtur in diſpoſitione hominis, quia cōſenſus à principio attribuitur, vt ibi per eum, & contra Bar. tenent Bald. & Ang. prout Abb. hic refert. & idē tenet Imo. in c. ſi cautio. col. 3 am. 5. ver. item aduerte inquantum. ꝗ eod. & idem Imo. & Roma. in d. l. nuda. & Mod hic, qui reſtringunt concluſionem in libro mercatoris publici. Secus eſt in libro priuatæ perſonæ, quia tunc reputatur confeſſio nuda facta abſente parte, prout not. Imo. in locis præall. Sed tamen ratio Bar. defendi poteſt. quia ſcriptura propria, quam quis cōfitetur, probat conſenſum, & in tali conſenſu videtur quis perſeuerare, niſi mutatio ꝓbet̃, c. maiores. de bapti. & talis ſcriptura habet tractum ſucceſſiuum: ideo qñ producitur, ēt videtur confiteri, & facit tex. in d. l. Lucius, §. tutelę. de admini. tut. vbi tutor conuenit̃ per librū rationū, & hoc ēt bene probatur in d. cle. 1. quia licèt illa cle. videat̃ reſpicere probōnē vt colligit̃ ibi, vſa conuinci pñt. tñ habuit pro conſtanti, ꝙ eo ipſo, ꝙ vſurarius cogitur edere librum rōnū, ꝙ ex eo ꝯuincat̃, ſm̄ regulam iuris cōis. Et ideo prouiſio, de qua ibi, ſolū facta fuit reſpectu editionis. Et tenendo iſtam opinion ob. regula. quæ hr̄ in l. certum, §. ſi quis abſente, ff. de confeſ. quia vr̃ procedere in confeſſione facta viua voce, quæ non habet tractū ſucceſſiuū ſine ſcriptura. Et ſm̄ iſtam concōnē infertur, ꝙ nonnullæ limitationes, quæ tradūtur per Mod. hic. nō ſunt veræ. Nam prima ꝯcluſio, quæ ſe habet, ꝙ liber rationum

45 probat. limitatur hr̄e locum in ipſo libro principali. † ſecus eſt in c memorialiᶜ, vt not. Bal. in rub. C. de conſti. pecu. col. pe. ver. nō ſequit̃ hic videre. Et Mod. ſimpliciter ſequuntur hic. & idē no. Bal. I rub. C. de fi. inſt. col 16. ver. itē dubitat̃ & Ro. in d. l. nuda. col. 2. ſed iſta limitatio non vr̃ vera, quia ſi confitet̃, ꝙ illud memoriale ſit ſcriptum manu ſua, conuincit̃, & non vr̃, ꝙ negare poſſit. l. gñaliter, C. de non nu. pec. & c. p tuas. ꝗ de ꝓba. Et ex iſta rōne ēt infertur alia limitatio, quam ponit Bal. in d. rub. de fide inſtr. quā Mod. ſequuntur hic, in 3. limitatione, & idem Bal. in l. rōnes. de ꝓba. C. infert, ꝙ non ſit vera. dicit enim Bald. ꝙ ſi liber cōtineret vnū actū, & nō eſſet ſcriptura facta in modū rōnis, non probaret ꝯ ſcribentem. Nam in ꝯriū facit. quod ꝗ dictum eſt, quia ex quo cōfitet̃ illam eſſe manu ſua ſcriptā, qualiſcūq; ſcriptura ſit, ꝯ eū facit fidem, pp̄ confeſſionem, & ideo talis ſcriptura ꝯ illum, qui ſcripſit. non requirit diem. neq; annū, vt inferius Abb. dicit. ¶ Infert̃ ēt ꝙ 2. limi. quā ponūt Mod. hic, ſecūdū opi. Imo. in d. l. nuda col. 1. & d c. ſi cautio. ꝗ eo. nō

46 ſit vera per ea, quæ ſuperius dicta ſunt. ¶ † Succeſſiue Abb. concludit, ꝙ quis poteſt probare librum rōnum pro ſe. & nō cogitur ſtare ꝯ ſe. & hoc, qñ capitula ſunt ſeparata: alias ſec°, vt not. Bar. in l. quædā, §. nummularios, ff. de eden. Bal. in l. 1. col. fi. C. de eden. Abb. in c. bonæ. el 2. de poſtu. præla. cum ſim. vt per Moder. hic. & idem Abb. in conſi. 26. circa prin. col. fi. lib. 2. Ant. de Bu. in conſi. 66. primo aſpectu. Alex. in conſi. 2. ex narratis. in fi.

47 lib. 4. ¶ † Sed difficultas eſt, quando dicatur vnum capitulū, vel plura connexa. Abb. ponit exemplum. Titius depoſuit centum apud Caium, & reſtituit quinquaginta. iſta enim ſunt diuerſa capitula, & poteſt vnum acceptari ſine altero. & idem no. Bar. in l. Aurelius. §. idem quæſijt, ff. de libe. leg. vbi inquit, ꝙ diuerſa capitula dicūtur, qñ ſunt facta diuerſis tēporibus, prout in exemplo prædicto vr̃, & Mod. hic ſequuntur Lud. Ro. in conſi. 346. in hac cauſa. col. 1. Sed tñ vide Mathe. in no. 79. no. mirabilē doctrinā. vbi in lib rōnum tenet ꝯ Abb. hic. & in libro rōnū idem tenet Sal. in l. 1. col. fi. C. de eden. vbi inquit, ꝙ ille, qui fundauit intentionē ex lib. rōnum ꝯ aliquem, ēt debet cōtra ſe ſta-

d reᵈ illi lib. Et hoc totū vr̃ eſſe in arbitrio iudicis, inſpecta quali-

48 tate cāæ, & perſonæ. & ita concludendum vr̃. ¶ † In tertio caſu principali, an liber rōnum faciat fidem ꝯ tertium. Prima cōcluſio Abb. eſt, ꝙ liber rōnū probat, ſi conficiatur auctoritate officij, vt no. Bart. in d. l. quædā, §. nummularios, ff. de eden. cum ſi. vt tradit ibi Alex. & Mod. hic, & dicit Ang. in d. §. nūmularios, ꝙ cōiter ita ſeruatur, & ita tenet Pau. de Ca. in auc. ad hæc, C. de fi. inſtru. Signo. in conſi. 22. in qōne vertente. col. 6. Imo. in conſi. 37. viſis. in ſecundo dubio. Abb. in conſi. 34. ſuper. lib. 2. Petr.

49 de Anch. in conſ. 43. primo de viribus. col. 2. † Notandum tamē eſt, ꝙ liber gabellæ non probat contractū in præiudiciū tertij. Alex. in conſi. 33. viſo proceſſu. lib. 6. Barth. Soc. in conſi. 208. vi-

50 ſis col. 3. † Et liber æſtimi nō probat dominium, vt not. Bal. in l. quidam in ſuo. in fi. de cond. inſti. & in l. ſi pater. C. de act. emp.

51 & in l. ſi ſolennibus. C. de rei vendica. ¶ † Secundo Abb. concludit in iſto tertio membro, ꝙ liber mercatoris, ſi ſit bonæ famæ,

ADDITIONES.

a ¶ Diſcreta. Adde Alex. in conſi. 53. lib. 2. Pau. in conſi. 301. lib. 1. & Roma. in conſi. 346.

b Probat. Adde quomodo liber rationum eſſe debeat, alioqui iuretur in litē. Io. Bap. Plotum, in l. ſi quando. nu. 243. ver. liber rationum, C. onde ui.

c Memoriali. Hæc limitatio uera eſt, quidquid dicat Dec. quia ſcriptura temere facta nullius penſi eſt, niſi conſtet ſerio factam eſſe, & conſequenter ſequens limitatio Bal. uera eſt, & practicatur, quidquid dicat Dec.

d Stare. Adde Dec. in l. 1. C. de eden.

1 ſtmæ, ſemiplenè[a] probat. prout tenet Bart. in l. quædam. §. nūmularios, ff. de edē. cū ſi. vt tradit Alex. ibi. Mod. hic ɔ̄tra tenēt. Io. de Imo. hic. qa talis ſcriptura priuata eſt, ideo nō facit ſemiplenā ꝓbōnē. l. inſtrā. C. de prob. Et quia ſi viuæ voci nō credit ſine iuro ſpāli in illa cā, de qua agit, c. nis. de teſti. multominus credendū eſt ſcripturæ §. ſi vero tale aliqd, in auct. de inſt. cau. & fi. idē Rom. in l. nuda. in 2. col. vbi inquit non ſufficere generale iuſm, qđ ꝓſtat ab ipſo mercatore de exercendo offm legaliter, ſed requirit in ſpē, prout in teſte. Sed m̄ Pau. de Ca. in d. l. admonēdi. col. fi. conatur idere, & dicit, ꝙ mercator ſcribit tanquā public⁹ mercator, ad cuius libri fidē publice recurritur: vñ rōne publicę vtilitatis inductū eſt, ꝙ liber eorū ſemiplenā faciat ꝓbōnē. Secus qñ in teſtē adducit, qa tanq̄ priuatus deponit. Vel ſecundo. dicit Pau. de Ca. in d. l. q̄dā, §. nūmularios. facilius falſitas in dicto viuę vocis cōmittit, q̄ in ſcriptura. Vel tertio pp iuſm, qđ ꝓſtat a principio, vt Alex. dicit in d. l. admonēdi. Et iſta opi. eſt cōis, q̄ defendit, vt dēm eſt p Pau. de Ca. Alex. & Mod. in d. l. admonēdi. Sed tñ in pūcto iuris verior vr̄ opin. Imo. qa ſcriptura mercatoris priuata eſt. & ipſe ſcripſit ad inſtructionē ſuā, vt late dixi in d. c. j. de ꝓb. Et p hoc tollit rō Pau. de Ca. dum dicit, ꝙ ſcribit tanq̄ publicus mercator, ad cui⁹ libri fidē publice recurrit. nā hoc pōt hr̄e locū de ɔſuetudi. vt not. Bal. in c. fi. de cōſ. & in l. j. col. fi. C. de edē. ſed de iure ſcriptura mercatoris eſt priuata ſimplr. Nō obꝙ facilius falſitas cōmittit I dicto viuæ vocis, vt dicit Pau. de Ca. in d. §. nūmularios. qa hoc nō vr̄ verū, qa in dicto teſtis, q deponit, hēt reſpectū ad iudicē, a quo pōt puniri, ſi falſum dicat, l. nullū, C. de teſti. q̄ rō ceſſat in ſcriptura, quā qs ſuo arbitrio facit ſdom. Retenta tñ cōi, opi. ꝙ ſcriptura vnius 52 mercatoris faciat ſemiplenā ꝓbōnē inferi. † ꝙ ſcriptura duorū mercatorū faciat plenā. Ita no. Bal. dicit in c. qm̄ ɔ̄ in 8. col. ver. 53 ſed eccle. ſ. de ꝓb. ¶ † Et dum ſucceſſiue Abb. dicit, ꝙ mercator ſcribere pōt ēt p aliū, idē Ant. de Bu. hic facit, qđ dicit Bal. in rubr. C. eo. col. 25. ver. ſed hic q̄ro, vbi ingt, ꝙ in dubio qdqd reperit ſcriptū in tali libro, ſcriptū ꝓſumit † de volūtate ei⁹, cuius eſt 54 55 liber. Facit qđ no. Bal. poſt Petrū. in l. ſi vnus, C. de teſta. † vbi dicit ꝙ ſi teſtm̄ reperit cancellatū apud teſtōrē, ab eo cancellatū, ꝓſumit. Et ſic ſi apud creditorē inſtrm debiti cancellatū reperi- 56 tur, vt no. Pau. de Caſt. in l. Labeo, ff. de pac. † circa cōparationē lr̄arū Abb. poſt Car. ɔ̄ Bar. ɔcludit, ꝙ iudex pōt cōpellere partē ad ſcribēdū, vt cōparatio fieri poſſit, & ita tenet Ange. per illū tex. in §. ſi qs igit. in Auct. de inſtr. cau. & fi. in prin. Pau. de Ca. in l. cōparationes. in fi. poſt Bal. ibi, col. 2. ver. iuxta hoc quęro. vbi Bal. miratr̄, ꝙ Bar. ita errauerit. Sed dicit ipſe, ꝙ illud accidit Ī diſcurſu lectionū, & ɔ̄ Bar adijcit, ꝙ cū talis ſcriptura fiat ad reqſitionē iudicis, vr̄ facta apud acta, & iō ſcriptura forenſis dicit, de qua loqtur tex. in d. l. cōparationes. Et eodē mō pōt iudex cōpellere partē ad videndū, an ſcriptura ſit eius manu ſcripta, vt no. idē Bal. in auc. ſi qs. col 4. C. q pot. & Roma. in conſi. 373. in caſu propoſito in prin. Sed m̄ aduertēdū eſt, quia licèt quis cogi poſſit ad ſcribēdū, tñ ex illa ſcriptura ñ vr̄, ꝙ poſſit fieri certa ɔparatio. qa variat lr̄a pp ætatē, vt dr̄ in Auct. de inſtr. cau. Ī prin. & no. Bal Ī d. auct. ſi qs, Ī fi. & qa qñ qs cogit ſcribere, vt ɔuincat p ɔparationē, poterit literā ɔ̄facere veriſimr. Quæ rō ceſſat Ī ſcriptura prius facta corā iudice. de qua loqt̄ tex. Ī d. l. cōparatiōes, & hoc mō tollit rō Bal. & iō totū hoc arbitrio iudicis relinqt.

57 † Et no. eſt, ꝙ talis cōparatio alteri cōmitti nō pōt, vt no. Bal. in 58 auc. ſed nouo iure. col. pen. ver. ſed dubitat tñ. C. ſi cer. peta. † Et b qñ iudex ex cōparatione iudicare debet, per omnia[b] requiritur ꝙ ſimilitudo ſit, vt no. Ang. in d. §. ſi qs igit, in prin. Ī Auc. de in- 59 ſtru. cau. & ſi. Et ibi ēt dicit Ang. in 2. col. ver. ex quo no. † ꝙ talis cōparatio non habet locū, niſi in ſubſidiū. i. qñ aliæ ꝓba. ha- 60 beri nō pñt. ¶ † Poſtremo Abb. perſeqtur aliquas qōnes in mā ſigilli, & in prima qōne ɔcludit, ꝙ ſigillū dēt hr̄e characteres, vt cognoſci poſſit, & ad hoc eſt gl. in c. cū inter dilectos, in ver. dimidia, j. e. & de characteribus ſigilli declarat Ioā. Fab. in §. pñt. Inſt. qui teſt. fac. poſ. & ibi Porcius latius. Et tale ſigillū debet eē 61 autenticū. † Et auctenticū dr̄ ſigillum cuiuslibet ordinarij, vt no. Io. Fab. Ī d. §. pñt. col. pe. Et ſigillū ꝓ annulo accipit, & eɔ̄, vt Abb. hic dicit. Spe. de ꝓb. ver. & no. Io. Fab. in d. §. pñt, in princ. 62 Imo. & Are. in l. teſtiū §. ſignū, ff. de teſta. ¶ † In 2. q. Abb. cōcludit, ꝙ ſatis eſt, ꝙ apponat propriū ſigillū ɔ̄hētiū abſq; eo, ꝙ ɔhētes dicāt, ſe appoſuiſſe, & iſta ɔcl̄o vera eſt, data ɔdōne ſigilli 63 prout præſupponendū eſt. † appoſitio n. ſigilli denotat cōcloſionem contractus, vt no. Bal. in l. ɔ̄tus. col 3. C. eo. titu. Et qui op- 64 ponit ſigillu. conſentire vr̄, vt no. Bald. in l in fraudem §. ſicut, ff. de teſta mili. Bar. in l. quæ dotis. col. fi. ff. ſol. ma. cum ſi. vt tradit ibi Alexā. Et concluſio prædicta limitatur non habere locū 65 in teſtō. † in quo ſola appoſitio ſigilli ſine ſubſcriptione non ſufficit, l. ad teſtium, §. ſi quis ex teſtibus, ff. de teſta. in 3. q.

ADDITIONES.

a Semiplenè. Idem in libro campſoris Raph. Cuma. in conſi. 6. creditor.
b Per omnia. Dec. ſupra de conſtitutio. c. tranſlato. lect. 1. nu. 8.

FAMOSISSIMI, VTR. IVR. DOCT. & Interpretis acutiſſimi Domini Philippi Decij, ſiue de Decio, Mediolanenſis cōmentaria ampliſſima ſuper titulum de Exceptionibus.

SVMMARIVM.

1 *Reus exceptionem ſuam probare tenetur.*
2 *Imperator quare aliter ponit hanc rubricam in Codice. Copula, & oſtendit diuerſitatem inter copulata.*
3 *Exceptio, & præſcriptio, an ſint diuerſa.*
4 *Exceptio quid ſit.*
5 *Negatiua mera non dicitur propriè exceptio.*
6 *Negatio probari non debet.*
7 *Exceptio intentionis, & facti, an ſit propriè exceptio.*
8 *Exceptio intentionis, & facti, dicitur illa, quæ opponitur contra eum, qui agit de facto, non de iure.*
9 *Exceptio, an dicatur defenſio.*
10 *Defenſio eſt terminus generalis.*
11 *Exceptio, an ſit de iure naturali, vel ciuili.*
12 *Papa non tollit ea, quæ ſunt de iure naturali.*
13 *Papa poteſt tollere exceptiones etiam rationabiles.*
14 *Innocentiæ exceptio a ſtatuto tolli non poteſt.*
15 *Statutum, quòd non liceat alicui ſe defendere, non valet.*
16 *Statutum, quòd occidens ad ſui defenſionem occidatur, non valet.*
17 *Exceptionibus ſublatis non tollitur defenſio.*
18 *Defenſio naturalis ex cauſa tolli poteſt.*

De exceptionibus. Rubrica.

SVper titu. de except. Procedā breuiter, & ſolito more non replicando dicta aliorum, in quibus addendum nihil, vel detrahendū erit. Et primo rub. ſecundū Abb. poſt alios continuatur, quia ſupra dictum eſt de iure actorū, ideo competenti ordine de iure reorum ſubijcitur, quod in except. conſiſtit, l. non exceptionibus, C. eo. ti. & ita poſteriores ſequuntur. Sed hæc continuatio prima facie dubitabilis uidetur, quia ſupra in tract. de prob. qui præcedit, non videtur minus tracta- 1 ri de iure reorum, quàm actorum, cum etiam † reus ipſe excep. ſuam probare teneatur, l. 1. ff. eo. ti. in l. exceptio, ff. de probat. Et ſic non videtur verum ſimpliciter, ꝙ ſupra de iure actorum, & non reorum agatur. Ad hoc tamen breuiter reſpunderi poteſt quòd probationes principaliter actorem reſpiciunt, qui debet intentionem ſuam probare, aliàs reus abſoluitur, l. qui accuſare, C. de eden. capit. 1. vt eccle. bene. Ideo quando probatio reo incumbit, reus fungitur partibus actoris. Ita tex. expreſſus in d. l. excep. facit tex. in d. l. 1. ff. eo. titu. Ex quo datur intelligi, quòd probationes non reo, ſed actori attribuuntur. Vnde bene verificatur, quòd etiam in titu. de probationibus, de iure ipſorum actorum principaliter agatur. ¶ Alia tamen fuit continuatio Goffre. in ſum. hic, quam Anto. Butr. & Cardi. hic ſequuntur. Nam ſupra proxime dictum fuit de probatio. & quia qui excipit, probare tenetur, l. 1. ff. eod. titu ideo de excep. ſubijcitur. Sed iſta continuatio non ſatisfacit, quia atteēta tali ratione debuiſſet Papa poſt titu. de proba tractare de iure actoris, qui probare tenetur, quod aſſeuerat, l. actor, C. de prob. ideo ordo fuiſſet prius tractare de excep. quæ prius proponuntur, & poſtea probantur, ſicut ſupra factum fuit in iure actorum. ¶ Expedita cōtinuatione dum Abb. opponit contra ordinem rubri. & dicit fuiſſe de arbitrarijs ponere hic titul. de exceptio. generaliter, qui etiam ſupra ante ti. de litis conteſta. collocari potuiſſet. Ad hoc bene facit text. in c. apiſn. quoniam contra. ſupra, de probatio. vbi ante litem conteſta. exceptiones generaliter ponuntur. ¶ Secundo principaliter circa rubricam, † in qua ſimpliciter dicitur de exceptio. dubitari poteſt cur aliter Imperator dicat, C. eod tit. vbi dicitur de excep. ſeu præſcri. & aliter Iuriſconſultus. ff. eo. dum inquit, de excep. & præſcriptio. Illa enim copula diuerſitatem arguit, iuxta nota. in rub. de iur. & fac. igno. & per gl. in c. querelam de ſimo. & ita arguunt Ioan. Fab. & Ang Are. Inſti. eo. in rub Et iſtam opin. notiſſime ſequitur Bart Soc. in rub. ff. eo. per tex. in l. præſcriptione, C. eo. ti. vbi dicitur, ꝙ præſcri. peremptoria quandoq; opponi poteſt ante ſententiam. Ex quo inferri videtur, ꝙ licet regulariter ante ſententiam præſcriptio non opponatur. ſecus eſt in exceptione peremptoria. quæ regulariter ante ſententiam opponi debet, l. peremptorias, C. de

sen.rescin.nõ pos.& hoc mõ secundum eum, manifesta diuersitas inter exceptionem, & præscriptionem colligit̃. ¶†Sed tamẽ verius vr̃, ꝙ exceptio, & præscriptio synonima[a] sint, & idẽ significent,[b] vt concludit Io.Fab.in rub.Inst.eo.in fi. & latius ibi Ang.Are.sequitur per rub.C.in qua dr̃ de excep.seu præsc.sicut cum dicitur, Alex.siue Paris.l.ad protegendum, vbi glo.C. de in litem dan.tuto. cum si.vt tradit Bar.in l.si is, qui ducẽta, §.vtrũ.in 6.oppo ff.de reb.dub.& hoc consonat, quia Imperator ipse Institui.& simpl̃r de excep.dicit, licet in C.dicat, vt s̃.relatum fuit. vnde videtur pro eodem habuisse. Et ꝙ pro eodẽ ponantur exceptio, & præscriptio, in compluribus iuribus colligit̃ in l.pe.ff.eo.iũcta l.statuas, ff.de acq.re.do.vbi idẽ casus ĩ vtraque lege ponitur, & in vna lege exceptio, in altera præscriptio appellatur. Ad idem tex.in l.qui agnitis, cum gl.in ver.præscriptione. ff.eo.& in l.præscriptione.cum gl.I.fi.C.eo.ti.& probat̃ in l.peremptorias.in prin.iuncto fi.C.sen.rescin.non pos.& facit tex.in l.præscriptione.vbi glo.C.si contra ius.in l.pen.C.de pac.in l.quoties, C.de preci.Impe.offer in l.pe.C.de epis.& cle.in l.si maritus, §.præscriptionis, ff de adult. Non ob.ꝙ propter copulam diuersitas arguatur, quia in verbis est diuersitas, sed in sensu idem copulatur, vt supra dictum est. Non ob.tex.in d.l.præscriptione.quia nihil facit.nam dum tex.ibi dicit, qñque, debet dicere, qñcunq;, & ita gl.ibi exponit, & Doc.cõmuniter sequuntur, & videtur necessaria talis expositio, quia nullibi in iure reperitur, ꝙ præscriptio regulariter ante sententiam opponi non possit. Et cum in pluribus legibus, vt supra dictum est, habeatur, ꝙ pro eodem ponatur exceptio, & præscriptio, consonat dum tex.ibi dicit, præscriptionem, ꝙ intelligatur pro exceptione, prout gl.ibi dicit, & bene. Et hoc modo ille tex.in cõtrarium retorquetur, & probat, quod idem sunt, prout etiã supra allegatur. ¶Et ista conclusio vera est, secundum Cy.& Sal.in rub.C.eo. ꝙ largo modo exce.dicantur præscriptiones, per illam rubricã, dum dicit, seu.sed tñ illa disiunctiua, quæ verba solũ, & non sensum distinguit, vt supra dictum est, vr̃ importare proprietatẽ, ex quo absolute pro eodẽ ponunt̃. Bene verum est, ꝙ quando pro eodem ponuntur exceptio, & præscriptio, tunc est exceptio, vt dicit Sal.sed præscriptio ipsa large accipit̃, quia proprie in specie præscriptio dicitur illa exceptio, quæ ex cursu tẽporis producitur, vt ĩ.in ti.de præscri.& ita dicit Paul.de Ca.in rub.ff.eo.& bñ. Vel dici põt, ꝙ præscriptio primo capiatur, vt genus, & tunc idẽ sit, ꝙ exceptio. Secundo in spẽ accipitur pro illa exceptione, quæ ex cursu temporis oriatur, vt in simili, habetur de adoptione.in l.2.ff.de adop. ¶†Tertio quæritur quid sit exceptio. Et sm̃ Abb.diffinit̃, ꝙ est actionis, vel intẽtiõis exclusio. Et dicit Abb.ꝙ alternatiue loqt̃, qa qñq; actionẽ & quandoque intentionem tantum excludit, vt ipse latius hic. Et eius dicta ponit Goff.in sum.in prin.eo.tit. Et pro vera resolutione videndum est de duobus. Primo, an negatio, quam simpl̃r facit reus, dicatur exceptio. Secundo, an exceptio intentionis, & facti, sit proprie exceptio. ¶Circa primum Bal.hic in rubri.dicit, †ꝙ negatiua mera proprie non dr̃ exceptio, & idẽ ĩ l.j.col.16.ver.restat. C.qd ac.dicit, ꝙ ꝑprie negare nõ est excipere. & ĩ l.perẽptorias.eo. 5.ver.q̃to, dicit statutũ, C.sen.resc.nõ pos. & Ang.Inst.eo.ĩ rub.col.5.Et ꝓ hac opi.Barb. Soc.rõnẽ addũcit in rub.ff.e.qa negatio ꝓbari nõ põt, l.actor, C.de ꝓb.†Et exceptio ꝓbãda est, l.exceptione, ff.de ꝓb. Ergo vr̃, ꝙ negatio nõ sit excep.& hac rõne vtit̃ Bald.in d.l.perẽptorias, & ita cõiter oẽs Doc.tenẽt. In ɔ̃triũ, ꝙ negatio exce.dicat̃, argui põt, qa excep.dr̃ ex eo, ꝙ excludat intentionẽ agentis, d.l.2. Et ex sola negatione actor magis excludi vr̃ ex eo, ꝙ illa probatio non requirit̃. in alijs vero exceptionibus intentio agentis nõ excludit̃ nisi tũc demum facta probõne. Non ob.rõ, quæ in ɔ̃trium allegatur, qa non conuenit, cum sint aliquæ excep.in quibus reus onere ꝓbandi non grauatur, vt patet in excep.non nu.pe l.si ex cautione, C.de nõ nu.pec.§.idẽ iuris, Inst.eo.ti. Et ẽt qñ esset p̄sumptio pro reo, quo casu onus ꝓbandi in aduersarium transfertur, l.generaliter, §.si petitum, ff.de fideic.lib. Et quia probõ excep.separata vr̃ ab ipsa exceptio. vnde de vno ad aliud nõ bene infertur, vt in titi no.Bal.per illum tex.in l.i.§.interdum, ff.de leg.tu. Et quia ẽt qñq; negatiua probari debet, vt qñ est fundamentũ intentionis, iuxta no.in l.in illa.de ver.ob. vnde tunc taliẽ negatio esset exceptio, attẽta rõne p̄dicta. Sed tñ non est recedendũ a cõi opi. ꝓ qua rõ vr̃, qa vt dictũ est exceptio est exclusio actionis, d.l.2. Et talis exclusio vr̃ priuatio, q̃ p̄supponit habitũ, l.manumissiones, ff.de iust.& iu.& c.ad dissoluendum.de despõ.impub. Sed qñ reus negat, qd̃ petit̃, nõ põt dici, ꝙ actor excludat̃, ex quo adhuc intẽtionẽ suã non fundauit, sed potius vr̃ nõ admitti. Et per hoc tollit̃ rõ s̃.alle.in ɔ̃trium, qa per negationẽ nõ vr̃ excludi, sed nõ admitti. Et facit, quia actio, & exceptio sunt correlatiue opposita, & vbi nõ dat̃ actio, non dat̃ exceptio, vt Bal.in l.in rebus.in fi.C.de iu. dot. Et ita comprobat̃ cõmunis opi.ꝓ qua ẽt facit tex.ĩ l.si quidẽ, C.eo.vbi dr̃, antequàm actor probauerit intentionem, nulla defensione opus est, sed probata intentione actoris, opus est exceptione.ergo vr̃, ꝙ negatio, q̃ fit per reũ a principio ante fundatam intentionem actoris, nõ dicat̃ excep. Immo vr̃ probare ille tex. ꝙ illa negatio nõ sit defensio.& ita Bal.ibi in vlt.no.illum tex. intelligit inferendo ad statutũ.sed tñ ille tex.negare non vr̃, quin negatio dicat̃ defensio, sed dicit, ꝙ nõ est necessaria. Et eodẽ modo rñderi põt ad inductionẽ factam de illo tex.quia licẽt dicatur non esse opus exceptione, nisi probata intẽtione actoris, per hoc sequitur, ꝙ sit exceptio illa negatio, q̃ fit ante fundatam actoris intẽtionẽ: sed nõ est necessaria, vt ibi dr̃, & ideo dicendũ est, vt s̃. Et prædicta cõclusio proprie loquẽdo vera est, sed largo mõ ẽt negatio exceptio dici põt, vt ĩ.videbimus. ¶†Venio ad sm̃, an exceptio intẽtionis, & facti proprie sit exceptio.nam illa dr̃ exceptio intẽtionis, & facti, quæ opponit̃ ɔ̃ eum, qui agit de facto, nõ de iure, vt no.Bal.in l.nec intentio, C.de trãsa. facit gl.in l.qui se debere, ff.de ɔdi.ob.cau. Et sm̃ Abb.hic vr̃, ꝙ proprie dicat̃ exceptio, dũ inqt alternatiue, actionis, vel intentionis exclusio. per tex.in d.l.2.de excep.ibi, ad excludendũ id, qd̃ intentionẽ, &c. Sed †in ɔ̃trium est cõis opi.videlicet, ꝙ ista exceptio intẽtiõis, & facti nõ proprie exceptio dicatur, vt Azo in sum.C.eo.in prin. Bal.in l.peremptorias, col.5.ver.q̃ro nunqd, C.sen.rescin. Ideo, sm̃ eũ, nõ cõprehẽditur in statuto.de exce. Et idẽ Bal dicit in l.sancimus, col.2.de dona. Alex.in l.q se debere.col.3.ff.de ɔd.ob cau. Facit gl.no.in c.2.in ver.defensionis.de lit cõte.in 6.q̃ dicit nõ esse proprie exceptionẽ, qñ actio nõ excluditur, & not.Bal.in l.in rebus.in fi.C.de iure do. Vnde cũ talis exceptio opponatur agenti de facto, exceptio proprie nõ dr̃.& facit, quod supra dictum est de negatione. Saluari tñ potest dictum Abb.in exceptione solutionis, prout ipse loquit̃, quia tali casu intẽtio actoris probata est, nisi solo probetur, & probata solutione, intẽtio excludit̃. Et de intentione loquit̃ text.in d.l.2.sm̃ Abb.hic. Sed qñ actio nunq̃ competit, & reus negat, tunc proprie non dicit̃ exceptio per supradicta. Et ita cõcludit Barb.Soz.in d.rubr.ff.eo.per ea, quæ Raph.Cu.tradit in d.l.2.& Ang.Inst.in rub.eo.ti.col.6. Sed aduertendũ est primo, qa ista resolutio Mod.pro defensione Abb.non vr̃ sm̃ mentẽ Abb.qui generaliter loquitur in diffinitione de exceptione intentionis. Et licẽt ponat exemplum in exceptione solutionis, exempla non restringunt regulã, c.1.ne cle.vel mona.§.hactenus. Insti.de gradib. Præterea in exceptione solutiõis, licet proprie exceptio dicat̃, quia nisi solutio probet̃, reus succumbit: tñ tali casu ẽt actio vr̃ cõpetere sm̃ narrata, & probata solutiõe intẽtio cum actiõe includi vr̃, & ideo diffinitio Abb.non vr̃ bona, dũ alternatiue dicit, ꝙ est actionis, vel intẽtionis exclusio, quia exclusio solius intẽtiõis, non est proprie exce.vt supradictum fuit. Et exemplum de exceptione solutionis non cõuenit, qa ibi nõ sola intẽtio, sed etiã actio includi vr̃, & qa reus in tali exceptione solutionis grauat̃ onere probandi, qd̃ nõ est in exceptione intẽtiõis, & facti. Nõ ob.tex.in d.l.2.quem Abb.adducit.qa non est verũ, ꝙ tex.ibi de sola intẽtione loquat̃, quia ibi dr̃, ꝙ exceptio actionis cuiusq; rei opponi solet ad excludẽdũ id, qd̃ in intẽtione deductũ est. Vnde ibi primo præsupponitur, ꝙ exceptio opponat̃ actioni, deinde tex.exprimit finẽ, ad quẽ exceptio ordinat̃, & sic ibi exceptio excludit vtrunq;, actionẽ, & intentionẽ. ¶Et vlterius ɔ̃ diffinitionẽ Abb.ẽt facit, qa dũ alternatiue loquit̃, vr̃ velle, ꝙ exceptio excludat solã actionẽ. Et confirmat̃ hoc, quia in altera parte alternatiue loqt̃ de sola intẽtione.ergo vr̃, ꝙ in altera parte ẽt intelligat̃ de sola actione, qa vna pars alternatiuę sm̃ aliã intellr̃, vt no.Bar.per illũ tex.in l.1.ff.de reb.dub. Hoc autem, ꝙ actio sola excludatur, non vr̃ verũ, quia ẽt in exemplis, in qbus Abb.loqtur in exceptione doli, vel metus, vr̃ ꝙ cũ actione etiã intentio excludat̃. Ideo diffinitio Abb.alternatiue posita nõ videt̃ bene procedere, sed potius copulatiue concipi debuisset, ꝙ proprie exceptio est actionis, & intentionis exclusio, sed largo mõ ẽt exclusio solius intẽtionis, exceptio dici põt, vt not.per Azo.in sum.C.eo.ti.in prin.& Host.eo.ti.in sum.in prin. Et ista planior resolutio vr̃. ¶Postremo Ab.q̃rit de origine exceptionis. Et pro resolu.eorũ, q̃ dicit, de duobus quæritur. Primo, an exceptio dicatur defensio. Secũdo, vtrum exceptio dicatur esse de iure nãli. ¶†Circa primũ Abb.videtur velle, ꝙ sic, dum inquit, ꝙ exceptio est quædam defensio.[c] In contrarium videtur gl.no.in cap.1.de litis contest.in 6.versi.defensionis, quæ dicit ꝙ proprie exceptio non dr̃ defensio. nã defensio ipso iure tollit actionem. exceptio autem non ipso iure corrũpit, sed ope exceptionis. Ideo Doc.ibi, col.5.versi.noto ex ista gl.infert, ꝙ appellatione excep.non venit defensio, nec econtra, per illum text. vbi exceptio, & defensio tanquam diuersa ponuntur, & ita

ADDITIONES.

a Synonima. Vt eleganter differit Hier Grosolot.in trac. de usucapio.
b Syl.Ald. Significent. Damnat. Alc lib.4.dispunct.c.11.in fi.
c Defensio. Io.Coras. Miscella.lib.2.c.16.

a & ita Mod.ª hic sequunť. Et ad dictum Abb.hic respōderi pōt, ꝙ largo modn intelligitur.prout etiam eius verba sonant, dum inquit,ꝙ est quædam defensio,& sic largo modo, non ꝓprie. Et differentiam,quam facit glo.in d.c.1.etiam ponit Specu.co. ti.in prin. versi.defensiones autem.& refert. & sequitur Angel. Are.inst.eo titn in rub.col.3.Sed tamen aduertendum est,quia imnio videtur ꝙ exceptio.defensio dicatur,cum iure cace.dicant defensionem,vt colligitur in c.significauerunt,ꝭ.eod.in l. si quidem.in l.si quis,C.eod.tit.in l.j.de iur.& fac.igno.Et con 10 cludendo breuiter videtur dicendū† quod defensio sit terminus generalis,quia verbnm,defendere,est verbum latū, vt Do. ꝑ gl ibi,§.di.e quo iure.Facit tex.l.defensionis facultas, C.de iure fisc.lib.a.in l sed & hæ,§.defendere.ff de procur.In l.non prohibentur, & quod ibi Bal.C.qui accu.& exceptio a defensione distinguitur,tanquam species à genere. Vnde si statutum tollit exceptionem,de propria exceptione intelligitur,& non videť tollere defensionem,vt Do.dicit in d.c.1.& bn̄, qa remota vna specie,nō remouetur genus.Econtra vero, si statutum tollit defensionem,etiam videtur tollere exceptionem , quia a qno remouetur genus,quęlibet species remoneri videtur.Et ita in terminis Bal.in l.1.§.& parui,ff.qđ vi,aut clam.& in hoc iō bn̄ loquitur Do.qui contrariū dicit in d.c.j.& ideo gl.in d.c.j.dū inquit,ꝙ excep.proprie dicuntur, quæ ipso iure actionem tollūt, isto respectu bene dicit , quia tali casu non sunt propric exceptiones,quæ tollunt exceptionē. Sed illa non videtur proprie descriptio defensionis,quæ,vt supra dixi,generalis videť,& nō debet solum restringi, qnando ipso iure tantum actio tollatur,quia defensio est generalis.Ideo, qui non potest defendere, non pōt causas absentis allegare, vt no.Bal.in l.seruum,§. publice.col antepe.versi. 5 opp.ff.de proc.Et cui defensio denegatur,& actio denegari videtur,vt no Bald.in l.nec intentio,C.de 11 transac.& illa breuis resolutio sit in primo dubio.¶ † In secundo dubio Abb.cōcludit,ꝙ exceptio sit de iure naturali causata, b sed quo ad formam de iure positiuo.ᵇ & idem in effectu dicit Ang.Are.Insti.eo.ti.col.5.ver.veniamus ad secūdum. Sed obstare vř,qa exceptio excludit actionē,d.l.2.de cace. & actio est de iure cōmuni secundum cōem opi. vt not.in l.ex hoc iure,ff.de iust.& iu.pariter vř , ꝙ exceptio sit de iure ciui.absolute , & ita arguit,& tenet Bar.in d.l.ex hoc iure. versi.sed quæro.†Hoc idē confirmatur,quia Papa non tollit ea,quæ sunt de iure naturali,vt no.in c.quæ in ecclesiarum.de consti.25.q.2.c.sunt quidā, 13 & tamen tollit excep.etiam rationabiles,c.ex parte,2.de of.deleg.Mod.hic respondent allegando Bal.in d.l.ex hoc iure.& dicunt,ꝙ ita dicēdū est de exceptione,sicut de actione,quæ si hēt materiā præexistentem a iure naturali , dicitur de iure naturali,aliàs secus.Et ideo concludunt,ꝙ exceptio præscriptionis,& rei iudicatæ,sunt de iure ciuili , quia habent materiam præexistentem, de iure ciuili,& idem Ange.Aret. Inst.eo.col.7.in rub. Sed aduertendū est,qnia ex tali resolutione non tolluntur rationes allegatæ in contrarium.Nam prima ratio,quæ fuit Bar. in d.l.ex hoc iure.videtur militare generaliter.& infert, ꝙ exceptiones sunt de iure ciuili.Similiter tex.in d.c.ex parte,generaliter loquur,ꝙ Papa exceptiones, ēt rōnabiles,tollere potest. Iō magis placet opi. Abb.ꝙ exceptio sit essentialiter de iure naturali,sed quo ad formā de iure ciuili. Et eodem mō Abb.de appellatione dicit in rub.de xpp.vbi dixi. Et latius declarando dico.ꝙ exceptio considerari potest dupliciter . Primo, q̄tū ad istum effectū,ne quis indebitè, & innocēter condemnetur . & hoc respectu est de iure naturali,qa hoc absolute respicit defen 14 sionē,q̄ naturalis est,d.cle.pastoralis.ideo† exceptio innocentię a statuto tolli non pōt,vt no. Bal.in l.edita.col.pen.ver.ex tribus aūt,C.de eden.& seqtur Io de Ana.in c si aduersus. in si.de hær.& cōs.54.visa inquisitione , & dixi in c.ex parte,2.in 13.fal 15 len.de of.dele.†Sic ēt non valet statutum, ꝙ non liceat alicui se c defendere,ᶜ vt Bal.in l.defensionis facultas,C.de iu.fis.libr.x.Et non valet statutum,ꝙ non audiatur bannitus se defendēdo , vt 16 Bar.no.in l.cū mulier,ff.sol.ma.†Et non valet statutum,ꝙ occidēs ad sui defensionē.occidatur, vt Alb.in l.vt vim.col.j.ff.de iust.& iu.Secūdo considerari potest respectu formæ, & isto respectu est de iure ciuili,quia ius ciuile indistinctè non admittit oēs excep.nec omni tēpore,sed certo modo , & ordine. Et isto casu clarū est,ꝙ est de iure ciui.l.vt Abb.dicit , & bene. Et ea ista declaratione respondetur ad allegata in contrarium . Nam ad primum,dum dicebatur excep.esse de iure ciuili,quia excludūt actiones.quæ sunt de iure ciui.dico,ꝙ excep.excludit actionē & intentionem, d.l.2. de excep.Respectu actionis hoc respicit formam,& est de iure ciuili , sed respectu intentionis est de iure naturali,quia exclusio intentionis erat ante ius ciuile, sicut petitio erat ēt ante actiones.quæ petitio manu regia expediebatur,l.2.in prin.ff.de ori.in.¶ Secundo non ob.ꝙ exceptiōes tolli queant à summo Pontifice,d.c.ex parte,2.quia respōdetur du17 pliciter.†Primo,quia licèt excep tollantur,non tamen tollitur defensio,vt no.Bal.in l.j.§.& parui,ff.quod vi,aut clam. & in l. plane.per illum tex.de ne.hære. Vř enim tolli modus , vel spēs defensionis,& nō defensio absolute.vt in si.no Ange.in l.si sic. 18 ff.de leg.†Secundo respondetur, ꝙ ēt defensio naturalis ex cā tolli potest Ang in d.l.si sic, & Alex.in d l.cum mulier sol.mat. & Nellus .in 2.q secundi temporis , in tractatu bannitorum & de his latius dixi in rub.de appe.vbi videndum est.

ADDITIONES.

a Mod.Scilicet Fel & generaliter per Moder.in iure canonico,vbi Fely.scripsit, Dec.Fel.intelligit.

b S.Ald.Positiuo.Vide Dec.in c.ex parte.el 2.in 2.col.de of.deleg.

c Syl.Ald.Defendere. Vide quæ addidi.in d.c.ex parte.col.6.& intellige nisi ex causa,vt per eundem Dec in rub ꝭ de app.col.6.in fi.

SVMMARIVM.

1 *Testis quantumcunque toleratus repelli potest,si tunc inhabilitas probetur.*
2 *Tolerantia superioris non supplet inhabilitatem testium.*
3 *Patientia multa tolerantur,quæ si in iudicium deducta sint iustitia exigente,tolerari non debent.*
4 *Toleramus,hoc verbum,inducit dispensationem.*
5 *Banniti,qui tolerantur permanere in ciuitate,non possunt impunè offendi,licèt de banno non sint cancellati.*
6 *Tolerantia arguit scientiam.*
7 *Infamia si sit occulta,valet testimonium.*
8 *Probatio exceptionis opposita contra testes debet fieri ante sententiam.*
9 *Conclusio in causa,& sententia,parificantur quo ad probationes.*
10 *Conclusio fit parti,non iudici.*
11 *Exceptio contra testes debet opponi ante aperturam testium.*
Et specialiter.nu.12.
13 *Testis pro manifesta macula repellitur.*
14 *Sententia corporis afflictiua facit fidem in alio iudicio,& inter alias personas.*
15 *Testis de crimine conuictus potest puniri pœna extraordinaria,declara,nu.17.*
16 *Confessio incidenter facta non nocet.*
18 *Testis qui accepit pecuniam, vt dicat testimonium,repellitur,si de hoc iudicatus vel conuictus fuerit.*
19 *Criminosi indistinctè à testimonio repelluntur.*
20 *Appellatio rescindit sententiam,& causam reducit perinde ac si lis fuisset contestata in causa principali.*
21 *Restitutio in integrum reponit omnia in pristinum statum.*
22 *Exceptio peremptoria omissa in causa principali ex malitia, non potest opponi in causa appellationis.*
23 *Innocens,an quis dici possit post pœnitentiam.*
Et dicitur propriè qui non deliquit,nu.24.
25 *Intell.c.1.3.q.11.*
26 *Sacerdos,an reuelet confessionem de consensu confitentis.*
27 *Reuelasse confessionem præsumitur sacerdos de voluntate confitentis.*
28 *Assertioni presbryteri,qui confessionem reuelauerit de voluntate, & consensu cōfitentis,an standum sit.*
29 *Papa cogere non potest sacerdotem reuelare confessionem.*
30 *Confessionem suam reuelare non potest confitens concedere.*
31 *Absolutio in foro pœnitentiali non liberat in contentioso.*
32 *Præsertim,id est,tantum,& pro maxime,nu.33.*

1 DEnique. ¶Summatur.& diuiditur,vt ꝑ Abb. hic.¶ †No.primo, secundum Ab.testē quantuncunq; toleratū,repelli posse, si tū inhabilitas ꝓbeť. Ad idē tex.in c.sup eo.j.vbi Abb.de test.& 2 sic inhabilitas† testiū ex tolerātia superioris non pur3 gať.Facit tex.in c.cum iam dudū.in fi.de p̄b.† vbi dř, ꝙ multa ꝑ patientiā tolerantur, quæ si in iudiciū deducta sint,iustitia exigente tolerari nō debēt Et hoc intelligiť , quando superior to4 lerat de facto non resistēdo,& tacendo.† Secus si dicat rescribēdo,toleramus,quia tunc dispensatio inducitur,c qa circa.de ꝯsan.& affi.& ita no Abb.distinguit in c.nisi essent.colū.pen.de præb.Et per hoc dubitabile vř dictum Sal.in l.nullum,ff de in5 di.vbi per illum tex.arguit, † ꝙ banniti,qui tolerantur permanere in ciuitate , non pn̄t impune offendi , licèt de banno non a sint cācellati,qa talis tolerātia ª illis securitatē præbet , qđ vř ꝯ prædicta . Dictum tn̄ Sal.sequitur Io.de Ana.in c.sicut.in fi.de iud.& Alex.consi.107.pro inuestigatione præmissorum . col.fi. lib.2.Et de ista tolerantia videndū est , quod Bar.Bellen.scripsit in d.c.qa circa.in addi.& Moder.in d.ca.sunt . & in c.1.de treu. ¶Et subijcit Abb.ꝙ si testis inhabilis sit toleratus tpe testimōij, valet eius testimoniū,l.1.C.de testi.Ille tn̄ tex.loqtur qn̄ inhabilitas erat occulta,& cōi opi.reputabať habilis quo casu tolerať 6 †qa tolerantia arguit sciam,d c.cū iam dudum. de præbē.in fi. In se bene verū est , qđ Abb.dicit, & facit tex.in l.Barbarius.de 7 of.p̄to.Ideo valet testimoniū,†qn̄ infamia est occulta.gl.no.ī l. cū lege,ff.de test.quā Bal.singularē dicit in l.2.col.1.C.de sen. in l.1.col.3.C.de secun.nupt.& intelligitur infamia iuris. Secus est infamia facti,quæ occulta esse nequit, vt Bald.dicit in capi. testimo-

ADDITIO.

a Tolerantia.Idē Hyp.de Marsi in sing.77.& 330.in repe.l.si ff de iurisd om.iu di.in l.1.in prin.nu.13 ff.ad legem Cor.de sic & in sua practica,§.aggredior. nu.28.cum seq.intellige palam ita,vt resultet tacita quædam approbatio.

testimonium, de testi. Item quod dictũ est, procedit in testimonio extraiudiciali. secus in iudiciali, & qñ iudex haberet notitiam de infamia, vt no. Imo. in d. l. cum lege. & Alex. consil. 24. 8 animaduertẽdis his, col. 13. in fi. lib. 2. ¶ † No. 2. ibi, antequàm. ꝙ probõ excep. oppositę contra testes debet fieri ante sententiã. Et ratio videtur, quia talis excep. reputatur peremptoria, vt videbimus in gl. Et quod dicitur de sententia, idem est ante quã in cã cõclusum sit, vt Abb. hic dicit, per c. cum dilectus. de fi. instru. cum si. Et ad hoc est no. dictum Bar. in l. si mater, § eandẽ. 9 in fi. ff. de excep. rei iud. vbi † inquit, ꝙ id, quod fit post cõclu. in cã, perinde est, ac si fieret post sententiam. Et hoc verum est ad partis instantiam. secus est ex offi. iud. quia etiam post conclu. in cã probationes ex offi. iud. recipiuntur, vt no. Abb. in d. c. cũ 10 dilectus. per c. pastoralis. in fi. de cau. pos. † quia conclusio fit parti, & non iudici, no. Bal. in l. si accusatori. col. fi. de accu. cum si. 11 vt Alex. in c. 1. in 4. no. de iud. & in c. 1. col. 7. de prob. † Et subijcit Abb. ꝙ excep. contra testes opponi debet ante aperturã testiũ, 12 † vt no. in c. præsentiũ. de testi. & in tali excep. quæ testib. opponitur, notandũ est, ꝙ opponi debet specialiter, x vt Bar. in l. 1. in fi. C. de testib. & Bal. ibi in 2. q. & Docto cõmuniter sequuntur. Facit tex. in c. præsentium, § testes. ibi, sigillatim. de testib. in 6. & no. Ro. consi. 290. in casu propositæ. ¶ Not. 3. ibi, manifesta macula. † ꝙ testis pro manifesta macula a testimonio repellit, 13 & tex. cõiter intelligitur de macula corporali, vt eo casu, quo vitiatus corpore ab ordinibus repellitur, tali casu ẽt in causa crĩali cõtra clericum repellatur. Et ita Abb. post Io. An. & alios dicit per tex. in c. ipsi apostoli, 2. q. 7. ibi, nec in eos testificentur qui sui ordinis non sunt, nec esse pñt. Et ad idem tex. in c. sequẽti, quod incipit, testes, in prin. vbi testes tales requiruntur, quales ad sacerdotium eligi diuina iubet auctoritas. Mod. hic dicunt, ꝙ illa æquiparatio, quã Doc. faciunt, non vr̃ bene procedere, qa ille, qui non bibit vinũ, promoueri non põt, ſm gl. in d. ca. ipsi apostoli. & tñ cũ nõ sit prohibitus, vr̃ ꝙ testificari possit. Et quia in testibus virtus animi ꝯsiderat̃, q̃ nõ cessat propter corporis deformitatẽ, in ordinatione vero decorũ considerat̃. Ideo, ſm eos, illud, quod dr̃ in d. c. illi, qui. 6. q. 1. forte intelr̃, qñ qs in pœnã mutilatus fuit. Sed aduertẽdũ est primo illud. quod vltimo loco dictũ est ꝯ gl. in d. c. ipsi aplĩ. q̃ expresse loquitur in eo, qui casu mutilatus fuit, & nõ in pœnã, vt Mod. dicunt. Non ob. qđ dr̃ de eo, qui non bibit vinũ, qa æquiparatio fieri videtur de illis, q prohibent̃ ordinari pp decorũ, vt sunt mutilati quocunque modo. qđ nõ est in eo, qui vinũ non bibit. Vel ẽt non vr̃ absurdũ dicere, ꝙ ille. qui non põt ordinari, quia vinũ nõ bibit, nõ possit testificari in cã criminali ꝯ clericũ, per iura ſ alle. quæ generaliter loquunt̃. Non ob. ꝙ in testibus animus consideretur, quia ẽt qualitas testiũ debet cõsiderari. Nam laici repelluntur in tali casu, c. de cætero. de testib. Et in corpore vitiatis non deficit vigor animi: tñ repelluntur, ut dictum est. Et ita dicendum vr̃, tenendo cõem intellectũ, ꝙ tex. intelligatur de macula corporali. sed iste intellectus vr̃ nimis restringere hunc text. videlicet. ꝙ in causa crĩali loquat̃, & ꝯ clericũ. & quia tex. videtur ponere regulã generalẽ, unde melior vr̃ alius intellectus, de quo Abb. primo facit mentionẽ, ꝙ macula hic accipiat̃ pro crimine manifesto. qa cum ſ. dicat de suspicione, postea de macula manifesta, ꝯsonat, ꝙ loquat̃ de crĩe manifesto respectu suspicionis. Et hoc ratione efficaci confirmatur, quia supra in dicto principali loquitur de crĩe ibi, si crimina testibus obijciuntur, postea per modũ rõnis. ibi, cũ sicut. dicit, ꝙ testes debent esse sine infamia, sine suspicione, sine manifesta macula. Vnde vt rõ dicto principali ꝯueniat, & correspõdeat, illa verba, de macula, intelligi debẽt pro crĩe, non pro vitio corporali, quia rõ 14 non bene conueniret. ¶ † No. quarto, ꝙ snĩa corporis afflictiua facit fidẽ in alio iudicio, & inter alias personas, vt Abb. hic dicit, & est spãle, vt no. Fed. consi. 23. Titius electus. circa fi. glo. in l. ea ea. ff. de postu. cũ si. vt tradit Alex. in l. sępe, col. 17. ff. de re 15 iud. ¶ † No. vlt. ſm Abb. ꝙ testis de crĩe conuictus puniri põt pœna extraordinaria, vt a contrario sensu probatur ibi, pœna ordinaria mulctari nõ debent. In contrarium tamen facit tex. ibi sufficit, vt per gl. in c. statutum. in prin. in ver. sufficit. de resc. in 6. Ad idem tex. in c. 2. de ord. cogn. ibi, duntaxat. & ibi Abb. ita tenet, col. 11. Nec ob. qđ hic dr̃ de pœna ordinaria, quia rñdent Mod. in 5. conclu. hic, ꝙ arg. a contrario non debet fieri ꝯ alia iura. Sed replicari potest, ꝙ alia iura hoc non dñt expresse, sed solum vr̃ hoc probare a contrario sensu. ideo per alium ꝯtrarium sensum illis derogari vr̃, arg. l. fi. in prin. & quod ibi Bar. de leg. 2. Vnde rñderi potest, ꝙ arg. a ꝯtrio sensu hic, capit̃ respectu eius, quod subijcit̃, qa repellitur a testimonio. Nam ista vr̃ pœna extraordinaria. l. moris, §. sunt aũt, ff. de pœ. l. testõ cẽturio. in fi. ff. de manu. testa & pro ista ꝯclusione facit ratio, quam Ang. adducit in l. Lucius, ff. de his, q no. infa. vbi inquit, ꝙ testis non punit̃, qa excep. parti, non testi opponit̃. Alle. Inn. in c. veru in fi. de lo. cõp. & Spe. in ti. de teste, §. j. ver. sed pone, ꝙ repello col. 13. facit tex. in d. l. Lucius. Et ratio, q̃ allegat̃ hic, cum accusatio in ipsos. ſm iuris ordinem non procedat. Nam ratio ista militat ẽt in pœna extraordi. Et sic stat conclusio, ꝙ testis, qui repellitur, respectu criminis, non punitur pœna ordinaria, nec extraordinaria. Et ista conclusio procedit nedum in teste, put loquitur tex. hic, sed etiam in parte, cui crimen obijcitur, vt repellatur ab accusatione, ca. super his. de accus. Simpliciter tex. hic locũ habet, qñ testis propria confessione conuincit̃, vt col- 16 ligit̃ ibi, conuicti fuerint, siue cõfessi. † Et ad hoc facit, quia cõfessio incidenter facta non nocet, vt no. Bar. in l. si confessus, ff. de custo. reo Abb. in c. fi. de test. spo. quod declarat̃, vt late dixi 17 al in c. at si clerici. in prin. de iud. † Similiter tex. hic ampliat̃ procedere, etiã si testis, cui crimen obijcitur, defensionem susceperit, vt no. Abb. in d. c. 2. de or. cog. col. 4. Roma. in l. cum mulier. ff. sol. ma. Sed contrarium voluit Arch. 2. q. 1. c. in primis. cũ si. vt Mod. tradunt hic, in 4. conclu. qui tamen sequuntur primũ dictũ, quia snĩa debet libello conformari, c. licet Heli. de simo. & fuit rõ Abb. in d. ca. 2. Sed responderi potest, ꝙ qñ quis suscipit defensionem, condemnari põt in eo. quod petitũ non fuit, vt no. Inn. in c. peruenit. de fideiul. Et ad hoc facit, quia de ꝯsensu partiũ põt fieri snĩa, licẽt non sit cõformis libello, vt no. Bar. in l. j. col. 2. ff. de act. empt. Alex. in l. vinum, ff. si cer. pet. Vnde ꝯcordando opi. distingui potest, ꝙ aut testis suscipit defensionẽ tanquã testis, & nõ repelletur, & non debet puniri: aut absolute suscipit defensionẽ, quia fuit contentus, ꝙ de crimine absolute ꝯ eum cognoscatur, & tunc procedit opin. Archi. vt puniri queat. Et cõclusio supradicta limitat̃ nunc dupliciter Primo, qñ crimẽ non tangit cãm, de qua agitur. Secus si sit cõnexum, qa tunc ordinaria pœna poterit puniri. Et ita Doc. cõiter tenẽt per illum tex. de quo videbimus in gl. Secundo limitatur, nisi ille, ꝯ quem incidenter constat de crĩe, saltem gñaliter, includat̃, quia in eadem instantia potest puniri per c. per inquisitionẽ. de elec. Et per illum tex. hoc dicit Spe. in ti. de teste, §. iam de interrogatorijs. in fi. vbi inqt, ꝙ si inquisitio formata sit in capite, & in membris, ꝯfitens etiã, vt testis, puniri potest. Et ita resident Mod. in 1. conclusione hic. Sed aduertẽdum est, quia tex. in d. c. per inqsitionẽ. nõ dicit, ꝙ ille Mascaron confessus fuerit tanq̃ testis, sed intelligit̃, ꝙ interrogatus fuit super inquisitiõe gñaliter formata, vt Abb. ibi dicit in 5. & vlt. intellectu. Et hoc ꝯsonat, quia non vr̃, ꝙ potuisset puniri ex illa confessiõe facta vt testis, quia fuisset pars. & testis, ꝯtra c. 1. 4. q. 4. & quia illa cõmissio de capite. & membris, intelligitur, vt procedere posset ꝯ caput, & mẽbra, ſm iuris ordinem. & non bene infertur, ꝙ possit immediate puniri, si confiteatur, vt testis. Præterea text. ille loquit̃ in Papa, in quo hẽt locũ. qđ dr̃ in ca. eccl. 23. q. 3. ꝙ ei sa vndecũq; clarauerint puniri pñt. Et Papa ipse punire põt, licẽt actũ nõ fuerit, vt no. Imo. post Ant. de Bu. in c. cũ olim de rer. permu. Abb. in c. tam lr̃is. col. 2. de rest. cum si. vt tradunt Mod. hic col. si. Vel loquitur ille tex. in delicto simonię. & in beneficiatis, in qbus Papa liberã habet ptãtẽ, c. 2. de preben. in 6. cle. 1. vt lite pend. vnde ad materiã de qua agitur, non bene infert̃. & vide qđ no. Abb. in ca. 2. de confes. ¶ In gl. a. ibi, ſm leges. ita tenet gl. in c. super eo. de testi. & ibi Abb. post alios sequitur. Sed 18 tñ hæc dr̃ia non vr̃ vera, † quia idem vr̃ de iure ciuili, vt pbat̃ in l. 3. §. pen. de test. vbi ille, q accepit pecuniam, vt dicat testimoniũ, repellit̃, si de hoc iudicatus, vel ꝯuictus fuerit. Et hoc tenet gl. & Bar. in l. q in ind. de accu. & Bar. ibi dicit, ꝙ suppleri debet in iuribus, quæ dñt de ꝯdẽnato, vt idẽ sit in cõuicto, & ita ꝯcludit Io. de Ana. in c. 1. de accu. Concordando tñ opiniones, vera 19 resolutio vr̃, vt dicamus primo, ꝙ de iure † canonico indistincte criminosi repelluntur, vt no. in ca. testimoniũ. de testi. facit tex. in c. q̃rendũ. 2. q. 7. & 3. q. 7. c. qui sine peccato. & 6. q. 1. c. qui crimen. De iure ciuili idem est in crimine, quod tãgit causam, de qua agitur, quia sufficit, ꝙ ꝯuictus sit, d. l. 3. §. pen. In alijs vero criminibus considerandum est, ꝙ testes propter infamiã repelluntur, l. 1. ff. de senato. l. 3. in prin. ff. de testi. & infamia irrogatur qñq; ipso iure, qñq; per sniam, vt per gl. in l. ictus fustiũ, ff. de his. qui no. infa. In casibus, in quibus testis efficit̃ infamis ante sniãm, vt quia lex notat ipsum factum, vt dicitur in l. palã, §. q̃ in adulterio, ff. de ritu nup. sufficit, ꝙ sit conuictus. Sed vbi condemnatio requiritur, non sufficit, ꝙ cõuictus sit. Et ita colligitur ex his, quæ dñt Io. in d. c. super eo. ſ. de testi. & Arc. in d. c. j. de acc. ¶ In gl. exhibenda. ibi, statim. immo videtur vsq; ad sniam, vt hic dicitur, nisi terminus constitutus sit. ¶ In gl. p sententiã. in prin. dum restringit tex. in exceptionibus, quæ cõtra personas testium opponuntur, vr̃ contra tex. in prin. ibi, deniq; ꝙ in dicta, & personas sed illud in antiqua, hic vero cõsiderat̃, quod dr̃ in ver. si crĩa testibus obijciantur, vbi videtur loq contra personas testiũ. Vel hic loquit̃ quantum ad hoc, vt testes repellant̃: sed q̃tũ ad hoc, vt de falso agatur, loquuntur iura allegata in glo. ibi, in causa matrimoniali in infinitum. Et hoc verum

ADDITIO.

x ¶ Specialiter. Ias. in l. 1. C. de testa. l. Titius testores. de lega. 2.

verum est.qñ opponitur contra dicta inferendo falsitatem, sed per exceptiones, & probationes contra personas non infertur falsitas, vt Abb.dicit hic.Finaliter tamen cõcludit idem esse in exceptionibus contra personas oppositis: quia cum solus transitus excludit dictas exceptiones, talis exclusio non potest habere locum in matrimonio, in quo sententia nõ trãsit in rem iudicatã. Sed potest dici, ꝙ immo trãsit in matrimonio, [a] qñ nõ arguitur falsitas, quia vitiũ vr̃ remissibile de partium cõsensu, vt dixi in c.intrauit.de prob.ibi, peremptoria. Ad idem gl.in c.j. de test.in gl.fi.in c.ex parte A.in ver.non fuit.de testi.notat Abba.in c.cũ I.& A.colũ.4.de re iud.cum si.vt tradunt Mod.Et ad hoc facit, quia probatio respicit decisionem cãæ, quia victoria pendet ex probationibus, l.qui accusare, C.de edẽt.no.Barto. in l.ictus fustium, ff.de his, qui no.infa. Arc.in c.dilecti. de iud. col.pen.ergo vr̃ peremptoria. videtur tñ peremptoria aptitudi-

30 ne, vt de lege Aquilia dr̃ in §.ex maleficijs.Inst.de act.¶ † In fi.gl. notabilis est ꝯclo Abb.circa hãc gl.ꝙ appellatio rescindit sententiam, & cãm reducit perinde, ac si lis fuisset contestata in cã [b] principali, & sic solũ in cã appellationis pñt fieri illa, quæ pñt fieri in cã principali post litem cõtestatam, l.ita demum, C. de procu.& no.Bal.in l.per hãc, col.5.C.de temp.app.Pau.de Ca. in consi.73.ꝙ in cã appellationis. Ex quo infertur ad notabilẽ q̃õnem, quam ponit Bar.in l.j.in princ.in pen.q.ff.de act.emp. Alex.in cõsi.82.inc.in causa vertente, col.fi.lib.j.cum si.vt dixi in rub.de app. Et ꝯclusio Abb.bene procedit in causa appella-

31 tionis, prout inq̃t.secus est in restitutione in integrum, † q̃ absolute oĩa reponit in pristinum statum, vt no.gl.& Bar.in l.fin.

32 C.si aduer.rem iud.¶ † Vltimo no.dictũ, quod Abb.hic refert, ꝙ exceptio peremptoria omissa in cã principali ex malitia, nõ potest opponi in cã appellationis, de quo late Mod.in c.ad audientiam, 2.de rescr.& And.Sic.in cõsi.35.in minimis.lib.3.Et [c] de iure verior vr̃ opi.Imo.qui tenet ꝯrium in d c.ad audiẽtiã. & in c.inter monasterium.de re iud. Non ob.tex.in c.exceptionẽ, ĩ.eo.quem Abb.hic adducit, qa loq̃tur in dilatoria, q̃ debet opponi ante lit.ꝯt.& nõ agit̃ de tanto ꝑiudicio, sicut in peremptoria, maxime qñ esset ꝑiudiciũ irreparabile, & per ea, q̃ dixi in c.licet cãm. de prob.in 6.no.vbi videndũ est.¶ In glo.sicut, ibi, supple.cum gl.transeũt Doc. sed tale supplementum nõ vr̃ necessarium, quia tex.intelligi potest simpl'r prout loquitur, vt testes qbus cr̃ia obijciuntur, interim non recipiantur, nec expectetur, ꝙ probõ facta sit de criminibus, quia propter suspicionẽ repelluntur, vt hic dr̃.ergo ẽt ante factam probationem. nã facta probatione res esset manifesta.¶ In gl.innocẽtes, ibi, nisi probauerint se emendatos. Abb.& Doct.cõiter gl.sequunt̃. Ex

23 quo colligitur, ꝙ post pñiam quis innocens dici põt.† & facit tex.l.dist.c.ferrum, & gl.no.in c.fidelior. ead.dist.de qua videndum est, quod dixi in c.at si clerici, §.de adul.in fi.de iud.Sed tñ

24 hic intellectus ad tex.non satisfacit.† Primo, quia innocens dr̃ qui non deliquit.22.q.4.innocens.Secũdo, quia in illa auctoritate Stephani, quæ hic allegat̃, innocens accipitur pro eo, q nõ

25 deliq̃t, vt patet in c.1.3.q.11.vbi † Stephanus Papa dicit, ꝙ accusatis non conceditur, vt alios accusare possint, nisi prius se ꝓbauerint innocentes, & sic in tali auctoritate Stephani, q̃ hic allegatur, manifeste patet, ꝙ innocentes dñr illi, qui non deliquerũt, & hoc gl.Abb.& Doc.non negarent, sed ita dixerũt, qa eis visum fuit aliter non posse rñderi ad arg.quod erat fortissimum hoc modo, quia dicitur, ꝙ testes alio tempore conuicti, vel confessi de criminibus repelluntur, & hoc limitatur, nisi ꝓbent se innocentes. Certe talis probatio innocẽtiæ in hoc iudicio non potest tunc fieri, ex quo alio tẽpore conuicti, vel confessi fuerunt, & illo tẽpore non contradixerunt, & propter hoc vt tollatur arg.quod visum fuit insolubile, dixerunt, ꝙ innocẽtes accipiuntur pro emendatis. Quod certe non est verum, per supradicta, iõ ad arg.aliter respondetur. Et dico diligenter aduertendum esse.nam primo dum dicitur, ꝙ testes, qui aliàs conuicti, vel confessi sunt de criminibus, repelluntur. verum est, vt hic expresse dicitur. Et dum postea dicitur, ꝙ hoc limitatur, nisi probauerint se innocentes, hoc non est verum, quia primũ dictum generaliter procedit, prout loquitur, ꝙ testes aliàs conuicti, vel confessi de criminibus repelluntur. Et huius dicti simpliciter præcedentis, ratio assignatur per auctoritatem Stephani ibi, quia sicut Stephanus Papa, & alij Ponti.Roma.attestantur, non est credendum contra alios eorum confessioni, nisi prius se probauerint innocentes. Vnde illa verba, nisi prius se probauerint innocentes, quæ ponuntur in ratione dicti præcedentis, nullo modo debent coniungi cum dicto præcedẽti, qđ erat iam absolutũ, & illa verba referuntur prout originaliter habentur in dicta auctoritate Stephani, 3.q.11.c.1. Et intẽtio Papæ hic, fuit simpliciter dicere, ꝙ criminosi repelluntur a testificando, sicut repellũtur ab accusando, prout habetur in illa auctoritate Stephani, q̃ allegatur, & ita vr̃ iste planus intellectus. ¶ In fi.gl.no.ibi, per sacerdotem. idem gl.fi.in c.nuper.de test.2. q.7.in c.ipsi apostoli.Spe.in ti.de teste.§.restat. versi.160.Cald.

26 consi.2.de testi.cum sim.vt tradunt Mod hic, † & intelligitur, ꝙ sacerdos hoc dicat de consensu illius, qui confitetur, vt not.

27 Abb.in c.Matthæus. de simo.† & in dubio præsumitur, ꝙ cũ licentia peccatoris reuelatum sit, vt not. Lap.alleg.94.mulier in

28 confessione.aliàs qdã presbyter. & ibi vult, † ꝙ stetur assertioni dicti presbyteri, ẽt ad cõmodũ eius, ad euitandã pœnam c.omnis vtriusq;.de pœni.Quod no.est, vt latius per Mod.hic. Sed aduertendum est, quia vr̃ ꝙ sacerdos nullo modo debeat reuela-

29 re, quod intellexerit in sacramento confessionis, † quia ipse est tanq̃ Deus in illo actu. Et etiam per Papam cogi non potest, vt no.Abb.in c.dilectus.de excess.præl. Et ẽt ꝯsensu confitentis nõ

30 vr̃ † ꝙ possit, qa ipse, qui confitetur, non põt dispensare in lege diuina, & in essentia sacri, vt tenet Summa Angelica, in ver.cõfessio §.5.Sed responderi põt, ꝙ hoc totum vr̃ statutum in fauorem confitentis.iõ ipse põt remittere, vt probat̃ in suꝰ o, c.2. de spon.¶ Secundo q̃rũ ad gl.non vr̃, ꝙ credat̃ sacerdoti, vt testis per illam pœnitentiam habilitet̃. in præiudicium tertius,

31 † quia absolutio facta in foro pœnitentiali non liberat in foro cõtentioso.gl.& Doct.cõiter in c.de his.de acc.& quia vni non creditur in præiudi.alterius, vt per gl.in c.sicut nobis.de sen.excom. Ideo dubia redditur decisio Cal.in d.cons.2.de testi.Similiter quod no.Lap.alleg.94.§.alleg.non videtur procedere sine dubio.quia non creditur testi, vbi tractatur.de se exonerando, vt no Bar.in l.deferre, §.1.ff.de iu.fis.¶ In glo.fi.Doc.cõiter sequuntur gl.& cõclusio est, ꝙ tex.iste non habeat locum in delicto, quod tangit causam, de qua agitur, qa tunc testis conuictus puniri potest, & ita per istum tex.not.Bald.in l.2.§.si publico.ꝑ illum text ff.de adul.cum si.vt per Mod in s.conclu.hic, & late Arc.Inst.de exce.in prin.in 6.char. Et r̃m istam conclusionem

32 dictio, prętertim, exponitur pro, tantum.† Et an videatur ista expositio extranea, quia reperio illam fieri in alijs pluribus locis, c.illud, 12.di.vbi gl.alia iura adducit. Et ad idem tex.cum gl. in c.Pet.de homici.in c.inter alia.de sen.excom.in c.discretionem.de eo, qui cogno.consangui.vxor.suæ. Et licet non sit recedendum a cõi opinione, tamen illa non videtur efficaciter ꝓbari. Nam in contrarium videtur tex.hic intelligendo, prætertim.i.maxime, † secundum propriam eius materiam, c.ex lr̃is,

33 de homi.c.continebatur, & ibi gl.de despon. impub. in c.cum contumacia.de hære.in 6. Et ratio allegata in text.videtur militare, quia non fuit secundum iuris ordinem facta accusatio, quia res inter alios acta, &c. d.l.Lucius. Non ob.tex.in d l.2.§ si publico.quia loq̃tur in accusante, qui voluntarie ad accusandum procedit. Nõ sic videtur in teste, cuius officium est necessarium, arg.l.tutorem.ff.de his, quibus vt indig.item, & secundo, tex.in d.§.si publico.loquitur in lenocinio, quod fuit causa ponssima adulterij, & ideo vr̃ ille tex.habere rationem spãlẽ, quæ in alijs casibus non procedit. Non ob.alia iura allegata in gl.quia responderi potest, vt supradictum fuit ad c.per inq̃sitionem. de elect. Nec obstat, ꝙ sententia contra vnum lata alteri præiudicet ratione connexitatis, vt no.in l.sæpe.de re iud.quia tale præiudicium causatur ex sententia lata contra aliũ, secũdum ordinem iuris, & in consequentiam ratione connexitatis alteri præiudicat, c.ordinatos, 59.dist.cum simi.vt per gl.in c.ad petitionem.in versi.in consequentia. de accu.& in c.quamuis. de re iud.Sed in casu nostro nulla est lata sententia, & non repetitur iure cautum, ꝙ testis conuictus de crimine, tanquam testis debeat condemnari. Et in contrarium est regula generalis, cum ratione generali, quæ etiam in connexis videtur procedere, vt §.dictum est. Et ex his expedita sit prima hæc Decretalis, quia aduersa corporis valetudo non patitur, vt solito more singula perscrutari queam.

ADDITIONES.

a Matrimonio. Et uerius est, licèt Pan.hic sequatur Fel.in c.lator.in fi.J.de re iu.
b Syl.Ald.Principali. Vide Dec.in rub.infra, de appel col.4.
c Verior. Et bene.

SVMMARIVM.

1 *Communicans, vel participans cum excommunicato ignoranter, nullam excommunicationem incurrit.*
2 *Ignorantia excusat delictum.*
3 *Ignorantium multa excusant.*
4 *Accusatio delicti, in quo quis per ignorantiam posset excusari, requirit quòd in ea exprimatur, quod scienter factum sit.*
Et idem in accusatione facti negatiui, nu. 5.
6 *Suspicio sinistra capitur in his, quæ sui natura sonant in uitium, quãuis aliquo casu posset excusari.*
7 *Qualitas requisita à lege, uel statuto, debet allegari, & probari.*
8 *Libellus satis est, quòd præsumptiuè concludat.*
9 *Scientia præsumitur in his, quæ sunt de genere malorum.*
Et in his, quæ communiter sunt nota, nu. 10.
11 *Excommunicato non est communicandum in locutione, uel oratione, num. 12. & qualiter dicamur simul orare, nu. 15.*
13 *Excommunicato dicimur communicare etiam per nuncium, & literas.*
14 *Fine prohibito, sunt prohibita media.*

A Nobis. ¶Summaŕ, & dioiditur, vt per Abb. hic. ¶ 1 †No. primo ibi, scienter, ꝙ communicans cum excõicato nullam excõicationẽ incurrit. Ita a ꝯtro sensu ꝓbatur hic, & eodẽ mõ in c. nuper. de sen. excom. & 2. q. 3. c. qui vero. & gñaliter 2 dicit Bal. hic, ꝙ ignorãtia excusat delictũ. †Allegat not. in l. j. ff. de receptat. vbi gl. j. in fi. & Bar. ibi pro gl. alle. tex. in l. 2. §. sed etenim, ff. de incẽ. in l. Matrodorum, ff. de pœn. facit tex. in l. fin. ff. 3 de decre. ab ord. faci. c. 2. de cõsti. in 6. †Et ad excusatiõẽ ignorãtiæ multa cõgerit Ro. in l. si vero, §. de viro, in 5 1. falleo. ff. sol. ma. & dixi in c. 2. in gl. fi. in 1. conclu. de consti. & consi. 64. col. 4 4. & in tali casu, †qñ quis per ignorantiam excusatur, in accusatione debet exprimi, ꝙ scienter illud factũ sit, vt Bar. no. ĩ l. oẽs, circa fi. C. de agr. & censi. lib. xi. & idem Ang. in Auc. de ecc. tit. § pe. in fi. & in l. 1. col. 2. C. de Nili aggerib. non rumpen. dicens quendam liberatum fuisse, quia articulatũ fuisset, neque deductum, ꝙ opem banito dedisset. Et secundũ hanc conclusionẽ late consuluit And. Sic. cons. 51. lib. 3. in prin. & consi. 5. ĩ pon. lib. 4. Circa hoc tñ loquitur Bal. in l. 1. car. 4. ver. super secundo 5 puncto, C. qui accu. nõ pos. †vbi inquit, ꝙ qñ quis accusatur ꝓ facto negatiuo, puta quia non denunciauit maleficium, debet fieri mentio sciæ: sed qñ accusatur, ꝙ aliquid fecerit, accusatio procedit, licèt de scĩa nihil dicatur. Allegat gl. no. in l. ex maleficijs, §. longe minus, ff. de ac. & obl. & Bal. sequitur Io. de Ana. in rub. de acc. circa fi. Ro. cõsi. 105. viso themate. Ang. Areti. in trac. malefi. in ver. necnõ ad querelã, col. fi. ver. aduertas tñ. Sed prædicta distinctio Bal. reprobatur per Ang. de Areti. in add. illius trac. Ang. de malefi. per ea, q̃ supradicta sunt, quia Bart. in l. oẽs. & Ang. in locis præall. loquunĩ in delicto, qđ in faciendo cõsistit: videlicet, in receptante banitũ, & tñ volunt, ꝙ sciẽtia debeat allegari, & probari. Mod. hic pro defensione Bal. dñt, ꝙ dictũ intelligitur in his, quæ de sui nã mala sunt, & prohibita de iure cõi, vt occidere, vel iniuriã inferre. in quibus non reqritur, ꝙ dicatur scienter, quia ex natura rei intelligitur. Secus est in his, q̃ prohibita sunt per accidens, & non de sui natura, ꝑut est præstare auxilium banito, vel alloqui excõicatum, qa tũc opus est, ꝙ dicatur, scienter illud factum fuisse. Et pro hac distinctione Mod. bene facit, quod no. Pe. de Anch. in c. cũ dilecti per illũ text. & sequitur ibi Io. de Ana. col. 2. de acc. vbi notabilẽ 6 dicit, †ꝙ in his, q̃ sonãt in vitium, de sui natura sunt mala licèt aliquo casu possint excusari, capitur sinistra suspicio, l. si nõ cõuicii, C. de iniu. l. 1. C. de sica. Secus in his, quæ possunt se habere ad bonum, & malum indifferenter, quia tunc in meliorẽ partem interpretatio fieri debet. l. merito, ff. pro soc. & not. Bar. in l. non solũ, §. sed vt probari, ff. de ope. no. nun. cum si. & dixi in c. præsentia. de ꝓb. ¶ Vlterius tamen pro vera resolutiõe aduertendũ est, qa dictũ Bar. in d. l. oẽs, & Ang. in locis præall. ꝓcedit, qñ in dispõne, in qua pœna imponiĩ, exprimitur, ꝙ illud sciẽter factũ sit, & ita ẽt Bar. loqtur. quo casu illa qualitas requisita 7 in lege, vel statu. †dẽt allegari, & ꝓbari, vt Bar. in l. 1. ff. ne qd in flu. pu. Et hoc vĩ ẽt procedere in his, quæ sui nã mala sunt, qa tũc illa reqsita a lege, vel statu. dẽt allegari, & ꝓbari, vt no. Ioã. An. ꝑ illũ tex. in c. 1. de homi. in 6. Et per hoc non vĩ verum, qđ dicunt Mod. ꝙ dcm̃ Bar. in d. l. procedat solũ in his, quæ de sui natura nõ sunt ꝓhibita, quia immo generaliter habet locum qñ in dispõne hoc exprimiĩ, prout loquitur ille tex. in d. l. omnes, & in tex. nostro hic, cum si. Sed qñ in statuto, vel lege nõ ex 8 primitur de scĩa, tunc considerandum est, ꝙ aut sumus in casibus, in quibus scĩa ꝓsumiĩ, & nõ vĩ opus, ꝙ †scĩa aliter exprimatur, qa satis est, ꝙ libellus ꝓsumptiue cõcludat, l. oẽs, §. Lucius, ff. de his, q̃ in frau. cre. no. per Bar. & Doc. in l. cũ quis, ff. si certũ 9 pet. idẽ in his, q̃ sunt de gñe malorũ, †qa scĩa præsumiĩ, l. 1. C. de sica. l. nõ cõuitij, C. de iniu. non reqritur, ꝙ exprimaĩ. Aut sum⁹ in his casibus, in qbus scĩa non ꝓsumiĩ, sed ignorantia, ꝑut est rĩt, l. verius, ff. de ꝓb. & tali casu scĩa allegari debet. Et ita loqtur Ang. in d. §. pe. in Auc. de ecc. ti. Vnde in his, quæ sunt de gñe ꝑmissorum, scĩa allegari dẽt, quia ignorãtia præsumiĩ. Si tñ eẽt 10 tale quid, quod cõiter esset notum, †qa tũc scĩa præsumiĩ, c. fi. j. qui matr. accu. pos. non esset opus, ꝙ scĩa allegareĩ, vt no. Bart. 11 in d. l. oẽs, & ita concludendũ vĩ. ¶ †No. secundo, ꝙ excõicato a non est cõicandũ in oratione, vel locutione[a] primo, qđ de locu 12 tione dĩ, idẽ esset in eo, †qui mitteret nũciũ, vel literas. gl. no. in 13 ca. cõstõnẽ. de sen. excõ. in 6. †nã scriptura loquiĩ, vt dicit tex. in epistola inter claras, C. de sum. tri. & facit tex. 81. dist. in c. cleric⁹ nullus, & in c. vbi periculũ, §. nulli. de elect. in 6 Si tamen quis dicat excõicato, volo te alloqui, non incidit in excõicationem etiam minorẽ, vt no. Do. per illum tex. in c. quid est hoc, l. dist. Sed tamen ille tex. videtur potius probare cõtrarium, dum ibi dĩ, qui enim tacenti loquebatur, cur statim promittit se loquuturũ? ergo per illam interrogationem tex. dicit, ꝙ loquebaĩ. Et facit, qa negari non potest, quin per illam interrogationem habeatur cõio, quę prohibita est cum excõicato, & quia ꝓhibito 14 fine, †v ñt prohibita media ad finẽ, l. oratio, ff. de spon. facit, qđ no. Bal. in l. j. per illum tex. C. quæ res expor. non pos. ¶ Secũdo quod dĩ de oratione, idem hĩ in c. nuper. de sen. exc. & 11. q. 3. 15 c. cum excõicato. †Et hoc intelligitur, qñ quis simul oraret cũ excõicato, d. c. nuper. ibi, secũ orãdo, siue in ecclesia. iuxta not. per gl. in cle. j. de reliq. & ven. san. in ver. orationes. siue extra ecclesiã, c. qui vero, 11. q. 3. ibi, in domo simul orauerit, & simul orare cum excõicato, dĩ non solũ qñ quis simul caneret in ec- 16 clesia, vel illi ad inuicẽ responderet, sed etiam †si excõicatus a se ipso oraret in ecclesia, qa alii in dicta ecclesia orare non debẽt, vt no. Inn. Host. Pe. de Peru. & Ant. de Bu. in c. nuper, de sen. exc. Alijs etiam pluribus modis cõicatio fieri dicitur, vt late prose- 17 quitur †Archiepis. Flor. in suo tra. de censi. in c. 83. † & talis com 18 municatio ẽt prohibetur post mortem, vt no. voluit glos. & ibi Abb. post Io. An. in c. ad hæc. de priui. & facit tex. & qđ ibi Bart. 19 in l. 2. ff. de cadaue. pu. † vbi ille, qui non potest in vita morari 20 in ciuitate, etiam post mortem ad eam deferri non potest. † Et prędicta communicatio etiam cum alio excõmunicato pro- b hibetur,[b] vt no. Abb. post Ant. de But. in c. ex parte A. de testi. in gl. 1. & Abb. in c. illud, de cle. excom. mi. Et ita cõiter tenetur, vt dicit Abb. in c. nulli. de sen. exc. licẽt gl. aliter dicat 17 q. 1. in 21 ca. deuotam. Et supradicta procedunt de iure communi. † hodie vero in quadam extrauag. Martini Quinti. quæ incipit, ad superad euitanda. statutum fuit ꝙ nullus excõicatus prætextu sententiæ excõicationis generaliter promulgatæ debeat euitari, nisi denunciatus fuerit. Excipitur excõicatus pro violẽta manuum iniectione in clericum, quãdo factum est notorium, vt hĩ in d. extrauag. in c. super. quam refert, & ad literam ponit Archi. Flo. in trac. de cẽsi. in c. 83. & Mod. in c. Rodulphus. car. pe. de rescr. & idem reperitur in summa Ang. in ver. excõicatio. 8. Et licèt Mod. in d. c. Rodulphus, concludant illam extraua. nõ hẽre locum generaliter in excõicato notorio, inferẽdo hoc ex verbis Abb. in cle. 2. de sen. excom. & ex supplemento Pisanellę. in ver. clericus, in fi. Et quia in notorio excõicato denunciatio non reqritur, vt no. Abb. in c. peruenit, 1. de app. cum sim. vt ibi tradit Peru. tñ hoc non vĩ verum stantibus verbis dictæ nouellę ꝯstõnis, prout referunt in locis s. alleg. quia solum excipitur vnus casus notorius, videlicet de notoria manuũ iniectiõe in clericũ. ergo in aliis notoriis casibus reg. videtur generaliter ha 22 bere locũ, †qa exceptio facta in vno casu, vĩ cõfirmare reg. in aliis, c. 2. de coniugio lepro. c. dñs. 22. q. 7. & no. Bar. in l. quæsitũ §. deniq;, ff. de fun. instr. & in l. in his, ff. de legi. Et quamuis Abb. videatur hoc gñaliter dicere in facto notorio, in d. cle. 2. tñ eius 23 dcm̃ restringitur in casu, in quo prædicta constitutio loquitur, †qa dcm̃ Doctoris, s̃m ius, qđ allegat, intelligiĩ, vt Bar. in l. nõ solũ, §. si liberationis, de lib. leg. Non ob. ꝙ in facto notorio nõ requiratur denũciatio, qa illud potest esse verum de iure cõmuni. Secus est attẽta dicta ꝯstõne, q̃ vĩ ẽt in facto notorio denũciatio nẽ reqrere, ex quo tm̃ excipit vnũ casum notorium, vt dcm̃ ẽ. Et vlterius ꝯsiderãdũ est, qa in excõicatione prolata gñaliĩ, ꝑut 24 loquiĩ illa cõstõ Martini, hoc ẽt vĩ procedere de iure cõi. † Si enim qs excõicatus sit cũ fautorib⁹, & adhærẽtibus suis, nõ dẽt euitari aliqs tanq̃ excõicatus eo ꝑtextu, ꝙ sit de fautoribus, vel adhærentibus, nisi ꝑ iudicẽ hoc spãliter denuncietur, & declaretur,

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Locutione. Idem Dec. in c. præterea. col. pen. in fi. de app.
b Syl. Al. Prohibetur. Vide Dec. in c. intellexımus. col. fi. de iud.

ref. vt no. Inn. in c. in Lateranẽsi. vbi Imo. hoc refert, & sequit. col. 2. ver. vlti tangit hic Inn. de præb. & idẽ Ang. in consi. 200. In ciuitate Lucanã, col. pe. & idem tenent Anto. de But. Card. & Abb. in d. c. Lateranensi. Et hoc sm Inn. & Doc. ibi limitat, nisi esset notorium, ꝙ esset de fautoribus. vel adhærẽtibus. & hoc vr ꝓcedere de iure cõi ante illã cõstõnẽ Martini. sed illa ẽt vr ꝓcedere ĩ facto notorio, vt s. dixi, qa sm eã capit vnũ casum notoriũ, & in tali casu. qa multa dicunt notoria q̃ nõ sunt, vt dr ĩ c. ꝯsuluit. el j. de ap. prius ꝓnunciari dẽt illũ casum notoriũ esse. ¶ In gl. j. ibi, quos inuitè toleramus. Ista prima sol. reprobatur per Abb. hic, qui ꝯcludit, ꝙ qñ approbatio pendet a voluntate

25 approbantis, sibi præiudicat. aliàs secus. † Et pro ista doct. facit, quod no. Bal. in l. si qui testibus. col. pe. C. de testi. vbi distinguit vtrum sit inhabilitas fauore partis, vel odio personæ, cum si. vt dicunt Mod. hic. & adde tex. in c. accepimus. cum glo. de æta &

26 qual. vbi ille, † qui aliquem ordinauit, non potest postea aliqd ordinato opponere. & est dictum Inno. in c. cum venerabilis.

27 de excep. vbi Abb. post alios & ibi dixi. † Limitatur tñ. nisi ex causa superuenientl reprobetur, vt ibi Abb. post Innoc. dicit. &

28 tex. in l. vt gradatim. §. reprobari. de mu. & ho. † vbi medicus semel a republica approbatus potest reprobari. ad idem tex. in l. sed et reprobari. in princ. ff. de excu. tut. Et quod ibi Bal. de collateralibus. Et idẽ Abb. dicit de Doctore, q apparet nõ idoneus, in c. 1. in fi. de magist. & ad hoc est no. dictum Bar. in l. cum qd.

29 ff. si cer. pet. † Sic & econtra reprobatus ex causa potest approbari, vt no. Bal. de reprobato in collegio, in c. post translationẽ.

30 de renun. Et no. ꝙ † assumptus in subsidium in aliquo actu, nõ dr approbatus, vt no. Ang. in l. j. C. qui, & aduer. quos. Et quantum ad propositum hic, esset dicendum, ꝙ approbatio tacita, quę insurgit ea communicatione, non pręiudicat. quia habilitare ex communicatum, non depẽdet a potestate priuati. Sed hoc non procedit absq; dubio, quia ad præiudicium partis excommunicatus potest habilitari, c. j. eo. tit. in 6. vbi valet processus parte non opponente, & hoc respectu partis, licèt iudex ex officio possit repellere, c. exceptionem. j. eo. Vnde sol. gl. potest defendi, ꝙ tacita approbatio, quæ insurgit ea communicatione, nocet volenti accusare, sed non excipienti. Non ob. ꝙ Abb. dicit de adulterio, quia ibi fuit approbatio expressa, quæ magis nocet. ¶ In ea. gl. ibi, quod non est verũ. gl. cõcludit, istum text. etiam procedere in excommunicato maiori excõmunicatio-

a ne,[a] per illam rationẽ, quia defensio etiam excõmunicatis conceditur. & ita Doc. sequuntur. Sed certe hoc videtur cõtra manifestam intentionem literæ, & magna videtur diuinatio, ꝙ subaudiatur, maxime & ideo prima facie cõsonat, vt dicamus ꝙ licèt regulariter excõmunicatus possit se defendere, fallit qñ allegat agentem excõicatum, quia ista species defensionis sibi denegatur, cum sit in eodem casu, & pariter excõicatus. text. hic, & facit tex. in c. proxi. j. eo. vbi pluralis in beneficiis pluralem nõ repellit. Non ob. ꝙ excõicatus põt se defendere, quia illud est verum, nisi opponat alteri, quod ipse habet, & vt Abb. in c. proximo. ¶ Vlterius tñ cogitanti non est recedendũ a cõmuni opi. quia in pari causa melior est conditio possidẽtis, & rei. l. si seruum. §. sequitur. de verb. obl. l. apud Celsum. §. Marcellus. de do. exec. Vnde cum vterq; sit excõicatus, causa rei vr fauorabilior, vt actor repellatur. Non ob. tex. hic, quia responderi potest, ꝙ in tex. hic allegatur ratio, quæ respiciebat magis specialiter casum propositum, quia non erant in pari gradu: sed dato, ꝙ fuissent, hoc non determinatur hic. Idẽ tñ fuisset per rationem glos. hic Et pro ista conclusione vr tex. in c. dilecti. j. eo. vbi ille, qui literas impetrauit, & agebat, erat excõmunicatus, opponitur sibi de excõmunicatione, replicatur pariter cõtra ipsos opponentes excõicatos Et dr ibi, ꝙ talis replicatio nõ admittitur, quia illi se defendebant. Et communem opi. tenet Bar. in l. seruos, ff. de accu. Bal. in l. si creditoribus. C. de commu

31 ni ser. pig. da. ma. cum si. vt Mod. hic tradunt. ¶ † Et no. ex supradictis, ꝙ existens in peccato mortali non accusat, & hoc quando quis in eo perseuerat. Abb. in c. testimonium. in col. 3. de te-

32 sti. arg. 25. di. c. fi. Abb. in c. i. de accu. † Et ideo frequens blasphemator non accusat Pet. de Ancha. in consi. 317. plura ex prædi-

33 ctis, & de his Aret. in d. c. testimoniũ. col. 3. & Mod. hic. ¶ † Replicatio datur excõmunicato, sicut exceptio. Sed ꝯ facit, quia replicatio tendit ad impugnandum. ergo non videtur excommunicato competere, c. cum inter. in fi. j. eod. Sed pro cõmuni facit, quia actor excõmunicatus appellationem prosequitur, vt in c. significauerunt. j. eo. de quo ibi. quia sm Host. loquitur

34 in reo. † Abb. materiam replicationis ꝓsequitur. Et primo concludit, ꝙ replicatio est exceptionis conclusio, & semper obijcit vt exceptionem oppugnet l. 2. §. replicatur. ff. eo. tit. Abb. post Io. An. & Ant. de Bu. hic. Ang. Are. Insti. de repli. in prin. col. 5. & no. ꝙ replicatio se hẽt respũ exceptiõis sicut exceptio respũ

35 actionis, quod not ad id, quod ĩ dicã. ¶ † Secundo concludit ꝙ replicatio competit actori. exceptiones enim reis competunt, actores vero replicationibus iuuantur, l. non exceptionibus. C. eo. & in l. 2. §. 1. ibi, aperte actores veniunt. ff. eod. Non obst. ꝙ reo excipiente, ꝯ testes rei actor replicet, quia in eo, quod reus reprobat, actor dicitur, l. 1. ff. eo. Vel melius in eo, quod reus ꝓbat, fungitur vice actoris. l. in exceptionibus. de prob. merito ẽt

36 in replicatione fungitur vice actoris. ¶ † Tertio cõpetit replicatio, qñ reus exceptionẽ proposuit, & nõ prius, quia nõ potest excludi exceptio, nisi sit proposita, ar. c. ad dissoluẽdum. de despon. impu. Ex quo infertur, ꝙ erit perpetua, nisi esset imputandum actori, ꝙ eam non opposuit: quia qua ratione tollit actio

37 tollitur replicatio, l. quæsitum. §. fi. ff. de pecul. Et dic, ꝙ replicatio † sortitur naturam exceptionis, nisi ratione temporis, vt per Ale. in l. fi. C. de eden. vbi alleg. Bar. in l. nemo. ff. de excep. circa fi. vbi vult, ꝙ sicut exceptiones contrariæ admittuntur, ita repli-

38 cationes. † Et adde, ꝙ in exceptione, quæ competeret habenti actionem, idem esset, ꝙ in replicatione, l. Papinianus §. filius. de inoffi. testa. & ibi Pau. de Ca. alle. Inn. in c. cum dilectus. de or. cog. Et non ob. l. pure. §. fi. quia procedit in his, quæ tñ excipiẽdo possunt in iudicium deduci, & nõ agendo. & idem Sal. post alios in l. licet. in fi. C. eo. tit. ¶ Quartus effectus replicationis est quia perimit exceptionem, & debet esse talis, q vitiet exceptio-

39 nem, † ideo si sit impertinens, non admittitur, c. dilecti. j. eod. Et fortior vr exceptio, q̃ replicatio: quia exce. pluribus modis defendit reũ, vel in re petita, vel respectu actionis, vel iudicis. Replicatio vero semper exceptionẽ afficit. Sed dic, ꝙ immo idẽ videt in replicatione, quod in exceptione. quia sicut exceptio excludit actionẽ pluribus modis, ita & replicatio poterit excludere exceptionẽ pluribus modis, quia sicut se habet exceptio respectu actionis, ita replicatio respectu exceptionis. Sed bene verum est, quód si vno modo excipiatur, licèt pluribus modis excipi potuisset, illum tantũmodo replicatio debet respicere.

ADDITIO.

a S. Ald Excommunicatione. Idem dicit in d. c. intelleximus. col. fi. de iudi.

SVMMARIVM.

1. *Plurali numero an vtamur alloquendo unum.*
2. *Possessionem pacificam quis dicatur habere.*
3. *Inuestitura beneficij facta in absentia an tribuat possessionem.*
4. *Pluralis quis esse potest in beneficijs in diuersis ecclesijs.*
5. *Reprehendere quis non potest in persona alterius vitium, in quo ipse est.*
6. *Mater meretrix non potest filiam meretricem exhæredare.*
7. *Possumus quandoq; per alium, quod per nos non possumus.*
8. *Plurales proprio nomine se opponentes admittuntur.*
9. *Certa res dicitur pro eo, qui habet regulam pro se.*
10. *Plurales nomine ecclesiæ admitti debent, quia agitur de vtilitate ecclesiæ.*
11. *Collatio beneficij etiam testibus probari potest.*
12. *Rescriptum consideratur secundum intentionem concedentis.*

CVm ecclesiasticę. ¶ Summatur, & diuiditur, vt per Ab. hic.

1 ¶ † in tex. ibi, faciatis. in plurali numero loquit, & tamen ad vnum Decretalis ista dirigitur, quod vr contra tex. in c. q̃ graui. de cri. fal. Sed potest responderi, ꝙ hoc procedit secundum iura antiqua, vt per gl. in d. c. q̃ graui. Vel respondetur, vt no. Abb in c. nihil. in vlt. no. j. de pręscri.

2 ¶ In tex. ibi, pacifica possessione. † Quando quis dicat possessionem habere pacificam, dictum fuit in c. j. de confir. vti. in a. not.

3 ¶ No. primo, secundum Abb. hic, † ꝙ per inuestiturã factam in absentia, beneficij possessio non acquiritur. Sed hoc no. videtur probari hic, quia nõ mandatur, ꝙ possessio tradat, sed in pacifica possessione conseruetur. Vnde potius text. vr ꝓbare cõtrarium, ꝙ inuestitus haberet possessionem, & ita istum tex. no. Ant. de Bu. & Imo. hic. Saluari tamen potest notabile Abb. intelligendo, ꝙ non haberet possessionem, & mandatũ sit, ꝙ possessio pacifica in eum transferatur, prout etiã habet. in c. constitutus. de ap. Et quod Abb. dicit, in se verum est, ꝙ per inuestituram factam in absentia, benefi. possessio õn acquirit, no. per gl. in c. auctoritatẽ. de insti. in c. ex ore. in ver. mandatũ. de his, quę fi. a ma. par. c. & not. per Dy. in reg. j. in 6. Bal. in rub. C. de cõtrah. emp. in 8. q. cum si. vt late tradit Ale in l. 3. in prin. col. 5. de acqui. pos. Abb. in c. 2. de consue.

4 ¶ † Scdo no. quẽ posse pluralem esse in beneficiis in diuersis ecclesijs, vt Abb. hic. Sed etiam istud notabile non bene colligitur hic, quia hic præsupponitur, ꝙ exceptio pluralitatis admitteretur, si ipsi opponentes plurales nõ fuissent Et ad hoc facit, quia pluralitas beneficiorum reprobatur. c. quia intantum, c. cum iam dudum. de præben. & hoc maxime haberet locum in eadem ecclesia, vt per gl. in cle. fi. de. de præb. & no. in c. literas. de cõces. præbẽ. Ideo in dispensatione obtinẽda, ista qualitas deberet exprimi, ex quo Papa non ita de facili concederet, iuxta c. postulasti. de rescri. Et hoc intelligitur, qñ ipse idem in eadẽ ecclesia esset beneficiatus. Secus in patre eius, vt no. tradit Cald. in consi. 1. in 2. dub. de fil. presby. & in consi. x. de rescrip. ¶ † Tertio no. quem non posse in persona alterius reprehendere illud vitium, quod in eo reperitur. Idem habetur 32. q. 6. ca. nihil iniquius. cum si. vt per Abb. hic. Facit tex. in c. pro illorum. de præb. in c. vna. 26. dist.

dist.c.cum omnes de consti.& in l.in arenam.C.de inoffi.testa.
6 †vbi Bar.& Doct.per illũ tex. dicunt ꝙ mater meretrix nõ pôt filiam meretricẽ exhæredare. Et facit, quod no Bal.in l.improbum.in prin.C.ex quib: cau.infa.irro. Facit glos.in l.si duo.ff. de dolo.cũ si.Et p istũ tex.limi.doctrina Bar.in l.viro,atq; vxore.ff.sol.mat.vt no.Imo.ibi col.fi.¶ In gl.ibi,scienter cõtulerat. Ista lect.hic,per Abb.reprehenditur, & vlterius facit, quia illa attenta ẽt non plurales admitterentur.cuius ꝯriũ vr̃ probari a ꝯrio sensu hic.¶ In ea.gl.ibi,missus in posses. Ista etiam reprobatur,quia diuinat.& quia tex ex alia ratione fundatur, vt Ab. hic Sed tñ iste intellectus suaderi potest, quia Papa mandauit, ꝙ iste Iacobus inuestitus mitteretur in pos.pacificã , vt in tex. expresse dr̃.Et in hoc nulla diuinatio vr̃ , & talis missio in pos. non impeditur per excep.pluralitatis oppositæ ab illis, qui ẽt ipsi plurales sunt,vt hic dr̃. Et hoc vr̃ procedere in isto casu,ꝙ in tali possessione vr̃ tractari de modico præiudicio, quia post acquisitionem pos.agi potest ꝯ eum,vt in simili est tex.in c.constitutus.in fi.de app.& in c.accedens.de accu.& tunc inquirendum erit de qualitate pluralitatis , an sit in casu licito de iure communi,vel per viam dispensationis . Sed ne inuestitus impediatur cõsequi pos. sufficit , ꝙ se opponentes plurales sint, vt est tex.no.hic.& ita duobus cõcurrentibus vr̃ tex. hic procedere,vbi tractatur de acquisitione pos.illi , qui erat inuestitus, & qñ opponentes sunt in eodem crimine.Et hoc modo vr̃ tex. gñaliter procedere , prout inquitur , etiam si nomine ecclesiæ
7 agatur,per §.dicta.¶ †In gl.ibi,c.tuæ. Dic ꝙ qñq; conceditur ꝙ quis per alium consequitur, quod a seipsis habere non potest. l.Aristo.in fi.ff.quæ res pign.cum si.alle.ibi in gl. ¶ In ea.gl.ibi, aut elegerunt alios,vel electi sunt ab illis.Sed dic,ꝙ ar. hoc non valet,quia forte a Papa promoti fuerunt, vt etiam Inn.hic dicit.¶ In fi gl.residet gl.in opi.Vincen.ex qua duæ conclusiones
8 colligunt̃.†Prima, ꝙ plurales ꝓprio noĩe se opponẽtes admittũtur.Et ita tex.hic intelligitur.Et facit,quia cũ tex. simpliciter loquatur de pluribus se opponentibus, vr̃ ꝙ in dubio intelligatur nomine proprio,l.&ĩmagis.ff.de sol.Nec ob.si dicat̃,ex quo illicitum erat habere plura beneficia,licèt plurales non deberent admitti,iudex tamẽ ex officio debuisset istũ repellere, iuxta no.per Inno.in c.3.de offi.vica.cum si.prout arguit Abb.hic: quia ipse respondet,ꝙ non cõstabat , ꝙ pluralitas esset illicita, qa in pluribus casibus permittitur hr̃e plura bñficia,vt no.in c. dudum.2.de elec.Sed ista responsio non satisfacit,quia ex quo regulariter pluralitas reprobatur, ista regula attenditur . Et res certa dr̃ pro regula,licèt in aliquibus casibus non habeat locũ vt no.Inn.in c.pꝛeterea. de dila.Bar.in l.quoties.ff.si quis cau.cũ si.vt dixi in c.cõsuluit.ĩ.de app. Vnde aliter responderi potest,
9 †ꝙ hic non constabat iudici de pluralitate,licèt oppositũ fuisset. Vel secundo licèt iudex possit,non tñ necessitatur. l.nõ qdquid.ff.de iu.& no.Specu.in tit.de offi.iu.§.competit.cum si.vt dixi in c.ad hæc.3.de app.¶ Secunda conclusio est,quòd plura
10 les †nomine ecclesiæ admitti debẽt , quia tractatur de vtilitate ecclesiæ pp residentiam.Et ista conclusio comprobatur ex pluribus rationibus,quas reassumunt Mod.hic.Est tamẽ aduertendum in vltima ratione,dum dicunt,ꝙ malus zelus , qui considerátur in pluralibus se opponẽtibus, vr̃ esse respectu probationis,ne isti habeant coinquinare probationes . quæ quidem rõ cessat in exceptione pluralitatis beneficiorum,quę consistit in iure.Sed considerandum est,ꝙ attenta tali ratione, esset dicendum ,ꝙ etiam plurales nomine proprio admitterentur . cuius contrarium gl & Doc.cõmuniter tenent.Præterea licèt pluralitas beneficiorum a iure reprobetur,& talis reprobatio pende
11 at a iure,tñ illa pluralitas debet probari,& qñq; testibus , †qa collatio beneficij etiam testibus probari pôt , vt not.per illum tex.Bal.in c.2.de testi ipo. Vnde inhærendum est talibus rationibus.Nec ob prædictæ conclusioni,quod Abb.dicit in 4.lect. hic.ꝙ criminosus non potest ecclesiam defendere , qñ est in simili crimine,quia hoc non est verũ , vt probatur in c.dilecti,ĩ. co vbi excommunicati comparentes pro ecclesia opponunt electo excommunicationem , & admittunt̃ pro defensione ecclesiæ.Non ob.alia ratio Abb.ꝙ plurales repelluntur,quia fecerunt contra legem,quædam nai pluralitatem . ideo non debẽt gaudere beneficio legis,cap.quia frustra.de vsu.quia illa regula non attenditur,vbi agitur de interesse ecclesiæ,d.c.dilecti. Præterea illa regula intelligitur circa idẽ. Secus est in diuersis casibus.prout agitur hic,vt not.per gl.in l.si duo. ff.de dolo.& tradit Alc.in l.cum propinnas.C.de pact.& per Domi.in c.3.de iureiu ¶ Vltimo notandum est dictum Inn hic , quod allegatur,
12 †ꝙ rescriptum consideratur secundum intentionem concedẽ
a tis ^a Et hoc dictum Innoc.refert, & sequitur Bal.in l.rescripta. col.pe.C.de precibus Imper.offer.cum si.vt tradunt Mod.hic. Et idem And.Sic.consi.13.col.9.li.2.& consil.123.scripsit Ecclesiasti.car.vlti.inter consilia Alc.lib.4.Et idem not.Bal.per illum tex.in l.ex facto.in 3.no.ff.de vul.& pu.Et ad hoc sunt plura iura,quæ idem dicunt in c.ex multiplici.de decimis. in c.dilecto.de verb sig.in c.cum in illis.in princ.de præben.in 6.in c. 2.requiris.de app.facit tex.22.q.5.c.humanæ aures. in princ.& in c.intelligentia.de verb.signi.

ADDITIO.

a Concedentis. Vide Dec.in consi 133.col.3.in consi.327.col.pe.in fi.in consil. 409.col.fi.in l.non omnis.nu.4.ff.si cert.pet.

SVMMARIVM.

1 *Ius nouum quandoq; ad consultationem alterius statuitur,regulariter non, numero 5.*
2 *Decernimus,est noui iuris promulgatiuum,accipitur tamen secundum subiectam materiam,nu.3.*
4 *Iudex potest abbreuiare omnem terminum iuris.nu.5.& nu.6.ex causa in peremptorijs,nu.14.*
7 *Papa sine causa potest omnem terminum abbreuiare.*
8 *Tunc,denotat extremitatem temporis.*
9 *Terminus statutus ad aliquid faciendum,an dicatur peremptorius.*
10 *Terminus ad allegandum non est peremptorius.*
11 *Termino peremptorio elapso,facta non valent.intellige parte contradicente. numero 12.*
13 *Quæ de nouo emergunt,nouo indigent auxilio.*
15 *Dilatio qualibet data a iudice ex causa abbreuiari potest.*
16 *Iuramentum quòd notitia superuenerit post terminum, an habeat locum in peremptorijs,limita nu.18.& 19.*
17 *Dispositio fauorabilis est,quæ reducitur ad terminos iuris communis.*
20 *Iuramento,quando standum est,intelligitur nisi qualitas , & conditio personæ aliud suaderet.*
21 *Terminus statutus a iudice in exceptionibus dilatorijs,peremptorias non excludit.*
22 *Terminus statutus ab homine subrogatur in locum termini iuris.*
23 *Exceptio orta post terminum opponi potest.*
24 *Recusatio suspecti iudicis admittitur,licèt orta sit post conclusum in causa.*
25 *Notoria res dicitur post conclusionem in causa.*
26 *Notorium dicitur,quod ex actis colligitur,limita in materia stricta.nu.27.*
28 *Iudex recusatus,an possit terminum præfigere.*
29 *Iudex a quo,cuius iurisdictio suspensa est in causa principali, retinet iurisdictionem vt causa facilius expediatur.*
30 *Acceptans terminum ad opponendas dilatorias,videtur tacitè consentire.*
31 *Prorogationi iurisdictionis sufficit tacitus consensus.*
32 *Iurisdictio prorogatur per actum,qui fit circa litis contestationem.*
33 *Procurator omittendo potest domino præiudicare.*
34 *Exceptio incompetentiæ opponi potest etiam post sententiam,quando iurisdictio iudicis prorogari non poterat.*
35 *Prælatus qui non potest ecclesiæ præiudicare,potest tacendo in præscriptione.*
36 *Reus qui non potest renunciare defensionibus suis,potest sibi præiudicare non appellando.*
37 *Ordo scripturæ non attenditur in propositione exceptionum dilatoriarum, & declinatoriæ,si declinatoria fuit postposita.*
38 *Expositio generalis non prodest,sed debet specificari.*
Hoc si a parte sit oppositum.nu.39.
40 *Libellus generalis quamuis procedat parte non opponente, intelligitur dummodo ex eo colligatur quid actor velit.*
41 *Producens generaliter omnia iura,quæ habet in sacculo,an admittatur.*
42 *Clausula generalis,in qua generaliter omnes exceptiones competentes opponuntur,operatur,vt excipiens non videatur se adstringere ad probandum.*
43 *Exceptio contraria potest opponi post terminum.*
44 *Contraria duo si in iudicio sint deducta,dum vnum ventilatur, non currit tempus in alio.*
45 *Terminus idem non est statuendus ad plures actus, qui eodem tempore expediri nequeunt.*
46 *Contraria a reo conditionaliter opponi possunt.*
47 *Libellus iste procedit,dico sententiam hanc esse nullam,& si qua est appello.*
48 *Reus quando possit vti contrarijs exceptionibus.*
49 *Reus repellitur si in eadem exceptione contrarietas sit.*
50 *Exceptiones plures contrariæ,& in facto incompatibiles an procedant.*
51 *Nullitate sublata,non tollitur nullitas propter contrarietatem.*
52 *Testium reprobatione prohibita,non intelligitur prohibita ratione contrarietatis.*
53 *Contrarietas non excusatur in testibus etiam rusticis.*
54 *Contrarietas annullat quandoq; actum.*
55 *Reus volens proponere exceptiones,ex quibus diuersis tamen,contrarietas resultat,si onus probandi spectat ad reum,in vtraq; admittitur.*
56 *Exceptiones contrarias proponens videtur disiunctiuè proponere.*
57 *Reus conuentus potest opponere , quòd soluit , & quòd sit liberatus in testamento.*
Item negat pecuniam numeratam,& dicit soluisse,nu.58.
59 *Inquisitus de homicidio,licèt prius homicidium negauerit,postea tamen commissum non prohibetur allegare,quòd ad eius defensionem fecit.*
60 *Exclusus,quòd post terminum non excipiat,potest agere.*
61 *Agendi & excipiendi iura sunt diuersa.*
62 *Succumbens excipiendo auditur agendo.*
63 *Exceptio dilatoria orta post terminum admittitur.*
64 *Exceptio orta post litem contestatam potest opponi,dummodo post ortum eius non fit*

fit processum ad aliquem actum circa merita.
65 *Dilatoriam exceptionem dicens nouiter ad eius notitiam peruenisse, auditur.*
66 *Restitutio in integrum etiam ecclesiæ non datur aduersus omissas exceptiones dilatorias.*
67 *Exceptio iuris nouiter cogniti post terminum opponi non potest.*
68 *Ignorantia iuris, an possit post terminum allegari a rustico, uel muliere.*
69 *Mulieribus & rusticis non succurritur, nisi in casibus a iure expressis. nu. 70.*
71 *Reo si datus sit terminus ad deliberandum xx. dierum iuxta auth. offeratur, an si in termino compareat, possit petere aliũ terminũ ad proponendũ dilatorias.*
72 *Terminus ad proponendum dilatorias, an possit præfigi.*
73 *Termini assignatio ad proponendum dilatorias, an fiat cum causa cognitione.*
74 *Exceptio dilatoria, an opponi possit in causa appellationis.*
75 *Promissio simpliciter facta in causa pricipali, nõ porrigitur ad cãm appellatiõis.*
76 *Iuramentũ calumniæ in causa principali, non porrigitur ad causam appellationis.*
77 *Iudex in casibus, in quibus supplere potest, an possit post terminum opponere exceptiones dilatorias.*
78 *Statuto si præfixus sit terminus ad accusandum, ab eo uidetur etiam exclusus iudex ne inquirat.*
79 *Declarari potest exceptio post terminum.*
Quando declaratio est verisimilis & consona, nu. 80.
81 *Declaratio an & quando fieri possit in circunstantijs, uel substantialibus.*
82 *Declarationes quæ fiunt sæpe a Papa, non ualent in præiudicium tertij.*

1 PAstoralis. ¶Summatur, & diuiditur, vt per Abb. hic. ¶†No primo ibi, in quisitioni. & ibi, decernimus. ſm Abb. hic, ꝙ qnq; Papa ad consultationem alicuius constituit ius nouum. & vr Abb. moueri, †quia ver. decernimus, im-
2 portat noui iuris ꝑmulgationẽ, vt per glos. in cle. per literas. in ver. decernimus. de præben. in c. fi. de æta. & qua. in cle. 2. de appel. in cle. 2. de reb. eccle. non alie. Sed in istud fundamentũ nõ
3 vr tutum, † quia ēt qñq; ver. decernimus, non importat ius nouũ, sed ſm subiectã materiã accipitur, c. decernimus. de iudi. vbi Ab. & dixi ibi ad finẽ. & ita tex. hic intelligi põt, qa hoc ius nouũ non vr, cũ iudex hẽat ptãtẽ gñaliter abbreuiandi termi-
4 nũ iuris, vt no. in l. 2. ff. de re. iu. in c. cũ sit Romana. de app. ꝑsertim in dilatorijs, in quibus agitur de modico præiu. ar. l. quoties. C. de preci. impe. off. facit dictũ Inn. in c. coram. de arb. qđ Bal refert, & sequitur in l. scio. ff. de in integ. resti. nisi dicamus ius esse nouum, quia ita in specie non erat prius determinatũ. ¶ Et retenta conclusione Abb. dicit ipse ꝙ tale ius nouum non venit in præiudicium causæ pendentis. Sed hoc absurdum vr, quia ille, qui consuluit in casu pẽdenti, voluit hẽre responsum Papæ, qđ iuris esset in illo casu, & hoc modo nõ esset illi satisfactum. Sed dicit Abb. ꝙ ex isto no. limitatur gl. in c. ꝯsultationi. de
5 tẽpo. ordi. in c. ex ma. de filijs p̄sby. † Nã ibi hr, ꝙ qñ Papa rñdet
a ad ꝯsultationẽ.[a] non inducitur ius de nouo. & not. Abb. in c. 1. col. 2. de dolo, & ꝯtu. in c. cũ simus. in fi. de rẽ. cũ si. vt tradunt Mod. hic. Sed Abb. nõ declarat quõ ista limitatio ꝓcedere hãt, quia vr manifesta ꝯrietas. ideo ad declarationem prædictorũ considerandum est, ꝙ consultatio põt fieri dupliciter. Primo ĩ aliquo casu pendẽti specialiter, & tũc rñsio facta a summo põti. in tali casu particulari ius nouum non inducit, vt per gl. in d. c. ꝯsultationi. cũ si. quia natura noui iuris est, ꝙ tñ ad futuros casus referatur, c. fi. de ꝯsti. Scđo qñq; fit ꝯsultatio nõ de casu pẽdẽti, sed ad prouisionẽ pro futuris casibus, & tunc nouũ ius cõstituit. & ita vr loqui text. hic, & tali casu non fit p̄iudicium cãe
6 pẽdẽti, prout Abb. hic. & hoc modo bñ loqr. ¶ †Scđo no. iudi-
b cẽ posse abbreuiare terminũ a iure statutũ.[b] Et ita istũ tex. alle. Bat. in l. 2. ff. de re iud. Sed ſm Abb. vr probare ꝯrium, qa iudex hoc vr facere ex noua cõcessione. Ad hoc rñderi põt, vt dixi, ꝙ noua sit cõcessio in isto casu speciali, in quo loqr. Sed tñ ēt remoto isto tex. idem dđm fuisset, ſm reg. q̃ hr in d. l. 2. de reg. iur. Et istã reg. ipse Abb. tradit ꝯsil. 40. venio ad primũ. li. 1. Et idem Rom. ꝯs. 497. diligenter. col. 1. Et hoc maxime dđm est in sum.
7 Pont. qui †etiam sine causa omnem terminum abbreuiare potest, vt no. Pe. de Anch. & sequitur Imo. p illũ tex. in c. ex ore. de his, q̃ fi. a ma. par. ca de quo iñ dđm est vt late dixi in d. c. cũ sit
8 Ro. ¶ †Tertio no. ibi, tũc. ꝙ ista dictio, tũc, denotat extremitatẽ tpis, vt Ab. hic, & tex. ĩ l. 3. §. fi. ff. de ꝯdi. & demõ. ĩ l. ĩ substõne. in fi. ff. de vul. & pup. in l. hmõi. de ver. ob. & in not. casu Pet. de Anch in consi. 357. ex serie testamenti. col. 4. Rom. consil. 131. ꝓnima dubitatio. & ꝯsi. 138. noua superuenit. & dixi ꝯsil. 63. Et
9 ex hoc Abb. hic infert, ꝙ † vbi terminus statuitur ad aliquid faciendum, terminus sit peremptorius. Sed ista illatio, q̃ Abb. facit, non vr inferri gñaliter, prout ipse loquir, sed hẽt locũ qñ dictio, tunc, apponitur ſm formam verborũ, q̃ hic apponitur. Qđ iñ Abb. dicit de termino ad aliquid faciendũ, verificari p̄t in termino dato ad ꝓbandũ, q perẽptorius est, vt no. Bar. in l. j. C. de dil. cũ si. vt tradunt Mod. hic. Secus si det terminus ad al-
10 legãdũ, †qa non est perẽptorius, vt not. Bart. in l. 3. C. quõ, & qñ
c iu. & in d. l. j. C. de dil. Et de his late Alex. & Mod.[c] in l. fi. ff. de fe-
11 rijs. †Et notandum est, ꝙ illud, qđ fit post terminum peremptoriũ, non valet, vt de probatione no. Bal. in l. 2. ver. 13. quæro. C. de epis. au. Cõtra. tñ tenet Bat. in l. 2. col. fin versi. 3. quæro. ff. de ap. reci. Sed distingui põt, ꝙ aut pars ꝯdicit & dictum Bald. vr procedere. aut pars tacet, & valet probatio facta post terminũ par-
12 te nonꝯdicente, ſ vt no. Bal. in l. peremptorias. col. 3. versi. quo si iudex. C. sententiam resci. facit quod no. Bal. in l. certi condictio. §. quoniã. in fi. ff. si cer. pet cũ si. vt dixi in c. 2. co. pe. de ꝓb.
13 ¶ †Vlti. no. reg. ꝙ in exceptionibus, de quibus. j. videbimus, colligit illud vulgatum, ꝙ ea, quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, l. de ætate. §. ea causa. ff. de inter. actio. facit tex. in c. insinuante. de offi. dele. in c. cæterum. de iura. calum. & gl. ibi, & qđ no. Bal. post Cy. quem ibi refert consuluisse in l. inuitus. col. fi. C. de procu. cum si. vt late Rom. in l. si vero. §. de viro ff. sol. mat. Et in tex. hic aduertendum est, quia de iuramento solũ dr in probando notitiam superuenisse. ideo in probando exceptionem dilatoriam ortam fuisse post terminum. non sufficeret iuramentum, vt Imo. hic dicit post Paul. in cle. ꝯstõnem. de elec. Et rationem Imo. adducit, quia ꝙ notitia superuenerit in aĩo consistit: & illud, quod dependet ab aĩo, probatur per iuramentum, vt per gl. in §. aliæ. Insti. de actio. & in c. significasti. j. de ho. Sed iñ vr ēt ꝙ probari possit per iuramentũ ortã fuisse exce. dilatoriam post terminũ, quia agitur de modico præiudicio quo casu admittitur probatio per iuramentum, vt no. Bar. in l. si quis a liberis. §. si qs ex his. ff. de lib. agno. Ab. in c. quosdã. de præsump. Et quia hoc vr fauorabile, quia res ad terminos iuris communis reducitur, iuxta gl. uo. in c. statutum. in versi.
14 numerandum. de preben. in 6. ¶ †In gl. 1. Ab. late insistit: deniq; concludit, ꝙ etiam ex causa hic tex. habeat locum in peremptorijs. & idem tenet Bar. in l. 2. co. 2. ff. de rẽ iudi. Ang. in l. peremptorias. C. sen. rescin. cum si. vt tradunt Mod. hic. Et causa ideo requiritur quia beneficium iuris non est alicui sine causa auferendum, vt in regu. indultum. in 6. & hac ratione dicunt Imo. & Mod. hic, ꝙ etiam in dilatorijs, causa requiritur. Sed aduertendum est, quia si tex. iste nouam continet dispositionem vt Abb. dicit, non vr ꝙ hoc statutum in dilatorijs habeat locũ in peremptorijs. quia verba non conueniunt, & quia cum tex. loquatur præcise de dilatorijs, videtur secus esse in peremptorijs, quia vnius inclusio alterius exclusio uidetur, c. nõne. de præsum. l. cum p̄tor. ff. de iudic. Et quia in dilatorijs agitur de minori præiudicio, ideo non ur dđm ꝙ iste tex. extẽdatur ad perẽptorias, ĩ in quibus de maiori præiudicio tractatur. Conclusio Ab. & Doc. verificari potest per alia iura quia, vt Bar. concludit
15 in d. l. 2. de re iudi. †quælibet dilatio data a iure. ex causa abbreuiari potest, & no. Abb. in c. cum sit Rom. de app. cum sim. ut ibi late dixi col. 4. Et cum causa requiratur, consilium est, ꝙ exprimatur, vt no. Inn. in c. ad petitionem. de accus. cum sim. vt tradit Alex. in d. l. 2. col. 9. & no. Abb in c. 1. de dila. Et quod dñt Imo. & Mod. hic, ꝙ etiam in dilatorijs causa requiratur, pro dicto eorum facit tex. hic, qui vr fundari in causa, & ratione. ibi, qm̃ malitiose nonnunq̃, &c. Sed tñ considerandum est ꝙ ista rõ, q̃ in tex. allegatr respicit summũ Pontificẽ, qui hoc statuit dando arbitriũ, & potestatem iudici. In ipso vero iudice non dr ꝙ eã requiratur, nã cum pro iudice præsumatur, c. in præsentia, de renun. & tex. hic simpliciter loquatur, & agatur de leui præiudicio, & quia semper causa subesse vr vt lites abbreuientur, non vr, ꝙ alia causa extrinsecus requiratur. Et hoc aperte vr sentire Abb. hic, dum inquit, ꝙ in peremptorijs cã requirir,
16 quia de maiori præiudicio tractatur. ¶ †An aũt qđ dr de iuramento, quo mediãte ꝓbatr ꝙ notitia superuenerit post terminum, habeat locum in peremptorijs? Compost. in c. ꝙ sicut. de ele. tenet, ꝙ non, quia ista constitutio in hoc vr exorbitans, & non debet extendi. Cõtrarium tenet Abb. hic, quia ex quo tex. habet locum in peremptorijs. quo ad reg. etiam videtur habere locũ in exceptionibus, seu limitationibus regulæ, in quibus æquitas versatur. Et certe ista ratio æqua uidetur, quia si dicimus, ꝙ iste tex. specialiter prout loquitur, habeat locũ in perẽptorijs respectu regulæ, idem necessario dicendum est in exce. quę ad reg. referuntur, & ab ipsa regula separari non possunt. Sed tenendo ꝙ ista constitutio specialis non habeat locum in peremptorijs vt supra dixi, argu. retorquetur, ut pariter nõ habeat locum in excep. seu limi. ipsius constitutionis. Et contra Compost. etiam tenent Imo. & Mod. hic, & idem Imo. in c. cũ M. col. 6. de consti. quia in dilatorijs post terminum videtur parti ius quæsitum, & contrario non obstante, statur iuramento, ꝙ superuenit notitia. ergo idem ur in perempto. Sed hic modus arguendi nõ placet, quia licẽt tollatur ius quæsitum in dilatorijs, non ita videtur dicendum in peremptorijs, in quibus agitur de maiori præiudicio, argu. l. quoties. C. de preci. impe. offe.

ADDITIONES.

a Ad consultationem. ĩ. de constitu. in c. j. lec. j.
b S. Ald. Statutum. Adde Dec. in c. licẽt causam. col. 3. ĩ. de prob.
c Mod. Scilicet Ias. quia per Mod. in iure ciuili Dec. intelligit Iasonem, vbi Ias. scripsit, aliàs Soci. vbi Soci. & non Ias. scripsit.

offe. Nam hoc in effectu esset arguere de minori ad maius, qđ
affirmatiue non valet, vt no. in c. cum in conctis. de ele. Refor
mari tñ arg. põt, vt dicamus, ꝙ post terminum in dilatoriis nõ
sit parti ius quæsitum ꝯ reũ qui ignorauit, quia terminus qui
præfigitur a iudice ad proponẽdum dilatorias, restringitur vt
nõ hẽat locum ꝯ ignorantem, arg. c. si. j. qui mat. accu. pos. Et
ista rõ, ꝙ non sit ius quæsitum ꝯ reum, qui ignorauit, ita mili-
tat in peremptoriis, sicut in dilatoriis. Et ꝑ hac opin. ꝯ Cõpost.
facit tex. in d. c. si. qui mat. acc. pos. & in c. vt circa, de elec in 6.
circa fi. & in c. nulli. eo. ti. & li. Non ob. ꝙ ista cõstitutio sit exor
bitans, dũ loquitur de iuramento, vt Compost. dicit. quia rñ
det Imo. hic, hoc non esse verum, quia ſm reg. procedit, q̃ est,
ꝙ in dependentibus ab aĩo statur iuramento, vt per gl. in ca. si-
gnificasti, j. de ho. Vel magis specialiter rñderi potest, quia tex.
iste exorbitans vr̃ in dicto principali, quia est ꝯ reg. quę permit
tit opponere dilatorias exceptiones vsq; ad litis cõtest. in c. in-
17 ter. de re iudi. † Non sic videtur in excep. quæ causam reducũt
ad terminos iuris communis. quo casu dispositio fauorabilis
videtur, vt per gl. in c. statutum. ver. numerandum. de præben.
18 in 6. † Et qđ dicit̃ hic, stari iuramento in probando notitiam su
peruenisse, limitat̃ ſm Abb. hic post Pau. in d. cle. constitutio-
19 nem. de ele. non hr̃e locum, † qñ esset præsumptio scientiæ, vt
quia erat publice notum in loco, vel de facto proprio agebat̃,
quia tunc nõ esset standum iuramento. Et idem tradit Car. in
d. cle. cõstitutionem. § cæterum. in 7. q. Et ad hoc etiam Mod. al-
leg. Old. in consi. 3. & ita resident. Adde Dom. in c. eos, qui. co.
1. in fi. de temp. or. in 6. Et ad hoc est gl. in c. proposuisti. in vers.
non probatur. 82. di. & in d. c. nulli. de ele. in 6. in versi. verisimi
le. & no. Roma in cons. 481. præsentis. col. fi. & est dictum Bar.
in l. inter omnes, §. recte. ff. de fur. & sequitur Alc. cõs. 71. videre
20 tur. col. 1. li. 1. Et facit, qđ no. Bal. in l. 1. C. de collu. de reg. † vbi in
quit, ꝙ in casibus in quibus statur iuramento, intelligitur nisi
conditio, & qualitas personæ, aliud suaderet. & sequitur And.
Sic. ĩ consi. 26. col. fi. li. 1. Vlterius tñ in casu isto aduertendum
est, quia cum in isto casu in exceptionibus dilatoriis agat̃ de
leui præiudicio, vr̃ standum iuramento, etiam dato ꝙ ꝯ iuran-
tem esset præsumptio, ex eo qđ no. dicit Abb. in c. quoddam. de
præsum. in fi. immo, quod plus est, videtur gñaliter dicendũ, ꝙ
standum sit iuramento, non ob præsumptione scientiæ, quæ
sit in ꝯrium, qa si non sit præsumptio scientiæ, ignorantia pſu-
mit̃. l. verius. de proba. & in regu. pſumit̃. in 6. & tali casu iur̃m
parti operaret̃. Iõ Abb. in c. si. in gl. pe. j. q. mat. accu. pos. ꝯcludit
ꝙ si magna sit pſumptio sciẽtiæ, ꝙ iur̃m tũc nõ admittit̃, & ita
vr̃ ꝓcedere cõclusio Doc. hic. Secus si præsumptio leuis sit, qa
tunc purgatur per iuramentum Et in effectu hoc totũ vr̃ eẽ in
21 arbitrio iudicis, vt Abb. hic dicit & in c. 2. de consti. ¶ † Quid au
tẽ de exceptionibus mistis, id est, de peremptoriis, quæ ĩ vim di
latoriæ opponuntur. Conclusio est, ſm Abb. ꝙ terminus statu
tus a iudice exceptio dilatoriis, tales perempto. non excludat,
& Mod. sequuntur allegãdo Bal. in l. ab executione. col. fi. ver.
sed dubitatur. C. quo app. & quia sub casibus simplicibus ca-
sus mistus non comprehendatur, vt no. in l. 2. in prin. de verbo.
obl. facit tex. in l. hoc legatum. & quod ibi Bar. de leg. 3. Opinio
tñ aliorum, quos Abb. hic refert, & dicit habere ęquitatẽ, mihi
magis placet, quia cum proponantur in vim dilatoriæ, regula-
ri debent ſm naturam dilatoriæ, quia subrogatum assumit na
turam eius & c. l. si cum. §. qui iniuriam. ff. si quis cau. c. ecclesia.
1. ĩ. vt li. pen. & quia non conuenit, ꝙ plus iuris habeant dila-
toriæ accidentales, quàm naturales. Et hoc comprobatur, quia
tales perempto. post litem contestatam non pñt opponi tanq̃
dilatoriæ. vt Doc. hic dicunt, sed solum tãquam peremptoriæ
simpliciter admittuntur. Vnde illud, quod dicitur de litis con
testa. idem dicendũ est de termino præfixo a iudice, quia in ef-
22 fectu subrogatur in locum litis contest. † quia terminus ab ho-
mine statutus subrogatur in locum termini iuris, vt no. Inn. in
c. ex ratione. de app. Non ob. ꝙ licèt opponantur in vim dilato
riæ, peremptoriæ tñ sunt. quia verum est, & isto respectu pote-
runt post litem contest. opponi, & ita non tolluntur. Sed qua-
tenus opponuntur in vim dilatoriæ ante lit. contest. non debẽt
habere plus iuris, q̃ aliæ quæ propriè, & naturaliter sunt dilato
riæ. Non ob. ꝙ sub simplicibus non venit casus mistus, quia ve
rum est, qñ non est eadem ratio. Secus est, subsistente eadem ra
tione, vt no. Pau. de Ca. in l. serui electione. §. i. de leg. 1. dum al-
23 legat l. si qs seruos suos. de leg. 3. ¶ † Successiue, quod hic dicit̃
de exceptione orta post terminum, quæ opponi potest, hic cõ
cludit non habere locum, si superuenit postquàm in causa cõ
clusum sit, per tex. in c. cum dilectus. de fi. instru. & in c. audita,
de procu. & ad hoc Mod. allegant c. auditis. de restitu. in integ.
ibi iure speciali ergo secus videtur de iure communi, & idem
Rom. in l. si vero. §. de viro. in 1 fallen. ff. sol. ma. allegando plu
ra similia, vltra ea, quæ dicũt Mode. in d. c. cum dilectus. & in c.
24 insinuante. in 5. fallen. ff. de offi. deleg. ¶ † Limitatur tamen ista
conclusio, vt non procedat in recusatione suspecti iudicis, qa
admittitur. licèt orta sit post conclu. in causa, vt voluit Imo. in
c. iudex. de offi. deleg. in 6. vt refert ibi Domi. circa fi. per tex. in
c. Insinuante. de offic. deleg. & Mod. hic sequũtur, & dicunt nõ
obstare vnam rationem q̃ Rom. in ꝯrium adducit in l. cũ mu-
25 lier. col. 3. ff. sol. ma. dum inquit, † ꝙ post ꝯclusio. in causa res
notoria dr̃, quia acta faciunt notorium, vt per gl. in c. significa
uerunt. de testi. & in notorio recusatio cessat, ca. proposuit. de
app. quia Mod. rñdent, ꝙ tex. in c. proposuit, procedit in causa
criminali prout loquit̃, sed in ciuili causa non sequitur, ꝙ ces-
sat recusatio. Sed ista rñsio Mod. non vr̃ tollere arg. quia ꝙ acta
26 faciunt notorium hoc etiam habet locum in causa ciuili: † qa
notorium absolute dicitur id, quod ex actis colligitur, vt est di
ctum Inn. in c. ex insinuatione. de appel. cum si. vt late dixi ibi.
& tex. in d. c. proposuit, dũ reiicit recusationem in facto noto
rio, vr̃ generaliter habere locũ per rationem. quę generalis est,
sicut etiam in notoriis appellatio tollitur, c. cõsuluit. 1. c. cum
speciali. §. porro. de appe. Et sic idem vr̃ quo ad hoc in cau-
sa ciuili, quod in causa criminali. facit tex. in l. omnẽ. ff. de iud.
Aliter tamen ad arg. Ro. responderi potest, ꝙ propriè acta non
27 faciunt notorium. † Ideo in materia stricta appellatione no-
a torii, de actis non intelligit̃, a vt no. dicit Ab. in c. dudum. 1. col.
2. de elect. in casu isto stricta videtur materia, dũ tollitur recusa
tio, quę de iure naturali vr̃, c. 2. requiris. de appel. Et retenta ista
cõclu. ꝙ exceptio recusationis orta post cõclusionem in cau-
sa, opponi possit. idem probabiliter dicendum videt̃ generali-
ter in terminis huius decretalis. nec contrariũ vr̃ bene probari
in locis s. alleg. Nam tex. hic, & in d. c. insinuante, & similia iu-
ra, quæ admittunt post terminum excep. ortas de nouo, videnť
magis specialia. ideo debẽt aliis regulis generalibus derogare,
quia generi per speciem derogatur. reg. gñi, in 6. Et ideo nõ vi
detur obstare tex. in d. c. cum dilectus. de fi. instr. dum ibi regula
riter dr̃ ꝙ non recipiunt̃ ꝓbõnes post conclu. in ca, quia intel
ligit̃ de illis, in qbus parti imputari põt, si non probauit. Secus
vr̃ qñ post terminũ superuenit, ut hic, cum si. qa tũc parti im-
putari nõ põt. Nõ ob. tex. in d. c. auditis. de ꝓc. quia reuocatio
mãdati, q̃ ibi superuenit postq̃ erat cõclusum in cã, nõ attẽdit̃,
qa ꝓcurator ibi erat iã functus officio suo. Non obst. tex. in d. c.
auditis. de resti. in integ. quia ibi iure speciali ꝓcedit̃ restitutio,
nõ iure communi, qa ꝓpter negligentiã omissę fuerunt ꝓbõ-
nes, vt expresse ibi dr̃, & tali casu succurrit̃ ecclesiæ, & minori-
bus, nõ maioribus. Secus in casu nostro videtur, qñ exceptio
orta est de nouo, qa excusari videtur, iõ admittunt̃ nõ obstãte
termino, vt hic dr̃. ergo pariter dẽt admitti non obstãte ꝯclu.
in cã, & qa si succurrit̃ minoribus, qñ culpa ꝑt imputari vt non
obstet ꝯclusio in cã, pariter succurrendũ vr̃ maioribus, quibus
nihil imputari pt̃, saltẽ per restitutionem in integ. ex generali cla.
si qua mihi iusta cã videbit̃, vt in l. 1. & per totum. ff. ex qb. cau.
28 maio. ¶ † In gl. ſm Abb. quærit an iudex, qui recusat̃ possit ta-
lem terminũ præfigere. Et ipse contra cõem ꝯcludit, ꝙ non, qa
nõ põt in causa principali ꝓcedere prius, q̃ discutiat̃ de ipsa re-
cusatione. c. cũ spãli in prin. de app. & in c. suspicionis. de offi.
dele. vt latius per eũ hic. Mod. hic cõem opi. sequunt̃ qa stãte,
dubio an sit iudex, nõ dr̃ suspẽsa iurisdõ. c. sup lr̃is. de rescri. Et
qa si esset suspensa eius iurisdõ, nõ assignaret terminũ arbitris,
vt dr̃ in c. legitima. de appe. in 6. Sed opin. Abb. de iure verior
vr̃: quia vt ipse dicit, in cã principali est suspensa iurisdõ. Non
ob. tex. in c. sup lr̃is. & in d. c. legitima. qa no loquit̃ in cã prin-
cipali, sed respũ exceptiõis incedẽter oppositę, q̃ nõ tãgit cãm
principalẽ. Nã in tali exceptione retinet iurisdõnẽ, vt illa facti
29 lius expediatur. † Sic ẽt est in iudice, a quo appellat̃, cuius iuris
dõ suspensa est in causa principali, & tamen retinet iurisdõnẽ,
vt cã appellationis facilius expediat̃. c. cũ teneamur. de app. c. 2.
de mat. contra. ꝯ interdictũ eccle. ¶ An aũt post terminum de
quo tex. hic loquitur, opponi possit de incompetentia iudicis,
Abb. late insistit. Et ex eius dictis duæ conclusiones principales
30 colliguntur. ¶ † Prima, ꝙ si talis sit iudex, cuius iurisdõ ꝓroga-
ri possit, post terminum incompetentia allegari nõ potest, per
rõnes quas Abb. inducit. Et vlterius comprobat̃ ista cõclusio,
qa acceptando terminũ reus ad proponẽdum exceptiones di-
latorias, vr̃ tacite consentire, c. quod ad consultationem. de re
iud. l. absolutionem. C. de re iu. Et in prorogatione iurisdictio
31 nis, etiã tacitus cõsensus sufficit, † vt not. in c. cum venissent. de
resti. in integ. Bar. in l. 2. in fi. ff. de iudi. Ang. in consi. 162. sentẽ-
32 tia lata. † Et ad hoc etiam facit, quia per actum, qui fit citra li-
tis contest. iurisdõ prorogatur. l. sed & si susceperit. in prin. ff. de
iud. vbi Ang. & no. Bar. in l. quidã ꝯsulebãt. ff. de re iud. cũ si. vt
tradit ibi Alc. & dixi in c. 1. de iud. car. 11. in 1. lect. Et ista ꝯclo
ampliat̃, vt habeat locũ ẽt in termino statuto omnibus dilato-
riis.

ADDITIO.

a S. Ald. Intelligitur. Vide Dec. in c. si quando. in 2. col. de offic. deleg. vbi dicit idem.

riis prout tex.hic loquit̃,qa declinatoriæ includunt̃, qa dilatoriæ sunt.c.inter monasteriũ.de re iud.& ita Abb.ↄcludit hic ↄ̃ Ant.de Bu.& Mod sequunt̃.Sed adde ꝙ in ↄ̃riũ vr̃ id,qđ ipse Abb.tradit in c.qm̃ ↄ̃.in gl.in ver.exceptiones. de proba.vbi per illum tex.dicit,ꝙ recusatio proprie non dr̃ exceptio , quia ibi tanq̃ diuersa ponuntur. Pro rñsione videndum est qđ ibi diai,& gratia breuitatis non transcribo. Et pro op. Abb.hic facit,quia Iudex , qui præfigit terminum in dilatorijs,vtitur iurisdõne in causa principali,vt s̃.dictum est:ergo videtur cogitare, ꝙ prius declinatoriæ opponãt̃ q̃ ꝑmitti dẽnt,vt in gl.seq. hr̃.& pars q̃ terminum acceptauit,vt s̃.dixi,vr̃ in iudicẽ ↄsentire Et ista rõ militat ẽt I declinatoriis.Et ita ẽt tenet Spe.I ti.de dilatio.§.nunc videamus.ver.sed nũquid.Et ad tex.in cle.1.eo.ti. Abb.rñdet. Vel aŕ rñderi põt,ꝙ id,qđ ibi dr̃ de declinatorijs, ꝑt diei ẽt de dilato.declarãdo,vt dixi ĩ d.c.qm̃ ↄ̃.de ꝓb.¶Scđo prædicta ↄclusio ampliatur,vt habeat locum ẽt in dño,qui patiatur procuratorem eius talem terminũ acceptare, ex eo,qđ no.Imo.in c.1.& antepe.ver.item adde , de indi.vbi ↄ̃ Anto.de But.tenet,ꝙ si dñs patiatur eius procuratorẽ coram incompetenti litigare,vr̃ iurisdõnem prorogare.& seqtur Alea in d.l.qdã cõsulebãt.Et reperio,ꝙ Abb.idem tradit cousi.61.in cã, & qõne , col.3.li.1.Ipse aũt ꝓcurator immediate nõ põt hoc facere,

a quia speciale[a] mandatũ requiritur in prorogatione iurisdõnis, vt no.Inn.in c.de causis.de offi.dele.Ro.in consil.48.inspectis. Nisi dicamus illud esse verũ in ꝓrogatione expressa.secus vr̃ in

b tacita.[b]†qa ꝓcurator omittẽdo,dño p̃iudicare põt,vt no.Bald.

33 in c.cũ olim.circa fi.ver.vnũ scias. đe offi.deleg.¶ †Scđa ↄclu-

34 sio Abb est,ꝙ si talis sit iudex, cuius iurisdõ prorogari nõ põt, nõ obstãte lapsu termini,& ẽt post sñiam , de tali incompetẽtia opponi põt,qa taciturnitas mera nihil nocet , vt Abb.hic dicit,per gl.in cle.3.de seqnest.pos.& fru.& no.Bald.in l.si qs filio.§.qđ qs.ff.de inin.rup.& in l.exceptionẽ.circa fi.ver.sed ponc.C.eo.tit.cum si.vt tradũt Mod.hic,gl.are insistũt. & in rubr. s̃.de fo.cõpe.& prius Alc.in l.de pupillo.§.qui opus.ff.de oper. no.nun.Peru.in c.dilecta.in 52.q.ver.6.limita.de app.Sed quãtũ ad propositũ aduertẽdũ est,quia illa ratio,quã Abb.adducit ꝙ taciturnitas partis ĩ tali casu nõ nocet, nõ vr̃ bñ adaptari,qa hic non agit̃ de taciturnitate partis simpl̃r,sed cũ taciturnitate ẽt dispositio iuris cõcurrit,qa iura dñt, ꝙ declinatoria post li-

c tẽ ↄtest.[c] opponi nõ põt,c.inter monasteriũ.de re iud.l.fi.de exce.Vnde licẽt iurisdõ à parte ꝓrogari nõ possit,tñ iuris auctori-

35 tate hoc fieri põt,† sicut videmus, ꝙ p̃latus nõ põt ecclesiæ p̃iudicare,qa nõ est dñs,sed ꝓcurator bonorum ecclesiæ.c.2.de dona.& tñ p̃iudicat in p̃scriptione tacẽdo.c.veniẽs.de præscri. qa cũ taciturnitate prælati adminiculũ iuris cõcurrit.Et idem

36 † patet in sñia in cã criminali , quæ trãsit in rẽ iudi.si quis non appellauit intra x.dies,l.diui frẽs.vbi Bar. ff.de pœ.l.j.§.fi. ff.de qõ.& m̃ nõ põt qs,renũciare defensionibus suis,qa nõ est dñs mẽbrorũ suorũ.l.liber hõ.ff.ad leg.Aql.c.ↄtingit.de sen.excõ. facit,qđ no.in l.1.C.qui admitti.cũ si.vt ibi diat.Vnde in ꝓposito vr̃ ꝙ licẽt pars iurisdictionẽ prorogare non possit,si tñ auctoritate iuris excludentis declinatoriã,ꝓrogatio fieri põt, deberet hr̃e locũ ꝓrogatio , ꝓut esset in litis cõtest.q est terminus iuris exclusiuus exce.declinato. & idẽ in termino , de quo agit̃ hic,quia iuris auctoritate hic a iudice p̃figit̃. Sed qñ ẽt dispõ legis nõ posset habilitare iudicẽ incompetentẽ,vt in lit.contest. facit ↄ̃ clericum coram seculari,cõclusio Abb.hic procederet. ¶In gl.3.ibi,illam primo dẽt proponere.Et hoc no.Barto.in l. nõ vr̃.la 2.ff.de iud.in l.quidã consulebant.col.pe.ff.de re indi.

37 Adde m̃,†ꝙ si quis simul ꝓponat exceptiones dilatorias,& vltimo loco ponat̃ exceptio declinatoria , quæ in primis ꝓponi debuit,non attendit̃ ordo scripturæ, sed s̃m ordinẽ intellectus declinatoria ↄ̃ iudicẽ prius ꝓposita intelligit̃,vt Bar.in d.l.quidã consulebãt.col.fi.ver.sed qd si simul.& idẽ no. Bal in l.exceptionẽ.co.2 C.de ꝓba.cũ si.vt tradit Alc.in d.l.quidã ↄsulebãt. col.pe.& Are.in c.1.de accu.facit text.in l.nec enim. ff.de solu.

38 ¶In ea gl.ibi,sufficit dicere ĩ genere.† No.gl s̃m Imo. & Mod hic,ꝙ gñalis exceptio nõ prodest,sed specificari dẽt . & Bart.in l.1.in 2.q.ff de exce.Bald.in l.scire oportet.§.sufficit.ff.de execu.tu.cũ si.vt p Mod hic.& prius Alc.in l.Titiæ textores. de leg.1. Sed tñ aduertendũ est , quia glo.hic nõ vr̃ absolute dicere hoc, qa mouet̃ vna rõne particulari , quæ respicit specialiter istum tex du inquit glo.ꝙ delusoria videret̃ dispositio huius decre.si reus gñaliter posset opponere exceptiones. In se bñ verũ est, ꝙ

39 non sufficit opponere exceptionẽ gñaliter, vt dictũ est:†& hoc intelĺr,qñ a parte opponit̃,alias secus,vt not. Ang.in d.l.1.ff.de exce.cũ si.vt Alc.scribit in d.l.Titiæ textores.Dicunt tñ Moder. hic,ꝙ ẽt post terminum opponi poterit de inefficacia talis clæ gnalis,arg.l.sicut.§.non vr̃.qb.mod.pig. vel hypo.sol. Sed hoc non vr̃ verũ,qa si gñalis exceptio,parte non opponente admittitur,vt Doc.dñt in locis s̃.allc. post terminũ non vr̃ ꝙ opponi possit de inefficacia clæ gñalis,vt excipiẽs repellatur, quia hoc ante litis ↄtes.vel ante terminũ elapsum opponi dẽt,.vt no.Bal. in l.exceptionẽ.col.2.ver.deinde dico.C.de proba Ale.in prin.

40 ff.de edendo.Bñ verũ est,ꝙ post terminum opponi põt,†vt illa gñalitas declaret̃,qa licẽt gñalis libellus admittat̃ parte nõ opponẽte,hoc ĩtelĺr dummodo colligat̃,qd actor velit,vt no.Bar. in trac.ad reprimẽdũ.in ver figura col.2.& facit,quod no.Bar. in l.1.§.si qs argẽtum.ff.depo cũ si.vt Alea ibi in addi. Et qđ dictũ est de exceptione gñali,intelligendũ vr̃ , qñ gñaliter qs opponeret exceptiones sibi nõ cõpetentes.Secus vr̃,si facta fuerit relatio ad aliquã scripturã , qa tũc vr̃ ꝓcedere ꝓut dr̃ de illo,q

41 ꝓducit gñaliter oĩa iura,q̃ hẽt in sacculo , †vt no Bar.in l.acceptis.ff.de auctori.tuto.Rom.in singu.110.hæsitatũ fuit,cũ si.

42 vt tradũt Mod.in c.imputari in fi.de fi.inst.†Vltimo dñt Mod. in hac glo.hic, ꝙ clã gñalis,in qua gñaliter exceptiones cõpetentes opponunt̃,operat̃ vt excipiens nõ videat̃ adstringere se ad probãdum,vt no.Bal.in d.l.scire oportet.§.sufficit . & in d.l. Titiæ textores.vbi Alex.de leg.1.qđ dñt Mod.notãdum esse ad notata in c.licet causam . de proba.vt ille,q allegat falsitatẽ cũ qualitate corruptionis,non astringat̃ ad probandũ illã qualitatem corruptionis,si talis clã gñalis apposita sit, qa æquipollet clæ,nõ tñ se astringens,&c. vt dñt Mod hic Sed aduertẽdũ est, qa Bal.in locis præall.loquit̃,qñ qs apposuit aliquas exceptiones particulares,addita gñali clã. nã p illã gñalẽ clam non vr̃ se adstringere ad specificatas.Sed p hoc inferri non vr̃,ꝙ qualitas exceptionis propositæ probari nõ dẽat,vt ẽt dixi in c.licẽt cau-

43 sam,col.11.de ꝓba ¶ † In glos.audiantur.ibi,sed in ↄ̃riis secus. no gl.ꝙ exceptio ↄ̃ria opponi põt post terminum, cũ si.vt Ab.

44 hic dicit.†nam dum vnum ↄ̃rium ventilatur,non currit tp̃s in alio,vt Bal in l.1.cha.fi.C.qui accu.cum si.ut tradunt Mod.hic. Sed gl.ista reprehendit̃ p Anto de Bu.hic, & Car.Imo.Abb.& Mod.sequunt̃.qa licẽt ↄ̃riæ sint exceptiones , potuit reus ↄdõnaliter vnam post alteram opponere.Et hoc modo erit facta ꝓpositio in termino prout hic requiritur .Sed tñ gl saluari põt, qa cũ exceptiones ↄ̃riæ sint , & vna post aliã ꝓbari dẽat, in co-

45 dẽ termino cõprehendi nequeũt ,†quia idem terminus statui non dẽt ad plures actus,qui eodẽ tp̃e expediri nequeũt,vt no.p gl.in c.sæpe.in ver.post dationem.de verb.sig.no.Bart.in l.2.in fin.ff de re iud.cum si.vt tradit ibi Alea.In se bñ verũ est ꝙ ↄ̃ria

46 reo ↄditionaliter opponi pñt,†vt no.per gl.in l.si qdẽ, vbi Bal. Ang.& Saly.C.de excep.Dy.post gl.in reg.nullus,de reg.iu.in 6. Bal.in l.1.C.de sur.Ant.de Bu.& Imo.in c.imputari. de fi.instr. & in hoc Doc. oẽs ↄueniunt.Vnde ꝓcedit libellus, dico sñiam

47 nulla,†& si qua est,appello,ut no.per gl.vbi Bar.& Do.in l.1.C. qñ ꝓuo.non est necesse.& idẽ Bar.in l.si expressim.in 3.q.C.de

48 app.cum si.vt dixi in c.dilecto.co.fi.de app.¶†Qñ aũt reus vti possit ↄ̃rijs exce.distinctio Bar q̃ Abb.hic refert, cõiter appro-

49 bat̃,ex qua ius dictis tres ↄclusiones colligunt̃. † Prima est,ꝙ qñ in eadẽ exceptione resultat ↄ̃rietas,reus repellitur.l.2.ver.sed si

50 alius,ff qñ app.sit.†Et idẽ esset in pluribus exce.q̃ essent ↄ̃riæ,& in facto incõpatibiles, vt qa opponit reus de pacto de nõ petendo,facto certa die in hac ciuitate Papiæ , & de solutione facta

d eodẽ die Romæ,vt no.Raph.Cu.& Mod.[d] sequunt̃ in l.nemo. in fi.ff.de exce.ar.l.scripturæ. C.de fi.instr.& facit,qđ no. Ang.ĩ l.tale pactum. §.qui ꝓcurauit.in repe.col.15.versi. vlterius iuxta prædicta q̃ro.ff.de pac.vbi inquit,ꝙ remota nullitate, nõ vr̃

51 tolli nullitas,q̃ hẽt in se ↄ̃rietatem.†Allegat l. vbi repugnantia

52 de regu.iur. Et prohibita reprobatione testiũ non excluditur

e reprobatio,†q̃ insurgit ex ↄ̃rietate ipsorũ testiũ,[e] vt not. Doct. in c.2.§.fi.col.fi.de test.in 6.Et hoc ẽt hẽt locum in tustico,q ab

53 ipsa ↄ̃rietate non excusatur,†vt not.Bal.in l.scripturæ.col.fi.C.

54 de fi.instr.†Et quilibet actus est nullus,vbi ↄ̃rietas reperitur , vt

55 no.Are.ↄsi.12.procedendũ est.¶ †Scđa conclusio est, ꝙ si contrarietas resultat ex diuersis exceptionibus, & ipsi excipiẽti onus probandi vtranq; incumbit , volens simul vtranq; proponere admittitur.c.auditis.c.cum olim.de præscri.†Et huius conclusionis ratio videtur,quia reus qui plures cõtrarietas exceptiones,

ADDITIONES.

a Speciale.Bal.consi.167.li.3.& Guido Papæ consi.74.

b Tacita.Quod uerum puto,si procurator hẽt generale mãdatum ad omnes iudices,ut fieri solet. Secus si mandatum est limitatum ad iudices competentes quia tunc licẽt possit omittere declinatoriam mere , & renunciare priuilegio fori non tñ prorogare põt iurisdictionem prorsus incompetentis,nisi in mandato sit clausula prorogandi.quam sat est poni in genere.

c Contestatã.Sed illa iura præsupponunt tali declinatoriæ renũciari posse p litigantem, nec probãt , ꝙ procurator possit prorogare iurisdictionẽ prorsus incompetentis,ẽt cõtestando,si non habet mandatum, nisi coram cõpetenti . Et sic quicquid dicat Dec.vera est opi Panor.& cõis . in tantũ ꝙ licet dominus q litigauit coram prorsus incõpetẽti,cuius iurisdictionem prorogare nequit(ut latius coram ecclesiastico in materia profana)condemnatur in expensis ꝓcessus uoluntarii.tamen hoc casu non dominus,sed solus procurator , q carebat mandato,nomine proprio condemnabitur in expensis.

d Mod.scilicet Soc.& bene .

e S.Ald.Testiũ.Vide eundem Dec.in c.super literis.col.4.de rescr.in c.sollicitudinem.in 8.no.J.de appellatio.

nes proponit. vř illas in dubio disiunctiue opponere. ut not. Inn. i c. auditis. de pscr. & ibi Ab. co. 5. uer. opponiř tertio. quo casu. ut s. dictũ est, a reo ꝯria ꝯditionaľr opponi pñt. Et p ista ꝯclusione facit, qđ no. Bar. in l. 1. in 1. npp. C. đ tal. cau. adie. leg. 57 ubi inquit, ꝙ reus, qui conuenitur, opponere põt, † ꝙ soluit, & ꝙ sit liberatus in teř ō Facit qđ no. Abb. in c. cũ olim. 2 de priuile. cũ si. ut tradũt Mod. in c. in ista col. 4. de rescri. & dial in c. bonę. de app. ¶ Tertia ꝯclusio est, ꝙ onus probandi primam ex 58 ceptionem actori incumbit, & successiue aliã ꝯriã reo, † ut qa negat reus pecuniã numeratã, & ẽt dicit se soluisse, tunc simul proponi nequeunt, sm Bar. in d. l. nemo. ubi alleg tex in d. l. cũ de indebito. & Mod hic simpliciter sequuntur & Peru. in reg. nullus. in 6. Sed aduertendum est, quia in ista conclu. Bar. alleg. tex. in d. l. cum de indebito, qui uř probare ꝯrium, prout Bart. ipse illum tex. inducit ꝯ Dy. in d. l. nemo. ff. de exce. Sed rñderi põt ꝙ Bar. in hac 3. q loquitur de ꝓpositione, dum inquit, ꝙ si simul proponi non pñt. Nõ aũt negat quin successiue proponi, & ꝓbari possint. Vlterius m instari põt, qa sicut successiue opponi, & probari pñt, ita uř ꝙ simul proponi possint quia ut s. dictum est, ꝯriæ exce. quæ proponuntur, in dubio disiunctiue propositę uñr, sm Innoc in d c. auditis. Præterea, dña q̃ facit Bar. an reus utranq; exceptionẽ ꝓbare teneať uel unã, non uř habere rõnem diuersitatis: qs si reus opponit exceptionẽ priuilegij, & præscri. ut in d. c. auditis, ipse reus probat utrãq;, quia actor habet fundatam intentionem de iure communi, d. c. auditis. & ita hoc procedit secundum reg. iur communis. Et eodẽ modo, qñ reus negat, quod petitur, & ẽt dicit se soluisse, re° sm reg. iur. non tenetur probare negatiuam. l. actor, C. de ꝓba. Ideo actori incumbit onus probãdi, secũdum reg. iur. & ꝓpter hoc non debet magis repelli in isto casu reus, q̃ in alio, qa negãs regulariter non puniř, in qbusdam casibus expressis specialiter in iure auc. ꝯ q ꝓpriam. de nõ nu. pec. l. si. ff. de rei uen. cum si. Iõ qđ fit lege permitẽte, pœnã non meretur. l. Gracchus. C. de adul. Vnde sicut in casu precedẽti ꝯria proponi pñt. ita uidetur in isto casu, quia utroq; casu uidetur eadem ꝯrie-59 tas, quę excipiendo admittitur. † Et ex his infertur, ꝙ inquisitus de homici. licẽt negauerit, postea tamen conuictus non prohibetur allegare, ꝙ ad eius defensionem fecit, ut no. Bald. in l. cũ de indebito. ff. de proba. & in auct. contra q propriam. C. de nõ nu. pecu. cum si. ut tradunt Mod. hic. & idem Bal. in l. iubemus. C. de appe. & in d. reg. nullus. in 6. Abb. in c. si. per illũ tex. de solu. Ange. in l. si quidem. uer. quid ergo dices. C. de excep. no. Pe. de Peru. io c. si. de cog. spi. Et ista uidetur communis op. ut dicunt Mod. in d. l. nemo. in si. & facit qđ no. Bart. in d. l. 1. C. 60 de sal. cau. Imo. in l. Titiæ si nupserit. ff. de condi. & dem. ¶ † In ca. gl. ibi, sed actio nõ perditur. nota, quod exclusus, ut post terminum statutum exceptionem opponere non possit, non uidetur exclusus quominus agere possit. Ita Abb. hic declarat. Et ad hoc facit, quia terminus hic statuitur limitatè ad excipiendum: ideo limitatè intelligitur, ut excludatur à solum iure excipiendi. non autem a iure agendi, quia limitata cã limitatum ef-61 fectum producit. l. in agris. ff. de acquir. rerũ do. † Et quia sunt diuersa iura agendi, & excipiendi, ut not. in c. 2 de ordi. cog. iõ exclusus ab uno iure. non uidetur excludi ab alio. & no. Bar. in l. si dominus. per illum tex. ff. de seruit. urbano. prędio. Facit tex. in l. omnes. § sexaginta. in si. ff. de adul. & no. Bal. in l. sed & si qs. § quæsitũ. in si. si quis cau. Ant. de Bu. in c. . . in 2. no. s. de trãla. 62 † Et ad hoc specialiter facit, quia ille, qui succũbit excipiendo principaliter agere nõ prohibetur, ut not. Bar. in l. qui Romæ. 63 §. duo fratres. in 5. op. de uer. obl. ¶ † Gl. in uer. de nouo. concludit, ꝙ sicut exceptio dilatoria orta post terminum admittitur: ita etiam si post lit. contest oriatur. & idem tenet glos. p illum tex. in c. insinuante. ubi Abb. de offi dele. & no. Bal. post glo. per illum tex. in l. 2. C. de cõsor. eius. lit. cum si. ut late tradit Rom. in l. si uero §. de uiro. in 51. sal. sol. mat. Et ista conclusio sane intelligitur, & procedit. dummodo talis exceptio orta post li. cõ-64 test. opponatur ante, quàm ulterius in causa procedatur. † Secus si aliquis actus circa merita causæ agitatus sit cum parte aduersa, quia tũc talis exceptio ulterius opponi nõ potest, ut no. Abb. per illum tex. in d. c. insinuante. circa si. Bar. in l. Pomponius. §. rati. ff. de procu. & est dictum Io. And. in c. cum M. de cõsti. cum si. vt late per Mod ibi. char 2. ¶ In glo. fin. ibi, legitima ꝓbatio. an. & qñ sum legitima probatio dicať late dixi in rubr. 65 s. de proba ¶ † In ea. gl. ibi, non esset litiũ finis. Abb. post gl. cõcludit, ꝙ ẽt post litem cõtest. audiatur, dicens dilatoriam exceptionem de nouo ad eius notitiam peruenisse. & Abb. sequiť post alios. quos ipse refert. & idem Bar. in l. error. col. si. versi. 2. modo potest intelligi. C. de iu. & fac. igno. cum si. vt tradit Alex. in l. ita demum. in quarta fall. C. de procu. & Mod. hic. Ex qbus patet, istam esse communem opinionem, ꝯ q̃ Are. tenet, in c j. col. 1. de accu. potissime p icat in l. si filiusfamilias. §. veterani. ff. de procu. ibi, nisi hoc tpe litis contestatę quocunq; casu prætermissum est. nam ea illis verbis vniuersalibus, quocunq; casu, inferri vř ꝙ reus excludať, etiam si ignoranter prætermissum sit. Mod. hic rñdent, ꝙ sicut limitatur ille §. nõ habere locum in exceptione orta de nouo, ita etiam qñ notitia superuenit, quia ista duo æquiparantur. vt probatur hic, & in c. vt circa. ad si. de elc. in 6. Sed replicari potest ꝙ ille tex. in illa vniuersali. quocunq; casu, ẽt vř excludere illam exceptionem dilatoriam, quæ postea orta sit. Et ad hoc facit, quia in tali excepti-66 one dilatoria agitur de modico præiudicio † ideo pro tali dilatoria omissa, non daľ restitutio in integrũ ẽt ecclesię vt no. Inno. Host. & Imo. in c. corã, de resti. in integ. Do. cõsi. 5. qdã vsurarius. facit tex. in l. scio ff de resti. in integ. & istam opi. etiã tenet Pau de Ca. in d. l. ita demũ. in si. & ibi rñdet ad istũ tex. ꝙ loquiř in termino dato ab homine, secus in dato a lege. Ad hoc rñdet Ale. in d. l. ita demũ. & referũt Mod hic, ꝙ talis dña nõ vř vera, qa mitius agitur cum lege, q̃ cũ homine. l. Celsus. ff de albi. Sed replicari põt, ꝙ in isto casu rõ specialis vř, vt post terminũ facilius admittaľ, qa res ad ius cõe reducitur, ea quo adhuc nõ est lis contest. secus vř post lit contest. ¶ Finaliter tñ placet cõis opi. per istum tex. vbi est casus, & textus videř fundari in ꝓbabili ignorantia, q̃ ẽt militat post li. ꝯtest. Facit tex. in l. si ignorans. ff loc. l. mater decedẽs. ff. de inof. rest. in l. si. in si ff de leg. 1. cum si. vt Alb. tradit in d. l. ita demũ. Et hoc idem cõfirmaľ, qa post lit. cõtest. clarum est, ꝙ exceptio dilatoria, q̃ oritur de nouo, opponi põt. d. c. insiuante. de offi. dele. cum si. ergo idem videř, qñ post litẽ ꝯtest. notitia superuenit, quia ista duo æquiparantur, vt ꝓbatur hic, & in d. c. vt circa, in si. Non obst. tex. in d. §. veterani, quia rñdetur. vt dicũt Mod. hic, ꝙ sicut per illum text. non excluditur exceptio, quæ de nouo oritur: ita pariter non excluditur illa cuius notitia superuenit, quia ista æquiparãtur, vt dictum est. Vel secũdo aliter ad illum tex. rñderi põt, quia loqui videř in eo, qui sciẽter omisit talem exceptionẽ opponere. Hoc paret, quia diciř ibi, ꝙ miles nõ põt esse ꝓcurator, ẽt si aduersarius erit, & sic loquiř in eo, q sciebat exceptionẽ sibi cõpetere. Excipitur ab illo dicto, nisi hoc tpe lit. ꝯtest. quocũq; casu prætermissum est. Nam illa exceptio, quę colligitur in illa dictione, nisi, intelligi dẽt, ꝙ scienter prætermissum sit, quia regula ibi posita ita loquiř. & exceptio sm reg. intelligitur, vt no. in rub. de reg. iur. in 6. Non ob. ꝙ agaľ de modico pręiudicio, quia hoc in isto casu non attendiť, vt est tex. hic. Id ẽ ergo post litẽ cõ-67 test. vt s. dictum est. ¶ † In si. glo. scda ꝯclusio hř, ꝙ post terminũ opponi non põt exceptio iuris nouiter cogniti Et iõ vř, quia ignorantia iuris non est probabilis, vt Abb. hic dicit. c. ignorãtia. de iudi. in 6. Si ergo esset iuris ignorantia probabilis, vt in 68 muliere, vel rustico: vř † ꝙ post terminũ talis ignorantia allegari possit. & ita Pau. de Ca. cõcludit in d. l. ita demum. Sed aduertẽdum est, quia cũ error iuris probabilis sit in oĩbus personis, qñ tractatur de damno euitando, vt dř in l. iuris ignorãtia. 1. & in l. error facti. ff. de iur. & fac. igno. vř ꝙ sp allegari possit, qa vř tractari de damno vitando. Nisi dicamus, ꝙ in tali exceptione dilatoria, nõ tractatur de dãno vitando, quia non respicit merita cãæ, & dř de apicibus iuris. vt no. per gl. in l. fideiussor. §. 69 . . dim. ff. man. † Et ad illud, quod dictum est de rustico, & muliere, non videř procedere sine dubio. quia mulieribus non iuc. a curriť magis, q̃ maribus, nisi in casibus a iure expressis.[a] l. si. C. de iu. & fac igno. & idẽ in rusticis, vt per gl. j. q. 3. in c. si. in prin. & no. Ant. de Bu. in c. 2. de consti. Ale. in l. si quis id, quod. ff. de 70 iu. om. iudi. † Et quod dř de rusticis, limitatur pluribus modis, 71 vt Ale. prosequitur in d. l. si quis id, quod. ¶ † Extra gl. Abb. quęrit, si reo datus sit terminus 20. dierum ad deliberandum, iuxta auc offeratur. C. de lit contes. an reus comparens in termino petere possit alium terminum ad proponendum dilatorias. Et Host. Imo. Abb. antiquis, & Doct. cõiter, vt Abb hic refert, tenent, ꝙ non, quia in dicto termino ad deliberandum debuit dilatorias proponere. sequitur Ant. de But. hic col. 2. ver. quęro scdo. & concludit, ꝙ reo a principio comparenti non dẽt dari terminus ad proponẽdũ dilatorias, qui excedat terminum d. auc. offeratur. breuior aũt dari põt. Abb. hic dicit, ꝙ hæc dicta sibi non placent, qa sm eum, si reus petit a principio terminũ ad proponendum dilatorias, non dẽt sibi dari, quia põt malignari, cũ forte nullã hẽat exceptionẽ dilatoriam. Nõ obs. auc. offeratur, quia loqř in termino ad rñdẽdũ libello, non ad dilatorias proponendas, & si intra terminũ simpliciter datũ ad deliberãdũ vnã dilatoriã reus ꝓposuit, dẽt dari terminus ad ꝓponẽdũ aliàs: qa auc. offeratur. non dicit, ꝙ dẽat oẽs exceptiones dilatorias ꝓponere. Et sic in effectu Abb. vult. ꝙ in termino ad deliberãdum dato, de quo loqř d. auct. offeraľ. non includaľ ꝙ reus teneatur oẽs dilatorias proponere. Contrariũ cõiter Doc. tenẽt, vt s. dixi, & ista cõmunis opin. verior vř, quia ille terminus

ADDITIO.

a Facit Deci in l. 2. nu. 93. ff. de reg. iur. l. iuris ignorantia. nu. 15. C. qui admitti. Ale. consi. 75. nu. 20. lib. 5. Ant. tiraquel. in tract. retrac. conuentio. § 4. glo. 7. nume. 18.

nus datur ad deliberandũ, vt dr̃ in d. auc. offeratᷣ. & talis deliberatio fit post datum libellũ, in quo petitio principalis cõtinetᷣ. ergo illa deliberatio uᷣ esse circa petitionẽ principalẽ, de qua tex. ibi loqᷣ. & sic uᷣ respicere lit. ꝯtest. q̃ fit p̃missionẽ. c. 1. ẽ. de lit. contest. & hoc expresse dᷣ in d. auc. offeratur. in fi. dum inqᷓ, ꝙ aliter facta litis cõtestatio nõ ualet cũ ergo post illũ terminũ lis debeat cõtestari, ergo uᷣ includi ꝙ dilatoriæ proponãtur, q̃ prius proponi debent, quia qui uult ꝯñs, uelle uᷣ oẽ necessarium antecedens. l. 2. ff. de iu. om. iud. c. præterea. de offi. dele. Et ad hoc facit, quod ibi de recusatione dᷣ in d. auc. offeratur. q̃ ĩ illo termino proponi dẽt, & illa dilatoria est. c. inter monasterium. de re iud. & talis terminus ad proponendam dilatoriam etiam a principio statui potest, quia in hoc malitia considerari non potest, si nõ excedat terminum. d. auc. offeratur. & no. Spe cu. in ti. de dila. § nũc uideamus. uersi. sed nunquid. licet Abb. inferius ꝯdicat persistendo in opi. sua hic. Et ꝙ a principio terminus iste statui possit, tenet ipse Abb. inferius, ubi ꝯcludit, ꝙ iudex a seipso hoc facere põt. ergo ẽt uᷣ ꝙ possit a principio ꝑ petente. ¶ 72 † An aũt terminus ille de iure ciuili præfigi possit. Abb. concludit, ꝙ non, quia est statutus terminus usq; ad lit. cõtest. sed de iure canonico põt ẽt a principio, per istum text. in uer. non nunquã. id est, interdũ, & sic uᷣ, ꝙ etiã qñ nõ suspicatᷣ de malitia, assignari tñ possit, & ita Abb. sequitur opin. Guid. de Suza. quã hic refert. Mode. hic concludunt, ꝙ ẽt de iure canonico 73 terminus iste a prin. assignari nõ possit, ꝯ Abb. † quia debet talis assignatio fieri cum causæ cognitione, ut per Dy. in regula, indultum de reg. iur. in 6. Et ista causæ cognitio a principio non potest adhiberi, cũ aliqua coniectura malitiæ requiratur. Non obst. text. hic in versicul. nonnunquam, quia Modet. dicunt, ꝙ ratio malitiæ est finalis, per quam in effectu dispositio restringitur. Concludendo breuiter, primo mihi placet illa opi. ꝙ iste text. habeat locum de iure ciuili, ex quo non reperitur, ꝙ specialiter in hoc aliud sit statutum ab ipso iure ciuili, per ea, quæ habentur in ca. 1. de oper. no. nun. Non obs. rõ allegata in ꝯnum, ꝙ sit terminus statutus de iure ciuili ꝑ lit. cõtest. quia hoc idem de iure canonico uᷣ. c. inter monasterium. de re iudi. & tñ iste terminus restringi põt a iudice, ut hic dr̃. ergo pariter idem dĩm uᷣ de iure ciuili, ut terminus lit. cõtestᷣ restringi possit. ¶ Scdo ꝯcludendum uᷣ ẽm opi. Abb. reiectis rõnibus Mod. ꝙ terminus iste præfigi põt a principio, ut sit litiũ finis, nec alia causæ cognitio requiritᷣ, quia agiᷣ de modico præiudicio, & q̃a simpliciter ita disponitur hic. Non ob. q̃d dr̃ de malitia, quia r̃ndetur dupliciter. Primo ꝑut Abb. dicit, ꝙ illa dictio, nonnũquam, exponitur, id est interdum. & sic dispositio gñalis uᷣ, & hẽt locum, licèt malitia non arguatur. Scdo ꝙ ratio malitiæ, quæ allegatur in tex. respicit summum põtificẽ, qui edidit hanc constitutionem. non autẽ refertur ad iudicẽ, qui hẽt præfigere terminum, q̃a ipsi iudici datur potestas simpliciter, ut talem terminum præfigere possit, ut etiam dixi in gl. 74 s. co. ¶ † Successiue ẽm Abb. quæritur, an post terminum etiam excludatur reus in causa appellationis, ut dilatoriã exceptionem opponere nõ possit? Abb. hic ꝯ Anto. de Bu. concludit, ꝙ opponi non possit, quia appellatio reducit causam in statu, in quo erat causa principalis lit. contest. ut no. Bart. ꝑ illũ tex. in l. ita demum. C. de procu. Vnde sicut lit. contest. excluderet dilatoriam in causa appellationis, ita uᷣ dĩm de isto termino, qui in locum lit. contest. subrogatur, & quia in causa appellatiõis eadem ratio uᷣ, ut Abb. hic dicit, & Mod. sequuntur, & Ale. in d. l. ita demum. Et ista conclusio uerissima uᷣ, si in causa principali lis fuisset contestata. sed lis contestata non fuit, ꝑut Doc. hic loquuntur. Verior mihi uᷣ opi. Ant. de But. quia illa præfixio termini, quæ tollit reo beneficium lit. conte. satis operatur in causa principali, & nõ dẽt trahi ad causam appellationis, ut minus recedatur a iure communi, arg. l. si quando, in prin. C. de inoffi. test. non ob. quod Abb. dicit de subrogatione, quia illud procedit respectu causæ principalis, de qua iudex cogitauit. Non ob. ꝙ eadem sit ratio in causa appellationis, quia nõ est uerum, quia in causa appellationis non probatum probabo. l. per hanc. C. de tempo. app. c. cum lo. de fi. instr. & licèt talis regula limitetur non habere locum in his, quæ debent fieri ante litis contesta. ista limitatio ꝯ regulam non debet extendi ad terminum præfixum ante lit. conte. ex eo, ꝙ s. dixi. Præterea eadẽ ratio ẽẽt in causa appellatiõis, qñdo terminus esset statutus in causa appellationis, ꝑut loquitur tex. in cle. 2. de testib. quem Abb. adducit. Sed non uidetur, ꝙ terminus præfixus in 75 causa principali, trahatur ad causam appellationis. † Et ad hoc facit, quia promissio facta simpliciter in causa principali non porrigitur ad causam appellationis. leg. cum apud. ff. iu- 76 di. sol. † Et iuramentum calumniæ præstitum in causa principali, nõ porrigitur ad causam appellationis. c. 2. de iure calum. in 6. & in prin. & facit gl. in l. qui proprio. §. item quæritur, in uersi. quæratur. in fi. ff. de procu. cum si. ut tradit Ale. consi. 96. 77 viso processu. lib. 2. ¶ † Vltimo quæritur, an iudex post terminum opponere possit dilatorias in casibus, in quibus ex officio supplere potest. Abb. post Ant. de Bu. concludit, ꝙ sic, ut in simili habetur, per glo. 2. q. 1. c. in primis in uer. quærẽdum. Ad idem facit gl. 2. q. 7. c. alieni. in uer. nõ possumus. quam allegãt Mod. hic, & ita resident. Sed contra istã conclusionem facit q̃d 78 no. Bartol. in l. querelam. in fin. C. de fal. † ubi inquit, ꝙ si a statuto præfigitur terminus accusatori ad accusandũ, ab illo termino ẽt excludiᷣ iudex, ut inquirere nõ possit. a & idẽ no. Bar. in l. non solũ. §. quanquã. de iniur. in l. 1. §. ꝙ aũt. ff. de alea. cũ si. Sed responderi põt, ꝙ ꝯclõ Doc. hic uᷣ bene procedere in terminis, in quibus loquuntur, uidelicet qñ terminus præfigitur ab ipso iudice, quia uᷣ quædã s̃nĩa interlocutoria, q̃ licèt transiuerit ĩ rẽ iudicatã quo ad partẽ, tñ ab ipso iudice reuocari põt, ut no. per gl. fi. in c. q̃relam. de procu. in c. cũ cessante. de app. in c. uenerabilibus § secus. de sñ. excõ. in 6. & in c. 1. de appe. eo. lib. 6. Sed Bar. in locis s̃. alle. in contrarium loquitur in termino a lege præfixo. Præterea, & secundo respondetur, ꝙ contra Bar. videtur communis opi. vt Alex. consu. qui alios refert in l. 1. §. sublata. ff. ad Treb. & tradunt Mod. in c. dilecti. col. 4. ĩ eo. 79 & dixi in c. constitutus. in prin. de app. ¶ † Postremo Abb. dicit notandum esse ꝙ licèt post terminum pars excipere nequeat tamen exceptionem propositam poterit declarare, vt not. Arch. 13. q. 1. in sum. & in simili no. Spe. in ti. de teste. § nunc vidẽdum. col. pe. ver. hoc ẽt noto, Domi. in ꝓœ. 6. in prin. circa fin. ver. & no. optimum text. cum si. vt tradunt Mode. hic, & idem etiam Bal. in l. 1. §. huius studii. col. 1. versic. & est arg. de iusti. & iu. cum si. vt Are. scribit in l. hęredes palam. §. si quid post. ff. de testa. & idem Ro. consi. 45. super eo. in princ. & in consi. 61. viso themate. col. 2. Ful. consi. 147. visa. in fi. And. Sic. ꝯs. 18. col. 80 9. lib. 1. † Et ista conclusio intelligitur, quando declaratio est verisimilis, & consona, non faciens de nihilo aliquid, vt dicunt 81 Mod. hic, allegantes Old. consi. 167. ante omnia. † Et ad hoc ad de Ioan. de Ana. consi. 84. videndum. colũ. 2. vbi distinguit an declaratio facta sit in circunstantijs, vel in substantialibus: & not. Paul. de Cast. in d. l. hæredes palam. §. si quis post. colum. 2. 82 ff. de testa. † vbi loquitur notabiliter de declarationibus, quæ sæpe fiunt a summo pontifice, quòd non valent in præiudicium b tertij. b & idem Paul. de Castr. consilio 156. viso, & examinato. colum. fina. & idem tradit Petr. de Anchar. consilio 399. præmitto. colum. fina.

ADDITIONES.

a S. Ald. Non possit. Illã tamen opi. Bar. sequitur Ang. ibi, & Sal. Ang. de Are. & Augu. de Arimi. tract. malefi. in gl. hęc est quædam inquisitio. col. 12. Io. Fran. Balbus in trac. præscrip. col. 111. in fi.

b S. Ald. Tertii. Vide pro declaratione Dec. in consi. 113. col. pe. ¶ Adde Deci. supra de consti. c. fi.

SVMMARIVM.

1 Excommunicatus conueniri potest, sed debet respondere per procuratorẽ. nu. 3. Et tenetur dicere officium. nu. 2.
4 Recusari potest iudicium plurium delegatorum, si vnus est suspectus.
5 Excommunicato legitima defensio reseruatur.
6 Suspecto sub iudice litigare periculosum est.
7 Exceptio fundatur in æquitate.
8 Defensio naturalis est.
9 Iudicium claudicare non debet.
10 Claudicare non debet iudicium, nec compromissum, nec contractus, nu. 11. Fallit in pupillo, ecclesia, & principe. nu. 12.
13 Argumentum ab absurdo valet.
14 Lex generaliter loquens restringitur ne absurdum sequatur.
15 Absurdum vt tollatur statutũ, q̃d stricte debet intelligi, largissimè interpretatur.
16 Absurdum toleratur aliquando, vt absurdius euitetur.
17 Clausula, ex certa scientia, non præsumitur Papa uti.
18 Confirmatio Papæ potius refertur ad actum ualidum, quàm ad inualidum.
19 Certa scientia Papæ, quando dicatur constare.
20 Motu proprio fieri dicitur, quando exprimitur.
21 Concesso vno, videntur concessa omnia similia.
22 Reconuentio ei prohibita est, cui prohibetur conuentio.
23 Commissio ex certa scientia facta iudici suspecto an ualeat.
24 Recusatio tolli potest in causa pendente a libera potestate committentis. Sicut in non pendentibus. nu. 25.
26 Recusatio an tolli possit, & an sit de iure naturali.
27 Recusatione remota, causa suspectis committi potest, dummodo non sint suspecti ad inimicitiam. nu. 28.
29 Testes inhabiles admittuntur in simonia, & læsa maiestate, non tamen inimici.
30 Assertioni eius, qui actum fecit, non statur, quando sine causa facere nõ posset.
31 Excommunicatus qui est in iudicio vt reus, an petere possit, quòd sententia absolutoria pro eo feratur.
32 Excommunicatus non potest intentare remedium l. diffamari. C. de ingen. man.
33 Reus licèt petat silentium imponi super petitis, actor tamen non dicitur.
34 Actor quis sit, an reus, inspicitur principium causæ.
35 Reus necessarius quis dicatur.

36 Citatus

36 *Citatus si sua putauerit interesse, an dicatur reus necessarius.*
37 *Depositio pura, & conditionalis, purificata conditione parificantur.*
38 *Citatio conditionalis potest fieri de clerico per iudicem secularem.*
39 *Tertius excommunicatus pro suo interesse non admittitur.*
40 *Excommunicatus si grauatus sit in actu extraiudiciali non auditur, etiam si petat restitutionem.*
Et an agere possit contra debitorem fugitiuum. nu. 41.
42 *Praescriptio non interrumpitur per excommunicatum de facto admissum.*
43 *Excommunicatus an petere possit restitui sibi tenutam datam propter eius contumaciam aduersario.*
Et an appellare possit etiam si actor originarius esset, vide quod sic. nu. 44.
45 *Excommunicatus ad appellationem mere extraiudicialem non admittitur.*
46 *Appellans extraiudicialiter superueniente excommunicatione indistincte repellitur.*
47 *Excommunicato etiam iuste non currit tempus ex quo agere non potest.*
48 *Praescriptio non currit omnino agere non valenti, quod si agere possit, sed cum difficultate currit, tamen datur restitutio.*
49 *Excommunicatus in odium ipsius agere cogitur.*
Gesta per excommunicatum valent in eius praeiudicium. nu. 50.
Et an prohibeatur suscipere sacramentum. nu. 51.
Et iniuste excommunicato imprimis communio restitui debet. nu. 52.
53 *Parochiani si ab eorum parocho decimae petantur, possunt opponere, quod sit priuatus exhibitione sacramentorum.*
54 *Presbyter parochianus potest sacramenta denegare si ei denegentur decimae, & oblationes.*
Sed quid si suis manibus sibi victum quaerere possit. nu. 55.
56 *Oblationes sunt de praecepto.*
57 *Excommunicatus conuentus, an possit obijcere compensationem.*
58 *Soluere, & compensare sunt paria.*
59 *Lenocinium mariti ipsum onerat, non mulierem excusat.*
60 *Exceptio compensationis dicitur reconuentio.*
Nec opponitur coram arbitro. nu. 61.
62 *Compensatione non veniunt, quae per exceptionem perimi possunt.*
63 *Frustra fit per plura quod potest fieri per pauciora.*
64 *Agens contra excommunicatum, tenetur ei omnia dare, ad quae obligatur ex illo actu, pro quo agit.*
65 *Fideiussor excommunicati potest opponere exceptionem compensationis, quando ipse non posset.*
66 *Excommunicatus non potest implorare officium iudicis.*
Et an intentare possit remedium l. diffamari. C. de ingen. manu. nu. 67.

1 CVm inter. ¶ Summatur, & diuiditur, vt per Abb. hic. ¶ †No. primo excommunicatum posse conueniri. Idem text. in c. si vere. de sent. excom. & in c. excommunicamus. §. credentes. de haere. alias ex tali excommunicatione commodum reportaret, quod esse nō debet. c. intelleximus. de iud.
2 †ideo excommunicatus tenetur dicere officium, vt no. per glo. fi. 18. dist. in c. presbyterorū. cū si. vt dixi in d. c. intelleximus. in
3 2 no. †Et tali casu debet excommunicatus. qui conuenitur, respondere per procuratorem. de quo videndum est, quod dixi
4 in d. c. intelleximus. ad qd̄ Abb. se refert. ¶ †No. 2. vt Ab. hic dicit, quē posse recusare iudicium omnium iudicum, quādo habet aliquem suspectum. & rationem Abb. adducit, quia sicut per mortem vnius delegatorum iurisdictio aliorum cessat. ca. vno. de offi. deleg. ita etiam propter suspicionem vnius, qa exercitium iurisdictionis omnibus delegatis simul competit, vt latius Abb. hic. Sed aduertendū est, quia ratio, quā Abb. adducit, bn̄ infert, ꝙ si vnus ex pluribus delegatis suspectus sit, alij nequeunt procedere. Sed non bn̄ infertur ad recusationem oīum, vt Abb. dicit. nec ēt hoc vr̄ verum in se, quia licet vnus suspectus sit, nō vr̄ ꝙ alij queant recusari, nisi ille suspectus esset caput aliorum, vt no. Bald. in l. 1. C. si rector prouin. cum si. vt dixi in c. 1. de iudi. Et ad tex. hic rn̄deri pōt, ꝙ si causa esset commissa tribus iudicibus, & sic maior pars eorum erat suspecta. ideo iudicium oīum recusari potest, qn̄ maior pars suspecta sit, qa illa maior pars totum facit. l. duo ex tribus. ff. de in. Vel scd̄o dictū Abb. hic non intelli de recusatione rōne suspicionis: sed largo modo, prout est recusare, vel declinare, vel nō velle coram tali iudice litigare, arg. l. recusari. ff. de acq. hae. l. recusare. ff. ad Treb.
5 & in c. pe. de fo. cōpet. ¶ †No. 3. ꝙ excōicato legitima defensio reseruatur & idem dr̄ in c. significauerunt. ȷ. co. & sic non tm̄ defensio naturalis. sed ēt ciuilis vr̄ excōicato competere, cum alia sit ciuilis defensio, & alia naturalis, vt no. Abb. in c. dilecti. ȷ. eo. cum si. vt dixi in rub. de app. Et legitima ꝓ ciuili accipit̄. l. legitima. vbi gl. fi. ff. de pac. Ideo infertur hic ad recusationē. ex quo infert vr̄, ꝙ recusatio iudicis dicatur defensio, seu exce-
6 ptio legitima. de quo videndū est, ꝙ dixi in c. qm̄ ȝ. in vers. exceptiones. in fi. de probatio. ¶ †Not. 4. ꝙ periculosum est corā suspecto iudice litigare, & de iure naturali est, ꝙ quis nō dēat coram suspecto iudice litigare, vt not. Do. per illum text. in c. ꝙ
7 suspecti. 3. q. 5. facit tex. in c. 2 requiris. de app. Et de hoc videbimus in 1. q. quam Abb. hic prosequit̄, expeditis notabili. †No.
8 5. ꝙ exceptio fundatur in aequitate. nam exceptio defensio est, vt dictum fuit in rub. ȷ. co. †Et defensio naturalis est, vt Ab. hic dicit p c. cle. pastoralis. de re iud. sed ille tex. loqui̅ in citatione, de cuius intellectu dr̄ in rub. de app. Et non vr̄ verum simpliciter, ꝙ exceptio sit defensio nālis. sed distinguit̄. qa alia ciuilis,
9 & alia nālis est, vt no. Ab. ī c. dilecti ȷ. co. vbi videbimus. ¶ †No. 6 ꝙ iud. cū claudicare non dēt. In iudicijs n. aequalitas seruari
10 dēt. c. nouit. de iud. cū si. vt dixi ibi in 7. no. †Et idē est in cōpromisso, qd̄ claudicare nō dēt. vt no. Spec. in tit. de arbi § excipitur. in prin. ver. itē qd̄ claudicat. & est tex. in l. si cū dies. §. pen. ff. de arbi. cū si. ī gl. allegatis. Et Bal. ibi dicit, ꝙ p̄ceptū iudicis clau
11 dicare nō dēt. facit tex in l. fi. C. de fructi. & lit. expē. †Sic ēt ȝct̄ claudicare nō dēt. Fallit̄ ī pupillo. l. Iulia. §. si qs a pupillo. ff. de
12 actio. emp. †Et idem in ecclesia, & principe, vt no. Aret. ī c. 1. de ꝓba. & ibi dixi in primo no. Et idē est rōne doli, vt not. Ang. in l. iurisgētiū. §. p̄tor ff. de pac. ¶ No. 7. valere arg. ab absurdo vitā-
a do. †& hoc mō arguit tex. in l. siue hr̄ditaria. ff. de neg. ge. in l.
13 nā absurdū. ff. de bonis liber. in l. fi. ꝺ manumis. vin. in l. si qs ex argētariis. §. p̄hibet. ff. de edē. in c. clericos de offi. vica. ī c. iniu-
14 stū. de rerū pmu. in c. cū sit. de Iudaeis. cū si. †Ideo lex, q̄ gnālr loqr̄, restringit̄, ne absurdū sequat̄, vt not. Bart. in l. furti. §. pactis. ff. de his, q not. infa. Et a ꝓprietate verborū recedit̄, vt absurdū remoueat̄, vt no. Bar. ī l. oēs populi. in 6. principali. q. ver. iuxta
15 p̄dicta q̄ro. de iust. & iu. Ale. in ꝯs. 125. an ētiā verbis. ī fi. †Et ut absurdū tollat̄, statutū qd̄ stricte dēt intelligi, largissime interpre-
b tat̄, vt no. Abb. in c. cū dilectus de consue. col. 2. ver. & ex hoc tex. noto vnū. & idē tradit Ale. in ꝯs. 116. nec arguēdi sum⁹, col.
16 11. li. 2. Adde tm̄, ꝙ qn̄q; aliqd absurdū tolerat̄, †vt qd̄ absurdius est euitet̄. l. ita vulneratus. §. pen. ff. ad leg. Aql. sic dr̄ de duobus malis, qd̄ minus eligēdū sit. c. duo mala. 13. dist. c. priuilegia. in fi. 3. dis. 22. q. 4. c. iurauit Dauid. ī c. p̄terea. de spon. & in l. si ꝓcurator rel. ī fi. ff. de exceptio. doli. cū si. ibi allegatis in gl. ¶ No. 8. ibi, nō cōmittat. id est, nō praesumat̄ cōmittere, vt not. Car. hic post Host. ex quo colligit̄. ꝙ Papa ī dubio nō vr̄ cām cōmittere suspectis ex certa sciētia. Et rō vr̄, qa hoc esset p̄iudiciale tertio, cui Papa nō p̄sumit̄ velle p̄iudicare, c. sup eo. de offi. deleg. cū si. vt dixi ibi. & sic nō p̄sumit̄, ꝙ velit vti cl̄a, ex certa scientia.
17 †sicut ēt non p̄sumit̄, ꝙ velit vti plenitudine ptātis, vt no. Inn.
c in c. innotuit. de elec. Bal. in l. si testm̄. in prin. C. de testa. cū si. vt
d tradit Ale. in l. q̄q̄. in prin. C. de testa. mili. † ideo cōfirmatio Pa-
18 pae, q̄ pōt referri ad actū validū, & inualidū, referri ī dubio dēt
e ad validū, vt no. Ant. de Bu. post Inn. & Io. An. in c. dudū. de deci. Bal. in l. bonorū. C. q admit. Ale. in d. l. q̄q̄. & in l. more. col. 3. de iurisdi. om. iud. & ꝯsi. 60. vita legitimatione. col. antepe. li. x. &
19 idē Ale. ꝯsi. 215. nec arguēdi. col. 3. in 7. ar. eo. li. 1. ¶ †De certa āt
f scientia Papae ꝯstare dr̄, qn̄ exprimit̄, vel ēt si ex narratis colli
g git̄, vt Abb. hic dicit. Primo, qn̄ exprimit̄, hoc clarū est, vt no. p gl. fi. in cle. & si principalis. de rescr. & idē not. Abb. in c. examinata. in fi. de ꝯfir. vti. vel inuti. Ale. ꝯs. 19. li. 4. facit tex. ī c. si motu
20 ꝓprio. de p̄bē. in 6. †vbi motu ꝓprio fieri dr̄, qn̄ exprimit̄. & dixi in c. 1. de ꝯfir. vti. Scd̄o qd̄ Abb. dicit idē esse, si certa sciētia ex narratis cōprehendat̄. & idē Abb. in c. ad haec circa fi. de rescri. & ī c. nonnulli. in prin. col. 1. eo. tit. de rescri. facit gl. in c. pastoralis. §. p̄terea. in ver. ex certa sciētia. de of. dele. & in cle. 1 de iud. in eodē verbo, cū si. vt late tradunt Mod. hic. & idē Imo. in l. qdā ꝯsulebant. col. 4. ver. itē aduerte. ff. de re iud. in cle. 2. in fi. de rescri. cum si. vt scribit Fran. de Curte ꝯsil. 65. sup p̄missa. & idē Are. in l. pōt qs. col. 3. de vul. & pu. Et ista ꝯcl̄o cōprobat̄. Primo, qa qn̄ inserit̄ tenor rei cōfirmandae, dr̄ ꝯfirmatio fieri ex certa sciētia, vt est tex. in c. pen. de ꝯfir. vtili. vbi dictū fuit. Ergo patet, ꝙ p̄cise non reqrit̄, ꝙ exprimat̄ de certa sciētia. iō sufficit, ꝙ ex narratis colligat̄, sicut ex tenore rei ꝯfirmandae colligitur. Scd̄o hoc idē rōne ꝯfirmat̄, qa in hoc solū volūtas. & intentio Papae rescribētis attendit̄, vt no. Inn. in c. cū ecclesiasticę. ȷ. eo. cū si. vt dixi ibi. Et in tali volūtate declarāda nō est data forma. ergo sufficit quocunq; mō colligat̄. l. certū. ff. si cer. pe. & videmus

ADDITIONES.

a S. Ald. Vitando. Et debent verba impropriari ne sequatur absurditas, Ale. in cōs. 125. in fi. li. 5. & vide Bal. in cōs. 163. in prin. li. 2. & ꝙ in interpretādis legibus, statutis, rescriptis, & alijs sit euitanda, vide Bal. in consi. 86. in fi. lib. 2.
b S. Al. Interpretatur. Et ꝙ fiat extensio ratione absurdi euitandi vide Io. Chr. in l. si is qui pro emptore. nu. 43. ff. de vsucap.
c Plenitudine. Dec. supra de offi. dele. in c. quoniam Abb.
d S. Al. Potestatis Adde Gemi. in consi. 36. col. fi. Cal. in consil. 8. in tit. de rescri. Cur. sen. in consi. 20. col. 2. uersic. sed ad hoc respondeo. ubi not. ampliat. uide Are. in consi. 165. in x. col. versic. circa 2. dubium. Et ꝙ non praesumatur, vide And. Sic. in consi. 13. col. 8. li. 3. & hoc praesertim si actus potest substineri de iure communi, vide Lancel. Galigau. in repe. l. Centurio. col. 24. in prin. ff. de uu. & pu. praesumitur tamen vti quando aliás actus valere non posset, vt per Cancel. Galig. ibi no. 120. Fel. in c. 1. col. 8. ȷ. de consti. Dec. in consi. 289. num. 4. Pau. de Ca. in consi. 404. lib. 1.
e S. Ald. Validum. Adde Dec. ȷ. in rub. de confir. uti. uel inuti. col. 2. in fi.
f S. Ald. Scientia. Bal. per quos fiat inuestitu. in fi. in vs. feud. Hip. Marsi. in ru. de prob. Ias. in l. iustitia. de iusti. & iu. Ale. consi. 9. nu. 2. li. 7.
g S. Ald. Exprimitur. Vide Dec. in c. ad haec. col. 3. de rescrip.

mus in testatore, cuius voluntas ēt ex ɔiecturis attendit. l. licet Imperator. vbi Bar. de leg. j. l. cū auus. ff. de ɔdi. & demō. Nec p̄dictæ ɔclusioni vñt obstare plura, q̄ in ɔ̄riū Mod. adducūt hic, videlicet qđ no. Bal. ī c. 1. col. 2. ver. accidit de facto, p quos fiat inuestitura. Old. ɔsi. 3 25. thema q̄ōnis. Cal. ɔsi. 8. de rescri. & cō si. 22. de regula. qa in dictis sīlibus locis nō negat̄ q̄n etiā ex narratis, certa sciētia ꝓbet̄. nec negari p̄t p supradicta, sed ibi v̄r nō erat aliqd exp̄ssum, nec ēt narratū, sed q̄rebat̄ solū, an certa sciētia ꝓbari possit testibus. & ita Bal. loq̄t̄ ī d. c. 1. Vel agit̄ ibi de dispēsatione, q̄ in illis casibus ex certa sciētia simpl̄r non inducit̄, sed clausula, nō obstante, vel cāæ cognitio ēt req̄rit̄. Et subijcit Ab. hic, ꝙ cl̄a, ex certa sciā, æq̄pollet cl̄æ de plenitudine ptātis, p
21 gl. ī c. ad hæc, de rescri. vbi ēt Ab. cū si. vt ibi dixi. ¶ †No. nono, ꝙ vno cōcesso, vñr oīa sīlia cōcessa. Facit tex. in c. cū dilecta. de
22 cōfir. vti. cū si. vt ibi dixi. & ī c. translato. de ɔstit. ¶ †Vltimo no. ꝙ recōuētio est impugnatio, nō defensio, & cui ꝓhibet̄ ɔuētio ēi recōuētio ꝓhibita v̄r. qa recōuētio est secūda ɔuētio, vt Ab. hic. Sed hoc dictū nō v̄r verū, qa recōuētio admittit̄ ī pluribus casibus, ī q̄bus ɔuētio ꝓhibet̄, vt no. in c. 1. & 2. de mu. peti. & in c. at si clerici. ī prin. de iudi. Hic vero ī excōicato nō solū ɔuentio ꝓhibet̄, sed gnal̄r excōicatus ꝓhibet̄ stare in iudicio, nisi vt reus necessarius. c. ītelleximus. de iudi. iō recōuētio ꝓhibet̄, qa hēt in se impugnationē, & ex illa tanq̄ reus simpl̄r nō iudicat̄.
23 ¶ †Expeditis notabilibus Ab. q̄rit, si Papa ex certa sciētia cām ɔmittat suspectis iudicibus, an valeat ɔmissio, ita ꝙ iudices recusari nō possint. Et ex his. q̄ Ab. dicit, tres cōcl̄ones colligunt̄.
24 †Prima ē, ꝙ recusatio tolli p̄t ī cā, q̄ ab eius libera pēdeat ptāte.[a]
a & idē Ab. dicit ī c. ad hæc. de rescri. ī c. ex trāsmissa. de fo. ɔpe. & ī simili no. Ab. ī c. īter quatuor. ī tertio no. đ maio. & obe. cū si. vt dicūt Mod. hic. Et hoc p̄t explicari ī b̄nficialibus, ī q̄bus Papa liberā hēt ptātē. c. 2. de p̄bē. ī 6. ī fi. cle. j. vt lite pē. & ī c. ꝓposuit. de ɔces. p̄bē. vel ī extr. cp. p̄scri. vel rei iudi. in q̄bus hēt plenā ꝓtātē, qa sunt à iure positiuo introductæ, vt no. Ab. ī c. dilecti. j. eo. col. pe. cū si. vt tradūt Mod. ī c. q̄ ī eccl̄iarū. ī char. 8. ī q̄nta de-
25 claratione, vt dixi ibi. col. 15. ver. q̄ntus casus est. ¶ †Secūda cōclusio Ab. est, ꝙ Papa nō p̄t tollere recusationē ī his, ī q̄bus plenā nō hēt ptātē. & hoc sine cā intell̄r, qa recusatio est de iure naturali. 3. q. 5. c. ꝙ suspecti. & ī c. scđo req̄ris. de appel. qđ q̄dē tolli nō p̄t. §. sed naturalia. Insti. de iu. nat. & sic in effectu secūda ɔcl̄o à prima distinguit̄. qa prima ꝓcedit ēt sine cā: secūda intell̄r cū
26 cā. Et ꝙ recusatio tolli nō possit, qa sit đ iure naturali, † ēt tenet Do. ī c. iudex. col. pe. ver. q̄ro qđ si est datus iudex. ī fi. de offi. dele. ī 6. cū si. vt tradūt Mod. hic. & idē late ɔcludit An. Sic. ī tract. de ꝓstanna Card. ī 4. q. secūdæ partis. Mod. hic conant̄ tollere fundamētū Ab. & cōclu. ꝙ recusatio nō dicat̄ esse de iure nāli. qa illud d̄r de iure nāli, qđ cōpetit brutis. j. dist. c. ius nāle, & Insti. de iure na. ī prin. Nō ob. tex. ī d. c. ꝙ suspecti. qa d̄r ibi quodāmodo nāle. & sic ꝓprie nō v̄r de iure na. qa dictio, quodāmodo, est nota īproprietatis. l. in suis. ff. de li. & posth. Nō ob. qđ d̄r ī c. secūdo req̄ris. ī fi. vbi d̄r, ꝙ rō dictat, ꝙ inimici ñ dēant eē iudices. Nā licèt de rōne nāli tex. ītelligat̄ nō tñ sequit̄, ꝙ sit de iure nāli, vt no. Bar. ī l. si q̄s à libertis. §. parēs. ff. de libe. agn. vbi Bar. dicit ꝙ educatio patētū nō est de iure nāli, licèt rōne nāli īducta sit. & idē no. Bar. ī l. oēs populi. p illū tex. col. j. ff. de iusti. & iu. ¶ Tenēdo opi. Abb. v̄r ad hæc posse rñderi, ꝙ ī ista mā ius naturale nō ita stricte accipit̄, ꝓut cōpetit ēt brutis. hoc patet in cle. pastoralis. ī ver. cęterū. de re iu. vbi illa defensio, q̄ cōpetebat, nō erat īmediatè de iure nāli, sed de iure positiuo, & brutis nō cōpetebat. sed qa tēdit ad defensionē, ne innocēs cōdēnet̄, d̄r de iure nāli, & p īmpatorē tolli nō p̄t. Et hoc idē verificat̄ ī recusatione. q̄ respicit defensionē legitimā, vt hic d̄r. v̄r ergo de iure nat. d. cle. pastoralis. Nec ob. ꝙ ille tex. loq̄t̄, vbi agit̄ de suspicione mortis, q̄ irreparabilis est, vt dñt Mod. hic, qa rō defensionis, q̄ ibi cōsiderat̄, gnalis est, & qa tex. in d. ver. cæterū. dicit illud h̄re locū p̄sertim ī illo crimine ita graui. ergo gnal̄r v̄r h̄re locū etiā ī alijs, qa dictio, p̄sertim, includit, sicut dictio, maxime. c. ex lite-
27 ris. vbi gl. de homi. ¶ † Finaliter tñ opinio verior v̄r ɔ̄ Ab. ꝙ recusatione remota cā cōmitti pōt suspectis, vt tenet gl. in l. apertissimi. in ver. recusata. C. de iudi. Spe. in ti. de recu. §. 1. ver. quid si sit. facit gl. no. in l. eos. in prin. & ibi Bal. C. de appe. cū si. vt tradit Peru. in c. postremo. col. 3. de app. & Mod. hic. Et ista est cōis opi & Abb. fatet̄ in c. ad hæc. Et hoc rōne manifesta cōprobat̄, qa licèt tollat̄ recusatio, non tñ defensio absolutè tolli v̄r, quia superest remediū appellationis ab iniqua sentētia iudicis, qui non potuit recusare, vt est tex. q considerat istā rōnē in l. j. in fi.
28 ff. apud eū, à quo appellet̄. † Opi. Ab. saluari p̄t in iudice suspecto pp inimicitiā manifestā, vt And. Sic. cōcludit in c. ex transmissa. de fo. cōpe. Et hoc ꝓbari v̄r in d. cle. pastoralis. ver. notoriū quoque. vbi citatus corā inimico comparere nō tenet̄. Nec
29 talē defectū Impator tollere p̄t, vt ibi d̄r. † Et ad hoc ēt facit, qa videmus, ꝙ licèt ī crimine simoniæ, & læsæ maiestatis, testes, & accusatores īhabiles, & suspecti admittāt̄, excludunt̄ tñ inimici. c. licèt Heli. & c. p tuas. de simo. & qa ɔmittere cām inimico ī effectu est committere, ꝙ faciat iniustitiam. quo casu nō valet statutū, vt no. Bar. in tract. q sint rebelles. in ver. mille librarum. Hoc. n. contineret peccatū, vt p Inn. in c. qa plerique. de immu. eccle. cui peccato ēt Papa subijcit̄. & no. Host. Anto. de But. & Doc. in c. magna. de voto. Et alle. s̄. in ɔ̄riū ꝓcedūt, q̄n iudex esset suspectus absq; inimicitia manifesta, ꝓut loquit̄ tex. in d. l. j. in fi. ff. apud eū, a quo appel. ¶ Tertia cōclusio Ab. est, ꝙ in recusatione. q̄ ex cā remoueri p̄t, in dubio cā p̄sumit̄. In quo aduertendū est, qa ista cōclusio de plano ꝓcedit tenēdo cōem opi. ꝙ recusatio absolutè tolli possit. Sed attēta opi. Ab. ꝙ nō possit tol-
30 li sine cā, ista cōclusio nō v̄r vera, qa ex quo nō p̄t sine cā, † vt Ab. dicit, de tali cā cōstare dēt, adeo ꝙ nō stat̄ assertioni eius, q
b actū facit, q̄n sine cā illud fieri nō p̄t,[b] vt no. p gl. in l. si donatione. C. de colla. & no. p illū tex. in l. si forte. ff. de cast. pecu. cū si. vt
31 dixi in c. q̄ in ecclesiarū. de cōsti. ¶ †Secundo Ab. q̄rit, an excōicatus, q est in iudicio vt reus, petere possit ut p eo snīa absolutoria ferat̄. Et Ab. in effectu ɔ̄ Anto. de But. cōcludit ꝙ non, qa in iudicio nihil petere p̄t, c. intelleximus. de iudi. Et pari rōne excōicatus non p̄t instare ɔ̄ actorē, ut cā expediat̄. iuxta auct. qui semel. C. q̄uo, & q̄n iud. qa solū stare p̄t in iudicio, quatenus ab actore stimulat̄, nec ex malitia reportaret commodū. q̄ rō cessat in isto casu. Mod. hic sequūtur opi. Ab. p tex. in c. solet. de sen. ex cō. In 6. dū ibi d̄r, in ceteris, q̄ ut actor in iudicijs attētauerit, interim euitet̄. Et q̄bus uerbis u̓r, ꝙ excōicatus repellat̄ non solū si sit actor uerus, sed ēt si sit similitudinarius. Et iste saltē u̓r sīlis actori in eo, ꝙ petit p se ferri sentētiā. Et fuit ista inductio Aret. in c. intelleximus. de iud. Et ad hoc ēt adducūt dictū Pau. de Ca. in l. libertus. j. ff. de in ius uoc. ubi tenet excōicatū inrētare non
c posse[c] remediū l. diffamari. C. de inge. manu. †Et dicūt, ꝙ in isto
32 casu considerat̄ defensio necessaria, ꝓut in cle. j. de homi. & ꝙ ita fuit ꝓnunciatū in Rota de consensu omniū. Mihi tñ uerior u̓r opi. Ant. de Bu. quia in isto casu duo concurrunt. Ex quibus tollunt omnia allegata in ɔ̄riū. Primo, quia iste fuit spāliter citatus. & ita u̓r reus necessarius, ut no. Inno. hic, & j. uidebimus. Scđo, quia petit se absolui, & nihil petit sibi adiudicari. Vñ in hoc reus u̓r, & nullo respū actor dici p̄t. Et p hoc non obst. qđ Ab. dicit, ꝙ excōicatus nihil petere p̄t. quia uerū est, si petat, ut actor, sibi aliquid dari, uel fieri. sed hic petit solū se absolui, & in tali absolutoria tractat̄ de defensione. q̄ excōicato p̄mittit̄. & de hoc u̓r tex. hic in uer. porro Et nō u̓r uera rōio Ab. ꝙ intelligat̄ de absolutione ab excōicatione, quia in tali absolutione ēt, ut actor excōicatus admittit̄. c. j. de rescr. in 6. Et tex. hic loquitur de absolutione, ī qua excōicatus tm̄. ut reus audit̄. Iō u̓r loqui de absolutione eius, qđ ab eo p actorē petebat̄. Et hoc patet, quia tex. considerat duos casus ɔ̄rios. Primus est, q̄n absului dēt, & p̄t instare ꝙ absoluat̄, ut tex. dicit. Secundus, q̄n condēnat̄ excōicatus, & d̄r, ꝙ appellare p̄t. Vt ergo secūdus casus condēnationis ɔ̄rius sit absolutioni, de qua in primo casu loquit̄, intelligi dēt de absolutione a petitione. Non ob. ꝙ excōicatus instare non p̄t, ꝙ cā expediat̄, ſm auct. qui sem. cl. quia ɔ̄rium tenet Aret. pluribus rōnibus in d. c. intelleximus. Sed dato, ꝙ uerior esset opi. Ab. ꝓut ēt tenet in d. c. intelleximus. rñderi p̄t, ꝙ ibi non constabat de meritis cāę. ideo excōicatus non p̄t instare nisi molestetur. Hic uero de meritis causæ constat, & tm̄ superest, ꝙ sententia ferat̄, & iudex illā ferre tenet̄. l. de qua re. ff. de iudi. Et nihil ob. quin ipse petere possit, ut pro eo absolutoria ferat̄. Non ob ꝙ non sit stimulatus, quia immo stimulatus u̓r, ex quo a prin. citatus fuit, & comparuit tanq̄ reus. & nūc etiam, ut reus comparet, quia solū petit absolui, & in hoc nullā hēt similitudinē cū actore. & ideo non ob. tex. in d. c. solet. Præterea tex. ibi u̓r loqui in actore uero, & illa uerba, ut actor, exprimūt ueritatē, & referunt̄ ad regulam cōem, q̄ h̄r in d. c. intelleximus, quia tex. ibi circa hoc nihil uoluit innouare. Non obst. qđ dicit Pau. de Ca. qa in casu l. diffamari. actor u̓r, qa prius ipse uenit ad iudiciū. nō sic ī ista q. in qua fuit primo citatus, & reus d̄r necessarius, ſm mām. de qua agit̄ hic. Et p hoc non ob. simile de cle. j. de homi. qa ī casu nostro defensio necessaria est, pp citationē prius factā, & p̄cisè non requiritur illa defensio necessaria, q̄ in facto cōsistit. de qua loquitur tex. in d. cle. 1. ¶ In gl. 1. ibi, ignoscendū est illi, qui ꝓuocatus uoluit se ulcisci. ista ratio in proposito adaptari nō p̄t, quia ſm hoc excommunicatus posset actorē reconuenire. cuius ɔ̄riū hic in fi. d̄r. ¶ In ca. ibi, qdqd facit, ad sui defensionē facit. Ab. hic declarat, ꝙ reus in probādo exceptionem

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Potestate. Vide hæc omnia posita per eundem in ca. ad hæc. col. fi. de rescri. in dubio tamen non videtur remota etiam stante clausula, ex certa sciētia, vel motu proprio, vel in legato de latere Dec. in cap. proposuit, col. 1. in 1. not. de appella.

b ¶Syl. Al. Non potest. Vide supra in c. præcedēti. col. 2. vbi dicit, quòd vbi requiritur, consilium est, quòd exprimatur.

c ¶Syl. Ald. Non posse. Vide eundem in cap. intelleximus. col. 6. de iudi. & omnino j. eo c. in fi. vbi latius, quàm alibi.

ceptionẽ actor efficiẽ, quia illam probare teneĩ, l. in exceptionibus, ff. de prob. Non tamen propriè actor dr̃, quia nihil petit sibi dari, vel adiudicari. tea. in d. l. In exceptionibus. non dicit, ꝙ reus actor efficiatur, vt Abb. inqt, sed dicit, ꝙ fungitur vice actoris, qa grauatur onere ꝓbandi, qđ regulariter actori incumbit, 33 vt dictũ fuit s̃. in rub. † Et ad hoc ẽt facit, qa licèt reus conueñtus petat super petitis perpetuũ imponi silentiũ, non tñ actor efficitur. nec pp̄ hoc onere probandi grauatur, vt not. Anto. de 34 Bu. in c. in pñtia. ver. verum. in secũdo no. de prob. † Et qa ad iudicandũ reum, vel actorẽ, principium causæ inspicitur, vt no. per gl. in c. ex insinuatione. de ꝓcu. per gl. 3. facit text. cum gl. in c. significauerunt. ĩ. eo. Et quo confirmatur, quod dictum est in quæstione præcedenti, ꝙ licèt reus petat se absolui, non tñ dẽt actor iudicari. ¶ Successiue ad declarationẽ materiæ Ab. duas q. prosequitur. Prima, qñ excõicatus, vt reus possit esse in causa principali. Secunda, quid in causa appellationis. ¶ Circa primã q. latè insistit, & ex dictis eius plures conclusiones colligũtur. 35 † Prima, ꝙ excõicatus potest esse in iudicio, si sit reus necessarius. Dicitur aũt necessarius ille, qui specialiter vocatur ad iudicium, uel ille, ꝯ quem actio expresse dirigiẽ. Et ad hoc est dictum Inno. hic, quod cõiter allegatur. & Bar. loquitur in l. cum mulier col. 2. ff. sol. ma. in l. de pupillo. §. seruo. ff. de ope. no. nũ. cũ ꝯcor. vt tradit ibi Alc. & idẽ Bal. in l. j. §. Offilius. col. pe. ff. ne qs cũ. Do. in c. vt circa. §. j. col 4. de elec. in 6. Ro ꝯsi. 212. res ista. cũ si. vt prosequuntur Moder. hic. & ista ꝯclusio ꝓcedit in citatione nominatim facta, ꝓut loqtur Inno. hic, & Bal. in l. a. circa fi. C. de pact. in l. fi. col. j. ver. differunt tñ. C. de edicto di. Adria. tollẽ. Secus si facta sit citatio generaliter, vt dicit Inn. hic, & no. Pau. de Ca. in l. libertus. j. ff. de in ius voc. facit text. ĩ c. exhibita. s̃. de iudi. & idẽ sequiẽ Inn. in c. dilecti. ĩ. eo. circa fin. & Moder. hic. Sed tñ Bal. & Imo. hic, talẽ differentiã nõ admittũt. Pro cõcordia distingui p̃t, ꝙ aut sunt plures gñaliter citati, q tñ certi sunt, puta oẽs legatarii, de qbus ꝯstat in testimonio. Et perinde vr̃, ac si essent nominatim citati, qa tantũ operaẽ genus, sicut species. l. si duo ff. de admi. tut ex quo in hoc nõ est dara forma. Aut citatio fuit facta gñaliter p edictũ de quocũque, q ꝯdicere velit, & tunc nõ dr̃ reus necessarius ille, q ꝯparet virtute talis citationis, qa intentio actoris incerta est, & ad certas ꝑsonas nõ dirigiẽ. Secundo p̃dicta cõclusio ꝓcedit, qñ qs nominatim ci- 36 tatus fuit simpl̃r. † secus si dicaẽ, si sua putauerit interesse, [a] quia tũc vr̃ reus voluntarius, & nõ cogiẽ ꝯparare, si non velit. & no. Pau. de Ca. in d. l. libertus. in fi. & Ro. in l. de pupillo. §. si seruo. in fi. de ope. no. nun. cũ si, vt dicũt Mod. hic. Sed Alc. in d. §. seruo. vr̃ tenere ꝯtriũ, dum inqt, ꝙ si citatus ꝓbet de suo interesse, 37 erit cõditio purificata. & sic purè reputabiẽ citatus. † Et hoc facit, qa paria sunt, ꝙ dispositio sit pura, vel cõditionalis cõditione purificata. l. si §. j. vbi Ang. de vulg. & pup. Mod. tñ hic tenent primã opi. ꝓ qua adducit, qđ no. Bal. in l. testamẽta, col. fi. C. de 38 testamẽ. † vbi inqt, ꝙ talis citatio ꝯditionalis p̃t fieri de clerico p iudicem secularẽ & idẽ Ang. in l. j. § hæc stipulatio. col. 8. ff. si cui plusquàm p le. Fal. Nã si ꝓbato īteresse eẽt reus necessarius, talis citatio facta de clerico, non valeret. Per hoc tñ Mod. non respõdent ad arg. Alc. ꝙ purificata conditione citatio remanet pura. Ideo aliter dicendũ est, & dico. ꝙ licèt citatus ꝓbet de interesse, non tñ dr̃ reus necessarius. qa nõ fuit citatus sub conditione, si eius intersit. sed si sua putauerit interesse, & sic cõditio ad volũtatẽ citati reduciẽ, & sic in effectu citatus vr̃, si voluerit. & iõ dato, ꝙ ꝓbet de interesse, tñ voluntarius dr̃, qa cõditio nõ referẽ ad veritatẽ interesse, sed ad volũtatẽ citati & ad aliud, qđ putauerit citatus, & vr̃ q̃dã reqsitio, quæ fieri põt, ẽt in casu in quo citatio fieri nõ queat, vt no. tra. Ant. de But. & Ab. ibi, col. fi. post Inn. in c. cũ nobis de elec. ¶ Secũdo Ab. cõcludit in ver. tene ergo. ꝙ ẽt reus necessarius dicaẽ. qñ in iudicio cõparet ꝓ suo interesse, qđ ex actu iudiciali ibi inferẽ, vt patet ĩ appellatione, in qua non vexaĩ excõicatus p iudicem. sed admittiẽ ꝓ solo p̃iudicio sententiæ. Et ista cõclusio Ab. dupliciter põt intelligi. Primo in appellatione, qñ fuit lata sentẽtia ꝯ ipsum excõicatũ, & tunc clarũ est. ꝙ appellare põt, & appellationẽ ꝓsequi. ĩ. eo. c. fi. Et isto casu vr̃ loqui Ab. dũ eius dictũ refert ad s̃. dicta p Inno. q loquiẽ, qñ fuit nominatus ille. de cuius p̃iudicio agiẽ. Secundo intelligi p̃t de appellatione interposita à tertio excõicato ꝓ suo interesse, ꝓut loquitur Ant. de But. hic. col. a. ver. ex his decidiẽ. q̃ Ab. hic refert. & tali casũ nõ vr̃ verum, ꝙ excõicatus, vt tertius venire possit ad cãm ꝓ suo interesse, qa volũtariè venit. & licèt agaẽ de p̃iudicio eius, non est curandũ, sicut nõ curaẽ, qñ excõicatus spoliatus sit, qui restitutionẽ tñ petere põt. & ita dicit Inn. in c. fi. ĩ eo. & Mo. hic sequunẽ. Hoc simile de excõicato spoliato, non vr̃ bene procedere, quia in casu isto agiẽ de remouẽdo p̃iudiciũ futurum, qđ facilius fieri p̃t, in restitutione agiẽ de remouendo præiudiciũ illatũ. arg. l. patre furioso. de his, qui sunt sui. vel alie. iur. & in restitutione, q̃ excõicatus petit vt actor, vr̃ illã petere, ex quo petit sibi aliqd fieri. Sed in casu nostro vr̃ cõparere vt reus, ne præiudiciũ sibi inferaẽ. Item excõicatus spoliatus poterit restitutionẽ petere post absolutionẽ. Non sic in tertio excõicato, cui sententia p̃iudicaret, & p̃iudiciũ esset irreparabile, qa transiret sententia in rẽ iudi. vt Ab. 39 ipse inferius ad aliud ꝓpositum dicit. † Placet tñ opi. Imo ꝙ tertius excõicatus ꝓ suo interesse non admittaẽ, qa ex quo nõ est reus, non p̃t stare in iudicio, c. intelleximus. de iudi. Et dũ Imo. & Mod. dicunt non esse curandũ de p̃iudi. cõsiderandum est, qa aut sententia lata ꝯ alium p̃iudicat rõne aliqualis p̃sumptionis, ꝓut est regulariter, & non vr̃, ꝙ excõicatus pp̄ hoc admittatur, ꝯ regu. d. c. intelleximus. ar. l. scio ff. de in integ. rest. aut talis sententia p̃iudicaret in totũ, ꝓut est in aliquibus casibus, vt no. in l. sæpe. de re iud. in c. pe. de re iud. & nõ vr̃, ꝙ excõicato p̃iudicet, qa tempus appellãdi nõ currit, ex quo ipse agere nõ p̃t, licèt eius culpa hoc cõtingat. c. quia diuersitatẽ. de cõcess. p̃bẽ. 40 & ĩ. videbimus. ¶ † Tertia cõclusio Ab. est, quod in actu extraiudiciali si excõicatus grauatus sit, nõ auditur, ẽt si petat restitutionẽ. Et ratio s̃m Abb. vr̃, quia in actu extraiudiciali præiudicium, quod infertur, reparabile est, quia habita absolutione agere poterit. Non sic in iudicio, quia si non audiretur, sententia transiret in rem iudi. Sed ista rõ diuersitatis non satisfacit, qa ẽt in iudicio, si non admitteretur, sententia non transiret in rẽ iudi. qa non valenti agere tp̃s non currit. l. j. in fi. C. de anna exceptio. & c. qa diuersitatẽ. de concess. p̃ben. & habita absolutione posset agere, sicut in actore excõicato cõtingit. Iõ ratio plenior vr̃, quia in reo sententia in eum lata transit in rẽ iudi. si nõ appellet, qa appellare p̃t. extra iudiciũ verò excõicatus grauatus non auditur, quia tñ, vt reus excõicatus admittiẽ. d. c. intelleximus. ergo petendo restitutionem non debet audiri, quia venit 41 vt actor, ex quo ad iudicium primo ipse ꝓuocauit. ¶ † Ex ista tertia conclusione Abb. infertur, ꝙ excõicatus agere possit ꝯ debitorẽ fugitiuum, licèt secus sit s̃m Abb. si res sit tempore peritura, quia excõicatus non admittitur, vt finaliter Abb. concludit. Sed ista differentia non vr̃ habere rationem diuersitatis. Ideo cõsiderandum est, quia vr̃, ꝙ neutro casu excommunicatus admittatur, contra regu. d. c. intelleximus. de iudi. vbi excommunicatus agere non potest, & in istis casibus adeundo iudicem, actor vr̃, & p̃iudiciũ solum consideraẽ, qñ excõicatus est reus necessarius. Quod tñ dictũ est de fugitiuo, saluari põt in capitula extraiudiciali, qa extraiudicialia non sunt ꝓhibita excõica- 42 tis, vt not. in c. veritatis de do. & contu. ¶ † Et subiicit ẽt Abb. hic, ꝙ si excõicatus de facto admittatur, præscriptio non interrumpitur, [b] secundũ Host. in c. significauerũt. ĩ. eo. Ab. ipse dicit ꝙ hic coram ordinario verificari non p̃t, quia valet iudicium. c. 1. de excep. Sed ad hoc r̃ndetur, ꝙ Host. loquitur, qñ excõicatus de facto admissus fuit, prout ẽt Ab. refert. ideo intelligiẽ, qñ oppositũ fuit ꝯ excõicatum. & non obstante exceptione, de facto insistit. Et nõ ob. tex. in c. 1 co. tit. in 6. qa loquitur, qñ oppo- 43 situm nõ fuit. ¶ † Vltimo in ista prima q̃stione principali Ab. q̃rit an excõicatus petere possit restitui sibi tenutã datã pp̄ eius cõtumaciã aduersario. In quo Bar. distinguit, vt Ab. refert. sed ipse indistinctè concludit, ꝙ restitutionẽ tenutæ petere possit, quia est stimulatus ex facto iudicis, & sic vr̃ reus necessarius, & sicut qñ reus grauatus in iudicio appellat, vt defendat se aduersus sententiã. c. si. ĩ. eo. Sed istud simile non vr̃ bene procedere, quia sententia a qua appellatur, non habuit executionẽ. & grauatus stimulaẽ ab illis 10. diebus, qui dantur ad appellãdum, & ipse appellans est reus. Sed in tenuta nõ est sic, quia iam habuit effectum, & iste effectus solum petitur reuocari. ideo vt actor vr̃ hoc petere. Vnde verior est opi. Bar declarando latius, vt di- 44 xi in c. intelleximus. col. 4. de iudi. ¶ † Venio ad secundã q. principalẽ. quid in causa appellationis? in qua Ab. primo cõcludit ꝙ excõicatus appellare põt, ẽt si actor originarius sit, quia ad actum appellationis stimulatus venit ex sententia. ca. significauerunt. s̃. eo. Sed ista conclusio dubitabilis vr̃, ꝙ si reus cõdẽnatus sit, appellare p̃t, qa est reus a principio, & qa nihil petit sibi dari, vel fieri, sed solũ ꝙ absoluaẽ. Ita ergo cõ ur̃, ꝙ si actor succumbit, non ur̃, ꝙ possit appellare, quia illa appellatio tẽdit ad hoc, ut consequaẽ quod petit, & sic effectu actor ur̃. Non ob. ꝙ sit stimulatus propter sententiam, quia illa sententia non facit illum reum, ex quo ipse omnia facit ad istum effectum, ut consequaẽ, quod petit. Non ob. tex. in c. significauerunt. quia intelligitur in reo, s̃m Hostien. de quo uidebimus ibi. Et dum Abb. æquiparationem facit, dicens ꝙ semper excõicatus potest appellare eo casu, quo non excõicatus potest. ista æquiparatio nõ ur̃ uera, quia tertius, de cuius interesse agiẽ, appellare p̃t, & hoc tñ non permittiẽ excommunicato, qa non ur̃ stimulatus, ut s̃. dictũ fuit. Et ad hoc etiã facit, qđ Ab. hic dicit de appellat. excommuni-

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Interesse. Soz. in tract. de citatio. arti. 20. nu. 22. Hyppo. Marsi. in singu. 243. Mathe. Afflic. decis. Neapoli. 2. & decisio. 24.

b ¶Syl. Aldo. Interrumpitur. Adde Ioan. Fran. Balbum in tract. de præscrip. col. [illegible] tract. 2 2 2. in fi.

communicato, qui non poteſt proſeq appellationem appellante negligente,& tñ appellatus non excõicatus poteſt.c.oblatæ.de appella. ¶ †Secunda concluſio eſt, ꝙ excõicatus ad appellationem merè extraiudicialem non admittatur, quia illa habet vim cõuentionis,c.cum ſit.de appe.Secus eſt in appellatione miſta, puta in eo,qui appellat ab executore volente alicui ꝓuidere de beneficio.Talis.n.appellatio miſta dicitur, quia īterponiť ab executore,q uice iudicis ꝯfert,cũ hẽat iuriſdictionẽ, & iõ participat de iudiciali,vt no.Do.in c.j.§.j.ver.no.vnũ incidẽter.co.ti.in 6.& ibi in 2.col.in ver.qd de applõne extraiudiciali,ſeqẽ ꝑdictã diſtinctionẽ,& idẽ Peru.in c.bonæ.ī xj.q.de appel.Nõ ob.ꝙ in applõne,ꝙ ab executore īterponiť, non uť appellãs ſtimulat°.iõ excõicat° nõ dẽret admitti,ga ſatis eſt ſtimulatus ex facto executoris,a quo grauať intuitu iuriſdictionis.Ita dicit Peruſ.ī d.c.bonæ,& Abb.ī c.dilecti.ī fi.de maio.& obe.Sed certe grauamẽ illatũ extraiudiciũ nõ facit reũ neceſſarium,ut patet in ſpoliato,qui agere non poteſt,& quia etiã excõicatus non appellat ,licèt grauatus ſit iudicialiter,ut tertius pro ſuo intereſſe non admittatur,ut ſ.dictum fuit. Ideo cõcludẽdũ uť,ꝙ cõis opi.intelligatur, qñ excõicatus citatus fuit ab executore ꝓ ſuo intereſſe,ga tũc reus neceſſarius uť.Nõ ob.ſi dicať,ꝙ tali caſu appellatio cẽt iudicialis,ut no.Inn.ī c.ad diſſoluẽdũ.de deſpõ.impu.Do.in d.c.j.§.j.uer.noto unũ.Perui.in d.c.bonę.Car.ī d.c.dilecti.ubi Abb.ī ti.refert,& Mod.hic,quia rñdeť,ꝙ īmo talis appellatio dř miſta,ga ab actu extraiudiciali interponiť,uidelicet a collatione, c.ꝯſultationi. de appel.in 6.& facit tex.ī c.j.de appel.& qd ibi Abb.& Doc.dñt per illum

46 tex. ¶ †Tertio Abb.ꝯcludit ꝯ Inn.hic,ꝙ ille,q extraiudicialiter appellauit ſupueniẽte excõicatione,poſtmodũ īdiſtincte repellit,ga appellãs tali caſu uť tenere locũ actoris,q nõ admittiť,ſi excõicatus ſit. c.intelleximus,de iud.& quia iudicium, licèt inchoatũ ſit,tñ impediť ab excõicatione ſuperuenienti.c.exceptionẽ.j.e.Et ad hoc facit,quia res deuenit ad eũ casũ , a quo īcipe non poſſit,iuxta tex.qui hť in l.ſi ſub una.§ j.in l.pluribus.§.& ſi placeat.de uet.ob.& maxime pp uitiũ pſonæ,l.ſi in metallũ,ff.de his, q̃ ꝓ nõ ſcri.Sed tñ ñ nř recedẽdũ ab opi.Inn. q̃ cõiter approbať.Pro qua facit,ga ex quo iſte iã eſt ī iudicio, & pp grauamen illatũ cã delata eſt ad ſuperiorẽ,uť tractari de defenſione,ne repellať applõne inchoata,q̃ ꝓſeqť,ut reus ex quo nihil petit ſibi adiudicari,ſed ſolũ,ꝙ grauamẽ remoueatur.Et p hoc nõ ob.tex.in c.exceptione.j.eo. ga loqť I actore,q aliqd ꝯſeq ītẽdit.quo caſu eſt actor naturalis,& uerus.Non ſic uť in caſu nřo,ga ſolũ intẽdit grauamẽ remouere.Nõ obſ.ꝙ a prin.uoluntarius uenit,quia a prin.nõ erat excõicatus , & excõicatio ſupueniẽs nõ dẽt repellere illũ,qui in ueritate ſit reus nãlis,q oĩa facit ad defenſionẽ,ut ſ.dictũ fuit in prin.gl.Et ga tpe ſuperueniẽtis excõicationis uť neceſſarius cũ teneať ꝓſeq iudiciũ inchoatũ.an c.qui ſemel.C.quõ,& qñ iu. Et ad hoc facit tex.ſm cõem intellectũ in c.ſignificauerunt.j.eo.ubi actor appellare põt,licèt excõicatus ſit cõſiderato ſtatu cãæ, in quo reperiť tpe applõnis īterpoſitæ,nõ attẽto prin.Ergo ita uť in ꝓpoſito,ꝙ īſpiciatur ſtatus cãæ,in quo reperiť tpe excõicatiõis ſuperueniẽtis,& ga uť iſte caſus miſtus.nã uere, & naturaliter iſte dř reus,ga nihil petit,qđ ſibi acgrať,ſed ſolũ uult grauamẽ a ſe remoueri.actor uero accidẽtaliter uť,ga prius ad iudiciũ prouocauit.Vnde in tali caſu miſto pualet cã naturalis.l.3.§.& hẽt.ff.de tutel.Et iſta tõ ialiẽ nř ꝓcedere poſt inchoatũ iudiciũ, ꝓut agiť in q̃ſtione noſtra hic. ¶ Succeſſiue Abb.ꝓſequiť , an eo caſu,quo excõicatus appellare nequit,poſt abſolutionẽ ad-

a mittatur. [a] & eadẽ qõ formari põt in facultate agẽdi in cã prin

47 cipali.Et bř ꝯclu.eſt † ꝙ excõicato,ẽt iuſte,nõ currit tps,ex quo agere nõ põt,ut Abb.hic dicit poſt Ant.de Bu.& idẽ Abb.in c.j.in uer.ſed ego formo quæſtionẽ.col.3.de pſcr.ptex.in c.ga diuerſitatẽ. de conceſ.præb.Et adde Hoſt.in ſum.de pſcri.in §.q̃res.circa fi.uer.patet ex ꝑdictis.ubi inquit,ꝙ qñ quis nullo mõ

48 agere poteſt,præſcriptio ei non currit. † ſed ſi agere poteſt cũ difficultate,currit præſcriptio.ſed datur reſtitutio. & ſequitur Do.cõſi.cxiij.pro intellectu,& facit tex.in l.j.in fi.C.de anna.exce.& in ſimili caſu no.Abb.cõſi.cj.in q.quæ uertiť,col.5.li.j.& in conſi 22.quidã lo.lib.2.Arc.conſi.cj.in cã Georgii. & ſicut non ualenti agere non currit præſcriptio,ita nec illi,q agere poteſt,ſed ſcit ſe repelli poſſe per exceptionẽ compenſatio

b nis,[b] ut no.ſcribit Pe.de Ancha. conſ.5 pro parte nobilis. col. pen. ¶ Prædicta conclu.limi.niſi excommunicatus negligens fuiſſet in petenda abſolutione,quia tunc currit tempus, & nõ reſtituitur,ut Abb.hic concludit poſt Ant.de Bu.& idẽ Bal.in c.1.in fi.de pſcr.& eſt gl.in c.quia diuerſitatem,in uer.ſuſpẽſionis.in fi.de cõceſ.præben. quia non excuſatur tanquam impe

c ditus ille qui poteſt impedimentum remouere. [c] & no.facit c.fi.de ele.l.ſed ſi per prætorẽ.§.j.ubi Bal.ff.ex quibus cau.maio.& in l.gbus diebus.in prin.ubi Bal ff.de condi.& demõ.cum ſi.ut tra.Mod.in c.j.& in c.ex tranſmiſſa.de præben.& dixi in ca.ex ratione.in ult.char.& in c.cum ſit Romana.in prin.de appella.& idẽ Bal.in c.ne ꝓ defectu,col.2.de ele.& bñ facit,quod in ſimili caſu no Ro conſ.9 ꝙ pars cõdẽnata.in prin. Et ꝑ iſta videť,ꝙ non recte loquatur Alex.conſi.58.viſo,col.fi.lib.v.vbi

d voluit,ꝙ ꝯ tertiũ poſſeſſorẽ nõ currat pſcriptio , [d] quia creditor agere non poteſt, non facta excuſſione , auth. hoc ſi debitor.C.de pig. Nã cũ ipſe creditor poſſit remouere hoc impedimentũ excuſſionis agendo ꝯ principalẽ creditorem , videtur

49 ꝙ currat præſcripto per ſupradicta. ¶ † In ca.gl.ibi, poſitus ad damnum.& ad hoc facit,ga licèt excommunicatus agere non poſſit , ſi tñ hoc tenderet in odium eius,excõmunicatus agere cogeretur,vt no.Inn.in c.exceptionẽ.j.e.Bal.in l.nulla circa fi.ff.de ll.Imo.in c.ſignificauerunt.j.eo.& Io.de Anan. in c.dura.

50 de crſe falſi. † Et geſta per excõicatum valent in præiudicium

e eius, [e] vt no.ꝑ gl.pe.in c.ꝓ illorũ.de præb.ideo excommunicatus teneť dicere officiũ,vt ꝑ gl.in c.pſbyterum.28.diſt.in gl.2.& in c.illud in ver.officia.de cler.excom.mi.cũ ſimi.ut dixi in c.intelleximus.in 2.no.de iudi.Et ad rationem gl.aduertẽdum eſt,dum inquit,ꝙ non licet excommunicato tangere ſacra.nã iſta ratio etiam videtur habere locum in excommunicato minori excõicatione,ga ẽt repelliť a ſacřis, c.fi. de cleri. excõi.mi.& tñ ipſe iurare nõ põt,cũ teſtificari poſſit , vt no.in c.decernimus.de ſen.excõ.in 6.Moder. rñdet,ꝙ iuramentũ nõ eſt de ſacřis,de qbus hť ꝑ gl.in c. veniẽs.de trãſ.Et hoc ꝯfirmať.ga excõicatus minori excõicatione, licèt excludať à ꝑceptione ſacramẽtorũ,nõ tñ excludiť à participatione diuinorũ iõ poteſt miſſam audire,oſculũ pacis recipe.& ī eccleſia officiare, vt ꝯclu.Arch.Fln.ī ſum.ī tra.de cẽſuris.in c.64.vbi loqť de effectu

51 excõ.minoris ¶ Scdo dñt Mod.ꝙ excõicatus nõ ꝓhibeť ingredi ſacra,vt ꝑ gl.ñ.j.q.j.c.cui ſtudet.ſed videatis Abb.q tenet cõtrarium in c.reſponſo de ſen.excõ. Et quantũ ad propoſitũ noſtrum de iuramento,cõiter oẽs tenẽt,ꝙ excõicatus non poſſit iurare in fauorem ſuum,ſed in odium bene teneatur iuramentũ ſuſcipere.& idẽ Abb.tra in c.quod in dubiis.de ſen.excom. Et ex hoc inferri vť,ꝙ in caſu c.paſtoralis.ſ.eo.nõ eſſet ſtandũ iuřo excõicati in probãdo exceptionẽ dilatoriam in fauorem eius.Mod.tñ hic ꝯtriũ dicunt, quia tale iuramẽtum acceſſorie uenit ad defenſionem, quæ excommunicato permittitur. Et ad hoc bene facit dictum Inn.in c.ſi uere.circa fi.de ſent.excõ. quod Abb.refert hic,col.fi.Sed tamen cõſiderandũ eſt, ꝙ hoc uidetur uerum,quia uenit in conſequentiam neceſſariã, quæ in caſu noſtro nõ uidetur, quia licèt excommunicato defenſio permittatur, per rationem,quæ in tex.hic allegatur,talis defenſio permiſſa uidetur cum probatione ordinaria,quæ in exceptionibus requiritur.l.in exceptionibus.ff de proba. Nõ aũt uť permiſſa cum illa prærogatiua,ut poſsit probari cum iuramento,ex quo iuramentũ fauorabile excõicato denegatur, ut

52 per gl hic. ¶ † In fi.gl.conclu.eſt,ꝙ excõicato iniuſte in primis cõio reſtitui debet.& idem tenet gl.in c.nullus.2.q.2.Spe.in ti.de poſ.& peti §.ſi.uer.xxi.& Rota in deci.14.de ſen.excõ.ī antiqs cũ ſim.ut tradũt Mod.hic.Ex quo Abb.infert,ꝙ qs petere põt reſtõnẽ iuriũ,q̃ poſsideri non pñt , nec quaſi poſſideri.ſed quodãmõ cõcernũt ſtatum perſonæ.& idẽ Abb.in c.q̃relã. in

53 fi.de ele.& dixi ī cõſi.136.in cã reuerendi. ¶ † Scdo Abb.infert ꝙ parochianus excipere pt,ſi ab eo decimę petantur, ꝙ priuatus ſit exhibitione ſacramẽtorum,ut Lapus alle.67. quoddam monaſteriũ.Do.in c.ſi.col.ſi.de reſti.ſpo.in 6.cum ſi.ut ꝑ Mod. Et aduertẽdũ eſt,ga dũ allegatur gl.in c.omnis Chriſtianus. de conſe diſt.j.q̃ dicit,ꝙ parochianus presbyter poteſt diuina of-

54 ficia, † & ſacramenta denegare,niſi dentur ei oblationes. † li-

55 mitatur, niſi presbiter parochialis poſsit quærere ſibi uictũ manibus ex honeſto exercitio,per tex.in c.clericus uictũ. 81. diſt.& ita Abb.dicit in c.ueniens.1. col.in 4.notab.de teſtib.& Mod.hic ſequunť.Sed iſta limi.nõ uť uera,quia licèt clericus ex honeſto exercitio uictum ſibi quęrere poſſit,d.c.clericus,& no.in c.j.de cele.miſ. nõ tñ dicunt illa iura,ꝙ ad hoc teneatur. ideo videtur,quòd à parochianis poſſit indiſtincte oblationes petere,quia qui altari ſeruit,de altari uiuere debet , c.cum ſecũdum apoſtolum,de pbendis.& facit,qđ no.Abb.in c.epſ.de

56 pb.& in c.poſtulaſti. de elec.cũ ſi.ut dixi ibi in fi. † Et tali caſu oblationes ſunt de præcepto,ut no.Abb.in c.cauſa.de uer.ſig.

57 & in rub.j.de parochia. ¶ † In gl.fi.conclu.eſt ſecundum gloſ.ꝙ

f excommunicatus cõuẽtus nõ poſſit debitum compenſare [f]. Et in hac qõ. Docto.uario modo loquuntur,& articulus eſſet diſputablis. Nã pro opi.negatiua quam tenet gl.quæ eſt communis,

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Admittatur.Vide Dec.in c.j.in 2.lect.in 5.col.in prin.de iudi.

b ¶S. Aldo. Compenſationis. Vide Ioan.Fran.Balbum in trac.de præſcrip.col.totius tract.ccxl.in 2.amplia.vbi plura alleg.

c ¶Syl.Ald.Remouere. Adde Dec.in c.j.in 2.lect.in 5.col.in prin.de iud.

d Syl.Ald. Præſcriptio.Vide Ioan.Fran.Balbum in trac.de præſcr.col.ccxlj.

e Syl.Ald.Eius.Idem in c.intelleximus,col.2.ad fi.ſupra de iudi.

f ¶Compenſare.uenric.Bohic.deciſ.Tholoſa.2.Guido Papæ conſ 108.

mnnis, vt Ab.hic, vř tex.in l.amplius.in fi.ff.rem ratam hab.ubi ꝓhibitus petere, ꝯpensare non pt.ergo vř, ꝙ compensando dicat petere, & talis petitin excõmunicato ꝓhibetur, c. intelleximus.de iudi.ergo et ꝯpensatio prohibita vř. Et ita arguit Gnf. hic. Anto.de But.[a] col.fi.hic rñdet, ꝙ ibi consideraī effectus qa ille cui facta fuit promissio de non petendo, dãnificatur ex tali cõpensatione ꝯ intentionem partium. Voluit dicere, ꝙ partes in tali pacto cogitauerũt de effectu liberationis a debito, & talis effectus non hř facta cõpensatione, qa compẽsatio habet effectum solutionis, sed per hoc nõ dř agere vere, nec petere ille, q cõpensat. Et ad hoc facit tex.ibi, petisse cũ videri. verbũ.n. videri, est nota im ꝓprietatis, vt no.in l.nemo. vbi Bart.ff. de in integ resti.in l.si duo.de acq.hær.cũ si. Sed ista solutio, q cõiter teneī, dubitabilis vř. quia nõ vř verũ, ꝙ in d.l.amplius.solũ cõsidereī effectus solutionis, qa tex.ibi expresse dicit, ꝙ cõmittaī stipulatio, si lis cõtestata fuerit, qa post litẽ cõtesta. dř ꝓprie petere. & sic cõmittiī stipulatio absq; effectu solu. Et dum postea tex.infert ad cõpẽsationẽ, ꝙ fieri nõ possit, quia cõpẽsans vř petere, & hoc ꝓprie intelligendum vř, vt illatio facta de cõpensatione ꝯueniat dicto pcedenti, a quo infertur. Sed tñ defendendo cõem sol.ꝯsiderandũ est, ꝙ illa stipulatio ꝯmittiī primo facta litis ꝯte.in iudicio, vt ibi in prin. dř. Secundo ẽt ꝯmittiī ex solutione recepta extra iudiciũ, vt ibi ẽt expresse dř, declarando, vt p Pau.de Cast.ibi, qa per solutionem ꝯfactum vř intẽtioni partium, quæ cogitauerunt de liberatione debiti, postea dř de cõpensatione, quæ ẽt fieri nequit. & talis cõpensatio nõ impedit ex eo, ꝙ dicat proprie petere, q cõpensar, vt s.dicebaī, sed qa reputaī soluere. Vnde sicut ibi solutio extraiudicialis nõ pt

58 fieri: ita nec cõpensatio,† qa soluere, & cõpensare, parificãtur. l.si debitor.in fi.ff.qui potio.in pig.l.si peculiũ.§.1.ff. de statu libe. & no. Pau.de Ca.in consi.328.ꝙ Nannes & Gorus. lib.1. Et hoc modo patet, ꝙ illud, qđ ibi dř de cõpensatione, nullo mõ referī ad prin.legis. ideo nõ bene allegaī illa lex, ꝙ qui nõ põt petere, nõ pt cõpensare. sed bene ꝓbatur ibi, ꝙ si solutio ꝓhibetur, ẽt cõpensatio prohibita intellr. Secundo ꝓ ista parte negatiua facit tex.in l.qm Alexãdrũ.C.de adul. vbi seruus q pt defendere se ꝯ dñm, nõ pt vti excep.lenocinii, quasi cõpensatiua ꝯ accusatorẽ. Sed rñdeī ꝙ ille, qui opponit lenociniũ, non ppea ex-

59 cusaī. lenociniũ.n.mariti ipsum onerat, nõ mulierẽ † excusat, vt dř in l.2.§.si publico.ff.de adul. & in d.l.qm & illa exceptio hẽt vim nouæ accusationis, ut no. Bar.in l.libertus.la 1. & Alc. ibi.ff.de in ius voc.& tradit Tynd.in tract de compensa. char.

60 8.col.2.† Tertio, quia excep.cõpensationis vř reconuentio, vt no.in l.neque.C.de compen. vbi cõpens.dř mutua petitio, q est reconuentio.c.1.& c.2 de mut. pe. quæ qdem reconuentio ex-

61 cõmunicato prohibetur, vt hic.† Et hac rõne dicit Bal. in l.cũ Papinianus.C.de sent.in fi.ꝙ exceptio cõpensa.non pt opponi corã arbitro.& idẽ Bald.in d.l.neque.in fi.cũ si.vt tradũt Mod. hic, & Alex.consi.118.tit.qõnis.col.2.lib.2.& consi.86. sup prædictis.lib.5. Sed rñderi potest, ꝙ cõpensatio nõ dř reconuentio, saltẽ proprie, vt no. Bal.in d l.cũ Papinianus. Nam q cõpensat, dicit se nõ teneri, & nihil petit. sed q proponit reconuentionẽ, dř petere, d.l.cum Papinianus Quarto arguiī, qa ille cõpensationẽ opponit, qui agere pt. sed excõicatus agere nõ pt, ergo vř ꝙ cõpensare nõ possit. Sed dic nõ esse verũ, quia ẽt ille, qui nõ

62 pt agere, compensare tñ põt, l.ẽt.ff.de compensa.¶ † Quinto, qa nõ veniunt in cõpensationẽ, q per excep.perimi possunt, l.quæcunq;.ff de cõpen.sed excõicatus agere non pt, quia exceptione repellitur, c.1.eo.tit.in 6.ergo vř, ꝙ cõpensare nõ possit. Sed rñdetur, s'm Ant.de But.hic, ꝙ tex.in d.l.quæcunque. loquiī in excep.peremptor.nõ dila. ista rñsio vř ꝯ tex.in l.ꝙ in diem.ff. de cõpensa.vbi patet, ꝙ ẽt p excep.dilato.cõpensatio impedit. Vnde rñderi põt, ꝙ tex.in d.l.quæcunq;.loquiī in exceptione, quæ respicit debitum ista vero respicit personam. Et istæ sunt rationes, q cõiter inducunī.¶ Sexto, vlterius ꝓ ista cõi opin.induco tex.in l.3.ff.de cõpensa dum ibi dř, ꝙ fuit necessaria compensa-

63 tio, qa interest nostra potius non soluere, q solutum † repetere, & quia frustra fit per plura, qđ fieri põt p pauciora, vt no. Bal. in l.fi.col.2.in 1.qõ.C.de compensa. vbi ponit rõnem compensationis, quæ inducitur a lege. Sed ista rõ cessat in excommunicato q non pt petere. ergo vř, ꝙ compensare non possit. Et hoc confirmaī, quia in compensatione lex fingit solutum ab vtraque parte gratia breuioris manus, arg.l.singularia.ff.si cert.pet. sed fictio non potest habere locum, vbi veritas cadere non pt, l.quia ad certum.ff.loca. Cum ergo excommunicatus petere nõ possit. non potest videri, ꝙ sibi solutum fuerit, & quia compensatio fit, vbi nõ cadit interesse. Sed in isto casu agitur de interesse, quia ille, qui agit ꝯ excommunicatum, non potest ab excõmunicato conueniri. ergo non vř habere locum compensatio. sed ad ista ẽt rñderi põt, ꝙ procedunt habito respectu ad debitum ipsiũ, ꝙ peti possit. ita loquitur tex.in d.l.3. facit tex in d.l.ꝙ in diem.ff. de compẽ. & sic ista iura vñr procedere data habilitate personæ. Secus vř in casu isto, vbi persona inhabilis reperitur. Secundo responderi potest, ꝙ ratio d.l.3. nõ vř finalis, quod patet, quia debitum naturale compensari pt, d.l.etiam, de compensa. & tñ non potest peti, & sic cessant rationes omnes, quæ s. inducuntur pro parte negatiua, quàm tenet Bar.in l amplius.cum si.vt tradunt Mod.hic, & Alc.in l.libertus.la j.ff de in ius voc.& consi.12.viso themate.col.pe.lib 2.& Nellu in tract. banni.in prima parte secundi temporis.in quæst.66.¶ Contrarium, videlicet ꝙ immo excommunicatus opponere compensationem possit, tenent plerique, quos Ab. hic refert, & ipse de æquitate istam opi.sequitur, q etiam tenet Bart.Brix. in q.110. quæritur vtrum excommunicatus. Anto.de Bu. hic, cum simi, vt tradũt Moder.& Alex.in d.l.libertus.j.ff. de in ius voc.& Tynda.io tract.de compensa.char.8.versi.nunc videamus. Et ꝓ ista opi.adducitur primo, quia cum exceptio compẽsationis deducatur per viam exceptionis ad istum effectum, vt actor repellatur, hoc excommunicato permissum vř, vt hic. & licẽt excommunicatus cõsequatur debitum, & sic impugnare videtur, hoc venit in consequentiam, & non attenditur, l.j.§.j.de auto tuto. Sed rñderi potest, ꝙ excommunicato solũ defensio necessaria conceditur, vt dř hic, & opponens cõpensationem non dř defendere, quia non negat, neque impugnat debitũ petitũ, sed ex eo, ꝙ sibi debeī ex alio capite vult æquiparari actori. ideo impugnare vř, & talis impugnatio non venit in consequentiã defensionis, qa ex alio capite insurgit, sicut est in reconuentione, quæ ꝓhibeī excommunicato, qa hẽt impugnationem, & non admittitur illa ratio, ꝙ veniat in consequentiã, vt not.in c.1.& 2.de mutu.peti.& per hoc tolliī ẽt ratio Ab.dũ inquit, ꝙ opponens compensationẽ, facto aduersarii impediī soluere. qa attẽta tali ratione dẽret excommunicatus posse reconuenire actorem. cuius ꝯrium hic dř. Et pro ista parte ẽt allegatur, qa iste casus compẽsationis mistus vř. ideo in tali casu misto deberet admitti, arg.c.sacris de sepul. Sed respondetur, ꝙ cum excommunicatus non possit esse in iudicio, nisi vt reus necessarius, casus mistus remanet sub regula, c.intelleximus.de iudi. & qa causa prohibitiua præualere videtur, l.3.§.liberti.ff de suspe.tuto. Et causa, quę nocet, inspicitur, l.quod si vir.ff.pro solutn.& qa tex. in d.c.sacris.in eo fundaī, ne inferatur p̃iudicium alteri, qui nõ est in culpa. quæ ratio cessat in ipso excommunicato. Vltimo pro ista opi. Tynd.in loco supra alleg. rationem adducit, quam dicit inconuincibilem, quia compensatio fit ipso iure a lege. l. verum. l.si ambo. l postea quam.ff.de compens.l.fi.eo.tit. Si ergo compensatio facta sit a iure, vř in effectu sublatum debitũ, & excommunicatus uř, ꝙ possit allegare compensationem factam a iure, per quam debitũ extinguitur, sicut si allegaret præscriptionem, uel aliam defensionem, quæ sibi a iure competeret. Et ista non uidetur noua ratio, sed eam ponit Alber. in 4. parte statu. quæstio.xcij. ubi inquit, quod excommunicatus compensando nihil petit, sed defensione facta a lege utitur, ex quo ipso iure compensatio fit. alleg. dictã l. posteaquàm. & in §.bonæfidei.insti.de actio. & hoc etiam refert Nellus in tracta. banni.in j.parte secundi temporis.in quæsti.67. Sed etiam huic rationi uidetur responderi, quòd uerum est, quòd ipso iure facta sit compensatio in casibus, in quibus compensatio admittitur. sed in excommunicato non uidetur, quod compensatio habeat locum, ex quo ipse petere non potest, arg d.l.3. de compensa. Replicari tñ potest, ꝙ compensatio respicit debitum, & respectu debiti facta uř compensatio ipso iure, & quia etiam compensatio admittitur, licet debitum peti non possit, l.ẽt.ff. de compen. Secundo respondetur, ꝙ non uidetur uerum, ꝙ ipso iure fiat compensatio, nisi ab homine talis exceptio opponatur, l.2.ibi, si paratus est compensare.ff.de compens.Bar in l j. ff.eo.& in l.quod dicitur.in fi.ff.de impensis.& not.per glo.in l. rei iud.§.j.ff solu.mat. Et opponendo in effectu vř agere, quod excommunicato non licet. Sed replicari pt, ꝙ opponẽdo non uř agere, sed declarare, ꝙ uelit uti exceptione sibi competẽti de compẽsatione ipso iure facta a lege, sicut in alia excep. quę non ꝓdest, nisi opponatur. Et sic ista opi. non solũ de æquitate, sed ẽt de iure uerior uř, quia q compensat, retinet. l.in restitutione. C.de pet. hære.& retẽtio defensio est, 8.distin.c.quo iure. Et hac

64 rõne uř, ꝙ naturale debitũ compẽseī, d.l.ẽt.de compẽ.¶ † Vnũ dicit Ab.notandum esse, uidelicet dictum Inno.in c.si uere. de sen.exc cir.fi.ubi inqt, ꝙ ille, qui agit ꝯ excommunicatum, tenetur excõicato omnia dare, ad quæ obligatur ex illo actu, ꝓ quo agit, per istum tex.hic. Ex quo infertur s'm Ab.post Ioã And. & alios, ꝙ excõicatus non tenetur tradere rem uenditam, nisi p̃cium sibi soluaī. Et per hoc limitaī, qđ dř hic de conuentione, ut nõ hẽat locũ, qñ recõuẽtio insurgit ex eadẽ mã. Et ita Arc. dicit in c.at si clerici.in prin.col.fi.de iud. Sed tñ cõsiderandũ est, qa nõ uř, ꝙ excõicatus ẽt io eodẽ ꝯctu possit recõuenire actorẽ, qa militaret rõ tex hic. sed excõicatus p uiã defensionis cõsequitur

ADDITIO.

a ¶Syl.Ald.De But.Vide Dec.in l.fi.col.2.in fi.C.de eden.

quit i.j. ad qđ actor erat sibi obligatus.nã actor ꝙ petit sibi tradi rẽ vẽditam,tenet offerre precium,l.Iulianus.§. offerri ff. de act.empt.Et hanc excep.p viam defensionis excommunicatus opponere potest.Et pro dicto Inn in d.c.si vere. facit text.in l.si 65 deo patroni.§ si qs iurauerit.ff.de iureiuran.¶ †Successiue Ab. conclu.post Ant.de Bu & Ioan.An.ꝙ fideiussor poterit obiicere exceptionẽ cõpensationis,dato ꝙ excõicatus principalis illã obiicere non possit.Et conclu.Ab.cõiter Doct.tenent,vt late Alb.tradit in 4.parte statu.in q̃stio.112.vbi post Iaco.de Are. quem ibi refert,ita finaliter cõcludit. & idem sequitur Nellus in tract.banni.in j.parte secundi temporis.q.68.Sed tñ considerandu est,ꝙ rationes quas Ab.inducit,euitari possunt.Nã non ob.prima ratio,dum dr̃,ꝙ ius pmittit fideiussori satisfacere de bonis debitoris.l.si procuratorem §.si ignorantes.ff.man.ergo pariter vr̃,ꝙ compensare possit.quia respondetur,ꝙ arg.de solutione,procedit,qa ipse reus principalis hẽt ptãtem soluendi. nõ sic vr̃ in hoc casu,in quo reus principalis non hẽt ptãtẽ cõpensandi.Præterea,nõ valet in isto casu æquiparatio de solutione ad cõpẽsationẽ,qa principalis pt soluere,& tñ nõ pt ꝯpensare,vt psupponit.Et rõ manifesta vr̃,qa in solutione excõicatus grauat,sed in recõpẽsatione releuat.Scdo nõ obst.ꝙ fideiussor vr̃ hẽre causam onerosam.qa hoc nõ vr̃ verum,ex quo repetit a principali illud,qđ soluit.Tertio nõ ob.ꝙ exceptio psonalis nõ dẽt nocere fideiussori,qa in effectu nõ nocet,qa ipse habet regressum ꝯ reũ principalẽ,si soluerit nõ opposita exceptione cõpensationis,qua reus vti nõ potuit.l.idẽq.§.gñaliter ff mã. Quarto non ob.ꝙ excõicatus phibet pp periculũ excõicationis.Et ista rõ cessat in fideiussore,qa hoc verum est,cõsiderata psona fideiussoris.sed respectu principalis,ex quo ipse excõmunicatus phibet,vt rubore suffusus inducat ad correctionẽ.Ista rõ ẽt pcedit,si fideiussor phibeat ꝯpẽsare,qa facilius inducetur ad correctionẽ.ex quo vr̃,ꝙ p directũ,& p indirectũ nõ pt cõpensationẽ obiicere.¶ Quinto nõ ob.ꝙ fideiussor põt oẽs exceptiones reo ꝯpetẽtes obiicere,ẽt reo inuito,l.oẽs exceptiones. ff.de exce.qa hoc verũ est,qñ reus ipse opponere põt tales exceptiones.Secus vr̃ in casu isto,in quo principalis phibet ipsam exceptionẽ ꝯpẽsationis obiicere.Vltimo nõ obst ꝙ innocẽs pp nocentẽ puniri nõ debet,arg.c.sacris.de sepult.qa rñdet,vt dictum est.ꝙ fideiussor non punit in tali casu,ex quo hoc totum redũdat in piudiciũ principalis.Ideo pbabilis vr̃ ista q.distinctio quorũdã,quos refert Ant.de Bu.hic Albe.& Nellus,in locis s̃.allega.ꝙ aut reus principalis est soluẽdo,& fideiussor nõ possit talẽ exceptionẽ opponere,qa hoc resultaret in fauorem rei.Aut reus principalis nõ est soluẽdo,& tunc fideiussor cõpẽsationẽ obiicere possit,qa tunc hoc esset in præiudiciũ fideiussoris.¶ †Vltimo Ab.concludit ꝯ Anto de But.ꝙ excõicatus nõ
66
potest implorare officium iudicis, vt declaret exceptionẽ sibi competere actore non agente.Et idẽ in simili ꝯcludit Anto de Bu.in c.intelleximus.col.fi.ver.nunquid autem. & idẽ Ab.ibi,
67 col.pen.de iudi.† ꝙ excommunicatus non pt intentare condi
a ctionẽ[a] l.diffamari.C.de ingenuis.& idem Pau de Cast.in l.libertus j.ff. de in ius voc.qa tali casu reus voluntarius vr̃,ex quo nõ est stimulatus.Et ad hoc facit,quia actor dicitur ille,q prius ad iudicium prouocauit.c.forus.§.actor.de verb.sign.Et in proposito not Bart.in l.libertus.j.ff.de in ius vocã.Et quia excõicatus solum pt esse in iudicio,qñ cõuenitur,ne habeat reportare cõmodum ex malitia.d.c.intelleximus.Reperio tñ,ꝙ Io.de Ana. in c.dura.col.1.de cri.fal.vr̃ tenere ꝯtrium in casu d.l.diffamari. & etiam in terminis q.de qua Ab.hic loquitur.Mouetur,qa excõmunicatus non prohibetur agere ad finẽ defensionis,qa appellare potest,ca.si.j.eod. & potest excipere,& tñ in exceptione actor reputatur.l.2.ff.de excep.Ita ergo videtur in casibus predictis,quia intẽtio principalis est ad defensionem,& ab eo nihil petitur,quod sibi acquiratur,sed solum,quod liberetur.Sed tñ dicetur,ꝙ talis defensio in isto casu non est necessaria,ex quo de præsenti nõ stimulatur,& solum permissa est defensio excommunicato,quando conuenitur,vt hic in ca.nostro,& quando ipse appellationem interponit,vel exceptionem opponit,quã probare tenetur,hoc totum facit tanquã reus necessarius,quia a principio conuentus fuit,& requisitus.

ADDITIO.

a ¶Syl.Ald.Conditionem Vide supra eo.cap nu.[illegible]

SVMMARIVM.

1 *Causa delegari potest etiam ordinario.*
2 *Respondere quandoque ponitur pro litigare,quandoque pro soluere.*
3 *Dieta debet computari a fine diœcesis.*
4 *Vltra verificatur in minimo.*
5 *L.2.C.de rescin.ven.habet locum si in minimo excedat dimidium.*
6 *Dieta est iter vnius diei,alibi pro loco domus,nu.7.*
Et terminatur 20.miliaribus pro die,nu.8. in terrestri,scilicet itinere, in maritimo quinquaginta, nu.9.
10 *Miliare constat ex mille passibus.*
11 *Passus constat ex quinque pedibus.*
12 *Pes constat ex quindecim digitis.*
13 *Leucæ quot faciant dietam.*
14 *Citatus hodie vltra vnam dietam,an & quando comparere teneatur.*
15 *Notoria multa dicuntur,quæ non sunt.*
16 *Notorium esse,debet iudici constare.*
17 *Processus,an sit nullus,si citatus vltra vnam dietam non comparet,vide late.*
Quid si pars consentit et trahi,an processus valeat.nu.18.
19 *Consensus partis non operatur,vbi lex vlterius procedit annullando.*
20 *Forma dari videtur,quando lex procedit annullando.*
21 *Renunciari non potest,vbi quid inducitur pro forma.*
Et quando apponitur clausula decreti,etiam in merum fauorem partium,nu.22.
contrarium vide nu.25.
23 *Actus qui in fauorem alicuius annullatur,illo volente valet.*
24 *Forma respiciens vtilitatem priuatam renunciari potest,*
26 *Via terrestris,non maritima attendenda est,& quando.*
27 *Nauigari quo tempore prohibitum sit.*
28 *Via terrestris securior reputatur maritima,non periculosa.*
29 *Via quæ plerunque vsitatur inspicitur,si agitur de distantia.*
30 *Citatus si quis sit vltra duas dietas si nolit comparere,& iudex velit venire ad locum,qui non distet per dictas duas dietas,an possit declinare iudicium.intellige si non exeat diœcesim,nu.31.*
32 *Impetratio hodie facta vltra vnam dietam non abbreuiabilem per appropinquationem delegati stantis in diœcesi,& quando sit nulla.*

OLim. ¶Summat,& diuiditur,vt per Abb.hic.
1 ¶ †No.primo ibi,Treueren.Archiepo.ꝙ cã etiã ordinario delegari potest,de quo in ca.licet.
2 & in c.graue.de off.ordi.¶ †No.secundo,ꝙ ver.rñdere,ponit hic p litigare.Qñq; tñ ponit p soluere,de quo dixi in ca.j.in 12.fallen.de iudi.in prioribus scriptis.
3 ¶ †No.tertio ibi,extra suam diœcesim.ꝙ a fine diœcesis debẽt dietæ cõputari & non a loco habitationis eius,qui cõuenitur. Idem pbatur in c.nonnulli.in prin.vbi Ab.in vlt no.de rescri. Et a quo loco dieta dẽat cõputari,no.Ab.in c.ex parte B.de fo. ꝯp.& in c.dilectus filius.ij de rescri.cũ si.vt tradit Mod.ibi.Hodie vero quis non dẽt trahi vltra vnam dietã,c.statutum §.cũ vero.de rescrip in 6.Et hoc procedit etiam si esset locus parum remotus vltra vnam dietã,sm gl.in d.§.cum vero.in ver.remo-
4 tus.vbi Do †Nã illa dictio,vltra,verificatur in minimo,vt no.
5 per gl.in c.cum causa.de emptione †q̃ dicit illum tex.du.loquit de venditione vltra dimidiam iusti pretii,habere locũ etiã
a in modico excessu.[a] & hoc no.Bal.in l.2.col.8.vers sed nunqd. C.de rescin.ven.cum si.vt Ale.scribit cõsi.109.viso col.pen.lib.
6 4.† Et dieta hic,de qua tex.loquit,accipit p itinere vnius diei,
7 & in d.c.nõnulli.in prin.de rescr.in d.c.statutu.§.cum vero.† & in ca.ex parte B.de fo.ꝯpe.Alibi dieta accipitur p loco domus, vbi qs moratur causa recreationis.l.a quistimum.§.sed si ędiũ. ff.de vsuf.l.1.§.eodem aũt tecto.ff.ad Syla.& in l.ligni appella.
8 §.lignis.de leg.3.† Et q̃tũ ad casum nostrum hic dieta de iure ter
b minatur pro 20.miliaribus[b] in die.l.3.ff.si quis cau.in l.3.ff.de verb.sig.& per gl in l.si cui.§.tandiu.in ver.præstitis ff.ex qbus cau.ma.Et hoc procedat,nisi aliter se haberet cõis vsus loquẽdi in loco.vt no.p gl.in d.c.nonnulli.in ver duas dietas.ibi per gl.in c.cupientes.in uer.cõmodè,de elc in 6.& in c.statutum.§. cũ aũt.in uers.dietam.de rescri.in 6.Secundo,qđ dictum est de
9 20.miliaribus in die,hẽt locum in uia terrestri †secus est in maritima,in qua dieta pro quinquaginta miliaribus terminatur, vt no.Bar.tract.de insula.col.3.Pau.de Ca.in l.insulę ff.de iudi.
10 † Et in istis miliaribus,q̃ in dieta computãtur,mille passus faciunt miliare.l.mille passus.ff.de uer.fig.ubi gl.& glo.in l.j ff.si
11 qs cau.† Et quinque pedes faciũt unũ passum,ut no.p gl.& ibi Bar.in l.3.ff.de uerb.sig.& idẽ Bar.& Ang.in d.l.1.ff.si quis cau.
12 ubi ẽt Ang.dicit,ꝙ quindecim digiti faciãt unũ pedem †Et ad hoc est gl.no.in c.sicut antiquitus.17.q.4.de his no.Floria.in l.
13 uiæ.ff.de serui.rust.pdio.†Quot aũt leucæ faciant dietã,no.Ab. post Hostien.in ca.ex parte B.col.penulti.de foro competen.
14 ¶ In textualibus Abbas ponit tres quæstiones.† In prima concludit,ꝙ citatus hodie ultra unam dietam,nõ tenetur compa-
c rere,qñ constat,& notorium ęst,ꝙ locus dietam excedat.[c] Dicit tamen,ꝙ Doct.cõiter contrarium dicunt in ca.nonnulli.in prin.de rescrip.Sed breuiter possumus considerare duos casus. Primus est,quando ex tenore citationis colligitur,ꝙ citatus sit ultra dietam,ut quia hic Papiæ conueniatur clericus Bononiẽsis.Et in isto casu conclu.Abb.bene procedit.Et in simili casu no.Bar.in l.nõ uidetur.1.ff.de iudi.facit gl.in c.cõuenior.23. q.viij.cũ si.vt dixi in cap.si duobus.col.2.de appella.Secundus casus

ADDITIONES.

a ¶Syl.Ald.Excessu Vide Ias in auth.qui rem col 6.& 7.C.de sacros eccl.Ias.in l.1.ff.si quis cau.
b ¶Syl.Al.Miliaribus.Vide omnino Dec.in c.cũ sit Romana,in 9.notab.de app.
c ¶Syl.Ald.Excedat.Et quòd in omni casu vbi notorium est,ꝙ quis non teneatur comparere citatus potest non comparere,& quando teneatur saltem proponere Dec.in c.si duobus col.3.de appel.

casus est, qn̄ ex tenore citationis hoc non apparet. & tunc de-
15 bet comparere, cum de notorio dubitari possit. † quia multa
dicuntur notoria, quæ nō sunt. cap. [1] cōsuluit. de appel. & iudi-
16 ci constare debet illud esse notoriū, † vt no Car. in cle. quia cō
tingit in 3. oppo. in si. de relig domi. & Pau. de Ca. in cōsi. 39.
aliás. 41. visis actis. col. pe. & dixi in d. c. si duob. & aliquid dictū
17 fuit in c. cū ordinem. de rescri. ¶ † In secunda q Abb. conclu. ꝙ
hodie si citatus vltra unam dictā non cōpareret, processus es-
18 set nullus, per c. statutum. de rescr. in vj. in fi. † Et adeo hoc ꝓce-
dit ꝙ licèt citatus etiā expresse consentiret trahi ultra vnā die-
tam, non tamen valeret processus, vt no. voluit Card. cōsi. 31.
seriatim. I primo dubio. per tex. in d. c. statutū. in fi. vbi apponit̄
clausula decreti, & dr̄ qdquid ꝯ præmissa, vel eorū aliquod cō
tigerit attētari, sit ipso iure irritū, & inane. Cū ergo vlterius ꝓce
a dat annullādo, cōsensus partis nihil operat̄, [a] † ut no p gl. in d. c.
19 statutū. in ver. cōmittat̄. & in c. dispendia in ver. ꝓcessus. eo. tit.
de rescri. in vj. & qa cōsensus expresse solū operat̄ in casu d. c.
statutū. §. in nullo. Ergo scens vr̄ in alijs casibus, arg. l. cū ꝓior. ff.
de iudi. in c. nonne. de ꝓsum. & quia dispō. c. statutū., vr̄ funda
ta in cōi vtilitate, vt dr̄ in principio. ibi, ꝓ cōi vtilitate. ergo par
tes renūciare nō possunt. l. iurisgentium. §. si paciscar. ff. de pac.
no. in c. si diligenti. de fo. comp & ita ꝯclu. Mod. hic. Et hoc cō
20 firmatur, quia tex. in d. c. statutū. † in fi. ulterius procedit annul-
lando. quo casu vr̄ dare formā in illo actu, vt est doctrina Bal. q̄
approbat̄ cōiter, in l j. ff. de lib. & posthu. Et qn̄ aliquid ꝓ forma
21 requirit̄, renūciari nō pt̄, † vt no. Bar. in l. de his. ff. de trāsi. in l. iu
bemus. C. de iudi. Et in tantū hoc procedit ꝙ licèt dispositio re-
22 spiciat merum fauorem partium, † tamen quando apponitur
clausula decreti, renūciatio fieri non potest, vt est casus not. in
cap. dilecto. versi. nisi forte. & ibi Abb. colum. 4. de præbendis.
Sed durum admodū videtur quòd reus, si velit & expresse cō-
sentiat quòd vltra unā dietam trahatur extra propriam diœce-
b sim, quòd non valeat processus, [b] quia in fauorē rei hoc statu-
c tum fuit. Si ergo reus expresse cōsentiat, videtur quod fauori [c]
suo renunciare potest. arg. c. ad apostolicam. de regu. l. pen. C. de
23 pac. † Et actus, qui in fauorē alicuius annullatur, illo volēte ua-
lidat̄, ut per glo. quæ communiter approbatur in l. elegāter. in
princ. ff. de dolo. & ꝓbatur in l. Iulianus. §. si quis colludente. ff.
de act. emp. Et specialiter in proposito facit tex. in cap. nōnulli.
in priu. de rescri. vbi quis nō potest trahi ultra duas dietas p li-
teras apostolicas, nisi de partiū consensu impetratę fuerint. er-
go uidetur quod consensus partium in hoc principaliter atten
datur. Et ad hoc videtur text. in d. cap. statutum. §. in nullo. de re
scrip. in vj. vbi de consensu partium potest iudex exire diœcesim,
in qua deputatus fuit. & procedere ibi. & valebit ꝓcessus. ergo
pariter uidetur dicendum quòd valeat processus, quando reus
consentit quòd vltra dietam trahatur. In vtroque enim casu so
lus fauor partium considerari uidetur, cui partes, ut dixi, renū-
ciare possunt. Non ob. allegata in cōtrarium. Primo tex. in d. c.
statutum in fi. quia quantum ad casum nostrum procedit quā
do partes non consentiunt, & tūc in fauorem partis processus
annullatur. ideo si pars uelit, ꝓcessus cōualidatur, ut supra di-
xi per gl. in d. l. & eleganter, in princi. Et hoc confirmatur, qa in
d. ca. statutum. §. cum autem. dicitur quòd non debet reus tra-
hi ultra vnam dietam. Nā hoc intelligitur quando inuitus tra
d hitur, ut denotat illud uerbum, traxerit, [d] quod ponīt in d. §. cū
autem. & ita de isto verbo not. Bar. in l. j. C. de agri lib. xj. cum si.
ut dicam in ca. dilecti. j. eo. Non ob. ꝙ consensus partium solū
attenditur in casu, in quo loquitur § in nullo, quia idem videt̄
in casu nostro, qui similis videtur. Et exceptio facta in vno ca-
su, etiā in alio simili habet locum, cap. cū dilecti. de confirma.
vtili. cum simi. vt dixi ibi. Non ob. quod no p gl. in d. cap. statu
tum in versic. cōminatur. quia in terminis, in quibus loquitur
gl. ibi cum si non agitur simpliciter de fauore partis, prout Do
mi ibi post Imol. decla. & dixi in cap. cum accessissent. de ꝯstit.
Nō obst. tex. in d. cap. statutum, qui fundatur in utilitate publi-
ca, quia illud habet locum quantum ad principiū capituli. sed
non in omnibus casibus ipsius, ut patet in d §. in nullo. ubi par
tes renunciare possunt. ita pariter in casu nostro uidet̄, ut ṡ. di
24 ctū est. Nō ob. ꝙ sit data forma, cui renūciari nō pt̄, † qa immo
qn̄ forma respicit utilitatem priuatam, potest renuntiari, ut est
tex. in c. ij. §. his autē. ubi Abb. in ij. no. de offi. deleg. facit tex. in
l. filio præterito, & quod no. Bart. ff. de iniusto rup. & ita uidet̄
in casu isto per supradicta. Non obst. quod ubi clausula decreti
apponitur, renunciari nō possit, licèt agatur de fauore partiū:
25 † quia hoc non est uerum. nā in d. ca. dilecto, non agitur simpli
citer de fauore partis, ut tradit Abb. post Inno. in gl. ī ver. hinc
primū Agebatur enim ibi de fauore ecclesiæ. ideo uoluit ipse
apponendo clausulam decreti, obuiare facilitati canonicorū
in utilitatem ecclesiæ, ut etiā dixi in c. cum accessissent. de con
26 stitu. ¶ † In iij. q. Abb. ꝯcludit, quod in mensura dietę uia terre
stris, & nō maritima attendatur, ꝓut ēt prius hic dicit Io. And.
post Goff. & idem Ant. de Bu. in d. c. nonnulli. in prin. in gl. duas
dietas. & Io de Imo. in l. continuus. § cū ita. ff. de ver. obl. col. ṡ.
27 ver. quid autem † Et ista cōclusio de plano procedit tempore,
quo nauigari prohibetur, videlicet a Calendis Octobris vsque
ad Calen. Aprilis, l. 3. C. de naufra lib. 11. & per gl. in l. qui petito
rio. §. fi. ff. de rei ven. Similiter quando in mari esset tempestas.
d. l. q petitorio. §. fi. vbi Ang alias vero non magis terrestris via,
q̄ maritima attenditur: sed illa, q̄ magis frequentatur, prout di-
cunt antiqui, quos Ab. in prin. hic refert. Et ad hoc facit text. in
l. 2. §. fi. ibi, si tempestas in mari fuerit, terra autē iste venire po-
tuit. ff. si quis cau. Cessante ergo tempestate, nō minus videtur
in consideratione via maritima, q̄ terrestris, & illa attenderet̄,
si esset magis frequentata, vt patet in ciuitate Pisarū versus Ge-
28 nuam; & si vtraque vsitata sit, securior vr̄ terrestris, quia in ma
ri periculū imminet, vt not. Bal. in l. 2. C. de nautico fœnore. Et
ita ex prædictis patet, cum quæritur de distantia alicuius loci,
29 ꝙ † inspicitur via, quæ plerunque vsitatur, vt per Bar. in l. j. ver.
sed quæro. ff. si quis cautio. in l. continuus. §. cum ita. de verbo.
obli. cum simi. vt tradūt Mod. hic, Alex. in d. l. 1. in fi. ff. si qs cau.
30 & idem Alex. consi. 22. consideratis verbis. col. 2. lib. 4. ¶ † In gl.
2. ibi, & ita non faciunt contra cōcilium. idem latius uoluit gl.
in d. c. nonnulli. in ver. duas dietas. & Doct. omnes ibi, & hic se-
quuntur. Sed ista communis conclu. non vr̄ procedere sine du
bio: qa statim ꝙ reus, qui cōuenitur, excipit, ꝙ inspecto tenore
rescripti vltra duas dietas trahatur, sm ista tempora fundatam
vr̄ habere intentionem, vt non teneatur r̄ndere, d. ca nonnulli.
in prin. Nec attenditur consideratio gl quia ad iudicandū iusti
tiam, vel iniustitiam citationis, consideratur illud, quod est re-
gulariter, vt est doctrina Inn. in c. 2. de dilat. q̄ Doct. sequuntur,
& no. Bar. in l. 2. col. j. ff. si quis in ius vocatus non ierit. Nō ob-
iste tex. hic, in quo gl. hic, & in d. c. nonnulli, fundamentū facit.
qa, ut hic patet, ista fuit allegatio partis replicantis ꝯ exceptionē
propositam, ut colligitur ibi, procurator partis aduersæ respō-
dit. merito non potest in talibus uerbis fundamentum fieri, &
tex. hic potius ur̄ probare ꝯtrium, ex quo non ob. tali replicatio
ne facta per procuratorem, Papa hoc simpliciter mandat, ꝙ il-
le, q appellauit, debeat probare ueritatē exceptionis ꝓpositę,
uidelicet ꝙ traheretur ultra duas dietas. nam cum ex tali proba
tione appellatio iustificetur, replicatio reiecta ur̄ a sum. Ponti.
& hoc modo tex. uidetur probare ꝯtrium. Retenta tamen ꝯclu-
sione gl. quæ cōiter tenetur, bene ꝓcederet sm ista iura. sed ho-
die limitatur non habere locum, quando iudex † se appropin-
quando exiret diœcesim, quam exire hodie prohibetur, c. sta-
tutum. §. in nullo. de rescri. in 6. sed stando in diœcesi se appro
pinquare potest, ita ꝙ reus non trahitur ultra unam dietam ab
eius diœcesi, ut Ab hic concludit, & in d. ca. nonnulli. in glo. in
uer. duas dietas. & Mod. hic, & ibi sequuntur. Sed aduertēdum
est, quia sicut iudex nō potest exire diœcesim, in qua datus fit
Ita non potest exire ciuitatem, in qua deputatus sit. nā ista duo
æquiparantur, d. c. statutum. §. in nullo. ibi, extra ciuitatem, uel
diœcesim, in quibus fuerit deputatus. ideo ur̄, ꝙ iudex se appro
pinquare non possit exeundo locum sibi deputatum, licèt non
exiret diœcesim. Vnde quod Doct. dicunt de appropinquatio-
ne, intelligitur recedendo a loco eius solitæ residentiæ, uel ha-
bitationis, qn̄ diœcesis simpliciter fuit pro loco deputata, nō
autem, ꝙ possit exire locum sibi specialiter deputatū, ut est tex.
in d. § in nullo. Vel aliter declaratur ille text. in d §. in nullo. ut
31 Do. post Ioā. And ibi dicit in prima oppo. ¶ † Et ex ꝓdictis infe
runt Mod. hic, ꝙ hodie impetratio facta ultra unā dietam non
abbreuiabilē per appropinquationem delegati stantis in diœ-
cesi, est nulla: adeo ꝙ nec ēt de partium consensu confirmet, si
uelit exire diœcesim, ex quo a principio fuit nulla, d. ca. statutū.
in fi. & no. Car. ꝯsi. 71. ṡ alleg. & latius idem tradunt Moder. in
d c. nōnulli. in prin. col. 3. Et si dicatur, sicut potest se appropin-
quare stando in diœcesi, & rescriptum non erit nullū, ut supra
dictum est: ita ur̄, ꝙ possit exire diœcesim de partium consen-
su, d. c. statutum. §. in nullo. Mod. rñdent in d. c. nonnulli. ꝙ qn̄
potest se appropinquare stando in diœcesi, rescriptum non ur̄
nullum, quia ista facultas data iudici inest tempore collatæ iu-
risdictionis absq; partium consensu. ideo rescriptum ualet: sed
partiū consensus, q requiritur in exitu diœcesis, d. § in nullo nō
inerat tēpore impetrationis. unde statim impetratio fuit nulla.
Sed ista differentia nō ur̄ uera, quia sicut ualet a princ. rescriptū
excedens dietam, pp facultatē q̄ habet iudex in appropinqua
do se infra diœcesim, ut Doct. dicunt: ita ur̄ ualere, qn̄ iudex ue-
lit exire diœcesim de partium consensu, quia in utroq; casu non
consideratur forma rescripti, sed attenditur an iudex uelit a
se ipso appropinquare, uel exire diœcesim de partium con-

ADDITIONES.

a ¶S Ald Operatur. Adde Fely. in c. cum accessissent. col. 14. de appel.
b ¶Syl. Ald Processus. Vide Deci. in l. pen. ver. 12 conclusio. C. de pact. ubi ponit
muta in proposito in c. cum accessissent. col. 4. cir. me. de constitu.
c ¶Fauori. Et bene.
d ¶S. Ald. Traxerit. Vide Dec. in c. at si clerici. col. 12. in prin. de iudi.

fensu: quia quod operatur facultas iudicis sola nõ exeũdo diœcesim, idem uĩ operari accedẽte partiũ cõsensu in exitu diœcesis, quia in utroque casu non consideratur forma rescripti, sed attendit an iudex uelit a seipso appropinquare intra diœcesim, uel exire diœcesim de partium ꝯsensu. Talis enim facultas extrinsecus uenit contra formam rescripti. Vnde concludẽdum uidetur, ꝙ in utroque casu ualeat rescriptum, uel utroque casu ualeat & ꝙ ualeat uidetur tex in d.c.statutum.§.in nullo.

S V M M A R I V M.

1 *Episcopus, frater appellatur à Papa, nisi sit in studio, & scribatur scholaribus, nam tunc omnes filij appellantur, nu. 4.*
2 *Cardinales vocantur filij a Papa, nisi simul loquatur etiam episcopis, tunc enim omnes fratres appellantur, nu. 3.*
5 *Episcopus in studio rectorem non pracedit.*
Et maiori titulo, quàm Cardinalis decoratur, nu. 6.
7 *Cardinalis non potest consecrare episcopos.*
8 *Cardinalatus non est ordo, sed officium.*
9 *Cardinalis quo ad officium, & administrationem est maior episcopo.*
Et post Papam nulla maior dignitas est, nu. 10.
11 *Libellus generalis in accessorijs procedit.*
12 *Verbis narratiuis Papa in canone non arguitur.*
13 *Libellus, pro domum cum massarijs, non procedit.*
14 *Pertinentia qua dicantur.*
15 *Possessio accipitur quandoque pro ipso pradio.*
16 *Reus non debet opponere exceptionem, nisi intentio actoris fundata sit.*
17 *Rei vendicatio vtilis datur episcopo pro iuribus suis, licèt non sit dominus.*
18 *Libellus, in quo patronus petit ecclesiam vt suam, valet.*
19 *Episcopus quamuis non sit dominus, sed procurator bonorum ecclesia, potest tamen in dubio agere nomine eius.*
20 *Vendicare quandoque accipitur pro actione personali.*
21 *Permutatio beneficiorum de iure permissa est.*
22 *Litera ad permutandum sunt potius fauorabiles.*
23 *Permutatio beneficiorũ quãuis pluries facta sit, tamẽ ex hoc fraus nõ arguitur.*
24 *Permutatis duobus beneficijs cũ vno, & vno cum ex duobus, permutatio retractatur.*
25 *Permutatio duorum beneficiorum cum vno fieri potest, quando quis obtinebat de iure communi. Secus si per dispensationem.*
26 *Confessio de credulitate tantundem, nocet ac de veritate.*
Non tamen dicitur propria confessio, nu. 27.
28 *Episcopus, & pralatus est loco domini, nu. 29.*
30 *Clericis, & pralatis de bonis ecclesia viuere permittitur, non luxuriari.*
31 *Clausula, pro sua voluntatis arbitrio, importat arbitrium boni viri.*
32 *Episcopus in subiectione ecclesiarum fundatam habet intentionem in tota sua diœcesi.*
33 *Testator, qui capellam adificauit, non potest illam eximere de potestate episcopi.*
34 *Originali statur si transumptum ab eo discordat.*
35 *Concedo, importat translationem dominij.*
Et est generale, & accipitur secundum subiectam materiam, nu. 36.
37 *Simile, quod dicatur.*
38 *Argumentum à simili procedit, etiam si in omnibus non sit similitudo, nec tollitur etiam si aliqua dissimilitudo sit in eo, de quo agitur, nu. 39.*
40 *Responsio repentina, & indeliberatè facta non praiudicat.*
41 *Veritas lenta est, & omnium percunctatrix.*
42 *Confessio facta ex abrupto in iudicio potest ex interuallo reuocari.*
43 *Iudex qui in mane habet processum, & in sero iudicat, prasumptionem habet contra se.*
44 *Consilium pracipitatum non est sequendum.*
Velox consilium pœnitentia sequitur, nu. 45.
46 *Laudum ex abrupto latum, non valet.*
47 *Compromissum etiam si det plenariam potestatem, non potest arbiter statim iudicare.*
48 *Decretum iudicis statim interpositum, dicitur nullum.*
49 *Actio pro noratutia contraria non datur creditori scienter recipienti rem alienam.*
50 *Alienam rem scienter recipiens amittit priuilegium, quod aliàs habebat.*
51 *Iudaei scienter à famulis scholarium libros recipientes, non habent priuilegium in eis.*
52 *Actio prascrip. verb. absolutè non est bonafidei, sed in duobus casibus tantum.*
53 *Actio ex testamento, & actio pro donatione causa mor. licet sit stricti iuris, habet tamen similitudinem cum bonafidei actionibus, & 54.*
55 *Contractus bonafidei, & stricti iuris differentia.*
56 *Mora irregularis, qua re ipsa contrahitur.*
57 *Vsura debentur de iure canonico quatenus interest.*
58 *Interesse consideratur non solum ratione damni emergentis, sed lucri cessantis, in solito negociari, quod probandũ est, vt id consequi possit, nu. 59.*
60 *Interesse lucri cessantis dicitur extra rem.*
61 *Interesse lucri cessantis de quo lucro intelligitur.*
62 *Mora non contrahitur per habentem terminum ad soluendum durante termino.*
63 *Maritus nihil potest consequi ratione interesse, quando à principio conuentum est quòd dos certo termino soluatur.*
64 *Interesse si fiat, taxatio & conuentio certa pro interesse non valet.*
65 *Maritus, cui facta est promissio dotis sub certo termino, an possit interim conueniri, vt accipiat certum quid pro libra.*
66 *Obligatio rem dari, & rem tradi differunt.*
67 *Obligatus ad dandum tenetur pracisè.*
68 *Actionibus bonafidei magis exuberat officium iudicis.*
69 *Permutatio non fit tradendo rem alienam. Limita nisi contrahentes utantur verbis meri facti, nu. 70.*
71 *Venditio non valet hoc pacto, quòd dominium non transferatur.*
72 *Permutatio nulla est, si ex duobus beneficiatis permutantibus alter ius non habet.*
73 *Permutatio beneficiorum si non tenuit, quia alter ius non habebat, an habens ius possit ad beneficium redire propria auctoritate.*
74 *Permutationem beneficiorum debet pracedere renunciatio.*
75 *Excipiens non videtur fateri, nisi sit prasumptio contra eum, nu. 82.*
76 *Expressum si non valet, non valet tacitum.*
77 *Exceptio pro parte acceptari potest.*
78 *Actor quando fundare possit intentionem suam in exceptione rei.*
79 *Inducta ad vnum finem virtute consequentia necessaria, contrarium operantur.*
80 *Litis contestatio inducitur per confessionem.*
81 *Confitens se occidisse ad sui defensionem, habet prasumptionem contra se, & nisi defensionem probet, condemnatur, licèt non ordinaria pœna delicti, nu. 82. & 83. quamuis sint, qui dicant, quòd ita confitens dicat negare, nu. 87.*
84 *Iudex quando procedit ex prasumptione, debet pœnam temperare.*
85 *Prasumptio an sufficiat ad imponendam pœnam corporalem.*
86 *Pœna ordinaria delicti imponitur ex prasumptione approbata à lege.*
88 *Falsitas, qua in testibus, vel instrumentis committitur, non facit causam perdere. secus in actu, quod ibi disputatur, nu. 89.*
90 *Producens instrumentum falsum, vel minus solenne, an teneatur stare tali instrumento. intellige in verbis dispositiuis, nu. 95.*
91 *Producens libellum, supplicationem, exceptionem, videtur fateri contenta in eis etiam si parte absente producantur, nu. 92. 93. 94.*
Intellige in verbis dispositiuis, non in enunciatiuis. nu. 95. 96. 97.
98 *Intel. l. optimam. C. de contrahen. & com. stip.*
99 *Productio in parte & partibus, an & quando noceat.*
100 *Iudex potest adhibere fidem instrumento contra producentem, etiam si productum sit in parte, & partibus, nec non instrumento impugnato à parte, numero 101.*
102 *Producens ignoranter instrumentum, quod postea detegitur falsum, an ex tacita confessione, qua resultat ex productione, vel ex expressa, qua se referat ad instrumentum, sibi praeiudicet.*
103 *Relatio quando fit ab eo, qui potest principaliter actum de nouo facere, sufficit constare de mente referentis, & relatio non attenditur.*
104 *Producens instrumentum non uidetur adeo fateri, quòd non possit errorem suum corrigere.*
105 *Confessio in dubio semper in fauorem confitentis interpretatur.*
106 *L. ueteribus, ff. de pact. non habet locum in iudicijs.*
107 *Confessio si facta sit simpliciter, nulla habita mentione instrumenti, praiudicat cõfitenti, licèt instrumentum reprobetur.*
108 *Confessio probat contra confitentem.*
109 *Contractus inualidus non confirmatur per confessionem erroneam, & numero 116.*
110 *Confessio erronea reuocari potest, etiam si pluries repetita sit, & iurata, numero 112.*
111 *Periurus non dicitur, qui iurat falsum, quod credit verum.*
113 *Confessio licèt deliberatè facta, docto de errore, reuocatur.*
114 *Producenti ignoranter instrumentum, quod reprobatur, quia minus solenne, praiudicat tacita confessio, qua ex productione colligitur.*
115 *Voluntas, qua ex facto colligitur, strictè interpretatur, nec extenditur magis, quàm ex ipso facto inferatur.*
117 *Confessio quòd testamentum verum sit, si non erat solenne, non praiudicat.*
118 *Confessio tacita resultans ex productione, vel expressa qua ad instrumentum referatur, si instrumentum reprobatur, non quia falsum sit, vel minus solenne, quod in eo continetur, sed quia non est aucthenticum, non praiudicat.*
119 *Confitens uerum esse instrumentum, quod caret die & consule, an sibi praiudicet.*
120 *Instrumentum aliud est, aliud quod in instrumento continetur.*
121 *Producens scienter falsum instrumentum, tenetur stare tali instrumento in omnibus, qua faciunt contra producentem.*
122 *Producens quamuis fateri videatur, tamen confessio non nocet, si a parte impugnetur, item si agatur de praiudicio alterius, nu. 133. Quid si vnum tantum est capitulum, nu. 124.*
125 *Sententia lata ex falsis instrumentis contra prasentem, mero iure valet contra absentem, nu. 126.*
127 *Sententia lata pratextu falsitatis, infra quantum tempus debeat retractari.*
128 *Crimen falsi semper cognosci potest de iure canonico.*
Crimina non tolluntur tempore de iure canonico.
129 *Episcopus potest petere rationem administrationis ecclesiarum, nisi clericus sit patronus.*
130 *Patrono clerico, & non laico conceditur cura ecclesię vacantis.*
131 *Patronus clericus exigit rationem temporalium priuatiuè ad episcopum.*
132 *Electio in ecclesia collegiata spectat ad collegium, non ad episcopum.*
133 *Patronus non eligit in ecclesia collegiata.*
134 *Ecclesia fieri non potest collegiata, nisi de consensu patroni.*
135 *Electioni facta à Papa confirmatio non requiritur.*

136 *Eccleſia collegiata, quando dicatur.*
137 *Eccleſia ſi conſtruatur in parochia alterius, rector illius eccleſiæ præſentat, non epiſcopus.*
138 *Eccleſia ſi non habet patronum, nec etiam populus præſentat.*
139 *Ius patronatus in eccleſia odioſum eſt.*
140 *Ius patronatus, an acquiratur populo ex præſcriptione.*
141 *Sententia, quæ eſſet certificanda per ſcripturam, non productā in actis, nō valet.*
142 *Sententia, quā iudex pronunciauit prout in conſilio, & conſultor dixerat Titium condemnandum, an valeat, & quando, nu. 144.*
143 *Sententia eſt ſtricti iuris, nec in ea ſuppletio admittitur.*
145 *Condemnare aliud eſt, aliud condemnandum pronunciare.*
146 *Verba futuri temporis ponuntur aliquando pro præſenti, & econtra.*
147 *Conſilium debet à iudice aperiri, & legi.*
148 *Conſilium iniuſtum iudex ſequi non tenetur.*
149 *Iudex ſi inſtantia perimeretur poteſt ſe referre ad conſilium futurum.*
150 *Approbatus in officio, non poteſt in eodem, vel ſimili reprobari, niſi ex cauſa ſuperuenienti, nu. 153. niſi à ſuperiore. nu. 154.*
151 *Litigās cum curatore alicuius tanquā cum minore, videtur illū minorē reputare.*
152 *Contrahens cum aliquo tanquā cum hærede, videtur approbare illum hæredem.*
155 *Reprobatus in examine ſi poſtea ſtuduit, poteſt approbari.*
156 *Approbatus in aliquo actu, non dicitur qui in ſubſidium admittitur.*

CVm venerabilis. Summaē, & diuiditur vt p Abb. ¶† No.j. ꝙ eṗs à ſummo Pōtifice frater appellaē, ᵃ & ita nominari dēt, c.ꝗ graui. de crimi. falſi. † Cardinales vero filii vocanē. vt hic ēt colligiē, & in c.ſi quis eṗs. 79. diſt. in c. dilecto. in prin. de ṗbē. in c. licet dilectus. de teſtibus. † Qñ tñ ſimul de Cardinalibus, & eṗis Papa loquiē, omnes fratres nominantur, c.j. vbi gl. in ver. fratribus. de renun. in 6. & in c. fundamēta. §. decet de ele. in 6. vbi gl. in ver. fratres ſuos, & in ca.j. vbi glo. in ver. fratribus. de offi. leg. in 6. Et no. Do. in c. in nomine Domini. in 10. not. 23. diſt. Et hoc eſt verum, niſi eṗs eſſet in ſtudio, & à ſummo Pont. ſcribaē vniuerſis ſcholaribus, † qa tunc omnes filii dicunē, vt colligiē ſ. in proœ. Decretaliū, & in proœ Sexti. & Cle. Nam veriſimiliter non ṗſumitur, ꝙ ſint epiſcopi, cū debeant hēre literarum peritiam. e. cū in cunctis. de ele. ſed dato, ꝙ ibi reperiātur, dū vniuerſis ſcholaribus ſcribit, illos tanꝗ diſcipulos alloquiē. vñ dignitas eṗalis nō attēdiē, arg. tex. no. in c. à collatione. de appel. in 6. † Ideo eṗs in ſtudio rectorem nō ṗcedit, vt no. Ab. in c. audītis. col. 1. de elec. & de his And. Sic. ſcribit, & alios ibi refert in trac. Cardi. in char. 5. col. vlti. & tradunt Mod. in proœ Decreta. col. j. † Et cum eṗs maiori titulo, quàm Card. decoreē, ᵇ vē ꝙ maior ſit, quàm Cardinalis. Et hoc expreſſe voluit gl. fi. 2. q. 7. c. quanquam. dicens, ꝙ quilibet epiſcopus eſt maior presbytero Cardinali. & idem tenet Bal. per illū text. in c. bonæ. j. col. 1. de poſtu. ṗla. Et hoc verum eſt reſpū ordinis. Non enim vē. ꝙ ea, ꝗ ſunt ordinis eṗalis, vt in c. aquā. de conſecra. eccl. & in c. legimus. 93. diſtin. poſſint per Cardin. presbyterum exerceri. † Ideo dicit Bal. in d. c. bonæ. ꝙ Cardi. non pōt cōſecrare epiſcopos, ſicut facit Archiepiſcopus. † qa fm eū, Cardinalatus non eſt ordo ſed officium, prout dicit ēt Cald. conſi. 1. col. 1. ver. ṗterea. de tranſla. præla. Et ex iſta rōne infertur, ꝙ etiā presbyter in ordine ſit maior diacono Cardinali. † Quantū vero ad officium, & adminiſtrationē Cardinalis dē maior epiſcopo, vt Ab. ꝯclu. in c. eccleſia. 2. col. fi. de elec. & in c. ꝙ ſuper his. in fi. de fide inſtru. Rom. conſi. vlti. vos eſtis. col. 5. & idem videtur velle Do. in c. 1. col. 1. de offi. lega. in 6. Bar. in l. 1. §. ſi qs in ff. de appel. Et poſt multa tandē ita rñdet And. Sicu. in tract. Cardi. in char. 7. Et cum his concordare vñr Auguſt. de Anchona in tract. de poteſtate eccle. & Archiepiſcopus Floren. qui illum refert in tertia parte ſummæ, titu. 21. cap. 1. in princ. vbi tamen rationem adducunt, quæ non ſatisfacit, dum arguunt a qualitate loci: & dicunt. ꝙ ſicut eccleſia Romana maior eſt omnibus aliis, 22. diſt. de Conſtantinop. ita congruum eſt, vt eccleſia, & eius miniſtri aliis in honore præferantur. Nam iſta ratio bene procedit, data paritate gradus, vt quia Papa ṗferaē aliis eṗis, & ſi clerici Romanæ eccleſiæ aliis ṗferanē. Sed non bñ infertur, ꝙ Cardinalis ſit maior, & præferaē eṗo, qui eſt primus in eccleſia ſua. Et maioritas iſta. ꝗ erat in Cardinalibus, cōſideratur rōne adminiſtrationis, & præponderat, vt abſolutè quis maior dicatur, & ṗferatur. ideo Cardinalis ṗcedit eṗm, vt no. Ab. in præal le. c. eccleſia. & Do. in d. c. 1. col. 2. † Poſt Papā enim nulla maior dignitas reperiē, vt Car. dicit in cle. ne Romani. §. porro. de ele. & no. Hoſt. & Io. And. in c. dilectus. de præben. & Roma. q illos refert in d. conſi. vlt. col. 4. Et ad prædicta facit gl. no. in ca. pe. in ver. electionis. circa fi. de offi. lega. in 6. in c. in nouo. in verſ. pari. 21. diſt. & glo. fi. in c. ſlammū. de maior. & obe. & facit tex. & qd ibi gl. in c. 1. de offi. Archipīcſby. & quod no. p Gof. & Hoſt. in ſumma de offi. Archi. Nec ṗdictis ob. tex. noſter hic, vbi abſolute pro maiori hē eṗs, dum maiori titulo honoratur. & ita hic maioritas reſpectu adminiſtrationis nō vē ṗferri. qa rñderi pōt, ꝙ ſummus Pont. ipſe dum ſcribit, habet ꝓ maiori eṗm, q ſibi æqualis eſt in ordine. 21. di. c. in nouo. ideo ſe appellat coeṗm, cle. 1. de pen. epiſtola, inter claras. C. de ſumma Trin. & fi. cath. ¶ Et iſta rōne eṗi fratres vocanē, quia fraternitas æqualitatē dicit l. verum. in prin. ff. pro ſoc. Cardinales vero non eṗi nullo reſpectu Papæ adæquanē, qa tota eſt apud Papam. 3. q. 9. cuncta per mūdum. ideo Cardinales filii appellantur. ¶ † No. ſecūdo, vt Ab. hic dicit ꝑ tex. ibi, cū ſuis poſſe. & ꝑtinentiis, ꝙ in acceſſoriis libellus gñalis procedit. † Sed iudicio meo hoc nō bene probatur hic, quia ſunt uerba narratiua ſummi Pōtificis, ex qbus non arguitur, ut per gl. in c. 2. in uer. nō teneris. de do. & cōtu. li. 6 & in l. 3. C. qñ non petē. par. cū ſi. uñ tex intelligitur cum poſſeſſionibus ſuis debitè ſpecificatis, quia de qualitate libelli nulla erat dubitatio hic. Et ad hoc bñ facit tex. ī l. is à quo fundus. ff. de rei uen. ubi dē ſimpl̄r, fundus petebaē, nō tñ inferēdū eſt, ꝙ libellus procedat in quo diceret, peto fundū, prout Ab. hic. Siē induci pōt tex. in l. is a quo ſeruus. in l. hoīem. ff cod. ti. ubi narraē ſimpl̄r, ꝙ ſeruus, vē bō petebaē. nā ī iſtis, & ſīlibus ſuppleri dēt, & intelligi, ꝙ legitimè peteret, qa incidēter hic dē ad finē alterius dubitationis, de qua quæriē. Et ꝯ dictū Ab eſt text. in l. Marcellus. §. armamēta. ff. de rei uē. & Bar. ibi expreſſè dicit non ꝓcedere libellū in quo dicaē, Peto domum cū maſſaritiis, † qa debent ſpecificari, ut de armamentis nauis ᶜ ibi dē. Et illum tex. ꝯ Inn. quem Abb. hic refert alleg. Ang. in l. ſi in rem. in fi. ff. de rei uend. & fateē ibi, neſcire reſpōſum. Et de illo tenēt ad dictum Inn. oppo. Pau. de Ca. & non ſoluit. in l. de pupillo §. qui nunciat. in fi. ff. de ope. no. nū. Sed idē Pa. rñdet, & diſtinguit in l. in ſumma. ff. de re iudi. ubi uidendū eſt, qa Ab. hic ſe remittit, & no. Bar. in l. 1. in prin. ff. de eden cum ſi. ut Ale. tradit in d. l. in ſumma. & ī l. ſi filius. §. 1. col. fi. de uer. ob. & in l. ſi marito. §. ſi. ff. ſol. ma. & idem Alex. ꝯſi. 90. in cā. & lite, col. pen. lib. 2. † Et de ꝑtinentiis. de quibus Ab. ſe remittit ad c. cum ad ſedem. de reſti. ſpo. ubi Ab. late inſiſtit, & Alex. in conſi. 42. de celerrima. lib. 1. & Soz. in conſi. 47. lib. 1. ¶ No. ibi, poſſeſſionibus, † ꝙ poſſeſſio accipiē hic pro ipſo ṗdio. & ꝓprietate. probaē in c. ad noſtrā. ubi Ab. ſ. de iureiu. in c. qm̄ frequēter. §. ꝙ ſi ſuper rebus. ut hic nō cōtē. in l. poſſeſſionis. ubi gl. C. de proba. & eſt tex. q expreſſe hoc dicit in l. interdū. de uer. ſig. no. Bar. ī l. j. ī prin. ff. de acq. poſ. ¶ † No. 4. ibi, notādū eṗi intētione fundata, ꝙ reus nō dēt excep. opponere, niſi prius intētio actoris fundata ſit. & gl. hic in uerſi. confeſſus. in fi. & ita eſt ēt ex parte actoris. Nam probata prius exceptione, replicatio ꝓponitur. ut uidebimus poſt Io. An. in c. 2. ſ. eo. ſi tñ iſte ordo nō ſeruetur, ꝑ hoc reus nō repellitur, ut eſt tex. no. fm Bal. in prin. hic. ¶ † No. quinto ibi. eṗs uendicare, ꝙ licèt directa rei uendicatio dño deē. l. in rē, in prin. ff. de rei uen. utilis tñ non daē eṗo ꝓ iuribus ſuis, licèt nō ſit dñs, ut Ab. in 2. no. hoc dicit, & idē Ab. in c. cū uenerabilis in princ. poſt Inn. ibi, de religio. do. & in c. examinata. in 6. no. ꝑ illū tex. ſ. de iud. & facit qd Ab. tradit in c. ꝓ illorū. in prin. de ṗben. ubi inquit libellū ꝓcedere, ī quo pr̄ onus eccleſiam tanꝗ ſuā petit, † qa ītell̄r rōne iuris pr̄onatus, ᵈ & idē Pau. de Ca. poſt Bal. tenet in l. monumēta. C. de lega. Quātū tñ ad tex. hic aduertēdū eſt, qa licèt eṗs nō ſit dñs, † ſed ꝓcurator bonorū eccl̄iæ, c. 2. de dona. potuit tñ, & uē in dubio agere noīe eccl̄iæ, c. olim. j. ubi Ab. ſ. de reſti. ſpo. & in c. literæ, ubi idē Ab. late hoc ꝓſequiē, ſ. de ſolu. eccleſia aūt ipſa hēt dñium in bonis tpalibus. 12. q. 1. in c. uidentes. & iſto reſpectu ēt directa rei uēdicatio potuit hic intentari ꝓ bonis tēporalibus, ꝓ qbus ēt hic agebaē. Vel ſcdo hic nō dē de rei uēdi ꝓut Ab. dicit, ſed ꝙ ad ſe ꝑtinebat eccleſia, ut patet in princ. hic. q d gdē uerbū gñale eſt, l. uerbū ꝑtinere. de uer. ſig. & no. in c. inter dilectos. de fi. inſtr. Nō obſt. dū dē, ꝙ eṗs nō poterat illā uēdicare, qa hoc uerbū intelligiē largo mō, qa refert ad petitionē. † nā qñq; ēt uēdicare accipiē pro actione pſonali. l. per diuerſas. C. māda. gl. ibi in uer. ſua. & eo. mō intell̄r uerbū, uēdicabat, qd inferius poniē. ¶ No. ſexto ibi, ꝓ qbuſdā eccleſiis. ꝙ una eccleſia pt cū pluribꝰ ꝑmutari. † Permutatio. n. de iure cōi permiſſa eſt, cle. 1. in prin. de rerū permu. Vnde ſicut cū una re, ita cū pluribus pōt ꝑmutatio fieri, † qa literæ ad ꝑmutandū nō dñt odioſæ, ſed potius fauorabiles, ut ꝓbat Cald. conſi. 1. de re. ꝑmu. † Et iſta rōne, ꝙ ꝑmutatio cōcedaē de iure cōi, licet plures facta ſit, per hoc fraus non arguiē, ut Old. tradit ꝯſi. 203. factum tale eſt. & qñ unū beneficium cum duobus permutatur, ut hic, uno euicto † permutatio retractatur, ut hē in 10. deciſione Rotæ, in ti. de re. permu. in antiqs, & in tertia eo. ti. in nouis. Et iſta ꝯcluſio, † ꝙ ꝑmutatio poſſit fieri de uno beneficio cū pluribus, intelligiē qñ qs plura bñficia iure cōi obtinebat. Si aūt ꝑ diſpēſationē habuiſſet, cū eēnt incōpatibilia, hoc fieri nō pt, qa priuilegium

ADDITIONES.

a ¶S. Ald. Appellatur. Adde idem eſſe de Archiepiſcopis Deci. in c. cum Romana. in 3 nota. de appel.
b ¶Syl. Ald. Decoretur. vide Deci. in c. ad præſentiam. in fi j. de appel.
c ¶Syl. Al. Nauis. idem in c. in præſentia. in 2 no. de proba.
d ¶Syl. Ald. Iuris patronatus, Amplia, & declara, vt per eundem in cap. bonæ. in prin. j. de appella.

a uilegiū dispēsationis ad alios nō catēdit,[a] ut Abb.hic post Fe. quē refert in tract.de perm.bñficiorū.in q.12. Et facit qđ no. Abb de expectantibus pluribus in c.cū olim. col.j. de re permu. Sed tñ aduertēdū est,qa sicut dispensatio non extendit de una persona ad aliā.idē est in collatione beneficii: qa si facta sit vni,non porrigit ad aliū,& tñ ex cā pmutationis, propter auctoritatē superioris in aliuni trāsfert.Ita pariter dici pōt in bñficiis incōpatibilibus,si superior,cuius auctoritate fit pmutatio,sup illis dispensare potest.Et hoc nō vr negare Fed.ī loco præalleg.Sic dicit Anto.de Bu. hic cōsuluisse,q si dispēsatum sit cū aliquo,ut pmutare possit,intelligit cū vno,nō cum pluribus,arg.c.nō pōt.de præb.in 6.& Mod.sequuntur p reg.l. bones.§.hoc sermone.de uer.sig.Sed aduertēdū est,qa aut fuit dictū,q possit pmutare cū uno bñficio,put loqr Ant de Bu.& vr res clara,qa dispēsatio fuit limitata, ar.l.in agris.de acq.re. do.aut simpliciter dictū fuit,q possit permutare, prout Mod. referūt,& vr q possit ēt unū bñficiū,cū pluribus permutare, p istū tex.qa ista vr interpretatio passiua,quæ ēt in materia stricta admittitur, ut no.in l.j.§.lex Falc.ff.ad leg.Fal.Et quia ista vr tm vna permutatio.ideo nō ob.iura allegata in ɔ̄riū.¶ Not. septimo ibi,cōfiteri se credere.q cōfessio de credulitate ꝑiudi-
26 caret, nisi aliud obstaret.† Nam tantum nocet cōfessio de credulitate sicut de veritate,gl.fin.quam Abb.hic dicit singularē
27 in c.ex literis.ī.de iureiu.pro qua vr tex.hic.† confessio tñ de credulitate nō dr ꝑpria cōfessio,ut no.Bal.in l.2.§.q obseruari.col 3.C.de iura calū.& in l.de tutela.colū.2.C.de ī inte.resti.
28 ¶† No.octauo,q eps ē loco dñi.† Et idē in quolibet alio præ
29 lato:quātum ad administrationē.c.& tpis qualitas.xvj.q.j.& ī
c relatio.21.q.1.cum simi.non tñ absolute est loco dñi, respe
30 ctu bonorum,de quibus libere nō disponit,c.a ī.de dona.† Nā clericis,& prælatis de bonis ecclesię uiuere permittitur, nō luxuriari,ut 44.dist.c.1.Facit no.dictum Archi.de summo pōti. 12.q.1.in c.non liceat Papæ.Similiter respectu clericorū non dicitur absolute episcopus esse loco domini,quia scriptū est, Non ut dominantes in clero, c.1.in fi. x. q.3. & tex.no.xcv.distin.in c.esto subiectus.vbi dr.Sciant epi se eē sacerdotes, non dños,& q debēt clericos,vt clericos honorare.Et recitat ibi illud dictū Domitii oratoris,Cur ego te habeā in principē,si tu nō habeas me in Senatorē.& in c.eps eadē dis.acv.dr,q eps sedens non patiatur presbyterū stare. & no.Abb.in c.1.de exces-
31 si.prelato.& in c.ad nostrā.in 2.no.de appellationibus.¶† No. nono ibi,pro suæ uoluntatis arbitrio.q ista verba important
b hic arbitrium boni uiri,& uoluntatem regulatam,[b] quia non potest Episcopus vti bonis ecclesiæ, sm liberam eius uoluntatem.ca.2.de dona.& s̄.dixi.Sed in ɔ̄rium est tex.quē ibi pōderauit ad hoc Ioann. de Imo.in l.1.ff.de solu.vbi ꝑdicta uerba simul iūcta,designant volūtatē simplicē.Et hoc vr verius inspecta ꝑprietate uerborū.Non obst.tex.hic.qa ꝑcedit pp qualitatē personę,ad quā verba referūtur.facit tea.in l plenū.§.eq
32 tii.ff.de vsu,& habita.¶† No.x.q eps in subiectione ecclesia-
c rum fundatā hēt intētionē[c] in tota sua dięcesi.Idē ꝑbat in c. oēs basilicæ.avi.q.7.facit tea.in ca.cū ea iniuncto.in fi.ī.de hęret.in c.cū eps.de offi.or.in 6.& in c.ad decimas.de rest.spo.in 6.& no.Ant.de Bu.in c.si-co.1.de causa pos.& proprie.& Car. qui alia iura adducit,cons.cxviii.duo vidēda sunt.in fi.Et adeo tale ius radicatur in epo,q ēt ex dispōne testatoris alterari nō
d pōt,[d] ut Bar.tradit in l.quoties.§.fi.ff.de admi.tu.† vbi inquit,
33 q testator,q ędificauit capellā,nō pōt illā eximere de ptāte epi. Et de hoc allegatur dictum Inno. in c.in Lateranen. circa fi. de ꝑben.& no.Abb.in c.reqsisti.col.pe.de rest.& in c.nobis, in 6.no.de iure patro cum simi.Et prædicta uera sunt in spūalibus.secus est ī tpalib⁹,ut tea.hic distinguit,& no.Car.cōsi.ꝑalleg.& idē Abb.in c.cū venerabilis,in princ.de relig.do.itē, & scđo ꝑdicta locū hñt in iure proprietatis.Secus est,quoad possessionē,q̄ eps hēre nō ꝑsumitur,licèt ecclia sit in eius dięcesi. c.olim.3.de restu.spol.vbi Abb.in scđo no.ita dicit singlr ꝑbari.& idem Abb in c.cum venerabilis.in ii.uot.de relig.domi.
34 ¶† No.xi.q si transumptum discordat ab originali,stat origi
e nali.[e] no.Bar.in l.si qs §.ptor ait.ver.& ex hoc seqr.ff.de eden.& in l.Sēpronius Proculo.ff.de le.ii.cū si.ut tradit Alc.in d.§. ptor ait.& cōl.cx.reuerēde.dñe, li.ij.& est tex in §.illud.I Auc. de tabellio.& ibi Ang.& no.Io.de Ana.ī cōsi.33.circa primū, in prin & Pe.Philip de Cor.consi.xaviii.alss sup hoc.lib.1.¶ Vltimo Abb.hic ꝑseqr nām verbi,ɔcedo, & bř ꝑbabilis vr con-
35 clusio,in qua residet,q† in dubio ex tali verbo dñiū trāsferat, nisi aliud ex cōiecturis colligat. allegat Bar.in l. uxori.§.fi.per illū tex.de leg.3.& hoc seqr Alex.q alia iura adducit in l.a Titio.col.fi.de ver.obl.& in l.si donatione.char.pen.C.de colla.
36 † Et ad hoc facit,qa verbū,cōcedo,gñale est,& accipit sm naturā actus,cui adiicit.gl.no.per illū tex.in c.1.in uer.tit.de vsuris.in 6.& Bal.in l.nō ambigit.in fi.ff.de leg.ergo ī dubio intelligit,q dñiū transferatur,si nō sit alia cōiectura concessionis particularis.Ad hoc induco duo iura,tex.no.in l.si ita distrahitur.ff.de contrahen.em p.in si.vbi stipulatio in dubio continet,q dñiū transferat.Et tex.in l.1.§.penul.ff. pro dote.vbi etiā dr,q ī dubio agitur,q ī rebus traditis dominiū transferat. & de isto uerbo,concesso,vltra ea,quæ dñt Mod.etiā tradit Alc. in l.si quis ante.in fi.ff.de acqu.pos.& in l.sed si me putem §.1. de cōdi.inde.Ang.in l.nō solū.ff.de pec.& in l.si mihi.in prin.
37 ff.de serui.rust.prædio.Alc.consi.clx.longa est,col.x ¶† In gl.j. ibi,similem casum.similis est quo ad narrationem facti, sed dissimilis in decisione,ex quo Abb.arguit pro testibus cōcordandis,qui dixerunt rem aliquam similem,ut omnimoda si-
38 militudo non exigatur.† Nam arg.a simili ꝑcedit, licèt in oībus
f nō sit silitudo. Sufficit[f] enim esse silitudinem in casu de quo agit,ut idē Abb.declarat in c.translato.de consti.& in ca quēadmodū.s̄.de iu.iur.Immo qđ plus est,si sit ēt aliqua dissimili
39 tudo eo respū,de quo †qrit, nō tollit arg.a simili,vt colligit ī d.c.ɔstitutus.ea dictis Io.And.ibi,quē Abb. refert. Silr.quod Abb. hic dicit de testibus ɔcordandis, putarē illud ēr hēc locū,si sit dissimilitudo in materia de qua agit,qa dato, q arg.a simili de iure nō ꝑcederet,tñ ut testes reducantur ad concordiam,sufficit,q aliqua similitudo repiat, arg.eorū q̄ hñtur in c.cū tu.de testi.sm hoc ampliat dictū Abb.& reddit no.Et sm ꝑdicta declaratur,& distinguit gl.in l.nō potest,in ver.curam animarum.de ꝑbē.in 6.dum inquit, q non potest dici simile
40 vbi aliqua dissimilitudo sit.¶† In gl.ii.in princi no.sm Abb. hic,q respōsio repentina, & indeliberate facta non ꝑiudicat per iura allegata in gl.in quibus detestat ille, qui ea abrupto, & inconsiderate loquitur. Ad hoc idem tea.in cap.inter hęc. de pęn distinc.4.ubi dr.Virtus enim lenta est,& omnium per-
41 cuntatrix, iniquitas oīa † præcipitat.& in c.sciēdum. 39.dist. dicitur,q in erroris labyrinthū incidit,qui iudicat priusquā in-
42 telligat.† Et ibi Do.ad ꝑpositū dicit, q confessio ex abrupto facta in iudicio pōt ēt ex interuallo reuocari,non aliter ꝑbato errore. Quod no.est ad ea,q̄ hñr in c.fi.s̄.de confessis, & ibi
43 etiam Do.infert contra iudicē,cui tñ manet† processus mittit,
g & in scro iudicat,[g] de quo est dictū Bar.in l.prolatam.circa fi.
44 C.de sen.† Et idē de cōsiliis ꝑcipitato dicit Ant.de Bu.in c.si ꝑ debilitate.col.pe.de offi.delegati.q non sit sequēdū, qñ inter-
45 rogatus Doctor statim consilium reddit.† Velox.n.consiliū pœnitentia sequitur,ut no Abb.in c.ad apostolicā. in ij.not.
46 de regu. † Et idē de laudo lato ex abrupto,q non ualeat,tenet Bal.in c.1.circa fi.de inuestitura in mari fac. Et idē Bal.in l.ꝑ-
47 latā.col.fi.ubi inquit,† q licèt factum sit compromissum cū plenaria ptāte,nō tñ immediate post cōpromissum poterit ꝑ-
48 nunciare.† Et idem de decreto iudicis interposito,q sit nullū, tradit Petr.de Anch.in consil lxxxii. uisis diligenter. Et quod idē Pe.de Anc.dicit cōsi.186.uisis cōsiliis famosissimorū, & cōsi.cclvi.in cā,& qōne.Facit tex.in c.cū ex literis ubi Ant.de Bu.in 7.no.Abb.in 8.no.s̄.de in integ.rest.Sed ɔ̄iū ad conclusio.gl.Abb.dicit,q nō ꝑbat in isto tex.ut p cū hic· & nedū nō ꝑbat,sed ɔ̄riū ꝑbat hic,qa ista cōfessio inconsulte facta ꝑiudicasset,nisi aliud obstaret.Similiter iura allegata in gl.nō ꝑbāt ītētionē eius,sed potius uolūt,q rñsio indeliberata noceat,& præiudicet.Cōsiderandū tñ est,qa ex gl.non bñ colligit,quod Abb.dicit hic.Nā de ɔfessione uerbū nullū.sed vim facit,q litis cōtestatio nō esset legitima.Et ex gl.alia solutio colligit, dū īferius dicit,q ꝑcurator sub ɔdōne,& excipiēdo rñdit. vñ ex
49 gl.ñ dēt elici,qđ nō dicit,ut postea reprobet.¶ †In gl.in verbo,bonæfidei.ibi, pignoratitia tā directa, quā ɔ̄ria.vt Abb.hic dicit.& ɔ̄ria nō dat creditori sciēter recipiēti rē alienā.l.tutor.
50 §.ɔ̄riā. ff.de pig.acti.quē Abb.allegat hic.† Hoc facit ad qōnē, q licèt iudex hēat priuilegiū,ut rē alienā sibi pignoratam retinere queat, tñ tale priuilegiū non hēt locū, qñ rē alienam scienter recipit ita.in terminis consuluit Ioan.de Ana.consi. lxa.visis, & ponderatis.ubi inducit tex.in l.seruos cuiusdam,
51 ff.de condi.inde.† quā Bal.ibi dicit eē notabilē ɔ̄ iudæos pro famulis scolariū pignorātibus libros dominorum.& de hoc ēt Bal.tractat in consi.xcii.tria sunt. lib.iij.sm primā impressionē.facit ēt tea.& qđ ibi Bal.in l.eos.C.de fur.¶ In ea.gl.ibi, ꝑscriptis verbis,& q̄ de ęstimato proponitur.illa copula,&,esse nō dēt,qa actio ꝑscriptis verbis absolutè non est bonæfidei:
52 † sed tñ in duobus casibus, uidelicet quando agitur de æstimato,& in pmutatione,ut probat in d.§.actionū.& in aliis casibus est stricti iuris,ut no. per gl.in versi.ex pmutatione. in d. §.actio-

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Extenditur.Vide Dec.in c.at si clerici §.de adul.col.7.de iudi.
b ¶Regulatam [illegible]
c ¶Ald.Intentionem.Vide Dec.in consi.321.in prin.
d ¶S Ald.Non potest.Adde Dec.in c.cum M.in 7.col.ver.3. conclusio Abb. s̄. de consti.in cōs.cxxi col.j.& seq.
e ¶Ald.Originali.Vide Dec.& quæ ibi addidi,in c.quoniam contra.supra de proba.in a.no.in fin.
f Sufficit.Dec.s̄.de consti.c.translato,lec.j.& in rub.de prob.
g Syl.Ald.Iudicat.Vide Dec.s̄.de consti.in c.eccl.S.Mariæ.col.xi.

§ actionũ. vbi vidẽdũ est. ¶ In ca. gl. ibi, aliæ vero dicũtur actiones 53 stricti iuris. † Adde tñ, q sunt quædã actiones stricti iuris, q habẽt latitudinẽ cũ actione bone fidei, put est actio ex testõ, ut not. in l. in minorũ. C. in qbus cau. in integrũ restõ nõ est nc. & idẽ Bal. in l. si mihi. § si seruos. de leg. j. in l. cõtinuus. § illud. col. j. de ver. ob. Et hoc notabiliter declarat Bar. in l. si hæres. de eo, qd cer. lo. & vide Are. q ẽt hoc aũr declarat in l. 3. § Caro. col. fi. 54 i. in fi. de verb. obl. Et qd dicitur de actione ex testõ, † idem est de actione cõpetẽte pro donõne cau. mor. vt est gl. no. in l. Seia. § 55 1. in uer. cõstituto. ff. de dona. cã mortis. ¶ † In ea. gl. ibi, § in bonæ fidei. Hic prima dñia colligitur inter ɔ̃ctus bonæ fidei, & stricti iuris. & p gl. ẽt Abb. allegat tex. in l. curabit. C. de actio. emp. Sed illa lex prima facie non facit ad dictũ gl. q loquitur, qñ veniũt vsuræ ex mora. Tex. in d. l. curabit locũ hẽt, qñ vsuræ debentur, 56 ẽt sine mora, vt ibi patet, licẽt nulla mora intercessit, † nisi dicatur, q ẽt ibi sit mora, saltẽ irregularis, q re ipsa contrahitur, vt ibi nu. Barto. facit gl. in l. euictis. § fi. ff. de vsur. no. per gl. & do 57 cto. in l. de diuisione. ff. solu. ma. † Et quantũ * ad vsuras Abb. * hic cõcludit, q ẽt de iure canonico usuræ debentur rõne interesse, & quatenus interest, ut tenet gl. in d. l. curabit. in uersi. iõ, quã Doc. sequuntur. Et idẽ gl. in c. cõquestus. de vsu. in c. pueoit. in ver. indẽnẽ. de fideius. in l. 2. C. de vsu. & facit, qd no. gl. in l. 58 cũ allegas. vbi Bal. col. pe. C. de vsur. † & istud interesse cõsideratur nõ solũ rõne dãni emergẽtis, sed ẽt respũ lucri cessantis, ut In. uolu. in c. sacro. de sen. excõ. qd Abb. hic dicit eẽ notabile. & idẽ Abb. legitur in c. P. & G. in primo no. de offi. deleg. in c. dilect. in j. oo. de foro cõpe. & in d. c. cõquestus. circa fi. & cõsi. 64. venio ad primum. col. 6. lib. 1. Et idẽ Pet. de Anc. cõsi. 149. in qõne q uertitur. col. 2. vbi alleg. Cy. in auth. ad hæc. C. de vsur. ubi ẽt Saly. & cũ istis cõcordat Cuma. consi. 139. P. laicus. col. fin. Are. cõsi. ix. elegãter, & vere. circa fi. Et hoc uerũ intelligitur in hoĩe solito negotiari, vt Bar. dicit p illũ tex. in l. 3. § fin. ff. de eo, qd cer. lo. & in l. 1. C. de sen. quæ pro eo, quod interest. char. vij. Et sic loquuntur, & intelligunt Doc. in locis supra alle. & idẽ 59 Ale. tractat consi. cxc. uisa scriptura priuata. in fi. lib. 2. † Ideo ex parte agentis dẽt hoc articulari, & probari, q esset solitus negotiari, alias nõ obtineret interesse lucri cessantis, ut Alexã. concludit consi. cxli. viso themate in prin. lib. v. Et licet ista sit cõis opi. q interesse lucri cessantis pnssit peti p s. dicta, tñ 60 de iure non bñ pbatur, † qa tale interesse dicitur extra rẽ, de quo nulla rõ hẽtur, ẽt si cõsistat in dãno, vt est tex. in l. si sterilis. § cũ p vẽditorẽ. ff. de act. emp. Nec ob. q Bart. in locis s. alleg. dicat illũ § pcedere in non solito negotiari, qa hoc non solũ diuinat, sed vr ɔ rõnẽ illius tex. dũ inquit, nõ uenire interesse rõne damni uel lucri cessantis, qa extra rẽ sit. Ista rõ utique militat in solito negotiari, qa hoc vr interesse extra rẽ. secũdum, qd Bar. declarat in d. l. 1. C. de sen. Præterea tex. in d. § cũ per vẽditorem. ẽt uidetur loqui in solito negotiari, dum dicit: Neque enim si potuit ex uino negotiari, & lucrum facere. Talia. n. verba non cõueniũt nisi solito negotiari. Et q nõ habeatur rõ lucri, ẽt in solito negotiari, videtur casus in l. fin. ff. de periculo, & commo. rei ven. ibi, veluti si negotiatus fuerit, &c. Non ob. tex. in l. 3. § fi. ff. de eo, qd cer. lo. in. quo fundatur cõis opinio: qa rñderi põt, q loquitur in arbitrariis actionibus, ut ex nã tituli colligitur, & ẽt ex uerbis lr̃æ, dũ lqt, in hãc actionẽ arbitrariã. in quibus actionibus arbitrariis est & spãle pp eorũ latiorem naturam. 61 Verũ, qa mã hic nõ cadit, non insisto. † Sed retenta cõi opi. q in solito negotiari interesse etiã lucri cessantis ɔsideretur, vera intelligitur, & pcedit in primo lucro, qd imediate ea mora ɔsiderat p tẽspũ eius, qd mediate debebatur, nõ aũt attendi debet q si rem debitã habuisset, illã vendere potuisset, & rursus ex illis pecuniis lucrari. Talis. n. discursus nõ debet fieri circa interee, qa res pcederet in infinitũ, ɔ̃ l. j. C. de sen. q p eo, qd inter. Et facit ad hic tex. in l. Neratius. § si seruo. ff. de ser. corrup. Et qa rale interesse venit a remotis, & oĩno vr extra rem: vñ nõ debetur, d. l. si sterilis. § cũ per venditorem. ff. de actio empt. ¶ Et qtũ ad ɔclusionẽ principaliter s. factã, q interesse peti possit, bñ pcedit, qñ ille, a quo petit interẽe, fuit in mora regulari, uel saltẽ irregulari, ut gl. loqr hic. secus si nõ sit in mora qa sine mora vsuræ nõ debent, l. lecta. ubi Bar. ff. si cer. pe. Vñ si dat⁹ sit ter 62 minus ad soluẽdũ, durãte † termino nõ dr esse in mora, d. l. lecta. § sed cũ fortis. & p gl. in l. si cũ exceptione. § quatenus. in verbo tripli. ff. qd me. ca. Ergo ante terminũ nõ poterit peti interesse. Et hoc expresse tenet Ant. de Bu. in c. salubriter. col. 2. 63 de vsur. vbi ɔcludit † q qñ actũ fuit a principio, q dos saluatur in certo termino. interim durãte termino nil põt maritus cõsequi, ex quo nõ est in mora pp datã dilationem, qd tamen iterũ intelligitur, nisi actũ esset inter pies, q p interẽe, qd patitur ille, qd dilationẽ deducit, interim aliqd soluatur, ut no. Pau. de Ca. in l. Iulianus. § ex uẽdito. ff. de act. emp. & Ale. tractat in cõsi. 220. sup titulo. col. pe. lib. 2. Facit, qd idem Ale. scribit in cõsi. 121. uisis, & ponderatis. lib. v. & Abb. cõsi. 66. ad clarã decisionẽ. lib. j. Talis. n. casu no fuit data dilatio simplr, sed ſm qd. iõ cõuẽtio dẽt obseruari, l. i. § si ɔuenerit. ff. depo. l. ɔ̃ctus. ff. de reg. iur. Et hoc æquitatem habet, ne ille, q habuit dilationẽ, lucretur cũ iactura eius, q illã ɔcessit. Et hoc intelligitur verũ, ut procedat, quãdo cõ-64 stat, & pbatur de uero interẽe. † Taxatio uero, & ɔuẽtio facta de a certa quãtitate p interẽe, nõ ualet, a vt no. dicit Io. And. in d. c. 65 salubriter. in prin. † vbi inquit, q si maritus, cui facta fuit pmissio doris sub certo termino, ɔuenit ut interim recipiat certos b denarios p libra, talis ɔuentio illicita est. b Et sequuntur ibi Ant. de Bu. Car. & Doc. & Lau. de Rodulphis in rep. c. ɔsuluit. in d. l. 3. circa fi. de vsu. & ſm illã deci. ɔsuluit Pe. de Anch. ɔs. 59. in qõne q vertitur. Ale. in d. ɔs. 220. sup ii. qõnis. co. 3. lib. 2. Et ad hoc etiam est notabilis decisio Bal. in l. rogasti. § si tibi. uer. qd ergo si mutuo tibi. ff. si cer. pe quem refert Io. de Ana. in c. ii. car. pe. de vsu. & sequitur Ale. ɔsi. 27. col. fi. lib. 4. & hic idem elegãter tradit Alb. de Ros. in l. ... col. pe. C. de lum. Tri. & facit, qd uoluit Pau. de Ca. in l. insulã. § vsuras. ff. so. ma. quem refert, & sequitur Ale. in d. cõsi. 220. in fi. lib. 2. & facit, qd uo. Bal. in l. fi. § præterea. col. 3. C. de iu. do quem Ale. sequitur in d. l. insulam § vsuras. in fi. ff. sol. ma. Et ſm pdicta alias cõsului in cã magni põderis, c vt patet ɔs. cix. c vbi vidẽdũ est. Putarem tñ, q etiã certa qũitas licite pmitti possit habito respectu ad interẽe verisimile. Grã exempli, in uenditore, q pdiũ vendidit cũ termino ad soluendum. Ex quo. n. interim lucratur fructus, tenetur ad vsuras pñti, in recõpensationem fructuum, l. curabit. C. de act. empt. nam cũ de uero interesse appareat, qa ſm communem cõtingentiam ex fundo uendito sot pcipiuntur fructus, q ualent decem, plus tñ, & minus ſm varietatem tpis, certa illa promissio facta a prin. iuxta illa decem parum plus, vel minus, non vr illicita, qa ad fructus, & interesse commensuratur, & vr facta quædã transactio inspecto futuro euentu, ut tollatur difficultas pbationis, ut est bo. tex. in l. fi. ff. de præto. stipu. bene facit tex. in c. nauigãti. de usur. ubi quãdo uerisimiliter dubitatur, non debet ɔ̃ctus usurarius reputari. Et in tali casu cessant rationes q in de-66 cisionibus s. allegat. adducuntur ¶ † In ea. gl. ibi, secus si rem tradi. Nota dñiam inter obligationem, rem dari, & rem tradi. & rationẽ diuersitatis Abba. hic adducit, qa si præcisè cogeretur ad factum, & ad rem tradendum, esset quædã species seruitutis, vt p eum hic. Sed hic hr, q Bar. quem Abb. allegat hic in l. stipulationes non diuiduntur, de verb. ob. col. 9. in 9. oppo. reprobat istã rationem, qa hẽt locum in facto habente causam successiuã. secus est in traditione rei, q breui tempore expeditur, sicut datio, ut per Bar. in d. l. stipulationes non diuiduntur, quem, dum Abb. hæc scripsit, non debuit perfecte legisse. ¶ In ea. gl. ibi, sed ista omnia necessaria ueniunt in bonæ fidei iudicijs. In hoc gl. per Abb. reprehendit, qa ſm eum sequeretur, q in ɔ̃ctibus bonæ fidei dãdo qs interesse liberaretur, qd falsum est, re apparente q debetur, l. si is q. ff. cõmo. l. ex empto, in prin. ff. de ac. emp. Sed aduertendum est, qa ista rõ Abb. nun loquitur in obligatione dãdi, prout dictum gl. intelligitur. & est tex. in l. si is qui. ff. ɔmo. loquitur in obligatione rem restitui. q est alterius naturæ, ut Bar. tradit in d. l. stipulationes non diuiduntur. Ideo contra gl. rõ generalis vr, quia sequeretur, q in ɔ̃ctibus bonæ fidei, in quibus quis ad dãdum obligatur, succederet obligatio ad interesse, qd qdem iure cautum non reperitur. Nã iu-67 ra gñaliter loquuntur, † q q ad dandum tenetur, pcise ad dãdum debet ɔueniri, nec succedit obligatio ad interesse. l. si seruum. § fin. de uerb. ob. & no. Bar. in d. l. stipulationes non diuiduntur. in x. opp. & illud ex natura obligationis dãdi, q vniformis vr tã in ɔ̃ctibus bonæ fidei, q stricti iuris. Et ita notabiliter in proposito Ang. dicit in l. fin. ff. si qs in ius uo. non ie. Saluando tamen gl. dici pt, q reg. pdicta limitetur non hr̃e locum in ɔ̃ctib⁹ bonæ fi. ut gl. hic dicit. & ita etiã tenet glo. in § actionum. in ver. bonæ fidei, inst. de actio. Et gl. ibi, & hoc allegat text. in l. j. ff. de act. emp. q loqr in obligatione rem tradi, & non in obli-68 gatione dandi, ideo parum facit. sed dictum gloss. saluari potest p rõnẽ, q in fi. gl. ponitur, † qa in actionibus bonæ fidei magis

ADDITIONES.

* ¶ Et quantum. Vide Io. Bap. Plot. in l. si quãdo. nu. 468. ver. sed an mulier, vel alius creditor, & nu. 569. ver. scias tñ. C. vnde vi. ubi ponit requisita ad hoc, vt interẽe peti possit tam in foro fori, quam in foro poli & quando maritus, uel uenditor, uel vxor vidua aut alius creditor posit petere interesse lucri cessantis, aut damni emergentis, & pro eo in litẽ iurare, vide eundẽ Plotũ in d. l. si quãdo, latissime. nu. 450. ver. maritus. vsque ad nu. 474. versic. hypothecaria actio. & q conuentio seu taxatio interesse, siue par a paribus, siue a statuto, q nõ valeat, & sit cõis opi. docet idẽ Plotus ibi nu. 451. in versi. ubi uero maritus. & nu. 453. uer. & ipsa conuentio. nu. 454. uer. si ante. & nu. 470. uersi. nec adiuuaretur.

a ¶ Syl. Ald. Non ualet. Idem ponit Dec. in cõsi. 116. col. 2. in fi.

b ¶ Syl. Ald. Illicita est. Vide tamen Dec. in consi. xci. col. fi. ... declarat, quod illud non hẽat locum quando maritus esset solitus negotiari.

c Consi. cix. Sic habẽt omnes libri, sed error est, & leg. debet cõsi. cxix. [illegible]

gis exuberat of. iud. & gl. in d. §. actionũ. sequit Bal. in c. j. col. 3. ꝺ ꝓroner. inuē vbi dicit illã nõ eẽ alibi, sed nõ meminit de ista hic. Et hoc idẽ Bal tenet in l. j. co 7. ver. 2. opponit. C. de sen. ꝑ eo qd interest. & Ar. sequit in l. si seruũ. §. effectus. in prin. de ver. ob. Et ista ꝯclo maxime hẽt locũ in ꝯctu ꝑmutatiõis, de quo tex. hic loquit. in quo licet agat de obłone dãdi, succedit tñ obło ad ĩteresse. l. nãlis. §. j. ff. de pscr. ver. Et no. Bal. ĩ d. l. stiplones nõ diui. in 11. opp. Ab. tñ hic, q reꝑhendit gl. conat illã saluare ponẽdo subtilr, ſm eũ, aliũ intellm, & dicit ꝙ in actionibus stricti iuris si rẽ tradi, vel aliud factũ est ĩ obłone, post morã venit interesse. & peti pt, vt ꝑ gl. & Bar. in d. l. stiplones. sed in bonæ fi. iudiciis interesse nõ est in obłone, vt peti possit, sed res ipsa petẽda est, & ĩteresse solũ venit of. iud. ĩ executiõe, ꝑ tex. ĩ l. ex empto. in prin. ff. de act. emp. dũ ibi dr ꝙ bonæ fi. ꝯuenit ꝑstari. qd inter ꝯhentes actũ est. Sed aduertendũ est, qa istud qd Abb. dicit, primo nõ vr aliquo mõ ex intentione gl. qa Ab. loquit tñ in obłone factorũ, in qua gl. drĩa nõ facit inter ꝯctus bonæ fi. & stricti iuris, sed in oĩbus fatet ꝙ venit interesse. sed drĩa ſm gl. ꝯsistit in obłone dandi, de qua Ab nõ loquit. Scdo dictũ Ab. oĩno est ꝯ gl q vult, ꝙ facilius venit interesse in ꝯctibus bonæ fi. q̃ stricti iuris, cuius totũ ꝯriũ Ab. dicit. Et ꝯ Abb. facit, qa magis ꝯuenit, ꝙ ĩ ꝯtractibus bonæ fi. succedat obło ad interesse pp morã, q̃ in ꝯctibus stricti iuris, in qbus magis stricte ꝑcedit l. qdquid. de verb. ob. Nõ ob. tex. in l. exempto. quẽ Abb. adducit. qa nõ loquit in obłone dandi. Præterea dum ibi dr, ꝙ bonæ fi. ꝯuenit hoc ꝑstari, qd inter ꝯhentes actũ est, hoc ẽt hẽt locũ in ꝯctibus stricti iuris, qa semper in stiplonibus, & in cæteris ꝯctibus sequimur id, qd actũ est. l. semp in stiplonib. ff. de reg. iu. Tertio ꝯsiderandũ est, qa nõ vr vera drĩa in se, quã Abb. facit. qa nã obłonis facti, est vniformis tã in ꝯctibus bonæ fi. q̃ stricti iuris, vt obło succedat ad interesse, & debet interesse alternatiue, vel factũ, ſm electionẽ actoris, vt late Bar. ꝯcludit in d. l. stiplones non diui. in 7 q. Ex quibus patet Abb. hic posuisse falcẽ in messem alienã, licẽt ipse dicat vltra alios

69 ista declarasse in fauorẽ Canonistarũ. ¶ † In glo. in verbo, loco dñi. colli ꝙ tradendo rem alienam non fit permutatio. & vera est ista ꝯclo, ſm Abb. hic post Bar. ĩ l. j. ff. de rer. ꝑmu. qñ ꝯhẽtes vtunt verbis denotantibus translationem dñii, puta, dabis dabo, vt ꝑ eum hic. Sed tunc ꝯsiderandum est, ꝙ trãslatio dñii veniret accidentalr ex vi, & ꝓprietate verborũ, qbus vtuntur

70 ꝯhentes, nõ ex nã ꝯctus ꝑmutationis, de quo q̃rit. ¶ † Secũdo Abb. concludit post Bar. in d. l. 1. ꝙ si ꝯhẽtes ꝑmutationẽ, vtunt verbis significãtibus puri facti executionẽ, puta, trades, tradã,

a tunc ẽt cũ non dño ꝑmutatio fieri põt[a] qa simplici traditione satisfactũ erit verbis ꝯhentiũ. Sed in hoc dubitationẽ facit, qa eũ de natura ꝯctus permutationis sit ꝙ dñium transferat, l. 1. in prin. ff de rerũ permu. l. cũ ꝑcibus. C. eo. ti. illa verba, trades, tradã, licẽt de se nõ importent trãslationẽ dñii, tñ intelligi debent ſm nãm ꝯctus permutationis, de quo agitur. l. si ita stipulatus. ff de vsur. l. si vno. in prin. ff. loc. Vnde dictũ Abb. intelligi debet, qñ omnino constaret de mente partiũ ꝙ dñium trãsferre noluissent. Sed tunc insurgit alia dubitatio, quia si nõ debet trãsferri dñium, ergo nõ erit ꝑmutatio, & tale pactũ in ꝯ

71 ctu permutata. valere non vr, † sicut in contractu venditionis non valet pactum ꝙ dominium non transferatur, l. cum manu sata ff. de cõtrahen. emp. in §. fi. facit tex. in l. vbi ita donat. ff. de do. cã mor. & in l. cum precar. ff. de precario. cum si. nã talis ꝯctus, in quo simpliciter res adinuicem traduntur, vr potius ꝯctus innominatus. facio, vt facias. de quo in l. naturalis. §. sed si facio. ff. de præscr. ver. facit tex in l. si rem. §. si cum vnũ. ff. de præscri. ver. Proprie vero non potest dici permutatio, sed largo modo, quo casu ẽt venditio, & locatio largo mõ permutatio dr, vt not. in rub. C. de rer. permu. Et in isto secũdo dicto Abb. non cadit qd Abb. dicit de euictione. ex quo non esset vera ꝑmutatio, quia euictio considerari debet, quando permutatio vere agit a contrahentibus, prout loquitur tex. in l. j. §. vnde. de rerum permuta. ¶ Tertio Abb. hic omittit vnum membrum distinctionis Bar. in d. l. j. ff. de rerũ permu. scilicet, qñ vnus ꝓmisit dare, alter, nõ, puta, dabo tibi Decretũ, vt Decretales accipiã, nã tunc tradẽdo simplr ex illa parte, à qua dari debuit, non impleret. contractus, ex alia sic, per s̃. dicta. Et in isto casu etiam aduertendum est, qa Bart. intelligi debet quando certũ esset ꝙ de mẽte partiũ ꝯstaret, ꝙ ex vna parte esset dẽdũ, & ex altera tradendũ simplr. Si vero simplr dicat, ꝑut Bar. dicit, dabo tibi, & accipiã. illud verbũ, accipiã, itelligeret cũ effectu, scilicet vt mihi detur, & dñium in me transferat, vt sequat æqualitas in cõtractibus. l. Iulianus. §. si à pupillo. ff. de act. emph. & pro hoc vr tex. in l. nãlis. §. j. ver. si aũt, ibi, si aũt do rẽ accipiã. & dicitur ibi, ꝙ est ꝯctus, do vt des. & sic ex vtraque parte domi-

72 nium transferat. ¶ † Ex supradictis Abb. infert ad permutationẽ beneficiorum, ꝙ si duo permutant eorum beneficia, & alter non habet ius, ꝙ nulla permutatio cõtrahatur. Et ita tenet. Fede. in trac. de permu. bñfi. car. 2. ver. 2. q̃rit. ubi alleg. text. hic, & idẽ no. Domi. post Io. An. in c. j. col. 2. ver. qd si unus, de rer.

73 ꝑmu in 6. ¶ Sed dubiũ est, an ex quo non tenuit ꝑmutatio, possit ille q hẽbat ius ĩ bñficio, ꝓpria auctoritate ad eius bñficiũ redire. Abb. hic dicit, ꝙ nõ. & ita tenet Rota in prima, & tertia decisio. in nouis. Do. in d. c. 1. co 6. vers. sed circa ꝑmissa. & idẽ cõcludit Pet. de Peru. in trac. de ꝑmut. bñfi. ĩ 6. q. princi. ver. q̃rit igit. vbi primo refert Io. An. in c. j. de rerũ permu. ubi voluit, ꝙ qs redire possit de æqtate ad priora bñficia, argu c. si beneficia. de ꝑbẽ. in 6. ¶ Sed ipse tenet ꝯriũ, qa ex quo semel iste renũciauit, nõ põt de nouo obtinere bñfi nisi iste de nouo instituat. ¶ Nõ ob. c. si bñficia, qa loqt in casu spãli, & ad alios casus non extẽdit. Et ita ẽt reũdẽt Mod. hic Et ſm istã opi. no-

b uissime cõsuluit Barth. Sozi.[b] ꝯs. clxvi. in primis. ubi late alios refert. & cõcl. istã opi. eẽ magis cõem Et ad tex. in d. c. si benefi.

c rñdet ꝑut Do. dicit in d. c. 1. de rer ꝑmu. Sed tñ opi. Ioã. And. fundata in æquitate sustentabilis vr, quã Feder sequitur. in d. trac. de ꝑmu. bñfi. in 8. q. & idẽ vr finalr tenere Rota in ulti. decisio. in ti. de re. ꝑmu. in antiqs. & Lellus de Hugudio quẽ Fed. refert cõsi. 156. Petrus, licet ipse Fed. ubi in prin priorẽ opi. sequat. & istã opi. Io. An. ẽt tenet Car. & Imo. in c pe co. ti. de rer. ꝑmu. & idẽ Inn. in c. si. car. si. uer. sed iuxta ꝑdicta. eo. tit. de re. ꝑmu. Et ꝑ ista opi. bñ facit tex. in d. c. si beneficia q fundat in rõne ꝓbabilis ignorãtiæ, ibi, ut talis ignorantia cũ sit sine culpa, ꝑiudicialis existat. Nã rõ ista ẽt vr militare ĩ casu nostro, & qa ille tex. ẽt vr loq in eo, q renunciauit, ut colligit ibi dũ loqt de eo, q beneficia dimisit, & gl. ibi in verbo, dimissa. Et ex his põde

74 rõnibus tollunt respõsiones q̃ dãtur ad illũ tex. ¶ † Nõ ob. qd dr de renunciatione. q̃ ꝑmutationẽ ꝑcedere dẽt, vt not Abb. in c. inter cætera. in prin. de ꝑbẽ. & Rota in septima dec. de rerũ ꝑmu. in antiqs, & gl. in c. si pp. in verbo, vacabũt, de reser. in 6. & no. Car. consi. 62. sigillatim, col. 2. uer. ad tertiũ. qa respondet, ꝙ talis renũciatio nõ vr libera, sed lĩtata casũ quo permutatio hẽat locũ. iõ superior, ĩ cuius manibus fuerit facta renũciatio, ex cã permutationis, alteri tale beneficiũ cõferre negt, ele. j. de rerũ ꝑmu. facit tex. in c. j. de rerũ permu. in 6. Et sic iste redire põt ad prima benefi. qbus in effectu non renunciauit,

d qa talis renũtiatio ꝯdõnalis[d] fuit, casũ quo permutatio hẽret

75 effectũ. ¶ † In gl. in uerbo, cõfessis. in fi. ꝯclo sit, & reg. q per istũ tex. colligit, ꝙ excipiẽs nõ vr intẽtionẽ agẽtis ꝯfiten. ad idem tex. in reg. exceptionẽ. in 6. & in l. nõ vtiq;. ff. eo. gl. hic, & latius in d. reg. exceptionem. ubi plures rõnes adducit, & sequuntur Ant. de Bu. & Abb. post antiquos, quos in prima opin. hic refert. Nã intẽtio agẽtis est. vt reus cõdẽnet, & excipiẽs tẽdit ad excludẽdã intentionẽ actoris. l. a. ff eo. Nõ ergo dñm est, ꝙ excipiens uideat fateri intẽtionẽ aduersarii, qa actus agẽtis vltra intẽtionẽ nõ operat. l. nõ oẽs. in prin. ff. si cer. pe. l. obligationũ substãtia. §. 1. ff de act & obl. & inducta ad vnũ finẽ nõ dẽnt

76 ꝯriũ operari. l. legata inutiliter. de le. j. l. quod fauore. C. de leg. † Et si non valet expressum, non valet tacitũ. l. 3. §. q habet. in fi. ff. de serui. rust. ꝑdio. l. si spõsus. §. si maritus. ff. de dona. inter ui. & uxo. Nã qñ reus excipit, cogitat, ꝙ exceptio sua habeat effectũ, & ꝙ actor includat, & tali casu ꝑsupponit debitũ præcessisse. Vnde si exceptio ꝓposita nõ habeat locũ, ut qa nõ sit uera, vel nõ ꝓbet, nõ remanet tacita cõfessio debiti, qa ista nõ fuit intentio excipientis, q̃ limitata fuit eo casu dũtaxat, quo exceptio ꝓposita locũ habuisset. vnde sublata exceptione, q̃ expresse ꝓposita fuit, tollit etiã illa tacita confessio, qa ut dixi, si non operat expressum, &c. Et qa lĩtata cã limitatũ ꝓducit effectũ. l. in agris. de acq. re do. Et hoc mõ declarari pt ꝑdicta ꝯclusio, q̃ maxime procedit, quãdo actor exceptionẽ propositã non admittit, qa tũc actor non potest se fundare ex eo, qd impugna-

77 uit. in c. ex eo. de reg. iu. in 6. ut no. Bar. in d. l. non vtiq;. † Et qa exceptio opposita ĩ vno capitulo ꝯtinet, qd pro parte acceptari non pt, ut tradit Bar. in l. Aurelius. §. idem q̃sitũ. ff. de lib. leg. facit tex. in l. etiã. ff. de mino. Et ꝑdictã ꝯclusionem ponit Bal. ĩ l. age. in a. no. ꝑ illũ tex. C. de transac. & gl. fi. in c. 1. de test. in vj.

78 & in l. Iulianus. in gl. mag. ff. de condi. inde. † Et ꝑdicta ꝯclusio limitatur procedere, quando actor non negaret absolute exceptionem oppositã, sed diceret illam minus lĩimam fuisse, quia tunc intentio actoris ex ea fundat. Bar. conclu. in d. l. non uti.

que

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Fieri potest Vide Fortu. Hyspa. in l. iurisgen. in prin. co. 13. ff. de pac.

b ¶ Io. Soz. consi. 165. lib. 2. Stepha. Aufr. in addi. ad quæst. Tholosa. 161. Io. Sel. Tract. benefici. par. 3. q. 4.

c ¶ Opi. Io. And. Idem Imo. c. quæsitum. de rer. permu. Gemi. consi. 45. in fi. & videt tex. in c. cũ pridem, iuncta gl. vlt. in tertia lect supra, de pac. qd etiã uelle videtur Bu. & Panor. & quamuis Panor. ibi non firmet. tamen in c. cum inter R. de electio. hoc expresse firmat. Faciunt iura allegata per gl. in d. c. cũ inter R. in ver. consensus, & firmat Ale. de Ancilla in repe. c. j. de rerum permut. in 6. Stepha. Bertran. in consi. 133. viso processu. nu. 14. lib. 2. & est ueritas.

d Conditionalis. Idem per eundem prius tenuit Bonif. de Vitalin. in cle. vnica. ver. ex istis infertur, de rer. permu. & ità obseruatur, ut ait, & probatur Nicolaus Boer. deci. Burdega 97.

que, per tex. l. quoniam ff. de his, qui no infa. & idem Bart. in l. decem de verbor. obl. sequitur Pau. de Cast. in l. j. C. de pba & in d. l. nõ utiq;. Sed in hoc cõis opi. est ꝯ Bart. q̃ pluribus rõnibus fundaĩ, q̄bus illi Mod. in d. l. nõ vtiq;. conant̃ rñdere, & nõ bñ, vt ĩ apparebit. ¶ Primo ꝯ Bar. faciunt iura q̃ gñalr̃ dñt, q̃ exci-
a piens nõ vr̃ fateri intẽtionẽ agẽtis.* & in d. l. nõ vtique. & in d. reg. ergo gñaliter intelligi dñt. l. 1. § generaliter. ff. de leg. pstã. 90. dist. c. si Romanorũ. Ad hoc Mod. in d. l. nõ utiq;. subtili- dent, q̃ iura p̃alleg. loquuntur de intentione, quã re* excipiẽdo non fatetur. Debitum tamen ipsum vr̃ fateri, q opponit exceptionem solutionis, vel pacti de non petendo. Ista n. diuersa sunt, & stãt simul, q̃ debitũ reus fateaĩ, & intentionem neget. Sed replicari ad hoc põt, q̃ licẽt diuersa sint debitum, uel intentionem fateri, tamen adeo ista inter se cõnexa sunt, quód reus ista excipiendo dicaĩ debitũ fateri, vtiq; etiã intentionem videaĩ cõfiteri. qa ex debito, qđ pbatur p̃cessisse, intẽtio actoris fundaĩ, cũ adhuc debitũ esse p̃sumatur, nisi liberõ pbeĩ, l. j. C. de pba. facit tex. in l. cõsilio §. fi. ff. de curatore furio. Et hoc manifeste est s̃m intentionem Bar. qui arguit, actoris intentionem probari ex debito, qđ probatur præcessisse virtute exceptionis opposite, & sic ex debito ad intentionem actoris ĩfertur. Iõ s̃m intẽtionẽ Bar. ista separari nõ põt. & Bar. in effectu p̃supponit. q̃ absolutè reus excipiẽdo videatur fateri intẽtionem actoris, qa solũ actor repellitur eo casu, quo exceptionẽ impugnauit. Et istud, qđ p̃supponit Bar. est ꝯ iura præalleg. Secundo ꝯ Bar. hic Abb. istũ tex. inducit, vbi actor exceptionẽ permutationis opposite non impugnauit, & tamen in ea se fundare non potuit. Mod. in d. l. non utique. respõdent, q̃ hic fuit exceptio opposita ꝯdõnaliter, ut per gl. j. hic, quo casu oẽs de plano fatentur, q̃ cõfessio nõ inducitur, & ita respõdebat prius Abb. hic. Nec obst. q̃ tex. in decisione simpl̃r in ipsa ex-
b ce. fundetur. ut Abb. hic dicit, quia replicãt Mod.* in d. l. non vtiq;. q̃ rõ dẽt intelligi quando exceptio ꝯdõnaliter fuit proposita. Sed responderi ad hoc põt, q̃ oĩc non eẽt vis in exceptione, sed in ipsa ꝯditione. & tñ tex. vr̃ ponderare exceptionẽ simpliciter, prout Abb. dicit, & prout etiam loquitur tex. in d. l. non utique. cum similibus. Tertio contra Barto. allegatur, qa exceptio ꝑponebatur ad excludẽdũ actorẽ. l. 2. ff. eo ergo non dẽt operari augmẽtũ ĩtẽtiõis actoris, arg. l. legata inutilr̃. de adimen. leg. Mod. in d. l. nõ utiq;. respõdẽt, q̃ tacita confessio de-
79 biti uenit in ꝯñam exce. ꝑpositæ, † & inducta ad vnũ finẽ, uirtute ꝯñtiæ necessariæ, ꝯ̃riũ operantur. l. cũ ex orõne. ff. de exceptio. q̃ ita declarat Bal. in l. qđ fauore. in 7. oppo. C. de legi. Et ad hoc melius facit tex. & qđ ibi Bar. in l. deniq;. §. ĩterdũ. de pec. leg. Sed replicari põt, q̃ stante exce. ꝑposita, vera, & pbata, cõfessio tacita dbiti resultaret ĩ ꝯsequẽtiã, & h̃ret locũ illud, qđ ĩ ꝯ̃riũ allegaĩ. sed si exceptio pacti, vel solutionis oppositæ non habuit effectũ, illa tacita ꝯfessio cessat: qa si nõ valet expressum, nõ ualet tacitũ, ut s̃ dixi. Preterea, si ex tacita ꝯfessione rei excipientis. fundata eẽt intẽtio actoris, principaliter inductũ ad vnũ finẽ operatur ꝯ̃riũ, & nõ in ꝯñxm. iõ p̃dicta rñsio ñ ualet.

80 Quarto ꝯ Bar. arguitur, nã per cõfessionẽ, litis contestatio † inducitur, vt declarat Bar. in l. j. C. de litis cõte. col. fi. Si ergo excipiens videretur confiteri, induceretur litis cõtestatio. sed ꝯñs est falsum, qa per exceptionẽ ꝑpositã non fit lit. cõtest. c. 2. de lit. conte. in 6. ergo, & antecedens. Et fuit ratio Bal. in l. exceptionẽ. col. pe. C. de pba. & sequitur Are. in d. l. decẽ. de ver. obl. Mod. in d. l. non vtique. respondent, q̃ ille q exceptionem peremptoriã opponit, nõ ur̃ uelle litem ordinare, & ꝯtestari, sed potius dirimere, ut per gl. in c. 2. de lit. conte. in 6. & ideo principalis eius intentio attenditur, arg. l. si qs nec cãm. ff. si cer. pe. & actus agentis ultra intentionem non operaĩ. l. oĩs. ff. si cer. pe. Sed replicari p̃t, q̃ ista ratio non tollit arg. qa si non induciĩ litis contest. ergo nec confessio, prout in arg. dr̃. Nã qua ratione nõ fit litis contesta, qa excipiens non vr̃ velle litigare, ita pariter nõ vr̃ in p̃iudiciu suum uelle confiteri, p rõnes. q̃ supra ꝑ rña inducuntur. & utroq; casu ultra intentionem actus nõ debet operari. Quinto Cuma in d. l. non utiq;. ꝯ Bar. adducit, qa exceptio solutionis, uel facti intelligi potest, & debet, q̃ opposita sit casu quo de debito cõstaret, & ita s̃m intentionem rei exceptio interpretari debet, vt no. in l. si quis intentione ff. de iud. & fuit opi. Nic. de Mata quã Bal. refert in d. l. exceptionem. co. pe. ubi inquit, q̃ reus excipiendo simpl̃r, intelligr̃ ꝯditionaliter, si assertio actoris prius ꝑbata fuerit. Sed Mod. in d. l. non utiq;. rñdẽt, q̃ si hoc voluit reus, debuit ꝯditionaliter excipere, ut no. in d. l. si quidem, C. eo. Alias si exceptio simpliciter opponaĩ, nulla ꝯdõ intelligiĩ, ꝯsiderata ꝑprietate uerborum, q̃ in dubio attẽditur. l. nõ aliter. in prin. de leg. 3. facit tex. in l. 1. §. si quis simpliciter. ff. de ver. ob. Ad hoc etiã põt replicari, q̃ cum iura expresse dicaĩ intentionem actoris nõ fundari p exceptionem rei, ut hoc verificetur, cõsonat, ut dicamus excep. oppositã conditionaliter, casu quo de debito ꝯstaret, & talis ꝯdõ tacita intelligiĩ ex nã exceptionis, q̃ opponi debet post fundatã ĩtentionẽ actoris, ut ꝑbatur hic, & quia in dubio uerba intelliguntur in fauorẽ rei, ut no. Bar. in l. inter stipulãtẽ. § 1. de ver. obl. Ant. de Bu. in c. ex litis, primo. in ti. j. de spon. Vltimo pro opi. Bar. Moder. in d. l. non vtiq;. inducunt d. l. qm̃. hoc mõ nam sicut reus excipiẽdo vr̃ uelle actorẽ repellere, ita transigẽdo qs vr̃ uelle litẽ euitare. l. 1. ff. de transac. & qua rõne in transactione q̃ fit p̃tibus uolentibus, pbõ delicti p̃sum p̃riue colligiĩ. d. l. qm̃. pari rõne si reus solutionẽ opponit, q̃ ẽt actor fatetur, ex tali exceptione solutiõis tacita ꝯfessio delicti beri dẽt. Et hoc cõfirmari põt, qa transactio fieri potuit ex eo, q̃ inessit excecratus, ut dr̃ in l. litẽ si res. §. fi. ff. de alien. iud. mut. cã fac. & tñ induciĩ tacita cõfessio, a fortiori idẽ vr̃ in excipiẽte. Ad hoc ẽt responderi põt, q̃ tex. in d. l. qm̃. ꝑcedit stãte transactione. put loqtur, & ita esset ẽt in excipiente, si exceptio h̃ret locũ. & ita procedunt allegata in ꝯ̃riũ. Sed qñ exce. nõ h̃t effectũ, put in casu isto loquimur, excipiens nõ uidetur fateri: qa si nõ valet expressum, nõ valet tacitum. & quia iura absolute dicũt, q̃ excipiens non videtur fateri. ut hic cũ si. Et ad d. l. qm̃. ẽt aliter responder Bal. in l. furti. §. pactus. ff. de his, qui no. infa. & ita ex oĩbus s̃. dictis patet, q̃ uerior sit opinio cõis ꝯ Bar. & ista est cõis opin. & uera, ut Bal. dicit in d. l. exceptionẽ. & in l. Polla. col. 2. C. de his, qb. ut indi. cum limi. ut tradunt Ale. & Are. in d. l. decẽ. Et retenta
81 hac cõi opi. † q̃ excipiẽs non dicatur fateri intentionẽ agẽtis: limi. nõ ꝑcedere. quãdo ꝯ excipiẽtẽ p̃sumptio iuris insurgit,
82 vt † qa ĩq̃situs de homicidio excipiẽdo dicat se fecisse homic. ad sui defensionẽ. nã nisi de ipsa defensione ꝑbeĩ, erit fundata ĩtẽtio ꝯ eũ, ut de homic. puniaĩ. qa ꝯ eũ est p̃sumptio, ut no. Bar. in l. Aurelius. § idem q̃siit. ff. de lib. leg. & Alex. simpliciter hoc seq̃r in d. l. decem. in sua limi. & Abb. idem tenet in c. bone. ii. in fi. de postu. præla. & cap. cum venissent. in viii. oo. per illum tex. infra. de institu. & Bal. no. in l. 1. colũ. 14. C. de confe. Sed ĩ ista limi aduertẽdũ est, quia cõfessio homici. in isto casu expressa videtur, & nõ venit ꝯsecutiue inclusa ad exceptionẽ ꝑpositã. & tali casu qñ expressa cõfessio habetur, semp fundatur intẽtio ꝯ excipientẽ, vt oẽs fatẽnĩ hic, p text. in c. p̃terea. 2. de trãsa. ut vidimus in gl. j. hic. Vñ respũ regulę, de qua agiĩ hic, ista limi. ꝯuenire nõ vr̃, nisi dicamus q̃ tex. in d. c. p̃terea. habeat locũ, qñ ꝯfessio fuit facta ĩ capitulo separato ab ipsa exceptione. sed Doc. in locis p̃al. loquuntur, quãdo in eodem capitulo quis ꝯfitetur. Et retenta ista limi. q̃ nõ ꝑbata defensione inquisitus debeat puniri. notandũ est singulariter, q̃
c nõ debet* pro tali confessione ordinaria pœna mortis puni-
83 ri. † ut uoluit Abb. in c. auditis. col. pe. ver. puto tñ. de præscri. quia in criminalibus clariores ꝑbõnes requiruntur. qđ non est hic, quia nõ fuit simplex cõfessio. sed qualificata. nec ex vehementi præsumptione quis debet tam grauiter condẽnari.
84 c. literas. s̃. de præsump. † Et quia quando iudex sup delicto procederet ex præsumptiõibus, debet pęnam tẽperare, vt no. Inn. in cap. quia verisimile. de p̃sump. Et in simili casu tradit Alex. in l. j. ff. si cer. pe. in 4. cas. ver. ad vnum. Cõtra istud dictũ Abb. insurgunt Mod. in d. l. nõ vtiq;. & dñt q̃ uĩ ꝯ mẽtẽ Bar. in d. §. idem q̃siit. & Bal. in d. l. j. C. de confessis. dum allegant l. j. C. de
85 sic. † ubi sufficit talis præsumptio ad imponendũ pęnam legis Corneliæ de sicarijs. Nec absolute est verũ, q̃ ex probatione p̃sumpta nõ imponatur grauis pęna corporalis, per ea, quæ ponit Io. An. in addi. Spe. in ti. de proba. §. 13. ut no. Bal. in l. ñ. ff. de
86 here insti. cũ si. † Nam ex p̃sumptione approbata expresse à lege, ordinaria pęna delicti ĩponiĩ, ut no. Bal. post Nic. de Mata. in l. fi. C. de proba. & talis est præsumptio, de qua agiĩ in d. l. j. C. de sicarijs. facit qđ no. Bar. in l. j. §. idem Cornelio. ff. de quæstionibus. Postremo contra Abb. Mo. adducũt in d. l. non vtique. doctrinam Bart. in l. cũ qui. ff. de iureiu. & contra Abb. etiã arguunt nouissimi in d. cap. auditis. quia si ex p̃sumptione deberet pęna mitigari, nunquam haberet locũ pœna ordinaria. qa semper constat de homi. solũ ex præsump. d. l. j. C. de sica. Et qa in isto casu videtur cõstare de homi. ex propria cõfessione, nõ per præsump. vt Abb. dicit. Et contra dictũ Abb. sensit Bald. in cap. dubiũ. 2. in fi. supra de elec. Et hoc respondetur ad rationem Abb. quæ locum habet, quãdo tantum ex præsumptione constat de maleficio, sed hic constat per confessionẽ. Vel secũdo rñdetur, q̃ rõ Abb. ꝑcedit in p̃sumptione, quę residet in arbitrio iudicis, & à lege approbata non reperitur, put loquitur Innocen.

ADDITIONES.

a ¶S. Ald. Agentis. Adde Dec. in c. j. in x not. de postul. præla.

b ¶ Mod. scilicet Sozin. nu. j. & p totũ, cõtra quẽ Dec. hic tuetur opinio Bar. & communem, q̃ etiam verior est, & tenetur in iudicijs, & praxi, nisi q̃ ex tali exceptione oritur adminiculum ad confirmandam & iuuandam probationẽ actoris, vt iudex arbitrabitur, sed actore aliter non probãte, simpliciter vera est communis opin.

c Non debet. Idem And. Iser. de pace tenen. & eius violat. in ꝑ fibus seu Felyn. h. c. Dec. in l. 1. num. 16. ff. si certum petatur. Alc. ll. de verborum obligationi. l. 1. §. si quis simpliciter. nuqte. 76.

Innocen. in d.ca. quia verisimile. scens si præsumptio approbata sit a lege, put in casu d.l.1 C.de sic. & hoc mō ipse Abb. distinguit ī c.accedēs, de accu. ¶ Sed tñ p defensione Ab. ɔside rādū ē, ꝙ ista ɔfessio de qua agit, nō ē simplex ɔfessio homici: 67 sed qualificata. adeo ꝙ † pleriq; tenēt, ꝙ virtualr, & in effectu dicat negare homi. q hoc mō ɔfitet. Cy. in l.j. ī 13. q. C. de ɔfessis. & in l. exceptionē. C. de pb. Bal. in l.j. C. de ędil. ac. cū si. vt tradit Arc. ī l.j. ī prin. ff. de vul. & pup. vbi efficaciter hoc pbat. qa q dt fecisse ad sui defensionē, effectualr negat accusationē, siue īqsitionē, & vr ītio negatiua qbuscūq; verbis cōcipiat. gl. in l. fi. §. fi. in fi. ff. de doli exce. & tradit Bar. in l. inter stipulātē. in prin. de ver. obl. facit regu. hic, qa excipiēs nō vr fateri intētionē aduersarij. ergo nō vr ɔfiteri delictū, & qa hic dicit, in vno & eodē capitulo, qd regulariter diuidi negt, nec dēt p pte acceptari, vt p Bar. ī d.l. Aurelius. §. idē qūit. Si ergo prædictis nō obstantibus Bar. & Doc. volūt, ꝙ nō probata defensione, inquisitus cōdēnet pp iuris psumptionē, vr ɔdemnari ex sola psumptione, nō ex ɔfessione. iō ɔsonat, ꝙ pęna dēat mitigari. qa hic nō sunt pbationes claræ, put in crīalibus regrunt. Et facit illud dictum Inn. ī d.c. qa verisimile. vbi Bal. p oo. illud refert, & pbat ī illo tex. quē Abb. hic, col. 3. inducit, & seqt Oldr. ɔs. 199. viso diligēter. Pet. de Anc. in reg. semel malus. in v. q. circa fi. Et sic sm pdi. nō vr cōstare de maleficio ex cōfessione, sed tm ex psumptione. nec vr ista psumptio approbata a iure, put in casu l.j. C. de sica. qa in iure de hoc nihil cautū reperit. Et absurdū vr, ꝙ ex tali ɔfessione qualificata dēret puniri, sicut ex ɔfessione simplici. Ex qbus tollunt oīa allegata in ɔriū. Nō ob. qd Bar. dicit in d. l. eū, q. quia licèt dicat, ꝙ iste non incidit in pœnam statuti, ex quo aduersarius onere pbādi nō grauat, ꝙ tñ in isto casu pœna non minuatur, in ista q. Bar. ibi hoc non dicit. Nō ob. ꝙ si ex psumptione pœna dēret mitigari, nunquam haberet locū pœna ordinaria, vt dicūt Mod. in c. auditis. qa hoc nō est verum, nā hēret locū pęna ordinaria in psumptione iuris, put loquit tex. in d.l.j. C. de sica. & Abb. distinguit in d c. accedēs. de accu. Nō obst. dictū Bal. in c. dudū. de ele. qa simpliciter dicit istū sic ɔfitētē debere puniri. nō tñ negat qn pœna dēat mitigari, put Abb. dicit. cuius dictū in maxima æqtate fundat. Et ista opi. Abb pōt hre locū, qn inqsitus explicite prius nō cōfitetur, sed vnico verbo dicit se fecisse homicidiū ad eius defensionē, ī codē ɔstructu verborū. Alia opinio vr pcedere, qn prius expli-
a cite fatet homi. deinde[a] addit se fecisse illud ad eius defensionē, arg. c. pterea. 2. de trāsa. declarādo, vt dictum fuit in gl j. Et opi. Abb. maxime pcederet, qn inqsitus negatiue diceret se nō cōmisisse homicidiū, nisi ad defensionē sui. vō cautela esset, ꝙ ita
88 rñderet. ¶ † In gl. ī ver. per vitiū. ī fi. cōis opi. est ɔ gl. ꝙ pp falsitatē, q in testibus, vel instris cōmittit cā nō pdat, p tex. in l. diuus. ff. de re iu. & no. Bar. ī l. fraudē. §. quoties. ff. de iure fisci. Ab. hic, & alij in locis. j. allegādis, & in hoc coīter Doc. cōueniut. Nō ob tex. in c. olim. allegato in gl. qa Abb. rñdet, ꝙ ibi fuit priuatus bñficio pp delictū falsitatis, p quo ēt clericus deponi pt, l. di. c. si eps. Sed ista solutio nō satisfacit, qa ibi nō agebat crīaliter, put logr text. in d. c. si eps, & quia ibi nō dr, ꝙ priuetur beneficio, sed ꝙ imponit ppetuū silētiū sup ecclesia, de qua agebat. Et ista verba vñr respicere priuationem causæ. Vñ aliter rñderi pōt, ꝙ ibi loquit in corrūpēte literas iudicis, & sic in actis, quo casu cōiter Doc. tenēt, ꝙ in actis quis perdat causam, si falsitatē
89 cōmiserit. Et sm hoc conclusio † pdicta limitatur, vt non hēat locum in actis, vt no. Bar. per illum tex. in d.l. in fraudē. §. quoties. Abb. tñ hic ɔriū t., & gñaliter cōcludit, ꝙ sicut in testib[9], vel instris, ita ēt in actis pp falsitatē, qs nō pdit causam, qa iure can sum non repetitur. nam tex. in d. §. quoties. in causa fisci spāliter loquitur, vt etiam voluit gl. in l.j. C. de formulis. ergo in contrarium videtur esse ius commune, vt latius Abb. prosequitur hic. Opi. tñ Bar. in d. §. quoties. cōmuniter tenetur, & idē Bart. dicit in l.j. §. pe in fi. ff. de calumnia. Bal. in l. fi. col. j. ver. vltimo qnæro. C. de pœna iudi qui male iu. Ang. in l. j. ff. de his, quæ in testō deleo. cum si. vt Alex. tradit in d.l. diuus, col. 2. ver. itē noto. Pet. de Anch. hoc idē sequitur in consi. 389 in casu pmisso, col. 9. ver. præterea, & Io. Ana. consi. 12. primo ad intellectū, & idem Imo. consi. 119. ad primum. uer. ad fm. Nō ob. ratio. Abb. ꝙ text. in d. §. quoties. loquatur specialiter in causa fisci, qa immo etiam in alijs priuatorum causis vr procedere. Nam dū ibi dicitur, quod apud fiscum cā agebatur, intelligitur secūdū gl. ibi apud procuratorem fisci, qui etiam inter duos priuatos cōsentientes cognoscit, l. cum uendēte. C. vbi causæ fiscales. & sic tex. vr gñaliter procedere, & ita dñt Mod. hic, & prius hoc idem Ale. dixit in d.l. diuus. Sed ista responsio nō satisfacit, qa per eā non tollitur qn spāle fit in cā fisci, prout Abb. dicit, & natura tituli hoc suadet de iure fi. argu. l. imperatores. ff. de in diem addic. Et verba literæ satis indicāt, dum limitate text. loquitur & dicit, quoties apud fiscū causa agitur. Et ita etiā Bal. hic, col. pen intelligit illum § quoties, in causa fiscali. Nec obst. ꝙ iurisdictio pcuratoris fisci, progari possit ad priuatos litigantes, qa hoc nō facit, ꝙ dispositio illius §. generalis sit, nā tm seruabitur in ipsis progantibus, qa vr facta progatio sm qualitatē iudicis, cui[9] iurisdō progat. tex. no. ī l. ēpale. vbi Bar. C. de epis. aud. Præterea tex. in d. §. quoties. nihil dicit de falsitate actorū, licet ita allegēt, nā ibi simplr dr, ꝙ qn quis utitur actis agitatis apud fiscū, talia acta manu commentariensis annotanda sunt, & si aliter pducant, a cā cadat, q exhibuit. licet. n. non seruet, qd ibi dr, vt qa acta non sint scripta manu commentariensis, nō tñ seqt, ꝙ acta falsificata sint, nec ꝙ in eis falsum cōmittat. nec vr, ꝙ ille pp hoc pœna falsi puniatur, sed tm cadit a cā qa illa forma nō seruat, sicut ēt in §. pcedēti. eodē modo cadit a cā, q vtit actis ɔ fiscū, a quo illa accepit. Et per illū tex. in d. §. quoties. dicit Guil. de Cu. in l.j. §. editiones & Alb. ibi, colū. 3. sequitur. ff. de edē. ꝙ editio actorū dēt fieri auctoritate iudicis aliter eis fides non adhibetur. iō opi. Abb. uerior de iure videtur, qa non vr rō diuersitatis in isto casu inter acta, & instru-
90 menta. ¶ † Successiue Abb. post Innoc. late prosequit, an producens instrumentum falsum, vel minus solenne, teneatur stare tali instro. In quo calcando eius vestigia prima ɔclu gñalis sit, ꝙ pducēs instrm vr fateri oīa, q ēt ɔ se in instro cōtinētur. Inn. hic, & Abb. post Bar. in l. post legatū. ff. de his qb. ut indig. & Bal. seqt in l. scripturæ. in prin. C. de fide instru. in l. cū pcū. ver. extra qro, C. de lib. cā. & Bal. in l. alia. ī prin. C. de his, qb. ut indi. Cat. cōsi. 56. in lucidatione. col. fi. vbi alleg. bonū tex. in l. si filius. §. fi. ff. de interrog. act. Bal. ɔsi. 181. oīs assessor. lib. 2. sm primā īpressionē. Abb. cōsi. 38. in qōne. coi j. lib. 2. & Bal. in c. psentiū. col. 1. ver. quid de illo. s. de testi. vbi alleg. glo. quā dicit singularē. in l.j. §. editiones, in gl. fi. ff. de eden & Lap. in alleg. 119 qro pone. col. 1. Pet. de Anch. consi. 23. subtiliter, & ad plenū. in prin. Ro. cōsi. 329. psens cōsultatio. circa fi. & cōsil. 450. in casu ppositæ. col. pe. Ale. ɔsi. clxii. viso processu. col. 2. lib. 2. And. Sic. consi. 8 in 4. char. lib. 2. & consi. lix. col pe. eo. libro 2.
91 † Et qd dictū est de instro, idē est in eo, q libellū pducit iudi-
b ci, qa omnia vr fateri, quæ in libello[b] continentur.[c] l. cum pre-
c cum. vbi Bal. C. de lib. cau. † Et idem in libello, in quo prin-
92 cipi supplicat, l. 2. ubi Alex post alios. C. de institu. & substit & hoc pcedit, ēt si scriptum impetratum surreptitiū sit sm Ioā. An. in c. cū impositionibus, de iudiciu. in 6. Abb. tñ seqt hic, &
93 in c. examinata. in 4. no. de iud. & consi 38. lib. 2. s. alle. † Et idē est in reo, qui exceptionē opponit, ut no. Bart. in l.j. per illum tex. in fi. C. de his q potentiorū no. Idem Bart. in l. cenū. §. si qs absente. in fi. ff. de cōfessis. Ro. ɔsi. lix. ad discutiēdū. co. fi. & cō 235. quo ad primū. in pe. dub. Et hæc locū habent, etiā si parte
d absente[d] pducant, vt declarat Bar. in d. §. si qs absente. idē Bar.
94 in l. 2. §. fi. ff de iure fisci. ¶ † Prædicta conclusio pcedit in ver-
95 bis dispositiuis instri. † secus est ī uerbis enunciatiuis, secūdū Bal. hic, col. pe. alleg. l. Aurelius §. fi ff de lib. leg. & sequit Alex.
96 consi. xvj. in cā & lite. col. 5. lib. 5. † Et idem in uerbis enunciatiuis libelli, vt Bal. ī l. pdia, C. d pd. mi. Ant. d Bu. c. j. co. fi. s. d ɔfe:
97 cum si. Ale. tradit in l. edita. in prin. C. de eden. † Et idem ī uerbis enunciatiuis excipientis, ut no. Bal. in l his. col. 2. ver. extra scias. C. de testa. mili. Sed ɔ istam limi. vr tex. in l. optimā. C de ɔhen. & cōmit. stipu. vbi uerba enunciatiua pbant īter psonas inter quas pferuntur. ergo uerba enunciatiua instri vñr facere fidē pro parte, ɔ quā instrumētū pducitur. Et idē pbari vr
98 in c. cū olim. in fi. de censi. Mod. † hic rñdēt ꝙ text. in d.l. optimā. hēt locū in cōtrahēte, q scripturā facit, & aliqd enunciatiue affirmat. puta pmittēdo alicui, ut hæredi. nā pbat, illū esse hrdē, ut Ale. tradit cōsi. xvii. pōderatis his. in prin. lib. 3. per d.l. optimā. & pro dicto Ale. est tex. de quo ipse nō meminit in l. si ut pponis. §. si hrditatē. ubi Bal & Ang. ff de inoffi. test. Secundū Mod. eē in pducēte scripturā p supradicta. Ista dña non sapit, qa pducēdo scripturā illam approbat, ut p Ino. hic Nā sicut in eo, q scribit, vel ɔtrariū facit, stat verbis enūciatiuis pp cōsensum. talis cōsensus vtique colligit ex pductione instri. Et hoc vr velle Bar. in auth. si qs in aliquo. C. de eden. dū limitādo ibi illū tex. alle. d.l. optimā. Vñ aliter rñdetur ad cōtrariū. s. formatū, & dico, ꝙ tex. in d.l. optimā, pcedit, qn illud, qd p verba enūtiatiua pfert, erat necessariū ī illo actu, de quo age-
e bat,[e] put exēplū ibi colligit. secus qn illud necessario nō requireretur, qa tūc uerba enūciatiua nō probant, ēt inter partes contrahentes, ut no. decla. Ant. de Bu. in c. illud. de præsum. & sequitur Matth. in no. suo. 79. no. ꝙ quoties. idem Bald. in l. ad

ADDITIONES.

a Deinde. Adde ex notabili interuallo, & postquam simpliciter libere fassus est homicidium, & adhuc inspecta qualitate personæ, & alijs circūstantijs.

b In libello. Ale. consi. 92. nu. 1. lib. 5. consi. 78. nu. 1. lib. 7.

c Syl. Ald. Continentur. Ad hæc omnia vide cum. Dec. qui ista reperit in l. 2. C. de insti. & sub. & adde, ꝙ idem est in positionibus. Dec. in cōsi. 57. co 2. in fi.

d ¶ Absente. Idem Dec. l. cum te, ad fi. C de transa. l. 2. nu 8. C de insti. & subst. Bellame. decis. 691. fallen. 3. Caro. Rui. consi. 41. in fi. lib. 4. Nec reuocari pōt. Guido Papæ, c denique, nu. 2. s. eo.

e Syl. Ald. Agebatur. Idem in c. per tuas. col. 5. de proba.

ad probatio.col.fi.C.loca.Alc.consi.136.viso libello col.pen. lib.1.& consi.201.super cā & lite, col.2.lib.2.& hoc mō decla ratur, quod supradictum est de uerbis enunciatiuis, q nō ꝓbāt, nisi necessaria sint in tali actu, prout loquitur d.l optimā, quia respectu illius actus duntaxat faciunt fidem. ¶ Scdō s. dicta cōclusio limitatur non procedere qn producens instrumē 99 tum protestatur, q † tantum producit in partibus pro se faciē tibus, ut no. Spec. in tit. de instru. edi. §. videndum. uersi. quid si produco. quem refert Pau. de Ca in l.1.§. editiones. ff. de eden. & Alb. de Ros. ibi, col. pe. ver. ex præmissis. hoc idem tenet, dicens, q in iudiciis inualuit talis cautela. & Bal. in l.j. col 4. C. de confessis. vbi loquitur in libro rationum, & dicit, q caute litigantes protestantur, & dnt, produco talem librum rationum inquantum facit pro me, & non aliter. Facit, quod not. Bal. in c. dum dilectus, col. fin. uer. oportet ergo. supra, de consuet. & ibi Bal. dicit ꝑ gl. ibi, in l. si quidem. C. co. & in c.j. §. denique. circa fi. quæ fuit prima causa benef. amit. & tradit Alex consi. cxxxvi. in causa, & lite. lib. 2. in fi. & cōsi. clxxv. nisis. co. 3. co. libro 2. Sed tamen, q talis protestatio non iuuet, tenet Bald. in c. ꝑsentium. colum. 2. uer. sed quid si produco eos. de testib. quia cum semel instrumentum exhibitum fuerit, non curamus de uerbis protestantis. & idem Bald. in l.1. col. 1. uersic. ex hoc po- 100 ne. C. ut quæ desunt. † vbi inquit, q licet una pars dicat, produco acta inquantum faciunt pro me. iudex tamen potest adhibere fidem, etiam quatenus faciant contra producentem, qa ei cōstat, ut iudici. Idem Bal. in l. si aduersarius, uers. ego dico, C. de fi. instru. vbi concludit, q quātum ad effectum tollendæ probationis, protestatio nihil operatur. Et sequitur Ro. consi. 433. quo ad primum. circa fi. Pau. de Cā. cōsi. 79. in causa Siluestri. colum. 2. uersi. nec prodest illa protestatio. Et hoc idem uolunt Domini de Rota in 3. decis. de fi. instru. in nouis. Facit quod no. Arc. in l. decem. co. si. uer. 2. cautela, de uer. obl. & qd 101 no. Inn. in c. cum olim. de censi. † q iudex potest adhibere fidē instrumento in fauorem partis, quæ illud impugnauit. cum si. ut tradunt Mod. in c. capitulum. de rescrip. Dicatis breuiter, q prima opi. procedit quando aduersarius non contradicit ꝓte stationi, sed aduersario contradicēte, protestatio non iuuaret. & hoc casu habet locum secunda opi & ista concordia colligitur ex his, q̄ Fulg. tradit cōsi. 177. publicato ꝓcessu. Facit, qd Alb. dicit d.l.1.§. editiones. ff. de eden. dū inquit, q cautela ꝓte stationis tollitur, qn aduersarius, contra quē instrm cū ꝓtesta tione ꝓducitur, dicat se uelle uti dictis instrumentis, non obstante ꝓtestatione. & idē voluit Anto. de Bu. in c. cū olim. j. de 102 censi. col. fi. uer. no. q ex hoc sumit. ¶ † Scda cōclusio, si instrumentum productum falsum esse detegatur, producenti ignoranter non præiudicat tacita confessio, quæ ex eius productione colligitur, nec expressus, quæ ad instrumentum referatur. Abb. primo, & scdo casu hic post Inno. hic. & Barto. in d.l. post legatum. col. 2. & no. Pau de Ca. in cōsi. 306. alias 308. aduertendū. col. 4. cū si. ut tradunt Mod. hic. & Alex. consi. cviii. viso ꝓcessu. col. 3. lib. v. Sed in ista conclu. considerandū est, q de plano procedit quantū ad tacitam confessionem, q̄ ex productione instrumenti elicitur, arg. eius, qd dr̄ q uitiato expresso, ēt tacitū uitiatur. l.1.§. qui hēt. in fi. ff. de seru. rusti. prædio. Sed quando expresse quis confitetur id, quod continetur in instru. qd producit, uidetur dicendum, q illa confessio p̄ iudicet. sicut præiudicaret nulla facta relatione ad instrumentū, vt in 3. casu Abb. hic dicit quia de tenore instri ꝓducti apparet, & relatio quæ hr̄ ad instrumentum, potest dupliciter intelligi. Primo, q referatur ad instrumentum limitate quatenus probat, prout Doct. intelligunt in locis præalle. Secundo intelligi pōt, q referatur ad tenorem instrumenti assertiue, ut apparet illud, quod confitetur, & melius consonat, q isto secundo modo intelligatur, quia tunc non cogitabat de falsitate instrumenti ex quo ignorabat falsum esse instrumentum, & quia uerba dubia contra proferentem interpretari debent, l. ueteribus. ff. de pac. l. Labeo scribit. ff. de ꝯhen. emp. Scdo contra istam conclu. facit, qa Abb. hic ī scdo casu, & Doc. loquuntur. qn ꝓducēs instrm ꝯfitetur oīa q̄ ī eo ꝯtinētur. Licet ergo appareat falsū instrumentum, nō in dēt ꝯfessio vitiari, q̄ fuit facta de ꝯtētis ī instrumēto, cū aliud instrumētū sit, & aliud sit, q ī instro ꝯtinet. no. Bal. in l. Labeo. §. 1. uer. qd si qs. ff. de pac. sicut aliud est statutū, aliud, qd in statu. ꝯtinetur, ut Bal. tradit in prælu. feu. in 5. col. uer. itē nos dicimus. & est dictū Inn. in c. dilecto. de ꝓb. cū si. Tertio ꝯ istā ꝯclu. arguit, qa iste, q ꝯfitetur, referēdo se ad instrm, potuit simplici ꝯfessione sibi ꝑiudicare. 103 sed qn relatio fit ab † eo, q ꝑt principr actū de nouo facere, tūc a facit ꝯstare de mēte eius,[a] & relatio nō attēditur, ut not. Bal. ꝑ illū tex. in l. si donō. ī fi. C. de don. facit, qd no. gl. in c. si ad Romanorū. 19. dist. & gl. & qd ibi Bar. & Doc. ī l. admonēdi. ff. de iureiu. ¶ Prædictis m nō obsequor cōem opi. qa qn qs ignorabat falsitatē instri, put ꝯclo s. tacta, & Doc. loquuntur, credebat vera q̄ ꝯtinebātur ī instro, ductus auctoritate instri. vn̄ satis vr̄ error ꝓbari. ex quo apparet falsum instrm, arg. l. si post diuisionē. C. de iur. & fac igno. facit tex ī l. in testō la 1. ff. de ꝯdi. & demō. & qd no. Bal. in l. 2 col. 1. C. de errore aduo. & late Ro. ꝯs. 104 294. hæc ꝯfessio. † Nam ꝓducēs instrm nō vr̄ adeo ꝯfiteri ea, quæ ꝯtinentur ī instro, qn possit errorē suum corrigere, ut no. 105 Bal. ī l. cū ꝑcu ver. ex q̄ o. C. de liber. cā. † Nō ob. alle s. in ꝯrīū, qa ꝑ rūsione ꝯsiderādū est, q cōfessio in dubio sp̄ in fauorem b ꝯfitentis[b] īterpretatur, vt no. dicit Ant. de Bu. ī c. ex lrīs 1. in fi. de spōsal. facit, qd no. Bar. in l. īter stipulātē. §.1. de ver. obli. Vñ ad primū rūdet, q licēt relatio facta ad instrm dupliciter posset intelligi, vt s. dicebat, dēt in fauorē rei īterpretari. Nō obst. tex. ī d.l. ueterib⁹. ff. de pac. cū si. qa illud, qd ibi dr̄, in ꝯctibus ꝓce- 106 dit. † secus est in iudiciis, vt ꝑ Bar. in d.l. īter stipulātē. §.1. & no. ī l si quis intentione. ff. de iudiciis. Scdo nō obst. q aliud sit instrm, & aliud, qd ꝯtinet ī instro. qa ista ꝯsiderō in isto casu nō cadit, ex quo falsum apparet instrm in his, q̄ nō in eo cōtinentur. Nō ob. q iste cōfitendo potuit sibi ꝑiudicare, qa illud uerū est, qn ꝯstaret absolute de uolūtate eius. sed in dubio nō uīr hoc uoluisse, arg. c. sup hoc. de renūcia. & ꝯfessio sua suspendi 107 tur, quatenus ualeat instrm ꝑ supradicta. † Tertia ꝯclusio Abb. est, si ꝯfessio fuit facta simplr, nulla habita mentione instri ꝑiudicat ꝯfitenti, licēt instrm reprobetur, ut Abb. ī 3. casu hic dicit, post Ino. & Bar. in d l. post legatū. & ad hoc Mod. simile adducūt de eo, qd uoluit Inn. i c. dilecto. de ꝓb. & qd no. Bal. in ꝓlu. feu co. 5. cū si. Sed ista ꝯclo clara redditur, & verificatur ex cōi 108 regula, q̄ habet † q ꝯfessio ꝓbatur cōtra ꝯfitentem. c. cū ad sedem. §. nos prioris. de resti. spo. l. cū te. C. de trāsact. l. 1. ff. de cōfes. cū si. Prædicta tñ conclusio limitatur, nisi iste, qui fuit confessus, uellet reuocare cōfessionem ꝑtextu erroris, allegādo q instrm reprobatū fuit causa illius cōfessionis, ut Abb. hic dicit post Bar. in d.l. post lega. Facit, qd no. Bal in d.l. cum ꝓcū. uer. extra q̄ro. C. de lib. cā. ubi inquit, q ꝓducēs instrm licēt uideatur cōfiteri, ꝑt tñ errorem corrigere. Allegat l. si aduersarius. C. de fi. instru. & dicit Bal. in rub. C. de cōst. pe. col. 2. uer. deinde uenio. q ꝯtractus inualidus nō cōfirmatur ꝑ cōfessionem erro- 109 neā. Allegat l. fi. de cōst. pec. † Et ista limitatio ꝓcedit sm cōem re- 110 gulā, q̄ licēt q † ꝯfessio erronea reuocari ꝑt, c. fin. s. de cōfes. l. de ætate. § ex cā. ff. de īterrog. ac. l. nō fatet. ff. de ꝯfes. ēt si ꝯfessio er- 111 ronea pluries repetita sit, † vt no. Bal in l. 1. ꝑ illū tex. in 1. no. C. de errore cal. etiā si confessio esset iurata, m ꝑtextu erroris re- 112 uocari ꝑt, quia piurus non dr̄, qui iurat falsum, qd credit uerū. 22. q. 2. c. omnis. & in c. q̄to. de iureiu. & no Ant. de Bu. in c. fi. col. 12. de confes. Bal. in l. de tutela co. 2. C. de in inte. restit. Ro. in l. si uero. §. de uiro. in 31. fall. ff. sol. ma. & consi. 391. vt ꝓposita consultatio. Similiter licēt confessio deliberate fuisset 113 facta, † tñ reuocatur, vt no. Bal. in l. error. col. fi. in prin. C. de iu. & fac. ign. & ī l. iusiurādū. & ad pecu. in prin. ff. de iurein. Ro. 114 in d. cons. 391. & in d. §. de uiro. † Quarta conclusio, si instrm reprobatur, non quia falsum, sed vt minus solēne, ꝓducenti ignorāter ꝑiudicat tacita confessio, q̄ ex eius ꝓductione colligitur. Abb. in 4. casu post Inn. & alios hic. & facit text. in auc. ex cā. C. de lib. ꝑte. sm Ant. de But. Car. & Mod. hic vbi licēt testamentū nō sit solenne, tamen debentur legata q̄ in eo continentur. Et istā conclusionē sequitur, & ꝓbat Ro. consil. 294. hæc confessio, quia sm eum, licēt contractus tollatur ꝑꝑ defectum solennitatis; nihilominus instrm, quod est in seipso ualidum, manet in suo robore. & ad hoc allegat, qd no. Bar. in l. si qs ita. de ver. obl Bal. in l si absentis. C. si cer. pe. & idem Bar. in l. si ita stipulatus. § Chrysogonus. de ver. obl. vbi concludunt, instrm esse validum continens contractum nullum, probare tamen confessionem, & ea, q̄ in dicto instro continentur. Sed tamen ista conclusio non vr̄ ꝓcedere sine dubio, quia non ꝓbatur iure. Nā illa confessio, q̄ respectu instri facta fuit de actu q in ipso instro ꝯtinetur dēt, interpretari, & litari, q facta sit eo casu, quo ille actus eēt validus de iure, & hēret effectū sm intē tionē ꝓducētis, ꝑ ea, q̄ supius dicta sunt de excipiēte, q si nō ualet expressum, nō ualet tacitum. l. 3. §. q hēt. de ser. rusti. ꝑdio. 115 † Voluntas. n. q̄ ex facto colligr, stricte interpretatur, & nō extēditur plus, q̄ ex ipso facto inferatur. l. fi. C. ne uxor ꝓ marito no. Bar. in l. 1. §. si qs hoc interdicto. in fi. ff. de iti. actuque priua. & in l. Titiū. §. altero. ff. de admi. tu. Et ille actus ꝓductionis non infert, q ꝓducēs dēt stare tacitæ confessioni eius, ex quo instrm nō ualet sm ītētionē ꝓducētis. Nā ēt ꝯfessio expresse relata ad instrumētū, erronea eē vr̄, ex quo actus q ꝯtinet in instro, est nullus. & instrm ignorāter ꝓducti, fuit. uñ ꝯctus inualidus per con- 116 fessionē erroneā, † nō ꝯfirmatur, ut Bal. ingt in rub. C. de consti. pec. col. 2. uer. deinde uenio. Facit, qd no. Bal. in l. si absentis. colum. fi. C. si cer. pe. dum allegat l. fi. ff. de constit. pec. & idē Bal. in l. ēt. col. 1. C. de execu. rei iudi. Et in terminis huius conclusionis

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Eius Idem Dec. in consi c 3. col. 1.

b Confitentis. Deci. supra. de proba. c. in præsentia. nu. 44.

117 sionis dicit Bal.in l.alia col.2.C.de his,qb.vt indig.† q si cōfiteor testū verū eē,quod non est solenne, talis confessio nō pjudicat,quia nō sufficit ueritas sine solēnitate. Et ibi ad dictū Inn.rñdet,q intellr,qñ solēnitas respicit ipsum instrm, nō negotiū principale,& de hoc inferius dicam in sequēti pclone. Nō ob.tex.in auth.ex cā.qa ex noua dispōne legis ibi illud itroducitur,& lex ulterius procedit ita disponēdo.aliàs autē secua esset,l.si nemo.ff.de testa.tutela.l.eam q. C.de fideicom.Noo ob.dictū Bar.in d.l.1.§.si qs ita.cum si.s.alle.quia Bar.& Doct. In locis præalleg.loquuntur in aliis terminis,quãdo.s.pfessio facta in instro nō pēdebat ex inutili pctu stipulationis ,sed habebat aliud fundamētū,& ibi nō agitur de aliquo errore; nec ille,q pfitetur,ibi remanet deceptus,put esset in casu nro hic.
118 Et p hoc ēt asr rñdet ad tex.in d.auth.ex ca.¶ †Quinta pclusio si instrm reprobat,nō qa falsum sit,vel minus solēne , qd i eo continet,sed ex eo,q nō est auctēticū,nec hēt debitā solēnitatē,q in ipso instro reqrit , cōfessio tacita q ex pductione instri colligit,vel expressa,q ad instrm referat,nō pjudicat.In n bic pnt Abb.declarat hic,in scda cōcordia.in 4.casu.& hoc seqt i d.cōsi.294. vbi rōnē adducit,qa pars,cōfitet pnt cōtinet i instro,intellr de instro effectuali.sed in effectu i instro nihil cōtinet.ex quo pp defectū solēnitatis non pbat.Ista rō Romani bñ facit p cōclusionē pcedētē,& pro his , q ibi dixi. Sed p istā qntā pclonē tenet Bal.in d.l.alia.co.1.C.de his, qb.vt idig.ubi
119 cōcludit,q si cōfiteor uerū eē instrm,qd caret die,& consule,
a mihi præiudico[a] ex vi confessionis adiuncta scriptura.Et hoc magis placet,qa confessio purgat defectū instri ad effectū pbationis. sed nō defectū solēnitatis actus contenti in instro.p su-
120 pradicta.quia † aliud est instrumentum , aliud, quod in instru
b mento cōtinet,[b] vt declarat Bar.In l.si qs legatū.co.si.ff.de fal-
121 sis.¶ †Sexta,& vltima cōclusio est, q qui falsum instrumentū scienter pducit,tenet stare tali instro in oibus , q faciunt contra ipsum pducētē,ut Abb.hic in v.casu post Inn.quē refert. Sed cōtra istā conclusionē facit , qa ex quo aduersarius ipugnauit instrm rōne falsitatis,vr q ex eo aduersarius cōtra pducētē se fundare non possit.reg ex eo.de re.iu.in 6.Iō dicit Bal. in l.si qs testibus.col.3.ver.sed nunqd.C.de testi.q licet pducēs
122 instrm videat cōfiteri cōtēta in instro: † tñ talis pductio non nocet,si p aduersariū ipugnet.Mod.hic laborāt in isto ar.& in effectu rñdēt q aduersarius vr ipugnare instrm, & nō cōfes.q colligit ex tacita volūtate pducētis.Sed ista rñsio nō satisfacit qa si impugnat principalr instrm,ēt tacita cōfessio , q insurgit ex pductione instri, impugnari vr.Et ista diuidi posse nō vr, p s.dicta.& ita Bal.sentit in d.l.si qs testibus. Vñ dđm est , q hoc tolerat in odiū pducētis scienter falsum instrm,sicut ēt iudex officio suo pōt se fundare in instro in fauorē eius, q illud im-
c pugnauit,[c] ut no.Inn.in c.cū olim.de cēsi.cū si.ut p Mod.in c.
123 capitulū.de resc ri.¶ †Prædicta cōclusio limitat dupliciter.Primo,qñ tm agit de pjudicio ipsius pducentis secus uero si tractat de pjudicio alterius,vt dr in ecclesia hic.Facit text.in l.j.§.si pcurator.ff.si qs i[?] di.ñ ob.& tradit Io.d Ana.psi.12.primo ad
124 licltm.in 7.dub.¶ †Scdo limitat nō pcedere, qñ cēt vnū capitulum indiuiduū,qa tūc si aduersarius utit, ēt proderit pducēti,ut p Abb.hic,& in d.c.cū olim.de cēsi.col.2.Sed aduertēdū est,qa licèt vnicū sit cap.vr tñ , q quatenus respicit cōmodū pducētis,nō pbet in odiū pducētis falsum instrm, sicut diuidit vnū capitulū pp pśumptionem iuris, vt no.Bald.in l.Aurelius.§.idē q finit.ff.de lib.leg.Saluat i tñ pt,qd Abb.dicit, qñ capitulū esset vnicū, & hēt cōnexitatem ex eodem cōtractu:pota,si in instro dicat pducētē vendidisse fundum p centum,& conueniatur ad traditionem fundi , vr q eriā ipse ptiū petere, queat,put in fili i excōicato voluit Inn.In c.si veræ.de sen.ex cō.Abb.post Io.An.i c.cū ter.col.si.s.e.& ibi dictū fuit, & qd no.Abb.in d.c.cū olim.col.2.& facit tex.in l.si duo pnoni.§. si
125 quis iurauerit.ff.de iureiu.¶ †In glo.in ver.cōperta.in fi.circa
d istā gl.Abb.primo concludit,q si lata sit snia p pntē,mero[d] iure valet snia.l.diuus.ff.de re iud.ibi, in integrum restituas. & in l.pe.C.si ex falsis instru.& tex.hic,ibi,retractari.nā ista uerba arguunt validitatē actus.l.nā,& si sub pdōne.§.& post defectū.ff. de iniusto.rup.Noo ob.tex in l.qui agnitis.quē glo.in contrarium adducit,quia intelligitur quantum ad effectum , uidelicet,q exceptio rei iudicatę i effectu ñ obstabit,ipetrata scilicet restōne in integ Et ita ēt rñdēt Doc.in d.l.q agnitis. Sed p istā rñsione facit tex.in d.l q agnitis.ibi,dū inqt,q exceptio opponi nō pōt.Ista.n. verba denotāt,q ipso iure snia nō valeat.Et tenēdo hoc,put vr tenere gl hic,ad iura supra alle.poterit rñderi,q snia retractatur,licèt nulla sit , quatenus de facto processit.c.accedēs.j. vbi gl.supra,ut lite non contest.l.j.vbi gl.ff de feriis.no.in c.cum Bertoldus.de re iud.Nam magis conuenit,q verba ista ita intelligantur,quàm cp,q verba q significāt actū ipso iure nullū,intelligant ope exceptionis.vt in cōflictu qua
126 rundā legū Are.dicit in l.j.col.6.ff.de testa.¶ † Scdo Abb.cōcludit,q talis snia sit nulla,qñ lata fuit p absentē,p tex.i l.si prę-

tor.§.Marcellus.ff.de iud.Sed tñ tex.ibi vr vti uerbis significātibus validitatē actus,dū dicit dēre admitti qrelā.l.ut liberis.C. de colla.In prin.ibi,qrela mota rescisso.Et pro hoc facit. quia in d.§.Marcellus.ponitur exceptio ad reg.q hr in prin. legis,ut Alb.ibi declarat,& reg.ibi loquitur de iniquitate sniæ, vt p gl. ibi in ver.cognoscere.ergo ita pariter exceptio intellr , vt conueniat rłæ,iuxta no.p Dy.In rub.de reg.iu.in 6. Mod.tñ in d.l. q agnitis.de exce.pro cōi opi.inducūt duplr tex.in d.§.Marcellus.Primo sic, qa si ibi valeret snia , minor nō cognosceret de iniustitia superioris,ut no.Inn.in c.decętero.de re iu.Sed rñderi pōt,illud dictū Inn.nō pcedere,qñ agit de falsitate, ar.eorū q no.in c.sup eo.de cri.falsi.Facit.n.qd no p Bart.in l.Lucius. ff.ad Turp.Multa.n.spālia sunt i crīe falsi, ut tradit Do.I c.I memoriā.19.dist.Scdo pōderat.qa i d.§.Marcellus.dr q sciēs usus fuerit falsis pbōnibus.ergo vr,q snia fuerit nulla.Nā ēt si ignoranter vsus fuisset,dēret retractari,ut p gl.ibi.Et fuit ista originaliter rō Io.de Imo.in l.q Romæ.§.duo fratres.vbi Ale.refert char.x.ff.de ver.obl.Sed rñderi pōt,q scientia ibi ponderetur simul cum falsitate.quia aliàs iudex inferior nō pōt cogno-
127 scere de iniustitia superioris,vt hr in d.l.si ptor.†Sed qñ qs falsitatem scienter cōmisit , tunc inferior cognoscit. put ibi text.
128 dicit. & de his etiā dictū fuit in c.licet.de proba.¶ †Intra quātū tps aūt snia pñexiu falsitatis lata dēat retractari, pseqt Abb. hic,& latius Io.de Ana.&c.sup.eo.de cri.fal.colū.pe.& fi.Vnū tñ notādū est,q fm canones de isto crīe falsi sp cognosci pōt , qa crīa nō tolluntur tpe,vt no p gl.in c.admonere.33.qō.3.in vers.pnīa.de quo dđm est,vt dixi i d.c.licet de pb co.18.& no.
129 Io.de Ana.in d.c.sup eo.¶ †Extra gl.in 1.oppo.ex dictis Inn.p Abb.quatuor notabilia colligūtur.Primo,q eps petit rōnē administrōnis ecclarū nisi sit clericus patronus, ut in Lateranēsi.de pb.& in c.cū & plātare.§.in ecclesiis. de priuil.& i hoc ergo melioris pdōnis est patronus clericus,q laicus, q non exigit talem rōnem,ut no.Abb.in d.c.in Lateranensi.in 3.no.& in c.ex literis.de iu.pa.& in c.cum ad sedē col.5 . de restit.spol.
130 †Sic ēt in custodia ecclesię vacantis,q pcedit patrono clerico, & nō laico,c.cū vos.de offi.ord.notatur in c.bonæ. de appel.
131 †vbi dixi,& talis clericus patronus rōnem exigit tpalium priuatiuè ad epm,qa in hoc epo præfert,ut in d.c.in Lateranensi. dū loqt aduersatiue ad ius Epi,& dicit,ipsis vero rōnē reddent. Et eodē mō loqt tex.i d c.cū & plātare.§.in ecclesiis. Et hoc vr pcedere in his,q pcetūt rōne iuris patronatus.aliàs vero si inferior habet iurisdōnem in pte diœcesis, cū eo eps pcurrit,& est locus pñuentioni,ut no.in c.pastoralis.in gl.j.vbi Abb.de offic. ord.in c.si.de capel.mona.vbi Abb.in 1.no.Et in simili agendo p pluribus ecclīę sibi subiectæ eps pcurrit cū rectore ecclīæ, vt no.Inn.i c.olim cām.de rest.spol.& refert,& seqt Abb.in c.
132 cū deputati.de iud.¶ †No.scdo p Abb.hic.ex dictis Inn.q ubi ecclīa est collegiata,electio ptinet ad collegiū , non ad epm. Et idem Abb.in c significauerūt.in 2.no.j.eo.ubi inqt, q eps nō habet intentionem fundatam in ecclesia collegiata Et idem Do.in c.in appłonis.in prin.in 4.no.in 6.de iura.calū.Fed.psi.
133 34.qrit ad quem.† Sitr patronus non eligit in ecclīa collegiata.c.nobis.de iure pa.Abb.in c.de hoc,eo.si.de simo.& in c.si.
134 In prio.de pcess.pb.†vñ ecclīa nō pt effici collegiata.Adde Abba.in c.nobis.in fi.de iure patro.nisi de psensu patroni,ut no. Abb.post Host.in c.suggestū.de iure pa.habet tñ eps pfirmationem in ecclīa collegiata,vt Abb.hic dicit,p illū tex.cū gl.in c. 2.18.q.1.Nā pfirmatio pprie in electione reqritur, ut no.Abb. In c.auctoritate.de inst.facit tex.in c.fi.de ele.i 6.Et no.Car.in
135 ele.qa ptigit §.vt aūt.in 4.no.de reli.do.†Fallit in summo pōti
e fi.in cuius electione pfirmatio nō reqrit.[e] c.licet de uitanda . vbi gl.fi.& Abba.in 5.not.de elect.Et de effectu cōfirmationis
136 no.Abb.in c.1.de cōfir.vtili.eū simi.vt dixi ibi in glo.2.†Et qñ dicatur ecclesia collegiata,Abb.tradit in c.nobis.de iure patr. & in c.dilecta.de excel.pla.Old.psi.146.factū tale est.Card.in ele.qa ptingit.§.vt aūt.in 4.no de relig.do.& in cle.j §.ad hæc.
137 In 4.q.de pb.An.Sic.psi.17.lib.1.¶ †Tertio colligitur,secundū Abb.q si ecclesia construatur in parochia alterius ecclesiæ, rector illius parochialis ecclīę.hēt pñtare,& epus ñ hēt fundatā ītētionē i tali ecclīa. Et idem Host.hic p c.ad audiētiam. j.de
f eccle.ędi.Sed secundum Abb.[f] hoc non est uerum,& bene,qa tex.in d.c.ad audientiā.loquitur qñ ecclesia ædificauit,uel dotauit

ADDITIONES.

a Præiudico. Verum est si aduersarius cōcedat.secus si neget. Et in effectu breuis resolutio est,q productio instrumenti,sicut & confessio,non nocēt quatenus per aduersarium reprobantur.
b Syl.Ald.Continetur.Idem Dec.supra hoc eo.c.col.15.circa med.
c Impugnauit.Sed tunc impugnatio non expugnat,sed expugnatur,& caret effectu.& Dec.merito reprobat opi.Panor.hic in dicto quinto casu.
d Syl.Ald Mero.Late i.de proba.in c.licet causam.col.13.cum seq.
e Syl.Ald.Requiritur. Adde Dec.in c.postquam.in 1.no.de ele.
f ¶Abb. Vide Rochum Curt.tracta.de iure patro.versi.ecclesiam fundauit.

tanit ecclesiā. Ideo illi ius patro. acqrit, iuxta no. ī c. pię. 16. q. 7. Et ista rōne hoc idem esset in alio, etiā laico, q ędificaret ecclesiam. & idem Abb. latius in d. c. ad audientiā. post Ant. de Bu & ita etiam illū tex. declarat Fede consi. 254. super primo pūcto. in fi. & hoc refert, & approbat Car. ɔsi. 61. pro discussione pun cti. col. 1. & Car. in cle j. in prin. col. 14. ver. solutio pro declaratione qōnis ꝺ sup. neg ꝓl.

138 † ¶ Quarto, & vlt. colligitur, ꝙ vbi ecclesia nō hēt patronū, nec ēt populus hēt pñtationē, a & ita in dubio ecclesia libera b ꝓsumit, nō ius pronatus. Inn. hic in fi. & dicit Archi. in c. decernimus. 16. q. 7.

139 † ꝙ cum ius pat. in ecclesia odiosum sit, ꝓ eo nō præsumit, nisi quatenus probetur. Dēt tn̄ cunari eṗs vt populo gratificet. Ab. hic, & no. Arch. in c. hortamur. 71. dis. Abb ꝑ illū tex. in c. qđ Dei timorē. infra de sta mona.

140 † An aūt populo ex ꝑscriptione ius patr. acqrat. c Abb. hic se remittit, & cōis opi. est ꝙ sic, quā tenet Io. And. in c. querelā. & ibi Ant. de Bu. col. v. s̄. de ele. Fed. ɔsi. 124. super primo puncto col. 2. Car. cle. 2. in 5. q. de iure pat. & cōs. 69. quo ad primū. in 2. dub. Et istā cōem opi. fatet Abb. in d. c. querelā vbi dicit, ꝙ seruaretur in practica, licet ipse in puncto iuris ɔ̄riū dicat esse verius & ita latius Abb. tradit in dispu. inci. Augerio. in 1. dub. col. 6. & ſm prædictā cōem opin. ipse Abb. ɔsuluit in consi. 76. plura sunt examinãda. in j. dub. li. 2. & de hoc dixi in cōsi. 117. col. 3. & cōsi. 134. col. 2. & 3.

141 ¶ † Extra gl. in 2. oppo. quā Abb. facit, finaliter dr̄ in hoc residere, ꝙ nō valeat sñia, q̄ est certificanda ꝑ scripturā d nō ꝓductā in actis, ſm Io. An. in addi. Spe. §. qualiter. versi. qđ si iudex. Inn. in c. ij. de libel. obla. quos Abb. hic refert Sed ɔ̄riū voluit Inn. hic, ꝓut Abb. pōderauit. Et hoc tenet Bal. in l. 3. col. ij. versi. qđ si iudex. C. de sen. q̄ sine cer. q̄. & idē vr̄ velle Bal. in l. j. in fi. C. de sen. ex breuicu. reci. Et istā opi. firmauit Alex. post alios, quos ibi refert, in l. ait ꝑtor. §. si iudex. ff. de re iud. ꝑ tex. hic. & in d. §. si iudex. vbi relatio fit ad testm̄, quod tn̄ nō apparet fuisse ꝓductū in actis. Et illū tex. ēt ad hoc pōderauit Bal. in d. l. 4. Et ad q̄ dā q̄ faciūt ꝓ ɔ̄ria opi. rñdet Alc. in d. §. si iudex. q̄ oīa transferuntur ꝑ Mod. hic. Et istā ēt opi. vr̄ tenere Raph. Cu. consi. 7. visis cōpromisso. col. ij dū alleg. d. l. ait prętor. §. si iudex. Sed prima opi. magis placet. q̄ seqtur in c. illa. in fi. de accu. & sentit Bar. in d. l. ait ꝑtor. §. si iudex. Idē tenet Ant. de Bu. in c. cū venerabilis, j̄. de reli do. Imo. in l. si cōuenerit. de re iudi. & Are. dicit istā cōem esse opi. in l. j. §. si qs ita. col. ij. de ver. ob. q̄ ēt seqt, & subtilr̄ ꝓbat Ang. in §. curare. co. 3. ver. q̄rit. Bal. insti. de actio. & ſm istã opi. Alc. sibi ɔ̄rius ɔsuluit ɔsi. 109. viso ꝓcessu. col. ij. li. 5. & idē Alc. ɔsi. 37. viso. col. 7 in fi. li. ij & cōsil. 184. viso. col. fi. eo. lib. ij. Nō ob. tex. hic, qa rñdet vt per Ant. de But. quē Abb. hic refert. Non ob. tex. in d. §. si iudex, qa intelligitur, quod esset testm̄ ꝓductum in actis. Na ꝑsupponit, ꝙ vigore dicti testamēti peteret. ergo vr̄ ꝙ esset ꝓductū, cū actori eo fundaret intētionem suā. Vel distingui e pōt, ꝙ aut iudex refert se ꝑ simplici declaratione, & talis declaratio etiā haberi ꝑt ex eo, ꝙ ꝓductū non fuit. aut sñia fundatur in tali relatione, & nō valet, qa non ꝑt iudex fundare se super eo, qđ non est ꝓductū in actis, qa illud non constat sibi vt iudici, vt latius declarat Ang. in d. § curare. insti. de act. ¶ Ex s̄ dictis infert ad q. de consultore. qn consi. retulit reū esse cōdēnãdū, & redacto in actis consi. iudex

142 † simplr̄. ꝓnūciauit ꝓut in consi. an valeat talis sñia. Abb. hic concludit quod sic, post Pe. Cy & Bal. ī l. j. C. si aduer. lib. Et ista est cōis opi. q̄ ēt tenet Bal. in l. cū iudex. C. de sen. & ī l. testō. ff. de hære. insti. & idem Ang. in l. q se dicit. ff de indi. cū concor. & Alc. tradit in l. j §. si qs ita. ff de ver. obl. & Mode. hic. ¶ Sed ɔ̄ istā cōem opi. arguit Are. in d. §. si qs ita. qa ſm istū modum pronūciãdi in sñia debet suppleri verbū, cōdemno, quia

143 nec in sñia, nec in consi. reperitur. † & cū sñia sit stricti iuris, nō vr̄, ꝙ talis suppletio admittatur, ꝑ ea, q̄ not. Bar. in l. Iul. verū debitorē. in j. lec. ff. de cōd. inde. & idem Bar. in l. si exꝑssim. ff. ď app dū alleg. l. diui fřēs. circa med. ff. de lib cau. Facit ēt tex. in l. j. & qđ ibi Bar. C. si plures vna senten vbi nō supplet sñia extacita cōtessione, q̄ hr̄ ad libellū. Ad hoc tn̄ ꝑt rñderi ꝙ uirtualiter in consi. continetur ꝙ iudex debeat condemnare. Et licet ɔsultor vtat verbis futuri tpis. dū dicit, reū condēnandū, verba referuntur ad iudicē, q hēt ꝓnūciare de pñti, vt ꝑ Bal. In l. 1. C. si aduer. li. quē Abb. hic refert. vnde si iudex ꝓnunciauit, ꝓut in cōsilio dr̄, vr̄ in effectu cōdēnare de pñti, arg. d. c. in his. de ver. sig. Prætetea dato, quod verbū, cōdēno, dēret suppleri, non per hoc minus diceret sñia lata in scriptis, ex quo necessario tale verbū intelli̇r, ꝑꝑ alia verba q̄ expressa reperiūtur, vt in simili ē tex. no. in l. 1. §. q neqꝫ. ff. de hr̄ di. insti. Et ita in dubio dđm vr̄, vt actus valeat. ꝑ ea, q̄ Abb. dicit, facit gl. ī l. puto. ff. iami. erci. Sed in casibus allegatis ꝑ Aret. in ɔ̄riū sñia oīno remanet valida, licēt stricte interpretet. Prædicta conclusio bñ ꝓcedit. qn sim-

144 plr̄ iudex, ꝓnūciat, vt in consi ꝓut Abb. loqt, & s̄. dictū est. † secus si formalr̄ dicat ꝓnūcio absolutionē, vt in consi. nā tali casu cum vtatur iudex expresse verbis futuri temporis, communis videtur opin. ꝙ mentia nō valeat, ut per Bar. in d. l j. C. si

145 aduer. lib. † qa aliud est cōdēnare, aliud quē cōdēnãdū ꝓnunciare. gl. pe. ī c. frater. 16. q. j. & in c. super eo. de offi. dele. & Ioā. An. quē Abb. hic refert, idē tenet cum concor. vt Alc. tradit in

146 d § si qs ita. Arc. tn̄ ibi dicit, ꝙ imò valet talis sñia, † qa nō vr̄ incōueniēs, ꝙ verba futuri tpis ponãtur pro pñti, sicut eɔ̄ verba ꝑsentis tpis ꝓ futuro. Nā si iudex dicat, Mitto te ī possessionē talis ꝑdu, & illud nō sit ꝑsens, intelligit te mittēdum, ut no. Bal. in l neq̄ q̄ §. vbi decretum. col. fi. de offi. procō. & leg. Sed pōt dici ꝙ illo casu talis expositio necessaria est, qa iudex solo uerbo non mittit in possessionem, ut dicit Bal. in loco præalle. & illa verba respiciunt executionē, vt j̄. dicā. Sed ī qōne nostra nō subest illa necessitas, ut oīno a ꝓprietate verborū recedat. Secundo Arc. alleg tex. in l. si accusatoribus. C. de accu. vbi verba futuri tpis designãt actum de pñti, ibi, liberãdum existimaui. sed respondetur. ꝙ illa sunt uerba imperatoris referētis factum iudicis, ipse tn̄ iudex de præsenti liberauit. Tertio alle. tex. in l. post legatum. §. an libertas. ff. de his, quib. vt indi. ibi, diuus Pius iudicauit libertate esse priuandum. Sed ille tex. ut patet, loquitur in sententia principis, in quo spãle est. ut in l. Aemilius. ff. de mino. vt tradit Ro. & Alc. in d §. si quis ita. Quarto adducit tex. in l. testō. ff. de hære. insti. ibi, libertatē mereri decreuit. Sed dic, ꝙ ibi ex illis uerbis nō cōseqtur libertatē, sed a lege, q̄ in illo casu in ꝑmium libertatem seruo cōcedit, statim facta declaratione, ꝙ libertatem meruerit. Facit in simili text. no. in l. 1. in prin ff. ad Tur. Quinto alleg. tex. in l. si miles Titio. ff de test. mil. ibi, liberãdum toredico. sed illa uerba Iurisconsulti vñr directa ad iudicem. & sic nō sunt verba iudicis. Postremo adducit tex. ī c. cum Bertol. de re iud. vbi dr̄ ꝓcessum esse irritãdum. & tn̄ intellr̄, ꝙ de ꝑsenti irritetur. Sed ꝑt responderi ꝙ ibi sunt alia uerba, quæ actum denut aut de ꝑsenti. ibi, duximus irritãdã. & talia verba respiciunt executionem quatenus sñia de facto processit, & quia talis executio est de futuro, merito conueniunt verba futuri temporis, ut in c ecclesia S. Mariæ. in fi. ibi, possessiones restituēdas sñialiter diffinimus. s̄. de consti. Et retēta prima ɔclusione, limitatur qn̄ illa verba, ꝓnūcio ꝓut in ɔsilio, sunt scripta. aliàs nō ualet sententia, qa nō esset lata in scriptis, prout reqrit. ita Ang. consi. 349. primo uidēdū. col. 4.

147 † Similiter iudex, cui ꝑsentatur consilium, dēt illud aperire. & legere, aliàs sententia non valeret, ut no. Bal. in l. j. in

148 gl. 1. C. de sen. ex breui. recitao. Pro quo facit, † qa si nō sit iustū cōsiliū, nō dēt illud sequi, ſm Bar. in l. j. §. si plures. in 3. q. ff. de exercitoria. Bar. & Doc. in l. si cōuenerit. ff. de re iud. Abb. in c. si pro debilitate circa fin. de offi. deleg ideo bene consonat,

149 ꝙ consilium aperiatur, & legatur per iudicem. † Et hoc uerum intelligitur, nisi iudex adstringeretur propter instantiam, q̄ perimur, quia tunc iudicare poterit, referendo se ad cōsiliū futurum, vt no. Bal. in l. cum iudex. col. j. uersi. q̄ro quid si iudex.

150 C. de senten. ¶ † In tertia oppo. Abb. post Inno. concludit, ꝙ semel approbatus in uno officio, non potest in eodem, uel in simili reprobari, f vt latius per eum hic. & est bonus tex cū glo. in c. accepimus. s̄. de ęta. & qualita. Et cum doctrina Innocen. hic transit Pet. de Anc. in cle. j. col. 6. in 2. oppo. de conces. ꝑbē. Idem Abb. in c. scriptum. in fi. supra de ele. Anto. de But. in praesentiū. col. 3. de testi. Ioā. de Ana. in c. nulli. in prin. de accu. Facit, quod no. Bal. in l. 2. §. quod obseruari, col. 3. de iura. calū.

151 † vbi inquit, ꝙ quis dēt eē cautus, ne litiget cum curatore alicuius tanq̄ minoris. quia vr̄ reputare illum minorem. Et qđ no Bal. in l. si duo. ff. de acqui. hær. cū si. ut Alc tradit ɔsil. 101. visis scriptis. col. 4. lib. 2. & Mod. in c. cū inter. s̄. co. titu. col. 3. & dixi in cōsi. 86. col. 6. Et adde bonū tex. in l. si proponas. §. si hae-

152 reditatem. ff. de inoffi. testa. † vbi ille qui contrahit cū aliquo tāq̄ hr̄de, vr̄ approbare illum esse hæredem, ut ɔuenire testō nō possit. ¶ Prædicta ɔclusio fallit primo ex cā superuenientē, qa approbatus poterit reprobari. Abb. post Inno. hic, at. in c. insinuāre. de offi. deleg. bonus tex. in l. vt gradatim. §. reprobari. ff.

153 de mu. & hono. & in l. sed & reprobari. † in prin. de execu. tut. vbi Bal in prin arguit, ꝙ collateralis Potestatis, qui imperitus reperit, reprobari possit. Et idē dicit Abb. de Doctore, qui apparet nō idoneus, in c. j. in fi. de magistris. & in c. de his. de cōd.

154 apposi. & quod no. Bar. in l. cum quid. ff. si cer. peta ¶ † Scđo fallit in supiore, qui potest approbatū in eodē, vel simili officio reprobare, secundū Abb. hic, q allegat ad hoc text. in c. in causis. in c. scriptū. s̄. de elc. Sed certe data paritate terminorū, Idē vr̄ in supiore, qđ in priuato: & iura, q̄ Abb. adducit, loquūtur ī diuerso. & maiori offic. quo casu idē cēr ī priuato. Et rō, q̄ consi-

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Præsentationem. Adde Dec in consi. 117. col. 1.

b ¶ Libera Roch. Cur. tracta. de iure pat. ver. construxit. q. 10.

c ¶ Syl. Ald. Acquiratur. Idem Dec. in d. consi. 117. col. 2. & seq. vbi idem dicit, & disputat.

d Scripturam Fel. hic. nu. 41.

e Vel distingui. Et bene.

f Syl. Ald. Reprobari. Vide supra hoc eo tit. c. 2. col. 3. vbi hæc eadem, quamuis breuius ponit.

cōsideratur per Abb. quia potuit effici indignus, ēt in priuato habebet locū: qa vt s̄. dixi, approbatus ex cā superueniēti poterit, reprobari sic ēt & cō reprobatus in vno offō, in eodē vel simili offō nō admittit, vt no. Bar. ī l. Cassius. ī ff. de senato. Bal. ī c. j. §. si duo. in fi. de pace tenē. nisi ex cā supueniēti, vt no. Bald. in c. post translationē. de renun. col. fi. ver. vlt. not. vbi inquit p
255 illum tex. †q̄ reprobatus in examine, si postea bn̄ studuit, pōt approbari. Etiā qn̄ quod semel reprobatū est, approbari possit. no. Bar. in l. Pompo. col. 5. versi. sed quæro quid econuerso.
256 ff. de neg. gest. †Et ad supradicta notandum est, q̄ nō dr̄ approbatus in aliquo actu, qui in subsidium admittitur, vt no. Ang. in l. j. in versi. item not. ex hac l. post Bart. ibi. C. qui, & aduersus quos.

SVMMARIVM.

1 *Trahere, hoc uerbum, dirigitur in inuitum.*
2 *Excommunicati, & periuri possum se opponere contra electum, & illi obijcere crimina, quibus ipse tenetur.*
3 *Verba generalia comprehendunt etiam inhabiles, vbi agitur de interesse publico.*
4 *Excommunicatus, & periurus non est priuatus ipso iure titulo sui beneficij.*
5 *Collatio & electio de excommunicato non valet.*
6 *Excommunicatus, periurus, & criminosus a dignitate seculari repelluntur, & a collatione, & electione, nu. 6.*
7 *Electo petenti confirmationem obstat exceptio periurij, & excommunicationis.*
8 *Periurus non solum priuatur beneficio in quo fuit periurus, sed etiam ad futura inhabilitatur.*
9 *Periurus, an & quando repellatur ab agendo.*
10 *Replicatio vbi exceptionem elidit, probatio eius admitti debet.*
11 *Iudex non debet articulos impertinentes admittere.*
12 *Pertinens dicitur aliquid quoquo modo faciat ad causam.*
Et quæ aliquod adminiculum conferunt, nu. 13. etiā modicum conferētia, nu. 14.
15 *Pertinens an quid sit ad causam cum dubitatur, iudex debet admittere cum protestatione, tamen melius est discutere antea, nu. 16.*
17 *Cautela admittendi saluo iure impertinentium, non seruatur Romæ.*
18 *Iudex si admisit articulos tanquam pertinentes, etiam factis probationibus potest illos reijcere.*
19 *Canonicus excommunicatus etiam non requisitus, opponere potest se contra electum confirmationem petentem.*
20 *Replicatio doli uel criminis admittitur, ne excipiens cū damno actoris lucretur.*
21 *Replicatio doli, uel criminis rei reijcitur ne actor in præiudicium rei lucretur, nu. 25. vbi latè.*
22 *Replicatio reijcitur, quando in ea cōtinetur illud idē quod dictum fuit in petitione.*
23 *Replicatio indistinctè non admittitur, quando replicatio agentis de damno euitando refertur ad personam.*
24 *Exceptio non perimitur, dato quòd persona rei esset criminosa.*
26 *Priuilegiatus ille præfertur, qui tractat de damno euitando, & cæteris paribus reus.*
27 *Stante statuto, quòd contractus non soluta gabella sit nullus, si uterque ex contrahentibus soluit, qui repellatur.*
28 *Audientia omnis incipit ab actore.*
29 *Gabella si soluta non sit, imputatur actori qui illam soluere tenetur.*
30 *Statuto q̄ bannitus posset offendi, si quis accusatur, q̄ aliquē percussit, pōt excipere q̄ erat bānitus, & an admittatur replicatio, q̄ percutiens erat ēt bānitus.*
31 *Statutum quod bannitus possit impunè offendi, respicit publicam utilitatem, & est latè interpretandum.*
32 *Statuto publico stante, quòd bannitus nec agendo, nec excipiēdo audiatur, si actori opponatur quòd sit bannitus, & reo idem opponatur, an uterq; repellatur.*
33 *Iudex ex officio potest agentem repellere, etiam si reus non posset excipere.*
34 *Statuto quòd non soluens collectas non audiatur, si ei iniuria inferatur, an iudex possit inquirere.*
35 *Statutum, per quod tollitur defensio, an valeat.*
36 *Ius naturale ex causa tolli potest.*
37 *Statutum quod bannitus possit impunè offendi valet, & an tunc possit occidi, nu. 39. & an in eo qui fecit pacem, nu. 40. quid de canonico, nu. 41.*
38 *Statutum concedens præmium occidenti bannitum, latè interpretatur.*
42 *Statutum fundatum ex iusta causa seruari debet, etiam in foro conscientiæ.*
43 *Statutum quod bannitus possit impunè offendi, non habet locum in eo, qui procurauit aliquem banniri. Non in vulnere, nu. 44.*
45 *Testi, cui opponitur crimen cum infamia, non datur replicatio contro opponētem.*
46 *Exceptio alterius criminis non admittitur, quando agitur criminaliter.*
47 *Compensatio non fit in pœnis delictorum.*
48 *Pœna respectu fisci remitti nequit.*
49 *Pœna debita parti non potest remitti per fiscum.*
50 *Compensatio est solutio.*
51 *Solutio non debet fieri nisi creditori.*
52 *Compensatio non fit, si criminaliter de diuersis criminibus habentibus diuersum effectum agatur.*
Nec fit pro furto, vel iniuria illato adinuicem, nu. 53.
4 *Iniuriantium inuicem, si non apparet quis primò ceperit, neuter tenetur.*
5 *Pacem rumpentium, si non constat quis primò ruperit, quis teneatur.*
6 *Legi contrauenienс non priuatur beneficio aliarum legum, vel eiusdem & diuersis casibus.*
7 *Fidem non seruanti, fides seruari debet in diuersis casibus.*
8 *Securitas data præteritis delictis, si nouis committatur, an securitas rumpatur.*

1 DIlecti. ¶†In tex. ibi, traxisse in causam. nā huius verbi vī suadere, q̄ isti essent rei necessarij, qa hoc verbū dirigit̄ in inuitum, l. j. cū gl. in ver. trahat̄. C. de agr. & cen. lib. 11. & ibi Bat. in fin. facit tex. in c. 2. de refer. in 6. in c. Roman. §. ꝯtrahentes. de foro compe. eo. lib. ibi, trahere inuitos. cū si. q̄ tradit Alb. in ver. trahātur. in suo Dictionario. & not. Bal. in l. nō est nouū. in prin. ff. de legi. Ro. in ꝯsi. 197. Frācifcus. idē Bal. in l. si quē. col. 1. C. de testi. &
2 vide qd̄ no. Arc. in c. nulli. ad fi. de accu. ¶†No. primo q̄ ēt excōicati, & piuri pn̄t se opponere ꝯ electum, & illi obijcere crimina, quibus ipsi tenent̄, ut no. p gl. in c. cū ecclesiæ. s. eo. Facit gl. in c. vt circa, in prin. in ver. aliqui, de ele. in 6. ēt ad hoc facit, qa vbi agit̄ de interesse publico, verba gn̄alia intelligunt̄, ita q̄
a ēt inhabiles admittant̄,[a] no. p Bar. & Bal. p illū text. in l. si in gradu. §. vtrū. ff. ad Sille. cū si. vt tradit Alc. in l. filiusfa. C. si cer. pe. & est bo. tex. & ibi Bald in l. si longius. §. 1 ff. de iudi. & ita videtur
3 in isto casu, qa †vbi agit̄ de interesse ecclesiæ, de publico interesse tractat̄. l. j. §. huius studij. ff. de iust. & iu. & p gl. 23. q. 4. in c. ipsa. in §. quid ergo. Et qa isti cōparuerūt tanq̄ canonici ꝑ interesse ecclesiæ, Abb. infert, q̄ †excōicatus, & piurus ipso iure nō
4 est priuatus ti. sui bn̄ficij. Et nō mirū, qa irregularis, rōne homicidij, ipso iure non priuat̄ bn̄ficijs. c. clericis. vt not. Abb. in primo no. ne cle. vel mo. vbi ēt alle. tex. in c. ex lr̄is. de exces. p̄la. & no. Inno. in c. cū nr̄is. de conces. præb. cū si. vt tradūt Mode in c. inquisitionis. col. 1 de accu. Et hoc ꝑcedit in bn̄ficijs q̄rēdis,
5 †qa non valet collatio, vel electio facta de excommunicato. c.
b postulastis. vbi Abb. in prin. de ele. excom. mi. ēt si sit minori[b] excommunicatione notatus. c. fi. eo. tit. immo ēt a dignitate secularī repellit̄. c. venerabilis. vbi Abb. col. 4. de elec. & not. Car.
6 c. ꝑpēdimus, in 40. op. de sen. excom. †Et de piuro not. Abb. in c. q̄ relā. de iureiu. & in c. ex parte. j. de rescri. Fed. ꝯsi. l. q̄ritur. &
c gn̄alr̄ de criminosis[c] no. Ab. in d. c. cū nr̄is. col. fi. ¶†No. secūdo, q̄
7 electo petenti ꝯfirmationē obstat exceptio piurij, vel excōicationis. Nam si tp̄e electionis erat excōicatus, ēt minori, electio
8 non valet. c. fi. de ele. excom. mi. †Et piurus non solū priuat̄ bn̄ficio, ī quo fuit piurus, sed ēt ad futura inhabilitat̄. c. tua nos. 2. in 2. no. de iureiu. cū sim. vt dixi in c. 2. col. 1. de rescri. Si vero superuenerūt, opponi pn̄t ad effectum vt electio cassēt̄. c. super his. de accu. & est mirabile, q̄ p viā exceptionis dēat priuari bn̄ficio, & illud ex rōne ꝯnexitatis, iō priuat̄ alijs bn̄ficijs, vt dr̄
9 ī d. c. sup his. ubi Abb. in 1. no. ¶†Tertio no. a ꝑpāli, q̄ piuriū repellat ab agendo. Cōis est ꝯclusio, q̄ piurus non repellat̄ ab agē
d do, nisi i cā in qua piurus[d] reperit̄, vt Abb. hic dicit, & Anto. de Bu. post gl. & tradit Ro. in sin. 491. tu sai. cū si ut tradūt Mod. hic. & idē Ant. de Bu. in c. intelleximus. in fi. de iud. Alc. in d. l. si quis maior. col. fi. & idem Alc. consi. 17. ponderatis his. col. 2.
10 lib. 3. ¶†No. quarto, q̄ vbi replicatio exceptionem elidit, ꝑbatio eius admitti debet. Secus si nihil releuaret, qa tūc non deberet talis replicatio admitti nec probari, vt hic dr̄. Et ad hoc facit, quia iudex non debet articulos impertinētes admittere,
11 †vt no. Bar. per illum tex. in l. si duo p̄toni. §. idem Iulianus. ff. de iureiu. & no. Bal. in l. ad probationem. j. in scd̄o not. C. de ꝑba. & in l. si defensor. §. qui irrogat̄. ver. summatim. ff. de interro actio. Et p̄dicta ꝯclusio ꝑcedit, qn̄ oīno impertinentia sunt
e capitula. Si vero aliquid ꝯferūt, admitti[e] debent, †qa q̄libet po
12 sitio, q̄ faciat ad cām quoquo modo, siue directe, siue indirecte
f pertinens[f] dr̄, vt no. tradit Bal. in d. l. idē Iulia. in fi. ver. vlti. not.
13 †& positiones, q̄ aliqd̄ adminiculū ꝯferūt, dn̄r ptinētes, ut not.
14 Bal. in l. ad ꝑbōnem. j. in 3. no. in fi. C. de prob. †Et modicū ꝯferētia ad cām, dn̄r ptinentia ut no. Bal. in c. qm̄. de testi. per illū tex. in uer. aliquid. & idem Bald. in l. cū virū. in j. no. C. de fideic. in c. licèt causam. col. pe. ver. ex prædictis apparet. de prob. ubi alle. Iacob. de Butr. in l. incerti. C. de inter. Cuius dictum etiam sequitur Bald. in l. ordinarii. colū. 5. C. de rei uend. Et quando dubitatur, potest iudex admittere cū protestatione, vt no. Hos. Io. An. Ant. de But. & Abb. in c. cū contingat. de offi. deleg. Bart. & Bal. in d. §. idem Iulianus. Ang. in l. in speciali. ff. de rei uend. Bal. in l. fi. in fi. C. qui legi. perso. habeāt stā. in iudi. cū si. ut Alc.
15 tradit in d. §. idē Iulia. col. pe. †Et licèt tali cautela vti possit, me
g lius est tn̄ prius discutere, sne partes vexent̄ litibus, & expēsis. ideo talis cautela nō seruatur Romæ, ut dicit Car. in d. ca. cum contingat.

ADDITIONES.

a S. Al. Admittantur. vide quæ addidi ad l. quemadmodū. C. de agr. & censi. li. 11. & pro declaratione vide omnino Alc. in l. ab hostibus. ff. solu. ma. in l. si filius. ff. si cer. pet. vbi Dec. in 3. not. plene Ias. col. 3. & in l. non solum. §. morte. col. 4. ff. de ope. no. nun.
b Minori. Scilicet quantum ad electionem tantum.
c S Al. Criminosis. Idem in c. cum non ab homine col. 2. de iudi.
d Al. Periurus. Idem in c. intelleximus. col. fi. in prin.
e Admitti. Dec. in c. in pręsentia. num. 34 de proba. Guido Papę decisio. Delph. 357. Alc. in consi 167. nu. 7. li. vlt.
f S Ald. Pertinens. Vide aliquid per Dec. in c. in pręsentia. col. 11. de proba.
g Discutere. Frā. Purpura. l. 3. nu. 60. ff si cer. pe. Sed hoc raro fieri expedit, & rarius fit.

18 cõtingat. & And. Sic. ibi in gl. pen. ad fi. Et no. † q̃ si iudex admi
sit articulus tanq̃ pertinẽtes, ẽt lactis probationibus posset illus
relicere, qa talis admissio põt reuocari, qa fuit ſnĩa interlocu-
toria. Ita Card. in cle. sæpe. §. & qa. in 7. no de verb. sig. ¶ In gl. j.
Abb. extra gl. ↄppo. & finaliter concludit ſm opi. Hosti. ↄ Inno.
19 † q̃ canonicus excõicatus, ẽt non requisitus, opponere põt se
contra electum confirmatiunẽ petentẽ. Et idem no. Abb. in c.
exhibita. de iudiciis. col. 4. quia cũ agatur de suo interesse, ut bo
nũ habeat prælatũ. 8. q. 1. c. audacter. ad fi. nõ videt̃ reus uolũta
rius. & idẽ tenet Domi. in c. ut ecclesia. §. 1. col. 4. de elec. in 6. &
Ang. Are. Insti. de except. l. in prin. col. 19. ver. cæterũ aduertas.
cũ si. ut tradunt Mod. hic. qui tñ sequuntur Inn. & dicunt illam
veriorẽ, cõcludẽtes, q̃ nullo casu admittatur excõicatus ad op
ponẽdũ ↄ electum, nisi specialiter vocatus fuerit, p istum text.
hic, in ver. illo traxisset. qđ de inuito intelligitur. l. 1. C. de agri.
& censi. lib. 11. cũ si. ut dixi in notabilibus. Et ad hoc facit text.
hic dũ loquit̃ per uerba præsentis tpis, & dicit, se opponũt, ut
dicunt Mod. hic. Ex quo datur intelligi, q̃ ante quàm traherē
tur, se prius non opposuerunt. Et pro ista opi. etiam Mode. rõ-
nem adducũt, qa excõicatus virtute edicti gñalis non d̃r voca-
tus. ideo nõ audiat̃, ſm Inn. & Doct. in c. cũ inter. ȷ̃. de excep. &
tñ excõicatus prætẽdere põt tm̃ interesse in materia edicti ge-
neralis, quantũ canonicus in cõfirmatione electi. Sed tñ cõis
opin. defendi põt per tex. hic, ubi generaliter d̃r q̃ non sunt a d̃
fensione ecclesiæ repellendi. Et ad hoc facit, qa tex. videtur po
nere specialitatem pro interesse ecclesię. Nam si citati fuissent,
non ob. excommunicatione potuissent esse in iudicio in qua
libet causa, quia essent rei necessarii, ut dictum fuit in ca. cum
inter. ȷ̃. co. & tex. hic non faceret vim in defensione ecclesię. iõ
necessarium est fateri, q̃ specialiter admittantur pro defensio-
ne ecclesiæ prout tex. dicit. Non ob. q̃ hic trahãtur coram iudi
ce, quia ista vocatio ostendit, q̃ prius se opposuissent ante im-
petrationẽ rescrip. aliàs vocati non fuissent. Prius em̃ opposue
runt se corã ordinario, & nunc trahunt̃ corã iudice delegato,
corã quo licèt trãhantur inuiti, tñ sufficit, q̃ prius se sponte op
posuissent coram alio iudice. Et per hoc ẽt r̃ndet̃ ad illud, qđ
d̃r de uerbo p̃ñtis tpis, se ostendunt. quia non per hoc excludit̃
quin ẽt prius ante impetrationẽ se opposuissent, prout argũr
ex eo, q̃ citati fuerunt pro tali oppositione corã iudice specia
liter delegato. Non ob. q̃ excõicatus põt p̃tendere interesse in
edicto gñali, & tñ nõ admittat̃, ita non debet admitti pro in-
teresse in confirmatione electionis. qa r̃nderi p̃nt, q̃ licèt non
admittat̃ ꝑ suo interesse simplr̃, prout loquunt̃ Doct. in d. c.
cũ inter. admittit̃ tñ pro suo interesse, & ecclesiæ, vt est casus
hic. ¶ In glo. fi. ibi, ne alter d̃ dolo suo cõmodũ hẽat hic in isto
dicto gl. reprehendit̃, q̃si ad tex. hic. quia si actor hic admissus
fuisset non obstante excõicatione, nõ lucraret̃ ex sua excõica-
tione, sed ex ipsa electione, in qua se fundabat. & ita Ang. dicit
Instit. de exceptio. in prin. col. 17. ver. sed & doctrina. & Moder.
hic sequuntur. Sed tñ gloss. defendi põt, quia seipsam declarat
verbis sequentibus, dum inquit q̃ in præsenti casu non datur
replicatio actori excõicato, quia sic admitteret̃ ad agendum,
& in hoc haberet commodum, quia excõicatus agere non p̃t.
cap. intelleximus. de iud. ¶ In ea. glo. ibi, hic admittitur replica-
tio mulieris. In hoc etiam glo. reprobatur per Ang. in loco p̃-
alleg. quia vxor replicans ex sua malitia lucratur. qa non obstã
te eius adulterio consequitur commoditatem matrimonij, qa
cogitur maritus illam affectione maritali tractare. Et idẽ dicũt
Mod. hic. Sed. responderi potest, quod in tali casu non agitur
de lucro mulieris, sed potius de damno eius euitando tractat̃,
20 quia petit in effectu vt in pristinum statum restituatur. ¶ † In fi
ne gloss. ex gloss. & doct. Bart. quam Abb. hic refert, duæ cõclu
a siones colliguntur. Prima, q̃ replicatio doli, *vel criminis ad-
21 mittitur. ne excipiens cum damno, actoris lucretur. † Secũda
ↄclusio est. Replicatio doli, vel criminis rei reijcitur, ne actor
in præiudicium rei lucret̃. ¶ Circa primam conclusionem, q̃
fundatur in l. cum mulier. ff. sol. ma. aduertendum est, quia di-
cit Io. de Ana. in c. intelleximus. col. 6. versi. sed ↄ doctrinam.
de adul. q̃ ille tex. in ↄ̃rium adduci põt, quia mulier quæ ibi re
plicando de adulterio mariti admittitur, ṽr lucrari, vt cõsequa
tur impunitatem adulterij, quo ad dotem. Sed r̃ndetur vt ȷ̃. di-
xi, q̃ ille qui non patitur pœnam, non d̃r per hoc lucrari, vt ẽt
ipse Io. de Ana. ibi fatetur. & facit tex. in l. 3. ff. de dam. infec. iõ
prædicta conclusio bñ probatur in d. l. cum mulier. & in d. c.
22 intelleximus. de adulte. † Et prædicta cõclusio limitat̃ nõ pro-
cedere, qñ in replicatione illud idem d̃r, qđ in prima petitione
cõtinetur, quia tunc replicatio reijcitur, vt not. Bar. in d. l. cum
mulier. in prin. in 2. oppo. per l. 2. & l. mercalem. C. de cõdict.
ob tur. cau. & hoc sequunt̃ Ale. in d. l. cum mulier. & Mod. hic.
Sed certe fundamentum conclu. est, quia replicans tractat de
damno euitando. Nam ista ratio ṽr etiam procedere. licèt in re
plicatione deductũ sit, q̃ in prima petitione dicebatur. Talis
enim d̃ria ṽr verbalis potius quàm realis. leg. 2. C. communia
de leg. ideo magis placet respõsio Bal. in d. l. cũ mulier. in v. op
po. vbi inquit, q̃ in iuribus præalleg. licèt tractetur de damno
euitando, replicatio tñ non admittitur, qa erat facta executio
facti, & solutio erat secuta rei turpiter promissę. Et rõ ṽr ſm Sa
lyc. ibi, quia ista est compensatio delictorum, & compensatio
nõ hẽt locum facta traditione, & executione. Ale. tñ in d. l. cũ
mulier. reprehendit istam rationem, quia licèt compensatio
fieri non possit secuta solutione, repeti tñ potest, qđ solutum
fuit. l. si ambo. §. si qs igit̃. ff. de cõpensa. & l. qđ d̃r. §. pe. ff. de im
pensis. Ergo ſm eum, deberet habere locum repetitio in casu
d. l. 2 & l. mercalẽ. cũ si. Sed r̃nderi põt, q̃ non hẽt locũ repetitio
pp delictum. d. l. 2. & d. l. mercalem. & in l. si ob turpẽ. ff. de con
di. ob tur. cãm. nam per ista iura limitatur, qđ d̃r de repet. in d.
l. si ambo. §. si quis igitur, & in d. l. qđ d̃r. §. pe. & prædictam solu
tionem Bar. sequitur Ro. in d. l. cum mulier. & Ang. Are. Insti.
de exceptio. in princ. col. 19. vbi etiam illam cõprobat. ¶ Secũdo
prædicta conclusio limitatur procedere, qñ replicatio agentis
23 de damno euitando respiceret merita causæ. † Secus si ad per-
sonam referatur, quia tunc replicatio indistincte non admitti
tur, vt Abb. hic dicit post Bar. & probatur per istum tex. qui ita
proprie loquitur, vt dicunt Mode. hic. Et huius limitationis rõ
duplex assignat̃: qa ex quo actor vocauit reũ. ṽr reus habilita-
tus. ideo per replicationem excommunicationis non repellit̃,
vt Abb. hic decia. Et quia replicatio debet directe tollere exce
24 ptionẽ, qđ nõ esset hic: † qa dato, q̃ persona rei esset criminosa,
eius exceptio nõ p̃mittit̃, vt Bal. in c. 1. de statutis ↄ libe eccl. Et
ita resident Moder. hic. Et adde Barto. qui idem in terminis di-
cit in l. seruus. de accu. per illũ tex. & Bal. in l. si creditoribus. cir-
ca fin. ver. præterea licèt. C. de communi seruo pig. dato manu.
& i c. intelleximus. co. fi. ver. q̃ro si ambo. de iu. Et in rõnibus ȷ̃.
alleg. aduertẽdum est. Nam prima ratio, dũ d̃r, q̃ reus vocatus
ad iudiciũ habilitat̃, nõ ṽr bona, qa non ṽr, q̃ approbatio par
tis possit habilitare excõicatũ, saltẽ quominus a iudice possit
repelli, vt in c. exceptionem. ȷ̃. c. ar. l. quos ꝑhibet. ff. de postulã-
do. Et talis ratio ẽt cessaret, si excommunicatio superuenisset,
ar. c. insinuante. de offi. dele. Alia etiã ratio de replicatione non
ṽr procedere sine dubio, per ea, q̃ dicta sunt in c. a nobis. ȷ̃. eod.
Ideo ratio melior ṽr illa, quæ in text. d̃r, qa omnis legitima de-
fensio excommunicato reseruat̃, siue sit realis, siue personalis
ↄ partẽ, vel iudicem, vt hic, & in c. significauerunt. ȷ̃. eo. Et qđ ȷ̃.
dictum est, replicationem actoris nõ admitti ↄ personam exci
pientis, limitat̃ non h̃re locũ in ep̃o, ↄ quẽ agit eius familiaris,
vt est text. in c. nulli episcoporum. de accusa. & ita Abb. hic, &
idem gl. & Doct. communiter tenent in d. c. nulli. Sed Are. ibi
in fi. ṽr reprobare istum intellectum, quia ſm eum, duo specia-
lia concurrerẽt circa idem, videlicet q̃ criminosus, & familia
ris admittatur ad accusandum, ↄ not. in l. 1. C. de dotis promis.
Sed r̃nderi potest, q̃ tm̃ sit vnum speciale, & criminosus admit
tat̃ ꝑꝑ familiaritatem, quia alius criminosus non familiaris re
pellet̃. Et cautela est, ſm Maria. i d. c. nulli, q̃ ep̃s opponat de so
la familiaritate ↄ accusantem, & repelletur. l. iniquũ. & l. si qs
ex familiaribus. C. qui accusare. Mod hic dicunt, q̃ talis caute-
la non ṽr, sustentabilis, quia est ↄ gñalitatem text. in d. c. nulli.
& ↄ reg. cũ quid. de regu. iu. in 6. Sed ad ista r̃nderi põt, q̃ tex. in
d. c. nulli. nõ ṽr obstare, quia in eius gñalitate nõ d̃r q̃ familia-
ris ep̃i admittatur, sed q̃ criminosus admittitur si sit familiaris.
Et p huc ẽt r̃ndet̃ ad regu. cũ quid. qa hic nõ ↄcedit̃, qđ alia via
prohibet̃: nã hic disponit̃, q̃ ep̃s possit accusari a criminoso fa
miliari, & sic in d. c. nulli. non reperit̃ familiaris simpliciter, sed
25 criminosus familiaris. iõ limitatio Maria. ṽr procedere. ¶ † Se-
cunda conclusio fuit, q̃ replicatio doli, vel criminis reijciatur,
ne actor in præiudicium rei lucretur, d. l. apud Celsum. §. Mar-
cellus. de doli exce. vbi etiam Ange. prout refert Io. de Ana. in
d. c. intelleximus. col. 14. ver. adde etiam Ange. concludit, q̃ in
tali cã p̃fertur reus. sed vbi vnus tractat de lucro, alter de dãno,
p̃fert̃ q certat d̃ dãno euitando. Et facit tex. in l. si seruũ. §. seq̃.
de ver. ob. in l. cũ par. in prin. de reg. iu. & in l. si per emptorem.
in prin. de actio. emp. & plura pro ista conclusione alle. Bal. in
l. acceptan. in 21. q. C. de vsur. Et ad hoc facit, qđ d̃r de pluribus
26 priuilegiatis, † quia præfertur ille, q tractat de damno euitan-
do, cæteris paribus. l. verum. §. fi. vbi Barto. ff. de minori. & not.
Bal. in auc. perpetua. in fi. C. de sacrosan. eccl. Pe. de Anc. consi.
36. contra Io. col. 1. Pau. de Ca. ↄsi. 36. ut bene attingatur, in fin.
27 ¶ † Ex prædicta ↄclusione infertur per Abb. hic ad q̃dã post
Bar. in l. cũ mulier. ff. sol. ma. de statuto, quo cauetur q̃ ↄ̃ctus ip
so iure sit nullus gabella non soluta. si neuter ex ↄ̃henentibus sol
uit gabellam, agẽs ex tali ↄ̃ctu repellitur exceptione gabellæ nõ
solutæ, & replicatio non admittitur, vt Abb. hic cõcludit. ¶ Et
qa de ista q. obscure, & vario modo Doct. loquunt̃, ad clariorẽ
intelligẽtiam habemus ↄsiderare tres casus. Primus, qñ ↄ̃ctus
venditionis

ADDITIONES.

a Dol. Habere. Bohic. hic.

venditionis fuit ex toto perfectus, ita q venditor preciũ, & emptor rem sit consecutus. & isto casu si venditor repetat rem vẽditam ab emptore possidente, ex eo, q non fuerit soluta gabella, repellitur, quia in tali casu venditor tractat de lucro, & emptor de damno. Et ita loqr Bar. in d. l. cũ mulier, Abb. hic, Ang. Are. qui dicit illam esse veritatem Insti. de exce. in prin. col. 5. ver. quo ad tertiam q. ¶ Scd̃us casus est, qñ non fuit res tradita nec precium solutum, sed simplici ꝯsensu venditio facta fuit: & tunc similiter agẽs ad rem, vel precium repellitur exceptione non solutę gabellæ, & datur agẽti replicatio, quia in pari cã melior est ꝯditio rei, ꝑ supradicta. & isto casu ẽt procedit qd̃ dicit Bar. in d. l. cũ mulier, & Abb. hic. ¶ Tertius casus est, in quo agens impleuisset contractum ex parte sua, vt qa emptor soluto precio agit ad traditione rei, vel venditor facta traditione ꝑcium petit, & in hoc casu agenti non obstat exceptio gabellæ non solutæ, qa datur replicatio actori, qui tractat de damno euitando, & isto casu loquitur Bar. in l. fi. §. pe. ff. de eo, per quem factum erit. ¶ Modo in prædictis casibus ita distinctis aduertendum est. nam in primo casu, dum dicitur, q si venditor repetit rem venditam ab emptore, repellitur, quia tractat de lucro, & emptor conuentus de damno. Istud esset verum, si vellet recuperare rem vẽditã ꝑcio nõ restituto. sed ea quo allegat nullitatẽ ꝯtus, intelligi dẽt, q velit preciũ restituere, arg. l. cũ vẽditor. in prin. ff. de rescin. vend. l. qd̃ si minor. §. restõ. ff. de mino. & tẽ vẽditã repetit tanquã datã ex cã nulla, vt l. fi. ff. de condi. sine cã. iõ vr̃, q deberet obtinere, qñ ꝯtus oĩno ꝑ statutũ annullaẽ. Et eo. modo in 3. casu dicẽdum est, quia si emptor soluto precio agit ad traditionem rei, uel venditor facta traditione preciũ petit, dictũ est s̃. q debet obtinere, qa tractat de damno euitando. Nã hoc esset verum, si cõuentus vellet retinere rem, & ꝑciũ secus vr̃ si allegaret nullitatẽ ꝯtus, offerẽdo illud, qd̃ habuit. Nec ob. si dicatur, q dato q agẽs offerat precium, nõ tñ debet audiri, qa in tali casu potior est cã rei. Et ita subtiliter vnus vestrũ dicebat. qa rñdeẽ hoc non hr̃e locũ, qñ ꝯtus fuit nullus, ut est tex. in l. fi. ff. de ꝯd. sine cã. In scd̃o casu ꝯclu. s̃. facta vr̃ bñ

28 ꝓcedere, † quia vt dixi, in pari cã melior est cõdõ rei. Nam oĩs audientia incipit ab actore, quia ipse primo loco debet se fundare in iudicio, vt no. Bal. in l. si creditoribus, vers. ex hoc argui

29 tur. C. de seruo pig. da. manu. † Et ad prędicta no. est, qa si gabella soluta nõ fuit, imputandum vr̃ actori, q illã soluere teneẽ. l. dẽt. in fi. ff. de ædil. edic. & not. Bal. in l. si prædiũ. col. 2. post Cy. ibi, C. de ędil. act. Ro. in sing. 582. inci. per Italiam. hr̃ in trac. gabellarũ. in 7. parte. in prin. & late scribit Barth. Soz. ꝯsi. 247. cir-

30 ca primum. ¶ † Ex supradictis ẽt Abb. infert, q stante statuto, q bannitus possit impune offendi, Titius accusatus, q Sempronium percussit, excipere põt, q Sempronius erat bannitus, &

a non admittiẽ replicatio,[a] q ẽt ipse Titius esset bãnitus, qa Titius est reus, q põt oẽm exceptionem proponere ad repellẽdũ accusatorẽ, per istũ tex. hic, & ita Bar. ꝯclu. post Iac. de Are. in d. l. cum mulier. cũ si. vt tradit Ale. ibi, col. 5. & Mod. hic. Sed in ista q. aduertendum, quia dato, q replicatio ꝯ Titium accusatũ admitteretur, q ẽt ipse esset bãnitus, hoc nihil releuaret in isto casu, quia licèt Titius ipse esset bannitus, licitè potuit Sempronium offendere, quia dictante statuto, quod bãnitus impunè offendi potest, etiam per alium bannitum offendi potest,

31 qa tale statutum respicit vtilitatẽ publicã, † iõ late interpretaẽ, vt Bal. in l. libertas. circa fi. ff. de sta. ho. ĩ l. j. C. de ꝑci. impe. offe. facit tex. in l. si qs in graui. §. vrũ. & qd̃ ibi Bar. ff. ad Silla. & qd̃ no. Gu. de Cu. in l. filiusfa. ff. si cer. pet. cũ si. ut Alex. ibi, & in l. cũ

32 mulier. col. 3. ff. sol. ma. ¶ † Successiue fm̃ Abb. infert, q si statuto caueẽ, q bannitus nõ audiaẽ agendo, nec excipiẽdo, si actori opponaẽ, q bãnitus sit, & reo ẽt repliceẽ de banno, vterq; repelliẽ ꝑ statutũ. & licèt reus non possit actorẽ repellere, iudex tñ ex eius officio agentẽ repellere põt, vt Abb. hic ꝯcludit post Bar. in d. l. cũ mulier. cũ si. vt tradunt Mode. hic. Sed aduertẽdũ est, q ĩmo vr̃ q reus possit in hoc casu agentẽ repellere, qa in pari cã reus fauorabilior est, vt s̃. dictum fuit. Non ob. statutũ ꝓhibens bannitũ excipere, qa dẽt intelligi qñ cõueniteẽ ab alio, q̃ a bannito: aliàs melioris cõdõnis esset actor, q̃ reus, si nõ posset repelli. Nisi dicamus, q in tali q. potius fauendum sit actori q̃ reo, qa tractat de dãno euitando, vt ꝯsequatur, qd̃ sibi dẽtur. Et ꝓ actore ꝯcludit Nellus in tract. bãnitorum, in 2. q. scd̃i tpis

33 post Bal. quem ibi refert in d. l. cũ mulier. † Sed dato, q reus nõ posset excipere, iudex tñ ex officio agentem repellere põt, vt Abb. hic dicit. Idẽ Abb. in c. nulli. de accu. Bald. in l. quos ꝓhibet. per illum tex. ff. de postu. cum si. vt tradunt Mod. hic, & in d. c. nulli. Ale. in d. l. cũ mulier. col. 6. facit tex. in l. filiusf. §. verera

34 ni, de procu. ¶ † Sed huic ꝯclu. ob. vr̃ dictũ Bar. in l. non solũ §. quanq̃. ff. de iniu. vbi inquit, q si ex forma statuti nõ audiẽ ille, qui non soluit collectas: si illi iniuria infera, iudex ẽt inquire

b re non potest,[b] quia ex quo ipse nõ audiẽ, ita nec res publica cõqueri põt. Mod. hic rñdẽt. q cõis opi. est ꝯ Bar. vt Alex. ꝯcludit in l. 1. §. sublata. col. pe. ff. ad Treb. Ale. tñ aliter rñdet in d. l. cũ mulier. dicit. n. q in casu, in quo loquitur Bar. in d. § quãq̃. delictũ redditẽ impunitũ, merito ẽt inquisitio prohibeẽ. Sed in casu isto reus nõ põt actorẽ, vel accusatorẽ inhabilẽ repellere, qa ẽt ipse inhabilitatur a statuto: sed ꝑ hoc nõ excluditẽ iudex, qn inhabilẽ repellere possit, ar. d. l. quos prohibet. & ita dictũ Bar. ẽt intelligit Ang. in d. l. nõ solũ. §. quãq̃. & idẽ Bal. in l. 1. col. 5. ver. solet tñ dubitari. C. si a non cõpe. iudi. cũ si. vt tradit Are. in d. c. nulli. Sed tñ aduertendũ est, quia Bar. in d. §. quanq̃. vr̃ loq. qñ ꝑsona inhabilitaẽ, dum dicit, q non audiaẽ, qui non soluit collectas. Aret rñdet in d. c. nulli. q ista verba intelliguntẽ taliter q delictũ impunitũ sit. & ad hoc inducit tex. in l. 1. §. nẽ notãdũ, in fi. ff. de aleato. Sed dato, q hoc esset verum, idem esset dẽm in terminis nostræ q. quia eo. modo dr̃, q non audiaẽ, vñ ista verba nõ debẽt aliter intelligi q̃ in casu, in quo loquiẽ Bar. in d §. quãq̃. q ex quo sunt eadẽ verba q̃ diuersimode intelligi nõ debẽt. iõ distinctio ꝑdicta est vera in se, sed adaptaẽ ad verba, q

35 bus vtuntẽ Doc. in locis ꝑalle. ¶ † Et supradictũ est de statuto, q bãnitus non audiaẽ excipiendo, dubitari põt, an valeat statutũ, qd̃ tollit defensionẽ. Et notabilis est distinctio Abb. hic, q defensio nãlis tolli non põt, vt in l. vt vim. ff. de iust. & iu. & in cle. pastoralis. de re iud. Sed ciuilis tolli põt in exceptio ꝑscriptionis, vel rei iu. & idẽ Abb. dicit de appłone. Et sic Abb. manifeste vult, q appellatio dicaẽ defensio ciuilis. Qd̃ confirmari põt ex his, q̃ dixi in rubr. de app. vbi multa dicta sunt, q̃ ad ꝓpositũ ꝯferũt, sed gratia breuitatis non repeto. Et vltra ea. q̃ dixi Mod. limitaẽ, qd̃ dictũ est de iure naturali, vt non habeat locũ ex cã;

36 † qa ius naturale ex cã tolli põt. ita in ꝓposito Alexan. dicit in d. l. cũ mulier col. 5. ver. & ꝓ confirmatione. & idẽ qd̃ Ale. Ange. dicit in l. si sic. de lega. . vbi allegat l. seruus. C. de his qui ad ec. cõfu. & hoc idẽ tradit Gabriel de Orfelleris in trac. de fama. circa fi. quem refert, & sequitur Albe. in l. omnes qui. col. 1. C. de epi. & cle. & idem Nellus in trac. bãnitorũ, in 1. q. secundi tẽ

37 poris. ¶ † Ex ꝑdictis Abb. infert fm̃ Bar. in l. omnes populi. ff. de

c iust. & iu. valere statutũ,[c] q bannitus possit impune offendi. Idem Bal. in l. Gracchus. C. de adulte. cũ si. vt per Mod. in c. quę in ecclesiarum, de consti. & ibi dixi, col. 6. Et occidenti talem bannitum præmium constitui potest, vt not. Alc. q alios refert

38 in l. si plagii, in prin. de uer. obl. † Et tale statutum conferens ꝑmiũ occidenti bannitũ, late dẽt interpretari, vt dixi in no. casu

39 ꝯsi. 15. † Et cum permittatur, quod offendi possit, ẽt occidi poterit, ut no. Bar. consi. 188. statuto castri Plebis. cũ si. ut Alex. tradit in l. in suis. ff. de lib. & posthu. & late Alb. in 4. parte statu. q. 18. Nellus in 1. parte secundi temporis. q. 7. Pau. de Ca. in consil.

40 33. super primo quæsito. in fi. † Corneus consi. 57 placet. lib. .

d Et tale statutũ ẽt hẽt locũ[d] in eo, q fecisset pacẽ, & ꝓmisisset nõ offendere sub pœna, ut no. Bar. in l. qui seruũ ff. de verb. obl.

41 cũ si. & ita trãdũt Alex. & Corn. ꝯs. 104. licet. lib. 1. † Et ꝑdicta cõclo nõ hẽt locũ de iure canonico, vt no. Bal. in l. 1. col. 2. uer. & per prædicta. C. si a non compe. iud. ubi ad hoc alleg. Host. in c.

42 ti. de conluc. † qd̃ tale dictum nõ procedit, sine dubio, qa statutum fundatum ex iusta cã, etiam seruari debet. in foro conscientiæ, ut per gl. in c. quæ in ecclesiarum. de consti. cum sim. ut dictum fuit in c. 1. de consti. Item, statutũ tale non habet locũ in

43 eo, qui procurasset aliquẽ bãniri, † ut no. Abb. in c. postulastis. col. 2. uer. sic ẽt vr̃ dd̃m. de ꝯcel. ꝑben. Et hoc idem in terminis in no. casu tradit Pe. de Anch. consi. 509. probata rãti virt sequu-

44 tia † Itẽ statutũ nõ hẽt locũ in muliere, ut no Ang. consi. 67. ex themate. in prin. Et hæc addenda sunt ad ea, quæ dixi in c. quæ

45 in ecclesiarũ. de cõsti. col. 6. & col. 7. ¶ † Penultimo Abb. cõcludit, q testi, cui opponiẽ crimen cum infamia, non daẽ replicatio ꝯ opponẽtẽ, pur ẽt ꝯcludit Bar. in d. l. cum mulier. ff. sol. ma. in fi. & idẽ gl. in c. testimoniũ. in glo. fi. de testi. cũ si. ut ꝑ Mod. hic & in d. c. testimonium. & prius Alc. in d. l. cum mulier. col. pe. & adde Alb. Maletã, qui late hoc tradit in tract. de testi. in 3. parte. 1 partis principalis. vbi tractat qñ testes repelluntur rõne

46 criminis, vel infamiæ. † Finaliter Abb. ponit distinctio. ex qua tres cõcl. colligunẽ. Prima, q vbi agitur criminaliter exceptio alterius criminis non admittitur. l. neganda. C. qui accu. cum si. & idem Abb. concludit post In. & alios. in c. intelleximus. de adult. ubi ẽt lo. de Ana. col. 9. & latius hoc idem Bald. tradit in d. l. cum mulier. col. 4. in 12. opp. quẽ Ange. Are. refert Insti. de exce. in prin. col. 20. ver. 4 fuit ĩ hac mã. & idẽ Pau. de Cast. in l. vito. col. 1. uer. 2. ob. ff. solu. ma. Et hoc est, quod dicit Bald. in l.

47 fin. in 5. oppo. C. de compen. † quòd in pœnis delictorum non fit compensatio. & idem Bald. in peculio eius, in uersicul. compensatio.

ADDITIONES.

a Replicatio idem Hipp. Marsi in sua prac. §. aggredior. nu. 52.

b S. Al. Nõ pt. Vid Dec ĩ c pastoralis co. fi. hoc e. ti. i c. cõstitut. el 5. ĩ j. no d̃ ap.

c Statutum. Deci. late ĩ. de constitut. c. quæ in ecclesiarum. nu. 14. Ias. in l. oẽs populi. nu. 47. de iust. & iu. l. si plagii. de verb. obl. Alex. consi. 114. nu. 8. lib. 1. An. Rube. in repe. §. morte. in l. non solum. nu. 640. de ope. no. nun.

d S. Al. Locũ Declara fin. ultra nõs alios ꝑ Fortu. Hysp. i l. ꝯuẽtionũ co. 4. ff. d pa.

cōpensatio. vbi alle. Inn. in c. sicut. in vlt. q. de iureiu. Et ad hoc facit, † qa pęna respectu fisci remitti negt, vt not. Bart. in l. 1. §. si ea. de vētre in poss. mit. & p gl. & Doct. in l. 2. ff. ad Silla. sicut eō ēt pęna, q̄ pti debet, remitti nō pōt p fiscū, vt no. p gl. in l. 2. C. d in ius voc. † Et hoc idē comprobaī, † qa compensatio est solutio. l. si debitor. ff. qui potio. l. amplius. ff. rē ratam ha. Et solutio nō pōt fieri nisi creditori. l. hoc iure. ff. de sol. † & creditor in veritate est fiscus, vt in ꝓposito tradit Tindarus in trac. de cōpens. col. x. dū loquitur qn̄ cōpensatio fiat in delictis. ¶ † Scd̄a ꝯclo, si ciuiliter de diuersis criminibus hn̄tibus diuersum effectum agaī, nō fit ꝯpēsatio. l. quēadmodū. §. si nauis. ī fi. ff. ad leg. Aql. p quē ita dixit Inn. in c. intelleximus, de adul. quem Io. de Ana. † refert ibi. col. x. ideo ꝓ furto, vel iniuria illata adinuicē, nō fit cōpēsatio, sed vterque agit, vt no. Spec. quem Abb. hic refert, & sequiī Ang. in l. vt vim. col. a. ver. extra q̄ritur. ff. de iust. & iu. & Ab. in c. 1. ī prin. de iniu. Io de Ana. in c. significasti. col. fi. de homi. Et dū Abb. reprobat opi. illorū, quos refert Spec. & ꝯcludit, ꝙ licèt qs sit ꝓuocatus, nō excusaī a delicto. & Mod. late ꝓsequunī, rn̄dēres ꝙ text. in l. 1. §. cū arietes. ff. si quadr. pau. fe. di. loquiī ī aīali irrationali, cuius irā nō cōpescere nō pōt ad limites moderatę defensionis. Sed ꝯsiderādū est, ꝙ illorū opi. s. vr vera, qn̄ qs sit ꝓuocatus taliter, ꝙ dicaī se defendere, qa tūc nō puniī. Et ita loqī tex. ī d. l. j. §. cū arietes. ibi, aggressus eēt. Et tali casu ēt ille tex. vr hr̄e locū ī hoībus, qa licite pōt qs se defendere, ēt aliū offendēdo. l. vt vim. ff. de iust. & iu. l. sciētiā. §. q cū aliter. ff. ad leg. Aquil. ¶ † Et p̄dicta scd̄a ꝯclo limitaī nō hr̄e locū, qn̄ nō apparet qs primo cęperit iniuriari, qa tūc neuter teneī, ſm Ro. in d. l. cū mulier. ff sol. ma. per l. sciētiam. §. cū stramēta. ff. ad leg. Aquil. & Mod. hic sequuntur. Sed aduertendum est, ꝙ stante cōclusione. ꝙ vterq; teneatur, qn̄ adinuicem delinquūt vt s̄. dictum est, vr ꝙ si constet de delictis, puta de furto inuicē facto, ꝙ vterq; teneatur, licèt ignoretur quis prius incœperit. Sed qn̄ teneretur tātum ille, qui primo incępisset, hoc dictum esset verum prout loquitur text. in d. §. cum stramenta. † Et de rūpētibus pacē no. Bar. in l. cū pater. §. libertus, de le. 2. cū si. vt Ale. in l. semel mora. in fi. ff. sol. mat. ¶ † Tertia ꝯclo est, ꝙ cōmittēs cōtra legē nō priuetur bn̄ficio aliarū legū vel eiusdē in diuersis casibus, vt Abb. hic concludit post Inn. in d. c. intelleximus. Ad qd̄ bn̄ facit, qd̄ tra. Pe. Cy. Sal. Ful. † & Ale. in l. cum ꝓponas. C. de pac. vbi cōcludūt, ꝙ nō seruāti fidē dēt tn̄ fides seruari in diuersis casibus, qn̄ obl̄ones nō sunt correspectiuę.[a] & no. Anto. de But. & Abb. in c. 3. de iureiu. facit gl. in l. si duo. ff. d dolo. & tex. 33. q. 5. c. ꝙ Deo patri. Ex qbus aliàs ꝯsuluī fuit † ꝙ licèt ille, qui sumpsit a repu. securitatē ꝓ delictis p̄teritis, si cōmittat nouū delictum. propter quod respub. offenditur, nō tamē propter illud securitas prius data rumpitur, qa ista sunt circa diuersa. & ita consuluit Ant. Rosellus in consi. inci. duo dubia ex hoc facta. Reliqua per Abb. & Mod. hic.

ADDITIO.

a S. Ald. Correspectiuę. Vide late Deci. in c. constitutus. el j. in 2. nu. ī. de appel.

SVMMARIVM.

1. *Absolutio ad cautelam pro interesse ecclesiæ vacantis conceditur.*
2. *Vacare quando dicatur ecclesia.*
3. *Vacationes nomine, quilibet modus vacandi intelligitur.*
4. *Iudex ex officio supplere potest, quoties agitur de interesse ecclesiæ.*
5. *Absolutio ad tempus fieri potest de consuetudine Rom. curiæ ex causa concernente priuatum interesse.*
   Et conceditur in fauorem alterius non excommunicati. nu. 6.
   Et in effectu dicitur suspensio, qa illo actu expedito reincidit in excōicationē, nu. 7.
8. *Suspensio facta ad tempus cessat eo finito.*
9. *Absoluens cum reincidentia, elapso tempore remanet excommunicatus.*
10. *Interdictum fieri potest sub certo modo.*
11. *Absolutio non conceditur nisi petenti.*
12. *Venia non datur nisi correcto. Hoc limitatur in Papa. nu. 14.*
13. *Culpa tolli non potest nisi excommunicatus emendetur, secus in pœna.*
15. *Absolutio conceditur non solum in sententia excommunicationis, sed suspensionis & speciali interdicto, nu. 16.*
17. *Suspensio, excommunicatio, & interdictum, in his tribus consistit censura ecclesiæ & procedunt a pari, & in quibus differant.*
18. *Cautio quæ requiritur in absolutione ad cautelam, requiratur in suspensione.*
19. *Suspensio operatur ad limites suspensionis.*
20. *Suspensus in una ecclesia, non uidetur suspensus in alia.*
21. *Suspensus ab officio & beneficio, agere non potest proprio nomine pro iuribus beneficij.*
22. *Argumentum de toto ad partem non semper ualet.*
23. *Suspensio perpetua æquiparatur depositioni.*
   Et non fit nisi pro graui crimine, nu. 24.
25. *Suspensus a beneficio tantum non uidetur habere administrationem.*
26. *Suspensus a beneficio eligere potest, ab officio uerò non, nu. 28.*
27. *Suspensio facta in principali, uidetur facta in accessorio.*
29. *Suspensus ab officio, quæ possit facere.*
30. *Priuatus officio uidetur priuatus beneficio.*
31. *Suspensus ab officio tenetur priuatim dicere officium diuinum.*

APostolicę. ¶ Summaī, & diuiditur vt p Abb. hic. ¶ † No. primo ꝙ absolutio ad cautelā pro interesse ecclesiæ vacantis hic conceditur. Nā non est parui momēti interesse vacantis ecclesiæ, c. ne ꝓ defectu. de ele. & in c. postquam. l. distin. † Et qn̄ ecclesia vacare dicitur, no. per gl. ī cle. j. vt lit. pen den. in uerbo, collatio. Host. in summa, ue tc de uac. §. quot modis. cū si. ut tradūt Mod. in c. j. de p̄scr. & late Frāc. Pau. in trac. ne sede vacāte car. 9. uer. ultimo p̄mitto. † Et sub uerbo, uacationis, qlibet mod⁹ uacādi īelligiī, ēt in mā odiosa. ut no. Do. per gl. ibi in c. si pp. ī uer. uacabūt de rescri. ī 6. Ad idē ī c. cupiētes ī uerbo, uacātibus. de ele. in 6. cum si ut tradunt Mod. in c. in nīa in 37. correlario, de rescriptis. † Et qd̄ hic dicitur de interesse ecclesiæ uacantis, idem esset si de alio interesse ecclesiæ agatur, quia iudex tali casu ex officio supplere potest, ut Abb. hic dicit & est gl. in cap. constitutus. in versic. exceptionē, de appel. vbi Anto. de But. & in ca. cum nobis. in uersi. ex officio. de electio. & in cap. prinsquam, l. distin. Et etiam de consuetudine Romanæ curiæ absolutio † potest fieri ad tempus ex causa concernente priuatum interesse, qa qn̄que quis absoluiī, vt testificari possit, vt no. Hostien. in c. veniens. ij. de testi. vbi Abb. col. 2. fi. post Anto. de Bu. & alios, & no. Old. consi. 278. licet in iij. dubio. † Et in prędictis casibus absolutio cōceditur in fauorem alterius, & nō excōicati. Sed tn̄ ēt Romæ practicaī ꝙ talis absolutio ꝯcedaī ad tp̄s in fauorē excōicati, ad hoc vt impetratio sortiaī effectū[a] in fauorem eius. Et talis absolutio in effectu vr suspēsio, † qa illo actu expedito, statim ipso iure reincidit ī excōicationem, vt no. Host. & Doct. in d. c. veniens. † Et idē in suspensiōe facta ad tp̄s, quæ finito tpe cessat, vt no. in d. cle. j. ī ver. donec. de deci. Inn. in c. bonæ. & Ant. de Bu. ibi col. 2. de ęta. & quali. Abb. post alius in c. fin. de matr. contract. ꝯ interdic. ecclesiæ. † ideo absolutus cū reincidentia intra x. dies, elapsis illis x. diebus remanet excōicatus, vt dixi late cōsi. 145. quærit in effectu. † Sic etiā interdictū fieri pōt sub certo mō, videlicet aliquo morante in ciuitate, & illo recedente interdictum cessat, c. dilectus. de appel. & dixi ibi in vj. no. † Et ſm supradicta limita reg. q̄ dicit ꝙ absolutio nō cōceditur nisi petēti. c. significasti. in fi. de eo, qui duxit in mat. Et nusquā sub sole auditum est, † q detur venia, nisi correcto, vt habetī in c. legebaī. 24. q. 2. facit text. in reg. peccati venia. de reg. iur. in 6. Nā secundum Abb. nō habet locū in hoc casu, qn̄ iudex ex officio hoc facit ꝓ interesse ecclesiæ. Vr scd̄o, vt s̄. declaraui, generaliter dici potest ꝙ dicta reg. non habeat locum qn̄ absolutio fit propter interesse alterius, q̄ excōicati. Tertio Mod. hic respondent, ꝙ regu. † intelligitur respectu culpæ, quæ tolli non pōt, nisi excōicatus corrigaī. secus est quo ad pœnā, quæ tolli pōt, licèt excōicatus nō emendetur. Et no. Abb. post alios in c. ab excōicato, de rescrip. col. fi. cū simi. ut tradūt Mod. hic. Et ad hoc est gl. in c. denique. 4. dist. in verbo, cōsuetudine. & Pet. de Anch. in reg. peccati. in 3. oppos. de reg. iu. in vj. Quarto responderi potest, vt s̄. dixi, ꝙ reg. procedat in uera absolutiōe. sed in casibus supradictis vi potius suspēsio, q̄ absolutio. † Vltimo p̄dicta reg. nō ꝓcedit in Papa, ut no. tradit Abb. in l. à ꝓcedēte. C. de dila. ¶ † No. scd̄o ꝙ absolutio ad cautelā conceditur non solū in sn̄ia excōicationis. c. veniens 2. de testi. cum si allegatis in gl. sed ēt in sententia suspēsionis[b] quia ſm Abb. est eadem ratio. Secus tn̄ est in interdicto generali. c. præsenti, de sen. excom. in vj. † Sed ī speciali interdicto idē est qd̄ in excōicatiōe, vel suspensione, vt no. per gl. in c. p̄senti. in ver. generaliter. & Do. ibi, col. j. Cal. ī trac. de ecclesiastico interdict. char. 3. ver. sed quæro. cū si per Mod. hic, nam in his tribus ꝯsistit censura ecclesiæ. c. quęrenti. de ver. sig. ideo regulariter a pari procedunt. † Differunt tn̄ in pluribus, ut late prosequitur Io. de Ana. in rub. de cler. excōicato, minist. Et ex p̄dicta æquiparatione suspensionis, & excōicationis Abb. infert † ꝙ cautio, q̄ requiritur in absolutione excōicationis ad cautelā. c. a. solet, de sen. excō. in vj. ēt requiratur in suspēsione, & est tex. c. venerabili. de sen. exc. Et hoc intelli̇r qn̄ ipse excōicat⁹ hoc petat. vt Abb. hic dicit. & ita loquiī tex. ī d. c. solet. secus videī qn̄ absolutio ad cautelā cōcediī nō petenti. vt qa absoluiī, vt dicat testimoniū, & illo actu expedito, reincidit in excōicationē, & talis absolutio potius suspensio vr, vt Doc. dicunt in d. c. veniens. 2. de testi. & tali casu non videt necessaria cautio, nec ēt in casu huius decretalis, vbi absolutio cōceditur non petenti ex officio iudicis, licèt aliter Abb. hic dicat. ¶ † Circa materiā suspēsionis, qsam Abb. hic post alios ꝓsequitur, prima eius cōclusio est, ꝙ suspēsio[c] operaī ad limites suspensionis. E est regula cōis ꝙ limitata cā limitatum effectum producit, l. in agris. ff. de acqui. re. do. cum si vt late Mod. tract. in c. cum ordinē. de rescri. † Et ad hoc specialiter

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Effectum. Vide ad hoc Parisi. in consi. 15. nu. 41. lib. 4.
b ¶ Suspensionis. Adde Parisi. in consi. 39. nu. 24. lib. 4.
c ¶ Suspensio. Deci. in [illegible] iuris, C. de testa. mili. decisio. Thol. 198.

specialiter facit, qa suspensus in vna ecclesia, non vr̃ suspensus in alijs. gl. no. per illum text. in c. cupiẽtes. § cæterum. in versi. in ipsa ecclesia. de elec. in 6. & in c. si compromissarius. in gl. fi. eo. ti. & lib. & no. Imo post gl in c. pastoralis §. verũ. col pe. de app.

21 ¶ †Secundo Abb concludit, ꝙ suspensus ab officio, & bñficio agere non põt proprio nomine pro iuribus bñficij, prout voluit gl. hic. & Abb. hoc comprobat, quia pro tpe suspensionis tãtũ operari debet, sicut perpetua. ar. l. quæ de tota, ff. de rei uen.

22 †Sed ista rõ euitari põt, quia nõ semper valet, ar. de toto ad partem, l. si quis aliam. ff. de solu. l. tutor vrgentibus. ff. de mino. Et ad hoc plures Instantias ponunt Mod. in c. fi. de maio. & obe Et

23 specialiter in proposito facit, †quia suspensio perpetua ęquiparatur dispositioni, vt no. in c. si quis. ubi Domi. 83. distin. ideo

24 suspensio perpetua non debet fieri. †nisi pro graui crimine, sicut depositio. c. tuæ. de pœnis. Et suspensio temporalis fit pro leui crimine, vt not. Abb. in d. c. tuæ. de pœnis. & dixi in c. at si clerici. in prin col. 12. de iudi. Vnde pro ꝯclusione Abb. melior ratio adduci potest, quia facultas agendi videtur cõpetere habenti administrationem, vt no. Abb post alios in c. edocere. de rescri. dum allegat l. fi. ff. ꝙ cuiusq; vni. Sed iste suspensus ab of

25 ficio, & beneficio nõ habet administrationem, †quia suspẽsus etiã a beneficio tm̃, nõ vr̃ hr̃e administratione. c. 1. §. qui vero. de ele. in 6. & in c. cupientes. §. cæterũ. eo. ti. & li. & facit, qđ no. Abb. in d. c. pastoralis §. verum. col. 3. de appel. vbi videndum

26 est, quod dixi ibi ¶ †Tertia conclusio Abb. est, ꝙ suspensus a beneficio eligere potest. Ita in c. cupientes. §. cæterum. in versi. beneficiis. de elec. in 6. vbi ad hoc inducit tex. in c. cum in cunctis. § pe de elec. ꝙ vbi quis suspenditur a beneficiis, tamẽ ẽt priuatẽ potestate eligẽdi. ergo videtur ꝙ suspensus nõ esset priuatus potestate eligendi, nisi hoc exprimatur, & idem gl. In c. cum Vintoniensis. in ver. amiserunt. de ele. & Abb. ibi. in versi. noto singulariter. sequitur gl. per illum tex. vbi quis admittitur ad eligẽdum durante suspẽsione. Et ita Doc. hic omnes sequuntur. Sed tamen aduertendum est, quia si ius eligendi competeret rõne beneficij, videtur ꝙ suspensus a beneficio nõ haberet potestatẽ eligẽdi. Gratia exempli, in canonico si suspẽditur a canonicatu, quia ius dandi vocem cõpetit ratione canonis, vt gl in c. cũ M. in uer. receperũt. de cõsti. non vr̃ ꝙ canonicus eligere possit,

27 †quia suspensio facta in principali, videtur facta in accessorio vt per glo & Abb. in c latores, de cleri. excõ. mi. Facit quod not. Ab. hic de negociis pertinentibus ad beneficiũ. Si vero ius eligẽdi separatum sit a bñficio, & competeret ratione officij, cõclusio Abb. & Doc. bene procederet, quia suspensio fuit limitata respectu beneficij, per supradicta in prima conclusione. Et ista tertia cõclusio non bene probatur in iuribus, q̃ Abb. adducit Nam primo tex. in d. c. cum in cũctis. parum facit, quia ibi fuit facta expressio, quia erat priuatus tantum pro vna vice, vt habetur in d. c. cum Vintoniẽsis. ideo fuit necessaria expressio quia aliàs videretur, ꝙ fuisset priuatus potestate eligendi pro toto tempore suspensionis. Et eodem modo respondetur ad d. c. cum Vintoniensis. quia ibi priuatio erat limitata ꝓ vna vice & suspensio facta fuerat per triẽnium. Secus videtur si absolute debuisset priuari potestate eligendi durante suspensione, qa tunc expressio non fuisset necessaria. Et ita ad dicta iura respõderi potest. ideo conclusio prædicta firmata solum remanet in

28 ratione supra allegata. ¶ †Quarta conclusio est, quòd suspensus ab officio non possit eligere, vt hic, & in c. cum dilectus de

29 consue. cum si. nec alia exercere potest, †quæ ordinẽ respiciũt. spectantia vero ad officium exercere potest, 18. dist. c. presbyterũ. & l. dist. c. studeat. Sed aduertẽdum est, quia tex. in d. c. presbyterum. videtur probare contrarium, dum ibi priuatus officio retinet beneficium per dispensationem. ergo videtur, quod de iure etiam fuisset priuatus beneficio. & ita Domi. ibi inducit illum text. in 1. no. Et eodem modo induci potest tex. in d. c. studeat. Sed tamen responderi potest, quòd in dictis iuribus propter delictum æque principaliter ille erat suspensus ab officio, & beneficio simul, sed in beneficio dispensatur, qnia facilius in beneficio dispensari potest, vt no. Inn. in c. 2. de clerici. excõm. minist. Abb. in c. at si clerici. §. de adulte. cum similibus, vt ibi dixi de iudi Sed in casu nostro Docto. loquuntur, quando suspensio fuit limitata ab officio, quæ non trahitur ad beneficiũ. Secundo contra istam conclusionem facit. quia si sit suspensus ab officio, in consequentiam videtur suspensus a beneficio, qa

30 propter officium datur beneficium, c. fi. de rescript. in 6. † Vñ priuatus officio. & beneficio priuatus intelligitur. c. eos. 81. di. cum si. vt tradit gl in d. c. fi. in verbo, datur. & ita arguit gloss. in cle. cupientes. de pœn. & Abb. in ca. vestra. col. 4. de vita, & ho.

31 cleric. †Sed potest responderi, quòd non sit suspensus ab officio quominus teneatur dicere officium diuinum priuatim, vt per gloss. in c. presbyterum, 28. dist in gl. fi. & per gl. a. in cap. 1. & in c. Illud. in verbo, officia. de cler. c. commu. mini. Et in hoc distingui potest, vt Cardina. tradit dicta clemen. cupientes. versi. quòd si. in 3. quæst. de pœnis. Reliqua per Abb. & Mod. hic.

CLARISS. VIRI DOCTORISQVE Subtilissimi Domini Philippi Decii, siue de Decio, Mediolanensis.

SVBTILISSIMA ET VTILISSIMA Commentaria in solemnem titulum de Appellationibus, fœliciter incipiunt.

¶ Difficile est his temporibus, vt scribendo quis laudem assequatur. Nam si ea, quæ maiores nostri varijs in locis tradiderunt, in vnũ colligere quis velit, hoc olim quidem laboriosum fuit impręsentiarum vero admodum facile est, adeo ꝙ nulla penitus commendatione dignum videatur. Si quis vero ingenij subtilitate ac proprijs inuentionibus famam sibi vendicare contendit, difficillimum est post tot antiquorum exquisita ingenia, aliquid noui promere, quod laudem mereatur, ac illud non omnibus contingit, sed paucis, quos æquus amauit Iupiter, a quibus me longo interuallo alienum esse plane intelligo. Accedit ꝙ assiduus lectionum cursus non patitur eam diligentiam in singulis adhiberi, quæ in scribendo requireretur. His rationibus ab hoc scribendi munere libenti animo me cõtinuissem. Sed tamen, vt vobis aliqua ex parte satisfaciam, quibus ex merito nihil, quod meæ qualiscunque facultatis sit, denegare possum. Pauca quædam sub breui compendio reponã ad interpretationem duntaxat eorum, quę do. Abb hic scribit. Non quòd velim verbosos commentarios facere, sed paucis quandoque additis in his præcipue insistam, in quibus dubitari contingit.

SVMMARIVM.

1 *Res iudicata dicitur, quando appellari non potest.*
2 *Consuetudine induci non potest id, per quod substantia appellationis immutetur.*
3 *Substantialia, quæ dicantur.*
4 *Substantia pluribus modis distinguitur.*
Et distinguitur a solennitate, nu. 5.
6 *Consuetudo ut ad minorem iudicem appelletur, an, & quando ualeat, uel quòd minor habeat iurisdictionem in maiorem. nu. 7.*
Nisi consuetudo minorem iudicem faceret maiorem, nu. 8.
9 *Papa licèt non possit dispensare cum monacho super castitate, potest tamen facere de monacho non monachum.*
10 *Iudex potest esse uno respectu maior, alio minor.*
11 *Consuetudo de appellando ad parem quando ualeat.*
12 *Par in parem non habet imperium.*
13 *Consuetudo iurisdictionem tribuit.*
14 *Mulier quæ de iure iudicare non potest, habilitatur a consuetudine.*
15 *Qui uult consequens & c. non habet locum, quando quis maior iudex efficeretur.*
Nec ueniunt ea, quæ maioris sunt iurisdictionis, quam illud quod principaliter demandatur. nu. 16.
17 *Appellationis definitio.*
18 *Statutum loquens de appellatione non habet locum in appellatione extraiudiciali.*
19 *Appellatio operatur effectum suspensiuum, & deuolutiuum.*
Et quo ad præsentem statum extinguit sententiam, nu. 20.
Non tamen litis contestationem, nu. 21.
22 *Exceptiones dilatoriæ, quæ prohibentur opponi post litem contestatam, non possunt opponi in causa appellationis.*
23 *Restitutio in integrum omnia reponit in pristinum.*
24 *Appellatio, an tollat præsumptionem sententia.*
25 *Iudice Pro præsumitur.*
26 *Appellatio quo iure inuenta sit.*
Et est defensio de iure positiuo, nu. 27.
28 *Defensio licet tolli non possit, modus defensionis potest uariari.*
29 *Princeps appellationem tollere potest.*
30 *Defensio ciuilis, & naturalis, an differant.*
31 *Defensio naturalis tollitur ex causa.*
32 *Statutum præcisè tollens defensionem, & faciens quem immediate condemnari, ualet.*
33 *Iudex appellationis qualiter iudicare debeat.*
Et potest sententiam reformare, nu. 34. Et si per uiam nullitatis ad superiorem sit recursum. nu. 35. Nisi processus esset ineptus, nu. 36.
37 *Iudex reductionis potest laudum reformare.*
38 *Appellari non potest a non recognoscente superiorem.*
39 *Appellari non potest a sententia fortunæ.*
40 *Appellari potest ad Papam deficiente superiore, quando iniustitia esset notoria. numero 41.*
42 *Appellari ad quem debeat, si in loco non sit deputatus iudex appellationis specialis.*
43 *Magistratus nostri temporis nullam habent iurisdictionem nisi quatenus per statuta conceditur.*
44 *Appellatio est mixti imperij.*
55 *Officiale deficiẽte in aliquo municipio, iurisdictio deuoluitur ad proximum superiorem.*

46 *Appellari ad quem debeat a rectore collegii, vel vniuersitatis.*
47 *Appellatur a sententia episcopi in causis feudi ad superiorem feudi.*
Et ab episcopo delegato ad delegantem laicum, nu. 48.

De appellationibus. Rub.

RActurus itaque principium in hoc celebri titu. de appellationibus, pro solito more hæc rub. ſm Io. And. & Doct. ad pcedētes sic cōtinuatur. Nam supradictū fuit de snīa, & re iudica. Et quia si a snīa nō appelletur in rem transit iudicatam. appellatio vero impedit effectum rei iudicatæ, ideo de illa videndum est. & sic transeunt Abb. & Mod. ¶ Ista continuatio prima facie vr̄ dubitabilis, quia si appellatio impedit ne snīa trāseat in rem iudicatā. ergo vr̄ ꝙ prius in ordine tit. de appellationibus poni debuisset, 1 & postea de re iud. † Quia res iudicata dr̄ proprie, qñ appellari nō pōt, vt per gl. in c. nō solum. in verbo, innouata. eo. tit. in 6. Facit tex. in c. cū dilecti. in fi. s. de elec. & in c. cū inter. s. de re iudi. & in l. post rem. ff. de re iudi. & in no. qōne. Rom. tradit in cōsil. 324. circa primum. a col. 2. Et hoc præsertim in proposito dicendum est. vbi prius fit mētio de snīa, & postea de re iudi. Et hoc fatentur Doc. hic dum dicūt, ꝙ appellatio impedit, ne sentēria trāseat in rem iudicatam. Vnde donec agitur de appellatione, non vr̄ tractandum esse de re iud. Et sic ordo titulorum præposteratus vr̄, attenta ratione Doctorū. Sed tñ saluari potest b prædicta continuatio, b supplēdo hoc modo. In isto enim titulo agitur non solum de appellationibus, quæ admittuntur, sed etiam de appellationibus, quæ in quibusdam casibus prohibētur, vt in c. ad nostram. & in c. consuluit. j. eo. Vnde cum supra dictum sit de snīa, a qua regulariter appellari potest, & de re iudi. quæ appellationem excludit. merito nunc ponitur iste titu c lus de appellationibus recipiendis, vel non admittendis.[c] Do. Abb. hic, cuius vestigia sequar, per introductionem materiæ septem formauit quæstiones. Et in prima insistit circa diffinitionem appellationis, in qua primo incidenter dicit notand. 2 esse gl. in c. 2. de consue. in 6. in ver. officiali. † dum voluit, ꝙ cōsuetudine induci non possit id, propter quod appellationis sub 3 stantia immutetur. † Ad cuius confirmationem facit, quia substantialia proprie illa dicuntur, sine quibus actus cōsistere nō potest, vt est pretium in contractu venditionis, l. pacta conuenta ff. de contrahen. emp. no. Bar. in l. prolatam. in fi. C. de sentē. & idem Bart. in l. si quis. § si initium. col. 9. ff. eden. Bald. in l. in ementis. col. pe. C. de contrahen. emp. Aug. in consi. 87. pro decisione. col. 1. Abb. in c. fi. in vlt. no. j. de condi. appo. & in cōsi. 4 72. circa primum. li. 1. Alibi † tamen substantia pluribus modis distinguitur, vt prosequitur Bal. in l. si ex precio. in fi. & Sal. ibi. 5 vltimo no. Bal. C. si cer. pe. † Et substantia d a solennitate distin d guitur, vt no Bal. in l. etiam. col. 1. C. de exe. rei iud. cum si. vt tradit Alc. in l. de pupillo. § qui nunciat. ff. de ope. no. nun. Et in pposito ista cōclusio bene iustificatur, ꝙ non valeat consuetudo contra substantiam appellationis, quia si substantia remouer̄, actus consistere non potest. Facit tex. in l. cum precario. ff. de pca. & in l. 1. de vsufr. ea. re. quæ vsu consu. Et ex ista conclusione 6 alia conclusio infer̄, ſm gl. in loco præall. † videlicet, ꝙ nō na 7 let cōsuetudo, vt ad minorē iudicem appellemr. † nā nō valet e consuetudo, e vt minor habeat iurisdictionem in maiorem, ut tradit Arch. 21. dis. in c inferior. no. in c irrefragabili. in prin. s. de offi ordi. Appellatio enim imperitiam, uel iniquitatem corrigit iudicantis, l. 1. in prin. ff eo. Et absurdum videtur, ꝙ pr̄ a filio, magister a discipulo, & generaliter superior ab inferiore corrigatur, c. cū inferior, s. de maio. & obe. 95. dist. in c. quis dubitet. & in § si vero. in Auc. de nup. in 4. char. Merito ergo Nathan Propheta Regem redarguebat, cū esset ipso rege superior, vt dicitur 2. q. 7. c. nos si incompetenter. in 2. col. Hoc enim repugnare videtur rationi naturali, quæ auctoritate legis, vel cōsuetudinis immutari non potest, vt dicit tex. in d. l. 2. ff. de vsufr. ea re. & quod ibi Bal. Vel saltem negari non potest, quin talis esset consuetudo irrationabilis. ideo non ualet, c. fi. de ꝯsue. 8. dis. in c. mala. & in c. ueritate. & in l. 2. C. quæ sit lon. consue. 8 † Limitatur tamen conclusio glo. præallegatę, nisi consuetudo f minorem iudicem faceret maiorem f in isto articulo appellationis. quia tunc bene valeret consuetudo, secundum Io. de Lignan. in d. c. 2. vbi Domi sequitur in j. col. & ad hoc alleg. etiā Io. And. in c. Romana. eo. tit. in 6. & Petu. & alii posteriores hic se 9 quuntur. † Et in simili ad hoc facit, quia licèt Papa non possit dispensare cum monacho super castitate, c. cum ad monasterium. in fi. de sta. mona. potest tamen facere de monacho non monachum, vt per Inn. in c. fi. in fi. supra de sacra. non reiterā. Io An. in regula, semel Deo. de reg. iu. in 6. in Mercu. Et ideo in proposito licèt non valeat consuetudo, ut ad minorem iudicē appelletur, potest tamen facere consuetudo, ꝙ iudex, qui erat minor, maior efficiatur in illo articulo appellationis. & ita sufficit, ꝙ appellatio deferatur ad maiorē iudicem ſm quid, uidelicet respectu appellationis, licèt aliàs minor sit. Nam vnus iu 10 dex uno respectu potest esse maior & alio respectu minor, † vt per Bar. in l. 1. § si quis. ff. eo. Alibi tñ do. Abb. uidetur hoc re 11 stringere, & limitare in c. ñ. in 2. no. de dila. † vbi inquit valere consuetudinē de appellando ad parem, reputando eum maiorem. Sed non de appellādo ad minorem, quia esset cōsuetudo irrationabilis, ꝙ minor haberet corrigere factum superioris. c. cum inferior. de ma. & obe. Fel hic olim honorandus collega meus Pisis dicit, ꝙ eadem irrationabilitas vr̄ esse in pari, per 12 c. innotuit. s. de elect. † vbi dr̄, ꝙ par in parē nō habet imperiū. Ad idē tex. in l. nā & magistratus. ff. de arbi. l. ille, a quo. § tempestiuum. ff. ad Tre ideo inter illa, secūdum eū nō uidetur differentia. Sed tñ ad hoc responderi pōt, ꝙ in minori est maior disparitas

ADDITIONES.

a ¶ Frac. Parona. Circa primū. Vbi dicit quid si rescriptū mādat vt aliquis cogatur parere iudicato, non pōt cogi si est appellatū quia parere iudicato requirit trāsitum in rem iudicatem per l. 1. C. de executio. rei iudic. & quia appellatio suspendit iudicatum, l. 2. ff. ad Turpil. Et idem, quod iudicatum proprie dicatur post transitum in rem iudicatam, tenet Gemi. notans ad statuta, in c. nō solum. § in fin. princip. per Glost. ibi hoc allega. & hoc aliàs allegabam in quæstio. de facto, ad illud, quod dicitur, quòd in compromisso facto in arbitratorem, non veniunt, nec venire possunt liquida, quæ transiuerunt in rem iudicatam, iuxta ea, quæ habentur in l & post rem. in princip ff. de transac. & in l. 2. eo ti. & in l. eleganter. § 1 ff. de cond. indeb. & per Ful. & Mod. in l. si diuersa. C de transact. cum concor. de quibus per Mod. ibi, & in locis multis. Est verum quando tempore compromissi de ipso transitu in rem iudicatam liquido, & clare constat, ita ꝙ refricari non pt in dubium, & snia posset mitti executioni sine alia discussione. Sed quando liquido non constaret de transitu in rem iudica immo potest probabiliter dubitari, dicebam, ꝙ tunc decisa per sententiam veniunt, seu venire possunt in compromisso. Istud probatur iudicio meo in dicta l. eleganter. § primo. ibi, indubitata sententia. & ibi dum dicit ꝙ potest transigi post sententiam, si incertum sit. an post transitum in rem iudicatam, secundum Ludo. Roman. & alia hic allega. per excellent. domi. Philipp. Deci.

b ¶ Syl. Ald. Continuatio. Hanc saluationem reprehendit hic Neruti. Geminia. cosum. 1.

c Admittendis. Ista responsio Decij mihi non satisfacit salua reuerentia tanti viri, cui ob singularem doctrinam plurimum debeo. & est ratio, quia in titu. isto principaliter tractatur de appellationibus, quæ admittuntur, quæ sententiam suspendunt. nam rub. fit habito respectu ad ea, quæ principaliter in tit. tractantur, vet constat in l. si constante. ff solu. ma. coniuncta eiusdem tit. rub. & patet etiam in rub. de vulg. & pup. quæ licèt sit concepta taliter, tamen in illo titu. tractatur de compendiosa, breuiloqua, & exemplari. l. ex facto. l. Lucius. l. Centurio. eo tit. de quibus in illa rub nulla fit mentio. quia de eis tractatur incidenter. Nec est inconueniens, quòd reperiatur in aliquo titu. lex ꝙ non loquatur de materia tit. vt inquit Ange. in l. vim facit, de vi & vi ar. vbi ille tex. loquitur de vi turbatiua. & tamen totus ille tit loquitur de vi expulsiua. facit gl. quæ ad hoc est notabilis in l. si in fi. prin. in versicu posse repe. de condi. inde. ff Et propterea hanc difficultatem alio modo soluendam arbitror dicendo, videlicet, ꝙ res iudicata dr̄ etiam sentētia appellabilis, vt est bona gl. in l. 3. in 3. gl. ff de re iud & no. p Abb. in rub. s. tit. proxi & probatur per tex. in l. eleganter. § si post. ff. de cond. inde. vbi dicit tex. quòd transactio, quæ fit post rem iudicatam, non valet, sicuti cauetur rescripto Antonini Imper. postmodum subdit text. quærendo quid si a sententia appellatum sit, an rescriptū habebit locum? & dicit transactionem valere, ita interpretando illud rescriptum. dicas igitur, quòd si diceretur res iudicata solum sententia a qua non posset appellari, facta fuisset dubitatio iurisconsulto. Hæc dixerim salua, vt pmisi, reuerentia eminentissimi huius uiri, qui vere huius nostræ scientiæ hac tempestate lucidissimus sol dici, & haberi meretur. Hierony. Gig. inter V. I. D. minimus.

d Hier. Gig Et substantia. Adde quòd forma & substantia differunt, nam si substantia remoueatur, actus in nullo cōsistere pōt, nec ex eo aliquid pueniet. hoc duobus exemplis declero consensus est de substantia stipulationis l. obligationum substantia. ff. de actioni. & obliga. & si detur defectus consensus, stipulatio non valet etiam vt pactum nudum. l. an inutilis, in princi. ff. de accept. verum si deficit in forma, & adsit consensus, valet vt pactum nudum no. in l. 1. § si quis ita. ff de uer. obl. Aliud exemplum de forma testamenti est numerus septem testium, tex. est in l. si vnus. C. de testa. Sed deficiente ista forma, nihilominus valet inter liberos testamentum, l. hac consultissima. § ex imperfecto. C. de testa. Item hæres tenebitur saltem obligatione naturali, adimplere voluntatē defuncti. l. in testamēto. ff. de fideic. libertati. Et tali etiā testamento declaratur testatoris voluntas. l. fi. ff. de reb. eorum. Sed si testamentum peccat in substantia, hoc est in voluntate testatoris, ex tali testamento nil peruenit. nec valet etiam inter liberos. l. si is qui testamentum ff. de testa & no. Bar. in l. 1. de cond. inde. Comprobantur etiam ista, quia si quis fecerit testamentum non seruata solennitate requisita a iure, & postea efficiatur miles testamentū valebit, quia aderat substantia. hoc est voluntas testatoris. tex. est in § pen. institu. de mili. testamen. sed si furiosus, vel infans testamentū fecerit, quia isto casu deficit substantia, hoc est consensus, nam isti non habent velle, neq. nolle. l. qui seruum suum, de acquir. hæred. Propterea etiam ꝙ furiosus efficiatur sanę mētis, & infans efficiatur maior, testamentum nil valet. tex. est in § præterea. institu. qbus non est permiss. face. testa. Et hanc declarationem volui hic subnectere, quæ fortasse non erit legentibus damnosa.

e Hie. Gi. Consuetudo. Consuetudo non valet, vt de maiori appelletur ad minorem, quia est ꝯ substantiā appellationis, nisi consuetudo faceret illū minorem maiorem quo ad illum articulum appellationis, addo vltra hic perfecte allegata d. And. Sic. pulchre in solenni repe. rub. extra de fi instr. col. 34. ad fi.

f Face[illegible]. Vide And. Sicu. s. de fi. instr. in rub.

disparitas ad maiorẽ, q̃ de pari ad parẽ. vñ facilius tolerat̃, ꝙ appellari possit virtute ↄsuetudinis ad parẽ, q̃ ad minorẽ, vt Ab.
a dicit. Pro quo facit tex. in l. j. §. si qs ergo.[a] ff. eo. vbi si ꝑ errorem
b ad maiorẽ[b] iudicẽ, vel parẽ appellet̃, error nõ nocet. secus si ad minorẽ. Ex quo dat̃ intelligi, ꝙ naturæ appellationis magis repugnat, ꝙ ad minorẽ appellet̃, q̃ ad parem. Differẽtia tñ q̃ Ab. facit inter parẽ. & minorẽ iudicem, ex alio capite non vr̃ mihi ꝓcedere in terminis, in qbus ipse loquit̃, qa sm̃ Ab. valet ↄsuetudo, ꝙ appellet̃ ad parem, qñ maior in articulo appellationis reputat̃. Certè attẽta hac rõne, idẽ vr̃ in minori, si maior reputet̃: ex quo enim maior reputat̃, appellatio bñ ꝓcedit, & nulla vr̃ irrationabilitas tã in minori, q̃ in pari, ꝑ supradicta. ¶ Vlterius ẽt aduertendum est, dum omnes cõiter concludunt valere consuetudinem, vt ad minorem appellet̃, qñ cõsuetudo illum facit maiorem respectu appellationis, certè ꝑm istã cõclusionẽ inferri vr̃, ꝙ gl. in d. c. 2. verificari non possit, quia eo ipso, ꝙ cõsuetudo defert cãm appellationi ad minorem iudicẽ, dr̃ illo respectu maiorem illũ facere ex natura appellationis: quia qui vult consequens, vr̃ velle omne necessariũ antecedẽs ad illud. c. ꝑterea, ẽ. de offi. deleg. l. 2. ff. de iurisd. om. iud. Et in ↄsuetudine ita arguit, & probat Rom. in consi. 243. ad ꝑdictorum. Confir-
23 matur hoc, † qa consuetudo iurisdictionem tribuit. 9. q. 3. in c.
24 conquestus. & in c. cum contingat. ẽ. de fo. cõpe. † adeo ꝙ mulier, cui munus iudicandi interdicit̃. l. 2. ff. de regu. iur. tñ a consuetudine habilitatur, c. dilecti. ẽ. de arbi. ergo a fortiori iudex licèt minor sit, poterit in cã appellationis habilitari, quia iurisdictionem hẽre reperit̃, & in habentibus symbolũ facilior est transitus. l. an inutilis. §. acceptolatũ. de accepti. l. si vnus. §. 1. de
c pact. Sed tñ saluando[c] gl. & illud, qđ Doct. cõiter dicũt, rñderi ꝑt negãdo, ꝙ nõ sit verum, ꝙ iudex minor efficiat̃ maior ex eo
25 duntaxat, ꝙ ad illum appellatio deferat̃, † qa illa regula, q vult ↄsequens, &c. nõ vr̃ habere locum qñ quis maior iudex efficeretur, vt Bat. in simili dicit in d. l. 2. de iuris. om. iudi. in 2. col. ꝙ
d sub illa regula non veniunt ea, q̃[d] † maioris sunt iurisdõnis, q̃
26 illud, qđ principaliter demãdat̃. Facit tex. in l. fi. C. de neces. ser. hære. instit. & qđ no. ꝑ illum tex. dicit domi. Ab. in c. prudẽtiã. in §. sexta. ẽ. de offi. deleg. dũ inquit, ꝙ sub illa regula nõ veniũt reseruata Principi, q̃uis commissio aliter effectum habere nõ possit. Et ideo licèt appellatio deferatur ad minorem iudicem, non per hoc efficitur maior, licèt aliter de cã appellationis cognoscere non possit, quia non apparet, ꝙ ista sit intentio consuetudinis. Vnde potius quodam errore ad talem iudicem appellatio delata vr̃ reputãdo illum maiorem, cum esset minor. quo casu consuetudo non valet, si errore inducta sit, l. qđ nõ ratione. ff. de legi. & isto casu gl. in d. c. 2. intelligit̃. Secus ergo vr̃ si probetur, ꝙ hoc factum sit ex certa scientia, quia tunc uale-
27 ret consuetudo per supradicta. ¶ † Circa diffinitionem appellationis Ab. refert diffinitionem Bar. & dicit, ꝙ non bñ euacuat naturam appellationis. Et illam etiam impugnãt Ange. & Imo. in rub. ff. eo. quorum tamen rationibus rñdet ibi Ange. de Are. & Præposit. noster Mediolanensis hic, & viua voce retulimus. Sed transcribendo non insisto, quia superuacuum esset. Aliam diffinitionem Abb. hic tradit, quam dominus Præposi. reprehendit, quia Abb. præsupponit, ꝙ appellatio suspendat sententiam. Nam immo, secundum eum, illam extinguit. l. j. in fi. ff. ad Turpil. no. in c. pastoralis. §. præterea. ẽ. de offi. deleg. Sed in hoc non est vis, quia licèt extinguat, hoc verum est, cõsiderato præsenti statu, vt j. videbimus. Sed propter futurum euẽtum in effectu sententia suspenditur. Et isto respectu Abb. loquitur. Alia
e tamen ratione diffinitio[e] Ab. vr̃ mihi dubitabilis, quia in appellatione legitima restringitur, & tamen idem videtur in qualibet appellatione, quæ suspẽdit, & causam deuoluit ad superio
f rem, dummodo non sit manifeste friuola,[f] vt not. in c. pastoralis. j. eo. & 2. qõ. 6. in c. ad Romanã. & præsertim si iudex a quo detulit appellationi, quia tunc ab eo tota iurisdictio adiudicat̃, dato ꝙ appellatio friuola sit, c. cũ appellationibus. eo ti. in 6. ergo nõ requirit̃ ꝑcisè, ꝙ appellatio legitima sit, prout Ab. dicit. Vnde diffinitio Bar. magis satisfacit. Abb. ẽt ponit diffinitionẽ extraiudicialis appellationis, & sic colligitur, ꝙ duplex sit appellatio, iudicialis, & extraiudicialis. Extraiudicialis tñ nõ dr̃ appellatio, sed prouocatio ad cãm. c. cum sit Romana. j. eo. vbi Ant.
g de Bu. & Ab. inferũt ad statutum, s ꝙ loquitur in appellatione.
28 † ꝙ nõ habeat locum in appellatione extraiudiciali in materia odiosa. Et idẽ Lap. in allega. 29. an valeat appellatio. col. j. ponit formã prouocationis ad causam, & dicit, ꝙ proprie non dr̃ appellatio. Et ideo Ab. in c. fi. in 1. no. ẽ. de seques. pos. & fruc. dicit, ꝙ omnis appellatio est prouocatio ad cãm. Sed non ecõtra. nã omnis prouocatio ad cãm, appellatio est, de quo videbimus in d. c. cum sit Romana. j. eo. Et hæc quo ad primam quæstionem
29 do. Ab. ¶ † Secundo principaliter quæritur de effectu appellationis. Et breuiter Ab. concludit, ꝙ operatur duos effectus, suspen
h siuũ, & deuolutiuum,[h] vt per eum hic. Et ex hoc idem Ab. infert in c. ad reprimẽdã. ẽ. de offi. ordi. ꝙ vbi appellatio prohibetur, quo ad vtrunq; effectum prohibita intelligitur. Et ꝙ dr̃ hic sñiam suspẽdi per appellationẽ, procedit inspecto futuro euẽ
30 tu. † Sed quo ad ꝑsentẽ statum sñia extinguit̃,[i] prout Abb. hic
i distinguit. Et hoc mõ ↄtriæ opiniones ad ↄcordiam reducunt̃.
k Et sunt hæc distin Bald. in rub. C. eo.[k] quã Peru. & Mod. hic sequũtur. & idẽ Ant. de Bu. Imo. & Abb. in fi. i c. veniẽtes. ẽ. de iureiu. & Bal. in l. tale pactũ, §. q prouocauit. col. 3. versi. ego dico. ff. de pac. vbi in simili allegãt bonũ text. in l. sed & si qs. §. interdũ. ff. de vsufr. & Imo. in l. j. ff. de re iud. cũ concor. vt tradit ibi
21 Ale & idẽ Ale. in l. si cã cognita. C. de trãsact. † Et ꝑdicta distinctio ꝓcedit respũ sñiæ sed quantum ad litis ↄtest. illa indistincte non extinguit̃, nec suspẽditur ꝑ appellatio. ita Bar. no. per illũ tex. dicit in l. ita demũ. col. fi. ver. deinde cõclude. C. de ꝓcu. & Abb. post Ant. de Bu. in c. exceptionem. col. 5. ver. itẽ scias. ẽ. de exceptio. Bal. in l. per hãc. in 4. col. C. de tempo. app. & tradit
22 Pau. de Ca. in ↄsi. 73. ꝙ in cã appellationis. † Vnde exceptiones dilatoriæ q̃ prohibẽtur opponi post litis cõtest. non pñt oppo-
l ni in cã appellationis, d. l. ita demũ. C. de ꝓcu.[l] Ex quo infertur ad no. qõnẽ ꝑ Bar. in l. 1. in princi. in pen. qõne. ff. de act. emp. & aliã qõnẽ tradit Pau. de Ca. in d. ↄsil. 73. quẽ seqt̃ Alex. in l. si cã cognita. circa fi. C. de trãsa. & in ↄsil. 82. in cã vertẽte inter Petru. col. fi. li. 1. Et aliã quæstionẽ ꝓseqtur idẽ Ale. in ↄsi. 34. cõsultus aliàs in cã pricipali. in 4. li. Et ista cũ si. bñ ꝓcedũt i cã applonis, ꝓut loqt tex. in d. l. ita demũ. Secus cẽt i cestõne i inic. ipe-
23 trata ↄ sñiã, † qa tũc oĩa[m] reponut̃ i pristinũ statũ gl. no. vbi Bar.
m in l. fi. C. si aduer. rẽ iud. Itẽ ẽ. dicta locũ hẽnt reiecto cõi itellũ. ad d. l. ita demũ. videlicet, ꝙ ibi ñ cẽt lis ↄtestata i cã applonis. Sed ali[9] fuit itellus Ful. ibi, ꝙ imo i cã applonis lis ↄtestata fuisset. vñ merito exceptiones dilatoriæ excludunt̃, sicut esset i cã pricipali. Et istũ itellũ tenet Ro. i l. si isulã. co. 7. ff. d ver. ob. & seqt̃ Ant. d Ale i d. l. ita demũ. & verior vr̃ i pũcto iuris. Et sic
n erit ddm[n] ꝙ ẽt litis ↄtesta. suspẽdat̃ i cã applonis, & exceptiões dilatoriæ opposite in cã principali, poterũt opponi i cã applo
o nis, dũmodo in ipsa applone lis nõ sit cõtestata.[o] * Et ita non
* derogat̃ in aliquo regulis iuris communis, qa regula q̃ ponit̃ in l. ꝑ hãc. C. de tẽpo. app. & in c. cũ lo. de fi. instr. gnaliter habebit locum. Et ad hoc facit, qa regulariter cã applonis naturam causæ principalis sequitur. l. 1. in fin. vbi Angel. & Docto. ff. an causæ

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Quis ergo Quod tex. in d. §. si quis ergo, non loquatur in his terminis vide Neruitium Gemi. hic, col. 4. circa med.

b ¶Hiero. Gigas. Secus si ad maiorem. Opinio Fely. mihi ꝓbabilis videtur scilicet, ꝙ consuetudo valeat etiam si faciat inferiorem superiorem in articulo appellationis, quia in illo actu est superior licet in alijs actibus sit inferior, nam hoc sufficit, vt no. ꝑ gl. nisi episcopus. 15. di. vbi eps ratiõe feudi, quod habet a rege, est inferior, & citatus ratione feudi tenetur comparere, & nihilominus dignitas episcopalis suo respectu est maior dignitate Regia. c. duo sunt. 16. di. & facit ad hoc quod no. Abb. in c. postulasti. de conces. præbẽ. in 3. col. vbi dixit, quòd rector studij præcedit episcopum studentem.

c ¶S. Al. Saluando. Neruitius Gemi. hic dãnat, hæc oĩa dicta Decij. col. 3. & seq

d Hie. Gig. Veniunt ea, quæ. Quando antecedens est maius consequenti, tunc posito consequenti, non censetur positum antecedens ita limitatur regula ꝙ cõcesso consequenti dicitur concessum antecedens, & eandem limitationem sequitur & commendat illustris Doct. Ias. May. in l. fi. in 3. col. C. de hære. instit. & alibi sæpe Doct.

e ¶Syl. Al. Diffinitio. Huic rationi respondet Neruitius Gemi. hic. col. 5. in fi.

f Hie. Gig. Friuola. Dicas ꝙ illa ratio, per quam Deci. impugnat diffinitionem. Abb. est ratio parum subsistens, eo quia omnis appellatio, quæ friuola manifeste non sit, legitima dicitur, ita est in c. dilectis filiis. & ibi no. gl. in ver. legitime, j. hoc tit. & dicit Abb. in d. c. in fi. verbis.

g ¶S. Ald. Ad statutum. Distingue in hoc, vt hic per Neru. Gemi. col. 6. & Deci. in c. cum sit. in 3. no j eo.

h S. Al. Deuolutiuum. Et ꝙ etiam inspecto præsenti statu non extinguitur, vide hic Neru. Gemi. col. 7. in fi. Et amplia ẽt si appellatio non sit legitima, dummodo non sit manifeste friuola, vt dicit idem Dec. ẽ. in præced. colũ. & circa hos effectus vide Neru. Geminia. hic. col. 7. qui declarat suspensionem versari circa tria. & vide hæc omnia dicta Deci. per eundem, ẽ. de excep. in c. j. col. 4.

i H. Gig. Extinguitur. Vide no. ꝑ Alex. in cõsi. 37. col. 1. inc. viso themate. & per Soc. in consi. 76. inc. & visa facti contingentia. in 2. col. & vide etiã Franc. de Aret. in l. si causa cognita. C. de transac.

k H. Gig. Eod. Adde Old. in consi. 539. inci. episcopus dicit.

l ¶H. Gig. De procura. Vide Ias. in d. l. ita demum. vbi ponit multos casus. in quibus post litem contestatam opponi possunt dilatoriæ.

m H. Gi. Oĩa. Vide d. Io. Mariã Riminal. in l. si causa cognita. C. de trãsactionibus.

n ¶Dicendum. Sed falsum est.

o H. Gig. Non sit contestata. Adde ꝙ dictum intellectũ Fulg. tenuit etiã Ias. in d. l. ita demũ. tñ cõis opi. de qua ẽ. tenenda est, videlicet ꝙ exceptiones dilatoriæ, q̃ nõ pñt opponi post litem contestata in cã principali, no pñt opponi in cã appellationis indistincte, quã duabus rõnibus adiuuo. & primo, qa in casu in quo extinguitur litis cõtesta. nõ pereunt effectus ab ea causati. ergo nec iste effectus perimitur, ꝙ dilatoria opponi non possit, qui quidem effectus causatur a litis ↄtestatione facta in cã principali, & hoc ꝓbatur per glo. not. cõiter approbatã in l. ꝓperandum. §. j. in ver. iudicij. C. de iudi. Scđo, quia qui dilatorias non opposuit intra tp̃s, hoc est in litis ↄte. illis renunciasse ꝓsumitur. ita est in l. Titia. ff. de accusa. cũ ergo sit peremptum illud ius in medio tacitæ renunciationis, resuscitare amplius non poterit. l. qui res. §. aream. ff. de solutioni.

* Nõ sit contestata, Rñd. Gemi. hic, col. 9. ad seq. rõnes. & ad nunc intellectum.

causæ ap. & in au. c. vt eũ de app. cog. in princ. ¶ Et dũ Abb. hic subijcit, quod inter alios effectus suspẽsionis est, quia † appellatio tollit præsumptionẽ sñiæ, vt dictũ est. Inn. in c. bonæ. de elec. pbat in c. cũ ad sedẽ. de resti. spo. vt latius pcũ hic, quẽ alij posteriores oẽs sequunt. Sed hoc tñ ñ pcedit sine dubio, quia tex. i c. i pñtia. de renũcia. loqt pẽdẽte applõne, sm gl. ibi, & pbat hoc ex rõne q ibi ponit, dũ dr, quod lata est iudicialis auctoritas, ut lp pipso iudice psumi dẽat, donec cõ cũ legitime pbet. Et iõ tex insert eẽ stãdũ sñiæ, nisi aduersarius ostẽdat illã eẽ irritã. ergo vr quod sola interpositio appellationis nõ tollat talẽ psumptionẽ sed pbatio expectet. † Cõfirmat hoc, nã p iudice psumit, pp qualitatẽ eius, quia sunt literati cõstet, vel saltẽ pudi, & honesti, vt dr i c. in nra. de pro bonus tex in c. nisi cẽnt. s. de pbẽ. no. in c. sciscitatus. de resc. Et ex quo maior est iudex, magis peo psumit. l. i. ff. de offi. pfe. pro. Si ergo ex qualitate psonæ talis psumptio cãtur, nõ dẽt tolli ex appellatione simpliciter interposita. Et ad hoc vr tex. in c. bonæ. el. i. de ele. vbi dr, quod p iudice præsumit. & tex. tñ loqt de appellatione pẽdẽte. facit tex. in c. ii. vbi Abb. post Ioã. And. de sequest. poss. & fruc. Et istam opi. attentauit Imo. in d. c. in pñtia. de renũci. in v. col. vbi ẽt allegat tex. in l. j. C. de offi. ciui. iud. ibi, qd arbitramur. & repio, quod Bal. expresse hoc tenet in c. cũ sup. de re iudic. p illum tex. Nõ obstat tex. in c. cũ ad sedẽ. quia ibi costabat de õtrio. iõ a tali præsumptione recedit. Sic in c. in nra. de pcur. illa psumptio ñ attẽdit, quia õtriũ pbatũ fuit. ¶ † Tertia principalis est qõ quo iure appellatio inuenta sit. Abb. õcludit, quod substantia appellationis sit de iure nãli, licet formalitas a iure ciuili introducta sit, vt latius pcũ hic. quem posteriores sequunt. Et eodẽ mõ de excep. Abb. distinguit in rub. s. de exce. in 2. qst. Absolute tñ appellatio defensio ciuilis dr, sm Per. de Anc. in l. j. i prin. quem refert Ang. Are. ibi, in vltimo no. ff. eo. Et hoc idem voluit Do. in c. nõ solũ. in 2. no. eo. ti. in 6. dicens † quod appellatio est defensio de iure positiuo. Et idem Abb. in c. dilecto. colũ. 4. de exce. vbi ingt, quod est qdã defensio ciuilis, ut est excep. pscriptionis, vel rei iudicatę. Et similiter dicit esse in appellatione. Et, quod appellatio sit defensio ciuilis, & nõ naturalis, pbat duplici rõne. Prima est, quia appellatio tollit p pactũ, l. fin. in fi. C. de tempo. appel. Defensio aũt nãlis p pactũ tolli non põt, ut per gl. & Doct. in l. pactũ. ff. de pactis. Facit tex. i cle. pastoralis. de re iud. Scda est, nã annullatio introducta est ad retractandũ sñiam. l. j. in prin. ff. eo. sed sñia est de iu. ciui. vt no. in l. Iulia. ff. de õd. inde. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. ergo appellatio vr esse de iure ciuili. Probatur ista õña in l. manumissiones. ff. de iust. & iu. Et isto mõ arguẽdi utitur Bar. in d. l. ex hoc iure, circa fin. dũ phat exceptionem esse de iure ciuili, quia excludit actionẽ quæ introducta est a iure ciuili. Tex. tñ in cle. pastoralis. arg. põstat, & pbare vr, quod appellatio absolute dicatur de iure nãli. nã ibi dr, quod citatio est de iure nãli, & hoc nõ vr alia rõne, nisi quia ordinatur ad futurã defensionem. de se. n. citatio nõ continet defensionem. ergo vr idem in appellatione, q directo respicit defensionem dũ ab illato grauamine reclamatur. Sed põt ad hoc responderi, quod remota citatione put loquitur tex. in d. cle. pastoralis. magis pcise tollitur defensio, quia ille nõ auditur. merito citatio dr esse de iure naturali. d. cle. pastoralis. & declarat Bar. in tract. ad reprimen. in ver. sine figura. Sed in appellatione nõ est sic, quia licet tollatur appellatio, saltem in cã principali defensio fieri põt. vñ quãuis appellatio phibeatur, defensio non tollitur, sed modus defensionis limitatur, & restringitur ad causam appellationis. Et ideo Do. in d. c. non solum. dicit, quod appellatio est forma defensionis, & licẽt defensio tolli nõ possit, † modus tñ defensionis põt variari, ut dicit Ange. in l. si sic. de leg. i. & ad hoc facit, quod statim inferius dicã. ¶ † Ex prædictis infertur, quod princeps appellationem tollere possit, ut Abb. hic concludit, & pbatur in l. j. §. iterdũ. ff. a qui. app. non licet. dẽt tamen princeps hoc exprimere. aliàs nunq vr tollere appellationem, nisi nominatim dicat, ut no. Bal. in l. 2. uersi. sed pone. C. eo. Nõ ob. quòd princeps nõ possit tollere defensionem, cum sit de iure naturali. ut i d. cle. pastoralis. quia sm Abb. hic, nõ tollit defensionem, quia nõ vr competere, cũ psumatur pro principe, quia causa cognita pcessit. Hãc respõsionem pũgit Fel. hic: quia attenta illa ratione gñali, quod psumatur pro principe, dãm eẽt, quòd oĩs actus principis õ ius naturale ualeret. qd absurdum videtur. ¶ Sed aduertendum est, quia Abb. cum ministerio loquitur videlicet, quando princeps causa cognita procedit, prout habetur in d. l. fin. de leg. per Bald. quem ipse adducit & adhibita causæ cognitione valeret actus principis contra ius naturale, & in hoc dictum Abb. uidetur no. Vnde ex dictis Abb. absolute non infertur, quod Fely. dicit. Præterea, & secundo respondetur, quod licẽt tollatur appellatio, non fit õ ius naturale, cum appellatio dicatur defensio ciuilis, † vt s. dictũ fuit. Et istam differentiam inter naturalem defensionem, & ciuilem, tradit Bal. in l. cũ mulier. ff. sol. ma. Abb. i d. c. dilecti. Doc. in d. c. non soliũ. Pe. de Anch. & Ang. Are. in d. l. j. in princip. ff. eod. facit, quod no. Bald. in c. a nobis. in fin. ff. de excep. Tertio, ad regu. de nãli defensione taliter rñdet Ang. Aret. in l. i. §. interdum. ff. a qui. ap. nõ licet. vbi ingt, quod si remouetur appellatio p rescriptũ principis, defensio non tollit, nec appellatio, quæ nõ est in rerũ nã, sed potius impedit, ne nascatur, iqd est facilius. arg. l. patre furioso. ff. de his, q sunt sui, vel alie. iur. Sed ista solo, q vr subtilis, nõ satisfacit, quia nõ tollit difficultatẽ, cũ vtroq; mõ sine tollat applõ, siue impediat, vr sublata defensio. & licẽt ipe rescripti applõ nõ sit in rerũ nã, tñ remotio applõnis õfert in tps habile, qñ erit lata sñia, & tũc remota vr applõ, q cõpeteret, at. l. qd sponsæ. C. de dona. añ nup. cũ si. Quarto circa hoc alia rñsio colligit p Albe. in l. vt vim, in i. col. ff. de iust. & iu. & in l. oẽs, q. col. j. C. de epi. & cle. dũ dicit quod defensio iudicialis tolli possit, licẽt secus sit in extiudiciali. Sed hoc vr õ tex. in d. cle. pastoralis. q loqt in defensione iudiciali, & tñ ibidẽ dr quod tolli nõ põt, quia est d iure natu. Quintò sm Bar. in l. defensionis facultas. C. de iure fisci. li. x. defensio iuris nõ põt tolli, d. cle. pastoralis. sed defensio facti bñ tollit. Ista dñia q Bar. facit, reprobat p Nellũ in 2. q. scdi tpis in trac. bãnitorũ. & merito, quia eadẽ rõ vr in vtraq; defensione, & ẽt defensio facti vr esse magis nãlis, de qua loqt tex. in d. l. vt vim. & in l. sciẽtiã. §. q cũ aliter. ff. ad leg. Aql. in c. j. de sen. excõ. in cle. i. de ho. cum si. Sexto dicebat Bald. in l. j. §. si is, p quo. ff. qd qsq; iu. quod in cã criminali defensio tolli nõ põt. secus in cã ciuili. † Postremo rñdet, quod ẽt naturalis defensio tolli põt ex cã. ita Ange. expsse dicit in l. si sic. ff. de leg. j. vbi allegat text. in l. seruus. C. de his, q ad ecclesi. confug. & ita etiã rñdet † Nellus in loco s. allegato. Et iõ valet statutũ, qd pcise tollit defensionem, & facit quem immediatè posse õdemnari. ita tenet Gabri. de Osoletis in tractat. de fama. in fin. car. & seqt Albe. in d. l. omnes, q. col. i. quia iura in pluribus casibus õcedũt quem posse puniri, nulla data defensione. l. fi. de sica. in l. i adulteris. C. de adulter. & in l. sancimus. C. de fideiusso. & idem dicit Ale. in l. cũ mulier. ff. solu. mat. vbi tñ de pdictis nihil dicit. ¶ † Quarto Ab. qrit quod sit offm iudicis. Et primo õcludit, quòd sufficit iudicem ad quem, simpliciter

ADDITIONES.

a ¶S. Ald. Effectus. Vide Deci. in c. quoniam contra. col. 16. s. de proba. vbi latius prosequitur ista dicta, & aliter distinguit hic Gemmin. col. g.

b ¶S. Ald. Et istã opio. Adde, quod opinio. Abb. quę cõmunis est, sequitur d. Alex. in l. sciendũ. col. 5. ff. de ver. ob. quam quidem opinio. comprobo per text. expressum in §. illud quoq;, in Auct. de his qui ingre. ad appellat. dum dicit victores potiantur sententijs, si eas rectè habere monstrauerint. si enim pro sñia præsumeretur, illa probatio non foret necessaria, iuxta l. siue possidetis, C. de pbatio. Comprobatur etiam ista communis opin. ratione ista, nam appellatio fuit inuenta, vt iniqtas iudicis corrigatur. l. j. ff. de appella. & in dubio appellatio psumit iusta, & ei nisi euidenter iniusta appareat, deferendũ est. gl. in l. j. ff. de noua. appella. pen. Pau. de Cast. in consi. 19. si igitur appellatio, per quã sententia corrigitur, psumitur iusta, ergo sententia psumitur iniusta, & sic psumptio insurgens ex appellatione infringit præsumptionem, quæ est p iudice, vel pro sententia. l. diuus. de in integ. restitu. & ex his puto opinio. Abb. q communis est, esse de iure veriorem, salua tamen reuerentia huius excellentissimi viri contrarium sentientis.

c ¶S. Ald. Non obs. tex. Hanc responsionem reprobat Matthe. Neru. Gemini. hic, colum. g.

d Hie. Gig. Formalitas. Quæ dicatur formalitas appellationis. vide in l. i. §. si. ff. de app. & in c. appellatore. §. forma. 2. q. 5.

e ¶Defensio. Vide Soc. in consi. 155. inc. circa primum. 2. col. in ver. confirmatur. & ibi refert vnum bonum dictum Io. de Imo. Fran. Parona.

f ¶Hie. Gig. Prima est, quia. Hæc ratio primũ Decij, salua eius reuerẽtia mihi minus concludere vr. quia esto, quod appellatio possit per pactum remitti, non sequitur pp ea quod sit iuris positiui. hoc probatur, nam iuramentũ potest a parte remitti testibus, iuxta tex. in c. tuis. s. de test. & tñ iuramẽtũ est de iure diuino & per cõsequens naturali. habetur Genesis 31. c. vbi Iacob exegit iusiũ a teste. Et hinc est, quod August. de Anch. in tracta. suo de potesta. eccle. dixit quòd per Imperatorem statuti non posset quòd testibus sine iusiũ non crederetur, cuius dictum extollit Fel. in c. constitutus. ver. limita quadrupliciter. de rescrip.

g Tolli non possit. Confirmo ex eo, quòd notabiliter tradit d. Ale. in consi. 105. ver. i. probat per id, quod no. Bar. in v. vol.

h ¶Tollere. Vide hic per Fel. in c. quæ in ecclesiarum. in 19. col. in ver. sed adhuc declaro duobus mod. de consti.

i ¶S. Ald. Defensionem. De hoc vide etiam per eundem Dec. s. in c. i. in 2. not. col. 3. de rescrip. Gem. hic, col. u. in prin.

k S. Ald. Defensione. Hoc arg. vtuntur Soc. & alij in l. pacta quæ õ. C. de pac. ubi volunt, quod licẽt obligatio naturalis in esse deducta tolli non possit, tamẽ impediri posset a principio per legem resistentem, licẽt Dec. ibi velit contrarium.

l Hye. Gig. Nascatur. Adde quòd ista responsio. Aret. comprobari potest ex hoc nam facilius tollitur ius acquirendum quàm ius acquisitum, l. qui autem. in prin. ff. de his, quæ in frau. credi. & l. si sponsus. §. si maritus. ff. de dona. inter vir. & vxor. Verum vltra responsiones Doctorum huic difficultati sic rñderi posset, quòd princeps committendo causam appellatione remota, defensionem admittere non propterea dicitur, nec lædere litigantes. & est ratio, quia remotio appellationis tam actori, quàm reo vtilis esse potest, cũ possibile sit quod tã p reo quàm p altero ferat sñia, licẽt victus amittat bñficiũ appellãdi, hoc detrimentum non est in consideratiõne. arg. l. de fideicommisso. C. de trãs. & simili responsione vtitur Bald. in quæst. simili, in proœ. C. in ver. sup hoc quarto priores. quasi prope finalibus quæstionis.

m ¶S. Ald. Ex causa. Respondet hic Gem. col. 2. in fi.

a citer pronunciare bene, vel male appellatū.ᵃ Et adeo generaliter hoc procedit, ꝙ licet sententia absolutoria procedat, tamen satis erit pronūciare iuste fuisse appellatum, vt intelligatur iuiuste condemnatus, vt est gl. per illū tex. in l. eas. in priu. in vers. iniustā, C. eod. vbi Bar. & alij sequuntur. Et ista est cōis opinio, vt patet ex concor. adductis per Alex. in l. in summa. col. fin. ff. de re iud. Et hoc latissime disputat Ang. Aret. in l. si expressim. in 9. col. ff. eo. & ibi finaliter concludit nō esse recedendū a pdicta cōi opinione, pro qua ipse adducit, quia in appellatiōe incorporatus esse vr̄ libellus, ꝑductus in cā principali, vt no. Bar. in l. 1. C. de erro. cal. Et ideo si actor petijt reum in certa quantitate condemnari, & sit lata absolutoria, licet simpliciter dicat̄ bene appellatū, hoc sufficit, quia resultat condemnatio habita relatione ad ipsum libellum. Et ideo reprehēdit gl. in l. Offidi⁹. ff. de leg. 3. quæ tenet, ꝙ si absolutoria sit sn̄ia, nō sufficit simpliciter in cā appellationis pronunciare bene appellatum, sed iudex debet reū condēnare, & idem vr̄ voluisse Bar. in l. cū apud, ff. iud. sol. & sequitur Perus. hic col. 7. nam hoc non vr̄ necessariū, ratione supra dicta, quòd ad maiorē declarationē fieri possit. sic ēt no. declarat, & ꝯcludit Abb. in c. cum causa. col. 3. ē de re iud. Vbi tñ in versi. do m̄ vnam limitationē. limitat hoc non procedere, qñ patti non esset satisfactū, vt puta si actor petijt rem sibi adiudicari, & reus ꝯdicebat, & petijt se dn̄m declarari, & dn̄ium probauit. Si. n. iudex actori rē adiudicauit, cū dr̄et pro reo pronunciare, tali casu non sufficit iudicē appellationis pronūciare bene appellatum, & sn̄iam reuocare, quia per hoc reus dn̄s nō declarauit. prout petiit se declarari, & de dominio

34 ꝓbauit. Quod notādū est. ¶ † Secundo Abb. hic concludit, in dl

b* cē appl̄onis, si opus fuerit, posse sn̄iam reformare.ᵇ* ꝓ quo est tex. no. vbi Bar. & Bal. idē dn̄t ꝑ illū tex. in l. Titianus, ff. ꝙ cū eo, & illū tex. ēt ad hoc alle. Bar. in l. si expressim. col. fi. ff. eo. & idē Abb. per illum tex. in c. Rayn. in no. ver. cū au⁹ē, ʝ. de test. Ang. in l. eos. in priu. C. eo. vbi alle. dictū c. Ray. & idē dicit Roma. in

35 consi. 281. in re pn̄ti. col. 2. † Et idē si per viam nullitatis cā ad su

c periorē deferatur,ᶜ vt no. Bar. in l. si vt proponis. la. 1. C. quō, & qñ iudex. cū concor. vt prosequitur Alex. in consil. 79. pipectis

36 verbis. lib. 2. † Et prædicta cōclusio procedit, nisi processus ine-

d ptus fuisset,ᵈ qa tunc non habet locum tex. in d. l. Titianus, vt dicit Bal. in l. 2. qō. 13. C. de rescin. ven. & idem Abb. in c. dilecti. ꝑ illum tex. in vlt. notab. ʝ. de empt. & uendi. de quo etiam tradit Bal. in l. 1. in vlt. opp. C. de condi. inde. cum sim. vt tradit Alexā.

37 in 4. consi. 79. in 2. lib. † Et quod dictum est de iudice appl̄onis, habet ēt locum in iudice ad quē recurritur, vt laudum latū ipse reformare possit, f̄m Abb. hic, qa petitio reductionis est qdā

e species appl̄onis.ᵉ l. non distinguemus, §. cū quidā, in fi. ff. de arbi. Et ad hoc facit, qa talis iudex etiam de nullitate laudi cognoscit, Bal. in c. dilecto. in fi. ʝ. eo. vbi Ant. de Bu. col. penul. & Abb. col. 2. idē dn̄t. Rō tñ, quam Abb. hic adducit æquiparando re-

f ductionē appellationi, nō vr̄ vera,ᶠ qa talis æquiparatio non ur̄ procedere, qa in plurib. differūt, ut ꝓbat, & tradit Lanf. Brix. in suo trac. de arb. in ult. parte, 22. q. facit tex. in c. de appe. ʝ. eo. iūcta l. unde si Neruæ, ff. ꝓ soc. Cōsiderādū tñ est, ꝙ ad hoc, ut tollat̄ argm̄ a sim̄, nō sufficit date similitudinē simpl̄r, sed requirit̄ dissimilitudo eo respū, de quo agit̄, ut declarat Abb. in c. trāsla-

38 to. de cōst. & in c. quēadmodū, de iureiu. ¶ † Quinto quæritur, si deficit iudex appellationis, ad quē appellandum sit. Et breuiter f̄m Abb. prima ꝯclō est, ꝙ si desit iudex appl̄onis ꝑꝑ qualita

g tē primi iudicantis, qui superiorē nō habet,ᵍ vt in principe, tūc appellari nō pōt, l. 1. in prin. ff a qbus appe. nō licet. Et hac rōne

39 dicit Bal. in l. fi. in prin. C. cōia dele. † ꝙ a sn̄ia sortis nō appellat̄:

h qa superiorē nō hēt. Qd̄ ē no. ad qōnes, q̄ dirimunt̄ sorte.ʰ Sed in ꝯtriū ur̄ dem̄ Host. in c. cū lo. de fide instru. qd̄ ibi refert, & se

40 quitur Abb. in gl. 3. † ubi ingt, ꝙ deficiente superiore, ad Papam poterit appellari & idē Abb. sequitur in c. si duobus, in §. denique. in 5. no. ʝ. eo. & in c. 1. col. 1 ē. de prob. cum cōcor. ut ibi dixi, colū. 5. Opinio tñ Abb. in appl̄one, prout loqtur, hic uerior ur̄, quam tenet gl. in c. quoniam, x. di. & Car. in c. nouit. in 4. colum. ē. de iud. ubi expresse dicit de Imperatore nō posse appellari ad Papā. Et ad hoc facit tex. ī d. c. nouit, ubi Papa ꝓtestat̄, ꝙ nō uelit pturbare iurisdōnē Regis Franciæ, sed tm̄ rōne peccati se intromittit. Et ad idē tex. in c. per uenerabilē, q filii sint leg. & 96. dist. in c. cum aduernm, in cap. si duobus. in §. denique. ʝ. e.

41 ¶ † Dictum Host. saluari pōt qñ iustitia esset notoria,ⁱ prout ēt

i Abb. hic fatet̄. & tradit Are. in c. 1. col. 4. de proba. uel cā esset ardua, & dubia, arg. c. per uenerabilē, ʝ. q fi. sint legitimi. ¶ Secundo in hac quinta qōne Abb. concludit, ꝙ si superior reperitur,

42 † sed in loco nō sit deputatus spālis ᵏ iudex appellationis, ut cō

k tingit, qñ ciuitas eligit sibi potestatē, & nō ꝓuidet de iudice appellationis: tunc appellabitur ad ipsum superiorem, q ptātē eligit. allegat Bar. in quibusdā locis, ut per eum hic. & idē Bart. in l. 2. ff. ad muni. ubi infert in uer. & per hoc dixi, ꝙ a ptāte appellari pōt ad priores ciuitatis. arg. l. ubi absunt, ff. de tuto. & cura. ubi recurritur ad decurionē ciuitatis deficiente ordinario magistratu, & hoc idē sequit̄ Bald. in auc. habita. col. 16. uer sed dubitat̄. C. ne fi. pro patre. & in l. 2. col. 4. uers. sed nunquid, C. qñ fis. uel priua. Sed pdictā illationē reprobat Ro. in consil. 301. ut declarationē. circa fin. ubi inquit, ꝙ dictū Bar. de prioribus nostri tpis nō probatur iure. nā text. in d. l. ubi absunt. q principal̄r allegatur, loquit̄ in decurionibus, qui habent ptātem sicut totū consilium, ut per gl. in l. nulli, ff. quod cuiusq. uniuersi. no. Facit tex. in l. pupillus. in §. decuriōes. ff. de uer. sig. sed priores nr̄i tpis hn̄t limitatā ptātem, quā egredi nō licet. unde similitudo

43 non ur̄ bona. † Cōfirmat̄ hoc. nā magistratus nr̄i tpis nullā hn̄t iurisdōnē nisi quatenus ꝑ statuta eis cōceditur, ut dicit Iac. Bu. & Bal. seq̄ in auc. cassa. col. 1. C. de sacro. ecc. Sed tñ pro defensione Bar. ꝯsiderandū est ꝙ dictū suum intelligitur de uniuersitate habēte iurisdōnē. s. aliàs secus, qa si uniuersitas nō haberet iurisdōnē, multominus illa cōpeteret prioribus. ita not. declarat Bal. in l. 1. in sia. q. ff. de of. cōsu. & nō sufficit hr̄e simpl̄r iurisd. imo reqrit̄ merū, & nullū imperiū, ut Rom. tradit in rub. de arbi. col. 15. Facit ad hoc, quod no. Bart. in l. 1. §. solent. ff. qñ ap. sit.

44 ubi ꝓbat, appl̄onē esse misti imperii, & iō non pōt interponi apud defensorē ciuitatis f̄m eū. seq̄ Bal. in l. eos. ī prin. col. 1. C. co. ti. & Ang. Are. in rub. ff co. ti. in li. Sic ergo dictum Bar. intelligi

ADDITIONES.

a ¶ Appellatum Vide quòd ex hac clausula dicatur sententia diffinitiua Neruti Gemi. hic col. 12. & li. consi. 11. consi. 13. & consi. 14. lib. 10. & clausula male appellatum, confirmat primam sententiam, Sal. in l. eos, C. de appel.

b Reformare. Inuenio ꝙ d. Fel. in c. cum Ioannes Eremita. in 6. col. post Panor. in ca. Raynutius. de testa. extra de fi. instru. dicit, ꝙ iudex appellationis potest reformare sententiam etiam si non fuit allegatum per partem. aliàs fuit dubitatum in facto, an coram secundo iudice appellationis possit peti ista reformatio. & allegando dicebam, ꝙ nunquàm memini me inuenisse aliquem librum qui dicat, ꝙ si iudex primus appellationis, & nullitatis declarauit sententiam aliàs latam pro me nullam, & ego ab illo primo iudice appellationis, & nullitatis appellaui, quin coram secundo iudice appellationis, & nullitatis possem petere reformari, seu melius confirmari, & quod possim probare. nam regula est, ꝙ in causa appellationis non deductum deducam, l. per hanc, C. de tempo. appe. Ista regula procedit non solum in prima causa appellationis, sed etiam in secunda causa appellationis, vt vult formaliter Bal. in d. l. per hanc. in 3. vel 4. col. ver. item dubitatur verum debitor, &c. Item adducebam d. Fel. in d. c. cū Ioannes Eremita. in princ. 7. col. in vers. amplia primo. vbi dicit, ꝙ si is contra quem lata est sententia, appellauit, & is, qui habuit pro se, non appellauit, ꝙ tamen iste, qui non appellauit, potest in causa appellationis non deductum deducere, & instare, vt reformetur sententia dato, quod non appellauerit, & sic specifice decidit quæstionem.

* ¶ Reformare. Etiam pro appellato, l. ampliorem, C. eo. quæ non seruat̄ in regno Franciæ, vbi non redditur ius læso per sententiam, nisi se subijciat periculo mulctæ, quod est iniustum.

c ¶ Syl. Al. Deferatur. Non solum si coram diuerso iudice, sed si coram eodē. Deci. in c. in literis. col. fi. de of. deleg.

d ¶ S. Ald. Ineptus fuisset. Vide Gem. hic col. 11. vbi distinguit de certis nullitatibus, & ꝙ iudex appellationis quando sententia est nulla non refert, vide Deci. in consi. 483. col. 2.

e ¶ Hie. Gig. Appellationis. Adde ꝙ ex hoc plura inferuntur. Et primū, ꝙ sicut pacto renunciari potest appellationi. l. fi. §. vlt. C. de tempo. appellatio sic etiam huic reductioni pacto renunciari poterit. ita voluit Dyn. in consi. xix. incipien. Ptolomæus. & Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres, ff. de verb. ob. Infertur & secundo, quod sicut procurator non potest renunciare appellationi, nisi ad hoc habeat speciale mandatum, Ang. in l. bonorum, ff. rem rat. habe. & Bal. in d. l. fina. §. vlt. C. de tempo. appe. sic etiam non poterit renunciare huic reductioni. Infertur, & tertio, quod sicut appellatione pendente impeditur executio sententiæ, sic etiam impediatur executio laudi pendente reductione, not. Abb. in c. Quintauallis, versi. sed hic annecto dubium, de iureiu. & ponit Alex. in consi. 119. lib. 5. incip. titulus quæstionis. Quarto infertur, quod sicut a sententia appellandum est infra decem dies, sic etiam intra dictum tempus peti debet reductio ad arbitrium boni uiri. ita fuit opi. Spe. quam tamen non tenent Docto. vt per Bar. in l. societatem, §. arbitrorum, ff. pro socio. Quinto infertur, ꝙ transactio fieri poterit pendente ista reductione, sicut fit pendente appellatione, l. eleganter, § si post. ff. de condi. indebi.

f Hie. Gig. Nō videtur vera. Adde, quod opi. istam valet, quod reductio ad arbitrium boni uiri non sit appellationis species. tenuit Pe. de Anch. in consi. 5. qd̄ ponitur inter consilia Io. Cald. in rub. de arb. verum quia tenendo hanc opi. oportet respondere ad tex. in d. l. non distinguemus, §. cum quidā. de arb. alias dum essem in studio Bononiæ. conferendo cum excellentissimo præceptore meo d. Ant. Burgos Hispano, qui est vere huius nostræ scientiæ decus, & lumē pro responsione illius §. dicebam, quod ille tex. nullo pacto potest loqui. nec loquitur de reductione ad arbitrium boni viri, quia ibi factum fuit cōpromissum in arbitrum, cuius laudum non subiacet reductioni, l. diem proferre, § statu, ff. de arb. sed ille tex. loquitur de exceptione doli & ideo illam appellat speciem appellationis, quia sicuti appellatio dicitur defensio, tex. est in c. cū spāli §. porro, ʝ. hoc co. ti nostro. sic etiam exceptio dicitur defensio, l. si quidem, C. de excep. de veritate huius nostri intellectus ad illum tex. cogitandum relinquo aliis. nam me iudicio excellentissimorum virorum submitto.

g Al. Non habet. Vide Dec. in c. licet cām. col. pe. de proba. & quæ ibi addidi.

h Hie. Gig. Dirimūtur sorte. Adde ꝙ ēt minor non restituitur aduersus iudiciū sortis, qa fuit de facto læsus, & non ꝑꝑ aliquam imbecillitatē ætatis suæ. ideo cessat talis restō. tex. est in l. verum, §. item non restituit, & §. si locupleti. ff. de mino. & ita notanter Bal. decidit in l. aut prætor, §. plane si priua, ff. de minor. & Phil. Fran. hic comprobans hoc, ꝑ tex. in l. de fideicommissis, C. de transa.

i ¶ S. Al. Notoria. Seq. Gemi. hic. col. 12. & vide Dec. in c. si duobus. in 5. not. ʝ. e. vbi late de hoc.

k ¶ S. Al. Specialis. In hac q. latius vagatur Gemi. hic, co. 13. & duabus seq.

ligi debet de prioribus,q ipsum elegerunt, prout ipse loquit in l.j.§.si qs.ver.q̄ro tñ,ff.eo.dū dicit, q deficiēte iudice apponis ipse popul⁹,vel ordo,q ipsum officialē fecit, habebit cognosce re.Vel intellr dictū Bar.de prioribus aliàs habētibus iurisdōnē vniuersalē ,put Bal.ēt expresse dicit in c.j.ver.ad hæc.col.4.versi.pone.capitaneus.de pa.iura.firmā. Et si nō eēnt priores tales appellādū eēt ad ꝯciliū gñale.Et hr cōclusio est,quod ad proximū superiorē recurratur,c. si is cui.de of.dele.in 6. & ,psequit Ro.in consi.præalleg.in fi.vbi allegat regulā,quam ponit Inn.

45 In c.licet ex suscepto.de foro compe.† q deficiente rectore in aliquo municipio,ad ,pximū supiorē iurisdō deuoluitur. Facit

46 qd no.Bar.in l.si vacātia,C.de bo.vac.lib.x. ¶ †Sexto quæritur fm Abb.hic,ad quē sit appellādū a rectore alicuius collegij,vel vniuersitatis. Et conclusio est,q ad rectorē ordinariū ciuitatis appellatur,cui collegia subijciunt,vt not.Bart.in l.j.§.si qs.ver. quæro,an in aliqua ciuitate,ff. eo. Facit dictū Inn.in c.dilecta, j.de exces.p̄la.& latius ,psequit Abb.hic.Et dum infert ad rectorē scholarium, vltimo ꝯcludit,q in vniuersitate,in qua ,p maiori parte sunt laici, si rector clericus iudicet ꝯ laicū,appellādū sit ad superiorē laicum,qa qualitas clericatus, quæ in rectore reperiunt,isto casu nō est necessaria,qa iudicat vt laicus, merito

47 ad supiorē laicū recurrit.Sicut †in epo iudicante in cā feudi, ad supiorē feudi appellat,c.Romana,§.debet.cū gl.eo.tit.in 6.vbi Domi.in fin. & no. Bartol. in d.l.2.§.si quis.in fi.& in l.si qñ.C. eo.tı.Facit quod no.Bald.in auc.si quis litigantiū.in vlti.no.C.

48 de epis.aud.†vbi ingt,q ab epo delegato iudicis secularis ad delegantē laicū appellatur,& non ad superiorem episcopi.,p quo est gl.93.q.8.in c.sæpe.in vers.supplicijs. Et hoc idem,quod dictum est de rectore,latius tradit do.Abb.in disputa.quæ incipit Gandulphus clericus.in 2.dubio,col.4.versi.4.& vltimo, & sequunt Mod. oēs hic.Ista ꝯclo dubitabilis[a] vr, qa in appellatione cōquerit de snīa,& de ipso iudicante.l.1. in prin.ff.eo.tit.& iō appellādū est ad superiorē eius,qui iudicauit,c.Romana,§. dēt.eo tit.in 6. Et cū rector sit clericus, ad ecclesiasticū supiorē eius appellādū erit,& qualitas litigātiū nō attēditur.,ad hoc bñ facit,qd no.Bar.in l.2.C.vbi,& apud quē.vbi in fine ꝯcludit, q in recursu,qui petit aduersus snīam,cōqueror de ipsa snīa,quę me lædit,& iō ad supiorē eius,q iudicauit,recurrēdū est,& qualitas partiū nō ꝯsideraf.Et hoc dcm cōiter tenet.Bal.ibi sequtur Abb.in c.cum dilectus.de arb. Roma.in consi.25.in casu ,pposito Non obst.quod no.in d.§.debet.in d.c.Romana,qa loquit in cā feudi, in qua clericus ēt laicū superiorē recognoscit,c.ex transmissa . de fo.cōpe.c.solitæ.de maio.& obe.Et dñs feudi iurisdōne sua fraudari non dēt & hoc tolerat in fauorē ecclesiæ. Quia si ecclesiasticus laicū nō recognosceret in superiorē ratione feudi, retraherentur seculares, & non concederent feudū ecclesiasticis.Et aliā rōnē spālitatis Abb.adducit in c.verū, col.3.de fo.cōpe.Sic ēt in clerico delegato a iudice seculari est rō spālis,qa fungit vice delegātis.Et iura dnt,q ad delegantem appellat,l.p̄cipimus.C.eo.l.j.ff.qs,& a quo.Nō tñ sic est ī ordinario:qa nō appellat ad supiorē,q illū ꝯstituit,ut tradūt Raph. Cu & Ang Are.ī l.j.ff qs,& a quo. Et hoc patet in principe q ordinarios magr̄atus facit.l.j.ff.ad leg.Iul.de ambi.Et tñ ad proximū supiorē iudicātis.nō ad pricipē,omisso medio, appellat.l. Impatores.ff.eo.Et iō licèt rector hēat iurisdōnē ab vniuersitate,nō p hoc vr ad ipsā vniuersitatē appellādū.Et hoc fatet ipse Abb.qñ rector iudicaret ꝯ scolarē clericū ergo idē qñ ꝯ laicū: qa ut supradictū est,qualitas iudicātiū, & ñ partiū attēdit. Nō ob.q qualitas clericat⁹ nō sit necessaria,qa hoc nō attēdit, sed ꝯdō ipsius iudicāns,ut dixi,cōsiderat.Et q ad superiorē clerici iudicātis appelletur,licèt qualitas clericatus nō esse necessaria,sentit expresse Bar.ī l.j.§.si qs. uer.pōe,ex cā.ff.eo.vbi īqt,q qñ simul iudicāt clericus,& laicus,ad superiorē clerici appellādū sit.Et idē Bart.in l.p̄cipimus.§ 1.eo.tit.cū si. Præsupponit ergo Bar.,p cōstāti,q appellatur ad superiorē clerici ēt iudicantis īter laicos.Et sic qualitas clericatus nō erat necessaria. ergo

b vera nō vr doctrina Abb.per supra dicta.[b] Circa septimā,& ultimam quæstionem domini Abb.hic,non insisto, sed me remitto ad ea,quę scripsi in c.sæpe,infra eod.

ADDITIONES.

a Dubitabilis. Has omnes responsiones reprobat multum late Neru.Gemi.hic col.16.& seq.

b Hic Gigas.Per supradicta. Adde,quòd opinionem Abb.sentit Bal.in d.§.si qs. col.vlt.& illam opi.Abb arbitror esse verá quà tali ratione cōprobo, vbi in aliqua dispositione adest qualitas quæ necessaria non est,illa non est in consideratione,& dispositio habet effectum ac si alia non adesset probatio,per l.j.& ibi Bal.ponit in c.1.de grad b.successio in vsi.feud.

SVMMARIVM.

1 *Clerici agere possunt pro iniuria illata priori suo.*

2 *Monachus agit pro Abbate carcerato,& quando est periculum in mora,& Abbas esset absens,nu.4.*

3 *Monachus regulariter in iudicio esse non potest.*

5 *Filiusfa.qui in iudicio esse non potest,querimoniam proponit.*

6 *Querimonia dicitur fieri ante litem contestatam.*

7 *Quæstio ad querelam extraiudicialem refertur.*

8 *Querela est verbum generale.*

9 *Legatus,qui non est de latere,beneficia non confert.*

10 *Legatus natus qui.*

11 *Legatus de latere solus cardinalis.*

12 *Excommunicatio probatur per denunciationem.*

13 *Accessorio probato,probatur principale.*

14 *Obedientia prælato subtrahi non debet.*

15 *Veritas dicitur,quæ ex testibus,fama,vel præsumptionibus colligitur.*

16 *Statutum de veris probationibus qualiter intelligitur.*

17 *Clericorum appellatione veniunt canonici.*

18 *Negligens in suo officio puniri debet, quod verum est in iudice.nu.19. intelligitur data notabili,non leui negligentia.nu.20.*

21 *Salarium officialis tollitur,vel minuitur,secundum qualitatem negligentiæ.*

22 *Negligentia proprie absque dolo intelligitur.*

23 *Reuocatio arguit validitatem,fit tamen aliquando quatenus aliquid de facto processit.nu.24.*

Attentata simpliciter post appellationem extraiudicialem non reuocantur.25.

26 *Verba intelliguntur secundum consuetudinem loci.*

27 *Consuetudo,vt stetur probationi non plenæ,non valet.*

Et q credatur testibus de credulitate vbi vera probatio requiritur.nu.28.

Et quod non sit necesse testes esse in conspectu testatoris,nu.29.

Et quod in instrumento non ponatur dies,& consul.nu.30.

Et quod indistincte credatur libris mercatorum,nu.31.

Et quod credatur testibus,qui malam rationem adducunt,nu.32.

33 *Iudex vigore cuiuscunque arbitrij non potest adhibere fidem testibus malam rationem adducentibus.*

34 *Consuetudo quod probatio imperfecta habeatur pro plena,& legitima,valet.*

35 *Attentatorum causa semiplena probatione contenta est.*

36 *Fama regulariter facit tantum semiplenam,non plenam probationem.*

Limitatur in causis breuioribus,& modici præiudicij.nu.37.

Et vbi agitur de probanda virtute, aut nobilitate hominis,nu.38.

In probanda collatione beneficij,nu.39.

In impedimento matrimonij,nu.40.

Quando agitur de re difficili ad probandum,nu.41.

In remedio c.reintegranda,nu.42.

In antiquis,nu.43.

44 *Dominium antiquum sola fama probatur.*

45 *Notorium antiquitus aliquid fuisse,sola fama probat.*

46 *Fama antiqua notorium facit.*

47 *Antiqua res,aut de antiquo,quando dicatur.*

48 *Fama sola probat plura auctoritate statuti.*

49 *Statutum quod sola fama probet debet stricte intelligi.*

Et intelligitur dummodo fama probetur duobus testibus,nu.50.

51 *Testis vnus non facit semiplenam,quando deponit de fama,stante statuto,quòd sola fama plene probet.*

52 *Testes in probando famā,debent etiam non interrogati in rationem adducere.*

53 *Testis de fama deponens non probat,dicendo,quod publice audiuit.*

Et debet attestari de seipso,non impersonaliter loqui,nu.54.

Et interrogatus à quibus audiuit,si dicat non recordari,non probat,nu.55.

56 *Fama debet probari habuisse originem a personis fide dignis ex causis probabilibus,vt probet stante statuto,quod fama plene probet.*

57 *Testes in probanda famam quando eam plene probat auctoritate statuti,debent esse optimæ opinionis.*

58 *Statuto,quòd stetur iuramento damnum passi,debet probari,quòd iurans sit omni exceptione maior.*

59 *Qualitas testium debet articulari,& probari,ut probent quando testes alicuius conditionis à iure requiruntur.*

60 *Statutum quòd fama plene probet,intelligitur,nisi contraria fama probaretur.*

61 *Fama posterior famam elidit.*

62 *Adminicula,& indicia delicti habent probari plene, etiam stante statuto, quòd delictum sola fama probetur.*

63 *Probare non dicitur delictum,qui indicium præstat.*

64 *Fama cum uno teste sufficienter probat,sed non in criminalibus.nu.65.etiam si ciuiliter agatur.nu.66.*

In causa ciuili magni ponderis non probat,nu.67.

Vbi agitur de matrimonio dissoluendo,nu.68.

Vbicunque non posset deueniri ad iuramentum suppletorium,nu.69.

Et si in criminalibus,& ciuilibus arduis concurrerent aliqua coniectura.nu.70.

In probanda excommunicatione non sufficit.nu.71.

72 *Remissoria,an sit concedenda appellanti, vt appellatione interposita in partibus fidem facere possit.*

Et quando non,nu.73.

Si probatio facienda est per instrumenta,non conceditur,nu.74.

In appellatione ab interlocutoria non conceditur,quia debet fieri in scriptis, nume.75.

Dilecti. ¶Summatur,& diuiditur, vt p Abb.hic.

1 ¶ †Primo no.secundum Bal.q clerici agere pñt pro iniuria illata priori suo.Et dñs Prępo.hic

2 dicit,hoc ,pcedere,siue sit prior regularis.†qa monachus agit ,p Abbate carcerato, vt voluit Rot.I deci.

332.itē,q est monachus.& est xi.in tit.de iudiciis.in nouis,que sit prior

sit prior secularis: quia actio ecclesię quæritur c. parochianos. vbi gl. de sen. excõmunica. quilibet pro ecclesia agere potest, l. si quis in hoc genus, C. de episcopis, & clericis. non ergo mirum, si clerici etiam agere possunt. ¶ Sed ista æquiparatio, quæ fit de clerico ad monachum, non videt̃ procedere, † qa monachus rĩr in iudicio esse non põt, c. vnico, s̃. de syndi. 16. q. 1. in c. monachi, no. gl. in c. non dicatis, 12. q. 1. & tradunt But. & Abb. & alij, in c. cũ dilecta, s̃. de rei. lo. An. & Do. in c. decimas. in gl. in ver. canonici de rest. spo. in 6 vbi concludũt. monachũ agere non posse p luribus ecclesiæ, p c. ex parte. de ↄcess. pb. Secus dñt ĩ clerico seculari, vt no. in c. cũ olim de testi. ¶ Non ob. decisio Ro. q̃ allegatur, quia in casu spãli loquitur, l. pro abbate carcerato, sicut ẽt qñ esset periculũ in mora, & Abbas absens reperitur, vt no. Abb. in d. c. cum dilecta. in fi. col. vbi alleg. Specu. in ti. de actore. colũ. pen. Regula vero in ↄtrium est, φ monachus agere non possit, per supradicta. Nõ ob. text. hic, qa loquit̃ in clericis secularibus, nõ autẽ in religiosis. Vel secundo, hic agebat ipse prior, non aũt clerici pro priore, vt patet ibi, prior, & clerici. Et clerici agebant simul cũ priore, pp eorum interesse. Vel tertio, non dr̃, φ agerent clerici, sed querimoniã tradimiserunt. Vnde Bal. cũ mysterio dicit, φ possunt cõqueri de iniuria illata priori, & cõmissionẽ impetrare. Ad qd̃ bene facit, quod voluit Rot. de filiosa. q non põt esse in iudicio, & tñ querimoniã pponit, † vt hr̃ in 6. decisio. itẽ, φ valeat cõmissio. in ti. de iud. in nouis. ¶ † Secũdo no. φ querimonia dr̃ fieri ẽt ante litẽ ↄtestatã, vt p Abb. hic, & idẽ Abb. tradit in c. qa iudicante. ver. 6. quæro, s̃. de rescr. Sic ẽt verbũ, † qđ, ad querelam extraiudiciũ refert̃. Bal. ĩ c. audita. per illũ tex. s̃. de rest. spo. & verbo. querimonia, put hic. facit tex. in c. fi. de his, quæ fiunt a prælat. sine consen. capi. & xj. q. 3. in c. si qs presbyter, & in l. vt perfectius, C. de anna. excep. & in l. 1. C. finiũ regũ. & de querela, φ ẽt est verbum generale, † vt no. Bar. & Ang. in l. querela.ᵃ C. de fal. Areti. consi. 75. colum. 8. ¶ † Tertio nota Legatũ, q nõ est de latere, no posse beneficia cõferre,ᵇ * & est tex. in c. j. de of. leg. in 6. Iste enim erat Legatus natus, de qbus per gl. in c. j. de of. leg. † vbi Ab. dicit, φ ille dr̃ Legatus natus, q eo ipso, φ creat̃ Archieps. Legatus est † Legatus vero de latere solus est Cardinalis, fm Bal. hic, & idem Abb. dicit in d. c. j. in fi. de of. leg. vbi reprobat gl. ibi, quæ aliud velle vr̃, & sequit̃ ibi And. Sic. licet ipse aliter loquatur ĩ trac. de pñtã. Car. in 2 car. in prin. ¶ † Quarto no. ibi, excõicatos denũciētes, φ vr̃ hic probari, φ per denũciationẽ probat̃ excõicatio, & idẽ hoc mõ colli̇̃r in c. peruenit. el. 1. j. eo. Facit, qđ Bal. no. dicit per illum tex. in l. s. C. de do. promi. † vbi inquit, φ probato accessorio, pbat̃ principale. In denũciatione tñ excõicationis aliter Abb. dicit p illũ tex. in c. pasto. §. j. j. eo. & ibi videbimus. ¶ † Quinto no. φ obedientia a Prælato subtrahi non debet. Quod adeo procedit, vt etiã si ↄ Prælatũ agatur de priuatione, lite pendente obedientia non tolli̇̃r, vt per gl. 8. q. 4. in summa gl. & Doc. in ca. cũ non liceat. de pler. no. Abb. in c. ex parte, de accus. Bene facit gl. in c. sæpe. in ver. manet, j. eo. quæ dicit valere sententiam Prælati suspensi, si appellatio pendet. ¶ Sexto no. φ veritas illa dr̃, q̃ hr̃ ex instructione testiũ, † & famæ. Imnio ẽt veritas reputatur illud, φ ex p̃sumptionibusᶜ colligi̇̃r, l. fi. ff. de probatio. ibi, veritati locũ fore, & in c. 1. de fri. & male. ibi, verum iudicium, & in l. 1. §. debebit. ibi, vere filius, ff. de lib. agnn. † Et ista conferunt ad statutũ, qđ loquitur de veris pbationibus, de quo dixi in rub. s̃. de prob. col. pen. ¶ † Septimo videtur probari hic, φ appellatione clericorũ veniunt canonici,ᵈ quia primo appellauit clericos, postea canonicos, de quo Abb. tradit ĩ rub. j. de vita, & hone. cle. & in c. bonæ, el. j. de postu. præla. & in c. cum tibi, j. de verbo. sign. cum si ut dixi in c. s. de præbẽ. ¶ † Octauo no. φ negligens in suo officio puniri debet, adeo φ perdit offm̃, fm Bald. hic, in fi. & idẽ Ant. de Bu. in c. j. p illũ text. s̃. de offi. custo. † Et de iudice no. Bal. in l. j. §. qcs. in fi. de of. præfe. vrb. Et de vasallo Cal de. tradit in ↄsi. 6. an ex in curia. in ti. de feu. † Et hoc intelli̇̃r, data magna, & notabili negligentia. secus si parua sit, vt Abb. distinguit in c. ea, quæ col. j. de statu monacho. † Et ideo secũdum qualitatem negligentiæ tollitur, vel minui̇̃r salarium officiali, l. iudices. vbi Bar. C. de bo. vac. li. x. Facit, qd no. Bal. in l. mãcipia C. de ser. fugi. Qnãtũ tñ ad text. hic nõ vr̃ loq in negligẽtia, sed potius in eo, qui fuit in dolo. ibi, malitiose distulerint. Ex isto enim ver. malitiosè, dolus arguitur, c. j. §. ↄhentes, de so. cõpe. in 6. c. 2. vt li. pend. eo. lib. Facit text. in c. fi. s̃. de sup. neg. p̃la. ibi, ob negligentiã, vel malitiam. † Negligentia vero proprie absq; dolo intelligitur, l. j. §. is quoq;. ff. de ac. & ob. ¶ Vlt. no. ibi, reuocetis. † Nam ista reuocatio arguit, φ collatio facta valeret, l. nam & si sub conditione, §. post defectum, ff. de inu. rup. Et hoc videtur contra summarium Abb. & Doc. hic. Ad idem tex. in ca. consideramus, s̃. de ele. Sed põt responderi, vt dicit Lap. in j. alleg. inci. in hac allegatione. in fi. φ reuocatio fit, quatenus de facto processit, vt per glo. in c. accedens, vt lite non contesta. & in l. j. ff. de fer. de quo videbimus in c. ↄluluit. el. 2. j. e. ¶ Expeditis notabilibus no. est, φ Abb. post Host. dicit, q in appellatiõe extraiudiciali † non reuocantur attentata simpliciter post appellationem,ᵉ nisi ẽt sint ↄ appõnem, ut est tex. no. in c. cũ nobis, s̃. de ele. & ibi Abb. & idẽ Abb. in c. cum 1. & A. col. 5 de re iud. & sequunt̃ ibi Peru. & Mod. Sed tñ cõsiderandum est, quia idem vr̃ esse in appellatiõe extraiudiciali, † ut attentata post appel. nõ debeãt reuocari, nisi sit ↄ ipsam appellationẽ. Nam articulus appellationis separatus videtur a causa principali, qñ attantata non sunt ↄ per appellationem, & cã principalis nõ suspenditur, qñ articulus appellationis ab illa separatus est, vt est tex. in c. super eo. j. eo. Et ideo si appellatur, φ non recipiat̃ Titius in testẽ, quia criminosus sit, vr̃ φ alij testes, non obstãte appellatione, recipi possint. Et φ idem sit in appellatione iudiciali, sentit Ant. de Bu. in d. c. cum nobis. in 2. no. s̃. de elec. de quo videbimus in c. bonę, j. eo. ¶ Circa intellectũ decretalis, in quo laborant Abb. & Doc. breuiter ↄcľo est, φ collatio hic attentata post appellationẽ reuocatur, qa appellatio interposita fuit eo prætextu, φ iste Archieps Eboracensis non hẽret ptãtem ↄferendi, nec iure pprio, nec ex iure ad eum deuoluto. Secus esset si de ptãte collatoris in dubium non reuocetur. sed solum opponatur de inhabilitate eius, cui collatio fieri debet. Et isto respectu appellet̃, qa talis appellatio nõ impedit, quo minus collator iure suo vtat̃, vt tradit Inn. in locis allegatis per Abb. hic, & p̃sertim in c. ad dissoluendũ. de despon. impube. ¶ In glo. in verbo. pidoneos, dum tex. loquit̃ copulatiue de testibus, & fama, non intelligitur de testibus deponentibus de veritate rei, qa soli testes sufficerent. Sed tex. habuit respectũ ad consuetudinẽ Angliæ, fm quã credit̃ duodecim iuratis asserentibus se ita credere, vt dnt Host. & Abb. post alios hic. Et stante tali cõsuetudine in loco iudicij, bene conuenit † vt illa verba intelligant̃ fm cõsuetudinẽ loci, arg. l. φ si nolit. §. qui assidua. ff. de ędil. edic. l. fi. & φ ibi Bar. C. de fideiu. & est dictũ Inn. in c. olim. j. de ver. sig. qđ Abb. sequitur in c. certificari. de sepul. cũ si. Ex tali tñ cõsuetudine plena pbatio non hr̃, fm Host. hic. † Ex quo colligit̃ per Ant. de Bu. φ non valet ↄsuetudo vt stet̃ pbationi non plenę. Quod Abb. dicit esse ↄ tex. in c. cum dilectus. de ñ inst. Sed aduertiendumᶠ est, φ in terminis, in quibus loquitur Host. dictũ Ant. de Bu. bene procedit, videlicet vt non valeat cõsuetudo, † φ credat̃ simpliciter testib. de credulitate, in his, in qbus vera probatio de iure cõi requirit̃. quia talis consuetudo vr̃ irrationabilis, vt sentit Ant. de But. dũ se remittit ad Fede. in cõsi. 17. qđ talis. vbi loquit̃ de consuetudine irrationabili, q̃ non valet. † Sic ẽt non valet cõsuetudo, φ non sit necesse testes esse in cõspectu testõris, vt dicunt Ang. & Imol. in l. iij. ff. de testa. † Sic ẽt non valet consuetudo, φ in instrumento non ponatur dies, nec Consul, vt tradit Rota in 6. decit. in tit. de consuet. in antiquis. Sic etiã non valet ↄsuetudo, † φ indistincte credatur libris mercatorũ, non distinguendo quantitatẽ debiti, nec qualitatẽ mercatoris fm Bal. in l. j. col. 3. C. de cons. sequitur Abb. in c. bonę. el. 2. col. 4. de post. p̃la. Alex. in l. quædã. §. nũmularios. ff. de eden. † Sic etiam nõ valet cõsuetudo φ credat̃ testibus, qui malam rõnẽ adducũt, vt no. voluit Bal. ĩ l. si nõ spali. circa fi. C. de testa. Facit qđ not Bal. in l. solã. circa fi. C. de testi. † vbi inquit φ iudex rõne arbitrij sibi cõcessi n põt credere testi, q malã rõnẽ adducit. Nã ĩ supradictis casib' p̃suptio fraudis, & occasio delinquẽdi p̃starct, merito ↄsuetudo ñ valet. l. ↄuenit. ff. de pac. dot. Facit

ADDITIONES.

a ¶ Hie. Gig. Querela. Vide omnino Corse. in sing. in litera querela. la 1. & de querelis vide Barba. in consi. 44. in 3. volu. vbi etiam consulit, an statutum tollẽs appellationem, querelas, & similia, tollat recursum ad superiorem.

b Hie. Gig. Conferre. Adde φ non solum legatus de latere, verum etiam gubernator alicuius prouinciæ, seu ciuitatis, cui cõcessa est auctoritas legati de latere, poterit beneficia conferre, & omnia facere, quæ ipse legatus posset, & ita consuluit idem Dec. in consi. suo 149. in fi. d. consilij.

* ¶ Syl. Ald. Conferre Intellige de his, quæ pertinent ad alterius collationem, vt per Neru. Gemi. hic in 2. no.

c ¶ Hie. Gig. Præsumptionibus. Adde gl. Bal. & Mod. in l. si quis extraneus, §. sciendum, ff. de acq. hæ. in qua gl. vide pulchre per Ias. in l. certum. in 2. col. circa fi. cum seq. ff. si cer. pe. Adde φ si statutum faceret mentionem de euidenti probatione, comprehenderet probationem præsumpta. Nam etiam euidẽs dici potest, φ apparet ex coniecturis. text. est notab. in l. Imperator, ff. de legs. 2. quem ad hoc alleg. Abb. in c. licet causam. in 2. col. in prin. de prob. & vide Dec. in c. cum sit Rom. j. eo. ti. notãta in 3. no. in fi. Limita id, quod dicitur hic, φ probatio præsumptiua sit vera, ut non procedat vbi probatio per modũ conditionis exigeretur, vt quia dictum sit sic, si probaueris. nam isto casu non sufficeret probatio præsumptiua, l. Lucius, & ibi Bar. post Dy. ff. de condi. & dem. Et est opi. communis per illum tex. Facit ad hoc, quia conditio impleri, non suppleri debet. ita dicit Bal. in l. in bonæ fidei, C. de reb. cred. Adde φ ex præsumptione iuris inducitur liquidissima probatio. pro quo vide plura quæ adducit Fely. in c. cum ordinem. in 3. col. de rescr.

d ¶ S. Al. Canonici. Faciũt quæ ponit Dec. in c. cũ nõ ab hoie. in 2. no. de iudi. & an ueniant episcopi, uel alij in dignitate positi, uide Neru. Gem. hic in 4. no.

e Appellationem. Differentias inter appellationem iudicialem, & extraiudicialẽ, quo ad reuocandum attentata post appellationem vide eleganter per Soc. in consi. 41. inc. nisi appellatione, 2. col. cum seq.

f S. Al. Aduertendum. Vide hæc notata j. c. 2. no. ti. col. 7.

34 Facit tex. in c. fi. s̃. de consti. & 8. dist. in c. mala. † Alias vero regulariter procedit, quod Abb. dicit, valere consuetudinem, ꝙ probatio imperfecta pro plena, & legitima habeatur, d. c. cum dilectus, & tradit Ioã. An. in ti. de instrumen edi. § compendiose. ver. sed nunquid. Old. in consi. 105. Cald. in consi. 2. in ti. de ꝯsue. Bal in rub. C. de fi. inst. col pe. cum si. ut dixi in c. 2. s̃. de probatio. Et redeundo ad tex hic, non multum consonat, ꝙ tex. intelligitur secundum localem consuetudinem, quia hoc absque diuinatione non procedit. Vnde aliter, secundum Imo. dicen-

35 dum videtur, quod copula, &, hic ponatur pro. vel. † Et sic sola fama erit sufficiens ad reuocandum attentata, in quibus semi plena probatio sufficit, vt per Rotam in decis. 235. līē si rector. Verum quia in dubio a proprietate verborum non est recedẽdum, l. non aliter, ff. de leg. 3. mihi placet, vt dicamus, ꝙ ista verba, quæ ponuntur copulatiuè per idoneas personas, & famam loci, intelligantur secundum ius cõmune, scilicet successiuè, co casu, quo testes non probarent, suppleatur per famam, argu. c. cum dilectus. de consue. Et ad hoc facit tex. in c. in præsentia, s̃. de tenun. vbi tex. vr̃ loqui copulatiue de confessionibus, & de positionib. testium, & tñ illa non sunt præcise copulatiue ne-

36 cessaria, & in c. cum cã, s̃. de proba ¶ † In gl in ver. fama. Prima

a conclusio gl. est, ꝙ sola fama[a] non sufficit ad probandũ. de se. n.

b* semiplenam [b*] facit ꝓbõnē, sm gl. in l. 3. §. eiusdem, ff. de test. vbi Bal sequitur. & idem tenet Cy. in l. proprietatis, C de prob. Et ista est cois opi. q̃ seruat̃ in practica, secundũ Saly. in l. ea quidem, C. de accu. in fi. col. & sequitur Ful. in consi. clv. quoniam plurima. Reperiuntur tñ nonnulli casus, in quibus sola fama

37 plene probat. ¶ † Primus est in causis breuioribus,[c] & modici

c preiudicij, vt Bar. concludit in l. de minore, §. si plurimum. eorum. fi ff. de quæstio & in l. si constante, in ptin. in 3. q. ff. sol. matri gl. & Doc in l. vbi apud, C. de iure do. Ant. de Bu. ĩ c. veniẽs.

38 el 1. col. fin. de testib cum sim ¶ † Secundus casus est in nobilitate, & virtute honoris, quæ per solam famã probatur, vt not. Bal. per illum tex. in l. prouidendum, C. de postu. Facit, ꝙ no Bar. in

39 l. de pupillo, §. si quis ipsi prætori, ff. de no. ope. nun. ¶ † Tertius casus est in collatione beneficij. nam ꝙ ad talem prælatum pertineat sufficit probare per famam, secundum Rot. in 3. decisione. de probatio. in nouis ¶ † Quartus casus est in impedimẽto

40 matrimonij, ꝙ per solam famam probatur, c. super eo. de ꝯsan. & affi. quem tex. ad hoc ꝓ singulari allegauit Rom. in ver. ma-

41 trimonium. ¶ † Quintus, quando agitur de re difficili ad probandum, ita videtur velle Ant. de Bu. in c. transmissæ, colum. 3. ver. quandoque adest, j̃ qui filij sint leg. & d. c. veniens. col. fina.

42 ¶ † Sextus casus, quando agitur remedio c. re integrãda,[d] 3. qõ.

d prima, secundum Pet.[e] de Ancha. in consi. 41. circa recuperan-

e dam. Et confirmari potest, quia causa videtur esse leuis præiudicij, cum agatur de sola possessione, vt nota. in l. 1. C. si de momen. possel. & videbimus in capitu. de appellationib. j̃. eod. &

43 ideo sola fama sufficit, vt supradictum est in primo casu. ¶ † Se-

f ptimus casus est in antiquis,[f] in quibus sola fama sufficit, quã-

g do in contrarium memoria non existit,[g] vt est vulgatum dcm̃ Inno. in c. veniens de verb. sig. sequitur Bal. in auct quas actiões a C. de sacrosan ec. in l. in bonæ fidei. col. fi. C. de rebus credi. in l. cum super, C. de rei vend. vbi infert ad ꝓbationẽ antiquissimi

44 iuris patronatus. † & adeo hoc procedit, ꝙ etiam dominium de antiquo ex sola fama probetur, vt tradit Ang. in l. at qui natura, §. cum me absente, ff de neg gest. vbi ingt, ꝙ si volo ꝓbare, ꝙ ista domus fuerit Dantis poetæ, vel alterius mortui iam centum annis, sufficit, ꝙ de fama probetur. Et ita dicit se in ardua qõne hic Paduæ obtinuisse, & idem Ange. in l. Titius, ff. q mo. p'g. vel hyp sol. & in l. quidam in suo, ff. de cond. insti. no. Bald. in l. proprietatis. in fi. C. de proba. & in l. conuenticulã. col. pen. C. de epis. & cleri. vbi inquit, ꝙ hoc modo ecclesia probat dominium in suis ciuitatibus. Hoc modo probatur, ꝙ Cęsar fue-

45 rit Imperator. † Sic etiam in probando aliquid de antiquo notorium fuisse, sola fama sufficit. Ant. de Bu. in c. i. de fi. instru refert, & sequitur Are. in consi. 17. sequendo ordinem. colũ. 2. Sic ẽt ad probandum aliquid de longinquo, sola fama sufficit, vt per gl. & Bar & alios in l. si quidem, C. sol. mat. Et in prædictis

46 verificatur, qđ Bal. dicit in consil. 73. dominus † Thomas lib. 3. ꝙ fama antiqua notorium facit. Et secundum prædicta consuluit. And. Sic in consi. e. sapienter scribitur, & in cons 17. præclare scripsit in eo. lib. 2. Roma. in consi. 424. circa præpositum thema. in fi. Alex. in consi. 4. uideretur inspectis. col. 9. lib. 2. & in cõsi. 1. ponderatis his. colum. fina. & in consi. 24. visis & ponderatis. lib. 4. idem Alexan. in consi. 24. uisis, & in consi. sequen. in 5. lib. Et licet ista sit cõmunis opi. aliter tamen tenet Abb. in c. ueniens. el 1. de testi. ubi contra Imo. & idem Abb. in c. licet ex quadam, de testi. Et secundum istam opi. contra cõmunem consuluit Pe. Philip. de Corneo, in consi 304. rem arduam, col. 5. lib. 5.

47 & in consi. 130. eleganter. lib. 4. † Et tali casu res antiqua dicitur si excedit tp̃s xl. anno. sm unam opi. quam Inno refert in d. ca. ueniens. de uer. sig. Et hoc tenet Ant. de But. in c. ueniens, el 1. s̃. de testi. & ur̃ sequi Alex. in cõsil. 4. inspectis his. col. 9. li. 2. & in cõsi. 70. in cã veniente. lib. 3. Sed in ꝯriũ est cõis opi. ꝙ immo tp̃s

h centum annorum requiratur.[h] Imo. in d. c. ueniens. in fi. cũ concor. vt tradit Alex. in l. cum aliquis. de iu. delib. vbi dicit, ꝙ ita cõmuniter tenetur, & idẽ dicit Alex. in consil. 207 viso summario. col. pe. lib. 2. Et de centum annis loquitur Alex. in consi. 12.

i viso processu. in fi. lib. 4. & in cõsi. 74. visis. col. 1. eo. lib. 4.[i] Et ista conclusio vera est respectu plenæ probationis, prout Doct. loquunt̃. Sed ꝙ dictũ est de xl. annis, saluari põt quantũ ad hoc, vt tali casu fama plusq̃ semiplenam faciat ꝓbõnem, & facilius ꝓbõ plena habeatur, vt no. Ful. velle vr̃ in consi. 154. quoniam

48 plurima, s̃ alle. ¶ † Vltimo fama sola probat, qñ a statuto hoc di-

k sponitur,[k] vt quia dicat statutũ, ꝙ delictum sola fama probet̃. Nam valet tale statutum, arg. c. cum dilectus. de fi. Instr. & colligitur ex dictis Bar. in l. de mino. §. plurimum. circa fin. ff de qõ. in l. admonendi. col. 7. ff. de iureiu. Ang. in l. 2. § diem autẽ. cir-

49 ca fi. ff quemad. test. aper ¶ † Et tale statutum, cum sit cõtra ius cõr, debet stricte intelligi ita in tali statuto argu. it Pe. de Anc. in consi. 149. prius de causa. col. 4. ideo pluribus modis restringẽ-

50 dum videtur. † Nam primo intelligitur, dũmodo fama probet̃

51 saltem duobus testibus. † Et stante tali statuto, vnus semiplenã probationem non facit, secundum Bar. in d. l. admonendi, col. 7. ver. venio ad tertium, & idem Bal. in l. In bonæ fidei. col. 4. ver

52 si & ideo si per formam statuti, C. de reb. cre. ¶ † Secundo in ꝓbando famam præsertim isto casu debent testes, etiam non interrogati, rationem adducere, vt est dictũ Inno. in c. cum oporteat, quem Ioan. And. Ange. Anto. de Bu. & alij ibi sequuntur, j̃. de accusa. idem tenet Angel. in l quid ergo, §. quantum, ff. de his, qui no. insa. & in l. ea quidem. col. 3. C. de accu. in l. solã, C. de testi. Abb. in d. c. veniens. el 1. col. fina. s̃. de testi. & in c. cõsuluit. el 1. j̃. eo. idem Abb. in capit. cum causam. colum. 3. de test.

53 Alex. cons. 72. inspecto. col. 6 lib. 1. & in consi. 25. lib. 4. † Et non sufficit testem de fama publica deponentem dicere, ꝙ publice

l audiuit,[l] quia ab vno potuit publice audiuisse, & ideo debet dicere, quod à maiori parte audiuit, vt Bar. no docet in d. l. de minore, in §. plurimum. col. 5. versi sed quid si dixi, & in l. 3. §. eius quoque. in fin. ff. de testi. Ang. in l. 3. ff. ad Macedo. & ita cõmuniter tenetur, vt dicit Inno. in l. hæredes palam, in ptin. ff. de testa. & sequitur Alexan. in consil. 20. in causa appellationis. col.

54 6. lib. 4. † Et testis, qui super fama deponit, attestari debet de se-

ipso, &

ADDITIONES.

a ¶Fama. Adde decisi. Tholosa. 390 Alex. in consi. 6. nu. 22. lib. 5. consi. 101. num. 17. lib 7 Corn. consi. 164. lib. 2. gl. prag. t. t. de concubin. versi. diffamatus Barb. consi. 17. lib. 3.

b ¶Hiero. Gigas Semiplenam. Adde quòd isto casu fama probari debet per duos testes. glo. in l. 3. §. eiusdem, ff. de testi. prout in simili, dicit gl. loquens de iudicio, in l. fi. C. fami. erciscun.

* ¶Syl. Ald. Semiplenam. Et vbi agitur de contractu, vide Dec. in ca. veniẽs, nu. 12. de testi.

c ¶Gig. Breuioribus. Adde Mathe. in suo nu. 1. vbi allegat fere allegata hic per Dec. imo dicit plus, videlicet, ꝙ in causis breuiorib' si iudex sit notarius, poterit acta causæ scribere, & eius dictis plena fides est adhibenda. allegat ad hoc Bar. in l. iubemus, § sancimus, C. de sacrosan. eccle.

* ¶Syl. Al Breuioribus. Adde Dec. in c veniens el 1. nu. 10.

d ¶S. Al. Reintegranda Adde Dec. in c. ad hæc, nu. 27. de postu. præla.

e Hiero. Gigas. Secundũ Pe. Adde qđ ista opi. cõprobari potest, quia fama in cãsu isti vim vnius testis habet, gl est no. in c. veniens. el 1. de testib. Verum possessio per vnum testẽ tñ probatur, vt sentit Barto. in l. 1. ff. quo. bono. ergo per famam possessio probari poterit. ita tenuit d. Matth. Mathesil. in suis not. notab. 1. Hanc cõclusionẽ dum Perusii studebã conferendo scholastico more cũ excellentissimo præceptore meo viro quidẽ tũ põtificij tũ Cęsarei iuris celeberrimo, ac inter iuniores nostri temporis Doctores primario D. Guliel. Pont. Peru. impugnare solitus sum his rõnibus, qa leuis ꝑiudicij non est priuare possessione, § cõmodũ Inst. de interdict. Accedat doctrina Bar. in l 1. §. non autẽ, ff. de bon pos. secundum tab. & in l. si inter, ff. de reb. dub. vbi duos notabiles effectus ponit, quos possessio causat. Vlterius quod qñ tractatur de possessiõe, non tractetur de modico præiudicio, sic ostendebã. nam si quis agat remedio recuperandæ, & probet antiquiorem possessionẽ per vnum testem, vel famã, secundum opinionẽ prædictã obtinebit, & ille possessione priuabitur, ex quo licet ei sit reseruatum ius in petitorio, fit sibi magnũ damnũ, quia dominij probatio difficilis est, l. cum res, C. de prob. & ẽt diuersis sumptibus vexabitur in lite, quod est magni præiudicij, l. minoribus, ff de minori. Probatur ẽt hæc op. nostra per gl. approbatam, in l. vna, C. si de mo. posse. fue. app ex qua habetur, quod minor potest restitui in integrum aduersus sententiam latam contra se in causa possessorii. ratio est, quia tractatur de magno eius præiudicio. In contrariũ tamen est opi. communis, verum ista mihi magis placet, vt alias dicebã.

f Hiero. Gig. Antiquis. Vide Barb. late in consi. 17. inc. a Ioue. in 3. vol. & ibi plene quid operetur fama, & an in antiquis plenam probationem inducat.

g ¶Syl. Ald Existit. Vide eundem Dec. in consi. 42. in 5 dub. & in ca. veniens. el 1. nu. 11. de testi.

h ¶Requiratur. Et ita etiam attestatur Ias. May. in d l. cum aliquis, C. de iu. delib. circa fi ubi etiam refert se ita consuluisse.

i ¶Gig Lib 4 Et de ista materia vide etiam per eundem Do Philip. Dec. In cõsi. 13. inc. diligenter consideratis. in 2. & 5. colũ. ad fi. cum seq. & vide etiam per Soc in consi. 39 col. 2.

k ¶Syl. Al. Disponitur. Dec. punit in d. c. veniens. nu. 16 de testi.

l ¶Syl. Ald. Audiuit. Idem Dec. in c. quia nos. in 3. no. j̃. eo.

ip∫o, & non ∫ufficit, ꝙ impersonaliter loquatur, & dicat, ꝙ publice dicitur, vt no. Bat. in d. §. plurimum. col. 5. versi. sed quid si testis dicit. & idem Bat. in l. Labeo. col. 1. versi. & ideo si testis. ff. de sup. leg. 55 †Et si interrogatus testis à quibus audiuit, dicat se non recordari, non probat, licèt prius dixerit se a maiori parte audiuisse. Bat. in d. §. plurimum. col. 5. versi. quæro si testis interrogetur. Alex. sequitur in consi. 1. super processu, colum. 5. li. 4. 56 †Tertio, vt statutum habeat locum, probari debet, ꝙ talis fama originem habuerit à personis fide dignis, & ex causis probabilibus, quæ populum ad sic credendum inducunt. Ita in tali statuto Bart. dicit in d. §. plurimum, circa finem. quem refert, & sequitur Bal. in l. proprietatis, C. de probatio. Abb. in d. cap. veniens. Ang. in d. l. ea quidē, col. 3. Pe. de Anch. in consi. 254. in q. presbyteri. Ang. in d. l. solam. Alex. in cons. 68. in causa vertēte. lib. 3. & in consi. 83. viso themate. eo. lib. & in cons. 25. in causa. 57 lib. 4. & in consi. 117. viso processu. col. 3. eo. lib. 4. ¶ †Quarto requiritur, ꝙ testes, qui tali casu inducuntur ad probandū famā, sint optimæ opinionis, qa talis probatio irregularis est, vt not. Ang. tradit in l. 2. §. diem, ff. quemadmo. testa. ape. Ex hoc infert Ant. de Ale. in l. qui accusare, C. de eden. ꝙ si statutum vellet, ꝙ 58 stetur iur. ∘ damnum passi, † quia talis probō est ꝯ regulas iuris cōis, requirit ꝙ ille, qui iurat, sit omni exceptione maior. Facit quod no. Bal. in d. l. qui accusare, C. de eden. Cyn. in l. in bonæ fidei. in 7. q. C. de reb. cre. Bar. in l. admonendi, col. pen. ff. de iureiur. Et his casibus quādo testes bonæ opinionis, & omni excep- 59 tione †maiores requiruntur, illa qualitas articulari debet, & a probari,[a] vt no. Bat. in l. j. §. si quis neget, col. fi. ff. quēadmo. test. aper. dicens, ꝙ cautus debet esse aduocatus, vt faciat probōnē de fidelitate testium. Et in terminis nostræ quæstionis, qn̄ fama plenā probationē facit, hoc expresse Ang. dicit in d. l. 2. §. diem 60 aūt, & Pe. de Anch. in d. cōsi. 254. ¶ †Quinto statutum declaratur dū dicit, ꝙ fama plene ꝑbat. nā intelligit, nisi de ꝯria fama in ꝯriū probet. Ita in statuto Florentino decidit Bal. in l. dinus. ver. quarto est arg. ff. de test. mi. & in l. q accu. ver. vltimo no. C. de edē. in l. si tutor petitos. i fi. C. de pericu. tu. & in l. fi. col. 1. ver- 61 si. & ex hoc decidit qō. ff. de fer. †& in l. sacrosanctæ, in fi. C. de epi. & cle. Fama. n. elidit famā, qn̄ est posterior. & si eodē tpe cōcurrūt, illa potior est, q̄ hēt originē a melioribus indiciis, vt idē Bal. scribit in l. si mr̄, in prin. C. ne de sta. defun. & idē Bal. in l. fi. col. fi. uer. q̄ro, qd de fama. in ti. q feu. da. pos. & no. Bar. in l. is, q. 62 col. j. ver. sed q̄ro, ff. de acq. hær. ¶ †Sexto, & vltimo statutū ꝓcedit, qn̄ ꝑ famā immediate delictū ꝑbat. Secus est in alijs admi- b niculis, qa talia debēt litīmè ꝑbari,[b] vt in simili no. Bart. in l. in qōnibus, ff. ad leg. Iul. maiest. ꝑ tex. in c. per tuas, de simo. & seqē Bal. in auc. si dicat, in fi. C. de test. Io. de Ana. in d. c. ꝑ tuas, in vlti. no. Nā cū statutū sit ꝯ ius cōe, satis est, ꝙ aliqd operet. Et iō intelligit, vt dixi, qn̄ immediate delictū ꝑbat, arg. l. sociū, q i co. ff. ꝓ soc. Et i sili no. Bar. in l. certi ꝯdō, §. qm̄. ff. si cer. pet. & i simili casu no. Ang. tradit in ꝯs. 31. do. Phil. col. 3. Are. in cōsil. 148. i q. ꝓposita. col. pe. Facit ꝙ no. Bal. ꝑ illū text. in l. j. C. q. ex cau. ser. ꝓ 63 præ. lib. acci. †ꝙ non dr̄ ꝑbare delictū ille, q indiciū præstat, ex quo reus positus ad torturā cōfitet, qa ipse immediate delictū nō ꝑbat. Et ꝓdicta oīa notanda sunt ad interpretationē statuti Florētini, in quo superioribus annis Florentiæ sæpius cōsului. 64 ¶ †Scda ꝯclo ex gl. I d. ver. fama, collr̄, ꝙ fama cū vno teste suffi- 65 ciēter ꝑbat. & idē gl. 4. q. 3. i c. si testes, §. sæpe. i ver. fama. †Et ista ꝯclo ꝓcedit i ciuilib⁹. Secus est in crīalibus, vt voluit gl. not. in c c. veniēs.[c] el j. de testi. Bal. hic, & in l. 2. §. 1. ff. de excu. tu. & i l. si qs 66 ex argētariis, §. j. ff. de edē. Cy. in l. fin. C. de qō. † Et hoc locū hēt ēt si de cr̄se ciuiliter agat, s̄m Ant. de Bu. in d. c. veniēs, & Abb. ibi in fi. & sequit Io. de Ana. in ꝯsi. 70. colū. 3. vrsa inquisitione. Bene facit, qd Bal. ꝑ illū tex. dicit in c. tā lris, in 2. no. s. de testi. di- 67 cens hoc procedere etiā, si agatur de crimine excipiēdo. ¶ †Secunda conclusio glo. hic fallit in cā ciuili, q̄ esset magni ponde- d ris,[d] qa crīali æquiparat, ita dicit Bal. in d. c. veniens, arg. l. pp li- 68 tem, ff. de excu. tu. † Et ideo vbi agitur de matrimonio dissoluēdo, qa causa grauis est, & non defertur iur̄m in defectum ꝑbōnis, non sufficit fama cum vno teste, vt no. Alex. concludit in ꝯ- 69 si. 154. quoniam abundè, lib. 2. ¶ † Ex quo inferri videtur ꝙ oībus casibus, in quibus non deuenitur ad iuramentum in defectum probationis, in illis casibus etiā fama cum vno teste non faciat probationē. Et istā æquiparationē expresse facit Bal. hic. 70 ¶ †Et prædicta locū habēt ēt in criminalibus, & causis arduis, e si aliæ ꝯiecturæ ꝯcurrerent cū vno teste, & fama,[e] vt not. tradit Do. in c. j. §. & qa. in gl. in verbo, manif. stos, de vsu. in 6. & idem Bal. in l. si quis, §. j. ff. de eden. Arc. in ca. veniens, de testi. colū. 7. 71 ¶ †Vltimo fallit in probando excōica. s̄m Ant. de Bu. in d. c. veniens, col. fi. vbi alle. Spe. in ti. de noto. cri. in §. fama. Facit text. f in c. j. de cace in 6.[f] vbi excōicatio apertissimis documētis ꝑbāda est. Et pari rōne idem esset dicendū in aliis particularib⁹ casibus, in quibus probōnes requiruntur qualificatæ, vt in l. fi. C. de sec. nup. in l. si. C. de reuo. do. cum si. vt dixi in rub. s. de prob. col. pe. Et ideo in causa criminali non hēt locū statutum, nisi expresse constaret, per ea, quæ habentur in l. fin. C. de probatio. 72 ¶ †Postremo in ista decretali dīt Host. Abb. & Doc. concludūt appellanti concedēdā esse remissoriam, vt de appellatione interposita in partibus fidē facere possit, Io. An. in c. pn̄tium, i gl. j. de test. in 6. gn̄aliter concludit, ꝙ in arbitrio iudicis est, an remissoria ꝯcedat. Contrarium tn̄ cōiter Doc. tenent, ꝙ immo iudex illā ea causa concedere teneatur. Et ita tenet Lapus alleg. 46. an in causa matrimonii. allegat Spe. in ti. de iura. cal. in §. restat, ver. qd ergo. & dicit, ꝙ stylus, & consuetudo Romanæ curiæ ita se habet, & sequit dn̄s Car. in cle. j. col. 4. in 6. q. de of. deleg. dicens veriorē esse opinionē ꝯtra Ioan. An. & idem Ant. de Bu. in c. licet causam, col. 2. q. 6. de ꝑb. Archi. 2. q. 6. in c. testes, in prin. & ꝑbatur in l. 3. §. fi. ff. de testi. ¶ Prædicta ꝯclusio limitat primo, vt procedat, qn̄ opponit, nō fuisse appellatū per viam exceptionis peremptoriæ. Secus si ante litē ꝯtestatam obiiciatur per modū exceptionis dilatoriæ quia remissoria non conceditur, 73 †vt oēs hic dicunt. & tradit Ro. in 6. decisione. item licèt pro instrumētis, in fi. in ti. de prob. in nouis. Peru. tamen hic dicit i appellatione, prout agitur hic, non procedere talem d̄riam, qa a principio ꝯstare debet de appellatione, aliter non potest iudex appellationis in cā procedere, c. Romana, §. si vero. vbi gl. eo. ti. in 6. Si ergo ante litē cōtesta. de appellatione cōstabit, postea vero non erit dubitandū. Sed ad hoc pōt responderi, ꝙ Doctores loquunt de appellatiōe in vim exceptionis peremptoriæ post litem ꝯtestatam, eo casu, quo non fuisset oppositum ante litē contestatam. Vel forte probō facta super exceptione dilatoria, nō erit sufficiens in exceptione peremptoria, in qua de maiori præiudicio agitur, per ea, quæ habentur in c. veniens. el 2. de te- 74 sti. & qd no. Fede. in ꝯs. 60. col. fi. ¶ †Secūdo, qd dictum est de remissoria, locū habet, qn̄ ꝑbō debet fieri testibus. secus si per instrumenta, vel scripturas. quia pro illis indistincte non datur remissoria, cum facile transmitti possint, vt no. in c. j. eo. ti. in 6. & in c. cupientes. de ele. in 6. Rot. in decisio. 6. præalleg. in prin. in ti. de proba. in nouis, & in ti. de testi. in 17. deci. item quando. in nouis. & idem Rot. deci. pe. in ti. de testi. in antiquis. Do. in d. c. 75 cupientes, §. si vero. in fi. † Et ideo cum appellatio ab interlocutoria debeat fieri in scriptis, c. j. eo. tit. in 6. videtur ꝙ pro tali appellatione remissoria non concedatur.

ADDITIONES.

a ¶Gigas. Probari. Adde quod idē tenet d. Ale. in consi. 82. in 1. volu. 2. col. & d. And. Sic in consi. 32. 1. vol. & consi. 45. q. 5. & vide eundem Barba. in consi. 6. in 5. col. 4. vol. in contrarium tamen refert d. Fed. in c. cum Io. col. 17. in princ. de fi. instru. tenere d. Fran. de Rampo. & idem consuluit Bal. sibi contrarius in consi. 29. in 1. vol. ante fi. sed vide omnino d. Fran. de Cur. iu. consi. 51. inc. sup processu inquisitionis. in 4. col. & in terminis eius, quod etiam Dec. hic dicit, vide latius, & eleganter per eundem do. Philip. Dec. in consil. 37. inc. in causa rigorosæ accusationis. in 4. col.

b ¶Hie. Gigas. Probari Adde quod primo dicendum videtur totum contrarium per no. per Bar. in l. solent. col. vlt. ff. de alimen. & ciba. lega. vbi voluit, ꝙ stāte statuto, quod in causis damnorum datorum stetur iuramento damnum passi, quidquid illam causam tangit per iuramentum, poterit probari, & hoc etiam voluit Bal. in l. si quando, C. de test. & in l. 1. C. de reb. cred.

c S. Al. Veniens. Adde Dec. in d. c. veniens. nu. 13.

d ¶S. Ald. Ponderis. Idem in consi. 133. col. 4. circa med. in d. c. veniens, num. 15.

e Famæ. Et quod in criminalibus non faciat etiam semiplenam, Dec. in c. veniēs. nu. 13. de testi. Al.

f Hie. Gig. In 6. Adde quod Do. in d. c. 1. §. 2. col. vlt. voluit, quod tunc excōicatio per famam probatur, quando opponitur in uim exceptionis dilatoriæ, & idem tenuit Ro. in consi. 349. quod inci. dubium de quo quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Appellans temerè, an aliqua pœna puniatur, vel in expensis tantum, nume. 2. & 3.*

4 *Iudex à quo temerè appellatur, iniuriatur, & quando agere possit iniuriarum.*

5 *Contrauenient canonibus mortaliter peccat, & deponendus est, sed vnica contrauentio non sufficit. nu. 7.*

6 *Præceptum ad vtilitatem eius, cui præcipitur, resoluitur in vim consilij.*

8 *Episcopus habet fundatam intentionem in tota diœcesi.*

Monachi etiam episcopo subijciuntur. 9.

Tamen magis Abbati, quàm Episcopo obedire tenentur, nu. 10.

11 *Appellatio generalis non valet.*

12 *Appellatio est magis fauorabilis, quàm causa principalis.*

13 *Appellatio, an valeat, si generaliter ad competentem iudi. appelletur. Quid de iure canonico. nu. 15.*

14 *Argumentum de causis ad personas valet.*

16 *Generalitate ordo iuris intelligitur.*

17 *Actus in dubio debet interpretari, vt valeat, & multas illationes ibi.*

18 *Priuilegio quis vti videtur, si actus de iure communi non valet.*

19 *Ius competens de iure speciali non videtur esse in consideratione.*

20 *Iudex in dubio datus censetur non inquisitor.*

21 *Verba in dubio intelliguntur de iure ordinario, non de extraordinario.*

22 *Princeps in dubio non videtur vti plenitudine potestatis.*

23 *Appellatio in dubio admitti debet.*

24 *Appellatio alternatiua dummodo declaretur valet, & declaratio debet fieri infra x. dies, nu. 27.*

Inter

1 INter cætera. ¶ Summatur, & diuiditur, vt p Abb.hic.¶ † Primo no. ꝙ temere appellans ſimpliciter hic arguitur, & ſic ſecundũ Abb.quẽ alij ſequunẽ, vẽ inſerri, ꝙ alia pœna extrinſeca nõ puniaẽ.ex quo ſolũ hic arguit.Sed tñ hoc ex iſto tex.ñ bñ inferẽ.qa pari rõne dicẽdũ eſſet,ꝙ temere appellans non deberet cõdẽnari in expẽſis, ex quo dũtaxat hic arguiẽ,& tñ hoc falſum eſt,e reprehenſibilis,ĵ. eo. & Abb. ipſe hoc fatetur.¶ Dictum tñ in ſe cõmuniter approbatur,ꝙ temere appellãs de iure canonico alia extrinſeca pœna nõ puniatur,quia iure cautũ nõ reperitur ſecus eſt de iure ciuili.Et ita tenet gl.ñ.in l.j § interdũ,ff.a q.appel non licet.Spe.eo tit.§.nũc dicamus.Bal.& Ang.poſt Cy.ĩ l.eos,§.ne temere,C.eo.ĩ prin.&
2 idẽ Ang.in l.ab executore,C.quo.appe.†vbi infert, ꝙ in terris, q̃ ſunt de tpali iuriſdõne eccleſiæ,temere appellans tm̃ in expẽſis venit ꝯdẽnãdus,vt nn.Abb.hic,& in c.vt debitus,ĵ. eo.¶ Alibi ſñ gl.in ea.ad Romanã.el 1.2.q.7.ſentit idẽ eſſe vtroq; iure, & Io.An.in d.c.vt debitus.Alb.in d.l.eos,§.ne temere.¶ Et iſta
3 opi.hac rõne ſuaderi põ:†nã regula eſt de iure ciuili, ꝙ ille,q temere appellauit,& ſi ſuccubuit,arbitrio iudicis puniaẽ,d.l.eos,§. nec temere,eo.ti.& ſm gl.j.Cy.& Bal.ita ille tex.intelligitur,& hoc idẽ eſt de iure canonico,bonus tex.ĩ c.frequẽs.de reſt.ſpo. in 6.& p illũ tex. Abb.hic expſſe dicit,ꝙ ſuccũbẽs,ẽt de iure canonico,extraordinaria pœna puniri poterit.Et ſic vẽ ꝙ vtroq; iure rſt temere appellãs nõ ſolũ in expẽſis,ſed ẽt extraordinaria pœna puniaẽ. Nõ ob.qđ dẽ in qbuſdã legibus,ſ.allegatis,qa loquunẽ in qbuſdã caſibus particularibus,qa a regula cõi declinãt,ẽt attẽto iure ciuili,d.l.eos,§.nec temere.Et de iure canonico ẽt hẽt locũ,ex quo ꝯtrũ expreſſe nõ reperiẽ,iuxta no.in c.j. de no ope.nũ. Et hoc in ſimili caſu ipſe Abb.tradit in c.intimaſti.in gl.j.ĵ.eo.Et ad ſupradicta notãdũ ẽ ꝙ ex temeraria,& ſuper-
4 uacua appellatiõe iniuria iudici inſerẽ.†adeo, ꝙ actione iniuriarũ tenetur ſm gl.ñ.in ñ.in l.ñ.C.quando prouo.& l.dil.in c. ſi qs ppoſtera. ĩ gl.2.& hoc vẽ tenere Arc.Io.An.& Domini.in c.cũ appellatiõibus friuolis,co.ti in 6. Et hoc vẽ pcedere in appellatione,q̃ ſit manifeſte fruſtratoria , in qua vẽ appellãs hẽre animũ iurãdi,ex quo ſibi talis applo nõ pdeſt, arg.l.ſi qs libertate.& l.pe.ff.de iniu.Facit tex.in l.j.§ deniq;,ff de aqua plu.ar. Secus ſi nõ ſit euidenter friuola, qa tunc non vẽ appellans habuiſſe añum iniuriãdi. & ideo non dẽ iniuria fieri,l.& in maioribus,C.e.& actiõe iniuriarũ iſto caſu appellãs nõ teneẽ.Et hoc mõ pcedere vẽ qđ no.Alb.ĩ d.l.& i maioribus.vbi allc.Goff.& Hoſt.& ꝯcludit,ꝙ licẽt iniuria inferatur iudici appellando,nõ
5 tñ iudex actione iniuriarũ agere põt.†Secũdo no.ꝙ licẽt ille,q canonibus ꝯuenit,mortaliter peccet,c.2.de maio.& obed.14. q.1.in c.qſqs.adeo,ꝙ depõnẽdus ſit,vt p gl in c.generali.de ele. in 6.hoc in gñaliter nõ hẽt locũ in qualibet ꝯuentione canonis,ſm Abb.p iſtũ tex.hic.Sed primo rñderi poteſt,ꝙ nõ erat pceptũ,qñ Papa fecit iſtã decretalẽ Vel ſecũdo,ẽt dato ꝙ fuiſſet in pcepto,hoc reſpiciebat vtilitatẽ appellãtis,vt appellatio haberet effectũ quo caſu pceptũ nõ obligat,qa in vim conſilij re-
6 ſoluiẽ.l.cũ pater,§.mã.de le.2.†vbi gl.no Ant.de Bu.in c.nã cõcupiſcẽtiã ſ de ꝯſt.Facit tex in c.dilectiſſimis,vbi gl.ñ.12.q.j.& 31.q.1.in c.hac rõne.vbi gl.ñ.& tex.ĩ c.magna.ver.vouere.iũcto
7 c.1.de vo.†Tertio rñdeẽ. ꝙ vnica ꝯuẽtio nõ ſufficit ,ſed plures reqrunẽ,vt Do.tradit in d.c.generali,col.pen.Paul.in cle.j.quẽ refert Imo.de æta.& qua.per c.honoratus.74.diſt.¶ Tertio no. ꝙ Abbas corã ordinario cõuenitur,vt per Abb.hic.adeo,ꝙ ex iuxta cauſa deponi põt ab epõ.c.abbatibus,c. ſi quis Abbas.14. q.2.Nam omnes,qui ſunt de diœceſi. epõ ſubijciuntur,93.diſ.
8 in c.nulla.quod ibi gl.† Et epſ habet fundatã intẽtionẽ in tota
9 diœceſi.vt eſt dcm̃ lun.in c.cũ venerabilis,de excep.† vbi dixi. Et qđ dcm̃ eſt de Abbate.idẽ eſt in monachis,q ẽt ipſi epõ ſubijciunẽ 18 q.1.in c.puenit,& in ca q vere.magis tñ abbati ,q̃ epõ
10 teneẽ obedire.†ſm gl.no.xj.q.3.ĩ c.q reſiſtit.de quo Abb.ĩ c.cũ ab eccl'arũ ĩ c.q̃to.poſt Inn de of.or.& no. Car.ĩ cle.ne ĩ agro,
11 §.qa verbo.q.8.de ſta mona.¶ † Vlt.no quod dẽ in ſummario videlicet ꝙ applo gñalis ñ valet.Nã ſm Bal.hic,ſicut libellus.& ſñia dẽt cẽ certa,ita applo,q̃ illi ꝯtra eſt . & iõ vẽ , ꝙ ſicut in eã principali petitio gñalis procedit,niſi opponaẽ,l.ñ.C.de anna. exec.ſic & in appellatione gñali dicẽdũ ſit, ꝙ valet niſi oppo-
12 natur.†Et ad hoc facit, qa appellatio eſt magis fauorabilis, q̃ ſit ſñia principalis,vt no.Ang.Are.ĩ l.j.i pri.ff.de ap.re.Circa tea.
13 hic Abb ĩgrit de duab.qõnibꝰ. †Prima eſt,an pcedat applo,ſi ad
a ꝯpetẽtẽ iudicẽ ſimpſr appelleẽ.ᵃBar.ꝯcludit, ꝙ ſic ĩ l j.§.ſi qs,ff. e.ver.q̃ro.qd ſi aliqs,& ĩ l.q Romæ,§.Scia,ff.de ver.obl.ibi victꝰ apud ꝯpetẽtẽ iud.pꝛouocauit.Et idẽ tenet gl.ñ ĩ l.cũ pponas. p illũ tex.ibi.ꝯpetẽte iudice,C.đ bo.auc.iud.pol.& ſequũẽ ibi Ang. & Bal.& Sal idẽ Bal.ĩ d.l.aptiſſimi,col.j.ĩ ñ C.đ iud.ver.iẽ tũc in applone.qa ſm eũ appellari vẽ ad pximũ ſupiorẽ, cũ in gñalitate verborũ ordo iuris ĩtel'igaẽ,l.Gali°.§. qdã recte,ff de libe.& poſt.cũ ibi no.Et idẽ voluit Spe.e.ti.§.nũc tractemꝰ.ver.q̃ro,qd ſi qd.Arc.2.q.6.in c.añtiore,& Bar.Brixiẽſis in q.137.Eſto,ꝙ ali

b qs. & iſta ẽ cõis ᵇ opi.q̃ ſm Abb.hic de plano pcedit de iure ci. nã cũ illo iuẽ omiſſo medio ad ſupiorẽ appellari poſſit l. Imperatores,ff e.applo gnalis reſtringiẽ ad illu iudicẽ, ĩ quo locũ hẽre põt.Secus vẽ cẽ de iure cano.qa talis applo oĩno incerta vẽ, ex quo omiſſo medio ad Papã,& alios appellari põt, vt p cũ hic, & idẽ Abb.ĩ c.vt debitꝰ,ĩ ñ.ĵ.eo.& hoc ẽt tradit Pau.de Ca.ĩ d. l.q Romæ,§.Scia ĩ pri.Sed tñ Io.de Imo.ĩ d l.j §.ſi qs,ff eo.finaliter tenet talẽ applonẽ,ẽt de iure can.pcedere.qa licẽt ex priuilegio ad Papã,& ad legatũ appellari poſſit omiſſo medio. rſt tñ ẽt de iu.ca.ad pximũ ſupiorẽ appellãdũ ẽ,c.dilectꝰ ĵ.co.Et ĩ dubio nõ videẽ qs velle vti priuilegio,l.q̃q̃ . & l.in teſtõ.C de reſt. mil.iõ ẽt de iure cano.ſm regulã vẽ ad pximũ ſupiorẽ ĩterpoſita applo.Et p iſtã rõnẽ idẽ ſequunẽ Alc.& Arc.in d.l.q Romæ §.Scia,& Ang.Arc.ĩ d.l.j.§.ſi qs . ĩ ñ.ff.eo.Opi.Abb.prima facie vẽ verior,qa negari ñ põt,qn applo incerta ſit,qñ ſimpſr ad iudicẽ ꝯpetẽtẽ ĩterponiẽ,& pſertim reſpũ ſummi Põtificis, q abſolute ꝯpetẽs iudex applonis vẽ,cũ gñalis ſit ordinatꝰ oĩum, & ad illũ de qualibet mũdi pte appellari poſſit,2.q.6.c.cũcta p mũdũ.& qa verba ĩ potiori ſignificatu intelliguuẽ,l.j.§.q ĩ ppetuũ, ff.ſi aget vect.vel emp.c.pe.ĵ.de ſen.exc.Vnde ꝯſonat,ꝙ illa uerba, Ad ꝯpetẽtẽ iudicẽ,de ſummo põtifice intelligantẽ, & de maiori tribunali,ar.l.ꝯ pupilliſ,§.is q ad maius.ff.de re iud.Et quia applo interpoſita ad ſummũ põtificẽ pualet applonĩ factæ ad ordinariũ,c.ſi duobus.ĩ prin.ĵ.eo.facit tex.in c.hi q.de pb.in 6. ergo vẽ ꝙ applo ĩ dubio ad ſũmũ põtificẽ deferaẽ, vel ſaltẽ his rebus negari ñ põt,qn ĩcertitudo cauſeẽ.Ergo rõ Abb.vẽ pcedere.Et ad hoc bñ facit tex.hic,vbi ñ valet gñalis applo reſpũ,cãę
14 ergo idẽ vẽ reſpũ pſonæ iudicis.† Valet.n.argũ de cauſis,ſeu rebus,ad pſonas,vt no in l.ſi plures,ĩ prin.ff.de vulg.& pup.Et tenẽdo iſtã opi.nõ ob.iura,q̃ ſ. p cõi opi.adducunẽ,qa pcedunt de iu.ci.put loquunẽ. ſecus ẽ de iu.ca.put Abb.diſtinguit . Vel ſcdõ põ rñderi, ꝙ dũ ſimpſr in dictis iuribus dẽ de ꝯpetẽti iudice,ñ ſunt verba partis,ſed legislatoris bẽ caſum referẽtis, vt apte ibi colſr,& iõ quatenus applo interpoſita fuit ibi a parte ad ꝯpetẽtẽ iudicẽ,intell'r,ꝙ pſona iudicis certificata fuit.Non ob. ratio,quam Io.de Imo. hic adducit,& alii ſequuntur , ꝙ in dubio ñ vẽ qs vti priuilegio. qa põ rñderi, ꝙ illud pcedit in actu teſtãdi,q pẽdet a volũtate teſtõris.Et ita lnquiẽ tex,in d.l.q̃q̃..Secꝰ eſt in iudicijs,q̃ reddunẽ in inuitũ,l.inter ſtipulãtẽ,§ ſacrã,ff.de ver.ob.in qbus nõ dẽt eſſe incertitudo in pıudiciũ partis.& ita
c rñdetᶜ Peru q iſtã partẽ ſeqt in d.c.dilecti j.co.16.q. Secũdo rñderi põ,ꝙ non ex priuilegio, ſed ex cõis iuris rſa applo ad ſummũ põtificẽ immediate interponiẽ per iura ſ.alle Tertio dici põt,ꝙ ꝯ regulam ,in qua fundm̃ Imo.cõſiſtit, eſt alia regula , & ſunt rõnes in ꝯtrũ q̃ pponderãt,vel ſaltem ex quibus incertitu-
15 do cauſaẽ.Et ideo fundm̃ Abb.locũ habet ¶ †Sed iñ his nõ ob. nõ eſt a cõi opi.recedẽdũ . Et ſic ꝯcluſio ẽ de iure canonico appellationẽ valere p rõnẽ Imo. q̃ efficax vẽ. Nã cũ applo ſimpſr interpoſita ſit ad ꝯpetentẽ iudicẽ, illa gñalitas intelligiẽ de cõpetẽti,attẽto iure cõi,& ordinario,& nõ cõſideraẽ,ꝙ ſit ex pri
16 uilegio ꝯpetẽs,arg d.l.q̃q̃.C.de teſt.mil.† Et qa in gñalitate ordo
17 iuris intelligiẽ, vt Bald.dicit in d.l.aptiſſimi,C.de iud. †Et quia actus in dubio interpretari debet,vt valeat.l.quoties.de re.dub.
18 †Et hoc in tm̃ pcedit, ꝙ in dubio qs vẽ vti priuilegio ſi actꝰ de iure cõi ñ valeret , vt no.tradit Pau.de Ca.in l.ea imperfecto,C. de teſta.in conſ.280.in facto pñti.col.1, facit tex in l.miles qui deſtinauerat,ff.de mil.teſt.a fortiori ergo hoc eſt dicendũ in caſu nr̃o,ꝙ videaẽ vti iure cõi, quia attento priuilegio applo redderẽ nulla,& incerta.¶ Nõ ob.rñſiones datæ ad tollẽdum hoc fundm̃,& primo,ꝙ rſa leg.quãq̃, non hẽat locũ in iudicijs,ſm Peru.in d.c.dilecti.qa hoc nõ vẽ verũ, cũ illa rſa videaẽ gñal'r p
19 cedere,ꝙ ĩ dubio qs nõ vẽ vti priuilegio,vt in iurib.ſ alleg †Et qa in dubio ius ꝯpetẽs ex iure ſpãli nõ vẽ eſſe in conſideratio-
d ne.ᵈ l.4.§.1.vbi Bar.de fideicõ.liber.l.1.in ñ.ff.de bo.poſ.ꝯtra tab.
20 †& iõ in dubio præſumiẽ datus iudex, nõ inqſitor.Spe.in ti.de inqſi.§.1.ver.ſed nunquid inquiſitores.Abb.in c.examinata.de iudi.

ADDITIONES.

a ¶S.j.Al.Appelletur Quid ſi appelletur ad Papam, vel epiſcopum,vel quẽcunque alium iudicem competentem,vide Bal.in conſil.221.& in conſi. ſeq.li 4.

b Hie.Gig.Cõis.Iſta cõis opi.cõprobari põt ẽt ſic .De iure ciuili gradati appellaẽ, l.Impator,§.j.ff.de app.igiẽ vnus tm̃ iſto caſu erit iudex appellationis, & ideo iſtꝰ ſermo gñalis ,appello ad iudicẽ cõpetẽtẽ,operat ac ſi nomẽ iudicis expſſũ eẽt,arg.l.2.ff.de lib.& poſt.facit tex.in l.pediculis,§.itẽ cũ q̃rebaẽ,ff.de au.& arg.le.& tex.i l.fundus,q locatus,ff.de fun.inſt. pbaẽ iſta cõis opi.alia rõne,nã cũ de iure ciuili appellari nõ poſſit,niſi ad Imediatũ ſuperiorẽ,penes quẽ cenſeẽ appellatio interpoſita,uolũtas.n diſponẽtis interpretari dẽ:, vt videaẽ voluiſſe,qđ põt.& nõ aliud,l Lucius,§.pe.ff.ad mun.facit c.a nobis,& ibi Ab.de ſen.excõ.Bar.in l.ſub cõdõne,de cõdi.inſti.Poſſent plura alia adduci pro comprobatione illius communis opinionis,quæ omitto breuitatis cauſa.

c H.c.Gig. Rñdet.Adde ꝙ iſta reſpõſio Peru.non vẽ bona,quia licet arguere ex vltimis uolũtatibus ad iudicia,& ecõuerſo,ut facit Bar.in l.centeſimis,§.ſi.de uer ob.& d.Iaſ.rub.C.de iud.& probatur in l.uõ eſt incertum,ff. de pign.actio.

d ¶S.Al.Cõſideratione.Et ſi ſit facta mentio iuris , intelligitur de iure cõmuni,non ſpeciali in literis vel Papæ,uel aliorum,Dec.in conſ.137 col.1.& col.2.

21 indi.† Et qa verba in dubio intelligunt̃ de iure ordinario, non
22 de extraordinario, l. Seio, §. medico. vbi Barto. ff. de annu. le.† Et
idē dicimus in principe, q nō vr̃ in dubio vti plenitudine ptā-
tis, sed iure cōi, vt est dcm̃ Inn. in c. innotuit. de ele. Ang. seqtur
in l. bñ a Zenone, C. de quadri. p̃scr. Bal. & Pau. de Ca. in l. si testa
mentum, C. de test. Abb. in c. ad hoc. de præscri. cum si. Et vtiq;
ēt hoc vr̃ hr̃e locum in iudiciis, quia contrariū iure non caue-
tur, & præsertim in ista qōne vbi agit̃ de fauore actoris, vel ap-
pellātis, vt sua appellatio locū habeat, nam verba in fauorem
actoris interpretari dñt, l. si qs intentione ambigua, ff. de iud. &
in prin. iudicii actori magis q̄ reo fauetur, l. de die. in princ. ff. q
23 satis. cog. Et in dubio ēt fieri † debet interpretatio, vt appellatio
admittatur. Gl. & Doc. in c. vt debitus, in ver. & rationabili cā,
j. eo. Inn. in c. dilectus, el 2. de rescr. Ang. in l. qm̃ iudices, C. eod.
Bal. in l. properandū, §. sin aūt, C. de iud. & Card. in cle. 1. in 2. q.
de do. & cōt. Non ob. alia rñsio, dum dr̃, q iure cōi, & non ex
priuilegio appellatio ad Papam deferat̃, qa immo illud vr̃ esse
de priuilegio, vt expresse dicit tex. in ca. & ideo. el j. in prin. 2. q.
6. vbi dr̃. Ideo huic sedi p̃fata priuilegia concessa sunt, & tñ ibi
dr̃, & s̃. proxime dictum fuit de appellatione, quæ ad Papā im-
mediate interponitur. Ad idem tex. in c. arguta. & in alio ca. iō
eadē, c. j. 2. q. 6. Non ob. tertia rñsio, q saltem appellatio reddat̃
dubia, & incerta ex rationibus s̃. all. in ꝯriū, qa cū talis appella-
tio fundet̃ in regula, q̄ ponit̃ in c. dilecti, j. e. vr̃ certa, qa res cer
ta dr̃ pro eo, qui habet regulā pro se, l. quoties. vbi Bar. ff. si quis
cau. Et ēt rationibus in ꝯriū allegatis statim rñdetur. Non obs.
successiue tex. hic, qa loquit̃ in appellatione interposita vñter,
vt patet in omni cā. Sed in qōne, de qua agitur appellatio īter-
ponitur in diffinitiua ad iudicē ꝯpetentē. Si enim diceretur, ad
oēm iudicem competētē, termini essent pares. Vel secundo io
appellatione gñali respectu causarū nō superest ratio, q de vna
cā magis, q̄ de alia intelligatur. Sed in iudice cōpetenti maior
certitudo hr̃ per supradicta. ¶ Non ob. alia iura, & primo, q Pa
pa absolute vr̃ competens in causa appellatiōis, qa immo illud
ex priuilegio videtur, ut supradictum est. Non ob. q verba de-
bent accipi in potiori significatu, quia proximus superior vide
tur competens in potiori significatu, cum in regula. & iure cō
muni fundetur, arg. l. eius militis, §. militia missus, ff. de test. mi
li. & facit tex. in c. si duobus. in prin. j. eod. vbi dicitur, q alter ad
Papam, & alter ad sui iudicis audientiam appellauit. ergo Papa
non uidetur esse suus iudex, nisi ex priuilegio, vt supra dixi. Cō
firmatur hoc, quia nō videtur, q Papa dicatur esse simpliciter
competens appellantis, ex quo etiam est aliorum omnium. er
go illa uerba debent intelligi de competenti ipsius appellantis
simpliciter, & non sm̃ quid, l. hoc legatum. ubi Bar. de leg. 3. c.
statutum. de ele. in 6. Vltimo non obstat, q appellatio ad Papā
præualet, qa illud uerū qñ ꝯstat, q ad summum pontificē inter
posita sit, d. c. si duobus. j. eo. sed hic nō constat, & in dubio sm̃
regulam intelligitur, vt dictum est. Et prædicta haberent locum
qñ actus remaneret ualidus, sed hic nullus redderet̃, qd̄ non est
24 dicendum per supradicta. ¶ † Secundo Abb. quærit, an ualeat
appellatio alternatiua.[a] Ioā. An. late disputauit quæstionem in
regula, in alternatiuis. de reg. iur. in 6. in Mercuria. & finaliter
in ult. col. ibi mihi uidetur, concludit talem appellationem nō
ualere de iure canonico, nisi per appellantem declaretur corā
quo uelit appellationē prosequi. Et idem Io. And. in c. si is, cui.
in gl. pe. de of. dele. in 6. & sequitur Abb. hic. In contrariū uero
allegatur deci. Rot. quæ est 33. itē q appellatio alternatiua, eo.
ti. in nouis. ubi reprobatur opi. Io. An. & Rota tenet ualere ap-
pellationem alternatiuā, dūmō appellans coram uno appella-
tionē p̄sequat̃, & hoc mō aduersarius certificatur, & idem uo-
luit Spe. eo. ti. §. nunc tractemus. ver. sed pone aliquis. Bald. in l.
appellatione. in gl. 1. C. eo. & Ange. in l. cū proponas, C. de bo.
au. iud. pos. cū si. ut tradit Peru. in c. dilecti, j. eo. in 19. q. Sed cer
te opinio istorū in effectu recidit in idem, quod dicit Ioā. An.
dum inquit non ualere appellationē, nisi declaretur, & isti dñt
ualere appellationē, dūmodo declaret̃. ex quo. n. ēt sm̃ Io. An.
expectat̃ decl̃o, dat̃ intelligi, q a principio appellatio procedit.
25 ¶ † Sed difficultas est, an talis declaratio fieri possit, etiā post x.
dies, q dantur ad appellandū. Et in hoc Doct. dissentiunt. nam
Io. An. in locis præal. p̄cise vult, q appellatus alternatiue intra
x. dies debeat eligere, & declarare corā quo uelit appellationē
prosequi. Contrarium expresse tenet Ang. in d. l. cū proponas.
quia est quædā declaratio, quæ ēt post terminū fieri potest, l.
hæredes palā, §. sed si notā, ff. de testa. Et idē Rot. in deci. p̄dicta
circa fi. ubi inqt, q non est necesse, q fiat ista declaratio intra x.
dies, sed sufficit, q appellans ēt postea prosequat̃. Sed tamen ue
rior ur̃ opi. Io. An. quia ista non est decl̃o, sed electio, per quā
unum ex alternatiuis resoluitur, & aliud remanet in dispōne,
l. si quis stipulatus sit Stichum in prin. ff. de uerb. ob. & perinde
habetur, ac si de nouo appellaret, ideo non potest fieri post ter
minum, quia extrema non sunt habilia, l. bonorum, ff. rem ra-
tam hab. ita Are. in d. l. qui Romæ, §. Seia. & prius Bald. hic per
d. l. bonorum. & per tex. in l. nam cum uterque. ff. de stipu. ser.
Et quia elapsis x. diebus ipa non suffragantur. ut dicitur in l. ac
cusaturus, ff. de adul. & hoc idē sequitur Alexā. in consi. 164. ui
so processu causarum, in 2. li. & in consi. 183. ui so processu cāæ
uertentis inter And eo. li. 2. Et pro ista opinione adduco bonū
tex. in l. j. ff. de ap. re. in prin. ubi appellatio interposita nomine
alterius debet ratificari intra tempus datum ad appellandum.
Talis. n. electio, siue declaratio iudicis non debet trahi ad tem-
pus appellationis interpositæ in præiudiciū aduersarii, cui ius
quæsitum uidetur, ut no. in d. l. bonorū, ff. rem ratam hab. Et ex
prædictis duabus quæstionibus etiam late scribit Ang. consil.
336. ista quæstio. prout in nouissima impressione reperitur.

ADDITIO.

a Hie. Gig. Alternatiua. Appellatio alternatiua, an valeat, vide Bal. in consi. 320.
inci consi. d. Simonis in 4. vol. & vide h c plene per Fel. in ista quæstione.
¶ Adde q idē quod Io. An tenet Phil. Fran in d. c. in alternatiuis Imo. in l. j. §.
si quis, quando appe. sit. & Alex de Imo in consi. 164. lib. 2. & in cōsi. 12. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Appellari non potest a correctione, nisi modus excedatur.*
2 *Monacho licet fugere de monasterio, Abbate nimis saeuiente.*
3 *Correctio debet esse moderata, aliter recurri potest ad superiorem.*
4 *Monachus arma sumere potest ad defensionem, si Abbas odio illum prosequeretur, & grauaret.*
5 *Castigatio moderata permissa est, aliter corrigens tenetur.*
6 *Corrigendi modum excedens tenetur tantum de excessu.*
7 *Monachi dicuntur subditi Abbatis.*
8 *Clerici prælatis subditi dicuntur.*
9 *Subditus proprie, quis dicatur.*
Et an qui sortitur forum ratione contractus, vel delicti, nu. 10.
11 *Prælatus erga subditos non debet se habere vt dominus, sed vt pater, nu. 12.*
13 *Correctio monachorum ad Abbatem pertinet.*
14 *Abbas quo ad monachos ordinariam habet potestatem.*
15 *Correctio per Abbatem, vel prælatum, fieri etiam potest cum uerberibus.*
16 *Abbati correctio monachorum incumbit absque capitulo, & cum eo episcopus nō concurrit.*
17 *Monachi possunt compelli ad obseruationem religionis, & constitutionū ordinis.*
18 *Religiosis post professionem, an strictior uita possit indici, limita numero 20. 21. & 22.*
19 *Papa, an statuere possit, q monachus recludatur.*
23 *Clericorum secularium, an, & quando status alterari possit. & nu. 24.*
Et an si maior pars alterationi consentiat, nu. 25.
26 *Religio, quæ dicatur strictior ad hoc, ut de una ad aliam transitus fieri possit.*
27 *Fratres mendicantes, qui dicantur.*
28 *Literæ impetratæ in causa appellationis à correctione non ualent, nisi causa exprimatur.*
29 *Iudex à quo non tenetur deferre appellationi, quando appellatio prohibetur, nisi iusta causa appellandi exprimatur.*
30 *Appellatio à diffinitiua quamuis causam non requirat, tamen si appellatio prohibetur, causa exprimi debet.*
31 *Tertius appellans pro suo interesse tenetur causam exprimere in appellatione.*
32 *Appellans ab executore tenetur causam exprimere.*
33 *Certa res dicitur pro eo, qui habet regulam pro se.*
34 *Causa exprimenda in appellatione debet esse iusta, non friuola.*
35 *Iudex si causam ineptam exprimat in sententia, facit ut ea uitietur quamuis non teneretur exprimere.*
36 *Locutio mala plus nocet, quàm taciturnitas.*

1 AD nostram. ¶ † Primo no. q a correctione
non appellatur. Et hoc intelli-
ge, nisi modus excedatur in corrigēdo, ut a ꝯtrario
sensu p̄bat̃ hic. Nā appl̃o p̄hibet̃, qñ Abbas corrigit
sm̃ regulā, & ꝯstōnes ordinis, ut in fin. hic dr̃. ergo si
2 excedat modū in corrigēdo, appellatio nō prohibet̃,[a] quia re-
manet sub regula permissiua appl̃onis. Et idē gl. q̄ hic plura iu
ra adducit, & no. Cal. in consi. 3. eo. ti. Pe. de Anc. in consi. 411.
2 ponderata diligēter. in 2. dub. † Et iō dicit Bal. hic, q Abbate ni
mis sæuiēte in monachos, licitū est monachis fugere de mona
sterio, nec p hoc dñr apostatę. allegat in arg. bonū tex. in l. a. §.
3 dñorū. ff. de his, q sunt sui, uel alie. iu. ubi ēt Bal. dicit, † q corre-
ctio dēt esse moderata. aliàs ad superiorē recurri pōt per uiam
q̄relę. Et qñ Abbas in corrigendo est nimis seuerus. capitulum
cum eo adhiberi debet, ut Abb. tradit post Host. & Io. An. in c.
4 Io. de reg. † Et qñ Abbas hr̃et odio monachū, & illū grauaret,
monachus arma assumere pōt ad defensionem, ut no. Card. di
5 cit in cle. j. §. p̄fatæ. de sta. mona. † Et gñaliter quibus aliorū casti
gatio p̄missa est, moderate intelligit̃, & si mod⁹ excedatur, cor-
rigens tenetur, l. sed & q̄cūq;, §. si magister. ff. ad leg. Aquil. l. itē
quæritur, §. item Iulia. ff. loca. no. in l. j. C. de emenda. propin. in
c. presbyterū, de homi. Non tñ, qui in corrigendo modū exce-
6 dit, tenetur pro delicto, † sed tantum de excessu, ut no. Bal. in d.
§. si ma

ADDITIO.

a ¶ Al. Prohibetur. Vide eundem Dec. in c. de priore. col. 1. j. eo.

§.si magister. & in no.q.tradit Alex.in consi.73. viso themate. in 3.li.& de his etiam scribit Ioan.de Ana in c.j.de cleri.pereu.
7 ¶ †Secundo no.ibi, subditorũ tuorum, ꝙ monachi dicunꝰ subditi Abbati, immo vt serui subijciuntur. 54.di.in c.multos.ᵃ †Si
a
8 militer clerici respectu prælatorum subditi dicuntur.c.irrefra-
9 gabili, in prin.de of.ord.cum si.vt prosequitur Abb.hic.†Quis
b autem dicatur proprie subditus,ᵇ habetur per gl.in cle.j.§.eis-
c dem.de so.cõp.quæ dicit, ꝙ ratione domicilijᶜ quis dicitꝰ sub-
10 ditus †Qui autem sortitur forum ratione contractus, vel delicti, proprie non dꝛ esse subditus, ſm glo.ibi, quam Doc.cõiter sequunꝰ.Idẽ gl.5 & ibi Abb.in c.nuper. de sen.excõ.Abb.in c. pe.in j.no.de fo.cõp.in c.j.in fi.co.ti.Do.in c.Romana,§ por-
11 ro.in fi.de sen.excõ.in 6.Prælati† tamen erga subditos nõ dẽnt gerere se, vt dominos, quia scriptũ est, neq; vt dominantes in clero, x.q.3.in c.j.in fi.cum si.vt Abb hic adducit, & idem Abb. in c.j.in princ.de exces.præla.in c.cum venerabilis. in 5.no.vbi dixi š.de excep.& gl.in c.cũ beatus.in ver.subtrahant.45.dist.in proposito dicit, ꝙ si p̃lati non seruant reuerentiã subditis, nec
12 ipsi seruare debẽt prælatis. Et ibi Arc.ẽt dicit, †ꝙ prælati debent præsidere subditis, sicut patres filijs, alle.text.in §.eos autem.in Auct.vt iud.sine quoquo suff.coll.3.Bene facit tex.in c.quorũdam, 74.dist.vbi dicitur, ꝙ tales debent esse prælati erga subdi-
13 tos, quales ipsi uellent esse prælatos, si essent subditi.¶ † Tertio no.ꝙ correctio monachorum ad Abbatem pertinet. facit tex.
14 in c.nullam, 14.q.2.† Abbas.n. quo ad monachos ordinariam habet p̃tãtem. Inn.in c.vt famæ.de sen.excõ.Cal.in consi.20.I ti.
15 de regula.† Et ista correctio ẽt fieri põt cum verberibus,ᵈ ſm
d qualitatem excessus, 45.di.cum beatus, & ibi in §.Salomon.dꝛ ꝙ de S.Benedicto legitur quendam monachum percutiendo virga sanasse, quem crebra admonitione curare non poterat. Et tali casu correctio debet fieri per ipsum Abbatem, & alteri
e cõmitti non põt.ᵉ nisi ex necessitate.c.vniuersitati, š.de sen.excõ.Et in corrigendo debet superior seueritatẽ disciplinæ cum misericordia tẽperare, 45.dist.c.disciplina. cum plus erga corrigendos agat beneuolẽtia, q̃ seueritas, c.licet nõnunquã, 45.di.
16 †Et ipsi Abbati soli correctio monachorum incumbit absque capitulo, & cũ eo eps nõ ꝯcurrit, vt Abb.hic prosequiꝰ, & idẽ lattus tradit in c.cum contingat. in 3.char.de fo.cõpe.Ioan.& Doc.in c.quanto. de of ord.gl.in c.hoc tm̃, 18.q.2.Cal.in d.ver. xa.Abb.in c.ea, quæ. de sta.mo.& in c.Io.de reg.& in c.monachi.in prin.de sen.excom.& in c.ad audientiam.in prin.de ea.
17 mo ¶ †Quarto no.ꝙ monachi compelli possunt ad obseruationem religionis, & ꝯstõnũ ordinis.idem Abb.in c.relatũ, per illũ tex.j.ne cle.vel mona.& in c.cum dilectus.in gl.j.in fi.š.qđ me-
18 cã.† Et prædicta inducunꝰ ad q̃õnẽ, an religiosis post factã professionẽ strictior vita indici possit. in qua prima ꝯclo Abb.est, ꝙ religiosis hoc fieri possit, ſm gl. q̃ hoc tenet ĩ c. ꝙ omnes, circa fi.de reg.iu.in 6.Et fundaꝰ ista ꝯclo, ſm eum hic, quia religiosi proprie eorũ voluntati renunciauerunt, 12.q.j.c.nõ dicatis. c.si religiosus.de ele.in 6.Et ideo sustinere debent iugum, licet intolerabile videaꝰ, 19.di.c.in memoriam. & vꝛ tex.in c.j.de sta. mo.in 6.vbi monialibus ꝑpetua clausura indicitur, & quia religiosi ꝯstõnes ordinis obseruare teneнꝰ, vt hic, & in c.irreprehẽsibilis.j.eo.Et ista opi.cõiter approbaꝰ, vt dnt Abb.& Mod.hic, & p̃teriĩ vꝛ hꝛe locũ ĩ sũmo põti.put tradit Imo.post Gul.ĩ cle. si.circa fi.de sta.mo.q̃a solennitas uoti ex sola ꝯstõne ecclæ iuẽta est, c.j.de vo.in 6.vnde põt a summo pontifice mutari, arg.c. fi.de ꝯsan.& affi.¶ Sed in ista ꝯclo non vꝛ procedere sine dubio, q̃a ꝯ̃riũ tenet gl.ꝑ illũ tex.in c.gesta, 63.dist.in gl.& idem gl. per illũ tex.in c.integritas, 32.q.1. in ver.vlt.Et ꝯtra gl.in d.c.ꝙ oẽs, de reg.iu.in 6 tenet Old.consi.96.nunquid monachũ.vbi
19 concludit, ꝙ Papa statuere non possit, † ꝙ monachus recludaꝰ. Et ibi ad hoc rõnẽ efficacẽ inducit, q̃a ab initio daꝰ annus probõnis ingresso, vt asperitas ordinis experiatur, c.ad apostolicã, de reg.vnde non vꝛ, ꝙ contra eius voluntatẽ ad duriorem vitã adstringi possit, nisi alius annos sibi cõcedaꝰ.Fel.hic conaꝰ tñdere, & dicit, ꝙ nõ daꝰ annus principaľr, vt mores illius religionis solũ in ipẽ experiatꝰ, sed vt propriã suijpsius aptitudinẽ ad religionẽ tentet.vnde statim ꝙ vnã religionẽ professus fuit, subiecit se oĩ alienationi, & dispõni superioris. Sed cõsiderandũ est, ꝙ ista tñ hꝛet locũ, si alteratio durioris vitæ facta fuisset in aliquo accidẽti, vel in simili casu ad ꝯsuetã vitã religionis ex parte, de quo verisiľr ingressus cogitare potuisset. Sed si aliquo põderolo respectu asperior vita cõstituaꝰ. prout Doc.loquuntur, non vꝛ, ꝙ ingressus adstringatur ad illam, q̃a limitata fuit volũtas eius ad qualitatẽ religionis, & ita tñ Old.irrefragabilis videtur Et tenendo istam opin.quæ de iure verior uidetur, non ob. rationes, q̃bus Abb.mouetur. Et primo, ꝙ religiosi non habent voluntatẽ, quia hoc verũ est in his, quæ sunt secundum regulã & ꝯstõnes ordinis. Secus si modus excedatur, ut dictum fuit in notabilibus, ut no.hic in gl.& in c.de priore, j.eo. Et ita in casu isto uidetur. Non ob.tex.in d.c.in memoriã, quia loquitur ille tex.in clericis, & prælatis secularibus, quibus tamen secũdum oẽs strictior uita indici non põt. Vnde ille tex. non intelligiꝰ respectu durioris uitæ, ad quã propria uolũtate quis adstringi debet, d.c.integritas 32.q.1.cum si. Non ob.specialiter tex.in c.unico de sta.mo.in 6.ubi monialibus perpetua clausura indicit. & dicunt Mod.hic, ꝙ ibi est casus contra Old.qui de clausura loquitur in consi.præal. Et licet glo.in d.c.unico, in uer.præsentes, dicat, ꝙ clausura non facit uitã strictiorẽ, tñ hoc non uidetur uerum simpľr. Et ideo gl.ibi finaliter concludit per illum tex.ꝙ religiosis austerior vita indici potest, ſm conclu.Abb.hic. Nã ꝑ responsione cõsiderandũ est, ꝙ in d.c.unico, strictior uita nõ s indicitur, q̃ condõ personarũ, & qualitas religionis postularet. loquitur.n.ille tex.in monialibus, quę impudenter contra uerecundiã sexus extra sua monasteria uagabantur. Vnde ibi nõ uidentur grauatæ ultra naturam religionis, sed potius ad pristinum bonũ modum uiuendi reducuntur. Et in illo casu verum videtur, ꝙ clausura non facit uitam strictiorem, prout glo.ibi dicebat. Old.uero in cõsi.š.alle.loquitur in monacho, & dicit, ꝙ Papa illũ ꝯ̃ suam uoluntatẽ includere non potest. nã intelligitur de inclusione stricta præter naturã religionis, puta ꝙ moretur in cella, & ꝙ non exeat, ut ratio sua ostendit. hoc fieri.n. non potest, ſm eum, contra Io.An.& alios in locis š alleg. Vltimo, non ob.ꝙ ꝯstõnibus ordinis religiosi subiiciuntur, ut hic: quia uerum est in his, in q̃bus superiores habent potestatẽ, ſm naturã religionis, sed non q̃ũ ad hoc, ut durior, & asperior uita indicaꝰ, per š.dicta. Et eodem mõ rñdetur ad illud, qđ dictũ est de summo põtifice. Nã licet supremã uideatur hꝛe p̃tãtẽ, nõ tñ vꝛ, ꝙ in pręiudicium durioris uitæ aliqđ disponere possit, ad quã propria uoluntate q̃s adstringi debet, ut š.dcm̃ est. Et ista ꝯclo procedat, q̃ñ durior uita de nouo induciꝰ. Secus uero eẽt, q̃ñ talis austeritas alias fuit in regula, q̃a, ſm statutũ antiquum, ita poterit reformari, & de hoc ingressu satis cogitare potuit, ſm nãm religionis. ita Host.in sum.de uo.in §.utrũ.uer.quid si scholaris. Spe.in ti.de sta.mo.§.1.uer.61.& Inn.q ita loqtur in c. super eo.de reg. Bu.in c.cãni, quæ col.1.š.de cle.Do.post Arch. in c.1.§.q uero.uer.qđ si monachus. de reg in 6.nam res de facili ad oĩm suã reuertitur, 75.di.c.ab exordio. ubi Do. hoc idẽ dicit in clericis secularibus, de q̃bus j.¶ Ab ista ultima ꝯclo-
20 ne excipiũt tres casus. Primus est, q̃ñ † ingressus ꝑp debilitatem corporis nouã reformationẽ tolerare non potest, ſm Inn.in d. c.super eo.ubi Abb.sequitur.& Do.in d.c.1.§.q uero.de reg.in 6.Et hoc gñaliter locũ habet in oĩbus professis, q ꝑp debilitatẽ ad latiorẽ regulã transire pñt, ut p Inn.in c.fi.de renũ.Abb.in c.non est.& in c.significasti.de reg.& tradit Do.post antiquos in c.cũ
21 singula.de præb.in 6.in §.ꝓhibemus. circa fi.† Secundus casus est, q̃ñ professio limitata fuisset ſm regulam, quæ tempore ingressus obseruaꝰ. ita Host.in sum.de uo.in d.§.utrũ.Abb.in d c.super eo. Nam limitata causa limitatum effectum producit, l.i agris,
22 ff.de ac.re.do.† Tertius casus est, q̃ñ tanto tempore regula relaxata fuisset, ꝙ initij memoria nõ esset in ꝯ̃rium, q̃a tunc non tenetur ingressus nouã reformationem obseruare, quia propter diuturnitatem temporis reputatur noua austeritas, de qua ingressus uerisiľr non cogitauit, ut colligitur ex dictis Abb.in d.c. super eo.de reg.ubi loquiꝰ, ꝙ in foro conscíæ non teneꝰ ingressus obseruare illa asperiora statuta regulæ, quæ obseruata non fuerunt tanto tp̃e, ꝙ in contrarium memoria non existit. Ex quo etiam tanto tẽpore regula obseruata non fuit, satis potuit ingredicos

ADDITIONES.

a Hie.Gi.Multos. Adde ꝙ dum tex.dicit in d.c.multos, ꝙ monachus strictiorem seruitutẽ patitur, q̃ seruus, de rõne huius dicti diu quæsiui, quia immo contrariũ videbaꝰ dicendũ, quia seruus a dño vendi potest. Item serui vita, & mors in manu dñi est, l.serui in prin.ff.de fur.dum inquit tex.neque.n. ꝙ potest in furẽ statuere, & isti hoc non est in monacho. cogitaui, ꝙ ratio illius dicti sit, ꝙ religiosus strictiorẽ, q̃ seruus pati seruitutẽ dicatur, quia ab illa non potest aliquo modo liber fieri, quod tamen secus est in seruo, quia manumissione dñi libertatẽ consequiꝰ, & ẽt quandoque ab illa lege liber fit, ꝙ manumissione domini libertatem accipiãt serui, probatur 54.di.per tot.& C de ser.reipu.manu l.1.& ibi Gl.l.Barbarius, ff de of. præto.& in multis alijs locis vulgari. ꝙ aũt quãdoque dispõne legis, tex.est in l.1.& 2.C.in q̃b.cau.ser.pro p̃m.lib accipi.

b Hie.Gg.Subditus. Ei alias allegando dicebam, ꝙ vtilitas est circa multa, intellige quo dicatur quis subditus, quia si non efficitur subditus, non potest committere crimen læsæ maiestatis, vt hꝛ in cle.pastoralis.de re iud. Item videmus ꝙ subditus tenetur adiuuare dominũ suũ, l.virum, ff ad leg.Iul.de par si autẽ non sit subditus, ipse tenetur adiuuare de iure ciuili. Glo.no.in l.culpa caret, ff.de reg.iu. Item similiter videmus, ꝙ subditus tenetur propalare ea, quæ sunt in damnum reipublicæ sox, vel domini sui, l quisquis, C.ad leg.Iul.maie.similiter videmus si statutum prohiberet alienationem in non subditum, vel aliter facere intendens de subdito, & sic habentur plures effectus, & alibi sæpe.

c Domicilij. Vide Dec.in consi.352.Anch.consi.437.Ant.Bu.consi.21.in fi.Maria.Soc.c.1.de fo.compe.Barth.Soc.consi.79.nu.15.lib.4.vide tamen Ro.consi.39.in fi.Are.consi.77.

d Gg.Cum verberibus. An autem possit per Abbatem, vel Priorem alii, etiam monacho committi, quod uerberetur. & an Abbas, uel Prior isto casu committendo sit ipso iure excommunicatus, vide eleganter, & late per dom.Fran.de Cur.in consi.79.inc super articulo, an Abbas, uel Prior.

e Non potest. Vide Fran.Cur.Sen.consi.79.

ingrediens cogitare, ꝙ ex aliqua cā iuſta illud factū ſit. refert Car. in c. cum ad monaſteriū, de ſta. mo. q ibi dicit ſe ita cōſuluiſſe. & idem Abb. tradit in c. Deus, q. in verſ. & ex ratione. ĩ. de vi. & hon. cle. & in d. c. cū ad monaſteriū, col pe. Et licèt Car. & Abb. in locis præalleg. videantur loqui ante quā regula reformetur per ſuperiorē. Idem tñ vr̃ ſecuta poſtea reformatione, qa limitata vr̃ uoluntas ad illud, quod tempore ingreſſus obſeruabatur, & quod prius tamen tempore obſeruatum fuit, qa ɔſuetudo tanti temporis præſumptionem alicuius tituli inducit, c. j. de præſc. in 6. Secus ergo, ſi minori tempore illud obſeruatū fuiſſet, qa ēt abſq; alia reformatione ſuperueniente non eēt tutus quo ad Deum, vt Abb. manifeſte ſentit in locis ſ. alle. Et hoc expreſſe tenet Bu. in d. c. cauſam, quæ. col. j. ſ. de elec. dicens, ꝙ nō excuſant̃ intrantes regulam collapſam, niſi illā obſeruent ad vnguem, licèt ipe, quo profitent̃, nō ſit in obſeruantia. & ideo, ſm eum hodie cōplures monachi uadūt ad domū diaboli. Et ita dicta Doctorū, q vario mō in hoc loquunt̃, ada-

23 ptari pñt. ¶ Scđa conclusio Abb. eſt, ꝙ in clericis† ſecularibus eorum ſtatus alterari non poteſt, ſm glo. in d. c. ꝙ oēs. q̃ dicit, ſtatui non poſſe, ꝙ acolythi matrimoniū ɔhere nō poſſint. Et idem gl. in c. multorum. in uer. prohibitum. 27. q. 2. bonus tex. in c. ante triennium. 31. di. cum gl. ibi, in ver. durū. Ad idē gl. in ver. poſſe. in cle. ij. de æta. & qualit. & no. Inn. in c. cū oēs, col. i. de conſti. & intelligitur iſta concluſio, ꝙ non valeret talis ɔſtitutio, vel ſaltem deberēt reuocari, ꝑut dicitur in d. c. ante triennium. vbi conſtitutio pedagii tanquam dura, & iniqua reuocatur. Et hoc procedit, qñ agitur de mutatione ſubſtantiali. ſecus eſſet in accidentali, in qua non ageretur de graui ꝑiudicio, ſm Abb. hic, ar. c. qm̃. j. de vi. & ho cle. vbi Abb. ēt no. illum tex. Vr̃ tñ loqui ille tex. in ſummo pontifice qui ita diſponit, ut patet

24 ibi, ſtatuimus. ¶ † Secundo fallit, niſi reducerentur ad duriorē vitam, quę antiquitus obſeruata fuiſſet, ſm Do. in c. ab exordio. 35. diſt. Et ita a fortiori procedunt in religioſis. per ſ. dicta.

25 ¶ † Tertio limitatur, niſi oēs conſentirent, nec in iſto caſu maior pars ſufficeret, vt Abb. hic dicit, qa conſiderantur, ut ſinguli, & actus voluntarius eſt. quo caſu maior pars nō ſufficit, iuxta gl. & Doc. in c. cum omnes. de cōſti. Et ratio iſta vr̃ habere locum in religioſis, in quibus tamē Abb. hic, & in d. c. ſup eo. aliter dicit. Et licèt gl. in d. c. quod omnes. & Doc. uideantur drĩa facere inter religioſos, & clericos ſeculares, talis drĩa iſto reſpectu vr̃ habere locū, quia aſperitas durioris vitę aliter debet iudicari in clericis ſecularibus, & aliter in religioſis. quia iſti ſuperioribus ſuis magis ſubiiciuntur, vt Doc. dicunt. Facit tex in c. qualiter, & qñ. el 2. in fi. ĩ. de accu. in c. ꝑ tuas. in fi. ĩ. de ſimo. Sed data paritate terminorū, videlicet ꝙ monach⁹ ita eēt grauatus, ĩſpecta qualitate eius, ſicut clericus attēta clericorū qualitate a pari vr̃ ꝓcedere, ꝑ ea, q̃ ſ. dixi. ¶ Scđo ex ſ. dictis infert̃

26 ſm Abb. hic, † ad dicendū q̃ religio ſtrictior dicat̃. ad hoc ut de una ad aliā trāſitus fieri poſſit, iuxta c. licet, de reg. & cōcludit, ꝙ nō conſideratur qñ ꝙ iuēdū ſit, attēta regula. ſed inſpicitur

a vita, q̃ de pñti ſeruatur.ᵃ Idē Abb. in d. c. licet. in ix. no. & in c. ſæ ne. in fi. eo. ti. per illum tex. ibi, maioris religionis exiſtit. Et hoc idē Car. tradit in conſi. 19. pro elucidatione. vbi alle. ad hoc in-no. in c. ſanè. & tex. in d. c. licet. ibi, vitā duceret arctiorē. Et idē Lapus alle. 62. qdā Franciſcus. in penul. col. ver. ad fin. & in all.

27 135. pro dubii propoſiti. in prin. ¶ † Et dū Abb. infert ad fratres

b prædicatores, q ꝑꝑ eorū ɔſtōnes mēdicātesᵇ dñr, dicit Bal. hic ꝙ perinde eſt, ac ſi eēnt mēdicātes ex regula. Et ſic hr̃, ꝙ nō ſolū ex regula, ſed ēt ex ɔſtōnibus fratres mēdicātes iudicātur. & hoc tradit Cal. in conſi xvii. in tit. de regula. Fed. in ɔſ. 12. fratres ꝑdicatores. & vr̃ iſta cōis opi. licèt aliter velit Pet. de Anc. in ɔſil. 323. præmittēda ſunt qdā. & idē Pe. de Anc. in cle 1. in 1. not. de reg. de quo no. i c. in pñtia. de proba. ut dixi in pen. char. ¶ Vlti-

28 mo notādū eſt dictū Inn. hic. † ꝙ ſi qs appellat in cā correctionis, ēt poſt ſniā, nō ualēt lr̃æ impetratæ in cauſa apellationis, niſi faciant mētionē de cauſa condemnationis ꝑ c. dilectus filius Abb. ſ. de reſcrip. & in c. ſup eo. ĩ. de coha. cle. Abb. dicit, ꝙ iſta iura hic nō ꝓbāt, qa ñ loquūtur in cā appellationis, & alij ſequunt̃. Sed mihi uidet̃, quòd illa iura bene hoc probēt. quia ſicut ibi literæ ſunt ſurreptitiæ, ſi nō fuit facta mētio de cā cōdēnationis, & priuationis, quia illa intellecta forte literas Papa nō cōceſſiſſet, ut in iuribus ꝑdictis expreſſe ꝓbat̃. Ita in ꝓpoſito in illa cā appl̃onis vr̃, ꝙ cā correctionis dēat exprimi ꝑꝑ q̃ fuit ɔdēnatus, qa illa cognita forte cām appellationis nō commiſiſſet, cū regulariter a correctione nō appellet̃. Alia tñ rōne Abb. dicit, ꝙ dictum Inn. probari pōt, qa cū a correctione nō appelletur, niſi certo caſu, ſcilicet qñ modus exceditur, oportet, ut ille caſus exprimatur, ad hoc, ut appareat appellationem eē i caſu ɔceſſo, vt lati⁹ ꝑ eū hoc, quē oēs poſteriores ſequunt̃. Sed iudicio meo aduertēdū eſt, qa iſta rō Abb. nō tendit ad mētē Inn. quia cogitat Inn. ꝙ cā ɔdēnationis exprimatur, quia ex ꝑſa nō ita de facili lr̃as ɔceſſiſſet, ut d. c. dilectus filius Abbas. & illa cā tacita facilius lr̃æ Ipetrant̃. iō dñr lr̃æ ſurreptitiæ. Sed in rōne q̃ Abb. addueit, totū eſt eō, qa illa expreſſio faciliorem redderet impetrationē lr̃arū. Et iō quātū ad dictū Inn nullomō ɔuenit, qđ Abb. dicit. In ſe tñ ratio Abb. vera eſt, & notabilis, ꝙ vbi appellatio prohibetur, niſi certo caſu, dēt ille caſus expri-

29 mi, vt appellatio iuſtificetur. † Et ideo iudex, a quo appellatur, non tenetur deferre apl̃oni, qñ appellatio prohibet̃, niſi iuſta

c cāᶜ appellādi exprimatur, ut Abb. tradit in c. ɔſuluit. el 1. infra.

30 eo. † Et i appellatione a diffinitiua, licèt cā non requiratur. l. Scio. ff. eo. tñ qñ appellatio prohibetur, cā debet exprimi, ſecundum gl. no. in c. Romana. §. ſi aūt. in ver. mādetur, eo. ti. in 6. & eſt dictū Inn. in c. paſtoralis. § ꝑterea de offi. delega. refert, & ſequitur Abb. in d. c. conſuluit. & Ro. in ɔ. cccxxiij. in propoſita, in fi. & tradit Cy. in conſi. 60. viſo compromiſſo. cū pluribus ſi-

31 milibus. ut dicā in d. c. conſuluit. † Sic etiam in tertio appellāte ꝑ ſuo intereſſe, in appellatione cām exprimere tenetur, ut no. Bar. in l. a ſola, in prin. ff. eo. & eſt gl. in l. ij. in uer. iudicio. ff. đ ap. nō reci. not. Bal. in auc. hodie. C eo. Abb. in c. cū ſup. de re iudi.

32 † Sic etiā qñ ab executore appellatur, qa appellatio prohibetur niſi modus excedatur, in tali appellatione reqritur, ꝙ cā exprimatur, ut no. Bar. in l. ab executore. in prin. in ij. opp. ff. eo. Bald. no. in l. ab executione. col. 1. C. quorū app. Abb. l c. ꝙ ad cōſultationē. de re iud. Ro. ĩ ɔſ. 41. in pñti. Pau. de Ca. in cōſi. 325. ad primū rñdet. ĩ prin. Io. đ Ana. ĩ ɔſ. 26. i cā nobiliſſ. ĩ prin. & iſta eſt cōis opi. licèt xīr dicat Ro. ĩ l. 5. ff de ver. ob. & ibi Are. in 5. co. Et ꝓ bis bñ facit, qa fundata ē itētio ɔ̃ appellātē, ex quo hēt rēā ɔ̃ ſe, ut ꝑ gl. ĩ rub. de reg. iu. ĩ 6. in l. oīs diffinitio. ff. de reg. iu.

33 Et † res certa dr̃ pro eo, q habet regulā ꝓ ſe, vt no. Bar. in l. quoties. ff. ſi quis cau. licèt aliqui caſus in ɔ̃riū ſint. Et idem no. Bartol. in d. l. 2. §. ſi quis in iudicio. ff ſi quis in ius uocā. Et hoc pro no. tradit Math. in no. xix. no. ꝙ ſententia. & uidebimus etiam

d in d. c conſuluit. infra. eo. ¶ Et cauſa,ᵈ quæ exprimitur, debet eē iuſta, & nō friuola. adeo, ꝙ etiā ſi nō eſſet opus exprimere cau-

34 ſam, prout regulariter eſt in diffinitiua † ſi tñ friuola exprima-

e tur, appellatio uitiatur,ᵉ * ſecundum Io. An. in c. cordi. col. fi. eo. ti. in 6. Ro. in ſingu. 775. inci. in appellatione ab Interlocuto-

35 ria. † Sic etiā in ſimili eſt ſnīa, in qua iudex cām exprimere nō tenet̃. c. ſicut. de re iud. Et m̃ ſi cauſa inepta exprimat̃, ſententia vitiatur, vt tradit Inn. in c. in pñtia. de renū. & in ſiſi ēt eſt dictū Inn. in c. fi. vbi Abb. col. 3. de procura. Facit, ꝙ no. Bart. in l. edita, co. 3. C. de eden. & in l. 1. in prin. ff. eo. nt. de eden. cū ſi. de cā

36 inepta, q̃ in libello ponit̃. † Nā in his plus nocet mala locutio, q̃ taciturnitas, ut gl. dicit in cle. conſtitutionē. in verſi. ix. de ele.

ADDITIONES.

a Hier. Gig. Seruatur. Iſta concluſio, quæ habet, quòd attendi debet viuendi modus, qui de præſenti ſeruatur, nō antiqua regula, quæ quidem communis eſt, mihi alias diſplicuit, & nunc dubia videtur, nam nō debemus inſpicere id, qđ fit, ſed quod fieri debet. l. ſed licèt. ff. de off. preſi. Præterea attendenda eſt prima initio regulæ, argumen. l. ſi filius. C. ad Macedo. & l. tutor. in princip. ff. de ſideiuſſo. Nec religioſi excuſantur eo, quia regula ſit collapſa, ſi eam nō ſeruāt. vti fuit originaliter inſtituta. ita voluit d. Ant. in c. cauſa. de ele. & ibi dicit, ꝙ propter inobſeruantiam regulæ multi monachi vadunt ad inferos.

b ¶ Mēdicantes. Addo bene facere. nam prædicatores ex regula non ſunt mēdicantes, ſed ex conſtitutionibus ſuis a ſede Apoſtolica confirmatis. ita Fed. i cōſil. 12. incip. fratres prædicatores. quem refert, & ſequitur alia allegando Ale. de Imo. conſi. ſuo 88. redemptoris noſtri Exim e d vicariæ. in 2. volu & uide etiam Rapha. Cu. conſi. 169. & Bal. conſi. ſuo 30. in j. par. Et uide etiam quid faciat mentionem de iſtis. Cardi. Flo. conſi 102. ſuper facto teſt. ante fin.

c ¶ Iuſta cauſa. Pro hoc vide omnino. alleg. plene per d. Fel. in c. quod ad cōſultationem in 11. col. in uer. nihilominus. de re iudi.

d ¶ Et cauſa. Sed aduerte ad iſta, ounquid ſufficiat expreſſio cauſæ per relationē ad acta, vide d. Ale. in l. 1. circa fi. ff. de li. & poſt. & ibi Mod. & ibi do Alex. tenet ꝙ non. & d. Philip. de Peruſi. in c. vt debitus. in 7. co. ĩ. eo. titu. vbi limitat, & vide Bal. in conſi 44. in 3 lib. in nouis.

e ¶ Hieron. Gigas. Appellatio vitiatur. Adde, quod contra hæc facit, nā ſi iudex interuenit minus ſolēniter in actu, in quo nō erat neceſſe eum interuenire, actus ille non vitiatur. gl. eſt ſingu. in §. ſerui. in ver. tranſitu. Inſtitu de liberti. quā glo. exclamat Bal. in l. contentaneum. C. quomodo, & quando iud. ut refert d. Iaſon. in l. 5. ff. de iur. omn. iudi. Præterea in contrarium eſt regula leg. j. in principio. C. de rei uxo act. per quem teſt. voluit Bar. in l. falſa demōſtrō, in principio. j. col & in l. nominatim. ff. de condi. & de. quod inepta expreſſio minus nocet, quam omiſſio ſed ab iſtis obiectionibus defendendo quod hic dicitur. dicere poſſumus, quod ideo tam ſentētia, quàm appellatio reddātur nulle, ex falſa cauſa in eis expreſſā, quia lex præſumit, quòd iudex iuſta cauſa motus pronunciauerit, & ſic, quòd quis iuſtè appellet. l. Herennius. §. Caia ff. de euictio. c. in præſentia. de renun. verum quando eſt expreſſa in ſentētia, vel appellatione falſa cauſa, talis præſumptio ceſſat, quia in incertis, non certus locus eſt conjecturis. l. continuus § cum quis. ff de verb obliga.

* ¶ Vitiatur. Sed falſum puto, niſi per modum limitationis exprimatur.

SVMMARIVM.

1 *Appellāti quis de iure detur annus, ſit tñ appellās terminū ſibi reſtringere. nu. 2.*
3 *Tacita renunciatio quæ ex diſpoſitione iuris inſurgit, cum qua partis negligentia concurrit, fortior eſt quàm expreſſa.*
4 *Appellans ſi ſibi terminum non præfixit, poteſt illi competentem ſtatuere.*
5 *Moderatio quæ conceditur, ut fieri poſſit per iudicem, intelligitur de congrua.*
6 *Appellatio remota uidetur, ſi remota ſit contradictio.*
Item ſi querela. nu. 7.

8 *Terminus duplex statui potest appellanti, ad præsentandum scilicet, & prosequendum.*
9 *Appellatio deserta intelligitur per lapsum termini iuris.*
10 *Terminus iuris ab homine restringi potest.*
11 *Appellans si causam non prosequatur, cadit ab ea, etiam si secundò appellasset.*
12 *Appellatio secunda an fieri possit, & an si delatum sit primæ a iudice. 13.*
14 *Appellatio quando per lapsum termini hominis non deseratur.*
15 *Appellatio in beneficialibus etiam per lapsum termini iuris non deseritur.*
16 *Appellatio quando videatur deserta per lapsum termini præfixi a iudice aliter, quàm de iure communi constitutum sit, & nu. 17.*
18 *Terminus iudicis recipit intellectum a iure communi.*
19 *Appellatus terminum appellanti præfigere non potest.*
20 *Terminus constitutus ad iter arripiendum, quid importet, & quando tali termino sit satisfactum.*
21 *Terminus ad se præsentandum qualis.*
22 *Termino ad prosequendum quando videatur satisfactum.*
Et quod non sufficiat iter arripere, nu. 23.
24 *Prosequutus causam non dicitur, qui solum venit ad iudicem.*
25 *Statutum quòd appellans infra 20. dies prosequatur, qualiter intelligitur.*
26 *Termino statuto ad se præsentandum iudici, qualiter satisfiat.*
Et an sufficiat se præsentare coram auditore contradictarum. nu. 27.
Et an sufficiat comparere per procuratorem. nu. 28.
Et si velit personaliter præsentare, causa est exprimenda. nu. 29.
30 *Termino ad se præsentandum, & faciendum fidem iudici a quo de præsentatione, qualiter satisfiat.*
31 *Appellatio deserta non est, si appellans verè se præsentauit, quamuis iudici a quo de præsentatione fidem non fecerit.*
32 *Cautela est quòd quando iudex facit aliquid quod displicet parte præsente, quod contradicatur.*
33 *Terminus ad finiendam appellationem quid importet, & an præfigi possit.*
34 *Terminus ad petendum apostolos, an eo elapso deseratur appellatio.*
35 *Infra terminum, & in termino differunt maximè.*
36 *Cautela ad faciendum deseri appellationem,*
Alia cautela ad excludendum a facultate appellandi. nu. 37.
38 *Monitio iudicis constituit in vera contumacia.*
39 *Contumax verus non appellat.*
40 *Contumacia quæ committitur in non comparendo, quando sententia profertur, appellationem non tollit, vide nu. 41.*
42 *Iudex sicut potest appellanti terminum constituere, ita poterit præfixum prorogare, dummodo primus terminus lapsus non sit. nu. 43.*
44 *Dilatio noua licèt dari non possit, potest tamen data prorogari.*
45 *Appel. desertam per lapsum termini hominis potest appellans prosequi, quando appellatus instaret confirmari sententiam uigore literarum a se impetratarum.*
46 *Rescriptum est commune vtrique parti.*
47 *Rescripto uti quis quando dicatur, an per præsentationem, vel citationem.*
48 *Impetratio rescripti non facit vt quis cogatur eo uti.*
49 *Ex tunc, verba hæc denotant extremitatem temporis.*
50 *Iudex a quo, procedere non potest, nisi expectato fine termini præfixi, etiā quòd essemus certi quod in residuo termini appellatio expediri non possit.*

1 PErsonas. ¶ †Primo not. ꝙ lꝫ appellāti dē iure deť annus ad ꝓſeqnēdū appłonē vt in c. ꝑxi ǰ. c in clc. ſicut. e. ti. †pōt tñ appellās termi-
2 nū ſibi reſtringere, vt hic. & ī c. oblatæ. ǰ. eo. cū ſi. & hoc mdo pars ſe ꝑ indirectū ab appłone excludere poteſt. Et cū appellatio defenſio ſit. c. ſuggeſtū. ǰ. eo. infert, ſm Bal. hic, ꝙ poterit qs ſibi terminū ꝑfigere ad faciēdū defenſiones, ita ꝙ poſt terminū a defenſione excludať. & Mod. hic ſequunť. Sed aduertēdū eſt, qa in appłone, ꝑut tex. loqť hic, hoc non eſt mirū, qa ēt immediate qs pōt appłoni renūciare l. fin. in ſi. C. de tēp. app. qa appło ē defenſio ciuilis, vt dictū fuit ſ. in rub. ī aliis vero defenſionibus, qbus qs renūciare nō pt, ex illo tex. nō bñ īferť, ꝙ Bal. dr. dictū tñ ei᷒ vť no. & verū pp aliā rōnē q̄ ipſe adducit, qa iſta nō ē nuda renūciatio. ſed veſlita ꝑ negligētiā eius, q ſe nō defendit, & tacita ē renūciatio, q̄ ex diſpōne
3 iuris inſurgit, cū qua negligētia partis ꝯcurrit, †vñ magis no-
a cet, & ꝑiudicat q̄ ea ꝑſſa,ᵃ gl Bar. & Doc. in l. j. ꝑ illū tex. C. q ad-mi. & no Bal. in l. 3. in no C. de iur. & fa. igno. cū ſi. vt dlat in d. l. j. facit tex. in l. aduerſus. C. ď vſuc. iūcta l. ꝑſes. C. de trāſa. & ī c.
4 de quarta & in c. veniēs. de ꝑſcrip. iūcto c. 2. de dona. ¶ †Scđo no. ꝙ ſi appellāsñ ꝑfixit ſibi terminū ꝑt iudex cōpetētē illi cōſti-
b tueť, & ſic vť,ᵇ ꝙ talis ꝑtās tribuať iudici ī ſubſidiū, & parti ꝑt᷒ cōpetat. Facit text. ī d. c. oblatæ. vbi dť, ꝙ ñ ſolū pti. ſed ēt iudici hoc ꝯcediť. ¶ Et ſm Ab. hic, iſtud ē ī facultate iudicis, & iudex ad hoc nō neceſſitať, ꝑ tex. ī c. ad hęc. el 2. ǰ. e. ibi, fas tibi ſit. loqť an ille tex. nō de ꝑfixione termini, ſed reſpū appłonis ſimpłr, vt patet ibi, appłonē īterpoſitā ꝓſequanť. Ab. dicit ꝙ meli᷒ ꝓbať ī d. c. oblatæ, vbi dť ꝙ termin᷒ reſtringi ꝑt a iudice, ergo iudex ñ
5 tenetur. l. nō qdqd. ff. de iud. ¶ †Tertio no. ꝙ ꝑtās data parti, vť iudici, vt poſſint reſtringere, & moderari tp̄s ſtatutū a iure ad ꝓſequēdū appłonē. intelligitur de moderatione ꝯgrua, & cōpetēti, ſm locorū diſtantiā, & perſonarū, & negocij qualitatē, vt dicitur in c. ꝑxi. ǰ. eo. & in c. j. §. poſt hæc. eo. tit. ǰ. in 6. facit tex. in
6 l. ſi cui. ff. de ſer. ti. gnali. ¶ †Quarto no. ibi, ſine contradictione
c ꝙ remota ꝯdictiōe,ᶜ vť appło remota. ita ꝓbať hic, iūcto ſi. ſm Bu. & Imo. Et hoc licet verū ſit ī ſe abſolute, tñ non inferť ꝑ iſtū tex. q ꝑciſe loqť, dū dicit ſine ꝯdictiōe aliqua, verbū. n. aliq ve-
7 rificať ī qualibet minīa ꝯdictiōe, iuxta gl. ī cle. j. ď ſo. ꝯpe. †Et q dcm eſt de ꝯdictiōe, idē ē ſi q̄rela remota ſit, vt tollať appło, ſm Bald. in l. 1. § j. verſi. ſed an remota, ff de of. ꝑfec. ꝑto. Secus tñ eſt,
8 vt no. Abb. in c. q̄relā. in gl. j. ſ. de procu. ¶ † Quinto nu. ſecūdū Abb. hic, duplicē terminū, q appellāti ꝯſtitui pōt. nam qñq; ſtatuiť ad ꝓſequendum, qñq; ad ꝑſentādū, vt ꝑ cū hic. De termino tñ ad ꝓſequendū, neceſſario hic non colłr, qa primo ſimpłr dicit de termino ꝑfixo appłoni, & vť, ꝙ cēt terminus præfixus ad ſe ꝑſentandū, de quo dať ꝑtās iudici, vt ipſe terminū reſtringat, & ꝙ aſſignet ꝯuenientē terminū ad proſequendū. Cōſonat. n. ꝙ ita ēt fuiſſet ſtatutū ab ipſo appellante, cū in eodē caſu videať loq de iudice. Nec ob. tex. ī fi. dū dicit, nec ad diem appłonis fuerit ꝓſequutus. qa ēt ñ ꝑſentādo ſe. dť ꝓſeq, c. cū ci. ǰ.
9 tr. ꝑxi. de his in gl. videbimus. ¶ †Sexto, & vlt. no. q ſicut deſerta appło īcelłr ꝑ lapſum terī iuris, vt in c. ꝑxi. ǰ. co. ī cle. ſi appło-
d nē, co. ti. ita ēt per lapſum terī hoīs,ᵈ qa ſm Abb. terminus hoīs ſuccedit ī locū terī iuris, vt no. ī c. ex rōne, ǰ. e. Sed iſta iō prima facie nō vť bñ ꝓcedere, qa terminus iuris ad ꝓſequēdū, & diffiniēdū appłonē, ꝯſtituiť, cle. ſicut. eo. ti. Terminus verū ab hoīe ad diffiniēdū appłonē, ꝯſtitui ñ ꝑt, c. ca inſinuatione ǰ. eo. Et ſi ab hoīe ꝑfigať terīus ad iter arripiēdū, vel ad ſe ꝑſentādū, per lapſum huius terī, nō videreť deſerta appło, qa in hoc termin᷒ iuris nō reperiť, cui terminus hoīs adęquer. Et iō nō vť, ꝙ rōne ſubrogatiōis deſertio appłonis īducať. Sed tñ rñderi ꝑt, ꝙ licet terīus iuris ſtatuať ad ꝓſequēdū, & finiēdū appłonē, d. cle. ſicut. reſpu tñ appellātis ſola ꝓſecutiō ꝯſiderať, cū ñ ſit ī ꝑtāte partis eā m appłōis finiť, & reſpū appellātis negligētia ꝯſideraī ī terīo iuris, q̄ negligētia ēt ī terīo hoīs ꝯſiderari ꝑt. Et iſto reſpū ſubrogatio facta īcelłr, vt ꝑ lapſum terī hoīs appło deſerta videať. Et hoc melius tñ ꝓbať ꝑ iſtū text. hic ibi, ex tūc ſnīæ tuæ, & tenet hic Inn. & Abb inferius poſt alios hic, & idē Fed. ꝯſi. 18. ꝑūct᷒ qōnis. vbi alle. iſtū tex. & tex. ī c. licet. de ſen. exc. in 6. quem etiā Abb. adducit, vbi in hoc terīus hoīs, & terīus iuris, ęqparantur
10 †Et ꝑ iſta ꝯclone facit, qa terīus iuris reſtringi pōt ab hoīe, vt hic, & in c. oblatæ. ǰ. eo. ergo dēt reſtrīgi cū illa qualitate, & virtute, quā hēt terīus iuris non reſtrictus, quo elapſo deſerta appło īcelłr. Et hoc idē ꝓbať ī l. ꝑſes. vbi Bal. poſt Pe. hic declarat C. eo. Et hoc ꝓcedit nō ſolū in appellatione a diffinitiua, ſed ēt ab interlocutoria, vt ꝓbať hic, & in c. ſæpe. ǰ. eo. Et idē eſt in appellatiōe extraiudiciali, vť no. ī cle. ſicut. eo. ti. & videbimus ī c.
11 bonæ. ǰ. e. ¶ †Similiter ampliať iſta ꝯclo, ēt ſi ſcđa appło īterpoſita fuiſſet. nā ñ ꝓſequēdo primā cadit a eā, vt hic. & in c. cū ſit. ǰ. eo. & ſic eo ipſo fuit ius q̄ſitū appellato, ꝙ ꝑ ſcđam ab eo auferri ꝑt. ī c. ab eo. de ele. ī 6. ita Rot. ꝯcludit ī dec. 12. appellanē, antiquioribus. Sed tñ ꝯſiderādū ē, qa nō vť ius q̄ſitū appellato, ex quo ſcđa appło interpoſita fuit anteq̄ prima appło deſerta eēt ꝑ ea, q̄ ǰ. dicā de ꝓrogatiōe termini ꝑfixa a iudice. Dictū tñ Ro-
12 tæ verū in ſe vť, tenēdo †ꝙ ſcđa appło fieri nō poſſit, vt Bar. cōcludit in l. cū procurator, §. ſi dñs, de ope. no. nūc. cum ꝯcor. vt Ale. ibi ꝓſequiť, & tenet Car. in cle. 2. ver. verū. in fi. eo. tit. & late
13 tradit Roma. in ꝯſi. 12. in ꝑñti ꝯſultatione. † quod maxime procedit, ſi primæ appłoni delatū ſit a iudice, ante q̄ ſcđa interponať, vt no. Bal. in l. eos, §. apoſtolos. ver. q̄ro nunqd, C. eo. cuius dictū ꝓ no. refert, & ſeqť Ang. Arc. in l. j. §. libelli. in fi. ff. eod. & Bar. Vero. cautela 194. vbi qs pōt. Et de hoc videbimus in c. dilecto, ǰ. e. Et retēta dicta ꝯclone, ꝙ ꝑ lapſum termini hoīs deſer-
14 ta ſit appło, †hoc primo līmitať, niſi aliud colligať ex mō, & forma terī ꝑfixi, puta ſi dicatur, ꝙ poſt terminū appellatus proſequi appłonē poſſit, nō obſtā. negligētia appellantis, vt tradit Do. ꝑ illū tex. in c. j. §. j. de elec. in 6. Et ad hoc facit, qđ no. Bal. in l. 2. in prin. in 2. no. ꝑ illum tex. C. de tēp. ap. de quo dicā in c. ex rōne, ǰ. eo. ¶ Secūdo fallit, vt ꝑ Bal. in l. ꝑſes. ver. pone iudex, C. eo. cuius

ADDITIONES.

a Hie. Gig. Quàm expreſſa. Adde quòd duæ rōnes aſſignantur, quare tacita renunciatio magis ꝑiudicet, q̄ expreſſa, quarum vnam ponit Io. And. in rub. de præſc. in addi. Spe. vbi inquit, ꝙ ſicut pactū perficitur conſenſu momentaneo, ita renunciatio expreſſa. Sed tacita renunciatio, q̄ ex lapſu temporis procedit, habet cōſenſum ſucceſſiuum, qui quidē eſt potentior. probatur in l. ſi maior la 2. C. ad Velle. Alterā rōnem ponit Bal. in l. 1. in 2. oppo. C. qui admit. vbi dixit rationem dīæ inter expreſſam & tacitam renunciationem eſſe, quia tempus habet excluſionem legalem, cuius virtus potentior eſt, quàm virtus hominis vide multa quæ in hoc poſuit Fel. in c. cum ordinem. de reſcr.

b Syl. Al. Videtur. Hoc verum quando admiſit appellationem, aliter ſecus, vt per Dec. in c. ſeq. in 4. no.

c ¶ Cōtradictiōe. Adde quod quādo diceretur ſimpliciter ſine cōtradictione appellatio nō eēt excluſa, ꝑ no. ꝑ gl. in c. ꝑ illorū, de ꝑb. qa intelligitur de cōtradictione facti nō iuris, vt in d. gl. & appellatio eſt de iure permiſſa, c. de appellationibus, eo. Sed hic iō vť excluſa appellatio, quia aſť ſine aliqua cōtradictione, &c. facit, qđ no. Fel. in c. cām, quæ. de reſcrip. ver. ſimiliter dicit Oldra.

d ¶ Al. Hominis. Et an per lapſum termini dati ad proſequendum appellationem cenſeatur deſerta appellatio, vide Dec. in c. directe. in 1. no. de app.

iur dictum pro singulari tradit Ro.in not.165. hoc nesciunt Legistæ de quo latius statim videbimus in quarto casu, q̄ ꝯsideraṫ p Abb.hic. ¶ †Tertio, ꝓcto pdicta nō hēt locū in bñficialibus, in qbus nec ēt p lapsum termini iuris deserta est appellatio, cū alia pena iponaṫ. c.1.§.1 & qd ibi Do de cle.ī 6.p illum tex. hoc voluit Lap. & seq. Imo ī cle.j. circa fin.co.ti. Sed aduertēdū est, qa idē cēt in termino hominis, & in termino iuris ī qualibet alia mā nō bñficiali, qñ terminus sub illa forma ꝯstituerint, per ea, quæ s. in prima legitimatione dicta sunt. vnde data paritate terminorum, nulla videtur spālitas in beneficialibus. ¶ Et dato, q̄ etiam in beneficialibus terminus constitutus a lege p iudicē alterari possit, de quo uidebimus ī c. pxi. j.eo.no. Lap. Pe. de Anch. Car. & Imo. in cle.1. in fi.co.ti. hēmus

16 ꝯsiderare duos casus. Primus est, † qñ a iudice terminus pfigiṫ alr, q̄ de iure cōi ꝯstitutū sit, vṙ deserta appellatio, p illū text. cū sim. & hoc tenēt Lap. & Imo. in d.cle.j.eo.ti. q istocasu bene loquuntur.

17 †Secundus casus est, qñ iudex ꝯstitueret terminū fin dispositionē iuris, puta terminū mēsis ad iter arripiēdū, prout dṙ in d.c.j. de elect. in 6. & tali casu nō vṙ deserta appellatio, ut

18 tenet Pet. de Anc. in d.cle.1. circa fi. †qa terminus iudicis recipit intellin a iure cōi. l. miles. §. de cē. ff. de re iudi. & sic vṙ terminꝰ pfixus, fm qd dṙ in d.c.j. de ele. Aliter tñ dicit Card. in d.cle.1. in fi. q q̄uis idē terminus assignaṫ a iudice, appellatio deserta vṙ, qa mitius agiṫ cū lege, q̄ cū homine. l. Celsus. ff. de arbi. & seqṫ Perus. in c. pximo. j.eo. circa fi. Sed ī isto casu verior vṙ opi. Pe. de Anc. qa cū iudex terminū iuris imitet, pfixio termini facta intelligiṫ secūdū dispositionē iuris, arg. c. cū dilectus. de ꝯsuc. & supplēṫ, q deest, fm q dṙ I d.cle.j. de cle. arg. l.4. §. si qs ꝯdemnatus. ff. de re iu. Et qa terminus iuris reputaṫ, sicut de statuto hṙ p gl. in c.j. de ꝯsti. in 6. Et qa exprimiṫ, q tacite inest, quo casu expressio nihil opaṫ. l.3. de leg.1. Et vṙ iudex potius admonere, quā de se aliqd statuere. l. muto. §. sub ꝯdōne. ff. de tute. Nuo obl. tex. in d.l. Celsus. qa logṫ in arbitro. Secus est in iudice, in quo terminus legalis cē reputaṫ, ut no. Bar. l. si arrogator. in fi. ff. de adop. & in d.l.3. de leg.1. cū ꝯcor. vt in simili q. ꝓseqṫ ibi Alc. ꝓterea in d.l. Celsus, tēpus legale nō exprimitur, ꝓut fit iu in nostra q. Et ita ad illū tex. respōdet Cy ī d.l. arrogator. Ang. in l. si insulā. de verb. sig. Et ī simili qōne tradūt Bal. & alii, quos refert, & seqṫ Alc. I d.l.3. de leg.1. Expeditis no. opponitur de superfluitate, qa tex. in secūdo dicto vṙ repetere, q fuit dictū ī primo. Ab. rndet, q in trib' differt primū dictū a scdo. In primo.n. logṫ de terminu ad se pñtādū. In scdo de termino ad ꝓsequēdum. Sed ista dṙia tollitur ex his q̄ dixi s. in v. no. Secūdo differt, qa ī primo de termino incōpetenti logtur p iudicē restricto, scdo de termino cōpetēti. Et ista bñ ꝓcedit. Incidēter tñ hoc colligitur, qa ītētio decretalis principaliter nō tēdit ad hoc. Tertio differt, qa in primo logtur de appellatione an sniam, in secūdo post sniā. Et ista vṙ pricipalis dṙia, q̄ hic ꝯsideratur. Sed tñ et dici pōt, q vtroq; casu logtur post sniā, qa illa verba, iudicio tuo, sæpe p sententia ponūtur. l. ēpale, & auc. si qs. C. de de epis. aud. ī c.ī causis. de re iudi. Et hoc cōlorat, qa ex quo diuersificat casuū respectu termini competētis, & incōpetentis in alis vṙ ꝓcedere terento eodem themate. Nō tō recedēdum est a pdicta dṙia ꝓ qua facit, qa in illa materia, qñ logtur tex. an sententiā, isto modo loquendi vtitur, videlicet, iudicio &c. ut

19 ꝓbaṫ in c. cuoi sit. ver. sināt an sentētiā. j.co. ¶ † In gl.j. Abb. cōcludit, q appellatus terminum appellāti pfigere nō possit. q voluit Spe. co.ti. §. qualiter. ver. hic āt. Old. ꝯsi. 60. est tpo & Rot. 30 dec. appellatus. in nouis. & seqtur Imo. in c. oblatę. infra eo. Do. in c.j. §. post. eo. tit in 6. ¶ In gl.2. Abb. ꝓseqtur mām decretalis, & in effectu ꝯsiderat qnq; casus, qbus uariis modis a iudice

20 pfigitur. †Primus est in termino cōstituto ad iter arripiendum. quo casu satisfactum termino vṙ, si appellans intra terminum iter arripuit, vt Abb. hic ꝯcludit, per tex. in c.j. in prin. de ele. in 6. & Do. ibi hoc tenet in versi. sed si pars. In prin per illum tex. dicens, q terminus datus ad iter arripiendum, non arctat ad se pñtandum, per illum tex. ibi, datur alia dilatio ad se pñtandum. & sequitur Imo. in c. ex insinuatione. col.3. infra eod. Perusi. & Mod. hic. Sed tñ ille text. non multum facit, imō potius contrarium ꝓbare vṙ, dum præsupponit partes debere se præsentare intra terminum datum ad iter arripiendum, & illa pars quæ nō uenit, expectatur per 20. dies. ergo datur intelligi, q terminus datus ad iter arripiendum, intelligaṫ etiā ad se pñtādū. vel saltē illud clarū est, quod ille terminus xx. dierū nō daṫ ad se præsentandū, prout Doc. dicunt, sed ad aliū effectū, vt puniatur contumacia, & postea ꝓcedaṫ ꝯ absentē. Et in hoc ñ bene ponderatur per Doc. hic. Conclusio tamē vera vṙ, attenta forma verborum, & probatur in c. cupientes. in prin. de ele.

21 in 6. ubi post terminum † datum ad iter arripiendum, daṫ aliꝰ terminus ad se præsentandum, nisi respondeatur, vt s. dixi ad text. in d.c.1. de elect. in 6. nam prædicta iura eodem modo lo-

22 quuntur. ¶ †Scdus casus in termino præfixo ad ꝓsequēdū appellationē, In quo Abb. concludit, q sufficit iter arripere, vel aliquo alio modo prosequi. c. cum causa. s. ti. proximo. & ita se hēt cōis opi. quam Spe. tenet, eo. tit. §. nunc bṙ. ver. itē quid si pars. & seqṫ Rot. eo. ti. in dec.13. item si iudex. in nouis. & idē Ro. in antiq. eo. ti. in deci.11. no. si iudex in partibus. & 48. no. si certus terminus. & in decis. l. nungd intra terminum. in antiquiorib. & idē reperitur in 16. decis. & 50. in antiquiorib. quas Ber. de Bisig. colligit. In quibus omnibus ꝓ ꝯpuē adduciṫ tex. ī d.c. cum cā. de re iudi. vbi ēt Abb. seqṫ, & Bu. in c. ex insinuatione. j. eo. lo. An. tñ in addi. Spe. in d.§ nūc breuiter. tenet, q termino constituto ad prosequendum appellationem, non

23 sufficiat iter arripere, †quia plus importat. ideo reqritur, q ulterius aliquid faciat, videlicet se pñtet, & libellū ꝓducat. & istā opinionē veriorem dicit Imo. in d.c. ex insinuatione. licēt prima cōis sit, & in pratica ꝓualet. Peru. tñ dicit hic, q etiā verior est communis opinio, p tex. in d.c. cum causa. Sed potest respōderi, ut Oldr. dicit in d. consil. 60. s. allega in 1. col. quod in d.c. cum causa, non dicitur, q sufficiat iter arripere: licēt enim arripiendo iter, prosequi dicatur, non tamen in sola arreptione itineris prosequutio appellationis verificatur. Et vlterius cōsiderandum est, q tex. in d.c. cum causa, loquitur negatiue, dum īquit, quoniam intra terminum ad eam prosequendum, præfixū iter nō arripuerat. Vnde fateor, q ille, q nō arripit iter, nō dṙ prosequi, prout tex. ibi dicit. Et ista negatiua vera est. Sed p hoc nō sequitur, q iter arripiendo dicatur prosequi: nam prosecutio vṙ habere causam successiuā, & plures actus respicere. c. ex insinuatione. j. co. Vnde licēt ille, qui arripit iter, dicatur prosequi, non sufficit vnum actū ꝓsecutionis facere, sed successiue requiritur, q nō desistat: nam statim, q desistit, dicitur non prosequi. l. eos. §. j. C. eo c. si duo. de ꝓc. in 6. & est tex. in §. oēm. ver.

24 sed vero præpositis. in Auc. de litig. coll.8. † Et Ang. ibi expresse dicit, q nō dṙ ꝓsecutus causam, qui solum venit ad iudicem.

25 † Vnde infert, & dicit notādū esse ꝓ qōne statuti dicētis, q appellans intra 20. dies, cām appellationis prosequi teneatur. Nā nō dṙ prosequi solum veniendo ad iudiciū, sed opus est, q faciat citationē, & ad ulteriora procedat, & probatur ī d.§. omnem. ver. si uero. ibi dicitur, nisi fuerit cām ꝓsecutus intra annū, iudex eo absente poterit in causa procedere. in ver. si uero intra. post modum dicitur, q non sufficit, q veniat ad iudiciū, & desistat. Et sic non dicitur prosequi, qñ quis comparet, & ad vlteriora nō procedit. Et no. ēt Ang. in Auc. de iudi. §. audient. colla. v. Ergo in proposito, si arripuit iter, & desistat, non vṙ ꝓsecutus appellationē. Et hoc ēt expresse probaṫ in cle. sicut. eo. ti. vbi datur annus de iure ad ꝓsequēdū appellationē. Et clarū est, q sufficeret iter arripere intra illū terminū. ergo idem uṙ in termino hominis, qui in locum termini iuris subrogatur, ut su-

a pra dictū est. Ex quibus omnibus verior uidetur opi.ᵃ Ioā. An. in puncto iuris. Communis opin. posset procedere, qñ appellans intra terminum faceret plures actus prosecutionis, & non desisteret, secus si postea desistit p supradicta. & hoc colligi uidetur in xvi. causa, in dubiis Rotæ, in dubio 57. Vel communis opi. haberet locum quando ex modo, & qualitate termini præfixi colligeretur, q terminus ꝓsequēdi uerisimiliter solam arreptionē itineris respiceret, puta si esset terminus adeo breuis, quod propter loci distantiam non posset quis se præsentare. Ad hoc facit, quod Doc. hic cōiter ꝯ dicunt, q si ī curia Romana sit terminus pfixus ad prosequēdū, non sufficit tunc iter arripere, qa verisimile est, quod iudex nō cogitauerit de sola arreptione itineris, ex quo iudex appellationis in loco reperitur, vt tradit Abb. hic. Bu. & Imo. in d.c. ex īsinuatione. Rota dec.25. ī nou. & 38. ī anti. ¶ †Tertiꝰ causas est, qñ terminꝰ statuiṫ ad se pñtādū iudici appñonis, & tūc nō sufficit iter arripere, sed dēt se pñtare, & corporaliter exhibere, iuxta glo. in cle. dudū. in uer. pñtandi. de sepul. de quo videbimus in c. cū parati. j.e. Et si nō pōt, ꝓtestēṫ in valuis palatii, vt per Ab. hic, & idē Rom. decis. 48. in antiqs. & 20 in antiqorib & tradit Imo. ī in d.c. ex insinuatione. co.2. †Et sufficit pñtare se corā auditore ꝯdictarū, ut tenet Fed. in ꝯsi. 108. pūctus qōnis. habet enim ordinariā iurisdōnē, ut per glo. in cle. auditor. de rescri. no. Spec. & Host. in tit. de offic. ordina. in prin. Et hoc intelligitur in his, in qui-

ADDITIO.

a Hye. Gig. Verior uṙ opinio. Adde, q adducta p Dec. hic, non videṫ st agere cōtra coem opi. nā ex quo appellas ꝓseqṫ postea alios appellationis actus, ex hoc deprehēdi, q iter arripuit aio ꝓsequēdi appellationē, ar. tex. i l. sed Iulianus. § ꝓinde. ff. ad Mace. Ite ex dictis Dec. hic seqreṫ, q si j. terminū appellas ipetrasset rescriptū, vel aliqd aliud fecisset circa appellatioē, ut puta libellū ꝓduxisset, & postea nil aliud fecisset, q illo casu ñ eēt sat sfactū termino, cuius cōtrariū tenēt hic oēs. Præterea no ob tex. in cle. sicut. de app. quē Dec. adducit ꝓ se: qa terminus de quo ī illo tex. erat datus ī simul ad ꝓsequēdū, & finiēdū appellationē & in sola arreptio itineris non sufficeret ī. illū terminū. Cōprobari pṫ ēt cōis opinione illa, videlicet nā q iter arripit, ad ꝓsequēdū appellationē se præparat, ergo illam prosequi dicitur. quia facere dicitur, qui se ad aliquid faciendum præparat. l. 1. §. cepisse. ff. de pollu. facit etiam, qui est accingendus de proximo, habetur pro accincto. l. pe. ff. de mili. test.

In quibus talis auditor cognoscit sine spāli commissione, de quibus per Rotā in decis. xiij. itē si a iudice. in nouis. Secus est ī casibus, in quibus sine speciali cōmissione cognoscere nō pt, quia tunc nō sufficit cōparere corā dicto auditore, ut Ro. tra. decis. 17. nūqd aūt. in antiquiorib. & in xx. deci. si certus. in fi. ī eisdem antiquioribus. & l. decis. nūqd. in antiquis. & no. Ant. de Bu. & Imo. in d. c. ex insinuatione. j. eo Peru. & Moder. hic.
28 †Et in tali termino ad se præsentādū sufficit etiā cōparere per procuratorem, iuxta regulā, q̄ ponitur in l. fi. C. de procur. ꝓbatur in c. pe. de iur. caln. in c. quamuis. §. si autem. ff. de offi. ord. in 6. & in c. j. in prin. de ele. in 6. ꝙ declaratur per gl. ibi, in uer. ꝑ se. quæ alleg. tex. in c. cupientes. §. j. eo. tit. & li.
29 † Et casu quo iudex nolit, & dicat expresse appellantem debere personaliter cōparere, requiritur, ꝙ causa exprimatur, ut Bal. no. dicit in l. j. §. usus. ff. de procu. ¶ Et dū ī isto quarto casu Abb. subiicit, ꝙ si appellatus instaret pro confirmatione snīæ, tūc ꝑ indirectū appellaos prosequi compellit̄, s̄m dictū Spec. in d. §. nūc hr̄. hoc reprobat Peru. hic in uer. sed q̄rit̄, qa libelli contrarii non admittunt̄. s̄ eo. vt ꝑ Ino. in c. cum cōtingat. de off. dele. no. Ange. in l. iotribus. ff. de iud. & iō nō vr̄, ꝙ appellatus admittat̄ ꝓducendo libellū ꝯriū libello appellātis. Sed responderi pōt, ꝙ ratio ista hēret locum, si appellans causam prosequeret̄, ꝓut loqt̄ Inn. in d. c. cū cōtingat sed eo negligente, in odiū eius contrarius libellus admittitur, ut patet in c. oblatę, & in c. sæpe. j. eo. Et hoc saltē vr̄ procedere, si appellatus uellet sn̄iam reformari. Nā qn̄ reus aliquid cōsequi intēdit. ꝙ sub simplici defensione nō potuisset, petitio ꝯria admittit̄, & non procedit dictum Ion. & no. Bal. tradit in l. edita. col. 20 C. de edē. ver. vndecimo
30 q̄rit̄. & in c. p̄sentia in 5. no. s̄. de prob. ¶ † Quartus casus est, qn̄ termin⁹ fuit cōstitutus ad se p̄sentandū iudici appellationis, &
31 & ad faciēdū fidē iudici a quo de præsentatione. † Nam si ī veritate appellans se præsentauit, licèt de p̄sentatione fides facta nō fuerit iudici a quo, nō ꝑ hoc deserta dr̄ appellatio Fed. ī ꝯs. 28. punctus q̄onis. & Rota in deci. 13. in nouis. & xl. in antiqs. Bal. in l. p̄ses. C. eo. & Ro. in singulari 145. hoc nesciūt Legistæ. Bu. & Imo. in dicto c. ex īsinuatione. Pe. de Anch. in cle. j. in 2. co. & Car. ibi. q. 13. e. ti. Abb. & Mod. hic operatur tamē dicta p̄fixio termini, vt iudex a quo, cui fides facta nō fuit, ad executionē ꝓcedere possit s̄m Doc. in locis omnibus s̄. alleg. Quod vr̄ intelligēdū interueniēte citatione, ex eo, ꝙ no. Bar. in l. 1. ff. nil inno. deb. app. pen. per l. si contra maiorē. C. eod. ti. & tradit Abb. in c. ex ratione. in vlt. q. cū cōcor. ut ibi dicā. īfra eod. Itē hic itelli̇t, qn̄ pars huic termino sic p̄fixo nō ꝯdixit, vt Abb. hic dicit post Fed. ī consi. s̄. alle. Facit, ꝙ no. Bar. in l. 1. C. de rela. cū si. ut dixi in c. qm̄ ꝯ. s̄. de prob. & ꝙ no. Bal. in l. ceru ꝯ dō. §. qm̄. ff. si cer. pe. cū ꝯcor. ut ibi ꝑ Ale. & Mod. & dixi in c. 2. s̄. de ꝓb. & ꝙ no. Inn. in c. ī causis. de test. gl. in cle. 2. de test. ī ver. ꝓducere. cū si. ut prosequunt̄ Mod. ī c. pastoralis. circa fi. de exce. & ꝙ no. Bar. in l. post mortē. §. fi. ff. de ado. in fi. & in l. filiusfa. §. veterani. ff. de procur. Ex qbus patet, ꝙ multa valēt parte nō ꝯ-
32 dicēte, q̄ aliàs nō valerēt. † Et iō cautela est, ꝙ qn̄ iudex aliqd facit p̄te p̄sente, ꝙ pars, cui displicet ſꝑ cōtradicat, ut no. instituit Bar in d. l. 1. C. de rela. ver. vlt. no & prosegt̄ Bar. Vero. in caute-
33 la 87. est dubiū. ¶ † Quinto, & vlt. s̄m Abb. hic termin⁹ ꝯstituit̄ ad finiēdū appellationē, de quo videbimus in c. ex insinuatione. infra eo. ad ꝙ Abb. hic se remittit. Et cōiter tenet, ꝙ tali modo terminus præfigi nō possit, quia esset imponere legem superiori, vt dicitur in d. c. ex insinuatione. Finis enim appellationis cōsistit in sententia, q̄ est in potestate iudicis appellationis, vt Ro. tradit in deci. xxv. no. ꝙ vbi aliqs. eo. ti. in antiquis. & in j. deci. post quàm fuit conclusum in causa, in antiquioribus. eo. tit. Vr̄ tamen, ꝙ etiam talis terminus ad finiendū, per iudicem à quo, præfigi possit, ut ītelligatur ad finiendum, quātum in parte sit, ut petat ferri sententiam, vt diligentia vtatur. nam ita est in termino iuris, qui datur ad prosequendum, & finiendū. cle. sicut. eo. ti. Intelligitur. n. ad finiendū, id est, ad faciēdū q̄tum est in appellante, ut instet, & procuret causam finiri, & si ꝑ partem nun stetit, non erit deserta appellatio, ut videbimus in c. ex rōne. infra. eo. Et hoc modo intelligendo supior arctari nō vr̄. Istam difficultatem mouet, & pro insolubili reliquit Fely. olim honorandus collega meus in c. proximo. col. ij. Sed p̄t respōderi, declarādo, ꝙ proprie termin⁹ ad finiēdū respicit sententiam, quæ liti finem imponit. l. 1. ff. de re iud. & tradit Rota in locis supra alleg. Et quo ad istū effectum, & sub ista cōsideratione loquuntur Doc. de termino ad finiendū, & dicūt, ꝙ ꝑ iudicē à quo præfigi non potest, & bene. qa hoc esse imponere leg. superiori. vt dicitur in d. c. ex insinuatione. Sed licèt nō valeat præfixio talis termini respectu finis, ut verba sonāt, ualet tn̄ eo mō quo pōt, & interpretatio fit, ut uideatur constitutus terminus ad appłonē ꝓsequēdā. ita est tex. in d. c. ex insinuatione. vbi Inno. & Doc. communiter hoc dicunt. Vnde isto respectu idē vr̄ esse in termino hominis, quod in termino iuris. & Doc. hoc non negant, ut intelligatur ad finiendum, quatenus est in parte. Et hoc mō difficultas tollit̄, & ꝯclo Doc. bn̄ ꝓcedit.
34 ¶ † Sextus casus ultra Abb ꝯsiderat̄ in termino, qui præfigit̄ a iudice ad petendū apostolos, ꝓut hr̄ in c. ab eo, eo. ti. ī 6. Nā si ī termino appellās n̄ cōparuit, applo deserta ītelligit̄, adeo ꝙ ꝯriū ꝓbari nō pōt, nisi appellās impeditus fuisset, vt decla-
a rat Car. in cle. ij. e. ti. in ver. in vlt. q. Est tn̄ dr̄ia, in mō consti-
35 tuēdi terminū. † qa aut dicit iudex ꝙ cōpareat infra terminū, & sufficit appellāti ī quacūq. p̄te termini cōparere. Aut dr̄, ꝙ in tali termino cōpareat, & tūc dēt in fine termini cōparere, & si nō cōpareret, licèt prius venisset, deserta esset appellatio gl. no. in d. cle. 2. ī uer. interdictū. q̄ sequunt̄ ibi Pe. de Anc. Car. &
36 Imo. † Et ex hoc cautela sumit̄ ī p̄uitiē appellātis, ꝙ iudex di-
b cat, ī ultima die termī tali hora [b] cōpareas. Nā si an̄, vel postea cōpareret, & nō in hora termini, deserta appellatio intelligitur, ut instruit Mathe. in no. xxj. praticā. in prin. Quod bn̄ ꝓcedit in terminis, in qbus loqt̄ gl. in d. cle. 2. videlicet, ꝙ nō erat dies termini apposita simplr̄ in fauorē illius, q debuit cōparere. Secus si in eius fauorē dies apponat̄: qa tūc licet p̄cise dicat̄, ꝙ cōpareat ī tali die, vel termino, tū ēt prius comparere pōt, qa ꝙ certa die, p̄missū fuit, statim solui p̄t. l. stipłn ista. §. īter certā. ff. d ver. ob. vbi ita declarat Ale. co. fi. & in l. q an̄ Cale. col. fi. e. ti. de
37 ver. obli. † reperit̄ ēt alia cautela, ꝑ q̄ iudex pōt excludere illū ꝯ quē lata ē sn̄ia, à facultate appellādi. uidelicet ꝙ iudex ipse moneat partē ad audiēdū sentētiā. Nā talis monitio, siue iussus iu-
38 dicis, hēt uim perēptorij, † & monitū in vera ꝯtumacia cōstituit, ita ꝙ nō poterit appellare, nisi cōparuerit. ita not. gl. dicit in l. 1. s̄m vnā lecturā. C. qūo, & quan. iud. ꝙ Ang. dicit ibi esse mēti tenēdū. Et ꝑꝑ hoc admoneo illū, qui credit hr̄e ꝯ se sentē-
39 tiā, vt sit caut⁹, qa si nō cōparet, nō poterit appellar̄, † qa verus contumax non appellat. l. ex consensu §. fi. ff. eo. l. post edictū. §. sciendum, & ꝙ ibi no. Bal. & Pau. de Ca. ff. de iud. Dictum tn̄ Ang. in d. l. ij. per glo. ibi, non videtur sine dubio procedere in terminis. prout ipse loquitur, videlicet quando fuit quis cita-
40 tus ad audiendum sententiam. † Nam illa contumacia, quæ committitur in non comparendo, quando sententia profertur, appellationem non tollit, ut uoluit Cuma. in dicta l. ex cōsensu. §. fi. eo. ti. & idem Fulgo. tenet in l. properandum §. & si quidem, C. de iudi. & Alex. illum refert in d. l. properandum, §. si autem reus ei. in 8. conclu. dicit tamen se contrarium te-
41 nuisse in l. sæpe. ff. de re iud. † & ita tenet ibi in x. char. qa immo contumacia, quæ committitur, quando sententia diffinitiua pronunciatur, est illa, quæ impedit appellationem, secundum Bal. in l. si ideo, in reportatis antiquis. ff. de eui. & idem Bal. in l. eos. §. j. in princi. C. eo. tit. cum similib. vt prosequitur ibi Alexan. ex cuius dictis dictum Angel. in d. l. ij. saluari potest. ¶ Vlterius in terminis supradictis. qui vario modo per iudicem p̄fi-
42 gi possunt, notandum est, † quod sicut iudex potest appellanti terminum constituere, ita potest terminum ab eo præfi-
c xum prorogare. [c] Hoc uidetur uelle glo. in clemen. ij. in uers. uidetur eo. ti. ubi loquitur in termino assignato ad petendum apostolos, & per illam glo. idem dicit Do. in dilatione data ad prosequendum appel. in c. cum appellationibus, in fi. eo. tit. in 6. & ibi refert ita determinatum fuisse in Rota. & sic reperitur in decisione xxxv. no. utrum in antiquis, & in 14. decisi. utrum iudex. in antiquioribus. eo. ti. facit, ꝙ no Car. in cle. j. q. y. de vi. & hone. cler. Et ista conclusio procedit, qn̄ prorogatio fit ante finem termini, prout natura ꝓrogationis requirit. l. sed si ma-
43 nente. ff. de p̄car. † sed elapso termino nō posset iudex hoc facere in præiudicium appellati, cui esset ius quæsitū, ut est glo. no. in c. sæpe. in uer. peremptorij. q̄ ibi Abb. ponderauit ad hoc, j. eo. Sed durāte primo termino nō pōt dici eē ius q̄sitū, vt ēt tenet

ADDITIONES.

a Hier. Gigas. Differētia. Adde tn̄, quòd non vr̄, quòd sit aliqua dr̄ia f̄ēda inter casum, & casum, videlicet si dicatur, cōpareas infra terminū, vel in tali termino. cum utroque casu infra terminū cōparere possit, & libellos petere, nā qui comparet ante tempus, dr̄ mandatum adimplere in ampliori forma, & per consequens mandatum formaliter adimpletum dicit, l. si quis mihi bona. §. sed si mandauit. ff. de acqui. hær. l. cum in testō. ff. de verb. sign. & ita est in cōditione, quæ licet in forma specifica adimpleri debeat, si pleniori modo adimpleatur, vere adimpleta dicitur. tex. est in l. 3. ff. de sta. libe. comprobat̄ & ista opi. arg. l. stipulatio ista. §. inter certam. ff. de ver. oblig. ubi debitor ad certam diem ante tempus soluere potest.

b Hier. Gig. Tali hora. Et istam cautelam tradunt etiam Raph. & Areti. in l. j. §. diem. ff quando app. sit. & probatur in cle. quamuis rigor. de appel. Et uide Gui. Papæ decisio. Del. xxv.

c Hier. Gigas. Prorogare. Adde quòd ista cōis opi. non vr̄ vera de iure, nā cum iudex terminum statuit appellāti ad prosequendū appellationē, statim acquiritur ius appellato safrē ipe: quòd elapso illo termino snīa per se firma maneat, si appellans appellationē nō fuerit prosecutus. hoc probat̄ arg. tex. in c. quamuis. de rescrip. in 6. & vide Bal. in l. si constante. C. de donat. ante nupt. & Aret. multa adducentē in consi. 7. vlt. col. Bar. tamen in l. cū stipulatus sim, in vlt. col. ff. de verb. obl. tenet ꝙ arbiter si dedit terminū parti ad aliquid faciēdum, quo elapso non faciens incideret in aliquam pœnam iuris, tunc arbiter potest dictum terminum prorogare. Cogita super istis.

net Peru.hic. Ad q bñ facit, q no. Ang. in l.fi.col.pen.ff.de fer. 44 vbi l.gr. † q licet noua dilatio dari nõ possit, tñ dilatio data põt ꝓrogari. & seqt Pau.de Ca. ibi, allegãdo Spe. idẽ voluisse in ti.de dila.§.nũc videamus.ver.& sunt hec in ar.& idẽ Pau.de Ca. I l.j.C.de dila. vbi rõnẽ diuersitatis adducit, qa finita dilatione est q̃sitũ ius alteri parti. sed in ꝓrogatione, q̃ fit durãte prima dila- 45 tione, nõ dr̃ effectus q̃sitũ. ¶ † Vlti. Abb. circa istã gl. cõcludit, q licet p lapsum termini hõis deserta sit appellatio, põt tñ ille q appellauit, appsonẽ ꝓseq eo casu, quo appellatus instaret ꝓ cõfirmatione snie vigore lr̃arũ quas ipse impetrauit, & ita tenet Rota in deci.45. si appellatus. cod.ti.in antiquis. qa rescriptum a cõe[a] est vtrique parti, † vt no. Inn. in c.ex ꝯqõne. de resti. spo. Et 46 ista ꝯclusio ꝓcedit, qñ ipse appellatus vtit rescripto. & i hoc satis erit, q rescriptum præsentetur, secundum Butr. in c.ex parte decani. de res. in 6.col.j.ver. item no. secundum hunc intellectum. Abb. tamen in d. c.ex conquestione. colum.v. videtur uel- 47 le † q sola præsentatio rescripti non sufficiat, sed citatio[b] par- b tis requiratur, & idem tenet, & probat Ro. in consi. 353. ex themate. col.pe. & Are. cõs. 33. consultatio p̃missa. col.2. Sicut er- 48 go ex ĩpetratione sola uti qs nõ cogit, † ut no. Dom. in c. hi, q. i 6. no. de immun. eccle. in vj. idẽ no. ex p̃sentatione rescripti. g supradicta. ¶ In gl. fin. circa ea, quæ Abb. post alios hic scribit, 49 notãdũ est, q dũ tex. præcise loqt, † & dicit, ex tũc, ista verba de- c notant extremitatẽ tpis, p gl.[c] I cle.j. in ver. ex tunc. de iure pat. & in cle.j. ver. ex nunc. de concess. præb. & est tex. in l.4. §.fi.ff.de d ꝯdi. & demõ. eũ concor. ut tradũt ibi Mod. ¶ † Ex quo[d] infert sm Abb. post Io. An. & alios hic, q finis termini præfixi ad ꝓsequẽdũ appellationẽ, expectari dẽt ante, q̃ iudex a quo procedere possit. & non sufficit certũ esse, q in termino, q supest, appellatio expediri nõ possit. Et idẽ Car. tenet I cle. sicut. in 3.q. eo. ti. facit tex. in c. cõmissa. & ibi Dom. in prin. de elec. in 6. Et p hoc limitatur doctrina Bar. in l. cum stipulatus sim. ff. de verb. obli. ubi ꝯcludit, q qñ pœna apposita est ab homine, si infra certũ tps aliquid factum nõ fuerit. statim, q constat illud fieri non posse in tpe, q superest, pœna cõmittit non expectato fine tẽporis. Nam ista conclusio non habet locum, qñ ista uerba ĩ cõtractu apponunt, & q tũc pœna cõmittat, qa tunc tali casu finis termini præcisẽ attẽdit. Et ad hoc est bonus text. I l. uxori usum fructum villę. ff. de vsufruc. leg. & ibi Bar. & facit text. in d.l.4.§.fi.ff. de condi. & demon. Vel secundo dictum Bart. non ꝓcedit, e qñ terminus hominis in locum termini iuris surrogatur,[e] ut hic, qa surrogatum assumit naturã eius, in cuius locum surrogatur, l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cau. cũ simili. ¶ Postremo p istum tex. in uer. ex tunc infertur, & vr̃ probari, q clapso termino statim sit deserta appellatio, & q iudex a quo immediate possit procedere absque eo, q feratur sententia super desertione appellationis. Et ita videtur tex. hic pro dicto Ang. in l. si ꝯtra. C. eo. Vbi voluit, quòd deserta appellatione iudex à quo statim sententiam exequi possit, nec opus est, quòd iudex ad quem pronunciet appellationem desertam, de quo late scribit Perusi. in c. ex ratione. col. antepenul. j. eo.

ADDITIONES.

a Hyer. Gig. Commune. Vide omnino do. Alex. circa hoc. in consi. 34. incip. viso themate suprascripto. in 2. col. in 1. vol.

b Hier. Gigas. Citatio. Vide Phili. de Peru. in c. vt debitus. in 15. co. in gl. I ver. assignante. infra, eod.

c ¶Syl. Ald. Per glo. Seq. idẽ Dec. in l.3. in fi. C. de insti. & subst. in c. pastoralis. in 3. no. de excep.

d Hyer. Gig. Ex quo. Adde, q in casu nostro non est expectãdus finis termini ꝓpter dictionẽ ex tunc. nam idem est si illa dictio non est apposita. nã quoties p lapsum termini incurritur pœna iuris, semper finis expectatur. ita Bar. in d.l. cum stipulatus sim. vlti. co. ff. de verb. obl.

e ¶Hyer. Gig. Surrogatur. Adde q ista limitatio licet Dec. non dicat, fuit And. Barba. vt est videre in eius apostil. ad Bar. in d.l. cum stipulatus sim. de verb. obli. in ultimis verbis vltimæ apostillæ.

S V M M A R I V M.

1 *Archiepiscopus appellatur frater a Papa.*
2 *Appellari potest etiam ante sententiam de iure canonico.*
3 *Appellanti, vt concedatur biennium, requiritur causa necessaria, & euidens.*
4 *Volens dicitur pati qui impedimentum potest remouere.*
5 *Impeditus non dicitur, qui potest impedimentum remouere.*
6 *Iudici asserenti de suo impedimento an sit standum.*
7 *Assertioni alicuius non statur, quando aliquid fieri non potest nisi ex causa, sed de veritate causa probandum est. nu. 8.*
9 *Euidens probatio dicitur præsumptio iuris.*
10 *Iudex potest terminum a iure cõstitutũ restringere, ampliare non potest. nu. 11.*
12 *Nisi eius natura est excipere.*
13 *Exceptio facta intelligitur in terminis, in quibus regula loquitur.*
14 *Terminus a iudice constitutus subrogatur in locum termini iuris.*
15 *Iudex à quo intelligitur habere potestatẽ moderandi terminum iuris, quando appellationem recipit, saltem tacite non procedenda ad vlteriora secus quãdo appellationem non admittit, quia tunc terminum præfigere non potest.*
16 *Iudex appellanti ex interuallo, etiam potest terminum præfigere.*
Quid si non detulit appellationi, sed illam reiecit verbo, vel facto. nu. 17.
18 *Negans appellationem aduersarij ex ea se fundare non potest.*
19 *Appellatio habetur pro non facta quo ad iudicem, qui illam reiecit.*
20 *Dilatio cum datur debet attendi vicinitas loci, vel distantia, & alia de quibus paulò post.*
21 *Terminus maior datur, quando via est terrestris, quàm quando maritima.*
22 *Dieta maritima, & terrestris quanta sit.*
23 *Terminus quando constituitur, attenditur qualitas personarum, & negocij.*
24 *Qualitas negotij attenditur in dilatione concedenda.*
25 *Appellationis appellatione, an veniat extraiudicialis in odiosis.*
26 *Statutum de appellatione, an comprehendat extraiudicialem.*
27 *Appellatio extra iudicium de iure canonico admittitur.*
28 *Appellatio in causa criminali admittitur.*
Et generaliter in quacunq; causa, nu. 29. libertatis, nu. 30. causa pia, num. 31. lesa maiestatis. nu. 32.
33 *Appellatio prohibetur in notorijs.*
34 *Notorium si sit delictum, iudex statim data dilatione potest ad executionem procedere.*
35 *Iudex ex causa potest omnem terminum iuris abbreuiare, nisi sit parti ius quasitum. nume. 48.*
Ex magna causa potest recedere a iuris dispositione, nu. 36.
37 *Princeps sine causa omnem dilationem alterare potest.*
38 *Papa in beneficialibus habet ampliorem potestatem.*
39 *Dilatio potest abbreuiari ex causa, etiam si lex dicat debere dari 10. dierum, & non minus, etiam in criminalibus, numero 40. etiam in extraiudicialibus, numero 41.*
42 *Tempus duorum mensium, quod datur vxori volenti ingredi monasterium, arbitrio iudicis limitari potest.*
43 *Terminum instantia præfixum iudex alterare non potest.*
44 *Iudex non potest vigore cuiuscunq; generalis arbitrij prorogare instantiam quãdo terminus instantia præfixus est.*
45 *Prorogatio termini fieri non potest, quando est expresse prohibita.*
46 *Tempus datum ad appellandum prorogari non potest, sed ex causa potest restringi, nume. 47.*
49 *Tempus septennij cum quo dispensatum fuit, non potest alterari.*
50 *Prorogatio per iudicem fieri non potest in actu parui præiudicij.*
Nec quando alterando terminum iuris tangeret præiudicium superioris, nu. 51.
52 *Iudex terminum datum a lege non potest in totum tollere.*
53 *Dilatio data ad aliquid faciendum, & si non fiat, pœna imponatur, debet formaliter seruari.*
54 *Statutum quod si bannitus non comparuerit infra octo dies, habeatur pro confesso illud tempus abbreuiari non potest.*
55 *Tempus non seruans dicitur non seruare formam, & quando, declara nu. 56.*
57 *Terminus alter datus a iudice, quàm dictet statutum, suppletur a statuto.*
58 *Iudex qui vult terminum iuris moderari, debet causam exprimere.*
59 *Appellationem deferens tam iudicialem, quàm extraiudicialem, an audiatur vlterius per viam querela. nu. 62.*
60 *Appellatio extraiudicialis ita remanet deserta per lapsum iuris, vel hominis, sicut appellatio iudicialis.*
61 *Appellationi renuncians videtur renunciare nullitati.*
63 *Appellatio extraiudicialis, an causam exigat.*
64 *Appellatio extraiudicialis, quæ a parte interponitur, non habet vim citationis.*
65 *Creditor licet debitorem fugientem capere possit, non tamen eum poterit verbis citare, vt præueniatur iurisdictio. & ibi de veritate.*
66 *Notorium factum an exigat causæ cognitionem.*
67 *Sententia excommunicationis, an semper citationem desideret.*
68 *Excommunicari quis non potest etiã in facto notorio, non præcedente monitione.*
69 *Qualitas adiecta verbo, regulatur secundum tempus verbi.*
70 *Notoria an exigant citationem, qñ constat absenti defensionem non competere.*
71 *Beneficium conferri potest possessore non citato, quando constat ei ius non competere.*
72 *Notoria exigunt citationem quando dubiũ est an absens habeat defensionem.*
73 *Defensionem competere alicui posse in dubio præsumimus.*
74 *Notorium esse sufficit, vt effectus notorij sequatur, & aduersarius onere probandi grauetur.*
75 *Citatio indistinctè requiritur in sententia excommunicationis, quia non fertur contra aliquem, etiam pro facto notorio absque monitione.*
76 *Citatio non est necessaria in declaratoria excommunicationis a iure incursæ.*

1 CVm sit Romana ¶ † Primo nota ibi, fraternitati tuę, q archiepiscopus frater appellat, & ista est consuetudo Romanæ curiæ, vt dr̃ in c. q̃ graui. j. de fal. de quo dixi in c. cum venerabilis. de exce. ¶ Scdo no. ibi, ante sniam, 2 vel post. † q appellari põt non solũ post, sed ẽt ante sñiam,[a] & a hoc de iure canonico, secus est de iure ciuili, c. sup eo. el ij. j. e. Et ex hoc rõ colligit quare de iure canonico instãtia triennio non pmittit, de quo videbimus in d. c. sup eo. ¶ † Tertio not. q ad hoc vt ꝯcedat biẽniũ, duo requirunt. Primo, q cã fuerit necessaria. Scdo, q sit euidẽs. Et ĩ effectu ꝓbari dẽt, q p ipsum appellãtẽ nõ steterit, vt dr̃ ĩ l. fi. §. illud. C. d tẽp. ap. & i §. j. ĩ auc. d his, q ingre. ad ap. facit tex. in l. diui frẽs. ff. d li. caus. Cã n. dẽt esse necessa-

ADDITIO.

a S. Ald. Sententiam. Vide in d. c. super eo. el 2. in 2. col. in fi j. eo.

cessaria. ita ꝙ euitari non possit. d. §. j. de his, qui, ingredi. ad ap. facit tex. in l. si fideiuss. §. si necessaria. ff. qui satis. cog. & ꝙ ibi gl. & Io. l. 2. §. si quis in iudicio. ff. si quis cau. Si n impedimētū pōt remoueri. appellās non excusatur, a quia causa nō est necessaria, ut est tex. no. in c. fi. s̄ de elec. & in l. quibus diebus. in prin. ff. de cōd. & dem. Et ibi Bal. dicit. ꝙ † qn̄ īpeditus nō facit, ꝙ īpedimētū remoueaṫ, cū possit, volēs dr̄ illud pati. Et infert ad ꝓsecutionē appellationis, de qua hic no. ēt Bal. p illū tex. in l. sed si p ꝑtorē. §. j. ff. ex qui. cau. ma. † ꝙ non dr̄ impeditus ille, q pōt remouere impedimētum, & nō facit. Et cū requiratur, ꝙ cā sit euidens, ut hic, & in d. l. fi. §. illud, infert, s̄m Abb. hic, ꝙ nō staṫ assertioni appellātis, sed cā dēt probari. † Secus tn̄ vr̄ in iudice, b cuius assertioni stādū est, si de īpedimēto attestaṫ, ut not. tenet d Signo. de Homo. in cōs. 254. in qōne uertēte. col. fi. ¶ Sed tn̄ etiā in iudice vr̄ ꝓcedere, ꝙ Abb hic dicit, ut ī isto casu assertioni eius nō sit stādū. c Ad ꝙ bene facit, qa † qn̄ nō pōt aliqd fieri, nisi ex aliqua cā assertioni nō staṫ, qa de facili posset fraudari sed dēt de veritate cāæ probari, l. si forte. vbi Bar. ff. de cast. pec. Facit tex. in l. qui testiū. ff. de ꝓba. & p gl. & Dn̄ct. in l. si donatione. C. de col. & in no qōne tradit Io. And. in addi. Spec. in rub. de do. inter vi. & vxo. ¶ Nec ob. si dicaṫ, ꝙ rō ꝑdicta vr̄ nō habere locum ī iudice, d ex eo, ꝙ no. dicunt Gul. de Cu. Alb. & Ale. in l. . in prin. ff. de offi. eius. vbi tenēt, † ꝙ credaṫ præsidi asserēti se esse impeditū, & pp hoc causam meri imperii potuisse delegare. Et ad hoc facit gl. in c. pastoralis. in uer. exonerare. de offi. dele. Quia hoc dictū nō vr̄ uerū, cū rō ꝑallegata ēt in iudice uideaṫ ꝓcedere: qa ex, quo ēi ipse non pōt sine cā. ergo talis causa debet ꝓbari. Et licet alias pro iudice ꝑsumaṫ, in c. in præsentia. de renun. hoc nō vr̄ hēre locū in tali casu, in quo nō habet ptātē, nisi cā ꝓbeṫ. ¶ Et vr̄ hoc velle e Bal. quādo cā sit necessaria. aliās secus, qa stādū esset assertioni, ut ipse tradit in rubr. s̄. de off. dele. col. fi. ver. sed ego statim q̄ro. Debet ergo talis causa probari, & euidēter, ut hic dr̄. & in d. l. fi. §. illud. † Et euidens ꝓbatio dr̄ ēt ꝑsumptio iuris, ut per glo. in l. licēt Imperator. ff. de leg. j. de quo dixi in rub. s̄. de ꝓb. Et qūo ꝓbetur tale impedimētū dicā in c. ex ratione. j̄. eo. ¶ Quarto no. ꝙ † iudex potest terminū, a iure ꝯstitutū restringere, ut sonat uerbū, moderatus. c. fi. ubi tex. j̄. de uerb. sig. c. statutū. vbi gl. de ꝑben. in 6. Sic ēt uerbū, rescissum, ut ꝓbaṫ hic, & in l. 2. ff. de ter. mo. † Ampliare uero terminū nō pōt, vt est tex. in c. oblatę. j̄. eo. Et talis ptās moderādi terminū iuris cōcediṫ iudici, non solū respū primi, sed ēt respū scd̄i anni, vt vr̄ ꝓbari hic in uer. nisi, quia omnia s̄. dicta vr̄ respicere. Et subiicit Abb hic, ꝙ terminus, q ꝑfigiṫ a iudice, respicit ꝓsecutionē, & nō finē applōnis. In quo aduertēdū est, qa si consideramus finem proprie ꝓ expeditione causæ, clarū est, ꝙ isto respectu iudex a quo non potest præfigere terminū ad finiendū, c. ex insinuatione. j̄. eo & dictū fuit s̄. c. ꝓxime ꝑced. & tali casu Abb. uerū dicit. Si uero cōsideramus finē, ꝓut ī parte considerari pōt, uidelicet, ut īstet ꝓ executione causæ, & nō desistat, ꝓut in termino iuris ꝯsideraṫ in cle. sicut. eo. ti. hic. idē vr̄ dicendū in termino hominis, ut per tex. hic, vbi regula ponit ꝙ a iure datur annus ad ꝓsequēdū, & finiendū appellationem, ut in cle. sicut. eo. tit. Ab ista regula excipiṫ casus, qn̄ iudex tp̄s moderatur, vt hic ī ver. nisi. † Nam de natura dictionis. nisi, est excipere, ut no. in regula, peccatum. de regu. iur. in 6. & in l. actione. C. de transa. † Et exceptio facta intelligitur ī terminis, ī quibus regula loquitur, ut nn. per Dy. in rubr. de reg. iur. in 6. p Bar. in l. j. ff. eo. ti. † Confirmatur hoc, quia terminus, qui à iudice constituitur, surrogatur in locum termini iuris, ut hic. & tradūt Inn. & Doc. in c. ex ratione. j̄. eo. ergo videtur terminus ꝑfigi a iudice, etiam respectu finis, quia surrogatum assumit naturam eius in cuius locū surrogaṫ, l. ū eū. §. qui iniuriarum. ff. si qs cau. ¶ † Subiicit etiam Abb. ꝙ iudex a quo intelligitur hēre potestatem moderandi terminum iuris, qn̄ appellationē recipit, saltem tacite, non procedēdo ad ulteriora. Secus tn̄ est, qn̄ appellationē non admittit, quia tunc terminū ꝑfigere non pōt, ut uoluit singulariter Inno. in c. fi. j. de accu. In quo, pro declaratione breuiter tres casus considerari pūt. Primus est, qn̄ iudex detulit appellationi. & isto casu licet sint varię opiniones, tamen cōmuniter teneṫ, † ꝙ iudex appellanti, etiā ex interuallo terminum ꝑfigere potest. Ita post lōgā disputationē tenet Io. An. quem ibi post alios Do. sequitur in c. cū appellationibus. §. j. ver. sed quæro. eo. tit. in 6. Et hoc approbāt Do. de Rota in dec. 40. Item si appellaṫ. eo. ti. in nouis, & ꝓbaṫ in c. j. §. post hoc eo. ti. in 6. ¶ † Secūdus casus est, qn̄ iudex nō detulit applōni, sed illā reiecit verbo, vel facto ꝓcedendo ad vlteriora. Et Abb. hic cōcludit, ꝙ terminū ꝑfigere nō possit, prout uoluit Imo. in d. c. fi. de accu. Idē Ro. in 16. decisione, in antiquis. Spe. in tit. de remis. §. nunc videndū. ver. verum, & Ro. sequitur in singu. 168. iudex a quo. ubi inquit, ꝙ illud dictū Ion. Romæ in cōsistorio Papæ sicut euangelium tenetur. Et pro hoc dicto rōnē Abb. hic adducit. qa ex quo iudex appellationē reiicit, ꝙ tunc hr̄ pro facta, arg. c. cum qui. de do. & cont. in 6. Et pro dicto Inn. Abb. ꝑōderauit tex. in c. peruenit. el t. j̄. eo. vbi qn̄ Papa mandat appellationē recipiēdā, ēt cōmittit terminū ꝑfigi. Sed qn̄ in fine dicit appellationē nō recipiēdā, de termino nihil loquitur. Sed ꝯtriū, videlicet ꝯ Inn. tenet Io. An. in d. c. cū applōnibus. & seqṫ Do. post alios ibi, in ver. sed qd econuerso. vbi allegat ēt Spec. hoc tenere. eo. tit. in §. seqṫ. Et ad hoc facit tex. in c. i. in prin. & § j eo. ti. in 6. vbi tex. loquiṫ, qn̄ appellatio non fuit admissa per iudicē, & tn̄ subiicit de assignatione termini: & quia applō ꝑt esse iusta, licēt ei per iudicē nō deferaṫ vel non deferre. applōnē tñ iam non tollit. ¶ Et p istā rōnē veriorē f eē istā partē dicit Do. in d. c. cū appellationibus. & idē tenet Imo. & Io. de Ana. ī d. c. fi. & Car. in cle. j. q. 28. eo. ti. & sequūtur Peru. & Mnd. in c. ꝓximo. s̄. eo. p istū. tex. cū simil. ubi ḡnaliter, & indistincte potestas ista daṫ iudici a quo. ergo generaliter intelligitur. l. j. §. generaliter. ff. de leg. præstan. Non obst c. peruenit qa non negaṫ q n iudex potuisset terminum assignare. sed ibi consideratur, ꝙ appellans frustratorie, cuius appellationi non defertur, termino indigere non videtur. Præterea tex. ibi non loquitur de termino ꝑfixo, sed simpliciter dicit, qd cogaṫ applōnē proseq. Non tamen finaliter puto recedēdū esse ab opinione Inn. quæ videtur communis, & defendi potest: qa non hr̄, ꝙ iudex uti possit auctoritate sua in appellatione, quam impugnauit, reg. ex eo. de reg. iur. in 6. † Et ideo, qui negat appellationem aduersarii, ex illa se fundare nō pōt. Spe. dicit eo. ti. §. nunc breuiter, uersi. sed pone appellatus. & sequuntur Car. & Imo. in c. ex parte. S. s̄. de test. vbi cautelā tradunt, ꝙ petens attentata post appellationē reuocari, fateaṫ appellationē, quatenus pro eo facit. & not. Car. in cle. sicut eo. ti. Vnde quātum ad iudicē a quo, q appellationem reiecit, appellatio habetur pro non facta, † ut Abb. hic dicit, argu. c. cum qui. de do. & contu. oo. p glo. in c. 3. ubi Abb. de eo, qui mi. in pos. Nō ob. tex. in d. c. j. eo. ti. in 6. quia dū subiicit de assignatione termini, intelligitur eo casu, quo appellatio fuit admissa. de quo s̄. ꝓxime immediate dixi. Non ob. ꝙ appellatio iusta esse possit, ꝙuis illi nō sit delatū, qa fateor hoc. Sed per hoc nō infertur, ꝙ iudex a quo, in illa se intromittere possit, præfigendo terminū, quia reiiciendo illam, omnem potestatē a se abdicauit per s̄. dicta. Et erat hoc in ptāte eius, quia non cogitur terminu præfigere, licet possit, c. oblatæ, j̄. eo. & dictum est in c. ꝑsonas, s̄. eo. ti. Non ob. tex. hic, cū sim. q generaliter loquitur, quia intelligi debent, qn̄ non impugnauit appellationē, per s̄. dicta. Vel locū habent prout loquunṫ s̄. in tertio casu qn̄ iudex simpliciter præfigit terminum non admittēdo appellationē, nec reiiciendo, & in tali tertio casu cōtraria opinio procedere potest. Nec dicatur, ꝙ præfigendo terminū simpliciter, videatur appellationem admittere. Et sic sumus in primo casu, quia ex moderatione termini, quam iudex facit, non infertur, ꝙ appellationē videatur admittere, gl. no. in c. cum appellationibus. in ver. remittenda, quam sequitur ibi Archi. & Dom. eo. ti. in 5. no. in c. oblatę. j. eo. vbi videbimus. ¶ † Quinto no. ibi locorū distantiā, ꝙ in præfixione termini, distantia loci ꝯsideraṫ. Nā interdū aliquorū locorū vicinitas minus exigit, g aliquorū distātia prolixius tēpus exposcit, vt dicit in c. cupientes. in prin. de elec. in 6. bonus tex. in l. si cui. §. iandiu, ff. ex quibus cau. ma. † Et maior terminus in via terrestri, quam in maritima reqritur, quia quinquaginta miliaria per mare sunt minus vna dieta, † vt no. Bar. in tra. de insula. in ver. nullius. in princip. per terram autem singulis xx. miliaribus, datur vnus dies l. 1. ff. si quis caut. & in qualibet hebdomada datur vnus dies h geris, h vt per gl. in d. c. cupientes. §. 1. ver. cōmō. de electio. in 6. & in c. quamuis, in versi. continuatis. de of. ordi. in 6. de quo tamen aliter tenet Are. in l. continuus, §. cum ita, ff. de verbo. obliga. Nam his consideratis iudex habebit terminum præfigere, sed post terminum, vel tēpus determinatum a iudice vlterius nihil quærendum est, nisi ꝙ in termino compareat. Ita declarat Imo. in d. §. cum ita. col. 4. de verbo. obliga. ¶ † Sexto no. ibi personatum &c. quòd in termino constituendo appellanti qualitas

ADDITIONES.

a ¶S. Ald. Excusatur. Idem in c. & ratione. col. 14. j̄. eo. in c. in nole. de test. no. 5.
b Syl. Ald. Attestatur. Idem in c. si pro debilitate. col. 5. de off. deleg.
c ¶H. Gig. Nō sit standum. Adde, quod videtur dicendum contrarium. quia si iudex potest aliquid facere stante impedimento. si illud faciat, præsumitur impedimētum subesse. gl. est no. in c. pastoralis. in ver. exonerare, s̄. de off deleg. Præterea pro iudice præsumendum est sp. l. a. C. de off ciui. iud. Nec obst. tex. in l. si forte. ff. de cast. pec. quia non habet locum in iudice.
d Syl. Ald. Iudice. Vide Gozā. in consi. 2. nu. 10.
e ¶H. G. Velle. Vide egregie per Ias. May. in l. j. in v. not. ff. de off. eius cui man.
f ¶Hier. Gig. Veriorem. Adde, quòd ista pars vltimo loco adducta per Doc. comprobari potest ista ratione, uidelicet, si licitum est iudici qui detulit appellationi, & sic causam a se abdicauit talē terminum assignare, ut per Doct. multo fortius hic poterit iudex qui appellationem non admisit, quia in cā adhuc procedere potest. tex. est in c. cum qui. de dol. & cont. li. 6.
g Syl. Ald. Exigit. uide c. olim. in 3. no. de excep.
h Quietis. Adde Ang. Are. in §. his itaq. ver. no. sū. & tene mēti. Inst. de iust. & iu. Ias. à l. j. ff. si qs cau. Nic. Boer. in repe. l. consentaneū. C. qūo, & quādo iud

qualitas perſonarum,& negocii inſpicitur. Nam tēporis, ætatis, ſexus,& valetudinis ratio habenda eſt,d.l continuus.§.cū ita.Facit l plenum.§.eqtii.ᶠff. de vſu,& habit. Negocii qualitas 24 attēdiť,ut† qa cā ſit minima, vel quæ celeritatem deſiderat, ut declarat Bar.in l.2.col.penul.ff. de re iudi.in auth.qui ſemel.C. quomo.& qnan.iud.Bu.in c.præterea.de dila.& Abb.in c.j.eo. tit.& quod no.Bar.in trac.ad reprimen.in verſic.ſine ſtrepitu.

25 ¶ †Septimo no. quòd appellatio extraiudicialis proprie appel a latio ᵃ nō dicitur. Qđ notādū eſt ad ſtatuta.ᵇ Nā in odioſis ſub b noſe applonis extraiudicialis applo nō cōtineť. Secus in fauorabilibus,ut Abb.hic dicit,& in c.bonæ,j.eo.& idē La pus allega.39.an ualet.col j.Et quod no.Abb.in c.fi.in 1.no.de ſeqneſ. poſ.& fruc. Putarem tamen, quod ſi ſtatutū loquereť in caſu, in quo de iure facta reperiť æqparō applonis iudicialis, & extraiudicialis, q ēt ſtatutū hēret locū in extraiudiciali. Gra exempli, q dēat appellatio interponi intra tres dies, vel q īra quatuor mēſes expediatur. Nā cum tps appellandi, & pſequendi appellationem, ſit pariter ſtatutum, c.concertationi.eod.tit.in 26 6.& cle.ſicut.eo.tit. †conſonat, q ſtatutū etiam intelligať de appellatione extraiudiciali, vt in ſimili eſt gl.& Doc.in l.ſi quia ſeruo.C.de ſui.& quod not.Bar.in l.1.§.lex Falcidia ff. ad legē 27 Falcidiam.¶ †Octauo no.q de iure canonico applo extra iudiciū pmittiť, & ita vť ſentire tex.hic, ſecus eēt de iure ciuili. Sed hoc nō vť verū, qa ēt ſm iura ciuilia appellatio extraiudicialis pmiſſa eſt.l.1.§.ſi qs tutor.ī fi.ff.qñ ap.ſit.l.4.ff.ſi tu.vel cura.l.nominationes.C.eo.& tradit Bar.in l.fi.ff.de ap.reci. Nō obſt.tex. hic, qa argumen a ɔ̄rio ſenſu nō colligitur ɔ̄ alia iura argu.l.cōuenticulā.C.de epiſco.& cle.no.in l.2.C.de condi.inſer. Et non ualet conſequentia. Hoc pmittitur de iure canonico, ergo nō valet d iure ciuili, ut patet ī plurib⁹ q̄ vtroq; iure pmittunť. Vel dici pōt, q arguať hic ex regula gñrali, qa canones paſſim appellare permittunt extra iudiciū, & ante ſnīam, nō ſic leges, qa ita paſſim appellare nō permittunt, vt uidebimus in c.bonæ.j. 28 eo.¶ †Nono nota in ver.præterea.q etiā in cā criminali appel- 29 latio pmittiť. †Nam in qualibet cā regulariter appellatio ᶜ cōc ceditur, gl.no.in l.qui reſtituere.ff.de rei vend.vbi Ang.& illam 30 Bal.ſequitur in l.j.C.ſi de momen.poſ.fue.appe. †Et ideo in cā 31 libertatis appellatur.l.illud.ff.eo.†Et in cauſis piis,ᵈ ut per gl.ī c. 32 tua nobis.de dec.†Et in cauſa læſe maieſtatis, gl.no.in l.Pantho d nius.§.rei perduellionis. in verſi.ſuſpenſa.ff.de acquiren.hēd. vbi Are.illam defendit ab his, q̄ in ɔ̄riū Roma.adducit.de qua etiā ſcribunt Ang Are.& Mod.in trac.maleficio.in verſi pnte 33 Caio,& appellante.¶ †Vltimo no.q in notoriis appellatio phibetur. Sic etiā in notoriis reus poteſt defenſionibus ſuis renunciare, etiam in cā criminali. Et iſto caſu eſt bona practica, qua aſſeſſores vtunť, q faciunt reū renūciare. ita Ang.dicit in l. pactū īter hæredē.col.penul.ff de pact. Abb.in c.2. de re iudic. 34 †Nā qn̄ delictū notoriū eſt, iudex non ſtatim data dilatione poteſt ad executionē procedere, ut Bal.dicit in dic.l.à procedēte.ī viri.no.C.de dilat.& idem Bal.in c.ſignificante.col.2.j̄.eo.& ī l.accuſatoribus.in 2.col.uerſi.& p hoc patet.C. de accuſationibus.in l.fin ff.de feriis.in rub ſ̄.de pac col.penul.& in c.qm ɔ̄. col.ij.de pbati. ¶ Gl in uer tempus. profundā quæſtionē aggrediť, in qua ſtudendo breuitati, quantum materia patiť, ex his, quæ per Abb referuntur, concluſio ſit, & regula ſecūdum opi- 35 nionem Barto.in d.l.ij.ff. de re iudica. q† iudex ex cauſā oēm e terminum iuris alterare poſſit ᵉ ut colligitur ex pluribus iurib⁹, quæ Bar. inducit, & ſequunť Ant.de But.& Abb.hic, p iſtū tex. cū ſiſib.idē But.in c.2.de dilatio. Et iſtā regulam facit gl.hic, & in Auc.de exhib.reis.ī §.ſancimus.ī ver.xx.co.v. Et ſentit gl.ī regula, indulťū. pnr Abb.hic illā inducit de reg.iur.in 6.& ad idē facit gl.in §.oēm, in uer.cautione.in fi.In Auc.de liti.colla.8.facit tex.in c.ſi tibi abſenti.de prebēn in 6.in l.ſi is, a quo fundus. ubi gl.& Ang ff.de dam infec.in c.cum veniſſent.de eo, q mit. in poſſeſ.quē tex.pro ſingulari Ro.adducit in no.306. ille contra quē. Et iſtā regulam facit Abb.inferēdo ad no.quæſt.in ɔ̄ſi. 40.uenio ad primū, col.pen.lib.j.& Ro.in conſi.497.diligenter perſcrutatis.col.j.ubi inquit, q iſta cōcluſio maxime procedit in terminis ſuis in dilatione data cum miniſterio iudicis iuxta 36 gl in d.regula, indultū.de reg.iu.in 6.¶ †Scđo maxime locum habet, quando magna cā ſubeſſet, quia iudex ex magna cā a di f ſpoſitione iuris communis ᶠ recedere poteſt, ut eſt dictū Inn. approbatum cōiter in c.j.de cōſt.in ult gl.facit tex.in l.ſi hominem.ff.man.in l.diui fratres.§ j.ibi, niſi magna cā ſit.ff. de lib. cauſa.in l.4.§.ait prætor.in ſi.ff.de re iudi.cū ſi.ut tradunt Mod. 37 in d.c.j.de ɔ̄ſti.¶ †Tertio maxime locū hēt in principe, qui ēt ſine cauſa omnem dilationē alterare poteſt, ſm Pet.de Anc.ī c.ex ore.& ſeqť Imo ibi, in 6.col.ver.no ſm Pe.j̄.de his, quæ fi. a ma.par.c.per illū tex.vbi Papa mandat, q p̄poſitura quæ vacabat infra menſem cōferatur, & ſic reſtringitur tps lex menſium qp, de iure cōi ɔ̄cediť, c.2.de conceſ.præbend. Sed rñderi pōt, q rō ſpecialis ibi manifeſta videť, qa Papa habebat poteſtatem conferendi, quia concurrit cum quolibet ordinario.& omnes collatores ɔ̄uenire pōt, ut tradit Fe.infra de permu.bene- 38 fi.in 4.q.†Et quia in beneficialibus ampliorem hēt ptātē. c.2.de p̄b.in 6.cle.j.in fin.ut li.pend. Dictū tñ verū videť, pp ſupremam eius poteſtatem. & quia nō ſeruato iuris ordine pcedit, ut no.in c.in cauſis.ſ̄.de re iud. ¶ †Prædicta concluſio am- 39 pliatur tribus modis. Primo, etiam ſi lex dicat dilationē dēre dari a iudice 20.dierū, & non minus, non poterit tamen ex cā illa dilatio moderari, ut probatur in l.ad peremptorium.cum l.ſeq.in uer.nō minus.iuncta l.nō nunq̄,ff.de iud.gl.in §.oēm ī auth.de litig.Cy.in l.j.C.de dila.Bar.in auth.qui ſemel.C. qūo, & qñ iud.verſ.quæro an iſte dilataturʼcol.pe..Ale.in d.l.ij. col. 11.& Pau.de Ca.in l.ad peremptorium.col.3. Sed tñ in contrarium facit, quia ſi lex de certo tempore loquatur. & dicat non g minus tps dari debere, qđ iudex illud moderari nō poſſit,ᵍ per ea, quæ j̄ dicam in 2.& 6.limitatio. Et quia illa verba, non minus, debent aliquid operari argu.l.ſi quando.ff. de leg.1.in c. ſi Papa de priui in 6. Non ob.tex.in d.l.ad peremptorium. cū l.ſeq.ibi, non minus, quia illa verba non referunt ad iudicem ſed ad partem, quæ debet petere ſm edictū per interuallū non minus x.dierum, quia agiť de præiudicio aduerſarij abſētis. Nō ergo mirum, ſi talis dilatio a iudice ex cauſa moderari poteſt. Secus vť, quando talia verba ad iudicem diriguntur, per ea, q̄ inferius dicam. Vel ſecundo dici poteſt, q illud ſit ex eo, q lex vlterius procedat, prout Bal.diſtinguit in auc.offeratur. col.pe. ver.ego dico, C.de lit.cōte. Dictum Doctorū ſaluari pōt, qñ eēt 40 magna cā, iuxta no.per Inn.in d.c.j.de conſti.¶ †Secundo ampliatur, vt ēt habeat locū in criminalib. vt eſt dictū Inn.in c.ad petitionē, de acc.& tenet Bal.in l.2.per illum tex.ver.an in criminali, C. vt intra certū tēpus, cū cōcor. vt pſequitur Alexā.in d l.2.col.7.vbi ɔ̄cludit iſtā opi.veriorē, licēt aliter dicat Cyn.in l.j.C.de requiren.reis, quia in criminalib. procediť, ſicut in ciuilib.l.abſentē.ff. de pę. Et iſta ɔ̄cl̄o bene procedit in dilatione ad cōparendum, prout loquiť Inn.in d.ca.ad petitionē, qa tūc eadē eſt ratio, ſicut in ciuilibus. Secus vť in dilatione, quę reſpicerę defenſionem: quia non vť, q illa alterari poſſit, vel ſaltem maior cauſa requiritur, cum agatur de maiori præiudicio.ar.l. fi.C.de proba.& qđ no.gl.& Doc.in l.pactum inter hæredem, 41 ff.de pac.¶ †Tertio ampliatur, vt procedat in extraiudicialib. in quib.etiam iudex videtur habere poteſtatem ex cauſa mutādi terminum datum a lege ad aliquid faciendū. ita ſentit Bar.in d.l.2.dum loquitur de termino dato hæredi ad adeundum, alleg.l.ſi quis inſtituatur, ff.de hæredi.inſti.facit tex.in l.j.ff.de iure delib.bonus tex.in l ſi curatoris. in fi.C.de iu.delib.ibi, ſi tēpus ad deliberandum petierit, moderatum ſtatuet. & in l.ſi ſeruus. vbi Ang.ff.de bo.auc.ind.poſ.quod declarauit, vt proſequitur Alexan.in rub.C.de ſucceſ.edic.& in conſil.4.videretur inſpectis.

ADDITIONES.

a Appellatio. Vide Deci.ſ̄.in rub.in 4.col.& quæ ibi addidi. Al.

b Hie.Gig. Ad ſtatuta. Idem de appellatione ab arbitris.l.non diſtinguemus.§.quidam.de arbitr. Vnde licēt præfecti libellorum ſupplicum palatii alicuius dñi nequeat cognoſcere de aliqua cauſa, vel articulo appellationis, etiā a ſuis ſubdelegatis interiectę, tamen teneo, quod poſſunt cognoſcere de cauſa appellationis interiectę a ſententia arbitri in cauſa integra, hoc eſt, quæ non fuit coram iudice ordinario mota, & conteſtata.

c Appellatio Regula appellationis admittendæ eſt permiſſiua. & vbi non reperiť caſus expreſſe exceptuatus, cenſenda eſt ſemper omnis cauſa cuiuſcunque cōditionis ſit appellabilis. doctrina eſt gl.in l.qui reſtituere. hic allega. & eā cōmendat etiam d.Philip.Deci.in rub.ī.eo.& ibidem Felyn.in fin.& Perusi.ibi latius in 4.co.vbi multa alia adducit. Facit tex.uulgatus in l.& in maioribus, C.de apella.& inoleuit illud vulgatum, quod iudex in dubio potius debet inclinare in opinionem, quàm appellatio ſit admittenda, quia per hoc non tollitur ius alterius partis ſecundum, quod declarant Pa.de Ca.Ale.& Mod.in l.2. ff.ſi quis cau.& vide eleganter per d.Bartho.Soci.in conſil.145.col.2.& vide eundem d.Philip.Dec.in conſi.24.col.2.

d ¶Pus. Adde, q ſi ī cā dotis feratur ſnīa in fauorē mulieris appellari non pōt quo ad ipediēdū executionē ſnīæ illius, & hoc fauore dotis. iſta deciſio fuit d. Bal.nouelli in tract.ſuo de dote.ī 9 par.in 7.priuilegio. q̄ tñ deciſio dubia vť, pp regulā de qua hic, ex qua hētur, q in oī caſu appellatio eſt permiſſa, niſi expreſſe in aliquo caſu prohibeatur. d.gl.in l.qui reſtituere.ff de rei uendica.

e ¶Syl.Aldob.Poſſit. Vide contrarium per Iaſ.in d.l.2.ff. de re iudi.col.1. vbi dicit, quod communis opinio eſt in contrarium.

f ¶H.Gig. Iuris communis. Tu uide And Sic.in ſolenni repe.rub.C.qui admit.in 2 & 9.char.vbi accumulat ad iſtud dictum 14.dicta, longe plenius quàm Fel.& Mod.in c.1.de conſtitu.& alibi ſæpe.

g Hyero.Gig. Non poſſit. Iſta opinio vltra ea, quæ adducunt Doct.& Deci.hic. comprobari poteſt hac ratione, quam aliàs adducebam poſt lectionem conferēdo cū Excellentiſſimo præceptore meo d.Ant.Burgos Hiſpano, in ſtudio Bonon. nam lex, dicendo dandam eſſe dilationem tanti temporis, & non minorem, præciſe loqui uidetur. verum quando lex præciſe loquitur, tūc dicitur habere clauſulam derogatoriam. Ita dicit Iaco.de Arena in l.omnes populi.ff de iuſti.& iur.quem refert Abb in c 2.de reſcri.in 1.co.ver.vbi lex clauſulā derogatoriam habet, eo caſu cenſetur inferioribus adempta facultas cōtrarium faciendi. gl.eſt in cle.ut hi qui.in ver.nullo modo.de ęta.& qual.probatur ēt hoc in l.fi.C.de inſti.teſt.additis dictis Ang & Imo.in l.ſi quæramus.ff. de teſta.vbi dicunt ſtatuto caueri non poſſe, ne pupillus poſſit teſtari.

42 ctis.col.v.lib.2.†Sic ēt tp̄s duorū mensiū,qđ dať uxori uolenti introire monasteriū,iuxta c.ea publico.de conuer.coniug.ar bitrio iudicis limitari pōt,ſm gl.ibi,in ver.duorū.quā Doc.ſe quunť,& qđ uoluit Io.An.in c.cū olim.de maio.& obe.& qđ tradit Arch.x.q.2.in c.hoc ius porrectū.& qđ no.Arc.& Ioā. An.in c.cū ex eo.de ele.in 6.gl.ī uer.ſeptēniū.cū ſi.& late ꝓſe

a quiť Ro.in d.l.j.ff.de re iudi.ᵃ& qđ no.Abb.in ꝯſ.al.ſ.alic.de tē pore dato adimplendū uoluntatē defuncti,ꝙ ab epō pōt pro

43 rogari.¶ Nūc ꝯclo p̄dicta plurib.modis limitať.† Nā primo fallit,qñ terminus præfigitur Instātiæ,ut illū excedere nō poſ ſit.l.ꝓperandū.in prin.C.de iudi vbi dr̄ nō ēē iudici ꝓcedēdū

44 vlterius lites,q̄ triennii ſpatio extēdere.†Et adeo hoc ꝓcedit, ꝙ nec vigore alicuius generalis arbitrii iudex pōt inſtantiam

b protogare,ᵇ ut no.dicit Bar.in l.ſi in l.per illum tex.ff.loc.ſeqť Bal.in l.j.§.j.ff de iu.deli.in l.obſeruare.§.proficiſci in xi.q.ff.de offi.procon.& leg.cum ſi.ut tradit Ale.in l.milites.C. de teſt. mil.in fi.col.& idem Ale.in cōſi.l.viſis actis.col.3.lib.2.& in l.qui Romæ.§.Callimachus.col.fi.de uerb.ob.& idē tenet Pet. de Anch.in cle.j.in 2.no.de reſt.in integ.Roma conſi.322.in

45 caſu propoſitæ.¶ †Secundo fallit ī termino cōſtituto eo reſpe ctu,ut prorogari nō poſſit,qa protogatio fieri nō pōt,vt eſt caſus in c.oblatę.j.eo.vbi ca cauſa cōceditur,ut terminus ꝓſe quēdi appellationem datus a iure reſtringi poſſit,ut hic,& ab ſolute prohibeť ꝓrogari,vt ubi dicitur.ergo vř,ꝙ etiā ex cauſa prorogari non poſſit,quidquid gloſ.ibi dicat.¶ Et ad hoc fa cit,quia in tp̄e dato ad proſequendum appellationē,prout loquitur text.in d.c.oblatæ.eſt facta prouiſio a lege,ſi appel lans eſſet impeditus,ut hic,& in c.ex ratione.j.eo.ergo vř,ꝙ iudex nullo modo ex ſe habeat auctoritatem prorogandi.Nā cum tale tp̄s in odiū negligētis ad eius exclusionē cōſtitutum ſit,nō pōt ꝓrogari,vt cōcludit Pau.de Ca.in l.2.de re iudi.& hoc intelligiť,niſi ceſſaret negligentia,quia tunc tanquā a ceſ ſante rōne diſpoſitio iuris nō hēret locū.Et hoc mō tollitur, qđ ꝯ Pau.de Ca.Ale.dicit in d.l.2.de re iud.per l.iter vtile.ff.de mino.& l.petēte.C.de tem.in integ.reſt.Et ibi,illa prorogatio

46 nō fit a iudice,ſed a lege † Et ex prædictis inferť,ꝙ tp̄s.a.dierū datum ad appellandū,prorogari nō poſſit,quod tenet Bal.ēt accedēte partiū cōſenſu,in auc.ei,qui.uer.quæro nunqđ tp̄s. C.de temp.appel.& idē Bal.in auct.hodie.verſ.quæro quid ſi eſt appellatū.C.eo.ti.Secus tñ ſi auctoritate ſtatuti,uel cōſuetu dinis facta ſit ꝓrogatio gl.not.in l.p̄ſcriptione.in ver.iuris.vbi Bal.col.7.uer.ex p̄dictis apparet.C.ſi ꝯ ius,vel uti.pub.Et hoc ī telligitur,dūmodo non agatur de præiudicio ſuperioris,ut de

47 clarat Bal.in l.pe.in fi.C.cōmi.vel epi.¶ † Poterit tñ tale tp̄s ad

c appellādū ex cauſa reſtringi,ᶜ vt Abb.hic dicit cōtra gl.hic,q̄ procedit,qñ fieret ſine cauſa.Nam ex cā iuſta iudex executio nē præuenire pōt.l.ſi quis filio.§.hi aūt.ff.de iniu.rup.teſte.Et quia eadem ratio vř,ſicut in tp̄e ad proſequendū,ut per Abb. hic.& idem tenet Bar.& Ro.ſequitur in d.l.2.ff.de re iu.Sic ēt inſtantia in cauſa principali poterit moderari,quia ceſſat rō q̄ in d.l.properandum.in prin.conſiderať.Et quia Inſtantia ap pellationis reſtringi pōt,ut hic,in qua de maiori p̄iudicio tra ctať,quia ius partis perimitur,a fortiori idē in cā principali di cēdū eſt,in qua ius ſaltē remanet in cā applonis.Et ita ꝯcludit Ro.in d.l.2.cū ꝯcor.vt tradit Alex.in l.ꝓperādū.in prin.eo.pe.

48 C.de iu.¶ † Tertio fallit,qñ parti cēt ius q̄ſitū,ut per glo.in c. ſæpe.in ver.p̄ēptoriū.j.eo.vbi Abb.de quo dixi ſ.in c.ꝓximo, ad fi.& not.Bal.hoc in auth.ei qui.C.de temp.appel.verſi.q̄ro

49 nunquid partes.facit,ꝙ no.Do 28.diſt.in c.de his.†Et iō tp̄s ſe ptēnii cū quo diſpēſatū fuit,ꝓut dř in c.cū ex eo.de elec.in 6. nō pōt alterari,ut per gl.ibi in uer.ſeptenniū.& Old.tradit in ꝯſi.203.factū tale eſt ī 1.q.& ſeqť Pe.de Anc.ī d.c.cū ex eo.Ro.

50 in d.l.2.ff.de re iud.¶ †Quarto fallit in actu parui p̄iudicii,qa ꝓrogatio p iudicē fieri nō p̄t,vt voluit Do.in ca.j.poſt gl.ī uer. octo dierum.de excep.in 6.dicēs,ꝙ ubi ius ſtatuit certam dila tionē in actu parui præiudicii,nō pōt iudex,ēt ex cā,illā am pliare.Arch.in 2.q.6.c.teſtes.col.2.tenet ꝯ gl.ī d.c.1.allegat In no.& gl.Ber.ī c.ſolet.§.j.de ſen.excō.in 6.& idē tenet Ro.in d. l.2.p tex.in d.c.j.in fi.vbi ſi pp iuſtū impedimētū exceptio ꝓba ta nō fuit in termino 8.dierum,iterum opponi poteſt & noua dilatio ꝯcediť.ergo a fortiori vř,ꝙ prima dilatio ex cā ꝓroga ri poſſit.Nō ob.ꝙ agať de paruo p̄iudicio,qa iſta rō vř facere ī ꝯriū.Nā cū agať de leui p̄iudicio,facilius dēt poſſe terminus al terari.auc.niſi breuiores.C.de ſen.ex breui.reci.& no.in c.j.de dilatio.¶ Sed tñ ꝓ defenſione gl.ꝯſiderādū eſt,ꝙ iuſta cā vř,ut tp̄s minuať,qñ đ modico p̄iudicio tractať,ꝓut hř ī d.auc.niſi breuiores.cū ſi nō āt iuſta cā vř,ut tp̄s ꝓrogari poſſit,ꝓut loqť gl.in d.c.j.qa tp̄s ſtatuiť eo reſpū,ne ꝓrogeť,p ea,q̄ ſupradicta ſunt.Non ob.argm̄ Ro.qa qñ iterum exceptio excōicationis ꝓponiť,& noua dilatio ꝯceditur,illud tñ reſpicit ꝓceſſum fu turū,& ꝓceſſus prius agitatus nō annullať,ꝓut diſtinguiť ī d.c. j.Secus eēt ī ꝓrogatione,qa in totū vitiaretur ꝓceſſus.Vñ pp diuerſitatē rōnis,q̄ ibi colligitur,noua dilatio ꝯcediť,& ꝓro gatio termini ꝓhibetur.Et qa ibi ſubſiſtente cauſa,& impedi mento,facta eſt prouiſio per legē,ut noua dilatio concedatur, merito non uř,ꝙ prima dilatio per iudicem prorogari poſſit

51 ¶† Quinto fallit,qñ alterādo terminū iuris tāgeret præiudiciū ſuperioris,vt qa vellet arctare tp̄s ad finiēdum applonē,ꝓut Ab. hic dicit,p c.ex īſinuatione.j.eo.vbi videbim⁹.no Bar.Ang.& late Ale.in d.l.2.co.2.ff.de re iud.& idē Ale.tradit in l.Titia.col. 4.ver.4.fallit.ff.ſol.mat.& in l.de die.§.tutor.ff qui ſatiſ.cog.fa cit.quod no.Abb.poſt Cardi.in c.2.circa fi.de eo,qui mit.in

52 poſ.¶ †Sexto fallit,qñ vellet in totum tollere tp̄s datum a lege, qa nō pōt,gl.no.in l.quod iuſſit,in fi.gl.mag.ff.de re iud.Spe.in tit.de citatio §.nunc de tēporū.uer.fi.facit.quod Abb.hic dicit ꝙ licēt applo nō poſſit tolli in p̄iudicium ſuperioris.c.venien tes,de iureiu.pōt tñ moderari tp̄s proſeqnēdi appellationem. Quod pro no.Ale.refert in d.l.2.co.8.Et patet hoc in alia mate tia,ꝙ licēt aliquid tolli non poſſit,limitari tamen poteſt,vt no.

53 in c.q̄ in eccliarum,de conſti.¶ †Septimo ᵈ fallit,quādo datur

d dilatio ad aliquid faciēdum,& caſu quo illud non fiat,pœna

54 imponitur,qa tunc dilatio formaliter ſeruari debet.† Vnde ſi ſtatutum dicat,ꝙ ſi bānitus non ꝯparuerit intra 8.dies,habea tur pro confeſſo,illud tp̄s abbreuiari non poteſt ſm Bald.in l.ꝑ circa fi.ver.vnde ſi ſtatutum.C.de reqiē.reis.ſeqtur Io.de Ana. ī c.ad petitionē.in fi.de Accu.& idē Bal.ī l.iubemus,circa fi.C. de iud.cum concor.vt per Ale.in d.l.2.co.vij.ff.de re iud.& idē no.Bal.ī l.fi.§.& hoc qdē.C.de iu.delib.Ro.in cōſ.76.in cā no

55 bilis viri.in fi.†Nam non obſeruando tp̄s datum a ſtatuto,non

e dicitur formam ᵉ ſeruare,ſm Bal.in auth.quæ ſupplicatio.circa fin.C.de preci.impe.offe.& in l.omnes populi.col.fi.verſi.itē ex forma ſtatuti.ff.de iuſti.& iu.& no.Paul.de Ca in l.qui Romæ.

56 §.Callimachus.in fi.ff.de uerb.obl.†Et hoc intelligendū vř in caſu ſupradicto,qñ ſtatutū ꝓcedit,dando ordinē,& modū ꝓ

f cedēdi.alš nō vř verū ſimplř,ᶠ ꝙ nō obſeruādo tempus ſtatu tum a lege,dicatur,qs formā nō obſeruare,vt patet in d.l.2.ff.

57 de re iu.& in l.4.§.ſi qs cōdemnatus.eo.ti.de re iud.†Et notādū eſt,ꝙ ſi in caſu p̄dicto per errorem iudex aſſignaret minorem terminū,ſuppletur ſm formam ſtatuti,vt no.Bal.dicit in l.ſi ea.

58 circa fi.ver pone ſtatuto cauetur,C.qui acc.¶ † Vltimo conclu ſio ſupradicta declaratur,dūmodo iudex exprimat cām mode rationis,prout Inn.conſuluit in d.c.ad petitionē.de accu.cum ꝯcor.vt per Alex.in d.l.2.col.ix.& declarat do.Abb.in c.a.ſ.de dila.Facit quod dictum eſt in c.ad noſtram,ſupra eo.Sed ſi in cau ſa nō exprimatur,non per hoc alteratio termini iuris alterať, ſed poſſet appellari:qa ēt in his,quæ ſimpliciter arbitrio iudi cis cōmittunť,appellari pōt,ſi male arbitratur,vt Abb.hic ꝯclu dit,iuxta gl.in c.ſup his.de acc.Secus tñ eſſet,ſi libero arbitrio, vel uoluntati iudicis aliqd cōmittatur,quia tunc appellari non poteſt,vt eſt dictū Inn.qđ ita intelligitur,ī c.fi.ſ.de ſei.Et ſic de clarat,& ꝯcludit Alex.poſt alios,quos ipſe refert in l.1.col.pe. ff.de leg.2.& idē Abb.in cle.ſæpe.in ver.valeat.de verbo.ſig.Et hæc ſatis ſint,qa principaliť materia hic non cadit.¶ Glo.in ver. añ litis.intelligit,ꝙ tex.hic,in ver.ſi vero,de appellatione iudi ciali loquitur,& hoc cōiter approbať.Do.Abba.tñ hic ꝯtra di cit,ꝙ immo ver.ſi vero.de applone extraiudiciali intellr,& con cludit,ꝙ licēt in appellatione iudiciali,deſerta appellatione il

59 le,q appellauit,nullo modo vlterius audiať,† vt in ver.proxime p̄cedenti dř,tñ in appellatione extraiudiciali,q̄uis deſerta fue rit applo,auditur appellans,vt dř in ver.ſi vero.ibi.huiuſmodi audieť appellans.Et audiť per viā q̄relæ,vt in ca.concertationi. eo.ti.in 6.ſed Peru.hoc dictū Abb.conatur impugnare p regu lā,q̄ ponitur hic,& in c.p̄cedenti,ꝙ p lapſum termini iuris,vel hoīs,deſerta ſit appellatio,& ſententia firma remanet.Et hoc idem eſt in appellatione extraiudiciali.cle.ſicut.eod.titu.Non obſt.tex.in c.cōcertationi.in quo fundm̄ Abb.cōſiſtit,quia vi detur

ADDITIONES.

a ¶Hie.Gig. De re iudi. Adde videndum dominum meum poſt alios,do.Vinc. Peru.in d.l.2 vbi hanc materiam totam copioſè refert.

b ¶Hie.Gig. Protogare. Adde ꝙ hoc cōprobatur iſta ratione videlicet termi nus eſt p̄fixus inſtantiæ fauore publicæ vtilitatis, ad hoc vt lites non fiat im mortales,ut dicitur in l.properandum.in prin.C.de iu.ergo iudici non vř da ta poteſtas in præiudicium publicę vtilitatis prorogare hunc terminum.l.iu bemus nullam.ubi Bal.C.de ſacroſanc.eccl.

c ¶Hie.Gig. Reſtringi. Tu vide oīno circa iſta do.Georg. Natam in repe.cle.ſæ pe.col.31. ver.quinto quęro,vbi late de hoc,de verb.ſign.

d ¶Hie.Gig. Septimò. Adde ꝙ iſta fallentia eſt ſane intelligenda in termino iu ris.ſecus tamen eſſet in termino hominis.nam ſi arbiter ſtatuat terminū p̄ ad aliquid faciendum,quo elapſo pœna cōmittatur.tunc ſi ſumus in pœna cō uentionali,arbiter terminū prorogare poterit.ſecus erit,ſi ſumus in pœna le gis.quia tunc prorogatio facta per arbitrum bene ſuffragatur.ita voluit Bart. in l.cum ſtipulatus ſum.in ultima col.ff.de uerb.obl.

e ¶Formam.Adde Iaſ.in l.non erit.§.ſed neq,de iu.iurā.l.j.§ editiones.de edē. conſi.166.conſi.190.lib.2.l.qui Romæ.§.j.de verbo.obli.And.Tiraquel.traſt. retract.proximi.§.3.gl.4.nume.3.

f Hie.Gig.Simpliciter.Confirmo ex no.p Panor.in conſi.94.inci.ſtatuto cauta tu.& vide copioſe per Fel.in c.cum dilecto.in 9.col.ver 8.ſignum.de reſcrip.

deř dupliciter. Primo, ſm eũ, intelligitur, & procedit, qñ a principio qs nõ appellauit. Nã elapſo tpe dato ad appellandũ, poterit ꝓſeq̃ ꝑ viam q̃relæ. Secus vř, qñ a principio appellauit, & applonẽ deſeruit: nam poſtea non audiř ꝑ viam q̃relæ, qa via, q̃ elegit, ſibi pateat. l. ſi cũ exceptione. §. fi. ff. qđ met. cau. Scđo, qa deſerendo appellationẽ, tacitè vř ↄſentire, arg. l. ab eo. C. quõ, & qñ iudex. Sed dato cõſenſu, ẽt tacito, grauatus nõ audiř ẽt ꝑ viã q̃relę, vt dř in d. c. ↄcertatiõi. & ibi gl. pe. Do. Prępo. hic opi. Abb. ſequiř. & dicit, ꝙ impugnatio Peruſini eſt ↄ̃ text. hic, vbi tex. ſolũ excludit iſtũ per viam appellationis, ibi, nõ audieř appellans. ergo ꝑ viam q̃relę admitti dẽt ſm eũ, qa vnius incluſio alterius eſt excluſio. & ↄ̃, ar. l. cũ p̃tor. ff. de iud. in c. nõne. de ꝑſump. ¶ Iſta põderatio facile euitari põt, intelligẽdo hoc modo, nõ audieř appellans, id eſt, perſona q̃ appellat. Cõprobatur hoc, qa talia verba negatiua ponunř in appellatione iudiciali poſt ſnĩam, vt patet in tex. ibi, nec amplius ſup eo negotio audieř appellans. Quo caſu ẽt a q̃rela excludiř ille, q applonẽ iudicialẽ deſeruit, ſm Abb. hic. Ergo nõ eſt dđm, attenta opi. Abb. ꝙ illa verba limitata excludant remediũ appellationis. ſed ꝑ ꝑſona appellantis accipiunř, cui deſerta appellatione, audientia denegař. Præterea q̃tum ad iſtũ text. hic, nullo modo probař, ꝙ Ab. dicit, qa dum tex. in ver. ſi vero. inquit ꝙ audieř appellãs nõ põt intelligi per viam q̃relæ, vt Abb. dicit. ſed neceſſario intelligiř ꝑ viã appellationis, vt demõſtrař ex rõne, q̃ ſtatim ſubijciř, ibi, qm̃ ſacri canones, &c. Nam rõ iſta manifeſtè arguit, ꝙ appellando audiař. Similiter ea p̃dicta rõne patet, ꝙ text. in d. ver. ſi vero. dũ dicit, audieř appellans, nõ loq̃ř de illo, q appellationẽ interpoſitam deſeruit, vt iterũ audiař: ſed de prima appellatione, q̃ gñaliter ꝑ canones admittiř, vt tex. dicit. Et ita ſi recte tex. cõſidereř, intellectus Abb. non ꝓcedit. An aũt remoto iſto tex. in ſe verũ ſit ꝙ ille, q app. extraiudicialẽ deſeruit, admittatur ꝑ viam q̃relę. Peru. ↄ̃ Abb. vt ſ. retuli, tenet ꝙ nõ. Cuius opi. prima facie ſuaderi põt, qa dřia q̃ in iſto caſu Abb. facit ĩter ap‑

60 pellationẽ iudicialẽ, & extraiudicialẽ, nõ probař iure. † Et regulariter appellatio extraiudicialis, ita remanet deſerta ꝑ lapſum termini iuris, vel hoĩs, ſicut appellatio iudicialis, vt eſt caſus ĩ cle. ſicut. eo. tit. Vñ quẽadmodũ in appellatione iudiciali deſerens applonẽ oĩno excludiř ẽt ĩ q̃rela, vt Abb fatetur, et vř ꝓbari hoc ibi, a cã ſua cecidiſſe vř. & ibi, nec amplius ſup eodem negotio audieř. ergo ita erit dđm ĩ applone extraiudiciali. Iſte n effectus cãiur ab ipſa deſertione appellatiõis, q̃ uniformiter hř tã in ex̃ iudiciali, q̃ ĩ iudiciali. d. cle. ſicut. Et ad hoc bñ facit ꝙ voluit Card. in cle. q̃uis. ver. verũ, in fi. eo. tit dicens, ꝙ ille, q appellationẽ primã deſeruit, non p̃t ꝓſeq̃ ſcđam appellationẽ, q̃ ẽt in tpe dato ad appellãdũ interpoſuiſſet, qa in prima vř oẽ ius ſuũ deduxiſſe, & ideo illa deſerta extinguiř, & ẽt dicit ſe tenuiſſe in c. ſignificauerũt, de teſt. & ad hoc eſt dictũ Inno. in c. ſollicitudinẽ. ĵ. eo. qđ refert, & ſeq̃ř Do. in d. c. ↄcertationi. eo. titu. in 6. col. pe. ver. ſed pone, ꝙ appellationi. ĩ fi. & idẽ tenet Ro. 23. deciſ appellatũ eſt. eo. tit. in antiq̃oribus. Et ideo in ꝓpoſito vř, ꝙ deſerta appellatione, nullo modo ꝑ viã q̃relę audiař, qa oẽ ius

61 ſuũ in prima appellatione deduxiſſe vř. † Et q renũciat appellationi, vř ẽt renũciare nullitati, ſm Bal. in l. j. C. de ſen. p̃ſc. pro. in q̃buſdã lecturis. quẽ refert, & ſeq̃ř Peru. in c. interpoſita. §. fi. verſi. 4. q̃ritur. ĵ. eo. facit, qđ no. Bal. in l. j. col. 3. verſi. ex hoc no

62 to. C. qñ ꝓuo. non eſt neceſ. † Sed tñ his non obſtãtibus, ↄ̃rium vř verius, videlicet, qa non obſtãte deſertione appellationis ꝑ

a viã q̃relę, & nullitatis,[a] audiatur, q appellationem deſeruit. & hoc non ſolũ in ex̃iudiciali appellatione, ꝓut Abb. hic dicit,

b ſed ẽt in iudiciali.[b] Nã de hoc eſt tex. in c. licet. de ſen. excom. in 6. vbi exp̃ſſe dř, ꝙ ille, q appellauit, & appellationẽ interpoſitã deſeruit, non ꝓhibetur ꝓſeq̃ viã nullitatis, & q̃relę. Et licèt ille tex loq̃tur in ſnĩa excõmunicationis. idẽ eſt ĩ qualibet ſnĩa, q̃ nulla ſit, vt gl. ibi ↄcludit in verſ. excõicationis. & Do. ibi ſeq̃tur, & idẽ tenet Ang. in ↄſi. 167. in facto ꝓpoſito, & ꝓbatur hoc in l. exp̃ſſim, in fi ff. eo. tit. & ibi Bart. in pen. col. ver. q̃ro qñ iſta duo. & idẽ Bald. in l. j col. 3. ver. q̃ro. C. qñ prouo. & in l. tale pactũ. §. q ꝓuocauit, ĩ 8. eo. q. 13. ff đ pac. vbi arguit, ꝙ ſicut deſerẽs applonem interponẽdã nõ excludiř, quominus dicat de nullitate, vt eſt text. in d. c. ↄcertationi. idẽ dđm eſt in applone interpoſita. & de his videbimus in c. dilecto. ĵ. e. Nõ ob. allegata in ↄ̃ tiũ, qa fateor nõ eſſe dřiã inter applonẽ iudicialẽ, & extraiudicialẽ. Sed dico, ꝙ in vtraq; appellatione, licèt deſerta ſit, remanet q̃rela nullitatis, ꝑ ſupradicta. Non ob. tex. hic, vbi vř probari, ꝙ totaliter excludař, q applonẽ iudicialem deſeruit. dũ dř ꝙ a cã cecidiſſe vř, qa intelligiř a cauſa appellationis. Simpliciter dum dř ꝙ ſup eodem negotio nõ audiř appellans, intelligitur ſuper eodem negotio applonis, de quo agebař. Et ad hoc facit illud verbũ, eodem, quod relationem facit, & in negotio appellationis verificatur. Vel intelligitur tex. iſte, & procedit qñ ſnĩa dũtaxat erat iniqua, & dũtaxat cõpetebat remediũ appellandi, iuxta l. j. in prin. ff. eo. ti. Secus aũt qñ ſnĩa erat nulla, quia deſerta applone nõ excludiř q̃rela nullitatis ſupr. n. ↄ̃ria remedia applonis, & nullitatis, & differũt eſſentialiter, & in effectu, vt Ang. dicit in ↄſi. 177. ſ. alle. vñ de vno ad aliud nõ inferř. l. Papinianus. ff. de mino. Et deſertio applonis plus nõ dẽt operari, q̃ ſi a principio appellatũ nõ fuiſſet, ꝓut dicit Bal. in d. §. q ꝓuocauit. Et ꝑ hoc tolliř prima rñſio Peru. dũ dicit tex. in c. ↄcertationi. ꝓcedere, qñ a principio nõ appellauit. Nã pari rõne locũ hẽt, qñ appellauit a principio, & poſtea applonẽ deſeruit, ꝑ ſupradicta. ¶ Nõ ob. ſecũda rñſio, ꝙ deſerẽdo applonẽ, vř tacitè ↄſentire, qa q̃uũ ad appellationẽ hoc bñ ꝓcedit, vt applo tollař đ medio, ſed ꝑ hoc nõ hř ↄſenſus abſolutè, ita ꝙ ẽt a q̃rela nullitatis excludař. Patet hoc in d. c. ↄcertationi. vbi q nõ appellauit, admittiř ad remediũ nullitatis, & tñ nõ appellãdo, ita vř tacitè ↄſentire, ſicut deſerẽdo. l. ab eo. C. quõ, & qñ iu Sed litatus vř ↄſenſus reſpũ applonis, & nullitas nõ excludiř. Nun ob qđ dicit Card. in d. cle. q̃uis. & alij in locis ſ allega. qa loquunř q̃uũ ad remediũ applonis. Sed ꝑ hoc nõ inferř ad nullitatẽ, q̃ diuerſa eſt, & ↄ̃riæ qualitatis, & naturæ. Vltimo nõ ob. ꝙ renuncians applonĩ videař ẽt nullitati renũciare, qa Bal. ĩ l. j. hoc nõ dicit, & dato ꝙ nõ vellet, hẽt locũ qñ ẽt fuit cognitũ de nullitate, vel qñ nullitas venit acceſſoriè, vt declarat Bal. in d. l. j. C. qñ ꝓuoc. Secus ſi principaliter, ꝑ ſupradicta. Et qa deſerẽdo applonem, nõ vř renũciare nullitati, ex quo diuerſa remedia ſunt, vt dictũ eſt. Ex q̃bus patet, ꝙ Peru. nõ bene dicit, & Ab. ẽt in aliq̃bus merito reprobař. ¶ Quantũ vero ad intellectũ tex. hic, in ver. ſi vero. verior vř cõis ĩtellectus gl. & Doc. hic, ꝙ loq̃ř de applone iudiciali, vt ſonãt illa verba, ante litis ingreſſum. Et in dubio a ꝓprietate verborũ nõ eſt recedẽdũ l. nõ aliter. ĩ prin. ff. de leg. 2. Et ꝓbař hoc in rõne, q̃ aſſignař, dũ dicit, qm̃ ſacri canones, & c. Iſta. n. rõ demonſtrat, ꝙ ver. ſi vero. loquiř dũtaxat de applone iudiciali, ex quo ꝑ viã rõnis tex. de ap. iudi. loquiř, & colligiř ẽt in illa implicatiua, ẽt. Nec rñſio Ab. ſatisfacit, qa literã deſtruit, & tex. iſte in ver. ſi vero, hoc modo adaptař, qa tex. in prin. ↄſiderat duos caſus. primo, qñ appellař poſt ſententiã. ſcđo, qñ ante ſententiã. Primo caſu. qñ poſt ſententiã appellatũ fuit, dicit tex. ꝙ deſerta applone, prima ſentẽtia remanet firma. Scđo caſu, qñ appellatũ fuit ante ſentẽtiã prius q̃ Papa rñdeat ad q̃ſitũ de applone deſerta, remouet tacitã obiectionẽ ibi, huiuſmodi, & c. q̃ formari potuiſſet, ꝙ ante lit. ↄteſt. non appellat. quia nõ vř adhuc inchoatũ eſſe iudiciũ. l. j. C. de iudi. Et ad hoc rũdeř, ꝙ immo appellari p̃t de iure can. qa canones paſſim appellare ꝑmittũt. & ſic ante litis ingreſſum, & ẽt extra iudicium. Poſtea in ver. ſi aũt a ſentẽtia, ad principale q̃ſitũ rñdeť, ꝙ deſerta appellatione ante ſnĩam, & ſic ſiue ante, ſiue poſt lit. ↄteſt. cogiř, q ap‑

c pellationẽ deſeruit, illius ſtare iudicio, a quo appellauit.[c] ¶ In gl in verbo. paſſim. Primo aduertẽdũ eſt, ꝙ declaratio gl. reſpicit modũ, & formã ꝓponẽdi applonem, q̃ hodie aliter, q̃ olim ꝓponi dẽt. Sed tex. hic vř ↄſiderare facultatẽ appellãdi, q̃ gñaliter ꝑ canones ↄcediř in iudicio, vel extra iudiciũ, ante & poſt li. ↄ‑

63 teſta. & hoc hodie ſicut olim ꝓcedere vř. ¶ † Scđo tractat Abb. poſt alios hic, an in appel. extraiudiciali cã requirař. & dũ concludit, ꝙ ad validitatẽ applonis extraiudicialis, q̃ a parte interponiř, ꝙ cã nõ exigiř. ſed quo ad effectũ, vt attentata poſſint reuocari, cã neceſſaria ſit. In hoc dubitationẽ facit, qa ſi appellatio extraiudicialis valida ſit, & legitima. ergo vř, ꝙ attẽtata poſſint reuocari, qa iſte vř effectus, q mediatè ſequiř, ẽt ex appel. extraiudiciali. c. cũ a nobis. de elec. c. bonæ ĵ. eo. Vñ ſi appellatio valet ſine cã. ergo ſine alia cã attẽtata poſt, & ↄ̃ applonem poterũt reuocari, qa applo ſola ſufficit. Iõ indiſtinctè verior ↄcluſio

d vř, ꝙ in applone, ẽt extraiudiciali cã req̃rař.[d] Et ita ipſe Ab. concludit in c. ↄſuluit. el 2. ĵ. eo. & ꝓbař in d. c. 1. in prin. & ibi Do. in 5. col. ꝑ illũ tex. & idẽ voluit gl. in c. cõſideramus. ſ. de elec. in c. 5. in gl. j. de poſtu. p̃la. in c. vt debitus, in verbo, ex rõnabili. ĵ. eo. in c. cũm. in gl. fi. ĵ. eo. tit. Inn. in c. ad aures. de tẽpo. ord. Nec ob. ꝙ tex. in d. c. 1. eo. tit in 6. loquař de apoſtolis, qa illud referř ad iudicialẽ applonẽ, de qua ẽt tex. ĩ prin. loquiř. ſed ꝑ hoc nõ tollitur qn tex. in princ. gñaliter ꝓcedat, ẽt in ex̃iudiciali applone. Et ad hoc bñ facit tex. no. in l. regula. §. & licet. ff. de iur. & fac. ign. quẽ in ſimili caſu allegauit Imo. in l. ſi ita qs §. ex lege. ff. de verb. obl. facit tex. in c. indẽnitatib. §. pe. de elec. in 6. Et maxime hoc in iſto caſu ꝓcedit, qa tex. in d. c. 1. in prin. de appel. extraiudiciali exp̃ſſe loquiř. Et cũ gñaliter dicat de appel. extraiudiciali intelliř

e ẽt de illa, q̃ a parte interponiř, qa gñalis diſpõ[e] oẽs caſus inclu‑

f dit, ẽt ꝙ in vno caſu maior[f] ratio, q̃ in alio videař. l. j. §. ꝙ aũt.

64 ff. de alcato. l. in fraudẽ, in fi. ff. de mili. teſta. ¶ † Gl. in ver. ſolent, p̃cipuè allegař, ꝙ applo extraiudicialis, q̃ a parte interponiř, nõ

65 hẽt vim citationis. ideo appellatus venire nõ teneř. † Et in tñ iſta cõcluſio ꝓcedit, ꝙ licèt creditor ꝓpria auctoritate debitorẽ fugientẽ capere poſſit, iuxta l. ait p̃tor. §. ſi debitorẽ. ff. de his, q̃ in frau. cre. tñ verbis nõ poterit debitorẽ fugiẽtẽ citare, vt ꝑueniař iuriſdictio, qa talis citatio eſt iuris, non facti. ita not. dicit But. & Ab. ſeq̃tur in c. 1. col. 17. ſ. de iudi. ver. an aũt. alleg. gl. hic, & idẽ Ab. dicit in c. ꝓpoſuiſti. ĩ 3. no. de foro cõpet. & ſentit ẽt Abb. hic. Sed ↄ̃ hoc facit, quia permittitur realis captura in

caſu

casu fugę. a fortiori vr̃ esse permissa verbalis. Non ob. gl. hic, qa non loquiṫ in casu fugę, nisi saluando dicaṫ. ꝙ realis permissa sit, quia hoc modo cōsulitur indēnitati creditoris. Non sic vr̃ in verbali, quia illo fugiente parum operatur. Tñ quātū ad effectū, quē pōt operari verbalis, idē esset in uerbali. qđ in reali in casu fugę, tōnc ꝓdicta. Non ob. ꝙ realis sit facti, & ista verbalis iuris, qa vtraq; vr̃ facti, ex quo factū in vtraq; reqriṫ. Sed in casu fugę ordo iuris relaxaṫ, & ita relaxatio ista vr̃ hr̃e locū in citatione verbali, sicut in reali. quo ad effectū q cōsiderari pōt, vt dixi. ¶ In gl. in ver. cogiṫ. ibi, dēt cōpelli alternatiue. gl. bñ dicit pēdēte applone, ꝑut loquunṫ iura, q̄ allegat. sed in isto casu, cū sit deserta applo, ꝑcise cogiṫ ille, q appellauit, stare iudicio

66 illius. a quo appellauit. ¶ † In gl. fi. ibi, qa crimen notoriū erat,

g non uocauit. cū. ista solo approbaṫ p Abb. hic, qa ex quo factū erat notoriū, reqrebaṫ cāæ cognitio. c. qm̃, de fi. ꝑsby. vt latius

67 p eū hic, quē posteriores sequunṫ. † Sed ī ꝯriū facit illud, ꝙ ipse idē Ab. ꝯcludit circa fi. hic dicēs, ꝙ in snīa excōicationis specitario

68 necessaria est, licēt de facto notorio agaṫ. † Et ad hoc dictum Inn. in c. sacro. in gl. 2. de sen. excō., vbi expſſe dicit, ꝙ ēt in facto notorio nō præcedente monitione qtis excōicari nō ꝑt, idē Host. & Bu. hic, & Abb. in cōsi. 33. vr̃ primo, col. fi. li. 1. Vñ dictū gl & qđ Abb. dicit hic, intellr̃, & saluari pōt qñ ipsa cōtumacia, ꝑ qua ferṫ excōicatio, notoria esset. tūc. n. alia monitio nō reqriṫ, vt Abb. dicit ꝑ tex. in c. j. de iudi. & in c. fi. in 3. col. de iura. cal. & no. Lap. alle. 73. ꝑlatus regularis. col. 1. cū si. vt dixi in d. c. j. in gl. fi. ¶ In ea glo. ibi. irrequisitum illa vice. & sic nō fuit irrequisitus tpe latę excōicationis. & ꝓbaṫ ibi, dū tex. dicit, ꝙ ir-

69 requisitū excōicauit. † Nā qualitas adiecta verbo, regulaṫ ſm tps verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. ī l. si Titius, vbi Bar. ff. de testa. mili. prius intelligitur, ꝙ fuerit ꝯtumax ex prioribus citationibus, ſm mentē gl. hic, qđ non caret diuinatione. Et hoc ēt attento idē esset dđm in nō notoriis. Cuius ꝯrium vr̃ velle tex. hic, designando specialitatem in nō notorijs. ¶ In fi. gl. hæc vltima solutio ēt diuinat, & vr̃ ꝯ tex. hic, q dicit, irreqsi-

70 tum excōicauit. † Postremo, an in notorijs citatio reqratur, ex

h his, q̄ Abb. hic scribit, tres eliciunṫ cōclusiones. Prima est, ꝙ ī notoriis citatio nō reqraṫ, qñ cōstat absenti defensionē nō cōpetere, & ita intelligiṫ text. hic, & in c. bonę. el 2. ī. de ele. vbi Ab. in c. cū olim, s̄. de re iu. & ibi Abb. in pe. col. & idē Abb. in c. ex insinuatione, circa fi. j. eo. in c. cām, q̄. de rescri. cū si. Et rō huius cōclusionis manifesta vr̃, qa nō fit citatio, nisi ad istū finem, vt citatus possit se defendere. Si ergo nulla defensio cōpetit, citatio nō requiriṫ. & ita istā ꝯclonē seqṫ, & declarat Bal. in l. ea, q̄. col. 9. ver. 3. q̄ritur, in ꝑin. C. de accu. Et pro ista ꝯclusione facit

71 qđ no. Ro. in ꝯsi. 481. dubitaṫ primo, in fi. † vbi ꝯcludit, ꝙ qñ cōstat possessori ius nō cōpetere, eo ñ citato, bñficiū cōferri ꝑt, & possessio in aliū trāsferṫ. Idē Ro. ī ꝯsi. 419. ī ꝑmissa, col. 2. & no.

72 Lap. in alle. 127. Anastasius canonicus, col. fi. ¶ † Scđa cōclusio est, ꝙ ēt in notoriis citatio necessaria est, qñ dubitaṫ, an absens habeat defensionē. Abb. hic, & in locis s̄. alle. Et ꝓbatur in c. fi. iuncto c. j. de offi. dele. in 6. & hoc idem Abb. dicit per illū tex. cū glo. in c. sæpe. in 2. col. j. co. facit tex. in l. 3. §. si a die. & qđ ibi Bar. ff. de re mili. & late probat hoc Arc. in cōsi. 165. sicut Io di-

73 cit. col. 11. † Et circa hoc notandum est, ꝙ in dubio præsumendū vr̃, ꝙ aliqua defensio cōpetere possit, vt no. Abb. ī c. vestra. col. fin. de coha. cle. & mu. ubi inquit, ꝙ regulariter in notorio uṫ defensio cōpetere, & per ꝯñs in dubio erit citatio necessa-

i ria. Et idem vr̃ sentire Abb. hic. Sed ꝯriū expressē tenet Ant. de Bu. in c. quanto. ver. circa hanc partē. s̄. de transla. ꝑla. dicens,

74 ꝙ sufficit notoriū esse, † vt effectus notorij sequatur, & aduersarius onere ꝓbādi grauet, ꝙ aliqua defensio cōpetat, qa illud ē ex accidēti, p illū text. & idē vr̃ tenere Io. And. in d. c. vestra. col. pe. dū ꝯcludit ꝙ qñ factū est adeo notoriū, ꝙ celari non pōt, ordo iudiciarius nō reqriṫ: nec ēt reqriṫ, ꝙ excusari nō possit, alis vix posset dici delictū esse notoriū. Et hr̃ ꝯcordādo opi. dđm ē, ꝙ respū citationis illa ſp in dubio erit necessaria, licēt factū notorium sit, nisi ꝯstet nullā defensionē cōpetere. sed quo ad aliū ordinē iuris, vt non dēat obseruari, sufficit ꝙ appareat aliquid notoriū esse & ita no. Bal. distinguit in d. l. ea, q̄. versi. 1. q̄riṫ, post

75 principiū. ¶ † Tertia ꝯclusio Abb. est, ꝙ in snīa excōicationis citatio indistincte requiratur, qa non fertur ꝯ aliquem, etiā ꝓ facto notorio absq; monitione, vt Ab. no. hic ꝯcludit, & sequuntur posteriores hic. Sed prima facie hoc vr̃ ꝯ istū tex. vbi ex delicto notorio, in quo appellatio non admittitur, nec citatio requiriṫ, infertur ad excōicationē, ut colligiṫ ibi, sicut illc, quē & c. ergo isti casus uidentur parificari, ꝙ sicut in notoriis citatio non requiritur: ita nec in excōmunicatione, prout in apostolo casus occurrit. Potest responderi, quod ille non fuit excōicatus p apostolum absq; citatione ex eo immediate, ꝙ delictū esset notoriū, quia notorietas delicti nō excludit citationem in snīa excōmunicationis, ut dictum est in prin. gl. & Abb. hic dicit. sed intelligitur, ꝙ notoria erat contumacia illius, quem apostolus excommunicauit. Et hoc modo æquiparatio adaptatur, quia pro contumacia notoria absq; alia citatione, quis excommunicari potest, vt no. in c. j. per illum tex. vbi Ab. s̄. de iudi. cum si. s̄. alle. & sic habetur limitatio ad istam conclusionē;

76 quam simpliciter Ab. tradit hic. ¶ † Secundo etiam limitaṫ ista conclusio, vt procedat in sentētia excommunicationis. Secus vero est in facto notorio, si feratur declaratoria excōmunicationis a iure incursæ, quia non erit citatio necessaria, vt declarat Ab. in c. peruenit. el 1 j. eo. no. in c. reprehensibilis. j. eo. tit.

ADDITIONES.

a ¶ Hiero. Gig. Nullitatis. Vide Raph. Cuma. in consi. 44. & tradit no. Ale. in consi. 59. in 3. col. in fi. in 4. vol.

b ¶ Iudiciali. Et bene, quicquid dicat Ale. ab Exea. in c. cum omnes. de consti. nu. 91. vbi falso citat Dec. hic in cōtrariū, ostendēs se ꝑperā, & p saltum legisse.

c ¶ Hie. Gig. Appellauit. Adde ꝙ retento isto communi intellectu, ex eo inferri potest, ꝙ appellatio, quæ à iudice interponitur ante litem contestatam, appellatio propriè non dicitur, sed potius dicetur quædam prouocatio & hæc illatio probatur, quia iudicium propriè dicitur ante litem contestatā, vt no. Doc. in rub. ff. de in ius voc & est gl. in l. fi. §. illud. C. de temporibus appella. & in l. iudicium soluitur. ff. de iudi.

d Hier. Gig. Causa requiratur. Adde ꝙ ista communis conclusio, quę habet, ꝙ in appellatione extraiudiciali, quæ à parte interponitur, causa exprimi debeat, in iure est dubia, his rationibus. quia causa exprimēda est in appellatione, vt iudex videre possit, an iuste appelletur ad hoc, vt appellationem admittat, vel repellat. gl. est in c. 1. in versi. appellationis. de appel. in 6. verum hæc ratio non subest in aduersario, à quo fuit interposita appellatio. nam ad eam non pertinet appellationem admittere, vel excludere. facit etiam ad hoc, quia nūciatio noui operis, quæ vim hēt appellationis extraiudicialis, vt dicunt Bar. & Doct. in l. in ꝓuinciali. §. 1. ff. de ope noui nun. causam non requirit, nisi quādo à parte petitum fuit. ita Bar. & Doct. in l. j. ff. de ope. no. nun. Reliquum est respondere ad tex. in d. c. 1. & dico, ꝙ ille tex. non ob. nam loquitur tantummodo de appellatione extraiudiciali, quæ à iudice interponitur, quod patet dū dicit, apostolos petat, in quibus appellationis causam exprimat. quæ quidem verba nō conueniunt appellationi, quæ à parte interponitur. ergo tali appellationi non conuenit dispositio illius tex. quia cū non conueniunt verba constitutionis, ipsa constitutio non conuenit. l. quod constitutum. ff. de mili. testa. Nec obst. ꝙ ille tex. generaliter loquatur, vt inquit Deci. ī. quia respondetur, ꝙ generaliter restringitur ad terminos habiles. l. vt gradatim. de mune. & hono. ff. sed appellatio extraiudicialis, quę à parte interponitur, non est habilis comprehendi ex verbis illius tex. vt dixi, ergo &c.

e ¶ Hiero. Gig. Generalis dispositio omnes casus includit, etiam ꝙ in vno casu maior ratio, quàm in alio videatur. vide, an per hic doctrinā suam inferat singulariter idem Dec. in no. q. in consi. 5. incip. in causa dominæ Mariæ. 1. col.

f ¶ Maior Dec. in rub. lect. j ff. si cer. pet. & ad Ale. consi. 68. nu. 6. lib. 5. Dec. cōsi. 5. nu. 2. And. Tiraquel. tract. retrac. proxi. §. 1. gl. 14. nu. 101.

g Syl. Ald. Non vocauit. Et quando in notorijs citatio requiratur, vide Dec. in c. 2. nu. 21. de testib.

h ¶ Hie. Gig. Notorijs. Vide do. Franc. de Cur. in consi. 20. colum. 3. & 4. & consi. 21. colum. 2.

i ¶ Necessaria. Et bene, vt iudicialiter procedatur. Gemi. consi. 53. Cur. Seni. consi. 20 Ias. consi. 86. lib. 8.

SUMMARIUM.

1 *Appellatio suspendit iurisdictionem iudicis tantum in illa causa, in qua interponitur. secus in alia, & quomodo, nu. 2. & an in delegato, nu. 9.*

3 *Iudex, qui excommunicauit reum, quia noluit libello respondere, si ab eo prætextu excommunicationis appelletur, non potest in causa principali procedere secundum Rot. & ibi de ueritate.*

4 *Appellatur si ab uno articulo causæ, iurisdictio in tota causa suspenditur.*

5 *Appellatione interposita ab expensis propter contumaciam, non prohibetur iudex in causa principali procedere.*

6 *Recusandi iudicem iusta causa est, quando pendet appellatio interposita ab eodem iudice in alia causa.*

Nisi appellatio sit friuola, nu. 7.

8 *Recusatio frustratoria per iudicem admitti non debet.*

10 *Delegatus à Principe post recusationem, non potest causam alteri delegare.*

11 *Iurisdictio ordinarij firmior est, quàm delegati.*

12 *Iudex licèt suspectus sit, & recusari possit, tamen iure iurisdictio non impeditur.*

13 *Iudici à quo, causa desertionis delegari potest.*

14 *Recusatio non tollitur etiam si causa à summo Pontifice committatur suspecto.*

15 *Iudex ordinarius de iure ciuili recusari non potest.*

16 *Appellando offenditur iudex.*

17 *Iudex à quo appellatur, non debet sibi ad iniuriam reuocare appellationem interpositam.*

18 *Inimicitia in iudicando non attenditur, sed malus animus.*

19 *Iudex administrando iustitiam odium incurrit.*

20 *Iudex, quando ab eo appellatur, commouetur.*

21 *Omnino, significat idem, quòd ipso iure.*

22 *Bonus, licèt quilibet præsumatur, hoc locum non haberet in præiudicium tertij.*

23 *Appellatio admissa, non præsumitur friuola.*

24 *Experiri, id est agere.*

25 *Recusari, an possit suspectus iudex à quo appellatum, si appellatio est deserta.*

26 *Iudex, qui in vna causa grauauit, præsumitur suspectus in omnibus.*

27 *Recusari potest, qui fuit aduersarius meus etiam finita illa causa.*

28 *Inimicitia causata à lite præterita durare præsumitur.*

29 *Recusatio vt procedat, an satis sit probare grauamen re ipsa, vel etiam, quòd ex malo animo iudicis processerit, & nu. 30.*

31 *Dolus arguitur ex enormi læsione.*

32 *Tex. in c. 1. de præsumptio. habet locum in his, quæ sunt de genere prohibitorum*

Ad hæc.

1 AD hæc. ¶†Primo no. q appellatio suspēdit iurisdictionē iudicis tm̄ in illa cā, in qua interponit. secus est in alia causa, in qua iudex a quo fuit appellatū. pcedere pt, vt hic. & in c. proposuit. j. & in c. Romana §. cū vero, vbi gl. in ver. aliqua. eo. ti. in 6. Et vera ratio fm Abba. vr qa grauamen est cā appellationis, & illud respectu aliarū causarum non ptingit. Vnde non hēt iurisdictio in alijs causis suspendere. Sed ex ista ratione, q̄ in grauamine illato considerat, non bene infertur, saltem immediatè ad suspēsionē iurisdictionis, q̄ non a grauamine, sed ab appellatione immediatè cā tur. Et ideo ratio ista melius adaptari potest, vt dicamus, q cū appellatio limitata fuerit respectu grauaminis illati in vna cā, non producit effectum suspēsionis in alia causa, quia ex diuersis non fit illatio. l. Papinianus exuli ff. de mi. Et quia limitata causa limitatum effectum producit. l. in agris. ff. de acquir. rer.
2 do. † Et istud, quod dr hic, procedit in cā separata, in qua iurisdictio iudicis a quo, non suspendit. secus si cā non sit separata. Ex quo infertur fm Rot. deci. 3 1. līc si ab excōicatione. eo. ti. in
3 nouis. † q iudex, qui excōicauit reum, quia noluit libello rndere si ab eo, prætextu excōicationis appelletur, non poterit in cā principali pcedere, qa articulus excōicationis non est separatus a cā principali, ex quo occasione rei principalis facta fuit ea
4 eōicatio. Et sequunt Peru. & alij hic. Sed aduertēdū est. † qa nō vr hoc sine dubio pcedere. Nā si appellet ab vno articulo cāe, iurisdictio in tota cā suspenditur, c. super eo. el 1. j. eo. c. si a iudice. eod. tit. in 6. Et hoc intelligitur, qn cā principalis hēt connexitatem cū articulo appellationis. secus si causa separata sit. d.
5 c. sup eo. fm intellectum But. qui cōiter approbat † Vnde si appellatur ab expensis, in quibus quis fuit condemnatus pp contumaciam, non prohibetur iudex in causa principali procedere, vt Doct. omnes dicunt in d. c. super eo. Et ideo dubitabilis vr decisio Rotæ, quia excōicatio, q̄ fuit facta pp contumaciā nullam vr habere connexitatem cū cā principali. licet. n. occasione rei principalis sit excōicatus, hoc venit accidentaliter ea ptumacia emergenti. Et hoc nihil vr impedire processum in cā principali, vt dictum est de expensis. Decisio tn̄ Rotæ prout loquitur, saluari pōt, qn iudici a quo, inhibitio facta fuit, qa tūc
6 indistinctè iurisdictio suspenditur, c. non solum, eo. tit. in 6. † Secundo no. q iusta causa recusandi iudicem est, qn pēdet appellatio interposita ab eodem iudice in alia causa. Ad idem tex. in
7 c. pposuit j. e. Et hoc vr pcedere, nisi appellatio eēt friuola, † qa
a tunc recusatio non hēret locum. a arg. c. cum appellationi. eo. ti.
8 lib. 6. & quod ibi no. gl. in ver. recusari. † Nam tūc vr recusatio frustratoria, quæ per iudicem admitti non debet, vt tradit Innoc. in ca. cum speciali. vbi Abb. post alios sequitur. j. eo. Ange. in l. quia poterat. ff. ad Treb. cum concor. vt prosequit Perusi.
9 in d. c. cum speciali. in ver. tertio quæritur. ¶† Tertio no. q iste text. etiam hēt locum in iudice delegato, vt colligitur in fi. hic in ver. maxime, q casum magis dubitabilē includit, vt p Ab. & alios hic, & ita tenet Domi. per istum tex. in c. Romana. §. cum vero. eo. tit. in 6. vbi reprobat Rotam decis. 117. quæ aliter dicebat in delegato. Est tn̄ differentia inter iudicem delegatum, &
10 ordinarium. † quia delegatus a Principe post recusatione non pōt alteri causam delegare, c. iudex. i fi. de offi. deleg. in 6. Secus
11 est in ordinario, c. si quis p clericum. de fo. compe. † Nam iuris-
b dictio ordinarij firmior b est q̄ delegati, vt no. Archi. 2. qō. 6. c. si episcopus. Bal. sequitur in l. si vt pponis. col. 2. C. quo. & qn iudex.
12 late tradit Ale. in rub. ff. de offic. eius. ¶ † Vltimo no. q licèt iudex suspectus sit, & recusari possit, tn̄ ipso iure iurisdictio non
13 impeditur. † Et sic dicendum vr, q licèt iudici a quo, causa desertæ appellationis committi possit, & delegari. ita Ro. decisio.
c 29. item auditor. eo. tit. in nouis. poterit tamen recusari, c quā-
14 uis iurisdictionem mero iure consequatur. † Nam etiam si cā a summo Pontifice committatur suspecto, recusatio non tol-
15 litur, vt p gl. in c. ad hæc. de rescrip. ¶ † In gl. in ver. suspectū. ibi, fm leges. ista solutio fm Doct. bene procedit intelligendo, q p-
d num loquatur in ordinario, d quia ordinarius de iure ciuili recusari non potest, vt no. in l. apertissimi. C. de iudic. & declarat Ab. hic. Et fm hoc ratio illius legis vr, q recusatio non habet locum ibi, quia ordinarius non potuit recusari. Sed tn̄ tex. in alia ratione ibi fundatur, dum inquit cum possit appellari. Nam rō ista militat, ēt dato, q recusari possit. Et ratio ista procedit tam in delegato, q̄ in ordinario. Nisi dicamus, q illa ratio immediatè non respicit decisionem illius legis. Sed hoc modo adaptatur, de iure ciuili recusatio de ordinario fieri non potest, vt ibi dicitur: per hoc tamen quis oppressus non remanebit, qa appellare potest, & sic tacitę obiectioni respondetur. Ista interpretatio suadet quia si illa rō generaliter attendatur, iudex nūquā deberet posse recusari, cum grauatus semper appellare possit. Negari tn̄ non pt. quin rō illa, q ordinarius recusari nō possit, sit pter mentem, & intentionem literæ. in d. l. j. vbi tex. vim facit in appellatione interposita, q̄ non vr sufficiens cā recusandi iudicē. Si. n. text. psideraret ibi. q ordinarius nō pt recusari indistinctè, ēt probata quacunque cā grauaminis, legitima recusatio nō haberet locū. cuius prium vr sentire tex. ibi pōderando appellationē pendentē, q pro causa sufficienti ibi non hr. Et iō ad priū alia rnsio colligit ex cōi intellectu, quā ad istū tex. tra-
e dit Io. And. dum inquit, q sola e pendentia app. in alia cā nō est sufficiens causa, vt iudex recusetur, & ita prium procedit, quia nuda voluntate recusatio fieri posset, & de facili posset iudex recusari interponēdo appellationē, ēt ex causa falsa, ad istū effectum, vt iudex recuset. sed tex. hic cū si. intelligitur si causa grauaminis pponat, & probetur, sicut in recusatione requirit. Et istū intellectū approbat Barto. in d. l. j. & Anto. de Bu. & Abb. & Mod. sequunt. Sed certe, si hoc modo ad tex. hic suppleat, hoc non procedit sine diuinatione. & verba hic repugnant, q̄ vfit pōderare solā app. pendentiā, vt hic, & in c. pposuit. j. eo. vbi dr q iudex, a quo appellat, oīno suspectus ē. Nā si cā grauaminis pbat, ex hoc solo appło iustificat, & pendētia app. nihil operaret. Vñ verior vr intellectus, quē tradit hic Io. d Imo. vt tex. pcedat simpliciter. put logr, & nō sit opus, q grauamē aliter p-
16 bet. sed sola appellatio sufficiat. † qa appellādo offendit iudex,
17 l. fi. C. qn puo. c. vt debitus. j. c. † Licet. n. nō debeat iudex, a quo appellatur, ad iniuriā sibi reputare appłonē ppositā p cū. l. & in maioribus. C. eo. tn̄ iusta ca, vel iniusta, nō attenditur in iudi
18 cādo inimicitiam. † sed malus aīus simpliciter inspicitur, vt p
19 Inn. in c. j. & 2. s. de re iu. † Nā ēt iudex administrādo iustitiam odiū incurrit. c. quast. el 2 j. de acc. 25. q. 5. in c. nō ē crudelis. Et
20 negari nō pōt, qn iudex cōmoueatur, qn ab eo puocatur. † qa
f appło arguit imperitiā. & iniqtatē f iudicis. l. j. in prin. ff. eo. tit. iō verisilr reputatur suspectus. vt pbatur hic, & melius in c. pposuit. j. e. ibi, oīno suspectus ē. ergo vr. q sola ap. iterposita im
21 mediatè reddat suspectus, † qa dictio illa, oīno, g significat idē
g q ipso iure, ut p gl. in auc. q res, in fi. C. de sacros. ecc. & in l. j. §. si pecuniā. vbi Bal. ff. depo. Nō ob. rō Io. And. dū dicit, q de facili iudex posset recusari appellādo calūniosè. qa, ut d. Præpo. dicit, hoc nō est plumēdū, cū qlibet bon' pīumatur. c. j. d psum.
22 cap. j. de scruti. l. merito. ff. de pro so. † Sed ista rō in casu isto nō vr pcedere, qa cū agat de interesse iudicis recusati, illa rla q qlibet pīumatur bonus, nō habet locū in piudiciū alterius dom. Ab. dicit in c. cū iure. s. de offi. dele. alle. gl. in c. cū a nobis. de testib. & gl. in c. sicut. de sen. excō. Et patet hic, qn qs allegat suspectus. ergo bonus nō pīumit, qa nunq̄ hēret locū recusatio. Vñ alr rndet, vt Imo hic dicit, q nō pīumat appellās applonē calūniosè, & temere interposuisse, quia puniret, vt dictum est in c.
23 2. j. eo. † Et quia si appellatio esset friuola, non esset verisimile, q iudex illā admisisset, arg. c. in præsentia. de renun. & in l. j. & qd ibi Bar. C. de pdi. curi. lib. x. Vel ad rōnē Io. And. rnderi pōt, q qn appellatio interponit, appellans diuinare nō pt ad cām. q̄ postea sibi moueri cōtingit. ideo nō est dicendū, q pp hoc appellauerit, arg. c. vt nrm. vt eccle. bene. & in l. si putator ff. ad l. Aquil. Et retento isto intellectu Imo. qui verior vr, vt patet ex pdictis, prium termatū in gl. remanet insolutū. Vnde tertio, & vltimo ad priū vr rnderi posse, vt loquat, & pcedat in actore, vt colligit ibi, cōpellit alias causas, si quas hēt, agere. & in rubr. dū dicit, apud eum, a quo appellat, aliam cām agere cōpellendū.
24 & in d. l. vnica. ibi, dēat experiri. † nā hoc verbū ponit p agere, c. pastoralis, de cā poss. hic vero tex. cū si. loquit in reo, vt colligit ibi, accuset, vel cōueniat. Et nō est nouū, q reo aliqd concedat, q actori deneget, vt in regula. fauorabiliores. de reg. iur. in 6. & in proposito bene facit tex. in l. a. §. legatis. vet. sed si agant.
25 ff. de iudi. ¶ † An autem si appellatio deserta sit, habeat locū, qd hic

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Locum. Adde eundem Dec. in c. proposuit. col. 1. de appel.

b ¶Firmior. Adde Dec. consi. 235.

c ¶Recusari. [illegible]

d ¶Ordinario. Vide per Practi. Papien. in practi. sua in forma libelli opponendi contra iudicem suspectum. super gl. in ver. iudicem suspectum.

e ¶Sola. Et bene in iudice ordinario, vel publicè deputato, vt nuper fuit dictum quidquid dicat Dec. hic.

f ¶Hie. Gig. Iniquitatem. Et alibi dixit Bal. in l. j. in fi. C. si de momēta. possessio. fue. appel. quod remedium appellationis datur a iure tanquam theriaca contra venenum primi iudicis.

g Hie. Gig. Omnino. Adde q ista dictio, omnino, significat sine ope exceptionis, gl. est in c. si. in fi. de offi. deleg. in 6. & vide tex. & gl. in c. 1. de vita & ho. cler. in 6. Et dicit Soz. in l. j. §. per seruum corporaliter. in 1. col. ff. de acquir. poss. q ista dictio est dictio præcisa, & plus dicit idem Soz. in l. qui vsumfructum. in 2. col. ff. de verb. obl. q ista dictio, omnino, quando ponitur cum negatiua, idē importat, q nullo modo & idem dicit esse in dictione, penitus. vide etiam de ista dictione per Soz. in consi. 149. incip. in materia præsentis consultationis, versi. 1. effectu, circa fi. & vide per Aret. in l. si duo. ff. de acqui. hære. & in l. a. ff. ad Velle. De hac dictione ponit etiam Alex. in consi. 155. incip. visis, & consideratis. in 3. col. versi. tertio respondeo. in 2. volu. vbi dicit, q ista dictio, omnino, posita cum negatiua, importat idem, quod nullo modo, sine distinctione, vel ipso iure, nec ope exceptionis. Et adde etiam Soz. in consi. suo 121. incip. iusta contingentia facti. col. 2. vbi quædam pulchra ponit de ista dictione.

hic dr, vt iudex a quo appellatum fuit, in alia cã possit recusari. & Ab. hic post Anto. de Bu. ꝯcludit, ꝙ sic ꝓbato grauamine, qa recusatio fundatur ĩ malo animo iudicis, q non tollit, licèt appellatio deserta sit, vt latius Ab. hic ꝓsequit, & sequunt Peru. & 36 Mod. † Et certè ꝓbato grauamine, ista ꝯclusio vr de plano ꝓcedere, qa iudex, q grauauit in vna cã, suspectus reddit in oĩbus, vt p gl. in c. dispẽdia. in ver. in omnibus. de rescrip in 6. Sed maior est dubitatio, reiecto intellectu Imo. vt s. dictũ est, ꝙ ex sola pẽdẽtia appellationis iudex possit recusari absq; eo ꝙ aliter grauamẽ ꝓbet; an tũc deserta applone hẽat locum recusatio. Et vr ꝙ nõ, qa iura loquunt pendẽte appel. vt hic, & in c. ꝓposuit. j. eo. In ꝯriũ facit tex in c. postremo. j. eo. vbi aduocatus cãæ ẽt fini 37 ta cã suspectus reputat. † Et idẽ Are. ĩ c. 1. de iud. ꝯcludit ꝙ ille, q 38 fuit aduersarius meꝰ, ẽt finita cã, possit recusari, † qa inimicitia cãta ex lite ꝓterita, durare ꝓsumit. l. ĩ ipsius. vbi Bal. p illũ tex. C. sa. ercis. Sed tñ prima opi. verior vr, qa iura loquunt de app. pẽdẽte, vt dictũ est. Et pẽdente appel. iudex, a quo appellatũ fuit, vr magis ꝓuocatus, & cõcitatus. finita vero cã appel. ex eo, ꝙ appellatio deserta sit, ꝓut Doct hic loquunt, indignatio, q̃ iudex ꝯcepisset ex appel. ĩterposita, remitti vr cessante cã, c. cũ cessante. j. eo. Nõ ob. tex. in d. c. postremo, qa loqtur respectu illius cãæ, in qua aduocatus fuit. secus esset in alia cã, vt ꝓbat in d. ca. postremo. & ibi Ab. in 2. no & ĩ q. nostra de alia cã Doc. loquũtur, ꝓut ẽt tex. hic loquit. Et hoc modo distinguẽdo, in d. c. postremo. vr tex. p ista parte. Non ob. ꝙ Are. dicit de inimicitia ꝓterita, q̃ durare ꝓsumit, qa hic nulla fuit inimicitia. & licèt aliqualis sit ꝓsumptio indignationis, satis remittit finita applone, & finita lite, vt latius dixi in d. c. 1. de iudi. & ideo cũ mysterio iura loquunt pẽdente appel. Vñ post appellationẽ finitã nulla rõ subesse vr recusandi. & maxime ista ꝯclo hẽret locũ, si lis finita esset, qa ꝓnũciatũ fuisset bene iudicatũ, & male appellatũ. Si vero ꝓnũciatũ fuisset male iudicatũ, & bene appellatũ. posset 39 forte recusari, qa apparet de grauamine, p supradicta ¶ † Notãdũ tñ est, ꝙ nõ sufficit, ſm Ab. Io. And. & alios hic, ꝙ grauamen ꝓbetur re ipsa: sed dẽt ꝓbari, ꝙ ex malo animo iudicis ꝓcesserit, qa suspicio fundatur sup malo animo, nõ sup grauamine. Ex quo inferri vr, ꝙ si iudex fuisset mali animi, vt qa putauit grauare, licèt in veritate nõ grauauerit, ꝙ tñ posset recusari, ꝯside40 rato iniquo ꝓposito eius, in quo vis tota cõsistit. ¶ † Postremo dũ Ab. ꝯcludit, ꝙ vbi iudex dẽt recusari pp grauamẽ illatum, sufficit si grauamẽ simplr ꝓbetur, absq; eo, ꝙ aliter de iniquo animo iudicis appareat. qa ꝓbato grauamine. in dubio dẽt ꝓsumi, ꝙ ex aĩo ꝓcesserit, arg. c. 1. de præsump. Et hoc prius dicebat Imo. hic, & sequũtur Peru. & Mod. sed ista ꝯclu. dubitabilis vr. nã in ꝯriũ vr tex. 2. q. 6. in c. hic ẽt placuit. vbi dicit, ꝙ licèt sententia iudicis in cã appellationis retractetur, hoc nõ nocet iudici, nisi ꝯuincatur, & ꝓbetur, ꝙ iniquo animo iudicauerit. ergo in dubio non vr ꝓsumendũ. Et facit regula, q̃ dicit, ꝙ ꝓ iudice ꝓsumitur. c. in ꝓsentia, de renun. c. in nostra, de ꝓcu. c. nisi esset, 41 de ꝓben. Dictũ Doctorũ posset saluari, † qñ magnũ grauamen infertur, qa ex enormi læsione dolus arguitur, vt not. Bar. in l. fi. ff. de ꝓro. stip. & in l societatẽ. §. arbitrorũ. ff. ꝓ soc. Nõ ob. tex. in 42 c. 1. de ꝓsum. † qa locũ hẽt in his, q̃ sunt de genere ꝓhibitorũ, & nõ loqtur in iudice, ꝓ quo ꝓsumitur, vt dictũ est, & sic nõ sufficit, si re ipsa grauamẽ ꝓbetur, qa suspicio fundatur sup iniquo animo, non sup grauamine, vt Io. And. & Doc. oẽs hic dicunt.

SVMMARIVM.

1 *Appellare potest vtraque pars ab eadem sententia, quando scilicet, vtraque grauatur. nu. 2.*
3 *Appellare si plures contingat ab eadem sententia ad diuersos, præualet appellatio ad maiorem. sed an ad primum potius. nu. 4.*
5 *Processus iudicis, cuius iurisdictio elidi poterat, si non sit exceptum, valet.*
6 *Actus valet, nisi opponatur, quãdo alicui mero iure ius cõpetit, licèt sit elidibile.*
7 *Processus contra absentem, non valet si iudex scit se non habere iurisdictionem, vel habere elidibilem.*
8 *Appellari non potest à iudice seculari ad Papam.*
9 *Appellari non potest de Imperatore ad Papam.*
10 *Arduum dubium si sit, recurritur ad Papam.*
11 *Papam ad recurrimus in arduis. nu. 19. & quando iniustitia est notoria, & in quibus casibus à laicis recurratur ad Papam, remissiuè. nu. 12.*
Et an, quando de æquitate proceditur. nu. 13.
12 *Notoria iniustitia facit, vt ad Papam recurramus etiam à laicis.*
14 *Terris de temporali iurisdictione ecclesiæ canones seruantur etiam inter laicos.*
15 *Statutum contra canones non valet in terris de temporali dominio ecclesiæ.*
16 *Citatus non tenetur comparere ad allegandum eius priuilegium, quando notorium est iudicem non habere iurisdictionem, vel illam esse elidibilem.*
17 *Clericus citatus à iudice seculari non tenetur cõparere, nisi sit dubiũ de clericatu.*
18 *Citatus non tenetur comparere, quando citatio est nulla, & hoc liquet.*
19 *Notorium non sufficit esse partibus, sed debet constare iudici.*
20 *Locum si iudici non constat, non esse tutum proponi debet.*
21 *Notorium, quando excuset ab onere proponendi.*
22 *Sententia quam quis obtinet contra absentem per falsas allegationes, licèt nõ valeat: secus est si nihil allegauit, licèt aliquid tacuit, & si dolosè tacuisset. nu. 23.*
24 *Delictum minus est, quod in omittendo consistit.*
25 *Tacens non potest dici esse in dolo, & quando.*
26 *Tacens veritatem, quando dicatur falsum committere.*
27 *Testis manifestare veritatem tenetur, ideo tacens eam tenetur de falso.*
28 *Tex. in c. qui scandalizauerit. de reg. iur. in antiq. procedit in iudice, & teste.*
29 *Contumax si comparet debet prosequi causam in eo statu, in quo reperitur.*
Et an comparens possit dilatoriam opponere. ibi.
30 *Contumaci comparenti, & reficienti expensas, debet dari terminus.*
31 *Processus factus contra absentem qui non potest conueniri, vel cui legitima exceptio competit, non valet, si iudex scit defectum iurisdictionis.*
nisi pronunciasset se competentem. nu. 35. & quando. nu. 36.
32 *Prorogare iurisdictionem nunquam censetur absens contumax.*
33 *Processus cõtra absentẽ cõtumacẽ valet, si iudex ignorat defectũ iurisdictionis.*
34 *Gesta per mediam renocatam ipso ignorante valent.*
35 *Sententia, qua iudex pronunciat se competentem, effectus.*
36 *Pronunciatio, procedendum esse ad ulteriora, non est eiusdem effectus, cuius est pronunciatio competentiæ. nu. 38. & 39.*
39 *Iudex utile est, quòd pronunciet se competentem semper, & quare.*
40 *Pronunciatio competentiæ nihil operatur quando iudex est omnino incapax.*
41 *Iudex non cognoscit, an sua sit iurisdictio, quando est omnino incapax.*
42 *Iudex quibus casibus, & quando possit pronunciare se competentem.*
43 *Processus contumaciæ punitiuus ualet, quando iudex ignorat defectum suæ iurisdictionis, si persona iudicis legitimari potest.*
44 *Processus iudicis secularis contra clericum, etiam ratione contumaciæ non ualet.*
45 *L. si quis ex aliena. ff. de iudi. quando procedat.*
46 *Processus non ualet contra absentem, quando pars præsens sciret defectum iurisdictionis, & de eius commodo ageretur.*
47 *Litigans scienter corã excõicato tolerato, nõ dẽt aliquod commodum reportare.*
48 *Processus contra absentem non ualet, quando iudex habet iurisdictionem elidibilem per conflictum exceptionis.*
49 *Sententia iniqua, contra ius partis sciente iudice ualet.*
50 *Processus etiam super causa principali contra absentem, ualet quando iudex ignorat suam iurisdictionem elidibilem.*
51 *Processus non ualet, quando iudex habet iurisdictionem, sed agenti ius non competit, si iudex hoc scit. Et ibi quid si ignorat.*
Quid si agenti ius competebat, sed absens erat tutus exceptione. nu. 52.
53 *Appellare potest utraq; pars, quando utraq; grauata fuit in eodem negocio.*
54 *Appellatio secunda non admittitur, quando ab una parte appellatur super uno capitulo, licèt altera pars grauata sit in eodem capitulo, quia prima utriq; communis est.*
Et idem si essent plura capitula connexa. nu. 55.
56 *Connexa capitula quæ dicantur. nu. 58.*
57 *Connexum dicitur pactum incontinenti appositum.*
59 *Appellauit si utraque pars in capitulis separatis procedi[illegible] super utraque appellatione.*
60 *Sententiæ sunt tot, quot sunt capitula.*
61 *Sententia in capitulis separatis potest ualere super uno, non super alio.*
62 *Argumentum de restitutione in integrum ad appellationem non ualet.*
63 *Intellec. ad l. etiam. ff. de mino.*
64 *Relatum dicitur esse in referente cum omnibus eius qualitatibus.*

1 SI duobus. ¶ † Primo no. ſm Abb. ꝙ ab eadem sententia vtraq. pars appellare põt. Et idẽ dicit Imo. hic, & sequunt Perus. & Mod. Sed certe tex. hic potius vr ꝓbare ꝯriũ, qa ab vtraq. parte admissa fuit appellatio pp ignorantiã appel. alterius partis. Vnde si cõstaret a prin. de appel interposita ad summũ pontificẽ, scda appel. nõ admitteret, vt colligit hic, vbi appel. ĩterposita ad papã ꝓualet, & in effectu tollit appe. interpositã coram inferiore. ergo a fortiori illã a principio dẽret impedire. at. l. patre furioso. ff. de his, q sunt sui, vel alie. iu. & in l. j. §. cãm. ff. de postu. ¶ Dictũ tñ in se verũ est, declarãdo, vt inferius dicam, & in eo casu, quo ab vtraq; parte põt appellari, intelligitur qñ vtraq. pars 2 grauata sit. † qa nõ grauatus nõ appellat, Abb. & Imo. post Inn. & alios hic. idẽ Inn. ĩ c. breui. s. de iu. iur. refert Bal. in l. fin. C. qñ ꝓuo. no. Bar. ĩ l. si seruꝰ pluriũ. §. j. ĩ fi. ff. de leg. 1. facit tex. 2. q. 6. 3 c. nõ solẽt. ¶ † Scdo p d. Ab. hic colligit, ꝙ si ab eadẽ snia diuersi ad diuersos iudices appellẽt, applo ĩterposita ad maiorẽ ꝓualet, & elidit appe. ĩterpositã ad minorẽ. Sed istud no. ẽt ñ vr hic bñ ꝓbari, qa appel. interposita ad summũ põtificẽ attendit. qa ꝓcessit, & prior fuit, vt ex ordine lræ colligit ibi, alter ad nrã, &c. Et iõ scda postea nõ valuit, qa iã erat negotiũ deuolutũ. Et attẽta ista rõne, idẽ eẽt dicẽdũ, qñ prius appellatũ fuisset ad in4 feriorẽ, † qa ex quo ad cõpetẽtẽ facta esset appellatio, negotiũ deuolutũ esset ad superiorẽ ꝓ vtraq. parte, l. ampliorẽ. C. eo l fi. C. qñ ꝓuo. Et scda, q̃ ad papã interponeret, tãquã superflua nõ ualeret. Sed qñ nõ appareret de prioritate, tunc hẽret locũ, 5 ꝙ Abb. dicit, arg. l. ꝯ pupillũ. §. q ad maius. ff. de re iu. ¶ † Tertio no. ualere ꝓcessum iudicis, cuius iurisdictio elidi poterat, si per exceptionẽ elisa nõ fuerit, & talia dr iudex competens, licèt eius iurisdictio declinari possit, gl. no. in cle. 2. in uersi. cõpetenti, ut li. pen. ideo ualet processus, si non opponatur, ut hic Abb. dicit, & no. Bald. in auc. si qui ex consensu. C. de epis. and.

col.2.ver.deīde no.vbi alle.Inn.in c.præterea.de dila.idē Ant.
de But.in c.cum super.col.pe de offi.deleg.cū si.vt tradit Alc.ī
6 l.2.col.3.ff si quis in ius voca.† Et est regula gñalis, ꝙ qñ alicui
a mero iure^a ius cōpetit,licèt elidi per exceptionē possit, actꝰ va
b let nisi opponaẽ.^b l.si vnus §.pactus ne peteret.ff. de pac. vbi gl.
& Bar.col v.& no.Bar.in l.cum,qui ita.§.qui ita.ff.de ver. obl.
7 †Quarto no.ſm Abb.hic, ꝙ si iudex scit se non habere iurisdi
ctionē,vel iurisdictionē elidibilē esse, nō valet processus cōtra
absentē.Primo,ista æquiparatio quā Abb.facit , qñ non habet
iurisdictionē,vel habet elidibilem,nō vr̃ ꝑcedere,vt j.dicā. Se-
cundo,ꝙ dr̃ de scientia iudicis,bene procedit in iurisdictione,
in qua fundamentū processus consistit. Secus si agitur de iure
actoris,ꝙ per exceptionē rei elidi possit,quia tunc non sufficit
iudicē simpliciter habere sciētiam exceptionis cōpetētis reo:
sed debet per ipsum reum opponi,& si non opponaẽ, iudex in
fauorē actoris ꝓnunciabit.quia licèt cōstet iudici de exceptio
ne,ipse supplere nō debet,vt no.Bar.in d.l.si vnus.§.pactus ne
peteret,col.v.in d.l.cū qui ita.de verb.obl.de quo Alex.ibi, & ī
8 l.j.col.2.C.vt quæ desu.adno.¶†Quinto no.in ver.deniq;,ꝙ à iu
dice seculari ad summū pontificē non appellaẽ , & hoc maxi
mè ꝓcedit,qñ esset talis iudex secularis, a quo appellari posset
ad Imperatorē,vel alium laicū superiorē , qa distinctæ sunt iu-
risdictiones inter Papā,& Imperatorē,& vnus de iurisdictione
alterius se nō itromittit.c.nouit §.de iud.xcvj.dist.c.cū ad verū.
Idē tñ est in iudice seculari,qui superiorem non recognoscit ,
9 qa tex.generaliter hic loquiẽ.†vnde de ipso Imperatore ad Pa
pam non appellaẽ ſm gl.in c.qm̃ x.dist.& tradit Card in d.c no
10 uit.de iudi.& s̃.dictū fuit in rub.¶†Ista ꝯclusio fallit primo in
arduis,& in articulis dubijs ī iure,qa ad Papā recurriẽ.c.per ve-
nerabilē.j.qui fil.sint legi.ita Abb.hic cōcludit,allegando Inn.
qui hoc dicit in c.cum te.circa fi.de re iud & idē Inn.in c.licèt
11 ex suscepto. s̃.de fo.cōpe.†Et idē qñ iniustitia esset notoria ꝑ-
12 ut Abb.dixit in rub.s̃.eo.†Et qñ inter laicos ad Papam recurra
tur,tradit Inn.late,& Doc.in d.c.licet ex suscepto. de fo. cōpet.
Bar.in cōsi.187.dñi priores.in tertio dubio,& in not.casu con
cludit Paul.de Cast.in cōsi.lxx.qa frustra,col.3. Et inter alios ca
13 sus ista ꝯclo nō vr̃ habere locū,†qñ de æquitate procediẽ,quia
tūc ad ecclesiasticū appellari pōt.Ita vr̃ probari hic à ꝯrio sen-
su,dū dr̃,ꝙ ſm rigorē iuris non appellaẽ ad Papā . Secꝰ ergo vr̃
attenta æquitate,& hoc mō istū tex.ad hoc inducit Bar. Besen
zinus in c.cū Io.de fid.instru.refert Fel.hic,& subsistit.Sed cōsi
derandū est,ꝙ rigor hic ponitẽ simpliciter ꝑ iure scripto , & ad-
uersūs cōsuetudini,de qua s̃.proximè īmediate loquiẽ ,dum in
inquit.Et de cōsuetudine ecclesiæ teneat,ſm iuris rigorē credi
mus nō tenere.Et idē ꝓbaẽ in c.si clericus laicū,de for. cōpe.in
cle.2 eo.tit.& declarat Abb.in c.super literis,col.1.s̃. de rescrip.
Et hoc mō nō probaẽ hic.ꝙ isti dicunt,qa nō poniẽ rigor iuris
hic,ꝓut ab æquitate distinguiẽ,iuxta no.in l.placuit.C.de iud.
14 in c.fi.de transa.¶†Vltimo no. ꝙ in terris,quæ sunt de tēpora
d li iurisdictione ecclesiæ seruari dēnt canones.^d ēt inter laicos ,
vt Abb.hic deducit,& no.per gl.in regula,possessor.de reg.iur.
in c.2.in ver.ciuili.de arbi.in 6.& tradit Cal.in cōsi.18.in tit. de
const.& not.Abb.in c.ecclesia S.Mariæ.de consti.Et quo infer
tur,ſm Abb.hic,ꝙ in terris,quæ sunt de tēporali iurisdictione
15 ecclesiæ,non valeret statutū laicorū ꝯ canones, †qa de iure ca-
nonico non valet statutū inferioris ꝯ canones. c. ꝙ sup his. de
ma.& ob.licèt secus sit de iure ciuili,qa valet statutū municipa
le ꝯ ius cōe.l.omnes populi.ff.de iusti.& iur.l.j.C.de emā.lib.l.
prohibere.§.planè.ff.ꝙ vi,aut clā.Et rōnē diuersitatis Abb. po
nit in c.fi.s̃.de cōsue.Imo.in c.fi.de offi.leg. & Mod. in d. c. qđ
super his.Sed in ꝯ dictū Abb.hic, videlicet , ꝙ ēt valeat statutū
laicorū ꝯ canones in terris existētibꝰ de tꝑali iurisdōne ecclæ,
expressè tenet Cal.in cōsi.18.s̃.alle.in titu.de cōsti.& ipse Abb.
idē cōcludit in c.ꝙ clericis,in fi.de fo.cōpe.ubi tex. inducit ī c.
venientes.de iu.iur.& hoc sequiẽ Alex.i cōsi.clxxv.viso thema-
16 te.col.j.lib.ij.¶ †In gl.in uer.cognouerit.no.ſm Abb hic,ꝙ qñ
notoriū est,iudicem nō habere iurisdōnē , vel illā esse elidibi-
lē, citatus cōparere nō teneẽ ad allegādū priuilegiū suū, & no.
per gl.in c.veniēs,de accu.cū si.vt p Abb.hic,& idē glo.& Doc.
17 dōt in l.2.ff.si quis in ius voca. † Vnde clericus citatus à iudice
seculari nō teneẽ cōparere,nisi dubiū sit de clericatu. gl. 23.q.
8.ī c.cōuenior.in ver.cōgrueret,& idem gl.av.q.4.ī c. placita, ī
e glo.fi.in fi.dicit,ꝙ qñ citatio^e est nulla,& hoc liquet, citatus ō
18 teneẽ cōparere.Et seqẽ Old.in cōsi.83.in fi.†an eps.Host. ī sum
ma de do.& cōtu.§.j.col.pe.ver.qñq; rōne iudicis. Bar.in l.3. p
illū tex.ff.de iud.But.in c.prudentiā.ī pri.col.2.s̃.de offi.deleg.
Abb.post Imo.in d.c.p̃terea.col.antepe.s̃.de dila.& idem Abb.
19 post alios ī c.cū ordinē,circa fi.de rescripi. ¶†Et nō sufficit no
toriū esse partibus,sed debet cōstare iudici,vt Ro.dicit.alle.istū
tex.in d.l.2.col.3.ff.si qs in ius voc.non ierit. & idē Car.in cle.
20 qa contingit.in v.col.in 4.oppo.ad fi.de relig.do.†vbi inq.t,ꝙ si
nō cōstat iudici,locū notoriè nō esse tutū, ꝑponi dēt.Pōt.n.ali-
qd notoriū eē,& non ꝯstare iudici.2.q.1.c.de manifesta. in fi.&

tradit Pau.de Cas.in cōsi.xxix.visis actis,col.fi. Si tñ erat noto-
riū,vr̃ præsumedū iudicē notitiā habuisse,arg.in c.j de postul.
at prælà.in c.cū in tua.j.qui mat.accu.pos.cū si.†Et isto casu no-
toriū excusat,ēt ab onere proponendi,& allegandi:qa si nō te-
neẽ venire,ergo nec ꝑponere.Abb.in c.ex parte,in fi.j.eo.& in
c.si clericus laicū,de fo.cōpe.in 3. no. ¶ Prædicta bñ procedūt
ī primo casu,qñ notoriū ē,iudicē nō hr̃e iure ipso iurisdōnē ,
sed qñ habet ipso iure,licèt p exceptionē elidi possit , vr̃ ꝙ va-
leat processus nisi opponaẽ,per ea,quæ s̃.dixi in 3.& 4.no. Vn-
f de isto casu debet cōparere.^f& exceptionē proponere : qa licèt
notoriū sit,exceptionē alicui cōpetere,poterit esse , ꝙ nō vteẽ
illa exceptione,& hoc tenet Bal.post Pet.in l.generaliter.in 2.
col.in ver.aduertatis.C.de epi.& cle,facit ꝙ j.dicam in secūdo
casu principali,qui per do.Abb.inferius cōsideraẽ.¶Extra gl.
opponiẽ per do.Abb post alios de l.si p̃tor. §. Marcellus. ff. de
22 iud.& breuiter ex dictis eius cōclusio est, ꝙ licèt nō valeat† sen
tētia,quā quis obtinet ꝯ absentē per falsas allegationes.d.l. si p̃-
tor.§.Marcellus.Secus tñ est,qñ ille,qui ꝯ absentē sentētiā obti
nuit,tacuit simplr̃,& nihil allegauit,qa snīa valet , vt est casus
hic,& ita ēt tenet Bar.ī l.j.col.pe C. de satisda. ubi expressè di-
cit,ꝙ tex.ī d.l.si p̃tor.§.Marcellus.loquitur in eo,qui allegauit,
23 & nō hēt locū qñ qs tacet.†Et hoc ampliaẽ , & ꝑcedit ēt si do-
losè quis tacuisset,quia pro aduersario allegare nō teneẽ.c.j. s̃.
đ ꝓba.ſm Imo.hic,licèt aliter dicatur voluisse Inn.in c. fi.j. de
accu.& nō bñ,ut hic post Inn.cōcludit Petu.& Mod. sequunẽ.
Idē Inn.& Io.de Ana.in d.c.fi.de accu.& hoc ꝑ no. tradit Ma-
the no.18.notō ꝙ sententia.& late Ro.in l.si is,ad quē.ff.de ac-
24 qui.hære.†quia minus delictū est,ꝙ in omittēdo ꝯsistit, iuxta
gl.in l.si mora.ff sol.mat.& sequitur ibi Are.qui iura quędā ad
25 hoc adducit.†Itē tex.hic,qui indistinctè loquiẽ.† Et qa tacēs si
26 pōt dici esse in dolo , ex quo ī fauorem aduersarij allegare nō
teneẽ,arg.l.Gracchus.C.de adul.Nec ob.si dicatur, ꝙ ēt ille , q
tacet veritatē,falsum cōmittit , sicut ille qui mendaciū dicit.c.
3.j.de fal.c 1.q.3.in c.quisquis.no.Bart.in l. ea,quę.ff.de ꝯhen.
27 ein pt Bal.in l.p̃sbyteri.†per illū tex.in 4.no.C.de epi.& cler.qa
illud locū habet in teste,qui veritatē manifestare teneẽ,ꝓut gl.
no.dicit 22.q.j.ī c.ne quis arbitreẽ.Secus est in parte. q̃ non te
neẽ in p̃iudiciū suum veritatē dicere.ꝑ supradicta,& no.But.ī
28 c.1.in 3.no.de ꝓb.& dixi ibi,in 22.col.†Et idem. qđ dr̃ in c. qui
scandalizauerit.de regu.iur.quod potius permittitur scanda-
lum nasci,q̃ quòd veritas occulteẽ,ꝑcedit in iudice & testibꝰ,
g qui veritatē propalare teneṅẽ.^g Secꝰ est in parte,vt tradit Abb.
29 post Inn in c.offi.per illū tex.j.de pęn.& remis.¶†Et de cōtu-
mace notandū est dictum Inn.ꝙ Abb.hic valde extollit.ꝙ si ꝯ-
paret,debet prosequi cām in eo statu,in quo reperitẽ.Et ideo si
elapso termino vellet ipse opponere exceptionē dilatoriā.au-
diri nō debet,sicut nō audiẽ ille,qui præsens fuit , quia nō dēt
esse melioris cōditionis contumax,q̃ ille , qui præsens fuisset,
arg.c.eum,qui.de p̃ben.in 6.ad idem gl.in c. 1.in uer.absentia,
de electio.in 6.facit tex.in c.vbi periculū.§. si verò infirmitate.
de electio. in 6. & ita simplr̃ sequūtur Pet.& Mod.hic,& idem
tradit Angel. in l. perēptorias,col.j.C. sen.rescin.n̄ pos.& no.
Spe.eo.tit.§.qualiter,ver.sed pone.Facit qđ not.voluit Bar.in l.
30 quāuis.ff.de dam.infect.¶ †Sed tamen ista conclusio,quā oēs
hic tenent ,dubitabilis vr̃:qa si contumax cōpareat , & reficiat
expensas,prout teneẽ,l.sancimus.C.de iu.audiendus vr̃.Et silet
de nouo debet dari terminus.ita Bar.exp̃sse dicit ī l.2.in 2. lec.
C.de eden.Et per hoc nō erit ipse melioris ꝯditionis,ex quo co
giẽ expensas reficere. Pręterea ille,qui fuit præsens,sibi imputa
ri pōt,si in termino statuto non opposuit. Quæ ratio cessat in
absente,& contumace,& cōtumacia satis punitur in expēsis,
quibus solutis ad causam reintegratur, vt no.Bart.in d. l. 2. Nā
cū ipse esset absens,nō potuit opponere.ergo non vr̃,ꝙ tempꝰ
sibi currat,dato ꝙ impedimētū ex ꝓpria ꝯtumacia causeẽ. c. qa
diuersitatē,ubi tex.no.j.de ꝯcess.p̃b.Et hoc facit. qa absens cō-
tumax

ADDITIONES.

a Syl.Al.Mero iure.Facium q̃ tradit Deci.s̃.de rescrip.in c.ex parte.s̃.in 4 no.
b Hie.Gig.Opponatur. Adde quòd idem est ubicunque actus incertus non admittatur.nam semper intelligitur si à parte fuerit oppositū, quòd si si opponaẽ à parte, erit secus.uide per Ias.inst.de act.§.curare,in 4.& v.col.
c Hier.Gig.Bar.in consi. Vide Ias.May.in l.si eum.§.qui iniuriarū.ff. si quis cautio.& Fely.in c.qualiter,& quando.de iudi.
d ¶Hie.Gig Canones.Adde Fel in cap.ecclesia S.Mariæ.i xv.col. supra de cōstit. ubi ponit multos notabiles effectus, qui resultant ex illa conclusione , quos non referam, sed videatis ibi per eum.
e ¶Hye.Gig.Citatio.Vide Barb.in cōsi.lxij.col.3.& ix.vol.j & Are.incip.in themate supradicto.col.4.
f Hie.Gig.Comparere.Adde do.Alex.in l.2 ff.si quis in ius voc.non ierit.col.1. ubi dicit,quòd scholaris qui habet priuilegium declinādi forum potestatū , si corā eo citaẽ,cōparere tenetur ad allegandū suum priuilegiū,aliàs potestas posset ipsum molestare,& vide eundem do.Alex.in consi suo.cj.in v. vol.col. 2.uersi.pro hoc bene facit,& uide per Deci.in c.cū ordinem.in 2.col.s̃.de rescri.ubi contrarium tenuit in scholari,nec facit mentionem de Alexandro.
g Syl.Ald.Tenentur.Adde Deci.in c.qm̃ contra.in 4.not.s̃.de probatio .

tumax nunq̃ vr iurisdictionẽ ꝓrogare, vt ĩ. statim videbimus. ¶ Succesliuẽ Abb. circa hoc, an valeat ꝓcessus agitatus ꝯ absentem, qui nõ pōt ꝯueniri, vel cui exceptio legitima cõpetebat. cõsiderat quatuor casus. ¶ 31 † Primus est, qñ iudex I veritate in illa ca nullã h̃ẽt iurisdictionẽ, in quo primo ꝯcludit, ꝙ nullo respũ valet ꝓcessus, si iudex scit defectũ iurisdõnis p istũ tex. hic, nec tali casu tractãdum est de ꝓrogatione iurisdõnis, 32 † qa nunq̃ absens ꝯtumax vr iurisdictionẽ prorogare, vt voluit Inn. in c. innotuit. de eo, q fur or sul. no. Bal in l. si qs ex cõsensu col. 2. C. de epi. audi. Ang. in l. 2. circa fi. ff. si quis in ius voc. 33 cũ ꝯcor. vt p Ale ibi, co. 3. ¶ † Scdo Ab. ꝯcludit, ꝙ si iudex ignorat defectũ suæ iurisdõnis, valet ꝓcessus respectu cõtumaciæ, a & nõ in ca principali. Sed tñ data ꝓbabili ignorãtia, vr ꝙ valeat ꝓcessus, ẽt in cã principali, p text no. in l. si forte. ff. de offi. præsi. vbi valent gesta præsidis, quando ignorauit aduẽtũ successoris. 34 † & per istu tex. Ro. dicit singulari ter. fuit q̃stio Romæ. b ꝙ valẽt gesta p vicariũ ep̃i reuocatũ eo ignorãte. [b] * Facit text. * in c. audita. de rest. spo. vbi in ca principali valet ꝓcessus agitatus vigore primi rescripti reuocati per sin, de quo iudex ignorabat. l. ilis. & similibus iuribus respond. ri p̃t. ꝙ in illis casibus iurisdictio mero iure cõpetebat. Patet hoc in rescripto, quod per sm̃ rescriptũ nõ reuocatum non uidetur, vt no. in c. cæterũ. supra de rescrip. licetiam in casu d. l. si forte, nõ deficiebat iurisdictio, quia præses prouinciæ retinet iurisdictionẽ vsq; ad aduentum successoris, vt per gl. & Bar. in l. meminisse ff. de offic. proconsu. Conclusio ergo Abb. loquitur, & procedit qñ ipso iure iurisdictio non competebat. ¶ Et ad hoc bene facit, quia morte mãdantis re integra ipso iure extinguitur iurisdictio delegati, vt no. ĩ c. gratũ. de offi. deleg. in c. cũ venissent. de testib. est tex. in c. fi. § officium. de offi. deleg. in 6. vbi non valet processus postea agitatus, licẽt delegatus ignorauerit mortẽ delegãtis, q̃a nõ pōt ignorãtia iurisdictionẽ tribuere, vt no. Bart. in l. & q̃a. ff. de iurisd. om. iudi. col. fi. vbi alleg. gl. q̃ hoc tenet in l. eius q̃ in ꝓuincia. in ver. ignorasset in si. ff. si cert. pe. & tradit Abb. in c. gratũ. de offi. deleg. cum si. ¶ Et scienta illa ꝯclusione, ꝙ nõ valeat ꝓcessus in ca principali, iudice ignorante defectum iurisdictionis. 35 † limitatur, nisi iudex ꝓnunciaret se cõpetentem sm Abb. pt̃ alios hic nã talis sñia facit ius, si appellatũ nõ fuerit, nec postea disputari pt, vt Bart. dicit in l. 2. col. 1. ff. si qs in ius voc. 36 † Et non ꝓcedit ẽt quãdo ipso iure iudex nõ habet iurisdictione ꝓut Abb. loqr̃ hic, & idẽ Abb. expresse dicit in c. ex parte decani. in 4. no. de rescr. Do. in c. si a subdelegato. in h. de of. 37 deleg. in 6. † Et in ōsp vt est, ꝙ iudex ꝓnunciet se ꝯpetẽtẽ, ut di- 38 cit Imo hic, col. pe. † Et iudex dẽt expresse ꝓnũciare se ꝯpetentẽ. & nõ sufficit isto casu, ꝙ ꝓcedat ad vlteriora, q̃a p hoc nõ intelligitur cõpetẽ ẽ ꝓnũciare, vt no. voluit Inn. in c. pretera, de dila. & ibi Abb. sequit in pen. col. & idẽ Abb. in c. pastoralis. col. 4. ver. iuxta p̃dicta q̃ro. § . de exce. & tenet Bu in c. sup l̃ris. s̃ de rescr. in rñtione, col. 3. ver. sed aduerte, decret. & sequit̃ Alex ꝯsi. 84. ꝯside ratis his circa fi. lib 4. & idẽ vr velle Bal. in l. 3. col. fi. ver. p̃terea pone. C. de ordi. in facit gl. in c. dispēdia. § 3. in ver. ꝓcessus, de rescr. in 6. q ꝓ sing. Ro. tradit no. suo cecal. dicit papa. ad 39 idẽ gl. in c. 2. in ver. quoru, eo. tit. ¶ † Et illa ꝯclo bñ ꝓcedit parte absente, q̃ nõ opposuit de defectu iurisdõnis ꝓut hic Doc. loquunt. Secus si parte ẽẽt pñs, & opponat defectu iurisdõnis, q̃a tunc iudex si de tali exceptione cognouit, procedẽdo ad vlteriora, vr se cõpetentẽ ꝓnũciare. & tali casu hoc sufficit, ꝓut Abb. declarat, & distinguit post Bu. in d. c. p̃terea, col. pe. & idẽ Ang. in d. l. 2. col. 4. in ver. itẽ, an est necesse circa cõcor. vt tradit Perut. c hic col. pe & late Fel. insistit in c. suborta de re iud. [c] Et ꝙ dictũ est de iudice ꝓnũciãte se cõpetẽtẽ, procedit qñ iudex posset ha 40 bilitari. vt † q̃a iurisdõ eius prorogabilis sit. Secus si oĩno esset iudex incapax, ꝓut in iudice laico ꝯ clericu ꝯtingit. q̃a ꝓnũciatio nõ valeret, cu sit ĩpossibile sit, iudicẽ eẽ cõpetente. ita Ab. 41 ꝯcludit in c. si diligẽti. col. ii. de fo. ꝯpe. † Nã isto casu iudex cognoscere nõ pōt, an sua sit iurisdõ, vt no. Ang. in d. l. 2. ver. 4. fal lit. idẽ Ang. i. q̃dã ꝯsulebat. ff. de re iu. Bu. in c. si diligẽti. in 4. co. 42 de fori. & in c. 1. col. 2. de dila. † Et gñaliter, qn & q̃bus casibus iudex possit pronũciare se ꝯpetẽtem, no. Ale. in d. l. q̃dã ꝯsulebat, & late tractãt Mod. in c. sup l̃ris, & de rescri. & Pau. de Ca. & 43 Mod. in d. l. 2. ff. si qs in ius voc. ¶ Tertio dũ Abb. ꝯcludit, ꝙ valet ꝓcessus ꝯtumaciæ punitiuus, qñ iudex ignorat defectu suæ iurisdõnis. hoc vr verũ, qñ ꝑsona iudicis habilitari pōt ex tacito 44 cõsensu, vel expresso. Secus. † Vñ ꝯ clericu nõ valeret ꝓcessus iudicis secularis, etiam ratione contumaciæ ut no. loan. And. in reg. sciẽti. in fin. de reg. iur. in 6. & u nv sim. vt prosequitur Pe- 45 ru. hic, in gl. in ver. cognouerit † Et hoc idem tradit Abb. in c. si diligenti. col. ii. de fo. cõpe ubi expresse dicit tex. in d. l. si qs ex aliena. ff. de iud. ꝓcedere, qñ pōt esse iudex, licet in ueritate nõ sit. Secus aũt ubi nõ pt eẽ iudex, vt in clerico. & idẽ Bal. in l. gñali, col. 2. ver. p hoc soluit̃ ista q. C. de epi. & cle. & in d. l. si qs ex aliena uer. & pro hoc vr. Et illud verius ur, licẽt aliter uideatur sentire Bar. in l. 3. ff. de iudi. Nã cõtumacia est delictum, & pęna eius est pœna delicti, ut Abb. dicit in d. c. si diligẽti. Vnde 46 clericus nõ pōt a laico cõdẽnari ¶ † Scdo ista cõclo fallit, qñ pars pñs sciret defectũ iurisdõnis, & de cõmodo eius ageret, q̃a tũc nõ valeret processus, vt Abb. hic ꝯcludit post antiquos quos refert, ex eo ꝙ no. Cald. in c. ad probandũ s̃. de re iudica. 47 ubi igit. ꝙ litigãs sciẽter corã excõicato tolerato † ñ dẽt aliqd ꝯmodũ reportare. & Doc. cõiter ibi sequunt̃. idẽ Cal. in c. post cessionẽ, ubi Abb. col pe. s̃. de prob. & Abb. in c. dilectus. el 2. col. 2. de p̃b. Bu. & Abb. in c. scilicitatus s̃ de rescr. ¶ Sed tñ cõsiderãdũ est, ꝙ in casu, in quo loqr̃ Cald erat prohibita cõicatio cũ excõicato iudice, ex quo pars sciebat illũ excõicatum, q̃ nõ isto casu hic cessat. ¶ Et q̃a pars pñs ꝓ aduersario allegare non tenet̃, ut s̃. dictũ est. Nã illa rõ procedit ẽt, q̃ tractat̃ de utilitate partis p̃ntis. ¶ Scdus casus principalis est, qñ iudex h̃ẽt iu- 48 risdictionẽ elidibilẽ p cõflictũ exceptionis. † In quo Abb. primo concludit, ꝙ si iudex sciebat, non ualet processus, cle. pas- o ralis. § Pstãra. de re iud. & text. hic, & in l. non ur. ff. de iud. Sed d in ꝯtrium facit tex. in l. ser: o inuito §. cũ p̃tor. ff. ad Treb. ubi [d] 49 ualet sñia iniqua ꝯ ius partis, licẽt sciẽte iudice prolata sit. † Et hic etiã agitur de iure partis, ut tollatur exceptio. q̃ sibi competebat. Et q̃a in illo casu ur iudex uti iure suo, cũ haberet iurisdictionem. ergo ualet processus, ut p gl. in d. cle. 2. ut li. peo & ur hoc tenere Bal. in l. si q ex cõsensu, col. pe. uer. deinde. not. C. de epis. aud. Ant. de But. in c. cũ super. col. pe. s̃. de off. dele cum cõcor. ut p Ale. in d. l. 2. col. 3. ff. si quis in ius uoc. Et licẽt Doc. in locis p̃alleg. expresse non loquantur iudice hoc sc. ẽtc, tñ iudici hoc scienti nihil ur posse imputari, cñ non teneatur supplere pro absente ad priuatã vtilitatẽ ut dixi s̃. 104 no. Et quia forte absens, si eẽt præsens exceptione nõ uteretur, p ea, q̃ superius dicta sunt. Nõ ob. tex. in cle. pasto. quia tex. ibi vr h̃re sp̃alẽ rõnẽ, cũ eẽt citatus absens ad locũ nõ tutũ. & sic cõparere non tenebat̃. secus vr, qñ potuit cõparere, & fuit cõtumax. Non ob. tex. hic, q̃a pōt dici, ꝙ mero iure iurisdõ nõ cõpeteret, ex quo erat appellatio prius delata ad Papã. Cũ. n. ex sola sciẽtia iudicis processus ĩpediat̃ absq; eo, ꝙ opponat̃, iurisdõ mero iure ñ vr cõpetere. & ita ẽt tex. intelligo in d. l. non uidetur. ff. de iud. 50 ¶ † Scdo Abb. cõcludit illo secundo casu principali, ꝙ qñ iudex ignorat, ualeat ꝓcessus, ẽt super cã principali, ut hic. Sed loquit̃ iste tex. respectu cõtumaciæ. Vñ melius facit text. in d. l. si forte. ff. de offi. præsi. & in d. c. audita. de restit. spol. & quod no. Cal. in ꝯsi. 4. in tit. de offi. leg. an si Papa. & quia talis iudex cõ- 51 petens dr̃ sm gl. in cle. 2. ut li. pen. ¶ † Tertius casus principalis est, qñ iudex h̃ẽt iurisdõnẽ. sed agenti ius nõ cõpetebat. Et conclusio est, ꝙ ꝓcessus nõ valet si iudex hoc sciat, p istũ tex. hic. & idem si ignorat, quia vr actor per fallas allegationes obtinuisse. d. l. si p̃tor. § . Marcellus. de iud. Sed in isto casu ddin vr. ꝙ ualeat ꝓcessus, cũ iudex h̃eat iurisdõnẽ, p supradicta in secundo casu p̃cedenti. Et quia licẽt iudex agẽtẽ sine actione repellere possit, per gl. l. vbi pactũ. C. de trãsac. tñ si hoc nõ facit, nõ tenetur, ut no. dicit Pau. de Ca. in d. l. vbi pactum. col. fi. alle. l. non quidquid. ff. de iudi. & facit text. in d. l. seruo inuito §. cũ p̃tor. ff. ad Treb. Non ob ꝙ actor, cui actio nõ competebat, videatur obtinuisse per fallas alleg. d. l. si prætor. §. Marcellus, quia ille §. loquitur qn iudex decipitur. secus videtur in casu isto, in quo hoc sciebat, & ideo deceptus non uidetur, in reg. scienti. de reg. 52 iur. in 6. & in l. nõ vr. ff. eodem. titu. de regu. iur. ¶ † Quartus casus principalis est, quando agenti ius mero iure competebat, sed absens erat tutus exceptio. & Abb. concludit, quod si iudex sciebat, nõ debuit procedere. sed in ꝯtrium faciunt ea. quæ supra-

ADDITIONES.

a ¶ Hie. Gig. Cõtumaciæ Vide Ale. & Mod. in l. sed & si de sua. ff de acqui. hære.

b ¶ Hie. Gig. Ignorante Adde, quod idem est in procuratore reuocato, quia reuocationem ignorat. nam gesta per eum interim valent. tex. est in l. si mãdasset. ff. mand. & no Soz. in l. si nõ sortem. §. adeo. ff de condi. indebi. An aũt valeat ꝓcessus, & sententia iudicis, qui uere iudex erat, sed ignorabat se iudicẽ eẽ vide per Soz. in l. multum. in 3. col. ff de condi & demon. Bald. in l. falsus. C. de furtis. & per Doc. in c. cum in iure peritus. extra, de offi. deleg. Et q. d sit in gestis a procuratore, qui se procuratorem ignorabat. vide Soz. in d. l. multum. in dicta col. 3.

* ¶ Ignorante. Etiam voluntaria, vt collatio beneficii, gl. pragmati titulo de collat. §. item voluit. ver. vicario. Philip. Franc. super eo. 2. in vlti. no 3. eo. lo. de Selue tract. de benefic. par. 2. q 14 facit Pan & Fel. in c cæterum. de rescrip. Dec. cõsi. 165 Nic. Boer. decis. Burdegalen. 347. adde not. ad Deci. supra de rescrip. c cæterum, in fine.

c De re iud Et late Ias May. in l. 2. ff si quis in ius voc. non ierit.

d ¶ Hie. Gig. In contrarium. Adde, quod tex. in d. l. seruo inuito. §. cũ prætor. nõ videtur obstare aliquo modo. quia ibi iudex habebat iurisdictionẽ sententiandi super fideicõmisso. nec apparet ibi, quod iurisdictio prætoris esset elidibilis in illo casu aliqua exceptione. & hoc esset notum sibi. sed dubiũ erat ibi vtrũ sñia valeret, ex quo erat iniusta, & lata per ambitionem, vel errorem. & vide Bar. ibidem. in 1. oppo. dum soluit contrarium l. si per errorem. ff de iurisd. om. iud. & vide etiam ibi Pau. de Cast in 1. col. ver in gl. ibi, de iu. & sic cõcludo, quod ille tex. no meretur allegari contra Abb. salua tamẽ reuerentia tanti viri, cui ratione singularis scientiæ plurimum debeo.

sepradixi in secūdo casu principali. Si vero iudex ignorabat, va let processus, ut Ab. hic tenet, & bene in hoc loquitur, & aliud dicendum non occurrit. ¶ Vltimo secundum Ab. quaeritur de intellectu text. dū dicit ab vtraq; parte app. fuisse interpositā ad diuersos iudices. Et pro resolutione eorū, q̄ Abb. hic dicit, habemus breuiter ↄsiderare duos casus. † Primus est, qn̄ vtraq; pars grauata fuit in eodē negocio, vt qa reus fuit ꝓ parte ↄdēnatus, & ꝓ parte absolutus, & tali casu vtraq; pars appellare pōt. Ita intelligitur tex. hic, sm̄ But. & Abb. sed Peru. hic dicit in 2. col. ꝙ contrarium tenendū est per tex. in l. ampliorem. in princ. C. eo. tit. & in l. fi. C. qn̄ prouo. † vbi qn̄ ab vna parte appellatur super vno capitulo, licèt pars altera grauata sit in eodē capitulo, non tn̄ secunda appe. admittit̄, quia prima vtriq; parti cōis est, & iō secunda tanquam superflua reijcitur. & ita tenet Bal. in d. l. ampliorem in prin. Cy. & Bal. in d. l. fi. & gl. 2. in fi. in c. significauerunt. de excep. cū si. vt prosequitur ipse Peru. hic. Sed si recte aduertatur, nō discrepāt in effectu, q̄ dicūt Bu. & Ab. hic, ab his, q̄ Peru. in ↄtrium inducit. Dicunt n. ꝙ qn̄ appellat̄ a grauamine super eodē capitulo, & pp hoc q̄libet pars appellat, loquitur tex. hic, vt prima applō ꝓualeat. si ergo vnica applō, ergo vtraque pars appellare nō debuit, sed de facto admissa fuit applō. Vel secunda admissa fuit pp ignorātiā, & ideo statim, ꝙ de prima cōstat, sup secunda nō ꝓcedit̄. Ex quo dat̄ intelligi, ꝙ si a principio de prima apparuisset, secūda nō debuisset admitti, vt ēt dixi in notabilibus. Est ergo cōsiderandū, ꝙ vtraq; pars appellare pōt, ex quo grauata reperit̄. sed vr̄ esse locus ꝓuentioni, qa statim, ꝙ ab vna parte appellatū fuit, illa appellatio est cōis, & sufficit pro vtraq; parte. ideo alia appellatio non admittit̄. d. l. ampliorē. in prin. cum si. s̄. alleg. † Et ꝙ dictū est in eodē capitulo, idē dicendū est, si plura essent capitula ↄnexa, quia tunc idem, ꝙ de vno, & eodē capitulo iudicat̄. Ita gl. in terminis dicit in d. l. ampliorē. in prin. bonus tex. in l. ēt. §. ea causa. ff. de mino. facit tex. in c. q̄to. de iudi. in c. translato. de constit. in l. q̄ religiosis. ff. de rei ven. † Et dicunt̄ connexa [a] capitula, siue coniuncta illa, q̄ ex diuersitate factorum separationē nō recipiūt, vt inquit text. in l. j. C. si vnus ex plu. no. Bal. in d. l. ampliorē. in prin. col. j. ver. sed quaero. † Et connexum dr̄ pactum appositum in continenti, vt no. Bar. in l. Aurelius. §. idem quaesijt. ff. de libe. lega. † Nec ex eo solo connexa dicuntur, ꝙ sub vno iure generali cōprehēdi possunt, sed qn̄ ratio vnius ab alio bene discerni non potest, vt dicunt But. & Imo. in c. cum inter. de re iud. per no. in l. cum sētum. ff. de neg. gest. ¶ † Secundus casus est, qn̄ capitula sunt diuersa, & separata, a quibus vtraq; pars appellauit. Nā tunc ꝓcedit̄ in vtraq; appellatione corā diuersis iudicibus, vt dicunt But. & Ab. hic. Et idē tenet Bal. post gl. in d. l. ampliorē. versi. sed quid si diuersa. quia † tot sunt sententiae, quot sunt capitula. d. l. etiam. ff. de mino. & ita sequuntur Peru. & Mod. hic. † Sic ēt in separatis capitulis pōt valere sententia super vno, & non super alio, l. quaedā mulier. vbi Bal. ff. fa. ercis. no. Bal. in l. hoc iudicio. ff. eo. tit. Sed ista conclusio, quam oēs hic tenēt, dubitabilis vr̄, quia etiam in capitulis separatis vr̄ habere locū tex. hic, vt vnica appellatio attēdat̄, & ꝙ ad diuersos iudices nullo modo deferat̄. hoc enim fuit in causa principali, in qua ab eodem iudice, & in eadē snīa in diuersis capitulis iudicatum fuit. ergo idē dicendum vr̄ in causa appellationis, quae naturam causae principalis sequit̄. l. j. in fi. ff. an causa appel. per alium. facit text. in c. dispēdia. §. j. & §. reus quoque. de rescrip. in 6. vbi diuersae actiones, quę ↄ eundē cōpetunt corā diuersis iudicibus, moueri non possunt. ergo a fortiori idē in casu isto dicēdū est, in quo a principio negocium vnitū in iudicio deductū fuit. vnde nūc in cā appellationis ↄtinentia causae diuidi non debet, c. i. de cā poss. & ꝓprie. l. nulli. C. de iudi. & no. Abb. in alio ꝓposito hic. Et ad hoc ꝑpāliter facit tex. in d. l. ampliorē. in prin. qui ēt in capitulis separatis vr̄ procedere, quia eū de nouo ibi inducatur, ꝙ appellatio vnius partis ad aliā partē porrigat̄ & hoc prius non erat, vt ibi in prin. colligitur. ergo illa prouisio in capitulis separatis intelligitur. Si enim in eodē capitulo restringeret̄, vt Doc. dn̄t, hoc idē prius fuisset ante illam legem, & sic illa prouisio Imperatoris parū seruiret. Et facit tex. ibi, dum vniuersaliter loquit̄, & dicit, Si quid iudicatis opponere maluerit. Nā ista verba vniuersalia sunt, & ēt in capitulis separatis vn̄t procedere. Et quia cōis opi. iure nō probat̄. Allegatur ēt tex. in d. l. ēt. de mino. vbi restit. in integ. facta in vno capitulo ad aliud capitulū separatū nō porrigit̄. Sed rn̄deri pōt dupliciter. † Primo, ꝙ nō valet argumentum de restit. in integ. ad appellationē, vt est tex. no. in l. 2. C. si vnus ex plu. vbi app. vnius ad alium porrigit̄, licèt secus sit in restitutione in integ. vt ibi expresse dr̄. Et rō manifesta vr̄, qa resti. in integ. est ↄ ius cōe. vnde magis restringitur, q̄ appellatio, q̄ in iure cōi ↄceditur. l. scio. ff. de in integ. resti. iuncta l. & in maioribus. C. eo. titu. c. de app. j. eo. † Secundo rn̄det̄, ꝙ in d. l. ēt restit. facta in vno capitulo, ad aliud capitulū nō porrigit̄, quia in illo casu agitur de grauiori ꝓiudicio, quàm in proposito nostro hic, ꝙ cā coram eo iudice debeat tractari. hoc n. parui momenti esse vr̄, cum quilibet iudex praesumatur iustitiā facere: c. in p̄sentia. & de renun. c. cum nostra. ā de procu. Et si suspectus fuerit, potest recusari. Vltimo non ob. iura, in quibus dicitur, ꝙ vtraque pars appellauit. in c. Raynaldus. in ca. Raynutius. j. de testa. quia non dicunt, ꝙ causa appellationis agitata fuerit apud diuersos iudices. Vnde fateor, ꝙ vtraque pars appellare potest, cū grauata sit tamen appellatio attenditur, & illa praeualet, vt hic dicitur. Et retenta tamen cōi conclusione, limitatur sm̄ Ab. hic, in fi. vt procedat, quando vtraque pars appellauit distinctè ab articulo separato. Secus si pars simpliciter appellaret a sententia, quatenus facit ↄ eam: nam tūc vnica appellatio praeualeret, quia vnitum fuit negotium deductum in iudicio, & continentia causae diuidi non debet. l. nulli. C. de iudi. cum similib. ¶ Cōtrarium in hoc tenet Peru. hic, in versi. tertio quęritur. qa cum sint diuersa capitula, & appellatio limitata sit, quatenus sententia facit ↄ appellātem, appellatio restringit̄ ꝓ illa parte, a qua appellatum fuit, per s̄. dicta. Et vr̄ tex. in d. c. Raynaldus, vbi Ab. in 6. not. & tenet Bar. hic, quia appellatio satis limitata vr̄, dū refertur ad sententiam, quatenus facit contra appellantem. arg. l. asse toto. ff. de haere. insti. † Nam relatum vr̄ esse in referente cū omnibus qualitatibus suis, vt no. Bar. in l. si quis seruum. §. fin. ff. de lega. 2. ver. sed quaero, testator. in l. j. ad fi. ff. si fami. furt. fe. dica in l. 2. in prin. ff. de recepta. Et hoc idem videtur tenere Ab. in c. significauerunt. de except. & in c. cum Ioānes, col. fi. de fi. instru. Saluari tamen potest, ꝙ Ab. hic dicit, vt Peru. hic concludit, in versi. circa tertium, quando appellatum esset simpliciter a sententia, quia tunc sententia in totum suspenditur, licèt capitula separata sint. alleg. Bar. ad hoc in d. l. fi. in fi. C. quando prouoca. Sed certè rōnes, q̄ ↄ Abb. s̄. proximè inducuntur, etiam isto casu videntur procedere, quia appellatio refertur ad grauamē, ex quo non grauatus appellat, vt s̄. dictum est in notabilib. & ideo qn̄ appellatur simpliciter a sententia, tacitè appellatum intelligitur respectu grauaminis illati per sententiā. vnde perinde vr̄, ac si dictum esset, Appello a sententia, quatenus facit ↄ me. Nā tali casu expressum vr̄, qd̄ tacitè intelligitur, cuius expressio nihil operat̄. l. 3. ff. de leg. 1. Ex p̄dictis cō Ab. non ob. dum dicit, ꝙ ex quo negociū vnitum fuit in iudicio, nō dēt diuidi, vt coram diuersis iudicibus appellatio tractetur. quia rn̄deri pōt, ꝙ cum diuersa sint capitula, in separatis capitulis diuisio nō cadit. ¶ Pręterea attēta tali rōne esset dicendū, ꝙ ēt si appellatū esset distinctè, & nominatim a diuersis articulis, ꝙ appellatio non posset coram diuersis iudicibus agitari, ex quo a principio vnitū fuit negotium, cuius contrarium tamen expresse Abb. fatetur hic.

ADDITIO.

a ¶ Hier. Gig. Connexa. Alibi habemus, quod connexa dicuntur, quando sunt inter se respectiua. Alexan. in l. cum proponas. la 2. C. de pact. & ad materiam connexorum, vide Bar. in l. 3. §. filius. & ibi late Ias. ff. de libe. & posth. vbi Bar. ponit, quae dicantur capitula connexa, & separata. Bald. in l. 2. in 2. col. C. de rescin. di. in l. ampliorem. C. de appel. Inn. in c. fraternitatis, extra de haere. Ant. de Bu. in c. fraternitatis. de testi. & vide Ioan. de Imo. in consi. 139. incip. In nomine domini, praefatis. 4. colum. & do. Fran. Curt. consi. 20. colum. 19. & ibi, an dispositio in simplicibus verificetur in mixto, & connexo.

S V M M A R I V M.

1 *Tempus prosequendae appellationis, an currat à die sententiae, vel interpositionis appellationis.*
2 *Dies appellationis interpositae, non computatur in termino prosequendi.*
3 *A litera, separationem significat.*
4 *Impotentia tam iuris, quam facti intelligitur.*
5 *Appellans impeditus non habet opus adire iudicem, vt declaret impedimentū obstitisse, quo minus potest prosequi, & si opponatur de lapsu temporis, replicabit de impedimento.*
6 *Restitutio in integrum exigit probationem veritatis causae.*
7 *Declaratio iudicis requiritur, quando aliquid conceditur motuū ipsius.*
8 *Nolumus, arguit nouam dispositionem.*
9 *Appellanti ex causa conceditur tempus vltra biennium ad prosequendam appellationem.*
10 *Tempus prorogatum propter impedimentum, si contingat in eo, aliud impedimentum multiplicatur.*
11 *Iustitia qualiter accipiatur.*
12 *Iustitia si alicui committitur, non debet habere rationem passionis.*
13 *Iustitia comprehendit duo, & quòd ordo iuris seruetur, & quòd vnicuique, quod suum est, tribuatur.*
14 *Impeditus in primo anno, an indistinctè debeat habere secundum annum.*
15 *Appellans impeditus impedimento concernente eius personam in primo anno, habet ipso iure secundum.*
16 *Impeditus impotentia facti, non conseruatur ipso iure illaesus, sed ei cōsulitur per restitutionem.*
17 *Impedimentum belli facit, vt detur restitutio.*
18 *Excommunicato, an currat tempus appellationis.*
19 *Paupertas an sit impedimentum, ob quod detur appellanti secundus annus.*
20 *Inops, & pauper quomodo differant, & an differant quo ad effectum. nu. 21.*
22 *Appellans impeditus ex facto iudicis, an habeat secundum annum, & ibi quid si per Principem, & per inferiorem. nu. 25.*

23 *Lis quamuis pro instantia quandoq; ponatur, accipitur propriè pro causa.*
Et accipitur secundum subiectam materiam.nu.24.
26 *Penitus intelligitur ipso iure.*
27 *Sanctimus est nomen verbi promulgatorium.*
28 *Instantia appellationis, an currat facto, & pendente compromisso.*
Quid ante acceptationem arbitri.nu.29.quid in arbitramento.nu.32.
30 *Compromissum non dicitur ante acceptationem.*
31 *Compromissum, & promissio de compromittendo differunt.*
33 *Terminus prosequendi appellationem, non potest prorogari.nu.34.*
35 *Austeritas quid, & an distinguatur ab æquitate.*
36 *Rigor quandoque accipitur pro iure scripto, non ad differentiam æquitatis.*
37 *Austeritas propriè sumitur pro rigore, & quadam seueritate.*
38 *Impedimentum ex parte appellati facit, vt secundus annus concedatur.*
39 *Instantia non currit, quando per cauillationes, & subterfugia aduersarij protelatur.*
40 *Terminus legalis non currit impedito facto aduersarij.*
41 *Statuto, quòd causa expediatur infra tres menses, si aduersarius petit dilationẽ maiorem trium mensium ad examinandus testes extra territorium, poterit iudex elapsis etiam tribus mensibus procedere.*
42 *Appellanti tempus non currit, si culpa appellati litigatur incidenter super attentatis. secus si culpa appellantis.*
43 *Causa iusta litigandi non solum excusat ab expensis, sed ab omni pœna iuris, & canonis.*
44 *Appellans si impediatur facto tertij, agit contra eum si est soluendo.*
45 *Soluendo non esse dicitur, qui non habet bona in territorio.*
46 *Appellanti impedito in secundo anno, an aliud tempus concedatur, vel restituatur.*
47 *Terminus vnus si præfigatur, est fatalis, si successiue plures mora potest purgari.*
48 *Appellanti impedito in secundo anno, & restituto, non datur alius annus, sed datur tantum tempus, quantum abstulit impedimentum.*
49 *Terminus præfixus à iudice superueniente impedimento, an debeat duplicari, & an semel tantum.nu.52.*
50 *Statutum recedens à iure communi, non regulatur secundum ius commune.*
51 *Subrogatum assumit naturam eius, in cuius locum subrogatur, in omnibus, in quibus contrarium expresse non reperitur.*
53 *Impedimentum qualiter probetur, & quot coniecturis, nu.55.*
54 *Iuramento quandoque probatur impedimentum.*
56 *Probatio dicitur euidens per iuramentum in casibus, in quibus sufficit.*
57 *Iuramentum dicitur probatio legalis.*
58 *Appellans si fuit impeditus in prima parte anni, in alia non, & remansit tempus aptum ad expediendum, an detur secundus annus.*
59 *Appellans, qui nimis se arctauit, dicitur in culpa.*
60 *Impedimentum quamuis modicum absorbens diligentiam præteriti temporis, qualiter consideretur.*
61 *Impedimentum non sufficit simpliciter allegare, sed debet probari diligentia:*
62 *Nauta, qui contra voluntatem domini transtulit merces in deteriorem nauem, si vtraque perijt, non tenetur.*
63 *Negligentia filij in petenda bonorum possessione, non facit, quòd filius excludatur eo casu, quo petitio sua locum habere non potuisset.*
64 *Citatus pro die feriata, non comparens excusatur.*
65 *Expensas qui facere tenebatur, excusatur si res in qua expendere debebat, extincta sit.*
66 *Vasallus qui opem domino omnino perituro non præstitit, excusatur.*
67 *Clericus tunc excusatur a residentia propter infirmitatem, quando erat solitus residere.*
68 *Impedimentum non excusat, nisi ostendatur impedimentum causam fuisse immediatam, quòd quid factum non sit.*
69 *Iudex à quo cui per lapsum anni de impedimento appellantis aliter non constat, an sententiam suam exequi possit appellante aliter non citato.*
70 *Citatio non requiritur, quando executio fieri debet in eadem re, quæ fuit adiudicata. secus si in alia.*
Nisi fieret per successorem eius iudicis, qui iudicauit, nu.71.
72 *Conclusio in causa videtur reuocata, quando admissi sunt articuli post cõclusionem.*
73 *Facto factum, de facto reuocandum, & quomodo.*
74 *Citatio requiritur in reuocatione eius, quod de facto factum est.*
75 *Tenuta de facto concessa confirmari potest conflito de credito.*

1 EXratione. ¶†Primo no. ꝙ hic vr̃ probari, ꝙ tempus prosequendi appellationẽ, currat a die sententiæ. Sed tamen hoc bñ nõ colligitur, vt per Abb. hic, q̃ subijcit hoc hodie esse clarum, ꝙ non a die sententiæ, sed interpositionis a appellationis currat. [a] per tex. in clem. sicut. eo. titu. ibi, a die interpositionis. ¶ Non intelligatis tñ, ꝙ ibi de nouo hoc constituatur. Nam si Ab hoc voluisset, non vr̃ verum, quia incidẽter dr̃ & recitatur, tanq̃ prius esset declaratum, & decisum. Et ꝙ esset de iure antiquo, probatur in ca. ex parte. ṡ. de rescriptis. ibi, eum bienniũ a tempore appellationis esset elapsum. Facit tex. in c. cum sit Romana. ṡ. eo. vbi appellantibus annus indulget. ergo intelligitur, ꝙ annus currat post appellationem, nõ prius. vt in auct. ei qui. C. de tempo. appel. not. Bar. in l. fi. §. illud. C. eo. titu. Et dum in d. cle. sicut. habetur a die interpositionis, colligi 2 tur † ꝙ dies appellationis interpositæ non computatur in ter3 mino. † quia litera, A. [b] separationem facit, vt per gl. in l. ratio. b §. fi. ff de actio emp. Et hoc in terminis gl. dicit in dicta clemẽ. sicut. in ver. a die. Facit gl. in simili in c statutum. in ver. numerandam. de præben in 6. no. Specu. in tit de citatio. in § viso. Ol dra. in consi. 44. Consueuit dubitari. & Bal. in l. scire oportet. §. 4 aliud. ff. de excusatio. tuto. cum sim. ¶ † Secundo no. ꝙ dum generaliter tex. loquitur de impotentia, tam de impotẽtia iuris, quàm facti intelligitur. & sic æquiparantur, & hoc voluit Abb. hic, dum allegat tex. in c. sciscitatus. de rescriptis. qui pariter de impotentia facti, & iuris loquitur. Sed tamen alibi differentia constituitur, vt notabiliter tradit Bar. per illum tex. in l. vnus. §. fi. cum l. sequen. quæ incipit, Attilicinus. ff. de seruitu. rustic. p̃5 dio. de quo infra dicetur. † Et stante impedimento, de quo tex. hic loquitur, non est opus adire iudicem, vt declaretur tale impedimentum obstitisse, sed appellans poterit prosequi appellationem. Et si opponatur sibi de cursu temporis, replicabit de tali impedimento, vt notabiliter dicit Ioã And. in rubri. eo. tit. in fine. Et declaratoria, quæ aliàs requiritur, iuxta c. cum secundum. de hære. in 6. non habet locum in isto casu, in quo post litem inchoatam impedimentum superuenit. Et simpliciter sequuntur hic Imo. col. penul. versi. sed aduerte. Peru. in 19. colũ. versi. sed dubitatur. & idem tenet Domi. in d. cap. cum secũdũ. §. 1. & no. Lapus alleg. 127. Anastasius. col fi. Et ista cõclusio vr̃ bene procedere respectu impedimenti occurrẽtis in primo anno, prout Io. And. loquitur, quia secundus annus ipso iure datur a lege, stante impedimento. Sed in terminis istius decretalis aliud videretur dicendum, cum impedimento prouideat mediante restitutione in integrum, sm̃ communem opinionem, 6 de qua infra videbimus. † & in restitutione in integrum veritas causæ debet probari. l. 3. vbi Bar. ff. de in integrũ restit. Facit tex hic, dummodo prosecutionem ipsius per impotẽtiam vos 7 constiterit omisisse. † Et quando aliquid cõceditur motui iudicantis, eius declaratio requiritur, vt notat Bal. in c. 1. §. vasallus. circa finem. versi. not. ergo. si de feu. fuer. controuer. inter 8 domi. & agna per c. 1. de cõfes. in 6. ¶ † Tertio no. ibi, uolumus. nam ex isto verbo arguitur, quòd ista sit noua dispositio, vt p Abb. hic. Ad idem glo. in c. fi. in ver. respondemus. de verbo. significa. in 6. facit tex. in c. præsenti. de præben. in 6. & idem Ab. dicit in c. fi. ṡ. qui fil. sint legi. & in c. cum te. col. 3. ṡ. de re iudi. Et ex hoc, quòd noua hic ponatur decisio, Ab. infert, quòd iste appellans ipso iure non audiatur, sed per restitutionẽ in integrũ. Sed ista illatio necessaria non vr̃, quia licèt de nouo hoc inducatur, non sequitur, quòd hoc sit per viam restitutionis in integrum. Nam hoc dar̃ a lege immediatè sine ministerio hominis, quia Papa est lex animata in terris. §. penul. in Auctẽn. de cõsul. Et probatur hoc in c. cum sit Romana. ṡ. eo. vbi secundus annus conceditur absque resti. in integrum. & tñ per illum tex. vel alia iura, quæ a principio hoc disposuerunt, noua dispositio cõstituitur. ¶ An autem in se verum sit, ꝙ in ista decretali restit. in integ. 9 necessaria sit, infra videbimus. ¶ † Quarto no. ꝙ ex causa etiã vltra biennium conceditur tempus ad prosequẽdum appellationẽ. & isto casu terminus biennij non dicitur fatalis, ex quo aliud tempus subordinatur. Et ita hic colligitur, quod no. Bal. in l. 2. in princ. in 2. notabi. C. de tempo appel. Ad quod bene facit, quod 10 no. Domi per illum tex. in c. 1. in versi. 1. de electio. in 6. ¶ † Quinto no. ꝙ quando propter impedimentum certum tempus conceditur, & in illo tempore ẽt impedimentum contingat, tempus multiplicatur, quia eadẽ ratio videtur, vt per glo. in auct. ei qui. C. de tempo. appel. quod declarat̃ distinguẽdo, vt Bart. ibi p̃sequitur.

ADDITIONES.

a ¶Hier. Gigas. Currat. Adde ꝙ tempus datum ad appellandum, currit de momẽto ad momentum. & hinc est, ꝙ Cuma. & Areti. in l. 1. ff. quando appel. sit. notabiliter dicunt, ꝙ si contra aliquem fertur sententia prima die mensis hora 19. expirat tempus appellandi, die 10. eadem hora. ideo appellans vltima die, apponere debet horam, puta 13. ad hoc, vt appareat ipsum appellasse ante horã 19. adducunt ad hoc no. per Bar. in l non solum. §. sed vt probari. ff. de ope. no. nunc. quæ optimè faciunt.

b ¶Hier. Gig Litera, A. Adde ꝙ ista litera, A. separationem denotat. tex. in l. à Caligato. & ibi Cy. & Doc. C. de nup. Bar. in l. meminisse. in prin. ff. de offi. procõ. & lega. Fely. in c. placuit. in 1. col. ver. & dum iste texe. dicit. de rescrip. vbi inquit, ꝙ de ista dictione plene ponit Maria. in c. literæ de dila. in 18. col. ponit ẽt de hac dictione Bar. in consi. statuto cauetur. & vide per Ale. in consi. 52. in 3. colom. in prin. reus autem. in 3. volu. Spec. in §. item nota. prope fin. & ibidem Ioan. And. in addi. in tit. de citatio. ponit Bal. in l. post duos C. de aduoc. diuer. iudi. Alex. in addi. Bart. in l. patronus. §. Sempronio. ff. de lega. 3. vide etiam per Aretin. in consi. 71. Quandoque tamen ista litera, A. ponitur inclusiue. Card. in clemen. sicut in prin. de appel. Quandoque ponitur pro in. vt in §. nec illud. in Auct. de nup. Et adde, ꝙ ista litera, A. coniuncta verbo substantiuo, sum es, est, denotat causam efficientem ita inquit Bald in l ea arrali C. de act. emp. parum post prin. Quandoque etiam ista litera resoluitur in per, vt est text. iuncta glo. so versi. filio. in c. sicut. de pœni. dist. 1. & Bal. in l. fi. C. de tempo. appel. & vide Alexan. in l. 1. in 2 col. ff. si quis cau. vbi dicit, ꝙ ista litera, A. solum denotat separationem ab actu, cui iniungitur. vide tamen quæ dicam in apostil. in ca. super eo ṡ. hoc eo. titu.

11 quitur.¶†Vl'.no.ibi.iustitiæ.ᵃ ꝙ iustitia hic accipitur pro eo,
a quod alicui debetur.& intelligatis,debetur, efficaciter, vt peti
12 possit,† qa ille, cui iustitia cōmittitur, non debet hr̄e rationē
pact. nudi,vt no.Bal dicit in l.nemo circa finem,C.de sent Se-
b cundo debetur seruato ordineᵇ iuris. sub hoc enim verbo,iu-
stitiæ,duo includuntur.Primo,ꝙ tribuatur vnicuique, qđ suū
13 est,vt dixi †Secundo,ꝙ ordo iuris seruetur., Ita Ang per illum
c tex.vt in Auc.de hær.& fal.§.exhæredatos. Facit ad prædicta,ꝙ
de verbo iustitia,Domi tradit in c.quoniam,de immunita.ec-
cle.in 6.& quod volun Bal.in c.2.s̄.de of.delegati.¶ Expeditis
breuiter notabilibus in mā huius decre.d. Abb.sex quæstiōes
princip.prosequitur,in quibus insistam,prætermissis alijs,quę
14 per alios posteriores hic tradūtur.¶ †Prima quæstio est,an im
peditus in primo anno,debeat indistinctè habere secundū an-
15 num.In qua Abb.considerat quinque casus.†Primus est,qñ ap
pellans fuit impeditus impedimento ꝯcernēte eius propriam
personā.& tali casu ꝯcludit,ꝙ ipso iure secundᵘ annus ꝯcedat.
c.cū sit Romana,s̄.e. & ita oēs simplr̄ sequunt̄. Sed tñ i ꝯrium
facit, qa in eo vr̄ necessaria resti.i inte Nā Doc.hic loquunt̄ de
16 impedimēto facti,puta abītiæ,īfirmitatis,vel inopiæ.† Sed qñ
qs ipotētia facti impedit̄, ipso iure illæsus nō ꝯseruat̄, sed p re-
sti.in integ.sibi ꝯsulit̄,vt no. Bart.per illū text.in l.vnus.cū l.seq.
ff.de ser.rusti.pd.in §.fi.& dixi in notabilib. Et hoc in terminis
17 tenet do.Signo.in ꝯs.264.in qōne veniēte.col.2.† propter impe
dimētū guerræ ꝯcludit,ꝙ detur restō,qa est impedimētū facti,
qđ ipso iure nō impedit cursum tpis.ergo vr̄,ꝙ secūdus annus
ipso iure nō ꝯcedatur.Sed tñ saluādo,quod cōiter Doc.hic di-
cūt,ad hoc rñderi pt,ꝙ in mā appellatiōis de qua agitur, iura
vlterius ꝓcedūt,& spāliter ꝓuidēt in primo anno ipso iure, vt
detur secđs annus,& ab ista spāli prouisiōe nō recedirur, vt j.ad
aliud ꝓpositū ēt Abb.dicit in 5.casu, ad fin.Sed qn non eēt ali
ter ꝓuisum,hr̄et locū illud,qđ in ꝯriū allegatur. Et isto mō rū-
dēdi vritur Bar.in auc.quas actiōes. circa fi.C.de sac.san ec. Bal.
in l.j.per illū tex.C.si rector ꝓuin.& inferius ēt dicā.Facit text.
in l.doli clausula,ff.de verb.ob.in l.sanctio legum,ff.de pœ. Se-
cūdo ꝯ ꝯclusionē p̄dictā facit.Nā si datur impedito secūdus an
nus,vt l c.cū sit Roma.s̄.eo.ergo p̄supponitur,ꝙ primus annᵘ
currat,ñ obstāte īpedimēto.Sed hoc ñ vr̄ verū ex cōi regula, q̄
hēt,ꝙ impedito,& ñ valēti agere,tp̄s non currit,l.1.in fin.C. de
anna.excep.l.fi.§.donec.C.de iu.delib. ergo vr̄, ꝙ ipso iure pri
mus annus nō currat.Sed br̄ rñdet̄,ꝙ arg.procedit in eo,q īpe-
dit̄ īpedimēto iuris. Secus qñ qs īpedit̄ impedimēto facti, ut ī
casu nr̄o ꝯtingit, ut no.Bar.distinguit in d.l.vnᵃ,§.fi.& Sal.ī d.l.
j.§.1.C.de anna.exce.Doc.ī c.ex transmissa, & Abb.in c.j.de p̄sc.
18 †ubi p hoc cōcludit,ꝙ excōicato nō currit tp̄s. Ex quo magna
ratio colligitur ad tex.hic,in c.cū sit Romana.cū si.ut habeat
locum, qñ qs impeditus fuit ex impotentia facti.secus si p īpo-
tentiā iuris,qa ipso iure cōseruaretur illæsus,& non esset opus
secūdo anno,ex quo primus non currit.¶ Et ad hoc bñ corre-
spōdēt oīa iura,q̄ in mā loquunt̄. Nā vīr loq de īpedimēto fa-
cti,l.fi.§.fi.C.de tēp ap.§.j.in Auc.de his, q ingre.ad ap.& in d.
c.cū sit Roma.s̄.eo.Cōtrariū tñ ea p̄sse voluit Abb.hic,in 2.no.
dū æqparat ad tex nr̄m hic,īpotentiā iuris,& facti,vt in ca.sci-
scitatus,1.de rescr. Et si uolumus tenere opi. Abba.ꝓ qua facit
tex.hic,q gñalr̄ de impotētia loquit̄, ad arg.s̄.factū pōt rñderi.
Primo,ꝙ in ista mā app.iura vlterius p̄cedūt,dādo remediū,à
quo minime recedēdū est, vt s̄.dixi ad primū arg.Et hoc in fiñ
in ista mā Bal.dicit in l.quoties,C.de p̄ci.impe.off.dum rñdet
ad tex.in l.fi.§.donec,C.de iu.deli. Et in fiñ casu ita rñdet Imo.
in c.qnia diuersitatē.col.j. de cōces.p̄b.Secundo rñdetur,ꝙ arg.
ꝓcedit in p̄scriptione actionis.secus vr̄ in p̄scriptione instātię,
vt hic,& ita gl.distinguit in l.sed & si p p̄iorē,in prin.ff.ex quib.
cau.maio. Tertio ēt in arg.alia rñsio colli ex doctrina Bar.in l.
senatus.de of.p̄si.quē ꝓsequit Bal.in d.l quoties. Bu.& Abb.in
d d.c ex trāsmissa,s̄.de p̄scr.¶ Inhęrēdū est igr̄ ꝯclōni p̄dictæ,ᵈ ꝙ
secđs annus ꝯcedit̄ impedito ipso iure, qua ꝯclōnē tenet gl.fi.in
c.si electio.de elec.in 6.& Old.in consi.60 est tp̄s,qđ dat̄. & idē
in cōsi.157.casus talis est.Late hoc probat Cald.in eo.tit.de ap.
in ꝯs.a.an secūdus annus.¶ Et inter alia impedimenta,pro qui-
19 bus datur secūdus annus,cōnumeratur † impedimentū paup-
e tatis,ᵉvt Abb.ꝯcludit hic.post Inn.& alios.Et ad hoc est bo.tex.
in l.si ꝓcuratorē,§.si ignorātes.ff.mād.& in terminis probat̄ in
§.j.in Auc.de his,q ingre.ad app.& seqtur Bal.in l.acce.prā col.
pen.q.25.C.de vsu.vbi allegat Inno.hic,& idē Bal.in l.2.§ si qs
in iudicio.col.fi.ver.vlt.q̄ro,ff.si qs cau.cum si.vt dixi in c.j.co-
lum.22.s̄.de ꝓba.Et ibi dictis addo Bal.in j.opp.C.de ꝯd.inser.
& idē Bal.in ꝯsi.5.q̄rit̄ verū.in j.lib.& Card.idem tenet in cōs.
77.videndū est de duobus.in 4.col.¶ Aduertēdū tñ est, qa text.
20 in d.§.j.in auc.de his,q ingre.ad app.† vbi fundatur ista cōclō,
nō loqtur de paupertate,sed de inopia,ibi,pp inopiā. nā inops
f intelligitur,q nihil penitus habet: pauper vero dr̄ ille, quiᶠ pa-
rū habet,vt voluit Arch.8.dist.in c.quo iure, & sequitur Paul.
de Ca.in l.id,quod pauperibus.circa fi.C.de epis.& cle. Vnde il
lud,quod disponitur ibi circa inopiā. nō vr̄ hr̄e locum in pau
pertate,prout Doc loquunt̄ hic Sed tñ idē ꝯcludendum est in
g paupertate,ᵍ† qa drīa quā Arc.facit inter paupertatem, & ino-
21 piā,nō ꝓbat̄ iure,& ita pluribus medijs Alexan. concludit in l.
si cōstāte.in prin.col.15.ff.sol.ma.ver.sed an inops.& idē Alex.
in auc.p̄terea.in gl.in ver.locuples,C.vnde vir, & vxor. & ꝯtra
Arch.vr̄ tex.in l.si ꝓcuratorē.§.si ignorātes. ver.qui tñ.ff.mād.
ibi,dū inqt,si paupertas eis nō permisit, excusata est eorū ino-
22 pia.ergo pro eodē ponuntur inopia,& paupertas.¶ † Secūdus
casus est,quē in ista prima qō.ꝯsiderat d. Abb. qñ impedimētū
appellationis ex facto iudicis causatur, in quo primo ꝯcludit,
ꝙ si p principē illatū sit impedimentū, cū ad eum appellatum
fuisset,tp̄s nō currit,& sic nō est opus, ꝙ secundus annus det̄,p
tex.in c.ex insinuatione,j̄.eo.vbi dr̄,ꝙ lis intacta permanet,&
idē hr̄ in auc.sed lis,C.de tēp.app.Si ergo lis intacta p̄manet,vr̄
ꝙ primus annus nullo mō currat.ita tenēt Doc.cōiter hic Bar.
Ang.& alij in d.auc.sed lis. Cōsiderādū tñ est,ꝙ fundamētum
istud,quo Doc.mouent̄,nō multū ꝯcludit, qa iura p̄alle.in q-
23 bus dr̄,lis intacta p̄manet,p̄nt intelligi de cā.† Nā licēt lis qñq;
ponat̄ ꝓ instantia,tñ proprie pro cā accipit̄.gl.& Doc.in ca.1.
de ꝓcu.in 6.Alex.& Mod.in l.postq̄ liti.per illū tex.C.de pac.Et
de hoc est tex.in Auc.de app.& intra q̄ temp.coll.4.in §. ad hęc
sancimus.vbi tex.in terminis qōnis,nō de lite, sed de cā loqui-
tur,ibi,cā intacta maneat. Et cū ibi originalr̄ ista decisio impe
ratoris ponat̄,bñ ꝯsonat,ꝙ alia iura ēt ita intelligantur.Ad idē
tex.in c.anteriorū,§.ad hoc 2.q.6.Et iō in proposito, etiā si pri
mus annus currat,& det̄ secūdus.verum est,ꝙ cā intacta p̄ma
net,qa appellationē prosequtur,& ius partis in effectu nō lædit̄.
Nō puto tñ a cōi opi.recedendū esse, ꝓ qua bene seruiunt iu-
ra p̄alleg.in d.c.ex insinuatione, & in d.auc.sed lis.aliter pōde-
rādo.Nā designat aliquā spālitatē esse in principe,vt colligitur
ibi,lis quæ in cōsistorio principis speratur inferri, intacta per-
manet.ergo lis.quæ tractatur in auditorio inferioris intacta p-
manere non vr̄.qa inclusio vnius,alterius est exclusio,c.nōne,
s̄.de p̄sum.l.cū p̄tor,ff.de iud.Vt ergo ista specialitas in princi-
pe verificet̄,debet intelligi lis pro instantia, quæ intacta perma
net,qa tēpus non currit,vt Doct.dicunt. Nā si lis pro causa ac-
ciperet̄,idē esset in alijs,quod in principe,qa ius partis non læ
ditur,licēt annus currat,ex quo datur secūdus annus ad prose
quēdū. Nec ob.ꝙ lis ꝓprie ponatur pro cā,qa illud non est ve-
rū,vt dixi in l.postq̄ liti.C.de pac.Vel saltē illud verū est,ꝙ ver-
24 bū,†lis,s̄m subiectā mām intelligit̄, vt p Bar.& Doc.in d.l.post
quā liti.Et iō hic accipit̄ ꝓ instātia rōne s̄.dicta.Similiter iura,
q̄ s̄.alleg.dū dn̄t de cā,intelligunt̄ de lite.facit tex.in l.j.cū gl ff.
so.ma.& no.Bar.in l.q Romæ,§.Callimachus,ff.de ver ob.facit
tex.in l.ꝓxie.circa fi.ff.de his,q̄ in test.delē.Et qa iura p̄al dn̄t, ꝙ
cā intacta remanet absq; dāno morę, illa.n. verba absq; dāno
h morę,designāt,ꝙ tp̄s ñ currat.Et ista cōis opi.cōprobat̄ rōne,ʰ
qa impedimētū qđ ꝓuenit a principe, magis iustū respū appel
lātis reputat̄.qm̄ ita de facili aditus ad eū ñ hr̄,sicut ad aliū infe
riorē.arg.l.apud iulia.§.fin.ff.de leg.1.Item inferior potest com
pelli per superiorem ad expeditionem causæ,l.fina.§.penul.C.
de temp.

ADDITIONES.

a S.Al.Iustitiæ.Vide Dec.in c.1.in 1.no.s̄.de of.deleg.
b Hie.Gig.Ordine.Pro hoc faciunt ea,quæ no.alleg.do.Ias.in l.causas. in 2.col.
C de trans in no.q.51 ibi per eundem do.Ias.in l.iustitia. in pe.col.ff de iusti.
& iu.& vide etiam late per do.Geor. Nattam in repe cle.sæpe.in ver.non sic
tamen in 30.col.& seq de verbo.sign.& do.Fel.pungentem verbum,in c.1.in
char.pen.de consti.& vide etiam Cepo.consi.68.inc.Circa primum. in 1.col.
& omnino vide etiam allegata per do.And.Sicu.in consi.53.4 volu.col.6. &
Bal.consi.138.lib.2.
c ¶S.Al Seruetur.Late Dec in consi.453.vbi omnino videndum.
d Hie.Gig Prædictæ Ex hac conclusione aliàs allegando inferebam fore aduertē
dum ad duo no.Primum notandum est,ꝙ si biennium non est elapsum, solus
cursus minoris tpis non infert desertionem. nam ante biennium potest inter
uenire impedimentum,cuius probatio,vel improbatio consistit in facto. ideo
dubium est.ita Bal.in l.eos in prin C.de appe.& fuit dcm̄ Bar.in l.j.in fi.ff.nil
nou.app.pen.pro quibus facit cle.sicut.de app.in fi.dum loquitur de biennio.
Secundum no.est,ꝙ quando per statutum tempora appellationis sunt vtilia,
nunq̄ sntia potest executioni mandari, nisi primo pronuncietur apellationem
desertam,etiam si essent decursa multa tempora, quia tempora vtilia requirunt
inquisitionem facti,calculationem,& computum dierum non computandorū.
iuxta l.3.§.si ad diem.& quod ibi Bar.ff de re mili.ita dicit not.Bald.in l.eos
vers.ex his apparet,quòd per statutum de quo exclamat d.Phi.de Perusia in illo
c prope fi.& Ang.de Are.in l.si expressim.col.pen.ff de ap.
e Hie.Gig.Paupertatis.Adde Matth.in suis notab.nu.vlt.
f S.Ald Ille q.Adde Soc.in consi.30.nu 16.lib.4.pauper tamen arbitrio iudicis
dicitur.vide late And.Tiraq.in repe.l.si vnquam.in ver.omnia,vel maiorē par
tem.nu.30 C.de reuo.dona.
g ¶Syl.Ald.Paupertate.Idem ponitur in c.quæ in ecclesiarum.in 2.textuali.s̄.de
constitu.
h Hie.Gig Ratione.No.quod ista rō Dec non vr̄ bona,per tex.expressum in l.fi.
§.illud,C.de temp.app.dum dicit,cum apertissima sit facultas nostram maie-
statem adire.verum ista ratio assignari potest, videlicet quod princeps non ita
argui potest ratione tarditatis,vti potest iudex inferior,l.ii.C.de legi.

de tēp. ap. secus est in principe, q superiorem non recognoscit.

25 ¶ Secūdo Abb. ꝯcludit in isto secundo casu, † ꝙ si per inferiorē a principe appellans impeditus sit secūdus annus cōcedatur, l. fin. §. illud vers. nisi. C. de temp. app. & in §. i. in Auc. de his, qui ingre. ad app. quæ iura specialiter dicunt de impedimento iudicis. Et ista est cōmunis, & æqua opi. vt Bal. dicit in consi. 366. quando stat per casum. in 1. lib. Et ista conclusio de plano procedit secundū iura præal. Sed hodie videtur hoc corrigi, & mutari, vt voluit Ant. de But. hic, per tex. in §. hoc quoq; sancim^a. in Auc. vt spon. lar. vbi nouissime dicitur, ꝙ quando appellans impeditur per iudicem prosequi, & finire causam appellationis, ex hoc parti nullum infertur præiudicium. ergo videtur, ꝙ ipso iure primus annus non currat. Abb. tamen hic tenet, ꝙ, dictū est, etiam hodie habere locum. Et ad illum tex. respōdet, ꝙ intelligatur quantū ad effectū. quamuis. n. detur secūdus ann^s, appellans tñ nullum patitur præiudicium respectu iuris sui. Et ita dicit ipse esse rñdendū, vt correctio iuris euitet. Peru. hic dicit, ꝙ ista rñsio non procedit ad §. hoc quoq; sancimus, † qa ibi

26 dr̄ nullū penitus p̄iudiciū inferri. Nā dictio illa, penitus,[a] ipso iure intelligit̄. Allegat no. in l. 2. C. de cōsti. pec. Sed est tex. ī c. fi. ǰ. de pęn. no. Abb. in c. in quibusdā. eo. tit. & per gl. in l. si qui aduocatorū. C. de postu. ergo vr̄, ꝙ primus annus ipso iure ñ currat. Cōfirmat̄ hoc, qa tex. negatiue vniuersaliter dicit nullum p̄iudiciū. ergo excludit quodlibet p̄iudiciū, qd p̄t ꝯsiderari. 19. dist. c. Romanorū. in l. ad ꝓcuratorē, C. mand. Et ad hoc ēt ille tex. aliter induci p̄t. Nā attenta rñsione do. Abb. per illū tex. nihil noui induceret̄, si verba illa, nullū p̄iudiciū, ad terminos iuris antiq reducerētur. Et hoc vr̄ ꝯ manifestā intentionē tex. qui vtit̄ his

27 verbis, & dicit, hoc quoq; sancimus. † Nā verbū, sancimus, ē noui iuris promulgatoriū. glo. in c. vt litigantes. de of. ord. in 6. in ver. statuimus. & in c. fin. de rescri. in 6. Vt ergo p illū tex. aliquid noui inducat̄, necessariū vr̄ dicere, ꝙ tp̄s primi anni ipso iure nō currat, vt dicit Bu. hic, & hoc tenuit gl. in l. si p p̄torē. in prin. ff. qb. ex cau. ma. & gl. 2. in c. ante triorū. §. ad hoc. cū si. vt prosequunt̄ Imo. & Peru. hic. Pau. de Ca. in cōsi. 25. super primo. col. fi. Alex. in cōs. 72. vr̄ prima cōsideratione. in 4. lim. Sed tñ p̄dictis nō obstātib. teneo opi. Abb. & ad tex. in d. §. hoc quoq; sancimus, in quo difficultas ꝯsistit, aliter rñdet̄. Et aduertēdū est, qa licet dicat, ꝙ nullū inferat̄ penitus p̄iudiciū. statim tñ, & immediate eodē cōtextu verborū subijcit, sed post hoc examinari appl̄ones, & sñia litima teriari. Vnde illud verbū, nullū p̄iudiciū, determinat̄ ex eo, ꝙ statim legit̄, qa p̄t appl̄o postea examinari. & sic illa verba, nullū p̄iudiciū, nō ponunt̄ absolutè, sed respectu ꝓsecutiōis appl̄onis, q̄ non īpedit̄ ex facto iudicis. Et sic declarat ꝙ solo Abb. sit ex mēte lr̄æ, vt quātū ad effectū prosecutionis p̄iudiciū nō inferat̄, sed tñ annus primus currit, & secundus cōcedit̄. Et hoc quidē cōprobat̄ ex illo tex. dū inqt, ꝙ si appellās cōparuit in nouissima induciarū die, & per iudicē stetit, ꝙ cā finita ñ sit, post hoc examinari p̄t cā appl̄onis. vr̄ ꝙ tp̄s currat: si. n. ñ curreret, ñ diceret̄, post hoc examinari referēdo illud verbū ad diē nouissimā īduciarū, de qua ꝓxīe dixi. Scđo ad illū textū rñderi p̄t, vt dñt Imo. & Peru. ꝙ loquat̄ ī scđo fatali, i. in secūdo anno, ꝓut ibi gl. intelligit in ver. die, & in ver. induciarū. & ꝯclo nostra fm Abb. pcedit in primo anno, ꝓut loqtur tex. in d. l. fi. §. illud. in ver. nisi, C. de tēp. ap. Vnde nullo mō dicēdū est, ꝙ iura s̄. alle. corrigant̄ p illum §. hoc quoque qui in diuerso casu loqt̄. Sed tñ illa solo nō caret diuinatione. Nec eñ apparet ibi, ꝙ tex. loquat̄ ī scđo anno, qñ illa verba, nouissima die, ēt ī primo anno verificari pñt. quia ēt primus annus est terminus fatalis, nisi īpedimētum ꝓbet̄, c. cum sit Romana, s̄. e. ti. Præterea ex hoc resultaret incōueniēs, ꝙ īpeditus in scđo anno magis ꝯseruaret̄ illæsus, q̄ īpeditus in primo anno, qđ vr̄ ꝯ rationē, & ꝯ tex. hic, fm cōem intellm. rñ magis placet rñsio Abb. vt s̄. dixi. ¶ Nō ob. alle. in ꝯtrium, & primo, qđ dr̄ de verbo. penit^s, qa licet ꝯcedat̄ secundus annus, dat̄ a lege, & ipso iure ꝯpetit, c. cum sit Romana, s̄. eo. ti. Nō obst. tex. hic, dum dicit, nullū p̄iudicium, qa verū est q̄tū ad ꝓsecutionē appl̄onis, ꝓut tex. loqtur vt s̄. dictū est. Vltimo nō ob. ꝙ p illū § nihil noui induceret̄, qa ibi alia forma in ꝓcedēdo cōstituta de nouo vr̄, vt patet ī pri. §. & sic satis operatur. ¶ Tertius est casus, quē Abb. ꝓsequit̄ hic, cñ impedimētum ꝓmittit ꝓcessit ex facto appellati, & appel

28 lātis, in quo prima ꝯclo est, ꝙ † si partes faciunt cōpromissum pendēte cōpromisso tp̄s appl̄onis nō currit. auc. si tñ, C. de tēp. app. & in cle. q̄diu. eo. ti. Et illud clarum est, qa iura expresse hoc dicunt, & hoc ēt ꝓcedit, ū fieret cōpromissum de cā principa-

b li,[b] vt Bal. no. ꝯcludit in l. eos. §. appellatos. col. fi. vers. modo hic quæro, C. eo. ti. & latius prosequitur Peru. hic, in ver. octauo q̄rit̄.

29 Et p̄dicta cōclusio limitatur, † vt nō habeat locū, qñ factū fuit cōpromissum, & arbiter nondum acceptauit. nā p tale cōpromissum ante acceptationē arbitri nō suspenduntur tēpora appellatiōis. vt no. voluit, & ꝓbat Fulg. in cōsi. 68. lata sententia, quia

30 † ante acceptationem non dr̄ cōpromissum, vt no. Bal. per glo. in l. si cum dies. in princ. circa fi. ff. de arbi. & pro no. casu tradit Alex. in cōsi. 87. viso themate. col. 5. lib. 5. Secundo limitatur dicta

31 cōclusio, vt procedat in compromisso, prout loquunt̄. † Secus est in cōuētione, seu pronunciatione de faciendo compromissum, vt probat, & deducit Alex. in cōsi. 70. aliàs 82. videt̄ prima cōsideratione. in 4. col. in 3. lib. Et hoc sine dubio procedit, stā-

32 te limitatione superius proxime dicta. † Tertio, & vltimo, prædicta iura nō habēt locum in arbitratoribus, sed procedunt in ar-

c bitris. vt tradit Pet. de Ancha. in consi.[c] 286. incip. Io. And. in 2. col. ¶ Secunda cōclusio ex dictis d. Abb. in hoc tertio casu col-

33 ligitur, † ꝙ terminus ꝓsequēdi appellationē. non pōt ꝓrogari.[d]

d seu bene suspēditur ex partium cōuētione. cle. quādiu. eo. ti. Nā si posset prorogatio fieri, dicit Abb. extēderetur tp̄s ad mille annos, & partes vexarētur litibus, & expēsis, quæ rōnes cessant in suspēsiōe, in qua partes quiescunt, vt latius per eum hic. ¶ Pro istā dr̄iā inter prorogationē, & suspēsionē, leqtur Alex. in l. properādum. in prin. in 4. col. post alios, quos ipse refert ibi in ver. cōcludit tñ, C. de iud. & idē Alexā. in cōsi. 24. inspecto processu. circa fi. lib. 4. & pro no. hoc reassumit Mat. no. 24. no. ꝙ tempus. Sed tñ hæc dr̄ia non vr̄ hr̄e vigentē rōnē, qa rō, quæ principr̄ cōsideratur in ꝓrogatiōe est, vt finis litibus imponatur, ne lites immortales sint l. ꝓperādum. in princ. C. de iud. Et ista rō vtrq; militat in suspēsione, qa p suspensionē nō imponitur finis litibus, & ad talē finē p̄cise hr̄ respectus, vt ꝓbatur in l. fin. ff. p suo. Et vr̄ potius ista dr̄ia verbalis, q̄ realis, merito nō ꝓcedit, l. 2. C. cōia de leg. Et parū nobis seruirent iura, q̄ ꝓhiberent prorogationē, si posset suspensio fieri. arg. in reg. cum qd. de reg. iur. ī 6. & p suspensionē ita duraret lis p mille annos, si posset fieri, ꝓut Abb. dicit de ꝓrogatione, nec talis dr̄ia iure vr̄ probari. Vīt erubescimus cū sine lege loqmur, l. illā, C. de colla. Et talis dr̄ia etiā reprobatur p Arc. in c. venerabilis. col. fi. vers. tu ꝯsidera, s̄. de iu-

34 di. vbi tñ supradicta nō adducit. ¶ † Secundo, Abb. ꝯcludit post alios, quos ipse refert, tp̄s appl̄onis ꝓsequēdæ nō posse ꝓrogari. hoc idē Bar. tenet in auc. si tñ, C. de tēp. ap. Cy. in auc. ei q. ad fi. C. eo. ti. & Bal. in l. centurio. circa fi. de vulg. & pup. cum si. vt ꝓsequitur Alex. in d. l. properādum. in 3. col. & ista est magis ꝯmunis opi. fm Alex. in cōsi. 24. s̄. alleg. & idem tenet Pe. de Ancha. in cōsi. 286. Io. An. allega. s̄. & Ful. in d. consi. 168. lata sñia, & Bald. in addi. Spe. in ti. de app. in fi. char. vers. constitutio epi, vel statutum. vbi dicit Senis sic fuisse consultum. facit tex. in c. oblatæ. ǰ. eo. in l. nemo, C. de tēp. ap. Et ad tex. q in ꝯtrium allegatur in d. l. fi. §. fin. Abb. hic respondet, ꝙ loqtur de restrictiōe tēporis, q̄ bñ pōt fieri. nō sic in ꝓrogatione, q̄ ꝓhibet̄. Et istam rñsionē seqtur Alex. in d. l. ꝓperādum, & ibi hoc latius declarat, dicēs valere pactum ne appellāti detur tot fatalia: qa si in totum licet appl̄oni renunciare, ergo a fortiori valebit pactum, ꝙ tpa & fatalia appellatiōis restringant̄. Ad tex. ī d. cle. quādiu. rñdet̄, ꝙ loqtur in suspēsione, vt s̄. diximus. vel ꝓcedit de iure canonico. fm Fulg. in cōsi. s̄. alle. & idē voluit Imo. in l. Seius, & Augerius, ff. ad leg. Fal. Peru. hic vr̄ tenere opi. ꝯtriā, ꝙ īmo p pactum tp̄s appellatiōis ꝓrogari possit, & dicit hoc efficaciter ꝓbari in d. l. fi. §. fi. C. de tēp. ap. vbi tex. dicit valere pactum, ꝙ non appelletur, vel ꝙ nullum fatale obseruetur, & tex. subijcit rōnē. legū n. austeritatē hoc casu volumus pactis litigātium mitigari. Ex ista. n. rōne datur intelligi, ꝙ tex. ibi de prorogatiōe loquatur. Nā rigor, & austeritas iuris est, ꝙ post tp̄s constitutum ad prosequēdum appellationē, vltenus quis nō audiatur, & iure suo priuetur. Vñ si p pactum tp̄s prorogetur, mitigatur austeritas iuris, & sic bene correspondet ratio, quę ibi assignatur. Si autem illa verba, ꝙ nullum fatale obseruetur, intelligerentur, quòd tempora, & fatalia appellationis per pactum restringerentur, vt Abb.

ADDITIONES.

a ¶ Hie. Gig. Penitus. Quod ista dictio, penitus, importet ipso iure, est tex. iuncta rub. in l. 1. C. de glad. penitus tol. lib. 11. & no. Arch. in c. 1. de sup. negli. præla. lib. 6. & Io. An. in c. 3. de postu. præla. in 6. in nouel. & est gl. in cle. 1. de præbē. vide Alexā. in l. qui vsumfructum. in 2. col. in versic. item pondero, ff. de verbo. ob. post Soc. in d. l. qui vsumfructum, in 2. col.

b ¶ Hie. Gig. Principali. Vide circa hoc Barb. in consi. 67. in 2. par. & per Nattam in repetitione cle. sæpe iussu. in 20. & 21. col.

c Hie. Gig. Consilio. Adde etiam quod Pet. de Anch. ibi videtur tenere, ꝙ vbi tēpus instātiæ est præfixū, & limitatū a statuto, & pendēte appellatione fiat cōpromissum, p illud nō desinat currere instantia cāæ appellationis ex multis, de quibus ibi per eū. cuius cōtrariū tñ vr̄ esse de mente Io. An. in addi. Spe. in tit. de app. §. nunc br̄. in addi. mag. inci. ex ratione. post medīū. ibi, ipse autem putat &c. & idem sentit Bal. si recte aduertatur in addi. Spe. in ti. de appe. in illa addi. magna, quæ inci. Quædam dicta extrauag. &c. circa prin. pen. col. ver. cōstitutio episcopi &c. dum ibi respondet ad id, quod dr̄ de cōmisso &c. Et pōt ēt dici, quod in cā Pe. de Anch. statim redibat cām instan. iæ causæ appellationis ad naturam causæ principalis, ut ipse ibi dicit. Et ista secunda opi. est ēt de mente do. Præpo. post alios hic, in 9. uers. circa tertium.

d S. Al. Protogari. Contrarium uoluit Bal. in auc. ei q. col. fin. uer. quæro nunquid partes. & ibi Sal. col. fi. ver. quæro ab extra, C. de temp. ap. & idem Sal. in auct. si tamen, C. eo. ti. Ro. in rub. de arb. col. 15. uer. 13. Maria. Soc. sen. in c. venerabilis. in 16. art. prin. in 2. membro, de iud.

vt Abb.& Alea.dñt.rõ quæ ibi ponit̃,non conuenitet. Nam ꝙ qs habeat tẽpus ad prosequendũ appłonem, hoc non habet in se austeritatẽ,sed æquitatẽ maximam,l.j.in prin. ff.eo.c.suggestũ.j.co.Si ergo tale tp̃s per pactũ coarctetur,& restringatur, potius vr̃ pactum rigorosum. Et nullo modo ex tali pacto austeritas iuris mitigat̃,& sic rõ legis non bñ adaptat̃, & iõ dicẽdum est,ꝙ loquat̃ tex.de prorogatione. Ista ponderatio,cũ qua transeunt posteriores scribẽtes hic, licèt prima facie vrgẽs videatur tñ hoc mõ euitari põt,quia si attendat̃, quod iste dicit: rõ illa, q̃ ponderat̃, respiceret dũtaxat illud pactũ, ꝙ nullum fatale obseruet̃, in quo austeritas iuris mitigat̃. Sed quoad aliud pactum ꝙ tollat̃ appło, de quo ibi dr̃, rõ prædicta non cõueniret.qm̃ si ꝑ pactũ tollatur appellatio, nõ mitigat̃ austeritas iuris, immo tolleret̃ maxima æqtas, & austeritas ex tali pacto induceret̃,l.j. in prin.ff.co.tit. Hoc aũt vr̃ ꝯ illum tex.vbi rõ cõis ponitur ad vtrunq; pactum ꝑcedens immediate, vt patet ibi,dũ in numero plurali loquitur,& dicit, volumus pactis mitigari litigantiũ. ergo respicit duo pacta,de qbus loquit̃,ar.l.vbi numerus,ff. de testib. Vnde aliter dicendũ vr̃, 35 † vt illa rõ ad vtrunq; pactum adaptetur,ꝙ austeritas ibi nõ distinguat̃ ab æqtate, sed ponat̃ simpliciter pro dispõne iuris scripti, sicut etiã rigor sæpenumero 36 † ponit̃ pro eo,qđ est scriptũ,& rr̃ ordinatum a iure:nõ aũt ad dñam æqtatis, vt in c.si clericus laicũ.de so.cõpe.in cle.2.de ap a pe. & late declarat Abb.in c.super literis.co.j.s. de resc.ᵃ & dixi in c.si duobus.in fi.co.ti.Et hoc mõ tunc de plano rõ ibi posita ad vtrũq; pactũ refert̃.quasi dicatur.simpliciter valent pacta ꝯ dispõnẽ iuris, vt in l.j.§.si cõueniat,ff.depo.& sic cessaret impedimentũ, quod faciũt Mod.per illũ tex.Prædicta respõsio põt disputatiue tolerari.Sed m̃ mihi plus placet,quod s̃ dictũ est, videlicet,ꝙ tex in d.l.fi.loquat̃ de prorogatione, quia in dubio a proprietate verborũ nõ receditr̃,l.nõ aliter,de leg.3.cum vulg. 37 † Et proprie verbũ,austeritas,ponit̃ pro rigore,& pro quadam seueritate, vt colligit̃.45.dist.in c.recedite.& 26.q.7.in c.alligatur.in fi.Et hoc ẽt ꝯfirmatur ex verbo,mitigari,quod ibi ponit̃. Ad qđ facit tex.in l.in ipsius,C.fa.er.Nec reperit̃ iure cautũ, ꝙ verbũ,austeritas,ponat̃ pro simplici dispõne iuris, præcipue si cũ verbo,mitigari,ꝯiungatur, vt hic hr̃. ¶ Nõ ob.rõ illa alleg. in ꝯrĩũ,ꝙ rõ tex.ibi nõ respiciat aliud pactũ per quod appellatio tollit̃,qa qñ relatio nõ põt fieri ad oĩa præcedẽtia, fit ad ea, quæ proxime dicta sunt, vt probat̃ in l. si idẽ cũ eodẽ, §.fi.ff.de iurisd.om.iud.Et hoc expsse colt̃ ibi esse ex mente literæ,dum inquit, in hoc casu volumus.Patet ergo,ꝙ tãtũ loquit̃ de pacto illo, vt nullũ fatale obseruet̃,de quo proxime ibi dictũ fuit. aliàs dixisset,in his casibus. Nec ob.ꝙ in plurali dicit de pactis,qa ꝯsiderãdo illud pactũ ĩ diuersis personis, vel in pluribus causis, erũt plura pacta. Et ꝙ ille tex.loquatur de prorogatione tp̃is, vlterius suadet̃. Primo,ꝙ illa verba, vt nullũ fatale obseruet̃, gñalia sunt,& ita pñt intelligi,& verificari respectu prorogationis, sicut respectu restrictionis termini.ergo gñaliter in vtroq; casu intelligi debẽt,l.j.§.& gñal·ter,ff de leg præst.19.dist.c.si Romanorũ,& potius illa verba de ꝓrogatione loquunt̃, qa fatale nõ obseruatur,qñ prorogatio fit,sed qñ restringit̃, vr̃ obseruari à fortiori.Secũdo cõsidero, quia ex quo ibi deciditur, valere pactũ,ne in totũ appło remoueat̃,vana fuisset,& superflua dubitatio de restrictione tp̃is. sed de prorogatione bene cõuenit ibi dubitari,quia sicut valet pactũ in fauorem illius,qui obtinuit vt tollat̃ appellatio,ita debet valere pactũ in fauorẽ succũbẽtis, vt appło ꝓroget̃ argu.l.eũ qui.ff. de iureiu.& vt inter litigantes æqualitas seruetur,l.fi.C.de fru.& lit.expen.Tertio cõprobatur hoc efficaci rõne,quia licèt iura abhorreant lites, in primis tñ volũt,ꝙ oppressi ab iniquitate, vel imperitia iudicantis releuẽtur, vt patet in appłone,q̃ permittit̃;& in tp̃e,quod conceditr̃ ad illã prosequendã,l.j.in prin ff.co.ti.iuncto c.cum sit Romana, s̃.eo. Et sic tolerat̃,ꝙ potius lis habeat durare per annũ, vel biẽniũ,& vlterius, vt in text.nr̃o hic, q̃ ꝙ pars oppressa remoueat̃ ab appłone. Vnde si valet pactũ, vt tollat̃ appło,rõneq̃ apud leges magis ponderat̃,q̃ illa vtilitas publica, q̃ cõsiderari põt eo respũ, vt remoueant̃ lites, vt s̃.dixi.ergo a fortiori valebit pactũ vt tp̃s appłonis proroget̃. Et ad hoc bñ facit tex.in c.de causis, s̃.de of.dele.vbi tẽpus appositũ iudici delegato a superiore ad decisionẽ cãæ de cõi partiũ cõsensu prorogari põt. Et loquitur ille tex.in cã principali.ergo idẽ dicendũ est in cã appellatiõis, in qua de maiori ꝑiudicio agit̃. Et in terminis hoc probat̃ ĩ d. cle. quãdiu.Non ob.ꝙ loquatur in suspẽsione,non aũt in ꝓrogatione,quia talis dr̃ia nõ vr̃ procedere,per ea,quæ s̃.dixi. Sic nõ ob.ꝙ loquat̃ de iure can.quia idẽ erit de iure ciuili, ex quo leges expresse non ꝯtradicũt,immo idẽ voluit d.l.fi.§.fin.C.de tẽp.ap.Nõ ob.alia iura alleg.in ꝯrĩũ in d.l.nemo. & in d.c.oblatę.quia non loquunt̃ qñ ꝯsensus partiũ interuenit, prout agit̃ hic. Et ex oĩbus prædictis ista opi.in puncto iuris verior vr̃,& illã ẽt expresse firmauit Bal.in d.l.fi.§.fi.& idẽ Bal.in auc.ei q.col. 2.vers.qro nunquid partes, C. de tẽp.ap.& in ti.de pa.Cõstã. in ver.hoc,ꝙ vos.in fi.aliàs in verbo,in causis. Et idem expresse sentit Cal.in co.ti.de ap.in ꝯs.4.an si iudex.in 2.col.dum impugnat prorogationẽ factã a procuratore in cã appel.ex eo, ꝙ nõ habuit spãle mandatũ.& ita s̃m cũ,dominus, & ipse ꝓcurator cum spãli mandato hoc facere potuisset. ¶ 38 † Quartus casus in hac j.q.ꝯsideratur,qñ est impedimentum ex parte appellati, in quo bñ Abb.tenet,ꝙ secũdus annus cõcedatur, prout iura spãliter prouident in mã appellationis,c.cum sit Romana,s̃.eo.& ideo s̃m cum non vr̃ hr̃e locum, quod dr̃ in l.arbitrio iudicis, §.dolo cuius,ff.de dolo.Sed ista ratio Abb.bene procederet, si iura in mã appłonis loquerentur spãliter de impedimento appellati,sed loquuntur simpliciter,qñ appellans impeditus fuit, & iõ dispõ d.l.arbitrio,§.dolo cuius,vr̃ esse magis spãlis,& merito deberet attẽdi,& præualere. Vnde alia opi.ꝙ iste ꝯseruet̃ illęsus, verior vr̃,quam tenet Rota in 25.dec.item ꝙ fatalia.eod. ti.in nouis,& in deci.79.no.ꝙ fatalia.eo.ti.in antiquis.quã etiã approbat Abb.hic. Nã tale impedimentũ istius vr̃,qñ ex facto aduersarij cãtur, merito ꝯuenit,ꝙ nulla ex parte appellans ꝑiudiciũ patiatur,& ita primus annus nõ currat. Et hoc idẽ Bal.in auct.ei qui.col.1.C.de temp.app.Et ad hoc facit gl.not.in c.venerabilis.in gl.magna.in tertia lectura.s̃.de iud.quæ not.dicit 39 † ꝙ qñ per cauillationes, & subterfugia aduersarij causa protelatur, instãtia non currit.ᵇ & no.Bal.per illum tex.in 4.not.in l. 40 intra vtile,ff.de minor.dicens, † ꝙ terminus legalis non currit impedito propter factum aduersarij,& tradit Old.in consi.73. item damus.circa finem,& ad hoc ẽst bonus tex.in l.2.§.in omnibus.de iud.quem alleg.& in notabili casu tradit Are.in cõsi. 101.In cã Gregorij.in prin. & ideo no.dicit Bar.post Dy.per il41 lũ tex.in l.si cum ipse,ff.de excu.tu. † ꝙ si cã ex forma statuti debet terminari intra tres menses, & aduersarius petat dilationẽ, q̃ sit vltra tres menses, ex eo, ꝙ velit de remotis partibus testes c producere.ᶜ Idemq; tradunt Cy.Bal.& Sal.in l.fi.per illum tex. d circa fi.C.de adul.ᵈ Vnde bene ꝯcludunt Dñi de Rota in locis 42 s̃.allega. † ꝙ si culpa appellati litigatur incidenter sup attẽtatis. appellanti tp̃s non currit.secus si hoc proueniat ex culpa appellantis. Et pro ista distinctione bene facit,quod Bar.no.tradit in l.2.§.non solũ,ff.ad Tertul.Bal.in l.ꝯ maiores.circa fin.C.de inof testa.& Paul.de Ca.in consi.21.in causa desertionis.in fin. char. Facit quod no.Bar.in l.si expressim.in 5.col.vers.circa tertiũ.in fi.ff.eo.ti.& Bald.in l.qui testõ.circa fin.ff.de excusa.tuto. cum similib.vt late prosequitur Cuma.in consil.36. Proponit̃ ꝙ A.iudex,& quod no.Domi.in c.cupientes,§.ꝙ si per viginti. in gl.in verb.videtur.col.fi.de elec.in 6.Et in ꝑdicta qõne culpa appellati cõprehendit̃,qñ appellatus succubuit. Secus si appellatus obtinuit:qa tũc ipse appellans vr̃ in culpa fuisse,& ideo sibi tp̃s currit, vt concludũt Dñi de Rota in locis præalle. Quod tñ verũ intell̃r,nisi appellans,q succumbit, motus tamen fuisset ex iusta causã,& probabili ad litigandum. quia tunc nõ vr̃ ꝙ tp̃s currere debeat. Nam sicut victus excusatur ab expensis, vt in l.qui solidũ,§.ẽt ff.de leg.2.in §.oportet. in auc.de iud.ita debet ipse excusari, vt tp̃s sibi non currat. ꝓ quo bene facit, qđ 43 no.Io.An.in c.j.§ fin de elec.in 6.in nouel. † vbi inquit, ꝙ iusta cã litigandi non solũ excusat ab expẽsis, sed ẽt ab omni pœna iuris, & cautionis. Et sequitur Bal.in l.properandũ,§. sin aũt alterutra.in prin.C.de iud.& Bal.in auc.gñaliter,in 5.op.C.de epis. & cle. Et in proposito huius qõnis tradit Bal.in l.ꝯtra maiorẽ, 44 C.de inof.test circa fi. ¶ † Quintus,& vltimus casus est,qñ ĩpedimentũ ex facto tertij cõtingit. quo casu agitur ꝯ tertiũ, si sol45 uendo sit, vt per d.Abb.hic,post gl.& alios. † Et dr̃ non esse soluendo, s̃m Bal.hic, in j.col.si non habet bona in territorio, vel ibi

ADDITIONES.

a S.Al Referi. Vide Dec.in d.c.super literis.in 4.no.& omnino Maria.Soc.sen.in d.c.si clericus laicum.in 4.no.Dec.in c.si duobus. in fi hoc tit.& adde text. in l.si expressim.in prin de app.in l.cũ hic status.in prin.ff.de do.int.vi.& vx.

b ¶Syl.Al. Non currit.Illam gl.dicit valde sing.ibi Maria.Soc.col.1.& vide Alexan.in consi.42.Io causa.col.3.lib.3.in consi.71.Videretur in prin.lib.5.

c ¶Hic Gig. Producere. Vide d Ale.in consi 42.inc.Redemptoris nostri.in 3.volu.& gl & Doc.& præsertim per Maria.in c.cũ venerabilis.de iud Pro resolutione istius argumẽti dicere possumus,quòd illa verba, nec vllum fatale.intelligunt̃ respũ primi,& secũdi anni. Nec ẽt obst.quod sequit̃, quod vana fuisset dubitatio &c.nã dico,quod intelligendo illũ tex.in restrictiõe teri, vana nõ esset dubitatio,qa tex primo ponit, ꝙ pactũ, vt non liceat appellare, valet, hoc respicit appellationẽ interponendã, sed aliud pactũ n respicit appellationem interpositam.ex qq probabiliter dubitari põt, vtrũ illud tẽpus restringi possit quia facilius impeditur qđ fieri,q̃ factum tollatur,l.si sponsus,§.si maritus,ff. de do inter vi.& vxo.l.pre furioso.ff.de his,q sunt sui,vel ali.iur.l.q aũt.i pri. ff.de his,q̃ in frau.cred. Nõ ob.ẽt quod valeat pactũ de nõ appellando,&c.qa dicere possumus,quod tale pactum valet,qa nõ est cõtra vtilitatẽ publicã, cũ appellatio solũ fauorẽ victi respiciat,q suo fauori renũciare põt,l.pe.C. de pa. sed pactũ,qđ ꝓrogat tp̃s ꝓsequendæ appellationis,est contra vtilitatẽ publicã nã ꝑ ipsum libellus longiori tp̃e durabit. ergo nõ deberet valere, iuxta tex.in l.ius publicũ,ff.de pact. Possent multa alia adduci pro saluanda cõi opi.quæ alias dicebam defendendo eam.sed ea omnia, breuitatis causa omitto.

d S.Al De adul.Adde Alex.in consi.71.lib.5.tas.in consi.35.In quæstione.i secundo dubio.lib.1.

ibi prope. alleg. gl. no. in l. fi. C. de prin agẽ. in re. lib. 12. & idem Bal. in l. fi. §. 1. ver. sed pone scholaris. ff. si cer. pe. & in l. sciendũ. 46 ver. extra gl. ff. q satis. cog. ¶ † Scdo principaliter post d. Abb. q̃ritur, an impedito in secũdo anno, pur tex. hic loquitur, aliud tẽpus ipso iure pcedat, vel mediãte restõne in integ. Et do. Abb. post alios concludit, ꝙ restõ in integ. necessaria sit, per tex. hic, in ver. nolumus. secundo, quia post lapsum biennij, sñia transit in rẽ iud. auc. ei q. C. de tẽpo. app. vbi in fi. dicitur, ꝙ secundo anno transacto, sñia firma remanet, & idem probatur in l. fi. §. illud. in ver. nisi. eo. ti. Si ergo transit in rẽ iud vt præiudiciũ il- a latũ remoueatur, necessaria vr̃ resti.[a] in integ. & sequuntur oẽs Mod. hic, qui dñt, ꝙ eo modo induci põt tex. in c. cũ sit Romana s̃. eo. & in §. 1. in auc. de his, q ingre. & ista est cõis opi. quã tenẽt Inn. Io. An. Bu. & Imo. hic, gl. Bar. & cõiter Doc. in d. auc. ei qui. ¶ Sed licèt ita tenendũ sit, tñ disputationis gratia ↄ̃riũ attẽtari põt, videlicet, ꝙ ipso iure post bienniũ a lege tp̃s tribuat̃ absq; alia restõne iudicis. ita vr̃ probari in § hoc quoque sanci- b mus. in auc. vt spõ. largi. vbi tex. in secundo fatali[b] cõiter intelligit̃, licèt ẽt in primo fatali intelligi possit, vt s̃. dixi. & ibi dr̃, ꝙ nullũ penitus inferat̃ p̃iudicium, qñ impedimentum appellanti occurrit. ergo ipso iure ẽt post bienniũ vr̃ data facultas, psequẽdi applõnẽ. qa verbũ, penit9, ipso iure intelligit̃, c. fi. ad fi. vbi Abb. j. de pœn. & s̃. dictũ fuit. Et quia tex. dicit, nullũ p̃iudiciũ. nam si deberet restõ impetrari, esset aliquod præiudicium in lite, & expensis. arg. l. minoribus 25. annis. ff. de mino. facit etiã tex. hic, ibi, nolumus præiudiciũ generari. Non ob. q̃ s̃. pro cõi opi. inducunt̃. & primo tex. hic, in ver. nolumus. quia s̃. rñsum fuit in notabilib. Secundo non ob. iura, quæ dicũt sñiam post biẽniũ transire in rẽ iud. in qbus potissimũ fundamentũ vr̃ cõsistere. quia pro rñsione cõsiderandũ est, ꝙ iõ in illis iurib. sententia elapso biẽnio transit in rẽ iud. quia nõ erat facta prouisio, vt elapso biẽnio aliud tp̃s cõcederet̃. Sed in tex. nostro hic. de nouo inducit̃, ꝙ pp impedimẽtũ, qđ in secũdo anno occurrit, aliud tp̃s det̃. Vnde in terminis huius decretalis p cursum biennij, licèt appellatio expedita non sit, sententia non transiret in rẽ iud. qa terminus biennij nõ dr̃ fatalis, ex quo aliud tẽpus subordinat̃, vt no. Bal. per illũ tex. in l. 2. in princ. in 2. no. C. de tẽp. app. vbi dicit, ꝙ qñ vnus tñ terminus p̃figitur, est fatalis. 47 † sed qñ successiue lex prouidet de pluribus terminis, mora purgari p̃t, & tñ terminus vltimus fatalis dr̃ & iõ ĩ pposito terminus biẽnij fatalis nõ vr̃, & sic per cursum illius non transit sñia in rẽ iud. & ita tollit̃ fundamentũ Doc. hic. Cõfirmatur hoc, & latius sic demonstratur per tex. in d. l. fi §. illud. in princ. dũ logt̃ de primo anno, & dicit, ꝙ elapso primo anno, sñia trãsit ĩ rẽ iudi. nisi pbet̃, ꝙ in primo anno impeditus fuerit. quia tunc probato impedimẽto, cõcedit̃ secundus annus, vt ibi expressè dr̃ in ver. nisi. Ex quo ergo ibi per illum text pp impedimentũ primi anni datur secundus annus, tollitur & impeditur, ne sñia transeat in rem iud. ex cursu primi anni, prout s̃. dicebatur ibi, ꝙ trãsibat. ita pari rõne in proposito dicendum est, ꝙ licèt per iura antiqua elapso biennio sñia transiret in rem iud. vt in iurib. s̃. alleg. per Doc. hoc tñ ex quo vltra biennium tẽpus de nouo cõceditur, vt hic hr̃, impediri debet sñia, ne ex cursu biennij transeat in rem iud. probato, s. impedimento in secundo anno, sicut in d. §. illud. dr̃ de secundo anno respectu primi, & sicut secundus annus datur ipso iure impedito in primo, vt oẽs fatentur per c. cũ sit Rom. s̃. eo. ita pari rõne ipso iure impedito, in secũdo anno vr̃ datũ tp̃s ĩmediate a lege, absq; restõne in integ. p s̃. dicta. Et hoc ẽt probatur, quia impeditus in secundo anno añ istã decretalẽ vtiq; habuisset rẽstõnem in integ. ex clausula illa gñali, Si qua mihi iusta cã. vt gl. ↄcludit, & cõiter doc. ibi sequũtur, in auc. ei, q. C. de tẽp. ap. Cu ergo p istũ tex. de nouo impedito in secũdo anno, aliud tp̃s vltra biennium ↄcedat̃, intelligitur hoc ipso iure, vt aliqd noui inducat̃, put est mens summi põtificis hic, in ver. nolumus. Et licèt tempus vltra bienniũ hic nõ sit determinatũ, tñ idẽ vr̃ in isto casu, quantũ ad hoc, vt simplr̃ ↄperat tp̃s psequẽdi applõnẽ, & ita impedit̃ ne sñia trãseat 48 in rẽ iud. ¶ † Retenta tñ cõi[c] ↄclusione, ꝙ impedito in secũdo c anno ex bñficio restõnis in integrũ, vlterius tp̃s ad psequendũ d applõnẽ tribuat̃.[d] Doc. cõiter cõcludũt, ꝙ nõ det̃ tertius ann9, sed tantũ tp̃s dũtaxat restituatur, q̃tũ impedimẽtũ abstulit, put est nã restõnis. cle. vnica. in fin. de in integ. rest. & ita Abb. post alios hic ↄcludit. Glo. vero in c. cũ sit Romana. s̃. eo. vr̃ velle, ꝙ pp impedimentũ secũdi anni det̃ tertius annus. sed probabilr̃ dici põt, ꝙ media via eligat̃, videlicet, vt tantũ tp̃s cõcedat̃, q̃tũ necessariũ sit ad expediendã causam appellationis, per text. hic. ibi, nolumus iustitiæ vestræ præiudicium generari. Non ergo datur tertius annus, sed tãtũ tp̃s, vt iustitia locũ habere possit. & sic, ꝙ causa appellationis prosequi, & finiri possit. Non obst. ꝙ Doc. dicunt, ꝙ tantũ tp̃s restituatur, quantum impedimentum fuit, quia ↄsideratur illud in restõne in integ quæ impetratur a iudice. secus qñ tẽpus cõcedit̃ a lege, prout in casu nostro vr̃, p ea quæ s̃. dixi. Nam tunc non cõmensuratur tp̃s respectu impedimẽti, vt p gl. in c. si electio. ĩ ver. fraudulẽter. de ele. ĩ 6. cũ sim.

49 ¶ Tertiã q. princ. Abb. psequit̃, † videlicet an terminus q a iudice p̃figit̃, dato ĩpedimento, dẽat duplicari. Gr̃a exẽpli, si datus fuit mẽsis appellãti ad se p̃ntãdũ, an hẽbit sm mẽsem. si in primo ĩpediat̃. Inn. & cõiter Doc. tenẽt ꝙ sic, ad silitudinẽ termini iuris, q duplicat̃, vt in c. cũ sit Roma. s̃. eo. qa terminus p̃fi- e xus a iudice, subrogat̃[e] ĩ locũ termini iuris. ergo dẽt sm nãm illius regulari. arg. l. si est. §. q iniuriarũ. ff. si qs cau. Ipse tñ d. Abb. disputatiue ↄ̃riũ tenet. Mouet̃ duplici rõne. Prima est, q's terminus ad se p̃ntandũ, est q̃dã citatio. & nã citationis factæ, sđ certũ terminũ est, vt si nõ cõpareat in termino, dẽat cõparere post terminum q̃ citius poterit, vt in c. cũ dilecti. s̃. de do. & ↄtu. ergo terminus non duplicatur. Secunda rõ est, qa terminus p̃fixus a iudice, nõ respicit finem appellationis. c. ex insinuatione. j. eo tñ enim ad prosequẽdũ appellationem cõstitui põt. annus vero, qui datur a iure, ẽt finem appellationis includit. cle. sicut. eo. ti. ergo nõ vr̃ ęqparari, cũ de maiori p̃iudicio agat̃ in termino iuris. q̃ in termino hoĩs. Perusi. hic dicit nõ pcedere silitudinẽ, q̃ Abb. facit de termino hoĩs ad citationẽ. quia si terminus hoĩs nõ seruetur, appellatio deserta intelligitur, vt in c. personas. s̃. eo. & ita causam amittit. non sic in citatione, in qua si citatus non comparuit, punitur quidẽ contumacis. sed tñ per hoc iure suo non p̃uatur. Ab ista rõne opi. do. Abb. defendi põt, qa licèt eo respũ, quo iste dicit, æqparatio non pcedat, nõ tñ tollit̃ qn hẽat locũ silitudo in aliis casib. in qbus verificari potest. c. indẽnitatibus. §. pe. de ele. in 6. & in l. 1. §. lex falcidia. & qđ ibi Bar. ff. ad l. fal. Et d. Abb. sequunt̃ alij posteriores scribẽtes hic. Primo, qa mitius agit̃ cũ l. q̃ cũ hoĩe. l. Celsus. ff. de arbi. Vnde nõ mirũ, si terminus iuris duplicet̃, nõ sic in termino hominis. Secundo, quia prouisio hominis tollit prouisionẽ legis, l. fi. C. de pac. conuen. ideo terminus hominis nõ debet regulari secundum dispositionem iuris, a qua recedunt. ad hoc bñ facit no. dictũ Bal. in l. maximũ vitiũ. C. de lib. p̃te. col. 8. versi. vlterius quæritur. vbi in notabili quæstione concludit, 50 † ꝙ quando statutum recedit a iure cõi, tunc nõ r̃latus sm ius cõe. Tertio, nam si in citatione in qua agitur de minori præiudicio, ĩtelligit̃ ꝙ citat9 ↄpareat post terminũ q̃ primũ põt, d. c. cũ dilecti. a fortiori idẽ dđm ẽ ĩ tali termino hoĩs, ĩ quo maiori p̃iudicio tractat̃. Ita argumẽtant̃, & residẽt nouissimi scribentes hic. Sed tamen omnibus prædictis rationibus respõderi potest, & in pũcto iuris, etiam verior vr̃ cõmunis opinio, p qua facit: quia nõ solũ terminus anni, qui datur ad prosequendum appel. duplicat̃, vt in d. c. cum sit Romana. s̃. eo. Sed etiam vbi datur terminus ad comparendum in cã magni ponderis, pp impedimentum terminus duplicatur, & alter mensis conceditur, vt in c. quisquis. 4. q. 5. Idem ergo dicamus in termino hominis. Nam cum terminus iuris restringatur per terminũ, qui p̃figitur ab homine. c. cum sit Romana. s̃. eo. in c. oblatę. j. eo. & ita inferatur præiudicium parti appellanti, in dubio debet interpretatio fieri, vt minus præiudicetur, arg. c. sup eo. s̃. de offi. dele. & in l. 2. §. si quis a principe. ff. ne qd in loco pub. vñ saltem illud tempus coarctatum debet duplicari. Cõfirmatur hoc, quia per lapsum termini p̃fixi ab homine, deserta appellatio intelligitur. c. p̃sonas. s̃. eo. & hoc ↄ̃ ipsum appellãtem cõstituitur uirtute subrogationis. ergo etiã videtur facta subrogatio respectu qualitatis fauorabilis ipsi appellanti, vt tempus duplicetur, arg. l. sm naturã. ff. de reg. iu. & in l. cum qui. ff. de iureiu. ¶ Nõ ob. allegata in ↄ̃rium, & primo quod Abb. dicit de citatione. Nam responderi potest, quod illud verum sit regulariter,

ADDITIONES.

a ¶Hye. Gig. Restitutio. Vide omnino pulchre per do. Fran. de Curte, in cõs. suo 14. incip. super eo, quod a me. in pen. col.

b ¶Hie. Gig. In secundo fatali. Defendendo communem opĩ. potest dici, ꝙ tex. in d. §. hoc quoque sanennus. intelligitur in primo anno, vt intelligit Abb. in prima quæstione hic. quæ quidem intelligentia probatur ratione, nam in dubio verba intelligi debent de primo actu, non autem de secundo, iuxta tex. in l. boues. §. hoc sermone. ff. de ver. si. Nec ob. ẽt cõis opi. tex. hic, ut tangit Dec. Nã pro responsione dico, ꝙ hic in tex. nostro pontifex respondet consultationi ꝓpositæ. verum cum pontifex respondet propositæ cõsultationi, nihil noui disponit, sed ius antiquum aperit, & declarat. gl. est no. in c. fi. de verb. signi. in 6. & in c. consultatio. de tempo. ordi. in ver. poterit.

c ¶Communi. Vide Panor. in consi. 333. in fin. lib. 1.

d ¶Syl. Ald. Tribuatur. Vide in proposito Corn. in consi. 43. col. 3. lib. 3.

e Hie. Gig. Subrogatur. Adde ꝙ ista ratio, in qua fundatur communis opi. non procedit, quia per ius commune non statuitur aliquod tẽpus appellanti ad p̃sentãdũ se. ergo nulla cadere põt subrogatio, nã non entis, nullæ sunt partes. l. 2. ff. de vsufr. ea rer. quæ vsu consu. verũ quia dici posset, ꝙ ideo est surrogatio, quia elapso termino iudicis sñia transit in rem iudica. sicut elapso termino iuris, vt in c. personas. s̃. eo. responderi potest, ꝙ non per hoc fit surrogatio & ratio, quia lapsus decendii dati ad appellãdum, si non appelletur, facit sñiam transire in rem iudic. & tñ istud tempus non surrogatur loco temporis dati ad appellationem prosequendã. ergo non est dicendũ, quod ex quo idem effectus sequitur, sit facta surrogatio. Et ex his ista ratio, qua fundatur communis opi. non videtur vera, licet ista communis opi. alias vera sit.

lariter: sed in materia appl̃onis, de qua agitur, hoc non procedit. quia ista non dr̃ citatio simpliciter, sed qualificata. Et ĩ ista materia appellationis iura vltra procedunt, & prouident, ꝙ pp impedimentũ debeat tẽpus duplicari, d.c.cũ sit Romana, s̃. eo. Non ob. ꝙ terminus hoĩs non constituatur ad finiẽdũ appellationẽ, sicut terminus iuris, qa verũ est ꝙ isto respũ ęquiparatio nõ procedit, cũ iudex a quo non possit superiori legẽ imponere, c.ex insinuatione, ĩ.eo. sed p hoc nõ tollitur qn æquiparatio habeat locum in aliis, vbi nihil repugnãt, & materia pportionabilis est, vt in c.psnnas. s̃.eo. Bene facit tex. in c.indẽnitatibus, §. pe. de elec. in 6. & in l.j.§.lex Falcidia, & qd ibi Bar.ff.ad le.Fal. 51 & qd no. Pau.de Ca.consi.29. licet ista dña Lysa.col.fi. vbi † cõcludit, ꝙ subrogatũ assumit naturã eius, in cuius locũ subrogatur, in oĩbus, in qbus expresse ꝯriũ non reperitur. Non ob. ꝙ mitius agaẽ cũ lege, vt s̃. dicebatur, qa rõ ista bñ ꝯueniret, data differẽtia inter terminum hominis, & iuris. sed nos dicimus, ꝙ à pari procedũt quantũ ad hoc, vt in simili dr̃ in d.c. persnnas. & per rõnes quas supra induxi. Non obst. ꝙ recedaẽ a puisione legis, qñ terĩus ab hoĩe præfigiẽ: qa illud verum est respectu temporis, de quo ꝯstat, sed in aliis qualitatibus imitatur naturã teri iuris, vt patet in d.c psonas, & ex rõnibus supradictis. Ad quod ẽt facit, qa in dubio interpretatio fit, vt minus recedatur a iure cõi, q̃ fieri possit, c.cũ dilectus, ĩ. de consue. l. si qñ, C. de inof. tei. Non ob. dictũ Bal. in d.l. maximũ vitiũ. qa illud reprobaẽ, vt late psequiẽ Alc. in l.fi.§.in cõputatione, C. de iure delib. Vltimo non ob. ꝙ agaẽ de maiori p̃iudicio in ista appellatione, q̃ in citatione simplici, qa rõ ista in ꝯriũ facit. Nã cũ agatur de maiori p̃iudicio, debet dari maius tp̃s, & sic tempus debet multipli-
52 cari, vt cautũ est in mã appellationis. ¶ † Retenta igiẽ cõclone cõi, ꝙ terminus hominis duplicetur pp impedimentu, vr̃ vt debeat declarari, ꝙ habeat locũ in prima vice duntaxat. Nã si postea ẽt in termino duplicato impedimentũ occurrat, nõ vr̃, ꝙ iterũ tp̃s duplicetur, & hoc ad similitudinem termini iuris, in quo primus annus dũtaxat duplicaẽ, c.cũ sit Romana, s̃. eod Secũdus vero annus nõ duplicatur, quia pp impedimentũ secũdi anni, tertius annus non daẽ, per istum tex. hic, & s̃. declaratũ
53 fuit. ¶ † Quarto principaliter quæriẽ, qualiter impedimẽtũ pbeẽ. d. Abb. post alios, quos ipse refert, cõcludit, ꝙ nõ[a] sufficit iuramentũ in probãdo impedimentũ, ad hoc, vt secundus annus cõcedaẽ, quia agitur de graui p̃iudicio, sed arbitrio iudicis hoc relinqtur. Et cum ista cõclusione cõcordant Pe.de Anc. & Do. in c.cupiẽtes, §. insup. de elec. in 6. vbi alleg. tex. in l.fi.§.illud. C. de tẽp.ap. ibi, euidẽtissimis pbõnibus, & idẽ Bal. in l.scire oportet, in §. sufficit. ff. de excu. tu. vbi inquit post Iac. de Are. ꝙ aliter q̃ p iur̃m debeat impedimẽtũ pbari. Et hoc totũ arbitrio iudicis
b cõmittiẽ, cõsiderata qualitate rei, & personæ,[b] vt p Bar. & late tradit Alc. q plura adducit. & ita cõcludit in l.2.§. qd diximus,
54 ff. si qa cau. † Vñ poterit iudex arbitrari, ꝙ iur̃m[c] sufficiat in cã
c remota, vt dicit Io. An. quẽ Abb. refert, & sequiẽ Card. in cle. sicut. in 4.q.co.ti. Sic ẽt vbi ageret de leui p̃iudicio, dẽt arbitrari
d ꝙ iur̃m sufficiat.[d] Et hoc casu intellr̃ Fed. in ꝯsi.114. sup pũcto cõmisso. & sui p̃dicta ꝯsuluit Io. de Ana. in cõsi.j. circa modũ. in 2.col. Et cũ p̃dictis ꝯsonat, qd Bal. dicit in cõsi.119. sup facto.
55 in 2.lib. † vbi dicit impedimentũ pbari ex cõiecturis, l. nõ oẽs, §. a Barbaris, ff. de re mil. Et ad tex. in d.l.fi. vbi pbões euidẽtissime requnẽ, põt dici, ꝙ in casibus, in qbus iur̃m sufficeret, pro
56 bõ † ẽt euidens diceretur ex iur̃o, vt dicit Peru. hic, per gl. in c. pastoralis. de excep. sed melior glo. est in c.statutum, §. cu vero. in verbo, proprio iur̃o. de rescr. in 6. q̃ voluit, ꝙ iur̃m dicaẽ lẽtima pbõ. de quo me remitto ad ea, q̃ late scripsi in rub. s̃. de pba. in
57 col.17. † Quinto principaliter ſm do. Abb. quæriẽ, an qlibet impedimentũ sufficiat ad hoc, vt secundus annus cõcedatur.
58 † Et primo ꝯcludit, ꝙ si in prima parte anni impedimẽtũ fuit, in secũda cessauit, & im̃ tp̃is superfuit, ꝙ causa expediri potuisset: tali casu non naẽ secũdus annus. Et in hoc reprehẽdiẽ Bar. q aliter voluit in auct. si applone C. de tẽp.ap. vbi inqt, ꝙ si tantũ impedimentũ fuit in primo anno, ꝙ cã expediri potuisset, dabitur secũdus annus, cũ ad psecutionẽ applonis terminus mẽsis erit sufficiẽs. Ex quo inferẽ, ꝙ si impeditus fuit in primo mẽse, daẽ secũdus annus, licẽt negligẽs fuerit ĩ aliis xj. mẽsibus, qd quidẽ absurdũ est, ſm d. Abb. hic. Et vr̃ ꝯ text. in c.cũ sit Romana. s̃. eo. & idẽ tenẽt But. & Imo. & sequnẽ oẽs Mod. hic. Et p̃dictã ꝯclonẽ late vltra alios in terminis pbat Ang. in cõsi. 310. in pposita qõne. vbi ad hoc allegat Ia. de Bel. in Auc. de his, q ing. ad app. & Cy. in d. auc. ei q. C. de tẽp.ap. & dicit hãc opinio. esse verã, sicut Euangeliũ. Et pro ea potissime inducit tex. in d.c.cũ sit Romana. vbi ad hoc, vt secundus annus cõcedaẽ, debet esse cã euidẽs, & necessaria. Vñ si post impedimentũ, qd cessauit, cãm expedire potuit, & noluit, nulla est necessitas, ꝙ secũdus annus concedaẽ. Ad idem allegat tex. in §.j. in d. Auc. de his, qui ingre. ad ap. vbi reqritur cã ineuitabilis, vt secundus annus detur. Ad idem etiã allegat tex. in d.l.fi.§.illud. C. de temp.ap. ubi ille, qui appellauit, in primo anno summopere niti debet, vt cã expediatur, & sic datur secũdus annus, qñ per eum nõ stetit. Si ergo post impedimẽtum habuit tp̃s, & noluit causam expedire, sibi imputatur. Ad qd etiã facit secundũ Doc. hic, quia licẽt in prima parte anni pp impedimentum excusatus fuerit, tñ si postea habuit tp̃s, & negligẽs fuit, vltima mora attẽditur. l. illud, ff. de peri. & cõmo. rei vẽd. Et his rationibus hoc idem probat, & sequitur Sal. in d. auc. ei qui. in ver. & iuxta hoc quæro. Et licẽt ista videatur cõis opi. dictum tñ Bar. saluari potest, & defendi, prout ipse loquitur. Nã Bar. dicit, ꝙ si tanto tpe durauit impedimentũ, ꝙ cã appellationis potuisset expediri, debetur secundus annus, dũmo iste, q appellauit oñdat, & probet, ꝙ nisi impedimẽtũ fuisset, in illo tpe impedimẽti cãm fuisset psecutus, l. q commeatus, ff. de re mil. quã Bar. adducit. Et idẽ dñm vr̃, licẽt tãto tẽpore nõ durauerit impdimẽtũ, ꝙ cã potuisset ex toto expediri, dũmõ cã expedita fuisset, nisi impedimẽtũ occurrisset, qa cadẽ rõ esse vr̃, in istis. n. teẽis vera vr̃, & placet opin. Bar. quia cum a iure simplr̃ deẽ annus ad psequẽdũ applonẽ, si applo p̃tẽ vno mẽse expediri, vt no. Bar. dicit, in ptãte ipsius appellãtis fuit eligere mẽsem, quẽ ipse voluit: quia cũ tp̃s ad aliquid faciendũ ꝯcediẽ, totũ illud tp̃s trahiẽ ad arbitriũ, & volũtatẽ ipsius debitoris, §. nẽs. ver. id aũt. Inst. de ver. ob. Si ergo ex parte appellãtis pbeẽ, ꝙ in tpe impedimẽti fuisset applonẽ psecutus, prout Bal. loquiẽ, & in facultate sua erat tp̃s eligere in qualibet parte ãni, debebit hr̃e ſm annũ, pp impedimẽtũ, put iura simplr̃ dñr, qa impeditus fuit in primo anno, d.c.cum sit Ro. & d. auc. ei qui. Nõ ob. q̃ in ꝯriũ adducunẽ, quia pro rñsione diligenter ꝯsiderandũ est, ꝙ iura q̃ ꝯsiderãt ineuitabilẽ cãm, vel necessariã occurrentẽ in primo anno, nõ dñr hr̃e respectũ ad appellãtẽ, ita ꝙ cã necessaria fuerit, ꝙ appellãs nõ habuerit tp̃s, & facultatem expediendi applonem. Et pbaẽ hoc, quia ex quo iura simplr̃ ꝯcedũt annũ, ergo nõ vñr cõsiderare p̃esse facultatẽ prosequendi, & finiendi cam applonis, cũ applo in vno mense secũdum Bar. expediri possit. ¶ Et patet ex eo, ꝙ in casu eꝯ omnes Doct. dñt, videlicet, ꝙ si in scda pte anni fuit ĩpeditus, habebit tñ annũ, licẽt ĩ prin. anni nullũ habuerit ĩpedimẽtũ, & sic cã nõ fuit necessaria, cũ habuerit facultatẽ psequẽdi applonẽ in prima pte anni Sed iura p̃dicta q̃ s̃. ĩducũẽ, potius respiciũtur, & ꝯsiderãt qualitatẽ ĩpedimẽti: quia si impedimẽtũ fuisset leue, & potuisset remoueri, nõ esset iustũ ĩpedimẽtũ. Cã ergo ĩpedimẽti, q̃ allegaẽ, debet esse necessaria, & ĩeuitabilis, hoc est. debet esse tale ĩpedimentũ, ꝙ nullo mõ potuerit remoueri. Sic loqr̃ tex. in d.c. cum sit Ro. & ĩ d.§.1. in Auc. de his, q ĩgre ad ap. Sic etiã intellr̃ tex. ĩ d.l.fi.§.illud. dum inquit, ꝙ appellãs summa ope niti debet: hoc ĩtellr̃, q̃tum ad hoc, vt ĩpedimentum remoueatur. quia qñ ĩpedit[9] ĩpedimentum remouere p̃t, & ñ facit, ñ excusatur, e.ñ. s̃. de ele. l. quibus dieb[9]. in prin. vbi Bal ff. de ꝯd. & dem. cum si. vt dixi in c.cum sit Ro. in 2.no. Vltimo ñ obst. ꝙ vltima mora noceat, vt Doc. hic dñt, quia ĩ appellãte nulla mora cõsiderari p̃t, ex quo habebat totũ annũ p libito voluntatis suæ, & ipse elegit illud tp̃s, ĩ quo impedimentũ occurrit. Et hoc quidẽ facere potuit, p s̃. dicta. ¶ Scdo Abb. in pposita qõne cõcludit, ꝙ qñ in scda parte anni impedimẽtũ occurrit, & tanto tẽpore
e durauit, ꝙ cã potuisset expediri, dabitur secundus annus.[e] et ita omnes tenent. Et ista conclusio iustificatur ex his, quæ s̃. dixi, quia totum tempus est in arbitrio appellãtis. Limitatur tamẽ prædicta

ADDITIONES

a ¶ Quod non. Vide Philip. Fran. in c.cupiẽs, §. ꝙ si per viginti. de elec. in 6. Ias. in l.1. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi.

b Hic. Gig. Personæ. Adde quod vr̃, quod nullo casu iur̃m sufficit ad probadum impedimentum, quia tex. in d.l.fi §. illud, C. de temp.ap. requirit ad probandũ impedimentum euidentissimas probõnes, inter quas non est iuramentum, vt late tradũt scribentes in rub. de prob. s̃ & in l. admonendi. ff. de iureiur. Nec ẽ verum, quod dicit Peru. hic, quod probõ per iuramentũ fit, sicut illa probatio, quæ elicitur ex iuris præsumptione, per no. per Bal. in l.1. C. de fideicom. lib. col.9.10 ver. quæro quid si statutum. vbi voluit, quod quando à lege, vel statuto requiriẽ probõ instrumentalis, sufficeret iuris præsumptio, tamen iur̃m nõ. Præterea presumptiones iuris sunt liquidissimę, & apertissimę probationes, vt no. & probat Dec. s̃. in rub. de prob. in 18.col. ver. secunda conclusio. & iur̃m non est neq; liquidissima probatio, neq; apertiss. vt probatur per eũdem Dec. in rub. in 16.col. ver. secundo limitatur. præterea comprobatur ista opi. Nã asserenti cãm subesse nõ statur, ẽt si iuret. ita voluit Bar. in l.cũ quis decedens. § Titia, ff. de le.3. Præterea verbũ, euidentissima, exigit notoriam probõnẽ, quando ponitur pro eo, quod asseritur affirmatiue ita voluit Bar. in l. si cõstante, col.3. ff. sol. ma. sed tex. in d.l.fi.§ illud exigit euidentissimas probõnes, ergo iur̃m non sufficiet immo plus dico, quod in casu nostro etiam quod impedimentum probetur per vnum testem, non erit deferendum iuramentum in defectum, & ita reperio tenuisse do. Ias. in l. admonendi. in repe. col.102. in versi.2. infertur, ff de iureiu. si tamen sequimur cõem opinionem, eam limitare debemus, vt non procedat in eo, qui semel fuit periurus, quia eius iuramẽto amplius non est credendũ. tex. est ad hoc singularis in c.paruuli. 22.q.5.

c S. Al. Iuramentum. Dic tamen quod licẽt iuramentum admittatur, potest contrarium probari. Inn. in c. quia propter. de elec. & ibi Io. And. Imo. & Anto. de Bu. Imo. in l. quod iussit. in 2.col ff. de re iud.

d Sufficiat. Vide Gui. Papæ decisi Delph. c.4. Ias. in l. quod diximus, ff. quis cau.

e S. Al. Annus. Vide Dec. in l. si pr̃. in prin. l 1.no. C. de iusti. & sub. vbi idẽ dicit.

prædicta ɔclusio per do Ant. hic. nisi iste appellās se nimis restringeret, s. ad tps, †quod præcise esset necessarium ad expeditionē causæ appellationis, ita ꝙ ex minimo impedimento cāæ non posset expediri. Nā tunc vr̄ esse in culpa, vt in simili no. in l. a. ff. si quis cau. Peru. hic hoc dictum non seqtur, quia secūdū eum non sufficit, ꝙ tm̄ tēpus supersit, ꝙ causa potuerit expediri, nam debet esse in consideratione impedimentum extraordinarium, quod pōt contingere, l. inter stipulantem, §. sacrā, ff. de ver. ob. Et placet ista opi. quia rigorosum esse videt̄, qd̄ Abb. dicit, ꝙ iste nō habeat s̄m annū ex eo, ꝙ se arctauit, vt habetur in d. l. 2. ff. si quis cau. Nam ibi tm̄ agitur de præiudicio cōtumaciæ, merito illa culpa ɔsiderat̄. Sed in qōne nostra tractatur de præiudicio causæ, quia si nō habebit secundum annum, transibit s̄nīa in rem iud. & pro tali culpa nō cōuenit, ꝙ iure suo priuetur, per ca. q̄ hn̄r in l. j. ff. si qs ius di. nō obtēp. Sufficit. n. ꝙ verū est dicere, cām expeditā non fuisse propter impedimētū. ergo debet dari secūdus ann°. d. c. cū sit Roma. s̄. eo. Et ex hoc infert̄, ꝙ nō reqrit̄, vt tm̄ sit impedimētū. ꝙ cā expediri potuisset sed satis est, ꝙ cā nō sit expedita pp impedimētū, vt s̄. dixi. Et iō cōclusio s̄. dicta indistincte procedit qn̄ tantum tps superfuit, ꝙ cā potuisset expediri. Si vero paruum adeo sit impedimentū, ꝙ absq; eo ēt causa non posset finiri, secundus annus non dat̄, vt fatentur oēs hic. † Et hoc verū intelligitur, nisi paruū illud impedimentum absorberet diligentiā præteriti tpis, & inferret p̄iudicium pro toto tpe, vt quia in die vltimo anni expectabat̄ s̄nīa solū, & impedimentū superuenit. Nam pro tali modico impedimento dabitur secundus annus. gl. no. quæ ita procedit in c. si electio. de ele. lib. 6. quā Doct. hic sequuntur, & idē Ang. in auc. ei. q. C. de tēpo. app. & in l. & ideo hæsitat̄. ff. de verb. ob. vbi dicit se ita Senis consuluisse, & no. Pau. de Cast. in consi. 25. super primo. in pen. col. & pro ista conclusione bene facit text. in l. 1. ff. de annu. leg. Et in casibus supradictis dat̄ secundus annus simpliciter, & restō pro tempore impedimenti nō cōmensuratur, quia tempus datur immediate a lege. Secus in restōne hoīs, vt gl. cōcludit in d. c. si elect. Bal. & Saly. in d. auc. ei q. Ang. & Pau. de Ca. in locis proxi. alle. ¶ † Tertio, & vltimo in hac 5. q. prin. Abb. concludit, ꝙ non sufficit, si impedimentū allegat̄ simpliciter, sed ꝓ parte appellantis probari debet de diligentia eius,[a] ita vt appareat, ꝙ ipse cām appellationis prosecutus fuisset, si impedimentū non occurrisset. Et pro ista conclusione est tex. quē ibi no. Bar. in l. q cōmeatus,[b] ff. de re mili. Et per illum tex. idē Bar. dicit in l. p̄ses, C. co. ti. in l. a. §. quod diximus, ff. si qs cau. cū cōcor. vt ibi Alexā. in consi. 49. inspectis, & ponderatis, lib. 1. Sed ɔ̄ istam cōclu. primo tenet Ful. in d. l. 2. §. qd̄ diximus. ꝑ tex. no. in l. fi. §. 1. ff. ad legē Rho. de iac. † vbi nauta, q transtulit merces in nauē deteriorem ɔ̄ volontatē dn̄i, nō tenet̄ si vtraq; nauis perijt. Et ita patet, ꝙ nauta excusatur pp casum superuenientē, licet culpa eius præcesserit. Alex. in d. l. 2. §. qd̄ diximus, conatur rn̄dere, & dicit, ꝙ ibi culpa nautæ non erat ordinata ad casum submersionis nauiū, sed negligentia in nō accipiēdo iter ordinata est ad cōparendū, & in proposito tendit ad nō ꝓsequendū appellationē. Sed ista rn̄sio non satisfacit, qa in d. l. fi. §. allegato per Ful. erat culpa in faciendo, pro qua quis tenet̄ de casu, licèt non sit ordinata ad casum, §. itē is cui. in fi. instit. qb. mo. re ɔ̄ha. obl. & in l. ī rebus, §. j. ff. cōmo. Secundo ēt ɔ̄ istā cōclu. tenet Pau. de Ca. per tex. no. in l. fi. ff. qs or. in bo. pos. ser. † vbi negligentia filii in non petendo bonorū possessionē non facit, ꝙ filius excludatur eo casu, quo petitio sua locum hr̄e nō potuisset. Alex. etiam rn̄det in d. §. qd̄ diximus. ꝙ ibi a principio ɔstabat, ꝙ diligentia filii in petendo bonorū poss. effectū acqsitionis operari non poterat. Et istud voluit ipse Pau. de Ca. in ɔsi. 186. visis his. col. 1. Sed ista rn̄sio est ɔ̄ illum tex. in d. l. fi. §. fin. vbi considerat̄ simpliciter effectus, dū dr̄, sed qoid noceat nō petitā bo. pos. quæ si petita fuisset, non tn̄ acquireret̄. Nā ista nō vr̄ hr̄e locū, ēt si nō esset notorium, quia sufficit iste effectus, ꝙ diligentia nō profuisset. Ad text. in d. l. qui cōmeatus. Ful. in d. l. 2. rn̄det, ꝙ loquitur in eo, qui deserebat fidem suā in præiudiciū reipublicę. Alex. dicit, ꝙ ista rn̄sio nō est bona, quia illa diligētia in p̄ueniēdo ad locū impedimēti, nihil in effectu proderat reipublicæ. Sed tn̄ rn̄sio Fulg.[c] ꝓbabilis vr̄, vlterius declarādo, ꝙ ibi sit spāle fauore reipublicę: quia statim, ꝙ ille habuit animū nō veniēdi, consumatū fuit illud delictū fauore reipublicę. vn̄ de impedimentō superueniens non excusat, nisi ꝓut ibi dicit̄. Vel secundo ad l. qui cōmeatus. rn̄deri pōt, ꝙ ibi loquit̄, qn̄ tantum se arctauit, ꝙ ēt cessante impedimēto cā expediri non potuisset, vt colli̇r ibi, dum m̄ non tardius a loco se pfectum probet, quā vt occurrere possit intra cōmeatum. Nā tali casu clarū est, ꝙ n̄ excusat̄. Ex quo appet, ꝙ ēt absq; impedimēto oīno in tpe statuto n̄ venisset. Et ita sufficit ꝓbare impedimentum, nisi appareat, ꝙ ēt absq; impedimento venturus non fuisset. Sed tn̄ ista rn̄sio non ꝓcedit sine dubio, quia in d. l. qui cōmeatus. verba referunt̄ ad ipsum, qui debuit venire. & vr̄ ibi, ꝙ nō sufficit ꝓbare impedimentū, sed dēt ēt ꝓbari, ꝙ tardius nō discesserit.

& ideo dicendum est, vt j. dicā. Et pro opi. Fulg. & Pau. de Ca. est bonus tex. in l. 2. in fi. ff. si quis in ius voca. vbi excusatus fuit reus, qui citatus pro die feriata non comparuit. † quia actoris non interfuit. & sic negligentia ibi non ɔsideratur, ex quo diligentia omnino non profuiss. t. † Ad idem text. in l. & in totū. ff. de impen. in rebus do. in fi. vbi excusat̄ ille, qui non fecit expēsas ad quas tenebatur, si postmodum res, in qua expensæ fieri debuissent, exhausta sit. Et ad idem tex. in l. si alius. §. est autem. versicu. idem ait. ibi, ędibusque perituris. ff. quod vi, aut clam. & per illum textum, concludit Bartolus in lege, si quis in graui. in prin. ff. ad Sylla. ꝙ excusatur vasallus q dn̄o opē nō tulit, q oīno periturus fuisset.[d] † Ex qbus oībus cōcludēdū vr̄, ꝙ iste, q nō fuit ꝓsecutus appellationē supueniēte īpedimēto, excusat̄ dato ꝙ p̄cedens diligētia nō ꝓbet̄, ex quo talis diligentia nihil ꝓfuisset. Sed tamen pro cōi opi. facit, quia appellans excusatus videtur, quando appellationem non fuit prosecutus per impotentiam ut hic dicitur. Vnde ista impotentia, & istud impedimentū debet esse causa proxima, & immediata, ꝙ iste nō sit appellationem prosecutus, ut no. Inno. in c. ex transmissa. de præsc. Abb. in c. sciscitatus, & in c. plerunq;. de resc. † Et iō licèt clericus excusetur propter infirmitatem a residentia. c. 1. de cle. ęgro. hoc intelligitur, quando prius erat solitus residere, alias secus, quia infirmitas non esset cā immediata, ꝙ non resideret, ut no. Abb. post alios in d. c. 1. in pc. no. de cle. ęgro. & in c. ad audiētiā. co. pc. de cle. non resi. facit tex. in l. fi. §. illud. C. de temp. app. ibi, summa ope vitium uoluisse, & in l. sed & si per prætorem, § sed cum feriæ. ff. ex q cau. ma. cum si. ut late ɔgerit Fely. ī d. c. ex trāsmissa. Vn̄ vr̄ ꝙ nō sufficiat simpl̄r ꝓbare īpedimētū nisi ostēdat, † ꝙ tale īpedimētū fuerit cā īmediata, ꝙ iste nō sit appellationē ꝓsecutus, ꝓut Doc. cōiter dn̄t. facit tex. hic, ibi, dūmō ꝑ īpotētiā ɔstiterit nos omisisse. Et in sim̄ bonus tex. in l. antepe. q̄ incipit, si is, q reipublicæ. ff. ex q. cau. maio. vbi absens cā reipublicę solū hēt restōnē ꝓ dāno, qd̄ pass° fuit pp absentiā immediate, & n̄ ꝓ illo dāno, qd ēt nō obstāte absentia habuisset. & ad hoc bn̄ facit gl. no. in c. j. in verbo, absuerūt. de cle. non resi. in 6. ¶ Pro resolutione hēmus ɔsiderare plures casus. Prim° casus est in ꝓposito in appellāte, q nō fuit appellationē ꝓsecutus. & iste cū hēat annū ad ꝓsequēdū appellationem, in facultate sua fuit ꝓsequi appellationem ī qualibet pte anni. Si ergo fuit impeditus tanto tpe, ꝙ in tpe īpedimenti nō potuisset ꝓsequi appellationem, debet habere s̄m annū absque eo, ꝙ aliter de eius diligentia ante impedimentū probet̄, & sp ipse poterit dicere, ꝙ īpedimentū fuit cā immediata, ꝙ nō sit appellationē ꝓsecutus, ex quo in tali tpe īpedimēti hēbat facultatē īplēdi & implere potuisset. Et idē in quolibet alio vr̄, q hr̄et tēpus certū ad aliqd faciēdū. Nā satis erit ad excusationē eius ꝓbare īpedimētū, j. qd̄ illud facere potuisset ꝑ s̄. dicta. Nō ob. l. q cōmeatus. qa ibi loqt̄, vt s̄. dixi, qn̄ se adeo restrinxit ī fi termini, ꝙ etiā absq; īpedimēto īplere nō potuisset, vl̄ ꝙ ibi spāle sit, vt s̄. dixi, vl̄ vt j. colligit. ¶ Scds casus ē, qn̄ qs tenet̄ aliqd facere, ī quo īte resse ptis, vl̄ aduersarij principal̄r ɔsiderat̄, & tūc effectus īspicit̄, & prior diligētia, q̄ ī effectu nihil ꝓfuisset, nō ɔsiderat̄. d. l. a. in fi. ff. si qs ī ius voc. & d. l. ī totū. cū si. s̄. alle. & isto casu nō ɔsideratur, ꝙ īpedimētū nō fuerit cā īmediata, sed solū ītereē ptis atte dit̄. ¶ Tertius casus est, q n̄ principal̄r ille, q allegat īpedimētū, vult excusari, ne īcidat ī aliqd̄ p̄iudiciū, tūc si potuit p̄uidere īpedimētū, nō punit̄, qa a principio ɔstabat, ꝙ diligētia nihil ꝓfuisset, d. l. fi. §. fi. ff. qs ordo. & ad hoc ēt facit tex. ī d. l. a. ff. si qs ī ius voc. Si vero īpedimētū p̄uideri nō potuit, nō excusat̄ si fuit negligēs, qa īpedimētū nō eēt cā īmediata, ꝑ ea, q̄ supius dicta sūt, & ex eo, ꝙ a casu supuenit, excusari n̄ dēt, vt ꝓbat̄ ī d. l. si ali° §. est aūt. ver. idē ait. ff. ꝙ vi, aut clā & tex. ī d. l. q ɔmeat°. ¶ † Sexta & vl. q. prin. s̄m d. Ab. ꝓponit̄; An iudex a quo, cui post lapsū anni

ADDITIONES.

a ¶S. Al. Eius. Vide Dec. in c. sciscitatus. in vlt. no. de resc.

b Hie. Gig. Commeatus. Vide allegata per Fel. in c. cum inter. de exce. ¶Vide Alex. in consi. 49. nu. 5. lib. 2. Caro. Rui. consi. 15. lib. 4.

c Hie. Gig. Sed tamē respōsio Fulg. Adde quòd respōdeo Ful. ad l. qui cōmeatus. nō satisfacit, qa in d. l. nō cōstat de aliqua spālitate, & in dubio fiscus, & respublica p̄sumuntur vti iure cōi, l. extat, ff. de iure fis. l. 1. C. de peti. hære. & ē tex. iuncta gl. in l. itē ueniūt, §. in priuatorū, ff. de peti. hær. Nec satisfacit ēt respōsio Decii hic, q dicit, quod eo ipso, quod ille miles habuit animū nō ueniēdi, fuit cōsumatū delictū: quia ibi nō appet, ꝙ ille habuerit aīum nō reuertēdi, nec fiēda est talis interpretatio ī dubio, quia in dubio delictū nō præsumitur iuxta tex. in l. merito. ff. pro soc. Præterea in illa l. q cōmeatus. miles discessit, vt rediret ad exercitū. qd̄ probatur, quia reuertebatur, & impeditus fuit. act° enim, quod sequitur, declarat qualis fuit intentio alicuius a princ. l. sed Iulianus, §. proinde. ff. ad Mace. Nec ēt ob. cōi cōclusioni tūta per Ful. & Pau. de Ca alle. in cōtrariū quia loquuntur in casu, in quo principaliter consideratur interesse partis, vel aduersarii. eo. n. casu inspicitur effectus, nec est habenda consideratio diligētiæ, quæ nō profuisset, l. si alius, §. est & alia, ff. quod vi, aut clā. sed in casu nostro negligentia appellationē non prosequentis consideratur.

d S. Al. Fuisset. Secus esset si aufugisset Bal. in c. 1. col. 2. ver. 4. q̄r ī. qui. mo. feu. ami. & ibi Alua. col. 2. Præp. co. 3. vide Car. ī trac. de feu. in 4. par. prin. in x. q.

anni de ĩpedimẽto appellãtis aſr nõ ꝯſtat, ſnĩam exequi poſſit a aſr ñ citato appellãte. In qua qõne ꝯcl̃o eſt in terminis formatę qõnis, ꝙ ad executionẽ ñ ꝓcedaſ, niſi citato appellante. Et vltra d. Abb. hic ita in teris Bar. ꝯcludit ĩ l.j.ĩ prin.circa ſi.ver.q̃ro ela pſo terĩo, ff.nil no.ap.pẽ vbi dicit eẽ tex. exp̃ſsũ ĩ l.ſi ꝯ maiorẽ, C.eo.vbi Bal.idẽ tenet allegãdo tex.quẽ dixit meliorẽ de iure ad hoc ĩ l.2.§.ñ.C.de tẽp.ap.vbi ẽt Bal.in fi cũ ſi.vt tra.Alex.ĩ l.a diuo Pio,§.ĩ vẽdõne,col.xv.ver.vlt.fuit opi.ff de re iu.& cõclõnẽ p̃dictã tenet Car.in cle.ſicut,ĩ 2.q.eo.ti & in ꝯſ.32.ꝑ deci. in col.ſi.Sal.in l.eos.in 4 col.C.e & late hoc ꝑſequiſ Ang.Aret. 70 in l.ſi exp̃ſſim.in fi.char.ff.eo.ti.¶† Scdo ĩ executione ſimplici Abb.ꝯcludit, ꝙ citatio ñ reqraſ.qñ dẽt fieri ĩ eadẽ re, q̃ adiudicata ſit.ſecus ſi in alia re, & ſic ſe hẽt cõis opi.vt no.Bar.in trac. ad reprimẽ.in verbo,executionẽ, & in l.meminerint.C.vñ vi.cũ cõcor.vt ꝑ Ale.in d.l.a diuo Pio,§.in vẽdõne.Et vltra allegata ꝑ eũ.Fulg.hãc doctrinã ſeqꝛ ĩ ꝯſ.182.circa primũ. in 2.col.& Jo.de Ana.in cõſi.16 in cã nobiliũ, & idẽ d.Abb.ĩ ꝯſ.3.nitar in p̃nti.in 8.dub.in 2.lib.Pau.de Ca.in cõſi.37.in cã capturæ.Ale. 71 in cõſi.30.põderatis narratis.col.pe.lib.5.† Prædicta ꝯcl̃o l̃itaſ nõ h̃re locũ, qñ executio deberet fieri ꝑ ſucceſſorẽ illius, q iudicauit, qa tũc indiſtinctè citatio reqriſ.ita Bal.in l.ordo.col.fin. ver.no.in hoc d.l.C.de exec.rei iu.& ſeqtur Alex.in d.§.in vẽdõne.Sed ꝯ iſtã limita.ꝯtriũ in terminis Ful.dicit in cõſil.151.p̃all. col.2.qa, ſm eũ, ſucceſſor idẽ iudex reputatur, l.ꝑponebaſ, ff.de iud. Pro cõcordia ꝓbabiliter diſtingui põt. ꝙ aut ſucceſſor vidit ꝓceſſum, ſiue acta cãæ, & vera ſit opi.Ful. Aut nun habuit notitiã rerũ, q̃ p̃ceſſerũt, & tũc ꝓcedat cõis opi. Et ꝑ tali diſtinctione bñ facit illud, qđ tradit Ro.in ti.de teſt.in nouis, in j.de- 72 ciſ.† Itẽ ſi poſt cõclu.vbi dñt, ꝙ qñ admittunſ articuli poſt cõcluſionem in cã, vr concluſio reuocata. Et hoc quando ab eodem iudice admittunſ. Secus in ſubrogato, qa diſtinguiſ vtrũ ſciuerit ꝯcl̃onẽ factã in cã, vel ignorauerit. Et hãc deciſionẽ refert, & ſeqtur Alex.in l.qđ iuſſit. in fi.col.ff.de re iud.& in cõſi. 70.vr prima.co.3.li.3.¶ Secũdo, ꝯcl̃o p̃dicta fallit, vt colligiſ ex dictis Fulg.in conſi.præall quando pro parte eſſet facta executio, & cõmiſſio p̃ceſſiſſet de toto debito. Nam ſi pro alia parte executio peratur, nõ reqritur indiſtinctè citatio, vt ibi per eum. Aliæ limitationes ponuntur per Alexã.in d.§.in venditione, q̃ 73 ẽt a Moderníoribus referuntur hic ¶ † Vltimo notandũ eſt, qđ Abb.dicit reuocandum eſſe de facto illud, qđ de facto ex abrupto [b] ꝓceſſit.ad hoc eſt gl.quæ allegatur in l.minor, ff.de euict. not.Bald.in l.ſi pacto quo pœnam. & plura circa hoc ibi dicit Alex.C.de pac.Et idem Alex.in l.j.§.nũcia.col.9.ff.de no.oper. nũ.in l.qđ iuſſit, in pe.char.ff.de re iud.& Ro.in cõſ.232.circa 74 primum.† Et licèt de facto renocari poſſit, citatio tñ reqritur. vt no.Bal.in l.2.per illũ tex.C.ſi ꝓpter publi.pen. Et in tali reuo- 75 catione illud valde notãdũ eſt, † ꝙ pro parte eius, qui obtinuit puta tenutã de facto, inſtari põt, & peti, ꝙ omnino cõfirmetur, ex quo de nouo deberet cõcedi, cũ debitũ ſit clarũ, & liquidũ. ita no.Ang.dicit in l.ſi finita.in prin.ff.de dam.infe.vbi atteſtatur ſępius ſe ita practicaſſe. & ſequitur ibi Alex.in 3.col.facit, quod no.voluit Pau.de Caſ.in conſt.37.in cauſa capturę.circa fi.vnde alle.l.fi.ff.qđ me.cã. Quę dicta notabilia ſunt, & tñ non procedunt ſine dubio ꝑ ea, q̃ traduntur in nouello trac.de pact. in 24.q.prin.in prin.vbi vidẽdum eſt. Et ex his expedita ſit hęc Decretalis. Reliqua dicatis, vt per Mod.hic.

ADDITIONES.

a Hie.Gig.Citato appellante. Adde Barb.conſi.37.in 4.vol.& per d.Fely.in c.ex parte S.in 6.col.de reſcr.& adde eundem d.Philip.Dec.in conſi.97.inci.in caſu propoſito in 2.col.

b ¶Hie Gigas.Ex abrupto. Adde oĩno elegans conſiliũ d.Alex.5.in 2.vol.& vide latiſſime,& ꝑ d.Fel.in c.qualiter.& quando.el j.in 8.col.cum ſeq.de accuſ.& per d Maria.in trac.de citatione, art 7.in 20.caſu cum ſeq & alibi ſæpe.

SVMMARIVM.

1 *Romam itinerantibus priuilegium conceditur, ne in patria conueniantur, ſi ad ſedem apoſtolicam iter arripiunt. aliter non, nu.3.& hoc ante citationẽ, nu.9.*
2 *Rub.infra de peregri.qualiter intelligatur.*
4 *Sedes apoſtolica intelligitur ubi eſt Papa.*
5 *Curia eſt, vbi eſt Papa.*
6 *Papa ubi eſt, ibi eſt communis patria, & nu. 18.*
7 *Clauſola, appellatione remota, nõ tollit ſuſpenſionẽ, quæ fit in arreptione itineris.*
8 *Arreptio itineris eſt quædam appellatio.*
10 *Culpa eſt non dimittere procuratorem, & quando.*
11 *Aliquatenus, eſt verbum præciſum.*
12 *Abſentes cauſa reipub.habent priuilegium, niſi dolo abſint.*
13 *Priuilegium facilius tollitur quàm detur.*
14 *Regredi ad ius commune fauorabile eſt.*
15 *Epiſcopus poteſt ſubditum ſuum etiam realiter citare in curia Romana.*
16 *L.Roma.ff.ad muni.an hodie locum habeat.*
17 *Laicus non ſubditus Papæ hodie Romæ non poteſt conueniri.*
19 *Ciuis Romanus eſt quilibet de Imperio Romano.*
20 *Senator qui hodie Romæ creatur, quamuis unicus, habet eandem auctoritatem, quam olim habebant omnes Senatores.*

1 MEminimus. ¶† No.primo, ꝙ itinerantibus Romã priuilegiũ cõceditur, vt in patria nõ poſſint cõueniri. Et ad idẽ eſt tex.in ca. 2 vnico.j.de pereg.† Et q̃uis illa rubrica tñ videaſ loqui de accedentibus Romã gratia peregrinationis, gñalr tñ in oĩbus procedit, vt declarat ibi in rub.d.Abb.& probaſ in d c.vnico.vbi Abb.in 1.no illũ tex inducit. de quo dũm 3 eſt, vt ibi hr.† Et tale priuilegiũ cõpetit dũtaxat arripiẽtibꝰ iter ad ſedẽ apoſtolicã.vt hic dr, non aũt ad metropolitanum, vel 4 alium inferiorẽ, vt no. Arc.dicit xj q.3.in c.ſi epiſcopus, el j.cir- a ca fi.[a] † Et ſedes apoſtolica intelligitur, vbi eſt Papa, vt no.In- 5 no.in c.ego N.ĩ.de iureiur.† Et vbi eſt Papa, ibi eſt curia Roma- 6 na.vt no.Doc in c.2.in pe.no de p̃b.in 6.† Et vbi eſt Papa, ibi ẽ cõis patria.vt no.Bal.in l.2.§ legatis, ff. de iud.& idẽ Bal in l.reſcripta.col.pen C.de preci.impe.off.& idem no.Bal.in l.2.§.miles.in 2.no.ff.de his. qui no.infa.Abb.in ca.nuo.in vlt.char.in 7 prin.de fo.compe.facit tex.in c.præſenti.§.loca.de præb.¶† Secundo no ꝙ cl̃a, appl̃one remota. non tollit ſuſpenſionẽ, quæ 8 fit in arreptione itineris. Et hoc potuit facere dubitationẽ, † qa arreptio itineris vr q̃dã appellatio, ut in c dilectus.j eo & ꝑ gl. hic. Tamen ꝯtrium rñdetur hic ꝑ rõnẽ gl Et ſic cum talis clauſula faceret dubitationẽ, nr hic poſita eum miniſterio, cuius ꝯ- 9 tium j.poſt Io. An. Abb.& Doc.dicã ¶† Tertio no.ibi, poſt citationẽ, ꝙ priuilegiũ datũ euntibus Romã, nõ habet locũ in recedẽtibus poſt citationẽ. Idem eſt ſi poſt notitiam l̃rarũ, quas aduerſarius impetrauit, c.ſuggeſtũ.j.eo. Et licet iſti duo caſus ꝑ d.Abb hic poſt gl æquiparẽtur, differunt tñ, qa qñ poſt notitiã l̃rarũ accedit. diſtinguiſ, an hoc fraudulẽter fecerit, nel ñ, vt dr in c ſuggeſtũ j.eod. Sed poſt citationẽ gñaliter, & indiſtinctè dr hic, ꝙ nõ eximitur a iuriſdõne iudicis. Et ita hoc vr h̃re locũ, 10 ẽt ſi nõ fuerit in dolo.ꝑ quo facit, † qa ſaltẽ fuit in culpa, & debuit procuratorem dimittere, cum iam cã ſit inchoata, l.eundem, ff.de legatio.& no.Bar.in l.j.ff.de diuer.& temp.p̃ſc.& ita Bal.hic. Quę qdẽ ratio ceſſat poſt notitiam literarum ¶ In gl.fi. q.gl.intelligitur, qñ arripuit iter ante citationem, & ante notitiam literarũ, & tali caſu gl.in fi. concludit ſm Tancre.quòd ſi b fraudulẽter [b] receſſit, priuilegiũ ſibi nõ ꝯpetit.& Abb.& Doc. oẽs ſequunſ. Sed tñ prima facie in ꝯtriũ vr tex, in d.ca.ſuggeſtũ. ubi dolus ꝯſideraſ tñ poſt notitiã literarum.ergo ante notitiã priuilegiũ indiſtinctè nr cõpetere. Secundo facit text.hic, in fi. c dum dicit nõ eſſe aliquatenus [c] procedendum Iſta.n uerba nñr 11 præciſa, ut per gl.in auc.ſi qua mulier, C ad Vell.† & in cle.1 de ſeq.poſ.& fruc.ergo indiſtinctè añ citationẽ vr h̃re priuilegiũ. Tertio ẽt vr aliter ꝓbari hic.quia iſti duo caſus uidentur hic a pari ꝓcedere in terminis ſuis ante citationẽ, uel poſt, ſed poſt citationem indiſtinctè denegatur priuilegium, etiam ſi ille non ſit in dolo. ergo ante citationem etiam indiſtinctè vr habere locum priuilegiũ, arg.eius qđ hr in l.1.& ibi Bar.ff de reb.dub. ¶ Prædictis tñ non ob.opi.prima gl.& Abb.hic vr verior, pro 12 qua in ſiſi eſt bonus tex.in l.ignorare, C.de reſt.mil † ubi datur priuilegiũ abſentibus cã reipublicę, qñ ſine dolo abſentes ſũt. & in l.ſed & ꝙ data opa, ff.ex gb.cau.maio.& in l.1.C.ex q.cau. maio. Bñ facit tex.in c.poſtulaſti.in fi.& qđ ibi Abb.j.de cõceſ. p̃bẽ. Et iõ ſi qs Romã peteret, nõ ob aliã cãm, niſi ut euitaret iudiciũ, & aduerſariũ deluderet, nõ debet habere priuilegium, ꝑ ſ.dicta. ¶ Non ob.allegata in ꝯtriũ, & primo text.in c.ſuggeſtũ, qa diſtinctio, q̃ ibi hr, vr reſpicere facultatem probandi dolũ. Nam qñ poſt notitiam l̃rarum recedit, & uadit Romã. vr eſſe in dolo, & ſatis ꝯ eũ dr eſſe ꝓbatus dolus, prout gl ibi, & Doc.illum tex.intelligunt. Sed ſi añ notitiam l̃rarum Romam ꝓperaret, nõ diceret eẽ in dolo, niſi ꝑ aduerſarium hoc ꝓbet. Secundo nõ ob.tex.hic, in uerbo, aliquatenus. qa intellr qñ ſine dolo iter arripuit, ꝑ ſupradicta. Vltimo non ob.quòd poſt citationẽ indiſtinctè priuilegiũ denegatur. qa nõ ꝑ hoc ante citationem priuilegium tribuiſ indiſtinctè. Nã illi duo caſus nõ patificanſ 13 cũ rõ drĩæ manifeſta ſit. † qa facilius tollitur priuilegiũ, q̃ deſ, arg.l.eius militis, §.militia miſſus, ff.de teſt.mili. Et qa uno caſu receditur a iure cõi, odioſum eſt, reg.quæ a iure, de regul.iur. in 6.

ADDITIONES.

a ¶Hie.Gig.Papa. Facit l.cũ in diuerſis, ff.de reli.& ſump.fune.vide Imo.in c.ex poſuit.de dila.& gl.in ver.ſedẽ.in c.2.de priui.lib.6.quæ voluit, ꝙ ſtudens Viterbii donec ibi eſt curia Rom.gaudeat priuilegio illius c.2.& vide Bald.in ſua Margarita.in ver Curia,& ad hoc eſt bo.tex.in cle.ne Romani.de ele.Idẽ not. Card.in cle.auditor. de reſc.in cle.1.de magi.in x no.Immo plus dicit Abb. & Fel. in c.ego N.de iurein.ꝙ vbi eſt papa, ibi cenſeſ eſſe Roma.dicas tñ circa hoc, quod vbi eẽt cãcellaria, & audiẽtia papæ, ẽt quòd ibi nõ eſſet Papa, diceretr eſſe curia Romana. immo plus dico, quòd vbi eſſet papa ſine audientia, & cãcellaria, ibi nõ diceret eſſe curia Romana.& hoc probatur ꝑ tex.in d.cle.ne Romani.in §.ſane.ver.eo.tamen adiecto,& vide Car.in cle.auditor, de reſcri.

b ¶S.Al.Fraudulenter. Vide Dec.j.eo c.ſuggeſtum.in 1.no.

c ¶Syl.Al.Aliquatenus. Vide Fely.in c Rodulphus.col.17.verſi. aliquatenus. de reſcr.Pe Rebuf.in c. poſtulaſti. num.250.de cleri.excom.And. Tiraq.in rep. l.ſi vnquam, C.de reuo.dona.in uerbo, reuertatur.nu 48.

14 in 6.† Altero vero casu hr̃ regressus ad ius cõe, qđ qdẽ fauorabile est, vt per gl. in c. statutum. in ver. numerandũ. de præb. in 6. facit tex. 35. di. in c. ab exordio. Vltimo, qa post citationem, li cet nõ sit in dolo ille, q nõ recedit, est tñ in culpa, qa debuit pcuratorẽ dimittere, vt supradictũ est. Sed qñ ante citationẽ dolose iter arripuit, nulla rõ subesse vr̃, vt debeat hr̃e priuilegiũ.

15 ¶ † Postremo Abb. in fi. hic post alios ↄcludit, q̃ eps̃ pt̃ subditũ suũ in curia Romana citare, ẽt realr̃, vt Bald. hic dicit. Et rõ vr̃ sm Peru. hic, qa Roma est cõis patria, l. Roma. ff. ad mu. c. fi. de fo. ↄp. Sed ista rõ nõ multũ facit, qa licẽt Roma sit cõis pr̃ia, & ibi qlibet possit ↄueniri, hoc intelr̃ corã Papa, vel eo, q habet ibi iurisdõnẽ. Vñ in ista qõne dicẽdũ est, vt hr̃ ĩ c. fi. de fo. ↄp. ad

16 qđ Abb. se remittit. † Et circa tex. d. l. Roma. no. ẽ, q̃ hodie nõ vr̃

17 hr̃e locũ, cũ sit in dñio Papæ, c. fundamẽta, de elect. in 6. † Et iõ laicus nõ subdit⁹ Papę, hodie Romę nõ poterit ↄueniri, vt no. voluit Ant. de Bu. in d. c. fina. 21. col. ver. ad primum. de fo. cõp. Io. de Imo. in d. c. fi. in 2. no. dicit, q̃ ex quo illa lex nõ repetir̃ expresse correcta, q̃ ẽt hodie remaneat incorrecta. Et vr̃ seq Peru. hic, & hoc sentit Bal. in l. rescripta, C. de pci. impe. offe. dum

18 ingt. q̃ vbi est Papa, † ibi est cõis pr̃ia. & ĩ d. l. j. §. legatus, ff. de iu

19 di. † Et qlibet de Imperio Romano est ibi ciuis, vt no. Bar. in d. l. Roma. & gl. in l. ciues, C. de incolis. lib. x. facit no. Cy. post Pet. in l. fi. C. de pet. hære. q dicit. q̃ † hodie vnicus senator, q Romæ creat̃, hẽt illã auctoritatẽ, quã olim oẽs senatores habebant. Et ad hoc allego bonũ text. ĩ l. j. circa fi. C. d vete. iure enu. vbi dr̃, q̃ oẽs aliæ ciuitates dẽnt seq ↄsuetudinẽ Romæ, q̃ est caput orbis, & Romã ĩtelligim⁹ nõ solũ veterẽ, sed ẽt reginã nr̃am, &c. ergo patet ibi, q̃ Roma antiqua retinet antiquas pr̃ogatiuas. ergo ẽt ibi qlibet poterit ↄueniri. Reliqua dicatis, vt p Doc. hic.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione interposita ab vno articulo causæ, si iudex à quo non detulit, nec facta fuit inhibitio, quando supersedendum sit.*

2 *Argumentum à contrario sensu, quando aliter verba essent superflua, colligitur etiam contra alia iura.*

3 *Iudex à quo est appellatum in una causa, potest in alia cognoscere, quamuis recusari possit, nu. 4.*

5 *Iudex vehementer præsumens contra aliquem, q̃ malitiosè excipiat, non debet illum admittere.*

6 *Statutum de consilio sapientis non habet locum, quando malitiosè peteretur causa differendi. declara nu. 8. & 9.*

7 *Statutum de compromissis non habet locum, quando malitiosè petitur & calumniosè. declara nu. 8. & 9.*

9 *Præiudicium si est irreparabile, non repellitur quis ex quacunque præsumptione calumniæ.*

SVper eo. ¶ In tex. ibi, & nihilominus supsedeatur ei, i. causæ principali. ita ioã. & Doc. oẽs intelligũt. Et sic duo dicta principaliter ponunr̃ hic. Primũ est, q̃ supersedeã articulo, ĩ quo appellatũ est. Secũdũ, q̃ ẽt supsedeã in cã principali, vt ex summario dñi Abb. colr̃ hic. ¶ Sed puto aduertẽdũ esse, qa tex. no. loqr̃ de cã principali, sed potius loqr̃ ĩ illo verbo, ei, de articulo exceptionis de quo in prin. loqtur. Nã supra dixi, q̃ dẽt supsederi exceptiõi, a qua appellatũ fuit. Deinde in ver. & si principalis, ampliat̃ qđ dictũ est. & dr̃, q̃ licẽt pcessus cãæ principalis impediat̃, ei nihilomin⁹ supsedeat̃, intelr̃, vt dixi, ei. i. exceptiõi, qđ patet ex verbo, nihilominus. q̃ remouet dubitationẽ, ampliãdo dictũ, qđ pcesserit in cle. j. §. volumus. in fi. de fo. ↄp. ibi, pcedãt nihilominus, put superius est expressum, facit tex. l. nsti. q. nõ est pmiss. fa. testa. in prin. Nã sm intellectum Doctorũ diceret ẽt, ei supsedeat̃. & istud, qđ dixi, notãdum est, qa magni põderis est. Nã ex eo remouet̃ arg. a ↄrio sensu, q̃ col

1 ligit̃ p gl. & Doc. hic, de quo ĩ dicã. ¶ † In gl. in ver. teriari. circa istũ tex. Ant. de But. notabilẽ habuit intelr̃m, & dicit, q̃ qñ ab vno articulo cãæ appellat̃, & iudex a quo nõ detulit applõni, nec facta fuit sibi inhibitio, iuxta c. nõ solũ eo. ti. in 6. si cã principalis hẽt ↄnexitatẽ cũ articulo applõnis, tũc in principali cã supersedẽdũ est. Secus si cã principalis separata sit ab articulo appellatiõis, qa iudex a quo pcedere poterit in cã principali pẽdẽte applõne, & sic iurisdõ eius suspẽsa nõ vr̃, p text. a ↄrio sensu hic. D. Abb. pluribus mediis conat̃ impugnare istũ intelr̃m, vt p eũ hic. Et istum tex. put gl. ẽt hic, principaliter tĩdet, q̃ ar. a cõtrario sensu nõ pcedit, qa eẽt ↄ alia iura, q̃ ipse inducit. Et hãc opinionẽ dñi Abb. vr̃ approbare d. Alex. in cõsi. 89. diligẽter ↄsiderauit. col. 4. li. j. Sed tñ Peru. & alii posteriores hic, sequuntur

a Ant. de Bu.ᵃ qa dñt nihil obstare, quo minus argu. a ↄrio sensu sumat̃ hic, qa iura allegata p d. Abb. hñt locũ, qñ cã principalis ẽ ↄnexa cũ articulo applõnis. Iste tex. loqr̃ qñ articulus applõnis nullã hẽt ↄnexitatẽ cũ cã principali, vt latẽ hic p eos deducitur. Et vlterius p opiniõe Ant. de Bu. magis format̃ rñderi pt̃ ad illud, qđ dñt gl. & Abb. hic, q̃ arg. a ↄrio sensu oĩno pcedat,

2 † qa aliàs verba, q̃ ponunt̃ in tex. hic, nihil operarent̃. quo casu ẽt ↄ iura antiqua colr̃ ar. a ↄrio sensu, qñ aľs verba vacua redderent̃, & sine effectu. gl. no. q̃ allegat̃, in l. nulla, C. de epis. & cle. p qua est tex. quẽ ibi ad hoc ponderauit Rom. in auc. ex testõ. C. de colla. ¶ Mihi tñ vr̃ alia rõne, q̃ arg. a ↄrio sensu hic, de quo Ant. de Bu. & isti potissimũ faciunt fundm̃, nõ bñ colligat̃ hic. Cõsiderandũ est. n. q̃ in ver. & si principalis, vt dixi in tẽmalibus, non immediate dr̃, q̃ in causa principali supersedeat̃, nec ibi ponir̃ nouũ dictũ, sed ibi ampliat̃ illud, qđ in princ. dixit, & uerbũ, ei, intelligitur, i. exceptioni, vt demonstratur p illud verbũ, nihilomin⁹. & est sensus, q̃ in articulo exceptionis, de quo applõ pẽdet. oĩno supsedet̃, licẽt ex hoc cã principalis impediatur, vt s̃ dixi. Et sm istã declõnẽ, q̃ vr̃ ex mẽte literæ, ar. a ↄtrario sensu nullo mõ cadit, qa tex. pcedit ampliãdo, qđ dictum ẽ, & in ipsa exceptiõe, put tex. loquitur, supsedetur in vtroq; casu, siue cã principalis impediat̃, siue nõ, cũ sup illa exceptione pẽdeat applõ, & ita euitari põt iste tex. q p magno fundamẽto allegat̃. Sed tñ sustinẽdo intelr̃m d. Ant. de Bu. q magis placet, p eo aliter iste tex. induci pt̃. Nã dato, q̃ text. in ver. & si principalis, loquat̃ de exceptiõe, vt s̃ dixi. negari tñ nõ pt̃ quin tex. psupponat, & velit, q̃ pẽdẽte appe ab vno articulo qñq; supersedeatur in cã principali, qñq; nõ, dum loquitur ↄdõnaliter, & dicit si cã principalis sine illa terminari nõ poterit, vt qa sit præiudicialis. Mõ sic, si vera esset opinio do. Abb. q̃ indistincte iurisdõ iudicis a quo in tota causa suspẽsa esset, qñ ab vno articulo appellatur, cã principalis semper impediretur, & tex. non cõsideraret, quòd qñque impediatur causa, & qñq; non. Vt ergo talis distinctio verificari possit, necessariũ est fateri, quod dicit Ant. de Bu. vt distinguatur vtrum cã principalis cõnexa sit, vel non, cum articulo appellationis. Confirmatur hoc, quia suspensio cãæ principalis, qñ cã est ↄnexa, non cãtur immediate ab ipsa appelrõne, sed ex nã exceptionis præiudicialis. & ideo non vr̃, q̃ appellatio habeat immediate suspendere cãm principalem, sed accidentaliter venit illa suspẽsio ex natura exceptionis. vnde si exceptio nõ impediat cãm principalẽ, appellatio, q̃ fuit limitata ab illo grauamine, non vr̃ suspendere cãm principalẽ. Et sic bñ probat̃ opinio Ant. de But. quã ẽt comprobo hac

3 rõne. † Nam videmus iudicem a quo, qñ in vna cã appellatur, posse in alia cã cognoscere, vt in c. ppoluit. ĩ. co. & in c. ad hoc, s̃ eod. & hoc nõ est pp aliud, nisi qa cãæ sunt separatę. ergo idẽ dicendũ est in vno articulo separato a cã principali, puta si appellatur ab expensis, in qbus quis fuit cõdemnatus rõne cõtumaciç. Nã nihil obstat, quin pẽdente tali appellatione in causa principali pcedatur. ad quod bene facit text. in l. ẽt. §. ex cã. ff. de

4 min. Fateor tñ † q̃ iudex a quo, recusari poterit p illum, q appellauit, put dr̃ in d. c. ad hęc. & in d. c. ppoluit. sed non facta recusatione, iudex poterit pcedere in cã principali, non cõnexa articulo applõnis. Reliqua dic, vt p Doc. hic. ¶ Postremo notãdũ est dictum Inn. in c. post electionẽ. in fi. ĩ. de ↄcess. pbẽ. q Abb. ad

5 fin. hic refert dicit. n. Inn. † quòd qñ iudex psumit vehemẽter

b ↄ excipientẽ, q̃ malitiose ᵇ excipiat, ñ debet illũ admittere. nec de appellatiõe eius curãdum est, & idẽ Abb. in d. c. post electionem. in ver. seds intellectus, & ĩ c. ↄstitutus, col. fi. ĩ. de fideins. & in c. nullus, s̃. de plum. cũ si. seqr̃ Bal. ĩ l. perẽptorias. col. pen. C. sen. resc. nõ pos. Ant. de Bu. in c. sup hoc. col. 6. de renun. Pet. de Anc. ↄsi. clvii. ex narratis in facto. col. ante p. Ale. in ↄsi. 63. habita sup ↄtentis. col. 3. li. j. Et ex hoc confirmatur, qđ voluit Ang.

6 consi. 136. in q. vertente. col. 4. † vbi inquit, statutũ, quod reqrit ↄsiliũm sapiẽtis, nõ hr̃e locum, qñ illud malitiose peteretur causa

7 litem differendi. † Sic ẽt dicimus in statuto, quod præcipit cõpromissum fieri in aliqbus causis. Nam si calumniose petatur, tale cõpromissum per iudicẽ non debet admitti. ita Bal. in l. cũ quædã puella, §. quoties, ff. de iur. om. iud. in lec. antiqua. & idẽ voluit Ang. in l. ampliorẽ. §. fi. C. de appe. Pau. de Ca. in cõsi. 61. visis, & ↄsideratis. in fi. & idẽ in consi. 63. quod in cã ap. vbi alle.

8 tex. & qđ ibi Bal. in l. latis aperte, C. de sal. ¶ † Prædicta ↄclusio litat̃ qñ psumptio esset magna, & vehemens, prout Inn. loqtur.

c secus si leuis. ita Abb. p illum tex. in ca. licet cãm, ᶜ in j. no. s. de proba. Videndũ tñ est circa illũ tex. in d. ca. licet cãm, qđ And. Sic. scribit in c. ex parte, el 2. de of. dele. vbi aliter illum tex. intel

9 ligit. ¶ † Secũdo, ↄclusio prædicta locũ habet, quando est præiudicium reparabile. Secus si pręiudiciũ esset irreparabile, qa tunc non repellitur quis ex quacunq; præsumptione calumniæ.

ADDITIONES.

a Hie. Gig. De Butrio. Quod iustius, & vtilius est, & iuri ciuili conformius.

b Hie. Gig. Malitiose. Extende hoc, vt per do. Fel. post d. Signorol. in ca. de cætero. col. 4. de re iud.

c Hie. Gig. Licet cãm. Et latius Fel. ibi in 4. no. subiiciens dr̃e iudice in exprimere & scribi facere in actis cãm, propter quã mouetur ad reiiciendum alleg. dictũ Bar. in l. Lucius, ad si. ff. de inia & idem Fel. in d. c. de cætero. & facit ratio, quia non præsumitur pro iudice, nisi quatenus ex actis appareat, c. quoniã cõtra. de prob. Et alias allegando dicebam, quod non uidẽretur tacite reiecta per processum ad ulteriora, & dicebam non obstare regulam l. a procedente, C. de dilatio. cum per statuta nostra sit prouisum, quod omnes exceptiones fint salue in fine litis, non habet locum regula prædicta, ut declarat Fel. in ca. suborta. in 7. fallen. de re iud.

niæ. ita Bal. no. in l. j. col. pe. C. qui accu. quem sequitur, & ꝯprobat Aret. in d. c. licet cām. in 7. no. & idem Alex. in consi. 17. requisitus in causa. col. 3. lib. 1. vbi refert Bar. & plura adducit, ex quibus dictum eius comprobatur.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatio admittitur etiam in causis minimis de iure canonico, quid autem de iure ciuili. nu. 2.*
3 *Appellatio ante sententiam de iure ciuili prohibetur, secus de iure cano.*
4 *Minima considerantur, vbi sit regula, nu. 5. cum pluribus declarationibus.*
6 *Dotata dicitur mulier etiam in minimo.*
7 *Præscriptio interrumpitur etiam per solutionem vnius nummi.*
8 *Actio furti pro minimo competit.*
9 *Iniuria modica attenditur.*
10 *Incendium dicitur etiam in parua domo.*
11 *Aliquid hæc dictio, verificatur in minimo, & nu. 32.*
12 *Conditio deficit etiam si deficiat in minimo.*
13 *Conditio inducit formam.*
14 *Forma non seruata in minimo, actus fit nullus.*
15 *Minimum pro forma requisitum attenditur.*
16 *Forma potius, quàm ratio consideratur, & quando. nu. 20. & 21.*
17 *Formæ nihil addi, vel detrahi potest.*
Et consistit in integritate, nu. 18.
Et in ea attenditur leuis solennitas. nu. 19.
22 *Annullatio actus facit, quòd forma censeatur substantialis.*
23 *Minimum requisitum ad integrandum maiorem numerum attenditur.*
24 *Debitor in x. non liberatur si minimum deficiat.*
25 *Venditor potest retinere rem venditam, etiam si vnus nummus deficiat pretij.*
26 *Restitutio facta non dicitur etiam si tantum vnus nummus deficeret.*
27 *Dominium non transfertur ab eo, cui non potest habere fidem de pretio, etiam si vnus nummus deficiat.*
28 *Restitutio in integrum, non datur pro minimo damno.*
29 *Minor restituitur aduersus interlocutoriam, in qua exceptio dilatoria modici præiudicij permittitur.*
30 *Maior etiam ad lucrum restituitur.*
31 *Aliquid, verificatur & in minimo.*
32 *Minimum attenditur stante identitate rationis.*
33 *Paruum, & nihil, quando æquiparentur.*
34 *Statutum imponens pœnam pro vulnere, non habet locum in vulnusculo.*
35 *Statutum de falsificante monetam, non habet locum in minima.*
36 *Causa magna, vel minima dicitur, inspecta qualitate personarum, nu. 37.*
38 *Causa, an dicatur magna, quando vertitur solum q. possessionis.*

1 DE appellationibus. † Primo no. ex isto tex. q̄ etiā in minimis causis applō admittiť. Et rō est s̄m Abb. hic, qa in his, sicut ī maioribus iniqtas ꝯtingere p̄t, vt gl. hic dicit. Sed tn̄ atteta hac rōne iniqtatis, sequereť q̄ pp īperitiā iudicis, grauat' ī mīnis causis nō appellaret, [a] ꝯtex. hic, q gnāľr loquiť. Nā q̄tū ad facultatē appellādi solū grauamē ꝯsideraľ, siue ex iniqtate, siue ex impitia ꝓcedat. l. j. ī pri. ff. eo. ti. & gl. hic simpľr de grauamine loquiť, & nō de iniqtate, vt Ab. dicit. Et qd̄ hic dr̄ posse appellari in minimis, hoc intelľr, & ꝓcedit d̄ iure canonico. Secus vero est d̄ iure ciuili, † qa p cā minima qs appellare nō poterit. 2. q. 6. c. anteriorū. §. illud. q tex. origiuaľr hr̄ ī Auc. de appel. §. illud. & ita ꝯcludūt Ab. & Doc. hic. Sed mirādū est, q̄ Doc. simpľr ita dn̄t, qa ī ꝯtriū est tex. ī l. & ī maioribus, C. eo. vbi de re ciuili expsse dr̄, q̄ ī maioribus, & ī minorib. negocijs facultas appellādi ꝯpetit, & spāle est vbi agitur de momētanea possessione, q̄ nō appellaľ, [b] vt no. p gl. ī l. j. C. si de momē. pos. fue. appel. Nō ob. tex. ī d. §. illud. qa ibi applō absoluté nō ꝓhibeť, sed dr̄, q̄ talis applō a x. lib. j. ad maiores iudices deferri nō dēt. Qd̄ tn̄ Doct. hic dn̄t saluari p̄t, ꝯsiderādo diligēter tex. hic, q logť de applōne īterposita ꝓ cā minima, non q̄ ipsa cā, de qua principaľr agiť, minima sit. Sed cā hic ꝯsideraľ ad iustificādū applōnē. Et ī hoc de iure ciuili applō nō pmittiť, † qa regľr ante sn̄iam ꝓhibeť. secus est de iure canonico, vt ī c. super eo. j. co. ¶ † Scd̄o ex isto tex. colľr, q̄ ēt de minimis rō hēri dēt. Materia brocardica ē, & certa doctrina dari nō p̄t, vt dicit Anto. de Bu. ī c. si ꝓponēte. ī fi. s̄. de rescri. ¶ Inherēdo tn̄ his, q̄ tradūť p d. Ab. hic & subordinādo varia dicta Doctorū, q̄ simpľr [c] alleganě, conclusio sit, † q̄ rō attēdaľ, q̄ minimū [d] est, p istū tex. hic, & ī c. maioribus. j. de p̄bē. ī c. nō p̄t. eo. tit. in 6. & ī d. c. si ꝓponēte. Ad idē tex ī l. si ꝓprietarius. ī prin. ff. de dā. infe. ī l. j. §. illud. de cōiū. cū emā. lib. Et iō dicit Bal. ī d. c. si ꝓponēte. p illū tex. † q̄ dotata mulier dr̄ ēt si ī minimo dotata sit. † Et p solutionē vnius nūmi p̄scriptio īterrūpiť, s̄m Bal. ī c. illud. de p̄scri. col. fi. ver. sed an p solutionē. arg. l. j. §. cœpisse. de polli. † Et ista cōclusio ēt ꝓcedit ī pœnalibus, [e] vt patet ī furto, vbi actio furti, cōpetit ēt p vno ouo. § gallinarū. Insti. de re. diui. vbi gl. ī ver. lucrādi. & 14. q. vlt. c. fi. † Et de modica iniuria [f] no. Ab. ī c. cū te. col. 1. de re iud. Et iō dicit Bal. ī l. j. §. de exercitoribus. p illū tex. ff. nau. cau. stab. n. q̄ pœna, q̄ imponiť cōburēti domū, hēt locū ēt ī domūcula. † Et qd̄ no. Bal. p illū tex. in l. j. C. q̄ res expor. nō pos. Et qd̄ idē Bal. dicit in l. furti. §. pactūs. ff. de his, q uo. in fa. Et in simili aliā q̄ōnē Bal. ponit in l. ēt. circa fi. C. ad leg. Fal. de quo tn̄ aliter Ale. logť in l. ex facto §. si. circa fi. ff de vul. & pupi. ¶ Et prædicta cōclusio de plano procedit in quatuor casibus. ¶ † Primus est qn̄ dispositio loquitur per verbū, aliquid. Nam tunc clarum est, q̄ tem per in minimo verificatur, pp præcisam naturam illius dictionis, aliquid [g] l. si seruū. § prætor ait. ff. de acq. hære. vbi Bar. Ang. & Mod facit gl. in cle. j. in ver. aut earum parte. de foro compe. ¶ † Secundus casus est, qn̄ dispositio loquiť cōditionaliter, tūc enim præcise attenditur cōditio, quæ apponitur: & si deficiat, etiā in minimo, [h] non habet locum dispositio glo. no. in l. res bona fide. ff. de ꝯhen. emp. no. Bal. in rub. C. de ꝯhen. emp. in x. q & in l. quandiu. C. de distr. pign. & Old. in consi. 19. de rigore iuris. & idem in no. q. Bal. tradit in l. cum sit. in fin. C. de sepulchro. Et hoc idem in pulchra q̄ōne consuluit Ang. in consi. 168. ex isto dubio. in 2. q. vbi concludit, q̄ prohibitus alienare bona hæreditaria sub pœna priuationis bonorum, alienādo vnā rem. ēt minimam, tota hæreditate priuaľ, quia præceptum testatoris loquebatur conditionaliter. & conditio indiuidua est, l. in executione. §. pe. ff. de verb. ob. & idem Ang. in l. si seruus. §. j col. 2. ff. si quis cau. Facit, quod no. Bar. & Doct. in auct. q rem. C. de sacrosan. eccle. Bald. in l. cum allegas. in 7. opp. C. de vsur. cum si. † Nā conditio formam inducit, vt not. Bal. in auct. matri & auiæ. col. 1. C. qn̄ mul. tu. officio. † Et si forma non seruet, etiā in minimo, actus erit nullus, vt statim dicam. [i] ¶ † Tertius casus est qn̄ illud minimū pro forma requiritur, quia de forma nihil omitti potest, & forma potius, † q̄ ratio consideratur, s̄m Bal in l. 1. ff. de lib. & posth. † Et formæ nihil addi, vel detrahi potest, vt Barto. inquit in l. fi. col. 2. ver. ex hoc colligiť. C. de suis & leg. & iō ex modico defectu incidit quis in magnā pœnā, † quia nō seruat formā, quæ in integritate cōsistit. vt Bal. dicit in l cum adeo. col. 1. ver. item ex paruo defectu. s̄. de rescrip. † Et vbi agitur de forma, attenditur leuis solennitas, licèt parui sit effectus vt no. Rom. tradit in consi. 402. in proposita cōsultatione facit tex. in c. 1. j. de baptis. & qd̄ no. glo. in cle. j. in ver. reuocari. de sup. negli prælà. Abb. in consi. 116. in præsenti quæstione. col. 3. li. 1. Bal. in c. j. de præscr. & quod no. Bal. per gl. ibi, in c. j. col. 5. de mili. vasal. qui contu. est. cum si. vt tradit Ale. in consi. 62. super præmisso themate. col. antepe. in ver. præterea. lib. j.

A D D I T I O N E S.

a ¶ Appellaret. Vide Petrū Gerar. de Petra san. in sing. 19. & quæ ego dixi in §. Gallinarum. Instit. de re. diui. in gl.

b H. Gig. Appellatur. Ratio quare non appelletur a sentētia super momentanea possessione est, quia talis causa dicitur causa modici præiudicij, vt no. Mathe. in suis notabili. no. j. & ita expresse dicit Bar. in l. 2. in 2. col. in versic. quero q̄ est ratio. ff. de appella. recipien. Et ex hoc sequitur, q̄ in omnibus causis leuis præiudicij appellatio erit prohibita de iure ciuili, nam vbi est eadem ratio, debet esse eade iuris dispositio, l. illud. ff. ad leg. Aquil. l. milites agrō, in prin. ff. de re mili. Et ideo sicut in casu momentaneæ possessionis de iure ciuili nō appellatur ratione de qua supra, ita erit in omnibus alijs causis minimis. Nec ob. tex. in l. in maioribus, allegatus hic per Dec. quia loquitur in causis minoribus. & non in minimis. & sic communis opi. vera videtur.

c H. Gig. Simpliciter. Adde multa, quæ ponit d. Ias. in auct. q rem in v. col cum seq. C. de sacrosan. eccl. & vide etiam Bar. & Bal. in cons. 36. in fi. in 2. vol. & in consi. 40. in j. vol. col. 14. & seq. In ꝯtrium tn̄ est text. in l. scio ff de in integ. resti. Et pro concordia ad illā l. scio. vide tex. quē reputo mirabilē in c. & si q̄ōnes, de simo. & de hac materia vide ēt Inno. in c. qa nonnulli, post gl. ibi, de rescrip. Et recordare vnum in ista materia, q̄ in actu practico, soleo magnifacere ad multa. s. q̄ Bald. in l. pacta conuenta, de contrahen. empt. quā legit post §. quinimmo. dicit q̄ propter vnum quodq; capitulum, licèt minimum, non obseruatū ēt si non respiciat substantialia contractus, repellitur qs ab agēdo.

d S. Al. Minimū. Vide quæ dixi in §. Gallinarū. Insti. de rerum diui. in vlt. not. & aliàs dicebat Dec. in c. j. in 3. no. de iudi. q̄ licet actus, in quo impensa requiriť p̄sumiť fact' ab eo, q facere tenebaľ. tn̄ hoc nō ꝓcedit vbi expēsa eēt modica.

e Gig. In pœnalibus. Et pulchre per Ias. in d. auct. qui rem.

f Gig. Modica iniuria. Vide vnum no. dictum do. Ant. de Bu. relatum per d. Ias. in l. turpia. in pen. col. ff. de leg. j.

g S. Ald. Aliquid. Adde latissime And. Tiraq. in l. si vnquam. in versi. omnia, vel partem aliquam. nu. 14. 15. & 20. C. de reuo. dona.

h Fr. Parona Minimo Et per ista, & alia similia aliàs dicebā, q̄ si aliquis in aliquo contractu impleuit in aliquo minimo capitulo, nō impleuit, vt pota emphyteuta colonus soluit pēsionis partem, & in aliquo nō soluit, vel in termino nō impleuit, nūquid habeat locū dispositio l. si quis maior. C. de transact. vt cadat a tota inuestitura? dicebā q̄ sic, p tex. in auct. qui rē. C. de sacros. ecc. & ibi hr̄ q̄ q deficit ēe in vno minimo, deficit ēt in toto, prout spāliter ad ꝓpositū cōprobat ibi d. Ias. in 5. col. & seq vbi vide, nā qui in vno peccauit, omnium factus est reus, vt de pœn. dis. v. c. cōsideret, & in c. quæ eps. 37. dis. & per Barb. in consi. 36. in 2. col. in 2. vol. & ad fi. cōsilij, & in cōsi. 40. in 5. col. & fin. in j. li. & idē Barba. in d. consi. 36 q̄ conductor male versatus in vna re pōt priuari tota conductione, per multa de quibus ibi p eū. Præterea ēt qn̄ quis iurat, dicebam vniuersaliter omnia singularia fore vera & attēdere, & obseruare q̄ si cōtrauenīat in vno, reddit rationem in totum falsum, l. si is qui ducēta. §. verum. cū fi. ff. de reb. dub. ergo & c. & ita per multa concludit, Ale. in cōsil. 57. li. 3. vbi respondet ad aliqua quæ faciunt ad oppositum.

i S. Al. Dicam. Vide Fely. late in c. cum dilecta. col. 11. in j. amplia & col. 16. in x. amplia de rescri. in c. fi. de rescri. §. fi. de offi. deleg. col. 3. Ias. in consi. 161. circa fi. li. 2. idem Dec. in auc. qui rem. col. 4. ver. & pro modica. C. de sacrosan. ecc. in c. prudentiam. in 4. no. s̄. de offi. deleg.

20 lib. 1. † Hnc etiã vr̃ procedere, qñ apparet aliquid statutum esse ꝓ forma substantiali, vt quia vlterius procedatur disponendo, ꝙ a actus sit nullus,ᵃ iuxta doctrinam Bal. in d. l. j. ff. de libe. & posth. 21 Tali enim casu, potius forma, q̃ ratio cõsideratur, † vt Bal. ibi dicit, & tũc in effectu non vr̃ leuis solennitas. Secus si aliquid sim 22 pliciter requiratur, & id parui momenti sit. † quia vr̃ leuis solennitas, quæ omissa actum non vitiat. l. j. §. fi. vbi Bar. ff. de ven. inspi. & no. Bar. in l. cum hi. § si prætor. ff. de transac. Bar. in l. fi. C. de iure deli. Ang. in d. l. j. de lib. & posth. cũ sim. vt tradit Ale. in consi. 141. viso testamento, & cõsiderato themate. col. fi. lib. 2. Vel dicamus, ꝙ forma debet obseruari ad vnguem, nisi iura vlterius procedant, declarãdo ꝙ omissio alicuius partis nõ ha 23 beat vitiare, d. l. j. ff. de ven. inspic. ¶ † Quartus casus est, qñ illud minimum requiritur ad integrandum certum maiorem numerum, vel quantitatem. Nam tunc illud minimum semꝑ at- b tenditur,ᵇ quia facit, ꝙ numerus, vel quantitas requisita non verificatur. l. quandiu. vbi Bal. C. de distract. pigno. l. 2. C. debito. 24 vendit. pigno. † Et ideo, qui debet soluere x. non sufficit, si nouẽ solueret, vt in no. quæst. Bal tradit in l. 1. C. de his, quæ pœnæ no. in 14. q. & in l. cum sit. in fi. C. de sepul. viol. in l. diuus. in fi. ff ad 25 Syl. † Vnde res vendita etiam pro vno nũmo deficiente precio, c a venditore retineri potest,ᶜ vt no. Bal. in l. fi. C. commo. ꝑ l. hære 26 ditatis. ff de hæ. vel act. ven. † & si vnus nummus deficeret, nõ dr̃ facta restitutio, vt no. Bal. in c. conquerente. col. 1. de restit. spol. 27 † & qui non pr̃ habere fidem de precio, non transfert dñium deficiente precio, ẽt in vno nummo, vt no. Bal. in l. in ciuile. C. de rei ven. in ver. sed pone. facit quod no. gl. in d. l. res bona fide. ff. de contrahen. emptio. cum si. s̃. alle. Et ista omnia locum habent, nisi per errorẽ omissum fuisset, vt est tex. not. in l. quãuis. ff. de condi. & demon. ¶ Extra istos casus, in quibus regula indistinctè procedit, regula & cõclusio supra facta limitatur, vt habeat locũ in his, quæ de iure cõi cõpetunt. Secus est in extraordinariis, quæ contra regulas iuris communis conceduntur, in 28 quibus † non consideratur, quod minimum est. vnde ꝓ minimo damno nõ datur restitutio in integ. l. scio. de in integ. resti. ita Ab. hic, & Doct. communiter dicunt. & no. Bart. & alii in l. si proprietarius. in princ. ff. de damno infec. Ex quo inferiur secundum Inno. in c. 1. § coram. s̃. de in integ. restit. † ꝙ minor nõ 29 restituitur aduersus sententiam interlocutoriam, in qua exceptio dilatoria modici præiudicii perimitur. & sequitur Bal. in l. peremptoria. col. 3. C. sen. rescin. nõ pos. & in d. l. scio. de in integ. resti. Aduertendum tamen est, ꝙ ista prima limitatio non vr̃ vera simpliciter, prout loquitur tex. in l. scio. videlicet si maiori rei, vel summæ præiudicetur, prout ibi dicitur. Secus ergo dicendum videtur in minimo damno, propter quod non inferatur præiudicium maiori rei, vel summæ, puta in re, quæ absolutè de se minima sit, nam tunc restitutio in integ. competere non videtur. ita glo. tenet in d. l. scio. & An. & Alber. de Ros. ibi illam l. scio sic intelligunt, & declarant. Et pro tali conclusione 30 arguunt, † quia minor etiam ad lucrum restituit̃. l. denique. §. si quid minor. l. & si sine §. 1. ff. de minorib. ergo a fortiori in dãno restitui debet, arg. l. fi. §. licentiam. C. de iure delib. Hoc argu. satisfaceret, si in lucro minimo restitutio ꝯcederet̃, qd̃ qdẽ illi d non probant.ᵈ Vnde pro conclusione prædicta adduco tex. in l. minoribus. 25. an. ff. de mino. vbi dr̃. ꝙ minoribus 25. an. suc- 31 curriĩ cũ de bonis eorũ aliqd minuiĩ. † verbũ em̃, aliqd, verificatur in minimo. l. si seruũ. §. ait p̃tor. ff. de acqui. hær. vbi Bar. er- e go vr̃ tex. ibi. ꝙ ꝓ minimo dãno ẽt deᵣ̃ restõ.ᵉ ¶ Scdo ꝯclo s̃. facta ꝓcedit, qñ in minimo ꝓportionabiliter eadẽ rõ sit, q̃ in ma 32 gno. † Secus vbi rõ dispõnis cessaret, qa tunc nõ inspicit̃ minimũ, vt Ab. hic dicit ꝑ tex. in c. & si qões, ĩ de simo. facit tex. ĩ c. ex parte. s̃. de fi. instr. & 12. q. 2. in c. terrulas. in l. 1. §. fi. ff. de vẽ. inspi. in l. Senatus § Marcel. ff. de leg. 1. in l. 1. §. sed sciẽdũ. de ædil. 33 edi. ĩ l. 2. §. fi. ff. q cũ eo † Nã isto casu parũ, & nihil æqparant̃, vt 34 in no qõne Bald. dicit in auc. p̃terea. circa fi. C. vñ vir, & vx. † Et iõ statutũ, qd imponit pœnã ꝓ vulnere, nõ hẽt locũ in leui vul f nusculo,ᶠ vt no. Bar. in l. si p̃iudiciũ. C. de ædil. act. cũ si. vt tradit Ro. in l. si vero. §. de viro. in 3. fal. ff sol. ma. facit gl. in auc. minoris debitor. C. q da. tu. vel cu. pol. & ꝙ no Bal. ĩ auct. sed iã necesse C. de do. ante nup. col. 1. cũ si. vt hr̃ in trac. de debitoribus fugitiuis. in 3. q. Ale. in l. Senatus. §. Marcel. de leg. 1. And. Sic. in rub. de reb. eccle. nõ alie. in rep. in 6. limit. & Mod. in l. sciẽdũ. ff. q sa- 35 tisda. cog. Ale. ĩ ꝯsi. 103. ꝙ statutũ. in fi. lib. 1. vbi infert, † ꝙ statutũ g de falsificãte monetã, nõ hẽt locũ ĩ moneta minima.ᵍ Ex qbus nõ vr̃ ꝓcedere sine dubio, qd̃ Bal. dicit in d. c. si ꝓponẽte. & ĩ d. l. 1. § de exercitoribus. Nã in oĩbus p̃dictis casibus erit diligẽter ꝑscrutãdũ, an eadẽ rõ dispõnis ꝓcedere videat̃. In quo ꝓbabiliter dici p̃t, ꝙ si rã ꝑmissiua sit, vr̃ ꝙ ẽt in minimis hẽat locũ. Si vero talis materia sit, in qua rã ꝓhibitiuè ꝓcedat, nõ vr̃ ꝯsiderari, qd minimũ est. Plura potuissent cumulari, sed ex magno 36 pelago hæc dicta br̃ sufficiãt. ¶ † In gl. in ver. minimis. cõclo est sm̃ Ab. & Doct. hic, ꝙ cã dicat̃ minima, magna, vel parua, sm̃ h qualitatẽ ꝑsonarũ.ʰ Et cũ hoc ꝑcisè determinari nõ possit, arbitrio iudicãtis relinquit̃. Sic gl. ꝯcludit in c. fi. in ver. illustriũ. de re iud. in 6. & Bar. ita tradit in l. admonẽdi. col. pe. ver. sed aduertẽdũ. ff. de iureiur. & in auct. minoris debitor. col. 1. C. q 37 da. tu. pos. in l. diuus. ff. de bo. dam. cũ si. † Et iõ cã ducẽtorũ au- i reorũ inter principes parua,ⁱ erit magna inter ciues, & inter alios inferiores erit maxima. Sic not. Albe. dicit in l. bonæ fidei. co. fi. C. de reb. cre. Et ꝓ p̃mo dicto d regibus est bo. tex. vbi gl. & Bar. in l. sed & si susceperit. § j. ff. de iudi. ꝓ alio dicto, de inferioribus, bñ facit gl. in l. illicitas. §. ne tenuis. ĩ ver. lumine. ff. de offic. p̃s. Faciunt ad p̃dicta q̃ tradũt Inn. Host. Abb. & alij post gl. ibi in c. cũ illorũ. de sen. excom. & qd̃ no gl. & Doc. in auc. p̃terea. C. vñ vir & vxo. & in d. l. 2. §. fi. ff. qd̃ cũ eo. ¶ Vltimo circa hoc notãdũ est qd̃ Bar. dicit in d. l. admonẽdi. in loco præalleg. 38 † ꝙ causa nõ dr̃ magna, qñ vertit̃ tãtũ q̃stio possessionis alicu- k ius rei magnæ.ᵏ cũ. n. nõ agat̃ de ꝓprietate ipsius rei, sed duntaxat de possessione, cã parua dr̃, ar. l. j. C. si d momẽ. pos. fue. app. & hoc sequit̃ Ant. de Bu. in c. fi. in 7. col. de iureiur. & pro not. hoc tradit Mathesi. in 3. no. No. ꝙ in iudicijs, & idem Domini de Rot. in j. decis. in tit. de offi. archi. in antiquioribus.

ADDITIONES

a ¶S. Al. Sit nullus. Vide Dec. in c. nonn. col. 2. de iudi.

b ¶S. Ald. Attenditur. Adde in proposito Ias. in auct. qui rem. col. 5. C. de sacrosan. ecc. in l. Generimus. col. 3. ver. 5. extende. C. de iudi. Dec. in consil. 34. col. fi. in l. edita col. fi. C. de eden. Ias. in consi. 162. statorum. col. 2. lib. 4.

c S. Ald. Potest. Adde Ias. in d. auct. qui rem. vbi s̃ proxima addi. & in consi. 41. in duabus col. lib. 3. in consi. 111. magnifi. col. fi. lib. 4. facit glo. in l. res bona. ff. de contrahen. emp.

d Hie. Gig. Non probant. Dicas ꝙ immo hoc ꝓbant, ꝑ tex. in d. l. deniq;. §. si quid minor. ibi, si legatum sit aliquid ff. de minori. quæ dictio et in minimo verificatur, l. si seruum. §. prætor ait. vbi Bar. ff. de acqui. hæred. Aduertendũ est tñ, ꝙ ista cõclusio, ꝙ minor restituatur in integrum, confundi vr̃ ista rõne. certũ est ꝙ ecclesia, & minore æquiparantur immo ecclesia pupillo par est, ita inquit gl. in l. libertos. in ver. administrauerunt. C. de excusa. tuto. Sed ecclesia non restituitur ex leui damno, nisi sit enormiter læsa. c. pe. de reb. eccle. non alie. ergo idẽ erit in pupillo siue minore. Et iura, quæ hic in contrarium allegantur, intelligi debẽt qñ minor erat læsus enormiter. & hoc ve iura iuribus concordentur. c. cũ expediat, de ele. in 6. l. 1. C. de inoff. dona. Na regula est, ꝙ restõ in integrũ nõ datur læso in re minima. l. scio. ff. de in integ. rest. cũ gñali. & ꝓ ista opinio est tex. iuncta gl. in uer. detrimẽtũ, in c. 1. de rest. in integ. dũ dicit ꝙ re ecclesia iure minoris restituitur, & tamen in leui dãno ecclesia non restituitur. d. c. pen. & not. d. gl'oss.

e S. Al. Restitutio. Adde ꝙ communis opi. est in contrarium Bar. & alij in l. si ꝓprietarius. in fi. ff. de dam. inse. Abb. & alij hic. idem Dec. in c. quoniam. s̃. de test. post prin. in l. cum quid. in prin. ff. si cer. pet. in l. j. [illegible] ff. qd̃ quisq; iu. And. Tiraq. in tepe. d. l. si vnquam. C. de reuo. dona. in ver. omnia, vel partem aliquam. nu. 15.

f ¶S. Ald. Vulnusculo. Vt no Bar. Adde Hippo. in prac. §. & quia. in prin. col. j. & seq. Alb. Bro. in tract. de statu ꝙ sta[illegible] masculis, in 1. art. princ. in 12. q. & in tract. de statutis in ver. vulnus.

g ¶H. Gig. Minima. Adde ꝙ pro modica iniuria illata clerico absolui quis põt ab episcopo, nec ire cogetur ad pontificem tex. est in c. peruenit de sen. exco. quem ad hoc singularem dicit Ro. in suis sing. in no. qd̃ inc. incideos in excõicationem. & vide ad hoc Dec. in c. peruenit. in prin. hoc eo. tit. Et quæ dicatur hoc casu leuis iniuria, vide Lap. in suis allegatio. alleg. 96. Itẽ pro defensione rei modici valoris, aliquem occidere non est licitum, Bald. in l. j. C. loca. l. si ca plagis. §. si tabernarius. ad leg. Aquil.

h S. Ald. Personarum. Vide eundem in c. si pro debilitate. col. 4. in fi. de off. dele. in c. sedes. col. 2. de rescrip. Ale. in consi. 32. viso. ver. si ergo apparet. li. j. multa similia adducit And. Tiraq. l. si vnquam. C. de reuo. dona. in ver. omnia vel partem aliquam. nu. 30.

i Parua. Vide de istis Ias. in sua repeti. l. admonendi. fol. 59. de iureiur.

k Rei magnæ. Vide Dec. in c. causam, quæ. col. 2. in fi. de iudi.

S V M M A R I V M.

1 *Appellari potest a diffinitiua dum legitur.*

2 *Excommunicatio an sit nulla, quando excommunicatus appellauit in ipsa prolatione sententiæ.*

3 *Excommunicatio in dubio censetur præcedere appellationem, nu. 6. maxime in foro conscientiæ, nu. 9. & uide nu. 10.*

4 *Præcedere intelligitur semper, quod facit actum ualere, & quod præcedere debet, nu. 8.*

5 *Excommunicatus qui dicit excommunicationem nullam tanquam latam post appellationem, tenetur hoc probare.*

7 *Priuatio præsupponit habitum.*

11 *Præsumitur pro iudice, & quando.*

12 *Actus potius toleratur qui nullus sit, quàm quòd tertio præiudicium generetur.*

13 *Appellatio ante sententiam regulariter de iure ciuili non admittitur.*

14 *Regula iurens habet intentionem fundatam pro se.*

15 *Appellatio in dubio admittenda est, & quomodo hoc intelligitur.*

16 *Appellatio regulariter de iure canonico est permissa a quolibet grauamine, secus de iure ciuili.*

17 *Sententia appellatione in dubio de diffinitiua intelligitur, declara. ut ibi.*

18 *Statutum loquens de sententia, in dubio intelligitur de diffinitiua, & quando, numero 19.*

20 *Tempus datum iudici ad decisionem causæ, non currit ante præsentationem rescripti, & quando, nu. 21.*

22 *Tempus certum appositum a testatore ad aliquid faciendum, quando currat uiuente testatore.*

23 *Tempus in specie appositum habet naturam præcisam.*

24 *Rescripto non præsentato iudex non habet iurisdictionem.*
25 *Delegati iurisdictio pendet a præsentatione rescripti.*
26 *Præsentationis rescripti an debeat fieri instrumentum.*
27 *Iudex procedere potest rescripto non præsentato, parte non opponente.*
28 *Iurisdictio non conceditur rescripto non præsentato, & quare.*
29 *Argumen. de appellatione ad recusationem non ualet.*
30 *Aequiparatio regulariter facta non tollitur ex aliqua dissimilitudine.*
31 *Argumentum a simili non uitiatur, data aliqua dissimilitudine, nisi sit in casu de quo agitur.*
30 *Appellatione remota, admittitur tamen recusatio, & de ueritate, quid de iure ciuili, nume. 34.*
33 *Dispositio in uno ex æquiparatis, habet locum in alio.*
35 *Tempus regulariter currit de momento ad momentum.*
36 *A, litera facit ut dies termini non computetur in termino.*
37 *Dies termini, quando non computetur in termino.*
38 *Iudex si post datam rescripti excommunicatus sit ante receptionem literarum, quomodo currat tempus.*
39 *Tempus non currit impedito a iure.*
40 *Tempus currit excommunicato in præscriptione, quando fuit in mora petendi absolutionem.*
41 *Instantia si sit præfixum tempus a superiore vel delegato, an danda sint dilationes aliâs de iure communi concessa.*
42 *Dilationes moderandæ sunt, quando instantia est abbreuiata.*
43 *Terminus præfixus à iudice de consensu partium ad decisionem, an sit peremptorius respectu probationis.*
44 *Dilatione pendente iudicis officium quiescit.*
45 *Dilationis finis non expectatur, quando periculum est in mora.*
46 *Impedimēto occurrente in dilatione data, datur restitutio, uel alia dilatio, & qñ.*
47 *Iudex si non liquet ei de causa, quid agendum, nu. 48.*
49 *Iudici si sit iniunctum, ut causam instruat infra certum tempus, & instructā mittat ad superiorem, an si in termino præfixo non fuit instructa, debeat remittere.*

1 SVper eo. ¶ †Primo no. ibi, in ꝓlatione sniæ. ꝙ sentētia diffinitiua appellari pōt dū legit, ita Bal. in 2. col. post. Ioan. And. & sequunt Imo. & Mod. Et hoc ēt vē hēt locū de iure ciui. cum ista applō a diffinitiua snīa sit, quo casu applō permissa est: & qa iura ciuilia tantū ꝓhibēt appellationē ante sententiam diffinitiuā, vt hic, ergo in ipsa snīa applō pmissa videtur. Nā qd fit ī ipsa ꝓlatione sniæ, nō dr fieri ante sniam, vt ꝓbatur in l. si quis id quod, §. ꝙ si dū proponitur. ff. de iurisdi. om. iudi. Et clarum hoc vr, qa in effectu talis applō virtualiter con
2 fert post sniam. ¶ †Et ea præmissa conclone infert ad quæstionē de excommunicato qui appellauit in ipsa prolatione sniæ excommunicationis, an excōmunicatio reddatur nulla, quasi lata videatur post appellationem, iuxta c. per tuas, infra de sen. excom. Et cōclusio breuiter est, ꝙ attēdat verbū, qd prius ꝓfertur, appello, vel ɔdēno. & ex tali altero verbo, qd præcedit, præoccupatio facta intelligit, vt in simili hr in c. si duo. de ꝓcura. in 6. ita Io. An. cōcludit in regula, cum partium iura. de regu. iur. in 6. Mercuria. In dubio vero præsumitur, ꝙ excōmunicatio pcedat, & appellatio sequatur, fm Io. An in regula pallegata. & sequunt But. & Imo. hic. ad qd est glo. no. in c. venerabilibus. in gl. pe. de sen. exc. in 6. Bal. in hic ɔriū tenet, scilicet, ꝙ in dubio ante excōmunicationē appellatū videatur. Sed prima opinio Io. An. approbatur cōiter, & illam sequitur But. in c. cū ru. circa fi. de testi. Do. in c. j. in prin. in 2. col. in fi. ver. sed pone, ꝙ subditus. in eod. tit. in 6. Ro. in l. in illa. col. 3. ff. de ver. obl. &
3 idē Bal. sibi ɔrius in l. ampliorem. §. fin. C. eo. vbi inquit, † ꝙ qñ eo ipe quis excōicatus fuit, & appellauit, prius præsumitur lata snīa excōicationis. Et ita tenet etiam Ro. in decis. 27. no. ꝙ vbi, aliquis, eo. tit. in antiquis. vbi rationem adducit, qa pro snīa psumitur. c. bonę. s. de elec. Nā ꝓsumptio est, ꝙ iudex nō protulisset sniam, si appellatio pcessisset, & ideo excōicato ꝓbatio incūbit. Ad qd bene facit, qa ita vr præsumendū, vt valeat snīa
4 excōicationis, † cū ī dubio psumat pcedere illud, qd facit actū valere, vt no. Bal. in l. cū testamento § hæc verba. ff. de hære. insti. Ang. in l. si vnus. §. fi. ff. de pac. Bal. in l. i in 2. q. C. de lib. præ. facit tex. in l. quoties. ff. de re. dub. cum si. ¶ Pro declaratione tñ
5 cōsiderari possunt, & distingui quatuor casus. † Primus est, qñ excōmunicatus instat, & dicit sniam excōmunicationis nullā ex eo, ꝙ post appellationē pronunciatum sit. & tali casu clarum est, ꝙ ipse debet probare appellationem præcessisse, qa in hoc fundamentū intentionis eius cōsistit. l. 2. ff. de ꝓba. l. actor. C. de proba. & hoc modo loquit, & procedit gl. in d. c. venerabilibus. Similiter si aduersarius diceret sniam excōicationis prius latā fuisse, teneret hoc ꝓbare. l. ei q. de proba. & in simi.
6 no. Bart. in l. j. C. si aduer. cred. ¶ †Scdus casus est, qñ appellatio respicit ipsam sniam excōicationis, a qua appellat, & tūc psumit, ꝙ snīa excōicationis præcesserit. ita loquit Bal. in d. l. ampliorē. §. fi. dū inquit, ꝙ p applōnē snīa elidit. Vnde psumit, ꝙ
7 excōicatio pcedat. quasi dicat, † priuatio psupponit habitū. c. ad dissoluēdū. j. de despō. īpube. l. manumissiōes. ff. de iust. & iu. Nā fm ordinē naturæ, priuatio posterior esse semp intelligit, vt no. Bal. in j. ɔsti. C. in § qbus, col. a. ver. 7. no. vbi p hoc infert
8 ad no. qōnē. & idē no. Bal. in c. sane. el 1. in ptin. de off. dele. †Et ad hoc facit, qa illud psumit pcessisse, qd debuit pmitti, vt not. Bal. in l. cum in testamēto. §. hæc verba. ff. de hære. insti. cū si. ut tradit Alc. in l. ij. §. prius. col. 3. de uul. & pup. & in cōsil. cxi. sup eo. col. ij. lib. v. & idem Alc. in consil. 82. lecto, & discusso col. v.
9 lib. 3. ¶ †Tertius casus est in foro conscientiæ. Nam præsumit, ꝙ snīa prius lata fuerit, & sic excōicatus sit. quia tali casu via tutior eligit ꝓ salute aīæ. c. iuuenis j. de spō. gl. I c. j. ī versi. æstimari. s. de serui. & in no. qō. trac. Pet. de Anc. in cōsi. 179. prima facie. col. fi. no. Abb. in c. ij. per illū tex. j. de obserua. ieiu. & idē Ab. in c. fi. in no. j. de his, qui fi. Locci. Et do. Cardi in cle. j q. 15. in fi. de sepul. vbi cōcludit ꝙ tali casu excōicatus psumit, & in p
10 dictis tribus casibus cōis opi. bene ꝓcedit. ¶ †Quartus, & vlt. casus est, qñ appellatio ēt cadebat ante sniam excōicationis, ut qa lis penderet, & aliqd grauamen illatū fuisset, & in ipsa prolatione sniæ excōicationis appellatio interponat, in dubio, in isto casu ꝓbabilior vr opin. Bal. hic, vt præsumatur ꝙ prius appellatio facta sit fauore rei, ut excommunicatio uitet, argu. c.
11 ex literis. s. de proba. in c. inter dilectos. s. de fi. instru. †Non ob. ꝙ præsumatur ꝓ iudice, ut dicit Ro. in loco prællega qa illud verum est, quantum ad rectitudinem sententiæ, quæ iuste lata præsumitur. c. in præsentia. s. de renun. l. Hærennius. §. Caia. ff. de eui. Secus vero est quantum ad ordinem, & solennitatē, qa non præsumitur, ꝙ sententia rite lata sit, nisi quatenus ex processu colligitur, c. quoniam ɔ. de prob. Et talis est casus noster, quia agitur de solennitate, & ordine sententiæ, vt excōicatio post appellationē non ꝓferat, vt in c. per tuas. j. de sen. excō. Nō ob. ꝙ ad hoc vt valeat snīa excōicationis, præsumat, ꝙ illa præcesserit, vt s. dicebat, qa pōt rñderi, ꝙ illa præsumptio, vt actus
12 valeat, nō habet locū in præiudiciū rei. †Nam potius tolerat, ꝙ actus sit nullus, q̄ ꝙ tertio pīudiciū inferat. vt no. Ful. p illū tex.
13 in l. ij. §. si quis insulam. ff. de eo, qd cer. lo. ¶ †Secūdo not. ꝙ re-
a gulariter de iure ciuili ante sentētiā appellatio nō admittit.[a] Ex quo infert quòd ille, q appellationi cōtradicit ante sniam,
14 fundatā hēt intētionē, † cū regula sit ꝓ eo, ut per gl. in l. omnis diffinitio, ff. de reg. iur. & in rub. de reg. iur. in 6. Faci, quod no. Bar. in l. quoties. ff. si qs cau. & in l. a. col. j. ff. si qs in ius voc. vbi alle. Inn. in c. pierca s. de dil. Et hoc ꝓ no. Mathesi. tradit ī no.
15 19. Not. ꝙ snīa. Et ex pdicta ɔclu. declarat, qd dici solet, ī † du-
b bio appellationē esse admittēdā,[b] ut no. gl. ibi. & Ang. in l. q restituere. ff. de rei vend. & per gl. & Doct. in c. ut debitus j. eo ut pcedat qñ applō est fm regulā. sed qñ in illa mā applō ꝓhibet, puta de iure ciuili an sniam, vt hic, vr ꝙ in dubio applō dēat ꝓhiberi. Vñ cū i possessorio regulariter nō appellet, in dubio iudicādū erit, ꝙ applō non admittat fm rlā, ꝓ qua psumit, ut
16 dictū est. ¶ † Tertio no. ꝙ regulariter de iure canonico applō est permissa a quolibet grauamine. secus de iure ciuili. Ex quo Abb. dicit hic colligi rōnē, quare de iure canonico non perit instantia triennio, in c. pen. de iudi. quia plerūq; instantia periret ex eo ꝙ a qualiber interlocutoria appellari pōt Non sic de iure ciuili, quia causa principalis non impeditur, cū an sniam appellari nō possit. Et idē Ab. latius dicit in d. c. pē. de iudi. Sed ista ratio non vr vera, duplici ratione. Primo qa instātia appellationis causa finitur de iure canonico. c. cū sit Romana. supra eo. & ibi etiam potest appellari ab interlocutoria. Vnde attenta ratione Abb. instantia non deberet extingui. & ita Rom. dicit in l. 2. ff. de re iudi. Secundo, quia si in causa principali iudex non posset procedere pendente appellatione ab interlocutoria, ergo non deberet currere tps pp impedimētū iuris, l. j. in fi. C. de anna. exce. ergo ratio Abb. nō uī ꝓcedere. Et de rōne diuersitatis cāæ principalis, & cāæ applōnis, no. Bald in c. fi.
17 in prin. de do. & contu. ¶ † Quarto no. ꝙ aplōne sniæ in dubio
c de snīa diffinitiua intelligit.[c] p Abb. hic. & idē uoluit gl. in l. j. §. biduū, in verbo, sniæ. ff. qua appel. sit. & ꝓbat in l. qd iussit. cū gl. fi. de re iud. in c. veniētes. in prin. de iureiu. cū ɔcor. ut late ꝓsequitur Alex. in rub. ff de re iudi. & idē Alex. in ɔsi. uisis actis cāæ. in 2. col lib. 2. Et ultra dicta p cū ꝓbat in l. an sniam. ubi gl. ff. de appel. recip. & in l. an sniæ. C. quo. ap. no. Do. p illū tex. ī c. cū appellationibus. §. si uero. in 4. no. eo. ti. in 6. Abb. in c. fi. col. fi. s. de seques. pos. & fru. & d. Car. in ɔsi. xx. in 2. dubio. Et hoc

ADDITIONES.

a H. Gig. Non admittitur. Adde ꝙ hoc fallit quando grauamen illatam nō posset per appellationem a diffinitiua reparari. nam tunc ante illam appellare licet, tex. est, & ibi late Bar. in l. 2. ff. de app. recipiendis.
S. Al. Vide aliquid in c. cum sit Romana. in 2. no. s. eo.

b ¶S. Al. Admittendā. Vide omnino Deci. in c. de priore. de app. in j. nota. vbi an appellatio in dubio sit admittenda.
Adde Dec. in l. quoties nihil. ff. de reg. iur. Alc. in consi. 113. nu. 2. li. 3 & in cōsi. 139. nu. 7. li. 7.

c ¶S. Al. Intelligitur idem in c. causam matrimonij. in 2. no. de offi. deleg.

hoc ꝑ no. dicto posuit Mathæ. ĩ no. 93. nota, ꝙ sub hoc vocabu-
18 lo. ¶ † Ex quo bñ inferẽ ad statutũ, ꝙ simpl'r loqtur de sentẽtia,
a vt intelligatur de diffinitiua.[a] & ita Bal. dicit in l. j. §. his eunabu-
lis. in prin. ff. de offi. pręs. præt. seqtur Ab. in d. c. pastoralis. j. co.
Card. in ꝯsi. ꝑalle. & plura ad hoc Alex. dicit in locis prealleg.
19 ¶ † Prędicta ꝯclusio ꝓcedit, nisi eadẽ esset rõ in sententia inter-
locutoria, q̃ in diffinitiua. nam tũc dispõ, q̃ loqueretur simpl'r
de sentẽtia, vtiq; hẽret locũ in interlocutoria. gl. not. ĩ c. 1. ĩ ver.
sentẽtias. de re iudic. Ab. ita cõcludit, & idẽ Ab. in c. cãm ma-
trimonij. ṡ. de offi. deleg. Immo qd plus est, ẽt si statutũ ꝑcise lo-
queretur de sentẽtia diffinitiua. extẽderetur ad interlocutoriã,
in qua eadẽ rõ hẽret locũ, vt no. tradit Pau. de Ca. in ꝯsi. 23. viso
pũcto. col. 3. & seqtur Alc. q in̄ ista nõ adducit, in ꝯsi. ꝑalleg in
pe. col. & idẽ Alc. post Saly. in l. j in princ. ff. ꝙ quisque iuris. in
pen. col. in fi. Et ita tenendũ est, licẽt aliter loquatur idẽ Alc. si-
bi ꝯrius in rub. ꝑallegata de re iudi. vbi leuibus rõnibus ab ista
20 limitatione vẽ recedere. ¶ † Quinto no. ꝙ tp̃s datum iudici ad
21 decisionem cãæ ante ꝑsentationẽ rescripti nõ currit. † Qd ve-
rũ est, nisi certum tp̃s apponatur, puta ꝙ in paschate futuro cã
expedita sit. Nã tunc tp̃s statim currit, ẽm Ioã. And. & alios oẽs
hic. & idem sequũtur But. Imo & d. Ab. in c. de causis, in gl. pri-
ma, ṡ. de offi. delega. facit ꝙ no. Bal. ĩ rub. C. de ꝯtrẽ. emptio. col.
fi. ver. 23. q̃ro. vbi ingt, ꝙ qñ debitori imponitur tp̃s ad soluen-
dũ; gratia exẽpli, vsq; ad pascha ꝓxime ventururũ, statim tp̃s currit
sine intermissione, & idẽ Bal. in l. fi. §. emptor. ff de rescin. vẽdi.
in lectura antiqua, seqtur Alc. ĩ l. si cui. col. fi. ff. de leg. 1. & hoc
in pulchra q. Bar. tradit ĩ l. Senatus. §. fi. ff. ad Turp. quẽ refert, &
seqtur d. Ab. in c. cũ in cunctis §. 1. in fi. col. ṡ. de elec. Bene facit
ꝙ sing. scribit Ant. de Bu. in cõsi. 67. in qõne surgẽte ex testamẽ-
to Christophori. vbi mirabiliter cõcludit, ꝙ qñ testator expri-
22 mit certũ tp̃s, puta de mense † Ianuarii ꝓxime futuro, ad aliqd
faciendũ, tale tp̃s currit statim ẽt viuente testatore, licẽt illud,
23 qd erat faciendũ eo viuente nullo modo posset fieri, † & hoc
b contingit pp ꝑcisam naturã tẽporis,[b] qd in specie apponitur.
& idẽ no. Bal. in l. j. in 9. q. in fi. C. de insti. & substi. & ad hoc vẽ
24 bonus tex. in l. si in diẽ. in prin. ff. de cõdi. & demonst. ¶ † Vlti-
c mo notãdum est, ꝙ ante ꝑsentationem[c] rescripti iudex non
hẽt iurisdictionem, & hoc tenet Innoc. in c. ex cõquestione. ṡ.
de rest. spo. & seqtur Bal. in l. j. C. vt li. pẽ. in l. falsus. in co. 9. vers.
25 sed pone. C. de furt † vbi ingt, ꝙ iurisdictio delegati pẽdet ex ꝑ-
d sentatione rescripti.[d] & latè hoc ꝓsequiẽ Peru. hic, & vltra di-
cta p eũ Bal. hoc idẽ dicit in l. mãdatum. col. pen. C. mã. & ĩ l. ea
q. in prin. ver. est ẽt notãdum. C. de tẽpo. in integ resti. petẽ. vbi
ingt hac de causa Spec. fecisse spãlẽ titulũ de rescr. ꝑsent. & cõ-
26 siluit dẽre fieri instrumentũ de ꝑsentatione. † & idẽ Bal. ĩ l. 2.
§ sed si impetrauerit. ff. qd quisque iur. & in l. eius, q. col. 2. ver.
sed dubitatur. ff. si cer. pe. vbi allegat tex. hic & in l. sed si de sua.
§. 1. ff. de acq. hære. & seqtur Rota in 6. decisione. in tit. de offi.
deleg. itẽ si vnus. in nouis. & Do. in c. 1. de offi. ordi. in 6. ĩ 3. not.
Et ista est cõis opi. vt dicit, & subtiliter ꝓbat Rom. in l. absenti.
ff. de dona. in j. col. ver. & ex hoc determinata q̃stio. ¶ † Prædicta
27 cõclusio limitatur, nisi iudex ꝓcederet ante ꝑsentationẽ rescri-
pti parte nõ opponente, nã valeret ꝓcessus, vt no. Bal. dicit in l.
nequ eq. §. vbi decretũ. in fi. d offi. ꝓcõs. & lega. Quod dictum
non est verum, qa priuati non possunt iurisdictionem tribue-
re. l. priuatorũ. C. de iurisdi. om. iudi. & ita Perusi. hic dicit. Vide-
tur tñ, ꝙ isto casu nõ concedatur iurisdictio a priuatis, sed po-
tius remoueatur impedimentũ iurisdõnis iã q̃sitæ facti, quod
28 no. Bar. in l. multũ. ff de cõdit. & demon. † Sed tñ rõ ꝑdicta ma-
gis placet, qa ante ꝑsentationem rescripti iurisdõ nullo modo
cõceditur, qa intentio summi Pontificis scribentis suspẽditur,
donec fiat ꝑsentatio literarum, ẽm Bal. in d. l. mãdatum. arg. l. q
absenti. ff. de acq. pos. & sic agitur de cõferendo iurisdictionẽ,
29 q̃ priuati dare non possunt, vt dictum est. ¶ † In gl. a. Ex his, q̃
circa istã gl. do. Ab. post alios scribit, prima cõclusio est, ꝙ non
valet arg de appellatione ad recusationem, qa differũt in pluri-
bus, vt ꝓsequitur Ab. hic, & no. p gl. in c. si ꝯ vnum. de offi. dele-
ga. in 6. Et istã conclusionem Alex. sequitur in consi. 89. diligẽ-
ter consideratis, col. 3. lib. 1. Sed tñ probabiliter dici põt, ꝙ regu-
lariter recusatio, & appellatio æquiparantur, per text. hic. Non
ob. rões, quas Ab. in ꝯrium adducit. Nam prima nõ valet, qa
sicut non potest appellari ab executore, pariter non poterit re-
cusari, vt no. in d. c. nouit. quod Ab. alleg. hic. Non ob. secũda,
qa hoc facit natura recusationis, quæ fit ante grauamen illatũ
ꝓpter solam suspensionem, secus in appellatione. Non obst. ꝙ
põt appellari à iudice, quem non possum recusare. qa fateor
ꝙ licẽt tollaẽ, non tollitur appellatio, l. 3. ff. apud eũ, à quo. Se-
cus econtra, ꝓut agiẽ hic: qa si tollitur appellatio. a fortiori re-
cusatio tolli vẽ. Nõ obstat ꝙ q notoriè deliquit, non appellat,
quia etiã recusare non potest, c. proposuit infra eo. Vltimo nõ
ob. ꝙ officialis coram ordinario recusatur, licẽt ad eũ non ap-
pelletur. qa hoc facit natura appellationis, quæ ad maiorẽ iu-
dicẽ defertur. Et sic in casibus, q ꝯsideranẽ p Abb. hic, manife-
30 sta vẽ rõ diuersitatis: † sed p hoc non tolliẽ æquiparatio, q̃ facta
intelligitur regulariter, & in casibus, in quibus põt hẽre locũ. c.
indemnitatibus. §. pe. de elec. in 6. & in l. 3. §. lex Falcidia. & qᵈ
31 ibi Bar. ff. ad leg. Fal. † Et qa ad tollendũ ar. a simili, non sufficit
dare diuersitatem, & dissimilitudinem simpliciter, sed reqrit
ꝙ dissimilitudo sit eo respectu, de quo agitur, vt declarauit do.
32 Abb. in c. translato. de consti. ¶ † Scda cõclusio Abb. est, ꝙ text.
iste procedat de iure antiquo: sed hodie non haberet locũ, qa
e remota appellatione, recusatio tamen[e] admittitur. & ita tenet
Bal. in l. fi. C. de sentẽ. circa fi. ver. quæro vtrum. Et pro ista cõ-
clu. Perusi. hic dicit esse casum in c. postremo. j. eo. vbi recusa-
f tio fieri põt, licẽt appl'o remota sit. Sed tñ attẽtari[f] põt, quod
ẽt tex hodie hic ꝓcedat, qa ęqparatio hic facta sit de iure anti-
quo, ꝓut oẽs fatenẽ: tñc regula succedit, † quod dispositio fa-
33 cta in vno ex æquiparatis, locũ hẽt in alio, vt no. per glo. & Bar.
in l. si quis seruo. C. de fur. & gl. in c. si postquam. de elec. in 6. Et
maxime hoc dicẽdũ vẽ, vt tex. iste nõ corrigatur, arg. l. præcipi-
mus C. de app. & in c. cũ expediat. de elect. in 6. Ad text. in d. c.
postremo. ndẽri põt, quod dũ ibi recusatio põt fieri, licet ap-
pellatio remota esset, loquiẽ de legitima, & expressa recusatio-
ne in iure. quo casu ẽt appellatio admitteretẽ, nõ obstãte clã. ap-
pel. remota, vt in c. pastoralis. j. e. ergo a pari ꝓcedũt data parita-
34 te terminorũ, & latius dicã in d. c. postremo. ¶ † Tertia, & vlt.
concl'o ht, ꝙ de iure ciui. ẽt hodie appl'one remota, recusatio
sublata intelligiẽ, ẽm Abb. hic. Perusi. dicit hoc nõ eẽ verũ, qa
in ꝯriũ est tex. in l. fi. C. de senten. vbi ante sñiam nõ appellaẽ, tñ
recusatio fieri põt. & ita tenet Bald. in d. l. fi. in loco s. alleg. Sed
aduertendũ est, quia tex. in d. l. fi. loquitur respectu tp̃is: & cla-
rum est quòd a pari non procedunt, quia recusatio ante lit. cõ-
test. debet fieri, appellatio vero post sentẽtiam sed respectu cãe
prout Abb. loquitur, ille tex. non facit, & quia ibi non absolute
tollitur appellatio, sed solum ante sententiam. Nos vero hic
loquimur, quando absolutè, quòd etiam tali casu tollatur re-
35 cusatio, & ita patet, ꝙ ille tex. in ꝓposito non bñ allegaẽ. ¶ † In
g gl. fi. conclusio est ẽm Io. And. Bald. & d. Abb. post alios hic, ꝙ
h regulariter currit tp̃s de momento[g] ad momentũ,[h] vt per glo.
in rub. ff. de diuer. & tẽpo. præscr. & in l. Gallus. in prin. in ver. x.
mensibus. ff. de libe. & posth. vbi Ang. no. Bal. in l. si quando. in
3. col. C. de testi. cum concor. vt per Alc. in l. j ff. si quis cau. vbi
dicit, quod opinio verior est in puncto iuris. Et hoc in no. casu
de compromisso tradit Bald. in consi. 372. proponitur, in 2. lib.
& no. Io. And. in c. quam sit. in glo. in ver. nientem. de elec. in 6.
36 vbi Perusi. ¶ † Ista conclusio fallit primo, quando in termino
i apponitur lr̃a,[i] A.[k] quia tunc dies termino cõputatur in termi-
k no, vt per Abb. hic. & ad hoc est glos. in c. statutum, in ver. nu-
merandum. de præben. in 6. & in cle. sicut. eo. tit. & not. Specu.

ADDITIONES.

a Hier. Gig. Diffinitiua. Vide late, & eleganter declaratum per d. And. Sic. in cõsil. 31. inci. bene etenim. in j. col. cum seq. in 3. vol. qđ no. pro intellectu decreti nostri de ordine causæ ciuilis disponentis, ꝙ a qualibet sententia non possit appellari, nec de nullitate dici, nisi intra quatuor dies, & non vltra, nunquid procedat in licentijs, & alijs interlocutorijs, an vero tantum intelligatur de sententijs diffinitiuis. aliàs tamen allegando ponderabam illud distributiuũ, qualibet. cogita.

b Hyer. Gig. Temporis. Adde ꝙ in cõtrarium videtur facere, qđ voluit no. Bar. in l. si cui legetur. §. j. ff. de leg. j. vbi dicit, ꝙ si promitto soluere ꝑtiem j̃ mensem a tp̃e cõtractus, intelligitur & traditionis rei. ita volunt ibi Bal. & Mod. & Bal. in l. j. C. de his, quæ pq. no. Sed hoc non obstat. nam pro solutione vide Soc. in l. si in diẽ, in prin. in ver. 6. & vlt. ff. de condi. & demon. vbi pulchre distinguit.

c Ante præsentationem. Adde Fely. in c. cæterum. in 9. col. de rescrip. in ver. Ad de pro regula. But. & Imo. in c. 2. de offi. dele. Philip. Fran. in c. quamuis. & in c. cum in plures. de offi. deleg. in 6.

d S. Ald. Rescripti. De hoc vide aliquid per eundem Deci. ṡ. de offi. dele. in c. in causis. col. 2. in fi. in c. prudentiam. §. j. col. 2. eo. tit.

e ¶ Tamen. Hæc simpliciter vera, quidquid dicat Deci.

f Hier. Gig. Attentari. licẽt Dec. hic attentet opi. cõtra Abb. per addũcta ꝑ eũ, tñ dicendũ est ꝙ in hoc tex. nostro sit æquiparatio solũ in causis ecclesiasticis. & ideo regula, de qua per gl. Bar. & alios in d. l. si quis seruo. non habebit locum in casu nostro, nisi quo ad causas ecclesiasticas. & pro hoc est bona glo. in c. j. in ver. declaramus, ne cleri. vel mona. li. 6. quã alleg. Rom. in consi. 179 vbi amplissime Doct. in 2. col. ver. 3. respondetur.

g Momento. Vide And. Tiraq. tract. retract. prox mi. §. 1 gl. 8. nu. 10.

h Syl. Ald. Momentũ. Hoc verũ est, nisi aliud exprimatur. l. in vsucapionibus. cũ l. seq ff. de vsuca. Bald. in c. cũ in cunctis. col. 1. de elec. Card. in cle. vnica. in 11. q. eo. tit. tempora. n. regulariter sunt continua, gl. in d. rub. quã dicit sing. And. Sic. in consi 50. præclare. col 4. li. 2. Bertran. consi. 83. li. 2. in prin. Bar. in l. genero. in 2. oppo. de his qui notan. infa.

i ¶ H. Gig. Apponitur litera, A. Notandũ est ꝙ ista fallẽtia reddi põt dubia ex his quæ volunt Cuma. & Aret. in l. 1. §. dies. ff. qñ appella sit vbi dicũt, ꝙ tp̃s decem dierum datum ad appellandum, currit de momento ad momentũ, vt ẽt dixit in apostil. 10 c. ex ratione, in prin. in prima apostil. & tñ tempus decem dierum datum ad appellandũ, assignatur a die recitationis sententiæ, vt inquit tex. in auct. hodie. C. de app. & sic ex his ista limitatio, ꝙ quando apponitur litera, A. tempus non currat de momento ad momẽtũ, sed ꝙ tunc dies termini in termino non computetur, videtur per supradicta minus vera, cogita tamen.

k ¶ A. Idest præpositio. vt de verbo, post, Alc. consi. 87. in fi. lib. 3.

tri.de cita.in §.nisi.ver.pe.cū si.nt.psequē Alc.ī d.l.j. & idē Ale. ī §si.ī.14.visa scriptura.lib.v.& idē Bal.ptū tex.ī l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tuto.¶ †Scdo fallit de consuetudine, qa dies termini nō pmat ī termino,ut no.Bal.in l.eos.§.finaūr. co.2.ver.& no.C.eo.& Do.idē dicit ī c.frequēs.§.j.de rest.spo. in 6. Et ēt de iure.ista vē magis cōis opinio,q tenēt Bart.Ange. Pau.de Cast.& Mod.& in d.l.j.& ibi Albe.dicit. q ita seruat in palatiis.Non ob.q computetur tempus de momento ad momentum,quia ibi Mod.respondent hoc esse verum postquàm terminus incipit currere,q in effectu nihil est. Et iō vē verior prima opi.de iure,ut Ale.dicit in d.l.j.¶ †Extra gl.quæritur, quid si iudex post daram rescripti,excommunicatus sit añ receptionē literarū,an hēat locū iste tex.ut ips appositum in termino currat a die receptionis.& bē fm Host.quē Abb.sequit, pcto est,q nō,†qa hoc est impedimētū iuris,quo casu tps n cur rit.l.1.in fi.C.de an.excep.facit, qd not.Bal.in l.si qn.in 4.q.C. de testi.& quod de excommunicato idem Abb.uoluit in c.1. ī.de præscri.Et in ista quæstione non puto considerandū, qđ Bal.dicit in d.c.1.de rescri.†vbi inquit, q in præscriptione excommunicato tempus currit,quando fuit in mora petendi absolutionem,quia qui non facit quod facere potuit,in culpa est,c.si.supra de ele.& p gl.in c.qa diuersitatem.in uer.suspensionis.ī.de concef.præb.Nam hoc haberet locum,si ageretur, de præiudicio excommunicati,prout Bal.loquitur Sed hic potius tractatur de Interesse partium,quarum interest,ne tēpus currat,& illis negligētia excōicati nocere nō dēt.¶ †Scdo qritur,si supior delegato pfixit tps, intra qđ cā expediret, vel ipse delegatus instātiæ pfixerit terminū breuiorē termino iuris de cōsensu partiū,an tūc deant dari dilationes,ā a iure cōi conceduntē.Abb.post Inn late istud psequē,ex eius dictis qnq; eliciū tur pclones.¶ †Prima est,q cū instātia iuris cōis abbreuiata sit & restricta,iudex ēt pōt,& dēt dilationes iuris moderare,vt cō formet cū instātia.& idē Abb.pcludit in c.de causis.in gl j.ī.d. offi.dele.post Bal.ibi in 6.col.in prin.vbi in ar.alle.tex.in l.t.ff. de glan.legē.Erga si totū abbreuiat,idē ēē dēt in qualibet eius pte.& Bal.hoc idē vult in l.1.in prine.ver.& no.q breues dilationes.C.de tēp.ap.& idē Bal.in c.fi.col.6.de iureiu.qa cū instātia breuis fit,ita singula ei' mēbra eē dēnt.alle.Inn.hic.¶ †Scda pclusio est,q termin',q pfigit a iudice delegato de pſenſu partiū,vel p supiorē,ad decisionē cāæ,est terminus pēptori' respū probationis,& hī p eōclusionē cā, vñ instāte termino iudex pnūciare dēt.Sed circa istā pclusionē difficultas insurgit,& vē q talis eōclusio nullo mō pcedat.Nā si reputat terminus pēptorius ad pbādū.ergo pendente tali termino nō poterit pnūciare,q pa pendēte dilatione officiū iudicis quiescit.l.sue pars. C.de dil.post terminū vero iudex iudicare nō poterit, qa priua tus est iurisdōne.l.cū ex eo die.C.qn puo.In tali arg.obuiatur An.de Ale.in l.q accusare.col.4.C.de edē.Mod.in l.admonen di.in 4.chas.dit,qđ imò iudex tali casu vltimo die pronūciare pt.& ita Bal.dicit in auc.ei.q.co.j.ver.q eo nūqd absens.C.de tēp.appe.Sed hoc nō tollit arg.Vñ ddm est, q talis terminus nō hēt vī dilationis simpli.Qđ patet,qa pēdēte tali termino aliæ dilationes assignari pnt,q vī currāt.qđ est ꝯ nām dilationū,ut no.in d.l.siue pars. C. de dila.Talis ergo terminus nō hēt vim dilationis simplr,sed fm quid,qa ēt hēt vim pēptorii ad audēdū snīam.ar.aut hēret locū in dilatione simpliei, qua pēdente nihil innouādū est.Et regio,q Bal.mouet istud dubiū.& ita rndet in c.fi.co.6.ī de iureiu.†Et ad hoc,qđ dictū est, facit: qa qñ piculū est in mora,nō expectat finis dilationis,ut ī no.q.tra dūt Cyn.& Bal.in d.l.fine ps.C.de dila.bonus tex.in l.si de me is.§.fi.ibi,nisi dies cōpromissi fit.ff.de arbi.Nō ergo mirū,si p posito ī vltima die huius termini iudex poterit īnīam absolutoriā pferre.¶ Et pdicta pclusio cōiter approbat,& tenet Bart. ī l.admonēdi.eo.4.ver.qro p.ff.de iureiu.cū pcor.vt ibi p Ale. ī gl.ī ver.exacto.& latius hoc idē pseqē Ale.in l.pperādū.§.& ī si qdē.col.5.C.de iud.& no.Bal.in d c.fi co.6.litādo,ut ibi p eū. & do.Abb.in c.fi.§.sanē. colū.2.ī.de iureiu.& Mathe.no.xvii. No.q qncūq;.& Bar.Veronē.cautel.56.sæpe cōtingit.¶ †Tertia eōclusio est,q si in dilatione data impedimētū occurit,dabit restō,vel alia dilatio,dūmō nō excedat tps istātiæ pfixū.In ista pclone cōsiderādū est,dū dicit,q nō excedat tps instātiæ. Na hoc ut ꝯtex.ī.e.ex rōne.ī.eo quē Abb.ī argu.hic adducit. ibi.n.nisi pp pedimētū restō dat vltra tps istātiæ.Sed rnderi pt q restō ibi dat a iure,nō a iudice,de quo Abb.hic loqt.Præterea aduertēdū est,si duraret tps istātiæ,put Abb.dicit , non eēt op' restōne,nisi dicam',q eēt data dilatio,ī qua ps nihil fecisset,vñ restō sit respū dilationis datæ,vt illā hēt facultatē pbādi q̄ hēbat pēdēte termino,& sic Abb.intelli.¶ †Quarta pclo colligit,q si nō liquet de cā ī fi.termini,iudex dēt istātiā progare de ptiū pſensu,vt cām ad supiorē remittere Et ita duo remedia habent.¶ †Tertiū est remediū,q pnūciet pdōnatū,pdēno si p batū sit,vt absoluo si pbatū n fuerit.Ita d.Abb.tradit post Anto.de Butr.in capit.penul.colum.fina.in princip.§.de iudic. Et

est cautela,quam Barto.ponit,& Alexan.ibi psequitur in l.ait prætor.§.fi.ff.de re iudi.Nam quando non liquet de cā, excusatur iudex si pronunciare non velit,vt not.Bal.in l.si ideo.C. de his,qui.vt indi.& in l.si de meis.§.ex compromisso.ff.de arbi.nbi eiā die it,q hoc pbatur ēt p iuēm iudicis.Et tali caute la fæpe nūmero abutuntur iudices Florentiæ,qui volentes se exonerare hoc modo pronunciant.sed hodie prouisum est in noua ordinatione Rotę,vt taliter pronunciari non possit. ¶Quinta conclusio,q si ad instantiam vnius partis terminus præfixus sit,ad instantiam eius sententia non deber differri, vt alteri parti maiores dentur dilationes,& in hoc aliud dicendū non occurrit.¶ †Postremo Abb.post Inno.hic concludit, q si mandatum fuit iudici,vt causam instruat infra certum tps, & ex tunc eam instructam ad superiorem remittat,licet causa Instructa non fuerit in termino præfixo , debet tā iudex post terminum illam remittere,quia duo vūt præcepta , & ideo post terminum tenet cām remittere,ar.c.ex dilecti.de dolo,& cōt. & in simili not.gl.in c.cōstituins. de rescr.& Mod.simpliciter sequuntur.¶ Sed ista conclusio videtur dubitabilis. Nam primum arg quod Abb.facit de c.cum dilecti. non bene adaptat ad remissionem causæ.Solum n.inferre videtur q post terminum iudex debeat causam instruere : sed quod causa non instructa remittatur, hoc dicendum non videtur,quia in hoc non erit in aliquo satisfactum menti superioris, qui cogitauit causam expedire.Non sic in c.cum dilecti , enim sim.alleg.per Abb.nam ibi pro parte est satisfactum intentioni superioris, q̄ attenditur,vt per Innoc.in c.cum ecclesiasticæ.de excep.Et qa dicitur,ex tunc,ergo absque Instructione causa remitti nō debet,quia mandatum fuit limitatum ex tunc, prout Abb.loquitur.& quia remissio præsupponit Instructionem factam.Si ergo Instructio non verificatur,pariter non debet habere locum a remissio,ex eo,quod not. Iacob. Buttl. & Fulgo.in leg.si man cipia. C.de seru.fug.Cuius dictum pro singulari tradit Ro. in not. 489.statutum puniens. facit gloss.in cle. in plerisque. de elect.Et hoc tenet Bald.hic , qui dicit quòd vacua remissio nihil operatur,sed ā r.fi binę.ff.de in iu.test.

ADDITIONES.

a ¶Hic.Gog.Remissio. Contra opi Abb.vltra adducta hic per Deci.facit rō talis, quia quotiescunque aliqua qualitas requiritur in actu, nō sufficit qualitas sine actu,nec actus sine qualitate, l.j.§. ait prætor. ff.ne quid in flu.publ.& l. Fulcinius.§.a.ff.ex quib. cau.maior.& in dictis locis Bart. Sed in casu nostro causa remitti debet cū ista qualitate quòd sit instructa. ergo si sine dicta qualitate remittitur,remissio facta non censetur, non debet igitur remitti factā, namq; frustratorum remitti non debet,l.qui bis idem.ff.de verb ob.l.hæc si palatio.§.diuus.ff.vt leg.no. caue.

SUMMARIUM.

1 *Clericum lædens,etiam si non vulneret,excommunicatus est,& incidit in canonem.*
2 *Lacerans vestes clerici,an sit excommunicatus,& quando.*
3 *Iniuriæ qualitas ex animo iniuriantis colligitur.*
4 *Iniuria personalis an sit laniare vestes.*
5 *Excommunicatus an sit auferens zonam,uel capetium clerico dormienti.*
6 *Episcopus potest pro leui iniuria in clericum illata absoluere.*
7 *Iniuria leuis dicitur percussio cum manu uacua.*
8 *Offensio leuis dicitur quæ fit manibus,& pedibus.*
9 *Et proiectio in terram cum aliquali sanguinis effusione,nu.9.*
10 *Citari an debeat percussor clerici, quando iudex uult illum declarare excommunicatum.*
11 *Sententia declaratoria,an requiratur in eo qui clericum percussit.*
12 *Appellari potest a declaratoria lata a iudice quòd quis sit excommunicatus ob percussionem clerici.*
13 *Citatio an requiratur in denunciatione citationis.*
14 *Notorium factum an & quando exigat citationem,*
15 *Notorium quid esse utile est quòd prius iudex pronūciet,quāuis non sit necessariū.*

1 PEruenit. ¶ † Not.ibi, vulneratos vel aliās læsos.q per læsionem clerici,etiā absque vulnere,quis excōicatus intelligitur,& incidit in canonē,si quis suadēte.xvij.q.8.Et hoc intelligit de læsione in psonā clerici,qn quis intulit manus violentas in clericū , put dt d.c.si qs . Vñ dt Inn.in c.nup.ī.de sen. a excom.† q q tenet clericū p vestem , vel p frenū equi , excōicatus dt.secus autē in eo,qui lacerat vestes [a] clerici.& ita Baldsequitur in peculio eius in versi.Iniuria,& idē Bal. in l.si qua p calumniā.col.j.C.de epis.& cle.& idem Bald. in l.Gallus, § ille casus.de lib.& posth.Lap.alleg.180.qrit.eolū.j. Qđ th dictu est de vestibus, nō pcedit sine dubio, qa ꝯrium expsse voluit gl. in d.c.si qs suadēte.in ver.manus.& in c.si qs pulsatus.de pe dist.1. ī gl.j.in fi.Sed pōt distingui,vt attēdat animus inferētis iniuriā, an

ADDITIO.

a Vestes.Vide Io.Fab.Insti.de iniur.§.j.in fi.Hēric.Bohic.c.nuper.ī de sen excō. Ang.Are.in tract.malefi.Steph.Aufre.in repe.cle.j.de offi.ord. reg.3 Clauas. in verb.excōicatio.§.5.15 tas.d.l.Gallus.in fi.Fran.Rip.in repe.l.si q.15. C.de reuo.dona.& Hipp.de Marsi.sing.188.

vñ poterit opponi q̃ nõ sit instr̃m publicũ. Et idẽ latius Bar.dt in l.2 §.& paruı refert.ff.qđ vi,aut clã.Bal.ĩ l.ẽt.co.j.C.de ea cc. rei iud.cũ si.vt Ro.tradit in ɔs.42.vıtıs.no.Abb.in c.ca parte.2. de off.dele.in c.j.de rei iud.& Do.in c.si qñ.in prin.ĩ 2.no.de elc. 16.cũ si.¶ Circa istũ tex.Doc.opponũt.& d.Abb.post alios rñ-8 det,vt p cũ hic.Et ex rñsione eius notãdũ est,q̃ †in facto noto-a rio applo' nõ admittit̃,nisi legitima cã exprimat̃,qa in notorijs applo ,ħibet̃,vt hic,& ĩ c.cũ sit Romana.s̃.eod.& in c.cũ speciali.§.porro.j.eod.Et rõ cã dẽt exprimi,ex qua iustificet̃,vt p Abb.in c.cũ sit Romana.ĩ fin.s̃.eo.& in c.qđ ad ɔsultationẽ. col.pe.s̃.de re iudi.& ĩ c.cũ sup.in 4.no.co.11.& Ro.hoc seqt̃ ĩ ɔs.124.in ,pposita ɔsultatione.ĩ fi.vbi alleg.dictũ Inn.allegatũ 9 p Abb.hic,in c.pastoralis.§.p̃terea.de off.dele.Et hoc in quali-b bet dispõne gñalr ,pcedit,qa qñ a cõi rła recedit,cã †dẽt fieri[b] p q̃ actus reddat̃ legitimus,vt est dictũ Inn ĩ c.p̃terea.de dila.vbi 10 loqt̃ in citatione.& dicit,q̃ qñ nõ †põt citatio fieri,nisi in aliquibus casibus,ad hoc,vt citatio facta valeat,dẽt ex illis casibus aliqs inferi.Et hoc idẽ seqt̃ Bar.in l.1.col.1.ff.si qs ĩ ius vo. nõ ier.cũ si.vt dıaı in c.sup eo.in 2.no.& in d.c.cũ sit Romana. 11 s̃.co.Et †iõ,qñ qs citat̃,ut cõpareat psonalr ɔ̃ rłam,q̃ ponit̃ in l. fi.C.de ,pcur.opus est vt in citatione cã exprimat̃.& ita Bal.in l. 1.§.vsus.in fi.de ,pcu.allegat Inn.in d.c.p̃terea.Silr qñ victus nõ 12 cõdẽnat̃ in expẽsis.†qa hoc est ɔ̃ rłam,cã dẽt allegari,vt Bald. dicit in auc.& gñalr.C.de epi.& cle.col.4.ver.quare ergo.vbi allegat Spe.in ti.de expẽ.§.nũc ostẽdẽdũ.& idẽ voluit Bald.in auc.nouo iure.in 2.no.C.de iud.Io.Andr.& alij in c.finẽ litibus.s̃.de do.& ɔtu.Et silr †qñ iudex recedit a iure,tenet̃ rõnẽ ex primere.Old.in ɔs.326.q̃ articuli dati.col.2.in prin.& Rom. 14 hoc idẽ tradit ĩ ɔs.484.dubitat̃ primo,col.pe.†Vnde qñ alterat̃ pęna iuris,iuxta l.qd ergo.§.pęna grauior.ff.de infa.nõ p̃sumit̃ ,p iudice,vt Bal ingr in d.§.pęna grauior.in re pe.10 6.col.vers. istorũ opi.in fi.iõ,s̃m eũ,tenet̃ rõnẽ,& cãm exprimere.allegat gl.30.q.v.c.iudicantẽ.Scd ɔ̃ dictũ al.& Boĩa s̃.dicta,vr̃ doctrina 15 Bar.in d.l.qd ergo.§.pęna grauior.in 2.co.vbi inqt,†q̃ iudex ex cã põt alterare pęnã,q̃ statim a iure imponit̃,p illũ text.& tõ in tali sñĩa,in qua augct̃,vel minuit̃ pęna iuris,nõ est opus, q̃ cã exprimat̃.& idẽ sentit Barto.in l.qũ ad statũ.ff de pę.in l.relegatorũ.§.ad tp̃s.in fi.ff.de interd.& releg.Et hoc exp̃sse voluit Saly.in l.,pperandũ.§.illo.col.1.C.de iudi.Põt rñderi,q̃ hoc ,pcedat in casu,in quo Bar.loqtur,videlicet qñ pęna q̃ imponit̃ statim a lege,alterat̃ a iudice.Nã p̃sumit illud factũ ex cã,pp qualitatẽ iudicis,,p quo p̃sumit.l.Herẽnius.§.Caia ff.de euict.ĩ c.in p̃sentia.de renũ.Et ita istã niãm limitauit d.Ab.in c.nisi esſent.in prio.j.de p̃b.Nec ob.si dicatur,q̃ dictũ Inn.in d.c.p̃terea.loqtur ẽt in iudice,q citationẽ facit,& tñ ex p̃ssio cãæ tegri 16 tur,qa talis citatio respicit ordinẽ ,pcedẽdi,†& q̃tũ ad ,pcessũ, & solẽnitatẽ iudicij,nõ p̃sumit̃ ,p iudice,nisi quatenus in actis apparet,c.qm̃ ɔ.de ,pbat.Secus vero quo ad iustitiã,& decisionẽ cãæ,qa ,p rectitudine sñĩæ p̃sumit.Et s̃m hoc non ,pcederet qđ dictũ est s̃.de expẽsis,a qbus victus absoluit̃,q̃ cã dẽat ĩ sñĩa allegari.Vnde aliter & scđo dđm est,q̃ dictũ Barto.in d.§.pęna grauior.videat̃ hr̃e spãlem rõnẽ,qa in illo casu arbitriũ iudici ɔcedit̃ Vnde duo cõcurrunt,p̃sumptio,q̃ insurgit ex psona iudicis,& arbitriũ,qđ in illa materia iudici tribuit̃.ex quo factũ iudicis magis iustificat̃,arg tex.& qđ ibi Bar.in l.1.ff.de sol.& q̃ no.idẽ Bar.in l.10 vcoditione.§.j.de bo.auct iudi.pol.& ita dictum Bal.in d.§.pęna grauior.non vr̃ verũ,dũ inqt,q̃ nõ p̃sumit̃ ,p iudice alterante pęnã.Nã immo p̃sumit̃,per s̃.dicta.Vel potissimo,qa dictũ Bal.vr̃ cõprobari ex dicto Inn.in d.c.p̃terea, cu si.s̃.alleg.dđm vr̃ q̃ Bal.in locis s̃.alleg.nõ dicit q̃ cã p̃sumatur ,p iudice,sed solum dicit,q̃ talis sñĩa lata ɔ̃ regulã iuris, nõ est ipso iure nulla,cum nõ sit error expressus in sententia. c Cuius tamen contrarium voluit Mathesi.[c] in no.20.

ADDITIONES.

a Fran.Parona.Appellatio.In notorijs appellatio non admittitur nisi legitima causa exprimatur.Et illud aliàs inducebã ad q quòd cũ instr̃m faciat rẽ notoriã,& est probatio pinbais,& veritas apparens s̃m Bald.in l.Imperator.ff.de sta.homi.& Alc.in l.iurisiurãndũ.§.quòd frre.ff.de pact.& a sentẽtia in notorijs non appellatur,vt dicit tex.in c.cũ speciali.§.porro.j.co.q̃ ab executione instrumenti nõ põt appellari,sicut nec ab executione sentẽtiæ.Et confirmabam inter cætera,quia iura simpliciter dicũt,quòd ab executione non appellatur. Nec distinguũt executionẽ instrumẽti ab executione sentẽtiæ,ergo nec nos. l.ũ seruus.§ nõ dixit prætor,ff.de acq.hære.q̃uis d.Fel.in c.quod ad consultationem.in ver.limita.1.in 2.col de re iud.teneat contrarium.& ita fuit iudicatum contra eius opi.per doctis.viros.

b ¶Hye.Gig Causa debet inferi.Adde quod tp̃s decẽdi datum ad appellandũ ex causa prorogari potest,vt in.Abb.& Doc.in c cum sit Romana,s̃.eo tit & illo casu causa prorogationis exprimenda est.dictum fuit Inn.in c.ad petitionem,de accu.prope fi.quem refert,& sequitur Fel.in d.c.cum sit Romana.in 3.col.ver.limita 3.

c ¶Mathesi.Sed cum sequitur Dec.in l.certum.ff.si certum petatur.l.non hoc. C.vnde legi.l.iubere cauere.nu.7.ff.de iuris.om.iud.vide s̃.de offic.delega.c. prudentiam.

S V M M A R I U M.

1 *Romam itinerantium priuilegium,quomodo moderetur.*
2 *Dispositio restringitur secundum rationem præsumptam.*
3 *Ratio vnica quando præsumitur in dispositione,an ex ea arguatur.nu.6.*
4 *Diuinatio in interpretandis legibus reprobatur.*
5 *Romam itinerantes debent esse securi sub apostolica protectione.*
7 *Ratio vnica pro expressa habetur tam in statutis,quàm testamentis.*
8 *Priuilegium alicui datum ne molestetur,non habet locum quando iustitia alterius opprimeretur.*
9 *Viduis non ita fauere debemus,ut alijs fiat iniustitia.*
10 *Recedens post notitiam literarum videtur in dolo.*
11 *Fraudulenta præsumitur venditio eius,qui pro illa reuocatus erat ad iudicium.*
12 *Præsumitur contra illum,qui se absentat a loco,vbi debet morari.*
13 *Appellatio an valeat si non interponatur coram iudice a quo,& quid in appellatione extraiudiciali.nu.15.& 16.*
14 *Tempus ad appellandum an currat,quando copia iudicis haberi non potest.*
17 *Libellus appellationis exigit nomen aduersarij,si tamen omittatur non vitiatur appellatio.*
18 *Appellationis vim habet arreptio itineris.*

SVggestum.¶Primo ex isto text.declaratio colli̇t ad c.meminimus.s̃.eo. 1 vt priuilegium,qđ ibi itinerantibus.†Romã gñaliter cõceditur,moderat̃ s̃m rõnẽ priuilegij,vt Abb. 2 hic deducit.Et ista restrictio bñ ,pcedit quantũ ad scđam partẽ dictæ Decretalis,meminim[9].ĩ qua dat̃ priuilegiũ itinerãtibus Romã ante citationẽ.& ad illã partẽ tex.hic se refert.Sed in prima parte dum ibi post citationẽ priuilegiũ denegatur,ille text.indistincte procedit.p ea q̃ ibi dicta sunt.¶†Se-a cundo no.ex isto tex.iuncto c.meminimus.q̃ qñ aliqua dispõ gñaliter loqt̃,& cã non exprimit̃,si tñ p̃sumi,& ɔiecturari põt b s̃m rõnẽ p̃sumptã,dispõ restringit̃,[b]vt p Abb.hic.ex quo Peru. hic dicit,,pbari qđ Bal.dicit in l.maximũ vitiũ.C de lib.p̃te.q̃ c qñ vna tm̃[c]†rõ p̃sumi põt in aliqua dispõne,ex tali cõiectura 3 ta rõne bñ arguit̃.Sed tñ ĩ ɔ̃riũ vr̃ dictũ Bar.ĩ l.liberorũ.co.8.đ ver.sig.vbi in statuto,q̃ extãtibus masculis filia fœmina non succedat,licèt tale statutũ ex rõne sola factum videat̃ fauore agnationis,tñ s̃m eñ,ista rõ nõ attendit̃,qa nõ est exp̃ssa in statuto,quod vr̃ ɔ̃ s̃.dicta.Et ad hoc facit,qa cum rõ nõ sit exp̃ssa si dicimus hãc fuisse p̃cise rõnẽ statuti,non caret diuinatione, 4 †& diuinatio reprobat̃,l.si putator.ff.ad leg.Aquil.c.ut nostrũ. j̃.ut eccle.bõ.si talis fuisset rõ statuti,facile fuisset illã exprimese ut dr̃ in l.1.§.finaũt.de caduc.tol.in c.ad audientiã.j̃.de deci. Ad tex.nr̃m hic rñderi põt,q̃ hoc sit ex noua dispõne summi Pontificis hic,non per viã declarationis,ut Abb.hic dicit.Vel secũdo in ista materia dici põt,q̃ rõnem habemus exp̃ssam,q̃ 5 ponit̃ in c.1.j̃.de peregrinan.ubi itinerãtes†Romã sub ,ptectione apostolica debẽt esse securi.Et ex ista rõne infert̃ ad id,quod in text.dr̃ hic.¶His tñ non obstantibus tenẽdum est q̃ Abb.& 6 Mod.dñr,qa hæc cõiter approbat̃,†q̃ qñ vna tm̃ rõ elici põt ex d aliqua dispõne,s̃m talẽ rõnem tacita dispõ rłat̃.[d]ita ẽt Abb.dicit in c.si.in ij.col.uer.& plus ego puto.s̃.de rescri.ubi allegat dictũ Bal.in d.l.maximũ uitiũ.& idẽ Abb.in c.ij.reqris in pri. j̃.co.Et ad hoc est gl.q̃ allegat̃ in l.q̃uis.C.de fideicõ.ubi Bal.in 7 prin.per illã gl.ɔcludit,q̃ cũ tm̃ una rõ põt reddi.†illa ,p exp̃ssa hr̃,tã in testis,q̃ in statutis.& seqt̃ Cuma.in consi.ax.,pponit̃ q̃ ser Blanchus.Ro.in cõsi.c.col.1.& in cõsi.404.col.ij.Alc.in cõsil.48.super agitatione.col.3.li.1.& idem Alc.cõsi.22.ɔsideratis.li.4.col.1.& in ɔsi.3.col.6.eo.lib.Imo.in l.si.ff.de hære.insti. 8 facit gl.no.& qđ ibi Bal.in l.tale pactũ.§.si.ff.de pac.¶†Tertio no.q̃ priuilegiũ datum alicui,ne grauet̃,vel molestet̃,nõ hẽt locum qñ ex tali priuilegio iustitia alterius opprimeret̃.Facit 9 text.in c.ex tenore.s̃.de fo.cõpe.†ubi uiduis ita fauor exhibet̃, ut alijs iniustitia non fiat.Ad idẽ tex.in c.ouper.de do.inter ui. & uxo.Et ad text hic facit,quod dr̃ in c.suggestum.j̃.de decl. 10 ¶†Quarto no.tex.cum gl.a.in fi.q̃ ille,q recedit post notitiã li-e teratũ ur̃ eẽẽ dolo.[e]Et idẽ no.Inn.p illũ tex.in c.cõsultationib[9]. s̃.de offi.deleg.& in simili dicit Bal.post Odof.in l.quoties.co. 11 2.ver.dicit Odof.C.de rei ven.†q̃ fraudulenta p̃sumit̃ uẽditio facta ab eo,q ita uocatus erat ad iudicium.Et qđ hic dr̃ de absentia,maxime haberet locum,qñ sine cã recessisset,ex eo,qđ 12 no.Inn.in c.si.s̃.de eo,q mit.in pos.ubi inqt,†q̃ p̃sumit ɔ̃ eum, qui sine cã se absentauit a loco,ubi dẽt morari.Sequit Abb.in c.p̃latum.in fi.j.qui fil.sint legi.Car.in cle.1.q.2.circa fi.de iud. Ant.

ADDITIONES.

a S.Ald.Procedit.De quo vide Dec.in d.c.meminimus.in glo.1.in prin.

b S.Ald.Restringitur.Adde Bal.in aut.ingressi col.j.C.de sacrosan.ecc.Ias.in l. nõ dubiũ.in 7.col.de legi.Aym consi.3.iudea.in princip.nome.3.vbi allegat Dec.hic.

c Vna tantum.Vide per Soc.consi j.& per d.Fran.de Curte in consi.8p col.2.in prin.in consi.25.col a.vltra med.in consi.40.col.3.& in consi.1.col.x.

d S.Al Regulat̃.Vide q̃ addidi ad gl.i d.l.q̃uis,& vide Dec.in cõs.15.colum.3.

e H.Gig In dolo.Adde eundem Dec.s̃.hoc eod.titu.nostro.in c.meminimus.in ver.non ob.allegata.

Anto.de Bu.in c.j.in t.col.in fi.ſ.de ſyndi.& tradit Imo.in cle.
13 cām,q̄.in gl.in ver.deuoluta.in ver.3.fallit. de ele. ¶†In gl.j.in
fi.cōcluſio eſt ſm Abb.ꝙ appło non ualet, niſi in pñtia iudi-
cis interponat ſi copia eius hēri pōt.p tex.in c.fi.j.c.& in c.ap-
14 pellatio.co.ti.in 6.& ē tex.in l.1.§.ſi qs ipſius.ff.qñ ap.ſit. †ubi
tp̄s ad appellandum non currit,qñ copia iudicis hēri nō pōt.
daſ intelligi,ꝙ præſentia iudicis requirat.& idem uſ ꝓbari in
cle.1.co.ti. & gl.ibi,in uer.maiori.Et iſta eſt cōis opi.quā tenet
Inn. & Bal.cū refert in c.cū olim.in 2.col.ſ.de do.& ꝯtu.Inno.
Imo.& Mod.in c.fi.col.3.j.eo.Ang.in conſ.130.uiſis omnibus.
& Rota in deciſ.382.q̄ reperitur in deciſ.49.in nouis.item ſi
appelleſ a diffinitiua.Facit tex.quē gl.hic adducit in c.ut debi-
tus.j.eo.ibi,corā eodē iudice.Et hoc nō ſolū ꝓcedit in app.iu-
15 diciali,†ſed ēt in extraiudiciali,ut p Abb.hic.Et idē uoluit gl.in
d.c.appło.in uer.iudici.& Imo.poſt gl.2.quam ibi notauit ad
hoc in cle.1.co.tit.Putarem tñ ualere appellationem ſine præ
16 ſentia iudicis, †ſi poſtmodū ipſi iudici notificeſ, †ex eo,qd in
17 ſimili hr̄ in l.1.in fi.ff.eo ubi in libello appellationis debet ap-
poni nomē aduerſarii,& tñ ſi illud omittatur, nō per hoc ap-
pellatio uitiaſ.l.2.in prin.ff.eo.ti.Et ita concludit gl.quā Doc.
ſequunſ in d.l.1.§.fi.in uer.aduerſarius.& tenet Spe.in titu.de
app.in §.qualiter col.1.uer.hoc ēt no.Confirmatur hoc, qa p̄-
ſentia iudicis nō uſ,ꝙ ad alium finē ꝯſiderari poſſit, niſi ut iu
dex hēat certitudinē.ergo nō refert quocūq; mō iudex certifi-
ceſ, vt no.in l.hac conſultiſſima.C.qui teſta.fac.pot.& in l.1.&
2.ff.de lib.& poſth.Et ideo ſufficit,ꝙ appellatio interpoſita inti
metur iudici, vt de appella. dr̄ in cle.j.e.ti.ad fi.Et ad hoc bñ fa
18 cit qd dr̄ in c.vt nr̄m.& in c.dilecti.j.eo.†vbi arreptio itineris
habet vim appellationis. ergo præſentia iudicis nō vr̄ neceſſa-
ria.& hoc modo ſaluaſ,& ꝓcedit prima opinio gl hic, quā te-
nuit Inn.in c.dilecto.j.eo.Spe.in titu.de app.in §.qualiter. col.
2.ver.itē cautus eſſe debet . & Lap.in alleg.39.an valeat appło.
Nō ob.iura quæ pñtiam iudicis vr̄r requirere, quia p hoc nō
inſertur,ꝙ talis forma neceſſaria ſit , ita ꝙ appellatio vitieſ. &
ꝓbatur in d.l.1.in fi.iuncta l.3.in prin.ff.eo.tit. Nā multa non
debent fieri,quæ in facta tenent,l.13.§ biduum . qñ app.ſit.& qa
præſentia requiriſ ad habendam certificationem. Vnde ſi inti
metur,idem erit.Item iura,quæ allegantur , dum loquūtur de
præſentia,videntur potius reſpicere communem contingen-
tiam,non quod præſentia neceſſaria ſit.

S V M M A R I V M.

1 *Excommunicatus poſt appellationem non tenetur deſiſtere a diuinis.*
2 *Excommunicatus ualde debet abſtinere a diuinis.*
3 *Excommunicatus non prohibetur ingredi eccleſiam , quando officia non celebrantur.*
4 *Iudex delegatus poteſt abſoluere ad cautelam.*
5 *Auditores habent iuriſdictionem ordinariam, & quando, nu.7.*
6 *Abſolutio ad cautelam an dicatur de connexis.*
8 *Abſolutio ab excommunicatione ſi committatur, nunquam intelligitur commiſſa abſolutio ad cautelam.*
9 *Epiſcopus an ſit dignior Cardinale.*
10 *Nominatio prior arguit maiorem dignitatem.*
11 *Cardinalis eſt maior epiſcopo quo ad officium, & adminiſtrationem.*
Et præcedit epiſcopum.nu.12.
13 *Cardinalatu nulla maior dignitas poſt pontificatum.*

1 AD præſentiam. ¶†primo no.ꝙ excom-
municatus poſt appella
tionem non tenetur deſiſtere a diuinis. Rō eſt,quia
excōicatio fuit nulla.c.dilecti.j.eod.c.per tuas.j.de
ſen.excom. Et idē eſſet in omnibus alijs caſibus,in
quibus ſnīa excommunicationis redderetur nulla . de quibus
per gloſſ.ordi.in c.præſenti.de ſen.excom.in 6.nam iura, quæ
2 loquuntur de excōmunicatione,intelliguntur de valida,l.3.§.
cōdemnatū ff.de re iudi.†Secus ergo ſi excōicatio valuiſſet, qa
deberet excōicatus a diuinis abſtinere.c.clericl.de cle.excō mi
ni.c.1.in fi.de re iud.in 6.Immo excōicatus dēt de eccleſia ex-
pelli.71.diſt.in c.clericos.in fi.25.diſ.in c perlectis.ver.ad oſtia
3 rium.†Et hoc qñ diuina officia celebrātur. aliás autē excōica-
tus non prohibetur ingredi eccleſiam, & morari ibi cā orādi,
vt voluit glo ſing.1.q.1.c.qui ſtudet.in ver.dimiſit. & ſequitur
Imo.in c.1.in fi.de vi.& hn.cle.Ant.de Bu.per illū text.in c.fi-
4 ſo.j.de ſen.excō.licèt Abb.ibi aliter dicat. ¶†Scdo no.ꝙ iudex
delegatus abſoluere ad cautelam pōt,glo.in volnit ꝯtrium in c.
ſolet.in ver.ſuperiorem.de ſent.excō.in 6.& rñdet ad iſtū text.
5 †ꝙ loqſ in auditoribus,qui habēt iuriſdictionem ordinariam.
De quo per gl.in cle.auditor.de reſcri.Et ꝙ habeant ordinariā
dicit Bar.per illū tex.in l.p̄cipimus.§ 1.C.eo.Bald.in l.fi.C.vbi
ſena.vel clari.in ver.& facit ad qōnē. & Rota in deci.13.item
ſi cauſa.in tit.de offi.dele.in nouis. Et opinionem gl.in d.c.ſo-
a let.vr̄ ſequi Abb.in c.apoſtolicæ. circa fi.ſ.de excep.Sed tamē
6 idem Abb.hic ꝯtrium tenet,† quia iſta abſolutio vr̄ eſſe de con-
nexis,vt per eum hic . Facit quod idē Abb.: et illum text.dicit
in 1.e.prudētiam.§.fi.de offi.deleg.quem text.& allegauit hic.

Sed aliter & melius.ibi inducit & eſt bonus tex.in l.ita tñ.§.pe.
in fi.ff.de iudi.ſol.ibi,quaſi iuxta mandatum . & ſi mandatum
non fuerit.& qd voluit gl.per illum text.xxii.q.4.c.innocēs.in
ver.clementior.gl.ii.in c.nullus 61.di.Et iſta ꝯclo ꝓbatur hic.
7 Non ob.ꝙ†auditores habeant ordinariā,quia illud locum ha
bere poteſt in auditoribus,quibus vniuerſitas cauſarū cōmitti
tur,vt in auditore generali alicuius principis , prout loquitur
Bar.& alii in locis præalleg. Sed auditores vnius cauſe vidētur
delegati ſimpliciter.& ita loquitur text.hic. Et de auditoribus
Rotæ an habeant ordinariam , no.Ant.de Bu.in c.fi.de re iudi.
& Rota in xii.deci.in eo.titu.de reg.iur. Mod.in c.j.ſ.de offic.
8 dele.†Et ex prædictis notandum eſt,ꝙ quis abſoluit excommu-
nicatum ad cautelam abſque ſpeciali commiſſione, & hoc rō
ne connexitatis cauſæ procedit . aliás vero ſi alicui abſolutio
committatur ab excommunicatione , nunquā commiſſio in-
telligitur de abſolutione ad cautelam, niſi exprimatur. gl.not.
in c.capitulum.& ibi Abb.circa fi.ſ.de exce. & ibi quādo dica-
9 tur abſolutio ad cautelam.¶ Et de materia, †ultimo hic vr̄ pro
bari,ꝙ epiſcopus dignior ſit Cardinali , & ꝙ præferaſ , ex quo
epiſcopus prius nominatur,iuxta gl.in c.bene quidem. 96.di-
ſtinctio.in ver. Mediolanenſem . quæ ita arguit a priori nomi-
10 natione†de epiſcopo Mediolanenſi.Et ꝙ†epiſcopus maior ſit
11 Cardinali,eſt glo.fi.in c.quanquam.ii.q.ii.& hoc uerum eſt q̄
12 rum ad ordinem.†ſecus uero quo ad officium, & adminiſtra-
tionem, quia Cardinalis eſt maior.Innocen. in ca.in eccleſia.
el ii.ſ.de elec.& Abb.in c quod ſuper his.de fide inſtru. Bar.in
13 l.3.§ ſi quis.ff.eo.†Et ideo Cardinalis epiſcopum p̄cedit,vt Ab.
14 concludit poſt Car.in d.c.in eccleſia.† Et poſt Papā nulla ma-
ior dignitas reperitur , vt inquit Car in cle.fi.§.porro.in 3.not.
de elec.Et eorum officium eſt de iure diuino . Abb.in c.per ve
nerabilem.qui filii ſint legi.Et iſta late proſequitur And.Sic.in
tract.de præſtan.Cardi.in 7.char.

ADDITIO.

a Sed tamen.Idem Dec.hic,& j.eo.c.vt debitus.nu.24.Alberi.part.4.ſtatuto.q.
72.in fi.facit Iaſ.in l.j.in prin.C.de tranſ.et.& eſt caſus ſ. de offi. dele.c.pru-
dentiam §.ſexta & ita practicatur.& bene,qu uis aliter ſentiat Dec.ſ.de off.
delega.prætcrea.Idem Dec.10 d.c.prudentiam.in fi.ampliat ad ordinarium.

S V M M A R I V M.

1 *Appellatione pendente quamuis nihil ſit innouandum , intelligitur in præiudiciū appellantis non in eius fauorem.*
2 *Iudicis officium dilatione pendente quieſcit.*
Poteſt tamen intromittere ſe in fauorem eius cui data eſt dilatio.3.
4 *Iudicis a quo iuriſdictio ſuſpenditur in tendentibus in faciliorem expeditionem.*
5 *Attentata quamuis reuocari petantur per iudicem a quo, non tamen uidetur appellationi renunciatum.*
6 *Appellans non uidetur appellationi renunciare per actum,qui non contradicit appellationi.*
7 *Appellatione pendente quis non debet in ſua poſſeſſione moleſtari.*
8 *Spolians aduerſarium pendente appellatione,uidetur appellationi renunciare.*
9 *Poſſeſſor tuendus eſt in poſſeſſione pendente dilatione, etiam ſi poſſeſſio ſit contra ius commune, & competat ratione priuilegii.*
10 *Suſpicio ſuperueniens facit,ut inhibeatur poſſeſſori fructuum perceptio.*
11 *Debitor capi poteſt pendente appellatione,ſi timetur de fuga.*
Et pendente dilatione.nu.12.
13 *Attentatorum cauſa eſt ſummaria.*
14 *Attentatorum reuocatio debet fieri per iudicem ad quem.*
Et etiam per iudicem a quo.nu.15.
16 *Appellatio interpoſita inter aliquos reſpectu tertij , iuriſdictionem iudicis a quo non ſuſpendit.*
17 *Clauſula , appellatione remota , operatur tantum inter partes non quo ad tertium.*
18 *Statutum tribuens executionem paratam inſtrumento publico , intelligitur inter perſonas nominatas in inſtrumento.*

CVm teneatur. ¶ † Primo not.ꝙ licèt ap-
pellatione pendente nihil
innouandum ſit.l.1.in princip.ff.nil no. appel. pen.
a & in c.non ſolum.eod.titu.lib.6.hoc verum intel
ligitur in præiudicium appellantis, ſed in fauorem
eius.qui appellauit,bene innouari poteſt , & iuriſdictio iudi-
cis a quo,ſuſpenſa non uidetur,dummodo de articulo appel-
a lationis non ſe intromittat.text.not.hic.†Sic etiam pendente
dilatione officium iudicis quieſcit,l.ſiue pars.C.de dilat.†& ta-
men in fauorem eius cui data fuit dilatio , iudex ſe intromitte
re poteſt.l.ſi quis inſtituatur.ff.de hære.inſti.quem tex.pro no.
ad hoc ibi ponderauit Imo.facit quod no.Bal.in l.quod fauo-
re.C.

ADDITIO.

a H.Gig.Hoc uerum.Vide extenſe per do.Vitalem de Gabanis olim Regni Sici-
liæ vice prothonotarium in ſuo ſolenni tract.clauſularum, qui habetur in for
mis in fol.2.in clauſula,nil nouari appellatione pendente,& aliquid per eun
dem do.Philip.Dec.in conſ.98 & in conſi.103. & extende vt per do.Iaſ.&
Mod.in l.1.C.de bon.poſ.ſecundum tab.

4 re.C.de legi. ¶ †Scdo p d.Abb.hic colligit, q intēdētibus ī faciliorē expeditionē appłonis, iurisdō iudicis à quo nō suspēdatur Facit tex.cū gl.in c.2.de matri.ͻc.ͻ interdi.eccle.vbi appe. pend.sup mrimonio index à quo pcepit ne partes ͻhant de nouo, vt per Abb.hic, & alij posteriores sequuntur. Hoc dictū in se verū vr, p ca, q̄ vidimus in c.psonas.in c.cū sit Romana.š.eo.& no.gl.in c.nō solū.eo.ti.in 6.in vers.qdqd.& facit ad hoc, quod Fed.tradit in ͻs.o3.Nicolutius.Sed in tex.hic non vr ͻsiderare faciliorē expeditinnē cāæ appłonis, sed potius respicit cōem regulā, q̄ dicit, q appłone pēdēte nihil īnouādū est. Nā cū appellatus turbaret appellātē ī possessione eius, iudex ad obseruationē, rīæ se intromittit, reuocādo, qđ fuit attētatū pēdēte appłone, & ita immediate hic iudex a quo p faciliori expeditione appe.

5 nō se interponit. ¶ †Tertio no. q licèt attētata pēdēte appłone petanr reuocari per iudicē a quo, p ipsum appellātē, non tn̄ p

6 hoc appłoni renūciatū vr, vt p Abb.hic. ¶ †Nā cū istud, qđ petit nō ͻdicat appłoni, appellās nō vr illi renūciare, vt tradit Rota deci 63.itē si ille.eo.ti.in nouis.Ant.de Bu.Imo.& Abb.in c.gratū.š.de offi.dele.Et ista ͻclō pcedit, qn̄ per viā simplicis informationis appellās cōparet corā iudice a quo.secus si cōparet corā eo, vt iudice, qa tūc vr renūciatū appellationi.Ita intelligit, & declarat gl.in c.si a iudice.in ver.teneris, q̄ allegat per Abb.hic, sm Io.de Fantu.& Do.in d.c.si a iudice.in gl.pal.in fi. Sed tn̄ ista limitatio vr ͻ tex.hic, dū dr in ordine iudiciario tibi licebit.Et hoc latius deducit Peru.hic, col.3.& in ca.solicitudinē, in 6.col.in ver.tertia limi j.eo Pio insione ͻsiderādū est, q tex hic loqr.qn̄ petit grauamē illud reuocari, quo casu licèt ab eo petatur vt a iudice, ex quo non agit de articulo appłonis, nō vr renūciatū esse appellationi, cū hic nulla sit ͻrietas, sm glo.& Doc.in d c.si a iudice.loquunt, qn̄ coram iudice a quo agit de articulo appel.tunc bn̄ distinguit, an index a quo, aditus sit tā quam iudex, vel per viam simplicis informationis. ¶ Quarto

7 no q†pendente appellatione, quis non debet in sua possessio-

a ne molestari.[a] † & si ille.q appellauit, spoliauit aduersariū, vide

8 tne appellationi renūciare.Inn.in c.ex parte.š.de rescr.refert, & sequitur Ang.in l.fi.§.illud.C.de temp.appel.Bal.in ca.ex parte Ade.col.7.de testi.& p no.tradit Mathæ.no.28.no. q si actor alle.istum tex.sm vnam lect.& dixi in c.an sit.j.c.†Sic etiā in cau

9 sa principali pēdēte lite, qs in possessione tuet, etiam si possessio sit ͻ ius cōe, & competat rōne priuilegij ca.1.vbi Abb.in 3.no.ut lite pen.& Car.in cle.2.in 2.op.vt li.pen.Rom.ͻs.37.in fi. de quo not.Bald.in c.1.§.sancimus. in prin.quo tempo.mil.in vsi.feu.Et pdicta pcednat, nisi cā suspicionis aliud postularet.

10 †Nā pendente appellatione propter suspicionem superuenientem saltem perceptione fructuum, quis poterit priuari.l.Imperatores.vbi Bar.ff.eo.facit tex.in l.de pollicitationibus, & quod ibi Bar.ff.de pollicit.Abb.in c.fi.in 3.no.p illū tex.de sequestra.

11 pos.& fruc.Vnde si timetur de fuga, † etiam appellatione pendēte debitor capi potest, secundum Ang.in l.nemo carcerē. C.de exacto.tribu.lib.x.ad fin.Sic etiam pendente dilatione debitor

12 †capi potest pp suspicionē, sm Bal.post Cy.in l.siue pars. C.de dila.facit gl.in l.quæsitum.ff.de pign. ¶ Quinto, & vltimo not. ibi, ordine iudiciario.facit tex.& quod ibi Bald.& Docto.in l.si pacto quo pœnam.C.de pact.Ex quo ergo proceditur seruato ordine iudiciario, non videtur hic fieri reuocatio per viam at-

13 tentati, quia† in reuocatione attentatorum proceditur summarie, vt per gl.in cle.2.vt lite pen.& ad hoc facit, sm Inn.& Doc.

14 hic, †qa reuocatio attentatorum debet fieri per iudicē ad quē, c.nō solum.eo.ti.in 6.ibi, per appellationis iudicem reuocari.

15 †Sed tn̄ dicēdum est, attentata pendente appellatione reuocari posse per iudicem a quo, qa dicuntur attētata lite pendēte.Ita Inn.& Imo.hic, & est tex.quem ibi no.Abb.in c.fi.in 3.no.š.de sequest.pos.& fru.facit etiam, quod no Lap.& Do.in d.c.non solum.§.illa vero.col.3.ver.sed an attentata. in fi.& sic iudex hic habebit procedere summariè, iuxta glo.in d.cle.2. Non ob. tex.quia potest intelligi, q ordo iudiciarius sit iste, quòd iudex a quo possit cognoscere.Et est sensus, Habeas facultatem secundum ordinem iuris, quia isto casu iurisdictio non est suspensa. Non autem intelligitur tex.q in reuocatione ordo iudiciarius debeat obseruari. ¶ Circa intellectum huius Decretalis plura referuntur per Abb.hic, & inter alios intellectus vnus videtur no q tex.hic loquatur, quando tertius turbaret possessionem appellantis, quo casu de plano proceditur, quod hic dicitur,

16 †qnia appellatio interposita inter aliquos respectu tertij iurisdictionē iudicis a quo non suspendit.Ita Bal.hic, q allegat glo. in l.creditor.in prin.ff.man & idem gl.in d.c.nō solum.in ver. reducendum.facit tex.in c.Romana.§.in alium.eo.ti.in 6.Nec ob.q iudex appellationis videat hr̄e iurisdictionē in tali casu, quasi turbet p istum tertium in iurisdictione eius, ar.c.sane.& c.præterea. de offi deleg.quoniam inde Peru.hic, q iura palle gata non habent locū in cā appłonis, p text.hic, sed pcedūt in cā principali, put loquunt.Sed tn̄ ista limitatio non vr vera, qa nō pbat iure.l.illam.C.de col.Et in ͻrium facit tex.in d.c.nō solū.vbi p iudicē appellationis reuocant attentata & hoc, quia istud vr esse de pertinētibus ad cām apłonis Præterea, si in iudice delegato ͻriū tenet locū.d c.pterea, & c.sane.a fortiori.idē dicendū in ordinario iudice appłonis in quo oīno eadē rō vr. Ad tex.in d.c.Roma.§.in aliū.rūderi pōt, q nō hēat locū, qn̄ innouata p tertiū, iurisdictionē iudicis appłonis impediret, put gl.ibi dicit.facit.qđ dicit Lap.& Do.in d c.nō solū.§.illa vero. 3.col.š.alleg.& iste intellectus de tertio uerus est in se.Ad qđ in

17 simili facit, quod dr de cla, appłone remota, †q̄ tn̄ operatur in-

a ter partes.nō aūt quo ad tertium, [b] vt no.Bart in l.j.§.interdū.

b ff.a q.ap.non licet.& tex.ī c.sup c.de offi.deleg. vbi Abb.& alij.

18 Et in simi dr, †qđ si statutū tribuit executionem paratam instro

c publico, intelligit inter psonas noīatas in īllro, nō aūt ͻ tertiū[c] vt eleganter Bald.dicit in l.j. C.cōia de lega. Quod dictum ex tollit Alex.in l.j.§.hæres.ff.ad Treb.& idē Ale.tradit in ͻsi.81.vi lo themate, col.fi.lib.3.Sed tamen intellectus prædictus diuinationem continet, ad tex.hic, in quo nō apparet, q per tertiū turbatio possessionis fieret.Præterea vana fuisset dubitatio, dū dr, eo de quo appło interposita est prætermisso.Nam ista uerba essent sine aliquo ministerio, ex quo articulus appellationis nihil habet cōe, quo ad tertium.Est ergo alius intellectus principalis, in quo resident Abb.& Mod.qui declaratur, & procedit sm ea, quæ dixi in 2.no.Reliqua per Doc.hic.

ADDITIONES.

a S.Ald.Molestari.Vide Dec.in c.an sit in 1.no.j.eo.in consi.103.col.1.& seq.

b S.Ald.Quo ad tertium.Dec.in d.c.super.eo.in 3.no.

c S.Ald.Contra tertium.Adde Per.de Anc.in c.canonum statu.ver.circa extensionem alibi.de consti.refert, & seq.Ias.in l.certi condictio.§.quoniā.col.v.super gl.1.ff.si cer.pet.& in l.si vnus.§.ante omnia ff.de pac Ale.in consi.84.co 3.li.3.in l.a diuo Pio.§.si super rebus.col.pe.ff.de re iud.Ias.in l.iurisg.§.prætor ait.in 2.col.ver.5.noto.ff.de pac.Bene.Barats in tract guarentig.q.8.col.3. ver.his adductis Dec.in c.super eo.in v.no.j.de offi.dele.Pau.de Ca.in consi. 67 viso, li.1.Dec.in consi.193.col.pe.

SUMMARIUM.

1 *Appellare quis potest respū vnius grauaminis, pro quolibet grauamine futuro.*
2 *Appellatio in vno articulo, quo ad totam causam, iudicis iurisdictionem suspēdit.*
3 *Generalis appellatio dicitur, quæ vnam etiam causam tantum respicit.*
4 *Speciale vel generale mandatum, quod dicatur.*
5 *Generalis dispositio, quando dicatur.*
6 *Appellatio ante sententiam causam requirit, & quomodo.*
7 *Clausula appellatione, & alijs rationibus, & causis, suo loco proponendis, quid operetur.*
8 *Appellatione ab interlocutoria, an sufficiat vnam causam exprimere cum clausula generali.*
Et an generalem per relationem ad acta, nu.9.
Quid si specialiter nominetur certa pars actorum, nu.10.
Quid si notoria sit, nu.12.
11 *Forma non impletur per æquipollens.*
13 *Attentatorum reuocatio, qualiter petatur.*
14 *Attentata à parte pendente appellatione, non reuocantur, sed à iudice.*
15 *Innouata etiam à parte reuocantur per titulum, ut lite pendente.*
16 *Innouata à parte lite pēdēte, si nō statim petātur reuocari, dēt expectari finis litis*
17 *Libellantis fauore generalitas eius interpretanda est.*
18 *Libellus quilibet si fieri potest, tolerandus,*
Etiam accipiendo uerba grosso modo, nu.19.
20 *Libellus in fauorem libellantis interpretatur, quando ambiguitas consistit in iure secus, si consistat in facto.*
21 *Libellus generalis, quando admittatur.nu.23.*
22 *Libello quo certus reus non redditur, respondere non tenetur.*
24 *Attentata post appellationem, an sint ipso iure nulla, & nu.27.*
Et an deserta appellatione reconualescant.nu.25.
26 *Nullum tempus, aut reuocari non potest.*

1 CONSULUIT. ¶ †Primo no. q respū vnius grauaminis a iudice qs appellare pōt p quolibet grauamine futuro in eadē cā. Et sm Abb.hic vr bonus tex. p his, q̄ dixi in

2 c.super eo.el j.š.e. q†appellatio in vno articulo quo ad totā cām, iurisdōnē iudicis suspendit. Et ita trāseūt Mod.hic.Sed tn̄ iste tex. ad hoc non multū facit. Primo, qa fuit hic appellatū vniuersaliter ab oī grauamine, qđ sibi posset in tota cā inferri: nō ergo mirū, si tota cā cōplectit. Sed in c.sup eo.loquuntur Doct.qn̄ ab vno articulo cāæ simpliciter appellatur.vnde in alio articulo separato eiusdem cāæ iurisdō nō suspenditur, vt ibi diximus. Scdo ͻsiderandū est, q appellatio porrigitur hic ad totam cām, qn̄ successiue quis grauatur.Sed in d.c.sup eo.Abb.voluit, q ex vno grauamine tota cā suspendatur absq; alio grauamine.vnde patet q iste tex.

3 parū facit. ¶ Scdo pbatur hic, q†gn̄alis dr appellatio, quæ vnā tn̄ cām respicit, in qua pluribus modis qs grauari pōt. Qđ fa

4 cit ad iudicādū, †qn̄ dicat spāle, vel gn̄ale mādatū, de quo Bar.I l.filiusfa.§.fi.ff.de dona.Bal.& Doct.in l.j.C.et p pcu cām ī integ.rest.& Pau.de Ca.I ͻs.65.sup dubio primi q̄siti In 1.col.cū

5 fi.† Et qn̄ dispō dicat generalis, no.declarat d.Abb.in c.ex parte.el 1.in gl.fi.š.de offi.deleg In c.pastoralis.§.qnoniā . in prin.

š.de rescri.no.Bar.in l.si dño.ff.de leg.j. ¶ Circa intellectũ hu-
6 ius Decretalis Abb.cõcludit,ꝙ loquaẽ ẜm antiqua iura. † Sed
hodie iste tex.non habet locũ,qa in applõne ante sñiam cã re-
quiritur,vt in c.vt debitũ.j.eo.Dicunt tñ Io.An.& d.Abb.qđ
etiã hodie iste tex.pcederet, si in applõne j vna cã grauaminis
7 exprimereẽ,& postmodũ gñalis clausula subijciaẽ,&† dicaẽ,Et
alijs rationibus,& causis suo loco proponendis.Istud dictũ du
pliciter intelligi põt.Primò, ꝙ valeat talis appellatio respectu
cãæ grauaminis expresſę.Et hoc vẽ clarum,& sine dubio, quia
in appellatione causa expressa reperitur,prout requiriẽ in d.c.
vt debitus. Secundò potest intelligi,ꝙ valeat appellatio respe
ctu gñalis clausulæ,q̃ subiicitur,qa illa generalis clausula coa-
diuuatur ex causa illa pręcedente,q̃ specialiter exprimitur. Ad
hoc bonus tex.in ar.in c.qui ad agendũ.de procu.lib.6. in §.1.
Et hoc tolerari potest,& verum vẽ,quantum ad dispositionẽ
c.vt debitus.j.eo.vbi aliàs simpliciter requiritur,ꝙ ĩ applõne
ante sententiã probabilis cã exprimaẽ.Nam satis expressa dici
tur ex illa cã gñali,quæ coniungiẽ cum vna causa nominatim
expressa,vt in simili dicitur in d.c. qui ad agendũ.§.j. & ita lo
quitur, & intelligitur Abb.hic.Sed nouissimè hodie istud non
hẽret locũ per cle.appellãti.eo.ti.ubi requiritur vlterius,ꝙ cã
a noĩatim ᵃexprimatur,& non licet alias causas applõnis prose
qui.quã in appellatione noĩatim duntaxat expressas,vt ĩ d.cle.
appellãti.ad literã diciẽ.Et istud de plano Abb.hic fateẽ ad fi.Et
ex tali declaratione remouentur quædam quæ traduntur per
Mod.hic.Et ita ex pręd ictis notandum est,ꝙ in terminis cle.ap
8 pellanti non sufficeret unam causam grauaminis† exprimere
cũ clausula gñali,iuxta c.q ad agendũ.de pcu.in 6.ita Abb.hic.
& in c.cũ cãm.circa fi.j.eo.& idẽ tenet Car.in d.cle.appellãti.ĩ
3.q.ubi dicit,ꝙ ita tenet Rota.& sic reperitur ĩ 2.dec. itẽ si ap
pelletur.in eo.tit.in nouis.& in deci.45.si appelletur. eo.tit. in
antiquis.Sic ẽt in simili non sufficeret,ꝙ in appellatione ab in
9 terlocutoria† causa grauaminis exprimeretur generaliter per
relationẽ ad acta,vt no.Ang.in l.vbi aũt.§.illud. de ver. ob. cũ
pluribus concor.vt p Alex.ibi,quæ traduntur p Mod.hic, & idẽ
Alc.plura adducit in l.j.col.fi ff.de libe.& posth.in l.ꝑtor.ĩ prẽ.
ff.de no.ope.nun.& in consi.80.viso.col 6.li 1.Et hoc verũ in-
telligitur,quando simpliciter appellãs ad acta relationẽ facit.
10 Secus si specialiter nominet,in qua parte actorũ grauamen il-
latũ colligiẽ,vt voluit sing.Bal.ĩ l.de minoribus.col.j.C.de his,
qui ut indi.& sequiẽ Peru.hic,& hoc ualde extollit Ang.Are.ĩ
§.si minus.col.xia.versi.ad vnũ tãtũ aduerte,Inst.de act.Sed tñ
ñ videtur hoc dictũ Bal.sine dubio procedere,qa illa specialis
relatio ad acta,prout Bal.loquitur,non vẽ ad alium finem cõ-
siderari posse, nisi ut habeamus omnimodam certitudinem.
sed in proposito,in casu dictæ cle.appellanti.potius forma cõ-
sideratur,videlicet,ꝙ causa nominatim expressa sit.vnde non
sufficit habere certitudinem,sed præcisè debet seruari, qđ dẽ ĩ
d.clemen.appellanti.Ad hoc,qđ no.Bal.& Doct.in l.j.ff.de lib.
11 & posth.† Nam quando aliquid pro forma requiritur, nõ suf-
ficit,ꝙ illud fiat per æquipollens. l. Meuius. l. qui hæredi.ff. de
cond.& demon.facit gl.in cap.j.de baptis.& plura ad hoc alle.
in d.l.1.col.4.de lib.& posth.Cõprobatur,qa rõ,q̃ assignari po-
test,quare regulariter non sufficit cãm grauaminis exprimere
p relationem ad acta,est illa, quia tunc causa non dẽ expressa
nominatim in appellatione,ꝓut requiritur in d.cle.appellãti.
Et ista ratio etiam concludit, qñ relatio specialiter fit ꝓut Bal.
dicit,qa non est verum dicere,ꝙ nominatim in appellatione
12 expressa sit.† Ad hoc etiam facit, qa licèt cã grauaminis noto-
ria sit,debet tamen causa exprimi,vt concludit Car.in d.clem.
appellãti,in v.q.no Io. An.& Abb.& alij in c.accedens.el.j.š. ut
li. non contest.Vnde concludendum uideẽ,qđ illa certitudo,
quę colligitur ea speciali relatione ad acta,nõ sufficiat, sed de-
beat causa nominatim exprimi,vt dẽ in d.clemen.appellanti.
Extra gloss.quæritur de pr actica, quomodo attentata post ap-
b pellationem petũtur reuocari Et breuiter cõclusio est,ᵇꝙ ĩ ap
13 pellatione iudiciali sufficit †dicaẽ,illa attẽtata fuisse post appel
lationẽ,sed in appellatione extraiudiciali ñ solũ reqriẽ,ꝙ post
appellationẽ,sed ẽt ꝯ ipsam applõnẽ attentata sint.ita d.Ant.
& Abb.hic.Et talẽ differẽtiã posuit Inn.ĩ c.pp.š.de elec.de quo
dictum fuit in c.j.š.eo.Sed ĩ applõne iudiciali ꝯsiderãdum est,
14 †ꝙ tali appellatione pendente ñ reuocanẽ attẽtata à parte, sed
illa tñ,quæ per iudicẽ innouata sunt,vt no.voluit Inn.in c.di-
lectæ.š.de exce.ubi Car.& d.Abb.in pe.col.sequunẽ, & Bal. &
Imo.ĩ l.si qs filio.§.hi aũt.in prin.ff.de iniu.rup.testa.Et tenen-
do istã opi.eẽt dicẽdũ,dũ petunẽ attẽtata reuocari,ꝙ p ipsum
iudicẽ innouata fuissent.Et hoc verũ est,quãdo reuocatio pe-
titur,tanq̃ attẽtata sint appellatione pẽdente,iuxta ti.nihil in-
no.app.pen.Secus vero esset si reuocatio petereẽ ex tit.vt lite
15 pendẽ.† quia tũc ẽt innouata a parte debent retractari, vt de-
16 clarat Car.& Abb.in d.c.dilectæ †Et notandũ est,ꝙ innouata
pẽdẽte lite,statẽ dẽnt peti reuocari, ante q̃ qs vltra procedat.
Sed si vltra procedaẽ,debet finis litis expectari,vt no. Bal. in l.
j.col.pen.C.de app.dum allegat l.chirographis.§.j.ff. de admi.
tuto.vbi Bar.& ꝑdicta ꝓcedunt quo ad validitatẽ attentatorũ,
sed quantũ ad libellũ Abb.hic cõcludit,ꝙ libellus,in quo gñа
liter petunẽ attẽtata reuocari, bene ꝓcederet, qa illa gñalitas
17 interpretatur secundum subiectam materiam,& in† fauorem
libellãtis,etiam verba impropriando.c.constitutus.cũ glo. 1.j.
18 de reli.do.cum si.ur per Abb.& Mod.hic. † Nã quilibet libel-
c lus si fieri potest,tolerandus estᶜ,ut Bal.dicit in l.2.col.3.ver.q̃ri
tur ergo C.qui accu.ubi alleg.Inn.in c.examinata.š.de iud. Et
19 simplicitas loquendi non nocet in libello,q grosso modo† lo-
quẽdi saluari põt,ut Bal.inquit in l.fi.in prin.in 2.col.C.de cõ-
pen.cum si.vt ꝓsequitur Alex.in cõsi.63.viso,& perlecto.lib.v.
Sed tamen contra conclusionem pręd ictã facit,quia procedũt
quæ š.alle.sunt, quando dubitatio insurgit circa proprietatẽ
verborum,& in iure consistit.Secus vero,quando ambiguitas
20 in facto consistit,†quia tunc non fit interpretatio in fauorẽ li-
bellãtis,sed requiritur declaratio,& expressa ĩterpretatio agẽ-
ris,ut Bal.not.dicit in l.si quis intẽtione.in 2.not.ff. de ind. p l.
Pomponius scribit.§.fi ff.de rei uen.Et hoc sequitur Alex. in ꝯ
si.lx.qm causa.col.pe.lib.v.Et talis videtur casus noster, qa qñ
generaliter attentata petunẽ reuocari,dubitatio in facto consi-
stit,an sint attentata contra appellationem,vel nõ.unde libel-
lus absque declaratione nõ uidetur procedere.Et istud verum
d putarem,quando à parte opponiẽ.ᵈ Et sic dictum Bal.intelligi
21 tur. † Nã tũc generalis libellus non admittiẽ,qa aduersarius nõ
redditur certus,l.1.in prin. ff. de eden. Et tali casu aduersarius ñ
22 teneẽ rñdere, †ut no.Abb.in c.2.in 2.no.de libel.obla. & idem
Bal.in l.fi.col.4.ver.secũdo opponitur. C. de codi. Sed dictũ d.
Abb.hic ꝓcedit parte nõ opponẽte,quo casu libellus indistin-
ctè generalis admittiẽ,l.fin.C.de anna.exce.c.abbate sane. de re
23 iud.in v.no.Bar.& Doc.in l.1.in prin.ff.de eden.†Et hic,dũmo
do ex narratis cõprehendi possit,quid actor velit,ut not. Bart.
24 tradit in tract.ad repri.in uer.figura iudicii.ĩ 3. col. ¶ † Postre-
mo ex š.dictis infertur ad quæstionẽ, an attẽtata post appella-
tionẽ sint ĩpso iure nulla.& Ab.post An.de Bu.ꝯcludit,ꝙ sic, ĩ
appellatione iudiciali,& idẽ Abb.dicit in extraiudiciali,siue à
iudice interponaẽ,ut in c.ad audientiã.in c.dilecti.j. eo. siue à
parte,ut in c.1.š.eo.& hoc prius uoluit Lap.in alleg.1.in hac al
legatione.in fi.Ro.in decis.22.itẽ si post.eo.ti.in nouis.Ad hoc
facit tex.in c.1.de rest.spo.Et idẽ no.Bal.in consi.115.ꝓponiẽ.ĩ
25 1.lib.uer.sciẽdñ est.Et ista cõclusio adeo ꝓcedit,ꝙ† licet appel-
c latio deserta ᵉsit,nõ tñ attẽtata recõualescũt,vt dicit Peru.hic,
per tex in c.cũ uenissent.š.de eo,qui mit.in poss.facit tex.in c.
licèt.de sen.exc.ĩ 6.p quẽ tex.hic firmat Car. vbi ẽt alia adducit,
in cõsi.cl.super ꝑmisso.col.4.in fi.In hoc tñ vltimo dicto aliter
sentit Old.in consil.20.orta materia.Sed in qõne principali cõ
siderãdũ est,ꝙ iura.š. alle. nõ ꝓbãt intẽtionẽ Abb. ĩmo potius
ꝯtriũ uiẽr dicere,dũ tex.in c.ũ solũ.dicit attẽtata dẽre reuocari,
26 & idẽ dẽ in c.1.š.eo.in fi.ibi,reuocatis. † Nã si debet reuocatio
fieri.ergo vẽ,ꝙ attẽtata valerẽt,quia quod nullũ est, nõ dẽ rũ-
pi,nec reuocari.l.nã si sub cõditione.§.post defectũ.ff. de iniu.
rup.test.Facit tex.in c.ad dissoluendũ.j.de despon.imp. Et licèt
Lap.in alleg.prædicta uideatur rñdere, ꝙ reuocatio fit qn ate-
nus de facto processerunt,& sequuntur Moder.scribentes hic
iuxta gl.in l.j ff.de ser.& in c.accedens.el.j.supra, vt li. ñ cõtest.
Ista responsio posset tolerari,& procedere, qñ ex alijs iuribus
liquido constaret,ꝙ attentata ẽẽnt nulla, sed ꝙ hoc probetur
in dictis iuribus nullo modo dicẽdum est.Nã licèt dici possit,
quod non obstant,nõ tamen in illis opi.Abb.fundari potest.
Et profecto non sine ministerio iura communiter ita loquun
tur,& dicũt attentata post appellationem debere reuocari,in d.
cap.non solum.vbi in duobus locis colligitur. in c.1. supra eo.
in c.significauit.ad fi. ibi, reuocato in irritũ quicquid post ap-
plõnẽ,& in c.significantibus in fi.j.eo.in c.Rodulphus.in fi.š.
de rescrip.Prætera tex.in d.c.non solũ.§.1.dicit attentata pen
dente appellatione ante inhibitionem factam iudici à quo non
debere reuocari,donec appellationis causam verã esse constite-
rit.ergo nõ videntur nulla.Ad hoc tamen responsio hẽ ĩ de-
ci.Rotæ supra alle.ꝙ licèt retractatio differatur,tñ probata ve-
ritate causæ attentata sint nulla. Sed ista respõsio ñ satisfacit
quia

ADDITIONES.

a Nominatim.Hæc est perpetua sententia Phil.Dec.ubique,& ipsa ueritas,quã-
uis aliquando Dec.consulendo,& cãæ seruiendo citet dictum Bal. ut in cõsi.
dclxxxvij.in fi.Adde, ꝙ dummodo tacta sit expressio facti,põt maior declara
tio,& iustificatio fieri per acta.& sat est nudum factum grauaminis exprime
re,& ita obseruatur.
b H.Gig.Conclusio est.Vide pulchrè per Sozi.in consi.45.incip.visa appellatio.
c ¶Hie.Gig.Tolerandus est Adde eundem Dec.in cons 23.in v.col.circa fi.uer.
nam uerba intelliguntur.& Ias.in §.omnium.in xxix.col.& in prin. col. xxx.
& Sozi.in consi.xxxix.in vj.col.uer.uerum licèt.in 1.uol.& in consi. ccl.x. in
pe.col.in ver.secundo concludo.in 2.uol.
d Syl.Ald.Opponitur.Vide eundem Deci.in c.dilecti.col.v.in fi.š.de iud.
e Appellatio deserta.Vide circa hoc pulchre per Ias.ĩ l.j.C.de bon.pos.ẜm tab.

qa si attẽtata essent nulla, ad qd retractatio ibi deberet fieri. Cõfirmatur hoc, qa si causa appellationis vera nõ ꝓbeť, nõ debent attentata reuocari, vt ibi dř. ergo patet, ꝙ valeant. Et si dicatur hoc habebit locum tantum in applõne ab interlocutoria, ꝓut tex. ibi loquitur in §. 1. Secus ergo vř in appellatione à diffinitiua, ꝓut tex. ibi distinguit, & differentiam facit in prin. Potest rñderi, ꝙ attentata pendente applõne a diffinitiua, debeant indistincte reuocari. [a] ideo statim in illis ante omnia reuocatio fit. Sed in appellatione ab interlocutoria, in qua eã exprimiť, expectatur ꝙ veritas causæ probetur. Vnde concludendo, ꝓbabilis vř conclõ, ꝙ attentata pendente appellatione valeant regulariter. fallit in sententia excõicationis. sic loquitur tex. in c. dilecti. in c. ad audientiam. š. eo. ¶ † Secundo fallit post inhibitionẽ factã iudici à quo, d. c. nõ solũ. §. fi. Et in ꝑdicta conclusione residet Alex. in consi. 88. col. 3. lib. 1. diligenter consideratis. vbi tamen allegat vnum tex. in c. quoties. 2. q. 6. vbi vř probare opi. Abb. in fi. ibi, nihil erit. De quo videbimus in c. bonæ. vbi Peru. late hoc sequitur, infra eo.

ADDITIO.

a Hie. Gig. Reuocari. Adde eundem Dec. in consi. 34. in vlt. col. in prin. in 1. vol. & in consi. 98. in 1. col. eo. vol. & vide etiam rel. in d. c. dilecti. in vlti. col. de maio. & obed.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus, an repellatur ab eo, quod petitur extra iudicium.*
Contractus celebrat tamen, nu. 2. & matrimonium contrahit, nu. 3.
Ingreditur religionem, nu. 4. Et quæ ei permittantur, remissiue nu. 5.
6 *Tertius, cuius non interest, an admittatur ad excipiendũ de excommunicatione.*
7 *Iudex ex officio potest excommunicatum repellere.*
8 *Iudex vbi supples ex officio, ibi tertium cuius non interest, admittit.*
9 *Præsentare se dicitur, qui nuncium destinauit.*
10 *Præsens propriè dicitur, qui sui corporis præsentiam exhibet.*
11 *Statutum requirens præsentiam, intelligitur de corporali.*
12 *Præsentia si requiratur in contractu alicuius, an & quando possit mittere procuratorem.*
13 *Impeditus cuius præsentia exigebatur, potest actum expedire per procuratorem.*
14 *Capituli præsentia si requiratur potest constituere, qui actum explicent nomine capituli.*
15 *Nuncio, quod fit non dicitur fieri à propria persona.*
Neque manibus proprijs, nu. 16.
17 *Citatio, an & quando valeat sine termino.*
18 *Citatio incerta nulla est.*
19 *Citatio intelligitur facta pro loco solito.*
20 *Hora si apposita non sit, intelligitur de solita.*
21 *Legato obediendum est sicut papæ.*
22 *Iudicibus duobus præcipientibus, maiori obediendum est. Et quis dicitur maior, & quando, & quomodo.*
23 *Beneficia plures habens, tenetur maiori personaliter seruire.*
24 *Iudex maior, quis dicatur.*
25 *Clericus potius tenetur obedire suo episcopo, quàm metropolitano.*
26 *Clericus habẽs feudum à principe, cui magis teneatur obedire, an domino feudi seculari, an vero papæ, vel episcopo.*
27 *Filius, qui iurauit non recedere de studio nisi solutis creditoribus, non est periurus recedens si uocetur à patre.*
28 *Beneficiatus in duobus locis debet primo episcopo obedire, in cuius loco primo obtinuit beneficium.*
29 *Confœderatus cum duobus regibus, debet potius esse cum eo, cum quo primò confœderatus est.*
30 *Causa magis necessaria præponderat.*
31 *Aduocatus obligatus duobus monasterijs, ipsis inter se contendentibus, cui seruire teneatur.*
32 *Citatus coram vno ad dicendum testimonium coram alio simpliciter, debet comparere coram eo, vbi testimonium dicendum est.*
33 *Causæ qualitas præponderat præoccupationi, & prioritati temporis.*
34 *Citatus, & detentus à minori excusatur à comparendo coram maiori.*
Sed debet mittere procuratorem, nu. 35.
36 *Nuncio, & citato dissentientibus, est in arbitrio iudicis, cui magis credat.*
37 *Nuncio in dubio creditur.*
38 *Familiæ potestatis creditur, quæ vadit rimando pro armis.*
39 *Nuncio referenti se citasse ad domum simpliciter, quando citatio ad domum facienda est in subsidium, an & quando credatur.*
40 *Nuncio non præsumitur sicut pro iudice.*
41 *Nuncio dicenti citasse ad domum, vt habuit in mandatis, an credatur.*
Quid si dicat fecisse, quæ tenebatur de iure, & secundum formam statuti, numero 42.
43 *Nuncio, & notario discordantibus de citatione, & relatione, cui credatur.*
44 *Notario, & teste discordantibus de examinatione, cui magis credatur.*
45 *Nuncio referenti citatum dixisse nolle venire, an credatur.*
46 *Nuncio, cui commissum fuerat, vt mitteret in possessionem bonorum, si referat immisisse, creditur hoc non solum, sed quòd illa sint bona Titij.*
47 *Nuncio creditur referenti se non inuenisse citatum.*
48 *Nuncij relationi statur super discussione bonorum.*
49 *Negatiua quælibet probatur per discussionem nuncij.*

1 CVm parati. † Primo no. ẽt excõicatũ repellẽdũ esse ab eo, qđ petiť extra iudiciũ. Ita colligitur per Ab. & Doc. hic. Sed tñ hoc nõ vř ꝯcludẽter ꝓbari, qa dato ẽt ꝙ excõicatus habilis fuisset ad ĩpetrãdũ, potuisset tñ summ⁹ põtifex ĩduci ad ñ ꝓcedẽdũ, & retrahi ꝑ excõicationẽ. In hoc. n. attẽdiť volũtas summi põtificis, iuxta ea, q̃ hñr in c. postulasti. š. de rel. Dictũ tñ in se verũ est, ſm qđ hř ĩ c. j. de exce. lib. 6. in c. veritas. š. de dolo, & cõtu. cũ si. Sunt tñ
2 q̃dã, q̃ excõicatis nõ denegant. † Nã ꝯctus, q per excõicatũ celebrantur, valẽt, vt tenent Inn. & d. Ab. in c. si vere. ĩ de sen. excõ.
3 † Et excommunicatus matrimonium contrahit, c. significasti.
4 ĩ. de eo, q duxit in vxo. eam, q̃ pol. per adul. † Idẽ religionẽ ingreditur. in c. cũ illorũ absolutio, in v. no. ĩ. de sen. exeõ. Qđ tñ decla
5 rať, vt ꝑ Cal. in ꝯsi. xl. non valet. in ti. de rescr. † Et de alijs, q̃ permittunť excõicatis, no. Bal. in l. 1. col. fi. C. de iu. & fac. ign. & la
6 te Car. ĩ c. ꝓpẽdimus, in rep. de sen. exc. in ulti. car. † Scđo no. ꝙ tertius, cuius nõ interest, admittiť ad opponẽdũ exceptionẽ ex
7 cõicationis. † Et hoc ideo est, ſm Imo. qa iudex ex officio suo excõicatũ repellere põt. c. 1. in fi. ĩ. de exce. Ex quo inferť notabili
8 ter, ꝙ vbicũq; iudex potest ex officio supplere, † ita tertiũ. cuius
a non interest admittere põt, [a] tex. est hic uo. ſm Imo. & ad hoc est decisio Car. in terminis in c. exceptionẽ, in 6. q. š. de exce. & in simili Bar. tradit in l. vbi pactũ. in pen. col. vers. & iõ de facto dixi. C. de trãl. facit, qđ dñt Hos. & Io. An. & Do. in d. c. j. §. fi. de exce. in 6. & ꝑdicta conclusio ꝓcedit de volũtate iudicis. Si uero iudex ꝯdiceret, bñ repelleretur tertius, cuius non interest. Et hoc modo intelligiť, & ꝓcedit qđ voluit Compost. quẽ Ant. de Bu. & alij referunt in c. nonnulli. §. 1. in 1. col ĩ fi. ver. dicit enim obtentum. supra de rescr. & no. Spe. in tit. de rescr. præsenta. §. rõne formæ. in x. co. ver. sed pone, tu es, & Do. il' nd sequitur post Archi. in c. 1. col. 3. ver. qđ tu es, de rescr. in 6. Nam in locis proxime alleg. Doc. simpliciter dicunt, ꝙ tertius, cuius non interest, non potest opponere exceptionem excõicationis. Sed dictum eorum intelligitur, iudice ꝯdicẽte. alias secus, vt supra dictũ est.
9 ¶ † Tertio no. quòd ille, q nuncium destinauit, dř se præsenta-
10 re. † sed tñ proprie ille videtur præsens, qui corporis sui præsentiam facit, vt est gl. no. in cle. dudũ, ĩ ver. præsentati. de sepu. Et pro illa gl. videtur tex. in c. si pro debilitate. š. de offi. deleg & in l. 3. §. simili modo. ff. si qs cau. facit tex. in c. in in nostra ꝑsentia. š. de testi. in l. j. §. qui præsens. cum sim. de verb. ob. Ad text. hic Abb. respondet, ꝙ tex. vltra procedit. aliàs nisi vltra tex. ꝓcessisset, præsentia intelligitur pro eo, q esset ꝑsens corporaliter, vt dictum est ibi. Ista tamen responsio non satisfacit, qa ea attenta sequeretur, ꝙ si hoc vlterius non processisset, sed citatio fuisset facta simpliciter, debuisset personaliter comparere, qđ falsum est ꝑ l. fi. C. de procu. c. pe. de iur. cal. in c. j. de iudi. in 6. Nisi dicamus, ꝙ in materia ista citationis iura ultra procedunt, declarando, ꝙ sufficiat præsentare se per procuratorẽ. Et hoc modo adaptari potest, qđ Abb. dicit. Secundo tamen ẽt clarius potest rñderi ꝙ tex. hic non loquitur de præsentia simpľr, sed dictum fuit, per idoneos nuncios præsentes. Non ergo mirũ, si præsentia corporalis non reqritur. Vel tertio non loqtur text hic de ꝑsentia, sed dicit tex. repræsentes, q̃ qdẽ repræsentatio per alium fieri dř, vt ẽ tex. no. 94. di. in c. j. q ad š. dicta bñ facit. dũ inquit, vbi nos ꝑsentes esse non possumus, nostra per eum, cui præcipimus, repræsentetur auctoritas. † Et ex prædictis inferť ad statu-
11 tum, ꝙ pñtiã in aliquo actu requirit, vt proprie de pñtia corpo
b rali [b] intelligatur, [c] vt per Abb. hic. & idẽ Abb. in d. cle. dudum.
c Vnde merito Bal. in l. j. in fi. C. q admi. concludit, ꝙ † vbi pñtia
12 alicuius in ꝯctu reqritur, non poterit ad illũ actũ procuratorẽ ꝯstituere. Et late hoc prosequtur Peru. hic, & idẽ not. Abb. ĩ c. fi. co. 6. de dila. Aret. in l. si qs mihi bona. in § iussum. in col. 6. ff. de ac. hæ. vbi allegat Arch. lxv. di. in c. 1. Sed tñ ista cõclusio limi-
13 tať dupliciter. † Primo, nisi iustum eẽt impedimẽtũ, qa poterit actus expediri ꝑ ꝓcuratorẽ ꝯstitutũ ab eo, cuius pñtia reqriť, vt no. Ang. dicit in l. Põponius. in prin. ff. de ꝓc. & seqť Aret. in c. licet ex quadã. in 8. no. in fi. š. de testib. Et hoc verius uř, licèt aliud uideatur velle Bal. in d. l. fi. C. q admi. Vel distingui põt, an ille, q cõmittit, sit plene informatus, & põt. aliàs secus. Facit, qđ no. Bal. in l. si qs mihi bona. in §. iussum. de acq. hære. Facit tex. in c. si eps. §. j. de ꝑb. ĩ 6. Scđo, ꝑdicta ꝯclusio ꝓcedit, vbi ꝑsentia
14 alicuius ꝑsonę particularis requiritur. † Secus uero si reqratur pñtia capituli, qa capitulũ põt aliquos cõstituere, qui noĩe capituli

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Potest. Idem Dec. in c. quæ in ecclesiarum. in prin. de consti.
b Syl. Al. Corporali. Fallit vbi statutum loquiť ad excludendũ oĩmodã absentiã quia satis esse præsentiam per procuratorem. vnde in terminis constitutionis hic editæ anno 1539. §. cxxxiij. quæ approbat opi. Decij, satis est, donationem acceptari per procuratorem.
c S. Ald. Intelligať. Adde Abb. in c. ea noscit. in 2. no. de his, quæ fi. a. ꝑl. in c. fin. col. 8. de dila Fel. in c. cum omnes. col. 3. ver. sed aduerte, de constitu.

a pituli actū expediāt.[a] Ita no. Abb. dicit in c. nō pōt. s. de te in 3. col. ver. ex quo pt inferri. vbi hoc dt ex dicto Arch. in c. eps. 2 v. q. 7. ¶ Vltimo colli ibi, psona ppria, vel nuncios idoneos.
15 †q illud, qd fit per nūciū, nō dē fieri i psona ppria. ex quo ista
16 hic ponunt, vt diuersa. Sic de eo, qd dēt† fieri manibus pprijs, vt pbat in c. licet. vbi Ab. j. de deci. Facit tex. i l. iubemus. & qd ibi Bar. C. de ero. mili. ann. lib. 12. & i l. j. §. ne aūt. C. de cad. tol. cū si. vt late Mod. dnt in c. fi. s. de offi. dele. Quę oīa pcedūt, qñ i materia, de qua agit, aliqd pīudiciū cōsiderari pōt. Secus vero si pīudiciū nō cadit, vt singulr voluit Car i cle. 1 §. nos itaq;. i 11. no. de iurei. p illū tex. vbi exēplū colli. ¶ Postremo allega-
17 tur iste tex. q† valet citatio sine termino & ita Ab. hic cōcludit post alios, quos ipse adducit hic, & idē tenēt Ant. d But Io. An. & Imo. hic, & idē voluit Bal in l. hæc cōditio. la 2. ff. de cōdi. & de. Ang. in l. vt pfectius. i pe. col. C. de anna. exce. p tex. in c. eos. in fi. de sen exco. in 6. Cōtrariū tenet Cy. in l. fi. C. de ter. & pbat i l. 2. C. vbi in rē act ibi, certo circū spatio à iudice diffiniendo. & in l. fi. ibi, reqsierit certo tpe. C de iure do imp. Et ita aperte sentit Bat. i l. liber hō. §. x. ff. de verb. ob. vbi ingt citationē incer
b tam[b] nullā esse. Allegat tex. in l. aut q aliter. §. 1 ff. qd vi, aut clā.
18 Et hoc sequi Bal. in c. ii. s. de fer. & in l. fi ea. col. j. C. q accu. n pos. Pro cōcordia Ang. i d. § decē, distīguit q citatio sine termino valet, quātū ad hoc, vt pptumacia citat' puniat. Et ita pcedat opi. Doc. hic. Sed talis citatio nō valet quo ad effectū, vt in cā pencipali pcedat, & aliqd fiat ō citatū ad īstātiā partis aduersę, & hūt locū iura ciuilia, q allegāt. & hoc mō saluat opi. Cy. & aliorū. Et idē Ang. dicit in l. interuallū. ff d iud. & in l. fi. C. de tut. do. imp. Et cū ista distinctione trāseūt Peru. & alij posteriores scribētes hic. Ro. i l. j §. nūciatio ff. de no ope. nū. Raph. Co. Pau. de Ca. i d. §. decē. Sed Ale. nouissime ibi dt, q illa distictio cōfundit p tex nrm hic in fi. vbi tex. loquit quo ad hoc, vt in cā pcedat, & valuit citatio sine termino. Pro vīsione cōsiderandū est, q semp vr citatio fieri ad istū finē, vt vlterius in cā pcedat. Sed distinguēdū est, q aliqñ facta est citatio, vt aliqd fiat determinate ō citatū ad instātiā partis aduersæ, & dies certa reqrit, put loquunt iura ciuilia, & isto casu opi. Cy. & aliorū pcedit. Aliqñ simplr facta est citatio ad cōparēdū, & tūc licet talis citatio ordinata sit ad finē vlterius pcedēdi. Iste finis vlterius pcedēdi est indeterminatus. Vñ citatus p ptumacia simplr punitur, vt hic, & i d. c. dilecti. Et hoc mō declarādo distīctio Ang. bñ pcedit. Et de isto articulo no. Mari. in ti. de dila. in arti. xix. i 6. q. ubi dr limitare doctrinā Ang. nisi sit facta citatio ad actū, q certo tpe solet expediri, qa de tali tpe citatio intelligit sm subiectā materiā, ar. l. si vno. i prin. ff. lo. & vt actus valeat, c. abbate sane, extra de verb. sig. † & qa ita est respū loci, vt citatio fcā
19 intelligat pro loco solito. l. si locus. ff. de iudi. & p gl. & Doct in c. fi. de elec. Et illo arg. utit Rom. in l. j. §. nūciatio. in 4. col. ver. quantū ad tertiū. ff de ope. no. nun. † Et istud in hora dicit Bal.
20 in l. si vt pponis. C. quō, & qñ. ver. qd ergo. in fi. & idē Abb. in c. cōsuluit. j. col. s. de offi. dele. & Bal. in c. j. col. 4. vers. qro veiū. de
21 mili. val. q contu. est. ¶ In gl. a. primo, secundum Abb. colligitur, q legato obediēdū est tanq papæ, p iura alleg. i gl. hic. Sed istud dictū d. Abb. reprehēdit, qa vr ō tex. hic vbi pīupponit, q si i veritate eps legatus Regis fuisset, iusta excusatio eius fuisset. Bal. tñ & Imo. hic sequunt gl. p qua facit tex. in c. si abbatē. de ele. in 6. & in c. hi, q. § si. de pb. in 6. Nō ob. tex. hic, put Abb. inducit, qa p m sione cōsiderandū est, q gl. loquitur in terminis, qñ citatus nō erat in loco, & sic non poterat obedire pcepto. Vñ hic nō simplr ad excusationē allegat, q esset in legatione regis, sed q venir nō poterat, & istud sentit tex. hic, ibi, & iō nō potuisset. quo casu si impossibile erat, q cōpareret, & excusatus ēt fuisset à præcepto summi pōtificis. Et ita à pari pcedūt papa, & legat'. Et si iste fuisset pīens in loco, q̄uis destinatus fuisset legatus, debuisset, oībus pīci missis, obedire papæ. sic ēt pariter legato eius. & in tali casu non hēret locu tex. hic. ¶ Scdo circa mām, q principaliter tāgit in gl. & psequitur Abb. hic, clarius
22 pcedēdo regula, & cōclo firmari pōt, † q ex duobus superiori-
c bus aliqd pcipiētibus, maiori obediēdū[c] sit. xj. q. 1. c. q resistit. l. ō pupillū. §. is q ad mai'. ff. d re iu. Et p illū tex. no. Bar. I l. 2. §. fi. ff d cust. reo. Bal. i l. senat'. C. q accu. Old. cōsi. 234. factū tale est. Facit qd no. Arch. in c. p hoc. de hære. in 6. Et qd uoluit d. Abb.
23 in c. extirpandę. § qa vero. in 4. no. j. de pb. vbi inquit, q† habēs plura bñficia ex dispēsatione, maiori personalr tenet deseruire. † Et maior, q̄tū ad ppositum intelligatur, in codē territorio.
24 Secus si maior sit in alio, qa talis maioritas nō attēdit, vt Bal. dicit in l. 3. § si cū oēs. ff. ad Syl. Item maior intelligit quātū ad illū, cui pcipit. Vñ Host. & Doct. hic dnt, q clericus potius plato eius, q regi dēt obedire, qa rex nō dē maior respū clerici. † Et iō
25 clericus potius tenet obedire pprio epō, q metropolitano. x. q. 1. p totum. & monachus potius abbati, q epō. 83. di. c. 1. & 2. tradit p gl. in d. c. q resistit. x. q. 3. ¶ Prædicta cōclusio pcedit cæteris paribus. Secus vero si adesset qualitas in maiori iudice, q potentior eēt, faceret pceptū eius pualere. Et hoc pluribus mo-
26 dis exēplificari pōt. † Primo, vt dnt Inn. Host & Doc. oēs hic, de clerico q haberet feudum a principe. Nā rōne obligationis feudi, potius dno seculari obedire tenet. Hoc sm Abb ampliatur ēt hēt locū i summo pōtifice, qa obligationē laico q̄sitā ex iusta cā, sine cā tollere nō pōt, vt p eū hic. Qd tñ verū itelligo, qn papa, vel superior ecclesiasticus uocaret pro leui cā, qa cætera paria nō sunt, vt ēt Abb. ipse dicit. & j. videbimus. alias vero si pro cā vrgenti superior ecclesiasticus vocaret clericum, deberet illi obedire, qa maior est, & absolute superior, p regulā s. dictā. Nō ob. iuēm. quo adstringit rōne feudi, qa in tali iuro auctoritas superioris exceptuata intelligit. c. veniēs s de iureiu. & qd ibi Abba. l. fina. in principio. ubi Barto. ff. ad muni. & quod no. Io. An in regula, in malis. de reg. iu. in 6. de filio,
27 q iurauit non recedere de studio, nisi solutis creditoribus. Nā si vocatus fuerit à patre, cui obedire tenet, nō incidit in periuriū. & idē Fed. in cōsi. exej. qd talis est. cū si. Nec ob. q papa non tollit obligationē iuratā. qa illud verū est in illis, q ad illū nō ptinēt. i talibus enim auctoritas eius exceptuata nō vr. Secus vero est in spectātibus ad eū, p s. dicta. Et ita not. declarat d. Abb. i c. quāto. i 3. q. col. 3. vers. qs aūt te poterit absoluere. s. de iur. iu. do. Ant. & Imo. i c. constituti. s. de elec. ¶ Scdo exēplificat, qñ minor iudex peius vocaret, qa esset locus puētioni, vt Inno. & Abb. dnt hic. Sed i ōriū vr pbare tex. i l. ō pupillū. §. q ad maius. ff. de re iud. vbi vocatus à maiori desęrit iudē īchoatā coram minori. Sed tñ qd dictum est tenet Bal. in d. l. senatus. i versi. & iō. C. q accu. & seqtur simplr Ale. in d. l. ō pupillū. § fi. Et illa cōclusio probatur i tiñ ex eo, quod no. Abb. post alios in c. cum iam
28 dudum. j. de præben. † vbi ingt, q beneficiatus in duobus locis debet primo episcopo obedire, i cuius loco primo habuit beneficium & ita locus est præuentioni. Et in sim questione facit quod Abb. voluit post Inno. in c. fi. in gl. fi. s de pollu. & plene disputat Io. And. in regula, ōctus. de regu. iur. in 6 in Mercu. facit gl. 2. in l. ciues. C. de inco. lib. x. & bonus tex. in c. veniēs. s. de iureiu. & i l. ij opens. ff. loca. cum pluribus sim. quæstionibus, vt late psequitur Ro. in consi. 47. visis necessarijs. Ex quibus ipse concludit, q ille, q habuit prius confęderationem cum† Rege Frā-
29 ciæ, quam cum Rege Angliæ, in primis tenetur obedire Regi Franciæ, quia cum secundo ōtrahitur saluo iure primi. ¶ Tertio, exēplū ponitur, quando in minori maior esset necessitas,
30 vt per Inn. & Abb. hic. † Nam causa magis necessaria præponderat. Et idem dicunt Inno. & Abb. in c. cum iā dudū, dū voluit primo epu obediēdū esse, nisi in secundo magna sit necessitas.
31 † Sic in aduocato obligato duobus monasterijs, inspicit qd meliorē cām foueat, vt p Io. And. in d. regula, ōctus. Spe. i 11. de aduo. in §. j. & Ro. in cō. pal. Facit, qd Bal. dicit i l. 2. §. 1. ff si qs cau.
32 de eo, q vocatus† a minori iudice ad pducēdū testimoniū, & corā supiore vocat simplr. qa pp qualitatē dūi testimonii coram iudice inferiori psonalr tenet coparere. & seqtur Alex. in d. l. ō pupillū. §. fi. Sic ēt dicit Bar. in d. §. 1. qñ esset periculū i mora in cā, p qua vocat coram inferiori. Hæc tñ Bal. itelligit i paribus magistratibus. Et idē Bar. i l. 2. §. fi. de cust. reo. palle. Sed in idēdū vr in maiori, & minori iudice, p s dicta. Immo ēt qua
33 litas cāę ppōderat poccupatiōi, † & prioritati tpis, vt volūt Io. And. in regula, ōctus. & Doc. in locis pal. Quarto exēplū ponit,
34 † qñ à minori citatus detineret. Nā excusat nō cōparēdo corā superiori, vt pbatur in l. 2. §. pen. ff. si qs cau. no. Bal. in l. 2. § j. co.
35 ti. Et ista cōclusio bñ procedit, † qñ qs est citatus psonaliter, vel est cā, in qua pcurator nō admittit ais vero dēret cōparere per pcuratorem, sm Bal. hic in 3. col Et hoc mō procedit, qd no. Bar. in l. is, q reus In fi. ff. de pub. iud. p Bar. in l. 2. ff. de in ius vocum si. vt ibi tradit Ale. no. in l. 1. ff. ex qb. cau. ma Et ista declaratio accommodari pōt in omnibus similibus casib' s dictis. Nā cū vtriq; teneat obedire, & corā uno adstringatur psonaliter, cōuētus ab altero dēt pcuratorem constituere, & sic alteri superiori obedire dēt eo mō, quo pōt. Facit qd not. Abb. i c. extirpandæ. §. qa uero, in 4. no. & qd voluit Bar. in l. 2. §. fi. ff. de custo reo. vbi inquit, q cessante necessitate, quæ facit, q primo vni obediēdū sit, postea alteri obediēdū est. ut p glo. ibi, & p l. q de crimine. C. de accu. ¶ In gl. in versi. nūcius. In materia nunciorum plura tradūt Peru. Mod. hic, & late isistit Maria. in rep. rub. s. de dila. in x. arti. principali. ego pro solito more dūtaxat
d prosequar[d] ea, quæ traduntur per do. Abb. hic, qui considerat tres

ADDITIONES.

a S. Ald. Expediant. Idem voluit Arch. in ca. episcopus. 25. q. 7. Andr. Tiraquel. post suas leges connubial. gl. 4. nu. 32.

b H. Gig. Citationem incertam. Vide And. Sic. in consi. viii. co. 15. in 2. vol. & in consi. 3. col. 12. in 3. vol. & Panor. in consi. xxxviij. in 1. vol. & d. Fel. in c. quia iudicante. col. 2. alias 11. de præscr. & Io. de Imo. in consi. xcvii. col. 3.

c H. Gig. Obediendum. Adde Fel. in c. pastoralis §. cum aūt. col. 1. s de off. dele. vbi etiam ponit, extensiue tamen loquendo quid agendum sit, quando quis à duobus iudicibus paribus citatur.

d Syl. Ald. Prosequar. Vide Dec. in c. quoniam contra, in 2. col. & seq. de proba.

tres casus.†Primus casus est.qñ cõtẽtio insurgit inter nũciũ, & citatũ respũ citationis.ᵃ Et ɔcludit ꝙ in arbitrio iudicis sit, vtrũ magis nũcio,q̃ parti credendũ sit.Et hoc ẽt tenet Bald. in c.qm̃ ɔ̃.col.14.ver.q̃ro an relationi.s̃.de ꝓb.& Sal.in l.absentẽ. in v.q.C.de accu.& in l.tres denũtiationes.ver. sed an credatur nũcio.C.qũo,& qñ iu.& Maria.in d.rub.de dila.art 16.residet ĩ ista opinione post alios,quos late refert.Sed tñ opin.glo.hic,ꝙ simplr̃ in dubio nũcioᵇ credat̃,†firmauit Bar.in trac.ad repri. in versi.nunciũ. & Spe.in d.§.sequit̃.ver.hoc ãt.& sequit̃ Imo. & Mod.hic.Bal in d.§.illud,alle.in gl.vbi refert †credendũ esse familiæ ptãtis,q̃ vadit rimãdo ꝓ armis.& Bar. hoc idẽ voluit ĩ l.fi.§.fi.circa fi.ff.de off.p̃fec.vr.in l.diuus.la 1.ff.de custo.reo.& Ro.q plura adducit in cõsi.497.diligenter ꝑscrutatis. co.2.Bal. in l.j.§.si qs neget.circa fi.ff.quẽad.test.ape.Ang.Are.in §.quadrupli,in v.col.ver.q̃ro an credat̃ nuncio.insti.de actio. Ex quibus oĩbus colli̇̃,ꝙ ista vr̃ magis cõis opi. Sed tñ ꝓ ɔcordia distingui p̃t,ꝙ in dubio credat̃ nuncio referẽti se citasse,nisi qualitas ꝑsonæ citatæ aliud suaderet.Et qñ qualitas ꝑsonæ videatur aliud suadere,arbitrio iudicis relinqnit̃.Et ɔclo p̃dicta,ꝙ nuncio credat̃,bñ procedit in his,q̃ explicite refert.†Sed tñ nõ p̃sumit̃ ꝓ his,q̃ ipse dicit.Vñ cũ citatio debeat fieri ad domũ,ĩ subsidiũ,qñ ꝑsonaliter nõ reperit̃, si nuncius referat simplr̃ se citasse ad domũ,ᶜ non intellr̃ in subsidiũ, †qa nõ p̃sumit̃ ꝓ nuncio,sicut pro iudice.Ita uoluit Bar.in l.4.§.p̃tor ait.versi.sed qd dẽt nuncius.ff.de dam.inf.& sequit̃ Anto. de Bu.in c.cãm.col. pe.s̃.de do.& ɔtu.Alex.late in consi.2.cõsideratis his,lib.3.& Abb.consi.83.arbitror in dubio.lib.2.Rom. in consi.454.in repñti.in 2.col.† Et istud verum intellr̃, nisi nuncius dicat se citasse ad domũ,ꝓut habuit in mandatis ex eo, qđ no.Bal.in l.ꝓperandũ.§.si qnidẽ.in 3.col. C.de iu.do.Card. in cle.j.de do.& contu.& Alex.in d.§ p̃tor ait & Rom.in d.consi.497. & tenuit Bar.in d.§.p̃tor ait.dum in prin.dicit,nuncius refert se citasse, ẽm formam cõmissionis.Ex hoc declarat̃ vt ꝓcedat,qñ in cõmissione,& mandato erat specialiter expressum ꝙ citaret personaliter,& si non inueniret personaliter,citaret ad domum.Secus vero est, si hoc nõ exprimat̃ in cõcessione, quia licẽt ita intelligatur ẽm intellectũ iuris, ad illud tñ, qđ intellr̃ de iure, & expressum non reperit̃,relatio nuncii nõ refert̃,vt no.Alex.tradit in cõsi.2.s̃.alle.& ẽm Abb.in consi.84.s̃.alle.† Nec sufficit, ꝙ nuncius dicat oĩa se fecisse. ad q̃ tenebãt de iure, & ẽm formã statutorũ,sed relatio dẽt fieri ad qđ sibi cõmissum ẽ. ¶†Secundus casus est,qñ altercatio orit̃ inter nunciũ,& notariũ,& cõclusio est ꝙ notario magis credat̃. q̃ nũcio,nisi notarius eẽt suspectus,vt p Ab.hic.& idẽ tenet Ang. in l.j.ff.quẽad.test.ape. & sequũtur Imo Peru.& Mod. Et ꝓ cõfirmatione in simili bñ facit,qđ dr̃ de teste,qui negat dixisse illud, qđ notari⁹ scripsit. † Nam potius notario credit̃, q̃ testi, nisi notarius esset suspectus,& nisi de pœna falsi ageret̃. vt Spe.cõcludit in ti. de teste. §.j.in 4.char.ver.sed pone,ecce iudex.& in ti.de Instr. edi.§. restat.ver.qđ si dũ attestationes.sequit̃ Abb.in c.ad audientiam. in v.no.s̃.de præsc.cum si.ut Alex.tradit in consi.70.viso processu.col.2.lib.j.& idem Abb.in c.cum cãm.ad fin.s̃.de testib. Car & Imo.in cle.j.ad fi de hç. ¶ Tertius,& vltimus casus est, qñ ẽt inter nunciũ,& citatũ discordia occurrit, nõ respñ citationis factæ,sed respũ rñsionis,quã citatus fecit.†Et in hoc breuiter illa vr̃ vera opi.ꝙ nuncio ẽt credat̃, dũ refert citatũ dixisse nolle venire,ᵈ vt d.Abb.hic cõcludit p istum tex. & Car.idẽ tenet in cle.j.col.x.ver.ego puto ꝙ relationi. de do. & cõtu. & idẽ vr̃ uelle Bar.in l.ex ɔsensu.§.fi.ff.eo.& ita tenẽt latius Peru. & Mo.hic.Fundm̃ tñ,qđ d.Abb.facit per istum tex. in q̃one ꝓposita,prima facie nõ vr̃ ꝓcedere, qa locus in quo citatus reperit̃,vr̃ eẽ de ptinentibus ad citationẽ,qa posset eẽ talis locus, in quo citari nõ p̃t,ut dicit Bald hic. facit tex.in l.2.ff.de in ius vocã.Sed rñderi p̃t,ꝙ rñsio citati qualiscunq; sit, est de ptinẽtibus ad ipsam citationẽ.respicit.n.effectũ citationis,ut intelligatur an citatus velit cõparere.Vñ ad talẽ rñsionẽ cõmissio nuncii extendit̃,arg.c.p̃terea.s̃ de os.deleg.in l.ita tñ.§.pe. ff.iu.sol. cũ si.vt dixi in c.ad p̃ntiã.s̃.co.¶ Et ad hoc bñ facit, †qa si nuncio mandatũ fuerit,vt creditorẽ mittat in possessionẽ bonorũ Titii debitoris,& nuncius refert cõcessisse tenutã in talib⁹ bonis debitoris,non solũ credit̃ nuncio,ꝙ creditorẽ in possessionem miserit.prout sibi cõmissum fuit. Sed in dubio creditur nuncio,ꝙ illa sint bona Titii debitoris, in quibus missio facta ceperit̃,ᶠ vt no.uoluit Imo.in l.a diuo Pio.§.sic quoq;. ff. de re iu.Qđ dictũ sequit̃,& extollit Alex.in l.a diuo Pio.§.si super rebus.in 9 col.eo.ti.ff.de re iud.Et non mirum, quia hic erat sibi commissum.Et hoc idem voluit Bal.per gl,in l.j.C.de priu.fis. & idem Bal.in l.a.C.quan.fis.col.4.uersi. sed hic dubitatur. & Sal.hoc idem dixit in l.ob maritorum.in prin. ver. iuxta dictũ istius gl.C.ne uxor ꝓ ma.Et ita aliàs hic Pisis consului,licẽt aliter uideat̃ loqui Pau.de Ca.in consi.273.nisi, & ponderatis actis.quem refert simpliciter Peru.hic. Sed dictum eius p̃t procedere qñ contrarium probatur, prout uidetur loqui Pau. de Cast.¶†Sic etiam nuncio credit̃,qñ refert non inuenisse citatum,vel quando dicit citationẽ fecisse domi,qa ꝑsonaliter nõ inuenit,vt not.in l.ꝓperãdũ,§.& si qdẽ,col.1.vers.& not ẽt in hoc tex.C.de iud.† Et relationi nũcij ẽt statur sup discussione bonorũ,qñ refert nõ esse bona mobilia debitoris,vt Bar.tradit in auct.hoc si debitor,col.fi.C.de pign.& in l.a diuo Pio.§.in vẽditione.ver.q̃ro qualiter cõstabit.cũ cõcor.vt p Ale in gl.in ver.exequi.ff.de re iudi.Et quælibet negatiua probari potest p discussionẽ,& relationem nunciorum,ut Bar.tradit in l.in illa.circa fi.ibi,& puto sufficere,si nuncij referant.cum cõcor.vt per Alex.ibi,col.v.& Areti col.pen ff.de verb.obliga.

ADDITIONES.

a ¶H.Gig.Citationis.Adde d.Ias.Ma.in §.quadrupli in 4.col.ver.an ãt si dicat nũcius.insti.de actio.ubi multa ponit circa istã materiã,quem oino videas.

b ¶Nuncio. Vide supra de proba.ad Dec.c.quoniam contra. nu.2.And. Tiraq. tract.proxi § 1.gl.9.nu.28.

c ¶H.G. Ad domũ.Vide per do.Fel.in c.quoniã contra.in 8.col.in ver.gl.ĩn versi.citationes.de proba.

d ¶Syl.Ald.Venire.Adde Bar.in l.j.§.permittitur.de lib.agn.in 2.no.in l.si tñ. in fi.de leg.2.Alc.in tr.p̃sum.reg.3.præsu.14.nu.3.& vide Abb.in cõsi.84.arbitror.post prin.lib.2.Alex.in l.hæres institutus.col.2.de acq.hære.in consil. 137.in causa.col.3.lib.1.Io consi.2.consideratis.in prin.lib.3.Dec.in d.c.quoniam contra.col.x.ver.prædicta concl.de prob.

e ¶H.Gig.Possessionẽ.Ao ast nũcius qui iudicis mandato habet aliqoẽ mittere in possessionem bonorum debitoris,possit illã tradere ad oculũ. vide late per Fel.in c.cũ aliquibus.in 2.col.de sent.& re iud.

f ¶S.Ald.Reperitur. Adde Imo.in l.si finita.§.Iul.ff.de dam.infe.in l ex cõsensu §.fi.col.v.de app.Io.de Ana.in c.ad petitionem.de accu.Contrariũ tamen voluit Bal.in l.diuus.in j.le.in 1.col.& ibi Ang.col.j ff.de in integ resti. Ant. Imo & Abb.hic.Imo.in cle.1.col.8.de do.& contu.Do in c venerabilibus. de sent.excõ.lib.6.Pau.de Ca.in consi.165.lib.1. Cor.in consi.79.lib.3.Ias.in l. properandum §.& si quidem.col 3.C.de iudi.

S V M M A R I V M.

1. *Appellationi interposita contra iuramentum non est deferendum, & quando.*
2. *Promittens stare iudicio, vel mandato alicuius, intelligitur si iustum fuerit.*
3. *Iurans obedire iudici, intelligitur si iusta præcipiat.*
4. *Iurans seruare statuta, intelligitur si fuerint iusta.*
5. *Absolutio nõ est necessaria à iuramento, qñ illud quod iuratur, esset iniustum. Tutius tamen est petere, nu.6.*
7. *Absolutio est necessaria, quando dolo, vel metu fuerit iuramentum extortum.*
8. *Nisi esset periculum in mora.nu.8.*
9. *Reductio ad arbitrium boni viri non datur pro minima læsione.*
10. *Promittens stare dicto alicuius, intelligitur si iuste declarabit.*
11. *Renunciatio in compromisso de non petendo recursum, non habet locum stante enormi læsione.*
12. *Reductio non tollitur per quancunq; verborũ cautelam in cõpromisso appositã.*
13. *Statutum prohibens peti reductionem, interpretatur nisi adsit enormis læsio.*
14. *Iurans stare sententiæ iudicis non excluditur quominus appellare possit, & qñ.*
15. *Renuncians specialiter appellationi etiam cum iuramento, quomodo teneatur.*
16. *Renunciatio ante appellationem expressa requiritur.*
17. *Promittens stare sententiæ iudicis, non potest allegare iniquitatem.*

AD Hæc. ¶†Primo no.ꝙ appellationi interpositæ ɔ̃ iur̃m nõ est deferẽdũ.Et hoc, qñ ɔstat,& clarũ est,ꝙ applo sit ɔ̃ iur̃m. Sed in dubio,nõ obstãte iur̃o admitti dẽt.Ita Abb.hic dicit. Et hoc mõ ẽm eũ, alternatiua hic intelligit̃ videlicet,ꝙ cogat̃ iste,q appellauit, iur̃m obseruare, qñ ɔstat applonẽ esse ɔ̃ iur̃m.quo casu applo admittit̃, vel cogit̃ applor ꝓsequi videlicet,qñ lit̃ma est,vr̃ dubiũ sit quo casu admittit̃.Et sim plr̃ posteriores hic sequunt̃.Sed aduertẽdũ est.Nã primo nõ vr̃ verũ,ꝙ in dubio applo ɔ̃ iur̃m admittat̃ Ex quo n.applo ꝓhibita vr̃ pp iur̃m,ñ dẽt admitti,nisi appareat cã,pp q̃ ɔ iur̃m admittat̃.ex eo, qđ dictũ fuit in c.ad nr̃am.s̃.eo. Et qa qñ applo ꝓhibetur,ꝓut hic vr̃,pp iur̃m in dubio ɔ̃ regulã nõ dẽt admitti,vt dixi in c.super eo.2.s̃.e.Scdo nõ placet,quod Ab.dicit declarando istum tex.dum alternatiue loquitur, quia nõ bñ verificatur alternatiua,si ad diuersos casus referatur.prout Abb.facit.Et vr̃ contra tex.hic,vbi præsupponitur,appellationẽ interpositam esse,& tali casu alternatiue dr̃, ꝙ debet seruare iur̃m, vel appellationem prosequi.Nam obseruatio iur̃i dr̃ respectiue ad appellationẽ,q̃ ꝓsecuta non sit,vt hic patet, & hoc mõ alternatiuè ẽt loquit̃ tex.in c.consuluit.in fi.s̃.eo. ¶† Scdo ex isto tex.illud p̃cipue notãdũ est,ꝙ ille, qui promittit, etiã cum iur̃o,stare mãdato iudicis, vel alterius,intelligitur si mandatũ iustũ fuerit.Vñ si iniquũ esset,nõ obstãte iur̃o,poterit appellari,vt hic.Facit text.in c.Quintauallis.s̃.de iureiur.cũ si.vt Abb. hic dicit,& no.p gl.hic.Facit tex.in l.si libertus.ff de ope lib.in l.fi.ff.qui satis.cog.Ad idem gl.in c.nerui.13.dist.in verbo, a contagione.& in c.1.in gl.fi.s̃.de maio & obe.†Et in terminis de eo,q iurauit obedire iudici,tradit Bal.in l.1.col.2.ver.secũdo quoties.C.de reb.cred.Facit,quod no.Bal.in l.clari.C.de fideicõ in c.cum M.col.7.s̃.de consti.Ant.de Bu.in c.cum inter P.circa fin.j.de renun.& quod no.Alb.in 1.parte statutorum q.25.Sed pone, quòd statutum de potestate, † qui iurauit statuta obseruare,de quo dixi in rub.C.qui admi.†Et in isto ca-

su nõ vr absolutio necessaria a iuramēto, vt no. Bald. dicit in l. fi. C. de nõ nu pe. in prin. 6 † Tutius tñ est, q absolutio petat a superiore 7 fm Ange. in l. fi. in princ. ff. q satisd. cog. † Nam ēt vbi dolo, a vel metu extorũ fuit iur m, absolutio necessaria est, ᵃ vt per gl. & Doct. in c. verum. in ver. absoluetunt. & in c. si vero. in vers. proprium. de iureiur. no. Pe. de Anch. in ɔsi. 83. retēto ordine. col. 8 j. Pau. de Cast. in l. pactum quod dotali col. 2. C. de colla. † Et hoc nisi esset periculũ in mora, & non adesset copia superioris, quia tunc ꝓpria auctoritate ɔtrauenire licet, vt tradit Inno. in c. venerabilem. in fi. de elect. sequitur Bal. in l. non dubium. col. fi. C. de legi. Ange. in l. fi. qui satis. cog. Ab post Cat. in c. quanto. col. 5. de iureiur. & Rom. in no. 391. tu sat. & retenta p̄dicta conclusione, q grauatus non obstante iuramēto appellare possit, vt hic, inferri vr, q iuramentum nihil operet, q̄tum ad facultatem appellandi, vt Ab. arguit hic ex dicto Inno. Sed ipse respondet, q iuramentum faciebat rationem dubitãdi. Sed hoc non tollit difficultatē q̄ est, q tn effectu vr, q iuramentum nihil operetur respectu appellationis interponendæ. & ideo respõdetur, & probabiliter dici pt, q tali casu cum appellatio prohibita videatur propter iuramentū, in dubio appellatio admini nõ dēr, vt s. dixi. Et istud operat iur m, quia aliàs absque iuramento appellatio in dubio admitteretur. Similiter vr dicēdum, q tali casu appellatio ꝓ minimo grauamine non admitatur obstante iuramento, in generalitate ipsius, ex eo, q in simili dictũ fuit in c. de appellationibus. s. eo. qd̄ in his, quæ sunt contra ius cõe, non attenditur, qd̄ mini 9 mum est, l. scio. ff. de in integ. resti. † Et videmus in recursu ad arbitrium boni viri, qui non datur pro minima læsione. l. vnde si Neruæ. ff. pro soc. no. in l. si societatem. §. arbitrorum. ff. eod. tit. qa a potestate læditur ex ꝓprio facto dum cõpromittũt. Nam ratio ista ēt militat in isto casu, quia sponte iurauit, ideo vr q pro modico grauamine ɔ propriũ iuramentum venire non possit.

10 ¶ † Ex illo tex. cum si s. alleg. infertur ad dictum Bart. in l. fi. ff. de ꝓcu. stip. vbi inquit, q promittēs stare dicto alicuius, intelligitur si iustè declarabit. Vnde si iniquè arbitret, reductio ad arbitriũ boni viri peti potest. Et hoc ēt ꝓcedit fm Bar. ibi, licēt remissio facta sit per verba, q̄ liberam importarent volũtatem. Et sequit Bal. in l. 2. C. de dot. promi. cum simi. vt tradit Alex. in addi. in d. 11 l. fi. & Perusi. hic. † Immo, q plus est, etiam si expressa renũciatio interueniret, vt solet fieri in compromissis, dum partes ꝓmitũt in plena forma non petere recursum ad arbitrium boni viri, si tñ pars enormiter læsa fuerit, poterit reductionem petere, vt Bal. concludit in l. cũ antea, col. 1. C. de arbit. cuius opinionē æquã, & iuridicam dicit Pau. de Ca. in consi. 72. primo, & ante omnia. col. fi. Et hoc finaliter sequit But. in d. c. Quintauallis. & Ab. ibi, col. 15. qui dicunt, q talia verba generalia prolata sunt sub confidentia discretionis arbitrorum, vt captent eorum beneuolē- b tiã. ᵇ Vnde non ita late, vt sonãt, accipi debēt. Et iõ, qa sub tali cõfidentia decipiunt, eis succurrendũ est, ar. c. quanto. s. de iureiu. Facit tex. in c. cũ venissent. s. de eo, q mit. in pos. & in l. creditor. §. Lucius. ff. mand. Et ita attestatur But. ibi se consuluisse, & sic repetitur in consi. eius 24. qõ hæc vulgaria dubia. vbi in j. char. late hic tradit. & idem Ange. in consi. 172. laudum arbitratoris. & latius idem Ange. in sua disputa. duo adinuicem litigãtes. Et di- 12 cit Pau. de Cast. in consi. 74. quia frustra. † quod ita se habet cõis opin. & obseruantia, q p nullã verborũ cautelã appositorum in cõpromisso fieri p̄t, quominus reductio petatur, data enormi læsione. Et ita practicant aduocati, vt Bal. dicit in l. si vnus. §. illud. 13 ff. de pact. † Et sicut non tollitur reductio per renunciationē, ita non impeditur a statuto prohibente peti reductionē, vt not. Bal. in d. l. cum antea. Et in statuto Pistorien. consuluit Fran. de Alb. in consi. punctus quæstionis. & in statuto loquitur Ang. in consi. 172. s. alle Ro. in consi. 90. viso themate. Pet. de Anch. in cõsi. 108. in quæst col. pen. Ab. in consi. 44. in præsenti q. lib. 1. & Io. de c Ana. in consi. 16. viso puncto. & ita sæpius hic Pisis cõsului. ᶜ Ex quibus omnibus nõ ꝓcedere vñr cautelę, quas tradit Bart. Vero. in caut. 199. dificile est dare modum ad impediendũ reductio- 14 nē, data enormi læsione. † Vltimo p istum tex. infertur fm gl. 6. q. 4. in c. q bene. q ille, qui ꝓmittit stare sentētiæ iudicis, ēt cum iuro, p hoc non excluditur quo minus appellare possit. Ex quo dicit singulariter inferri Peru. hic. q licēt ante sententiam per pa- 15 ctũ appellationi renunciari possit, l. fi. §. fi. C. de tempo. ap † hoc fm cũ ꝓcedit, qñ specialiter & expresse renũciatur appellationi. secus si quis simplr ꝓmittit stare sententiæ iudicis ēt cum iuro, vt p gl. in d. c. q bene. Et ad hoc ēt alle. Bar. in l. si cõuenerit. in fi. 16 ff. de re iudi. q dicit. † q ante sñiam expressa renũciatio requiritur, in d. l. fi. §. fi. sed post sñiam ēt tacita sufficit. l. ad solutionē. C. de re iud. Et p hoc ēt infert Peru. q si qs promittit stare sñiæ, qualiscunque eēt, nõ tñ ꝓhibeat appellare, qa cũ spãlis renũciatio requirat, verba gñalia nõ sufficiũt. c. 2. in fi. de p̄ben. in 6. c. inquisitionis & ibi gl. & Doct. de hæret. in 6. Et in hoc reprobat Bal. q dicebat talē renũciationē valere l. tale pactũ. §. qui prouocauit. in repe. col. 6. ver. q̄rit gl. ff. de pac. Sed aduertēdum est, qa nõ vr, q requirat spãlis renunciatio in casu d. l. fi. §. fin. qa tex. ibi simplr loquit. Vñ sufficit quocunq; mõ appareat de voluntate partium, q voluerint appsoni renunciare. Nec Bar. in d. l. si ɔuenerit. hoc dicit, licēt solum dñã facit in hoc, q ante sñiam expressa requiritur renunciatio, sed post ēt tacita sufficit, de spãli renunciatione verbum nullum. Et in casu nostro expressa renunciatio nr, dũ 17 quis promittit stare sententiæ iudicis. † nã ista uerba operantur, q iniquitas allegari nõ possit. l. diem proferre. §. stari. ff. de arbi. si tollitur iniquitas, ergo appellatio tolli uidetur. l. j. in prin. ff. eo. & quia alias ista uerba nihil operarentur, q non est dicendum, arg l. si qñ. tn prin. ff. de lega. 1. & gl. expresse hoc tenet in d. l. tale pactum §. qui ꝓuocauit. ff. de pact. & no Ang Aret. in l. j §. si ante. col. j. ff. de acqui. poss. uers. non licēt. Non obst. gl. in d. c. quod bene. quia non ur uera. uel procedit fm iura, q̄ alleg uidelicet qñ talis ꝓmissio sit ex quadam necessitate, ut in l. cum apud. ff. iudi. sol. Et ita etiam hoc ur, quia necessaria fuit ista promissio, cum aliter absolutus nõ fuisset. Secus si promissio esset absolutè uoluntaria, quia tunc appellatio tolli uidetur, per supradicta.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Al. Necessaria est. Idem Dec. in c. at si clerici. de adulte. col. 8. de iudi.
b ¶Hie Gig. Beneuolentiam. Adde pulchrè per And. Sic. in repet. ca. Raynaldus. quam Ioanninam appellat, extra de testa. col. 108. secũdum vltimam impressionem. Et aliquid per do. Vincen. de Paleotis in consi. inserto in consi. Franci. de Curte in consi 3. circa fi.
c ¶Hier. Gig. Consului. Et ita consuluit in consi. 39. in 3. col. incip. iuridicam esse. & in consi. 60. incip. viso themate. in 2. coũl. & late in consi. 11. col. 6. & vide ēt solenniter per do. Vital. in tracta. clausularum. fol. 78. in clausula, an reductioni ad arbitrium boni viri posit renunciari.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum, quod præstatur ab eo qui absoluitur ab excommunicatione, de consuetudine videtur inductum.*
2 *Clausula, sicut moris est, etiam ad ius scriptum referri potest.*
3 *Consuetudo contraria potest tollere, quod consuetudo introduxit.*
4 *Consuetudo redacta in scriptis non desinit esse consuetudo.*
5 *Absolutio ab excommunicatione, an valeat, si iuramentum non præstetur.*
6 *Absolutus si reincidit in delictum, pro quo fuit excommunicatus, non tamen per hoc recidit in excommunicationem, sed in eam debet reduci a iudice.*
7 *Excommunicatus donec satisfecerit, facta satisfactione, non est absolutus.* *Quid si ad certum tempus. nu. 8.*
9 *Relegatus ad tempus, finito tempore potest redire.*
10 *Actus qui retrotrahitur, non intelligitur in præiudicium medio tempore gestorũ.*
11 *Actus sequens declarat intentionem præcedentem.*
12 *Dolus, & fraus nemini prodesse debent.*
13 *Excommunicatus absolui potest quo ad vnum actum, & statim incidet in excommunicationem.*
14 *Periurus excommunicatus si absoluatur, tenetur iurare.*
15 *Periurus non debet esse melioris conditionis, quàm alius.*
16 *Periuro non debet iuramentum ex fauorabile præstari.*
17 *Periurus perdit beneficium ne iuramento eius credatur.*
18 *Iuramentum deferri non debet illi qui est euidenter suspectus de periurio.*
19 *Iuramentum non debet præstari volenti iurare non verisimile.*
20 *Periurus si excommunicatus sit, & absoluatur, non solum tenetur iurare, sed cauere idoneè.*

1 QVæstioni. ¶ † Primo no. ibi, sicut moris est, q iur m q p̄stat ab eo, q absoluit ab excõicatione, de ɔsuetudine idductũ vr. Ita colligit d. Abb. hic. Sed hoc ɔcludēter nõ vr ꝓbari hic. qa ēt dato, q iure scripto introductũ fuisset, nõ repugnat, q dicat eē de more, qa nisi lex seruet, & recipiatur in vsu, a nõ attēdit, iuxta gl. in c. 1. de treu. & pac. † Vnde ista verba, sicut moris est, ēt ad ius scriptũ referri pñt. Facit tex. in l. 2. C. de ꝓb. ibi, more iudiciorũ. & in l. 3. C. de dot. ꝓmis. Sed ꝓ dicto Abb. est tex. in c. cũ desideres. j. de sen. exc. vbi expresse dr, q tale iur m 3 de ɔsuetudine introductũ fuit. † Ex quo infert, q ēt ɔria cõsuetudine poterit tolli. Ita in simi arguit Bal. p illũ tex. in l. 2. in prin. 4 ff de vul. & pup. & seqt ibi Alc. † & q̄uis talis ɔsuetudo uideat re- a dacta in scriptis, nõ tñ desinit eē ɔsuetudo, ᵃ ut no. Bart. in d. l. 2. in prin. in j. col facit tex. & q ibi Pau. de Ca. in l. posthumus. in 5 princ. ff. de iniu. rup. † An aũt absque tali iuro valeat absolutio. Abb hic in hoc primo no. ɔcludit, q sic. Et hoc expresse voluit gl. quã Abb. & Doc. cõiter sequunt in d. c. cũ desideres. & idē cõcludit Ant. de Bu. i c. ab excõicato. col. 11. ver. venio ad scd̄m. de rescri. Et hoc verũ ē i ista forma absolutionis. q̄ data ē a iure. Secus si forma absoluendi data sit ab homine, qa si illa nõ obseruet, absolutio erit nulla, ut no. Abb. dicit post Gof. & alios in c. 6 Pisanis p illũ tex. col. 3. de test. spo ¶ † Scd̄o cogit hic, q si absolutus reincidit in delictũ, pro quo excõicatus fuit, nõ tñ p hoc b reincidit in excommunicationem, sed reduci dēt a iudice, ᵇ ut per Abb. hic. Ad idē tex. in c. ad reprimēdã. vbi Abb. in vlt. not. s. de offi. ordi. & tradit Ro. i deci. 7. si ꝓnũtiet, & deci. fi. si excõicatus.

ADDITIONES.

a Syl. Aldo. Consuetudo. Idem in rub de consue. col. 2. per totum.
b ¶Syl. Ald. A iudice. Vide pro virtute oium j. scriptorũ Dec. in cõs. 147 p totũ.

catus.in tit.de sen.exc in nnnis.& deci.24.vbi excõicatus.eo.tit. in antiquis.Do.in c.eos.§.1.ver.qd si absolutns.de sent.excõ. in 6.† Sic econtra excommunicatus donec satisfecerit,si satisfacit, nõ tñ absolutus intellr.Io.An.Ab.& alij in c.fi.in verbo,donec, de mat.contract.ꝯ interdic.ecclesiæ.†Immo, quod plus est, etiã si ad certum tempus qs excõicatus sit,finito tpe absolutio reqri-tur,ᵃ vt voluit Inno.in c.cũ bnnæ. & ibi But.s̄.de æta.& quali. Et ad hoc est gl.no.in cle.j.in verbo,donec.de deci.Et istud speciali ter hẽt locũ in sententia excõicationis.Secus esset in alia senten-tia.†Vnde si qs esset relegatus ad tps.puta p qnquennium,finito tpe absq; alia declaratinne de licentia superinris redire pt,vt no. Bal.dicit in prnc.fforum.§.hæc aũt tria col j. & idẽ Bal.in l.actio ne.ver.diximus.in fi.ff.p so.Ange.in l.si vnus.§.si cũ reo. in lect. antiqua.ff.de pac.Contra hoc tñ facit tex.in c.fœlicis. cnl.pe.de pœ.in 6.Sed põt rñderi,ꝙ tex.ibi vlterius procedat,sic declarãdo pp grauitatẽ delicti, de quo ibi agitur. Et in ista reductione dicit no.Bal.hic,ꝙ erit noua excõicatio:sed iuris fictione eadem cum prima reputaĩ.allegat no.p Inn.in c.cũ inter.s̄.de consue.Vnde infert,ꝙ si absolutus medio tpe impetrauit beneficium, post re-ductionem ab illo debet remoueri.d.Prępositus hic tenet,quod dictũ Bal.non sit verũ:† qa qñ actus retrotrahiĩ.intellr sine p̄iu-dicio eorũ,q̄ medio tpe gesta sunt,l.si partẽ. vbi Batt.ff.quemad. ser.amit.l.indebitum.§.1.vbi Bar.ff.rem ra.habe. Sed cnnsiderã dum est,ꝙ ista iura loquunĩ in p̄iudicium tertij.Secus vĩ in p̄iu-dicium excõicati,put Bal.loquitur.Sed tñ ꝯ Bald.magis facit, qa ista vĩ noua excõicatio,vt ipse Bal.dicit, & no.Do.in c.1.col.1. quod me.ca.in 6.Vnde cũ sit noua excõicatio, consideraĩ, put nunc,& retro nõ trahiĩ,vt in simili tradit Pe.de Ancha. in cõsi. 326.hæc dubia.col.4.& Arc.in consi.128.eximie dnmine Colla-teralis,col.2.& 3.Non ob.ꝙ no.Inn.in c.cum inter. qa loqniĩ in suspensione interdicti,uel excõicationis.quę non facit nouam excõicationem.Dictum tñ Bal.saluari põt, qñ absolutus incõti-nenti beneficiũ impetrauit, qa si postmodũ reducitur in excõi-catione m,ex eo,ꝙ in delicto pseueraret,uĩ dolosè, & fraudulen-ter absolutionẽ impetrasse,† qa actus,qui sequiĩ, declarat inten-tionẽ p̄cedentem.l.sed Iulianus.§.proinde.ff.ad Mace.no Bart. in l.cætera.§.fi ff.de leg.1.†Dolus autẽ,& fraus sibi pdesse nõ de-bet.l.j.in prin ff.de do.c.2.de do. & cõtu. merito tali casu,ut Bal. dicit,beneficio priuandus est,nisi dicatur,ꝙ hic non uĩ esse do-lus,qa hoc fit lege permittente,qa†excõicatus absolui pt,quo ad unũ actum,& statim reincidit in excõicationẽ,ut not.Ab. post Host.& alios in c.ueniens.el 2.s̄.de test. ¶ In gl.j.alium intellectũ ad tex.hic ponit Inno.quẽ Ab.refert,sed non conuenit uerbis li teræ,quia hic p̄supponiĩ, ꝙ post absolutionem appellatum fue-rit,sed ſm intellectũ Inno.appellatio absolutionẽ p̄cessit. Et ista materia,qñ post appellationẽ absolutio concedaĩ,hĩ in c.solici tudinẽ.in c.qua fronte.j.co.¶ In gl.2.in fi.Host.dicit,ꝙ in casu huius decretalis, licèt excõicatus iuraret, & p̄staret pignora, uel fideiussores,nõ deberet absolui.p text.hic in ñ. ubi requiritur,ꝙ impleat mandatum.Sed ſm d.Ab.hoc no.probatur hic, quia so lum vĩ requiri quoddã inchoamẽtum,put uerbum,proseq,im-portare nĩ.Et idẽ,ſm cum,habetur in c.significauit in fi.de offi. ordi.Mihi uĩ,quod dictum Hosti. bene probetur hic, ibi, donec mandatũ susceperit.ergo non sufficit iuramentũ ẽt cũ cautione idonea,put Host.dicit.& idẽ probaĩ in d.c.significauit.& in c.sa cro.de sen.excõ ibi,usq; ad satisfactionem condignã. Non ob. quod Ab. dicit hic de principio implementi, qa illud locũ hẽt, qñ implementũ habet tractũ successiuũ, & de p̄nti ex toto im-pleri nõ põt.unde satis est,ꝙ satisfaciat eo modo quo p̄t, ut hic. & in d.c.significauit.¶ Et ex conclusione,in qua glo. hic residet. † notãdum est,qđ ẽt ab eo,qui semel fuit periurus,exigiĩ iuramẽ tum in absolutione excõicationis. † Nam cum tale iurm onero sum sit,ẽt a periuro exigitur,ne sit melioris conditionis,q̄ alius, q non deliquit,arg.c.eum q.de p̄bẽ.in 6.& ita dicunt Host.Imo. & Doc.hic.& in simili probatur in c.eum in ecclesijs.de maio. & obed.ubi gl.& idem Ab.in c.intelleximus.in pen.quæst.s̄.de iudi.Secus esset in iuramento,qđ respiceret fauorem, & cõmo-dũ iurantis,ᵇ † quia illud piuro non dẽt p̄stari, ut Ab. hic cõclu-dit p tex.in c.paruuli.22.quæstio.5. cum simi.ut in gl.& no.Ab. in locis s̄.alleg.†Nam semel periurus pdit beneficiũ, vt iuramẽ-to eius non credaĩ,ᶜ vt no.Bal.in auct.ei qui iurat,in princ.C.de bo.auct.iudi.pos.cum si.vt tradit Ale.in l.2.§.qđ diximus.ff si qs cau.facit gl.no.in l.lex Cornelia.ff.ad Syllan.in vers.ex vinculis. vbi Bal.Roma.& quod no.Ab.in c.ad reprimen.in 4.not.de of-fi.ordi.† Et indistinctè tñ,qñ quis euidẽter esset suspectus de per-iurio,iuramentum sibi deferri non debet, vt not. Ab.hic in fi.p tex. in c.clericos,ubi gl.1.de coha.cle.& mulie.no.per glo.in c.q̄-uis.22.q.1.in c.2.in gl.vnica.j qui cleri.uel uo. & pbatur in §.qa uero.in Auct.ut sine prohi.ma.colla.7.& in §. nos igiĩ viuentes, in Auct.de nupt.& no Bal.per illum tex.in l.a. in 2.not.C.de in-di.vidui.toll.† Sic ẽt qñ quis vult iurare illud, quod non est ueri-simile,iuramentum ei p̄stari non dẽt,gl.no. & ibi Bal.in l.j. C.q & aduer.quos.& no.Alex.in consi.69.clarissime domine iudex. col.fi.lib.5. & tradit Pau.de Cast. in consi.88.in causa Fortij.col. 2.Postremo ad supradicta aduertendum est, qa non uĩ esse iura mentũ onerosum illud,quod p̄staĩ excõicato pabsolutione, ex quo illo mediãte absolutionẽ ꝯsequiĩ. † Et ideo qñ qs fuit piu-rus,non est standũ simplr iurĩ eius,sed ultra iuramentũ idonea cautio requiriĩ,ut Ab.& Doc.dicunt. Et ista ꝯclo uĩ procedere, qñ mandatum pfectè impleri non põt de p̄senti. alias uero uĩ, qđ mandatũ p̄sile debeat impleri, ut supradictũ est ſm Host. & ita concludendum breuiter uidetur,quidquid Abb. hic dicat.

ADDITIONES.

a ¶Hie.Gig.Absolutio requiritur.Vide per eundem do.Phil. Dec. in consi.45.incip.quæritur in effectu,vbi habes multa bona in ista materia.

b ¶Hie.Gigas.Iurantis.Adde Iaso.in l.admonendi.in 116.col.in vers.38.ff.de iureiur.vbi ponit,ꝙ qui semel periurauit,iuramentum in supplementum non defertur. & idem est in eo,qui facilis est ad iurandum.Bal.in l.quæ sub conditione ff.de condi.institu.

c ¶Syl.Al.Credatur Adde Aymo.in consi.6.plura.nu.16.in fi.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens sub confidentia appellationis,an & quando appellet.*

PRæterea. ¶Summatur ut per Abb. hic. ¶†In tex.ibi, & postea grauia cõmittẽtes. Idem tñ est in delictis antea cõmissis,ut per Abb.Similiter procedit text. in delictis non grauibus. ideo secundum glo.dum loquitur tex.de grauibus,subauditur maxime.Et secundum Abb. bene facit text.hic, ubi in decisione text. loquitur simpliciter. ideo regulariter intelligitur. Et sic uerbum,postea,& uerbũ,grauia, in tex sine ministerio ponunĩ,ſm Doct.hic. Quod profecto durum uĩ. & hoc modo parum seruiret nobis ista decretalis.Vnde probabiliter dici potest, ꝙ immo illa uerba, & postea grauia committentes,ponanĩ cum ministerio,quia in talibus grauibus postea commissis recusatio nõ admittiĩ.Et hoc uĩ probari,dũ tex.dicit hic,ꝙ excessus istorũ per iudicem a quo,puniũtur.ergo uĩ tex.excludere recusationẽ. quia si posset recusari,non esset uerum dicere,ꝙ puniatur.Secũdo,quia text.dicit, ꝙ appellatio non debet in sua iniquitate eos tueri. & ita uĩ considerare iniquitatem istorum, qui confisi de appellatione, graues ꝯmittunt excessus, credentes non posse cõueniri,saltem cum effectu.Ex quo talis iudex recusari põt. Vt ergo ista occasio delinquendi remoueaĩ,dicẽdum est, ꝙ in isto casu non habeat locum recusatio.Et hoc modo erit text.hic not. Ad quod ẽt tertio facit tex.in prin.dum inquit, ꝙ dum isti cõueniantur,tuentur se appellatione. Certè hoc non poterat intelligi,nisi per viam recusationis, & hoc prohibetur.ergo vĩ,ꝙ recusatio tollaĩ.Et hoc procedit ꝯ istos, qui verisimiliter moti sunt ad delinquendum,confidentes in appellatione, prout tex.hic loquitur. aliás secus esset,vt probatur in c.ad hæc.el 1.s̄.eod.

SVMMARIVM.

1 *Abbas potest in iuditio interuenire tanquam procurator alterius, licèt de vtilitate monasterij non agatur.*
2 *Clericus pro laico non prohibetur suscipere officium procuratoris in vna causa tantum, quæ intelligitur successiuè,nu.3.*
4 *Collector cameræ cui concessum est, vt vnum tantum sub collectorem deputare possit, intelligitur de vno successiuè.*
5 *Appellationi eius deferendum non est, qui appellationi aduersarij non detulit.*
6 *Scriptum non intelligatur pro eo,qui venit contra rescriptum.*
7 *Securitatem habens pro delictis iam commissis, si iterum delinquit, an dicatur rupta securitas.*
8 *L.cum proponas.C.de pactis,an habeat locum in treuga.*
Treuga,& pax in quo differant.
9 *Officialis temporalis non potest durante tempore conueniri.*

COnstitutis.i. ¶†Primo no. Ab.posse ĩ iudicio interuenire tanq̄ pcuratorẽ alterius,licèt de vtilitate monasterij nõ agaĩ. Ad idẽ tex.ĩ c.sopitæ.vbi Ab.in 2.no.j.de cẽsi.& in c.1.s̄.de postu.pla.& idẽ Ab. in c.ij.s̄.de postu.in c.in nostra.col.5.s̄.de pcur. & in c.cũ I.& A.s̄.de re iudic. Et hoc maxime dicendũ esset in vna cã tm̃. † q̄ ẽt simplex clericus,ẽt p laico,nõ phibeĩ suscipere, qa iura,q̄ officiũ pcuratoris ecclesiasticis interdicunt, locũ habẽt, qñ tale officiũ generaliter pfiterenĩ. secus est respũ vnius causæ tm̃,vt no.voluit Inn.in c.1.in fi.de oblig.ad rõ.Archi.86 dist. c.puenit.& sequr Fede.in ꝯsi.270. qđ clericus.Et hoc dictum p singu.posuit Ro.in suo not.274.Tu scis.& idẽ Ab. sequiĩ in c. cum essent.p illũ tex.j.de simo.cũ si.vt dixi in c.2.de iudi col.6.Et una cã intelligiĩ successiuè,† ita ꝙ una finita, aliã suscipere poterit, & sic semp hẽret unam cãm, sed eo tẽpore plures hẽre non posset,ex eo,ꝙ in simili uoluit Rota in decisi.9.in tit. de offi. deleg. itẽ collector.†in nouis, ubi ꝯcludit collectorẽ cameræ apostolicæ,cui ꝯcessum fuit,ꝙ unũ tm̃ subcollectorẽ posset deputare, intelligiĩ de uno successiuè, ita ꝙ unũ post alterũ possit substituere.& ita dictũ Inno.Fel.interpretaĩ in d.c.cũ I. & A.in fi.col.s̄ de iudi.Sed ista interpretatio nimis p̄iudicialis est, ꝙ clericus semper in una causa seculari possit occupari. Multũ enim distraheretĩ a diuinis. Et uidetur contra iura, quæ hoc prohibẽt in c.fi.s̄.

de postul. & in l. placet. C. de episc. & cle. Nō ob. quod dr̄ de collectore, quia in illo casu eadē rō suadet, vt successiue alium substituere possit, durante officio eius principali, ad hoc vt officiū sibi iniunctum exequi possit. Quæ rō cessat in dicto Inno. Nam cū sit ꝯ ius cōe, restringi dēt q̄tum p̄t, c. cū dilectus. s̄. de consue. Vnde intelli̇t vna cā ꝓ prima vice tm̄, arg. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. sig. declarando latius, vt dixi in d. c. decernimus. s̄. de iudi. Immo illud dictum Inn. gn̄aliter de iure non vr̄ verum, vt voluit Collectarius, & fatetur d. Ab. in d. c. 2. de postul. quia cū iura gn̄aliter ꝓhibeant, gn̄alr̄ intelligi debent, alias hēremus dicere, ꝙ in omnibus casibus, in q̄busquis postulare ꝓhibetur. vel mandatum suscipere, iuxta ea, q̄ hn̄t. in tit. ff. de postu. & de procu. ꝙ tales in vna cā admitterentur, quod quidē nō est dicendū. ¶ †Secundo no. ꝙ non est deferendū appellationi eius, q appellationi aduersarij nō detulit. Nā qui non facit, ꝙ dēt, non recipit, qđ ei debet, vt no. Bar. ꝑ illū tex. in l. dos data. C. de do. ante nup. facit gl. in l. si nō fuerit. ff. de iureiu. Et dicit Inn. in c. mādatum. s̄. de rescr. †ꝑ ꝑ eo scriptum nō dr̄, qui venit ꝯ rescriptum. Facit regula cōis, q̄ dicit, ꝙ frangēti fidem, fides frangat̄ eidē. l. cū proponas. la 2. C. de pact. c. 3. s̄. de iureiu. Et ista s̄m d. Ab. hic procedunt respectu eiusdē dispositionis, prout tex. hic loquit̄. Secus est in diuersis dispositionibus,[a] vt per eum hic. & ita limitatur regula d. l. cū ꝓponas. vbi Pe. Cy. Saly. & Moder. hoc dicunt. Facit tex. in c. quod Deo pari. 33. q. 5. & gl. in l. si duo ff. de dona. cū si. vt ita dunt Alex. & Mod. in d. l. cum ꝓponas.[b] † Ex quibus alias respōsum fuit, ꝙ quamuis vnus haberet securitatem a republica ꝓ delictis iam commissis, & postea talis aliquod aliud delictū perpetraret, ex quo lædi videretur respublica, nō per hoc tn̄ securitas sibi concessa rupta esset, quia circa diuersa hæc concurrūt. Et ita consuluit d. Ant. de Rosel. de Are. in ꝯsi. duo dubia ex hoc facto, & plerique alij Doct. Florentiæ. aliter tn̄ in hoc tenet Nel. in tracta. banni. in 16. q. in 2. par. 2. temporis. ¶ Secundo ad p̄dicta notandum est, q a regula d. l. cum proponas. †singulariter limitatur, vt non hēat locū in treuga, q a licēt vnus ruperit treugā, alter tn̄ illā obseruare tenet̄, vt est dictum Vincen. in c. 1. s̄. de treu. & pa. quod sequitur Io. And. in addi. Spe. in rub. in tit. de treuga & pa. cū ꝯcor. vt per Alex. in d. l. cum ꝓponas, vbi tn̄ allegat vltimo loco Imo. in l. qui seruū. ff. de verb. obl. dicentem hoc potius de cōsuetudine, q̄ de iure procedere.[c] & ita ēt ipse vr̄ tenere. Et ad hoc idem Alex. sequitur in d. l. qui seruum. q̄ legit sub l. qui insulā. ff. de verb. obl. & idē Alex. in l. semel mora ff. sol. mat. & Imo. in c. 3. s̄. de iureiur. & sentit do. Abb. in c. 1. de treu. & pa. Sed tn̄ prima opi. Vin. approbatur cōiter, quam Bal. sequitur in rubr. de treu. & pa. & in c. dudum. el 2. col. 6. s̄. de elec. & in proœ. decret. incip. Rex pacificus. col. 2. & s̄m istam cōem opi. Maria cōsuluit in cōsi. Genuensium Dux, vbi rōnem diuersitatis adducit inter treugam, & pacem. quia treuga ad tempus fit. ideo debet expectari finis temporis. & postea læsus poterit se vlcisci. Et rō ista cessat in pace, † quia perpetua est. Sicut in simili habetur in officiali ad tēpus, qui non pōt durante officio ꝯueniri. Secus tn̄ est in ꝑpetuo, vt no. in l. pars literarū. ff. de iudi. in l. principalibus. ff. si cer. peta. Et sic refert, & sequitur Fely. in d. c. 1. s̄. de treu. & pa. Simpliciter transcribunt Mod. in d. l. cum proponas. & tn̄ ista ratio mihi non multum satisfacit. q a si in pace conceditur, vt omnes fatent̄, ꝙ rūpentem pacē impune offendere possim ergo idem in treuga dicendū est, d. l. cum proponas. cum si. Non ob. simile de officiali, quia illud venit a remotis. Nam ex iuris dispōne fateor, ꝙ sæpenumero aliquid conceditur ad tempus, & non in ꝑpetuum. l. quoties. C. de preci. impe. offe. & in iuribus præallega. de officiali. Sed nos sumus in cōtractibus, in quibus dēt seruari æqualitas, q̄ est vt frangenti fidem, fides frangatur eidem. l. quæro § inter locatorem. ff. loca. no. per gl. in c. cum inter. s̄. de elec. Præterea in officiali ad tempus, sicut ipse a creditoribus cōueniri nō potest, ita agere non poterit, vt not. in iuribus præallega. Sed hic inæqualitas esset, ꝙ nō seruanti fidem quis teneretur seruare. Et prædicta ratio, quæ do. Maria. adscribitur, originaliter fuit Paul. de Cast. in d. l. qui seruum, vbi Areti. conatur respondere aliter, quàm supradictum sit.

ADDITIONES.

a ¶S. Ald. Dispositionibus. Vide Dec. in c. dilecti. col. fi. in fi. vbi idem repetit. s̄. eo.

b ¶Hier. Gig. Cum proponas. Et vide extēsē multa aggregata per And. Sic. in cō si. 74 in c. omnia, quæ factis. in 5. col. cum seq versi. recitat nunc accuratè.

c ¶Syl. Ald. Procedere. Vide quæ addidi ad l. cum proponas. C. de pact.

SVMMARIVM.

1 *Recusare quis iudicem non prohibetur, coram quo cogitur respondere.*

2 *Recusatio remota non intelligitur, etiam si causa ex certa scientia sit à Papa commissa iudici suspecto.*

Etiam si motu proprio, nu. 3.

4 *Legatus de latere recusari potest.*

5 *Recusatio de facili non remouetur.*

In crimine notorio non conceditur. nu. 6.

7 *Crimine in notorio iudex de facto familiæ suæ cognoscit, & etiam de proprio.*

8 *Debet, importat necessitatem.*

9 *Recusari potest iudex ex eo, quòd in alia causa appellatio pendet.*

Et quid in crimine notorio, nu. 10.

11 *Appellari non potest à correctione, nisi modus excedatur.*

PRoposuit. ¶ † Primo no. ibi, non minus teneat̄ in alijs r̄ndere. ꝙ licēt qs cogatur r̄ndere corā vno iudice, nō tn̄ illū recusare ꝓhibet̄. † Vnde facit tex. ad id, quod solet dici, ꝙ si cā cōmittat̄ per summū Pontificē iudici suspecto, etiā ex certa scientia, non tn̄ recusatio remota intelligitur,[a] vt est dictum Inno. in c. ex transmissa. s̄. de fo. cōpe. & voluit glo. in c. ad hæc. in ver. elegerint. in fi. s̄. de rescrip. Et hoc ꝓcedit ēt in iudice, qui datus esset motu proprio, † vt no. Abb. in c. cū olim. el 2. circa fi. s̄. de offi. deleg. † Similiter hoc haberet locum in legato de latere. c. nouit. in fi. & quod ibi Abb. j̄. eo. † Nā talis recusatio de facili nō remouet̄, quia durum est, & ꝯ rōnem, corā iudice suspecto litigare, c. secundo requiris. j̄. eo. 3. q. 5. c. quod suspecti. Et quod dictum est de verbo r̄ndere, quod non excludit recusationem. ꝯrium vr̄ ꝓbare text. hic in alia parte, dum dr̄, Nō dēt ad r̄ndendū cōpellere. Non ergo dr̄ r̄ndere ille. qui iudicem recusat. Conclusio est, ꝙ verbum generale sit, & s̄m subiectam mām intelligat̄. ¶ † Secūdo no. ꝙ in crimine notorio non hēt locum recusatio, quia tunc nulla cā suspicionis vr̄ subesse.[b] Constat. n. de delicto, & pœna certa est. vt dr̄ in l. 1. ff. ad Turpi. Ex ista ratione dicit Bar. in l. si quis forte. §. 1. ff. de pœ. † ꝙ in notorio crimine iudex de facto familiæ suæ cognoscere p̄t. immo ēt ex facto proprio, quod notorium sit, iudex cognoscit, vt no. Inno. in c. ex parte. el 1. j̄. de verb. sig. de quo j̄. post gl. Et in notorio, de quo tex. hic loquit̄, cū ipso iure actu natus sit, vt hic dr̄, alia sententia declaratoria non requirit̄,[c] s̄m Imo. hic. & iō limitat̄ tex. in c. cū secundū. de hære. in 6. ut non habeat locum in notorijs, ut dicit Peru. hic. de quo dixi s̄. in c. peruenit. ¶ In gl. in ver. debet. Ibi, necessitatē importat. hoc declaratur, vt per do. Abb. hic. † Ad idem gl. 25. q. 1. c. 1. in ver. oportere. in c. si vir. in versi. debet. j̄. de adulte. vbi Abb. & per glo. in l. sæpe. ff. de offi. præsi. in l. obseruare. de offi. procon. cum si. ¶ † In fi. gl. circa ea, quæ do. Abb. scribit, opi. Goffr. de iure verior vr̄. s. ꝙ iudex recusari possit ex eo duntaxat, ꝙ in alia cā appellatio p̄det, & fuit intellectus Imo. in c. ad hæc. el 1. s̄. eo. ꝑ illū tex. vbi simplr̄ ponderat̄ pendētia appellationis. Et probat̄ hic, dū dr̄, illi omnino suspectus est, vt dicit Peru. hic. Comprobatur hoc duplici rōne. Primo, quia excipitur casus, q̄n crimen notorium est. Nā ista exceptio bene conuenit, stante regula, ꝙ ex sola pendentia appl̄onis iudex recusari possit, q a illa suspicio, q̄ cātur ex pēdētia appellationis cessat, & purgat̄ in crimine notorio. Si enim regula hic posita intelligeretur, ꝙ vltra pendētiā appellationis suspicio deberet probari, tunc exceptio facta de crimine notorio, simpliciter non haberet locum, cum ēt in notorio crimine quis grauari possit. s̄m quod j̄. videbimus. Secūdo, quia si deberet grauamen probari. vt dicunt Io. And. & alij, frustra pōderaret̄ appellationis pendētia. Nam sola probatio grauaminis sufficeret, absque eo, ꝙ appellatio penderet. Dum ergo iura sæpius repetunt de pendentia appellationis, necessariū vr̄ fateri, ꝙ sola appellatio sufficiat, vt latius dictum fuit in c. ad hæc. r̄ndēdo ad omnia, q̄ in ꝯrium adducunt̄, quæ gratia breuitatis hic aliter non repeto. ¶ † In gl. fi. in fi. conclusio glo. approbat̄ cōiter. vr̄ tn̄ prima facie continere diuinationē ad tex. hic, vbi nō apparet. ꝙ delictum esset manifestū, & notorium, prout gl. dicit. Diuinare aūt non debemus, c. vt nostra. j̄. vt eccle. benefi. Sed tn̄ r̄nderi p̄t, ꝙ licēt formaliter tex. hic non dicat de notorio, virtualiter tn̄, & per verba æquipollentia hic dr̄, dum requirit̄, ꝙ delictum manifestū adeo sit, vt ipso actu puniat̄. Secunda solu. fuit Inno. hic, vt tex. procedat in crimine graui, & manifesto, prout loquitur. contrariū ꝓcedat in delicto manifesto simpliciter. Nec huic sol. obstat, ꝙ Ab. dicit, ꝙ facilius in grauibus, in quibus maius periculū vertitur, deberet habere locum recusatio: quia hoc non vr̄ habere locum, q̄n dubitat̄. Sed q̄n delictum manifestum est, sæpenumero ꝓp grauitatem delictorum celerius ad executionem proceditur, & appellatio remouetur, l. 2. quorū appel. & l. addictos. C. de epis. audi. no. in l. non tantum. ff. de app. Et hoc modo solu. Inn. defendi p̄t. Tertia solutio ponitur per do. Ant. & Ab. vt text. hic intelligat̄ in notorio crimine, pro quo est pœna determinata in iure: ꝯria hēant locū, q̄n in tali notorio pœna imponit̄ arbitrio iudicis. Et idē sequit̄ do. Ab. in c. cū venissent. col. 3. C. de iudi. In c. 1. de maled. in c. dilectus. j̄. de pœnis. Et idē tradit Dom. in ca. 1.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Ald. Intelligitur. Vide omnino Dec. in c. cum inter, col. 3. in fi. de excep. in c. postremo. in 4. not. j̄. eo.

b ¶Syl. Al. Subesse. Vide Dec. in c. cum non ab homine. col. 5. de iudi.

c ¶Hier. Gig. Requiritur. Adde Fely. in c. Rodulphus. in 23. col. in versi. limita primo prædicta. s̄. de rescript. & adde, ꝙ in facto notorio non solum nō requiritur declaratoria, sed nec etiam citatio, de quo habetur per Dec. s̄. hoc, eo. tit. in c. peruenit 52. col. in versi. & conclusio s̄. facta. cum per Fely. in c. Rodulphus. in verbo, citatus etiam pars. in 28. col.

e.1.col.pe.in c.si iudex.in fi.de offi.deleg.in 6. Et istā doctrinā valde extollit And.Sic.in tra.de præstan.Cat.3.q.2.partis.col. pen. Adde tñ, ꝙ ista distinctio nō ꝓcedit in pœna, q̄ īponitur ī foro pniali, ut no.dicit Dom.in c.qa plerique.co.2.uers.re salua.de offi.ordi.in 6.de quo dubitari pōt.† qa licēt a correctione nō appellctur.c.ad nram. supra,eo.tñ si modus excedatur, appellari pt, vt no.in c.reprehēsibilis.§. eo.Postremo alia solutio ad cōtrarium accōmodari pōt, ut text.hic intelligatur formaliter, ꝓut loqtur, ꝙ in notorio cr̄se iudex recusari non possit, tanq̄ suspectus, ex eo duntaxat, ꝙ sit appellatum in alia cā, & pēdeat appellatio, ut dr̄ hic.sed p hoc tñ nō negatur, qn si ꝓbaretur grauamen, uel alia vera cā recusationis, hēret locum recusatio prout in contrario dicitur. Et ita tex.hic in terminis quibus loquitur, restringatur.

SVMMARIVM.

1 *Electio potest confirmari in ecclesia.*
2 *Causa ecclesiastica in ecclesia iudicialiter tractari possunt.*
3 *Confirmatio electionis videtur esse volutaria iurisdictionis.*
4 *Iudicia secularia in ecclesiis tractari non possunt, etiam si sint pia, nisi sint voluntaria iurisdictionis, nu.6.*
5 *Dispositio generalis includit casus etiam priuilegiatos.*
7 *C.decet.de immu.ecclesiarum.an habeat locum in contractibus.*
8 *Dispō loquens de quasi contractu, an habeat locū in cōtractu.declara, nu.10.*
9 *Aditio facta in ecclesia, an ualeat.*
11 *Statutum de contractu mulieris non habet locum in quasi contractu, nisi per viā extensionis, num.12.*
13 *Excommunicatus non solum repellitur in petitionibus suis, sed peruertens iuris ordinem repellendus est.*
14 *Persona non solum excommunicatur, sed etiam interdicitur.*
15 *Vniuersitas excommunicari non potest.*
16 *Interdictum, & excommunicatio qualiter differant.*
17 *Excōicatio lata pro cōtumacia manifesta, & crimine manifesto parificantur.*
18 *Excommunicatio, licēt iniusta, valet.*
19 *Citari an debeat pars in absolutione excommunicati.*
20 *Absolutio ab excommunicatione, omissa partis citatione, an ualeat.*
21 *Absolutio a iuramento, parte non citata, an ualeat.*
22 *Excommunicatus pro contumacia iudiciali absolui non debet præstando simpliciter cautionem cum iuramento, sed cautio sufficiens requiritur.*
23 *Cautio sufficiens quæ dicatur, attenditur materia subiecta.*

1 QVa fronte. ¶† Primo no. ꝙ electiones ī ecclesia ꝯfirmari pñt. Ex quo
2 Abb.infert, ꝙ † cāæ ecclesiasticę iudicialiter in ecclesia tractari pñt. Sed ista illatio nō bñ īferri vr̄ p istū tex.qui loqr̄ in cā spūali, de qua gñaliter ad cās ecclesiasticas nō bñ infert, q̄ a spūali-
3 bus distinguunt, vt p gl.11.q.1.in sūma. † Et qa cōfirmatio electionis vr̄ eē voluntariæ iurisdōnis. & isto iure extraiudicialiter fieri poterat, vt Inn.hic tradit. ideo bñ infertur ad alia, quæ iudicialiter in initum pro tribunali exercentur. dictum tamē Abb.cōiter approbatur, ꝙ in ecclesia cāæ ecclesiasticæ tractari pñt, ut est tex.in d.c.decet.§.omnis.de immu.eccl.lib.6.vbi omnis strepitus secularium cārum ꝓhibetur in ecclesiis. ergo a ꝯrio sensu non prohibetur in ecclesiasticis. & glo.ibi exp̄sse hoc tenet. & idē gl.& Doc.in c j.p illum tex.ī de imu.ecc.no.Abb. in c.cum ecclesia.post gl.ibi.eo.tit.& tradit Bal.in cōsi.clii.casus corā epō.col.2.lib.1.Sed aduertendum est, quia in cōtrarium vr̄ tex.in c.decet.in uersi.cessent in ecclesiis.in fi.vbi dr̄, Cessent in ecclesiis fori cuiuscunq; tumultus. Nā illa vniuersalis, cuiuscunque fori, etiā forum ecclesiasticum includere vr̄, argu.c.solitę.de malo.& obed.& 19.dist.c.si Romanorum. Facit tex.in d.c.1.de immu.eccle. Nec vr̄ uerum, qđ gl.ibi dicit, ꝙ tex.de causis secularibus intelligatur, qa gñaliter loqtur. Non ob.tex.hic, qa rñdetur, ut s̄.dixi videlicet, ꝙ in cā spirituali loquatur. Nō ob.tex.in d.§.omnis.in quo vr̄ fundm̄ Doc.qa argumētum a contrario sensu ibi colligitur non absolute respectu cārum ecclesiasticarum, sed respectu illius dictionis uniuersalis, omnis, hoc modo. In ecclesiis oīs strepitus secularium cārum ꝓhibentur. ergo a contrario non prohibetur omnis cārum ecclesiasticarum Et hoc uerum est, qa in causis spiritualibus ꝓhibitio non hēt locum, ut hic. ¶ Et iō in puncto iuris vr̄ dūm, ꝙ ēt cāę ecclesiasticę ꝓhibeātur tractari in ecclesia. Non enim conuenit, ꝙ tribunal huiusmodi causarum ibi erigatur. Bene verum est, ꝙ non obstante tali prohibitione ꝓcessus ualerēt, qa duntaxat in cāis secularib. ꝓcessus annullat. d.c.decet. circa fin.ibi, ꝓcessus iudicū secularium. Et iō tali annullatione ꝓcessus. drīa est inter cās ecclesiasticas, & seculares. In causis ergo secularibus ꝓhibetur, & annullatur ꝓcessus in ecclesia. d.c.
4 decet.§.fi. Et adeo hoc ꝓcedit, † ꝙ licēt cāæ seculares fauorabiliores sint, & piæ, in ecclesiis tamen non poterunt tractari, ut voluit Ioan.And.& sequitur Dom.in d.c.decet.in prin.in uer. q̄ro an sit prohibitum. Et idem tenet Abb.in c.cum ecclesia.colum.fina.de immu.eccle.per text.in d.§.omnis. qui uniuersaliter loqtur, & sic oēs casus iōcludit, licēt aliās sint priuilegiati, & fauorabiliores. Et p ista ꝯclōne bñ facit tex.no.in l.ī fraudē.§.fi.ff.de rest.mi.ubi Bal.p illū text.ꝯcludit † ꝙ dispō, quæ
5
a loquir̄ gñalr, ēt includit ꝑsonas, & casus priuilegiatos.[a] Et Bal.
b ibi infert ad piā cām. Et hoc a fortiori ī casu nr̄o procedit, ubi
6 tex.nō solū loqr̄ gñalr, sed vtr, du inqt, oīs. † Limitar̄ tñ hoc nō ꝓcedere in his, q̄ sunt uolūtariæ iurisdōnis, ut not.Bart.p illum tex.in l.actus.C.de ser.& seqr̄ Abb.in d.c.cū eccl̄ia vbi ēt circa fi.ꝯcludit, ꝙ ī eccl̄ia qs doctorari possit. Qđ tenet Io.An.& se-
7 qr̄ Dom.in d.c.decet in prin.circa fi.Subiicit d.Abb.hic.† ꝙ dispō d.c.decet. q̄ loqr̄ in iudiciis, ī qbus quasi ꝯhir̄.l.3.§.idē scri-
c bit.ff.de pecu.nō hēbit locū ī ꝯctib.[c] † ꝓut ibi tenuit gl. Ex quo
8 d.Abb.ifert † ꝙ dispō. q̄ loqr̄ de quasi ꝯctu, nō hēat locū ī ꝯctu. vt p eū hic. & idē Abb.tradit ī d c.cū ecclesia. Sed nō puto ꝙ in hoc recte loquar̄. Et prīo, illatio q̄ ipse facit, non bñ colligitur. qa licēt in iudicio quasi ꝯhar̄, iudiciū tñ absolute nō dr̄ quasi ꝯctus. Tale.n.argm̄.qđ Abb.facit, deberet fieri de quasi ꝯctu sim-
d pliciter ad ꝯctū.[d] Nā quasi ꝯctus, q in iudicio īteruenit, alterar̄ ꝑ iudiciū, qđ reddir̄ ī iuitū.l.īter stipulātē.§.ff.de verb.obli. Sed quasi ꝯctus ex verisimili uolūtate piūi ꝓficiscitur, ut not. Inst.de obl.q̄ ex quasi ꝯctu.p totū.facit tex.not.in l.ī cōmodato.§.sicut.ff.cōmo. Et iō dū arguitur de iudicio ad ꝯctū, nō dr̄ fieri arg.de quasi ꝯctu simpl̄r ad ꝯctū, vt Abb.hic dicit. Scđo, ꝙ hoc verū sit, patet, qa dispō c.decet. sicut nō hēt locū ī ꝯctu, ut
9 gl.ibi, & oēs fatētur: ita non hēbit locū in quasi ꝯctu Nā † si qs adiret hr̄ditatē in ecclesia, ex qua aditione quasi cōtractus īsurgit.§.hæres.Institu.de obliga.q̄ ex quasi cōtractu. Abb.ipse nō negaret, qn ualeret talis aditio, qa si cōtractus ualet, nulla ratio subest, quin iste ꝯtractus ualere dēat & ita patet, ꝙ Abb.nō bñ
10 dicit. dictū tamen in se uerum videtur. † quod dispositio, q̄ lo
e qr̄ in quasi ꝯctu, in mā stricta, nō hēt locū in cōtractu,[e] nec ꝯ.
11 † Et iō statutū de ꝯctu mulieris, nō hēt locū ī quasi ꝯctu, ut Ab. hic dicit. & idē ī d.c.cū ecclesia.no.Bal.in l.j.p illū tex.ff.de cōtra.iudi.tu.Ang.in cōsi.301.diligēter.uisis.col.2.Abb.in cōsil. 71.qnq; dubia.col.3.lib.1.Ale.in ꝯs 67.visis dubitatio.col.4 lib. 1. Et ad hoc facit, qa cōtractus distinguitur a quasi cōtractu, ut colligitur Insti.de obl.q̄ ex quasi contra.in prin. Et in contractibus est verus ꝯsensus, in quasi cōtractibus īterpretatiuus vr̄ Et iō appellatione contractus nō uenit quasi cōtractus, p s̄.dicta. Et ista ꝯclō bñ ꝓcedit, inspecta vi, & ꝓprietate verborum.
12 Sed p viam extēsionis, qn̄ omnimoda rō militaret, † statutum de cōtractu bn porrigitur ad quasi ꝯtractū, & econtra. Et ita locū hēt qđ no.Bal.in rub.C.de pac.Bar.in l.more.ff.de acq.hære.cū cōcor.quas Ale.ibi adducit.& idē Alex.larius post alios tradit in l.mutū.ff.eo.ti.Ro.in cōsi.7.viso facto.col.fi.& in cōsi. 193.elatū est.col.1.& larius in cōsi.280.p̄suppposito.in princ. Facit, quod no.Bar.in l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pact.col. 4.& in l.Meuia.§.1.solu.ma.& quod no.Bal.& Ale.in l.si apud
13 acta.col.1.C.de transac. ¶ † Scđo colligitur p Abb.hic, ꝙ nō solū excōicatus repellitur in petitionibus suis, ut in c cum parati.s̄.eo.sed ēt ꝑuertens ordinē iuris repellendus est. Sed tamen considerandū est, quod in effectu hic nō repellitur. Et rō manifesta vr̄, quia non petebat gratiā, prout loquitur text.in d.c.
14 cum parati.sed obseruationē iuris cōis.[f] † Tertio no. ꝙ persona no solū excōicatur, sed interdicitur. Ad idē text.in c.is cui.de sen.excō.in 6.facit tex.in l.moris.in prin.& §.1.ff.de pœnis.
15 † Secus tñ est, in uniuersitate, q̄ excōicari n̄ pt.c.Romana.§.in uniuersitatē, de sen.excom.in 6. de cuius ratione late tradūt Mod.
16 in c.dilectæ.de excep. † Et ī quibus differunt, & in quib. conueniunt excōicatio, & interdictum. late ꝓsequitur Io.de Ana.in rub.de cler.excō.mini. ¶ Circa ea, quæ do.Abb.hic scribit. primo aduertendū est, dū principaliter opponit de tex ī c.ex pte,
17 & dicit p illum † ęqparari excōicationē latā pro contumacia manifesta, vel pro crimine manifesto, vt in illis casibus nō ꝯcedatur absolutio mediāte cautione. sed realis satisfactio requiratur. Nā istud verum est in offensa manifesta, ꝑut loquitur text. in d.c ex parte.& in c.solet.de sen.excō.in vj. Sed in contumacia manifesta hoc simpliciter non est verum, sed satis est, ꝙ cōtumax soluat expensas, & p̄ster cautionē de iudicio sisti.c.venerabilibus.§ secus.de sen.excō.li.6.vbi Domi. Quātum uero ad ītellectū huius decretalis laborat Abb.hic. & uario mō Doc. loquuntur Sed tñ planius vr̄ eē intellectus, ut dicamus, ꝙ cum absolutio

ADDITIONES.

a Hiero.Gig.Concludit, quòd dispō. Vide super illud, eundem d.Philip.Dec.in consil.v.incip.in causa d.Mariæ.in 1.col.
b Hier.Gigas Priuilegiatos. Adde eundem in con.v.1.& 2.co ubi ponit, an statutū generaliter loquens comprehendat casum dotis, & vide eundem Dec.in c sedes, in pe.col.supra, de rescri.& Ias in l.1.in 4.col.ff.sol.ma.
c ¶Syl Al.In contractibus. Vide quæ ego late addidi in l.nemo est.C. de sacrosan.eccle.ad Bar.
d Ad contractum. Idem uoluit remissiue tamen in c.at si clerici.13. col.de iudi.
e In contractu. Vide multa aggregata ad illud propositum per d.Iason.in l.si vnus.§.pactus ne peteret.in 9.col.ff.de pac.& per eundē in l.siue apud acta. in 1.col.C.de transa.

absolutio peteretur a iudice q excõicauit, vel ab alio qui hēret auctoritatē absoluēdi, aduersarius ꝯparuit, & contradicebat, ꝙ talis absolutio nō dēret concedi mediāte cautione, qa allegabat, offensam esse manifestam, iuxta c. ex parte de uer. sig. Et cū ista allegatio p iudicē nō admitteret, aduersarius appellauit. Pēdēte n. tali appellatione, q̄ legitima erat. c. solet. de sen. exco. in 6. absolutio tñ ꝯcedit ea rōne expressa, ne excõicatus in excõicatione decedat. Et ita colligit ex dictis Abba. post alios hic. & posteriores oēs sequunt. Sed tūc stat dubitatio, si ista rō, q̄ allegatur in tex. attēdat simplr, ne quis moriatur in excõicatione, sp̄ hēbit locū absolutio, dato ꝙ quis pro manifesta offensa excõicatus sit. qa sp̄ ēēt illud periculū, ne quis moriatur ī excõicatione, cū singulis diebus quis mori possit. l. 1. ff. de condit. & demō. & ita dispositio c. ex parte elusoria redderet. pphoc forte Doc. nō attēdētes rōnē, q̄ in tex. allegat, alijs modis conant tñ dere ad tex. in d. c. ex parte. referēdo plures limitationes, in quibus ille tex. nō ꝓcedit, videlicet qñ offensa manifesta fuisset in Deū. quo casu sola cautio sufficit, ut dicūt Imo. & Doc. hic. tradit Ant. de Bu. post Host. in c. 1. col. 3. ver. venio ad mandatum Papæ. s. ꝙ met. cau. Vel quādo satisfactio consisteret in implemēto alicuius iuris spūalis vel aliquo alio iure, ꝙ p excõicatū impleri nō pōt ex quo necessariū est, ꝙ prius absoluat, ut not. Inno. in c. pro illorū. de p̄b. vbi Abb. circa fin. & in d. c. ex parte. col. 1. nā illis, & similibus casibus text. hic intelligitur. Sed istud diuinare est. Et hoc mō tex. multū restringitur, & ideo Host. & Doc. aliter dñt, ꝙ licèt quis absolui nō debeat absque satisfactione stāte offensa manifesta. d. c. ex pte. tñ absolō facta tenet.

18 Et ita est tex. no. hic, & hoc sequuntur Perus. Mod. † qa sicut excõicatio valet, licèt iniusta sit, ut no. in c. sacro j. de sen. excom. ita pariter dicēdū est in absolutione. Et de hoc est text in c. venerabilibus. §. vbi aūt. de sen. excō. in 6. Sed ista solutio ēt nō satisfacit, duplici rōne. Prima, quia tex. hic vr ꝯsiderare, ꝙ absolutio facta sit de iure, & nō ꝯ prohibitionē iuris, dum inquit, Absoluere poterit. Secunda, qa cū appellatio interposita sit, vt ut hic dicitur, nō valeret excõicatio lata post appellationē, c. p tuas. j. de sen. excō. ergo pariter isto casu etiā nō dēret valere absolutio. Et ita argm̄ illorū retorquetur. Nec obst. ꝙ Perusi. hic dicit. col. 7. versi. expeditis omnibus, ꝙ in casu huius decretalis bñ valet absolutio facta post applōnē, licet nō valeret excõicatio p istū text. qa hoc nō vr verū, cū regulariter absolutio, & excõicatio a pari ꝓcedāt. 1. dist. in c. verbū. tex. in l. si cū. ff. de re iu. Vnde finaliter concludēdū est, ꝙ tex. hic intelligatur, & ꝓcedat illa rōne speciali, in qua expresse fundatur, & loquat de illo, q erat in articulo mortis, vel graui oppressus infirmitate. quo casu dispositio c. ex parte. nō habet locū, qa tali casu pro manifesta offensa excommunicatus mediāte cautione absoluitur, ut est tex. ī c. fi. vbi Abb. de sepul. no. Gof. & Abb. in c. in lr̄is. ī fi. de rap. Et ista ꝯclō ampliatur p istū tex. hic, ut talis absolutio ꝯcedatur nō obstāte appellatione aduersarij. Et hoc modo tex. de plano procedit. Et pro isto intellectu bene facit, ꝙ in simili casu no. Bar. per illū tex. secundū intellectū eius in l. 1. de sacrosan.

19 eccl. ¶ Successiue d. Abb. quærit virū in absolutione † excõica-
a tionis pars debeat citari.[a] Et dicit communiter teneri, ꝙ sic, p eū hic. & ita tenet Spe. in ti. de côtu. §. fi. ver. sed pone, excommunicatus. & Pe. de Peru. in c. venerabili. j. de sentē. exco. & alij Doc. in locis j. allegādis. Et ista ꝯclusio ꝓcedit, qñ agitur de īteresse ptis, vt qa excommunicatus qs sit pro manifesta offensa, quo casu absolutio non conceditur cum cautione, vt in c. ex parte. el j. de ver. sig. Nā tali casu citatio partis reqrit, vt ꝯstet an offensa manifesta sit. Secus vero vbi excommunicatur qs simpliciter pro contumacia. tunc. n. poterit absolui præstādo cautionē, ēt parte non citata, ut Spec. ꝯcludit in d. ver. sed pone. & seqt Do. in c. Romana §. sententias. de snīa excō. in 6. & facit, ꝙ no. Cald. in ꝯsi. 7 an eps. ī tit. de iureiu. Et cū ista distinctione in effectu resoluit gl. in c. excommunicatos. xi. q. 3. q̄ Bal. seqt in l. si pacto quo pęnā. col. 1. C. de pac. Et sm̄ hoc intelligitur, qd dicit Anto. de Bu. p illū text. ī c. olim. co. 1. s. de rescr. vbi simplr ī gt, ꝙ in absolutione excõicationis citatio ptis non reqrit. Et ca-

20 su, quo citatio requiratur, † si tñ omissa fuerit, non per hoc absolutio vitiat, vt tenent, & concludūt Io. And. Host. & d. Abb. post alios hic. Spe. in d. uer. sed pone. Ant. de Bu. in c. debitores. de iu. iur. & Ro. in sing. 587. tu hēs regulā. & hoc idē latius probat Ro. in ꝯs. 354. circa ꝓpositā. ¶ Ex s. dictis ēt infert ad similē

21 quæstionē. † Nūqd absolutio facta a iuro ualeat parte non cita-
b ta.[b] in qua br̄ Abb. ꝯcludit, ꝙ non ualet, nisi ꝯstet iurm esse illicitū, vt latius p eū hic. Primo ergo sentit d. Abb. quod in iurō illicito ēt solutio reqrat. Qd verū est, ut tradūt Inn. & Doc. post gl. ibi in c. verū, de iureiu. in ver. absoluerunt. & no. Pet. de Anc. in ꝯs. 333. Reiecto ordine. col. 1. cum si. ut dixi in c. p̄terea. supra eo. Scdo in q. prin. ista est côis opi. ꝙ in absolutione a iuramen-
c to citatio[c] necessaria sit, & late ꝓseqtur d. Abb. in c. 1. s. de iure iur. & voluit Io. An. in rub. de iur. iu. in addi. Spe. circa fi. & idē Old. in consi. 120. ad duplicem. in prin. Alb. in rubr. C. de vsu. in fi. Pe. Anc. in ꝯsi. 199. p̄dictis subtilr. Lau. de Rodul. in c. ꝯsuluit, ex de vsu. ī 125. q. & Imo. ī cle. dispēdiosam. co. pe. de iudi. ¶ Fal-
d lit primo qñ ꝯstaret iurm: eē illicitū,[d] vt p d. Abb. hic. idē post alios in d. c. 1. de iureiu. & no. Card. ī ꝯsi. 25 ad dubia. co. 2. ¶ Secūdo fallit, qñ non ageretur de p̄iudicio partis, qa tunc citatio partis non reqrt, ut tradit Old. in ꝯs. 120. p̄alleg. & Cal. ī ꝯsi. 7. in ti. d' iurei. & idē Cal. ī ꝯs. 1. ī ti. d fer. Alb. ī d. ru. d usu. ī fi. & Imo. ī d. cle. dispēdiosā, & no. Pa. de Ca. ī ꝯs. 214. circa primū. co. pe.
e Vltimo fallit, qñ periculū esset in mora,[e] qa tūc nedū citatio, sed nec absolō necessaria est, vt est dictū Inn. in c. venerabilē. s. de ele. ꝙ seqtur Bal. in l. non dubiū, col. pe. C. de leg. Abb. in c. q̄to. col. 5. s. de iur. iu. & Ro. in sing cccexcj. tu sai. ¶ † in gl. in
22 ver. cautione. gl. & Doc. oēs hic concludūt, ꝙ ꝓ ꝯtumacia iudiciali excommunicatus absolui non debet præsentādo simpliciter cautionē cū iurō. sed cautio sufficiens requiritur per istum tex. hic. Sed certe ista est maxima restrictio ad iura, q̄ côiter dñt excõicatū dēre absolui p̄stādo cautionē cū iurō de parendo mādatis ecclesiæ. in c. cum desideres. in c. ex tenore. j. de sen. exc. Et ideo ad tex. hic cogitabam posse responderi, ꝙ illa verba sufficiēti cautione recepta, intelligātur pro simplici cautione sm̄ subiectā materiā. Et hoc primo satis innuit tex. hic ī mō loquēdi quo utitur, dū inqt, ab ipso tñ, &c. vr. n. rñdere tacitę obiectioni, & uelle, ꝙ cautio ordinaria non omittatur, & nō intendit circa talē cautionē aliqd innouare. Scdo facit tex. ī c. fi. de sep. ubi simplex cautio sufficit qñ in articulo mortis præstatur. & ita in casu isto uidetur per ea quæ supra dixi. ¶ Tertio
23 hoc in terminis uoluit Ant. de Bu. in c. fi. s. de resti. spo. † Dicēs ꝙ cautio sufficiens dicitur cautio simplex, sm̄ subiectam materiam, & sequitur Ale. in consi. 35. viso processu. col. 6. lib. 4.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Citari. Vide Paris. in conf. 44. nu. 24. lib. 1. vbi omnino uidendum est. in consi. 96. nu. 84. co. lib. quod legitur in consi. 49. nu. 20. lib. 1.

b Syl. Ald. Non citata. Et quòd citatio requiratur, vide Cor. in cōsi. 45. litera p, lib. 2. contra Alex. in consi. 49. lib. 4. sed ꝙ sic, & ꝙ tunc nō concedatur nisi a Papa cum iusta tamen causa, & cognita re. uide Cur. cons. 65. co pen. versic. & plus. in deci. Delphy. 140. ꝙ parte non citata non concedatur. Ale. consi. 223. col. 4. li. 2. & ad effectum agendi potest fieri parte non citata, deci. Neap. 200. no. 10. Io de Ami. nu. 31. col. 19. circa fi. Ias. in l. patre furioso. nu. 34. de his, q sunt sui, vel alie. iur. & de hac q. vide in meo cōsi. 105. li. 11. & dicit Pa. de Ca. ī cōsi. 260. in no. ꝙ non est necessaria, & loquitur in habilitatione, cōtra quē uide Ale. in consi. 222. lib. 2. Ias in l. nec quicquā, §. vbi decretum co. 9. de off. ꝓcon. & leg. Declarat Cur. in cōs. 65. in fi. & licèt debeat citari pars, valet tñ facta sine citatione. Iaso. in l. patre furiosū. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. col. 5. in fi. & ꝙ non requiratur. Vide Ale. in consi. 49. col. 7. lib. 4. de quo ēt Bal. in consi. 253. lib. 1.

c Hier. Gig. Citatio. Vide per d. Ias. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de offi. procon. & lega. in 9. col. & latissime d. Fran. Corn. in suo aureo cōsi. 43. incip. super contingentia facti, in pen. & vlt char. Barb. consi. 85. in 3. lib. Alias fuit dubitatum in facto, nunquid consuetudo possit derogare huiusmodi solemnitati citationis. & dicebam, ꝙ sic, per id, quod dicit Bal. i auth. si quis in aliquo, C. de eden. dicens consuetudinem posse solennitati citationis derogare cuius dictum sequitur Ale. consi. 41. in 2. vol.

d ¶ Syl. Ald. Illicitum. Idem, quando constaret de turpitudine recipientis iuramentum, uel parti aduersæ nullam competere defensionem. Fel. in c. 1. nu. 26. de iureiu.

e Syl. Ald. In mora. Adde Cardinal. in consi. 137. Fely. in cap. 1. de spon. in fi. & vide pro alia limita. deci. Thol. q. 67. quid si iuramentum sit confirmatorium. vide Ias. in l. si opus nouum. nu. 7. ff. de ope. no nou.

SUMMARIUM.

1 *Excommunicari quis non debet, nisi monitione præmissa, limita. nu. 7. 11. & 12.*
2 *Monitio requiritur non solum, quando quis excommunicatur, sed etiam quando absolutus in excommunicationem reducitur.*
3 *Reductio in excommunicationem requirit omnia, quæ excommunicatio.*
4 *Monitio non præsumitur interuenisse nisi præsens sit excommunicatus.*
Et requiritur etiā in suspēsione. nu. 5. nisi suspēsio fiat in pœnam delicti, nu. 6.
7 *Suspensio, quando exigat monitionem.*
8 *Clausula, ipso facto, importat canonem latæ sententiæ.*
9 *Citatio requiritur in denunciatione excommunicationis incursæ.*
Et in excommunicatione semper, etiam si factum sit notorium, nu. 10.
12 *Monitio non requiritur pro futuris culpis.*
13 *Liberè fieri quid dicatur, & restringatur solum eo respectu quo profertur, 14.*
15 *Excommunicatio lata non præcedente monitione, an valeat, & quando. Quid si à delegatu, nu. 16.*
17 *Rescripti forma omitti non potest.*
18 *Declaratoria excommunicationis incursæ à iure, an valeat sine monitione.*
19 *Declaratoria & excommunicatio quomodo differant.*
20 *Appellatio non suspendit sententiam excommunicationis, sed bene declaratoriam excommu. incursæ, nu. 21.*
22 *Expensarum condemnatio facta à iudice appellationis, an, & quando comprehendat expensas primæ instantiæ, quid de absolutione. nu. 24.*
Quid si primus iudex omisit condemnationem expensarum, nu. 23.
25 *Tutor, & prælatus, quomodo differant quo ad expensas maiores, & alia.*
26 *Clericus, an faciat fructus suos remissione.*
27 *Prælatus solus qui nō habet capitulum, agere solus potest ac prælatus cum capit.*
28 *Clericus, qui tenetur satisfacere de reditib. beneficij, debet detrahere expensas, ne cogatur mendicare.*

29 Clericus

29 Clericus habet beneficium ne conueniatur nisi in quantum facere potest.
& capi non potest, nu. 30. etiam in quacunque causa ciuili. nu. 31.
31 Prælatus calumniosè agens an præiudicet ecclesiæ.
33 Capituli consensus in delictis nihil operatur in præiudicium ecclesiæ.
34 Prælatus solus sine capitulo nomine ecclesiæ regulariter agere potest.
35 Prælatus agens de consensu capituli facilius excusatur à præsumpta calumnia.
36 Tutor agēs de cōsensu matris, & propinquorū facile excusatur à dolo & culpa.

1 Reprehensibilis. ¶ † Primo no. regulā generalē. q̄ snia excōicationis pferri non dēt, nisi monitione pmissa. Et ad idē tex. ī c. sacro. ī prin. j. de sen. exc. Iō dicit Ant. de Bu. ī c. ab excōicato. co. 1. ver. tertio casu. s̄. de rescri. q̄ si index dicat excōico te, nō pmissa monitione, qa nō reqri-
2 rur, snia eēt nulla, qa lata ꝯ expressum errorē ioris. † Et ista monitio reqrit nō solū, qñ qs excōicat, sed ēt qñ absolutus in ex-
a cōicationē reducit, [a] vt no. voluit Do. ī c. j. co. 2. uer. itē no. istā
3 gl. qđ me. cā. 16. † vbi īqt, q̄ in reductione oīa reqrunt, q̄ io excōicatione. Et q̄ pridie sup hoc cōsultus fuit. alleg. Io. An. in c. eos. de sen. excō. in 6. Et hoc idē tenet Ro. 7. deci. itē si pnūciet. in tit. de sen. excō. ī nouis. & in decis. 77. si aliquis iudex. de appel. in antiquis. † Et ista monitio nō præsumit interuenisse, ni-
4 si psens excōicatus fuisset, ut no. Abb. ꝯcludit in c. cōsanguinei.
5 circa fi. s̄. de re iud. † Et ista monitio in suspensione pariter locū hēt, sicut in excōicatione, vt hic dr in prin. Facit tex. in c. statu
6 tū. de sen. excō. in vj. † Et hoc verū intellr, nisi suspēsio facta sit in pœnā delicti, quia tunc monitio non reqnirit, vt voluit Inn. in c. 1. de excessib. pla. & sequitur Abb. hic, dicens secus esse in excōicatione, qa illa non infertur in pœnā. & idē Abb. dicit in d. c. 1. circa fi. & in c. 1. in prin. de cleri. excō. mi. Sed tñ idē esset dicendū in excōicatione, casu quo in pœnā delicti plata esset, vt qñq; ꝯtingit, vt patet hic, in isto tex. & in casib', de qb. j. dicā.
7 ¶ † Et ꝯclo s. facta, q̄ monitio requirat, primo fallit, qñ ipso facto a iure excōicatio inducit: tunc. n. tali casu a iudice sine monitione excōicari pōt, vt pbat hic, cū gl. Ex quo infert q̄ in casu c. apostolicæ. §. fi. de re iud. in vj. dū ibi dr, ipso facto excōicationis sniē subiacere, iudex poterit tali casu absq; monitiōe excōicare. Sic ēt loquit tex. in c. pe. circa fi. de immu. eccl. in 6. in c. x §. si quis aūt. ne cle. vel mon. in 6. in cle. 1. in prin. de seque.
8 pos. & fru. in cle. 1. in §. fi. de pœ. cū si. † Ista enim verba, ipso facto, importāt canonē latæ sniæ, vt not. Bal. in l. iubemus. la 2. §. sane. col. 2. C. de sacrosf. ecc. & no. gl. in rła, in pœnis. de reg. iur. in 6. cū si. In oībus ergo pdictis, & similibus casibus, iudex excōicare poterit absq, monitone, vt est casus no. hic. & ita Doc. oēs sequnt. Sed ista ꝯclo dubitabilis admodū vr, qa sm opin.
9 cōem in denunciatione † excōicationis incursę a iure citatio
b requirit, [b] vt tenet gl. in cle. fi. in ver. cōstiterit. de censi. cū si. vt tradit Abb. in c. puenit. el 1. s̄. e. vbi dcm ē. Et rō manifesta vr, qa de facto nō ꝯstar, p quo pœna excōicationis imponit a iure. merito ergo citatio necessaria vr, vt Doc. dnt in d. c. peruenit. ergo a fortiori hic idē ddm vr esse in isto casu. Et iō necessariū vr q̄ cōis intellr Doc. hic restringat eo casu, quo de facto cōstaret, qa tūc excōicatio nihil noui contineret, sed pœnam iuris simplr enunciaret. Et ita istū tex. no. intelligit Ro in cōl. 372. in casu pmisso. col. fi. ver. tertio dico. Et ex his limitat, q̄ no. Abb.
10 in c. cū sit Romana. in fi. s̄. eod. † vbi inquit q̄ semp in excōicatione citatio requirit, ēt si factū notoriū sit. Nā illud pcedit, si rōne cōtēptus proferat talis snia, prout Abb. ibi loquit. secus
11 in pœnā delicti, vt hic. ¶ † Secundo q̄ dr hic de monitione, nō hēt locū si snia excōicationis pro defensione iuris sui pferat, puta in casu c. dilecto. de sen. excō in 6. vbi Io. And. & Do. hoc dnt in 2. col. ver. qro an requirat. & est dcm Inn. in c. venerabili. de censi. vbi Ant. de Bur. col. v. & idē sequitur Lap. alleg. 73. plarus regularis. col. j. ¶ Tertio fallit, si dicat ne excōico te, nisi sa
12 tisfeceris in tali termino. † Certe statim elapso termino, absq; alia monitione excōicatus intellr, qa pro futuris culpis monitio non requirit, vt late tradit Lap. alle. pdicta 73. in prin. not. Io. And. & Imo. post alios in c. P. & G. col. 3. de off dele. Et duas alias limitationes ponit Do. in c. 1. col. 2. de off. deleg. in 6. quas Mod. prosequunt in d. c. sacro. de sen. exc. & in c cū sit Roma-
13 na. s̄ eo. & Milis in reper. in ver. citatio. col. antep. ¶ † Secundo no. text. ibi, libere sua auctoritate vtatur, q̄ libere fieri dr illud, q̄ fit sine impedimento, & ꝯdictione. Ad idē gl. in c. ordinarii. in ver. libere. de off. ord. in 6. Facit gl. in cle. dudū. in ver. libere. de sepul. in cle. fi. in ver. libere. de iure pat. & ī cle. fi. ī ver. libere. de ætа. & qual. in c. lator. de hom. no. Abb. p illū tex. in c. statuimus. j. de reg. in c. de multa. per illū tex. de pb. Ant. de Butr. in c. 1. de off. ord Dom. in c. 1. de reg. in 6. cū pluribus simili. Hoc tñ verbū restringit sm alia iura, vt not. per gl. in c. cū nobis olim.
14 de elec. in ver. liberā. no. in l. 1. C. de sacrosf ecc. † Et verbū, libere, restringit eo respectu duntaxat, quo pfert, vt declarat Alex. in ꝯsi. 80. viso in 1. dub. li. 2. per tex. in c. 2. de feu. vbi And. Sicu. hoc idē dicit, & patet hic, vbi respectu appellationis, q̄ habet obstare, dr q̄ libere sua vtat iurisdictione. & idē Alex. in cons.
15 rs viso themate. in x. lib. ¶ † In gl. 2. ibi tenet. Notādū est q̄ excōicatio lata non pcedente monitione valet. & ita tenet glo. & Doc. in locis per do. Abb. alle. hic. Ad idē gl. in c. 1. in ver. iudiciario. j. de exce. pla. & in c. Romana. §. sed nec. de sent. excō. lib. 6. & sequit Rot. in x. decis. no. q̄ excōicatio de sent. excō. in antiquis. & in decis. 51. itē si cōmittat. versi. sed pone. de app. in nouis. Idē Abb. in c. sacro. in gl. 2. j. de sent. exc. & in c. illud. j. de
16 cle. excō mi. cū si. † Et hic ēt procedit, si lata sit a iudice delegato, vt Abb. hic tenet, post Inn. in d. c. illud de cle. excō. mi. Pet. de Perus. idem sequitur, & late hoc probat Imo. In c. fi. de pb. col. pe. ver. vlt aliter tñ uoluit Rot. in 11. decis. excōicatio. in tit. de sen. excō. in antiquis. & in decis. 13. vtrū excōicatio. eo. tit. in antiquis. & tradit Milis in reper. in ver. citatio. co. pe. Et ista
17 opi. vr pcedere, qñ esset expresse data forma in rescripto. † qa illa omitti nō pt, vt no. Do. post Ant. de But. quē refert in c. Romana. §. sed nec de sen. exc. in 6. Et ad hoc bene facit dcm Bar. in l. diē proferre. §. stari. ff. de arb. cū si. Et ista ꝯclo procedit, qñ snia excōicationis principaliter profert. Secus est in declaratoria, quā iudex facit de excōicatione, in quā quis incidit ex di
18 spositione iuris. † Nam talis snia declaratoria sine monitione non ualet, & nulla est, vt no. tradunt Card. & Imo. in c. extirpādæ. §. quia uero de pb. Et rationem drīæ inter declarationem,
19 † & excōicationē Aret. ponit in cons. 165. sicut Io. dicit. col. 12. ver. pōt tñ esse rō drīæ. Sic ēt aliàs differunt, quia snia excōica
20 tionis per † applonem non suspenditur. c. is, cui. de sen. excom.
21 in 6. & in c. per tuas. j. de sen. exc. † & tñ snia declaratoria excōicationis incursę per appellationem suspendit, vt no. Car. & ibi Imo. in cle. 1. ad fi. ver. quid aūt operet. de sequest. pos. & fruc. & idē voluit Do in c. is, cui. §. sane. de sent. exc. col. 1. in 6. ¶ In gl. in uer. propriū. Circa ea, q̄ in prin. gl. d. Abb. dicit de iudice appellationis, notādū est q̄ eo casu, quo per iudicem appellatio-
22 nis † snia prima confirmat, & uictus simplr condēnat in expēsis, condēnatio facta intellr gnaliter non solū de expensis cau
c sæ applonis, sed ēt principalis causæ. [c] Ita no. Alex. cōsuluit in consi. in cā mihi per uos consulenda transmissa. q̄ non reperit in formis, ubi pcipue adducit q̄ not. Ang. in l. 1. C. qñ puo. non est neces. & ita simplr referunt Mod. in c. significauerunt. de exce. Sed ista decisio declaratur, vt habeat locum, qñ ēt iudex a quo in expensis causæ principalis cōdēnauit. Secus qñ
23 ipse omisisset condēnationem expensarū, † quia tūc iudex appellationis non pōt in talibus expensis, super quibus iudicarū non fuit, se intromittere, vt no. probat, & cōcludit Ang. Are. in l. cū in vna, col. fi. ff. eo. in prin. vbi tñ Io. de Ana aliter dicentē refert. ¶ † Idē est ꝯ si iudex appellationis simplr absoluit ab
24 expensis, absoło gnaliter facta vr ab oībus, tā in cā principali, q̄ in cā ap. ut no. Ful. tradit in consi. 157. dña Grauolina. ¶ Postremo circa quæstionem de expēsis, quam late Abb. hic pro-
25 sequitur, primo notandum est, † dum æquiparationem facit
d de tutore ad prælatum, [d] ut in l. non ignotum & ibi gl. C. de administ. & idem Abb. dicit in c. j. in fi. s. ut lit. non contesta. ubi propric in terminis loquitur de expensis, ut hic. Et pro tali æquiparatione facit glo. pen. in c. ex literis. j. de pign. in c. qualiter, & quando. el x. in uersi rationem, j. de accus. & in c. similiter. in gl. in fi. 16. q. 1. & tradit Inno. In c. cum deputati. vbi do. Abb. circa fi. s̄. de iudi. & gl. & Bal. in l. præses. C. de transact. & idem gl Insti de suspe. tu. in uersi. interdici. in §. si quis autem. Sed tamen in ꝯrium est gl. not. in c. fi. 5. q. 3. quæ pluribus rationibus efficaciter probat q̄ nulla æquiparatio sit inter tutores, & prælatos. Et ultra ea, quæ ibi dicit quantum ad materiam nostrā, quo ad hoc aperte dr differentia inter prælatum. & tutorē. Nā [illegible], quam pro ecclesia instituit, nō sic contingit in tutore. [illegible] toris necessarium est. vnde facilius excusari debet, q̄ prælatus, qui propria sponte admioistrationem platurę suscepit, per ea, quæ hñr in l. tutorem. ff. de his, qui. ut indi. in l. quæsitum. ff. de in ius uoc. Concludendo dici pōt generaliter, & absolute q̄ talis æquiparatio non procedat, per rationes, quas gl. adducit in loco præalle. Sed quantum ad propositam quæstionē hæc talis argumentatio ur habere locum quatenus prælato conuenire potest, quia si haberet proprium. & calumniosam litem fuerit prosequutus, de proprio tenetur satisfacere, prout dr de tutore in d. l. non est ignotum. Si uero prælatus non hēret proprium, cogitur soluere de fructibus, fru q̄ Abb. hic distinguit.
Et isto

ADDITIONES.

a Hier Gigas Reducitur. Adde tamen, q̄ qñ quis est absolutus cum rei incidentia, monitio nō requiritur, quia finito tempore, puta decem dierum, infra qđ est absolutus, nō requiritur alia declaratoria, vt tradit idem Dec. late in cōs. 145. per totum, & in c. quæst one. in 1. col. supra hoc eo. ti. nostro.

b ¶ Hier. Gig. Requiritur. Vide late per Fel. in c. Rodulphus. in ver. citatus eiū pars. supra de rescr. in 28. col. & vide inferius in seq. col. per eund. in Dec.

c ¶ Syl. Ald. Causæ. Adde Dec. in c. sæpe. col. fi. infra eo. ti.

d Hier. Gig. Prælatum. An sit bonum arguere de tutore ad prælatum, vide per Soz. in l. legatum. in 1. col. ff. de leg. 1.

26 Et isto respũ æquiparatio tutoris verificari nõ põt. ¶ † Scd̃o dũ incidenter Abb.dicit utrum clericus faciat fructus suos, iuxta gl.in c.fi.de offi.ord.in 6.est ꝓfunda qõ, quæ altiorẽ postularet indaginẽ, quam late Abb.prosequiť in c.cum esses.in repe.col. 9.versi.pluraliter quæro.j.de testa.idem Abb.in c.fi.j. de pecu. cle.& in c.de multa.j.de ꝑb.Cal.in c.1. de pec.cle.& Car.in clc. 27 gŕæ.co pe de rescr. ¶ † Tertio aduertendũ est ad illud, ꝙ Abb.dicit de prælato, qui agit de consensu capituli. Nã idẽ dicendũ est io ꝑlato solo, si nõ hẽret capitulũ, vt voluit gl.no.in c.posuit.in ver.expelli.j.de loc.& idẽ Abb.sequitur in c.j.colũ.fin.s̃.de do. & contu.dicẽs, ꝙ vbi solus est prælatus tantã ptãtẽ habet solus q̃tã rector cũ capitulo, vbi capitulum est. Et idem Abb.in c.imperatorum,col.2.s̃.de tnra.cal.Ro.in cõsi.36. visa disceptatio- 28 ne. ¶ † Quarto dum Abb cõcludit, ꝙ clericus, qui teneť satisfacere de reditibus beneficii, iuxta c.peruenit.de fideiuſ dẽt dedu cere expẽsas, ne cogaŕ mẽdicare in oppiobrium clericatus. 96. 29 dist.c.diaconi. Ista cõclusio cõfirmatur, † qa clericus hẽt bñfi- a ciũ ne ɔuenitatur vltra q̃ [a] facere põt, ut tenet gl.in l.miles. [b] ff.de b re iud.quã Bar.& Dnc.cõiter sequuntur. & ꝓsequitur ibi Alc. & idẽ Abb.post alios in c.Odoardus.de solu Et ideo dẽt deduci ne egeat.l.inter cos.ff. de re.iu.in fi.l.in cõdẽnatione.ff. de re. 30 iut. † Ex quo inferť, ꝙ clericus tali casu capi non p̃t. † Et est con- 31 clusio gñalis, ꝙ clericus pro cã ciuili capi non p̃t, ut no.Io.An. & Do.in c.si clericos de sen excom.in 6.Abb.in d.c.Odoardus. de sol.in scd̃o no.& facit tex hic, q loqtur ɔditionaliter, si hẽat ꝓpriũ. Secus ergo si non hẽat, qa excusatur, si soluere non p̃t. c.cũ tu.j de vsu.& istę exce.q̃ respiciũt moderõnẽ executionis, sꝑopponi põt, ut no.in l.ex diuerso.§.fi.ff sol.mar.& per Bar.in l.1.C.de iur.& fac.igno.cũ si. ¶ Quinto, & ultimo circa drĩã q̃ 32 Abb.facit, † vtrum solus ꝑlatus agat nomine ecclesiæ, vel etiam de ɔsensu capituli. q̃tũ ad ꝓpositũ ista drĩa non uŕ ita simpliciter ꝓcedere, qa aut ɔstat euidẽter: litẽ calũniosam eẽ, & isto casu delictũ calũniæ non debet ꝑiudicare ecclesiæ, ut in reg delic- 33 tũ, de reg.iu. in 6.ẽt si adsit ɔsensus capituli, † qa in delicto consensus capituli nihil opaŕ in ꝑiudicium ecclesiæ, vt Abb.no. ꝓbat in c.1.s̃.de dolo.& ɔtu.in 6.col.ibi, & distinctio, q̃ fit, dicens ꝙ talis drĩa ɔsideratur in his, q̃ pẽdent a ptãte capituli, & ꝑlati, & sic ꝓcedũt gl.q̃ in plurib.locis ɔsiderãt, an consensus capituli adhibeatur vel non. Sed in delictis hoc nõ attenditur, vt latius ipse ibi prosequitur. Aut dicimus euidẽter non eẽ calũniosam & fient factũ ꝑlati simul, & capituli, nocet ecclesiæ in expensis, vt Abb.hic dicit, qa in iudicialib.ita pariter dũm est, ꝙ qñ sol' 34 ꝑlat' agit. † Nã solus ꝑlatus sine capitulo nomine ecclesiæ regulariter agere potest, vt est cõis opi.& ita tenet Inn.in c.edoceri. ubi Abb post alios in ver.ad tertiã qõnem.s̃. de rescrip.Host.in sum §.ꝑ.ver.xe.circa fi.Spe in tit.de actore.ad fi.Lap.alleg.49. licet materia.& Ang.io l.si.ff. quod cuiusq; vniuer.no.& Doc. in c.1.s̃.de procu.cũ ergo habeat solus prælatus legitimam personam, & agat noĩe ecclesię, ꝑiudicabit ecclesiæ in expensis, qa sumus in iudicialibus, ut Abb.hic dicit, & no.gl.io d.rẽa, delictũ de re iud.in 6.drĩa q̃ Abb.facit, p̃t hẽre locum in arduis, in qbus solus ꝑlatus agit, ut tradũt Doc.in locis s̃.alle vŕ tñ, ꝙ prælatus q cõsensum capituli adhibuit in agendo, facilius excuseť a pręsumpta calumnia 35 † Sicut dŕ in simili de tutore, a quo dolus, & 36 culpa abesse ꝑsumitur, qñ agit de ɔsensu matris, & ꝓpinquorũ glo.no.& ibi Bal.in l Polla.C.de his, qui.ut ind.cuio his, q̃ Alc. ibi adducit, & idem glo.& Bar.in l.turor.ff de his, qui.ut iodi. & tradit Bar.Veto.in cautela 27.ratione consilii.

ADDITIONES.

a ¶ Vltra quam Idem decis Tholos 246.Gemi.& Phil.Franc c.si.propter.in prin. de relc.in6 [illegible]

b L.miles.Vide plene per Alc.in l.Centurio.ff de vulga.& pup.vbi ex allegatis per eum poteris facere nonnullas extensiones.

SVMMARIVM.

1 *Iudex a quo non tenetur de necessitate præfigere terminum appellandi.*
Appellari non potest si iudex non præfigat terminũ appellandi.
2 *Appellari nõ põt quando iudex nõ facit illud quod residet in eius potestate.*
3 *Iudex licet repellere possit agentem sine actione, si tamen non repellat, non tenetur in syndicatu, quid si reus petat. nu.7.*
4 *Appellari an possit a sententia iudicis, cuius arbitrio quid committitur, uide nume.6.secus si ei præcipiatur, nu.5.*
6 *Arbitrium intelligitur boni viri, ideo si iniquè arbitratum sit, potest appellari maxime si modus arbitrio sit commissus.nu.8.*
9 *Potest verbum in iudice denotat facultatem, non necessitatem.*

1 ADhæc iij. ¶ † No.tex.ibi, fas sit, ꝙ iudici a quo nõ imponiť necessitas ꝑfigendi termi- a nũ appellãti, [a] vt p Abb.hic q p hoc infert, ꝙ iudex nõ grauat ptẽ terminũ nõ ꝑfigẽdo, cũ sit in mera ei' facultate. Facit tex.ĩ l.nõ qdqd ff. d iu.& cũ nõ inferaẽ grauamẽ, sequr ꝙ ñ poterit appellari. Et ad hoc in terminis est 2 no.dictũ Spe.in ti de offi.iu.§.impedit.versi.qd si iudex, † vbi cõ cludit appellari non posse, quãdo iudex non facit illud, ꝙ in facultate eius residet. Et illud dictũ seqtur do. Abb.in c.exceptionẽ.in ult.no.s̃ de excep.in c.prudẽtiã.§.sexta.in fi.de off.deleg. Bal.in l.nec quicq̃.§ vbi decretum.col.6.ver exemplũ de secundo.ff.de offi.ꝓcon.& leg.& Ang.& Pau.de Cal.in d.l.nõ qdqd. & idem tenet Ant.de Bu.in c.sup hoc, in 2.no in fi.s̃.de renun. Et ideo no.dicit Pau.de Cast.in l.vbi pactũ.col.fi.C.de transa. 3 † ꝙ licẽt iudex repellere agẽtẽ possit sine actione, vt per gl. ibi: si tñ hoc non facit, non tenetur in syndicatu Alle d.l. nõ quidquid. Et hoc idem vŕ velle Ang.in l.iustitia.§.iuris pręcepta ff. de iul.& iur.& Ange.Areti.hoc idem dicit in l.ab executione. col.pen.ff.eo.vbi alle.Inn.in c.fi.s̃.quod met.cau. Facit qd̃ no. 4 Inno.in c.fi.s̃ de fer. † vbi inquit non posse appellari [b] a senten- b tia iudicis, cuius arbitrio aliquid ɔmittitur. Quod dictum Bal. sequitur in l.2.C.qũo,& qñ iud.& Pau.de Cast in l.videamus.§. deterre.ff.de in litem iurã. ꝑdicta conclusio declaratur primo, 5 vt procedat, prout loquiť tex.hic, cũ si. † Secus si præcipiaŕ iudici, vt aliquid faciat, vt Bald.no.distinguit in d.§.ubi decretũ.in loco s̃.alle. Secundo limitatur, q ñ volũtati iudicis, & liberæ potestati eius aliquid committitur. Secus vero si arbitrio eius sim- 6 pliciter relinquatur, † quia de arbitrio boni viri intelligitur.l. si libertus.ff.de ope.libe. & tali casu si iniquè arbitreť appellari p̃t, vt est gl.ordi.in c.super his, in ver.arbitrio.j.de accu. no.Ab. per illum tex.in c.1.de dila.gl.& Doct.in l.si qua pęna.ff. de verbo.sig. Et ita distinguit Ale.post alios, quos ipse refert in l.j.col. pen.ff.de lega.2.& idẽ Ang.Are.Insti.de actio.cõcludit, in princ.4.ĩ ver.3.ex his. Tertio qd̃ s̃. dictũ est ꝓcedit, qñ a iudice nõ petiť. secus si petaŕ a iudice, vt no.tradit Pau.de Ca.in d.l.vbi pa- 7 ctum. † dicẽs, ꝙ si reus petit agentẽ sine actione repelli a iudice, & iudex requisitũ no fecerit, tenetur in syndicatu.alle.l.4.§. hoc aũt iudiciũ.ff.de dam.infec. Sed istud dictum nõ vŕ verum simpl'r, qa si illud, qd petitur, erat in mera facultate iudicis, nõ vŕ grauare partẽ, si illud nõ facit, p inpradicta. Ista enim rõ militat, siue petaŕ a iudice, siue non & regula, q̃ poniť in d.§. hoc aũt iudicium. dũ ibi petitio partis cõsideratur. non loquitur in his, q̃ resident in sola facultate iudicis. Saluari tñ p̃t, qd̃ Pau. de Cast.dicit in terminis q̃stionis, in quibus ipse loquitur: quia qñ petitur a iudice, vt repellatur ille, qui sine actione agit, iudex tenetur talẽ repellere, ſm regulã iuris. Et expresse hoc dicit Bar. in d.l.vbi pactũ. Et isto casu qñ petiť, necessitate iudex, sed qñ nõ petitur a parte, iudex potest ex officio repellere, vt gl.ibi dicit. Quarto, ɔclusio s̃.facta declaraŕ, vt habeat locum, qñ absolutè iudici aliquid ɔmittitur, vt ipse illud facere possit, vel nõ. Secus est qn aliqd debet fieri ſm dispositionẽ iuris. Sed modus 8 qualiter fiat in arbitrio iudicis ɔmittitur. † & tunc si male arbitretur, appellari p̃t, ut declarat Aret.in d.c.sup his. in fin cart.in prin.in uer.ad ea, quæ ponit Io.An. ¶ Quinto & vltimo limitatur, qñ est ꝑsumptio malitiæ, ut Abb.hic dicit ɔ appellantem. c ¶ Postremo ad d.l.non qdqd. [c] ff.de iudi.aduertẽdũ est, qa non uŕ bona ɔña Iudex p̃t, ergo non hẽt necesse Hoc patet in iudice Nã quidquid facit iudex virtute iurisdictionis, illud facit quia potest, & tñ regulariter necessitaŕ.l.munerum.§.iudicãdi. ff de mu.& ho.io distinctione iurisdi.per gl.in l.1.ff.de iurisdic. om.iudi. Et ita honoraudus frater meus in l.non quidquid, argumẽtatur. Sed vŕ posse rñderi, ꝙ immo valet ɔña. Iudex p̃t, 9 ergo non necessitatur: † quia verbum, p̃t, dicit facultatem simpliciter q̃ nõ vŕ habere necessitatẽ, ut in iudice. est tex.in l.4. C. qũo,& qñ iudex.in fi. Non ob. ꝙ iudex potest, & tamen regulariter cogitur, qa illa necessitas non prouenit ab ipsa potestate, sed aliũde causatur. stante.n. necessitate illa potestas alteratur, & non cõsideratur simpliciter, ꝓut Doc.hic loquũtur. ¶ Non omitto tñ, ꝙ tex.in d.l.nõ qdqd. aliter induci potest. dum dicit, Nõ quidquid iudicis potestati pmittitur, necessitati subiicitur. Ergo in isto modo loquendi uidetur sentire text. ꝙ regulariter habent necessitatem ea, quæ potestati iudicis committuntur. Sed potest responderi, ꝙ cum munus iudicãdi necessarium sit, tex.ibi considerauit, ꝙ regulariter potestas iudicis cum necessitate concurrit. Sed tamen hoc non est semper uerum, qa quãdoque contingit, quòd datur potestas iudici simpliciter, & nõ necessitatur. Et istud est, ꝙ voluit dicere text.ibi. Non quidqd.

ADDITIONES.

a Syl.Ald Appellanti. Adde Dec.in c. consuluit.in 2.no.de offi de leg.

b Hier.Gig.Appellari Vide latissime Fel in c.exceptionem.de excep.in ij. colũ.

c ¶ Hier.Gig L. Non quidquid. Vide eleganter in pulcho casu per d.Frã.de Curte aliqua dicentem ad illam l.non quidquid.in consi.78.incip.d Francisca de Condecha.col.3.in prin.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus compelli potest ad residentiam.*
2 *Residentiam requirit non solum canonicatus, sed beneficia simplicia, & omnia quæ dantur in titulum.nu.3.etiam si modici valoris sint.nu.4.*
5 *Residentiam ad faciendam an requiratur citatio monitio, vel sententia.*
6 *Vicarius temporalis ponitur, quã io beneficiatus non residet, & in quibus casib.*
7 *Clericus habens inimicitiam in loco beneficii, potest ponere ibi vicarium.*
8 *Vicarii perpetui sunt, & quando.*
9 *Vicariorum plures species remissiuè.*

10 Studio-

10 *Studioſe, id eſt, accuratè, alibi, quod dedita opera nu.11.*
12 *Statutum de percuſsione ſtudioſè facta nõ habet locum in caſuali.*
13 *Studioſè in maleficijs an malum animum ſignificet.*
14 *Arripiens iter non dicitur cauſam proſequi de præſenti.*
15 *Vicario temporali conſtituta prouideri debet, vt commode uiuere poſsit.*
16 *Viuere commodè, vel ſine penuria, an & quomodo differant, & num.17. quid ſi competenter, ibi, idem ſi congruè ibi.*
18 *Appellatio fruſtratoria, an olim admitteretur.*
19 *Appellatio ſimpliciter interpoſita debet ſecundum regulam iudicari.*
20 *Appellatio a correctione quando admittatur.*
21 *Præceptũ de reſidendo dicitur ſententia interlocutoria, habens vim diffinitiuæ.*
22 *C. vt debitus de appel. & cle. appellanti, de appel. an habeant locum in interlocutoria habens vim diffinitiua.*
23 *Interlocutoria habens vim diffinitiua debet regulari ſecundum diffinitiuam.*
24 *Sententia qua iudex ſe pronunciat incompetentem, an poſsit reuocari.*

1 PEruenit.ii. ¶ † Primo colligitur, canonicũ poſſe ꝯpelli ad reſidẽtiã, & ad ſeruiẽdũ pſonaliter, ut p Abb.hic. Et ad idẽ de canonico, & pbẽda eſt tex.in c.inter quatuor. in princi
2 pio. vbi Abb. de cleri.nõ reſiden.† Et nõ ſolũ canonicatus, ſed ẽt bñficia ſimplicia perſonalem reſidẽtiã requirunt, & uicarius ibi cõſtitui nõ põt, vt eſt tex.in c.pe.quẽ Abb.ibi inducit.
3 de cleri nõ reſiꝺ †Oĩa. n.bñficia, q̃ danẽ in titulũ reſidẽtiã po-
a ſtulãt,ᵃ vt no.In.Ab.& alij,ĩ c.fi.co.ti.de cle.ñ reſi.†ẽt ſi bñficiũ
4 modici valoris ſit.c.ꝯquerẽte. vbi Ab.in 4.no.de cle.non reſi.
5 ¶ Scđo no.†ꝙ ad faciẽdã reſidentiã in bñficio nõ eſt neceſſaria citatio iudicialis, ſed monitio extraiudicialis ſufficit. Nec ẽt ſnĩa reqriẽ, ut p Abb.hic & idẽ Abb. latius tradit in c.extirpandæ.§.qa vero.in repe.col.fin de præb.& in c.qñ frequenter. §. porro col.5.ſ.vt lit.non conteſt.& idẽ Abb.in c.qualiter.in 3. no.& in c.ex parte.in prin.j.de cleri.non reſi. Sed tñ contra illud, quod dictũ eſt de ſententia, videẽ tex.hic in fi.dũ dicit, ptineſcũdem.ergo uideẽ, ꝙ ſnĩa reqraẽ.ita ponderauit tex.Peru. hic.ad qđ ẽt tex.quẽ ibi hoc mõ notauit do.Abb. in c.inter quatuor. in 3.no.de cleri.non reſidẽ.Sed Abb.ibi rñdet, ꝙ iſta verba ñ intelligunẽ de priuatione de facto, ex quo alia iura pciſe dnt, ꝙ iſte q nõ reſidet, immediate ſpoliari põt.c.ex tuæ.de cle. ñ reſi.& tradit Ab.in d.c.ex pte. e ti. ¶ Tertio no.caſum, ĩ quo
6 in bñ ficio poniẽ uicarius temporalis. † Ex quo Bald.infert in
7 cõſi.34.factũ ſup quo cõſiliũ poſtulatur.circa fi.in 2.lib. †ꝙ clericus, q hẽt inimicitiã in loco beneficii, poterit vicariũ ibi cõſtituere.allegat iſtum tex.hic Et ĩ iſto tex.& in c.cum ex eo.de
8 elect.in 6.vicarij ad tẽps ꝯſtituunẽ. †Alibi tñ ppetui, ſunt.ᵇ in c.
b de monachis.j.de pben.in c.a.de capel.mona.in 6.in c.ad hoc.
9 de off.vic.in c.2.ſ.de neg.pla. †Et de pluribus ſpeciebus vicariorum no.Abb.in c.poſtulaſti.ſ.de reſcr.in c.extirpandæ.§.quia vero.in gl.in ver.ppetuum.j.de pb.Card.& Imo.poſt gl.in cle.
10 1.de off.vic. ¶ †Quarto no.ibi, ſtudioſe moneas.id eſt, accurate & diligenter.& ita ẽt loqẽ tex.in c.1.j.de cohab.cleri. in c.qua-
11 liter.ſ.de pac.in c.ueniens.j.de ſimo.†Alias vero ſtudioſè fieri dr, qđ ex propoſito fit, & dedita opera l.2.§.non ſolũ.ff.qui pe. tuto.l.Thais, §.Lucius.ff.de fideicom.lib.& in § fi.cũ gl.in ver. ex ſtudio.in auth.vt caac.inſtan.do.vbi Ang ad idẽ text.in l.6. C.de theſau.lib.x.ubi Ang.infert ad ſtatutum de eo, qui ſtudio
12 ſè aliquem percuſſit, † vt non habeat locũ.quãdo a caſu pcuſſio facta ſit.Et idẽ Bal.in l.1.§.huius ſtudii.io prin.ff. de iuſti.& iure.in ver.& eſt argm.vbi ingt, ꝙ uerbum, ſtudioſè, in male-
13 ficiis malum animum ſignificat. † Et idẽ Bal.in auth.ad hæc.in prin.C.de Lati.lib.tol.& in c.a crapula.de vi.& hone.cle.Ex quibus inferẽ, ꝙ qñ quis ea culpa puniretẽ in delictis, iuxta doctrinam quã ponit Bar.in l.1.§.1.circa fi.ff.ſi qs teſt.lib.eẽ iuſſ.fue. hoc nõ hẽret locũ, qñ verbũ, ſtudioſè, apponeretur. ¶ Quinto
14 no.ibi, cãm pſecuturus iter ad nos arripiat. † Nã vẽ pbati hic, ꝙ arripiens iter, nõ dicat p hoc apprõnẽ pſeq de pñti. vẽ.n.arreptio itineris, pambulũ ad pſecutionẽ futurã p tex.hic, in verſi.
15 pſecuturus.quod facit ad ea, q̃ dicta ſunt in c.pionas.ſ.co ¶ †Vl-
c timo nor ibi, poſſit congruè ſuſtentari.ᶜ ꝙ uicario taliter dẽt puideri, vt ꝯgrue uiuere poſſit.ad idẽ tex.in c.2.de ſupp.negl. pla.in c.de monachis.j.de præb.in c.cũ ex eo.in ñ.de elec.in 6.
16 †Nõ ergo ſufficit talis portio, ex qua uiuere poſſet abſque penuria.Nã inter hęc verba longa dñia eſt, quia cũ 25.florenis qs dr abſq; peuuria uiuere poſſe, & tñ nõ dr ꝯgrue, vel ꝯmode uiuere poſſe niſi cũ centum.gl.eſt ſing.io c.unico.io ver.abſque peouria.de ſtatu reg.in 6.quã Abb ſequitur in c.1.de inſti.& ĩ c.poſtulaſti.ſ.de reſci.Iſte in exceſſus quẽ gl.facit inter verbũ,
17 abſque penuria, † & verbum, cõmode, nõ vẽ iure pbari.ᵈ Et ĩ ꝯtriũ facit tex.in c.1.de inſti.Ibi, abſq; penuria, iũcto c.cum M. ſ.de ꝯſtitu.vbi in eo caſu tex.loqẽ.& dicit ſufficere cõpetenter. Vñ colligiẽ, ꝙ iſta verba, abſque penuria, & cõpetẽter, æqpollent.ergo idẽ vẽ dicendũ de verbo, congrue, uel commode. qa iſta idẽ ſignificant, quod competenter. & facit tex.io l.nepos
18 Proculo.ff.de uerb.ſig. ¶ In gl.in uer.fruſtratorie. no.ꝙ † olim appellatio fruſtratoria admittebatur, per iſtum text.hic. ſed do.Abb.poſt alios dicit, quod non eſt verum, quando conſtabat, appellationem fruſtratoriam eſſe, ut probatur in cap. ad noſtrã, in c.ſuggeſtũ.ſ.eo. Nec ob.tex.hic, qa ſm eũ, nõ ꝯſtabat appellationem fruſtratoriam eſſe, licet pſumereẽ cũ eſſet ꝯ regulã. poterat tñ iuſtificari in pluribus caſib.in qbus regula nõ pcedit, vt latius per cũ hic, cũ quo trãſeunt poſteriores ſcribentes hic.Sed aduertẽdũ eſt, qa nõ vẽ uerũ, ꝙ appellatio ſuſtinea-
19 tur, ex eo ꝙ in aliquibus caſibus regula limiteẽ, † qa cũ appellatio pponatur ſimpliciter debet ſm regulã iudicari, iuxta dictũ Inn.qđ approbaẽ cõiter in c.pterea.ſ.de dil.& no.Bar in l.quoties.ff.ſi qs cau.in l.a §.j.ff.ſi quis in ius voc.cum ſi.vt dixi in c. ad noſtram.in c.conſuluit.el 1.ſ.e. Præterea altẽra ratione do. Ab.hic, etiam in c.ad noſtram.debuiſſet appellatio admitti, ex
20 quo aliquo caſu a correctione appellatio permittitur, † puta ſi excedatur modus.c.de priore.j.eo.Et tñ Abb dicit ibi conſtare appellationẽ eſſe fruſtratoriã, in d.c.ad nrãm.quod nõ eſt alia rõne, niſi quia regula ſimpliciter conſideratur. Vnde planior vẽ intellectus, quem Abb.ſenſit in no.ꝙ tex.hic intelligaẽ, qñ cauſa expreſſa fuit.ſecus uero ſi appellatio ſimpliciter interpoſita fuiſſet, quia non debuiſſet admitti, ut eſt tex.in c.relatũ.j. de cle.non reſi.& per illum tex.ẽt com probatur illud, quod ſ. dixi Et ibi hoc ẽt dñi Abb.& Imo.& licẽt hoc nõ uideatur abſque diuiſione hic procedere. tñ ita neceſſario intelligendũ videtur, ex quo appellatio hic admittitur ꝯ alia iura, niſi intelligamus, ꝙ cauſa expreſſa fuerit. Alius fuit intellectus principalis, quem Abb.antiquus hic ponit, dicens hodie iſtum tex.pcedere, quia præceptum de reſidendo, ſnĩa interlocutoria diciẽ,
21 quæ habet uim diffinitiuæ. † & ſicut in diffinitiua ſententia nõ exprimiẽ cã.l.a.ff.eo.idẽ dicẽdũ eſt in iſta interlocutoria, q̃ ſecundum diffinitiuam regulatur, ut eſt tex.no.hic, & ita ſequuntur Io.An.& do.Abb.poſt alios hic.Sed contra illum intellectum, quem communiter Doct.approbant, arguunt poſteriores ſcribentes hic, quia non vẽ conuenire literæ, in qua non ꝯſideratur, ꝙ ſnĩa haberet uim diffinitiuæ. ſed dẽ, ꝙ appellatio erat fruſtratoria.Secundo, quia iſto caſu, ẽt ſi ſententia diffinitiua fuiſſet, tñ cã requirebatur, cum talis appellatio ꝯ regulã cõem interponatur, q̃ eſt, ꝙ clerici teneanẽ reſidere. ſed qñ appľo ꝯ eam fit, ẽt in apprõne a diffinitiua requiriẽ, ꝙ cauſa exprimatur, ut vidimus in c.ad noſtrã.in c.conſuluit.el 1.ſ.e.Sed ab iſtis rationibus pdictus intellectus defendi pt.Nam primo
z non ob.ꝙ dẽ de appel.fruſtratoria, quia illud dẽ arguendo. Dicit.n.videbatur.ſ.prima facie.ſed tn appellatio admittitur tanquam legitima.Quod patet.quia terminus præfigitur, & præcipitur appellanti, quod appellationem pſequatur. Secundo non ob.ꝙ ẽt in appel.a diffinitiua tali caſu deberet cã exprimi, ex quo ꝯ regulã appellatio proponitur, quia illud vẽ pcedere, qñ regula in ꝯtriũ.in materia appe.ut quia appellatur a correctione, vel in facto notorio, in quib.caſib iura phibẽt app.ſed qñ alia regula, quæ nõ ſit in materia appella.obuiaret appellationi, non vẽ, ꝙ cã requiratur.& ita text.hic poſſet procedere, vbi appellatio ſit ꝯ regulã reſidẽtiæ, ad q̃ clericus rnaliter, obligaẽ, ſed non dnt iura, ꝙ a pcepto reſidẽtiæ appellari nõ poſſit. Sed m ꝯ itellectũ pdictũ vẽ tex.ĩ d.c relatũ.j.de cle.nõ reſi.ubi app.reiiciẽ, qñ fit pcepiũ de reſidẽdo, & talis appľo reputaẽ fruſtratoria.& nõ vẽ ibi tex.ꝯſiderare, ꝙ pcepiũ reſidẽdi pro ſnĩa diffinitiua reputaẽ, qa tũc app.nõ fuiſſet fruſtratoria. Et iõ tutius eſt tenere intellectũ, quẽ ſ.dixi, ꝙ in iſta app.cã inſerta fuiſſet. Illud m in ſe verũ eſt, & cõiter teneẽ, ꝙ diſpõ c.ut debitus. &
22 cle.appellanti.eo.tit.non habeant † locũ ĩ interlocutoria, q̃ hẽt vim diffinitiuæ.ita Bal. notanter concludit in l.minoribus. co. fi.C.de his quib.ut indig.cum cõcor.vt late ibi tradit Ale.ĩ col. 2.& idẽ Car.tenet ĩ cle.appellanti.q.12.& in cle.fi.q.2.eo.ti.& ĩ ꝯſ.72.In primo vẽ.in 6.colũ. ver.ad ſm. in fi.& Peru.idẽ ſeqẽ, q plura alle.ĩ c.ut debitus.in 13.q.j.eo.Ang Are.in l.eius q.eo.6. de app.reci.Are.ĩ ꝯſ.20.In qõne.co.5. in prin.& ĩ ꝯſ.109.In p-
23 ſenti ꝯſultatione.Facit, qđ no Bar.in l.a ſnĩa.ĩ fi.prin.ff.eo.†talis vero gñaliter an interlocutoria q̃ hẽt vim diffinitiuæ, dẽt regulari tanq diffinitiua ſimpľr, vel tãq̃ interlocutoria. doctrina do. Abb.nõ eſt, & bñ ſeruit, quã ẽt Ang.Are.ponit in d.l.eius q.dũ alle.l.q̃rit.ff.de ſta.ho.& concludit, ꝙ attẽdaẽ qualitas potẽtior.
24 Sic ẽt Ale.dicit in l.5.in 2.co.ff de ver.obl. ¶ †Poſtremo, ꝙ Ab. dicit in illo exẽplo, qñ iudex pnunciat ſe nõ cõpeten.dictũ eiᵉ bñ pcedit ĩ iudice delegato. qa talis ſnĩa nõ põt reuocari.c ſignificãtib.ſ de off.dele.quẽ tex.ipſe adducit hic. Secus vero di-
d cendum videtur in iudice ordinario,ᵈ qui pronunciaret ſe nõ ꝯpetẽtẽ, qa talem ſnĩam ipſe reuocare põt. Et ſic in eo ceſſaret fundamentum do.Abb hic.Ita tex.no.in l.pſes.C.qũo, & quando in.& Bal.ibi expreſſe dicit, ꝙ ita limitatur tex.in d.c.ſignificãtibus.& ſequitur Ro.in ꝯſ.308.In præſenti dubitatione.in fi.

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Sunt. Adde Dec.in d.c.poſtulaſti.de reſcrip.
b Syl.Ald.Suſtentari. Adde Dec.in c.poſtulaſti.in 2.no.de reſc.
c Probari.Idem Dec.ſupra.de reſcrip.c.poſtulaſti.nu.2.
d ¶Ordinario.Vide Bar.in repet.l.ex quacunque.ff.ſi quis in ius uoc.nõ ierit. Gl.prag.tit.cõtra ſriuo.appel.Gl.in uer.nõ habẽte.Ant.Corſ.i ſing i ver.ſnĩa.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Iudæi non possunt habere mancipium Christianum. Item nec nutrices, nec famulos in domo, nu. 2. nec episcopus contrarium dispensat. nu. 4.*
Et prohibentur intrare schol. as nu. 3.
5 *Christiani possunt habere seruum Christianum, & Iudæum. nu. 7.*
6 *Seruus non efficitur liber per baptismum.*
8 *Iudæi viuunt iure communi.*
9 *Iudæis competit beneficium concessum hominibus alicuius loci.*
10 *Iudæos tolerat ecclesia, ideo nec offendi debet personaliter, neque in bonis. nu. 11*
12 *Iudæi, & infideles legibus ciuilibus, & canonicis puniuntur.*
13 *Iudæus coitus cum Christiana qua pœna puniatur.*
14 *Iudæus in matrimonio non seruat prohibitiones canonum. nu. 15.*
16 *Iudæi, quòd non portent signum, an Princeps secularis statuere possit, neque quòd habeant Christianos seruos, ibi.*
17 *Appellari potest, si fiat statutum in odium certæ personæ, putà, quòd filia Titij dotata non succedat, vel quòd inter tales fiat compromissum. nu. 18. secus si sit generale, & quomodo nu. 20.*
19 *Appellatio interposita à statuto facto in odiû certæ personæ, ad quê deuoluatur.*
21 *Statuto de vniuersali quis conqueri non potest.*
22 *Appellari non potest à iuris dispositione.*
23 *Statutum licet durum sit seruari debet.*
Et licet non habeant æquitatem in his, quæ sunt positiui iuris, sufficit habere volûtatem, & authoritatem statuentium. nu. 24.
25 *Statutis habetur pro ratione voluntas, & quando.*
26 *Statuti natura est, quòd sit commune.*
27 *Statutum speciale contra aliquem cum causa valet, & nu. 29.*
28 *Rebellis declarari quis potest per reformationem.*
30 *Statutum si iniquum sit, non solum agitur via appellationis, sed querela.*
31 *Sententia iudicis fortior est, quam statuti.*
33 *Dolus in statuendo non facit statutum ipso iure nullum.*
34 *Reclamari potest ab iniquo statuto solum per annum.*

Consuluit. iii. ¶ †Primo no. quòd iudæo non licet habere Christianû mancipiû. Concordantia iura sunt in gl. & in l. vnica. C. ne Christia. man. & in c. j. & fi. infra, de iudæ. †Sic ēt prohibenẗ Iudæi, ut non habeant nutrices, vel famulos Chrīanos in domo. in c. ad hæc. & in c. & si iudæos. j. de iudæ. facit tex. 28. q. j. in c. sæpe. & in c. nullus. p q̄ iura dicit Ab. in c. j. j. de iudæ. †quòd de iure prohibenẗ Iudæi intrare scholas, quamuis dicat contrariû seruari de cõsuetudine. Sed tñ Io. de Ana. ibi hoc tenet, ēt de iure procedere, cum eis hic spāliter interdictû nõ sit. Et, quòd dictû est de famulo, † & nutrice in tantû procedit, quòd Eps in contrariû dispensare nõ põt, vt no Car. in d. c. ad hæc, dicens se ita Paduæ consuluisse. & sequiẗ Ab. ibi, ĩ fi. ¶ Et circa tex. nrm hic, dû phitû est Iudæis hēre Christianû mancipiû, dat intelligi, quòd Christianis pmittiẗ, †qa vnius inclusio, alterius est exclusio l. cû pretor. ff. de iudi. c. nõne. de præsumptio. & ita simpliciter dicit Peru. hic, sed ad hoc est in terminis decisio Ang. in d. l. vni. C. ne Xpia. mā. & sequiẗ Io de Ana. in c. 1. j. de iudæ. & hoc idem tenet Ro. in consi. 288. In casu proposito. †Qd notandû est, qa est contra opi. vulgariû, q credût seruum effici liberû statim, quòd baptizatus est. nã hoc falsum est, qa Christianis non phibeẗ hēre seruû Christianum, ut dixi. & gl. hoc tenuit ĩ l. multû ĩterest ff. de ver. ob. †Sic ēt Xpianus põt hēre seruû Iudæû, ut per gl. 54 dist in c mancipium. ¶ †Scdo no. quòd appellatio hic recipiẗ, nõ pp qualitatē psonarû, sed qa erat contra ius. Vnde ĩ aliis causis pro iudæis appellatio admitteretur, quia Iudæi utuntur iure cõi ciuiû Romanorû. l. Iudæi. C. de iudæ. Vnde habēt filios ĩ ptāte. ut p gl. 2. dist. in c. ius Quiritû. & pbatur in c. 2. vbi Abb. post alios, de cõuer. in fi. † Et bñficiû quod datur hominib. alicuius loci, ēt iudæis competit, ut no. Bal. in l spadonē. § iā ant. ff. de excu. tut. Ang. in l. utimur ff. de sepul. uio cû si. ut dixi in c. 1. s. de proba. in 13. col. † & sequitur Alc. in consil. 71. & vr in phil lib. v. Nam ecclesia tolerat iudæos. c. consuluit. in fin. j. de iudæ. vbi Host. & Doc. rõnē adducût. †Et iõ offendi nõ debēt psonaliter, nec in bonis. c. sicut. §. fin. j. de iudæ. & in l. Christianis. C. de paga. & tēp. corû. ubi Bar. dicit secus esse in saracenis. & tradit Oldra. in consi. lxxii an contra Sarace. Abb. in c. 1. de conuer. infid. Io. de Ligna. in trac. de bello qō. 12. †Sic ēt iudæi, & infideles leg. ciuili. & canonicis puniunẗ. c. in archiepatu de rapto. c. post miserabilē. de vsu. l. 2. l ne quis. C. de iudæ. †Et aūt dubitatû fuit, qua pœna puniatur iudæus, q Christianam carnaliter cognoscit. & vr quòd morte puniatur. per tex. ĩ c. reos. 23. q. v. ubi dr, quòd Phynees iudæum cû Madianita coeuntem gladio transfixit. & hoc fuit reputatum ad iustitiā, ut dr. 2. q. 7. c. nos si incõpetēter. §. his ita rndeẗ. c. l 2. ubi similis text. hr. Sed tñ ista iura nõ bene hic pbant, quia loquûtur de iure antiquo veteris testamēti, ut ibi patet. Et in contrariû est notab. decisio Old. in cõsi 333. & est consi. vlt. qualiter puniatur iudæus, vbi concludit, quòd talis pœna arbitraria sit. Et quòd nõ sit pœna mortis, tradit And. Sicu. cõs. 61. col. pen. in 4. lib. Et ita patet ex prædictis, quod solet dici, nihil ad nos de his quæ foris sunt. c. gaudemus. de diuor. 2. q. j. in c. nulli. intellr in respiciēn bus salutē animæ. secus vero est in aliis, per sdicta. & gl. no. ita declarat. c. sæpe. in gl. fi. 28. q. j. †Ex quo inferri põt, quòd in matrimonio nõ teneñẗ Iudæi obseruare phibitiones canonû. de quo in l. nemo. la 1. vbi Sal. & Fulgosi. C. de iudæ. Flo. in l. iie in potestate. ff de his qui sunt sui. Barbat. in consi. 13. lib. 4. ¶ † Tertio no. principē secularē nõ posse statuere in territorio suo, quòd iudæi hēant Christianos seruos, vt p Abb. hic, ca quo Peru. † infert principē secularē nõ posse statuere, quòd iudæi nõ defei āt signû, p quod publice a Christianis dignoscanẗ, put disponiẗ in c. nõnullis. j. de iudæ. vbi tñ in loco eēt aliqua consuetudo, quòd iudæi non dērēt portare aliqd signû, ēt hodie dērēt seruari. Et si hoc ēt impetrareẗ a summo põtifice, valeret priuilegiû, cû istud sit de iure positiuo, ut not. Fulg. tradit in cõsi. 155. pponiẗ, quòd in ciuitate Ferrariæ. ¶ †In gl. fi. circa qōnē, ad quā Abb. ĩfert conclusio sit, quòd appellari põt, si statutû fiat in piudiciû alicuius particularis personæ expsse, vel tacite. vt p Bar. in locis alle. per Abb. hic. & idē Bald. sequitur in l. 1. in prin. ff. de leg. in l. si quis. C. quorû ap. in l. iudicibus in prin. C. eo. tit. de app. vbi p hoc infert appellari posse, si statutû fiat, quòd filia Titii dotata non succedat. †Sic ēt in statuto, p quod qs particulariter cogeretur ad compromissum Bal. dicit in §. 1. in j. consti. C. & no. Ang. l. fi. C. sen. rescin. nõ pos. Alc. in consi. 129. visis his q̄ in themate. col. 3. in 3. lib. & in consi. 179. mature. in 2. char. lib. 2. †Et talis appellatio interponitur ad illû superiorē, q statutû possit corrigere. sm Bal in c. ad nostrā. circa fi. s. co. Prædicta conclusio nõ hēt locû qñ statutû eēt gñale, † qz tûc appellari nõ põt, vt Bar. cõcludit, & Bal. in locis omnib. s. alle. do. Abb. tñ hic talē drīā non admittit, qa sm cû, vis tota consistit in hoc, an statutum iniqtatē contineat. & indistinctè p vnû poterit reclamari, p ca q̄ hñr in c. j. j. de his q̄ fi. á ma. par. cap. Sed in effectu, qd Abb. dicit, nõ discrepat ab opi. Bar. qa ad istû finē vr loq Bart. dû distinguit in statuto gñali, vel particulari. † Nā de statuto vniuersali nõ pt qs conqueri, sicut nec a dispõne iuris appellaẗ. l. si qua pœna. ff. de ver. sig. facit tex. in l. 2. §. cauctis. el 1. ver. postea. ff de ori. iu. & ibi Bal. quē tex. Bar. adducit in d. l. fi. ff. de ap. reci. Et iõ dicit l. acceptā. C. de vsu. circa fi. †quòd statutû licēt duorû sit, seruari dēt. l. pspexit. ff. qui, & a qui. licēt. n. statutû nõ hēat æqtatē in his q̄ sunt iuris positiui. † sufficit, quòd hēat volûtatē, & auctoritatē statuētiû, ut Bal. ingt per illû tex. in l. lege 12. tabu. C. de leg. hære. †Nā tali casu in statutis est p rõne uolûtas, ut no. Bal. in l. j. §. initiû. ff. de postu. Sed qñ statutum respicit piudiciû alicuius tñ, vr continere iniqtatē. †Et nõ est pprie statutum. qa natura legis vel statuti ē, quòd cõe sit. l. 1. & ij ff. de leg. & 4. dist. in c. erit aūt lex. & declarat Bal. in d l. iudic. in prin. & ipse do. Abb. hoc idē dicit in c. fi. in 9. col. s. de consti. Nā tale statutum in effectu vr potius pceptû, vt Abb. hic dicit. a quo pcepto bñ appellatur, ut s. c. pxi. †Scdo. conclo pdicta pcedit, qñ statutû spālr fit contra aliquē sine cā. secus si factû fuit cû iusta cā, & rõnabiliter, qa tûc tenet irreuocabiliter in piudiciû eius. Ita Bal. in d l. 1. in prin ff. de leg. 1. alle. tex. in l. amissione. §. q deficiunt. ff. de cap. dimi. vbi Bal. dicit p reformationē ciuitatis pnûciari posse aliquē rebellē eē. Et idē Bal. in peculio suo, in ver. statutû. col. 1. dicit † posse statutû fieri ex iusta causa contra singularē psonā. alleg. gl. in d l. amissione. & hoc idē Ang. tradit in consi. 63. si pmisio facta. Ant. de But. in c. cû oēs. col. antepe. versi. an aût valeat statutû. s. de consti. & Alex. in consi. 119. s. alle. in 3. lib. ¶ † Postremo considerandû est, quòd de iniqtate statuti nõ solû agitur per remediû appellationis, vt Bart. & Docto. dicunt in locis s. alle. sed ēt post tēpus constitutum ad appellandû, p viā qrelæ potent reclamari, vt est tex. in d. c. cum oēs. vbi Abb. post alios declarat in v. no. Et hoc est qd Bald. dicit in l. 1. §. similiq; mõ. in fi. C. de lati. lib. tol. †quòd sententia iudicis fortior est, q̄ statuti. qa snīa ēt iniqssima. ut ipse dicit, transit in rē iudic. †Sed ab iniquitate statuti semper supplicari pt. immo vr, quòd de nullitate statuti dici possit, qa sm Abb. in d. c. cum omnes.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Habere Amplia ēt ex dispensatione principis infra. eo. c. 1. in 3. not.
b Iudæi Dec. supra de proba. c. 1. nu. xx. Soz. consi. 62. lib. 2. Alc. consi. 13. lib. 7.
c H. e. Gig. In potestate. Vide Soz. in consi. 62. col. 4. in fi.
d Beneficium. Vide Aymo cõs. 73. nu. 26 Fran. Rip. in l. si insula. ff. de verb. obli.
e Hier. Gig. Iudæis. Vide in no q Barb. in consi. 29. in 3 lib.
f H. er. Gig. Offendi. Et uide semper Old. in consi. 57. inci. Quia an princeps sine peccato. vel dicit, quòd princeps non potest de ciuitate eos expellere sine iusta causa, immo peccat mortaliter. Vide etiam Barba. consi. 11. in 1. col.
g Hie. Gig. Et canonicis. An iudei, & Saraceni ligentur canonibus, & legibus. vide s. de consti. c. 1. vbi Dec. post alios in 6. & 7. col. Et ibi etiam ponit qualiter puniatur iudæus, qui cognoscit carnaliter Christianam. & concludit vt hic.
* ¶Syl. Ald. Vide Dec. omnino, & quæ ibi addidi in c. 1. in 2. lec. col. 6. de constit.
h Old. Vide late Nicol. Boer. decis. Burdegal. 316. nu. 5.
i ¶Syl. Ald. De his. Vide Dec. in l. 2. in 2. no. C. de iusti & subst.
k ¶Hie. Gig. Non tenentur. Vide per hoc nota. q. quam refert Sozi. in cõsi. 62. & in consi. 70 & do And. Sic. in consi. 75 3. vol.
l ¶Appellari Vide Dec. s. de constitu. c. cum omnes. no. 5.
m ¶Syl. Al. Tacite Adde Dec. in c. cum omnes. in 2. lec. in 5 no. de constit. vbi dicit, quòd ēt nõ interposita appellatione licet reclamare, & quanto tpe duret hæc facultas, & ibi in 2. lec. à 2. co. ampliat ēt si eēt facta lex, vel statutû a pricipe.
n Hie. Gig. Positiui. Vide ad ista multa notabilia aggregata per Felynum in c. si quando. in 7. col. de rescrip.

oẽs.ſtatutũ nullũ vr̃.qa lex dẽt eẽ iuſta,& cõis.4.di.erit aũt.ergo ſi ↄtinet iniqtatẽ,vr̃ nulla.Sed tñ ĩ hoc ↄ̃riũ cõiter teneť.†qa dolus in ſtatuẽdo nõ facit ſtatutũ ipſo iure nullũ,vt no.Ang.p illũ tex.ĩ l.2.& ibi Alex.ff.ꝙ qſq; iur.& idẽ Ale.in l.1.c.tit.qđ qſq;.Facit tex.ĩ l.1.§.ſi.ff.đ do.exc.Et qa ſtatutũ ẽ ſtricti iuris,ꝓut arguit Bal.ĩ d.c.cũ oẽs.ergo actus bõne doli nõ annullaẽ,ꝓut de ↄ̃ctibus ſtricti iuris hr̃ ĩ l.ſi qs eũ aliter.de uer.obl.Nõ ob.tex.in d.c.erit aũt.qa in caſu iſto apparẽter lex eſt iuſta,& cõis in ſui forma,cũ gñaľr loquaẽ.Vel ſcđo in iſto caſu,qñ reſpicit particularẽ ꝑſonã,in effectu nõ reputaẽ lex,ſed potius p̃ceptũ vr̃.patet,qa appellaẽ,qđ eſt ↄ̃ naĩm legis,vt ſ̃.dictũ eſt.Vel tertio dici põt,ꝙ licẽt lex dẽat eſſe rõnabilis,& iuſta,nõ tñ ſeqtur,qđ ſit nulla,ſi iniuſta ſit.hoc patet in ſnĩa,q̃ iuſta eſſe dẽt,& tñ licẽt iniuſta ſit,non eſt nulla.¶†Et vltimo notandũ eſt,ꝙ licẽt poſt tps appellãdi ab iniquo ſtatuto reclamari poſſit,vt ſupradictũ eſt,talis facultas ſolum per annum durare[a] vr̃,vt ſingulariter tradit Bar.in l.ambitioſa.col pe.ver.q̃ro.ĩ.quantum tempus.ff.de decre.ab ordi.fa.per tex.in l.qui grauatos.C.de cenſi.lib.11.

ADDITIO.

a Syl.Al.Durare.V de Dec.in d.cum omnes.in 1.lec.in v.no.de conſti.

SVMMARIVM.

1 *Cautela,vt aſſeritur,facit vt referens dicta aduerſarij non dicatur ea approbare.*

AD Hæc.¶†In tex.ibi,ſicut aſſetis.Ex iſto mõ loquendi cautela colligitur,Si qs nõ velit videri approbare dicta aduerſarij,q̃ refert,vt dicat,prout aſſeritur.[a] Et not.Antonius de Butr.in c.ad hęc,per illum text.de reſcript.ibi,vt aſſeruit. Facit text.in cap.3.ibi,ſicut aſſerit.de eo,q mi.in poſ & idẽ no.Cal.in conſil.8.de reſcri.Card.in conſi.lxviij.quo ad primum,circa fin.& Ro.in deciſi.lx de reſcrip.in antiquis.Alia hic non occurrunt per ea,quę diximus ſupra in cap.meminimus,& in capitu.ſuggeſtum.

ADDITIO.

a Ald.Aſſeritur.Adde Dec.in c.iurauit.in prin.de prob.vbi de ueritate.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationi legitimæ deferre tenetur,aliàs punitur.intellige in diffinitiua,nume.12.*
2 *Niſi appellatio iniuſta ſit,nu.2.*
3 *Appellatio,an iuſta,vel iniuſta ſit,officium iudi.eſt diſcernere.*
4 *Appellatio in dubio admitti debet.*
5 *Appellationem non eſſe deſertam in dubio eſt pronunciandum.*
6 *Appellari poteſt à correctione,etiam à ſubdito,& religioſo,ſi modus excedatur.*
7 *Correctio debet eſſe moderata.*
8 *Monachus poteſt fugere de monaſterio,Abbate nimis ſæuiente.*
Et poteſt arma ſumere pro defenſione,nu 9.
10 *Iudex notoriè criminoſus poteſt exercere iuriſdictionem antequàm priuatus ſit.*
11 *Iudex ſtatim perdit adminiſtrationem cum excipitur contra eum,quòd ſit infamatus de crimine infamante ipſo facto.*

DE priore.¶†Ex iſto tex.principaľr colligiť,quòd iudex appellationi lĩmę deferre teneẽ:alś puniť,vt hic,& in l.qñ iudices,& in l.iudicibus.C.eo.†Secus ſi appellatio iniuſta ſit,ut Bald diſtinguit in d.l.iudicibus,in princ.Abb.hic,& Peru.q hoc latius proſequiť.Nec ſufficit,ꝙ iudex parti dicat Ego admitterem appellationẽ,ſi oſtenderes mihi cãm,quod dẽat admitti,ut no.Bald.& Sal.l.qñ iudices,ĩ fi.ſ̃.alle.†Nã ad ipſum iudicẽ ſpectat diſcernere vtrum iuſta videať applo,[a] ut per gloſſ.in c.vt debitus.ĩ.eo.in ver.rõnabili cauſa.Quãtũ uero ad partẽ,ad hoc,ut applo admittaẽ,ſola allegatio iuſtæ cãæ ſufficit.Sed poſtea ad obtinẽdũ in eã appellationis,eã dẽt ꝓbari,c.ut debitus.ĩ.eo.Et in ſiĩ eſt doctrina Bart.in trac.ad repri.in uerſi.aſſeratur,in gl.no.in cle.diſpẽdioſam.in ver.vſuris,de iudic.Pau.de Ca.in l.cũ q̃dã puella.§.fi.ff.de iuriſdi.omn.iudi.†Et in dubio appellatio ſp debet admitti,[a] ſm gl.præalle.ĩ d.c.ut debitus.Eſt dictũ Inn.in c.dilectus.el 2.de reſcri.ſequiẽ Bal.in l.de ſtatu.ff.de teſta.vbi alle.Spec.ad hoc.eo.tit.§.nunc tractemus.& idẽ Bal.in l.ꝓperãdum.§.ſin antẽ.C.de iud Ang.in d.l.qñ iudices,& Card.in cle.1.in 2.q.de do.& contu.Alexan.in conſilio.117.viſo themate,ad fin.in 3.lib.†Sic ẽt qñ dubitatur an deſerta ſit appellatio,pronunciari dẽt in dubio appellationem non eſſe deſertam,quia hoc eſt minus præiudiciale.Ita no.Pau.de Caſt.in l.4.per illum tex.ff.ſi quis can.¶†In glo.1.notãdũ eſt,ꝙ ſubditus ẽt ſi religioſus ſit,appella.poteſt a correctione,[b] qñ ſuperior in corrigendo modum excedit.Idẽ gl.d.c.licet,& no.d.Abb.hic,& in d.c.ad noſtram.in prin.ſ̃.eod.†Nam moderata debet eſſe correctio.aliàs ad ſuperiorem recurri põt,vt Bal.dicit per illum tex.in l.2.§.dominorum.ff.de his,q ſunt ſui,vel alie.iur.ꝑ quẽ ẽt dicit Bal.in d.c.ad noſtrã,ꝙ Abbate†nimis ſæuiẽte in monachos,eis licet fugere de monaſterio,nec dñr apoſtatę.†Et qñ Abbas odio hr̃et monachũ & illum grauaret,monachus põt ꝓ defenſione arma accipere,vt no.Car.tradit in cle.1.§.præfatę.de ſtatu mona.Ad iſtũ tex.tñ alius intellectus fuit,quod hic canonicus nõ appellauit ex eo quod ipſe grauatus eſſet,ſed ſimpľr propter delicta,& enormitates prioris contra eum,extraiudicialiter prouocauit.Nam licẽt ſm Abb.hic,nõ cogatur prior accedere ad ſuperiorem propter hmõi appe.vt no.in c.cũ ſit Romana.ſ̃.eo.debuit tñ prior huic appe.deferre.Et ſm iſtũ intellectũ dñt Doc.verba lrę cõmendere.Sed tñ huic lecturę aduerſatur tex.dum dicit,de tãto exceſſu ſatisfacturum.Nõ.n.vr̃,ꝙ magnus fuiſſet exceſſus,ſi prior nõ detulit applõni extraiudiciali,ꝑ quã nõ tenebať ire ad ſuperiorẽ,vt d.Abb.hic dicit,arg.eorũ,q̃ hñt in l.quãuis.ff.de in ius voc.vnde poſtremo alius fuit intellectus,ꝙ canonicus iſte appellauit allegãdo enormitates manifeſtas prioris.Nã cũ ipſe eſſet notorie criminoſus,nõ poterit alios corrigere.3 q.7.c.iudicet.ſed iſte intellectus reprobaẽ cõiter.†qa licẽt iudex notorie ſit criminoſus,põt tñ exercere iuriſdictionẽ,anteq̃ priuatus ſit.8.q.4.in c.nõne,cũ ſi.vt late poſt alios d.Abb.hic adducit.& idẽ tenet Arch.in c.nõne.ſeqtur Bal in l.2.§.miles.ff.de infa.in l.Caſſius,col.1.ff.de ſeru.cũ ſi.vt tradũt Mod.in c.ſciſcitatus.ſ̃ de reſer.†Saluari tñ nõ põt iſte intellectus,qñ ↄ̃ iudicẽ excipiť,ꝙ ſit condẽnatus de crimine infamante ipſo facto,qa ſtatim adminiſtrationẽ ꝑdit,vt d.Abb.eõ eludit in d.c.ſciſcitatus,in verſ.primũ tñ dictũ,allegat tex.in l.2.§.miles,cũ gl.ff.de ĩfa.Et ĩ tali caſu vr̃ loq tex.hic,vt colligiť ibi,enormitates manifeſtas,q̃ ipſum notabilem reddunt.¶†In gl.fin.notandum eſt,quod iura,quę pœnam imponunt iudici non deferenti appellationi,locum habent in appellatione diffinitiua.ſecus eſt,ſi appelletur ab interlocutoria,quia iudex non tenetur deferre,nec ſuperſedere,donec ſibi ꝑ iudicẽ ad quẽ inhibeať,c.non ſolũ.§.illi dr̃,eo.ti.in 6.Ita no.Ang.dicit in d.l.qñ iudices.C.eo.ti.ſequuntur ſimpľr Mod.hic.Et prima facie ꝓ iſta ↄcľone facit tex.in d.l.qñ iudices.q vr̃ loqui in applõne a ſnĩa diffinitiua,vt colligiť ibi,aduerſus ſententiam,intẽtionẽ,iurgiũq; terminantem.Nã verbũ,terminantẽ,vr̃ ſnĩam diffinitiuam reſpicere.Sed tñ iſta limitatio dubitabilis videtur.Primo,quia tex.in c.decreto,alle.in gl.vr̃ loqui in appel.ab interlocutoria,cum ibi in prin.accuſationis ꝓ parte epi appelleť,& cã cognoſcẽda,& decidenda ad ſummũ pontificẽ deferaẽ virtute appellationis interpoſitę,& pœna ibi imponitur non deferenti illi appellationi,prout gloſ.& communiter Doct.illum tex.intelligunt.Secundo facit,qa ſi appellaẽ ab interlocutoria cũ iuſta cã,ꝓut requiriť,iuxta c.vt debitus.ĩ.eo.iuriſdõ deuoluiť ad iudicẽ ad quẽ,ibi,ſuperior de applõne cognoſcat.ĩ d.c.vt debitus.ergo vr̃,ꝙ iudex teneaẽ huic applõni deferre.Nõ ob.tex.l c.nõ ſolũ,cũ ſi.qa nõ ẽ verũ.ꝙ añ ĩhibitionẽ iudex à quo appellaẽ ab interlocutoria,ꝓcedere poſſit.Nã ſi ꝓcedit,bñ verũ eſt,ꝙ attẽtata nõ reuocantur,ſed reuocatio dũtaxat differť,donec veritas cãę applõnis ꝓbeť,& ꝓbata veritate,oĩno reuocanť attẽtata.Ex quo daẽ intelligi,ꝙ iudex nõ debuit,nec potuit ꝓcedere,& ita illũ tex.declarat Lap.alleg.prima,& dixi in c.ↄſuluit,ibi circa fi.ſupra eod.¶Poſtremo aduertẽdũ eſt ad d.c.decreto,ꝙ principaľr allegaẽ ĩ materia.Nã nõ vr̃,ꝙ pœna diſpõnis ibi ĩponaẽ ex eo ſimpľr,ꝙ iudex applõni nõ detuliſſet,ſed potius,qa cũ cã eẽt ad Papam delata per applõnẽ interpoſitã ad ſummũ põtificẽ,ꝓhibet ibi ſummus põtifex,ꝙ nullus in tali caſu,præter eũ iudicare preſumat.Poſtea in ver.ſi autem,poſt talem prohibitionẽ dicit,ſi à quoquam ſecus præſumptum fuit,ille deponatur.Et ſic patet,ꝙ talis pœna non imponitur ſimpľr ex eo,quod appellationi delatum nõ fuerit.Ex quo infertur,quòd abſolute de iure canonico pœna erit arbitraria.Reliqua,vt per Doct.hic.

ADDITIONES.

* ¶Hier.Gig.Appellatio.Vide eleganter per d.Car.Flor.in conſi.33.inci.orta inter A & B in 2.col.
a Ald.Admitti.Limita in interlocutoria.infra.eo.c.gl.fi.
b ¶Al.A correctione.Vide Dec.in c.3.in 1.no.ſupra eo.in c nouit.l v.no.infra e.

SVMMARIVM.

1 *Reſperſi ſunt infamia,quid importent hęc verba.*
2 *Infamiam propter,an quis priuetur beneficijs quęſitis.*
3 *Abbas publice infamatus remouetur ab adminiſtratione,& quomodo.*
4 *Aliqua,eſt dictio vniuerſalis,ideo aliqua infamia omnem ſignificat.*
5 *Infamia,quod ſit publica,vel quod de infamia ſit conuictus quis,à pari procedunt.*
6 *Fama non probatur per teſtes dicentes,publice dicitur.*
7 *Abbates dicuntur prælati.*
8 *Prælatus religioſus facilius,quàm ſecularis adminiſtratione priuatur.*
9 *Fama ſola in ciuilibus non plene probat,ergo minus in criminalibus.*
10 *Infamia ſola non eſt cauſa potens,vt religioſus prælatus remoueatur.de ueritate ibi.*
11 *Cauſa ciuilis dicitur,quando agitur ad priuationem adminiſtrationis.*

QVia.¶†In tex.ibi reſperſi ſunt.hoc modo loquendi etiam vtitur tex.in c.fi.infra de fur.in cap.inſinuatum.infra de ſimo.in cap accedens.infra de accuſ.¶Primo no.ꝙ hic vr̃ probari dictũ Innoc.in c.per inquiſitionem.ſupra de elec.ubi inquit propter infamiã

quent

quē dētc priuari ēt bñficiis quæsitis. & licèt hoc p Abbatē ibi reprobeť in quarta colū. & ibi Abbas latius tradit in c. olim. š. de rescriptis. tñ saluari pōt in isto casu in Abbate, videlicet publice infamato. † q remoueť ab administratione, vt est tex. hic ſm ītelſm. Inn. de quo j. dicef. Et cū plures sint species īfamiæ, vt p gl. 6. q̄st. 1. c. oēs. uř tex. hic hēre locū in qualibet infamia, † quia dicit, de aliqua publica infamia, arg. gl. in clem. j. in ver. aut earū parte. de fo. ꝯpe. ¶ † Scdo no. ꝙ a pari rōne ꝓcedūt, ꝙ infamia publica sit, vel ꝙ de infamia qs sit cōuictus. idē ꝓbař i c. de hoc. j̄. de simo. Facit tex. in c. cū desideres. §. 1. j̄. de senten. excom. in c. j. j̄. de vsu. in sexto. in c. j. de diuor. cū sim. Et in tex. hic reqriř, ꝙ Abbates respersi sint publice de infamia publica, & sic reqriť, ꝙ infamia publica sit, nec solū sufficeret, ꝙ q̄ esset publice infamatus, q̄ per hoc no inferř, ꝙ īfamia eēt publica. Nā ab vno, vel duobus posset quis publice infamari, & tñ non esset infamia publica, † sicut aliàs Doctores volūt, ꝙ fama nō probetur, quādo testes deponunt, ꝙ publice aliquid dicatur, vt per Barto. in l. 3. §. eius quoque, in fi. ff. de testi. & in l. de mi note. §. tormēta. in versi. qualiter probetur, in fi. ff. de quæstio. cum sim. ut tradit Ale. in cōsi. 20. in ca appellationis. in sexta col. lib. 1. & dictū fuit in c. j. š. eo. ¶ † Tertio no. ibi, ꝓlationi ecclesiæ, ꝙ Abbates dr̄ ꝓlati. Ita colligitur hic. Ad idē tex. in c. 1. vbi Ant. de Bu. in vltim. no. š. de æta. & qualita. & cap. decernimus, vbi Abb. in scdo no. š. de iud. eci. & Abbas dr̄ hēre dignitatē, vt ꝓbatur in c. si quis deinceps. 2. vi. q̄st. septima. Facit tex. in c. apostolicę, de priui. in sexto. & text. in c. ad eandem, nuaribus. §. verū de elect. in sexto. no. in clemen. scda, de relig. & Domi. tradit in c. scdo. in gl. scda in fi. de præbend. in sexto. dixi in d. c. decernimus, de iudi. ¶ In gl. scda ibi, purgare se nequeunt. Iste est primus intellectus, q nō bene cōuenit literæ, quia i text. de purgatione nullum verbum dr̄, & iō diuinatione continet, contra ea quæ habentur in c. vnico. intra, ut eccl. bene. sñ diī. tex. hic innuit hoc esse speciale in religiosis. Sed attento tali intellectu esset idem dicēdum in secularibus prælatis. Vnde aliū īcctu. posuit Inn. hic, quod speciale sit in prælatis religiosis, qd ex sola infamia remoueri possint, argumē. in c. qualiter, & qñ. el secondo. in fi. j̄. de accusa. Sed contra istum intellectū Abb. insurgit dicens, quòd iure non ꝓbatur, & text. in d. c. qualiter, & quando. potius in cōtrarium facit, quia ibi propter infamiā non remouetur prælatus. sed tantum præstatur occasio, vt ad inquisitionē procedatur, ut colligitur in pri. ne. ibi. Nec obst. ꝙ ibi dr̄ in fi. † Religiosum prælatum ex leuioribus causis, quā secularem, administratione priuari posse, quia per hoc tamē non sequitur, nec infertur necessario, quod sola infamia sufficiat. † Et ad hoc bene facit, q̄ etiam in ciuilibus sola fama non plene probat, vt per gl. in c. j. š. eo. no. in c. veniēs. el primo. š. de testi. ergo a fortiori nō facit plenā ꝓbationē in criminalibus vbi clariores probationes requiruntur. l. fin. C. de probat. † Et ꝙ sola infamia non sit causa potens, vt religiosus prælatus remoueatur, do. Abb. duo iura adducit. tex. scilicet in d. c. p tuas, & in c. licet Heli. infra de simo. vbi tex. de Abbate loqř, & in ꝯ cum, cū infamia esset publica per inquisitionem ꝓceditur. & sic ibi vř casus, ꝙ ex sola infamia publica immediate nō remoueatur. Et cū istia rōnibus transeunt posteriores scribentes hic qui sequuntur tertium intellectum, quē ēt approbat d. Abb. quia ſm eum magis conuenit literę, vt dicamus tex. procedere non attento iure cōi, sed attenta consuetudine quorundā religiosorum, vt latius per Abb. hic. intellectus tñ Inno. a rōnibus supradictis defensari potest, & probabilior vř in terminis, in quibus loquitur Inn. & tex. hic, scilicet qñ infamia adeo publica esset, vt probatione non indigeat, vel quòd fama legitima in iudicio probata sit. Nam illis casibus de ꝓlatis religiosis ꝓbabilis vř conclusio, vt ab administratione remoueantur ex tali infamia, q̄ ipsi ex leuioribus causis remouentur, c. per tuas ad fi. j̄. de simo. & d. c. qualiter, & qñ. Nec ob. ꝙ Abb. dicit ꝯriū ibi probari, quia mediāte fama publica ad inquisitionē tñ ꝓcedi tur: q̄ considerandum est, quòd in prin. tex. loquitur ibi de ꝓlatis secularibus, sed in fi. generaliter dicitur, ꝙ ille ordo nō seruatur in religiosis, q̄ facilius & liberius a suis administrationibus pñt remoueri. Nā dum tex. considerat faciliorem remotionē, satis dici potest, ꝙ sola infamia publica sufficiat immediatè ad remouēdū religiosos, absq; alio ordine, & sic ñ sit op9 vt contra eos ꝓcedatur ad inquisitionē. Vel Scdo rñderi pōt, ꝙ illa fama publica, q̄ consideratur ante inquisitionem, accipitur etiam extra iudicium ad instructionem ipsius iudicis, vt tradunt Inn. & Doc. in c. cū oporteat. j̄. de accusa. Et talis fama non sufficit. Et ita etiā respondetur in c. per tuas de simo. Sed tex. hic intelligitur de fama legitimè probata in iudicio. vel quando omnino esset notoria, & publica, ut probatione non indigeret, prout loquitur text. hic, dum requirit, ꝙ abbates publice infamati sint, & quòd infamia publica sit. Nec ob. regula, ꝙ fama non probet in ciuilibus, ergo a fortiori nec in criminalibus, † quia hic dum agitur ad priuationem administrationis. cā dicitur ciuilis, & non criminalis. cap. per tuas, cī ca fi. j̄. de simo. ibi, sed ciuiliter, vt ab administratione amoueret. & quamuis regulariter in ciuilibus fama non sufficiat. tñ hoc fallit in religiosis, qui facilius remouentur. Vltimo nō ob. ꝙ iure nō ꝓbař, q̄ imò est tex. hic, nec alius intellectus bñ procedit, q̄ in dubio tex. intelligimr, vt ponat ius cōe, & nō considerať localis consuetudo iuxta gl. in c. cunsultationi. š. de temp. ord.

SVMMARIVM.

1. *Delegatus appellanti potest præfigere terminum ad prosequendum.*
Et deserta appellatione reassumit iurisdictionem, nu. 2.
Eius iurisdictio per appellationem non extinguitur, nu. 3.
4. *Renunciatio sententiæ facta in compromisso, non præiudicat laudo non secuto.*

ADAures. ¶ † No. istū tex. ꝙ ēt delegatus pōt appellāti terminū ꝓfigere ad ꝓsequēdū appellationē, † & deserta applone reassumit iurisdō. & sic p applonē iurisdō † delegati nō extinguiť. c. cū cessante. j. eo. Imò ēt si delegatus applone detulerit, iurisdō ab eo non abdicatur, si appellans non prosequatur appellationē, vt per Abba. hic. Ad quod notabiliter bene facit, qd uoluit Bal. in l. si diuersa. versi. veniamus ad qōnes. C. de transac. † vbi inqt, ꝙ si qs facit cōpromissum renūciādo snīę q̄ in rē iudicatā trāsiuit, si nō sequať laudū, renūciatio nō ꝓiudicat. Et legi hic Ale. in cōsi. 21. viso instrumēto, lib. 1. Sic ergo in ꝓposito abdicatio iurisdōnis, q̄ fit à delegato deferenti appellationi. c. cum appellationibus. eo. ti. lib. 6. itelligiť casu quo appellatio habeat effectū, & iō deserta applone, nimirū si delegatus iurisdōnē reassumit, ut p gl. in d. c. cū appel. & Doct. hic.

SVMMARIVM.

1. *Appellatio censetur interposita etiam si non sit verbum, appello, dummodo ex circumstantiis, & effectu rei demonstretur appellatum esse.*
2. *Dispositio qualibet potius ab effectu, & re indicatur, quàm a uerbis.*
3. *Symplicitas excusat.*
Et quando commendetur, vel reprobetur, nume. 4.
5. *Protectio: Receptus sub protectiōe ñ exonerat ab aliquo iure alteri prius cōpetēti.*
Et recipiens tenetur defendere etiam cum armis, nu. 6.
7. *Iudex quando cognoscere possit, an sua sit iurisdictio, nu. 10. & 12.*
Et an quando opponitur nullam iurisdictionem competere nu. 8.
9. *Arbiter cognoscere potest de quibus rebus habeat potestatē vigore compromissi.*
11. *Probatio fit iudici.*
13. *Commodum, quod uenit in consequentiam, non consideratur.*
14. *Delegatus habet sportulas.*
15. *Delegatus cognoscit an sua sit iurisdictio.*
16. *Prælatus cognoscere potest de causa ecclesiæ.*
17. *Sententia excommunicationis lata sine causa cognitione tenet.*

ADaudientiam. ¶ † Primo no. ꝙ non solū dr̄ applo iterposita, qñ formalr verbū, appello, exprimiť, sed ēt qñ ex circūstātiis, & ex effectu rei demōstraf, ꝙ appellatū fuerit quibuscuq; verbis reclameť, & hoc p istū tex. no. Spe. e. ti. § quasi. i fi. Et est rła cōis in qualibet materia, ꝙ actus, & q̄libet † dispō potius ab effectu, & a re ipsa iudicaf, q̄ ex uerbis ꝓlatis, ut no. Bal. tradit in l. 2. C. ꝯmo. vbi ad hoc allegat tex. in l. Lucius. ff. de don. & idē Bal. in rub. C. de iure emph. & est tex. no. in c. ꝯstitutus. & ibi Abb. in vlt. col. j̄. de reli. do. Facit tex. in l. Iulianꝰ. ff. de ꝓscrip. verb. in l. si vero, in principio. ff. loca. in l. vbi ita donatur, cum similib. ff. de du. cā mor. ¶ † Secundo no. ꝙ pp simplicitatē q̄ excusaf. Ad idē tex. in c. sup literis, vbi gl. plura adducit š. de rescr. & i c. pe. vbi gl. j̄. de re. pmu. † Et qñ reꝓbeť, vel ꝯmēdeť simplicitas, tradit Abb. i c. dilecti. i gl. 1. š. de iu. i c. ex studiis, i vlt. no. š. de ꝓsum. gl. 16. q. j. l. c. si cupis. 39. dist. i c. Petrus, cū si. ¶ † In gl. 2. ibi, de gñali ꝓtectione. no. ꝙ receptus sub ꝓtectione[a] alicuius, nō eximiť ab aliquo iure, ꝙ alteri pri9 ꝯpeteret. d. c. ex pte, & i c. accepim9, e. ti. de pri. vbi Ab. i vltim. no. ifert ad dños tpales, q aliquē sub eorū ꝓtectione recipiūt. Et no. qōnē ponit Ang. i l. j. C. de exc. mu. ll. x. d capitulis pacis factis cū Archiepō nr̄o Mediola. † Et iter alia ibi dicit, ꝙ ille, q recipit aliquē sub ꝓtectione, teneť, & dēt illū cū armis dfendere. alle. gl. q bñ facit i ru. C. de dome. & ꝓte. li. 12. Ad ꝙ est bon9 tex. i l. desertorē. §. fi. ff. d re mil. no. Bar. i §. oēm. i ꝓę. ffforū. Et ſm ꝓdicta itellr, ꝙ no. Bal. p illū tex. i l. j. C. si quacūq; ꝓd. pote. ¶ In gl. uer. cognitione, Abb. ꝯcludit, ꝙ istud qd dr̄ de cāę cognitione, ñ ponif i tex. cū ministerio iuris, q̄ ēt si cognitio iteruenisset, ñ tñ valuisset snīa q̄ lata post applonē. sed ista uerba ponūtur ad maiorē exaggerōnē, vt factū epi magis detesteť. sed tñ durū vř, ꝙ ista verba sūmi pōtificis ponanť sine ministerio, & effectu iuris. Vnde planius illa verba intelligi pñt de causæ cognitione. q̄ incidenter debuit adhiberi circa hoc vtrum talis summissio protectioni sedis aplicę, hēreť ꝓ applone, an talis appellat. dēret admitti. Nā hoc ēt pertinet ad iudicē a quo, vt sciat an dēat deferre appellationi.

ADDITIO.

a ¶ Hier. Gi Sub protectione Vide d. An. Sic. in cōs. 1. in 4. vol. & ibi ēt hēs qd importet recipere aliquē sub sua protectione, & ēt de significatione hu9 verbi.

pſoni, vt voluit Inn in c. paſtoralis. §. preterea. ſ. de off. dele. Ab. hic circa fi. no. in c. vt debitus. j. eo. Nam ſi adhibuiſſet cauſæ cognitionem, & noluiſſet admittere appſonem tanq̃ friuolam, valuiſſet pceſſus: ſed non valuit, qa ita ea abrupto, & incõſiderate proceſſit ¶ 7 † In ea. gl. ibi, an habet iuriſdõnẽ ĩ ipſum. No. gl. q iudea nõ põt cognoſcere an ſua ſit iuriſdõ. In õtriũ tñ vr cõis opi. vt pbaf in l. ij. ff. ſi qs in ius voc. nõ ie. & in c. ſup literis, vbi 8 do. Abb. rõnẽ ponit. ſ. de reſcr. † Quod etiam procedit, qñ iudici a opponitur, q nulla penitus iuriſdõ ſibi cõpetit, [a] vt declarat do. Abb. in c. ex parte decani. in 3. no. ſ. de reſcrip. Dom. in c. ſi a 9 ſubdelegato, in fi. de off. del. in 6. † Et hoc ẽt locũ hẽt in arbitro qui põt cognoſcere de quibus rebus ipſe habet ptãtem vigore cõpromiſſi, vt no. Abb. in c. cum dilectus. in gl. fi. in prin. ſ. de 10 arbi. Gl. tñ hic, ſm Doc. ſaluari põt in duobus caſibus. † Prim⁹ ẽ qñ eſt qõ ſubiectionis, vt qa allegatur priuilegiũ exẽptionis. Nã tũc nõ agitur d nudo exercitio iuriſdõnis, & iõ iudea ſuſpectus reddif, & iudicare nõ põt, ſm Ant. de Bu. hic, & in c. ſup literis, vbi Abb. ſeqf in pe. col. verſi. 4. caſu. ſ. de reſcrip. & idẽ tenet Ang. in d. l. ij. ff. ſi qs in ius voc. Sed tñ õ hoc vr tex. in c. cũ pſonæ. de priuil. in 6. quem Abb. adducit hic. Rñdef cõiter, q ibi eps nõ procedit vt iudex, put Abb. hic refert, & hoc idem dicit in c. venerabili. j. de cenſi. iſta tñ rñſio vr õ illũ tea. dũ loqtur de pſcriptione, q̃ pbaf teſtibus quoad poſſeſſionẽ. vnde eps ibi vr cognoſcere tanq̃ iudex. & ibi hoc no. Do. in gl. in ver. or 11 dinarijs. Ad qd bñ facit tex. ibi, dũ dr, debet facere fidem. † Nã fides, & pbõ fit iudici. l. quinquaginta. ff. de pba. Facit etiã tea. ibi, ordinarijs, vel delegatis. Ex quo ergo qualitas iudicis õſideraf vr ibi cognoſcere, vt iudex. Et p iſta opi. facit tea. in c. ſuper lrĩs. ſ. de reſcri. vbi agif de ordinatione iuriſdõnis iudicis delegati, & iõ ipſe iudea cognoſcit. Et ſic iſte primus caſus ſm rñam pcedit. poterit tñ in illo caſu iudex recuſari, vt Abb. hic õcludit. Et iſta recuſatio gñaliter cõſiderari põt in pluribus caſibus, in 12 quib. rña non procedit. ¶ † Scdus caſus eſt, qñ cõmodũ, ſaltem l. cõſequẽtiã applicaf iudici, vt eſt gl. in l. de iure. in ver. prouinciæ, quã Bar. ibi mirabilẽ dicit, ff. ad mun. & idẽ Bar. in d. l. ij. ſequif Ang. in l. 1. C. neqs in ſua cau. Anto. de Bu. in c. cæterum, col. 6. de iudi. & idẽ Bal. in c. lrãs, col. j. de pſump. & in c. j. in tit. an apud iu. vel cur. in vſi. feu. ſed Imo. in hoc õtriũ voluit in l. q 13 dam conſulebant. ff. de re iu. † qa nõ õſideraf cõmodũ, qd venit in õñam. l. j. §. fi. ff. de auct. tuto. & patet hoc in legatario, qui põt eſſe teſtis ĩ teſtõ, ex quo legatũ ſibi dẽtur. §. legatarijs. Inſti. 14 de teſt. † Et qa delegatus hẽt ſportulas, in §. neq; aũt, in Auc. de 15 iu. † & tñ nõ obſtante tali cõmodo cognoſcit an ſua ſit iuriſdõ, d. c. ſup literis, & idem tenet Bal. in d. l. 2. cũ ſi. vt tradit Alc. in d. 16 l. quidã õſulebant. in gl. 1. † & iſta ſcda opin. verior [b] vr, vt patet b hic in plato, q in cauſa eccleſiæ cognoſcit, vt not. ĩ c. cũ veniſſent, ſ. de iu. & tñ in õñam vtilitatẽ hẽt. ¶ Gl. io d. l. de iure, ſaluari pr, q̃tum ad hoc, q poterit iudex recuſari attẽta qualitate emolumẽti, & ipſius iudicis, put Abb. declarat hic. Reliqua qa mã hic ñ cõuenit, dicatis vt ĩ d. c. qdã cõſulebãt. in d. l. 2. & præ 17 al. c. ſup lrĩs. ¶ † Vltimo dũ Abb. ad fi. hic dicit, q iſte tex. loquif in excõicatione, q̃ lata, ẽt ſine cãæ cognitione tenet, vt no. in c. ſacro. j. de ſen. excõ. Nã iſta rñſio ad õtriũ formatũ p d. Abb. hic non cõuenit verbis huius literæ, ex qb. patet q ſnĩa erat nulla. ibi, denũcies nõ tenere. Et pbaf hoc qa talis ſnĩa lata fuit poſt appſonẽ: quo caſu excõicatio eſt nulla. c. p tuas. j. de ſent. excõ. Vnde alia reſponſio Abb. videtur melior. vel dicatis, vt ſ. dixi in gl. in verſi. cognitionem, in prin.

ADDITIONES.

a S. Al. Competit. Vide quæ aliàs ſcripſi Florẽtiæ in cauſa illorum de Lucianis ſuper incõpetentia proconſulis. Adde tamen quod vbi quis habet iuriſdictionẽ in vna cauſa, ipſemet cognoſcit de qualitate cauſæ ad uidendum an ſua ſit iuriſdictio, nec oe. Dec. in c. cum io eccleſia. in 1. no. j. eo.

b Verior & bñ. Idem Imo. in d. c. cũ veniſſent, qdqd dicat Are. in c. j. de iudici. Et Steph. Auſre. de recuſa. uerſi. 4. ſpecies uide Ale. conſi. 1 li. 5.

SVMMARIVM.

1 *Iudex a quo, non debet de cauſa appellationis cognoſcere, & quando, limita vt ibi, nu. 6.*
2 *Iudex eſſe quis non poteſt de iniquitate propria.*
Secus in cauſa nullitatis aut reſtitutione, nu. 3.
4 *Iudex a quo omnino ſuſpectus eſt.*
5 *Appellatum ſi pronunciatur iniuſte, cauſa ad iudicem a quo, remittitur.*
7 *Papa ex certa ſcientia poteſt cauſam committere iudici a quo.*
8 *Pluralis numerus ſingulariter reſoluitur,*
9 *Appellans poteſt renunciare appellationi, & redire ad iudicem.*

1 ACcepta. ¶ † Primo no. q iudea, q grauauit a quo appellatũ fuit, ñ dẽt de cã ap- 2 pſonis cognoſcere. † Appellãs. n. arguit iniqtatẽ iudicis, & de iniqtate ppria qs iudex eẽ nõ põt, vt not. Bal. p illũ tea. in l. in cãæ. §. nũc videndũ. quẽ legit cũ l. ſe. q̃ incipit, pfecti. ff. de mino. vbi Bal. in 2. no. Secus tñ eſt ĩ re- 3 ſtitutione minorũ, † vel in cã nullitatis, de qua ipſe iudea, q iudicauit, cognoſcit. d. §. nunc videndum, in fin. & in l. ſi pſes. C. quõ, & qñ iudea. no. gl. Bar. & Doct. q rõnẽ adducunt in l. eos. in prin. C. eo. ti. ¶ Scdo no. rñani. q̃ principaliter hic ponif. Iura 4 concordantia io glo. ſunt. Et rõ vr, † qa iudea a quo oĩno ſuſpectus eſt, quaſi illata videaf ſibi iniuria p appellãtẽ. l. fin. C qñ puo. non eſt neceſ. facit c. ad hæc. & c. pponſuit. ſ. eo. Iſta rña pri- 5 mo fallit qñ appſo iniuſta pnũciaf, † qa tũc ca ad iudicẽ a quo remittif. c. vt debitus. j. e. l. intra vtile ff. de min. ita Bal. & Doct. hic. Qd tñ verũ intellr, ſi appellatus velit, aliàs nõ vt Bar. no. de- 6 clarat in d. l. eius q. ad fin. ff. de app. rec. de quo j. † Scdo fallit qñ cũ primo iudice alius de nouo eſſet adiũctus, qa cã appſonis ad illos põt remitti, vt dicit no. Ant. de Bu. io c. dilecto. ſ. de reſti. p illũ tea. ſm vnũ intelſm. Sed Are. in fi. col. ibi hoc reprobat, qa ſuſpicio adhuc durat p parte eius q grauauit. & pro eo allego tea. in c. cauſam. ſ. de off. deleg. vbi q põt ſolus recuſari ẽt dato coadiũcto tñ recuſatur. Facit tea. in c. ſuper eo. ti. eo. Tertio fallit qñ iudex a quo grauauit errãdo in iure, non deciſo tpe grauaminis, qa tũc nõ põt ſibi imputari, vt eſt tex. in c. dilecto, ſm intelſm, quẽ ſequunf ibi Abb. antiquus. Io. And. & Ant. de Bu. ad fi. & Are. in fi. col. Ex quo idẽ vr dicẽdm, qñ appellatũ fuiſſet a grauamine illato re ipſa, & appſo ex nouis pbõnibus, & pductionibus dẽret iuſtificari, iuxta tea. in l. p hãc. C. de tẽp. ap. in c. cũ Io. de fi. inſtr. Nã in iſto caſu nihil põt imputari iudici, & vr 7 ceſſare rõ ſuſpicionis. † Vltimo fallit, qñ cã cõmitteref p ſummũ põtificẽ iudici a quo ex certa ſciẽtia, vt gl. & Doc. ĩ d. l. eos. in prin. facit gl. in ver. cognitione. ſ. c. pximo. ¶ In glo. fi. ibi, id 8 eſt, pars. † & ſic numerus pluralis ſingulariter reſoluif. [a] Ad idẽ a in ſimili eſt tex. in cle. ſæpe. circa fi. vbi gl. in ver. partibus, d ver. ſig. Facit tex. in l. 3. §. negocia, & qd ibi Bar. ff. de neg. ge. in l. 2. §. ſed ſi vnius, & ibi Bart. ff. vi bo. rapt. cũ ſi. q̃ pcedũt, qñ eadẽ rõ cõcurrit. Secus vbi eſſet diuerſa ratio, vt in caſu not. quẽ ponit Bar. in l. j. ff. de op. leg. ita declarat Bal. in l. iubemus. §. ſi aũt. C. ad Treb. & late pſequif Alc. in l. qui quartam. In §. j. ff. de leg. j. & idem Alc. poſt alios in l. ſi ſeruus. §. ſi plurium. ff. ſi quis cau. & no. Ang. in cõſi. 265. dictum legatũ, col. 2. & in no. q. Abb. tradit in conſi. lxv. caſus, qdã Raynerius. in ii. col. verſ. venio ad ſm dubiũ. in ii. li. & plura late cõgerunt Mod. in c. oẽs leges, j. di. in prin. Vltimo dum Abb. drĩam facit inter appſonẽ a diffinitiua vel ab interlocutoria, non vr q recte loquaf, qa ẽt in appſone 9 ab interlocutoria non põt † appellãs renunciare appſoni & redire ad iudicẽ a quo, õdicẽte, & inuito appellato, de cuius ẽt intereſſe agitur vt expreſſe Bar. tenet in l. ſi quis libellos. C. eod. tit. & Bar. in l. eius, qui. ad fi. ff. de app. recip. ſeqf Alc. in cõſi. 36. b viſo themate, col. fi. li. 4. Nõ ob. tea. in c. interpoſita. [b] qa loqf re exiſtente integra, ante q̃ appellans incipiat appſonem pſequi, vt ibi colligitur in prin. Et de hoc latius ibi videbimus.

ADDITIONES.

a H. Gig. Reſoluitur. vide multa extenſe ſcripta in conſilio, anno ſuperiore edito per collegium noſtrũ io ciuitate Ceſenæ, & vltra ibi copioſe allegata uide ẽt Nattã in repet. c. quãuis, de pac. in 6. col. 44. io 4. q. & alibi ſepe Doc.

b S. Ald. Interpoſita. Vide Dec. in c. ex parte. ſ. de reſcri 2. col.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione remota, non intelligitur remota recuſatio.*
2 *Recuſatio & appellatio a pari non procedunt.*
3 *Recuſatione & appellatione remota, intelligitur de friuola. nu. 4.*
5 *Iudex propter conſanguinitatem recuſatur, & vſque ad quem gradum. num. 16.*
6 *Teſtis conſanguineus non repellitur.*
7 *Arbiter & procurator, notarius & conſultor ex leuioribus cauſis, quàm iudex, recuſantur, & quare.*
8 *Aduocatus poteſt recuſari ſi eſt iudex.*
9 *Recuſari poteſt aduocatus, vt ſuſpectus ab ea parte contra quam fuit. intellige in eadem cauſa. nu. 13. ſi animum ſuum declarauit, nu. 10.*
Nec ſufficeret uidiſſe iura. nu. 11.
12 *Iudex ex leui cauſa recuſatur.*
14 *Recuſatio nõ intelligitur remota ẽt ſi cã cõmittatur ſuſpecto ẽt motu pprio. n. 15.*
17 *Recuſari poteſt compatriota.*
18 *Conſanguinei qui dicantur.*
19 *Conſanguinitas qualiter probanda ſit a teſtibus.*
20 *Familiaritas eſt iuſta cauſa recuſandi iudicem, & qua. nu. 21.*
22 *Domeſticus, & familiaris idem importat.*
23 *Familiaritas quot modis conſideretur.*
24 *Affectio & cõdictio par, facit vt nec iudex, nec teſtis repellatur, nu. 25. & 26.*
27 *Proximior cenſetur magis diligi, & prius vocari.*
28 *Inſtitutus magis præſumitur dilectus quàm ſubſtitutus.*
29 *Recuſari poteſt conſanguineus impetrantis, etiam in cauſa eccleſiæ.*
30 *Prælatus licèt in cauſa eccleſiæ iudicare poſſit, poteſt tamen recuſari.*
31 *Prælatus non repellitur a teſtimonio in cauſa eccleſiæ.*
32 *Recuſari non poteſt Papa.*
33 *Iudicare quis prohibetur in cauſa propria.*
34 *Perſonæ qualitas attẽdi debet in recuſationib. & in alijs. vide & declara. n. 37.*
35 *Religioſus ſuccumbens excuſatur ab expenſis.*
36 *Teſtes multum legales & integri qui aliàs non admitterentur, recipiantur.*
37 *Qualitas perſonæ non facit vt a communi regula diſcedatur.*
38 *Vita meritum non facit recedi a diſpoſitione iuris.*
39 *Surreptitia impetratio non tenet, etiam ſi impetrans ſanctus eſſet.*

POstremo. ¶ † Primo no. ꝙ remota appſone, nõ tñ tollit̃ facultas recuſandi iudicẽ ex iuſta cã. Ex quo infert̃ p Ab. & alios hic, ꝙ a pari nõ ꝓcedũt † recuſatio, & appſo vt p Ab. hic q tãdẽ ſe remiuit ad ea, q̃ dicit in c. ſup eo el 2. ſ. eo. ibi. aſr dictũ fuit, ꝙ immo rſa riter p illũ tex. appſo & recuſatio eqparant̃. Et ad iſtu tex. m̃deri põt, ꝙ hic ẽt ſi cã fuiſſet ꝯmiſſa expſſe, † recuſatiõe remota, nõ tñ intelſr remota recuſatio, q̃ fundat̃ in iuſta cã, ſed tm̃ friuo'a recuſatio tolli vr̃. vt tenet Spe. in ti. de rec §. j. ver. qd ſit cã, p c. ex pte. el 2. ã. de offi. dele. & idẽ tenet Do. in c. iudex, col. pe. ver. q̃ro qd ſi eſt datus, de off. dele. in 6. Et ad hoc vr̃ text. hic, † & idẽ iſto ipe fuiſſet in appſone, qa remota appſone, de friuola intelſr, licèt aliud hodie ſit vt videbimus I c. paſtoralis. j. e. Et ſic bñ a pari ꝓcedũt appſo, & recuſatio. Q̃d ẽt vr̃ ſentire tex. hic dũ dicit, ꝙ cã erat cõmiſſa appſone remota. quaſi velit, ꝙ ẽt recuſatio eẽt remota, q̃ appſoni æqparat̃. d. c. ſup eo. Sed tñ non tollit̃ recuſatio ex legitimis cãis, q̃ ponunt̃ hic. Reliqua dicatia vt in d. c. ſup eo. vbi ẽt aſr ad iſtũ tex. rñſum fuit. ¶ † Scdo no. ꝙ pp cõſanguinitatẽ iudex recuſari põt. † Sed tñ pp ꝯſanguinitatẽ teſtis nõ repellit̃, vt p gl. q̃ rõnẽ diuerſitatis adducit ĩ c. inſinuãte, in gl. j. & idẽ in gl. 2. c. cũ R. ã. de offi dele. in c. accedẽs. el j. in verſ. ſubeſſe. ĩ. vt li. nõ. ꝯteſt. & 14. q. 2. in c. ſup prudẽtia, in gl. j. ĩ ſi. & dñt Ab. & Mod. hic, poſt Tãcre. Io. An. & alios. ꝙ ex qua libet cã, qua mediãte ꝓcurator vel arbiter pñt remoueri, ex illa ẽt poterit iudex recuſari. Sed tñ iſtud dictũ non vr̃ verũ ꝑut Doc. dñt. E ꝯ bñ ꝓcedit, ꝙ quælibet cã ſufficiẽs ad remouendũ iudicẽ, a fortiori erit ſufficiẽs ad remouendũ arbitrũ, † ꝓcuratorẽ, notariũ, & ꝯſultorẽ, qa hmõi pſonæ ex leuioribus cãis renocari pñt, cũ alij de facili ſubrogari poſſint. Ita no. conclud. & Pet. de Anc. in ꝯſi. 264. ſubtiliter, & ad plenũ. & ſeqt̃ Alc. in ꝯſ. 104. circa primũ. col. 1. li. 5. ¶ † Tertio no. ꝙ ille, q fuit aduocatus, põt recuſari, vt ſuſpectus. Facit tex. & ꝙ ibi videbimus poſt gl. in c. inſinuatinne. j. co. Et idẽ in eo, q fuiſſet teſtis, vt ꝓſequit̃ Peru. hic in 8 cã recuſationis. & idẽ Arc. in ꝯſi. 20. in q. col. fin. Abb. io c. dilecto. ã de teſti. † Et iſta procedũt qñ allegat̃ ſuſpectus ab illa parte, ꝯ quã aduocatus fuit, vel inductus in teſtem. Secus vero ab altera parte, ꝓ qua patrociniũ ꝓſtitit, vt p gl. in c. fi. in ver. teſtẽ, de teſti. li. 6. Et hoc de aduocato dicit Imo. in d. c. dilecto, de teſti. † Scdo limitat̃, ꝙ dictũ eſt de aduocato, vt hẽat locũ qñ aĩum ſuũ declarauit, vt Ab. hic dt & idẽ Ab. ĩ c. irrefragabili. §. exceſſus. d̃ offi. or. † Adeo ꝙ nõ ſufficeret, ꝙ ſecreta cãæ ĩtellexiſſet, ſm gl. in d. c. dilecto, in ver. recuſatio. ſeqt̃ Alc. in l. ꝑtor. ff. de iuriſ. om. iud. Pern. hic in ver. 7. Sed tñ hoc non vr̃ ſine dubio, qa in ꝯtinẽti, q habuit ſalariũ, vr̃ applicare animũ, & hr̃e affectionẽ ad cãm[a] merito ſuſpectus vr̃, & ex leui cã iudex recuſat̃, vt p gl. hic. † Ad ꝑdicta facit gl. in l. ſi. ff. d̃ teſti. † Tertio, ꝙ dictũ eſt de aduocato, in eodẽ negotio ꝓcedit ꝑut text. hic loquit̃. Secus ergo eſſet in alio negocio, vt Abb. declarat. hic. ¶ † Quarto, & vltimo colſr, ꝙ ſi cã cõmittatur ſuſpecto, nõ tñ vr̃ recuſatio remota.[b] quod ẽt procedit in notorie ſuſpecto ſm gl. no. in c. ad hæc ſ. de reſcrip. & Abb. per illũ tex. hoc dicit in c. accedẽs. el 1. in 5. no. ſupra vt lit. nõ contc. † Et hoc ẽt haberet locũ, ſi cã committeret̃ motu proprio, vt voluit d. Abb. in c. cũ olim. el 2. in fi. ſ. de offi. dele. ¶ In gl. 1. ibi, vſq; ad illũ gradũ, in quo poſſet ei ſuccedere ſequit̃ Hoſti. hic. & Bald. dicit, ꝙ hoc non debet eſſe in arbitrio iudicis, qa agit̃ de interpretatione vocabuli. Alleg. tex. no. in l. itẽ legato. §. parui. ff. de leg. 1. † Et ſic pręciſe vſq; ad gradũ ſuccedendi incluſiue iudex ſemper poterit recuſari. Nam ſi coniunctio conſideratur quantum ad effectum ſucceſſionis. ergo a fortiori quantum ad propoſitum debet attendi, qa pro cauſa leui iudex recuſatur, vt gl. hic dicit. poſt gradũ vero ſuccedẽdi nõ poterit iudex præ ole recuſari, ſed erit in arbitrio iudicis vt in ſiñ Abb. ꝯcludit poſt antiquos, quos ipſe refert in c. nonnulli §. ſunt & alij, circa fi. ſ. de reſcri. Et ita intelligo, quod Io And. & Abb. hic dñt de ſtirpe maſculina, in qua ſecondum eũ indiſtincte habet locũ recuſatio. Nã hoc puto eſſe in arbitrio iudi. poſt gradum ſucceſſionis, vt dixi Nec ob. ratio, quam Ab. facit d̃ cõpatriota, qui abſolute recuſari põt, qa hoc nõ eſt verũ ſimpſr, ſed tñ ꝓcedit in qbuſdã caſibus, qui vñr eſſe in arbitrio iudi. vt p gl. & Doc. in d. c. accedẽs, allegato per Abb. hic. & ĩ. vt li. non ꝯt. † Et iõ concludo iſtud eſſe in arbi. iudicis; aliás vero qñ dicãtur ꝯſanguinei in alia materia. Bar. tradit, & late proſequitur Alc. in l. cu qdã. §. qd dr̃. ff. de acqui. hære. aliquid Bal. in conſi. 64. punctus qõnis, in 2. lib. † Et qũo debeant teſtes deponere ad probandũ conſanguinitatẽ, late Alc. inſtruit in conſi. 82. in cauſa vertẽte, li. 1. ¶ † In ea. gl. ibi, puta familiaritas. No. ꝙ familiaritas ẽ iuſta cã recuſãdi iudicẽ, ſed tñ leuis. & modica familiaritas, non ſufficit, vt per glo. in d. c. inſinuante. ſ. de off. dele. vbi Ab. poſt Hoſ. hoc declarat. † Et ideo ad recuſandũ iudicẽ nõ ſufficit ſimpſr allegare familiaritatẽ alterius partis, ſed qualitas familiaritatis exprimi dẽt vt tradit Alc in conſi. 154. viſo themate, col. 4. in prin. lib. 5. † Et qd dr̃ de familiaribus, idẽ eſt dĩm de domeſticis, qa familiaris & domeſticus ſynonyma ſunt, & idẽ importãt, vt late ꝓbat Arc. in ca. in literis, col. ij. ſ. de teſti. & Abb. in c. cũ dilectus. in ij. no. de clericis non reſi. † Et familiaritas quatuor modis ꝯſideratur, vt magiſtraliter Bal. diſtinguit in l. j. C. de epi. & cle. ¶ † In ea gl. ibi, par affectionis cauſa.[c] facit tex. in l. ſed & milites. §. 1 ff. de excu. tut. ibi, coæqualitas. n. honoris. & quod per illum tex. voluit Bal. in c. j ã. de ꝓba. † Et qd in gl. dr̃ de iudice, idẽ eſt dĩm in teſtibus, vt voluit gl. in c. j. in ver prodeũtes. 3. q 5. not. Bar. in d. l. non ſolũ, cũ ſi. vt p Alc. in ꝯſ clvj. viſo proceſſũ. col. 3. lib. ij. † Et ꝑdicta ꝓcedũt, qñ partes sũt in eodẽ gradu ꝯiũctionis: ſecus vero ſi altera pars eẽt ꝓpingor, vt d. Ab. declarat hic. qa maior affectio ꝓſumit̃ ad illũ q ĩ ꝓpingori gradu reperitur. † Pro quo bñ facit tex. in l. cũ ita. §. fi. ff. de leg. ij. vbi ꝓximior in gradu vocatus vr̃ prius ad fideicõmiſſũ. no. in l. peto. § fratre. ff. eo. tit. de le. ij. in l. ſi. ff. d̃ ver. ſi. ¶ † Sic ẽt qs magis ꝓſumit̃ inſtitutũ quàm ſubſtitutũ diligere, vt no. Bar. p illũ tex. ĩ l. Publius. §. Titia. ff. de ꝯd & demõ. ¶ † Extra gl. Abb. poſt alios Doc. quos ipſe adducit primo ꝯcludit, ꝙ ꝯſanguineus impetrantis ẽt in cã eccleſiæ[d] potetit recuſari, præcipue per tex. in c. inſinuante. ſ. de offi. deleg. & per tex. in d. c. accedens el ij. ſ. vt lit. non ꝯteſt. Et iſta vr̃ cõia opi. & tenet Anto. de Bu. in d. c. inſinoante. Arch. in c. iudex. & ibi Dom. in j. co. ver. q̃ro quid ſi ꝑlatus, de off. dele. in 6. & ꝓſequitur Peru.[e] hic in ver. 4. quæritur, & idem tenet Io. de Imo. in cap. j. circa princip. verſicu. & ex prædictis no ſupra. de poſtu. Et licèt ita tenendom ſit, iura tñ ſupra allegata, in qbus fundatur iſta opi. non multum vrgent. Nam text. in d. c. inſinuãte. loquitur in familiari, qui bene repellit̃ in cauſa eccleſiæ. Sed argumẽtũ nõ valet ad cõſanguinitatẽ, de qua loqtur hic, qa cauſa familiaritatis potẽtior eſt. quod patet, qa familiaris etiam repellitur à teſtimonio, l. 2. C. de teſtibus. c. in literis. ſ. de teſt. b. & tñ conſanguineus non repellitur à teſtimonio, vt p gl. in d. c. inſinuante, & dixi in notabilib. ſimiliter tex. in d. c. accedens. non multum facit, qa ibi non recuſatur iudex ex eo, ꝙ eſſet conſanguineus inimici rei, ſed qa nimis fauebat aduerſario. ¶ † Scdo do. Abb. concludit, ꝙ licèt pręlatus in cã eccleſiæ iudicare poſſit, poterit tamen tanquam ſuſpectus recuſari rõnibus, de quibus per eum hic. Imo. tamen in c. cum veniſſent. ad qd do. Abb. hic ſe remittit, ꝯtrium tenebat, quia ſm hoc parum ſeruirẽt iura quæ dicunt prælatũ poſſe in cauſa eccleſiæ iudicare. Et iſtud ẽt ſequitur Aod. Sien. in cap. inſinuante. ã. de offi. delega. ubi arguit vlterius. † quia prælatus non repellit̃ à teſtimonio in cauſa eccleſiæ, vt no. in c. inſuper. ſ. de teſtib. ergo non debet recuſari in iudicando. Sed iſta ratio parum valet, qa vt ſupra diximus, minor cauſa plus repellit iudicem à iudicando, q̃ teſtem à teſtimonio. Similiter ratio Imo. non ob. qa Abb. reſpondet hic circa fi. Vnde verior videtur opinio Abb. hic, quæ etiam communia eſt, vt patet ex his, quæ tradit Peru. hic, ver. quæritur. Et vltra allegata per eũ, idẽ ſequitur do. Abb. in c. 1. in 2. not ſ. de iud. in c. cum contingat, col. 7. verſi. aut quæntur nunquid. ſ. de foro compe. in c. 1. j. de maleſi. & in c. dilectus. j. de pœn. Et ex rõnibus quas Abb. inducit in locia præallega. infertur, ꝙ idẽ eſſet dicendom in alijs caſibus, in quibus conceditur, vt in facto proprio quis iudicare poſſit. Nam ſemper poterit fieri recuſatio, niſi expreſſe probiberetur, vt quia factum eſſet notorium, ar. c. propoſuit. ſ. eo. vel qualitas perſonæ aliud ſuaderet, † puta in papa, qui recuſari non poteſt, vt not. do. Abb. poſt alios in c. querelam. in glo. j. de elec. Poſtremo non omitto vnam rõnẽ, q̃ prima facie ꝯ cõem opi. ſtringit ad dĩm, ꝙ prælatus nõ poſſit recuſari. eſt enim conſiderandum, † ꝙ regulariter in cauſa propria quia prohibetur iudicare. l. j. C. ne quis in ſua cau. Et iſtud alia rõne non contingit, niſi pp ſuſpicionem, & tñ cõceditur ꝑlato, vt in cauſa eccleſiæ iudicare poſſit. ergo datur intelligi, ꝙ ſuſpicio q̃ cadit in prælato reſpectu eccleſiæ, non conſideratur a iure. quia in eo ſeruaretur rſa d. l. j. Poteſt rñderi, ꝙ minor ſuſpicio ſufficit ad recuſandum iudicem, q̃ ad faciendum, quod in aliqua cã ipſo iure non ſit iudex, vt probatur in c. ꝓpoſuit. ſ. eo. Vel ſcdo rñdetur, quod cã eccleſiæ non dr̃ ꝓpria plati. c. 2. j. de dona vnde rſa d. l. j. non poterit habere locum in prælato. non ergo mirum, ſi põt iudicare in cã eccleſiæ ſm iſtam cõem pp ſuſpicionẽ tñ recuſari poterit. ¶ † Vltimo ad fi. Abb. concludit, quod non quilibet ꝯſanguineus impetrantis recuſari põt, ſed qualitas perſonæ cõſiderari debet quia ſi eſſet pſona valde religioſa, non haberet locum recuſatio, vt Specu. dicit in loco alle. p Abb. hic. & ita tenent Ant. de Bu & alij hic. Et Alex. hoc dictum ſimpliciter ſequitur in l qui iuriſd. ff. de iuriſd. om. iu. & facit qd no. Ang. p illũ tex. in l. ſi bonæ fidei. ff. de rei ven. † Et in ſimili de perſona religioſa, Hoſt. Io. And. & Anto. de Bu. in c. fine m

ADDITIONES.

a S. Ald. Ad cauſam. Turpiter dictum, pręſertim a tanto viro & præceptore meo ornatiſſimo.

b S. Al Remota. Vide Dec. & quæ ibi addidi, in c. propoſuit, in 1. no. ſ. eo.

c Al. Cã. Vide Hipp. Marſ. in l. de minore. §. tormẽta. col. 4. ver. itẽ vltra. ff. de qõ.

d Eccleſiæ. Ste. Aufre. tracta. de recuſ. ver ſ. 5. ſpecieu.

e Peruſi. Id eſt Philip. Franc. hic amplians, etiam ſi litiget per procuratorem

c.finem litibus. de dolo, & contuma. dicunt, q si in causa suc cubuit, excusabitur ab expensis, quia in tali persona calũnia non pũmitur. sequitur hoc Ale. in l. pperandũ. §. sinaũt alteru tra, C. de iud. Accedat ẽt in simili q Spec. dicit in ti. de instr. edi. 36 §. fi. vers. sed qd si debitor. †vbi inquit, q licẽt aliàs testes nõ debeant admitti, recipiũtur tñ, si sint multum legales, & magnæ integritatis. q dictũ sequtur Ant. de But. dicens illud pcedere de æquitate canonica. in c. 2. ŝ de probatio. & idẽ Ale. in auc. iube a mus. col. 3. vers. vltimo dicit. C. de iudi.[a] Et prædicta bñ pcedũt, qñ agitur de suspicione, q pp qualitatẽ personæ purgatur, vt in pdictis casibus, vt no. Bal. in c. iurauit. col. 3. vers. necesto. de pba- 37 tio. Secus dicit ibi Bald. si alia regula iuris offendatur, †qa pp qualitatem personæ a cõi regula non receditur. Facit qd not. 38 idem Bal. in c. j. in fi. ŝ. vt li. pend. †vbi inquit q pp meritum vi b tæ non est recedendum a dispositione iuris,[b] per illum tex. vbi 39 impetratio, q fuit subreptitia, non tenet, †licẽt esset sanctus ille, q impetrauit. Facit qd no. p gl. in c. sicut. de sen. excom. & not. Andr. Sicu. consi. 17. col. 11. in 2. lib. Reliqua, vt per Docto. hic.

ADDITIONES.

a H. G. C. de iudi. Vide multa similia per do. tas. eleganter auc. iubemus. in 3. col. C. de iud. & latissime p Fel. in c. cum contingat. in 3. col. ŝ rescr. & alibi sæpe.
b S. Ald. iuris. Vide in c. ij. col. xij. ŝ. eo.

SUMMARIUM.

1 *Excommunicari quis non potest post appellationem, nisi nulliter.*
2 *Appellatio non suspendit sententiam excõicationis, sed bene deuoluit, num. 3.*
4 *Interdictum non suspenditur per appellationem in respicientibus animam, sed in temporalibus. & quomodo. nu. 5.*
6 *Suspensus ab ingressu ciuitatis, uel lectura per apellationem, an talis sententia suspendatur.*
7 *Appellatio præcedens suspendit iurisdictionem iudicis, vt iudicare non possit.*
8 *Attentata post appellationem mero iure ualent.*
9 *Interdictum & excommunicatio parificantur, & in quibusdam differunt.*
10 *Episcopus an possit dare licentiam, vt in ecclesia interdicta celebretur.*
11 *Episcopus potest interdictum ad tempus suspendere.*
12 *Sententia censuræ ligat ad nutum superioris.*
13 *Iudex non potest tollere effectum iuris communis, nisi in casibus expressis.*
14 *Appellatio ab interdicto post eius suspensionem ad tempus, an suspendat.*
15 *Excommunicatio suspendi non potest, sed ẽt exigatur absolutio.*
16 *Excommunicatio ad certum tempus, finito tempore non expirat, sed exigitur absolutio.*
17 *Interdictum latum in personam alicuius propter delictum suum, non potest suspendi ad tempus.*

1 AD Hæc. ¶ †Primo not. q post appellationem quis excõicari nõ põt. & talis excõicatio esset nulla. c. per tuas. j. de sen. excõ. c. cũ contingat. ŝ. de offi. dele. & c. ad audientiã. ŝ. eo. in c. dilecti. 2 filij. j. eo. ¶ †Scdo not. q sñia excõicationis non suspẽditur p appellationẽ. Et idẽ probatur in c. pastora. ad fi. j. e. 3 †Et licẽt appłõ isto casu nõ pẽdeat, deuoluit tñ negotiũ ad superiorẽ. d. c. per tuas. vbi Abb. in 3. no. & idẽ dicit, & declarat d. 4 Abb. in rub. ŝ. e. dũ ibi loqtur de effectu appellationis. ¶ †Tertio no. q a pari pcedũt excõicatio & interdictũ, quãtũ ad hoc q neutro casu p appłõnẽ sñia suspendat. Ad idẽ tex. q clarius loqtur in c. is cui. de sen. excõ. in 6. & hoc intelłr de interdicto a diuinis, in respicientibus animã. secus in interdicto in rebus tẽ 5 poralibus. †qa tale interdictũ bñ suspendit p appłõnem. gl. est no. q ita cõcludit in d. c. is cui. in gl. fi. q multũ no. Abb. & Doc. 6 hic. Vnde Bal. circa fin. hic †dicit, q suspensus ab ingressu ciuitatis, vel doctor a lectura p appłõnẽ sñia suspendit, quia ista tpalia sunt. allegat Inn. in c. fi. j. de pœ. Et istud verũ intelłr nisi illud tpale esset cõnexũ, & hẽt dependẽtia ab excõicatione vel interdicto ĩ diuinis. qa tũc ẽt in tali tuc tpali nõ hẽt locũ suspẽsio, vt est tex. no. ĩ c. pastoralis. circa fi. j. e. vbi d. Ab. declarat in pe. col. ¶ In glo. ibi, per appłõnẽ subsequẽtẽ nõ suspẽdit. Ista æquiparatio, siue illatio, q gl. facit, nõ vr̃ vera. quia attẽta rõne ex primo dicto, nũq appło deret suspẽdere sñiam. 7 †Nã lr verũ est, q appło pcedẽs suspendit iurisdõnem iudicis, vt post appłõnẽ iudicare nõ possit. c. si a iudice. c. nõ solũ, eo. tit. in 6. & in appło, q seqĩ sñiam, illã suspendit. c. venientes. ŝ. de iu. iu. & declarat d. Abb. in prin. gl. hic. Vnde ista similitudo nõ vr̃ pcedere. Et iõ d. Abb. post alios hic, ad tollẽdum hãc difficultatẽ dicebat ĩ tex. dũ dr̃ ibi, excõicari nõ põt, dẽre suppleri hoc mõ nec excõicatus p appłõnẽ suspẽdere põt sñiam iam latã. Et tũc bñ sequif similitudo, quã tex. vr̃ facere de excõicatione ad interdictũ. Ista declaratio, siue intellr̃, cũ quo Doc. trãseũt. Primo maximã diuinationẽ ptinet, vt de se patet. Secũdo ẽt si verba suppleanf, vt Ab. dicit, alia verba q in tex. sunt dũ dr̃ post appłõnẽ excõicari nõ põt, ẽẽnt posita sine ministerio. Nihil em̃ ista verba pferũt ad æqparationẽ excõicationis & interdicti, respectu suspensionis, quia æquiparatio cõsistit ca verbis, q subintelliguntur. Et profecto iste intellectus nullo modo conuenit. Vnde plenius intelligi põt text. put litera loquif, vt dicamus in excõicatione lata post appłõnem, illud est pstitutũ in fauorẽ excõicati, q sñia excõicatiõis sit nulla. in c. ad audiẽtiã. ŝ. e. in c. dilecti filij. j. e. alia vero attẽtata post appłõnẽ mero iure 8 valẽt, †vt dem̃ fuit ĩ c. pluries, ŝ. eo. fm magis cõem opi. Cũ ergo illud in fauorẽ excõicati statutũ sit, vel interdicti, ẽt aliud in piudiciũ ipsius excõicati, vel interdicti statuif, q talis sñia excõicatiõis, vel ĩterdicti nõ suspẽdaf p appłõnẽ. Cõuenit. n. q q in vno alleuiaf, ĩ altero dẽat grauari, l. eũ qui, ff. de in. iur. Et sic ista similitudo respicit diuersos casus principaliter. incidenter tñ æqparatio cõsistit inter excõicationẽ & interdictũ, ex quo pmiscue de vtraq; sñia tex. loqtur. Sentit. n. q a pari procedant. Et istud vr̃ tolerabilius, qa intellectus cõis penitus literã dstruit. 9 ¶ In ea gl. ibi, & econuerso. †Habetur ergo, similitudo ĩter excõicationẽ, & interdictũ. sunt ẽt aliæ plures cõformitates, & ĩ qbusdã ẽt differũt, vt psequunf Abb. & Mod. hic, & latius tradit Dom. in c. j. ver. & hæc. de sen. excõ. in 6. & Cal. de eccl. interdi. In primo effectu, & late tradit Io. de Ana in rub. de cle. excõ. vel interdi. mi. col. pen. & fi. ¶ In fi. gl. Gl. nõ bñ apit mẽtẽ suã, vt Abb. hic dicit, & ipse ẽt Abb. pfuse pcedit. Ex oĩbus tñ, q hñr in gl. vt ipse dicit, eliciunf quinq; cõclones. In qbus instãdum 10 erit. Prima pclo, q †epũs non põt dare licentiã, q in ecclesia ĩterdicta celebretur. Nã ad Papã hoc pertinet, ut in gl. hic, ad fin. & seqf simplr Peru. hic in vlt. q. Prædicta pclo de plano pcedit, si interdictũ latũ sit a supiore, qa tunc epũs nõ dẽt se ĩtromittere, arg. c. pastoralis. §. præterea, ŝ. de offi. deleg. sed in interdicto lato p ipsum epũm pclo vr̃ dubitabilis, qa ex quo põt epũs interdictum eius suspẽdere, fm cõem opi. de qua statim dicam. ergo vr̃, q ẽt possit licentiam dare, vt celebref ex aliqua cã, arg. c. veniẽs, el 2. in 11 fi. ŝ. de test. ¶ †Secũda pclo est, q epũs põt interdictũ ad tp̃s suspẽdere. Ita Io. An. post gl. hic. Et ista est cõis opi. quã sequunf But. Car. & Imo. hic. Sed Cal. tñ, & Io. de Lign. pñrium tenent, quos Abb. hic refert, cõprobãdo eorũ opi. quam de iure dicit veriorẽ, vt per eũ hic. Peru. seqtur cõem opin. †qa sñia censuræ ligat 12 ad nutũ supioris, vt no. in c. veniens. el 2. ŝ. de testi. & in c. significasti, de eo, qui duxit in matri. Non ob. pñriũ, q Abb. adducit, qa illud pcedit in his, q non sunt in ptãte iudicis. & sic loqtur tex. In d. l. nõ põt, quẽ Abb. inducit. Et ipse Abb. circa fi. hic in quibusdã lec. hoc mõ rñdet. nouissime scribẽtes hic conanf defendere opi. Abb. qa dñt q fundm̃, q fit in c. veniens, cũ si. ŝ. de test. pcedit tãtũ in illo casu, qa ita est expressum ĩ iure, aliàs ergo se 13 cus. †qa iudex nõ põt tollere effectũ iuris cõis, nisi in casibus, q sunt expssi, ĩ iurẽ. Inn. ĩ c. dilectus. de tẽp. ord. no. I. c. at si clerici. §. de adul. ŝ. de iud. Sed ad hoc rñderi põt, q ex quo in d. c. veniẽs, epo hoc cõcedif in excõicatione, vt ibi. hoc ẽt vr̃ hẽre locũ in interdicto, qa a pari pcedunt, vt hic. Et illud dictum Inno. in c. dilectus. nõ ita de plano pcedit. Nam pñriũ dicit idẽ Inn. in c. cũ ad monasteriũ, de sta. re. de quo lõga hr̃ altercatio in d. §. de a adult.[a] Aliter tñ euitari põt fundamẽtũ, qd Peru. hic facit in d. c. veniẽs. qa ille tex. nõ dicit aliqd de suspensione, sed loqf in excõicatione, q nõ põt suspẽdi, vt dicunt omnes Doc. hic, sed in totũ excõicatio ibi tollif ad tp̃s mediãte absolutione. Et in qõ. nr̃a, ẽt hoc posset dici, cũ ẽt ab interdicto concedaf absolo ad cautelã. c. venerabili. j. de sen. exc. & tũc nõ diceretur ĩterdictũ suspẽdi, & cessarẽt rões quas Cal. & Io. de Lign. inducunt. Et in terĩs qõnis in suspẽsione interdicti alia rõ vr̃, vt talis suspẽsio nõ hẽat locũ, per ea, q Cal. & alij dñt. Et ad tex. in c. dilectis, §. qa vero. in quo pcipue fundaf cõis opi. rñderi põt, vt dicã in 14 seq. qõ. ¶ †Tertia pclo, posito q ĩterdictũ suspẽdi possit, si post suspẽsionẽ factã ad tp̃s, vel sub cõdõne appellef. p talẽ appłõnem suspẽdit interdictũ latũ durãte cã appłonis. Ita rñdet gl. hic, & finaĺr seqtur do. Abb. per tex. in c. dilectis. §. qa uero. j. eo. vbi vr̃ casus. Sed tñ in pñriũ facit tex. hic, vbi interdictũ latũ simplr, nõ suspendif p appłõnẽ. & quãuis interdictũ postmodũ suspẽdaf ad tp̃s, vel sub pdõne, nõ tñ dr̃ noua sñia interdicti. put arguit gl. hic, fm vnã opi. sed finito tempore suspensionis continuatur interdictũ primũ. Et ita tenet Inn. in c. cũ inter. ŝ. de consue. & hoc Bal. hic pluribus modis probat. quẽ refert, & seqtur Peru. ĩ 2. q. hic. Et addatis Bal. in l. cũ aliis. C. de cur. fur. vbi dicit hãc qõnẽ fuisse de facto Bononiæ tpe do. Io. de Fulogio. & ipse seqf Inn. in c. cũ Inter, & cõcludit. q nõ sit nouũ interdictũ. Ex quo inferf, q nõ põt per appłõnẽ suspẽdi. per test. hic, cũ si. Et idẽ Bal. seqtur in l. fi. col. 2. uer. & circa hoc fuit dubiũ C. si a nõ cõp. iu. & in d. c. cũ inter. & no. Ant. in l. si vnus. §. si cũ reo ff. de pac. in l. puto. ff. de postu. Et p ista opi. arguitur. qa inducta ad diminutionẽ nõ debẽt opari aug. l. legata inutilr. ff. de le. 1. l. municipia. ff. de fun. instr. Vnde suspẽsio quæ inducif ad diminutionem. non dẽt operari, q interdictũ de nouo inducaf, sed finita suspẽsiõe remanet interdictũ primũ. & ad hoc bo. tex. in l. aliqn. ff. de pd. & dem. put illũ tex. cũ si. in no. qõ. declarat Ale. in l. si mihi. §. in legatis. ff. de lega. 1. Nõ ob. tex. in d. §. quia uero. ad quem

ADDITIO.

a Hic Gig. De adult. Vide de hoc dicto Inn. per eundem Dec. in d. c. at si clerici, in §. de adulte. in 13. & 3. col. supra, de iud.

ad quē tex. Doc. non rñdent. quia dici pōt primò, ꝙ ibi tñ q̄rit de applōne reipū valitudinis interdicti. & dr ꝙ nō valuit interdictū decani. qa prius appellatū fuit per eꝑm, nō obstāte ꝙ decanus diceret applōnē factā post interdictū, cuius effectum postea suspendit. Nec dr ibi ꝙ post suspensionē esset appellatū, ꝓut agitur in q̄ōne nr̄a hic. Scdō rñdet, ꝙ illa erat allegatio partis q̄ ibi tāq̄ nō vera rei, cit. vñ in ea nō pt fieri fundm̄. Nec his ob. quod ibi subijcit, dū dr. Cū interim applōne interposita ꝓcedere nō debuerit ad sn̄iam exequēdā. Ista. n. rō arguit, ꝙ post applōnē executio interdicti esset suspēsa. Sed rñderi pt, vt colligit ex p̄cedētibus, ibi. & iō sn̄iam ipsam, & ꝙ executio sn̄iæ capit ꝓ ipso interdicto, de quo erat ibi ꝯtētio, an esset latū post applōnē. Cōfirmat hoc, qa executio interdicti nō distinguit, nec separat ab ipso interdicto, cū sn̄ia interdicti secū executionē trahat. c. pastoralis. j. eo. in fi. ¶ †Quarta ꝯclo, ꝙ excōicatio nō pōt suspēdi, fm̄ Io. And. & d. Abb. hic. vnde requirit absolutio, iuxta formā c. cū desideres. in prin. de sen. excō. Et idē dīt Host. & Io. And. & Abb. in c. veniēs. el. 2. s̄. de testi. vbi tenēt excōicationē nō posse relaxari, sed ꝙ absolutio p̄cise reqrat. Ad qd̄ bñ facit, †qa excōicatio, ēt si sit fcā ad certū tp̄s, tñ finito tp̄e nō tollit, sed absolutio oīno necessaria est, gl. no. ī cle. j. in ver. declarari. de deci. Inn. & ibi Ant. de Bu. in c. cū bone. de æta. & qual. dixi in q̄ō. s̄. eo. ¶ †Quinta, & vltima ꝯclō est, ꝙ interdictū latū in ꝑsonā alicuius ꝑp delictū suū, nō pōt suspēdi ad tp̄s vt ꝑ Abb. hic, in fi. & dictū Inno. in c. vt priuilegia. j. de priuile. vbi Abb. rōnē adducit, qa aut interdicta ꝑsona corrigit, & eā pœnitet, & ī totū dēt relaxari: aut nō pœnitet, & nō dēt celebrare, ex quo est ī peccato. Nō ergo dat tertius casus. s. ꝙ suspēdat. Sed tñ rō non ista vr̄ gñalis, qa ad aliū effectū posset relaxari & suspēdi īterdictū ad tp̄s, vt in excōicato dr, q absoluit ad tp̄s. in c. veniēs. el. 2. s̄. de testi. Nec in eo rō p̄allegata attēdit. Præterea ꝯsideratio diuersitatis q̄ fit d dolo ad ꝑsonā, nō ꝓcedit sine dubio, qa ꝑp respū ꝑsonatū loc⁹ interdr, qa loc⁹ ipse nō delīqt.

SVMMARIVM.

1. *Iudex qui tantùm habet cognitionem in aliqua causa, cognoscit ipse de qualitate causæ ad videndum an habeat iurisdictionem.*
2. *Papa qui non potest derogare concilijs nisi ex causa, cognoscit de causa.*
3. *Appellatio non recipitur, nisi probetur ritè interposita.*
4. *Appellans tenetur probare appellasse, & ex causa legitima, & intra x. dies.*
5. *Appellans tenetur producere sententiam latam contra se, si commodè habere potest, aliàs petere, vt aduersarius exhibeat. & nu. 6.*
Et si recuset, quid pronunciet iudex. nu. 7.
8. *Appellatio si iniusta sit, causa remittitur ad iudicem a quo, qui non pōt recusari.*
9. *Iudicium pro cognitione causæ accipitur.*
10. *Iudicij appellatione venit etiam sententia.*

C Vm in ecclesia. ¶ †Primo no. ꝙ iudex q tm̄ hēt iurisdōnē in aliqua cā, ipse de qualitate cāæ cognoscit, [a] ad videndū vtrū hēat iurisdōnē. Facit ꝙ no. Ant. de Bu. in c. cæterū. s̄. de iud. in c. inter dilectos. j. de dona. & no. Bar. in l. j. circa mediū. ff. si qs ius dicē. nō obtēp. Lap. in allega. 59. p̄latus ecclesiæ. & d. Car. hoc idē tradit ī cle. pn̄ti in 6. q. de cē si. cū similib. & iō Ro. in ꝯsi. 33 r. quo ad primū, in fi. ꝯcludit, ꝙ Papa, q nō pōt† derogare statutis ꝯcilij, nisi ex cā, an si talis cā subsistat, ipse cognoscit. allegat gl. in c. ꝓ illorū. j. d sen. excō. Gl. tñ in ꝯtriū facit in c. accusatus. in verbo, manifeste, de accusa. in 6. d quo aliàs dicet. ¶ †Scdō no. ꝙ applō nō recipit, nisi ꝓbet[b] ꝙ ritè interposita sit. Et idē not. Bart. & alij ꝑ illū textū in l. hi q̄. C. eo. dēt enim appellans †tria ꝓbare ad fundm̄ iurisdōnis iudicis applōnis. Primò, se appellasse. Scdō, ex cā legitima, & sufficit ꝙ ista cā alleget, ad hoc, vt applō admittat. de quo tractat in c. vt debitus. j. eo. Tertio, reqrit ꝙ ꝓbet ꝙ intra decē dies interposita sit. c. Romana. §. si vero. eo. li. ī 6. † Et vt illud appareat tenet appellās sn̄iam ꝯ se latā ꝓducere, vt tradit Cy. in l. ꝑ hanc in 4. q. C. de tēp. ap. & latius ꝑseqt Peru. hic, & hoc, qd dictū est de sn̄ia, verū intelligr, si apd̄ se hēt, vel de facili illā hr̄e pt. † Als vero poterit ab aduersario, q sn̄iā obtinuit, petet, vt sn̄ia exhibeatur, vt no. †voluit Inn. ī c. G. ꝑpetu⁹. s̄. de n. inst. vbi Ab. hoc mō declarat. Imo, ꝙ pl⁹ cēt, si appellatus recuset edere sn̄iā, negādo ipsā hr̄e apud se, iudex applōnis poterit ꝓnūciare, ꝙ si in futurū vnq̄ ꝓducat, nullū hēat effectū. Sed ī hoc vltimo Inn. reꝑhēdit ꝑ Fed. ī ꝯs. 202. audiui sæpe. vbi īqt, ꝙ iudex applōnis nō p̄t eā ꝓnūciare, qa cū nō hēat fundata iurisdōne, nisi ꝓducat sn̄ia qua apparebit. j tp̄s legitimū fuisse appellatū, ꝑ ea, q̄ supius dicta ex sunt, cū ergo iurisdōnē n̄ heat, n vr̄ ꝙ sic ꝓnuciare possit. D. Abb. in d. c. G. ꝑpetuus. conat huic rōni rñdere, & dicit, ꝙ cū iudex applōnis hēat iurisdōnē in cā principali. ita habebit iurisdictionē in p̄paratorijs, ar. l. 2. ff. de iuris. om. iu. & in c. p̄terea. s̄. de offi. dele. Sed ista rn̄sio nō ꝯuenit, qa nō agit de p̄paratorijs, sed de tota cā principali. dū ꝓnūciat. ꝙ sn̄ia in futura nullam vim hēat. Dictū tñ Inno. approbat cōiter, de quo latè scripsi in c. 1. ad fi. s̄. de ꝓba. & in l. 2. C. de edē. vbi videdū est. ¶ †Tertio not. ꝙ si appellatio iniusta sit, cā dēt remitti ad iudicē a quo. nec poterit isto casu recusari, aliàs parum operaret decisio summi pōtificis hic. Et rō vr̄, qa cū declaratū sit applōnē frustratoriā, illata nō vr̄ iniuria iudici. Cōsulit enim honori iudicis, & appellātis iniqtas, & calūnia detegit. Et facit ad ea, q̄ dicta sunt in c. ad hæc. in c. ꝓposuit. s̄. eo. ¶ †Vltimo colligi pōt hic in prin. ꝙ iudiciū ꝓ cognitione cāæ[c] accipit. Circa fi. vero ꝓbat, ꝙ appellatione iudicij, ēt sn̄ia includat. † qd̄ tenet Bal. in l. 1. in 4. not. C. si aduer. rē iud. Abb. in c. vnico. de plus pe. Gl. & Do. in c. statutū §. insuper in ver. iudiciū. de referi. in 6. & in c. j. §. si vero. in ver. iudicij, de excep. in 6.

ADDITIONES.

a H. Gig. Cognoscit. Adde Abb. in c. clericus laicum. in 2. col. & 3. s̄. de for. cōp. & adde bonam gl. in c. 1. in ver. conseruatores. de off. dele. in 6. quæ voluit. ꝙ conseruator datus a sede apostolica, qui cognoscere habet tm̄ de iniurijs manifestis, si negatur iniuriam manifestam esse, ipse super hoc cognoscit.

b Hie. Gig. Probetur. Appellans non potest obtinere coram iudice ad quem, nisi probet appellationem fuisse per eum interpositā, & debito tp̄e, vt probat hic in tex. ibi, in versi. constiterit. & dicit Peru. hic, in vlt. not. quod aliàs non est deuoluta iurisdō ad iudicem ad quem, per text. in c. Romana. §. si vero. de app. in 6. Et ideo sæpe allegando dicebam, quod hoc procedit, siue appellans prosequat appellationem, siue nullitatem deductam in appellatione. vt in c. exhibita. in ver. si constiterit appellatom. s̄. de iudi. vbi do. Abb. in pen. no. Et ideo Bal. in consi. 303. in 5. par dicit iudicem ad quem, esse incompetentem, & iurisdōnem nō habere, qñ non est coram eo appellatio probata. Ad probandum aūt appellationem, non sufficit etiā producere instrmētū appellatiōis, nisi de certa copia & termino ad opponendum contra appellationem productā ita in termi. Gemi. in d. c. Romana. §. si vero. in 1. no. Et facit ratio euidens, qa pro fundamento iurisdōnis iudicis ad quem, requirunt iura constare debere de appellatione. & vtuntur illis verbis, si constiterit vt patet in iuribus p̄allega. quæ verba requirunt veram & perfectam probationem, secundum Io. de Ana. in c. si constiterit. de accus. Allegat in l. in bonæ fidei. in pe. colum. versi. expedita est secunda pars. C. de reb. cred. & sequitur Fel. in d. c. si obstiterit. in 1. colum.

c S. Ald. Causæ. Vide s̄. in tub. de iudi. in 6. lec. in 6. col.

SVMMARIVM.

1. *Appellatio an sit deserta per lapsum termini præfixi ad prosequendum.*
2. *Libere si quid fieri concedatur, intelligitur secundum terminos iuris, ita quod alteri præiudicium non fiat.*
3. *Causa matrimonij fauorabilis est, vt scilicet stet matrimonium. nu. 5.*
Matrimonium plura specialia habet.
4. *Opinio vnius pro matrimonio præualet opi. communi.*
6. *Appellatio tertia in eadem causa prohibetur, si sententiæ sunt conformes, nu. 9.*
7. *Statutum permittens tantum semel appellari, intelligitur ab vna parte.*
8. *Statuta prohibentia appellationem sunt strictè intelligenda.*

D Irecte. ¶ †Primo no. ꝙ vr̄ hic ꝓbari, ꝙ ꝑ lapsum termini præfixi ad prosequēdum appellationē, non sit appellatio deserta. Qd patet, qa dr̄ elapso tali termino postmodū renunciauit appellatiōi. ergo dat intelligi, ꝙ nō esset deserta appellatio. Nec ob. ꝙ intelligat tex. de renunciatione de facto, qa verba in dubio proprie accipiunt. l. non aliter. ff. de leg. 1. Similiter non ob. illud in quo Aub. residet, ꝙ renunciatio facta fuit ipso facto cōparēdo coram iudice a quo, vt per eum hic, quia vr̄ ꝯ istū tex. vbi ponderauit, ꝙ ista mulier non fuit prosecuta appellationē in termino. ergo appellatio vr̄ deserta. c. ꝑsonas. s̄. eo. cū si. Et text. dicit, ꝙ postmodū mulier renūciauit appellatiōi. cū ergo postmodū facta fuerit renūciatio cōparendo corā iudice a quo, nō fuit per talē comparitionē sublata appellatio, q̄ iam nō erat in rerū natura. Vt ergo ista omnia verba adaptētur, habemus exēplificare tex. hic, eo mō, quo pōt, scilicet tali casu, ꝙ ꝑ lapsum termini non itelligat appo deserta, q est, qñ istud colligit ex intentione præfigentis terminū, q noluit appellatione desertam esse, sed ꝙ vlterius procederet in causa, vt est tex. vbi Do. declarāt in c. 1. in prin. de elec. in 6. ¶ †Scdo no. ibi, libere, ꝙ qñ aliqd ꝯcedit alicui, vt fieri libere possit, intelligit fm̄ terminos iuris,[a] ita ꝙ alteri præiudiciū non inferat, & hoc dicit Bal. in l. milites. in fi. C. de test. mil. in l. dotalē. ad fi. ff. de testa. mili. & idē Ang. tradit in ꝯs. 139. visis oībus statutis in 3. co. & ꝙ no. Bald. in l. Labeo ait. §. hæc aūt clausula. ff. de arb. Et de ver. libere, facit qd̄ dixi in c. q̄ōni. s̄. eo. ¶ Tertio not. ibi, bis appellare. rōnem quare secunda hic cōcedatur. ex qua infertur, quod text. hic loquatur de eodem grauamine. alias iō ista non conueniret, quia si de nouo grauaretur, non solum bis, sed millies poterit appellari, vt per gl. hic. Et istud. qd̄ dixi, pōderādū ē ad intellm̄ hui⁹ decretalis, q̄ fm̄ oēs intelligr de scdo grauamine illato. ¶ †Vltimo notandū est, ꝙ cā matrimonij fauorabilis est. nā multa spālia sunt in matrimonio, vt ꝑ gl. & Doc. in c. j. ī prin. vt lit. nō ꝯtes. & inter alia illud no. †est ꝙ opin. singularis Doctoris p̄ponit cōi opi. fauore matrimonij, vt Host. dicit, & Abb. post alios seqt in c. si vir. j. de cogna. spi. qd̄ tñ declarādū est, vt dixi in c. 1. de ꝯsti. † Et fauor iste q p̄stat matrimonio ī ea parte intelligr, q̄ stat ꝓ matrimonio, vt matrimoniū hēat locū, vt declarat Io. And. in c. lcries. s̄. de test. & sequit Abb. in c. iurauit. col. 1. s̄.

ADDITIO.

a S. Al. Iuris. Adde Dec. in c. dilectis. in 6. col. de iud.

de proba. De quo latiua dIal In c.j.col.9.ſ.de proba.circa iſtum tex formaꝛ ꝯriũ de c.perſonas.ſ.eo.in quo Doc.multũ laborãt & inter alias reſpnſiones probabilis vꝛ illa ſolutio, ꝙ ille hic loquaꝛ qñ ille qui applonẽ deſeruit iterũ grauaꝛ, merito ex nouo grauamine ad appellandũ admittitur.ſecus ſi vellet admitti ea codẽ grauamine, pro quo ſemel appellauit, & applonẽ deſtituit, vt d.c.perſonas. D.Abb.hic conatur iſtam tñſionẽ impugnare. Primo, quia ſine dubio hoc vꝛ ꝓcedere. quia clarum eſt, ꝙ dato nouo grauamine quis dẽt poſſe appellare. Scdo. dicit ſpſe, ꝙ tex.in d c.pſonas.gñaliter loquiꝛ ergo indiſtincte dẽt intelligi. Sed rationes iſtę de facili remoueri pñt. Nã ſcda rõ tollit primã, quia cũ tex.in d.c.perſonas.generaliter dicat deſerentẽ applonẽ non poſſe appellare.ex hoc ratio probabilis dubitandi inſurgit, quia ẽt dato nouo grauamine, ipſe nõ dẽt admitti, quia cum iſte ſemel applonem deſeruit, videbatur, ꝙ nõ deberet vlterius admitti ad appellandũ, vt in ſimili hꝛ in l.ſi cui. §.ſi tñ.ff.de accu.& iſtud dicit Bal.hic, & ſic prima ratio Abb. tolliꝛ. Nõ ob.altera.ꝙ text.loquiꝛ gñaliter in d.c.pſonas, qa nõ Inconuenit. ꝙ illa gñalitas declareꝛ, & diſtinguatur, vt per illũ text.hic, cum ſi. Abb.tñ refert aliũ intellm Io An.in quo Doc. reſidẽt, vt Abb.& Mod.ꝓſequnꝛ hic. Sed difficultas inſurgit, qa in relſs cõis Io.And.& oẽs alij, qui dãtur ad iſtum tex.præſupponunt hic appellatum eſſe ea ſcdo grauamine. ſed vt dixi in no.text.hic ꝯrium manifeſte ſentit in ratione in qua fundatur hic, ſ rea.d ſcdo grauamine nihil dꝛ ſed ſimplr, ꝙ ps mulieris iterũ appellauit. Et ſic ab eodẽ grauamine appellari, vꝛ eũ bis poſſit appellari vt ĩ tex.dt hic. Et ſi hoc dicaꝛ, obſtãt iura, q̃ ꝓcidñt ñ dẽre audiri illũ, q applonẽ deſeruit.c.pſonas, cũ ſi.ſ.e. Niſi dicamus, ꝙ iſta iura ꝓcedũt, qñ deſerẽs applonẽ poſtea cãm nõ reaſſumit. ſecus vero ſi poſtmodũ cauſa per eum reintegretur, vt dicunt Io.And.& Doc.hic. ꝙ periculoſum eſt. & ideo cogitandũ. ¶ In gl.in ver appellare, notãdũ eſt, ꝙ Io And.& Abb.
6 poſt alios hic, dicunt † ꝙ tertia applo ꝓhibeꝛ in eadẽ cã ab eadem parte, q̃ appellauit. Sed tñ alia pars ẽt bis poterit appellare & ſic ſuper eodem articulo quatuor applones poterũt fieri, vt Abb.hic declarat poſt Spe.in eo.ti.§.quoties. & idem Bar.in l.i. C.ne li.ter.ꝓuo.d.Abb.& alij in c.ſua nobis.j.eo. Et ſm iſtã in
7 terpretationẽ declaraꝛ, † & intelſr ſtatutũ, ꝙ tñ ſemel appella-
a re[a] ꝓmittitur, vt eſt hic Piſis. Semel.n.intelſr ab vna parte, & poſtmodũ ſemel ab altera, ſi prima ſnĩa reuocetur. Et iſta declara-
8 tio ſeu interpretatio ſuadeꝛ, vt ſeruteꝛ æqualitas in iudicijs, arg.
b l.ſi.C.de tru.& lit.eapen.& qa iura, quæ appellationẽ ꝓhibent, ſtricte debẽt interpretari, † vt minus tollatur [b] applo, q̃ fieri pt vt no.Bar.in l.2.C.quo.ap.Ang.in cõſi.107.Ia. & Luc.& Bart. in cõſi.165.in qõne. Iſtam tñ interpretationẽ Senis nõ admittunt, vbi viget tale ſtatutũ, & ita ex quadã ꝯſuetudine erronea
9 quæ ibi inoleuit, hoc nõ obſeruaꝛ. † Et quod dictum eſt de tertia appellatione, quæ prohibetur, intelſt quãdo tres ſnĩæ ſunt
c cõformes. Secus ſi in aliquo [c] diſcrepãt, vt tradit Ang.in l.1.C. ne li.ter.ꝓuo.& Peru.in 3.q.hic.& ſequitur Alc.in conſ.70.in cauſa, & lic.in 2.lib.

ADDITIONES.

a H.Gig.Semel appellare. Vide Philip.Dec.in conſi.49.inci. præſtantiſſime Doc. in 1.col.
b Tollatur. Vide de hoc per eundem in d.conſi.49.col.ſi.
c Aliquo. Pro hoc addo bene optimum ſimile, quia videmus ꝙ vbi petitur, & fit executio alicuius ſniæ.ſi ſecunda contineat aliquid plus, q̃ contineat prima, ſuper hæc plura non eſt, niſi vna ſnia, & poteſt appellari ab eo, ꝙ cõtinet plus ſecunda q̃ prima, licet per ſecundam fiat executio primæ. Et in caſu iſto non habet locum regula, ꝙ ab executis non appelletur. Ita voluit pulchre Ange. in l.ſi cũ exceptione.§.hæc autem actio.ff.ꝙ met.cauſa. & alleg. dictum Inn. in c.ſi.extra ꝙ me.cauſa.ſequitur & commendat Fel.Mod.in c.quod ad conſultationem. ver.limita 2.extra de re iud.

SUMMARIUM.

1 *Niſi, hæc dictio facit conditionẽ in ſententijs & vltimis voluntatibus, & aduerſatur præcedentibus.nu.2.*
3 *Excommunicatio poteſt fieri ſub conditione.*
4 *Monitio requiritur, quando quis excommunicatur, ſi non fecerit.*
5 *Satisfacere quis non dicitur, niſi ſoluat in contractibus: ſecus in diſpoſitione legis, vel ſtatuti.nu.6.*
7 *Excommunicatus niſi ſoluerit infra 20.dies, ſi prorogetur terminus a creditore an ſit excommunicatus.*
8 *Pœna conuentionalis euitatur facta prorogatione.*
9 *Tempus & dies dicuntur pars ſummæ.*
10 *Prorogatio intelligitur facta cum omnibus qualitatibus præcedentibus.*
11 *Qualitas periurij repetita videtur in termino prorogato.*
12 *Iuramentum debet ſormaliter præſtari.*
13 *Prorogatus terminus, an ſit idem cum primo.*
14 *Conditio poteſtatiua retro non trahitur.*
15 *Appellari poteſt quandocunq; ante euentum conditionis a ſententia excommunicationis conditionalis, quod eſt ſpeciale.*
16 *Medium dicitur quod clauditur inter duo extrema.*
Ex quo æqualiter diſtat ab extremis.nu.17.
Ex quo occupat tertiam partem.nu.18.
Et qualiter intelligitur in ſtatutis.nu.19.remiſſiue.
20 *Sententia ſub conditione quando valeat.*
21 *Laudum ſub qualibet conditione ferri poteſt.*
22 *Ex mora, in ſententia excommunicationis nihil operatur.*
23 *Excommunicatio poteſt ferri per literas.*
24 *Sententia mediantibus literis profertur.*
25 *Literas mittens ad excommunicatum incidit in excõicationem ac ſi alloqueretur.*
26 *Literis, aut verbis aliquid facere, paria ſunt.*
27 *Excommunicatus ſi elegerit, an facta ſi electione ſit excommunicatus.*
28 *Foro conſcientiæ tutior ſemper via eligitur.*
29 *Excommunicatio præcedere cenſetur in foro conſcientiæ.*
30 *Electio eſt nulla quando ſuperior dicit, quod eligentes ſtatim, quod incipiunt eligere, ſint excommunicati.*
35 *Actus debet eſſe conſummatus, qñ agitur de implemento actus pœnam imponendo.*

1 PRæterea.j. ¶ † Primo no. ꝙ dictio, niſi, appoſita in ſentẽtijs diſpoſitionẽ reddit cõditionalẽ. Et idẽ eſt in vltimis volũtatib. l.qbus dieb'.§.qdã.vbi Bar.ff.de ꝯdi.& demon. Sec' tñ eſt in ꝯctibus, vt no.in l.2.ff de in diẽ addi. Ita dicũt Imo.& Peru.hic. Sed tñ q̃tũ ad terminos huius Decretalis, idẽ eſſet dđm in ꝯctibus. Nam ſi debitor promitteret pœnam niſi ſatisfecerit intra menſem. iſta talis promiſſio eſſet condõnalis. Et iſtud voluit Bar.in l.1.In v.col.ff.de cõdi.& demon.dũ inquit, ꝙ qñ dictio, niſi, reſpicit futurũ tẽpus, idem eſt in ꝯcti-
2 bus, & in vltimis voluntatibus, vt latius ibi per eum. † Et natura huius dictionis, niſi, eſt aduerſari præcedentibus. ideo negat, ſi orõ affirmatiua præcedat & affirmat, ſi oratio negatiua ſeq
a tur, [a] vt no.Bar.& late poſt alios Alc in l.ſi cum §.qui iniuriarũ. ff.ſi quis cau.& idẽ Bar.& omnes in l.actione.C.de tranſac. Et vltra allegata per Alex.in [a] locis præalle.hoc idem tradit Sal.in l.2.circa.ſi.C.de accuſa.Bal.in c.cum acceſſiſſent.col.v.ſ.de cõſti.in c.cum olim nobis col.1.de ele.in l.athletæ.§.dat remiſſionẽ.ff.de excu.tut.in c.2.per quos ñat inue. Ange in ꝯſi.82.huic parti.in 2.col.& idẽ Do.in c.2.in 2.no.de libel.obla.in 6.& in c.
3 ad decimas.In v.no.de reſti.ſpo.in 6. ¶ † Scdo no. ꝙ excõicatio põt fieri ſub ꝯditiõe, & purificata ꝯdõne, ita ꝙ ſi debitor ĩ termino ꝑfixo 20.dierũ ñ ſatisfecerit, ſtatim erit excõicatus abſq; alia monitione, qa dies interpellat ꝓ hoĩe. ita iſtũ text. declarat Lap.alle.72.ꝑlatus regularis.alle.Inn.ad hoc in c.ſacro.j̃ de ſen. excõ.& Io.An.in c.P.& G.ſ.de offi.dele.facit tex.in c.potuit.j̃. de loc.& gl.in c.cupientes.§.ſi vero.ĩ ver ꝯtẽpſerint.in ſi.d ele. I 6.in cle.1.in ver.annis ſingulis.de relig.do.cũ ſi. Et ſm Bal.hic, iſte tex.bene ꝓcedit, ꝓut loqꝛ, qñ apponitur tps certũ. ſecus ſi dicaꝛ ſimplr, niſi ſatisfecerit: qa talis ꝯdõ negatiua haberet nimis longũ tractũ donec debitor viueret. alle.no.I l.fideiuſſor obli-
b gari.§.ſi.ff.de fideiuſſ. Ita Bal.[b] hic ĩ pe.col.ver.q̃ro an hodie. Sed tñ dici põt ꝙ ẽt iſto caſu valeret excõicatio, qa cũ iſte obligat' ſit, nõ tm expectareꝛ. Nã ꝙ Bal.dicit, haberet locũ, qñ aliqd ſimplr eſſet in ꝯdõne, & ad illud quis nõ teneretur, iuxta l.ſi quis ſub ꝯdõne dãdorũ decẽ.ff.ſi quis omiſ.cã teſt. Secus vꝛ in ꝓpoſito, qñ debitor eſt obligatus.in tali tñ caſu eſſet neceſſaria in-
4 terpellatio, † qa cũ pœna excõicationis pendeat ex facto negatiuo, monitio reqritur, iuxta dictũ Inn.in c.extirpandæ.§.quia vero.de præbẽ.de quo late Alc ſcribit ĩ l.ita ſtipulatus.in 5.co.
5 ff.de verb.obl.& in l.ſi mora.in x.col.ff.ſol.mat. ¶ † In gl.j.ad id, ꝙ Abb.dicit per tex.allegatũ in gl.idem ẽt Abb. per illũ tex.tradit in c.ꝑterea.j.de vſur.in c.inter alia.j̃ de immu.eccle Et concl'o gl.& d.Abb.procedit creditore volente, ſed eo inuito non dꝛ quis ſatisfacere, niſi ſoluat, vt no.Bal.in l.1.ff.qui ſatiſ.cogã. Et hoc verum eſt in ꝯctibus. ſecus in diſpoſitione legis, vel ſtatu-
6 ti, † quia ſufficit dare fideiuſſorẽ, vel pignus, vt tradunt Bald.&
7 Alc.in d.l.j.ff.qui ſatiſ.cog ¶ † Succeſſiue Abb.poſt alios hic q̃rit, ſi creditor in terminis Decretalis prorogauit terminũ 20. dierũ, an debitor excõicatus ſit nõ obſtãte ꝓrogatione termini ſi nõ ſoluit intra terminũ 20.dierũ ꝑfixũ in ſnĩa excõicationis. Et ꝯcl'o ẽ, ſm eũ, ꝙ nõ ſit excõicatus. Et iſta opi.vꝛ verior, & magis cõis, q̃ ſequunꝛ Bal.& Imo.ĩ l.j.§. & poſt opis.ff.de ope.nũ.
8 Facit, qa idẽ eſt in pœna ꝯuẽtionali, q̃ euitaꝛ facta ꝓrogatione. l.cũ ſtipulatus ſim mihi a Proculo ff de ver.ob.vbi gl.& Bar. Et cõprobaꝛ iſta ꝯcl'o, qa ſicut ſi creditori ĩ totũ remitteret debitũ debitor euitaret pęnã excõicationis.ergo idẽ dđm eſt, ſi ꝓroga-
9 tio fcã ſit, qa vꝛ iſta remiſſio particularis, cũ tps, & † dies dicanꝛ pars ſummę.l.j.§.diẽ.đ edẽ.& ita tenet d.Car.ĩ cle.i.§.nos.itaq; col.ſi.ver.6.q̃ro.đ iu.iu ¶ Et retẽta hac ꝯcl'one, ñ ob.iura, q̃ ꝓ ꝯ-ria opi.Inn.& aliorũ adducunꝛ, videlicet tex.in l.Labeo.la 2.ad ſi.ff.de arb.& in l.item quæriꝛ.§.qui Impleto.ff.loc.cũ ſi.qa loquuntur

ADDITIONES.

a S.Ald. Sequitur. Et qño hoc ꝓcedat, vide Lud.Gomeſ.Inſti.de act.in prin.col. j.in ſi.Dec.cõſ.133.col.4.in prin.in cõſi.531.col.1.vbi addidi.& ꝙ excipiat a dicto ꝓcedente, vide Dec.in c.3.col.4.de off.dele.in c.cõſultationib.in ſi.eo. ti.
b Ita Bal. Et bene, quidquid dicat Dec.

...euntur respũ tertij, & in his, q̃ nõ sunt in ptãte partiũ ,progantiũ. Nã ,progatione facta p creditorem debitori, fideiussor, qui in primo termino erat obligatus, liberat̃,[a] nisi de nouo in termino ,progationis ɔsentiat.[b] Sic loquunt̃ iura prælleg & nn. hic Bal.p illũ tex.in l si cũ Hermes C.loc.& Bal.post Bar.in d.l. Labeo ait.§.fi. Arch.xj.q.i.in c.te quidẽ. Abb.post alios in c.cõstitutus, ad fi.j.de fideiuss. Pau de Ca p illũ tex.in l 4.in princ.ff. de dam.infec. Sed in nr̃a qõne hic agit̃ tm̃ de p̃iudicio ipsius ,progãtis, qui potuit sibi p̃iudicare, rõnibus s̃.allegatis. Si tñ debitor postea nõ soluat in termino prorogato incidit[c] in excõicationẽ[d] vt tenet Inn.hic, & Bald.finaliter sequit̃ hic ad finem. & Bar.& Imo.in l.j.§. & post operis.de nn.ope.nun.cũ cõcor. vt ,psequit̃ ibi Alc.in 2.col.† quia vr̃ facta ,progatio cum oĩbus qualitatibus præcedẽtibus. Ad ꝙ facit, ꝙ idem Alc.tradit in d. l.cũ stipulatus sint a Proculo.in gl.in verbo, pficeret. & in pu l. eha q.cõsuluit Pau.de Ca.in cõsil.[e] 114.si cõsideramus tenorẽ ,progationis. ¶ Et ꝙ dictũ est de excõicatione, pari rõne idẽ vr̃ in periurio,[f] ꝗa † qualitas periurii repetita vr̃ in termino ,progato, vt Bal.ɔcludit ĩ c venerabilẽ, ã.d elc.in 5.col. ¶ Sed tñ ĩ iuro aliter voluit Bal g late ɔsuluit ɔ̃riũ in ɔsi.168.q̃rit̃ si factũ sit.in 3.li.quia in iur̃ forõ ſpãlis vr̃, cũ illud debeat formaliter præstari.per tex.in c.pe.† & ꝙ ibi hr̃, de iu.iu.& hoc idem tenet Card. post aliquos, quos ipse refert ĩ d.§.nos itaq,.in fi.co.5.ver.q̃ro. Pro resolutione huius articuli est ɔsiderãdũ, nunquid † facta prorogatione dicatur idẽ terminus cũ primo? de quo in no.q. Bar.tradit.& late Alc.in l.4.ff.de dam.Infe. Bal.no.in l.si a te.circa fi.C.de pac.inter empt.& vẽ.in l.obseruari.§.,pficisci.in 19.q.de off.,pcõ.& idẽ Bal.ĩ c.1.co.fi.s̃.de iud.gl.fi.& ibi Do.ĩ c.hi, qui.de p̃ben.in 6.cũ si. ¶ In gl.2.ibi l.potior, circa istud ɔ̃rium laborant Doct.hic. Et illa ɔsideratio extremorũ, quã Abb.hic facit, & alij sequunt̃ nõ satisfacit, q̃a si recte aduertat̃, extrema habilia sunt, vt conditio trahat̃ retro in ista fictione trãslatiua de tpe ad tp̃s. Patet in extremo a quo, in quo ɔdõ reperit̃ purificata. ergo extremũ dr̃ esse habile, cũ in veritate sit illud, ꝙ medio tpe pfectionẽ inducere dẽt. Idẽ est in extremo ad ꝙ, in quo sñĩa reperit̃, & tpe ipsius sñĩæ nõ reperit̃ appl̃o eodẽ instãti interposita. & iõ ẽt hoc extremũ habile vr̃. Vñ ad tex.ĩ d.l.potior. r̃ñderi planius põt, & dico, ꝙ loquit̃ in ɔdõne casuali, q̃ trahit̃ retro.† secus est in ɔdõne potestatiua, q̃ retro non trahit̃. l.qui balneũ. vbi tex.& ibi Bar.ff.q̃ potio.in pig.ha.& idẽ Bar.in d.l. potior.& in l.si is, q ,pemptore.in 16.col.ff.de vsuca. Et sicut in ɔ̃ctibus ɔdõ potestatiua retro nõ trahit̃, sic ẽt ddm est in sententia. Istã æquiparationẽ ſpãliter ad ,ppositũ ofm io not.qõne, q̃ fuit Pisis facti Bar.in d.l si is, qui ,p emptore.in car.pe.ver.qdã pp maleficiũ fuit ɔdẽnatus. vbi ingr, ꝙ ɔdemnatus in 100.& si nõ soluerit intra decẽ dies, amputetur sibi manus, ꝙ purificata ɔdõne, q̃a nõ soluit intra decẽ dies, illa ɔdõ nõ trahit̃ retro quia potestatiua est, sicut in ɔ̃ctibus contingit. Ita ipse arguit. Et sic ,pptie vr̃ in isto tex.ddm, quia ɔdõ potestatiua est, nisi satisfecens intra 20.dies. Et in terminis ,pprijs in excõicatione Bal.hoc dicit in c.quod translationẽ.col.pe.ver.quæro nunq̃d s̃.de off dele.& idem Pe.de Anc.[g] in ɔsi.167.ex narratis.col.pe. Scdo principaliter r̃ñderi põt ad l.potior. ꝙ sit ſpeciale hic in sñĩa excõicationis, vt nõ trahatur ɔditio retro. quia extremũ ad quod, nõ vr̃ habere habile, declarãdo tñ aliter, q̃ dicat do. Abb.hic. Etenim bñ cõsiderando, excõicatio non tenur, nisi pp contumaciam.11.q.3.c.nemo. Et ideo qñ excommunicatur debitor, nisi satisfecerit intra mẽsem, purificata ɔditione post mẽsem, extremũ a quo est habile, quia in veritate reperit̃ ɔtumax. sed talis ɔditio purificata trahi nõ p̃t ad tp̃s sñĩæ, q̃a illo tpe nõ fuit cõtumax, & sic fundãm excõicationis defuit. Ita colligr ex his, quæ dicunt Car.in 4.col & Imo.ibi in 6.col. versi.q̃rit hic Guil.in c.pastoralis.de re iud.& Bal.expresse hoc dicit in auc.ɔ̃ cũ rogatus.col.3.C.ad Treb. ¶ In ea.gl.appellatum est ante diẽ conditionis. Glo.dr̃iã facit inter sñĩam excõicationis, & alias sñĩas. Et ista opinio approbatur cõiter, † ꝙ speciale sit in excõicatione conditionali, ꝙ semper ante euẽtũ ɔdõnis appellari possit. in alijs vero sñĩis a tpe prolationis tp̃s appellandi cõputatur. D.Abb.tñ indistincte tenet, ꝙ ẽt in excõicatione, sicut in alijs sententiis, a tpe sñĩæ appellandũ sit intra 10.dies, rõnibus, de quibus per eũ hic. Perusi.& Mod.hic dicunt, ꝙ rõnes Abb.procedunt bñ in alijs sententijs, sed non sic in sñĩa excõicationis, q̃ hẽt tractum successiuũ & in ea ɔditio retro non trahitur. secus vero est in alijs sñĩjs. Sed tñ rõ ista diuersitatis[h] tollitur ex his, quæ s̃.dixi r̃ñdendo ad l.potior, quia ɔditio hic non trahit̃ retro, ea eo, ꝙ potestatiua est. Idem in qualibet alia sñĩa in qua conditio potestatiua apponeret̃. Nec talis sñĩa excõicationis magis vr̃ hẽre tractũ successiuũ, q̃ alia sentẽtia, q̃ sub simili cõditione proferatur. & ideo opi.d.Abb.probabilis reddit̃. Non tñ recedendum est a cõi opinione, ,p qua bñ facit rõ specialitatis, q̃ cõsideratur in excõicatione, scilicet propter contumaciã vt s̃.dixi ad ɔ̃rium l.potior. In excõicatione.n.contumacia requiritur, quæ reperit̃ tẽpore cõditionis purificatæ. sed tpe sñĩæ in terminis huius Decretalis non erat contumacia merito cõditio non trahit̃ retro, declarãdo, vt dixi. ¶ Et ea dictis d.Abb. quæ s̃.retulimus, notãdum est, ꝙ medium, capit̃ pluribus modis. † Nã primo mediũ, dr̃ ꝙ clauditur inter duo extrema,[i] vt tradit Abb.per illum tex.in c.ɔsuluit.in 2.no.s̃.de offi.dele.& ,pbatur in l...§.inter medias.vbi Are.ff.de li.& posth.& sic accipit̃ hic fm intellectum communem.& ita istũ text.declarat Do.in c.non solum.in prin.in 6.no co.illu.in 6. Facit, ꝙ no.Io.An.in c 1.per illũ tex.& ibi dixi, s̃.de prob. ¶ † Secundo accipitur mediũ, ꝙ æqualiter distat ab extremis.& ita his duob' modis Bal.distinguit in l.qui sella.§.fi.in fi.ff de ser.rust.prædio. † Tertio modo medium dr̃ illud, qd occupat tertiã partẽ. ita dicit Io.And. hic, fm vnã expositionem.& hoc Bal.tradit in l.3.in princ. ff.de ori.iur. † Et in statutis, quo mediũ dicatur, in not.q.Bart.tradit in l.3.in prin.ff.de fur. ¶ † Successiue Abb.hic tradit, qñ valeat sententia sub conditione, & distinguit inter cõditionem intrinsecam, & extrinsecam vt per eum hic. Fuit doctrina Bar.in l.1. §.biduum.ff quando app.sit. quã ẽt Abb.sequitur in c.qd ad cõsultationẽ.in 3.no.de re iud. Sunt tñ tres casus, in quibus indistincte sñĩa ɔditionalis non valet, vt tradit Alc.in additionib' suis in d.§.biduum, & prosequuntur Mod.in d.c.quod ad consultationem. † Et licẽt in sñĩa distinguatur, laudum tñ arbitrorum sub qualibet condõne proferri põt, ad similitudinẽ ɔ̃ctuũ vt no.Pe.de Anch.in consi.219.iudex primo de iure iudicaturus.c.7. ¶ † Extra glo.primo Abb.concludit in terminis huius Decretalis, ꝙ ẽt iudex dicat, nisi satisfeceris creditori itra mẽsẽ ex tũc excõicatus sis, erit tñ idẽ effectus, q̃a nõ p hoc vr̃ excõicat' a tpe sñĩæ sed tũc demũ post ɔdõnẽ cõpletã. Et ista ɔclo ,pbat̃ rõne, q̃a tpe sñĩæ debitor ñ erat ɔtumax. vñ nõ p̃t ĩtelligi, ꝙ excõicatus sit. Ita Bal.in auc.ɔ̃ rogatus.in 1.col. C.ad Treb.& seq̃t Peru.hic in 3.q. ¶ † Scdo Abb.cõcludit, ꝙ sicut viua voce iudicis, ita per literas excõicatio fieri põt, vt ,pbat̃ in c. nullus. 3.q. 4.& ,psequit̃ Peru.in vlt.q hic. † Non ob.tex.hic in ver.,ptulerit. quia etiam mediantibus literis sñĩa proferẽ,[k] Abb.r̃ñdet hic. facit tex.in epistola, inter claras.C.de sum.Tri.& fi.ca.in prin.dũ inquit, ꝙ scripturæ loquunt̃. Sic ergo eũ literis satis dr̃ iudex ,pferre.& in simili gl.in c.constitutionem.de sen. excom.in 6.in verbo, participationem. † dicit, quod quis in excõmunicationem incidit, non solum quando alloquitur excommunicatũ, sed etiam quando literas ad eum transmittit. Ad quod bo.tex. in c.vbi periculum.§.nulli.de elec.in 6. † Et regulariter paria sũt quod aliquid fiat verbis, vel literis. l.1.in fin.ff.de contrahen. empt.l.qui autem.in fi.de consti.pecu. ¶ † Postremo Abb.post alios quærit. si Abb.dicit, excõico te, si appellaueris, vel elegeris, an statim excõicatus sit, & in instãti, quo eligit, vel appellat, ita ꝙ excõicatio videatur apploñẽ, vel electionẽ præcedere. & post varias opi.tãdẽ seq̃t Inn.q tenet, ꝙ inspecta mẽte ,pferẽtis talẽ sñĩam, videat̃ iste excõicat' ĩ ipso actu appellãdi, vel eligẽdi, q̃a intẽtio ei' fuit ,phibere applõnẽ, vel electionẽ. ¶ Et si alr dicerenius, excõicatio redderet̃ nulla, q̃a lata ẽt post applõnẽ. quo casu nõ valet.c.p tuas.j̃.de sen.excõ & istã opi.ẽt seq̃t Bal. hic, & Pe.de Anc.g latius refert, & declarat Inn.hic in r̃sa, accessoriũ.in pe.col.de reiu.in 6. Et ista opi.,pcedere põt in foro cõscietiæ, vt dicit Peru.hic. † Nã tali casu ip̃ tutior via eligit̃. c.iuuenis.j̃.de spõ. † Et iõ in dubio p̃sumit̃, ꝙ excõicatio p̃cedat, vt p gl.in c.j.s̃.de serui. Sed in foro iudiciali ɔ̃riũ vr̃ verius, vt tenẽt Host.& Ant.de Bu.quos Abb.hic refert. Et ,p ista ɔclone est bonus tex.in c.cũ tu.s̃.d test.quẽ adducit Peru hic, vbi in dubio ĩ foro iudiciali interp̃tatio fit, nec q̃s videat̃ excõicatus. Faciunt plura, q̃ dixi in c.sup eo.el 2.s̃.eo. Et in terminis nr̃æ qõnis hoc idẽ Bal.tenet ĩ l.Arethusa.ĩ prin.col.3.ver.no.ar ff.de sta.ho.& Pau.de Ca.idẽ seq̃t ĩ l.filiusf.§.diui.el 2.ĩ 3.col.ver itẽ oppoit̃. ff.de le.1. † vbi igt, ꝙ electio redditur nulla, qñ superior dicit, ꝙ eligẽtes excõicati sint statim, ꝙ icipiũt eligere. sec' si dicat si elegerint,

ADDITIONES.

a H.Giz. Liberatur. Adde eundem Dec.in consi.93.in 1.col.vbi multa notabilia circa hoc ponit, & in terminis decidit, ꝙ is, qui promisit nõ contrauenire laudo ferendo sub certo tempore, si commissum prorogetur vltra illud tempus eo ignorante contrauenire poterit.

b S.Ald. consentiat. Vide Ias.in l.1.col.v.C.de iudi.

c Incidit. Et vt tenet Fran.Cur.iunior in l.vlti.ff.si cer.pe. Pe.Rebuff.super cõcor.in rub.de proro.dila.gl.1.quamuis contrarium velit Bal.cons.426.quæritur libro.3.Claua.versi.excommunica §.21.

d S.Ald. Excommunicationem. Vide ad hæc omnia Dec.in c.de causis, col.3.cũ seq.de offi.dele.

e In consi. Quod est consi.399.li.1.in nouis.

f Periurio. [illegible]

g De Anch.consi.158.li.meo.

h S.Ald. Diuersitatis. Vide de ratione quare statim appellandum sit a sententia conditionali. And.Tiraq.in tract.de retractatu de lignagier.§.1.in gl.x.nu.48.& seq.fol.totius tract.96.

i S.Ald. Extrema. Vide Dec.in c.j.col.v.in 4.no.de app.

k S.Ald. Proferetur. Adde Dec.in c.2.in 2.no.de excep.

rint, qa tūc electio valet, sed ipsi excōicati sunt. alle. tex. ī l. interdū. in verbo incipiēte. ff. q. mo. vlusf. ami. Facit q no. Abb. post alios in e. dilecto. j. de pbē. in ver. ex gl opp. vbi ɔcludit, q si statuētes iurauerūt nō recipere aliquē vltra numerū, si veniunt ɔ iuram sunt piuri recipiēdo aliquē vltra numerū. valet tñ receptio vltra numerū facta, qa pcedit antequā dicant piuri. Et in simili qōne tradūt Bar. & alij ī l. ii qs id, q. ff de tu. om. iu. vbi late Ale. 31 psequit in j. col. † Nam cū agat de implemento actus, pœnā imponēdo, actus dēt esse cōsumatus. e. ppetuo. vbi Io. An. & doc. de elec. in 6. & Bal. per illū tex. in l. q aūt. ff. de infa. no. do Abb. in c. cū in cūctis. § clerici. col. j. s̄. de ele. cū si. Nō ob. q intētio pferētis excōicationē, in primis debeat attēdi, qa nō ɔstat de tali intētione, & in dubio psumit, q talis intētio fuerit, qualr verba sonāt. l. Labeo. §. id Tubero. ff. d sup. le. c. is aūt. 12. q. 2. Nō ob. fm hāc interptationē, q excōicatio redderet nulla, vt Abb. hic dicit qa lata cēt post applonē, qa hoc n vr verū, cū talis excōicatio applonē pcedat. licet pdō videat purificata post applonē interpositā. iō vr q talis applo valeat, ar. tex. hic: sec' vero qn post applonē pnunciatio excōicationis sequit, prout loquit text. in e. per nias. quem d. Abb. adducit hic. & ista addenda sunt ad ea, quæ Peru. hic scribit in ver. v. quæritur.

S V M M A R I U M.

1 *Verba regulantur secundum mentem & rationem disponentis.*
2 *Mens & ratio legis est anima.*
3 *Ratio statuti dispositionem inducit.*
4 *Lex est quidquid in ratione consistit.*
5 *Extensio non dicitur, vbi est eadem ratio.*
6 *Mens, & ratio differunt.*
7 *Clausula in vno articulo, an & quando ad alios porrigatur*
Inclusio vnius est alterius exclusio, quando est eadem ratio. aliàs secus.
8 *Ratio naturalis in decisione causarum licite allegatur.*
9 *Conscientia remordet quando fit contra rationem naturalem.*
10 *Clausula generalis refertur ad omnia, quando nulla ratio contraria deduci potest. nu. 11. & quando non venit accessoriè in contextu vnius capituli. nu. 13.*
12 *Relatio tantum fit ad præcedentia, quando sumus in diuersis negotijs, & non fit ad omnia, vel quando insurgeret absurditas. nu. 15.*
14 *Clausula non refertur ad articulum habentem suas clausulas determinatas.*
16 *Relatio non fit, quando ea facta actus destrueretur.*
17 *Pœna in vno capitulo nō porrigitur ad aliud in quo aliquid simpliciter phibetur.*
18 *Pœna apposita in vno ex æquiparatis habet locum in alio.*
19 *Additio intelligitur facta cum omnib. qualitatibus, & pœnis eius, cui fit additio.*
20 *Extensio ad similitudinem rationis fit etiam in materia pœnali.*
21 *Relatio non fit ad posita incidenter gratia demonstrationis.*
Nec quando materia est fauorabilis. & deberet extendi. nu. 22.
Et quando intentio disponentis haberet locum etiam non facta relatione. nu. 23.
24 *Subintellecta nunquam ad alia porriguntur.*

1 SEcundo requiris. ¶ † Prīo nota, q verba rlant fm mentē, & rōnē disponentis, vt p Abb. hic. Ad idem bonus tex. in l. adigere. §. quāuis. d iu. pa. & ī l. milites agrū. 2 in princ. ff de re mili. † Mens. n. & rō legis, anima legis dr. ideo mēs potius attenditur, q verba, quæ sunt tāquā cor 3 pus, vt Bald. dicit in l. si qs seruo. C. de fur. Et sicut statutum † disponit in his, de quibus expresse loqtur, ita ratio statuti pariter dispōnē inducit, vt Bal. inducit in c. dilectus filius, col. j. s̄. de re 4 scri. alleg. tex. in l. emptor. §. fin. ff. de rei uen. ¶ † Et lex est, qdqd in rōne ɔsistit, vt not. Abb. in c. nulla ratio. j. de pben. alle. gl. 1. 5 di. in c. cōsuetudo. & Bald. idē dicit in c. j col. 6. s̄. de ɔsti. † & iō a vbi mens, & oīmoda rō ɔcurrit, nō dr fieri extensio, ª vt voluit gl. no. in c. 1. de tēp. ord. in 6. in ver. Italiæ. in c. si qs postq̄. in ver. mente. de ele. in 6. & in cle. i. in ver. eligat. de ele. & Bald. in d. l. si qs seruo. co. 2. ver. & adde. Nā qn in pluribus casibus est eadē rō; tunc vna & eadem ratio decidit oēs casus no p extēsionem, immo sicut genus cōprehendit spēs, & sic rō gnalis diuer b sas species casuum emergentium cōplectitur, vt no. dicit ᵇ Pau. de Ca. in ɔsi. 334. præsens casus. in 2. col. vbi alle. Bal. in l. de quibus. ff. de le. & hoc idem no Bal. in aue. post fratres. C. de leg. hære. in ver. itē frater. Et pdicta bene procedunt fm mentē legista6 toris; aliter vr in ratione. † Nam ista inter se differunt, vt singulariter colligitur ex his, q̄ Bar. tradit in l. 3. §. fi. ff. de legi. tut. dū ingt aliquam tutelam esse legitimam ex rōne legis xii. tab. nō tñ ex mente, & sic dñā facit inter rōnē, & mētē. Quod notandū est, quia idem Bar. alibi in l. eum mulier. ff. sol. mat dicit, q mens, 7 & rō idē sunt. ¶ † Secūdo not. q clausula posita in vno articulo ad alios articulos porrigit, ex quo limitatio hr ad illud q solet dici, q vnius inclusio alterius exclusio intelligitur. l. cum prætor. ff. de iud c. nonne. s̄. de præsum. Nam illud intelligitur, qn in altero non est eadem ratio: secus si eadem ratio repetitur, vt hic, quia inclusio vnius ad aliud extenditur. Ad idem tex. in l. j. vbi Bar. & Bal. C. de diuer. res. Facit gl. in l. cōsilio. §. quæsitū. in ver. solut. ff. de cur. fu. in l. si res. C. fami ercisc. & probat in l. eius q. ff. 8 si cer. pet. ¶ † Tertio no. q ratio naturalis ᶜ in decisione causarū c licite allegat, vt per Abb. hic. facit tex. in l. cū rō. ī prin. ff de bonis dam. Et iō Bal. dicit in l. j. §. in primo. C. de cad. tol. q ad rōnem naturalē recurrēdū est, q̄ est optimus legis clypeus & Bal. ita arguit in cōs. 38. d. Thomas. li. 3. dicēs, q licèt lex aliqua nō dicat, rō tñ naturalis hoc dictat. q̄ cūcta recte disponit. allega. l. si me, & Titiū. ff. si cer. pet. & alibi gl. in l. in hac. ī gl. mag. circa med. ff. 9 de testi. dicit † q cōscientia remordet, qn fit ɔ rōnem naturalē. Talis tñ allegatio. probabilis vr nō necessaria, nisi quatenus auctoritate legislatoris cōprobat. ita q de ratione naturali fit facta lex, vt de dictis auctorum no. Pau. de Ca. post Ia. But. in l. j. ff. si cer. pet. Abb. in c. j. s̄ de pscri. ¶ In gl. 2. in ista materia, quā Abb. post alios psequit hic, firma doctrina dari nō pōt, vt dicit Io. And. & Ant. de Bu. in c. inquisitioni. j. eo. Nam hoc dr brocardū, vt per gl in c. apls. 32. q. 6. Sed tñ ista firmari pōt excipiē10 do aliquos casus, qui cōiter approbant. † Sit ergo ɔclo, vel red gula, q clausula gnaliter ad oīa refertur, ᵈ per istum tex. hic. Ad idē tex. in l. talis scriptura. § fi. ff. de lega. j ī l. 3. §. filius inter medias. ff. de lib. & posth. in l. j. C. de lib. pte. vbi Bal. in princ. decla11 rat, † & rationē adducit, vt istud hēat locū, qn nulla rō assignari pt, quare magis ad vnū, q̄ ad aliud capitulū referat. Et idē Bar. dicit in d. l. talis scriptura. Secus qn rō diuersitatis posset adduci, vt ēt no. Bal. ī l. in actionib in 3. no. ff. de infa. Et fm pdictā ɔclonē no. qōnē decidit Ang. ī ɔs. 28. testator relingt. Pe. d Anc. in ɔsi. 67. subtiliter, & ad plenū. in 3. col. Ro. in cōsi. 380. in casu. Aret. in cōsi. cxvi. viso puncto. in prin. Et istā regulā Ale. facit in ɔl. 213. visis, & opportune digestis. li. 1. vbi plura adducit, & in cōsi. 48. super citatione. lib. 1. Qnādo vero ratio aliqua esset diuersitatis, nō haberet locū relatio. Et hoc pluribꝰ modis exē12 plificari pōt. † Primo, si diuersa negotia sint, ᵉ vt gl. & Doct. hic e dicunt, qa tunc relatio tm fit ad pcedentia, non ad ea, quæ se13 quūtur, vt est casus in c. inqsitioni. j. eo. de quo ibi videbimus. † Secundo exēplū ponit, qn clausula nō ponit per se principaliter, sed venit accessorie in ɔtextu vnꝰ capituli, qa tm ad illud restringit, vt Abb. declarat hic. & est dictū Bart. in l. fi. ff. de reb. dub. dum allegat l. filium. ff. qh di. le. ce. & sequit Alex. in l. si idē cū eo. §. fi. ff. de iur. om. iu. Bal. in d. l. j. C. de lib. præter. Qd dictū limitari pōt, nisi esset eadē rō, vt illa qualitas ad oīa deberet referri, ex eo qd no. Bar. dicit per illum tex. in l. doli. ff. de ser. cor. & in l. 3. §. ertitq; dña. col. j. ff. de vi bo. ra. & quod Do. not. tradit in c. vbi periculū. in § nulli. in ver. no bene illud dictū. de elec. 14 in vj. ¶ † Tertio qn aliquis articulus hret suas clausulas, & qualitatē determinatā. Nā tunc ad illū clausula non dēt referri, vt d. Abb. declarat hic pertex. in l si quis legata. ff. de ɔd. & dem. & idē Abb. in c. cū dilecti. per illū tex. j. de dona. not. Bar. in d. l. talis scriptura. Et hoc in pulchra qō Bal. tradit in d. l. j. C. de lib. pte. sequit Alex. in ɔsilijs palle. & idē d. Abb. in cōs 20. casus in effectu. col. pe. li. 2. Ro. in consi. 152. plens cōsultatio. & in cōs. 15 480. ī allegato. † Quarto, si ex ratione aliqua resultaret absurditas, nō debet fieri, vt per Abb. hic. Ad idē gl. in c. vt circa. in ver. corā, de ele. in vj. & no. in d. l. si idē cū eodē §. fin. vbi Alex. post gl. & ad hoc est tex. no. quē ibi ponderauit d. Abb. in vj. not. in c. ecclesia vestra. el 2. de ele. & Bar. idē dicit in d. l. talis scriptura. Old. in cōsi. 151. factū tale, si dñs Clemēs. Bal. in d. l. j. C. de li. pte. Abb. in cōsi. 75. illud de iure q̄rit. in pe. col. li. 1. & qd idem Abb. tradit in cōs. 97. viso in stro. in eo. li. Facit quod not. Pe. de 16 Anc. in cōs. 2. vt tm est s̄. col. 1. † Quinto, non dēt fieri relatio, si actus ex tali relatione destrueretur, vt no. Bar. in gl. in l. cū vulgari. ff. de do. pleg. Bar. & Doc. in l. talis scriptura. & d. Card. in cōsi. 63. in q. pmissa. Ro. in cōs. 94. visis his, col. pen. & in ɔsi. 92. 17 vila dubitatiōe. † Sexto, si pęna apponit ī vno capitulo, nō portigit ad aliud capitulū, in quo aliqd simpliciter phibet. gl. no. in cle. 2. in ver. sanctioni. de vi. & ho. cle. & idē gl. fi. quā sequūtur ibi doc in cle. ti. de pę. Facit quod no. Bar. in l. in testō. per illū tex. ff de ɔdi. & dem. l. in multa. co. ti. q no. Bal. in l. cū pater certā ff de leg. 2. Sed tñ in ɔtriū est gl. in terminis in c. de multa. in ver. ī cadē ecclesia. quā Abb. ibi veriorē dicit. j. de pb. & idē Abb. in cle. 2. palle gata. Sed quāuis hoc pbaret in palle gato c. de multa fm intellm gl. ibi. q pœna. q̄ imponit in prin. decretalis in bñficijs curatis, ēt hēat locū in dignitatibus de qb. text. ad fi. loquitur. dici pōt q illud nō sit virtute relationis, de qua agit hic, sed alia ratione pueniat, ex eo. s. q facta erat æqparatio inter

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Extensio. Et ideo licet alia sententia contra simile legis nō viriet, fallit tñ quando comprehenderetur à ratione alterius l. vt per Dec. in c. cum specialī. col. 2. de app & vide in proposito Dec. in consi. 64. col. 4.

b ¶ Vt no. dicit. Vide egregie circa hoc d. Ias. in l j. §. item acquirimus. in 3. no. ff. de acquir possess.

c ¶ Hia. Gig. Ratio naturalis. Adde bene facere, quia rōnabile dictū ita mouere dēt iudicem ad iudicandum sicut si allegaretur tex. legis, dixit egregie And. de Iser. in proœ. feud. in vlti. col. quem refert Ias. in l. quoties. 6. col alias. 7. C. de rei vend. Et de istis alleg. hic per Dec. & simili. vide extense multa nota dicta aggregata per d. Fel. in c. tua nos. in j. col. cum seq. de iureiu.

d ¶ Referatur. Vide Alex. consi. 226. lib. 6.

e ¶ Negotia sint Vide Dec. in consi. 14. col. 14. vbi late de materia.

18 tio iter dignitates, & bñficia curata. †Et, qñ duo æqparant pęna apposita in vno, in altero ēt hēt locū intellr, vt p glo. pe. in c. si postq̄ de elec. in 6. Et sic defendi pōt gl. in d. cle. 2. ab eo q̄ hr in d. c. de multa. Sed tñ vlterius ꝯ illā gl facit, quia cū ibi additio facta sit ad illud, q̄ prius erat dispositū, vt colłr circa fi. ibi, hoc a insuper adiicimus, additio[a] vr † facta cū oībus qualitatibus, ēt 19 quātū ad pœnā eius, cui additio fit, vt no. Card. post alios dicit in cle. statutū. in 3. col. in 3. oppo. de ele. facit tex. & q̄ ibi Do. in c. fi. §. si aūt. in prin. de ꝯcess. præb. in 6. Ergo in terminis d. gl. cle. 2. vr, q̄ pœna hēat locū. Præterea in mā nr̄a hic ꝯsiderandū est qa nō vr hoc posse ꝓcedere. Nā si ꝓhibitio sit facta ī pluribus causis, vel articulis, & in vno pęna apponat, ex quo eadē rō in aliis militat, gñaliter pęna hēt locū in oībus ſm rłam s. factā, quia non magis in vno, q̄ in altero rō reddi pōt. Ad hoc bñ fa 20 cit, †quia ēt ī materia pęnali extēsio fit ad similitudinē rōnis, vt per gl. in l. si quis id, q̄. vbi Bal. & Ale. ff. de iu. om. iu. tex. in c. j. §. poiro. quæ fuit prima cā be. amit. cū si. Si vero rō esset diuer b sa, [b] vt qa essent negotia diuersa, vel alio respectu rō diuersitatis colligeretur, ſm s. dicta: tūc ēt si non esset pœna, sed alia qualitas, non hēt locū relatio. & ideo nō est vis, q̄ pœna apponaī. 21 & sic iste casus dubitabilis redditur. †Septimo, ꝯclo s. facta intelligiī, vt relatio fiat ad oīa capitula, q̄ principaliter apponuntur, n ad illa, q̄ incidēter circa vnū capitulū cā demonstratio c nis forte dicta eēnt, [c] vt no. dicit Bar. in l. 2. §. Titia. p illum tex. ff. de lib. le. Ale. sequiī in d. l. si idem, §. fi. vbi allegat in simili q̄ 22 no. Bar. & Doc. in l. si cui §. si a filio, de leg. j. †Octauo nō fit relatio qñ materia esset fauorabilis, q̄ dēret extēdi, & amplian, si per talem rōnē restringeretur, vt probatur in c. cū dilecti. ſm intellectū Inn. j. de don. qđ seqtur Ale. in d. ꝯsi. 43. in 4. col. in t. 23 li. & in d. ꝯsi. 213. li. 2. †Nono, q̄ intētio disponētis hēt locū ēt non facta relatione, nūq̄ vr facta repetitio, vel relatio qualitatis. Exēplū est, vt tradunt Ant. de Bu & Imo. in cle. j ad fi. đ sup. neg. ꝓla. & Alex. deducit in ꝯsiliis s. alle. Decimo, & vltimo, si aliqd non ponit, †sed in aliquo ca. subauditur, illud, qđ subintelligitur, nunq̄ ad alia porrigitur, vt Bar. no. dicit in l. 1. in prin. in lectura antiqua. ff qđ quis. iur. & Ale. ibi seqī in glo. in ver. si qs Facit tex. & q̄ ibi Bar. in l. fi. in prin. ff. de leg. 2. In istis x. casibus ꝑꝑ diuersam rōnē, vr q̄ clausula, vel qualitas nō referī ad oīa, ſm q̄ s. dictū est. Plures alii casus in simili occurrere possent, nec in hoc firma doctrina dari pōt, vt Doc. dñt in d. c. inqsitioni. Reliqua vidēda sunt in locis s. alleg. cū ꝯcor. vt p Alc. in d. l. si itē. §. fi. đ iu. om. iu. & late distinguit Inn. ī c. inqsitioni. j. e.

ADDITIONES.

a Additio. Adde Alb. Bru. in consi. 27. & consi. 36 Sed contra Ant. Corset. sing. versi. Addit Philip. Dec. in l. fi. nu. 2. C. vnde legi. Alb j. par. statut. q. 70. in fin.
b ¶Hier. Gig. Diuersa. Adde eundem Dec. in consi. 90. in 2. col. in 1. vol.
c S. Ald. Essent. Vide Ias. in l. 1. col. 1. ver. 3. limi. C. de sum. Tr. & fi. cath.

SUMMARIUM.

1 *Actor si appellauit a sententia lata in fauorem rei, postea spoliauit, dicitur appellationi renunciare.*
2 *Spolians, & turbans aduersarium pendente appellatione, ei renunciare videtur. declara. nu. 11.*
3 *Appellationi renunciare videtur, qui aduersarium spoliat ea pendente. Et idem quando turbat & innouat. nu. 4.*
5 *Appellationi aduersarij si quis non detulit, & velit appellare, eius appellationi non est deferendum.*
6 *Probatio incontinenti admittitur, quando alids non admitteretur.*
7 *Statuti excludēs exceptiones, nō excludit quando offertur probatio incōtinenti.*
8 *Appellatio largo modo dicitur beneficium.*
9 *Incontinenti dicitur arbitrio iudicis.*
Et quomodo ponatur remissiuè. nu. 10.
12 *Prohibitio simpliciter facta generaliter facta intelligitur.*

1 ANsit. ¶No. †primo ſm vnū intellm, q̄ si actor 2 appellauit a sñīa lata in fauorē rei, † postmodū appłone sua pēdēte reū spoliauit, intellr appłoni interpositę renūciasse.[a] † & idē si reū iniuste 3 turbaret in possessione. Ita p istū tex. hoc ꝓ no. tradit. Math. in no. 28. no. q̄ si actor, & idē no. Ang. in l. fi. C. đ tēp. ap. vbi alleg. Inn. in c. ex parte. đ rescri. & idē Bal. dicit ī c. ex par 4 te Adę. col. 6. in versi. itē scias, q̄ ille, q defert. s. de testi. †vbi cōcludit, q̄ qñ appellās pēdente appłone innouauit, vr renūciare appłoni, & statim sñīa transit in rē iudicatā. alleg. text. in c. ex parte S. vbi gl. s. de rescr. Nā appellās dēt quiescere ab omni nouitate, dū appło pēdet. alias renūciatū vr appłoni, vt Bal. dicit hic, & vlterius nō potent appłonē ꝓseq ille, q appellauit. Si tñ appellatus vellet insistere circa appłonē ab aduersario semel interpositā, tūc ēt appellās cogiī illā proseq, vt not. d. Abb. de 5 clarat in d. c. ex parte. de rescrip. in glos. 2. ¶ †Scđo colłr hic, ſm aliū intellectū, q̄ ille, q nō detulit appłoni aduersarij, si ipse velit appellare, eius appłoni nō deferendū est. Secus tñ esset si eū pęniteret, & vellet primā appłonē aduersarij ꝓsequi qa poterit cū illa esset cōis, vt prosequiī Imo. & Peru. hic. & late Rota in deci. 43. Itē si appellatus, in nouis. ¶Tertio no. ibi, incontinēti cōuincere. intelligendo, q̄ ista verba ponantur cū ministerio, 6 vr tex. facere vim in hoc, q̄ incōtinēti ꝓbeī. †Et sic infertur, q̄ qñ incōtinenti ꝓbatio dēt fieri admittitur ad probandum eo casu, quo alias non, admitteretur. Quod facit pro eo, quòd no. voluit d. Ab. in c. suscitata. s. de in inte. rest. in gl. j. in ver. effe 7 ctū. †vbi inquit, q̄ sæpenumero in cōsiliis illā gl. allegare solet ad statuta, q̄ excludūt oēs exceptiones ꝯ sñīam, vel instrumēta. Nā intelliguní, nisi quis vellet exceptionē legitimā incōtinenti probare, quia semper deberet admitti, cum oīs præsumptio b fraudis remoueaī ex ꝓbatione, q̄ incōtinēti offerī, [b] p gl. ibi. facit tex. in c. literas. versi. præterea s. de resti spo. & idē Abb. in c. supeo. in fi. s. de offi. dele. & idē Abb. in cōs. 64. venio ad primū col. pe. li. 1. Sed tñ istud dictū Abb. reprobatur per Alc. in cōsil. 94. Clarissime dñe Vicarie. col. pe. lib. 4. vbi inqt, q̄ nedū Abb. qui hoc dicit, sed nec si esset ep̄s, nec Cardinalis, q hoc diceret c nō ē verū ſm eum.[c] Nō discutio aliter, qa incidēter hic occur 8 rit. ¶ †Vltimo no. q̄ appło dr bñficiū, q̄ verū intellr largo modo, per ea, q̄ tradit Abb. & Mod. in rubr. s. de rescri. & Io. An. & alij, in c. olim. j de ver. sign. ¶ Circa intellectū huius Decretalis inhærendo pro solito more vestigiis do. Abb. hic, iste tex. duobus modis intelligitur. Primo, q̄ vna tñ appło facta sit ꝓ parte illius, qui aduersariū spoliauit innouando ꝯ ꝓpriam appłonē. Nā vr appłoni suę renūciasse, & illā vlterius prosequi non pt, & istū intellectū sequūtur Abb. hic. & Mod. & cōiter approbaī vt patet ex s. alle. in 1. not. Sed tñ ꝯ istū intellectū facit text. hic ibi, post appellationē legitimè interpositā. Nā nō est verisimile, q̄ reus narrās appellationē aduersarii, illā dicat legitimè factā, vt Abb & Doc. hic dicunt. Sed pōt dici, q̄ ꝯstaret, appłonē legitimā esse, & reus illā ex hoc tñ capite inpugnabat, quia vr renūciasse appellationi aduersarius, qui post appłonem legitime interpositā a se, innouauit. Nam si appło legitima non fuisset, nō erat opus, nec de iure potuisset tali capite impugnari. Secūdo ꝯ illū primū intellectū facit, quia hic q̄ritur an deferēdū sit appłoni, & p̄supponitur, appłonē legitime interpositā fuisse. Vnde ista verba non vīr posse in eadē appłone concurrere. nisi dicamus, q̄ quātū ad partē, q̄ appellauit, licitè appło qdē īterposita sit, cui nō tñ fuerat delatū p iudicē. & iō respū iudicis q̄ní, an illi deferēdū sit. Scđus tñ fuit intellectus, q̄ hic duæ appłones fuerūt. primo. n. appellauit reus ꝯdēnatus, & pēdēte appłone eius, actor illū spoliauit, & postea ipse actor appellauit. rñdeī hic, nō eē deferēdū huic scđæ appłoni, p rōnē, q̄ in tex. poniī. Et istud, q̄ dictū est de scđa appłone, pluribus modis exēplificari pōt. Primo, qñ scđa appło venit ad defendendū illud, q̄ attentatū fuit, vt qa actor, q spoliauit, appellauit, ne qd ꝯ eū innoueī. ita istū tex. Spe. declarat in e. tit. §. fi. quem refert, & seqī Abb. hic. & idem Peru. in scđo casu, dicens hoc clarissimū eē, & sine dubio ꝓcedere. Sed tñ quātū ad terminos huius Decretalis, hoc nō ur bñ ꝓcedere, qa tex. hic p̄supponit, q̄ secūda appło admitteretī, sed in reiicií in pęnā eius, q deliqt. sed in casu p̄dicto scđa appło ex alio capite nō dēt admitti, qa vr ꝯ ius, cū attētata pendente appłone debeāt in primis reuocari, c. nō solū. co. ti. in 6. Et iō illa appło, q̄ interponiī post attentatū, ne qd innoueī, oīno debuisset expelli. c. cōsuluit, & c. ad nr̄am. s. co. Vñ scđo exemplū poniī, q̄ secūda appellatio ad idem tendit. & sic prima, & secūda appło circa idē reflectuntur, ut per Abb. hic. Sed hoc etiā non satisfacit, qa ut dicit Peru. hic in tertio casu, illa scđa appło circa idē superflua est, qa prima ē cōis, & negotiū totū deuoluit. l. ampliorem. in prin. C. eo. & tali casu nulla esset, ex quo ius suū ꝯsequi poterat virtute primæ appłonis. Cōfirmaī hoc, qa ista scđa appło nō admitteretī tanq̄ superflua, d. l. ampliorem. ergo non potest dici, q̄ in pęnā illa repellaī, ꝓut dr hic. Potuisset rñderi, q̄ illud, q̄ dr in d. l. ampliorē. nō uideaī hēre locū in isto casu, qñ iste pēdēte prima appłone innouauit. uī. n. impugnasse appłonē, in qua non uī, vt se fundare possit. regu. ex eo, de reg iu. in 6. in c. cū olim. de cens. Sed ista rnsio ꝑiculosa est, quia iste non ꝓhibeī ꝓsequi appłonē aduersarij, si eū pęniteat, ut no. Ro. in deci. 44 itē si appellatus, & sequuní Imo. & Peru. hic, ut dixi in textualibus. Tertio igiī exēplū planius poniī, qñ scđa appło īterponiī ī alio articulo diuerso, in eadē tñ cā, ut cōcludūt Io. An. Ant de Bu. Imo. & Peru. in tertio casu hic. Secus, si cā esset diuersa penitus, & separata, quia pęna huius Decretalis ī eadem cā restringiī, p ea, q̄ d. Abb. adducit hic, p̄cipue ex eo, q̄ tradit Inn in c. intelleximus. ubi etiā Abb. in fin. de adul. sequiī Lap. in allegatio. lv. quidam coram. in fi. & quod no. Abb. in c. constitutus. ubi dictū fuit, s. eo.

ADDITIONES.

a S. Ald. Renunciasse. Idem in c. ex parte, s. in 2. col. ver. expeditis no. de rescrip. vbi plura adduxi. & in c. cum teneamur. in 4. nota. s. eo. tit.
b S. Al. Offerunt. Idem in c. ex parte el, 2. col. v. de offi dele.
c Secundum eum. Adde quòd opinio Ale. sequitur Ias. in l. iurisgētium, §. quod fere. circa fi. ff. de pac.

9 eo ¶†In gl. in verbo, ĩ ꝯtinẽti. ibi, arbitrio iudicis. [a] facit gl. ĩ c. quã sit, in ver. q̃ citius de elec. in 6. † Et de verbo, in continenti. [b] est gl. in c. apod misericordẽ. 32. q. j. cũ si. vt late ꝓsequit Alc. in l. j. §. q pñs, ff. de ver. ob. Et idẽ, ꝙ gl. hic dicit Abb. sequit in c. 1. in gl. in verbo, incõtinẽti, s. de mut. peti. & idẽ Ab. post Inn. ĩ c. veniẽs. el 2. col. 4. ver. vlterius q̃rit, s. de testi. ¶ In glo. fi. ibi, sufficit, ꝙ semel sit punitus. Ex ista rõne ĩferẽdũ vr, ꝙ ẽt in eadẽ cã si semel fuisset punitus, vt qa applõni ei' delatũ ñ fuisset, si iterũ esset grauatus, scda applo eius admitteret, ex quo semel fuit punitus, vt gl. hic dicit. Similiter, & scdo inferẽdo. vr, ꝙ si ĩ prima cã nullo mõ punitus fuisset, vt qa occasio appellandi data non fuisset, ꝙ in alia cã diuersa dẽat puniri, & applõni eius deferendũ nõ eẽt, & sic vis tota ꝯsistit, an semel fuerit punitus, ñ aũt diuersitas cãæ cõsideraf. Qđ notãdũ est ad ea, q̃ dicta sunt in scdo
11 intellectu. Postremo ex illa gl. colligo vnum, ꝙ dr notabile, † ꝙ ꝓhibitio, q̃ fit, ꝙ ille, q spoliauit aduersariũ, appellare nõ possit, restringit in primo actu appellationis, iuxta l. boues, §. hoc sermone, ff. de ver. sig. Sed in ꝯtriũ vr gl. valde no. in l. hoc genus. ff.
12 de ꝯdi. † & dẽ. in gl. fi. q̃ expsse dicit, ꝙ qñ aliquid prohibeẽ gñaliter ꝓhibitio facta vr, & ad primũ actũ nõ restringit. Et in pulchra q. Old. hoc tradit ĩ ꝯs. 7. thema tale est. de quo Paul. de Ca. meminit in d. l. hoc genus. Dici pt, ꝙ gl. hic habeat locum, quãdo pœna imponif, & tollitur alicui illud, ꝙ de iure cõi competit, & vt pœna restringatur, de primo actu intelligitur. Sed in d. l. hoc genus. quis tantum remouetur a lucro. vnde facilius illa prohibitio extenditur secundum voluntatem testatoris.

ADDITIONES.

a S.Al. Iudicis. Et arbitrio iudicis committitur quando, dicatur in continenti sequis defendisse. Bar. in l. 2. §. cum igitur. ff. de vi, & vi ar aut incõtinẽti possessionem recuperasse, Sal. in l. j. col. 7. ver. quæro 2. & col. 5. vers. nunc videmus. C. vnde vi. Abb. in c. cum venissent. in fi & in c. olim. el 1. colũ. 4. ver. dubium tamen, de resti. ipo. Similiter quando quid dicatur incontinenti probari, vt hic gl. in l. si is, a quo in princ. in ver. hodie. & ibi Bal. ff. vt in pos. leg. & vide late Ias. in l. lecta. col. 4. ff. si cer. pe. And. Tiraq. in rep. l. si vnquam, C. de reuo. dona. in vers. omnia, vel partem aliquam. nu. 30.

b Hie. Cig. Incontinenti. Adde de ista dictione Alex. post Bal. in l. cum spiritualis. in prin. C. de iudi. & Spe. in ti. de app. in §. 6. in princ. & quæ dicantur fieri incontinenti, vide per Bar. in l. j. in 2. col. ver. quæro qualiter, ff. de sol. & in l. si ita. §. 1. ff. de noua. & per Ang. post gl. in Auc. de tes. §. quia vero. x col & Bar. in l. si postulauerit, in §. pen. de adul.

SUMMARIUM.

1 *Deus nihil ignorat.*
2 *Edere constitutionem dicitur, qui est eius author.*
Et qui exhibet factam ab alio, nu. 3.
4 *Dictare verbum, quid significet.*
5 *Recusari potest etiam cardinalis, sed causa multum iusta requiritur.*
6 *Appellari quamuis non possit ab executore, an appelletur a pronuncia de exequendo.*
7 *Appellatur ab executione quando exceditur modus, semel tantum. nu. 15.*
Et a correctione excessiua. nu. 8.
Et in qualibet causa mundi, si modus excedatur. nu. 9.
10 *Executor, qui modum excedit, litem suam facit.*
11 *Executoris appellatione venit etiam collector Principis.*
12 *Appellari potest ab his collectoribus decimarum, si modum excedant.*
13 *Appellatio ab excessu executionis debet continere causam.*
Et an iusta causa sit excessus. nu. 14.
16 *Mandatum in indiuiduo requiritur ad appellandum ab executione.*
17 *Executor, an possit recusari.*
Quid si est merus. nu. 18.
19 *Executor mixtus quando dicitur.*
20 *Ordinanti actus tribuitur, non exequenti.*
21 *Exigenti, an condemnanti debeatur lucrum pœna ex statuto.*

1 NOuit. ¶† Primo no. Deo nihil ignotũ. Ad idẽ tex. qui simili mõ loquendi vtitur in ca. nouit. de of. lega. in c. j. ne sede vac. cum si. ibi alle. gl. in c. nouit. in princ. de iudi. vbi post Abb. plura dixi.
a ¶ †Scdo no. ꝙ ille ꝓprie dr edere, q auctor est ꝯstiõnis, vel sñiæ, vt Abb. p istũ tex. dicit, & alij sequunf. Sed tñ ĩ ꝯtriũ vr tex. in l. j. §. edere, ff. de edẽ. vbi edere describif p iuriscõ. ꝙ est copiam rei
3 facere. facit tex. ĩ l. boues, §. inter edere, ff. de ver. sig. † Et sic ẽt ille, q principaliter actũ nõ facit, sed factũ ab alio exhibet, edere
4 dr. † Et de verbo, dictare. de quo Abb. hic, est bonus tex. in §. qa vero verisimile. in Auct. de non alie. colla. 2. ibi, in verbo, dicta
5 nerit. ¶ †Tertio colligif hic, ꝓut Abb. istũ tex. inducit, ꝙ iudex ẽt Cardinalis, recusari põt. cã tñ recusationis multũ iusta reqritur, vt tradũt Host. & Ant. de Bu. in c. ad petitionẽ. j. de accu. & late hic prosequt And. Sic. in trac. de pñtã Card. in 3. q. 2. partis
6 principalis. ¶ †Quarto no. regulã, ꝙ licẽt ab executore ñ appellẽt: tñ a ꝓnunciatione iudicis de exequendo appellari põt, vt p gl. in l. ab executore. ff. eo. & glo. j. in l. ab executione, C. qu. ap. quã præcipue ibi sequtur Sal. dicens, ꝙ cõiter ita tenẽt doc. antiqui, & Mod. pter Bal. & idẽ Bart. in l. si cum exceptione, §. hoc aũt. in fi. ff. ꝙ met. cau. & d. Abb. in d. c. ꝙ ad cõsultationẽ. de re iud. cum cõcor. vt Alex. tradit in consi. 113. viso themate. col. fi. lib. 5. vbi vr velle hanc esse cõem opi. & ita ẽt tenet Ioã. de Ana, in ꝯsi. 26. in cã nobiliũ. in prin. Sed tñ in ꝯtrium est magis cõis
a opi. [a] vt ex pluribus deducit, & ita attestaf idem Alex. in ꝯs. 113. visis ꝓcessibus. col. 2. l. 2. & Ange. Are. in d. l. ab executore. dicit se vidisse sæpius hoc de facto seruari. Nõ discutio aũt hic, quia
7 Doc. hic nõ ponũt. ¶ † Vlt. no ꝙ ab executione appellatur, qñ executor modũ excedit. Concordãtia plura sunt in gl. & idẽ dẽ
8 in d. c. ꝙ ad ꝯsultationẽ. † Sic ẽt a correctione excessiua appella
b tur, [b] vt dictũ fuit in c. ad nrãm. in c. reprehẽsibilis. in c. de prio
9 re. s. eo. † Nã in qualibet cã mundi appellatur, si modus excedatur, vt Bal. dicit in c. licet. s. de of. or. in gl. in verbo, appellare, &
10 idẽ Bal in cõsi. 360. delegatus apostolicus in 3. parte. † Et nõ solũ appellari põt, sed ẽt executor, q modũ excedit, litẽ suã facit,
11 vt no. Bal. in l. 3. in no. ff. de neg. ge. vbi subijcit, † ꝙ sub noĩe executoris, ẽt collector principis cõtineẽ. alle. l. missi opinatores,
12 C. de exac. tribu. lib. x. † Ex quo inferf, ꝙ ab istis collectorib. exigẽtib. decimas Papales, vel pro collecta studij, vt solet hoc fieri,
13 appellari poterit, si modũ excesserunt. † Et in ista appellatiõe, q̃ interponitur ab excessu executiõis, cã dẽt exprimi, [c] vt no. tradit Bat. in l. ab executore. in prin. ff. eo. Bal. in d. l. ab executore. col. 2. ver. & scias. & seqtur Pau. de Ca. in cõsi. 15. sup primo. & in ꝯsi. 315. ad primũ. Ro. ĩ ꝯsi. 41. ĩ pñti ꝯsultatiõe. Io. de Ana. in cõs. 38. s. all. Nã cũ rñt appellatio ꝓhibeaf ab executione, ex allegatiõe cãæ iustificaf. Ad hoc faciũt plura, q̃ dixi ĩ c. ꝯsuluit. el j. s. e.
14 † Et sm hoc videtur, ꝙ sufficiẽs cã sit excessus, qa dato excessu. applo pmittif. Sed tñ Bar. Bal. & alij, in locis pal. vñt reqrere vltra excessum, ꝙ alia cã spãlr, & noĩatim deducaf, in qua excessus dephẽdaf. Et circa talẽ applonẽ, q̃ ab executione interponi
15 tur, duo notãda sunt. † Primo, ꝙ semel duntaxat ab executione excessiua appellari pt. ita no. voluit Ang. Are. in d. l. ab executore. col. 3. ff. e. vbi alle. Nic. de Mata. in l. j. C. de iur. & fac. ign. Scdo
c ꝙ si noĩe alterius appellãdũ sit, mãdatũ spãle, & ĩ indiuiduo [c] re
16 qrif ad appellãdũ ab executione. † Nõ ergo sufficeret, si dicatur appellãdũ simplr, qa applo ab executione pœnã ꝯtinet, d. l. ab execu. in fi. C. qu. ap. nõ reci. Cũ ergo ex hoc dñs posset incidere in pœnã, specificũ mãdatũ reqrit, l. si ꝓcurator, ff. de ꝯd. ĩde. Ad hoc ẽt alleg. Ang. de Peru. ꝯsuluisse. in ꝯs lci. ꝓnũciata ẽ tenuta. Et ita dicit illo anno de facto obtinuisse, ꝙ referunt pro nota. & seqnunf Mod. hic, & idẽ voluit Ang. Are. in l. si expressim. col. 28. ff. eo. Facit, ꝙ no. Bar. & late ibi Alex. in l. 3. §. si ꝓcurator, ff. ꝙ qsq; ior. & ꝙ Bal. dicit ĩ c. nõnulli circa fi. s. de rescri. & ꝙ voluit Ro. ĩ ꝯsi. 241. spectabiles dñi. col. fi. cũ si. Ad intelligẽtiã tñ hui' dicti ꝯsiderãdũ ẽ, qa ẽt si expsse ĩ mãdato ꝓcuratoris dictũ sit, ꝙ appellari possit ab execu. vr, ꝙ istud mãdatũ ĩtelligaf sm terminos iuris, eo casu. s. quo modus excedaf in executiõe, arg. c. cũ dilectus, s. de cõsue. l. l. fi. §. ĩ cõputatiõe, C. de iure deli. & tali casu nõ vr tractãdũ de pœna. qa cũ applo pmittaf, pœna
17 nõ hẽbit locũ, l. Gracchus, C. de adul. ¶ † In gl. fi. relẽto prio intellectu q̃rif, an verũ indistincte sit, ꝙ executor nõ possit recusari. Et cõclusio est, sm d. Abb. ꝙ executor, q grauare pt. ẽt poterit recusari, & isto respũ executor, mistus hic appellaf. Si grauamẽ vero inferre nõ põt, vt qa purũ factũ sibi executori ꝯmittaf, vt ipse vltra cõmissionẽ, de qua cõstat, grauare nõ põt, merus dr
18 executor, q recusari nõ põt, † vt p Abb. hic. ad idem facit, ꝙ d. Abb. dicit in c. sup qõnũ. in prin. in gl. in ver. executorẽ. & ĩ d.
19 ca. super qõnũ. in 1. col. dũ opp. de isto tex. hic, ĩ c. nouit. † Et generaliter qñ executor dicatur mistus, late post alios Ab. tradit in c. pastoralis. §. qa vero. in 2. col. s. de of. dele. Et de mẽ Abb. & late Mod. in c. de cætero. s. de re iu. ĩ c. fi. j. de psum. Ad pdicta facit ꝙ no. Bal. in l. id qđ paupibus. in col. 23. C. de epis. & cle. dũ alleg. Spe. in ti. de instr. edit. §. nunc aliqua, ver. qđ si executor est suspectus. ¶ In gl. j. ibi, Papa tulit sententiã illã. Hoc verũ intelligif, q̃tũ ad interpretationem iuris. Ex quo. n. mandauit, dr illã
d tulisse. [d] c. mulieres. j. de sentẽ. excõm. vt per Abb post alios hic.
20 † ad ꝙ bene facit, quia quando vnus ordinat, & alius exequitur, actus attribuitur ordinanti, non exequẽti. tex no. vbi Abb. io c. lucris, supra de rescri. Et per illum tex. no. quæstionem Roma tradit in consil. 366. quæritur nunquid. facit tex. in capitu. hi, qui auctoritate, §. fina. de præben. in 6. in l. item eorum, §. si decuriones. ff. quod cuiusque vniuer. & quod Bar. no. dicit per illum

ADDITIONES.

a S.Al. Opinio. Ego contrarium consului Florentiæ, & obtinui in causa magnifici Bartholomæi de Valeribus habes consilium lib. 16. nu. 8.

b S.Al. Appellatur. Vide Dec. in c. de priore. in gl. j. s. eo. ti.

c Indiuiduo. Fel. in c. quod ad consultationem. 13. col. de re iud. facit Bal. in cõs. 191. lib. 5. Alex consi. 13. in S. lib. 2. Gemi. Phil. Fran. c. 1. de exce. in 6. Sed hoc falsum, & ineptum est, quia si requireretur in indiuiduo, nũquàm posset dari mandatum, nisi post grauamen consumatum. Et obseruatur (& bene) ꝙ sufficit mandatum generale ad appellandum, & ineptum est, quod hic subdit Dec huiusmodi mandatum etiam speciale ad appellandum ab executione, intelligi secundum ius casu quo modus excedatur. quia tale mandatum non valeret, nec admittendum esset, sicut nec omne, quod legitimè fieret.

d Syl. Ald. Tulisse. Vide Dec. in consi. 492. col. 2. & per totum.

illum tex. in l. vnum ex familia, § si de Falcidia, ff. de leg. 2. & in no. quæst. tradit Ang. in l. si possessor, §. redactæ, per illum tex. ff. de peti. hær. De eo, qui exequitur cõdemnationem factam
21 ab alio. † Nam talis exactio attribuitur illi, qui primo condẽnauit, & ipse debet partem condemnationis lucrari, secundũ formam statuti.

S V M M A R I V M.

1 *Contumacia procuratoris quando domino noceat, vt faciat illum condemnari in expensis.*
2 *Procurator si casu impeditus fuit contumax, dominus excusatur ab expensis, & quando. nu. 3.*
4 *Expensis quando teneatur dominus ob contumaciam procuratoris.*
5 *Positioni iuris non est rñdendũ, & si respondendo erretur non præiudicat. nu. 8.*
6 *Positio iuris quæ dicatur.*
7 *Quæstio facti, vel iuris quando dicitur.*
9 *Positio iuris præsumpti fieri potest.*
10 *Testes interrogantur de his quæ sunt iuris.*
11 *Positio iuris admixta facto fieri potest.*
12 *Compromissum fieri potest de quæstione iuris admixta facto.*
13 *Positio æquitatis contra rigorem fieri potest.*
14 *Lis dicitur etiam in contentione extraiudiciali.*
15 *Alter de duobus intelligitur.*
16 *Principium generale attenditur.*
17 *Citatio an requiratur, vbi est quæstio iuris.*
18 *Quæstio iuris non requirit ordinem iudiciarium.*
19 *Probatio facilis quæ dicatur.*
20 *Appellans, qui deseruit appellationem, an agat contra iudicem.*
21 *Condemnatus sententia iudicis, qui non appellauit, an agat contra iudicem, & qd post tres sententias conformes. nu. 25.*
22 *Sententiam approbare videtur non appellans, sed ficte non vere. nu. 23.*
24 *Approbatio facta respectu partis non iuuat iudicem.*
26 *Iudex tenetur non solum quando appellans ab eius sententia appellationem deseruit, sed si non appellauit, & non solum iudex, sed ciuitas quæ illum elegit.*
27 *Sententiam expresse approbans non potest agere contra iudicem.*
Et ei expresse renuncians, nu. 28.
29 *Appellans licet appellationi renunciauerit, agit contra iudicem.*
30 *Renunciatio appellationis non prodest iudici.*
31 *Iudex qui pendente appellatione comparuit, & suam sententiam iustificauit, non tenetur.*
32 *Dominus contumax, an condemnetur in expensis, quando proceditur contra absentem, vt quia tempus fuit peremptorium.*
33 *Iudex ad quem de quibus expensis condemnare possit.*
34 *Iudex appellationis condemnans, vel absoluens ab expensis, intelligitur tam de expensis causæ principalis, quàm appellationis.*
35 *Iudex an possit ex officio condemnare victum in expensis factis ante contestationem litis.*
36 *Iudex qui pronunciauit super aliqua exceptione, an habeat facultatem condemnandi in expensis vsque ad finem causæ.*
37 *Appellari non potest a condemnatione expensarum postea facta, si non fuit appellatum a pronuncia super exceptione.*

1 SAepe. ¶ † Primo no. q contumacia procuratoris[a] nocet dño, vt condẽnet in expẽ
a sis. Et rõ vr, quia qñ procurator, cũ quo adhuc nihil actũ est, est negligens, vel cõtumax, tali casu dñs ipse dr cõtumax cũ n. ipse dñs citat' deberet comparere, nõ excusatur, si alteri hoc cõmisit, vt est tex. no. in l. si procuratorẽ, §. si ignorantes. in fi. ff. man. itẽ declarat Bar. in l. cũ filius, §. in hac, ff. de ver. obl. Sed tñ ĩ ista rõne dubiũ facit, qa dñs nõ tenebatr personaliter cõparere. l. fi. C. de procu. Vnde si procuratorẽ cõstituit, excusatus vr, ex quo sta a iure pmittitur, nisi dicamus, q istud verũ sit procuratore cõparente. Sed qñ fuit cõtumax, imputatur dño, qui procuratorẽ ñ idoneũ cõstituit. Et tex. iste bñ pcedit prout loquitur. qñ ex malitia procurator nõ cõparuit. Secus vero si aliquo casu fortuito
2 impeditus fuisset. † Nã tunc ẽt dñs excusaretur, vt no. Bart. in d. §. in hac ad fi. p tex. in l. cũ a matribus, C. qui pe. tu. facit tex. in l. præses, C. eo. & idẽ Bar. dicit in d. l. si procurator. in 2. col. ff. de cond. inde. In d. l. j. §. si procurator. ff. si quis ius di. nõ obtempe.
3 † Et hoc verũ intellr, nisi procurator impeditus potuisset aliũ substituere, vel dominus in culpa fuisset, non dando mandatũ ad substituẽdũ, vt no. voluit Inn. in c. j. circa fi. ĩ vt li. non cõte. Qd p no. refert Ang. ĩ l. 2. §. si qs in iudicio, ff. si qs cau. & psequr
4 Alex. in d. §. in hac. † Et qũo ob cõtumaciã procuratoris teneatur dñs in expẽsis, late Bal. distinguit in l. 4. in prin. ff. de re iud.
5 ¶ † Scdo no. arg. q positioni iuris nõ est rñdẽdũ,[b] vt infert Pe-
b tr. d. Abb. hic, & tenet gl. ĩ l. nõ fatetr, in fi. ff. de cõfe. & ibi Bar. & idẽ Bar. p illũ tex. ĩ l. ornamẽtorũ. in prin. ff. de aur. & arg. leg. &
6 Bal. in l. a § q obseruari. † col. 5. ver. 5. C. de iur. cal. §. & ibi decla-
c rat qñ dicatr positio iuris.[c] & idẽ Bal. in l. Arethusa. la 2. in fi. de
7 sta. ho. † ponit qñ dicatr qõ facti, vel iuris. † Et si rñdeatr errãdo,
8 nõ pĩudicat Bar. ĩ d. l. si fatetr. ĩ d. l. ornamẽtorũ. Ant. de Bu. ĩ. in
9 proœ. Decre. §. sane. & Do. ĩ proœ. 6. §. sane. ¶ † Fallit ĩ iure psũptio, de quo positio fieri pt, vt no. Bal. ĩ l. cũ virũ. ĩ prin. C. de fideic.
10 ¶ † Scdo fallit ĩ testib. q ĩterrogãtr ĩ his, q iuris sunt, licet sec',
11 sit ĩ pte, vt no. Bar. ĩ l. j. ĩ 4. col. ff. si cer. pe. ¶ † Tertio fallit, qñ eẽt
d positio iuris mista cũ fcõ,[d] put Do. distiguit in c. 2. col. pe. de cõ
12 fes. in 6 † Sic ẽt de qõne iuris mista cũ facto pt fieri cõpromissũ, vt no. Bal. in l. cũ pponas, C. de re. cre. in prin. & ĩ l. ancillæ, C. de
13 fur. in 1. no. ¶ † Vlt. fallit, qñ fieret positio æqtatis cõ rigorẽ iuris. Ista. n. admittit fm Ang. ĩ d. l. nõ fatetr. ff. de cõfes. & latius tradũt
14 Mod. hic. ¶ † Tertio, & vlt. no. q nomẽ litis, ẽt ĩ cõtẽtiõe extraiudiciali verificatr, vt Abb. hic ĩ vlt. no. deducit, & idẽ Ab. voluit allegãdo istũ tex. ĩ c. 2. ĩ 4. no. ĩ. ne cle. vel mo. ĩ c. ex pte, el 2. ĩ vl. no. ĩ. d ver. si. ¶ In gl. j. ibi, appellãtis. Idẽ tñ ẽ ĩ appellato. Effect' n hui' cõstõnis locũ hẽt ĩ vtroq;, vt p Abb. post Inn. hic. Et illa cõclo bñ pbatr ĩ prin. hic, ibi alterius partis. Nã alter, intellr de duo
e bus,[e] vt no. ĩ l. ancillæ, C. de fur. † Dũ ergo dicit, alterius partis,
15 respũ vtrinsq; ptis intellr Cõprobatr ẽt hoc, quia ex quo ĩ tex. gñaliter loqtur, gñaliter intellr, ẽt q ĩ discursu cõsti. aliqua verba posita sint, ex qbus cõstõ restringi videatr, qa principiũ ge-
16 nerale attenditr, † vt est tex. no. in l. rta, § & licet. ff. de iu. & fac. ign. & pro no. allegauit Imo. in l. si qs, §. ca lege. ff. de verb. oblig.
17 ¶ † In gl. in uer. qõ iuris. collr per d. Abb. hic, q ẽt ubi est qõ iuris, ẽt pars debet citari. Ratio est, qa fm cũ forte absenti aliqua defensio cõpetit, q tendit ad offuscationẽ illius iuris, ut p eum hic. Sed recte cõsiderãti nõ vr, q in qõne iuris ĩmediate aliquo mõ citatio partis reqratur. Hoc tenet Inn. quem refert, & seqr Bal. ibi In c. cũ inter uos. ĩ. de consue. & idẽ Bald. in l. postq liti.
18 col. 3. C. de pac. dicit q ubi est qõ iuris, ordo iudiciarius nõ reqritur. Alle. Inn. in d. c. cũ inter. in fi. & idem Bal. in l. Impator. col. j. in fi. ucr. itẽ posito ff. de sta. ho. Pe. de Ancha. in cons. 162. uisis, & diligẽter in 2. col. Ad tex. hic tñ dcr, q citatio hic, & pñsentia partis reqrir respũ totius cãæ, vt collr in prin. nõ aũt loqtur tex. immediate respũ qõnis iuris, de qua postmodum dicit. Vel secũdo citatio reqrir qtũ ad hoc, ut dispõ iuris habeat parti pĩudicare, & sic respectu executiõis, quæ fit cõ partem, citatio reqritur, qa põt aliqua defensio cõpetere cõ talẽ iuris dispõnẽ, sed absolute: & quantum ad qõnẽ iuris ĩmediate nõ est opus citatione, qa in hoc præsentia partis nihil operatur. In gl. ĩ uer. facti. notãdũ est, fm Abb. pro statutis facientibus mentionem
19 de facili pbõne. † Nam facilis probõ est, quæ fit per instra, p cõfessionẽ aduersarij, uel per testes pñtes. Hoc clarũ ur in instris, & in l. j ff. de interro act. de quo dixi in rub. de pba. in 2. col. Sed qd dr de testibus dubiũ ur, qa probõ pendet ex dictis testiũ, nec talis pbõ expedita ur, put est in cõfessione, uel instrumentis. ¶ In gl. in uerbo, obtineat. Dum Abb. cõcludit, q iste text. proprie hẽt locũ, qñ appellatus fuit prosecutus in termino, & appellãs ille deseruit. hoc non ur sine dubio procedere, qa uerba istius tex. repugnãte: man aut. n. ista cõstõ principaliter ea rõe, ut cã appellonis termĩet, & ne lites progarent, ut collr ibi, qõnes nihilominus progantr. Sed in isto casu, ea quo appellãs deseruit appellonẽ, snĩa prima remanet. & cã rei decisa elapso terĩo. ergo isto casu prouisio non erat necessaria. Confirmatr hoc, qa tex. hic intẽdit ĩpoñere finẽ appelloni, sed in tali casu appello potius progaretr. qa fm puisionẽ tex. cã appellatiõis post terĩnm dret tractari, & in isto casu statim elapso terĩo cã reperit finita, cum appello deserta sit. Præterea, ut Abb. hic dicit, nõ est bonũ cõsiliũ isto casu, q appellatus post lapsum terĩ appellationẽ prosequatr, sed tutius est, q dicat appellonẽ desertã, & petat executionẽ snĩæ. Et ita patet, q in his terĩs ista puisio nõ erat utilis, nec necessaria. Vñ qñ appello deserta fuit p lapsum terĩ, text. hic nõ ur pcedere. Qd ẽt suadetr in uer. fallus. ubi colligir, q nihil innouatr, qñ appellãs nõ est psecutus appellationẽ in termĩo, sed snĩa prima firma remanet. Nec ob. q tex. ur loq. put loqtur ĩ c. reprehẽsibilis, q hic recitatr, & ibi appellãs nõ fuit prosecutus, sed appellatus sic, qa ibi nihil dr de termino, & ita appellatio ibi nõ erat deserta. Qd patet, qa tex. hic dicit, q ibi cã progabatur, & tñ erat puisio facta de expensis. Et iõ de plano procedit tex. hic ĩ appellãte pseqũẽte appellonẽ. qñ appellatus abñs fuit. Nã tũc ñ ẽ deserta appello, & bñ procedir elapso termino. nõ obstãte absentia appellati. Et isto casu principaliter prouisio ista fuit

ADDITIONES.

a Procuratoris. Ant. de Bu. Panor. & Fel. c. 1. vt lite non contesta. Alex. Ias. l. 4. in prin. de re iud.
b Non est respondendum. Vide late per Mod. in rub. ĩ. de constit. per d. Fran. de Curte in trac. suo positionum inserto, in § q obseruari. in l. 1. C. de iura. calũ. in 14 breuiloquio.
c S. Al. Iuris. Late declarat Dec. in c. 2. col. 19. in pria. ĩ. de iud.
d Hic. Gig. Cum facto. Et pro intelligentia est aduertendum, quod quæstio facti est dubitatio solum consistens in facto, & exiguntur probationes facti, l. triticum, & ibi Ang. ponderat, ff. de verbo obli. Et quæstio iuris dicitur, quando partes conueniunt in facto, sed discordant in iure, tex. est, & ibi gl. Bal. & Angel. in l. cum quem temere, in fin. de iud. & de quæstione mista, vide etiam Ias. in l. si quis in conscribendo, C. de pac. col. pe. & vide etiam Soc. in rub. ff. de re. dub. & alibi sæpe.
e S. Al. Duobus. Vide Dec. in c. non liceat. nu. 6. de præben.

fuit necessaria Fateor tñ, q̃ ẽt appellato absẽte tex. hẽt locũ, vt colli. i prin. tex. ibi alterius ptis, & dcm̃ fuit s. in gl. j. Qd m̃ intelligẽdũ vr̃ eo casu, quo p lapsum terĩ applõ deserta nõ sit, qa si pcedẽdũ est post terminũ. ergo nõ vr̃ deserta applõ, vt in simili est tex. in c. j. Dom. ibi in ver. j. col. j. ad fin. declarat. de elec. in 6. sed in casu pcedẽti, qñ appellãs fuit prosecutus in terĩo absente appellato, tex. hic de plano pcedit, vt dictũ est ¶ In glos in ver. saluis. gl. sentit tex. nõ hẽre locũ in diffinitiua. sed d. Ant. Card. & Doc. cõiter ptriũ tenẽt, q̃ ista cõstõ gñaliter, tã in applõne a diffinitiua, q̃ ab interlocutoria procedat. Host. tñ sequit opinionẽ gl. & idẽ Imo. qui rõnẽ diuersitatis adducit, quia qñ ab interlocutoria appellatur, & sic ante sñĩam, vt negocium expediri possit, expediẽs fuit talis cõstõ, q̃ terminus habeat vim peremptorij. aliter. n. de facili cã terminari non potuisset, vt tex. hic in prin. sentit. Sed rõ ista in diffinitiua nõ procedit, qa prima sñĩa firma remanet, & sic cã decisa reperitur. Peru. & Mod. hic dñt, q̃ ista rõ non bene cõcludit. Nam si appellatus velit appellationẽ psequi, quam appellans deseruit admittitur, vt in c. ea parte. s. de rescr. Et tali casu expedit, q̃ terminus habeat vim peremptorij, quia aliter absente aduersario procedere in causa nõ potuisset. Sed ista rñsio nõ tollit rõnẽ, q̃ psideraẽ respectu decisiõis cãæ, prout principaliter in tex. hic ponderaẽ, ne lites prorogentur. Si. n. applõ deserta est, habemus intentũ, cum cã finita sit. Et quãuis appellatus non obstante desertione applõnis possit appellationẽ pseq, isto respũ tñ prouisio non erat necessaria, nec ẽt vtilis, p ea, q̃ dixi s. in glo. in ver. obtineat. Aliter ergo ad rõnẽ Imo. rñderi põt, q̃ illud, q̃ ipse dicit de causa, q̃ terminari debeat postmodũ in applõne ab interlocutoria, & pp hoc cõstõ ista expediẽs fuit, certe hoc non consideraẽ hic, qa istud respicit cãm principalẽ. & ista cõstõ habet respm̃ dũtaxat ad cãm appellationis. Dum. n. dr̃ hic, q̃ terminus habet vim peremptorij, intellr̃ tm̃ quo ad articulũ appellationis, vt s. dictũ fuit in gl. in ver. peremptoriæ. Et sic decisio cãæ principaliter, de qua cognoscit post appellationẽ ab Interlocutoria, nõ cõsideraẽ hic, & ita verior vr̃ cõis opi. q̃ tex hic cã in applõne a diffinitiua, q̃ interlocutoria habeat locũ. Pro qua bene facit tex. hic. ibi, vt in quocũq; negocio aliqs appellauerit. Loquiẽ. n. tex. generaliter. ergo gñaliter in qualibet appellatione. l. j. §. & generaliter, ff. de leg. pstã. Immo, q̃ plus est, vr̃ loqtur, & q omne dicit, omnia includit, 19. dist. in ca. si Romanorũ, l. si a procuratore, C. mand.

20 ¶ †Extra gl. quæriẽ per Abb. post alios hic. An appellans, qui appellatiõem deseruit, agere possit cõ iudicẽ, q̃ male iudicauit. & cõis opi. est, q̃ sic, vt post Inn. & alios Abb. concludit, & idẽ sequtur Bal. in l. obseruare, §. pficisci. in. 18. q. ff. de of. pcon. & leg. cũ cõcor. vt tradit Alex. in l. 4. §. fi. ff. de dã. infe.

21 †Et idem est, qñ qs nullo mõ appellauit. Nam non prohibeẽ agere cõ iudicẽ, vt late Bar. tradit in dispu. inci. iudex p imperitiã. col. pe. circa fi. & ibi æqparat istos casus, qñ appellatus nullo modo appellauit, vel appellationẽ interpositã nõ fuit psecutus. alle. Inn. hic. Nã vtroque casu militãt rõnes quas Bar. ibi, & Abb. hic adducit. & idẽ tenet Bar. p illum tex. in l. si res. ff. de alie. iud. mu. causa fac. & in locis allega. p Abb. hic, & idẽ Bal. in c. j. §. iudices. col. 2. ver. q̃ro nunqd. de pa. iur. fir. cũ aliis cõcor. vt psequiẽ Alex. in l. 4. §. fi. ff. de dã. infec. post Ang. ibi, & idẽ Ang. & Pau. de Ca. in l. filiusfa. ff. de iud. & And. Sic. q alios omnes plene refert in c. pastoralis, §. qa vero, ff. de of. dele. post Abb. ibi, & idem Abb. in rub. s. eo. in vlt. q. Et idem late scribit And. Sic. in cõsi. 12. 4. lib. consilio. eius.

22 †Nec ob. prædictis, si dicatur, si nõ appellauit, vr̃ sñĩam approbare, in l. ab eo, C. quomodo, & qñ iudex in c. quod ad cõsulta tionẽ, s. de re iud. quia Bar. in prædicta disputatiõe rñdet, q̃ vr̃ approbare sententiam, tanqñ sic latam, nõ autem, vt bene latã, vt in simili hr̃ in l. 2. §. fallus, ff. rem rat. ha. Sed ista rñsio non vr̃ bona, quia tex. in d. §. fallus. ad istã qõnem nõ bene applicari vr̃. Nam ibi non vr̃ approbare sñĩam tanquam bene latã, ex eo, q̃ appellauit, q̃ appellatio expresse impugnat sñĩam. Secus vr̃ in pposito, qñ simpliciter acquieuit. Vlterius tñ declarãdo, rñsio Bar. defendi põt, qa, vt ipse Bar. dicit in d. l. ab eo, ille qui

23 †non appellat, non dr̃ vere consentire sñĩæ, sed ficte per interpretationẽ iuris, dum patitur labi tempus ad appellandum. Et idem do. Abb. dicit in d. c. pasto. § quia vero. in 3. col. & sequiẽ Are. in c. de his. in prin. j. de accu. vbi ad hoc alle. tex. in l. si arbitro, ff. q satisd. cog. Nam vr̃ nõ appellare pp vexationẽ iudiciorũ, & qa abhorret lites, vt dr̃ in d. l. si res. ñ ex eo, qa vincaẽ hẽre malam cãm, vt Bar. dicit in d. l. ab eo. Et sic nõ vr̃ approbare sententiã, tanquã bene latam, vt Bar. dicit in dispu. præal. merito ñ excludiẽ, quin agere possit cõ iudicem pp iniquitatem sententiæ. vel secundo rñderi ad arg. potest, q̃ ille, q non appellauit. dr̃ approbare sñĩam quo ad partes, non quantũ ad iudicẽ, vt Bal. inquit in d. c. j. § iudices. ver. nunquid. in fi. arg. l. cum interdictæ.

24 C. arb. tut. Cõfirmator hoc, † quia cum ista approbatio facta sit respecto partis, nõ piudicat quo ad iudicẽ, dato q̃ vera approbatio præiudicaret, vt no. voluit Bar. & Mod. in l. 2. C. de eden. Et qđ supra dictũ est, ẽt locũ habet, quando quis appellare nõ

25 potuisset, vt qa latæ essent tres sñĩæ conformes. † Nam poterit nihilominus agere cõtra iudicẽ, vt voluit Inn. & Io. And. in c. sacro. j. de sen. excõ. quos Abb. hic refert. & idem Bal. in l. pen. C. de pac. Ang. in l. 4. cum cõcor. vt p Alex. ibi ad fi. ff de dam. infe. Sed tñ in isto casu, qñ tres sententiæ cõformes sunt, magna præsumptio iustitiæ insurgit, & iõ videreẽ excusatus iudex in syn-

26 dicatu. †Et ad supradicta omnia no. est, q̃ nedũ iudex in supra-

a dictis casibus, sed ẽt ciuitas ipsa, quæ iudicẽ eligit tenetur,[a] vt no. cõsuluit Rot. in cõsi. 358. in casu propositæ cõsulta. & tetẽia cõi opi. q̃ iudex possit cõueniri p illum, qui non appellauit, vel

27 appellationẽ deseruit, † vt s. dictum est, limitatur. Primo nisi victus sententiã expresse approbaret. quia ex tali cõsensu vero, & expresso sententia adeo approbatur, q̃ non põt cõ iudicem reclamari, vt aperte sentit d. Abb. in c. pastoralis. in §. quia vero. in 3. col. Sed tamen hoc dictũ non vr̃ sine dubio procedere, qa vt s. dictum est, ille, qui non appellauit, tantum vr̃ approbare sñĩam respectu partis, & non quo ad iudicem. Et ista rõ etiam vr̃ habere locum in consensu expresso, nisi dicatur, q̃ verus cõsensus, qui ex approbatione expressa colligitur, intelligiẽ gñaliter, & non restringitur sicut fictus, vt d. Ial. s. per text. in l. 2. i pri. & ibi Bar. ff. de iu. fi. facit gl. no. in cle. sæpe. de ver. sig. in verbo,

28 partibus. ¶ †Secundo fallit, qñ quis applõnem nõ deseruit, sed illi expresse renunciauit. Nam tunc vr̃ fateri se malam causam habuisse, arg. l. 4. C. de fi. instr. Et ideo ẽt iudex liberatur, vt Bald. cõcludit in d. §. iudices. circa fi. Et hoc videtur sequi Alex. in d. l. 4. §. fi. de dam. infe. Sed tamen Bal. hic, in pe. col. ver. itẽ dicit,

29 referendo Inn. † tenet, q̃ appellans cõ iudicẽ agere possit, licet expresse renunciauerit appellationi. & idem Bal. in l. fi. §. sinaũt.

30 uer. mõ extra quæro. C. de temp. ap. † vbi inquit, q̃ renunciatio facta appellationi, iudici non prodest, quin faciat litem suã. & ibi hoc idem voluit Sal. in 3. oppo. Considerandum tamen est, qa Bal. & Sal. in d. l. fi. §. sinautem, uidentur loqui in renunciatione facta appellationi ante, qoàm feratur sententia prout loquitur tex. in d. l. fi. & isto casu magis expeditum uidetur, q̃ renunciatio non præiudicet respectu iudicis. Sed maior dubitatio uidetur, quando post latam sñĩam expressa renunciatio interuenit, & m̃ idem dicendũ uideẽ, licet aliter Bal. dicat in d. §. iudices, quia sicut quando non appellatur, uel appellatio relinquitur, nõ tñ p hoc sñĩa approbatur tanq̃ bene lata sit, sed potius uideẽ execratus litẽ, ut s. dictum est. Nam rõ ista uideẽ hẽre locum in tali expressa renunciatione, qm̃ ex illa necessario nõ inferẽ, q̃ sententia absolute approbeẽ, & hoc idem uideẽ uelle Ang. in consil. 188. sed nunc uidendũ restat. col. fi. & prosequiẽ

31 And. Sic. in consi. 12. s. alle. so 4. li ¶ †Tertio fallit, qñ pendente appellatione iudex, qui primo iudicauit, comparuit, & sñĩam suã iustificauit, ut Bal. dicit in d. l. obseruare, §. proficisci. 18. q. ff. de offi. procon. & leg. ¶ Secundo quæritur, an eo casu, quo proceditur contra absentem, ut quia tempus peremptorium fuit,

32 uel habuit uim peremptorij, † ut hic debeat dominus cõtumax in expensis condemnari. Et cõclusio est, q̃ non sm̃ Abb. hic, in gl. cõ Fed. quem ipse refert, q̃ ex quo in causa cedit, non agiẽ de interesse partis pñtis ergo nõ põt peti expensæ, quæ deberẽtur pro interesse, l. sancimus, C. de iud. & hoc tenuit Cy. in d. l. sancimus. sed tamen in terĩs contrarium uoluit Spe. in ti. de expẽ. §. si ante lit. conte. uer. quid si talis, & Bald. sequitur in d. l. sancimus. in 4. q. dicens, q̃ tali casu expensæ ueniunt in pœnam contumaciæ, non propter interesse. Et per hoc tollitur ratio Abb. hic. Præterea ẽt negari non potest, quin propter contumaciã isto casu retardatus sit processus, qa prius causa expedita fuisset, si ante terminum peremptorium contumax comparuisset. unde uerior uidetur opin. Fede. & est cõis, ut patet ex prædictis.

33 ¶ †Tertio quæriẽ. de quibus expensis iudex ad quem condẽnare potest. Et breuiter Inn. cõcludit, & Abb. post alios hic, q̃ ĩ oĩbus factis. tam ante sñĩam, q̃ post, & tam in principali, q̃ in cã appellationis, quia in loco iudicis a quo succedit, & sententiã reformare potest. De quo dictum fuit in rub. supra, cod. Et ad hoc, quòd dictum est de expensis, est tex. in l. fina. & ibi Bald. C. qñ prouo. non est ne. no. d. Ant. in c. significauerunt. in 2. col. s. de excep. Pe. de Anc. in c. si eo. ti. in 6. & prosequitur Peru. hic

34 In 7. q. †Et circa hoc notandũ est. q̃ si iudex appellationis condemnet simpliciter, uel absoluat ab expensis, intelligitur tam in expensis causæ principalis, quàm appellationis condemnare, uel absoluere, ut dixi s. in c. reprehensibilis. in glo. in uerbo,

35 proprium. ¶ †Quarto quæritur, an iudex non requisitus, ex officio eius condemnare uictum possit in expensis factis etiam

b ante lit. contesta. Innocen. tenet, quod sic,[b] & Abb. sequitur, ut per eum hic, & idem Bal. post Pe. in d. l. sancimus. in 8. q. Peru. hic,

ADDITIONES.

a Hie. Gig. Tenetur. Vide omnino per dom. Ias. in l. si quis in conscribendo, C. de pac. ad h.

b ¶ Quod sic. Et bene, quicquid dicat Deci. vide q. Thol. 115. Gui. Papa. deci. Delphi. 305.

hic, in q. xv. Sed tñ contrarium verius videtur in expẽsis factis ante lit. conte. vt tenet Bar. in l. 4. § hoc aũt iudicium, in 5. q. ff. de dam. infe. & late hoc defendit Alex. in l. properandum, §. sin 36 autem alterutra, C. de iud. ¶ † Vltimo secundũ d. Abb. quæritur vtrum iudex, qui pronunciauit super aliqua exceptione, hẽat a facultatem condemnandi in expensis vsq; ad finẽ causæ. [a] In- 37 no. tenet, ꝙ sic. † Et subijcit, quod a tali condemnatione expen b sarum postea facta appellari non potest, [b] ex quo non fuit appellatum a pronunciatione super exceptione, & Abb. hic seq̃t ad fi. Peru in 8. q. & idem Archi. 11. q. 1. in c. certum. post princ. Butr. in c. j. de seque. pos. & fru. Et hoc pro no. Rot. tradit in no. 87. no. vltimo.

ADDITIONES.

a ¶ Causæ. Hoc falsum, vt sentit Fel. in c. significauerunt, de excep. & contrarium practicatur, & bene.

b Non potest Dic, Aut non fit condemnatio specialis, sed in genere in consequẽtiam victoriæ principalis, & non potest appellari, nisi tanquam, & prout a principali. Aut vere fit condemnatio specialis, vt sentit Deci. & male sit. & potest appellari.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ex officio supplet parte non existente in causa electionis.*
2 *Inquirere non potest iudex de delicto commisso in personam illius, qui non poterat audiri ex forma statuti.*
3 *Argumentum a simili valet.*
Et sufficit similitudo in casu de quo agitur. nu. 4.
5 *Capituli una pars potest in aliam committere super electione.*
6 *Electio videtur facta ab illis, qui potestatem dederunt.*
7 *Vocem suam committere quis non potest extraneo a collegio, si collegium contradicat.*
8 *Collegij consensus nemine discrepante requiritur, vt vox vnius committatur non existenti de collegio.*
9 *Assertioni Cardinalis statur in præiudicium alterius.*
10 *Nuncius, & procurator differunt.*
11 *Statutum quòd aliquid fieri non possit, nisi de consensu omnium hominum vniuersitatis valet.*

1 Constitutus. ¶ † No. primo, ꝙ in cã electiõis ex officio suo iudex supplet, parte nõ existẽte, vt prosequitur d. Abb hic, & est glo. not. in c. cupientes, in §. cæterũ. in verbo, cõtumacia. q̃ ẽt dicit hnc gñaliter procedere, vbi agitur de periculo animarũ. Sic ẽt in simili Abb. dicit, Deficiẽte accusatore iudex ex offõ ꝓ a cedit. vt ꝑ eũ hic Sed in ꝯrium vr̃ no. decisio Bar. [a] in l. nõ. solũ. a in §. q̃q̃. de iniu. vbi ꝑ illum tex. dicit † ꝙ si statutum dicat, ꝙ ille, q nõ soluit collectã, no audiatur ciuiliter, nec criminaliter, & talis vulneratus sit, iudex non poterit ex officio inqrere ꝓ tab li delicto, quia sicut ipse non põt conqueri, ita nec reipu. [b] Sed contra Bar. est cõis opi. vt colligitur ex his, quæ Alex tradit in l. 5. §. si sublata, ff. ad Treb. de quo vltra eum late Ro. scribit cõsi. 214. venerabilis dñe. facit, quod not. Are. in consi. 85. considera diligenter. in 5. col. vbi alle. Bal in auc statuimus, C. de epi. & cle. & Io. de Ana in rub j. de acc. dum Bal. adducit in l. j. C. si tu. 3 non ges. ¶ † Secundo no. ꝙ valet arg a simili, vt colligitur hic, dum arguitur de nuncio ad procuratorem, & regula ponit̃ in l. nõ pñt, ff. de legib. facit tex. in §. huic simile. Insti. manda. & in c. j. §. porro. vbi Bal. quæ fue. pri. causa bene. amit. glo. & Doc. in 4 l. si quis id quod. ff. de iur. om. iu. † Et hnc procedit, licèt absolute similitudo non verificetur: quia sufficit, ꝙ similitudo reperiatur eo respũ, de quo agit̃, vt per Abb. hic, & idẽ Abb. latius hoc declarat in c. translato. s̃. de consti. in ca quẽadmodũ. s̃. de iureiu. Tollitur ergo arg. a simili tunc demum, quando est dissimilitudo, in eo, ad ꝙ comparatio fit. Nec procedit gl. in c. nõ potest. de præb. in 6 in verbo, curam. dum inquit. ꝙ nõ dicitur simile, si sit aliqua dissimilitudo: immo etiam si aliqua dissimilitudo reperiatur in eo, de quo agitur, non tollitur tñ argm̃. vt patet hic de nuncio ad procuratorẽ. prout declarat Io. And. & d. Abb. hic, q̃a satis est, ꝙ pro maiori parte similitudo reperiat̃. arg. l. q̃ritur. ff. de statu ho. Et hoc idem Bal. tradit in l. curatoris. in 2. col C. de neg. ge. & de hoc late dixi in c. translato, s̃. de cõst. c vbi videndũ. [c] ¶ † Tertiu nnt. vnã partẽ capituli in aliam posse 5 cõmittere sup electione, & in tali actu oẽs debent consentire. nec maior pars sufficit, quia de iure singulorũ agit̃, vt priuent̃ facultate dandi uocẽ, ꝑut Abb. hic dicit. ꝑ c. q̃a pp s̃. de elec. ibi eligẽdi ptãs aliqbus viris cõmittat̃, quæ omniũ &c. sequũtur Mod h c. gl. & Abb in d c. quia pp. Arch. 16. q. 7. in c. eps. Sed tñ hoc dictũ nõ bñ vr̃ iure probari. Et r̃ta in ꝯriũ est, q̃a sufficit, ꝙ actus fiat a maiori parte, iuxta l. qđ maior, ff ad muni. & ꝑ glo. in c j. in uerbo, tractatus, j̃. de re. eccl. nõ alie. in c. cũ oẽs. de ꝯsti. Confirmat̃ hoc. q̃a si maior pars sufficit immediate in ipsa ele ctione, idẽ pariter ur̃ dicendũ in cõpromisso de eligendo. Nã 6 eligentes virtute cõpromissi executores sunt. † Et electio facta ur̃ ab illis, q ptãtẽ dederunt, l. uẽ eorũ, §. si decuriones, ff. qđ cuiusq; uniuer. l. unũ ex familia, §. si de Falcidia, & qđ ibi Bar. ff. de leg. 2. facit tex. in c. mulieres, j̃. de sen. excõ. cũ si. Nõ ob. text. ĩ c. quia pp. ibi, uice omniũ. quia dato ẽt, ꝙ sufficiat maior pars, tñ actus uirtualiter q̃ũ ad interpretationẽ iuris, uice omniũ expedit̃. Ita ergo dicẽdũ est in illis, in quos cõpromissum fit de electione. Na uice omniũ dñr eligere, quantũ ad interpretationẽ iuris. Et sic ex talibus uerbis nõ infert̃, ꝙ oẽs nullo discrepãte, in tali cõpromissu debeãt cõsentire. Vel secũdo dici põt, ꝙ in c. q̃a pp. ita actũ fuisset inter illos de collegio, ut de ꝯsensu omniu fieret cõpromissum, ut sonant illa uerba, Cõmittatur uice omniũ. facit illud quod Doc. hic dñt in gl. in uerbo, oĩum, j̃. e. 7 ¶ † Et notandũ est ꝙ in 3. no. Abb. dicit in fi. ꝙ alicui extraneo a collegio uocẽ qs suã cõmittere non põt, ꝯdicente collegio, ut 8 sentit Io. Ao. in r̃ta, ꝙ alicui. de reg. iur. in 6. in Mercu. † & ĩ isto casu reqritur ꝯsensus collegij nullo discrepante, & unius solus ꝯsaciẽs impediret, ut uoluit Cõpost. in c. scriptũ, & ibi Abb. ĩ 2. no. de ele. Et hoc ꝓ sing. Ro. tradit in no. 26. q̃a heri fecistis cõsid liarios. de quo tamen aliter [d] dixi in c. cum omnes. de constitu. 9 ¶ † Quarto no. ꝙ statur assertioni Car. [e] etiam in præiudiciũ alc terius, qđ procedit de ꝯsuetudine Romanę curię, sm Io. Ao. & d. Abb. hic in fine ius hic, aliàs cessante ꝯsuetudine, nõ credit̃ ẽt Car. ĩ ꝑiudiciũ alterius, ut ꝑ gl. ĩ c. sicut. j̃. de sen. exc. ubi Abb. & idẽ Abb. ĩ c. qđ sup his. s̃. de n. inst. ĩ c. cũ olim. el j. j̃. de pri. cũ ꝯcor. ut late ꝓseq̃t, & plene discutit An. Sic. ĩ trac. de ꝑtã. Car. in 10 1. q. 2 partis principalis. ¶ † Vlt. collĩr hic, qđ differñt nũcius, & ꝓcurator & dr̃iã no. Bart declarat in l. multũ interest in 6. col. uer. mõ q̃rẽdo reuoco. C. si qs alte uel sibi Bar. ĩ l. q aũt. in §. 1. ff. de cõst. pec. ¶ In glo in uerbo, omniũ. ibi, non ualuisset appło. Abb. post alios ꝯcludit, ꝙ immo appło ualuisset qñ actũ cẽt inter illos de uniuersitate, uel collegio, ut eps nõ eligeret, nisi de ꝯsensu oĩum, & ita dicit Abb. ꝓbat̃ hoc ibi, uel ꝑdictũ epm ꝓcessisse. & sequunt̃ Mod. hic. Sed tñ iste intellectus nõ ꝯuenit huic lr̃ę, q̃a ad hoc ꝯstituẽdũ erat opus, ꝙ maior ps colleg ꝯsentiret in tali forma ꝯpromissi. Tex. uero hic ꝯriũ innuit du ingt, Quidã canonici uota sua in epm trãstulerũt. non ergo ur̃, ꝙ maior ps in tali cõmissiõe interuenisset. Præterea hoc ñ caret diuinatione, q̃a nõ colligitur, ꝙ ĩ ꝯmissiõe trãslata ĩ epm aliqd dcm̃ fuerit. Et iõ illud, qđ dẽ ĩ appellatiõe interposita ꝑ illos xi canonicos, ne qs eligeret ꝑter assensum oĩum. Ista uerba dñr ĩmediate ĩ ipsa appłone. iõ referri dñr ad intellm̃ iuris cõis. ¶ † Deniq; in 11 f ĩ se uerũ ẽ, & ẽ no. ꝙ illi de uniuersitate ꝯstituere pñt, [f] ꝙ aliqs act' ñ ualeat, nisi de ꝯsensu oĩum & tali casu, cũ reqrat̃ ꝯsensus oĩum, ñ sufficit maior ps, licèt ĩterpretatiue ĩ maiori pte uideat̃ cẽ omniũ ꝯsẽsus, gl. no. ad hoc in c. ubi periculũ, §. idẽ quoque. in oct. singulis. de ele. ĩ 6. ¶ In gl. ĩ uer. delegauit. Ant. de Bu. ad ꝯrũ r̃ndet, ꝙ iõ legatus hic de illa appłone se intromisit, q̃a hoc tẽdit in faciliorẽ expeditionẽ cãæ appellatiõis. ꝑ ea q̃ uidimus in c. cũ teneamur, s̃. e. & no. in c. 2. de mat ꝯc. cõ. inter. ec. Et istud magis placet, licèt aliter dicat Abb. hic ꝑ c. si a iudice. eo. ti. in 6. q̃a ille tex. locũ hẽt respũ cognõnis & decisionis cãæ appłonis. Secus uero quo ad instructionẽ cãæ, in qua iudex a quo se intromisit, ut no. in d. c. cũ teneamur. & hoc modo iste tex. procedit nõ solũ in legato de latere, sed in quolibet alio inferiore.

ADDITIONES.

a Deci. Bar. Ang. Are. in tract. malef.
b §. Al. Respu. Idem Dec. in c. dilecti. col. pen. s̃. de excep.
c §. Al. Videndum in 2. lect. in 3. col. vbi plura addidi.
d ¶ Aliter. Et male.
e Cardinalis. Vide q Tholo. 463. Ias. consi 104. lib. 1. Alex. consi. 106. nu. 19. li. 2.
f Possunt. Contra Deci. s̃. de consti. c. cum omnes, lect. 2.

SVMMARIVM.

1 *Patroni si suspitio sit ne moueantur in electione amore carnali, non ex vtilitate ecclesiæ, episcopus potest adstringere illos iuramento.*
2 *Iuramentum non debet deferri, quando est timor periurij.*
3 *Conscientia regulari debet secundum iudicium rationis.*
Et debet esse coniuncta cum scientia, & doctrina. nu. 4.
5 *Conscientiæ species quot.*
6 *Eligi debet magis idoneus, & an satis sit esse idoneum. nu. 12.*
7 *Scolaris cuius scientia nota est, potest doctorari sine examine.*
8 *Auditores Rotæ Romanæ iterum examinantur, & quare.*
9 *Doctor valde excellens receptus inter Auditores, non deberet examinari.*
10 *Scientia eminens facit recedi à dispositione iuris.*
11 *Iudex ex officio calumniosam exceptionem reijcit.*
13 *Ius cano. non defendit scientes in peccato.*
14 *Licitum, quod est in foro cano. contentioso, licet in foro conscientiæ.*
15 *Vocem habens nomine suo, & nomine alterius, non potest vocem diuidere.*
16 *Procurator constitutus ad præsentandũ a pluribus, non põt diuersos præsentare.*
17 *Potentior, & ditior cæteris paribus præferuntur.*
18 *Nobilior præfertur data scientiæ paritate.*
19 *Doctorati duo si sint eodem tempore, quis præferatur.*
20 *Doctor vtriusque iuris præfertur habenti vnum gradum.*
21 *Episcopus, an magis eligi debeat theologus quàm canonista.*
22 *Scientia præponitur potentię.*
Et formæ, & pulchritudini. nu. 23.
24 *Malus emendatus præfertur ei, qui semper fuit bonus.*

25 *Calum-*

25 *Calumnia causa magis repellitur actor quàm reus.*
26 *Exceptio quamuis non excludat ius proprietatis de præsenti, debet tamen admitti ad impediendum ne quis consequatur possessionem.*
27 *Fideicommissarius possidens potest opponi agenti ex l.fi.C.de edic.di.Adr.toll.*

Constitutis.ij.

¶Primo no.illud, quod Abb.hic dicit de patronis.1 †Nam qñ esset suspicio, ne patroni ad pñtandū moueanẽ nō pp vtilitatem ecclesiæ, sed carnali affectione.eps illos astringere pt iurō, vt in simili hoc dr. Et istud verū ītelligo, nisi ꝯ patro-2 nos esset ꝑsumptio periurij, † quia tunc nō deberet arbitratio fieri, vel iurm deferri.c.clericos, & quod ibi Abb.dicit.de coha-3 bi.cle.& mul.de quo dial in c.qōni, s̄ co.¶ † Secūdo no.ꝙ electio debet fieri ſm Deum, & ꝯſciam.nā talis cōſcientia regulari debet ſm iudiciū rōnis, c.non solum de reg iu.in 6.& prosequitur do.Abb.hic, & idē Abb.per illū tex.in c.& ſi qōnes.in 1.nu.j.de ſimo.facit ad hoc.ꝙ de ꝯſcīa iudicis Bal.dicit in l.2.col.4 fi.ver.ſcias tñ.C.de ſen.ca breui.re.† vbi inquit, ꝙ ꝯſcia debet esse cōiuncta cū ſcīa, & doctrina. Facit text.in c.qualiter.el 1.j. a de accu.vbi cōſcīa ſm iura ª debet ꝯformari. Et iſta eſt vna spe-5 cies† ꝯſcīæ, q̄ ligata eſt rationib.iuris. Sunt & aliæ duæ species, vt Bal.diſtinguit in l.fi.col.j.ver.non tñ, C. de pe.iud.qui ma.iu.6 ¶†Tertio no.ꝙ canonici debent eligere magis idoneū. Ad idē tex.8.q.1.in c.licet.ergo.vbi eligitur præſtātior, ſanctior, & doctior. Facit 63.di.in fi.in c.metropolitano. vbi optimus ordinari debet, & in Auc.de mona.§.fi.de quo post gl.hic videbimus.7 ¶ †Quarto no.ꝙ ille, q ē notus ꝓmoueri pōt ſine examine. Ex quo inferẽ ad ſcholarem, cuius peritia notoria ſit, vt doctorari poſſit abſq; examine. Et idē Bal.hoc dicit, qa ſm eum, rei demōſtratę fruſtra fit demōſtratio, l.j.ff.de do.præle. Bene facit gl. 22.di.c.qui eps. in gl.2.dū tngt examinationē debere fieri circa ignotos. Et ad idē gl.47.di.in c.de Petro.in verbo, ignota. Et iſta procedunt, niſi examinatio eſſet pro forma, vt in examinādis ꝑ licentia doctoratus, qa forma dat eſſe rei, & omitti ñ pt, ſm Bal.hic, & ſecundū hoc intelligiẽ, ꝙ idem Bal.dicit in c.ſcri-8 ptū.col.fi.ī prin.s̄.de ele.†vbi ingt, ꝙ ille, q inter auditores Rotæ aſſumiẽ, q̄uis not⁹ ſit, dr tñ iterū examinari. Et ſic dicit ipſe 9 †Romæ ſeruari. Si tñ eēt doctor valde excellens, & ſupremus, talis dēret admitti abſq; tali forma, & ſine vllo examine, arg.l. ſed & reprobari, §.ampli⁹.ver.valde tñ diſciplinatos, ff.de exc.10 tu.& ibi Bal ꝑ illū tea.†dicit recedi a ſtatuto pp eminētē ſcīam alicuius, vel ſaltē iſta eēt iuſta cā diſpenſandi, & ita qñq; fit Ro-11 mæ.¶†Vlt.no.ibi ꝯſiſtit euidēter, ꝙ qñ ꝯſtat exceptionē rōnabilē nō eē, vel ꝙ aīo calūniādi opponitur, iudex ex officio illā repellere pt. Ita Inn. Ad hic idē allegaẽ dcm Inn.ī c.poſt electionē.ad fi.j.de ꝯceſ.pbē.de quo late dictū fuit in c.ſuper co.el j.s̄.12 co.¶ †In gl.in verbo, vtilē.ad fi.ꝯclō hẽ, ꝙ licet nō eligatur melior, ſatis eſt, ꝙ idoneus ſit. Et ſeqtur hāc cōcluſio. do Abb.poſt alios hic. Ad idem gl.in c.2.in verbo, ſanctiores, s̄.de of.cuſt.& gl.in c.3.in verbo.maioribus, & ibi Abb.j.de iur.pat.& idē tenet Bar.in l.cū qdā.col.j.ver.ex hoc no.diligēter.ff.de leg.2. Et ſm hāc ꝯclōnē pulchrā qōnē ꝯſulendo decidit And. Sic.in ꝯſi.19.illud afferā in medium.in 2a.col.¶ Prædicta ꝯclō līatur, niſi appellatū ſit ne electio fieret niſi de meliori, qa tūc electio facta tanquā pēdēte apploñe, & ꝯ apploñē, deberet reuocari, vt ꝑ Abb.hic. Facit tex.in ca.cū nobis, s̄.de elec. Contrarium tñ expreſſe tenet gl.in c.licet ergo.8.q.1.ſ. ꝙ non obſtāte apploñe electio facta valeat, nec poſſit retractari. Et hoc ſequunẽ Imol.& Peru hic, qa applō nō dēt caſſare electionē legitime factā. Et vẽ tex.hic, vbi non reputatur legitima applō ex hac cā, qa alius eſſet magis idoneus. Sed tñ opi. Abb.defendi poteſt.qa text.hic loqẽ, qñ appellatio interponiẽ poſt factā electionem. quo caſu electio fuit līma.iō nō attendiẽ appellatio, quæ poſtmodū ſeqtor. Secus vero in qōne, in qua Abb.loqtur, qa appellatio electionē præcedit.merito electio facta pendente appellatiōe reuocaẽ.d.c.cū nobis. Non ob.ꝙ applō nō debeat caſſare electionem līmā, vt per gl.arguiẽ.in d.c.licet ergo, qa non vẽ līma, ex quo ante electionem iura clāmāt, ꝙ melior eligatur, & pendēte apploñe nihil ſit innouandū, & per appellationē res ꝯſeruatur in eo ſtatu, in quo reperitur tpe interpoſitę appellatiōis. ¶Secūdo, ꝯclō gl.līatur non habere locum in foro conſciæ, vt Ab.hic cōcludit poſt Ant.de Bu.& Fed.quos ipſe adducit. Sed tn ꝯtriū arguit.& tenet Peru.hic, qa ex quo in foro iudiciali electio tenet, ēt vẽ bona conſcīa procedere, quia ius canonicum 13 nūquā alicui inijcit vinculū.27.q.2.in c.de viduis.†Et ius canonicū nō defendit ſcientes in peccato, vt in c.literis.ī.de reſtitu.ſpo. Et cum hic auctoritate canonis peccatū nō cōmittitur.23 q.4.in c.q peccat, & vẽ tex.hic.vbi dcm fuit, ꝙ electio fieret ſm Deū, & conſcīam, & tñ dẽ, ꝙ valet. Nā intelḷr ēt in foro cōſcīę. Ex ea his notanter infertur, ꝙ illud, qđ valet de iure canonico, valet ēt regulariter in foro conſcīę. Opinio tamen pręcedens tenetur cōmuniter, & ēt de iure verior vẽ, qa iura dñt meliorē, & magis idoneū dẽ eligi, d. ca.licet ergo, 8.q.1.cū ſi. Vñ ſi hoc nō fiat, ꝯſcīa vulneraẽ, & q̄uis toleretẽ, & valeat electio facta de idoneo: eſt ea eo, qa multa facta tenēt, q̄ fieri prohibentur, l.2.§. biduū, ff. qñ appel.ſit, & hoc in foro canonico ꝓcedit, in quo ſatis eſt, ꝙ idoneus eligaẽ. Sed ꝑ hoc nō ſeqtur, ꝙ bona cōſcīa fieri poſſit, cū iura abſolute hoc nō diſponāt, ſed dicūt meliorē eſſe eligēdū. Rōnes ergo, q̄ adducunẽ ꝑ Imol.& Peru.hic haberent locū qñ lex canonica principalr hoc diſponeret. Et ꝯñtia, quā facit Peru.nō valet, qa non oē &c.idē Abb.in c.cū cām.de 14 teſt.col.4 Facit c.ſi egreſſus.de iniu.† ꝙ licitū eſt in foro canonico ꝯtentioſo, eſt licitum ēt in foro conſcīæ, vt no.Anto.de But.in c.inqſitioni.per illū tea.de ſen exco.in 4.& 6.no.& hẽ in c.j.de ꝯſti.Nō ob tea.hic, vbi ſm ꝯſciam vẽ facta electio, qa tea.loqtur de magis idoneo, ibi, qdē eccleſię magis vtilē.& idoneum reputaret. Et no.tex.quē Abb.hic inducit in ca.pe.de elect.in 6.15 †vbi q habet vocē noīe ꝓprio, & noīe alterius, non pōt uoces diuidere.de quo no ēt Abb.poſt Bal.ibi in c.q̄uis.de offi.deleg.in c.cū olim.de re iud. Et illū pro ſing.alleg.Ro.in no.79.ſcho-16 laris.†Et ideo, q habet mandatū a pluribus ad pñtandū, nō pōt diuerſos pñtare, vt tradit Lap.alleg.22.an ſufficiat ¶ In gl.ī ver-17 bo, īpotentiā.ibi, ſi alię oēs circunſtantię pares eſſent.†Notādū eſt, ꝙ cęteris paribus potentior, & ditior pręponiẽ. Facit id, qđ in ſimili no.Bal.in l.nemini.ad fi.C.de aduo diuer.iudi.vbi dicit, ꝙ data paritate ī ſcīa pręhonoraẽ, q eſt de meliori ſanguīe.18 †Et Bar.in l.j ff.de obſeq.liber.dicit, ꝙ qñ eodem tpe aliqui doctorati ſunt, tunc ętas, & alię conditiones debent conſiderari.19 †Sic ēt doctor in vtroq; iure, pręfertur habenti unū gradū, ᵇ †vt b Doc.tradunt in c.clerici.s̄.de iu. Nam hoc intelḷr cęteris pari-20 bus, vt Car.expreſſe dicit in d.c.clerici, d.Io de Ana.hoc idē voluit in c.q̄to, j.de magiſt.ꝙ declaraẽ, vt dixi late ī d.c.cle. Et circa iſtā gl.Hoſt.hic, & oēs dñt, ꝙ attēdiẽ illa qualitas, q̄ magis capedit eccleſiæ. Et idē Hoſt.quē alij ſeq.in c.j.de ꝯſan.& affi.cōclu-21 dit, †ꝙ electis duobus ad epiſcopatū, quorum alter theolog⁹ ſit alter canoniſta, præferẽ ille cuius eccleſia magis īdiget. Et iſtud adeo ꝓcedit, ꝙ ſi alter, q nō expediret eccleſię, eligaẽ, nō valeret electio, vt ſcribit Hoſtiē.hic, & Abb.declarat. Sed Imo.& Mod.hic ꝯtriū in hoc tenent, ꝙ non retractetur electio aliàs facta de idoneo, per ea, q̄ ſupradicta ſunt. Tamen probabilior vẽ illud quod Hoſt.& Abb.dicunt, qa qñ eccleſia indiget tali qualitate, q̄ in electo nō cōcurrit, nō vẽ idoneus ille, q eligiẽ, qa ꝑ eū vtili-22 tati eccleſiæ nō ꝯſuliẽ ꝯ iſtū tex.hic.cū ſim.¶† Vlt.notandū eſt ꝙ Abb.hic dicit, ꝙ ſcīa ꝑponiẽ potētiæ. Qđ intelḷr, qñ eccleſia nō īdiget potētia, ſm ea, q̄ ſupra dicta ſunt. & potētia ñ ſupplet defectū lrarū in clericis, vt Bal.ingt in l.in dādo.ff.de tut.& cu.23 da.ab his.† Sic ēt formæ pulchritudini corporis ſcīa pręponiẽ, vt in rectoribus ſcholariū Bal.dicit in ꝓe.decre.co.2, ver.ſed pōe.ubi ingt, ꝙ ſi duo electi ſunt ī rectores parib⁹ ſuffragijs, & alter parū ſcit, ſed pulchrā hēt pſonā. Alter vero gibboſus eſt, ſed do-24 ct⁹, ſm eū doct⁹ gibboſus ꝑponiẽ.† Et ī mā illud notādū ē, ꝙ ille q fuit malus, & nūc emēdatus de crīe, bonus ſit, ꝑponiẽ illi, qui c ip bonus fuit, gl.no.l.dī.in c.fidelior.ᶜ de quo Ro.ſcribit in no.534.ſunt electi duo doctores.¶ In gl.fi.ibi, ꝑſumiẽ, ꝙ calūnioſe. Hic colḷr prima ſol.ad ꝯtria formata in gl.ſ. ꝙ ipāle ſit hic pp ꝑſumptionē calūnię ortā ꝯ iſtā iſtū excipientē, q in cā apploñis ſuccubuit. Idē gl.pręcedēs ad fi.voluit, & hoc finalr approbare vẽ Abb.hic. Sed iſta ſolō nō vẽ vera, qa ſi propter præſumptionē calumnię iſte repelliẽ ab excipiēdo, a fortiori dēret repelli 25 ab accuſando, † qa pp calumniam facilius actor repellitur, q̄ reus, vt nota.in l.in ſumma in prin.ff.de condi.inde. Nec obſt.ꝙ ſuccubuit in apploñe, qa per hoc tamen de calumnia non arguiẽ, qa probabilis videbatur cauſa apploñis, cū iura dicāt meliorē eſſe eligēdū. 8.q.j.in c.licet ergo.& hac rōne admiſſa fuit appellatio. Et quāuis tex.dicat cām appellationis irrationabilē fuiſſe, hoc intelligitur reſpectu victorię, ſed nō, ꝙ appellatio calumnioſa fuerit. Vnde alia reſponſio datur principaliter, quam

ADDITIONES.

a ¶Iura. Vnde q hēt procedere ſm conſcientiam, non poteſt legem tranſgredi. quia intelligitur de conſcientia legibus munita, & ſecundū leges regulata. ita Bal.in diſp.ſua inci.ſtatuto cauetur, ꝙ ſęnerator.in fi col.quem refert, & ſeqẽ Iaſ.in l.nec quicquā, §.vbi decretū, in 2.col.ff de of.procon.& leg. Et ideo allegādo dicebā, & ita obtinui, ꝙ ſi ſit facta commiſſio ad conſcientiā, non pōt talis omittere ſolennitates ſtatutorum, & ꝙ probatio, quæ prohibetur ex ſtatuto Papienſi contra inſtrumentum publicum, niſi per aliud inſtrumentū, & non per teſtes debet ſeruari. confirmabam ex duobus. Primo, quia licet Bal.in l.& ſi inut.liter, C.de fidei.dicat, quod commiſſum ad conſcientiam videẽ cōmiſſum ad veritatem, tamen habens conſcientiam ſecundum veritatē nō pōt omittere tramitem iuris. tenet Bal.in l.nemo, C.de ſen.vbi dicit, quod cōmiſſio de veritate, intelligitur de veritate, cui ius patrocinat, & ideo non poterit cōdemnari ex nudo pacto. cū ius ciuile ei nō aſſiſtat. Secundo cōfirmabā. nā ſtatuta ciuitatū ſunt ſeruanda ēt in foro cōſcīæ. prout vult glo.no j quam no.ibi Bal.& dicit non reperiri alibi in c.quæ in eccleſiarum de conſti.

b ¶Hic. Grg. Gradum. Vide circa hunc articulum ea, quæ late ſcribit idem Doci.in d.c clerici.& in l.eum quid, ff.ſi cer.pe.& vtrobique dixi in apoſt.

c ¶Fidelior. In c.fidelior. vide de hic Pan.in c.at ſi clerici, §.de adul.col.vlt.circa fin.de iud.& copioſe habes per Fel.in c.eam te, col.8.verſ.limita 3.extra de reſcr.vbi doct.dicta ad hoc.

quã Inn. & cõiter Doc. sequunt̃, ꝙ exceptio hic nõ admittit̃, qa ñ proportionat̃ ad possessionẽ, quã electus, & confirmatus cõsequi intẽdit, cũ possessio sit qd facti. l. denique. ex q. cau. ma. exceptio tẽdit ad exclusionẽ iuris, qa est actionis exclusio. l. 1. ff. de excep. Insti. e. in prin. Sed ꝯ istã solutionẽ insurgit do. Abb. & dicit, ꝙ actio cõpetit ad petendũ possessionẽ, q̃ q̃s nũquã habuit, & dat̃ interdictũ adipiscendę, vt no. in c. accedẽs. j. de accu. Et ꝯ tale interdictũ exceptiones plures opponi possunt, vt sequit̃ Abb. hic. ergo exceptio vr̃ proportionabilis, qa licèt agatur ad possessionem, tñ reperit̃ remediũ iuris, ꝙ mediãte exceptione excludi pt̃, & ita fin eũ rõ cõis confunditur. Sed tenẽdo cõem opin. pro rñsione cõsiderãdũ est, fm Imo & Per. hic, ꝙ iõ hęc exceptio repellitur, qa non erat talis, quæ concerneret defectũ proprietatis, sed opponebat̃ exceptio, propter q̃ ipsa electio, & cõfirmatio erat cassanda, & talis exceptio, etiã si probet̃ incõtinẽti, nõ impediret acquisitionem possessionis, qa interĩ bẽt ius proprietatis anteqñ electio cassef̃, vt tradit Compost. & Ioan. And. in c. quod licurã gl. pen. s. de electio. Secus vero qñ opponeret̃ exceptio, quæ ipso iure cõcerneret defectũ iuris de pñti, vt qa dicat̃ collationẽ factã p lr̃as falsas, vel electionẽ p illũ qui non habet potestatẽ eligẽdi. Nã si incontinenti ista exceptio probet̃, impedit̃ acquisitio possessionũ. Et hoc casu procedũt quæ d. Abb. hic inducit. Ista distinctio nõ tollitur formaliter arg. qd Abb. facit. Itẽ nõ caret diuinatione, dũ tex. qui loqtur gñalr̃ restringit̃, vt intelligat̃ de exceptionibus, qñ ꝯcernũt
26 ipso iure defectu proprietatis. † Præterea dictũ in señ vr̃ verũ, qa quãuis exceptio ñ excludat ius ꝓprietatis d pñti, dẽt tñ admitti ad impedimentũ, ne q̃s cõsequat̃ possessionẽ. Nã fideicõ
a missarius ᵃ possidens rẽ hr̃ditariã, pt̃ se † opponere hr̃di petenti
27 se mitti ĩ possessionẽ, iuxta l. fi. C. de edi. di. Adr. tol. ubi gl. hoc tenet in verbo, ius imo. Ad idẽ gl. ĩ l. filiã fratribus. ff. ad Treb. qa cũ ipse fideicõmissarius sit, retinere pt̃, ex quo restitutio dẽt sibi fieri, arg l. dolo ff de do. except. Postremo ñ vr̃ verũ, ꝙ tex. in terminis ĩ quibus loquit̃, ñ hẽat locũ qñ opponit̃ exceptio criminis, ex quo nullitas tituli ipso iure infert̃. Nã in ꝯriũ est tex. in d. c. accedẽs. dũ loqt̃ de homicidio. Et ibi ponderauit dom. Abb. in 2. no. j. de accu. Et sic ex pluribꝰ patet, ꝙ pdicta distinctio nõ procedit. Vnde tutior via vr̃, vt dicamꝰ istũ tex. ꝓcedere in spiritualibus, prout loquit̃. Sic ẽt loquitur text. in d. c. accedẽs. Secus vero si in tẽporalibus, prout allegata in contrarium loquuntur. Item tex. hic loquitur in possessione, quæ non erat apud excipientem. vnde facilius iste electus, vel confirmatus illam cõsequitur. Secus quando possessio esset penes excipientem, prout loquitur regula, cui damus actionem.

ADDITIONES.

a ¶Nam fideicommissarius V. de circa hoc elegãs cõs. eiusdẽ do. Phi. Dec. nu 83. ¶Contra Alex. cons. 81. lib. 1. Deci. in l. ã. nu. 25. C. de edic. di. Adria. toll. consi. 84. Nicol. Boeri. decisio. Burdegal. clvj.

S V M M A R I V M.

1 *Locus in quo quis conuenitur, debet esse tutus, non solum domino, sed alijs. nu. 3. & nu. 10.*
2 *Promittens posse conueniri vbicunque fuerit inuentus, non conuenietur in loco non tuto.*
4 *Iudex, si locus non sit tutus, debet tutum eligere.*
5 *Promittens soluere certo loco si non sit tutus, non potest conueniri.*
6 *Appellari potest à citatione ad locum non tutum, & quando nu. 8.*
Et à grauamine successiuo semper. nu. 7.
9 *Spoliatus post longum tempus potest appellare.*
11 *Locus si non sit tutus domino, & sit procuratori, vel procuratori, & non domino, quid agendum.*
12 *Citatus ad locũ nõ tutũ tenetur mittere procuratorem, si põt habere idoneum.*
13 *Procuratorem constituere quis non tenetur in arduis. limita nu. 14.*
15 *Saluumconductus literis quando quis credere teneatur, & nu. 16.*
17 *Citatus ad locum non tutum an immediate appellare possit, vel prius debeat exceptio propon.*

1 EX parte. ¶ † Primo no ꝙ locus, in quo q̃s cõuenit̃, dẽt eẽ tutus arg. tex. in cle pastoralis in §. cæterum igitur. de re iud. & in c. venerabilibus. §. & hoc ipsum. de sen excõ. in 6. Facit tex. ĩ c. accepimꝰ. de fi. instr. in c. cũ psonæ. de priui. in 6.
2 † Et iõ licèt quis promiserit, ꝙ possit cõueniri vbicunq; fuerit inuẽtus, tñ ñ poterit ĩ loco ñ tuto cõueniri. vt no. Ang dicit ĩ
3 l. cũ res, & ibi Alex. ĩ 1. col. ff. de leg. j. ¶ † Scdo no. ꝙ locus iudicij dẽt eẽ tutus ñ tãtũ dño, sed ẽt alijs ꝓ eo interuenientibus, ut hic, & de quo in gl. j. videbimus. Et sicut partibꝰ, ita ẽt iudici locus eẽ dẽt tutus. in c. statuimus ubi Do. de offic. deleg. in 6. Fa-
4 cit tex. in cle. j. de fo. cõp. † Vnde si locꝰ ñ sit securus, iudex dẽt aliũ locũ idoneũ, & tutũ eligere. c. dilecta. j. de cõfir. vti. vel inutili. Et no. Io. And & Do. ĩ d. c. statuimus. Sic ẽt mutat̃ locus ĩ eo,
5 q certo loco soluere promisit. † Nã si locus ille efficiat̃ ñ tutus, vt qa forte creditor à tali loco bãnitꝰ sit, poterit alibi debitorẽ cõuenire, ut est tex. no. cũ gl. ibi, ĩ l. vsuras. C. de sol. quẽ pro sig. Ro. tradit ĩ no. 74. Senẽsis. & qd idẽ Ro. uoluit p illũ tex. in ꝯs.
6 352. quæritur primo. col. pen. ¶ † Tertio no. ꝙ quoties q̃s est citatus ad locum nõ tutũ, toties poterit appellare, licèt prima, vel secunda vice non appellauerit, quia hoc grauamẽ renouatur,
7 † & successiuum est, & à grauamine successiuo semper appellatur, ut p Abb. hic, & hoc tenet Spe. eo tit. §. restat, col. fi. & Bal. in l. 2. in uer. secundo quæritur. C. de epi. audi. & prosequit̃ Peru. hic, in v. illatin. & ultra eũ idẽ sequitur Card. in cle. 1. in pri circa si. q. 33. de fo. cõpet. Pau. de Cast. in cõs. 25 super primo. ĩ 3. col. Et ad hoc bene facit, qd no Arch 2. q̃st. 8. in c. hortamur. ubi ꝯquit, ꝙ licèt exceptio loci nõ tuti, dilatoria sit, qua tñ grauamẽ reiterat̃, & successiuã hẽt cãm, ẽt post lit. cõte. qñcunq; opponi pt̃. Et Bal. hoc idem tenet in l. peremptorias. col. 2. ver. pone aliquis. C. sen. rescin. nõ poss. cũ si. vt tradit Ale. ĩ l. de ętate. col. 4. ver. & scias ff. ad Treb. Et idẽ in simili de ferijs dicunt Bal & Ange. in l. 3. § sed excipiũtur. ubi Ale. seqt̃. col. 1. ff. de fer. Et quãuis ista sit cõis opi. vt colligit̃ ex pcedẽtibus, nõ tñ concludenter vr̃ ꝓbari in isto tex. in quo Abb potissimum fundamentũ facit, dũ dr̃ hic, quoties. qa ista dictio, quoties, põt dici, ꝙ ponat̃ respectu diuersorũ iudicũ, & sit sensus, a quolibet iudice faciẽte citationẽ ad locũ ñ tutũ appellari põt. Et hoc suadet̃, quia loquit̃ tex. in numero plurali. ibi, quoties ad illos iudices, vos vocari contigerit. Nam inductio cõis bene procederet, si illa dictio, quoties ad eundẽ iudicẽ referret̃. Retenta tñ cõi opi. primo declarat̃, vt procedat ĩ isto grauamine loci non tuti, qa ut dictũ est, licèt in prima uice, vel secunda citatus nõ appellauerit, poterit tñ postea, qñ citatio reiteratur, appellare. Secus in eo, qui cõparuit corã iudice suspecto, qa si a pñcipio illũ nõ recusauit, vlterius postmodũ nõ audit̃. c. inter monasteriũ. s. tit. j. Et rationẽ diuersitatis tradit Ant. de But. in c. dilectus filius, in 2. col. ver. nota bene s. de rescrip. Secunda cõis opi. ꝓcedit, qñ appellatur a grauamine illato per nouã citationẽ, & nõ est lapsum tẽpus appellationis. Secꝰ verò si a grauamine de præterito appellaret̃. nã appellatio nõ procederet. Ita notanter Imo. post Ant. d Bu in cle. causam. de elec. col x. ver. aduertat tñ appellans. Quod dictũ valde extollit Peru. hic. Et hoc de plano vr̃ procedere. qñ a grauamine præsenti appellat̃, prout isti loquunt̃, sed in dubio qñ appellatio simpliciter interponeretur, idẽ putarẽ dicẽdũ, cũ grauamẽ sit successiuũ, ĩ quo appellatio fundatur, & in dubio iterpretatio fit, ut actus valeat. l. quoties. ff de re. dub. & l. 4. de testa. mil. Tertio, cõis. cõclusio limitat̃, nĩ
8 si iudex expresse pronũciaret locũ eẽ tutũ, † tũc. n. debet appellari intra x. dies fm Bal in addi. Soc. ĩ 2. col. eo. ti. & simpliciter hic sequit̃ Per. hic, & idẽ uoluit Ro. in 4. decis. no. qd ubi dt. in
9 tit. de resti. spo. in antiquis, † ubi cõcludit spoliatũ post longũ tẽpus posse appellare: quia grauamẽ successiuũ est, nisi inferat̃ grauamẽ per sniam diffinitiuã, vel interlocutoriã, & ita sentit expresè, qd Bal. dicit. Sed tñ in hoc aliter sentit Imo. in d. cle. cãm. dicẽs, ꝙ licèt expresè non pronunciet̃, nihilominus citatio factã per iudicẽ dr̃ snĩa interlocutoria, qa omnis vox iudicis faciẽs ad cãm, interlocutoria est. Non tñ recedẽdũ ẽ ab ista limitatione, quæ ur̃ habere bonã rõnẽ in terminis in q̃bus isti loquunt̃, qa qñ expresè declarat̃ locũ eẽ tutũ, si nõ appellat̃, hoc pro ueritate hr̃, qa snĩa trãsit ĩ rem iudicatã. c. ꝙ ad cõsultationẽ. s. de re iud. ideo nõ põt appellari, quia nullũ grauamẽ de pñti esse reputat̃ ex quo declaratũ fuit locũ eẽ tutũ. Sed qñ simpliciter q̃s citatus fuit. non est sic, si non appellauit pro illo grauamine illato, & sibi præiudicabit, sed p hoc præiudiciũ ñ fit ĩ alijs, qa unus actus citationis nõ extenditur ad alios, qui sequuntur, arg. l. uoluntate. C. de execu. tut. in l. fi. C. ne uxor pro ma. Tota uis ergo cõsistit qualiter verba cõcipiant̃. Nã si simplr̃ citatio facta sit, hẽt locũ cõis opi. Si uero sit facta citatio, &
10 dictũ sit locũ citationis esse tutũ, ꝓcedit ista limitatio. ¶ † In gl. ibi. oẽs sui. No. ꝙ locus iudicij dẽt eẽ tutus oĩbus, q ad iudiciũ in fauorẽ partiũ vẽturi sunt. Ad hoc est bonus tex. in auct. habita. C. ne fil. pro pa. ibi, tã ipsi q̃ eorũ nũcij ueniãt, & habitent ĩ
11 eis secure, & Bal. ibi in v no. Et ex hoc Abb. infert, † ꝙ si locus ñ sit tutus procuratori, sed domino, ñ tenet̃ tñ dñs cõparare: vel si tutus sit procuratori, nõ dño, ñ cogit̃ dñs procuratorẽ cõstituere, p tex. hic, qui alternatiuè loquitur. vñ sufficit, ꝙ in altero sit timor, & ita Abb. tenet opi. Host. ꝯ Inn. quã ẽt Imo. & Peru. hic sequunt̃. Sed tñ opin. Inn. vr̃ probabilis, pro qua vr̃ tex. ĩ c. olim. s. de rest. ibi, partibus, si fieri põt, vel procuratoribus earũ, ad locũ idoneum, & securũ conuocatis. Sufficit ergo, qd procuratores uocati sint ad locũ tutũ, qñ dñs uocari nõ põt. Facit tex in l. Papinianus exuli. ff. de min. & in l. sed & si p ꝓtorẽ. §. j. ff. ex qui. cau. ma. licèt Imol. his iuribus conetur respondere in c. q̃relam. s. de procu. & in l. q̃siuũ. ff de re iud. † Et ista opi. Inn. ꝓbat̃ ex eo, ꝙ no. Ang. in dispu. inci. Bononieñ. in 4. dubio. ubi cõcludit, ꝙ citatus ad locũ non tutũ tenetur mittere procuratorẽ, si habere idoneũ põt Et sequit̃ Alex. in d. l. de ætate. ff. ad Treb. Nõ ob. tex. hic, qui pro maximo fundamento põderatur pro opi. Host. dũ loquit̃ alternatiuè, qa uerba illa Tu, vel tui, hoc mõ intelligi pñt, ꝙ si tu citatus sis ad locũ ñ tutũ, nõ teneris

teneris cōparere, & poteris appellare, & idē in procuratoribus citans ad locū nō tutū. Nā nec ipsi cōparere tenent, & in eis pariter habebit locū dispō huius tex. Nō aūt intendit dicere, q dns excusetur, si locus nō sit tutus procuratoribus. Et ita hoc mō text. iste euitari pōt. Aliæ ēt rñsiones nō obstant, & ad primā, dū dr, q personalr qs cōparere nō cogitur, dici pōt, q ex cā arctari qs pōt ad personalr cōparendū, qn imminet aliqua necessitas, c j. in fi. de iud. in 6. Et causa iusta vr, qn locus non est tutus procuratori. 13 † Nō ob. alia ratio, dū dr, q in arduis quis tenet procuratorē constituere, vt no. in c. q̄relā, s̄. de pcu. 14 † Nam fallit ista cōclo. qn locus nō sit tutus dño principali. Ita probat in d. ca. cū olim, s̄. de testi. in ista tn̄ qōne probabilem distinctionem tradit 15 Maria Soc. in tracta. de dilatio ar. 18. q. 5. ¶ † In fi. gl. notandū a est, q quis non tenet credere literis salui cōductus,[a] vt dr in ca. accedens allegato in gl. Et hoc verū intelligitur, qn locus nō est 16 tutus pp inimicitias. † Secus si pp guerrā, quia tunc bene credēdū erit lr̄is salui cōductus, q̄ ɔcedi, & obseruari solent, vt tradit Roi in dec. 12. itē licèt guerræ. & ti. de do & ɔtu. s̄ nou. seqr Ant. de But. in c. cum dilectī col 4. s̄. de do. & contu. Facit q no. Io. An. & Doc. in c. cū nō liceat. de p̄scr. Et istud, q proxime dictū est, bn̄ pcedit, qn s̄m morē patriæ talis saluus coductus omni respū redderet illū securum. secus vero vbi timeret vim inferri cāæ. pp aduersatiorū potentiā. Nam tunc nec talibus lr̄is dēt se cōmittere, vt tradit Io. An. in ti. de acc. in 3. parte, §. fi. in ver. qd si bānitus. Ang. in dispu. inci. Bono in 3. dub. in l 2. §. q diximus. ff. si qs cau. Peru. circa fi. luc. & Ale. in l. nam q. ff. ad Treb. Hoc tn̄ vltimū dictū reprobat per Maria. in d. trac. de dilatio loco p̄al. s̄. in 18. art. in 5. q. in ver. sed tu aduerte. Dicit. n. q cū respū psonæ sit tutus, debet cōparere personalr, & si timet ne vis inferatur in cā, poterit iudicē recusare, nisi s̄m eū, esset cōtētio de aliqua re, quæ ad locū citationis deberet portari. Nam tuc posset sibi offerri. Et tali casu saluari pōt, & pcedit, q Io. And. & Ang. 17 dnt. ¶ † Extra gl. dn̄s Abb. late discutit, an citatus ad locū nō tutū immediate appellare possit, an vero prius dēat exceptio pponi. Et post alios no. distinguit, vt p eū hic, & eandē distinctionē in effectu posuit Imo. in d. l. de ætate. quē refert, & sequitur ibi Alex. ff. ad Treb. Et subijcit ibi Alex. veriorē esse opi. Pau de Eleaz. in cle. qa contingit. de reli. dom. qui tenet indistincte, q possit appellari, p tex. hic, q generaliter loquit. Bene facit verbū, libere, q ponderat p d. Abb. hic, & cōprobat rōne. Nā tale p̄ceptū grauat. ergo pōt appellari. c. vt debitus, j. eod. Et sufficit grauamen re ipsa, vt not. in c. dilecto, s̄. eod Nec placet limitatio Cald. quam Abb. hic seqtur dum dicit appellationē nō iustificari ex grauamine illato re ipsa, qn iudex probabilr putabit se nō grauare, qa tunc nō cōmittit iniqtatē, quæ in appellatione cōsiderat, c. interposita. il 2. §. fi. j. eo. & qn nō deferret honori iudicis. si ab eo absq; culpa eius recederet, ɔ̄ illud, q dr in c. vt debitus. j. eo. Et ita incidenter Abb. hic tradit, dum opi. Io. An. hic refert. Sed ista ɔclo, vt dixi, nō vr procedere, quia imo sufficit gn̄aliter probare grauamē illatū esse re ipsa, & q iudex probabiliter errauit. q patet, qa appellatio iustificat ex nouis pbōnibus, cū in cā appellationis nō pducta pducā, nō probatum probabo. in ca. cū Io. s̄. de fi. instr. l. p hanc. C. de tēp. appe. Non ob. q tali casu non arguat iniquitas iudicis, quia est iniquitas re ipsa. q̄ sufficit, vt dcm̄ est, & probatur in c. cum causam, j. eo. vbi Abb. in vlt. no. Facit tex. in l. j. in prin. ff. eo. tit. Simlr nō ob. q nō ɔsulat honori iudicis, ex quo ab eo recedit absq; culpa eius, quia sufficit, quod ex causa recedatur a iudice, licèt culpa sibi non adscribatur, vt in d. c. vt debitus, vt patet ex prædictis.

ADDITIO.

a Salui conductus. Vide per d. Fel. in c. accedens in 1. col. vt li non contest. & in modo salui conductus vide per eundem do. Phil Dec. consi. 31.

SVMMARIVM.

1 *Procurator potest constitui per literas.*
2 *Testes deponentes, quòd literæ sint manu alicuius qualiter debeant deponere.*
3 *Sigilla plura potest quis habere ad diuersos actus.*
4 *Sigillum ordinarij non facit fidem, nisi in pendentibus ab eius officio.*
5 *Limitata causa limitatum parit effectum.*
6 *Literæ secundæ non ualent tacito de primis.*
7 *Signum notum si quis adferat excusatur dans ei aliquid.*
8 *Bidellus tradens librum scholaribus excusatur.*
9 *Nuncio consueto dans aliquid excusatur, sed non in rebus magni ponderis, num. 10. & vide nu. 11.*
12 *Præsumptio si sit aliquē abstulisse signū quē defert, ei nō creditur rōne dicti signi.*
13 *Forma conuentionis attendenda est in no. casu.*
14 *Credulitas leuior sufficit, ut doli præsumptio excludatur.*
15 *Debitori generis incumbit periculum.*

1 2 SIgnificauit. ¶ † Primo no. pcuratorē posse ɔstitui per literas priuatas[a] cōstituētis, vt Abb. declarat hic. Ad idē tex. in l. j. §. pcuratorem, ff. de procu. in c. ɔtingit, j. de trāla. & in c. cū dilectus, j. de reli. do. debet tn̄ probari, q sint lr̄æ 3 manu ɔstituentis scriptæ. † Et ad pbādū hoc, nō sufficit, q simpliciter testes hoc dicant, vel qd de literarū cōparatione attestentr, sed debēt dicere se fuisse præsentes, qn scriptæ fuerunt. vt Bar. no. tradit in l. scripturas, C q pot in pig ha. in l. nuda rō. in 2. col. ff. de dona. Ant. de Bu. in c. 2. in 3. col. s̄. de fi. instr. cū si. et psequit Alex. in cōsi. 125. discussis hæsitationib. in 3. col. li. 1. & 3 in consi. 80. viso pcessu. col. 2 lib. 4. ¶ † Secundo colligitur hic q quis pōt habere plura sigilla destinata ad diuersos actus, & sigillū deputatū ad vnū actum, in alio actu fidem non facit. Et 4 ideo Arc. per istum tex. in c. post cessionē. s̄. de proba. † arguit, b & ɔcludit, q sigillum ordinarij[b] non facit fidē, nisi in pertinē 5 tibus ad officiū, licèt aliter ibi dicant Ant. de But. & Abb. † Ad hoc facit, qa limitata cā limitatum effectū producit. l. in agris. ff. de aequ. re. do. l. fi. & qd ibi Bal. C ad Maced. l. fi. & ibi Bal. C. de iur. om. iu. cū si. Conclusio prædicta limitatur nisi ex cā, vt p Abb. hic, qui simile adducit, qa etiā annulo alterius signari potest testm̄ §. possunt. Insti. de testa. Hoc tamen simile, & fundamentum non videt esse tutum, tenendo illud, q voluit Ioā. Fab. in d. §. possunt, q speciale sit in testamento, q annulo alieno signari possit. Secus vero in alijs dispositionibus. Et rationē diuersitatis ibi adducit, & sequitur Alex. in l. si vnus. C. de test.
6 ¶ † Tertio no. q secūdæ literæ nō valent, qn sunt impetratę, nō facta mētione de primis. Cōcordātia iura in gl. sunt. Et nedum de primis lr̄is, sed ēt de cla eleganti, quæ in primis inserta fuisset, mētio fieri debet, tex. est no. in c. 2. s̄. de do. & cōtu. & de his 7 plene hr in c. cæterū. s̄ de rescr. ¶ † In gl j. in fi. per istā glo. inferunt Ant. de Bu. & alij, q excusatur ille, qui rem aliquam tradit c alicui venienti cū signo[c] noto illius, cuius nomine se venire refert, & ita quotidie fit. Idē ēt Bar. dicit in l. si quis vxori, §. apud 8 Labeonē. circa fin. ff. de fur. † vbi in Bidello loqtur tradēte librū scholaribus. Et a fortiori hoc procederet, qn conuentū eēt de signo dato, vt no. Ang. in l. j. ff. de eo, per quem factū erit. Et ita als de facto contigit in quodam hospite in ciuitate Luca. Et idem 9 dicendū est, † qn nuncius esset consuetus, ut no. Bar. in d. §. apud Labeonem, & probatur in l. argentum. ff cōm. Bal. in l. si is, cui. ver. quæro nunquid, C. de fur. Facit tex. in ca. significante. & qd ibi Abb. j. de pig. Et cōsiderandū est in prædictis casibus, q nedū a dolo, sed ēt a culpa iste vr excusari, & ita vt nullo modo teneatur, ēt si culpa leuissima sit, vt colligit in d. l. argentum. ff. 10 cōmo. † Et cōclo prædicta procedit in his, quæ sunt leuis p̄iudicij. Secus est in rebus magni ponderis, quia nullo modo credēdum est, vt Abb. hic dicit. Hoc suadetur ratione, quia aliàs cū leui signo posset petere rem magni valoris. Nam signū bn̄ probat, q veniat nomine illius, sed non q petat hoc. Bene facit, qd no. Bart. in l. Lucius, ff. de fideiuss. Putarem tamen hoc limitari posse, nisi vltra signū, qd attulit, ēt rem petitā in loco aliquo, vel spāli demonstratione designaret. nā tunc etiam in rebus p̄iudicialibus esset credendum, argumento eius, quod dictū est de signo dato. Nam in signo conuento indistincte credēdum videt, quia partibus sic placuit, arg. l. i. §. si conuenerit, ff. de po. 11 ¶ † Secundò, conclusio prædicta limitatur, qn ille cuius nomine nuncius venit, erat ɔsuetus talia signa mittere, vel si talis cōsuetudo esset in loco, vt p Abb. hic. In quo tamen aduertendū est, qa etiam absq; alia cōsuetudine personæ, vel loci, quod dictum est, vr procedere, quia per signum, quod transmittitur, voluntas mittentis satis arguitur. Sed dictum istorū saluari pōt in his, q̄ sunt magni preiudicij, in quibus regula supradicta nō 12 procedit. ¶ † Tertiò fallit, qn esset præsumptio, vel coniectura ɔ̄ portantem tale signum, q illud abstulisset. Do. Anto. & Abb. 13 hic. arg. l. j. §. ille aūt. C. de Lat. lib. tol. ¶ † Quarto fallit, nisi actū esset specialiter de persona, per quam res deberet transmitti. Nam tunc a forma conuentionis recedendum non est, vt no. Bal. in d. l. si is, cui. C. de fur. bonus text. in l. cum, q. §. fi. ff. cōmo. facit, quod tradit Pau. de Ca. in consi. 294. Viso suprascripto pūcto. col. j. Et in istis limitationibus non excusatur iste, qui credidit a culpa, quo minus teneatur secundum qualitatem cōtractus: 14 excusari tamē videtur a dolo, † quia leuior credulitas sufficit, vt præsumptio doli remoueatur, ex eo, quod no. Fulg. uoluit, 15 & Alex. sequitur, in l. Possa. C. de his, qui. ut indi. ¶ † Quinto, & ultimo, regula procedit in debitore alicuius rei in specie. Secus est in debitore generis, quia indistincte periculum ad ipsum debitorem pertinet, d. §. item Labeonem. vbi Bar. per illū text. hoc dicit. Abb. hic, & Bal. in d. l. si is, cui.

ADDITIONES.

a Hie. Gig Priuatas. Formam literarum priuatarum quibus procurator cōstitui potest, vide per Abb. in sua prac. in rub. de for. procu. sub sigil. consti.

b Hie. Gig. Ordinarii. Adde eundem Dec. in c. post cessionem, supra de proba. in 2. 3 & 4. col.

c Signo. Vide Iaf. in l. 1. de eo, per quem fac. erit. Dec. in l. cum fundus, §. 1. num. 14. si cet peta.

SVMMARIVM.

1 *Superfluum non dicitur quando quid repetitur diuersis respectibus.*
2 *Petens aliquid demonstrare tenetur, vt reus certus reddatur.*
3 *Libellus certus esse debet, & satis est colligere quid actor velit. nu. 6.*

4 *Libellus*

4 *Libellus si non declaretur, ei non tenetur reus respondere.*
5 *Libellus generalis procedit parte non opponente.*
7 *Libello incerto qualiter excipiendum sit secure.*
8 *Exceptio obscuritatis ante litem contestatam opponi debet.*

Significantibus. ¶ Hæc decretalis ad lītam ponit̄ s̄. in ti. d̄ libel. obla. Nec ob. arg. de superfluitate, quia rñ-detur, vt p Abb. hic, & idē Abb. in ti. de lib. obla. in c. significantibus. † Nā p ista iura cōcludit, ꝙ nō sit superfluū,ᵃ qñ idē repetitur diuersis respe ctibus. Et hoc idē no. Do. in c. quoniā. x. dist. Ro. in l. quanquā. in prin. in vlt. no. ff. de aqua plu. arc. Facit ad hoc tex. in l. si a Titio, ff. de rei vend. in l. apud Celsum, §. si a Titio, ff. de excep. do. Nā istis tribus locis ad literā idem casus ponitur.ᵇ † Ex isto tex. colligitur, ꝙ ille, qui rē aliquam petit, illam taliter demonstrare debet, vt reus certus reddatur.ᶜ Facit text. in l. si in rem. ĩ pri. ff. de rei vē. † Sic. n. libellus porrigi debet, vt aduersarius certus sit, an velit cedere, vel cōtendere, l. j. in prin ff. de eden. & ideo Cy. in auc. offeratur, C. de lit. conte. in diffinitione libelli dicit, ꝙ est scriptura breuis clarā cōnnēs intentionē agentis. Refert Abb. in rub. de libe. obla. & latius in c. j. in j. no. eo. ti. Et si libellus non declaret̄, non tenet̄ reus rñdere. † ut Abb. dicit in ca. 2. in pe. no. de lib. obla. & idē Bal. prius voluit in l. fi. col. 4. ver. opponit̄, C. de codicil. † Et p̄dicta vera sunt, si opponitur per eū ꝯ petitionē gñalē. aliàs vero generalis procedit parte non opponēte, l. fi. C. de anna. exce. † Et hoc verum est, dūmō ex narratis colligi possit, qd actor velit, vt no. Bar. dicit in trac. ad repri. in verbo, figura iudicij. ĩ 2. col. Et cautus dēt esse reus, q ꝯ gñalē libellū opponit, vt nō petat libellū declarari, qa sic actor instrueret̄, sed dicat absolute libellū non ꝓcedere, † & petat se absolui ab obseruatione iudicij. Nā tali casu si actor añ litē ꝯtestatā ñ declarat, nulla eēt sñia, q̄ ꝑ eo ferret̄. Ita Spe. docet in ti. de lib. ꝯcep. §. fi. ver. cautus. col. pe. Ant. de Bu. in c. fi. ĩ j. q. s̄. de lib ob. Pau. de Ca. in l. edita. in 3. col. C. de eden. Alex. in l. 1. in prin. ff. de eden. † Et talis exceptio obscuritatis ante litem contest. opponi debet secundum Bal. in l. exceptione. col. 4. ver. deinde dico. C. de prob. quem sequitur Alex. in d. l. j. in prin. ff. de eden. Reliqua dicatis, vt per Doct. hic.

ADDITIONES.

a Hie. Gig. Superfluum. Vide Fran. Cur. in consi. 73. incip. d. Fran.
b ¶ Syl. Al. Ponitur. Ad idem est tex. in l. si quis in conscribendo, C. de pac.
c Hie. Gig. Reddatur. Vide circa istam materiam quæ late scribit Ias. in §. curare. Insti. de actio. vbi diffusius cæteris examinat illum articulum videlicet, an, & quando libellus incertus admittatur.

SVMMARIVM.

1 *Iudex a quo potest præfigere terminum appellanti.*
2 *Impedimentum proueniens ex facto principis impedit cursum termini præfixi ad prosequendam appellationem.*
3 *Terminus constitutus ad finiendam appellationem, si non valet respectu finis, valet, vt valere potest respectu prosecutionis.*
4 *Dilatio si non valet, vt agitur, valet vt valere potest.*
5 *Actus in iudicijs semper valet, ut valere potest.*
6 *Iudex inferior non potest superiori legem imponere.*
7 *Iudex a quo non potest terminum præfigere appellanti ad finiendā appellationē.*
8 *Appellationem finire pertinet ad iudicem ad quem.*
9 *Exceptio cognoscenda coram ecclesiastico, si proponatur coram seculari, non poterit secularis terminum præfigere infra quem debeat proponi, & probari.*
10 *Statutum, quód qui obtinuit inhibitionem ab ecclesiastico debeat infra certum terminum expediuisse, non valet.*
11 *Terminus legitimus dicitur terminus præfixus ab homine.*
12 *Recusari non potest iudex eo, quod habeat commensalem aduocatum alterius partis. Nisi ei esset multum fauorabilis, nu. 16. & est arbitrium iudici, num. 17.*
Neque si filius eius sit aduocatus unius partis litigantium coram eo, nu. 13.
Potest recusari si habet familiaritatem cum inimico aduersarij, nu. 14.
15 *Amicus inimici mei, inimicus meus præsumitur.*
18 *Terminus præfixus ab homine præueniri non potest.*
19 *Notorium dicitur, quod ex actis colligitur, non in statuto, nu. 22.*
Et quod in iudicio probatum est, nu. 20.
21 *Acta non faciunt esse notorium ut iudex debeat secundum illa pronunciare, nisi sit conclusum in causa.*
23 *Iudex ex officio supplet in notorio, quod ex actis colligitur, etiam nemine opponente, limita nu. 26.*
24 *Iudex potest repellere testem consanguineum quando constat ex actis.*
25 *Notorium quando constat ex actis, non est allegandum.*
27 *Petere datur pars quando colligitur ex libello, vel exceptionibus.*
28 *Iudex procedit parte absente tanquam super notorio, quando ius partis redactū est in actis.*

Ex insinuatione. ¶ † Primo no. ꝙ iudex a quo, pōt terminū p̄figere appellāti. & hoc ĩ subsidiū, ꝑut inuit tex. hic, & & dixi in c. ꝑsonas, s̄. e. ¶ † Scdo, ꝙ impedimētū ꝓueniēs ex facto principis, impedit cursum ter̄i p̄fixi ad ꝓsequendum appłonē, vt colligit̄ ibi, lis intacta permanet. & ibi, absq; dāno moræ & lō nō dabit̄ secundus annus, ex quo primus non currit. Sed tñ iste text. euitari pōt intelligendo, ꝙ lis hic ponat̄ pro cā. Nam licèt secundus annus cōcedat̄, verū ē dicere, ꝙ causa intacta permanet & absq; dāno morę. De quo late dixi in c. ex ratione, s̄. eo. ¶ † Tertio no. s̄m cōem intellm, ꝙ terminus constitutus ad finiendam appłonem, si non valet respectu finis, valet, vt valere pōt respectu prosecutionis, ar. c. 1. de despō. Impu. in 6. † Et iō dicit Bal. gñaliter hic, circa fi. ꝙ si dilatio non ualet, vt agit̄, valet vt ualere p̄t per istū text hic. Facit tex. in c. cum dilecti. de do. & cōt. in l. Celsus. de arb. † Nā generaliter ĩ iudicijs actus valet, vt valere p̄t, vt dñt Dy. Ray. & Imo. in l. j. §. si qs ita, ff. de ver. ob. arg. l. sed & si possessori, §. item si iurauero, ff. de iureiu & qd voluit gl. in l. & puto, ff. fa. erc. bo. tex. in l. j. & ibi Bar. C. de neg. ge. cum concor. vt tradit Aret. in d. §. si quis ita. col. 6. ¶ † Quarto no. ꝙ inferior index non potest legē supiori imponere. cōcordātia iura in gl. sunt. Et per istū text. infertūt Doc. † ꝙ iudex a quo nō possit terminū p̄figere appellanti ad finiendū appłonē, † qa finire appellationē pertinet ad iudicē superiorē appłonis, vt dictum est in c. personas. in 5. casu, s̄. eo. & no. Card. in cle. j. q. 22. eo. ti. Et per istum tex. dicit Barto. in l. 2. ff. de re iud. in prin. † quod si coram iudice seculari opponit̄ exceptio cognoscenda coram ecclesiastico, non poterit secularis terminū præfigere, infra quem debeat proponi, & ꝓbari exceptio coram ecclesiastico. Et sequuntur Ange. & Imol. ibi, Bal. in l. quoties, C. de iud. & idem Bar. in l. præses, C. eod. Et per istū tex. dicunt Card. & Abb. in c. 2. circa fi. de eo, qui mit. in pos. † non valere statutum, ꝙ qui obtinuit inhibitionem ab ecclesiastico, debeat intra certum terminū se expediuisse. Qd declarat̄,ᵃ ut tradit Alex. post Sal. quem refert in l. Titia. col. 4. ff. solu. ma. idem Alex. in l. de die, §. tutor, ff. qui satisd. cog. † Vltimò no. retento cōmuni intellectu, ꝙ terminus legitimus dicit̄ esse terminus, qui præfigitur ab homine, vt hic, ibi ad terminū legitimū. Quod notandum est ad ea, quæ habent̄ in l. 3. ff. de leg. j. ¶ † Gl. j concludit, ꝙ iudex non possit recusari, licèt cōmensalē habeat aduocatum alterius partis,ᵇ ꝑ tex. in c. 1. s̄. de of. iud. vbi hoc videtur probari, & ibi But. in prin. Et in hoc gl. cōmuniter approbatur. Et sequitur Peru. in c. postremo, s̄. eo. in gl. in ver. aduocati. † vbi infert, ꝙ iudex non poterit recusari, licèt filius eius aduocatus sit alterius partis litigantis coram eo. Sed ista illatio non bene infertur, quia in filio vltra familiaritatē cōcurrit consanguinitas, & affinitas, & affectio paterna, quæ iudicē magis suspectum reddunt, arg. l. fi. in prin. C. de cur. fur. & l. isti quidē. ff. ꝙ met. cau. Præterea ꝯ gl. hic facit, † qa pōt iudex recusari si hēt familiaritatē cū inimico aduersarij, vt tenet Io. And. in c. ltīma. eo. tit. in 6. Bal. in l. sciēdū, ff. de leg. cū ꝯcor. vt tradit Peru. in c. postremo, s̄. eo. in 44. causa recusat. Ergo vr̄ a pari dicendum, ꝙ sicut aduocatus potest recusari, ita etiam familiaris, & domesticus aduocati. Non ob. tex. in d. c. 1. de of. iud. qa dici potest, ꝙ loquat̄ in aduocato dato ex officio iudicis, q priꝰ noluit patrociniū suscipere. vnde non vr̄ talis aduocatus habere tantam affectionē ad cām, sicut ille, qui a principio propria spōte patrociniū suscepit. ¶ Sed tñ a cōi opi. recedēdū nō est. Et ad rationē, q̄ in ꝯtriū allegat̄, pōt rñderi, ꝙ in amico, vel familiari inimici maior rō vr̄, † qa amicus, & familiaris inimici inimicus esse p̄sumit̄, vt no. Bal. in d. l. sciendum. & rō p̄sumptionis inimicitiæ magis intēsa vr̄. Nō sic in amico, vel familiari aduocati, qa aduocatus ñ tractat ꝓpriā cām, & cū non agat̄ de ꝓprio ĩteresse, illa affectio, quam ad cām hēre p̄sumit̄, nō ita cōicat̄, & extēdit̄ ad familiares eius. ¶ † Et retēta ꝯclōne gl. s̄m Ant. de Bu. limitat̄, nisi iudex, q cū aduocato partis familiaritatē habet, esset nimis fauorabilis alteri parti, per istū tex. hic. Nā ex eo solo, ꝙ iudex vni parti nimis gratiosus sit, suspectus reddit̄, vt ꝓbat̄ in ca. accedēs. vt li. nō ꝯte. Et si dicat̄, ex quo ista cā sola sufficit, familiaritas aduocati nihil opat̄. Pōt dici, ꝙ stāte familiaritate cū aduocato aduersarij, ex leuiori fauore reddit̄ iudex suspectꝰ, & totū vr̄ eē in arbitrio iudicis. Et ēt attēta qualitate aduocati, & maxima familiaritate iudicis cū aduocato, posset † iudex recusari, ꝑ ea, q̄ tradūt Hos. & Ant. de Bu. ĩ d. c. j. d̄ of. iu. ver. ꝯtrio. ĩ fi. ¶ † In gl. ĩ verbo, expectato ꝯclō gl. cōiter approbat̄ ꝑ Io. And. & alios, ꝙ tex. intelligat̄ de termino p̄fixo ab hoīe, q p̄ueniri nō pōt. c. sæpe. s̄. eo. Nā si tex intelligeret̄ de termino iuris, ꝑut dicebat Io. glosator, & sequit̄ Inn. ab ipso camerario appellante, de quo tex. loqt̄, terminus p̄ueniri simplr potuisset, vt Abb. dicit post Io. An. & alios hic. Dicit ērd. Abb. ꝙ ex alio lectura Inn. ꝓcedit, qa in terīo iuris ēt appellatus quandocūq; ꝓseq potuisset, & terminū p̄uenire, dūmō faciat appellātē citari in ꝓsecutione appłonis, vt ꝑ eū hic. Sed ista rō non multū facit, qa ea attēta ēt terminus hominis ꝑ appellātē pōt p̄ucoiri, dūmō narret̄ appellationem interpositā fuisse, & terminū ab hoīe cōstitutū esse, vt ꝓbat̄ in d. c. sæpe. s̄. eo. Et retēto cōmuni

ADDITIONES.

a S. Al. Declaratur. Adde Dec. in c. 2. col. 17. de iud.
b S. Al. Partus. Vide eundem Dec. in c. postremo, col. 2. infra eo,

cõi intellectu q tex.loquatur de termino præfixo ab hoĩe, intelligitur, q p̃fixus fuerit terminus ad p̃sequendũ, & finiendũ appłonẽ. Sed in hoc Abb. discrepat, quia dicit ipse, si iudex terminũ p̃fixisset ad finiẽdũ appłonem in curia, partes nõ impetrassent lr̃as extra curiã. Vnde, ſm eum tex. intellr̃, q terminus præfixus fuerit ad p̃sequẽdũ appłonẽ respũ impetrationis literarũ, ad redeũdũ ab interpretatione. Sed tñ verba literę repugnare vñr, dũ dr̃ q iudex appłonis terminũ præfixit, & q vtraque pars esset ab appłonis p̃sequutione renersa. Ista.n. verba ñ vñr solã impetrationẽ literarũ respicere, sed ad expeditionem totius cãæ appłonis referuntur. Et idẽ vr̃ p̃bari dũ text. dicit, vt cã teneamur intra dictũ terminũ expedire. Nõ obs. qđ Abb. ꝯ cõem intellm̃ adducit, q extra curiã impetratio facta nõ fuisset, vt ĩ. dictũ est, quia licet appło ad curiã deferaĩ, nõ tñ cã ibi deuoluitur, vt ibi agiteĩ, sed istud est in electione appellãtis, vt cã cõmittaĩ, vel ibi decidaĩ, vt p gl. ĩ c. j. §. post hoc. uer. petierit. in fi. eo. tl. in 6. & p̃baĩ in c. qua fronte. ẽ. eod. Vnde nihil obstat quin causa extra curiam cõmitti potuerit. ¶ In gl. fi. postremo ex dictis Inn. quẽ Abb. hic refert, tria colliguntur. Primum est,

19 † q notoriũ dr̃ esse illud, quod ex actis[a] colligitur, Inn. hoc p̃bat

a in c. cũ olim. ubi Abb. ĩ. de ver. sig. no. Bal. in auct. ad hęc. col. 5. ver. q̃ro nunquid ille. C. de vsu. vbi alleg. tex. in l. q sñiam. C. de

b pęn. Ang. in l. fi. ff. de pet. hęr. in gl. fi. Et q ex actis notoriũ fiat,[b] et no. Ang. in consi. x. in cã p̃dicta. & in ꝯsi. 149. primo vidẽdũ, circa fi. & idẽ Ang. in l. a. in fi. C. de tẽp. app. Ro. in cõsi. 227. specialis. vbi alleg. Inn. hic & idẽ Abb. in ꝯsi. 12. & si copiosior. col.

20 2. in 2. li. Quicquid. n. † in iudicio probatũ est, notoriũ esse dr̃, ſm Ant. de Bu. in c. fi. in 6. no. per illũ tex. de tẽp. ord. Silr̃ euidẽs dr̃, q patet ex actis, vt Bar. dicit in l. fi. ff. de pub. iu. pro quo est tex. in c. pe. in prin. de cau. poss. & propri. Et p̃dicta ꝯclusio p̃cedit quãtũ ad hoc, vt iudex officio suo supplere possit, put sta-

21 tim dicam † Sed quo ad decisionẽ causæ acta non faciunt rem notoriã, vt iudex debeat ſm illa pronunciare, nisi sit ꝯclusum in cã, vt tradũt do. de Ro. decis. 43 o. q̃ refert. & declarat d. Abb. in d. c. cũ olim. Et ad hoc est gl. no. in c. sigñauerũt. in ver. liquere. vbi Abb. post alios. ẽ. de testi. ¶ Silr̃ & ideo, p̃dicta cõclusio

22 limitaĩ nõ h̃re locũ in mã stricta. † qa appłone notorij in statuto nõ venit notoriũ, q ex actis collr̃. Ita Abb. per illũ text. dicit

23 in c. dudũ. el 1. col. 2. in nouis. de ele. ¶ † Secũdo notãdũ est, q in notorio, q ex actis collr̃, iudex supplet ex officio suo, etiã ne-

c mine petente,[c] ſeqĩ Anto. de Bu. in c. ex tenore. col. 5. versi. no. hoc dictum. de rescrip. & in c. cum dilectus. col. 6. versi. pridie

24 dicebatur. de consue. † vbi infert iudicem posse repellere testẽ consanguineum, quando constat ex actis. Et idem Ant. de Bu. in c. bonæ. el 1. col. 3. ver. procedunt hic, quando factũ non est notorium. de post. præla. Et idem Ang. in l. si vnus §. pactus ne peteret. col. fi. in prin. ff. de pac. tradit Ale. in l. 1. col. 2. C. vt quæ

25 de aduo. Ro. in consil. 227. in fi. † Et isto casu nnn requiritur, q notorium allegeĩ; vt voluit Ant. de Bu. in cle. appellanti. eo. tit. sequitur Rot. eo. tit. in 2. decis. in nouis. in addit. Et prædicta cõ

26 clusio procedit, † nisi causa exigeret formalem petitionem, vel exceptionem, vel quia in habilitas non esset ipso iure, sed parte volente quia tunc iudex non supplet, nisi petatur, vt no. decla

27 rat Ant. de Bu. in d. c. bonæ. & in d. c. dilectus. in locis p̃al. † Et dicitur pars petere, quando colligitur ex libello, vel exceptionibus, secũdum Bar. in l. si adulterium cum incestu. §. idẽ Pollioni circa fi. versi. vltimo possemus. ff. de adul. Sequitur Rot. in ti.

28 de lib. ob. in vlt. decisi. iiẽ si in libello, in nouis. † Tertio, & vltimo no. est, q qñ ius partis redactum est in actis, iudex procedit etiam parte absente, tanquam super notorio. Et hoc intelligitur, quãdo constat habenti nullã defensionẽ cõpetere, vt p Abb. hic. De quo dictum est in c. cum sit Ro. in fi. ẽ. eo.

ADDITIONES.

a H. Gig. Ex actis. vide Barba. in consi. 39. incip. præclare scripsit psalmista, in 2. vol. vbi multa allegat, & etiam consuluit, q lex vel statutum prohibens aliqđ dici de nullitate, intelligitur de nullitate notoria, seu euidenti, prout etiam vult Bal. in l. j. C. ne lice. ter. prouoca. Panor in consi. 44. inci. in præsentia, q. j. vol. & in consi. 4. inci. in causa. quæ ad præsens vertitur. in 2. volu & nullitas constans ex actis dicitur euidens. in l. si pars. ff. de inoff. testa. & Doc in locis proxime allegatis, maxime per Barba. p multa vbi supra alleg. Et vide eundẽ Dec. in c. pastoralis.

b Syl Al. Fiat. Adde Dec. in c. si quando. in 2. col. de offi. dele. in c. pastoralis. col. 4. de excep.

c H Gig. Petente. Adde q iudex etiam parte nõ petente, tenetur repellere actorem carentem actione, quando constat ex actis. gl. est ordinaria in l. vbi pactũ, per quã Doc. inferunt in specie ad multas q̃nes. maxime ibi Ias. in 4. col. cum seq. C. de transf. Et istud procedit & extenditur, etiam si competat actio, sed inefficax. Ita Fel. in c. ad aures. in 3. col. ver. stantibus istis, vbi declarat postea tripliciter hanc decisi. extra de rescri.

SVMMARIVM.

1. *Pertinere dicitur in eo ad quem res tantum pertinet iure patronatus.*
2. *Libellus, in quo patronatus dicit ecclesiam suam, procedit.*
3. *Verba libelli intelliguntur secundum capacitatem agentis.*
4. *Libellus, in quo laicus dicit ad se spectare ius eligendi, intelligitur de iure p̃ntãdi.*
5. *Pertinere, intelligitur etiam in sola possessione.*
6. *Patronus ecclesiasticus debet habere curam ecclesiæ vacantis.*
7. *Monachi possessionem Abbati acquirunt, sicut seruus domino, vel filius patri.*
8. *Possessio semel quæsita ex persona alterius, iterũ ex propria persona acquiri põt.*
9. *Appellationem geminare quis potest super eodem articulo.*
10. *Actus quandoque ad cautelam iteratur.*
11. *Institutus qui reperitur in possessione, potest petere se iterũ institui, & ex vtraque se tueri.*
12. *Legitimari quis pluries potest.*
13. *Appellatio extraiudicialis dicitur prouocatio ad causam.*
14. *Attentati via competit etiam contra tertium, qui in re attentata successit.*
15. *Attentati remedio condemnatus restituit fructus medio tempore perceptos.*
16. *Facere quando quis tenetur aliquid, intelligitur suis expensis.*
17. *Appellatio extraiudicialis ex verisimilibus, & probabilibus causis iustificatur, secus in iudiciali.*
18. *Appellatio vt iustificatur debet grauamen probari.*
19. *Appellatio non iustificatur vt attentata reuocentur, nisi de veritate causæ probetur, quando præsumptio est contra appellantem.*
20. *Appellatio propriè dicitur in iudicio, extra iudicium prouocatio ad causam.*
21. *Appellationis nomine an veniat extraiudicialis.*
22. *Appellatio iudicialis per oblationẽ probationis exceptionis ꝓpositæ iustificatur.*
    Quid quando est præsumptio contra appellantem. nu. 23.
24. *Apostoli dicuntur literæ dimissoriæ.*
25. *Apostoli ꝓpriè nõ cadũt in appellatione extraiudiciali, tamẽ tutius est q petãtur.*
26. *Appellatio generalis, & incerta extraiudicium admittitur.*
    Et an quando apellatur à futuro grauamine, nu. 27.
28. *Attentata contra appellationẽ, propter probabilẽ ignorãtiã nõ sunt reuocãda.*
29. *Excommunicatus extra iudicium non appellat.*
30. *Appellatio extra iudicium interponitur ratione causæ de futuro, quando quis verisimiliter timet grauari.*
    Appellari à futuro grauamine in iudicio non posse, qualiter procedat.
32. *Terminus in appellatione iudiciali currit à die interpositæ in extraiudiciali à die illati grauaminis.*
33. *Appellatio iudicialis in totum suspendit.*
34. *Attentata post appellationem iudicialem simpliciter reuocantur, in extraiudicialib. quæ fiunt contra appellationem.*
35. *Appellatio in vno articulo à causa principali, an & quando in totum suspendat iurisdictionem in causa principali.*
36. *Appellatio à condemnatione expensarum, an suspendat iurisdictionem in causa principali.*
37. *Custodia ecclesiæ vacantis si est collegiata, & cathedralis, uacante sede pertinet ad capitulum.*
38. *Capitulum ecclesiæ quã habeat custodiam ecclesiæ uacantis sede uacãte. & nu. 42.*
39. *Capitulum potest ecclesiam uacantem alicui commendare, donec de rectore prouideatur.*
40. *Capitulũ non succedit in ptãte conferendi beneficia ad collationẽ p̃lati spectãtia.*
41. *Commenda quę fit in titulum, per capitulum fieri non potest.*
43. *Custodia ecclesiæ uacantis non collegiatæ spectat ad prælatum.*
44. *Prælatus præfertur patrono in custodia ecclesię uacantis.*
    Nisi patronus sit ecclesiasticus, nu. 45.
46. *Patronus ecclesiasticus rationem administrationis petit in temporalibus. secus laicus, nu. 47.*
48. *Pensionis solutio non probat possessionem.*
49. *Possessio non probatur per solutionem indeterminatam.*
    Et probatur per solutionem pensionis, si alius non possideat, nu. 50. indistinctè cõtra soluentem, nu. 51.
    Quid contra tertium, nu. 52.
53. *Pẽsio si soluta sit longo tpe pro aliqua re, nõ solũ possessio sed dominiũ probatur.*
54. *Colonus, & inquilinus probantur ex præstatione pensionis decennalis.*
55. *Dominium directum probatur absque eo, q appareat de alia confessione.*
56. *Emphyteutæ, qui instrumenta emphyteutica perdiderunt, probant ius eorum ex præstationibus continuatis.*
    Et si à tali præstatione desistant, per biennium priuãtur, n. 57.
58. *Molestare dicitur quis retinendo possessionem, impediendo uti possessione.*
59. *Attentata retractari an possint propter ignorantiam attentantis.*
60. *Notificari debet illud quod potest fieri etiam parte absente.*
61. *Attentatorum remedium an sit utilius interdicto unde ui.*
    Et an plenius prouideat quàm remedium, c. reintegranda, nu. 64.
62. *Remedium c. reintegranda, requirit litis contestationem.*
63. *Causa verisimilis quæ dicatur.*
65. *Verisimile quomodo in iure accipiatur.*
66. *Causa probabilis quę dicatur.*
67. *Appellatio extraiudicialis ut legitima reputetur, requiritur copulatiuè quod ex causa verisimili facta sit.*
68. *Appellatio an possit reiterari. Non tamen potest multiplicari, n. 70. cõtra uide nume. 71.*
69. *Excommunicatus potest iterum excommunicari.*
72. *Cautela, ut appellatio reiterari non possit.*

1 BOnę memoriæ. ¶ † In tex. ibi, asserit pertinere, hoc verbum verificatur etiam in eo, ad quem tantum pertinet ratione iuris patronatus, secundum Bal. hic arg. tex. no. in l. talem. §. fin. ff. de hæred. insti. Et videtur probari hic, in-

telligēdo ꝙ Abb. peteret ecclesiam rōne iuris pr̄onatus. Et hoc
idē ī terminis voluit Arch. ꝑ illū tex. in versi. ptinet. in c. si apo
a stolica. & sequit̄ Do. ibi, col. j. ver. q̄to de qbus. de p̄bē. in 6. † Sic
ēt rōne iuris pr̄onatus libellus procedit, in quo pr̄onus ecclīā
3 suā dicit, fm Abb. in c. ꝑ illorū, in 1. no. j. de p̄b. † Et hoc ēt locū
hēt ī pr̄ono laico, qa verba libelli intelligunt̄ fm capacitatē agē
a tis, vt inquit Ant. de But. ī c. q̄relā. col. 1. in 2. no. de ele. † Et iō,
4 fm eū, si laicus narrat ad se spectare ius eligendi, intelligit̄ ꝓ iu
re p̄ntandi, qd ēt in laicū cadit. Iste tn̄ tea. ꝓ dicto Bal. parū fa-
cit, quia Abb. hic non ecclesiā ipsam, sed possessionē ecclesiæ
5 dicebat ad se pertinere. † & iō in sola possessione verbū, perti-
nere, verificatur, vt no. Ant. de Bu in d. c. querelā, ver. no. quar
to. cū si. vt tradit Alex. in ꝯs. 1 1 a. visis ll. v. Et hoc isto casu clarū
est, qa tea. spālr̄ se restringit ad possessionē ecclesię, q̄ Abb. ad se
dicebat pertinere. Et ad p̄dicta facit gl. ī c. īter dilectos ī ver. pti
nere. de fi. inst. & in l. si qs intētione. vbi Bar. & alii. ff. de iu. cū si.
6 ¶ † Primo no. fm vnū ītellectum, ꝙ patronus ecclesiasticus dēt
7 hr̄e curā ipsius ecclesiæ vacantis. de quo in glo. ¶ † Scdo no. ꝙ
Abbati per monachos possessio acquirit̄, l. cui dn̄o ꝑ seruū, &
patri ꝑ filiū in potestate. l. j. §. itē acquirimus. ff. de acq. pos. Et iō
quantū ad istā acquisitionē non refert an monachus seruo eq
paret̄, vt per Inn. in c. cū olim. de priui. no. Bar. in l. j. ff. de stipu.
seruo in l. cū hr̄edes. ff. de acqui. pot. cu si. vel filiofamilias, iuxta
no. per Bar. in l. j. ff. de vul. & pup. Et æquiparatio hic nō cadit,
ex quo tex. expresse dicit ꝙ Abbati per monachos possessio q̄-
rat̄, licèt possit cōsiderari qūo ad rōnē, qua potuit moueri sum
8 mus pōtifex hic. ¶ † Tertio no. ꝙ possessio semel acquisita ea
b ꝑsona alterius, iterū ex ꝓpria persona acquiri pōt. Quod not.
9 ad ea, q̄ hn̄t in l. 3. §. ex pluribus. ff. de acq. poss. ¶ † Quarto no. ꝙ
super eodē articulo qs applōnē geminare pōt de quo videbi-
10 mus in fi. post d. Abb. hic. † qn̄q; actus reiterat̄ ad maiorē cau
c telā. Vnde institurus, qui reperit̄ in possessione bn̄ficii, pōt pe-
tere de nouo se institui, & ex vtraque institutione poterit se tue
11 ri. † Et isto casu non habet locū ꝙ dr̄ in c. cū qui duas, de ele.
in 6. ita no. Car. dicit in c. post electionē. de cōces. p̄ben. vbi re-
fert pro dicto singulari. & sequit̄ Inn. in 2. col. ver. vel per istū
tea. Idē Abb. ibi ī 4. no. & sc. cū olim. el 2. de priui. Lap. alle. 132.
in versi. ad secūdā qōnē. Cal. in consi. 7. in ti. de ele. Ro. in cōsi.
431. quo ad pmū. in 2. dub. Do. in d. c. cū qui duas. Quod de-
claratur vt per Ro. in consil. cccl. in casu proposito, colū. 3. in
2. dub. & ꝑ d. Abb. in c. cū olim. in gl. in ver. clusionē. de re iud.
Et de hoc no. Cal. in cōs. 7. in ti. de elec. Do. in d. c. cum q duas.
12 † Sic ēt qs pluries legitimari pōt, & ea pleniori, ac validiori le
d gitimatione se tueri poterit, vt tradit Pau. de Cal. in ꝯs. ccxij. vi
so testō. circa fi. vbi alle. in sisi. no. per Inn. in c. ex offic. de p̄scr.
13 ¶ † Quinto not. ꝙ licèt appellatio extraiudicialis dicat̄ ꝓuoca-
tio ad cām, c. cū sit. s̄. eod. tn̄ deuoluit negotiū ad superiorē, si
ex verisimilibus, & probabilibus causis īterponat̄. Ita Abb. hic
ꝑost alios per istū tex. no. per gl. in c. ꝯcertationi. ver. grauatū. ī
fi. eo. ti. ī 6. tradit ibi Do. post Arclud. in ꝓ col. & ꝓsequit̄ Peru.
14 hic in xx. & xxiij. quæst. ¶ † Sexto no. ꝙ via attētati ēt cōpetit ꝯ
tertiū, q ī re attētata successit, vt patet hic ī Archidiacono, q nō
spoliauit, & tn̄ p̄textu appellationis conuenit̄. Et in hoc reme-
e diū attētati plenius ꝓuidet, quàm interdictū recuperādæ pos-
sessionis, vt dicit Inn. in c. dilecti. de ma. & obe. Old. sequit̄ in cō
si. cxcix. pro fundamēto in prin. & tradit Rot. in 2. deci. itē fuit.
de resti. spo. ī nouis. Car. ī cōsi. x. col. j. in themate p̄misso de quo
15 inferius dicā. ¶ † Septimo no. ꝙ ꝑ mediū attētati ꝯdēnatus co-
gitur ad restōnē fructuum, quos medio tēpore percipit. Et fm
Bal. hic debent fructus restitui expensis illius, qui attentauit, per
tex. hic, dū dicit, fructus assignandos. Na si fructus assignare te-
16 netur ergo intelligitur suis expensis: † quia quando quis tenet̄
aliquid facere, expensis eius intelligitur, nisi aliud dicat̄, vt est
doctrina Arc. a. q. 3. in c. cauēdū. Facit ꝙ de decimis no gl. ī ver.
ī horrea ī c. reuertimini. 16. q. 1. & ꝙ no. An de Bu. in c. ꝓposuit,
de consec. eccle. vel alta. de eo, qui ecclesiam polluit. qa debet
17 suis expensis reconciliari. ¶ † Vlti. no. fm Abb. ꝙ appellatio ex
traiudicialis ex verisimilibus, & probabilibus causis iustificat̄.
Secus est in iudiciali, q cā debet esse vera, vt in c. vt debitus, j. e.
Et rō diuersitatis fm Abb. hic, vr̄ quia in appellatione iudiciali
fit iniuria iudici, si ab eo sine cā vera recedat̄, d. c. vt debitus. Sed
in extraiudiciali appellatione hoc cessat, qa non fit alicui iniu-
ria, iō sufficit hr̄e cām verisimilē appellandi. Sed ista iō dubita
bilis vr̄, quia si cā verisimilis, & probabilis ī appellatione cā iu
diciali sufficit adhoc vt attātata ꝯ appellantē reuocent̄, vt in c.
nobis, de elec. & ita facultas, quæ parti cōpetit iure proprio, in
iuriā eius impedit. ita deberet impediri officiū iudicis ī applō
ne iudiciali ex cā sola verisimili, & probabili, quæ a principio
ꝯsiderat̄. Vnde melior ratio vr̄, quia tea. hic loqtur quantū ad
hoc. vt attentata reuocentur, & isto respectu sufficit appellatio
nem interpositam fuisse ex cā verisimili, & probabili. Et idem
est in iudiciali, quia interim suspēdit̄ iurisdictio iudicis, à quo
appellatur, & nihil innouā dum est, c. venientes. ā. de iureiu. &
in ti. ff. nil no. app. pen. Sed quantum ad hoc vt appellans obti
neat in causa appellationis, debet cā applōnis esse vera, & pro
babilis. Ita vr̄ loqui tex. in d. c. vt debitus. Et idē isto respū ddm
18 est in extraiudiciali, † qa ad hoc vt iustificetur applō, grauamē
debet probari. c. cōcertationi. vbi Do. in 6. no. eo. tit. in 6. facit
tex. in cle. sicut. eo. ti. Et hoc mō nō vr̄ dr̄ia inter applōnē iudi
cialē, & extraiudicialē. Retenta cōclōne ꝙ applō extraiudicia
lis, ex cā verisimili, & probabili iustificet̄, vt hic vr̄, & declarat
Abb. Inc. cū vobis, col. v. ver. itē est alius effectus. de elec ponē
do caē ꝑlū fm dictū Inn. ibi, si appello, ne fiat electio in tali lo-
co ꝑp timorē impressionis, & canonici non obstāte applōne
eligunt in tali loco nulla interueniente impressione. dēt tn̄ ta-
lis electio retractari cū tpe applōnis interpositę de impressio
ne verisimiliter timeretur, per istū tex. hic no. ēt Abb. in c. j. in
tertio intellectu. s̄. eo. vbi tn̄ hoc, secūdum eum, limitatur nō
19 ꝓcedere, † qn̄ p̄sumptio esset ꝯ appellantē, quia tūc applō nō
iustificat̄, vt attentata reuocent̄, nisi de veritate cāæ ꝓbet̄. Alle
gat decisionē Rotę. itē si rector est. 15. eo. ti. in nouis. Nā tali ca
su nō vr̄ appellatio verisilis, nec ꝓbabilis, qa ius cōe resistit, c.
ad decimas. de rest. spo. in 6. Facit qd̄ no. Rota in deci. 6. item si
qs petit. de sen. excō. in nouis. vbi alle. Inn. ī c. solet. de sen. excō.
20 ī vj. Et de his videbimus ī glo. fi. ¶ † Scda dr̄ia est in nomine, vt
f Abb. hic tradit, cuius ordinē more solito ꝓsequar. Nā ꝓprie ap
plō in iudicio dr̄, extra iudiciū prouocatio ad cām appellat̄.
c. cū sit ā. eo. vbi dictū fuit. no. Bar. in l. si ff de appel. reci. Lap.
alleg. 39. an valeat. col. j. in fi. Car. ī cle. sicut. ī prin. eo. ti. Ex quo
Abb. hic, & in d. c. cū sit infert ꝙ in materia odiosa sub nomine
21 applōnis, appellatio extra iudiciū non venit, † in quo tn̄ puta-
rem quod subiecta materia deberet attendi, quæ si ita conue-
niret appellationi extra iudiciū, sicut in iudicio, vtroq; casu
statutum haberet locū, qa in pluribus conueniunt appellatio
iudicialis, & extraiudicialis, vt dicit Ant. de Bu. post Inn. in d. c.
cū sit. Quid. n. si statutū ꝓhiberet ne à grauamine posset appel-
lari post quatuor dictus certè etiam hoc videret̄ habere locū in
appellatione extraiudiciali, cum in hoc à lege parificent̄. c. cō
22 certationi. eo. ti. in 6. ¶ † Tertia dr̄ia est, qa appellatio iudicialis
per oblationem ꝓbationis exceptionis propositę iustificat̄, in
c. interposita. j. e. Secus est in appellatione extraiudiciali, quia
iudex ibi non reperitur, qui probationes recipere possit, vt
Abb. ꝯcludit hic post Inn. in pluribus locis, quos refert idem
Abb. in d. c. interposita. in c. j. s̄. e. in c. cū inter cano. circa fi. de
ele. Ant. de Bu. & Imo. ī c. j. de his, quæ fi. à ma. par. ca. Ista dr̄ia
vr̄ dubitabilis, qa non pōt bn̄ verificari. Aut n. considerant̄ ap
plō extraiudicialis fm regulā, q̄ hic ponit̄, & applō iustificari
vr̄ ex oblatione ꝓbationis, qa talis oblatio vr̄ facta ex abundā
ti, ex quo veritas cāæ nō dēt ꝓbari. Aut considerat̄ appellatio
extraiudicialis, ꝙ hēat p̄sumptionē iuris ꝯ se, quo casu requirit̄
ꝙ veritas cāæ ꝓbet̄, fm supradicta in prima dr̄ia. & tali casu si
23 dicat̄, † ꝙ ea sola oblatione ꝓbationis appellatio nō iustificet̄,
idē erit in iudiciali appellatione, quia p̄sumptio est ꝯtra appel
lantē, et applō iudicialis ex sola oblatione ꝓbationis nō iusti
ficat̄, & no habet locū c. interposita. vt dicunt no. An. de Bu. &
24 Imo. in c. j. ꝑ illū tex. de his, q̄ fi. a ma par. ca. ¶ † Quarta, & quin
ta dr̄ia est de apl̄is, vt per Abb. hic. Nā apl̄i, dnr̄ lr̄æ dimissoriæ
vt declarat Abb. hic, & est tex. in l. j. ff. de lib. dimis. ibi, quas lr̄as
dimissorias, siue apostolos appellāt. & colligit̄ in rub. j. de li. di
25 mis. q dicunt̄ † apostoli. Ἀπόστολοι enim grecè, latinè dnr̄ missi,
vt no. per gl. in l. præses, vbi Alb. C. eo. ti. Arch. in c. fundamē-
ta. de elect. in vj. & idē Alb. in Dictionario, in ver. Apl̄i. Et licèt
in applōne extiudiciali ꝓprie non cadant apostoli, vt declarat
Do. in c. j. in gl. in ver. vel extra. eo. ti. in 6. tn̄ etiā in extraiudicia
li appellatione tutius est, ꝙ apostoli petant̄, si quis sit, qui illos
dare possit fm Io. And. in d. c. j. & est gl. in c. vt super. in verbo,
26 iudex eo. ti. in 6. ¶ † Sexta dr̄ia est, quia extra iudicium appella
tio gn̄alis, & incerta admittit̄ respectu personarū, & grauami-
nis, vt hic. sed in iudicio dēt esse certa. & spālis, c. vt debitus. j.
eo. Hoc vr̄ ꝓcedere in appellatione, q̄ à futuro grauamine in-
terponitur, vt hic loquitur. Secus vr̄ qn̄ extra iudicium appel-
27 latur à grauamine præterito, vt no. in cle. sicut. e. ti. † Præterea
ēt qn̄ à futuro grauamine appellat̄, nō procedit generalis ap-
pellatio,

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Agentis. Deci. in c. cum ven. in v. no de excep.
b Syl. Ald. Potest. Potest. n. quis rem semel effectam suam de nouo acquirere, si prima acquisitio sit dubia, vel secunda sit plenior. Io. An. mon. Ioan. & Dom. in c. cum personæ. §. quòd si talis, de priui. li. vi. Old. in consi. 23. quæstiones Dec. in l. nemo ex his. §. j. ff. de reg. iur. tradit Aym. in consi. 16. post redditū. col. pen. nu. vi. vbi etiam seq. dictum Dec. h. c.
c ¶ Syl. Ald. Reiteratur. Vide Dec. in c. j. de confir. vtil. vel inut. col. pe. in fi & j. eo. c. eo. fi. & quid si vna appellatio fuit rite interposita, alia vero non, vide Bal. in consi 103. lib. 5.
d ¶ Syl. Ald. Legitimari. Idem Dec. in consi. lv. col. 103. in prin.
e Syl. Aldo Recuperandæ. Idem in consi. 103. in prin.
f ¶ Syl. Ald. Appellatur. Idem in c. cum sit. in 7. no. de appel. supra.

pellatio, & incerta, ꝓut verba sonāt. Primo respū ꝑsonarū, qa
dēt fieri in ꝑsentia illius, de quo suspicaꝛ, c.cū nobis, de ele. vel
28 saltē illi dēt intimari, vt dñt Ant. de Bu. & Mod. hic. Facit† text.
in cle. j. eo. ti. aliás pp ꝓbabilem ignorātiā attentata ꝯ appſonē
non essent reuocāda, vt tradit Rota in decil. 3 3. itē ꝙ attēta. co.
ti. in nouis. Itē respectu grauaminis specificatur. l. respectu pos
sessionis, vt hic dꝛ. Et licèt tex. gñaꝛr dicat de verisimilibus, &
ꝓbabilibus causis, tñ intelligitur ꝙ cā exprimatur, & nominetꝛ
qa tex. dādo doctrinā ꝓcedit. Sic ēt in d.c. vt debitus. simpꝛr dꝛ,
ꝙ cā ꝓbabilis dēt allegari, & ꝓponi corā iudice; & tñ intelligi
tur ꝙ nominatim exprimaꝛ. ¶ De septima dꝛia Abb. se remit-
29 tit ad c. ꝙ ꝓxime sequiꝛ. ubi videbimus. ¶ † Octaua dꝛia est de
excōicato, q ex̄ iudiciū nō appellat. de quo diximus in c. cū in
30 ter. de exce. & prosequitur Peru. hic in versi. 11. ¶ † Nona dꝛia
est, quia ex̄ iudiciū appellatio interponitur rōne cāę de futu-
ro, qñ verisimiliter quis timet grauari, vt hic. & declarat Bart.
in l. ñ. de app. reci. Sed in iudicio ex cā tñ de ꝑterito, d.c. vt debi-
tus ista dꝛia vꝛ dubitabilis, quia ēt in iudicio à futuro grauami
ne ex cā verisimili, & ꝓbabili vꝛ posse appellari. Hoc patet in
c. cū cessante. j. eo. vbi appellaꝛ à grauamine cōminato per iu-
dicē. & idē vꝛ ꝓbari in c. j. de dila. ibi, Timēte se grauari à iudi-
cibus. Nā in talibus causis appellatio admitti vꝛ, quia verisimi-
lis est. & eadē vꝛ esse rō, q est ī appellatione ex̄iudiciali. Et hoc
vꝛ tenere d. Abb. in c. significauerunt. de testi. col. fi. quia appel
latio à futuro grauamine cōditionalis est, & in effectu confert
post grauamē illatum. Facit tex. in l. quod sponsæ. de don. ante
nup. Si vero cā nō esset verisimilis, & ꝓbabilis, nō ꝓcederet ap
31 pellatio à futuro grauamine. † Et ita haberet locum opi. illorū
qui dicūt à futuro grauamine in iudicio appellari non posse,
quos latè refert Peru. in c. vt debitus. ver. 2. ꝗritur. j. eo. de cuius
32 veritate latius ibi videbimus. ¶ † Decima dꝛia est, quia in iudi-
ciali currit terminus à die interpositæ appſonis: sed in ex̄iu-
diciali à die illati grauaminis ꝓ quo appellatur. cle. sicut. eo. tit.
Et hoc ītelligiꝛ qñ appellatur à grauamine futuro, vt dicit text.
in d. cle. sicut. Si ergo a futuro grauamine in iudicio posset ap-
pellari ex cā ꝓbabili, & verisimili, vt s̄. proxime dictum est. ita
33 ēēt dicēdū in iudiciali appellatione, d. cle. sicut. ¶ † Vndecima
dꝛia est respectu suspensionis, quia appſo iudicialis in totū su-
spēdit, c. uenientes. s̄. de iu. iu. de quo Ab. se remittit ad c. sup eo.
s̄. eo. Sed in appellatione ex̄iudiciali factum de præterito non
suspenditur, ut ꝓbatur in c. ꝯstitutis. s̄. eo. vbi non suspendūtur
futura consecutiua ad actū de ꝑterito Nā ut patet ibi, si appel-
latur à collatione beneficij, uel à ꝯfirmatione electionis, non
suspenditur actus inuestituræ, uel traditionis possessionis, qa
ista sunt ꝯsecutiua ad actum in ꝑterito. ergo pariter non uꝛ su-
spensa ipsa collatio, uel confirmatio electionis. & ita sequitur
Peru. in 15. q. circa fi. Sed tñ talis differentia non uꝛ de iure ꝓ-
bari. quia ꝑterita suspenduntur, quantū ad actū de futuro, ut ni
hil innouari possit pēdente appellatione, l. 1. & per totū. ff. nil
no. appel. Et hoc uidetur habere locū ita in appellatione iudi-
ciali, sicut in ex̄iudiciali, qñ attentata sunt ꝯ appellationem,
d.c. cum nobis. Non ob. tex. in d.c. constitutis. quia uarios hēt
ītellectus. & ſm intellectū Imo. qui uꝛ approbatus cōiter, ita ha
beret locū ī appellatione iudiciali, sicut in ex̄iudiciali, qa illa,
quæ ibi innouantur, sunt ꝯsecutiua ad actū de ꝑterito. Præte-
rea, appſo ibi frustratoria fuit, qa vt ibi dꝛ cām expressit nō le-
gitimā, nō ergo mirū, si effectū suspēsionis nō inducit. ¶ Duo
a decima dꝛia est respectu reuocationis [a] attentatorū. † Nā ī iudi
34 ciali appellatiōe omnia attētata post appellationē simpliciter
reuocātur. sed in ex̄iudiciali illa dūtaxat debēt retractari, quæ
fiunt ꝯ appellationē, c. cum nobis. s̄. de ele. Ant. de Bu. in d.c. cū
nobis. in 2. no. vꝛ uelle, ꝙ etiam in iudicialibus tñ suspēdaꝛ il-
lud quod est ꝯtra appellationem. Vnde si appellatur, ꝙ Titius
in testem non recipiatur, ꝙ criminosus sit, nil obstat qn alii te
stes recipi possint, & in cā principali ꝓcedatur, quia articulus
appellationis separatus uꝛ à cā principali. ideo cā principalis
suspensa nō intelligitur, ut no. in c. sup eo. el 1. s̄. eod. Sed 1. op.
cōiter approbatur, & ita tenent Inn. & Ab. post alios in d.c. cū
nobis. Idē Abb. in c. 1. s̄. eo. & in c. cū 1. & A. s̄. de re iudi. Et hoc
etiam uerius uꝛ, ut in 13. q. Peru. hic concludit, quia iura sim-
pliciter dicūt, ꝙ post appſonē suspensa est iurisdictio iudicis à
quo, c. uenientes. de iureiu. Et rō simpꝛr iura dicūt dēre reuocari
ꝗdꝗd post appſonē attētatū sit, vt in c. significāte. in c. Rodul-
phus. de rescr. & ī c. significauit. s̄. eo. Et rōnē diuersitatis isto ca
su Inn. adducit in c. quia propter. in fi. de elec. quia appellatio
extraiudicialis nō debet gñaliter suspēdere potestatē competē
tem parti, sed sufficit, ꝙ appellantē defendat, ne opprimaꝛ cir-
ca idē, sup quo appellaꝛ, in alijs pars appellata iure suo vti pos-
se dēt. Sed in appſone iudiciali in totū iurisdō suspenditur, vt
supradictū est. Et si dicaꝛ ꝙ ꝑdicta rō, q cōsideratur in appſone
ex̄iudiciali, ēt vꝛ ꝓcedere in iudiciali, qa satis esse vꝛ, ꝙ appel-
lās defendatur circa idē, super quo appellauit. Ad hoc Ab. re-
spōdet in d.c. cū nobis, in gl. 1. ꝙ aliud sit in iudiciali, qa cū in-
dictū reddatur in inuitum. l. Inter stipulātem. §. si Stichum. de
ver. obli. Si iste qui appellauit in vno articulo, cogereꝛ litigare
corā iudice à quo in alio articulo, grauatus esset dupliciter, qa
cogereꝛ ꝓ eadē causa litigare corā diuersis iudicibus. Et quia
fuit grauatus super vno articulo, nō dēt compelli litigare sup
alio eiusdē cāæ in appellatione vero extraiudiciali ista cessant.
Et hāc dicit esse optimā rōnē diuersitatis, quā sequiꝛ Peru. hic
in 13. q. dicēs, ꝙ ex quo iudex grauauit appellātē in vno articu
lo, in alijs redditur suspectus. c. ad hęc. & c. proposuit. s̄. eo ideo
non dēt cogi corā eodē iudice in alio articulo litigare. Nō sic
in extraiudiciali. quia in aliis pars appellata suo iure vti potest.
Prædictis nō obstātibus opi. Ant. de Bur. vꝛ sustentabilis. Et in
35 hoc vis tota consistit † Nunquid si appellaꝛ in vno articulo se
parato à cā principali, in totū suspēdaꝛ iurisdictio ī cā princi-
pali. Et cōis ꝯclusio vꝛ esse ꝙ nō, vt ē tex. in c. sup eo. el 1. s̄. eo.
ſm intellectū Anto. de Bu. qui cōiter approbaꝛ, vt ibi dictū fuit.
36 † Vnde si appelletur à condēnatione expensarum rōne contu-
macię, nō vꝛ suspensa iurisdictio in cā principali. Appſo. n. vi-
deꝛ limitata respectu grauaminis illati. ergo limitatū effectū ꝓ
ducere dēt, l. in agris. ff. de acqui. re. do. Ideo nihil obstare videꝛ
quominus actus valeat, vt reuocari possit, dummodo non sit
ꝯ appellationē Et ratio, quæ consideraꝛ in appellatione extra-
iudiciali, ēt vꝛ procedere in iudiciali. Et ad hoc bene facit, qa
appellatio quæ pendet in vna cā, nō suspēdit iurisdictionē iu-
dicis à quo in alia cā ꝯ ipsum appellantē. c. ad hæc. & c. propo-
suit, s̄. eo. Ergo idē dicēdū est, qñ articulus appellationis est se-
paratus à cā principali, quia pp separationē idē quod de cau-
sa penitus diuersa iudicatur, l. ēt. ff. de mino. cum si. Non obs. ꝙ
iura gñaliter dñt attētata post appellationē debere reuocari,
qa intelliguꝛ, qñ sunt ꝯ appſonem, & ita loquiꝛ tex. in d.c. ve
nientes. Secus si nō sunt ꝯ appſonē, quia valent cum effectu. cū
in eis nō sit suspensa iurisdictio, d.c. super eo. Non ob. ꝙ appel-
lans cogatur litigare coram diuersis iudicibus, quia ex quo ar-
ticulus separatus est, cā diuersa videtur. Et quando causæ sunt
diuersæ, hoc toleraꝛ, d.c. proposuit. & c. ad hæc. Nō ob ꝙ iudex
à quo, reddaꝛ suspectus: quia fateor, ꝙ poterit recusari, ſm qđ
dꝛ in d.c. ad hęc. Sed ꝑ hoc iurisdictio iudicis suspensa non vꝛ,
vt probaꝛ in dictis iuribus. & in hoc decipiꝛ Peru. & Ab. in d.c.
cū nobis. ¶ In gl. 2. circa ea, q Ab. de custodia ecclesiæ hic scri-
37 bit, prima ꝯclusio sit, † ꝙ in ecclesia collegiata cathedrali vacā
te sede, capitulū hēt custodiā ecclesiæ vacantis. 12. q. 2. c. non li-
ceat. Generaliter enim in administratione capitulū succedit,
38 c. pe. & fi. de ꝑbē. in 6. † Sic ēt in capitulo ecclesiæ inferioris. ſm
Ab. hic. post antiquos, quos refert. & idē Ab. in c. cū dilectus in
gl. 1. de ꝯsue. & in c. ea, q col. 3. de statu mona. in c. his q. ī 2. col.
de maio. & obe. Car. post alios. in cle. ne in agro. § Abbate. ī 2.
qō. de statu mona. & in terminis de custodia ecclīæ tenet Imo.
39 post Io. An. in c. vnico. col pe. vt eccl bene. † Et iō capitulū po-
terit ecclīā alicui ꝯmēdare, donec de rectore ꝓuideaꝛ, vt Ab.
40 hic ī fi. ꝯcludit. † Licèt enim capitulū nō succedat ī ꝑtāte cōfe
rēdi beneficia ad collationē ꝑlati spectātia, c. illa. ne sede vacan.
tñ ꝑt capitulū bñficiū alicui ꝯmēdare, vt ꝑ Io. An. ī c. vnico, ne
sede vacā. li. 6. Seqꝛ ēt Ab. ī d. c. illa. idē tenet Fede. ī tra. ꝑmu bñfi
ciorū. q. 38. Archidia. 23. dist. ī c. ꝑsbyteri. Do. ī c. 1. 15. q. de ma-
io. & obe. in 6. & in d.c. vnico. §. 1. ver. an capitulū. Et hoc verū
41 est in ꝯmēda, q fit rōne custodię, vt supradictū est. † sed ꝯmēda,
q fit in titulū cōmēdationis, ꝑ capitulū fieri nō ꝑt, vt tenet Do.
post alios, quos ipse refert, in c. nemo deinceps. circa fi. de elec.
42 in 6. † Sꝛr ꝯclusio ꝑdicta locū hēt, nisi ꝑlatus remotus sit pp ma
lā administrationē, qa tunc mala suspicio insurgit ꝯ capitulū, ꝙ
tacuit. ideo tali casu in administratione non succedit. c. ea, quę.
vbi Ab. de sta. mona. & idem Abb. hic, & in ca. cum dilectus. in
3. no. per illum tex. de rescri. Imo in d.c. vnico. col. pen. vt eccle.
43 benefi. ¶ † Secūda conclusio sit, ꝙ in ecclesia nō collegiata cu-
stodia ecclesiæ vacātis ptinet ad ꝑlatū, qui habet ius conferēdi
in tali ecclesia gl. no. in c. cū vos. vbi Ab. post Io. An. & alios. de
offi. ordi. Idē Abb. hic. Et in hoc ꝑlatus ꝑfertur patrono haben
44 ti ius ꝑsentandi, † quia plus iuris hēt in cōcessione ꝑlatus, q in
45 ꝑsentatione ꝑronus, c. dilectus filius. s̄. de offi. deleg. † Nisi patro-
nus ecclesiasticus sit, quia ipse custodiā habet, vt tenet Ab hic,
per istum tex. ſm vnum intellectum. Inn. in c. vnico. j. vt eccle.
benefi. & bonus tex. in c. cum vos. à contrario sensu. & ibi Ab.
46 s̄. de offi. ordi. † Et ad hoc bene facit, qa patronus ecclesiasticus
rōnē administrationis petit in tēporalibus, c. cum & plantare.
47 §. in ecclesijs de priui. † & in c. in Lateranēsi. de præbē. vbi Ab.
dicit secus esse in patrono laico, ꝑ tex. in c. nouerit. 10. q. 3. not.
Ab. in c. ex literis. in 4. no. & in c. cum pars. in 5. differētia. de iu-
re patro. ergo à fortiori hēbit ecclesiasticus patronus custodiā
ecclesiæ vacantis. Et ita arguit Ab. hic. Sed tñ prędicta differen-
tia in-

ADDITIO.

a ¶ Reuocationis. Vide Sozi in consi. 45. versi. circa hanc. & in consi. seq. ver. octa ua dubitatio & ibi etiā habes multa in materia appellationis extraiudicialis.

tia inter patronum laicũ, & ecclesiasticum ĩ dictis duobus casibus, non vr bene probari de iure. Nã ratio, quæ allegatur, ꝙ potẽtius sit ius institutionis, q̃ pñtationis, d.c. dilectus filius, ẽt in patrono ecclesiastico militat. immo ius patronatus laicorũ vr eq firmius, & maioris virtutis, q̃ sit ius pronatus ecclesiasticũ, vt no. in c. cu dilectus de iure pa. & tradit gl. in cle. 1. de preben. Et ipse ẽt laicus patronus tenetur bona ecclesiastica defendere. 16. q. 7. c. filius. ergo ẽt ad illũ custodia ecclesiæ vacantis pertinere videtur. Sic ẽt vr ꝙ possit exigere ratiõnẽ temporaliũ, quia ista defensionẽ bonorum ecclesiæ respiciũt. Non obst. tex. hic, qa in tex. de iure patronatus nihil hr. Et dato ꝙ Abb. hic ĩ tex. allegaret ius patronatus hic, non negatur idẽ esse in patrono laico. Nõ ob. tex. in c. cũ nos. quia ex gl. j. ibi rñsio colligir. Nõ obst. ꝙ ecclesiasticus exigat rationẽ tẽporaliũ, qa hoc negari põt. Nã iura s̃. allegata loquunr in religiosis, q ecclesias habent subiectas in tẽporalibus. vñ tali casu bene cõgruit, ꝙ exigãt rõnẽ de tẽporalibus. sed qñ sunt simplr patroni, nullo modo de tẽporalibus se intromittant, d.c. nouerint, & in c. præterea de iu. pat. Præterea, dato ꝙ ecclesiasticus rationem peteret, idẽ esset dicẽdũ in patrono laico, per supradicta. Et tenẽdo hoc nõ obstat tex in d.c. nouerint. qa loqr q̃ntũ ad hoc vt ipsi patrono de bonis ĩpalibus nihil applicer. Secus vero vr quo ad redditionẽ rationis simplr, qa in hoc vtilitas ecclesiæ versatur. Et hoc respicit defensionẽ bonorũ ecclesiæ, q̃ defensio ẽt patrono laico incumbit. 16. q. 7. c. filius. Et ad hoc specialr vr tex. in c. ex literis. in fi. de iure pat. prout illũ tex. induxi in c. de monachis. de præbẽ. ¶ † In gl. in ver. vnam ꝓcurationẽ. Notandũ est ꝙ solu-

48 tio pensionis [a] non probat possessionẽ. Ad idẽ glo. in c. cũ Ber-

a toldus. in ver. iure. s̃. de re iu. Nã solutio pẽsionis pluribꝰ ex causis fieri potest. † Vñ solutio indeterminata nõ ꝓbat possessionẽ,

49 nec rei subiectionẽ, vt per Abb. hic in seteniẽ ꝯ Bal. in l. solent. ff. de offi. proc. Idẽ Abb. in c. 2. in fi. j. de cẽsi. in c. fi. in 2. no. s̃. de cau. pos. & ꝓprie. & in c. q̃io. in 2. no. de censi. & tradit Cald. in consi. v. in ti. de priuileg. Et hoc nisi cẽt aliæ cõiecturæ subiectionis. Et ita dictum Bal. saluari põt, fm Abb. in d.c. fin. in 4. no. & latius in consi. cij. in causa, q̃ vertitur. col. j. lib. j. Et qd gl. dicit de possessione, procedit prout gl. hic loquitur, qñ alius reperir possidere. & ita Bart. concludit in l. q̃uis. §. j. in l. qui vniuersas. §. colonum. ff. de acq. poss. Sed si alius non reperir possidere, ex solutione † pensionis possessio probatur, secundũ Bar.

50 in locis præallegatis, & no. do. Abb in c. cum venissent, colũ. 4. de resti. spo. Et illo casu procedit dictum Bal. in l. Pomponius, per illũ tex. ff. qui. mo. vsusf. amit. † vbi simpliciter dicit ꝙ p receptionẽ pẽsionis possessio probar, etiam ꝯ tertium, & no. Ful. in

51 consi. 194. proponir. col. 2. Bal. in cõsi. 280. statuto cauer, circa fin. lib. 4. † Contra ipsum vero soluentẽ, [b] possessio indistinctè

52 bene probat. vt no. Ang. ĩ d. l. q̃uis. §. j. vbi Ale. & idẽ Abb. in d.

b c. cũ venissent, col. 3. † Et si lõgo tẽpore pẽsio soluta sit ꝓ ali-

53 qua re, nõ solũ possessio, sed ẽt dñium ꝓbar ꝯ soluẽtẽ. l. litibꝰ. [c]

c C. de agr. & censi. lib. xj. vbi Bar. dicit no. ex hac litera, † ꝙ si per

54 decẽ annus rñdisti mihi de pẽsione tanq̃ colonus, vel ĩquilinꝰ, ex hac diuturna solutione ꝓbar, te esse colonũ, vel inquilinũ meũ. Et per illũ tex. in d. l. litibus, idẽ voluit Bal. in l. 1. colum. v. ver. pone quidã soluit ecclesiæ, C. de fideicom. † dicens ꝙ pro-

55 har directũ dñium absque eo, ꝙ appareat de alia concessione. Idẽ Bal. in l. si certis annis, col. 4. C. de pac. vbi dicit hoc notãdũ esse pro emphyteutis, † qui instra emphyteuticaria pdiderunt.

56 Et idẽ Ang. in l. qui aliena. §. j. ff. de acqu. hære. vt refert pluries de facto se habuisse. & idẽ Ang. in §. emphyteusim, in Auth. de non alie. colla. 2. vers. sed tunc quæro. Et hoc originaliter prius voluit Spe. in tit. de emphy. §. nũc aliqua. vers. 63. & versi. 142. & fm istã conclusionem consuluit Rom. in cõsi. 127. posito ꝙ dominiũ rei. col. j. & late d. Abb. in consi. 74. duo principalia, in j. dubio. & ibi refert, † ꝙ si talis à solutione desistat per bienniũ,

57 iure suo priuatur. & ita superioribus annis hic Pisis consului. ¶ In gl. in ver. in eum statum. planus intellectus vider, cui verbaliter correspondẽt, ꝙ hic appellatio fuerit generalis, vt patet ibi, ne qs eos molestaret. Et iõ porrigir ẽt ad istum archidiaconũ detinẽtẽ rẽ, pro qua appellatũ fuit. † Nã satis dr molesta-

56 re archidiaconus detinẽdo possessionẽ, & impediendo Abbatẽ, & monachos vti sua possessione, l. vim facit. ff. de vi, & vi armata. & ita Abb post Inno. hic, gl. in d.c. non solũ, in gl. magna, circa prin. & sequuntur Innoc. & Mod. hic. Iste tñ intellectus vr ꝓcedere dũmodo appellatio interposita gñalr postea intimetur, & notificetur illi à quo attẽtata petunr reuocari. † aliàs

59 pp ignorantiã ipsius attentantis attẽtata retractari nõ possent, vt tradit no. Ro. in decis. 38. itẽ quod attentata. eo. tit. in nouis.

60 † Et ꝙ intimatio requirar, etiã tenet Ant. de Bu. hic. Fac. tex. in cle. j. eod. ti. Licèt enim aliquid fieri possit parte absente, tñ postea dẽt ei notificari, vt per Bal. in l. cos. §. apostolos. C. eo. in auct. ei qui. C. de temp. appel. cum si. vt tradit Alexã. in cõsi. 39. inci. viso themate, lib. j. in cõsi. 61. col. fi. in causa, & lite. lib. 3. & consi. 87. viso themate suprascripto, colũ. fi. lib. v. Facit, qd not. Rot. in dec. xiij. itẽ licet in cã beneficiali. in tit. de dolo, & ꝯtu.

61 ¶ † Et dum Abb. cõcludit ꝙ vtilꝰ est, si agatur remedio attentatorũ, q̃ interdicto vnde vi, patet ex pluribus differentijs, quas refert, & latius prosequitur Peru. hic, & colligir ex his, quæ Inno. tradit in c. dilecti. de maio. & obe. Oldra. in consi. 199. Rot. in 2. decisio de restitu. spolia. in nouis. Card. in cõsi. x. & dictum fuit Inno. Et hæc de plano procedunt respectu interdicti, vñ vi, ꝓut

62 Doct. loquũtur, & hic, & in locis præallegatis. ¶ † Sed poterit dubitari, an istud remediũ attentati plenius prouideat, quàm re-

d medium [d] ca. reintegranda. 3. quæstio. 1. & videtur, ꝙ non, quia illud locum habet etiam absque appellatione, & sufficit ꝓbare de antiquiori possessione agentis, quæ postea ad aduersariũ quocũq; modo absque facto eius peruenit, vt tradunt Innocẽ. & Doc. in c. sæpe. de resti. spol. Lap. alleg. 52. lætatus sum, Abb. in c. cum sedẽ, char. pen. de resti. spol. in c. si diligẽti. col. 4. de præscr. cum cõcordan. vt per Alex. in cõsi. 6. in 3. lib. in cõsi. 117. viso li-

63 a. & in consi. xc. lib. 5. † Sed in ꝯrium facit, quia in remedio cap. reintegrãda, requirir li. cõtest. vt per Bar. in l. naturaliter. §. nihil cõmune. cum cõcor. vt ꝓsequir Ale. ibi col. pe. ff. de acqui. pos. hoc aũt nõ requirir in remedio attentati. Doc. hic dicũt eẽ cõsideranda alia, quæ requiruntur in d.c. reintegrãda, q̃ per Doc. traduntur in l. rem q̃ nobis. ff. de acquir. pos. sed vlterius non ꝓsequor, quia à ꝓposito nostro hoc alienum est. ¶ In gl. fi. qd-

64 quid Abb. hic dicat, referendo Innocen. declaratio † vr magis ꝯuenire ad literam, vt causa verisimilis dicatur illa, de qua ex

65 aliqbus indicijs suspicari possit. † hoc enim mõ verisimile in iure accipitur. c. qa verisimile, de præsum. l. si est verisimile. ff. qd met. cau. Et hoc vr sentire ipse Inn. ĩ c. cũ nobis. de elec. fm qd Abb. ibi refert. ponẽdo exemplum ad tex. hic, & retuli s̃. in vlti.

66 no. huiꝰ decretalis. † Causa vero ꝓbabilis, dicitur causa rationabilis, quæ si probata esset, deberet legitima reputari, vt gl. hic di-

67 cit, & probatur in d. cap. vt debitus. † Et ad hoc, vt appellatio extraiudicialis legitima reputetur, copulatiuè requirit, ꝙ ex causa verisimili, & ꝓbabili facta sit, vt hic colligitur, dũ tex. dicit copulatiuè. ex verisimilibus, & probabilibus causis. Facit tex. in l. hæredi plures. ff. de ꝯdi. insti. Non ergo sufficit, ꝙ sit verisimilis nisi ẽt ꝓbabilis sit, nec ẽt cã esset sufficiens probabilis, nisi esset verisimilis. Ex eo. n. ꝙ cã verisimilis est, fundatur intentio appellantis. d. l. nõ est verisimile, cum si. Et ideo habetur probata quantum ad iustificandũ appellationẽ, ad hoc, vt attẽtata reuocẽtur, vt hic. Vñ qñ ius cõe præsumit ꝯ appellantem, quia tũc cã nõ est verisimilis, veritas cãæ ꝓbari dẽt, vt uoluit Inno. hic, Rot. in decis. 55. in nouis, eo titu. & dixi s̃. in vlt. not. bonus tex. in c. de decimis. de resti. spol. Et ideo quod dñt Ant. de But. Abb. & Mod. hic, post Lap. ꝙ attẽtata debeant reuocari, licèt p̃sumptio sit ꝯ appellãtẽ, quia ex mero officio iudicis talis reuocatio procedit, nõ vr verum, quia qñ ius cõcedit ꝯ appellãtẽ, cã non est verisimilis, prout hic requiritur, ergo attẽtata nõ reuo-

58 cãtur. ¶ † Postremo dum tex. dicit, ꝙ Abbas pluries appellauit, an appellatio reiterari possit. Abb. post. Io. & alios concludit, ꝙ sic, & secunda appellatio nõ erit inutilis propter interesse lon-

e gioris vitę. Sed Bar. [e] in d. l. cũ ꝓcurator. §. si dñs. ff. de no. oper. nun. expresse ꝯriũ tenet, videlicet, ꝙ secunda appellatio nõ valeat, in ver. iuxta prædicta. quia secũda appellatio nihil operar ex quo per primam suspensa fuit iurisdo, & negotium ad superiorẽ deuolutũ, & ipse Abb. hoc sequitur ĩ c. dilecto. col. fi. j. eo. Pet. de Anc. in cle. j. ĩ col. 2. ver. ex hoc habeas, de dolo & cõtu. & Rom. in ꝯsi. 41. in pñti consultatione, & idẽ Alex. post alios quos late refert in d. §. si dñs. qa fm eũ ĩteresse lõgioris tpis non dẽt cõsiderari, vt p gl. in l. q bis idẽ. ff. de ver. ob. ꝓ quo Bart. ibi allegat tex. ĩ l. pr q castrẽse, in fi. de castrẽ. pec. Et iõ nõ dẽt cõsiderari, ꝙ secũda applo lõgiorẽ hẽat vitã. Et qa iura. q̃ dñt, ꝙ tps ꝓsequẽdæ applonis currat à die applonis ĩterpositæ, cle. sicut. eo. ti. ĩtelligi debent de prima applone, arg. l. boues. §. hoc sermone. ff. d ver. significa. Et ad hoc ẽt adducit l. q bis idẽ. de verbo. obligatio. Et licèt loquar in actu pendente à voluntate duorum, idẽ tamen est in actu pẽdente à voluntate vnius. Et ĩ hoc reprobat responsionem Ant. de Bu. Non puto tamen recedendum

ADDITIONES.

a Hier. Gig. Pensionis. Solutio pensionis. Vide per do. Fely. in c. cum Bertoldus. col. 10. cum seq. de re iu.

b Soluentem. Vide Pau. de Cast. consi. 28. in 2. dubio. vol. 2. & pulchre per Barb. consi. 8. col. 24. & 27. uolu. 2.

c ¶ Ald. litibus. Vide de intellectu istius l. Fel. in c. sicut. in pe. char. in 3. colu. vbi multa cumulat. de re iudi. & late Alex. in consi. 124. in 4. lib. in j. col. inci. super primo quæsito. & Bar. clare in 7. q. inc. mulier habens amplum patrimonium. & pulcre per Alex. consi. cxiii. in j. vol. inci. super primo dubio.

d ¶ Syl. Al. Remedium. Vide Dec. in consi. 252. col. 2. in consi. ccciij. col. pe.

e ¶ Sed Bar. Idem Bal. in addi. Spec. ti. de appel. l. mo. Cuma. Paul. & Alex. in d. §. si dominus. & ibi Ias. nu. 10. Et est non solum communis, sed etiam vera sententia, & quæ practicatur, quidquid dicat Bald. sibi contrarius in u. quo tempore miles inuc. pete. debeat. in vsi. feud. & Dec. hic.

tū esse ab opi.Abb.& aliorū hic,quę cōiter Doc.cano.sequun tur,& idem tenet Bal.in l.& generaliter.§.j. col.fi.C.de reb.credi. .& in c.j.§. sancimus.ver.sed qro, quo tpe mil.& in l.applone. col.3.C.eo.ti.qa p secūdā applonē tps,pseqūēdi applonē prorogaſ,& nō est nouū φ dilatio extēdaſ.l.pe.ff de pro.ſtip.& qa, vt dixi in no.nihil prohibet,quo minus act⁹ realiter possint rei
69 terari.† Vñ excōicatus iterum pt excōicari, vt p gl.in c.ita quorūdam.de iudę.Ang.p illū tex.in l.si edes ff.de serui.vrba.pdicto.no.Bal. in l.nihil.C.de manu.vindi.Nō ob. φ appellatio secunda nihil operetur, quia interesse longioris vitę non cōsideraſ, vt Alex.dicit.quia ɔ̄riū verius vr,vt pbaſ in l.quoties.§.itē si tpali.ff.de admi tut.& in l.si creditori.ff.de le.j.& declarat Arc. in d.l.q bis idē,post Ang.ibi,q rńdet ad tex in d.l.si pr. φ ibi nō hr rō tpis quo ad hoc vt ille incidat in edictū, si qs omiſ.cau testa.qa pp hoc non lucraſ ex bonis testatoris ,put in illo edicto consideratur.Non ob.φ tps pſequendi appellationem de prima intelligaſ,quia ſm hoc nō valeret ſcda appellatio, qn ī prima qs ſuccubuisset qđ est ɔ̄ titulū,ne lice.tertio.prouo.Vltimo non ob.l.qui his idem, quia interesse longioris vitę ibi in ſcda stiplone,non pōt considerari,quia præſcriptio primæ p secundā stiplone ītetrūpiſ.l.cū notissimi.§.ī his. C.de pscrip.lon tēp.
70 & ita Ang.dicit ī d.l.q bis idē,& ſeqſ ibi Arc.¶ †Relicta tñ cōclone φ ſcda appellatio fieri possit,nō tñ vlterius poterit multiplicari,& iō nō poterit decies fieri,vt no.Bal.ī l.eos.§.apostolos.ver.sed nūquid.C.eo.& sequiſ simplr Alex.in d.l cū procurator.§.si dńs.& Ang.Arc.ī d.l.j.§.libelli. in fi.ff.eo.Sed in ɔ̄riū est decisio eiusdē Bal.in d.c j.§ sancimus,de quo Alex. nō me
71 minit.vbi dicit † φ prima applo nō absorbet secūdā,nec millesimā(vt eius verbis vtar) dūmodo fiat intra x.dies.Et istud vr ve-
72 rius,qa militat eadē rō de interesse longioris vitę.† Cautela tñ est,vt appellatio reiterari nō possit, φ appellar⁹ procuret,vt iudex admittat primā applonē, & illi deferat. Nā iā iudex functus est officio suo. vnde vlterius ſcdæ appellationi deferre nō pt,arg.l.qui arbiter,cum gl.ff de arbi.ita no.Bal.in l.eos.§.apostolos,ver.quæro nunquid.C.eo.ſequitur Ang. Arc. in d.l.j.§. libelli.in fi.dicens hoc notādum esse in practica, & tradit Bar. Veronen.in caute. 194. vbi quis potest.

S V M M A R I V M

1 *Actus gestus post appellationem extraiudicialem à iudice, ipso iure non valet.*
2 *Facto facere aliquid plus est,quam uerbo.*
3 *Facere plus est quam pronunciare.*
4 *Voluntatem magis demonstrat actus qui se habet per modum agendi , quàm potentię.*
5 *Tacitum uidetur quod ex facto insurgit,& ad qualitatem facti limitatur.*
6 *Arripiens iter habetur pro appellante,& quando,num.7.& 8.*
9 *Appellari extra iudicium non potest, nisi ad illum , qui circa appellationem per uiam querelę adiri potest.*

1 Dilecti. ¶ † Primo no.φ actus gestus à iudici post appellationem extraiudicialē,ipso iure nō valet,vt probatur in fi.hic. Et ad idem text.in capit. dilectus,ubi Abbas in penult.not.intra e.Sed tamē ista iura loquūſ in sentētia excōicationis, vel īterdicti:quo casu speciale est φ ſnīa cēsuræ lata post applonē nō valet.c p tuas.
2 de sen.exc. † Et rłā ē ī ɔ̄iū, qa gesta ɔ̄ applonē extraiudicialē valēt mero iure,licèt possint retractari.c.cōsiderauimus.de elec.vbi
3 Abb.in j.no.& tradit Peru.hic in c.bonę.ſ.e.ī 2.& x.q.¶ †Secū
a do no.φ plusē aliqd facere facto,q̄ verbo. Et alibi dr φ pl⁹ ē facere,q̄ pnūciare.l.si tñ.§.ei q ff.de ędil. edic.cū cōcordā.alle.in gl.Facit tex.in l.nostrā.C.de test.ī l.j.ff đ his, q̄ in test.del.& in l.
4 Paulus.ff.rem ratā habe.cum fi.†Et actus,q se habet p modum agendi,potētior est,& magis intēlus ad demōstrādū volūtatē, q̄ si in sola potētia cōsistat,vt no.Inn.tradit ī c.olim.el.3.ī fi.de rest.spo.Ant.đ Bu.ī c.veniēs.co.2.ver.testat videre,đ fil.psby.
5 & idē Ant.đ Bu.& Imo.ī c.gratū,đ offi.del.† Notādū tñ est illud,φ ex facto īsurgit,tacitū vr,& ad qualitatē facti limitaſ: φ
b vero verbis fit,expsū dr,& magis extēdiſ.⁹ gl. no.ī cle.sæpe.in versi.partibus,circa fi.de ver.sig.& tradit Pau. de Cast.in l.si cōuenerit.ff.de iuris.om.iud.& in ɔ̄si.15.sup primo.col.v.& idē
6 Ro.in cōſ.135.in ppositocasu.¶ †Tertio no.φ arripiēs iter hr p appellāte,qn pro tali cā iter arripuit.Sec⁹ vr,si ēt p alia cā accessisset,qa tunc nō videreſ cā applonis abesse.l.nō vete.ff.qb.ex ca.ma.deberet tñ cā principalior ɔ̄siderari,ſm Bal.hic ī ver. sed qd si qs.no.p gl.ī d.l.ń vere,quā no.Bal. ibi facit.φ no. Abb. in c cū p ca.in 3.no.ſ.de.pcu.p illū tex.¶ † In gl.ver.pcurare. Ex his,q̄ post gl.& Do.Abb.scribit, duę ɔ̄clusiōes principaliter
7 colliguntur.† Prima est,φ arreptio itineris ēt hodie hēt vim ap
8 pellationis,si seruenſ ea,q̄ in applone requirunſ. † Scda ɔ̄clō Arreptio itineris ad superiorē,q per viā q̄relę adiri pōt, nō habet vim applonis.Et hoc in applone extraiudiciali.secus ī iudi
9 ciali,ſm Abb.hic.Ex quo tertia ɔ̄clō infertur, † φ extra iudiciū appellari nō pōt,nisi ad illū,qui circa applonē p viā q̄relæ adiri pōt, qa applo extraiudicialis in effectu vr quędā querimonia. Primo pcedēdo ordine ppostero,ista vltima ɔ̄clō nō vr vera qa applo extraiudicialis vr separata à remedio q̄relę , vt paret ī c ɔ̄cessationi. eo.ri.in 6. vbi appellatio extraiudicialis dēt fieri intra x.dies à die grauaminis illati, & tñ post decē dies q̄rela admittiſ.ergo diuersa vñr remedia.Facit φ no.ī c.licèt đ sē.excō. in vj.Et iō vr φ satis sit φ extraiudicialis applo interponaſ ad superiorē,q de cā applonis cognoscere pt, licèt p q̄rela non possit,nec ɔ̄riū ī iure pbari vr.Ex his īferſ ɔ̄ secundā ɔ̄clonē,φ arreptio itineris hēat vim applonis, ēt si ad īferiorē īterponaſ,q per viā q̄relę adiri nō pt,nō solū in applone iudiciali, vt Abb. dicit,sed ēt in extraiudiciali.Satis est.n.φ talis superior habeat potestatē respū applonis,đ qua agiſ. Vñ sicut applo īterposita ad illū valeret,ita arreptio itineris facta.vr respū applonis , đ qua ipse cognoscere pt,qa act⁹ ītelligiſ ſm qualitatē psonæ.ad quā referſ,arg.l.plenū.§.equitij , de vsu & habi.Et act⁹ in dubio interpretaſ vt valeat.l. quoties.ff.đ reb.du.cū si. Quantū vero ad primā ɔ̄clonē hodie arreptio itineris simpliciter ń hēt vim appellatiōis,qa vera.& expressa appellatio hodie ń valet añ ſnīā, nisi ex cā exprimaſ,put hr in c. vt debitus ĵ.eo. ergo à fortiori, min⁹ valebit applo tacita,q̄ ex arreptiōe itineris insurgit. Et pbatur expresse ī d.c.vt debitus,vbi dr φ p īpetrationē lrarū nō suspēdiſ iurisdictio iudicis à quo.ergo multo minus p solā arreptionē itineris.Vñ si nō sit suspēsa iurisdō, applo nō īduciſ. Et iō gl.4.ī d.c.vt debitus, ɔ̄cludit φ ista iura correcta sint. Et vr hoc pcedere ɔ̄siderādo arreptionē itineris simplr.ſ3 si cā exprimatur,prout dr in d.cap.vt debitus,& petantur apostoli,& ex tali causa iter arripiatur. clarū videtur quòd appellatio facta sit his cōcurrētibus,prout Abb.dicit,sed tunc ex sola arreptione itineris appellatio non insurgit, sed ex aliis mediis, quibus demonstratur illum appellate uoluisse.

ADDITIONES.

a ¶Facto.Vide quæ pulchrè allegantur per Ias.& Francis. Cur.in l.reprehendēda.C.de insti.& substi.sub cond.facit.

b ¶Syl.Ald.Extenditur.Adde Dec in c.cum super,col.2.de offi.dele.vbi remittit se ad hęc dicta.sed tu adde Abb.in c.si quis contra.coln. xiii.ver.sed circa pdicta.de fo.cōpe in c qñ contra.col.fi.de proba.in c. præsentium col.3.ver. sed est dubiū.de testi.Paul.de Cast.in consil.33. visa appellatione.col.3.li. 1. Ias.in l.quæ dotis.10 fi.ff.sol.mat.Fel.in c.cum accessissent.in 3. colum. versi. 2.limita.de cōst.Deci.in l.j.ī 4.no. C.q admit.ī rub ſ.de cōſ.col.j.in fi.in c clerici.col.pe.ver.3.no.ſ.de iud.in consi.416.in test.col.4.& ideo tacita repulsio quæ fit per processum ad vlteriora,operatur tantum respectu eius petitionis q̄ tunc fuit facta.φ secus esset in expressa vt voluit Specul.in titu.de appe.§.2. restat.ver.& no.secūdum & in ti.de cita.§.1.ver.quia si reus,& multa in proposito congerit And.Tiraq.post ll.conn.in gl.5.nu.49.

S V M M A R I V M.

1 *Verba rescripti ita intelligi debent,vt aliquid operentur.*
2 *Argumentum à contrario sumitur etiam in materia correctoria , vt verba aliquid operentur etiam ad correctionem iuris antiqui.*
3 *Verba in contractibus,& etiam minimum non debet esse sine operatione.*
4 *Conductor potest expelli à domino pro sua necessitate indigente.*
5 *Locator qui promisit non expellere,non expellit etiam si ipse indigeat.*
6 *Verba priuilegij debent aliquid operari.*
7 *Verba in legibus non debent esse superflua,nec syllaba quidem.*
8 *Verba reducuntur ad intellectum iuris communis, etiam si non operentur , nequis indebitè damnum patiatur.*
9 *Superfluitas toleratur,remissiuè.*
10 *Appellationem tollere in rescripto quis possit.*
Quid de interlocutoria,nu.11.
12 *Principes inferiores qui superiores non recognoscunt , an in rescripto possint tollere appellationem.*
Et hi utuntur iure principis,nu.13.
14 *Rex in suo regno dicitur Imperator,& habere summam ptātē in subditos,nu.16.*
15 *Duces Marchiones & Comites perpetuò inuestiti,& si superiorem recognoscunt, censentur tamen habere iura Imperatoris,& nu.19.*
17 *Appellari non potest à sententia Regis,quamuis superiorem recognoscat.*
18 *Dux Mediolani potest omnia,quæ potest Imperator.*
20 *Legatus de latere appellationem tollere non potest.*
Neque ordinem iuris communis.nu.21.
Neque aufertur ius vnius ecclesiæ & datur alteri,nu.22.
Nisi hoc esset ei speciale commissum,nu.23.
24 *Inferior à principe cui commissa sunt reseruata,non habet illam plenitudinem quæ est in ipso principe.*
25 *Appellatio si remoueatur à sētētia alicuius,puta potestatis, vel à ptāte,differt.*
26 *Hæreticus appellare non potest.*
27 *Appellatio si in aliqua cā phibeatur,intelligit quādo agitur đ decisiōe totius cāę.*
28 *Appellari quamuis non possit à sententia lata in possessorio,ab interlocutoria appellari potest.*
29 *Appellari potest in causa possessorij ab inordinato processu.*
30 *Compromissum si prohibeatur in aliqua causa,intelligitur de principali.*
31 *Causa alimentorum iudicatur quidquid in ea incidens occurrit.*
32 *Causa domus datæ si statuto possit dominus ut ancato damnum pati , idem erit in causa emergenti.*
33 *Compromissum si fieri debet de quibusdam causis,etiam de emergentibus quæstionibus fiet.*

34 *Clausula, appellatione remota, posita in rescripto quid hodie operatur. nu. 35.*
Quid posita in statuto. nu. 36.
37 *Appellatio si prohibita sit ex privilegio personae, supplicari potest.*
Quid si a statuto, vel conventione sit sublata. nu. 38.
39 *Appellatio quae indulgeatur a iure remota appellatione in rescripto.*
40 *Superior gravamen iniuste illatum, non solum revocare potest, sed tenetur.*

1 PAstoralis. ¶ †No. q̄ verba apposita ī rescripto, ita debēt itelligi, vt aliqd operenẽ. Et licèt dicaẽ, q̄ rescriptū nō recipiat interp̃tationē, qđ idē est, qđ dicere, q̄ a verbis non recedaẽ: dēt tñ interpretari, vt aliqd opereẽ, ſm Bal. no. in rubri. s̄. de rescr. col. 2. ver. q̃ro nunqd rescriptū. Et hoc ēt p̃cedit I 2 mã odiosa, vt Abb. declarat hic. Ad qđ facit †q̄ ēt in mã correctoria, vt verba aliqd operenẽ, sumiẽ arg. a ɔ̃rio sensu ad correctionē iuris antiq, vt p̃baẽ in auc ex testō. C. de colla. vbi Ro. & Alex. in prin. illū tex. inducit, & gl. allegaẽ I l. nulla. C. de epis. 3 & cle. †Et idē ēt in ɔ̃ctibus nullū uerbū licèt minimū dēt eē sine uirtute aliqd operādi, ut magistraliter Bal. tradit in rubr. C. 4 de ɔ̃hē. empt in 9. q. †Et iō licet conductor expelli possit de domo durante tp̄e locationis, qñ dñs uelit domū pro sua necessi 5 tare, l. edem. C. loca. †tñ qñ locator promisit[a] non expellere ɔductorē, ut uerba aliqd operenẽ, ēt in casu propriæ necessitatis nō poterit expelli, ut no. Ang. dicit in d. l. ęde. ubi īstruit ɔductorē, 6 vt faciat tali uerba apponere in ɔ̃ctu. †Idē est in priuilegijs. c. in his, ubi Abb. de priui. c. si papa, eo. ti. in 6. Et ita in priuilegio arguit Bal. in auc. habita. in 4. no. C. ne fil. p̄ pa. & in l. 3. §. si is, pro quo. ff. q̄ gl'q; iur. Pet. de Anc. in cōs. 186. p̄ parte ecclesiæ. col. 3. 7 Cal. cōsi. 1. de os. arch. Idē in leg'b adeo, q̄ nec syllaba dēt eē superflua, gl. no. in l. j ff. q̄ met. cau. ubi Bal. dicit, q̄ potissime ī legibus uerba dēnt aliqd op̄ari. l. j. ī fi. ff. ad mu. & idē ī statuto no. Bar in l. 4. §. p̃tor ait. col. 5. uer. q̃ro qd si statuto. ff. de dā. infec. & 8 in l. 3. ff. de usu. cū si. †Et hoc niūi qs indebite damnū patiaẽ, quia tunc sp̄ uerba reducunẽ ad intellectū iuris cōis, dato q̄ ēt nihil operenẽ. ut p̄ gl ī l. fi. § in cōputatione. C de iu. deli. no. in c. cū dilectus in c. ad audiētiā, ubi Ant. de But. & Imo. de cle. nō resi. 9 †Et ī pluribus alijs casibus ēt uerborū superfluitas toleratur, ut tradit Do. I d. c. si Papa, in fi. prin. Alex. in cōsi. 33. uiso themate. 10 col. 2. lib j. cū si. ¶ †Quæriẽ, ſm Abb. quis possit in rescripto appellationē tollere. Et ɔclō est, q̄ solus Papa, vel Imp̄ator remouere applōnē possit, inferior aūt nō pōt. l. j. §. fi. ff. a q ap. non licet. no p̄ gl. ī c qđ trāslationē. de of. leg. dixi. in rub. s̄. eo. ī fi. 3 q. 11 †Et ista ɔclō p̃cedit ēt in applōne ab interlocutoria, vt Bar. cōcludit in d. l. j. & Abb. hic refert. Nō obś. gl. q̃ in ɔ̃triū allegaẽ, ī l. fi. p̄ illū tex. C. de sen. qa de applōne frustratoria intelſr. Et licèt Abb. dicat, q̄ ſm istū intellectū, d. l. fi. parū operareẽ, q̃ tñ facta fuit cū magna solēnitate. Rñderi p̄t ſm intellectū Marti. Sylli. quē Alb. seqẽ in d. l. fi. in prin. q̄ nō curauit ibi Imp̄ator declarate, valeat, vel nō valeat rescriptū iudicis cōmittētis cām applōne, vel recusatione remota. sed tñ voluit tollere dubitationē, q̃ oriebaẽ ex dictis verbis dū dẽ, Nō liceat partibus añ ſnīam diffinitiuā ad appellationis, vel recusatiōis venire auxiliū. Ex qb' videbaẽ, q̄ añ ſnīam iudex nō posset recusari. Sed ɔ̃riū ibi rñdetur, & circa hāc dubitationē loqẽ ibi Imp̄ator cū solēnitate. Nō ergo ibi dubitat, an iudex appellationem tollere possit, nec de hoc ibi q̃riẽ. Et licèt p̄lupponaẽ I illo mō p̃nūciādi, q̄ applō tollaẽ, intelligiẽ ſm q̄ alia iura disponūt, & iura ciuilia dñt ñ posse rẽ appellari añ ſnīam. vñ respū applōnis illa p̃nūciatio vẽ ɔformari cū iure cōi. In p̄missa tñ ɔclusione, q̃ hēt, q̄ inferior appellationē tollere nō possit, dubitationē facit iste tex. in ver. sed si appellās, vbi nō obstāte tali clausula grauatus iniuste, nō tñ opprimiẽ. Sed grauamē illatū p̄ sup̄iorē pōt emēdari. ergo ñ vẽ inferior p̄iudicare iuri sup̄ioris, lic ēt cām cōmitteret, appellatione remota. Et sic tolliẽ rō Bar. in d. l. unica ff. a q. ap. non licet. Nō ob. alia rō, quā Abb. hic inducit, dū ingt, q̄ iudex nō p̄t nō deferre appellationi iniimæ, qa dato, q̄ illud verū sit, non bene inferẽ ad q̃onē nostrā hic, qa qñ applō remoueẽ ī rescripto, impediẽ a principio, ne nascaẽ, & hoc facilius fieri pōt q̃ q̄ iniimæ applōni ñ deferaẽ. quo casu applō ī eē p̃ducta est, arg. l. p̄ furioso, ff. de his, q sunt sui. vel alie. iur. nō tñ recedēdum est a cōi opi. Et qđ dcm̃ est de Imperatore, vel de summo pōtifice, 12 †idē ēt dicēdū est de inferioribus, qui sup̄iorē nō recognoscūt, vt Bar. cōcludit in d. l. j. §. interdū. ff a qb. app. non licet. Sequiẽ 13 Abb. hic, & Car. in cōsi 72. singulatim. in 2. dubio. †Nā tales vtūtur iure principis, ut Abb. hic dicit, & in c. pastoralis. in j. not. s̄. de of. deleg. & no. Bar. in l. 1. §. de qua re. ff. de postu. in l. 3. ff. de mino. in l. infamē. circa fi. ff. de pub. iudi. in l. hostes. ff. de cap. & tradit Old. in cōsi. 281. vt eius. col. j. in prin ubi dicit l. pen. C. de dona. inter uir. & uxo. q̃ loquiẽ de Imp̄atore, hẽ locū in Rege. 14 †Nā in suo regno Rex dẽ Imp̄ator, ut no. Bal. in l. exēplo, col. fi. C. de p̄b. & in c. cū uenissent, col. 2. de eo, qui mit. in pos. & in auc. hoc amplius col. 2. C. de fideicō. & quod dicit Old. ī d. cōs. 281. sequiẽ Bal. in d. l. pe. & idē Bal. in c. Imperialē. §. fi. in vers. q̃ro vtrū. de p̃hibi. feu. alie. p̄ Fride. Immo, qđ plus est, †idē di- 15 cēdū vẽ in inferioribus, q recognoscūt sup̄iorē, qñ iure p̃prio[b] in p̄petuū hñt dignitatē, & administrationē, vt sunt Duces,[c] Comites, & Marchiones. quia plus possumus in eo, qđ iure p̃prio hēmus, q̃ in eo. qđ nobis cōpetit iure simplicis cōmissionis, vt no. Bal. in l. more. in 3. no. ff. de iuris. om. iu. & no. Bald. in 16 p̃ę. Digestorū. col. 3. ver. itē no. †vbi loqẽ ī Rege, q dẽ in suo re- 17 gno sup̄remā hēre potestatē in subditos †Et iō à ſnīa regis nō appellaẽ, licèt superiorē recognoscat, ut Bald. dī in l. j. in fi. ff. de off p̄sec. p̄io. & in præalleg. p̄œ: ſforū. & idē tradit not. Paul. de Cast. in cōsi. 525. sup j. dubio, circa fin. vbi loqẽ in Duce nostro 18 Mediolanēsi, †& ɔcludit, q̄ possit oīa, q̃ pōt Imperator. Et q̄ licet in gñali ɔcessione nō ueniāt reseruata principi. ca. quoad trāslato. de off. leg. intelligiẽ in ɔcessiōe fcā magistratui tp̄ali. 19 secus in p̄petuo, q cōstituiẽ princeps, & dns. †Et iō Comites, & Marchiones. & reges vñt esse Principes ī terris suis, & quoad 20 subditos oīa pñt, q̃ pōt ipse Imperator. ¶ †Subiicit Ab. hic, q̄ nec legatus de latere applōnē tollere pōt. Idē Saly. dicit in l. fi. C. de sen co. pe. ver. iuxta p̄dicta q̃ro. Idē Bal. in l. 2 C. eo. ver. sed 21 nunqd legatus. Facit gl. in c. fi. de hẽ. In 6. in ver. figura, †q̃ dt legatū de latere nō posse tollere ordinē iuris cōmunis. Idē gl. in 22 cle. sæpe. in ver. mandamus, de verb. sign. †Siẽ non pōt legatus de latere auferre ius unius ecclesiæ, & alteri dare, qa solus Papa hoc pōt. Fride. in cōsi. ce. quod p̄mutatio. no. Bald. q feu. dapol. in prin. uer. q̃riẽ de legatis Cardinalib. Ro. in consi. 17. viso 23 puncto, cū si. †Et qđ dcm̃ est de applōne, intelligiẽ, nisi esset spāliter legato hoc ɔmissū, q̄ cām applōne remota ɔmittere possit, ſm Bal. ī d. l. 2. C. e. & Spe. no. I ti. de leg § nuc ondēdū, ver. 14. Et idē pari rōne esset ī alio īferiori, cui eēt hoc ɔmissū. Facit qđ 24 no. Pau. de Cast. in d. cōs. 225. circa fi. † Notādū tñ est, q̄ ille inferior, cui à prīcipe hoc, vel alia reseruata principi cōmittunẽ, non hēt illā plenitudinē p̄tātis, q̃ in ipso principe cōsideraẽ, vt no. tradit Bal in l. 2. col. 7. in 17. q. ver. itē no. q̄ si Papa. C. de ser. & aq. Et idē Bal. in l. rescripta. col. fi. in ver. 5. q̃runt Doc. C. de preci. impe. offe. Facit qđ no. idē Bal. in l. si testm̃, in princ. C. de test. & in c. j. in prin col. pe. ī ver. obseruẽ. si de inuesti. inter do. & vasallū lisoria. & tradit Alc. in consi. 94. cōsideratis his, col. pe. lib. j. & in cōsi. lx. visa Istimatione. col 7. lib. 2. Et dū Abb hic 25 cōcludit †q̄ qñ applō remoueẽ à ſnīa p̄tātis, de ſnīa diffinitiua intelligiẽ secus si applō p̃hibeaẽ à p̄tāte, vt p̄ eū hic. Pro quo dicto Peru. hic adducit, qđ no Archi. Io. And. & Do. in c. vt inq̃sitionis, in prin. de hære. in 6. †vbi tenent, q̄ licèt hæreticus ap- 26 pellare nō possit, prout ibi hẽ, intelligiẽ à ſnīa diffinitiua. Si autē grauatus fuerit in p̃cessu, appellare nō p̃hibeẽ Facit text. in 27 l. si ex cā. §. nunc videndū. ff de mi. vbi Bal. p̄ illū tex dt, †q̄ si in aliqua cā applō p̃hibeaẽ, intelligiẽ, qñ agiẽ de decisione totius cāæ. Secus in eo. qđ totā cām non dirimit, puta in ſnīa interlo- 28 cutoria. †Vñ licèt à ſnīa lata in possessorio appellari nō possit tñ ab interlocutoria pōt appellari, vt no. Ang. in consi. 46. viso puncto, & no. ēt Bal. in c. ex cōquestione, de rest. spo. vbi ingt, 29 †q̄ in cā possessorij appellari pōt ab inordinato p̃cessu, licèt à ſnīa lata sup̄ possessorio non appelletur. Et in simili, si I aliqua 30 causa p̃hibeaẽ †cōpromissum, de cā principali intelligiẽ. Vñ articulus emergens bene poterit cōpromitti, ſm Bal. in l. cū proponas, in fi. C. de reb. credi. Sed considerandū est q̄ ista dicta de plano p̃cederent, qñ dispō prohibens appellationē, de ſnīa loquereẽ, qa applōne ſnīæ, de diffinitiua intelligiẽ, vt Abb. dicit hic, & latè dixi in c. sup eo. el 2. s̄. eo. Sed cū in casibus supradictis nihil dicatur de ſnīa, sed absolute appellatio p̃hibeatur in aliqua causa, vẽ ēt appellatio in casu emergenti p̃hiberi, eo qđ in secundo mēbro Abb. dicit, qñ appellatio simpliciter à p̄tāte p̃hibeẽ, qa tunc ēt ab interlocutoria remota intelligiẽ Nā incidens assumit nām, & qualitatē causæ principalis. cle. dispendiosam de iudi Et ad hoc bene facit, qđ no. Bar. in l. solēt. ff. de alimē. & cib. leg. col. 4. dū allegat l. cū hi. ff. de transac. Et cōclu- 31 dit, †q̄ cā alimentorū iudicaẽ qdquid incidens occurrit. † Vñ infert, q̄ si statutum velit, q' in cā damnorū steẽ iuro damnum passi. idem erit in causa emergenti, quæ poterit per iuẽm probari. Et sequiẽ Bal. in l. j. col j. ver. sed pone. C. de reb. cre. & Pet. de Anc. in cōsi. 77. ex verbis ſnīæ. col. 1. Paul. de Cast. in d. l. cū 32 hi Facit qđ no. Bar. in l. pe. C. de pac. vbi ingt, †q̄ si ex forma statuti, dēat cōpromissum fieri de quibusdam causis, ēt de q̃onibus

ADDITIONES.

a Promisit. Falsum puto, si verba stēt indefinite, qa intelliguntur secundum ius, sicut & clausula euictionis, quæ non tollit hęc remedia. Sed dictum Ang. potest procedere, ubi promissio relata est etiam ad casus iure expressos.

b ¶Propr-o. Falsum, quia ex quo recognoscunt superiorem, nō possunt ius illius tollere, nec censetur a superiore remitti in concessione, quantum vis generali. Io. And addi. Specu. de iurisd. omn. iud. ver. vidisti duas. Ang. in l. 1. §. qui mādatum. de offi. eius cui manda est iurisd.

c ¶Duces. Vide per Ias. May. in l. ex hoc iure. ff. de insti. & iu. col. 4. & per Fel. in c. quæ in ecclesiarum. in 15. col. 2. de const. Ale. in consi. 30. nu. 9. lib. v. & consil. c 1. nu. 9. lib. 7.

busemergentibus erit faciēdū cōpromissum. ¶ In gl. Abb. pro
34 sequitur quinq; qōnes. † Prima est, quid hodie clausula, appel-
latiōe remota, operatur. In qua ꝯ gl. hic post Host. An. & alios
concludit hic, ꝙ ista Decretalis non corrigitur per ca. vt debi-
tus. ĵ. eo. sed ille tex. p istū limitaꝫ. vnde licèt dicaꝫ in d. c. vt de-
bitus, ꝙ applō admittatur ex causa ꝓbabili, intelligitur, nisi ī re
scripto sit cl'a appellatione remota. per tex. hic. Ad quod facit,
qa stante tali clausula appellatio prohibetur, vt hic, ibi, permit
titur ex cā probabili, quæ allegatur. Ergo prçualet ista dispositio
a prohibitiua [a] tex. no. vbi Bar. in l 3. §. liberti, ff de suspe. tuto. Fa-
cit tex. in l. si Rufinus, C. de test. mi. Dū aūt in d. c. vt debitus. ap-
plō prohibeꝫ absq; cā probabili, tunc cl'a ista superflua vꝫ, & ta
li casu nihil operaꝫ, qn̄ appellatur ante sn̄iam, ex quo oīno ēt
absq; tali clausula appellatio prohibeꝫ, Aut hoc modo saluaꝫ
opi. gl. hic, & aliorū, quos Abb. refert, & latius videbimus in d.
35 c. vt debitus ¶ † Subijcit Abb. hic, ꝙ clausula ista plures effect' [b]
b ducit, quos latius ꝓseqtur Peru. hic. Et breuiter [c] dici potest, ꝙ
c tolluntur oēs effectus, quos applō interposita producere solet,
de qbus hꝫ in rub. s̄. eo. Et dispositio huius decretalis ꝓcedit in
36 rescripto, prout loquitur, † secus si applō remota sit a statuto, [d]
d vel ex priuilegio ꝑsonæ, qa tunc quō ad omnē effectū appella-
tio remota vꝫ, ſm Ant. de But. hic, quasi sentiat, ꝙ p superiorē
tūc grauamē nō reuoceꝫ. Cōtrariū tn̄ tenet Abb. qa in his eadē
rō vꝫ, quę in rescriptis. Et in simili gl. adducit in cle. j. de iu. patr.
Sed ꝓ opi. Ant. de Bu. facit, qa remota appellatione simpliciter
e per statutū, remota vꝫ ad vtrūq; effectū, [e] vt Abb. concludit ī c.
ad reprimēdā, in pen. col. de of. ord. & dictum fuit s̄. in rub. Nō
ob. tex. hic, qa primo potest dici, ꝓ vlterius procedat sic dispo-
nēdo. alias ergo esset secus. Vel secundo tex. hic loquitur in re
scripto, qd̄ quantū pōt reduciꝫ ad ius cōe, dūmodo aliqd opeꝫ.
c. cām, quæ. de rescr. Non ob. gl. in d. cle. j. quia ibi appellatio sim
pliciter non prohibetur, & prout in casu nostro præsupponiꝫ.
37 † Si tn̄ ex priuilegio personæ appellatio prohibita sit, supplicari
pōt, q̄uis appellari nō possit, l. pręfecti, ff de mino. l si quis, C. de
p̄ci. impe. offe. no. per gl. in c. ex literis, in versi. supplicauit, s̄. de
38 in integ. rest. † Secus si a statuto, vel ex conuentione appellatio
tollatur, vt no. distinguit Pau. de Ca in d. l. si quis, & in l. fi. C. de
edi. diui Adria. tol. & ideo dicit Bal. in l. nemo. C. de iurisd. om.
iud. ꝙ supplicari nō pōt, nisi in casibus expressis in iure. Facit
gl. fi. vbi Cy. in l. fi. C. vt lit. pen. & quod no. Imo. in l. ex ꝯsensu,
39 §. fi. ff. eo. ¶ † Secūdo q̄riꝫ ad declarationem tex. hic, quæ applō
expresse indulgeatur a iure. Gl intelligit eo casu, quo applō p-
mittitur, non obstante, ꝙ remota sit in rescripto. Sed Abb. post
Host. & cōiter Doc. ꝯcludit, ꝙ sufficit, si appellatio expresse ap-
probeꝫ, licèt iura nō loquanꝫ, qn̄ applō remota est in rescripto.
Exemplū est in c. significante. in c. Rodulphus. de rescr. Ex quo
enim iura ꝑmittunt appellare, grauamen notorium vꝫ. vnde
cl'a, appellatione remota, nihil operatur, vt per gl. in c. ex ꝯque-
stione, de rest. spo. Opinio tn̄ gl. hic vꝫ verior, qa in tex. hic req-
riꝫ, ꝙ appellatio expresse indulgeatur. Et hoc bene verificabiꝫ
in casibus, in qbus applō admittitur, nō obstāte, ꝙ in rescripto
prohibeaꝫ, vt in d. c. ex ꝯqōne, cū si. alle. in gl. Cum. n. per illam
clausulam appellatione remota, tollatur applō ēt lēgitima, vt hic
si nō obstante tali ꝓhibitione applōnis appellatio concedaꝫ,
expresse dꝫ indulgeri ꝯ regulā prohibitiuā, quę in rescripto hꝫ.
in casibus vero, in qbus appellatio simpliciter permittiꝫ, appel
latio expresse non indulgeꝫ, sed ex regula cōi appellatio proce
dit, qa rſr in oī causa appellatio ꝑmissa est, ī vt per gl. in l. q resti-
tuere, ff. de rei ven. & iō expressio in illis casibus facta vꝫ ex cō-
tingentia facti, & verba literæ hic non vn̄r verificari, ꝙ appella
tio expresse indulgeatur. Non ob. ꝙ Abb. dicit, ꝙ grauamē noto
rium vꝫ in casibus, in quibus appellatio simpliciter admittiꝫ,
qa non vꝫ hoc verum. Licet. n. cā appellandi notoria sit, graua-
men tn̄ nō vꝫ notorium, qa hoc debet ꝯstare ex probationibus.
Et de grauamine notorio loquiꝫ gl. in d. c. ex ꝯquestione. Prę te
rea quod Abb. dicit de notorio, intelliḡr de notorio facti, non iu
ris, vt notaꝫ in c. Romana, §. finali, vbi Dom. per gl. ibi eo. titu.
in 6. ¶ In tertia qōne Abb. cōcludit, ꝙ in casu huius c. grauamē
per viā appellationis reuocetur, vt colligiꝫ ibi, sed si appellās.
ergo vꝫ, ꝙ per viā applōnis audiaꝫ. Sed hoc ēt sine dubio non
ꝓcedit, qa non ꝯsonat, ꝙ per viā appellationis audiatur, ex quo
illa remota fuit. Et excipitur casus, qn̄ expresse a iure indulgeꝫ.
Vnde extra talem casum regula negatiua stare vꝫ, ꝙ appellatio
non admittaꝫ. iō per viam querelæ tex. intelligitur, ne incōti-
nenti videatur se corrigere, arg. l. nam ad ea. in prin. ff. de cond.
& dem. Non ob. tex hic, dū dicit, appellans, qa de persona ip-
sius appellantis intelligitur, q de facto appellauit, prout ēt ī sīt
dictum est in c. cum sit Romana, s̄. eo. ¶ In quarta q. Abb. con
cludit, ꝙ iste tex. ēt habeat locum in alio superiore citra Papā.
Quod intelligendū vꝫ, ſm quod proxime dictum est, videlicet
dūmodo talis superior per viā querelæ adiri possit, iuxta not.
in c. j. s̄. de of. leg. Et dum Abb. dicit istum tex. procedere in ap-
pellatione remota virtute iuris cōis, dubitari pōt, per ea, quæ
40 superius dicta sunt in fi. primæ quæstionis ¶ † Postremo in vlti
ma quæstione Abb concludit, ꝙ superior nedum possit graua
men iniuste illatum reuocare, sed etiam ꝙ ad hoc teneaꝫ. De
quo, & de similibus late dictum fuit in c. ad hæc. s̄. eo.

ADDITIONES.

a S. Al. Prohibitiua. Ita in simili arguit supra in c. nam concupiscentiam. in 3. no-
ta. in 1. lect. de consti.
b Effectus. Adde eundem Dec. in c. vt debitus. in ver. io gl. ante sn̄iam, ĵ. hoc ti.
c Hie. Gig. Et breuiter. Vide latissime Vital. de Gambam. in suo tract. clausula ap
pellatione remota.
d ¶ A statuto. Vide Dec. in consi. 49. Alex. consi. 225. nu. 13. lib. 6. & consi. 39. nu-
me. 1. lib. 7.
e Syl. Al. Effectum. Adde eundem supra, in rub. col. 4. hoc eo. ti.

SVMMARIVM.

1 *Sententia excommunicationis per appellationem non suspenditur.*
2 *Connexitatis ratione idem iudicatur de actu præterito, quod de futuro.*
3 *Lex quæ non porrigitur ad præterita, non includit futura connexa præteritis.*
4 *Excommunicatus denunciari debet, ut ab alijs euitetur.*
5 *Denunciatio excommunicationis nouum uinculum non inducit.*
Et exigit citationem, nu. 6.
7 *Citatio necessaria in actu, in eius declaratione necessaria non est.*
8 *Declaratio non exigit solennitatem actus, quando de nouo conficitur.*
9 *Denunciatio excommunicationis, an probet excommunicationem.*
10 *Antecedens supponitur supposito consequenti.*
11 *Debitum principalis sortis probatur ex probatione solutionis usurarum.*
12 *Excommunicato redditus beneficij subtrahuntur.*
13 *Animæ periculum ubi uertitur, tutior uia eligitur.*
14 *Excommunicatio, an iusta sit, pendet ex futuro euentu.*
15 *Gesta pendente appellatione a sententia excommunicationis, an medio tempore ua
leant uide nu. 23.*
16 *Deposito, & suspenso prouidendum est de redditibus ecclesiæ, ita ut uiuere possit.
secus in excommunicato.*
17 *Suspenso per contumaciam non est prouidendum, vt uiuere possit.*
18 *Excommunicato impedito iusta causa petere absolutionem, prouidendū est de red
ditibus ecclesiæ sicuti suspenso.*
Et existenti in extrema necessitate, nu. 19.
20 *Eleemosyna est de præcepto quando quis est in extrema necessitate.*
21 *Necessitatem si quis incurrerit culpa sua, si est extrema, omnino attenditur.*
*Fructus & distributiones quæ ad excommunicatum vel suspensum spectarent, du
rante excommunicatione, aut suspensione alijs accrescunt. ibid.*
22 *Excommunicato administratio bonorum ecclesiæ interdicitur.*
24 *Excommunicatus & suspensus ubiq; habetur pro excommunicato, & suspenso.*
25 *Suspensus a beneficio alibi beneficium retinere potest.*
26 *Suspensus ab officio ubique suspensus censetur.*
27 *Suspensionis effectus.*
28 *Denunciatio fieri potest per ordinarium excommunicati, licèt ipse non excommu-
nicauerit.*
29 *Expensarum taxatio, an fieri possit pendente appellatione.*
30 *Expensarum taxatio potest partem grauare.*
Et in ea citatio requiritur. nu. 31.
Et dicitur executio, nu. 32.
33 *Executio fieri non potest pendente appellatione.*

1 §. Verum. ¶ † Primo no. ꝙ sn̄ia excōicationis p appel-
lōnē nō suspendiꝫ. Et idē est in alijs sn̄ijs cē-
suræ. c. is cui, de sen excō. in 6. Et hoc ꝓcedit in actu futuro, ac-
cessorio ad ipsam excōicationis sn̄iam p̄cedentis, videlicet in
denunciatione excōicationis, ꝓut loqꝫ iste tex. alias secus, ſm
Abb. hic. Sed tn̄ iura simpliciter, & indistinctè dn̄t, ꝙ excōica-
tio p applōnē nō suspēdiꝫ. c. ad reprimendā, de offi. ord. & d.
c. is cui. ergo gn̄alr intelligi dēnt. Præterea ſm hoc nō eēt spāle
in sn̄ijs censuræ, qa ēt in alijs sn̄ijs, q̄ oīno accessorię sunt a p̄te
rita, p appellationē nō suspēdunꝫ, ꝓut de appellatione extiudi-
ciali Abb. tradit in c. bonæ. in 11. dn̄ia. s̄. eo. no. in c. cōstitutis, s̄.
2 eo. De quo tn̄ dām est. vt dixi ī d. c. bonę. † Et qa de actu futuro
idē indicaꝫ, qd̄ de p̄terito, rōne cōnexitatis inferꝫ, ſm Abb. hic
3 † ꝙ lex, q̄ de sui nā nō porrigiꝫ ad p̄terita, c. fi. s̄. de cōsti. nō in-
cludat futura cōnexa cū p̄teritis, alleg. glo. in cle. hi qui. de æta.
& qua. & in cle. 1. de test. Sed illę gl. ꝯdicunt, vn̄ dēnt cōcordari
vt per Imo. post Ant. de Bu. in d. cle. hi qui. de quo late hētur in
4 d. c. fi de const. ¶ † Secundo no. ꝙ excōicatus dēt denūtiari, vt
ab alijs euiteꝫ: ab eo ergo, qui scit illum excōicatū, ēt an̄ denū-
tiationē euitari dēt, vt hic. Et hoc verū est, dūmō ꝓbari possit
excōicatio, vt Abb. dicit in c. cū nō ab hoīe. in 3. not. j. de sent.
5 excō. ¶ † Tertio no. ꝙ denuntiatio excōicationis nouū vincu-
a lū non inducit. Denuntiatio. n. est q̄dā declaratio, [a] q̄ nihil no-
ui tribuit. l. hꝫdes palā. §. si qd post. ff de testa. Et iō in tali denun
6 tiatione citatio nō reqriꝫ, † nec aliæ solēnitates, quæ in excōica
tione necessariæ sunt, vt late Ro. tradit p istū tex. hic in ꝯsi. 481.
ī casu p̄misso, ī 2. dubio. Sic ēt ī alia mā, licet in actu, qn̄ fit prī-
7 cipaꝫ, necessaria sit citatio † in eius declaratiōe simplici, cita-
tio

ADDITIO.

[a] ¶ Syl. Ald. Declaratio. Vide Dec. in c. peruenit. el. j. in ij. col. s̄. de appel.

a tio nõ reqrit,ᵃ vt in pln.q.tradit Pau.de Ca.in cõsi.51. quia ex-
8 ceptiões.& Pe.de Anc.in cõsi.126.ad dubia.col.4.† Et gñaliter
in simplici declõne nõ requirit solẽnitas,q̃ adhibet, qñ actus
de nouo ɔficit. Ad hoc plura exempla ponit Bal.in d.l.hæredes
palã.ver.sed & si notã,ff.de testa.no.Io.An.in ti.de test.§.nunc
vidẽdũ,& ver.no.Arc.13.q.2.in summa,Bal.in l.j.§.hui⁹ studij.
ff.de iust.& iu.Do.in pœ.6.in princ.Ro.in consi.45.& in consi.
b 65.cũ si.Fulg.ɔs.147.visa, in fi.& plura And.Sic.ᵇ In cõsi.18.co
lnm.9.in j.lib.Bal.in auct.hodie,in prin.C.de iuramen.calum.
9 ¶ †Quarto no.ꝙ denunciatio excõicatiõis necessario non ꝑ-
c bat denũciatũ excõicatũ,ᶜ qa per denunciationẽ qs nõ ligat.&
denunciatio iniusta eẽ pt,c.licet,vbi gl.de sen.excõ.in 6. Ista cõ
clusio procedit,qñ excõicatio opponit in vim perẽptoriæ ex-
d ceptionis. Secus si in vim dilatoriæ ᵈ exceptionis opponat,qa
tũc p denũciationẽ excõicatio probat,vt Ro distinguit in 8.de
ci.in ti.de exce.in nouis, & refert Do.post alios in c.j.§.2.col.
pe.de exce.in 6.& seqtur Ro.in consi.349.dũ quærit. Idẽ Ro.ĩ
l.j.in prin.col.j.ver.quo ad fm,de no.ope.nũ.concludit simplr
ꝙ denũciatio nõ probat excõicationẽ. sed tñ indistincte veri⁹
vr ꝙ per denũciationẽ excõicatio probetur,quia licẽt accesso-
10 riũ nõ vestiat principale,† tñ probat illud esse verum. Et posito
subsequẽti,supponit antecedens,vt Bal dicit per illum text.in
11 l.2.C.de do.promi † vbi ex solutione vsurarũ debitũ principa-
le sortis probatur. ergo ex denũciatione excõicatio probari vr.
Nõ ob.tex.hic,qa licẽt denũciatio nõ liget immediate,tñ vincu
lũ ꝓbat ex denunciatione,& sic mediate vinculũ probat. Non
ob.ꝙ denũciatio põt esse iniusta,qa hoc nõ præsumitur,cũ ha
12 beat debitã formam. ¶ † Vlt.no.ꝙ excõicato redditus beneficij
subtrahuntur.de quo videbimus in gl. ¶ In gl.in ver.executio-
nẽ,in fi. Doc.laborãt in rõne spãlitatis,quare sñia excõicatiõis
non suspẽdat per applõnẽ. Et reprobatis antiquorum opi.ipse
Abb.duas rõnes adducit. Prima est,quia excõicatio fit pp pec-
catũ,qđ animã ligat indissolubiliter, nisi competẽs satisfactio
subsequat,vt reg peccatũ, de reg.iu.in 6. Ideo per appellationẽ
nõ restituit gratiæ,quia iste non est modus, vt peccatum tolla-
tur. Et licẽt excõicatio iniusta esse possit, in dubio iusta esse ꝓ-
13 sumit,qa † vbi agit de periculo animæ,tutior via eligitur, c.iu-
uenis,de spõ. Et tñ hoc nullum periculũ imminet,cũ excõica
tus sibi ꝓuidere possit,petẽdo absolutionẽ, vt in c.per tuas.de
sen.excõ.Sed in alio casu eẽt piculũ,quia hoc mõ appellans pt
se immiscere iniuste,& damnabiliter sacris ecclesiæ,prætẽdẽ-
do excõicationẽ iniustã,q̃ in veritate iniusta non est. Sed ista ra
tio nõ satisfacit,qa licẽt peccatũ non tollatur nisi satisfiat, qa p
hoc nõ infert ad suspẽsionẽ de qua agit,sicut contingit in alijs
sñijs,in quibus non tollit peccatum,nisi satisfactio sequat tñ p
applõnẽ sñiæ suspendunt. Et licẽt excõicatio iusta ꝑsumatur,
ista ꝑsumptio non tollit applõnẽ.ergo non debet ẽt tollere su-
spẽsionẽ,q̃ sequit ex natura applõnis. Præterea, in foro iudicia
li,ꝓut loquit hic,ẽt excõicatio præsumit iniusta, vt per Inn.in
c.cũ te.de testi & in locis allegatis per Abb.hic. Non ob.qđ dr
de periculo instãti,qñ in veritate iusta excõicatio fuisset,si per
appellationẽ iniustã suspẽderet,qa stante suspensione p applõ
nẽ,nullũ imminet periculũ,ex quo fm dispositionẽ iuris excõi
catus interim nõ reputat,prout in alijs sententijs cõtingit. Se-
cundã rõnẽ Abb.adducit,qa applõ in effectu suspendit sñiam,
& nõ extinguit. Vnde si remanet sñia excõicationis, remanet
ẽt effectus eius, q ab ipsa excõicatione non separat. Sed nec rõ
ista vr ꝓcedere,qa effectus sñiæ excõicationis separabilis vr ab
ipsa excõicatione,vt cõtingit in sñia,p quã infamia irrogat, q̃
tñ suspẽdit p applõnẽ,d.l.furti,ff.de his,q no.infa.& s̃.de mẽst.
Vñ postremo melior rõ vr illa,q̃ colligr ex plurib. Primo per istũ
text.hic dũ dr,ꝙ excõicatio secũ trahit executionẽ. Scđo, qa ta
lis sñia excõicationis medicinalis est, & fit principlr ad corre-
ctionẽ,c.j.de sen.exc in 6. Tertio, qa excõicatus de facili põt a
tali correctione releuari,ꝑstãdo cautionẽ de stãdo iuri, & pa-
rẽdo mãdatis ecclesiæ,vt vidimus in ea.qõni.s̃.eo. Et iõ his rõ-
nibus in tali excõicatione fit lata interpretatio, præter naturã
aliarũ condẽnationũ,c.si quẽ.j̃.de sen.excõ.iũcta l.si pses,ff.de
pœ.Sic ẽt his rõnibus per applõnẽ sñia excõicationis non su
spẽdit, ne correctio impediat. Et ita colligr ex dictis Bar.in l.q vl-
timo,ff.de pœ.ĩ l.fi.C.si a non cõpe.iud.& tradit d.Abb.ĩ c.sæ
pe,in gl.in ver.rata.circa fi.s̃.eo.vbi ex hoc non infert, ꝙ si sen
tẽtia censuræ proferat in pœnam,tunc per applõnem suspẽda
tur. Et ita limitatur tex.in d.c.is cui.de sen.excom.in 6.quod no.ẽ.
14 ¶ † In gl.in ver.trahit.ibi,ex futuro pendet. Ista cõclusio appro
batur per d.Abb.post alios hic,dum in tertio casu cõcludit, ꝙ
quantũ ad nos hoc pendet ex futuro euentu, qa si constabit ap
pellationem legitimã fuisse, ẽt apparebit excõicationẽ non va
luisse.veritate in inspecta, excõicatio semp tenuit, vel fuit nul
la,qa natura certum est,vtrum applõ sit ltĩma,vel non,l.si pr,
ff.de solu. In quo aduertẽdũ est,qa vtrũ applõ ltĩma fuerit,cõsi
derari pt dupli. Primũ q̃tũ ad hoc,vt admittatur, & isto casu ɔ
cẽo gl.& Doc.bene procedit. Secundo considerari põt quo ad
hoc,vt appellatio iudicet ltĩma respectu victoriæ. vt appellans
obtineat in cã appellatiõis, & hoc dubium non facit excõmu
nicationẽ esse in pendẽti,qa satis est, ꝙ appellatio fuerit ltĩma
a principio,qa statim fuit suspensa iurisdõ iudicis a quo. Vñ si
appellet ex cã,q̃ si esset vera,deberet legitima reputari,iuxta c.
vt debitus,j̃.eo.non valet excõicatio post talẽ appellationẽ,d.
c.p tuas.j̃.de sen.excõ.& in c.cum ɔtingat,s̃.de of.dele.cũ si. Et
qđ dictũ est,ꝙ excõicatio nunq̃ stat in suspẽso veritate inspecta,
de qua nã ẽ certa, ɔsiderãdũ ẽ ꝙ licet applõ ĩ veritate ĩ se stat
sit ltĩma,vel nõ,& de hoc nã certa sit, iudex tñ appellatiõis ali
ter põt declarare,& sñia eius attendit, si non appelletur. Vnde
de eo,ꝙ iudex appellationis facturus sit,nã non vr esse certa,cũ
adhuc illud non sit in rerũ nã. Et ita non vr hre locũ, qđ dr ĩ l.
15 si pater.ff.de sol.& in l.cũ præsens,ff.si cer.pe. ¶ † In fi.gl.iura al
legata in glo.non loquuntur in terminis quæstionis.& ideo,an
valeant gesta medio tpe Abb.hic distinguit,fm ea, quæ hñr in
c.ad ꝓbãdũ.s̃.de re iud. Ex qbus ĩfert ɔ̃ gl.hic:sed ɔsiderãdũ est,
ꝙ illa,q̃ hñr in c.ad ꝓbãdũ, nõ vñt in isto casu cõuenire,qa ibi
cõiter reputabat nõ excõicatus absq; alio dubio. & in verita-
te erat.hic cõi opi.nõ reputabat nõ excõicatus,sed erat dubiũ,
qa disputabat,an applõ ltĩma fuisset,prout loquitur gl.hic. Vñ
recurrendũ potius vr ad ea, q̃ in simili qõne tradunt p Bart.&
16 alios, in l.3.§.si seruus.de acq pos. ¶ † In gl.fi.in prin.iuncto fi.
gl.Abb.post gl.Io.An.& alios cõcludit,ꝙ licẽt deposito, vel su
spẽso ꝓuidẽdũ sit,vt viuere possit de redditibus ecclesiæ:sec⁹ tñ
est in excõicato. Et idẽ gl.ĩ c.studeat,l.distinctio. Et ex hoc ma
gis grauat excõicatus cũ possit sibi ꝓuidere petẽdo absolutio
nẽ,vt p gl.ĩ c.qa sæpe,de elec.ĩ 6.cũ si.vt p Abb.hic,& ad idẽ gl.
17 in cle.vt hi,q in ver.dimidia.de æta.& quali. † Et iõ si qs sit su-
spẽsus pp ɔtumaciã,idẽ dicẽdũ est,qđ in excõicato,qa eadem
18 rõ vr fm Abb.hic. Et ɔ̃ si excõicatus esset † ĩpeditus ex aliqua
iusta cã, & ñ posset absolutionẽ petere, esset sibi ꝓuidẽdũ sicut
suspẽso,vt no.Car.dicit post Io.de Lig.ĩ d.cle.vt hi, q.§.j.in 20.
19 q.de æta.& qua.† Indistincte vero excõicato existenti in extre
ma necessitate ꝓuidẽdũ erit,ne fame periret,glo.in fi.hic, quã
20 oẽs sequunt. † Nã in tali necessitate eleemosyna est de ꝑcepto.
21 86.dist.c.pasce.& c.nõ satis. † Et hoc ꝓcedit,licẽt culpa sua,vel
delicto in tali necessitate ɔstitutus sit,vt p gl.no.q̃ optima iura
adducit,31.q.2.in c.factorũ. no Bal.& late ibi Alex.in l.q̃nis,ff.
sol.ma. Immo ẽt excõicatus videret.96.di.c.diaconi,vt dicitur
in prin.gl.ista.n.rõ dẽt cõsiderari, & nõ qualitas excõicati, arg.
c.si diligẽti.de fo ɔpe.cũ si. ¶ In ea.gl.ibi,nisi sñia hoc exprima
tur. Cõtra gl.tenet Abb.post Ant.de Bu.& alios,quos refert, &
recte p rõnes quas adducũt. Et durãte excõicatione,vel suspen
sione,fructus in vtilitatẽ ecclesiæ cõuertunt, & distributiones
e quotidianæ alij accrescũt,ᵉ vt p gl.in cle.2.in verbo,suspensus,
de vita & honesta.cleri.& in d.clemẽ.vt hi, qui.in verbo.dimi
dia.& seqtur Card.in cle.j in 4.q.in fi.& no.Abb.in c.pe.de cle.
22 nõ resid. ¶ † Et subijcit Abb.hic, ꝙ sicut excõicato subtrahunt
fructus bñficij, sic ẽt administratio bonorũ ecclesiæ ĩterdicit.
ɔ̃ Ant.de Bu.qa cũ excõicato cõicatio ꝓhibita sit, ẽt ptãs admi
nistrãdi interdicta vr. Sed tñ ista rõ nõ vr ꝓcedere, qa ex atten
ta,sequeret,ꝙ excõicatus nõ posset ɔ̃here, & ꝙ nec ĩ ꝓprijs bo
nis hret administrationẽ. cuius ɔ̃riũ hr,& oẽs fatent in c.veri
tatis,de do.& ɔtu. Scđo posita ista ɔclõne Abb adducit,qa ex-
cõicatus suspẽsus est ab offõ,& p ɔ̃ns a bñficio, sed ista ɔ̃ña ne-
gari pt,vt p gl.in cle.cupiẽtes, de pen. Tertio alleg.tex.in d.c.ve
ritatis,& ibi hoc bene vr ꝓbari,& p illũ tex idẽ tradit Car.in c.
23 ppendimus.in 32.q.j.de sen.excõ.† Et ibi cõcludit, ꝙ gesta p ex
cõicatũ de bonis ecclesiæ,nõ valẽt. Allegat ẽt Inn.Host.& Io.
An.q hoc tenẽt in c.ex iuæ,de cle.nõ resi. Et hoc ĩ bonis eccle
siæ,vt dictũ est:secus in ꝓprijs bonis, vt Bal.distinguit in d.c.ve
24 ritatis.in fi.col. ¶ † In ea.gl.ibi,sed prius dictum ꝑualet. Notan-
dũ est,ꝙ excõicatus,vel suspẽsus vbiq; ꝓ suspenso,vel excõica
to hr. Ad idẽ gl.fi.7.q.1.c.si qs ꝑsbyter. & ĩ c.qsqs.4.q.5.ĩ uerbo,
cõicet. Idẽ gl.ubi Bal & Ang.sequunt,in d.l.ea ea,ff.de postula.
Areb.xj.q.3.in c.si aũt.& idẽ Abb.in c.postulasti.in 4.col.s̃.de
25 for.ɔp.in c.j.in 2.no.de tren.& pa ¶ † In ea.glo.ibi,in alio loco
põt hre beneficiũ. No.ꝙ suspensus a beneficio.alibi beneficiũ
26 retinere põt.† Et sic differt a suspenso ab officio,qui ubique su
spensus hr,ut supradictũ est.& rõnem diuersitatis tradit Card.
27 in d.cle.ubi hi,q.ĩ fi.q.de æta & quali † Et de effectu suspensio
nis a beneficio,no.Abb.post gl.in c.cũ Vintoniensis.de elect.
in cap.

ADDITIONES.

a S.Al.Requiritur.Vide eundem in ꝗ.edita.col.14.C.de eden.in l.quamuis,C.de impub in 2.no.vbi videtur limitare.

b And Sic.Vide etiam per eundem in repe.rub.de fi.instr.col.34.

c Excommunicatum.Idem in c.j.in 4.no.supra de appe.

d Dilatoriæ.Idem gl.in c licet.in ver.nunciari.de sen.excommunica.in 6.Aeg.Bellame.deci.56.decis.Thol.301.& idem Aufr.in addi.& bene,quidquid Deci.dicat.

e S.Al.Accrescunt.Vide Dec.in c.j.in lect.in 4.col.de iud.

in cap.ad apostolicam,de excep.In cap.cũ dilectus, de consue. ¶ In ea.gl.ibi,iuste,vel iniustè.Ista distinctio approbatur,& idẽ gl. in locis allegatis per do Abb.hic,ad idem 2.q.v.c.super eã,
28 & tenet Spec.ĩ ti.de fru.& interes.§.fi.¶ †Extra gl. Abb.post In no.& alios côcludit,ꝙ denunciatio fieri põt per ordinariũ excõicati,licèt ipse nõ excõicauerit,ar.c.j.de treu.& pa.& xj. q.3.c.curę. Et ista ꝯclusio vr̃ de plano ꝓcedere,qñ quis in excõicationẽ incidisset ex dispõne iuris,vt ĩ c.peruenit.s̃.eo.Sed qñ ab homine quis excõicatus fuit,non vr̃ ꝙ ille,qui nõ excõicauit,denunciare possit,quia causa ꝑ vnũ incępta, per alium sine cã perfici non potest.l.j.ff.de offi.cõsu.& qđ ibi Bar. dicit de episcopo habẽte duos vicarios,& quia cãæ cõtinẽtia nõ debet diuidi,c.j.s̃.de cã pos.l.nulli.C.de iudi.ex quo Bal.no.infert ĩ l.g indignus,circa fi.ff.de sena.ꝙ põtat' ab uno,ab alio insignia recipere non põt:& ꝙ licentiatus in uno loco, alibi nõ põt doctorari. Non ob.tex.in c.j.de treu.& pa.qa loquiť ẽt in eo q excõicauit ibi,sententiã excõicationis dictet, & vicinis episcopis annũciet.Postremo nõ omitto,qđ per istum text. dũ diciť,
a ꝙ pendente appellatione ab excõicatione, denunciatio[a] fieri
29 põt,†infertur, ꝙ taxatio expensarũ, in quibus condemnatus fuit,ẽt pẽdente appellatione fieri põt, qa taxatio est quædã declaratio condemnationis p̃cedẽtis.Ita no.uoluit Lap. alle.82.ĩ cã matrimoniali,col.pe.uer.unde licèt,& idẽ uoluit Ro.in ti.de te iud.in 16.decisio.no.ꝙ licèt in antiquis Contrariũ tenet Ant.de But.hic,q dicit,ꝙ per istũ text.ad taxationem expensarũ ñ bñ arguiť,qa tex.hic loquiť de sñia excõicationis, q̃ ꝑ appellationẽ non suspendiť.vnde no mirum, si denunciatio fieri põt.Secus in cõdemnatione expensarum, q̃ ꝑ appellationẽ suspẽdiť.Et ita sequitur Mod.hic.Ab ista tñ rõne dictũ Lap.defendi põt. Et considerandũ est,ꝙ licèt tex. hic loquať in sñia excõicationis,duæ rationes principaliter tñ adducunť ad ostẽdẽdũ,ꝙ pẽdente appellatione denũciatio fieri põt. Prima, qa excõicatio trahit secũ executionẽ, declarãdo vt supradictũ est, & ista spãliter respicit sñiam excõicationis.Secũda,qa denũciatio ñ l.g ii,sed est declaratio,quæ nihil noui tribuit.Et ista secũda rõ gnaliter vr̃ ꝓcedere ẽt in alia sñia, quàm excõicationis. Præterea Lap.nõ alleg.istũ tex.sed simpliciter dicit, ꝙ taxatio expensarũ est declaratio. Decisio tñ Lap. alia rõne impugnari potest,quia taxatio expensarũ nõ vr̃ simplex declaratio,cum ĩ
30 tali†taxatione pars grauari possit,excedendo modũ, quo casu potest appellari,vt tenet Bar.in l.ab executore,col.fi.ff.eo.Inn.& Doct.in c.sæpe.s̃.eo.Bal.in l.sancimus.circa fi. C.de iudi. & in l.terminato.C.de fruc.& lit.expen. col.2.ver.nunc q̃ro,cũ si.
31 †Et in tali taxatione citatio requiť,fm quòd Bal.dicit ĩ d.l.terminato.ver.sed nunquid,& Doct. in c.j.in fi.prin de resti. spo.
32 in 6.†Et taxatio expẽsarũ executio dť,ut no.in l.si cũ exceptione.§.hoc aũt,ubi Bar.& Bal.ff quod met.causa.Bal.in d.l.sanci
33 mus,& in d.l.terminato.†Sed pendente appellatione executio fieri non potest.ff.nil no.appel.pen.in l.j.Tex. vero hic loqtur in simplici denunciatione, quæ nihil noui tribuit, vt dictum fuit Inno.Et ita videtur, ꝙ pendente appellatione à sententia excõicationis expensarum,quod taxatio fieri non possit.

ADDITIO.

a Denunciatio.Vide decis.Tholo.ccc.ubi Stepha.Aufre. ponit quatuor limitationes,quas uide.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo,si videt appellationem friuolam, potest excommunicare appellantem tanquam contumacem.*
2 *Appellatio friuola facit quem reputari contumacem.*
3 *Excommunicari quis potest non excommunicatus.*
4 *Reus semper potest petere se declarari non teneri.*
5 *Inferior non potest se intromittere de appellatione interposita ad superiorem.*
Nec de innouatis postea,nu.6.
7 *Iudex procedere potest in causa,si excommunicauit reum,quia noluit respondere libello,& ab eo appelletur.*
8 *Attentata,& innouata omnia non reuocantur,sed illa,quæ concernunt præiudicium appellantis.*
9 *Archiepiscopus inter subditos sui suffraganei in facto notorio potest se intromittere.*
Inter eos tamen nullam habet potestatem.nu.10.
Neque in suffraganeis,nu.11.
12 *Notorijs receditur à regula iuris.*
13 *Appellationi renunciat comparens coram iudice à quo,ita comparens coram archiepiscopo pendente appellatione ad Papam.*
14 *Protestatio per actum contrarium non tollitur,quando à principio protestanti opponitur,quod tanquam contrarius non audiatur.*
15 *Allegans contraria non auditur.*
16 *Mulier,& rusticus non excusantur à contrarietate.*
17 *Actor si sit contrarius,aduersarius vnum ex contrarijs acceptare potest.*
18 *Iudex à quo quare non cognoscit,an appellans sit exemptus,sicut cognoscit, an sua sit iurisdictio.*
19 *Iudex redditur suspectus quando disputationem assumit cum parte super eius iurisdictione.*
20 *Voluntas non probatur ex actu facto per necessitatem.*
21 *Protestatio contraria facto,an & quando præiudicet.*
23 *Protestatio an per actum contrarium tollatur,limita.nu. 13.*
24 *Renũciare appellationi uidetur,qui appellauit ad Papã,si cõparet corã inferiore.*

1 SOlicitudinem.†¶Primo no. iudicem à quo appellatur respectu grauaminis,excõmunicare posse appellantem tanquã cõtumacem, si prætendit appellationẽ esse friuolam,ut Abb.prosequitur hic.†Et ista cõclusio ꝓ-
2 cederet,si cõstaret appellationẽ friuolam esse, quia ex tali appellatione cõtumax reputatur.c.x.de dolo,& contu. † Et pro
3 qualibet cõtumacia,ẽt leui,quis excõicari põt,ut ꝑ gl.in c.duo sunt.86.dist.Sed ex eo solo,ꝙ iudex à quo prætẽdat appellationẽ friuolam,non vr̃,ꝙ appellãs excõicari possit,quia ad iudicẽ ad quẽ,hoc declarare pertinet,ut uidebimus post gl. in c. ut debitus.j̃.eo.Nec tex.hic de appellatione friuola aliquid dicit, sed simplr̃ dr̃,ꝙ ep̃s reputauit contumacem illũ, qui ad summum pontificem appellauit. Vnde contumacia insurgit immediate ex eo,ꝙ non comparebat, quia episcopus ignorabat illum forte appellasse,prout dr̃ in c.si duobus.s̃.eo.Sed si ponamus episcopum sciuisse appellationẽ interpositã esse ad summũ põtificẽ,tũc haberet locũ,quod Abb.dicit hic,ꝙ reputaretur ꝯtumax.ex eo,ꝙ ep̃s appellationẽ friuolam reputasset. Ex hoc enim potuit moueri ep̃s,ꝓut narratur hic, licẽ ñ sequitur,
4 ꝙ ita eẽt,sed postmodũ ex ꝓgressu cãæ apparebit ¶ †Scdo no. ꝙ ẽt quis denũciari põt nõ excõicatus Et gñaliter fm Bal. hic, ubi dubium est facti,vel iuris, ferť declaratoria, & reus agere põt per uiã actionis petendo declarari se ad tale quid nõ teneri.Et formam libelli ponit Bal. in l.1.in fi.C.ne fi.pro patre.De quo Bar.& late Alex.in l si finita.§ eleganter. ff. de dam. infe. Ro.in cõs.41a.pro habẽda iustitia.no. in c.in præsentia.vbi ali
5 quid dixi in 3.no.s̃ de prob.¶ †Tertio no.ꝙ inferior ñ pt se intromittere de appellatione interposita ad superiorẽ. Facit tex. in c.si duobus.s̃.e.Et prohibitio vr̃ p̃cisa,vt colligiť ibi, oĩno ñ ualet.Facit tex.in c.qualiter,& qñ.s̃.de iud.& quod no.gl in l.
6 j.§.si pecuniã,ubi Bald.ff. depo.†Et sicut de appellatione se ñ intromittit,ita nec de innouatis, quę articulũ appellationis ꝯtingũt,vt patet hic in excõicatione, q̃ lata fuit post appellationẽ,& cõnexa vr̃ cũ ipsa cã appľonis.Et iõ vr̃ text.hic ꝓ eo, qđ
7 uoluit Ro.in 31.decisio.eo.ti.ĩ nouis,dũ inquit,† ꝙ si iudex excõicauit reũ,qa noluit rñdere libello, si p̃textu excõicationis ab eo appellať,iudex in cã principali procedere nõ poterit,qa articulus appellationis nõ vr̃ separatus a causa principali, vt vr̃ probare hic.Sed quia ꝯtriũ tenui in c.ad hęc.s̃.eo.Ad tex.hic p̃t dupliciter rñderi.Primo,ꝙ cã appellationis hic directò, & immediatè producit contumaciam.pro qua appellãs excõicať, qa iudex reputauit excõicationẽ frustratoriã, & ꝑ ꝯñs appellãtẽ ꝯtumacẽ.c.2.de dolo,& cõtu.in vj.Nõ sic in casu Rotæ, qa cõtumacia ibi nõ surgit immediatè ex cã prĩcipali,sed mediate,& ex accidenti,qa noluit reus respondere libello. iõ articulus appellationis vr̃ separatus a causa principali, ut dixi in d. c. ad hęc.s̃.eod.Secundo rñdeť,ꝙ excõicatio lata fuit hic post appľonẽ:iõ tanq̃ attẽtata post ipsam appellationẽ ꝯiungiť cũ ipsa cã principali appľonis,q̃ rõ cessat in cã principali, ĩ qua Ro
8 ta loquiť.¶ †Quarto no.ibi,corrigere quæ ꝯ ipsam,ꝙ nõ oĩa ĩnouata post appellationẽ debent reuocari,sed illa dũtaxat, q̃ cõcernunt præiudicium ipsius appellãtis,& ita vr̃ tex.hic,ꝙ ẽt in appellatione iudiciali tm̃ reuocanť attẽtata ꝯ ipsam appľo-
9 nẽ,sicut in appel.extraiudiciali,ut dixi ĩ cap.bonę.s̃.eo.¶ †Quĩto no.in uer.si uero, ꝙ in facto notorio archiepiscopus inter subditos sui suffraganei potest se intromittere.Bonus tex.in c.Romana.§.notoria.de cẽsi.lib.6.qđ ampliať hic,ẽt post appľo-
10 nẽ pẽdẽtẽ apud summũ pontificẽ.†Regulariter.n. archiep̃s ĩter subditos suffraganei,nullã hẽt potestatẽ, nisi ĩ casibus exp̃ssis ĩ iure.c.pastoralis,ĩ prĩ.de off.ord.cap.j.de sup. negli.p̃l.li.6.
11 Sic ẽt ĩ ipsis suffraganeis nullã hẽt ptãtẽ,nisi quatenꝰ exp̃ssum in iure reperitur.Io. An.post Host.in c.magnæ. de uo.& idem dicit Io.And.in cap.nullus,de iure patr.Et inter alios casus,qñ
12 factũ est notoriũ,ut dctũ est.†Nã in notoriis recediť a regula iuris cõis,ut ꝑ gl.in cap.ex cõqõne.de test.spol.ď qua oo.Abb. in cõsi.24.in p̃senti q.col.fi.lib.j.cũ si.Ro.tradit in l.si vero.§.ď
13 uiro.ff.sol.ma.An.Sic.io c.1.de offi.ord.¶ †Sexto not. ꝙ sicut renũciať appellationi,qñ ille,qui appellauit cõparet corã iudice a quo,c.gratũ.de offi.deleg.ita per ꝯparitionẽ factã coram archiepiscopo pẽdẽte appellatione apud summũ põtificẽ. Qđ notadũ est duplici rõne.Prima,qa archiepiscopus erat iudex q a principio pro causa appellationis adiri potuisset, unde poterat p̃sumi,ꝙ appellationẽ trãsferre uoluisset de summo põtifice ad archiep̃m,& p̃cisè ñ surgit illa ꝯrietas,q̃ colligiť, qñ cõparet corã iudice a quo,nisi videreť renũciare.Secũda rõ ẽ,qa ñ agebať de cã principali,prout loquiť tex.d.c.gratũ, sed petebať reuocari grauamẽ illatum post appellationem: & iñ dr̃, ꝙ ex hoc vr̃ renunciatum appellationi. Quod vr̃ ꝯ gl. approbatã communi-

communiter in c. si a iudice, in uer. teneris, eo. tit. in 6. dū inqt, ꝙ non vr̄ renunciare appellationi, qñ corā iudice a quo grauamen petitur reuocari. Et sequit̄ Abb in d. c. gratum. Nam hoc vr̄ ꝯ istum tex. hic. Et de hoc perpendit Peru. hic, q in vlt. col. ad hoc rñdet, ꝙ rōne ꝯnexitatis tex. hic procedat, quia de grauamine excōicationis iudicari nō pōt, nisi de cā appłonis cognoscat. Sed ista rō sp gnāliter vr̄ procedere in quolibet grauamine illato post appłonem: a de quo non vr̄ posse cognosci, nisi articulus appłonis tangatur, & sic gl. in d. c. si a iudice. non esset vera. ¶ 14 †Septimo no. ꝙ protestatio p actū ꝯrium non tollitur, qñ a principio protestati opponitur, vt tanq̄ ꝯrius non audiat̄, de quo in gl. fi. videbimus. ¶ Octauu no. ꝙ allegans ꝯria nō auditur. Facit tex. in l. j. C. de fur. in l. vbi repugnantia, de reg. iur. 15 †nec a tali ꝯrietate mulier, 16 †vel rusticus pp simplicitatem excusatur, b quia vbi est ꝯrietas, simplicitas esse non pōt. Ita no. Bal. in l. scripturæ, col. fi. ver. quærunt Doc. C. de fi instr. allegat Io. 17 An in c. cū Io. de fi inst. †Aduersarius tñ, qñ actor est sibi ꝯp ii ꝯrios, vnom ex ꝯrijs acceptare pōt, vt Bal. sing. dicit in l. cū precū. circa fi. ver. & no. C. de libe. cā. ¶ Extra gl. opponit, & soluendo post alios concludit, ꝙ ille, q appellauit ad summū pontificem in terminis decretalis, deferendo cām postea simpliciter ad Archiepm vr̄ renunciare appłoni interpositæ ad Papā, & illā ad archiepm deferre, ita ꝙ archieps p viā appłonis in illo casu hic cognoscit. Ex quo infert̄, ꝙ videat̄ renunciare appłoni duntaxat respū summi pontificis, apud quē pendebat appło, & non respectu partis, ex quo appło ad archiepm defertur. Qđ uī ꝯ Doctores cōiter, q inferius ꝯcludunt, ꝙ appellatio absolute tollatur cōparendo coram inferiori, de quo inferius dicam. ¶ In gl. 2. in fi. gl. opponit, & nō soluit. Abb. rñdet, ut p eum hic. Vel aliter dici potest, ꝙ in ꝯrio appellatum fuit ab ipsa sñia excōicationis, & appellatio ibi nō suspēdit excōicationē, merito denunciari pōt excōicatus, qa hr̄ p excōicato, & ibi denunciatio fit ab eodē iudice, q excōicauit. Sed hic appellatum fuit ex alio grauamine, & pēdēte appłone excōicatus fuit ille, qui appellauit, & si appellatio legitima est, excōicatio non ualuit. Et hoc dēt decerni per iudicē appellationis, ad quem erat deuolutum negotium, & alius iudex inferior erat incompetens. Et sic patet, ꝙ ista iura in diuersis casibus loquūtur. Itē hic erat iudicādū de iustitia, uel iniustitia excōicationis, in ꝯrio đ simplici denūciatione agebatur. ¶ 18 †In gl. eps posset, in fi uera rō uī illa quā d. Ant. đ Bu. adducit, ꝙ iudex a quo rō nō cognoscit, an sua sit iurisdō, qa in aliū iurisdō trāsfertur. Nā cū iudex a quo de cā appłonis principaliter cognoscere nō possit. l. eos, § prin. C. eo. qa a se ipso appellari non pōt, c. a collatione. e. ti. in 6. necessario iurisdictio ad superiorē transfertur, prout dictū fuit. s̄. in sub. merito ipse iudex appellationis, q de cā principali appellationis habet cognoscere, ēt de isto incidenti cognoscit, an talis appło sit per quam iurisdō ad eum deferatur. Et hoc fm regulā p̄cedit, ꝙ ille, q hēt principaliter cognoscere de aliqua cā, ēt incidenter cognoscit an ipse sit iudex, ut in c. super lr̄is. s̄. de rescri. & in l. 2. ff. si qs in ius uo. non ier. Et licēt uideretur, ꝙ iudex a quo haberet cognoscere, an ipse priuetur iurisdictione, uel suspendatur eius iurisdictio, tñ magis ꝯueniens fuit, & ēt fm istam, ut dixi, hoc p̄cedit, ꝙ talis cognitio ad iudicem appłonis deferat̄. Et ex his remouetur qđ Abb. in ꝯnum adducit. Ipse in Abb. aliam rōnē allegat, qa in cā appłonis agitur de imperitia, uel iniquitate iudicis, ut in l. j. ff. eo. merito iudex a quo vr̄ esse suspectus, quia verisimiliter nūq̄ iudicaret ꝯ se, ne de imperitia, vel iniquitate argueret̄. sed ista rō nō vr̄ gnālis, qa qñq; appellatur, & ex nouis probationibus sñia prius lata impugnatur, quia in cā appellationis, non probatum probabo, nō productum producā, c. cū Io. de fi. inst. & ī tali causa non agitur de imperitia, vel iniquitate iudicantis. Et sic rō Abb. non haberet locū. Præterea ratio, quā Abb. adducit respicit principalē cām appłonis, qñ pronunciatum est male iudicatū, & bñ appellatū, & ita loquit̄ text. in d. l. j. in prin. ff. eo. Sed in ista qōne incidenti qn dubitat̄, an appło legitima sit, vt admittat̄, & iurisdō transferatur in superiorem, non agitur de iniquitate vel impe19 ritia, sed cōsiderat̄ qđ dr̄ in c. vt debitus. j. eo ¶ †Postremo notādū est qđ Abb. incidenter dicit, fm glo. in c. statutū. de resc. in 6. ꝙ iudex redditur suspectus, qñ disputationē assumit cū parte sup iurisdōnē eius. Facit gl. & qđ ibi Abb. in c. ꝯquerēte, in 2. col. de resti. spo. & qđ no. Do. in c. ordinarij. §. 1. col. pe. de offic. ordi. in 6. Iudex. n. assumēdo disputationē p vna parte, vr̄ illi esse nimis fauorabilis, merito reddit̄ suspectus, vt vidimus in c. ex insinuatione. s̄. eo. Et hoc procedit, qñ inter partes litigatur secus qñ iudex p inquisitionem ex officio p̄cedit, quia tūc licēt assumat disputationem cum inquisito, non per hoc redditur suspectus, vt Abb. hic dicit, p tex. cū gl in c. cū psonæ. de priul. in 6. & idē Abb in c. sup lr̄is. col. fi. s̄. de rescrip. licēt aliter ibi velit Ant. de Bu. Et hoc intelligr, & p̄cedit, qñ iudex necessitat̄ ad p̄cedēdū ex officio puta in respicientibus vtilitatē publicā, iuxta no. in l. 4. §. hoc iudiciū. ff. de dam. infec. Tūc. n. cū faciat ex necessitate officij, nō arguit̄, ꝙ ipse videat̄ hoc affectare, ar. l. rem 20 legatā. ff. de adi. leg. 28. q. 1. c. canonūc. †Actus. n. qui fit ex necessitate, voluntatem nō probat. Bal. in auc. offerat̄. in 2. no. per illū tex. C. de lit. ꝯtest. & no. Bal. p illū tex. in l. 2. in 2. no. C. de bo. aucto. iudi. possi. Secus ergo, qñ inter partes litigat̄, quia tunc spōte iudex disputationē assumit p illa pte q̄ stat p iurisdōne, merito redditur suspectus. Et idē est dđm, qñ ipse propria sponte ex officio p̄cederet, quia tunc pari rōne suspectus redderet̄. Et tali casu saluari pōt opi. Ant. de Bu. in d. c. super literis, quia tūc eadē rō vr̄ siue inter partes litiget̄ siue ex offi. voluntario iu21 dicis p̄cedatur. ¶ †In gl. fin. in fi cōclusio est, fm Abb hic, ꝙ protestatio ꝯria facto, videlicet qñ a pricipio opponit̄ de ꝯrietate & factū ꝯriū impedit̄. Sec⁹ si factū ꝯriū p̄testationi nemine opponēte perficiat̄, qa tūc p̄testatio a facto ꝯrio vitiatur. Et iō si in isto casu appellans non repelleretur, & in cā procederet, protestatio velut ꝯria facto nō vitiaret, quo minus videretur renunciatum fuisse appłoni. Et hoc qnātum ad text. habemus hic.
22 ¶ †An aūt p̄testatio per actum ꝯriū tollat̄, habemus cōsiderare c duos casus. Primus, qñ opponitur, ne factū ꝯriū sequatur, & tunc p̄ualet protestatio. Et in hoc nō est difficultas. Scđus casus, qñ actus ꝯrius pficitur nemine opponēte, & tūc a facto ꝯrio protestatio vitiatur, fm Ab. hic. & idē dñt Ant. de But. & Imo. sed in isto casu ꝯriū tenet Io. An. hic, ꝙ immo p̄testatio valeret, & a ꝯrio facto non vitiatur. Et dicit istum text. specialiter procedere in iudicialibus, in quibus p̄testatio iuuat, licēt facto ꝯria sit. Et hoc sequtur Perusi. hic, & idē Imo. in c. cum M. col. pe. de ꝯsti. & vr̄ tenere Cal. in ꝯsi. 5. eo. tit. Alc. in l. nō solum §. morte, col. 7. de ope. no. nū. Et videbimus in simili, ꝙ qñ qs litigādo coram iudice, p̄testatur ꝙ non vult in illum consentire, actus vr̄ ꝯrius p̄testationi, & tñ p̄testatio iuuat, vt voluit Inn. in c. Cumana. de elect. cum ꝯcor. vt dixi in c. 1. de iudi. in vltima char. Sed ꝯsiderandum est, ꝙ iste intellectus non vr̄ pbari hic, quia tex. prout Abb. hic dicit, loquitur qñ actus ꝯrius p̄testationi a principio nō admittitur, sed qñ actus ꝯrius protestationi sequitur absq; cōditione, vt quia pēdēte appellatione, apud summū pontificem appellans compareat coram archiepō, & protestetur, ꝙ per hoc non intēdit renunciare appellationi, an videat̄ renunciare, nō determinatur hic. Et isto casu verior vr̄ opin. Abb. & aliorum, videlicet, ꝙ protestatio facto ꝯrio vincitur. Et ita nō obstante protestatione renūciatio habeat locū, quia talis renunciatio insurgit ꝯsecutiue ex dispositione iuris. Nam cum causa delata ad principem, coram inferiori tractari non possit, nisi renuncietur protestationi, ꝯ naturā actus surgentis ex dispositione iuris non iuuat, vt p̄batur in c. cum M de consti. vbi protestatio, ꝙ receptus in canonicū nihil percipiat, vitiatur, qa est ꝯ ius. cū receptus in canonicū debeat habere pbendā, c. relatū. de pb. Facit tex. in c. diaconi. 28. dist. vbi vitiat̄ protestatio, si p̄motus ad sacros ordines p̄testat̄, ꝙ velit seruare castitatē. Facit text. in l. j. §. j. ff. si vsufr. pe. Hic. n. actus vr̄ pcise ꝯrius p̄testationi. iō p̄testatio vitiat̄, vt no. declarat Ang. in l. iurisgētiū. §. qđ fere. ff. de pac. no Bal. in l. Nesennius. ff. de neg. gest. gl. 23 per illū tex. in cle. gratiæ, in versic. renunciare. de rescri. †Et ista ꝯclusio bñ p̄cedit in dictis casibus, in quibus nō pōt p̄testatio dispōni iuris đrogare. aliàs sec⁹, qa p̄testatio valeret, vt no. declarat do. Ab. ī c. Cumana, co. 4. ver. 3. ꝯ p̄dicta. đ cle. & ī d. c. cū M. & hoc modo procedit dictum Inno. relatū s̄. in d. c. Cumana. Nam in dicto casu protestatio nō est ꝯria facto, ut declarat Ab. in d. c. cū M. Bar. in d. §. morte, & no. Ang. in l iurisgentiū. §. qđ 24 fere. ff. de pac. ¶ †Postremo dū Abb. post Host. cōcludit, ꝙ si coram inferiore comparet qui ad summum pontificem appellauit, renūciare vr̄ appłoni, vt hic dr̄, nō solum respectu iudicis, sed ēt respū ptis. Ista conclusio de plano p̄cedit comparendo coram iudice a quo, vt in c. gratum. s̄. de offic. d. lega. vel coram alio inferiori, qui de cā principali posset cognoscere. Secus vr̄ in terminis huius Decretalis coram archiepō, q p cā appłonis duntaxat adiri uī, ut s̄. dictū est. Et ad hoc facit, quia uoluntas, quæ ex aliquo facto arguit̄, eatenus interit, quatenus ex tali facto necessaria sequit̄. ut no. Barto. in l j. §. hoc interdicto. in fi. ff. de iti. actuq; priua. Vn uī renūciatū appłoni respū summi pontificis duntaxat, & non quo ad partem. Facit tex. ibi, appellationis prosecutioni tacite renunciare uideatur.

ADDITIONES.

a Appellationem. Aliàs illationem.
b S. Al. Excusatur. Vide Dec. in c. pastoralis. col. 6 de exce.
c H. Gig Protestatio. Adde eundem Dec. in c. cum M. Ferrariensis. š. de consti col. 7. ver. secundum membrum principale. vbi late istum articulum examinat.

SVMMARIVM.

1 Clericus pro delicto capi potest, & in uinculis detineri.
Etiam a laico de mandato ecclesiastici. nu. 2.
Et torqueri, nu. 3. non tamen per laicum etiam de mandato, nu. 4.
5 Prælatus inferior potest habere iurisdictionem de iure speciali in aliqua parte diœcesis, excluso episcopo.
6 Præscribens potestatem instituendi, non censitur præscribere destituendi.

Index

7 *Iudex potest subditum suum repetere ab alio detentum.*
8 *Rector studij repetit scholarem detentum a praetore.*
9 *Superior appellare potest non solum pro se, sed etiam pro subditis suis.*
10 *Iniuriarum agere non potest dominus pro iniuria illata subdito.*
Nisi illata sit intuitu domini, nu. 11.
12 *Appellans extra iudicium, & appellatus si diversi fori sint, quis iudex attendatur.*
13 *Appellatio extraiudicialis differt a iudiciali respectu iudicis.*
14 *Interdictum ferri potest sub modo quo cessante interdictum cessat.*
15 *Appellationi adversarij si quis non detulerit, si tamen ipse in alia causa in eodem articulo appellet, appellatio sua admittitur.*
16 *Sententia interdicti suspendi potest, & de eius effectu.*
17 *Iudicem qui detulit appellationi, poenitere non potest & causam reassumere.*
18 *Iudex admittens probationes post conclusum in causa, censetur conclusionem revocare.*
19 *Turbans divinum officium potest excommunicari,*
Et quibus poenis subiacet de iure civili, ibi.
20 *Attentata quando revocantur post appellationem extraiudicialem.*
Et quando sint nulla. nu. 21.
22 *Denunciationi superioris denunciantis aliquem excommunicatum, non statur.*

Dilectis. ¶ †Primo not. q clericus potest capi pro delicto, & retineri in vinculis vt hic, & in c.1. de depo. & talis captura fieri pot † per laicũ de mãdato iudicis ecclesiastici. c. vt famę. vbi Abb. in 3. no. de sen. excõ. & I c. si clericos. vbi Do. de sen. excõ. in 6. †Siĩr clericus pro delicto torqueri[a] pot, d. c. j. nõ tñ pot clericus torqueri per laicũ, ẽt de mandato iudicis ecclesiastici, vt no. pbat, †& cõcludit d. Abb. in c. vniversitatis, s vlt. no. de sen. excom. & in c. vt famae. in fi. eo. ti. vbi refert Ant. de Bu. ibi, & Pet. de Anc. sic tenere, & cõsuluisse, qd notãdũ est. ¶ †Scdo no. q praelatus inferior de iure speciali pot hre iurisdictionem in aliqua parte diœcesis, excluso ipso epo. Facit tex. in c. auditis. & ibi Abb. in 4. no. de ĩ integ. resti. in c. auditis. vbi Abb. in 6. no. de pscri. & in c. referẽte. in j. no. de praeb. no. Car. in cle. 2. in 6. q. de re. eccle. non alie. Ista tñ acquisitio, q fit p inferiorem p̃latũ cõ epm, est valde odiosa, & restringit. Vñ † qui pscribit potestatem instituendi, nõ vr hre ptãtẽ destituendi,[b] vt est no. dictum. Host. in c. cum ex iniuncto. de haere. vbi Abb. & alij sequunt, vt no Abb. in c. accepta. circa fin. de resti. spo. & in c. ea, quae. col 1. de sta. mo. cum si. ¶ †Tertio no. q iudex repetere pot subditum suũ ab alio iniuste detentum. †Et ideo rector nrae vniversitatis posset repetere scholarem captũ per ptãtem, & in tali repetitione allegari debet cã suae iurisdõnis, vt not. Bal. in l. 1. §. p hanc. in prin. ff. de rei vẽdi. ¶ †Quarto no. sm do. Abb. hic, superiorem nõ solum appellare posse pro se, sed ẽt p subditis suis.[c] Dr tñ hic, q eps absolute p se appõnem interposuerit, pro suo interesse, vt patet ibi. Nec decanus in suũ praeiudicium aliquid attẽtaret. Interesse enim superioris cõsideratur nõ solum immediate, sed ẽt reipũ subditorũ & ita loqr tex. hic. Secus si agerer solũ de interesse subditorũ, † qa p iniuria illata subdito dñs agere non pot, vt p gl. fi. in c. auctoritate. de priui. s 6. & no. Abb. in cle. licet cãm. in vlt. no. s. de pba. & tradit Ro. in 16. deci. in tit. de re iud in nouis. Car. in cle. j. in prin. in a. q. de reli. & vene. san. Do. post alios in c. ad apostolicae. in prin. in vlt. opposi. de re iudi. in 6. † & hoc sane intelr. nisi esset iniuria illata subdito reipũ dñi, qa tũc actio dño acqrit, vt Bart. in l. j. §. fi. ff. de iniu. facit tex. no. in c. sciant. de ele. in 6. ¶ †Quinto not. sing. sm Abb. hic, q si appellans extra iudicium, & appellatus, diversos hẽnt iudices, iudex ipsius appellantis attẽdit. Nam ipse appellans originaliter reus vr, qa appellat ne molestet. ideo ad iudicẽ suũ cãm reducere pot, sicut qñ re' actorẽ cõvenire velit sopei exceptione sibi competenti, quia actor coram iudice ipsius rei cõuenit, vt no. in c. si qs cõ clericũ. s. de fo. cõpe. †Et per hoc infert, drĩã esse inter appõnẽ iudicialẽ, & extraiudicialẽ, qa in iudiciali ip attenditur superior eius, a quo appellat, c. Romana. §. dẽt. eo. tit. in 6. Sed advertendũ est, quia in hoc non vr drĩa inter appõnẽ iudicialem, & extraiudicialẽ,[d] nam vtroqꝫ casu appellat ad superiorẽ eius, q gravavit. Et patet[e] hoc ẽt in appel. extraiudiciali. ĩ c. a collatione. eo. titu. in 6. vbi si appellat a cap. ad epm superiorẽ capituli recurritur, & si eps suspectus sit, archieps in locũ ci' in tali appõne succedit. Et hoc mõ iste tex. hic vr pcedere. Iudex enim decani, a quo hic appellat, erat eps sed qa cã agebat cũ ipso epo, ipse reddit suspect', & pp hoc archieps succedit, vt est casus ĩ d. c. a collatione. & hoc ĩ cã appõnis, put ille tex loqr. In cã vero principali, q eps cũ subdito habuisset, arbitri eligerent. xj. q. j. c. si clericus. Nõ ob. q iudex appellãtis attendat, cũ ipse sit in effectu reus, qa immo in cã app. extraiudicialis actor vr, ex quo prius ipse ad iudiciũ pvocat. c. forus. §. actor. de verbo. signi. & petit gravamen sibi illatum revocari. ergo dr in ista cã actor, & in cã app. vt est tex. in d. c. a collõne. ¶ †Sexto no. interdictũ posse ferri sub certo mõ, quo cessãte Iterdictũ cessat. Et p istũ tex. cõsult' a magnificis dñis Florẽtinis, dixi q absente dño pnotario d Caponib', cessabat Iterdictũ Ipositũ s ecclia mõtis Caroli. Sec' ĩ excõicatione, vt Abb. hic dicit per gl. in cle. j. de deci. de quo dixi in c. j. in 6. no. de iudi. Imo I d. cle. j. & Car. ibi 30. q. arguũt cõ gloss. ibi, vbi vidẽdũ est. ¶ Septimo no q licẽt qs non detulerit appõni adversarij, † tñ si ipse in alio articulo in eadẽ cã appellet, appõ sua admittitur. de quo dictum fuit in c. cũ sit. s. eo. ¶ †Octavo no. q snĩa interdicti suspẽdi pot, & appõ tpe suspensionis interposita differt suspensionẽ in eventum appõnis. de quo dictũ est in c. ad haec. s. eo. ¶ †Nono no q iudex, qui semel detulit appõni, postea poenitere[f] nõ potest, & cãm reassumere, & pcessus eius nõ valeret, qa iurisdõ statim trãslata est in superiorem. c. cum appellationibus. eo. tit. in 6. Secus si non esset iurisdictio in alium translata, quia iudex procedendo videretur revocare interlocutoriam, vt in simili tradit Rota in 1. deci. item si post conclusionem. de testi. in novis. vbi inquit. † q qñ iudex post conclusionem in causa admittit probationes, conclusionẽ vr revocare. Sequitur Abb. in c. cum dilectus. col. 3. de fi. instr. cum concor. vt tradit Ale. in l. quod iussit. col pe. ff. de re iudi. & in cons. 70. videtur prima facie. col. 3. li. 1. ¶ Decimo no. q turbãs †divinum officium excõicari pot, & ẽt de ecclesia eijci pot. sm glo. hic. †De iure civili aliter punitur. auct. sed novo iure. C. de epis. & cler. ¶ †Vndecimo no. q qñ appellatio extra iudiciũ interponit ex cã pbabili, & verisimili, oĩa in cõrium attentata revocant, licẽt veritas cãe nõ probet, de quo vidimus in c. bonae. s. eo. ¶ †Duodecimo, no. q attentatum post app. extraiudicialem est nullum, etiam si appelletur ab aliquo, vt a parte, vt Abb. hic deducit. Sed potest responderi, q text. hic loquatur in snĩa excommunicationis, in qua speciale est, vt sit nulla, vt dictum est in c. dilecti. s. eod. ¶ Vltimo no. † q non statur denunciationi superioris, denunciantis aliquem esse excõicatum. Ex quo infertur, q denunciatio non probat quem esse excõicatum, vt Abb. hic dicit. Sed considerãdũ est, q text. hic loquitur & pcedit qñ apparet veritatẽ esse in cõriũ. alias secus vr, qa ĩ dubio probata denunciatione arguitur, & pbat excõicatio, vt dixi in c. pastoralis. §. verum. s. eo. ¶ In gl. 3. dum Abb. concludit hic, q tex. intelligitur in interdicto, non obstante opi. quorundam, qui dicebãt, q tex. hic intelligitur in cessatione a divinis. & movet d. Abb. quia tex. semper dicit de interdicto, vnde in dubio a pprietate verborum recedendum nõ est. l. non aliter. ff. de leg. 3. Et quia cessatio est quid facti. vnde non convenit, q hic dr irritã, & inanẽ. Ista. n. verba respiciunt interdictum, qd iuris est, & quia appellatio habuit suspendere interdictum, qd non potest habere locum in cessatione a divinis, quae est facti, & quae in facto consistunt, per appellationem non suspenduntur, vt per eum hic. Sed tñ istę rationes nõ vrgent, quia si bene legat tex. hic, non loquit simpliciter de interdicto, sed de interdicto secũdum quid. Et cum ministerio dicit, q decanus interdictum huiusmodi pmulgavit, ut epo pñte a divinis cessaret. Et ideo potius ista fuit cessatio a divinis, q interdictum loci. Et hoc consonat, quia magis conveniens videtur cessatio a divinis pro ista re parva, quam interdictum. c. quęsivit. & quod ibi Abb. de his, quae fi a ma. par. ca. Non obs. quod Abb. dicit de pprietate verborum, quia immo verba indicant, q fit cessatio a divinis, ex quo non loquit de interdicto simpliciter, vt dixi. Nõ obstant illa verba, irritam, & inanem, quia illa verba bene cõveniũt ad pronunciationem decani, quae erat iuris, & non facti, licet ipsa cessatio respectu clericorum dicatur facti. Et per hoc tollitur vltima ratio, quia etiam appellatio potuit suspendere cessationem respectu pronunciationis decani.

ADDITIONES.

a Torqueri. Vide Deci. s de iudi. c. at si clerici. nume. 19. & Fely. in c. olim. de rescrip.
b S. Al. Destituendi. Vide Io. Fran. Balb. in tract. de praescri. col totius tracta. 18. in fine.
Adde Car. in cle j. q 7. de renun. Gemini. in c. nemo. in fi. de elec. in 6.
c S. Ald. Suis. Idem Deci. in c ex parte. s. in vlt. no. de rescri.
d Extraiudicialem. Immo in hac semper aditur iudex causae, vt de arbitris. not. in c. Quintavallis, de iuretur.
e Secus. Vide Dec. supra de excep. c. apostolicę. nu. 3.
f Pęnitere. Vide Fely. in c. qualiter, & quando. el 2. ver. fallit 4. de accusa.

SVMMARIVM.

1 *Inferior non potest vlterius se intromittere de causa quam papa ad se advocat, quae coram eo prius pendebat.*
2 *Causa semel ad curiam devoluta illa nunquam exit, nisi papa illam remittat.*
3 *Beneficium remanet reservatum, si papa de eo provideat, etiam si provisio nulla sit.*
4 *Episcopus si advocat negotium quod agitabatur coram vicario, vicarius vlterius se ingerere, & procedere non potest.*
5 *Vicarius in totum revocari potest.*
6 *Advocatio negotij per superiorem magis suspendit iurisdictionem inferioris, quam appellatio.*
7 *Signum si auferatur notario quo vtebatur, videtur ei prohibitum exercitium tabellionatus.*
8 *Militi, & notario si signa auferantur censentur privati.*
9 *Notarius depositus ab officio tabellionis iterum creari non potest.*

10 *Cardinalis*

10 *Cardinalis, & Doctor depoſitus amplius creari non poteſt. nu. 11.*
12 *Priuatus aliquo iure ex noua cauſa, illud acquirere poteſt niſi priuatus ſit ob delictum.*
13 *Clauſula, irritum, & inane, & clauſula, ſit & habeatur, propter geminationē maioris ſunt efficaciæ. nu. 4.*

VT noſtrum. ¶ † Primo no. φ qñ Papa cām pendentē coram inferiori ad ſe aduocat, a inferior vlterius de tali cā ſe intromittere nō poteſt. Et in hoc tex. hic eſt ſing. & no. Inn. in c. cū M. circa fi. de conſti. Bal. in c. j. §. ad hæc. ver. ex pmiſſis. de pac. iu. fir. † Nā cā, quæ ſemel eſt in curia Romana, nunq̄ exibit de curia, niſi Papa ad ordinariū remittat, vt nor. inquit Bald. in l. ſi vt pponis la j. col. pe. ver. & no. C. quō, & qñ iud. Et hoc in ſiti ī fortiori caſu locū hēt, † qa ſi Papa puidet alicui de beneficio, q̄uis puiſio fuerit nulla ex aliquo defectu, tamē illud beneficiū remanet reſeruatū, b & de illo ordinarius ſe intromittere non pt, c vt no. tradit Pe. de Anch. in cōſi. 37. circūſcriptis. & late Roma. in cōſi. 435. circa primū. col. 2. ver. cęterū. Et qđ hic dr̄ ī Papa, idē eſt in alio ſuperiore citra Papā, qñ hēret ptātē reuocādi, vt qa ſit ſuperior in eadē ſpē iuriſdōnis, put declarāt Bal. & Ang. in l. iudiciū ſoluitur, ff. de iud. & qđ no. tradit Arch. xj. q. j. c. de plona. † Ex quo infert, φ ſi Ep̄s aduocat negociū agitatū corā Vicario ſuo, vlterius Vicarius, ut pcedere non pōt. Doc. hic dn̄t, & no. Doc. in c. 2. col. 5. ver. quid ſi Ep̄s. de offi. vica. in 6 † Nam cū in totū vicarius reuocari poſſit, vt no. in c. fi. de pc. ī 6. Hoſt. de off. vica. §. qbus. ver. ſed nunquid. Ant. de Bu. in c. tua nobis. in ver. q̄ro an Ep̄o. in fi. de offi. vica. Bal. in l. ſolent. §. ſicut. p illū tex ff. de offi. procon. à fortiori cognitionē vnius cauſæ interdicere poterit. ¶ † Scđo no. φ reuocatio negocii facta per ſupiorē, magis ſuſpendit iuriſdōnē īferioris. q̄ appellatio. Hoc patet, ſm Abb. hic, qa appl̄o in iure conſiſtit. Vñ niſi ſit legitima, nō ſuſpendit, c. cum appellationibus. eo. ti. in 6. Sed reuocatio indiſtincte iuriſdictionē inferioris ſuſpendit. l. iudiciū ſoluit̄. ff. de iudi. Sed iſta ratio nō ſatisfacit, quia comparatio vr̄ fieri hic de aduocatione cauſæ ad apppellationē legitimā. Nā ſi appellatio ſit fruſtratoria, non ſuſpendit iuriſdictionē vñ cōparatio non eſſet bona. & ideo debet verificari, φ reuocatio cāæ magis ſuſpendat. q̄ appellatio legitima. Qđ eſſe pōt ea rōne, quia reuocatio hēt voluntatē ſuperioris, q vr̄ inhibere inferiori, vt hic dr̄. Et ipſa appellatio ēt maiorē effectū pducit, qñ à ſupiore recipit̄, vt in c. paſtoralis. §. præterea. ſ. eo & in c. nō ſolū. eo. ti. in 6. ¶ † Tertio no. ſm Bald. hic, φ ſi tabellioni auferat̄ ſignū, quo vtit̄, ēt prohibitus vr̄ exercere officiū tabellionatus. † Idē ſi militi ſigna militiæ auferātur, vel ſignū crucis militi ſancti Io. Facit tex. in l. 2. §. ignominioſe. ibi, inſignia militaria detraxerit. & ibi Bal. ff. de his. qui no. infa. Et in ſimili tex. in c. degradatio. de pœnis in 6. Et intelli͛ hoc qñ diffinitiue iſta adimunt̄ non put hic, qñ p viā attentati, vt Bald. dicit. ¶ † Et notādum eſt φ Notarius depoſit9 ab officio d tabellionis iterū p Comitē Palatinum creari non pōt, vt no. Bal. per illum text. in c. gratū in fi. de poſtu. præla. & in c. at ſi clerici. in prin. colū. 4. de iudi. vbi alleg. gl. pro ſing. in Auth. de armis. §. fin. in ver. denunciemus. Idē Bal. ī l. nihil. in prin. C. de ma. vindi. † Sic ēt Cardinalis depoſitus, amplius Cardinalis effici nō pōt Hoſt. de pœn. & remiſ. §. q ꝯſitēdū, ver. cū Cardinales. † Et idē de doctore no. Bal. in l. 2. ad fi. C. de lib. & eorū lib. & p̄dicta cōcl̄o pcedit, qñ quis priuatur pp delictum, qa eſſet p̄ſumptio fraudis. aliàs ſecus † qa priuatus aliquo iure ex noua cā iterū illud acqrere pōt, vt no. Abb. p illū tex. in c. ad aures, vlt no. ī. de pac. Facit qđ no. Bal. in c. poſt traſlationē. de renun. in ver. vltimo no. de doctore reprobato, quia ex cā poſtea approbari pōt. ¶ † Quarto no. ibi, irritā, & inanē, φ iſta verba geminata ſunt maioris efficacię. Facit qđ in ſimili ſing. Bal. dicit de verbo, caſſent̄, & irritent̄. ī ti. de pac. Cōſtan. in ver. hoc qđ nos, ī ver. caſſent̄. † Et in ſimili de illis verbis, ſit & habeat̄, no. Bal. in c. vnico. de lit. ꝯte. col. fi. ver. & ſcias. & idē not. Bal. in j. conſti. feudorū. in prin. circa fi. ver. φ antē. ¶ Extra gl. Abb poſt alios opponit hic, φ immo traditio ſigilli, de qua hic agit̄ fieri potuerit, nō obſtante aduocatione cauſæ facta p ſuperiorē, qa fuit q̄ſi executio collationis iā factæ, q̄ per appl̄onē nō īpedit̄, vt no. in c. ꝯſtitutus. ſ. eo ergo nec p aduocationē cāæ debuit impediri. Abb. rn̄det tripliciter. Primo, φ hic nō cōſtabat de collatione, licēt allegaret̄. vñ ſi nō cōſtat de principali, acceſſorium valere non pōt. Iſta ſolutio non ſatisfacit, qa vr̄ ꝯ tex. hic q fundat̄ in reuocatione ſigilli, ex eo φ attētata ſit poſt appellationē, vel poſt aduocationem cāæ. Et ſic vr̄ tex. p̄ſupponere, φ collatio facta fuiſſet. alias enim tex. feciſſet fundam̄, φ collatio facta non fuiſſet, qa rō iſta fortior fuiſſet. & ſicut cōſtat de traditione ſigilli, ſic apparet de collatione prius facta, vt hr̄ in c. j. ī. vt ecc. bñfi. Vñ ſcđo Abb. rn̄det φ hic ex cōiecturis apparebat, ſummū Pōtificē voluiſſe negotiū ad ſe oīno trāsferre. ita φ nihil penitus poſſet Inouari. Sed iſta ſolutio non caret diuinatione. Iō poſtremo d. Abb. rn̄det φ ꝯtrariū loqt̄ in appl̄one pēdēte, tex. hic pcedit ī aduocatione cāæ facta per ſuperiorē, q̄ qdē aduocatio plus operat̄ q̄ appellatio, vt hic dr̄ vñ non mirū ſi traditio ſigilli īpedit̄. Iſta ſolutio q̄ ēt alii poſteriores ſequunt̄, verbis literæ applaudere vr̄. Sed tñ ſi recte ꝯſideretur, ēt iſta nō valet, & deterior aliis vr̄. qa tex. hic ēt vult iſtū tex. habere locū in appellatione, dū arguit à fortiori, q plus ſit ſuperiorē ad ſe reuocare negotiū, q̄ ad eū appellare. Vnde ſicut pēdēte appellatione nihil innouandū eſt. ergo multo fortius poſtq̄ ſuperior negotiū ad ſe reuocauit, prout ēt gl. hic dicit. Vnde ad ꝯtrium dici pōt. φ nō ſit verum. φ appl̄one pēdēte executio fieri poſſit, prout dictum fuit in c. bonę. ſ. eo.

ADDITIONES.

a Aduocat. Late deciſ. Tholoſa. 480 Iacobi. à S. Geor. in trac. feu. vicarii. Pet. Rebuf. in repet. l. qđ iuſſit. nu 61. Adde Gemi conſi. 47. Iaſ. cōſi 144. lib. 2. Ioan. Fran. Ripa c. cum M. Ferrarienſis nu 194 ī de conſti. Deci. in d. c. cum M. verſi. ſecunda concluſio. & ver. etiam videtur.
b ¶ Reſeruatum. [illegible].
c ¶ Syl. Ald. Poteſt. Vide eundē Dec. in c. j in j. no. in 2. col. de cōſi. vti. vel inuti.
d ¶ Officio Iaco. Rebuſ. l. j. de debit. ciui. lib 2 Iaſ. l. ex hoc iure. de iuſti. & iure. Barbarius de offi præto. Hippol. de Marſil. ſing. 456.

SVMMARIVM.

1 *Impetratio literarum in cauſa appellationis an ſubreptitia ſit niſi nomen iudicis à quo exprimitur.*
2 *Appellationi delatum non videtur ex præfixione termini.*
3 *Appellationi delatum videtur quando iudex benigne recepit.*
4 *Appellationi deferre videatur iudex per admiſsionem ſi & inquantum.*
5 *Appellationi detuliſſe videtur iudex tradendo apoſtolos.*
6 *Appellatus non poteſt præuenire terminum præfixum à iudice, uel a parte hoc tacito, literas impetrando, limita nu. 7.*
8 *Appellans poteſt proſequi coram iudice impetrato per appellatum.*
9 *Appellans licèt audiri non deberet quando admittitur appellatus, admittitur & ipſe ex illius perſona.*
10 *Iudex ad quem ex cauſa moderari poteſt terminum iuris.*
11 *Nulla litera ſi ſint, de eis non eſt opus mentionem facere.*
12 *Mentio non eſt facienda de literis aut proceſſu nullo.*
13 *Prouiſionis, & vnionis electionis nullæ facta non eſt facienda mentio, nume. 14. & 15.*
16 *Actus nullus aliquem effectum producit.*
17 *Voluntas teſtatoris declaratur ex teſtamento nullo.*
18 *Ab inteſtato decedere non dicitur propriè, qui fecit teſtamentum, licèt nullum.*
19 *Actus licèt de iure ſit nullus, ſi tamē de facto ſeruetur, quia ſuperior ita velit, quo ad ſubditos habetur ac ſi valeret.*
20 *Appellatus quando dicatur nimium præcurrere.*

OBlatę. a Summatur, & diuidit̄, vt per Abb. hic. ¶ † Primo no. φ in impetratione literarū in cā appel. nō eſt opus facere mentionē de nominibus iudicū, a qbus appellatū fuit. & ita tenet hic Vbertus, & Io. An. q eū refert, & Abb. poſt alios per iſtū tex. ibi, qdā iudices Poteſt tñ dici, φ hoc neceſſario nō pbetur hic, qa potuit gratia breuitatis Papa ita referre, licēt noīa expreſſa fuiſſent ī īpetratione literarū. In ſe tñ dictū verū vr̄ φ tenet Spe. in tit. de offi. vic. ver. antepe. facit text. in l. j. ff eo. ibi, à qua ſnīa. De ſnīa ergo loqt̄ ibi iuriſcōſultus, & de noīe iudicis à quo appellat̄, nihil dicit. Et qa ſufficit habere certum iudicē, cū hoc pro forma nō requirat̄, iuxta no. in l. hac cōſultiſſima. C. q teſt. facc. poſ. St tñ de qualitate iudicis poſſet dubitari, an ab eius ſnīa appellet̄, tunc videret̄, φ qualitas iudicis deberet exprimi ad iudicādum. an appellatio admitteret̄, iuxta ea, q̄ hnt in l. j. ff. de offi. præfec. præto & ī l. præfecti. ff. de mino. cū ſimi. Scđo no. φ ex p̄fixione termini appellationi delatū non vr̄. qa hic ponunt̄ vt diuerſa, dū dr̄. φ nō fuit appel. delatū, nec terminus appellationi p̄fixus. Et p iſtū tex. hoc tenet gl. in c. cū appellationib. eod. ti. in 6 Sed tñ vr̄ poſſe rn̄deri, φ diuerſitas in hoc conſiſtat, qa primo loquit̄ de expreſſa delatione, qñ iudex ſpecialiter defert appellationi. Scđo de tacita, dū terminus p̄figit̄. † Nā ſicut delatū appellationi vr̄, qñ iudex appellationē benigne recipit, vt Abb. hic dicit, & probatur in c. ſæpe. vbi Peru. ī 2. no. ſ. eo. † Et ſi iudex admittit, ſi & inquātū, ēt vr̄ deferre, ſi deferēdū ſit, vt no. Bal. in l. edita. in repe. Peru. col. 24. ver. item dubitat̄. C de edē. Ang. in cōſi. 127. in cā accuſationis. col. v. † Et tradēdo apoſtolos iudex vr̄ detuliſſe. c. dilecti. ſ. eo. not. in c. j. e. ti. in 6. ergo pariter vr̄, φ iudex cōſtituēdo terminū appellān, videat̄ appl̄oni deferre. ¶ † Tertio no. φ terminus p̄fixus a iudice, vel a parte, pueniri nō pōt per appellatū hoc tacito, literas īpetrādo. Et iſta regula nō habet locū, qñ in curia iudex appellationis impetrat̄. † qa Idiſtincte impetratio valet, vt voluit Io. Mon. ī rub. de reſcri. ī 6. & ſeqt̄ Rota in deciſ. 16. itē φ c. oblatę, in nouis. & in 12. in nouis. in ti. de reſcr. in 6. ſeqt̄ Imo. & declarat Peru. hic, in fi. Et licēt in caſu huius decretalis nō valeat īpetratio lrarū, appl̄o tñ hic nō vr̄ deſerta. Fed. in ꝯſ. 162. ī obiectione, q̄ heri. hic rña huius tex. pcedit durante termino p̄fixo ab hoīe. ſecus ſi termino finito literę impetrent̄, qa īpetratio valet, vt in caſu nr̄o cōſuluit Fed. in cōſi. 28. pūctus qōnis. circa fi. ¶ Quarto no. φ appellās pōt appellationē pſequi corā iudicibus

etiam impetratis per appellatum super confirmatione sniæ, literæ enim applonis cōes sunt. † Et iō qñ admittitur appellatus, licèt appellans non dēret audiri ex persona eius, admittitur ex persona appellati, vt no. Abb. tradit in c. personas. s. eod. col. fi. ver. vlterius q̄ro. & idem Abb. in c. ex parte. col. 2. ver. aduerte ad vnū. s̄. de rescr. & no. Ro. in 6. deci. ubi si appellatus l nouis. & idē Rota 37. deci. eo. titu. in nouis. ¶ † Quinto no. q̄ ēt iudex ad quē ex cā moderari pōt terminum iuris. aliàs secus, qa sine cā non posset, vt a ɔ̄rio probatur, vt hic. Iudex tñ a quo, vt Ab. hic dicit, sp̄ pōt restringere terminum iuris, c. cum sit. c. personas. s̄. eo Et rō vr̄, s̄m Abb. hic, quia iudici a quo fit sæpe p̄iudicium, quia frustratoriè appellatur cā differendi negotium. iō ipse pōt, vt fraudibus obuiet̄. Sed rō ista cessat in iudice ad quē, vnde ipse sine cā terminum p̄figere nō pōt. Primo ɔsiderandū est, q̄ hic tex. loq̄r l termino iuris. idē tñ est in termino hoīs, qa ēt cā subsistente per iudicem ad quē moderari pōt, vt no. Abb. tradit in c. p̄sonas. col. fi. s̄. eo. Scdo nō vr̄ q̄ iudex a quo sp̄ possit indistinctè terminū iuris restringere, immo ēt in eo cā req̄ritur c. cum sit. s̄. eo. Non ob. rō Abb. quia in rōne sua cā subesse vr̄, vt fraudibus obuietur, ne applō sit frustratoria, vt ipse dicit. Præterea, si applō frustratoria vr̄, aliter p̄uisum est, qa iudex a quo illā admittere non dēt, c. cū applonibus. eo. tit. in 6. ¶ Vltimo no. † q̄ qñ lr̄æ sunt nullæ, non est opus de illis mentionē facere, vt a ɔ̄rio sensu p̄batur hic, & est gl. in c. ex tenore. de rescr. cum si. vt per Abb. hic, & idē gl. in c. cum nostris. de ɔcess. præb. in ver. de facto. & in c. in nr̄a. in gl. 1. de rescri. Ex quibus Abb. infert in c. p vestras. de dona. inter vi. & vxo. ī gl. in ver. tacita veritate. † q̄ de processu nullo,[a] non est opus facere mentionem, & Ro. in ɔsi. 48 3. dubitat̄. col. pe. † ɔcludit, q̄ de prouisione nulliter facta mentio fieri non dēt. Et de lite nulla Old. tradit in cōsil. 299. quidam Vgo. in prin. † Et de vnione nulla Cal. in consi. 29 de præbē. Et de electione † nulla idem Cal. in ɔsi. 14. de rescr. cū si. vt Mod. congerunt in d. c. ex tenore. de rescri. Et rō p̄scriptorū est, quia superior verisilr̄ ex actu nullo non minus de facili ɔcessisset. Secus ergo vr̄, qñ in actu nullo ɔcurreret aliqua qualitas, quæ supiorē debuisset retrahere a tali ɔcessione. Exēplū colli̇r ex eo, qđ no. Abb. in c. cū iam dudum. in prin. ver. sextum, quia. de p̄ben. † Nā non est nouū, q̄ ex actu nullo producatur aliquis effectus,[b] s̄m subiectam mām. Facit quod no. Bar. in l. fi. per illum tex. ff. de reb. eo. † vbi licet testm̄ sit nullū, tñ voluntas testatoris declarat̄. † & q̄uis testm̄ sit nullū, nō m̄ p̄prie quis dr̄ decedere ab intest. sicut qñ nullū penitus facit testm̄, vt no. Cal. tradit in ɔsi. 6. in ti. de ɔsti. & late p̄bat Ro. in ɔsi. 199. p̄sens. † Est ēt notandū, q̄ licèt actus sit nullus de iure, si tñ de facto obseruetur, quia superior ita velit, quo ad subditos, hr̄ pinde ac si valeret, vt ī no. casu Alb. scribit in l. 1. col. pe. ver. sed circa hanc mām q̄ro. C. de sum. Tri. Et ad hoc facit gl. fi. in fi.[c] in l. qui habebat. ff. de manu. test. & alia, q̄ Ale. adducit in ɔsi. 107. pro inuestigatione. co. 7. li. 2. Nā in p̄dictis casibus si de actu nullo dēret mentio fieri, s̄m casum, q occurrit, nō ita de facili superior cōcessisset, iuxta c. postulasti. de rescrip. Et ista addenda sunt ad ea, q̄ hn̄r per Mod. in d. c. ex tenore. ¶ † In gl. in ver. pars appellata. Abb. insistit, qñ appellatus dicat̄ nimium p̄currere. In quo Io. An. ɔcludit, q̄ hoc arbitrio iudicis remittat̄, & sequitur Bal. & Ant. de Bu. hic, Ang. in auct. ei, qui. C. de temp. app. & ista opi. per Mod. hic approbatur. Primò, per istum tex. hic, vbi appellatus prohibet̄ nimium p̄currere. Pōt ergo p̄currere, sed non nimium. Hoc aūt vr̄ verificari expectando vltimum mensem, s̄m q̄ hr̄ in auc. ei, qui. C. de temp. ap. quia tunc non esset p̄currere. Scdo, qa in tali impetratione literarū, q̄ facit appellatus, datur appellanti facultas, an ipse velit cām app. prosequi, eo nolēte, appellatus prosequi potest. Sed si essemus in vltimo mense, appellatus indistinctè hēret p̄tātem prosequendi. Tertio quia auct. ei, qui loquitur de prosecutione, in qua vltimus mēsis expectatur. Secus vr̄ in impetratione literarū, quæ præcedit prosecutionē, de qua loquitur tex. hic. Quarto, quia text. p̄hibet ne appellatus nimium præcurrat. Et cum hoc determinatum non sit, arbitrio iudicis relinquitur, l. j. ff. de iur. deli. no. in c. de causis. de offi. dele. Istę tñ rōnes cū quibus transeunt Mod. hic, euitari pñt. Nam prima non ob. quia ēt in vltimo mēse appellatus pōt dici p̄currere, p̄ueniēdo appellantē, cui principaliter p̄secutio appel. incumbit. Vnde appellatus ante vltimū mensem nimium p̄currit, expectato vltimo mense debito nō p̄currit. Scda ēt nō ob. qa dici pōt, q̄ etiā in vltimo mēse appellatus nō hēt simpliciter p̄tātē prosequēdi, sed tūc demū qñ ipse appellās non velit, vt probatur in d. auct. ei, qui. ibi, applone cessante, cum vnus mensis subest. Tertio non ob. q̄ auc. ei, qui. loquatur de prosecutione, quia ēt impetrās literas dr̄ p̄sequi, vt dictum est in c. p̄sonas. s̄. eod. Vltima rō ēt tollit̄, qa dici pōt q̄ tp̄s sit determinatū in d. auc. ei, qui. Et s̄m illud, qđ ibi dr̄, intelligit tex. hic, arg. l. non est nouum. ff. de legi. & statim inferius latius dicā. Alia est opi. quā vr̄ approbare d. Abb. hic & Mode. sequunt̄, q̄ quantum ad impetrationem literarū, prout loquitur hic, sit in arbitrio iudicis qñ dicatur nimiū præcurrere. sed respectu prosecutionis applonis, appellatus debet vltimū mensem anni expectare, d. auct. ei, q. Ista distinctio prima facie applaudere vr̄, quia iura ita loquunt̄. Sed tñ cōsiderandū est,[d] qa si facultas p̄sequendi applonem, quæ appellato cōceditur, restringitur ad vltimū mensem, d. auc. ei, qui. & loquitur ille tex. in p̄secutione, quæ dēt fieri corā iudice electo ab ipso appellāte. ergo ēt consonat, q̄ impetratio literarū, q̄ facit appellatus debeat fieri in vltimo mense. Talis enim impetratio, quæ per istum text. appellato cōceditur, dēt ēt intelligi tp̄e alias concesso ipsi appellato, vt minus p̄iudicium appellāti inferat̄, & iuri antiquo minus derogēt̄, arg. c. cum dilectus. de consuet. Et ita tp̄s impetrationis literarū nō vr̄ a tp̄e p̄secutionis posse separari. Et ad hoc bñ facit tex. hic vbi facta impetratione literarū, immediate infertur ad prosecutionem. Et ideo verior vr̄ illa opi. quæ habet, q̄ ista impetratio literarum per appellatū fieri possit dumtaxat vltimo mense s̄m q̄ hr̄ in d. auc. ei, qui. & ita tenet Inn. in c. sæpe. s̄. e. in fi. vbi Ant. de Bu. & Imo. sequuntur. Idem Inn. & Io. An. Ant. de Bu. & Imo. in c. ex ratione. s̄. eod. Et idem vr̄ tenere Archi. 2. q. 6. in c. appellatore. & vr̄ cōis, opi. a qua nō est recedēdū. ¶ Vltimo Abb. post Io. And. ad tex. hic rōnē adducit diuersitatis inter terminū iuris, & terminū hoīs, q p̄ueniri non pōt, qa terminus iuris datur ad prosequendū, & finiendum appellationem, cle. sicut. e. ti. Vnde finis termini expectari non debet, quia tunc finis appellationis haberi non posset, & ideo ante finē appellatus pōt præuentri impetrando. Terminus vero hominis non potest constitui ad finiendum appellationem, c. ex insinuatione s̄. eo. merito expectatur finis termini, qa eo finito ēt applō postea poterit expediri. Sed ratio ista vr̄ dubitabilis, quia licèt terminus hominis non ɔstituatur ad finiendū respectu iudicis appellationis, cui inferior legem imponere nō potest, d. c. ex Insinuatione. tñ elapso termino hominis appellatio etiam deserta intelligitur, & non superest facultas vlterius finiendi ipsam app. vt vidimus in c. personas. s̄. eo. vñ q̄tū ē ī parte, eadē rō militat in termino hoīs, q̄ in termino iuris. Ex quo vtroq; termino finito, pars excludit̄, & si aliqua iusta causa impediatur, ita post terminum iuris, sicut post terminum hominis, auditur, c. cum sit Ro. s̄. eo. & c. ex rōne. Præterea attēta rōne Abb. terminus hoīs nō deberet posse puniri, ēt faciēdo mētionē de tali termino, qa adhuc militaret rō Ab. & tñ ɔ̄rium dr̄ hic. Vnde alia rō videtur posse assignari, qa de termino iuris superior notitiam habet, ideo cōcedendo literas non decipit̄. Secus in termino hominis, de quo probabiliter superior ignorat. Vnde qñ eo tacito literæ impetrantur, nō valent, quia non videtur fuisse de intentione summi pontificis, velle recedere a termino præfixo ab homine, vt colligitur per istum tex. hic, ibi, eo tacito.

ADDITIONES.

a Nullo. Vide Cal. in consi. 14. sub rub. de rescri.

b H. Gig. Effectus. Vide de hoc Are in l. diuortio. ff. sol. ma. & in no. q. tradit Bar. & ibidem Mod. alia adducunt in l. certi condictio. §. si nummos. ff. si cer. pe. & & aliquid per sel. in c. cum venerabilis in vij. col. circa si de exceptio.

c H. Gig. In fi. Et istam gl. allegat Bal. pro singulari in no. q. in consi. 116. in 2. col. in 4. vol. secundum nouam impressionem. & vide etiam quę ad hoc allegat pulchre Ias. in l. vbi pactum. in vlt. col. C. de transa.

d Considerandum. Adde consi. Ale. 19. incip. viso processu causæ vertentis inter procuratorem cameræ. in 3. vol.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatę effectus durat post sententiam in causa appella.*
2 *Exceptio dilatoria quæ opponi non potest in causa prin. post litem contesta. non poterat opponi in causa appellationis.*
3 *Saltem, quid importet.*
4 *Lis contestari an debeat in causa appellationis, quando vtraq; pars est præsens, & nume. 8.*
5 *Lis si non sit contestata saltem in causa principali, non potest in causa appel. procedi ad diffinitiuam.*
6 *Litis contest. an sit necessaria in appellatione ab interlocutoria.*
7 *Lis contestari an debeat super exceptionibus, & super quibus.*
9 *Lite non contestata si partes processerunt communi concordia in causa appellationis valet iudicium.*
10 *Pactū qđ in cā procedatur absq; libello, litis contest. & vtraq; parte p̄nte valet.*
11 *Lite non contest. procedi potest in causa appellationis ad diffinitiuā si altera pars absit per contumaciam.*
12 *Causa appel. eiusdem naturæ est, cuius est causa principalis.*
13 *Litis contestatio an in causa nullitatis requiratur.*
14 *Nullitate quandò principaliter agitur, offi. iudi. nobile intentatur, & an requiratur litis contestatio, & quid si incidenter, nu. 16.*
15 *Litis contestatio requiritur quando agitur officio iudicis contra certam personā.*

PEr tuas. ¶ † Primo no. q̄ effectus litis contestatę durat post s̄nīam in cā appell. vt s̄nīa diffinitiua ferri possit. Facit text. no. in l. ita demum. C. de procu. vbi † exceptio dilatoria, q̄ nō pōt opponi in causa principali post litem contest. non poterit op-

poni in cã ap. no. p gl. & Doc. ĩ c. ad audiẽtiã. §. de resci. de quo late dixi in rub. s. co. in 2. q. vbi vidẽdũ est. ¶ Scdo no. ibi, corã primis iudicibus. Ex rõne decisionis, q dispõ huius decretalis gnalis gnaliter pcedit, qñcũq; appellatũ sit post litẽ ɔtesta. vt p Abb. hic. Sed tñ cõsiderãdũ est, q̃a tex. in prin. vr loq cũ ministerio, dũ in prin. dicit, Qñ appellat post sniam, vel saltẽ post depositiones testiũ publicatas. 3 † Ista enim dictio, saltẽ, pcite arguit, 4 † q si prius appellat, tex. hic non haberet locũ. Facit c. nõ iuste. de pcu. & c. ti diligenti. de fo. cõp. Nã ex quo tũc testes sunt examinati, & publicati, apparet de meritis cãe, de quo in glo. ¶ Tertio no. a ɔrio sensu hic, ibi, se p ɔtumaciã absentare, sm Abb. q qñ vtraq; pars est psens, ẽt in cã appõnis, lis dẽt ɔtestari. Sed istud argm a ɔrio sensu bñ non colli hic. q̃a tex. dum loqr de parte absente p ɔtumaciã, & ɔsideraũit cõem ɔtingẽtiã, q̃ est, q qñ partes sunt psentes, lis ɔtestat. Vnde ad ostendendũ, q nõ requirebat litis ɔtestatio, ponit cãm in parte absente. idẽ tñ cẽt in vtraq; parte absente, q̃a valeret pcessus ĩ terminis huius Decretalis absq; litis ɔtestatione, ex quo semel fuit lis ɔtesta. Et sic rõ, q̃ assignat hic, ẽt parte psente procedere vr. Extra istũ casum bñ verum est, q licet in aliquo casu pcedat, lite nõ ɔtestata parte absente, tñ qñ pars vtraq; est psens, lis dẽt ɔtestari, vt dicit gl. no. in c. p venerabilẽ. in ver. nõ seruatũ. j. q fil. sint legi. Et illã seqr Bal. in l. si qsi in prin. C. si re. & in l. incerti. C. de interdic. col. pe. Et p illã gl. Bal. sñam ponit in auc. qua in puincia. col. j. ver. ex prædictis infero. C. vbi de cri. agim. opor. q licẽt interdũ pcedi possit lite non ɔtestata, hoc intellr parte absente, sed parte psente lis oĩno ɔtestari dẽt. 5 ¶ † Vltimo no. q in cã ap. pcedi nõ põt ad diffinitiuã, nisi lis ɔtes. sit, saltem in causa pricipali. Et ita p istũ tex. fm Bal. hic, supplet & glossat text. in l. fi. §. illud. C. de tẽp. app. qd notãdũ est ad ea, q̃ j. dicã. ¶ In gl. in ver. liquebit. Et ex his, q̃ Abb. dicit, prima ɔclusio est, 6 † q ĩ app. ab interlocutoria nõ sit necessaria li. ɔtest. & pbat in c. interposita. §. sanc. j. eo. & q̃a appõ interlocutoriæ incidenter occurrit, iõ nõ vr necessaria li. ɔtest. sicut in excep. ɔtingit, sup q̃bus lis nõ ɔtestat, sm cõem opi. q̃ Abb. tenet post alios in c. prudentiã. §. sexta. de off. dele. vbi Bal. Car. & Imo. rõnẽ adducunt: q̃a si dẽret lis ɔtestari sup excep. ẽt dẽret ferri diffinitiua. & ita plures sniæ diffinitiuæ pferrent, qd absurdũ vr. Et ista ɔclusio pcedit in excep. pprie sumptis. secus est in excep. impropriis, 7 † q̃ vim hñt actionis. in q̃bus necessaria est litis ɔtes. vt qñ opponit ɔ platum. ita Inn. in c. sup eo. de elec. quẽ alij sequunt. no. Ang. p illũ tex. in l. si qs libertate. §. nã cũ q̃dã. in fi. ff. de pe. here. 8 ¶ † Scda ɔclusio Sr appellat a snia diffinitiua, & vtraq; pars sit psens, lis dẽt ɔtestari, vt pbat a ɔrio sensu hic, & in c. Raynald⁹. de test. & tenet Hos. in ti. d li. ɔtest. §. qs sit effectus. col. 1. & Ro. ĩ 3. dec. itẽ sub iudicatũ. ĩ ti. d li. ɔtest. ĩ nouis. Bar. in l. fi. §. illud. C. de tẽp. app. Bal. in l. ita demũ. in prin. C. de pcu. & idẽ Bal. p illũ tex. in l. 4. circa fi. ver. vlti. no. C. ne li. rer. puo. Et ad hoc bñ facit gl. in d. c. p venerabilẽ q̃ Doc. cõiter sequunt, vt dixi in 3. not. Sed in ista scda ɔclusione dubitationẽ facit, q̃a non vr q pp psentiã partium, li. ɔtest. reqratur. Est enim ɔsiderandũ in cã appõnis. put cõclusio loqr, q aut in cã prin. lis nõ fuit cõtest. & tũc in cã app. necessaria est li. ɔtest. siue pars sit psens, siue nõ, vt dixi in vlt. no. Et ita rõne psentiæ litis ɔtest. nõ reqritur in isto casu. Aut in cã prin. lis fuit ɔtesta. put loquit text. hic, & tũc nõ vr necessaria litis ɔtest. licẽt partes psentes sint, q̃a rõ ista, q fuerit lis ɔtestata in prima instantia, ẽt militat vtraq; parte psente. Et licẽt tex. loquat reo absente p ɔtumacia, idẽ in esset cõpsente, vt dixi in 3. not. Vnde si procedatur vtraque parte præsente, valebit pcessus in causa app. absq; alia litis ɔtest. dummodo in principali cã lis fuerit cõtestata. Et ita tenet Peru. hic, in octauo casu, q dicit, q partes præsentes pcedẽdo absq; li. cõtestatione, 9 tacite videntur li. ɔtest. remittere. † Nam si partes de concordia in cã app. lite non contestata processerunt, valet iudicium vt tenet Bal. in l. j. in fi. C. ne li. tertio prouo. & idem Bald. in l. fi. 10 in prin. C. de temp. app. vbi per istum §. dicit, † valere pactum, q in causa app. procedatur absq; libello, & li. contestatione, & vtraque parte præsente. Et hoc pro singulari tradit Ro. in not. 572. Et ita discurrendo patet ex prędictis, quòd ratione præsentiæ partium in causa appel. litis contest. non requiritur, & si fiat, videtur facta ex abundanti, vt in dicto capitulo, Raynald. & in gloss. in dicto capitulo, per venerabilem. videtur habere locum in causa principali, & non in causa appella. per supradicta. 11 ¶ † Tertia conclusio est, quòd si altera pars præsens sit per contumaciam procedi potest ad diffinitiuam lite non contestata in causa appella. vt est text. in l. fin. §. illud. C. de temp. app. vbi Ang. dicit, q etiam ita erat de iure fforum. alleg. tex. in l. Iulius Phębus. quæ est l. fin. cum glo. in versi. egisset. ff. ad Treb. Et hoc intelligitur, quando fuit lis contestata in causa principali, quia illa litis contest. sufficit, vt Abb. dicit. Secus si lis non fuerit contestata, vt est tex. hic. & ita declaratur text. in d. §. illud. secũdum Bald. hic. Et hoc verum intelligitur, quãdo in causa prin. necessaria erat litis contesta. aliàs secus, quia lit. contesta. non

12 requirit in cã prin. pariter nõ erit necessaria in cã appel. † cum eiusdem sit naturæ cã app. cuius est cã prin. no. Ange. in l. 1. in prin. ff. an per alium. per illum tex. & no. Old. in cons. 12. q. j. est.
13 ¶ † Extra gl. qoęritur, an in cã nullitatis litis ɔtestatio requirat. Et ɔclo est breuiter q sic, si de nullitate agatur principaliter. secus si incidẽter per viam except. & ita latius Abb. hic concludit post alios, quos referr. & idẽ Spe. de li. con ce. § nunc dđm. ad fi. ver. quid si sententia Bal. in l. j in fi. C. de ordi. iudi. cũ cõcor. vt psequitur Peru. in c. dilecto. in 12. q. j. eo. & idem tenet Bal. in l. tale pactum. § qui prouocauit. in 14. q. ff. de pac. not. Ro. in 14 5. deci. in tit. de li. contest. in nouis. Nam qñ † principaliter de nullitate agit, offi. iud. nobile intentatur, vt dicit Inno. in c. 1. in fi. de offi. iud. sequitur Bal. in l. si expressim. col. pe. ff. co. ti. cũ si. 15 vt tradit Peru. in d. c. dilecto in 2. q. ergo necessaria † est li. contest. quia qñ agitur officio iud. contra certam personam, litis contest. requirit, c. fi. de offi. iud. no. Bal. in rub. ff. de interro. act.
16 † Secus si incidenter per viam excep. de nullitate tractetur, quia super excep. lis non contestatur, vt s. dictum est in prima conclusione, nec super emergentibus, vt no. Bal. in auc. sed & si qs. col. 3. C. de testi., vbi allegat Inn. in c. qm̃ frequenter. vt li. non conte. Facit quod no. Ang. in §. illud. in fi. in Auct. de trien. & semisse.

S V M M A R I V M.

1 *Honor debetur iudicibus.*
2 *Iudices sunt honorandi, præsertim digni. nu. 3.*
4 *Magistratus dicitur onus cum honore, & principaliter onus. nu. 5.*
6 *Superioris officium est prouidere & consulere ne partes sumptibus, & litibus uexentur.*
7 *Minor restituitur ne litibus & sumptibus uexetur.*
8 *Restitutio non datur pro minimo damno.*
9 *Appellatio ante sententiam ut ualeat, causa probabilis allegari debet.*
10 *Allegare non sufficit nisi probetur.*
11 *Notorium non releuat ab onere proponendi, nisi ex actis colligatur. nu. 12.*
13 *Clemen. appellanti, quæ requirit expressionem causæ non satis fit per relationem ad acta.*
14 *Appellari potest ante sententiam de iure canonico, secus est de iure ciuili.*
15 *Iurisdictio delegata præueniri potest per ordinarium.*
16 *Dolus aduersario prodesse non debet.*
17 *Iudex appellationis quamuis non habeat iurisdictionem super negotio principali, potest tamen condemnare in expensis.*
18 *Appellatio si declaratur frustratoria causa remittitur ad iudicem a quo etiam si causa appellationis cum toto negotio committatur, & debet expresse remitti. nu. 20.*
19 *Commissio cum negotio principali facta censetur nisi appellatio minus legitima declaretur.*
21 *Iudex ad quem iustificata appellatione subrogatur loco iudicis a quo, ut de causa principali cognoscat. limita nu. 23.*
22 *Iudex a quo, si est mutatus potest cognoscere de causa principali quamuis appellatio fuerit iustificata.*
24 *Causis in maioribus quis non cogitur litigare coram inferiori.*
25 *Præscriptio non interrumpitur per lit. conte. factam coram iudice incompetenti, nisi exprimatur aliquid quod inducat malam fidem, nu. 28.*
Neque quando processus est nullus. nu. 26.
Nec per citationem nullam. nu. 27.
29 *Nullus actus parit extrinsecus aliquem effectum.*
30 *Confessio nulla facta in iudicio incompetenti ex coniectaris facit indicium ad torturam.*
31 *Clausula, appellatione remota, effectus, an innouetur per cap. ut debitus.*
32 *Regula prohibitiua inspicitur.*
33 *Clausulæ, appellatione remota, effectus, nu. 34. & 36.*
35 *Clausula, appellatione remota, non est multum præiudicialis, & quare.*
37 *Appellatio in quibusdam causis in possessorio admittitur, nisi sit clausula, appellatione remota.*
38 *Clausula, appellatione remota, de consensu partium apposita, absolute appellationem tollit*
39 *Nuncij destinatio an suspendat iurisdictionem, & quando.*
40 *Rescriptum impetratum non facta mentione de lite inchoata coram ordinario, nõ valet.*
41 *Commissio facta in curia de causa non facta mentione litis pendentis, extra curiã non ualet.*
42 *Litis pendentis mentione non facta in rescripto, etiam sine dolo, vitiat rescriptum.*
43 *Litis pendentis mentio fieri debet si lis est contestata, non aliter.*
44 *Lis pendere dicitur per citationem.*
45 *Citatio non intimata an inducat litis pendentiam.*
46 *Impetratio de iure ciuili non valet lite inchoata coram ordinario, nisi detur eius negligentia.*
47 *Auocatio causæ ab ordinario non fit per inferiorem a papa, etiam legatum de latere.*
48 *Delegati iurisdictio potest preueniri per ordinarium ante præsentationem literarum.*
49 *Iurisdictio ordinarij fauorabilis est, delegati odiosa.*
50 *Præuentio fit per citationem ad excludendum ordinarium, & quid in delegato.*

51 Lex

51 *Lex noua non distinguitur secundum iura antiqua, quando constat de mẽte legis.*
52 *Consilio sapientis iudex non cogitur causam committere.*
53 *Iudex potest reuocare causam commissam consilio sapientis etiã inuitis partibus.*
54 *Iudex qui causam consulendam imperito committit, non excusatur.*
55 *Iudex potest committere causam consilio sapientis, etiam inuitis partibus.*
56 *Appellationi in dubio deferendum est.*
57 *Appellatio regulariter est permissa.*
58 *Appellationi in dubio deferendum non est, ubi appel. prohibetur.*
59 *Appellatio in dubio non debet pronunciari deserta.*
60 *Inimicitia causata ex propria culpa, an possit allegari, & hoc quando culpa ad causam ordinata est. nu. 61.*
61 *Reuocatio iuris causata ex inimicitiis intelligitur, nisi culpa eius interuenerit.*
63 *Appellans temere quibus pœnis puniatur.*
64 *Expensis non est condemnandus, qui confisus est auctoritate alicuius magni Doctoris. nu. 66.*
65 *Iudex excusatur, si secutus est consilium famosi Doctoris.*
67 *Expensis facilius pars excusatur, quàm iudex, in syndicatu.*
68 *Iudex non excusatur ex consilio alterius,*
69 *Iudex delegatus an de causa principali cognoscere possit, quando pronunciatur, quòd appellatio ab interlocutoria legitima sit.*
70 *Commissio causa uidetur continere oĩa necessaria mediatè uel immediatè.*
71 *Iudex qui de causa appellationis cognouit illa iustificata, de causa principali cognoscit.*
72 *Commissio extenditur etiam ad ea, quæ utilia sunt.*
73 *Commisso uno, accessorium commissum uidetur, sine quo licèt actus expediri possit, melius tamen cum ipso expeditur.*
74 *Iudex appellationis an possit procedere in causa principali omisso articulo appellationis.*
75 *Appellans contumax reputatur quo ad iudicem a quo.*
76 *Appellans non potest allegare litis pendentiam coram iudice a quo.*
77 *Litis pendentiam allegare non potest, qui procurat conueniri coram aliquo iudice.*
78 *Iudex appellationis de cã principali nõ cognoscit, nisi appellatio iusta pronũcietur.*
79 *Appellationis, & querela diuersa sunt remedia.*
80 *Iudex inferior ad quem appellatur omisso articulo appellationis de cã principali cognoscere potest, dummodo talis sit, qui per uiam querelæ adiri possit.*
81 *Iudex qui per uiam querelæ adiri non potest, non poterit de causa principali cognoscere omisso articulo appellationis.*
83 *Nisi iudex a quo appellationi detulisset, nu. 81.*
Causa appellationis exprimi debet specialiter.
84 *Appellans non potest dicere Notario, habeas pro expressas causas grauaminis, quia eras dabo tibi in scriptis.*
Nisi sequens dies esset intra tempora appellandi, nu. 85.

1 VT debitus. ¶ †Primo no. ꝙ honor debetur iudicibus. Proprie tñ hic tractatur ne iudicibus inferaṫ iniuria ex appłone frustratoria, vt dṙ in d. l. fi. C. qñ ꝓuo. in fi. ibi, iniuriam ex superuacua appłone fieri ꝓhibẽtes. Et iõ tex. ibi, in prin. magis ꝓpie loqṫ, dũ inqt, omnem honorẽ saluũ iudicibus reseruãtes. 2 In se tñ dictũ verum est, †ꝙ iudices honorandi sunt, qa magistratus ad honorem pertinet, l. cui muneris. ff. de mu. & ho. bonus tex. in §. ꝓtoiũ quoq; edicta. ibi, q honores gerũt, id ẽ, magistratus. Insti. de iure nat. gẽ. & ciui. Et q ẽ in magistratu, dṙ esset ĩ honore. 40. dis. in c. fi. c. Deus ops ĩ. de acc. & in l. 1. C. si quacũq; ꝑdi. pote. in l. 1. C. si rector ꝓuin. vbi Bald. & in l. ꝯtinet. ibi, iure honoris, qđ sustinet. ff. qđ met. cau. & qđ ibi Bal. Facit tex. ĩ l. honor. in prin. ff. de mu. & ho. no. Bald. ĩ l. sed & 3 reprobari. in prin. de excu. tut. †Et alibi dṙ, dignos iudices esse 4 honorãdos, in auc. de cõsu. §. pe. vbi gl. ĩ ver. dignos. †Onus tñ cũ honore ĩ magistratu ꝯcurrit, vt no. p gl. ĩ c. si ꝯ vnũ. in ver. ꝓ 5 bari. de offi. dele. in 6. & Abb. hic ꝯcludit, †ꝙ principaliter magistratus dicaṫ onus, & hoc vṙ verũ ꝯsiderato fine, ad quẽ sunt ordinati magistratus vt iustitia administretur. Et Arch. 8. q. 1 in c. q episcopatũ desiderat. Idẽ dicit decꝑatn, q magis nomẽ oneris, q̃ honoris est, vt dṙ ea. cã. q. 1. c. illud. In ꝯriũ tñ facit text. in d. l. cui muneris. ff. de mu. & ho. dũ ibi dṙ, ꝙ magistratus magis ad honorẽ, q̃ munera publica ꝑtinet, & qa iura magistratũ simpliciter honorem appellant, d. l. & in l. quod ad honores ꝑtinet. in prin. ĩ l. vt gradatim. ff. de mu. & ho. Sed rñderi ꝑt ꝙ ista iura loquunṫ ad drĩa publicorũ munerũ, q̃ sine honore deferunṫ. vñ q hẽt vacationẽ a muneribus publicis, simpliciter nõ excusaṫ a magistratu, in quo agiṫ de honore, & nõ de munere publico 6 simpľr. ¶ †Scdo no. ꝙ superior cõsulere dẽt partibus, ne vexẽtur litibus, & expensis. Facit tex. in c. finẽ litibus. ſ. de do. & contu. & ibi gl. Et ista de cã ẽt minor 25. an. restituitur, ne litibus, 7 †& sumptibus vexetur. l. minoribus 25. an. ff. de mino. Et ita vṙ 8 ꝙ hoc ꝓ minimo dãno non reputeṫ. †qa ꝓ minimo dãno non 9 daṫ restĩõ. l. scio. ff. de in integ. resti. ¶ †Tertio no. ꝙ ad hoc vt appło ante sñiam valeat, cã ꝓbabilis allegari dẽt, talis scilicet, q̃ si esset vera, dẽret legitima reputari, & ita sola allegatio ꝓbabilis cãæ sufficit, absq; eo, ꝙ ꝓbeṫ. Et hoc ꝓcedit q̃tum ad illum effectũ, vt appło tanq̃ legitima admittaṫ, & iurisdictio iudicis appłonis fundeṫ. Facit tex. in l. cũ q̃dã. §. 1. ff. de iuris. om. ind. Secus est, quantum ad hoc, vt appło iustificetur, quia tũc veritas cãæ dẽt probari, vt hic, & in c. interposita. ĩ. eo. Et hoc modo ꝓce- 10 dunt iura, in quibus nõ sufficit, †ꝙ aliquid allegetur, nisi ꝓbeṫ, vt per gl. in l. si prius. in ver. egisset. ff. de no. oper. nun. cũ ꝯcor. vt ibi p Alex. & facit qđ no. Bart. in trac. ad repri. in ver. asseraṫ. circa fi. Et in tali appłone cã dẽt allegari, ẽt si notoria sit. qa vt 11 Abb. hic dicit. †Notoriũ non reuelat ab onere ꝓponendi, vt p gl. in cle. appellanti. eo. ti. idẽ Abb. post Io. And. & alios in c. accedens. el 1. ſ. vt li. non contest. & Car. in d. cle. appellanti. in 5. q. 12 & no. Peru. hic, ĩ q. 9. †Hoc tñ limitaṫ, nisi notorietas ex actis colligatur, quia tunc etiam allegari non debet, & gl. in cle. appellanti. de alio notorio intelligitur. Ita Rom. in 2. deci. eo. tit. in nouis. in a. addi. vbi allegat Ant. de Bu. in d. cle. appellãti. Sed 13 tñ hoc non vṙ procedere in d. cle. appellati. †qa cã dẽt exprimi nominatim, adeo ꝙ nõ sufficit. si exprimaṫ p relationẽ ad acta vt dixi in c. cõsuluit. el 2. ſ. eo. vbi videndũ est. ¶ Quarto no. ꝙ 14 de iure cano. appellari põt ante sñiã. Secus † est de iure ciuili, vt in c. sup eo. el 2. ſ. eo. vbi dictũ fuit. Qđ tñ hic dṙ de cã legitima & de iudice app. ẽt de iure ciuili ꝓcedit, casu quo ab interlocutoria appelleṫ, vt no. Bar. in l. ait pror. §. ꝑmittiṫ. ff. de mino. & ĩ l. eiusq. in vlt. q. de app. reci. & idem Bar. in l. eos. In prin. C. eo. Ang. in ꝯ si. 93. in cã accusationis. in 2. col. Ant. de Bu. ĩ c. olim. a. gl. ſ. de excep. & tradit Peru. hic, glo. in ver. ante sñiam. circa fi. ver. postremo q̃riṫ. Et talis cã, de qua tex hoc loquiṫ, exprimi dẽt codẽ die, quo appellaṫ aliàs dies appłonis trahiṫ ad diẽ cãæ qa prius nõ hẽt sua essentialia, vt not. Bal. in l. 2. circa fi. ver. vnũ 15 q̃ro. C. de epi. audi. ¶ †Quinto no. ꝙ & iurisdõ delegata ꝑueniri põt p ordinariũ, & quãtu ad ꝑoccupãdũ iurisdictionẽ tps præ a sentationis literarum attendiṫ.[a] Facit qđ dixi in c. super eo. el ij. in vlt. no. ſ. eo. & ꝓcedit tex. hic nõ obstante, ꝙ fuerit impedit[9] ille, qui impetrauit, nisi ab aduersario impediatur, vt Abb. hic 16 post alios dicit. †Nam dolus tunc aduersario prodesse nõ dẽt, c. ex tenore. ſ. de rescri. Facit tex. in l. quãuis. ff. de bo. aucto. indi. pos. Nam licèt quis teneatur de casu, & pp impedimentũ non excusetur, excusaṫ tñ, & de casu non tenetur, qñ culpa aduersarij contigit, vt est casus singu. q allegatur in l. cũ ꝓponas. C. de nau. fœno. Ad idem tex. in l. qui offi §. fi. de contrahẽ. emp. 17 ¶ †Sexto no. ꝙ iudex appellationis non hẽat iurisdictionẽ su- b per negocio principali, põt tñ condemnare in expẽsis.[b] Facit tex. in cle. 1. de rescri. Sed tñ cõsiderandũ est, ꝙ immo iudex appłonis hic habebat iurisdictionẽ in causa principali, cuius occasione ille, qui appellauit condemnatur in expensis, & ideo secundum regulam hoc videtur procedere ꝙ succumbens cõdemnatur in expensis coram quo succubuit, c. finem litibus. 18 ſ. de dolo, & contu. ¶ †Septimo no. ꝙ qñ appło frustratoria declaratur, cã remittiṫ ad iudicẽ a quo: & hoc ẽt ꝓcedit, si cã ap- 19 pellationis cũ toto negotio principali committatur. †Nã cõmissio facta intelligiṫ in negotio principali, nisi appło minus legitima declareṫ. ita Ro. ampliando istum tex. dicit in consi. 362. Quo ad primum. in 2. dub. alleg. decis. Dñorum de Rota, q̃ est tertia eo. ti. in nouis. Et ad hoc facit, qa rescriptũ s̃m ius cõe interpretaṫ. c. cãm, q̃. ſ. d rescr. merito ergo cõmissio facta d principali negotio s̃m distinctionẽ hmõdi decretalis intelľr, 20 & ꝙ appło dṙ frustratoria, & ꝓnunciatur male appellatũ, †cã dẽt expꝛ̃sse remitti, vt p Ro. 61. deciso. vbi auditor. eo. tit. in anti- 21 quis. ¶ †Octauo no. ꝙ iustificata appłonẽ, iudex ad quẽ loco iudicis a quo subrogaṫ & ipse de causa principali cognoscit. Et ista cõclusio videṫ ꝓcedere ex eo. ꝙ iudex a quo vṙ suspectus, c. ad hæc si in vna. ſ. eo. no. Bar. in l. eius. q. in vlt. q. ff. de ap. reci. 22 & in l. eos. in prin. C. e. †Vnde si iudex a quo esset mutatus tpe, c quo appło declaraṫ legitima, vel aliter[c] remota esset suspicio a cessante ratione, & cã dẽret ad eum remitti. Et ad hoc est text. no. s̃m vnũ intelľm in c. dilecto. vbi Anto. de Bu. in fi. & Arc. ibi 23 in vlt. col. ſ. de testi. ¶ †Scdo, ista cõclusio limitaṫ nõ ꝓcedere, qa appellatũ esset pp excep. q̃ veniret ad impediendũ ꝓcessum & ad declinandũ iurisdõnem iudicis a quo: qa tũc licet appło legitima ꝓnũcietur, iudex tñ app. de cã principali non cognoscet, sed dẽt supsedere sicut iudex a quo facere debuisset, in cuius locũ subrogaṫ, vt est tex. no. in c. olim. & ibi Abb post alios p illũ tex. hoc dicit, cir. fi. de exce. & idẽ no. Imo. in c. exhibita. ĩ 24 fi. ſ. de iudi. ¶ †Vltimo no. ꝙ in causis maioribus qs non cogiṫ litigare corã inferiori, qa reseruaṫ summo pontifici, vt hic, & ĩ c. quo ad trãslationẽ. de offi. dele. in c. q̃uis. de ele. in 6. in c. maiores. de baptis. Ista tñ exceptio, q̃ fit in ver. saluis. necessaria nõ vṙ qa oĩno hic ĩtelligebaṫ, cũ tex. ĩ pri. loquaṫ d illo q ꝯuenit coram iudice idoneo, & hoc in causis maioribus verificari non potest.

ADDITIONES.

a S Ald. Attenditur. Declara vt ĩ. col. 6. per eundem.
b H. Gig. Expensis. Vide pulchre per d. And. Sic. in cõsi. Lineci. illud afferat in medium, col. 3. ad fi. cum prin. seq. 1. vol.
c S. Ald. Vel aliter. Contra hanc conclusionem extat Ferrariæ statutum sine aliqua ratione, quod ego aliàs ibi docebam ostendens propterea iniquum esse, & restringendum.

25 potest. ¶ In gl. 2. circa fi. notandum est, † q̃ pscriptio non inter
a rũpitur per litis ꝯtesta. factam corã iudice incõpetenti.[a] Idem
glo. fin. in d. l. si pater. cum si. vt per Ab. hic, & idẽ glo. 16. q. 3. in
c. placuit §. põt. in ver. interrupta. no. Spe. in tit. de li. ꝯtesta. in §.
fi. Et idem si alia rõne litis ꝯtestatio nulla sit, vt no. Bal. in d. l. si
pater. facit tex. in §. illud. in Auct. de exhi. re. vbi Ang. Et idem
26 † qñ processus est nullus, vt no Bal. in auct. offeratur col. fi. C. de
lit. contest. & in l. 2. col penul. versi illud. C. de fruc. & lit. ex pẽ.
in c. j. col. 2. vbi refert Iac. de Arc. de milit. vas. qui ꝯtu. Et est idẽ
27 de citatione nulla q̃ pscriptionẽ nõ interrũpit, vt no. † Pau. de
Ca. in l. j. in prin. ff. de ser. Bar. in l. accusaturus. in fi. de adul. Præ
28 dicta † ꝯclusio limitatur ꝓcedere, nisi corã iudice incõpetẽti ta
le qd exprimatur, qd hẽat malã fidẽ inducere, qa tunc pscriptio
interrũpitur in casibus, ĩ qbus mala fides sufficit, vt declarat Ab.
hic, post Ant. de Bu. in c. illud. & Ab ibi in ver. sed qa s. dixi. de
pscri. & idẽ Ab. in ꝯsi. 19. ad huius casus. circa fi. lib. 2. Nam ma-
29 la fides ex indicijs ꝓbatur. l. pen. vbi Bal. C. de euic. † Et nõ est no-
b uũ, q̃ ex actu nullo[b] aliqs effectus extrinsecus causetur. l. fi. vbi
Bar. ff. de reb. eo. Facit, qd no. Bal. in l. clarũ. in fi. C. de aucto. p̃-
stan. & in l. magistratibus. ff. de iur. om. iudi. de ꝯfessione nulla,
30 † qa facta sit in iudicio incõpetẽti, & rñ ſm eũ, ex ꝯiecturis in
c diciũ[c] facit ad torturã, & no. in c. at si clerici, in prin. s. de iud.
¶ In gl. ante sñiam, cõis ꝯclusio est, vt Ab. post alios tradit hic,
31 q̃ p istã ꝯstitutionẽ nihil innouetur † quo ad clam, applone re
mota, vt ẽt dictũ fuit in c. pastoralis. in j. q Ab. s. eo. Et ꝓ decla-
ratione ꝯsiderandũ est, q̃ aut loqmur post sñiam diffinitiuã, &
clarũ est, q̃ cla, applone remota, effectũ suũ ꝓducit, qa ista cõ-
stitutio isto casu nõ loqtur. Aut ante sñiam, ꝓut loquitur tex. hic,
& tũc aut appellatur siue cã legitima, & cla, applone remota, ni
hil vr̃ operari, qa ẽt sine dicta cla applo oĩno nõ admittitur, vt
hic. Nã talis ꝓhibitio potius vr̃ facta virtute huius ꝯstitutiõis,
q̃ iure ordinario innititur, q̃ pp clam, applone remota, q̃ accidẽ
taliter venit, arg. eius qd no. Bal. in l. fi. de offi. ꝓcõ. & no in l. ti-
tio, quẽ pr̃. de lib. & posth. facit tex. in l. antep. ff. ex qb. cau. ma.
Aut applo fit ex cã ꝓbabili, & legitima, quo casu dẽret admit-
ti, p tex. hic, tñ ꝓhibetur pp clausulã, applone remota, q̃ in rescri
pto reperitur, & illa p̃ualet, & attẽditur p rõnes quas Abb. inducit
32 hic. Et ad hoc bñ facit tex. in c. j. in fi. s. de rescrip. † Et qa inspici
tur regula ꝓhibitiua, vt no. Bar. p illũ tex. in l. 3. §. liberti. ff. de
suspec. tut. & in l. si Rufinus. C. de testa. mili. Et qa ista ꝯstitutio
nõ pmittit applonẽ, sed solũ vr̃ limitare, & restringere faculta
tẽ appellãdi, q̃ prius ꝯpetebat, & appellatio ex iusta cã nõ indu
33 citur, p istũ tex. sed vr̃ ꝓcedere ſm iura antiqua. † Et subijcit do.
Ab. hic, q̃ dicta clausula operatur plures effectus, in qbus aduer-
tendũ est, qa sunt qdã effectus, q respiciũt ipsam appellationẽ,
qdã vero extrinsecus veniũt. ¶ Primus effectus tẽpũ appella-
tionis, ponitur in d. c. pastoralis. ¶ Secũdus hẽtur hic, qa licẽt an
te sñiam appellatio ex cã legitima admittatur, vt hic, tñ si appo-
natur illa clausula, appellatione remota, nõ potest appellari, vt
34 supra dictũ est. ¶ † Ex hoc ẽt tertius effectus colligitur, qa licẽt ĩ
cã appellationis nõ ꝓbatũ ꝓbabo, c. cũ lo. de fi. instru. l. p hãc.
C. de tẽpo. appel. tñ stante dicta clausula appellatio pp hoc nõ
dẽret admitti. aliàs semp appellãs diceret se velle ꝓbare nõ ꝓ-
batũ. Et ita illa clausula frustratoria redderetur, vt Ab. hic ĩ pe. ef-
fectu ꝯcludit ꝯ Ant. de Bu. q diceba tali casu admittẽdũ eẽ ap-
pellãtẽ, nõ obstante dicta clausula, quasi talis casus eẽt appro
batus à iure, qd reprobatur, vt p Ab. hic. Et ꝓ dicto Ab. facit, quia
qd dr̃ in d. l. p hãc. & in d. c. cũ lo. ꝓcedit, qñ appellatio admitti
tur. tũc. n. effectus appellationis est, q̃ nõ ꝓbatũ ꝓbari possit.
Et ita p̃supponitur, q̃ appellatio admissa sit. Sed stante dicta clau
sula appellatio ꝓhibetur admitti. ergo nõ pt hẽre locũ, qd dr̃ in
iuribus p̃dictis, qa qñ in dispõne aliqd p̃supponitur, nõ hẽt locũ
dispõ, nisi p̃suppositum verificetur, vt no. in l. mancipia. C. de
ser. fug. vbi Iac. de Bu. & Fulg. hic dũt, & tradit Ro. in sing. 486.
statutũ. Et quia clausula, q̃ appellationem prohibet, debet attẽ
di, cum sit ꝓhibitiua, & magis specialis, l. 3. §. liberti. ff. de suspe.
tut. & quod ibi Bar. Sed tñ pro opi. Anto. de Bu. alia rõ induci
pt, quia negari non potest, quin dicta clausula odiosa sit, dum
tollit appellationem, vt dictum est in d. c. pastoralis. iõ dẽt re-
stringi, vt in regula, odia. de reg. iur. in 6. Vnde intelligitur tol-
lere appellationem, q̃ respicit iniquitatem, vel imperitiã iudi-
cis. l. j. in princ. ff. eod. non autem quæ fundatur in negligentia
partis, quæ probationes omisit, quia in tali appellatione iudex
non offenditur. Sed responderi potest, q̃ superior apponendo
talem clausulam, potuit alia ratione moueri, videlicet vt finis
litibus imponatur, arg. c. finem litibus. de do. & contu. l. prope
randum. in princ. C. de iud. Et ista ratio esset generalis. Et quia
cum dicta clausula generaliter apposita sit, intelligi debet ge-
neraliter, licẽt maior ratio in vno casu, quã in alio esse videatur,
35 l. j. §. q̃ autem. ff. de aleator. † Et quia talis clausula, quæ appel-
lationem remouet, non est multum præiudicialis, cum appel-
latio p superiorem recipi possit, vt dicitur in d. c. pastoralis. Vn-
de illa rõ, non probatum ꝓbabo, etiã iusta cã ad mouendũ su-
periorẽ, vt appellationẽ recipiat, sed tñ quo ad iudicẽ a quo
dicta clausula bene operatur, quia tollit appellationem, vt s. di-
36 ctum est. ¶ Quartus effectus est, q̃ licẽt † in possessorio appella
ri non possit, vt no. in l. j. C. si de momen. pos. fue. appel. Inno.
in c. significantibus. de ope. no. nũ. Spe. eo tit. in §. qbus. in ver.
6. tñ si dicta clausula apponatur, ꝓhibitio applonis ampliatur, &
nõ poterit appellari ẽt vbi aliàs in aliquo casu speciali appella-
retur, ad hoc vt clausula aliqd operetur, vt no. dicit Bal. in l. 2. in
37 prin. C. eo. ver. circa hunc articulũ. † Et iõ cum appellatio in q-
busdã casibus sup possessorio admittatur, vt per Bart. in l. 1. col. 2.
ff. de app. recip. & p gl. in d. l. vnica in ver. momento. vbi Bal. &
Ange. & no. Fede. in consi. 76. domino auditori. lu fi. Ab. in c.
cũ ad sedem. in vlt. char. de resti. spo. & in consi. 55. in causa, q.
lib. 2. infertur, q̃ dictis casibus non poterit appellari, si dicta clau-
sula apponatur. Et idem vr̃ dicendum in alia materia, vbi appel
38 latio ꝓhibetur. ¶ † Quintus effectus insurgit, si dicta clausula de
d ꝯsensu partiũ apponatur,[d] qa tunc absolutè appellatio tollitur,
ſm Bal. in l. 1. in fi. C. eo. alleg. tex. in l. fi. §. fi. C. de tẽp. app. quasi
velit, q̃ tũc de cõsensu partiũ appellatio remota videatur. Et idẽ
Anto. de Bu. & Ab. in d. c. pastoralis. & Bal. hic col. 2. ver. & po
ne, q̃ partes, q latè disputat, & finaliter ꝯcludit, q̃ appellari nõ
possit, nisi dolo, vel lata culpa iudicis iniquè ꝓnunciet. Et seq
tur Perus. in d. c. pastoralis. in 14. effectu. Et notãdũ est, q̃ qñ re-
nunciatur appellationi, vel clausula, appellatione remota, est ap
posita a iure, nullo casu appellari pt, & nõ hẽt locum c. pasto-
ralis. vbi dr̃, q̃ pt appellari in casibus expressis in iure. ¶ Nã il-
lud ꝓcedit, qñ ab homine appellatio ꝓhibetur, hoc est a superio
re, vt no. voluit Host. in c. pastoralis. §. fi. s. de offi. deleg. qd mul
tũ notandum est, ſm Anto. de Bu. ibi, circa fi. in ver. & aduer-
te. q dicit magnã esse limitationem ad d. c. pastoralis. Sunt alij
effectus, q extrinsecus veniunt ad appellationẽ, quos Ab. hic,
Perus. & Mod. in d. c. pastoralis. ꝓsequuntur. ¶ In gl. in versi. si
39 dicat, ibi, correcta sunt. gl. bene dicit quantum ad hoc, † qa ho
die non suspenditur iurisdictiõ ex eo simpliciter, q̃ nũtius trãsmit-
tatur. Si vero destinatio nuntij facta sit ex causa appellationis, vt
in c. dilectũ. s. eo. iste effectus non tollitur, qa tex. hic nõ tollit ap-
pellationem legitimam, ſm Abb. hic. Hoc prima facie vr̃ con-
tra tex. qui inducit nouam formam appellandi. ergo vr̃ tolle-
re appellationem legitimã, ſm antiqua iura. Sed intẽtio Abb.
fuit, q̃ ẽt hodie destinatio nuntij facta ex causa appellationis,
habeat vim appellationis, si seruetur forma, quæ hic ponitur,
prout Abb. dixit in d. c. dilecti. quia per istum tex. non tollitur
effectus de quo in tit. de cle. pereg. q̃ arripiens iter sit sub ꝓ-
tectione apostolica. Et hoc intelligitur in processu p̃iudiciali. Se-
cus si processus non sit multũ p̃iudicialis, vt Ab. hic cõcludit,
& posteriores sequuntur, per tex. in l. ignorare. C. de resti. in in-
teg. Sed tñ hoc non vr̃ verũ duplici rõne. Prima, p tex. in c. me
minimus. s. eo. in fi. vbi de illo priuilegio peregrinationis loq
tur, & præcisè dicit non esse aliquatenus ꝓcedendum. Nã illa
verba inferunt, q̃ nullo modo ꝯ talẽ absentem procedatur. Fa
cit tex. in c. at si clerici. in prin. ibi, aliquatenus condemnãdũ.
de iudi. & in d. c. de cætero. de testi. Secunda ratio est p tex. in c.
1. j. de cleri peregri. vbi dr̃, q̃ hi, q Romã accedũt cũ rebus eo-
rũ, debent esse apostolica ꝓtectione securi. Nã ista verba infe-
rũt, q̃ nullo modo possunt molestari, qa securus dr̃, q nihil ti-
met, vt dictũ fuit ĩ c. ex parte. s. eo. Et sic verba istius priuilegij
vlterius ꝓcedũt, & non vr̃ hẽre locũ, qd dr̃ in d. l. ignorare. De
hoc ẽt dictũ fuit in c. meminimus. s. eo. ¶ In ea. glo. ibi, iurisdictiõ
40 ordinaria iã cœpta. No. ſm gl. † q̃ nõ valet rescriptũ impetratũ
nõ facta mẽtione de lite inchoata corã ordinario. & idẽ glo. in
c. prudẽtiã §. sexta. in ver. iustã. & ibi Ab. de offi. delega. bonus
tex. in c. inter monasteriũ. vbi Ab. in 4. no. de re iudi. no. Saly c.
41 Pau. de Cast. in l. fi. C. vt lit. pen. † Et iõ nõ valet ꝯmissio facta in
curia, non facta mẽtione litis pẽdẽtis extra curiã, vt tradit Ro-
ma. 10. decis. dic, q̃ si in aliqua. de rescrip. in antiquis. Et ꝓcedit
42 ista ꝯclusio, ẽt si absq; dolo, de lite pẽdẽte nõ sit facta † mẽtio
in rescri-

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Incõpetenti. Vide Io. Fran. Balb. in trac. de præscri. col. totius tra. 275. ¶ Adde Alex. in l. 2. C. de eden. Ro in consi. 412. Fely c. gratum. de offi. deleg. Iaso. in l. more de iuris. om. iud. & in rubri. de in ius voc. & in l. 3. de eo per quem factum erit. Hippo. Mar. no. 291. fallit vbi haberi non potest copia iudicis competentis. Alber. in d. l. si pater. Facit Bar. in l. 1. C. de naufra. li. 11. Ego vero dico, q̃ si reus errore actoris non declinando, vel subterfugiẽdo abusus fuerit, interrupta est præscriptio, quin etiam valebunt testimonia defunctorũ testium qui coram competenti repeti non possunt.

b ¶ Ex actu nullo. Adde eundem Dec. in c. oblatæ s. hoc eo. tit. in vers. nam non est nouum, & vide eundem in c. cum M. Ferrariens. de consti. in ver. & etiam videtur. vbi dicit, q̃ etiam si actus per quem Papa ad se causam auocat, sit nullus, tamen auocatio tenet. vide etiam eundem Dec. s. in c. vt nostrũ. in prin. ibi, & hoc in fortiori casu.

c ¶ Iudicium. Vide omnino per Fely. in c. olim, de rescrip.

d ¶ Hiero. Gigas. Apponatur. Adde eundem Dec. in c. pastoralis. in 3. col. in ver. secus si a statuto. s. hoc eo. tit.

in rescripto, vt no. Bal. dicit per illum text. in c. fin. vt li. pendē. Similiter prædicta conclusio locū habet, etiam si sola citatio facta sit coram ordinario. & ita loquitur glo. hic, & in d. §. sexta. sed in ꝯtrariū vr̄ decisio Bal. in l. 1. in fi. C. de rela. vbi dicit, ꝙ ī curia Romana seruatur, † ꝙ debeat fieri mētio, si lis est contestata, nō aliter. Et sm̄ eū rōnabile est, qa ante litem contesta. cā nō est in aliquo statu. Hoc, qd̄ Bald. dicit, posset habere locum de ꝯsuetudine, vel stylo curiæ. Sed de iure cōclo glo. verior vr̄ quia per solam citationem iurisdictio perpetuatur. vt not. in c. gratum, in c. relatum. s̄. de offic. deleg. Facit. qd hr̄ in c. pen. de foro compe. Et non vr̄ esse de intentione summi pontificis, ꝙ adimatur causa ab ordinario, in qua facta sit præoccupatio, arg. l. vbi cœptum. ff. de iud. & in terminis[a] no. Pet. de Anch. in consi. xvi. viso processu. vbi concludit. † ꝙ lis dicitur pendere per citationem, & de tali lite mentio fieri debet. & est tex. ī clemen. fi. vbi lite pendente dicitur facta citatio, quæ ad citatum peruenit, † Imo in præiudicium impetrantis citatio simpliciter facta sufficit, licèt nondum intimata[b] sit, vt Ro. tradit in cō si. 3 ?0. circa primum. col. j. in fi. ver. sic. illud autem. & idē Roma. in 6. decis. oot. vtrum. in xj. deci. nota. secundam. in nouis. 18. decis. item si actor, circa mediū. Et prædicta conclusio glo. hic, de plano procedit de iure cano. † Secus de iure ciuili, qa impetratio non ualet lite inchoata coram ordinario, nisi deī negligētia ipsius ordinarii, ut no. Bal. dicit in l. 2. circa fi. C. ut li. pen. Vr̄ tn̄, ꝙ ex certa scientia principis cā posset committi absque negligentia ordinarii. † Et talis auocatio causæ ab ordinario fieri potest per summum pontificem, nō aūt per inferiorem, etiam legatum de latere, vt no. Spe. in tit. de le. ī §. nūc ostēdēdū. ver. legatus. Abb. in c. 1. co. 2. de offi. leg. & me vt no strum. io 3. q. s̄. co. ¶ In gl. circa intellectū text. ex glo. eliciuntur duæ conclusiones. Prima, ꝙ tex. hic in principio habet locū ī iudice ordinario. Secūda, ꝙ ēt tex. procedat in delegato. Circa pmā, vt distincte procedamus. conclusio est, † ꝙ iurisdictio delegati a summo pontifice potest per ordinarium p̄ueniri, anteq̄ literę sint delegato præsentatæ. & iō non sufficit ꝙ literæ impetratæ sint, & ita tēpus datę non attenditur. Sed p̄cise tp̄s præsentationis literarū inspicitur. Et istum intellectū simpl̄r sequuntur Vinc. & Host. & Imo. hic. Et sm̄ istū ītellec. ponderatur, ꝙ facta sit citatio per ordinariū ante p̄sētationē literarū. & verba illa, si prius, debēt referri ad principium, dū dī, si quis coram idoneo iudice conuenerit aduersariū priusquàm, &c. Gof. posuit aliū intellectum, & dicit, ꝙ nō sufficit, ꝙ citatio facta sit ab ordinario ante præsentationē rescripti, sed cōsideraī, ꝙ citatus excipiat ante præsentationē rescripti, & tūc ordinarius ꝓcedit, aliter ordinarius nō dr̄ præuenire. Vnde si citatus ab ordinario præsentaret rescriptū post citationē, antēq̄ ipse exciperet, nō esset præoccupata iurisdictio. Et pro isto intellectu ponderatur tex. dum dicit. priusquā, referēdo ad illud verbum, si dicat. Et sequitur Abb. post Ioa. An. & Ant. de Bu. hic, quia istud c. dum tollit rescriptum, dēt strictè intelligi, qn̄ nō vult ille, qui impetrauit corā ordinario respōdere. nec suas literas præsentare. Peru. reprobat illum intellectū, qa eo attēto sufficeret qn̄cūq; literas pręsentare, cū tēpus nō sit limitatū. Sed pōt rn̄deri, ꝙ limitatū sit tp̄s, qn̄ reus comparet, & cōtradicit. Et ipse Peru. sequitur intellectū gl. & antiquorū, vt iurisdictio delegati ex sola citatione aduersarii p̄ueniatur, † qa iurisdictio ordinarii fauorabilis est, delegati vero odiosa, vt per gl. in cle. 2. de offi. or. in c. j. de offi. dele. in 6. Vn̄ si in † ordinariis præuētio fit per citationē, vt alius ordinarius excludatur, c. pe. de foro compe. l. si quis postea. ff. de iudi. ergo idē vr̄ dicēdū in iurisdōne delegati. Sed tn̄ opi. Goff. quæ cōmunis est, ēt uerior, vr̄ p tex. hic, ī ver. nō ob. si dicatur, ꝙ istis illis verbis, priusquā, &c. q̄ ad dictū verbū referunī. Et sic consideraī præsentatio. qn̄ reus dicit, & excipit, & nō simpliciter tēpore citationis. Et cū de nouo hoc disponatur, text. strict̄r ꝓut loquitur, nec agitur hic simpliciter de p̄occupatione iurisdōnis respectu ipsorum iudicum, prout in pluribus ordinariis Peru. dicit. Sed ēt ꝯsiderādū est, ne impetrans tn̄ ꝓuisione sua defraudatur, & absque culpa sua, a sua īpetratione excludaī. Quæ rō cessat in pluribus iudicibus ordinariis. Hic. n. statim, ꝙ cā fuit cōmissa ab ordinario auocata intelligiī, ut p gl. hic, & rō nō tractaī de p̄occupatione iurisdictionis inter ordinarium. & delegatū, sed limitaī, vt talis abdicatio iurisdōnis facta ab ordinario in cā spāl̄r delegata, tūc demū hēat locū, si literæ p̄sentatę sint, qn̄ citatus ꝯparet, & opponit. Sed si non sit facta præsentatio, qn̄ citatus cōparet, & ꝯdicit, cogitur coram ordinario rn̄dere, & ita est tex. hic. Et sic iste, qui literas īpetrauit, commodo earum priuatur propter negligentiam. Ex quo inferri vr̄. ꝙ si impeditus fuisset, & lr̄as p̄ntare nō potuisset, dēret excusari, p ea q̄ hn̄r ī c. plerūq; de resc. Qd ē no. ad dicta s̄. I v. no. ¶ Circa sc̄dā ꝯclōnē Abb. hic tenet tex. in prin. nō habere locū in sc̄do iudice delegato. Et mouet. qa tex. hic loquiī de iudice idoneo. Sed iudex impetratus p sc̄das lr̄as, excludi p̄t p exce. primi rescripti de quo mentio facta nō fuit in sc̄dis literis. ergo nō vr̄ idoneus, cū p exce. repelli possit, c. 4. de restit. Sed rn̄deī, ꝙ iudex dr̄ idoneus, licèt p excep. excludi possit, gl. in cle. 1. in ver. cōpetenti, vt li. pen. Sc̄do, & melius, pōt rn̄deri, ꝙ exceptio non cōpetit ex quo primū rescriptū presentatū nō fuit. qa in præsentatione tota uis cōsistit, vt hic. Sc̄do Abb. adducit, qa ꝯstō illa gn̄al̄r loqī, vn̄ nō dēt extēdi ad ea, in quibus spāliter sunt ꝓuisum. arg. l. sanctio legū. ff. de pę. Sed rn̄deī, ꝙ imo tex. hic, ēt exprimit de iudice delegato assignato. Præterea dato, ꝙ tex. gn̄aliter loquaī, rō tn̄ decisionis, q̄ in p̄ntatione ꝯsistit, ita militat in delegato, sicut in ordinario, ideo non dēt distingui, vt deducit Peru. hic. Ad qd̄ facit, † qa qn̄ constat de mēte legis, lex noua nō distinguiī sm̄ iura antiqua, gl. not. in c. ꝯ Christianos. de hære. in vj. per quā lino. in l. si uero. §. de viro. in 3. col. ff. sol. ma. limitat tex. in l. sciendū. ff. qui satis. cog. & Ale. ibi hoc refert. Tertio Ab. dicit, ꝙ sine culpa qs iure suo priuari nō dēt. Sed rn̄deī, ꝙ nō priuaī iure suo sine culpa, qa hoc cōtingit pp negligētiā eius, q p̄ntauit, ut patet in ordinario hic, cuius rō militat etiā in delegato. Vltimo sm̄ Abb. facit tex. hic, in ver. salutis, ꝓut inducīt p antiquos. Nec rn̄sio Ioā. An. satisfacit, qa attēta illa, ꝓprie nō eēt excep. Sed pōt rn̄deri, ꝙ sufficit ad hoc, vt exceptio verificeī ꝙ regula loquaī ī casu, quo rl̄a loqī, licèt nō ꝓcedat in oī casu in quo regula loqī. Vel tertio dici pōt, ꝙ ver. salutis. nō referaī ad principiū decre. sed ad illud, qd̄ s̄. dictū est de cā rōnabili. ¶ In gl. in ver. assignatæ, ꝯsiderādū est, ꝙ aut loquimur ex parte delegati volētis p̄uenire impetrationē alterius, & gl. hæc bn̄ dicit, quia citatio requiriī, vt ꝓbatur hic, ibi, corā idoneo iudice ꝯuenire aduersariū. Aut loquimur ex pte illius īpetrātis, q dēt p̄uenire pp negligētiā eius, & sola p̄sentatio sufficit. & isto casu tex. hic loquitur ī ver. priusquā. qa facta p̄ntatione tollitur negligētia, q̄ isto casu ꝯsideratur, & non agiī, vt iurisdō ordinarii p̄ueniat p delegatū. qa cū talis cā spāliter cōmissa fuerit iam ab ordinario fuit abdicata, vt p gl. s̄. & no. Inn. in c. cū M. in fi. de cōsti. Et talis abdicatio ab ordinario hic limitatur, vt hēat locū, si literæ fuerint p̄ntatę. aliàs secus, vt supra dictū est ¶ † In gl. in ver. ex rōnabili cā, ibi, collatione sapientum. In hoc opi. Abb. vr̄ verior, videlicet, ꝙ iudex nō cogatur cām consilio sapientis cōmittere. † Nā si cā esset commissa, ēt inuitis partibus iudex potest illā reuocare, vt no. Bal. in l. ex illo. C. co. bonus text. in l. ad principē. ff. eo. vbi Ang. dicit, ꝙ iudex potest iudicare non expectato consilio. Idem Ang. in l. j. C. de rela. ergo sequiī ꝙ non tenetur cām committere, vt concludit Peru. hic, & idē tradit Bal. ī consi. 360. ad euidētiā. lib. j. † Et ad hoc facit, qa non excusatur iudex,[c] qui causam consulēdam īpetito committeret, ut not. Ant. de Bu. in c. ex literis. el j. in v. no. de spon. & no. Ang. in l. si iussa. in fi. ff. de iud. & idē Bar in l. in bonorū. in fi. ff. de bono. pol. Ergo daī intelligi, ꝙ iudex non necessitetur habere consilium alterius. † Econtra vero, si velit causam committere consilio sapientis, bene poterit, etiam inuitis partibus, vt no. voluit Inn. in c. super quæstionum. de offi. dele. sequitur Ange. in l. a. C. de sen. ex breuicu. reci. cum si. vt dixi in c. intimasti. īfra co. ¶ In ea gl. ibi, in tali dubio. no. † ꝙ iudex in dubio dēt deferre appellationi. Et idē no. Bal. in l. de stat. ff. de iella. in l. propter ādū. § si autē. C. de iud. cum cōeor. ut dixi in c. de priore, supra co. & tradit Ale. ī consi. 117. viso themate. lib. 3. ¶ † Et ratio huius conclusionis vr̄. qa in dubio appellatio regulariter est p̄missa in qualibet cā, vt no. per gl. & ibi Ang. in l. q restituere. ff. de rei vendi. merito ergo in dubio sm̄ regulā dēt iudicari, iuxta gl. in l. oīs diffinitio ff. de reg. iu. & ī rub. de re. iu. ī 6. Ex quo inferri † vr̄, ꝙ vbi applō gn̄aliter ꝓhibeī, in dubio attenta rl̄a non eēt applōni deferēdū. Alia tn̄ rō ad gl. hic assignari p̄t, ꝙ ideo in dubio appellationi deferendū sit, qa de minori p̄iudicio agitur, ꝙ appellatio admittatur. q̄ si appellatio reiiciatur, & ī dubio dēt fieri illud, ꝙ minus p̄iudicat. l. 1. ff. si qs cau. Ex quo ibi no. infert Pau. de Ca. † ꝙ si dubitatur an appellatio deserta sit, dēt ꝓnūciari applōnē non esse desertā. qa hoc minus p̄iudiciale vr̄. Et ex ista rōne inferī, ꝙ sp ī dubio applō dēret admitti, licèt applō eēt regulariter ꝓhibita. Et ita ī distinctè cōclō gl. hēret locū. ¶ † In gl. in ver. rōnabiliter, in fi. Ex glo. colligi vr̄, ꝙ inimicitia,[d] quæ ex propria culpa causatur, non potest allegari. Sed ꝯtrium tenēt Anto. de Bu. & Abb. & Moder. hic, & est dictum Inn. in c. cū I. & A. s̄. ti. j. Nec aliter glo. hoc vr̄ velle, vt declarat Abb. hic. † Notandū tn̄ est, ꝙ qn̄ culpa partis directo

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Et in terminis. Vide per d. Ias. in l. 2. in 3. col. in princ. C. vt li. pendē.

b ¶ Intimata. Falsum est, & Rom. ibi male consulitur, quia ante executionē nōdum est citatio, & licet non vti, & pęnitere.

c Excusatur iudex. Adde quod volunt Bal. & Sal. in l. iuris ignorantia C. qui admit. & ibi etiam Pau. de Cast. & Moder.

d ¶ Ille. Gig. In micit a. Vide, quod no. Bar in not. q. l. pe. in prin. ff. so. mat. & qd̄ no. Fulg. in consi. 139. incip. visis duobus, vlt. col.

cto esset ordinata ad ipsam inimicitiā, non posset talis inimicitia allegari, qa inimicitia esset procurata, vt no. tradit Bar. in
62 l. j. §. cū quis. ff. de q̄st. † Sic̄t q̄n reuocatio alicuius iuris causaē pp inimicitiā superuenientē, intelr, nisi culpa eius, q velit reuocare, inimicitia superueniat, vt no. Bar. per illum tex. in l. cū in tabulis. §. q̄n stuprum. ff. de his, qui. vt indig. Contrarium tñ vr̄ probare tex. in l. 4 in princ. de adim. leg. Sed bē considerari dēt, an verisilr testator voluntatem mutauerit, vt dicit tex. in l. inimicitiæ. ff. de his, quib. vt indig. ¶ In gl. in ver. expēsis. Abb.
63 hic ꝯ Ioannē And. concludit, ꝙ † de iure canonico temere ap-
a pellans, alia pœna extrinseca vltra expensas non puniatur, [a] ꝓ ut ēt tenuit in c. 2. s̄. eo. per illū tex. vbi temere appellans tantū arguit̄. facit tex. hic, & in c. reph̄ēsibilis. s̄. e. vbi simplr ꝯdēnat̄ in expensis. Et in simili adducit gl. in c. 1. de reb. eccle. non alie. in vj. Sed tñ istæ rōnes de facili euitari pñt. Nā primo tex. in d. c. 2. s̄. e. nō bene ī fert illud, qđ Abb. dicit. qa vt ibi dixi, sequeret̄, ꝙ temere appellans, ēt nō deberet cōdēnari in expēsis, ex quo ibi tñ arguit̄, & nulla pœna imponit̄ & tñ hoc falsum est, vt in tex. hic patet. Nō ob secundo ꝙ Abb. dicit ꝑ istū tex. hic, cū si. in qbus temere appellans simplr cōdēnat̄ in expēsis. qa ꝑ hoc non excludit, quin alia pęna puniri possit. Et qa cōdēnatio expensarū nō respicit ſpāliter temere appellantem, sed ex rōa cōi ꝓcedit, ꝙ victus cōdēnet̄ in expensis. c. finē litibus. de do. & cōtu. Vltimo nō ob. gl. in d. c. j. de reb. eccle. non alie. in 6. quia ibi ſpālr de iure cano. est data forma ī alienatione bonorū ecclīę. merito illa attenditur, & nō leges, quæ de iure ciuili loquunt̄. sed in casu nostro de iure cano. & specialiter non imponitur pœna temere appellantibus. iden leges quæ de hoc loquunt̄, ēt de iure canonico vñt procedere, per ea q̄ hñt in c. j. de ope.
64 no. nunc. & latius dictū fuit in d. c. 2. s̄. eo. † Quod tñ gl. dicit de expensis, limitat̄, nisi appellās iustam cām habuisset, vt qa cōsisus fuit auctoritate alicuius magni Doctoris. qa tūc excusat̄ ab expensis, ſm Io. And Et hoc seq̄t Ant. de Bu. & no. Bal. in c. ve-
65 niēs. el j vers. est argm̄. s̄. de testib. vbi inquit, ꝙ † ꝯsiliū alicuius
66 famosi doctoris excusat iudicē. Et idē † de expensis tradit Ang. in l. terminato. C. de fruc. & lit. expē. & Abb. in c. calūniā. in fi. j. de pę. cū si. vt tradūt Peru. & Mod. hic. Cōsiderādū tñ est, ꝙ faci-
67 lius vr̄ pars excusari ab expensis, q̄ iudex ī syndicatu. † qa iudex
68 vr̄ asserere se peritū. † vñ pp cōsiliū alterius nō excusat̄, vt not. Bar. in l. in bonorū. ff. de bono. pos. cū si. vt dixi in glo. in ver. ex rōnabili causa. s̄. eo. In cā tñ applonis, prout gl. loquit̄, ēt pars minorē vr̄ hēre excusationē, q̄ in cā principali, vt sentit gl. hic in prin. dū dicit, hōc gñaliter obtinet. & expresse gl. hoc tradit in c. finē litibus. s̄. de dolo, & ꝯtu. vbi Abb. declarat, & late hoc
69 ꝓsequitur. ¶ † In gl. pen. q̄rit̄ nunqd dispositio huius decretalis hēat locū in iudice delegato, vt cognoscere possit de causa principali, q̄n pronūciat̄ ꝙ appellatio legitima sit. Et bē Abb. cōcludit post Ant. de Bu. & antiquos, quos refert ꝙ sic qa principalis accessoriè venit ad causam appellationis q̄ cōmittitur & cū ipsa causa principali, etiā accessoria includunt̄. c. prudētiā. in fi. ff. de off. deleg. Sed tñ ista rō vr̄ dubitabilis. qa vt dicit Io. de Imo. hic veniunt illa accessoria, q̄ necessaria sunt ad expeditionē cōmissionis. l. 2. ff. de iurisd om. iud. no. in c. p̄terea. in c. ex literis. de offic. deleg. Sed in ꝓposita q̄one cā principalis nō vr̄ necessaria ad cām appellationis, cū ipsa cā appellationis sine principali expediri possit. Et ad hoc bene facit glo. no. in c. solet. in ver. superiorē. de sen. excō quæ dicit ꝙ etiam non veniunt ea, cum quibus causa facilius expeditur. ¶ Non tamen
70 recedendū est a cōi opinione, quæ ēt verior videtur. † qa in cōmissione omnia necessaria veniunt mediate, & īmediate, vt declarat Abb. per illū tex. in c. prudētiam in §. sexta. de offic. dele. Et etiā dici pōt ꝙ causa principalis necessaria accedat ad causam appellationis quando pronunciatur bene appellatū. quia ex quo causa non potest remitti ad iudicem à quo, qui reputatur suspectus. ipse iudex appellationis debet cognoscere, ꝑ tex. hic. Et ad hoc etiam bene facit, quia rescriptum intellig ī secundum ordinem iuris, c. cām quæ. s̄. de rescrip. c. licèt. de ꝓb.
71 Et ordo iuris videtur, ꝙ † qui cognouit de causa appellationis, illa iustificata, de cā principali cognoscat, vt est tex. hic. & no. per gl. in d. c. ex tenore, de foro compet. Non obstat quod dicit
72 glo. in d. c. solet. quia de illa dubitari potest. † Nam cōmissio extenditur ētiā ad ea quæ vtilia sunt, vt no. Bal. per illum tex in c. fi. de dolo, & cōtu. in 2. col. Et contra illam gloss. tenet Aret. in
73 c. de testibus. col. 3. extra de testib. † vbi inquit, ꝙ ista est regula in dispositione hominis, quod vno ꝯmisso. accessoriū cōmitti videtur, sine quo licèt actus expediri possit melius tamen cū ipso expendit̄. allegat tex. in l. pen. ff. de vsufr. & in l. quicunq.
74 §. el q ad vēdēdū. ff. de īsti. ¶ † Ex̄ gl. Ab. q̄rit, an iudex applonis ī cā principali ꝓcedere possit omisso articulo applonis. Et ex dictis eius plures ꝯclones colligunt̄. Prima est ī sumo Pōtifice q omisso articulo applonis de ꝯsensu partiū de cā principali cognoscit, vt ē casus ī c. j. §. j. e. ti. ī 6. ibi, finito applonis articulo vel de partiū volūtate omisso, ꝓcedat̄ ī negotio principali. Et licèt tex. dicat de ꝯsensu ptiū, idē tñ est de cōsensu solius appellati, qa appellans de hoc ꝯqueri nō pōt, cū ipse videat̄ hēre sciētū, vt Ab. hic cōcludit post Cōpostel. quē refert, & sequunt̄ Mod. hic, qa appellās ꝯtumax reputat̄, qnātū ad iudicē a quo.
75 c. 2. de do. & cōtu. lib. 6. † Et iō ipse nō pōt allegare litis pēdētiā
76 † corā iudice, corā quo fuit ꝯtumax, vt per Bar. ī l. quāuis. ff. de
77 dam. infe. & in l. sepulchri. ff. de sepul. vio. cū si. † Et qa ille q ꝓcurat cōueniri corā aliquo iudice, litis pendētiā allegare non
b pōt, vt no. Bal. in l. j. col. fi. C. cōmu. de leg. In ꝯrlū [b] tñ multū facit tex. in d. c. j. dum partium consensus requirit̄. ergo ꝯsensus vtriusq; partis exigit. Et vr̄ hoc tenere Dom. post Io. An. ī d. c. j. §. post hoc. col. pe. Et hoc uerius vr̄, qa durū est a uerbis literę recedere, q̄ de ꝯsensu partiū loq̄t. Nō ob. ꝙ appellans cōqueri nō possit, ex quo ipse uolebat cām expediri ꝑ iudicē ad quē. qa ꝓ trāsione ꝯsiderādū est, ꝙ appellās expectabat iudiciū iudicis ad quē, ī cā principali ꝯdōnat̄ ſm nām applonis, videlicet casu quo applo litima ꝓnūciet̄. alr ergo nisi applo litima ꝓnū-
78 ciet̄ iudex applonis ñ pt̄ † de cā pricipali cognoscere, vt hic no. ꝑ gl. ī c. ex tenore. d̄ fo. ꝯp. & tradit Car. ī ꝯs. 105. sup casu p̄misso col. 4. Si ergo omittatur articulus appellationis, nō cognoscit ut iudex appellationis, sed per viam querelæ, vel ex tacita prorogatione, vt sentit gl. in c. Romana. in uer. clericorū. de foro cōp. in 6. ergo in tali ꝓrogatione consensus vtriusque partis necessarius vr̄. merito loquit̄ tex. de consensu partium. Rō autem allegata in ꝯrium hēret locū, si vt iudex appellationis ꝓcederet. Et facit ad p̄dicta, qa diuersa remedia sunt, appella-
79 tionis, & q̄relæ, † vt per gl. in c. querelam. vbi Abb. de ꝓcura. Facit glo. in c. cupientes. §. j in ver. immediata. vbi Do. de ele.
80 in 6. ¶ † Scđa cōclusio, ꝙ ēt a summo pontifice, ad quē appellat̄, poterit omisso articulo appellationis, de cā principali cognoscere, dūmō talis sit q ꝑ viā querelæ aditi possit. In isto. n. eadē rō vr̄, q̄ ī summo pōtifice, vt Ab. hic cōcludit. & tenet gl. in d. c. Romana. in prin. de fo. compe. in 6. Tex. tamen d. c. j. vr̄ designare prærogatiuam in summo pōtifice, dū inq̄t, si nobis visum fuerit. ergo in inferiori nō vr̄ illud ꝯpetere, & hoc tenet Card. hic, & Dom. in c. j. §. post hoc. co. penul. eo. ti. in 6. & idē Dom. in c. Romana. in prin. in gl. j. de foro ꝯpe. in 6. Et ad hoc facit, qa cum cā sit inchoata coram iudice a quo, remoto articulo applonis, vr̄ q̄dā aduocatio causæ facta ab ordinario, q̄ summo pōtifici reseruat̄. Et ꝑ inferiorē fieri nō potest, vt s̄. dictū fuit in gl. in uer. dicat. Et qa via applonis electa est, & iō via q̄relæ nō vr̄ esse in ꝯsideratione. Nō obst. qđ Abb. dicit hic, de ꝯsensu partiū, qa ēt agit̄ de interesē iudicis, ne ab eo sine cā rece-
81 dat̄, vt hic dr̄. ¶ Tertia ꝯclō, ꝙ archiepiscopus, & alius iudex, qui per uiā q̄relæ aditi nō pōt, nō poterit de cā principali cognoscere. omisso articulo applonis, vt est tex. in c. Rom. de fo.
82 ꝯpe. in prin. & no. ꝑ gl. in c. j. in ver. omisso. e. ti. in 6. † Ista ꝯclusio limitatur nisi iudex a quo, appellationi detulisset, quia tūc tota causa ad iudicē appellationis deuoluitur. c. cū appellationibus. eo. tit. in 6. ita Do. post Io. And. in d. c. j. col. 3. ver. sed pone Abb. & Mod. hic. Et ꝓbat̄ rōne, qa cū in oēm euentū a tali casu cā principalis dēt cognosci ꝑ iudicē ad quē, ēt si appellatio frustratoria sit, merito de cā principali immediate cognoscere poterit, omisso articulo appellationis, tanquam superfluo. Facit tex. in c. cū cessante. j̄. eo. ibi, ne processus negotii friuolis occasionibus retardet̄. Et tali casu cognoscit tanquam iudex appellationis, cum aliter nō habeat iurisdictionē. licet se-
83 cus in 10 casibus supradictis. ¶ † Postremo extra glo. Abb. concludit, ꝙ cā appellationis ſpāliter exprimi dēt, vt dr̄ in clemen.
84 appellanti. eo. tit de qua dictū fuit in c consuluit. el 2. s̄. eod. † Et ideo nō pōt, appellans dicere notario. Habeas ꝓ expressis cās grauaminis, quas tibi cras dabo in scriptis, vt no. dicit Ang. in l. quidquid astringēdę. ff. de ver. obl. & sequit̄ Imo. ibi. & Ale.
85 † Et hoc intelligit̄, nisi dies sequens esset infra ipa appellandi, ut singulariter no. Bal. in l. 3 circa fin. uersi. vnum quęro. C. de epilco. audi. Et ita absoluta sunt omnia, quæ tractatur per do. Abbatem hic. Reliqua per Mod. hic.

ADDITIONES.

a ¶Syl. Punitur. Adde Dec. in c. inter cætera, in eo. tit.

b Contrarium. Et bene, & ita practicatur. Adde quòd quādoque etiam vtriusque partis consensus, & iudicis ad quem, hoc efficere non potest. vt q̄n alterius interest, puta iudicis habentis iurisdictionem infeudatam, qui potest interuenire, & ostendendo se bene iud. casse, petere subditum, & causam ad se remitti, vel a denegatione appellare, vt sæpe in regno Franciæ, quanquā hoc sit contra publicam vtilitatem, cuius ergo introducta est iurisdictio, quā turpe, immo nefas est vsibus, & quæstui cuiuscunque seruire, vt expostulat Alb. in l. imperium. ff. de iurisd. om. iudi.

SUMMARIUM.

1 *Cessante causa cessat effectus, nisi sit consumatus. nu. 8.*
2 *Necessitate temporis si quid statutum est, ea cessante, remouetur.*
3 *Metu periculi si quid concedatur, illo cessante extinguitur.*
4 *Odio, vel fauore si quid statutum sit, finita causa fauoris, vel odij, tollitur.*
5 *Causa proprie dicitur quæ habet rationem.*

6 *Causa*

6 Causa impulsiua cessante, non cessat effectus, sed finali.
Nisi in materia beneficiali. nu. 7.
9 Ius quæsitum de iure communi fortius est, quam speciali.
10 Causa si certo tempore requiratur, satis est quòd illo tempore adsit, quamuis postea cesset.
11 Immunitas concessa ob numerum filiorum, illis morientibus, non extinguitur.
12 Causæ plures finales si sint, vna cessante non cessat effectus, quando qualibet de per se est apta ad illum producendum, nu. 13.
14 Causa impulsiua à finali quomodo cognoscitur.
15 Iudex delegatus suam interlocutoriam reuocare potest.
16 Iurisdictio delegati facilius extinguitur, quàm ordinarij.
17 Interlocutoria reuocari potest, quamuis ab ea appellatum sit.
18 Appellari potest à futuro grauamine, quando iudex comminatur.
19 Consilium sanum dicitur reuocare, quod male factum est.
20 Errorem suum corrigere licet, & melius est à se quàm ab alio. & nu. 22.
21 Mutare consilium in melius, sapientis est.
23 Interlocutoriæ reuocatio, an exigat partium consensum.
24 Libere, hoc verbum facit, vt consensus alterius non exigatur.
25 Dubio proposito omni alio respectu præsumitur habilitas.
26 Appellari potest à comminatione.
27 Comminatio iudicis terrorem incutit, si iniusta, aliàs non. nu. 29.
28 Confessio facta ob eo, qui timens poni ad torturam appellauit, non tenet.
30 Appellari non potest à pœna legis.
31 Reuocari non potest per iudicem, quod facto eius quæritur.
32 Interlocutoria reuocari potest, nisi habeat vim diffinitiuæ. nu. 36.
Et an sine causa. nu. 33. & 34.
35 Corrigere si quis velit factum proprium, causa requiritur.
37 Interlocutoria habens vim diffinitiuæ regulatur vt diffinitiua.
38 Interlocutoria qualiter cognoscatur quòd habeat vim diffinitiuæ.
Et quomodo ab ea distinguatur. nu. 39.
40 Præceptum iudicis dicitur interlocutoria habens vim diffinitiuæ.
41 Interlocutoria qua quis se pronunciat incompetentem, reuocari non potest.
Nisi ab ea appellatum sit. nu. 42. Et quid in ordinario. nu. 43. Et quid si pronunciauit se incompetentem super aliquo incidenti. nu. 44.
45 Interlocutoria bis confirmata reuocari potest. Et idem si bis fuit reuocata. n. 46.
47 Legatum tantum bis præstatur, quando ab hærede debuit præstari, si per legatarium amittatur.
48 Interlocutoria lata de partium consensu non potest reuocari.
49 Iudex si causam committit consilio sapientis de voluntate partium, potest illis inuitis commissionem reuocare.
50 Iudex qui detulit appellationi, reuocare interlocutoriam non potest.
Etiam de consensu partium. nu. 51. quid in ordinario. nu. 52.
53 Interlocutoria reuocari non potest à iudice, postquam fuit illi inhibitum.
54 Iudex potest ex officio interlocutoriam reuocare vsque ad diffinitiuam, quamuis ad instantiam partis non possit post decem dies.
55 Interlocutoriæ reuocatio, an fiat causa cognita, & an ea non adhibita valeat. numero. 56.
57 Reuocari de facto debet, quod de facto factum est.
58 Tenuta data sine partis citatione reuocari potest parte non citata.
59 Tenuta ex abrupto data, peti potest, vt confirmetur.
60 Interlocutoria iam executa reuocari non potest, nisi causa cognita.

1 CVm cessante. ¶ †Primo no. illud vulgatũ. Quòd cessante cã cessat
a effectus.ᵃ * Idem dicitur in c. magnæ. in fi. j. de vo
* to. Facit tex. in l. gñaliter. C. de epi & cle. & in l. adigere. §. quãuis. ff. de iure pa. † Et ideo ꝙ pro necessi-
2 tate tẽporis statutũ est, cessante necessitate remouetur. j. q. qđ ꝑ necessitatem. & j. q. 7. c. quod pro remedio. † Et ꝙ metu pericu-
3 li cõceditur, finito metu extinguitur, ut no. Bal. ꝑ illũ tex. in l. j. C. de nau. fęno. † Et quod propter odium, vel fauorẽ statutum
4 fuit, finita cã fauoris, vel odii tollitur, vt inquit Bal. per illum tex. in l. fi. C. qui ad liber. peru. nõn pos. Ex quibus ad notabilẽ qõnẽ infertur ꝑ Ro. in ꝯs. 304. in casu ꝓpositæ & in ꝯsi. 407.
5 ĩ proposito casu. Et cã hic sumit̃ ꝓ rõne, †ut no. Bar. in l. 2. §. fi. circa fi. ff. de do. Nã cã ꝓprie illa dr̃, q̃ hẽt rõnẽ, alias sine rõne abusiue cã dr̃, vt Abb. scribit in c. monasteria j. de vi & ho. cle. alle. l. si ita stipulatus §. possunt. ĩ fi. ff. de ver. ob. Et p̃dicta ꝯclo
6 locũ hẽt cessante cã fi. †Secus est in cã impulsiua, qa illa cessante non tollit̃ dispõ, ut ꝑ gl. ĩn c. post transla. de renu. in c. cupiẽtes. in priu. in uer. periculosis. vbi Io. And. & Do. de cle. in 6. & & idem gl. in l. 1. §. sexũ ꝑ illũ tex. ff. de postul. & in l. si mulier.
7 C. de iu. do. †Hoc tñ fallit in mã beneficiali, vbi ꝑꝑ ambitionẽ
b refrenãdã, ẽt cessante cã ĩpulsiua, cessat effectus,ᵇ ut not. Ab. dicit per illum text. in c. postulasti. in ult. no. s̃. de rescrip. Oldra.
8 In consil. ccivr. in princip. ¶ †Secundo, conclusio limitatur, nisi
c si effectus esset consummatus,ᶜ & alicui esset ius quæsitum,ᵈ
d quia tunc cessante causa, remanet tñ effectus, vt no. Bar. in l. 2. §. fi. de dona. alle. tex. qui bene ꝓbat in l. fi. in princ. ff. vñ lib. Et idem no. Bar. ĩ l. Titia. §. imperator. uer. pone, ꝙ filii. de leg. 2.
9 Et hoc ꝓcedit †qñ effectus ꝯsummatus est, & ius q̃situm fuit de iure cõi. Secus si de iure extraordinario, vt no. tradit Bal. in l. si
10 ꝓ ea. in 8. q. C. manda. ¶ †Tertio, cõclusio fallit qñ cã certo, & terminato requirit̃ tempore, qa sufficit cãm adeẽ illo tempo
e re, q̃uis postea ᵉ cessat, vt no. Bal. declarãdo dicta Pet. & Cy. in l. gñaliter. C. de epis. & cle. vbi inducit tex. in l. quæcũque. §. fi. ff. de pub. Et ad prædicta bene facit, quod no. ꝯcludit Io. An. ĩ re.
11 decet. de re iur. in 6. †ꝙ si pater ꝑꝑ numerũ filiorũ immunitatẽ cõsequit̃, q̃uis postea numerus filiorũ deficiat, nõ tñ priuilegiũ immunitatis extinguit̃. Et seq̃ Bar. in l. 2. §. non solũ. ff. de excu. tu. Pan. de Ca. in l. si cum dotẽ. §. maritus. ff. sol. ma. & la-
12 te tradit Io. de Ana. in ꝯs. vlt. circa dubium oblatũ. ¶ †Quarto ꝯclo fallit qñ ẽẽnt plures cãæ finales, qa tunc vna cessante nõ
f cessat effectus.ᶠ §. affinitatis. inst. de nup. l. liberorũ. in princ. vbi Bar. ff. de his, q no. in fa. & idẽ Bart. in l. si vẽtri. §. in bonis. ff. de priuil. cre. & in l. 1. col. pen. ff. sol. mat. Limitatur per Abb. hic,
13 †nõ ꝓcedere, qñ quælibet causa per se non sufficit ad producẽdũ eff̃ctũ, de quo agit,ᵍ ꝑ tex. in c. qm̃ frequẽter. § porro. in
g ꝗto §. in auth. vt lite nõ contest. Sed põt dici, ꝙ causæ nõ vñt finales, ex quo quælibet non sufficit, vt d. §. affinitatis. † Nam
14 cã ĩpulsiua a finali cognoscitur, qñ illa cessante, non cessat di-
h spositio,ʰ vt no. Dom. post. Ioan. And. in c. qm̃. de imm. eccl. in 6. Cy. & Bal. in l. gñaliter. col. 3. C. de epi. & cle. Bart. in d. l. 2. §. fin. circa fi. ff. de dona. vbi reliqua videnda sunt. ¶ Quinto li-
15 mita. vt per Abb. in c. Abbate. in glo. de verbo signi. ¶ †Secundo no. quòd etiã iudex delegatus sñiam suã interlocutoriã reuocare põt. & no. gl. per istũ tex. in l. quod iussit. ff. de re iud. Et sic ĩ tali ĩterlocutoria delegatus ęquiparat̃ ordinario, de quo loquit̃ tex. in d. l. quod iussit. Secus tñ est in sñia, quæ fertur vt
16 diffinitiua, †qa facilius extinguit̃ iurisdictio delegati, q̃ ordinarii. l. si vt ꝓponis. la 1. iuncta l. si præses. C. qũo & qñ iudex.
17 ¶ †Tertio, ꝙ interlocutoria reuocari põt, licet ab ea appellatũ sit. Nã licet ꝑ appellationẽ iurisdõ suspẽdatur, tñ grauamẽ pro
18 quo appellatũ fuit põt reuocari, c. si a iudice. eo. ti. ¶ † Quarto no. ꝙ in iudicio ẽt a futuro grauamine põt appellari, qñ iudex cõminat̃, alias secus. In appõne tñ extraiudiciali indistincte a futuro grauamine appellat̃, clem. sicut. eo. ti. in c. bonæ. s̃. eo. & Abb. hic dicit. Sed considerãdũ est, ꝙ extra iudiciũ a futuro grauamine appellat̃, qñ grauamẽ verisimile est. Et ita vr̃ ẽt in appõne iudiciali, vt ꝓbatur hic, qa cõminatio iudicis facit futurũ grauamẽ verisil̃e, merito appellatur, vt latius dictũ
19 est in d. c. bonæ s̃. c. ¶ †Quinto no. ꝙ sanũ dicitur cõsiliũ, si qs
i reuocatⁱ quod male fecit. tex. 26. q. 5. in c. magnæ. Vnicuiq; n.
20 licet errorẽ suũ corrigere. 35. q. ix. in c. loci. §. porro. †Et sapien
21 tis est mutare ꝯsilium in melius. l. nõnũqua. †vbi gl. ff. de coll. bo. sicut de Petro legitur. 24. q. 3. in c. beatus. & ait. q. 1. in c. cer-
22 te. †Et melius est se ipsum corrigere, quam expectare quòd ab
k aliisᵏ corrigatur, ut dicit tex. in Auth. de nup. §. 3. ¶ †Sexto no.
23 quòd in reuocatione interlocutoriæ partiũ cõsensus nõ reqrit
24 tur, vt probat̃ hic in ver. libere. †De cuius natura est, vt alterius consensus non exigatur. vt no. in c. de multa. de præben. & per glo. in clem. dudũ. de sepul. & ita videtur tea. hic pro dicto Bar. in d. c. quod iussit. & no. Bal. in l. 1. C. sen. rescin. non pos. & sequuntur Mod. hic. Sed tñ considerandum est, ꝙ text. iste parũ facit, quia verbum, libere, quod ponderatur, non respicit reuocationem sententiæ, sed facultatem procedendi post reuocationem, ut colligitur, dum dicit, libere in causæ cognitio-
25 ne procedat. ¶ †Septimo no. ꝙ quando vna dubitatio ꝓponit̃ omni alio respectu, defectus reuocat̃, ut ꝓbat̃ hic, ibi, dũmõ, & in l. qui testõ. in prin. ff. de testa. in c. j. de æta. & qual. in 6. & i
c. t

ADDITIONES.

a Gigas. Effectus. Adde, ꝙ ista regula locum ẽt habet in sñia. cessante enim cã sententiæ absolutoriæ, cessat ipsa absolutio, vt no. Soz. in l. si a te. de except. rei iudi. ff. in 1. no.

* S. Aldo. Effectus. Et ideo cessante ciuitate cessat patria potestas. §. 1. inst. qb. mod. ius pat. pote. so. Et cessante causa priuilegii cessat priuilegium. tex. est vbi Bar. & ibi additi in l. Titii. §. vlturas. ff. de leg. 2. Et cessante causa dilationis cessat dilatio. c. significante. vbi Dec. col. 2. in fi. j. eo. Et vide pro hac regula no. Ias. in l. 1. col. 16. ff. de off. eius. ver. vltimo. Dec. consi. 24. col. 2. text. est no. in l. si § sed quia. & ibi Pau. de Castro in pri. & in fi. C. de indi. vidu. tol. Ale. in l. si constante. in fi. prin. ff. sol. mat. & quod in no casu ponit Ias. in l. sciẽdũ. § fi. ff. qui satisd. cog. Et ad hanc regulam vide Alcia. in lib. 3. ff. de verbo, sig. fol. 7. in fi. vbi pluribus modis declarat. & fol. 9. vbi reassumit, & ponit exẽpla, quòd cessante ratione legis, cessat lex.

b Syl. Ald. Effectus. Vide Dec. in d. c. postulasti 4. no.

c Consumatus. Vide Ias. in l. 1. ff. de off. eius cui man. est iuris. And. Tiraq. in repe. l. si vnquam in ver. susceperit filios. nu. 155. C. de reuo. dona.

d Syl. Al. Quæsitum. Adde Dec. in l. 1. col. 21. ff. de off. eius. Alcia. lib. 1. de verb. sign. fol. 21. vbi plura ponit exempla.

e Postea. Vide Dec. consi. 24 ad fi.

f Syl. Ald. Effectus. In dubio autem plures præsumuntur. Sal. in l. si fit. C. de noxalib. Alcia. id arbitrium iudicis existimat. lib. 3. de uer. sig. fol. 7. & ad hãc limita. vide And. Tiraq. in l. si unquam. in prin. nu. 59.

g Syl. Ald. Quo agitur. Adde Alcia. in l. 1. de verb. sign. fol. 6. in fi. & seq.

h ¶ Syl. Ald. Dispositio. Vide Alcia. lib. 1. de ver. sign. fo. 21.

i Reuocat. Vide Fel. in c. qualiter & quando. el ij. in j. col. in 4. not. de accusa.

k Ab aliis. Et facit correctio, est opus charitatis, vt late habetur per beatũ Tho. 2. secũdæ. q. 33. art. 3. & prima charitas incipere dẽt a seipso. c. 1. de sup. negl. præla. l. præses. C. de seruit. & aqua. ergo, &c.

26 c.i.de fil.pšb.co.lib.6.cū si.¶†In gl.j.ibi, quod nō est verū. hoc
est ꝯ text.hic, vbi expresse dr, ꝙ a cōminatione appellaṫ, ut no.
27 Bal.in rub.C.cōmi.vel epi.col.j.ver.extra tñ no.†dicens, ꝙ istæ
cōminationes terrorē incutiūt, & si fiūt a iudice ſequēte appel
28 lari pōt.alle.Inn.hic.†Ex quo īfert, ꝙ si qs timet, ne ꝯ ius ponaṫ
ad torturā, appellet, & ꝯfessio postea facta nō valeret, ut in titu
nil no.app.pen & idē no.Bal.p illū tex.in l.si quis prouocatio-
29 ne.vbi Sal.in fi.C.eo.†Et hoc qñ īiuste iudex cōminaṫ. secus si
iuridice, qa tūc nō pt à cōminatione appellari. Et ita contraria
allega.in gl.procedunt, ut Abb post alios hic concludit. Sed tñ
aduertēdū est, ꝙ licèt iudex iuste cōmineṫ, nō pp hoc appella-
tio exclndi vṙ, qa sufficit, ꝙ cā legitima allegeṫ, ad hoc vt appel
latio admittaṫ.c.ut debitus š.eo.de institia vero appellationis
postea apparebit. Et iō uṙ dicēdū, ꝙ in iuribus alleg.in glos.ap-
pellatio admittatur, ne ibi hoc negetur. Vel dicta iura locū ha-
30 bēt qñ cōminatio simpliciter ad dispōnē iuris referaṫ.† qa tūc
appellari nō pōt, cū a pęna legis nō appelleṫ.l.si qua pęna.ff.de
verb.sig.¶In ea.glo.ibi, eodē modo, quo appellans, vt Abb.hic
dicit, gl. nō tollit formaliter contrarium. Vnde ſm eū, rñdeṫ du
pliciter. Primo ꝙ iudex hoc facit beneficio huius constitutio-
nis. Sed añ istā decretalem idē iñ erat, vt in l.quod iussit.ff.de re
iudi.& iō pp hoc formaliter ad ꝯriū nō rñdeṫ. Scdo dicit, ꝙ nō
tractaṫ de præiudicio appellantis, cū hēt intētū, ex quo graua-
mē reuocaṫ. sed hoc cī nō satisfacit, qa q̃tū ad appellātē Abba.
bene loquitur. sed vis vṙ consistere in appellato, cui vṙ ius q̃sitū
Sed pōt respondcri, ꝙ ius quæsitum sit reuocabiliter, ſm nāam
interlocutoriæ. Simile est in donatione causa mortis vel in cō
31 tractibus innominatis,† & qa tale ius facto iudicis acquiritur,
ideo per eum reuocari pōt, ut no. Bar. in l. qui Romæ.§.Flaui⁹.
de ver.obl.& in l.3.ff.d ser.expor.cū si.¶In ea.gl.ibi, nō tñ quo
ad iudicē. circa materiā huius decretalis ſm Abba.q̃riṫ de tri-
bus Primo, an iudex indistincte īterlocutoriā reuocare possit.
Scdo vsq; ad qd tps reuocatio fieri possit. Tertio, an ī reuocatio
32 ne cāæ cognitio requiraṫ.¶†Quo ad primū regula sit, ꝙ inter-
a locutoria a iudice possit reuocari,[a] vt hic, & in l.quod iussit.
vbi Bar.in prin.iura cōcordātia adducit, ff.de re iur. Nam iudex
appellationis hoc potest, ca.fi.co.ti.in 6.a fortiori poterit iudex
qui iudicauit. vt arguit Abb.hic. Iste tñ modus arguendi non
multum satisfacit, qa iudici appellationis hoc conceditur per
viam appellationis, quæ non cadit in iudice a quo, qa de se ad
ipsum appellari non potest.c.2.de confne. Vñ ratio melior vṙ,
quia consultius est se ipsum corrigere, q̃ expectare, ꝙ ab aliis
corrigatur.§.j.in Aut.de nup. Et hoc in eo, qui retinet potesta
tem corrigendi, vt excludatur illud, quod posset dici de senten-
tia diffinitiua, q̃ mutari non potest ab eo qui iudicauit. l.iudex
posteaq̃.ff.de re iudi Et in snia interlocutoria ratio in tex hic
assignatur, ne processus negocii principalis friuolis exceptioni
33 bus retardeṫ.†Et talis reuocatio fieri potest sine causa, vt dicit
Pau.de Ca.in d.l.quod iussit. quia arbitrio suo hoc cōmittitur.
34 Et pro hoc facit tex.hic, dū dicit, libere.†Sed ꝯrium verius vṙ, ꝙ
imò cā requiratur, ut tenet Bal.in l.post sniam. circa fin.C. de
35 sen.† vbi inquit, ꝙ in corrigendo factū ꝓpriuni cā requiritur.
alleg.l.eos.C. de modo mul.& sequitur Alexand.post alios,
quos refert in dicta lege.quod iussit. qui respondet ad text.hic,
qd nihil facit. Voluit dicere, vt puto, ꝙ uerbū, libere, hic non
refertur ad ptātē reuocādi, ꝓut dixi ī no. Sed tñ pro opi. Pau.de
Ca.considerandum vṙ, ꝙ cū reuocatio fieri dēat re integra, vṙ
ꝙ iudex simpliciter reuocare possit corrigendo errorem suū,
absque alia causa extrinseca. quia satis est, quod bono utaṫ con-
silio, ut hic dṙ. Probabilis tñ vṙ distinctio Bal.in d.l.post sniam.
vt distinguamus virū agaṫ de modico, vel de magno ꝑiudicio
36 in tali reuocatione interlocutoriæ.¶†Primo conclusio prædi
dicta, & regula, fallit in interlocutoria, quæ habet uim dif-
finitiuę, quæ secundum omnes non reuocatur, vt Abb.hic di
cit, & idem Anton.de But.Imol.& Mod.hic.& ad hoc est gl in
c.fi.in ver.inanes. de elect.in 6.& tenet Bar.in l.arbitrio.col.fin.
ff.qui satis cog.cum si.vt tradit Alc.in d.l.ꝙ iussit.uer.3.fallit, &
idē tenet Ange.Auct.de hære.& fal.§.illud.ver.noto istam glo,
37 †Et ad hoc facit, quia interlocutoria habens vim diffinitiuę, re
gulaṫ, ut diffinitiua, ut no.Bal.in l.minoribus.col.fi.C.de his q.
38 ut īdi.de quo dixi in c.puenit.el 2.š eo.†Et ad cognoscēdū qñ in
b terlocutoria habeat vim diffinitiuæ,[b] notandum est, ꝙ diffini
tiua dṙ dupliciter. Primo respectu ordinis ꝓcedēdi. Scdo respū
finis, qa finem liti imponit, vt tradit Bar.in l.Titia. ff. de accu.&
39 in l.si cum exceptione.§.hoc aūt ff.quod me.causa.† Et quō di
stinguatur mere interlocutoria ab illa q̃ habet vim diffinitiuæ
recurrendum est ad ea, quæ præcipuè Arc.scribit in consi.20.
in q.1.consi.cvj.in præsenti dubitatione, & in consi.cxix.in ꝓ
40 senti dubitatione.†Ex his infertur, ꝙ cum ꝓceptum iudicis ī
terlocutoria sit, habens vim diffinitiuę, ut no.Ang.in d §.illud.
in Authe.de hære.& Fal.& in ꝯsil.cxv.primo inquiramus.Bal.
in l.hi, qui.col.1.C.eo.ti.& d.Ant.in rub.š.de re iudic.& latius
in consi.6.an sententia dationis in solutum.infertur, ꝙ nō po-
terit per iudicem reuocari. ita Ang.in d.§ illud. Aliter tñ videṫ
velle in d.consil.cxv. Sed distinguitur, ut idē Ang.tradit in l.si
debitori ff.de iud.Facit, ꝙ not. Bart.in l non fatetur. col.3. ver.
an isto casu.ff.de confes.& ꝙ no.Bal.in l.fi.§. necessitate. col.4.
41 C.de bo.quæ lib.†Secundo regula fallit, qñ talis interlocutoria
est, per quam officiū iudicis finitur, vt quia pronunciat se non
cōpetētē. Nā talis interlocutoria nō poterit reuocari. Abb.hic
per tex.in c.significātibus.š.de offi.dele.vbi Abb.in 3.no.idem
dicit.& no.Bar.per illum tex.in l.dicere.in prin.ff.de arbi.& idē
Bar.in d.l.quod iussit.Bal.in l.pe.circa fi.C.de pac.Ange.in l.3.
C.sent.rescr.in.non poss.Alleg.Innocen.in c.consuluit.de off.
42 deleg.†Ista limitatio ꝓcedit, nisi appellatū sit a tali interlocuto
ria, qa tūc snia suspēdiṫ, & non pōt dici, ꝙ iurisdō finita sit, vt
Abb.hic cōcludit allegādo Rotā deci.8:.q̃ est.xii.itē si a pronū
ciatione.eo.ti.in nouis Facit tex.in c.si a iudice.eo.ti.in 6.& ad
hoc vṙ tex.in c.dilectus.el 3.de ꝑben.& sequuntur Peru.& Mod.
hic, & idē Abb.in c.peruenit.el 2.š eo.Contrariū tñ in hoc uo-
luit Cald.in d.c.dilectus.quē ibi sequuntur Imo.col.pe.ver.itē
etiā aduerte, & Alc.in d.l.qd iussit.in xii.fallen.qui dicit istam
opi.veriorē: qa sicut in diffinitiua nō potest iudex se intromit-
tere vlterius, cum functus sit officio suo, ita in ista, per quā fini-
tur eius iurisdō. Non ob.c.si a iudice, qa intelľr de interlocuto-
ria, per quam officium iudicis non extinguiṫ. Nō ob.tex.in c.
dilectus.quia ibi ꝓcessum fuit vigore scdi mandati. Nō ob.ꝙ p
appłonē snia suspēdaṫ, qa verū est quo ad executionē impediē
dā, sed nō facit reuiuiscere iurisdōnē extinctā. alias cēt dicēdū,
ꝙ iudex pōt reuocare diffinitiuā a quo appellaṫ. Nō tñ a com-
muni opi.recedēdū est, q̃ vṙ probari in d.c.dilectus. Nec valet
illa rñsio, ꝙ ibi ꝓcedatur vigore scdi mādati, qa hoc diuinatio-
nē cōtinet. & potius verba literæ innuūt, ꝙ auctoritate primi
mandati ꝓcedatur, dum ibi dṙ, ꝙ illi ꝓnūciauerūt se nō eē exe
cutores nři mādati. loqṫ ibi summus pōtifex, qui postmodū
in fi.dicit, mādatū exequi procuretis. Et sic vṙ loq̃ de eodē mā
dato, super quo iudices pronunciauerunt se non esse executo-
res. Et quia per appłonē snia suspēdiṫ. Et facit rō tex.in fi.hic, &
ēt tex.in d.c.si a iudice, qui generaliter loquitur. Non ob.ꝙ di-
ciṫ de diffinitiua, qa illa de sui natura irreuocabilis est alia rō-
43 ne, q̃ ꝙ iudex priuetur iurisdōne.†Prædicta līitatio locū hēt in
delegato, secus in ordinario videtur, ut no. Bal.per illū tex.in l.
si pšes.C.quō, & qñ iu.in prima oppositione, dicit ita limitari
tex in d.c.significantib.& sequitur simpliciter Peru.hic. & idē
dicit Pau de Ca.in l.1.in fi.ff.si qs in ius vo. Sed ꝯriū tenet Alc.
in d.l.qd iussit.in xii.fal.qa eadē rō vṙ in ordinario, qa vṙ fun
ctus officio suo, pronūciādo se incōpetētē, vt š.dictū est. & tex.
in d l si præses.loquiṫ qñ snia fuit nulla, sed hic ualuit. vnde ad
casum istum nō bñ arguitur. Sed tñ ille tex.induci pōt.qa cum
delegatus ēt nulliter pronunciādo priuetur iurisdōne.l.si ut ꝓ-
ponis.C.quō, & qñ iudex. Secus in ordinario. d.l.si præses. daṫ
intelligi, ꝙ firmior sit iurisdictio ordinarii, q̃ delegati. Vnde, qd
dṙ in d.c.significantibus.in delegato, nō benè infertur ab ordi
nario, a quo non ita de facili iurisdictio abdicatur, & quia re
manet iudex, sed delegatus remanet priuatus. Scdo, ꝑdicta lita
c tio procedit qñ iudex ꝓnūciauit se incōpetētē[c] sup principali
44 negotio:†quia tunc nō pōt talē interlocutoriā reuocare. Secus
si super alio depēdēte a principali, vt ꝓbaṫ ī d.c.dilectus.de ꝑb.
ſm ītellectū Pau.de Eleaz quē refert, & seqtur Sal.in l.post sen
tēciā.C.de sen.co.4.ver.ꝗro de quodā tertio. & approbat Alex.
ī d.l.qd iussit.ar.c.sup grā.de off.del.ī 6.vbi sicut nō expirat grā
per mortē summi pōtificis, ita nō extinguitur iurisdō executo
ris dati sup tali grā. sed iñ ille tex. nō multū facit, qa ibi ſm re-
gulā accessoriū sequitur naturā sui principalis. Sed in casu no-
stro in illo accessorio, & depēdēte, est diuersa rō a principali, qa
in eo abdicata est iurisdō. & in eo militat rō, quæ in principali
qñ sic pronunciaṫ. & ī d.c.dilectus.cū hēat varios intellectus,
45 fundamentū fieri nō pōt.¶†Tertio regula fallit, qñ ab interlo
cutoria fuit his appellatū, & his fuit cōfirmata, quia tūc nō pōt
per iudicē reuocari. gl.no.in cle.si.in uer.super ea. quā ibi legṫ
Car.& Imo.co.ti. Abb.hic, & Ant.de Bu.in c.fraternitatis.col.
pe.ver.no.mirabilē gl.de fug.& malef. Alex.in d.l.quod iussit.
in 6.fallē. Ex quo.n.confirmata reperitur snia, & ulterius recla
mari nō pōt, cessat rō tex.hic, ne processus super negotio prin
cipali retardeṫ. Et quia reuocatio adminitur, qñ qs ducit rōne,
& sano cōsilio, vt hic dṙ. q̃ rō cessat, qñ reperitur his confirma
ta. Vñ reuocatio īiusta vṙ, qa præsumptio surgit pro tali inter
locutoria.cle.1.de re iud. Alia est, & quarta limitatio, q̃ huic cō
for-

ADDITIONES.

a ¶Possit reuocari. Vide abundantissime per do. Fel.in c.qualiter, & quādo.el 2.
de accusa.& per Vincen.Peru.in l.quod iussit.ff de re iudi.

b ¶Il.Gig Diffinitiuæ. Quæ sit interlocutoria habens vim diffinitiuæ.vide Vin.
de Peru.in rub ff de re iud in uer.interlocutoria uero.& in uer.pōt ēt pone.

c Incompetentem. Decisio Tholosā 85. Bar.in repe.l.ex quacunque.§.si quis libus
voca.non ierit. Anto.Corse.in no.in ver.sententia.v.uide Gem.in c.si super.
de offi.deleg.in 6. Dec.supra eo.c.peruenit.in fine.

46 formaẽ,† videlicet qñ interlocutoria bis reuocata fuit,qa vlterius nõ poterit reuocari,vt Bar.cõcludit ĩ d.l.qđ iussit.Ant.de Bu.hic,& in d.c.fraternitatis.Sal.in d.l.post sñiam.qa sicut nõ licet tertio ꝓuocare,ita nõ vr̃ pmissum iudici,vt tertio,vel vlterius sñiam reuocare possit.Et ad hoc Bar.alleg.tex.in l.fideicõ 47 missa.§.si quis.ff.de leg.3.† vbi legatũ tm̃ bis pstaẽ.qñ ab hr̃de debuit pstari,si p legatariũ amittat Et pro ista ꝯclõne Ale.ĩ d.l. qđ iussit.rõnẽ adducit,qa iudex appellationis in locũ iudicis a quo,subrogaẽ.l.cũ apud Sẽproniũ ff.iud.sol.Sicut ergo iudex appellationis tm̃ bis reuocare pt̃ sñiam,qa tertio ꝓuocare nõ licet.ergo idẽ ddm vr̃ ĩ iudice a quo,vt tm̃ bis interlocutoriã reuocare possit.Sed tñ ista limitatio ex rõnibus pdictis parum mihi suadet.Nã primũ sic nõ satisfacit.dũ dr̃,ꝙ tertio nõ licet appellare.qa a facultate appellãdi q̃ parti tollit,nõ bñ ĩferẽ ad reuocationẽ interlocutoriæ,q̃ ea officio iudicis ꝓcedit,vt patet p gl.hic q̃ Doc.sequuntur,& dñt,ꝙ licèt post a.dies non possit appellari,quia sñia trãsit in rẽ iudi.iudex tñ ex officio vsq; ad sñiam diffinitiuã interlocutoriã renocare põt.Scđo nõ ob. tex.in l.fideicõmissa §.si qs decẽ.qa ibi dictio,iterũ,ponitur q̃ significat scđã vicẽ tm̃,vel loqtur ibi tex.in disputatione hominis.q̃ restringitur in prima vice.& ibi tm̃ semel legatũ præstaẽ post legatũ relictũ a testõre.sec⁹ ĩ dispõne legis.vt no.Bal.distiguit in l.1.ver.quarto quæro.C.de his q̃ pœ.no.¶ Vltimo non ob.ꝙ iudex appl̃onis in locũ iudicis à quo,subrogeẽ,qa fateor hoc.Et dũ dr̃,ꝙ p iudicẽ appl̃onis tm̃ bis sñia reuocaẽ.ẽt hoc fateor.Dũ postea arguitur.ergo idẽ in iudice a quo.istud argm̃ & ista illatio nõ bñ infertur.qa iudex a quo nõ subrogatur in locũ iudicis a quẽ.Nã arg.qđ facit Ale.ꝓcederet,si argueret,ꝙ illud,qđ est dispositũ in iudice a quo,ẽt hẽret locũ ĩ iudice appl̃onis.qx talis iudex ĩ locũ iudicis a quo,subrogaẽ,& subrogatus sapit nãm eius,& c.l.si eũ.§.qui iniuriarum.ff.si qs cau.Sed arguere de iudice appl̃onis a iudicẽ a quo,ex rõne q̃ ipse adducit.argu.nõ bñ ꝓcedit.ad qđ facit,ꝙ Doct.tradunt in l.1.ff.de lega.1.

48 ¶ † Quinto fallit,si lata sit interlocutoria de ptiũ ꝯsensu,qa tũc de alterius ptis cõsensu tm̃ nõ poterit reuocari.ar.c.significan 49 te.j.eo.vbi Abb.ĩ 3.no.& hic.Sed ꝯtriũ tenet Peru.hic.† qa si iudex de uolũtate ptiũ cãm cõmisit ꝯsilio sapientis,ẽt ptibus inuitis,cõmissionẽ reuocare põt.l.ad principẽ.vbi Bar.ff.eo.not. Bal.& Ang.in l.ex illo.C.eo.Et qa rña tex.hic,vr̃ ꝓcedere ẽt ptibus inuitis,vt ꝓbatur hic,in ver.libere,& dictũ fuit in no.Non tñ vr̃ recedẽdũ ab opin.Abb.hic,q̃ tenuit Imo.in c.cæterũ.in fi.de rescr.& seqtur Ale.q alios adducit in d.l.qđ iussit.ver.octauo fallit.Nõ ob ꝙ s̃.dr̃ de cã cõmissa cõsilio sapiẽtis,quia tunc talis interlocutoria rõspãlis est,cũ iudex ꝯsiliũ illud seq nõ teneatur,vt dictũ fuit in c.vt debitus,in gl.in uer.ea rõnabili cã.s̃.eo. Nõ ob.tex hic in ver.libere,quia intellr̃ qñ iudex nõ ꝓtulit interlocutoriã de consensu ptiũ.Vel scđo,vt dixi in no.tex.iste nihil facit,quia verbum,libere,nõ respicit reuocationẽ sñiç,sed 50 facultatẽ ꝓcedẽdi.¶ † Sexto fallit,q̃ iudex a quo,detulit appl̃oni,quia iurisdõ trãssula est in supiorẽ.c.cũ apl̃onib.e.ti.in 6.idõ reuocatio fieri nõ põt.Abba.post alios hic.Et hoc ꝓcedit,ẽt si delatũ sit tacitæ appl̃oni,sm̃ Bal.hic,ĩ pe.co.ut puta,qa tradidit apostolos.Nã tũc ẽt interlocutoria reuocari nõ potest,ut dicit Abb.in 6.casu hic.& no.Dom.post Arch.in c.j.§.in quibus.in prin.eo.tit.in 6.& idẽ Dom.post antiq.quos refert in c.ut sup. col.2.ver.sed q̃ro an iudex.eo.ti.ĩ 6.Car.in cle.2.§.verũ.in 4.q.ĩ 51 fi.eod.tit.† Et adeo ista ꝯclõ ꝓcedit,ꝙ nec ẽt de ꝯsensu ptiũ põt reuocari,vt tenẽt dñi de Rot.ĩ dec.70.itẽ si iudex.ĩ fi.In hoc tñ ꝯtriũ tenet Peru hic,qa apud iudicẽ q dtulit appl̃o,remanet iurisdõ ĩ habitu,& solũ executio iurisdõnis priuaẽ,ut p gl ĩ d.c.cũ appl̃õib.ĩ ver.reputari.vbi Doc.p illũ tex.Et idẽ Do.ĩ d.c.ut sup eo.2.ergo re ĩtegra de ptiũ ꝯsensu iudex poterit exercitiũ reas-52 sumere.ar.c.pastoralis.§ primo,de resc.† Prædicta tñ litatio restringiẽ.vt ꝓcedat in deleg secus vr̃ in ordinario,vt dicit Peru. hic,allegãdo Rot.ĩ dec.363.ĩ fi.facit tex.ĩ l.si pses.C.quo & qñ iudex.& qđ s̃.dictũ est in scđa litatione Et,qa reuocare grauamẽ,tẽdit ad faciliorẽ expeditionẽ cãæ appl̃onis,vt hic.ergo ordinarius poterit renocare,ut no.in c.cũ teneamur.s̃.eo.Et in simili facit tex.in c.1.§ post hoc.eo.tit.in 6 Sed cõsiderãdũ est,ꝙ a his rõnib⁹ idẽ^a vr̃ ddm ĩ delegato,& sic ista litatio ñ hẽbit locũ, qa ut dcm̃ ẽ,iudex q dtulit appl̃oni,remanet iudex ĩ habitu,& exercitiũ iurisdõnis tm̃ ab eo abdicaẽ,respũ cãæ appl̃onis,& respũ cãæ principalis,q̃ tũc ad eũ nõ dẽt remitti.d.c.cũ appellationibus.p hoc tñ nõ excludiẽ,quo minus possit grauamen reuocare,vt sic facilius cã appl̃onis expediaẽ,ut ꝓbaẽ in simili ĩ c.si a iudice.eo.ti.in 6.de quo Ab.ĩferius dicit.ille tex.ẽt isto casu vr̃ ꝓcedere.Et p hoc ẽt vr̃,ꝙ iudex possit reuocare delationẽ quam facit,licèt aliter velit Domi.post Io.And.in d.c.cum appellationibus.§.si vero.ver.sed pone.per c.significantibus.de offi.deleg.Sed ille tex.cũ similib.dictis s̃.in 2.limita.videtur ꝓcedere,qñ in totum iudex priuatur iurisdõne,sed hic iurisdi-53 ctionẽ saltem retinet ĩ habitu,ut dictũ est.¶ † Septimo fallit qñ facta fuit inhibitio p iudicem ad quem,iudici a quo,ne ꝓcedat,iuxta c.nõ solũ.e.ti.ĩ 6.qa tũc interlocutoria no põt reuocari,sm̃ Hostien hic de quo merito Abb.dubitat,quia licèt facta inhibitio ne iudex à quo,nõ possit ꝓcedere in cã principali,p hoc tñ nõ seqẽ,ꝙ grauamẽ illatũ reuocare possit,vt ꝓbaẽ ĩ c.si à iudice.e.ti.in 6.nisi dicaẽ dictũ Host.ꝓcedere,ne iudex ad quẽ,illudaẽ,vt Abb.dicit hic.Sed ad hoc põt rñderi,ꝙ nõ vr̃ iudex ad quẽ illudi,ea quo fit iure pmittẽte,vt ꝓbaẽ in d.c.si à iudice.nã licèt p appellationẽ suspendaẽ iurisdictio.c.venientes.de iureiu.& s̃.c.prox.tamẽ nõ impeditur reuocatio.d.c.si a iudice.ergo idẽ ddm facta inhibitione.Nã inhibitio fit respũ appellationis,vñ appl̃one cessante p reuocationẽ,cessabit inhibitio.Et qa nõ obstãte inhibitione,iudex à quo põt ea q̃ tẽdũt ad faciliorẽ expeditionem cãæ appl̃onis,vt no in c.1.de ma.ꝯ. ꝯ interdic.eccl.& in d c.cũ teneamur.Sed nulla facilior expeditio vr̃,q̃ reuocare grauamẽ,vt latius cõcludit Peruũ hic.Facit gl.ĩ d.c.nõ solũ.in ver.qdqd.Et qđ dictũ est,expresse vr̃ ꝓbari in d.c.si à iudice.vbi tex.vr̃ loq.ꝙ ẽt post inhibitionẽ,valẽt actitata p iudicem à quo d.c.nõ solũ.§ j.Ex his rõnibus ẽt dubitabiles redduntẽ aliæ limitationes,quas in duobus casibus sequẽtibus Abb.refert Alias limitationes nõ ꝓsequor iuxta morẽ cõ-54 suetũ,nõ excedẽdo ea,q̃ Ab.tradit.¶ † Circa sm̃ Abb.hic post gl.& Doct.ꝯcludit,ꝙ licèt ad instãtiã partis reuocatio nõ possit fieri post decẽ dies,iudex tñ ex officio vsq; ad diffinitiuam b sñiam poterit reuocare.[b] Et idẽ gl.fi.in c.q̃relã.s̃.de ꝓcu.& in c.venerabilibus.in ver.decẽniũ.de sen.excõ.in 6.Sal.in d.l.post sententiã.in ver.6.quæro.C.de sen.cũ si.vt Alex.tradit in d.l.qđ iussit.col.2.Durum tñ vr̃,ꝙ iudici cõcedaẽ facultas reuocandi sententiam,casu quo sñia transiuit in rẽ iudi Nec vr̃ hoc probari in d.l.quod iussit.qa simpliciter ibi dr̃,ꝙ põt.Et hoc intelligitur re integra,vt gl.hic.ergo nõ vr̃ posse,si transiuit in rẽ iudicatam,quia res integra non vr̃.Et quia tunc cessat rõ tex.hic in fi.quia processus causç principalis non retardatur.Et ad hoc facit,quia talis facultas data iudici,debet intelligi sine pçiudicio tertii,cui ius est quæsitũ,l.1.§.merito,l.si quis a principe.ff. ne quid in locu pub.Facit tex.in l.fin.C.sent.rescin.non pos.& quod not.per gl.in l.fi.C.de in ius voc.Vñ vr̃ ꝓbabilior opin.q̃ Abb.in seq.memb.primo refert,ꝙ requiratur partis consensus 55 post x.dies ¶ † In tertio memb.principali ꝯclõ est,ꝙ reuocatio interlocutoriæ,causa cognita fieri debet,si talis interlocutoria sit in qua requiratur,& interueneriẽ causç cognitio,alias secus.Ita Abb concludit post Io.And.& Bar.quos refert idem Ant.de Bu.hic,Saly.in d.l.post sententiam.vers.quarto quæro. in l.peremptorias.col.2.versic.q̃ro si iudex.C.sent.rescin.non 56 pos.† Si tñ reuoceẽ absq; cãæ cognitione,valet reuocatio,sed potest appellari,vt Abb.dicit hic.Si tñ lata fuisset interlocutoria absque causæ cognitione,q̃ requirebaẽ,tũc ẽt in reuocatio-57 ne causæ cognitio non erit necessaria,sm̃ Ant.de Bu.† qa sicut c de facto aliquid facit ita de facto[c] dẽt renocare,vt dicit Inn.in in c.q̃relã de elec.quem refert,& sequitur Bal.in l.si pacto quo 58 pœnam.in prin.C.de pac.† vbi inquit,ꝙ si data fuit tenuta sine partis citatione,illa parte nõ citata reuocari dẽt facit gl.in l.minor.in prin ff.de cui.cum ti.vt tradit Alexã.in d.l.si pacto quo pœnam.& in d.l.quod iussit.in char.pen.& in l.j.§.nunciatio. ff.de no.op.nunc.Et plura ad hoc Ro.adducit in cons.ccxx.cir-59 ca primũ.in prin.Nõtãdũ tñ est,ꝙ ille† q de facto obtinuit,puta creditor missus in tenutã,parte nõ citata,instare põt,vt qđ factũ est ex abrupto,nõ reuoceẽ,sed cõfirmeẽ,ex quo de nouo dẽret fieri.Ita no.Ang.dicit in l.si finita.ĩ prin.ff.de dã.infe.de 60 quo Ale.& ibi Ang.Are.in §.quadrupli inst.de actio.Postremo Abb.dicit notãdũ vnũ dictũ Bar.in d.l.qđ iussit.† ꝙ interlocu-d toria mandata executioni,[d] nisi cã cognita,reuocari nõ põt. Idẽ Bar.in l.j.§.fi.circa fi.per gl ibi,ff.de pro.stip.cũ cõcord.ut Alex.tradit in d.l.quod iussit.in ix.fal.& in col.13.Et latius hoc prosequitur Peru.hic,in ver.nono fallit.

ADDITIONES.

a Idem Et placet,licet communis contra.

b Hie.Gig.Reuocare.Adde circa hunc articulum,quæ latius cæteris legistis scribit excellentissimus ppræceptor meus do.Vincen.Herculanus.de Perusio,in l.quod iussit.in x.col.versi.nunc assummo tertiam.ff.de re iudi.

c ¶ Ita de facto.V.de And.Tiraq.de legi.cõnubia.gl.3.nu.5.cũ seq.Aymo.cõsil. 140.in fi.& consi.172.nu 7.

d ¶ Executioni.Vide Are.in consi.16.in fi.Ias.l.si opus nouum.de ope.no.nunc. Anto.Corse.in sing.in ver.sententia.3.Fely.in tub.de re iudi.And.Tiraq.in repe.l.si vnquam.ver reuertatur.nu.354.C.de reuoca.dona.

SVMMARIVM.

1 *Iudex sine iusta causa recusari non potest,quid de iure ciuili.nu.2.*
Quid si datus sit de partium consensu,nu.3.
4 *Suspiciones iudicis causa,si non debet probari,debet allegari.*
5 *Recusari potest ordinarius etiam episcopus, quamuis de consuetudine non seruetur,sed alijs associetur.nu.6.*
7 *Processus valet,si archipresbyter ordinario associetur.*
8 *Suspicionis causa coram arbitris probatur.*
9 *Recusationis causa debet exprimi statim.*

10 *Arbitri iuris eliguntur tantum in casibus a iure expressis, vel in similibus expressis. nu. 11.*
12 *Iudex in causa principali, an sit iudex super incidenti.*
13 *Arbitri iuris electi in causa suspicionis dicuntur potius iudices, quam arbitri.*
14 *Arbitri electi in causa suspicionis, ea probata, non cognoscunt de causa principali de iure canonico, secus de iure ciuili.*
15 *Iudex recusari potest ex causa in iure non expressa.*
16 *Exheredari potest filius ex causa in iure non expressa si similis sit expressis.*
17 *Sententia lata non dicitur contra ius, quando non est lata contra casum, sed contra simile legis. limita nu. 19.*
Et non dicitur nulla. nu. 18.
20 *Compater recusari potest, & quando, & quod sit in arbitrio iudicis.*
Et an repellatur a testimonio. nu. 21.
22 *Iudex facilius repellitur, quam testis.*
23 *Pater spiritualis magis diligendus est, quam naturalis.*
25 *Inquisitio dicitur iudicium extraordinarium.*
26 *Arbitratores electi à partibus, an tertium possint assumere.*
27 *Iudex ordinarius recusatus, causa etiam probata, & potest causam alteri committere, & vide nu. 30.*
28 *Iudex recusatus potest terminum assignare ad finiendam causam suspicionis.*
29 *Processus iudicis recusati an valeat.*
31 *Praeposteratio unius causa ad aliam non uitiat processum.*
32 *Forma si cadit inter duo, quorum quodlibet est in sua specie perfectum, actus valet, nisi appelletur.*
33 *Praeposteratio ordinis ante litem contestatam non vitiat.*

Cum speciali. †Primo no. φ iudex sine iusta cã recusari nõ põt. Et hoc de iure cano. videtur hic. & in c. sc̃do quæris. supra eo. †Secus est de iure ciuili, quia sola uolũtate recusaẽ, vt no. in l. apertissimi. C. de iudi. vbi glo. cũ si. ut Ab. hic adducit. †Et procedit ista pclo, nisi eẽt datus iudex de ptiũ psensu, qa tũc ẽt de iure ciuili sine iusta causa reuocari non potest, vt not. Ange. in l. quia poterat. ff. ad Trebel. alleg. Imo. hic, prosequitur ibi Ale. q etiã refert Old. & Nic. de Neap. voluisse, φ ẽt de iure ciuili cã pxima suspicionis dẽret allegari, & pbari, puta, qa inimicus. Non aũt cã remota, videlicet, ex qua cã inimicitia pcesserit. Et de tali causa remota intelligitur tex in d. l. apertissimi. Sed hoc cõiter nõ teneẽ. Dicit tñ Pau. de Ca. in l. iuẽ suspectus. ff. de pcur. †φ licet cã nõ dẽat pbari, dẽt tñ allegari. argu. l. cũ hi §. in ca. ff. de trãsac. Et hoc pionat, vt suspicio fraudis remoueaẽ. arg. eius, quod no. Bal. p illũ text. in l. hoc modo. ff. de pd. & dem. Subiicit Ab. hic, φ ẽt alia dñia est, † φ de iure cano. ordinarius, ẽt eps recusari pt. c. si qs p. de fo cõpe. Sed de iure ciui. ordinarius ea toto non recusaẽ, sed daẽ epus adiũctus ordinario, auct. si uero cõtig erit. C. de iudi †Qđ tñ ibi dẽ de epo, nõ seruaẽ de cõsuetudine, sed sufficit, φ alius vir pbus associeẽ sm Guil. de Cu. Bal. Sal. & Pa. de Ca. ibi in prin. & idẽ dicit Bal. hic. Et iõ cõsuluit Alc. in cõsi. 182. viso pcessu. lib. 2. φ archipsbyter potuit ordinario associari. †& ualet pcessus. Alibi ẽt consensus epi regriẽ, & nõ seruatur de consuetudine, vt no. Bar. in l. fi. §. si cũ antiquitas. C. de cur. furio. & idẽ Bar. in consi. 144. iudex communis Assisii. Facit, qđ no. per gl. in c. 1. de treu. & pac. ¶ †Sc̃do no. φ cã suspicionis corã arbitris pbaẽ. Dẽt tñ allegari corã iudice, q recusatur, ut hic in gl. & pbaẽ ẽt ĩ c. suspicionis. vbi Ant. de Bu. de off. deleg. c. sc̃do regris. s. eo. & in l. apertissimi C. de iud. nisi eẽt absens, vt l. fi. C. eo. ti. de iud. †Et expressio cãẽ dẽr fieri eodẽ contextu, vel saltẽ infra tps, qđ datur ad recusandum, sic Bal. hic, col. pen. sicut dictũ est in appõne ab interlocutoria. in c. vt debitus. s. eo. & pbatur hoc ibi, ipsa pbata. not. Spe. in tit. de recu. iudi. in §. fin. versi. quid si vnã. Abb. ĩ c. postremo. col. fi. s. eo. †Et subiicit do. Abb hic, φ arbitri iuris, de qbus iste tex. loqẽ, eligũtur ĩ casibus dũtaxat à iure expressis. alle. Archi. in c. 1. de accep. in 6. vbi Io. And. & Dom. hoc sequuntur in ver. si uero. col. 2. idẽ Do. in c. ab arbitris. circa fin. de off. deleg. ĩ 6. †Ipse Abb. tñ putat idẽ eẽ in casibus similibus expressis p gl. in c. statutũ. de rescri. in 6. Idẽ Abb. in c. pastoralis. de relc. & in c. j. in prin. s. de arbi. Sed p̃riũ in hoc tenet Ro. in not. suo. 551. si allegatur. vbi dicit, φ gl. ĩ d. c. statutũ, nõ est vera, qa est p̃ cõem opin. † & quia ille, qui est iudex in principali, est etiam iudex super hoc incidẽti. l. quoties. C. de iud. in c. super literis. j. eo. Et ab ista regula nõ vẽ recedendum, nisi quatenus reperitur, φ iura spãẽr vlterius pcedãt disponẽdo, φ ad arbitros recurratur, & talis dispõ arbitrorũ tãq̃ exorbitãs a iure cõi, restringitur ĩ casibus solũ expressis in iure, vt Doct. dñt. Et concordãdo opiniones, cõcludẽdũ vẽ, vt dicamus, φ arbitri eligi pñt in casu omnino simili expresso, ĩ quo cadẽ rõ uideatur. arg. c. cũ dilecta. de pfir. vti. vel inuti. & quod no. in c. trãslato. de cõsti. facit gl. not. in l. fi. C. de reuoc. dona. cũ si. Sed si nõ sit casus ex toto similis, in aliquo dubio, nõ est recurrendum ad arbitros, ex eo φ ĩ qbusdam casib. ita factum in iure reperitur. quia hoc solũ in expressis casibus locũ hẽt. †Et no. est, φ tales arbitri iuris, ad quos hic recurriẽ, potius dñr iudices, q̃ arbitri, vt no. Bar. in l. fi. C. de iu. vbi Bar. & alii sequuntẽ, & idẽ Bal. ĩ l. 1. co. 2. vers. vlterius opponiẽ. C. de pic. & pm. rei vẽd. Abb. ĩ c. suspicionis. de off. deleg. & idẽ Abb. & Mod. ĩ c. fi. de re iu. ¶ †Tertio no φ pbata suspicione arbitri nõ cognoscũt de cã pricipali. & hoc sm canones. De iure vero ciuili arbitri de cã principali cognoscunt l. fi. vbi Bal. C. de in. ¶ †In gl. in ver. iustæ. no. iudicẽ posse recusari ea cã in iure nõ expssa, qa pceditur a simi, iuxta l. nõ pñt. ff. de legi. Et ad hoc bñ facit gl. no. ĩ l. fi in ver. voluerit. ubi Cy. & Saly. C. de reuo. dona. q̃ tenet donõnẽ reuocari posse ea cã, q̃ ibi nõ exprimitur, dũmõ cã simis [a] sit. Quãuis tex. dicat donõnẽ im posse reuocari ex causis ibi noĩatis. Et in simi est no. dictũ Gul. de Cun. ĩ auc. licet. C. de libe. pte. q dicit, † φ q̃uis tex. in d. §. aliud quoq; capĩm. in Auc. vt cũ de ap. cog. enumerat 14. cãs, ex qbus filius exhæredari põt, tñ ex alia cã, q̃ ibi nõ exprimitur, exhẽdari poterit, dũmõ simis sit, vel maior eapssis all. text. ĩ c. j. § porro. q̃ fuit prima cau. bñfi. amit. ĩ ver. sed qa nã. & seqtur Ale. in l. si qs id, qđ. co. pe. ff. de iurisd. om. iud. & refert ibi se ita psuluisse. & sic cõsi. 202. sup themate. s 2. lib. a fortiori ĩ casu nr̃o hoc dicẽdũ est, vbi mã nõ vẽ odiosa, sed fauorabilis, ne coram suspecto iudice cogaẽ litigare. Facit, qđ no. p gl. ĩ l. j. ff. de pd. ĩde. tex. in c. cũ dilecta. de cõfir. vti. vel inuti. cũ si. ¶ †Sc̃do sup ista gl. Abb. dicit esse notãdũ φ snĩa non dẽ eẽ lata p̃ ius, ita φ reddaẽ nulla. iuxta c. j. de re iud qñ nõ est p̃ legẽ loquẽtẽ in terminis, sed ĩ simi. [b] Et hoc idẽ Bal. dicit in l. ij. co. ij. C. qñ puo. nõ est neces. †vbi ĩqt, φ licet nõ valet snĩa lata p̃ legẽ, valet tñ si lata sit p̃ simẽ legis alle. Iaco. de Are. & Cy. ibi. & idẽ Ant. de But. in c. Ab excõicato. colu. j. ver. tertio hoc verũ. de rescr. Idẽ Ab. in c. j. de re iud. vers. qđ aũt si est lata p̃ simẽ. †Et hoc ĩtelĩr. nisi simẽ pprehẽdatur a rõne gñali expssa in lege. qa tũc snĩa est nulla, vt uoluit Ant. de But. ĩ d. c. j. & seqtur Ab ibi p l. nõ dubiũ. C. de leg. Et ad hoc faciũt q̃ dicta sũt de rõne legis in c. sc̃do regris. s. eo. in prin. ¶ † Tertio Abb. concludit, φ cõpater [c] alterius partis recusari põt sm mores regionis, qbus attẽtis, hoc iudex dẽt arbitrari. Et idẽ Imo. hic. & in c. prudentiã. s. de offi. deleg. †Et φ repellaẽ facit. qa repellit a testimonio, [d] sm Bal in l. gñaliter. ff. de in ius voc. Saly. in l. testis idoneus. ff. de testib. ergo a fortiori tanquam iudex poterit recusari, †qa facilius repelliẽ iudex, q̃ testis, vt p gl. in c. insinuãte. de offi. dele. cũ si. vt dixi in c. postremo. s. eo. † & quia magis diligendus est pater spũalis, q̃ naturalis glo. 30. q. 3. c. pyctacium. & 2. q. 7. in c. qualis. Qđ tñ dictũ est de testimonio, nõ vẽ expediẽ. [e] qa p̃riũ tenẽt idẽ Bal & Saly. in l. parentes. C. de test. & Ale. post Ro. in d. l. gñaliter. vbi refert Bar. ita psuluisse. & idẽ Alex. seqniẽ in psi. 40. in cã, & lite vertente in Christophorũ. si. 3. circa fi. merito pcludendũ vẽ †hoc esse in arbitrio iudicis. ¶ In gl. in ver. cũ iudice. ibi, extraordinario. †No. φ iudicium inqsitionis extraordinariũ dẽ, de quo late scripsi in rub. s. de iud. ¶ †In gl. in ver. tertiũ. φ hic dẽ de tertio eligendo, non hẽt locũ in arbitratoribus, [f] vt Bald. no. dicit in c. 1. de inuestis. ma. tac. sequiẽ Abb. in c. suspicionis. col. 1. ver. sed non est dubiũ. s. de offi. dele. & in c. Quintauallis. col. pe. s. de iureiu. Peru. hic. & idẽ sentit Bal. in l. fi. in x. q. C. de p̃hẽn. emp. & idẽ expresse tenet Car. in psi. 86. in principio. videtur pronunciationi. Alle. ad hoc gl. Host. & Io. And. in c. cum nobis. s. de arbi. Contrarium tñ sentit Bal. in l. hac edictali. §. his illud. col. pe. C. de rescin. vendi. dum loqẽ de æstimatoribus qui eliguntur. sed prima op. cõmunis [g] vẽ ĩ gl. in uer. recusatoris. in fine. circa ea, q̃ Abb. hic dicit, habemus notare intellectum eius ad istũ tex. quem etiam latius tradu in d. c. si quis. de fo. compe. † Et concludit in iudice ordinario qđ licet recusetur, & cã suspicionis approbata sit, poterit tñ ipse causam committere, etiam sine consensu partium vel recusatoris, qa qđ dẽ de cõsensu recusatoris, hoc est dictũ de cõsilio, vt recusatio euitetur, non φ necessario requiratur. quia licet iudex suspectus sit in cã principali, nõ vẽ suspectus in isto incidẽti, quominus cãm cõmittere possit, salua recusatione. Et hoc ĩ ordinario, licẽt secus sit ĩ delegato, d. c. iudex. de offi. deleg. in 6. qa delegatus vtitur iure delegãtis. l. j. ff. de offi. eius. Et ĩtẽtio delegãtis nõ vẽ eẽ, vt cã suspecto cõmittaẽ. Ordinarius vero hẽt iurisdõnẽ gñalẽ, vñ licet suspectus sit in cã principali, põt tñ cãm cõmittere, vt latius Abb. tradit in d. c. si quis contra. Are. in d. c.

ADDITIONES.

a ¶Similis. Idẽ Ale. in cõsi. 203. lib. 3. Ias. auc. non licet. C. de lib. præt. & exhær. Pet. Gera. co. j. Gols. Benedic. in repe. c. Raynutius. ver. eodem testa. relinq. num. 19. Hippo. Marsi. no. 75. Io. Fran. Ripa in repe. d. l. si. q. 41.
b Syl. Ald. Simili. Adde Dec. in c. quoniam contra. col. 8 vii. supra, de prob.
c Cõpater. Hoc solum nõ sufficit. Stepha. Aufre. trac. de recusa. in ver. 34. & bene, quicquid dicat Ias. in l. apertissimi. C. de iud.
d Testimonio. Immo non repellitur. Cepol. causarum ciuil. consi. 5. na. 11. Fran. Cur. senior trac. de test. conclu. 3. Ias. l. generaliter. de in ius uoc. Steph. Aufr. in tract. de reproba. testi. uer. pater spiritualis. & Are. in c. cũ oporteat. de accu.
e Hie. Gig. Contrarium. Et idem tenet Ias. per aliqua in d. l. generaliter. & idem inuenio tenere Aret. in c. cũ oporteat. in fi. 4. col. de accu. quamuis primam opi. inuenisim tenere do. Ale. in consi. 34. inci. uiso processu. 3. vol. & in consi. 44. inci. quoniam abunde in 2. vol.
f Syl. Ald. Arbitratoribus. Adde Fanfr. in trac. arbi. in 2. q. vii. q. prin. vbi addidi.
g Communis. Et uerior, ut pote in contractibus, & uoluntariis.

Ind.c si qs contra.in 4.col.reprobat istũ intellm, p tex.in c.suspicionis.de offi.deleg. vbi recusatus nõ põt assignare terminũ ad pbãdũ cãm suspicionis, qa puocatus forte abesset, ut ibi dr. Et sic vr, q nedũ in eã principali, sed ẽt in ista incidẽti suspect⁹ reputeť. ergo I pposito ẽt in ɔmittẽdo cãm alteri, dẽt reputari suspectus. Nec ob. si dicať, Si cã ɔmitti suspecto poterit recusari, quia attenta ista rõne, iudex in d.c. suspicionis. potuisset terminũ ɔstituere, cuius ɔ̃riũ ibi dr. Sed tñ rñderi põt, q in d.c. suspicionis. iudex nõ põt partibus terminũ assignare ad pbandũ spicionẽ duplici rõne. Prima, qa suspectus, vt ibi dr in prin. Secũda est, qa ad arbitros huc ptinet, qbus oĩa ɔmissa sunt, q̃ causam suspicionis respiciũt, & ista scda rõ pualet, & finalis vr illius decisionis, Prima uero non attẽdiť. Quod patet, † qa recusatus pt terminũ assignare ad finiẽdã cãm suspicionis, c. ultima eo ti. in 6. & facit tex. in d.c. suspicionis, in fi. qd nõ posset si rõ illa prima attẽdať. Scdo ɔ̃ Ab. Are. adducit, qa rõ Ab. q̃ assigna inter ordinariũ, & delegatũ, non vr pcedere, dũ inqr, q delegatus nihil hẽt pprĩu, & ordinarius hẽt gnalẽ iurisdõnẽ, & q licẽt suspectus sit in causa principali, non est suspectus in ista cã incidẽti comissionis, qa rõ ista fm eũ, ẽt militat in delegato. Nam remanet iudex anteq̃ sup cã suspicionis pronunciet, d.c. iudex. Vnde potest cogere arbitros discordantes, d.c. suspicionis. in fi. & arbitris terminũ assignare potest. d.c. legitima. ergo pariter vr hẽre potestatẽ cãm cõmittẽdi. ¶ Sed responderi potest, q in cõmissione totius causæ agitur de maiori prẹiudicio & in eadẽ rõ vr quæ in causa principali, in qua iudicare nõ potest. Non sic, qñ cogit arbitros tertium eligere, uel terminũ pfigit. Et solum in iudice delegato expressum est, q sine consensu partium non potest, vt in d.c. iudex. Vnde non dẽt hoc trahi ad ordinarium, in quo eadem rõ vr, qa ordinarius nõ ita de facili recusať, ut no. in l. apertissimi. C. de iud. cum ipse firmiorem habeat iurisdictionem, l. si ut proponis. la 1. iuncta l. si pses. C. quomodo, & qñ iu. & ita opi. Abb. defendi põt, de qua lati⁹ dixi in d.c. si qs ɔ̃. de so. compe. Retenta tñ cõi opinione, q iudex ẽt ordinarius cãm nõ possit cõmittere, nisi de ɔsensu recusatoris, p qua facit tex. hic I verbo, cõmittať, q vr importare necessitatẽ, cõsensus tñ alterius partis nõ reqriť, ut Abb. hic ɔ̃ gl. concludit. Et non sine ministerio text. hic. & in d.c. iudex dũtaxat facit mẽtionem de consensu recusatoris, quia ɔ̃cũ vr iudex puocatus, ut dr I d.c. suspicionis. Altera pars tñ, si iudicem hẽbit suspectũ, illum recusare poterit, sed quominus cã cõmittatur, impedire nõ põt ut per glo. in d.c. iudex. in uer. recusatoris. de offi. dele. in 6. ¶ Extra glo. quæriť de antiqua quæstione,

a utrũ valeat pcessus iudicis recusati.ᵃ † In hoc variæ sunt opinio

29 nes vt Abb. hic refert, & latius pseqť Petr. hic. & idẽ Abb. I disputatione, duo sunt clericali ordine. Et in effectu videť tenere

b opi.ᵇ Host. & Bar. q non valeat processus, qa vr contra ordinẽ iuris, cũ prius sup recusatione eẽt pronũtiadũ. ergo nõ valet. l. plată. C. de sen. Et istã opi. ẽt tenet Dom. in c. iudex. de offi. de-

30 leg. in 6. per illum tex. in pen. col. † vbi recusatus non põt cãm cõmittere, nisi de ɔsensu recusatoris, ergo vr, q nõ possit exercere iurisdõnẽ sine recusatoris assensu. Et in ista opin finaliter residet Alc. in l. quia poterat. ff. ad Treb. dicẽs, ẽt de iure canonico verã eẽ opi Bar. p d.c. iudex. put illũ Do. induxit, põderando, q tex. pcise loquitur, dũ inqt, nõ potest. iuxta no. in l. nemo potest. de leg. 1. & in c. j. de reg. iur. cum si. Et idẽ ẽt Alex. in cõsi. 89. diligẽter ɔsideratis. li. j. Sed tñ prædictis rationibus respõde-

31 ri pt. † Nã q dr de ordine iuris præposterato, nõ obst. qa præposteratio vnius causæ ad aliã, non vitiat pcesũ, l. j. C. de appe. &

32 istud est, qd dicit Bal. hic, † q qñ forma cadit inter duo, quorũ quodlibet est in sua specie perfectũ, actus valet, nisi appelleť. Secus qñ ordo respectu eiusdem causę requiriť, vt in l. prolatã C. de [illegible] Bal. in c. fi. col. pen. ɔ̃. de ordi. cog. Præterea, ut dicit Spec. in scda parte oper [illegible] ordo judicii tñ considerať post lt. cõt. an lit. cõt. pposteratio ordinis n vitiat. Sequit

33 Bal ibi † in add. qui allegat Bar. in l. si q̃ramus. ff. de testa. vbi hoc dicitť ver. q̃ro quid si ille ordo. idem Bal. in l. prolatam. col. 2. ver. q̃ro ergo. & idem Bal. in l. exceptionem. col. 4. C. de prob. & in aue. ɔ̃ rogatus. C. ad Tre. & in l qui crimen. in vii. q. de accusa. Non ob. tex. in c. iudex. qa loquiť quãtũ ad cõmissionẽ causæ, quæ ñ potest fieri nisi de consensu recusatoris. Ex quo datur intelligi q ipse remanet iudex, qa cõsensus recusatoris nõ posset iurisdõnẽ tribuere l. priuatorũ. C. de iuris. om. iu. Et pbatur in d.c. iudex. in fi. vbi dr q post pnũciationẽ arbitrorũ omnino desinit esse iudex. Ergo vr q prius añ pnũciationẽ ñ sit omnino priuat⁹ iurisdõne. facit tex. in d.c. suspiciõis. in fi. & in d.c. legitima. e. ti. I vj. in qbus patet q vtiť iurisdõne. Si ergo pcedit in cã principali nõ obstãte recusatione, valet processus, cũ habeat iurisdõne, nisi appelleť. & vr tex. in c. super q̃stionũ. in fi. de offi. dele. Et ideo probabilior est opi. illorũ, quos Ab. hic quarto loco refert, vt distinguať inter ius canonicũ, & ciuile, vt de iure ciuili processus sit nullus, de iure cano. valeat, antequã appelletur. Et in ista op. residet Bal. hic I 7. col. in fi. Et rõ diuersitatis vr, qa de iure ciuili recusatio proposita operať absq; eo, q cã allegeť, & pbeť, vt no. in l. apertissimi. C. de iud. sed de iure canonico cã suspicionis dẽt allegari, & pbari, merito añ pbationẽ pcessus nõ reddiť nullus. Et istã opi. sequitur Imo. hic, & in d. l. qa poterat, & in l. quidam consulebant. de re iu. Et ita ẽt tenet Ro. in ɔs. ccxx. circa prin. p tex. in d.c. iudex. in fi. de off. dele. in 6. & in c. secundo requis. circa fi. ver. qd si corã. ɔ̃. eo. Quod tamen dictum est de iure canonico, limitatur, ut si iam electi essent arbitri sup causa suspicionis, quia tunc processus iudicis super causa principali esset nullus, quia cognitio translata est in arbitros. Ita Ang. in d. l. apertissimi, & idem dicit Do. in d.c. iudex. Et in istis terminis late consuluit Alc. in cõsi. 99. diligenter consideratis. lib. j. Reliqua per Doc. hic.

ADDITIONES.

a Recusati Dic, q non valet, nisi pars compareat, & procedat non appellãdo, vt Panor. hic. Alex cons 7. nu. 6. lib. 6. Adde Dec. in cõs. 185 Alex. cons. 89. lib. 1.

b Hier. Gig. Tenere opin. Vide prac. Papien. in for. decli. iurisdictio. & alle. suspicio. in ver. iudicem suspectum.

SUMMARIUM.

1 *Appellatio in notorijs non admittitur, & nu. 3. vbi quare hoc fit.*

2 *Sententia proprie non dicitur pronunciatio in notorijs, sed executio.*

4 *Appellatio in notorijs admittitur, si causa allegetur.*

5 *Notoria multa dicuntur, quæ non sunt.*

6 *Notorium delictum ex tribus redditur, euidentia, confessione, probatione.*

7 *Probatio nulla melior, quàm ea, quæ per euidentiam rei, & aspectum fit, illeo nunquam excluditur.*

8 *Confessio iudicialis notorium facit.*

9 *Reus, qui confitetur delictum etiam perempta instantia potest condemnari.*

10 *Attestationes notorium inducunt, quando nihil opponitur.*

11 *Manifestũ dicitur id, de quo cõstat publico instrumẽto, si nihil opponatur tñ n. 12.*

13 *Conuictus non prohibetur appellare.*

14 *Confessus, & conuictus non appellat, etiam in ciuilibus, nu. 15. & limita. nu. 16.*

16 *Appellat etiam confessus, si cãm allegat, quæ offuscet cõfessionẽ, & vide nu. 18*

17 *Conuictus, quis dicatur.*

19 *Error corrigi potest etiam in causa appellationis.*

20 *Confessionis reuocandæ iusta causa est, si confessus occidisse Titium, credens ex vulneribus per eum illatis mortuum, reperiatur viuere.*

21 *Confitens homicidium non debet ex abrupto decapitari.*

22 *Homicida verus non liberatur, quamuis ex erronea confessione quis decapitatus fuerit.*

23 *Hæres appellare an possit, si contra eum agatur ex confessione defuncti.*

25 *Appellare potest hæres pro suo interesse, eo casu quo posset appellare defunctus, si viueret.*

26 *Confessio facta defuncti, an noceat hæredi.*

27 *Citari debet iudex, qui ex officio processit in causa appellationis, quæ agitur corã superiore, & nu. 21. & an omissa citatione processus sit nullus. nu. 28. & 29. secus si iudex processit ad partis instantiam. nu. 30.*

32 *Iudex etiam si non sit citandus in causa appellationis, tamen si uelit pro aliquali eius interesse causa assistere, admittendus est.*

1 §.Porro. ¶ † Primo no. q I notoriis appellatio nõ admittiť. Idẽ dr I c. cũ sit Romana. in fi. in c. peruenit. c. cõsuluit. ɔ̃. eo. & in c. Romana. §. sin aũt. e. ti. in 6. & no. Old. in

2 consi. 324. in proposita consultatione. † Nam in notoriis iudi-

a cisᵃ pronunciatio non est proprie sñĩa, sed vr quædem executio

3 vt no. Inn. in c. ex parte. el j. de verb. sig. & ab executore non ap-

3 pellatur. c. nouit. ɔ̃. eo. † Et rõ ẽt in notoriis appellari nõ põt. ita Rom. dicit in d. cõs. 334. Aliã rõnẽ Old. ponit in d. consi. 18. Et

4 pdicta cõclusio pcedit, qñ appellatio simpliciter pponiť. † Secus si cã allegetur, p quã appellatio iustificeť, qa ex eã admitti

5 dẽt, ẽt in notoriis. † qa multa dñr notoria, q̃ nõ sũt. c. cõsuluit ɔ̃. e. & ita tenet gl. I d.c. Ro. §. sin aũt. I uer. mãdet. Ru. ɔs pal cũ si. ut

6 dixi in c. ɔsuluit el. j. ɔ̃. e. ¶ † Scdo no. q notoriũ reddiť delictũ alternatiue ex tribus, videlicet ea rei euidentia, vel ɔfessione, aut alia legitima probatione gl. hic facit tex. in c. fi. j. de cohab. cle. & in c. cũ olim. de ver. sign. De euidẽtia clarũ est, † qa nulla me-

b lior pbatio [illegible] fide ea aspectu rei colligitur. Vñ talis probatio nũq̃ excludi vr. vt not. per Azo. I summa. C. ad l. Aquil. sequitur Bal. in l. ɔ̃ negantem. in fi. C. ad l. Aqui. & in rub. C. de proba. col. 3. facit tex. in c. euidentia. j. de accus. & qd not. p

8 glo. in c. 2. in ver. manifestũ. de ver. sig. in 6. De † cõfessione iudiciali idem dicitur, q notorium facit, & notoriũ iuris appellať. c. fi. de coha. cle. & muli. & in d. cũ olim. no. Ang. in cõsi. in cã pdicta. col. 3. & no. Bal. in l. properandum in fi. prin. C. de iudic.

9 vbi ex hoc infertur q reus, qui confitetur delictũ, ẽt perempta instantia poterit cõdẽnari, qa cõfessio notoriũ facit, & in notoriis ordo iudiciorũ non requiriť. Tex. tñ in d.c. Romana §. sin autem, ɔ̃rium probare videtur, dũ ibi cõfessio & notoriũ tanq̃ diuersa ponuntur. Et ita Dom. ad hoc põderauit illũ tex. Sed pt dici

ADDITIONES.

a Hier. Gig. Iudicis iudex in notoriis potius debet procedere exequendo quam sententiando, vide Sozi. in consi. 22. col. 4. circa fi. lib. 1.

b Aspectu. Dec. supra eo. c. an sit. nu. 2.

dici quòd diuersitas ibi consideretur inter notoriũ facti,& notorium iuris ut p gl.ibi,in uer.notorio.Similiter,& tertio, notoriũ efficit̃,si delictũ alio legitimo modo manifestet̃.qd qualiter intelligatur uidebimus.ĩ gl.¶ In gl.in uersi.cõfessionẽ.ibi sñiam.Idẽ dicit Host.per testes productos,ɔ̃ quos nihil oppo-
10 nit̃.Qd Abb.sequitur post alios hic,† dicens notandũ esse, ꝙ attestationes notorium inducũt,qñ nihil oppon:t̃.& alle.tex. in c.cum olim.vbi ẽt Abb.j̃.de ver.sig de quo dictũ fuit in c.ex insinuatione.s̃.eo.Et ad hoc facit,quia manifestũ dr̃ illud,qd
11 ɔstat ꝑ illr̃m publicũ †vt no.Bar.in l.1.in princ ff.de ope.noui. nunc.ver venio ad qõnes.Idẽ Bar.in l.creditores.circa fi.C.de pig.Bal.in l.generali.C.de sacrosan.eccle.Pau.de Ca.in ɔsi.321.
12 in causa,quæ vertitur.col.ij.cum simi.†Et hoc intelligitur,qñ nihil ɔ̃ instr̃m opponit̃,ut tradit Ant.de Bu.in c.cũ contingat. in 3.co.de rescr.in c.cũ dilecti.de do.& in c.licet cãm.co.xxiii. de ꝓba.Cõsiderãdũ tñ est,ꝙ istud notoriũ qñ causat̃ ex proba
13 tionib.factis in iudicio,non vr̃ excludere appellationẽ †quia conuictus tantum appellare no prohibetur l.ij. in fi.C.quorũ app.Nisi dicamus,ꝙ qñ nihil oppositũ fuit prout Doc.hic loquuntur,ꝙ ẽt si appellatio prohibeatur,bene simpl̃r contra tale notoriũ ꝓponit̃,nisi aliqua iusta cã allege[t̃],p quã appellatio iustificet̃,put de notorio dictũ est in textualibus.¶ In fi gl.ex dl
14 ctis Abb.duæ eliciunt̃ ɔclusiones.† Prima est,ꝙ testibus ɔuictus
a & ꝓpria voce confessus, appellare nõ põt.[a] l.ij.C.quorum app. vbi glo.Old.Bar.& Bal.dñt illũ tex.gñaliter hr̃e locum in aliis
15 criminibus,†& ẽt in causis ciuilibus:Et idẽ tenet Bar.post Dy. in l.creditor.§.iussus.ff.eo.ti.Dom.in c.Romana.§.sin autẽ.eo. ti.in 6.Et istã opinionẽ tanq̃ cõem sequunt̃ Imo.Mathe.& Ange.de Are.in d.§.iussus.q dñt,ꝙ dispõ d.l.ij.quatenus tollit facultatem appellandi in quibusdam delictis ibi expressis,est fauorabilis,quia reipublicæ interest,vt delicta puniantur.c.vt famæ de sen.excõ.merito extẽdit̃.l.cũ qdã ff.de lib.& posth.& qa ɔ̃ ɔuictũ,& ɔfessum,maxima vr̃ ꝑsumptio frustratoriæ appellationis.quæ admitti nõ dẽt.c.cũ appellationibus.eo.titu.in 6. Et ita residẽt Mod.hic Sed tamẽ aduertẽdũ est,qa ut hic Do-
16 cto dñt,†& inferius videbimus.qñ quis dũtaxat est confessus, nõ obstãte ꝓpria ɔfessione, appellatio admittitur, si cã iusta allege[t̃],q̃ hẽat offuscare ɔfessionẽ,vt no.ĩ c.Romana.§.sin ãt. eo.ti.in 6.Nã ista ẽt rõ vr̃ hẽre locũ in illo casu, qñ quis simul fuit cõuictus,& ɔfessus.Vñ vr̃,ꝙ ẽt ex iusta cã,vt j̃.dicã,appellari possit.Nõ obst.tex.in d.l.ij.qa intelligit̃, qñ sine iusta cã appellat̃,ita ꝙ appellatio simpliciter ꝓponat̃. Et hoc satis ꝓbat̃ ibi,du loqt̃ de ɔuicto tñ,q simpl̃r appellare põt,vt ibi dr̃.ergo ẽt ita principium intelligit̃.ar.l.q filiabus.ff.de le.1.Vel scd̃o dici põt, ꝙ ille text.restringat̃ in delictis ibi expressis, ꝓut ibi volun Pe.& sequũtur Cy.& Alb.qa sũa odiosa vr̃,iõ stricte interpretari dẽt.Nõ ob.ꝙ dicat̃ materia fauorabilis eo respũ, vt delicta puniãtur.qa iste fauor in tñ nõ attẽditur,vt appellatio ex
b cludat̃.[b] alias cẽt dicẽdũ ꝙ in criminalibus appellari non posset, contra l.non tm̃.ff.eo.titu.Hoc n.duntaxat locum hẽt in qbusdã criminibus,in qbus ꝑp eorũ grauitatẽ statim ad executionẽ ꝓperatur.l.addictos.C.de epi.aud. no.in d.l.nõ tm̃.Nõ ob. ꝙ appl̃o frustratoria videatur,qa illa ꝑsumptio purgatur ex cã iusta,q̃ allegat̃.fateor tñ,ꝙ isto casu dẽat cã cẽ magis ꝓbabilis,
17 cũ maior ꝑsumptio insurgat ɔtra ɔuictũ,& ɔfessum. † Et ad declarõnẽ ꝑdictorũ,qs dicat̃ ɔuictus,no.Ful tradit in ɔsi.124.ꝓ-
18 positis statutis.in ij dub.¶ †Scd̃a cõclusio est, ꝙ confessus tm̃, simpliciter appellare nõ põt,nisi iusta cã allege[t̃], vt qa dicit se errasse allegãdo iustã cãm sui erroris. Nã ẽt i cã appellationis
19 error ɔ̃ [illegible] põt l.fi.C.de erro.aduo.†Et iste est vnus casus, in quo ẽt in appl̃one a diffinitiua cã reqritur.Abb.hic.& ita etiã formal̃r Ang.dicit ĩ d l.2.in prin.C.quorũ ap.no.Io.An.& Do. in c.cũ sit Romana.§.sin aũt.in gl.in versi.de quo.eo.tit in 6. Bal in l.minorib.in 4.no.C.de his,q.vt indi.& tradit Catã ɔsil.
20 101.in cã appellationis.†Et iusta cã dr̃, si ɔfessus occidisse Titiũ,credẽs illũ mortuũ ex uulnere,qd ei intulit,dicat dictũ Titiũ uiuere.& ita euidẽter apparebit de errore ɔfessionis.Nam tali casu appellatio admitti dẽt,arg.l.1.in fi.ff.de q̃st.& est bonus tex.in d.l.Neratius.in fi.ff ad l.aqui.Ita Ang.Are.post Mathe.dicit in d.§.iussus.& no.hoc Bal.in l.j co.6.versi.5.punitur
21 mendax.C.de fur.†Et ad hoc facit,qa qñ quis cõfitet̃ se homicidiũ fecisse,nõ tñ dẽt ita ex abrupto decapitari, sed dẽt cõsta-
c re de corpore occisi,[c] vt no.Bal.in c.at si clerici. in princ.in 3 col.de iudi.Ang.in l.certũ.in prin.ff.de ɔfes.idem Bal.in l.1.cir
22 ca fi.C.ne tu.ꝓ pr̃e.† Si tñ ex ɔfessione erronea qs decapitat⁹ fuisset,ꝓ hoc verus homicida nõ liberatur,ut est casus sing.in l.q seruũ.ff.de interro.act.& idẽ Bald.in l.2.in fi.C.q.res iud.
23 no no.& in c.j.§.iniuria.de pa iura.fir.¶ †An aũt hæres appellare possit,si ɔ̃ eũ agat̃ de ɔfessione defuncti. Abb.post alios, quos refert,cõcludit ꝙ nõ,ut per eũ hic.& idẽ tenet Imo.hic, quẽ refert,& seqt̃ Io.de Ana in c.in l[ite]ris.col.6.j̃.de rapt.Facit, qd no.Bal.ĩ l.j.co.pe.versi.de uno q̃ro.C.ne ex delic.defun.vbi
24 dicit hẽdẽ teneri ex ɔfessione defuncti,† qa vr̃ defunctus ɔfi-tuisse se soluturũ.& quia agit̃ de exoneratione cõscietiæ defuncti.iõ hæres obligatur.Idẽ Bal.in l.gñalr̃.C.de nõ nu pecu.in x.
25 q.in fi ¶ †Vr̃ tñ, ꝙ hæres appellare possit pro suo interesse casu, quo defunctus appellare potuisset,si uiueret, secundũ ea q̃ superius dicta sunt de cõfessione.Ad hoc no.Bal.in d.l.1.col.6. uersi.ꝓcedo vlterius.C.ne ex delic.defun.Et qd̃ dictũ est de cõ-
26 fessione defuncti.intell̃r de vera.†secus si ficta sit, qa nõ nocet hr̃di.l.eius.q.vbi Bar.ff.de iu.fisci, ut dñt Peru.& Mod.hic.Sed tñ vr̃ eo casu,quo ficta ɔfessio nocet defuncto,qd̃ etiã tali casu dẽat ꝑiudicare hæredi.arg.l.si superatus.§.fi.ff. de pig.vbi culpa auctoris nocet singulari successori, a fortiori dẽt ꝑiudicare hr̃di.q nõ dẽt hẽre plus iuris,q̃ defunctus,vt ibi dr̃.¶ In glo.in
27 ver supiore.ibi,credo.ꝙ sit vocãd⁹.† Prima ɔcl̃o ex gl.hr̃,ꝙ ubi iudex,ex officio ꝓcessit ĩ cã apl̃onis,q̃ corã supiore agit̃,dẽt citari.Et ꝓ dicto gl.hic est tex.ĩ c.venerabilib⁹.ĩ prin.quẽ ibi no. Do ĩ ult.no.de sẽ.excõ.ĩ 6.An.de Bu.p illũ tex.ĩ c.cũ ab ecclesiarũ.in 4.no de offi.or.& idẽ Ant.de Bu.ĩ c.qua frõte.co.3.s̃.eo. Abb.in c.sacro.in gl.in uer.ɔstiterit.de se.excõ.Bald.in l.sancimus.ĩ 12.q.ĩ fi.C.de iud.& ĩ c.ĩ nr̃a.post Inn.de ꝓc.no.ẽt Bal.ĩ l.nã ita diuus.co.fi.ver.itẽ est arg.ff.de adop Et ista vr̃ cõis opi.
28 de cuius veritate stati dicam.† Et isto casu, si citatio omittat̃, ꝓcessus reddit̃ nullus,vt Ro.ɔcludit in ɔs.343.ex ꝓposito the-
29 mate.in 1.dub.† Et hoc q̃tũ ad ꝑiudicium respectu tñ sñię ꝓcessus valet.ita intell̃r,ꝙ no.Bal.ĩ d.l.sancim⁹.& ĩ c.1.co.4.versi.
30 de iud.de mili.vas.q ɔiu.est.¶ In fi.glo.scd̃a ɔcl̃o e[st] colr̃,† ꝙ ĩ cã appl̃onis.nõ est citãdus iudex.q iudicauit,qñ ad ĩstãtiã ptis ꝓcedit̃.Abb.post alios hic,idẽ Abb.post.gl.in d.c.sacro.& Bald. in d.c.1.de mili.vas.vbi alle.Inn.in d.c.in nr̃a.vbi ẽt Anto.de Bu.co.pe.de ꝓc.& idẽ An.de Bu.ĩ c.de cætero. co.2.ver.ad primũ.de trãsa.& ĩ c.ij.in 8.no.s̃.de rescr.qa non agitur principal̃r
31 de interesse iudicis,ut p gl.hic† imò,ꝙ plus est ẽt si iudex ex officio eius ꝓcessit,tñ ĩ cã appl̃onis citari nõ dẽt,fm Sal.ĩ l.fi.circa fi.ver.q̃ro qd de iudice.C.si re.vel ac.mor.fue.alle.Inn.hic. Et hoc ɔprobat qbusdã rõnibus.Et licet ɔ̃ nũ cõiter approbet̃, vt s̃.ĩ prima ɔcl̃one dictũ est.m̃ ꝓ opi.Sal.multũ facit,qa vis tota ɔsistit an agat̃ de ĩteresse,& ꝑiudicio iudicis,& tũc dẽt citari, qa ĩterest iudicis cãm defendere suã, vt dr̃ ĩ d.c.uenerabilibus. vet.attñ Et licèt tex.videat̃ loq,qñ iudex ex officio ꝓcessit, idẽ tñ est,si ad ĩstãtiã ptis,p rõnẽ expressam in tex.Et hoc fatentur Abb.& Ant.de Bu.hic,ꝙ debet citari iudex,qñ tractat̃ de ꝑiudicio eius,licèt ad instantiã ptis ꝓcedat̃.Ex eo enim, ꝙ iudex ex officio moueatur,non magis videt̃ de præiudicio eius tractari q̃ si ad instantiã ptis ꝓcedat̃,cũ utroque casu faciat illud ex ne
32 cessitate officii ¶ †Et eo casu,quo iudex nõ sit citandus,põt tñ ipse,si uelit ꝓ aliquali eius interesse assistere cãæ, ut Abb.hic dicit,post An.de Bu.in d.c.2.in 3.col.Bal.in c.dilectus. el j.de rescri.& in rub.C.de pę.iud.in fi.Archi.in 2.q.6.c.hoc etiam.

ADDITIONES.

a Syl.Ald.Non potest.Adde Dec.in consi.34.col.2.circa medium.

b Syl.Ald Excludatur.Et cum appellatio sit remedium porrectum in fauorem iniuste oppressorum,non est minus fauorabilis,cum etiam expediat ne innocen.condemnetur,immo magis.l.absonum.ff.de p[œ]n.

c ¶Occisi Vide,Pau.de Ca.in l.quoties.§.si quis.ff. de hær.instr.Deci.supra de proba.c.iurauit.

SUMMARIUM.

1 *Litis contestatio inducitur per confessionem aduocati si pars præsens sit,nu.2.*
3 *Aduocati confessio nocet clientulo nisi reuocetur.*
4 *Confessio aduocati ut reuocetur,non est opus probare errorem.*
5 *Confessionis aduocati reuocatio debet fieri incontinenti,si non probetur error.*
6 *Confessio propria reuocari potest incontinenti,etiam non docto de errore, & incontinenti intelligitur antequam reducatur in alt[ernationem]:nu.7.*
8 *Confessio aduocati potest reuocari infra triduum, & quando.nu.13.14.& 15.*
9 *Subdelegatus a delegato principis non potest uices suas alteri committere.n.11.*
10 *Delegatus ab ordinario non potest delegare nisi hæc auctoritas illi demandetur.*
12 *Delegatus Principis uidetur habere maiorem potestatem in delegando, quam ordinarius.*
16 *Confessio propria vsque ad sententiam reuocari potest, si de errore doceatur.*
17 *Confessio deliberate facta post terminum ad respõdendũ reuocari quando possit.*
18 *Deliberando quis etiam decipi potest.*
19 *Error magis debet iustificari quando quid deliberatè factum est.*
20 *Confessio iurata reuocari potest.*
21 *Periurus non dicitur reuocans confessionem iuratam.*
22 *Confessio sæpius repetita reuocari potest.*
23 *Confessionis reuocatione facta aduersario solui debent expensæ.*
24 *Procurator post litem contestatam potest substituere.*
25 *Argumentum de procuratore ad delegatum valet vbi est eadem ratio.*
26 *Delegatus inferioris a principe potest vnum articulum,non totalem iurisdictionẽ delegare.*
27 *Delegatus ad uniuersitatem causarum potest delegare unam causam tantum, nõ uniuersitatem.nu.29.*
Et de eo iudicatur ac de ordinario,nu.28.& nu.29.
Et est delegatus.nu.31.
30 *Delegatus quare non deleget,vera ratio.*

Cum

Cum causam. ¶ †Primo no. q per cōfessionem aduocatis litis ɔtestatio inducitur. †Et hoc intelligitur, qñ facta fuit præsente parte, quia perinde habetur, ac si ab ipsa parte facta fuisset, l. j. C. de erro. aduoc. vbi Bal. & Pau. de Ca. de lit. ɔtest. hoc dicunt. Et ita etiam Bal. declarat hic, & idē Abb. lo c. pastoralis. in j. no. in fi. ī. de iudi. ɔ̄triō tenet Andr. sicu. in d. c. pastoralis. de quo dicendum est, vt ibi dixi in j. oo. ¶ †Secūdo no. q cōfessio aduocati nocet clientulo, nisi reuocet̄, vt hic, & in capit. olim. ī. de censi. †& in tali cōfessione non est opus probare errorē, sicut in reuocatione propriæ confessionis requirit̄, vt Abb. hic dicit, & no. gl. in d. c. olim. †Sed aduertēdū est, a q̄a ista reuocatio dēt fieri in cōtinēti. l. fi. C. de erro. aduo. †Et tali casu idē vr̄ in propria confessione, q̄ in cōtinēti reuocari pōt absq; eo, q error probetur. b gl. no. in c. fi. in versi. iusta cau. in fin. de iure iu. in 6. sequitur Bal. in l. edita. in fi. char. in prio. ver. sæpe accidit. C. de eden. & in l. j. col. pen. ver. & oo. q ioterdū. C. de fur. & Abb. Infra hoc idem dicit. Et f̄m hoc nō vr̄ dr̄ia iuter propriā cōfessionē, & aduocati, nisi dicat̄, q ppria cōfessio dēt statim reuocari, †scilicet antēq̄ in acta redigat̄, vt p gl. in c. apud misericordem. 3 a. q. 1. sequitur Ant. de Bu. in c. fi. de cōfes. & in c. ex litteris. de diuor. & tradit Roma. in l. si vero. §. de viro. col. 4. ff. solu. mat. †Sed confessio aduocati in cōtinēti pōt reuocari. idest, ī. tridoum, vt expresse tex. dicit in d. l. fi. C. de erro. aduo. †Tertio no. q delegatus immediate a principe pōt alteri delegare, subdelegatū in vices suas alteri cōmittere nō pōt, vt hic, & idē pbatur in c. sup quæstionū. §. si vero. vbi Ant. de But. in 3. no. & Abb. in prin. Et Peru. in 2. quæstio hic, q̄a vt Abb. hic dicit, esset processus in infinitū. Sed tñ rō ista cessaret, intelligēdo de prima vice, iuxta l. boues. §. hoc sermone. ff. de verbo. sign. Vñ melior rō vr̄, q̄a illud est priuilegiū, q tm̄ ɔpetit ipsi delegato immediate a principe, qd̄ io aliū transferri nō pōt, vt no. in d. §. si vero. facit tex. in d. c. super quæstioonū. §. j de offic. deleg. ¶ †Subijcit tamen Abb. hic, quod licet delegatus ab ordinario delegare nō possit, tamen habebit hanc potestatem, si ab ordinario hoc sibi committatur, vt per gl. in d. capitulo, is cui. de offic. delega. in 6. per quam dicit limitari text. hic, & ita Abb. sentit idem esse in delegato principis, vt possit causam sibi commissam subdelegare, cum potestate subdelegandi. Sed hoc oon est verum, q̄a gl. in d. c. is cui. loqoitur in ordinario, & approbatur communiter. ut colligitur ex his, quę tradit Alex. in l. a iudice. C. de iudi. & Peru. in j. quæstio. hic. †Secus tamen est in delegato a principe, qui oon potest dare potestatem subdelegandi illi cui uices committit. glos. not. lo capitu. super quæstionum. §. porto. in uer. transfert. de offic. deleg. & sequitur Alexan. post alios quos refert in d. l. a iudice, & Peru. hic. in 3. quæst. Fulg. tñ in l. more. ff. de iuris. om iud expresse tenet quod idē sit in delegato principis, prout Abb. sentit hic. †Et pro hoc facit, q̄a delegatus principis uidetur habere maiorem potestatem in delegando, q̄ ordinarius, quia etiam casus meri imperii delegare potest. l. 1. ubi Bar. & Docto. C. qui pro sua iurisd. Quod tamen facere nō potest ordinarius, vt no. in l. prima in prin ff. de offic. eius. Non tamen recedendum est a commuoi opin. quia fundamentum non est tutum, quod delegatus a principe cās meri imperii delegare possit, quia articulus disputabilis est, & contrarium late defendit Alexan. in d. l. prima, in fi. char. ff. de offi. eius. ¶ Expeditis notabilibus dum Abb. opponit, q reuocatio confessionis videatur nocioa ecclesiæ, & soluit, q reuocatur confessio, quatenus præiudicabat ad processum, & non respectu coofessati. Sed considerandom est, q ista distinctio non videtur beoe posse verificari, vt reuocetur uno respectu, & alio respectu remaneat. argu. eorum, quæ Bar. tradit in l. Aurelius. §. idem quæsiuit. ff. de lib. le. & principaliter reuocatio fieri intelligitur respectu eius, quod continetur in confessione. Accidentaliter vero sequitur reuocatio, quæ consideratur quo ad processum. Et ideo aliter ad obiectum responderi potest, quia talis reuocatio confessionis aduocati non erat nociua ecclesiæ, quia ab eadē parte emanauit, nec erat in ea fundata intentio ecclesiæ, cum per aduersam partem nō eēt approbata. Vode semper ab eadē parte poterit dici, & allegari de possessione. xl. an. nec reuocatio obstabit, quia respectu processus facta fuit, & noo respectu meritorum causæ. hoc modo declarari potest, & saluari, quod Abb. dicit. ¶ In glo. in uer. eadem die. in fi. habetur not. limitatio secundū Abb. post alios hic ad tex. in l. fi. C. de erro. aduo. dum ibi dicit̄, †quód confessio aduocati intra triduum reuocari potest. Nam procedit, quādo confessio præiudicaret ad merita causæ. Secus si ad pcessum, quia reuocari debet antequam pars aliquid faciat, propter quod videatur approbare confessionem: postea vero non potest, vt in glo. hic. Sed tamen idem dicendum uī, quando confessio aduocati præiudicaret ad merita causæ, quia si aliquo actu tacite approbetur, videtur. quód postea reuocari non possit, argu. l. sed & si susceperit. in princip. ff. de iudic. Est enim uisto tacita approbatione, quæ utroque casu militat, vt in regula, qd̄ semel placuit. de re. iur. in 6. & ita contra Abb. Perus. hic dicit. Sed saluando distinctionem, quam Abbas facit, dici potest, talem differentiam procedere f̄m communem contingentiam, quæ est, q tacitus consensus bene colligitur respectu processus, dum ad vlteriora proceditur, prout in exemplo, q gl. ponit. Sed in confessione meritorum causæ, non ita colligi potest tacitus consensus per processuoi ad vlteriora, quia ea, quæ respiciunt merita causæ, non excluduntur, donec in causa conclusum sit: & non est nouum, quód differentia constituatur, habito respectu ad illud, quod plerunq;, & cōiter cōtingit, l. ɔ̄ctus. ff. de re. iur. & declarando illum tex. tradit Bar. in l. quod Nerua. ff. depositi. ¶ †Secundo, quod dr̄ in d. l. fi. de confessione aduocati, quæ infra triduum reuocari potest, intelligitur absq; eo, q error probetur. sed probato errore vsque ad sententiam, & etiam in causa appellationis reuocatio poterit fieri, vt Abb. hic cōcludit, & ita gl. intelligitur 35. q. 9. §. is ita, & probatur in d. l. fi. vbi Pau. de Ca. ita declarat illum tex. †Tertio, d. l. fi. locū habet, oisi talis confessio expresse approbetur, q̄a tunc oon poterit reuocari, vt Abb. dicit hic. Et idē qñ tacite approbatur ea aliquo facto prout gl. hic dicit, & supradictum est. Et sic tex. in d. l. fi. vr̄ procedere solum in tacita approbatione, quæ insurgit ea oon facto, uidelicet qñ scit confessionē aduocati, & intra triduum illam non reuocat. Et in prædictis casibus, qñ confessio approbatur, poterit reuocari, si error probetur, prout esset in propria confessione, vt Abbas sentit hic, q̄a plus non dēt pĭudicare cōfessio aduocati approbata, q̄ si propria confessio fuisset. †Propria autem confessio si error probetur vsq; ad sñiam poterit reuocari, vt Abb. hic concludit. & pbatur in c. fi. ī. de confessis. & in d. l. error. C. de iu. & fac. igno. Et ista ɔclusio ēt procedit, †quamuis confessio deliberate facta sit post terminum datum ad respondendum, secundum veriorē opi. † q̄a ēt deliberando, q̄s decipi potest, l. de ætate. §. ea cā. ff. de interro. act. †Debet tñ tali casu error magis iustificari ita Bal. not. dicit in l. error, col. fi. in prin. C. de iur. & fac. igno. & idē Bal. tenet in l. iosiurandum & ad pecunias. in prin. ver. sed pone. ff. de iureiu. & late Roma. tradit in l. si vero. §. de viro. in 31. fal. ff. sol. mat. & idē Rom. in consi. 361. vt proposita consultatio, als consil. 391. & ideo ēt ibi concludit, † quod confessio iurata reuocari possit, post Ant. de But. qui hoc dicit in d. c. fin. de confes. & idem Roma. in dicto. §. de viro. Nec pp̄ter †hoc dr̄, quis periurus, vt not. Baldus in l. de tutela, colum. secuoda. Cod. de in integr. restitutiooe. †Et ad prædicta, etiam facit, quia confessio etiam sæpius repetita, reuocari potest, ut not. Baldus in lege prima per illum textum, in primo no. C. de iur. calu. Materiā tamen vlterius non prosequor, q̄a longum esset, & oon traditur per alios hic ¶ †Illud tñ notandum est, q in casibus, in q̄bus reuocatio admittitur, aduersario expēsę refici debent, vt no. Bar. dicit in l. cura. in fi. C. de omni agro desert. lib. xj. facit, quod no. Bar. & Doct. in l. edita. C. de eden. ¶ In gl. in versi. delegatus. ibi, non distingendo. Conclusio est secundum gl. q delegatus inferioris à principe, etiam post lit. contes. subdelegare non potest, vt probatur hic. †Secus in procuratore, qui post litem cōtestatā, substituere potest, & ita æquiparatio noo procedat, vt Abb. declarat hic, & io dicto c. cum Bertholdus. & idem Bar. in l. prima. ff. qui, & a quib. appella. †Aliàs tamen vbi esset eadē rō, valet argumeotum de procuratore ad delegatum, l. & quia. io fi. ff. de iuris. om. iu. per qoam legem Inn. dicit in c. in nostra. de procurat. q ista duo mandata sunt multum sĭa, & in vtroq; veniunt tantum ea pressa, & tradit Alex in dicta l. & quia. Et subijcit Abb. hic, † q delegatus inferioris a principe poterit vnum articulum, non iurisdictionē totalē delegare. Et ita intelligitur tex. in d. c. cum Bertholdus. de re iudi. vbi Abb. idē dicit allegando etiam tex. in c. super quæstionum. §. nos autem de offic. delega. vbi Ion. hic sequit̄. & idem tenet Alex. post Saly. ibi, & alios, quos refert in l. a iudice. C. de iudic. & Ro. in tertia decisio. item, q delegatus in 14. item si episcopus. de offi. dele. In nouis. & ista est communis opi vt dicit Imo. in clemen. prima, in glos. fin. de offi. delega. Alex. io l. more. col. quinta. de iuris. omn. iud. ¶ †In fi. glos. not. quod delegatus ad vniuersitatem causarum potest subdelegare. Et hoc cōmuniter approbatur, vt Abb. hic dicit. Idem gl. in c. super quæstionum. §. si vero. in versic. delegare. de offi. delega. & io l. a iudice. io gl. prima. C. de iudiciis. per l. primam. ff. qui, & a quib. appel. secundū vnū intellectū. & gl. ibi & Bart hoc tenent. †Nam de isto iudicatur, sicut de ordinario. gl. in l. fi. C. de iud. not. Bal. in l. si vt proponis, col. secunda, vers. quæro quid si est delegatus. C. quomodo, & quando iudex, & p glos. in cap. statutum. § insuper. in versi. moderatus. de rescript. in sexto. Et conclusio glos. hic iotelligitur prout loquitur, qō vnam causam tantum delegaret. †secus si vellet voiuersitatem com-

ADDITIONES.

a Hic Gig. Sed aduertendum est. Vide d. And. Sic in consi. 6. col. x. in 2. vol.

b Probet. Vide p Ias. de hoc i l. error. i vers. quarto limita. C. de iu. & fac. ignorā.

committere, quia non potest, ut glo. sentit, & not. Host. in sum. in tit. de iu. del. in §. quis possit, & sequitur Anto. de But. in dicto cap. super qõnũ. §. si uero. Alex. in d. l. a iudice. C. de iud. Sed tñ vr, qd nec vnã cãm delegare possit, qa ipse uere delegatus est, ut per gl. in clem. & si pricipalis. de rescrip. ergo ñ vr, qp alteri committere possit, quia de iure proprio iurisdictionẽ n hẽt. l. more. d iuris. om. iud. Et ita qdã tenẽt. quos Abb. 30 hic refert. † Et ista opi. ẽt de iure ẽ sustẽtabilis. Nã rõ quare delegatus ñ delegat, est sm Ang. in d. l. more. in prin. qa radix, & proprietas iurisdictionis remanet in ordinario, qa a se iurisdictionẽ abdicare non potest. l. legatis. ff. de officio præsidis. Vnde in delegatũ nõ trãsit, nisi usus iurisdictionis. Et iõ dicit tex. in l. 1. §. qui mandatã. ff. de officio eius. qp delegatus, nihil propriũ habet, sed eius, qui mãdauit, iurisdictione utitur. Sicut ergo usuarius usuarium nõ cõstituit. §. j. Inst. de vsu & habita. ita nec dele 31 gatus delegatũ. † Et illa rõ cõiter approbat, & ẽt militat in tali delegato ad uniuersitatem causarum, cu ẽt ipse delegatus sit, & per gl. in dicta clem. & si principalis. de rescrip. Et tradit hoc Imo. i l. si uni. ff. de re iu. Et ad hoc bñ facit, qd Abb. tradit i ca. relatum. de offi. delega. ubi arguit à delegato simplici ad delegatũ ad uniuersitatẽ cãrũ. ad idẽtitatẽ rõnis. Facit, qd no Abb. in cap. cãm matrimonij. supra de offi. del. & in cap. fi. col. pen. 32 de re iud. † Nec dicatur, qp talis delegat⁹ æquiparet ordinario, ut i pluribus casib⁹ plequit Perus. hic, qa ẽt i plurib⁹ casib⁹ simplici delegato æqparat, ut colligit ex his, q̃ Alexãder tradit i l. more. i v. col. ff. d iuris. om. iu. Nõ obst. tex. i d. l. 1. ff. qs, & a quo, qa fundamẽtũ ibi fieri nõ potest, cum uario modo intelligat.

SVMMARIVM.

1 Dilecto. ¶ † Primo no. ibi, ꝯ ipsos pcedere. qp exceptio perẽptoria, licèt dicat perẽptoria, qa hẽt uitiare grarrã. c. ꝯstitut⁹. d resc. c. si motu proprio. de pb in 6. cle. 2. e. ti. tñ npponi pt ad pcessum. 2 † Et qn perẽptoria exceptio ad pcessũ opponat, declarat Bart. i l. cũ q̃rebat. in fi. ff. iud. solu. & in l. 1. col. pen. ubi no. Inquitur. 3 C. de ord. iur. ¶ † Secũdo no in iudicio à futuro grauamine ap a pellari ñ posse ẽt sub cõditione, vt qa dicat, si me grauaueris, appello. dẽt n. prius grauamẽ expectari, ut hic, & per Inn. in c. significauerunt. de test. Idem Inn. in c. super eo. el 2. ẽ. eo. & gl. 4 in c. 2. ut li. non cõtest. † qa cã debet exprimi in appellatione, aliàs à iudice non recipit, c. vt debitus. ẽ. eo. & idẽ tenẽt Bal. in l. pe. C. quorũ app. col. 2. uer. q̃ro an ab iterlocutoria. cũ ꝯcord. & psequit Peru. in d. c. ut debitus. in 1. char. ver. q̃ritur. & ibi reprobat opinionẽ Abb. i d. c. significauerunt. de test. col fi. q dicebat, qp à futuro grauamine sub cõdõne appellari pt, qa tũc in effectu appellatio post grauamẽ cõfertur, & ita a pterito grauamine appellari vr. Na ꝯtiũ tenet Peru. qa ubi aliqd prohibetur fieri p viã principalis dispositionis. ẽt per modũ cõditionis fieri nõ pt. l. Seius. & Augerius. & ibi Bar. ff. ad legẽ Falc. Et ꝯ Abb. ẽt tenet Are. in d. c. significauerũt. co. 7. p tex. no. in c. Romana. 5 §. j. de offi. ord. in 6. † ubi archiepiscopus nõ pōt in diœcesi sui suffraganei ꝯmittere cãm appellõnis futuræ. casu quo ad ipsũ appellet. Et sic vr, qp cã appellationis cõmitti ñ possit sub conditione, ne iurisdictio suffraganei aliquo modo lędat. Ita hic ne lędat honor iudicis, ñ debet admitti appellatio cõditionalis. Adducit ẽt rõnẽ, qa possit iudex ita suã interlocutoriã iustificare, qp pars retraheretur ab appellatione. iõ talis appellatio, tanquàm forte superflua admitti nõ debet. Nõ obstãt iura, in quibus pōt fieri sub conditione, qp simplr prohibet, qa ñ hẽnt locũ, qñ eadẽ rõ prohibitionis ẽt militat in actu cõditionali, ut quia est defectus potestatis i cã efficiẽti. l. si minor. ff. de ser. expor. Et ita isto casu vr. quia qs appellare non potest, nisi grauetur: & licèt applo cõferat in tẽpus permissum, nõ cessat cã prohibitionis. l. honor debitus iudicibus. ¶ Sed tñ his temporis, opinio Abb. substentabilis vr, qa appellatio porrigit ad diẽ purificatę conditionis. c. si pro te. cũ gl. de rescri. i vj. cũ alijs iuribus quę Abb. inducit. Facit tex. in l. vitricus. §. si. & in l. sed ite 6 rim. ff. de dona. inter virũ, & uxo. vbi licèt † ñ valeat donatio inter vir. & uxo. de præsenti, valet tñ si in cãm futuri diuortij cõferatur, & sic confertur in tempus, quo cessat rõ phibitionis. Facit tex in l. si rẽ meã. ff de uerb. obl. Non ob. tex. in l. Seius. qa loquitur qñ dispositio cõditionalis in fraudẽ ordinatur, vt ibi expressè dicit. secus ergo cessante fraude, put in casu nostro videt. Nõ ob. tex. in c. Romana. quia ibi nõ instabat causa appellationis, & status, qui tũc erat de p̃senti non iudicabat futurã appellationem. iñ cõmissio nõ pot fieri, quia lędit iurisdõ suffraganei. Sec⁹ i casu nostro vr, ubi applo ex cã uerisimili interposita vr. Et p hoc tollit rõ Are. dũ dicit, qp interlocutoria poterit iustificari. adeo. qp pars ab appellatione retraheretur, qa nõ est hoc verisimile, qñ instat cã applonis, de qua appellãs bene pt cogitare. Et facit tex. in l. si ad ca. in princi. ff. de condi. & dem. 7 Immo. † qp plus ẽ, ẽt simplr videt, qp à futuro grauamine appellari posse, qñ est verisimile, vt in c. cum cessante. ẽ. eo. tit. in c. ꝯcertationi. cũ gl co. ti. ẽ vj. Nõ ob tex. in c. ut debitus. qa fateor, qp ex causa dẽt recedi à iudice: sufficit tñ, qp cã sit de futuro uerisimilis, prout dr in appellatione extraiudiciali à futuro grauamine, in qua ẽt cã requirit. c. j. e. ti. in 6. & uidimus ẽ. in c. cũ sit Romana. in gl. in uer. passim. Non obst tex. hic, quia dici pt, qp loquat, & velit, qp causa applonis specialiter designet, vt appareat ex qua cã appellet, & ita nõ facit ri in futuro grauamine, qa ẽt si exceptio legitima nõ eẽt admissa, & sic grauamen iam illatũ esset. nõ. tñ appellatio dẽt simpliciter interponi, sed dẽt apparere, qp pp hoc fuerit appellatũ. Et illud ẽ. qd dt text. hic. Et de his etiã aliquid dictum fuit in c. bonę. ẽ. eo. Reliqua i notabilibus per Doc. hic. ¶ Expeditis notabilibus, opponit, & rñdet per d. Abb. post alios hic. Ex cuius dictis text. iste reddit no. 8 † quòd appellans à sñia nulla, nõ obtinet in cã applonis, licèt ꝯstet de nullitate, nisi appellatio iustificetur probando qp legitimè interposita sit. Ita tex. no hic secundũ Io. And. quẽ Abb. & alij sequũtur. Licèt enim nullitas deduci potuisset absque applone, qp tũc sufficeret probare nullitatẽ, tamẽ qñ deducit nullitas p viam appellationis, dẽt probari, qp appellatio ltĩa sit, & ñ sufficit probare nullitatẽ simpliciter, vt quam uiã elegero, hęc mihi pateat, l. mulier. i fi. ff. qp met. caus. cap. exhibita. ubi Abb. in ult. no. de iudic. & idẽ Abb. in c. 1. i secũdo intellectu. ẽ. e. tit. Sed tamen considerandũ est, qp in terminis, in quibus loquit 9 ista Decretalis, † videlicet in bñficialibus, multũ exuberat officiũ iudicis. ca. ablatę. ẽ. eo. c. cũ nobis. supra de elec. Adeo, qp in 10 talibus licèt pars non probet intentionem sm quod deduxit, † iudex tamen supplet, ut per gl. in ca. cupientes. §. cęterum. in uer. excludentes. in uer. contumaciam. in c. si fortè. in uer. euidenter. in c. ab eo. in gl. fi. de elec. in 6. cum sim. Et iõ rñ illa ñ vr pcedere, dũ dicit, ut q̃ viã elegero, hæc mihi pateat. sed dicẽdum est, qp in alio iudicio in terminis huius Decretalis processus nullus poterit declarari. Et ita supplendum est, quod Doctores hic dicunt. Sicut in simili licèt sñia in cã bñficiali transeat i rẽ iudicatã respectu illius, ꝯ quẽ lata fuit, cap. cũ dilecti. i fi. de electio. Secus est quo ad eum, pro quo lata fuit sñia, qa ꝯ eũ iniustè detinentẽ superior procedere potest, ut Abb. declarat in d. ca. cum dilecti. col. 2. ubi allegat dictum Inn. ad hoc in c. ad aures. de rescrip. & idem Abb. tradit in c. ad audiẽtiã. el 2. de rescript. col. pen. Bene facit dictum Cõpostel. i c. mandatũ. de rescri. ubi inquit, quod licèt reus confiteat defectũ iuris sui 11 in beneficio, † tñ actore ñ probante, in eadẽ instantia priuari ñ potest, quia hoc petitum non fuit, & pronunciari debet sm petitionem. c. licèt Hel. de sim. Sequitur Abb. i c. cũ super. col. 2. ver. ex gl. penul. & in c. ex conquestione. col. 7. de restit. spolia. no. Specul. de actio. & petino. §. super actionibus. uers. sed qd si reus. Rota in quinta decisi. nota nunquid reo. vt lit. penden. & in 7. decisi. nota reus. de exce. in antiquis & Rom. in cõsi. 157. 12 quo ad articulum. † Papa tamẽ ex suprema eius potestate, non attenta

ADDITIO.

a A futuro. Et bñ, quidquid dicat Dec. nisi i ipso actu grauaminis impẽdẽtis, vt apparitore uolẽte pignora capere, si reus dicat, ubi de facto exequaris, appello. Sed tũc ẽt nõ cẽset appellatio cõditionalis, sed pura, & de p̃senti grauamine.

attēta forma petitionis, posset hoc ēt in eadē instātia declarare,
vt Abb. dicit in d.c.cū sup.& in d.c.ex cōquestione. argu.c.pro
posuit.de concess.pb. Et iō vr, ꝙ in terminis huius Decretalis, si
papa ipse ꝓcessisset, potuisset processum nullū declarare, licet
13 forma applōnis seruata nō fuisset, † qa summus pōtifex ad for-
mā petitionis nō adstringitur, ut Abb. hic, & no. Ant. de Bu. in d.
c. licèt Heli. ubi Io. de Ana. in fi. sequit. & idē Bar. in l. Aemilius.
14 ff. de minor. tradit Ale. in l. vinū, col. fi. ff. si cer. pet. ¶ † Ex supra
dictis infert q ſm Abb. hic, an appellās simul ꝓsequi possit nul
litatē snīæ in cā applōnis. Et ex dictis eius prima conclusio est,
15 † ꝙ a snīa nulla appellari pōt. Abb. post Inn. & alios p istū tex.
ad idē tex. in c. exhibita. vbi Abb. in 4. no. s̄. de iud. & in l. si ex-
pressim. ff. eo. not. Bal. in l. 1. C. qn̄ ꝓuo. col. v. in prin. & ꝓsequit
Perus. in 7. q. & idē tradit Cuma. in ꝯs. 44. ab arbitrali snīa, col.
16 2. Alexan. in consi. lix. viso ti. in prin. lib. 4. † Et nō solū expres-
se à snīa nulla appellat, sed ēt si applō simplr interposita sit, nul
a litas[a] includit, vt Abb. scdo hic ꝯcludit, & probatur in l. quędā
mulier, vbi Bal. & Flo. ff. fam. ercis. In l. Carmelia pta. vbi Bar. ff.
de inre pa. Cal. in ꝯsi. vlt. in ti. de appel. Ang. in consil. cxxix. uisis
17 oībus. circa fi. † Et hoc intelligit, nisi nullitas per ipsum appellā
18 tem reseruetur, vt no. tradit Alex. in d. ꝯsi. lix. col. 2. † Per applō
nē tn̄, q̄ interponit a snīa nulla actus nō cōfirmat, vt ꝓbat in l.
si expressim. ver. unde si quis. ff. eo. vbi Cuma. in 4. no. gl. Bar.
& Bal. ibi col. 4. versi. 3. q̄ro. in l. j. C. qn̄ prouo. Et idē Bal. circa fi.
hic. & prosequitur Peru. in 8. quæst. hic. Et idem glo. in verbo,
infirmabitur. l. j. ff. de fer. in cap. fi. versic. necesse. de re iudi. in
6. & in l. 2. in glo. 1. C. si ex fal. instrumen. & ita ēt cōcludit Car.
In cle. 1. quæstione 13. de re iudi. Abb. in c. significasti. col. fin. s̄.
de foro com pe. versi. ex his dico. vbi reprobat glo. quæ ꝯrium
19 dicit in ca. statutis. 2. q̄stio. j. ¶ † Appellatio in qn̄ snīa est nulla,
non videtur necessaria, vt probatur in d. l. si expressim. vbi Cu-
ma. in. 3. no. Bal. in l. j. colum. 3. ver. sed ꝯ prædicta opponitur.
C. qn̄ prouo. Peru. in 7. q̄st. hic. & idē Bald. in l. prima, in princi.
20 C. de sen. ex breui. reci. † vbi inquit, ꝙ licèt appellatio non sit ne
cessaria, non tamen frustratoria est, quia causam ad superiorē
deuoluit. Fulg. tamē in cōsi. cl. quidam ciuis Senēsis. in primo
21 dub. † efficaciter ꝓbat, ꝙ applō frustratoria sit à sententia nul-
la p l. ex cōsensu. §. j. ff. eo. ñ. ibi, frustra ꝓuocatum a snīa, q̄ non
22 tenebat, & in l. si constet. co. ti. ibi, superuacua fuit. † Vnde no-
ta. inferi, ꝙ tali casu prouocator, qui habuit potestatem appel-
landi, nō possit appellare. Sed pōt dici, ꝙ dicta verba ponuntur
ī legibus pallegatis eo respectu, qa appellatio nō vr necessaria.
Ita videtur declarare iurisconf. in l. 1. in princip. quæ sen. sine
app. rescin. dum dicit nō esse necesse appellare, si sententia sit
23 nulla. † Et certe appellatio non videtur frustratoria, ex quo effe
ctum deuolutionis producit, vt Abb. hic concludit, & Bald. in
d. l. prima. C. de sen. ex breui. idē Bar. in d. l. si expressim. in 3. q.
& in l. si vt proponis. la prima. C. quomodo, & quādo iud. Lap.
alle. cvii. appellatio a nullitate. Rot. in decis. 48. itē fuit dubita
tū. co. ti. in nouis. Peru. in 7. q. hic. Cuma. in cōsi. 35. ꝓponit. &
in d. ꝯs. 43. ab arbitrali. vbi ēt dicit esse vtile, ꝙ à snīa nulla appel
24 let, † qa impediī executio, q̄ nō suspēdit in cā nullitatis, nisi al-
tiorē postularet īdaginē iuxta no. in l. 4. §. cōdemnatū. de re iu.
25 † Superior ergo, ad quē cā deuoluit, virtute dictæ appellationis
habebit cognoscere, & pronunciare sup nullitate snīæ, vt Abb.
hic ꝯcludit. & idē Bar. in d. l. si expressim. ver. 4. u idedū. facit, ꝙ
no. Arch. 2. q. 6. ī c. a iudicibus. sequit Bal. ī c. j. §. sancimus. quo
26 tēpo. mil. Ant. de Bu. & Imo. Abb. & Peru. in xv. q. hic. † Et ad
hoc bn̄ facit, q̄d no. Abb. in c. ī Iris. in fi. de off. del. vbi inqt, ꝙ si-
cut pōt archieps cognoscere de cā appellationis, ita p viā nulli
27 tatis aditi pōt, & ibi hoc tradit ꝓ not. † Poterit ēt superior talē
snīam, q̄ nulla dicebat, cōfirmare, vt per gl. in l. j. C. qn̄ ꝓuo. ubi
declarat Bar. in 3. col. ver. circa tertiū. Et idē Bar. in d. l. si expres-
sim. Inn. in c. j. de cōsit. vti. vel inuti. vbi Abb. col. fi. refert not. p
28 Spe. de ꝓba. snīæ. §. iuxta. uer. sed qd si a snīa. † Et ēt ex noua cā
poterit snīa nulla reformari. sic Bar. ꝯcludit in d. l. si expressim
ver. q̄ro corā quo iudice. in fi. vbi alle. Inn. in c. cū ꝯtingat. de
off. deleg. idē Bart. in d. l. 1. C. quando prouo. & in l. si ut propo-
nis, la 1. C. qūo, & qn̄ iud. & tradit Peru. in 34. q. Alex. in d. cons.
29 lix. ¶ † Vltima cōclusio sit, ꝙ admittit libellus, in quo dr, dico
b snīam nullā, & si qua est, appello.[b] Abb. post Host. & Doc. hic.
Bar. in d. l. si expressim. in 3. q. gl. in l. 1. vbi Bar. & Bal. in vers. 3.
q̄ro. C. qn̄ ꝓuo. & idē Bal. in l. tale pactū. §. q ꝓuocauit. in 18. q.
ff. de pac. & ita seruatur in curia Romana, vt Spe. dicit in ti. de
senten. §. iuxta. ver. sed nunquid talis libellus. Et ꝓsequit Perus.
hic, in 21. q. & idē Cum. ī d. cōs. 36. vbi inqt, valere talē libellū, si
ue de iure, siue de consuetudine ꝓcedat. Et idē cū libellus ꝓce-
30 dit, si dico snīam iniustā. † & posito, ꝙ iusta sit, dico cā nullā,
vt no. Bal. ī l. q testō. ī prin. ff. de excu. tu. Et nō refert, an dicat al
ternatiue, vel copulatiue, vt Bal. tradit ī l. j. col. 4. ver. mō q̄ro. C.
31 qn̄ ꝓuo. Imo. in d. l. si expressim. & Peru. in 72. q. hic. ¶ † Circa p̄
dicta dubitat, an succūbens in cā appellationis, postmodū de
nullitate dicere possit. Abb. hic post Bar. ī d. l. si expressim. col.
3. ver. vidēdū est, & in d. l. j. C. qn̄ ꝓu distinguit, an de nullitate
agat principaliter, an incidēter, vt p eū hic, & idē dicunt Anto.
de Bu. & Imo. & ꝓseqt Peru. in 31. q. & sequit hic Cuma in d.
cōs. 43. Et ad declarationē p̄dictorū notādū est, ꝙ ſm formā di
cti libelli, ī quo dr, dico snīam nullā. & si qua est, appello. nulli-
tas vr deduci principaliter, ex quo fuit facta mētio nullitatis, vt
no. Bar. ī d. l. si expressim. col. 3. ver. vidēdū est, an ī casib[9]. Aliter
tn̄ vr voluisse gl. in d. l. j. C. qn̄ ꝓuo. q̄ sequuntur ibi Bal. Ang. &
Sal. & tradit Peru. hic, ī 48. q. Sed prima opi. verior vr, & magis
cōis, vt late defendit Ale. ī ꝯs. 2. ꝯsideratis his, col pe. li. 3. & quo
32 ēt Cuma. ī d. ꝯs. 36. ¶ † Postremo tractat Ab. hic, an valeat scda
applō interposita ab eodē grauamine de quo dictū fuit ī c. bo-
næ. ad fi. s̄. eo. Ad vnū tn̄ aduertēdū est, dū Abb. hic dicit snīam
transire in rem iudicatam, si primæ applōni renunciat. Nā hoc
eēt verū, si scda applō interposita fuisset post tps datū ad appel
landū. sed Doct. loquuntur, qn̄ durāte tpe, & facultate appellan
di, secunda interponitur, & etiā remanente prima, secunda va
let propter interesse longioris vitæ, vt dictum fuit in d. c. bona.

ADDITIONES.

a ¶Nullitas. Vide Alex. in consi. lix. nu. 9. lib. 3. & Dec. consi 233. nu. 5.
b ¶Appello. Vide, quæ in not. q. tradit Ias. in l. j. in prin. ff. de iusti. & iure.

SVMMARIVM.

1 *Miles secularis præfertur monacho.*
2 *Dignitas maior arguitur ex priori nominatione.*
3 *Monachus factus clericus, vel in sacerdotio, dicitur miles cœlestis militiæ.*
4 *Monachus clericus doctori præfertur.*
5 *Militare dicimur in Christo.*
6 *Actor prius nominatur, quamuis reus sit dignior.*
7 *Nominatio prior, an, & quando maiorem dignitatem arguat.*
8 *Vsumfructum duobus alternis annis relictum, primo nominatus incipit habere.*
9 *Digniores sæpe posteriori loco nominantur, sed regula est contraria, num. 10. limitatur nu. 14. & 15.*
11 *Digniora præponenda sunt.*
12 *Digniores prius scribi debent.*
13 *Nominatus primò, maior cæteris præsumitur.*
15 *Ordo literæ attenditur in dubio, non quando aliter constat.*
16 *Præsbyteri præferuntur monachis.*
17 *Monachi, & canonici, & regulares, qui præferantur.*
18 *Monachorum institutio antiquior est, & eorum regula prius approbata. nu. 19.*
20 *Canonici regulares latiorem regulam habent, quam monachi.*
Et possunt effici monachi, nu. 21.
22 *Religio maior dicitur, ad quam transitus fieri permittitur.*
23 *Pronei dicitur de minori ad maius.*
24 *Dominus si mittat procuratorem cum mandato insufficienti, reputatur cōtumax.*
25 *Procurator non legitimus est, ac si non venisset.*
26 *Statutum loquens de mandato intelligitur de legitimo.*
27 *Causa an sit tractanda in curia Romana, quando terminus fuit præfixus à iudice, vel à parte ad prosequendum appellationem.*
18 *Procurator ad impetrandum, & contradicendum, an possit defendere, quandiu disputatur hic articulus, an causa debeat tractari in curia.*

1 NIcolao. ¶ † Primo no. ſm Abb. hic, ꝙ miles
secularis p̄fert monacho, vt ex or-
2 dine lr̄æ hic colligit. † Ex hac. n. priori nomina
a tione maior dignitas arguit,[a] vt p gl. in c. quo-
tundā. in ver. p̄dicatorē. de elec. in 6. & in c. bn̄
quidē. in ver. Mediolanēsem. 96. dis. & ista ꝯclō
ꝓcedit nisi monachus esset clericus, vel in sacerdotio ꝯstitut[9].
3 † Quia tūc dr miles cœlestis militiæ. xj. q. 1. in c. Christianus. q di
gnior reputat, vt Abb. declarat hic, & alij sequuntur. & ex hoc
4 ēt pari rōne inferri vr, ꝙ doctori p̄ferat † Ista tn̄ rō de cœlesti mi
5 litia, ēt vr militare ī monacho simplici. † Qui ēt ī Xp̄o militare
dr, vt ꝓbat in c. Christianis. iūcto c. 2. de fo. cōp. vn̄ ex ista rōne
nō infert spāliter ad clericū, ꝓut Abb. dicit. Et quātū ad p̄roga-
tiuā militis, q̄ ex ordine lr̄æ hic pōderat, posset dici, ꝙ miles es
set actor in ista cā expēsarū, qa ipse prius adiuit summū pōtifi
cē, & petiit, ꝙ expēsę sibi reficerent. Et isto respū prius hoc no-
minat. ad designādū ordinē iudicij. & tali casu actor prius no-
6 minat, † licet reus esset dignior. c. fi. ne. sed. vac. c. quāſr & qn̄. s̄.
de iudi. & gn̄aliter in tali ar. quod sæpenumero fit, ex priori no
7 minatione cōsiderandū est. † quia nō vr verū, ꝙ ex priori nomi
natione, quæ fit in alia materia, ad p̄rogatiuā prælationis infe-
b rat.[b] sed prærogatiua dūtaxat eo casu debet cōsiderari, in quo
prior

ADDITIONES.

a Hie. Gig. Arguitur. Adde eundem Dec. in c. decernimus. in 2. col. in vers. & ibi similiter. supra de iureiuran.
b ¶Syl. Ald. Inferat. Et an ex denominatione, vel ex inscriptione acquiratur dignitas, vide Fel. in proœ. Grego. col. 6. ille enim, qui prius nominat, magis dr honorari. Bal. in auc. hoc amplius col. fi. C. de fideic. est tex. in c. si qs iusto. ibi, is qui primo. de ele. lib. 6. & q̄d prior nōiatio inferat prælationem, vide Guli. Bened. in repe. c. Raynu. verbo, testamentum. el 2. nu. 28. de testam. Cassa. in catalogo. Glo. mun. in prima par. in 17. consideratione.

prior nominatio facta reperiť. Gratia exẽpli in l. quoties. ff. de vsufr. †ubi si duobus alternis annis vsusfructus relinquitur, primo nominatus incipit habere vsumfructũ, quia magis dilect᷒ vr, & vtique clerico simplici prius nominato deberet vsusfructus, put ibi dr. non tñ dicẽdũ esset, ꝙ clericus eẽt dignior epõ, ex eo ꝙ in primis tali casu noĩatus sit, quia ex diuersis non fit illatio. l. Papinianus exuli. ff. de mino. Sic ẽt induci põt tex. in l. generaliter. §. si quidẽ. ff. de fideic. lib. in c. pen. de ele. in 6. cũ si. Tale enim argu. pcederet. si in materia dignitatis, & plationis fieret prior nominatio. †Preterea, videmus sępenumero, ꝙ digniores posteriori loco noĩanť, vt colligiť ĩ c. 2. de iud. ibi, abbates archiepiscopi. I c. postulasti. đ ꝯcef. pb. ibi, uos archiepm vrm. Facit, quod habetur in rubr. ĩ. de præb. & dignita. Sed tñ à cõi opi. recedẽdũ nõ est, qa negari nõ põt, quin rỹt, †vt ĩ pluribus à dignioribus fiat prior nominatio.[a] †Nã digniora pponenda sunt. gl in § fi. ĩ ver. ignorentur. Insti. de iu. nat. gen & ciui. & in §. aliã. per illũ tex. Insti. de bon. poss. †& digniores pri᷒ scribi debẽt, ut dicit tex. ĩ l. j ff. de albo. scrib. & p illũ text. dicit Bal. in l. cũ quidã. in 3. opp C. de uerb. sig †ꝙ prior nominatus maior cæteris esse pſumitur. Idem Ang. dicit in d. l generaliter. §. si quidẽ, & tradunt Ang. & Imo. in l. qui soluendo. la 2. ff. de hære. Instit. Do. in c. fi. in prin. col. 1. de off. deleg. in vj. Et hoc colligitur in c. veritatis. de do. & contu. ibi, episcopo, abbati, & præposito in ca j de re. eccle. ibi, episcopo, vel abbati. Et in suprascriptionibus decretaliũ in c. ex parte. in c. literas. de ꝯcef. pb. in c. cũ dilectus. de fid. inst. cũ si q̃ colligi de facili possunt. Non obstãt allega. in ꝯrium, quia pro rñsione cõsiderandũ est, ꝙ interdum fit aliqua dispositio, in qua prior nominatio ꝯsiderari †põt cũ ministerio respectu illius particularis dispositionis, ut in d. l. quoties. Et qñ prius nominatus est actor, ut hic, & in iurib. š. alle & tunc nõ infertur ad pꝛogatiuã dignitatis, qa ex diuersis nõ fit il atio. l. Papinianus. ff. de min. aliqñ & secundo in priori noĩatione, nulla cõsideratio prioris noĩationis subesse põt, & tũc ex priori noĩatione maior dignitas arguiť, p iura š. alle. †Et hoc, quod dictũ est, ꝙ arguať maior dignitas ex priori noĩatione, pcedit in dubio. secus qñ cõstat đ maiori dignitate, qa ordo literæ tunc nõ attendiť. l. nec. n. ff. de sol. ubi Imo. no. Bar. in l. 2. §. si prius ff. de vul. & pu. Et hoc modo locũ hñt iura, in quibus qñque posteriori loco digniores ponũtur. † Et iõ quantũ ad tex. hic ñ bñ infertur, ꝙ Abb. & Doct. dicunt. in scta men verum est, ꝙ presbyteri pferuntur[b] alijs rationibus supra dictis. Facit quod no. Io. Andr. & sequitur Anr. de But. in c. quo libẽrius de ser. nõ ord per c. ante omnia. xl. di. & in c. Iulianus. xj. q. 3. in c. si quis dubitet, cxv. di. ¶ † Ex prędictis inferť ad qõnẽ, de qua superioribus annis maxima fuit altercatio, qđ monachi pferanť canonicis regularibus, qa prius nominati reperiuntur, c. j de sup. negli. pręla. in c. Deus qui. de vi. & ho. cle & in rub. ĩ. de sta. mona. Addo text. in c. licẽt. in princip. de regula. in c. nullus, de iure pat. & ita tenent Car. Imo. & Abb. c. auaritiæ. ĩ. de præb. ubi late hoc dixi, & idẽ tenet Dom. 17. distin. in c. episcopus. Comprobať hoc, †quia monachorũ institutio antiquior est, vt Abb. dicit in d. c. auaritiæ. ideo præmittũtur, vt per gl. in c. quorũdam. in uer. prædicatorẽ. de electio. in 6. †sic ẽt regula monachorum fuit prius approbata, vt colligitur in, c. pernitiosam. 18. q. 2. & prior approbatio inspicitur, ut no. Abb. ĩ c. nimis. el a. de excel. præla. Do. in d. c. quorũdã. Et p ista opinione talis rõ ĩduci pt, †qa canonici latiorẽ habẽt regulã. c. ꝙ Dei timorẽ. de sta. mona. †Hinc est, ꝙ canonici regulares effici pñt monachi, ut tradit Cal. in ꝯs. 14. de sta. mon Probať in c. sanè. declarãdo, ut p Abb. ibi post Inn de reg. Ergo dať intelligi, qđ monachorũ religio perfectior sit, & maior. †Maior. n. religio dr, ad q̃ trãsitus permittiť. c. licẽt, c. sanẽ. de regula. † Nã qui prouehiť, a minori ad maius pduciť, in c legitimus, in fi. 95. dist. c. fi. de trãsla. episco. gl. in c nõ est, de regul. & de his latius dixi in d. c. auaritiæ. ¶ †Secũdo no. qđ qñ procurator nõ mittiť cũ mãdato sufficienti dñs reputať cõtumax, & in expẽsis ꝯdẽnať, ut dr Bal. per istũ tex. hic, & idẽ no. Bar. in l. 1. §. quòd si nemo. in fi. ff ꝙ cuiusq; uniuer. in l. a §. defendi, in prĩ. ff ex qb. cau. ĩ pos. ea, & per illũ tex. no. Bar. in l. si finita. §. Iulianus. col. 4. uer. sed quęro. ff. de dã infec. †qđ procurator nõ lrĩmus perinde hř, ac si ñ uenisset. Et idẽ Abb. in c. cõstitutus in 4 no. de procu. in c. in pertractandis. in tertio. no. de iura. calũ. Doct. in c. 1. in prĩ. de elect. †Et ideo statutũ, quod loquitur de mãdato, intelligitur de sufficiẽti, ut no. Bal. in l. fi. C. de ędil. edic & referunt Peru. & Mod. hic ¶ †In gl. 1. gl. sentit, qđ cã debeat tractari in curia Rom. qñ terminus fuit præfixus à iudice, vel a parte, ad prosequẽdũ appellõnẽ. Sed Host. & Io. An. & Doc. cõiter dñt, ꝙ pfixio termini non sufficit, sed debet esse recepta à iudice, vel approbata a parte, vt in c. Interposita. §. 1. ĩ. eo & latius hoc prosequiť Abb. hic & sequũtur Mod Sed tñ p defensione gl ꝯsiderãdũ est, qđ qñ appellatio ad Papã interponitur, appellatio vť esse in curia, qa vť eẽ ĩ optione sũmi põtificis, an ipse uelit cognoscere, vel cãm alteri cõmittere, ut litigãtes de offi. ord Et iõ vť, ꝙ procurator debeat habere plenũ mãdatũ ad impetrãdum, vel ad cãm tractandũ in curia, prout videbitur summo pontifici. V. n de si causa cõmittitur in curia, & procurator tñ reperiť habere mãdatũ ad impetrandum, non est sufficiens, merito tanq̃ cõtumax cõdemnať. Et ita tex. hic de plano pcedit. Et a fortiori si cã a summo pontifice esset commissa in curia, reputareť cõtumax. Et ita etiam potest intelligi tex. hic, dũ dř, qa fuit cõmissa diacono Car. & pdicta pcedũt, habito respectu ad iudicẽ appellationis, sed respectu partiũ, si iudex appłonis nõ adstringit appellãtẽ, sed velit ad requisitionẽ eius cãm ꝯmittere, ñ cogiť appellans in curia Romana litigare ad instãtiã appellati, & ita pt intelligi tex. in d. c. interposita, & sm ista ẽt pt ĩtelligi text. ĩ c. qua frõte. š. eo. Itẽ qñ appellatio recepiť à iudice à quo, dũ Ab. distinguit inter appellationẽ ab ĩterlocutoria, vel diffinitiua. dici pt, qđ tex. in d. c. interposita. intelligiť de appellõne recepta ab ipso iudice appellõnis, qa quo ad eũ appellõ dř recipi, c. pastoralis. §. pterea. de offi. ord. sed ĩ iudice à quo dř deferri appellõni. ¶ †Vlnmo, si q̃rať an cã appellõnis sit tractãda ĩ curia Romana, an procurator ad impetrandũ, & cõtradicendũ simpliciter possit hunc articulũ defendere. Spec. in titu. de procu. §. an autẽ, versi. sed pone. ꝯcludit, qđ sic, & sequuntur Abb. & Mod. hic, & ista ꝯclusio clara vť, qñ dř, ad ĩpetrãdũ, & ꝯdicẽdũ ubi hř in c. interposita. §. j. ĩ. eo. Licẽt. n. illa uerba, & ad ꝯdicendũ, dẽant restringi respectu ꝯdictionis sm pcedẽtia, ut in simili no. Bar. tradit in l. qđ dř. per illũ text. ff. de iure. tñ ille, q dicit cãm debere tractari in curia, vť impedire impetrationem, iõ mandatũ ad hoc extenditur. Et idẽ vť dicẽdũ si dicatur simpliciter ad impetrandum. Nam uidetur habere mandatum ad respondendum opponentibus se, & contradicentibus, argu. c. pterea. de offi. delega. ubi in mandato iurisdictionis hoc probatur. ergo idem in mandato procuratoris, quod regulariter ille æquiparatur. l. & quia. ff. de iur. om. iud.

ADDITIONES.

a ¶Nominatio. Dec. ĩ. de præb. in rub. in fine.

b Præferuntur. Confirmo ex eo, quod notabiliter vult Bart. in consi. suo, quod incip. quæritur si aliqua possessio. prout refert Iason in l. generaliter. circa fi. ff. de in ius vocan.

SVMMARIVM.

1. *Iudicium potest concipi in persona tutoris tutorio nomine.*
2. *Appellari potest ad Papam etiam, à iudice seculari inter laicos in terris ecclesiæ.*
3. *Interlocutoria dicitur sententia lata super impotentia appellandi, habent tamen vim diffinitiuæ. nu. 4.*
5. *Causa inter laicos potest à Papa committi laico, & magis clerico.*
6. *Item hac dictio, de prima vice intelligitur.*
7. *Clausula, semel, & iterum prorogare possit, in compromisso intelligitur pro duabus vicibus.*
8. *Prorogandi potestas data arbitro restringitur in prima vice.*
9. *Dispositio hominis in primo actu verificatur, sicut in dispositione legis, vel statuti. num. 10.*
11. *Compromissum faciendum ex forma statuti, toties debet fieri, donec causa decisa sit.*
12. *Prorogatio compromissi non potest fieri de maiori tempore, quàm sit compromissum.*
13. *Appellare tertio non licẽt, quòd declara, & limita, vt ibi, num. 14. & 17.*
 Etiam si appelletur ab actu extraiudiciali. nu. 15.
 Etiam in sententijs quæ non transeunt in rem iudic. nu. 16.
 Et intelligitur ab vtraque parte. no. 17.
18. *Appellationi aduersarij adhærere potest pars quæ appellare non potest, quia bis appellauit.*
19. *Statutum, quòd semel appellare liceat, intelligendum est ab utraque parte.*
20. *Appellare tertio non licẽt, quando sententiæ sunt conformes, & quatenus sunt conformes.*
 Licet tamen si hoc concedatur à principe in priuilegium. nu. 21.
22. *Ius quæsitum per sententiam quæ transiuit in iudicatum, tolli potest rescripto principis.*
23. *Ius quæsitum de iure ciuili potest à principe tolli.*
24. *Scientia principis sola sufficit, quòd licet sint tres sententiæ conformes ad hoc, vt commissio valeat.*
25. *Tertius potest appellare etiam post duas appellationes, si ignorauit causam agitari.*
26. *Tertius comparens pro suo interesse, debet iurare, quòd de nouo habuit notitiam sententiæ.*
27. *Appellatione remota in rescripto non intelligitur respectu tertij.*
28. *Clem. 1. de re iud. non habet locum in tertio comparente.*
29. *Appellatio tertio admittitur nisi opponatur.*
30. *Appellari quamuis tertio non possit, potest dici de nullitate.*
31. *Appellationis multiplicatio facta sine interuallo habet vim vnius.*
32. *Interpellatio trina facta eodem tempore pro vna habetur.*
33. *Confessio unica est quando quis pluries eodem contextu confitetur.*
34. *Geminata confessio intelligitur quando est ex interuallo.*
35. *Geminata verba eodem tempore magnum effectum producunt.*
36. *Clausula, tu cognoscas, importat ut persona industria electa confeatur.*

Sua

1 **S**Va nobis. ¶† Primo no.iudicium posse cõcipi in personã solius tutoris tutorio nomine.potest etiam concipi cõtra pupillũ.
l.j .§.sufficit.ff.de admi.tu.vbi Bart.in prin.dicit, ꝙ libellus formari potest cõtra pupillum,& genera
liter contra quamlibet personam legitime ꝓ eo ꝯparẽtẽ.Et ꝙ
ita seruaĩ de ꝯsuetudine.De quo Bal.Imo.& Alc.in l.si ex legati
2 cã.ff.de verb.ob.¶†Scdo no.ꝙ à iudice seculari, etiam inter lai
cos,ad Papã appellari põt ĩmediate,qñ locus est de ẽpali iuris-
dõne ecclesiæ.de quo dem̃ fuit in c.si duobus.ŝ c.¶ Tertio no.
3 ibi,Iterlocutus fuerit,†ꝙ sñia lata sup ĩpotẽtiã appellãdi,inter
4 locutoria dr̃,ga alibi nõ reperiĩ,ſm Bal.hic.†Nã non põt dici
5 diffinitiua,cũ nõ sit lata sup meritis cãæ:† hẽt m̃ vim diffiniti-
uę,vt Abb hic dicit,allegãdo Rot.ĩ deci.8 3.& idẽ Bal.tradit io
l.vnica.col.fi.ver.q̃ro,an sñĩa.C.ne liter.ꝓuo.Car.ĩ cle.ti.post
gl.2.ibi,ver.sed q̃io.c.ti.Peru.ĩ c.çũ cessante.ŝ.e.ver.6.& Cal.io
6 consi.6.in ti.de re iudic.¶†Quarto no.ꝙ cã Iter laicos, ẽt laico
a summo Pon.delegati p̃i,a fortiori ẽt clerico simplici poterit
cõmitti ẽt hodie,nõ obstãte c.statutũ.de rescri.in 6.p ꝙ decre
talis ista nõ corrig.ĩ,vt ꝯcludit An.de Bu.hic,& idẽ finalr Ab.
seqĩ.Indignũ.n.vr̃ ſm eũ,ꝙ clerici in dignitate positi,ĩ causis
laicorũ occupenĩ.Et idẽ tenet Imo.ĩ causis ẽpalibus laicorũ.ꝑ
tex.hic.Do.ĩ d.c.statutũ,col.1.ver.qd si cã ẽpalis.& ita sequunĩ
Peru.& Mod hic.Sed ꝯtra opi.verior vr̃,q̃ tenet Imo.ĩ d.c.statu
tũ,ꝑ illũ tex.q gñalr loqĩ,& nulla rõ vr̃ restringẽdi,ex quo tales
cãæ vniformiter à summo Põtifice poterãt cõmitti.Et ga indi-
gnũ vr̃,ꝙ persona Inferioris gradus habeat representare sum
mũ Põtificẽ,ꝑut ꝓ ista parte Abb.arguit hic.Nõ obst.ꝙ clerici
positi ĩ dignitate, nõ dẽnt tractare causas laicorũ,ga rõ ista ces-
sat,eaquo Papa cãm illis cõmittit.Et ſm istã opi.Alex.ꝯsuluit.
cõsi.77.in cã.& litt.co.1.li.2.vbi ꝯcludit,ꝙ Doctores maioris
7 auctoritatis,quos ibi refert,istã opi.sequunĩ.¶† In gl.4.no.ꝺ ꝓ-
priet.dictio.iterũ,ꝙ ꝺ prima vice intelĩr.Ex quo ĩfert Bal.circa
8 fi.hic in ver.& per hoc dicebã, † ꝙ ptãs data arbitro in cõpro-
misso,vt semel, & iterũ compromissum protogare possit, ꝙ
hoc pro duabus vicibus tm̃ intelligiĩ.Seqĩ Alex.in l.qui bona.
9 §.fi.ff.de dã.infe.& Mod.† hic.sic ẽt ptãs ꝓrogandi data simplr
a arbitro in prima vice , restringiĩ.Ita voluit Spec.in ti. de arbi.
§.eacipiĩ.ver.sed qd si fuerit actũ.& idẽ tenet Bal.ĩ c.olim ca li
ter.s.col.2.de rescr.in c.fi.col.ix.ver.sinaũt dem̃ est.de cõsue.Bñ
facit quod no.Bal.in l.j.co.6.ver.4.q̃ro.C.de his,quæ pę.no.†Et
ista habẽt locũ in dispõne hominis,quæ in p̃io actu verificaĩ.
l.fideicõmissa.§.si qs decẽ.ff. de leg.3.Secus est in dispõne legis
10 vel statuti , †ga tũc intelligiĩ toties,quoties opus fuerit.vt not.
distinguit Bal.in d.l.j.C.de his q pę.no.ver.4.quæro.Et idẽ Bald.
post Cy.in l.veluti.§.hæc vox.ff.de eden.sequiĩ.Ale.consi.70.vĩ
11 lo ꝯsi.li.2.†Et iõ si ex forma statuti ꝯpromissum dẽt fieri,toties
debet compromitti,ꝙ cã decidatur,ſm Bal.in d.l.veluti.§.hęc
vox.& idem Bal.in d.l.fideicõmissa.§.si qs decẽ.& in l.q ꝑ salu-
tẽ.in fi.ff.de iureiu.Ro.in cõsi.304.in casu propositæ ꝯsultatio-
b nis.cũ si.Et in ista ꝓrogatione cõpromissi b illud notãdũ est,†ꝙ
12 nõ põt fieri de maiori tpe,q̃ sit expssum in cõpromisso, vt ele-
ganter voluit Bal.in d.c.fi.de ꝯsue.col.9.uer.dubitaĩ insup. Fa
cit tex.in c.2.v.q.2.idem Bal.in ꝯs.ccxcix.nobiles viri.col.j.li.j.
Aliter tamẽ loquitur Bal.in l.j.C.ut in po.leg.de quo Ale.in d.
13 consi.70.¶In gl.2.ibi,interlocutus fuit.Est.n.†regula, ꝙ tertio
14 appellare nõ licet,ut in iuribus allegatis in gl.†Et procedit ista
conclusio etiam in duabus appellationibus interpositis ab in
terlocutoria,adeo ꝙ non audiatur postea in appellatione,quæ
etiam a diffinitiua interponatur,cle.fi.co.ti.no.Bal.& Sal.in d.
15 l.unica.† Secundo ampliaĩ ẽt si appellatur ab electione,& sic
ab actu extraiudiciali. licet.n.ibi sint tm̃ duæ appellationes.nã
de tertia prohibetur ſm Bal.in d.l.unica. uer.q̃ro qd si appelle-
tur.& sequiĩ Saly.ibi.Tertio,locũ hẽt tertio,q ꝓ suo interesse
appellare põt:nã si sciuit cãm appõnis agitari,nõ poterit ter
tio appellare,ut not.Inno.in c.cu sup.& ibi Abb. post alios in
fi.c ar.uer.sed dubiũ est.de iu no.Bar.in l.j.§.interdũ. ff. à quib.
16 app.non licet.¶ Quarto et procedit in sententijs,q̃ non tran-
seunt in rẽ iudicatã.Gl.no.in c.fraternitatis.in uer.fornicatio.
in fi.de frig.& mal.Abb post alios hic, & idẽ Abb.ĩ c.ad repri-
mendum de offi.ord. Ant.de But.Abb.& Imo.ĩ c.lator.ŝ.de re
iud.Aliter tñ uoluit Host.e.ti.§.quoties.An.de Bu.ĩ d.c.frater-
nitatis.Sed dicendum est,ꝙ ꝑ uiã nullitatis & querelæ talis cã
poterit retractari,non per uiam appellationis,ut Abb.declarat
17 in d.c.fraternitatis.Imo.ĩ cle j.in prin de re iu.†Prædicta cõclu
sio limitatur,qñ ab eadem parte tertio appellatur , ab alia uero
parte poterit appellari.& sic quatuor appellationes super eo-
dem articulo fieri possunt,ut no.Spe.co.ti.§.quoties.Bar.in d.
unica.C.ne li.ter.prou.& Abb.hic,& sequitur Card.in cle.fin.
18 co.ti.†Et tali casu pars,quæ tertio appellare non põt,non ꝓhi
betur adhærere appellationi aduersarii,ut dicit Bal.hic.ꝑ l.am
pliorem.in prin.C.eo.ti.sequitur Imo.hic.Peru.in c.dilecta.io
o.conclusione.ŝ.eod. Et ſm prædicta interpretari debet statu-
c tum,ꝙ disponit,nisi semel posse appellari. c†Nam Intelligiĩ ab
19 eadẽ parte.Cũ in hoc allegarẽ Senis,nõ potui obtinere,ga pra
20 ctica erronea ibi inoleuit,ꝙ tm̃ semel ꝑcise appelletur.¶ † Secũ
do,ꝯclo locũ hẽt,qñ ab eodẽ capitulo,vel ab eadẽ sñia appel-
laĩ,ita ꝙ scda sñia,& tertia cũ prima conformeĩ.Secus,si sñiæ
essent ꝯformes,vt tradit Ale.in ꝯs.x.co.3.li.1.Facit qꝺ no.Ang.
dum loquitur de expensis litis in d.l.unica.ne lic.ter.ꝓuoc.
21 ¶ †Tertio fallit si per uiam priuilegij d à principe hoc ꝯcedaĩ,
d ſm Bal.hic.Et idẽ esset ꝑ rescriptũ ĩ quo esset clausula, non ob
stãte,ga ius quæsitum ꝑ sententiam, quæ transiuit in rem iudi
22 catã,†tolli potest ꝑ rescriptũ principis,ut no.Bal.post gl.in l.fi.
23 C.sen.rescin.non po.& ꝓseqĩ Peru.hic in 2.& 3.q † Est.n.ius, q̃
sitũ de iure ciuili,qꝺ tolli põt à principe.licet secus in iure g̃n
tio de iure gẽtiũ,ut lo.dicit Bal.in d.l.fi.col.pe.no.Ang.in l.Lu
cius.ff.de priu.credi.Abb.in consi.84.ur̃ primo.col.2.li.j.Paul.
24 de Ca.in l.cũ hr̃des.ff.de acqren.pos.†Et in casu nostro ẽt suffi
cit sola scĩa principis,q cãm cõmittat,in qua late sunt tres sentẽ
e tiæ e conformes.ut tradit Alexã.in d.consi.77.col.2.ubi allegat
25 Ant.de Bu.& Imo.hic.¶† Quarto fallit in tertio.qñ ignorauit
cãm agitari,ut Abb.post Inn.& alios concludit in d.c.cũ super
Bar.& Doc.in l.a sententia ff.e.ti.Vñ cautela est,ꝙ tertius,q cã
26 patet ꝓ suo interẽ,iuret †ꝺ ꝙ nouo habuit notitiã sñiæ, ꝑut di
27 cit Ang.Are.ibi†.Sic ẽt qñ appellatio remouetur in rescripto,
non intelligitur respectu tertii,c.super eo.de offi.deleg no.Bar.
in l.j.§.interdum.ff.à qui.appel.non licet.Peru.in c.pastoralis ĩ
prin.in 7.q.supra eo.Sic etiam,quod dicitur in cle.1. de re iud.
28 non habet locum in tertio comparente,†vt tradit Car.ibi in 4.
quæst.Roma.in 14.deci.item supposito.de prob.in nouis,& in
3.decis.utrum latis tribus sententiis.de re iudi.in antiquiorib.
29 ¶†Quinto,tertia appellatio admittitur,si oppositum non fuit
secundum Bal.hic,per illum tex.qui alibi non reperiĩ.De quo
dicendum est,ut tradit Perusi.in ca.dilectæ in 8 conclusi.supra
30 eo.ti.†Postremo licet tertio appellari non possit,potest tamen
dici de nullitate secundum Ant.de Bu.& Imo hic.no.Spe.eo.
ti.§.quoties.& in ti.de exc.§.nisi uer.intelligiĩ.Peru.in d.c.dile
31 ctæ.in 9.conclus.†In fin.gl.no.ꝙ multiplicatio appellationis fa
cta sine interuallo habet vim unius appellationis.Facit gl.no.ĩ
32 l.si conuenerit,la.j.ff.de pign.ac.quæ dicit,†ꝙ trina interpella-
tio facta eodem tempore pro una habetur,& per illam gl.dicit
33 Bal.in proœ.C.in prin.col.fi.uer.ulterius ꝓcedo. † ꝙ unica est
confessio,quando pluries eodẽ tpe qs confitetur.Et secũdum
34 hoc declaratur quod no.Bar.in l.cũ scimus. C.de agri.† & cẽs.
li.11.de geminata cõfessione,vt illud ꝓcedat,qñ cum Interuallo
emanauit.Vel dici potest,ꝙ gl.hic cũ sim.loqĩ, qñ multiplica-
tio fit in uerbis,& unica reputaĩ appellatio,uel ĩterpellatio,ut
dictum est.Secus si multiplicatio uerborum facta sit ea intẽoo
ne,& ad istum effectum.ut actus dicatur geminatus , quia tũc
35 erunt plures appellationes,uel plures confessiones.† Nã alibi ẽt
ex uerbis geminatis,eodem tempore magnus effectus ĩsurgit,
36 vt no.Bal.in c.fi.col.2.de offi.deleg†ubi inquit, ꝙ electa uideĩ
industria personæ,quando causa committitur,& dicitur tu co
gnoscas.Facit,quod no.Bal.in c.cũ te põdẽrinio uerba ibi ge-
minata,ibi,mandatum dedimus,& præceptũ.ŝ.de rescr.& qd
ẽt not.in l.nec damnosa, C.de prec.impe.offer.Alex.in l.3.in
prin.ff.qꝺ qsq. iur.eũ si.vt late Ro.tradit in l.si uero.§.de uiro.ĩ
in 3 t.fal.ff.so.ma.In his.n.nr̃,qꝺ rõ subiectæ materiæ attenda
tur ad effectũ interualli,ꝙ in geminatione actus, uel uerborũ
consideratur.¶ De quæstione quam Abb.hic tradit de secũda
appellatione,dictum fuit in c.bonæ.ŝ.eo.

ADDITIONES.

a Prima vice.Vide late per do.Ias.in l.duobus.§.si ei qui.in pen.col.ff.de iureiu.
b ¶Compromissi.Idem in c.de causis.col.j.in fi.de offi.deleg.Marsi.in singu.51.
prorogatio compromissi.Lanfran.in trac.de arbit.col.10. Et si prorogatio fiat
simpliciter,intelligitur facta in altero tanto tempore,arg.eius quod consuluit
Bal.in consi 448.punctus super consi.col 2. versic.si autem hoc non apparet.
lib.4.per text.in l.in his.§.vxor.ff.sol.mat.
c ¶Syl.Aldo.Appellari.Ita apparet in consi.suo 49.in prin.
d ¶Viam priuilegij.Adde circa istam tertiam fallentiam esse videndũ omnino
quæ scribit Soz.in consi.clviij.col.j.
e Tres sententiæ.Vide plene per do.Fel.in c.inter priorem.in 2.col.de exce.

SVMMARIVM.

1 *Appellatum si sit ad archiepiscopum,officialis eius an cognoscere possit de causa appellationis,& eius limitationem.vide nu.6.*
2 *Appellari,an possit à delegato.*
3 *Vicarius quod facit , factum videtur ab episcopo.*
4 *Causa eadem est,cum de eadem retractatur.*
5 *A delegato Papa ad eius generalem delegatum appellari non potest.*
7 *Vicarij potestas ampliatur propter absentiam episcopi.*
8 *Vicarius absente episcopo,vel Rege,supplet,vbi episcopi,vel Regis consensus requiritur.*
9 *Iudex appellationis habet pronunciare sententiam latam post appellationem non tenere.*
10 *Appellandum est gradatim,fallit tribus modis.nu.11.nu. 15.& nu.17.*
12 *Iudex competens dicitur,licet eius iurisdictio declinari possit.*

13 Pro-

13 *Prorogatio iudicij non potest fieri sine consensu proprij iudicis.*
14 *Prorogatio non habet locum in causa appellationis.*
16 *Consuetudo tribuit iurisdictionem non habenti.*
18 *Appellari ad Imperatorem de iure ciuili immediate non potest, fallit in scholaribus, nu. 19.*
20 *Consuetudo, quòd de vicario ad episcopum appelletur, an valeat, & quomodo procedat, nu. 36.*
21 *Appellari non debet ab eodem ad se ipsum.*
22 *Appellationis substantia est, quòd ad maiorem iudicem referatur.*
23 *Consuetudo contra substantiam appellationis, nõ valet vt irrationabilis.*
24 *Appellatio corrigit iniquitatem, & imperitiam iudicis.*
25 *Cõsuetudo, quòd minor in maiorem habeat iurisdictionem, irrationabilis videtur.*
27 *Tribunal episcopi, & vicarij idem de iure canonico reputatur.*
28 *Vicarius habet iurisdictionem ordinariam, & quomodo hoc procedat, nu. 29.*
30 *Iura canonica, & ciuilia in dubio concordari debent.*
31 *Papa si constituat vicarium in curia Romana, à tali vicario poterit appellari ad papam.*

1 Dilecti ij. ¶ † Primo no. q appellatione interposita ad archiepm, officialis eius cognoscere põt. Idẽ colligit in c. dilecti. s. eo. in c. significãtib de op. no. nun. in c. Romana. e. ti. in 6. Et hoc intelligit de officiali principali, videlicet de vicario, q vnũ, & idẽ tribunal facit, c. 2. de cõsue. in 6. d. c. Romana. no. in cle. & si principalis. in gl. in ver. officialis. de rescri. & tradit Cal. cõs. 2 2. c. ti. † Et circa hoc quæritur, an à delegato epi ad vicariũ eius appellari possit. Abb. arguit ad partes, & finaliter cõcludit, q ad epm ipsum debeat appellari, si pñs, vel in loco vicino reperiatur. Dñi mei de Rot. in deci. 350. licẽt officialis & est tertia in rub. de off. vic. in nouis, tenẽt indistincte, q ad vicariũ eius appellari possit, qa sicut appellari põt ad epm, ita & ad officialẽ eius, vt hic, & in d. 3 c. dilectus. cũ si. s. all. & sequitur Peru. in 2. q. hic. † qa qđ facit vicarius, ur fcm ab epo. gl. in c. j. de capel. mo. in 6. Facit text. & qđ ibi Bal. in l. fi. C. vbi, & apud quos. & idẽ Bal. tenet in d. c. dilectis, col. 3. Pro opi. tñ Ab. facit, qa semel cã fuit exẽpta à vicario, ex quo 4 alij spãlr cõmittitur, c. studuisti. de offi. dl. † Et hoc ẽt vr hr locũ in cã appellationis, qa eadẽ cã est, cũ de eadẽ tractetur, vt no. in l. inuitus. C. de procu. Vñ incõsulto epo nõ dẽt uicarius de tali cã se intromittere. Facit tex. in d. c. studuisti. & qđ no. Abb. post alios de delega- 5 to papæ, † à quo ad delegatũ gñalẽ ipsius papæ appellari nõ põt. Et in qõne ista idẽ Abb. dicit in c. si qs ꝯ clericũ. de fo. cõp. col. 11. ver. sed circa pdicta. Et idẽ ẽt voluit Ro. in no. 454. tu habes. 6 vbi ad hoc all. bonũ tex. in c. si ꝯ vnũ. de of. dele. in 6. † Ista ꝯclo limitatur, nisi eps esset absñs, vt p Abb. hic, & in d. c. si qs ꝯ. ar. tex. no. in l. hoĩem. ff. mã. de quo plura tradũt Mod. in c. j. de ꝯst. facit tex. in l. si lõgius. in prin. ff. de iud. & in pposito est bonus tex. in c. cũ 7 nullus. §. j. de tẽp. or. in 6. † p pabsñtiã ª epi ptãs vicarij, ampliatur. Et a illũ tex. in no. q. all. Abb. in ꝯsl. 88. facti ꝯtingẽtia, co. 7. ver. venio ad quartũ. li. 1. Do. in d. c. si ꝯ vnũ. de off. dele. in 6. Et in simili est di- 8 ctũ Arch. in c. Reatina. 84. di. † Qđ si cõsensus regis, vl archiepi aliquo casu requirit, eo absẽnte vicarius supplet. Facit tex. in c. j. 9 §. fi. ne sede vac. in 6. ¶ † Scdo no. q iudex appellationis hẽt prũciare sniam latã post appellationẽ nõ tenere. Et hoc clarũ est, qñ exprsse petitũ fuit. Est n. tutior practica, vt in libello appellationis hoc petatur, vt dicũt Hos. & Do. hic. Idẽ tñ eẽt si ñ petatur, qa accessorie hoc venit, & ex nã ltĩmæ appellationis tacite intelligit, fm Ion. & Doc. facit tex. in c. exhibita. s. de iud. in c. significãte. j. e. in l. cũ ex cã. 10 ff. e. Et de his attẽtatis post appellationẽ instituit Peru. hic ¶ † In gl. pe. 11 gradatim appellãdũ est, vt hic cũ ꝯcor. in gl. alle. † Primo fallit, qñ pcedit in cã appellationis corã supiore, ad quẽ omisso medio, appellatũ fuit, & p appellatũ nõ opponitur, nã pcessus tenet, fm gl. hic, q Abb post alios sequitur. Et dicit Imo. hic, seruãdũ eẽ in practica. Et tenet Abb. in c. referẽte. j. de pb. Ro. in deci. 387. licet si tres. Cal in cõs. 1. eo. ti. vbi dicit hoc pbari rõne, q Abb. ẽt adducit hic, qa sicut cõsuetudo hoc opatur, vt j. dicã, q sicut cõsuetudo tacito cõsensu inducit, idẽ ergo vr qñ pars nõ cõdicit, qa tacitus hr cõsensus. Et ita se hẽt cõis opi. In ꝯriũ tñ arguit Imo q immo pcessus sit nullus, p c. j. de fo. cõp. in 6. in prin. vbi corã archiepo pcedi nõ põt, ẽt de cõsensu partiũ, omisso medio articulo appellationis. Et qa si pcessus valeret, hoc eẽt ex tacita progatione, q fieri nõ põt, nisi de cõsensu pprij iudicis, c. significasti. de fo. cõpe. Et sic nõ vr valere pcessus, tanq factus sit corã iudice incõpetenti. l. fi. C. si a nõ cõpe. Peru. hic rñdet, q tex. in c. j. de fo. cõpe. nõ loquitur in cã appellationis, sed in cã principali. & in cã appellationis iste, ad quem appellatur, omisso medio dr iudex cõpe- 12 tẽs, nisi excipiatur. † Nã cõpetẽs iudex dr, licẽt eius iurisdõ declinari possit, vt p gl. in cle. 2. vt li. pẽ. & idẽ dicit Aug. de Are. in l. j. §. si quis. col. pe. ff. eo. vbi ad hoc alle. gl. in l. 2. ff. de iudi. Et per hoc rñdet ad illud, qđ dictũ est de progatione, qa illud locum hẽt, qñ litigatur corã incõpetẽti: secus si iudex cõpetẽs sit, vt in isto casu vr. Victũ. tñ p opi. Io. q nõ ualeat pcessus, bñ facit tex. in d. c. 1. de fo. cõpe. quẽ ipse inducit. licet. n. loquatur in cã principali, tñ sicut iudex appellationis mediante articulo appellationis de cã principali cognoscit, c. vt debitus. s. eo. non tñ omisso tali medio appellationis, ẽt cõsentientibus partibus, de cã principali cognoscere põt. Ita ergo pariter vr dicendũ, q superior nõ possit cognoscere de appellatione, omisso inferiori, ad quẽ gradatim dẽt appellari. 13 † Similiter progatio nõ põt fieri, nisi de cõsensu pprij iudicis, d. c. significasti: ergo pcessus nullus vr. Nec est verũ, q iudex appellationis, ad quẽ omisso medio appellatur, dicatur eẽ cõpetẽs, qa nõ vr hre iurisdõnẽ. ad hoc vr tex. in l. Imperator. ff. eo. dũ ibi dr, Nõ recte ad Imperatorẽ appellatũ esse. Et q processus sit nullus, expresse tenet Bar. in l. j. §. si qs in appellatio- 14 ne. ff. e. dũ rñdet ad tex. in l. si p errorẽ. ff. de iurisd. om. iudi. † Nec isto casu vr facta prorogatio, ut dictũ est. Et qa in cã appellationis nõ hẽt locũ prorogatio, ut singulariter tradit Bald. in ti. de pa. Cõstã. in uer. in causis circa fi. in uers. hoc quoq; nos. de quo tñ aliter sentit Are. in c. qm ꝯ. col. 15. de proba. Nõ ob. rõ, q pro cõi opi. Abb. hic adducit, & Cal. in d. c. 1. de tacito cõsensu. ex quo cõsuetudo causatur, qa in cõsuetudine tacitus cõsensus simpliciter nõ cõsideratur, sed ultra cõsuetudinis illud facit. sed in casu nro esset cõsensus tacitus simpliciter, q non ur sufficere, 15 p s. dicta. ¶ † Scdo fallit, qñ cõsuetudo eẽt in ꝯriũ. Nã ualet cõsuetudo, ut omisso medio appellet, ut in gl. hic, & probatur in c. Romana §. j. eo. ti. in 6. & iõ ualet consuetudo, q ad principẽ de iure ciuili, ẽt immediate appellet, ut no. Bal. in auc. quas actiones. C. de sacrosan. ec. facit tex. in c. si duobus in fi. s. e. in c. licẽt 16 ex susceplo de fo. compe. † Consuetudo ẽt tribuit iurisdõnem non habẽti. c. cũ contingat. de for. compe. x. q. 3. c. conquestus. c. dilectis. s. de arbi. A fortiori ergo iudex, q reperitur hic iuris- 17 dictionẽ, poterit habilitari. ¶ † Tertio fallit in summo põtifice, 18 ad quẽ omisso medio appellatur. 2. q. 6. c. Romani. † Secus tñ est de iure ciuili, qa ad imperatorẽ immediate appellari nõ põt, l. im- 19 peratores. ff. e. ti. nisi in scholaribus, † vt dr Bal. p illũ tex. in auct. habita. C. ne fil. pro pa. & sequitur Abb. in disputatiõe, Gãdulphus clericus in penul. char. col. 3. uersi. fm dictũ. Alios casus prose- 20 quunt Abb. & Doc. hic. ¶ In ea gl. ibi, idẽ credo. † ista consuetudo reprobatur, vt Abb. hic, & Doc. dñi, ut est casus in c. 2. de cõsue. ubi reprobatur cõsuetudo, q de uicario ad epm appelletur. 21 Et hoc ur duplici rõne. † Prima, qa ab eodẽ ad se ipm appellari nõ debet. ut dr in d. c. 2. dẽt. n. esse distinctio psonarum inter iudicem à quo, & iudicẽ ad quem appellatur, arg. l. 2. de stip. ser. 22 & c. fi. de inst. † Secunda est, qa de substantia appellationis est, q 23 ad maiorem iudicem referatur, ut dicit gl. in d. c. 2. † Et ꝯ substantiam appellationis consuetudo nõ ualet, qa irrationabilis ur. 24 † ideo non ualet. c. fi. s. de consue. nã appellatio corrigit iniquita- 25 tẽ, uel imperitiã iudicis. l. j. ff. eo. † Et irrationabilis ur consuetudo, q minor habeat iurisdõnẽ in maiorẽ. iõ nõ ualet, ut tradit 26 Arch. 16. di. in c. inferior. & late circa hoc dixi in rub. s. e. † & pdicta conclusio procedit de iure cano. secus est de iure ciui. qa non solum ualet consuetudo, sed ẽt de iure cõi, ut à sententia uicarij ad ordinarium eius appelletur, ut no. dicit Bald. per illũ 27 tex. in l. a proconsulibus. C. eod. titu. † & ratio uidetur, quia de iure canonico idem tribunal reputatur episcopi, & uicarij, d. 28 c. 2. de consue. & in c. Romana. in prin. eo. ti. in 6. † & ideo uicarius habet iurisdictionẽ ordinariam, ut per gl. in d. c. Roma. in uer. generaliter. & in c. 2. io uer. officialem. de offic. uica. in 6. 29 † Sed de iure ciuili uicarius nõ habet ordinariam, ut tradit Alc. in rub. de off. eius, col. 5. Bar. tñ in l. præcipimus. C. eo. ur uelle, q non sit dña quãtum ad hoc inter ius canonicum, & ciuile. 30 † & in dubio debent iura canonica, & ciuilia cõcordari, vt no. in c. j. de no. ope. nun. & tex. in d. l. a proconsulib. vr loqui in uicario electo a principe. ut colligitur in l. j. §. a pfectis. ff. de leg. 3. & iste ẽt de iure cani. hẽt ordinariã iurisdõnẽ, vt Alc. deducit in d. rub. de off. eius, & iõ in illo casu cessat rõ, q ã allegatur, & tenẽdo hic, q non sit dña inter ius canonicum, & ius ciuile, ad tex. in d. l. a proconsulibus responderi põt, q loquitur in uicario pfecti ptorio, a quo pfecto ptorio appellari non põt, l. 1. C. de off. pfec. ptor. & hoc priuilegiũ non transit in uicarium eius. Ideo ne ui- 31 carius male iudicaret, ad ipsum præfectum appellatur. † Sed in casu nostro licẽt a uicario non appelletur ad epm, ad superiorem appellari põt: ex quo inferri ur, q si Papa, a cuius snia non appellatur, in curia Romana uicarium sibi cõstituat, put hr in c. 1. de offic. uica. q tali casu ab illo uicario ad Papam poterit b appellari. ᵇ qđ notandum est, & quod dictum est non ualere consuetudinem, q ad minorem iudicem appelletur, hoc declarari debet, ut late dixi in rubr. supra eo.

ADDITIONES.

a Propter absentiam. Confirmo ex his, quæ no. scribit d. Ias. ubi etiam ad istud propositũ refert se consuluisse in l. cum filiusfami. in 2. col. in prin. ff. si cer. pe.

b Appellari. Cõfirmo ex his, quæ no. scribit Soci. in consi. cxcv. col. 2. versi. postremo posito, & per discursum illius consilij.

SVMMARIVM.

1 *Mater dicitur habere filios in potestate ratione tutelæ.*
2 *Mater censetur tutrix relicta, quando pater reliquit filios in eius potestate, vel in eius manibus.*

3 Mater

3 *Mater non dicitur relicta tutrix filiorum, quando pater reliquit eos sub ipsius custodia.*
4 *Tutela non venit sub nomine custodiae, vel cura.*
5 *Tutela matris ipso facto extinguitur per transitum ad secunda vota.*
6 *Mater executrix data in testamento per transitum ad secunda vota, non priuatur officio executionis.*
7 *Tutor deposita tutela, an possit nomine pupilli cōueniri, & quomō intelligatur.*
8 *Iudex si neglecta exceptione ad vlteriora procedat, videtur tacite reijcere exceptionem, & sic ab eo appellari potest.*
9 *Appellari potest, quando exceptio proposita reijcitur.*
10 *Appellari potest, quando exceptio proposita non admittitur.*
11 *Appellari, an possit si iudex tertio interpellatus, vt admittat exceptionem supersederet, & quomodo intelligendum sit.*
12 *Patria potestas non impedit tutelam.*
13 *Tutor dicitur habere potestatem in personam pupilli.*
14 *Curator non dicitur habere potestatem in minorem, cū principaliter detur bonis.*
15 *Curator furiosi dicitur habere potestatem in eum.*
16 *Mater suscipiens tutelam sine renunciatione Velleiani, non efficitur tutrix.*
17 *Conditio non dicitur continere leuem solennitatem.*
18 *Administratio tutoris, an valeat si non conficit inuentarium, & nu. 22.*
19 *Tutor non debet administrare nisi confecto inuentario.*
20 *Et administratione sibi a iudice concessa.*
21 *Nisi tamen esset res peritura, aut pupillo expediret.*
23 *Tutela matris, an sit legitima.*
24 *Tutela legitima, quae agnatis defertur, regulatur ab haereditate.*
25 *Agnati in tutelis cognatis praeferuntur, quando per statutum eis etiam in successionibus praeponuntur.*
26 *Tutela legitima, quae matri conceditur, non regulatur ab haereditate.*
27 *Tutela conceditur matri propter affectionem in filios, non respectu haereditatis.*
28 *Mater non excluditur a tutela filij, licēt per statutū ab eius successione repellatur.*
29 *Mater amittit tutelam statim, quod vadit ad iudicem, & dicit se velle transire ad secunda vota.*
30 *Matre transeunte ad secunda vota est locus datiuo tutori, & quomō intelligatur.*
31 *Iudex tenetur dare tutorem pupillo, quem mater volens transire ad secunda vota, audiens iudicem nominauit ei.*
32 *Iudex in dando tutorem pupillo, non adstringitur sequi matris consilium.*
33 *Mater si non petit dare tutorem filio infra annum, priuatur eius haereditate.*
34 *Mater habet ad petendum filio tutorem dari, si est maior 25. annis, si est minor, excusatur.*
35 *Mater excedens 18. annum, quae ex forma statuti habetur pro maiore, an excusetur, si infra annum non petijt tutorem filijs dari.*
36 *Statutum recipit interpretationem secundum iura communia.*
37 *Succedere sperans ab intesta. pupillo, dummodo sit in proxima spe, si ei tutorem dari non petiit, priuatur haereditate.*

EXparte. ¶†Primo no. ꝙ mr̄ tōne tutelæ dr̄ hr̄e filios ī ptāte. †Ex quo infert Bal. hic, in fi. ꝙ si pr̄ reliquit filios in ptāte matris, vr̄ illā tutricē cōstituere. Et idem esset, si in manibus [a] matris relicti essent, qa exponūtur, id est, in potestate. [b] l. fi. ubi gl. in ver. in sua manu. C. de eman. li. no. in l. manumissiones. ff. de iustit. & iu. †Secus si filij relinquantur sub custodia [c] matris, nā pp hoc non vr̄ tutrix relicta. l. q aliena. §. quāquam. ubi gl. & Bal. ff. de neg. gest. & idem no. Bal. ī l. oēm, co. 1. C. ad Tertu. & in cōs. 229. dicta particula test. ver. sed nunqd. lib. 4. Bal. tn̄ hic dicit, ꝙ tex. in d. §. q̄q̄. procedit a iure ffорū, quo tpe nō poterat mulier dari tutrix. Secus ergo, vr̄ hodie, ut dn̄t Imo. & Pan. de Ca. in l. sed si hoc. §. fi. ff. de ꝯdi. & dem. † Sed tn̄ ēt hodie idē dīcēdū est, qa sub noīe custodiæ, vel curæ nō venit tutela, qa est qd maius, vt no. Bar. in l. tutores. §. 1. per illū text. ff. de admi. tu. & tradit Are. in cōsi. 26. col. 3. viso pūcto. Et ꝑdicta cōclō in se vera est, per ea, quæ hn̄t in locis s̄. all. Sed hic nō bn̄ ꝓbat̄, ꝙ uerbum, ptās, includit tutelam, quia spāliter dr̄ tutela ibi, sub ptāte, & tutela ipsius ergo nō vr̄ sub illo verbo, potestate, comprehēdi tutela, de qua spāliter facta est mētio arg. l. doli clausula. ff. de verb. obli. Et hoc patet ex verbis præcedentib. dūt dr̄, res de quibus agebatur, & filij eius sub potestate, & tutela. vnde vr̄ ꝙ verbum, potestas, ad res, & tutela ad filios referatur. ¶†Secundo no. ꝙ per transitum ad secūda vota tutela matris ipso facto extinguitur. de quo dicam in gl. & hoc ꝓcedit in tutela. †Secus, si mulier sit executrix data in testō, qa transeundo ad secunda vota, officio executionis nō priuat̄, vt no. Bar. in l. a filio. ff. de ali. & ciba. leg. in prin. & sequit̄ Bal. in auc. eildē pœnis. in fi. C. de sec. nup. ¶†Tertio no. cū, q desijt esse tutor, non posse amplius noīe pupilli cōueniri, & hoc verum est ꝓ negotijs nouis. Secus est ꝓ causis incboatis, ꝓ qbus tutor ten̄, licet sit finita tutela, nisi ī curatorē sit trāslata administratio, vt Ab. hic dicit, ꝑ tex. in l. j. ut cau. post pub. adsit tu. Ad idē text. ī l. ita āt, §. si tutor. ff. de admi. tu. & no. Bar. ī l. Lucius. §. Paulus. ꝑ illū tex. ff. e. ti. & ad idē tex. in l. si tutor post finitā. ff. de tu. & ra. di. ī l. qd ergo. in §. iudicio. C. de ꝯiudi tu. ¶†Quarto no. ꝙ si iudex neglecta exceptione ad vlteriora ꝓcedat vr̄ tacite exceptionē reijcere, [d] & ab eo appellari pōt, vt est tex. sing. hic sm Card. & no. Bar. in l. a ꝓcedēte. circa fi. C. de dila. quē Ab. hic adducit, & idē Abb. in c. cū sup. ī gl. ij. in fi. s̄. de off. dele. & tradit Rot. in 14. deci in ti. de exce. in anti. Bal. in l. j. col. fi. C. de or. iud. Ro. in consi. cccxa. circa primū, col. pe. de quo insistit Peru. hic late. Mod. in c. suborta. de re iudi †Et dicit Ab. hic, ꝙ ꝑ istū tex. limitatur c. dilecto s̄. eo. dū ibi hr̄, ꝙ appellari pōt, qn exceptio proposita reijcit̄. † Nā idē est, si ad ulteriora ꝓcedat̄, vt hic. †Et idē est, si iudex ex ꝑsse nō admittat, [e] qa idē est dicere, nō admittit, ꝙ reijcit. ut no. Bal. in l. 1. in fi. C. de neg. ge. Et idē si iudex tertio interpellat⁹ supsederet. nā appellari pōt, vt Ab. hic dr̄, ar. c. j. de sup. neg. ꝑl. Facit gl. in cle. dudū. in ver. recusauerint. ꝺ sepul. cū cōcor. ut tradūt Mod. in c. ex lr̄is. s̄. de cōst. Sed in ꝯriū vr̄ text. in cle. q̄uis. de appel. ubi sufficit vnica interpellatio eodē cōtextu sæpius facta, q̄ ꝓ vna hr̄, vt ꝑ gl. in c. ab eo. de appe. in 6. & ꝑ gl. in l. 4. ff. de pig. act. Et isto medio Ro. reprobat cōem opi. in suo sing. 419. Ego dixi. & in ꝯsil. 417. in ꝓposito casu. col. 1. & Mod. sequuntur in d. c. ex literis. restringēdo tex. in d. c. 1. de sup. neg. ꝑla. vt spāliter in casu suo ꝓcedat, qa canon ibi vltro ꝓcedit. Sed saluādo cōem opinionē, ista tn̄ sio melius accōmodari ꝑt ad d. cle. q̄uis. vt dicamus, ꝙ trina applo regrat̄, ꝑut dr̄ in d. c. j. Et hoc nō negatur in d. cle. q̄uis. sed solū inducit̄, ꝙ eodē ꝯtextu fieri possit. Et hoc mō ille tex. adaptat̄, sm Roma. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori in additionibus, ff. de no. ope. nū. Et sic licēt interpellatio pluries facta eodē ꝯtextu ꝓ vna hēat, vt s̄. dictū est. hoc fallit ī d. cle. q̄uis. vbi canō disponēdo vlteri⁹ ꝓcedit. ¶In gl. ibi, sed ꝑ officiū tutelæ. bn̄ recidit filius ī potestate matris, & Abb. in princi. hoc declarat. Et hoc ꝓcedit, ēt si ipsa mulier sit in potestate pr̄is. †Nam patria potestas nō impedit tutelā, Insti. qui da. tu. in testa. pos in prin. qa diuersa est pr̄ia potestas a potestate tutoris. Secus esset in eadē specie potestatis l. sic eueniet. ff. de adq. & dicit Abb. hic, ꝙ licet tutor dicat̄ habere potestatē in personā pupilli, secus tamen est in curatore, qui datur principaliter bonis nō personæ. l. in copulādis. C. de nup. Et hoc verū ītelligit̄, † nisi esset curator furiosi, q dat̄ principaliter personæ, sicut tutor, vt no. Sal. in d. l. ī copulādis. facit tex. Insti. de cura. in prin. ¶†In gl. ibi, & renūciat Velleiano. & si absq; tali renūciatione tutelā suscepit, nō valet tutela, qa ista nō dr̄ eē leuis solēnitas, ut Abb. hic cōcludit post Bar. in d. auc. mr̄i, & auiæ. co. j. ver. q̄ro qd si mr̄. & sequit̄ Bal. ibi 1 j. col. pōderando tex. q loq̄t̄ condōnaliter, si renunciauerit Velleiano. † & cōdō nō dr̄ cōtinere leuem solēnitatē, l. prætor. ff. de colla. bo. & idē tenet Ang. in l. fi. C. quā. mul. tute. offic. bonus tex. in l. in dubiū. C. de tut. & cu. q nō sati. facit tex. in l. fi. §. oēm, & ꝙ ibi Bar. C. de admi. tu. & qd no. Bal. in l. si tutor. in fi. C. in q. cau. in integ. rest. nō est neces. Et quæ in matre requirantur, vt tutelā habeat cum administratione, no. Ange. in consi. 50. in themate, in prin. Et de alio tutore tradit Pau. de Ca. in cons. cccl. postquam iste tutor. col. 3. no. gl. & Bar. in l. legitimos. in prin. ff. de legi tutor. ¶†Quærit Abb. hic, an valeat administratio tutoris, si nō fecit inuētariū. †Ad declarationem præsupponendum est, ꝙ tutor non debet administrare, nisi prius inuentariū cōficiat, l. tutor, q repertorium. §. j. ff. de admi. tuto. ubi Bart. & in l. tutores. C. eo. ti. & in l. fi. C. arbi. tuto. §. illud proculdubio. † Et ultra inuentarium requiritur, ꝙ sibi administratio concedatur a iudice, ut no. gl. & Bar. in l. ltīmos. supra allega. in prin. gl. in l. tutores. C. de administ. tuto. & not. Bal. in d. l. si tutor. in prin. C. in quibus caus. in integrum rest. non est neces. † Et hæc uera sunt, nisi esset res tempore peritura, vel pupillo expediret, vt no. Bar. in l. tutor, qui repertorium. in fi. prin. ff. de admi. tuto. & in d. l. ltīmos. in fi. prin. & probarut in l. fin. ubi Bar. & Bal. C. de tut. & cur. q non satisd. cum concordan. ut tradit Ale. in cōs. 165. col. fi. circa fi. lib. v. †Si ergo tutor non fecit inuentarium, prout regulariter tenetur, & absq; alia solennitate, ita ex abrupto administrauit. Abb. hic concludit, ꝙ tenet administratio, potest tn̄ tanq̄ suspect⁹ remoueri. & hoc pri⁹ tradit Bar. in l. tutor, q rep. totiū, quē Abb. hic adducit. Et tali casu tutor vr̄ eē in dolo, [f] & tenetur

ADDITIONES.

a ¶Fr. Paro. In manibus Pro hoc addo bn̄ facere tex. ī c. cū venissent. ibi ad manus nostras. de cōst. Et ibi pōderat Barb. q multa dicit de ista dictiōe, manus, seu ei⁹ significatu. ibi vide & adde hoc. & adde ei qd refert Ias. ī l. manumissiones. in 1 col. vbi refert se cōsuluisse ī ciuitate Mutinæ, ꝙ si testātor dicat ī testō, filiū meū relinquo ī manib. mr̄is suæ, ꝙ ꝑ illa verba cēseat̄ cōstituta tutrix testāria. & ibanno ꝑterito inducebā ista ad q. ꝺ qua fuit magna cōtētio, vꝫ ꝙ si testātor dixit ī testō, ꝙ relīq̄rat filios sub gubernio, regimine administrōne, & cura, ꝙ ꝑ talia verba cēset̄ testātor oīno voluisse ipm̄ eē tutorē testāriū. & inter alia allegādo inducebā idē, qd refert in no. q. Barth. Soz. in l. q duos in 1. col. ff. de reb. dub. vbi refert, ꝙ alias habuit qō. in facto, ut per eum, & adducebam etiam, quod specialiter consuluit idem Soz. in consi. 83.
b Al. In ptāte. De hac cōclōne vīd Galig. ī rep. l. Cētu. ī pe. col. ī fi. ff. ꝺ vul. & pu.
c Custodia. Idē Ro ī sin. 164. cōmisio. Bal. cōs. 428. li. 4. & cōsi. 294. dcā ꝑticula. li. v. uīd Pau. ī l. cum ita leg. de co. & Nic. Boe. dec. Bur. 124. Are. cō. 76. viso te.
d Syl. Ald. Reijcere. Vide de hoc Dec. in c. cum super. col. 2. de off. deleg.
e Syl. Ald. Admittat. Vide quæ addidi ad Bar. in l. a procedente, C. de dila.
f ¶In dolo. Vide late do. And. Sic. in consi. suo lx. in 3. volu.

a tenetur ad interesse, & contra eum iuratur in litem, d. l. tutor. q reperto-
rium. in prin. no. Bar. in cons. cl. cum predicta. Pet. de Anch. in cons. 317. in
casu, q vertitur. Ro. in cons. 118. quo ad primum in 2. dub. & in cons. 413.
quo ad primum. Ful. in cons. xxv. spatiis miles. Bal. in cons. 353. ad euiden-
tiam permittendum est. Ang. in cons. clxxv. viso dicto statuto. Et dato,
quod tutor bene administrauerit tutelam, non excusatur, quando illam legitime
non accipit, vt no. Bal. dicit in l. omnem, co. pen. ver. quaero quid si mater.
C. ad Tertu. & in l. matres, col. 2. ver. quaero nunquid mater. co. ii.
& idem Bal. in l. precibus, col. v. ver. quaero, quid si mater. C. de impu. & ali.
sub. Quandoque tutor etiam excusatur, & in eo bona fides presumitur, licet
supra dicta non obseruauerit, vt in no. casu tradit Pau. de Ca. in cons.
23 cccl. supra alle. postquam iste tutor, col. pe. & fi. ¶ †An autem tutela matris
sit legitima. Abb. concludit quod sic, licet voluntaria sit, post Bar. in d.
auc. mat. & au. col. 3. ver. quaero, an mater. Est tamen differen-
24 tia, †quia tutela legitima, quae agnatis defertur, regulatur ab hereditate, l. j. in
25 prin. de legi. tu. †Et ideo si per statutum agnati cognatis praeferantur
in successionib. eodem modo in tutelis preponuntur, secundum Bar. in d. l. j. & d.
l. 3. §. fi. & in cons. ciuitatis Mediolani, quod refert, & sequitur Pe. de Anch.
in c. j. car. xj. net. quid si lex prouidit. de consti. & idem Sal. in l. fi. C.
de legi. haere. in fi. & in auc. sicut. C. de legi. tu. circa fi. versic. quaero
26 tertio si statutum. †Sed ista tutela legitima, quae matri conceditur, non
regulatur ab haereditate. Quod patet, quia mater in hereditate filij omnibus
agnatis praefertur, per senatusconsultum Tertu. Et tamen in tutela, quam olim a
principe habuisset, iuxta, l. fi. ff. de tute. non praeferebatur agna-
27 tis, vt est tex. in l. 2. §. ius illud. C. quando mu. tu. offi. ¶ † Tutela ergo
non defertur matri hodie respectu hereditatis, sed propter affectionem ma-
28 tris in filios. §. quia vero. in Auc. vt si. pre. hi. ma. deb. †Et ideo, li-
b cet mater a statuto excludatur ab hereditate filij, non tamen mater excludi a tu-
tela. Ita no. decidit Sal. in d. auc. matri, & auiae. col. v. ver. nono
quaero ab extra. quia non datur matri tutela, eo quod haereditas sibi defera-
tur, sed quia mater est. Et hoc idem tradit Sal. in d. auc. sicut. in fi. C.
de legi. tu. Et expresse hoc prius voluit Io. And. in addi. Spec. in
ti. de cura. col. 6. vbi ponit instrumentum curae furiosi. circa fi. ver. dicit
Vbertus de bob. & ita alias consului Pontremoli. & reperio, quod
ista sequitur Alc. in consil. cxxvj. viso statuto. sub rub. de tutelis. li.
29 3. ¶ †In gl. ibi, soluta est tutela. immo statim, quod vadit ad iudicem,
& dicit se velle ad secunda vota transire, desinit esse tutrix, vt Bar. con-
cludit in d. l. si quis sub conditione, col. pen. ver. quaero, an statim. ff. de
test. tu. & in auct. sacramentum, C. quando mul. tu. offi. in ver. quaero, an statim.
30 Bal. in l. omnem col. 1. C. ad Tertu. cum si. †vt tradit Ang. Aret.
Insti. de legi. pa. tut. in fi. col. Et matre transeunte ad secunda vo-
ta, est locus datiuo, secundum gl. in d. auth. sacramentum. C. quando mul. tut. off. Quod
verum intellige, quando assumpsit tutelam, & postea volens transire ad secunda
vota vadit ad iudicem, & petit dari tutorem, vt Bar. concludit in d.
auth. sacramentum. & sequitur Bal. ibi & Sal. Idem tenet Bar. in l. si quis sub con-
ditione. in versi. quaero matre exclusa. ff. de test. tut. & sequitur Bal.
ibi circa fi. & late Ang. in auth. matri, & auiae. C. quando mul. tu. off.
31 Facit, † quod no Bar. in l. 1. C. de test. tu. Et tali casu debet dari tutor a
iudice ille, quem mater nominauit. §. fin autem tutela. in auc. de nup.
& no. Bal. alle. illum tex. in d. l. si quis sub conditione, col. fi. dicens, quod Bar.
de facto ita sibi rndit. & tenet Bar. in l. credendum. in fi. ff. q pe.
32 †Non tamen iudex adstringitur, vt sequatur consilium matris, vt no. decla-
rat Bal. in l. precib. C. de impu. & aliis substi. in 6. col. versi. scias.
33 & in d. l. omnem. ver. an datiuus. ¶ †Subiicit Abb. hic, quod si ma-
ter non petat dari tutorem filio infra annum, priuatur haere-
34 ditate. §. fin. Institu. ad Tertul. cum simil. ut per Abb hic. ¶ † Et
no. quod Abb. expresse tenet, quod mater habeat annum, & proba-
tur in d. §. fi. quem Abb. adducit, & idem concludit Bal. in l. precibus.
C. de impu. col. 6. versi. modo quaeritur, & idem Ang. in l. sciant.
C. de legi. hae. in prin. & sequitur Io. de ana. in consi. xlv. visis his. Et
ista est communis opin. vt concludit Ang. Are. in d. §. fin. Et late tradit
Pau. de Ca. in cons. 372 postpositis auctoritatibus. Et hoc verum in-
telligitur in matre, quae sit maior xxv annis. nam si sit minor, ex-
35 cusatur, vt est tex. in l. 2. C. si aduer. delic. † Quid autem si mulier, quae
excedit xviii annum, habetur pro maiore xxv. annis, vt est Florentiae, an
36 excusetur. Alias fuit consilium, quod non. † quia quo ad istam poenam maior
xxv. annis reputatur, quia statutum recipit interpretationem secundum iura
communia, arg. l. sed & posteriores. ff. de leg. & per gl. in l. sciendum. ff. quis a-
tit. cog & no. Bar. in tra. ad reprimen. in ver. non obstantib. Et speciali-
ter facit, quod no. Bal. in auc. si capitur. ver. sed iuxta hoc quaeritur. C.
de epi. & cle. & ualet statutum. per no. per Sal. in l. ii. C. de his, quibus
37 aeta imped. ¶ †Et quod dictum est de matre, idem dicit Abb. esse in
quolibet alio, qui ab intestato potest succedere, ut est tex. in l. sciant
cuncti. C. de legi. haere. & hoc intelligitur in eo, qui est in proxima
spe succedendi, qui immediate uocatur. secus in aliis remotio-
rib. ut no. Bar. distinguit in cons. 18. uiso testam, alle. gl. no. in l. ne
potibus. C. qui pe. tut. ubi Bal. no. illam pro singu. & idem sequitur
Bal. in l. sciant. supra alle. & tradit in l. precibus. C. de impu. & ali. sub-
sti. col. 4. versic. sed si impubes & in l. matres. col. ii. C. ad Tertu.
38 ¶ † Postremo, quod dicitur in tutela secundum Abb. hic, etiam habet locum
c in cura. alle. Spe. & Bar. in locis supra allega. per eum hic. Et ad hoc
bonus tex. in l. 2. §. si mater. uersi. quid si curatores non petit. ff.
ad Tertu. & ibi no. Bar.

ADDITIONES.

a In litem Contra tutorem, & curatorem, & omnem alium administratorem, quando possit iurari in litem, vide amplum tra. Io. Bapt. de Plotis Comitis, & Doctoris Nouariensis, in l. si quando nu. 194. versi. nec iurari poterit in litem cum seq. vsque ad nu. 254. ver. sic & decretum, nu. 268. ver. sed redeundo, nu. 305. sed vt opus cum se. vsque ad nu. 390. ver. in depositi. C. vnde vi. ubi ponit ampliationes, & limitationes, quando tutor ac curator teneatur, & quando possit iurari contra eos in litem.

b Mater. Adde, quod mater non petens dari tutorem, vel curatorem filio impuberi infra annum, priuatur successione filij. & idem est in auia. Io. Ba. Plotus in l. si quando. nu. 34. ver. mater, & auia. C. vnde vi. & adde, quod mater, & auia priuatur successione etiam si petijsset dari tutorem, & curatorem, & fuerit decretum, & non solicitarunt per eum fieri inuentarium, vel si mater, & aui acceperunt tutelam, & transiuerint ad secundas nuptias, non petito tutore, & ratione non reddita. idem Plotus in d. l. si quando. nu. 234. ver. mater in fi. Et limita. primo non habet locum contra matrem minorem. vt per Dec. hic, & Plot. in d. ver. mater. secundo limita non habere locum vbi extaret statutum, aut decretum, prout est Mediol. ac Nouariae, quod mater, & auia debeant interpellari per masculos propinquiores, an velint acceptare tutelam, alioquin, quod ipsi teneantur tanquam tutores, & perinde ac si essent tutores, quia etiam mater, & auia si non fuerunt interpellatae, non priuantur successione, vt per eundem Plot. ibi. nu. 235. ver. sed Mediol. & nu. 236. ver. sed mater. Tertio limita, & hoc nota perpetuo, quod ita demum mater, & auia priuantur successione impuberis, si non sint agnati masculi minorum habiles ad tutelam, quibus lex ipso iure dat eis tutelam, ita quod sit locus datiuo, & non legitimo tutori. sed si sit agnatus aliquis, mater, & auia excusantur, nec priuantur successione, etiam si illum pro tutore decerni non petierint, ex quo lex ipso iure, mater vel auia non accepit ante tutelam, tunc creat tutorem, & est communis opinio, secundum quod scribit idem Io. Bap. Plotus in d. l. si quando. nu. 236. uer. sed mater.

c ¶ Cura. Scilicet impuberis, sed apud Gallos tutela, & cura generalis, sunt idem.

SVMMARIVM.

1 *Iudex inferior ex iusta causa potest de iure principem consulere.*
2 *Iura interpretari eius proprie est, cuius & condere.*
3 *Iudex a se ipso habet potestatem iura interpretandi respectu causae, quae coram eo vertitur.*
4 *Iudex pot. committere causam consulendam inuitis partibus, quando s. casus habet probabilem dubitationem, non autem quando res esset clara. ut nu. 6.*
5 *Iudex in re dubia licet sit peritus, potest dicere quod uult habere colloquium cum sapientibus, & caute agit, si id facit.*
7 *Statutum requirens consilium sapientis, omnino habet locum in casu claro.*
8 *Statutum uolens quod iudex teneatur committere causam consilio sapientis, licet calumniose petatur, non ualet.*
9 *Leges, quibus canones non contradicunt, videntur approbatae de iure cano.*
10 *Iudex debet partibus edere copiam relationis fiendae.*
11 *Iudex euitare uolens onus iudicandi, quae poena puniatur. & nu. 12.*
13 *Species tunc generi derogat, quando utraque dispositio ab eodem fonte, & eadem causa efficiente prouenit.*
14 *Partes an possint consultationi formatae ulterius contradicere. & quo intelligendum & distinguendum sit, vide nu. 17. & 18.*
15 *Pars sibi vindicat quando ea praesente, & non contradicente iudex aliquid dicit.*
16 *Pars praesens consultationi factae, ut alicui actui sibi praeiudiciali, si non contradicat, an possit infra decem dies appellare.*
19 *Partes licet consentiant, quod sententia feratur secundum consilium sapientis, a tali sententia poterunt appellare, quod limitatur, ut nu. 20.*

e INtimasti. ¶ † Primo no. quod ex iusta causa
potest iudex inferior principem
a consulere de iure, † quia eius proprie est iura interpreta-
ri, cuius est condere, c. inter alia. de sen. exc. & in l. fi.
C. de leg. ita primo Abb. hic. Et sic videtur requirere, quod
3 iudex ex iusta causa hoc faciat. † Nam iudex a se ipso
habet potestatem interpretandi leges, & canones respectu causae, quae coram eo verti-
tur, ut est dictum in c. in c. cum specialis supra e. quod refert, & sequitur Ab. in c. 1. in 1.
no. de iur. cal. in c. capellanus, col. 1. j. de fer. in c. cum venissent. co.
3. de iudi. cum si. Sed quando dubitat, & a se ipso resolui non potest. iusta
causa videtur, ut ad principem recurrere possit, vt hic. & in l. fi. C. de leg. in
l. 1. & ii. C. de noua. vbi Bal. C. de legi. Ad idem tex. in l. diuus. ff. de
of. presi. ibi, consules nos, facit tex. in l. diuus. la ii. ibi, imperatori re-
scribatur ff. de fal. & in l. ad bestias. ff. de poe. & in l. j. §. fi. ff. de quaestio.
4 in c. per uenerabilem, qui fi sint legi. † Et in fine dixit no. Inn. in c. sup
quaestionum. supra de of. dele. quod iudex, etiam inuitis partibus potest committere
5 causam consulendam. Et hoc pro no. refert, † & sequitur Ang. in l. 1. C. de
sen. ex breui. reci. & per gl. ibi dicit quod in re dubia potest iudex, licet
sit peritus, dicere, quod velit habere colloquium cum sapientibus, & caute
agit, si hoc facit. secundum eum. Ex quo videtur inferri, quod petere possit, ut a
Doctoribus in causa consulatur. Facit tex. in l. dubium. C. de repu. ubi
Ang. post Cy. & idem dicit, & no. Bal. in l. non since. in prin per il
6 lum tex. C. de bo. quae lib. † Et quod dictum est de relatione, & consi. sa-
pientis, intelligitur, quando casus probabilem habet dubitationem,
prout iura supra allegata loquuntur. Secus si res esset clara, quia tunc re-
latio esset malitiosa, quae fieri non debet, ut concludit Bal. in
l. 1 C. de legi. in vers. 3. relatio est malitiosa. Ale. in l. iudices. in
fi. C. de iudi. Et illud est, quod Abb dicit hic, quod relatio habet lo-
cum, dummodo malitiose non fiat. Et eodem modo dicit Bal. in d.
7 l. 1, C. de legi. de statuto, † quod consilium sapientis requiritur, nam in casu cla-
ro locum non habet. & idem no. Bar. in l. ille, aut ille. §. cum in verbis. de leg.
3. & Bal. in l. placet. in prin C. de sacrosan. ec. & in l. 1. C. de re-
la. Ang. in consi. cxxxvi. in q. uertetur, col. 4. & tradit Alexan. in
consi.

8 consi. 62. visa facti narratione. col. fi. li. 2. † Et si statutum velit ꝙ iudex teneatur causam cõmittere cõsi. sapientis, licet calumniose petatur, nõ valet vt latè ꝓbat Signo. in consi. 56. statuto ciui-
9 tatis Mediolani. ¶ Scḋo no. ibi, legitimas sanctiones. † ꝙ in mã relationis, & consultationis, attenduntur leges, etiã de iure canonico, ex eo ꝙ canones nõ ꝯ̃dicũt. Et est regula cõis in qualibet mã, ꝙ leges, quæ præcise pꝛæiudiciũ nõ afferũt, in quibus canones nõ ꝯ̃dicũt, vñ approbatę de iure canonico, vt tradũt Host. & Doc. in c. fi. de solutio. Arc. xx. dis. in c. lege. Ant. de Bu. in
a c. ecclesia Sanctæ Mariæ col. 2. ver. dic si quæritur. & late Abb. ibi post alios, in tertio casu. de constitutio. no. Ale. in ꝯsi. 121. viso themate, col. fi. li. 2. facit tex. in c. j. de no. op. nũ. & in c. ecclesia. el j. & ꝙ ibi Abb. in 2. no. s̃. vt lite pendẽ. in c. j. de alie. iudi. cum
10 st. ut dixi in d. c. ecc. Sanctæ Mariæ. ¶ † Tertio no. ibi, cõsultationis exemplũ, ꝙ copia relationis fiendę edenda est partibus. Et fit talis editio, vt partes possint ꝯ̃dicere dubio formato p iudicem, si veritatem occultaret, vt Abb. hic dicit, & probatur in
11 l. j. vbi Ang. C. de relatio. † Ex quo Bar. ibi infert ꝙ qñ iudex ꝯsi. sapientis causam committit, punctus debet formari de ꝯsensu partium. Et si partes discordarent, iudex ipse dẽt punctum formare vt not. Bart. in l. in vẽditione. § fin. in fi. de bo. aucto. iudi. pos. & in l. iusiurandum & ad pecunias. §. qui iusiurandum. ff. de iureiur. cum concor. vt tradunt ibi Alc. & Mod. Et est regula generalis q̃ ponit Bal. in l. de die. in princi. ad finem. ver. vltimo induco. ff. qui satis. cog. ꝙ vbi partes discordant in his, in quibus eorum consensus requiritur, ipse iudex arbitrari debet. Facit, quod de consultoribus discordantibus no. Bal. in l. duo iudices. in fi. ff. de re iudi. Et prosequitur Ale. ibi, circa finem cũ si. vt tradunt Mode. in l. fi. C. de iudi. Et de executoribus discordantibus no. Bal. in l. iuris gentium. §. si. cum concor. & ibi tra-
12 dit Ale. ff. de pactis. ¶ † In gl. ibi, si vero vult euitare onus iudicãdi. Nam tunc iudex punitur, quia efficitur infamis, & pœna 30. librarum auri cõdemnatur, vt est tex. in l. 2. C. de legi. Illa in pęna non vr̃ hr̃e locum de iure cano. ſm Host. & Doc. hic, cum alia pęna statuta sit, vt in c. cum ęterni. de re iudi. in 6. sed Abb. dicit ꝙ ꝯ̃trium de iure dđm vr̃, quia pęna, de qua loquitur tex. in d. c. cum æterni. non loquitur in materia relationis, sed generaliter in iudice aliquid faciente ꝯ iustitiam, & ꝯ ꝯscientiã. unde cum sit dispositio generalis, debet referri ad species non ꝓpositas arg. l. sanctio legu. ff. de pęn. Vel saltẽ vr̃ ꝙ vtraq; pœna dẽat cõcurrere, cum illa sit spãlis pœna relationis, q̃ de facili nõ remouer̃, ar. l. quoties. ff. de act. & obl. & Mod. hic sequũtur. qa text. in d. c. j. de re iud. in 6. vr̃ loq in foro pęnitentiali: ideo non vr̃ tollere pœnã fori contentiosi, vt not. in c. pro humani. de homi. in 6. Istę rõnes possent remoueri, quia gñalis dispõ iuris canoni vr̃ derogare ciuilibus, q̃ i particularibus casibus loquunr̃, ꝓut ipse d. Abb. ꝯcludit in c. 2. s̃. eo. dicens, ꝙ pęna, quæ gñaliter de iure canonico temere appellationibus imponitur, generaliter de iu. canoni. attẽditur. Et iura ciuilia, quæ maiores pœnas in quibusdã casibus particularibus imponunt, de iure
13 canonico non procedunt. † Nõ obst. regula, quæ habet̃ in l. sanctio legum. de pę. qa habet locũ, quãdo vtraq; dispositio ab eodem fonte, & ab eadẽ cã efficiẽte ꝓcedit, qa tũc species derogat generi, vt in regula, generi. de reg. iur. in 6. Secus qñ prouentũt a diuerso fonte, vt hic, qa gñalis dispõ a iure cano. & spãlis casus a iure ciuili ꝓcedit, qa tũc generalis dispositio etiã ad specialem causam porrigitur, vt no. Bar. in l. j. §. hoc aũt edictũ. ff. de no. ope. nun. col. 3. Et per hoc ẽt vr̃ ꝙ vtraq; pœna non cõcurrat. nõ ob. ꝙ c. j. loquat̃ de pęna fori pœnitẽtialis, qa immo etiã loqtur in foro contentioso, vt ibi patet. ¶ Prædicta tñ op. do. Abb. placet duplici rõne. Prima est, qa tex. in d. c. j. loquit̃ in iudice q iudicauit. Nos loquimur in iudice, q noluit iudicare: vnde verba in casu nr̃o non cõueniunt. ergo non vẽ habere locum dispositio scḋa, quia text. ibi in fine, reseruat pœnas, quæ male iudicãtibus p alia iura imponũtur, ergo per illũ tex. non
14 potest dici, ꝙ aliquid innouetur. ¶ † In fi. gl. Ab. prosequit̃ materiam relationis, & quantum ad relationem, de qua hic agit̃, considerat principaliter duos casus. Primus est, qn cõsultatio seu relatio facta fuit partibus p̃sentibus ꝯsentientibus, vel nõ ꝯ̃dicẽtibus. Et ꝯcludit ꝙ ꝯsultationi formatæ vlterius ꝯ̃dicere nõ
15 pñt p tex. in l. j. C. de rela. vbi Bart. † dicit, ꝙ qñ iudex aliquid dicit parte præsente & non contradicente, sibi præiudicat. text. in c. 2. de acc. in 6. Et ideo cautela est vt ꝯ̃dicat, & tradit Bar. Ve-
16 conen. in cautela 31. † est dubiũ. Dicit tamẽ Perus. hic, ꝙ pars, quæ fuit præsens, & non ꝯ̃dixit, posset intra x. dies appellare. Et istud expresse voluit Bar. in d. l. j. C. de rela. vbi inquit, ꝙ in casu, in quo appellari potest, præsentia cum taciturnitate non præiudicat quominus appellari possit. Ex quo inferri vr̃, ꝙ in isto actu, & in alijs, q fiũt a iudice, nihil noceat taciturnitas p̃sentis ex quo omnino superest facultas appellandi. Sed tñ in ꝯ̃triũ videtur velle d. Abb. hic, videlicet ꝙ statim præsenti, & non cõtradicenti in præiudicium inferatur. Et Bald. expresse hic. Et sentit hic gl. & Doc. in locis s̃. alleg. & Ang. Arc. in l. fi. in prin. ff. qñ app. sit. vbi inqt, ꝙ ista est rľa in omni actu iudicario, q fit pte pñte, statim sibi nocet, nisi ꝯ̃dicat. Et ꝓbat̃ ista ꝯclo in isto casu, qa ptes vñr regstræ ad istũ effectũ, vt dẽant cõsentire, vel
b ꝯ̃dicere i exẽplo ꝯsultationis. ergo tacẽs hr̃ ꝓ cõsentiẽte, vt est no. dictũ Inn. in c. vestra. de loca. vbi do. Abb. in fi. cũ si. vt tradũt Mod. in c. nõne. de p̃sum. facit tex. in l. de ętate. §. q tacuit. ff. de itertog. acti. Cu ergo ꝓ ꝯsentiẽte hẽat̃, nõ videt̃ vlteri⁹ hẽte facultatẽ appellãdi. No ob. ꝙ no. Bar. in d. l. 1. qa loqr̃ qñ iudex sup hoc interloqueret̃, aliàs nõ cadit appellatio, vt ẽt Abb. hic distinguit. Vel scḋo dictũ Barto. hẽt locũ, nisi de ꝯsensu ptis ve-
17 ro, vel interpretatiuo appareat. † Scḋus casus est, qñ altera pars ꝯ̃dicit, & tũc relatio facta nõ præiudicat, ſm Abb. hic, & vr̃, ꝙ sola ꝯ̃dictio sufficiat, absq; eo, ꝙ alr̃ appellet̃, vt in sifi no. Bal. in l. certi ꝯdi. §. qm̃. in fi. si cer. pe. vbi Alex. seqr̃, & Aret. in c. qm̃ s̃. in 4. char. ver. sed aduerte. de ꝓba. & dixi in d. c. 1. eo. ti. de ꝓba. Sed tũ ꝯsultius est, ꝙ appľo iterponat̃, ex eo, ꝙ uoluit Inn. in c. ꝙ ad cõsulta. in fin. de re iudi. & tradit Bart. Vero. in caute. 87. s. alle. & facit, ꝙ no. Are. in l. naturaliter. s̃. nihil cõe. colũ. 7. ff. acqrẽ. poss. Et subijcit do. Abb. hic, ꝙ a partibus discordãtibus ipse iudex poterit formare pũctũ, de quo dictũ fuit in no. Sed vt tollatur ista difficultas, cõsiliũ est, ut ꝓcessus trãsmittat̃, & petat̃ simpľr qd iuris. Nã tũc ꝯsultor tenet̃ rñdere super meritis cãæ, & circa ordinẽ iuris, & nõ solũ de principali, sed ẽt de accessorijs, vt no. Ang. in l. cius q. i prin. ff. si cer. pe. p illũ tex. & idẽ Bal. in c. j. in prio. in ver. In tex. ibi, cõtrouersia. de ꝯtro. inuesti-
18 cum simi. ut tradit Peru. hic. ¶ † Gl. circa finẽ vr̃ velle, ꝙ appellari postea nõ possit, ex quo partes semel approbauerunt punctum p iudicẽ. Sed do. Ab. concludit, ꝙ i ista materia quatuor actus cõsiderari debent. Primus est ꝓnunciatio iudicis de ꝯsultatione fiẽda, & ab ista nõ appellat̃, qa nõ grauat. Et idẽ no. Bar. & Doc. in l. j. §. quãtũ. p illũ tex. ver. si qs foris. ff. eo. Bal. in l. fin. circa finem. C. de rela. Hoc tñ videt̃ limitãdũ, nisi casus eẽt clarus p supradicta in fi. primi no. q̃ hic melius caduni. Scḋus actus est, ipsa formatio cõsultationis, in qua si partes cõsentiant, nõ pñt ante sñiam appellare: si ꝯdicunt, dicendum est, vt supradictum fuit. Tertius actus est, rñsio principis, a qua nõ appellat̃, vt Abb. hic ꝯcludit. Facit tex. in l. j. in prin. a q. app. nõ licẽt. vbi a sñia principis appellari nõ potest, & hoc, nisi princeps fuerit cõuẽtus a narratione facti, ut no. Bal. in d. l. fi. circa fi. probatur in d. l. j. §. q̃sitũ. ff. eo. ti. Vñ a sñia principis lata ex relatione alterius bñ appellat̃, ut no. Rom. in ꝯsi. 421. circa proposita. in prin. vbi allegat tex. in l. j. in prin. qñ appe. sit, & rõ vr̃, qa rescriptum principis sp hẽt in se clausula, si preces veritate nitãtur. l. fin. C. de diuer. resc. c. 2. s̃. de diuer. resc. Quar⁹ act⁹ est, sñia diffinitiua, q iudex ꝓfert ſm rñsionẽ pricipis, & ab ista pt appellari. ſm Ab. hic, p tex. in d. l. j. §. q̃sitũ, qa ſm eu. poterit ꝓbari, ꝙ pũctus non fuit bñ formatus, & ꝙ p errorẽ ꝯsenserit, & ex nouis ꝓbõnib⁹ poterit cãm restituere iuxta rľa, q̃ dicit, ꝙ in cã appellationis nõ probatur, & sequunt̃ Perusin. & Moder. hic. Sed aduertẽdũ est, qa inter tertium actum, & quartũ, nõ vr̃ esse differentia, qa in vtroque casu vr̃, ꝙ possit appellari, aut neutro casu videt̃, ꝙ appellatio admittatur. Nã si dicamus, ꝙ a sñia principis nõ potest appellari. idem vr̃ esse dicendũ a sñia iudicis lata ſm relatione principis. Aut dicimus, ꝙ a tali sñia appellari possit, respectu quo Abb. hic dicit pp punctum male formatũ, vel ex nouis prouationibus, & hoc idem vr̃ habere locum in sñia imme-
19 diate lata a principe per supradicta. ¶ † Vltimo, Abb. dicit notandum esse, ꝙ licet partes cõsentiant, vt iudex ferat sñiam ſm consilium alicuius periti, & cõsenserunt puncto formato p iudicẽ, tñ a sñia lata ſm cõsilium talis periti poterit appellari, & idem no Bar. in l. j. §. quæsitũ. in fi. ff. eo. & in l. si conuenerit. ff. de re iud. cu concor. vt tradit ibi Alc. col. fi. & Mod. in c. cãm, q̃.
20 de re iudi. † Limitat̃ ista cõclusio nisi ptes promitterẽt stare cõsilio, qualecunque esset, ex eo ꝙ no. Bal. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. in repe. col. 6. & sequitur Alc. in d. l. si ꝯuenerit. eo. ti. Sed illud dictum reprobat Peru. in c. ad hoc. s̃. eo. de cuius ueritate ibi dictum fuit.

ADDITIONES.

a Sanctæ. Vide Decium ibi in 12. col.
b Syl. Ald. Consentiente. Vide Aymo. in consi. j. nu. 12.

SUMMARIUM.

1 *Priuilegium vendendi merces potest alicui concedi, vt non uendatur nisi in suo loco, & idem in furno, & molendino, quod declaratur prout infra nu. 19.*
2 *Præscriptione regulariter omne id acquiritur, quod priuilegio acquiri potest, declaratur tamen prout infra, nu. 10.*
3 *Piscator qui pluribus annis in certo loco piscatus fuit, solus alios inde prohibere potest.*
4 *Clericis potest cõpetere ius vẽdẽdi carnẽ, licet id personaliter exercere nequeant.*
5 *Reus lite pendente non potest prohiberi vti iure suo.*
6 *Dilatio de partium consensu data non potest altera parte inuita reuocari, nisi ex iusta causa, vt nume. 14.*
7 *Terminus de partium voluntate præfixus, non potest altera inuita prorogari.*

8 *Partis consensu quod a iudice factum est, nō pōt ab eo altera parte inuita reuocari.*
9 *Appellatio si fuit interposita ex pluribus causis, an sufficiat si vna iustificatur.*
10 *In appellatione a diffinitiua licèt vna causa expressa sit, sufficit quòd ex alia non expressa iustificetur.*
11 *Reus lite pendente non prohibetur vti possessione sua.*
12 *Iudex quando possit interponere officium suum super possessione.*
13 *Dilatio data a iudice sine causa cognitione, an & quando ab eo etiam sine causa cognitione reuocari poterit.*
15 *Dilationis data a iudice causa cessante, debet cessare dilatio, quod intelligitur, vt numero 16.*
17 *Dilatione pendente non debet iudex aliquid in praeiudicium dilationis facere, & factum de partium consensu validari non potest.*
18 *Arbiter excedens formam compromissi facit actum nullum.*

1 SIgnificante. ¶ † Primo no. quod alicui pōt ius cōpetere in certo loco, ut alibi, q̃ in locis suis victualia nō vẽdantur. Et hoc idẽ in furno a molendino, & simili, vt dicit Hos. & Io And. & sequuntur Bal. Abb. & alij Doc. hic. Et tale ius acquiritur longa consuetudine, vel priui-
2 legio[a] vt Abb. hic dicit Et ad hoc est gl. in l. sane. ff. de iniur. † Et
a etiam quod priuilegio acquiritur, ēt praescriptione acqri pōt. c. cū contingat. de fo. compe. c. duo simul. de offi. or. & in c. nouit. de iudi. cum si. vt tradit Oldra. in consi. 172. quia omne. col. j. Et ad tex. hic, in simili est bo. tex. in l. si quisquā. ff. de diuer. & tēpo. prae-
3 scri. † vbi dicit quod si quis pluribus annis solus in certo loco piscatus fuit, alios ibi prohibere potest. Et facit text. in d. l. sane. ff. de iniur. vbi Rayn. de Forl. hoc dicit de Gulpho Venetorum & Bar. in l. iniuriarum. §. si. ff. eo tit. Ang. in consi. 289. Circumspecta pactorum serie. col. 3. & prosequitur Io. de Ana. in c. a.
4 col. pe. de cleri. vena ¶ † Secūdo no. quod ius vendēdi carnes pōt clerico competere, licèt personaliter hoc ipse facere non possit,
b cle. j. in prin. de vi. & ho. cle. Nā per aliū hoc facere potest.[b] vt per gl. in d. cle. j. in ver. psonaliter. Et in simili facit tex. cu gl. cle. ne in agris. § porro in ver. psonalem. de statu mona. & tex. in c. fin.
5 ne cleri. vel mona. in 6. ¶ † Tertio no. quod pēdēte lite reus nō dēt prohiberi vti iure suo. Ad idē tex. in c. j. vbi Abb. in 3. no. s. vt lite pē. & in c. cum teneamur. vbi dictum fuit s. eo. facit, tex. in l. reo. ff. de sol. & in l. aufertur. §. in ream. ff. de iure fi. & quod no. glo. 8. q. 4. in summa. & in c. saepe. in ver. snia s. cod. & not. Abb. in c. ex parte. in prin. de accu. in c. omnipotens eo. ti. de quo tñ di-
6 cēdū ē, vt per Dy. & Abb. post gl. fi. in c. 2. de in integ. rest. ¶ † Quarto no. quod dilatio data de partium consensu, nō potest altera par-
7 te inuita reuocari. † Sic etiam terminus de voluntate partium praefixus, altera parte inuita prorogari nō potest, vt tradit Ro. in consi. 220. vltra predicta allegata in prin. vbi allegat Bal. in l. 2. in prin. C. sen. rescin. nō pos. & in l. 1. col. fi. C. quomodo, & qñ.
8 † Et est regulare quod illud quod factū est a iudice de consensu partiū non possit ab eo altera parte inuita reuocari, vt dictū fuit in c. cū cessante. s. eo post Abb. ibi, qui hoc dicit per istū text. & tradit Ale. in l. quod iussit. de re iu. in 8 fal. post alios quos ipse refert.
9 ¶ † Quinto & vltimo not. quod appellās ex pluribus causis copulatiue, sufficit quod ex vna appōe iustificetur. Et hoc qñ q̃libet cā ex deductis erat sufficiens. Ad idem text. c. significauit s. eo. facit tex. in c. cū iam dudū. de praebē. Et in libello no. Bar. in l. Fulcinius. § cū hoc edictū. ff. ex q. cau. in po. ea. & in consil. 194. cōe Lignani. Bald. in l. fi. in prin. col. fi. ff. de edē. facit quod tradit Ro. in
10 7. & 14. deci. in tit. de rescr. in nouis. cū si. † Et in appōne a diffinitiua licet vna cā expressa sit, sufficit quod alia nō expressa iustifi-
11 cetur, vt est tex. no. in l. scio. §. fi. vbi Bar. ff. eo. tit. ¶ † In gl. j. in fi. Primus intellectus de plano procedit, qa lite pendente nō prohibetur reus vti possessione sua. Ab. tñ dicit hic, & dixi. s. in not.
12 ¶ † Secundus vero intellectus, in quo gloss. residet ēt sm do. Abb. hic iustificari pōt. Et bř, sm eum, hoc mō resoluitur, quod licet añ litē cōtest. officiū iu. implorari possit ab eo, quem putat possidere, vt attētata cōtra possessionē eius reuocentur. cle. 2. vbi gl. vt lite pē. Secus tñ ē, qñ dubitatur de possessione, qa vterque p̄tēdit se possidere. Vnde cū ista esset qō principalis, iudices ante litē cōtestatā se sup hoc intromittere non pñt. Sed Imo. hic dicit quod immo ēt circa ea, q̃ ipsam rē principalē cōtingunt, pōt iudex ētante litē cōtesta. se intromittere, per ea, q̃ not. Bart. in l. si qs missum. §. 1. ff. de dam. infe. & in l. 1. C. de iudi. Perus. conatur respondere & dicit hoc procedere quando innouatio contingeret in alijs, quàm in re principaliter petita. Secus videtur qñ occurrit sup re principaliter petita, qa cū ante litē cōtesta. nō possit cōstare de iure partiū, non vr quod iudex lite non cōtestata interiq possit. Sed replicari posset quod tñ ista haberet locū, si deberet pronunciari ad finē peruenienda ad diffinitiuā, vt hř in tit. ut li. nō cōtest. Sed ad istum finē, vt simplr attentata possint reuocari, litis cōtest. non videretur necessaria. Et iō tñ Imo. efficax nř. Et iste scdus intells nō uidetur de iure pcedere, qa quātū ad reuocationē attētatorū nō reqritur litis cōtestatio ut per gl. in d. cle.
13 2. ut lite pē. & no. Peru. s. in c. bonae. in pria dfia. ¶ † In gl. i. uer peruenire. Et his, q̃ d. Abb. scribit, quatuor eliciuntur cōclusiones. Prima cōclō est, quod si data fuit dilatio a iudice sine cāe cognitione ex officio eius, pariter ab eo poterit absq; cāe cognitione reuocari, per ea, q̃ ipse adducit. Facit text. in l. j. §. & hoc edictū. ff. si mul. vē. no. & gl. in l. minor. in ver. Seius. ff. de euic. no. Bal. in l. si pacto, quo poenā. C. de pac. cū concordan. vt ibi Ale. tradit, & idē Ale. tradit in l. j. §. nunciatio. col. 9. ff. de no. ope. nun. Sed considerandum est, quod ista conclusio vř intelligenda eo casu, quo causę cognitio erat necessaria, & tūc nō valet dilatio. Sed quādo valeret dilatio absque causae cognitione, non
14 vř quod possit reuocari, quia ius fuit quaesitum. ¶ † Secunda conclusio, quod si fuit data de consensu partium, altera parte inuita reuocari nō potest, de quo dictum fuit in no. Et hoc intelligitur nisi ex iusta causa hoc faceret, vt Abb. expsse sentit. Et hoc idē tradit Ro. in l. 2. ff. eo. tit. vide Peru. hic in prima limita. ver. sed
15 quaeritur. † Tertia conclusio, quod dilatio data a iudice, cessante causa dilationis potest reuocari, arg. l. a filia ff. ad Treb. §. aliū no. & quod ibi Bar. in fi. Ad idem tex. i l. liberto. §. fi. & ibi Bar. in fi. ff. de annu. lega. in l. si quis haeres. la 2. vbi Bar. ff. de acquir. hęre. & no. etiam Bar. in l. 2. circa fi. ff. de re iudi. facit text. in l. 4. § si intra. ff. de succes. edic. & tenet Io. And. in tit. de dilatio. §. j. Do. in c. cupientes. in prin. de ele. in 6. ¶ In gl. in ver. commo-
16 de. † Et ista conclusio procedit, nisi terminus assignatus sit per dictionem designantem extremitatem temporis, quia tunc finis dilationis praecise dēt expectari, gl. no. in cle. j. in ver. reassūpserint. & ibi Imo. de vita & hone. cle. & Cardi. in x. q. & pbatur in c. commissa. de ele. in 6. vbi Do. in primo no. in l. in illa. ff. de
17 ver. obl. ¶ † Quarta conclusio, quod pendente dilatione nō debet iudex in praeiudicium dilationis aliquid facere. l. siue pars. C. de dila. & quod faceret esset nullum, quia lex iudici silentium imponit, vt Bal. hic dicit in 3. col. Allegat Dy. in rła, Indultū. de reg. iur. in 6. Idem Bal. in d. l. siue pars Bal. post gl. ibi in ver. nullius momenti. ff. de ser. in l. j. in prin. & in l. pe. col. fi. ver. & cōsidera hic. C. de arbi. vbi dicit hoc in tantum procedere, quod etiā consensu partium ratificari non potest vt valeat, vt actus iudicialis. Allegat. l. obseruare. §. fi. ff. de offi. proconsul. quod est singu. sm Peru. hic & in simili facit. tex. in l. j. § fin. C. de contra. iudi.
18 † Et idem in arbitro, quando excedit formam cōpromissi, vt no. voluit Bal. in tit. de pace Constan. in vers. sunt quoque. Ro. in consi. 115. & in consi. 155. & in consi. 175. Praedicta conclusio pluribus modis limitatur, vt prosequitur Perus. hic, & tradit Ale. in l. si cōuenerit. col. fi. de re iu. Postremo no. dictū Inn. hic quod Abb. i fi. refert ad limitationē tituli C. de monopo. nā locū hēt, qñ hoīes cōuenissent fraudulēter, quod alijs nō liceat aliqd vēdere. secus si hoc alicui cōpetat ex priuilegio, vel cōsuetudine, vt
19 hic. ¶ † Primo quod dictū est de priuilegio, sm Inn. hic intelligitur qñ fuit cōcessum cū cā, no obstante iuxra not. in l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pub. Nā tali casu valebit priuilegiū. Facit tex. in c. sup qbusdā. de ver. si. & pari rōne idē dicendum
20 † in cōsuetudine tāti tpis cuius initij memoria nō sit in cōtrariū, qa hēt vim priuilegij. d. c. sup qbusdā. c. j. d. pscr. in 6. l. hoc iure. §. ductus aquę. ff. de aqua quoti. & ęsti. Secus vř i alia cōsuetudine simplici, vel statuto, qa cōtra dispōnē l. j. C. de monopo. nō valeret statutū alicuius collegij, vel vniuersitatis, tanq̃ iniquū. Ita expresse tenet Inn. in c. cū ecclesiae. de cōsti. dū rndet ad d. l. j. de monopo. & quod nō valeret
c statutū[c] tenet Bal. in d. l. j. & in l. j. §. cura carnis. ff. de off. pfe. vrb. & idē no. Bar. in l. fi. col. v. ver. q̃ro super quibus. ff. de colle. illici. & Sal. in l. 1. C. de cōsti. pec. & Pe. de Anch. in cōsi. 156. summae prudētię. col. j. Quātū tñ ad tex. hoc nō pcedit sine diuinatione quod ista facultas vēdēdi carnes cōpeteret ex cōsuetudine, vel ex priuilegio, quia de his in textu nihil dř Et iō Inn. ēt alr rndet dicēs quod prohibitio. d. l. j. C. de monopo pcedit in rebus, vel personis. secus si ad certū locum facultas vendēdi restringatur, quia non prohiberetur, vt hic. d. Abb. vř dubitare de ista solutione, & Imo. dicit quod hoc vř cōtra mētē d. l. j. vbi reprobatur pactū per qd vtilitas publica incōmodetur. & Mod. sequuntur. Sed oi tñ deri p̄ı q re spectu certi loci, in quo vēditio fieri dēt, put tex. loquitur hic, nō vř eadē rō, prout est in personis, vel rebus in quibus vtilitas publica magis offenditur. Et facilius fraus committi potest.

ADDITIONES.

a Priuilegio. Vide Fely. in c. accedentes. de praescri. col. 3. cum seq. & Bald. in l. j. C. de emancipa. liber.
b ¶ H. Gig. Potest. Vide quae addidi ad gl. in d. cle. in ver. publicae.
c S. Ald. Statutum. Vide Dec. in c. ex literis col. 2. de consti.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non iustificatur ex sola reiectione exceptionis. limitatur, & declaratur prout nu. 2. per totum.*
3 *Appellatio iustificatur ex oblatione probationis reiectae, limitatur & declaratur prout, nu. 4. 5. 7. 8. 9. & 10.*
6 *Appellatione in extraiudiciali si iudicialiter procedatur vt in confirmatione electionis, oblatio probationis appellationem iustificat.*
11 *Probationem offerre qui tenetur, quia talis actus momento expediri non potest, non requiritur quòd testes secum ducat, sed satis est, quod simpliciter offerat se probaturum.*

1 **I**Nterposita. ¶†Primo no.ꝙ ex sola reiectione exceptionis legitimæ, nō iustificaṫ appellatio.Et ratio vř,qa potuit iudex talē exceptionē falsam reputare.Et ꝓ iudice ꝑsumiṫ,c.in pñtia.de renūcia.& declarat Ant.de But.in c.cū inter canonicos,col.3.versi. 2 venio ad tertiū.de ele.& sentit Abb.hic in prin.†Et ista rła limitaṫ primo nō hře locū in excep.recusationis,q̄ si reiiciaṫ,& appellatio interposita sit,statim appło iustificata vř,absq; eo,ꝙ ꝓbatio exceptionis offeraṫ,vt ꝓbaṫ in c.sup qōnū §.fi.de off.dele.vt notāter tradit in c.cū spāli,in prin.in 7.col.post Inn.s̄.co.& seqř ibi Peru.circa fi.& idē Peru.hic,allegando Lap.alleg.1.col.2.Sed aduertēdū est,qa in d.c.sup qōnū.§.fi.nō vř bñ ꝓbari ꝙ Doctores dñt.Nā tex.ibi simplr loqř,& dicit,ꝙ attētata post applonē dēnt reuocari.& hoc pōt intelligi ſm alia iura,videlicet ꝓbata veritate recusationis.& ita Abb.vř intelligere illum tex.in d.§.fi.Et ad hoc facit,qa rō,q̄ allegaṫ,ꝙ iudex admittēdo exceptionē lłmā nō dř grauare,procedit ēt in tali exceptione recusationis.Bñ verū est,ꝙ oblatio ꝓbationis,p q̄ hæc appło iustificaṫ,vt in alia rła hic hř,nō vř hře locū in recusatione,q̄ nō dēt ꝓbari corā iudice recusato,sed eā erit ꝓbāda corā arbitris,ſm formā datā à iure.c.cū spāli.s̄.eo.Scdo ista prima regula ꝓcedit,qñ exceptio,q̄ opponiṫ ꝓbari dēt,qa aliter de ueritate eius nō apparet secus si de ueritate exceptionis absq; alia ꝓbatione ꝯstaret,saltē ꝑsumptiuè,qa tūc ex sola reiectione exceptionis lłmæ,appło iustificaṫ.Et hoc pluribus modis exēplificari pōt.Primo,si appellatū fuit,quia copia sñīæ actorū,vel instrumētorū cōis denegeṫ.Nā statim appło iustificaṫ,vt in c.G.perpetuus.de fi.instr.& no.Inn.& Doc.hic.Scdo,si iudex reum excipiētē de obscuritate libelli nō admittit.c.significantibus.s̄.co.Tertio,idē in c.significauerūt.de testi.Quarto,idē si reus in exce.ꝓposita hēt fundatā intētionē de iure cōi,vt qa dicat sequestrū nō dře fieri,ꝓut rłr est de iure cōi.l.1.C.de ꝓhibi.sequest.Vel excipit ꝯ petētē decimas in territorio alterius,iuxta c.ad decimas.de resti.spo.in 6.nā in istis,& silibus casibus ex sola repulsione lłmę exce appło iustificaṫ.ut tradūt Ant.de Bu.& Imo.hic post Inn.& antiquos.Facit,qđ no.Bal in l.minoribus.col.1.de his,qb.vt indig.Et lōgo apparatu ꝓseqř Peru.hic.Sed ꝯsiderādū est,ꝙ in istis casibus,in effectu vř ꝓbata exceptio quo ad effectū iuris,ex quo reus fundatā hēt intētionē.Et ideo rła vř indistincte ꝓcedere,ꝙ ex sola repulsione exceptio.appellatio nō iustificeṫ,nisi veritas exceptionis ꝓbetur,hic.n.veritas exceptionis,effectu ꝓbata vř,cū reus haberet regulā ꝓ se,quo casu ius certū eē dř ꝓ eo,q regulæ innititur,ut no.Bar.in l.quoties.ff.si qs cautio.Et iō in dictis casibus tollitur illa ꝑsumptio,q̄ regulariter est pro iudice,q exceptionē nō admittit,vt s̄.dicebaṫ,sicut contingit,quando ꝓbatio oblata reiicitur,ut hic dicit. Et in casibus.s̄.dictis alia ꝓbatio nō reqriṫ,quatenus apparet de exceptione apposita p allegationes iuris. Sed quatenus in facto ꝯsistit necessaria erit ꝓbatio,puta.ꝙ instr̄a,q̄ edi petūtur,cōia sint,vel ꝙ sñīa sit apud eum, vel ꝙ decimę petantur ī aliena diecesi.Ista.n.quæ in facto consistunt,ꝓbari debent.Et hoc idē est gñaliter in aliis exceptionibus,puta si opponatur actori exceptio excommunicationis.nam ꝙ sit excōicatus,ꝓbari debet.Sed hoc probato,non erit opus probari,ꝙ actor excōmunicatus repellatur,quia hoc in iure cōsistit.Et iō ad text.hic, vnico uerbo suppleri pōt,dum requiritur,ꝙ veritas exceptionis ꝓbeṫ,vere.s.uel ꝑsumptiuè, ſm ea, q̄ supius dicta sunt.

3 ¶ †Secunda regula principaliter hic poniṫ,ꝙ oblatio ꝓbōnis,exceptionis reiectæ,habet iustificare appellationē.Ex tali.n.oblatione probationis,ꝑsumpta malitia ꝯ excipientē purgaṫ, ut Abb.hic dicit,& declarat Anto.de Bu in d.c.cū inter canonicos.s̄.alleg.Facit tex.in l.si is,a quo.in prin.ff vt in pos.lega.in c.lřas.in ver.propterea.de resti.spo & ꝙ no.Abb.in c fulcitata.ī gl.ī ver.effectū sñīæ.de resti.in integ.& in c.sup.eo in fi.de offi.deleg.& in ꝯs.64 venio ad primū.col pe.lib.1.& Inno.in c. 4 post electionē.circa fi de cōce.ꝑbē.†Et ista ꝯclusio bñ ꝓcedit,qñ oblatio facta fuit iudici,cui bñ ꝯgruat,ꝙ talis probōnō fiat.Secus vero eēt,vbi talis oblatio probationis nō cadit.Et hoc qdē 5 pluribus modis exemplificari pōt.†Primo,ſm Abb.hic,in appellatione extraiudiciali,q̄ ex oblatione ꝓbationis nō iustificaṫ,ut p eū hic,& idē Abb.in d.c.cū inter canonicos.ī fi.Ant.de Bu.& Imo.in c.j.de his, q̄ fiunt a maiori parte c.Peru.hic, 6 & latius in c.bonæ s̄.eo.in 8.conclusione.†Et si ī appellatione extraiudiciali iudicialiter ꝓcedaṫ,prout qñq; contingit, puta ī cōfirmatione electionis,oblatio ꝓbationis,applonē iustifica- 7 ret,ſm Abb.in d.c cū inter.ī fi.¶ †Scdo idē esset in executore,q vt merus executor procedit.nam oblatio sibi facta,nō hēt iustificare applonē, cū ipse nō teneaṫ ꝓbationes recipere,ut no.Ant.de Bu.& Imo.ibi,in a.col.in c.dilectos.s̄.eod.tit.Abb.in c. 8 fi.col 9.de ꝑsumptio.†Tertio similiter est, qñ appło īterponiṫ ī absentia iudicis,in casibus,in qbus pōt,cū ēt ibi nō sit iudex, q ꝓbationes recipiat,cessat rō tex.q̄ fundaṫ ī iniquitate iudicis spernētis oblatā ꝓbationē:& idē tñ esset qñ adesset iudex, q tñ nō cogereṫ tūc ꝓbationes recipere. Nā oblatio ꝓbationis ī cōgruo tpe facta,nō hřet iustificare applonē,vt Abb hic dicit,& no.Io.An.in c.ex parte Adę.p illū tex.& ibi Ab.in pe.cha ver.nouā sol.s̄.de testi.Et idē gñaliter, qñ esset in arbitrio iudicis admittere ꝓbationes vel nō admittere,quia nō vř grauare, ar.l.nō qdquid.ff.de iudi.Peru.hic tradit. Sed aduertendū est,ꝙ licèt iudex possit exceptiones,& ꝓbōnes ī fine cāæ reseruare,vt no.in c.ad dissoluēdū,de despon.impub.in l.ille a quo §.si de testamento.ff.ad Treb tñ quantū ad propositū, oblatio ꝓbōnis dēret iustificare applonē cū oblatio ꝓbōnis ꝯgruo loco,et tpe facta sit.Et eadē rō esse vř ex quo nō stat per excipientem,q 9 offert probationes incontinenti p s̄.dicta. † Quarto,dicit Ab.hic,post Io.An.& Doc.ꝙ oblatio ꝓbationis,si facta sit ꝯ euidētiā rei,appło non iustificatur,ut ipse declarat hic.Et rō vř manifesta, quia tali casu excipiēs nō deberet admitti ad ꝓbandū ꝯ rei euidentiā,q̄ oēm speciem ꝓbōnis superat,vt p Azo.in summa.C.ad leg.Aquil.& no. Bal.in l.ꝯ negantem.in fi. C.ad leg. 10 Aql.in ru.C.de proba.col.3.& in l.j.C.si aduer.li.cum si.† Quinto,Ab.ꝯcludit post Io.An.et alios,ꝙ oblatio ꝓbōnis hēt iustificare applonem,quo ad hoc duntaxat,vt cā applonis deuoluatur ad superiorē,& vt attentata renocētur. Et ita tex.hic intelligiṫ,nō aūt vt probata ꝓbatio habeaṫ,in pręiudiciū partis aduersę.Nā isto respū præcise requiriṫ,ꝙ veritas exceptionis ꝓbetur,vt probaṫ in c.ex parte Adæ.ſm vnū intelłm.s̄.de testi.vbi Ant.de Bu.& Imo idem tenēt cum si.vt tradit Peru.hic, in 3.li.& idē dicit Ro.in 43.deci.eo tit.In nouis.& Do.in c.non solū §.illa vero.ver.q̄ro quare attētata.eo.tit.in 6.Sed tñ in ꝯriū facit tex.hic.vbi rła poniṫ,ꝙ veritas exceptionis probari dēt,& probata veritate,appło absolute iustificaṫ.Idē ergo dđm est,qñ oblatio probationis facta fuit, qa iste casus excipitur a rła ver.nisi.& exceptio ſm rłam intelligiṫ,vt no.in rub.de reg.iur.in 6.& qa oblatio ꝓbationis in locū ꝓbationis de veritate subrogaṫ.ergo idē dēt operari,ar.l.si cū q.§.q iniuriarū.ff.si qs cautio.Præterea ēt ad tex.hic,aduertendū est,qa Doct.illū intelligunt de oblatione ꝓbationis facta iudici a quo. Sed potius vř loq de oblatione facta iudici ad quē nā coram eo veritas cāę probari dēt.c.vt debitus.s̄.eod.Dum ergo hic dř, ꝙ appellatio tunc demū iustificaṫ, si veritas cāæ probeṫ, hoc intelligiṫ corā iudice ad quē.Ita ergo pariter intelligitur exceptio facta de oblatione probationis. Consonat.n.ꝙ oblatio facta sit iudici,cui probatio fieri debuisset.Ex quo esset inferendū,ꝙ talis oblatio facta coram iudice a quo,nihil releuaret. Nisi dicamus, ꝙ probatio de veritate exceptionis dēat fieri coram iudice a quo quantū ad effectū deuolutionis. & isto respū ēt oblo probationis fieri dēt corā eodē iudice a quo.Et ita tex.hic intelligitur,& bñ procedit. Sed ad hoc ut appellatio iustificeṫ ī pręiudiciū partis aduersę.veritas ꝓpositę exceptionis ꝓbari dēt coram iu11 dice ad quē,vt hř ī d.c.vt debitus. ¶ †Postremo circa oblationē probationis.de qua loquiṫ tex.hic,Abb.post Host & Ant.de But.cōcludit,ꝙ verbalis oblatio sufficiat. Et idē late probat Peru.hic in ver.xv.limita.& sequiṫ Alex.in l.si mora.ff so mat.ver.4.fallit.vbi gñaļr dicit,ꝙ ī illo,q teneṫ ꝓbōnē offerre,qa talis actus momento expediri nō pōt,non requiriṫ ꝙ testes secū ducat sed satis est,ꝙ simpliciter offerat se probaturum . allegat tex.in c.literas.de resti.spo.cum si.vt ipse ibi.& Peru.hic tradit.

SVMMARIVM.

1 *Causa quot modis dicatur esse in curia.*
2 *Appellans si iuraret quod non posset consequi ius in partibus, appellatio deuoluitur ad curiam.*
3 *Et contra tale iuramentum non admittitur probatio in contrarium.*

1 **§.Eidem quoq;.** ¶†No.tex. hic,ꝙ causa dř esse in curia duobus modis, qñ recipiṫ a iudice,vel qñ a pte approbaṫ. In his.n casibus in curia tractari dēt,& nō procedit tex.hic,quia non sufficeret ꝯstituere procuratorē ad impetrādū & ꝯdđm,vt a ꝯrio sensu probaṫ hic.De quo late insistit hic Imo.& Abb. post alios in c. Nicolao.s̄.eo. 2 †Est & alius casus.in quo sp causa erit tractanda in curia, si appellās iuraret se credere nō posse cōseq iustitiā in partibus, qa statur iurło eius,arg.c.statuiū. §.j.de rescri.in 6.ita voluit Ro.in deci.40.Itē si impetrat c.1.de rescr.ī nouis.sequunṫ Abb.Imo. 3 & Mod.in c.Nicolao.s̄.c.† Et adeo standū ē iurło,ꝙ ꝯriū probari non pōt,vt tradit Ro.in tit.de rescri.in antiquis.in decis 60.vbi quis impetrat.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians appellationi tenetur parti aduersæ in expensis.*
Ista conclusio limitatur, vt nu.5.7.& 8.
2 *Pœnitentia inducit pręsumptionem, quod quis temerè appellauerit.*
3 *Renuncians petitorio tenetur parti aduersæ ad expensas.*
4 *Cedens liti condemnatur parti aduersæ ad expensas.*
6 *Actor non ita simpliciter ex iusta causa ab expensis excusatur.*
9 *Appellans an possit indistinctè renunciare appellationi, & nu.10.*
11 *Ista conclusio quomodo intelligenda sit.*

§. Ille deniq;. ¶ Primo no. φ dr̄ hic de renũciatione appellationis interpositę, videbimus j. ¶ †Secũdo no. φ renuncians appellationi, tenetur appellato expensas reficere, vt no. Ang. in l. si quis libello. §. fi. C. eo. tit. & ratio ſm Bal. hic in 2. no. est, quia ex penitentia p̄sumitur †ꝯ eũ φ temere appellauerit, merito in expensis condemnat̄. l. eum quē temere. in prin. ff. de iudi. Et in simili ᵃ bo. text. in c. cũ appellationibus friuolis. eo. tit. in 6. & c. ex parte. S. in fi. ſ. de rescri. †Sic de eo, qui renunciat, petitorio nã tenet̄ ad expẽsas, vt no. Abb. in c. pastoralis. cha. pe. in 2. q. de cau. poſ. Facit no. dictum Bar. in l. rura. C. de omni agro deser. li. xj circa fi. vbi inquit, φ erroris correctio nõ admittitur, nisi refectis expensis. †Similiter ille, qui cedit liti, cõdemnat̄ in expẽsis, vt not. Bal. in auc. ꝯ qui propriam, in 2. no. C. de nõ nu. pe. & in l. postquã liti. C. de pac. in v. q. †Et ista ꝯclo limitat̄. Primo, nisi appellans iustã causam litigandi habuisset, quia tunc iusta causa ab expensis excusaret. l. qui solidum. §. etiam, de leg. 2. & in c. 1. in fi. de elect. in 6. Et ita simpliciter post Ioan. Andre. dicunt Peru. hic, & Mode. Et hoc de plano procedit in reo, qui appellauit: †non sic videt̄ in actore, qui non ita simpliciter ex iusta causa excusatur ab expensis, vt no. tradit Bar. in l. qui in alterius. ff. de reg. iu. Item in reo non vr̄ verum simpliciter, φ in causa appellationis excusetur ab expensis pp̄ iustam causam litigandi. nã ꝯtrium expresse tenet gloss. in c. finẽ litibus. in §. expensas. in ver. sed in causa appellationis. & ideo dicendum est, vt Abb. ibi post alios prosequitur. †Secundo, ꝯclusio prædicta locum habet, qñ simpliciter quis appellationi renunciauit. Secus si dicat iudicem esse bonũ virum, & nõ grauasse ex proposito, & cõtentaretur, φ ipse iudicaret, dummodo ᵇ grauamen reuocaret̄, quia tunc non condemnabit̄ in expensis, ſm Io. And. hic, & sequuntur Imo. Peru. & Mod. Et ratio vr̄ manifesta, quia in effectu renunciat̄ appellationi. ex quo grauamen petit̄ reuocari, & sic iusta vr̄ appellatio. quo casu ille tex. nõ procedit, vt no. Abb. dicit in c. dilectus, l'ulti. de præben. in fi. ¶ †Tertio, ꝯclo procedit in expẽsis factis in prosequendo applonem. Secus vr̄ in expensis, quas fecit appellat' ĩ petẽdo p̄nũciari applonẽ desertã, quia ĩ talib' expẽsis nõ debet ᶜ appellans ꝯdemnari ex eo, φ sibi licitũ fuit appellationẽ deserere, vt tradit Ro. in deci. 451. aliàs 22. sed pone. de re iud. in nouis, quia tunc ex tali ꝯdictione fatigauit aduersarium. & ideo si succubit, cõdemnabit̄ in expensis. c. finem litibus. de do. & contu. Et ita transeũt simpl'r Peru. hic, & Mod. Et cõsidera, φ tex. hic dicit appellantẽ teneri aduersario in expensis, quas eum pp̄ hoc fecisse cõstiterit. Vñ ex parte appellati p̄bãdũ erit, φ pp̄ talem appellationẽ expensas fecerit, & hoc p̄bato, indistincte appellans tenetur. Et dum tex. dicit, p̄pter hoc, cãm remotam significat. l. eo. tẽpore. §. fi. ff. de pec. Ro. in dec. 48. & hoc insurrexit. eo. tit. in nouis. ¶ †An aũt appellans indistincte appellationi interpositę, prout tex. hic loquit̄, renunciare possit. d. Abb. post alios distinguit. & ex dictis eius prima cõclo est quod si iudex a quo detulit appellationi tunc ẽt de cõsensu vtriusq. partis appellationi renũciari nõ possit, quia tota iurisdictio ad superiorẽ delata est. c. cũ appellationibus. eo. ti. in 6. Et ad hoc alleg. Ro. decis. 305. q̃m hoc solũ tenet in delegato. Sed ꝯtrium ẽt in delegato voluit Io. And. in d. c. cum applonib. vbi Do. refert in ver. si vero. col. v. ver. sed dubiũ est. Et ista opin. verior de iure vr̄. Primo, per istũ tex. hic qui generaliter loquit̄. Secũdo, quia per talẽ delationẽ iudex, ẽt delatus non priuat̄ iurisdictione, nec desinit esse iudex vt per gl. in d. c. cũ appellationibus, in ver. refutari. & not. Do. in ver. si vero. in prin. Ergo nihil obstare vr̄ quominus partes de cõi ꝯsensu renunciando appellationi, ad iudicem a quo redire possint. Tertio, facit tex. ĩ c. vt sup. in c. ab eo. ti. e. in 6. Quarto, hoc in simili hr̄ in relatione facta per iudicem, a quo de partium cõsensu recedit̄. l. ad Imperatorem ff. eo. tit. & not. per gl. & Doct. in c. licet. ſ. de off. dele. & ita tenet, & late prosequit̄ Peru. in c. cũ cessante, eba. 3. ſ. eo. ¶ †Secũdo Abb. concludit, quod in applone ab interlocutoria, prout tex. hic loquitur, indistincte possit ille, qui appellauit, appellationi renũciare, ẽt re integra nõ existẽte, & appellato ꝯdicente, qui non vr̄ quòd in hoc aliquod interesse prætendere possit. Et idem in effectu est in applone a diffinitiua, si non agat̄ de interesse appellati, aľs secus. Et ita breuiter cõcludẽdũ est, vt Inn. tradit in c. ex parte S. per illũ tex. de rescrip. vbi Abb. in 1 col. refert, & sequitur idẽ Ant. de Bu. ibi circa fi. & idẽ dicunt Ang. Imo. & Are. in l. 1. §. 1. in princ. ff. a quibus app. non licet Bal. in l. fi. ver. modo quæro. C. qñ p̄uo. & Ia. in Hosti. & Io. de Ana. in c. fi. de cri. sal. col. 4. †Et ista ꝯclo p̄cedit in ipso principali. de cuius interesse agit̄. Secus vero est in procuratore, qui appellationi renunciare nõ potest, vt no. Bal. in l. fi. uer. sed nunquid procurator. C. de temp. app. Ange. in l. ab executore. §. fi. ff. eo. Alc. in consi. xxij. viso instrumento. col. fi. lib. 1. de quo Ang. Are. in d. l. ab executore. §. fi. in prin. vbi tenet contrarium, & gn̄aliter an renunciare possit appellationi interpositę & interponendę, * late insistit Peru. hic Ang. in consi. 187. A. & B. contradixerunt. in consilio 183. & Ioan. de Ana. in d. c. fin. de sal.

ADDITIONES.

a Et in simili. vely. in c. ad audientiam, de rescrip.
b Dummodo. Sed non tenetur appellatus acceptare.
c Non debet. Immo etiam si probare vellet se bonam causam habuisse, nec has expensas recuperabit in victoria principali.
* Interponendæ. Vide eundem Deci. in consi. 60.

SVMMARIVM.

1 *Clausula in medio posita, licèt capitula sint separata, debet ad omnia referri, si nõ est maior ratio in vno quàm in alio.*
2 *Clausula, appellatione remota, odiosa est.*
3 *Clausula facilius refertur ad præcedentia, quàm ad sequentia.*

INquisitioni. ¶ De materia huius decretalis dictũ fuit in c. sc̃do requiris. ſ. eo. Et prout ibi hr̄, tex. iste p̄cedit. qñ sunt negocia separata. Et ita ẽt Abb. & Doc. hic dicunt, & vr̄ p̄bari expresse hic, dũ dr̄. Si sunt plura negocia se minime cõtingentia. sed tñ cõsiderãdũ est, quod licèt essent capitula separata. †tñ clausula in medio posita dẽret ad oĩa referri, si non esset maior ratio in vno, q̃ in alio, per ea, quæ dicta sunt in c. 2. requiris. quia si hoc est, qñ ponit̄ in principio, vel fine. idem vr̄ si in medio. Non ob. tex. hic, quia intelligi põt, qñ clã apposita erat in ca ſ p̄cedenti, & illi adhr̄bat, & ad sequentia separata nõ porrigit̄, & isto modo põt intelligi tex. hic, qd capitula essent separata. Vel sc̃do intelligi põt φ iste tex. hẽat locũ ĩ ista †clã, applone remota, q̃ odiosa ẽ. ¶ Et ex isto tex. colli vnũ, quod est notabi'e, videlicet φ †facilius clã refert̄ ad p̄cedẽtia q̃ ad sequentia. Quod vr̄ ꝯ illud, φ voluit gl. & Bar. in l. quis quis. ff. de leg. 3. in l. filium. in princ. ff qñ dies leg. ce. Barto. in l. auia. col. 1. ff. de cõdi. & demõ. & in l. si quis. §. si initium col. 2. ff. de eden. & no. Ro. in consi. 552. diligenter inspectis. col. 1.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio vnius vt prosit pluribus, quæ, & quot requirantur.*

VNa sententia. ¶ †No. ſm Abb. plura requisita, ad hoc vt applo vnius p̄sit alteri, ᵃ ſm rl̃am q̃ ponit̄ hic, & in l. j. & ij. C. si vnus ex plu. Nã primo requirit̄ φ vna sñia oẽs sint ꝯdẽnati, vt hic. Idẽ tñ ſm Abb. esset in pluribus sententiis, si cadẽ esset p̄batio, p̄ut voluit Bar. in l. si qs separatim. in prin. ff. eo. ti. p illũ tex. in ver. sed cũ aduersus, quia ſm eũ, non dr̄ ibi, φ essent plures sñiæ. vñ p̄r intelligi, φ vnica sñia fuisset, & ita gl. ibi vr̄ intelligere illũ tex. nõ tñ vr̄ recedendũ a cõi opinione, q̃ bñ p̄bat̄ in d. ver. sed cũ aduersus. vbi limitat̄, qd dictũ est in prin. legis. & iõ necessario in pluribus sñijs intelli̇r. Nam licet plures sint sñiæ apparenter, tũ p̄ vna reputant, ex quo ab cadẽ p̄batione p̄cesserunt, vt declarat Ang. Are. post Ioan. de Ana. in d. l. separatim. in prin. Sc̃do hoc hẽt locũ ĩ cã applonis, p̄ut tex. hic loquit̄. secus in cã principali. Et rõnẽ diuersitatis Abb. hic adducit, quia in cã applonis agit̄ de ipsa sñia, q̃ indiuidua est. l. in hoc iudicio. ff. fa. er. Et fuit ista rõ Bar. in l. si qs separatim. §. fin. in fi. Sed ista rõ nõ vr̄ bona, quia ea attenta, ẽt si vnus acquiesceret sñię pp̄ indiuiduitatẽ, alteri deberet p̄iudicare, φ falsum est vt tradit Raph Cu. in d. l. si qs separatim. §. fi. Et ibi ẽt conat̄ impugnare aliã rõnem quam ponit Bald. in l. j. C. si vnus ex pluribus. Sed defendit̄ vt declarat Ange. Aret. in d. §. fi. in fi. Tertio nõ hẽt locũ in criminalibus ſm Bal. in rub. C. si vnus ex pluribus, per tex. in l. minorib'. C. de his, qb. vt indi. Sed Alc. ibi post Ful. dicit, quia ibi erat diuersa cã defensionis, vnde ibi nõ p̄bat̄ φ Bal. dicit. & idẽ post Cu. tradit Ange. Are. in d. l. si qs separatim. §. fi. col. fi. Et ꝯ Bal. ẽt facit ſm Alc. ĩ d. l. minorib'. quia p̄cedit ar. de ciuilibus ad criminalia, vt no. in l. absentẽ. ff. de pœ. Sed rñderi põt φ isto casu talis ꝯparatio nõ vr̄ p̄cedere, quia in criminalib' p̄curator nõ admittit̄. l. pe. §. ad crimen. ff. de pub. iud. & iõ vnius applo alteri p̄desse nõ vr̄. Et p̄ dicto Bal. ĩ d. ru. facit gl. no. in c. cũ dilecti. in gl. prima. ſ. de dolo, & ꝯtumacia. q̃ limitat titu. C. de ꝯsor. eius. li. nõ hr̄e locũ in criminalibus, de quo no. Bal. in l. seruũ quoq;. §. publice. col. fi. ff. de p̄cu. Maria. in c. veniens. de acc. in pen. car. Et ꝯcludẽdo. dictũ Bal. in d. ru. vr̄ hr̄e locũ in casibus, in qbus nõ admittit̄ p̄curator, aliàs sec'. Reliqua vt per Doc. hic, & in d. l. si quis separatim. §. fi. ff. eo. ti.

ADDITIO.

a Alteri. Vide Soci. in consi. 132. inter insignis Doctor.

SVMMARIVM.

1 *Metus debet esse iustus, vt quis excusetur si non appellauit propter metum. declaratur ista conclusio prout nu. 6. 8. & nu. 9.*
2 *Metus vani nulla est excusatio.*
3 *Metus licèt sit talis, qui non cadat in constantem virum, tamen excusat hominem qui ex leui metu terretur.*
4 *Metus minor consideratur in muliere, quàm in masculo.*
5 *Metus debet considerari secundum qualitatem personæ.*
7 *Metus iustus quis dicatur, arbitrio iudicis committitur.*
10 *Factum per compulsionem iuris, non rescinditur.*

11 *Appellari*

21 *Appellare non potens propter metum, an debeat illud proteſtari, & numero 19.& 21.*
22 *Subrogatum in locum appellationis debet fieri infra tempus, infra quod appellari poteſt.*
23 *Appellari debet in præſentia bonorum virorum in defectum iudicis.*
24 *Iſta concluſio quomodo intelligi debeat, & nu.15.*
26 *Appellatio interpoſita coram excommunicato, vbi debet interponi coram bonis viris non valet.*
17 *Bonus, & honeſtus vir non dicitur qui ab eccleſia repellitur.*
18 *Excommunicatus dicitur turpis perſona, non tamen eſt infamis.*
20 *Actum facere impeditus in termino ſibi ſtatuto, non excuſatur niſi proteſtetur.*
22 *Metus qualiter probetur, & nu.23.& 24.*
25 *Metum probans, ſi producit duos teſtes, illis plus creditur, quàm centum deponentibus de libera voluntate.*
26 *Iſta concluſio quomodo intelligitur, & nu.27.*
28 *Teſtibus creditur magis duobus affirmãtibus, quam pluribus negantibus. & quomodo intelligenda ſit iſta regula.*
29 *Limitatur quando agitur de probanda negatiua coarctata loco, & tempore.*

1 SI iuſtus metus. ¶ † Primo no. ibi, iuſt⁹ met⁹, ꝙ ad hoc, vt excuſet̃ ille, q nõ appellauit pp metũ, reqrit̃ ꝙ iuſt⁹ ſit metus, id ẽ, nõ vanus, ſed ꝓbabilis, vt Ab.
2 hic dicit poſt Io.An. † Vani. n. timoris nulla eſt excuſatio, l. vani timoris. ff. de reg. iur. l. metũ. la 2. ff. ꝙ me. cã. Et iõ metus mortis, vł cruciatus corporis reqrit̃, l. interpoſita. C. de tranſa. l. cõtinet. ĩ fi. ff ꝙ met. cã Et gñał r dẽt eſſe talis metus, q cadat in ꝯſtãtẽ virum. c. cũ dilectus. ẽ. quod me. cã. c. veniens. c. cõſultationi de ſpon. Et licèt tex. in d. l. metum. dicat de hoĩe ꝯſtãtiſſimo, illud ſuperlatiuum ꝓ poſitiuo
3 accipit̃, ſm d. Abb. in d. c. cũ dilectus. in 2. no. † Et in iuribus ꝑalle. aduertendũ eſt, quia ſi eſſet homo, qui ẽt ex leui metu terreret̃, licèt nõ caderet in ꝯſtantẽ virum, vł tñ inſpecta qualitate perſonæ, ꝙ iſte deberet excuſari, ar. l. plenum. §. equitij. ff. de vſu, & hab. Et ad hoc facit glo. no. in c. cũ locũ. de ſpon. q̃ dicit
4 † ꝙ minor metus cõſideratur in muliere, q̃ in maſculo. ᵃ † Et ſic
a vł ꝙ metus dẽat cõſiderari ſm cõditionẽ ꝑſonæ. Facit ꝙ not.
5 per gl. in l. j. C. vnde vi. & vide Imo. p hoc dicit in c. cũ dilectus. col. pen. ver. aduertetñ. ẽ quod me. cã. Non obſtant iura ẽ. alle.
6 in q̃bus cõſiderat̃ metus, q cadit in ꝯſtantẽ virũ, † quia locum habent quantũ ad ꝓbationẽ, & ad fundandam intentionẽ eius qui allegat metũ, q a ex leui metu nõ vł qs excuſari, nec coact⁹ ꝓſumit̃, & iſta ꝓſumptio iuris eſſe vł. Sed in qñ cõſtaret aliquẽ feciſſe aliquid, vel nõ feciſſe pp metũ, ẽt leuem, idem eſſet dicẽdum pp qualitatẽ perſonæ, cui eadẽ rõ ſit, vt patet in muliere, vt ſupra dictũ eſt. Et ad hoc vł tex. in l. nõ eſt veriſimile. in prin.
7 quæ eſt l. fi. ff. quod met. cã. † Et ideo qñ dicatur iuſtus metus, ar
b bitrio iudicis cõmittit̃, ᵇ vt not. Inno. in c. cũ dilectus. ẽ. quod me. cã. refert & ſequit̃ Bal. in l. 2. C. de his, q pp met. iud. nõ ap. Super quo tñ cogitandũ erit, quia Doct. indiſtincte loquunt̃.
8 † Vel ẽt dici põt ꝙ reſpũ edicti ꝑtoris cõſideratur metus, ᶜ qui
c cadat in conſtãtẽ virũ. l. me. cã. Sed in alio metu alijs remedijs act⁹ retractat̃. ar. l. medicus. ff. de var. & extraor. cog. & no. p. gl. in l. nec timorẽ. ff. ꝙ. met. cã, in ver. reſtitui. & late tradit Bar. in
9 l. interpoſitas. C. de tranſa. † Et ſubijcit Hoſ. hic quem Abb poſt alios refert, ꝙ iuſtus metus non cõſideratur hic eo reſpũ, vt culpa partis, quę metũ patit̃, debeat cõſiderari, quia indiſtincte ꝓpter metum quis excuſat̃. l. nec timorem. & l. iſti quidem. ff ꝙ me. cã. & in c. veniens. el 2. de ſpon. & iſta ꝯclo bñ procedit, qñ metus iniuſtus infertur, prout iura ꝑdicta loquunt̃. Secus ſi iuſte metus inferatur, quia a tali metu iuridice illato, ille q fuit
d in culpa, reclamare nõ põt. ᵈ l ſi mulier. in prin. vbi gl. & Bart. ff. ꝙ me. cã. Facit ꝙ no. Bal. ẽ. ꝙ me. cã in rub. in prin. & in l. 2. C.
10 de his, qui pp me. iud. nõ app. † vbi inqt, ꝙ factũ p cõpulſionẽ iuris nõ reſcindit̃. & ad hoc eſt gl. no. in l. qui aliena. §. fi. in ver. nõ fieri. ff. de acq. hæ. facit tex. & ꝙ ibi. no. Pau. d Ca. & Mod. in l. cũ aliqs. C. d iu. delib. in l. 2. § j. ff. de arbi. & in l. nã ꝙ. §. ſi qs cõpulſus. ff. ad Treb. & ꝙ no. Bar. in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi præ
11 tori, de no. ope. nũ. in ver. quæro. ¶ † Scdo colli p d. Abb. hic, ꝙ ille q nõ põt appellare pp metũ iudi. dẽt ꝓteſtari & ſm cũ. ꝓteſtatio vł neceſſaria ad declarandũ aĩum eius, vt videat̃ pp metũ, non pp negligentiã omiſiſſe. Sed aduertendũ eſt, q a non vñr iſta verba Abb poſſe verificari, quia ſi proteſtatio requirit̃ ad declarandũ aĩum. ergo nõ vł ꝑcile neceſſaria, cũ ẽt alio mõ animus declarari poſſit, & niſi aliter animus ꝓbet̃, ſola ꝓteſtatio nõ ſufficit. l. metum. ff. quod met. cã. vñ de iſta proteſtatiõe non ſufficit. l. metũ. ff. quod me. cã. vñ de iſta ꝓteſtatione eſt di-
12 cendũ, vt ĩ. dicã in gl. ¶ † Tertio no. ſm Imo. ꝙ ſubrogatum lo
e co applõnis, dẽt fieri ĩ. tp̃s, intra ꝙ appellari ᵉ põt. Facit glo. no. in c. vt circa, in ver. adhęrentes. in fi. de ele. in 6. text. in l. bonorum. ff. rem ra. hab. & in l. j. in prin. ff. de app. re. Facit ꝙ no. Bar. in l. ſi qs filiũ. §. fi. ff. de inoffi. teſt. cũ ſi. & ꝙ no. Bal. in l. certũ. C. vñ legi. cũ concor. vt tradũt Mod. in l. ſi enim. §. qui iniuriarũ.
13 ff. ſi qs cautio. ¶ † Quarto no. ꝙ in defectũ iudicis appellari debet in præſentia bonorũ virorum. & hoc intelligit̃ in defectu iudicis a quo, & iudicis ad quem, cũ ad illum appellari poſſit, ſi copia iudicis a quo, haberi non põt. l. j §. dies. ff. qñ app. ſit. & ita Imo. hic, & d. Abb. in c. ſuggeſtum. ẽ. eo. Contrariũ tñ cõcludit Peru. hic col. 6. ver. q̃ro, vbi dicit poſt alios quos ipſe refert, quod valeat applo corã honeſtis viris, nõ obſtante, quod corã iudice ad quem, appellari potuiſſet, vt actus valeat, ar. l. quoties.
14 ff. de ver. obl. † Sed diſtingui põt, vt ſi de facili iudex ad quem adiri poſſit, vera ſit prima opin. aliàs ſecus. Nam in ſubſidium habet locum, quod dicitur de honeſtis viris. c. paſtoralis. in fin. ẽ. de offic. or. Et quia coram iudice ad quem, applo formaliter
15 haberet locum. † Et ſubijcit Abb. hic qđ illud, quod dicitur de honeſtis viris, idem etiam coram vno. Et idẽ Peru. hic, in q. 9.
f vide allegata p Ro. in l. de pupillo. §. ſi qs. in fi. ff. de no. ope. nũ. ᶠ
16 † Et fuit alias conſultũ, quod iſte tex. dum loquitur de bonis viris, non haberet locũ ſi appellatio interpoſita fuiſſet coram ex
17 communicato, † quia non poteſt dici vir bonus, nec honeſtus, qui ab eccl̃ia nõ tollerat̃, ut no. Ant. de Bu. in c. cũ dilectus. de purga. cano. Et ita tradit Maria. in conſi. 45. viſa applone. col.
18 2. Et ad hoc facit, † q a excõicatus dł turpis perſona, ut not. Bal. in c. intelligens. col. 2. ver. ſed nunquid excõicatus. ẽ. de iud. ergo nõ põt dici honeſta perſona. No. tñ ꝙ excõicatus nõ dł infamis. Bal. in l. qd ergo. §. pœna grauior. col. fi. ver. vlt. q̃ro. ĩ repe. ff. de his, q no. infa. ¶ † In gl. j. ibi, Sed & illud nõ ſufficit, niſi
19 ꝓteſtet̃. ᵍ Gloſſ. cõcludit, ꝙ iſta ꝓteſtatio ſit neceſſaria, p iſtum
g tex. & ĩ l. 2. C. de his, q pp me. iudicis nõ app. Vt. n. appareat ſtetiſſe p iudicẽ & nõ p partẽ, proteſtatio vtilis eſt, & neceſſaria, vt Bal. dicit in l. properandũ. in §. ſin aũt utraq;. verſ. q̃rit hic gl. C. de iud. cũ ſi. ut ibi tradit Alex. & no. gl. in c. cupiẽtes. §. ꝙ ſi p xx. de ele. in 6. in ver. ꝓpoſita. quã no. Do. ibi, ꝙ impeditus actũ
20 facere in termino ſibi ſtatuto, † nõ excuſat̃, niſi ꝓteſtet̃. Et per hoc dicit ibi Io. de Imo. ꝓut Do. refert, ſe obtinuiſſe in quadã cã app. in qua nõ poterat hři copia iudicis appel. q ꝓmiſit labi tp̃s abſq; proteſtatione, ꝙ p illa negligẽtia in nõ ꝓteſtando ſuccubuit, & ſeqt̃ Ale. in d. §. ſin aũt utraq;, & ĩ l. de pupillo. §. ſi qs ipſi ꝑtori. col. 4. ff. de ope. no. nun. Imò non ſufficit, ꝙ iudex ſemel reqſitus ſit, ſed inſtare dẽt ille, q appellauit, ut no. Ale. tradit in conſi. xix. viſo ꝓceſſu cãæ, in ſcdo dubio. lib. j. & in ꝯſi.
21 clxiii. viſo ꝓceſſu cãrum lib. 2. col. pe. † Et qd dictũ eſt de proteſtatione, locum hẽt, qñ qs eſt ĩpeditus facto iudicis. Secus ſi ĩpedimẽtum occurrat in perſonã eius, q debet actũ facere, puta impedimẽtum infirmatis, uel abſentiæ, quia tunc proteſtatio non requiritur, ꝓut latius hic tradit Imo. & ſequit̃ Peru in c. ex ratione. col. ver. 6. ſed dubitatur, & ꝓſequitur Ale. in d. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. col. x. uer. item inquãtum. Sed tñ conſiderandum eſt, q a generaliter videtur, ꝙ iſto caſu proteſtatio non ſit præciſe neceſſaria, quia ſicut in aliis caſibus ſufficit probare metum ſimpliciter, ita in iſto caſu excuſatus videtur iſte, qui non appellauit, dummodo metus probetur. Bene uerũ eſt quòd probatio metus ex tali proteſtatione coadiuuatur, ut dicit Ioan. And. hic, per c. j. ẽ quod met. cau. & c. conſulu it. ĩ. de regula. Nam non præſumitur, ꝙ ſteterit per iudicem, niſi ꝓbetur, vt no. Barto. in l. damni infecti. §. Sabi. in fi. ff. de dam. infec. Et ꝙ proteſtatio non ſit neceſſaria, videtur uelle Bar. in l. 2. §. qđ diximus. ff. ſi quis cau. dũ inquit hoc eſſe de conſuetudine. & expreſſe hoc ibi Alexan. in d. §. quod diximus. & Aret. in conſil. cliii. uetum eſt, quod canonicus. col. 3. & no. Pau. de Ca. in conſi. 21. in cã deſertionis. col. antepe. ver. nec videtur obſtare, & Abb. poſt Inn. in c. ex tranſmiſſa. ẽ. de præſcrip. & eſt glo. in cap.

ADDITIONES.

a Syl. Ald. Maſculo. Adde Soc. in conſi. 263. col. 4 in prin. nu. 5. li. 2.
b S. Al. Committitur. Adde Tiraq. in repe. l. ſi vnquam. C. de reuo. dona. in ver. omnia vel partem aliquam. nu. 30.
c Metus. Vide Ang. de Aret. in §. quadrupli. Inſti. de actioni.
d Non poteſt. Idem Dec. in conſi. 42. col. 4. in 3. dub.
e Appellari. Confirmo ex his quæ tradit in nota. quæſtio. d. Ale. in cõſi. 101. incĩ. viſo proceſſu in 2. vol.
f H. Gęg. No. ope. nun. Circa iſtam materiam aliàs fuit dubitatum in facto oun quid diſpoſitio iſtius tex. procedat circa apoſtolos, videlicet, an appellãs poſſit coram honeſtis perſonis eodem tempore appellare, & apoſtolos petere. & allegabatur appellationem ita interpoſitam coram honeſtis perſonis fore deſertam, per id quod ſpecialiter decidit Ang. in l. 2. §. dies. ff. quãdo app. ſit. dixi, quod cõtraria ſñia eſt verior, quia eam tenet Archi. Io. And. Ro. quos refert, & ſequitur Peru. in illo c. in 7. col. in 13. q. quorum. opi. eſt ſtylo & communi obſeruantia approbata. Ideo licèt aliqui aliter tenerent, ſtandum ei eſſet, ar. l. com de interpretatione. ff. de legi. Ant de Bu. in c. ſi. de conſuet. Ale. in cõſi. 6. in prin. col. 3. in 3. vol. Et facit ẽt ratio, quia appellans poteſt eodem tempore appellare, & apoſtolos petere. cle. 2. de app. tamen vbi iudex a quo non reperitur, illud quod fiendũ eſſet coram eo, fieri poteſt coram honeſtis perſonis q̃ repræſentant perſonam iudicis, vt eſt caſus. Non uideo ergo quo iure Are. dicat, quod licet appellari poſſit coram honeſtis perſonis in abſentia iudicis a quo, non tamen poſſunt peti apoſtoli, quia regula prædicta, probat oppoſi. & ille, qui fundat ſe in aliqua fallentia, illam debet iure probare. Bart. in l. 2. ff. ſi quis in ius voca. non ier. & ita iudicatum fuit.
g ¶ Syl. Ald. Proteſtetur. Idem Dec. in c. cum M. Ferrarienſis. col. 8. cir. med.

e.j.§.quod met.cã.in c.Lotharius.31.q.2.& ẽt tradit Alex.in l.g alicna.§.fi.col.3.ff.de acq.hær. ¶ 21 † Qualiter aũt metus ꝓbeẽ, d. Abb.insistit, cõsiderando tres casus. Primus est, qñ pp metum iudicis non appellauit. Sc̃dus, qñ pp metum partis. Tertius, qñ pp statutum, quod in loco prohibet appellari. Circa primũ ꝓbatur, ſm Abb. metus, si expresse iudex fuit minatus, & erat talis iudex, de quo verisimiliter potuit, vel debuit timeri: nam tali casu minę iustũ faciũt metum, vt no.gl.& Bar.in l.3.ff.ex qb. cau.ma.& idẽ no.Bar.in l.metum.ff.qđ me.cã.cũ cõcor. vt ibi tradit Alc.& latè insistit in l.si cũ dotẽ.§.eo aũt tpe.col.6.ff.so.ma & idẽ Alc.in ꝯſ.16.põderatis narratis.col.pe.li.3. Siſr Ab.dicit, si iudex erat solit⁹ male tractare appellãtes. Nõ tñ sufficit, ꝙ semel iudex hoc fecisset, quia ex vna vice non dr̃ ꝯsuetus, vt Abb. hic ꝯcludit post Bar.in l.de pupillo.§.si quis ipsi prætori, de ope.no nun.& ſeqtur Peru.hic, in 2.col.versi.3.quæritur. Et ista ꝯclusio procedit qñ iudex alium semel male tractauit. Secus si ipsum qui nunc allegat metum, aliás male tractauit: qa tunc insurgit probabilis metus suspicionis ſm Ro.in d.§.si qs ipsi prætori.col.2.vbi ad hoc allegat Bal.& Salv in d.l.2.C de his, qui pp metũ iud non app in fi.& vr̃ sequi Alc.in d.§.si qs ipsi prætori.col.7. Non obst. ꝙ non dicatur consuetus ea vno actu, quia hic non requiritur, ꝙ sit consuetus, vt Alc.ibi dicit.

23 † Sc̃do casu, idem dđm est, si pp metum partis non appellauit. Facit tea.in c.statutum §.cum vero.de rescri.in 6. Et quod dr̃ de parte aduersa, idem est in consanguineis eius, & ꝯiunctis. c.cõstitutis. el 1.& c seq.quod ẽt incipit constitutis.s̃.de testi. Et idẽ si consanguineo appellantis metus inferatur. c.sciãt cũ cti.de elec.in 6. ¶ 24 † Tertio casu.qñ a statuto prohibetur sub pœna appellare, etiam iustus metus esse dr̃, vt Abb. hic concludit post Io.And.& alios. Nam nõ solũ in armis, sed etiam in statutis terribilis metus consistit, vt no.Bal.in l.omnem, in fi.C.ad Ter.vbi alleg.Cy.in l.2.C.quod met.cau.cum si. Et in probando metum certa regula dari non potest, sed arbitrio iudicis cõmittitur,[a] vt not.glo.in versic.mortis. Inno.& Docto.in c.cum dilectus.s̃.quod me.causa Bal.in d.l.2.C.de his, qui ꝓpter metum iudi.non app & gl.& Bal.in l.interpositas.in ver. cruciatus.C.de transa.& ad hoc est tea.in l.3.in fi.ff.ea qb.cau.ma.ibi, 25 sed huius rei dispositio iudicis est. ¶ † Postremo notandum est circa ꝓbationem metus, ꝙ plus credit̃ duob.testib. deponẽtibus de metu, & violentia, q̃ centum deponentibus de libera voluntate, vt no.dicit Inn.in c.super hoc.col.j.de renun.& seqtur Bal.in consi.schismatis.col.7.in l.obseruare.§.proficisci. in 13.q.ff.de offi.proconsu.& Ang.in l.j & in l.fi.ff.quod me.cau.& in l.si quis ad se fundum.C.unde ui.& d.Abb.in c.j.col.2.s̃.qđ me.cau.vbi rationem adducit, quia deponentes sup metu, attestant̃ de actu, q pcipit̃ sensu corporis, veluti de minis, & similib.sed alii deponunt simpl̃r de volũtate secreta. Et fuit ista rõ Inn.in d.c.sup hoc.& idẽ tradit Alex.in consi.156.viso processu.in prin.lib.v.& latè ꝓsequitur And.Sic.in consi.55.in j.lib.col.j.& in consi.61.col.v.eo.lib.& in cõsi.71.col.6.in 2.lib. & procedit ista ꝯclusio, nisi esset alia p̃sumptio in ꝯ̃rium ꝓ il-

26 lis, q de libera voluntate deponũt, † vt not.voluit Angel.in l.si. ꝙ me.cã.& exemplificari hoc p̃t, qñ diceretur actum factum fuisse in p̃sentia iudicis: quo casu metus non p̃sumitur. vt no.

27 Bar.& Doc.in l.transactione C.de transa. † Et licèt Doc. cõmuniter ita simpl̃r dicant, considerandũ est, ꝙ data paritate terminorum, pariter credendum vr̃ testibus deponentibus de libera voluntate, uel de metu: nam cum agatur de ꝓbando uoluntatẽ alterius, utroq; casu nobis occulta est, & de illa p̃cisè testes deponere non pñt. sicut.n.in ꝓbando liberam uolũtatẽ Inno. & Doc.dicunt, ꝙ illa occulta est, de qua testes p̃cise deponere non pñt: ita ẽt vr̃ in ꝓbando metũ, quia qđ aliquid metu factum sit, hoc in uoluntate secreta vr̃ consistere, q̃ præcise nõ põt esse nota testib.sed talis uolũtas arguĩt ea mediis extrinsecis, puta ea cruciatu, uel minis, q̃ bene cadunt in sensum testiũ. & idem erit dicendũ in probando media, ex quibus libera uoluntas arguatur. puta ꝙ aliquid factum fuerit in præsentia iudicis, nam pari modo de hoc testes attestari possunt.& iõ cæte

28 ris paribus non ur̃ dr̃ia. Et in simili dici solet, † ꝙ plus credit̃ duobus affirmantibus q̃ pluribus negantibus, ut per gl.in l.diẽ proferre.§.si plures.ff.de arb. Nã hoc uerũ intelligitur, qñ deponunt super negatiua simpliciter, q̃ improbabilis est.c.qm̃ ꝯ.s̃. de ꝓba c bonæ.de ele. Secus si negatiua coarctata sit loco, &

29 tempore, † quia tunc ita negantibus, sicut affirmantibus creditur, vt declarat Bal.in l.actor.col.antepe. ver.item ex dictis.C. de prob.& reperio ꝙ hic vr̃ tenere d.Sig.in consi.75.in q.uertente.in fi.vbi tñ ipse reprobat dictum Inn. Sed saluari potest declarando, vt dixi.

ADDITIO.

a Syl.Al.Committitur. Vide And.Tiraq.in l.si unquam.in uersi.omnia, uel partem aliquam, nu.30.C.de reuo.don.

¶ Summo Deo Laus.

EXIMII IVRIS VTRIVSQVE Interpretis, Domini Philippi Decii, super titulo de confirmatione vtili vel inutili, Commentaria vberrima.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio est actus superioris.*
2 *Confirmatio quid sit.*
3 *Confirmationis natura est addere confirmato, non autem extendere.*
4 *Confirmare potestis, cui commissum est, vt de nouo actum facere possit.*
5 *Confirmatio an propriè dicatur, quando actus nullus ex certa scientia confirmatur.*
6 *Confirmationis appellatione intelligitur de confirmatione in forma communi.*
7 *Ista conclusio declaratur.*
8 *Confirmatio quotuplex est.*
9 *Confirmatio ex certa scientia facta esse dicitur, quando tenor rei confirmatę exprimitur.*
10 *Confirmatio ex certa scientia facta videtur, quando clausula, non obstante, apponitur, vel secunda iussio emanauit.*
11 *Confirmatio quando dicatur facta ex certa scientia, & quando non, & numero 16. & 17.*
12 *Confirmatio facta simpliciter non videtur confirmare actum nullum.*
13 *Confirmatio non est actus per se stans.*
14 *Confirmatio facta in dubio refertur ad actum validum, & ex illa actus nullus non confirmatur.*
15 *Confirmatio facta simpliciter intelligitur, si preces ueritate nitantur.*

De confirmatione vtili vel inutili. Rub.

Icet me nunc his verbis vti, qbus exordit̃ Iuriscõ.in l.j.ff.de i itcg.rest. Vtilitas huius tituli cõmẽdatione nõ indiget. Et ꝑfecto satis admirari nõ possum ꝙ post Ab.hactenus Modernorũ nullus illũ interpꝛatus fuerit. ¶ Et primo rub.ꝯtinuat̃ ſm Got.& Hos.in summa. Nã s̃.dictũ est de his, q̃ remedio applõnis suspẽdunt̃, nũc vero vidẽdu est de his, q̃ p̃sidio ꝯfirmationis muniunt̃. Et istã ꝯtinuationẽ sequunt̃ Io.An.Ant de But.Car.& Imo.hic. Sed ista cõtinuatio nõ vr̃ bñ ꝓcedere, qa ẽt s̃.in tit.de app.tractatũ vr̃ de p̃sidio cõfirmationis, q̃ iudex applõnis facit ꝯfirmãdo sñiam iustã, vt notat̃ i l.eos.C.đ ap.& p gl.i l.p̃tes.vbi Bal.C.de sentẽ.facit qđ no. Bar post gl in l.si qs priore.ff.ad Treb.cũ si.vt tradit ibi Alex. Et eodẽ mõ argui, & impugnari põt ꝯtinuatio Abb.hic. Et vlterius ꝯ̃ ꝯtinuationẽ Abb.facit, qa ipse vr̃ restringere dispõnẽ tituli ad cõfirmationẽ sñiæ, & ꝓcessus, vt ea verbis eius patet, & tñ iste titulus gñaliter vr̃ hr̃e locũ nõ solũ in iudicialibus, sed ẽt in extraiudicialibus.c.cũ dilecta.c.ad nr̃am.j.eo. Vnde supplẽdo hoc mõ ꝯtinuatio planius adaptari põt. qa s̃ in tit.de app. hr̃ de iudice applõnis, q qñq; sñiam prius latã ꝯfirmat, & de tali cõfirmatione dubitari põt.c.corã.de offi dele. Hinc sumpta occasione, hic gñaliter ponit̃ rubr.de ꝯfirma.vti.vel inutili. Et ad hunc sensum ẽt ꝯtinuatio Abb.reduci põt Et licèt cõtinuatio Ab.videat̃ solũ respicere ꝯfirmationẽ sñiæ, vt s̃.dixi, tñ nemiã ꝯfirmationis diuidat̃, ẽt ponit̃ de cõfirmatione.q in extraiudicialibus occurrit, vt in simili casu ipse Abb.tradit in rub.s̃.

1 de except. † Et notandũ est ex cõtinuatione Abb.dũ ingt, ꝙ qñq; sñia ꝯfirmat̃ p supiorẽ. Ex hoc em̃ collĩr, ꝙ cõfirmatio est act⁹ supioris, vt no.Bal.i l.fi.uer.talis.vlteri⁹ noto.C.đ le.vbi igi, ꝙ ꝯfirmare ẽ manifestũ signũ supioritatis.& idẽ no.Ab.post Hos. in c.1.in 2.no.de loca.& iõ cõfirmatio a minori fieri nõ põt, vt nu.Imo.in cõs.27.in casu p̃misso.col.2. Et hac rõne qñ a pari cõfirmatio reqrit̃, nõ dr̃ ꝓpriè, sed ꝑ simplici approbatione ac-

2 cipit̃, vt no.Abb.post gl.ibi in c.1.in fi.de treuga, & pace. ¶ † Secũdo ꝑ introductione tituli vidẽdũ est qđ sit cõfirmatio. Et hr̃ describit̃, ꝙ ẽ iuris prius q̃siti corroboratio, vt no.Host.& Gof. in summa eo.tit.& Imo. simpliciter hic refert. Sed addi dẽr ꝙ facta sit ꝑ supiorẽ, ꝑ ea, q̃ s̃.dixi.& no.Bal.i l. Barbarius.i fi.cha. ver.& noto.ff.de offic.p̃to Et bñ dr̃ iuris prius q̃siti corrobora-

a tio.[a] qa cõfirmatio sp̃ p̃supponit aliqd prius esse ꝙ cõfirmet̃, vt no.Bal.in l.noĩationis.circa fi.ver.cõcludo ergo. C.de appe. Et iõ idẽ Bal.ibi in ver.illud certũ est.dicit, ꝙ cõfirmatio cõmensurat̃ ad illud, qđ cõfirmat̃, & nõ extẽdit̃ vltra, q̃ actus cõfirma-

3 tus se extẽdat. † Nã.n.cõfirmationis est addere cõfirmato, & nõ extẽdere, vt Bald.ingt in l.aduersarius.in fi.C.si aduer.rem iud. & no.Pau.de Ca.in ꝯsi.134.notãdũ est.in prin.Raph.Cuma.in ꝯs.97.stante dicto statuto.Alc.in ꝯsi.21.viso puncto.col.6.lib. 4.& Pet.Philip.de Corn.in consi.278.visis consiliis.lib.j.Et ad idem

ADDITIO.

a S.Ald.Corroboratio. Vide Deci.in c.cum accessissent, col.6.de consti.

idē facit, quia aliud est dare, aliud confirmare, & eadē res nō p̄t dari, & confirmari. c. inter dilectos §. cæterum. de fid instru. ī fin. notatur in c. veniens. §. nec obstare. cum gl. de præscriptio. Et tradit Bal. p illū tex. in c. 1. in tit. qui succes. tene. dicens. ꝙ cōfirmatio est ad aliud relatio, & pēdet ex illo tanquam substantiali. Allegat l. Aurelius. §. testamento. ff. de liber. lega. Vn dr̄a est, an dicatur confirmamus, an sancimus, vt no. Abb. in cōsil. 57. in q̄ōne q̄ vertit̄ co. fi. li. 2. Et ad p̄dicta ēt facit, qa q cōfirmat

a nō uī dare. a l. & qa. ff. de iuril. om. iud. & notat̄ per gl. an. dist. in

3 c. p̄ceptis. in ver. nouum. ¶ † Notandū tñ est, ꝙ ille, cui cōmittitur, vt de nouo actū facere possit, poterit confirmare, vt not.

4 Bal. in l. si qs filio. §. irritū. ff. de iniusto rupto. ¶ † Et retenta descriptiōe supius ꝯfirmata, infertur vr̄, ꝙ qñ actus nullus ex cer

b ta sc̄ia ꝯfirmat̄, ꝙ tūc ꝓprie nō dicat̄ ꝯfirmatio, b qa nō ē iuria prius q̄siti corroboratio, & qa tali casu q cōfirmat, dare vr̄, ut no. Bar. in d. l. & qa. ff. de iur. om iu. & no. hoc l. no. I d. c. inter

5 dilectos. in gl. ī ver. appellari. † Et iō appellatiōe ꝯfirmationis intelli de ꝯfirmatiōe ī forma cōi, vt no. Car. in c. ex parte. p illū tex. cū gl. ī verbo. ꝯfirmare. de ꝯstit. & seqi Eps Brixien. in uerbo

6 confirmatio, † & confirmatur hoc per supradicta, & hoc uerū vr̄, qñ simplr̄ fit mentio de confirmatione. secus si agat̄ expresse, ꝙ actus nullus confirmetur. qa tunc de cōfirmatione ex certa scientia intelligitur, vt no. Abb. per illum tex. in c. pe. j. co. cuius dictū ita adaptari pōt, & facit tex. in c. constitutus. & gl. ibi

7 in verbo, confirmauit. de relig. domi. ¶ † Tertio p̄mittendum est, vt ea supradictis hr̄, ꝙ duplex est confirmatio. Vna est, q̄ dr̄ fieri in forma communi, prout expresse tex. dicit in c. quia diuersitatem. de concessione p̄ben. & in c. illa, ne lede vacan. Altera dr̄ fieri ex certa sc̄ia, de qua hr̄ in ca. pastoralis. §. præterea. de offi. dele. in cle. 1. de iud. ī cle. 1. col. pe. de iu. iur. Et fin Doc.

c communiter confirmatio c in forma communi dr̄, qñ fuit facta conditionaliter, non cognito de cā, vt quia dicatur, Confirmamus possessiones, quas iuste possides, vt no. Ab. in c. j. & ī c. examinata. j̄. co. p tex. in d. c. qa diuersitatem. de conces. p̄b. & idem Abb. in consi. 62. illud. col. 1. lib. j. & in consi. 57. in q. q̄ vertit̄. col. 1. lib. 2. Alc. in cōsi. 89. viso statuto. col. 4. lib. 4. & in cōsi. 1. col. 13. lib. v. Et formā huius confirmationis ponit Spe. in tit. de rescrip. præsenta. §. rōne quoq, formæ. vers. sequit̄ vi-

8 dere. Altera † vero dr̄ confirmatio ex certa sciētia, quā supior facit, qñ nō ꝯdōnaliter, sed p̄cise dicit se ex certa sciētia cōfirmare, vt no. Abb. in d. c. 1. & in d. c. examinata. & Doc. in locis

9 s̄. alleg. & idē tradit Card. in consi. 44. ꝙ ratificatio. † Silr̄ ex certa scientia dr̄ facta esse cōfirmatio, qñ tenor rei cōfirmatæ ex-

d primitur, d vt est tex. in c. pe. j̄. co. ubi de hoc uidebimus. † Silr̄

10 confirmatio dr̄ facta ex certa scientia, qñ clausula, nō ob. apponitur, vel sc̄a iussio emanauit, vt notat Abb. in c. porrecta. j. co. & de his ibi videbimus. Et formā huius cōfirmationis ex certa scientia ponit Spe in ti. de rescri. præsenta. in loco s̄. alle.

11 ¶ † Sed pulchra est dubitatio, si cōfirmatio sit facta simpliciter,

e vt qa superior dicit, cōfirmamus, e & dr̄, ex certa scientia, neq; ēt ꝯdōnaliter dr̄. tali casu Doctores tenēt ꝙ talis confirmatio dicatur facta ex certa scientia, quia uis termini hoc importare vr̄, videlicet, ꝙ firma sit, vt no Io. An. in c. pe. j. co. vbi Ant. de Bu. Car. & Imo. sequuntur. & Abb. in c. examinata. circa fi j̄. co. Alc. in cōsi. j. col. 13. lib. 5. & in d. consi. 89. col. 3. lib. 4. s̄. alle. & ad hoc faciūt iura, quæ dīit, oīa nostra facimus, quibus. &c. l. 1. C. de veteri iure enucle. c. si apostolicæ. de præb. in 6 Et ista sunt breuiter, quæ communiter à Doctoribus traduntur, in qbus diligenter aduertendum est. Nam primo non vr̄, ꝙ si superior dicat simplr̄, cōfirmamus, dicatur fieri ex certa sciētia, qa appellatione confirmationis intelligit̄ de ꝯfirmatione ī for

12 ma cōi, vt s̄. dictū est. Et hoc comprobatur, † quia confirmatio facta simpliciter, nō vr̄ cōfirmare actum nullum. c. ex parte, de consti. c. dudum. de decimis. & qa, ut supra dictum est, cōfirmatio est iuris quæsiti corroboratio & confirmare, est simul firmare, vt no. Abb. in d. cap. dudum. in glo. in uer. confirmari. & sequitur Alexan. in consi. ca an. uiso puncto. col. pe. lib. 4.

13 Et ad hoc est dictū Bal in l fallius. col. 1. C. de furt. vbi † inqt, ꝙ confirmatio non est actus per se stans, sed dr̄ confirmatio quasi cū alio firmatio, sicut ēt dr̄ de constitutiōe, in rub. de consti. vbi dictum fuit. & facit tex. in c. pudenda. 24. q. j. vbi ꝯsecrare, dicitur simul sacrare, ergo confirmatio simpliciter facta non

14 videtur actum nullum confirmare. † Et ideo in dubio confirmatio simpliciter facta refertur ad actū ualidū, & ex illa actus

f nullus nō cōfirmat̄, f vt no. Inn. in d. c. dudū. & sequit̄ Anto. de Bu. ibi in 6 opp. Bal. in l. bonorū. C. q admi. Alc. in l. moræ. col. 6. ff. de iurisd. om. iud. & in cōsi. lx. viso instro. col. 6. lib. 1. & in consi. cxxiij. s̄ allegato. & qd̄ nn. idē Alex. in consi. cxxv. viso ti.

15 col. 2. lib. 1. Et † quia confirmatio facta simpliciter, intelligitur, si preces veritate nitantur, c. 2. de rescrip. Vnde si actus nullus ex ꝯfirmatione facta simplr̄ nō cōfirmat̄, ergo ñ vr̄ ꝯfirmatio ex certa sciētia, qa illa actū nullū cōfirmaret, vt no. in c. j. de trāsa. & videbimus in c. 1. j̄. co. Et ꝙ verbū, ꝯfirmamus, videatur importare cōfirmationē in forma cōi. idē Ab. hoc voluit in cōs. lxii. in q̄stione. q̄ vertitur. col. fi. li. 2 dū inqt formalr̄, ꝙ nō fuit vsus verbo, ꝯfirmamus, in illo casu, & sic nō pōt dicit, ꝙ fuerit ꝯfirmatio in forma cōi. Et sic manifeste sentit, ꝙ verbū, ꝯfirmamus, videat̄ importare ꝯfirmationē in forma cōi. Nō ob. ratio Doctorū, dū dicunt, ꝙ ꝯfirmatio importat, ꝙ res firma sit, qa hoc verū est, nō virtute solius ꝯfirmationis, sed reqritur validitas actus ꝯfirmati. & hoc in actu nullo nō verificat̄. p supradicta. Et sic ꝯcludo nō esse verū, ꝙ ꝯfirmatio facta simpliciter p verbū, cōfirmamus. dicat̄ fieri ex certa sc̄ia, nisi aliter de certa

16 sc̄ia appareat. † Silr̄ & sc̄do, nō placet, vt p̄cise dicamus, ꝙ ꝯfirmatio facta in forma cōi dr̄, qñ est facta ꝯdōnaliter: qa fateor hoc, ꝙ in forma cōi dr̄. qñ est facta cōdōnalr̄, sed p hoc inferri nō pōt. ꝙ si ñ sit facta cōdōnaliter, nō dicat̄ facta in forma cōi, qa ēt si facta sit simplr̄ ī forma cōi, dr̄ ꝙ ñ tribuit ius, vt dictū ē.

17 † Iō planior, & vera resolutio vr̄, vt dicamus, qd̄ aut facta fuit cōfirmatio simplr̄ absq; cāæ cognitione, & ista dr̄ in forma cōmuni, & nō tribuit ius, vt videbimus in c. 1. j̄. co. Aut fuit facta cū cāæ cognitione, & dr̄ facta ex certa sc̄ia. Et non vr̄ noua ista distinctio. nam illā tradit Cy. in l. ea his. in fi. C. de don. inter vi. & vxo. & Bal. ibi hoc idē dicit, & sequitur Alb. & Ang. & Saly. & idē no. Bar. in tra. ad repr. in verbo. prout. in fi. Et talis ꝯfirmatio ex certa sc̄ia in effectu dr̄ dispēsatio, vt no. Bal. in c. cū sup. in prin. de cau. pos. & propric. Nō ob. tex. in d. c. qa diuersitatē, qa respondetur dupliciter. Primo, ꝙ licet confirmatio facta ꝯditionaliter, prout ibi dr̄. sit facta in forma cōi, nō tñ negatur ibi quin etiā si facta sit simpliciter, dicatur facta in forma cōmuni. Secundo respondetur, & ad illum tex. est aduertendum, quia non dr̄ ibi, ꝙ esset facta ꝯfirmatio conditionaliter a summo pontifice, qui confirmauit, immo ibi confirmatio vr̄ facta simpliciter, sed dr̄, ꝙ talis confirmatio facta simpliciter confirmat beneficia, & prębendas, sicut iuste posidentur. sic papa ibi illam confirmationem factam simpliciter interpretatur. ꝙ sit facta conditionaliter. qa nō tribuit ius, quia non fuit facta cū causæ cognitione, & hoc modo ille tex. probat illud, quod dictum est. Non ob. iura, quæ dicunt, ea nostra facimus, &c. qa respondetur. ꝙ intelligūtur, quando fuit facta confirmatio ex certa scientia, & cum causæ cognitione. vt notatur per gl. in d. c. si apostolicę. in ver. cōfirmamus. Et ad hoc facit tex. ibi, plena de his facta narratione. Vel ibi confirmatio fuit facta ita quod actus auctoritate superioris factus videatur, quo casu, qñ dr̄ auctoritate nr̄a, cōfirmat̄, ꝙ nullū est, & ita loquit̄ tex. in d. c. 1. de trans. ibi, ex hac auctoritate nostra, & no. Pe. de Anc. in d. c. si apostolicæ, & facit tex. in c. cum aliquibus. de præscr. in 6.

ADDITIONES.

a Syl Ald. Dare. Et quòd confirmatio in forma communi nihil tribuat, secus si ex certa scientia. vide Deci. in consi. dxvi. colom. 4. in prin.

b Syl. Aldob. Confirmatio. Vide Deci. in c si col pen. de consti.

c Syl. Ald. Confirmatio. Vide eundem infra eo ti. c. 1. col. 4. in prin. vel secundū formam supplicationis, Dec. in consi. cxlii. col. 4. in fin.

d ¶ Syl. Ald. Exprimitur. Vide Dec. in c. cum inter. 8. not. supra de excep.

e Syl. Ald. Confirmamus. Et quòd in dubio videatur facta in forma communi uide eundem consi. lxxii. col. fi. in consi. cccxli. col. fin. in fi. cum seq.

f Syl. Ald. Confirmatur. Vide Deci. in c. cum inter. in 8. no de exce.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio facta de re litigiosa, an sit ipso iure nulla, & nu. 4. & nu. 6. & per plures numeros infra, & hæc conclusio intelligitur, ut nu. 13.*
2 *Confirmatio surreptitia non valet.*
3 *Impetratio surreptitia in priuilegijs, & beneficijs est ipso iure nulla.*
5 *Priuilegiū impetratū lite pendente valet mero iure, sed nō præiudicat liti motæ.*
7 *Confirmatio noua nullo modo præiudicat litis motæ, ampliatur ista conclusio, vt nu. 11. & 12. & limitatur, vt nu. 15. 16. & 17.*
8 *Actus superioris, quando est nullus, inferior non prohibetur vti iure suo.*
9 *Actus nullus non videtur effectum producere.*
10 *Prouisio papæ licet sit nulla, facta alicui de beneficio, operatur, quod inferior de tali beneficio disponere non possit.*
14 *In priuilegio in quo facta est mentio de litis pendentia, cā ab inferiore eripitur.*
18 *Ius alterius lite pendente acquiri potest.*
19 *Posidere pacificè quis non dicitur, si sibi super ea re quæstio moueatur.*
20 *Possessio pacifica nō dr̄, quādo super ea moueatur qō in iudicio, vel extra iudiciū*
21 *Limitatur ista conclusio.*
22 *Posidere pacificè dicitur, qui posidet temporalia, & spiritualia, vel spiritualia tantum, vel maiorem partem.*
23 *Possessio pacifica dicitur quo ad arctationem suscipiendi ordines, quando habet possessionem exercitij curæ, vel maioris partis.*
24 *Confirmatione facta à summo pontifice, inferior non potest cognoscere de re confirmata, nec de iuribus confirmationis.*
25 *Papa, quando confirmat ex certa scientia, ipse videtur facere.*
26 *Factum à summo pontifice si quid sit, inferior in eo manum apponere non potest.*
27 *Confirmation à Papa per inferiorem reuocari non potest.*
28 *Princeps si confirmat ex certa scientia, inferior non potest aliquid declarare. intelligitur, vt nu. 30. & 31.*

29 *Fieri quod non potest, tamen declarari potest.*
32 *Res an litigiosa efficiatur, si quaestio mota sit super possessione.*
33 *Precium rei aliud est quam possessionis.*
34 *Testis qui iuravit dicere veritatem super possessorio, interrogari non potest super proprietate.*
35 *Procurator in causa possessionis testificari potest in causa proprietatis.*
36 *Possessio redditur litigiosa nec potest alienari, si quaestio super eo mota sit.*
37 *Confirmatio quandoque tribuit multum iuris.*
38 *Actus indigens confirmatione, ante eam non dicitur habere effectum suum.*
39 *Electione non confirmata non dicitur adhuc quaesitum ius iuri.*
40 *Beneficium dicitur vacare ante confirmationem.*
41 *Renunciatio beneficij debet fieri in manibus confirmantis, non autem eligentis.*
42 *Officialis removeri debet ab eo qui eum confirmat.*
43 *Confirmatio quandoque nullum ius tribuit.*
44 *Confirmatio in forma communi quae dicatur.*
45 *Confirmatio in forma communi quot effectus faciat.*
46 *Confirmatio facta ex certa scientia quot effectus faciat.*
47 *Confirmatio ex certa scientia, quae dicatur, & quot modis.*
48 *Clausula, supplentes omnes defectus de plenitudine potestatis, quem effectum faciat, limita ut nu. 52. & nu. 55.*
49 *Confirmatio in forma communi an impediat, quo minus ordinarius cognoscere possit de re competenti illi, qui obtinuit confirmationem, & nu. 51.*
50 *Exceptio firmat regulam in casibus non exceptuatis.*
53 *Confirmatio ex certa scientia non purgat falsitatem narratorum.*
54 *Clausula, ex certa scientia, nihil operatur in his, quae in facto consistunt.*
56 *Clausula, ex certa scientia, non comprehendit illud de quo non fuit cogitatum.*
57 *Confirmatione facta ex certa scientia de aliquo beneficio alicui, si postea aliquod delictum committat, non obstante ea poterit per ordinarium delinquens puniri.*
58 *Confirmatio facta ex certa scientia, an videatur eximere aliquem ab ordinario.*
59 *Sententia quae transiuit in rem iudi. an confirmari possit, & nu. 64.*
60 *Comes licet Comitatum possideat, potest tamen petere ut declaretur Comes.*
61 *Partes quae contraxerunt possunt tamen petere ut contractus a iudice cõfirmetur.*
62 *Legitimatus potest petere iterum legitimari.*
63 *Institutus qui reperitur in possessione beneficij potest petere quòd de novo confirmetur.*
65 *Sententia nulla an confirmari possit.*
66 *Limitatur, & ut nu. 67.*

DE confirmationibus. ¶ Capitulũ primũ, & secũdũ summãtur, & diuiduntur, vt p Abb. hic.

¶ 1 † Primo no. ꝙ cõfirmatio facta de re litigiosa, ipso iure est nulla, vt Abb. hic dicit. Et ad hoc vr tex. i. c. porrecta, in fi. j. eo 2 † vbi confirmatio surreptitia nõ valet. ibi, denũciens nõ valere, & in c. ad nostrã. in fi. j. eo. & notat per glo. in c. dudũ, el 2. in verbo, expressa, de elec. 3 † Et est rla cõis in priuilegijs, & beneficijs, ꝙ impetratio surreptitia sit ipso iure nulla, vt no Calde. in consi. j. de feu. Abb in c. ad audientiam. el 2. de rescrip. cum si. vt latè congerunt Mod. ibi. 4 † Sed quantũ ad tex. hic, aduerten. est, quia non vr verum, quod Abb. hic dicit, ꝙ cõfirmatio facta de re litigiosa, ipso iure nulla sit. quia tex. hoc nõ dicit. solũ hic. n. dr ꝓcedẽdũ esse in cã inchoata, nõ aũt annullatur priuilegium. Et ideo Car in consi. 92. fauẽdo pupillis, col. vlt. ver. adhuc praesupposito. 5 † expresse dicit, ꝙ priuilegiũ impetratũ lite pẽdente valet mero iure, sed non praeiudicat liti motę. & idem Card. in cõsi. 65. pro distinctione. col. fi. vbi põderat tex. in c. fi. vt lite penden & in c. ad nostram. in quibus solũ 6 dr ꝙ iudex procedere põt, ac si impetratio nõ fuisset facta. † Et iura, quae dnt, ꝙ non valet impetratio, intelligũtur in ꝑiudiciũ litis pendentis. sed in alijs casibus, in quibus non erat lis mota, valebit priuilegium, quia sunt casus separati, & surreptio facta in vno casu, non vitiat in alio casu separato. c. si cotpe, de rescr. in 6. Et hoc modo rñderi põt ad ea, quę s. in ꝯrium allegaui. Nam iura allegata in ꝯriũ, loquunr qñ impetratio fuit facta in in specie in vno casu, qa tũc non valeret, qa est surreptitia, d. c. ad nostrã. & in c. porrecta j. eo. Secus si facta sit simpliciter, qa tunc vr plures casus respicere. Vnde licèt nõ valeat in vno casu, in alio non vitiatur, vt dictũ est. Et subijcit Abb. hic referẽdo ex dicto. 1. not. ꝙ ex quo ꝯfirmatio facta lite pẽ. sm eũ, est 7 nulla, inferior nõ prohibetur ad vlte nota ꝓcedere, vt hic. † Et hoc vr ampliari ꝑ s. dicta: quia dato, ꝙ confirmatio nõ sit nullã. rñ nullo modo ꝑiudicat liti motę, quo min⁹ inferior ꝓcedere possit, vt hic dr. Et ex illatione praedicta, q̃ Abb. facit, colligitur 8 † ꝙ qñ actus superioris est nullus, inferior iure suo vti nõ ꝓhibe9 tur. Ad ꝙ facit, † quia cũ act⁹ sit nullus, nõ vr effectũ ꝓducere, ar. l. 4. §. condẽnatum ff. de re iudi. in l. non putauit §. non quęuis. ff de ꝯ tab. cum si. vt tradit Ro. in l. si vero. §. de viro. in 3 :. fallen ff. sol. mat. Alex. in d. l. 4. §. condemnatum. & in l. 3. §. haec verba ff. qđ quisque iur. & late tradunt Mod. in c. ex tenore, de rescrip. vbi dictum fuit. Sed aduertẽdũ est, quia in contrarium facit, ꝙ no. voluit Pe. de Anc. in cons. 57. circunscriptis regulis. 10 vbi post Inn. in c. inter dilectos, de exces. praela. concludit, † ꝙ prouisio papę[a] facta alicui de beneficio, licet sit nulla, operatur tamen, ꝙ inferior de tali beneficio disponere non possit[b] & idem late Ro. scribit in consi. 135. circa primum. Ergo pariter vr ꝙ licèt confirmatio sit nulla, inferior tamen procedere nõ possit. Ad hoc vr posse responderi, ꝙ tex. hic procedit in confirmatione, prout loquitur, per quã Papa non vr causam auocare, quia confirmatio non disponit, per ea, q̃ dicta sunt in ru. s. eo. Secus vr qñ papa principaliter disponit, prouidendo alicui de beneficio, ꝓut loquitur Inn. in d. c. inter dilectos, vbi tñ aliter Abb. distinguit in gl. fi. & aliter Ro. in d. cõsi. 135. col. fin.

11 † Et ꝙ dicitur hic, ꝙ noua impetratio non praeiudicat liti motae ampliatur, vt procedat, etiam si ignoranter, & absque dolo de litis pendentia taceatur, ut no. Abb. in c. ad audiẽtiã. el 2. col. fi. 12 de rescrip. & idẽ uoluit Bal. in c. fi. ut li. penden. † Sñr ampliat, etiam si motu proprio priuilegium concedatur, ut oot. uoluit Host. in c. causam quae. el 2. de testi. quem Ant. de Bu. Imo. Abb. & Doct. cõiter ibi sequuntur. de quo tñ dicendũ est, ut dixi de 13 ista clausula, motu proprio, in c. ad aures, de rescri. † Et ꝯclusio s. dicta procedit quando non fuit facta mentio de re litigiosa, aliàs secus quia tuc illa confirmatio ualet, & illa causa ab in14 feriore eripitur, ut Abb. hic dicit. † Et idẽ est in priuilegio, in quo facta sit mentio de li. pen. ut a contrario sensu probatur in c. dudum. de priui. in c. fi. ut li. pend. & ibi Abb. in 3. no. post Inn. & alios. & idẽ no. Saly. in l. 2. C. ut li. pend. in uer. circa primum. & idem Pau. de Ca. in uer. ibi, item intellige. & in no. casu tradit Do. in consi. 120. quia in facto, circa fi. & Abb. in consil. 77. in causa, & q. col. 3. li. 1. Et hoc, 15 † quod proxime dictum est, intelligitur, quando noua impetratio facta sit a principe, Inferior autẽ est legatus, & non põt causam pendentem, corã ordinario ad se auocare, vt no. Abb. in c j. col. 2. de offic. leg. cũ si. vt tradit Peru. in c. vt nostrum. in 3. q. de app. Et pro pleniori instructione, quando aliquid pẽdente lite impetratur, recurrẽdũ est ad ea, q̃ tradũt Mod. in c. caeterũ, j. char. & in c. super lite16 ris. in 6. reg. de rescrip. Secũdo limitatur, † quod hic dr de priuil. li. pẽ. impetrato, vt procedat quo ad illam causam, q̃ pẽdet, qa illi non ꝑiudicat. secus est quo ad alias causas, vt no. Car. in 17 cõsi. 92. & in consi. 65. s allcg. in j. no. † Tertio limitatur habere locum in confirmatione superioris, quae propne cõfirmatio dr. Secus est in confirmatione priuati, q̃ ꝓ approbatione accipitur, quia illa põt li. pen. fieri. l. licèt. ff. de re iud. l. Iul. ff. qui sa18 tisd. cog. no. Bal. in l. nõ põt. in fi. ff. de iud. † Nã ius alterius quis acquirere põt lite pẽ. vt no. Inn. in c. fi. vt li. pẽ. & late ibi Abb. col. pe. post Bar. in d. l. nõ põt. & idẽ Bar. in l. duobus. col. pe. cũ 19 si. de excep. rei iud. ¶ † Secundo no. ꝙ non dr quis pacifice rem possidere, si super ea qõ sibi moueatur.[c] Ita Abb. hic. ꝑ istũ tex. in ver. sed si rẽ. & no. Car. in cle. gratiae. in 13. q. de rescri. dicens 20 ꝙ nõ † dr possessio pacifica, qñ mouet qõ in iudicio, vel extra iudicium & idẽ Do. post Archi. & Io. And. in c. cõmissa. de ele. in 6. Et idẽ Do. in cõsi. 68. formantur. col. 3. & tradit Ant. de Bu. in c. cũ inter. in 4. no. de renũ. Et facit glo. in cle. j. de sequestra. pos. & fru. in verbo, antea. Et de pacifica possessione loquitur tex. in c. fi. ne pla. vices suas, in c. cum olim. de do. & contu. & in c. cum ecclesiasticae. de exce. & in c. venerabili. s. de offi. dele. 21 † Est tñ notandũ, ꝙ sufficit pacifice possidere maiorem partem 22 beneficij, vt no. Bal. in c. ecclesia, in fi. de cle. vbi inquit † ꝙ possidere dr pacifice ille, qui possidet temporalia, & spũalia vel spiritualia tñ, vel maiorem partem. allegat glo. in d. c. cõmissa. in 23 ver. pacificam, vbi Do. concludit, † ꝙ quo ad arctationẽ suscipiendi ordines, pacifica possessio dr, qñ habet possessionẽ exercitij curę, vł maioris partis, vt ꝑ gl. ibi Sed quo ad linẽ, vt priora bñficia vacent per adeptionem scdi, sufficit habere possessionẽ maioris partis temporalium. & hoc idem tradit Do. in cõs. 225. dubia. col. 1. ver. super tertio, vide quod no. Pan. de Cast. in 24 cons. 264. in 1. articu. in prin. in nouis. ¶ † Tertio no. vnum effectum confirmationis factę a summo pontifice, ꝙ secũdũ Abb. intelligitur in confirmatione facta ex certa scientia, quia inferior non potest cognoscere de re cõfirmata. nec de viribus cõfirmationis, vt hr in simili in c. cum venissent, de iudi. Sed tñ aduertendum est, quia non constat, ꝙ hic loquatur in confirmatione facta ex certa sciẽtia. & text. hic potius facit in ꝯriũ, qa in c. 1. & ij loquitur de cõfirmatione simpliciter, quo casu s. dictũ fuit, ꝙ appsone cõfirmationis, in dubio intelligit de cõfirmatione in forma cõi. Et de hoc videbimus in glo. fi. ad q̃ et 25 Abb. hic, & gl. se remittũt. † In se bñ verũ est, ꝙ Abb. dicit, qa qñ papa cõfirmat ex certa scientia, ipse facere vr, vt no. Bar. in l. & qa. ff. de iu. om. iu. cũ si. vt tradit Ro. in consi. 98. quo ad id. in 26 princ. & in eo, † qđ factũ est a summo põtifice, inferior manũ apponere nõ põt. c. cũ in distribuẽdis. de tẽp. ord. & facit quod no.

ADDITIONES.

a ¶ Papae. Idem Pe. de Anc in d. cons. 58. & cons. 339. intentio dominę Cõstantię. Ial. consi. 17. li. 4. Dec. s. eo c. vt nostram. in princ. & in consi. 393. & in consi. 619. Idem sentit Bon. fa. de Vitali. in cle. 1. vt li. penden.

b S. Al. Possit. Idem j. de app. in c. vt nostrum. in 1. no.

c S. Al. Moueatur. Idem Dec. in c. 3. in prin. j. de excep.

no. Abb. in c. postulasti. in gl. ver dispēsatū, de cle. excō. mini.
27 †Et ideo ꝙ tali mō cōfirmatū fuit à summo Pōtifice, ꝑ inferiorē reuocari non pōt, vt no. Bar. in l. nēs populi. q. 15. ver. iuxta ꝓdicta q̄ro. ff. de iusti. & iur. Bal. in l. ex placito. col. 3. C. de rer.
28 ꝑmu. cū si. vt tradūt Mod. in l. cū accessissent. col. 3. de ɔsti. †Et in ꝓposito spāl'r dicit Bal. in c. ea, q̄. de re iu. ꝙ si princeps aliqd cōfirmat ex certa scientia, inferior aliquid declarare non pōt.
29 †Et istud de declaratione, vr̄ notabile: quia alias licèt aliqd fieri nō possit, declarari tñ potest per l. hæredes palam. §. sed & si notā. ff. de test. vbi Bal. cū si. vt dixi in c. pastoralis. §. verū, de ap-
30 pel. †& dictū Bal. itelligi pōt de illa declaratione, q̄ respicit substantiam actus, alias secus, vt no. dicit Io. de Ana in ɔsi. 84. vidē-
31 dū est, col. 2. Vel scd̄o dictū Bal. †vr̄ ꝓcedere spāl'r ꝑꝑ reuerētiā Principis, ꝑ ea q̄ supra dicta sunt allegādo Inn. in c. inter dile-
32 ctos. de excel. ꝓla. ¶ †In gl. 3. Abb. primo cōcludit post gl. ꝙ q̄stio mota sup possessione, non facit rē litigiosam. ad idem gl. fi. in c. fi. 11. q. 3. & ad hoc facit, qa possessio nihil habet cōe cū ꝓprietate. l. nāliter. §. nihil cōe. ff. de acq. poss. Et separata est cā
33 possessionis à proprietate. l. 3. §. huius autē. ff. vti possi. †Et aliud est ꝓtiū rei, q̄ possessionis, l. si duo. ī fi. ff. eo. ti. vti poss. †Et iō te-
34 stis, q iurauit dicere veritatē sup possessorio, interrogari nō ꝑt sup ꝓprietate, vt no. Bal. dicit in l. momētaneæ, in gl. fi. C. q legi-
35 ti. ꝑsonam. †Et sīl'r procurator in cā possessionis testificari pt ī cā proprietatis, vt no. dicit Ant. de Bu. in c. cū nobis, col. pe. de testi. & facit ꝙ no. Bar. in l. ratio. in prin. ff. de act. emp. Bal in l.
36 3. in fi. C. de pericu. & cōmo. rei ven. †Scd̄o Abb. cōcludit post Ant. de Bu ꝙ si sit qō possessionis, ipsa possessio reddit̄ litigiosa, & alienari non potest. Et idem not. Bar. in l. 3. ff. de litig. Et qñ vitiū litigiosi contrahatur, latè scribit Ang. in Auth. de litig. in prin. cū simi. vt tradunt Mod. in c. dilecti. in fi. de excep. Et idē Abb. in c. ecclesia. el 1. col. 3. vt lite pē. & in cōsi. ex. lib. 2. in cā hospitalis. col. fin. & in consi. t. nitar. in 15. qō. Ro. in cōs.
37 270. pro decisione. ¶ †In gl. 1. prima conclusio Abb. est ꝙ cōfirmatio qñq; tribuit multu iuris, vt patet in confirmatione electionis, q̄ necessaria est, & electio tribuit facultatē administrā-di capit. trāsmissa. c. qualiter. de elect. & no. Bal. & glal. in l. priuatorū. C. de iurid. om iud. & idem Bal. in auct. habita. col. fi. verū. dicto de scholaribus. C. ne filius ꝑ pat. vbi hoc dicit ī rectore scholarium. & tradit Old. consi. 46. factū tale est. Et ideo
38 dicit Bal. in l. Caius. per illū tex. ff. de excu. tut. †quòd actus indigens cōfirmatione, ante confirmationē nō dicitur habere essentiam suā. Facit ꝙ no. Ant. de Bu. in c. in nr̄a. col. fi. ver. & no.
39 hoc dictum incidenter, de rescrip. †ꝙ ante confirmationē ele-
40 cti non dicitur ius quæsitum in re. †& ante confirmationē dr̄ vacare beneficiū, vt per gl. in cle. 3. in ver. collata. vt lite pēd. & tali casu qui confirmat, dicitur perficere, vt not. Bar. in l. & qa. ff. de iurid. om. ind. Facit qđ no. Bal. in l. fin. C. de defenso. ciui.
41 vbi voluit, †ꝙ renunciatio bñficii dēat fieri in manibus cōfir-
42 mantis, †& non eligētis. Similiter ab eo, qui confirmat, officialis remoueri dēt, vt no. Ang. ī §. decreto. i Auth. de defen. ciui.
43 col. 2. †Secūdo Abb. concludit, ꝙ confirmatio qñq; nullū ius tribuit, ꝓut ē in confirmatione in forma cōi, q̄ nō tribuit ius. & hoc no. Spe. in ti. de leg. §. nunc ostēdendū. ver. xi. vbi alleg. c. fi. ī. eo, & ibi gl. & idem Old. dicit in cōsi. 164. viso priuilegio. Bal. in c. 1. in prin. colū. 3. in fi. per quos fiat inuestitura. Signu. in cōsi. ccxiij. in qōne appellationis. in princ. Car. in consi. 44. qđ ratificatio facta. Bar. in l. priuilegia. C. de sacrosan. ecc. & in l. si ɔsiat. ff. de app. Pau. de Cast in consi. clix. qō ista. col. 3. Abb. in consi. 62. illud. col. 2. lib. 3. & in cō. lvij. in q̄stione, q̄ vertit̄. col. pe. li. 2. Alex. in cōsi. 39. visa. col 4. lib. 4. & in consi. 1. col. 14. lib. v. & facit quod no. Bal. in consi. clx. casus talis est, cauetur. & in consi. 180. casus talis est, quidā A. lib. 3. sm primā impressionē.
44 †Et dr̄ confirmatio in forma cōi, sm Abb. hic, quando fit conditionaliter, non cognito de causa, & no. glo. ꝑ illū tex. in c. qa diuersitatē. de concess. ꝓb. & idē Abb. in c. examinata. in 2. no. ī. eo. & in d. cōsi. 62. col 2. lib. 3. De quo dicēdū est, vt dictū fuit in
45 rub. s̄. eo Et subiicit Abb hic, †ꝙ illa cōfirmatio in forma cōi īpetrat̄ ad cautelā, vt magis muniat̄, vt no. ꝑ gl. hic, q̄ alleg. text. 23. dist. c. quanquā. ad idē tex. in c. si aduersus. de hæ. Et talis cōfirmatio facit rem cōfirmatā esse maioris auctoritatis. 11. dist. c. quis nesciat. Et licèt Abb. hic videatur illū tex. intelligere in cōfirmatione ex certa sciētia, tñ vr̄ loqui in cōfirmatione simplici, quia ex abundanti ibi facta fuit confirmatio & ita illum tex. intelligit Host. in summa eo. ti. §. quis sit effectus. Sīl'r talis confirmatio in forma cōi operat̄, qa nouū vinculū addi vr̄, vt probatur in ca. 3. de treu. & pace. vbi dr̄, ꝙ funiculus triplex potentius ligat, & ibi cōfirmatio ꝑ vinculo ɔputat̄, & ibi nō erat proprie confirmatio, quia non fuit facta à superiore à fortiori ergo, si sit facta ꝑ superiorē. Itē opat̄ talis ɔfirmatio, qa tribuit facultatē ꝓscribēdi, sm Abb. antiquū ī c. dudū. de elec. cū si. vt tradit Io. Bertach. ī trac. de episco. ī 4. par. prin. tertii li. ver. vñ-decimo q̄ro. & idē tenet Host. in sum. e. ti. §. quis sit effectus. facit
46 ꝙ no. Bal. ī c. cū sup. ī 2. no. de cā pos. & ꝓp. ¶ †Tertio, Abb. cōcludit. ꝙ si ɔfirmatio facta sit ex certa scientia multū opat̄. cōfirmat enim ꝙ nullū est, vt no. in c. 3. de transact. & in c. clemens. vbi gl. in ver. ɔfirmatū. de transac. & not. Bar in d. l. priuilegia. Car. in d. cōsi. 44. Abb. in cōsi. 62. Ale. in cōsi. s̄. alle. Pau. de Ca.
47 in cōsi. 230. dubitatur primo. in fi. †Et dr̄ ɔfirmatio fieri ex certa sciētia, sm Abb. hic qñ totū negotiū Papę reseruatū fuit, & ipse confirmauit. c. pe. ī. eo. vbi Abb. in prin. dicit, ꝙ qñ tenor rei ɔfirmatę exprimitur, vr̄ facta ɔfirmatio ex certa scientia. Et idē Abb. in c. examinata. in fi. ī. eo & Alex. in locis ꝓalle. Et tali casu vr̄ facta confirmatio ex certa scientia, et si verba cōditionaliter proferant̄, vt no. Abb. dicit in d. c. examinata. in prin. & c. si. ī. eod. & in d consi 62. col. 4. lib. 3. & de hoc videbimus ī d. c. pe. ī. eo. Et aliis modis etiā dr̄ fieri cōfirmatio ex certa sciētia, vt Abb. tradit in c. porrecta ī. eo. vbi videbimus, & dixi in c. ad
48 hæc. de rescr. ¶ †Et subiicit Abb. hic, ꝙ alia clā apponi posset ꝑ superiorē, videlicet supplētes oēs defect° de plenitudine potesta-
a tis. [a] Notādū tñ est, ꝙ talis clā non vr̄ supplere defectus iuris nālis, vt no. In. An. in ti. de leg. §. hūc ostēdēdū. ver. 16. & not. Imo. post Ant. de Bu. ī c. 3. de trā. & Abb. hic ī fi. vbi hoc declarat. & Imo. in c. 2. hic in fi. cū si. vt tradit Ale. in l. si filius à pr̄e. §. fi. ff. de lib & posth. & idē Alex. in consi. 194. assumo. col. 6. lib. 2. Et talis clā etiā si supplet defectū ꝑsonæ supplicātis, vt tradit Ro. in sing. 419. cum verba rescripti. & no. Do. c. Cenomanensem. 56. dist. & hr̄ in tract. clā. ī clā ista supplētes. & de ista clā aliqd tradunt Mod. in c. 2. char. pen. de rescrip. & Bar. Soci. in cōsi. xx. sępenumero. co. 2. ꝙ cōsilium insertū est inter cōsilia Francis. de Curte. & per ipsum Francis. in cōsilio 65. super ꝓmissa. col.
49 2. & in consi. 49. char. 13. versi. ad sextum. ¶ †In glo. fi. Abb. primo concludit post gl. ꝙ cōfirmatio in forma cōi nō impedit, quominus ordinarius cognoscere possit de iure cōpetenti illi q obtinuit ɔfirmationē, & dicit quod iste tex cum sequenti loquitur de cōfirmatione ex certa sciētia. & ita Doct. hic cōiter tenēt, vt Host. in sum eo. ti. §. quis sit effectus Goff. tñ in sum. eo. ti. refert opi. aliorū, qui tenent, ꝙ tex huius c. 3. & ij. intelligatur ī cōfirmatione simplici. ꝓut verba sonāt. & ipse hāc sniām sequit, & in pūcto iuris ꝓbabilior vr̄. Nam primo tex. in c. 1. in ver. sed si rem. aduersarius inquir̄, & ī effectu simpl'r dicit, ꝙ si res nō sit litigiosa, habita ɔfirmatiōe à summo Pōtifice, īferior cognoscere non pōt. Eodē mō gñal'r loquitur tex. in c. 2. dū inquir, de cōfirmationibus Romani Pontificis. Ergo vr̄ ꝙ ista iura intelligantur de confirmatione in forma cōi, qa appellatione confirmationis intelligitur de confirmatione facta in forma cōi, vt dictū est s̄. in rub. Et tex in c. 2. regulā ponit, excipiēdo solū duos casus. ergo exceptis illis duobus casibus rla gñal'r
50 vr̄ procedere, †qa exceptio firmat regulam in casibus non exceptuatis c. 2. de cōiugio lepro. 32. q. 7. c. dñs. Et qa cōfirmatio etiam in forma cōi facit rem confirmatā maioris auctoritatis & nouum vinculū addere vr̄, vt s̄. dictū est. Et qa negari nō ꝑt quin Papa manum apposuerit, iuxta c. vt nostrū. de app. Vnde ex oībus s̄. dictis suaderi pōt, ꝙ etiam stante cōfirmatione in
51 forma cōi, inferior cognoscere non possit. †Et in effectu habemus considerare duos casus, ꝙ aut cōfirmatio fuit surreptitia, vt quia lite pēdēte impetrata sit, vel in alio mō surreptitia sit, & hoc cōstet: & inferior tali casu cognoscere potest, vt hic. in c. 1. ī prin. & in c. 2. in fi. Aut fuit surreptitia, & inferior nō pōt, vt hic, in c. 1. in fi. & in c. 2 ī prin. ¶ Deinde ex aliis dictis Abb. circa istā gl. duæ limitationes colligunt̄ ad illud ꝙ s̄. dictū est
52 de clā, ex certa scientia. Prima est, †ꝙ illa clā nihil operat̄, qñ cōfirmatio fuit surreptitia, ex quo hr̄ ꝙ licèt à principe aliquid factū sit ex certa scientia, tamē dispositio pōt esse surreptitia respectu eorū, q̄ in facto consistunt, vt quia pendente appeſon
53 vel pendente lite, illa confirmatio facta sit, †qa talis confirmatio ex certa scientia non purgat falsitatem narratorū vt no. ꝑ Ro. in 2. decis. in co. ti. in nouis. Et benefacit quod no. Bal. in l.
54 fi. col. 2. C. si co. resc. in. nō pos. vbi inquit, ꝙ †illa clausula, ex certa scientia, nihil opat̄ in his, quæ in facto consistunt, de qbus supior nō ꝓsumit̄ hr̄e notitiā, & legit̄ Alex. in consi. 125. viso titu. qōnis, col. fi. in fi. li. 2. & Cor. Peru. in consi. 129. quanquam. col. 3. lib. 4. & idē tradit Pau. de Ca. in cōsi. 159. qō illa vertitur, col. fi. & dixi in c. ad hæc. de rescrip. Et intell'r ꝙ ɔfirmatio surreptitia sit, ita ꝙ ɔstet. Et sm Abb. hic dr̄ ɔstare ꝑ ɔfessionē, vel ex tenore bullę, de quo dicendū est, vt dixi in c. ex īsinuatione.
55 de app. Scd̄a limitatio est, †ꝙ dicta clā intell'r respū ꝓteritorū,
56 nō aūt ad futura porrigit̄, †qa nō ɔprehēdit illud, de quo non
57 fuit cogitatū, vt Abb. hic dr post gl. †& ɔcludit, ꝙ si ille, q obtinuit cōfirmationē à principe ex certa scientia ꝑ aliquo bñficio, postea cōmittat aliqđ delictū, nō ob. tali cōfirmatione. ꝑ ordinariū poterit puniri. Et idē tenet gl. 2. in c. filiā. 3. qō. 3. Et ad
58 hoc facit, †qa non vr̄ exēptus ab ordinario per talem confirmatio-

ADDITIONES.

a ¶Sylue. Aldob. Potestatis. Vide quæ ego late scripsi in libro clausularum, in clausula, supplentes &c. ubi multa addidi.

mationẽ. arg. c. per tuas. de maio. & obe. & ibi Ab. & idẽ Ab. in c. porrecta. in gl. j. ro. & no. Ant. de Bu. in c. cũ inter. cl. 2. col. 1. de elec. & in c. super eo. col. fi. de offi. dele. cũ fi. vt tradũt Mod. in d. c. p tuas Et licẽt Doct. videant̃ loq̃ spã liter rõne delicti, idem tñ vr̃ si alia rõne ↄueniat̃, ex quo nõ est exẽptus. d. c. p tuas, & q̃a actus sint separati. vñ de vno ad aliud nõ infert̃, l. Papinianus exuli. ff. de mino. Illa enim ↄfirmatio facta ex certa sciẽtia, vr̃ facta ad ↄualidandũ actũ, ideo vlterius nõ extendit̃. Postremo Ab. latè insistit, an sñia lata p aliquo confirmari possit. Et breuiter ↄsiderat duos casus. Primus est. qñ sñia transiuit ĩ rẽ

59 iudicatã. Secũdus casus est, qñ fuit nulla. † In primo casu post Inno. & alios concludit, q̃ sñia quæ transiuit in rẽ iudicatã, ẽt peti p̄t, q̃ ↄfirmetur. Et vltra ea q̃ tradunt Mod. in c. ca. q̃. de re iudi. & Alc. in l. si finita. § eleganter. ff. de dã. infec. Ista conclo cõprobari p̄t ex eo, qd̃ no. Bar. in l. vti frui § vtium aũt. in fi. ff.

60 si vsusfruct. pet. † vbi ingt, q̃ licẽt comes comitatũ possideat, p̄t tñ petere, vt ẽt comes declaret̃, & q̃ obtinuit tenutã, p̄t petere, q̃ in ea ↄfirmetur, vt no. Ange. in l. si finita. §. fi. ff. de dam. in-

61 fec. cũ si. vt tradit ibi Alex. † Et partes, q̃ ↄxerunt, possunt petere, q̃ ↄctus à iudice confirmet̃, vt not. Bar. in l. si quos. C. de de-

62 cur. lib. 10. vbi allegat Inn. hic. † Et ille q̃ fuit legitimatus, petere p̄t, q̃ iterũ ad maiorem cautelam legitimet̃, vt ex solenniori legitimatione se tueri possit, vt tradit Pau. de Ca. in ↄsi. 227. viso

63 testamẽto circa fi. Et institutus, † q̃ reperit̃ in possessione bñficij, petere p̄t, q̃ de nouo instituat̃, vt no. Car. in c. post electionẽ. de cõcess. p̄bẽ. & ibi Ab in 3. not & idẽ Ab. in c. cum olim el 2. de priui Cal in ↄsi. 7. de elec. cũ si. vt dixi in c. bonæ, in 4. not. de app. & idẽ Ab. in c. 2. in 3. no de arbi. & facit qd̃ no. Bart. & Ange. in l. j. in prin. C. de Carb. edicto. & gl. in l. de pupillo. §. qui

64 opus. in ver. nuntiare. de ope. no. nun. cũ si. vt ibi Alex. † Et p̄dicta conclusio ꝓcedit s̃m Ab. hic, qñ talis confirmatio petitur à Principe, secus si ab inferiori. q̃a coram inferiori talis confirmatio peti non p̄t. & ita s̃m Ab hic intelligit̃, vt ꝓcedat dictũ Inno. in c. cãm. quæ. el 2. qui fil. sint legi. Sed aduertendũ est, q̃a talis distinctio vr̃ contra mẽtem Inno. in vtroque loco, vbi loquitur generaliter. Et rõnes eius ẽt generaliter vñr procedere, & quæ supra allegata sunt, ẽt habent locum coram inferiori, quod patet, dum simpliciter Doct. loquuntur de iudice. Et iõ Inno. in c. pro. j. eo. vt Ab. ẽt hic refert, vr̃ absolutè approbare illud, qd̃ dixit in d. ca. causam. q̃. & illud vr̃ verius de iure. Et istam opi. latè defendit Imo. in l. si contẽdat. ff. de fideiut. p regulam l. purè. §. fi. ff. de excep. vbi reo non datur facultas agendi, & quia actio possessori nõ competit § æque. insti. de ac. Ad allegata in ↄtrium Imo. respondet, q̃ loquuntur in casibus particularibus, vt ipse ꝓsequitur in d. l. si contendat. tenet Saly. in l. 3. C. qui bo. cede. pos. & dixi in c. si autem. de rescri. Est verũ, quod Alex. in d. §. eleganter. col. pe. sequitur ↄclusionem Ab. hic, & Bar post gl. d. l. si contendat. ꝓ qua adducit, q̃a videmus, q̃ ille, qui est in possessione, p̄t ẽt iuste petere eam sibi cõfirmari. l. 3. §. missum. ff. de Carbo. edic. & quod ibi Bart. Sed ille tex. non vr̃ probare hoc, quia pupillus ibi non habebat possessionem, q̃ peteret sibi confirmari, sed erat missus in possessionẽ. & sic habebat tenutam simplicem. Et dr̃ ibi, quod prætor illũ tueur cõstituendo possessorẽ. Et ad alia, quæ adduci possunt, respondet Imo in d. l. si contendat. Inn. in d. c. causam, q̃. Saly. in d. l. 3. vbi respondet ad illum tex. C. qui bo. cede. pos. vel dicamus concordando opi. quod extraiudicialiter confirmatio pe-

65 ti potest, sed non iudicio, saltem contentioso. † Secundo, Ab. concludit in 2. casu principali, quod si sententia sit nulla, & ex certa scientia confirmetur cũ causæ cognitione, valida erit, & vlterius de nullitate primæ sententiæ non poterit dici, nec opponi. & idem Ange tradit in l. 2. in 7. fallẽ. in fi. ff. si quis in ius voc. cũ si. vt tradunt Moder. in d. c. causam. q̃. & adde Alex. qui latè idem concludit in consi. 111. viso themate in princi. lib. 5.

66 † Et ista ↄclusio limitat̃, vt ꝓcedat, nisi secunda sententia confirmatoria. eodẽ morbo laboraret, vt no. Anto de But. hic, & idẽ Anto. de But. in c. super literis. in repe. in 15. char. ver. sed si dicat̃. de rescri. & hoc latè declarat Petr. in d. c. dilecto. in quæstio. 41. de appel. Et ista limitatio satis includitur in conclusione, q̃ Doct. faciunt in locis præallega. q̃a hoc modo loquunt̃.

67 † Secundo limitatur, dummodo vitium primæ sentẽtiæ esset remissibile de ↄsensu partium, aliàs secus, vt not. Car. in consi. 61. seriatim. in 2. dubio, cum simi. vt per Mod. in d. c. causam, quæ. Et ista etiam limitatio est de mente Doct. in locis s̃. alleg. à cessante ratione nullitatis, quæ erat in prima sententia.

SVMMARIVM.

1 *Litera impetrata in causa appellationis nullam faciẽtes mentionem de primis, an valeant.*
2 *Appellatus non debet præuenire appellantem.*
3 *Appellatione pendente executio fieri non debet, & facta reuocatur.*
4 *Ista conclusio quomodo intelligatur.*
5 *Tex. quãdo vario modo intelligi põt, ille intellectus ꝓualet, qui rubricæ cõgruit.*
6 *Clausula, vocatis vocandis, tollit surreptionem.*

1 BOnæ. ¶ Summat̃. & diuiditur, vt per Abb. hic. ¶ † Primo, p Abb. colligit̃, qd̃ hic valent posteriores literæ impetratę p appellãtẽ, & nullam faciẽtes mentionẽ de prioribus impetratis per appellatũ. Et hoc ideo, quia primæ erant nullæ, de q̃bus non erat opus facere mentionẽ, vt probatur hic, & in c. ex tenore. cũ gl. de rescri. cũ si. vt p Abb. Sed aduertendũ est, quia tex hic in ↄtrium induci p̄t, dum põderat̃. q̃ non fuit facta expressa mentio de primis q̃ tñ non valebant, q̃a impetratæ fuerunt non facta mentione de appellatione pendente. vnde hoc

2 pendet ab intellectu decretalis, de quo in gl. ¶ † Secundo no. q̃ appellatus non dẽt præuenire appellantẽ, de quo vide in c. ob-

3 latæ. de appel. vbi dictum fuit. ¶ † Tertio no. ex tex. cũ gl. qd̃ pẽdente appellatione executio fieri non dẽt, & si facta sit, debet reuocari. c. venientes. de iureiur. & no in gl. hic. facit text in c.

4 cũ teneantur. de appel. cũ si. vt dixi in ↄsi. 97. † Et hoc intelligit̃ in appellatione à diffinitiua, sed in appellatione ab interlocu-

5 toria distinguit̃, vt hr̃ in c. nõ solũ de appel. in 6. ¶ † Quartò ex gl. declarãdo istũ tex intelligit̃, vt in fi. Ab hic dicit, q̃ qñ text. vario modo intelligi p̄t, illa lectura præualet, q̃ rubricæ ↄgruit. facit gl. in c. tibi qui. de rescrip. in 6. cũ si. vt p Abb. hic. Et idem no. Anto. de Bu. in procẽ. decre. §. sanè. col. 2. ver. iſc allegat̃. Et s̃m hoc declaratur, qd̃ no. Bart. in l. in ambiguo. ff. de reb. dub. Facit, qd̃ no. Bald. in l. j. C. ne lic. ter. pro. col. 2. vbi ingt, q̃ si tex. dubius sit intellectu, s̃m rub. intelligit̃, cum si. vt no. Alc. in l. j. col. 3. ff. si cer. pet. Et idem Alex. in consi. 189. maturè digestis. col. 2. lib. 2. & in consi. 13. circa primum. col. 5. lib. 3. no. Abb. in ca. ad audientiam, de reb. eccle. non alie. vbi alleg. istam glo. hic. ¶ In gl. fi. Ab. sequitur intellectum gl. videlicet, qd̃ in prin. tex. loquatur, qñ literæ confirmationis impetratæ fuerunt simpl̃r in forma cõi, & quia non faciebant mẽtionem de appellatione. non valebant. Aliæ vero impetratæ per appellantẽ nõ derogabant confirmatorijs, quia de illis non faciebant mẽtionem expressam. Ideo valent ↄfirmatoriæ, donec cognoscat̃ de causa appellationis. Non ob qd̃ non facerent mentionẽ de appellatione. q̃a verum est in princ. Sed postea impetratæ fuerũt. facta mentione appellationis & ideo in vers. verũ, mutat casum s̃m Ab. & Doct. hic. Sed certè durum vr̃ intelligere, quod mutet casum, quia tex. vr̃ procedere, retento eodẽ casu, & themate. Sed tunc stat difficultas, si literæ confirmatoriæ erãt nullæ, quia non faciebant mentionem de appellatione. ergo nõ erat opus de illis facere mentionem, d. c. ex tenore, cum ibi no. & si erant nullæ, ergo non poterat stare in suspenso. Ad ista, in quibus difficultas vr̃ consistere, cogitabam posse responderi, q̃ licẽt literæ priores non facerent mentionem de appellatione, valebant tñ, quia continebant confirmationẽ sententiæ in forma cõi. quę parum operatur, quia cõditionaliter dicebatur, sicut iusta est. nam huiusmodi literæ nihil p̄iudicãt appellationi interpositæ, nec literis postea impetratis per ipsum appellã-

6 tem, † in quibus ipse in effectu dicit sentẽtiam iniustam, sicut in simili alibi dr̃ de clausula, vocatis vocãdis. quę tollit surreptionem, vt no. tradit Car. in consi. 92. fallendo pupillis. col. 2. Nec ob. huic responsioni tex. in c. oblatæ. de appel. vbi erat cõfirmatio facta in forma cõi, & tamen dr̃ ibi, quod literæ dictæ confirmationis erãt surreptitiæ. quia loquitur ille text qñ per literas confirmationis causa fuit commissa iudicibus, qui haberent cognoscere de causa appellationis, quo casu hoc tẽdebet in præiudicium appellantis. Secus vr̃ tñ isto casu, vbi cõfirmatio facta fuit simpliciter, prout illum tex. intelligunt glo. & Doct. Sed tñ. quia iura generaliter dicunt, quod pendente appellatione nihil est innouandum. & qd̃ literæ impetratæ nõ facta mentione de appellatione, non valent, non vr̃ recedẽdum à communi intellectu, videlicet quod in versi. verũ. mutet casum, declarãdo hoc modo, quia post primam responsionem factam, quod posteriores literæ derogarent prioribus cõfirmatorijs, quæ erant nullæ, q̃tinm fuit quid si literæ priores confirmationis valuissent. Et respondet in antiqua decretali s̃m distinctionem, quæ hic ponitur, q̃ aut expresse derogatũ fuit in primis confirmatorijs, & valent secundæ. Aut generaliter, & tunc secundæ non tollunt primas, sed sint in suspẽso, vt hic dicitur. Et ita refert Cardi. hic hoc constare in antiqua Decretali, & quod iste ver. verum, hic fuit nimis breuiter decisus.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium transferre de loco ad locum est periculosum, & ideo debet transcribi, & mitti copia.*
2 *Instrumenta producere in loco remoto, quis non debet compelli.*
3 *Sigillum episcoporum, & Abbatum dicitur esse authenticum.*
4 *Inquisitio tenoris alicuius scripturæ est delegabilis.*
5 *Priuilegij confirmatio, & reuocatio est delegabilis.*
6 *Delegare alteri non potest ille, cui committitur, vt videat instrumentum.*
7 *Testes, qui deponere debent de tenore instrumenti, debent esse periti ita, vt cognoscant defectum instrumenti, prout sunt procuratores, & aduocati.*
8 *Priuilegij reuocatio impeditur per contradictionem eius cuius interest.*

9 *Priuile-*

9 *Priuilegium non debet renouari nisi citatis his, quorum interest.*
10 *Ista conclusio limitatur, & declaratur.*
11 *Princeps in dubio non videtur velle tertio praeiudicare.*
12 *Priuilegium renouandi iusta causa est uetustas.*
13 *Casus à regula exceptus extenditur ad alium similem.*
14 *Exceptio, an & quando firmet regulam, & quomodo declaretur, & ampliatur ista conclusio, per totum.*
15 *Regula nunquã ampliatur per exceptionẽ, quũ per hoc sequeretur correctio iuris.*
16 *Instrumenta etiam scribi possunt in papyro.*
17 *Dictio, quasi, est nota improprietatis, & diminuit.*
18 *Praescriptio contra exemptionem respectu ecclesiae, uel alterius tertij quanto tempore finiatur.*
19 *Ecclesia Romana gaudet praescriptione centum annorum, etiã contra Imperatorem. Ista conclusio ampliatur, & declaratur, nu. 20.*
21 *Praescriptio centum annorum, an, & quando probari possit per testes.*
22 *Viuere, an quis praesumatur per centum annos.*
23 *Libellus qualiter debeat formari, quũ episcopus uendicat ecclesiam sibi subiectam.*
24 *Succumbens in causa debet lacerare instrumenta, & priuilegia sibi contraria.*
25 *Instrumentum restituere, qui tenetur debitori soluenti, debet habere expensas factas in recolligendo eum.*
26 *Abbatissa dicitur habere administrationem, & in ea Abbati aequiparatur.*
27 *Abbatissa dicitur habere iurisdictionem, & eam in suas moniales exercere põt.*
28 *Abbatissa potest habere collationem beneficiorum.*
29 *Abbatissa dicitur habere dignitatem, & etiam cum administratione.*
30 *Abbatissa comprehenditur appellatione praelatorum.*
31 *Mulier, an & quando possit suscipere officium procuratoris, & quomodo decla retur, & quot modis limitetur ista conclusio.*
32 *Literę legati non probant in praeiudicium tertij, sed adminiculantur.*
33 *Assertioni bonorum uirorum creditur, quo ad quandam praesumptionem.*
34 *Priuilegij in renouatione, an & quando lis contestari debeat.*
35 *Priuilegium si petatur renouari, an pars citari debeat. fallit ut nume. 37. & num. 40. & nume. 41.*
36 *Testium examinatio, & exemplatio instrumenti à pari procedunt, quantum ut in vtroque casu necessaria sit citatio.*
38 *Testes propter difficultatem, & periculum examinari possunt parte non citata.*
39 *Iuramento contrauenire quis propria auctoritate potest, ubi est periculum in mora, & non habetur copia superioris.*

CVm dilecta. ¶Summatur, & diuiditur, ut Abb. hic. ¶†Primo no. periculosum esse, trãsferre priuilegiũ, quod quis hẽt. ad loca remota. ideo tutum est, vt solenniter trãscribatur, ut Abb. hic. per istum tex. dicit. Ad idem tex. in c. accepimus. de fi. instr. & ibi Abb. in 3. not. dicit, quòd quis nõ † dẽt cõpelli ad producendum instrumenta originalia in loco remoto. lò cõsilium est, quod solenniter exemplentur, vel etiã tali casu, quũ periculum imminet in itinere, iudex dẽt mittere psonas idoneas ad locũ, q̃ videant originale, & faciant fidẽ iudici, vt no. Bar. in l. praetor. § fi. ff. de eden. vbi alleg. tex. in d. c. accepimus. & idem no. Bar. & Bal. in l. iudices. C. de fide instru. An autem aduersarius praecise possit petere, quod originalia instr͠a edantur, transferendo de loco ad locum, praestando cautionem de periculo, fuit aliàs quaestio ventilata in ciuitate Florentiae, de qua uidendum est, quod dixi in c. primo. de proba. col. lix. ¶ † Secundo no. quod sigillum Episcoporum, & Abbatum, dr̃ esse auctẽticum. de quo latè dixi in c. post cessionem, de probat. ¶ Tertio not. † quòd inquisitio tenoris alicuius scripturae est delegabilis, vt Abb. hic dicit. Et hoc procedit non solum, quũ apparet illa scriptura, vt hic loquitur, sed ẽt si perdita sit, vt est tex. in c. cũ olim. el t. de priui. † Immo ẽt ipsa confirmatio, & reuocatio priuilegii delegari potest, ut no. Bal. in l. tutores, in fi. ff. de confir. tuto. facit tex. in c. si abbatem. de ele. in 6. & quod no. Pet. de Anch. & Do. post lo. And. in c. si confirmationem, de ele. in 6. † Et notãdum est ad tex. hic, quod ille, cui committitur, vt videat instr͠m, nõ potest alteri illam commissionem delegare, vt no. Bal. in auct. sed nouo iure, col. 4. versi. dubitatur. C. si cer. pet. quasi Bal. velit, quòd videatur electa industria personę. Et ad hoc facit, † quia testes, qui habent deponere de tenore instrumenti, dẽnt esse periti, [a] ita quod cognoscant defectum instrumenti, prout sunt procuratores, & aduocati, prout no. Barto. dicit in auct. si quis in aliquo. C. de eden. colũ. ij. & in l. ij. §. diuus. ff. de iu. fis. Abb. in c. Albericus, col. ij. de testi. no. in c. cum olim. de priui. vbi Ant. de Bu. in prin. & Abb. ibi, in gl. fi. & dixi in cõsi. lxxxij. viso processu. ¶ † Quarto not. quod renouatio priuilegij impeditur per contradictionem eius, cuius interest. Et hoc verum est in se, licèt text. hic possit cauillari. Ad idem est tex. in ca. cum olim. de priuile. vbi Abb. in 1. no. dicit, quod † renouari non debet priuilegium, vel instr͠m, nisi citatis his quorũ interest. † Et hoc verum est, quando hoc petitur coram ordinario. Secus si petatur à principe, qui potest priuilegium de nouo concedere, ut no. Abb. in c. ex parte. in 3. no. de priui. † Quod sane intelligitur, quando constat de mente principis. aliàs secus, quia in dubio non videtur uelle tertio praeiudicare. c. super eo. de offi. de leg. vbi latè dictum fuit. ¶ † Et notandum est, quòd iusta causa renouandi priuilegia est pp vetustatẽ. [b] c. fi. vbi glo. de fi. instr. ad idem gl. in §. j. in Auth. de haere. & falci. ĩ ver. reparare, cũ si. vt tradit Alex. post Ro. in l. si finita §. elegãter. ff. de dã. infecto. † Quinto no. quod casus exceptus à regula extẽdit ad aliũ casum similẽ, [c] vt Abb. hic dicit. Et ad hoc Abb. solet allegare istũ tex. vt patet in ca. ad audientiã. de cleri. non resi. & in ca. iurauit. de proba. cum si. vt ibi And. Sic. col. pen. & latè Mod. in c. quũ frequenter. in prin. ve li. non contest. Sed tñ reperio Alexã. in l. si constante. in prin. co. 6. ff. sol. ma. qui dicit quod iste tex. nihil facit, quod renouatio priuilegii, de quo agit͠, non est casus exceptuatus à regula, immo est sm regulã. c. fi. ĩ. de fi. instr. Ad hoc replicari põt, quod immo vr͠ casus specialis renouatio priuilegii, vel instrumenti, ex quo non põt fieri, nisi ex certa causa d. c. fi. de fi. instr. Et ad hoc bñ facit text. ĩ l. si qui ex argẽtariis. §. fi. in fi. ff. de edẽ. & Alex. ipse hoc mõ arguit per istũ tex. in l. i. ff. de of. eius. col. 17 ver. iuxta praedicta q̃rit͠. ibi, in ver. v. & idem Alex. in l. singularia. col. 3. ver. praeterea & in l. certi ꝯdictio. §. si nummos. col. j. ff. si cer. pe. Et pro ista cõclusione est bonus tex. in c. post trãslationẽ, versi. quanquã de renun vbi Bal. ad hoc no. illũ text. ¶ † Et ex ista cõclusione Abb. infert limitationẽ ad regulã, quę dicit quod exceptio firmat regulam in casibus non exceptuatis, c. dñs. 32. q. 7. & in c. 2. in fi. de coniug. lepro. in l. quaesitum. §. denique. vbi Bar. ff. de fun. inst. & in §. vt autem. vbi gl. & Bart. in auct. de non alie. vt talis regula non procedat in casibus similibus exceptuatis, quia illi ẽt eximuntur à r͠a, p͠s. dicta. Et hoc ẽt ampliat͠, si facta sit exceptio p dictionẽ taxatiuã, vt Abb. hic dicit. facit quod no. Bar. in l. si constante, in prin. ff. solu. ma. & in l. 3. § cũ Titio ff. de alimen. leg. Et in proposito in terminis tradit Angel. in l. si hominẽ. §. in edilitia. ff. de ędilit. edic. in l. Paulus. §. haeres rogatus, ver. hic est ff. de vsu. ĩ l. ita nobis. C. de adul. cum si. vt tradunt Alex. & Mod. in l. j. C. de bo. pos. ꝯ tab. & idẽ Alex. in d. l. si constante. in 2. car. & in cõsi. 130. in eã col. 3. lib. 4. Et vlterius [d] declarãdo dictã regulã melius, quàm alibi scriptũ sit, considerandum est, quod exceptio firmat regulã ista rõne, quia sub generalitate oẽs casus regula cõcludit. Vñ si aliqui casus spẽaliter excipiuntur, alii sub regula remanent, argumen. l. cum prętor. ff. de iudic. in l. marinis. C. de procura. & 25. dist. c. qualis. sed quo ad alios casus, qui sub regula non comprehenduntur, exceptio non firmat regulam, quia non facit quod regula extendat͠ ad ea, q̃ aliàs sub regula non includunt͠, vt est tex. no. in l. generali. §. vxori. & ibi Bar. ff. de vsufruc. leg. Nã in legato generali eorũ, q̃ in domo sunt, venalia non cõprehẽdunt͠, d. l. generali. §. idem quaerit. l. si chorus. § j. l. si ita legatum. ff. de le. 3. Si ergo testator legauit vsumfructũ oĩum rerum, q̃ in domo sunt excepto argento, nõ veniunt lanę, mercis cã cõparatę, vt est tex. in d. l. gñali. §. uxori. Et sic exceptio facta ibi de argento, licèt confirmet regulam, non tamen ampliat, vt sub illo gñali legato res uenales [e] includant͠, q̃ aliàs in tali legato cõprehendebantur. & ad idem tex. in l. Lucius. §. pluribus. & ibi Bart. ff. ad Treb. no. Flori. in l. mora. la j §. 1. per illũ tex. ff. de usur. Abb. in c. in nostra per illũ tex. de sepul. cũ si. ut latè cõgerũt Mod. in d. c. quũ frequẽter, in prin. ut li. nõ cõte. Et idem Abb. tradit consi. xx. casus in effectu, in fi. libr. 2. Ro in consi. 179 circa primũ. col. n. Sig. consi. 3. q̃ proponit͠. ver. secundo pmitto. Are. in consi. 144. visa, col. 2. & idem Alex. in consi. 39. viso statuto. col. 4. lib. 4. & in cõsi. cvj. visis col. 3. lib. v. And. Sicu. in cõsilio 19. col. 5. lib. j. Et Maria. Soci in cõsi 47. in primo. col. x. & Corne. Peri. in consi. 56. lib. j. Et ratio huius cõclusionis manifesta vr͠, quia exceptio est facta ad restringendũ regulã, idõ nõ debet illam ampliare. l. legata inutiliter. de leg. j l. mancipia, de fun. instructo. & l. quod fauore. C. de legib. Et ista conclusio sane intelligit͠, & pcedit, quũ exceptio fuit facta de eo, quod in regula continebat͠. Nã tunc exceptio satis operat͠, quia regulam restringit, put loquitur tex. in d. l. generali. §. uxori. Secus si exceptio facta sit de eo, quod in regula non comprehendat͠, quia tunc ne exceptio reddat͠ superflua, & inutilis, regulam ampliare intelligitur. Gratia exempli. Si constituo procuratorẽ ad oĩa gñalr͠, non veniunt ea, in quibus speciale mandatum requiritur. cap. qui ad agendũ. de procu. in 6. Sed si cõstituo pcuratorem ad oĩa, nisi quod iur͠m nõ possit deferre, & sic excipio vnũ casum, in quo speciale mandatũ requiritur, cẽsetur p talẽ exceptionẽ reg. ampliat͠ ad alia oĩa, in quibus mandatũ speciale reqrit͠, vt concludit Do. post Lap. in d. c. qui ad agendũ. §. j. & sequitur Alex. in l. fi.

ADDITIONES.

a ¶Periti. Vide Alex. in consi. 196. nu 9. in 2. vol. And. Tiraq. de retract. cõuen. § j. gl. 7. nu. 33. cum seq.
b Syl. Ald. Vetustatem. An autem in tali renouatione requiratur citatio, vel li. contestatio. vide infra eo. c. col. 6. in fi.
c Syl. Ald. Similem. Idem tradit Deci. in consi. 496. col. pe. in fi. in no. casu.
d Vlterius. Eadem ad verbum tradit Deci. in l. 3. nu. 21. ff. de reg. iu.
e ¶Venales. Vide eundem in consi. 44. col. 2. circa medi.

in l. fi. ff. quod quisque iur. Et diai in c. consultationibus. in fi. p a illū tex. de offi. deleg. Et ad hoc facit, [a] qđ no. Alex. in cōsi. 115. nec arguendi sumus, col. 8. ver. denuo ꝯsidero. lib. 2. vbi inqt, ꝙ qñ princeps excipit vnū casum in quo noluit tertio ꝑiudicare, ea tali exceptione declaraſ intētio Principis, ꝙ ī aliis voluerit tertio ꝑiudiciū inferre. Et rō huius ꝓpriae ꝯclusionis vſ, qa exceptio declarat regulā, l. nā qđ. §. fi. ff. de penu leg. Et exceptio dēt esse de regula, nō. n. ꝯuenit, ꝙ si rła loquaſ de homine, exceptio sit de boue, vt no. Bar. in l. j. ff. de reg. iur. Dy. in rub. de reg. iu. in 6. Ex quo infert notabiliter, ꝙ si in casu d. l. gñali. §. vxori. fuisset facta exceptio de aliqua re venali, q̄ in legato, vt s̄. dictū est, nō cōtineſ, tñ virtute talis exceptionis, regula gñalis legati ēt ad omnes alias res venales extenderef, vt exceptio aliqd operef, arg. l. si qñ. in princ. de leg. 1. in c. si Papa. de priui in 6. Et p ea, q̄ s̄. dicta sunt. Nec isto casu habet obstare, ꝙ exceptio non debeat regulā ampliare. cū facta sit ad istum effectum, ꝙ regula restringaſ, vt s̄. dictum est, qa ea quo aliter exceptio non valeret, inducta ad diminutionē, operaref argumentū, qñ aliàs dispositio non ꝑt habere locum, l. denique. §. interdū, vbi Bar. ff. de pecu. leg. & in l. Proculus. ff. de vsufruct. Et ista declaratio sane intelligitur, qñ verba regulae, q̄ debent ampliari, nō repugnant, qa generalia sunt, vt in d. l. generali. §. vxori. & in q̄stione, in qua loquiſ Domi. & Alex. in locis s̄. alleg. Secus vſ, si verba regulae repugnarent, qa tunc regula nullo modo per exceptionē ampliaſ, sed potius exceptio inepta iudicaſ, vt notabiliter tradit Pau. de Ca. in l. in his. ff. de legi. vbi inqt, ꝙ dictāte statuto. ꝙ soluaſ gabella de omni instrumēto continente summā centum librarū, excepto instrumēto ꝓcurationis. Et sic regula statuti loquiſ de re aestimabili, & illa exceptio de instrumento ꝓcurationis, de re inaestimabili, non tñ pp qualitatē exceptionis regula statuti extenditur ad instrumēta facta de rebus inaestimabilibus, sed potius, ſm eum, exceptio inepta reputaſ, ꝙ ex eo vſ, qa verba regulę repugnant, q̄ pręcisè loquuntur de rebus aestimabilibus. Sed in casu, quo loquunſ Do. & Ale. in locis s̄. alleg. verba regulae erant generalia. Et ſm qualitatē exceptionis extensionē patiebanſ. Et hoc modo varia haec Doctorū dicta adaptari possunt. Et ſm istā declarationē dubitabile vſ dictū Pe. de Anch. in c. 1. ver. q̄ro episcopus cōcessit, de offi. b vica. in 6. cum si. vt tradunt Mod. [b] in d. c. qm frequētet. in prin. 15 vt lite non ꝯtesta. ¶ † Quinto notādū est, ꝙ nunq̄ virtute exceptionis regula ampliatur, si correctio iuris sequeref, vt est gl. q̄ ita intelligiſ. ſm Alex. ibi, in d. l. fi. ff. quod quisq; iur. Sed ꝯ hoc facit, qa, vt verba aliquid operenſ, arg. à ꝯrio sensu colligiſ, etiā ad correctionē iuris, vt no. Alex. post Ro. in auct. ex testamento. in prin. iuncta l. j. C. de colla. p istum tex. Ita ergo vſ dicēdū in isto casu, qñ verba exceptionis nihil aliàs operarenſ. ¶ Sex16 to no. ꝙ instrumētū † ēt scribi ꝑt in papyro, vt Ab. hic dicit, & idē no. Bar. in l. 1. ff. de bo. pos. ſm tab. p l. librorū. in princi. ff. de leg. 3. & idē Bar. in l. cōmodato. §. sicut. in fi. ff. ꝯmo. in l. qm indignū. in fi. C. de testa. cū si. vt tradit Alex. in l. si quis ex argētariis. §. si initiū. in prin. ff. de edē. & Albe. in l. sacri affatus. ff. de di17 uer. rescrip. ¶ Septimo no. † ꝙ dictio, quasi, est nota impropriętatis, & diminuit, vt est gl. in l. in facto. in ver. quasi. ff. de cōdit. & demō. & no. Ange. in l. j. ff. de transa. cū si. vt tradunt Mod. in c. grauē. col. fi. de offi. deleg. & idē Abb. in c. j. de possu. praela. in 4. no. in c. ex literis. in 2. no. de iureiu. & in c. j. de magi. & glo. p illū tex. in l. si cū dotē. §. fi. in ver. quasi. ff. so. matr. & in l. penul. ff. de serui. & not. Alex. in consilio 33. ponderatis verbis. col. 7. 18 in prin. lib. 3. ¶ Octauo no. ꝙ † contra exēptum, quatenus agiſ de ꝑiudicio eius, ꝑscribiſ spatio 40. annorū, sed quo ad ꝑiudicium ecclesiae Romanae, cui exemptus immediatè subiiciſ, requiriſ spatium centū annorum, vt Ab. hic dicit, & allegat tres gl. vt p eum hic, & se remittit ad c. ad audientiam, de ꝑscri. vbi in 4. col. vſ idē tenere quod hic. Et ibi in vers. ex hoc inferſ, dicit ꝙ ecclesia inferior exempta, ꝯ quā ꝑscribitur spatio 40. annorum, nō potest se tueri ex ꝑsona Papae. Et hac ratione forte Papa hic cōstituit Abbatissam procuratricem ecclesiae Romanae. Sed finaliter Ab. in d. c. ad audientiam tenet ꝯrium, & ꝯcludit, ꝙ immo ꝑlatus exemptus se tueri possit ex ꝑsona Papae, ꝯ quē non currit, nisi ꝑscriptio centenaria. Et certe hoc vſ verū, qñ tractaſ de ꝑiudicio Romanae ecclesię, & illud praeiudiciū inseparabile sit a ꝑiudicio ipsius ecclesiae inferioris, qa tali casu ratione cōis videtur sibi prodesse ꝑscriptio ecclesiae Romanae, arg. tex. no. in l. si cōem. ff. quemad. seruit. amit. & no. Inno. in d. c. ad audientiā. & in simili Ab. in c. de quarta. col. 7. versi. sed circa ꝑdicta q̄ro de ꝑscri. cum si. vt tradunt Mod. in c. 1. de ꝑscri. & facit text. in c. cū tēpore. de arbit. in fi. & in c. 2. in fi. de resti. in integ. & in c. cū olim. el. 2. circa med. de priui. cū si. vt p 19 Mod. in c. cū olim, col. 4. de ꝑscri. ¶ † Nono no. ꝙ ecclesia Romana gaudet ꝑscriptione centum annorū. Ad idem text. in c. ad audientiā. de ꝑscri. & in Auct. vt ecclesia Romana. in princ. & in auct. vt quas actiones. C. de sacros. eccle. in fi. Et idem est ꝯ Imperatorem, contra quem non pręscribiſ, nisi spatio cētum annorū, vt no. decidit Ange. in l. 1ā pridem. C. cōmu. de vsucap. Et eodē modo nec ꝯ alium Principē, qui superiorem nō recognoscat, vt Alex. cōcludit in consi. 84. in cā vertente. col. 2. lib. 20 1. cum si. vt tradunt Mod. in d. c. ad audientiam. † Et qđ dictum est, ampliatur ſm Abb. hic. per istum tex. vt ēt procedat in iuribus, q̄ competūt Romanae ecclesię rōne libertariadatę, id est, in ecclesiis exēptis, vt hic. Et hoc verū est, si agaſ principaliter de eius interesse, aliàs secus, vt gl. in d. c. ad audientiam, in ver. principaliter. & no. Bal. in d. auct. quas actiones. ver. secundo q̄ritur. Et ex ꝑdicta conclusione Ab. hic infert ad vsucapionem rerum mobilium, q̄ nō vſr hēre locum contra ecclesiam, vt p eum hic. Aliter tñ voluit Ange. in auct. vt ecclesia Romana. col. 2. versi. item diai. de quo uidendum est, quod no. Dy. in regula, possessor. col. 3. de reg. iu. in 6. & latè Saly. in l. 4. C. de vsu21 cap. transfor. ¶ Decimo not. † ꝙ praescriptio centum annorū ꝑt probari testibus. ibi, testes reciperēt ad ꝓbandum ꝑscriptionem. referendo ista uerba ad ꝑcedētia, ubi tex. loquiſ de ꝑscriptione centum annorum. Et ad hoc ēt Ab. allegat istum tex. in c. cum nobis. col. 5. de praescri. Pro quo facit, quia quis ꝑsumiſ uiuere usque ad centum annos, ut no. p glo. in l. 2. §. si dubiteſ, ubi Bar. Bal. & Imo. sequūtur. ff. quemad. test. ape. & not. Bal. & Ange. in l. sed si de sua. ff. de acquir. haered. & no. in l. fi. C. de sacrosan. eccle. Sed tamen considerādum est, quia non vſ uerū, ꝙ praescriptio centū annorum ꝓbari possit testibus, qui attestarenſ de uisu. per ea, q̄ Ab. dicit in d. c. cū nobis. Non ob. tex. hic, quia simpliciter dicit, ꝙ testes probarent ꝑscriptionem legitimam, unde intelligitur de ꝑscriptione 40. annorū, q̄ regulariter currit ꝯ ecclesiam, c. de quarta. de praescri. non aūt intelligiſ de ꝑscriptione cētum annorum, q̄ probari non pōt. Et licèt pro parte episcopi allegetur ꝑscriptio cētum annorum, ex cōtingentia facti illud fuit, satis tñ fuisset probare ꝑscriptionē 40. annorum ꝯ monasteriū, cōtra qđ agebaſ. Vel secundo tex. hic intelligi ꝑt de testibus deponentibus de auditu & fama, iuxta no. per Inno. in c. ueniens, de uerb. sig. cū si. ut dixi in c. 1. de ap22 pel. † Non ob. ꝙ quis ꝑsumatur uiuere usque ad centū annos, quia non est uerū. Licet enim tex. in d. l. fi. C. de sacros. eccl. dicat istud esse tempus longissimae uitae, non tñ sequitur, ꝙ tanto c tpe quis uiuere ꝑsumatur, [c] & no. Aret. in d. l. sed si de sua. ff. de acqui. haere. col. 5. uer. non ob. iura. & idē tradit Pet. Philip. de 23 Corneo in cōsi. 241. ꝙ dicta dos. col. 2. lib. 1. ¶ † Vndecimo not. modum libellandi, qñ episcopus uendicat ecclesiam sibi subiectam, ut no. Ab. in c. cū inter, de re iudi. in 5. no. ubi inqt, ꝙ ubi agiſ de subiectione, iudiciū generale dſ, & libellus generalis admittiſ. Et q̄ actio competat ꝯ subditos, qui denegāt obediētiā, & seruitia debita, no. Io. Fab. in §. praeiudiciales, col. 8. uer. in secundo casu principali. instit. de act. Et an agi debeat ꝯ illum, q dſ subditus, uel contra illum qui possidet subiectionem, not. Ab. in c. inter quatuor. col. fi. de maio. & obed. & in ca. auditis. 24 col. 5. uer. uenio ad gl. de ꝑscri. ¶ † Duodecimo, & ultimo not. ꝙ qñ quis succubuit in causa, debet lacerare priuilegia, & instrumenta contraria. & idem no. Ab. de instrumēto sentētiae, quae declaratur nulla, in c. accedens. el 1. in ult. no. ut lite nō cōtesta. & ibi ēt allegat istum tex. hic, & idem Ab. in c. cū pridem. in 4 not. de pac. & facit qđ no. Bal. in l. fi. C. ad exhib. cum simi. ut tradunt Moder. in d. c. accedens. in 5. conclus. & no. Alber. 25 in l. dissolutae. C. de condic. ex lege. ¶ † Et notandum est, ꝙ ille qui tenetur instrumentum restituere debitori soluenti, dēt habere expensas factas in recolligendo instrumentū, ut no. Bald. in l. fi. C. de condi. ex lege. ꝙ declaratur, ut latius Sal. ibi distinguit. ¶ In gl. 1. ibi, non poterat uidere. Ab. dicit, ꝙ hoc uſ cōtra factum Papae, qui distulit innouationem, & ideo, ſm Abb. necessarium est dicere, ꝙ aliquod interesse pars aduersa prętendere ꝑt, & sua interest, quia consumpto originali, nō timet litem sibi inferri in futurum. Et pp hoc in fi. hic mādatur corrumpi priuilegium. Sed aduertendum est pro defensione glo. quia rationes Ab. dñr procedere, qñ constat, qđ priuilegium non dēt habere locum, ut tex. hic in fi. loquitur, sed gl. hic intelligitur, qsi hoc non constabat, prout tex. hic in prin. dicit, ibi, non uideremus quare non deberent eadem priuilegia innouari. Et hoc patet, quia Papa postea renouationē concessit, aliter non probato interesse. Vnde quod dicitur hic, non uideremus, intelligitur rebus sic stantibus, videlicet habita relatione ab episcopis, & Abbatibus, quibus fidem adhibuit. sed postea detulit propter contradictionem canonicorum superueniētem, potuisset tamē etiam tunc innouationem ꝯcedere, si uoluisset, non

ADDITIONES.

a ¶ Syl. Ald. Facit. Seq. Dec. in consi. 520. col. 3.

b ¶ Mod. Scilicet Fely. & pariter dubitat Dec. in l. j. nu. 28. ff. de regu. iur. Et vide Pet. de Ancha. in rub. de reg. iur. lib. 6. & sequitur Steph. de Federicis in trac. de interpreta. iur. vbi vtendum est citando Ancha. in cap. regula, quia legendum est in rubrica.

c ¶ Syl. Ald. Praesumatur. Adde Cor. in consi. 181. col. 8. versi. & licet. lib. 2.

non obstante ꝯdictione, ꝑut postea fecit, per rõnẽ,q̃ in tex.allegaẽ. ¶ In gl. in verbo, ꝓcuratricẽ.ibi,c.dilecti. Ab. dicit, ꝙ ille tex.loquiẽ in^a casu speciali, in quo rõne ꝯsuetudinis mulier hẽt iurisdictionẽ. Et ſm Ab.ibi,in 4. no.hoc solũ ꝓcedere vr̃ in muliere habente dignitatẽ, ꝑut loquitur ille tex.aliàs secus,qa esset ꝯsuetudo ꝯ̃ honestatẽ.q̃ non valet,c.cũ decorẽ.c.cum ab omni.de vi.& ho.cle. Et hoc idẽ vr̃ sentire gl.fi.in c.noua.de pœni.& remissio. dũ inqt, nisi forte aliqua nobilis hẽat à ꝯsuetudine. Et eodẽ modo loqtur Bal.in l.fi.C.de arbi. Sed tñ idem dicendũ est in qualibet muliere,q̃ à ꝯsuetudine habilitari p̃t, qa talis ꝓhibitio in mulieribus,moribus,& cõsuetudine introducta est,l.cũ p̃tor.§.fi.ff.de iudi.ibi,moribus,vt fœminæ. & 3.q.7.c.infamis.§.tria.ergo vr̃,quod talis prohibitio ꝯ̃ria ꝯsuetudine tolli possit, vt in simili casu arguit Bal in l.2. in princi.ff.de vulgari.ꝑ illũ tex.ibi.moribus. & idem Ange. ꝑ illum tex.in l.more.ff.de acqui.hær. & merito glo.in muliere ita simpliciter tenet in c.cũ deuotissimam.in glo.fi.12. quæst.2.& 15. q̃stio.3.§.1.in verbo,mulieres.¶ In eadem gl.ibi,c.cũ deuotissimã, ibi ẽt tex.loquiẽ in casu speciali, vt Ab. hic dicit,videlicet qñ mulier successit in aliqua dignitate,puta in comitatu,vel Regno, idẽ Abb.post Inno & alios in d.c.dilecti, & in c.significauit,de rescri. & in c.dilecta.de maio.& obe.& not.Ang.ĩ l.2.ff.de reg.iu.& in l.cũ p̃tor.§.fi.ff. de iudi.vbi refert vidisse Reginã Ioannã sedentẽ in solio regali, & proferentẽ s̃nĩam ꝯ̃ illos de Balso.

26 ¶ †In ea.gl.ibi,rõne administrationis. not.ꝙ Abbatissa dr̃ hẽre administrationẽ,& in administratione Abbati equiparatur, vt dicit Bal.in c.1.in princi.col.6.q feudũ dare pot.Abb.in c.2.

27 in prin.de his,q̃ fi.à p̃la.Car.ĩ ꝯsi.17.circa primũ.col.2.†Et Abbatissa dr̃ ẽt hẽre iurisdictionẽ q̃ exercere p̃t in suas moniales,

28 vt no.Ab.in c.dilecta.in 2.no.de maio.& obe.† & ibi post gl.ꝯ-

29 cludit,ꝙ ẽt possit hẽre collationem beneficiorum.† Et Abbatissa etiam dr̃ hẽre dignitatem, vt probatur in c. indemnitatibus.§.verũ,vbi Do.in 6.not de elect.in 6.& no.Ab.in c cum in cunctis,in prin.de ele.& dr̃ hẽre dignitatem cũ administratione,vt no.Bar.in l.j.in 2.oppo.C.de digni.lI.rt.& in l.j.C.de mu

30 lierib. & in quo loco.col.2. lib.10.† Et iõ appellatione p̃latorũ ẽt Abbatissa cõprehenditur,vt in no.casu tradit Fulgo.in cõsi.

31 121.supposita bulla.¶ †In eadẽ gl.ibi.ff de regu.iur.l.2.ꝯclusio est,ꝙ mulier regulariter officiũ procuratoris suscipere nõ p̃t, l.neque fœmina.ff.de ꝓcu.cũ si.vt gl.hic dicit.Et hoc procedit in iudicio.secus est in extraiudicialibus,vt no.Ab.hic. & idem Bar.in d.l.2.ff.de reg.iur.ꝑ tex.in l.3.§.1.ff.de neg.gest.& idẽ dicunt Albe.& Doct.in d.l.alienã.C.de procu & facit tex.in l.j §.& parui refert.ff.de exercito.in l.sed & si quis.§ parui.ff.de institor.in l.idẽque.§.si cui mãdauero.versi.si mater.ff.man.& intrã tum hoc ꝓcedit, ꝙ licèt fœmina ex forma statuti obligari nõ possit,tñ officium procuratoris ad negocia suscipere p̃t,vt no. singulariter Ang.post Iac.de Are.in l.quis.in prin.ff.de acqui.pos.Et hac rõne ẽt mulier executrix cõstitui p̃t in extraiudicialibus,puta in vltima voluntate,licèt secus sit, si in iudicio tale officiũ explicari debeat,vt no.Bar.in d.l.2.ff.de reg.iur. in l.à filio.in prin ff.de alimen.& cib.lega.in l.filio.§ matri.ff.de alim.leg.& no.Bal.in l id quod pauperibus.col.2.ver. secundo q̃ro.C.de epis.& cler.cũ si.Secundo fallit in iudicio voluntariæ iurisdictionis,vt no.Bal. ꝑ illũ tex.in l.j.§.fi.C. cõia de manumis. Ille tñ tex.non vr̃ generaliter probare hoc,quia loquiẽ in casu speciali,vt notaẽ ibi in gl.ꝑ l.nec mulierẽ.ff. de manumi. vindi.Tertio fallit in quinque casibus,quos tradit Specu.in tit.de procur.§.1.Quarto fallit in casu,que ponit Bar. in fauorẽ pupilli,vel minoris.in l.2.in fi.C.de neg gest.cum simi. vt ꝑ Alex. ibi,declarando tñ,vt Bal.& Doct.in l.alienam.C.de ꝓcu.Quinto fallit,vbi esset ꝓcedendum de æquitate, remotis apicibus iuris,qa ista exceptio dr̃ esse de apicibus iuris, vt probaẽ in l. si fideiuss.§.qdam, vbi gl.ff.manda. Ex quo infertur, ꝙ vbi agiẽ de salute animæ, mulier poterit esse procuratrix,quia tali casu nõ est disputandũ de apicibus iuris,vt est dictum Archi.not.in c.scriptum.6.q.3.quod dictũ allegauit Ant.de Ale.in l.alienã.C.de procura. Et pariter inferri põt ad alios casus, in quibus ꝓceditur de æquitate,reiectis apicibus iuris,de quo videndum est qđ dixi in c.ex parte.el 2.de offi.deleg.Sexto fallit hoc in Abbatissa, pro interesse monasterij,vel tex.hic procedit,qñ cõstituiẽ à Papa,prout loquitur,& no.per gl.hic,& in ca.dilecti.in versi.remotæ.de arbi. Nam quælibet mulier etiam ad iudicandũ, à Principe habilitari potest,vt per glo. in §.1.in ver.mulieres.15.quæst.3.& in l.Imperialis.in ver.dignitatem.C.de nup.& in l.j.in ver.ad honores.C.de mulí.& in quo loco,& ibi Bart.facit,

32 qđ no.per gl.2.in c.decernimus.cũ si.vt ibi dixi, de iudi. ¶ †Extra gl.in 1.oppo.Ab.concludit,ꝙ literæ legati non probant in præiudicium tertij,sed adminiculãtur. Et idem not.Abb.in c.

33 cũ olim.el 1.col.2.ver.noto limitationẽ.de priui.vbi inqt, † ꝙ assertioni bonorum virorum creditur quoad quandam præsumptionem.Facit,quod de exemplo notatur per glo.in l.2.ff.de fi.instrumen.cum si vt Alc.scribit in auct.si quis in aliquo.

34 col.2.ver.quinto fallit.C.de eden.¶ †In 2 oppo. Abb.ꝯclusio hr̃,ꝙ in ista renouatione priuilegij non requiratur li cõtesẽ & rõ vĩ ſm Abb.quia cã ista summaria vr̃,& qa tractatur de modico p̃iudicio,vt ꝑ cũ hic,& sequiẽ Maria in c.qm̃.fallen. lit.velit.nõ cõtest.Et ista conclusio vr̃ bñ ꝓcedere,vbi agiẽ de modico p̃iudicio, ꝑut loquitur tex.hic.qa renouatio priuilegij parum,vel nihil præiudicabat epõ ꝯdicenti,q fundabat se in p̃scriptione, qua probata priuilegiũ tolliẽ Secus vr̃,vbi esset p̃iudiciũ nõ paruum,vt quia priuilegiũ esset suspectũ ex aspectu, & ꝑ renouationem illa suspicio remoueretur,quia tũc sicut citatio requiritur,vt inferius Abb.cõcludit,pariter vr̃ ꝙ lit.cõtest,requiraẽ,qa in isto casu remissa non reperitur. ¶ Vltimo

35 Abb.concludit,ꝙ † in renouatione priuilegij citatio requiraẽ, & generaliter hoc procedit in exemplatione instrumẽti,quæ ex cã fieri debet,vt no.Abb.in cap.Albericus.col.3.de test.ver. In causa tertio,cum si.vt tradunt Mod ibi in prin.& prius Alexan.post glos.& Doct.in auct. si quis in aliquo. C.de eden. in

36 princ.†Et ad hoc facit, quia examinatio testium,& exemplatio instrumenti à pari procedunt,quantum ad hoc, quòd in vtroq; casu necessaria sit citatio,vt notaẽ per Ro.in 1.deci.de fi.instru.in nouis.Abb in d.c.Alberi.& in cap.Abbate.col.fin. de verb.sig. Sicut ergo in examinatione testiũ citatio necessaria est,ita etiam in renouatione,prout etiam in fi.arguit Abb.

37 hic.†Et hoc verum est,nisi esset periculũ in mora,^b quia tunc citatio non requiritur,vt not.Inn.in c.fi.de fid.instrum.Spec. in tit de instru.ẽdi.in §.ostenso.ver.quid si citatio,& sequitur

38 Alexan. post Ange.in d.auth.si quis in aliquo.† Et est simile in testibus, qui propter difficultatem, & periculum examinari possunt parte non citata,vt no.Barto.in l.2.C.de naufra.li.11. cum si.declarando,vt dixi post Aret. & Moder.in c.2. de testi. & facit quod no.Inno.in c. venerabilem, in fi.de elect.Vbi in

39 quid,ꝙ vbi est periculum in mora, & non habetur copia superioris,potest quis propria auctoritate cõtrauenire iuramẽto, licèt alias absolutio esset necessaria.Et sequitur Bal in l.nõ dubium.col.penult.C.de legi.Abb.post Car.in c.quãto. col.6.de iureiuran. Ang.in l.fi. ff.qui satisd.cog & Ro in singu.491.tu sat.& plura ad hoc tradit in l.si vero.§.de viro. in fallẽ. 41. ff. sol.ma & conferũt quæ idem Ro.scribit in eodem.§. de viro.

40 in fallẽ.56.Mod. in c. cum quidam.de iureiuran.† Similiter si fiat renouatio auctoritate eius,qui de nouo principaliter priuilegiũ concedere põt.citatio nõ requiritur,vt no Abb hic, & in c.ex parte.el primo,in tertio no.de priui. & Archid in c.distin.ca.contra morem.cum sim. vt alias dixi in auth si quis in

41 aliquo.C.de eden.†Similiter si exemplatio fieri debet de mandato Papæ,citatio non requiritur,vt no.dicit Imo.post Host. in c.peruenit.col.fi.versi.extra glo.de fideiusso.

ADDITIO.

a ¶Syl.Ald. Loquitur in.Latius in l fœminæ.in 2.& 3.col ff de reg.iur.

b Syl.Ald.In mora.Vide alia exempla per Deci.in c.at si clerici.§.de adulteriis.colum 8.de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Canonici dicuntur regulares in ecclesia cathedrali.*

2 *Religiosus an de iure communi possit esse canonicus in ecclesia cathedrali.*

3 *Monachus põt esse in seruitio alicuius principis secularis de licentia Abbatis.*

4 *Regularibus personaliter nihil dẽt confirmari,quia nihil propriũ habere possunt.*

5 *Lucra emanantes de curia præter solitum stylum præsumuntur subreptitia.*

6 *Regularis licèt sit canonicus ecclesię cathedralis,non tamen potest retinere beneficia manualia, quę ad nutum Abbatis reuocari possunt.*

7 *Religiosus licèt ꝓmotus sit ad dignitatẽ, habet tñ seruare substantialia religionis.*

8 *Dispositio ea fauorabilior est, quę respicit locum,quam quę respicit personam.*

9 *Beneficium manuale per simplicem confirmationem Papæ non alteratur quo minus per Abbatem remoueri possit,secus si confirmatio ex certa scientia facta sit,quia tunc efficitur obedientiarius.*

10 *Beneficij manualis confirmatio quando facta est à Papa ex certa scientia,reuocari potest solum à Papa.*

11 *Ista conclusio fallit,item fallit,vt nu.12.*

13 *Beneficij manualis confirmatio facta à summo Pontifice, an, & quando remoueri possit in manibus Abbatis,& econtra.*

14 *Beneficium manuale si immediatè à Papa collatum sit,an tunc per Abbatẽ reuocari possit seu ordinariũ,distingue,& declara vt hic. & nu. 16. & n.17.*

15 *Superior supplens negligentiam inferioris debet eodem modo prouidere sicut inferior fecisset.*

18 *In collatione beneficij facta per Papam inferior dispensare non potest.*

19 *Beneficium manuale reuocari potest Abbatem, licèt ad vitam illud concesserit.*

20 *Procurator reuocari potest,non obstante ꝙ etiam sit dictum cum iuramento quod reuocari non possit.*

21 *Consuetudo induci non potest quod beneficium manuale efficiatur irreuocabile.*

22 *Consuetudo in actibus meræ facultatis induci non potest.*

23 *Regularis an possit implorare officium superioris,ut non possit sine causa priuari beneficio.*

24 *Prior manualis per mortem Abbatis non intelligitur reuocatus,licèt ad eius nutum reuocari possit.*

25 *Reuocatio per mortem non inducitur.*

Adno-

est quod no. Abb. in c. postulasti. in gl. in verbo, dispensatum. in fi. de cle. excõ. ministran. vbi inquit, ꝙ in collatione bñficii facta per Papam, inferior dispensare nõ potest: sed quo ad alia beneficium remanet sub dispõne Abbatis, vt Abb. hic dicit, & dictũ fuit in c. 1. ẽ. eo. ¶ † Successiue Abb. hic dicit in ver. sed qa visum, ꝙ beneficium manuale reuocari potest per Abbatem, licèt ad vitam illud concesserit, & no. Fede. in consil. 133. casus est talis, & idem Abb. in c. cum ad monasterium. col. 2. versi. ex his infero de statu mona. Dom. in c. pñti. col. 2. de of. or. in 6. facit gl. no. in c. fi. in verbo, reuocatus. de proc. in 6. quæ voluit, ꝙ procurator reuocari ᵃ possit, non obstante, ꝙ dictũ fuisset, etiã cum iurõ, † ꝙ non posset reuocari & no. Bar. in l. cum pcario. in prin. per illum tex. ff. de preca cum sim. vt tradunt Mod. in c. cum M. char pen. versi secunda cõclusio, de consti. & late tradit Ang. in consi. 255. super quo dubio. Vltimo Abb. cõcludit, ꝙ non potest induci consuetudo, ꝙ beneficium manuale efficiatur irreuocabile: quia cum talis reuocatio esset in facultate Abbatis, si non est vsus tali facultate, consuetudo non induciẽ quia † in actibus merę facultatis cõsuetudo induci non põt, vt Abb. hic dicit, & in c. Io de cle. coniug. cum sim. vt prosequuntur Mod. in c. cum accessissent. col. 19. & in c. cum M. Ferrariẽ. col. 7. de consti. ¶ † An aũt regularis possit implorare officium superioris, vt sine cã non possit remoueri a prioratu manuali, Abb. se remittit ad Inn. in c. insinuante, qui cler. vel vouen. vbi tenet, ꝙ sic, quando ex malitia vellet eum remouere, & refert Do. in c. præsenti. col. 2. de of. ord. in 6. in cle. 1. in fi. de sup. negl. præla. & istam opinionem tenent Vltramontani. Sed in Italia cõiter tenetur contrarium, vt no. Domi. in ca. cum sing. col. fi. de præbẽ. in 6. Et ad hoc facit, quia nuda voluntate sine cã talis prior remoueri potest, vt no. Car. in d. cle. 1. versi. præmissa. in 1. opp. de sup. negli. præl. & idem Pe. de Anc. ibi, col. fi. & Imo. colum. x. ver. 3. noto. Abb. in d. c. cum ad monasterium, colũ. 2. de sta. mo. & ideo monachus spoliatus prioratu manuali nõ põt agere contra Abbatem, vt no. Bald. in l. cũ affirmes, ff. de libe. cau. Et licèt † prior manualis possit reuocari ad nutum Abb. d. c. cum ad monasteriũ, §. tales. tñ per mortem Abbatis reuocatus non intelligitur, vt no. Abb. in c. fi. col. 1. uer. ex quo infero, de preca. Et ratio manifesta videtur, † quia per mortem reuocatio non inducitur, c. si delegatus, § j. de of. dele. in 6. & no. declarat Bar. in l. & quia, col. fi. ff. de iurisd. om. iud.

ADDITIO.

a Reuocari. Vide Alex. in consi. 19. nu. 18. in 5. vol. Dec. in consi. 475. nu. 17. Pet. Pau. Paris. in consi. 8. ad fin. in 4. vol.

SVMMARIVM.

1 *Suspicio sola, an faciat, vt quis puniatur de crimine falsi*
2 *Executio si alicui committatur, & nulla causæ cognitio præcesserit, intelligitur, ꝙ procedatur ad executionem, causa prius cognita.*
3 *Papa si mandat alicui, ꝙ sententia confirmetur, intelligitur causa cognita.*
4 *Papa, an obligetur ex promissione sua, vel iuramento, adeo vt seipsum absoluere nequeat.*
5 *Cardinales, an licitè recedant a pontifice, qui in eius electione promisit ipsis se abdicare à papatu pro sedando schismate.*
6 *In delicto notorio licitum est recedere à prælato.*
7 *Cardinales à papa, qui eis promiserat se a papatu abdicare pro sedando schismate, si reuocantur ad curiam sub pœna excommunicationis, an teneantur obedire.*
8 *Confirmatione facta ex certa scientia, regularis efficitur obedientiarius papæ, & non potest per Abbatem remoueri, in alijs tamen Abbati obedire tenetur.*
9 *Onus probandi aliquid esse factum ex certa scientia, incumbit impetranti.*
10 *Confirmatio facta ex certa scientia dicitur dispensatio.*
11 *Dispensationem qui obtinuit, eam probare, & iustificare tenetur.*
12 *Rescriptum si impugnatur ex falsi assertione, ille qui impetrauit probare tenetur: si vero ex veritatis taciturnitate, impugnans.*
13 *Ex certa scia factum aliquid esse quot modis dicatur, & nu. 15. per tot.*
14 *Clausula, ex certa scientia, & clausula, non obstante, æquiparatur.*

Porrecta. ¶ Summatur, & diuiditur, vt per Abb. hic. Duo prima notabilia Abb. superius sunt declarata.

Dum legeret D. Philippus Decius Decretalem, porrecta. de cõfirmatione vtili, vel inutili, ad lectionem accesserunt Reuerendi Cardinales S. Crucis, & Corsiensis, ad quos hac præfatiuncula vsus fuit.

¶ Qui Machometi fidẽ venerant, & colũt, si illius imaginẽ videre illis ꝯtigerit, ꝓpria sponte excœcari solent, eo ꝙ nihil dignius, nihilq; pclarius eis videatur, quod inspicere possint: sic mihi hodie ꝯtingit, Reuerẽdissimi, supremiq; ordinis Antistites, nã postea q̃ pro singulari vestra humanitate mihi datũ est, vt amplissimo ꝯspectu vestro veluti radianti sydere, auditoriũ meũ illustreẽ, nihil est ĩ hac re pclarius, qđ a me desiderari possit, nihil est vlterius, qđ ad summũ honoris mei cumulũ accedere posse videaẽ: quo fit, vt me plurimũ debere intelligã Reuerendissimis D. V. qbus ego gratias, quas possum, reuerenterq; illis pro tenui facultate mea oẽm operã meã, inuiolabilẽ fidẽ atq; deuotionẽ polliceor, nihil vnquã pro amplissima dignitate vestra recusaturus, qđ a fidelissimo (licet humili) amico expectari possit, & ab eo, q & vitã, & facultates, quãtulę sunt, Reuerendissimis D. V. debitas esse testatur. Reliquum est, vt occurrẽtẽ lectionem prosequamur. ¶ † Tertio no. sm Abb. ꝙ ex sola suspicione, quis punitur in crimine falsi. Quod est singlr notandũ, quia vr tex. hic pro dicto Domi. ꝙ allegatur in c. in memoriã. 19. di. vbi Arch. dicit, ꝙ in crimine falsitatis suspicio falsitatis pro falsitate habetur, & ad pœnam proceditur. Alle. tex. in l. iubemus. C. de probat. vbi dicitur tanquam falsarios esse detinendos. & dictum Do. sequiẽ Io. de ana. in rub. de crimine falsi. col. fi & Alex. in cõs. 77. in cã accusationis, col. pe. lib. 1. & fuit originalr dictũ Arch. in d c. in memoriã, & idẽ tenet Hos. in sum. de cri. fal. §. qualis ꝓbõ in prin. Spe. de instr. edi. §. restat videre. post prin. Sed ᵃ aduertẽdũ est, qa licet a posterioribus approbeẽ hoc dictũ, nõ vr verũ. & in ꝯtrũ est decisio Bal. ĩ l. iuris gentiũ, §. quod fere, ff. de pac. vbi p gl. dicit, ꝙ ꝓbõ falsi dẽt đ necessitate cõcludeẽ, ꝙ falsum sit. Et cũ rlr ꝓbõ dẽat eẽ ꝯcludẽs. c. in pñtia. de ꝓb. sm Bal. qui vr ponere spãlitatẽ in crĩe falsi, vr dicẽdũ, ꝙ in tali crĩe ꝓbõ magis ꝯcludens, & strictior reqraẽ. Et idẽ no. Sal. in l. de tutela. in prin. C. de in inte. rest. min. Bal. in l. impator. col. 3. ver. & noto. ff. de statu ho. seqtur Alex. in consi, 70. viso ꝓcessu inqsitionis. col. 2. lib. 3. & in consil 74. viso testõ. col. 6. eo. lib. 3. facit qd no. Bar. in l. quoties. ĩ prin. ff. de hær. insti. Cuius dictũ Alex. seqtur in consi. 17. in cã, & lite. in princ. lib. 1. Are. in cõũ. 47. visis. colũ. 2. Et dictũ Archi. & Do. intelligiẽ q̃tũ ad capturã ꝓut loqtur text. in d. l. iubemus. ibi, quasi falsarios detinẽdos. Nã dictũ Doctoris intellr sm tex. quẽ alle vt no. Bar. in l. nõ solũ, § liberationis, ff. de lib. leg. in l. cũ qdã, ff. de his, q. vt indig. Et de captura loqtur ẽt tex. in d. c. in memoriã. nõ aũt in dictis iurib. dr, ꝙ suspicione falsitatis puniatur pro falsario, Nec ẽt Arch. & Do. hoc dñt, si bene legãẽ in d. c. in memoriã. qa solũ dñt, ꝙ iudex procedit ad pœnã. Ista. n. importare vñr, ꝙ formeẽ processus ꝯ captũ ꝓ suspicione falsitatis, nõ aũt intẽrunt, ꝙ immediate pro ipsa suspicione falsitatis puniaẽ. eẽt. n. valde absurdũ, ꝙ pro sola suspicione deberet puniri tali pęna, cũ suspicio minus sit, q̃ præsumptio, vt no. Bar. in l. admonẽdi. ff. de iureiu. Secũdo illud dictũ Do prout allegaẽ, saluari põt in suspicione, q̃ induceret psumptionẽ iuris, pro qua iuris psumptione pœna delicti imponiẽ, l. j. C. de sica. Secus esset in psumptione hoĩs, prout no. distinguit Abb. in cã. accedens. col. 2. de accu. & dixi in l. cũ qd. ff. si cer. pet. Et in tali casu idẽ eẽt in aliis delictis, & nulla spãlitas isto respũ esset ĩ crĩe falsi. Tertio illud dictũ Doc. saluari põt in ciuilibus, prout loquiẽ Alex. in d. cõs. 82. lib. 1. vt colľr ibi col. pe. & ita ẽt loquitur Io de Ana. in cõsi. 49. dubium de quo quæriẽ. secus in crĩalibus, vbi clariores probationes reqruntur. l. fi. C. de ꝓb. Ideo psumptiones, quæ in ciuilibus admittuntur, in criminalibus ad condemnationẽ non sufficiũt, no. An. de Bu. in c. quanto. de psum. Abb. in c. 2. eo. ti. Alex. in cõũ. 15. viso processu. col. 3. lib. 1. Et istę clariores ꝓbõnes, q̃ in criminalibus reqruntur, etiam in isto crimine falsitatis necessariæ sunt, vt no. Alex. in d. consi. 70. viso processu, lib. 3. col. 5. & idẽ Alex. in consi 179. in causa Angelorum. col. 3. lib. 2. Pe. de Anch. in consi. 24. visa inquisitione. & Ful. in consi. 174. in cã inquisitionis. Et in puncto iuris ẽt in ciuilibus dctũ Arch. & Domi. non videtur uerum, per supradicta. & iura, q̃ allegantur, loquunẽ respectu capturæ, vt dictũ est. Non ob. tex. hic dum dr, eosdẽ punias, tanq̃ falsitatis auctores, quia ista verba intelliguntur, adhibita causæ cognitione, videlicet si legitimè probetur. † Nã si alicui executio cõmittatur, & nulla causæ cognitio præcesserit, intellr, ꝙ procedatur ad executionẽ, cã prius cognita, vt no. Bar. in l. præscriptione. C. si ꝯ ius, vel vti. pub. p l. & si nõ cognõ, C. si cõtra ius. Et bene facit, quod no. Bal. in c. 2. col. fi. ver. quæro Papa. de const. † vbi inquit, ꝙ si papa mandat alicui, ꝙ sñĩa confirmetur, intelligiẽ causa cognita, si ꝯfirmanda sit, aliter infirmari põt. Et ista notãda sunt ad practicam, & ita superiori anno dicebã allegando in ciuitate Casalensi, in cã non parui ponderis. Et ex his expedita sint notabilia. ¶ Priusq̃ deueniamus ᵇ ad declarationẽ gl. cõstitui referre casum, q fuit tpe Grego. xii. Nã cũ de eius electione tractaretur in conclaui, añ Papatũ tanq̃ Cardinalis, & ẽt post papatum promisit, iurauit, & voluit renunciare papatui pro sedando schismate, qđ lõgo tpe durauerat, & eo mõ promisit nõ creare Cardinales, postea noluit implere, qd ꝓmisit, & ꝯtra votum, & iusm creauit quatuor Cardinales, & ꝓpter hoc ab eo plures Cardinales recesserunt

ADDITIONES.

a Sed. Vide Alex in consi. 205. lib. 6. Philip. Deci. in consi. 175. consi. 159. & consi. 661.

b Deueniamus. Hæc omnia parabantur contra Iulium, 2. per suprascriptos Card. quæ latius uideri possunt in consi. cl & in sermone facto, quod est impressum post dictum consilium.

cesserũt de ciuitate Lucana, & Pisas se ꝯtulerũt, vt refert Ant. de Bu. ĩ c. j. col. 2. ver. ex qbus patet. & in c. qđ ad cõsultationẽ ĩ prin. de re iudi. Et in isto casu dubitari p̃t de tribus. Primo, an ex tali ꝑmissiõe papa adeo efficaciter obligetur, ꝙ seipsũ absolue re nõ possit. Scđo, an licite, Cardinales ab eo recesserint. Tertio, an si reqsiti fuerint, vt reuertant̃ sub pœna excõicationis, teneã tur obedire. 4 †Circa primũ ꝓcedẽdo br̃, & ꝯclusiuæ, nõ vr̃ dubitãdũ, ꝙ Papa ex tali ꝓmissione obliget̃, cũ votũ, & iur̃m sint de iure naturali, ut per gl. in c. quãto. de iureiu. iõ papa voto, iuramẽto, & ꝓmissione sua astringit̃, vt in terminis dicit Ant. de Bu. in d. c. 1. col. 2. ver. sic & Papa. Et idẽ in terminis huius p̃dictæ q̃õnis tradit Pet. de Anch. in cõsi. lxv. pro declaratione dubiorũ. col. 2. & sequunt̃ Abb. & Imo. in d. c. 1. de cõsti. Et etiam Deus ex ꝓmissione sua obligatur, vt no. Bal. in l. j. in prin. ff. de pac. vbi Magistrũ Silaxũ ita dicentẽ refert, & tali casu non põt seipsum absoluere, saltẽ sine cã, ut no. Abb. in d. c. j. & idẽ Ab. in c. quãto col. 4. ver. ex quo infero. de iureiu. ĩ c. ꝓposuit. col. 3. de cõcesi. p̃b. Nã ẽt alios sine cã absoluere nõ põt, ut p gl. in d. c. quãto. Et reqrit̃, ꝙ talis absolutio fiat cã cognita, vt not. Inn. in c. ad aures, qđ met. cau. Abb. in c. j. col. pen. de iureiu. Immo, qđ plus est, vr̃ in casu isto nullo mõ absolutio fieri posse. ita vr̃ velle Ant. de Bu. in d. c. 1. de cõst. col. 2. & idẽ tenet Imo. ibi col. 3. Et ista opi. iustificari põt, qa cõcurrũt duo vincula, iur̃i, & voti, quæ potẽtius ligãt. c. 1. de treu. & pa. Et qa in facto ꝓprio qs se ipsum absoluere non põt, vt de voto no. Abb. in c. magnæ. in prin. de voto. Et qa dẽt esse distinctio ꝑsonarũ inter absoluẽtẽ, & absolutũ, arg. c. fi. de insti. vt dicit Inno. in d. c. j. Et ista regula vr̃ esse de iure naturali, & nõ de iure positiuo, ut qdã dicũt, qa nec sibi ipsi quis imperare, nec se ꝓhibere põt, vt dr̃ in l. pe. ff. de arb. Et qa in tali casu Papa Greg. iã ĩciderat ĩ piuriũ, qa creauerat Cardinales ꝯ̃ votũ, & iur̃m, quo casu qñ qs prius incidit in periuriũ, absolutio fieri nõ põt, vt no. Fed. in cõsi. 300. factũ tale debitor. sequit̃ Abb. in c. 1. col. pen. de iureiu. Ro. in consi. 326. in præsenti. in prin. Ant. de But. & Imo. in c. debitores. de iureiu. & idem Bal. in auc. quod eis. in fi. C. de nup. & in l. j. in fi. C. si aduer. rem iud. Sed etiam retenta prima opinione, ꝙ ex causa absolutio fieri possit, causa intelligitur, quando iuramentum esset illicitum, ut no. Car. in cle. 1. §. fi. in 12. q. de iureiu. vbi alleg. Inno. in d. c. debitores. eo. ti. & tradit Pau. de Cast. in cõsi. 216. præsupposito sine præiudicio, col. 2. vbi inquit, ꝙ absolutio a iuramento peti non potest, nisi quando iuramentum esset extortum dolo, vel metu, vel super re illicita, puta sup vsuris, vt per Inno. in c. si uero. de iureiuran. Et tali casu, quando iuramentum est illicitum, videtur procedere, quod not. Abb. de Cardinalibus. in cap. sicut nostris. in princi. de iureiuran. in 3. not. vbi inquit, quòd si Cardinales ante creationem summi pontificis aliqua statuunt, & promittunt, etiam cum iuramento illa obseruare, si contingat aliquem eorum promoueri ad summum pontificatum, tale iuramentum non astringit, si tendit in præiudicium dignitatis pontificalis, per illum text. & bñ dicit, quòd iuramentum fuit illicitum. Secus est in casu supra dicto, quia licitum fuit iuramentum, & votum, pro sedando schismate. Et ideo efficaciter debuit obseruari, nec absolutio fieri potuit, sicut in c. q̃uis. de pac. in 6. & in ca. cum contingat. de iureiu. & in talibus, & ꝯsilibus casibus, qa licitum fuit iur̃m, absolutio peti nõ põt, vt tenẽt Arch. Io. And. & Do. in c. q̃uis. Ang. io l. si qs, ꝓ. in prin. ff. de fideiul. Ro. in ꝯsi. 437. in casu ꝓposito. io fi. Pau. de Ca. in ꝯsi. s̃. alleg. 216. & in auct. sacr̃a puberũ. col. 5. C. si aduer. vẽdi. Alex. in cõsi. 41. sup p̃missio, col. pen. lib. j. & in cõsi. 51. visis. lib. 3. cũ simi. q̃ no. sunt. Ex qbus oĩbus supra 5 dictis p modũ cuiusdã summatis absolutũ sit primũ dubiũ. †In scđo dubio Ant. de Bu. in terminis casus suprascripti io d. ca. 1. de ꝯsti. vr̃ sentire, ꝙ dñi Cardinales recedere potuerint, qa ut ipse dicit ꝯ̃ votũ, & iur̃m Papa creauerat Cardinales quatuor. Et cõfirmat̃. qa in casu supradicto Grego. tenebat̃ cedere. & renũciare papatui, & ꝓmiserat, & cũ reqsitus non fecerit, hr̃ ac si renũciatio facta fuisset. ita in terminis de summo Põtifice scribit Ro. cõsi. 523. q̃stio discutiẽda est, col. pen. vbi hoc late probat, sed gr̃a breuitatis nõ refero eius rõnes. Et in casu supradicto, vt refert Ant. de Bu. in d. c. 1. col. 2. de cõsti. illa ꝓmissio Papæ Gregorii erat notoria. qa publicata fuit p vniuersum orbẽ, quo casu qñ delictũ est notoriũ, licitũ est recedere á prælato, 6 †vt cõcludit Ant. de Bu. in repe. c. vestra. de coha. cle. & mulie. col. mihi 2. vers. tertius casus est, & idẽ tradit Do. in c. sacerdotes. 2. q. 7. circa fi. Hoc tñ altiorẽ postularet indaginẽ, p ea, quæ traduntur per gl. & Doc. in c. cũ nõ liceat. de præscr. & precise non põt rñderi, nisi qualitates casus diligenter prius perscru7 tentur. †Venio ad tertium dubium, in quo breuiter responde tur secundum, quod in terminis Abb. tradit in c. inqsitioni. de sen. excom. ubi per dictum Innocẽ. ibi infert ad excusationem Cardinalium, qui reuocabãtur a Grego. sub pœna excommunicationis. dicit enim, ꝙ non tenebantur obedire, quia fuisset impeditũ concilium, & volũtas ecclesiæ, & sic ex tali præcepto mala futura præsumebant̃, & status ecclesiæ perturbari. Et ista br̃ dicta sint pro aliquali notitia, q̃ si cõtingat in dubiũ reuocari, ĩ maiori otio melior resolutio fieri poterit. Hæc. n. ex tpe quodã mõ, vel saltẽ p̃cipitato studio dictas ũt. Et ne. Reuerẽdissimi Cardinales, videat abuti singulari vestra humanita 8 te, facilitate, & clementia, sit finis præsentis lectionis. ¶ †Io gl. in versi. cõnfirmatur. notandũ est ex gl. vt etiam Abb. dicit, ꝙ per confirmationem factam ex certa scientia regularis efficit̃ obedientarius Papæ, & nõ põt per Abbatem remoueri, in aliis tñ Abbati obedire tenet̃, argu. c. p tuas. de maio. & obedien. & 9 dictum fuit in c. 1. & in c. ad nostrã. sup. eod. ¶ †Subiicit Abb. hic ꝙ onus probandi aliquid esse factũ ex certa scientia, ĩcũ10 bit impetranti. Et ad hoc facit, †quia cõfirmatio facta ex certa scientia, dispẽsatio dr̃, vt no. Bald. in c. cum super. de cã poss. & 11 proprie. in princ. †Et ille, qui obtinuit dispensationẽ, probare tenetur, & iustificare dispensationem, vt no. Old. in cõsi. 256. Clemens ep̃s. io 2. dub. facit quod no. Cal. in consi. x. ti. de ꝓb. 12 †Aliàs vero cõis doctrina est, ꝙ si rescriptum impugnat̃ ex falsi assertione, ille qui impetrauit, probare tenet̃: si vero ex veri taciturnitate impugnat̃, ipse impugnans ꝓbare debet, vt ꝯcludit Io. And. in c. j. de li. conte. vbi Do. in 3. colum. illũ refert, & sequit̃, idẽ Abb. in c. fi. col. fi. de præsump. & in c. cõstitutus. in princi. de rescri. Car. in consi. 69. quo ad primũ. col. fi. & Sozi. 13 in consi. 64. visa bulla. ¶ †Et sm̃ Abb. hic duobus modis ꝓbat̃ 14 aliquid factũ esse ex certa scientia. †Primo, si in literis sit facta mentio de ista decretali, arg. c. 1. de excel. præla. in vj. Et ad hoc facit, qa cl̃a, nõ obstante, & cl̃a. ex certa scientia, æquiparant̃. gl. magna in. fi. in l. ratas in fi. C. de rescin. ven. & no. Bald. io l. idẽ. Vlpianus. ff. de excusa. tu. & in c. j. §. naturales, col. j. ver. sed ego quæro. si de feu. fue. controuer. & tradit Io. de Ana. in cõsi. 81. viso instr̃o. col. fi. Pau. de Cast. in l. 3. §. si is, pro quo. ver. itẽ subiicit. ff. quod quisque iuris, cum si. vt tradunt Mod. in c. nõnulli, in princ. col. xv. ver. quarto fallit. de res. & Ale. io cõsi. 30. 15 põderatis. col. 3. lib. v. †Scđo qñ scđa iussio emanauit, qa habet vim cl̃æ. ex certa scientia, vt Abb. hic dicit. Et de hoc est dictũ notabile Bal. in l. nec damnosa. C. de preci. impe. offe. sequitur Alex. io 3. io prin. ff. qđ qisque iuris. & confirmatur, vt Mod. ꝓsequuntur in d. c. nonnulli. col. 60. ver. fallit sexto, & in c. si qñ col. pe. de rescrip. Tertio dicitur fieri ex certa scientia, qñ tenor rei confirmatæ exprimit̃, c. pe. ĩ. eo. de quo ibi videbimus. Quarto, qñ expresse dicitur, ex certa scientia cõfirmamus, vt no. per gl. in cle. & si principalis. in gl. fi. de rescr. & in c. statutũ in glo. 3. in verbo, literarum. de rescr. in vj. Abb. in c. examinata. ĩ. eo. Rom. in consi. 227. iustæ sunt rationes. col. 5. Alexã. in cõsi. 39. viso statuto. col. 3. facit tex. in cle. j. de proba. Quinto, ẽt ex certa scĩa fieri dr̃, licẽt hic expresse non dicat̃, si tñ ex narratis cõprehendat̃. gl. notabilis in c. pastoralis. § p̃terea, in ver. ex certa sciẽtia. de offi. deleg. & in cle. j. in eodẽ verbo, ex certa scientia. de iud. & no. Abb. in c. ad hæc. de resc. & in c. cũ inter, de excep. cum si. vt late congerunt Mod. ibi. & idẽ tenet Imo. in l. qdam cõsulebant. col. 4. vers. item aduerte. ff. de re iu. & cle. 2. in fi. de rescr. cu si. vt tradunt Franc. de Cur. in cõsi. 65. sup p̃missa. Alex. in cõsi. 39. lib. 4. & Are. in l. põt quis. col. 5. de vul. & pu. Et ista conclusio cõfirmatur duplici ratione. Prima est, qa videmus ꝙ si tenor rei confirmatæ inseratur, dr̃ confirmatio facta ex certa scientia, c. pe. ĩ. eo. Ergo patet ꝙ p̃ se nõ requirit̃ ꝙ exprimatur de certa scientia. Secunda rõ est, qa in hoc solũ volũtas Principis attendit̃ vt per Inn. in c. cũ ecclesiasticæ. de excep. Et in tali voluntate declaranda non est data forma ergo sufficit quocunq; mõ colligatur. l. certũ. ff. si cer. pe. no. in l. hac cõsultissima. C. qui testa. fac. poss. Vt vid emus in testatore, cuius volũtas ẽt ex cõiecturis ĩspicit̃. l. licet Imperator. vbi Bar. de lega. j. l. cũ auus. de cõditio. & demõ. cũ si. Sed tñ aduertẽdũ est, quia p̃dictæ conclusioni repugnare vr̃ tex. hic vbi religiosi faciebãt mentionẽ de religione, & sic Pãpa vr̃ habuisse notitiã ex certa scientia, & tñ hoc non sufficit. qa literæ non valẽt, vt hic dr̃. Et ita istum tex. põderãt Mod. ĩ d. l. nõnulli. in prin. col. 29. versi. obstat huic fallẽtiæ. de rescr. Et rũdet Moder. & dnt ꝙ in casu istius decretalis nõ sufficit certa sciẽtia, qa vr̃ br̃e cl̃am derogatoriã ad rescripta in ꝯ̃riũ, ideo vltra certã scientiã requiritur cl̃a, non obstante, vt no. in c. ex parte. de capel. mona. Sed non bene probatur hic, ꝙ sit cl̃a derogatoria. Et in isto tex. certa scientia Papæ sufficeret, qñ hoc constaret, vt g'o. hic & Doctores dicunt. Sed hic dubitabat̃ de falsitate literarũ, qa erant ꝯ̃ solitum stylum, vt hic dicitur. Et remota tali suspicione, literæ valerent, propter illam certã scientiã, quæ colligitur ex eo, ꝙ esset facta mentio de religione. Et ideo conclusio supra facta videtur bene probari hic remota suspicione falsitatis,

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium prolatum contra formam iuris non valet.*

2 *Ista conclusio declaratur.*

3 *Sententia arbitri non valet quando iniquè iudicauit, & citra ius, si dictum fuit ꝙ de iure iudicaret.*

4 Sententia

4 *Sententia arbitri non valet, quando excessit formam compromissi.*
5 *Sententia arbitri super eo, quod non fuit compromissum, lata, non valet, adeo vt ratificari non possit. Ista conclusio declaratur, nume. 6.*
6 *Confirmatio, quando dicatur facta in forma communi.*
7 *Arbitrium nullum an, & quando per tres approbari possit.*
Ecclesia accipiatur pro iure patronatus.
10 *Patronatus si legauit ecclesiam, valet legatum, quia ius patronatus legare intelligitur.*
11 *Compromissum de iure patronatus inter laicos fieri potest.*
12 *Transactio super iure patronatus fieri non potest.*
13 *Compromissum de iure patronatus, an possit fieri in laicum.*
14 *Confirmamus, hoc verbum si simpliciter prolatum sit, an videatur importare cõfirmationem ex certa scientia, vel in forma communi, & nu. 16.*
15 *Dispensatio est iuris communis relaxatio.*

1 EXaminata. ¶Summaт, & diuidiт, vt per Abb. hic. ¶ † Primò no. ꝙ arbitrium contra formã iuris, & cõpromissi prolatum, non valet, vt Abb. hic dicit. Nã primo ɔ formam iuris, ꝙ non valeat arbitrium, tenet gl. in l. diem proferre. §. stari. ff de arbi. in l. 3. in prin. in verb. commisse. in fi. ff. co. tit. & no. Imo. in c. 1. in glos. fi. in prin. de consti. Et ideo malè iudicando arbiter facit litem 2 suam, l. pen. C. de pact. vbi Bart. in fi. colum. in vlti. not. † Et per hoc limitatur, qđ dr̃ in d. l. diem proferre. §. stari, vt habeat locũ respectu partium, sed non quantum ad iudicem, vt not. Alcã. in d. l. pen. in fi. quia arbitraria ad instar iudiciorũ reducta sunt. 3 l. j. ff. de arb. † Secundò, ꝙ dictum est, non valet arbitriũ ɔ formã compromissi, explicari potest ex eo, qđ no. Bart. in l. diem proferre, §. stari. vbi tenet nõ valere snĩam arbitri, qñ iniquè iudicauit, & ɔ ius, si dictũ fuit, ꝙ de iure iudicaret. de quo latè tradunt Mod. in c. causam. quæ. de re iud. & Io. Bap. de San. Seue. in l. oẽs populi. col. 2. ff. de iust. & iu. & no. Bal. in cõsi. aliàs 477. 4 Ioan. de Fede. col. pen. lib. 4. ſm primam impressionẽ. † Hĩc eaem plificari potest, qñ arbiter excederet formã cõpromissi, id est, potestatem sibi datam in compromisso, quia non valeat sententia l. nõ distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. & no. Rom. in consi. 115. viso cõpromisso. in fi. & in cõsi. 140. eximie Doctor, 5 & in consi. 85. dictũ laudũ. & vr̃ ꝓbari hic † per istum tex. dicit Bal. in tit. de pac. Cõst. ver. snĩæ quoq;. aliàs, sunt quoque. ꝙ snĩa arbitri lata super eo, qđ nõ fuit compromissum. adeo non valet, ꝙ ratificari nõ potest. Et sequitur Rom. in cõsi. 155. præmissum laudum. & tenet Ang. in consi. 218. narratione. colũ. 6. 6 † Et hoc intelligitur, ꝙ non potest ratificari, ꝙ valeat tanq̃ laudum, prout vr̃ loqui tex. hic, sed virtute pacti sic, vt inferius sta- 7 tim dicam in 3. not. ¶ † Secundò no. ꝙ dr̃ confirmatio facta in forma cõi, qñ fit conditionaliter. & de hoc dictũ fuit in rub. s. eo. Et ſm Abb. hic, hoc verũ est, nõ inserto tenore rei cõfirmatæ. Et sic à ɔrio sensu Abb. vult ꝙ inserto tenore nõ esset confirmatio in forma cõi, licèt facta esset conditionaliter, vt probaт 8 in c. pen. j. eo. & ibi videbimus. ¶ † Tertiò no. ibi, ab vtraq; parte receptũ, ꝙ partes non possunt arbitriũ nullũ approbare. Et hoc ſm Abb. procedit, q̃a isto casu nõ erat vitium cõsensu partium remissibile in ista quæstione iuris patronatus. Secus si solũ agaт de fauore partiũ, q̃a snĩa nulla approbari potest & valere virtute pacti, vt Abb. hic concludit, allegando gl. per illum tex. in l. 2. C. cõia vtr. iud. Sed aduertendum est, quia hic nõ negatur, quin valeret cõuentio facta de laudo nullo, qñ de volũtate partiũ cõstaret. Et tex. hic nõ vr̃ ɔdicere, q̃a solũ in text. dr̃ ꝙ receptũ fuit laudũ ab vtraque parte, prout erat confirmatũ à summo Pontifice, & partes illud receperunt simpliciter, & non apparet, ꝙ voluissent illud approbare per eorum conuentionem. Nam qđ dr̃ per gl. in d. l. 2. C. cõia vtri. iudi. ꝓcedit, qñ interuenit traditio, vel stipulatio, ſm Bal. in c. cum causam. de testi. cũ simi. vt Barth. Socin. scribit in consil. 220. visis. colũ. 3. Vel Secundo r̃ndetur, ꝙ hic absolutè non dr̃, ꝙ à partibus receptum fuisset, sed ꝙ Papa confirmauit laudum, sicut iuste latũ fuit, & à partibus receptũ, & sic ista sunt verba narratoria summi Pontificis. Vel tertio r̃nderi põt, ꝙ partes hic receperũt laudum, vt hic dr̃, & talis receptio laudi nõ facit, ꝙ valeat vt laudum, prout tex. hic loquiт. Secus tñ vr̃ virtute pacti, quia nihil obstare vr̃, quo minus laudũ istud, qđ erat nullũ, virtute pacti, & ɔctus approbari potuisset, vt per gl. in d. l. 2. prealle. Et nõ vr̃ verũ, ꝙ in ista q̃õne iuris patronatus vitiũ nõ esset remissibile consensu partiũ, q̃a sicut valet cõpromissum factũ inter laicos de causa iuris patronatus, vt hic, ita & laudũ virtute pacti ratificari potuisset. Benè verũ est in se, qđ Abb. hic dicit. Et notandum est ad limitationẽ gl. in d. l. 2. vt nõ ꝓcedat, qñ talis sit mã, quæ solũ à cõsensu partiũ non pendeat. Facit tex. in l. iuris gentium. §. si paciscar. ff. de pact. & in l. cũ hi. §. si cum lis. & quod Ang. ff. de transac. cum simi. vt Soci. scribit in præalleg. consil. 220. col. 3. Et hoc manifestè Doct. volunt dum concludunt, ꝙ sententia nulla non possit approbari vt sentẽtia, quia hoc nõ a est in potestate partiũ, vt valeat tanquã sententia, [a] vt no. Bar. in l. j. col. j. qui pro sua iurisd. Cald. in consi. 8. de re iudi. Cardi. in consi. 71. seriatim. in 2. dub. cum simi. vt tradũt Mod. in c. significasti. de fo. cõpe. & idẽ Rom. in cõsil. 173. pro decisione. in fin. & in consil. 175. dictum laudum. col. 2. Abb. in consil. 92. ɔ snĩam. lib. j. & consi. 62. In cõtrouersia. lib. 2. Alex. in l. qđ iussit. col. fi. de re iud. Aret. in consi. 56 post absolutum. col. j in fin & 9 Alex. in consi. 124. omissis superfluis. lib. j. ¶ † Quartò ex dictis Abbatis colligitur hic, ꝙ ecclesia accipitur pro iure patronatus. & sic videtur tex. hic pro eo, qđ no. Bal. & Paul. de Cast. in l. 10 monumenta. C. de legat. † vbi volunt, ꝙ si patronus legauit ec- 11 clesiam, legatũ valet, q̃a ius patro. legare intelligitur. ¶ † Quintò, & vltimo ex dictis Abb. p istum text. habetur ꝙ inter laicos contẽdentes de iure patronatus, potest fieri compromissum, 12 qđ notandũ est. † quia licèt transactio fieri non possit super iure patronatus, c. præterea. de transa. potest tñ fieri compromissum. & bene facit, qđ no. Pet. de Anch. in consi. 33. in cã. col. 4. 13 † Et tale compromissum debet fieri in ecclesiasticum, vt Abb. sentit, declarando tex. ꝙ iste vicedominus, in quẽ factũ fuit cõpromissum, erat ecclesiasticus. & no. Mod. in c. quanto. de iud. Sed tñ videtur, ꝙ etiã de ista quæstione iuris patronatus in laicum compromitti possit, vt notabiliter voluit Dom. in cap. j. §. cæteris. col. j. de cler. coniug. in 6. Et licèt ipse loquatur in clerico coniugato, ratio tamen, quã adducit, generalis est, dum inquit, qđ ius patronatus cadit in laicum, & bene facit quod not. Pet. de Anch. in consi. 33. præallegato. & ad ea, quæ in ɔrium adduci possunt, responsum fuit, prout dixi in d. c. quãto. col. 3. de iudi. ¶ In gl. fi. notandum est dũ gl. differentiam facit inter confirmationes, & priuilegia, & cum illa videnт transire Doctores hic, & idem gl. in c. qm̃ Abbas. in gl. fi. de offi. deleg. cum simi. & Rom. tradit in consi. 236. circa propositam. Sed tamen ista differentia non vr̃ procedere, data paritate terminorum, quia, vt declarat Bat. in tract. ad reprimendũ. in verbo, prout. illud, qđ dr̃ in c. Abbate sanè. de verb. sig. allegato in gl. hoc procedit non solum in priuilegijs, prout ille text. loquitur sed in qualibet mã, quæ de sui nã ordinatur ad aliquid de nouo disponendum, quia tunc dictio, sicut, stat causatiuè, & ponitur pro quia, & hoc latè prosequuntur Mod. in c. 2. in a. char. de celeri. 14 ¶ † Postremo circa ea, quæ Abb. dicit de confirmatione, omissis alijs, de q̃bus supra dictũ est, dũ Abb. concludit ꝙ verbum, confirmamus, prolatum simplr̃. videtur importare confirmationem ex certa scientia, nisi esset confirmatio ɔ ius. Ista conclusio repugnantiã habere vr̃, quia confirmatio ex certa sciẽtia dispensatio dr̃, vt not. Bal. in c. cum super. in prin. de causa 15 pos. & propric. † Et sic videт ɔ ius, cũ dispensatio, sit iuris com- 16 munis relaxatio, vt notaт per gl. 7. quæst. 1. §. 1. nisi rigor. † Et iõ dicendũ vr̃ absolutè, qđ verbũ, cõfirmamus, prolatũ simpliciter, nõ dicaт importare confirmationẽ ex certa scientia, sed in forma cõi, vt diximus supra in rubri. respondendo ad rationẽ Abb. hic. Sed gratia breuitatis non repeto, vbi videndum est.

ADDITIO.

a Syl. Ald. ¶Sententia. Idem in c. prudentiam. in 9. colum. de offi. deleg. in consil. 488. colum. 5.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio quando videatur facta ex certa scientia.*
2 *Conuentio facta sub conditione, si Papa confirmabit. valet, sicut valet matrimonium contractum sub conditione si Papa dispensabit. Ista conclusio declaratur, & procedit, vt nume. 3.*
3 *Clausula sicut sint prauitate apponitur de stylo curiæ in omnibus confirmationibus.*
4 *Dictio, sicut, aliquando ponitur causatiuè.*
5 *Compositio facta super decimis, an valeat.*
6 *Transactio licèt non valeat in spiritualibus, valet tamen amicabilis compositio.*
7 *Compositio facta super quantitate decimarum, an valeat sine authoritate Papæ, & nume. 10.*
8 *Decimarum exemptionem solus Papa facere potest, & quomodo intelligatur ista conclusio. nume. 11.*
9 *Instrumentum originale non est necessarium producere, vbi in confirmatione tenor rei confirmatæ insertus est. Ista conclusio ampliatur, & declaratur, vt nu. 13. & 14.*
10 *Actus, qui aliàs non valeret de iure cõmuni, ex certa scientia Papa confirmatur.*
11 *Ista conclusio limitatur, vt hic.*
12 *In priuilegijs, vel priuilegiorum renouatione non requiritur citatio partis, quando scilicet sunt ab eo qui principaliter ea concedere potest.*

1 VEnerabilis. ¶ † Summatur, & diuiditur, vt p Abb. hic. ¶ Primò not. ꝙ qñ in confirmatione tenor rei confirmatæ exprimitur, vr̃ facta confirmatio ex certa sciẽtia. Et ad hoc iste tex. alleg. & no. etiam Abb. in c. inter dilectos. col. 7. de fide instr. in c. examinata. s̃ eo. & in cõsi. 61. illud de iure. col. 3. Rom. in cõsil. 327. istæ sunt. & in consil. 336. circa propositam. Alexan. in consil. 1.

cōsil. 1. col. 14. lib. 5. Ea quo enim cōstat superiorē habuisse notitiā rei cōfirmatæ, p illā insertionē m vr̄ facta confirmatio ex certa scientia. Et hoc ēt procedit ſm Abb. hic. post Ant. de Bu. si tali casu apponatur clausula cōditionalis, sicut: qa tūc sicut ponit̄ pro qa. & idē Abb. dicit in d. c. examinata. in fi. & cōs. 62. præallegato. Et hoc intelligēdū vr̄ stante veritate rei, prout in tenore inserto narratur, qa clausula. ex certa scientia. non purgat falsitatē narratorū, vt per Rotam in 2. decisione. eo. ti. in nouis. facit, qd̄ no. Bal. in l. fi. col. 2. C. de resein. nō pos. cū sim. ut diai in c. 1. ē. eo. ¶ 2 †Secūdo no. q valet cōuētio facta sub ɔditione, si papa confirmabit, sicut ēt valet mr̄imoniū sub cōditione, si papa dispensabit, vt no. Abb post alios in c. sup eo. de cōdi. ap. po. Et ſm Abb. hic, illa cōditio, si papa confirmabit, de cōfirmatione ex certa sciētia intelligitur. 3 †Et hoc vr̄ verū, qū actus aliter nō valeret, prout Abb. loqtur. Secus vr̄ si actus eēt validus, qa tunc ſm subiectam materiā vr̄, q de cōfirmatione in forma cōi intelligatur, vt dictum fuit in rub. ē. eo. Et tenēdo, q ista cōpositio, de qua tex. loquitur, valeret, dici potest, q ista esset confirmatio in forma cōi, quia erat facta conditionaliter, vt patet in tex & insertio tenoris hic ponderatur, nō ex necessitate, sed ad maiorē rei euidētiā, vt hic dr̄, & etiam inferius declarabitur. ¶ 4 †Tertio no. ſm Abb. hic, q illa clausula, sicut sine prauitate, apponitur de stilo curiæ in oībus confirmationibus. Sed hoc de iure nō vr̄ verum, qa cōfirmatio ex certa sciētia debet fieri simplr̄, vt supradictum fuit in rubr. Bn̄ verum est, q confirmatio ea certa scientia, nō alteratur, 5 †licèt dictio, sicut, apponatur, quia tunc illa dictio, sicut, ponitur causatiuè, vt Abb. hic dicit post gl. hic, in verbo, sicut. in fi. Et idē no. gl. in c. qm̄ Abb. in fi. p illū tex. de offi. deleg. Host. in sum. eo. ti. §. fi. in fi. & idem no. Bar. in tra. ad reprimēdum. in verbo, prout. facit, q no. Bar. in l. eum, qui. §. Iulianus. ff. de consti. pecu. Old. in consi. 121. ad primam quæstionem. in secundo dubio. Pau. de Cast. in consi. 322. in cā decimali. cst fi. vt tradūt Mod. in c. 2. de rescri. quorū dicta reassumunt Mod. in l. pen. C. de insti. & substi. & in l. admonēdi. ff. de iurein. ¶ 6 †Quarto no. ex isto tex. iuncta gl. q valeat compositio facta super decimis, intelligendo q auctoritas papæ hic non esset necessaria: valet enim talis cōpositio facta auctoritate epī, uel archiepiscopi. vt no. Abb. per illū text. in c. 2. in prin de trāſ. & gl. fi. ibi dicit ēr hoc procedere in cōpositione non gratuita, ut quia non soluit totam decimā, & sequitur Abb. in c. veniēs in 2. no. eo. ti. Et hoc maxime haberet locū in decimis præteritis, in quibus valet compositio, etiā sine superioris auctoritate, vt no. per gl. in c. ut super. de rebus eccles. nō alienan. not. in cap. fi. de rerum permu. & idē Abb. tradit in c. cum homines. de deci. & Dom. in cōsi. 17. pro declaratione de hoc videbimus in gl. ¶ 7 †In gl. 1. no. q licèt in spiritualibus trāsactio prohibita sit, tn̄ amicabilis cōpositio fieri potest, & est tex. in c. super eo. de transa. Et qūo amicabilis cōpositio distinguat̄ a transactione, eleganter declarat Abb. & latius Imo. post Ant. de Bu. ibi in fi. d. c. super eo. ¶ 8 †Et ea dictis Abb. circa istam gl. conclusio est post Ioā. And. & alios, q super quantitate decimarum non valet compositio, nisi facta sit auctoritate papæ, 9 quia agitur de remissione decimarum, †quā solus papa facere potest in aliquo casu, vt per gl. in c. à nobis. ibi Abb. post alios de decimis. & diai consi. cxiij. & idē tenēt Ant. de But. Card. & Imo. hic, & idem Card. in clem. dispendiosam. in aix. q. de iud. 10 †Sed huic conclusioni obstare vr̄ tex. allegatus in gl. in c. statuimus. de transa. vbi valet amicabilis compositio facta super decimis, etiam cū laicis, ea sola auctoritate episcopi, vel achiepī, & gl. ibi tenet hoc procedere, etiam si de quantitate decimarū remittatur. Imo. ibi mouet difficultatem de isto dicto Io. And. hic, quod in contrarium videtur, & respondet, quòd ille text. intelligitur, quando hoc fieret ex causa, ut qa ille, cui fit remissio, esset pauper. & idem videtur tenere Abb. in d. c. statuimus. in glo. fin. vbi late distinguit. Sed ista videtur magna restrictio ad illum tex. qui ita generaliter loquitur. Et videtur concordare cum isto text. prout gl. allegat hic, & glo. in d. cap. statuimus. sequitur ibi Hostiē. Abo. & Archiepiscopus Florentinus in 2. parte summæ tit. 4. c. 3. §. fi. in fi. & idem habetur in supplemēto Pisanellæ in verbo, decimæ. 3. col. fi. Et tenendo istā opinio. q̄ vr̄ hr̄e æquitatē, non ob. tex. hic, qa non negat̄ hic, quin valeret compositio facta auctoritate episcopi, licèt actū fuerit ad maiorem cautelam, quod confirmatio papæ interueniret. Nō ob. q ista esset confirmatio ex certa scīa, quę arguit, q compositio prius facta non ualeret, quia primo negari potest, q esset confirmatio ea certa scientia, sed potius erat in forma cōi, quia facta fuit conditionaliter, vt hic dr̄, & ad maiorem rei euidentiam tenor rei confirmatæ inseritur. Nā in isto modo loquēdi vr̄ tex. innuere, q confirmatio facta simpliciter in forma communi, sufficiens fuisset in isto casu. Præterea, & secundo; dato q confirmatio ex certa scientia fuisset, nō per hoc infertur, q compositio prius facta non valeret, quia nihil repugnat, quin etiā super actu valido cōfirmatio ex certa scientia fieri possit, 11 licet non videat̄ necessaria. †Nō ob. q solus Papa possit decimas remittere, qa illud verū est, & intelligr̄ p viam priuilegii, hoc fieret in re clara. Secus vr̄ si p viā compositionis remissio fiat pro parte, & non in totū, vt p gl. in d. c. statuimus. Nam tūc casu potius ex officio, & dispositione superioris, q̄ ex conuentione partiū vr̄ fieri, vt in simili est bonus tex. in c. nisi essent. de p̄bē. & no. Abb in c. quæsitū. in fi. de rerum permu. & in c. non satis. in fi. de simo. & Pet. de Anch. consi. 280. qđ proponitur. cum si. vt dixi in cōsi. 142. ad plura. ¶ 12 †In gl. 2. colligit, vt Abb. hic, dicit limitatio ad illud qđ hr̄ in auth. si qs in aliquo, C. de edē. q si in cōfirmatione tenor rei cōfirmatæ insertus sit, talis relatio facit fidē, licèt originale non producatur. Ad idē est gl. pe. ī c. si Romanorū. 19. dist. ī c. Abbate. de ver. si. Et tradit Abb. post Inno. & alios in c. inter dilectos. col. 7. de fi. instr. vbi inquit q insertio tenore vr̄ facta cōfirmatio ex certa sciētia, vt hic hr̄. iō probat absq; eo, q originale exhibeat̄. & idē no. Spe. in titu. de instr. edi. §. nunc vidēdum. col. 2. vbi quidam distinguunt. & in versic. quid si concessum. & Card. in consi. 118. duo sunt vidēda. col. 2. cum si. vt tradūt Mod. in d. c. inter dilectos, col. v. Rom. in consi. 326. circa propositam consultationem. col. j. 13 †Et ampliatur ista ɔclō ſm Abb. hic post alios, vt talis insertio faciat fidē, ēt si inserta ibi esset cōtra ius cōe, qa Papa vr̄ dispensare cōfirmando ex certa sciētia. Et sic colligitur secundum Abb. hic, q cōfirmando ex certa scientia dispensatio dr̄. & hoc notat Bald. in c. insuper. in prin. de causa pos. & propri. 14 †Et ad hoc facit, quia actus, qui aliàs non valet iure cōi, ea certa scientia Papæ confirmatur, vt per gloss. in d. c. ad hæc. & ibi Abb. de rescr. & no. Bar. in l. conficiunt̄. §. codicilli. de iu. cod. Et qa cl̄a. ex certa scientia, habet vim cl̄æ de plenitudine ptātis vt no. Bal. in l. eos. in prin. C. de appel. Abb. in d. c. ad hæc. de rescrip. cum si. vt ibi dictum fuit. 15 †Et supradicta ɔclō intelligr̄, qn̄ fuit facta confirmatio inserto tenore de consensu partiū, aliàs non faceret fidē de tenore cōpositionis, vt Abb. hic post alios dicit. Sed aduertēdū est, qa si de consensu partiū insertio facta fuisset, faceret fidē, & auctoritas superioris nō requireretur, vt no. Abb. in c. Albericus. col. fi. versi. aduerte tn̄, de testi. cū simi. vt p Mod. in c. fi. in prin. de fide instru. Et iō non vr̄ q consensus partium necessarius sit. Bn̄ verū est, q citatio partis requiritur in tali insertione, 16 †vt no. Abb. in c. Abbas. de ver. sig. & in dicto c. Albericus. cū si. vt p Mod ibi in prin. & Bart. & Doc. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. 17 †Illud tn̄, q dictū est de consensu partiū, & citatione partis, limitat̄ p Abb. hic, in fi. ſm notata in cle. literis. q̄ est cle. j. de prob. quasi Abb. velit q staretur assertioni Papæ asserentis de tenore cōpositionis per eū inserto, vt vr̄ in d. cle. j. Sed tn̄ hoc vr̄ verū in p̄iudicium partis, q̄ debuit citari, qa non statur assertioni Papæ in p̄iudiciū alterius, vt no. Abb. in dicta cle. j. in fi. Et q̄ supradicta sunt bn̄ ꝓcedunt 18 in instr̄is, q̄ inserunt̄. †Secus est in priuilegiis, vel in renouatione priuilegii, quā Papa facit ēt ptibus nō vocatis, vt dn̄t Ant. de Bu. Cardi. & Imo. post Host. hic, & no. Abb. in c. ea parte. in 3. not. de priuilegiis. vbi inquit q qn̄ fit renouatio ab illo, qui pōt principaliter priuilegiū concedere, citatio non reqritur

S V M M A R I V M.

1. *Occasio aliquando in malam partem accipitur pro falsa excusatione.*
2. *Occasio quandoque accipitur pro causa impulsiua.*
3. *Occasio ea dicitur, quæ non est ordinata ad effectum de quo agitur, sed accidentaliter, & casu illud contingit.*
4. *Quæri de aliquo, & quæri de eius occasione, differunt.*
5. *Legatus non potest vnam ecclesiam eximere de potestate ordinarij, limitatur ut nume. 7.*
6. *Episcopus non habet potestatem concedendi exemptionem in totum in aliqua ecclesia sua diœcesis.*
8. *Patriarcha habet suam diœcesim, & prouincias sub se.*
9. *Patriarcha est supra episcopos.*
10. *Archiepiscopi dicuntur suffraganei Patriarcharum.*
11. *Ad Patriarcham appellatur ab Archiepiscopis.*
12. *Patriarcha non facit gradum in negligentia archiepiscopi.*
13. *Subditi debent præstare reuerentiam suis superioribus, etiam si ab ipsorum iurisdictione exempti essent, limitatur tamen vt nu. 15.*
14. *Monasterium exemptum à iurisdictione episcopali, tenetur tamen reuerentiam episcopo exhibere.*
16. *Abbates, & monasteria subijciuntur episcopo de iure communi.*
17. *Integre, hoc verbum, qualiter intelligatur.*
18. *Maritus qui promittit dotem integram restituere, videtur promisisse totam dotem restituere sine aliqua diminutione, vnde excluditur ab ea parte lucri quæ sibi ex forma statuti obueniebat.*
19. *Legatus de latere an possit vnire ecclesias suæ legationis.*
20. *Legatus de latere est ordinarius in loco suæ legationis.*
21. *Legatus de latere potest omnia quæ potest episcopus, vel archiepiscopus in sua diœcesi.*
22. *Legatus de latere, an possit aliquid facere in præiudicium episcopi, vel alterius.*
23. *Legatus de latere potest præiudicare ordinario in conferendo.*

24 *Confirmatio etiam ex certa scientia facta non videtur confirmare actum in praeiudicium tertij, intellige & declara, ut nu. 26.*

25 *Rescriptum quando respicit praeiudicium particularis personae, non sufficit clausula, ex certa scientia, declara, ut nu. 26.*

27 *Priuilegium exemptionis derogat iuri ordinarij absque eo, quod de tali iure sit facta aliqua mentio.*

28 *Papa an, & quando possit deponere episcopum sine causa, & nu. 31. per tot.*

29 *Papa in beneficialibus liberam habet potestatem.*

30 *Papa in beneficialibus habet pro ratione voluntatem.*

32 *Subrogatum non sapit naturam eius in cuius locum subrogatur quo ad causam efficientem.*

SVa nobis. ¶ Summatur, & diuidit, vt per Ab. hic. ¶ † In tex. ibi, occasionē, occasio hic in malam partē accipit per falsa excusatione. Ad idem tex. in c. solitæ, in prin. ibi, nō causam, sed occasionē pbuit. de maio. & obed. Ab. ibi. Facit text. in c. 3. de iureiur. in 6. in c. statutum. §. insuper. & ibi Domi. in pe. not. de rescrip. in 6. † Et qñque et occasio [a] accipit pro cā impulsiua, c. 1. vbi Ab. in 9. not. vt ecclesiastica beneficia. Facit tex. in c. 1. §. porro. ibi, cām seu occasionē. de sta. monacho. in 6. † & in effectu vr, quod occasio illa dicatur, quæ nō est ordinata ad effectum, de quo agitur, sed accidentaliter, & à casu illud cōtingit. l. fi. §. sed cum in secundā C. de fur. l. rescriptum. §. 1. ff. de distrac. pigno. l. generaliter. §. si quis alienū. ver. plane. ff. de fideicommi. liber. † Et ideo aliud est qri ex aliquo, aliud est, quod de eius occasione qrat, vt no. Bar. in l. fori. C. de diuer. iudi ¶ † Primo nota, quod legatus nō pt vnam ecclesiam eximere de potestate ordinarij, vt Ab. hic dicit. Et ad hoc istum tex. Spec. adducit in titu. de leg. §. nunc ostendendum. versi. 11. † Et hoc idē est de episcopo, qui non hēt ptātem concedendi exemptionē in totum in aliqua ecclesia suæ diœcesis, vt no. Ioan. Andr. & Ab. post alios in c. cum venerabilis. de censibus. Calde. in cōsi. 11. in titu. de rebus eccle non alie. Fede. in consi. 247. casus talis est. & idem Ab. in c. cum olim. el 2. de priui. & in c. cū inter. de re iudica. cum simi. vt latè tradunt Moder. ibi. † Ex quibus patet, istam esse magis cōem opinionem, q̄ sane intelligitur, & procedit, nisi confirmatio Papæ interuenisset, vt no. Ab. in d. c. cum venerabilis. de censibus. post glo. ibi, & alios, per tex. in c. constitutus. de religio. domi. vbi gl. & Ab. idem dicit. Et hoc intelligitur de confirmatione facta ex certa scientia, qa actus nullus confirmari debet, per ea, quæ dicta sunt in ca. 1. s. eo. & hoc in terminis Spec. dicit in titu. de lega. §. nunc ostendendū. in dicto ver. 11. Et subijcit Ab. hic, quod legatus, et de latere, regulariter non pt aliquid facere contra ius commune, de quo videndū est in locis allegatis per Moder. in c. 1. de rescrip. vbi dictū fuit. ¶ † Secundo nota, quod Patriarcha hēt suam diœcesim, & postea prouincias sub se. Dicitur enim Patriarcha summus patrū. 21. distin. c. cleros. & Patriarcha, & † primas in effectu, idem sunt, vt dr 99. distin. c. 1. & Patriarcha est supra Archiepiscopos, c. antiqua. de priui. vbi Ab. in 4. nota. dicit, quod sicut episcopi dicūtur suffraganei Archiepiscoporum, † ita Archiepiscopi dicuntur suffraganei Patriarcharum. † Et ideo ab Archiepiscopis ad ipsos appellatur, vt no. Ab. in c. antiqua. in 2. col. † Est in notandū, quod Patriarcha non facit gradum in negligentia Archiepiscopi, vt no. Imo. in clem. 1. de beneficio, col. 2. ver. tertio q̄ritur. de præben. ¶ † Tertio not. quod subditi tenentur superioribus suis reuerentiam præstare. Et intantum hoc procedit, quod licet exempti sint, ab illa tñ reuerentia non liberantur. l. fin. C. de bon. lib. vbi Bal. col. fi. versi. item per hunc tex. in verbo, reuerentia. refert Oldra. † respondisse Archiepiscopo Rauennati, quod exemptu monasterium à iurisdictione episcopali tenet tñ exhibere reuerentiam episcopo, & illi ire obuiam secundum consuetudinem. & idem Ang. dicit in l. si hac. §. parionum. per illū tex. ff. de in ius voc. Ange. Imo. & Ale. in l. alia. §. eleganter. in priu. ff. sol. matrimo. cum simi. vt tradunt Moder. in c. cum inter. col. 2. de re iudic. & in c. cum non liceat. col. 1. de pscrip. † Et forte non vr hoc procedere, qñ exemptio facta sit pleno iure à summo Pontifice, vt Ab. tradit in d. c. cum inter. col. 4. versi. in tertio membro. cum similibus, vt de isto verbo, pleno iure, tradunt Moder. in c. auditis. col. 3. de præscrip. ¶ † Quarto nota, quod monasteria, & Abbates subijciuntur episcopo, & diœcesano de iure communi. ad idem tex. 18. quæst. 2. c. Abbates. cum similibus allegatis per glo. ibi, & not. Ab. per illum tex. in c. 4. in prin. de statu monacho. no. in c. conquerente. de offi. ordina. in c. cum venerabilis. de religiosis domibus. facit tex. in c. 3. de supplen. negligen. præla. & in ca. cum contingat. de ætā. & qualita. ¶ † Quinto, & vltimo not. quod verbum, integræ, intelligitur sine aliqua diminutione, vt ex his verbis pcedentibus hic colligitur. Et ita istum tex. no. Card. hic. ad idem est tex. in l. 2. §. ad filiorum. ibi, integrum, nullaq; ex parte diminutū dominium. C. qñ, & quibus quarta pars debeatur. lib. 10. & in l. si quando. la 3. C. de bo. vacā. lib. 10. & in l. decem. in fi. ff. de fideicommi. libe. & in clemen. dudum. §. verum. cum gl. in verbo, integræ, de sepul. & no. Ange. in Auct. de hære. & falci. §. si vero expressim col 3. facit tex. in l. fi. C. ad leg. Falcid cum simi. vt Alex. scribit in consi. 141. viso testamento. col. fin. lib. 2. † Et ad hoc adduco, quod notabiliter voluit Bal. in l. quod nomine. circa fi. versi. sed quid si ex consuetudine. ff. de conditio indebi. vbi inquit, quod si maritus promisit dotem integram restituere, pp illud verbum, integram, vr promisisse restituere totam dotem sine aliqua diminutione. Et ideo, fm eum, excludit [b] maritus ab illa parte lucri dotis, quæ sibi ex forma statuti competebat. & idem tenet Bal. in d. l. fi. C. ad leg. Falci. per illum text. & not. Rayn. in l. post dotem. & ibi Alex. in fi. ff. sol. matri & idē Alex. sequitur in consi. 5. circa primam. col. fi. lib. 3. & in consi. 133. super quæsitis. col. 3. lib. 5 ¶ † Expeditis notabilibus domi. Ab. prosequitur q̄stionem, videlicet, nunquid legatus de latere vnire possit ecclesias suæ legationis. Inno. quem Ab. refert, vr residere in opinione negatiua, videlicet, quod non possit, quam late firmauit Fede. in consi. Reuerendus in Christo pater. & Anto. de But. hic plene refert, & sequi vr. Sed contrarium, videlicet quod immo possit, tenet Spec. in titu. de lega. §. nunc ostendēdū. versi. 5. dūmodo non inferatur præiudicium diœcesano, put dr hic, & sequitur Ioan. And in additio. Specu. in vers. præallegato. & idem tenet Rota in decisio. 3. in titu. de officio lega. in antiquis. & idem habetur in prima & secunda decisione, eo. titu. in nouis. Et istam opinionem Ab. hic finaliter approbat, & idem Ab in c. sicut vnire. col. 2. versi. extra gl. quæritur. de excessio. præla. & Imo. in clemen. ne in agro. in gl. in verbo, ordinarios. in fi. de statu mona. Et secundum istam opinionē consuluit aliàs collegium Papiense, vt refert Cardin. hic. Ex qbus patet istam esse magis communem opinionem. Et fundamentum potissimum vr, quia si episcopus potest dictum capitulū sic vnire, † ergo vr, quod etiam legatus possit, quia etiam ipse ordinarius est in loco suæ legationis. c. 2. de offic. lega. in 6. † Et potest omnia, q̄ potest episcopus, vel Archiepiscopus in sua diœcesi, vt no. Specu. in d. §. nunc ostendendum. versi. præmissa autem omnia, post versiculum 89. & Abb. hic refert. Est verum, quod Federicus negat tale argumentum, vt etiam recitat Ab. hic. sed nihil adducit, quod efficaciter vrgeat. † Pro opinione tamen Fede. facit vna ratio, ad quam Docto. non respondent, videlicet quia legatus non potest aliquid facere in præiudiciū episcopi, vel alterius, vt no Ab. hic post Specu. in titu. de legat. §. nunc ostendendum. uersic. 57. Sed responderi potest hoc habere locum in alio præiudicio iuris quæsiti: secus in isto præiudicio uidetur, ut notatur per Rotam in dicta 3. decisione, in antiquis. † Et hoc patet, quia sicut potest ordinario præiudicare in conferendo, ergo pariter idem uidetur in uniendo. ¶ In gl. unica, in prin. ibi, in forma communi. Ab. hic ur tenere cōtrarium, quod immo esset confirmatio ex certa scientia, quia secundum eum, tenore inserto facta ur. Sed hoc nō bene probatur hic, quia licèt dicatur, quod Papa collationem confirmauerit, nō sequitur, quod tenor illius collationis insertus fuisset. Et quia cū tex. hic loquatur simpliciter de confirmatione. in forma communi intelligitur, c. ex parte. cum glo de cōstitutio. Et dictum fuit in rubri. s. eo Bene uerum est, quod etiam tex. iste haberet locum, licèt facta fuisset confirmatio ex certa scientia, ut Abb. hic concludit. Ex cuius dictis habetur notabilis conclusio, † quod confirmatio, etiam facta ex certa scientia, non uidetur confirmare actum in præiudicium tertij. Et hoc idem uoluit Bal. in præludijs feudorum, colum. 14. uersi. idem dicit Andre. de Iser. † ubi concludit, quod quando rescriptum respicit præiudicium particularis personæ. non sufficit clausula, ex certa scientia. & sequitur Are. in consi. 15. reuerēdissime pater. col. 5. & bene facit, quod not. Bald in l. fi. col. 2. uersi. dicas etiam. C. sen. rescin. non pos Alex. illum refert, & sequitur in consi. 23. uiso. col. fi. lib. 5. & in consi. 145. uiso titu. in fi. lib. 2. & idem tradit Pau. de Cast. in consi. 157. quæstio ista uertitur. col. fi. † Et prædicta cōclusio sane intelligitur, quantum ad præiudiciū episcopi, uel tertij. de quo non constat Papam cogitasse. Secus ur in præiudiciu tertij, de quo cogitauit. Gratia exempli, in casu nostro respectu collationis, quia per unionem episcopus priuatur collatione in futurum. Et quo ad illud præiudicium collationis, de quo necessario Papa cogitauit, præiudicium infert episcopo ex tali confirmatione. † Et ad hoc facit, qa uidemus in priuilegio exemptionis, per quod derogatur iuri ordinarij absque eo, quod aliter sit facta mentio de tali iure, ut no. per gl. in c. cum olim. el 1. ubi Abb. post alios de priuileg. & eodem modo in priuilegio decimarum, ut no. Ioan. And. Cardi & Ab. in c. dudum. de priuileg. & dixi in consi. 113. ¶ † Postremo Ab. prosequitur quæstionem, an Papa possit deponere unum episcopum sine causa. Gloss. in c. per principalem. 9. quæstio 3. tenet simpli-

ADDITIONES.

a ¶ Occasio. Vide Dec. in l. certi condictio. in prin. ff. si cer. pet.

b ¶ Excluditur Sed hoc non puto verum, nisi aliter consilei de mente.

29 simpliciter sic. † Et ad hoc facit, quia Papa in bñficialibus liberam habet potestatem, c. 2. in fi. de præben. in 6. cle. 1. in fi. de præb. Et quia episcopi instituti sunt de iure positiuo, vt notatur in ca. olim. 95.
30 dist. † Ergo videtur quod non possit per pœnam, vt primo arg. Abb. hic. Nam in beneficialibus Papa habet pro ratione volū-
31 tatem. † Ideo ad libitum eius potest prælato auferre titulum bñficii, vt Domi. dicit per gl. ibi, in c. si gratiose. colum pen. de rescrip. in vj. & in terminis glos. in d. c. per principalem. Quod etiam sine causa Papa possit, tenet Card. in cleme. j. in vlt. no. vt si. pen. cum si. vt tradunt Moderni in c. quæ in ecclesiarum. in 32. colum. de constitu. Sed tamen contrarium late Abb. hic concludit, videlicet, quod Papa non possit sine cā, per rationes plures. quas inducit & idem Abb. concludit in disputatione incipiente, Episcopus, & quidā rector. in primo dubio. col. 2. versi. venio ad secundum casum. & idem tenet Card. in consi. 142. vbi dicendum colum. 2. vbi dicit glos. in dicto cap. per principalem procedere quando hoc Papa faceret ex causa. Et eodem modo illam limitat Roma. in consil. 345. circa primum. colum. 6. versic. ex his ergo. cum simi. vt late referunt Mod. in dicto cap. quæ in ecclesiarū de constitutio. Et in ista opinione negatiua ibi resident per rationes Abb. hic. & ista opinio vera videtur, & bene procedit de potestate ordinaria, sed de potestate absoluta videtur quod etiam sine causa Papa hoc facere possit, quia Imperator hoc potest in temporalibus de plenitudine potestatis, vt no. Ang. in l. item si verberatū. §. j. de rei vendica. cum simi. vt dixi in dicto cap. quæ in ecclesiarum. à fortiori hoc poterit Papa in beneficialibus, in quibus maiorem habet potestatem, vt notabiliter declarat Pau. de Castr. in consi. 282. in facto præsenti. cum concor. vt per Moder. in dicto cap. quæ in ecclesiarum. & distinctionem quam supra diximus, ponit Ant. de But. in c. constitutus. colum. j. de relig. domi. & hoc idem tenet Domi. in consi. 51. Gregor. duodecimus. colum. 2. in prin. vbi glo. in dicto c. per principalem. dicit procedere etiā sine causa. Et hoc de potestate absoluta, ea eo quod notat idē Domi. in consi. 36. casus talis est, colum. fi. dum allegat cap. propositi. de concess. præben. Et tenendo istam opinionem, non obstant rationes Abb. quia vnico verbo responderi potest, quod procedūt de potestate ordinaria, non autem de plenitudine potestatis. Et vlterius etiam specialiter responderi potest. Et primo dum arguit, quod episcopus nō possit absque eius consensu remoueri, per cap. inter corporalia. de transla. epis. respōdetur quod illud totum ibi dicitur eo respectu, quod summo Pōtifici illud reseruatum sit, qui tanquam vicarius Christi habet potestatē transferendi episcopum, vt ibi dicitur. Et nos loquimur hic in summo Pontifice. & sic ille text. videtur probare contrarium, quod ipse Romanus Pontifex possit. Non obstat quod dē Apostolis. Et quod sicut Petrus nō potuisset vnum Apostolū remouere, ita nec Papa vnum episcopum, quia episcopi subrogati sunt loco Apostolorum, c. in nouo. 21. distinctio. nā argumentum hoc non videtur bene procedere, cum Petrus ipse non constituisset Apostolos, sed Christus, & licet Petrus esset Christi vicarius, non tamen potuisset venire contra factum Dni, argumen. l. si hominem. ff. mandati. Secus videtur in summo Pō-
a tifice, quo ordinati fuerūt episcopi, quorum[a] institutio est de iure positiuo, vt in simili arguit Bar. i. l. ea hoc iure. ff. de iustitia, & iure. & dixi in rubrica de appellationibus. & facit tex. in l. ab emptione. & quod ibi Bar. ff. de pact. & quod notat Pe. de Anch. consi. 351. in quæstione. Non obstat quod episcopi sunt lo-
32 co Apostolorum, † quia subrogatum non sapit naturam eius, in cuius locū subrogatur, quo ad cām efficiētem, vt no. Bar. in l. j. §. hæc actio. ff. si quis in testamēto liber esse iussus fuerit. ¶ Et ea his expedita sit hæc vltima decretalis. Et finis sit huius tituli & c. Laus Deo.

ADDITIO.

a Quorum. Vide late per Pau. in dispu. j. Ant. de Iser. de capitu. Contra. in vsib. feu. Ro. in consi. 465. & Vide 21. q. 1. ca. videntes. & 99. dist. c. j. & 80. dist. c. cum illis.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non debent mendicare in opprobrium clericatus.*
2 *Continuationis natura, est quod ad proxima referatur.*
3 *Continuatio quando toleretur ad remota.*
4 *Altari seruiens de altari uiuere debet.*
5 *Promotionis ordo est, vt fiat de minori ad maius.*
6 *Prior nominatio non semper arguit maiorem dignitatem.*

De præbendis. Rubrica.

Difficile est his temporibus, vt scribendo quis laudem assequatur. Nā sicut quæ maiores nostri variis in locis tradiderunt, in vnum colligere quis velit, hoc qdē laboriosum fuit olim: nūc uero ad modū facile, & nulla penitus commendatione dignum vr. Si quis vero ingenii subtilitate, ac propriis inuentionibus famam sibi vēdicare contēdit, difficillimū est, post tot antiquorum exquisita ingenia, aliquid noui in medium promere, quod laudē mereatur, ac illud nō omnibus cōtingit, sed paucis, quos æquus amauit Iupiter, a quibus longo interuallo me alienū esse plane intelligo. His rationibus ab hoc scribēdi munere libenti animo abstinuissem: tamē ut vobis aliqua ex parte satisfaciam, qbus ex merito nihil, quod meæ qualitcunque facultatis sit, denegare possim, pauca quædam sub breui compendio reponam ad interpretationem eorū, quæ do. Abb. hic scribit. Non quod velim transcribendo verbosos commētatores facere, sed paucis qsq; addidis, in illis præcipue insistam, in quibus dubitati cōtingit.

1 Pro solito more hæc rub. Præcedētibus sic cōtinuatur. † Nā supra de vi. & honesta. cler. tractatū fuit, verum quia clerici uiuere non possunt sine præbendis, ne in opprobriū clericatus mendicent, xcu. dist. c. diaconi sunt, col. 2. merito competenti ordine hæc rub. subiicitur, secūdū Io. And. quē post alios sequitur Anto. de But. Abb. & Mod. Solus Ioan. de Imo. hic ab ista communi continuatione recedit ex eo, quia remota fictitia est.
2 † Et continuationis [a] natura est, vt vno côtextu, & ad supra proxime præcedentia referatur, vt no. in l. 2. ff. de sta. hom. facit text. in l. continuus. in prin. ff. de verbo obl. Sed ab hac impugnatione, quod dictū est, de facili potest defensari, quoniam tituli, qui sequuntur post titulū de vi. & hone. cle. habent materiam
3 conformem ad illum titulū, qui cum istis continuatur, † vnde tali casu toleratur cōtinuatio ad remota, vt est tex. in l. j. l. prin. ff. tab. test. & probat Insti. de lega. in prin. Prædicta tñ continuatio duplici ratione non satisfacit. Prima, nam rubrica duas partes quæ principales complectitur, de præben. & dignitatibus. Illud ergo, quod cōsideratur, & dicitur. quod clerici honeste viuere non possunt, nisi habeāt præbendas, ista ratio respicit tantum primam partem rubricæ de præb. ad alteram vero partē principalē de dignitatibus nō adaptatur, quia clerici bene honeste viuere possunt sine dignitate. Secūda, quia nō videtur verum quod cōstituatur præbenda, ne clerici cogantur mendicare. Nam attenta hac ratione clerici abundantibus ex patrimonio, nō deberentur, qd falsum est, cum oībus clericis indistincte ea
4 ratione conferantur, † qa qui altari seruit, de altari uiuere debet. in c. cū sīn. j. co. 1 1. q. 1. c. ex his. & uidebimus in c. eps. j. eod. Et istis rōnibus nō vr̄ procedere alia continuatio, q̄ Imo. hic tradit. vnde magis placet illud, qd vltimo loco ponit. Istā continuationē potuit Host. in summa huius tituli, vt dicamus Supra vltimum fuit de his. quæ respiciunt personam clericorū, in ti. de vi. & ho. cle. cum aliis titulis sequentibus, nunc tractādum occurrit de ptinentibus ad res, & bona ipsorū clericorū. Et tō ponitur hic rubrica de præbē. & digni. & pro ista continuatione est tex. insti. de re diui. in prin. iuncto tex. §. fi. de iu. na. gen. & ci ui. ¶ Vltimo præterm istis aliqbus, q̄ tradunt Mod. late in c. cū M. de const. ubi uidendū est, quæ hic applicari possint. ¶ Not. q̄ in rub. prius dr̄ de præb. q̄ de digni. ad denotandū ordinem
5 promotionis sm Imo. hic, qui est, † ut fiat de minori ad maius, ut no. in c. legimus. xciij. dist. in fin. vbi qui prouehitur, a mino
6 ri ad maius prouehitur. ¶ † Ex quo infero, q̄ non ex priori b nominatione [b] dignitas arguitur, iuxta gl. in c bene quidem. 96. dist. in ver. Mediolanensis. & in c. quorundam. eo. ti. in 6. qd ferunt ad ea, quę dicam in c. auaritiæ, j. eo.

ADDITIONES.

a Continuationis. Adde q̄ continuatio ppriè nō fit, nec cadit de rubrica ad rubricā, nec de lege ad legē, nec de uno titulo ad alium titulum, quia continua non dicuntur, nisi vbi eorum extrema sunt idem, & continua dicuntur simul sententia, & continuare idem est, quod simul se tenere, vt probat Io. Bapt. de Plo. in l. si quando. nu. 5. ver. continuatur. & nu. 6. versi. nunc quæro. & nu. 7. versi. ego autem dico. C. vnde ui.
b ¶ Nominatione. Vide eundem Dec. j. eo. in c. auaritiæ. & l. de appe. in c. Nicolo. i. rub. & l. ii. cer. pe. nu. 13. racti, qd dicit Iaf. in l. j. in prin. & ibi Fran. Ripa. ff. de verb. oblig. qbus in locis arguit pro priore nominato, sed non concludit.

SVMMARIVM.

1 *Successio iure consanguinitatis non datur in bonis ecclesiæ.*
2 *Populus, & clerus, an sint diuersi.*
3 *Populi appellatione non ueniunt clerici, & quando.*
4 *Copula ponitur inter diuersa.*
5 *Interdicto clero, populus non interdicitur.*
6 *Laici, & clerici sunt species oppositæ.*
7 *Monachorum appellatione Abbas includitur.*
8 *Genus non influit in speciem expressam.*
9 *Genus ponitur pro specie.*
10 *Episcopatus est dignitas, seu culmen dignitatis.*
11 *Episcopi non includuntur sub dispositione, quæ de habentibus dignitatem simpliciter loquitur.*
12 *Indefinita non æquipollet uniuersali, quando diuersa ratio reperitur.*
13 *Verba accipiuntur secundum quid, non simpliciter, ut intentioni deseruiant.*
14 *Intelligitur, hoc uerbum, sonat improprietatem.*

15 Etiam,

15 *Etiam, implicat casum magis dubitabilem.*
16 *Populi appellatione veniunt aduenæ, & forenses.*
17 *Districtualium appellatione veniunt clerici.*
18 *Officialium populi appellatione, veniunt episcopus, & eius vicarius.*
19 *Priuilegium à sede apostolica emanatum competit tantum clericis, & quando.*
20 *Priuilegium contra ius commune solet stricte interpretari.*
21 *Populi appellatione de proprietate venit clericus.*
Et in materia competenti solum clericis, illi tantum continentur, numero 25.
Et in competenti tantum laicis, clerici non veniunt, nu. 23.
In materia indifferenti veniunt laici, & clerici. nu. 24.
25 *Bona ecclesiæ ex vinculo consanguinitatis non competunt, nec etiam iure alicuius successionis.*
26 *Eligi prohibentur plures de eadem domo in eadem dignitate successiue,*
27 *Consanguinei largo modo accipiuntur, & qui sunt proprie cõsanguinei, remissiue.*

VT nullus. †In bonis ecclesiæ non succeditur iure consanguinitatis. h. d. ¶ †Primo not. ibi, in clerico, siue populo, quod populus, & clerus ponuntur vt diuersa. Et ideo secundum Ant. de Bu. Imol. & Abb. post. †alios bene colligitur, quòd appellatione populi [a] nõ veniunt clerici. Et hoc modo simpliciter probatur in c. ex pte. el primo, ibi, clerũ, & populum. infra de priui. in c. in nomine domini. 23. distinct. & in c. qui in aliquo. lj. dist. ad idẽ tex. in c. vbi periculũ. §. sup his. de elec. in sexto, & in c. primo, de cẽsi. e. lib. & in clem. ne plerisq;. de elec. & bonus tex. in c. nullus episcopi. 42. distin. facit tex. septima dist. in cap. nulla ratio. Cum enim in iuribus præallegatis inter clerum †& populũ copula interponatur, colligit quòd tanquam diuersa se habẽt, iuxta no. per glo. in rubr. ff. de iur. & fac. igno. Et ideo bene infertur quod appellatione populi clerus non cõtineatur. Et ne ꝓpriis laboribus qs fraudet, prædicta iura allegãt Mod. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ, in secunda char. in quarta colum. supra de cõsti. Addo tex. in c. quod sicut. de elc. in c. fi. de feriis. & 63. dist. in c. nosse. 94. dist. in c. miratus. & in clem. j. de reli. & vene. sanc. ibi, tam clerici, quam populi. Ex quibus omnibus comprobari vr̃ quod dicit Card. in clem. in plerisque, in prin. quòd nunquam sub nomine populi venit clerus, nec econtra, & si cõtrariũ reperitur, in aliquo casu speciali procedit illud. Secũdo hoc idẽ probatur 12. quæst. prima, in c. duo sunt. vbi dicitur quod duo sunt genera Christianorum, clerici, & laici. Si ergo habent se vt duo genera, nõ videtur ꝙ appellatione vnius generis, & sic appellatione populi, veniãt clerici q de alio genere sunt. †Tertio adducitur tex. vbi hæc opi. efficaciter comprobari videtur, in c. si sententia. de sen. excommu. lib. sexto, vbi si sentẽtia interdicti proferatur in clerum, populus interdictus non intelligit̃, nec econtra, & vno ipsorum interdicto, alius licite admittitur ad diuina. ergo datur intelligi ꝙ appellatione populi clerus nõ includatur. Et per supradicta hæc opin. negatiua approbatur in materia stricta, & odiosa, vt hic cõcludunt Pet. de Ancb. & Imo. ad finem. sequitur d. Abb. dum se remittit ad not. in c. dilecti. supra de foro cõpeten. vbi expresse hoc dicit, & idẽ Abb. in cap. primo, supra de vita, & honest. cleri. cum concor. vt late congerunt Mod. in cap. Ecclesia Sanctę Mariæ. Et ista cõmunis opin. duobus modis cõfirmatur. Primo per tex. in dicto c. duo sunt genera. 12. quæst prima, dũ inquit quòd laos Grecæ, latinè dicitur populus. †Ergo videtur quòd laicus, & populus idem sunt. Sed appellatione laicorum clarum est, quòd nullo modo veniunt clerici, quia tanq̃ species oppositæ apponunt̃, vt in c. j. §. de uita, & ho. cleri. Ergo videtur dicendũ ꝙ appellatione populi non veniunt clerici & ita ponderant Mod. illum tex. in d. c. eclesia S. Mariæ. sed prius ad hoc illũ tex. not. Alb. in suo dictiona. versi. laici. Secundo inducerem tex. in d. c. si sñia. ibi, econuerso. nã videtur æquiparare ista, ꝙ sicut applone populi nõ debet clerus cõueniri, ita ecõuerso appellatione cleri populus non intelligitur, vt procedat argũ æquiparationis, ꝙ ibi text. facere intendit. quamuis vt supra communis opinio Doct. sit, quam minime in iudicando prætermittere licèt. Prędictis tamen non obst. vt vobis occasio disputandi tribuat̃, dico ꝙ ꝯtrium probabiliter attentari põt. Dico ꝙ appellatione populi de proprietate sermonis, generaliter clerici comprehẽdantur, per ea, quæ pro ista parte affirmatiua infra referuntur. Et primo r̃ndendo ad istum text. cum similibus supra allegat. considerandum est ꝙ licèt appellatione populi clerus ꝯtineatur, non tamen dicũtur clerici de populo simpliciter, sed vltra qualitatem popularem, alia conditio in ipsis clericis reperit̃, cũ sint electi sorte, & diuino officio emãcipati, vt dicit̃ in d. c. duo sunt. 12. q. j. 11. dist. c. eiectos. & in c. cũ sm̃, j. c. Et ꝑ talem qualitatem iura faciunt mentionẽ de clero, & populo, non ꝙ diuersa sint, sed potius tanq̃ genus, & species se habent, vt dr̃ in rubrica de serui. & aqua. & in Euangelio legitur, discipulis & Petro, fit enim spãlis ista mẽtio ad maiorem declarationẽ. Nã forte videbatur quod sub nomine populi nõ cõprehẽderent̃ populares qualificati, vt clerici sunt, ideo ad renouandã hanc dubitationẽ, iura sæpenumero specialr̃ de clericis loquunt̃. ad hoc bonus tex. in l. q̃situm. §. pen. ff. de fun. instr. facit tex. 62. distin. in c. nulla, ibi, episcopi, & clerici. & 64. dist. in c. fi. in princ. dũ dicit, nõ liceat sacerdotes, vel clericos. cũ similibus, in qbus fit mẽtio spãlis de eo, quod in expresso genere potuisset comprehendi. ad idẽ tex. in c. 1. in prin. de dilat. ibi, dilecti filij, Abbas, & monachi. † & tñ appellatione monachorũ Abbas includit̃. in c. fi. de simo. & tex. ĩ c. ꝓlatis. vel clericis. de homi. in 6. Nã licèt in casibus, ꝓut ẽt in tex. hoc, species cũ genere exprimat̃, illa species eximat̃ à genere, † qa genus nõ influit, nec infert̃ ad speciem expressam, vt in l. doli clausula. ff. de verbo. oblig. l. sanctio legum. ff. de pœnis. tñ ꝑ hoc non tollit̃, quin aliàs si absolutè ꝓferat̃ genus, species omnes in genere cõplectant̃, vt patet ex ꝑdictis, & ita r̃ndetur ad omnia iura supra allegata, in qbus de populo, vel clero specifica mẽtio hr̃. ¶ Secundo respõderi potest. aduertẽdũ est, ꝙ omnia iura s̃. allegata, semper in ordine literæ nominãt prius clerũ, deinde populum, vt hic, clero, siue populo, & in d. c. ex parte. in clerũ, & populum. cũ omnibus supra allegatis. Clarũ est enim, ꝙ appellatione clerici nõ venit populus, vnde ꝓmissa nominatione cleri necessaria fuit expressio populi, ex quo materia erat cõis, & non solũ clericis, sed omnibus alijs ꝯpetebat. Argumentũ, qđ sit, dẽt ꝓcedere, qñ iura primo populum, & postea clerũ nominarent: nã tunc nominatio cleri post populũ non videret̃ necessaria, si sub nomine populi ꝯtineret̃. Sed prædicta iura semp de clero prius loquunt̃, qđ non fuit sine ministerio, ex quo ita vniformiter semp reperitur, & primo nominato clero, cum materia sit omnibus cõis, opus fuit populũ exprimere. Prima tñ respõsio est magis generalis, & plus in ea resideo, & ita primum fundamentũ sit sublatũ. Secundo nõ obstat tex. in c. duo sunt. 12. quæst. prima, ꝓut primo inducit̃, & dicit duo esse gñ̃a Christianorũ, clerici, & laici, qa dicto modo, ꝙ vnicum genus tantum est Christianorũ. Nam pariter sunt omnes Christiani, vel clerici, & laici, & appellatione Christianorũ ita laici veniũt vt clerici, vt ibi colligit̃, & in l. j. C. de sum. Trin. & fide catho. †vñ verbum, genera, ibi ponitur ꝓ speciebus, quasi dicat, duę sunt species. Sic Iuriscõsultus loquit̃ in l. 3. §. genera. ff. de acq. possessi. Veræ enim sunt eiusdẽ generis respectu fidei Christianę. Secundo r̃ndet̃, ꝙ tex. loquit̃ de clericis, & laicis qui sunt tanq̃ species oppositæ, vt in c. 1. de vi. & ho. cler. q̃stio nostra loquit̃ de populo, & clero, qui se habent vt genus, & species, vt supra dixi. ¶ Ad secundum argumentum de ca. si sententia, in quo omnes faciunt præcipuum fundamentum, respondemt, & dico, ꝙ licèt ibi interdicto populo nõ includat̃ clerus, hoc non prouenit ex eo, ꝙ de vi sermonis nõ veniat clerus appellatione populi, quia immo venit, vt infra probabitur. Sed hoc ibi specialiter disponitur contra propriam naturam verborum, quia in clericis agitur de maiori præiudicio, ꝙ ipsi interdicti sint, ad quos rerum diuinarum administratio pertinet, & ideo licèt verba conueniant, non videtur de intentione proferentis sententiam interdicti in populũ, vt clericus comprehendatur, & ita à proprietate verborum receditur, vt deseruiamus intentioni cap. intelligentia dictorũ. de verb. sign. † Hoc patet, & videmus in simili, nã episcopatus est dignitas, & quidem culmen dignitatis, vt in c. venerabilis. j. eo. no glo. in c. 1. eo. titu. in 6. † & tñ dispositio, quæ de habentibus dignitatem simpliciter loquitur, non includit episcopos, vt in c. dilectus. de concess. ꝑben. in cap. inquisitores. de hære. in 6 in cap. qa periculosum. de senten. excom. lib. 6. Episcopi ergo non includuntur, nõ ex eo, quod non habeant dignitatem, sed ꝙ non videtur eadẽ ratio, cum in eis agatur de graui præiudicio, vt dicit tex. in cap. quia periculosum. † nam indefinita non æquipollet vniuersali, qñ diuersa ratio reperitur, vt not. Dy. in rub. de reg. iur. lib. 6. bonus tex. in l. quæsitum. §. illud. ff. de lega. 3. & verba proferentis, † vt intentioni deseruiant simpliciter, nõ secundũ quid accipiuntur, vt c. statutum. iuncto cap. licèt canon. de elect. lib. 6. l. hoc legatum, vbi Bar. ff. de lega. 3. Ex his rationibus in d. cap. si sententia. non venit clerus, quia clerici simpliciter non sunt de populo, & in eis illo casu alia ratio vr̃, q̃ ĩ alijs popularibus. non per hoc tñ tollitur, quin de proprietate sermonis appellatione populi, clerici comprehẽdãtur, sicut species sub genere continentur, vt in §. plebiscitum. insti. de iu. natu. gen. & ciui. & infra dicam. Secundo respondetur, & dici potest, ꝙ hoc ibi pro extensione de nouo inducatur, quia propriè declarando intentionẽ eius, vlterius procedit, arg. tex. not. in l. 1. ibi, ꝙ ita late patere volumus. & qđ ibi Bald. in pulchra quæstione voluit per illum tex. C. si rector prouin. Confirmatur hoc, quia tex. in d. cap. si sententia. † vtitur verbo, intelligitur, quod de sui natura improprietatem designat, l. j. in prin. C. de rei vxo. act. quasi tea.

ADDITIO.

a ¶Populi. Vide Dec. s̃. de constitu. in c. ecclesia. nu. 8. Oldra. q. 32. Ale. de Imo. in consi. 41 nu. 4. in 7. volu.

tex. ꝓcedat, ꝙ de ui sermonis clerus includaꝛ. Quarto, nõ obst. text in c. duo sunt. dũ aliter inducitur ponderando illa verba, laos, latine populus, vt supra, ꝗa hoc prima facie vrgere vꝛ, rñdẽdũ est, & dico, ꝙ laici apud Græcos ponunꝛ ꝓ qualitate hominũ laicorũ clericis ꝯria, seu opposita, vt in c. 1. de vi. & hon. cle. Si latine hoc volumus exprimere, nõ hẽmus vocabulũ, qđ hoc ꝑcise exprimat, sꝫ tñ aliquo mõ hoc latine dicẽdũ sit, vtimur vocabulo gñris, & dicimus populũ, & ita nõ ꝑcise laos, & populus idem significant, sed penitus, vt spẽs, & genus se hñt, & ꝙ hoc ita sit, deducitꝛ ex eo, ꝙ dꝛ in d. c. duo sunt. cleros, Græce, & sors Latine. idẽ nõ sonãt, cũ verbũ, sors, sit longe generalius. Vñ patet, ꝙ pro vocabulo speciei apud Græcos non utimur vocabulo gñris, cũ maior sit apud nos terminorũ penuria. Et ad argumẽtũ, laos Græce, & Latine populus, verũ est, ꝙ ita dicimus, ꝗa ad hoc nõ habemus ꝑcipuũ nomẽ, nõ tñ seqtur, ꝙ ista sint synonima, & horũ ꝑcise idẽ sit significatus, vt patet de sorte, vt dixi. Qđ ẽt suadeꝛ, ꝗa si proprie populus laicos designat iura vterentꝛ verbis Latinis, & dicerẽt populares, & nõ laicos. Ex quo enim iura semper de laicis loquunꝛ, daꝛ intelligi, ꝙ verbũ. populus, hoc specialiter nõ demõstret. & ita, vt dixi, ꝯcludẽdũ est, ꝙ sit nomẽ gñis, in quo, & clerici cõprehenduntꝛ. Scđo rñdeꝛ, ꝙ argumẽtũ colligit affirmatiuè, ꝑut ibi colligitur, nã inqt. appłone laicorũ apud Græcos venit illud idẽ, qđ noĩe populi apud Latinos ꝯtineꝛ, cũ ibi fiat adęquatio de verbo laos. ad populũ, & ęꝯ, argumẽtũ non valet, ꝗa illud, qđ cõtineꝛ sub verbo, populus, transferatꝛ in verbũ, laos, vel ꝙ significatũ populi restringatꝛ, ꝗa inducta ad vnũ finẽ, nõ dẽnt ꝯriũ operari, l. legata inutiliter. ff. de lega. 1. per l. princeps. ff. de leg. Vltimo nõ ob. tex. in c. si sñia. inducẽdo, vt s̃. vltimo loco dixi, ꝙ illa parificatio restringatꝛ spãliter in illo casu, ꝑut loquitur. fit enim illa æquiparatio immediate, & nõ per modũ con-

15 regulæ adducitur, ita ꝙ cõditio nõ est separata, & no. † Scđo, rñdeꝛ, ꝙ verbũ, ẽt, qđ tollit arg. ibi in ver. ẽt ecõuerso, de cuius natura est implicare casus magis dubitabiles, vt not. in l. si putator. §. 1. ibi, quod. ff. ad l. Aqui. Vnde primus casus reputatꝛ clarus, ꝙ interdicto clero, non venit populus, econuerso uero, populo interdicto, an clerus includatur, casus est magis dubitabilis, tñ illo casu cũ implicatiua ẽt idẽ concludit, & ita casum ęꝯ habuit pro magis dubitabili, & sic argm̃ ęꝯ nõ pariter ꝓcederet. ¶ Pro parte vero affirmatiua in mã fauorabili, ꝙ appellatione populi veniat clerus. Primo, hoc ꝓbaꝛ i §. plebiscitũ. insti. de iure na. vbi dꝛ, ꝙ populus est genus, & sub eius noĩe variç ꝯditiones hoĩum ꝯtinentꝛ. iõ plebeij, senatores, patricij oẽs sꝫ includunꝛ. ergo idẽ dicẽdũ est in clericis. Nõ ob. rñsio Imo. hic, ꝗ dicit, ꝙ clerici sint diuersæ ꝓfessionis, quia dico, ꝙ imo sunt eiusdẽ professionis, ex quo oẽs Christiani sunt c. duo sunt. xij. q. 1. Licet enim eligantꝛ sorte, & nouã qualitatẽ suscipiant, ut in d. c. j. & in c. cũ sm. j. eo. nõ tñ eximunꝛ a populo, vt j. dicã. ¶ Scđo, vꝛ tex. ꝑ quẽ ad ita dicendũ oẽs Doctores concurrũt, in c. dilecti s̃. de fo. cõpe. ubi priuilegium datũ Anglicis, ẽt clericis cõpetit, & ita sub noĩe Anglorũ, siue Florentinorũ, ẽt veniũt clerici. ergo à fortiori idẽ dõt appellatione populi, cuius significatio gñalior vꝛ. Facit ẽt tex. in c. ad decorẽ. j. de institu.

16 vbi sub vocabulo Venetorũ, clerici cõtinenꝛ. ¶ † Tertio comprobatur hoc per tex. no. in Auct. de quæsto. in prin. vbi appellatione populi veniunt aduenæ, & forenses, ibi dũ inquit, ciuitas nostra populosa est turbis diuersorum hoĩum, & maxime agricolarum suas ciuitates, & culturas relinquentium. Ergo debent venire clerici, & uñ ista gña oĩno necessaria. Nã aduenæ non venirent appellatione Florẽtinorũ, & tñ ventũt appellatione populi, vt ibi. ergo daꝛ intelligi, ꝙ nomen populi generale sit. mõ sic, clerici veniunt appellatione Florẽtinorũ, ut su-

17 pra proxime. ergo longe magis appellatione populi. ¶ † Vltimo ẽt facit, ꝗa veniũt clerici sub noĩe districtualiũ, & ita clerici dñr esse de districtu, ut no. Io. And. in c. fi. de offi. de leg. in nouel. & ibi Do. in ver. q̃ro pone. Et ꝓbaꝛ hoc in c. accedẽs, el 2. s̃. vt lit. nõ cõtesta. ergo idẽ vꝛ appellatione populi. Et sic ex omnibus prędictis rationibus, & similibus in materia fauorabili, cõis ꝯclusio est ꝙ appłone populi veniat clerus. Et ex his confirmaꝛ, qđ voluit Per. de Anch. in consi. cccxlij. viso themate in

18 1. dub. vbi per plura concludit, † ꝙ appłone officialium populi includaꝛ epũs, & vicarius eius, qđ ẽt tenuit Bal. in l. j. § huius studij. ff. de iusti. & iu. cũ ꝯcor. vt ꝑ Mod. in d. ca. ecclesia S. Mariæ. & isto casu verificatur, quod lxv. dist. in c. fi. dꝛ, ꝙ largo modo sub noĩe populi veniũt ecclesiastici. ¶ Si q̃ ꝯriam partẽ gñaliter amplecti voluerint, ad ea, q̃ pro parte affirmatiua inducuntur, de facili hoc mõ rñderi põt, & primo ad §. plebiscitũ. clara vꝛ rñsio Imo. ꝙ sit in hominibus eiusdem professionis, cũ ẽt si volutas sit iudicibus secularibus se subiicere non possint, in c. si diligenti. de fo. compe. & c. significasti. eod. titu. Bene facit. quia ille tex. est Imperatoris, unde non uidetur habuisse rationem ad clericos, cum in eis non habeat potestatem, & distinctæ sint iurisdictiones, in c. nouit. supra de iudi. xcvi. distin.

c. cum ad verũ. ¶ Scđo, nõ obst. text. in c. dilecti. quia loquitur in alio noĩe appellatiuo in ver. Anglicis. qđ verbũ uꝛ respicere naturam, & originem hominũ. Nã verum est, vt vꝛ sine dubio, ꝙ Florentinus clerus sit Florentinorũ, designat enim originem, quæ immutabilis videtur, & ita respondet Car. in ꝑalleg. cle. in plerisq;. in prin. de elec. ¶ Secundo, rñderi põt, & dico, ꝙ ille tex. nihil facit. ꝗa intelligi omnino debet, ꝙ priuilegiũ de quo ibi, expresse datum fuit Anglicis clericis, non Anglicis

19 simpliciter. † nam vt ibi expresse dꝛ, à sede apostolica emanauit illud priuilegiũ. Ergo clericis tñ concessum uꝛ, ꝗa in aliis non habet potestatem, in c. nouit. s̃. de iudi. & in c. cum ad verum. xcvi. dist. Et ita ex persona concedentis in hoc colligitur, & sic non ob. tex. in c. ad decorem. quia ibi expresse de clericis Venetis dicit. Ad tex. in Auct. de quæstore. dic, ꝙ ibi loquitur in ciuitate Constantinopolitana, quæ in locũ ciuitatis Romanæ constructa fuit. & subrogata, & ideo cõis patria cẽ dꝛ, sicut Roma. ff. ad muni. l. Ro. ꝗa subrogatũ, &c. § fuerat. Inst. de ac. pro quo allego bo. tex. de surrogatione nominis, in l. filia §. fi. ff. de cõdi. & demon. vbi eadem ancilla reputatur, ex quo idẽ nomẽ imponiꝛ. Ergo in ꝓposito ciuitas Constantinopolis, cui Roma nomẽ impositũ est, eadẽ ciuitas reputatur. Ad qđ vide singulariter, qđ in l. si vsusfructus ciuitati. ff. q̃b. mo. vsusfr. amit. Cũ ergo sit cõis patria Romana ciuitas, nimirum si forenses dñr ibi esse de populo. Secus ergo vꝛ esse in alio loco. Ita Bal. declarat illũ tex. in rub. C. q̃ acc. col. fi. ver. assentio. in fi. Secundo posset ẽt dici, ꝙ ille tex. intelligatur de illis forensibus, q̃ haberẽt ibi domiciliũ. Et ex hoc tolliꝛ aliud fundamẽtũ, qđ fit a fortiori, arguẽdo, ꝙ nomẽ ppłi gñalius sit. q̃ nomẽ Florẽtinorũ, nã ex his oĩa corruunt, ꝗa clerici magis semoti sunt a populo, q̃ forenses. cum ipsi nullo mõ possint se subiicere iudicibus alienis, & maxime secularibus, ut s̃. dixi. Non ob. vltimo, ꝙ clerici dñr de districtu, ꝗa huc verbũ respicit territoriũ. Et ita loquitur c. accedẽs. ibi. de districtu dicti comitis. Licet ergo qualitas clericalis nõ eximat quẽ de territorio. vꝛ tñ eximere de qualitate populari, q̃ respicit publicã, ꝑ s̃. dicta. Et sic ex omnibus his supradictis demõstraꝛ, ꝙ vnaquęq; opin. in disputationis congressu sustentabilis sit. Cõcludendo tñ quid tenendũ sit. Primo cõia opi. non satisfacit. ꝑ iã dicta. Scđo, ꝗa cõtinenꝛ duo mẽbra, q̃bus iura alleg. nõ correspondent, nã tex. hic. cũ si. & plura alia fundamẽta partis negatiue nõ loquunꝛ in materia odiosa, ut ex s̃. dictis colligitur, & tex. in c. si sententia. loquiꝛ in interdicto, & in excõicatione, q̃ mã odiosa nõ reputaꝛ, cũ alias fiat in talibus lata interpretatio, ut no. Host. & Abb. in c. cũ in partib. in fi. de verbo. sign. Abb. per illũ tex. in c. j. in gl. pen. de postu. ꝑl. Sic ẽt, quæ ꝓ affirmatiua parte inducunꝛ, nõ præcise in mã fa-

20 uorabili loquunꝛ, ut patet ex supradictis. † Et te st. in d. c. dilecti, uꝛ cõtinere priuilegiũ contra ius cõe, quod solet stricte interpretari. ea ex ruarũ. de auc. & usu pal. no. in c. in bis. de priuil. Tertio, quia imperfecta uꝛ cõis distinctio, dũ loquiꝛ in materia odiosa, aut fauorabili, & tertiũ casum omittit. s. qđ iuris in materia indifferenti. ¶ Vnde circa istũ articulum faciatis

21 quatuor conclusiones. ¶ Prima sit † ꝙ appellatione populi de ꝓprietate uocabuli ueniat clerus. d. §. plebiscitum. ibi dũ inqt, uniuersi ciues cõtinenꝛ. ergo ẽt clerici, q̃ dñr ciues. Et de Paulo legitur x. dist. in c. si adiutoriũ. ibi, cũ aduersus iniuriosos se Romanũ ciuẽ esse testatur. nam qualitas clericalis non repugnat, ꝙ sint clerici ciues, & đ populo, attẽta uerborũ natura, li-

22 cet iudicio seculariũ non subijcianꝛ ¶ † Scđa ꝯclo sit, ꝙ in materia competenti dumtaxat clericis, appłone populi clerici tñ continẽtur. Adduco tex. no. 8. q. 1. in c. licet. dum inquit, qui ꝓstãtior est ex omni populo, eligitur in episcopum. ibi verbũ oĩ populo, de clericis tñ intelligiꝛ, & de illis, q̃ in sacris sunt, cu hmõi tñ ad ep̃atum ꝓmoueri possint. c. a multis. de ęta. &

23 quali. bꝛ in c. cũ in cunctis. de elec. ¶ † Tertia conclusio sit, cũ in dispositione, quæ tñ laicis conueniret, tũc clerici nõ venirẽt. Ad hoc tex. in c. grauẽ. de sen. excõ ibi, a prãte, & populo deputari. nam intuenti illũ tex patet. ꝙ mã non patiꝛ, ut cleri-

24 ci includantur. ¶ † Quarta, & vltima ꝯclo in mã cõi, & indifferẽti dic, ꝙ veniunt clerici, siue in odiosis, siue in fauorabilibus ꝑea, q̃ s̃. dicta sunt. Bñ probatur hoc in d. c. licet. 8. q. j. facit tex. in l. 1. C. de sum. Tri. & fi. ca. ine forus. § si iudex. de ver. sig. ibi, quasi ius dicens populo. Nã ibi nullus negabit, ꝙ sub nomine populi includãꝛ clerici. Et ad hoc vltimo adduco tex. no. in c. accusatus. in fi. de hær. in 6. & ibi gl. & Do. ꝙ immo in materia indifferenti appłone seculariũ, veniunt clerici. ergo a fortiori appłone populi, per supradicta. Fa lit hæc vltima conclusio in casu c. si sñia. de sen. exc. lib. 6. nõ ꝗa ibi materia odiosa sit, sed specialiter rõne, quã s̃. dixi. rñdendo ad illum text. Et prædicta notanda sunt. quia hactenus hoc mõ digesta nõ reperi-

25 riuntur. ¶ † Scđo no. est, qđ dixi in summario, ꝙ bona ecclesiarũ ex vinculo cõsanguinitatis nõ cõpetunt, nec ẽt iure alicuius successionis conferuntur, vt in c. cũ apostolica. 8. q. 1. ꝑ totũ. in gl. nisi ex dispensatione summo pontifice concedatur de Ma-

gnanimo

gnanimo archiepō legitur.8.q.1.in c.petisti.not.gl.in c.epo.el 1.8.q.1.Et prædicta in secularibus ꝓcedũt dignitatibus, adeo ꝙ † plures de eadem domo successiue in eadem dignitate prohibenẽ eligi, ne videanẽ succedere.tex.no.q in Imperatore loq tur in c.venerabilẽ.s̃.de ele.in uer.insuper.& ibi Abb.in 4.col. per hoc no.vbi nonnullos arguit, qui beneficia ecclesiastica eo prætextu insanè petunt, ꝙ diu plures de eadem domo illa habuerũt, nã hæc sola cã est, vt repellanẽ, ꝑ illũ tex.¶ † Vltimo no. ꝙ verbum, consanguinei, largo modo accipitur. Alias autem qui sint proprij consanguinei, vide gl.& Bar.& late Alexã.in l. cum quidam.§.quod dicitur.ff.de acqui.hære.

S V M M A R I V M.

1 *Episcopo non licet ordinare aliquem sine titulo, nisi ipse præstet alimenta.nu.2.*
Et tenetur ad omnes expensas.nu.9.& quando, vide in glo.
Licere dicimus, quod fieri potest cum pœna ea soluta.
4 *Impune fieri posse, an plus sit quàm licitè.*
5 *Bannitus, qui impune potest occidi, si occidatur, homicidium non laudatur, & occidens non potest esse de prioribus, stante statuto, quòd homicidæ non possint eligi.*
6 *Bannitus si licitè possit occidi, tunc occidens nullum maleficiũ dicitur cõmittere.*
7 *Aggressorem occidens, nullam pœnam metuere debet.*
8 *Alimonia appellatione veniunt omnia vitæ necessaria.*
9 *Argumentum à contrario sensu non sumitur contra alia iura.& nu.10.*
11 *Obligatio alendi aliquem, dicitur indiuidua.*
Et solutio partis nihil prodest.nu.12.
Alter dicitur de duobus, aliquando de pluribus.nu.15.
14 *Clausula inquisitionis, quòd alter alteri auxilium præstitit, an verificetur in tribus inquisitis, uel pluribus.*
16 *Libellus accusationis si hẽat in narratione adulteriũ, & probetur stuprũ, ꝓcedit.*
17 *Clericorum appellatione ueniunt constituti etiam in minoribus ordinibus.*
Et an ueniant prælati.nu.18.Et quid de proprietate.nu.19.
20 *Interpretatio larga fit in materia odiosa, quatenus uerborum proprietas se extendit.& nu.22.*
23 *Dispositio generalis omnes casus includit, licèt sit maior ratio in uno, quã in alio.*
Etiam personas priuilegiatas.nu.24.
25 *Arma portare prohibitum est clericis, etiam prælatis.*
26 *Abbas uenit appellatione monachorum.*
27 *Beneficiorum appellatione ueniunt beneficia etiam maiora canonicorum, & prælatorum.*
28 *Argumentum de re ad personas ualet.*
29 *Dispositio respiciens publicam utilitatem quamuis sinne in materia odiosa, & pœnali, latè interpretatur.*
30 *Ordinatus, an possit renunciare beneficio cap.non liceat.de preb.*

NOn liceat. † Epõ nõ licet aliquẽ ordinare sine titulo.h.d.¶ † Primo no.ibi, nõ liceat.a ꝯrio sensu, ꝙ epõ licet, p̃stando alimenta ordinato, vt expresse io fi.dr̃, & hoc in pęnã epĩ cõstituitur, vt ĩ.eo.episcopus. † Et ita habetis notare, ꝙ licitũ esse alicui dr̃ illud, ꝓ quo pœna imponitur, soluendo pœnã. † Ex quo infert, ꝙ plus est, illud posse impune fieri, q̃ si licite pmittar̃. Cuius ꝯriũ in no.qõne voluit Bal.in l.decuriões.ad fi.C.ex q.can.iofa. † vbi inquit, ꝙ q̃uis ex forma statuti bannitus impune occidi possit, tale homicidium toleratur, sed non laudatur. ideo occidens nõ poterit esse de prioribus, statuto prohibẽte ne homicida inter priores eligatur. Sed dicit Bal. si statutũ † velit, ꝙ licite bannitus occidatur, qa tunc nullũ cõmittit maleficiũ, qui illum interficit. Allegat tex.in l.his, q aggressorẽ.C.de sica. † vbi hr̃, ꝙ ille, q aggressorem interficit, nullã ob factũ culpã metuere dẽt, & Bal.seqĩ Pe.de Anc.ĩ c.1.ĩ cxxxvii.char.col.1.uer.in hac ea.materia occurrit.de cõsti. Sed eius decisio vr̃ dubia p istũ tex.vt supra dixi.& ꝯ cum facit tex.in l.sp, & qđ ibi gl.ff.de ri.nup.& in l.1.C.ne liceat poten.& in c.q̃ sit laudabile, de iudi.iuncta l.Gracchus.C.de adulter. vbi ꝙ legitime fit, impune fit, nisi eius intentio probetur, vt in d.l.is, q aggressorẽ. ꝙ illa loqtur de pęna, q̃ ibi metuere non debet. Vnde idẽ esset in alio casu, qñ impune permittitur fieri. Magna tñ est auctoritas Bal. sed dr̃ia, q̃ facit, nõ vr̃ iure probari nõ.n.in istis verbis, sed in qualitate homicidi dr̃ia videretur.¶ † Scđo no.verbũ, alimonias, qđ importat vitæ necessaria, ut in fi.hic colligir̃. Ad idem est tex.in c.aurum.in c.hæc cuius.in c.ecclesiarũ seruos.12.q.2.in c.inter cætera.12.q.4.& in l.necare.ff.de lib.agnos.¶ Tertio no.ibi, nullas alimonias.nã a contrario sensu videtur probari † ꝙ satis esset, si episcopus aliquid pro victu subministraret, sed tñ hoc falsum est, qa tenetur in totum prouidere de expensis, vt in fi.hic dr̃.& in c.episcopus.ĩ eo.Non † ergo hic, argumentum a contrario sensu sumitur, qa esset ꝯ alia iura, vt per gl.primam in c.j.ĩ de æta.& quali.& quod no.gl.in c.cupientes.§.ꝙ si per viginti, de ele.in 6.in ver.petere.in fi.Vel dicamus, quòd cũ episcopus obligetur ad prouidendum ordinato, vt viuere possit, ista obligatio † quæ respicit necessitatẽ ordinati, vr̃ eẽ indiuidua, ut de usu dr̃, l.vsusfructus.ff.de vsu.& ha.& late declarat Bar.in l.stipulationes non diuiduntur, col.xvj.ver.4.quęro de indiuiduitate.ff.de ver.obl.Vnde licèt episcopus aliquid daret pro alimentis, ex quo non prouidet sufficienter necessitati ordinati, quæ indiuidua est, reputatur quo ad officiũ iuris, ꝙ nihil det, & videtur ẽt dicere nullas alimonias dedisse, quia in obligatione † indiuidua solutio partis nihil prodest, l.ita.§.ex his l.ĩ executiõe.§.ꝓ parte.ff.de ver.ob.¶ † Quarto no.ibi, duorum alterum, ꝙ alter dr̃ esse de duobus, ut in c.prudentiam.§.illa quippe.vers.idem quoq;.s̃.de offic.delega.ad idem text.in l.nõnunq̃.ff.de iud.& no.Bar.per illũ tex.in l.j.§.quod in sententiis.ff.qñ appel.sit. Quod verum est proprie, ut inquit in l.si duobus.ff.de contra tab.no.glo.Cyn.in l.ancillæ.C.de fur.& Bal.ibi in ver.4.no. † Ex hoc inferr̃.ꝙ si tres sint accusati de uulneribus, & in accusatione duorũ dr̃, ꝙ alter alteri auxiliũ p̃stitit, qa alter de duobus intelĩr, & isti sunt tres, libellus accusationis pp incertitudinẽ nõ ꝓcedit, & ita seruatũ fuisse attestar̃, qđ no.est. Ista tñ decisio dubitabilis vr̃, & ꝯ eam regula cõis se offert, q̃ dicit, ꝙ verba libelli largo mõ intelligũtur, & ĩproprie, vt sustineatur libellus, l.sed & si possessori.§.itẽ si iurauero.ubi Bar.ff.de in rem.& in l.j.vbi Bar.col.fi.C.de vsufr.no.Inn.in c.examinata.de iud.gl.& Doc.in c.constitutioni, de reli.do.cum si. † Sed ita est, ꝙ licèt dictio, alter, sit duorũ tributiua, sæpenumero tñ reperir̃, ꝙ alter, dr̃ de tribus, ut in l.si duobus.ff.de bo.poss.ꝯ tab.ĩ d.l.ancillę.C.de fur.tex.& ibi gl.in l.quicũq;.C.de hęre.& in nor.q.de hac dictione, alter, intentionẽ testatoris declarat Pet.de Anch.in ꝯsi.18.inci.qdẽ testõr, col.2.Vñ ꝓbabiliter dicẽdũ vr̃, ꝙ libellus accusationis, q dicit alter alteri, intelligar̃ largo mõ de tribus sm intentionẽ accusatoris, q̃ colligir̃ ex quo plures accusati sunt. Ad hoc bene facit, quod ipse Bal. voluit in l.si q̃.C.de adult.vbi inquit, † quòd si in libello accusationis deducar̃ adulteriũ, & ꝓbetr̃ de stupro, ꝓcedit libellus, qa largo mõ stuprũ dr̃ adulteriũ, ꝑ illũ tex. Aliqua, q̃ respiciunt illud, qđ dcm̃ est in summario, videbimus ĩ in c.eps.¶ † In gl.1.ꝙ applone clericorũ veniũt ẽt illi, q sunt ꝯstituti ĩ minoribus ordinibus, expeditũ vr̃, vt per gl.Abb.& alios, all.tex.ĩ c.2.62.di.vbi clericorum nomen ẽt lectores, psalmistę, & ostiarij retinẽt.no.in c.cũ nõ ab hoĩe.s̃.de iu.& in c.2.de fo ꝯp. † Sed maior dubitatio vr̃, an applone clericorũ veniãt p̃lati.d.Ab.ĩ c.bonę.ĩ primo no.s̃.de postu.p̃la.ꝯ opi.Car.ꝯcludit, ꝙ ĩ mã fauorabili ueniũt p̃lati. Secus sm eũ, ĩ materia odiosa, qa p̃lati nõ sunt clerici simplr̃, sed sm qđ. Et verba ĩ mã odiosa itellĩgũr̃ simplr̃, vt ĩ c.statutũ.de ele.in 6.q tex.sępenumero inducir̃.ut latius ibi ꝑ eũ. Idẽ voluit ĩ rub.s̃.de vi.& ho.cle.c.fi.& c.nõ dubiũ.đ uer.sig. Notat hoc, & ꝓseqĩ Fed.ĩ ꝯsi.74.factũ tale est, & Pe.de Anch.q eũ refert in c.j in char.xlj.ver.& primo si statuto.de ꝯsti.cũ si.ex qbus colligi põt, ꝙ ista sit cõis opi. Sed ꝙ indistinctè ẽt ĩ mã odiosa applone clericorũ veniant canonici, & p̃lati, verius ur̃. Et opi.Car.rõnibus ꝓbar̃.primo, nã de ꝓpria significatione verborũ † applone clericorũ veniũt canonici, & alii p̃lati, ut est tex.ĩ c.cũ tibi.j.de ver.sig.& ꝓprie, ut dixi colligi ex tex nã illius tituli, sub quo ille tex.ponir̃, iuxta ea, q̃ hñr ꝑ gl.in l.1.C.ne lice.tertio ꝓuo.no.in l.Imperatores.ff.de in diẽ addictio.& tex.ibi ꝯprehẽdit † ꝙ vr̃ exprimere ꝓprietatẽ, ut đ uerbo, ꝯtir.cĩ.no.Bar.in l.cui eorũ.§.j.ꝑ illũ tex.ff.de postu. † q̃uis ergo mã odiosa sit, tñ fit larga interpretatio, quatenus † ꝓprietas uerborũ regrit, vt est tex.no.in l.cũ l ff.de testa.bonus tex.in c.si quẽ.de sen.excõ. † Scđo, qa in gñali dispositione oẽs casus includunr̃, licèt maior rõ sit in vno, q̃ in alio, ẽt in mã odiosa, ut est casus in l.j.§.ꝙ aũt.ff.de aleat. † Vñ ẽt psonæ priuilegiatæ includunr̃.text.no.vbi Bal.in l.in fraudẽ.in fi.ff.de test.mil. Licèt ergo in p̃latis aliqua rõ videar̃, ꝙ ipsi nõ cõprehẽdanr̃ sub gñali dispõne odiosa, ꝑ hoc nõ est dẽm, ꝙ de gñe eximãr̃. Tertio hoc ꝓbar̃, qa in mã odiosa excipir̃ eps, ut nõ cõprehẽdar̃, & alij superiores, vt ĩ c.qa periculosum.de sent.exc.in 6.ergo dar̃ intelligi, ꝙ alii inferiores ab epis remaneãt sub rĩa.l.cũ p̃tor.ff.de iud.c.nonne, de p̃sump.26.di.qualis. Et expresse hoc colligir̃, dũ dicit ibi, alij superiores, & est tex.in c.dilectus, de cocef.p̄b.vbi expresse in mã odiosa eps, & archieps excipir̃, & in inferioribus rĩa procedit. Quarto, nã applone clericorũ ĩ mã, đ qua hic, in gl.omnes veniũt clerici in minoribus, & tñ in eis nõ ur̃ cadẽ rõ quantũ ad hoc cũ ipsi recedere possint, c.cũ ex eo.de ele.in 6.& tñ includũtur pp gñalitatẽ tex.qua ergo ratione ueniũt hic minores, eadẽ rõne & maiores includi dẽnt in materia odiosa pp gñalitatẽ, licet in eis totaliter eadẽ rõ procedat. Scđo specialiter hoc probatur in c.clerici arma, de ui.& ho.cle. † ubi excommunicantur clerici portantes arma, & tamen nullus negabit, quin hoc habeat locum in prælatis. Ad hoc bene facit tex.in c.ñ.de sim. † ubi

ADDITIONES.

a Occidẽs. Adde, ꝙ oĩs homicida est infamis, & vilis persona, & non põt eẽ testis, & in facto graui nõ admittir̃ absq; tortura, nec potest in litem iurare, ẽt si ex forma statuti homicidium esset licitum, & impunitum, puta contra bannitum. fallit in eo qui occidit ad sui necessariam defensionem. Ioan.Bapt.Plotus in l.si quando.nu.798.ver.homicida omnis est infamis.C.unde ui.

26 †vbi appellatione monachorũ venit Abbas, qui tamẽ nõ est monachus simplr, sed sm quid. Nec dicatur, φ ille tex. loquat in materia fauorabili, qa immo materia est odiosa, cum agat de dispẽsatione. c. j. de fi. presby. in 6. cum si. facit tex. in c. pen. de verb. sig. †vbi appellatione beneficiorum, veniũt etiam be-
27 neficia maiora canonicorum, & prælatorum, & tex. dicit ibi, continentur, quod arguit proprietatem, & ex natura tituli ẽt colligitur, vt s. dixi. ergo ita dicamus in maioribus clericis, licẽt ista argumentatio aliter ducatur in c. maioribus. j. e. tit. ibi, maioribus ecclesiæ beneficiis. & ibi, minorum clericorũ pbẽ.
28 Facit ad hoc, †quia valet argumentum de re ad personas. l. qui plures liberos. in prin. ff. de vul. & pu. no. Bart. in l. miles. §. & qa diximus. ff. de test. mil. Et prædicta conclusio maxime procede
a ret in dispositione, quę respiceret publicam a vtilitatem, † qa
29 tũc in materia odiosa, & pęnali lata interpretatio fit. l. 1. §. exercitium, vbi Bar. post Dyn. per illum tex. ff de his, qui no. infa. Et ista conclusio, φ appellatione clericorum in materia etiam odiosa veniant pręlati, ad tex. in c. statutũ de quo sępius Abb. fundamentum facit, pro ratione considerandum est, φ tex. in c. licẽt canon, qui declaratur per c. statutũ. loquit, & venit addẽdo, & corrigẽdo c. cũ in cunctis. de ele. ubi tex. loquitur specifice de ecclesijs parochialibus, & de dignitatibus. tex. in d. c. licẽt canon. loquitur in parochialibus. Cum ergo ecclesia parochialis, casu quo habeat collegium, dicatur hre dignitatem, & talis prioratus dicatur esse dignitas, in c. nisi esset. j. e. ti. in cle. & si principalis. vbi glo. in ver. conuentualem. de rescri. nõ mirũ si dispositio c. licẽt canon, quod tm loquitur de parochiali ecclesia, non habet locũ in collegiata, cũ in tali nõ sit eadẽ rõ, ex quo habet dignitatẽ, & in dignitatibus nihil voluit mutare. Sed in casu nro clerici, licẽt plati sint, illa qualitas platurę non repugnat dispõi factę. de clericis, qa nõ sumus certi, φ dispõ facta de clericis. non velit includere etiam pręlatos. & φ includantur, faciũt quę s. dixi ĩ c. statutum, sumus certi, φ in dignitatibus nihil immutatur. ergo nõ hẽt locũ in ecclesia collegiata. q̃ hẽt dignitatẽ, vt dixi. & hæc sufficiãt. ¶ In fi. gl. in eo qd dicit de ɔsuetudine Romanæ Curię, approbatur ab oĩbus cõiter. & huius cõsuetudinis rõ assignat, qa clerici in minoribus retrocedere pñt, ideo de epo non pñt cõgeri, sicut illi, q constituunt in sacris qbus penitere nõ licet, ut p Abb. hic post alios. Ista rõ cõis bñ pcedit quãtũ ad ordinẽ subdiaconatus, q est primus ordo inter sacros: sed posteaq̃ semel in sacris reperitur, si vlterius pmoueat in diaconũ, vel psbyterum, rõ pdicta cessat, qa oĩno a tali ordine non põt retrocedere. Vñ tali casu rõ pdictę consuetudinis non procedit. Et hoc, quod dixi, etiam hẽt locũ, si de iure teneremus, φ eps minoribus clericis nõ teneat puidere, sed maioribus tm rõne j. alle. nã rõ nõ est gnalis, cũ ẽt diacono, & psbytero teneat puidere, in c. eps. s. e. ibi, diaconũ, vel psbyterũ. ¶ In gl. fi. c. p istã gl. Ant. de But. hic dicit, φ iura antiqua adhuc pcedunt, & remanent incorrecta, qñ ordinatus solus fuit in culpa, & qa dixit se hre prĩmonium sufficiens, cũ nõ hẽt. Ad hoc faciũt iura, q̃ allegant a ɔtio sensu, q̃ arguunt culpã ordinatoris. ergo cessante culpa, nõ tenet. Sed Abb. hic indistincte cõcludit, φ antiqua iura sint correcta, cũ sp videatur ordinator fuisse in culpa, qa debuit inuestigare diligenter, an ordinatus haberet patrimonium, arg. ca. innotuit. supra de ele. E illa opi. gl est cõis, vt dixit Io. de Imo. hic. Et prima facie alia rõne comprobari potest, qa attenta opi. Ant. de Bu. esset in potestate ordinati tollere dispositionẽ huius capituli, affirmãdo se hre patrimoniũ, qd nõ hẽt: †sed ordinatus non
30 potest renunciare tali beneficio, vt per gl. in c. si eps. in versi. ad pmissa. eo. ti. in 6. cũ talis puisio vtilitatẽ publicã respiciat, iuxta ea, q̃ hñr in c. si diligẽti. de for. cõpe. Ad hoc bñ facit, qd not. Abb. in c. fin. j. e. ti. Sed tñ recte considerati opi. Ant. de But. de iure vr uerior. Primo, qa iste, q p mendaciũ pmouet, debet carere impetratis, c. super literis. s. de resc. saltẽ quo ad executionẽ ordinis, fm φ iura antiqua disponunt. Scdo, qa in materia correctoria multũ stricte proceditur, vt p gl. in auc. quas actiones. C. de sacrosan. ec. Et iõ cũ iura arguãt culpã ordinãtis, lx. di. c. 1. in fi. ibi, ob iniuriã illius, qui ordinauit, & in c. cu fm. j. e. ti. ĩ c. si eps. eo. ti. in 6. nõ vr eps in culpa, si ei credidit, arg. gl. no. in l. Titio fundus ff. de ɔdi. & demõ. & qd no. glo. in c. inqsitioni. j. de sen. excõ. Et tamen illud oĩno verũ est, φ iste ordinatus non poterit petendo alimenta opponere, φ eps fuerit nimis credulus, vt no. in l. 1. §. 1. vbi Mod. p illũ tex. ff. de co, per quẽ fa. est. & in l. qsitũ. cũ gl. in ver. actũ est. ff. qñ ac. de pec. est ann. Præterea, dato φ eẽt in alqua culpa ordinator, ordinatus tñ, qa mendacium dixit, vr esse in dolo, qui pręponderat culpę. l. itẽ si obstetrix. ff. ad leg. Aqui. Nõ ob. tex. in c. innotuit. quia loquit de uitio, & de defectu, qd respicit habilitatem, in quo agit de maiori præiudicio. Secus in defectu facultatum, vt hic, in quo facilius prouidet. Ad hoc bene facit tex. in c. qñ 24. dist. vbi oĩa exprimunt, quæ inqri debent ɔ ordinandũ. Hoc verũ est, sed in proposito illud procedit auctoritate iuris antiqui, quo casu non erat in consideratione φ mẽdicaret, ex quo non habebat executionem ordinis. Reliqua per scribentes.

ADDITIO.

a ¶Publicam. Adde Bal in l. illud. C. de sacrosan. ecc. in l. j. C. quæ sit longa consue. Ro. in cõsi. ex Gemi. in c. 1. de tẽpo. ordi. in 6. Fel. in c. 1. in prin. de re iud. Ant. Corse. in sing. in ver. extẽsio. Hip. Marsi. in l. 3. C. de sica. & in pract. ver. aggredior. nu 63. cum seq. Ias. in l. si filiusfa. ff. si cer. pe. l. centesimis. i fi. ff de verbo. obliga.

SVMMARIVM.

1 *Bona ecclesiarum communia sunt, nec quisquam debet ea, ut propria uendicare.*
2 *Ratione quod caret, extirpandum est.*
3 *Voluntas est pro ratione in his, quæ sunt de iustitia positiua.*
4 *Vtilitas publica præfertur priuatæ, & quando. nu. 6.*
5 *Charitas prima a se ipso incipit.*
7 *Bona ecclesiæ debent esse communia, ut pauperibus subueniatur.*
8 *Beneficiatus dẽt sibi prius capere necessaria, reliquũ distribuere in pauperes.*
9 *Commune quod est, an & quando, & quomodo dicatur meum.*
10 *Rei appellatio totam rem designat.*
11 *Totum quandoque dicitur pars.*
12 *Prębenda canonico datur vt de ea uiuat, & residuum in pios vsus conuertatur.*
13 *Vsus propriè ponitur pro dominio, & proprietate.*

1 Ratio nulla &c. †Bona ecclíarũ cõia sũt, nec quisq̃ dẽt tanq̃ ppria vẽdicare. h. d. ¶ Primo no. reprobatũ esse canoni-
2 bus, qd rõne nõ fundat. Extirpãdũ. n. est † qd rõne caret. 68. dis. cor. epi. facit tex. in c. est aũt. 4. di. & in l. nulla rõ. & in l. φ nõ rõne est. ff de lega. Et pdicta pcedũt quo
3 ad ea, q̃ naturalẽ iustitiam respiciũt. † secus est in his, q̃ sunt de iustitia positiua, qa tũc est p rõne volũtas, gl. no. in l. j. §. pueritia. in ver. ratus. ff. de post. & Ange. q ita declarat in l. iustitia. in
4 prin. ibi, & dic φ duplex iustitia ẽ. ff. d iust. & iu. ¶ †Scdo no. φ
a cõis & publica vtilitas a priuatę pfert, & expsse hoc dr ĩ c. bonæ. el j. s. de postu. pl. ĩ c. licẽt, j de reg. iur. Qd limita dupr, primo vt pcedat ĩ iudice vel legislatore. Secus ĩ priuato, q vtilitatẽ
5 publicã pprio cõmõ nõ tenet pferre, † qa prima charitas a seipso incipit. gl. no. d. c. bonæ. in ver. rationem. & in d. c. licẽt in
6 ver. antecedens. vbi plura ad hoc adducunt. ¶ † Secundo limitatur, nisi parua esset publica vtilitas & priuata magna sit, quia tunc priuata præponitur tex. no. in l. publica. §. sunt q putant,
7 ver. oportet. ff. ne qd in flu. pub ¶ † Tertio no. φ bona ecclesiarũ dẽnt eẽ cõia, vt pauperib' subueniat & hoc dũmõ bñficia-
8 tus prius capiat sibi necessaria. vt pbat ĩ c. de his. j. de ecc. ędifi. vbi. Abb. dicit illũ tex. sing. sed est tex. q expssius hoc dicit, 12. q. j. in c. fi. ibi, prius necessaria percipiãt, de quo p Abb. in disputatione incip. Sẽpro. ¶ Circa qõnẽ de cõib' bonis. qa Abb. hic psequit, multa addi possunt, quæ Alexã. copiose scribit in l. serui electione §. Labeo. ff. de leg. j. & vltra ea, q̃ ibi hñr. circa hoc plura tradit Cal. in cõsi. 22. an si Papa reseruat, in ti de pb. cum aliis similib. q̃ late Mod congerũt in prin. decretorũ. col. 16. q̃ trãscribere hic vr superfluũ. ¶ Vnũ tñ nõ omitto qd dicit Bar.
9 in d. §. Labeo. circa fi. & alii simplr sequunt, φ in casibus, in qbus cõe, meũ appellatur, illud est impropriè, alleg. gl. in l. id qd nostrũ. ff. de reg iur & tex. in l. illud. ff. de rit. nup. vbi in princ. hoc dr. Na ɔ hoc tenet Alb. in j pte statu. q. 164. dicens φ cõe dr meũ alleg. p se. d. l. illud. quã Bar. in ɔriũ adducit. & ita voluit Nic. de Neapo. & sequit Alex. de Imo. in d §. Labeo. ver. ad ɔriũ. vbi ex hoc infert φ ẽt in statuto, qd propriè intelr, cõmune dicat meũ. & idẽ Alb. voluit in Dictionario suo, in ver. cõe. p d. l. illud Pau. de Cast. circa hoc concludit in consi. 240. in hoc passu duo sunt. φ respũ totius rei vera sit opi. gl. & Bar. φ impropriè cõe dicat meũ, q̃tum verò ad partẽ meã, vere & ppriè dr meũ. & ita quosdã antiquos dixisse Albe. refert in d. ver. cõe. & sic ad ɔcordiã Doc. reduci pñt. Sed ista ɔcordia est ɔ mentẽ Doctorum qui tenent φ propriè, cõe dicat meũ, nã loquunt quo ad totã rem. ita patet in statuto. Et tex. in d. l. illud loquit respectu totius rei. Et ita ista distõ nõ placet, difficultas est ĩ intellectu d. l. illud. q̃ pro. & ɔ adducit. Et prima facie opi. ɔ Bar. vr pbari in d. l. illud. qa licẽt in pria pte dicat ppriè non est meu φ ẽt alterius sit ibi nõ propriè eius libertas vr, q̃ ẽt alterius sit, hoc dr ibi arguẽdo, postea ɔriũ ibi decidit. ergo tex. vr tenere illã allegationẽ, & sentire aperte, φ propriè meum dicatur. Et hoc mõ forte voluerunt inducere illũ tex. Doc. qui ɔ Bar. hoc dicunt. Vlterius tamẽ puto dictum Bar. p d. l. illud, in prin. vbi expresse hoc dr. Nec ob. φ ibi contrariũ postea determinet in q. pposita, quia per hoc nõ reprobat rõ prius allegata

ADDITIO.

a ¶Vtilitas. Adde φ vtilitas publica semper intelligit excepta. Vnde statutũ φ forensis non acquirat immobilia, locum non habet vbi vtilitas publica suaderet contrarium puta si esset forensis valde disciplinatus, & vtilis reipublicę, vel si fieret proclama φ quicunque cepit castrum inimicorum, aut bannitũ φ habeat tale castrum vel alia prædia quia tunc forensis erit habilis ad habendum ipsa bona. Io. Bap. Plo. in consi. 118. incip. Iesus. nu. 34. 35. impresso in 3. vol. consiliorum criminalium diuersorum Doct.

ta. Alia n. rõne tex. mouet, dñ dicit, q liberta eius negari nõ pt. Sicut ergo ppriè liberta cõis nõ est eius, vt i prin. dr, ita nec negari pot cẽ eius, ex quo est cõis. Et in isto cõflictu rõnũ via prohibitoria, fauore patroni eligitur, nõ q rõ prius allegata i se nõ sit vera, & ita ibi bñ pbat opi. Bar. cõtra vero nullo mõ. Et hoc verũ vr, quod dicit Bar. † qa appellatione rei, tota intelligitur. l. si in reos, in prin. ff. de rei vend. Si ergo dico hoc meum, intelligitur in totũ. Vñ si postea rñ pro parte meũ reperit, hoc est i. propriè, qd pars, totũ dr, † sicut econtra qñque, totũ, ps nominatur. l. vxori, in prin. vbi Bar. ff. de leg. 3. & qa verba accipiuntur simplr, & nõ fm qd, l. hoc legatũ. ff. de leg. 3. vbi Bart. Reliqua vide in locis pallegatis. ¶ † In gl. prima in fi. p talẽ n. diuisionẽ nõ applicat pbẽda canonico, vt eius ppria sit, sed vt uiuat ex redditibus, & residuũ in pios vsus cõuertere debeat 15. quæst. 1. c. fi. ut per Abb. & alios hic. qui ita tenent. Ista rõ bñ pcedit, quo ad dominium, quia licet clerico beneficiũ assignet non tamen appropriatur ei, cum non efficiatur dñs, ut in c. 2. de donati. Sed quãtũ ad tex. nrm ista rõ non ur satisfacere, qa tex. hic prohibet, q non applicetur propriis vsibus cuiusque. Loquitur ergo de vsu, & non de dñio, & negari non pt, quin quo ad vsum præbẽda clerico applicetur. Potest rnderi dupliciter. † Primo, q vsus, hic ponitur pro dominio, & pprietate, ut qñq; reperit in l. donationes. §. species. ff de donatio. & ita communis opi. saluatur. Scdo, q licet sit ad vsum clerici, ut uiuat, hoc nõ declinat à cõi utilitate, cũ ita a iure disponatur, & publica vtilitas consistat in sacerdotibus. dist. 3. c. ius publicũ.

SVMMARIVM.

1. *Episcopus qui ordinauit aliquem qui non habet de suo vnde uiuat, tenetur ei prouidere donec titulum obtineat, & hoc in subsidium, numero 6. limita. nu. 7.*
2. *Etiam si esset prius in sacris constitutus, nu. 2.*
3. *Clericus dicitur miles, & sicut miles non conuenitur ultra quàm facere possit.*
4. *Debitor ecclesiæ, an conueniatur vltra quàm facere possit.*
5. *Charitas ordinata incipit à se ipso.*
8. *Pauper non dicitur, qui habet patrem diuitem.*
9. *Aestimum patris dicitur etiam filij.*
10. *Pater, an teneatur filio alimenta præstare, qui proprio exercitio potest sibi victũ quærere, & quid si propter dignitatem superuenientem non possit exercere.*
11. *Vitæ necessaria, & subsidium vitæ, idem sunt.*
12. *Legatum puellæ pro subsidio vitæ, intelligitur pro dote.*
13. *Clericus habens patrimonium, licitè viuere potest de bonis ecclesiæ. Non tamen luxuriari, nu. 14.*
15. *Papa mortaliter peccat si bona ecclesiæ in consanguineos conferat, ut efficiantur diuites.*
16. *Clericus nedum Papa prius suis propinquis indigentibus quàm alijs subuenire tenetur.*
17. *Alimenta distinguuntur ex qualitate personarum.*
18. *Bona patrimonialia clericorum quando gaudeant priuilegiis bonorum ecclesiæ.*
19. *Clericus in bonis patrimonialibus non gaudet priuilegiis ecclesiæ, nisi in casibus a iure expressis.*
20. *Bona patrimonialia clerici concessa ei in titulum, an, & quando gaudeant priuilegio clericorum.*
21. *Ordinato, qui non habet nisi proprietates sine vsufructu, an cogatur Episcopus prouidere.*
22. *Proprietas est maioris pretij, quàm vsusfructus.*
23. *Pater qui habet vsumfructum bonorum filij tenetur illum alere.*
24. *Vxor quæ habet nudam proprietatem in bonis aliquibus dicitur inops, & habet in ea locum auth. præterea, C. unde uir, & uxor.*
25. *Ordinatus ab episcopo qui non habebat vnde se aleret, an possit alimenta præteriti temporis petere, & quando.*

EPiscopus. † Eps q ordinauit aliquem ad sacros ordines sine titulo, nõ hñtẽ de suo vñ viuat, ei de pprio puidere tenet, donec aliquẽ titulũ fuerit cõsequutus. h. d. ¶ † No. primo ibi, diaconũ, vel psbyterũ, q ẽt obligat eps, qñ ordinauit aliquem prius constitutũ in sacris ordinibus, qd facit ad id, qd s. dixi in c. nõ liceat. i gl. 1. ¶ † Scdo no. q cleric' appellat miles, & iõ, sicut alii milites, hẽt priuilegiũ[a] ne cõueniat, nisi iquãtũ facere pt, vt di gl. no. q ibi cõiter approbat i l. miles. ff de re iudi. no. ẽt Abb p illũ tex. in c. 3. j. de cle. ęgro. facit glo. In c. studeat. in fi. l. di. quę dicit, q a clerico non dẽnt oĩa extorqri, sed sibi tm relinqtur, vt uiuere possit, † & cõ ẽt nõ pot ecclia debitorẽ cõuenire vltra q facere possit gl. no. in c. qcũque. 16. q. 7. de qbus no. Mod. i c. Odoardus. j. de solu. Qd tñ dictũ est de ecclia, cõsidera, q aut debitor eccle cõstitutus est i necessitate, & tũc ñ erit spãle i ecclesia, qa tali casu quilibet, ẽt laicus succurrere tenet, lvi. dis. i c. pasce. i c. nõ satis. i l. necessaria. ff. de li. agn. Si uero debitor ecclesiæ nõ ita pcise laborat inopia, tũc cõsiderandũ vr, an alii sint, qui maiori inopia opprimant, & tali casu vr, q ecclia i solidũ exigere possit, vt aliis magis idigẽtibus succurrat. arg. gl. no. i ver. domesticos. in c. non satis. 86. dis. Si alii non sint in maiori inopia constituti, pcedit dictũ gl in d. c. qcũque. quia non dẽt exigere, arg. c. 3. io fi. de na. ex libe. ven. & hoc, nisi platus ipse indigeret, † qa prima charitas a se ipso incipit. Ad hoc tex. notabilis de pen. d. 3. i c. qui uult ordinate dare, a seipso incipere debet. & ita vr probabiliter dicendũ, vt ex gl. s. d. clasimplr pbat. ¶ † Tertio no. q eps, q ordinauit, non obligat absolutè, sed tũc demũ i subsidiũ, qñ de pr̃imonio ordinatus viuere nõ pot. Facit c. tuis. j eo. & iõ vr, q sicut vlteri' nõ tenet eps qñ ordinatus tit. in ecclia cõseqt, vt hic, sic nõ tenebit si cõcedat aliunde facultas pcipiẽdi alimẽta. simr dicẽdũ est † q si tpe pmotionis ordinatus hẽt prẽm diuitẽ, vel aliũ cõiunctũ, a quo posset exigere alimẽta, q nõ obligaret Eps. Ita sentit Imo hic, col. 2. uersi. vlt. potes notare. Ad qd bñ facit, † qa non dr paup, q patrẽ hẽt diuitẽ.[b] in c. 1. j. de magi ibi, ne pauperib', q parẽtũ, opibus iuuari nõ pñt, subtrahat, † & qa ęstimũ pris, filii reputat, ut no. gl. i l. 2. C. qui ętate lib. x. de quo Alex. plura tradit in l. in suis. ff. de li. & post. & ipse alr. p ista cõclusione facit tex. in c. clericos. j. q. 2. ibi, quibus parẽtũ, als ppinquorum nulla suffragant bona. & ad id tex. xvi. q. 3. in c. fi. ad fi. ¶ † Hoc tñ putarẽ litãdũ, vt pcedat, qñ pr cẽt diues, & filio tenebat alimẽta pstare, qa nõ poterat filius manibus pprijs sibi uictũ qrere, forte pp dignitatẽ, iuxta notata p Bar. in l. si qs. §. 2. ver. sed si filius. vbi gl. in vers. vt opis. de li. agn. Secus si filius pprio exercitio victũ sibi qreret, quo casu ñ tenet pr. Nã si efficiat cleric' & nõ possit artẽ exercere pp dignitatẽ clericatus, iuxta c. Ioã. de cle. cõiu. nõ putarẽ, q tali casu sibi puidere obligaret, quia factũ epi non debuit nocere pri, rñ non dẽt. ff. de re. iu. vñ isto casu eps tenet puidere. Cõclo ergo pcedit, qñ pr sine clericatu, oĩno filio expẽsas fecisset. ¶ † Vltimo no. q idẽ iportãt necessaria vitæ, & subsidiũ vitæ. Bñ facit tex. i l. filia. C. de pa. po. vbi Ang. in versi. tex. ibi, sed ẽt subsidiũ vitę. no. illũ text. ad q. tunc facto pẽdẽte de puella, cui legata erãt trecẽta p subsidio uitæ, † nã pdote intellr. Qd dictũ verũ intellige, qñ est legata certa qtitas puellę, put loquit Ang. Secus vr, si simplr in subsidiũ vitæ puellę relinquat, quia hoc legatũ pro alimẽtis intellr, vt hic & in d. filia. cũ in dubio in legatis a pprietate verborũ nõ recedatur. l. non alr. in prin. ff. de leg. 3. ¶ † In eo, qd d. Abb. post Imo. & alios concludit, clericũ cui ex pr̃imonio facultates suppetũt licite tamẽ ex bonis ecclesiæ victum percipere posse. hæc est communis opinio, q ẽt tenet idẽ Imo. in c. qm. in fi. ne præla. vl. suas, & Abb. post Inn. & alios in c. postulasti. s. de relc. colũ. fin. cũ concord. vt ibi per Mod. col. 14. Prædicta ergo pcedunt dũmodo clericus honeste viuat de ecclesiæ redditibus. secus si conuertit in illicitos vsus, qa de patrimonio, si qd hẽt ecclesiæ refundere tenet. † Qm clericis, vt Hieronymus inquit, de bonis ecclesiæ viuere permittit, non luxuriari. 44. dist. in c. 3. vbi Archi. in uer. permittatur. per illũ tex. h. d. no. d. Abb in consimili in 3. no. j eo. in c. fi. ad fi. j de pecu. cle. ¶ † Qd dictũ ẽt in pontifice maximo locũ hẽre vr, qui mortaliter peccat, si bona ecclesiæ in consanguineos conferat, ut efficiant diuites. Ita est simile dictũ Archi. ppetua memoria dignũ, xii. q. 1. in c. nõ liceat Papæ, qd refert Abb. in c. cõstitutus. col. 3. ibi, & vide singulare dictũ Arch. j. de reli. do & i c. dudũ. el 2. col. pe. & i gl pen. ad finẽ de elec. & bñ dicit Arch. vt efficiãtur diuites ¶ † Nã ppinquis indigentibus, nõ solum Papa, sed quilibet clericus, potius quàm aliis extraneis, subuenire tenetur. 86. dist. c. non satis. & gl. in ver. mercede. in c. omnino. per illũ tex. 31. di. & ibi Arch. no. dñs Abb. in c. 3. io scdo no. s. de arb. & in c. cõiugatus. ad finẽ. j. de conuer. coniug. & hæc breuiter de pluribus sufficiant. ¶ † In gl. 2. q alimẽta distinguantur ex qualitate personarum. vltra gl. est bonus tex. in c. non cogantur. 41. dist. & in l. habitatio. ff. de ven. in pos. mit. cum pluribus gl. & Doctorum dictis, quæ Mod. tradunt in c. cũ omnes in c. pe. col. 3 gl. pe. s. de consti. adde gl. 1 l. seruis vrbanis. i uer. cibariis. ff. de leg. 3. ¶ † In gl. fi. qñ sit q in bonis patrimonii clerici habeãt priuilegia clericorũ, multa plura hic trãscribi possunt, quæ late Mod. ponũt in c. ecclesia S. Mariæ. de consti. in 6. col. in gl. ubi uidẽdũ est, quia non est materia pprie istius capituli. ¶ Vnũ dũtaxat non pretermittã, q ad gl. hic plurimũ cõfert. nã dñt Mod. in prædicto c. eccl. S. Mariæ, ix. colum. in princ. † q quis cõis cõclusio sit, q clerici nõ gaudeãt in bonis pr̃imonii priuilegiis clericorum, nisi in casibus a iure expsis, vt dicit Ant. de Bu. in c. si diligenti. c. fi. s. de fo. cõpe. vbi Abb. alii. & no. Abb. i c. fi. s. de vi. & ho. cleri. cũ simil. † Hoc fallit, qñ bona patrimonii ordinato cõcedunt i titulũ, qa in talibus bonis hẽbit priuilegia clericorũ, & & in casibus in iure nõ expressis. allegat illã gl. hic, q a Doctoribus ad hoc nõ ponderat. Et pro ista conclone argiũt, q subrogatum

ADDITIONES.

a ¶ Priuilegium. Idem Imo. in c. 1. de cle. ægro. c. Odoar. de sol. Soz. de tua arti. 5. nu. 37. vel. c. cum ex officiis. de præsc. sed falsum est. Cy. in L. 1. q. 5. C. de iur. & fac. igno. Mathesi sing. 61. Steph. Auf. in rep. cle. 1. de offi. ordina.

b Diuitẽ. Adde, q uxor uidua habens patrem diuitem, debet habere alimenta, aut itercẽ dos s ab hẽdi' viri, nec cogit agere cõtra patrẽ diuitem pro alimẽtis. Io. Bap. Ploc. in l. si quando, nume. 459 versi. aut dos mulieris. C. vnde ui.

rogatū sapit nām eorū. §. fuerat. ĩsti. de actio. ad qd bon' tex. ĩ l. si donate. §. j. de don. ĩter vir. & vxo. ĩ l. si filiæ. §. fi. ff. de ꝯdi. & dem. ĩsta litatio ad cõem ꝯclõnē vr̃ dubitabilis, qa non sit ista subrogatio ĩ locū bonorū eccl'iæ, sed potius ꝑ eaonerõne epi, vt hic, & ĩ uer. nisi. vbi ista exceptio ponit̃ respū oblonis epi. Et ꝙ ista ĩtitulatio pr̃imonij nihil opet̃, facit gl. j. 22. di. ĩ c. fi. & ita fuaa't vñr Mod. residere, ꝑ gl. ĩ c. tuis. j. eo. Pro ista ãt gl. facit, qa ẽt sine ĩtitulatione bñti pr̃imoniū ep̃s nõ tenet̃ prouidere, vt hic. Ergo, vt aliquid opet̃ ĩtitulatio vr̃ facta ĩ fauore ordinati, qa ea quo nõ est oneros' eccl'iæ, hẽat saltẽ priuilegia eccl'iasti corū. Ab. ĩ c. tuis, ad fi. j. e. vr̃ rñdere huic rõi, ꝙ ĩtitulatio opat̃, qa satis fit iuri, vt nõ videat̃ sine sustẽtatione ꝓmotus. Sed ista rñsio nõ satisfacit, qa ẽt sine aliqua ĩtitulatione satisfactū iuri vr̃, si ꝓmotus hẽt vñ viuere possit, ut ꝓbat̃ hic, & ĩ d. c. tuis. ubi

21 reliqua dicent̃. ¶ †Ex gl. ĩ mã huius decretalis ꝓbabit̃r dubitari pt̃ de duob'. Primo, si ordinatus repit̃ hẽre plura bona q̃tū ad nudã ꝓprietatẽ, alio hẽte vsũfructũ, an tali clerico teneat̃ ep̃s ꝓuider̃, vr̃ ꝙ nõ, qa põt vẽdere ꝓprietatẽ ĩuito vsufructuario, l. 2. C. de vsufructu. l. Põponius. ĩ prin. ff. qb. modis vsusfr. ami.

22 †Et ista ꝓprietas est maioris p̃tii q̃ vsusfr. §. si te solū, vbi Ang. ĩ fi. ꝑ illū tex. in auth. de nup. facit tex. in l. sciẽdū. §. itẽ q̃ solū. ff. q satis. cog. ¶ Sed in ꝯriū vr̃ in sili casus valde singularis in l. fin.

23 §. ipsum aũt. C. de bonis, q̃ libe. vbi Bal. ingt ꝑ illum tex. †ꝙ pr̃, q̃ vsumfructū hẽt in bonis filii, tenet̃ alere filiū, q̃ nudã habet ꝓprietatẽ. nec est dcm, ꝙ rõne vsusfructus eũ alere teneat̃. imò rõne nãæ. Itaq; idẽ eẽt, si alius hẽret vsumfructũ, qa nõ dẽt ꝓprietario ĩponi necessitas vẽdẽdi ꝓprietatẽ, & ex p̃tio ꝓprietatis viuere, ꝑ illū tex. vbi oĩa ista ꝓbant̃ s̃m me. Et ꝑ illū text.

a dū legerẽ Senis, [a] ꝯsului ĩ ardua qõne in terminis auctẽticæ p̃terea, C. vñ vir, & vxor.

24 †ꝙ mulier licẽt hẽret nudã ꝓprietatẽ in plutibus bonis, inops tñ reputabatur, ut ꝯsequeretur in bonis mariti quartã partẽ, ne cogeret̃ vẽdere ꝓprietatẽ, ꝑ illū text. Et ita ꝓbabit̃r dici põt in ꝓposito, ꝙ Reuerẽdus ep̃s teneatur ordinato ꝓuidere bñti ꝓprietatẽ nudã, ne cõpellat̃ ꝓprietatẽ vẽdere. ¶ Qđ m̃ litarẽ, nisi ordinatus dixisset se eẽ diuitẽ, qa in tali casu crederẽ, ꝙ ĩputaret̃ sibi, & cogeret̃ vẽdere ꝓprietatẽ, cũ ep̃s nõ fuerit in culpa, & hoc mõ ordinato ꝓuideri posset, per

25 ea, q̃ dixi ĩ c. 2. s̃. eo. ¶ †Scđo q̃rit̃, an iste ordinatus ab ep̃o post ordinationẽ p̃teriti tp̃is alimẽta petere possit. In hoc cõsidero duos casus. Primus est, qñ iste clericus medicãdo, vel ꝓpriis laboribus q̃siuit victũ, & hoc casu nõ puto, ꝙ petere possit, qa ex hoc opprobriũ clericorũ p̃teritũ neq; tolli neq; purgari p̃t, cũ sic ãp iffectis hẽri ñ possint. l. ĩ bello. §. factę. ff. de captiuis. Scđus casus, qñ pro alimẽtis preteritis alius teneret̃, & tũc cõsiderari dẽt an fuerit ep̃s in mora, vt in sili tradũt Bal. & Mod. ĩ l. de alimẽtis. C. de trãsa. Pau. de Ca. l. diuortio. in princ. ff. solu. ma. cũ notatis per Bar. in l. libertus. §. 1. de alimentis, & ciba. leg. Reliqua in c. tuis. j. eod.

ADDITIO.

a Senis. Adde, ꝙ est consi. 24. vbi in diuerso casu loquitur. Idem Deci. In auth. præterea prædicta.

SVMMARIVM.

1. *Pluralitas beneficiorum reprobatur.*
2. *Ambitio reprobatur, & facit electum repelli, nu. 3.*
4. *Dignitatem ambire quamuis indignum sit, potest tamen quis laborare, ut tollatur impedimentum, ut posit promoueri.*
5. *Ambitiosus non dicitur, qui petit confirmationem suæ electionis.*
6. *Dispensatio in pluralitate beneficiorum sine causa non fit.*
7. *Papæ facta nemo iudicare debet.*
8. *Papæ uolutas in dispensationibus habetur pro rõne in h's, quæ sunt positiui iuris.*
9. *Dispensare non potest Papa sine causa in his, quæ sunt diuini iuris.*
10. *Dispensatio extenditur ad accessoria.*
11. *Argumentum de maiori ad minus an ualeat in dispensatione.*
12. *Extensio non fit in dispensationibus.*
13. *Dispensatio odiosa est.*
14. *Dispensatio cum monacho ad curatum beneficium, non habet locum in simplici.*
15. *Dispensatio ut qs posit transire ad Archiepiscopatũ, non hẽt locũ in Episcopatu.*
16. *Argumentum de maiori ad minus in materia odiosa ualet.*
17. *Bannitus qui impunẽ interficitur, potest spoliari bonis.*
18. *Prohibito qđ minus est in materia odiosa, utique ur̃ prohibitũ quod plus est.*
19. *Domicilium sortitur quis in loco, ubi residere tenetur.*
20. *Clericus habere potest domicilium in pluribus locis.*
21. *Domicilium an clericus habeat pro beneficio simplici, & num. 24.*
Et quomodo acquiratur in loco beneficij requirentis residentiam. & nume. 22.
23. *Domicilium uxoris est in loco mariti.*

1 QVia in tantum. ¶ †Non dẽnt ep̃i ꝑmittere quẽ plures eccl'ias obtinere. h. d. ¶ †No. ꝙ ambitio reprobat̃, vt ꝑ Doc. hic, & per

2 tex. illũ de Ab. ĩ c. cũ iã dudũ. j. eo.

3 †ꝙ sola ambitio facit vt electus repellat̃. Sed iste tex. nõ probat hoc, quia nõ simpliciter ambitio vr̃ hic reprobari, sed tunc demum, qñ producit effectũ reprobatum, vt qs plures ecclesias cõsequatur. Hoc ẽt nõ probat̃ in c. cũ iã dudũ, qa tex. in fi. se restringit, dum inquit, aliquod præmissorũ, ꝙ ad cassationẽ eius sufficiat. Nõ ergo dcm est, ꝙ sola ambitio, & singula vitia, de q̃bus s̃. dixit ꝑ se sufficiãt, de quo latius ibi dicet̃. ¶ Et ad ea, q̃ d. Abb. hic dicit notãdũ est, ꝙ licẽt indignum sit aspirare ad dignitatẽ, licite tñ

4 qs põt laborare, vt tollatur impedimẽtũ, †ꝑ q̃đ impediri posset ꝓmotio, & habere spẽ, & fiduciã, nõ est improbãdũ. teat. no. vbi Abb. col. 4. b. d. ꝑ illū tex. ibi, cæteris fiducia. s̃. de elec. in

5 c. venerabilẽ. †Sic ẽt q petit confirmationẽ suæ electionis, ambitionis notã nõ incurrit, ex quo canonice vocat' fuit. gl. oo. in c. cupientes. §. j. ver. post obtentã. in fi. de elc. in 6. not. Abb. ꝑ

6 illū tex. in c. 2. in prin. s̃. de ĩ inte. rest. ¶ †In quãtũ Host. & Abb. post alios dñt nõ valere dispẽsationẽ in pluralitate bñficiorũ sine cã, bñ dicunt in ep̃o, & inferioribus à summo Põtifice. secus est in ipso, qa de factis eius iudicare non licẽt. 17. q. 4. c. ne

7 mini. †Et in eo ĩ dispensationibus sola voluntas est ꝓ ratione. ita no. Ion. in c. dudũ, supra de ele. & d. Abb. in c. fraternitati. in fi. col. de schisma. alle. dictũ Inn. in c. cũ ad monasteriũ. j. de sta.

8 regu. & Spe. hoc dicit in ti. de ele. §. nunc br̃. ad fin. †Qđ tamẽ limitatur dupliciter. Primo, vt procedat in his, quæ sunt iuris

9 positiui. †Secus in his, q̃ sunt de iure diuino, in q̃bus Papa sine cã nullo mõ põt dispensare, vt ꝑ glos. in c. non est. j. de voto. no. Ion. in c. 2. s̃. de renun. Scđo. hoc procedit q̃rũ ad ecclesiã militantẽ. Sec' vero quo ad Deũ, ita d. Abb. declarat dictũ Inn. in d. c. de multa. col. 3. ver. ex prædictis infero. j. eo. ubi latius dicet̃.

10 ¶ †io gl. j. In q̃tum cõcludit dispensationẽ extẽdi ad accessoria, & ꝑ Abb. hic post alios declarat̃, multa addi possent, & trãsenbi, q̃ non minus subtiliter quàm diffuse Mod. dicñ in c. postulasti. s̃. de rescr. in magno tñ pelago huius materiæ illud ce-

11 lebre dictũ Host. referã. dum in d. c. postulasti. †voluit ꝙ in dispensatione nõ ꝓcedit argumentum de maiori ad minus, ẽt ꝙ

12 in minori maior rõ videat̃. †& hoc ꝓ regula assumit Mod. ĩ d. c. postulasti. in hoc casu, col. 3. ver. rñ est ꝯcludẽs, ꝙ ĩ dispẽsationibus nõ fit extẽsio. ẽt ad casum minorẽ & hñtẽ in se maiorẽ rõnẽ, quã casus ꝯcessus, s̃m Host. ibi singul'r. & alii sequunt̃,

13 ea rõne, qa dispensatio odiosa est, c. j. io fi. de fil. p̃sb. in 6. †& iõ

14 Io. And. no. dicit in rñã q̃ à iure, ĩ Mercur. de re. iu. in 6. †ꝙ licẽt ep̃s dispẽset cũ monacho ad curatũ bñficiũ, nõ tñ cũ eo vr̃ dispensatũ in simplici. Et bon. tex. in c. fi. s̃. de trãsla. episco. vbi di

15 spẽsatio †ꝙ qs ad archiep̃atum trãsire possit, nõ extẽditur ad episcopatum, & Dom. in c. q̃uis. de p̃b. in 6 §. j. col. 2. hoc sequitur, & alleg. tex. in c. cui de non sacerdotali, de præben. in 6. cũ aliis q̃ congerunt Moder. in loco præalleg. Istud dictum videtur dubitabile, licẽt ab omnibus approbet̃, qa vere nõ vr̃ efficaciter probari, & in contrariũ argui. Nam fit hic rigorosa interpretatio ex eo, quia dispensatio odiosa est, vt s̃. dr̃. Idẽ dicendũ est in dispensatione, ꝙ in odiosis dr̃, sed in qualibet materia, licet odiosa, nunq̃ excluditur argm̃ de maiori ad minus. ergo ẽt

16 in dispensatione hoc locũ habere debet. ¶ †Quod etiã in materia odiosa sic arguatur, probat̃ in l. nec in ea & ibi Bart. ff. de adul. vbi si quis ĩterfici põt, & vulnerari, & ꝯtumeliis affici poterit, ex tex. in l. in suis. in prin. ff. de libe. & post. vbi q̃ hẽt ptãtẽ

17 & vitę, & necis, vtiq; vr̃ hr̃e ĩ bonis illius ptãtẽ. ¶ †Et ꝑ illū tex. arguunt Doct. ad bannitũ, q si impune potest interfici, multo magis poterit bonis expoliari. & ita gl. arguit in c. in literis, in ver. prædo. in fi. de resti. spo. facit tex. in c. ex parte. el 3. infra de

18 deci. †Sic & econtra, si in materia odiosa prohibeat̃ alicui qđ minus est, vtiq; & qđ plus est prohiberi intelligitur. c. cum illorũ. §. j. j. de sen. exco. ibi, maiora illis intelliguntur prohibita, quibus vetita sunt minora. 24. q. 1. c. miramur. in prin. io l. qui indignus. ff. de sen. in l. cui pacto. ff. de ser. expor. in l. relegatorũ. §. dictũ est, ff. de inter. & rele. In terminis in dispensatione, est casus in c. per venerabilẽ. j. qui filii sint legi. ibi, dũ inquit, ꝙ in maiori ꝯcedit̃, licitũ vr̃ eẽ ĩ minori, & ibi, vr̃ siqdẽ mõstrosũ, ut q legitimus ad sp̃ũales fieret actiones circa seculares actus illegitimus remaneret, vñ cum in sp̃ũalibus dispenset̃, consequẽter intelligit̃ in tẽporalibus dispẽsatũ. Et fit ibi istud argm̃ de maiori ad minus, & in diuersa specie, qđ plus est de sp̃ũalibus ad temporalia, & nedum à maiori, sed a simili argumẽtatur tex. ibi in uersi. per simile quoq;. Nec ob. ꝙ ille text. loq̃t̃ in dispensatione non multum odiosa sed potius fauorabili, vt ꝑ d. Abb. ĩ c. ad aures. supra de rest. & ĩ c. at si clerici. §. de adul. de lud. quia immo vr̃ multũ odiosa, cum ibi dispenset̃ cũ illegitime nato, vt possit ad ep̃atum promoueri, vt in prin. ibi colligit̃, per ea q̃ hñt in prædicto c. j. de fil. p̃sb. in 6. & quod voluit glos. in c. literas. s̃. de fi. præsb. ¶ Et quãuis illa dispensatio trahatur ad dispensationẽ, sine legitimationẽ, q̃ nõ reputat̃ odiosa, sed fauorabilis, vt per Pet. de Anch. consi. 428. incipiẽ. circa primũ. in prin. Dom. in c. 1. §. 1. de fil. presby. in 6. tñ cum agat̃ ibi de dispensatione, quæ trahit̃ ad legitimationẽ, non potest negari, quin odiosa sit, & non deberet extendi s̃m dictũ Host. Preterea, si extenditur ad legitimationẽ ea rõne, qa sit fauorabilis, hoc non est ex alio, nisi qa vr̃ eadẽ rõ, & ẽt maior, in legitimatione.

matione.ergo fit extensio a maioritate rõnis, ergo ꝯ Host. Cõfirm. ẽ hoc, qa li distinguit dispẽsatio odiosa. & fauorabilis, ergo daẽ itelligi, ꝙ variaẽ dispẽsatio rõne subiectę mãæ, ergo nõ vẽ, ꝙ sit aliqd ꝑcise speciale in dispẽsatione, sed potius dẽat cõsiderari subiecta materia, sup qua dispẽsatio fit. Præterea in c. per venerabilẽ. arguitur a simili in ner. per simile quoque, qd ergo eẽt fauorabile. in quo arguiẽ a simili, nedũ a maiori proportionabiliter, vẽ ꝙ saltẽ in materia odiosa a maiori dẽat ꝑcedere. Et hæc ex abundanti dicta sint, qa, ut dixi, logẽ ibi tex. ĩ dispẽsatione odiosa, q̃ extẽdiẽ, & ita vẽ ibi ꝯ Host. casus ineuitabilis. Non ob. qd in d. c. per uenerabilem, dum fit tale argumentum, fit allegatio partis, non decisio summi pontificis, vt qdã dñt, quia illa allegatio per Papã admittitur, & ẽm allegationem responsum fuisset, nisi aliud concurreret. ꝑ qd mouẽ Papa ibi ad determinandum ꝯriũ, vt aperte ex lr̃a colligitur. Non ob. quæ pro dicto Host. inducunt, quia nõ ꝑbãt. Primo tex. in c. 1. de fil. ꝑsby. in 6. qa loquitur de dispensatione. Nã fateor, ꝙ restringiẽ dispẽsatio, quia materia odiosa est, sed ꝑ hoc nõ inferẽ, ꝙ argm̃ a maiori nõ ꝑcedat, ꝑ rẽam cui licet, de reg. iu. in 6. cum aliis s̃. alleg. Nõ ob. tex. in c. fi. de transla. episc. quẽ Mod. inducunt, qa dispẽsatio ibi non trahitur ad illud, qd minus est, qa nõ est eadẽ rõ in minori dignitate, vt expresse text. dicit ibi, cum in maiori dignitate propter maiorẽ vtilitatẽ facilius potest dispensari. Secus ergo qñ esset eadẽ ratio, vel maior in minori dignitate, ꝑ supradicta, vt ibi à ꝯrio colligiẽ, ita ille tex. ĩ ꝯriũ retorqueẽ. Et ꝑ hoc rñdeẽ ad dictũ Io. An. ꝑ rẽã, q̃ a iure, & ꝙ licẽt sit cũ monaco dispẽsatũ ĩ curato, non vẽ sũ dispẽsatũ ĩ simplici bñficio, qa ĩ simplici nõ est eadẽ rõ, cũ in curato maior vẽ versari vtilitas ¶ Nõ ob. tex. ĩ c. cui de non sacerdotali qa alia rõne ibi tex. fundaẽ, qa mãdatũ dẽt diligeter seruari, nec agiẽ ibi de dispẽsatione. facit text. ĩ c. fi. de verb. sig. & no. ĩ c. cũ dilecta. s̃. de res. Et ẽm ꝑdicta saluari pt dictũ Hos. s. ꝙ ĩ minori nõ eẽt eadẽ rõ, vt dẽ in c. fi. de trãsla. episco. vel qñ ageretur de obseruatione mãdati, ꝑ ꝑdicta, licẽt hæc nõ vidcaẽ fuisse ĩtẽtio Hos. & Doc. ¶ In eadẽ gl. circa fi. qd Abb. hic di-

19 cit de domicilio clerici, appꝑbaẽ cõiter, † vt ĩ bñficiis, ĩ quo te-

a neẽ residere, sortiaẽ ibi domiciliũ. Secus si residẽtia nõ reqriẽ. & ita Inn. Ant. de Bu. & Abb. post alios ĩ c. ex ore, de priui. no. Bar. ĩ l. senatores. & ĩ l. oẽs q. ꝑ illũ tex. ibi, ĩ suis lar. ib. domicilii ꝯstituti, & pri⁹ logẽ de eccl̃ia C. de epis. & cle. & Ro. ĩ ꝯsil. 6. col. 2. in casu ꝑposito. cum cõcordantibus, vt late ĩ c. dilectus.

20 el 2. de res. in prima, & scda cõclusione. † Et notandũ est, ꝙ gl. hic dicit, clericũ posse hr̃e domiciliũ in pluribus locis, qñ ĩ diuersis epatibus hẽt bñficia, & idẽ gl. in c. 3. de temp. ordi. in vj. quod late prosequunẽ Mod. ꝑ plures ꝯclusiones in d. c. dilect⁹ Sed ad declarõnẽ ꝑdictorũ aduertẽdũ est. nã ẽm supradicta nõ vẽ verũ, ꝙ clericus in diuersis locis hñs bñficia, sortiatur vtrobique domiciliũ. Nã aut sunt simplicia, & nõ ꝯbẽ domiciliũ, vt supradictũ est. aut reqrũt residentiã, & cũ sit sup pluralitate dispẽsatũ, itellẽ & ĩ residẽtia. ut ꝑ gl. ĩ c. si qs in clero. 7. q. j. & in c. nõ põt. ĩ. eo. tit. in 6. ergo nõ sortiẽ ibi domiciliũ, qa rõne dispẽsationis reputantur bñficia, vt tenet Abb. hic circa fi. Sed ad hoc dicẽdũ, ꝙ ĩ diuersis bñficiorũ locis verũ est. ꝙ rõne beneficii nõ sortiatur qs domicilium. & ita ar. ꝑcedit, sed rõne residẽtiæ, qa ꝑpria volũtate clericus facit. Et ita intelligit, & declarat hãc cõclõnẽ d. Abb. in c. postulasti. in 3. col. de fo. comp. & sequunẽ Mod. ĩ d. c. dilectus. in 3. cõclu. Et ad hoc vẽ glo. in d. c. 3. de tẽp. ord. in vj. dũ alle. tex. in l. assumptio. §. iuris prudentibus. ff. ad muni. facit tex in c. 2. de sep. in 6. Hæc declarõ ĩ se uera est, vẽ tñ ꝑter intẽtionẽ gl. hic, & in locis s̃. alle. q̃ vñt cõsiderare ꝙ rõne bñficii in pluribus locis clerico acquiraẽ domicilũ. Nã attẽta hac declarõne bñficia nõ sunt ĩ aliqua ꝯsiderõne quo ad hoc, ex quo tota vis est in ꝯuersatione clerici, & sic in bñficiis eẽt idẽ dñm. Præterea, attẽta hac rõne, idẽ posset dici ĩ quolibet bñficio simplici, vt qs sortiaẽ domiciliu, si habi-

21 tet ibi, & cõuersetur. ¶ † Et tñ indistincte Doc. dñt, ꝙ pro bñficio simplici qs hẽt domiciliũ, ꝯ cõem ꝯclusionẽ, vt cõsiderat tex. in c. 3. de tẽp. ord. in 6. q̃ cõiter allegatur, vbi text. alternatiue dicit. in cuius diœcesi bñficiũ obtinet ecclesiasticũ, seu hẽt, licẽt alibi natus sit, domiciliũ in eadẽ. Cũ ergo ponatur dictio, vel, alternatiua inter ista duo, hẽre beneficiũ in loco, uel domiciliũ, datur intelligi, ꝙ diuersa sint, & habẽs bñficiũ, non sor-

22 tiatur domiciliũ. ¶ † Vnde ꝑ vlteriori declaratione dicamus, ꝙ in loco bñficii reqrẽtis residẽtiã domiciliũ acquiratur ratione bñficii, & hoc domiciliũ inuẽtum est a iure, sicut domici-

23 liũ vxoris in loco mariti, † vt dicit Bal. in l. ab eo. ad fi. C. quo, & qñ iu. & cãtur ex necessitate residẽdi, ẽm Inn. ĩ d. c. ex ore. Si veru sit beneficiũ simplex in quo residere qs non teneatur, & cessante ratione supradicta non acquiritur domiciliũ, & hoc

24 mõ ꝑcedit cõis dẽia q̃ Abb. hic facit. ¶ † Alio in respectu in loco bñficii simplicis uẽdicare qs domiciliũ pt, si volutariẽ ibi habitet, & adeo cõuersetur, vt cõstituat domiciliũ. iuxta no. ĩ c. ex parte B. de fo. compe. in l. ij. C. vbi sena. vel clari. Et hac rõne in pluribus locis si quis habet beneficia, etiam simplicia si æqualiter ibi cõuersetur, poterit habere domicilium in pluribus locis, d. l. assumptio. §. iuris prudẽtibus & in c. 2. de de sep. in vj. & ita declaratur gl. hic cũ aliis s̃. alleg. ẽm Abb. in d. c. postulasti. & gl. in c. 3. de tẽp. or. q̃ tñ declaratio vẽ præter intẽtionem gl. vt s. dixi. Et retenta hac conclusione nõ ob. tex. in d. c. 3. & vt s̃. in dixi, qa rñderi potest ꝙ illa diuersitas poniẽ inter genus & speciẽ, per ea quæ latius dixi in c. 3. s̃. e. vt dicamus, seu domicilium iti eadem, si aliter, q̃ per beneficium, de quo prius dixerat. Tale. n. domicilium, quod ratione beneficii acquiriẽ in clerico, est principalius. Ita inquit Inno. in d. c. ex ore. & dominus Abb. in præalleg. c. postulasti. in 2. col.

ADDITIO.

a Domicilium. Adde, ꝙ clericus in loco beneficii fit ipso iure ciuis, & terren⁹ ac comitatinus loci beneficii, & in eo sortitur domicilium, adeo ꝙ potest acquirere immobilia, non obstante statuto ꝙ forensis, & non subditus non possit acquirere. Io. Ba. Plo in consi. 108. incip. Iesus. nu. 44. edito in j. vol. cõsiliorum criminalium diuersorum Doctorum.

SVMMARIVM.

1 Impetrans tenetur facere mentionem de beneficio quod prius habet. Quid si solo nomine obtineat. nu. 2. Quid si nullum fructum perciperet. nu. 3. Quid de minimo. nu. 4.
5 Mandatum Papæ non est interpretandum, vt velit cum scãdalo prouidere, ideo in tali mandato superſedendum est.
6 Mandatum Papæ iniustum non est statim exequendum.
7 Pœna insolita, si mandetur imponi, superſedendum est.
8 Papę mandanti aliquid non obstante scandalo, an sit parendum, & qñ. num. 9.
10 Scandali definitio.
11 Scandali ratione non solum prouisio facienda impeditur, sed facta reuocatur.
12 Electio cassatur, si ex ea in populo scandalum oritur.
13 Scandali ratione prælatus priuari potest beneficio.
14 Papa deponi potest ratione scandali.
15 Intell. c. scandalizauerit. de reg. iur. in antiq.

CVm teneamur. ¶ Ad mãdatũ Papæ nõ teneẽ qs prouidere illi, q bñficiũ tacuit in literis, nel cui sine scandalo ꝑuideri nõ pt. ¶ † Primo no. ꝙ ipetrãs sup ꝑuisiõe bñ-

1 ficii. tenetur de beneficio quod prius habet, facere

2 mẽtionem. † & hoc verum est, si cum effectu habet beneficiũ, secus si solo nomine. Ita Bald. per illum tex. in l. si is, qui tres. §. cum qui. ff. de excu. tu. pro quo bene facit tex. in c. si tibi cõcesso. infra eo. in 6. Hoc tamen dictum non transit sine dubio, quia licẽt solo nomine quis habeat beneficiũ, si tñ est intitulatus in tali bñficio, vẽ ꝙ debeat de eo mentionẽ facere, quia negari non põt. quin iste esset pluralis in bñficijs, quæ pluralitas pluribus ex rõnibus à canonibus reprobaẽ in c. proxi. s̃. eod. & non ita de facili Papa fecisset ꝑuisionem de alio bñficio. ergo hoc debuit exprimi, ẽm regulã, quæ poniẽ in c. postulasti. s̃. de

3 de res. nec dẽ eẽ in ꝯsiderõne, ꝙ ali⁹ hẽat redditus bñficij. † Nã si qs acceptaret bñficiũ, ex quo null⁹ fruct⁹ perciperetur, deberet tñ in ĩpetratione alterius bñficij de tali mẽtionẽ facere, cũ iura

4 hoc gñaliter dicant, † & qa ẽt de minimo bñficio deber mẽtio hẽri, c. si motu ꝑprio. ĩ. eo. in 6. ergo daẽ itelligi, ꝙ nõ ꝯsideraẽ vtilitas, sed sm̃ pluralitas, & maxime si eẽt necessaria residẽtia, ꝑ ea, q̃ hñr in c. nõnulli. s̃. de cle. nõ resi. ¶ Nõ ob. tex. in c. si tibi. qa loqtur q̃tũ ad pœnã. c. de multa. ĩ. eo. ĩ qua reqritur, ꝙ quis plenã ĩ bñficij possessionẽ ꝯsequaẽ. Sec⁹ q̃tũ ad hoc vt impetratio dicaẽ surreptitia, & ita illũ tex. declarat Do. ad aliud ꝑpositũ, & referũt Mod. in c. nr̃a. s̃. de rescri. Et qñ de bñficio, vel aliquo priori iure dẽat mẽtio fieri, late Mod. in c. postulasti & in

5 c. nr̃a. s̃. de res. ¶ † Scdo no. ꝙ non vẽ esse de intẽtione summi Pontificis, velle alicui cũ scandalo ꝑuidere. iõ in tali mãdato supsedẽdum est, vt hic ꝑ d. Abb. de quo in gl. aliqd dicã. Sic ẽt si aliás mãdatũ iniustũ videretur, supsederi dẽt. gl. no. in Auct.

6 de man. prin. §. deinde cõpetens. in ver. nunciãs. arguit ꝑlatos, q statim mandatũ Papæ, licẽt iniustũ, exequũtur. Et per illã gl.

7 plura tradũt Mod. in c. si qñ. s̃. de res. † quorũ dictis adde sing. tex. in l. si vẽdicari. C. de pœn. vbi si pœnã insolitã pro delicto mandat imponi Imperator. aliquot diebus supersedere iudex

8 debet, & hæc in dubio ꝑcedunt. ¶ † Quid aũt si Papa ꝑcise aliqd fieri nõ ob. scandalo mandauit, an tunc ei parẽdũ sit Abb. hic ex pluribus ꝯcludit ꝙ nõ. Idẽ in c. significauit. s̃. de offi. ord. & in c. ꝙ sup his. de maio. & obe. Et illa ꝯclusio declaraẽ duobus modis Primo, vt procedat, qñ mandatum continet peccatum, ꝑut d. Abb. loquitur. facit tex. 11. q. 3. c. si dominus. ĩ c. Iulianus. in c. non semp. & 8. dist. in c. quæ ꝯ. secus si non immineat peccatum, quia tunc mandato eius omnino parẽdũ erit licet valde durum videatur, vt 19. dist. c. in memoriam. ibi. & l. cet vix ferendum ab illa sancta sede imponatur iugũ. no. Hosti & ibi Abb. in c. cum parati. in 2. col. de app. idem Host. & Abb.

9 in fi. eo in c. proposuit. de cõce. ꝑbẽ. † Secundo qñ eẽt tale peccatum, in quo haberet Papa potestatem dispẽsandi, quia tunc semper

semp parẽdũ erit, vt no. Abb. in d. c. si qñ. de test. ubi reliqua per Mod. ¶ †In gl. pe. primo diffinitionẽ scãdali ponit Arc. ĩ c. prima actione. de pœn. dist. j. Car. in cle j. de offic. ordi in 2. colum. ¶ †Et circa istam gl. notandum est, φ rõne scandali non solũ prouisio fieri impedit. vt hic, sed ẽt illa, q̃ iã facta est, reuocat. gloss. notabilis, 42. dist. c. 2. in gl. j. † quæ dicit circa medium, cassandam esse electionẽ, si ex ea in populo scãdalum oriat. Facit, quod singulariter voluit Inn. in c. nisi cum pridem. s. de renũ. †qđ pp scandalum imminẽs licite priuari potest prælatus bñficio, quod dictum cõiter approbatur, & Abb. sequitur in c. q̃situm. j. de rerum permu. vbi alleg. Feder. de permu. benefi. q. 25. ¶ †Vltimo nõ omino gl. singularẽ in c. si Papa. 40 dist. q̃ uoluit Papam deponi posse ratione scandali. quã pro singulari Abb. sequitur in c. significasti. in gl. 2. de elect. & hæc de pluribus suf cit retulisse. † Ex quibus declaratio colligitur ad id. qđ dr in c. qui scãdalizauerit. j. de re. iur. veritatẽ non esse relinquendam pp aliquod scandalum, nam nõ procedit ille tex. in ueritate iuris propositiui, per supradicta, prout illum tex. declarat Card. & Imo post antiquos io cle. j de immuni. eccle. & glo. in d. c. q scandalizauerit. ad quem tex. vlt. notãdũ est, φ procedit ĩ iudice cuius præcipuũ est indagare veritatem. 30. q. v. c. iudicantẽ. secus est io priuato q propter scandalum veritatem omnẽ supprimere potest, vt notabiliter dicit Inn. in c. officii. de pœ. & re.

S V M M A R I V M.

1. *Plures ecclesias obtinens alter vnel gere, alteram dimittere debet.*
2. *Archidiaconus potest de iure speciali habere ius instituendi.*
3. *Præscribens potestatem instituendi non potest destituere.*
4. *Spoliatus à iudice an, & quando restituatur. nu. 5.*
6. *Excommunicari quis non potest pro contumacia qualibet. nu. 7.*
   Non tamen pro leuibus culpis. nu. 6.
8. *Appellatio, omisso medio, valet vi cõsuetudinis, quid ea circumscripta. vide n. 14.*
9. *Consuetudo non operatur in his quæ sunt de substantia appellationis.*
   Nec ualet, quod de officiali ad episcopum appelletur. nu. 10.
11. *Suspecto causam committere nõ potest princeps, etiam de plenitudine potestatis.*
12. *Consuetudo non habenti iurisdictionem illam tribuit.*
13. *Maior, & minor diuersis respectibus quis reputari potest.*
15. *Processus est nullus appellationis interpositę omisso medio.*

REferente. ¶ †Habẽs plures ecclesias alterã eligere, & alterã dimittere compellit. ¶ †Primo no. archidiaconũ & sic minorẽ, id est, inferiorẽ epõ, posse de iure spãli hẽre ius instituẽdi, vt per Abb. hic. Idẽ no. Abb. p illũ tex. in c. auditis, in quarto notabili. s. de in inte. rest. in c. auditis, in 5 notabili s. de pręscr. Car. io cle. 2. in 6. q. de re. ecc. nõ alie. Illud circa hoc notãdũ est, φ ista acqsitio, q̃ fit p ĩferiores p̃latos ꝯ epm. aliquo spãli iure, odiosa est, & iõ restringit. Vñ q p̃scribit [a] ptãtẽ † instituẽdi, nõ vr hẽre ptãtẽ destituẽdi. notabile est dictũ Host in c. cũ ex iniũcto. ĩ prin. j de hære. vbi Abb. & alii sequunt. facit gl. no. ĩ regula prima, de reg. iu. in 6. qđ verũ intellr, qñ ista acqsitio venit in derogationẽ iuris ordinarii, vel alterius, q in quasi possessione repe sit. Secus in alio nõ possi jẽte. qa tũc talis acquisitio ampliat, & de vno casu ad aliũ porrigit. Ita notabiliter voluit Inn & ibi Abb in gl. fi. in c. dilectus j de capel. mo. no hoc Abb in c. fi. io no de præscriptio. & in c. primo, per illũ tex j. de reli. do. in uer. vlt tene mẽti. faciunt quæ Ale. scribit in cõsi. 687 curso. co. pen. lib. j. ¶ †No. tex. hic, φ spoliatus [b] à iudice, ẽt ante oĩa restituit, nã archidiaconus erat iudex, q spoliauit, vt dr: & spoliatus fuit restitutus; qđ vr ꝯ gl. notabilẽ 7. q. 1. in c. pñtiũ. in glos. fin. † quæ dicit spoliatum a iudice non habere restitutionem, ut not. Abb. in c. dilectus el j. s de res. & in c. si constiterit. in glos. 1. de accu. Sed illa gl. intelligit, qñ iudex ordinario ordine procedit. Secus si abrupto extra iudiciũ aliquem spoliauit. nam tunc taliter spoliatus in primis debet restitui. & ita videtur tex. notabilis hic. ad idem tex in c conquerẽte. ubi no. Abb. s. de rest. spol. §. qñ facienda in prin ¶ †Tertio oo. φ pro cõtumacia qs excõicari põt q̃uis et pro leuibus culpis nõ sit qs excõicãdus. 2. q. 3. in c. epi, & in c nullus. †Tñ q̃libet contumacia excõicatione digna reputatur. gl. singularis in c. duo sunt. in ver. videat xcvj. dist. de quo no. Abb. in c. j. de iudiciis. in c. accedens. el primo, vt lite non contesta. ¶ †In glo. 2. ad fi. notãdum est, φ valet appellatio omisso medio, rõne cõsuetudinis. & probat hoc in c. Romana. § j. de appel lib. vj. Secus fm Abba. hic, in his, q̃ sunt de substantia appellationis, † qa non valeret cõsuetudo, puta, φ ad minorẽ, vel parem appelletur. glo. notabilis per illũ text. in c. 2. de consue. in 6. in uer. officiali. & illa gl cõiter approbat. & tradunt Mod. in rub. de appel. in col. 2. Sed circa illam glos. aduerte dum ęquiparat parem iudicem minori. Nam immo vr, φ potius maiori æquiparet. Ad hoc tex. in simili in l. j. §. si quis ergo. ff. de appel. ubi si appellat ad minorem iudicem, vel parem per errorẽ, nõ nocet error. Secus si ad minorem. qa error nocebit. ergo idẽ dicendum est de pari iudice, quod de maiori. Non ob. tex. in d. c. 2. de cõsue. qa qđ dicit gl. ibi nullo mõ probat. †Nã nõ valet ꝯsuetudo, φ de officiali ad epm appellet, qa est idẽ tribunal. Et nõ valet ꝯsuetudo φ ab eodem ad seipsum appellet, qa dẽt esse distinctio p̃sonarũ inter illũ à quo, & inter illũ ad quẽ appellat, ar. c. fi. de inst. & in c. debit̃i. de bapt ĩ l. 2. ff. de stip ser. Et qa cẽt valde suspectus ĩ cã applonis ille idẽ q in cã principali iudicauit, merito nõ valet talis ꝯsuetudo, d. c. 2. qa periculosum est corã suspecto iudice litigat. c. cũ inter. s. de exce. & 3. q. 5. qđ suspecti. † Adeo φ nec princeps põt de plenitudine ptãtis cãm suspecto cõmittere, vt no. Abb. io d. c. cũ inter. & in c. ad ea. p gl. ibi. s. de rescr. Sed remota suspicione, φ nõ valeat ꝯsuetudo, vt appellet ẽt ad minorẽ, ibi ñ dr. & nihil vr repugnare quo minus valeat. ¶ †Nã videmus, φ ꝯsuetudo nõ hñti aliquã iurisdictionẽ, illã tribuit, in c. cũ ꝯtingat. de fo. cõp. & 9 q. 3. in c. cõquestus. φ mulier, cui iudicãdi munus interdr, vt in l. 2. de re. iur. a ꝯsuetudine tñ recipiat iurisdõnẽ, vt est casus in c. dilecti. s. de arb ergo a fortiori minorẽ iudicẽ habilitare poterit ꝯsuetudo, vt in cã applonis cõpetẽs efficiat. Nõ ob. φ ad maiorẽ iudicẽ applo dẽt fieri, qa hoc a iure positiuo inductũ est, cui põt p ꝯsuetudinẽ derogari. c. fi. s. de ꝯsue. c. 3. e. ti ĩ 6. & io l. de q̃bus. ff de legi. ¶ Scđo rñdet, φ si appellatio deferatur ad minorẽ, vel parẽ, respũ istius applonis reputatur † maior: nã põt qs uno respũ, vt minor, & alio respũ ut maior cõsiderari, vt p gl. Bar. & alios ĩ l. j. §. si qs. de appel. & ita hoc Pisis inoleuit cõsuetudo, qa de capitaneo, q maior hic hr. ad potestatẽ appellatur ¶ Subiicit Abb hic, φ illud qđ de cõsuetudine dictũ est, quo ad tex. nr̃o diuinationẽ cõtinet, † & iõ remota cõsuetudine concludit, φ de iure cõi ualet appellatio interposita omisso medio, si nõ opponat. alleg gl. approbatã cõiter in c. dilecti. in versi. appellationẽ. s. de appe. vbi Mod. Perusini post alios ita concludunt. Et hoc mõ declaro tex. pcedere hic, qa hic nõ apparet talẽ hmõi appellationem oppositam fuisse, icẽt oẽs ita cõiter dicãt. Reperio tñ Bar. in l. 1. §. qs in appellatione. ff de appe. dũ rñdet ad l. si p errorẽ ff. de iurisd. om. iu. volẽtẽ † φ interposita appellatione, omisso medio, pcessus sit ipso iure nullus. & pro eius dicto bene facit tex. io l. Imperatores. ff. de appel. ibi dum inquit, si ad Imperatorem omisso medio appelletur, non recte ad Imperatorem appellatum, ideoque ad præsidem remitti deberet. a communi tamen opinione recedendum non est. Et reliqua per Moder. in d. c. dilecti.

ADDITIONES.

a ¶Præscribit. Vide eundem Dec. ĩ de app. c. dilectis. nu. 2.

b ¶Spoliatus à iudice ante omnia restituitur, vt per D. c. h. c. adde, φ contra Regem, & iudicem spoliantem de facto, p potest iurari in litem, Io. Bap. Plot. in l. si quando, nu. 630. versi 22 v C. vnde vi.

S V M M A R I V M.

1. *Præbenda, & dignitates non debent diuidi, neque etiam permutari.*
2. *Minimum, an sit considerandum. quid in materia odiosa, & pœnali, vel in statuto, nu. 6.*
3. *Minor restituitur ad lucrum.*
5. *Minus dicitur etiam in minimo.*
7. *Statutum de falsificante monetam, non habet locum in vili.*
8. *Alienare prohibitus an, & quando alienando minimum priuetur.*
9. *Præbenda duplex est, vna temporalis, alia spiritualis.*
10. *Præbenda ius spirituale appellatur, & ibi de ueritate, & nu. 11.*
12. *Canon certus vno vacante, si duo recipiantur, ius multiplicatur.*
13. *Præbenda uacante si duo recipiantur, an diuidatur si sufficere possit duobus.*
14. *Præbenda solo animo diuidi non potest.*

MAioribus. †Præbendæ, & dignitates non debent diuidi nec ẽt permutari. h. d. ¶ †No. hic ꝯsiderari, qđ minimũ ẽ, Bar. & alii ĩ l. proprietarius. in prin. ff. de dã. infe. Mã est brocardica, ut dicit Anto. de Bu. in c. si proponentis. s. de rescr. ex pluribus tñ quæ dici possunt, duo tantũ notanda sunt. ¶ †Primũ, ad intellectũ l. scio ff. de in inte. rest. p quã oẽs cõiter dñt, φ p modico dãno nõ datur restit. in inte. nam simpliciter hoc non est uerũ, qñ ille tex. procedit eo casu quo per restitutionẽ in minimo damno recederet a ꝯtũ maioris summæ, & quãtitatis. Secus ergo in minimo dãno, per quod nõ fieret maioris summæ p̃iudiciũ, puta, in re de se minima, qa tunc vr restitutio cõpetere. Ita a ꝯtrio sensu colligit in præallc. l. scio. quã ita intelligunt ibi And. Sic. Alb. de Ros. qui pro ista conclusio. arguit, quia minor † ad lucrum restituitur, in d. l. deniq; §. si qd minori. in l. & sinc. in prin. & §. j. ff. de minor. ergo a fortiori in dãno debet restitui, argumẽto l. fi. § licẽtiã. C. de iure delibe. & io l. j. C. de codi. Hoc arg satisfaceret, si in lucro minimo restitutio cõcederet, φ Alb. nõ pbat. Sed p ista cõclusione alleg. tex. in l minoribus 25. an. ff. de min. vbi dicit, φ minoribus succurrit nõ solum. cũ de bonis eorũ minuitur. † Nota illud uerbũ. minuitur, qđ ẽt in minimo verificat. l. si seruum §. ait prætor. ubi Bar. ff. de acq. hęr. & qđ voluit gl. notabilis io cle. 1. uersi. aut eorum parte. de fo. cõpe. & sic ut ibi tex. q pro minimo dãno restõ concedat. & φ dictus intellectus l. scio. vr fuisse de intentione Bar. ibi. ¶ †Scđo notãdũ est, φ in materia odiosa. & pœnali, & in statuto, φ stricte interpretatur, non ur esse in consi-

de-

deratione, qđ minimū est. Et ideo statutū de uulnere, non hēt 7 locū in uulnusculo, vt p Bal. in l. fi. C. de ædil. edic. ¶ † Et statutū de falsificāte monetā, non hēt locū in vili moneta, & minima, ᵃ Alc. hoc probat in consi. ciiii. in 3. volu. statutū loquens, q si quis falsificauerit. circa fi. lib. 3. & quod uoluit Bald. in auc. sed iam necesse. in gl. magna. C. de dona. ante nupt. quod cōsideraf ex pluribus q̃ habentur late in tract. de debi. fug. in tertia prīcipali qōne. Preterea ꝯclō vř ꝑcedere, nisi pena dēret ꝯmittit ī euētū ꝯdōnis, nā tūc ꝯsideraf, qđ minimū est, qa ꝯdō est ī individua. ¶ † Et ita ꝑcedit, qđ voluit Ange. ī cōsi. 168. ex isto dubio. ī 8 scđo dubio. vbi concludit, quod priuatus si alienauerit, alienādo rem, licet minimā, in pęnā incidit. facit, quod uoluit Bal. ī rub. de ꝯhen emp. in x. q. & gl. in l. res bona fide. ff. de cōtrahen. emp. Spe. in ti. de loca. § nūc aliqua. ver. 2. Bart. & Doc. in auc. 9 q tē. C. de sacrosan. eccl. ¶ † In gl. 1. dū Ab. cōcludit circa fin. duplicem esse præbēdā, vna tpalis, q̃ est separata a canonicatu, de qua loqf in c. cū M. de constitu. alia spūalis, quādo cum canonicatu cōiūgif, de qua intelligif dictū Inn. hic, & ꝑbaf hoc expresse in c. dilecto. ĵ eo. vbi Abb. īducit illū tex. quia in princ. renūciauit quis præbendę. deinde dř in ver. ꝑcurator tuus. q ad vnicum ius spūale, qđ vacabat, &c. ¶ † Et sic referēdo illa verba, 10 principiū expresse colligif, q p̄bēda ius spūale appellaf. & ista est cōis declarō, q̃ idē Ab. ēt tradit ī d. c. cū M. co. 5. in gl. ī uer. canonicos & in c. dilecto. ĵ. eo. in 5. no. Car. in cle. fi. eod. tit. q. 7. vbi ēt Imo. in ver. quæro quotuplex sit. & Rom. ī ꝯsi. 118. præsens consultatio. Considerandū tū est, q licēt Abb. & Doc. præcipuū faciāt fundm̄ ī d. c. dilecto. īducēdo, vt s̄ ille tex. nō multum facit. nā q præbenda coniuncta cum canonicatu dicatur spiritualis iuris cēsura, verū vř ea rōne, qa adhæret canonicæ, q̃ spūalis est, & idē iudicatur de adhærentibus. l. q̃ religiosis. ff. de rei ven. c. translato. de const. c. quāto. de iud. Non enim in c. dilecto. præbenda appellatur ius spūale, sed canonicatus. erat enim ibi certus p̄bendarum, & canonicorū numerus, vt colligitur in d. c. ĵ. § preterea, & circa fin. expresse dicitur ibi, cū in ī recenti ecclesia certus sit præbendarū numerus. dū ergo in prin. dř, q Cellerarius assignauit præbendam, quæ vacabat, & canonicatus cū ea. Dū ergo in § prætcrea. in uer. procurator. dř q ad vnicū ius spūale, qđ uacabat, &c. tex. loqř respū canonicatus, q bn dř esse ius spūale. Sed pro dicto Abb. multū facere vř tex. in dicto ver. nam si duo vnicā p̄bendā habent. vbi rōnem adducit, quæ p̄bendæ tm̄ cōgruit. ergo in dicto uer. vř tm̄ loq de p̄benda vt dictū correspōdeat rōni. Sed dic, q ex quo de canonicatu. in prin. loqř, vt s̄. dixi. qa erat certus numerus canonicorū, & erant connexę canonicatibus, ꝑut ēt Abb. fatetur, nō attēdif, q in propositione casus rō assignata præbendæ videatur competere, ad hoc tex. notabilis in l. regula. §. & licet. ff. de iur. & fac. igno. Scdo dictū Abba. melius vř ꝑbari in alio ver. præterea. ad finem ibi, eo q huiusmodi ius spirituale diuidi, seu cōmutari nequeat inter eos. Nā hoc, qđ dř de diuisione vř cōuenire p̄bēdę, non canonicatui, sed dic, q ex quo loquif negatiuè, bene ēt adaptatur canonicatui, nā verū est dicere, q canonicatus diuidi non pōt. Et q de canonicatu loquatur, suadef, qa ibi in ver. in ecclesia tū, vbi sunt verba supradicta, aduersatur præcedēti uer. ī quo loqř de canonicatu, & patet ibi, ī canonicū ꝯs posset assumi. Vn illa verba sequuntur ibi, vno individuo iure vacante. duo simul eligi non possunt ad illud, q huiusmodi ius spūale, &c. oīa illa de canonicatu ītelligo, vt aduersenf ꝑcedentibus. Comprobo, qa si de præbenda loq uoluisset, dixisset vacante præbēda, vt s̄. loqř in uer. præterea ibi, etiam nulla vacante, & sic in genere fœminino loquitur. Et sic illa verba, pro vno indiuiduo iure, &c. intelliguntur de præbēda, quæ est cōiuncta cum canonicatu, & etiam rōne canonicatus ius spirituale appellatur. Facit tex. etiam ibi, dum inquit, q̃ determinatū habet numerum prębendarū, & vno indiuiduo iure vacante, nō dixisset vna vacante, ut s̄. dixit in fœminino genere. & comprobatur hoc ex his quæ sequuntur ibi in uerū. q̃q̃ augmentare valeat numerū p̄bendatū, qđdā ius spūale de nouo creādo nā clarū est hic, q illa uerba, & quoddā ius spirituale, de canonicatu intelliguntur, qa de p̄bendis speciale facit mentionem. ita ergo s̄. debet intelligi, qa vna pars per aliā declaratur, l. qui filiabus. ff. de leg. 1. l. vtrum. ff. de peti. hæredit. Imo ibi ponitur copula inter ius spirituale, & p̄bendā, ibi numerum præbendarum, & quoddam ius, & copula inter diuersa ponitur, vt per glo. in rubri. ff. de iu. & fac. igno. † Ergo p̄benda nō dicitur immediate esse ius spirituale, nisi ratione con- 11 nexitatis, ut supra dixi, licèt cōtrarium uelint. ¶ † Vltimo no- 12 tandū est dictum Inno. qđ Ab. hic post alios sequtur, dum facit differentiā, & cōcludit, q si vacante vno canonicatu, duo recipiunf. ius multiplicaf, & augetur numerus canonicorū. Secus in p̄benda, ad q̃ si duo recipiuntur, non vř facta diuisio, qa facto opus est, vt latius hic Ab. dicit, & idē tradit in c. dilecto. in gl. in ver. augmentare. ĵ. eo. & in c. cum M. in gl. 3. de constit. Et de præbenda est tex. in c. tuæ. ĵ. eo q̃ ibi Ab. ponderauit in ĵ. no. & sic simpliciter transeunt Docto. ¶ Sed circa illud, q de præbendis dř, aduertendum est: considero enim duos casus. primus est, qn̄ præbenda duobus non sufficit, & isto casu verissimum vř dictum Inn. nō ea rōne, q̃ adducit, sed alia, qa p̄benda diuideref. & ita tex. in d. c. tuæ, quē Ab. ibi pro Innoc. notauit 13 ad hoc. ¶ † Secundus, qn̄ præbenda duobus esset sufficiens, & tunc non vř verū dictū Inn. qa ex quo duo ꝯstituunf canonici, nihil obstat, quominus prębenda pinguis cōiter duobus acquiratur. ar. l. si pluribus. in prin. ff. de leg. 1. l. duobus. ff. de leg. 1. nā isto casu diuisio fieri potest. in c. uacante. in fi. ĵ. eo. & per hoc tex. in c. dilecto. in uer. procurator tuus. vbi prohibetur diuisio, eo q prębenda non sufficit. ergo si præbenda esset sufficiens, videtur facta diuisio si duo recipiuntur, & ita vř velle d. Abb. in d. c. tuę. circa fin. ad hoc est gloss. in d. c. dilecto. in uersic. augmentare. in fi. Sed contra hanc conclusionem facit, quia plura necessaria sunt. ut de una prębenda efficiātur duę, uoluntas constituentis, consensus capituli, & causa rationabilis, ut probatur in c. uacante. in prin. & in fin prout Abb. illum tex. in 3. no. deducit. ĵ. eo. Sed retenta prędicta cōclusione, quę probabilis videtur, dicendum est, q hic concurrit uolūtas cōstituentis, ex quo duo recipiuntur, & fructus suppetunt, & ista duo uidentur sufficere per supradicta. Ad tex. in d. c. vacante, dico, q non probatur ibi illud, quod Abb. dicit. Nam quod in prin. dř de consensu capituli, nō loquitur respectu diuisionis prębendę, sed respectu receptionis canonicorum. ibi, de consensu capituli tui duos canonicos assumpsisti. Non obst. quod dř ibi de rationabili causa, quę copulatiue requiritur cum fructuum abundantia, prout dicit d. Abb. qa ius procedit incipiēdo a ratione. nam sola ratio forte penuria. s. clericorum non sufficit, ut prębenda diuidatur. sed ultra hoc requiritur, ut fructus suppetāt. & ita tex. ibi ꝑcedit, & copula uerificaf in qua Abb. facit fundm̄. Sed incipiēdo a pinguedine p̄bēdæ sine alia rōne humana, sola illa cā sufficit, vt p̄bēda diuidaf in duas, qa nō resultat diuisio p̄bēdarū, si fiat multiplicatio præbēdarū, q̃ nō ꝑhibef, & hoc casu loqf copulatiue tex. ī c. vacāte. Pro ista dřia facit, qđ in simili hř in l. 3. § in admittēda. in l. quēadmo- 14 dū. ff. de acq. pos. Et īhærēdo huic qōni nō ob rō Inno. † dū inqt, q diuisio nō pōt fieri solo aīo in p̄bēda, sed factū reqrif, qa hoc verū est in diuisione facti, ut ptes ad oculum distinguanf, sed p hoc nō impedif diuisio quo ad effectū iuris. quo minus valeat receptio ēt respū p̄bēdæ, q̃ duobus sufficit, p supradicta. Ad id vero, q de canonicatu Inn. dicit, q si vno vacāte, duo recipiuntur, multiplicatur ius, & numerus canonicorū augetur, hoc dictū ꝑcedit sm̄ Inn. in col. pe. qn̄ duo simpliciter recipiun- b tur. Et ita Abb. & alii loquuntur hic. Secus si expresse ᵇ ad vnū canonicatū duo recipiuntur, quia tunc nō vř recipiēs velle numerū augere, & idē dicit d. Abba. in ꝑallegato c. dilecto. ĵ eod. ¶ † Hęc limitatio vř oīno dubitabilis, quia si aliter nō ꝯstat de mēte recipiētus, debet in dubio fieri interpretatio vt actus ualeat, l. quoties. ff. de rebus dubiis, c. nisi essent. ĵ. e. vnde qn̄ duo ad vnum canonicatum recipiuntur, illud verbum, vnū, referri potest ad illud, quod erat tpe receptionis, nō tn̄ per hoc tollitur quin facta receptione duorum alteretur nunc status ecclesiæ, & numerus augeatur, ex quo duo recipiuntur, ut actus effectum sortiatur. de quo latius dicam in d. c. dilecto. vbi ad intellectū illius capituli melius cadit. Et hæc sufficiāt pro nunc.

ADDITIONES.

a Minima. Adde Ant. Corse. in trac. de minimis. & limitat in singulari in uersi. Effusio. Ale. in cōsi. 104. in fi. lib. 3. Dec. in auc. qui rē, nu. xix. C. de sacrosan. ecc. ¶ Adde, quòd statutum loquens contra comburentē domū, nō habet locū i domuncula; & statutum, quod maleficia denuncientur non procedit in vulnusculo, nec in paruo maleficio, & statutū, quòd forensis non acqrat, nō habet locū in prędiolo per eū acquisito. Io. Bap. Plo. ī cōsi. 108. incip. Iclus. nu. 72. 73. & 74. quod extat in 1. vol. consiliorum criminalium diuersorum Docto.

b Expresse. Et sic non valet receptio. nec electio.

SUMMARIUM.

1 *Promissio præbendæ vacaturæ recepto in canonicum cui de iure debetur, valet.*
2 *Promissa seruanda sunt.*
3 *Princeps ex contractu obligatur.*
4 *Ius dandi uocem interessendi in templo, causatur ratione canonicatus non præbendæ.*
5 *Vocem non habet qui canonicus non est.*
6 *Libertate uti debent prælati.*
7 *Beneficium conferre libertatis est.*
8 *Collatio beneficij dicitur donatio.*
9 *Beneficium collatum prætextu ingratitudinis non reuocatur.*
10 *Præbenda promissa recepto in canonicum, debetur ratione receptionis, non promissionis.*
11 *Simonia non committitur si promittatur quod tacitè inest pro re spirituali.*
12 *Receptus auctoritate populi, an habeat ius effectum sicut a Papa.*
13 *Prębenda uacans, an afficiatur, si quis sit receptus a capitulo ad mandatum Papę.*
14 *Mentio, an debeat fieri in literis de recepto auctoritate capituli.*

Relatum

13 *Religio maior appellatur, ad quam transitus permittitur.*
14 *Consuetudo vigens Romæ, vbique seruari debet.*
15 *Ecclesia status antiquus immutari non potest à religiosis, quamuis ecclesia monachis quo ad temporalia subijciatur.*
16 *Auaritia multum detestatur.*
17 *Prælatus inferior licèt ecclesiam subiectam habeat in temporalibus, eam tamen diuidere non potest, sed ad episcopum hoc pertinet.*
18 *Pensio augeri quando debeat auctis facultatibus.*
19 *Gabella augetur aucto Comitatu, quamuis sit vendita.*
20 *Episcopus potest diuisionem facere ex causa iusta non obstante contradictione clericorum.*
21 *Episcopus cogitur consentire pro recursu ad superiorem.*
22 *Prohibitio episcopi sine causa, quare non habeatur pro consensu.*
23 *Auctoritas formaliter interuenire debet.*
24 *Statuta quòd mulier non obligetur sine consensu propinquorum, si ipsi sine causa recusent, coguntur à superiore consentire.*

AVaritiæ. Religiosi ecclesiarũ suarũ redditus minuere non pñt rõne portionis, q̃ debef rectori, vel vicario, nec parochias diuidere. ¶ †Primo no. ibi, ea epigrammate siue subscriptione huius c. ꝙ canonici ꝑponũtur monachis, ex eo ꝙ prius nominati sunt, & ſm Ab. antiquum hoc procedit, qa de vitio auaritiæ reprehenduntur: nam in actu qui damnanf, digniores posteriori loco nominãtur. Ad idẽ tex. in c. de regularibus. ĩ. de simo. secus est in actu laudabili q cõmendaf, † qa à dignioribus inchoaf. & tũc monachi ꝑferunf, vt colligitur in c. Deus qui. ſ. de vi. & hone. cle. & in c. 2. de supplen. negl. ꝑla. & in rub. ĩ. de sta. mo. facit tex. in c. perniciosam. 17. q. 2. vbi regula sancti Benedicti, ꝑterea sancti Augusti. nominaf. Et ex hac priori nominatione maior dignitas arguif. & prærogatiua accipif in ꝓcessionibus. Ita arguit gl. 96. dist. c. bñ qdẽ. in ver. Mediolan. ꝓ Archieꝑo nr̃o Mediolanẽ ꝯ Rauẽnatem, & gl. in c. quorũdã. in ver. ꝑdictorũ delictorũ, de elec. in 6. † Et ꝙ monachi ꝑferanf canonicis regularibus, vr̃ opi. cõis, q̃ Card. Imo. & Ab. hic sequunf, & Do. in terminis hoc dicit ĩ c. eps, in 17. dis. in 3. col. ꝓut eũ ita trãseũtes Mod. referũt in rubr. ſ. de main. & obe. col. 6. Quãuis ista cõis opi. videaf prima facie: tñ dubitatẽ facit, qa ꝑdictũ fundamẽtũ de priori nominatione, in qua ꝑcisè fundaf ista cõcl̃o, nõ vr̃ cõcludẽs. nõ. n. mihi cõsonat, ꝙ ex priori nominatione, q̃ in alia mã reperif, ad ꝑrogatiuã ꝑlationis inferaf, sed ꝑrogatiua in eo casu dẽt considerari, in quo prior nõiatio fit; Grã exẽpli, in l. quoties, ff. de vsufru. si duobus relinquif vsusfructus alternis annis, primo noĩatus incipit hẽre vsumfructũ, qa magis dilectus vr̃. ¶ † Et ideo si vni simplici clerico, & eꝑo, alternis annis relinquereť vsusfructus, clarum est, ꝙ clerico prius nominato, ſm illũ tex. in primis deberet: & tñ absurdum esset dicere, ꝙ clericus dignior esset eꝑo, qa ibi in primis noĩatus sit. Sic ẽt induci pt tex. in l. gñalr̃. §. si qdẽ. ff. de fideicõ. liber. & in c. pen. de elec. in 6. cũ si. nã tale arg. ꝓcederet, si in mã ꝑlationis fieret prior noĩatio, quo casu nõ loquuntur iura q̃ ſ. adducunf. Hic. n. dũ prius noĩanf canonici, q̃ monachi, bñ vr̃ ꝓbari, ꝙ eorũ maior cẽt audacia, & ipsi in primis reprehẽsione digni forẽt. sic in c. de regularib. ĩ. de simo. & ita tn̄ d. c. eius. qui. cũ alijs alleg. ꝯsiderari potest ꝑrogatiua in materia ĩ qua loquunf. sed ꝙ ex hoc inferaf ad ꝑlationẽ, vt Doct. dñt, non ꝯsonat, rõne supra dicta. nã ea diuersis nõ fit illatio. l. si. ff. de calũ. & l. Papinianus exuli. ff. de mino. ¶ † Præterea, ꝙ tale arg. nõ ꝓcedat. ꝓbaf, qa sæpenumero digniores loco posteriori noĩanf, vt colľr ĩ c. 2. ſ. de iu. ibi, eꝑi, Abbates, & Archieꝑi, & alij ecclesiarũ ꝑlati. Et ad idẽ tex. in c. fi. de offi. deleg. in 6. in prin. ibi, nõ eꝑi, vel eorũ superiores. Ad idẽ tex. in c. postulasti. in prin. ĩ. de ꝯcess. ꝑbẽ. ibi, ad nos, & Archieꝑm nr̃m, & in c. fi. ĩ. ne sede vacã. ibi, ꝓcuratori eccl̃iæ, & Burginensi eꝑo, cũ si. ꝓ ista cõcl̃one in terminis est tex. hic, vbi prius noĩanf canonici. Nec ob. cõis rñsio Doc. qa vr̃ ꝯ tex. in d. c. 2. de sup. neg. ꝑlat. vbi tex. loquif in vitio auaritiæ, ne solita portio Rectoris diminuaf, & ibi tñ prius noĩanf monachi, dũ inqt mõachi qdã, & canonici regulares facit tex. in c. 1. ĩ. de deci. in 6. vbi in actu reprehẽsionis ꝑponunf ꝑdicatores sicut in actu laudabili. in c. quorũdã. de elec. ĩ 6. vbi gl. ꝑalleg. plura iura adducit. Cũ ergo adinuicẽ. & ꝓmiscue reperiaf ista prior noĩatio ita de canonicis. ergo sicut de monachis, nõ pt in hoc ꝓ aliqua pte fieri fundamẽtũ, vt no. Bar. in l. vt vim. ff. de iustit. & iu. & ꝑdictis adde tex. qui ẽt prius loquif in c. præsens. circa fi. 10. q. 1. ibi, canonicos religiosos à Sanctorũ monachorũ ꝯsortio seiũctos. ¶ Prędictis tñ, & sĩbus quæ adduci pñt, nõ ob. sequor opi. cõem ꝙ monachi ꝑferanf, qa negari nõ pt, qn regulariter, & ĩ pluribus à dignioribus prior fiat noĩatio, † nã digniora ꝑponẽda sunt, vt gl. dicit insti. de iure nat. gen. & ciui. in §. fi. in gl. in ver. ignorent, & gl. in §. aliã. no. ꝑ illũ tex. insti. de bo. pos. † Digniores. n. antescribi dẽnt, vt docet tex. ĩ l. 1. ff. de albo scrib. & ꝑ illũ tex. dicit Bal. in l. cũ qdã. C. de verb. sign. in 3. op. ad fi. † ꝙ prior noĩatus, maior cæteris præsumitur. Idẽ Ange. in d. l. gñaliter. §. si q.

dem. ff. de fideicõ. libe. Tradunt Ang. & Imo. in l. qui soluẽdo. la 2. ff. de hær. insti. & Doc. in c. fi. in prin. col. 1. de offi. dele. in 6. Et hoc in decretalibus regulariter seruatũ esse colligitur, vt digniores prius noĩati sint, in c. veritatis. ſ. de do. & ꝯtu. ibi, eꝑo, & Abbati, & ꝑposito. & ĩ c. 1. ĩ. de reb. ecc. nõ alie. ibi, eꝑo, vel Abbati, & in pluribus suprascriptionibus Decretaliũ hr̃, & in c. ex parte. in c. lr̃as. ĩ. de ꝯces. ꝑb. in c. cũ dilectus, de fi. instr. cũ pluribus si. q̃ colligi de facili pñt. † Ex qbus ista ꝯcl̃o bene cõprobaf, qđ in dubio maiores, & digniores reputẽtur q prius in ordine lr̃ę noĩati sunt, & ꝙ in Decretalibus magis cõiter, & plerunque de monachis prius dicatur, ut iuribus ſ. alle. quibus addo tex. ĩ c. licèt, in prin. ĩ. de sta. ibi, monachis, & canonicis. & in c. nullus. ĩ. de iure patrona. ibi, monachis, & canonicis oste. rat. iõ hõ infertur, ꝙ episcopi tanquam digniores debent præcedere. ¶ † Ista opi. alia rõne ſm Docto. ꝯprobaf, quia monachorũ institutio est antiquior, vt Abb. hic dicit. ergo illa anteponitur, ut no. gl. & ibi Doc. in d. c. quorũdã. Sic ẽt monachorũ regula prius approbata vr̃, vt colligitur ĩ d. c. perniciosam xviii. q. 2. & ista prior approbatio inspicitur, ut dicit Do. in præal. c. quorũdã, & Abb. in c. nimis. el 2. ĩ. de excess. præl. † Nam ista est cõis r̃la, ut ordo tẽporis inducat prælationẽ ĩ honoribus, si tractatur de iã ordinatis inuicẽ præponendis, ut tradit Bar. in l. 2. §. prius, col. fi. ff. de vul. & pup. probatur in l. 1. ff. de albo scri. & in l. 1. C. de cõsu. lib. 12. c. 1. in c. statuimus. ſ. de main. & obe. Absurdũ est enim vt antiquis noui ꝑferãtur. 61. dist. in c. statuim⁹. ꝓ ista opi. hãc rõnẽ induco, qa canonici suã laxiorẽ r̃lam hñt, vt ꝓbatur ĩ c. qđ Dei timorẽ. ĩ. de sta. mona. † & ideo canonici regulares monachi fieri pñt, ut tradit consulendo Cald. in tit. de sta. mon. in ꝯs. 14. ꝓbaf in c. sane, de canonico. declarãdo, ut ibi ꝑ Inno. & d. Abba. ĩ. de r̃la. rgo datur intelligi, ꝙ monachorũ religio est perfectior, & maior. † Maior. n. religio appellatur ad quẽ trãsitus ꝑmittif, in c. licèt. ĩ. de reg. ibi, ꝑtextu maioris religionis, & in præal. c. sane, ibi, maioris religionis. ĩ. de reg. Nã q prouehitur, a minori ad maius prouehitur. xciii. dis. in c. legimus, in fi. c. fin. ſ. de trãs. ꝑla. no. ꝑ gl. in c. non est nobis. in prin. de regu. ¶ Vltimo ad ꝑdictorũ cõfirmationẽ accedat, qa ut relatũ est, in curia Ro. ita obseruaf, ꝙ ĩ ꝓcessionibus monachi primo honorantur. Est. n. optima iuris interpres ꝯsuetudo. l. si de interpretatione. de legibus, & in c. cũ dilectus, de ꝯsue. ¶ † Et cũ talis cõsuetudo vigeat Romæ, & vbiq; locorũ, attẽdi dẽt iusta no. ꝑ Spec. in tit. de appel. §. de officio. versi. vt aũt. & Bal. ĩ l. obseruare. §. anteq. ff. de off. ꝓcõ. facit text. in c. fi. de fo. ꝯpe. in c. cũ nõ liceat. ſ. de præscr. ¶ Nõ ob. q̃. ſ. adducũt ĩ ꝯtrũ, & primo tex. in l. quoties. declarãdo, vt ſ. nã ꝓ responsione probabiliter cõsiderandũ est, ꝙ interdũ fit alia dispositio, in qua prior nominatio cõsiderari põt cũ ministerio, respũ illius particularis dispositionis, & tunc ad ꝑrogatiuã dignitatis nõ infertur, ut in d. l. quoties, cũ si. sic in isto tex. hic, ꝙ prius canonici nominenf, ꝯsiderari põt, ꝙ in isto vitio auaritiæ, ipsi maiorẽ reprehensionẽ merenf, & ĩ primis dẽrẽt argui, & isto respectu potuit fieri prior noĩatio canonicorũ. sic ẽt procedit text. ĩ ꝑdicto. c. licet. de regula. Vñ non ifert ad ꝑrogatiuã dignitatis, cũ aliud respũ prioris noĩationis in tali particulari dispõne occurrat. Aliqñ, & secũdo, prior noĩatio fcã repif ĩ tali mã, cui nulla alia ꝯsideratio prioris noĩationis applicari põt. & isto casu ex priori noĩatione, maxime sępius facta maior dignitas arguif, & sic cõclu. ſ. facta pro monachis ꝓcedit. Nã ꝙ est ĩ c. Deus q. & ĩ d. c. hęc, & in c. nullus. prius semper nominati fuerunt monachi, non cadit aliqua ꝯiectura, nisi maioris dignitatis, & illa mã æqualiter cõpetit oĩbus, & ꝑ prius nõ magis cadit ĩ monachis, q̃ ĩ canonicis. nã & iura, qbus sępenumero repif, ꝙ posterius digniores noĩanf, qa & in illis iuribus ꝯstat de maiori dignitate, merito nõ cõsideraf ordo lr̃æ. l. nec. n. & ibi Imo. ff. de sol. not. Bar. ĩ d. § prius. Io. An. & alii ĩ c. cũ dilecta. de resc. & ita ẽt rñdetur ad tex. ĩ c. solitę. ſ. de maio. & obed. ibi, Rex, vel Imperator, cũ si. Secus est ĩ dubio, ꝓut qñ nr̃a ĩ monachis, qa in dubio prior noĩatio bñ ꝯsideraf, ꝑ ſ. dicta. ¶ Scđo rñdef, ꝙ r̃la est, vt in pluribus, prius noĩenf digniores, ꝑ ſ. d. & licèt qñque repiaf ꝯtrũ, satis est nobis, ꝙ ex cõi monachorũ scẽtio fundaf, & ea cõi ꝓcessu ꝑsumitur. iuxta gl. in l. neq; natales. C. de ꝓb. Ad tex. ĩ d. c. 2. dicitur, ꝙ ibi ſm alia lecturã, dũ dicit archieꝑi, dicit archidiaconi. & hoc magis ꝯsonat, qa postea dicit Ab. & prius dixit de eꝑis. nõ obst. tex. & ĩ c. fi. & ĩ c. pñti. ſ. alle. dũ ibi dr̃ eꝑi, & eorũ superiores, qa licèt videaf posteriori loco noĩare archieꝑos, tñ alia ꝑrogatiua apponif. q̃ ꝑpõderat priori noĩationi, dũ dicit eorũ superiores. Nõ ob. alia iura, qa ꝯsiderãdũ est, ꝙ prius noĩati erant forte actores, vñ tũc prior noĩatio sumif ex ordine iudicij. Ad hoc tex. ĩ c. qualr̃ & qñ, de iudi. vbi de laicis prius dicit, qa actores sunt ꝯ clericos, cũ tamẽ aliàs in clericis prior noĩatio fieri cõsueuit, vt colľr in iuribus allegatis ſ. in c. 1. Nõ obst. tex. hic, qa cadit alia cõsideratio prioris noĩationis, vnde nõ infertur ad prærogatiuã dignitatis, vt ſ. dixi. Vltimo non ob. c. ꝑsens. qa ibi dr̃ prius de canonicis, hæc rõ sermonis recti postulat, cũ ibi adæquantur

quãtur canonici regulares monachis, merito primo dicit d ca nonicis, & cũ p prius dispõ loquaẽ de monachis, q̃ postea ad regulares canonicos porrigaẽ, vt ibi, & in c. 2. s. de postul. & in c. qđ Dei timorẽ. j. de sta. mo. satis colligi pt, q̃ monachorũ reli gio dignior, & maior reputaẽ, & q̃uis ista rõ de se nõ multũ cõ cludat, cũ alijs tñ s. dictis aliud pfert. Quæ oĩa notãda sunt qñ 55 inter hos venerabiles religiosos q̃stio pendet. ¶ † Secũdo notã dũ est, q̃ licèt ecclesia monachis quo ad tpalia subijciaẽ, nõ tñ possunt religiosi antiquũ ecclesiæ statũ immutare, vt p Ab. & no. idẽ Ab. in c. pposuisti. in vlt. no. j. eo bñ facit tex. ĩ c. ad apo stolicam, de simo. & qđ voluit Ab. p illũ tex. in rub. j. de paro. Et qđ no. Bar. p illũ tex. in l. priuilegia. in fi. C. de sac. san. eccle. Ro. in cõsi. 344. in casu ppositæ cõsultationis, & in suo singul. 428. pone q̃ populus. vide Alex. in l. non amplius. ff. de lega. 1. 56 ¶ † Tertio no. q̃ auaritia multũ detestaẽ, vt p Abb. hic post gl. & tex. de pœ. dist. 2. in c. q radix p auaritia, ĩñ eũ sit vitiũ ani mi in seruo vendito. nõ hẽt locũ redhibitoria, l. j. §. fi. ff. de ędil. 57 edi. ¶ † Vltimo no. q̃ plãtus inferior licèt ecclesiam subiectam hẽat in tpalibus. eã tñ diuidere nõ põt, sed ad epm hoc ptinet, vt Ab. hic, q̃ intellige nisi hẽret iurat tpalia, iuxta gl. not. in cle. j. in ver. ppri de reb. eccle. nõ alie. no. d. Ab. in c. 1. j. de reb. eccl. non alie. & in c. q̃sitũ. j. de rerũ pmu. cũ si. ¶ † In gl. fi. ibi, nisi ec 58 clesiæ facultates essent ampliatæ. notãdũ est † q̃ auctis facultati bus dẽr pensio augeri. Quod verũ est, qñ soluiẽ pensio ratione fructuũ, q̃ pcipiunẽ, vt declarat do Ab. in c. prohibemus. in fi. j. de cẽsi. no. in c. q̃to eo. ti. Facit, q̃ no. Ab. post alios in c. cũ M. de cõsti. in 5. no. vbi ingt, q̃ auctis facultatibus ecclesiæ, cano nicorũ numerus augeri pt, nõ ob. statuto de certo numero à su periore cõfirmato, de quo videbimus in c. dilecto. j. eo. & idẽ voluit Ange. p illũ tex. in Auct. vt sit determinatus numerus cle 59 ricorum in versi. postea nero. † & ibi ex hoc ẽi infert ad eũ qui a emit gabellã[a] inni, ut aucto comitatu, gabella augeaẽ. facit qđ tradit Pe. de Anch in cõsi. 248. incip ad pdicta dubia. in vlt. du 20 bio. cũ si. & c. ¶ In fi. gl. circa istam gl. in quãtũ Ab. cõcludit, † q̃ epũs pt diuisionẽ facere, qñ ista cã subest, nõ ob. ꝯdictione cleri corũ, vt hoc p cũ, ad hoc est gl. no. 10. dist. in c. 1. ver. diuisiones. nã pꝯsentiẽte hẽ, q sine cã ꝯdicit, vt est dictũ Arch. in c. j. de cõ sti. in 6 qđ sequiẽ d. Ab. in c. qm̃, in fi. de ui. & ho. cle. bonus tex. 21 in l. dotẽ ff. sol ma. † Et ꝯ, si assentientibus clericis epũs sine iu sta cã ꝯdicit, adiri pt superior. ut cogaẽ ꝯsentire, sm Abb. hic. Idẽ in fili uoluit gl. in c. religiosus. in uer. obtẽta. & in uersi. sui superioris. de elec. in 6. & gl. 18. q. 2. in c. q̃ sit, in uersi. sedẽ ordinã di. in prin. q allegat tex. in d. c. nullus. de iure patr. no. Archi. Io. 22 An & Doct. in c. cũ ex eo. de elec. in 6 ¶ † Sed circa pdicta qua re phibitio epi sine cã nõ hẽ p cõsensu, ut nõ sit opus recurre re ad superiorẽ, sicut in alio casu, qñ clerici ꝯdicũt? Respõderi pt dupliciter. Primo. q̃ ꝯdicẽte epo ad superiorẽ eius recurriẽ, d. c. nullus, sed ꝯdicentibus clericis non recurriẽ ad superiorẽ. ex quo epũs est eorũ superior. Scdo, q cõsensus epi requiriẽ p mo dũ auctoritatis ad solẽnizandũ actũ diuisionis, q p clericos ce 23 lebraẽ, & iõ ꝯdictio epi nõ hẽ p cõsensu, † qa auctoritas forma liter dẽt interuenire. l. obligari. §. tutor, ubi Bar. ff. de aucto. tu to no in c. auditis. s. de elect. Sed cõsensus clericorũ in diuisio ne, quã epũs facit p eorũ interesse & p modũ simplicis ꝯsensus el q̃ r, merito ipsorũ ꝯdictio sine iusta cã pro cõsensu reputaẽ, 24 d. l. dotẽ. cũ si. ff. sol mat. ¶ † Ex quo infero, q̃ ꝯdicentibus pro * pinqs, quorũ cõsensus ex forma statuti * in pctu mulieris req b uiri, eorũ contradictio nõ hẽ p cõsensu, sed ad iudicẽ[b] recur rendũ est, ut p superiorẽ cogantur cõsentire, ut s. dixi in cpo cũ eorũ cõsensus per viam auctoritatis ad integrandã personam mulieris requiraẽ, iuxta notabilẽ doct. qua tradit Ant. de Bu. in c. cũ consuetudinis, de consue. & ita dicit Ab. per istum tex. in c. nullus. de iur. pat. in c. qđ Dei timorẽ. in fi. j. de sta. monac. de quo Bar. & late Ale. in l. si cum dotẽ. §. cotẽpore. ff. sol. ma.

ADDITIONES.

a ¶ Gabella. Adde Io. Bertach. in tract. gabella. par. 2. q. 21.

b ¶ Iudicem. Vide Dec. in auct. q̃ locum, C. de colla. & plenissime do. And. Tiraquel de legi. connubia glo. 6. q. 15.

* ¶ Propinquorum consensus requiritur ex forma statuti aut testamenti, in cõ tractibus, si absque iusta causa nolunt consentire, iudex pro eis poterit cõsen tire, & absque eis, & absque etiam iudice, contractus fieri poterit, & est com munis opi. sed tutius est, q̃ iudex suppleat ipse consentiendo. Ioa. Bap. Plotus in l. si quando nu. 352. vel. & quod plus est dico. C. vnde vi.

SUMMARIUM.

1 *Capituli appellatione non venit præpositus.*
Nec prælatus, nu. 2.
3 *Clericorum appellatione non veniunt prælati.*
4 *Masculinum non concipit fœmininum, de quo specialis facta est dispositio.*
5 *Episcopus si vocem habet in capitulo vt canonicus, non dicitur habere primum lo cum, sed debet sedere vt canonicus.*
Et in studio non præcedit rectorem. nu. 6.
7 *Monachorum appellatione venit Abbas, & non desinit esse monachus.*
8 *Scholarium appellatione venit etiam rector.*
9 *Patronus etiam ecclesiasticus non potest in institutione beneficij certum modum celebrandi diuina apponere, quia spectat ad superiorem.*
10 *Missam peculiarem de aliquo sancto no potest arctari sacerdos ad dicendum per totum annum.*
11 *Missam quotidie celebrare quis cogi non potest.*
12 *Statutum quòd sacerdos quot die celebret, non valet.*
13 *Infirmitas à celebratione diuinorum excusat.*
14 *Famulus infirmus, an excuset.*
15 *Iurans non exire domum per 15. dies, si citatus compareat, non dicitur periurus.*
16 *Conuentio facta per superiorem lite mutari non potest.*
17 *Patronus circa spiritualia non potest aliquid disponere.*
18 *Conditio apposita à patrono respiciens spiritualia quando valet, & nu. 19.*
20 *Conditio apposita à prono, ut ius patronatus ad extraneos hẽdes non trãsferat, valet.*
21 *Collatio præbendæ debet fieri purè, & simpliciter.*
22 *Beneficia dantur propter officia.*
23 *Sacerdos, an possit recipere pecuniam pro diuinis.*

Significatũ. Pñt prelatus, & capitulũ pbendę vãcãti honestũ onus imponere, 1 ad qđ phẽdari' teneaẽ. h. d. ¶ † Primo no. ex subscri ptione, dũ dẽ. præposito & capitulo, colligi põt q̃ applone capli nõ veniat pręposirus, qa copula, &, i ter diuersa poniẽ, iuxta gl. in rub. ff. de iu. & fac. igno. & ad hoc 2 est gl. ord. in cle. vt hi, q. de ęta. & quali. versi. eildẽ. q̃ tenet, † q̃ pprie applone capli nõ veniat plãtus, cũ diuersa sint, vt colli in rub. de his, q̃ fiũt à pla. sine ꝯsen. c. & in c. j. j. ne sede va. in 6. & hoc sequiẽ d Abb. ĩ c. cã te. in 2. no de resc. & in c. j. in gl. j de elec. & in c. post electionẽ. de concess pben. Istã opi. veriorẽ esse attestanẽ Mod. q hoc late pro equuiẽ in proęmio Decretaliũ in pęmio Gregoriano. col. 6. qa plãtura alterat ipsum simplex vñ nõ venit sub applone simplicis, c. statutũ, de ele. in 6. p quẽ Abb in simili in c. bonæ el j de postu. pla dixit, q̃ applone cle 3 ricorũ nõ veniũt plãti. † Iste rões. q̃ p negatiua paris ĩducunẽ nõ multũ vrgẽt. Ad tex hic cũ si. & ad d. c. statutu, rñsio colli per supradicta in c. j. & 2. Non ob. q̃ dẽ in rub j de his, q̃ fi. à pla. & ĩ d. c. 1. ne sede vac. qa cũ ibi distinctẽ loquaẽ sumus Põtifex de plato respectu capli, siue de plato ex mente disponẽtis, in il lis casibus apertè colli, q̃ sub noĩe capli nõ includaẽ platus, p 4 hoc tñ nõ tolliẽ, quin alias sub simplici applone capituli † ve niat plãtus, & sic masculinum non concipit fęmininũ, de quo spãlis, & distincta dispositio reperit l. q̃qs. ff. ad l. Iul. maie. no. Bal. in l. in multis ff. de sta. homi. & tñ rẽ masculinũ concipit fęmininũ. l. j. ff de ver. sig. cũ si. faciunt q̃ dixi in c. 1. s. eo. An ap pellatione populi veniat clerus. Et certè si plãtus sit de caplo, prout in d. prœmio loquuntur Mod. vẽ q̃ in mã. ẽt stricta, cõ prehẽdaẽ applone capli, & de tali plato respũ capituli iudiceẽ, 5 vt de canonico simplici. † Ad hoc ĩduco gl. no. in c. a collatio ne, de ap. in 6. quæ no. voluit q̃ epũs vocem habeat in c. tanq ca nonicus. & nõ dẽ debere primũ locu, sed vt canonicus sedere 6 dẽt. † Bñ facit ille text. ad hoc. Et ita eo epũs. q si in studio scho laris, nõ pcedit rectorem, qa de eo, ut de scholari consideratio hẽ, ut no. Abb. in c. auditis. de ele. in 3. no. in 2. col. & in c. postu 7 lasti. in 2. col. de conces. pbẽ. Facit tex. in c. fi. j. de simo † ubi ap a pellatione monachorũ, uenit Abbas[a] q desinit eẽ monachus. 8 † Et p illũ tex. infert Io. And. & d. Abb. sequiẽ in d. pę. Decre. q̃ applone scholariũ ueniat rector, q remanet scholaris. & tribu nus militum, si sit miles uenit applone militũ, ut no. Bar. p il lum tex. in l. quod constituitũ. ff. de testa. mi. & plura circa hoc cõferũt, q̃ s. dixi in c. 2. Contraria opi posset pcedere, qñ plãtus nõ eẽt de caplo, nec uocẽ hẽet ut canonic'. Reliqua ut p Mod. 9 in d. pę. Decre. ¶ † Scdo no. q̃ pronus ẽt ecclesiasticus non põt in instõne beneficij certũ modu celebrandi diuina apponere, sed ad superiorem hoc spectat, vt per Abb. hic colli. Ex isto tñ tex. nullibi colligi uẽ q̃ essent proni, & potius ꝯriu uẽ dñm, q̃ eẽnt proni, cum nullo ad eos pertineret, ibi, n gdẽ istõne, quę 10 pronis cõpetere nõ solet, in c. pterea. j. eod. clarauitur. ¶ † Ter tio no. q̃ sacerdos arctari non dẽt ad dñm missam peculiarẽ p aliquo sancto p totũ annũ. nã missa feriç pp has omittũ no eẽt, in c. quidã. j. de celeb. mis. ubi Abb. post alios dicit hoc pcede re qñ unus tantum est sacerdos in ecclesia. secus si essent plures, quia unus põt missam spãlẽ dicere. Ad hoc uẽ tex. fin cũ in c. & hoc attẽdẽdũ. de cõse dist. 1 ubi hoc tñ nõ uẽ probari. nã bñ ibi præsupponitur, q̃ missę peculiares põt dici, sed ista dña an sit unus, uel plures sacerdotes, non colli. & ꝯ hoc facit tex. hic, ubi erãt plures, & prohibeẽ tñ missa peculiaris. Cõfirmaẽ hoc, qa in d. c. qdã phibenẽ laici, q talẽ hñt cõsuetudinẽ, q̃ pp te cõ suetudo reprobaẽ. unde dato, q̃ sint plures clerici, nõ tñ uẽ q̃ unus quotidie tales missas dicere possit, qa q̃tũ ad illos, q hẽnt ꝯsuetudinẽ audiẽdi, eẽt idẽ. q̃ tñ ibi reseruaẽ. Itẽ illud c. ex plu ribus hoc dicere nõ uẽ, q assidue missam feriæ prætermittere 11 possit, per istũ tex. hic, & no. Host. in ti. de cele. mis. c. j. qualiter. circa fi. ¶ † Quarto no. q̃ qs nõ dẽt adstringi ad celebrandum quo-

ADDITIO.

a Abbas. Vide Dec. s. de ele. c. 1. nu. 7.

15 quotidie, vt p Abb. hic, & declarat Hos. in sum. de cele. mis. †nō valere statutū, ꝙ pcise qs quotidie celebrare teneat. Et sm istū tex. ꝯsuluit Ro. in cōs. 189. dictus monachus. vbi plura dicit de
13 istis peculiaribus missis. ¶ †Scdo no. ꝙ infirmitas à celebratione diuinorū excusat, & ita istū tex. alle. gl. in c. j. in §. q vero. ver. Infirmitas. de cle. nō resi. in 6. tñ hoc nō pbat hic, qa fuit casus īfirmitatis ex cōuētione exceptuatus. Sed illud dictū pbat in d. c. 1. §. q vero. & in c. j. ī. de cle. ægro. facit, ꝙ dixit Bar. in l. si cui ff.
14 ex q. cau. maio. †Quid āt de infirmo, no. Bar. in l. ope. ff. de vsuf. leg. & d. Ab. ī c. j. vbi dicā. ī. ti. pxi. Sed de eo notādū est, ꝙ ex plusibus, q̄ corā superiore pponunt, si aliqua cōfirmata sint, alia reprobari vnr. Bonus tex. in l. tribunus §. si & ibi Bal. ff. de test. mili. & in sili qōne tradūt Dy. & Bar. ī l. legata inutilr ff. de leg. 1. facit c. nōne, de præsum. & x6. di. c. qualis. Si tñ fieret expresse approbatio, & reprobatio, tunc magis sine dubio res pcedit, & ita tex. in c. dilectus. el j. ī. eo. ibi, illicito reprobato, ꝙ est licitū approbātes. ¶ Vltimo no. ꝙ obligatus bñ poterit se absentare, puta pp vtilitatē ecclesiæ, vt per Abb. hic, no. Bar. p illū tex. in l. ī testō. ff. de alimē. & ciba. leg. in l. q̄sitū. in fi ff. de leg. 3. Silr si esset vocatus à supiore, nō phiberet discedere. Ad hoc, qd Spec. dixit in ti. de citatio §. 1. ver. si qs, & ꝙ† si qs iurauit [a] nō exire do-
25 mū. j. a v. dies, si citatus x iudice añ terminū exiuit, nō incidit in periurium, qd dictū sequit d. Ale. & Arch. in d. c. si eum. col. 2. ver. vñ q iurauit. e ti. in 6. facit, qd voluit Io. An. in regula ī malis, de reg. iu. in 6. in mercu. cū concor. vt per Ale. in l. si. ff q satis. cog. & late Mod. in c. ꝯstitutus. de rescr. ¶ Expeditia no ex his, q̄
26 añ gl. Abb. post Imo. dicit, duo no. sunt. ¶ †Primo, ꝙ circa tpalia cōuētio licite facta p superiorē mutari non possit, iuxta ea, q̄ hnt p Inn. & alios in c. q̄ in ecclesiarū. de ꝯstit. Secus tñ est in spūalibus, in quibus Papa suo arbitrio pōt ēt cōuētionibus derogare. ita Inn. hic ad qd est bonus tex. in d. c. dudū. col. pen. in ver. nos etenim. de sepul. ibi, ꝯsuetudines, & ꝯuētiones, statuta, & pacta, & c. penitus reuocamus. quē tex. sin facit Rom. in sin. 298. circa pmissa. col. 2. & hāc ptātē gñaliter in bñficialibus habet, vt no. Abb. in c. ex multiplici. in ver. vlt. no. ī. de deci. & qd no. ix. q. 3. in c per principalē. in verb. ad nos. cū si. vt late prosequunt Mod. in c. palleg. in 7. cā. de ꝯsti. Ista ꝯsideratio in tex. nostro hic non vr ꝯuenire, qa ꝯuētio hæc non ualuit. fuit, n. ꝯ ca.
17 quidā, de cele. mis. ¶ Scdo no. ꝙ Abb. dicit† ad intētionē pronosū, vt debeāt suā ordinationem epō porrigere, quia ut dictū est in tex. ipse pronus non pōt circa spūalia aliud dispensare, sed hoc ptinet ad supiorem, e. cū dilectus. de ꝯsue. Abb. in 4. no. & Ant. de Bu. & Imo. p illū tex. idē dnt. Ad hoc est gl. no. in c. gñali. in ver fundatione, de ele. in 6. & est dictum Inn. in c. Lateranēsi. ī. eo. Et ista pcedunt, qñ à principio, & in ipsa fundatione apponunt pacta, postea vero hoc fieri nō pōt. gl. 2. in c. 1. 10. q. 1. ibi, qdā dni, & gl. in c. cū Bertol. in ver. Iure. de re iudi. & in c. præterea, el 2. in uersic. Institutos. de iure patron. & est dictum Io. An. in d. c. gñali. de ele. in 6. cū ꝯcor. & p Mod. in ti. de iu. pa. col. 3. Ad qd bñ facit gl. in l. in ꝯcubinatu. ff. de cōcu. ī vers. cōtestatione, & dcā approbant cōiter. Sed circa istā cōcln. dubitat, qa si talib. cōuētiōibus cōsensus epi a prin. requirit, ī d. c. cū dilectus, ur ꝙ ēt ex interuallo accedēte tali cōsensu epi hoc fieri possit. Vñ lз Doc. simplr loquant, p cōsiderōne cōsidero duos
18 casus. Prim' est, qñ ꝯdō, q̄ apponit respicit spūalia, puta electionē, vel celebrationē diuinorū, & tūc a principio reqrit cōsensus supioris, d. c. cū dilectus, vt p Abb. hic, & idē Abb. dicit in c. reqsiti, col. 4. ver. ex quo infero. j. de test. & in c. nobis. col. 2. ver. no. ibi, epo loci. j. de iu. pa. & in c. edoceri. co. 1. in gl. t. de rescri. Fed. in cōs. 257. casus talis est, qdā eps, cum si. & isto casu nō vr dria an a prin. vel postea ex īteruallo cōdō apponat, dūmō epi,
19 vel supioris cōsensus adhibeat. ¶ Scds casus est, qñ ex condōne apposita in spūalib. nō alterat dispō iuris cōis, nec derogat iuri supioris. Gra exēpli, dicit Bal. in l. venia, in prin C. de in ius noc.
20 valere cōdōnē, q̄ pronus apponit, ut ad extraneos hrdes i' pat. non conferat. certe in hac condōne, vel sili, nō vr necessarius consensus supioris, cū nō agat de piudicio eius, cū nec iuri canonū in aliquo deroget, & rei suæ qs legem īponere possit in c. verū. ī. de codi. ap. & gl. hoc tenet in c. 3. q. 1. I gl. j. ad fi. & ur de mente Doc. cessante rōne, qua mouent ī locis supi' alleg. facit dcm Inn. ī pdicto c. verū, ꝙ refert, & seqt Bal. ī l. neminē. C. d sacrosan. eccl. & idē tradit Pe. d Anc. I cōsi. 226. dubiū facit, cū si. Et tali casu cū sol' pron' hēat ptātē apponēdi condōnē, a prin. hoc facere dēt, postea vero nō poterit sine cōsensu supioris. Ita pcedit, qd gl. & Doc. dnt I locis ī. all. pronū ab initio, nō postea ex īteruallo hic facere posse. Qd ēt voluit Bal. in c. significauit. in 1. no. col. 1. de testi. in d. c. cū dilectus. col. pe. ver no. ꝙ in fundatiōe ecclesiæ, & in §. accedat, l si. C. de rei vx. ac ¶ In gl. 1. ad tex. duo colligunt ītellectus. Et primus, q magis cōiter approbat, ꝙ nulla hic cōuētio † interuenit, sed onus uacāti pbēdæ iniunctū fuit, & pbēda cū tali onere ad eū cui collatio fit, postea trāsferetur, ut bñ probat in c. 1. ad fi. ubi gl. fi. idē dicit. ī. ut eccl. bene fi. & ita intelligit istum tex. Idē gl. in uer. pbēdæ. in fi. in c. qa non nulli. ī. de mag. no. d. Ab. in c. Iacobus. & in c. nō satis. ī. de simo. & seqt hic d. Car. & Abb. Iste tñ intellectus manifestā ꝯtinet diuinationē, qa in tex. nullibi colli ꝙ ipsi rei, & vacāti pbendæ, tale onus impositū fuerit. Præterea in isto tex. expsse fuit fcā ꝯuētio cū ipo sacerdote, vt patet ibi, ita ꝙ missā. ergo iste ītells nō vr pcedere. Si tñ cōstaret, ꝙ prius pbēdę vacāti impositū onus fuisset: posset rñderi ꝙ in cōuētione deductū eēt illud, ꝙ ex natura rei ītelligebat. Erat. n. opus de tali onere iniūctū certiorare sacerdotē, cū præbenda cōcedit, & ita cū exprimat id ꝙ tacite inerat, simonia nō cōmittitur, iuxta glo. not. in c significasti. ī. de ele. in c. ad audientiā. ī. de rescri. ¶ Sed, vt dixit negari nō pt, qa iste intellectus diuinet, cū de onere priua pbēdæ imposito non appareat. Vñ scds intells, q ex eadē gl. colli, quē sequit Gof. & Ant. de But. magis satisfacit ad intelsm huius c. vt de primo dicamus hanc cōuētionē valere, vt psbyter, cui pbēda aliqua cōcedit, celebrare teneatur assiduè, vt hic dr. Nec ob. ꝙ simonia committatur ex tali conuētione, vt glo. arguit, qa pbenda est spūalis, & pone spūali dat, quo casu simonia nō cōmittitur. vt no. in c. ad qōnes. j. de rerū pm. ita Gof. & Ant. de Bu. ꝯcludūt. Sed ꝯ istū intelsm Abb. insurgit, ꝙ immo pbenda, q̄ dat, res tpalis dr, ergo ñ vr fcm licitū, qa simonia cōmittit, i c. j. & toto ti. de simo. Pōt dici ꝙ ex quo pbēda cū isto onere spūali cōiungitur, vt sacerdos teneat celebrare, dicatur spūalis, vt qa est cōiūcta cū canonicatu, vt ī. diai in c. maioribus. ¶ Scdo ꝯ istū in-
21 telsm arguit Car. & Abb. ex alio capite. s. †qa collatio prębēdę dēt fieri pure, & simplr, vt no. p gl. in c. 2. de ele. in 6. ergo nō valet, si cōferatur sub cōdōne. Pōt rñderi duplr. primo ꝙ text. in d. c. 2. loqtur in electione, q̄ est inter alios actus lītimos, q nō recipiūt cōdōnes. l. actus legitimi. ff. de reg. iu. Secus qdqd voluerit gl. in pal. c. 2. qa illa gl. vr approbata cōiter. Scdo dicamus, ꝙ cōdō extrinseca reprobatur, p q̄ actus suspēdunt. secus vr in cōdōne intrinseca, q̄ sit in ptāte recipiētis, & natura rei cōueniat put est quòd recipiēs pbēdā ad diuina officia teneatur. nā ista
22 cōdō vr approbata, vt augeatur cultus diuinus. †& bñficia dātur pp officia, vt dr in c. si. de resc. in 6. cū cōcor. ibi in gl. & q altari seruit & c in c. cū sm. j. eo. & gl. ī ī. alle. c. 1. ita vr sentire dū
23 all. istū tex. ¶ †In fi. gl. qñ sacerdos possit recipere pecuniam p diuinis. Et ultra Abb. hic recurrēdū est ad ea, quæ magis distincte tradit do. Abb. & late sequitur ibi Io. de Ana. post gl. & antiquos in c. suam. in fi. col. ī. de simo. Reliqua per scribentes hic.

ADDITIO.

a Iurauit. Periuriū & eius pœna locum non habet nisi vbi sit dolus malus. Io. Bapt. Plo. in l. si qñ. nu. 795. ver. fallit in periurio absq; dolo malo. C. vnde vi. & ideo iurans soluere in termino & non soluens ob malam fortunam supuētā, non incurrit piurium, vt per eundem Plotum in d. ver. fallit in periurio.

SVMMARIVM.

1 *Institui non debet per episcopum ad præsentationem religiosorum in eorum ecclesiis aliquis, nisi prius ei congrua portio redditum assignetur.*
2 *Vicarij appellantur præsbyteri qui in ecclesiis religiosorum instituuntur.*
Et constituuntur cū auctori. episcopi perpetui, neq; a religiosis pūt remoueri. n. 3.
4 *Vicarii qui ad tempus constituuntur, alii sunt.*
5 *Ecclesiæ status consuetus, mutari non debet quamuis subiaceat religiosis.*
6 *Ecclesia si depauperata sit, prouidetur illi secundum statum præsentem.*
7 *Rector seu uicarius ecclesiæ debet congruam habere portionem.*
8 *Commodè uictum percipere, uel sine penuria, maximè differunt.*
9 *Clericus prius uictum deducit, postea soluit iura episcopalia.*
10 *Clerici seculares an & quando hospitalitatem seruare teneantur.*
11 *Hospitalitas quando seruāda sit, & an sit præponēda reparationi ecclesiæ, n. 12.*
13 *Hospitalitati onerosæ clerici non adstringuntur.*
14 *Hospitari non debēt beruarii in Comitatu in domibus clericorum. Neq; armigeri. & malè faciunt principes, nisi in casu necessitatis nu. 15. & 16.*
17 *Ecclesiæ seculares quinq; modis religiosis subyci possunt.*
18 *Patronus si est episcopus potest præsentare quoslibet peregrinos, & ignotos.*
19 *Episcopus ædificans ecclesiam in diœcesi alterius non habet institutionem, & iura episcopalia in tali ecclesia.*
20 *Præsentatus ab episcopo non debet examinari.*
21 *Patroni ecclesiastici rationem de bonis temporalibus ecclesiæ exigere possunt.*
22 *Patronus laicus habet curam, & defensionem rerum ecclesiæ.*
23 *Patronus ecclesiasticus habet custodiam ecclesiæ uacantis.*
24 *Patronus ecclesiasticus, & laicus qualiter differant.*
25 *Ius pat. an possit religiosis concedi a laicis, sine consensu episcopi.*
26 *Consentiens donari rem suam alteri sibi præiudicat.*
27 *Episcopus consentiens laico donanti ecclesiam, abdicaret a se temporalia.*
28 *Donatio ecclesiæ in dubio intelligitur de iure patronatus.*
29 *Ecclesia sæpenumero accipitur pro iure patronatus.*

1 DE monachis. †Ad pñtationē religiosorū, in eorum ecclesiis nullus debet institui p epm, nisi prius ei congrua portio red-
2 dituū assignet. h. d. ¶ †Primo not. ꝙ psbyteri, q in ecclesiis secularibus religiosorum instituuntur, vicarii appel-
3 lantur. Ad idem text. in cap. 2. de supp. neg. præla. & tales† vicarii cum auctoritate epi ordinantur perpetui, nec à religio-

fis pñt remoueri, vt ĩ c.j.de capel.mo.in 6.& ĩ c.ad hoc.§.de offi.vica. 4 † Sũt alij vicarij, q ad tps cõstituunĩ, de qbus in c.cũ ex eo de elec.in 6.& io c.puenit.§.de app. Et plures vicariorũ spẽs psequĩ d.Abb.ĩ c.postulasti.de resc.Car.& Imo.post glo.& antiquos, in cle.j.de offi.vica.videbimus post gl.in c.extirpãdæ.§.q 5 vero.j.eo.vbi Abb.in repeti.late tradit, col.3.in ult.not.¶† Secũdo no.ꝙ licet eccl'ia religiosis quo ad tpalia subiaceat, nõ tñ redditus eis dẽnĩ oẽs, sed rectori eccl'iæ ꝯpetẽtẽ portionẽ reseruare dẽt, nec statutũ eccl'iæ ꝯsuetũ mutare pñt, ut p Ab.hic, & in c.auaritiæ.§.eo.ad qđ bo.tex.in c.2.§.de sup.neg.pla.ibi, notẽtis aũt, status eccl'æ debitus, & antiquis. Et hic uerũ intelĺr, qñ 6 facultates eccl'æ suppetũt, vt ĩ statu antiquo cõseruẽt. † Secus si ecclesia depauperata sit, qa tũc prouidendũ erit eccl'iæ, put facultates, pñtis status ecclesię patiuntur, ut no.declarãdo. Abb. ĩ c.2.ĩ fi.j.de relig.do.arg.cle.ne in agro.§.ad hoc.de sta.mo.& ĩ ·7 c.inter quatuor, de reli.do.¶† Tertio no.ꝙ rector, seu vicarius ecclesiæ dẽt congruã hr̃e portiorẽ.ad idẽ tex.in d.c.2.de sup.negli.pla.& sic nõ sufficit, ꝙ talis portio ꝯstituaĩ, vt absq; penuria 8 viuere possit, sed ꝙ† cõmodè, vel ꝯgruè victũ pcipiat. Est.n.ĩter hæc verba lõga dr̃ia. Nã cũ 25. florenis poterit qs viuere absq; penuria, & tñ ꝯmodè posse nõ dr̃, nisi cũ cẽtũ, vt gl.sing.ĩ c.1.ĩ ver.penuria.de sta.reg.ĩ 6.quẽ Ab.seqĩ ĩ c.j.j.de istit.& ĩ c.postu a lasti.de resc. Iste tñ[a] excessus quẽ gl.pal.facit ĩter verbũ cõmodè & absq; penuria, nõ vr̃ iure pbari, & ĩ ꝯtriũ facit tex.in d.c.1.de insti ibi, absque penuria. iũcto c.cũ M.de ꝯst.vbi in eo casu loqtor, & dicit sufficere cõpetẽter. Eqpollẽt ergo ista verba cõpetẽter, & absque penuria. ergo idẽ vr̃ de verbo, cõmode. qa ꝯpetẽ- 9 ter, cõgrue, & cõmode, vñr synonyma. ¶† Quarto no.ꝙ ex ordine lr̃ę vr̃ hoc pbari, ꝙ clericus ĩ primis iura epalia soluere teneaĩ, ibi, vt iura epalia psoluere possent, & cõgruã sustẽtationẽ hr̃e. Sed ꝯtriũ uerũ est, qa prius victũ necessariũ deducit.xij.q.j.ĩ c.fi.§.fi.ibi, pri⁹ necessaria recipiãt.& ĩ c.de his j.de ec.ędifi. Nõ ob.tex.hic, qa ordo nõ attẽdiĩ ex quo declaraĩ hoc, & reperitur p alia iura, vt dixi §.eo.in c.auaritiæ. Præterea ẽt iste ordo ꝑpostéraĩ in c.2.de sup.neg.pla.vbi primo dr̃ de sustẽtatione cleri- 10 ci.ergo in hoc nõ ꝑt fieri fundm̃. ¶† In gl.j.notãdũ est, ꝙ ẽt clerici seculares ad hospitalitatẽ teneñĩ. pbaĩ hic, & in iuribus, q gl adducit. Ad idẽ tex.in c.ij.de sup.neg pla.not.in c.j.ubi gl.in 11 uersi.hospitalitas.j.ne sede vacã.† Et hoc intelĺr, si facultates eo clesię suppetũt. nã prĩo sibi subueniẽdũ est. itẽ reparãdã est pri⁹ ecclesia, & de his q̃ supersunt, exhiberi dẽt hospitalitas, ut lati⁹ p Abb hic post Inn.& alios. Ista declarõ vera est, & placet quo ad necessitatẽ ipsius clerici, cui in primis, & añ oĩa succurrẽdũ est, vt §.dixi in iij.no. Ad idẽ tex.q ĩpãlr respũ hospitalitatis loqĩ, ĩ c.qa tua fraternitas xii.q.j.ad fi.no.d.Abb.p illũ text.ĩ c.cũ ab oĩ.ĩ pc.no.de vi.& ho.cleri.facit tex.de pen.dis.3.in c.q uult. 12 Sed quãtũ ad id, qđ dr̃ de reparatione ecclesię, nõ vr̃ ue ũ, †qa ĩmo hospitalitas reparatiõi eccl'ię, & paupetib.ꝑponẽda vr̃. Ad hoc tex.q ad lr̃am h.d.12.q.ij.in c.mos est.vbi dr̃, ꝙ de reditib⁹ ecclesię quatuor dẽnt portiones fieri, vna epo, & eius familiæ, pp hospitalitatẽ, alia clero, alia tertia paupibus, quarta ecclesijs reparãdis dẽtur. Sic ergo reparõ ecclesiæ ultimo loco cõsideratur, ca.cã, & q.in c.quatuor.ibi.quarta est fabricæ applicãda. Et in prima parte, q̃ epo assignaĩ, hr̃ rõ hospitalitatis.d.c.mos ẽ.ergo daĩ intelligi, ꝙ hospitalitas præponaĩ fabricis. Vide tñ text. in c.sancimus.xij.q.ij.q vr̃ ꝯdicere, dũ ibi dr̃, ꝙ prima ps restaurationibus eccl'arũ tribuiĩ, & quarta aduenis. Et ꝑdicta locum hñt in hospitalitate volũtaria, ad q̃ clerici pietatis officio obli- 13 ganĩ nõ hic cũ si.† Secus ẽ ĩ hospitalitate onerosa, qa licèt alij ad eã ex debito seruitutis adstringanĩ, clerici tñ ĩmunes sũt tex. in c.j.de immu.ecc in 6.p quẽ Imo.hic dicit. Ad hoc est gl.not. in c.2.in uer.hospitalitatẽ.de sup.neg pla.& pbaĩ in l.j.vbi glo. 14 ĩ ver.hospites.C de epi.& cle.ex quo Gof.& Bal.ibi dñt, † ꝙ qñ sbiruarij, vt eorũ verbis vtar, vadũt in comitatu, inuitis clericis, in eorũ domibus hospitari nõ pñt. Facit, qđ no.d.Abb.in c. 2 co.1.de immu.eccl.vbi arguit principes seculares seu eorũ of b ficiales, q armigeros[b] † ponunt ad hospitandũ in ecclesijs, uel 15 clericorũ domibus, nã hoc facere nõ dñt.† Qđ tñ verũ est, nisi 16 vrgente necessitate hoc fieret, qa tunc licite qs ẽt in ecclesijs hospitaunt, ut dixit Iac.de Ra Cy.& Bal.in l.nullus. C. de sum.Tri. Et quãuis ibi dicãt, ꝙ hoc nõ admittãt, idẽ tñ in casu necessitatis uoluit Abb in c.cũ ecclesia.p illũ tex.co.1.ver.& inducitur. j.de immu.eccl.& idem Abb.in c fin.in princi.de custo.euca. ¶In gl.in uer.puẽtib.dum] Abba.late, & ꝑ cæteris clarius pro- 17 seqĩ, † p qnq; modis religiosi ecclesiæ seculares subiici pñt, & primo rõne iuris patronatus, ꝯcludit, ꝙ regĺr religiosi, nec ipse eps plus iuris hñt, q̃ laicus simpliciter. Alle.tex.de epo. Abb.idẽ 18 dicit in c.ꝑterea.el j.j.de iu.pat.† illud tñ in epo pr̃ono ꝑcipuũ est, ꝙ ipse quoscunq; clericos peregrinos, & ignotos pñtare ꝑt. Idẽ uoluit notabilis gl.xvij.di.in c.hortamur.& Hostiẽ.in sum. de iure pat.§.2.in prin.no.in c.significasti. ẽm vnum intellect.j. de iure pa.& vr̃ pbari in d.c.si qs epõrũ.dũ dicit ędificatori, nõ epo hæc gr̃a reseruet, vt quos desiderat clericos in re sua ordinare, &c.nã nulla esset epo vltra alios, nisi posset quoscũq; desiderat. ergo dẽt gñaliter intelligi.xix.dis. in c.si Romanorum, & c.sollię.de malo.& obe. bñ facit, qa loqĩ in casu alias cõcesso, s.in ꝑsentatione, q̃ cõpetit patrono. ergo nõ dẽnt illa verba restringi iuxta Doc.Dy.& Bar.in l.1.§.nũciatio.ff.de no.ope.nũc.Gl.tñ lo d.c.si qs, in ver.desiderat, & in d.c.significasti.in gl.fi.nõ vr̃ approbare istam opi.dũ inquit, hoc nõ dr̃ in d.c.si 19 qs.† Sed principaliter q̃riĩ, an eps ædificans ecclesiã in diœcesi alterius, hẽat institutionẽ, & iura epalia in tali ecclesia. Et dr̃, ꝙ nõ. sed dũtaxat hẽt ius pñtandi, qđ pr̃onis cõpetit, & ista est ius pat.de quo incidẽter ibi loqoiĩ, nec uĩ qd noui inducere. Nec ob.tex.dũ dicit, ꝙ epo gr̃a reseruaĩ, qa in iure pa. gr̃a gñaliter versatur, ꝙ ius pñtãdi acqratur, vt in d.c.3.in fi.j.de iu. pa. Nõ ob.doc.Dy.& Bar.io d.§.nunciatio.qa a pluribus reprehẽditur, vel locũ hẽt qñ principalr̃ dispõ loqĩ circa id, qđ alĩs cõcessum repiĩ, nõ qñ ĩcidẽter, ut ibi. Prima tñ opi.verior vr̃, & cõis, ꝙ in epo spãle sit, vt §.dixi.& tex.expsse dicit, ꝙ gr̃a epo reseruaĩ. Nõ.n.cẽt gr̃a epi, si alijs cõpeteret. Licẽt.n.in laicis videaĩ gr̃a ꝙ ipsi cõsequanĩ ius pñtãdi, d.c.3.hoc tñ in clericis nõ vr̃ gr̃a. Vt ergo ĩ epo hoc cẽ gr̃a dicaĩ, dđm est, vt §. Nõ obst.ꝙ incidẽter loquaĩ de iure patro.qa immo loq vr̃ principalr̃. In ptin.n.dr̃, ꝙ in diœcesi alterius eps ędificãdo iura epalia non cõseqĩ, & ita circa hoc non hẽt aliqđ priuilegiũ. Postea aduersatiue dr̃, ædificatori vero epo hæc gr̃a reseruaĩ. Quia ergo aduersaĩ.dđm est, ꝙ aliqd spãle vltra alios in tali pñratione asse- 20 quaĩ.¶† Ad hoc bñ facit dcm̃ Io.ĩ c.cũ ẽm.j.e.dũ voluit, ꝙ† ꝑsentatus p epm nõ dẽat examinari. Cõsidera tñ, ꝙ dato ꝙ hoc sit uerũ, vt eps quẽcũq; pñtare possit: hoc insurgit ex qualitate epi, p quo multũ ꝑsumiĩ, ar.c.nisi essent.j.eo.nõ aũt puenit rõne iuris par.& ita nulla vr̃ dr̃ia in hoc inter epm, & aliũ, rõne iuris patro.sed dr̃ia extrinseca prouenit propter psonã epi. 21 ¶† Dũ Abb.subiicit ecclesiasticos patronos, ultra laicos hr̃e hanc ꝑrogatiuã, vt rõnẽ de bonis tpalibus exigere possint, c.cũ plantare.§.in ecclesijs.j.de priuilegi. ista ꝯclo ab oĩbus approbaĩ. Ad idẽ tex.io c.in Lateranẽsi.j.e.ubi Abb.dt, ꝙ laicus pr̃onus de hac rõe se intromittit, x.q.1.in c.nouerint.& no. Abb. in c.ex lr̃is, in 4.no.de iu.pa.& in c.cũ pp in ver.q̃nta dr̃ia est.j. e.& tradit Host.in sum.de iu.pa.§.in qbus differũt. Hæc tñ dr̃ia nõ vr̃ iure pbari, & duo iura §.alle.nõ pbãt, s.tex.in c.in Lateranẽsi.& in d.§.in ecclesijs, qa nõ loquunĩ in ecclesijs religiosis hñtibus dũtaxat ius patro. sed in religiosis, q hñt ecclesias: secu c lares subiectas ĩ tpalibus[c] licèt nõ pleno iure, cũ nõ hñt spũalia, d.§.in ecclesijs, & d.c.in Lateranẽsi, & tali casu bñ ꝯgruit, ꝙ exigãt rõnẽ tpaliũ, sed qñ ẽẽnt pr̃oni simplr̃ sicut laici, nullo mõ de tpalib.se intromittãt, d.c.nouerit, & c.præterea.j.de iu.patr. Sed data cõi opin. pro uera, ꝙ ecclesiastici exigere possint rõne tpaliũ, dico cẽ idẽ dicẽdũ in laicis, qa tale ius pat.qđ in laicis residet, efficacius vr̃, & maioris virtutis, vt hr̃ in c.cũ dilectus. de iure patro.facit.qđ voluit gl.in cle.ij. de ꝑb.cũ si. Et spãlẽ induco tex.vbi uĩ hoc pbari, eã ĩ c.ex lr̃is.ĩ fi.ibi, de tpalib.deat rñdeĩ j.de iu.pat. Nam ẽm Doc.illa verba intelligunĩ quo ad redditionem rationũ. Et licet Abb.ibi restringat text.in persona ecclesiastica, put loquitur, scilicet in Abbatissa, nihilominus manifeste tex.sentit esse idẽ in laico, nam erat ibi contentio de iure pat.inter laicũ militem, qui erat ĩ possessione, & Abbatissam, q̃ petebat ius patro.ad eam pertinere. In fi.dr̃, ꝙ si Abbatissa obtinebit in iure pat.pñtatus per militem ante motã cõtrouersiã sibi, dẽt remanere in beneficio, sed tunc teneĩ rñdere de tẽporalib⁹ illi Abbatissę, q̃ obtinuit. ergo si Abbatissa succubuit, manifeste innuit text.ꝙ deberet militi respondere, & tamen erat mi 22 les laicus patronus. Et ita ibi vr̃ tex.† & pbatur hoc, quia ad patronum etiam laicum.pertinet cura, & defensio rerum eccle- d siæ.[d] xvi.q.7.c.filius.& in c.decernimus.no.in c.cũ ad sedẽ.de resti.

ADDITIONES.

a ¶Tamen. Dec.supra, de rescr.d c.postulasti.nu.1.

b Armigeros. Militum hospitatio dicitur onus reale respectu domus, nõ aũt totius patrimonij, cum eis alimenta nõ debeantur, etiam per seculares. & consuetudo in contrarium non valet. Ioan.Bap.Plo.in l.si quando.nu.27. ver taxe.neque rũ.C.vnde vi.& ad talẽ hospitationem etiã respũ domus non tenẽtur clerici, & consuetudo in contrarium non ualet, & clerici possunt iurare in litem contra principes, & vniuersitates, & particulares qui miserunt milites in domibus clericorum ad hospitandum, & contra ipsos milites qui in eis fuerunt hospitati. Idem Plo.in d.l.si quando.nu.738.ver.seculares.& nu.739.ver.statuta. C.vnde vi.

c Temporalibus. Vide Are.in consi.63.Doctor.in c.vnico. de capel.mona.lib.6.

b Ecclesiæ. Ad patronum etiam secularem ecclesiæ pertinet defensio ecclesiæ, ut per Decium hic. Adde, quòd patronus ecclesiæ, & qlibet alius potest cogere episcopos, abbates, prælatos, cõmendatarios, canonicos, & rectores ecclesiarum ad faciendum inuentarium de bonis mobilibus, & immobilibus ac iuribus ecclesiarum, alioquin potest contra eos iurari in litem, si illud non faciunt, Ioann. Bapti.Plo.in l.si quando.nu.195.ver.addo ego.C.vnde vi.vbi dicit idem contra rectores hospitalium.

sti.ſpo.ergo vr ꝙ poſſit rõnes exigere, cũ hoc reſpiciat dẽfenſio nẽ bonorũ eccłiæ, ne dilapidenť. Nõ ob. tex. in c. nouerint, qa loquiť quoad ſpũalia, vt patet ibi, ĩ eo qđ dicit, ĩ epõ, vł Papa. Dico ꝙ verũ eſt, ꝙ nullã hẽt ptãtẽ in tpalib⁹, vt ipſe approbãdo aliud ꝯſequereť. & ita ẽt ꝓcedit tex. in vl. c. ꝑterea. cũ ſi. Secus eſt quo ad redditionẽ rõnis. qa in hoc erſať vtilitas eccleſiæ, & ptinet hoc ad defenſionẽ rerũ eccleſię q̃ etiã laicis conceditť, vt ſ. dixi. ¶ †Et ex hoc inferť, ꝙ ſicut vacante eccleſia ad ipſum patronũ eccleſiaſticũ cuſtodia ptinet, vt per Abb. hic, no. in c. qa bonę. ſ. de appel. ita ẽt dicẽdi ſit in ꝑrono laico, cũ agať de defenſione eccleſię, ſup qbus cogitabitis, †qa cõiter aliter ſentiunt. Et alias drĩas inter laicũ. & eccleſiaſticũ patronũ Hoſt. tradit in ti. de iu. pa. §. in qbus differũt, & Abb. ſeqť in c. cũ pp. j. de iu. pa. ¶ Inquantũ Abb. hic ꝓſeqť cõceſſionẽ eccleſiarũ quã laici faciunt religioſis, ꝯſiderandũ eſt, ſm eũ, ꝙ aut ſit talis cõceſſio de conſenſu epĩ, aut ſimplr abſq; cõſenſu aliquo. Circa primũ caſum vult gl. hoc, ꝙ nõ ſolũ ius pat. ſed ẽt tpalia trãſferanť. alle. tex. 16. q. j. in c. ſi. idẽ gl. 16. q. 2. in ſum. in ver. ſi vero ꝑronus, ibi, niſi hoc actũ ſit. q̃ adducit c. paſtoralis. de don. Et iſtã opi. ſequunť Card. Io. An. & Pet. de Anch. hic. d. Abb. dicit ꝙ iſta opi. nunq̃ ſibi placuit, qa cũ ꝑronus nõ hẽat ptãtẽ in tpalibus, x. q. j. in c. nouerint. nõ pt plus iuris in religioſis trãſferre, q̃ ipſe hẽat, regula, nemo põt, de reg. iur. in 6. & hac rõne vtiť gl. palleg. 16. q. 2. in ſum. Nõ ob. epĩ ꝯſenſus. qa ꝯfirmatio nihil facit. ſed factã donationẽ approbat. c. ĩter dilectos. de fi. inſtr. Non ob. c. paſto. qa loqť cõ, qñ epſ donauit eccleſiã, patrono cõſentiente. Sed in iſto caſu epſ nõ donat, qa hẽt ptãtẽ diſponendi in tpalibus. Et licet laicus donet eccleſiã, vť ius qđ habet donare. Et iſta nõ eſt noua opi. ſed illã tenẽt Ant. de But. & Imo. hic. Car. Ant. de Bu. & d. Abb. in c. illud. in fi. col. de iu. pa. gl. 2. in fi. vbi, Abb. in c. qđ aũt, de iure pa. & ſenſit Abb. in d. c. paſ. Hoſ. in ſum. de iur. pa. §. quid cõpetat patrono. ĩ ver. verũ ſi quis vtať. Io. ĩ c. j. in gl. in ver. derogari, de iur. pa. in 6. Et q̃uis iſta cõis opi. ſit, prima tñ facie ſm gl. nõ vť ſuſtẽtabilis, & efficaciter ꝓbať in d. c. paſtoralis. ¶ †Et ꝓ fundamẽto, primo ſuppono ꝙ laicus ꝯcedere põt ius pat. religioſis ſine cõſenſu epĩ. c. licet. ĩ, ver. licẽt. vbi ꝓbať hoc. & declarat d. Abb. de iur. pa. Sicut ergo in c. paſtoralis. epſ donãdo eccleſiã de patroni cõſenſu vigore talis ꝯſenſus includiť ius pat. qđ aľs nõ ꝯuenit, & ſic augeť donatio epĩ, ita dicamus cõ, ꝙ laicus donãdo eccleſiam accedẽte cõſenſu epĩ, veniãt tpalia, in qbus epſ ptãtẽ habet, & hoc virtute cõſenſus eius, q nõ erat neceſſarius rõne iuris pa. vt ſ. dixi, & ſic iſti caſus à pari ꝓcedũt ꝓut voluit Car. hic, & bene. Confirmať hoc, †quia eſt cõis, qñ cõſentio alicui donati rẽ meam, mihi ꝑiudico, vt ꝓbať in l. in rebus. §. pe. ff. de doua. & in l. 2. ff. ſi aduer. don. tradit Bar. in l. q̃ dotis. ff. ſol. ma. Facit qđ not. gl. 26. diſt. c. t. † Vñ ſi Epſ conſentit laico donanti eccleſiã, vť ab ſe abdicare tpalia vt voluit hic gl. & recte. Et ex fundamẽto rñſio colligiť ad ea quę Abb. dicit Et primo non ob. dũ dicit ꝙ nemo poteſt plus iuris &c. in regula, nemo poteſt. præallegata, & in c. nuper. de do. inter vir. & vxo. quia hoc uerum eſt, ſed in propoſito non transfert laicus ex ꝑſona ſua, ſed trãſlatio inſurgit ex ꝑſona epĩ, qui conſentiendo ſibi ꝑiudicat, ut ſ. dixi. Nõ ob. c. inter dilectos. qa loquiť in confirmatione facta in forma cõi, q̃ non tribuit ius, iuxta ea q̃ hñť in c. 2. de confir. uti. uel inuti ubi agiť de conſenſu adhibito eo caſu, quo nõ requiriť, ut in d. c. paſtoralis. efficaciter ꝓbať, declarãdo, ut dixi. Nec ob. ꝙ aliud c. paſtoralis. loquať ĩ caſu: cõ qa ibi duo caſus à pari procedunt, declarando vt dixi. Circa ſm caſum quando laicus religioſus donat ſine cõſenſu epĩ, an in dubio reſpũ iu. pa. cõceſſio eccleſiæ ſuſtineať, in quo epĩ conſenſus exigiť. gl. hic ſimplr tenet ꝙ nõ valeat donatio, ꝑ c. illđ. de iu. pa. ¶ Cõtrariũ tenet hic Abb. ꝑ rłam q̃ dicit. Si nõ valet qđ ago vt ago &c. in ca. j. de deſpo. & impu. lib. 6. Ad text. in d. c. illud. rñdet ꝙ loquitur, qñ clerico ſeculari donatio fit, quo caſu neceſſarius eſt conſenſus epĩ. Iſta rñſio eſt ꝯ illũ tex. in prin. ibi dũ dicit, religioſæ domui, & cũ dicit ꝯceſſionẽ eſſe nullius momenti. Et ſic probat opi. gl. Ad idem tex. in c. qđ aũt. eo. ti. dũ inquit. & nihil agi vť, & ĩ 2. gl. & ibi Abb. ꝯrius ſibi ſequitur iſtã opi. idẽ tenet Abb. in d. c. illud. in 2. no. ꝑ illũ tex. vbi laicus ꝑſentare põt, nõ ob. conceſſione prius facta: ergo dať intelligi ꝙ illa prima conceſſio, ẽt quo ad ius patr. non valuerit. Et hoc idẽ Abb. ſequiť in d. c. illud. in glo. j. quia intentio donãtis attẽdiť. l. nec ignoras. C. de do. & ꝑ aliã regulam, quæ dicit, ꝙ potui nolui &c. in c. cũ ſuper. de of. deleg. in l. multũ eſt. C. ſi quis alteri vel ſibi, & iſta opi. vť magis cõis. ¶ Sed ex ſ. dictis minime opi. Abb. hic vť ſuſtentabilis, quia in dubio interpretatio dẽt fieri, vt actus valeat. in c. niſi. j. eod. & in l. licẽt. ff. de teſta. †Vnde licet donet eccleſiam in dubio, vt actus valeat, intelligi debet pro iur. pa. †Nã eccleſia ſæpe numero poniť ꝑ iur. pat. & ita tenet Hoſt. in ſum. de iure patro. §. qđ competat. ver. verũ. per c. ſi plures. & c. memini. 16. q. 6. no. hoc Bal. per illum tex. in l. monumenta. C. de leg. & in libello voluit Inn. in c. cũ venerabilis. j. de reli. do. Abb. ꝑ iſtũ tex. in c. ꝓ illorũ ĩn j. no. j. c. bo. tex. ĩ d. c. paſtoralis. de don. de quo no. Ro. in conſi. 138. col. pe. ¶ Nõ ob. alle. in ꝯtrariũ, & primo tex. in d. c. illud. dũ dt, nulli⁹ eẽ momenti, qa ařr. q̃ Ab. dt, rñderi pt. nã alia rõne hoc ibi dť, ꝙ fuit facta ꝯceſſio ñ vacãte eccłia, vt exꝑſſe ibi hť. Et iſto reſpũ ꝯceſſio nullius momẽti fuit. Iſta rñſio ẽt nõ ſatisfacit, qa ibi principlr duę rõnes adducunť, ſ. tũ qa eccłia nõ vacabat, tũ qa ꝯceſſio ſine ꝯſenſu epĩ fieri nõ potuit, ergo altera nõ ſufficit. §. affinitatis. inſti. de nup. Vñ rñdeo, & dico ꝙ text. ibi loqť reſpũ totius eccłiæ. qđ patet dũ ſępius dicit, eccłiã, in prin. ibi, eccłiã nõ vacãtẽ. & ibi, nemini eccłias dare. & ꝑpea in ver. licet, aduerſatiue loqť, de iu. pa. Ex quo dať ĩtelligi, ꝙ ſ. nulla ꝯſiderõ hť iuris pa. q loco religioſo ſine ꝯſenſu epĩ ꝯcedi pt. Et ſi dicis dũ aſſignat rõnẽ illã, loqť de ꝯceſſione facta ĩ clerico ſeculari, qđ ſuadeť, qa ĩ ver. licẽt. aduerſatiuè loqť de loco religioſo. ergo ſupius vť loq de clerico ſeculari. Si dicať hic, ex q̃õnẽ nřam ſum⁹, & ꝓcedit rñſio d. Abb. ꝙ c. illud. loqť in ꝯceſſiõe facta clerico ſeculari. Et ꝓ declarõne habem⁹ ꝯſiderare tres caſus. Prim⁹, qñ eccłia reſpũ ꝓprietatis ꝯcediť. Scđs, qñ ius pa. eccłiæ exꝑſſe ꝯceditur. & iſti duo caſus in ꝑdcõ. c. illud. decidunť. Terti⁹ caſus eſt. qñ eccłia ꝯcediť, & reſpũ ꝓprietatis nõ ualet ꝯceſſio, an ſuſtineať quo ad ius pa. & de iſto tertio caſu nihil ibi dť. Et iſte eſt caſus, in quo, vt ſ. dđm ẽ. Et ꝑ hoc rñdeť, ꝙ đ ſcđa ꝑuatiõe dť, q̃ valet, & ſic ñ fuit priuat⁹ in. pa. qa verũ ẽ, ꝙ ibi nulla hť ꝯſiderõ iuris pa. Non ob. tex. ĩ d. c. qđ aũt. q ſimr loqť quo ad ꝯceſſionẽ tot⁹ eccłię referẽdo illa verba ad principiũ, vt ibi dť, ꝯceſſi, vel dedi eccłiã. Qđ hoc verũ ſit, ꝓbať in rõne, dũ ſubijcit, ꝓ nõ dato hť, qđ ab illo dať, q de iure nõ pt. Iſta eñi rõ reſpicit ꝓprietatẽ eccłię, nõ ius pat. qđ qdẽ dari põt loco religioſo. Et ſi dicis, qđ tex. loqtur qñ ꝯceſſio fit clericis ſecularib⁹, dico ꝙ ſumus ĩ ſũc ex q̃õnẽ, & locũ hẽt rñſio Abb. hic. Nõ ob. ꝙ ĩtẽtio donãtis attẽdiť, qa verũ eſt. ſed intentio eſſe vť, vt actus valeat eo modo, quo põt, vt ſ. dixi. & bo text. ad hoc in l. j. §. j. ver. quid enim. ff. quod fal. tut. auc. Non ob. regula, quod potui, nolui, &c. quia eſt mã profunda, & plures babet caſus, vt late conſiderat Bart. & Mod. in l. j. §. ſi quis ita. ff. de verb. obl., Reducendo tñ opi. ad concordiam probabiliter, diſtingui poteſt, ꝙ aut conſtat laicum voluiſſe donare proprietatem eccleſię, vt quia hoc expreſſit, & in totũ conceſſio vitiatur, & ſic procedit glo. hic, & cõis eſt opin. Aut nõ conſtat aliter laicum voluiſſe donare ꝓprietatem eccleſiæ, niſi ꝙ ſimpliciter eccleſiam dedit, & iſto caſu hẽt locũ opi. do. Abb. hic, per ea, quæ ſ. dixi. Reliqua dicatis, vt per Docto. hic.

SVMMARIVM.

1 Pluralitas dignitatum, vel perſonarum in eadem vel pluribus eccleſiis reprobatur, & æqualis eſt probatio in vna vel pluribus. nu. 2.
3 Officij appellatione venit dignitas, & perſonatus.
4 Dignitas, & perſonatus reſidentiam exigunt.
5 Reſidere tenetur etiam capellanus.
6 Reſidentiam exigunt omnia beneficia, quæ dantur in titulum.

§. Ad hæc. ¶ †Plures dignitates, vel perſonatus in vna vel diuerſis eccleſiis quis habere nõ põt. h. d. ¶ †No. iſtũ tex. ibi, in vna, vel diuerſis eccleſiis, ꝙ ęqualiter ꝓhiberi vť pluralitas dignitatum, vel beneficiorum in diuerſis eccleſiis, ſicut in vna. quod facit contra no. per. Io. And. in c. literas. de conceſ. præb. qui dicit epiſcopum facilius hẽre poteſtatem in diuerſis eccleſiis, quàm in eadẽ, in pluralitate beneficiorum. de quo dicam poſt Abb. j. eod. in cap. cum iam dudum. ¶ †Secundo no. ibi, ſingula officia, referendo hanc rationem ad dictum præcedens, ꝙ appellatione officij, venit dignitas, & perſonatus. Eſt enim latiſſima ſignificatio huius verbi, offm, vt inter alios præcipue ſcribit Pet. de Anc. in regula. ea quæ, de reg. iur. in 6. no. late Ale. in l. t. in prin. ff. de offi. eius, & Mod. in rub. de offi. dele. ¶ †Tertio not ꝙ omnis dignitas, & ꝑſonatus reſidentiã ꝑſonalem requirunt, vt ꝑ Abb. hic, immo ſingula officia, vt in tex. dicitur, adeo †ꝙ etiam capellani reſidere teneť vt no. Abb. poſt alios in c. conquerente. in 4. no. & in c. pen. in 4. no. ſ. de cle. non reſi. Et eſt dictum Inn. in c. ſi. eo. tit. vbi inqt quòd omnia beneficia, quæ in titulum aſſignantur, reſidentiã †requirunt, etiam ſi ſint modici redditus Secus ſi non dentur in titulum, vt quia vni ratione paupertatis præbenda aſſigneť, vel aliqua penſio conſtituatur. Et hoc ſequũtur, & ita concludunt Hoſt. Io. And. & Abb. in d. c. ſi. in i. col. verſi. quæritur in quibus eccleſiis. Circa conſuetudinem, & diſpenſationem in pluralitate beneficiorum dixi ſupra in cap. quia in tantum. eo. tit. videbimus in c. de multa j. eodem.

SVMMARIVM.

1 Plures dignitates habens alteram dimittere, alteram eligere compellitur.
2 Religioſus poteſt eſſe archidiaconus.
3 Archidiaconus dicitur vicarius epiſcopi in omnibus.
4 Monachus conſtituitur vicarius epiſcopi.
5 Monachus qualiter quis eſſe poſſit in duobus monaſterijs.
6 Monachus profeſſus in vno monaſterio ſi ad aliũ tranſeat, debet iterũ ibi ꝓfiteri.

7 *Monachus in ecclesia seculari qualiter officium habere possit.*
8 *Religiosus si promoueatur, requiritur consensus, & licentia Abbatis. Quid si habuit licentiam à Papa. nu. 9.*

PRæterea. † Habens plures dignitates alterã dimittere, & alteram eligere compellitur. ¶ † Not. primò quòd religiosus potest esse archidiaconus. Qualiter procedat, infra declarabitur. Nam monachus in episcopum eligi potest. 18. quæst. j. in c. 1. in clement. j. in fi. de elect. † Ita etiam in Archidiaconum, qui dicitur vicarius Episcopi in omnibus. cap. 1. de offic. Archidia. ¶ † Et vicarius Episcopi monachus constituitur, not. Ioan. Andr. in cle. & si principalis. de rescri. & Archi. 16 q. 7. cap. noua. sequitur Abb. in c. cum causam. colum. fin. ver. idem religiosus. de ele. Sic etiam religiosus in socium Episcopi adhibetur. 2. quæst. 7. in cap. cum pastoralis not. per gloss. in cap. fin. 28. di. ¶ Secundò not. ibi, vtraque ecclesia. hic casum, in quo quis est † Monachus in duobus monasterijs. Et hoc secundum Innoc. & Abb. post alios intelligitur ex gratia, quia de iure hoc prohibetur, vt per Abb. hic & ad idem tex. in cap. fin. de relig. do. & in cap. cum singula. §. prohibemus. eod. titu. & ita communiter omnes dicunt. Iste tamen intellectus, vt patet, manifestam continet diuinationem, quia quod text. ex gratia, & dispensatione procedat, nullibi colligitur. vnde probabiliter dici potest quòd monachus haberet electionem isto tempore, sicut in beneficijs secularibus, vt hic, & in cap. referente. supra eod. Ad hoc bene facit text. in l. j. in fi. ff. de colleg. illic. vbi descriptus in duobus collegijs, alterum eligere compellitur. Vel secundo dicamus quod nõ retinet locum in duobus monasterijs, vt emolumentum aliquod consequatur, desinit enim esse Monachus primi monasterij: quoad effectũ negari non potest quin etiam sit professus in vtraque ecclesia vt hic dicitur. Est enim verum hoc quod in vtraque ecclesia professus fuit, quia facta pro infectis haberi non possunt. lege in bello. §. facta. ff. de captiu. ¶ † Tertio no. quòd si monachus professus in vno monasterio ad aliud proficiscatur, debet etiã ibi professionem facere. ita dicit Abb. hic, & ita probatur in c. Abbate, vbi Abb. in 4. no. j. de verb. sig. not. Feder. in consi. 5. incipien. quidam monachus, in 1. dub. & adde Abb. in cõsi. 96. cum ad aures. in fin. colum. Quod verum videtur quantum ad hoc, vt monachus secundi monasterij dicatur, prout loquitur text. in d. cap. Abbate. secus quo ad substantiam regulæ, quia non videtur necessaria alia professio, cum si eadem religio circa intellectum cap. super eo. j. de reg. de quo Innoc. & omnes opp. contra istum tex. & pro solutione multum laborant, quia ibi secundum Doc. dicitur quod religiosus non possit habere officium in ecclesia seculari, vt colligitur ibi, nec amplius in ecclesijs secularibus debent assumi. Nam recte intuenti iudicio meo ille text. nihil facit, & alia videtur manifeste intẽtio illius cap. loquitur enim in clericis secularibus, qui assumunt habitum religionis, vt ibi in princ. habetur, super eo, quod quæsitum fuit de clericis, deinde dimisso habitu religionis ad seculum reuertuntur, quæritur ibi an cogantur perseuerare in religione, respondetur quod sic. Et post hoc dictum immediate subijcit, nec amplius in ecclesijs secularibus debent assumi, quasi dicat ad religionem obligati sunt, nec possunt pœnitere. Et ista videtur aperta mens illius capituli, inferendo illa verba ad casum positum, argumen. l. j. C. de diuer. rescri. Et sic ibi non dicitur, quòd monachus professus non posset habere dignitatem in ecclesia seculari. nam de hoc text. ibi nihil cogitat. Et ideo quantum ad tex. nostrum hic, videtur probabilis conclusio quòd monachus archidiaconus esse possit in ecclesia seculari, vt generaliter hic dicitur, & per ea, quæ supra dixi in j. not. Text. in c. super eo. quem Doct. in contrarium adducunt, nihil facit declarando, vt dixi. ¶ † Pro pleniori tamen notitia quãdo monachus in ecclesia seculari officium habere possit, recurrendum est ad ea, quæ Abb. post alios latè scribit in c. quod Dei timorem. de sta. mo. & Imo. in cap. Deus, qui. de vi. & honé. cleri. Card. & Imo. in clementina prima, de elect. Domi. in capitu. cum singula. eodem titulo. in sexto. Feder. in consilio 136. † Et casu quo religiosus promouetur, requiritur consensus, & licentia Abbatis. capitu. si religiosus. de electio. in 6. facit gloss. singula. in capitu. quàm si. 18. quæstio. 2. & hoc clarum est. ¶ † Sed pulchra dubitatio, an sit religiosus habuerit licentiam a Papa simpliciter, etiam requiratur licentia prælati. de quo videndum est, quod in notabili quæstione tradit Card. & Imo. ibi in fin. in capitu. tuę, de cleric. non resid. Ioan. de Ana. in capitu. fin. colum. 5. de magist. quorum tamen decisio non transit sine dubio, quia contrarium in simili quæstione voluit Lap. alleg. 130. incip. pro dubij propositi declaratione, in versiculo ad aliud quod opponebatur &c.

Laus Deo.

PHILIPPI DECII MEDIOLANEN. in tit. de Priuilegiis Commentarii, nuper ad publicam vtilitatem in lucem editi per Do. Theodorum Meddam Iurisconsultum Papiensem, cum eiusdem Do. Theodori additionibus.

SUMMARIUM.

1 *Quid sit priuilegium.*
2 *Quid operetur verbum, priuilegium, a principe prolatum.*
3 *Concessio dicitur priuilegium.*
4 *Feudum an dicatur priuilegium.*
5 *Gratia qua dicatur.*
6 *Priuilegium immunitatis an dicatur priuilegium.*
7 *In dubio quando princeps appellat priuilegium, illud dicitur priuilegium.*
8 *Secus si Iusco. continet.*
9 *Princeps si recipit pretium pro concessione, non est priuilegium.*
10 *Actus ab effectu, non a forma verborum, debet iudicari.*
11 *Actus iudicatur vt verba sonant.*
12 *Qui renunciat priuilegio, non censetur renunciare Iurico.*
13 *Differentia inter indultum, & priuilegium.*
14 *Priuilegium distinguitur, a rescriptio, & beneficio.*

De priuilegijs. Rub.

NOuissime Ad lecturã vespertinam in canonico trãstatus pro cõi scholasticorũ vtilitate, assumpsi interpretationẽ huius tituli de priuilegijs, q̃ materia in frequẽti, & quotidiano vsu plurimũ versaẽ, & hacten⁹ nõ reperio, ꝙ diebus nr̃is lecta fuerit. † Et pro introductione tituli pmittõ fm Gof. in summa hic, in prin. ꝙ priuilegiũ est beneficiũ ꝯ iusco.[a] cõcessum. non. n. est priuilegiũ nisi spẽaliter aliquid indulgeat. c. in ijs. c. Abbate. j. de ver. sig. & idẽ in effectu dicit Host. in summa. eo. ti. in prin. & ad hoc est gl. no. in c. j. in ver. noscaẽ. in fi. de ꝯsti. in 6. & no. Bart. in l. fin. de ꝯsti. prin. I l. j. C. de iur. & fac. ign. cũ si. vt dixi in rub. s̃. de rescr. ver. 2.[b] ꝯclu. † Ideo Bal. in l. item lapilli. col. 3. ver. ego dico. ff. de rer. di. ꝙ eo ꝙ ipso princeps appellat priuilegiũ ipso facto apparet, ꝙ velit infringere iusco. † Et idẽ Bal. in l. j. col. j. ff. de ꝯsti. prĩ. dicẽs, ꝙ ꝯcessio dr̃ esse priuilegiũ eo ipso q̃ a iure cõi discrepat. † Et pp hoc infert Bald. in pludijs feud. col. 8. ver. est aũt qđ, ꝙ feudũ dr̃ priuilegiũ, si ꝯcedaẽ ꝯ cõsuetũ, & iusco. feudorũ.[c] † Et eadẽ rõne gr̃a dr̃ priuilegiũ, vt no. Bal.[d] I c. 1. §. fi. ver. & nota ꝙ q̃libet gr̃a. de noua forma feud. quia ẽt gr̃a intelli̇r. qñ aliquid ꝯ iusco. ꝯceditẽ, vt no. Ab. in c. sedes. de rescr. cũ si. & ibi dixi. † Et ex ijs cõprobaẽ, ꝙ no. Ang. ꝯs. 236. pdictę decisioni, vbi inquit, priuilegiũ esse qñ vnus habet immunitatẽ ab ijs q̃bus alij artifices astricti sunt. † Et ꝙ. s̃. dictũ est priuilegiũ esse qñ a principe priuilegiũ appellaẽ, verum est in dubio, quia præsupponitur continere aliquid contra iusco. quod priuilegium appelletur. † Secus si iusco.[e] simpliciter contineret, quia iusco. dicitur, nõ priuilegiũ, vt not. Bald. I l. 1 co. antepe. ver. vñ q̃rit. C. de sac. † Et ad hoc vñ facit, ꝙ not. Bald. in l. q sc pris.[f] col. xj. ver. & scias. C. vñ li. vbi inquit, nõ esse priuilegiũ si princeps recipit p̃tiũ p ꝯcessione, ẽt si vtaẽ verbo, indulgemus. † Et est r̃a cõis ꝙ actus nõ fm formã verborũ, sed ab effectu dẽt iudicari, vt no. Bal. in l. 2.[g] C. cõmo. vbi alleg. tex. in l. Lucius. ff. de dona. & in l. insulã. ff. de pscr. verb. & idẽ Bal. in rubr. C. de iu. emph. col. fi. in c. ꝯstitutus. col. fi. de relig. do. † Et in dubio ꝯctus iudicaẽ, vt verba sonãt, Old. cõsi. 159.[h] ex psenti themate. in primo dub. & dixi cõsil. 32. Et cum priuilegiũ a iureco. distinguaẽ, vt ex s̃. dictis, † infert ꝙ ille q renunciat priuilegiũ, nõ vr̃ renunciare[i] Iurico. nec eꝯ. l. miles. §. sexaginta. in fi. ff. de adul. & not. Bal. in l. sed & si quis. §. quæsitum. circa fi. ff. si quis cau. Ant. de Bu. in c. j. in 2. no. p ilum text. s̃. de trans. pro quo videndum est ꝙ dixi in c. j. car. pe. in prin. in j. lect. vbi hoc limit. † Et quæ sit differentia inter indultum, & priuilegium no. Ant. de Bu. post Ioan. And. in c. in nostra. de sepul. & dixi in c. i. in prin. s̃. de rescr. † Et quomodo priuilegiũ distinguaẽ a rescripto, & a beneficio[k] dixi in rub. de rescr. iõ gr̃a breuitatis non repeto, & ex ijs capedita sit rub.

ADDITIO.

a ¶ Med. Contra iusco. Exemplificat pluribus modis Bru. consi. 12. nu. xv.
b Med. Versi. secundo. Conclu. nu. 2. & Rip. nu. 19.
c Med. Iusco. feudorum. Ias. in vtib. feu. nu. 27. Bru. consi. 12. nu. 15. declara vt p Bru. i cõsi. 41. n. 4 dr̃ tamẽ feudũ iproprie Cur. Iun. i trac. feud. i 6. q pri. n. 18.
d Med. No. Bal. Ale. consi. 7. nu. 1. vol. 6. dictum Bald. comprobat Tho. Gram. decis. lix. nu. 29. per duo consilia Cur. Sen. Dat. in c. fi. §. 4. nu. 2. de ien exco. i 6.
e Med. Secus si iusco. Late ponit Rip. lib. 1. responsorum c. 2. nu. 2. pro posita.
f Med. Bal. in l. qui se patris, Soc. consi. 4. nu. 13. vol. 3. Ias. consi. j. col. 6. circa fi. & consi. lvj. nu. 3. vol. j. Deci. consi. 292. nu. xii. & in l. si dona. num. 4. C. de colla. Cur. Iun. vbi supra, nu. xiii. Bru. consi. 97. nu. 3. & Tiraq. in repe. l. si vnquam, in verbo, dona. larg. nu. 276. C. de re. don.

g Medda. Bal. in l. 1. Ias. in l. non codicillum. nu. 3. C. de testa. Ripa in l. si unquam. nu. 119. C. de reuo. don. Ias. e. Tiraq. in tra. retrac. lig. § 1. gl. 14. nume. 37. & §. 32. gl. nu. 34. ubi ad plura infert.

h ¶Medda. Old. consi. clx. Tiraq. in d. l. si vnquã. in verbo libertis. nu. 4. vbi q̃d in verbis legis, statuti, lulæ, pacti, priuilegij, inuestituræ, testamẽti, cõpromissi, libelli, rescripti, & instrumentorum.

i Medda. Non vr̃ renunciare iuri. Dec. cõsil. cclxv. num 3. vbi addi allegat concor. & cõsi. ccclxxix. nu 6 Pari cõs. 12. nu. xcv. vol. 2. & cõsi. 18. nu. v. vol. 3. & cõsi. 13. n. xvii & cõsi. 19. nu. 49 vo. 3. Cas. cõsi. 69. nu. xi. Pari. in l. si domus per illum tex. de ser. vrb pd. & generale est vt renunciatio vnius, non inducat renunciat. alterius Tiraq. in tract. retrac. lig. §. j glo. ix. nu. 151.

k Medda. Et a beneficio. Ias. in vsib. feu. nu. 27 Cagno. i l. omnibus causis i prin. de reg. iu. Cor. consi. 26. per totum, vol. 3. Rebuf. in sua prac. in tit. quid sit beneficium. Franc. in c. j. in 6 no. de priui. in 6.

S V M M A R I V M.

1 *Ad esse ciuitatis non requiritur episcopus.*
2 *Comparatiuum ponitur pro positiuo.*
3 *In qualibet ciuitate datur frequentia.*
4 *Beatus Petrus constituit, quod in singulis ciuitatibus essent episcopi.*
5 *In terris Christianorum illa propriè dicitur ciuitas quæ habet episcopum.*
6 *Ante aduentum Christi erant ciuitates, & non erant episcopi.*
7 *Episcopi non nisi in ciuitatibus ordinari possunt.*
8 *Ad essentiam ciuitatis episcopus non requiritur.*
9 *Ciuitas quandoque propter delictum priuatur episcopo.*
10 *Dignitas episcopalis videtur separata ab essentia ciuitatis.*
11 *Quando separata coniunguntur, vnum ab altero separari potest.*
12 *Licèt Doctor hẽat iurisdict. inter scholares, tñ poterit esse Doctor absq; iurisdõne.*
13 *Minor vigintiquinque annis potest esse doctor.*
14 *Non valet consequentia, episcopi debent ordinari in ciuitatibus, ergo ad essentiã ciuitatis requiritur episcopus.*
15 *Communi interpretatione Italorum, illa reputatur ciuitas, quæ hẽt episcopum.*
16 *Represaliæ concessæ contra ciues, non intelliguntur concessæ contra opidanos.*
17 *Manifestum signum quod sit ciuitas, & demonstratio si habet episcopum.*
18 *In creatione ciuitatis non requiritur licentia principis.*
19 *Facultas ædificandi competit de iure co.*
20 *Vt ciuitas habeat iurisdictionem requiritur auctoritas superioris.*
21 *Non licet alicui priuato, sed vniuersitati reficere muros.*
22 *Facilius permittitur refectio, quàm de nouo facere.*
23 *Muri ciuitatum fieri possunt citra emulationem superioris, etiam ab vniuersitate.*
24 *Ciuitas non recognoscens superiorem potest facere muros.*
25 *Erectio in ciuitatem videtur fieri ad emulationem superioris.*
26 *Dignitas episcopalis non debet omnibus ciuitatibus petentibus concedi.*
27 *Pontifex non debet causas committere nisi in ciuitatibus, et locis insignibus.*
28 *Episcopo digniora reseruantur.*
29 *Curia non consueuit de facili causas committere alijs quam episcopis.*
30 *Propter excellentiã episcopalis dignitatis multa sunt episcopo reseruata.*
31 *Episcopi dicuntur sanctissimi.*
32 *Ideo debent maiori prærogatiua decorari.*
33 *Episcopatus dicitur excellentia dignitas, & culmen dignitatum.*
34 *In dispositione odiosa non continentur episcopi.*
35 *Inhabilis dispensatus ad dignitatem non intelligitur dispensatus ad episcopum.*
36 *Dispensatio si est permissa, intelligitur, quod solus episcopus dispenset.*
37 *Episcopus solus absoluit ab excommunicatione lata a canone.*
38 *Potestas absoluẽdi ab excommunicatione parificatur potestati dispensandi.*
39 *Dignitas episcopalis propter vniuersitatem vilescit.*
40 *Dignitas propter paupertatem non minuitur.*
41 *Episcopi diuites honorantur, & pauperes contemnuntur.*
42 *Episcopus cuius ciuitas est destructa, habet tamen episcopalem dignitatem.*
43 *Datur episcopus sine ciuitate.*

5 EPiscopalia Gubernacula. Not. † Primo, sm Abb. hic, q̃ ad eẽ ciuitatis nõ requirit̃ eps, & pro solutione corũ q̃ Abb. hic dicit in primo no. vidẽdũ est de duobus. Primo, an ad eẽ ciuitatis eps requirat̃. Scdo, an ĩ creatione ciuitatis necessaria sit lnĩa principis Circa primũ Abb. cõcludit, q̃ ciuitas a possit eẽ sine epo ᵃ p hũc tex. ubi solũ ĩ frequẽtiorib. ciuitatib' cõstituunt. vñ p̃supponit̃, q̃ possit eẽ ciuitas ẽt populosa sine epo, & ita istũ tex. inducit Gem. post Io. An ĩ c. si ciuitas. ĩ prin. 2 de sen. exeõ. in 6. † Sed rñderi põt, q̃ illud cõparatiuũ ponit̃ p b positiuo ᵇ frequẽtib', vt sæpe numero repit̃, ut no. ĩ l benigni'. ff. de legi. vbi gl. ĩ l. j. C. de dolo, vbi Alb. & Abb. ĩ c. cũ dilectus. ĩ 4. no. s. de iis, q̃ vi met. cau. fiũt, & ita intelligit̃, in frequẽtioribus ciuitatibus vr̃ exprimi, qđ est de natura ciuitatis, & qđ ta3 cite intellĩr, † qa in qualibet ciuitate datur frequẽtia, ut not. l. j. C. q̃ sit lõga ꝯsue. & in c. monasteria. de vit & ho. cle. & sic negat̃ p̃suppositũ Abb. qa nõ vr̃, q̃ reperiat̃ ciuitas, q̃ non sit fre4 quẽs, & populosa. † Et p ista rñsione benefacit text. ĩ c. in illis. c 80. di. vbi dr̃, q̃ B. Petrus ᶜ ꝯstituit, q̃ ĩ singulis ciuitatibus cẽnt 5 epi. ergo vr̃, q̃ in qualibet ciuitate dẽnt eẽ epi. † Iõ, Bal. in tit. de pace cõstã. col. 3. ver. pone q̃dã ciuitas. dicit, q̃ nõ põt eẽ ciuitas sine episcopo, & Bald. in l. ex hoc iure. col. 4. ver. & not. ff. de iusti. & iur. dicit, q̃ in terris Christianorum proprie illa dicitur 6 ciuitas, q̃ epalẽ hẽt dignitatẽ. † Scdo p eius ꝯclõne Abb rõnẽ adducit, qa añ aduẽtũ Christi erãt ciuitates, & nõ erãt epi. ergo vr̃ q̃ ad essentiã ciuitatis nõ requirat̃ epus. & istã rõnẽ tradidit Bar. in trac. q sint rebelles, in verbo Lõbardię. col. 2. & in tract. 7 de insula in 4. figura. † Sed talis rõ parũ facit, quia nos loquimur post aduentum Christi, post quã ꝯstitutum fuit, q̃ in singulis ciuitatibus sint episcopi. Tertio, Abb. alle. tex. in c. episcopus. 68. dist. vbi dicitur, q̃ episcopi nõ nisi in ciuitatibus ordinari possunt. sed ille tex. videtur potius facere contrarium, ex quo episcopi ordinari nequeunt. Pro conclusione Abb. adduci potest quia si tantum in ciuitatibus ordinari debent, ergo prius erat ciuitas ante ordinationem episcopi. sed respõderi potest, hoc esse verum tempore huius ordinationis. sed post factam ordinationem non dicitur, q̃ ciuitas possit esse sine episcopo, ex 8 quo in singulis ciuitatibus debẽt esse epi, vt s̃. dictũ est. † Et licẽt rationes Abb. euitari possint, vt patet ex prædictis, finaliter tñ eius conclusio placet, quæ cõiter approbatur. q̃ ad essentiã ciuitatis episcopus non requiritur, & hoc comprobatur primo per tex. in c. epi. allegatũ in gl. vbi episcopus ꝯstitui prohibetur in parua ciuitate. ergo sine epo vr̃ ciuitas ꝯsistere, quia 9 plus, & minus non differũt specie, l. fi. de fund. instr. † Scdo pro d ista gl. bene facit, qa qñq; ciuitas pp delictũ priuatur ᵈ epo, & tñ ciuitas remanet, c. ita nos. 25. q. 2. Tertio facit text. dum dicit, q̃ episcopi debẽt constitui in ciuitatibus, ergo præsupponitur, q̃ 10 esset ciuitas ante episcopatũ † Quarto, & vltimo rationẽ efficacẽ induco cõsiderando hoc modo, daro q̃ in singulis ciuitatibus debent constitui episcopi, d. c. in illis. 80. di. illa dignitas episcopalis de se vr̃ separata ab essentia ciuitatis, licet accidentaliter connexa sit. vnde per hoc inferri non põt, q̃ nõ dicatur 11 esse ciuitas sine episcopo, † quia qñ separata coniungunt̃, vnũ 12 ab alio separari põt. † Et Bal in l. j. § interdũ, de legi tuto. vbi p hoc infert, q̃ licet doctor habeat iurisditionẽ inter scholares, auct. habita C. ne fil. pro pa. poterit tñ esse doctor absq; iuris13 dictione, quia illa accidẽtaliter cõnexa est †. vnde ꝯcludit, q̃ minor 25. annis põt esse doctor, licet iurisdõnem habere nõ possit. Et ita in proposito cõcludendum videtur q̃ ciuitas absque epo consistere possit, quia dignitas epatus vr̃ separata ab essentia ciuitatis. Et retẽta ista cõclone, rñdetur ad tex. in d. c. in illis, q̃ licet in singulis ciuitatibus debeant epi ordinari, hoc nõ facit, q̃ eps sit de essentia ciuitatis. Secũdo respõderi põt supplẽdo in singulis ciuitatibus magnis, & frequẽtibus, vt hic vr̃, & 14 in d. c. epi. 80. dist. † Tertio licet epi non debeant constitui nisi in ciuitatibus, & sic nõ põt esse eps sine ciuitate, econtra tñ nõ 15 sequitur, q̃ non possit esse ciuitas absque episcopo. † Et ista cõclusio, q̃ ciuitas possit esse sine epo, procedit de iure tñ. in Abb. e hic dicit, q̃ cõi interpretatione ᵉ Italorũ, illa duntaxat ciuitas reputatur, quæ habet epm. & no. Bar. in d verbo. Lombardia, & in trac. de insula. in 14. figura, in l. fi. de colle. illic. col. 2. in l. 2. f de ver. sig. Bal. in l. si aliquam. ᶠ col. 4. versi. quæro an ad esse ci16 uitatis. ff. de offi. pcõ. † ‡ Vbi attenta tali cõsuetudine infert, q̃ si represaliæ sint cõncessæ ꝯ omnes ciues Thuscos, non intelli g guntur ᵍ nati de Oppido Pratensi, vel S. Miniatis, quia nõ sunt 17 ciuitates ex quo non habent epos. † Ex istorũ dictis in effectu resultat, q̃ manifestũ signũ demõstrationis sit, q̃ sit, ciuitas, si hẽt episcopum, vt per Peru. in d. c. si ciuitas, in prin. col. 4. ver. 18 & adde, de sen. exc. in 6. ¶ † Venio ad secũdũ in quo Abb. cõcludit,

ADDITIONES.

a ¶Medda. Sine episcopo Illa q. late disputat̃ per Bal. in l. si aliquã. de of. pcõs. Barb. in c. j. de off. ordi. col. j. & col. 6 ver & inquãtum superius dixi. Abb. in d. c. 1. in 3. no. Ias. in l. si hæres. §. vicis. nu. 4. de leg. 1. Cęp. in l. vrbis. nu. 17. ff. de verb. sig. Card. in c. j. col. 5. de priuileg. in 6.

b ¶Medda. Comparatiuũ pro positiuo Ias. late in l. stipulationum quædã. nu. 2. vbi infert. ff. de verb. ob. & in l. habere cauere. nu. 16. de tur. om. iud. illam materiã declarat Dec. in l. vni. nu. 5. C. de sen. q̃ pro eo qđ interest, & econtra positiuum pro comparatiuo, Tiraq in trac. de iure primig. q. 72. nu. 5.

c Theo. Medd. Beatus Petrus. Est tex in c. 1. in no. 21 di. epalis tamen dignitas est de iure diuino, vt ibi, & ante aduentũ Christi secundum Barb. in titu. de præstantia Car. in j. parte. q. 1. cum allegatis per Pe. Duen. in suis regulis regula 72. n. 1. idem dicit de archiepiscopis, cardinalibus, & Papa, n. j. & 4.

d Theo. Medd. Priuatur episcopo. In duobus casibus, primo casu in c. vbi periculum. §. ciuitas, de ele. in vi secundo in d c. ita nos. s. occidendo episcopum. s. consecratũ, gl. in cle. 1. §. quæ nis. in fi. de pœn. Bal. in l. si nõdũ. C. de fur. Bertrac. de epo. in 2. parte. q. ii Ias. in l. 2. num 4 C. de inoff. testa. Didac in tra. de variis resol. c. 18. in fi quia ante consecra. non dicitur proprie episcopus c. tuam nobis. vbi Abb. in 1. no. de his quæ fiunt à maio. Fran. in c. is cui. in vlt. no. de ele. in vi. Ias in l. id quod. nu. 21 de leg 1. & ante consecra. non põt administrare bona ecclesiæ. c. qualiter de elect. Bert hac. vbi s̃. nu 3. Fel. in ca. cũ ante col. 1. de rescri. & in cap. inter monasterium. in prin. de re iud. & si intra tps debitum non fuerit consecratus, an faciat fructus suos, Ray. cõsi 13. nu. 1. cum seq vol. 4. appellatione episcopi, an veniet episcopus non consecratus. Paris consi. 141. nu. 31. vol. 4.

e Theo. Medd. Interpretatione. Ias. d. l. si hæres. §. vicis. nu. 4 de leg i. Hiero. de monte in trac. fin. reg. c. v. nu. 2. Cępo. in d. l. vrbis. nu. 17.

f Theo. Medd. Bal. in l si aliquã Sequitur Barb in capitu 1. col. 2 versi. & prædicta inducit Bal de offi nidi.

g Theo Medd Non intelliguntur Ale. consi. 19. in fi vbi addi. vol. vi.

cludit, ꝙ in creatione ciuitatis nõ reqrit̃ licẽtia principis, fm
a opi. Bar. ꝯ Inn. vt Abb. ipse refert, & idẽ Bar. in l. j. in prin. ff. qd
cuiusq; vni. no. p tex. in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iure, vbi etiã
19 Bar. col. 5. †Sed dictũ Ino. saluari põt, vt dicamus ꝙ ciuitas ędificari pt, & in tali ędificatione auctoritas superioris nõ reqrat̃,
ga potestas, & facultas ędificãdi cõpetit de iure co. d. l. ex hoc
iure. & in l. ꝓuincias. C. de ędifi. priua. & ita cõclusio Abb. hic
intelligit̃, & ꝓcedit, & idẽ Bal. in l. j. §. in initio. col. 3. ff. de offi.
pfc. vrb. Luc. de Pen. in l. hac ꝓuincia, col. 7. C. à quib. mun. & he.
20 se excus. lib. 10. †Sed quantũ ad hoc, vt ciuitas cõstituenda hẽat
b iurisdictionẽ, & iura ciuitatis, auctoritas superioris requirit̃,[b]
& isto respũ loqt̃ Inn. & ita refert, & declarat Bal. in d. c. cũ ecclesiarũ. col. 2. ver. qro vna cũ Inn. de off. or. & idẽ Bal. in d. l. j. ĩ
prin. ꝙ cuiusq; vni. no. col. 1. & Bar. ipse hoc mõ Inn. refert, &
declarat in l. fi. co. fi. ff. de colleg. illic. & Pau. de Ca. in d. l. ex hoc
iure. co. 8. & ista vr̃ cõis resolutio. Cõtra quã facit tex quẽ Abb.
hic adducit. l. ĩ tñ. §. fi. aliàs in l. sacra. § muros aũt. ff. de re. diu.
ibi, nõ licet muros municipales reficere sine principis auctoritate.
21 Abb. nõ soluit, † gl. in d. §. muros aũt, rñdet, ꝙ non licet
c alicui priuato, sed vniuersitati licet.[c] & idẽ dicit gl. a. in d. l. per
ꝓuincias. C. de ędifi. pri. Sed ista sol. nõ caret diuinatione, & restringit tex. ĩ d. §. muros aũt. vbi absolute vr̃ facta ꝓhibitio ꝙ nõ
licet muros ciuitatis reficere, vñ à fortiori, noua murorũ ꝯstructio
22 ꝓhibita vr̃, † qa facilius pmittit̃ aliqd refici, q̃ de nouo fieri. c. ꝯstituit. de iudę. l. fi. C. eo. ti. vt dixi in c. cũ accessissent. in fi.
d de ꝯsti. Iõ nõ vr̃ ꝙ bñ dicat Bar. ĩ l. sacra. ff. de re. di.[d] dũ inqt, ꝙ
licet ibi ꝓhibitũ sit muros ciuitatis reficere d̃ nouo, tñ fieri possunt fm eũ. Nã hoc falsum est, qa in nouo ædificio maior ꝓhibitio vr̃, & certe ille tex. ĩ §. muros aũt, vr̃ ponere quãdã spãlitatẽ ĩ muris ciuitatis.
23 †Et ad hoc facit tex. ĩ l. fi. ff. ne qd in loco
sa. c. nã muri & ambitus ciuitatis nõ vr̃ ꝙ fieri possint citra æmulationẽ superioris & absq; occasiõe sedẽtis, merito ꝓhibet̃.
l. op' nouũ, ĩ pri. d. og no nũ. Et ista rõ pariter vr̃ militare ĩ vniuersitate, sicut ĩ priuato. Et ad hoc facit tex. ĩ d. l. op' nouũ. ver.
e publico vero sũptu ibi, priuato & cõi sumptu.[e] & sic vniuersitati nõ licet facere nouũ opus sine prĩcipis licẽtia. Et illũ tex. ad
hoc adducit Sal. in d. l. p ꝓuincias. & ibi tenet ꝙ dictũ ẽ. Et ista
opi. verior de iure vr̃, & facit ꝙ no. Bal. ĩ ti. de pace Cõstãtię. In
24 verbo, Romanorũ. ver. qro qd sit. † Et op. Bar. pt saluari in vniuersitate nõ recognoscẽte superiorẽ. Et nõ ob. tex. in d. l. p ꝓuin-
25 cias, vbi ĩ cũctis pmittit̃ murali ambitu loca ꝓpria vallare. † qa
illud verũ est, nisi erigat̃ ĩ ciuitatẽ, qa tale ædificiũ vr̃ fieri ad æ-
26 mulationẽ superioris. ¶ † Noto scdo, ꝙ dignitas epãlis nõ dẽt oĩ-
f bus pēẽtibus ꝯcedi, sed tñ maioribus[f] ꝓplis & ciuitatibus. ad
27 idẽ tex. ĩ c. epi, & ĩ c. illud 80. † Sic & à sũmo Põtifice nõ dẽt cã
cõmitti, nisi ĩ ciuitatibus, & locis ĩsignibus. c. statutũ. ĩ fi. prin.
28 de rescrip. ĩ 6. & cle. 1. §. j. d. fo. cõp. ¶ † Noto tertio, ꝙ epo digniora reseruant̃.
29 † Iõ curia nõ ꝯsueuit de facili cãs mr̃imonij alijs, q̃
g epis cõmittere.[g] vt no. Ab. in c. si ꝓ debilitare, s̃. de offi. dele. cũ
30 si. vt ibi dixi. † Et pp excellẽtiã epãlis dignitatis multa sunt epis
h reseruata, q̃ inferioribus plãtis nõ cõpetũt.[h] c. à credẽtibus. s̃.
31 de cõcess. p æ̃o. c. quis. 68. dist. † Et nõ ĩmerito, qa epi dicunt̃ san-
i ctissimi,[i] & colũnæ ecclię, vt in cle. 1. §. nec super. de pœnit.
32 † Et propter maiorẽ prærogatiuã dignitatis debet episcopus
33 ampliori loco decorari. c. fi. de re iud. li. 6. † Et epãtus dr̃ excellentiæ dignitas, vt no. p gl. in c. p tuas. primũ, in verbo, excellentioris. de appe. & epãtus dr̃ culmẽ dignitatũ, gl. ĩ c. 2. de pbẽ. ĩ 6.
K p tex. in c. venerabilis. s̃. de pbẽ.[k] † Et p hoc in despositione gñali odiosa nõ includunt̃ epi,
l [l] c. inquisitores. de hæret. in 6. c. quã
34 periculosum de sen. excõ. in 6 & no. p gl. ĩ c. felicis ĩ verbo. põ-
35 tificalẽ. de pęn. in 6. p tex. ĩ c. dilectus. de cõcess. pbẽ. † Et p illum
tex. Abb. ibi post alios ꝯcludit, ꝙ si dispẽsat̃ cũ iohabilibus, vt
ad dignitatẽ ꝓmoueri possint, nõ tñ intellr̃, vt promoueri possint ad epãtũ.
m [m] de quo videndũ est, ꝙ dixi in c. at si clerici. §. de
36 adulterijs. col. fi. de iud. † Et p illu tex. dixit Abb. hic ꝓbari dcm̃
Inn. in c. 1. de eo qui fur. ord. susce. vbi inqt, ꝙ in casibus in qbus à iure dispẽsatio pmittit̃,
n intellr̃ ꝙ solus eps[n] dispẽset, c.
nõ inferior. & ibi Abb. in c. 2. col. 2. ver. 2. noto, de cler. pug. in
duello. & in c. in qbusdã. ĩ gl. fi. j. de pęn. cum si. & dixi in c. at si
37 clerici. § de adulterijs. col. 9. ver. 3. Abb. dicit † Et subijcit Abb.
hic idẽ esse ĩ absolutoria ab excõicatione lata à canone, à quo
solus eps absoluere pt nõ inferior. Et id Abb. latè tradidit in c.
2. j. de sen. exco. col. j. & idẽ in c. de cætero. eo. ti. sed de Senis ꝯ-
38 sil. 14. monachus Perus. col. 2. ¶ † Et ex dict. Abba. hic collr̃ ꝙ
ptãs absoluẽdi ab excõicatione pacificat̃ ptãti dispẽsandi, q̃ tñ
maior est, q̃ absoluẽdi ab excõicatione, vt no. Abb. p illũ tex
39 e cũ illorũ. in t. no. de sen. exc. ¶ † No. quarto, ꝓudẽdũ este, ne
o dignitas epãtus, q̃ excellit, pp copiã, & numerositatẽ vilescat.[o]
ad idẽ tex. in c. epi. 80. di. & 16. q. 1. c. pcipimus. in c. ascẽdẽribus.
40 s̃. de excess. plã. † facit tex. in c. legimus. 93. dist. & similia ponit
gl. ĩ d. c. eps & 27. q. 2. c. institutũ. Arch. 45. di. c. iudicibus ĩ gl. j.
93. dist. c. legimus. ibi, potẽtiaq; diuitiarum, vel pauper. humiliat. &c. ergo vr̃ ibi innuatqui, ꝙ pp paruitatẽ loci, epãlis di-
41 gnitas nõ minuit̃. ¶ † In fi. gl. ibi, hoc referas ad factũ, qa de facto videmus, fm Io. An. hic, diuites epõs honorari, & pauperes
p ꝯtẽni.[p] sed istud ad dictã gl. nõ satisfacit, qa tex hic loqt̃ de iure.
vñ Abb. post Ant. de But. ꝯcludit, ꝙ tex. hic hẽr locũ à principio ꝙ dẽt seruare ꝙ hic dr̃, & in c. epi. allegato ĩ gl. vt maiorib.
tñ locis cõcedat̃ hæc dignitas secus ex post facto, d. c. legimus.
42 † Et est hoc facit, ꝙ no. Bal. ĩ ti. de pace Cõstã. ĩ verbo, nos Romanorũ. col. 2. versic. pone, q̃dã ciuitas. vbi ꝯcludit, ꝙ eps, cuius
ciuitas destructa sit, hẽt tñ epalẽ dignitatem. & iurisdõnẽ retinet in reliqua parte diœcesis.
43 † Et Bal. in l. si aliquam. col. j. ff. de
offi. ꝓcõ. dicit, ꝙ qñ episcopus est sine ciuitate, vt ĩ epo Thesulano, & Lunẽsi, vbi episcopat' durat, q̃uis ciuitas destructa sit.

ADDITIONES.

a Theo. Medd. Cõtra Inn. Cępo. vbi s̃. nu. 17 Barb. d. c. j. col. 6. & col. fi. de of. or.
b ¶ Requirit̃. Ale. in cõsi. 24. in prin. vol. 5. Hiero. de Monte in tra. fi. reg. c. 11. nu. 4 & 5. Brun. consi. 47. nu. 2. & consi. 54. nu. 6. vbi iurisdictio a principe dependet, ergo eius auctoritas requiritur,
c Theo. Medd. Vniuersitati licet Aegi. Tho. in trac. de colle. fol. 133. nu. 2. nisi ciuitas esset damnata vt muri destruantur, tunc non licet vniuersitati reficere. Ias. in l. si is qui temporali. §. si petita, nu. 5. de iureiu.
d ¶ Theo. Medd. De re. di. Idẽ Bal. in l. opus nouum, in fi. vbi Ale. de oper. pub.
e ¶ Teo. Medd. Communi sumptu. Vide Guid. Papæ, consil. 1. nu. 7. vbi ponit cui spectet reparatio murorum, & cuius sint muri ciuitatum, Cor. consi. 76. vol. 3.
f ¶ Teo. Medd. Maioribus. c. audiuimus. 392. Ant. de Bu. consi. 19. nu. 6. Ias. in d. § vicis nume. 5.
g ¶ Theo. Medd. Committere. Cors. in sing. in verbo, matrimonium in sing. inci. de iure eo episcopus.
h ¶ Theo Medd. Non competunt. Cumulat late Berta. in tra. de episcopo. in 2. prin. parte lib. 4 per totum.
i Theo. Med Sãctissimi In rub. & in tex. In auc. de sanctis episcopis. alios titulos episcopis ponit Bolog. consi 75. per totũ. Cur. sen. cõsi 85. col. 2. sup articulo. Paris. consi. 14[illegible]. num. 25. vol. 4. Berta. in suo repertorio in verbo eps. in prin.
k ¶ Theo Medda. Supra de pb. Afflic. decis. 265. nu. 16. Cur. sen. d. cõs. 30. col. 2.
l ¶ Theo Med. Non includuntur episcopi. Dec. in c vt nullus. nu. 4. de præben. Barb. consi. 23. col. 7. nu. 10. vol. 1 Cassad. dec. 32. super reg. cancel. nec Cardin. Rip. lib. 1. responsorum c. 15. nu 6.
m The Med. Ad epãtũ Lib. lib. 2. responsorum c. 2vj Dec. consi 442. n. 2. aliàs 442
n Theo. Med Solus eps dispenset Dida. in c nu ꝓinc. alma mater. § xii. nu. 4. de sen. exc. in 6. vbi multa ad hoc. Omnes casus, in quibus põt episcopus dispensare, remissiue ponit Pet. Duen. reg 247.
o Theo. Med. Vilescat. Anto. de Bu. consi xix. nu. 6. Iason ad. § vicis. nu 6. & sic in maioribus ciuitatibus iura legi debẽt ne iura vilescat, & in regijs Vrbib. § hæc iura. in princ. & in regijs, quæ habent ex priuilegio, quas enumerat Fiãcu. in c. 2. in 2. no. aũt eo. ti. xvj numerositas populi est ornamentũ ciuitatis Soci. consi. 75. col. 2. & consi. cxxix. col. pe. versi. vlt. in fi. vol j.
p The. Med. Pauperes contemni Ale consi lii nu 43. vol. 4.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia potest coercere laicos inferentes violentiam ecclesiis.*
2 *Et inuadentes, & rapientes bona ecclesiæ.*
3 *Item & turbantes.*
4 *Item, & fraudantes in præiudicium ecclesiæ.*
5 *Laicus si emit fundum de pecunijs ecclesiæ, cognoscit ecclesia.*
6 *Presbyter confitens se debitorem concubinæ cognoscit ecclesia.*
7 *Fraudantes ecclesiam dicuntur malefactores.*
8 *Ecclesia si sit decepta à laico, potest petere restitutionem in integrum coram iudice ecclesiastico.*
9 *Etiã si resti tutio petatur p clericũ in bonis patrimonij, corã iudice ecclesiastico.*
10 *Laicus detinens bona patrimonialia clerici, potest conueniri.*
11 *Laicus committit sacrilegium detinendo bona patrimonialia clerici.*
12 *Laicus si cõuenatur à cler. co c. re integrãda, põt cõueniri corã iudice ecclesiastico.*

1 SIcuti. ¶ † No. ibi violẽtos laicos. ꝙ ecclia pt coercere laicos violentãtes, id est inferẽtes
2 violẽtiã ecclijs. Et cũ tex simplr̃ loquat̃, gñalr̃ intellr̃,
nõ solũ qñ laici inferũt violẽtiã inuadẽdo, & rapiẽ-
a do bona ecclię ꝙ sacrilegiũ dr̃.[a] Et clarũ ẽ, ꝙ laic'
3 corã ecclĩastico pt ꝯueniri, c. cũ sit. cũ gl. d̃ fo. ꝯp. † Sed ẽt si violẽtia turbatiua ĩferat̃, qa tex. hic, vt dixi gnalr̃ loqt̃, & hoc mõ
b inducẽdo tex. erit hic casus de eo. ꝙ disputat Lap. alle. 66.[b] pro
ponit clericus in libello. vbi pluribus rõnibus ꝯcludit, ꝙ laicus
ẽt pro vi turbatiua cõueniri põt corã ecclesiastico, nã pro eius
decisione vr̃ tex. hic, quẽ ipse ibi non allegat, & deĩn Lap. seqt̃
4 Abb. in d. c. cũ sit. col. 2. ver. 4. no ex dictis Inno. † Et sicut ꝓ violẽtia illata ecclię ecclesiasticus cognoscit, eo. mõ ꝓ fraude ad-
c hibita[c] in præiudiciũ ecclesiæ. laicus põt corã ecclĩastico conueniri, vt cõcludit Lap. in alle. pal. col. 1. & 2. vbi exẽplũ ponit,
5 † qñ laicus emit fundum de pecuniis ecclesiæ met, iuxta c. in-
d quirendũ, de pecul. cler.[d] & sequitur Abb. in d. c. cum sit. col. 1.
6 ver. & ex dcõ Inn. † Et quo Abb. infert ad qõ. in qua cousului
e cõsi. 132.[e] de pbitero, q cõfitet̃ se debitorẽ cõcubinę in pꝛudiciũ ecclĩæ, de quo ẽt tradidit Pe. de Anc. ꝯs. 248. dubiũ faciũ, nã
tali

ADDITIONES.

a Th Med. Sacrilegiũ dr̃, nõ ꝓprie sed quasi, vt aduertit Spe. ad uocat. § xi. d. n. 6.
b Theo. Med. Allegat. 66. est allegatio lix. prælatur eccl. fiæ.
c The. Med. Pro fraude adhibita. Rip. in tract. de peste de præseru. remed. ad curandam pestem nu. 69.
d The. Med. Ecclesiæ met. Rip. in l. i. nu. 16 ff. in quib. cau. pig. tac. contrah.
e Consului. consi. 132. Vbi addit. in verbo, confiteri, alleg. coacoi. Rip. in l. miles, nu. xj. de re iu.

tali casu.hoc erit tractādū corā iud.ecclesiastico,†qa isti fraudātes ecclesiā pñt dici malefactores ecclesiarū,de qbus loqtur c. cū sit,de fo.cōp.†Et eo.mō si ecclesia sit accepta,ita q̄ sibi cōpetat restō in inte.q̄ daī p dolo saltē re ipsa,vt ī d.c.j.de in inte.rest.p tali restōne pōt laicus corā iudice ecclesiastico[a] cōueniri,vt Inn in d.c.cū sit.in fi.& Abb.ibi,col.3.verū.3.no.& dictus Inn.vbi alle.tex.in c.ad nostrā.de reb.eccl.nō alie.vbi Ab. in prin.idē cōcludit,& in c.j.in fi.de in inte.rest.& hoc dictū p singulari ponit Ro.sin.118.q̄d si ecclesia sit lęsa.†Et ista cōclusio ampliat ēt pcedere in clerico petente restitutionem in bonis pr̄imonij,ut Ab.post Ant.de Bu.no.I c.cōstitut',p illū tex. de resti.in inte.[b] †Facit,q̄ no.Abb.in c.si clericus laicū.de fo. cōp.ubi cōcludit,q̄ laicus detinens bona patrimonialia clerici,potest corā ecclesiastico cōueniri.†Et ad idem facit,quia in bonis patrimonialibus etiā dr̄ cōmitti sacrilegium. Abb.in c. cęterū,col.pe.ver.no.ex oībus p̄dictis,de iud.& in d.c.cū sit.in ult.no.†Vltimo etiā notādū est,q̄ si agat clericus ꝯ laicū remedio c.reintegranda,3.q.j.agere potest coram ecclesiastico[c] secundum glo.pe.in c.pe.s.q̄ me.causa. ubi Abb.& idem Abb. in d.c.cum sit.col.3.ver.tertio noto.

ADDITIONES.

a ¶Theo.Medd.Conueniri.Concor.alleg.Didac.in trac.variarū Iuris resolutionum lib.1.c.4.nu.2.licet non videatur transire simpliciter cum ista opi.

b Theo.Medd.De rest.in integ.Soz.consi.18.col.13.versicu.item quia ecclesia. vol.1.contrarium tenet Didac.ubi supra,nu.3.

c ¶Theo.Med. Coram ecclesiastico.Soz.d.consi.xvii.& in 5.col.versi.3.in medium,Didac.vbi supra nu.1r.versi sic etenim.

SVMMARIVM.

1 *Reseruatum est pontifici nouam religionem inducere.*
2 *Papa Episcopos appellat fratres,Cardinales filios.*
3 *Fratres templi qui sunt.*
4 *An dicantur laici.*
5 *Excommunicatus,vel interdictus in vna ecclesia,vbiq; est excommunicatus.*
6 *Et de excommunicato absolutè verum est.*
7 *Excommunicatio respicit personam,merito extenditur extra territorium.*
8 *Dispensatio porrigitur extra territorium.*
9 *Etiam si sit dispensatio illegitimitatis.*
10 *Non agitur de præiudicio alicuius,quod quis promoueatur.*
11 *Legatus si dispensat ad plura beneficia,extenditur dispensatio extra territorium.*
12 *Cleric' Græc' nat' ī Græcia ex mr̄imonio p̄sbyteri, ī Italia legitimus reputatur.*
13 *Dispensatio respiciens rem,debet esse facta ab illo,qui habet rem subiectam.*
14 *Excōicatus,vel interdictus cōie certorū hominum,non est vbiq; excōicatus.*
15 *Effectus excommunicationis non potest restringi à iudice.*
16 *Interdictus, & excommunicatus æquiparantur.*
17 *Interdictus in rebus episcopalibus in uno loco,non est interdictus in alio loco.*
18 *Celebrans coram excommunicato non dicitur irregularis.*
19 *Secus si celebraret coram diacono excommunicato ministrante.*
20 *Item incurrit pœnam suspensionis.*
21 *Et si non obstante suspensione celebraret,incurrit pœnam irregularitatis.*
22 *Celebrans missam,si superuenerit excommunicatus,debet desistere.*
23 *Nisi incœpisset canonem.*
24 *Secus in alijs diuinis officijs.*
25 *Canon missę,sunt illa uerba,Qui pridie,&c.*
26 *Missa indiuidua est.*
27 *Non sic alia diuina officia.*
28 *Canon missæ intelligitur pro communione sacerdotis.*
29 *Canon missę dicitur,quando substantiatio fit.*
30 *Religiosi etiam exempti non possunt accipere ecclesias de manu laicorum.*
31 *Et vbi haberent ex priuilegio intelligitur de consensu episcopi.*
32 *Priuilegium papæ de recipiendis fructibus donec in studio moratur, intelligitur accedente consensu prælati.*
33 *Priuilegium intelligitur absq; præiudicio alterius.*
34 *Intelligitur quando priuilegium aliquid operatur.Aliàs secus.*

Vm plantare. ¶† In tex.ibi , sacrā religionem p istū text.dicit Anto. hic,q̄ reseruatū est pōtifici nouā religionem inducere,nō aliis,put dictū est in c.fi.s.de relig.do.de cuius intellec.videndū est,q̄ tex.in c.ecclesia S.Mariæ.de consti. In no.¶†In tex.ibi fratrū aūt.collr̄,q̄ papa epōs appellat frēs,[a] Cardinales filios,c.q̄ grauis.de cri.fal.de quo ddm est, ut dixi ī c.vener.in prin.de exec.¶†In tex.ibi frēs,tēpli.[b] & de istis fratribus vidēdū est,qd̄ hr̄ p gl.no.in c.j.de ver.sign.ꝯ in verbo, p soluanr̄.†Et ibi gl.dn̄ dicit,q̄ frēs isti sunt laici,[c] vr̄ in 6.text.hic ī uerbo,& alii religiosi.ergo ur̄,q̄ illi fratres eēnt religiosi,p ea,q̄ hn̄r in c.sedes. de rescr.¶†Noto sm̄ Abb.q̄ excōicatus,uel interdictus in una ecclesia , ubiq; excōicatus , uel interdictus in telligit.†Primo de excōicato absolute verū est,q̄ excōicatus ī uno loco ubiq; p excōicato hr̄,p gl.in c.pastora.§.uerū. de appel.cū sim.ut ibi dixi,[d] & adde glo.j.in fi.in c.1.de sen.excō.ubi Fel.alia similia adducit.†Et ad dictum de excōicato respicit psonā,merito extenditur[e] extra territoriū,ut in simili de deuito no.Bar.in l.legitimos,col.1.uer.quæro,an istud decretū, de legit.tuto.& in proposito tradit Roman.consil.39.in proposita

quæst.Et ista rōne,dispēsatio,q̄ respicit psonā, extra territoriū porrigit̄,vt no.Inn.ī c.p venerabilē.q̄ filii sint legi.ubi in quæst. †q̄ illegitimus cū quo epūs dispēsauit,vt ad ordines posset promoueri,iuxta c.j.de filiis p̄sby.dispēsatio hēt locū ēt extra territoriū dispēsantis.†Et adducit aliā rōnē Inn.qa nō agit̄ de p̄iudicio alicuius,q̄ ille ordinari possit,& pmoueri.†Et p istā rōnē ꝯsului Lugduni,[f] q̄ ille,cū quo legatus dispensauit ad plura bñficia,talis dispēsatio,ēt hēt locū in bñficiis, q̄ eēt extra terminos legationis,qa agebat̄ de p̄iudicio alicuius , & q̄ psona erat habilitata simplr̄.†Et facit tex.in c.cū olim.de cle.ꝯiu.vbi Ab. & Inn.ꝯcludūt p illū tex.q̄ clericus Græcus natus in Græcia ex mr̄imonio p̄sbyteri,q̄ ille tolerat̄ ēt in Italia , & lc̄imus reputatur.[g]† Et ista ꝯclo sane intelligit̄.qn̄ fuit facta dispēsatio absolute habilitādo psonā.†Secus si sit facta dispensatio eius q̄ hēt rē subiectā.Dom.in c.cū ex eo.ī no. antepe.& in 2.col.ver.no to istā gl.de ele.ī 6.†Et q̄tū ad dictū Abb.hic de excō.qd̄ vbiq; p excōicato hr̄,limit̄ p Fel.[h] in d.c.officii.in fi.nisi qs eēt excōicatus,īterdicta solū cōione certorū hominū.gl.in c.placuit.in verbo,rōne.18.dist.sed illa gl.hoc non dicit,sed potius vr̄ velle ꝯriū,dū inqt,nō erit excōicatus ille, cui soli īterdictum , q̄ nō ueniat ad ꝯsecrādū epm̄.†Et īterdictū in se nō vr̄ verū,qa effectus excōicationis nō vr̄,q̄ possit restringi à iudice , arg text. no.ī l.nō pōt.ff.de fur.ubi dicit,nō pōt p̄ses puinciæ facere, ut furti dānatū nō sequat̄ infamia.Scd̄o,q̄ Abb.dicit de interdicto æqparādo excōicatū,& īterdictū,[i] intelligitur de īterdicto a diuinis in respiciētibus aīam.secus ī īterdicto ī rebus epālibus † qa īterdictus in uno loco , in alio ēt loco nō phibet̄ l.moris. §.solet.ff.de pœn.facit gl.ī c.is cui.ī gl.fi.de sen excō.in 6.& q̄ dixi in c.ad hæc.3.de app.¶†Et subiicit Abb.hic, q̄ celebrās sciēter corā excōicato,[k] vel īterdicto,nō incurrit irregularitatē,uel excōicationē.c.is qui.de sen.exc.in 6.†Et hoc limitat, nisi celebraret corā diacono excōicato ministrāte,tūc eēt irregularis, qa participat in crimine,ut no.dicit Cal.ī trac.de cle.īterd.car. 7.col.3.uer.2.casu.† Scd̄o limi.q̄ nō īcurrit pœnā irregularitatis,īmediate in īcurreret pœnā suspēsionis. c.epōrū. eo.tit.de priui.lib.6.†Et si ꝯtigerit, ut qa nō obstāte suspēsione celebraret,incurreret irregularitatē,c.is cui.de sen.excō.in 6.& not.p gl.ī d.c.epōrū.ī verbo,ingressum. & ī simili est tex.in c.j. de re.iu.li.6.& de intellectu d.c.epōrū.no.Cal.cōsi.4. sacerdos parochialis.in ti.de sentē.excō.†Et notādū est,q̄ celebrans missam, si superueniat excōicatus dēt desistere,[m] vt no.Bal.ī l.casus.ver. itē est argūm.C.de test.Cōtrariū tenet gl.ī c.sicut Apostoli. ī uerbo,orauit.xj.q.3.& illam Cald.decil.sequitur d.ꝯsi.4. de senten. excō.Dom.in c.epōrū.col.j.†Sed cōcordādo, distingui dēt ,ut no.p gl.in cle.grauis.in verbo, expleri.de sent.excō.q̄ post inchoatū canonē missæ,nō dēt sacerdos desistere † Sed ī aliis diuinis officiis indistinctē desistere dēt,& sequunt̄ Anc.ī d.cle grauis.in 6.no.& Car.ibi ī 12.no.& Imo.post Pa.ī gl.pal.† Et dicit ibi,q̄ canon missæ est ille q̄ incipit,Qui pridie, &c.& cū prædictis cōcordat Inn.in c.nup.de sentē.excō.† Et ibi rationem adducit,qa missa īdiuidua[n] est.7.q.j.c.nihil. † non sic in aliis diuinis officiis.q̄ postea cōpleri pñt.†Et canō missæ ītelligit ibi Inn. p cōione,quam sacerdos facit.† Et Abba alibi in c.cum Marthæ.in princ.de celeb.miss. dicit,canon missę dr̄ non qdqd dr̄ ī secreto,sed solū illa verba,qbus trāsubstātiatio fit.¶†Vltimo nota,

ADDITIONES.

a Theod.Med.Appellat fratres.Nisi scribat uniuersitati,in qua sint episcopi.gl.ī pœmio 6.in uerbo filius.Tiraq.in tract.de iudi.in rebus exiguis.ver.23.non tamē epi possunt appellare Papam fratrem,sicut nec sacerdotes episcopū fratrem,Barba.consi.1.co.10.nu.4.vol.1.

b Theod.Medd Fratres templi.Vide Inn.in c.in nostra.de sepul.

c Theod.Med.Sunt laici.uide ad hoc Rip.i c.decernimus,nu.3. de iu.quomodo fuerint destructi,ponit Alb.in dictionario,in uerbo templarii.

d The.Med.Vt ibi dixi.nu.11.& vltra eū,Abb.in c.ad reprimēdū.in prin.de of. or.Fel.in c.2.de treu.& pa.Dida.in c.fin q̄ incipit,alma mr̄.§.3.h.2.de sen.ex co.i 6.Io.Bern.i pra.cano.i uerbo suspēsus,vbi qd de excōicato, qd de suspē.

e Theod.Med.Merito extenditur.Cōcor.alle.Camp.in trac.q̄ stāt,mas.nu.205.

f Teod.Med.Consului Lugduni.Cōsi.207.i prin.licet cōtrariū teneat ibi addi.

g ¶Teod.Medd.In Italia,& legitimus reputatur.Dec.consi.207.nu.6.Bero.in c. 7.nu.197.de consti. an gaudeant imunitate Bal.consi.320.volū.2.no.hic in clerici Græci,& consi.368.nu.4.oriente.

h Thod.Med.Per Fel.in c.1.de treu.& pace.

i ¶Theo.Med.Et interdictū.Abb.in c.non est.de spon.& ibi quomodo differāt a cessatione diuinis officiis.

k ¶Teod.Med.Coram excommunicato.Spe in tit.de disp.§.iuxta,sub num.4.& Cald.consi.4.in rubrica.de senten.excom.

l ¶Theod.Med.Non incurrit.Specu.vbi supra nu.25.vide cle.2. de sen.excom.

m Theod.Med.Debet desistere.Inn.in c.vt famæ,de sen.excom.

n Theod.Med.missa indiuidua.Gl.in c.sicut,in verbo diuidatur cir.princi.ī.de elec.quæ ponit etiam,quod missa non sit de substantia consecrationis, sed pp ordinationem ecclesiæ,& ob reuerentiam sacramentorum debet expleri missa.& ibi Abb.super illa glo.colu.3.uersi.in glo.in uerbo diuidatur, Specu.in procem.2.partis.nu 3.

no. q religiosi etiam exempti nō pñt ecclesiā de manu Laicorū accipere. & in hoc reprehēdunt religiosi, q eorū priuilegia excedebāt. †Et inferri vr, q priuilegiū datū religiosis de ecclesijs recipiēdis, intelligit de ꝯsensu eporū, qbus Papa nō vr p̄iudicare. †Facit, q no. Imo. post Car. in c. cū tua. in fi. de cle nō resi. q priuilegiū datū a Papa de fructibus recipiēdis, donec in studio qs morat, intelligitur accedēte licētia p̄lati, sequit Ana. in c. fin. col. pen. de mag. Nā p eorū dec. vr tex. hic. †Et est regula cōis, q priuilegium absq; præiudicio alterius intelligitur, ca. super eo. de off. dele. cum simi. vt ibi dixi. †Et hoc vr intelligendum, quando priuilegium aliquid operatur, aliàs secus videretur, & ita adaptari potest, quod no. Lap. alleg. 130. pro dubij præpositi declaratione. col. fin. ver. ad istud, quod opponebatur. de quo etiā dixi in d. c. super eo.

ADDITIONES.

a ¶Theod Med. De laicorum. cōcor. ponit Dec. in c. decernimus. nu. 31. de iud.
b ¶Theo. Med. Licentia prælati Dec. cons. 41. nu. 17 & consi. 695. nu. 25.

SVMMARIVM.

1 *Institutio, & destitutio spectat ad episcopum, si ad aliquem non pleno iure spectat ecclesia.*
2 *Secus si tantum in spiritualibus esset subiecta.*
3 *Prælatus habens ecclesiam subiectam, potest exigere rationem de tēporalibus.*
4 *Etiam si ecclesia esset subiecta ratione iuris patronatus.*
5 *Et procedit in patrono ecclesiastico, non Laico.*
6 *Non est differentia inter patronum Laicum, & ecclesiasticum.*
7 *Qui tenetur rationem reddere, non tenetur minutam rationem reddere.*
8 *Statur iuramento tutoris in paruis sumptibus.*
9 *Liber rationum probat pro scribente, quando continet verisimilia.*
10 *Oblati non gaudent beneficio religiosi, nisi in totum oblati sint.*
11 *Illi de tertio ordine non gaudent priuilegio clericorum.*
12 *Ecclesia prelato concessa pleno iure, eripitur de potestate episcopi.*
13 *Intelligitur, quando concessio fit à Papa, secus ab episcopo.*
14 *Episcopus non potest etiam vnam ecclesiam suæ diœcesis a se abdicare.*
15 *Intelligitur sine causa, & absque consensu capituli.*
16 *Ecclesia dicitur pleno iure subiecta si est subiecta in temporalibus, & spūalibus.*
17 *Habens ecclesiam sic subiectam, nō potest fructus in proprios vsus cōuertere.*
18 *Verba, pleno iure, intelliguntur secundum subiectam materiam.*
19 *Item importans proprietatem cum vsufructu.*
20 *Religiosi habētes ius patronatus in ecclesia, exigere possunt rationē episcopalē.*
21 *Suum, importat dominium.*
22 *Patronus petens ecclesiam, intelligitur de iure patronatus.*
23 *Secus in ecclesia subiecta religiosis.*
24 *Religiosi qui habeāt ecclesias, vt possint redditus in proprios vsus conuertere, intelligitur de superfluis.*
25 *Religiosi qui habent in ecclesia collectam, nihil vltra petere possunt.*
26 *Differentia est, an populus sit subiectus pleno iure, vel ecclesia.*
27 *Per uerba subiaceant interdicto, nō fertur interdictū ipso iure, dēt ferri per epm.*
28 *Pœna, quando imponitur per verba futuri temporis, quę respiciunt executionem actus, pœna ipso iure interposita uidetur.*

§. In ecclesijs. ¶ †Noto, vt Abb. hic, q in ecclesiis spectātibus ad aliquē nō pleno iure, institutio, & destitutio spectat ad episcopum. Sed aduertendum est, q consequētia, quā Abb. facit, vr procedere, qn ecclesia nō eēt subiecta pleno iure, quia tātum in spiritualibus esset subiecta, prout tex. hic intelligitur. †Alias si tm̄ in spiritualibus ecclesia subiecta sit, non vr q institutio spectaret ad episcopū, quāuis non esset pleno iure subiecta. Ideo iste text. debet declarari, vt p Gem. in c. j. de capel. mo. in 6. col. j. ¶ †No. secundo, q prælatus habens ecclesiam subiectā exigere pt rōnē de tpalibus. †Et hēt locū etiā si ecclesia tm̄ subiecta sit ratione iurispat. & Abb. p istū tex. dicit in c. de monach. col. 4. de p̄bē. & idē infert, q in pbat per tex. istum, ut j. dicam. †Et dato, q eēt verū, pcedit in patrono ecclesiastico. Secus in laico, qui talē rōnē exigere negt. Ab. in c. Later. in 3. no. de p̄ęb. & in c. ex lris. in 4. no. de iu. patro. †de quo vidēdū est, q dixi in c. bona, de app. in gl. 2. vbi reprobaui istā cōem driā, q fieri solet inter patronū laicū, & ecclesiasticū, & latius dixi. ¶ †Et subiicit Abb. hic, q no. q rōnē dēt reddere, nō tenet minutā rōnē reddere, puta qtū qualibet die expendat. †Et hoc facit, q etiā tutoris, q reddit rōnē, statur iuramento in paruis sumptibus, & in victu quotidiano, ut not. Ang. in l. sumptus. C. de adm. tu. †Et liber rōnū pbat p scribente, qn ꝯtinet verisimilia, vt Bal. no. in l. 1. col. fi. C. de edē. vbi Alc. in fi. eū fi. ut latius ibi dixi. ¶ †No. 3. q oblati nō gaudēt bñficio religionis, nisi in totū oblati sint. Idē Abb. in c. vt pri. in j. no. & in c. 2. col. j. in gl. j. co. cū si. vt dixi in c. i. pñtia. in 6. no. de pb. †Et ex hoc Abb. hoc infert ꝯ Bar. in l. j. de iure immu. q illi de tertio ordine nō gaudēt pri. cle. & Cal. ꝯs. 7. de so. ꝯpe. & ꝯs. 4. de reg. & idē Abb. in c. 2. d so. ꝯp. cū si. vt tradūt Mo. ibi. †In gl. in ver. pleno iure, colligit pri. fm Abb. q qn ecclę. alicui p̄lato inferiori ꝯcedit pleno iure, eripitur de ptate epi. & ita q in tali eccl. epis. nullā hēt ptātē. ad id. no. in c. qm̄. j. e. vbi Abb. in prin. & idē Abb. in c. cū iter. col. 3. ver. in 3. mēb. de re iu. †Et ista cōcessio intelligitur, qn cōcessio fit à sum. Pōti. secus si ab epi. q nō pōt curā populi a se abdicare, vt no. Do. in d. c. j. ver. & pcedūt prædicta, de capel. mo. in 6. †Et facit, q epi. nō pt etiā vnā ecclesiā suæ diœcesis in totū a se abdicare, vt no. Fed. ꝯs. 147. casus talis ē. Cal. ꝯs. 12. an eps. in fi. & no. Io. And. & Ab. in c. pasto. & in c. cū ven. de ecēs. & idē Abb. in c. cū olim. 2. in 4. no. j. e. ꝯtrū tū tenet gl. 25. q. 2. in summa, & Ol. ꝯs. 54. ad obiecta, q fiūt. Cal. ꝯs. 8. cū epi. cū si. vt p Mod. in d. c. cū inter. de re iu. †Sed op. ꝯcedi dari pñt sine cā, & absq; ꝯsensu capituli. alias secus, vt Abb. no. in d. c. cū inter. co. 3. vt dixi ꝯs. clii. ubi vidēdū est. Et talis ꝯcessio facta de ecclesia pleno iure, de quo hic logr, intelligr, q liceat ecclesiā subiectā in tpalibus, & spūalibus, put epis hēbat. †Iō pp hoc nō pōt fruct' in pprios usus ꝯuertere, vt not. Ab. in c. cū iter. de re iu. & in c. pasto. in prin. j. eo. & idē no. Bal. in l. Iul. §. idē Iul. ait, in fi. de rei vē. †Et ibi dicit, q isto casu illa verba, pleno iure, nō intelliguntur lata, vt verba sonāt pp subiectā mām. †alīs. n. ista verba, pleno iure, importāt pprietatē cum usufructu l. sem. in fi. de leg. 3. Bal. in l. mr. C. ad Ter. late cōgerūt Mo. in c. auditis. de p̄scr. Alc. ꝯs. 207. viso summario. li. 2. Pau. de Ca. in l. raptores. in fi. C. de epi. & cle. Arc. cōs. clvi. diligenter visis. col. 8. Cu. cōs. 187. D. Cōsignonus. Soz. ꝯs. liij. in p̄senti ꝯsultatione. col. 7. ¶ †Tertio, Ab. hic insistit circa subiectionē ecclesiarū, & ꝯsiderat quatuor casus, & primo casu ꝯcludit, q si religiosi solū hnt ius pat. in eccl. exigere pñt rōnē epaliū, & idē Abb. ꝯcludit in c. de mona. de p̄b. p istū tex. in c. in Lat. de p̄b. vbi Ab. in 3. no. Sed aduertendū est, q tex. hic nō vr loqui in ecclia q tm̄ rōne pat. subiecta sit, q dicit in ecclesiis suis, & rōne iuris pa. vn n vr ecclia, q dicat subiecta, †q suū, denotat dñiū, l. seruos. d le. 3. l. Quir'. de au. & arg. leg. †Nec obstat q si patron' laic' legat, vel petat ecclā, intelligi de iu. pat.' q hēt, vt no. Bal. & Pa. de Ca. in l. j. monumenta. C. de le. q ibi nō poterat alr intelligi, q laic' solū pt ꝯsiderari ius pat. †Sec' vr in isto casu, in quo ecclia pt eēt subiecta religiosis, alia rōne q iuris pat. dū dr, q nō erat subiecta pleno iure. ergo vr, q eēt subiecta aliquo iure, videlicet in spūalib', vel in tpalibus, q hoc mō ꝯsideratur subiectio ecclię. & vr q eēt subiecta in epalibus, de quibus merito exigūt rōnē. Et eo. mō intelligr ad c. in Late. q eo. mō logr, dixi in c. bonæ. d ap. & in c. de mona. d p̄b. †In scdo casu qn religiosi hñt subiectas ecclias, ut possint reddit' in pprios usus ꝯuertere, ē notādū, q hoc intelligr de supfluis redditib', q dēt ecclesiā in solito statu ꝯseruare. vt Ab. declarat in d. c. d mo. in 3. no. vbi sequitur ꝯ Car. & idē Ab. in c. pas in c. & in c. qm̄ clā. in pri. d ele. †In tertio casu qn hñt in ecclia collectionē, dr Abb. q nihil vltra pñt vsurpare, facit tex. in c. cū illis, §. cōtr. de p̄b. in 6. †In 4. casu distinguit fm Abb. inter subiectionē ecclię & ppli, de quo no. Do. in c. j. co. j. de cape. mo. in 6. Cal. ꝯs. 6. Papa epo Fesulano. co. 2. de don. Arc. ꝯs. 63. in j sen. & notādū ē, q ecclia nō vr subiecta pleno iure, si religiosi n hñt instituere quo ad curā ppli, sed solū quo ad titulū bñficii, vt no. gl. in d. c. j. in ver. ipsis, de cape. mon. in 6 & illū no. Do. in uer. no. bñ istud dictū. Cōtrariū tñ vr velle Abb. hic in isto 4. casu, sed deīn Abb. intelligr, q ecclia sit subiecta pleno iure, n simplr, sed fm qd, ve respū ecclię ¶ †In gl. fi. sētit gl. q p ista uerba, subiaceat iterdicto, n fert iter dem ipo iure, sed dēt ferri p epm. Cōtrariū tñ vr velle gl. fi. in fi. in c. j. de iniu. in 6. d quo Ab. se remisit ad ea, q dixit in c. 13. d cri. fal vbi nihil dr, sed in c. durū. e. ti. eo. fi. ver. an at. ꝯcludit, q p hæc verba, excōicationi subiaceat, fert snīa ipo fco, c. si qs suadēte. 17. q. 4. quēt ea. & Ab. hic adducit, & idē Ab. in c. 13 d vitāda in 3. no. d ele. c. cū in cūctis. §. fi c. ti. & in c. clen. eo fi. s. d cle. n resi. ver. no. d sigñatu verbi, subiaceat. & ibi in fi. rōnē adducit. †Quia qn iponit pęna p verba in futuri tpis, q respiciunt executionē actus, ipso iure imposita vr. & hoc firmari pt ex eo, q no. An. in c. fi. d post. co. 2. ver. quo ad declarata p illū tex. in verbo. spoliari. cū si. dixi in c. 2. col. 1. de resc.

ADDITIONES.

a The. Med. Patrono ecclesiastico. Dec. in c. cum uenerabilis. nu. 34. de excep. & in d. c. de monachis. nu. 9.
b The. Med. In paruis sumptib. Rip. in l. admonendi. nu. 126. de iureiu. Tiraq. in trac. de iu. in reb exiguis. fo. 19. ver & hoc ht, & fol 39. ver. 46. Pl. in rep. l. si quando nu 388. & nu. 456. ubi ampliat etiam in non modicis, si personæ qualitas, & verisimilitudo, & iudicis motus concurrat, C. vnde vi.
c The. Med. Continet verisimilia. Sub nu. 9. Tiraq. in l. si vnquam, in prin. nu. 51. cum seq. C. de reuo. dona.
d ¶The. Med Cal. consi. 4. Sub nu. 11. & idem Cal. cōsi. 13. de censi. Soz. cōs. 130. col pen. vol. ij. nec dicuntur religiosi Alex. cons 80. nu. 3. vol 7.
e ¶The. Med. Eripitur de potestate episcopi. nu. 12. latè per Iaf. in l. si ita stipulatus fuero si filius nu. 6 ff. de verb. obli.
f The. Med. Cal. cōs. xij. Sub nu. 14. idē Cal. cōs. v. in ti. de reb ecclesiæ nō alien.
g The. Med. Subiectam materia. Alex cōs. ccvi 3 nu. v. vol. ij. Goz cōs. xxx. nu. 25.
h The. Med proprietatē cū usufructu. Alc. cōs. 54 in prin. vol. ij. Iaf. in d. §. si Titius n. 2. Tiraq. in rep. l. si vnq. in fi. C. de reuo. dona. & in uer. reuertat. n. 14.
i The. Med. Intelligitur, de iure patro. q habet. Gem. consi. 69 nu. 7. & 8. idē in priuilegijs Curt. sen. cōs. 50. col. xxvi. ver. v. inci memoriæ recolendæ, Rip. lib. ij. responsorum. c. 14 nu. xxiij. & in l. ex facto. §. si quis rogat. nu. 7. ad Trebel. post Iaf. in l. stipulatio habere licere. § hi qui de verb obl.
k The Med. Subiaceat interdicto. Late pec Tiraq. in rep l. si unquā. 3 verbo reuertetur. nu. 123. C de reuo. dona. vbi alle. pro, & contra.
l The. Med. Exequutionem actus. Tiraq. vbi supra nu. 149. vbi plene allegat.

SUMMARIUM.

1. *Denegare iustitiam dicitur iudex illi, cuius priuilegium reijcit.*
2. *Quod competit ex priuilegio, dicitur de iure competere.*
3. *Contemnere priuilegia dicitur, qui ea non vult videre.*
4. *Qui non seruat priuilegia alterius, propria amittit.*
5. *Non est deferendum appellationi eius, qui noluit alterius appellationi deferre.*
6. *Bannitus qui habuit saluum conductum, si deliquit denuo, priuatur saluo conductu.*
7. *Non seruans priuilegia alterius, sua consimilia amittit.*
8. *Iudex negligens iustitiam ministrare, facit litem suam.*
9. *Arbiter negligens iustitiam facere, facit litem suam.*
10. *Negligens in officio suo debet priuari.*
11. *Iudex quando dicatur negligens.*
12. *Quæ requiruntur vt repræsaliæ concedantur propter iustitiam denegatam.*
13. *Iudex non dicitur negligens si pars non petit.*
14. *Iudex vt dicatur negligens sufficit vna interpellatio.*
15. *Quando sunt plures iudices, si vnus sit negligens, non dicitur denegata iustitia.*
16. *Iudex remittens partes ad arbitros, dicitur negligens, & denegare iustitiam.*
17. *Quando non constat euidenter iustitiam denegari, iudex non potest cogi a superiore, sed reseruatur in syndicatu.*
18. *Prælatus qui negligit facere iustitiam, incurrit pœnam suspensionis.*
19. *Æquiparantur iudices qui male iudicant, & qui negligunt facere iustitiam.*
20. *Interpretatio passiua habet locum in materia stricta.*
21. *Qui non facit quod facere debet, facere dicitur.*
22. *Vbi quis arctatur ad factum, negligentia pro facto reputatur.*
23. *Vbicunque negligentia ordinatur principaliter ad contemptum iudicis, vel partis negligentia habet factum admistum ratione contemptus.*
24. *Non recipere pecuniam est factum.*

Dilecti. ¶ † No. j. q dr denegare iustitiam[a] iudex illi, cuius priuilegiũ reijcit. † & rõ vr, qa illud q ex priuilegio competit, dr de iure cõpetere, vt no. in c. licèt cãm. vbi Abb. p illum tex. de proba. vbi late dixi in sc̃do no. ¶ † Sc̃do no. q cõtẽnere[b] dr iudex. q nõ vult videre priuilegia, & qs dicaꝛ ↄtẽnere, no. Car. in clc. j in 7. no de sepul. & dixi in c. j. in 2. lect. de cõsti. ¶ † Tertio no. pœnã q̃ infligiꝛ nõ seruanti priuilegia alterius, quia dẽt priuari oĩbus priuilegijs Et istum text. pro singulari allc. Ro. sing.[c] 304. violans seu infringens. vbi insert ↄ gabellarios qui faciunt soluere scholares, ↄ eorũ priuilegia. † Et adde in simili nõ esse deferendum appellationi eius, qui noluit appellationi alterius deferre. c. constitutus. de app. cum si. vt dixi ibi in sc̃do no. & tradidit And. Sic. consi. 73. li. 3. † Et vide q̃ similiter scribit Nellus in trac. bann. in 2. parte 2. partis. q. 17. inci. dicitur sexto, pone q talis. vbi concludit, q bannitus qui habuit saluum conductum in loco, si ibi committit denuo aliquod delictum, priuatur salui conductus priuilegio. † Sed in prædictis aduertendũ, ẽ quia tex. hic non dicit, q ꝓprijs priuetur priuilegijs, quia alterius priuilegia non seruet: sed Papa hic vult, q puniaꝛ in isto casu. nam cum huiusmodi in diuersis casibus, & separatis hẽat locũ, nõ vr q ille, q nõ seruat priuilegiũ alteriũs in illo casu, q ipse in alio. vel alijs diuersis casibus, habeat perdere priuilegiũ. sicut regula illa, quæ dicit, frangenti fidem. l. cum proponas. 2. C. de pac. c. peruenit s̃m. de iureiur. c. constitutus, de app. intelliꝛ in eodem casu ꝓut intra prædicta loquũtur. secus esset in diuersis casibus, vt no. Abb. in d. c. ↄstitut, & no. glo. in l. si duo. ff. de dolo. & Alex. in d. l. cũ ꝓponas post alios quos ibi refert. Iõ decis. Ro. in loco s̃. allegato non vr vera p istũ tex. qa tex. vt dixi, nõ ꝓbat hoc. Siſr illud q tenet Nellus in loco p̃allegato nõ vr verũ, & ↄtriũ ↄclũt d. Ant. Rosel. vt dixi, in d. c. ↄstitutus. ¶ † In gl. j. in fi. Nota q iudex q negligẽs est in iustitia ministrãda facit litẽ suã, & no. p gl. in c. cũ cãm. in gl. j. in fi. de offic. deleg. in c. dñs nr. in verbo, ciuitas. 23. q. 1. & in c. excõicamus. §. moneanꝛ, de hæret. & Bar. in l. fi. ver. q̃o qd si iudex. ff. de varijs, & extraord. cog. & Alc. scribit[d] in l. si qs in ↄscribẽdo. C. de pac. col. 1. & ↄsi. 11. circa principiũ in 4. dub. vol. 1. Ro. ↄsi. 338. in casu ꝓposito. in 2. dub. ¶ † Et q dictũ est de negligẽtia iudicis, idẽ est in arbitro,[e] Ro. sing. 700. tu habuisti, vbi allegat l. primã. §. sciendũ, & § diuus. ff. de tute. & rõ. dis. † Et gñalr q est negligẽs in offi. suo, dẽt priuari. vt no. Bal. no. in c. j. de app. cũ si. vt ibi dixi in p̃allegato no. ¶ † Sed dubiũ est q̃n iudex dicaꝛ negligẽs in administrãdo iustitiam,[f] & in hoc Bal. dicit in c. j. in prin. col. j. de mil. vas. q cõtu. est. q negligẽs dr, q̃n reqsitus nõ loquiꝛ, sed obmutescit, & ibi post Io. And. de Iser. ↄclũt, q pp morã in non exhibita iustitia pñt cõcedi represaliæ. † Et q̃ requiranꝛ ad hoc, vt repsaliæ ↄcedãꝛ pp iustitiã denegatã,[g] tradidit Ro. ↄs. 169. magister Paulus. Io. de Ana. consi. 93. Corn. consi. 160. circa represalias. vol. 1. & ↄsi. 62. clarissimũ mihi vr, vol. 3. & late Soc. ↄsil. 251. cũ in præsenti. col. fi. † Et quantũ ad ꝓpositũ nõ dr iudex negligẽs si pars nõ petit,[h] vt no. Bald. in c. j. §. iudices. col. 3. ver. q̃o. ẽt de pace iur. fir. Cal. cõsi. 3. in tit. de pę. Ange. ↄsi. 140. q̃dã p Fel. in c. pẽ. col. pe. de iudi. † Et ad hoc an dicaꝛ iudex negligẽs, an sufficiat vna interpellatio,[i] & q̃uo probeꝛ negligẽtia, Alex. ↄsil. 79. lib. 4. dixi post alios in c. si aũt. de rescrip. † Et q̃n plures iudices adiri possunt, si vnus adeatur, & negligens sit, non pro hoc dicitur denegata iustitia, ex quo ad alium recursum habere potuit, vt not. Bart. in l. 4. §. si tñ vicinum, de dãno infec. aliter tñ ↄcludit Ale. ibi post alios. † Et iudex qui remittit partes ad arbitros, negligens dr, & denegat iustitiã, Ro. ↄs. 338. s̃ allegato in primo dubio. † Et notãdũ est q q̃n constat euidenter iustitiã denegari, iudex non potest cogi a superiore, sed debet reseruari in syndicatu, vt no. Bar. in l. si tutor pupil. in fi. de auct. tuto. sequitur Ale. in l. de pupil. § si quis ipsi p̃tori, co. 1. de ope. no. nũ. ¶ † Vltimo Abb. q̃rit, an prælatus, q negligit facere iustitiam, incurrat pœnã suspẽsionis,[k] iuxta c. 1. de re iud. in 6. & reducendo dicta antiquorũ, quos refert, ad cõcordiã, ↄcludit distinguendo, vt p eũ. sed tñ indistincte vr, q pp negligentiã incurrat iudex dictã penã: † qa in ista mã ista duo æqparanꝛ, q iudex male iudicet, vel negligat iustitiã facere, qa vtroq; casu facit litẽ suã, vt patet ex prædictis, & istã æquiparationẽ facit Io. de Ana. in d. c. excõicamus §. minuanꝛ. col. fi. de hæret. † Ista. n. vr interpretatio passiua, quæ ẽt hẽt locũ in materia stricta. l. j. §. lex falcidia, vbi Bart. ad leg. Fal. vñ licet tex. ĩ d. c. j. loquaꝛ in iudice, q q̃cq̃ nã fecerat, idẽ vr in negligẽtia. † Quia q nõ facit, qd facere dẽt, dr facere,[l] l. q nõ facit, de re. iu. facit tex. ĩ c. nemo. de simo. quẽ Ab. hoc adducit, ad idẽ tex. in l. in fraudẽ. ff. de ijs, q̃ in fraud. cred. & in §. mariti. Instit. de nupt. & bñ facit glos. in l. 2. in prin. in verbo, in dãdo, de ver. ob. & no. Ro. p illũ text. ĩ c. dilecto. in pę. no † vbi p illũ tex. dicit, vbi qs arctaꝛ ad factũ, negligẽtia puniꝛ, & ꝓ facto reputaꝛ, de sen. excõ. in 6. & In ꝓposito bñ facit glo. no. per illũ tex. In c. j. de vsur. in 6. ver. ↄtriũ facit, vbi Do. no. p illã gl. ad not. in d. c. j. de re iud. & ibi ẽt Do. in d. c. j. §. j. ver. q si nõ facit. Vltimo accedat q no. Ang. ↄsi. 72. ꝓ parte negatiua. ver. 3. qa negligẽtia. vbi magr aliter tradit reg. † Et dicit vbicũq; ordinaꝛ principaliter ad cõtẽptum iudicis vel partis, illa negligentia hẽt factum admistũ rõne cõtemptus, & in iudice probaꝛ s̃m eum in l. de ętate. §. q tacuit. s̃. de interrog. act. in parte vero alle. tex. cũ gl. in l. sed si alia. ff. de cõsti. pec. in verbo, actoris. † q̃ dicit, nõ recipere pecuniam, est factũ. & ↄcludit Ange. cõsi. p̃allegato, q omnis astrictus a lege, vel pacto ad non negligendum, negligẽdo est par delinquenti.

ADDITIONES.

a Thc. Medd Denegare Iustitiam. Vide Pari. de Put. in trac. de syndi. ver. qualiter autem probabitur Iustitiam denegatam.

b The. Med. Contemnere. Barba. consi. 13. col. 4. nu. 5. vol. j. Alb. de Ros. in dictionario in verbo, contemptus.

c ¶The. Med. Ro. sing. Est in. 695 Ias. in l. j. in prin. quod quisq; iuris.

d ¶Medda. Ale scribit Et in l. argẽtarius. §. fi. circa fi. vbi Ias. nu. 14. ff. de edẽ & Ant. de Castel. in tract. de syn. nu 68. & ibi Paris de Pu. vers. syndicantur etiã officiales, & in ver. litem suam. Plot. in repe. l. si quando. nu. 754 C. vnde vi.

e ¶Medda. in arbitro. Paris vbi s̃. ver. arbitrium. nu. 20. & in ver. arbitrator facit litem suam. Dec. in d. l. si quis in conscribendo. nu. 16.

f ¶Medda. Iustitiam. Ripa in l. 4. §. hoc autem iudicium. nu. 96. de dam. infec. iura punientia negligentiam allegat Amad. vbi. s̃. nu. 69.

g ¶Medda. denegatam. Bolog. cons. 20. per totũ. Paris vbi s̃. ver quidã de regno.

h ¶Medda. Non petit. Ias. in l. vniuersa. C. de preci. imp. off. Dec in c. licet causã, nu. 13. de proba. Ripa in d. §. hoc autem iudicium. in princ. vsque. nu. 17. Paris vbi supra, versi. qualiter autem.

i ¶Medda. Vna interpellatio. Cra. consi. 233. nu. 16.

k ¶Medda. Suspensionis Dec. in c. j. nu. 8. de app. Par. vbi supra ver. qualiter arguatur negligentia.

l ¶Medda. Dicitur facere. Bar. in l. naturalis in 3. opp. de præscri. verb. Dec. in l. id quod nostrum. nu. 1. & in l. qui nõ facit, & in l. omnibus causis, & in l. nullũ crimẽ, & in l. cu Ipa caret. de re. iur. vbi qd de iure ciuili, qd de iure cano:

SUMMARIUM.

1. *Excommunicati debent sepeliri extra cœmiterium.*
2. *Precisus ab ecclesia dicitur, si excommunicatus est suspensus, vel interdictus.*
3. *Idem iudicatur de cœmiterio, quod de ecclesia.*
4. *Sepelientes publicè excommunicatos ipso facto excommunicationem incurrunt.*
5. *Intelligitur de excommunicato maiori excommunicatione, non minori.*
6. *Episcopus potest extumulare excommunicatos sepultos in ecclesijs exemptis.*
7. *Clementina prima de sepult. quomodo procedat.*
8. *Episcopus non potest supplere negligentiam prælati exempti, sed Papa.*
9. *Istud capitulum, an concedat specialem commissionem Episcopis.*
10. *Commissio dicitur generalis, quando est data a lege inserta in Decretali.*
11. *Episcopus non potest punire exemptos sepelientes excommunicatos.*
12. *Nisi delictum esset notorium, & agatur de excommunicatione incursa ipso iure.*
13. *Denunciatio nihil facit.*
14. *Qui declarat, nihil noui facit.*
15. *Potestas data Episcopo contra exemptos, est in subsidium.*
16. *Ad probandum negligentiam in facto negatiuo, requiritur monitio.*
17. *Episcopus videtur habere auctoritatem eo ipso quod exempti non faciunt absq; aliqua monitione.*
18. *Excommunicatio durat etiam post mortem.*
19. *Incurrit excommunicationem etiam faciendo aliquid circa mortuum excommunicatum.*
20. *Qui in vita non potest morari in Ciuitate, nec etiam mortuus.*
21. *Post mortem iniuria inferri potest.*
22. *Participatio quæ prohibetur cum excommunicato respicit corpus. merito etiam post mortem consideratur.*

23 *Post mortem quis potest creari miles, & nu. 33.*
24 *Percutiens clericum mortuum, excommunicatus est.*
25 *Quos viuis non communicamus, nec mortuis communicare possumus.*
26 *Intelligitur in casibus a iure expressis.*
27 *Per mortem delictum, & pœna extinguitur.*
28 *Mortuus non potest interfici, nec vulnerari.*
29 *Homo mortuus, non est homo.*
30 *Titius mortuus, non est Titius.*
31 *Bestia mortua, non dicitur bestia.*
32 *Qui tenetur dare capones, dando mortuos, non liberatur.*
33 *Mortuus non potest creari miles.*
34 *Intellectus ad Bar. in l. j. C. de dignit.*

AD hæc. ¶ † No. primo, q̃ excõicati debẽt sepeliri extra cœmiteriũ ecclæ. nullus enĩ p̃cisus ab ecclia dẽt ĩ cœmiterio sepeliri. † Et ab ecclia p̃cisus dr̃, si excõicat' sit suspẽsus, vel interdictus, vt no. Abb. ĩ d. c. sacris. de sepult. ad idẽ tex. in c. ꝯsuluisti, vbi Ab. in 2. no. de ꝯsecrat. eccl. † Et fm̃ hoc, idẽ iudicaẽ de cœmiterio, q̃ de ecclesia, de quo no. Abb. p illũ tex. in c. cũ ecclesia. s. de immu. eccl. & facit tex. in c. decet. in ver. cessant. de imm. eccle. in 6. & in c. si ciuitas. in fi. de sen. excõ. in 6. † Et subiicit Abb. hic. q̃ hodie sepelientes publice excõicatos, ipso facto excõicationẽ incurrũt, cle. j. de sepult. q̃ limitaẽ, & declaraẽ, vt latè Archi. Flo. ĩ trac. d̃ cẽs. c. 32. † Et notãdũ ẽ, q̃ cle. j. intellr̃ de excõicatis maiori[a] excõicatiõe: secus si minori, q̃a licet ẽt illis sepultura p̃hibita sit, illa tñ pœna nõ hẽt locũ fm̃ gl. ĩ d. cle. j. ĩ verbo, excõicatos. ¶ † Scdo no. fm̃ Ab. hic, q̃ ep̃us põt exhumulare excõicatos sepultos in ecclesijs exẽptorũ, si ipsi negligẽtes sint, intelligẽdo q̃ isti hospitalarij eẽnt exẽpti. † Et idẽ lati' Ab. scribit, ĩ c. sacris. in fi. de sepult. p̃ tex. in d. cle. j. in fi. de sepul. vbi dr̃ dispõnẽ illius cle. p̃cedere nullo priuilegio exẽptionis obstãte. Sed aduertẽdũ est, nã regula vr̃ in ꝯtriũ, & nõ vr̃ q̃ ep̃us possit supplere negligẽtiã exẽpti † sed recurrendũ est ad Papã,[b] q̃a est diœcesanus exẽptus, vt no. gl. in c. auctoritate. in verbo, sedis apostolicæ, p̃ illũ tex. vbi Do. in verbo, inhibẽdũ. eo. ti. in 6. † Non obst. tex. hic, q̃a hoc factũ vr̃ ex spãli commissione summi põt. vt colligitur ibi, hospitalarijs p̃cipies. Nõ obst. tex. in d. cle. eos. q̃a loquiẽ quo ad pœnã, de q̃ ibi, & nõ in casu quo Abb. hic loq̃. † Si tñ volumus saluare, q̃ Abb. dic. t. ẽ dñ, q̃ licẽt ĩ isto tex. hæc facta fuerit ex spãli cõmissione summi põt. tñ ex quo illa decretalis inserta fuit a Gregorio in hoc lib. vr̃ ius gñale. † Et subiicit Abb. hic q̃ ep̃s nõ põt punire exẽptos, sepeliẽtes excõicatos publicè, vel admittentes eos ad diuina, si locus, & p̃sonæ exẽptæ sint, vt no. Io. And. in c. ep̃orũ. eo. tit. li. 6. & Do. ibi sequitur, col. 3. † Et ista ꝯclõ p̃cedit nisi delictũ eẽt notoriũ, & agaẽ de pœna excõicationis incursã ipso iure, q̃a tũc ep̃s põt denũciare illos excõicatos ad finẽ, vt a suis subditis euitẽtur, ita Do. in d. c. ep̃orũ. col. pe. ver. sed posset saluari. † Et ad hoc facit, q̃a denũciatio nihil facit, c. pasto. §. verũ. de app. & in simili gl. no. in c. c. j. de sequest. pos. in verbo, cecidisse, & facit q̃ no. Card. in cle. 2. in prin. in fi. verbis. de pe. & remis. Et plura similia adduci p̃nt. † q̃a q̃ declarat nihil noui facit, de q̃bus dixi in d. c. pasto. §. verũ. & in c. pasto. de sen. exc. in l. edita. C. de edẽ. & in c. licẽt cãm. in vlt. no. de p̃ba. ¶ † Vltimo no. q̃ p̃tãs hic est data ipsis ĩ subsidiũ, si hospitalarij facere noluerint. † Et ad p̃bãdũ talẽ negligẽtiam in hoc facto negatiuo, monitio requiẽ cũ termino cõpetẽte, vt no. Inn. in c. exirpãdæ. §. q̃a vero, de p̃bẽ. & no. Car. in cõsi. 55 in casu D. Christophori, & est bonus tex. in c. si cap. de cõcel. p̃bẽ. li. 6. cũ si. Tradũt Mod. in c. si aũt de resc. † Et ẽt in casu isto ꝯsiderãdũ est q̃ cũ hoc hospitalarijs pœna alia nõ imponaẽ p̃p negligẽtiã, nisi q̃ p̃tãs trãsferẽ ĩ ep̃um absq; alia monitione, ep̃s vr̃ hẽre p̃tãtẽ eo ipso, q̃ ipsi ñ faciũt, vt Fely. dicit in d. c. si ãt, & dixi in casu magni p̃sbyteri, ꝯsi. 151. col. pe. ver. non ob. ¶ † In gl. j. colligiẽ, q̃ excõicatio durat ẽt post mortẽ.[c] † Et sic fm̃ Abb. lauãdo mortuũ, vestiẽdo, sepeliẽdo, associando ad sepulturã, q̃s excõicationẽ incurrit, & istã glo. ẽt Abb. sequiẽ d. c. sacris. in prin. de sepulturis. & in c. mulieres, de sen. excõ. col. 2. † Et ad hoc facit, q̃ not. Bar. in l. 2. ff. de cadau. puni. vbi p illum tex. ꝯcludit, q̃ ille, q̃ in vita[d] nõ põt morari in ciuitate, pariter ẽt post mortẽ, & q̃ nõ põt morari in monasterio, pariter nec p̃t ibi sepeliri,[e] est tex. in c. is cui. de sen. excõ. lib. 6. † Et p̃ dicto gl. ẽt facit, q̃a ẽt post mortẽ, iniuria inferri põt, vt no. Bar. in l. j. ff. de ijs, q̃bus vt indig. facit tex. in §. j. insti. ex q̃bus caus. man. non licet ibi, ne iniuria defunctus afficiaẽ. † Et ad idẽ facit, q̃a participatio q̃ p̃hibeẽ cũ excõicato respicit corpus, merito etiam post mortẽ ꝯsideraẽ, vt no. p̃ gl. ĩ c. a nobis. ĩ verbo, relaxare. de sen. excõ. † Ex qua Abb. ibi infert, q̃ post mortẽ q̃s creari põt miles. allegat ẽt Bar. ĩ l. j. C. d̃ dig. † Et ex hoc ẽt iferri vr̃, q̃ p̃cutiẽs clericũ mortuũ excõicat' sit, vt p̃ Fel. ĩ d. c. a nobis, & ẽ gl. hic. † Resoluẽdo vr̃ p̃cedere rõne spãli, q̃ gl. adducit, q̃a in q̃bus viuis ñ cõicamus, mortuis ẽt cõicare nõ possumus. 24. q. 2. c. 1. & 3. & in c. sacris. de sepult. Vel dicimus hoc hẽre locũ in casibus a iure exp̃ssis, p̃ut exprimiẽ ĩ d. l. 2. de cada. puni. cũ si. ã alle. † Aliàs vero reguĩr vr̃, p̃ p̃ mortẽ, delictũ & pœna extinguaẽ, q̃a mors omnia soluit, §. de inceps. in Auc. de nup. l. defuncto. ff. de pub. iu. l. ij. & p̃ totũ, C. si reus vel accus. mor. fue. † Et mortuus, non põt interfici, nec vulnerari, vt p̃ gl. no. iij. q. iiij. c. si. quã ad hoc alle. Bal. ĩ l. j. C. q̃ accus. co. v. † Nam hõ mortu' nõ est hõ, vt Bal. p̃ glo. ĩ l. seruo manumisso ff. de cõdic. in deb. † Et Titius mortuus, nõ est Titius, ut dicit Bal. in l. j. C. de ꝯfess. col. 8. ver. sed q̃d dices. † Et bestia mortua nõ dr̃ bestia, vt no. Bar. ĩ l. cũ de lanionis. ĩ prin. ff. de fun. instr. † Et q̃ teneẽ dare capones, dãdo mortuos nõ liberaẽ, vt no. Bar. in l. q̃ te. in fi. ff. si cert. pet. in l. j. §. plane. ff. si quad. paup. fec. dic. & in l. q̃ dẽt. §. fin. ff. de solu. † Iõ nõ vr̃ q̃ mortuus possit creari miles, nec Barto. ꝯtrium dicit in d. l. j. C. de dign. † q̃a loquitur in articulo mortis, nõ autem post mortem. Similiter nõ videtur, quod percutiens mortuum, sit excommunicatus per supradicta.

ADDITIONES.

a ¶ Medd. Maiori excommunicatione. Excommunicatio maior & minor quomodo differant Abb. in c. si celebra. col. j. de cler. excõ. min. Felyn. in c. a. col. 2. de excep. Did. in c. si. quod est c. alma mater, de sen. excom. in 6. in prin. nu. 3.
b ¶ Medd. Ad Papã. Gul. Durã. i trac. de mõ gñalis cõcilij celebrã. in prin. nu. 6.
c ¶ Med. Post mortem, An post mortẽ possit absolui. Did. in c. alma mater, q̃ est capitulum h. de sen. excom. in 6. §. 12. nu. 8.
d ¶ Med. In vita. Brun. in trac. de interitu & pere. nu. 96.
e ¶ Med. sepeliri. & eorum arma possũt deleri, Ro. si. 466. an arma rebellium. per leg. eorum qui. ff. de pe.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ debentur ecclesiæ parochiali vbi prædia sita sunt.*
2 *Decimæ debentur etiam a religiosis.*
3 *Diœcesani compellunt religiosos ad solutionem decimarum, nisi agatur de rebus exemptis.*
4 *Decimæ sunt de iure diuino.*
5 *Papa potest concedere de illis non soluendis in priuilegium, non in totum tollere.*
6 *Priuilegium de non soluendis decimis strictè interpretatur.*
7 *Rectores ecclesiarum possunt præiudicare ecclesiæ tacendo.*
8 *Possunt etiam per pactum expressum.*
9 *Prælatus non potest facere conditionem ecclesiæ deteriorem.*
10 *Præscriptio procedit a iure, non a negligentia prælati.*
11 *Contra prælatum qui patitur præscriptionem cui rere, agi potest ad interesse.*
12 *Æquparatio de tutore ad prælatum non procedit.*
13 *Priuilegio suo quilibet potest renunciare.*
14 *Intelligitur quando agitur solum de interesse renunciantis. secus si de præiudicio alterius publico, vel priuato.*
15 *Renunciatio in præiudicium superioris non valet.*
16 *Renunciatio in præiudicium ecclesiæ non valet.*
17 *Renunciari non potest priuilegio in dubio causa miserationis.*
18 *Renunciatio non valet si agatur de interesse alterius priuati.*
19 *Nisi præiudicium alterius possit separari a præiudicio renunciantis.*
20 *Et in materia indiuidua.*
21 *Priuilegium perditur per contrauentionem spatio quadraginta annorum.*
22 *Intelligitur quando contrauentio fuit facta scienter.*
23 *In præscriptione 30. uel 40. annorum, non attenditur ignorantia.*
24 *Regulariter ignoranti non currit præscriptio.*
25 *Nisi iura ulterius procedant disponendo quod currat ignoranti.*
26 *Negligentia, quæ cadit in delictum, non cadit in ignorante.*
27 *Negligentia largo modo capitur pro cessatione simplici absque culpa.*
28 *L. si. C. de præscrip. long. tem. uidetur continere iniquum odiosum.*
29 *Et non habet locum in præiudicium ecclesiæ.*
30 *Contrauenieus inuitus priuilegio, non uidetur illi renunciare.*
31 *Recipiens solutionem uiolentam, & contra ius, non dicitur in bona fide.*
32 *Inuitus dicitur soluisse, qui compulsus fuit per superiores.*
33 *Soluens mandato iudicis non allegando priuilegium, non dicitur.*

SI de terra. ¶ † No. j. ibi, ĩ parochix, q̃ decimæ debenẽ ecclæ parochiali vbi p̃dia sita sunt ad idem tex. in c. cũ contingat, in c. cum in tua. in fi. in c. q̃m. de decim. & bonus text. in c. ad decimas. de rest. spo. in 6. & per illũ tex. Abb. tradidit in c. 3. col. pe. de eccl. ędifi. & Iace in consi. 58. in qõ. q̃ vertiẽ. li. 1. p̃ totũ, Card. consi. lxv. pro discussione. col. 1. † Et dicit Abb. hic, quod decimæ[a] debentur etiam a religiosis de iure cõ per istum tex. ibi religiosi se defendebant virtute priuilegij, & tex. in c. ex parte primũ, ubi gloss. de decim. † Adde c. statuto. versicu. diœcesim. de decim. in vj. ubi diœcesani cõpellũt religiosos ad solutionẽ decimarũ, nisi de rebus exẽptis agatur, & per illum tex. no. Do. ꝯsi. 72. quia punitos. in fi. † Et subiicit Abb. q̃ licẽt decimæ sint de de iure diuino,[b] c. tua. de decim. põt Papa tamen concedere priuilegium

ADDITIONES.

a ¶ Med. Decimæ. Limita tamẽ nisi ex præscriptione, cuius initij memoria nõ ext in contrariũ, q̃s in aliena diœcesi p̃ceperit decimas, late Paris. cõs. 73. nu. 5. vo. 4.
b ¶ Med. de iure diuino. Late rõnes, & auctoritates adducit Did. ĩ trac. de varijs. iuris reso. c. 17. nu. 2. li. 1. sed quo ad quotam de iure humano.

priuilegiũ de illis nõ soluẽdis.† Et adde gl. ĩ c. a nobis. ĩ ver. exẽpti. d̃ decim. q̃ ↄcl̃u, ꝙ papa in totũ nõ põt tollere decimas, sed quibusdã remittere põt, Abb. ibi post Hos. & alius seq̃. & ista est cõis, vt Soc. dicit ↄsi. 297. viso priuilegio. col. 2. & dixi ↄsi. 113. † Et tale priuilegiũ de nõ soluẽdis decimis ᵇ stricte dẽt ĩterpretari, vt no. Old. ↄs. 168. qõ ẽ. col 3. Rom. ↄsi. 180. admittimus. in fi. ¶ †Scdo colli principalr p Abb hic, ꝙ rectores ecclesiarũ piudicare põt ecclesiæ tacẽdo, ᶜ & patiẽdo p̃scriptionẽ currere, & ista cõclõ maxime ꝓcedit ĩ casu isto, qa totaliter priuilegiũ, & res ad ius cõ. reducit.ᵈ ꝙ facilius ↄcedit, iuxta g. o. ĩ c. statutũ, in verbo, numerãdi, d̃ p̃b. in 6. † Nã tali casu nedũ patiẽdo, & tacẽdo, sed ẽt p pactũ expssũ põt p̃latus p̃iudicare ecclẽiæ, ẽt si agat̃ de p̃iudicio nõ paruo, vt Abb. no. ↄcludit ĩ c. veniẽs. de p̃sc. co. 6. ver. ↄ̃ p̃dicta. † Hoc tñ, ꝙ Abb dicit de pacto non est sine dubio, qa iura dñt, ꝙ nõ põt p̃latus facere ecclẽsiæ ↄdõnẽ deteriorẽ, c. j. de in ĩteg. rest. † Fallit ĩ p̃scriptione, q̃ nõ ꝓcedit ex facto p̃lati, sed ex iuris dispõne, licet negligẽtiã p̃lati ↄcurrat, vt no. Abb. in c. 1. de dona. † Et subiicit Abb. hic ꝙ ↄ p̃latũ q patit̃ p̃scriptionẽ currere ↄ̃ ecclesiã, agi põt ꝑ ĩterece ecclẽiæ, ᵉ vt no. p gl. ĩ c. placuit. ſm, in verbo, pueniat. 16. q. 1. & tuẽ Ab. seq̃t ĩ d. c. 13. d̃ don. & cõs. 72. q̃q̃ ĩ his dubiis. ĩ ñ. li. 1. cũ si. vt tradit Mod ĩ c. j. col. fi. de p̃sc. † Et dum Abb. hic æqparationẽ facit de tutore ad p̃latũ, ᶠ ĩ ↄtriũ ẽ gl. no ĩ c. fi. 3. q. 2 q̃ pluribꝰ rõnibꝰ ꝓbat, ꝙ talis æqparõ nõ ꝓcedit, de quo videñdũ est, qd dixi ĩ c. reprehensibilis, de appel. & ĩ c. edoceri. de rescr. ¶ † Tertio no. ꝙ quilibet põt renũciare priuilegio suo, cõcor iura sunt in gl. Et ista rña intellr, & ꝓcedit, qñ agit̃ solũ de itereste renuciãtis. secus si de p̃iudicio alterius ᵍ publico, vel priuato. † Primo de publico ꝓbat̃ in c. si diligẽti. de fo. cõpe. facit tex. in l. iurisgen. §. si paciscã. ff. de pac. † Iõ si tractet̃ de interesse superioris in p̃iudiciũ eiꝰ, nõ valet renũciatio, ʰ vt Abb. hic p tex. in c. cũ ipe. extra de arbi. vbi ẽt Abb. in v. no. cũ si. & Mod. in c. cu omn. de p̃scr. & adde Car. cõs. 38. primo rões. Ro. cõs. clxxv. dictu vltiũ, laudãdũ, col. 1. † Eo mõ in p̃iudiciũ ecclesiæ renũciatio nõ valet, vt Inn. in c. à credẽtib. ĩ c. Ab. ĩ c. cũ accessissẽt, col. fi. s. de cõst. vbi dixi, col. fi. † Eodẽ mõ nõ põt renunciari priuilegio miserationis cã indulto, vt no. Bal. post gl. in l. 1. C. qn Impe. inter pupil. vel uid. † Scd̃o idẽ est, vt dixi, si agat̃ de priuato interesse alterius, ⁱ vt Abb. hic dicit, qa illi tertio p̃iudicare nõ põt, reg. nõ dẽt. ff. de reg. iu. in l. si unus. §. añ oĩa. ĩ l. fi. ff. de pa. & 14. q. 6. c. deniq;. † Et ista ꝓcedũt, nisi p̃iudiciũ alterius possit separari a p̃iudicio renũciãtis, vt no. Ab. in c. si diligẽti. col. 3. de fo. cõp. & in c. cũ venissẽt. col. 3. ver. ad ꝓpositum ergo cõcludit de iustit. & Ro. cõs. 369. circa primũ. col. 6. Facit, ꝙ no. Ang. ĩ l. si cõem. ff. quẽad. ser. ami. † vbi dt, illũ tex. nõ hre locũ in iurĩ diuiduũ, & Ro. cõs. 193. in casu p̃misso circa fi. in sũ Spe. in ti. de cle. cõiug. col. pen. ver. qd si cleric.ᵏ ¶ Quarto no. † ꝙ p ↄuẽtionem ᵏ pdit̃ priuilegiũ ↄcessũ ecclẽiæ spatio quadraginta annorũ, ut in gl. videbimꝰ. Et ista ↄclõ limitat̃ duplr. † Primo, qñ scienter fuit facta ↄuẽtio secus si ignorãter, vt dñt Host. Io. An. & Ant. de Bu. hic. Ab. tenet ↄtriũ, qa in p̃scriptione triginta, uel quadraginta annorũ de qua agit̃, ignorãtia non attẽdit̃, ˡ l. fi. C. de p̃scr. lon. tẽp. Et in sũi idẽ concludit Alc. in l. q̃diu. C. q admit. dicẽs ↄ̃ Bal. ibi, ꝙ in p̃scriptione tps currit ẽt ignorãti, licẽt illa p̃scriptio introducta sit pp negligẽtiã non petẽtis. Allegat d. l. fi. de p̃sc. long. tẽp. & in l. si in parte ff. quẽad. ser. ami. & Alex. cõs. 162. viso ꝓcessu. col. fi. li. 1. ¶ † Nõ ob. ꝙ tex. hic vr̃ ↄsiderare negligẽtiã dũ ingt tãto ipe vobis detrahere voluistis, & ĩ eo q ignorat, negligẽtia ĩputari ñ põt, c. qa diuersitatẽ. d ↄces. p̃b. p gl. ĩ c. q̃ sit. ĩ uerbo, distulerit, d̃ ele. ĩ 6. † Quia rñderi p̃t, ꝙ illud est verũ rñr, sed in p̃scriptiõe de qua agit̃ iura vlteriꝰ procedũt disponẽdo, † ꝙ currit ẽt ignorãti, d. l. fi. & ita rñdet Bal. in l. 1. in 24. op. C. q admit. † Scd̃o rñderi põt, ꝙ negligẽtia, q̃ cadit in delictũ, nõ põt hr̃e locũ in ignorãte. † Et illa rña procedit ſm præscriptionẽ, capiẽdo negligẽtiã largo mõ pro cessatiõe simplici absq; culpa, vt d̃clarat Pau. de Ca. cõsi. 293. visis, & ponderatis oĩb. co. fi. vt dixi ĩ l. q̃diu. ĩ fi. C. q admi. † Est tñ aduertendũ, ꝙ dispõ d. l. fi. de p̃scr. lõ. tẽp. vr̃ cõtinere lucrũ odiosũ, dũ ẽt ↄ̃ ignorãtẽ, p̃scriptionẽ admittit. † Iõ nõ vr̃ hr̃e locũ ĩ p̃iudiciũ ecclesiæ p no. p Ab. ĩ c. siliꝰ. ĩ 4. no. de testa. & hoc mõ saluari p̃t opi. Pet. ĩpugnata a Mod. ĩ c. vigilãti. de p̃scr. † Scd̃o, cõclõ ĩ. ta limi. qñ qs voluñtarie ↄuenit. secus si inuitꝰ hoc facit, qa tũc nõ vr̃ renũciare priuilegio cessãte rõne, q̃ hic ĩ tex. allegat̃, & ita tñt Hos. Io. And. & Ant. de Bu. hic. Sed Alc. tenet ↄtriũ, qa in p̃scri. de qua agit̃, satis est, ꝙ recipiẽs solõnẽ sit ĩ bona fide, & vr̃ ĩputãdũ soluẽtib. q ñ allegãt eorũ priuilegia. Nõ ut̃ recedẽdũ a cõi op. ꝑ qua est bonꝰ tex. in l. cura. in prin. ibi, nec si putãt. ff. de mu. & hono. & p illũ tex. no. Ro. in ver. ꝑ diuisione. in fi. dicẽs, ꝙ solutio onerũ coacta, ĩmunitatẽ ↄcessã non tollit. ¶ † Non ob. rña, q̃ Ab. ĩ ↄtriũ adducit, qa rñderi p̃t, ꝙ recipiẽs solutionẽ violẽtã, ẽt contra ius, non vr̃ esse in bona fide, rña, q ↄ̃. de re. iu. in 6. & in l. quẽadmodũ. C. de agr. & cens. li. xi. Sed dubium est, qñ aliquis dicatur inuitus soluisse, vel ↄuenisse. Et bñ resoluẽdo, ↄsiderãdũ est, ꝙ si qs ↄpulsus fuit expsse p superiores ad soluẽdũ, dr̃ inuitꝰ, & coactus soluisse, ᵐ vt no. Bar. ĩ l. creditor. co. fi. ver. 4. q̃ro. ff. de solu. Imo. ĩ l. liber bõ. in prin. ad fi. post Ange. ff de hær. insti. ut dixi cõs. 25. † Si uero qs soluat ex mãdato iudicis p viã iuris ꝓcedẽtis, & nõ ↄ̃dicat, allegãdo priuilegiũ, qd hẽt nõ dr̃ coactꝰ, nec inuitus ⁿ soluisse, Ang. in l. 2 in prin & ibi Pa. de Ca. p illũ tex. ibi, cũ restituisset. ff. de iud. & idẽ Pa. de Ca. cõsi. 171. in cã q̃ vertitur. in 4. dubio, vbi allegat d. l. 2. in prin. & facit tex. in l. ait p̃tor. §. pmittit. ff. de mino. ibi. allegãs minorẽ eẽ, cõpulsus fuit cũ. n. nõ allegat priuilegiũ, cõsentire vr̃. Sed allegata executione cõpulsus dr̃, vt p Bal. in l. parẽtes. co. fi. C. de test. Sal. in l. libertorum. col. fi. uer. quærto, an eo ipso. C. eo. ti. de testib.

ADDITIONES.

a ¶ Med. Remittere potest. Dec. in c. cum ordinẽ. in prin. de resc. Cra. cõs. 11. nu. 2.
b Med. Soluendis decimis. An extẽdatur ad decimas postea acquisitas. Gem cõs. 70. n. 7. Ale. cõsi. 178. no. 9. vo. 2. u de in c. porro. nu. 8 ĩ. eo. Rub. Ale. cõs 31. Per. Duẽ. reg. 71. Cagno. in l. oib. causis. nu. x. de re io. Rip. in c. cum M. Ferrariẽ. nu. 36. de consti. Paris. consi. 63. nu. 11. vo. 1. No. consi. 160. nu. 23.
c Med. Tacendo. Vide Ias. in l. si constante. nu. 9. sol. ma. vel. in c. quæ in ecclesiarum, col. 17. in fi. de constituti.
d Med. Reducitur. vel. in c. cum accessisset, col. 4. in prin. de constitu.
e ¶ Med. Pro interesse ecclesiæ de in integ. resti. Abb. in c. j. colum. 3. versi. sed tu adde, idem quando nõ accepiat legatum, vel repudiat hæreditatem. Abb. d. c. j. col. 3. ver unũ tamẽ an solus prælatus possit repudiare, late per Ias. in l. si quis. §. si filius, nu. 5. ff. quod cuiusque iur. vbi addi. ¶ Repudiare. Bero. ĩ c. j. nu. 103. 110. 11. 114. & 115. de in integ. rest.
f Med. De tutore ad prælatum. Bero. in c. j. nu. 99. de in integ. rest. & in c. j de re. nu. 36. & 45. & in c. veniens, nu. 70. de accu. Sylua nup lib. 3. in materia argumentandi, versi. de tutore ad prælatum.
g ¶ Med. De præiudicio alterius. Late Deci. in l. si quis in conscribendo. num. 27. cum seq. C. de pac.
h ¶ The. Medda. Non valet renũciatio. Deci. in d. c. cum accessisset. sub nu. 17. ver. quarta conclu. de consti.
i Teod. Med. Interesse alterius. Deci. vbi supra nu. 19.
k The. Medda. Per conuẽtionẽ. Deci. in d. c. cum accessissent, sub nu. 17. uer. fi. 5. Abb. cõcludit. de consti. Mars. in rub. de fideius. no. 335.
l The. Med. Ignorantia non attenditur. Istã materiam late tractat Tiraq. in trac. retrac. l. g. §. 35. glo. 4.
m The. Med. Sol uide Ripa in c. cum M. Fer no. 23. de consti.
n ¶ Teod. Med. Nec inuitus. Dec. consi. 407. nu. 3.

SVMMARIVM.

1 *Allegãti priuilegium non creditur nisi ostendat.*
2 *Omnia iudicia consistunt in allegatione, & propositione.*
3 *Priuilegium debet produci.*
4 *Priuilegia consistunt in facto.*
5 *Quæ in facto consistunt debent probari.*
6 *Priuilegij possessionem non sufficit probare, sed ipsum priuilegium.*
7 *Bona acquisita per priuilegiatos assumunt naturam non legitatorum.*
8 *Res laici si cõferuntur ecclesiæ, non subijciuntur gabellis laicorum.*
9 *Bona priuilegiatorum si perueniat ad non priuilegiatos, cessat priuilegium.*
10 *Res ecclesiæ si transit ad priuatum, perdit priuilegium.*
11 *Et procedit quo ad futura, non quo ad præterita.*
12 *Ecclesia quæ succedit in locum priuati, pro tempore præterito utitur iure priuati.*
13 *Et procedit quando potest fieri separatio temporis.*
14 *Onus rei annexum transit in ecclesiam, vel priuilegiatum.*
15 *Tenor priuilegij attenditur.*
16 *In contractu tenor inspicitur.*
17 *Tenor inuestituræ inspicitur.*
18 *Dictio quamuis, pro quia.*
19 *Et est aduersatiua præcedentibus.*
20 *dictio quamuis, remouet tacitam obiectionem.*
21 *Et ponitur ampliatiue.*

§. porro. ¶ † No. ſm Abb. hic, ꝙ allegãti priuilegium nõ credit̃, ᵃ nisi ostẽdat̃. Primo. n. dẽt priuilegiũ allegari, l. si qs ex aliena. in fi. ff. de iudi. † Et no. Bal. in l. ciues. C. de appe. & ĩ l. si. p illũ tex. C. de execu. rei. & in c. cũ ordinẽ. co. 3. de resc. vbi ingt, qd oĩa iudicia in facto cõsistũt. i in allegatione, & ꝓpositione. vñ infert, ꝙ priuilegiũ dẽt allegari. † Scd̃o post allegationẽ, priuilegiũ dẽt ꝓduci, ᵇ c. cũ psonæ, de pri. in 6. c. cõtingit. de fi. inst. † Nã priuilegia in facto consistunt, arg. c. j. de cõst. in 6. & in l. consilio. in fi. ff. de cura. fur. † Et ea q̃ in facto cõsistũt, ꝓbari debẽt, qa nõ p̃sumunt̃, in l. in libello. §. factæ. ff. de cap. & postlimi. re. c. cũ in iure. de off. deleg. & hoc mõ arguit Bald. in rub. C. de fi. instr. col. 3. & Abb. ↄs. 36. circa pri. lib. 2. & cõsi. 69. sup. eod. vol. † Et ad propositum notãdũ est, ꝙ non sufficit probare quasi possessionem ᶜ priuilegii, sed opus est probare priuilegium,

ADDITIONES.

a Th. Med. Creditor tamen Cardinali sibi aliquid commissum viuæ uocis oraculo Lap. alleg 13. Eueral. in arg. à stylo curiæ post prin versi. vbi per hæc cõcludit, vbi plura allegat.
b ¶ Theod. Med. Produci. Concor. allegat Paris. consi. 4. no. 6. col. 2. an sufficiat productio confirmationis priuilegii, Ias. in auc. si quis in aliquo nu. 8. C. eden. & ibi Deci. cir. fin.
c ¶ The. Med. Quasi possessionẽ. Nisi possessio eẽt tãti tẽporis, cuius initii memoria non extet in contrarium, quia ex tali cursu præsumitur priuilegiũ late Ripa lib. 2. responsorum c. 8. nu. 4. & Crau. in tract. de antiq. tẽp. in 4 par. nu. 117. vbi an veniat appellatione priuilegii, priuilegiũ acquisitũ ex tali p̃scriptione

gium,vt no.Bal.post Pe.in l.solēnibus.C.de fid.īstr.& late tra-
7 dit Alex.cōs.138.opportuna cōsideratione.col.6.lib.j.¶ †Scdo
no. ſm intellectū gl.ꝙ bona acquisita ꝑ priuilegiatos assumūt
sibi naturā priuilegiatorum, & istud no.nō colligit bñ,qa facit
vim in tenore priuilegij.Dictū tñ in se est verū per tex.in c.1.
de iure patron.li.6.cū simi.vt ꝑ Abb hic, ad idē text in c.dile-
8 ctus.vlt.de ꝑb.†vbi Abb.dicit,qd si res laici cōferunt̄ ecclesię,
a nō dēnt ēt amplius subiici gabellis, & alijs oneribus laicorū, ᵃ
ꝑ d.c.1.de iure patro.li.6.cū gl.idē Abb.cōcludit cōs.9.hic ca
dūt quatuor dubia in prio.lib.j.& Pet.de Anch cōsi cv.circa
ꝑcedēs q̄situ,qd tñ cōsiliū vr̄ Flo vt ibi ex subscrip.colligitur.
9 †Et eode mō eē,si bona,q̄ erāt apud priuilegiatos,cessabit pri
b uilegiū, ᵇ qa mutata ꝑsona tollit̄ priuilegiū.l.Paulus ff.de ac-
10 qui.hær.†vbi Bar.in u.dicit,ꝙ si res ecclesiæ trāsit ad priuatū,
ꝑdit priuilegiū.& in pulchra q tradit Bal.in rubr.C.de vsuris.
in quarta q.& dictum Bal.refert, & seqtur Anna.in c.salubri-
tee.col.2.de vsu.Facit tex.in l.cū patronus.de leg.2.& in simi-
li q.scribit Io.And.in addi Spe.in ti.de cēlibus.§.anddm.ī ad-
di-copula.Vber.de Bobio, quē refert Alex.cōs 35.viso ꝓcessu.
11 co.9.vol.3.†Et cōclusio s̄.facta ꝓcedit quo ad futura. sed ꝓ tē-
pore ꝑterito illa mutatio ꝑsonæ nō attēditur,l. Fiscus.ff.de iu
12 re fi.† Et no. Bar.in auc.quas actiones in fi.C.de sacrosan ecc.
vbi cōcludit,ꝙ ecclesia,q̄ successit in locū priuati,ꝓ tpe ꝑteri
to vtit̄ iure priuati.Abb.seqtur d.c.de quarta.col.6.ver.sed q̄-
rit̄.de ꝑscr.cū si.vt tradūt Mod.ibi col.14. & Ale.in l.procura
13 tor.C.de edē.cū simi.vbi dixi.†Et hoc intelligūt, qñ pōt fieri se
paratio tpis ꝑteriti à futuro,no.Imo.in l.si cū hoiem. col.pen.
14 ff.de fideiul.¶ †Scda conclusio s̄.facta nō ꝓcedit in onere rei
annexo,qa cū tali onere res trāsit ad ecclesiā vel ꝑsonā priuile
giatā,vt no.Bar.in l.placet.in prin.C.de sacrosan.eccl.& cōsi.
180.aliqua possessio.in fi.Ang.cōs.34.ecclesia nō tenet̄. Pe.de
Anch cōs.313 hoc statutū,Cal.consi.7.in prin.de cōstitutio-
ni.cū si.vt dixi ī c.cū ecclesia S Mariæ.de cōsti.col pe & Abb.
cōsi.53.succincte.col.1.li.1.vbi inqt,ꝙ est cōis cōclusio oīum
Doctorū vtriusq; iuris, ꝙ bona trāseūt in ecclesiā cū suo one-
15 re,& Abb.in c.fi.de vi.& ho.cle.¶ †Tertio not.illud ad qd iste
c tex.alegat̄,ꝙ tenor priuilegij attēdit̄. ᶜ ad idē tex.in c.recepi
mus.ī.eo ti.& hoc mō in priuilegio ꝑ illū tex.Pau.de Ca.cōsi.
ccxxv.sup primo.in prin.Car.cōs.2.in ꝑmisso dubio. in prin.
16 Lap all.29.an Abbas.in prin.†Sic ēt in ꝯtū tenor inspicitur,
l.fi.C.cōia utriusq; iudi.l.ad ꝓbati in prin C.de ꝓba.cū si.Ale.
cōs.lxij.circa hāc dubitationem.col.5.lib.4. Ana.cōs.18.ꝓle-
quen.in prin.& cōs.60.frustra.consi.74.in præsenti consulta
tione.col.2.& consi.88.considerata,in princip. Cur.consi.lu-
17 sup arti.in prin.†Et idē de tenore inuestituræ ꝓbat̄ in c.1.in fi.
de duobus fratribus a c.inuest.vt dixi in ꝯs.192.in prin Curt.
cōsi.47.sup controuersia.in prin.Ro.cōsi.33.viso. Ana.consi.
37.viso pūcto, & de ꝑdictis ēt no.late And.Sicu.cōs.xxvi.col j.
& consi.33.col.4.& consi.36.col.16,lib.2.cū si.& illa addenda
18 sunt ad ea,q̄ Mod.scribūt in c.cū uenisset.col.1.de testi.¶ † In
gl.1.ibi,quemadmodu,ibi dr̄,quāuis,ponit̄ pro qa & gl in c.
bona.in verbo,quāuis,in c uenerabilem.in uerbo,quāuis.de
19 ele.in l.si maritus.in gl.fi.ff.fami.ercis.†Abb tñ hic concludit,
ꝙ propria natura istius dictionis,q̄uis,est aduersari præceden-
20 tibus,ut Abb.in d.c.quemadmodum. †Sed ait,ꝙ hoc non vr̄
verū,qa potius dictio.quāuis,vr̄ remouere tacitam obiectio-
21 nē,l.ignis.§.si qs, cū iudicū.ff.ad exhiben. † Et regulariter ista
dictio,q̄uis,ponit̄ ampliatiuè, vt no.Albe in dictio.in uerbo,
q̄uis,ꝑ l.tutor.§.proinde.ff.de pig act.& ita vr̄, ꝙ hic accipiat̄.

ADDITIONES.

a The.Medd.Laicorum.Mars in pratic crim in verbo aggredior.nu.44.
b Theod.Medd.Cessabit priuilegium. Late prosequitur istā materiam Io.de
amicis consi.18.per totum.
c ¶ Theo.Med.Attēd i.titu; in rep.l.si vnq̄.in verbo libertis.nu.4.cū seq. C.
de reuo.don.& nu 4.cū seq.latissime Bru..cōsi.41.nu.6.cū seq.vbi ēt de teno
re inuestituræ,rescripti,contractuum,testamentorum,libelli,& sententia.

SVMMARIVM.

1 *Solutio census, & in simili præstatio, & receptio sub protectione non probant exemptionem.*
2 *Solutio census facta etiam longo tempore non probat subiectionem.*
3 *Solutio census est æquiuoca.*
4 *Solutio census est signum subiectionis, qñ apponitur, vt subiectionem significet.*
5 *Solutio census subiectionem significat, quando expresse præstatur in signum subiectionis, vel quando concurrunt aliæ coniecturæ.*
6 *Solutio census in loco diœcesis arguit subiectionem.*
7 *Per solutionem census probatur, quod castrum sit de territorio.*
8 *Castra, & Villæ commendatæ, quæ soluunt aliquid Ciuitati, dicuntur liberæ.*
9 *Castrū, quod limitatè se adstringit ad aliquid soluendum, retinet libertatem.*
10 *Etiam si pars Castri principaliter concedatur.*
11 *Exemptio inducitur per ista verba, recepimus te in ius specialiter beati Petri.*
12 *Priuilegium debet interpretari, vt aliquid operetur.*
13 *Receptio facta sub protectione non detrahit iuri alterius.*
14 *Infertur, quòd si guerra iusta mouetur contra tales receptos, recipiens non tenetur ad defensionem, sed solum quando iniustè molestatur.*
15 *Protegere idem est, quod defendere.*
16 *Protectio non importat superioritatem.*
17 *Imperator est protector ecclesiæ.*
18 *Castrum submissum protectioni, est subiectum, & iurisdictio non transit in suscipientem.*
19 *Per protectionem solum datur potestas defendendi, etiam cum armis.*

1 RECEPIMUS. ¶ † No.ſm Abb.ꝙ ꝑstatio cen-
sus,& receptio sub ꝓtectione,
2 ista duo simul iuncta.nō probāt exemptionē. † Ex
quo arguit Abb.ꝙ solutio cēsus facta ēt longo tpe.
3 ꝓbat subiectionē,ꝯ Bal.in l.solent.in fi.ff de offi ꝓcōl.† Et idē
in c.quanto.in prin.in ca.2.de cens.vbi inquit, ꝙ solo census
4 ęquiuoca ē:vñ nō īfert subiectionē.† Iō Cal.ᵃ cōs.5.si in priui
a legio.eo.ti.dicit,ꝙ solutio census est signū subiectionis,qñ ap
5 ponit̄,vt subiectionē significet.†Et idē Ab.cōs.182.in eā, q̄ ver
tit̄,col 3.lib.1.vbi cōcludit,ꝙ dictū Bal.ꝓcedit,qñ census præ-
b statur in signū expræssæ subiectionis, ᵇ vel qñ tali solutioni cō
6 currūt aliæ cōiecturæ subiectionis.†Et hoc exemplificari pōt
in no.casu quem ponit Fede de Senis consi.130.factū tale.ī.q̄
dā domus.vbi inquit,ꝙ in loco ecclesiastico, q sit in diœcesi
epi,solutio cēsus arguit subiectionē epo. & sequit̄ Abb. in c.j.
7 col.fi.de relig.dom.†Et ſm ꝑdicta declarari dēt,ꝙ no.Bal.in l.
3.C.de nat.lib.dicens, ꝙ ꝑ solutionē census ꝓbat̄ ꝙ castrū sit
de territorio.idē Bal.in l.data opa.col.11.C.qui accus. & seqt̄
Ale.cōsi.35.viso ꝓcessu.lib.4.nā hoc vr̄ intelligēdū cōcurrēti
8 bus alijs coniecturis:als secus.†Et ex ꝑdictis infert̄ ad id,ꝙ oo
tabiliter tradit Bar.in l.nō dubito.ff.de capti.in prin.vbi inqt,
ꝙ castra,& villæ cōmendatæ ciuitati, q̄ in signū superioritatis
c dāt paliū, ᶜ vel aliud,dicuntur tñ liberæ,nec ꝓpter illud signū
dicuntur subiectæ.& sequitur Pe.de Anch.in cle.ne Romani.
§.sane.uer.iuxta prædicta.de ele.ubi Car.idem tenet,Abb.cōs.
51.ad illucidādū col.1.lib.2.And.Sicu.consi.12.col.pe.lib.2.&
9 idē Do.cōsi.81.qa: ersspecialē.in fi.†Nā qñ castrum limitare se
adstringit ad aliquid soluēdū.vel faciendū ciuitati, vel alicui
dño in reliquis nō expressis,retinet libertatē, ut idē Bar.cōclu
dit consi.39.cōitas Spolet.col.2.Pe.de Anch.cōsi.417.ista sen-
tentia,& late hoc tractat Soz.cōsi.74.in ꝑsenti consultatione.
10 col.3.& per totum,& ibi refert plures Doct.cōsuluisse ¶ † Etiā
ampliant,hoc etiam si pars castri principaliter concedat̄, nō
tñ totū castrū subiectū vr̄,vt no.Bal.ī c.j.§ ad hoc.col.3.de pac.
iur.fir.quē refert,& sequit̄ Ro.consil.444.ad dictum castrum.
11 ¶ † Tertio no.ſm Abb.hic,ꝙ ista verba,recipimus in ius spāle
beati Petri,inducūt exēptionē,hoc vr̄ ꝓbari in principio hic,
sed indistincte vr̄ probari ꝯriū , dū copulatiue loqtur, sed qa
istud sit pro ista conclusione,est tex.in c.si Papa,eo.ti.in 6.ubi
tex.rationē adducit,quā Abb.hic refert , ne talis receptio ali-
quid operetur,& ſm istā rōnem nō vr̄ hoc esse de ui verborū
propter uerbū,& specialiter nam non esset in ius beati Petri,
12 si esset sub ordinario.¶ † Et ex ratione Abb.hic colligit̄ , ꝙ de-
bet priuilegiū interpretari,ut aliquid operet̄. Et hoc oo.Bald.
in auc.habita.in 4.no.C.ne filius pro patre,Pet.de Anch.cōsil.
176.per partem.col.fi.uer.itē in themate,Abb.in c 1.ī.de relc.
13 cū si ut latius Mod.ibi insistūt,vt dixi ibi eo.4.¶ † Vnimo no.
ſm Abb.ꝙ per receptionem factam sub protectione non de-
14 trahitur iuri alterius ᵈ ad idē tex.in c.ex parte.2.ī.eo.† Ex quo
d infert̄ ſm Abb.hic,ꝙ si guerra iusta mouetur cōtra illos rece-
ptos,recipiēs ad defensionē nō tenet̄ , sed tūc demū obligatur
quando receptus iniuste molestatur,vt in gl.hic dicit,& idem
concludit Pe.de Anch.consi.lxxxvij.omisso primo dubio, &
seqt̄ Io.de Ana.in c.olim.eo.ti.And.Sic.in d.cōs.12.co.17.li.ii.
vbi refert Abb.hic,& idem Alex.in l stipulatio ista.in prin.de
15 verb.obl.vbi refert consilium Pet.de Anch.& limitat. † Et ad
maiorem declarationem considerādum est , ꝙ protegere idē
est,ꝙ defendere,ut not.per gl.in l desertorem.§.fin.de re mil.
16 †Et protectio non importat superioritatem , ᵉ quia etiam ue-
e rificatur in inferiore,qui dicitur superiorem protegere , si ar
matus assistit ad eius custodiam, vt no.per glos.in rubr.de do
17 mes.& protec.libr.12.facit text.in l.j.in princ.de seru.fugit.† Et
Bald.notabiliter in disputatione incip.quædam ciuitas Thu
sciæ.col.9.versic.super principali puncto præmitto.& ibi di-
f cit de imperatore,qui est protector ecclesiæ,cle.j.de iureiurā.
18 & tñ non est superior.ᶠ † Vnde concludit, ꝙ castrum submis-
sum

ADDITIONES.

a Theo.Med Ideo Cal Brun cōs.86.nu xij vel.in c cū Bertol col.pe.de re iud.
b Med.Subiectionis.Bero.in c.j.nu.cxxi.de const & in rub de in.pa.nu.xxii.
c ¶ The.Med.Paliū.Gem.consi.81 no.ij.circa fi.late ad istā materiā ponit Cur.
in consi cxliiij.in prin.& Dec.in c.ad audientiam.nu 3.vbi addi.de appel.&
Barba.consi.xi.col.fi.uol.ii.
d The.Med.Alterius.Hosti.& Doc.in c.recorentes,de sta.mo.cū si.per Euetal.
in arg.de tanq̄ seu respectiuis.fol pe.ver.pro quo ēt.facit Ge.cōs.81.nu.8.
e The.med.Superioritatem Bru.consi.86.nu.4.
f The.medda. Non est superior.Gem.in consi.81.nu.8.

sum protectioni[a] non est subiectum, sed confœderatum, & q̃ iurisdictio castri non transit in suscipientem protectionem. & hoc idē Bar. in l.j.C.de excusat. mun. lib. x. vbi refert de facto hoc dixisse in capitulis pacis cum Archiepiscopo Mediolanēsi.† Et idem Bar. in prooemio Digestorum in princip. colum. 4. vbi inquit, q̃ per huiusmodi protectionem solum datur potestas defendendi etiam cum armis.[b]

ADDITIONES.

a ¶Med. Submissum protectioni. In principe quid operentur ista verba, vide ad hoc Eueral. in arg. locus à subiecta materia. par. 2. vers. aduertendum tamen.

b ¶Theo. Med. Armis. Bru. d. consi. 36. nu. 5.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium datum vni, non extenditur ad alias personas, ēt ex identitate rōnis.*
2 *Priuilegium non ad aliam personam, nec locum extenditur.*
3 *Priuilegium datum vni ecclesiæ, non extenditur ad aliam.*
4 *Priuilegium loquens de vno contractu, non extenditur ad alium.*
5 *Priuilegium concessum Regi, non extenditur ad Reginam.*
6 *Priuilegium loquens de filio, non extenditur ad filiam.*
7 *Priuilegium datum ecclesiæ, non extenditur ad habentem causam ab ecclesia.*
8 *Priuilegium quod habet fiscus, non extenditur ad emptores gabellarum.*
9 *Nisi priuilegium sit secundum iusco.*
10 *In priuilegijs fit lata interpretatio, quatenus proprietas verborum significat.*
11 *In materia odiosa, & pœnali fit lata interpretatio secūdū proprietatē verborū.*
12 *Idem in dispensatione, quæ est odiosa.*
13 *Persona accessoria, & familiares habent priuilegium principalis.*
14 *Priuilegium datum scholaribus, extenditur ad eorum nuncios, & famulos.*
15 *Familiares militum gaudent eorum priuilegio.*
16 *Priuilegium datum ad aliquem hospitandum, extenditur ad seruitores.*
17 *Priuilegium datum pauperibus, extenditur ad ministros.*
18 *Priuilegium concessum illis de domo, includit castaldos, & factores.*
19 *Priuilegium datum calzolarijs, debetur zauatarijs.*
20 *Priuilegium licèt extendatur ad familiares, non tamen illis dicitur concessum.*
21 *Ideo mortuo principali, extinguitur priuilegium in alijs.*
22 *Minor est dignitas, quæ competit alicui ex persona alterius.*
23 *Pœna imposita offendentibus illos, qui habent dignitatem, intelligitur de his qui illam habent iure proprio.*
24 *Priuilegium non extenditur ad familiares, quando priuilegium conceditur propter aliquam qualitatem, quæ in familiaribus non reperitur.*
25 *Priuilegium datum clerico, non habet locum in vxore.*
26 *Verbum, præsumere, capitur in malam partem.*

SAne. † No. q̃ priuilegiū datū vni, ad alias personas non extēditur, ēt ex identitate rōnis.[a] Et sic in priuilegio non ꝓcedit̄ de simil. ad similia,[b] sicut de iure cō. Ita no. Ant. de But. hic, per istū tex. q̃ tñ prīa facie vr̄ ꝓbare ꝯrīū, dū dicit, certa rōne, & singularibus beneficijs. ex quo vr̄, q̃ in alijs esset eadē rō. sed tñ rñderi pōt, q̃ dato q̃ esset eadē rō in alijs, ista rō non facit, q̃ habeat priuilegiū nisi concedat̄, sicut ille cui fuit datū priuilegiū prius, q̃ hēat priuilegiū nisi ꝯcessum fuisset q̃uis cā cōcedēdi subesset.† Et istā regu. q̄ hr̄ hic, ēt tradit Bald. in l.j. in prin. C. de leg. dicens, q̃ priuilegiū non extendit̄ ad aliā psonā,[c] nec locū, qa est stricti iuris. † Ideo priuilegiū datū vni ecclesiæ, nō hēt locū in alia,[d] vt no. Bal. in l. nō tm̄. §. non omnia. ff. de excus. tut. p illū tex. † Et priuilegium, q̃ loquit̄ de vno ꝯtractu, nō hēt locū in alio, vt not. Ang. cōsi. 172. gm̄ dictū priuilegiū. † Et priuilegiū cōcessum Regi, nō extēdit ad Reginā,[e] nec filios eius, nisi exprimat̄, vt Domi. p illū tex. 14. not. in c. ne aliqui. co. ti. in 6. † Et priuilegiū, q̃ loquit̄ de filio, nō hēt locū in filia,[f] Card. cōsi. 185. puto filias. in fi. † Et ex his cōprobatur, qđ no. Dy. & Bar. in l. licitatio. §. mercatores. ff. de publi. vbi dicūt, q̃ priuilegiū datū ecclīæ, non hēt locū ī illis, q̃ cām hñt ab ecclesia.[g] & sequit̄ Salyc. in l. vniuersi. C. de vectig. Pet. de Anch. cōsi. 109. prima facie. cū simi. & dixi cōsi. 48. in princ. † Et adde Card. cōsi. 14. in dubijs præmissis. Et infert Alex. in l. nec quicq̄. ff. de edē. q̃ priuilegiū, q̃ hēt Fiscus, nō cōpetit emptoribus gabellarū, ꝯ Bal. ibi, & ista oīa fundata sunt in illa rōne superius allegata, q̃ priuilegiū est stricti iuris, & ꝯ iuscō. vt s̄. in rub. dcm̄ fuit, iō strictè dēt interpretari, vt in regula, q̄ à iure in 6. † Et ista rō bñ ꝓcedit, qñ priuilegiū est ꝯ iuscon. secus si priuilegiū sit ꝯ aliqđ ius spāle, qa tūc tale priuilegiū debet late interpretari,[h] qa res ad iusco. reducit̄, vt no. Ant. de Bu. p illū tex. in c. olim tibi. in fi. de verb. sig. ibi ēt Ab. in 3. intellectu. † Sic̄ in priuilegijs fit lata interpretatio quatenus ꝓprietas verborū significat, & à ꝓprietate verborū priuilegij nō est recedēdū, vt gl. hic. † Et hoc bñ facit, qa in materia pœnali, & odiosa, fit lata interpretatio, fm̄ ꝓprietatē verborū, vt no. Aret. p illū tex. in l. cū lege. ff. de testa. † Idē in dispēsatione q̄ odiosa ē, q̄ solet strictè interp̄tari, c. 1. de filijs p̄sbyt. in 6. tñ fit lata interpretatio quatenus ꝓprietas verborū vr̄, vt Cal. cōsi. 1. col. 1. in ti. de ꝯsang. & affini. ¶ Postremo rīa q̄ hic ponit̄, q̃ priuilegiū ad alias psonas nō porrigat̄, † limitat̄ nō ꝓcedere ī psonis accessorijs, & familiaribus, qa iis ꝯpetit priuilegiū qñ sine, illud priuilegiū remaneret inutile, vt no. Do. p illū tex. ī c. licet. §. qñ ꝯcedat̄, ī pri. co. ti. lib. 6. & gl. ibi similia iura adducit. bñ facit tex. in auct. habita. C. ne filius p p̄re, † vbi Bal. p illū tex. ī quinto no. dicit, q̃ priuilegiū datū scholaribus,[i] ēt ad eorū nūcios, & famulos extēdit̄. † Et familiares militū gaudēt eorū priuilegio qñ sūt scutiferi, & familiares necessarij, vt no. Bal. post Cy. in l.j. C. de vxorib. mil. † Et obligatus ad ꝓcurandū aliquē, id est ad hospitandū, ēt seruitores procurare tenet̄, vt no. Ab. ī c. q̄to. ī 3. no. de cēi. † Et priuilegiū datū pauperibus hospitalis catēdit̄ ad ministros, q̃ seruiūt in hospitali, vt pluribus rōnibus ꝓbat Old. ꝯs. 11. thema tale est. † Et priuilegiū illis de domo datū, īcludit castaldos, & factores, vt no. Alc. post Rom. in l. lecta. in gl. in verbo, de domo. ff. si cer. pe. † Et priuilegiū datū calzolarijs, dēt zauatarijs[k] eorū ministris, vt vtar verbis Ang. ī ꝓœmio Digestorū. ver. itaq; ꝓculdubio, col. 5. † Et in p̄dictis notādū est, q̃ licet priuilegiū catēdat̄ ad familiares, nō tñ illis dr̄ datū priuilegiū,[l] vt no. Do. ꝯs. 10. attēto pūcto. col. fi. p tex. in c. si cui. §. j. & in c. dudū. in prin. de p̄b. in 6. † Iō mortuo principali cui datū fuit priuilegiū, extinguit̄, ēt in alijs quibus accessorie cōpetebat,[m] vt no. Bal. in l. 2. circa fin. ver. vlt. quæro. C. de epis. & And. Sic. ꝯs. 44. col. 4. li. 2. † Et ad p̄dicta bñ facit qđ no. Bar. in l. q̃ principi. ff. de leg. 2. vbi dicit, q̃ minor est illa dignitas q̄ alicui cōpetit ex psona alterius.[n] † Vñ pœna imposita offendētibus illos q̃ hñt dignitatē, intelligit̄ de illis q̃ hñt iure ꝓprio dignitatē, nō ex psona alterius, no. Bal. in l.j. col. j. ver. & p hoc ēt arguit̄. C. si rect. pui. & Aret. tradit ī no. casu ꝯs. 131. cōsultissime dñe collateralis. vbi allegat bonū tex. in l. maioris. §. post. ff. de pœn. & dixi in l.j. C. de in ius vocā. † Et qđ supradictū est de familiaribus, ꝓcedit nisi priuilegiū cōcedat̄ pp qualitatē, q̄ in familiarib⁹ verificari nō pōt, vt no. Dom. ī c.j. §. fi. co. 2. ver. qd de vxorib. de cler. cōiug. li. 6. † vbi inqt, q̃ priuilegiū datū clerico p c. si qs suadente. 17. q. 4. nō habet locū in vxore clerici,[o] qa ē datū ordini & caracteri, qđ ī vxore nō cadit. ¶ † Scđo no. ibi, sua auctoritate p̄sumere, q̃ hoc verbū, p̄sumere, in malam partē[p] accipitur, de quo ddm est, vt dixi in c. decernimus, col. 7. de iudi. ¶ † Vltīo p illū tex. Abb. infert ad q̄st. an laicus p̄scribere possit iuris patr.[q] & arguit q̃ nō, qa laicis ꝯcessum fuit in priuilegiū, c. 3. de iure patr. ergo non dēt p aliū vsurpari, & ita tenet, q̃ ꝯ ecclesiā p̄scriptio iuris patro. nō hēat locū, & fuit opi. Archi. in c. hortamur. 2. dist. quā ēt Abb. sequit̄ in c. q̄relā. in gl. in verbo, cōsuetudine. de elec. vbi rōnem adducit. † Quia laicus spūalia possidere nō pōt. c. missam, c. sacrosanc. de elec. Idē ergo de iure patro. de quo idē iudicat̄ q̃ de spiritualib⁹, c. quāto. de iud. † Vñ si nō p̄t possidet̄, ergo nec p̄scribere, c. cām q̄. de p̄scr. & idē Abb. cōcludit in disputa. Angerio. in 3. dubio col. 6. † Sed tñ his non obstātibus cōis opinio est in ꝯrīū, vt tenet Io. An. in d. c. q̄relā, & in reg. qđ alicui. de reg. iu. in 6. & Fe. cōsi. 234. sup j. col. 2. Card. in cle. 2. in v. q. de iure patro. & cōsi. 69. quo ad primū dubiū. & Abb. ī d. c. q̄relā, fatet̄ istā eē cōem opinionē, in qua ēt ipse cōsuluit cōsi. 76. plura sunt. in prio dubio li. 2. & dixi cōs. 117. vbi latius vidēdū est. ¶ Nō obstāt allegata in ꝯrīū, qa tex. hic loquit̄ ī eo, q̃ sua auctoritate vsurpare vellet, sed iste hoc facit virtute p̄scriptionū. ¶ Nō ob. q̃ laicus nō pōt p̄scribere spiritualia, qa hoc nō hēt locū in iure patro. declarādo latius, vt dixi in d. cōsi. 117. & in rub. j. de iud. vide tñ Fel. in c. cām. de præscr. col. 3. qui distinguit, aut allegatur sola præscriptio, & tunc vera est conclusio Abb. hic: aut allegatur titulus, & tunc vera sit opi. Io. And.

ADDITIONES.

a ¶Theo. Med. Rationis. Late per Dec. in l. in omnibus causis, nu. 6. de reg. iur.

b ¶Theo. Med. Ad similia. Eueral. in arg. à simili, fol. fi. ver. 2. cum seq.

c ¶Theo. Med. Personam. Tamen ampliat qñ priuat legē priuatā, puta statutū, Dec. consi. 48. col. fi. ver. & immunitas. fa. in l. fi. sub nu. 33. de consti. princ.

d ¶Medda. In alia. Dec. in d. l. in omnibus. nu. 7.

e Medda. ad Reginam. Dec. consi. 526. in fi. & d. l. in omnibus causis, nu. 6. Gem. in c. ne aliquis col. j. eo. Deci. in l. lecta. nu. xx. in fi. ff. si cer. pet.

f ¶Th. In filia. Dec. in l. in omnibus causis nu. 7. Tiraq. in tract. de leg. cōnub. in verbo in potuior gl. 1. sub. nu. 36. in fi.

g ¶Medda. Ab ecclesia. Crauetto trac. de antiqu. tēp. in 4. pte. nu. 39. circa fi. Rip. lib. 2. responsorum ca. 22. nu. 12. cum seq. nisi consuetudo esset in contrariū. Dec. consi. 48. in prin.

h ¶Medda. Late interpretari. Dec. consi. 48. col. fi. ver. & immunitas.

i Scholaribus. Dec. in l. lecta nu. 19. ff. si cer. pet.

k ¶Medda. Zauatarijs. Dec. in d. l. lecta. nu. 18. ff. si cer. pet.

l ¶Medda. Datum priuilegium. Dec. in d. l. lecta, sub nu. 19.

m ¶Medda. Competebat. Tiraq. in d. trac. de iur. primig. q. 39. nu. 7.

n ¶Medda. Alterius. Tiraq. in trac. de iur. primig. q. 40. num. 168.

o ¶Medda. Vxore clerici. Dec. in l. j. nu. 11. C. de in ius vo. latissime ponit, Tiraq. in tract. de leg. cōnubial. in verbo en pouuior. gl. 4. cū seq. & p̄cipue. nu. 62.

p ¶Medda. Malam partem. Late ponit Alciat. in tract. præsump. in prin. in 2. parte præsumptionum. nu. 1. & 2.

q ¶Medda. Iuris patronat. Balb. in tract. præscript. in prima parte quintæ partis prin. quæst. 9.

SVMMARIVM.

1 *Habere campanam publicè, si pulsat, est signum loci publici, & sacri.*
2 *Hospitalia dicitur subiecta episcopo, quando in illis est cāpana q̄ publicè pulsat.*
3 *Et campana tunc debet esse super campanile.*

4 *Dno*

4 *Duo copulatiue requiruntur vt locus sit sacer.*
5 *Practica ad probandum, quòd locus sit sacer.*
6 *Hospitale dicitur publicum, si campanile est erectum cum campana, qua publicè pulsatur pro missa.*
7 *Campanile, & altare sunt signa loci ecclesiastici.*
8 *Locus non est ecclesiasticus, quando ibi non est campanile, nec altare.*
9 *In oratorijs priuatis campana publicè teneri non potest.*
10 *Quæ dicantur oratoria.*
11 *Quæ dicatur ecclesia.*
12 *In oratorio constructo auctoritate episcopi potest publicè celebrari.*
13 *In oratorio constructo sine auctoritate episcopi, potest priuatim celebrari auctoritate episcopi.*
14 *Cum auctoritate episcopi potest celebrari cum altari viatico.*
15 *Ordinarius potest corrigere delictum commissum in loco exēpto, cuius effectus extra locum exemptum porrigitur.*
16 *Ordinarius potest punire projcientem lapidem de loco exempto in locum non exemptum.*
17 *Rebelles si sint iussi redire ad ciuitatem sub pœna, si non redeunt, delictum dicitur commissum in ciuitate, ad quam præceptum fuit redire.*
18 *Episcopus si iubeat non residentes priuari beneficio, comprehendit absentem.*
19 *Existens Perusij si mandat homicidium committi Florentiæ, potest puniri Florentiæ.*
20 *Intelliguntur prædicta in delicto prohibito.*
21 *Declaratur per Aret.*
22 *Religiosi, præsertim mendicantes, non possunt tenere nisi vnam campanam.*
23 *Intellectus huius capituli, & c. nimis, de exces. prælatu.*

1 PAtentibus. ¶ † No. j. post Anto. de But. hic, ꝙ hēre[a] cāpanā publico in loco, si publicè pulsaret, est signū loci publici, & sacrati. † Ex quo inferī, ꝙ hospitalia dicūtur publica, & subiecta episcopo, qñ in illis est campana, q̄ publicè pulsat. † Et idē Ab. in c. inter dilectos. col. 2. versi. dic tñ, s̄. de dona. vbi dicit, ꝙ cāpana dēr esse in aliū in cāpanile, & in c. Ioā. de Homi. † Et dicit Anto. de But. hic, ꝙ duo copulatiuè requirunī, ꝙ ī loco cāpana sit, & ꝙ publicè pulsetur. † Et instruit aduocatū, ꝙ sit cautus in articulādo locū esse publicū, & dicit, ꝙ in tali loco sit cāpana, & ꝙ publicè sit. † Et cū prædictis cōcordat Cardi. consi. 4. col. fi. in tit. de censi. vbi arguit hospitale publicū esse, qa ibi erat cāpanile erectū sup tectū cū cāpana qua pulsat missa. Allegat gl. 18. q. 2. c. qdā. † Et eodē mō arguit Fede. cōsi. 191 q̄stio talis est, col. j. dicens, ꝙ cāpanile & altare sunt signa loci ecclesiastici. Allegat istū tex. & Archi. ī c. nemo. de ꝯcel. dist. j. † Et eodē mō eꝫ arguit, ꝙ locus nō sit ecclesiasticus, qñ ibi nō est cāpanile, nec altare, Fed. ꝯsi. 130. factū tale, qda dominus. in princ. & Roma. cōsi. 477. in casu ꝑposite cōsultationis. col. 2. vbi refert Calde. cōsi. s̄. allegato. & idē Ab. in disputatione Sempro. in fi. 3. dubli. & Pe. de Peru. in tract. de quarta canonica, car. 17. ver. 2. incidenter q̄rit, vbi allegat Fede. cōsi. s̄. allegato. ¶ † Scdo no. ꝙ in oratoriis priuatis cāpanæ publice teneri nō pñt, & qñ ꝓhibitio facta sit de publicis. secus est in priuata cāpanella, vt Ab. hic subijcit. † Qđ oratoria sunt priuata loca ad orādū, q̄ non sunt ꝯsecrata, nec dotē hñt, & ad libitum destrui pñt. † Ecclesiæ vero sunt publicè ꝯsecratæ[b] cū dote, & deputatæ principaliter ad celebrādū, & idē Ab. dicit in d. c. fi. de sen. & in c. fi. in 2. not. s̄. de eccle. ædifi. & dixi cōsi. 148. & de istis oratorijs, & priuatis locis no. Card. cōsi. 11. ꝑ emulatione. col. fi. Calde. cōsi. 6. de relig. Lapus allega. 261. q̄ritur de tribus. ¶ † In gl. j. ex doctrina Ab. duæ cōclōnes colligunī. Prima ꝙ si oratoriū ꝯstructū sit auctoritate epi, ꝙ ibi p̄t publice, & priuatim celebrari.[c] & idē Ab. in d. c. fi. de cēsi. Card. in cōsi. 11. allegato Cald. d. cōsi. 6. de reli. domi. Lap. in d. allegatione 41. † Secūda est ꝯclusio, ꝙ si oratoriū sit cōstructū sine auctoritate epi, ꝙ ibi possit priuatim celebrari.[d] Istud dictū intelligi dēt, ꝙ ibi priuatim celebrari dēt de licētia epi. & ita Abb. seipsum declarat in d. c. fi. de cēsi. & in c. fi. in 3. no. de eccle. ędifi. Pet. de Anch. consi. 129. super primo dub. col. j. in fi. † Et de licentia etiam in alio loco celebrari pōt cū altari viatico, vt not. Abb. post alios in c. in his. j̄. co. ¶ † In gl. 2. ex dictis Abb. colligitur, ꝙ quando exēpti in loco exēpto aliquid committunt, cuius effectus extra locū exemptum porrigitur, ordinarius pōt eos corrigere, & punire. ut idē prius dixit Ant. de But. in vlt. no. hic, & D. Ab. c. cū inter. col. 3. de cōsu. vbi repetit exēplū, de quo hic dicit de pulsanda campana. † Et facit,[e] qđ no. Bar. in l. 2. §. si qs in suo. ff. ne qd in loco pub. & silr Abb. adducit de eo, q de loco exēpto ꝓijci facit lapidē in locū nō exēptū, q puniri pōt ab ordinario loci, vbi delictū cōmissum fuit, vt late Io. An. in reg. in obscuris, de reg. iu. in 6. & idē Abb. refert in d. c. cū inter, & in c. 1. de p̄sum. cum si. & tradunt Mod. ibi, quorū dictis adde Domi. in c. 1. §. 1. ver. q̄ro, pone. eo. ti. lib. 6. & in c. 1. §. fi. de statu reg. & in c. 2. col. antepen. de consti. in 6. † Et in silr̄ no. Bald. in l. actor. col. fi. ver. sed q̄ro. C. de ꝓbat. ubi dicit cōcludi, ꝙ si dictū sit ꝙ rebelles uel confinati debeāt redire ad ciuitatem sub pœna, si aliquis nolit redire, delictū dr̄ cōmissum in ciuitate ad quam p̄ceptū fuit ꝙ rediret. † Facit ꝙ no. Fed. ꝯs. 182. statutū epi, vbi cōcludit statuto epi disponēte nō residēte priuari bñficio, ꝙ cōp̄hēdit absentē, qa delictū, ꝙ cōmittiī ñ residēdo, vr̄ cōmissum in loco in quo residere tenebaī. † Et ad prædicta ēt Ab. hic adducit no. Bar. in l. si ut proponitur. ff. de fideiuſ. in fi. vbi īqt, ꝙ si existēs Perusij mādauit homicidiū Florētiæ cōmitti, pōt ille qui mādauit ꝯueniri Florētię, vbi delictū ī effectu cōmissum fuit. Dom. in c. fi. ver. sed q̄ro, de homic. ī 6. cū si. vt p Mod. in c. fi. col. 5. de fo. compe. † Et prædicta cōclusio procedit, qñ agitur de delicto prohibito commisso. secus si delictū sit commissum in loco exempto, & permissum fuisset, quia tūc non posset cōueniri corā ordinario, dato ꝙ effectus in loco non exēpto consūmatus fuisset, qa inspiciī initiū, vt no. Bar. in l. ꝙ ait. ff. de adul. † Qđ tñ dictū declarari debet, vt per Aretin. & Moder. in d. c. fi. de fo. cōmpe. col. 7. ver. item limi. Alex. in l. fi. de iurisd. om. iud. & consi. 24. animaduersis his. colum. x. lib. 2. ¶ † Postremo extra gl. notandū est, ꝙ Abb dicit post Host. qđ religiosi, præsertim mendicātes, non possunt tenere nisi unā campanam. sed certe hoc non probatur iure, & ꝯ̄rium ꝓbat Old. consi. ccxxviij. ꝙ fratres prædicatores. † Et tēdet ad istum tex. qui loquitur in oratoriis priuatis, non in ecclesiis. Similiter ad tex. in c. nimis, qđ scilicet loquatur de vna campana, illud fuit ex contingentia facti, & ibi narratur grauamen, qđ inferrebatur istis religiosis, & illud tollit, & per illā decretalē factā in fauorem ipsorum non est dicendū, ꝙ prohibeatur plures habere campanas, & decisionem Old. refert, & sequitur Albe. in suo dictionario in verbo, campana.

ADDITIONES.

a ¶ Medda. Habere. Vide pulchrā q̄st. quis dicatur possidere, an qui habet campanile, an ille qui habet ipsam ecclesiam, Thom. Gram. in deci. 71. nu. 7.

b Medda. Cōsecratæ. Aliàs dicitur basilica, gl. in c. 5. de reli. domi. largo modo dicitur ecclesia, vt declarat Ioan. Lup. in trac. de lib. ecclesia. nu. 45.

c ¶ Medda. Celebrari. Lappus alle. 42. nu. 2. & tunc subiiciuntur epo. ibi nu. 3.

d ¶ Medda. Celebrari. Tamen si locus est in forma ecclesiæ, & ibi publice celebretur per sacerdotes, præsumitur, ꝙ fuerit constructus ille locus, vel oratorium cum licentia auctoritate episcopi. Arch. in c. nemo. de consc. di. j. cum alleg. per Ale. consi. 101. nu. 5. uol. 7.

e Med. Et facit. Ad istam quæst. vide Eueral. in ar à uirtute finis, ꝙ est ultimum arg. col. fi. cir. fi. uer. exemptus, & faciunt ibi posita per totum illud argu.

SUMMARIUM.

1 *Portantes falsum habitum, etiam si sint laici, possunt puniri per episcopum.*
2 *In criminibus ecclesiasticis potest laicum punire.*
3 *Potest etiam punire quæstuarios abutentes eorum auctoritate.*
4 *Potest punire mendicantes fingentes se infirmos.*
5 *Priuilegium datum quæstuarijs, est fauorabile.*
6 *Recipientes indulgentias à falsis quæstuarijs, non consequuntur indulgentiam.*
7 *In ecclesia polluta pp sanguinis effusionē, non possunt celebrari diuina officia.*
8 *Nec ante reconciliationem possunt corpora ibi sepeliri.*
9 *Effusio sanguinis intelligitur de multa effusione.*
10 *Ecclesia non dicitur polluta propter modicam sanguinis effusionem.*
11 *Et intelligitur de violenta, vel iniuriosa, non à casu.*
12 *Suspensus per episcopum non potest absolui per inferiorem etiam exemptum.*
13 *Censura lata ab homine non potest ab alio relaxari.*
14 *Iudex laicus non habet potestatem in actu excōmunicationis, vel suspēsionis.*
15 *Iudex laicus non potest absoluere à iuramento.*
16 *Oblati non gaudent beneficio religionis, nisi sint in totum oblati.*
17 *Forma reconciliationis ecclesiæ.*
18 *Interdictum huius tex. est interdictum speciale.*
19 *Qui habet priuilegium in improprio interdicto, à fortiori in proprio.*
20 *Differentia est inter interdictum speciale, & generale.*
21 *Episcopus habet priuilegium in interdicto generali.*
22 *Intellectus c. fi. de sent. excom. in 6.*
23 *Celebrans in ecclesia polluta ante reconciliationem non incurrit irregularitatem.*
24 *Ecclesia polluta non dicitur interdicta.*
25 *Celebrans in loco interdicto efficitur irregularis.*
26 *Siue locus siue persona sit interdicta.*
27 *Interdictus simpliciter, vel respectu certi loci est suspensus, ideo celebrans irregularitatem incurrit.*
28 *Et intelligitur de suspensione maiori.*
29 *Interdictus siue à iure, siue ab homine non celebrat.*
30 *Interdictum hominis efficacius ligat.*
31 *Episcopus præcipiendo, quod in ecclesia polluta non celebretur, non ponit nouum interdictum.*
32 *Præceptum limitatum intelligitur secundum dispositionem iuris.*
33 *Professio non inducitur ex habitus delatione, quando constat de animo.*
34 *De animo constare dicitur per protestationem.*
35 *Quatuor requiruntur, vt professio inducatur.*
36 *Scholaris habitando per mille annos non contrahit domicilium.*
37 *Professio facta causa explendæ libidinis, non obligat ad monachatum.*
38 *In foro contentioso obligat tacita professio, sicut expressa.*
39 *Professio facta per virum in monasterio monialium, valet.*
40 *Moniales vtuntur ijsdem substantialibus quibus monachi.*

41 *Abu-*

41 *Abutentes priuilegio puniuntur tanquam falsarij.*
42 *Gerens se pro Doctore cum non sit, punitur tanquam falsarius.*
43 *Qui allegat se clericum cum non sit, punitur tanquam falsarius.*
44 *Item de eo qui allegat se Comitem, cum non sit.*
45 *Exempti delinquentes in loco exempto, non puniuntur ab ordinario.*
46 *Delictum dicitur ibi commissum, vbi effectus sequitur.*
47 *Beneficium dicitur nõ in loco, vbi institutus est procurator ad renunciandum, sed vbi fit renunciatio.*
48 *Priuilegium concessum personis simpliciter, tunc ratione delicti non possunt coram ordinario conueniri.*
49 *Intellectus c. primi. §. in eos. de priuilegijs. in vj.*
50 *Priuilegium specialiter concessum debet seruari.*
51 *Priuilegium perditur propter delictum.*
52 *Fauorabilius est priuilegium respectu loci, quàm personarum.*
53 *Ratione residentiæ quis ibi, vbi residet, potest conueniri.*
54 *Religiosus exẽptus si deuenerit exequutor vltimæ voluntatis, pro tali exequutione potest coram ordinario conueniri.*
55 *Priuilegium datum capellanis papæ, non habet locum nisi sint in seruitio.*

TVarum. ¶ † No. sm Abb. primo, & scdo no. ꝙ portantes falso habitũ religiosum, vel falso cruce signati, ꝓ eleemosynis colligendis, & si laici sint, puniuntur p epm, & est vnus casus in quo eps habet iurisdõnẽ in laicos. † Nam magistraliter cõcludit Oldra. consilio. 86. Quærit̃ an ecclesia, ꝙ gñaliter in criminibus ecclẽiasticis põt laicum punire: quia rõne delicti efficit̃ de foro ecclẽiæ, vt not. in c. cũ sit generale. de fo. cõpe. & faciũt s. in c. 2. s. eo. † Et de istis q̃stuarijs abutẽtibus eorũ ptãte, est tex. in cle. 2. de pœni. & remis. † Et de mẽdicãtibus varijs q fingunt se infirmos vt extorqueant pecuniã, in nota. casu tradit Lap. alleg. 18. qua pœna. † Et de istis quæstuarijs de quibus tex. hic loquit̃, notandũ est, ꝙ priuilegiũ datũ illis ĩ q̃rẽdis eleemosynis, est fauorabile pp salutẽ animarũ, vt Cald. in ti. de priui. cõsi. 9. † Et qñ falsi sunt, recipientes ab illis indulgentiã licẽt enim bona deuotione hoc faciãt, indulgẽtiã nõ cõsequunt̃. iv late Oldra. consi. 76. Quæritur de illo qui iusto errore. & refert, & sequit̃ Card. in d. cle. 2. ver. ad hæc. in q. 2. de pœni. & remis. Adde Ias. ꝯtrũ in l. præscriptionẽ. C. si ꝯ ius. sed solue, vt ĩ apostilla mea ad Card. in cle. ij. ¶ † Tertio nota sm Ab. ꝙ in ecclesia polluta sanguinis effusione nõ debẽt diuina celebrari absq; recõciliatione. ad idẽ tex. in c. fi. de cõsecr. eccl. vbi Abb. in vlt. no. † Et eodẽmõ ante reconciliationẽ, nõ pñt corpora ibi sepeliri. c. fi. de ꝯsecr. eccl. li. 6. vbi Domi. † Et cũ ministerio loquit̃ tex. hic de effusione sanguinis, quia denotat abũdanter.[a] vnde requirit̃, ꝙ multũ sanguis effundat̃, vt not. Abb. p glo. ibi, in ver. sanguis. in c. cum illorũ. de sen. exc. † Vnde ꝓ modico sanguine[b] nõ esset ecclesia polluta. & ita tenet Do. in d. c. 1. col. fi. vbi refert, ꝙ vidit dubitari, an ꝓ vulnere illato in ecclesia cũ duobus vel tribus guttis sanguinis, debet recõciliari. & dicit ꝙ nõ p illũ tex. q loquit̃ de effusione sanguinis. & idẽ Abb dicit in c. proposuisti. in 1. no. de consec. ecc. † Et requirit̃ ꝙ effusio sanguinis sit violẽta, vel iniuriosa. qa si a casu, ecclesia recõciliari nõ dẽt, sm gl. in d. c. j. de cõsecr. eccl. lib. 6. ĩ ver. sanguis. & Dom. ibi ponit exẽplũ, si absq; percussione effundat̃ sanguis de naribus. & no. Abb. in c. j. in prin. de cõsecr. ecc. vel alta. ¶ † Quarto no. ꝙ suspensus[c] per epm non põt absolui ẽt p inferiorẽ ẽt exẽptũ. & hoc clarũ est sm Abb. † Quia cẽsura lata ab homine[d] non põt ab alio relaxari. c. pastoralis. §. præterea. de offi. ordi. sed alia rõne hoc dictũ mihi v̾ ꝓcedere sine dubio. quia dr̃ hic, ꝙ isti hospitalarii erant laici. & no. per glo. in c. j. in ver. per soluant. de uerb. sig. in 6. quo casu indubitãter non possunt absolui. † Quia actus excõicationis, vel suspensionis est ecclesiasticus, in quo iudex secularis nullam habet potestatẽ. vt no. Calde. cõs. 8. in tit. de fo. cõp. Do. in c. fi. col. fi. de fo. cõp. in 6. † Et pariter iudex laicus non põt absoluere a iurõ, vt tradit Fely. qui alios refert in c. j. de iureiur. in 3. q. ¶ † Vltimo no. ꝙ oblati nũ gaudent beneficio religionis, nisi in totũ oblati sint. c. cum plantare. s. eo. ¶ † In gl. ii. ibi, cũ vino, cinere, & ꝑ episcopũ. & rõnẽ huius formæ recõciliationis, Abb. adducit in c. ꝓposuisti. in vlt. no. de conse. eccle. & de ista reconciliatione no. Hosti. in summa, de consecr. eccle. §. & an sit reiteranda. in uer. pro fœminis uero. & Io. de Ana. in c. significasti. de adulte. in 4. no. & Archiep. Flo. in summa tit. xij. in 6. in prima anth. 3. parte. ¶ † In ea. gl. ibi, non extenditur ad hunc casum. Abb. dicit hoc ideo esse, quia ꝯtiũ loquit̃ in interdicto gñali, hic uero in speciali. & ẽt dicit Abb. nõ est ꝓprie interdictũ. † Ista ultima rõ facit in oppositum, qa si hñt priuilegium stãte interdicto ꝓprie à fortiori, si nõ sit ꝓprie interdictũ. Vñ alia rõ melior nr̃, ꝙ hñt priuilegiũ stãte gñali interdicto. † Quia tũ c limitat̃ interdictũ ĩ vna ecclia virtute priuilegij, & in aliis ecclĩis setuat̃ ĩterdictũ: sed in spãli interdicto tolerat̃ interdictũ, si in illa ecclia, posset celebrari ꝓ illa uice, & sic ĩ spãli interdicto ꝓhibitio v̾ magis ꝑcisa. † vñ uidemus ꝙ eps hẽt priuilegiũ ĩ interdicto gñali.[e] c. qd̃ nõnullis. j. e. secus ĩ spãli. c. dilect[9]. de ap. & ita Abb. ẽt ĩ c. q̃sinit. de his, q̃ fi. à mai. par ca. † Et ibi ẽt dr̃, ꝙ c. fi. de sen. exc. li. 6. intellr̃ de interdicto gñali, vt no. Do. ibi in prin. & Petr. ibi vers adiicimus. & Dom. in c. pñtia, col. j. de sen. exc. ĩ 6. ¶ † In fi. gl. ca dictis Abb. colligunt̃ tres ꝯclõnes. Prima est ad ꝓpositũ nr̃m hic, ꝙ qñ eccla est polluta, celebrãs in tali eccla an reconciliationẽ, irregularitatẽ nõ ĩcurrit. c. is, q. de sen. exc. ĩ 6. & not. ẽt Abb. ĩ c. fi. s. de sac vnc. † & rõ v̾, qa ĩ tali casu nõ est eccla ĩterdicta, vt ibi, & hic Abb. dr̃. solũ. n. organa clericorũ suspẽdũtur, vt dr̃ in d. c. fi. & no. per gl. in c. si canonici. in vers. cessate. de off. or. in 6. & declarat Dom. in d. c. is, q. col. 2. & Maria. in c. ad audientiã. col. 18. ver. septimo quæro. de hom. ¶ † Scda ꝯclo Abb. est, ꝙ celebrãs ĩ loco ĩterdicto efficit̃ irregularis, vt ẽ text. in d. c. is q. §. is vero. & no. in c. fi. de exces. ꝑla. † vbi Abb. colũ. 2. hoc ampliat, siue locus, siue ꝑsona interdicta sit, & rõnẽ ibi adducit † quia interdictus simplr̃, vel respectu certi loci est suspẽsus. iõ si celebrat, irregularitatẽ[f] ĩcurrit. c. is q. de sen. excõ. in 6. c. j. de reiud. lib. 6. & hr̃ in summa Ang. in ver. irregularitas. ver. 13. † Et hoc ĩtellr̃, qñ est maiori suspẽsione, & pp delictũ. aliis secus, vt late Abb. distinguit ĩ c. fi. de cle. exc. min. cuius dicta reassumit, Maria. in d. c. ad audiẽtiã. ĩ 7. q. prin. col. 4. ver. & aduerte. † & ampliat̃ ista ꝯclo, vt ꝓcedat siue sit interdictũ iuris, siue hoĩs, vt Abb. hic dicit. † Immo interdictũ hoĩs efficacius ligat, quia mitius agit̃ cũ lege, q̃ cũ hoĩe, vt not. Maria. in d. c. ad audientiã. in 7. q. prin. col. 14. in fi. & Domi. cõsi. 133. istud dubiũ. ¶ † Tertia ꝯclo Abb est, ꝙ eps ꝑcipiendo ꝙ in ecclesia polluta nõ celebret̃, in dubio nõ v̾ ponere nouũ interdictũ, sed solũ v̾ ꝓhibitionẽ iuris reiterare simplr̃, arg. c. licẽt. de off. ordi. † & ad hoc facit, qa ꝑceptũ limitatũ v̾ sm dispositiõẽ iuris, vt colligit̃ ibi, ad reconciliationẽ. vñ exprimendo illud qd̃ tacite intelligit̃, nihil v̾ operari. l. 3. ff. de leg. j. In ꝯtiũ tñ facit iste tex. inferius in ver. eos. vbi appellat interdictũ tuũ. ergo v̾ esse interdictũ hoĩs. de quo vidẽdũ est, ꝙ ĩ simili casu Doct. tradunt in l. 3. de lega. j. de iudice, vel arbitro, qui assignauit terminũ legis. ¶ † In gl. in ver. significatis. no. ꝙ vbi cõstat de animo deferẽtis habitũ ꝙ non intẽdit ꝓfiteri, delatio habitus nõ inducit ꝓfessionẽ.[g] Et de aĩo cõstare poterit p protestationẽ, vt not. Abb. post alios. in c. fi. de ele. regula. † Et istud qd̃ Abb. dicit, est addendũ ad ea, q̃ Abb. tradit in c. ad nr̃am. de rẽa. vbi inquit, ꝙ quatuor requirunt̃ vt ꝓfessio inducat̃.[h] Primò susceptio habitus ꝓfessorũ, p c. constitutus. in fi. de reg. lib. 6. † Et in simili de scholare no. Bar. in l. Cornelia. §. domũ. aliis ver. si tñ. col. pe. ff. de iniur. dicẽs ꝙ scholaris habitãdo per mille annos, nõ ꝯhit domiciliũ, qñ cõstat illũ hr̃e animum[i] recedẽdi. & no. Abb. post Ant. de But. in proe. decr. col. 3. cũ similib. vt tradunt Mod. in c. dilectus filius. ij. de rescri. ¶ † Secũdo ex gl colligit̃ sm Abb. ꝙ professio facta cã explendæ libidinis, nõ obligat ad monachatũ. & hoc ꝓcedit in professione tacita, secus in expressa, vt Abb. hic post Io. And concludit. † V̾ tñ sicut expressa obligat in foro cõsciẽtiæ, ita tacita[k] arg. in c. vidua. de regula. Ideo Banh. Briai. in q. 71. iuuenis qdã, indistinctè tenet, ꝙ sit obligatus. & Spe. in titu. de stat. mon. ver. 48. ¶ † Tertio notãdũ, dicit Abb. ꝙ professio facta per virũ in monasterio monialiũ valet. † Et ratio v̾, qa moniales vtuntur ijsdẽ substãtialibus, quibus monachi. & ita Cardi. dicit in clem. 2. in vlt. q. de decimis. & idẽ Fed. consi. 273. Nicolaus eps. col. j. ¶ † In gl. in verbo, beneficiis. ibi, puniuntur tanq̃ falsarii. hanc glos. allegat Lap. alleg. 115. s. allega in not. & facit tex. in l. eos. §. ii. de fal. † Et ibi Bar. de eo, qui gerit se pro doctore cum nõ sit.[l] & no. Abb. per illum tex. in c. j. de cler. non ordi. mini. vbi inquit, ꝙ pœna falsi tenetur. & idem Bar. in l. reddat̃. C. de profes. & med. lib. x. † Et de eo qui allegat se clericum cũ non sit. no. Bald. in l. ꝙ sub ꝑtextu, in fi. C. de sacrosan. eccle.

† Et

ADDITIONES.

a ¶ Theo. Med. Abundanter. Abb. in c. ꝓposuisti. in 2. no. de consecr. ecc. vel alt. cum concor. per Tiraq. in tract. de iudi. in reb exig. fo. 34. vers. x. & xi.
b ¶ Medd. Modico sanguine. Ias. in l. scrẽdũ. nu. 13. ff. qui satisd. cog. Tiraq. vbi s.
c ¶ M. Suspẽsus. Nam suspẽsionis ponit Pra. crimi. canonica, ĩ ver. suspensionis.
d Med. Ab homine. Allegat Pari. consi. 28. nu. 56. vol. 4. vbi etiam ad cautelã non potest absolui ab homine.
e ¶ Medda Generali. Tamen non potest ordinem sacramenti celebrare, siue maiores, siue minores, etiam in diebus festiuis, etiam ianuis clausis, etiam si iminet necessitas, etiam si ipse episcopus interdictũ decreuerit. Didac. in c. fi. qd̃ est, alma mater §. 3. nu. x. cum seq. de sen. excom. in vi. & ibi an recipiens ordines eo tempore dicatur irregularis.
f Medda. Irregularitatẽ. Prac. crimi. canonica in verbo, suspendi.
g ¶ Medda. Professionem. Late per Barba. consi. 59. col. 1. nu. 18. vol. 2.
h ¶ Medda. Inducatur. Late Lapp. alleg. 119. factum super quo.
i ¶ Medda. Aĩum recedendi. Deci. consi. 273. nu. 11.
k ¶ Medda. Tacita. Quando plus operetur expressa, quam tacita. Bero. in c. in ꝑsentia. nu. 563. de proba. & professio tacita, quomodo conficiat̃. ibi. num. 50. quinque modos profitendi ponit Io. And. in c. 2. de reg. Lap. allega. 429. nu. 5. Bero. in c. in præsentia. nu. 66. de proba.
l Medda. Cũ nõ sit. Late per Tiraq. in tra. de nobilitate. nu. 2. cũ seq. vbi de milite generali vsurpante sibi honorẽ indebitum. limita tñ ibi. nu. 4. in ver. tantã huiusmodi dignitates sibi ascripsit, quia punitur pœna extraordinaria.

44 † Et de eo, q ponit se p Comite Palatino, vel notario, not. Bal. in l. data opera. col. 16. versi. de eo qui se asserebat. ¶ In glo. magna, ex dictis Ab. habetis principaliter considerare duos casus. Primus, quando priuilegium cōceditur personis respectu certi loci, vt monachis respectu monasterij, vel canonicis respū 45 ecclesiæ. Secundus, qn conceditur personis simpliciter. † Primum, si exempti delinquant in tali loco exempto, non possunt regulariter puniri ab ordinario, ca. 1. eo. tit. lib. 6. Secus si delictum committitur in loco non exempto: quia subijciuntur ordinario, d. c. 1. & no. per gl. hic in fi. & 6. q. 3. c. placuit. & cle. j. in ver. clericos. de vi. & hone. cleri. sed dubium est, quan-46 do dicatur commissum delictum in loco non exempto. † Et a secundum Ab.[a] hic, videtur ibi commissum delictum, vbi esse ctus sequitur, declarando vt per eum hic per istum tex. & in simili quæstio. no. Bar. in l. si vt proponitur. ff. de fideiusso. cum 47 simi. vt dictum fuit s. in c. præcedenti. † Et facit gl. no. in clem. j. in ver. collato. circa med. vt li. penden. quæ dicit beneficium vacare non in loco vbi institutus fuit procurator ad renunciā-48 dum, sed in loco vbi renunciatio facta fuit. † In secundo casu, quando conceditur exemptio simpliciter personis, puta capellanis Papæ, tunc ratione delicti non possunt coram ordinario conueniri. aliàs eorum priuilegium redderetur inutile, vt Ab. hic. & idem Ab. post Anto. de Bur. in c. si. col. 5. de for. compe. 49 per tex. in c. 1. §. in eos autem. eo. tit. lib. 6. † Postea tamen Abb. in d. c. fi. mutauit opi. & dicit, q ista conclusio non bene probatur in d. §. in eos. quia ibi loquitur in speciali priuilegio, q non possint excommunicari, vel suspendi. & sic simpliciter vl detur datum priuilegium ratione delicti, quia non fertur excommunicatio, vel suspensio, nisi propter contumaciam, vel 50 delictum. † Et quando specialiter etiam ratione delicti conceditur priuilegium, debet seruari, l. 2. C. vbi de crimi. & no. Bar. 51 in l. fi. ff. de consti. Princip. † Secus videtur in exemptione data generaliter, prout in quæstione nūc agitur, qa regula est, q perb duit priuilegium[b] propter delictum. authen. qua in prouincia. C. vbi de crimi. nec propter hoc erit priuilegium inutile, quia habebit locum in ciuilibus. Et ista opin. maiorem habet 52 æquitatem, vt delicta celerius puniantur. † Et ad distinctionē Abb. hic, an priuilegium cōcedatur respectu loci vel personę, notandum est, q fauorabilius est priuilegium respectu loci, q personarum, vt no. per glo. in c. fi. de rescrip. in 6. in verbo, dignitatibus. cum similib. vt dixi in c. ad nostram. de confirmat. 53 vti. vel inuti. in gl. j. ¶ † Vltimo Ab. dicit, q si persona exempta acquirit ecclesiam in loco domicilij, & facit ibi residentiam, ratione illius residentiæ potest ibi conueniri, & ibi latius Abb. 54 in c. dilecti. col. 3. de fo. compe. † Et ad hoc bene facit dictū Bar. in l. Interdum. §. fi. ff. de iudi. vbi inquit, q si religiosus exēptus accipit exequutionem vltimæ voluntatis, pro tali executione poterit coram ordinario conueniri, non obstante eius priuile-55 gio exemptionis. † Et ad supradicta notandum est, q priuilegium datum capellanis & familiaribus Papę, non habet locū, c. nisi se exerceant,[c] & in veritate sint in seruitio Papæ, vt no. Ancha. consi. 233. primo indulgendum, col. 2. & Abb. in c. cum dilectus. circa fi. de cleri. non resi. cum simi. vt per Moder. in c. in nostra. in 21. collatio. de rescrip. adde Fely. in c. per tuas. col. fin. in fi. de confir. vti. vel inuti.

ADDITIONES.

a ¶ Medda. Abb. Didac. in tract. variarum iuris resol. lib. 2. c. 2. & versi. 17.

b ¶ Propter delictum. Etiam & propter mendacium, late Ripa in l. qui cum se. de re iudi. Item per contrauentionem spatio 40. annor. Dec. in c. si de terra. nu. 21. eo. & multis alijs modis, de quib. per Spec. in titu. de instru. in d. ver. nunc autem. nu. 9 cum seq.

c ¶ Medda. Exerceant. Late Rip. lib. 2. Responsorum. c. 20. nu. 17. alleg. multa similia. etiam ad hoc alleg. Tiraq. in tract. de nobilitate. c. 27. nu. 9.

Finis, ad laudem Dei Opt. Max.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO PP QQ RR SS TT.

Omnes sunt quaterniones.

VENETIIS, M D LXXVI.

D. N.

REPERTORIUM LOCUPLETISSIMUM OMNIUM RERUM, IN HOC D. PHILIP. DECII SUPER DECRETALIBUS, VOLUMINE CONTENTARUM,

Quæ scitu non indignæ visæ sunt, ordine alphabetico in studiosorum gratiam rite contextum.

Actus

Et ibi.

¶Acta-

a

Atten-

Bene-

De litera, C.

can-

Cita-

Et ibi.

Con-

Corre-

De litera, D.

poss't

Delega-

¶Depo-

digni-

De litera, E.

ecclesię

excepti m

et

Et

forus

De litera, G.

De litera, H.

De litera, I.

iudæi

iudex

iudex

iudex

iur-

ius.

De litera, L.

Legit-

De litera, M.

De litera, N.

Nega-

not-ari,

Et ita.

De litera, O.

De litera, P.

priuilegium

Termi-

procuratorem

Publi-

De litera, Q.

De litera, R.

Ratio-

¶regulam

De litera, S.

¶Stare

statutum

statutum

statu-

successor

Tex.

De litera, V.

Vasalli

vir

FINIS.